

About the *AZADI* (Freedom) DICTIONARY

- This is the most **comprehensive English-Kurdish dictionary** (**Sorani** dialect) published to date, with more entries and information than any other English-Kurdish dictionary.
- It contains close to 44 (forty-four) thousand entries and over 4 (four) thousand sub-entries (phrases and idiomatic expressions).
- It includes the phonetic transcription of the entries.
- Many of the entries have been used in sentences to show the reader how they are used in the language.

دەربارەی فەرھەنگی ئازادی:

- (فەرھەنگی ئازادی) فەرھەنگێکی ئینگلیزی - کوردییە (شیوەزمانی سۆرانی) و لە ھەموو فەرھەنگە ئینگلیزی - کوردییەکانی تر کە تا ئێستا بلاوکراونەتەووە گەورەترە و ووشە و زانیاری زیاتر تێدایە.
- نزیکەی ٤٤ (چل و چوار) ھزار ووشە سەرھکی و زیاتر لە ٤ (چوار) ھزار ووشە ناسەرھکی تێدایە.
- ووشەکان چۆن دەوترێن یان دەبیژرێن وەھایش نووسراون . واتە بە شیوەی دەنگی .
- کەنێ لە ووشەکان خراونەتە پستەیشەووە بۆ ئەوەی خوێنەر بزانی چۆن لە زمانەکەدا بەکار دەھێنرێن .

Dedication

To my late father and mother

I would like to especially thank Kak Nawshirwan Mustafa for his continuous and indispensable help in transforming a dictionary manuscript into a published work.

Acknowledgements

I want to thank all those Kurdish lexicographers, linguists, and writers whose works I have used and benefited from, for without their pioneering effort my task would have been much harder and this dictionary would not have been of the quality it is now. More importantly, I want to thank all those friends who have supported me in varying degrees each in his/her way in the various stages of preparing the dictionary, especially the following:

- The late, eminent Kurdish scholar Mr. Tawfiq Wahbi, who, despite his advanced age, helped me tirelessly with so many aspects of Kurdish, especially the etymology of Kurdish words and phrases.
- The late Mr. Omar Abdul-Raheem and the late Mr. Abdulla Jawhar for helping me with the meaning of certain challenging words.
- Dr. Saman Shali for first taking the hand-written manuscript to Kurdistan at a critical time and, later, for taking the proofread version back to Kurdistan and for his continuous advice and loyal support.
- Mr. Sideeq Shekh Mahmoud for helping with the meaning of certain words.
- Mr. Shekh Talib Berzinji, who, with his extensive knowledge of Kurdish, Persian, and Arabic, has helped me more than anyone else in matters relating to Kurdish and etymologies. I am indebted to him for all his generous help with his time throughout my long years of working on the dictionary.
- Mr. Nizar Kadir Saeed for his non-stop and tireless work, over the last four years, to enter the handwritten manuscript into the computer and for his meticulous work and dedication to the project. I am deeply grateful to him for his commitment to the project and for all the time and hard work he has put into it.
- Mr. Saida Hermez Saida for his invaluable and continuous help on all matters relating to entering the manuscript into the computer and other technical matters.
- Dr. Ari Hasan Ahmed, my nephew, for helping me in so many ways on all matters relating to the computer and the production of the dictionary.
- My nephews Sirwan Husain and Aras Hasan for their help.
- My brothers for sending me many publications relating to language and dictionaries, which I have benefited from greatly, and for their encouragement.
- My wife, Bayan, for her encouragement and help with all computer and dictionary-related matters.

Rashid Karadaghi, Ph.D.
2005

Introduction

This **comprehensive English-Kurdish dictionary** (Sorani dialect) is the product of over thirty years of hard work. For most of my adult life, **Ferhengi Azadi (the Freedom Dictionary)** has been one of my great passions, for I have been either thinking about it, doing research for it, discussing it with every linguistically knowledgeable Kurd I have known, or working on it. It has also been my inspiration. Even when I have occasionally doubted the wisdom of spending such a significant part of my life on it, an inner voice has always come forward to reassure me of the value of the task. It has truly been a labor of love -- love of languages and love of my people -- for I have sought neither money nor fame, neither of which, to echo the great lexicographer Samuel Johnson, can one get by compiling dictionaries.

From the outset of this long journey, my object was to make learning English a little easier for Kurdish students than it was for me by providing them the tool which would make the language more accessible. I realized later that the dictionary would also benefit English-speaking people interested in Kurdish for scholarly, social, cultural, commercial, political, or other purposes by enabling them to gain access to the language directly rather than through the tortuous route of an intermediary language.

The idea of compiling an English-Kurdish dictionary goes back to my days in high school. Because of the lack of such a dictionary then, Kurdish students had to rely on English-Arabic dictionaries and glossaries. And since Arabic was itself a foreign language, that meant memorizing the meaning of the English words in Arabic without knowing what their real meaning was. It was years later, and only after I learnt enough English and Arabic, that I understood what those words and phrases really meant. The frustrations of learning a foreign language through another foreign language are easy to imagine. There is no substitute for one's mother tongue in learning a foreign language. To spare Kurdish students of future generations the hardships I had to endure, I began work on the project of my dream after completing a doctorate in English, in 1971, at the University of California, Santa Barbara.

I have had a lot of moral, linguistic, and technical support from many Kurdish and non-Kurdish friends, for which I am thankful. However, I have not been able to enlist a single US government, educational, philanthropic or scholarly institution / foundation in support of my work despite numerous attempts to get such support and the obvious usefulness of this communications tool in building bridges and promoting understanding between the Kurds and the English-speaking world. But, then, for a Kurd and Kurdistan, when has it not been so?

I am happy to say that even though the lack of such support made my journey much slower and a lot more difficult, it did not derail me from my purpose because I believed in my work. I was reminded time and time again of the Kurdish proverb, "He who relies on his neighbor for dinner will go to bed hungry," for I realized every time my request for institutional support was turned down -- and there were many such instances-- that I had to rely on myself or else the dictionary would not see the light of day. Let this dictionary, therefore, also serve as inspiration and tribute to the tenacity of a people -- my people -- who, being no stranger to adversity themselves, well know on whom they should rely.

Explanatory Notes

1. In each entry, different meanings are numbered and similar meanings within the same number are separated by a semi-colon. The comma separates items in a series.
2. The colon indicates an elaboration on a meaning in Kurdish.
3. Parentheses () indicate: (a) specific applications of a word or the context in which it usually appears, (b) elaboration on a meaning, or (c) examples in English.
4. Square brackets [] indicate the level of usage in English (e.g., colloquial, slang, archaic, etc.)
5. Idiomatic expressions and phrases are indented and alphabetized under the main entries.
6. The order of meanings of the entries is based on historical evolution rather than frequency of usage, following the method of Webster's New World Dictionary of the American Language
7. In the phonetic transcription of the main entries, a primary *stress* is indicated by this bold symbol (') following the syllable which receives the *stress* [geography (jə-og'**r**ə-fi); freedom (frɪ'**d**əm)]. A secondary *stress* is indicated by a plain symbol as in the first syllable of the following entry: [independence (in'di-pen'**d**əns)].

پیشکش

پیشکشہ بہ گیانی پاکی خوالیخوشبووان باوکم و دایکم

سوپاس

لە داھانی ئەم ڤەرھەنگەدا سووڤم لە بەرھەمی گەلیک ڤەرھەنگ نووس و زمانەوان و نووسەر و زانایانی کورد وەرگرتوو و دەمووی لێژەدا نۆز سوپاسی ھەموویان بکەم چونکە بەبێ ئەو کارانە ئێوان ئەم ڤەرھەنگە بەم چۆرە نەرتەدەمچوو. ئاوی ئەو سەرچاوانەش کە بەکارم ھێناون لەگەڵ دانەرەکانیاندا نووسراون لە سەرھەتای ڤەرھەنگەدا.

دەمووی سوپاسی بێ پایانی ھەموو ئەو برادەرانی بکەم کە تا نۆز ھەر یەکە بە چۆرێک یارمەتییان داوم لە ھێنانەدی ئەم بەرھەمەدا، بەتایبەتی ئەمانەتی خوارەو:

- خوا ئی خۆشبوو مامۆستای گەرە و زمانەوانی بەناویانگی کورد مامۆستا (تۆلیق وەھبێ) کە نۆز یارمەتی دام بەتایبەتی لە لیکۆلینەرەوی سەرچاوەی ووشەیی کوردیدا.
- خوا ئی خۆشبوو مامۆستا (ھوسەر عەبدولرەھیم) و کاک (عەبدوللا جەھەس) لە مانای ھەندێ ووشەدا.
- کاک (د. سامان شالی) بۆ ھێنان و بردنی دەسنووسەکە بۆ کوردستان و پالێشتی کردنی دڵسۆزانەیی لە گەلی پووی ترەو.
- مامۆستا (شیخ سەدیق شیخ مەحمود بەرزنجی) کە نۆز یارمەتی داوم لە مانای ھەندێ ووشەدا.
- مامۆستا (شیخ تالب بەرزنجی) کە بە ھۆی ئەو شارەزایییە نۆزەیی لە زمانی کوردی و فارسی و عەرەبیدا ھەبەتی سووڤم نۆز ئی وەرگرتوو و لە زمان و سەرچاوە و مانای ووشە کوردییەکاندا لە ھەموو کەس زیاتر یارمەتی داوم و سوپاسی تاییبەتی دەکەم.
- مامۆستا (سەیدە ھورمەز سەیدا) کە لە پووی بەکارھێنانی کۆمپیوتەرەو لە نامادەکردنی ڤەرھەنگەدا نۆز یارمەتی داوم.
- کاک (نزار قادر سعید) بۆ ئەو ئەرکە گرانەیی کێشاویتی ئەم چوار سالی پابوردوودا بۆ نووسینەرەوی دەسنووسی ڤەرھەنگەکە لە سەر کۆمپیوتەر و ئەو کارە وورد و پوخت و دڵسۆزانەیی کردوویەتی کە بە کەم کەس نەکرا. بەرپاستی مەگەر ھەر خۆم ئەوەندە کاک (نزار) خەریکی ئەم ڤەرھەنگە بووبم و پێوھەیی ماندوو بووبم. بۆیە سوپاسی تاییبەتی دەکەم.
- (د. ئاری حەسەن ئەھمەد)ی برازەم بۆ سەرپەرشتی کردنی داھانیانە کارەکە لە پووی خستە سەر کۆمپیوتەر و چاپ کردنی پەڕە و بۆ نامۆرگارییە بەنرخەکانی.
- ھەردوو برازەم (سەروان حەسین و ئاراس حەسەن) بۆ ھاوکاری و ماندووبوونیان.
- ھەموو براکان کە سالیھا ھەر پلۆکراوەیک ھەبووی دەربارەیی زمان و ڤەرھەنگ و نووسین بۆیان ئاردووم و سووڤم نۆز ئی وەرگرتوون.
- (بەیان)ی خیزانم بۆ یارمەتی دانم لە ھەموو ئەو کارانەیی ڤەرھەنگەدا کە پێوھەندی ھەبووی بە کۆمپیوتەرەو.

د. رەشید قەرداخی

٢٠٠٥

پېښهګی

بەناوای خودای گەورە ...

ئەم فەرھەنگە ئینگلیزی - کوردی یە (شێوەزمانی سوێزی) بەرھەمی ئەک و مائەبەوونکی زۆری زیاتر لە سی ساڵە. هیوادێرم سەرگەوتوو بوو بە کارەگەدا و بە دەلی خوێندەوار بێت . بێگومان هیچ بەرھەمێک نەبێت بێ کەم و کووپی بێت بەتایبەتی لە بواری فەرھەنگ و زماندا و ئەم فەرھەنگەش لەم پوڤووە لە کاری تر جیا نەبێت.

چی پالی پێوەنام بەشیکێ زۆری ژیاڤم ئەرخان کەم بۆ دانانی ئەم فەرھەنگە؟ ئە راستیدا تەنھا مەبەستە یارمەتی دانای قوتابی و خوێندەواری کورد بوو بۆ فێربوونی زمانی ئینگلیزی و ھەرھەا خەلکی ئینگلیزی ژان بۆ فێربوونی کوردی. کاتی ئە قوتابخانە ناوەندیادا بووم هیچ فەرھەنگێکی ئینگلیزی - کوردی نەبوو . لەبەر ئەوە دەبۆیە فەرھەنگی ئینگلیزی - ھەرھەمی مان بەکار بھێنا بە بۆ خوێندنی ئینگلیزی وە چونکە نەوێندەش ھەرھەمی مان نەوێندەش گەلێ جار ھەر نەماندەزمانی مانای پاستی ووشە ئینگلیزی بەمان چەن . فێربوونی زمانیکێ بێگانە لە پێی زمانیکێ بێگانە تر ھەر ئەرکێکی زۆر گران و ناخۆشە و بێگەھێکی باش نەبێت بۆ فێربوونی ئەو زمانە.

جا ھەر لەو کاتەو ھیواي گەورەم ئەوە بوو کە رۆژێ لە رۆژان بتوانم فەرھەنگێکی ئینگلیزی - کوردی دانێم بۆ ئەوەی فێربوونی ئینگلیزی ناساترکەم بۆ قوتابیجان و رۆشنیرانی کورد. وە داوی ئەوەش بۆم دەرکەوت کە فەرھەنگێکی وھا سوویدیشی زۆر دەبێت بۆ ئەوانەي زمانی داکییان ئینگلیزی یە یان ئینگلیزی ژاڤن و دەیانەوی کوردی فێرین ، ھەر یەکە بۆ مەبەستی تایبەتی خۆی . جا بۆیە ئەم ئەرکە گەورەم خستە سەر شانی خۆم و زۆریەي ژیاڤم پێوە بردەسەر .

کە خوێندم ئەواو کورد لە زمان و وێژەي ئینگلیزیدا لە زانکۆی کالیفۆرنیا، سانتا باربەرە، ساڵی ١٩٧١ ، یەکسەر دەستم کورد بە کارکردن لە سەر فەرھەنگەکە. وە نیستاش زۆر شادەم کە کارەکە ئەواو بوو و وا لەبەر دەستی خوێندەرا. تەنھا تکام لە خوێندەری بەرێز ئەوەیە کە بە چاوی لێبووردنەو سەیری کەم و کووپی بەکانی فەرھەنگەکە بگات بەر ھیوايی کە ئەوەی دواوژ بتوانم فەرھەنگی باشترو بوسووتر دانێن.

دانانی ئەم فەرھەنگە یەکیک بوو لە گەورەترین خولای ژیاڤم بۆیە ھەمیشە یا کارم لەسەر کردوو یە بێم ئی کردۆتوو یە باسەم کردوو لەگەل ھەر کوردیکدا کە لە زمانی زانیبێی یا زمان دۆست بووین .

یارمەتی داراییم لە هیچ کەسێک ، نەزگایەک ، یا پێکخراوونکی ئەمریکای وەر نەگرتوو ئەگەرچی داواي یارمەتیم لە چەندەھا نەزگا کردوو کە بەناو دەبێت یارمەتی پێرژەي وھا بەدەن . بەلام نەبوونی هیچ یارمەتییەک وای ئی نەکردم کە واز لە فەرھەنگەکە بھێنم ، ئەگەرچی کارەکەي زۆر گراتر کردم ، چونکە دەزمانی ئەگەر پشتم بەر جۆرە یارمەتییانە بێستایە کارەکە ھەرگیز نەدەکرا . ھەرەک چۆن پەندە کوردی یەکە دەلی " ئەوەی بەتەمەي دراوسێکەي بێ بۆ نانی ئێوارە ، بێ شێو سەردەنیتەو . "

چهند تی بیژنی یهك دهریاره ی بهکارهینانی ئەم فرههنگه

1. مانای جیاوازی ژماره ی جیاوازیان بو داتراوه . مانای نزیك له یهكهره له ههمان ژماره دا به خال و وێرگول () جیاکراونهتوه . وێرگول () بهشەکانی زنجیرهیهك لیک جیا نهکاتوه .
2. دوو خال (:) نیشانه ی روونکردنهوه ی شتیگه به کوردی .
3. کهواه (...) نیشانه ی نهمانه یه : () بهکارهینانی وشهیهك به مانایهکی تایبهتی ، (ب) زیاتر روونکردنهوه ی شتیگه به کوردی .
4. کهواهی گۆشه دار [] تایبهتهتی ههندی وشه ی ئینگلیزی و بهکارهینانیان پیشان دهات . (بۆ وێنه : زمانی دههته قن ، زمانی بازاری ، زمانی نۆر کۆن) .
5. "ئیدیهم" و شیوه ی بهکارهینانی تایبهتی تری وشه و دهستواژه له ژێر وشه سه رهکی یهکاندا داتراون به پێی ئهلف وین ، نهختن له ناوهوه ی دێره وه و به "فۆنت" ی بچووکتر .
6. ئەو وشانه ی له مانایهك زیاتریان ههیه پیشینی ماناکانیان به پێی بنچینه ی گۆرانی میژوویی ماناکان نووسراون نهك به پێی نۆر و کهمی بهکارهینانی وشه که به مانایه ، ههروهك له فرههنگی "ویبستر" دا داتراوه .
7. له نووسینی دهنگی وشهکاندا : "هین" یا "گیره" ی سه رهکی (primary stress) بهم نیشانه تۆخه () پیشاندراوه له دوا ی ئەو پرگهیه ره که هینکه ی دهکهریته سه ر :
[geography (jɛ-og'ra-fi) ; freedom (frɛ'dəm)]
وه نهگه وشهیهك "هین" ی ناسه رهکیشی تێدا بوو به نیشانه ی ئاسایی () پیشان دهدریت وهك له یهكهم پرگه ی ئەم وشهیه دا : [independence (in'di-pen'dəns)] .

Key to Pronunciation

<u>Symbol</u>	<u>Key Words</u>	<u>Symbol</u>	<u>Key Words</u>
a	fat, lap	b	bed, dub
ā	ape, date	d	did, had
â	bare, care	f	fall, off
ä	car, father	g	get, dog
e	ten, let	h	he, ahead
ē	even, meet	j	joy, jump
ê	here, dear	k	kill, bake
ēr	over, under	l	let, ball
i	is, hit	m	met, trim
ī	bite, mile	n	not, ton
o	lot, top	p	put, tap
ō	go, tone	r	red, dear
ô	horn, fork	s	sell, pass
ōō	tool, troop	t	top, hat
oo	book, moor	v	vat, have
oi	oil, boy	w	will, always
ou	out, doubt	y	yet, yard
ū	use, cute	z	zebra, haze
ūr	fur, turn	ch	chin, arch
ə	a in ago	ŋ	ring, drink
	e in agent	sh	she, dash
	i in sanity	th	thin, truth
	o in comply	th	then, father
	u in focus	zh	azure, leisure

Abbreviations

کورتھی ووشه نینگلیزی بیه کان

adj.	adjective	n.	noun
adv.	adverb	obs.	obsolete
arch.	archaic	pl.	plural
colloq.	colloquial	prep.	preposition
conj.	conjunction	pron.	pronoun
etc.	etcetera	v.i.	verb intransitive
interj.	interjection	v.t.	verb transitive

References

- Abdul, Jamal. *Shawkar*. (An English-Arabic-Kurdish chemical dictionary). Silemani, 1998.
- Azabani, Sabir Gird. *Ferhangji Ari*. (A Kurdish-Kurdish-Arabic dictionary), part 1. Baghdad, Iraq, 1985.
- Ba'albaki, Munir. *Al-Mawrid: A Modern English-Arabic Dictionary*. Beirut, Lebanon, 1982.
- Blau, Joyce. *Dictionnaire Kurde-Francais-Englis*. Bruxelles, 1965.
- Chapman, Robert L., ed. *American Slang*. New York, 1987.
- Doniach, N. S., ed. *The Oxford English-Arabic Dictionary of Current Usage*. University Press, Oxford, 1983.
- Elias, A. Elias & Edward E. Elias. *Qamus Elias Al-'Asri: Elias' Modern Dictionary*. (English-Arabic). Cairo, Egypt, 1983.
- Funk & Wagnalls. *Standard College Dictionary*. New York, 1968.
- Ghareeb, Kamal Jalal. *Al-Qamus Al'Ilmi*. (An Arabic-English-Kurdish scientific dictionary). vols. 1, 2, 3, 1974, 1979, 1983.
- Gorani, Ali Seydo. *The Modern Kurdish Dictionary*. (Kurdish-Arabic). Amman, Jordan, 1985.
- Guralnik, D. B., and J. H. Friend, eds. *Webster's New World Dictionary of the American Language*. New York, 1966.
- Hornby, A. A. *The Advanced Learner's Dictionary of Current English*. University Press, Oxford, 1952.
- Hazhar. *Hanbana Boreena*. (A Kurdish-Persian dictionary). Tehran, Iran, 1999.
- Jaf, Ihsan A. *Jaf's Pocket English-Kurdish Dictionary*. 2001.
- Kashani, A. A., and M. A. Kashani. *The Concise English-Persian Dictionary*. Tehran, Iran, 1984.
- Khal, Sheikh Muhammad. *Ferhengi Khal*. (A Kurdish-Kurdish dictionary). 3 vols., Silemani, 1960, 1964, 1974.
- Mardokh, Muhammad. *Ferhengi Mardokh*. (A Kurdish-Persian-Arabic dictionary). 2 vols. Tehran, Iran, 1956.
- Mardokhi, Maroof Qaradaghi. *Ferhengi Kishtukal*. (A Kurdish-Kurdish agricultural dictionary), part 1. Dar Al-Salam Press, Baghdad, 1972.
- McCarus, Ernest N. *A Kurdish-English Dictionary, Dialect of Sulaimania, Iraq*. University of Michigan, Ann Arbor, Michigan, 1967.
- Morris, William, ed. *The American Heritage Dictionary of the English Language*. Boston, 1978.

- Mukriani, Giw. *Ferhengi Mehabad*. (A Kurdish-Arabic dictionary). Kurdistan Press, Erbil, 1961.
- Mukriani, Giw. *Ferhengi Kurdistan*. (A Kurdish-Kurdish dictionary). Aras Press, Erbil, 1999.
- Mukriani, Giw. *Nobara*. (An Arabic-Kurdish dictionary), part 1. Al-Hawadith Press, Baghdad, Iraq, 1986.
- Nebez, Jemal. *Scientific Terms*. (An Arabic-Kurdish glossary). 1960.
- Nidham Al-Deen, Fadhil. *Astere Geshe*. (A Kurdish-Arabic dictionary). Baghdad, Iraq, 1997.
- Perwerde W Zanist*. (An Arabic-Kurdish glossary). Directorate General of Kurdish Studies, Baghdad, Iraq, 1983.
- Pupil's Dictionary. Ferhengi Qutabi*. (An English-Kurdish school dictionary). Ministry of Education, Baghdad, Iraq, 1985.
- Qazzaz, Shafiq. *The Sharezoor Kurdish-English Dictionary*. Aras Press and Publishers, Erbil, Kurdistan, 2000.
- Rizgar, Baran. *Kurdish-English English-Kurdish Dictionary*. London, 1993.
- Sykes, J. B., ed. *The Concise Oxford Dictionary*. University Press, Oxford, 1983.
- The Journal of the Kurdish Academy*. vol. 1, part 1, Kurdish Academy Press, Baghdad, Iraq, 1973.
- Wahbi, Taufiq, and C. J. Edmonds. *A Kurdish-English Dictionary*. The Clarendon Press, Oxford, 1966.
- Wehr, Hans. *A Dictionary of Modern Written Arabic*. (Arabic-English). 4th ed. Wiesbaden, Germany, 1979.
- Wentworth, Harold, and Stuart Berg Flexner, eds. *The Pocket Dictionary of American Slang*. N.Y., 1968.
- Woolf, Henry Bosely, ed. *Webster's New Collegiate Dictionary*. Springfield, Mass., 1977.
- Zaraway Zanistee Kurdi: Kurdish Scientific Terms*. (An Arabic-Kurdish glossary). A Publication of the Teachers' Union, Silemani Branch. Zheen Press, 1960.

A a

(۲) پشت ئى ھەلگىردن؛ پشت بەردان؛ پشت تىگىردن؛ بەجىنىشتن (مىرۇۋە بە تەنھا لە چۆلمەنئىدا): (to ~ a person, child, etc.)

(۳) بەر بۇ خۇ بەرەلا كىردن؛ جلمو بۇ خۇ شل كىردن بە تەواوى (بۇ رابواردن).
بەرەلايى؛ جلمو بۇ ئارەزوى خۇ شل كىردن بە تەواوى
n.
(to do something with ~)

abandoned (ə-ban'dənd), *adj.* (۱) چۆل كراۋ؛ دەست ئى ھەلگىراۋ؛
بەجىنىلراۋ؛ وازلىنىنراۋ؛ (an ~ town, house, child, etc.)

(۲) سەرەسى؛ بەرەلا؛ بەر بۇ خۇ بەرەلا كىردو
abandonment (ə-ban'dən-mənt), *n.* (۱) چۆل كىردن؛
وازلىنىنان؛ بەجىنىشتن؛ دەستبەردارى؛ پشت بەردان؛ دەست ئى ھەلگىردن.

(۲) چۆل كران؛ بەجىنىلران؛ پشت ئى ھەلگىران
پىسواكىردن؛ سووك كىردن؛ شكاندن

abase (ə-bās'), *v.t.*
-abatement (n.).
abash (ə-bash'), *v.t.* پورەش كىردن؛ تەرىق كىردنمە؛ شەرمەزاركىردن.
-abashment (n.).

abate (ə-bāt'), *v.t.* (۱) كەمكىردنمە (۲) ئى دەركىردن.
(۳) بەتال كىردنمە (داۋا لە دانگادا)؛ وەستاندن.

v.i.
كەمبىونمە؛ كزىبون.
(۱) كەمبىونمە؛ كەمكىردنمە.
(۲) بەتال كىردنمە؛ وەستاندن (دادگەرى)؛ پوچ كىردنمە.

abattoir (ab'ə-twār'), *n.* كوشتارخانى؛ قەسباخانى.
abbacy (ab'ə-si), *n.* پەلەي سەرەك پەرستگا؛ دەسلەتو نىش وگارى
سەرەك پەرستگا.

abbess (ab'is, ab'ēs), *n.* سەرەك پەرستگا (۲۲).
(۱) پەرستگا (خاچ پەرستى)؛ خانەي سۆفلىكە يا
پەرستاران (۲) كۆمەلى پەرستاران؛ سۆفلىكە بەگىشتى.

(۳) كلىسەي ناۋ پەرستگا.
abbey (ab'i), *n.* سەرەك پەرستگا (خاچ پەرستى).
كورتكىردنمە (روشه، پەستە).
(۱) كورتكىردنمە.
(۲) كورته (ھى ووشە يا دەستەراۋە)؛ كورتى؛ كورت كراۋ.

ABC (ā' bē' sē'), *n.* (pl.) ئەلفوبىن.
(۲) سەرەتا (ژانىبارى، پەشتە، ياس... ھتد)؛ بىنجىنە.
(This is the ABC of business.)

abeyance (ə-bā'əns), *n.* (۱) وەستاندن (كار، ماق، ياسا)؛ راگىركىردن.
(۲) نەپراۋنمە؛ نەپراۋىيى؛ نەخران بە لايەكدا (دادگەرى).
(۳) كىش ومامتى؛ خاموشى.
وەستان؛ راگىران؛ كار پىن نەكران بۇ
سەردەمىكە (ياسا).

be in (or fall into) abeyance,
لە تەختى پاشايى ھاقتەخوارمە؛
وازىھىنان لە پاشايى: (When the King ~d, his brother succeeded him on the throne.)

abdicate (ab'də-kāt'), *v.t. & v.i.* وازىھىنان لە تەختى پاشايى.
پاشاي وازىھىنەر لە تەختى پاشايى.
سك؛ وورگ.
ھى سك؛ ھى وورگ.
فراندن (مىرۇۋە)؛ ھەلگىردن.
فراندن (مىرۇۋە)؛
ھەلگىردن.

abdication (ab'də-kā'shən), *n.*
abdicator (ab'də-kā'tēr), *n.*
abdomen (ab'də-mən, ab-dō'mən), *n.*
abdominal (ab-dom'ə-n'l), *adj.*
abduct (ab-duk't', əb-duk't'), *v.t.*
abduction (ab-duk'shən, əb-duk'shən), *n.*

مىرۇۋە فرىز؛ فرىنەر.
لە ناۋ جىگەدا؛ لەسەر جىگە.
" ھابىل " : دووم كورى نادەم ھەرا كە بە دەستى
براكەي كوردا (ئىنجىل).
لادان لە پەي راستو ناسايى؛
ناۋزىھىي؛ ناھاسايى.

abdicator (ab'də-kā'tēr), *n.*
abdomen (ab'də-mən, ab-dō'mən), *n.*
abdominal (ab-dom'ə-n'l), *adj.*
abduct (ab-duk't', əb-duk't'), *v.t.*
abduction (ab-duk'shən, əb-duk'shən), *n.*

مىرۇۋە فرىز؛ فرىنەر.
لە ناۋ جىگەدا؛ لەسەر جىگە.
" ھابىل " : دووم كورى نادەم ھەرا كە بە دەستى
براكەي كوردا (ئىنجىل).
لادان لە پەي راستو ناسايى؛
ناۋزىھىي؛ ناھاسايى.

abdicate (ab'də-kāt'), *v.t. & v.i.* وازىھىنان لە تەختى پاشايى.
پاشاي وازىھىنەر لە تەختى پاشايى.
سك؛ وورگ.
ھى سك؛ ھى وورگ.
فراندن (مىرۇۋە)؛ ھەلگىردن.
فراندن (مىرۇۋە)؛
ھەلگىردن.

abdication (ab'də-kā'shən), *n.*
abdicator (ab'də-kā'tēr), *n.*
abdomen (ab'də-mən, ab-dō'mən), *n.*
abdominal (ab-dom'ə-n'l), *adj.*
abduct (ab-duk't', əb-duk't'), *v.t.*
abduction (ab-duk'shən, əb-duk'shən), *n.*

مىرۇۋە فرىز؛ فرىنەر.
لە ناۋ جىگەدا؛ لەسەر جىگە.
" ھابىل " : دووم كورى نادەم ھەرا كە بە دەستى
براكەي كوردا (ئىنجىل).
لادان لە پەي راستو ناسايى؛
ناۋزىھىي؛ ناھاسايى.

abdicator (ab'də-kā'tēr), *n.*
abdomen (ab'də-mən, ab-dō'mən), *n.*
abdominal (ab-dom'ə-n'l), *adj.*
abduct (ab-duk't', əb-duk't'), *v.t.*
abduction (ab-duk'shən, əb-duk'shən), *n.*

مىرۇۋە فرىز؛ فرىنەر.
لە ناۋ جىگەدا؛ لەسەر جىگە.
" ھابىل " : دووم كورى نادەم ھەرا كە بە دەستى
براكەي كوردا (ئىنجىل).
لادان لە پەي راستو ناسايى؛
ناۋزىھىي؛ ناھاسايى.

abdicator (ab'də-kā'tēr), *n.*
abdomen (ab'də-mən, ab-dō'mən), *n.*
abdominal (ab-dom'ə-n'l), *adj.*
abduct (ab-duk't', əb-duk't'), *v.t.*
abduction (ab-duk'shən, əb-duk'shən), *n.*

مىرۇۋە فرىز؛ فرىنەر.
لە ناۋ جىگەدا؛ لەسەر جىگە.
" ھابىل " : دووم كورى نادەم ھەرا كە بە دەستى
براكەي كوردا (ئىنجىل).
لادان لە پەي راستو ناسايى؛
ناۋزىھىي؛ ناھاسايى.

abdicator (ab'də-kā'tēr), *n.*
abdomen (ab'də-mən, ab-dō'mən), *n.*
abdominal (ab-dom'ə-n'l), *adj.*
abduct (ab-duk't', əb-duk't'), *v.t.*
abduction (ab-duk'shən, əb-duk'shən), *n.*

- A, a (ā), *n.* (۱) تىپى يەكەمى ئەلفوبىي ئىنگىلىزىيە.
(۲) دەنگى ئەم تىپە: " ئەي "
- (۳) : قالبى ئەم تىپە. (ب) ئەم تىپە بە چاپكارى يا ھەلگەنراۋى.
(۴) يەكەم؛ نىشانەي ژمارەي يەكەمى پەستاپەكە.
- adj.* (۱) تايىمىي بەم تىپە. (۲) يەكەم؛ يەكەمىن. (۳) ئاياب؛ زۆرپاش.
(۱) شتىكە لە شىۋەي " A " دا.
(۲) نەرمەكى بەرەي يا زۆرپاش: (He has an "A" in history.)
(۳) پەيەمكى ئاۋاز (مۇسقىقا).
- a (ə stressed, ā), *adj., indefinite article*, بەك؛ يەككىدا؛ ھەرىكەي.
ئاسراي ئەناسە: (a book, a tree, a horse, a man, etc.)
- a- (ə), بىشىگىرەك بەماناي: (۱) لە ناۋ؛ لەسەر؛ بۇناۋ:
(aboard, ashore)
(۲) لە بارىك يا دۇخىكدا: (asleep, a-crying)
- a- (ə), بىشىگىرەك بەماناي: (۱) ھەلسان؛ بەرەزىونمە:
(awake, arise)
(۲) بەمىن؛ نەبىو: (agnostic)
- aardvark (ärd'värk'), *n.* ئەراي نەرن؛ گىئاندارىكى ئەفەرىقايى نەرن.
ھەلگەنەي شىردارى چىرنوكدارى لووت درىزى مىزبووخۇرە.
- aardwolf (ärd'woolf'), *n.* گورگى نەرن؛ گىئاندارىكى ئەفەرىقايى
نۇرە لە كەمشتار دەچىت.
- ab- (ab, əb), بىشىگىرەك بەماناي. دوور لە؛ نا؛ دۇ؛ بە؛ وانىيە:
(abnormal)
- A.B., Bachelor of Arts, جروانامەي بەكالۋورىزىسى ئاداب. واتە ھونەرۋ
رەزەر
- A.B., a.b., able-bodied, كەمشتىۋانىكى لىھاتوۋ.
aback (ə-bak'), *adv. & adj.* (۱) [Archaic] بۇ دوۋرە؛ دوۋرە.
(۲) دابىن نەكران (بايەۋاشى كەشتى).
شلەۋر؛ ھەلسەلەماۋ؛ سەرسوپورماۋ و سەر ئى شىۋاۋ؛
تىكچوۋ.
- abacus** (ab'ə-kas), *n.* (۱) نامىزىكى مووربودارە مەدانى پىن فىرى
ژمارەن دەكرىت. (۲) تەختى تەرقەسەرى پايدە (خانوسازى).
- abalone** (ab'ə-lō'ni), *n.* گىئاندارىكى دەريايى بچوۋكى قاوغدارە
كۆشتەكەي دەخپورت.
- abandon** (ə-ban'dən), *v.t.* (۱) بەجىنىشتن؛ دەست ئى ھەلگىردن؛
چۆل كىردن؛ دەستبەردارىبون: (to ~ a place, house, car, town, etc.)

-aberrancy (n.)
aberrant (ab-er'ənt), adj. لادبر له پئی باوو راستو ناسایی؛
 ناویزهیی؛ نا ناسایی.
aberration (ab-er-ā'shan), n. لادان؛ لادان له پئی باوو راستو
 ناسایی.
abet (ə-bet'), v.t. هاندان (بعتایبتهی بۆ کردنی شتی ناپسند)
abetment (ə-bet'mənt), n. هاندان
abettor (ə-bet'ər), n. هاندەر
abhor (əb-hôr', ab-hôr'), v.t. بق ئی بوون؛ چاره نهویستن؛
 قیز ئی هانتوره
abhorrence (əb-hôr'əns, ab-hor'əns), n. بق ئی بوون؛
 چاره نهویستن؛ بق؛ قیز
abhorrent (əb-hôr'ənt, ab-hor'ənt), adj. بیس؛ خراب؛ بۆگن؛
 زۆر ناشرین (کردهوه)
abide (ə-bīd'), v.i. (1) مانوره؛ نهگۆزان؛ بیرهوام بوون.
 (2) [Archaic] (to ~ in; ~ at), تیدا ژبان یا نیشتهجن بوون.
v.t. (1) چاره پئی کردن. (2) مل بۆ دان؛ دهربردن لهگهل.
abide by, (1) پهمپهوی کردن؛ لهسه پویشتن (په پهمو، بهلقین)
 مهشکاندن (بهلقین): (to abide by one's promise).
 (2) مل دان.
abiding (ə-bīd'ing), adj. بیرهوام؛ نهگۆزاوا؛ نهرا؛ ههمیشهیی.
ability (ə-bil'ə-ti), n. توانا؛ وزه؛ کیش؛ له بارادا بوون.
-ability (ə-bil'ə-ti), باشکرتکه بهمانای؛ وهها بوون؛ وهمایی؛
 (durability)
abiogenesis (ab-i-ō-jen'ə-sis), n. پهیدا بوونی زیندهوهر له شتی
 نازیندووهوه؛ له خۆوه پهیدا بوون.
 مهرهوه؛ ("spontaneous generation")
-abiogenetic (adj.); abiogenetically (adv.).
abject (ab-jekt', ab'jekt), adj. (1) ناخۆش؛ بیس؛ زۆر خراب؛
 (~ poverty)
 (2) نزم؛ ناپهسند؛ بۆگن (مرۆه).
abjection (ab-jek'shən), n. نزم؛ ناپهسندی؛ بۆگنی (مرۆه).
 بهروشت.
abjure (əb-joor', ab-joor'), v.t. وازهینان له ماف یا بیروباومیک؛
 دهست ئی ههنگرتن؛ تۆبه کردن.
-abjuration (n.).
ablation (ab-lā'shən), n. (1) لابردن یا برینی نهاندانیک لهش به
 نهشتهرگهری. (2) پووکانهوه؛ توانهوه (زمهینناسی).
ablative (ab'lə-tiv), adj. & n. بارزکی زاوه که سهراچاره، هۆ، یا
 بکهری کاریک پیشان دهوات (پهژمانی لاتینی).
ablaze (ə-blāz'), adv. گرگرتوو؛ ناگرتن بهریوو.
adj. (1) ناگرگرتوو؛ گرگرتوو؛ گو تهن بهریوو. (2) بهجۆش.
able (ā'b'l), adj. به توانا؛ لیهاتوو؛ چالاک؛ له بارادا بوو؛ کارامه.
able-bodied (ā'b'l-bod'id), adj. تهنهرووست؛ لهش ساغ و بهمین.
able-bodied seaman, کهشتیوانیک کارامه یا شارمزا؛
 زهریوانیک لیهاتوو.
abloom (ə-blōm'), adv. & adj. به گول؛ گول گرتوو؛ گول کردوو.
abluent (ab'lō-ənt), adj. پاککهرهوه؛ خاوتنکهر.
n. سابوون؛ شتی خاوتنکهر.
ablution (ab-lōō'shən, əb-lōō'shən), n. (1) دهستوئیزگرتن.
 (2) ناوی دهستوئیزگرتن.
-ablutionary (adj.).
ably (ā'bli), adv. به چالاکي؛ به کارامهیی؛ به باشی.
abnegate (ab'ni-gāt'), v.t. (1) له دهی خۆ گرتنهوه؛ خۆ نهویستن؛
 له خۆ قهدهغه کردن؛ دهست ئی ههنگرتن. (2) تۆبه کردن؛ وازهینان (بیروباوم).

abnegation (ab'ni-gā'shan), n. (1) خۆ نهویستی؛
 له خۆ قهدهغه کردن؛ دهست ئی ههنگرتن. (2) تۆبه کردن؛ وازهینان (بیروباوم).
abnormal (ab-nōr'məl, əb-nōr'məl), adj. نا ناسایی؛
 ناویزه.
abnormality (ab'nōr-mal'ə-ti), n. نا ناسایی؛ ناویزهیی.
aboard (ə-bōrd', ə-bōrd'), adv. & prep. له کهشتی؛ فرۆکه، یا
 شهمندهفردا.
all aboard! ههمو سوارین؛ (کهشتی، فرۆکه، شهمندهفهر).
abode (ə-bōd'), n. (1) مانهوه یا ژبان له شوئینکدا.
 (2) مال؛ خانوو؛ نیشتهگه؛ شوئینی نیشتهجن؛ جن نشین.
abode (ə-bōd'), alternative past tense and p.p. of abide.
abolish (ə-bol'ish), v.t. لابردن (یاسا)؛ سهپنهوه؛ نههیشتن؛
 دوایی پین هینان: (to ~ war, a law, etc.).
abolition (ab'ə-lish'ən), n. (1) لابردن (یاسا)؛ سهپنهوه؛ نههیشتن؛
 بهتال کردنهوه؛ دوایی پین هینان. (2) [A-]، لابردنی بهندایهتی قهلهر شهکان
 له شهمریکادا.
abolitionist (ab'ə-lish'ən-ist), n. (1) پالیشتیکهری لابردنی
 یاسایهک. (2) [A-]، پالیشتیکهریک لابردنی بهندایهتی قهلهر شهکان له
 شهمریکادا.
A-bomb (ā'hom'), n. بۆمبای نهتۆمی؛ بۆمبای گهریدلایی.
abominable (ə-bom'ə-nə-b'l), adj. (1) بیس و بۆگن (کردار).
 بهروشت؛ ناپهسند؛ زۆر خراب؛ بهد: (an ~ act).
 (2) ناخۆش؛ پین ههر: (~ food, weather, etc.).
abominate (ə-bom'ə-nāt'), v.t. بق ئی بوون؛ له
 قیز ئی هانتوره.
abomination (ə-bom'ə-nā'shən), n. (1) بق؛ قین.
 (2) شتیکی ناپهسند یا زۆر خراب.
aboriginal (ab'ə-rij'ə-n'l), adj. (1) یهکه؛ هی شوئینیک خۆی.
 (2) هی ناده میرزای کیزی یا سهههتایی.
aboriginal (ab'ə-rij'ə-n'l), adj. (1) خۆولاتی (کیاندار، مرۆه).
 پروه؛ خۆمانی؛ بتهجهیی؛ هی ناوچهکه خۆی.
 (2) تاییبهتی به هی بهجهیی یا ناوچهکه خۆی.
n. گیانداریک یا پروهکیک خۆمانی یا ناوچهکه خۆی.
aborigines (ab'ə-rij'ə-nēz'), n.pl. (1) خهکنی پنههتی وولاتیک
 (بهتاییبهتی هی نیمچه کیزی یا سهههتایی)؛ دانیشتووانی بتهجهیی یا سههه
 کۆنی ناوچهییک.
 (2) گیاندارو پروهکی خۆمانی، واته هی ناوچهکه خۆی سههه له پنههتوه.
abort (ə-bōrt'), v.t. (1) مندال لهبارچوون؛ سهک لهبارچوون؛ بهر فریندان؛
 بهراوتبه بوون. (2) به نهتجام نهگهیشتن؛ به هچ نه بوون
 (1) مندال لهبارچوون؛ سهک لهبارچوون؛ بهر پین فریندان؛ بهراوتبه کردن.
 (2) پوچ کردن؛ تیکشکاندن: (to ~ a plan).
abortion (ə-bōr'shən), n. (1) مندال لهبارچوون؛ لهبارچوون؛
 بهر پین فریندان. (2) شتیکی نههکام یا به نهتجام نهگهیشتوو
abortionist (ə-bōr'shən-ist), n. مندال لهبارچوون (پهژشکهرانی).
abortive (ə-bōr'tiv), adj. ژیرکوتوو؛ پوچ کراوه؛ پین سوودا
 تیکشکار.
abound (ə-bound'), v.t. (1) زۆر هه بوون؛ فره بوون.
 (2) (in ~), دهوله مندبوون له؛ زۆر تیا بوون:
 (a land that ~s in grain)
 (woods that ~ with game)
 (2) پوچ بوون له؛
about (ə-hout'), adv. (1) به ههمو لایهکدا: (to travel ~).
 (2) به دهروویشندا؛ له دهروویشنت.
 (3) نزیکه؛ له دهروویشنت؛ له نزیکه.
 (4) به پیچهوانه؛ به ههنگه پارهویی: (Turn it ~).
 (5) نزیکهی: (~ four years old).

aboutface

(Colloq.) [just ~ ready] خریکه (۱)
 adj. (۱) بزواو: (He is up and ~ again.)
 (۲) تریک له دورویه: (Typhoid is ~.)
 prep. (۱) نه دورویشت: (۲) له هه موو شوینیکدا لێرهو لهوئ.
 (۳) تریک له (۴) پین بوون: (Do you have any money ~ you?)
 (۵) خریک بوون: (Go ~ your business.)
 (۶) بیاژبوون: خهریک (دهستپیکردن): (I am ~ to say something.)
 (۷) دهریاره: له بهاره: (a story ~ sacrifice)
aboutface (ə-bou'fās'), n. (۱) روو وهرگیران به تهواوی.
 (۲) ههنگهرا نهوه (بهر) ههلوئست: بێن باری دوو پوووسی: گۆرینی تهواو:
 (to do an ~)
above (ə-buv'), adv. (۱) له سهرا: له ژووو: له سهروو.
 (۲) له ناسمان: له به ههشت.
 (۳) پینشو: له سهروه ناویراو: (the ~ - mentioned names)
 (۴) به زیتر: به دهسه لاتر: گهروهتر.
 prep. (۱) به سهرا: له سهرا.
 (۲) له لاره: له دوای: به لاره: (the road ~ the village)
 (۳) له ژووو: باشتر له: له سهروو: (average ~)
 (۴) زیاتر له (fifty dollars ~)
 adj. له پینشتر یا له سهروه ناویراو.
 n. شتیکی له سهرا. له سهروه. یا له پینشترهوه
above all, له هه موو شتیکی زیاتر: له پینش هه موو شتیکیهوه
aboveboard (ə-buv'bōrd', ə-buv'bōrd'), adv. & adj. بێ-
 فیل و ته نهکه: فاشکرا: له پوو: راست (Be open and ~ with me.)
aboveground (ə-buv'ground'), adv. & adj. نه پینشتر:
 زیندوو: له سهرا پوو ی زهوی
abrade (ə-brād'), v.t. کپاندرا: سوواندن به لێخستن:
 لێخسترا سوواندن
abrasion (ə-brā'zhən), n. (۱) کپان: لێکردنهوه (پینست).
 (۲) سووان: سووان (بهره به ناو یا به با).
 (۳) شوینیکی سوواو یا کپینشراو.
abrasive (ə-brā'siv, ə-brā'ziv), adj. تیز: بیا زهرا: دپا
 پهق: مرۆقا. په مووشت: (an ~ material or person)
 n. شتیکی زهرا (وهك سمارته).
abreast (ə-brest'), adv. & adj. شان به شان (پویشتن) کارکردن:
 پز به پز: له گهال.
abreast of (or with), شان به شان: پز به پز: له گهال.
abridge (ə-brij'), v.t. (۱) کورتکردنهوه (نووسراو).
 (۲) کهمکردنهوه. (۳) لێسه ناندنهوه یا کهمکردنهوه (ماف).
abridgment, abridgement (ə-brij'mənt), n. (۱) کورت-
 کردنهوه (نووسراو). (۲) لێسه ناندنهوه یا کهمکردنهوه ماف.
 (۳) کورته (په پرتوک, نووسراو).
abroad (ə-brōd'), adv. (۱) هه ندهران: دهرهوه ی وولات:
 (to go or live ~)
 (۲) بلاو: به پان و بلووی. (۳) وا قاره: وا بلاوه.
 (۴) له دهرهوه ی حال.
abrogate (ə-brō-gāt'), v.t. هه لوه شانهوه (پهیمان, یاسا):
 پووچ کردنهوه: سپینه وه: لایردن: (to ~ a treaty)
 -abrogation (n.); abrogator (n.)
abrupt (ə-brupt'), adj. کو توپر: له پز.
abruption (ə-brup'shən), n. لیک چپهانیکی کو توپیری: لێهونهوه.
abruptly (ə-brupt'li), adv. کو توپر: له پز: له پرتاو: به پرتاو.
abscess (əb'ses), n. دووهلی پر له کیم: دووهل.
 v.t. بوون به دووهل: کیم کردن.

absorption

هێلی ناسوسی (نه ندهاره).
abscissa (ab-sis'sə), n. (۱) برین (نه شته کاری).
 (۲) وه ستانیکی کو توپر له کاتی قسه کردندا (بۆ کارکردنه سهرا گوینگی)
abscond (ab-skond', ab-skond'), v.t. هه لاتن: خۆشاردنهوه
 پاکردن له ترسی سهرا
absence (əb'səns), n. (۱) نه هاتن: نه چوون: ديار نه بوون:
 تاماده نه بوون. (۲) نه بوون. (۳) دوروی.
absent (əb'sənt), adj. (۱) بیز: ناديار: تامامه.
 (۲) نه بوو: نه په. (۳) گوئ نه گهرا.
 v.t. نه هاتن: نه چوون: ديار نه بوون: خۆ وون کردن.
absentee (əb'sən-tē'), n. که سینیکی بیز: نه هاتو, یا ناديار.
 ناديار: نه هاتن: تاماده نه بوو له شوینیکدا.
absenteeism (əb'sən-tē'iz'm), n. بیزی: نه هاتن (کار, قوتابخانه
 ... هتد): ديار نه بوون: تاماده نه بوون (له شوینی کاردا).
absentee ballot, دهنگدان له ههلوئاردنیکدا: به پوسته (له لایه
 دهنگدهرێکهوه که له شوینی خۆی دوروه): دهنگدان له دوروهه.
absentee landlord, خاوهن زهوی و زرا یا خاوهنیکه که دور له
 زهوی و زرا یا خاوهنیکه ی دهری.
absent-minded (əb'sənt-mīn'did), adj. بێ هوش: بێ بیر:
 دالغه چي: شت له پیرچوو.
absinthe, absinth (əb'sinth), n. نه فه شتیکی: (۱) گیایه که بۆ
 دهرمان په کار دیت. (ههروها "wormwood").
 (ب) خواردنهوه یهکی تالی مستکهره.
absolute (əb'sə-lōot'), adj. (۱) تهواو: له هچ کهم نه بوو: باش:
 هه موو. (۲) پوو نه گهروه (خواردنهوه).
 (۳) بێ سنوو: بهر به ره: بێ نه ندهاره: (freedom ~).
 (۴) بێ پایان: بێ جله: ژۆردار: په ما: بێ دستووو:
 (~ monarchy; an ~ ruler)
 (۵) بێ گومان: (~ proof).
 (۶) سه ره خۆ: (۷) بێ هارج: گۆرینی بۆ نه په: دو.
absolutely (əb'sə-lōot'li), adv. (۱) بێ گومان: له سه دا سه دا:
 تهواوه: پاسته: به لێ. (۲) به هچ جۆرێک: هچ: هه رکیز: (~ impossible).
absolute monarchy, پاشایهتی بێ پایان: پاشایهتی نه په ستراو به
 ده ستوووهوه: پاشایهتی بێ جله یا به ره لا.
absolution (əb'sə-lōō'shən), n. لێپوو رن: گه رن نازاری:
 نازادکردن.
absolutism (əb'sə-lōō'tiz'm), n. (۱) پزینیکی بێ جله و
 نه په ستراو به ده ستوووهوه: ژۆرداری. (۲) بێ گومانی.
 (۳) چاره نووسی پینشه کی: قهزا و قهده مر.
absolve (əb-solv', əb-zolv'), v.t. لێپوو رن: گه رن نازادکردن:
 به خشین: نازادکردن.
absorb (əb-sōrb', əb-zōrb'), v.t. (۱) ههلمنژین: ههلمنژین.
 (۲) خهریک کردن: پینوه خهریک بوون.
 (۳) کردن به هی خۆ: خسته پان خۆ: قووتدان: گرته خۆ.
absorbed (əb-sōrbd', əb-zōrbd'), adj. (۱) ههلمنژینراو:
 ههلمنژراو. (۲) قووتدراو: توواوه: گهراوه خۆ.
 (۳) خهریک: ژۆر خهریک: (~ in reading).
absorbent (əb-sōrb'ənt, əb-zōrb'ənt), adj. مژۆک: ههلمنژنر:
 ههلمنژنر.
 n. شتیکی مژۆک یا ههلمنژنر.
absorbing (əb-sōrb'ɪŋ, əb-zōrb'ɪŋ), adj. (۱) ههلمنژنر:
 ههلمنژنر: مژۆک. (۲) سه رنچ پاکیش: سه ره: خۆش: (an ~ story).
absorption (əb-sōrp'shən, əb-zōrp'shən), n. (۱) مژۆک:
 ههلمنژین: ههلمنژین. (۲) ژۆر پینوه خهریک بوون.
 (۳) قووتدان: گرته خۆ: تیا تووا نه وه. (۴) مژۆکی خۆراک.

زاستگدا؛ باور پيښيدون؛ بايخ پيدان
accrete (ə-krē't), *v.t.* ۱. زيادېدون؛ زيادېدون؛ زورېدون
 ۲. کږبوننره؛ کږمېل بوون؛ هاتنمويه؛ بوون به يکه؛ پيښمونه نو سان
accretion (ə-krē'shən), *n.* ۱. زورېدون؛ زيادېدون؛ زيادېدون
 ۲. هاتنمويه؛ کږمېل بوون. ۳. کږمېل؛ توپيل
accrual (ə-krō'əl), *n.* ۱. زيادېدون يا زيادېدون
 ۲. قازانچ؛ سوود؛ نيو همندهی که زياد نهکات
accrue (ə-krō'ē), *v.t.* ۱. چورنوسمرا؛ زيادېدون؛ زيادېدون
 ۲. قازانچ کردن؛ سوود چورنوسمرا
-accrue (*n.*)
acculturation (ə-kul'chēr-ā'shən), *n.* ۱. فيزکردن و پاهيتانې
 منډال به ژباښي ناو کږمېل. ۲. پاهيتان يا پاهاتن به ژبنگه يا دوروبهړنګي تازه
 ۳. گږيښي کلتورېونګي سمرا تايي به تيځه لاويون له گهل کلتورېونګي-
 پيښکمر تودا
accumulate (ə-kūm'yoo-lā't), *v.t.* ۱. کږکږنومره؛ کږمېل کردن؛
 کله که کردن؛ بارست کردن
v.t. ۲. کږمېل يا کله که بوون؛ بارست بوون؛ کږبوننومره
-accumulative (*adj.*)
accumulation (ə-kūm'yoo-lā'shən), *n.* ۱. کږکږنومره؛
 کږمېل يا کله که کردن؛ کږبوننومره؛ کږمېل يا کله که بوون. ۲. کږمېل؛ کله که.
 ۳. قازانچ خستنسمر سمرا ميه؛ قازانچ چورنوسمرا سمرا ميه
accumulator (ə-kūm'yoo-lā'tēr), *n.* ۱. کږکږنومره؛ کله که کمر
 ۲. باتري
accuracy (ək'yoo-rə-si), *n.* نيو اوې؛ بن هملېي؛ ووردي؛ پاستي
accurate (ək'yoo-rit), *adj.* نيو اوې؛ بن هملې؛ پاست؛ وورد
accurately (ək'yoo-rit'li), *adv.* به تم اوې؛ به بن هملې؛ به ووردي؛
 به پاستي
accursed (ə-kūr'sid, ə-kūr'st), *adj.* به عننت؛ به؛ خواگر تورو
accurst (ə-kūr'st), *adj.* = accursed.
accusal (ə-kūz'əl), *n.* = accusation.
accusation (ək'yoo-zā'shən), *n.* تاوانبار کردن؛ گونا هبار کردن
accusative case, باري کاريگروا يا کار کموتسمرا (ريزمان)
 (me, us, him, her, them, whom)
accusatory (ə-kū'zə-tō'rī, ə-kū'zə-tō'ri), *adj.* تاوانبار کردن؛
 گونا هبار کردن
accuse (ə-kūz'), *v.t.* تاوانبار کردن؛ گونا هبار کردن؛ گونا هبار کردن
-accuser (*n.*)
accused (ə-kūz'd), *n. sing. & pl.* تاوانبار کردن؛ گونا هبار کردن
 هميشه به شيوه " the accused " به کار ده هينرنت
accustom (ə-kus'təm), *v.t.* پاهيتان؛ پاهاتن؛ فيز کردن
accustomed (ə-kus'təmd), *adj.* ۱. پاهاتو؛ خو پيوه گرتو؛
 فيز؛ هؤگر. ۲. ناسايي
ace (ās), *n.* ۱. ناسي (کاغزي قومان)؛ يکه خال (دويمه)
 ۲. سيزفي زور به هيزي نکه پيغراوه (ياري تمس)
 ۳. پسيپور؛ کمسيکي شاره زو او ليهاتو
 ۴. نهخت؛ تزوقال: (I was within an ~ of confessing)
adj. [Colloq.], . (an ~ salesman) تاياپ؛ زور باش؛ ليهاتو؛ شاره زو
v.t. سيزفي نکه پيغراوه ليدان و خال گرتن (ياري تمس)
within an ace of, نهمندهی تانه مويه يکي مابو که؛
 نهختيکي مابو که
acerbate (as'ēr-bāt'), *v.t.* ۱. تال يا ترش کردن. ۲. پست کردن
acerbity (ə-sūr'bā-ti), *n.* ۱. ترشي؛ تالي
 ۲. قسمه قی؛ زمان تيزی؛ دم پيسی
acetic (ə-sē'tik, ə-set'ik), *adj.* سرکه يي
acetic acid, ترشي سرکه؛ ترشي نسيتيک

acetone (as'ə-tōn'), *n.* نهميتون؛ شله يکي بن پهنگي زور گرگړه
 (کيميا)
acetous (as'ə-tas, ə-sē'tas), *adj.* Also acetose, ترش
acetum (ə-sē'təm), *n.* سرکه
acetyl (as'ə-til), *n.* نهميتيل؛ شله يکي بن پهنگه (کيميا)
acetylene (ə-set'ī-lēn'), *n.* نهميتيلين؛ گازيکي بن پهنگه له له حيم-
 کاريدا به کار ده هينرنت (کيميا)
ache (āk), *v.t.* ۱. نيشان؛ نازار بوون؛ ژان کردن؛ گل کردن
 ۲. [Colloq.] بؤ په نيشان بوون؛ بؤ په پوروشموره بوون؛ زور حمر لیکر
n. نيش؛ نازار؛ ژان؛ ناسور؛ سوئ
achievable (ə-čhēv'ə-b'l), *adj.* دموتونرنت؛ پيوه نيشته دی؛
 به بهر هم ده هينرنت؛ ده هينرنته دی؛ دستگر نهم
achieve (ə-čhēv'), *v.t.* هيتانه دی؛ هيتانه بهر هم؛ دستگرتن؛ کردن؛
 به دستگرتن؛ دستگرتن؛ دستگرتن؛ دستگرتن
v.t. سرکه گرتن؛ به نهمجام گياندن
achievement (ə-čhēv'mənt), *n.* ۱. بهر هم؛ دستگرتن
 ۲. نيشنک يا کارک که شاره زويي و ليهاتو يي پيوست بيت
achievement quotient, پيوه نيشان ته مني کمسيک و پله
 فيزويوني يا قوت باخانه
Achilles' heel, خالي لاوازي مړونک؛ شويني زهله پي بردن کمسيک
achromatic (ək-rə-mat'ik), *adj.* ۱. بن پهنگ
 ۲. بوون؛ پروانه
achromatism (ə-krō'mə-tiz'm), *n.* بن پهنگي
acid (as'id), *adj.* ترشي؛ مزو
n. تيزاب؛ ترش؛ شتيکي ترش؛ ترشه نوك
acidic (ə-sid'ik), *adj.* ۱. ترش؛ مزو. ۲. تيزابي
acidity (ə-sid'ə-ti), *n.* ترشي؛ مزو
acid test, سمنگي محه
acknowledge (ək-nol'ij, ək-nol'ij), *v.t.* ۱. دان پي پانان؛
 پي ليشان؛ چورنه ژير. ۲. سوپاس کردن
 ۳. دان به و مرگرتن؛ دان و هلامدانه موه: (to ~ a letter)
 ۴. به پاسته قينه دانان (ياساگري): (to ~ a deed)
acknowledged (ək-nol'ijd, ək-nol'ijd), *adj.* دان پي پانان؛
 (the ~ leader of the movement)
acknowledgement (ək-nol'ij-mənt, ək-nol'ij-mənt), *n.*
 ۱. دان پي پانان؛ پي ليشان؛ چورنه ژير. ۲. و هلامدانه موه (نامه، سلاو ... هتد)
 ۳. سوپاسنامه. ۴. چاکه دانده شتي چاکه پي دانده موه
 ۵. پروانامه (ياساگري)
acme (ək'mi, ək'mē), *n.* بهر زرين پله؛ پوپ؛ نويو پو (توان، ثاوت،
 باشي ... هتد)؛ تاف
acne (ək'ni, ək'nē), *n.* عازبه؛ زيکي دم و چاوي همزه کار
aconite (ək'ə-nīt'), *n.* wolfsbane
 ۲. دهرمانیکه له دهگي ووشک کراوهی نهم پوره که دروست دهکرت
acorn (ə'kōm, ə'kēm), *n.* بهر
acorn cup, جهوت؛ کلوي بهر
acoustic (ə-kōs'tik, ə-kous'tik), *adj.* تايه تي به ييست،
 دهنگي بيستراو
-acoustically (*adv.*)
acoustics (ə-kōs'tiks, ə-kous'tiks), *n.pl.* ۱. باري بيستني
 دهنگ (له هونک يا شانويه مکه ... هتد)؛ چونيته دهنگ له شوينيکي و هاما
 (لهروي باشي و خرابي بيستنه موه). ۲. (sing.) زانستي دهنگ؛ دهنگ ناسي
 ۱. (~ with)، خو پي پاهيتان؛
 خو فيز کردن؛ فيز بوون؛ شاره زو کردن؛ پي ناسي؛ زانين
 ۲. (~ with)، پي ووتن؛ لاگاد کردن
acquaintance (ə-kwān'tns), *n.* ۱. شاره زوي؛ زانين

acquaintanceship

(۲) ناسیاباری؛ ناسنج؛ ناشناختهگی. (۳) ناسیاب؛ ناشناختگی.
acquaintanceship (ə-kwān'tʃn-sʃp), n. (۱) شاره‌زایی؛
(۲) ناسیاباری؛ ناسنج؛ ناشناختهگی.
acquainted (ə-kwān'tid), adj. (۱) شاره‌زایی؛
(۲) ناسیاب؛ ناشناختگی؛ ناسیابان.
acquiesce (ak'wi-es'), v.i. (۲) پسمندگرددن؛ قایل‌بودن؛ پزنی‌بودن.
acquiescence (ak'wi-es'ns), n. (۱) پسمندگی؛ پسمندگرددن؛ قایلی؛
(۲) قایل‌بودن؛ پزنامه‌ندی.
acquiescent (ak'wi-es'nt), adj. (۲) پزنامه‌ند؛ قایل؛ پسمندگرددن.
acquirable (ə-kwɪr'ə-bəl), adj. (۱) دست‌دهگرددن؛ پمیدادگرددن.
(۲) سرؤة بزنی همیه‌فیرنی بیعت.
acquire (ə-kwɪr'), v.t. (۱) چنگ‌گرددن؛ پمیدادگرددن؛ کزین؛
(The library has ~d many books in the last two months.)
(۲) (to ~ knowledge) (۱) فزیربودن؛ دست‌گرددن؛
(ب) فزیربودن: (to ~ new habits)
acquired (ə-kwɪr'd), adj. (۱) دست‌گرددن.
(۲) فزیربودن؛ وەرگراو؛ نازگمکی: (an - habit)
acquirement (ə-kwɪr'mənt), n. (۱) شتیکی دست‌گرددن؛
دست‌گرددن. (۲) شتیکی یا کارسازی‌چگی فزیربودن (نوتومیل لیخوریان،
چاپ‌گرددن... هقد)
acquisition (ak'wɪz-ɪʃən), n. (۱) دست‌گرددن؛ چنگ‌گرددن؛
(۲) کزین (۳) دست‌گرددن؛ دست‌گرددن؛ شتیکی دست‌گرددن.
acquisitive (ə-kwɪz'ə-tɪv), adj. (۱) چاورسی؛ کتیوه‌گرددن؛ چاورچنؤک؛
(۲) چورکزر له دست‌گرددن؛ کؤزگرددن؛ شتومک.
acquit (ə-kwɪt'), v.t. (۱) نازادگرددن یا سرفرازگرددن؛ گومانبار له‌لایمن.
دادگاره؛ بهره‌لاگرددن له‌بهر بین تاوانی.
acquittal (ə-kwɪt'l), n. (۱) سرفرازگرددن یا نازادگرددن؛ گومانبار له‌لایمن.
دادگاره؛ بهره‌لاگرددن له‌بهر بین تاوانی؛ سرفرازی.
acquittance (ə-kwɪt'ns), n. (۱) نازادگرددن (له‌فهرزاری یا
بهرپرسیاری)؛ به‌خشین. (۲) قهرز وەرگرتنهره.
acre (ā'kēr), n. (۱) نهیکس؛ پیوانه‌یکه بزنی پشوانی؛ پوویمری زوی که بریتی‌یه.
له (۴۳۵۶۰) مقرر دووجا.
acreage (ā'kēr-ij, ā'kri:j), n. (۱) سرجمسی؛ پوویمری زوی به نهیکس.
acid (ak'rid), adj. (۱) تیؤ؛ تال؛ ترش؛ تفت.
(۲) بؤسؤ (جل، پهر... هقد). (۳) بزنی تیؤ (ووت، تواج... هقد).
acridity (ə-krid'ə-ti, ə-krid'ə-ti), n. (۱) تیؤ؛ ترشی؛ بؤسؤ.
(۲) (pl.) ووت‌هیک یا توانجیکی پرقو توندوتیؤ.
acrimonious (ak'rə-mō'ni-əs), adj. (۱) قیناری؛ بزنی (ووت)؛
توندوتیؤ (ووت)؛ گردان.
acrimony (ak'rə-mō'ni), n. (۱) کینه؛ قین؛ کینه‌داری و ناهمزگی؛
توندوتیؤ (ووت)؛ گردان.
acrobat (ak'rə-bat), n. (۱) تنافزان.
acrobatic (ak'rə-bat'ik), adj. (۱) تایبعتی به تنافزانی.
-acrobatically (adv.).
acrobatics (ak'rə-bat'iks), n.pl. (۱) تنافزانی.
acronym (ak'rə-nim), n. (۱) کورتی‌چند ورشه‌یکه له تیپسی یکه‌می.
ورشه‌کان بیکدیئت:
("RADAR" is an ~ for radio detecting and ranging.)
acropolis (ə-krop'ə-lis), n. (۱) بمرزترین قه‌لای شاریکی یؤنانی.
(۲) [A-] قه‌لای همهره‌بهرزی شاری "نسینا" ی پایتختی یؤنان.
across (ə-krɔs, ə-kros'), adv. & prep. (۱) بسمرا؛ لسمرا؛
(۲) له‌بهره‌هه بزنی له‌بهر؛ پنییدا. (۳) له‌بهر؛ له‌بهره‌هه؛ به‌رامبهر.
(۴) به‌لینکدراری؛ چمپو؛ راست.
(۵) تووش‌هاژن: (He came ~ an old friend.)
across the board, (۱) گشتی؛ همهور؛ همهوری ده‌گرتنهره.

act of war

تووش‌بودن؛ به‌بیکمرت دؤزینهره؛ بیینن:
come (run) across, (to come across a good book)
go across, (۱) بمرینه‌هه؛ پنیدا؛ بزیشتی؛ پنیدا؛ تیپه‌پوون.
(۲) کار؛ کرده؛ تیپش؛ کرده‌هه؛ کرده‌ار.
act (akt), n. (۱) [A-] یاسا؛ فرمان؛ یاسانامه. (۲) پهره (شانؤگرمی)؛ به‌ش.
(۳) [Colloq.] خؤنوراندنی سرؤ: (It is just an ~).
(۴) نوواندن (شانؤ).
v.t. (۱) ره‌ووشت نوواندن؛ لاسایی کردنهره: (to ~ the child)
(۲) نوواندن (شانؤ). (۳) شیان بزنی خستنه‌سمر شانؤ.
(۴) کردن؛ بزنی همفلسان. (۵) ره‌ووشت نوواندن؛ ره‌فتارگرددن.
(۶) وا‌ده‌رخستن؛ وا‌نوواندن: (He ~ed very angry.)
act as, (۱) همفلسان به.
act for, (۲) جیگرگی کردن؛ همفلسان به کارؤک له‌بایستی کس‌یک.
act on, (۱) به‌پهره‌وی کردن.
(۲) خستنه‌کارو بریار له‌سمردان (معمله، گه‌لاله‌ی یاسا).
(۳) کارتیگرددن.
act up, [Colloq.], (۱) بزنی کردن؛ نهره‌ووتن.
(۲) به‌پهره‌فتاری نوواندن.
in the act of, (۱) گزیران به تاوانهره:
(The thief was caught in the act of taking the money.)
put on an act, (۱) خؤنوراندن به سرؤ؛ به‌سرؤ وا‌ده‌رخستن.
acting (ak'tɪŋ), adj. (۱) جیگر؛ جینشین: (the ~ chairman)
(۲) نوواندن (شانؤ)؛ پیمشی نه‌کتر.
n. (۱) کرده‌هه یا ره‌فتاری سرؤژنانه.
(۲) کردار؛ کار؛ کرده؛ کرده‌هه.
(۳) [pl.] ره‌ووشت؛ ره‌فتار. (۴) شتیوی گمزان (مکینه).
(۵) پوودوای جیؤکین یا شانؤگرمی‌یکه.
(۶) داوا (دادگا). (۷) چمگ؛ شپی.
bring action, (۱) شکات کردن؛ دان به دادگا.
in action, (۱) له‌گارد؛ له‌گردد؛ له‌تیپشگرددن.
(۲) له‌شهر؛ له‌چمگدا.
take action, (۱) بزنی همفلسان؛ به‌کار همفلسان؛ کردن.
(۲) شکات کردن؛ دان به دادگا.
activate (ak'tə-vāt'), v.t. (۱) خستنه‌کار؛ زیندووکردنهره؛
(۲) دامه‌زندان (ده‌زکای سمریازی یا میری).
(۳) پاکردنهره (زیراب).
-activation (n.); activator (n.).
active (ak'tɪv), adj. (۱) به‌کار؛ کاریگر.
(۲) چالان؛ گورج‌وگؤل؛ چاپک؛ کارا.
(۳) بزنیو؛ جم‌وچوونک.
(۴) تایبعتی به کرداری به‌کار یا بکس (بزیمان):
(He writes a letter every day.)
n. (۱) کرداری بکس یا به‌کار (بزیمان) (ژماره چوار بیینه).
the active voice, (۱) کرداری بکس یا به‌کار (بزیمان):
(We punished him.; She ate an apple.; He plays football.)
active duty, (۱) سمریازی کردن.
active service, (۱) له‌سویاده‌بودن له‌کاشی چمگدا؛ سمریازی کردن.
activism (ak'tɪv-iz'm), n. (۱) چالاک؛ خببات؛ خببات کردن.
activist (ak'tɪv-ist), n. (۱) چالاک؛ خبباتگر.
activity (ak-tɪv'ə-ti), n. (۱) کرده‌هه؛ کردار؛ کرده؛ کار.
(۲) جم‌وچوون؛ هملسوکوت. (۳) چالاک؛ گورج‌وگؤل.
(۴) چالاک‌یکمی تایبعتی: (outside -ies)
act of God, (۱) کاری خود؛ تیپشی خوارکرد؛ خوارکرد.
act of war, (۱) کاری دؤزمنانه له‌نویان وولاتانده؛ کرده‌هه؛ چمگارمراه.

actor

actor (ak'tēr), n.
actress (ak'tris), n.
actual (ak'chōd-əl), adj.
actuality (ak'chōd-əl-i), n.
in actuality,
actualize (ak'chōd-əl-iz'), v.t.
-actualization (n.).
actually (ak'chōd-əl-i, ak'choo-li), adv.

actuary (ak'chōd-er-i), n.
actuate (ak'chōd-āt'), v.t.
-actuation (n.).

acuity (ə-kū'ə-ti), n.
acumen (ə-kū'mən), n.
acupuncture (ak'yoo-punk'chēr), n.
acute (ə-kū'), adj.

A.D.,
adage (ad'ij), n.
Adam (ad'am), n.
not know (a person) from Adam,
Adam's apple,
adamant (ad'ə-mant', ad'ə-mənt), n.
adj.
adamantine (ad'ə-man'tin), adj.
adapt (ə-dapt'), v.t.
v.i.
adaptability (ə-dap'tə-bil'ə-ti), n.

adaptable (ə-dap'tə-b'l), adj.
adaptation (ad'əp-tā'shən, ad'ap-tā'shən), n.
adapter (ə-dap'tēr), n.
add (ad), v.t.
v.i.

add up,
add up to,
addend (ad'end, ə-dend'), n.
addendum (ə-den'dəm), n.
adder (ad'ēr), n.

addict (ə-dikt'), v.t.
addicted (ə-dik'tid), adj.
addiction (ə-dik'shən), n.
adding machine,
addition (ə-dish'ən), n.

in addition to,
additional (ə-dish'ən-l), adj.
addle (ad'l), adj.

address (ə-dres'), v.t.
(A- the judge as "Your Honor".)

addresser (ə-dres'ēr), n.
addressor (ə-dres'ēr), n. = addresser.
adduce (ə-dūs', ə-dūs'), v.t.
adduct (ə-duk't'), v.t.
-adduction (n.).
aden- (ad'n), Also adeno-,
adenoid (ad'n-oid'), adj.
adenoids (ad'n-oidz'), n.pl.

adenology (ad'n-ol'ə-ji), n.
adenoma (ad'n-ō'mə), n.
adept (ə-dept'), adj.
adequacy (ad'ə-kwə-si), n.
adequate (ad'ə-kwit), adj.
adhere (əd-hēr', ad-hēr'), v.t.

adherent (əd-hēr'ənt, ad-hēr'ənt), adj.

adhesive

adherent (əd-hēr'ənt, ad-hēr'ənt), adj.
adhesion (əd-hēr'zhən, ad-hēr'zhən), n.
adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.
adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive (ad-hēs'iv, ad-hēs'iv), adj.

adhesive tape *n.* شتیکی به ناسانی بیوهلکار؛ شتیکی سریشاوی

adieu (ə-dū', ə-dō'), *interj. & n.* خوات لهگان؛ خواهانیز

adjacency (ə-jā's'n-si), *n.* نزیکي؛ شوی؛ هاونسووری

adjacent (ə-jā's'nt), *adj.* نزیک؛ هاونسوور؛ به‌ته‌نیشت

(The houses are ~ to each other.)

adjacent angles, *n.* دوو گوشه‌ی هاونسوور (نه‌اندازه)

adjectival (əj'ik-ti'v'l, əj'ik-ti-v'l), *adj.* ناوه‌لناری

adjective (əj'ik-tiv), *n.* ناوه‌لنار

adjoin (ə-join'), *v.t.* (۱) هاونسووربوون؛ به‌ته‌نیشته‌بوون
(۲) پیکه‌وه‌نوساندن؛ لیکدان؛ کردن به یک
هاونسووربوون؛ به‌ته‌نیشته‌بوون
هاونسوور؛ به‌ته‌نیشت؛ نزیک

adjoining (ə-join'ing), *adj.* (the ~ house, property, etc.)

adjourn (ə-jūm'), *v.t.* کوتایبی بن هیئتان (کۆز، کۆبوونه‌وه، دادگا)؛ هه‌لسان (The chairman ~ed the meeting.)

adjournment (ə-jūm'mənt), *n.* (۱) هه‌لسان (کۆز، کۆبوونه‌وه، دادگا)؛ کوتایبی هاتن
(The meeting will ~.; The court ~ed.)
(Colloq.) چوون؛ پزیشتن (بۆ شوئینیکی نزیک یا ته‌نیشت):
(Let's ~ to the living room.)

adjudge (ə-juj'), *v.t.* (۱) کوتایبی بن هیئتان (کۆز)
کۆبوونه‌وه، دادگا؛ کوتایبی؛ هه‌لسان (۲) کاتی پشور (دادگا، پهره‌مان)

adjudge (ə-juj'), *v.t.* (۱) دادگه‌ری کردن؛ بریاردان به‌پن‌ی یاسا
(۲) سزا به‌سرمه‌دان (۳) پیدان به‌پن‌ی یاسا؛ بۆ بۆاردن
(Rare) [wa] دانان

adjudicate (ə-jōō'di-kāt), *v.t. = adjudge.*

adjudge (ə-juj'), *v.t.* دادپرسی کردن؛ بریاردان به‌پن‌ی یاسا

adjudication (n.), دادگه‌ری

adjudicator (ə-jōō'di-kā'tēr), *n.* دادگه‌ری

adjunct (əj'ʌŋkt), *n.* (۱) باشکۆ؛ کلک؛ ناسه‌ره‌کی
(۲) یاریده‌ده‌ری؛ یاره‌تیبه‌ری (۳) ناوه‌لنار؛ ناوه‌لکار (پزین‌مان)
(۴) تاپه‌خوێنه‌کی ناگرنگ

adjunctive (adj.), (۱) سوئندان

adjure (ə-joor'), *v.t.* (۲) داوا لیکردن؛ تکالیف کردن؛ ئی پارانه‌وه

adjuration (n.); **adjurer**, **adjuror** (n.), (۱) چاککردن؛ ریک کردن؛ گونجاندن؛ تاوتوو کردن
(۲) راستکردن (کاتۆزین): (to ~ a watch)
(۳) برینعه‌ری بۆاردن (بیمه)
(۴) چاککردن؛ نیشانی تهنه‌گو و ده‌مانچه

adjustable (ə-jus'tə-b'l), *adj.* *v.t.* پراهاتن؛ گونجان؛ شیان؛ سازان
چاک ده‌کریت؛ راست ده‌کریتسه‌وه
ریک ده‌کریت؛ ده‌گونجینریت

adjuster, **adjustor** (ə-jus'tēr), *n.* (۱) چاککه‌رمه (شت، نامیز)؛ راستکه‌رمه؛ گونجینه‌ری
(۲) بریارده‌ری بۆاردن (بیمه)

adjustment (ə-just'mənt), *n.* (۱) چاککردن؛ ریک کردن؛ گونجان؛ گۆزین (۲) هۆی چاککردن (نامیز) (۳) ریکه‌وتن (بۆاردن، داوا، ماف)
(۴) نرخ داشکاندن

adjutant (əj'ʌ-tənt), *n.* (۱) یاریده‌ده‌ری
(۲) یاره‌ری؛ یاریده‌ده‌ری سهرله‌شکری ناوچه
(۳) حاجی له‌قلمه‌تیکی گه‌ره‌ی ته‌هریقاییه

adjutant general, (۱) سهرکه‌ره‌ی یاریده‌ده‌رانی سهرله‌شکری ناوچه
(۲) سهرزکی سوپای میلی وایله‌تیکی ته‌هریکا

adjutant (əj'ʌ-vənt), *adj.* یاریده‌ده‌ری

ad-lib (ad'lib'), *v.t. & v.i.* [Colloq.] (۱) یاریده‌ده‌ری (موقه، شت) (۲) ده‌رمان به‌هیزکهر
بهره‌بهرین‌ی‌یه‌وه ووتن؛
ووتن یا کردن به‌بن پهراره‌وه خۆ ناماده‌کردن

admeasure (ad-mezh'ēr), *v.t.* *n.* شتی سهرپن‌ی (ووقه، مؤسیقا، کردار)
سهرپن‌ی؛ ههرله‌خۆه؛ به‌بن پهراره‌وه خۆ ناماده‌کردن
دابه‌شکردن؛ به‌شکردن

admeasurement (ad-mezh'ēr-mənt), *n.* به‌ش به‌ش کردن
(۱) پینوان
(۲) له‌باره؛ کورتی و لریژی و پانی
(۳) به‌شکردن؛ دابه‌شکردن

administer (ad-min'ə-stēr), *v.t.* (۱) به‌ریزه‌بهرن؛ هه‌لسوورپاندن
(۲) سزا بۆ برینعه‌وه؛ سزادان: (to ~ punishment, justice, etc.)
(۳) لیدان یا پیدان (ده‌رمان) (۴) سوئندان
(۵) سهره‌وسیه‌تی کردن؛ سهرپهرشتی کردن؛ وسیه‌تنامه
(۶) به‌ریزه‌بهری کردن؛ بوون به‌به‌ریزه‌بهر؛ سهرپهرشتی کردن
(۷) (to ~) خزمه‌ت کردن؛ ناگداری کردن؛ سهره‌وکاری کردن
(to ~ to an invalid's needs)

administrable (adj.), به‌ریزه‌بهر؛ کارگیزی

administrant (ad-min'ə-strənt), *n.* به‌ریزه‌بهرین؛ هه‌لسوورپاندن

administrate (ad-min'ə-strāt'), *v.t. = administer.*

administration (ad-min'ə-strā'shən), *n.* (۱) به‌ریزه‌بهرینی؛ کارگیزی
(۲) به‌ریزه‌بهرن؛ هه‌لسوورپاندن
(۳) [A-] میری؛ لقی هه‌رمان یا جینه‌جیکردنی میری
(۴) لیدان یا پیدان (ده‌رمان)؛ سوئندان
به‌ریزه‌بهری

administrative (ad-min'ə-strā'tiv), *adj.* تاپه‌تی به‌به‌ریزه‌بهری؛ کارگیزی

administrator (ad-min'ə-strā'tēr), *n.* (۱) به‌ریزه‌بهر؛ کارگیزی
سهرپهرشتیار (۲) سهره‌وسیه‌ت؛ میرات به‌شکهر

admirable (ad'mə-rə-b'l), *adj.* مایه‌ی شانازییه؛ زۆر به‌سه‌ند؛ زۆرباش؛ تاپاب

admirably (ad'mə-rə-b'li), *adv.* به‌شویه‌یه‌که مایه‌ی شانازی
بیت؛ زۆر به‌باشی و جوانی: (He behaved ~.)

admiral (ad'mə-rəl), *n.* که‌مه‌رانی؛ هه‌فسه‌ریکی پله‌به‌ریزی هیزی
ده‌ریایی شینگه‌تیره‌وه ته‌هریکا

admiralship (n.), (۱) پله‌ی که‌مه‌رانی؛ ته‌مه‌ریالی

admiralty (ad'mə-rəl-ti), *n.* (۲) [A-] وه‌زاره‌تی هیزی ده‌ریایی شینگه‌تیره
(۳) یاسای ده‌ریایی

admiration (ad'mə-rā'shən), *n.* (۱) به‌سه‌ندکردن؛ به‌دل بوون
(۲) پزین

admire (əd-mīr'), *v.t.* (۱) به‌سه‌ندکردن؛ دل بپاچوون
(۲) پزینگرتن؛ ریز بۆ بوون

admirer (əd-mīr'ēr), *n.* به‌سه‌ندکهر؛ دل بپاچوو؛ پزینگر

admissible (əd-mis'ə-b'l, ad-mis'ə-b'l), *adj.* (۱) ریکه‌دراو؛ هیلواو
(۲) مافی وه‌رگرتنی هه‌یه؛ بۆی هه‌یه وه‌ریگریت

admissibility (n.), (۱) وه‌رگرتن (زانکۆ)
قوتابخانه، کۆمه‌ل، ته‌نوعومهن. (۲) چوونه‌ژووره‌وه
(۳) مافی چوونه‌ژووره‌وه
(۴) سه‌رانه؛ مزى چوونه‌ژووره‌وه (سینه‌ما، تیاترۆ ... هتد)
(۵) دان پپانان؛ پزینان؛ دان به‌هه‌لمدانان؛ چوونه‌ژوور

admit (ad-mit', ad-mit'), *v.t.* (۱) وه‌رگرتن (زانکۆ، قوتابخانه، هیلواو)
(۲) ریکه‌دراو؛ هیلواو (۳) مافی له‌خسته‌خانه نوواندن
(۴) پزینکراو ... هتد) (ب) له‌خسته‌خانه نوواندن
(He was ~ted (to the hospital) yesterday.)

(۲) پئی چوونه‌ژووره‌وه دان؛ مافی چوونه‌ژووره‌وه دان

admittance

(۲) ڀنگه دان؛ بوار دان
(۱) گرتن؛ جيڪه تيا پورنوم: (The theater ~s 200 persons.)
(۵) دان پيا نان؛ پن لڀان؛ چوڻه ٿور:
(She will never ~ that she is wrong.)
admittance (əd-mitʰns, ad-mitʰns), n. (۱) وهر گرتن (ڙانگن).
قوتابانه، يانه... هتد. (۲) پڻي چورن ٿورنوم دان؛ چوڻه ٿورنوم.
*admittedly (əd-mitʰid-li, ad-mitʰid-li), adv. (۱) ڀن گومان؛
به پن لڀان؛ گشتي.
admix (ad-miksʰ, əd-miksʰ), v.t. & v.i. (۱) ٽيڪه لاو ڪرڻ؛
ٽيڪه لاو پوڻ.
admixture (ad-miksʰchēr, əd-miksʰchēr), n. (۱) ٽيڪه لاو؛
تاوڻه؛ همه چيشن. (۲) شٽيڪه كه دمگريته شٽيڪي ترموه لهگليدا ٽيڪه ٿو
دمگريته
admonish (əd-monʰish, ad-monʰish), v.t. (۱) وور ياد ڪرڻهوه؛
پن ورتن. (۲) ٽمن ڪرڻ؛ بهسره اها تن.
(۳) سرزنه نشت ڪرڻ؛ چاڻ ٿي سوو ڪرڻهوه.
admonition (ad mə-nishʰən), n. (۱) وور ياد ڪرڻهوه؛ پن ورتن.
(۲) ٽمن ڪرڻ؛ ٽمن. (۳) سرزنه نشت ڪرڻ؛ سرزنه نشت.
-admonitory (adj.).
adnoun (ad'noun), n. (۱) ناوه لئاوي وهك ناو به ڪارهين تراو؛
(the lame, the blind, the poor)
ado (ə-dōʰ), n. (۱) هراوڙه؛ سرقالي و جموجوئي ٿي هڙ يا خوراڻي.
adobe (ə-dōʰbi), n. (۱) خشتي ڪال؛ خشتي قوب.
(۲) خانووي قوب؛ خانووي خشتي ڪال. (۳) قوب يا گئي خشت ٿي سوو سٽڪراو.
adolescence (ad'l-esʰns), n. (۱) همرزه ڪاري؛ ڪاڻي همرزه ڪاري.
-adolescence (n.).
adolescent (ad'l-esʰnt), adj. (۱) همرزه ڪار.
adopt (ə-doptʰ), v.t. (۱) هملگرتنوم (منڊالي ساوا)؛ گرتنمخ (منڊال)
يا گمروه؛ به ڀڃو ڪرڻ: (to ~ a child).
(۲) وهر گرتن و ڪرڻ به هي خڙ (ٻيروا، ڀڀان): (to ~ an idea).
(۳) پسمنڊ ڪرڻ (ٻاڀوت): (The committee ~ed the report.)
-adoptable (adj.); adopter (n.); adoption (n.).
adoptive (ə-doptʰiv), adj. (۱) تاييمتي به منڊال هملگرتنوم؛
هي وهر گرتن و ڪرڻ به هي خڙ. (۲) لڀڙي منڊال هملگرتنوموه خڙمن.
adorable (ə-dōrʰə-b'l, ə-dōrʰə-b'l), adj. (۱) شاياني پهرستو.
خوشويستنه؛ له پهرسترن.
(Colloq.) . جوان؛ جوانڪيله؛ خنجيلانه: (an ~ child).
adoration (ad'ə-rāʰshən), n. (۱) پهرستن.
(۲) خوشويستن و ڀڙاڻيڪرتنيڪي ٿور: (to treat someone with ~).
adore (ə-dōrʰ, ə-dōrʰ), v.t. (۱) پهرستن.
(۲) ٿور ڀڙاڻيڪرتن؛ ٿور خوشويستن.
(Colloq.) . بڙ شيت پوڻ؛ ٿور حمزليڪرڻ.
adorn (ə-dōrnʰ), v.t. (۱) پاراندهنوم؛ نمخشانن؛ جوان ڪرڻ.
adornment (ə-dōrnʰmənt), n. (۱) پاراندهنوم؛ جوان ڪرڻ.
(۲) شتي جواني پاراندهنوموه (وهڪ خشل، نمخشو و ننگار... هتد).
adrenalin, adrenaline (ad-renʰl-in), n. (۱) ٿوره.
هڙمؤنٽيڪه.
adrift (ə-driftʰ), adv. & adj. (۱) سهراو ڪهوتو؛ ٻن لهنگر.
(۲) وڙ؛ ٻن ٿامانج.
adroit (ə-droitʰ), adj. (۱) ڪارمه؛ زيرمه؛ دانا؛ ڪارزان.
adulate (aj'ə-lātʰ), v.t. (۱) ٿور پياهلدان؛ معراڻي ڪرڻ؛ شڪو ڀڙيدان.
-adulator (n.).
adulation (aj'ə-lāʰshən), n. (۱) پياهلداني له پاده بهدم؛ معراڻي.
adult (ə-dultʰ, ad'ult), adj. (۱) همراش (مؤڙ)؛ بالغ.
(۲) تاييمتي به مڙشي همراش: (an ~ movie).

advent

ڪمپني همراش، ڀيگه يشتو، يا گمروه؛ مڙشيڪي همرزه سال يا گمروه تر؛
بالغ.
adulterate (ə-dul'tēr-ātʰ), v.t. (۱) پورن ڪرڻهوه؛ شل ڪرڻهوه؛
خراب ڪرڻ؛ نا پوخته ڪرڻ: (to ~ milk with water).
adj. (۱) پورن ڪراوه؛ نا پوخته ڪرڻهوه؛ نا پوخته.
(۲) داوڙن پيس؛ زينا ڪار.
adulteration (ə-dul'tēr-āʰshən), n. (۱) پورن ڪرڻهوه؛
خراب ڪرڻ؛ نا پوخته ڪاري. (۲) شٽيڪي پورن ڪراوه يا نا پوخته ڪراو.
adulterer (ə-dul'tēr-ēr), n. (۱) زينا ڪار.
adulteress (ə-dul'tēr-is, ə-dul'tris), n. (۱) زينا ڪار (ڙن)؛
داوڙن پيس (ڙن ميڙدان).
adulterous (ə-dul'tēr-əs), adj. (۱) زينا ڪار؛ داوڙن پيس (پياوي) -
ٿور يا ڙن ميڙدان.
adultery (ə-dul'tēr-i), n. (۱) داوڙن پيس (ڙن ميڙدان يا پياوي)
ٿور؛ زينا؛ جوت پوڻي حرام.
adulthood (ə-dultʰhood), n. (۱) ٽمنه همرزه سال و بهرو ٿور؛
ٽمنه همراشي.
adumbrate (ad-um'brāt, ad'əm-brātʰ), v.t. (۱) نه خشمڪيشان
به نا پوڻي؛ ويٺمڪيشان. (۲) بهاستم دمخستن.
(۳) پيشيبيبي ڪرڻ؛ نوللانمليان.
-adumbration (n.).
advance (əd-vansʰ, ad-vānsʰ), v.t. (۱) پيشخستن؛ پهره پيدان.
(۲) پيشنيار ڪرڻ. (۳) باهخ پيدان. (۴) پيشخستن ڪاڻي پوڻان
(۵) بهرزه ڪرڻهوه (ڀڙا)؛ زياد ڪرڻ. (۶) پيشهڪي پاره پيدان. (۷) قمر ڀڙيدان.
v.t. (۱) بڙ پيشهوه پوڻيشتن: (The troops have not ~d).
(۲) پيشهڪرتن؛ پهره سندن. (۳) پله بهرزه پوڻهوه؛ بهرزه پوڻ.
(۴) بهرو پيشهوه پوڻيشتن؛ چورن پيشهوه. (۵) پيشهڪرتن؛ پهره سندن.
(۶) نوح زياد پوڻ؛ باهخ سندن؛ پله بهرزه پوڻهوه.
(۷) پيشهڪي پاره پيشهڪي. (۸) قمر.
(۹) (pl.) (~ to), خوردمنه پيشهوه؛ خڙ خوشويستن ڪرڻ:
(to make ~s to somebody)
adj. (۱) پيشهنگ؛ بهراڻي: (~ guard).
(۲) له پيشهوه؛ له پيشدا؛ پيشهڪي: (~ information).
in advance,
advanced (əd-vansʰt, ad-vānsʰt), adj. (۱) پيشهڪوتو؛
(an ~ country)
(۲) پيشهڪوتنخواز: (an ~ idea).
(۳) پيرا؛ بهسالداچو: (an ~ age).
(۴) بهرزه (خورنن): (~ studies).
advance guard,
advancement (əd-vansʰmənt), n. (۱) پيشهڪوتن؛ پهره سندن؛
پيشخستن. (۲) پله بهرزه؛ پله بهرزه پوڻهوه؛ بهرزه؛ سهراڪرتن.
advantage (əd-vanʰtij, ad-vānʰtij), n. (۱) ڪله؛ سوو؛ ڪارنچ.
(۲) باشتر پوڻ له؛ زالي: (to have an ~ over someone).
(۳) بارڙه يا پوڻاويڪي بهات.
(۴) بهڪم خالي برلوهي ياري تنس پاش بهرام بهرزه پوڻ.
(روشي "deuce" بيته).
v.t. (۱) ڪله پيدان؛ سوو پن بهخشين.
have the advantage of, (۲) باشتر پوڻ له؛ بهرزه له؛ زالتر پوڻ له.
take advantage of, (۳) بهڪارهينان بڙ سوو و تامانجي نابهجي خڙ؛
خلمتاندن: (to take advantage of innocent people).
to advantage, (۴) به باشي؛ بهخشويهڪه ڪه سوو ٿي وهره گريٽ.
advantageous (əd-vanʰtəʰjəs), adj. (۱) بهڪله؛ بهسوو؛ پاش؛
بهخڙ.
advent (ad'vent), n. (۱) هاتن؛ گميشتن: (the ~ of Islam).

(۲) [A-] چوار يەك شەمەمى پېش كرىسمس.
 (۳) لەدايكېموتى عيسا.
adventitious (ad'ven-tish'əs), *adj.* (۱) نازگماكى دەرمەكى.
 (۲) لە جىزى ئاقاسايىدا دەردىت (پرومكئاسى): (~ leaves).
adventure (əd-ven'chēr), *n.* (۱) كودارى پىر مەترسى.
 (۲) سەركىشى؛ سەرپىزى.
 (۳) نەسەرھاتىكى خۇش (بەتايىبەتى ئىدارى يا گەشت).
v.t. & v.i. (۱) پىر كىشى كرىن.
adventurer (əd-ven'chēr-ēr), *n.* (۱) كەسىكى سەركىشى يا
 چاۋنەترس. (۲) سەربازى بە كرى گىرو. (۳) كەسىكى فېلىبان؛ تەلەكەپان.
adventuresome (əd-ven'chēr-səm), *adj.* =
adventurous (əd-ven'chēr-əs), *adj.* (۱) سەركىشى؛ سەرپىزى؛
 چاۋنەترس (۲) پىر مەترسى؛ مەترسىدار
adverb (ad'vərb), *n.* ئاۋەلفىرمان (پىزىمان) ئاۋەلكودار.
adverbial (əd-vür'bi-əl, ad-vür'byəl), *adj.* دەستەمۇزىيەك كە
 ئىرىكى ئاۋەلفىرمان دەپىنىت (پىزىمان)؛ تايىبەتى بە ئاۋەلفىرمان (پىزىمان).
adversary (ad'ver-ser'i), *n.* دوژىن؛ ئاخۇر؛ دۇژكار.
adverse (əd-vürs', ad-vürs', ad'vers), *adj.* (۱) ئىزا؛ ئاخۇر.
 (۲) خىراپ؛ زىيانچەشى؛ ئاپسەندە: (to have an ~ effect).
adversity (əd-vür'sə-ti, ad-vür'sə-ti), *n.* ئىقەمات؛ نەھاتى؛
 ئاخۇشى؛ كارەسات؛ تەنگانە؛ پۇزى پەش.
advertise (ad'ver-tīz), *v.t.* بلاۋكردنە؛ بە رادىيو، تەلفىزىون،
 پۇزىنامە... ھتد؛ پەخش كرىن؛ چاۋدان؛ ئاشكارا كرىن؛ بانگ ھەلەدان.
advertisement (ad'ver-tīz'mənt), *n.* ئاگادارى؛ بلاۋكراۋە؛
 بلاۋنامە
advertiser (ad'ver-tīz'ēr), *n.* بلاۋكردنە؛ پەخشكەر؛ چاۋچى.
advertising (ad'ver-tīz'īŋ), *n.* (۱) بلاۋكراۋە؛ چاۋ؛ ئاگادارى.
 (۲) بلاۋنامەگەرى.
adj. تايىبەتى بە بلاۋكراۋە يا بلاۋنامەگەرى.
advertize (ad'ver-tīz'), *v.t. & v.i.* = advertise.
advice (əd-vīz'), *n.* ئامۇزگارى؛ پەندە؛ نەسەرھاتىن؛ تەمىن كرىن؛
 تەمىن
 (۱) باشە؛ (۲) چاگە؛ باش؛ چاگە؛
 پەسەندە؛ دىرووست؛ بەجىن.
-advisability (n.)
advise (əd-vīz'), *v.t. & v.i.* ئامۇزگارى كرىن؛ تەمىن كرىن؛ پىن ووتىن؛
 نەسەرھاتىن
advised (əd-vīz'd'), *adj.* پىرى ئى كراۋەتەرە؛ نەسەتقەست.
advisedly (əd-vīz'id-li), *adv.* لە نەجامى پىرىلىكردنە؛
 بە نەسەتقەست.
advisement (əd-vīz'mənt), *n.* پىرىلىكردنە؛ پىرىلىك قولى؛
 لىكۆلىنەمۇپەكى وورد.
take under advisement, بە باش پىرىلىكردنە؛
 پەوردى لىكۆلىنەمۇ.
adviser, advisor (əd-vīz'ēr), *n.* ئامۇزگارىكەر؛ پراۋىزىكەر.
legal advisor, پارىزەر
advisory (əd-vī'zə-ri), *adj.* تايىبەتى بە ئامۇزگارى كرىن؛
 پراۋىزىكارى. (an ~ board)
n. ووربا كرىنە؛ يا ئاگادارى يەك دەربارە؛ ئاۋەھواۋ بارى پىنگاۋيان
advocacy (əd'və-kə-si), *n.* لايىن كرىن؛ داۋا كرىن؛ خواست؛
 بانگ بۇ ھەلەدان.
advocate (əd'və-kit), *n.* (۱) پارىزەر (دادگا).
 (۲) لايىنگەر؛ داۋا كەر؛ بانگ بۇ دەن: (an ~ of socialism).
v.t. لايىن كرىن (پىرىباۋە)؛ پالپىشتى كرىن؛ داۋا كرىن؛ بانگ بۇ ھەلەدان.

-advocator (n.)
adz, adze (adz), *n.* تەشۋى.
ægis, egis (ē'jis), *n.* (۱) قەلغىنى خۇدايانە (نەفسانەى پۇنانى).
 (۲) پارىزىگارى؛ پاراستن.
 (۳) سەرپەرشتى؛ ئامۇزگارى؛ چاۋدۇرى؛ سايە.
æolian harp, سىنوفلىكى ژۇندارە كە با لىنى دەمات ئاۋازى لىۋەدېت.
æon, con (ē'on, ē'on), *n.* ھەتتا ھەتتا؛ كاتى پىن پايان؛
 ھەزاران سال.
-æonian, conian (adj.)
ærate (ā'ēr-āt', ā'rāt'), *v.t.* (۱) ھەراگۇپىن.
 (۲) ئۆكسجىن ئۆكە لۆكردن بە خۇپن (لەرىنى ھەناسەدانەمۇ)
 (۳) گاز كرىنە ئاۋەمۇ (ئاۋى سۇدە دىرووستكردن).
æerator (ā'ēr-ā'tēr, ā'rā-tēr), *n.* (۱) ئامۇزى گاز كرىنە ئاۋەمۇ.
 (۲) ئامۇزى ھەراگۇپى.
ærial (ār'i-əl, ā-ēr'i-əl), *adj.* (۱) ھەرايى.
 (۲) سۈوك ۋەك ھەرا. (۳) خەپالى. (۴) پەزى؛ ئاسمانى.
 (۵) تايىبەتى بە فېزۇكە يا فېزىن: (an ~ map).
 (۶) لە ھەرا؛ دەپۇت لەھاتى خاك يا ئاۋ (زىندەمۇنئاسى).
n. ھەرايى (رادىيو، تەلفىزىون) (ھەروەھا " antenna ").
ærialist (ār'i-əl-ist, ā-ēr'i-əl-ist), *n.* تەنقەبازى سەر تەنقەب يا
 جۇلاش؛ ھەرايى.
ærial ladder, پەيزەرى پەزى سەر لۇزى ئاگرىكۆرۈنەرە.
ærification (ār'ə-fi-kā'shən, ā-ēr-ə-fi-kā'shən), *n.* - (۱)
 گۇپىن بۇ ھەرا يا گاز. (۲) پەبادان؛ ھەراگۇپىن.
ærifify (ā-ēr'ə-fī', ā'rə-fī'), *v.t.* (۱) گۇپىن بۇ ھەرا يا گاز.
 (۲) پەبادان (بۇ پاكردنەمۇ)؛ ھەراگۇپىن.
æro (ār'ō, ā'ēr-ō), *adj.* تايىبەتى بە فېزىن يا فېزۇكە.
æro- (ār'ō, ār'ə, ā'ēr-ō, ā'ēr-ə), *n.* پىشگىرەكە بەمانى؛ (۱) ھەرا؛
 تايىبەتى بە ھەرا (۲) تايىبەتى بە فېزۇكە (۳) گاز؛ تايىبەتى بە گاز
aerobatics (ār'ə-bar'iks, ā-ēr-ə-bar'iks), *n.pl.* نەمايىشى
 تەنقەبازى فېزۇكە.
aerodrome (ār'ə-drōm', ā'ēr-drōm'), *n.* = airdrome.
aerodynamics (ār'ō-dī-nam'iks), *n.pl.* دىنامىكى ھەرا؛
 كارى ھەرا لەسەر فېزىن.
aerogram (ār'ə-gram', ā'ēr-ə-gram'), *n.* نامەى ھەرايى.
aerology (ār-ol'ə-ji, ā-ēr-ol'ə-ji), *n.* زانستى لىكۆلىنەمۇى ھەراۋ
 فېزىن؛ ھەراۋانى.
aerometer (ār-om'ə-tēr, ā-ēr-om'ə-tēr), *n.* پىنۋەرى فۇرسى و
 چرى ھەراۋ گازى تر (ئامۇزى).
astronaut (ār'ə-nōt', ā'ēr-ə-nōt'), *n.* فېزۇكەۋانى بالۇن؛
 بالۇن لىنۋو.
astronautic (ār'ə-nō'tik, ā'ēr-ə-nō'tik), *adj.* (۱) تايىبەتى بە
 زانستى فېزىن. (۲) تايىبەتى بە فېزۇكەۋانى بالۇن؛ تايىبەتى بە بالۇنەوان.
astronautics (ār'ə-nō'tiks, ā'ēr-ə-nō'tiks), *n.pl.* - زانستى
 فېزىن؛ فېزىن و فېزۇكەۋانى.
acropole (ār'ə-plān', ā'ēr-ə-plān'), *n.* فېزۇكە.
aerospace (ār'ə-spās'), *n.* (۱) بەرگەپاى زەۋى و ئاسمانى دەرمۇ؛
 زەۋى و پۇش و ئاسمانى سەروۋى؛ ئاسمانى زەۋى و ئاسمانى دەرمۇ.
 (۲) تەنقۇلۇجىيەى فېزىن لەم ئاۋچانەدا.
aerostat (ār'ə-stat', ā'ēr-ə-stat'), *n.* بالۇن؛ كەشتى ھەرايى.
aesthete, esthete (es'thēt), *n.* جۋانى پەرسەت؛ جۋانى زان.
aesthetic, esthetic (es-thet'ik), *adj.* تايىبەتى بە جۋانى زانى؛
 تايىبەتى بە جۋانى پەروەرى؛ جۋانى.
-aesthetically; esthetically (adv.)
aesthetician, esthetician (es'thə-tish'ən), *n.* جۋانى زان؛

age-old

(Colloq.) (۱) ده‌ستگنیر؛ چهرچی.
age-old (āj'ōld), *adj.* کونان زور کون: (an ~ problem).
agglomerate (ə-glom'ēr-āt'), *v.t. & v.i.* کۆمەلەن یا تۆپەل کۆمەن؛
 کۆکرتەنەرە
adj. کۆمەلەن کراو؛ تۆپەل کراو؛ کۆمەلە
n. کۆمەلەن؛ تۆپەل
agglomeration (ə-glom'ēr-ā'shən), *n.* کۆمەلەن؛ تۆپەل
 کۆمەلەن یا تۆپەل بوون؛ کۆمەلەن یا تۆپەل کۆمەن
agglutinant (ə-glōō't'n-ənt), *adj.* سرنشای؛ لینیج
n. ماددەمی سرنشای یا لینیج
agglutinate (ə-glōō't'n-it), *adj.* ۱- پینکەرەنوساوا یا لکاو (وەک
 بە سرنش): ۲- ووشەمی پەییوەست (زمانەوانی)
v.t. & v.i. ۱- پینکەرەنوساندن (وەک بە سرنش)
 ۲- پینکەندانی ووشەمی پەییوەست (زمانەوانی)
 -**agglutination** (*n.*)
aggrandize (ag'rən-diz', ə-gran'diz'), *v.t.* ۱- گەورەکردن؛
 زان کردن ۲- شکۆپێدان ۳- فووتیکردن؛ بە گەورەتر فوواندن؛ پێوەتان (سۆ)
 -**aggrandizement** (*n.*)
aggravate (ag'rə-vāt'), *v.t.* ۱- فالوژکردن؛ خرابترکردن
 (to ~ a situation)
 ۲- [Colloq.] پەستکردن؛ توورەکردن؛ بق هەلسان: (to ~ a person)
aggravation (ag'rə-vā'shən), *n.* ۱- فالووسکاندن؛ خراب کردن
 ۲- فالووسکینەر: ۳- [Colloq.] پەستکەر؛ توورەکەر؛ بق هەلسینەر
aggregate (ag'ri-git), *adj.* ۱- سەرجم؛ گشت؛ هەموو:
 (- earnings, sales, etc.)
 ۲- تۆپەل؛ کۆمەلە
n. ۱- کۆمەلە؛ کۆمەلەن یا تۆپەلینکی هەمەجۆر
 ۲- لور چەمی لەگەڵ چیمەنتۆدا تیکەلاو کراو
v.t. ۱- کۆمەلەن کۆکرتەنەرە؛ کۆمەلەن پەییەن
 ۲- کردنە ئەوەندە؛ ئەوەندەبوون
 بەگشتی؛ هەمووی؛ هەمووی پینکەرە
 in the aggregate,
 -**aggregation** (*n.*)
aggress (ə-gres'), *v.i.* ھێرش بردنە سەر؛ شەرە هەلگیرسان؛
 دەستپینشکەری کردن لە شەرەدا
aggression (ə-gresh'ən), *n.* ھێرش؛ ھێرش بردنە سەر؛
 دەستپینشکەری شەرەفرۆشی؛ دەری؛ دەپیشی
aggressive (ə-gres'iv), *adj.* ۱- دەری؛ شەرەفرۆش
 ۲- بە مەنەت؛ چالاک
aggressor (ə-gres'ēr), *n.* شەرەهەلگیرسینەر (سۆف، وولات)؛
 دەستپینشکەر؛ پەلا مارەەر؛ شەرەپانی
aggrieve (ə-grēv'), *v.t.* ۱- نارادان؛ خەفت پێدان؛ دل شکاندن
 ۲- ماف خواردن؛ زۆرداری لیکردن
aggrieved (ə-grēvd'), *adj.* ۱- نارادراو؛ دل شکاو؛ خەفت پێدراو
 ۲- ماف خوارو؛ زۆرلیکراو
agha (ā'gə), *n.* ناغا
aghost (ə-gast', ə-gäst'), *adj.* تۆقیو؛ ترساو؛ سەرسوورماو
agile (aj'əl, aj'il, aj'il), *adj.* چوست و چالاک؛ گورج و گۆل؛ بە مەنەت
agility (ə-jil'ə-ti), *n.* چوست و چالاکي؛ گورج و گۆلی؛ مەنەت
agitate (aj'ə-tāt'), *v.t.* ۱- پارووشاندن؛ شلە قانندن
 ۲- رووژواندن؛ هاندان؛ خروشاندن؛ جۆش دان؛ کلک پێوەکردن
v.i. ۱- گزیرەشیونینی کردن؛ پشپۆی خستەنەرە؛ خروشاندن؛ جۆش دان؛ هاندان
 -**agitable** (*adj.*)
agitated (aj'ə-tāt'id), *adj.* فالوژاو؛ خروشاو؛ رووژاو؛ هەنجوو
agitation (aj'ə-tā'shən), *n.* فالوژی؛ رووژوان؛ هاندان؛ پشپۆی
 گزیرەشیونینی

agriculturist

agitator (aj'ə-tā'tēr), *n.* ۱- گزیرەشیونان؛ ناوڕەنگەر؛ رووژوان
 ۲- نامزیری پارووشاندن یا تیکەندان
agliter (ə-glit'ēr), *adv. & adj.* شەرەفرۆش؛ بەشەرق
aglow (ə-glō'), *adv. & adj.* گەش؛ بەشەرق
agnail (ag'nāl'), *n.* ۱- زیادە نینۆک ۲- بریخی دەروپشستی نینۆک
agnate (ag'nāt'), *n. & adj.* خزمی باوک
agnomen (ag-nō'mən), *n.* نامزاناو
agnostic (ag-nos'tik), *n.* کەسێکە کە مەنەت؛ نازانیت خردا هەمیە یا
 نەبیە؛ کەسێکی خزانەناس؛ کەسێکی بێ پروا بە بوون و نەبوونی خردا
adj. خزانەناس؛ بێ پروا بە خردا
agnosticism (ag-nos'tə-siz'm), *n.* پروا نەبوون بە بوون و نەبوونی
 خردا؛ خزانەناس؛ پزیرەوی گومانداري (تاین)
ago (ə-gō'), *adj. & adv.* لە مەپپینش؛ لە مەپپەر؛ پاروودوو
agog (ə-gog'), *adv. & adj.* بەتاسەرە؛ بەجۆش؛ بەپەرۆش
agon (ä'gōn), *n.* ناکوژی و کیشمە کیشی نۆیان کەسانی شاتۆگەری پەلە
agone (ə-gōn', ə-gon'), *adj. & adv.* [Archaic] لە مەپپەر؛
 لە مەپپینش؛ پاروودوو
agonistic (ag'ə-nis'tik), *adj.* ۱- قایەتی بە پینشکەری و مەزنی
 لە یۆفانی کۆندا ۲- ھەزەرکە لە ناکوژی و کیشمە کیش؛ جەنگاومەر
 ۳- بە زۆر کراو
agonize (ag'ə-niz'), *v.i.* ۱- تیکۆشان؛ ھەول و تەقەلایەکی زۆر دان؛
 زۆرانجاری کردن ۲- پێوە نالاندن؛ پێوە تانەرە؛ نازار چەشت
 چەوساندنەرە؛ نازاردان؛ تووشی نیش و نازار کردن؛ سوئی کردن بە دلد
agonizing (ag'ə-niz'ing), *adj.* زۆر بە نیش و نازار؛ زۆر ناخۆش
 بەسوئی: (an ~ pain)
agony (ag'ə-ni), *n.* ۱- نیش و نازاریکی زۆر؛ سوئی؛ نەشکەنجە
 ۲- گیانەلا؛ لنگەفرینی پینش کردن
agora (ag'ə-rə), *n.* ۱- کۆر؛ کۆرینگی جەماوەری؛ کۆمەلە (مۆ)؛
 کۆپوونەرە ۲- شوینی کۆپوونەرە؛ جەماوەر؛ بازار
agoraphobia (ag'ə-rə-fō'bi-ə), *n.* ترسینگی لە ئەندازە بەدەر لە
 شوینی قەرەباڵغ و کراوە فراواندا
agrarian (ə-grār'i-ən), *adj.* تاییەتی بە کشتوکال و زەوی و زار
 کشتوکال؛ کشتوکالی: (~ reform)
n. لایەنگری دابەشکردنی زەوی و زار بە یەکسانی
agrarianism (ə-grār'i-ən-iz'm), *n.* ۱- کشتوکال کردن
 ۲- بزۆوتنەرە؛ دابەشکردنی زەوی و زار بە یەکسانی
agrarian reform,
agree (ə-grē'), *v.i.* چاکسازی کشتوکال
 ۱- قایل بوون؛ پەسەنکردن؛ سازان
 ۲- گونجان؛ شیان ۳- پینکەرتن؛ پینکەرتن؛ ھاوڕابوون
 (with ~), پینکەرتن (خوار دەمانی، نارو وەما... هتد):
 (This climate does not ~ with him; The food did not ~
 with me.)
 ۴- گونجان (پزیرمان)
agreeable (ə-grē'ə-b'l), *adj.* ۱- خۆش؛ باش؛ پەسەند؛ جوان
 ۲- قایل؛ پزای؛ پزەمانەند؛ گونجاو؛ ھەزەرکەر؛ ھەمەس ئی بوو
 ۳- ناسوودە
-agreeability (*n.*); **agreeably** (*adv.*)
agreement (ə-grē'mənt), *n.* ۱- پینکەرتن؛ پینکەرتن؛ گونجان
 ۲- قایل بوون ۳- پەیمان؛ پینکەرتننامە ۴- قوتنەرەت
agricultural (ag'ri-kul'chēr-əl), *adj.* تاییەتی بە کشتوکال
 کشتوکالی
agriculturalist (ag'ri-kul'chēr-əl-ist), *n.* =
agriculturist
agriculture (ag'ri-kul'chēr), *n.* کشتوکال
agriculturist (ag'ri-kul'chēr-ist), *n.* ۱- زمانای کشتوکال

agro -

شارهزا له کاروباری کشتوکاڼیدا (۲) کشتیار؛ وهزیږ؛ جوړتیاڼ
agro- (ag'rō), پښتورنگه بهمانای: کڼلگه؛ زهوی؛ خاک
agrology (ə-grōl'ə-ji), n. زانستی خالو پیوهندی به برههسی کشتوکاڼیپوهه
agronomic (ag'rə-nom'ik), *adj.* کشتوکاڼی
-agronomical (*adj.*).
agronomics (ag'rə-nom'iks), *n.pl.* - **agronomy.**
agronomist (ə-gron'ə-mist), *n.* نندازباری کشتوکاڼی
agronomy (ə-gron'ə-mi), *n.* بسپوری کشتوکاڼ
aground (ə-ground'), *adv. & adj.* نندازباری کشتوکاڼ
 به زهویدا سراو پهککوتو (The ship ran ~ during the storm.)
ague (ā'gū), *n.* کمشتی. بلمه؛
ah (ä, ô), *interj.* نندازباری کشتوکاڼ
aha (ä-hä'), *interj.* نندازباری کشتوکاڼ
ahead (ə-hed'), *adv. & adj.* نندازباری کشتوکاڼ
 (He was ~ of the others.)
 ۱. یو پیشهپوه: برهه پیښهوه (Go ~).
 ۲. پیش کاش خوی زوو زووتر (We arrived one day ~ of time.)
ahead of, له پیشتر؛ له پیشتره
be ahead, [Colloq.], سرنوره؛ سرکهوتن
get ahead, پښتکهوتن؛ پله وپایه بهزیوونوره
get ahead of, بویښدان؛ پیشکهوتن
ahem (ə-hem'), *interj.* نهم؛ دمنگی کزکه یا قورگ پاکردنوره (بویښدان)
ahorse (ə-hôrs'), *adv. & adj.* سرنوږ ږاکښان، ووریاکړندهوه، یا گومان دهربرین
 به سواری نهمه
aid (āid), *v.t. & v.i.* یارمهتیدان؛ فریاکوتن؛ دهستگیرویي کردن
aid (āid), *n.* ۱. یارمته؛ فریاگواری؛ دهستگیرویي
 ۲. یاریدههر؛ یارمهتیدههر (۲) یاور (سوږیا)
aide (āid), *n.* یاور؛ سوږیا؛ یاریدههر
aigrette, aigret (ā'gret, ā-gret'), *n.* ۱. شاهوی سپی
 ۲. پهرینگی جوانه بوی سمی نافرته
ail (āil), *v.t.* توشی نیش ونازار کردن؛ توشی دهردهسری کردن؛
 نارار پښان؛ (What ~s him?)
v.i. نیش ونازار ههپوون؛ نهخوش بوون
ailanthus (ā-lan'thəs), *n.* داره ناسمانی؛ درهختینگی بهزی گلا
 نوبک تیزی گول بۆگنی ناسیایوی به بوی سپهرهکمی دهرپوونوت
 ههروهه پښی دهرورتریت "tree of heaven"
ailing (āil'ing), *adj.* نهخوش؛ دهردهدار؛ کفتهکار؛ ناساغ
 (an ~ person, economy, etc.)
ailment (āil'mənt), *n.* نهخوشی؛ دهر؛ ناساغی
aim (ām), *v.i. & v.t.* ۱. نیشان گرتن؛ تڼگرتن؛ مشت لڼگرتن؛
 ناراسته کردن (چکه، رڅخه، توانج)
 ۲. نامانج وا بوون؛ نیاز وا بوون؛ ناراسته کردن (هرول، کوشش، خیمات):
 (We are ~ing at full victory.)
n. ۱. نامانج؛ هیوا؛ معیست؛ نیاز (۲) نیشان
 ۳. نیشان گرتن؛ ناراسته کردن (۴) [Obs.]. رڅم لیدان
take aim, نیشان گرتن؛ ناراسته کردن (چکه، توانج)
aimless (ām'lis), *adj.* وین؛ بې نامانج؛ (an ~ person)
-aimlessly (*adv.*); **aimlessness** (*n.*).
ain't (ānt), [Colloq.], = am not, is not, are not, has not, have not, etc.
air (ār), *n.* ۱. ههوا (۲) ناسمان (۳) با؛ سووه؛ سوژه

airing

۱. پورککش؛ همستی لهپوو: (An ~ of luxury fills the room.)
 ۲. پورخسار؛ شیوهی هملسانو دانیشتن: (He has an ~ of dignity.)
 ۳. (pl.) فیزا؛ کشفه؛ کهش وفش؛ خوونواندن (۷) بیرویا دهربرین
 ۴. (A) نواز. (۶) مادهی ناسیری دنگ گویزهرهوه (راديو، تلهفزیون)
adj. تابیبهتی به فرۆکه؛ تابیبهتی به هیزی ناسمانی: (- power)
v.t. ۱. به بیدان؛ همنفختن لهپور بادا
 ۲. دهربرین (بیروباوه، سکالا)؛ بلاوکردنوره
 (to ~ one's opinions, grievances, etc.)
v.i. با لیدان و روشک بوونوره یا ساردبوونوره
give oneself airs, خوښکودنوره؛ خوښواندن؛ پوښان
in the air, ۱. بلاو (قار). ۲. نهمپوراهتوره؛ به لایمکدا نهمپوراهتوره
on the air, بلاوکهاتوره (مرۆلا لاسر رادیو یا تلهفزیون)؛ بلاوکهکرتتوره
put on airs, خوښکودنوره؛ پوښان؛ خوښهختن
up in the air, ۱. نهمپوراهتوره؛ به لایمکدا نهمپوراهتوره
 ۲. [Colloq.] تورپ؛ پست؛ همنچو
walk on air, زور له خوښیدا بوون؛ له گمشکهدا بوون
air base, بنکهی هیزی ناسمانی؛ فرۆکهخانهی سربازی
air bladder, همرادانی ماسی؛ کیسهی هوا
air-borne (ār'bōrn'), *adj.* به همرادا؛ به هوا یا فرۆکه گویزراوه
 (~ bacteria; ~ troops)
air castle, خیمیاڼ پلوی؛ دانغه؛ زیمخسر
air cell, بوشاییمکی پر له هوا
air coach, تکتی همزان (فرۆکه)
air-condition (ār'kən-dish'ən), *v.t.* ههوا ساردکردن؛
air-conditioned (ār'kən-dish'ənd), *adj.* ههوا فینک کردنوره؛ هوا گویز
air-conditioner (ār'kən-dish'ən-ər), *n.* کراوتتوره یا ساردکراوتتوره: (an ~ house, car, etc.)
air-conditioning, نامیږی هوا فینک
air-conditioning, کهرهوه؛ ههوا ساردکراوه؛ باخوشکوره
air-conditioning, ههوا ساردکردن یا فینک کردنوره؛
aircraft (ār'kraft, ār'kräft'), *n. sing & pl.* ههوا سازکردن یا گویز
aircraft carrier, فرۆکه (ههروها)
aircraft carrier, هیلڅیڅیڅترو بالونیش دهرگرتتوره
air crew, فرۆکههلگر؛ کهشتیبهکی گهرهویه بوی هملسانو
air cushion, نیشتهنورهی فرۆکهی چمکه له دهریادا
air crew, دهستهی کارگهراڼی ناو فرۆکه
air cushion, ۱. کوشن یا دوشهکینکی فورتیکراو
 ۲. نیسپرنگی ههوايي
airdrome (ār'drōm'), *n.* [Chiefly British], ۱. فرۆکهخانه
 ۲. گهراجی فرۆکهخانه
air-drop (ār'drəp), *n.* نازووقه سربازان خستنه خوارهوه له فرۆکهوه
 به پهپهشوت
air-dry (ār'dri'), *v.t.* وروشک کردنوره به هوا
adj. وروشکوهپوو؛ وروشک؛ زور وروشک
airfield (ār'fēld'), *n.* ۱. فرکه (بهتابیبهتی هی سوږیا)
 ۲. شوښی هملسانو نیشتهنورهی فرۆکه له فرۆکهخانهدا
air fleet, گهله فرۆکه (بهتابیبهتی هی سوږیا)
airfoil (ār'fōil'), *n.* پووی یاریدههری فرین (وڅک بالو پهروانهی
 فرۆکه)
air force, هیزی ناسمانی؛ تیرو یا هیزی ههوايي
airily (ār'ə-li), *adv.* بهخوشی؛ بهکمیفوه؛ بهتاسکی؛ بهسوکی؛
 بههښوایی
airiness (ār'i-nis), *n.* ۱. پهپوون له ههواي پاک
 ۲. پورخوشی؛ کیمف خوشی
airing (ār'ing), *n.* ۱. خستنهپور باد؛ به بیدان یا هملختن بوی وروشک

airless

سورتمه (۲) دهریزین بیاوگردهنوره: (un - of ideas) .
(۳) بای بالی خو دان؛ پیاسه؛ گهشت (به پن یا فوتومبیل).
airless (âr'lis), adj. (۱) بن هوا؛ بن هوای پاک
(۲) بی با؛ کشومات.
air letter, نامه‌ی هوایی.
air lift, کواسترنه‌ی سهربازو شتومک به فرۆکه (به تاییه‌تی که نه‌گره
زیکه‌ی زهمینی گبراییت).

air line, (۱) زیکه‌ی راسته‌وخو؛ نزدیکترین پتکه له‌تیوان دوو شویندا
(۲) زیکه‌ی ناسمانی؛ هیلنی ناسمانی
(۳) هاتوچوی هوایی یا ناسمانی؛ کومپانیای هاتوچوی ناسمانی؛
کومیانیای فرین

airliner (âr'lin'ēr), n. فرۆکه‌ی ریپولران؛ فرۆکه‌ی گهشتیاری
air mail, پزسته‌ی هوایی.
airmail (âr'māl), v.t. پزسته ناردن به پتکه‌ی ناسمانیدا.
airman (âr'man), n. (۱) فرۆکه‌چی؛ فرۆکه‌وان
(۲) سهربازیکه‌ی هینزی ناسمانی نه‌مهریکا (پیاو یا ژن).
airminded (âr'min'did), adj. شاره‌زان حدزکهر له فرۆکه‌و فرین و
فرۆکه‌وانی.

air passage, (۱) راپه‌وی هاتوچوی هوا؛ راپه‌وی هوایی.
(۲) هوا، لنجوون؛ دل‌زیه‌ی هوا. (۳) گهشتیکه‌ی هوایی یا ناسمانی
airplane (âr'plān), n. فرۆکه.
airport (âr'pōt), n. فرۆکه‌خانه؛ فرکه
air pressure, پانه‌په‌ستوی هوا؛ ته‌ووژمی هوای په‌ستراو.
airproof (âr'prōf), adj. هواپه‌ی؛ جابه‌ی؛ کونبر؛ بانه‌کیش.
v.t. هواپه‌کردن؛ جابه‌کردن.

air raid, هیریش ناسمانی به بومب‌هاویژ؛ بومب‌باران.
air-raid shelter, په‌ناگای بومب‌باران
air shaft, باکیش؛ لوله‌ی ستوونی هواپه‌ر بۆ هوا؛ کۆرین له تونیل و
کاش ژنرزه‌یدا

airship (âr'ship'), n. بالۆن
airsick (âr'sik'), adj. کینرو دل تیکه‌له‌اتووی ناو فرۆکه.
-air sickness (n.). فرکه‌ی بیجوگی سهرده‌ی
airstrip (âr'strip'), n. شوینی هه‌لسان و نیشته‌وه‌ی سهرده‌ی فرۆکه.
airtight (âr'tit'), adj. Also wind-tight, هواپه‌ی؛ جابه‌ی؛ کونبر؛
بانه‌کیش

air valve, دهمه‌وانه‌ی پتکه‌هری هاتوچوی هوا.
airway (âr'wā'), n. (۱) راپه‌وی لوله‌ی هواپه‌ر بۆ هوا؛ کۆرین له
تونیل و کاش ژنرزه‌یدا. (۲) هیلنی ناسمانی؛ پتکه‌ی ناسمانی.
the airways, بیاوگردهنوره به رادیو و تله‌فزیوژ؛ رادیو و تله‌فزیوژ.
airworthy (âr'wūr'thi), adj. بۆ فرین ده‌شیت (فرۆکه).
airy (âr'i), adj. (۱) به هواوه‌یه؛ به ناسمانه‌وه‌یه؛ بهرن.
(۲) هوایی. (۳) هوا لونی ده‌دات؛ هوا دیگرتنوره.
(۴) خمیالی؛ تارمایی (۵) ناسک؛ تهنک؛ سوک؛ سووکه‌له.

(۶) بۆرخواش؛ بۆج سووک؛ به‌که‌یف؛ به‌جۆش و دم به پتکه‌نین.
(۷) فشقی (A), [Colloq.]. به‌فین؛ خۆده‌رخه‌ر؛ پۆزینده‌ر
aisle (il), n. راپه‌وی تیوان دوو ریز کورسی (له سینهما، پۆلی قوتابخانه،
فرۆکه، شه‌مه‌نده‌فر، پاس، تیاژوژدا ... هتد).
ajar (ə-ˈjɑr), adv. & adj. به‌ناسته‌م کراوه (دەرگا)؛ نه‌خفتیکه‌ی کراوه؛
سیوه‌کراوه: (Leave the door ~).

ajar (ə-ˈjɑr), adv. & adj. نه‌گۆنجاو؛ نه‌سازاو.
akin (ə-ˈkin'), adj. (۱) خزم؛ خویش (۲) هاوسه‌رچاوه (دووشه، زمان).
(۳) له‌یه‌ک نه‌چن؛ چوونه‌ک؛ وه‌ک؛ نزیکه: (Pity is often ~ to love).
-al (al), باشگرتیکه‌ی به‌مانای: (۱) هه‌ی - ی؛ وه‌ک؛ ده‌شیت بۆ؛
(comical, hysterical)

alderman

(۲) کار؛ کردار: (avowal).
(۱) بهره‌گه‌ج: (۲) مه‌رمه‌ری سه‌پی
alabaster (al'ə-bas'tēr), n. adj. سه‌پی
à la carte, ههرشتیک به ترخی جیای خۆیه‌تی (چیشته‌خانه).
alack (ə-lak'), interj. [Archaic]. حه‌یف؛ داخی گران؛ داخه‌کم.
alacrity (ə-lak'rə-ti), n. (۱) خۆراییی؛ گۆرچ و گۆلی؛ چالاکي.
(۲) ناماده‌یی و به‌په‌رۆشی؛ له‌سه‌رین‌یی

-alacritous (adj.).
alarm (ə-lärm'), n. (۱) بانگه‌وازی چه‌ک هه‌نگرتن
(۲) هاوار؛ ووریاکرده‌نوره؛ ناگاداری.
(۳) زه‌نگی ناگادارکرده‌نوره یا ووریاکرده‌نوره: (a burglar - ; a fire ~)
(۴) مه‌ترسی؛ ترسینکی کوتوپه‌ی.
(۵) ووریاکرده‌نوره (له‌کاتی مه‌ترسیدا)؛ هاوارکردن (بۆ ناگادارکرده‌نوره)
v.t. (۶) تۆقاندن؛ ترساندن؛ زولویردن.

alarm bell, زه‌نگی ووریاکرده‌نوره؛ زه‌نگی راپه‌رین یا ناگادارکرده‌نوره
alarm clock, کاتژمێری ووریاکرده‌نوره؛ کاتژمێری زه‌نگدان.
alarmed (ə-lärm'd'), adj. (۱) راپه‌رینرا؛ ناگادارکراو؛ ووریاکراوه.
(۲) تۆقوا؛ تۆقار؛ ترساو؛ ترسینراو.
alarming (ə-lärm'ing), adj. تۆقینهر؛ ترسناک؛ سامناک؛
ئنجکار زۆر یا خراپ: (an ~ increase in crime rate).

alarmist (ə-lärm'ist), n. دم به هاوار؛ که‌سینکی دم به هاوار.
-alarmism (n.).
alas (ə-las', ə-läs'), interj. داخی گران؛ داخه‌کم؛ به داخه‌وه؛
داخی به چه‌رکه؛ ناخ؛ نه‌ی هاوار؛ حه‌یف.
alb (alb), n. پۆبی سه‌پی به‌رنوژی قه‌شه.
Albanian (al-bā'nī-ən, al-bā'n'yən), adj. ئه‌لبانی (که‌ل، زمان،
کلتور).

(۱) ئه‌لبانی؛ هاوولاتی‌یه‌کی ئه‌لبانی. (۲) زمانی ئه‌لبانی
n.
albatross (al'ba-trōs', al'ba-tros'), n. قه‌تره‌س؛ بانده‌یه‌کی
ده‌ریایی گه‌ره‌ی قاچ په‌رده‌داری ده‌نووک درێژو نووشتاوه‌یه
albeit (əl-bē'it), conj. نه‌گه‌رچی؛ هه‌رچه‌نده
albescent (al-bes'ent), adj. سه‌پی هه‌نگه‌راو؛ سه‌پی؛ سه‌پکار.
albinism (al'bī-niz'm), n. قزو پیستی سه‌پیتی؛ بن په‌نگی.
albino (al-bī'nō), n. (۱) مرۆفی قزو پیستی سه‌پی و چار په‌میی؛
مرۆفی بن په‌نگ. (۲) گیانه‌ره‌و پوه‌کی بن په‌نگ یا که‌م په‌نگ

(۱) نه‌لویوم (وینه). (۲) قه‌ران؛ نه‌لویوم (مۆسیقا).
album (al'bəm), n.
albumen (al-bū'mən), n. (۱) سه‌پینه‌ی هینکه. (۲) پزۆتن.
albumin (al-bū'min), n. پزۆتن؛ جۆریکه له پزۆتن.
albuminous (al-bū'mi-nəs), adj. پزۆتینی؛ پزۆتینی تیدایه.
albuminuria (al-bū'mi-nyoor'i-ə), n. پزۆتیناوی بوونی مین
(نه‌خۆشی)

alchemist (al'kə-mist), n. کیمیایه‌ری کۆز؛ زانی کیمیای کۆز.
alchemy (al'kə-mi), n. کیمیایه‌ری کۆز؛ کیمیای کۆز
alcohol (al'kə-hōl', al'kə-hol'), n. نه‌لکحول؛ خواردنه‌وه‌ی -
سه‌رخۆشکه‌ر یا مه‌ستکه‌ر.
alcoholic (al'kə-hōl'ik, al'kə-hol'ik), adj. (۱) نه‌لکحولی؛
تاییه‌تی به خواردنه‌وه‌ی سه‌رخۆشکه‌ر. (۲) هۆی نه‌لکحوله
(۳) خوورگتو به خواردنه‌وه‌ی سه‌رخۆشکه‌ر یا مه‌ستکه‌ر

عمره‌ق خۆز؛ مه‌ی خۆز.
n.
alcoholism (al'kə-hōl'iz'm, al'kə-hol'iz'm), n. هه‌میشه
عمره‌ق خواردنه‌وه‌ی خۆی خواردنه‌وه‌ی ماده‌ی نه‌لکحول یا سه‌رخۆشکه‌ر
Alcoran (al'kō-rān', al'kō-ran'), n. قورئان.
alcove (al'kōv), n. قورئان؛ کونج؛ سووچ.
alder (ōl'dēr), n. دره‌خه‌تیکه له چنار ده‌چیت.
alderman (ōl'dēr-mən), n. (۱) نه‌ندانی نه‌نجیوه‌ی شاره‌وانی.

چند روشمبکی پستهپهک (زمانهوانی)

alliteration (ə-lit-ēr-ā'shən), n. لههکچوونی دهنگی سهرهتای
چند روشمبکی پستهپهک:

(*Waiting in the winter wind; busy as a bee.*)

-alliterative (adj.)

allo- (al'ō, al'ā), پیشگرنگه بهمانای: جیا! جیاواژ! ناویژه:

(allomorph, allogamy)

allocate (al'ə-kāt', al'ō-kāt'), v.t. (۱) بۆ برینهوه (پاره)!

بۆ داتان (پاره، کات)! بۆ ترخان کردن. (۲) دابهشکردن! بهش بهش کردن.

allocation (al'ə-kā'shən, al'ō-kā'shən), n. (۱) بۆ برینهوه،

داتان، یا ترخان کردن (پاره، کات... هتد). (۲) بهش! بهشی بۆ برهوه

ووتاری- allocution (al'ə-kū'shən, al'ō-kū'shən), n.

نامۆزگاری! پهند.

allogamy (ə-log'ə-mi), n. نیکدانی دوو گولنی جیاواژ! تیکهله پیتین.

-allogamous (adj.)

allomorph (al'ə-mōrf'), n. نهلۆمورف (زمانهوانی): همریکه له

دهنگ یا شیوه جیاوازهکاتی "مۆرفیم" تیکه (بۆ نمونه: دهنگی "س" له

ووشی cats داو دهنگی "ز" له ووشی dogs داو دهنگی "ئز" له

ووشی horses دا، همریکهیان "نهلۆمورف" ی "مۆرفیم" ی "S" ن)

("مۆرفیم" ییش بچووکتین دانای واتاداری ووشه یا زمانه)

allopathy (ə-lɒp'ə-thi), n. چارهسهرکردنی نهخۆشی به دهرمانیک

که نههنا مهکاتی دۆ بیئت بهر نههنا مهکانی له نهخۆشی بهکهره پهیدا دهیئت.

allophone (al'ə-fōn'), n. نهلۆفون (زمانهوانی): همریکه له دهنگ

یا شیوه جیاوازهکاتی "فۆنیم" یکه (بۆ نمونه: دهنگی "p" له ووشی

"pit" و دهنگی "p" له ووشی "spit" دا، همریکهیان پنیان دهوتریئت:

"نهلۆفون" ی "فۆنیم" ی "p")

("فۆنیم" ییش بریتییه له بچووکتین دانای دهنگی زمان)

allot (ə-lot'), v.t. (۱) دابهشکردن! بهشکردن

(۲) بۆ برینهوه (پاره)! بۆ داتان! بۆ ترخان کردن! پیدان:

(*Each speaker is -ed five minutes.*)

allotment (ə-lot'mənt), n. بهش! پیدراو.

all-out (ɔl'out'), adj. [Colloq.] تهاوا! گشتی! بهن:

(*an - effort*)

allover (ɔl'vēr), adj.

(۱) بهسهر ههموو رووهکهیدا.

(۲) ههموو روو نهخشینراو.

allow (ə-lou'), v.t. قوماشیکنی ههموو روو نهخشینراو.

(۱) هیشتن! هیلان! ینگهدان! حاوهدان!

بهر بۆ بهرههلاکردن: (*We weren't -ed to leave.*)

(۲) پیدان. (۳) ینگهی چووئهژورهوه دان. (*Dogs are not -ed.*)

(۴) پنیانان! دان پیدانان.

(۵) پهچاوکردن: (*to - an inch for shrinkage*)

allow for, حاوهدان! پهچاوکردن! حساب بۆ کردن.

allowable (ə-lou'ə-b'l), adj. دههینتریئت! ینگه دههیریت!

ماوه دههیریت! حاوه دروا.

allowance (ə-lou'əns), n. (۱) هیشتن! ینگهدان! حاوهدان.

(۲) شتی ینگه پیدراو. (۳) موچه! مانگانه.

(ب) پۆژگانه، ههفتا، یا مانگانهی مندا! پارهی خهرجی! بهشی پیدراو.

(۴) نرخ داشکاندن

make allowance (or allowances), پهچاوکردن! حساب بۆ کردن.

make allowance (or allowances) for, (۱) چاو ئی پۆشین!

لیبهوردن (بههزی باری نایههتی بهره)! بیانوو بۆ هیناناره.

(۲) حاوهدان! وهچاوکردن.

alloy (al'oi, ə-loi'), n. (۱) دارشته! داریشهی کانزایی.

(۲) کانزاییکی بئ نرخی تیکهلاوکراو به کانزاییکی بهنرخ

(۳) شتیکی بئ نرخی که نرخی شتیکی بهنرخ دههینتیته خوارئ نهگهر تیکهلی

alloy (ə-lā'), v.t. (۱) هینن کردنهوه! دامرکاندهوه (قرس):

(*to - someone's fears*)

(۲) کهمکردنهوه! سووک کردن (بار، خهم، نازان)

allegation (al'ə-gā'shən), n. (۱) وا ووتن! وا گمیانن! داواکاری.

(۲) نلگه

allege (ə-lej'), v.t. (۱) وا ووتن! وا گه بیانن.

(۲) نلگه هیناناره

allegedly (ə-lej'id-li), adv. گوايه! بهتاو! وا داشراو! وا ناویراو!

وا ووتراو.

allegiance (ə-lē'jəns), n. (۱) پهپوهندی ئیوان پهتجههرو ناغا یا

دهره بهگ (۲) دلسۆزی (بۆ وولات یا میری)! شرکی لهم دلسۆزی به.

(۳) دلسۆزی (بۆ مسهله، نالا، بیروباوه، یا کهسپه).

allegory (al'ə-gōr-i, al'ə-gō'ri), n. (۱) جهیژکیکی نیشانهیی.

هینایی یا مهجاری. (۲) نیشانهیی! هینایی! مهجاری.

-allegoric (adj.); allegorical (adj.); allegorically (adv.)

alleluia (al'ə-lō'di'ya), interj. & n. ههلیلويا. سوپاس بۆ خودا!

له خودا بهزیاد بیئت.

allergen (al'ēr-jən), n. مادهی ههستیاری: همر مادههیک که بیئته

هزی لبرو لهش خوراندن له ههندیک کهسدا (وهک ههاله، تهپوتن... هتد).

allergic (ə-lūr'jik), adj. ههستیار (پزیشکهوانی) (ووشی پینشو

بیئنه).

allergist (al'ēr-jist), n. پزیشکی ههستیاری

allergy (al'ēr-ji), n. ههستیاری (نهخۆشی): بریتییه له پزیموو

ناو له لووتو چاو هاتن و لهش خوران و لبرکردن و ههناسه سواریبون بههزی

ههندیک خواردههشی و دهرمان و ههاله و تهپوتن و پووشهوه.

alleviate (ə-lē'vi-āt'), v.t. سووک کردن یا کهمکردنهوه (ناخۆشی).

نیشو نازان: (*to - the suffering of the oppressed*)

-alleviation (n.); alleviator (n.)

alley (al'i), n. کۆلان! لاكۆلان

blind alley, (۱) کۆلره کۆلان! کۆلانی دهرنهچوو.

(۲) ههرو تهقهلی بئ سوود! بیروباوه یا کاری بئ بهرمهم.

up one's alley, [Slang.] شارهزایی زۆری قیدا ههیه! نیش خۆیهتی!

زۆری ئی مهزانیت! لهگه ن حمزو تهاویدا باش دهگهونیت:

(*Writing a book about gardening would be up his alley.*)

alleyway (al'i-wā'), n. کۆلان! لاكۆلان

All Fools' Day, بۆژی (۱) ی نیشان! دزوی نیشان.

all fours, چوار پئ! همر چوار پهل مرۆه یا گیانداریک

go on all fours, (۱) به گاکۆلکن پۆشین! گاکۆلکن کردن.

(۲) به ږیکی پۆشین.

alliance (ə-li'əns), n. (۱) بهکیتی! بهگگرتن.

(۲) خزمایهتی (لهریگهی ژهنیان و شووکردنهوه).

(۳) هاوپهیمانی! بهکیتی (چهند وولاتیک، حیزب، یا ږنخراو).

(۴) نهندانای لهم بهکیتی به (۵) هاوسرووشتی.

allied (ə-līd'), adj. (۱) بهگگرتوو (لهریگهی خزمایهتی یا پهیمانهوه)!

هاوپهیمان. (۲) هاوسرووشت! نژیک:

(*Anatomy and biology are ~ sciences.*)

(۳) [A-], تاپهتی به هاوپهیمانهکانی جهنگی جهیاتی پهکهمو نووم.

Allies (al'iz, ə-līz'), n.pl. هاوپهیماتانی جهنگی جهیاتی پهکهمو

دروم

alligator (al'ə-gā'tēr), n. (۱) تیمساحی نهمریکی

(۲) جهرمی تیمساحی نهمریکی.

(۳) مهکینه یا نامزینکی دم وهک هی تیمساح. واته مشاری و بههیز.

all-important (əl'im-pōr'tnt), adj. زۆر گرنگ! پنیوست.

all-inclusive (əl'in-klō'siv), adj. گشتگر! گشتی.

alliterate (ə-lit'ēr-āt'), v.t. & v.i. لههکچوواندنی دهنگی سهرمتای

کثرت
 (۲) همه را نهم نموده.
 (۱) به تنها به جمعیتشان.
 (۲) [Colloq.] وازلیفینان! بهرک بردان! دستکاری نکردن.
 (۱) وازلیفینان! بهرک بردان! دستکاری نکردن.
 (۲) نه خوانه! نهمه هم هیچ:
 (We didn't have a dime, let alone a dollar.)
 دستکاری شتیک نکردن که خوبی له خودید.
 باش بیت.
 along (ə-lɒŋ, ə-lɒŋ), prep. به تمینشتو به درژیایی! به قعراخ!
 به لا: (A~ the wall there is a hedge.)
 (۱) به درژیایی! به درژی! به قعراخ! به تمینشت.
 (۲) بی پیشنوه: (He walked ~ by himself.)
 (۳) (~ with), پیکره! لهکن: (~ with his friends).
 (۴) لهکن خودا: (~ She took her camera).
 به درژیایی کات: (~ هر له سهرتاوه:
 (I knew all along that this would happen.)
 along with, (۱) لهکن! لهتک. (۲) هرودها! زیاد لمویش.
 get along, (۱) پیشکوتن. (۲) سهرکوتن.
 (۳) لهکن سازان! لهکن بهکتری گوتجان! لهکن دمیریدن.
 (۴) [Colloq.] پویشتن.
 go along with, قابل بوون! پهمندکردن! پهلپ نهگرتن.
 alongside (ə-lɒŋ'saɪd, ə-lɒŋ'saɪd), adv. & prep. به تمینشتو.
 به درژیایی! به قعراخ.
 aloof (ə-lʊf), adv. & adj. (۱) دور.
 (۲) دوره پمیزا! گوشهگیر: (~ She is . . . ; His manner was . . .)
 aloofness (ə-lʊf'nɪs), n. دوره پمیزایی! گوشهگیری! تریکی!
 خود تن نهگیمانن.
 aloud (ə-ləʊd), adv. (۱) به دهنگی پمیزا! به قایم.
 (۲) بهدنگ: (~ reading)
 alpaca (al-pak'ə), n. (۱) گیانداریکه هک من وایه، نهختیک گمورهتره.
 (۲) خوری نم گیانداره. (۳) قوماشی نم خوریجه.
 alpha (alfə), n. (۱) نلف: یکم تیبی نلف وین ی یوتانیجه.
 (۲) سهرتا. (۳) گمترین نلف وین کونستیرمهیه.
 alpha and omega, (۱) یکم و دوهمین تیبی نلف وین ی یوتانی.
 (۲) سهرتا و کوتایی! سهرتا خوار! همووی. (۳) گمترین بشی شتیک
 alphabet (alfə'bet), n. (۱) نلف وین.
 (۲) سهرتا (زانتست)! بنپینه.
 alphabetic (alfə'betɪk), adj. = alphabetical.
 alphabetical (alfə'betɪ'kɪ), adj. نلف وین ی!
 به پینی نلف وین و پمیزا.
 -alphabetically (adv.).
 alphabetize (alfə'betɪz), v.t. (۱) ریختستن یا پیزکردن به پینی.
 نلف وین. (۲) به نلف وین نووسن! نلف وین بژ دانان.
 Alpine (al'pin, al'pin), adj. (۱) نلفی! تاییبشی به شاخی نلفی.
 یا دانیشنومکانی. (۲) قوقاسی! کسینکی قوقاسی یا سپی.
 (۳) [ə-], تاییبشی به شاخی پمیزا! هک شاخی پمیزا.
 (۴) [ə-], له پمیزا پمیزا! دمپویش.
 n. قوقاسی! کسینکی قوقاسی یا سپی.
 alpinist, Alpinist (al'pin-ist), n. شاخوون
 already (əl'red'i), adv. بهر لهه! له پیش نموده! پیش نیست!
 له پینشتا: (The train has ~ left. ; I have ~ been there.)
 alright (əl'raɪt), adv. = all right.
 also (əl'səʊ), adv. هرودها! هم! زیاد لمویش! پیش
 (۱) پیش نوزگ! مبراب (کلنسه).
 (۲) قوربانیکا (کلنسه)

تیکه لاکردنی کاترا (۲) هینانه خورموی خرخی کاترایهگی بهنرخ
 به تیکه لاکردنی لهکن کاترایهگی بهنرخدا
 ۲: به برج کدمکردنموی شتی بهنرخ به تیکه لاکردنی لهکن شتی بهنرخدا.
 all-purpose (əl'pʊr'pəs), adj. مژ دمور به مستیک بهگونجیت یا
 دنبا گشت مبهستی.
 all-right (əl'raɪt), adj. دشا: باشه! خراب نیجه! هام ناوهندی
 ۲: سهلاسهته! نازاری نه بووه (۲) راست! تهواو
 ۱: سانی! زورباشه! باشه
 all-round (əl'raʊnd), adj. = all-around.
 allspice (əl'spɪs), n. (۱) بهری بهرختیکی ناچه گمهمکانه نالشی
 شیرسی لی بهگرفت (۲) نالشی شیرین.
 allude (ə-lʊd, ə-lʊd), v.t. دوبردن! ناوهینانی ناپاستمخو.
 allure (ə-lʊr, ə-lʊr), v.t. & v.i. هرودان! دلفراندن!
 راکنشان
 n. نوانی هرودان! دلفراندن.
 allurement (ə-lʊr'ment, ə-lʊr'ment), n. (۱) هرودن.
 ۲: هرودان! دلفراندن! راکنشان
 alluring (ə-lʊrɪŋ, ə-lʊrɪŋ), adj. دلفرین! هرودن
 allusion (ə-lʊʒən, ə-lʊʒən), n. ناوهینانی ناپاستمخو!
 ناومردن
 -allusive (adj.).
 alluvion (ə-lʊ'vi-ən, ə-lʊ'vi-ən), n. (۱) لافا! ناوهلسان.
 (۲) رامالیسی قعراشی پویارو دمیرا به ناو (۲) لیتهی بهجیمو نوای بهرژاو.
 ۱: زیادبوونی زهوی بهم لیتهمه.
 alluvium (ə-lʊ'vi-əm, ə-lʊ'vi-əm), n. لیتهی بهجیمو نوای
 هلسانی ناوی پویارو دمیرا
 ally (ə-li'), v.t. (۱) ~ With), پهمان بهستن دوولت. حیزب... هتد!
 بهگرتن ۲: هاوسرووشت بوون! له بهکچوون
 n. (۱) هاویهمان! پشتیوان! لایهنگر. (۲) ژردهست! یاریدهدم! خوردهست.
 ۲: ریندموس یا پوهنگی هاوسرووشت
 almanac (əl'mnə-nək), n. پوزنامه! سالنامه
 almighty (əl'mɪ'ti, əl'mɪ'ti), adj. (۱) بوز بهینزا! مرن
 (۲) [Slang] گموره! نیجگار! زور
 خود! خودای مرن! خودای گموره
 (۱) مادم (۲) دار مادم.
 ۳: رنگ مادمی
 adj. (۱) مادمی! ارهنگ، شیره، تام. (۲) له مادم دیروستکارو.
 almoner (əl'mən-ər, əl'mən-ər), n. لپرسراوی خیر دابهشکردن
 له لایه کننسه یا خیرانیک دهوله مندوه
 almonry (əl'mən-ri, əl'mən-ri), n. شوبشی خیر بهخشینهوه
 almost (əl'mɒst, əl'mɒst), adv. (۱) نزیکه! نزیکه
 ۲: خیریک! خیریک بوو! نمودهی نمابوو! نمودهی نهماوه:
 (We were ~ home.)
 alms (æmz), n. خیر
 almsgiver (æmz'gɪv-ər), n. خیرکرا! خیره وسندا! خیرخوا
 almsgiving (æmz'gɪv-ɪŋ), n. خیرکردن! خیره وسندی!
 خیرخواهی
 almshouse (æmz'həʊs), n. همژارخانه! فقیرخانه! تمهخانه
 almsman (æmz'mæn), n. همژارنکی به خیر ژیاو! سوالکس
 almswoman (æmz'wʊm-ən), n. ژنی به خیر ژیاو! ژنه سوالکس.
 aloft (ə-lɒft, ə-lɒft), adv. (۱) مرن! بالا! بلند.
 ۲: بهسر دارگشتیجهوه.
 aloha (ə-lə'ə, ə-lə'hä), n. & interj. پوزباش! خواخافین.
 alone (ə-ləʊn), adj. & adv. (۱) به تنها! به تنهاهی! سالت

alter

lead to the altar, altar (ôl'têr), v.t. مار کردن؛ ژانینان (۱) گویند (۲) جن کورتکردنوه یا دریزکردن؛ جل چاک کردن.

v.t. گویان دهگوریت؛ دهتوانیت بگوریت. alterable (ôl'têr-ə-b'l), adj. (۱) گوریت؛ گویان.

alteration (ôl'têr-ā'shən), n. (۲) جن کورتکردنوه یا دریزکردن؛ جل چاک کردن. altercate (ôl'têr-kāt', al'têr-kāt'), v.t. دههقالتی بوون؛ شهرکردن؛ بهیکدا هملشاخان.

altercation (ôl'têr-kā'shən, al'têr-kā'shən), n. دههقالتی؛ شهرهقسه؛ بهیکدا هملشاخان؛ بهیکدا هاتن.

alterego (al'têr-ē'gō, ôl'têr-ē'gō), [L.], n. (۱) کسینکی رهک خو؛ (۲) برادرهزینکی نزیک؛ هاپوئیمکی باومرینکارو.

alternate (ôl'têr-nit, al'têr-nit), adj. به نوره؛ نوره؛ یهک به یهک. (The two roommates cook on ~ days.)

n. جنگر؛ لهباتی. v.t. نوره بینکردن.

v.t. (۱) نوره کردن. (Good times ~ with bad.) (۲) جینگوریت کردن.

alternately (ôl'têr-nit-li, al'têr-nit-li), adv. به نوره. alternating current, تهروری کارهباي به نوره؛ کارهباي نهرتاو؛ تهروری کارهباي گویاو یا ناراستهوخو.

alternation (ôl'têr-nā'shən, al'têr-nā'shən), n. نورهکاری؛ نوره.

alternative (ôl-tūr'nə-tiv, al-tūr'nə-tiv), n. (۱) چاره؛ چاره. (When his car broke down, he had no ~ but to walk home.)

(۲) لهباتی؛ جینگر؛ بریتی. alternatively (ôl-tūr'nə-tiv-li, al-tūr'nə-tiv-li), adv. نه.

لا بهکی ترهوه؛ له سهرینکی ترهوه. alternator (ôl'têr-nā'têr, al'têr-nā'têr), n. دینهمو.

altho, altho (ôl-thô'), conj. هرچهنده؛ نهگهرچی؛ لهگهل نههرشدا.

altitude (al'tə-tōd', al'tə-tūd'), n. بهرزی؛ له ناستی دهریاره؛ بهرزی.

altogether (ôl'tə-geh'têr), adv. (۱) هممو؛ هممو پیکهوه؛ هممو؛ بهتهوواوی. (۲) بهتیکرایی؛ تیکر؛ بهگششی.

in the altogether, [Colloq.]. نه پووتی؛ پووت؛ بن جل و بهرگ. altruism (al'trō-iz'm), n. سوودی خهک و یست؛ خهک خوایی؛ خوئنهپرستی.

altruist (al'trō-ist), n. سوودی خهک و یست؛ خهک خوا؛ خوئنهپرست.

altruistic (al'trō-is'tik), adj. سوودی خهک و یست؛ خهک خوا؛ خوئنهپرست. (an ~ person, attitude, act, etc.)

-altruistically (adv.). alum (al'əm), n. زاخ.

aluminium (al'yoo-min'i-əm), n. [British], = aluminum. aluminum (ə-lōō'mi-nəm), n. فافن؛ نهلهمنیوم.

alumna (ə-lum'nə), n. (pl. alumnae), دهرجوی زانکو، دانشگا، یا قوتابخانهیک (ناهرت).

alumna (ə-lum'nəs), n. (pl. alumni), دهرجوی زانکو، دانشگا، یا قوتابخانهیک (زپیاو).

alveolar (al-vē'ə-lêr), adj. (۱) تاییهتی به کون یا بوشایی تویکاری؛ کوندار؛ بوش.

(۲) تاییهتی به دهنگی (l, d, s) که بو ووتنیان سهری زمان له پووی ناوهرهکی دادانهکانی سهرهوی پینشوره همدات (دهنگزانی).

ambassador

n. دهنگی تیپی (l, d, s) خانهخانهدار (وده شانهی همنگون)؛ کوئ کون؛ کوندار.

alveolate (al-vē'ə-lit), adj. (۱) کون (شانهی همنگون، سی، شوین-ددان)؛ بوشایی؛ خانه. (۲) رهگی پووی ددانی سهرهوی پینشوره له ههرهوی دیومره.

alveolus (al-vē'ə-lus), n. تاییهتی به سکا؛ تاییهتی به سکو ریخوله.

alvine (al'vin, al'vin), adj. همیشه؛ ههردهم؛ بن ووجان؛ بهردهوام.

always (ôl'wiz, ôl'wāz), adv. م؛ شیوهی کرداری؛ بوون؛ ه کاتی نیستا لهگهل پانوی تاکي نامهدا؛ (I am a teacher. I am a Kurd.)

A.M., a.m., پیش نیومره؛ بهیانی. (۱) به توندوتیژی؛ به قایم؛ به هین؛ به پهله؛ خیرا؛ گورج؛ لهپ. (۲) شجگار؛ زور.

amalgam (ə-mal'gəm), n. (۱) داپشتهی جیومر کانزاییکی وهک زیو. (۲) ناروتته؛ داپشته؛ شتیکی ههمچهشن.

amalgamate (ə-mal'gə-māt'), v.t. (۱) داپشتهی جیومر کانزا. (۲) تیکهل کردن؛ یهک پینگرتن؛ کردن به یهک؛ یهکخستن.

v.t. (۱) داپشتن. (۲) تیکهل بوون؛ یهکگرتن؛ بوون به یهک. -amalgamator (n.).

amalgamation (ə-mal'gə-mā'shən), n. (۱) داپشتن؛ داریژان. (۲) یهکگرتن (چهند کوزمیانیا بهک)؛ بوون به یهک.

(۳) توانهوهی کانزا له جیومر؛ بو داپشتن (کیمییاگری). amaranth (am'ə-ranth'), n. (۱) همیشه بهار (گول و پووهک).

(۲) [Poetic]، گونیکي شفسانهیی همیشه گهشه. (۳) نهرخوانی amaranthine (am'ə-ran'thin), adj. (۱) تاییهتی به گول یا پووهکی همیشه بهار. (۲) همیشه گهش؛ همیشه جوان؛ نهر.

(۳) نهرخوانی؛ نهرخوانی یهکی تیر. amass (ə-mas'), v.t. کوزکردنوه؛ کومهل کردن؛ کهلکه کردن.

amateur (am'ə-choor', am'ə-toor'), n. (۱) نارهزوریان؛ ههرسگار. (۲) ناکارامه؛ نهران؛ نهشارهزا.

adj. (۱) تاییهتی به نارهزوریان یا ههرسگار. (۲) ناکارامه؛ نهرانه؛ نهشارهزایانه. -amateurism (n.).

amateurish (am'ə-choor'ish, am'ə-toor'ish), adj. نهران؛ نهشارهزا؛ ههرسگارانه؛ ناکارامه. -amateurishly (adv.); amateurishness (n.).

amative (am'ə-tiv), adj. همیشه لهسهر ههرس (جوت بوون)؛ شهیدای دلداری و جوت بوون.

amatory (am'ə-tôr'i, am'ə-tō'ri), adj. تاییهتی به دلداری؛ تاییهتی به خوئنهپرستی.

amaze (ə-māz'), v.t. سهرسوورماندن؛ سهرسام کردن. amazement (ə-māz'mənt), n. (۱) سهرسوورمان؛ سهرسامی. (۲) [Obs.]. پهشوکاری.

amazing (ə-māz'ing), adj. سهر؛ سهرسامهکر؛ سهرسوورمین؛ سهرنچ پاکینشهر.

Amazon (am'ə-zon, am'ə-z'n), n. (۱) ژنه جهنگاورینکی نزیک دهریای رهش (نهفسانهی یونانی). (۲) [a-], سهریازی ژن.

(۳) [a-], ژنیکی زلی چوارشانه؛ ناهرهتی کهته. (۴) نهمازون؛ پوباریکه له نهسهریای باشوور. (۵) جوره میرووله یهکه.

(۶) جوره تووتی یهکه. (۱) باقیون.

ambassador (am-bas'ə-dêr), n. (۲) نوینهری تاییهتی.

Americanize

ويزی نهمریکا (۲) ژانای هیندی به نهمریکی یگان و کلتور همکامان
 (۳) کسینکی سر به نهمریکا
Americanize (ə-mer'ə-kən-iz'), v.t. & v.i. کردن به نهمریکی؛
 وک نهمریکی لینگردن یا نهایتاً؛ خو و پهموشتی نهمریکی گرتن
-Americanization (n.)
amiability (ā-mi-ə-bil'ə-ti), n. بروخوشی
amiable (ā'mi-ə-b'l), adj. بروخوش
-amiably (adv.)
amicability (am'ik-ə-bil'ə-ti), n. بروخوشی؛ ناشقیفوازی؛
 لاشیری
amicable (am'i-kə-b'l), adj. بروخوش؛ ناشقیفوان؛ لاشیری
amicably (am'i-kə-bli), adv. به خوشی و بئ شمر (ناکوزکی) -
 برینهمه؛ به ناشقی: (to settle a disagreement ~)
amid (ə-mid'), prep. لئار؛ لئینوان
amidst (ə-midst'), prep. = amid
amino acids, ترشی نهمیتی
amir (ə-mēr'), n. کوره پاشا؛ شازاده؛ میر
amiss (ə-mis'), adv. به همه؛ به چموتی؛ به ناتهواری
 adj. همه؛ چموت؛ ناتهواری
amitosis (am'ə-tō'sis), n. دابهموشی راستهوخو له خانگی لهشی
 گیانداری سره قایی وک "نهمیبیا" دا
amity (am'ə-ti), n. برادریشی؛ پیوهندی ناشقی و برادریشی
 لئینوان وولاتاندا
ammonia (ə-mōn'ya, ə-mō'ni-ə), n. نوشادر؛ نهمونیا
ammunition (am'yoo-nish'ən), n. (۱) تهمهتی چمگ (گولله)
 مارود؛ بومبا، نارنجوک، موشمک؛ جبه خانه
 (۲) چمگ (Argument is his ~)
 (۳) [Archaic] کهمسهی لمشکر؛ تفاق سوبا
amnesia (am-nē'zhi-ə, am-nē'zho), n. نهخوشی لیمیرچونهمه
 به هوی خوربه، نهخوشی؛ یا برینداربوونی میشفه
-amnesic (adj. & n.)
amnesty (am'nəs-ti, am'nes'ti), n. نهخوشی گشتی له کردهوی
 دژ به میری؛ لیخوش بوون یا لیبورردنی گشتی
 v.t. له گشت خوش بوون
amniion (am'ni-ən), n. کیسهی مئالان
-amniotic (adj.)
amniotic fluid, ناری کیسهی مئالان
amut (am'nt), [Colloq.], = am not., وا نیم
amoeba (ə-mē'bə), n. نهمیبیا زیندهومرئکی پک شانهمی مشهخوره
 به کهرت بوون زیاد دهکات
amoebic (ə-mē'bik), adj. (۱) نهمیبی؛ وک نهمیبیا وابه
 (۲) له نهمیبیاوه تووش دهمبت
amok (ə-muk', ə-mok'), adj., adv. & n. = amuck
among (ə-muŋ'), prep. لئینوان (دوو کس یا شت یا زیات)؛ لئار:
 (You are ~ friends.; fairest ~ women; The estate was divided ~ the relatives.)
amongst (ə-muŋst', ə-muŋkst'), prep. = among
amoral (ā-môr'al, ā-mor'al), adj. (۱) گوئی نهمر به پهموشتی
 باش و خراب؛ پاک و بیس نهمر له پهموشتا: (Infants are ~)
 (۲) نه باش و نه خراب (پهموشت، کردهوی، کردان): (~ customs)
amorist (am'ə-ris't), n. کهمسک که خولیاي دلداری و جوت بوون بیت
amorous (am'ə-rəs), adj. (۱) دلدار؛ خولیاي دلداری و جوت بوون
 (۲) دلداریشی؛ حمزی لیدمکات: (to be ~ of someone)
 (۳) تاییهتی به دلداری و خوشمویستی: (an ~ poem)
 (۴) دلداری و حمزدمریم: (~ looks)

ampoule

amorphous (ə-môr'fəs), adj. (۱) بهمن شیوههکی تاییهتی
 (۲) لیژ؛ نادیار؛ نارئک و پیک
amort (ə-môrt'), adj. [Archaic] مرهوی
amortize (am'ər-tiz', ə-môr'tiz'), v.t. (۱) قهرز سرینهمه به
 دانهموی بهره بهره قهرزه که (۲) دمرکردنی پارهی خرج کراو لهمر
 خانویه که له جایی دهرامت له ماوهی چند سانیکدا
 (۳) بهخشین یا پئ فروشنتی خانوو و زهویوزار به کلنسه یا قوتابخانهیک
-amortization (n.)
amount (ə-mount'), v.t. (۱) کردنه نهمهده؛ نهمهده گرتنهمه:
 (The bill ~s to four dollars.)
 (۲) بریشی بوون له: (Her criticism ~s to nothing.)
 (۱) کوز؛ سرهم
 (۲) همد؛ پئ: (a fair ~ of resistance)
amount to, بریشی به له؛ دهکاته نهمهده؛ نهمه دهگرتنهمه؛ نهمهده به
amour (ə-moor'), n. دلداری (به تاییهتی هم نهمیتی یا قدهغه)
amperage (am-pēr'ij, am'pēr'ij), n. هیزی تهورزی کاره به
 نهمبیز
ampere (am'pēr, am-pēr'), n. نهمبیز؛ پیومری هیزی کاره؛
 بهکی پیوانی هیزی تهورزی کاره به
amphi- (am'fi), پیشگرئکه به مانای: (۱) له همدو لاد؛ له همدوو -
 سارهوه (۲) به دوردا (۳) دووچاشنه
Amphibia (am-fib'i-ə), n.pl. گیانداری تهور ووشکی (وک بوق)
amphibian (am-fib'i-ən), adj. (۱) تاییهتی به گیانداری تهور -
 ووشکی (۲) تهور ووشکی
 (۱) گیانداریکی تهور ووشکی (۲) پورمکیکی تهور ووشکی
 (۳) کسینکی بئبار یا دوپوون
 (۴) فروکهمک که له سمر ناریش و وشکانیش همدستت و دهنیشتهوه
 (۵) ده بابهیک که له نار ناریش و وشکانیشدا کاردهکات
amphibiotic (am'fi-bi-ot'ik), adj. تهور ووشکی (گیاندان)
amphibious (am-fib'i-əs), adj. (۱) تهور ووشکی (گیاندان):
 (an ~ animal)
 (۲) له دهرایشهموه له زمینشهمه: (an ~ landing)
 (۳) له دهرایش و له وشکانیشدا کاردهکات: (an ~ airplane)
 (۴) دووپوون؛ دوو سرووش
amphibology (am'fi-bol'ə-ji), n. (۱) لیفی (مانا)؛ ناپوونی؛
 دوو مانا بهخشین (۲) ووتی لیژ یا دوو مانا
amphitheater, amphitheatre (am'fi-thē'ə-tēr), n. (۱)
 شانؤیهکی خره کورسیمیگانی به لیژگهمه که له سن لاهه دائراون (وک هم
 یونانو پومانهان): (۲) شختاییهکی دهمره دراو به لیژگه
ample (am'pl), adj. (۱) فراوان؛ زلا؛ گوره
 (۲) زورومبه نه؛ فره؛ زور: (There is ~ time.)
amplification (am'plə-fi-kā'shən), n. (۱) گوره کردن (دهنگ)؛
 زلا کردن (۲) دهریزه پیدان (پاپوون، ووتار)؛ پورنکردنهمه
amplifier (am'plə-fi'ēr), n. دهنگ گوره کهر (تامین)
amplify (am'plə-fi'), v.t. (۱) دهنگ گوره کردن
 (۲) زیاد کردن (هیز؛ دهسلات)
 (۳) دهریزه پیدان (پاپوون، ووتار): (A ~ your statement.)
 (۴) زیاده پیوهان؛ پئ ئی هملرین؛ فشکردن؛ دوق پیوهان
 پورنکردنهمه به دوردریزی
 v.t. (۱) زودی؛ پری؛
 زورومبه تهیی؛ فرهیی (۲) فراوانی؛ گورهیی؛ همردا
amply (am'pli), adv. زیاد له پیوست؛ تا رادههکی زور:
 (He was ~ supplied with money.)
ampoule (am'pōl), n. نهمپوول؛ شوشههکی بچوکی سمروره
 دهرمانی پک شریفقی تیدایه

anaphrodisiac (an-af' rə-diz'i-ak), *adj. & n.* **هموسى جوت بوون.**
 هموسى جوت بوون نه هئيل يا كه كه رهوه (همومان).
anarchic (an-är'kik), *adj.* (1) **بهره لای پامیاری.**
 (2) **ناژاوه پهرست؛ همزکهر له بهره لای؛ نژ به یاسا و مستور و نهرت.**
-anarchical (adj.).
anarchism (an'ēr-kiz'm), *n.* (1) **بیروباومریکه نژ به همسو جزوه.**
 همومان پامیاری و دهمسه لاتینکی همومان پامیاری به؛ ناژاوه خواری.
 (2) **بهره هلمستی کردنی همسو جزوه دهمسه لاتینکی همومان پامیاری.**
anarchist (an'ēr-kist), *n.* **ناژاوه چی؛ ناژاوه خواری؛ بهره لای خواری.**
 بهره لای خواری پامیاری؛ پشئیوی خواری.
-anarchistic (adj.).
anarchy (an'ēr-ki), *n.* **بهره لای؛ بهره لای پامیاری؛ ناژاوه؛**
 پاشا گهردانی؛ پشئیوی.
anathema (ə-nath'ə-mə), *n.* (1) **کمنسک یا شتینکی له منعت لیکراری.**
 (2) **شتینکی ناپهسندی هموو کس پتی لی بوو.**
 (3) **به له منعت کردن و دهر کردن کمنسک له کلنسه.** (4) **له منعت.**
anathematize (ə-nath'ə-mə-tiz'), *v.t.* **به له منعت کردن.**
anatomic (an'ə-tom'ik), *adj.* = anatomical.
anatomical (an'ə-tom'ik'l), *adj.* (1) **تایبهتی به توینکاری؛**
 تایبهتی به یه کلاکرتنموی لهش. (2) **تایبهتی به پینکاتنی لهش.**
-anatomically (adv.).
anatomist (ə-nat'ə-mist), *n.* (1) **توینکاریزان؛ زانی توینکاری.**
 (2) **شیکره ره؛ لیکر له رهوه.**
anatomize (ə-nat'ə-miz'), *v.t.* (1) **توینکاری کردنی لهش یق.**
 لیکر له رهوه؛ پینکاتنی. (2) **شیکر دهره.**
anatomy (ə-nat'ə-mi), *n.* (1) **توینکاری (زینده ره یا پوهه)؛**
 توینکاریزانی؛ یه کلاکرتنموی لهش له تاقیگه؛ توینکاری کردن.
 (2) **زانستی پینکاتنی لهش.** (3) **پهر تووکی زانستی پینکاتنی لهش.**
 (4) **پینکاتنی لهش و نه ندهامگانی.**
 (5) **لهشی مرؤة.** (6) **نئیسک.** (7) **شیکر دهره.**
ancestor (an'ses-tēr), *n.* **باوریا پیر؛ باوریه گهره.**
ancestral (an-ses'trəl), *adj.* **تایبهتی به باوریا پیر؛ هی باوریا پیر؛**
 (an ~ home)
ancestress (an'ses-tris), *n.* **دایره گهره**
ancestry (an'ses-tri), *n.* (1) **بنه چی؛ ره گمز.** (2) **باوریا پیر.**
anchor (an'kēr), *n.* (1) **لهنگر؛ کمنشتی.** (2) **بهره.**
 (3) **راگره؛ بشتیوان؛ پالپشت؛ لایهنگر.**
 (4) **جینگیر کردن.** (5) **لهنگر هاویشتن؛ لهنگر فریشدن؛ لهنگر فرینگرتن.**
 (6) **لهنگر خستن؛ لهنگر هاویشتن؛ لهنگر فرینگرتن.** (7) **جینگیر بوون.**
at anchor, **cast (or drop) anchor,** (1) **لهنگر خستو. کمنشتی؛ لهنگر هاویشتنو.**
 (2) **لهنگر خستن؛ لهنگر هاویشتن.**
drag anchor, (1) **پامالراتی به له مو کمنشتی به رهو کمناری دهریا له بهر.**
 (2) **بهره لهنگر؛ دهریان؛ ژینگهوتن.**
weigh anchor, (1) **لهنگر هه نکر دن.** (2) **پویشتن.**
anchorage (an'kēr-ij), *n.* (1) **مزی لهنگر خستن.**
 (2) **لهنگر خستن؛ لهنگر هاویشتن.** (3) **لهنگرگا.** (4) **پشتیوان؛ پالپشت.**
anchorite (an'ka-rīt'), *n.* **ووشک سؤفی؛ قله نده؛ خله نده.**
anchor man, (1) **دوا کمنسی گوریس کیشکمی.** (2) **قره.**
 (3) **دوا پاکری تیچی راکردنی بهست به دست گه یاندنی پینچرکن.**
 (4) **لهنگر (مرؤة)؛ پشتیوان؛ کوله که (مرؤة)؛ بنه.**
 (5) **سهرده ستهی هموال خوننمران (تله لریون، رادیو).**
anchovy (an'chə-vi, an'chō'vi), *n.* **ماسی پمکی دهریایی نژ.**
 بچوکه خوئی و بهاراتی پیوه دهریایی و دهریته قوتوری سهره رهوه.

ancient (än'shənt), *adj.* (1) **کون (کات)؛ دیرین؛ دیرزه مان.**
 (2) **کون (شت)؛ کونه؛ پیر.**
n. (1) **کمنسکی له کوندا؛ ژاوه.** (2) **کمنسکی پیر؛ پیر.**
the ancients, (1) **مرؤفی کون (به تایبهتی کاتی یوزانو و پومانگان)؛**
 پینشیمان. (2) **نوسه ره هونرمندان کون.**
-anciently (adv.); ancientness (n.).
ancient (än'shənt), *n.* [Archaic], (1) **تا؛ بیداخ.**
 (2) **ناژاوه لکر (سویا).**
ancillary (än'sə-lər'i), *adj. & n.* (1) **بهره هست؛ ژنده هست.**
 (2) **پارید دهر؛ پاشکون.**
and (and; unstressed, ənd), *conj.* (1) **و؛ ره؛ هموه ها؛ -؛ یش.**
 (2) [Obs.], **لهنگر.** (3) **بونه ره؛ به لکر:** (Try ~ come today.)
andiron (än'dī-rən), *n.* **سینیا (ناگردان)؛ سن کوچک.**
andro-, andr- (än'drō, än'drə), *n.* **پینشگرنگه به مانای؛ (1) پیار؛**
 نیر؛ نیرینه. (2) **نیرک (گول).**
androgen (än'drə-jən), *n.* **هورمونی نیرینه**
androgenous (än-droj'ə-nəs), *adj.* (1) **مندال یا به چی نیری**
 دهینت. (2) **تمنا نیرمکی پیوه به (پوه کمناسی).**
androgyny (än'drə-jin), *n.* **پوه کمنیک که نیرک و نیرمکی پیوه به.**
androgynous (än-droj'ə-nəs), *adj.* (1) **نیرمموک.**
 (2) **نیرک و نیرمکی پیوه به له همان کاتا (پوه کمناسی).**
-androus (än'drəs), **andros-** (än'drəs), *n.* **پاشگرنگه به مانای؛ نیرکدار (پوه کمناسی).**
anecdotal (än'ik-dō'tl), *adj.* (1) **چیرؤکی؛ سهرگوزمشتی.**
 (2) **پیر له چیرؤک.**
anecdote (än'ik-dōt'), *n.* **سهرگوزمشته؛ چیرؤکی کورت و خوش رو.**
 نه مستق.
-anecdotic (adj.); anecdotist (n.).
anelectric (än'ə-lek'trik), *adj.* **ناکاره پایی؛ کاره پای ناچیتته سهر.**
 به لیکر خندان.
anemia (ə-nē'mi-ə), *n.* **نه خوئی کم خوینی؛ خوین کمسی.**
anemic (ə-nē'mik), *adj.* **کم خوین (نه خوئی)؛ خوین کم؛**
 (an ~ person)
anemo-, anem- (än'ə-mə, ə-nem'), *n.* **پینشگرنگه به مانای؛ یا:**
 (anemometer)
anemography (än'ə-mog'ə-rə-fi), *n.* **زانستی پیوان و تو مار کردن.**
 خیرایی با.
anemology (än'ə-mol'ə-ji), *n.* **نه انیمولوجی؛ زانستی یا؛ بارانی.**
anemometer (än'ə-mom'ə-tēr), *n.* **پیوه ری و توند و تویو.**
 خیرایی با.
anemometry (än'ə-mom'ə-tri), *n.* **خیرایی یا پیوان.**
anemone (ə-nem'ə-nē'), *n.* (1) **گولله.** (2) **sea anemone.**
anemophilous (än'ə-mof'ə-ləs), *adj.* **له یه چاک کراو به مزی.**
 باوه (پوه کمناسی).
anemophily (än'ə-mof'ə-li), *n.* **له یه چاک کراو به مزی باوه.**
 (پوه کمناسی).
aneroid (än'ēr-oid'), *adj.* **روشک؛ شله به کار نه مینت.**
 (an ~ barometer)
n. = aneroid barometer.
aneroid barometer, **anesthesia** (än'əs-thē'zha, än'əs-thē'zhi-ə), *n.* **بهستادن پیوی روشک؛ بارزه تری کانزایی.**
 به منج؛
 سهر کردن (پزیشکوانی).
anesthesiology (än'əs-thē'zi-ol'ə-ji), *n.* **زانستی به منج یا**
 سهر کردن.
anesthetic (än'əs-thet'ik), *adj.* (1) **تایبهتی به به منج یا سهر کردن.**
 (2) **سهرگر (همومان).**

n. دەرمانى بېنج يا سېرگىردن.
anesthetist (ə-nes'thə-tist), *n.* پىزىشكى بېنج بېنچىگەر.
anesthetize (ə-nes'thə-tīz'), *v.t.* بېنج كىرىن؛ سېرگىردن؛
 ھەست كوشتىن.
anew (ə-nōō', ə-nū'), *adv.* (۱) سەرئەنئەنە: دېسائەنە: دېو بارە.
 (۲) بە شىئە بەكى تازە.
angel (ān'jəl), *n.* (۱) فرىشتە: پەرى.
 (۲) موزىكى باش و پاكەن بەسزىمان و بەبەزەبى و جوان.
 (۳) پارە بەكى زىرى كۆنى ئىنگىلىزچە.
 (۴) [Slang] كەسىك كە پارە دادەنئەت بۇ ئوۋاندنى شانۇگەرىيەك.
angelfish (ān'jəl-fīsh'), *n.* (۱) جۈزە سەگ ماسىيەكە پەرەكاشى لە.
 بال دەچىت (۲) جۈزە ماسىيەكە پەنگا پەنگە.
angelic (an-jel'ik), *adj.* (۱) فرىشتە: پەرى.
 (۲) ۋەك فرىشتە بە لە بەسزىمانى و چاكى و بەبەزەبى و جوانىدا.
anger (an'gēr), *n.* (۱) تۈرەبەرى: تۈرەبە بوون؛ پىق؛ قىن.
 (۲) [Obs.] ئازار: ناخۇشى؛ نەخۇشى.
 (۳) [Dial.] ھەركۈنى بىرىن.
v.t. (۱) تۈرەبەرىن؛ پىق ھەلساندن؛ قىن ھەلساندن.
 (۲) [Dial.] ھەرىكۈنى بىرىن.
 (۳) ۋەناق؛ نەخۇشىيەكە قورگە.
angina (an-jī'nə, an'ji-nə), *n.* (۱) دەبىئەت ھۇى ھەناسە بۇ ئەدران: (۲) angina pectoris.
angina pectoris, نەخۇشىيەكە دنە دەبىئەت ھۇى سەنگ نىشان و
 ھەناسە بۇ ئەدران؛ سەنگە ۋەناق.
angle (an'g'l), *n.* (۱) كۈشە (۲) سوۋچ؛ كۈنج؛ قورۇن.
 (۳) بوو (مەسەلە گىرگەرت): ۷
 (to consider the question from all -s)

(۴) بارى سەرنج.
 (۵) [Slang] پىلان؛ فىل.
v.t. & v.i. (۱) بە لا بە لا يى جوۋاندنن يا ۋەرگىنار.
 (۲) بە خوارى ئىدان: قۇپ.
 (۳) [Colloq.] كۆپىن يا شىۋاندنى دەنگۈ باسەك بۇ مەبەستى تايىبەتى خۇ؟
 ئىدووان لە كۆشەيەكى تايىبەتى يەۋە.
angle (an'g'l), *n.* قولايى راۋە ماسى.
v.t. (۱) ماسى گىرتن بە قولاپ.
 (۲) ھەۋەدان بۇ شىئەك بە فىل ۋە تەلەكە و پىلان:

(*He ~d for her attention.*)
angled (an'g'ld), *adj.* گۆشەدەر.
Angles (an'g'lz), *n.pl.* تىرەبەكى نەلمانى بوو كە لە سەدەى پىنجەمى.
 زايندا كۈچىن كىرد بۇ ئىنگىلتەرە ۋە لەۋى جىگەر بوون ۋە ناۋى "ئىنگىلىز" و
 "ئىنگىلتەرە" لە ناۋى ئەم تىرەبەرە ھاتتوۋە

-**Anglian** (*adj.*)
angleworm (an'g'l-wūrm'), *n.* كرىمىكە دەكرىت بە قولاپەرە بۇ
 ماسى گىرتن
Anglican (an'gli-kən), *adj.* (۱) تايىبەتى بە ئىنگىلتەرە و كىتوۋرو
 گەلەكەى: (۲) تايىبەتى بە كلىسەى "ئەنگلىكانى" ۋە تە ئىنگىلىزى.
n. ئەندامى كلىسەى "ئەنگلىكانى".
Anglicanism (an'gli-kən-iz'm), *n.* يىۋوبەرە و پىنبارى كلىسەى "ئەنگلىكانى".
Anglicism, anglicism (an'glo-siz'm), *n.* (۱) ۋوتە. ۋوشە. يا
 زاراۋەبەكى تايىبەتى بە زامانى ئىنگىلىزى.
 (۲) شىئەكى تايىبەتى بە گەلە و ۋولانى ئىنگىلىز.
Anglicist (an'glo-sist), *n.* زانئى زامان و ئىزەى ئىنگىلىزى.
Anglicize (an'glo-sīz'), *v.t. & v.i.* كۆپىن بە ئىنگىلىزى (زامان).
 ۋوتە، پەنقار، خور و نەرىت؛ ۋەك ئىنگىلىزى يا ئىنگىلىز لىكۈرن.
Anglify (an'glo-fī'), *v.t.* = Anglicize.

angling (an'glin), *n.* ماسى گىرتن بە قولاپ.
Anglo- (an'glō), پىنچىگەرگە بەماناى: ئىنگىلىزى؛ ئىنگىلىزى و ...
Anglo-American (an'glō-ə-mer'ə-kən), *adj.* ئىنگىلىزى -
 ئەمەرىكى تايىبەتى بە ئىنگىلىزى - ئەمەرىكى.
n. ئەمەرىكىيەك كە لە پىنچەى ئىنگىلىز بىت.
Anglophile (an'glō-fīl', an'glō-fil'), *n. & adj.* دۈستى -
 ئىنگىلىز ئىنگىلتەرە؛ ئىنگىلىز دۈست.
Anglophobe (an'glō-fōb', an'glō-fōb'), *n.* كەسىك كە لىنى
 لە ئىنگىلىز ئىنگىلتەرەبە و لىيان دەترىت.
Anglophobia (an'glō-fō'bi-ə, an'glō-fō'bi-ə), *n.* ترسو و
 قىن لىيۋنى ئىنگىلىز ئىنگىلتەرە.
Anglo-Saxon (an'glō-sak's'n), *n.* (۱) ئەنگلۇ-ساکسونى:
 ئەندامىكى تىرەكانى ئەنگلۇ-ساکسونە كە لە ئىنگىلتەرە جىگەر بوون ھەت
 سالى (۱۰۶۶) ى زاينى. (۲) زامانى ئەنگلۇ-ساکسونى (كە پىشى دەۋرتىت:
 "ئىنگىلىزى كۆن" Old English). (۳) ئىنگىلىزكە: كەسىكى ئىنگىلىزى
 كە لە پىنچەى ئەنگلۇ-ساکسون بىت.
adj. (۱) ئەنگلۇ-ساکسونى (زامان، كىتوۋرو).
 (۲) ئىنگىلىز تايىبەتى بە پىنچەى ئەنگلۇ-ساکسونى.
Angora (an-gōr'ə, an-gō'rə, an'gə-rə), *n.* (۱) پىشەبەكى
 تۈۋك دىرۇرە نەمە. (۲) (۱) بىزنىكە بۇ مەرمەكەى بەخىۋەكەرت. (ب) مەرمە.
 (۲) (۱) جۈزە كەرىشكىكى مالىيە (ب) نەزۋى تۈۋكى ئەم جۈزە كەرىشكە
 بەتۈرەبەىيە: بەرقەرە.
angrily (an'grə-li), *adv.* (۱) تۈرەبە پىق ھەلساۋ؛ دلپۇ؛ پەست.
angry (an'grī), *adj.* (۲) دلگەرساۋ و بەنازار (بىرىن).
anguish (an'gwish), *n.* ئىشىۋ و ئازارنىكى تۈندۈرتىزى نەروون مېشك
 يا لەش؛ خەم و خەلەتتىكى نۇز؛ ئەشكەنچە:
 (*He was in ~ over the divorce.*)

v.t. ئىشىۋ و ئازار پىدان؛ خەم ۋە خەلەت پىدان.
v.i. بە ئىشىۋ و ئازار مەرە تەلەۋە؛ زۆر خەم ۋە خەلەت خوارىن.
angular (an'gyoo-lēr), *adj.* (۱) كۆشەدار.
 (۲) پەلەلە (مۇزە)؛ لىر ۋولان.
 (۳) شان تەختە: (*an ~ stride*).

-**angularity** (*n.*)
angulate (an'gyoo-lit), *adj.* كۆشەدار.
v.t. & v.i. كۆشەكارى؛ كۆشەكارى كىردن.

-**angulation** (*n.*)
anhidrous (an-hī'drōs), *adj.* بىن ئاۋ؛ ۋوشك.
anil (an'il), *n.* (۱) دار چوچت. (۲) خومى شىن؛ پەنگى نىلى.
anile (an'il, ā'nīl, an'il), *adj.* خەلەلار؛ پىرۇنى
aniline (an'il-ēn', an'il-in, an'il-in'), *n.* شەلەبەكى چەۋرى
 زەھەرلۈىيە بە بەنزىن نەرمە پىنۇرۇتو خومى ئى مەروست دەكرىت.

anility (ə-nīl'ə-ti), *n.* ۋوتە، كىردەمە، يا پىرۇكى خەلەلوانە.
anima (an'ə-mə), *n.* گىيان؛ پۇج.
animadversion (an'ə-mad-vūr'zhən), *n.* پەخلە؛ لۇمە.
animadvert (an'ə-mad-vūr't'), *v.t.* پەخلەنكۈرن.
animal (an'ə-m'l), *n.* (۱) گىياندار؛ زىندەمەرە؛ بىن زامان چوارىن.
 (۲) موزىكىكى دېندەى بەر مەروشت.

adj. (۱) تايىبەتى بە گىياندار. (۲) نىزم (ھەست)؛ تايىبەتى بە ھەستى جەۋت
 بوون و لەش ئەك ھەستى بەرە: (~ desires).
animalcule (an'ə-mal'kyool), *n.* زىندەمەرىكى گەربىيىتى؛
 زىندەمەرىكى بە چاۋ نەبىزراۋ.
animalculum (an'ə-mal'kyoo-ləm), *n.* = animalcule.
animal husbandry, ۋولاخ و مەرومالات بەخىۋەكۈرن.
animalism (an'ə-m'l-iz'm), *n.* (۱) مەروشت و كىردارو ئارەزۋى
 گىيانەرە. (۲) يىۋوبەرەبەكە دەلئەت: مۇزە ھىچى جىياۋان نۇبە لە زىندەمەرىكى

animality (an 'ə-mal'ə-ti), n.

ش (۱) سرووشتی گیانهوس.

animalize (an 'ə-mal'ī-z), v.t.

(۲) جیهانی گیانداران؛ گیانداران
و مک چوارین لیکردن؛
همستی چوارینیی دهر پیرین

animal kingdom, animal magnetism,

جیهانی گیانداران؛ هموو گیانداران؛ گیانهوس.
(۱) نوواندنی موگناتیسسی.

animate (an 'ə-māt), v.t.

(۲) توانای ملفراندن. (۳) همست و سرووشتی نالوش و جوت بوون.
(۱) زیندو و کردنموره؛ بووراندنموره.

adj.

animated (an 'ə-māt'id), adj.

(۱) زیندو (۲) بهجوش؛ چالاک؛ زیت.
(۱) بهجوش؛ گرم (گفتوگویی):
(an ~ discussion)

animated cartoon, n.

(۲) له زیندو چووا بزوک: (an ~ doll).
کارتونی بزوک: فیلمیکی سینهمایهیه له کارتونی
بزوک پیکهاتوره.

animater, animator (an 'ə-māt'ēr), n.

(۱) بزویئر
(۲) دروستکاری فیلمی کارتونی بزوک.

animation (an 'ə-mā'shən), n.

(۱) بزوان؛ بزواندن.
(۲) ژیان؛ زیندوونیتی. (۳) جوش؛ گورج و گولی؛ چالاکي.
(۴) فیلم کارتونی بزوک دروستکردن.

animosity (an 'ə-mos'ə-ti), n.

کینه؛ قین؛ بق؛ دورئمنایهتی؛
قینهبرایهتی؛ رقهبهرایهتی.

animus (an 'ə-məs), n.

(۱) هیزنکی بزویئر؛ بزویئر. (۲) نیاز.
(۳) کینه؛ قین؛ بق؛ دورئمنایهتی؛ قینهبرایهتی؛ رقهبهرایهتی.

anise (an 'is), n.

(۱) پازیان؛ نهیسون.
(۲) تئوی بون خوشی پازیان.

aniseed (an 'i-sēd), n.

تئوی پازیان

ankle (an 'k'l), n.

قولهپن؛ قولهقاچ؛ قاپ؛ خرتکه.

anklebone (an 'k'l-bōn), n.

خرتکه قاپ

anklet (an 'k'līt), n.

(۱) پاوانه؛ خرخال.
(۲) گزهموی کورتی ژئانه.

ankylosis (an 'k-lō'sis), n.

(۱) بوون به یهکی چمتد نیسقا نیکه -
(تویکاری). (۲) بهگیروهستانی جومگه (نمخوشی).

annals (an 'lz), n.pl.

(۱) میژووی سالانه. (۲) میژوو.
(۳) (sing.) میژووی سالیکه.

anneal (ə-nēl'), v.t.

(۴) تۆمارنامهی کاروباری ریکخراونیک؛ کوفاری ریکخراونیک زانستی.
(۱) ناردانموره (پولا؛ شووشه... هند)؛
جوشدانی کانزوا ساردکردنمورهی بزوق کردنی.
(۲) بههیزکردن (ووره، میشله)؛ ووره دانمهر.
(۳) [Archaic]. سوورکردنموره (خشت، گوزه و دیزه).

annex (ə-neks'), v.t.

(۱) دانمهم (خانوو، زموی، مارچه، وولت)؛
داگیرکردن و خستنسهر وولتی خؤ: (Japan ~ ed Korea in 1910).
(۲) [Archaic]. پیوهیستن.

annexment (ə-neks'mənt), n.

(۱) زیادهیک که خرابیته سمر خانوویک (و مک ژورویک).
(۲) خانوویکی بچوویکی نزیک به خانوویکی گموره که بهشیک بیت لوی:
(an ~ to a hotel)

annexation (an 'ek-sä'shən), n.

(۳) پاشکو.
(۱) دانمهم؛ خستنسهر؛
خرانمسهر؛ داگیرکان و براندنمهم: (the ~ of new territory by force).
(۲) شتیکی ساردنمهم یا خراوسهر.

-annexationist (n.).

annexment (ə-neks'mənt), n.

پاشکو.

annihilate (ə-nī'ə-lāt), v.t.

لهناویردن؛ فرماتندن؛ قهلاچوکردن؛
نهمیشتن؛ بنچکردن (to ~ a race, nation, species, etc.).

-annihilator (n.).

annihilation (ə-nī'ə-lā'shən), n.

لهناویردن؛ فرماتن؛ قهلاچو؛
نهمیشتن؛ بنچکردن: (His people were faced with ~).

anniversary (an 'ə-vür'sēr-i), adj.

یادی سالانه (شوقش،
ژهنیان و شووکردن، پودولوی گرگ)؛ سالیکه:

(the tenth ~ of the revolution; a wedding ~ ;
the ~ of Shakespeare's birth)

adj.

(۱) تایهتی به یادی سالانه: (an ~ dinner).
(۲) سالانه؛ هی سالانه.

anno Domini (an 'ō dom'ə-nī), [L., Abbr. A.D.,

سالی -
زاین.

anno mundi (an 'ō mun'di), [L.,

له سالی نهمهدهدا؛ پاش
درووستبوونی جیهان.

annotate (an 'ō-tāt), v.t. & v.z.

پوونکردنموره لیسر پراویز یا
دامینی پرتوکیک (بهتایهتی بههمیکی ویزهیی یا باسکی تس).

annotation (an 'ō-tā'shən), n.

پوونکردنموره ی باسکی قورس
لهسیر پراویزو دامینی پرتوکیک.

annotator (an 'ō-tā'tēr), n.

پوونکردنموره ی باسکی قورس لهسیر
پراویزو دامینی پرتوکیک.

announce (ə-nouns'), v.t.

(۱) بلوکردنموره؛ تاشکراکردن؛ چاردان.
(۲) ووتن؛ رلگمیاندن.
(۳) تاشکراکردن یا چاردانی هاتنیک: (to ~ a caller).
(۴) بلوکردنموره یا پهخشکردن لهسیر رادیو یا تلهفزیون.
و مک بلوکردنموره فرمان دهکات (لهسیر رادیو یا تلهفزیون).

announcement (ə-nouns'mənt), n.

(۱) بلوکردنموره؛ چاردان؛
تاشکراکردن. (۲) چار؛ بلونامه؛ بلوکراره؛ ناگاداری.
(۳) بلوکراره یا ناگاداری بهکی نووسرا.

announcer (ə-noun'sēr), n.

(۱) بلوکردنموره؛ چاردان؛ تاشکراکر.
(۲) بلوکردنموره ی سمر رادیو یا تلهفزیون.

annoy (ə-noi'), v.t.

(۱) پاستکردن؛ سهرنشانن؛ بیزارکردن.
(۲) توورهکردن؛ بق مهنساندن. (۳) تازاردان.

annoyance (ə-noi'əns), n.

(۱) پاستکردن. (۲) پاست بوون.
(۳) پاستکر (مروژ، شت، کردموره)؛ شتیکی ناخوش.

annoying (ə-noi'ing), adj.

ناخوش؛ پاستکر؛ بیزارکر:

(He is very ~ ; It's very ~ to miss a train.)

annual (an 'yoo-əl), adj.

(۱) سالانه؛ هموو سالیکه؛ سالی چاریک؛
سالهوسان: (an ~ meeting).
(۲) تایهتی به سالیکه هی سالیکه: (an ~ wage, salary, etc.).
(۳) سالانه (پوره)؛ یهک وهرزی.
(۱) گولاری سالانه؛ پرتوویکی سالانه.
(۲) پورهی یهک وهرزی یا یهک سالانه.
هموو سالیکه؛ سالانه. (He makes twenty thousand dollars ~ ;
They meet ~ .)

annuity (ə-nū'ə-ti, ə-nōō'ə-ti), n.

(۱) پاره یا دسکورتیکی بز
پهراوهی سالانه. (۲) مافی وهرگرتنی دسکورت یا پارهیکی بز پهراوهی وها.
(۳) (ا) قازانجی سالانهی سمرمایهیکی و بههرهتیراو.
(ب) سمرمایهیکی و بههرهتیراوی وها که قازانجیکی سالانه دست
خاوهنکهی بخت.
سریشمه (ماره، پهیمان)؛ هلموشاندنموره؛
بهتان کردنموره: (to ~ a marriage).
نلقهیی؛ خپ.
له نلقه پیکهاتوو؛
نلقه نلقه.
(۱) نلقههیستن.

annul (ə-nul'), v.t.

سریشمه (ماره، پهیمان)؛ هلموشاندنموره؛
بهتان کردنموره: (to ~ a marriage).

annular (an 'yoo-lēr), adj.

نلقهیی؛ خپ.

annulate (an 'yoo-lit, an 'yoo-lāt), adj.

له نلقه پیکهاتوو؛
نلقه نلقه.

annulation (an 'yoo-lā'shən), n.

(۱) نلقههیستن.

antedate

antedate (an'ti-dāt'), v.t. (۱) له پېښتدا پورن يا پوډان؟
کۆتربون له: (Christianity ~s Islam.)
(۲) بهرور پېښختن.
(۳) بهرورنکی زووتر بۆ دانان له هي پاستي.

n. [Rare],
antediluvian (an'ti-di-lōō'vi-ən), adj. (۱) بهر له لافاو مکه ي
خوچ (۲) زور کۆن! کۆنجاو.

antelope (an'tl-ōp'), n. (۱) ناسکه کښوي! بزنگښوي
(۲) چرمي ناسکه کښوي.

antemeridian (an'ti-mə-ri'di-ən), adj. پېښ نيومړی

antemortem (an'ti-mōr'təm), adj. پېښ مردن

antemundane (an'ti-mun'dān), adj. پېښ ديوسنويوني
جيهان

antenatal (an'ti-nā'tl'), adj. پېښ له دايکښون! کاتي نوله ممي.

antenna (an'ten'a), n. (۱) شاخي هستياري له مېښ ومه گزدا.
(۲) هموايي (راديو و تلهفونون).

antepenult (an'ti-pē'nəlt), n. سنييم برگي ووشميک له کۆتايي
ووشمکوه (دک برگي "te" له ووشميه خؤيدا).

antepenultimate (an'ti-pi-nul'tə-mit), adj. دور دانه پېښ
دواهمين! سنييم له کۆتايي پېره.

n. (۱) antepenult. شتيکي سنييم له کۆتايي پېره.

anterior (an-tēr'i-ēr), adj. (۱) له پېښهوه (جنگه)! پېښ.
(۲) له پېښتدا (کات)! زووتر.

anteroom (an'ti-rōom', an'ti-room'), n. ژوردي چاروئ-
کردن! ژورديکه که ده چيټ بۆ ژورديکي ش.

anthelmintic (an'thel-min'tik), adj. گرمي ناروسک کوز يا
فريدمر.

n. دهرمانی گرمي ناروسک کوز يا فريدمر.

anthem (an'thəm), n. (۱) سرودي تايي.
(۲) سرودي نيشتماني: (national ~).

(۳) سرودي ستايي! سرود.

anther (an'thēr), n. شو بهشي نيزک که توي تيدايه (پوهه کفاسي).

ant hill, گردولکي دهری شاره ميروله! شاره ميروله.

antho- (an'thō, an'thə), پېښگرنگه بهماناي! گول.

anthology (an-thol'ə-ji), n. پښگفرو بلاوکه دهرمي هملېژاره يه يکي
هملېست. هژواوه: يا چيزه.

anthologize (an-thol'ə-jiz'), v.t. پښگفستو بلاوکه دهرمي
هملېژاره يه يکي ويزه يي.

anthology (an-thol'ə-ji), n. هملېژاره يه يکي ويزه يي.

anthracite (an'thrə-sit'), n. خلووژنکي بهه که گرمي يه يکي زور
دهدات و دوو کلي که مه

anthrax (an'thraks), n. (۱) دورمه! مرو.

(۲) نه خؤنښي يکي کوشنده ي تاژده له همنديک چاريش توشي مرؤ ده بيت.

anthropo- (an'thrə-pō, an'thrə-pə), پېښگرنگه بهماناي!
مرؤ! نادميزاد: (anthropology).

anthropocentric (an'thrə-pə-sen'trik), adj. مرؤ دانمر به
گرنگرتين شتو دوا تامانجي جهان.

anthropogenesis (an'thrə-pə-jen'ə-sis), n. زانستي پيدا-
پوني مرؤ و بارگؤبدي.

anthropography (an'thrə-pog'grə-fi), n. زانستي دابهش-
پوني مرؤ به پيئي تايبه خؤو زمان و خووندي نرمتوه.

anthropoid (an'thrə-poid'), adj. له مرؤ چو (به تايبيشي
مه پيوني وهک شپانيزي و گؤريلا و نؤوانگه تان).

n. مه پيوني له مرؤ چو.

anthropologist (an'thrə-pol'ə-jist), n. زاناي مرؤ!

anticipate

مرؤقتاس! زاناي مرؤقتاسي
مرؤقتاسي! زانستي-
په پيدايون و بارگؤبين و تايبه خؤو نرمتو دايه شپوني مرؤ.

-anthropological (adj.).

anthropometry (an'thrə-pom'ə-tri), n. زانستي بيواني لهشي
مرؤ بۆ پيرارده ي جياوازي په گزي (به شيکه له مرؤقتاسي).

anthropomorphic (an'thrə-pə-mōr'fik), adj. تايبيشي به
مرؤ! هي مرؤ! وهک مرؤ لنگراو.

anthropomorphism (an'thrə-pə-mōr'fiz'm), n. داناناي
خواو گياندارو شت به نادميزادو تايبه خؤو نادميزادانه دانه پاليان!
وهک مرؤ سه پيرگريدي خواو گياندارو شت.

anthropomorphize (an'thrə-pə-mōr'fiz), v.t. & v.l. به-
مرؤ داناناي شت! تايبه خؤو مرؤ دانه پال خواو گياندارو شت.

anthropomorphosis (an'thrə-pə-mōr'fə-sis), n. گؤبين بۆ
شپوهي نادميزاد.

anthropomorphic (an'thrə-pə-mōr'fəs), adj. له مرؤ
ده چيټ.

anthropophagi (an'thrə-pof'ə-ji), n.pl. پياوخؤن!
مرؤي خؤخؤر.

-anthropophagic (adj.).

anthropophagous (an'thrə-pof'ə-gəs), adj. مرؤي خؤخؤر!
گوشتي مرؤ خؤر! مرؤي پياوخؤر.

anthropophagy (an'thrə-pof'ə-ji), n. خؤخؤي (مرؤ)!
گوشتي مرؤ خؤري.

anti (an'ti, an'ti), n. [Colloq.]. مرؤي دژ به.

adj. [Colloq.]. دژ به.

anti- (an'ti), پېښگرنگه بهماناي! (۱) دژ به! دورمه به!
(anti-imperialist)

(۲) دژکار: (anti-aircraft)

(۳) - کوز! - بر! - مرين: (anti-toxin)

(۴) پښهوانه. (۵) هاوچاو.

antiaircraft (an'ti-ār'kraft, an'ti-ār'kräft), adj. فوکه-
شکين.

antibacterial (an'ti-bak-tēr'i-əl), adj. بهکترياکوز!
ميکروب کوز! دژ به بهکتريا.

antibiosis (an'ti-bi-ō'sis), n. درايبي نيوان زيندهو مري
گرمي يکي که ده بيته هؤي فرماتندي يهکتيکان.

antibiotic (an'ti-bi-ō'tik), adj. (۱) ميکروب کوز! بهکترياکوز!
تايبيشي به زينده دژ. (۲) تايبيشي به دهرمانی ميکروب کوز يا بهکترياکوز.

(۳) تايبيشي به درايبي نيوان زيندهو مري گرمي يکي که زيانده خشي يهکتيکانه.
دهرمانی ميکروب کوز! زينده دژ! بهکترياکوز.

antibody (an'ti-bod'ī), n. پروتيني که لهش دهرمده دات بۆ پاراستني!
دژتهن! زينده دژ! دژ زيان.

antic (an'tik), adj. لهنتيکه! سيرا قوشمه.

n. (۱) گرموه يکي نهنتيکه، سير، يا قوشمه! کالته و گپ.

(۲) [Archaic], قوشمه باز! قوشمه چي.
مادده يکه کار ليکريدي کيسايي

anticatalyst (an'ti-kat'ā-līst), n. دوا ده خات.

antichrist (an'ti-krist'), n. (۱) عيسا نه ناس! دژ به عيسا
(۲) عيساي دژ.

anticipate (an-tis'ə-pāl'), v.t. (۱) بهتعماريون چارووان کردن!
پاييټن. (۲) پوډان زووتر له کاتي خؤي.

(۳) پي لنگرتن! وهستاندن! بهرهمليستي کردن (به زانيني پوډاناي شتيک پېښ
پوډاناي): (He -d his opponent's blows.)
(۴) پېښمکي بيني يا هستيکنگريدي و بهگؤره ي نهوه پهفتار کردن:

(The servant ~d his master's request.)

- (۵) دستپیشکاری کردن.
- (۶) دانسته‌ی قدری له پیش کاتی خویدا.
- anticipation (an-tis'ə-pā'shən), n. (۱) پایشین به‌ته‌مابوون! چاومبران کردن! نومیده‌واری. (۲) شتیکی چاومبران کراو یا به‌ته‌مابوون.
- (۳) دل خه‌بردان! پیشمکی زانین.
- (۴) دستپیشکاری.
- anticipative (an-tis'ə-pā'tiv), adj. تاپیهتی به‌ته‌مابوون یا پایشین.

-anticipatory (adj).
 anticlerical (an'ti-kler'ī-k'l), adj. دژ به قشور دسه‌لات و دسخت خستنیانه ناو کاروباری کشتی‌چیره.

-anticlericalism (n).
 anticlimactic (an'ti-kli-mak'tik), adj. تاپیهتی به‌نژم- بوونده‌ی کوتوپیری له باس، بیروپا، یا کرداریکی به‌نژمده بژ نژوم بن پایه‌خ.
 anticlimax (an'ti-kli'maks), n. نژوم بوونده‌ی کوتوپیری له باس. بیروپا، یا کرداریکی به‌نژمده بژ نژوم بن پایه‌خ (به پینچه‌وانه‌ی نژومده که چاومبران ده‌کرا)

antidote (an'ti-dōt), n. (۱) دهرمانی ژهر! دژ به ژهر! ژهر ره‌وین. (۲) خه ره‌وین! شتیکی که دهرمانی ناخوشی و کاره‌سات و خه‌مو خه‌فته.

-antidotal (adj).
 antifebrile (an'ti-fē'bral, an'ti-feb'rəl), adj. & n. دهرمانی تا.

antifreeze (an'ti-frēz'), n. ماده‌یه‌که نا‌هنلیت شله بییه‌ستیت (به‌تاپیهتی بژ رادیه‌تیری نوتومبیل له زستاندا).

antigen (an'tə-jən, an'tə-jin), n. دهرمانی لهش پارینژ! دهرمانیکه که کرایه ناو خوننوره ماده‌ی دژ‌ته‌ن پمیدا ده‌کات و برمه‌لستی دمات به لهش.

antihistamine (an'ti-his'ta-mēn), n. دهرمانی تنگنه‌نفسی و هستیاری.

anti-imperialist (an'ti-im-pēr'ī-əl-ist), n. کسیتیکی دژوم به نیمپریالیزم.

antiknock (an'ti-nok'), n. ماده‌ی دژ به ته‌فته‌ق (ده‌کریته ناو به‌نژمی نوتومبیلوه).

antilabor (an'ti-lā'bēr), adj. دژ به یه‌کیتی کریکاران.

antimony (an'tə-mō'ni), n. دارشقه‌دا، به‌کارده‌هینرت! کل (چاوپشتن).

antinomy (an-tin'ə-mi), n. (۱) نگوونجانی دوو یاسا یا پیرمو. (۲) ناکوکی نیوان دوو یاسا یا پیرمو. (۳) ناکوکی نگوونجان.

antipathetic (an'ti-pə-thet'ik), adj. دژ به! حمزلینه‌کرا! بقی لی بووا! ناخمر: (- to new ideas).

-antipathetical (adj).
 antipathy (an-tip'ə-thi), n. (۱) قین لی بوون! بقی لی بوون! قین! حمزلینه‌کردن! دژیتی برامبر! قین: (his ~ to violence).

(۲) کسیتیکی یا شتیکی حمزلینه‌کرا یا بقی لی بوون.

antipersonnel (an'ti-pēr-sə-nel'), adj. بژ له‌ناو‌بردنی مرزفه. (شله شتومک (مین، بو‌میا)! دژ مرزفه: (~ mines).

antiphon (an'tə-fon), n. (۱) سرودی ثابنی! تارابوچ. (۲) گوزانی به نژره! بژ سهندنوره (گوزانی)! وه‌لام (تاواز، گوزانی).

antiphony (an-tif'ə-ni), n. (۱) یهک تارازی چمند دهنگیف! تاوازسازی (۲) سرودی ثابنی! بژ سهندنوره‌ی گوزانی. (۳) دهنگنده‌ی وه‌لام (تاواز، گوزانی).

antipodal (an-tip'ə-d'l), adj. (۱) تاپیهتی به‌دیوی برامبر. له‌سمر گوزی زهوی (۲) پینچه‌وانه! پینچه‌وانه‌ی.

antipode (an'ti-pōd'), n. پینچه‌وانه.
 antipodes (an-tip'ə-dēz'), n.pl. (۱) دوو جینگه‌ی برامبر له‌سمر زهوی. (۲) [A-]. نوستورالیوا نیوزینه‌نده.

(۳) دوو شتی پینچه‌وانه‌ی یه‌کتر. (۴) پینچه‌وانه. (۵) [Obs.]. خفکی نهری‌ی جیجان.

antiquarian (an'ti-kwār'ī-ən), adj. (۱) تاپیهتی به‌کون! کون. (۲) تاپیهتی به‌په‌توکی کون و نایاب کۆکرمنوره و فرۆشتن.

(۳) تاپیهتی به‌کون ناسان! تاپیهتی به‌زانستی کون. کونفاس! کونه‌فرۆشی.

antiquary (an'ti-kwēr'ī), n. کونفاس! کونکۆکرمنوره! کونه‌فرۆشی.

antiquate (an'ti-kwāt'), v.t. (۱) کون کردن! باو نهمیشتن. (۲) پووخساریکی کون پندان.

antiquated (an'ti-kwāt'id), adj. (۱) کون! پیر. (۲) باو نهماو! به‌سمرچو! کون: (~ laws, methods, etc.).

antique (an-tēk'), adj. (۱) کون. (۲) باو نهماو! باو به‌سمرچو. (۳) تاپیهتی به‌یژنان و پومانی کون! تاپیهتی به‌شیزاری کلاسیکی.

(۴) له‌سمر شیزاری چرخیکی پارودوو. (۱) کونه! شتیکی له کونه‌ره به‌جیجان.

(۲) شیزاری کلاسیکی، واته کون، به‌تاپیهتی له خانوسازی و په‌یکه‌رتاشیدا. (۳) همتیکه! شتیکی همتیکه یا کونه (به‌تاپیهتی شتی ناوما)! کونه.

(۴) تیبی توخ و پش (چاپه‌مندی).
 antiquity (an-tik'wə-ti), n. (۱) زه‌مانی کون (به‌تاپیهتی پینش سده‌ی ناو‌ه‌است) زه‌مانی زو! چرخکی کون! دیزین. (۲) کونیتی.

(۳) خفکی زه‌مانی کون (به‌تاپیهتی نووسهران). (۴) (pl.) کونه! کله‌چوونکی زور کون.

(۵) (pl.) خو و نهریتی کون. (۱) ژمنگ! دژ به ژمنگ. (۲) ژمنگ ننگ.

antirust (an'ti-rust'), adj. ماده‌ی دژ به ژمنگ (رادیه‌تیری نوتومبیل).

anti-Semite (an'ti-sem'īt), n. کسیتیکی دژ به جووله‌که.

-anti-Semitic (adj); anti-Semitism (n).
 antisepsis (an'ti-sep'sis), n. به‌کارهینانی دهرمان بژ پاکردنوره له به‌کتیریا و میکروب! پاکردنوره.

antiseptic (an'ti-sep'tik), adj. (۱) به‌کتیریا و میکروب کون! بۆگه‌نی و پیسی بژ. (۲) پاک! خاویژن. (۳) پوشلا و تولدوتیزو ناخوشی (باری ژیان).

antisepticize (an'ti-sep'tə-sīz'), v.t. پاکردنوره له به‌کتیریا و میکروب به‌دهرمان.

antiscrum (an'ti-sēr'əm), n. دهرمانی دژ به به‌کتیریا (پزیشکهرمانی).

antislavery (an'ti-slāv'ēr-ī), adj. دژ به‌ندایهتی: (- laws).
 antisocial (an'ti-sō'shəl), adj. (۱) دورره‌پهرینژ! کۆشمگیر.

(۲) دژ به کۆمهل! دژ به سوودی گشتی. (۱) بژ سهندنوره‌ی کۆرمس له شانۆگه‌ری یژناتی کوندا. (۲) بهشی دورومی هه‌لبه‌ستیک که وه‌لام بژ بهشی یه‌که‌م.

antitank (an'ti-taŋk'), adj. دژره ده‌یابه! ده‌یابه شکیژن.

antithesis (an-tith'ə-sis), n. (۱) به‌راووردی یا پینچه‌وانه‌ی بیره له دوو پسته‌دا: (You are going, ; I am staying).

(۲) بهشی دورومی ووتهمکی وه‌ما (ژماره یهک بیینه). (۳) به‌راووردی! جیاوازی! ناکوکی.

(۴) دژ! پینچه‌وانه: (Joy is the ~ of sorrow).
 antithetic (an'ti-thet'ik), adj. (۱) برامبر! جیاواز. (۲) پینچه‌وانه‌ی ده‌قاوده‌ق! دژ.

-antithetical (adj).
 antitoxin (an'ti-tok'sin), n. (۱) ژهر ره‌وین (که له‌ناو له‌ش خویدا.

antitrust

دروست ده بښت: د ژور ژور (د درماني ژور پورتن که بهرملستي دودات به لهش دژي نه خوښي وهناق، د درمکزيان ... هتد.)
antitrust (an'ti-trust'), adj. دژ په فوښ کړدنې مارگانو و پيشه سازي
antiwar (an'ti-wôr'), adj. دژ په جهنگ: دژو شمير
antler (ant'lêr), n. (1) شاخي پهل پهل کهله کڼوي. (2) په ليکنې هم شاخه.
ant lion, (1) جانهورنکه کرموکي ميژووله دهخوات. (2) کرموکي هم خانه ومره ووشه ي دژواتا

antonym (an'tə-nim'), n. ("Sad" is the ~ of "happy.")
antonymous (an-ton'i-məs), adj. دژواتا.
antorse (an-trôrs'), adj. بژ سره موه يا پيشه موه هلچوو (پروودک - ناسي)

antrum (an'trəm), n. (1) بوشايي نيسقاني لهش (به تايپه يتي دورو بوشايي په که ي نيوان لووت و کارژي سسرور. (2) بوشايي کلوز.
anuran (ə-nū'rən), adj. & n. تايپه يتي به گيانداري تورو ووشکي جن کلک (وهک بوق و قورناريکه).

anurous (ə-nū'rəs), adj. بن کلک (بوق، قورناريکه).
anus (ā'nəs), n. کوزم: کوني قنگ: قنگ.
anvil (an'vil), n. (1) دهسگا: دهزکا: منځ سندان. (2) په کيکه له سن نيسقانه که ي گوئي ناوموه.

anxiety (an'zi'ə-ti), n. (1) مراقا: دلپراکښ: بن نارامي: خم. (2) هژي هم مراقه (شت - بير).
(3) به په ژوره بورن: په روض (~ to do well).

anxious (an'kʃəs, an'ʃəs), adj. (1) مراقدار: بن نارام. (2) ماپه ي مراق و بن نارامي به. (3) په په روض: ناروا ته خوان: په تاسموره:
(I am ~ to go home and see my family.)

-anxiousness (n.).
anxiously (an'kʃəs-li, an'ʃəs-li), adj. به په روضه موه:
بن سره وتانه و به تاسموره (I am waiting ~ for you.)

any (en'i), adj. (1) هره: هرهچ: هر کاميکيان: (A ~ boy may go.) (2) هه نديک: هيج (Do you have ~ apples?) (3) هيج: هيج شتيک: (I haven't ~ money.) (4) هه موه: هه موه کس: (A ~ child can tell.)

pron. (sing. & pl.). هرکس: هره چه نديک.
adv. تا هيج راده يک: هيج (پرسيان)
(Is he ~ better this morning?)

anybody (en'i-bud'i, en'i-bod'i), pron. (1) هرکس: هرچ که سينک. (2) که سينکي به نا و بانگ يا ناسراو.
anyhow (en'i-hou'), adv. (1) هره چو نديک بښت: به هره چو نديک بښت. (2) په لاسمرايي

anyone (en'i-wun'), pron. هرکس: هره چ که سينک.
any one, (1) هره يک: هره داته يک. (2) هر تاکه که سينک: هره داته يک.

anything (en'i-thiŋ'), pron. هره شتيک: هر کارک يا پووداويک.
n. شتيک: هره شتيک.
adv. تا هر راده يک: هيج: هره چه نديک بښت.
anything but, هيج: به هيج چو نديک: هره گيز.
(He is anything but kind.)

anyway (en'i-wā'), adv. (1) به هره چو نديک بښت: هره چو نديک بښت: به هره حال. (2) هيج نه بښت: له گهل نه موه شدا. (3) په لاسمرايي.
anyways (en'i-wāz'), adv. [Colloq.] = anyway.

aphonia

anywhere (en'i-hwâr'), adv. (1) له هره شوئيښه: بژ هره چو نديک بښت. (2) [Colloq.] تا هر راده يک: هره چه نديک بښت.
anywhere from, [Colloq.], له نيوان (دو کات، ژماره، همدن):
(It costs anywhere from five to ten dollars.; It takes anywhere from one to two hours.)

get anywhere, [Colloq.], هيج سره کي نديک هښانه دي.
anywise (en'i-wiz'), adv. هره چو نديک بښت: به هره چو نديک بښت.
apace (ə-pās'), adv. خيرا: به خيرا يي.

Apache (ə-pach'i), n. (1) نه پاچي: تيره يکي هيندي سووري خوارووي پوژلواي نهمه ريکا و سره ووي مکه سينکه. (2) نه ندامتيکي هم تيره يه. (3) په کيکه له زمانه کاني هم تيره يه

apache (ə-pāsh', ə-pash'), n. شلاتي يا جهته يکي پارسي.
apart (ə-pärt'), adv. (1) له لاره. (2) جيا (له کاتو شوئيښه): جيا واز. (3) دورو له يک بله: به جيا: به جيا: (viewed ~).

apart from, جگه له: په جگه له: له مويش به لاره.
joking apart, بن گاتنه.
know apart, له يک جيا کړنه موه (شت، مروه).
live apart, به جيا ژيان: پيکه موه نه ژيان.
set apart, خسته نه لاره: هه لگرتن: پاشه مروت کړدن.
take apart, هه لوه شادن (مکه سينه، بيروي): پارچه پارچه کړدن.

apartheid (ə-pärt'hīt), n. سياسي ته په گمزه رستي دژ به قوله -
په شکان له باشووري نه هره ريکا.
apartment (ə-pärt'ment), n. خانوچه: نه پارشان: دهسته خانو.
apartment house (or building), خانوچه که بهش بهش کراهه، به چمنه خانوچه که په گمزه هره يک يان به سره بخو ددرين به کړي.

apathetic (ap'ə-thet'ik), adj. (1) بن ههست: ههست مردو. (2) بن دهره بست: به ته نغمه نه ههاتوا: گوئي نه دهر: بښاک.
apathetical (ap'ə-thet'ik'), adj. = apathetic.
-apatetically (adv.).

apathy (ap'ə-thi), n. (1) بن ههستي: ههست مردو وي. (2) بن دهره بست: به ته نغمه نه ههاتوا: بښاکي: گوئي نه دان.
ape (āp), n. (1) مهيوون. (2) لاساييکه موه.
v.t. لاسايي کړنه موه.

apeak (ə-pēk'), adv. به ستووني: به قنجي: به په يي.
aperient (ə-pēr'i-ənt), adj. & n. درماني په واني.
aperiodic (ā-pēr-i-od'ik), adj. به چرخي پيک و پيکي پوونه دار.
aperitif (a-pā'rē-tēf'), n. خوارنده مويکي کحو لوي يه.
aperture (ap'ēr-chēr), n. (1) کون: که له بهر. (2) تيره ي چاري کاميرا يا دوربين (که پووناکي ليوه ده چيته ژور موه).

apery (āp'ēr-i), n. (1) لاسايي کړنه موه. (2) لاسايي کړنه مويک.
apex (ā'peks), n. (1) لووتکه: پوپ: سر: ته ته موه. (2) سري زمان.
aphasia (ə-fā'zha, ə-fā'zhi-ə), n. تواناي قسه کړدن و تيغه بيشتن نه بورن (به هژي برونداري ميشکوه).

-aphasiac (n.); aphasic (adj.).
aphelion (ə-fē'li-ən, ə-fē'li-ən), n. دوروترين خاني خولگي نه ستيزه يکي که پوک له خور موه.
aphesis (af'ə-sis), n. لايردنې پرگه يکي کورتي بن هيز له سره تاي ووشه دا (وهک: squire له ياتي esquire).

aphid (ā'fid, af'id), n. سن: جانهورنکي زور بچو که دده تاهه پوهه.
aphis (ā'fis, af'is), n. = aphid.
aphonia (ə-fō'ni-ə), n. دهنگ نروسان يا نه مان (به موي نه خوښي ژي دهنگه کانه موه)

aphonic

aphonic (ə-fon'ik), *adj.* (۱) دهنگ نورسواو يا نهماو. (۲) بڼ دهنگ (دهنگسازي).

aphorism (af'ə-riz'm), *n.* په ندى پيشنشان؛ قسهى نهستق.

aphoristic (af'ə-ris'tik), *adj.* (۱) وهك په ندى پيشنشان. (۲) پر له قسهى نهستق.

aphrodisiac (af'rə-diz'i-ak'), *adj.* هموس هلسپنى جوت- بوون؛ هموس بزوين (خوارده مهنى).

n. خوارده مهنى هموس هلسپن.

Aphrodite (af'rə-dī'ti), *n.* (۱) بانو خواى دلدارى و جوانى يونانى (نفسانهى يونانى). (۲) [-ə] جزيره په پوپوله يکه.

aphyllous (ə-fil'əs), *n.* (وهك پوهگى بيا باندې هممجزره که پڼى دمورترت: "کاکهس") پوت. مهنكى تايمتى به هنگ.

apian (ā'pi-ən), *adj.* تايمتى به هنگو بخنيوکردنى.

apiarian (ā'pi-ār'i-ən), *adj.* مهنک به بخنيوکړه.

n. مهنک به بخنيوکړه.

apiarist (ā'pi-ə-ris't), *n.* مهنک به بخنيوکړه.

apiary (ā'pi-er'i), *n.* پلورره مهنک خانه؛ شوينى پلورره هنگ.

apical (ap'i-k'l, ā'pi-k'l), *adj.* (۱) پويهى؛ لوتکهيى. (۲) به سارى زمان بيژراو (دهنگسازي).

n. دهنكى تپيى به سارى زمان بيژراو (وهك: t, d, s, l).

apiculture (ā'pi-kul'chēr), *n.* مهنک به بخنيوکړه.

apiece (ə-pēs'), *adv.* هر يکي؛ هر يکي؛ سرو: (We spent ten dollars ~.)

apiology (ā'pi-ol'ə-ji), *n.* هنگناسي؛ زانستى ليکولنيزه مهنک.

apish (āp'ish), *adj.* (۱) مهيومنانه. (۲) لاساييکه موه. (۳) خزه رخرا؛ هارواچ؛ فلبان.

aplomb (ə-plom', ə-plōm'), *n.* پروا به خو بوون؛ به خندا پاپرمون؛ ژيرى.

apnea, apnoea (ap-nē'ə), *n.* (۱) هه ناسه پرانى کاتى. (۲) له هوش خو چوون (له بهر که دى نژکسيچ)؛ هڅکان.

apo- (ap'ə), پيشگريکه به ماناى (۱) دور له؛ بهين. (۲) جيا؛ پیکره نهنورساو.

apocalypse (ə-pok'ə-lips'), *n.* (۱) دوا بهشى نينجيل. (۲) پيشپينى؛ دواپوژيپينى؛ ناشکراکردنى دواپوژ. (۳) کاره ساتنکي گهره دواپوژ.

apocalyptic (ə-pok'ə-lip'tik), *adj.* (۱) تايمتى به دوا بهشى نينجيل. (۲) پيشپينى؛ دواپوژيپينى. (۳) نيشانهى کاره ساتنکي گهره و بهم زوانه يه.

-apocalyptic (*adj.*), کورنکرده موه و وشه به قوتدانى.

apocopate (ə-pok'ə-pāt'), *v.t.* دوا برکه يا دوا دهنک.

apocope (ə-pok'ə-pi'), *n.* قوتدانى دوا دهنک، تپي، يا برکه ي ووشه يه (وهك: mos له ماتى mos).

apocrypha (ə-pok'rə-fə), *n.* (۱) نوسراونکي که گومان له راستينى بکرت يا نه زانرت نوسره مهنکي کړي. (۲) [-ə]، شو نوسراوانه ي که پروتستانتي يکان پروا ناکه به شپک بن له نينجيلي کون.

apod (ap'əd), *adj.* بين قاچ؛ بين پهل.

n. گياندازنکي بين قاچ.

apodal (ap'ə-d'l), *adj.* بين قاچ؛ بين پهل.

apodeictic (ap'ə-dik'tik), *adj.* = apodictic.

apodictic (ap'ə-dik'tik), *adj.* بهنگه دار (بيروا، فطسه هه)؛ پاست؛ بين گومان.

apodosis (ə-pod'ə-sis), *n.* بهشى ته واکرمي پسته ي مرجي.

apogamy (ə-pog'ə-mi), *n.* زوړوونى پروهک بهين ليکدان يا

apostrophe

پيتانن.

-apogamic (*adj.*); **apogamous** (*adj.*), (۱) دورترين خالى زهوى له خو لگى مانگوه.

apogee (ap'ə-jē'), *n.* (۱) دورترين يا بهرترين جينگه. (۲) نه پوژو؛ خوداى موسيقار هلمبست و پيشپينى و پزيشکوانى و خور (نفسانهى يونان و پومان). (۳) کورنکي قوژ.

-Apollonian (*adj.*), شميقان.

Apollyon (ə-pol'yən), *n.* (۱) بوردنخواز.

apologetic (ə-pol'ə-jet'ik), *adj.* (۲) له سرکرده موه (به نووسين يا دوان).

apologetics (ə-pol'ə-jet'iks), *n.pl.* له سرکرده موه خاچ- پهرستى (ناپناسي).

apologia (ap'ə-lō'ji-ə), *n.* ووتارنکي لايهنگري يا له سرکرده موه.

apologist (ə-pol'ə-jist), *n.* پشتيوانگري بيروباوه يا پښانزکه به تورسين يا دوان؛ بهنگه بز هينتره موه.

apologize (ə-pol'ə-jīz'), *v.t.* (۱) دواى ليخوړون کړون؛ دواى ليخوړيوون کړون؛ پاساو هينانده: (He ~d to his teacher for coming to school late.) (۲) لايهنگري کړون يا له سرکرده موه (به نووسين يا دوان).

apology (ə-pol'ə-ji), *n.* (۱) پالپشتى کړون يا لايهنگري کړونى تايين، پښان، يا بيروباوه مرنک (به نووسين يا دوان)؛ ووتارنکي ومها. (۲) بوردنخوازي؛ دواى ليخوړيوون کړون؛ پاساو؛ پاساو هينانده: (If you are impolite to a person, you should make an ~.) (۳) بريت يه مکنى قلمب.

apoplectic (ap'ə-plek'tik), *adj.* (۱) فندان؛ هڼى ن ديت. (۲) وهك هڼى؛ دهپته هڼى فن ليهاتى.

n. کهسيه که هڼى لگه گدا ييت.

apoplexy (ap'ə-plek'si), *n.* فن.

aport (ə-pōrt'), *adv.* لاي چه ي که شتى؛ بز لاي چه ي.

apostasy (ə-pos'tə-si), *n.* هنگه گرانده (له تايين، پښان، بيروباوه، حيزب)؛ لادان له پڼى راست.

apostate (ə-pos'tāt, ə-pos'tit), *n.* کهسيه هنگه گرانده له تايين يا پښانزکه؛ گورما؛ لادم.

apostatize (ə-pos'ta-tīz'), *v.i.* هنگه گرانده له تايين يا پښانزى خو.

aposteriori (ā'pos-tēr'i-ōr'i), (له نه خنجاموه بز هڼ فطسه هه)، ژيرپيژنکي: (The boys are tired, so they must have walked a long way.) (۲) کردهنى؛ له سر تا قيرکړده موه و سمرنج دانراوه.

apostil, apostille (ə-pos'til), *n.* تپينى سر پراوژن.

apostle, Apostle (ə-pos'tl), *n.* (۱) [-ə]، هر يه کيک له دوازه قوتابى يا پهيامبره کاني عيسا. (۲) پهيامبر؛ پهيامبرى خاچ پهرستان قوتابى. (۳) خاچ پهرست بلاکوره مهنکي کون. (۴) پابهري پښانزکي تازه؛ پابهري؛ سرکرده مهنکي سازاندى کومل.

apostolate (ə-pos'tl-it, ə-pos'tl-āt'), *n.* پله و نرله موده کارى پهيامبرنک.

apostolic (ap'əs-tol'ik), *adj.* (۱) پهيامبرى؛ پښه مهنکي. (۲) تايمتى به دوازه قوتابى و پهيامبره مهنکي عيساو کاروبارو ناموزگارو چرخى ژانتيان. (۳) [-ə]، پاپايى؛ تايمتى به پاپا تهختى پاپايى؛ پله و دمسلا ت و کارى پاپا.

Apostolic See, بانگ کردهنى کهسيه ديار يا ناديار.

apostrophe (ə-pos'trə-fi), *n.* له وژده ووتاردا؛ بانگ.

apostrophe (ə-pos'trə-fi), *n.* نيشانه يه که وهک ويزگول (').

له پڼکي لژووروى تپيره دانه نورت بهم مانا يانه: (I'm = I am).

(۱) له جنى تپيى لادراو (I'm = I am).

appear (ə-pêr'), *v.i.* (۱) هاتنه بمرجاو! هاتته پوو! دمرکورتن. (۲) پمیدابوون! سرهملدان. (۳) وا دمرکورتن! وا دیاربوون! لهره چوون:
(*It -s that he will win the election.*)
(۱) چوونه دادگا! خو پیشاندان له دادگادا:
(*He -ed in court yesterday.*)
(۵) بآوکردنموه (چاپه منی). (۶) فواندن (شانونگری):
(*He will ~ in Hamlet.*)
(۱) دمرکورتن! هاتنه پوو! پمیدابوون: **appearance** (ə-pêr'əns), *n.*
(*the ~ of flowers in the spring*)
(۲) پوو! پووخسار! پووالمت! دیمین:
(*She has a nice ~ . ; A-s are sometimes deceiving.*)
(۳) شتیکی لهریو یا دیار. (۴) خو. (۵) وا پیشاندان! وا دمرخستن! وا فواندن:
(*He gave the ~ of being busy.*)
keep up appearances, خو به باشی پیشاندان!
خو به باشی فواندن! پوواله تیکی په سندن پیشاندان.
make an appearance, خو پیشانی خلك دان.
put in an appearance, چوونه کویونموه یا نامنگیک بۆ ماویمکی کورت.
appeasable (ə-pêz'ə-b'l'), *adj.* ملی نمره دهیبت یا نمره دکورت!
دهیبتنیموه سمرخو! هینم دکورتیموه.
appease (ə-pêz'), *v.t.* (۱) هینم کورنموه! دامرکاندنموه!
دلتهوایی کورن! هیئانموه سمرخو.
(۲) تینویتی شکاندن! تیرکوردن: (*Water -s thirst.*)
(۳) پازی کورن یا دمسکوت کورن! دوژمن به په رتیل یا جینه جیکورن! داوا
نابهنیمیکه! هر بۆ نمره شی نمره شین! لاواندموهی دوژمنی برنده:
(*to ~ an enemy*)
appeasement (ə-pêz'mənt), *n.* پازی کورن یا دمسکوت کورن!
دوژمن به جینه جیکورن! داوکه! دل نمره کورن! هینم کورنموه:
(*a policy of ~*)
appellant (ə-pel'ənt), *adj.* تایبته به پیاچوونموه! داوای
دادگایی کورن له لایمن دادگایمکی بمرزترموه.
n. داخوآن (له دادگای پیاچوونموه)! داوکاری پیاچوونموه
appellate (ə-pel'it), *adj.* تایبته به پیاچوونموه (دادگا).
appellate court, دادگای پیاچوونموه.
appellation (ə-pel'ə-shən), *n.* (۱) ناوانان! ناوانینان.
(۲) ناوا! ناوانیشان! قانناو.
appellative (ə-pel'ə-tiv), *adj.* (۱) تایبته به ناو.
(۲) تایبته به ناوی گشتی (پریزمان).
n. (۱) ناوا! ناوانیشان. (۲) ناوی گشتی (پریزمان).
appellce (ə-pel'ə-lē'), *n.* داوا! لاسر یا شکات لیکراو له دادگای
پیاچوونموه.
appellor (ə-pel'ə-ôr, ə-pel'ə-lôr), *n.* داوکار یا داخوآن له دادگای
پیاچوونموه.
append (ə-pend'), *v.t.* پیونموه ساندن! کورن به پاشکو! خستنه سمر.
appendage (ə-pen'dij), *n.* (۱) پاشکو! کلک (مجان) زیاد.
(۲) نهندامیگی ناسمرکی لهش (کلک، لاق... هتد).
appendant, appendent (ə-pen'dənt), *adj.* (۱) خرابوسمر!
زیاده! کلک (مجان) پاشکو. (۲) تایبته به مافی پاشکویمتی (دادگاری).
n. (۱) پاشکو. (۲) مافی پاشکویمتی (دادگاری).
appendectomy (ə-pen'dek'tə-mi), *n.* دمرهینان یا لابرینی
پیخوله کورنموه.
appendices (ə-pen'də-sêz'), *n.* alternative plural of
appendix.

(۲) نیشانه ی بونه: (*Mary's dress ; The girls' room*)
(۳) نیشانه ی کویه: (*five 6's ; the A's*)
apostrophize (ə-pos'trə-fiz'), *v.t. & v.i.* بانگ کورن کسینکی
دیار یا نادیار له ویزه ووتاردا:
(*"Million! thou should'st be living at this hour."*)
apostrophize (ə-pos'trə-fiz'), *v.t. & v.i.* به کارهینانی ویزگول
apothecary (ə-poth'ə-ker'i), *n.* دمرمانگر! دمرمانساز!
دمرمانفروش
apothegm (ə-p'ə-them'), *n.* Also **apophthegm,** پهندی-
پنشینان! قسه ی نهستق.
apotheosis (ə-poth'ī-d'ō'sis, ə-p'ə-thē'ō-sis), *n.* (۱) کورن به
خود! پریزگورنموه ی مرقابک بۆ پله ی خود.
(۲) ستایش کورنیکه له رانده پدمری مرقاب یا شت.
(۳) نمونوی بمرز! وینه ی بمرز.
-apotheosize (*v.t.*)
appal (ə-pōl'), *v.t.* = **appall.**
appall (ə-pōl'), *v.t.* توکاندن! ترساندن! زور سراسام کورن! زراویرمن.
appalling (ə-pōl'ing), *adj.* ترسان! توکانده! زور خراب! ناپه سندن:
(*His behavior was ~ .*)
appanage, apanage (ə-p'ə-nij), *n.* (۱) زهوی و زارو پارهمیک که
پاشاو میر دمییدن به منداله کانیان. (۲) به خشیش! زیاده بهش.
(۳) مالینکی تایبته کی کسینک به هزی پله ویا پیه موه.
(۴) همرنیکه ژورده سته ی وواله تیکی بیگانه.
apparatus (ə-p'ə-rā'təs, ə-p'ə-rat'əs), *n.* (۱) کمرسه!
پیوستی کار. (۲) دوزگا! دام و دوزگا.
(۳) نامین! مکیته. (۴) پیوانه! هزی پیوانه یا کیشه.
(۵) کورنندام: (*the digestive -*)
apparel (ə-pa'rəl), *n.* (۱) جل! جلوبهرگ! پۆشاک.
(۲) بهرگی رازاندنموه: (*the white ~ of winter*)
(۳) پۆشاکي کمشتی (لمنگر، تمور، توپو دوزگای تری دهرهوه دمرکورتیموه).
v.t. پۆشین! بهرگ کورنیموه.
apparent (ə-pa'rənt, ə-pār'ənt), *adj.* (۱) دیار! له بمرجاو.
(۲) پوون! ناشکرا. (۳) لهره چوون! وادیاربوون! پووالمت
apparently (ə-pa'rənt-li, ə-pār'ənt-li), *adv.* (۱) به ناشکرا!
بمرجاو. (۲) وادیار! لهره دهجیت! وادهمرکهوینت.
apparition (ə-p'ə-rish'ən), *n.* (۱) شتیکی لهره دمرکهوینت.
(۲) خو. (۳) هاتنه پوو! هاتنه پینشموه.
apparitor (ə-pa'r'ə-tēr, ə-pār'ə-tēr), *n.* فرمانبره ی به جینه نیشان
یا پین راگه یانندن! فرمانی دادگای نایشانی یا مری.
appeal (ə-pēl'), *v.t.* (۱) [Archaic] ، تاوانبار کورن.
(۲) داوای پیاچوونموه! بپیری دادگاکورن: (*to ~ a verdict*)
v.i. (۱) داوای پیاچوونموه! بپیری دادگای کورن.
(۲) (to ~) ، تکاکورن! داواکورن! هاوار بۆ بردن! بانگ کورن:
(*She -ed to him for mercy.*)
(۳) په نابردنیموه. (۴) به بدل بوون! دل پاکیشان:
(*His ideas -ed to me. ; She -s to me.*)
n. (۱) بانگمراز! تکا! داواکورن! هاوار! بانگ! داوا:
(*an ~ to the government to release the political prisoners*)
(۲) (۱) داواکورن له دادگا بۆ پیاچوونموه! داوکاری مکه. (ب) نم داوایه.
(ج) مافی نم داواکورن. (د) داوکاری مکه فراو به دادگایمکی بمرزتر.
(۳) جوانی! توانای دلفراندن یا دل پاکیشان! برهوه:
(*That kind of music has lost its ~ .*)
(۴) [Archaic] ، تاوانبارکاری.
appealable (ə-pēl'ə-b'l'), *adj.* (۱) دعوتانریت داوای پیاچوونموه
بکرنیت له لایمن دادگایمکی بمرزترموه. (۲) داوای پیاچوونموه! دمرکورت (بپیری).

appendicitis (ə-pen-'dā-sī'tis), *n.* هومکردنی ریخۆله کویره

appendix (ə-pen-'diks), *n.* (۱) باشکۆ (بهرتووک)؛ کلک (مهجان). (۲) ریخۆله کویره.

apperceive (ap ēr-sēv'), *v.t.* لیکدانه و در ننگه بشتنی شتی تازه به شاره زایی کۆن شاره زایی کۆن

apperception (ap ēr-sep'shən), *n.* (۱) بچی مه دیسی؛ بینین یا همستینکردن (۲) تینگه بشتنی شتی تازه به شاره زایی کۆن.

appertain (ap ēr-tān'), *v.t.* په یوه ندی پیوه یوو.

appetence (ap'ə-təns), *n.* = appetency.

appetency (ap'ə-tən-si), *n.* (۱) حمزا نارم زوو؛ بیژوو. (۲) نارم زوو یا مه یلنکی زگماکی. (۳) هۆگری و مه یلی سوروشتی بۆ نزیك-بوونوه لویهک (له نیوان شتی وهک گهرسه ی کیمیا بیدا).

appetite (ap'ə-tīt'), *n.* (۱) نارم زوو؛ حمز (شت، کردان)؛ بیژوو. (۲) نارم زویی خواردن؛ حمزی خواردن؛ دل بردن

appetizer (ap'ə-tīz ēr), *n.* بهر خوراک؛ بهر دلگهره وه؛ مهزه

appetizing (ap'ə-tīz'īŋ), *adj.* (۱) بهر دلگهره وه؛ نارم زوو گهره وه. (An ~ smell came from the kitchen.)

(۲) خوش (خوراگه مه منی).

applaud (ə-plōd'), *v.t. & v.i.* (۱) چه په بۆ لیدان (۲) په سه ندرکردن؛ ثافه رین کردن

applause (ə-plōz'), *n.* چه په؛ چه په بریزان

apple (ap'l), *n.* (۱) سیو (۲) دارسیو

apple of discord, هوی نا کۆکی و دوو بهرهمکی

apple of one's eye, (۱) ببیلده ی چاو. (۲) کهنیک یا شتیکی زۆر خوشه و یست.

apple polisher, [Slang]. مه راییکەر؛ کورکەش

applesauce (ap'l-sōs'), *n.* (۱) شیرینی به که له سیو ده کړیت. (۲) [Slang]. قسه ی هه یج و پوو.

appliance (ə-plī'əns), *n.* (۱) [Rare]. به کاره یان؛ به کاره یان. (۲) نامیری ناوما؛ پیکاری ناوما: (kitchen -s).

applicable (ap'li-kə-b'l'), *adj.* به سه مردا گونجاو؛ شیاو؛ په یوه ندریدار؛ کاربیکراو: (The law is not ~ in this case.)

-applicability (*n.*)

applicant (ap'li-kānt), *n.* داواکار؛ کار، قوتابخانه، یارمه تی؛ داخواز: (There were fifty ~s for one job.)

application (ap'li-kā'shən), *n.* (۱) به کاره یان؛ کاربیکردن؛ (۲) لیدان (دهرمان، نارایشت). (۳) دهرمان. (۴) شینوه به کاره یان یا لیدان. (۵) داوا، کار، قوتابخانه، یارمه تی؛ داخوازی؛ داوانامه: (an ~ for employment)

(۶) داوانامه؛ ویستنامه؛ نیستیماره: (to fill out an ~)

(۷) کۆشش؛ هه ول و ته قه لا.

(۸) په یوه ندی؛ گرتنه وه: (This idea has no ~ to the case.)

applicative (ap'li-kā'tiv), *adj.* به کاردین

applicator (ap'li-kā'tēr), *n.* نامیری دهرمان، بۆیه، یا شتی تر پین لیدان؛ دلۆبینه؛ دلۆبینه

applicatory (ap'li-kā-tōr'ī, ap'li-kā-tō'ri), *adj.* کردنی

applied (ə-plīd'), *adj.* کردنی؛ کرداره کی؛ به چه یه نهر؛ به کاره یان نهریت (physics -)

appliqué (ap'li-kā'), *adj.* پیوه دوراو (نه قشی پازاندنه وه). نه قش یا پارچه قوماشی په رنگا و په رنگه که ده دوریت به قوماشیکه وه بۆ پازاندنه وه.

v.t. پازاندنه وه (به نه قش و پارچه قوماشی په رنگا و په رنگه).

apply (ə-plī'), *v.t.* (۱) لیدان (بۆیه، دهرمان، کهنه ره): (A ~ glue to the surface.)

(۱) به کاره یان بۆ مه مه ستینکی تایبته ی؛ لیدهرکردن: (A ~ these ten dollars to the loan.)

(ب) به سه مردا گونجاو؛ بۆ به کاره یان: (A ~ your knowledge to the problem.)

(۲) کۆشش کردن: (He ~ied himself to his work.)

v.t. (۱) داواکردن: (~ to ; ~ for)

(He ~ied to several schools for a teaching job.)

(۲) په یوه ندی پیوه یوو؛ گرتنه وه؛ به سه مردا گونجاو: (This principle always ~ies. ; What I am saying does not ~ to you.)

appoint (ə-poin't'), *v.t.* (۱) دانان (کات، شوین)؛ دیاری کردن: (He ~ed a time for the meeting.)

(۲) دامه رانیدن؛ دانان له سه مر کار: (I ~ him chairman.)

(۳) ناوما؛ پازاندنه وه: (a well-~ed house)

(۴) برینوه یا بریار له سه مر دان له دادگادا (زمو یوزار، سامان)

appointee (ə-poin'tē'), *n.* دانراو (له سه مر کار)؛ دامه رازو.

appointment (ə-poin't'mənt), *n.* (۱) دانان (له سه مر کار)؛ دامه رازان. (۲) کهنیک ی دانراو یا دامه رازو. (۳) کار یا پله ی دیاریکراو. (۴) ژوان؛ پهلینی دیدنه ی: (Our ~ is at two o'clock. ; He made an ~ to see the dean.)

(۵) (pl.). کله یه ی ناوما؛ کهرسه.

(۶) بریاری خاوه نیستی و به شکر دنی زمو یوزار له دادگادا

apportion (ə-pōr'shən, ə-pōr'shən), *v.t.* دله شکر کردن؛ به یزی (به یزی) نه خشی تایبته ی.

-apportionment (*n.*)

appose (ə-pōz'), *v.t.* (۱) لیدان (مۆن)؛ خستنه سه مر؛ (to ~ a seal to a document)

(۲) له ته نیشت په گه وه دانان

opposite (ap'ə-zit), *adj.* به چه؛ په سه مند؛ دروست؛ شیاو: (an ~ remark)

opposition (ap'ə-zish'ən), *n.* (۱) به ته نیشت په گه وه دانان یا دانراو. (۲) به ته نیشت په گه وه گه شکر کردن (زینده و مرناسی). (۳) دانانی و وشه یه که به ته نیشت و وشه یه کی هارواتاوه بۆ پورنکردنه وه ی (پیزمان). (وهک و وشه ی "cousin" له مه پسته یه دا): (Mary, my cousin, is here.)

oppositive (ə-pōz'ə-tiv), *adj. & n.* له پاتی (پیزمان). (ژماره سنی و وشه ی پیژوو ببینه).

appraisal (ə-prāz'əl), *n.* نرخ له سه مر دانان؛ هه لسه نگاندن. هه لسه نگاندن؛

appraise (ə-prāz'), *v.t.* (۱) نرخ له سه مر دانان؛ هه لسه نگاندن؛ قه بلانیدن: (He ~d the house for fifty thousand dollars.) (۲) هه لسه نگاندن.

-appraiser (*n.*); **appraisement** (*n.*)

appreciable (ə-prē'shi-ə-b'l, ə-prē'shə-b'l), *adj.* نه مرت؛ هه ستینکراو؛ زور: (an ~ difference in temperature, pay, etc.)

-appreciably (*adv.*)

appreciate (ə-prē'shi-āt'), *v.t.* (۱) نرخ زانین؛ هه ستینکردن؛ پیزانین (چاکه، کۆشش): (His hard work was not ~d.)

(۲) جزی سویاس بوون؛ سویاس کردن: (I ~ your kindness.)

(۳) چیرۆ لیوه رگرتن: (to ~ poetry, music, nature, etc.)

(۴) به قه راره زانین یا هه ستینکردن: (to ~ the difficulties ahead.)

(۵) نرخ زیاده کردن؛ نرخ بهر زکردنه وه.

v.t. نرخ بهر زبوونه وه؛ نرخ زیاده بوون: (The house has ~d a lot since we bought it.)

(۱) پیزانین (چاکه)؛

appreciative

نرخ زانین! ههستیگیردن. (2) سوپاس! پزیز. (1)
چیز لێومرگرتن! ئی تیکه‌یشتن و نرخ زانین: (his ~ of art).

appreciative (ə-prē'shi-ā'tiv), adj. نرخ زان! سوپاسکەر!
(ان ~ audience; He was very ~). (an ~ appreciatively (adv).

apprehend (ap'ri-hend'), v.t. (1) گرتن (گوناھبار، گومانبار).
(2) تیکه‌یشتن! چووڤه میشکەر. (3) به ترسوه چاوهروان کردن!
مترسی کردن! ئی ترسان (پووداوی داهاتوو).

apprehensible (ap'ri-hen'sə-b'l), adj. مرۆڤه دهتوانیت خزی
بگات.

apprehension (ap'ri-hen'shən), n. (1) گرتن (گوناھبار، گومانبار).
(2) گومانبار: (the ~ of the suspect).
(3) مترسی! ترس! دلهراوگن:
(He went into the examination room filled with ~).

apprehensive (ap'ri-hen'siv), adj. (1) زوو شت تڤ هکات.
(2) ههست تیز! بهسرنج! ووردین.
(3) مترسیدار! پڕ له مترسی! دوودن:
(I am very ~ about his visit).

apprentice (ə-pren'tis), n. (1) شاگرد! بهروستا.
(2) نهرکار! تازه‌کوره! نهشارما.
v.t. کردن به شاگرد! شاگردی کردن.

apprenticeship (ə-pren'tis-ship), n. (1) شاگردیت!
(2) شاگردی! بهروستایی. (3) ماره‌ی شاگردیت! خهرگی شاگرد.
(4) ماره‌ی راهانن یا فیربیون! راهانن! فیربیون.

appressed (ə-prest', a-prest'), adj. به تهختی لهسهه پوریهکه
یا پیوه‌ی نووساوه (پروه‌کناسی، گیانه‌مرناسی).

apprise, apprise (ə-prīz'), v.t. ناگادار کردن! پڤ راکه‌یاندن!
پڤن ووتن.

approach (ə-prōch'), v.t. (1) نزیکبوڤه (کات، شوین، راده).
(2) نزیکبوڤه! هاتن بهرو:
(Winter ~ed).

v.t. (1) ئی نزیکبوڤه! چوڤن بهرو! هاتن بهرو:
(He ~ed manhood; We ~ed the town.)
(2) ئی نزیک کردنه.

(2) لیکچوون! لهیهکترچوون! لیک کردن (شیوه).
(4) شان له شان دان! خۆ له قهره دان:
(He is such a good musician no one can ~ him.)

(5) ئی نزیکبوڤه و داوالیک کردن! پڤنشان کردن! پڤن ووتن:
(I ~ed him about giving you a job.)
(6) دهست به کار کردن لهسهه.

n. (1) لیکچوون (شیوه)! لیک کردن. (2) ئی نزیکبوڤه.
(3) (pl.) خۆ ئی نزیک کردنه (بۆ سهرنج راکیشان، قسه لهگهل کردن ... هتد):
(All his ~es failed.)

(4) رینگه! رینگه! چووڤه ژورومره! شوینن تپه‌پوون:
(All the ~es to the city were guarded by soldiers.)
(5) رینگه! رینگه! شوینن کردن! شوینان:

(When learning a foreign language, the best ~ is the study
of the spoken language. ; He has a practical ~ to problems.)

approachable (ə-prōch'ə-b'l), adj. (1) مرۆڤه دهتوانن بیگاتن.
(2) دهتوانن قسه لهگهل بکرتن! پووخوش.
-approachability (n.).

approve (ə-prōv'), v.t. (1) پسه‌ند کردن.
(2) پسه‌ند کردن.
(3) ستایش! ناهه‌رین.

apropos

appropriate (ə-prō'pri-āt'), v.t. (1) دهست بهسه‌ردا کردن!
لێسه‌ندن: (The government ~d their property.)
(2) مزین. (3) تهرخان کردن (پاره)! بۆ داتان (پاره):
(The legislature ~d money for the schools.)

adj. بهجن! دروست! شیوا! جوان! باش! گونجاو:
(an ~ behavior, response, answer, place, time, dress, etc.)

-appropriateness (n.); appropriator (n.).
appropriately (ə-prō'pri-āt'li), adv. به رینگه‌پڤنکی!
به جوانی و باشی: (~ You should behave).

appropriation (ə-prō'pri-ā'shən), n. (1) دهست بهسه‌ردا -
گرتن! لێسه‌ندن (زه‌ی و زاری). (2) تهرخان کردن (پاره)! بۆ داتان (پاره) بۆ
پروژه‌یهکی گشتی. (3) پاره‌ی تهرخان کراو (له‌لایهن میری‌یهوه بۆ پروژیه‌یهکی
گشتی).

approval (ə-prōv'v'l), n. (1) پسه‌ند کردن! مۆز کردن! په‌زانه‌ندی.
(2) به‌دل بوون! پسه‌ند کردن. (3) ناهه‌رین.
goods on approval, شتوومه‌کێکه که کیرار دهتوانیت بیگه‌رپڤنیتهوه
نه‌گه‌ر به‌دلی نه‌بوو.

approve (ə-prōv'), v.t. (1) پسه‌ند کردن! مۆز کردن.
(2) به لاره‌ی باش بوون! پا لهسه‌ر بوون.
v.i. (~ of), پسه‌ند کردن (مرۆڤه، شت، کرده‌وه):
(to ~ of a person, a behavior, an act, etc.)

-approvable (adj.); approvingly (adv.).
approved (ə-prōv'd'), adj. پسه‌ندکراو! مۆزکراو.
approximate (ə-prōk'sə-mit), adj. (1) نزیک! لهیهکه‌وه نزیکه.
(2) وهک! وهک! یهک! چوڤه‌یهک.
(3) نزیکه‌یی: (the ~ population of London is ten million.)

v.t. (1) لیکچوون! لیک کردن! وهک! وهک! واپوون! لێوه نزیک بوون (چوڤه‌یی):
(This painting ~s reality.)
(2) ئی نزیک کردنه! هیلانه نزیکه.

v.i. لیکچوون! وهک! وهک! واپوون.
approximately (ə-prōk'sə-mit-li), adv. نزیکه‌یی:
(There were ~ twenty people in the room.)

approximation (ə-prōk'sə-mā'shən), n. (1) لیکچوون!
(2) نزیک بوڤه (چوڤه‌یی). (3) نزیکه‌یی:
(That figure is an ~.)
appurtenance (ə-pūr't'n-əns), n. (1) پاشکۆ.
(2) مافه‌یکی زیاوه ناسه‌ره‌کی.

Apr., = April
apricot (ə'pri-kot', ə'pri-kot'), n. (1) قه‌یسی. (2) دارقه‌یسی.
(3) زهره‌یهکی پرتقالی! رهنگی قه‌یسی.
April (ə'prəl), n. گولۆن! شسته‌باران! نیمان.
April fool, هه‌لخه‌لتاوێکه به‌ درۆی نیشان.
April Fools' Day, درۆی نیشان.

a priori (ā'pri'ō'ri, ā'pri-ō'ri), adj. & adv. (1) له هۆره بۆ
ئه‌نجام (فله‌سه‌فه، ژیریژگی)! له گشتی‌یهوه بۆ تاییه‌تی! له تپوڤی‌یهوه بۆ
کرده‌نی. (2) گریانه‌کی! پڤن به‌لگه! لهسه‌ر تپوڤی به‌نده نه‌ک تاقیکردنه‌وه.
(1) به‌روانکه! کراس! سینه‌به‌ره.
(2) مشه‌مایه‌کی تاویره بۆ بهسه‌ر شوکومیل یا عمرماندا دان.
(3) به‌رده‌می قیرتارکراوی گه‌راجی فڕه‌که. (4) به‌رده‌می په‌رده‌ی شانۆ.
(5) قایشی بزۆکی شت گواسته‌نه‌وه.
(6) دیوارێکی دارینه‌ی قه‌راغ پو‌باره (بۆ نه‌شتنه‌وه‌ی خا‌که‌کی به‌ لا‌لای).

v.t. به‌روانکه کردنه‌به‌ر.
apropos (ə-prō'pōs), adv. (1) به‌جن! له‌ جێی خۆیدا (تپه‌یی)!
له‌ کاتی خۆیدا! له‌بار. (2) به‌م بۆنه‌یهوه (هه‌ پڤناسین یا پڤشکمه‌ش کرده‌ندا).

adj. به‌جن! دروست! شیوا: (~ remarks).
apropos of, ده‌یاره‌ی! سه‌باره‌ت به‌.

arborescent

arborescent (är bə-res'nt), *adj.* دارودرختی؛ لقی ریویزدار؛
له درخت دمچیت.

arboretum (är bə-rē'təm), *n.* (۱) پيشانگای درخت.
(۲) باخچای گشتی پر له دارودرخت.

arboriculture (är bə-ri-kul'chēr), *n.* زانستی دارودرخت.

arborization (är bər-i-zā'shən), *n.* (۱) شیوهیگی وک درخت.
(به تاییهتی زینده وهری بوو به بهردی ژیر خاک).
(۲) وک درخت لیهاتن له شیوه دا.

arborous (är bər-əs), *adj.* دارودرختی؛ تاییهتی به درخت.

arbour (är bər), *n.* کهپر؛ سابات.

arc (ärk), *n.* (۱) کمرانه؛ هیلای چه ماره؛ به شینکی بازه یا هیلای چه ماره.
(۲) تاق. (۳) هیلینکی کاره بایی شهوقدار له نیوان دور چه سسری کاره باییدا.
(۴) پریهوی وک چه ماره دیاری نستیزیمه.

v.l. نوشتانوره؛ چه میفره.
arcade (är-kād'), *n.* (۱) پارویکی تاق تاقوی سرگیر.
(۲) قهیسری. (۳) ریزه تاقینو کۆله کهکانیان. (ب) خانویکی تاقدار.

v.l. تاق بۆ دروستکردن؛ سمرگرتن به تاق.
arcane (är-kān'), *adj.* نهینتی؛ شارواه؛ ناهیار.

arcantum (är-kā'nəm), *n.* (۱) شینکی شارواه یا نهینتی (که تمنها).
کسانی تاییهتی ایی تن یگن یا بیزان. (۲) elixir.

arch (ärch), *n.* (۱) تاق (خانوو، پرده).
(۲) پیکریکی یادگاری له تاق چور. (۳) شیوهی تاق.
(۴) شینکی کمرانه بی.
(۵) نهندانکی کمرانه بی لهش: (- of the foot).

v.l. (۱) تاق بۆ کردن؛ تاق بۆ دانان.
(۲) چه ماندنوره؛ نوشتاندره: (The cat ~ed its back).

v.l. وک تاق یا کمرانه لیهاتن؛ نوشتانوره.
arch (ärch), *adj.* (۱) سمرگی؛ سمرهک؛ سمرگموره؛ همره گموره:

(*archbishop, archduke*)
(۲) همره گموره؛ فیلبازو؛ ناپه سندن: (- villain).
(۳) تاییهتی به کمهو تمشقله و گۆبهن حمرلیکردن: (an ~ look).
پیشگریکه بهمانای؛ سمرگی؛ سمرهک؛ گموره:

arch- (ärch), (*archbishop, archduke*)
باشگریکه بهمانای؛ فرمانوره؛ سمرگموره (خیزان، خیل،
لقی نابینی... هند): (*matriarch, patriarch*).

archaeo- (är'ki-ō), (*archaeology*)، کۆن؛
archaeological (är'ki-ō-loj'i-k'l), *adj.* شونینوارای؛

تاییهتی به شونینواراسی؛ کۆنناسی.
archaeologist (är'ki-ol'ə-jist), *n.* شونینواران؛
زانای شونینوارا؛ زانای شونینوارای دیرین؛ کۆنزان؛ کۆنناس.

archaeology (är'ki-ol'ə-ji), *n.* شونینوارانی؛ دیرینزانی؛
لیکۆلینوموی زیارو کلتوری میلله تاشی کۆن به کنه کردن له ژیریمیدا.

archaeopteryx (är'ki-op'tēr-iks), *n.* بالنده بیک کۆنی فوتاری.
خشوک ناساییه.

archaic (är-kā'ik), *adj.* Abbreviated arch., (۱) کۆن.
(۲) باوتهعوا؛ کۆن بوو.
(۳) کۆن: ("Thou" is an ~ form of "you").

-archaically (*adv.*),

archaism (är'ki-iz'm, är'kā-iz'm), *n.* (۱) بهکارهینانی ووشه یا
شینوارینکی کۆن. (۲) ووشه یا شینوارینکی کۆن.

-archaist (*n.*); **archaistic** (*adj.*).

archangel (ärk'än'jəl), *n.* فرشته گموره؛ سمرهک فرشته؛
کهله فرشته.

archbishop (ärch'bish'öp), *n.* سمرهک قهشه؛ کهله قهشه؛
قهشهی همره گموره.

architectonics

archbishopric (ärch'bish'öp-rik), *n.* (۱) پایوه دمهسلاتو
نهرکی سمرهک قهشه. (۲) ناوچهی لیپرسرای سمرهک قهشه.

archdeacon (ärch'dē'k'n), *n.* پابهزکی کلیسایه پلهیک له خوار
سمرهک قهشه بیه.

archdiocese (ärch'di'ə-sēs, ärch'di'ə-sis), *n.* ناوچهی
لیپرسرای سمرهک قهشه.

archduchess (ärch'duch'is), *n.* (۱) ژن یا بیوه ژنی سمرهک نوق.
(۲) کچه شاناهیمکی "نمسا" ی کۆن.

archduchy (ärch'duch'i), *n.* سمرهک نوق نشین؛
ژنه سمرهک نوق نشین.

archduke (ärch'dook', ärch'dük'), *n.* سمرهک نوق-
(به تاییهتی شاناهیمکی "نمسا" ی کۆن).

arched (ärcht), *adj.* (۱) تاق تاق؛ به تاق دروستکرای.
(۲) چه ماره؛ نورشتاوه؛ کمرانه بی.

archenemy (ärch'en'ə-mi), *n.* دورینی همره گموره.
شهیتان.

archenteron (är-ken'tēr-on), *n.* پریخولهی ناولمه.

archo- (är'ki-ō), = **archaeo-**.
archeology (är'ki-ol'ə-ji), *n.* = **archaeology**.

Archeozoic (är'ki-ə-zō'ik), *adj.* تاییهتی به زهمانی زور کۆن.
(۱) تیرهوان؛ تیرهاوژن؛ تیرهوکوانچی.

archer (ärch'ēr), *n.* (۲) کۆنهستیزی تیرهاوژن.

archery (ärch'ēr-i), *n.* (۱) تیرهوکوانچیتی؛ تیربازی.

(۲) تیرهوکوان. (۳) تیربازان؛ تیرهاوژان.

archespor (är'ki-spôr', är'ki-spôr'), *n.* کۆمهله شانه؛
دایکه شانه (بروه کتاسی).

archetype (är'kə-tīp), *n.* بیکم نمونوه؛ بیکم قالب؛
نمونوهی سمرتا یا بنچینه.

-archetypal (*adj.*); **archetypical** (*adj.*),
شهیتانه گموره.

archfiend (ärch'fēnd'), *n.* شهیتان.

the archfiend, پیشگریکه بهمانای؛ (۱) سمرگی؛ بیکم.

archi- (är'ki), (۲) سمره تایی.

archil (är'kil), *n.* (۱) قهرزه بیکه خومی و منوشیمی ئی دهردهمینریت.
(۲) نم خومه.

archimage (är'ki-māj'), *n.* کهله جادوگر.

archimandrite (är'ki-man'drit), *n.* سمرهک پیرستگا (کلیسایه-).
پۆزه لاتی.

Archimedean (är'ki-mē'di-ən), *adj.* شرخه میدی؛
تاییهتی به شرخه میدس.

Archimedean screw, جهری شرخه میدی؛ بریتی به له بۆری بیکم
پنچاپینچی له شیشنگموره پنچراو بۆ ناو بهر زکردنوره.

arching (är'chiŋ), *adj.* نورشتاوه؛ چه ماره؛ کمرانه بی.

(۱) شینکی کمرانه بی. (۲) ریزه تاق.
n.

archipelago (är'kə-pel'ə-gō), *n.* (۱) دهریایکی پر له دورگه.
(۲) کۆمهله دورگه بیکم و هها. [A-], دهریای شرخه بیل.

architect (är'kə-tek't), *n.* (۱) نهخشه کیش (خانوو، پرده... هند)؛
خانوساز؛ نهندانزایی ته لارساز.

(۲) نهخشه کیش (پیلان، پورده، پودان)؛ نهخشه کار؛
(the ~ of the peace plan)

architectonic (är'ki-tek-ton'ik), *adj.* نهخشه کاری؛
نهخشه کیشی (خانوسازی).

(۱) ته لارسازی؛
زانستی خانوسازی.

architectonics (är'ki-tek-ton'iks), *n.pl.* (۲) زانستی هلمیست یا نهخشه کاری؛

architectural

(the ~ of Beethoven's symphonics)

(۳) بابهت کرده و لیکدانی زانیاری (فلسفه).
(۱) هی خانوسازی architectural (är'kə-tek'chēr-əl), adj.
تایبتهی به نهخشهکاری خانوو؛ تایبتهی به تهلارسازی (۲)
پیکروپیک؛ لیسر نهخشه کراو. (۲)

-architecturally (adv.).
architecture (är'kə-tek'chēr), n. (۱) زانستی تهلارسازی
نخشهکنشی خانوو؛ خانوسازی. (۲) خانوو؛ کومهله خانوو.
(۳) شیوارکی خانوسازی تایبتهی: (Victorian ~). (۴) نهخشه

archives (är'kivz), n.pl. (۱) نرشیف. شونشی کؤکردنوهو هملگرتن
و پاریزگاری کردنی بیوانامه و تومارنامه نووسراوی تری کؤن.
(۲) بیوانامه و تومارنامه و نووسراوی تری کؤنی کؤکراوه لم شوینده.
archivist (är'kə-vist), n. لئپوسراوی نرشیف. واته شونشی هملگرتن
و پاراستنی بیوانامه و تومارکراوه کؤنکان.
archivolt (är'kə-völt), n. (۱) دیوی ناوهوی تاقیک
(۲) نهخشونیکاری سمر دیواری تاقیک.

archly (ärch'li), adv. به شمشیتانانه؛ به کؤپهناهنه.
archon (är'kon, är'kən), n. (۱) یهکنیک له نؤ کله دادگهرهکانی
"شسینا"، واته یؤنانی کؤن. (۲) فرمانبرهوا.
archpriest (ärch'prēst'), n. (۱) کله قهشه؛ سهرهک قهشه.
(۲) لایهنگره ههرهگهره (تیؤری، ربنان، یورپا)؛ پیشنیازکهری سهرهکی.
archway (ärch'wā'), n. (۱) پارهی زینر تاق؛ دهرگای ژیر تاق.
(۲) تاق

-archy (är-ki, ēr-ki), باشگریکه بهمانای؛ فرمانبرهواایی؛ پرنیم؛
(monarchy)
arctic (ärk'tik), adj. (۱) تایبتهی به تهرهوی باکووری زهوی.
(۲) زور سارد

n. (۱) تهرهوی باکووری زهوی؛ ناوچهی دهویرپشتی تهرهوی باکووری زهوی.
(۲) بازنهی تهرهوی باکووری زهوی. (۳) کالوش.
Arctic Circle, arctic circle, بازنهی تهرهوی باکووری زهوی.
arcuate (är'kü-it, är'kü-ät'), adj. کوانهیی؛ چهماوه
-ard (ärd), باشگریکه بهمانای؛ کسینکی شت له تام کهره دهرهوه؛
(drunkard)
ardency (är'd'n-si), n. جوش
ardent (är'd'nt), adj. (۱) گهش؛ بریقهدار؛ ناگرین: (~ eyes).
(۲) بهجوش؛ گهرم؛ بهدل؛ بهتین؛ بههیز

(an ~ student; un ~ longing; an ~ supporter of the plan)
(۳) [Obs.]. گراوی؛ گهرگرتوو؛ داگرسواو
خولرهدهوی کحوری بههیز (براندی، ونسکی).
ardent spirits,
ardor, ardour (är'dēr), n. (۱) جوش؛ دن گهرمی؛ قین؛ پهروش؛
هستهی گهرم. (۲) ناگر؛ گهرما؛ گهرمایهکی بهتین
arduous (är'jū-əs), adj. (۱) گران؛ نهرک؛ کار؛ قورس.
(the ~ task of preparing a dictionary)

(۲) سهخت؛ ناخوش؛ هیز؛ نې: (~ war)
(۳) سهخت؛ بیا سهرکومتن یا بیا پزیشتنی گرانه (~ path).
(۴) زور کؤشتنکر؛ بهتی

are (är), the plural and second person singular, present
indicative, of be., کردارنکه بهمانای؛ بوون؛ ایبوون؛
(You ~ a student.; We ~ here.; We ~ talking.)
are (är), n. پینوانهیهکی بووه بریتقی به له سهده متره دووجا.
area (är'i-ə), n. (۱) پارچهیک زهوی تهخت
(۲) ناوچه؛ هرید؛ شوین
(۳) پووهرا؛ بوو؛ بانتایی: (~ of ten square kilometers).
(۴) همرشه

(۵) (۱) موره؛ پاده: (~ the whole ~ of foreign policy).
(ب) بوو؛ دهریاره: (~ in this).

areaway (är'i-ə-wā'), n. (۱) همرشهیهکی نزم که دهچیت یؤ
ژورخانیک. (۲) پارهی نیوان چمند خانوویمه.
areca (är'i-kə, ə-rē'kə), n. دارکی قدساله له توخی دهرخورما.
arena (ə-rē'nə), n. (۱) کؤپهپانی زورانیاری له سهردهمی پیمانکاندا.
(۲) کؤپهپان؛ یاریکا؛ میدان: (~ an ~ for boxing matches).
(۳) میدانی تاکوکی؛ شوینی نوواندنو چالکی: (~ the ~ of politics).
(۴) شانزیهکی خره کورسی بهدهریدا دهراره: (~ theatre).
arenaceous (är'i-nā'shəs), adj. (۱) لمجن؛ له ام پینکاتوو؛ لمی:
(~ limestone)

(۲) له لمدا دهریوت یا دهری
arenicolous (är'i-nik'ə-ləs), adj. لهتو لهمد دهری (کیاندان).
aren't (ämt), = are not.
areola (ə-rē'ə-lə), n. (۱) شوینیکی بچوهک وهک هی نیوان دهماری که.
(۲) پهلهی دهروپشتی شتیک (وهک پهلهی پهمشکهی دهری کؤی سمد).
(۳) بؤشایی لهش (زیندهدهرناسی).

arcole (är'i-öl'), n. = areola.
Areopagus (är'i-op'ə-gəs), n. (۱) گردی "نارویپاگس" له
شسینا، واته یؤنانی کؤن؛ بارهگای دادگای بهزی شسینا. (۲) نهم دادگایه.
(۳) دادگایهکی گرتک.

Ares (är'ēz), n. خوادای جهنگ (لهفسانهی یونانی).
arête (ə-rät'), n. لووتکه شاخیکی تین.
argal (är'g'l), n. = argali.
argali (är'gə-li), n. مهرهکیوی.
argent (är'jənt), n. (۱) [Archaic or Poetic], زیو.
(۲) [Obs.]. پارهی زیو؛ پاره.
adj. زیوی؛ زیو؛ سپی.

-argental (adj.); argenteous (adj.).
argentiferous (är'jən-tif'ēr-əs), adj. زیوی تیدایه؛
زیوی نې دهردهیترنت.
argentine (är'jən-tin, är'jən-tin'), adj. له زیو دهچیت؛ زیوی.
(۱) زیو. (۲) کافزایهکی له زیوچوو.
n. گلهجان؛ گلی کؤزهودیزه.

argil (är'jil), n. گلهجانی.
argillaceous (är'ji-lä'shəs), adj. بهردی گلهجان.
argillite (är'ji-lit'), n.
Argive (är'jiv), adj. (۱) نارگوسی؛ به ناوی "نارگوس" موه که
ناوچهیهکی کؤنی یونانه. (۲) یونانی.
n. (۱) دانیشتوریهکی "نارگوس". (۲) کسینکی یونانی؛ یونانییهک.

Argo (är'gō), n. (۱) کمشتییهکی شفسانهیی یونانییه.
(۲) بورجی کمشتی (شستیرهناسی)؛ کؤنستیرهی کمشتی.
argol (är'g'l), n. خلههی بن بهرمیلی مهی.
argon (är'gon), n. نارگون؛ گازیکی بن پهنکی بن بوئه له هورادا له
گلوپی کارماییی و چوری رادیوه؛ بهکاردهیترنت.
(۱) کمشتییهکی گهره (بهتایبتهی هی یازرگانی).
argosy (är'gə-si), n. (۲) گهلهکمشتییهکی وهما.
argot (är'gō, är'gət), n. زمان یا زاروهی ناو دهسته یا چیچنکی
هاوپیشه (بهتایبتهی هی میدکارو تارانباران).

(۱) چمندوچونی لیسر دهرکرت؛
arguable (är'gū-ə-b'l), adj. مشتومپی لیسر دهرکرت. (۲) بهلگهدار؛ بهلگهی یؤ دهرهترتقوه.
argue (är'gū), v.i. (۱) بهلگهمنانوه (یؤ یا دژ به پیشنیازنک یا شتیک):
(He ~d for the proposal.; She ~d against the proposal.)
(۲) مشتومپرکردن؛ چمندوچون کردن:
(She ~d with him about everything.)
(۳) پهلپ گرتن

aristocratic (ə-ris-tə-krə-tik), *adj.* نهرستوکراتی، بهگزادهمیی،
 یا خانزادهیی: (۱) لایه‌نگری پزنی بهگزاده‌یی.ه
 (ب) یز بهگزاده دهشت؛ جوان و نایاب.
 (ج) تاییه‌تی به چینی بهگزاده.
 (د) بهگزادانه (له‌پوری باشی یا خرابی‌ییوه).
-aristocratical (adj.); aristocratically (adv.)
Aristotelian (ar-is-tə-tē-li-ən), *adj.* نهرستویسی تاییه‌تی به
 فه‌یله‌سوفی کونی یونان "نهرستو" و فه‌لسه‌فه‌کمی.
 (۱) په‌یوه‌ویکه‌ری "نهرستو" و فه‌لسه‌فه‌کمی.
 (۲) کسینکی کرده‌نی ا کسینکی کردارخوآن.
-Aristotelianism (n.)
Aristotle (ar-is-tot'l), *n.* نهرستو: فه‌یله‌سوفی کونی یونانی.
arithmetic (ə-rith-mə-tik), *n.* (۱) زانستی ژماره؛ ژماره؛ ژمیره.
 (۲) به‌ره‌ی ژماره؛ ژماره زانین: (My ~ is poor.)
 (۳) په‌توروی ژماره.
arithmetical (ar-ith-met'i-k'l), *adj.* قاییه‌تی به ژماره؛
 تاییه‌تی به زانستی ژماره.
-arithmetically (adv.)
arithmetician (ə-rith'mə-tish'ən), *n.* زانی ژماره؛ ژماره‌زان.
arithmetic mean, ناوه‌ندی ژمیره‌یی؛ تینکرای ژمیره‌یی.
arithmetic progression, یهک به‌وای یهکی ژماره‌یی؛
 پیره ژماره‌ییکه که زیاد ده‌کن یا کم ده‌کن به هه‌مان هه‌مان یا ژماره:
 (1, 2, 3, 4, 5; 11, 13, 9, 7, 5, 3)
ark (ärk), *n.* (۱) شو سنووقه‌ی ده فه‌رمانه‌کمی خودای تیدا هه‌لگیرابو
 (ناییس جووله‌که) (پزی ده‌ورتیت: ark of the covenant)
 (۲) کشتی نوح (۳) کشتی‌یه‌کی گهره؛ کشتی.
 (۴) په‌نا حمشارکه (Obs.) سنووقی پاره.
ark of the covenant, شو سنووقه‌ی ده فه‌رمانه له‌سه‌ر ته‌خه‌بهرد
 نووسراوه‌کمی خودای تیدا هه‌لگیرابو (ناییس جووله‌که).
arm (ärm), *n.* (۱) قول؛ بال؛ باسک.
 (۲) لق (دبرخت، پوریا؛ په‌ل گیاندان، دبرخت).
 (۳) قول (کراس، چاکت، پانق). (ب) قولی کورسی.
 (۴) ده‌ست؛ ده‌سلات: (the long ~ of the law)
 (۵) شتیکی وه‌ قول یا بال: (an ~ of the sea; the ~ of a balance; the ~ of a phonograph; an ~ of the government)
 ده‌سلات یا ده‌ستی یاسا.
 the arm of the law.
 arm in arm,
 keep at arm's length,
 دووره‌په‌ریز کرتن؛ پزنگی نزیکیوونه‌وه
 دزستایی ته‌دان
 به گهرمی به‌خیره‌هاتن
 receive (or welcome) with open arms,
 کردن.
arm (ärm), *n.* (۱) چهک.
 (۲) لقیکی سویا (وه‌ک تژپ هاورژ، پیاده... هتد).
 v.t.
 (۱) چهک پیدان؛ چه‌کدارکردن؛ پرچه‌ک کردن.
 (۲) پیدایی نامیر یا شتی پیوسته یز جینیجینکردنی کارنک:
 (to ~ someone with faith)
 (۳) به‌ییزکردن؛ پاراستن.
 v.t.
 چهک کرده‌شان؛ خو چه‌کدارکردن؛ چهک هه‌لگرتن
bear arms, سه‌ریازی کردن؛ پورن به سه‌ریاز.
coat of arms, دروشمی خانه‌دانی، بهگزاده‌یی، یا سوارچاکی
 (که برقیه‌به له چه‌ند وینه‌یه‌کی تاییه‌ت به‌خینیک که ده‌درخت له قه‌لغانی
 ته‌ندامو سوارچاکانی شو خینله؛ دروشمی تاییه‌تی ده‌زگایه‌کی
 زانستی یا کزومه‌لایه‌تی.
take up arms, چهک هه‌لگرتن؛ خو ناماده‌کردن یز چه‌نگ.
under arms, له‌زیر چه‌کدا؛ چه‌کدارن و ناماده‌ن یز چه‌نگ.

v.t.
 (۱) به‌نگه یز هینانه‌وه؛ به‌لکه‌هینانه‌وه دزی
 (۲) مشتومر له‌سه‌رکردن؛ باسکردن: (The council ~d the case.)
 (۳) وا دهرخستن؛ پیشاندان:
 (His accent ~s him to be a foreigner.)
 (۱) (He ~d me into going.)
 (۲) (He ~d me out of going.)
 (۱) مشتومر؛ ده‌مه‌قانی.
 (۲) به‌نگه: (What is his ~?; I like his ~.)
 (۳) پوخته‌ی باس؛ کورته. (۱) سه‌ریاس؛ باس.
argumentation (är'gyoo-men-tä'shən), *n.* (۱) مشتومر؛
 چه‌ندوچون. (۲) به‌لکه‌هینانه‌وه (یز یا دز به مسه‌له‌یکه)؛ چونیستی پیشکمش
 کردنی شم به‌لکه‌یوه گمیشتنه نه‌نجام. (۳) ووتارنکی مشتومری.
-argumentative (adj.)
Argus (är'gəs), *n.* (۱) ده‌میایه‌کی زه‌به‌لاحي سه‌دچاوانه‌یه پاسروانی
 گویره‌که‌یه‌که "تیو" ی ناپووه دوی کوشتی چاره‌گانی خراومه کلکی
 تارسه‌وه (نه‌فسانه‌ی یونانی). (۲) پاسروانکی ووریا؛ پاسروان.
 (۳) بانقه‌یه‌که له تاوس ده‌چینت.
Argus-eyed (är'gəs-id'), *adj.* ووریا؛ چاوتیز؛ ووریدین.
argyle (är'gil), *n.* (۱) نه‌خش وینگارنکی چنراوی شیوه نه‌لماس.
 (۲) گزوه‌ی‌یه‌کی نه‌خشداری وه‌ما.
aria (är'i-ə, är'i-ə), *n.* نوازنکی یه‌ک که‌سی‌یی نژیهر.
Arian (är'i-ən, är'yən), *n. & adj.* = Aryan.
Arian (är'i-ən), *adj. & n.* ناریوسی (دوو ورش‌ی دوی شمه‌ بیینه).
-arian (är'i-ən), (octogenarian), (۱) تمه‌ن:
 (۲) لقیکی ناییس. (Unitarian)
 (۳) پورا؛ بیروپور؛ پیمان: (vegetarian).
 (۴) بیینه
Arianism (är'i-an-iz'm), *n.* بیروپوری "ناریوس" ی تمه‌ که
 ده‌قینت عیسا خودا زیه‌به‌لکه‌ چاکرتین گیانداره.
arid (är'id), *adj.* (۱) روشک؛ قرح هه‌لکه‌پاو.
 (۲) پووته‌نی؛ به‌که‌لکی کشتوکال نه‌هاتو؛ روشکه‌لان: (- land)
 (۳) روشک و ناخوش؛ مردو (مه‌جان).
-aridly (adv.); aridness (n.)
aridity (ə-rid'ə-ti), *n.* (۱) روشکینی؛ پووته‌نیتی؛ بن به‌ره‌می:
 (the ~ of the land)
 (۲) روشکی؛ ناخوشی؛ مردویی (مه‌جان): (the ~ of their lives)
Aries (är'ēz, är'i-ēz'), *n.* بورجی کاپ؛ بورجی یه‌که‌م؛ کملوی کاپ.
arietta, ariette (är'i-et'ə), *n.* نوازنکی کورت.
aright (ə-ri't'), *adv.* به راستی؛ به ته‌واری و پزله‌ویکی:
 (to do something ~)
aril (är'il), *n.* توینکی هه‌ندیک ترو.
-arious (är'i-əs),
 باشگرنکه به‌مانای؛ تاییه‌تی به؛ په‌یره‌ندیار؛
 هه‌بیر: (hilarious, vicarious, gregarious)
arise (ə-ri'z'), *v.t.* (۱) له خه‌ر هه‌لسان؛ هه‌ستان. (۲) به‌ریزونه‌وه.
 (۳) په‌یدابون؛ ده‌رکوتن؛ ده‌ستیگردن: (a patch of cloud arose; Two men of genius arose among them.)
 (۴) (from ~) لئوه په‌یدابون؛ لئوه‌هاتن یا نه‌نجام بوون.
aristocracy (är-ə-stok'rə-si), *n.* (۱) نهرستوکراسی؛
 پزنی بهگزاده‌یی. (۲) بهگزاده‌نشین؛ وولاتیک که شم جزوه پزیمه‌ی هه‌میت.
 (۳) چینی شازاده یا بهگزاده.
 (۴) ده‌ستی به‌هره‌داری نایاب: (an ~ of brains)
 (۵) نایابی؛ به‌ری؛ هه‌ست به‌ری.
aristocrat (ə-ris-tə-krat', är-is-tə-krat'), *n.* (۱) بهگزاده؛
 خانزاده؛ شازاده؛ نهرستوکرات. (۲) کسینک که کرده‌وه و خوو بیروپوری
 به‌گزادانه‌ییت؛ بهگزاده ناسا. (۳) لایه‌نگری پزنی بهگزاده‌یی.

armada

up in arms, (۱) یاخی (۲) زور نارازی. (The people are up in arms against him.)

armada (är-mä'də, är-mä'də), n. (۱) گله کشتی جنگ. (۲) [A-] گله کشتی چمکی جنگی نسیپانیایی بو که نیردرا بۆ جنگ دژی نینگلته سانی ۱۵۸۸. به لام گرادو گله کشتی چمکی شینگلیزی زۆریه فورتانو له نابورد. (۲) گله فرۆکهی جهنگی.

armadillo (är'mə-dil'ō), n. نارمه دیلو گیانداریکی بچوکی قهلقاندارى خاك هه لکه نهی شیردهره.

Armageddon (är'mə-ged'dn), n. (۱) جیگی دوا جهنگی نیوان هیزی ماشو خراب له بییش پۆزی قیامه تدا (تینجیل). (۲) جهنگی گوره ی به کلاییکه روه.

armament (är'mə-mənt), n. (۱) (p) هه موو چهندو هیزی جهنگاری وولاتیک. (۲) هه موو چمکی کشتی و فرۆکهی جهنگی، دهبایه، یا قه لایک (۳) چمکارکردن! چمک هه لگرتن و ناماده بوون بۆ جهنگ.

armature (är'mə-chər), n. (۱) قهلقان زری. (۲) بهرگو توئیکلی قهلقانی هه ندیک گیاندارو بووه! قاوغ (۳) نارمینچر (نوتومبیل). (۴) پاریزه ری مووگناتیسی.

armchair (är'm'chär'), n. کورسی قولدار

armed (ärmd), adj. چمکار! چمک له شان! چمک ههنگر.

armed (ärmd), adj. قولدار! باندار (a long - man).

armed forces, هیزه چمکارهکان (سوویا، هیزی ده ریایی و ناسمانی)! هیزی چمکار.

Armenian (är-mē'ni-ən, är-mēn'yan), adj. نهرمینی گهل. زمان. کلتوری

n. (۱) نهرمینی! کسینکی نهرمینی. (۲) زمانی نهرمینی.

armful (är'm'fool'), n. باوه شیک! پر بارهش.

armhole (är'm'höl'), n. کونه قولی جل و بهرگ.

armiger (är'mi-jēr), n. (۱) قهلقان بۆ به لگر یا بهر دهستی سوارچاک. (۲) کسینکی یهک پله له مغوار سوارچاکه ره.

armillary (är'mi-ler'i, är-mil'ēr-i), adj. (۱) باز نهی! نهلقیمی! (۲) خچر. (۳) نهلقه نهلقه.

armipotent (är-mip'ə-tənt), adj. ناژا (جهنگ)! قاره مان

armistice (är'mə-stis), n. پهیمانی شهر وستان! جهنگ وستان

Armistice Day, یادی وستانسی جهنگی جیهانی یهکم له یانزوی نوؤفسمبری ۱۹۱۸ دا (پیشی دهووتزیت: Veterans' Day).

armoire (är-mwär'), n. دۆلابیکی گوره ی به نهخش و نینگار پازاوه.

armor (är'mēr), n. (۱) قهلقان زری (۲) قاوغی رقی گیاندار (۳) ته بهی کانزایی که له کشتی و فرۆکهی جهنگی نهر دیرت بۆ پاراستیان. (۴) هیزی زینداری سوویا.

v.t. & v.i. قهلقان کرده بهر! زری له خودان! قهلقان لیدان.

armorbearer (är'mēr-bär'ēr), n. ههنگری قهلقان و چمکی سوارچاک

armor-clad (är'mēr-klad'), adj. دژی پۆش! زیندار! قهلقاندار.

armored (är'mērd), adj. (۱) قهلقان نهر! زری له بهر! زری پۆش. (۲) زیندار سوویا. هزی گواستنه ره. (an - division, vehicle, etc.)

armored car, دژی پۆش سوویا. یاره گواستنه ره! زیندار.

armored force, هیزی زینداری سوویا.

armorer, armourer (är'mēr-ēr), n. (۱) چه خا خسان! دیروسنگه ره چاکه ره وهی قهلقان و چمک. (۲) سهر بازی چاکه ره وهی پاکه ره وهی چمک.

armorial (är-mör'i-əl, är-mō'ri-əl), adj. تاییبه ته دیرووشی سوارچاک

armory, armoury (är'mēr-i), n. (۱) جبه خانه! چه خفانه. (۲) باره گای لقیکی هیزی بهرگری میلی. (۳) کارخانه ی چمک.

arrangement

armour (är'mēr), n. = armor.

armourer (är'mēr-ēr), n. = armorer.

armoury (är'mēr-i), n. = armory.

armpit (är'm'pit'), n. بن باخه! بن قول! بن ههنگر.

arms (är'mz), n.pl. (۱) چهک! چهک کان. (۲) جهنگ! شهر. (۳) دیرووشی سوارچاک. (۴) نیشانه یا دیرووشی وولات و کۆمپانیایا... هتد.

bear arms, (۱) چهک هه لگرتن.

carry arms, چهک هه لگرتن.

take up arms, شۆرش بهر یاکردن! شهر هه لگرسان! چهک هه لگرتن.

to arms! چهک هه لگرن! ناماده ی جهنگ بن!

under arms, چهکاران! ناماده بۆ جهنگ! چهک له شان.

up in arms, (۱) جهنگ ناماده! ناماده ی شهرن (۲) قوویه (۳) سوپا! له شکر.

army (är'mi), n. (۱) [A-] ویکخواریکی گوره: (the Salvation A-). (۲) ژماره یهکی زور (مؤؤ، زینه وهن): (the ~ of the unemployed; an ~ of insects)

army of occupation, له شکر دیگریک.

aroma (ə-rō'mə), n. (۱) بۆن و بهرامه! بۆنیکلی خوش (خوارده مهنی، بووه، ناروده مان) (۲) ههستینکی تاییبه ته به شۆنیک.

aromatic (ar'ə-mat'ik), adj. به بۆن و بهرامه! بۆنخوش! بۆندار.

aromatize (ə-rō'mə-tīz'), v.t. شتیکلی بۆنخوش (بووه، دهرمان)! شتیکلی به بۆن و بهرامه.

arouse (ə-rōz'), past tense of arise. بۆنخوش کردن! بۆن و بهرامه پیدان.

around (ə-round'), adv. & prep. (۱) دهر ویشته! به دهر ویشته! (۲) به دهر ویدا! له مالا و مالا یه ره. (۳) له گه لیکه شۆن! لیره و له وئ: (to travel ~). (۴) [Colloq.] نزیک (جیگه): (Stay ~). (۱) فزیکه ی! نزیکی: (~ five dollars; ~ 1950).

fool around, (۱) خۆخلاقان! کات کوشن! کات به قیودان. (۲) [Colloq.] چاوباشقانی کردن! له گه لیکه گه لیکه کسدا جیوت بوون.

have been around, شاره ز! سهرده ره جوو! بزبان! دنیا دیده.

around the clock, شامو و پۆژ! بیست و چوار سهعات.

arouse (ə-rōuz'), v.t. (۱) ههست جیولان! هینانه جوش! بزواندن! ههره سی هه لساندن (جیوت بوون): (His behavior - d suspicion. ; He - d her.) (۲) له خه و هه لساندن! خه بهر کرده ره.

arrack (är'ək), n. ههره ق (خوارده مهن).

arraign (ə-rän'), v.t. لیکولینه ره ی دادگایی! لیکولینه ره ی سهره تایی له گومانباریک.

n. لیکولینه ره ی دادگایی

arraignment (ə-rän'mənt), n. لیکولینه ره ی سهره تایی دادگا له گومانباریک! لیکولینه ره ی دادگایی.

arrange (ə-ränj'), v.t. (۱) پیکخستن! پیک و پیک کردن! پیک کردن. (۲) پۆل پۆل کردن. (۳) برینه ره (ناکۆکی)! به لایه کدا خستن! جینه جیک کردن. (۴) گونجاندنی پارچه یهک موسیقا. (۱) پیکه وئ له سهر. (۲) نهخشه بۆ کیشان! ناماده کردن: (Can you ~ for a meeting?) (۳) گونجان یا کۆزینی پارچه یهک موسیقا. (۱) پیکخستن! پیک و پیک کردن. (۲) چۆنیشی پیکخستن! له نهمایی پیکخستن! پیکخوار: (a floral ~) (۳) [pl.] پلان! ناماده یی! خۆ ناماده کردن: (A-s have been made for the party.) (۴) پیکه وئ (ناکۆکی).

arrant

- (۵) گونجانی پارچه‌یک موزیقا له‌گه‌ن نامیزی موزیقا و دمتگدا.
- (ب) پارچه موزیقا‌یه‌کی وه‌ما گونجاو.
- arrant** (ar'ənt), *adj.* (۱) تەواو! بە‌تەواوی! سەرپا:
- (an ~ fool, knave, liar, etc.)
- (۲) [Obs.] گەرزک! تاواری
- arras** (ar'əs), *n.* (۱) قوماشی زەرکەش یا نەخش‌و‌نیکاروی سەردیوار.
- (۲) پەردە
- array** (ə-rā'), *v.t.* (۱) ریزکردن سەریان! ریزکەستن.
- (۲) خۆ‌پازاندنەوه! جلی جوان لە‌بەرکردن.
- n.* (۱) ریز (لە‌شکر).
- (۲) ریزکەستن یا دەستە‌دەستە‌کردن (لە‌شکر): (in battle ~).
- (۳) کۆمە‌لە‌یک کەس یا شتی سەرنج واکێش:
- (an ~ of weapons, clothes, gems, actors, politicians, etc.)
- (۴) جە‌و‌بەرگی جوان.
- arrears** (ə-rēz'), *n.pl.* (۱) قەرزێ تە‌راوێ له کاتی خۆیدا! قەرزێ دو‌اکە‌وتو (۲) کاروباری تە‌واو نە‌کراو له کاتی خۆیدا! ئە‌رکی بە‌جێ نە‌هێندراو.
- دو‌اکە‌وتو له دانە‌وه‌ی قەرزێکدا یا بە‌جێ‌هێنانی, **in arrears** (or **arrear**), *n.* ئە‌رکیک: (He was in arrears with his rent, payment, etc.)
- arrest** (ə-rɛst'), *v.t.* (۱) بە‌رەست کردن! وە‌ستاندن! رینگە‌گرتن!
- رینگە‌ی بە‌لابوو‌نە‌وه نە‌دان: (The infection has been ~ed.)
- (۲) گرتن: لە‌لایەن پۆلیسە‌وه! گرتن و خە‌ستە‌ بە‌ندیخانە‌وه.
- (۳) سەرنج واکێشان و پارگرتن.
- n.* (۱) گرتن! گیران و خراپە‌ بە‌ندیخانە‌وه: (An order was issued for his ~.)
- (۲) وە‌ستێنەر (نامێن)
- under arrest,** گیران: لە‌لایەن پۆلیسە‌وه.
- arresting** (ə-rɛs'tɪŋ), *adj.* جوان و سەرنج واکێش! سەیر
- arrhythmia** (ə-rɪθ'mi-ə, ə-rɪθ'mi-ə), *n.* ناریت‌ریکی ئێداسی دل
- arrhythmic** (ə-rɪθ'mɪk, ə-rɪθ'mɪk), *adj.* ناریت‌ریک ناریت‌ریک (ئێداسی دل).
- arrival** (ə-rɪv'əl), *n.* (۱) گە‌یشتن (شونێن)! گە‌یپن:
- (the time of ~)
- (۲) گە‌یشتوو (مروفا, شت): (There were several new ~s at the hotel.)
- (۳) گە‌یشتنە نە‌جام.
- arrive** (ə-rɪv'), *v.t.* (۱) گە‌یشتن (شونێن)! گە‌یپن! هاتن:
- (We ~d in London last week. ; They ~d home yesterday.)
- (۲) هاتن کات: (The time has ~d for action.)
- (۳) گە‌یشتنە نە‌جام یا رینگە‌گرتن:
- (to ~ at a conclusion, impass, an agreement, etc.)
- (۴) سە‌رکە‌وتن! بە‌ ناما‌نج گە‌یشتن: (He has ~d professionally.)
- arrive at,** (۱) گە‌یشتن (شونێن): (۲) گە‌یشتنە نە‌جام.
- arroba** (ər-rō'bä), *n.* کێشە‌به‌کی ئێسپانی کۆنە
- arrogance** (ar'ə-gəns), *n.* لووت بە‌رزی! لە‌خۆ‌با‌یێتی! فیز.
- arrogant** (ar'ə-gənt), *adj.* لووت بە‌رزی! لە‌خۆ‌با‌یێتی! بە‌غیز! کە‌شخە‌چی.
- arrogantly (*adv.*)
- arrogate** (ar'ə-gāt'), *v.t.* (۱) دە‌ست بە‌سە‌ردا‌گرتن بە‌ نا‌ه‌وایی!
- کردن بە‌ می خۆ بە‌ نا‌ه‌ق: (۲) دانە‌پال بە‌ نا‌ه‌وایی.
- arrogation (*n.*); **arrogator** (*n.*)
- arrow** (ar'ō), *n.* (۱) تیر (→) نیشانه‌ی رینگە‌ پێشان‌دان
- arrowhead** (ar'ō-hed'), *n.* (۱) سەر‌ه‌تیرا سەر‌تیر
- (۲) نیشانه‌ی سەر‌چا‌وه‌ی ووشه له فەر‌ه‌نگدا (<)
- (۳) پو‌وه‌کێکه گە‌لاکانی له تیر دە‌چن.
- arroyo** (ə-roï'ō), *n.* (۱) چە‌مکی ووشک.

article

- (۲) جۆگه! پو‌وباریکی جە‌و‌وه.
- سە‌ت (ووشە‌به‌کی سو‌که)! گو‌ویی قە‌نگ.
- arse** (ärs), *n.*
- arsenal** (är's'n-əl, ärs'nəl), *n.* جە‌به‌خانه! کارخانه‌ی چە‌
- arsenate** (är's'n-ät', ärs'n-it), *n.* زەر‌نێخ! مەرگە‌مووش.
- arsenic** (är's'n-ik, ärs'nik), *n.* زەر‌نێخ! مەرگە‌مووش.
- adj.* زەر‌نێخی! تاییەتی بە‌ زەر‌نێخ
- arsenical (*adj.*)
- arsenous** (är's'n-əs), *adj.* زەر‌نێخاوی
- arson** (är's'n), *n.* سو‌وتاندنی دە‌سە‌نقە‌ست (خانوو, دە‌شت‌و‌دمی)! تاگرتنێ‌ر‌دانی دە‌سە‌نقە‌ست.
- arsonist** (är's'n-ist), *n.* تاگرتنێ‌ر‌دە‌ری دە‌سە‌نقە‌ست!
- سو‌وتنە‌ری دە‌سە‌نقە‌ست.
- art** (ärt), *n.* (۱) بە‌هەرە! کارامە‌یی! دانایی.
- (۲) هونەر (نیکارکێشی, پە‌یکە‌رسازی, موزیقا, شانوو, سە‌ما... هتد)! هونەرە جوانە‌کان.
- (۳) نیکارکێشی! پە‌یکە‌رسازی! بە‌رە‌می ئە‌م هونەرە.
- (۴) (pl.) ئە‌دە‌بیات! نەر بە‌شانه‌ی زانست که پە‌پو‌وه‌ندی‌یان بە‌ هونەر و زۆ‌ه‌وه هە‌یه: (college of A-s).
- (۵) پێشە! پێشە‌گە‌ری: (the cobbler's ~).
- (۶) شێ‌وه‌ی کردن! ب‌جێ‌هێن: (the ~ of composition).
- (۷) زۆ‌زانی! فیلانی! فیلانی.
- شێ‌وه‌ی کۆنی "are" ه.
- art** (ärt), کۆمە‌لتی هەر‌مە‌ن.
- artel** (är-tel'), *n.* پێشان‌گای نیکارکێشی.
- art gallery,** (۱) شادە‌ماری.
- arterial** (är-têr'i-əl), *adj.* (۲) تاییەتی بە‌ خۆ‌ینی ناو شادە‌مار (که پاک کرا‌وه‌تە‌وه پەرە له فۆ‌کسجین)
- (۳) شاپ‌یی
- artery** (är'têr-i), *n.* (۱) شادە‌ماری خۆ‌ینیەر! خۆ‌ینیەر! شادە‌مار.
- (۲) شاپ‌ی: (a railroad ~).
- بیری ئێ‌رتی‌وانی
- artesian well,** (۱) دە‌ستکرد! لاسایی‌کەر‌م‌وه.
- artful** (är'fəl), *adj.* (۲) دانای! زێ‌ره‌ک! زۆ‌زان. (۳) فیلانی! زۆ‌ن! ساخ‌خە‌چی.
- (۴) [Archaic] زۆ‌ر کارامە.
- artfully (*adv.*)
- arthritic** (är-thrit'ik), *adj.* (۱) بادار! جومگە‌ نا‌واسا‌و! باداری هە‌یه: (an ~ joint, person, etc.)
- (۲) تاییەتی بە‌ باداری.
- arthritis** (är-thrit'is), *n.* ئە‌خۆ‌شی هە‌مو‌کردنی جومگە‌! باداری!
- جومگە‌ نا‌واسان.
- arthro-** (är'thrō, ärs'thrā), پێش‌گرتن‌که بە‌مانای: جومگە‌.
- arthropod** (är'thrā-pod'), *n.* زیندە‌هە‌ری جومگە‌دار: جۆ‌وه
- زیندە‌هە‌ریکی بێ‌ بێ‌پە‌ی جومگە‌داری لە‌ش بە‌ش بە‌شه (وه‌ک جان‌نا‌زۆ‌که.
- دو‌پێشک, هە‌زارین... هتد)
- artichoke** (är'ti-chōk'), *n.* (۱) پو‌وه‌کێکی دێ‌کا‌وی‌یه وه‌ک کنگر.
- (۲) پو‌وه‌بە‌ری ئە‌م پو‌وه‌که (که بریتییە له تۆ‌پە‌لیکی گە‌لا که بە‌ کول‌وی دە‌خو‌رێت).
- article** (är'ti-k'l), *n.* (۱) بە‌ند (پە‌یمان, دە‌ستوور, پ‌روا‌تە‌مه): (the ~s of a treaty, constitution, etc.)
- (۲) ووتاریکی نو‌وسراو (له پۆ‌ژنامه, کۆ‌نار, یا پە‌ت‌وو‌کێکدا)! زانستنامە
- (۳) پارچه! دانە (شت): (an ~ of luggage, clothing, etc.)
- (۴) فرۆ‌تە‌نی! شتو‌مه‌کی فرۆ‌شتن.
- (۵) نامراز (پۆ‌ژمان): (A and an are definite ~s, and the is a definite ~.)
- (۶) پە‌شێکی نە‌دانی جومگە‌دار (زیندە‌هە‌رناسی).
- v.t.* (۱) پێشان‌دان بە‌ بە‌ند بە‌ند. (۲) تا‌وان‌بار کردن.
- (۳) بە‌ست‌نە‌وه بە‌ رینگە‌گرتن یا قۆ‌نتەر‌تایی‌کەر‌وه:

articular

(to ~ a seaman for a voyage)

articular (är-tik'yoo-lär), adj.

articulate (är-tik'yoo-lit), adj.

جورنگه‌یی

(1) جورنگه‌دار

(2) به پووشی بیژانوا به پووشی ووتران.

(3) رهوانبیزا زمانپاروا به دموپیل

(4) پوونا به پووشی و ناشی دهرپروا: (an ~ argument).

v.f. (1) به جورنگه پینکوهه‌بستن: (2) به پووشی بیژان دان پیمانان (ووتوویژن).

(3) به پووشی دهربرین: به‌ین پیچوپه‌تا پوونکردنوه

(4) بیژان: ووتن: دهنگسازي: (to ~ a sound).

v.l. (1) به پووشی بیژان (2) به جورنگه پینکوهه‌بستران.

(3) بیژان: ووتن: دهنگسازي.

-articulately (adv.); articulateness (n.).

articulation (är-tik'yoo-lä'shon), n.

(1) پینکوهه‌بستن یا

بستران به جورنگه: (2) شینوهی نهم پینکوهه‌بسته

(3) بیژان به پووشی دان پیمانان (تاخاوتن).

(4) بیژان: ووتن: (5) دهنگ (به‌تا‌بسته‌یی هی تیبی نابوویژن).

(6) جورنگه: (7) جورنگه‌ی بووهک

(8) جورنگه‌ی نهدامی بیژان

articulator (är-tik'yoo-lä'tër), n.

(1) بیژان دهربر

(2) نهدامی بیژان لیو، زمان... هتد.

artifact (är'ti-fakt'), n.

به‌ره‌مینگر ده‌ستکرد: درووستکراویکی

هونری

artifice (är'tä-fis), n.

(1) کارامه‌یی: زیره‌کی: دانایی.

(2) فیلمباری: قیل: زونی.

(3) نامبریکی نایاب و نه‌نتیکه: هو یا ریگه‌یکمی دانایانه.

artificer (är-til'ä-sër), n.

(1) پیشه‌نگریکی دانایا کارامه.

(2) دامینر: (3) مه‌کینه‌چی سوپا: فیتهرچی سوپا.

artificial (är'tä-fish'äl), adj.

(1) ده‌ستکرد: درووستکراوا

وینهی لاسایی: (- flowers, teeth, light, etc.).

(2) دیر: بووهک‌ش: ههر له‌پوو: (an ~ smile).

(3) خومانای دیبه (بووهک).

artificial insemination, n.

جیوت کردن یا چاک کردنی ده‌ستکرد

artificiality (är'tä-fish'i-äl'ti), n.

(1) پووکه‌شینی:

دروژنه‌یی: سه‌زارینی: دیر: (2) ده‌ستکردی: درووستکراوی

(3) شینگی ده‌ستکرد: شینگی دروژنه یا بووهک‌ش

-artificially (adv.).

artificial respiration,

مه‌ناسه‌پیدامی ده‌ستکرد

artillery (är-til'ër-i), n.

(1) توپ: توپ هارویژ

(2) زانسنی توپ و توپ ته‌قاندن.

the artillery,

هینزی توپ هارویژ

artilleryman (är-til'ër-i-män), n.

سه‌رمباری هینزی توپخانه:

توپچی.

artisan (är'tä-z'n), n.

پیشه‌نگر: پیشه‌سازا وه‌ستا.

artist (är'tist), n.

(1) هونهرمه‌ند: نیگارکیش: وینه‌کیش: هونهرکار.

(2) که‌سینگی ده‌ستپالو کارامه له پیشه‌یکدا: (This cook is an ~).

(3) سه‌ماکه‌ر: گوزانی بیژ

artiste (är-tëst'), n.

سه‌ماکه‌ر: گوزانی بیژ.

artistic (är-tis'tik), adj.

(1) هونهری: تایبه‌تی به هونهر:

(the ~ aspect)

(2) جوانو ریگ‌وینیک: به جوانی کراو.

(3) هونهرخوازا: چه‌زکهر له هونهر زهوق جوان: هونهرزان: (an ~ person).

artistically (är-tis'ti-k'l-i, är-tis'tik-li), adv.

(1) له‌بروی

هونهرهوه: (2) هونهرمه‌ندانه: به جوانی و پینگی و دلگیری

artistry (är'tis-tri), n.

هونهرکاری: توانا و پیشه‌ی هونهرمه‌ندا

هونهرمه‌ندینی.

ascend

artless (ärt'lis), adj. (1) نه‌زان: هیچ نه‌زان (2) ناقولا: ناکارامه.

(3) ساده: خاکس: سرووشی (4) ساویلکه.

arty (är'ti), adj. [Colloq.],

خونواندن به هونهرمه‌ندا

زور خوده‌رخه‌ر به هونهرمه‌ند

پاشگریکه به‌مانای هی: تایبه‌تی به:

-ary (er'i),

(dictionary, parliamentary, missionary)

Arvan (är'i-än, är'yän), adj.

(1) تایبه‌تی به زمانه هیندو-

نه‌روپیی‌یه‌کان: (2) تایبه‌تی به لقی هیندی-نیراشی له زمانه هیندو-

نه‌روپیی‌یه‌کان (که زمانی هیندی، سانسکریتی، فارسی، کوردی) ده‌گریته‌وه

(3) ناری: تایبه‌تی به په‌گری ناری.

n. (1) به‌شینه زمانی زمانه هیندو- نه‌روپیی‌یه‌کان

(2) ناری: وه‌جی ناری

as (az; unstressed, əz), adv. (1) نه‌مهنده‌ی یه‌کتر: وه‌کو یه‌ک:

(I am ~ good ~ he.)

(2) وه‌ک: وه‌کو: بو نمونه.

conj. (1) وه‌ک: وه‌کو: همر وه‌کو: (It flew straight ~ an arrow).

(2) وه‌ک: چوژ: وه‌کو: به ههمان شینوه: (Do ~ you are told).

(3) له ههمان کاتدا که: لهی کاتدا که: (She arrived ~ I was leaving.)

(4) چونه‌ک: له‌به‌رئوه: (A ~ you object, we won't go).

(5) ههرچینه‌دا: نه‌گهرچی:

(Tall ~ he was, he couldn't reach the apples.)

pron. (1) وه‌ک: وه‌کو: (He is tired, ~ anyone can see.)

(2) که: (This is the same color ~ yours (is)).

prep. وه‌ک: (He poses ~ a friend).

as a rule,

به ناسایی: به شینوه‌یکمی گشتی.

as... as,

چوونیکه: نه‌مهنده‌ی یه‌کتر:

(as large as, as heavy as, as much as, as good as, as far as,

as many as)

as far as, نه‌مهنده‌ی که:

(As far as I'm concerned, it's all right.)

as for, دهرباری.

as good as, وه‌له: وه‌ک نه‌وه وایه: وه‌ک یه‌کن.

as if, وه‌کو: ههر وه‌ک: ده‌لنی: گویاه

as is, [Slang], چوژنه ههر وه‌ما.

as it were, چوژن ده‌لنی: ههر وه‌ک چوژن ده‌لنییت

as long as, هه‌تا: هه‌تا‌کو.

(as long as I live)

as much as, نه‌مهنده‌ی.

as much as possible, به‌پینی توانا: به‌گوزیری توانا

as of, له (کاتیکی تایبه‌تی‌یه‌وه).

as soon as, ههر که: یه‌کسه‌ر که.

as soon as possible, به زووترین کات.

as regards, دهرباری

as respects, دهرباری.

as though, ده‌لنی.

as to, دهرباری

as well, ههره‌ها: یش.

as well as, ههره‌ها: - یش

as yet, تا نیستا: هه‌تا نیستا.

as (as), n. (1) پخوانه‌ر کیشه‌یکمی پزمانی کونه.

(2) پارمیه‌کی پزمانی کونه

ascarid (as'kä-rid), n. نه‌سکارس: کرمی ریخوله.

ascend (ä-send'), v.i. (1) به‌ریزبوونه‌وه: سه‌رکوتن

(2) پله به‌ریزبوونه‌وه.

(The path ~s here.)

(۱) پاكروا! خاويڻ كراو.
ميكروپ كوز! ماددى پاكزكرومە يا خاويڻكە.
n.
-aseptically (adv).
asexual (ā-sek'shōō-əl), adj.
(۱) بىن شەنداسى ئىترو مىن يا زاوڭى.
(۲) بىن شەنداسى جوت بون.
(ب) بىن پەيوەندى بە جوت بوئەمە: (an ~ relationship).
(۳) زاوڭى دەكەن بەين جوت بون (زىندەمەرناسى)! زور دەين بەين ليڭداسى ئىترو مىن.

ascendance (ə-sen'dɑns), n. = ascendancy.
ascendancy (ə-sen'dɑn-si), n.
بەرزبونەمە پەلەنەيە!
دەسەلات نۇر بون

ascendant (ə-sen'dɑnt), adj.
(۱) لە بەرزبونەمە دايە.
(۲) زان! دەسەلات

n.
(۱) بورجى بەرزبونەمە (نىشانى بەختەمەرىيە) (ئەستىزەناسى).
(۲) زان! دەسەلات (Rare) - بارو پاپىر
in the ascendant,
لە بەرزبونەمە دايە پەلەنەيەي مەوۋە!
ھەتا دىت دەسەلاتى زىاد دەكات و پەناو پانگ دەبىت.

ascending (ə-sen'diŋ), adj.
بەرزبونەمە! بەرزبەيئەمە.
(in an ~ order)

ascension (ə-sen'shən), n.
(۱) بەرزبونەمە! سەرگەوتن.
(۲) چوئەسەر تەختى پاشايى (his ~ to the throne).
(۳) [A-]. بەرزبونەمە عيسا بۇ ناسمان (چل شەر پاش مەلواسىنى).
(۴) [A-]. دورگەيەكە لە خاويڭى زەرباي ئەتلەسى

-ascensional (adj.).
Ascension Day,
جەزنى بەرزبونەمەي عيسا بۇ ناسمان.
ascent (ə-sen't), n.
(۱) بەرزبونەمە! سەرگەوتن.
(۲) پەلەنەيە بەرزبونەمە (His ~ to power was rather swift).
(۳) پياداسەرگەوتن! پيادامەلگەران:
(The ~ of the mountain wasn't difficult.)

(۴) سەررەمەتورگە! لىزگە
(۵) پەلەي لىزى: (an ~ of three degrees)
(۶) گەرەنەمە بۇ رابور دەو يا بىنەجەي پەگن
ascertain (as-tēr-tān'), v.t.
بۇ دەرگەوتەر بە ليڭكولەنەرە!
ساغ كەردەمە! خۇ دىنپا كەردن:

(It is difficult to ~ what really happened.)

-ascertainment (n.).
ascertainable (as-tēr-tān'ə-b'l), adj.
ساغ دەگەرتىمە: راستىو
درىي شتىك.

ascetic (ə-set'ik), adj.
وەك سۇفى: تايبەتتى بە سۇفى! سۇفىيەنە
(He leads an ~ life.)

n.
سۇفى! كەسپكە كە بە سادەيى يىزىو خىروخۇشى دىنپاي شەويت.
ascetically (ə-set'ik-lī), adv.
(۱) سۇفىيەنە.
(۲) لەرورى سۇفىئەيەمە

asceticism (ə-set'ə-siz'm), n.
سۇفىئىتى زىيانى سۇفىئىتى!
نەويستى خىروخۇشى دىنيا

Asclepius (as-klē'pi-əs), n.
ئەسكەلبىيۇس خوداي پىزىشكەوانى
(ئەفسانەي بۇنانى)

ascorbic acid, = Vitamin "C".
ascot (as'kət), n.
چۆرە بۇيىناخىكى كۇ گەورە يا دەستەسپىنكى كۇ
گەورەي مە

ascribable (a-skrīb'ə-b'l), adj.
سەرچاومەكەي دەزانرەيت!
دەتوانرەيت دەرتە پال كەسپكە يا شتىك.

ascribe (ə-skrīb'), v.t.
دانەپال كەسپكە: خستەنەمەل شتىك يا كەسپكە!
(He ~d his failure to ill-health. ;
سەرچاومە دىبارى كەردن
This play is sometimes ~d to Shakespeare.)

ascription (ə-skrīp'shən), n.
ھۇ خستەنەمەل كەسپكە يا شتىك!
دانەپال كەسپكە.

asepsis (ə-sep'sis, ā-sep'sis), n.
(۱) پاكى! خاويڭى لە ميكروپ.
(۲) شىئەي پاكزكەردەنەرە لە ميكروپ! خاويڭى كەردن! پاكەردەنەرە.
aseptic (ə-sep'tik, ā-sep'tik), adj.
پاكزكەردەنەرە! مەيكروپ!

ascendancy (ə-sen'dɑn-si), n.
بەرزبونەمە پەلەنەيە!
دەسەلات نۇر بون

ascendant (ə-sen'dɑnt), adj.
(۱) لە بەرزبونەمە دايە.
(۲) زان! دەسەلات

n.
(۱) بورجى بەرزبونەمە (نىشانى بەختەمەرىيە) (ئەستىزەناسى).
(۲) زان! دەسەلات (Rare) - بارو پاپىر
in the ascendant,
لە بەرزبونەمە دايە پەلەنەيەي مەوۋە!
ھەتا دىت دەسەلاتى زىاد دەكات و پەناو پانگ دەبىت.

ascending (ə-sen'diŋ), adj.
بەرزبونەمە! بەرزبەيئەمە.
(in an ~ order)

ascension (ə-sen'shən), n.
(۱) بەرزبونەمە! سەرگەوتن.
(۲) چوئەسەر تەختى پاشايى (his ~ to the throne).
(۳) [A-]. بەرزبونەمە عيسا بۇ ناسمان (چل شەر پاش مەلواسىنى).
(۴) [A-]. دورگەيەكە لە خاويڭى زەرباي ئەتلەسى

-ascensional (adj.).
Ascension Day,
جەزنى بەرزبونەمەي عيسا بۇ ناسمان.
ascent (ə-sen't), n.
(۱) بەرزبونەمە! سەرگەوتن.
(۲) پەلەنەيە بەرزبونەمە (His ~ to power was rather swift).
(۳) پياداسەرگەوتن! پيادامەلگەران:
(The ~ of the mountain wasn't difficult.)

(۴) سەررەمەتورگە! لىزگە
(۵) پەلەي لىزى: (an ~ of three degrees)
(۶) گەرەنەمە بۇ رابور دەو يا بىنەجەي پەگن
ascertain (as-tēr-tān'), v.t.
بۇ دەرگەوتەر بە ليڭكولەنەرە!
ساغ كەردەمە! خۇ دىنپا كەردن:

(It is difficult to ~ what really happened.)

-ascertainment (n.).
ascertainable (as-tēr-tān'ə-b'l), adj.
ساغ دەگەرتىمە: راستىو
درىي شتىك.

ascetic (ə-set'ik), adj.
وەك سۇفى: تايبەتتى بە سۇفى! سۇفىيەنە
(He leads an ~ life.)

n.
سۇفى! كەسپكە كە بە سادەيى يىزىو خىروخۇشى دىنپاي شەويت.
ascetically (ə-set'ik-lī), adv.
(۱) سۇفىيەنە.
(۲) لەرورى سۇفىئەيەمە

asceticism (ə-set'ə-siz'm), n.
سۇفىئىتى زىيانى سۇفىئىتى!
نەويستى خىروخۇشى دىنيا

Asclepius (as-klē'pi-əs), n.
ئەسكەلبىيۇس خوداي پىزىشكەوانى
(ئەفسانەي بۇنانى)

ascorbic acid, = Vitamin "C".
ascot (as'kət), n.
چۆرە بۇيىناخىكى كۇ گەورە يا دەستەسپىنكى كۇ
گەورەي مە

ascribable (a-skrīb'ə-b'l), adj.
سەرچاومەكەي دەزانرەيت!
دەتوانرەيت دەرتە پال كەسپكە يا شتىك.

ascribe (ə-skrīb'), v.t.
دانەپال كەسپكە: خستەنەمەل شتىك يا كەسپكە!
(He ~d his failure to ill-health. ;
سەرچاومە دىبارى كەردن
This play is sometimes ~d to Shakespeare.)

ascription (ə-skrīp'shən), n.
ھۇ خستەنەمەل كەسپكە يا شتىك!
دانەپال كەسپكە.

asepsis (ə-sep'sis, ā-sep'sis), n.
(۱) پاكى! خاويڭى لە ميكروپ.
(۲) شىئەي پاكزكەردەنەرە لە ميكروپ! خاويڭى كەردن! پاكەردەنەرە.
aseptic (ə-sep'tik, ā-sep'tik), adj.
پاكزكەردەنەرە! مەيكروپ!

-asininely (adv.); asininity (n).

ask (ask, ʌsk), v.t. (I ~ed a question.) (۱) پرسیدن؛ پرسشگری کردن؛ (I ~ed her to do it.) (۲) تکلیف کردن؛ دوا کردن؛ (۲) دوا کردن؛ ویستن؛

(They ~ed twenty dollars for these shoes.)

(۴) بیویست بودن

(۵) بانگ کردن؛ نامهنگ. خوارده‌منشی؛

(A~ hlm to come in. ; They ~ed me to dinner.)

(۶) [Archaic] بلاورکردن یا چارپان (نیازی زدن)؛

v.t. (۱) دوا کردن؛ تکلیف کردن؛ (I ~ed for a favor.) (۲) (~ about; ~ for) (۲) همراهِ پرسیدن؛ دوايِ بینین کردن؛

(She ~ed about you. ; A~ for the manager.)

ask after, همراهِ پرسیدن.

ask for it, به‌سمر خُدا هیتان (تاخوشی).

ask for trouble, حمز کردن له سمرنیش؛ به شوین گویمندا گهران.

askance (ə-skans'), adv. (۱) نه لایمکی جاو؛ به تیلهی جاو.

(He looked at her ~.) (۲) به نارمزایانه و گومان و سهیر پین هانتوره؛ (He looked at her ~.)

askew (ə-skū'), adv. (۱) به خوار؛ به چپوتی.

(۲) به لاتنبهی جاو و به سووکی و قیزهوه

adj. خوار؛ لار؛ چپوت

aslant (ə-slant'), adv. به خوار؛ به چپوتی.

adj. خوار؛ چپوت.

prep. به‌سمر شتیکدا یا لم به‌رهوه بؤ ره‌به‌ره به خوار؛

asleep (ə-slēp'), adj. (۱) نووستور؛ خوتور.

(۲) خوالور؛ سست؛ دواکوتور.

(۳) سر؛ میروولمکردور؛ (Her arm is ~.)

(۴) مردور

adv. به نووستوری؛ به خوتوری.

aslope (ə-slōp'), adv. به لیژی؛ به خوار؛

adj. لیژی؛ خوار

asocial (ā-sō'shəl), adj. گوزمشگیر؛ حمزنگر به تیکه‌لاوبوونی خنگ.

asp (asp), n. جزوه مارنکی ره‌هراوی بچوکه

asparagus (ə-spar'ə-gəs), n. (۱) سمرزه‌یکه نه‌ومندهی نیرکه-

پیارنیکه به کولای ده‌خوریت. (۲) پوره‌کی نم سمرزه‌یکه.

aspartic acid, قرشی ناسپرتیک

aspect (as'pekt), n. (۱) پورخسار؛ سمروسمعا. (۲) شیوه.

(۲) رور؛ خانور؛ شوین؛ دیوا؛ لا؛ (the eastern ~ of the house)

(۴) بار؛ رور (باس)؛ سمر (باس، نه‌خشه)؛

(one ~ of the prom; They considered the plan in all its ~s.)

(۵) شوینو شیوه و دوروزنیکي ناستوره‌کان له‌یکگتری‌یموه

(۶) کانی کردار (ریزمان). [Rare] (۷) تماشا‌یکه.

aspen (as'pən), n. سپیدار

adj. (۱) وک سپیدار. (۲) شکاره؛ له‌راوه.

asper (as'pēr), n. پاره‌یکه تورکی و میسری کزنه سه‌دویست‌ویه‌کی

قرشیکه

Asperges (ə-spūr'jēz), n. (۱) لای هلیزاندنی ناری پیروز له قمشه و

قوربانیکا و نویزگهران بهر له نویزی یک شمعمه (نایبی کاسولیکی).

(۲) سرودنیکي نایبی‌یه له‌کاتی نم ناو لای هلیزاندن‌ده‌موتوتیت.

aspergillum (as'pēr-jil'əm), n. قلچیه یا ده‌فری ناو هلیزاندن

(پوشه‌ی پشپوشو بیینه).

asperity (as-per'ə-ti), n. (۱) زبری؛ ناسازی (دهنگ، ناروهمرا).

(۲) تورپه‌وتیزی؛ سمرگرمی.

asperse (ə-spürs'), v.t. (۱) ناو لای هلیزاندن (پیروزکردن) مندان له

خاچ به‌رستیدا) (۲) به‌دگزی کردن؛ له‌کدارکردن؛ بوختان کردن.

aspersion (ə-spūr'zhən, ə-spūr'shən), n. (۱) ناو لای هلیزاندن

(۲) به‌دگزی؛ له‌که؛ خرابه‌روتن؛ بوختان؛ قسه‌ی سووک؛

(to cast ~s on a person's character)

(۳) به‌دگزی کردن؛ بوختان بؤ کردن.

asphalt (as'fölt, as'falt), n. قیر؛ زفت.

v.t. قیرتاو کردن.

asphaltum (as-fal'təm), n. = asphalt.

asphodel (as'fə-del'), n. پوره‌یکه له توخمی شلیز یا زهمق گولی

زهره و سپی ده‌گرت.

asphyxia (as-fik'si-ə), n. تاسان؛ خنگان (له‌به‌ره‌کهمی نوکسین).

asphyxiant (as-fik'si-ənt), adj. خنگینگر.

n. ماده‌ی خنگینگر.

asphyxiate (as-fik'si-āt'), v.t. خنگاندن (به بی‌پیشی نوکسین)؛

تاساندن.

v.t. خنگان؛ تاسان.

-asphyxiation (n).

aspic (as'pik), n. (۱) [Poetic] جزوه مارنکی ره‌هراوی‌یه.

(۲) شله‌ی گوزشتو ناری تهماته.

aspic (as'pik), n. پوره‌یکه‌کی بؤنداره.

aspidistra (as'pi-dis'trə), n. پوره‌یکه‌کی زهم‌توی گه‌لاپانی

همیشه سمرزه.

aspirant (ə-spir'ənt, as'pə-rənt), adj. پله‌به‌ری خواز؛

تاوات‌خواری ناوگموره‌یی

n. که‌سینکی پله‌به‌ری‌خواز.

aspirate (as'pə-rāt'), v.t. (۱) ده‌سپینکردن بیژیه‌یک به دهنگی

وهک: " h " (house, home) (۲) پال به همراوه نان له ده‌موره له‌کاتی

بیژانی تیبی وهک: (p, t, k) (دهنگاسی)

(۲) هلمزینی همرا یا شله له له‌ش (پزیشک‌هوانی).

n. (۱) دهنگی وهک تیبی " h " .

(۲) همرا ده‌رجون له ده‌موره له‌کاتی بیژانی تیبی وهک: (p, t, k) .

aspiration (as'pə-rā'shən), n. (۱) هنامسدان؛ هنامسه.

(۲) به‌ری خواسن؛ پله‌به‌ری خواری؛ خواسنی به‌ری.

(۳) هلمزینی شله و گاز له له‌ش (پزیشک‌هوانی).

(۴) (۱) بیژانی دهنگی تیبی " h " . (ب) دهنگی وهما.

aspirator (as'pə-rā'tēr), n. فامیزی هلمزینی شله و گاز له له‌ش یا

شلی تر.

-aspiratory (adj).

aspire (ə-spir'), v.t. (۱) به‌ری خواسن؛ ویستن؛ هیواوون؛

تاوات بوون. (He ~d to lead his countrymen.)

(۲) [Archaic] به‌ری‌بوونه‌وه؛ فرین

aspirin (as'pēr-in, as'prin), n. ناسپیرین؛ حمی سمرنیش.

asquint (ə-skwint'), adv. & adj. به لاتیلهی جاو؛ به لایمکی جاو.

ass (as), n. (۱) که؛ گوی دریز. (۲) که‌سینکی که‌ری یا بی میشل.

make an ass of, به که‌ر داتان؛ کالته‌پیکردن.

make an ass of oneself, وهک که‌ر جوولانه‌وه؛ حمی‌ای خؤ بردن؛

خؤ کردن به کالته‌چی خنگ.

ass (as), n. [Slang]. Also arse, قنگ (له‌پوری سووکی‌یموه).

assafetida, assafoetida (as'ə-fet'i-də), n. = assafetida.

assagai, assegai (as'ə-gī), n. (۱) میکی دارینی نووک ناسنه

(همندیک له خنگله‌کانی له‌هیریکا به‌کاری ده‌میتن).

(۲) دره‌ختینکی دارچیره نم جزوه‌ی همی لای نرووست ده‌گرت.

v.t. پم پیداکردن.

assail (ə-sāl'), v.t. (۱) هیزش بردن سمر؛ به‌لاماردان؛ لیدان.

(۲) هیزش بردن سمر به دم؛ به‌متونده‌ی خنگله‌پیکردن.

(۳) به‌ره‌نگاروونی کیش یا که‌رکیک به هیممت و بی نوولتی.

assailant (ə-sāl'ənt), n. هیزشگر؛ هیزشگر؛

assassin

(His ~s were arrested.)

assassin (ə-sas'in), n. پياوگوز؛ پمشكوز (هي كه سينيكي به ناويانگ).

assassinate (ə-sas'ə-nāt'), v.t. (1) كوشتن به نهنی (به تاييهتی)

كسنيكي ناودان: (They ~d many political activists.)

(2) له كه داركردن؛ ناو پيس كردن

assassination (ə-sas'ə-nā'shan), n. پمشكوزی؛ پياو كوشتن

(هي كسنيكي به ناويانگ).

assault (ə-sôlt'), n. (1) هيرش؛ هيرش برونه سمر؛ په لاماردان؛ ليدان

(2) به زور سواربوونی نافرته. (3) هيرهشه.

(4) هيرشيني كوتوپري سربازي: (an ~ on enemy positions.)

v.t. & v.i. هيرش برونه سمر؛ په لاماردان.

assault and battery, هيرش برونه سمر و بريته داركردن؛ ليدان؛

ليدان و بازاردان.

assay (ə-sā', as'ā), n. (1) تاقيكردنوم.

(2) شيكردنوم يا ليكولنوم (كانزای خار).

(3) ماده يه يكي شيكراوه يا ليكولراوه. (4) نهنجاسی شم شيكردنوميه.

(5) [Obs.] هورل؛ هورلانيك.

v.t. (1) شيكردنوم؛ ليكولنوم. (2) [Archaic] هورلوان.

v.i. پيشاندان له نهنجاسی شيكردنوم.

assegai (as'ə-gī'), n. & v.t. = assagai.

assemblage (ə-sem'blj), n. (1) كؤبوونوم؛ كؤزكردنوم؛ كؤز.

(2) كؤمه له خلك. (3) كؤمه له شت.

(4) پيگهومان (پارچه كاشي مكيته)؛ خپرکردنوم.

(5) كؤ

assemble (ə-sem'bl'), v.t. (1) كؤزكردنوم؛ كؤزپيگرتن.

(2) پيگهومان (پارچه كاشي مكيته)؛ خپرکردنوم؛

(to ~ a watch, motor car, engine, etc.)

v.i. (The students ~d in the school hall.) كؤبوونوم؛ كؤزگرتن.

assembly (ə-sem'bli), n. (1) كؤبوونوم؛ گرنكردنوم.

(2) كؤز؛ كؤبوونوم. (3) [A-]، لنيكي پهرلمان له همدنيك له ويلايه تكانی

نهمريگا؛ نهنجوهمني پهرلمان. (4) پيگهومان (پارچه كاشي مكيته)؛

خپرکردنوم. (5) پارچه ی وها پيگهومان.

(6) كارگهی پيگهومانای پارچه (نوتومبيل، مكيته... همد).

(7) نيشانهی سرباز بانگ كردن بؤ پوزبوون يا كؤبوونوم (به كهرمان يا تپل).

assembly line, ريزی پيگهومانای پارچه كاشي مكيته (كه هر كرنكارك،

پارچه كاشي خؤی دهنيث به مكيته كهره له گانتيكدا كه به هيواناشي به بهرهميدا

دهويات له سمر قابيشك)؛ ريزی كرنكارانای كارگه له كاشي كاركردندا.

assemblyman (ə-sem'bli-mən), n. (1) نوينمري پهرلمان؛

نهنجاسی پهرلمان. (2) [A-]، نهنجاسی لقي خوارووی پهرلمانای همدنيك له

ويلايه تكانی نهمريگا.

assembly plant, كارگهی پيگهومانای پارچه كاشي مكيته (نوتومبيل،

فپوك).

assent (ə-sent'), v.i. قابل بوون؛ پيگهوتن؛ په سهمند كردن.

n. قابل بوون؛ پيگهوتن.

-assenter; assentor (n.).

assentation (as'en-lā'shən), n. قابل بوونی كوتوپري و دوپوویس

يا پووالهتی.

assert (ə-sürt'), v.t. (1) ووتن به بين گومان؛ ووتن به دنيايي يهوه؛

(His friends ~ed that he was innocent.)

(2) له سمر سووربوون (ماف، دلوا): (to ~ one's rights.)

assert oneself, سووربوون له سمر مافی خؤو پؤز ئي گيران.

-asserter; assertor (n.).

assertion (ə-sür'shən), n. (1) سووربوون له سمر ماف، دلوا، يا

پؤز ئي گيران. (2) ووتنه يا ووتراويكي بين پيچومنا؛ بلوكراوهی توندوتيز.

assertive (ə-sürt'tiv), adj. (1) بهرزهبر؛ پای خؤ به سمر دا سه پيژن؛

assimilate

سوور له سمر: (an ~ person).

(2) به زمبرموه؛ پشت نه ستوور: (an ~ manner).

-assertively (adv.); assertiveness (n.).

assess (ə-ses'), v.t. (1) خه ملاندن بؤ باج له سمر دانان (زهوی وزار،

خانوي)؛ نرخ له سمر دانان. (2) قهبلاندن (سزا به پاره).

(3) باج يا سزای پاره له سمر دانان.

(4) هملسهنگاندن: (to ~ a situation).

assessment (ə-ses'mənt), n. (1) خه ملاندن بؤ باج له سمر دانان

(خانوي، زهوی وزار)؛ نرخ له سمر دانان. (2) شيوهی خه ملاندن يا قهبلاندن.

(3) سرجهمی باجی له سمر دانراو (خانوي، زهوی وزار)؛ سزای پاره.

assessor (ə-ses'ər), n. (1) خه ملاندنمري خانوي يا دهسكوت بؤ باج

له سمر دانان؛ خه ملاندنمري. (2) باریده همري دادپرس.

(3) پلويژگاری كؤميته يهك.

asset (as'et), n. (1) سرمايه؛ شتيكي به نرخ كه هي كسنيك نيث.

(2) تاييه خؤ يا شتيكي به نرخ (رهووش، گازي، جوانی، هيمنی... همد):

(Good health is a great ~.)

(3) (pl.) همور سرمايهی كسنيك يا دهرگايهك.

(4) (pl.) همور سرمايهی كسنيك يا دهرگايهك كه ده توانيث قهرزی پي

بهريتموم.

asseverate (ə-sev'ə-rāt'), v.t. ووتن به دنيايي يهوه؛

ووتن به بين گومان.

-asseveration (n.).

assiduity (as'ə-dū'ə-ti), n. (1) هورلو ته قهلاي بهرهموم؛ كؤشش.

(2) (pl.) زؤر به تهنگومهاتن؛ بؤ به پهرؤشهمو بوون؛ دلسؤزی.

assiduous (ə-sij'ūd-əs), adj. (1) كؤششكرا ووردا؛ كؤلنهم.

(2) دلسؤز؛ به تهنگومهاتنوم.

assign (ə-sin'), v.t. (1) ديارى كردن؛ دانان؛ ترخان كردن؛

(They ~ed him his own room.)

(2) پي سپاردن؛ دانان: (I was ~ed to watch the road.)

(3) به سمر دادان (نمرک، فرمان، خؤيندنوم)؛ پيدان (نمرک):

(The teacher ~ed the students a lot of homework.)

(4) ديارى كردن؛ دانان به هؤ؛ دانه پال:

(Jealousy was ~ed as the motive for the crime.)

(5) مافی خاورهنيثی دان به كسنيكي تر.

v.i. مافی خاورهنيثی دان به كسنيكي تر.

assignat (as'ig-nat'), n. پارهميكي كاهزه له كاشي شوپشي فهره ناسادا؛

دهرهمكرا (پشتيوانای دارايی زهوی وزاری دهست به سمر دا گراو بو)

assignation (as'ig-nā'shən), n. (1) دانان؛ ترخان كردن؛

ديارى كردن. (2) شتيكي دانراو، ديارى كراو، يا ترخان كراو.

(3) ژووان (به تاييهتی هي دلدارى نهيني).

(4) مافی خاورهنيثی دان به كسنيكي تر.

assignee (ə-sī'nē', as'ə-nē'), n. (1) كسنيك كه مافی خاورهنيثی

زهوی وزار يا شتي تری پي دهرتيت. (2) چيگر؛ نوينمري؛ بريكار.

assigner, assignor (ə-sin'ər), n. بگمري assign.

assignment (ə-sin'mənt), n. (1) دانان؛ ديارى كردن؛ ترخان كردن.

(2) نمرکی سمرشان؛ نمرکی پيئرو (قوتايی):

(The chemistry ~ was difficult.)

(3) (1) مافی خاورهنيثی پيدان.

(ب) تاپؤ؛ مافنامه.

assimilable (ə-sim'ə-lə-b'l), adj. (1) ده تووينننوم (خواردهممنی

له لهشا)؛ همرس دهكرتيت. (2) ده تووينننوم (په گهن).

(3) ده چيته ميشكهم.

assimilate (ə-sim'ə-lāt'), v.t. (1) گؤويشى خواردهممنی بؤ شانسی

زيئدمو پاش هملؤنی له پيفولهدا: (The body ~s food.)

(2) توهاندهممنی (په گهن)؛ قوتدان؛ كردن به به شيك له خؤ:

astronautics (as 'trə-nō'tiks), n.pl. فاسمانوان، زانستی ناسمانگری؛
 astronomer (ə-stron'ə-mēr), n. زانستی هاتوجوکردن بؤ مانگو ناستیره گهړوکه کانی تر.
 astronomical (as 'trə-nom'i-k'l), adj. (۱) تاییه تی به زانستی گهردون؛ تاییه تی به ناستیره ناسی
 (۲) له ژماردن نه هاتو؛ بڼ شومار؛ نیچگار زور: (- figures).
 -astronomically (adv.).
 astronomy (ə-stron'ə-mi), n. زانستی گهردون؛ گهردون ناسی؛
 astrophysics (as 'trō-fiz'iks), n.pl. فیزیای ناستیره ناسی؛
 زانستی لیکولینه و هی تاییه خور دیاره فیزیای بیه کانی ناستیره کان.
 -astrophysical (adj.); astrophysicist (n.).
 astutious (as-tōō'shəs, as-tū'shəs), adj. = astute.
 astute (ə-stōōt', ə-stūt'), adj. دانای زورزان؛ فیلباز؛ زوره.
 astylar (ā-stī'lēr), adj. بڼ کوله که.
 asunder (ə-sun'dēr), adv. (۱) پارچه پارچه کراو؛ لیکه جیا کراو؛
 چپرئو (Her heart was torn -).
 (۲) دور لیکه کراو؛ جیا کراو؛ جیا بوره؛ جیا:
 (Parents and children were driven - by the war.)
 adj. دور لیکه کراو؛ جیا.
 asylum (ə-sī'ləm), n. (۱) پناگانا؛ دانه؛ لانه؛ پنا؛ پنا بیری.
 (۲) پنا بیری؛ رامیاری (که دهریت به کمسک که رای گره بیت له دست
 میری و لانه کی خوی): (- political).
 (۳) شینخانه؛ نه خوشخانه؛ شینمکان؛ هژرانخانه؛ کلمه کارخانه.
 asymmetric (ā'si-met'rik, as'i-met'rik), adj. = asymmetrical.
 asymmetrical (ā'si-met'ri-k'l, as'i-met'ri-k'l), adj. خور؛
 لار؛ لاسنگ؛ ناپک؛ خوارو خنج
 asymmetry (ā-sim'i-tri, as-im'i-tri), n. خوری؛ لاری؛
 لاسنگی؛ ناپکی؛ خوارو خنجی.
 asymptote (as'im-tōt', as'imp-tōt'), n. هیلی نریک (بیرکاری).
 -asymptotic; asymptotical (adj.).
 asynchronism (ā-sinj'krə-niz'm, as-ij'krə-niz'm), n. نا-
 هارو کانی؛ پیکره برونه دان.
 asynchronous (ā-sinj'krə-nas, as-ij'krə-nas), adj. پیکره
 پرونه دانو؛ نامارکات.
 at (at; unstressed, ət), prep. (۱) له؛ لمارو
 (~ school; ~ heart)
 (۲) پرهو: (Look ~ him).
 (۳) پیا دا؛ پیا دا؛ پیا: (throw ~).
 (۴) لاسر: (We ate ~ the table).
 (۵) لویوه؛ له: (Come in ~ the front door).
 (۶) له: (Get the news ~ its source).
 (۷) له (شوی): (He is ~ the party).
 (۸) خه ریک؛ له: (He is ~ work).
 (۹) له: (They are ~ war).
 (۱۰) به؛ به هوی؛ پزی: (She was pleased ~ the sight).
 (۱۱) به پزی؛ به گوروی؛ به: (~ will).
 (۱۲) له ژیر: (We are ~ their mercy).
 (۱۳) به: (~ five dollars each).
 (ب) له: (~ twenty miles per hour).
 (۱۴) له (کات): (~ that time; ~ six o'clock; ~ sixty-five).
 (۱۵) به: (~ a trot).
 at last, له واییدا؛ له نه چا دا.

at least, هچ نه بیت؛ به لای کمه و.
 at once, (۱) پیکسر؛ دسته جی: (۲) له همان کاتا.
 at (the) most, پهری لوی پهری.
 ataman (at'ə-man'), n. سهرؤ کیکی کوزاخی.
 ataraxia (at'ə-rak'si-ə), n. هیمنی؛ له سرخوی.
 ataraxic (at'ə-rak'sik), n. دهرمانی هیمنه کرمه.
 ataraxy (at'ə-rak'si), n. = ataraxia.
 atavic (ə-tav'ik), adj. تاییه تی به پایرو دایره هره گه و.
 atavism (at'ə-viz'm), n. (۱) له پایرو دایره هره گه و چوون؛
 دهرکوتنی تاییه خوی باور و پایری کون له نه و هی نیستادا که له پشته
 نریکه کاتا، واته یا وک دایکه نه و و.
 (۲) گه رانه بؤ سرچاوه؛ گه رانه بؤ بایه تی کون.
 -atavist (n.); atavistic (adj.).
 ataxia (ə-tak'si-ə), n. نه وایلی پیکسنتی بزواندنای خوریستی
 ماسولکه؛ کار بون نه کوانی ماسولکه کانی لهش پیکه و.
 ataxic (ə-tak'sik), adj. تاییه تی به کار بون نه کوانی ماسولکه کانی
 لهش پیکه و.
 n. کمسک که توانای پیکسنتی کاری خوریستی ماسولکه کانی هیمنت.
 ataxy (ə-tak'si), n. = ataxia.
 ate (āt), past tense of eat.
 -ate (āt), (۱) بوون (گه و بوون)؛ بوون به؛
 (mature, evaporate)
 (۲) وایکون: (invalidate, sublimate).
 (۳) بوون به هوی: (salivate).
 (۴) لیدان (دهرمان)؛ کوتان؛ کون: (vaccinate, refrigerate).
 (۵) به جوړکی تاییه تی کون: (delineate).
 (۶) تیکون: (oxygenate). (۷) - یی؛ و معای: (collegiate).
 (۸) پر له؛ به؛ دار: (passionate). (۹) کولو؛ وایکولو: (animate).
 -ate (āt, it), (۱) کار به دست؛ کار به دست تاییه تی؛
 پله و پای: (directorate, potentate).
 (۲) ژور و مستکرو (کیما): (nitrate).
 atelier (at'el-yā'), n. ستودوی نیگار کیش؛ کارخانه.
 athanasia (ath'ə-nā'zhi-ə, ath'ə-nā'zho), n. نه وری؛
 ژانی هتاهه تایی.
 atheism (ā'thē-iz'm), n. خوانه ناسی؛ پروانه بوون به خوا؛ کافری.
 atheist (ā'thē-ist), n. خوانه ناسی؛ خوانه به رست؛ کافرا؛ بڼ پروا به خوا.
 atheistic (ā'thē-is'tik), adj. تاییه تی به بڼ پروایی به خوا؛
 تاییه تی به خوانه ناسی؛ کافری.
 -atheistical (adj.); atheistically (adv.).
 atheling (ath'əl-ij), n. میر یا شازاد میکی نه نگلؤ ساسکسوی.
 Athena (ə-thē'nə), n. نسینا؛ بانور خوی ژیری و هرنو و شرو شوپ.
 (له ناسانی یونانی).
 athenaeum (ath'ə-nē'əm), n. (۱) [A-]، پهرستگای "نسینا"
 له پایته ختی یونان که جن کوی نویسرو زانایان بوو.
 (۲) کویکی و ژیری یا زانستی. (۳) کتیخانه؛ ژوری خوینده و.
 Athene (ə-thē'nē), n. = Athena.
 Athenian (ə-thē'ni-ən), adj. قاییه تی به "نسینا" ی پایته ختی
 یونانو دانیشقور کانی.
 n. (۱) دانیشقور میکی "نسینا" ی پایته ختی یونان؛ نسینی.
 (۲) هارو لای میکی "نسینا" ی کون.
 Athens (ath'inz), n. نسینا (پایته ختی یونان).
 athermancy (ā-thū'r-mən-si), n. تیکسی گه رما کار تینه کون.
 athermanous (ā-thū'r-mə-nəs), adj. تیکسی گه رما کار تینه کمر.
 atherosclerosis (ath'ēr-ō-skli-rō'sis), n. هچ بونی دهرمانی
 خوین؛ تسکبوون و هرو بگیروستنی دهرمانی خوین (له خویشی زانی).

athirst (ə-ˈθɪrst), adj. (1) [Archaic & Poetic] تینور.

athlete (ath-ˈlɛt), n. (2) به پەرۇش (بۇ شەتەك).

athlete's foot, شۇنچى شىنداردا دەرى و توشى قاچى وەرزىشكار دەپنەت و دەپنەت بە ھۆى خورۇپمەكى نۇد بە تاپبەشى لەننران پەنچەى پىندا.

athletic (ath-let-ˈɪk), adj. (1) وەرزىشى.

(2) چالان؛ بەھنزا؛ بەھنزو ماسولكەدار وەك وەرزىشكار: (an ~ person).

-athletically (adv.); athleticism (n.).

athletics (ath-let-ˈɪks), n.pl. وەرزىش.

athwart (ə-ˈθwɔrt), prep. (1) لەم بەرەوە بۇ ئەوبەر؛ بەسەر.

(2) دۇا؛ پىنچەوانە.

adv. (1) بە شەفتوول؛ لەم بەرەوە بۇ ئەوبەر؛ بەسەر.

(2) بە پىنچەوانە؛ دۇا؛ پىنچەوانە.

-atic (at-ˈɪk), باشگىرنە بەماناى: تاپبەتى بە؛ لەم بابەتە؛ ھى:

(lymphatic, chromatic)

atilt (ə-ˈɪlt), adj. & adv. لار؛ خوار؛ بەلادانگەرتوو.

atingle (ə-ˈtɪŋɡl), adj. بەجۇش؛ بەجۇش و خۇش.

-ation (ə-ˈʃən), باشگىرنە بەماناى: (1) كران؛ كران:

(strangulation, negotiation, translation)

(2) بار؛ دۇخ: (isolation, moderation).

(3) نەتجاسى كار: (civilization, dramatization).

-ative (ə-ˈtɪv, ə-ˈtɪv), باشگىرنە بەماناى: پەپورەندىدار؛ وەك:

(illustrative, demonstrative, authoritative)

atlantes (at-ˈlan-tɛz), n.pl. پەپكەرى پىناو بەپىنە يا بە چەماوەپى كە لەبىرى كۆلەكە بەكار دەھىنرەت (خانۇوسازى).

Atlantic (at-ˈlan-tɪk), adj. تاپبەتى بە نۇقپانۇوسى ئەتەسى.

n. نۇقپانۇوسى ئەتەسى.

Atlantis (at-ˈlan-tɪs), n. دورگەپمەكى ئەفسانەپىپە كە گواپە لە نۇقپانۇوسى ئەتەسىدا پورەو نوقوم پورە.

(1) لە ئەفسانەى پۇنانىدا: (1) فېلەتەنەكە كە بە ناچارى Atlas (at-ˈlæs), n.

ناسمانى لەسەر شانى پراگرتوو. (ب) خوداى كۆلەكەكانى ناسمان.

(ج) پاشاپەكە كە گراو بە شاخ.

(2) كەسپىكى بارگران.

(3) [-ə], پەرتووكى نەخشەى زەوى.

(4) [-ə], پەرتووكىكە كە بە نەخشە و پۇنەو باسپكە پورن بكاتەو:

(an anatomical ~)

(5) [-ə], كاغەزى گەورەى و پىنەكران.

(6) [-ə], پەپورەى لاسەرووى مل؛ لاسەرووى گەردەمل.

(7) [-ə], پەپكەرى پىناو بەپىنە يا بە چەماوەپى كە لە باتى كۆلەكە بەكار دەپنەت (خانۇوسازى).

atman (ät-ˈmən), n. (1) گىاشى موقۇ.

(2) [-A], گىاشى كشت جىهان (كە سەرچاوەى گىاشى ھەموو ئادەمىزادە).

atmosphere (at-ˈmæs-fɛr), n. (1) بەرگەھەوا؛ ھەواى دەورەپەرى

گۆزى زەوى. (2) ھەواى گازى دەورەپەرى نەستىزە و نەستىزەپى گەردەك.

(3) چۇنچى دەورەپەر: (a nice ~; a restaurant with ~;

There is an ~ of calm and peace in the country that is quite different from the ~ of a big city.)

(4) پۇنانەپمەكى پەستانە برىتەپە لە ۱۶، ۶۹ پاورن لەسەر پەك فېنچ دوجا (فېزىا).

atmospheric (at-ˈmæs-fɛr-ɪk), adj. (1) تاپبەتى بە بەرگەھەوا؛

تاپبەتى بە ھەراى دەورەپەرى گۆزى زەوى: (- disturbances).

(2) تاپبەتى بە چۇنچى دەورەپەر.

-atmospherical (adj.); atmospherically (adv.).

atmospheric pressure, پالەپەستىزى ھەرا؛ پەستانى ھەرا.

atmospherics (at-ˈmæs-fɛr-ɪks), n.pl. (1) خەشەخشى رادىو (كە)

لە پالەپەستىزى كارمىپەپەو لە ھەرادا پەپدادەپنەت.

(2) ھۆى ئەم خەشەخشە.

atoll (a-ˈtɒl, a-ˈtɒl, ə-ˈtɒl), n. دورگەپمەكى شۇلان خپە بەدەورى

نەخشەكە تاودا.

atom (a-ˈtɒm), n. (1) تۇزقان؛ نەختان؛ نەختەك.

(2) ئەتۇم؛ گەردەپەلى ئەتۇم؛ سەرچاوەى ووزە.

atombomb (at-ˈtɒm-bɒm), n. بۇمباى ئەتۇم.

v.t. بۇمباى ئەتۇم پىپادان.

atomic (ə-ˈtɒm-ɪk), adj. (1) ئەتۇمى: (~ bombs).

(2) نۇد پوروك؛ پىكۆلە.

Atomic Age, چەرخى ئەتۇمى: چەرخى بەكار ھىنانى ھىزى ئەتۇمى

بۇ خپروخۇشى ئادەمىزادو چەنگىش (لە سالى ۱۹۴۲ بەدراوہ).

atomic bomb, بۇمباى ئەتۇم؛ بۇمباى گەردەپەلى.

atomic energy, ووزەى ئەتۇم؛ ھىزى ئەتۇم.

atomicity (at-ˈə-mɪ-s-ɪ-ti), n. (1) گەردەپەلىپىن؛ لە ئەتۇم پىنكەتان.

(2) (1) ژمارە يا سەرچەمى گەردەپە لە گەردەپەكدا. (ب) ھار ھىزى (كېمىا).

atomic number, ژمارەى ئەتۇمى: ژمارەپەكە بۇ پىنناسىنى مادەى

كېمىپاى و پەپورەندى لەگەل ماددەكانى تودا بەكار دەھىنرەت.

atomic theory, تپوزى ئەتۇمى (كە نەطىت ھەموو شەتەك لە گەردەپە پىنكەتورە).

atomism (a-ˈtɒm-ɪz-ɪz-əm), n. تپوزىپەكە نەطىت: جىهان لە گەردەپە

پىنكەتورە ئەم گەردەپەنەش بەش بەش ئاگرتىو لەناو نابرىن.

atomize (a-ˈtɒm-ɪz-ɪz), v.t. (1) لەپەك جىكار دەنەو ئەتۇمەكان.

(2) پارچەپارچەكرەن؛ لەپەك جىكار دەنەو. (3) بە پزگەردى شە.

atomizer (a-ˈtɒm-ɪz-ɪz-ər), n. پزگەر (تامپن)؛ تامپن پەپزگەرى پۇن.

atoman, يا شەلى تر.

(1) ئەتۇم؛ گەردەپە.

(2) بونەمەرىكى پىكۆلە.

ناساز (ناواز، مۇسپقا).

atonal (ə-ˈtɒn-əl), adj.

-atonal (n.): atonality (n.).

(1) تاوان، گوناھ، يا ناھەقى سەپنەو بە

سزاجەشتن؛ سزای خۇ چەشتن؛ گوناھ پاكردنەو بە سزاجەشتن:

(How can I ~ for hurting your feelings?; to ~ for one's wrongdoing)

(2) [Obs.], پەك ئەوا كران؛ گونجان؛ ھاواواز پورن.

atonement (ə-ˈtɒn-ə-mənt), n. (1) گوناھ پاكردنەو بە سزاجەشتن؛

سەپنەوئەى تاوان، گوناھ، يا ناھەقىپەك بە سزاجەشتن:

(This was his ~ for his sins against humanity.)

(2) [-A], (1) سزاجەشتنى عىسا (بە ھەلواسىنى) بۇ سەپنەوئەى تاوانى

ئادەمىزادو خوداى خۇشپورنى. (ب) خوداى خۇشپورنى ئادەمىزاد.

(1) بىن ھىز (لەش)؛ لاواز.

(2) ھىز نەخراو سەر (ووشە، پزگە)؛ نەگراو.

(3) [Rare], تاپبەتى بە دەنگىكى بەئاستەم بىزراو (دەنگناسى).

n. پزگە يا ووشەپمەكى ھىز نەخراو سەر.

(1) بىن ھىزى (لەش)؛ لاوازى.

(2) ھىز نەخشەنەسەرى پزگە يا ووشەپەك.

atop (ə-ˈtɒp), adj., adv. & prep. لەسەر:

(~ the tree, house, etc.)

-ator (ə-ˈtɛr), باشگىرنە بەماناى: پەك:

(aviator, arbitrator)

-atory (ə-ˈtɔr-ɪ, ə-ˈtɔr-ɪ), باشگىرنە بەماناى: تاپبەتى بە:

(explanatory, exclamatory)

atrabilious (at-ˈræ-bɪl-ɪ-əs), adj. Also atrabiliar, (1) غەمبار؛

ھەمىشە دلەنگ؛ مات و مەلور. (2) ھەمىشە مەراقى لە دەوروستى خۇرو

سكا لەكەرى تاپبەن لە دەست نەخۇشى.

attendance

attendance (ə-ten'dəns), n. (۱) چاودیزی؛ ناگاداری کردن؛ (۲) سهرموکاری. (۳) نامادهبوون له قوتابخانه، کۆز، یا شوئینیک. (۴) ژماره‌ی بهشداریبووان یا نامادهبووان (کۆزبونره، پۆل قوتابخانه، سینما، یاریگا... هتد)

attendant (ə-ten'dənt), adj. (۱) چاودیزیکەر؛ خزمه‌تکار؛ (۲) نامادهبوو له دیار؛ (the ~ nurse)

(۳) له‌گه‌ل؛ له‌تند؛ (~ difficulties)

(۱) به‌رده‌ست؛ خزمه‌تکار. (۲) کەسیکی نامادهبوو له شوئینیک یا کارتیکا. n. (۳) شتی له‌گه‌ل؛ نامادهبوو؛ ئاوه‌ل (شت، دۆخ).

attention (ə-ten'shən), n. (۱) سهرنج؛ سهرنجدان؛ گوئیگرتن؛ گوئی پرایعی کردن؛ گوئی پیدان؛ (Pay ~ to your teacher.; Pay ~ to what you're doing.)

(۲) پارهمتی؛ چاره‌کران؛ (The injured man received ~ at the nearest hospital.)

(۳) توانای سهرنجدان یا گوئیگرتن.

(۴) زمان شیرینی؛ ره‌فتار جوانی له‌گه‌ل خه‌لکدا؛ به‌تنگ خه‌لکوه هاتن.

(۵) (pl.)، خاترا نه؛ چاکه؛ سهرنج پیدان؛ (A pretty girl usually receives more ~s than a plain girl.)

(۶) (۱) ووریابوون (مەشقی سهریان. (ب) ووریا به؛ come to attention, ووریابوون (مەشقی سهریان)

draw one's attention, سهرنج راکیشان.

stand at attention, ووریابوون (مەشقی سهریان).

attentive (ə-ten'tiv), adj. (۱) گوئی پاکر؛ گوئیگر؛ سهرنجدر؛ ووریا؛ گوئی پرایه؛ (an ~ audience)

(۲) زمان شیرین؛ به‌تنگه‌وه‌هاتوو؛ دلسۆزو دل پاکر؛ (an ~ husband)

-attentively (adv.); attentiveness (n.).

attenuant (ə-ten'ü-ənt), adj. (۱) یوونکهرمه؛ ماده‌ی شلکهرمه

attenuate (ə-ten'ü-ät), v.t. (۱) تەنگ کردن؛ بچووکه کردنمه؛ (۲) شل کردنمه؛ یوونکردنمه؛ (۳) بئ هیز کردن؛ کەمکردنمه (توندوتیژی، بایه‌خ، هیز. (۴) بئ هیز کردن (میکرۆب)؛ له کوشنده‌یی کەمکردنمه.

v.i. یوون بوونمه؛ شل بوونمه؛ بئ هیز بوون؛ کەم بوونمه.

adj. شل؛ یوونکراوه؛ کەم کراوه؛ بئ هیز.

-attenuable (adj.); attenuation (n.).

attest (ə-test'), v.t. (۱) پشتگیری کردن؛ راستی شتی؛ لایه‌نگرتن؛ شایه‌تی بۆ دان (۲) مۆزکردن (دادگه‌ری)؛ پەسه‌ندکردن.

(۳) پیشاندان؛ دهرخستن؛ به‌نگه‌بوون بۆ؛ (His rapid promotions ~ed to his ability.)

(۴) سوئنددان؛ دادگا)

v.t. (~ to), (I ~ to his innocence.) شایه‌تی بۆ دان؛ -attester; attestor (n.).

attestation (at'es-tā'shən), n. (۱) لایه‌نگری؛ شایه‌تی بۆ دان. (۲) شایه‌تی؛ گه‌واهی. (۳) به‌نگه.

Attic (at'ik), adj. (۱) تایه‌تی به شاری "نەسینا" (پایته‌ختی یۆنان. (۲) تایه‌تی به "نەسینا" و دانیشتوو‌ه‌گانی و کلتور‌ه‌که‌ی. (۳) کلاسیکی؛ ساده (شیوان).

n. (۱) زمانی یۆنانی "نەسینا". (۲) کەسیکی نەسینایی.

attic (at'ik), n. خانه‌ی نیوان بنمچ و سهریان (له خانووی سهریان لژی) پۆژئاواییدا شتوومه‌کی تیندا هه‌له‌مگه‌ریت.

Attic faith, یه‌رواوه‌ری پێتوو هه‌ج کارتینه‌که‌ر. attire (ə-tir'), v.t. پۆشین؛ جل‌وبەرگ له‌به‌رکردن؛ جلی جوان له‌به‌رکردن. n. (۱) جل‌وبەرگی جوان؛ جل‌وبەرگ.

atypical

(۲) شاه‌ی به‌رانمکینوی. attitude (at'a-tōōd', at'a-tūd'), n. (۱) پۆژ؛ شوئیه‌ی وه‌ستان (که). (۲) هه‌لوئەست؛ باری هه‌ست به‌رامبه‌ر به‌ ده‌رووبه‌ر؛ هه‌ست به‌رده‌بیرت. (۳) هه‌لوئەست؛ باری ته‌ناته‌ت پاش گۆپانی (She has a friendly ~ toward all; a positive ~ toward life; a negative ~)

attitudinize (at'a-dōō'd'n-iz', at'a-dū'd'n-iz'), v.t. پۆژ- لێدان.

attorn (ə-tūm'), v.t. (۱) به‌چینه‌بێشتنی دهرمه‌گێته‌ر کارکردن بۆ دهرمه‌گێته‌ری تر. (۲) به‌ کرێ گرتنی هه‌مان زه‌وی ته‌ناته‌ت پاش گۆپانی خاوه‌نه‌که‌ی.

attorney (ə-tūr'ni), n. پارێزهر؛ نوێنه‌ر (دادگه‌ری).

power of attorney, به‌روانا‌مه‌ی ده‌سه‌لاتی نوێنه‌ری (که ده‌یده‌یت به‌ کەسیک بۆ ئه‌مه‌زاکردن له‌بایه‌تی خۆت و چینه‌چینه‌کردنی کاروباریک که خۆت له‌وئ نه‌بییت): (to give someone power of attorney)

attorney at law, = attorney.

attorney general, (۱) پارێزهری گه‌شتی. (۲) [A-G-], وه‌زیری داد له‌ئه‌مه‌ریکا.

attract (ə-trakt'), v.t. (۱) راکیشان بۆ لای خۆ؛ (A magnet ~s iron filings.)

(۲) دله‌پانن؛ دل راکیشان؛ (Her beauty ~ed people.)

(۳) سهرنج راکیشان؛ (to ~ attention)

attraction (ə-trak'shən), n. (۱) راکیشان؛ دل راکیشان. (۲) هیزی راکیشان. (۳) جوانی؛ دله‌پانی. (۴) شتی دله‌پان؛ (the ~s of a big city)

(۵) په‌که‌ری راکیشان (فیزی).

attractive (ə-trak'tiv), adj. جوان؛ دله‌پان؛ نێسک سووک؛ (an ~ girl, place, offer, etc.)

attractiveness (ə-trak'tiv-nis), n. جوانی؛ دله‌پانی.

attributable (ə-trib'yoo-tə-b'l), adj. ده‌مه‌ریته‌پال؛ داده‌نوێت به. (His success is not ~ to hard work but to good luck.)

attribute (ə-trib'yoot), v.t. (۱) دانان به‌ هی کەسیکه (به‌رهمه‌ی هه‌ناری یا نووسین)؛ دانان به‌ هۆ؛ خه‌ستنه‌ل؛ (The play is ~d to Shakespeare.; He ~s his poverty to bad luck.)

(۲) تایه‌ه‌خۆ؛ پێناسه؛ سبه‌ته‌ی تایه‌ه‌تی؛ n. (Mercy is an ~ of God.; Politeness is an ~ of a gentleman.)

(۳) نیشانه؛ (The crown is an ~ of Kingship.)

(۴) ئاوه‌لناو (پێژمان)

attribution (at'rə-bū'shən), n. (۱) دانه‌پال؛ دانان به‌ هی کەسیک. یا به‌ هۆی شتی. (۲) تایه‌ه‌خۆ؛ نیشانه.

attributive (ə-trib'yoo-tiv), adj. (۱) تایه‌ه‌تی به‌ دانه‌پال. (۲) نیشانه‌یی؛ تایه‌ه‌خۆیی. (۳) ئاوه‌لناوی.

n. ئاوه‌لناو (پێژمان).

attrite (ə-trīt'), adj. [Rare], سوووا (به‌ لێخه‌ستی)؛ خووروه.

attrition (ə-trish'ən), n. (۱) سووان (به‌ لێخه‌ستی)؛ داخووان. (۲) هیز لێ برین و ماندووکردنی به‌روام؛ (a war of ~)

(۳) په‌شیمان بوونمه له‌ ترمی سه‌زا (تاین).

attune (ə-tōōn', ə-tūn'), v.t. (۱) سازکردنی نامێزیککی مۆسیقا. (۲) یه‌که‌ نه‌وا کردن؛ یه‌که‌خه‌ستی (تاوازی مۆسیقا)؛ گوئیچاندن.

atwain (ə-twān'), adv. [Archaic or Poetic], به‌ لوه‌ کهرتوه؛ (to cut ~)

atypical (ā-tip'i-k'l), adj. ناگاسایی؛ ئاوه‌زه؛ بئ وینه (بۆ کەس یا شتی تر)؛ جیا؛ (He is ~ of his countryman.; This event is ~ of this town;)

It is ~ of him to be inconsiderate.)

aubade (ô bād'), n. مۇسقىي ئەيىبانو بەرەبەيان.

auburn (ô bĕrn), adj. & n. قاوۋىي سۈرۈرۈر.

au contraire (ô kōn'trâr'), مەنپەئەتتە.

au courant (ô kōō'rân'), ئاڭدار؛ ئاڭدارى ھەمىو پۈرۈدۈرۈڭە.

auCTION (ôk'shən), n. ھەراج؛ ھەرات.

v.l. ھەراج كۈرۈن؛ خىستەنە مەزاتتە؛ مەزات كۈرۈن.

suction off, ھەراج كۈرۈن؛ مەزات كۈرۈن.

put up for auction, خىستەنە مەراتتە؛ خىستەنە ھەراجتە.

auCTION bridge, جۈزۈڭكە لە يارى " بروج " (كە يارى يەككى كاغەزە).

auCTIONeer (ôk'shən-êr'), n. دەقان؛ مەراتتەكەر؛ ھەراجچى.

v.l. ھەراج كۈرۈن؛ مەزات كۈرۈن.

audacious (ô-dâ'shəs), adj. (۱) چاۋنەتسى؛ ئازا؛ بىياڭ؛ چاۋقايم.

(۲) بىن شەرم؛ بىن ئاپورۇ؛ بىن ھەيا؛ پۈرۈھمەلراۋ.

audacity (ô-das'ə-ti), n. (۱) ئازايرى؛ چاۋنەتسى؛ بىياڭكى.

(۲) پۈرۈھمەلراۋى؛ پۈرۈھاتن؛ بىن ھەيايى؛ بىن ئاپورۇ؛ چاۋقايمى.

(۳) كۈرۈدەيەككى بىن ئاپورۇنە يا پۈرۈقايمانە.

audibility (ô'də-bil'ə-ti), n. بەرزى دەنگۈ بىستىرەنى؛ بىستىراۋى.

audible (ô'də-b'l), adj. ئۈمۈندە بەرزە دەتوانىرت بىستىرت؛

دەبىستىرت (an ~ sound).

audibly (ô'də-bli), adv. بە دەنگى بەرز؛ بە دەنگىكى ئۈمۈندە بەرز كە

بىستىرت.

audience (ô'di-əns, ôd'yəns), n. (۱) كۈنگران؛ بىنەران.

(۲) خۈنەران؛ كۈنۈنۈن؛ كۈنۈن؛ (He writes to a small ~).

(۳) كۈنگران؛ كۈنۈن؛ بۈۈن؛ بىستىن.

(۴) ھەل پۈۈنكۈرۈدەي پۈرۈباۋەپۈ ھەلۈتسى خۇ.

(۵) دىدەنە كەسكىكى كەپۈرە (to have an ~ with the Pope).

audient (ô'di-ənt), adj. كۈنگر.

audile (ô'dil), adj. ئايبەتتى بە بىستىن؛ ئايبەتتى بە كۈنگران.

n. كەسكىكە ھەستى بىستىنى بەھىزتەرە لە ھەستى بىنجىۋ ھەستەكانى تىرى.

audio (ô'di-ô'), adj. (۱) دەنگى؛ ئايبەتتى بە دەنگ.

(۲) ئايبەتتى بە دەنگ بۆۈگۈرۈدەي.

(۳) ئايبەتتى بە بىستىن.

(۴) بەشى دەنگ لە تەلەفونۇنۇڭدا.

n. (۱) بۆۈگۈرۈدەي بىستىنى دەنگ؛ ئاردن يا ۋەرگرتنى دەنگ.

(۲) دەنگى بىستراۋ.

audio- (ô'di-ô, ô'di-ə), پىنشىڭرىكە بەماناى؛ ئايبەتتى بە بىستىن؛

بىستىن؛ ئايبەتتى بە كۈنگران (audiometer, audio-visual).

audiology (ô'di-ol'ə-jī), n. زانستى بىستىنۋ نەخۇشى كۈنۈنۋ

بىستىنۋ چارەسەركۈرۈشى.

audiometer (ô'di-om'ə-tēr), n. پىئومەرى ئواناى بىستىن يا

بەرزىۋ نىرمى دەنگ.

audio-visual (ô'di-ô-vizh'ōō-əl), adj. ئايبەتتى بە بىستىنۋ

بىنجىن؛ ئايبەتتى بە بىستىنۋ بىنجىن لە فېرېۋوندا.

audio-visual aids, ھۈى بىستىنۋ بىنجىن (لە فېرېۋوندا)؛

ھۈى پۈۈنكۈرۈدەي لەرىۋى بىستىنۋ بىنجىنەۋ (بەتايەتتى لە قوتابخانەدا).

audiphone (ô'də-fōn), n. ئامبىرى پىن بىستىن (بۇ كۈنگرانەكان)؛

بىستۈك.

audit (ô'dit), n. (۱) پىچاۋنەۋەي ھىسابات (كۆمپانىيا، بازرگانى)؛

ۋورۈدكۈرۈدەي لىستەى ھىساب. (۲) پىچاۋنەۋەي لىستەى باجى كەسكىك يا

كۆمپانىيايەك لەلايەن مېرىيەۋە (تا بىزانىرت ئايا باجى تەۋارىمان دلۋە يان تا).

(۳) بىرخىزە يا تاۋوتۈنۈ كۈرۈنى ھىسابات. (۴) ھىساباتىكى تاۋوتۈنۈ كۈرۈ.

(۵) دىرا بەيانى ھىساباتىك.

v.l. (۱) پىچاۋنەۋەي ھىسابات (كۆمپانىيا، بازرگانى). (۲) (ئۈمۈرە دوۋ بىيەنە).

(۳) دانىشتن لە پۇلىكى زانكۇداۋ كۈنگران بەن ئۈمۈرە ھەم كەسە قوتابى بىت

لەر پۇلدە: (He always ~s a class or two).

audition (ô-dish'ən), n. (۱) بىستىن؛ كۈنۈن؛ بۈۈن؛ ھەستى بىستىن؛

كۈنگران. (۲) دىدەنە نەكتەرۈ مۇسقىلاۋەن بۇ پاكۋېس كۈرۈنىان پىنشى

ھەلۈرۈدىان بۇ فىلم يا شانۇگەرىيەك.

v.l. پاكۋېس كۈرۈنى نەكتەرۈ ھەلۈرۈدىان بۇ فىلم يا شانۇگەرىيەك:

(The director ~ed many people for the part.)

v.l. خۇ پىنشىكەش كۈرۈن بۇ پاكۋېس كۈرۈن پىنشى ھەلۈرۈدىان بۇ شانۇگەرىيە يا

فىلمىك: (She ~ed for a few films but never got any part.)

auditor (ô'də-tēr), n. (۱) ۋورۈدكۈرۈەي ھىسابات؛ پىچاۋۋەۋەي

لىستەى باج (لەلايەن مېرىيەۋە). (۲) كۈنگر.

(۳) قوتابى كۈنگر (لە پۇلىكى زانكۇدا بەن ئۈمۈرە قوتابى بىت لەر پۇلدەدا)؛

كۈنگر (دانىشا).

auditorium (ô'də-tôr'i-əm, ô'də-tôr'i-əm), n. (۱) ھۈلى

كۈنگران (قوتابخانە، كلىسە، سىنەما).

(۲) ھۈلى كۈشى كۈنفرانس؛ ھۈلى كۈبۈۋنەۋە.

auditory (ô'də-tôr'ī, ô'də-tôr'ī), adj. ئايبەتتى بە بىستىن؛

ئايبەتتى بە ھەستى بىستىن؛ بىستىنى: (the ~ nerve).

(۱) كۈنگرۈتۈۋان (ناھەتتى مۇسقىلا، ۋوتار... ھتە)؛ بىنەران.

n. auditorium (۲) شارۋا؛ كارامە.

au fait (ô'fe'), لەناۋچەرگەكەبەرە؛ لەناۋچەرگەكەبەدا؛ لەگەرەدە.

au fond (ô'fōn'), خواجاۋىز (ھەتاكو)

auf wiedersehen (ouf vœ'dēr-zā'ən), بىمەكتى دەگەبىنەۋە.

Aug., = August.

augend (ô'jend, ô-jend'), n. ئۈمۈرەكە كە ئۈمۈرەكى تىرى بۇ

زىادكرايت يا خرابىتەسەرى.

auger (ô'gēr), n. دەرۋەشە؛ دەرۋەش.

ought (ô:t), n. [Archaic]. (۱) شتىك؛ ھەج شتىك؛

(What's ~ but as 'tis valued?)

(۲) سىفرا ھىج.

adv. ھىج؛ بە ھىج جۈرۈك.

augment (ôg-ment'), v.t. (۱) كەۋرەكۈرۈن؛ بەھىزكۈرۈن؛ زۆرۈكۈرۈن؛

زىادكۈرۈن: (to ~ one's income, influence, etc.; to ~ its forces).

(۲) زۆرۈكۈرۈدەي دەنگ (زىزان).

v.l. ئۇرۋون؛ زىادبۈۈن؛ كەۋرەبۈۈن.

(۱) زىادە؛ ئۇرۋون. (۲) زۆرۈكۈرۈدەي شىپەبۈۈتتى سەرھەلپى يا كۈرۈنى

پىتەبۈۈتتىكى زىادە بە پىنشىڭرى كۈرۈر بۇ پىشانداى كاتى پاپۈرۈۋە لە زىمانى

سانسكىرتىۋى يۇناتىدا (زىزان).

augmentation (ôg'men-tā'shən), n. (۱) زىادكۈرۈن؛ زىادبۈۈن؛

كەۋرەكۈرۈن. (۲) زىادە؛ شتى خراۋەسەرى.

augmentative (ôg-men'tə-tiv), adj. (۱) زىادبۈۈر زۆر دەكرىت؛

تواناى زىادبۈۈنى ھەيە. (۲) بەھىزكەرى ۋوشە يا مانا: (an ~ prefix).

n. پىنشىڭر، پاشڭر، يا بەھىزكەرى ماناى ۋوشە (زىزان):

(Perdurable; eat up)

augur (ô'gēr), n. ئوقۇلەنلەندەر؛ بۇقۇرۈنەر؛ پىنشىبىنكىر.

(۱) ئوقۇلەنلەندەر؛ بۇقۇرۈنەر؛ پىنشىبىنى كۈرۈن.

v.t. & v.l. (۲) نىشانەى شتىك بۈۈن (باش يا خراب) لە دۋاۋۇرۈدا؛

(It ~s well for us.; It ~ ill for us.)

augur ill, نىشانەىكى بەسۈۋە يا خرابە؛ نىشانەى نەھاتە.

augur well, نىشانەىكى باشە؛ نىشانەى بەھاتە.

augury (ô'gyēr-ī), n. (۱) ئوقۇلەنلەندەر؛ پىنشىبىنى كۈرۈن.

(۲) كۇپى خۇ ئىدادانۋادىنى ئوقۇلەنلەندەرگە يا پىنشىبىنكىرگە.

(۳) نىشانەى بەھات يا نەھات.

August (ô'gəst), n. مانىكى ھەشتەسى سالنامەى فەرەنگى؛ ئاب؛

گەلاۋۇن.

august (ô-gust'), *adj.* شکوہ دار؛ بشکوه؛ بهسام؛ بهرزا؛ پایہ برزا؛
 بلند؛ پربرزا؛ بهرین.
auk (ôk), *n.* نۆک؛ بالندیمیکی قاج تهناری کلسو بال کورتی قلموہ لہ
 دھریا کانی ناکوردا دھڑی.
au lait (ô'le'),
auld (ôld), *adj.* [Dial. & Scot.], = old.
au naturel (ô'nâ'tu'rel'), (۱) سروشت ناسایی. (۲) پورت.
 (۳) سادہ؛ خواردممنی؛ به پورتی کولو؛ نھرا زینتراوہ (خواردممنی)؛
 نھکولو
 aunt (ant, änt), *n.* پوورا؛ میمک
 auntie, aunty (an'ti, än'ti), *n.* پوورا (لہ پوری خوشبوستی یا
 زور لیبوہ نرک بوونموہ).
aura (ô'ra), *n.* (۱) شقینگی نھینتراو لہ هموا (وہک پونی گول).
 (۲) تاییہ خنیمک لہ کھسیک دھبارت؛ (فلان کھس پوروزی لی دھبارت)؛
 ههستیگی تاییہتی کہ لہ کھسیک یا شقینک دھبیتھوہ خھک ههستی پھ دھکن؛
 تریفہ: (He has an ~ of grandeur about him.)
 (۳) تھوروزی بای پھیدابوہ لہ تھوروزینگی کاره باوہ.
 (۴) موچرکھ؛ تھوروز (کہ به لھندا نیت پئیش فن لئیھان).
-aural (*adj.*).
aural (ô'ral), *adj.* تاییہتی به گوئی و ههستی بیستن؛ دھبیسترت؛
 تاییہتی به بیستن.
aureate (ô'ri-it), *adj.* (۱) زینری؛ زینری؛ زھرکھش کراو.
 (۲) پاراوہ؛ زور جوان؛ نایاب.
aureola (ô-rê'ô-la), *n.* = aureole.
aureole (ô'ri-ôl'), *n.* (۱) تریفگی دھوری سھری پیارچاکان (تاین).
 (۲) خھرمانگی مانگ یا پور.
aureomycin (ô'ri-ô-mi'sin), *n.* نوروزمایسین؛ دھرمانیکی
 میکروب کوڑھ وھک پھنسلین وایہ
au revoir (ô'ra-vvâr'), [Fr.], خواھافیز؛ هھتا یه کتری دھبیتھوہ).
auri- (ô'ri),
auric (ô'rik), *adj.* پئیشگرنگه به مانای؛ گوئی: (auriform).
auricle (ô'ri-k'l), *n.* زینری؛ زینری؛ زھری تئیدایہ
 (۱) کھرکھگی گوئی
 (۲) گونچکولگی دل؛ یه کئیکه لہ دوو بوشاییمگی سھرموہی دل.
 (۳) نھندا منیکی لہ گونچکھ چوو (پوورہ، گیاندان).
auricula (ô-rik'yoo-lə), *n.* (۱) گولہ به ماره؛ گھ کانی لہ گوئی وورج.
 دھجن، (۲) auricle.
auricular (ô-rik'yoo-lər), *adj.* (۱) تاییہتی به بیستن؛
 تاییہتی به گوئی (۲) به گوندا چرینتراو؛ نھنی: (an ~ confession).
 (۳) لہ گوئی دھچیت. (۴) تاییہتی به گونچکولگی دل (توئیکاری).
 (۵) (pl.) پھری کونہ گونچکھ باندھ
auriculate (ô-rik'yoo-lit), *adj.* (۱) گونچکھ دار: (an ~ leaf).
 (۲) لہ گوئی دھچیت.
auriferous (ô-ri-fēr-əs), *adj.* زینری؛ زینری تئیدایہ؛
 زینری لی دھر دھینرنیت (بھرد، زنج).
auriform (ô'ri-fôrm'), *adj.* لہ گوئی دھچیت
aurist (ô'rist), *n.* پزیشکی گوئی
aurochs (ô'roks), *n.* (۱) کھنہ گایهکی کئیوی نھورپایی بنھرپوورہ.
 (۲) کھنہ گایهکی کئیوی نھورپایی
Aurora (ô-rô'ra, ô-rô'ra), *n.* (۱) بانوخواهی بھرمبھیان (لھفسانگی
 پوزمانی). (۲) [A-] بھرمبھیان؛ شھبھقی؛ بھمانی.
 (۳) [A-] سھرھتا (کار، شت).
aurora australis, تیشکی باشور؛ پووناکئییمک لہ ناسمانی ناوچہ
 باشوریمبھکاندا به شھرو بھرمبھیان دھبیرنیت.
 (مھروما پئیشی دھوروترت: " southern lights ")
aurora borealis, تیشکی باکور؛ پووناکئییمک لہ ناسمانی ناوچہ

باگورییمبھکاندا به شھرو بھرمبھیان دھبیرنیت.
auroral (ô-rô'ral, ô-rô'ral), *adj.* (۱) بھرمبھیان؛ پووناکئییمک
 سھور وھک پھنگی شھبھقی. (۲) شھور دھرموہ؛ تیشکدار؛ تیشکدھرموہ.
aurean (ô-rô'ri-an, ô-rô'ri-an), *adj.* = auroral.
aurous (ô'ras), *adj.* (۱) زینری؛ زینری تئیدایہ.
 (۲) بھشیکگی زینری (تاویقی کیمیایی).
aurum (ô'ram), *n.* زینری؛ نالتورن.
auscultate (ôs'kæl-tāt'), *v.l. & v.t.* تاویکردنھرموہی سنگو دل به
 گوئی لی کرتیمان به بیستوگ (پزیشکھوانی).
auscultation (ôs'kæl-tā'shən), *n.* (۱) گوئیگرتن.
 (۲) گوئی لہ دھنگی دل و سنگو سک گرتن به بیستوگ (پزیشکھوانی).
auspex (ôs'peks), *n.* قھشیمگی پوزمانییمه که نیشانهی بھات و نھماتی
 لہ فرینی باندھدا دیوہ.
auspicate (ôs'pi-kāt'), *v.l.* بھرموہی بناغه داتن به نھمگ بقی بھاتی؛
 کردھنوہ (پورھ).
auspice (ôs'pis), *n.* (۱) نیشانهی دواپور (بھات یا نھمات).
 (۲) پئیشیمینی کردنی نیشانهی دواپور لہ فرینی باندھدا.
 (۳) پئیشیمینی (بھتاییهتی هی بھات).
 (۴) (pl.) چاودینری؛ سھرمبھشتی؛ سایه؛ ناموزگاری:
 (The conference is being held under the ~s of the United-
 Nations.)
auspicious (ôs-pish'əs), *adj.* بھات؛ مات؛ باش و سھرمکرتوو
 (نیشانهی دواپور؛ لھبار: (an ~ sign, beginning, etc.)
austere (ô-stêr'), *adj.* (۱) توندوتیز؛ بھرمبھیر: (an ~ man).
 (۲) موزن؛ گور؛ مروج: (an ~ face).
 (۳) سوئی یا نه؛ ووشک (زبان): (an ~ life).
 (۴) دھست بھخوہگر (پارہ).
 (۵) سادہ؛ نھرازاوہ (مال، شوئن)؛ پورت و قوت:
 (an ~ room, house, office, etc.)
austerity (ô-ster'ə-ti), *n.* (۱) توندوتیزی؛ زھبر.
 (۲) گورگی؛ مھرموئی (۳) سوئیگی؛ خورگرتن (لہ خوشی).
 (۴) سادھیی؛ پورت و قوتی؛ نھرازاوہیی (خانوی، شوئن).
 (۵) سک هھل ووشن؛ دھست بھخوہگرگرتن (پارہ خھرج کردن):
 (The government will impose ~ measures.)
 (pl.) کارئیکی توندوتیزی یا لھرقانہ؛ خوی شت لہ دھم خورگرتنھوہ.
austral (ôs'trəl), *adj.* (۱) باشوروی؛ خاورو.
 (۲) [A-]؛ ئوستورالی.
Australian (ô-strāl'yən), *adj.* ئوستورالی (گھل، زمان، کلتور).
 ئوستورالییمک؛ هاورلاتییمکی ئوستورالییا.
Austrian (ôs'tri-ən), *adj.* نھمسایوی (گھل، زمان، کلتور).
 (۱) نھمسایوییمک؛ هاورلاتییمکی نھمسا.
 (۲) زمانی نھمسایوی (گھل بھشیکه لہ زمانی نھمسانی).
austro- (ôs'trō, ôs'trō), پئیشگرنگه به مانای؛ (۱) بای باشوروی؛
 (austro wind)
 (۲) [A-]؛ باشوروی.
 (۳) [A-]؛ ئوستورالی.
autacoid (ô'ta-koid'), *n.* Also autocoid,
 هورموزن.
autarchy (ô'tär-ki), *n.* (۱) پزیمی زوردارگی؛ بن جلموی؛
 بن پایانی؛ پھمایی. (۲) وولتیکه که لھ زینری پزیمی زوردارگییدا بیت
 autarky (۳)
-autarchic; autarchic (*adj.*).
autarky (ô'tär-ki), *n.* (۱) خوبیسی بونی تابوروی (وولت)؛
 پشت به خور بھستن و هچ لہ دھرموہ نھمندان. (۲) وولتیکه وھما.
-autarkic (*adj.*).
authentic (ô-then'tik), *adj.* (۱) راست؛ دھڑی تئیدا نویه؛ بن گومان؛

زىندومور لە شتى نازىندوموردا لەخۆدە دەركموتن يا زيادبوون.
autogenetic (ô'tô-jə-nel'ik), adj. لەخۆدە پەيدا بوو؛ لەخۆدە زيادبوو.

-autogenetically (adv.).
autogenous (ô-tojə-nəs), adj. (1) لەخۆدە پەيدا بوو؛ لەخۆدە زيادكەر (2) ئە لەشى نەخۆشەكە خۆنەرمە پەيدا دەبێت يا وەرمەگەرتن:

(An ~ vaccine is one obtained from the patient's body.)
autogeny (ô-tojə-ni), n. = autogenesis.

autogiro (ô-tə-jir'ô), n. جزو هەلیکۆپتەرێکی گۆنە.
autograph (ô'tə-graf', ô'tə-gräf'), n. (1) نەیمرای کەسێک کە بە دەستی خۆی کۆپیتتی؛ نەیمرا: (to get a famous person's ~). (2) دەستنوس.

v.t. (1) دەستنوس کردن؛ بە دەستی خۆ نووسین.
(2) نەیمراکردن؛ نەیمرای خۆ لەسەردانا:

(He ~ed a copy of his book for her.)
autography (ô-tog'rə-fi), n. (1) نەیمراکردن؛ دەستنوس کردن؛ (2) دەست و خەت؛ دەستنوسێ خۆ.

(2) دەستنوسو نەیمرا پێگەم.
autohypnosis (ô'tô-hip-nô'sis), n. خۆنوواندنی مەگنا تەبەسی.

-autohypnotic (adj.).
autoinfection (ô'tô-in-fek'shən), n. لەخۆدە يا خۆبەخۆ نەخۆشی گەرتن (لە مەگنا تەبەسی کە دەمێکە لە لەشدا بوو، بەلام تا ئێستا سەست و لاواز بوو)؛ خۆبەخۆ تووشی نەخۆشی کردن.

autoinoculation (ô'tô-in-ok'yoo-lā'shən), n. (1) کۆتانی خۆبەخۆ کۆتانی نەخۆش بە دەرماتیک کە لە لەشی خۆنەرمە وەرگەراوە.

(2) بۆلەبۆنەرمە نەخۆشی بەک لە نەندامێکی لەشومە بە نەندامەکانی تردا؛ نەخۆشی بەک تازە کە لە نەخۆشی بەک کۆنەرمە تووشی هەمان لەش دەبێت.

autointoxication (ô'tô-in-tok'sə-kā'shən), n. ژەهرلێدانی لەش لە خۆی؛ خۆژەهراری کردن لەش.

autoist (ô'tô-ist), n. نۆتومبیلچی؛ نۆتومبیل لێخوێ.
autokinetic (ô'tô-ki-net'ik, ô'tô-kī-net'ik), adj. خۆبزوین.

autoloading (ô'tə-lōd'ɪŋ), adj. نەبۆنۆتۆماتیک (چەکی ئاگرین)؛ نەبۆنۆتۆماتیک (چەکی ئاگرین)؛ نەبۆنۆتۆماتیک (چەکی ئاگرین).

autolysin (ô'tə-lī'sin), n. خۆدەبۆنۆتۆماتیک مادەبەیکە ریشالی نەرم زىندومورە دادەبۆنۆتۆماتیک کە تێیدا پەيدا دەبێت.

autolysis (ô-tol'ə-sis), n. خۆدەبۆنۆتۆماتیک؛ دەرژانی ریشالەکانی لەش لەلایەن شتى ناوخوا نەرمە پاش مردن یا نەخۆش کەوتن.

automat (ô'tə-mat'), n. چێشتخانەى نۆتۆماتیکى؛ چێشتخانەى بەک خوار دەمەنەى بەکەکانی لە مەگنا تەبەسی پارەى تەن دەخەرت و خوار دەنەى لێوە دێتە دەرمە.

automata (ô-tom'ə-tə), n. plural of automaton.
automate (ô'tə-māt'), v.t. کردن بە نۆتۆماتیک (کارگەر، مەگنا).

automatic (ô'tə-mat'ik), adj. (1) نۆتۆماتیکى؛ خۆبزوین؛ خۆکار: (~ machinery) (2) لەخۆدە بوودان بەبەین بێرێکرتەرمە يا وێست:

(Breathing is usually ~.)
n. (1) چەکی ئاگرینى نۆتۆماتیکى.
(2) ناسیرى خۆکار؛ مەگناى نۆتۆماتیکى.

-automatically (adv.).
automatic pilot, ناسیرى لێخوێنى فڕۆکە بە نۆتۆماتیکى، واتە بەبەین دەستکاری کردنى فڕۆکەرانەکە؛ فڕۆکەرانى خۆکار.

automatic pistol (or rifle), دەمانچە يا تەنگى نۆتۆماتیکى، واتە خۆدەگرمووە.

automation (ô'tə-mā'shən), n. نۆتۆماتیکارى (کشتوکال، کارگەر)؛ کردن بە نۆتۆماتیک:

(the ~ of industry and agriculture)
automatism (ô-tom'ə-tiz'm), n. (1) خۆبزوینى؛ خۆکارى؛ (2) کارێکی نۆتۆماتیکى (بەبەین بێرێکرتەرمە).

(3) تێوژى بەکە دەلێت: کە کرەمەى مۆژ بە دەست مێشک و بێرێکرتەرمە نەبە بەلگەر سەر بەخۆبە. (4) بزوانى خۆکارى نەندامى لەش (چاوفرین، دل لێدان).

(5) پێشێل کردنى هۆشى بەناگە بۆ دەریزینی هۆشى بێن ئاگا لەرێزى هونەرمووە.
(1) مەگنا تەبەسى.
خۆبزوین؛ شتىكى خۆبزوین.

(2) مۆژى نۆتۆماتیکى: مەگنا تەبەسى خۆبزوینە لەشێرمەى مۆژدا.
(3) مۆژى بەکە هەر وەک مەگنا تەبەسى بە پۆتینى و بێرێکرتەرمە کار دەکات.

automobile (ô'tə-mə-bēl', ô'tə-mō'bēl'), n. ئۆتومبیل.
(1) خۆبزوین؛ خۆکار؛ نۆتۆماتیکى.
(2) تەبەسى بە ئۆتومبیل.

automotive (ô'tə-mō'tiv), adj. (1) خۆبزوین؛ خۆکار.
(2) تەبەسى بە ئۆتومبیل: (~ parts).

autonomic (ô'tə-nom'ik), adj. (1) سەر بەخۆبە ناوخواى هەمە؛ سەر بەخۆبە خۆمەختار (2) تەبەسى بەم بەشەى مێشک کە لێبەرسراوى نەندامە خۆبزوینەکانە وەک دل و پێخۆلە و پێخۆلەکان.

(2) لەخۆدە پەيدا دەبێت.
-autonomical (adj.).
autonomic nervous system, نەرم بەشەى مێشک يا کۆنەندامى دەمارە کە لێبەرسراوى نەندامە خۆبزوینەکانە وەک دل و پێخۆلە و پێخۆلەکان.

autonomist (ô-ton'ə-mist), n. سەر بەخۆبە ناوخوا؛ لایەنگرى سەر بەخۆبە ناوخوا.

autonomous (ô-ton'ə-məs), adj. (1) سەر بەخۆبە ناوخواى هەمە؛ سەر بەخۆبە: (an ~ state, region, etc.).
(2) سەر بەخۆبە کار دەکات (زىندومورناسى).

(3) لەخۆدە پەيدا دەبێت (پورەگناسى).
(1) نۆتۆتۆمى؛ سەر بەخۆبە ناوخوا.
(2) هەرمەتیکى سەر بەخۆبە؛ وولاتیکى سەر بەخۆبە.

autoplasty (ô'tə-plas'ti), n. پێشکەردنى لەش بە پێشانی خۆى (نەشتەرکاری).

-autoplastic (adj.).
autopsy (ô'top-si, ô'təp-si), n. بەکاکا کردنەرمە يا تۆیکارى کردنى لاشەى مەرمو بۆ نۆزىنەرمەى هۆى مەردنەکەى.

autosuggestion (ô'tô-səg-jes'chən), n. بە خۆ ووتن؛ بە خۆ ووتن؛ بە خۆ باگەباندن (بۆ کردنى کارێک يا پەسەند کردنى شتىک).

-autosuggestible (adj.); autosuggestive (adj.).
autotomy (ô-tot'ə-mi), n. فڕێدان يا لێبۆنۆتۆمەى نەندامى لەش بۆ خۆپاراستن (وەک گەنگى مارمێلکە).

autotoxemia, autotoxaemia (ô'tô-tok-sē'mi-ə), n. = autointoxication.
گۆرەرى خۆکار يا نۆتۆماتیکى (کارمە).

autotroph (ô'tə-trof'), n. پورەمێکە کە خۆى خوار دى خۆى دەر ووست دەکات.

-autotrophic (adj.).
autotruck (ô'tô-truk'), n. لۆرى؛ ئۆتومبیلی بارمەلگەر.
autoxidation (ô-tok'sə-dā'shən), n. ژەنگ مەلەپەتان بە هەمرا بەرکەوتن (کیمی).

autumn (ô'təm), n. (1) پایز؛ (2) پیری؛ سەردەمى پیری.
(1) پایز؛ پایزی.
(1) پایزی؛ پایزە.

(2) لە پایزدا پەن دەکات يا مێتەبەر.
(3) لەکاتى پێیدا تەبەسى بە دوا قۆناغەکانى ژيان.

فیوزکلیخوین (۲)؛ فیوزکلی سرووستکون (۲)؛ فیوزکلی سربازی.
aviator (ā'vi-ā'tēr, av'i-ā'tēr), n.
aviatrix (ā'vi-ā'triks, av'i-ā'triks), n.
avid (av'id), adj. (۱) « ~ of; ~ for » برسی (مجان)؛ به پرموش؛
(~ for adventure)

(ب) چاوبرسی؛ چاوجنوک؛ چاوتیرنه خور.
(۲) به پرموش؛ به شوق؛ به جوش؛ زور حملکنیکر:
(an - sportsman, reader, supporter, etc.)

-avidly (adv.).
avidity (ə-vid'ə-ti), n. (۱) چاوبرستی؛ به هیچ تیرنه بوون؛
چاوجنوکلی (ب) برستی (مجان) (ج) پرموش؛ جوش و خروشی.
(۲) [Rare]، تینی ترشهلوک (کیمیا).

avifauna (ā'vi-fō'nə), n. همسور باندمی نارچیهک
avionics (ā'vi-ō'niks), n. زانست یا تکنولژیایی فرین و نامیزی
نله کترسی فرین.

-avionic (adj.).
avirulent (ā-vir'oo-lənt, ā-vir'oo-lənt), adj. بین هیزو لارازو.
بین توانی نه خوشی شووش کردن (میگروپ).

avitaminosis (ā-vit'ə-min-ō'sis), n. نه خوشی یهکه هوی کمیس.
قیتامینه له خوارده میندا.

avocado (av'ə-kā'dō, ā'və-kā'dō), n. (۱) ناؤکامن؛ میوه یهکی
ترپیکی نه امریکایی پیست گرنج گرنجه نه وندهی همرم یهکه نارکیکی
گهری همیه (۲) داری نهم میوهیه.

avocation (av'ə-kā'shən), n. (۱) خولیا؛ شتیکه کمسک دهیکات بو.
پایوران نهم مژ پاره (۲) [Archaic]، پیشه.

avocet (av'ə-sət), n. باندمهکی ناوی لاق دریژی قاچ ته نراوه
دهنوکیکی باریکو دریژی همیه سرهکه میهگرپراوه توره بو سرموه.

avoid (ə-void'), v.t. (۱) بهتال کردنمه (دادگمری)؛ سرینمه.
(۲) خوئی لادان؛ خوئی دورخستنمه؛ خوئی پاراستن؛ خوئی تهریکه گرتن؛
لی پاکردن؛ سل لیکردنمه؛ لی تکینمه؛ دورکمرتنمه؛

(to ~ trouble, embarrassment, responsibility, a person.
an accident, etc.)

avoidable (ə-void'ə-b'l), adj. بهتال دهکنتمه؛ خوئی لاده دزیت؛
خوئی دهپارزیزیت

avoidance (ə-void'əns), n. (۱) خوئی لادان؛ خوئی پاراستن؛
خوئی دورگرتن. (۲) بهتال کردنمه (دادگمری)؛ سرینمه.

avoirdu pois (av'ər-də-poi'z'), n. (۱) پمبره یکی شینگلیزی
نه امریکاییه (پاومنیک به شانزه " ناونس " دانه نیت).
(۲) [Colloq.]، قورسی (مژ).

avoirdu pois weight, پمبره وی کیشانی شینگلیزی نه امریکاییه
(شانزه " ناونس " دهکاته " پاره نیکو دورهمزار پاره ن دهکاته ته نیک).

avouch (ə-vouch'), v.t. (۱) شایهتی بو دان (سرواستی، باشی،
توانا؛ گهرتقی دان؛ کفالت کردن (۲) یهکلاردنمه؛ ووتن بیهن نودلی.
(۳) دان بیانات به ناشکرا؛ پن لیئان.

avow (ə-vou'), v.t. (۱) دان بیانات؛ پن لیئان؛ ووتن.
(۲) ناشکرا کردن؛ بلا کردنمه؛ دان بیانات به ناشکرا؛ خو ناشکرا کردن؛
(He -ed himself a socialist.)

avowal (ə-vou'əl), n. دان بیاناتیکی ناشکرا؛ پن لیئان
avowed (ə-voud'), adj. به ناشکرا دان بیانات؛ خو ناشکراکر؛
(an - Marxist, rebel, enemy, etc.)

-avowedly (adv.).
avulsion (ə-vul'shən), n. (۱) بهزور لیکردنمه؛ لی دابین؛ پچراندن؛
بهزور لهیکه جیاکردنمه؛ هلمپورسکاندن. (۲) پارچه یهکی بهزور لیکراوه یا
پچرنراو. (۳) (۱) لی دابراشی کوتوپری پلمهیک زوی له زوی وزاری
کسیکه و چونه سمر زوی وزاری کسیکی تر، به لام مانهوی له دست خاومنی

یهمکسیدا (به مزی گزینی پیمازی جتکه)؛ پامالینی زوی کسیک به
باویاران و بوونی به پیشیک له زوی یهکی تر.
تا بیتهتی به مام یا خال؛
avuncular (ə-vuŋ'kyoo-lēr), adj. مانانه؛ خالنه.

await (ə-wā't'), v.t. (۱) چاومچی کردن؛ چاومچوان کردن؛ بهت مایبون؛
(to ~ a reply, answer, etc.)

(۲) بی نامد مایبون؛ چاومچوان بوون؛ له پتگدا بوون؛
(Death ~s the strongest man.; A hearty welcome ~s you.)

awake (ə-wāk'), v.t. (۱) له خمی هلساندن؛ هلساندن؛ خه برکردنمه.
(۲) ووریا کردنمه؛ پایمچراندن.

(۳) هینان مایر (ترس، بیره موی)؛ زیندور کردنمه (مجان)
v.i. (۱) له خمی هلسان؛ خه بریوننمه؛ هلسان.
(۲) هوشیار بووننمه؛ سهره برکردنمه؛ بزوان.

adj. (۱) له خمی هلسا؛ به خه بر؛ هلسا. (۲) زیت؛ ووریا؛ قیت
(۱) ناگادار کردن؛ بیرخستنمه؛ پن رانج.
(۲) ناگا تی بوون؛ ناگادار؛ به ناگا.

awaken (ə-wāk'ən), v.t. (۱) له خمی هلساندن؛ خه برکردنمه.
(۲) پایمچراندن؛ ووریا کردنمه؛ ناگادار کردنمه؛ بزواندن.

v.i. له خمی هلسان؛ هلسان؛ خه بریوننمه.
(۱) له خمی هلسان؛ خه بریوننمه؛
awakening (ə-wāk'ən-ŋ), n. هلسان. (۲) بزوتنمه (همستی ثانی، نه توایهتی ... هتد)؛ ووریا بووننمه

adj. (۱) له خمی هلسا؛ به خه بر.
(۲) له خمی هلسن؛ خه برکردنمه؛ ووریا کردنمه؛ بزوتن.

award (ə-wōrd'), v.t. (۱) پیدان (دادگمری)؛ بو برینمه (بزاردن)؛
(The plaintiff was ~ed his damages.)

(۲) خملات کردن؛ پیدان (خملات)؛ پن بهخشین؛
(We ~ a prize for the best essay.)

n. (۱) بریار (هنگا). (۲) خملات؛ بهخشیش؛ پاداشت.
aware (ə-wār'), adj. ناگادار؛ بهنگا؛ ووریا؛ شارمزا؛ بزآن؛ چاوکراوه.
(گلیک جار " of " ی لهنگدایه " aware of "):

(~ of the situation; ~ of their limitations; He is ~.)
awareness (ə-wār'nis), n. ناگا؛ هوش؛ هوشیاری؛ زانین؛
شارمزیایی.

awash (ə-wāsh', ə-wōsh'), adv. & adj. (۱) ناو دایبوشیوه؛
ناوی لی هلمنیشتوه؛ نوقوم بووه له ناودا. (۲) ناو رای مالیوه؛ ناو بر دور.
(۳) سمر ناو کورتوو.

away (ə-wā'), adv. (۱) دور له؛ بو دور: (He ran ~).
(۲) بؤر له (هواوه): (~ behind).
(۳) بهلادا: (The land dropped ~).
(۴) بهلاره؛ بهلادا: (Turn your eyes ~).
(۵) پیدان؛ ناشکرا کردن: (Don't give ~ the secret).
(۶) نهمان: (The sound faded ~).
(۷) یهکسمر؛ همی نیتسا: (Fire ~).
(۸) بیهن وستان؛ پن ووجان: (He worked ~ all night).

adj. (۱) نادیار؛ لیره نیه؛ پزیشتوه: (He is ~).
(۲) دور؛ له (نهمنده) دورمه: (~ a mile).

interj. (۱) لاچو لهبر چاوم؛ بؤر. (۲) یا بؤزین.
(۱) بردن؛ لایردن.
(۲) بؤر؛ لاچو؛ لاچو لهبر چاوم: (Away with you!).

do away with, (۱) لایردن؛ نه مینشن؛ دایبی پن هینان؛
(to do away with unnecessary formalities.)
(۲) گوشتن؛ سمر به گزمدن کردن.

give away, بهخشین؛ به دیاری دان؛ به خوایی دان.
awe (ō), n. (۱) سام؛ ترس؛ سام و ترس؛ بؤر (بو کسیک یا شتیک)؛
شکل: (We stood in ~ of him.)

n. (۱) شیننی ناسمانی؛ شین. [Poetic] (۲) ناسمانی شین.
azurite (azh'ə-rīt'), *n.* بهردیکی به نرخی شینه
azygous (az'ī-gəs), *adj.* تاک (زینده و مرزانی)؛ تمنها؛ شندامی تاک.

B b

baboon (ba-bōōn', bə-bōōn'), *n.* (۱) بابوون؛ جۆره مەیموونیکى
گوروى ئەفریقایىیە سەرى زلیو کلکی کورته لووت و ددانى له هی سەگ
دەچیت. (۲) [Slang]، کەسێکی ئە مەیموون چوو؛ کەسێکی ناشرین یا کتیری
کەرتهو نەزان؛ سەگسار.

baboonery (ba-bōōn'ēr-i, bə-bōōn'ēr-i), *n.* -
پەرۆشت و -
کردهوی مەیموونانە.

babu, baboo (bā'bu), *n.* (۱) نازناویکی هیندی یە وەک " بەگ ".
" ئەفەندی " یا " جەناب ". (۲) هیندی یەکە کە نەختیک خۆیندەواری نینگیزی
هەمبیت (لەرووی سووکی یەوه). (۳) میرزا یا نووسەرێکی فەرمانگەیی هیندی کە
نەختیک نینگیزی برانیت

babushka (bə-boosh'ka), *n.* سەرپێش.

baby (bā'bi), *n.* (۱) مندالی شیرمخۆره؛ مندالی ساوا یا کۆزیه؛ مندال.
(۲) کەسێکە کە پەرۆشت و کردهوی مندالانە دەنوینت؛ کەسێکی دەستەپاچە.
ترسۆک، یا هیچ لێنەهاوور. (۳) گەنجترین یا بچووکترین ئەندامی کۆمەڵەک.

(۴) [Slang]، کچ؛ کچ یا ژنیکی گەنج و جوان؛ بەرخ.

(۱) هی مندالی کۆزیه یا ساوا؛ هی مندال: (a ~ carriage).
(۲) مندالانە؛ زۆر گەنج: (a ~ face).

(۳) بچووک؛ بچکۆلە. (۴) مندالانە (پەرۆشت، کردهوه).

v.t. نازکێشان؛ بەدەسەردان؛ دانەوایی زۆر کردن؛ لاواندەوه:

(to ~ someone; Don't ~ him too much.)

baby buggy, عەرەپانەیی مندال.

baby farm, شوێنی بەخێوکردنی مندال بە کرێ (لەرووی سووکی یەوه).

babyhood (bā'bi-hood), *n.* (۱) کۆزیاپەتی؛ کاتی کۆزیاپەتی؛

ساواپەتی. (۲) کۆزیاکان؛ کۆزیه.

babyish (bā'bi-ish), *adj.* (۱) لە کۆزیه دەچیت؛ لە مندالی ساوا

دەچیت. (۲) ترسۆک و مندالانە.

Babylon (bab'l-ən, bab'i-lon'), *n.* (۱) شاری بابل؛ بابل.

(۲) شاری گەرە کە بە کەیف و پیاوردن و خوش گوزەرائی و خراپە ناسراپیت.

Babylonia (bab'l-ō'ni-ə), *n.* ئیمپراتۆریەتی بابل.

Babylonian (bab'l-ō'ni-ən), *adj.* (۱) بابلی؛ هی بابلی یەکان.

(۲) تاییەتی بە ئیمپراتۆریەتی بابلی. (۳) بەد؛ بەدخوای؛ بەسکار.

n. (۱) بابلی؛ کەسێکی بابلی (۲) بابلی؛ زمانی بابلی.

baby-sit (bā'bi-sit'), *v.t.* مندال ژیرکردن؛ لەهەیی کردنی مندال؛

ئیشگرتنی مندال.

baby sitter, لەلە؛ لەهە؛ مندال؛ مندال ژیرکەر؛ ئیشگرتنی مندال.

baccalaureate (bak'ə-lō'ri-ət), *n.* (۱) پڕوانامەیی بەکالۆریۆس

(هی زانست یا ئەدەبیات). (۲) ووتاری خواحافیزی (لە ئاهەنگی دەرجوونی

قوتابییانی زانکۆ).

baccate (bak'āt), *adj.* (۱) لە تووتک، شاتوو، یا شلیک دەچیت.

(۲) تووتک، شاتوو، یا شلیک دەگریت.

Bacchae (bak'ē), *n.pl.* (۱) دۆستە ئافرەتەکانی " باکۆس " خودای

مەیی و مەیی خواردنەوه (ئەفسانەیی یۆنانی و رۆمانی). (۲) ئافرەتە " باکۆس "

پەرستەکان (ئەفسانەیی یۆنانی و رۆمانی).

Bacchanal (bak'ə-nəl, bak'ə-nāl'), *n.* (۱) " باکۆس " پەرست.

(۲) مەیی خۆر؛ هەمیشە سەرخۆش؛ مەست.

(۳) ئاهەنگ و زماوەند (بەتاییەتی هی مەیی خواردنەوه پیاوردن).

(۴) سەمایەکە کە بۆ " باکۆس " بکریت؛ گۆزانی یەکە کە بە " باکۆس " دە

هەلەراپیت.

adj. (۱) تاییەتی بە " باکۆس " و پەرستنی. (۲) خواردنەوه (مەیی).

Bacchanalia (bak'ə-nā'li-ə, bak'ə-nāl'yə), *n.pl.* - (۱)

ئاهەنگێکی رۆمانی کۆنە بە یادی " باکۆس " مود دەگێڕا.

(۲) ئاهەنگێکی مەیی خواردنەوه پەرەلایی.

Bacchanalian (bak'ə-nā'li-ən, bak'ə-nāl'yən), *adj.* - (۱)

هی " باکۆس " پەرستەکان؛ هی ئاهەنگی " باکۆس ".

(۲) سەرخۆشو و بەلەسەبوو؛ بەرەل؛ تاییەتی بە کەیف و پیاوردن.

B, b (bē), *n.* (۱) تاییی دووهەمی ئەلفوبێی ئینگلیزییە.

(۲) دەنگی ئەم تاییە " بی ".

adj. دووهەم؛ پەله پەل.

B (bē), *n.* (۱) شتیەکە کە لە تاییی " B " بکات. (۲) دووهەم (کەس، شت).

(۳) ژمارە ۲۰۰۱ ی رۆمانی.

(۴) (i) نەرەییکی قوتابییە کە " باش " دەگەییەنیت:

(He has a "B" in history.)

(ب) قوتابییەکە کە ئەم نەرەییە وەردهگریت.

(۵) نۆتە ی مۆسیقا.

adj. مام ناوەندی؛ ناوێجی.

B.A.; **A.B.;** = Bachelor of Arts., پڕوانامەیی بەکالۆریۆسی هونەر و

ئەدەبیات (کە زانستە مرۆفایەتی یەکان دەگریتەوه).

baa (bā), *n.* باعەباغ (مەب؛ بێن؛ کار و بەرخ).

v.t. باعەباغ کردن.

Baal (bā'əl, bā), *n.* (۱) بال؛ خودای رۆژ یا ئازەل و پیت لەلای

کەنەانی و فینیقی یەکان. (۲) بت

بابت جۆره کارنایەکە

بابت. پێشەسازێکی مێشک تەسکی

تێنەگەبشتووی خۆپەرستی چاوبرسی؛ هەرکەسێکی وەها.

babbitt, Babbitt (bab'it), *n.* چاوبرسی و مێشک -

تەسکی و نەخویندەواری و خۆپەرستی و گوێ ئەدان بە هونەر و پۆشنییری.

babble (bab'əl), *v.t.* (۱) گروگال کردن

(۲) زۆر ووتن؛ قەسەیی و هێچ و پوچ و مندالانە کردن. (She always ~s.)

(۳) خۆپەرمانن (ناو).

v.t. (۱) قەسەیی و هەلەق و هەلەق کردن؛ زۆر ووتن. (۲) ئەهینی درک کردن.

n. (۱) گروگال. (۲) قەسەیی بێ تام و هێچ و پوچ؛ دەم بەمەکدادان.

(۳) خۆپەرخی ناو.

babe (bāb), *n.* (۱) مندالی ساوا یا کۆزیه؛ مندال.

(۲) کەسێکی ساویلکە؛ کەسێکی بێ دەسەلات و لێنەهاوور.

(۳) [Slang]، کچ؛ کچیکی جوان؛ بەرخ.

Babel (bā'bəl, bab'əl), *n.* (۱) بابل؛ شاری بابل.

(۲) خانوو یا بۆجیکی زۆر بەرز. (۳) پیلانیکی نەکردهنی.

(۴) [b-], (i) گەرەلاوژنی. (ب) گەرەلاوژنی خانە.

babirusa (bab'i-rōō'sə, bā'bi-rōō'sə), *n.* بەرازی هیندی؛ کە-

دوو شفرەیی هەمە وەک شاخ بە پشتدا؛ چەمبۆنەتەرە؛ یەکانەیی هیندی.

backfall

- (۲) بمره دؤخی جارانا بمره باری پیشوو. (۴) بمره کاتی پابوروو.
- (۵) بدهستورندهان شاردنموه! پین نهدان: (to hold - information).
- (۶) تولهکردنموه! همق کردنموه: (to pay one -).
- (۷) دانموه (قرین): (to pay - a loan, debt, etc.).
- (۸) (up -), گمراندنموه بؤ دواوه: (to - up a car).
- (۹) (up -), پالپشتی کردن! لایهنگری کردن! پشتیوانی کردن: (to - up someone in a fight, project, etc.).

(۲) سواربوون.

(۴) گرهو لهسمرکردن: (to - a horse in a race).

(۵) پشت بؤ دبوروستکردن. (۶) پشت نیمزاکردن (چمک).

(۷) وهک پشت ولبوون بؤ.

(۸) (up -), گمراهنموه بؤ دواوه: (The car was ~ing up when it hit her.)

(۹) وهگرپانهوه (با).

back and forth, (۱) چوونو هاتن. (۲) لهم صمرموه بؤ نسمر.

back down, [Colloq.], دمست هملگرتن له دواوه! وازهنئان!

back off, [Colloq.], چاوشکان! پاشگزیبونموه! کشانموه

back out, [Colloq.], خؤکشانهوه (پهیمان)! پهیمان شکاندن!

back up, پاشگزیبونموه! پهشیمان بوونموه.

back up, خؤکشانهوه (پهیمان)! پهیمان شکاندن.

be (flat) on one's back, پشتگیری کردن! لایهنگری کردن.

be (flat) on one's back, لهناو چینگه! کمرتن! نهخؤش بوون له ناو.

be (flat) on one's back, چینگه! مانموه! پهکگرتن.

behind one's back, لهپاش مله! به دزی کسسه! خؤیموه:

(You shouldn't talk about people behind their back.)

break one's back, پشت شکاندن (به نیش پیکردنی زؤر یا به شپ).

get off one's back, لهکؤل بوونموه! نیت وزلنهنئان! بمرؤک بمردان:

(Please, get off his back.)

go back on, [Colloq.], (۱) خؤکشانهوه (پهیمان)! پهیمان شکاندن.

turn one's back on, (۲) ناپاکی لهگال کردن! پشت بمردان.

turn one's back on, (۱) پشت تیکردن (له بق یا تووریهییدا).

turn one's back on, (۲) پشت بمردان! ناپاکی لهگال کردن! دهنست تی بمردان! پشت تی هملکردن.

(He turned his back on his children.)

with one's back to the wall, کرانه کونموه پیژی دمرزابوون تی -

گهیران! پیژی دمرچوون یا دمرزابوون نهبوون! بئ چاره! چاره نهمان.

backache (bak'äk), n. پشت نیشه! نازاری پشت.

backbite (bak'bit), v.t. & v.i. پهنگؤزی کردن! لهپاش مله!

backbite (bak'bit), v.t. & v.i. لهپاش مله خراپه ووتن.

backboard (bak'bôrd, bak'bôrd), n. بدهگؤزی لهپاش مله! خراپه ووتن لهپاش مله.

backboard (bak'bôrd, bak'bôrd), n. (۱) لهخختی پشتموه.

backboard (bak'bôrd, bak'bôrd), n. شتیک. (۲) تهخختی پشت نلهقهی تۆپی یاری باسکه.

backbone (bak'bôn), n. (۱) بریرهی پشت! بریرهگی پشت.

backbone (bak'bôn), n. (۲) کزلهکه! بریره: (Young men are the - of the country.)

backbone (bak'bôn), n. (۳) نازاری! چاوترسی! ورده! پرکیشی: (a man without -)

-backboned (adj.), پشت شکین (کای).

backbreaking (bak'bräk'ing), adj. زؤر گران یا قورس (نیش).

backdoor (bak'dôr, bak'dôr), adj. (۱) هی دهرگای پشتموه!

backdoor (bak'dôr, bak'dôr), adj. دهرگای دواوه. (۲) نهینی! دزی! بدهزیموه.

backdrop (bak'drop), n. (۱) پهردهی پشت شانؤ! دیمهتی پشت

backdrop (bak'drop), n. شانؤ. (۲) باری دهوروهر.

backed (bakt), adj. پشتدار! پشتی همیه: (a low - chair).

backer (bak'er), n. (۱) پشتیوان! پالپشت! لایهنگر.

backer (bak'er), n. (۲) گرهوگمرا! پاردهانه! بؤ گرهو (زؤرانجازی، پشپیکر).

backfall (bak'fôl), n. (۱) به پشتدا کمتن. (۲) به پشتدا کمتوو.

bacchant

n. کسینکی ممست! شهیدا! سرخؤش. bacchant (bak'ant), n. (۱) "باکؤس" پهرستیک.

(۲) سرخؤشیکي بمره!

adj. (۱) "باکؤس" پهرست. (۲) هی خؤر.

bacchante (ba-kan'ti, ba-kan'ti, bak'ant), n. (۱) نافرتهی -

"باکؤس" پهرست. (۲) نافرتهی هی خؤر.

bacchantic (ba-kan'tik), adj. تاپیهتی به "باکؤس" پهرستان و هی خؤران.

Bacchic (bak'ik), adj. (۱) تاپیهتی به "باکؤس" و پهرستنی.

(۲) [b-]. سرخؤش! بمره! ناههنگی.

Bacchus (bak'as), n. باکؤس: خودای می و کفیل و پابوردن

(نهفسانهی بزنانی و بؤمانی).

bacciferous (bak-sif'er-as), adj. تووتک، شاتوو، یا شلیک دهگرتن.

bacciform (bak'si-fôrm), adj. له تووتک، شاتوو، یا شلیک دهچیت.

bach (bach), v.i. [Slang], به زوگورتینی زیان! به تنها زیان.

bachelor (bach'ä-lër, bach'lër), n. (۱) سوارچاکیکی گنج که

لهزیر سایهی سوارچاکیکی گهره و ناوآردا کاری دهکرد.

(۲) هملگری بیوانامهی بهکالؤریوس. (۳) دهن! زوگورتی! کوپ.

bachelor-at-arms (bach'ä-lër-at-ärmz'), n. (زماره یکی

ووشهی پیشوو بینه).

bachelor girl, [Colloq.], نافرتهی شوونهکردوو! نافرتهی زوگورتی!

کچ.

bachelorhood (bach'ä-lër-hood, bach'lër-hood), n.

دهنهتی! زوگورتیتی.

Bachelor of Arts, (۱) بیوانامهی بهکالؤریوسی نهدیهیات

(۲) دهرگر یا هملگری نهم بیوانامهیه.

Bachelor of Science, (۱) بیوانامهی بهکالؤریوسی زانباری!

بهکالؤریوسی زانست. (۲) دهرگر یا هملگری نهم بیوانامهیه.

bachelor's-button (bach'ä-lërz-but'n, bach'lërz-but'n), n. پورهکیکه گولنهکی له قزچه دهچیت.

bachelorship (bach'ä-lër-ship, bach'lër-ship), n. = bachelorhood.

adj. (۱) له شیش یا داردهست. bacillar (ba-sil'er, bas'il-ër),

دهچیت (میکرؤب) (۲) تاپیهتی به میکرؤبی "باسیل" که له داردهست یا

چیلکه دهچیت.

adj. = bacillar. bacillary (bas'il-er'i, ba-sil'er-i),

adj. (۱) باسیل! بهکتریهیکه له شیش یا داردهست دهچیت و زنجیره دهنهستی.

(۲) (pl.). ههر بهکتریهیکه که نهخؤشی تووش بکات.

back (bak), n. (۱) پشت (لهش).

(۲) بریرهی پشت! بریرهگی یا سوردهغی پشت.

(۳) پشت (کورسی): (the - of a chair).

(۴) پشتموه (جلربرگ، زین). (۵) هیز! توانا.

(۶) پشتموهی شت. (۷) نمودوو.

(۸) دیوی بهکارنهنتراوی شت! پشت: (the - of the hand).

(۹) دیوی ناوهدهی قوماش. (۱۰) برگی پهرتوک! پشت (پهرتوک، پهرای).

(۱۱) یاریکهری دواوی پیزی پیشموه (فوتبؤلی نهمهرکی).

adj. (۱) پشتموه! دواوه! هی پشتموه: (a - door). (۲) دوور.

(۳) (۱) هی پابوردوو نهدراو (مووچه، کوی): (pay -).

(ب) هی پیشوو یا پابوردوو: (the - issues of a magazine).

(۴) بؤ دواوه (معله): (a - stroke).

(۵) له بهشی دواوهی دهمدا دهچیزت (دهنگزانی).

adv. (۱) لهدواوه! لهپشتموه! بهرمودوا. (۲) بمره شوینی پیشوو.

backfield

- (۲) لاسر پشت کمرتن دروزبوون (زورانیاری)
- backfield** (bak'fēld'), n. (۱) یاریکهرانی پشتتوره (یاری فوتبول)
- (۲) شوینسی یاریکهرانی پشتتوره (یاری فوتبول)
- backfire** (bak'fir'), n. (۱) ناگرتکی بچورکه بمردهدرشتهوه له دهشتدا
- بۆ ناگربیرکردنی ناگرتکی گهرهتر به سووتاندنی بمردهمهکی.
- (۲) سووتاندنی بمنزین له پیش کاتی خزیده (مهکینهی فوتومبیل)
- (۳) تهقینهوهی نهگرتسی فوتومبیل.
- (۴) تهقینهوهی پشتی تلنگ
- v.ĭ (۱) بمردهوهی ناگرتکی بچورکه له دهشتیکدا بۆ ناگربیرکردنی ناگرتکی
- گهرهتر به سووتاندنی بمردهمهکی (۲) تهقینهوه (مهکینهی فوتومبیل).
- (۳) نهجاسی خراب دان به پیچهوانهی چاوهپروان کراوهوه: (His plan ~d).
- backformation** (bak'fōr-mā'shən), n. ووشهیهکه وهرگیرهوه له
- ووشهیهکی ترهوه بهلام نهم له سهرچارههی شو دهچنت.
- (بۆ نموونه ووشهی "burglar" له "burglar" هوه).
- backgammon** (bak'gam'ən), n. یاری تارله: نهره
- background** (bak'ground'), n. (۱) پشتی دیمه: دواوهی دیمه
- یا وینه. (۲) دهووربهرا: دهوورپشت
- (۳) دواوه: پشتتوره: شوینی ناگرتک (که زور له بهرچاوه نهییت):
- (He stays in the ~.)
- (۴) بناغه: بنچینه: رابوردوو: رابوردوو کهمینک و خویندن و شارهزایی و پیشه:
- (What is his ~?; She has the right ~ for this job.)
- (۵) بنچینه: مهسهله. باس: (Give me the ~ of the problem.)
- (۶) نهو موسیقیایی لهگهه فیلم، شانزگهری، یا بمرنامهیهکی رانیو یا تلهفزیوئندا ئی دهرفیت: (The ~ music was appropriate.)
- backhand** (bak'hand'), n. (۱) نووسینی به پشتدا شکاوه.
- (۲) لیدانیکی تۆپ به پشتی دهست (یاری تهنس).
- adj. & adv. به پشتی دهست لیدراو (تهنس).
- backhanded** (bak'han'did), adj. (۱) به پشتی دهست لیدراو
- (تهنس) (۲) به پشتدا شکاو (نووسین)
- (۳) بهتوسهوه یا بهگالتهوه ناههزین کردن: (a ~ compliment)
- (۴) ناخۆشا
- backhouse** (bak'hous'), n. ناودهستی جهرتسه، واته لهناو -
- خانوههکهدا نیچه
- backing** (bak'ing), n. (۱) پالیشت (۲) پشتیوانی: لایهنگری: پالیشتی.
- (۳) لایهنگران: پالیشتان: پشتیوانان
- backlash** (bak'lash'), n. (۱) گهرانه دواوهی کوتوپرو توند.
- (۲) ناخۆسکان (قولایی پارههماسی): گرتی خواردن
- (۳) یاری کردن و تهقهتهق کردن پارههی لهقی مهکینهیهکه.
- (۴) پاشهلهقه (پوردای کۆمهلهیهتی): نهجاسی توندوتیژی خراب (کاری -
- (There was a strong ~ to the government's desegregation efforts.)
- backlog** (bak'lōg', bak'log'), n. (۱) برههداریکی گهرههی پشت
- ناگردانیک (۲) کاری نهکراو: کۆمهله نیشی نهکراو لهکاتی خزیده.
- (۳) قایمهکاری
- back number**, (۱) ژمارهیهکی کۆن (گۆفان).
- (۲) [Colloq.] کهمینکی کۆنهپهرست: شتیکی کۆنمباو یا باونهماو.
- back order**, خواستیکی جیههچن نهکراو (بازگاش).
- backpack** (bak'pak'), n. توورههکی شان: کۆل
- back pay**, مووچهی نهدراو لهکاتی خزیده.
- backrest** (bak'rest'), n. پشتی: پالیشت
- back road**, لایه: کوزیرههه.
- back seat**, (۱) جنی دواوه: جنی پشتتوره.
- (۲) [Colloq.] جنیهکی له بهرچاوه نهو یا ناگرتک.
- back-seat driver**, کهمینکی خوهملقورتینره له کاروباری خهلتدا.

backwoods

- (۱) نهرستی: نهعامهتی: نهعامت: (۲) کۆژی
- backset** (bak'set'), n.
- backsheesh, backshish** (bak'shēsh'), n. = **baksheesh.**
- backside** (bak'sid'), n. (۱) پشت: پاشه.
- (۲) سمت: کهمله: گورپی قنگ.
- backslapper** (bak'slap'ēr), n. [Colloq.] -
- دهست به پشتی -
- خهلتکه دهرا: کهمینکی پووخوش و خهلتک دۆست.
- backslide** (bak'slid'), v.ĭ
- دانه لوله (بهرهوش، داوین پاکي، چاکی): بمره خراپه پویشتن (رهفتار).
- backspin** (bak'spin'), n. به دواوه: خولانهوهی پیچکه یا بهوهرهوه
- پهتتپاش کردن.
- (۱) له ژوروی خوگۆژی پشت شانزدا.
- backstage** (bak'stāj'), adv. (۲) لهپشتتوری شانزدا.
- adj. (۱) لهپشتتوری شانزدا.
- (۲) شارهوه: نهیینی.
- backstair** (bak'stār'), adj. = **backstairs.**
- backstairs** (bak'stārz'), adj. نهیینی: شارهوه: کهمین و بهیینی تیدایه:
- سهگروپیلانای.
- back stairs**, (۱) پین پلیکانههی پشتتوره (بۆ بمردهست و میوانی نهیینی له
- کۆشه یا خانووهیهکی گهرهده). (۲) پوچی جهرت و نهیینی و پیلانای.
- backstay** (bak'stā'), n. (۱) گورسینکه تهرههی کهمینکی بایهوان -
- دهبستیت به کهمینکی بمره بۆ قایم کردن. (۲) پالیشت.
- backstop** (bak'stop'), n. پهرههین یا تهیمانی دهووی یاریکه (بۆ -
- گرتنهوهی تۆپ).
- back street**, کۆزهره شهماق: لاشهماق: شهماق: تسکلی ناسهرهکی.
- backstroke** (bak'strōk'), n. (۱) لیدانیک به پشتی دهست (تهنس).
- (۲) پشتتوله: بال مهلهههانهیهکه (پشتتوله).
- backword** (bak'sōrd', bak'sōrd'), n. (۱) شمشیرنکی یهک
- دهم. (۲) بهکارههیندی نهم جزوه شمشیره.
- back talk**, [Colloq.] قسهه پین ووتنهوه: وهلامی ناشرین و بئ -
- نهراکتهنه.
- backtrack** (bak'trak'), v.ĭ (۱) گهرانهوه به ههمان رینگدا.
- (۲) گهرانهوه بۆ دواوه و پیاچوونهوه (باس، دوران): (Let's ~ a little bit.)
- backward** (bak'wērd), adv. (۱) دواوه: پشتتوره.
- (۲) بۆ دواوه: بهتنگدا: بهپشتدا. (۳) پاش و پیش.
- (۴) ناوههوه: به پیچهوانهوه: بهمهگههراوهی.
- (۵) به پیچهوانههی شوینی ناسایی. (۶) بمره رابوردوو: بۆ رابوردوو.
- (۷) بۆ دواوه: بمره خراپه: دانه دواوه:
- (Instead of going forward, the country is going ~.)
- adj. (۱) بمره لرا: بۆ پشتتوره. (۲) پاش و پیش. (۳) ناوههوه.
- (۴) ناپهه: شهرمن: کم پرو: ترسۆک.
- (۵) دواکورتوو (گهل، مرۆ): (a ~ country, region, etc.)
- backwardly** (adv.); **backwardness** (n.).
- backwards** (bak'wērdz), adv. = **backward.**
- backwash** (bak'wōsh', bak'wāsh'), n. (۱) ناوی پال پوینههراو
- بۆ دواوه (به سهول، بهلم، یا کهمتی).
- (۲) تهرهههی بمره دواوهی یا (بهرانههی ههزکه).
- (۳) کهمجام (بهتایهتی هی ناپههمن): کارنهتجام.
- (۱) ناوی پهتک -
- خواربهرهوه (لهپشت بهندایهکهره). (۲) ناوی پهتک خواربهرهوه و بۆکهن.
- (۳) شوینیکی چهپهک، ووشک، مرهوه و دواکورتوو: یاریکی ووشک و ناخۆش:
- (He lives in a cultural ~.)
- دواکورتوو: ووشک و ناخۆش: مرهوه (شوین، شای).
- adj.
- backwood** (bak'wood'), adj. = **backwoods.**
- backwoods** (bak'woodz'), n.pl. (۱) دهرستانی چۆل و دور له -
- کاروبارییهوه. (۲) [Colloq.] شوینیکی دورو چهپهک و دواکورتوو کی کم

bag

(۲) بدمرغهفتاری؛ بدمکاری؛ بپرواشتی.

(۳) بدمرغهفتاران؛ بدمکاران؛ بدمرغپرواشتان: (the ~)

ناکارانه؛ ایمن نازانی.

همتا ده بیعت بمرغ خراپتر ده بیعت؛

له خراپهوه بو خراپتر دبروات.

بوگن کردن؛ بون کردن؛ خراب بوون؛

(Some foods go bad in room temperature.)

بدمرغهفتار بوون؛ بدمرغپرواشتی بوون.

خراب زییه؛ باش؛ امام ناوهدنی.

خراب زییه؛ باش؛ امام ناوهدنی.

داختمکه؛ احقیق؛ احقیقه؛

bad (bad), 1. archaic past tense of bid.

2. obsolete past tense of bide.

دوژمنایهتی؛ قینهبیرایهتی؛ رقبهبرایهتی؛ ناحهزی؛

(There's bad blood between them.)

bade (bad), 1. alternative past tense of bid.

2. alternative past tense of bide.

کهمسکی ناپهسنه دور بن فغرو ناله بار.

بادج (haj), n. (a police ~)

(۲) نیشانه؛ نیشان (شانازی، شمرهزاری)؛

(a ~ of courage; a ~ of shame)

نیشانه کردن؛ نیشان لیدان؛ نیشان پیوهتان.

گورمهکنه؛ جوالور.

کمول یا فغره دی گورمهکنه.

[B-]، دانیشتیویهکی ویلاهیته "ویسکونسن" ی نهمریکا.

سمر کونکردن؛ میشک کونکردن؛ سمر خستهسنه؛ پمستکردن؛

(He has been ~ing his father to buy him a camera.)

بادیناگ (bad'n-ij, bad'i-nāzh), n.

گالته وگمپ.

بازلند (bad'landz), n.pl.

زموی بهیکی پووتهنی که نار

خوارد بیتهوه شیوهی سهیر سهیری ن درووست کرد بیته.

badly (bad'li), adv. (۱) خراب؛ به شیوه بهیکی خراب؛ ناپهسنه؛

(He was treated ~. ; She behaved very ~.)

(۲) خراب کراو: (a ~ made shirt)

(۳) زور؛ نیکگار خراب: (He was wounded ~.)

(۴) [Colloq.] زور؛ نیکگار زور: (He wants that job ~.)

badminton (bad'min-tən), n.

شمسی توپی په پردار.

bad-tempered (bad'tem'pərd), adj.

تورپه و ترو؛ تنگه جیکلانه.

baffle (baf'li), v.t. (۱) سمر سوورماندن؛ حه پمساندن؛ واق وورماندن؛

(Her strange behavior ~s me. ; One of the exam

questions ~d me completely.)

(۲) بمرگرتن؛ ری لیکرتن؛ بمرهسنستی کردن؛ نه میشتن.

v.t. هولندان بهین نه نجام ده ستگر بوون.

(۱) واق وورمان؛ سمر سوورمان؛ په شوکان؛ سمر سام بوون.

(۲) تیغه دیوارنک یا په رده بیکه بو په ریست کردنی شله یا گازو هموا.

(۳) هزی و مرگرتنی بهرنامه ی رادیو پاپرونی.

-baffle (n.); baffler (n.).

baffling (baf'liŋ), adj. (۱) واق وورمیتنه؛ سمر سوورمیتنه؛ سمر بر؛

تیگه میشتنی زور گراوه: (a ~ person, situation, etc.)

(۲) ری لیکر (کشتی یهوانی)؛ بمرگ (با)؛ کوسپ.

bag (bag), n. (۱) تورپه که؛ کیسه؛ جهوال؛ ده فز؛ زهر ف؛ هه گبه.

(۲) باوه؛ جانتا. (۳) جانتای دهستی زتان.

(۴) تورپه که بیکه گیانداری پاوکراوی تی ده خرت.

(۵) سمر جهمی گیانداری پاوکراو خراوه تورپه که له بوژنکدا.

(۶) تورپه که بیکه شت؛ پر تورپه که بیکه. (۷) شتیکی له تورپه که چوو.

(۸) ناوساوی؛ بهشی ناوساوی شتیکی. (۹) گوان (گیاندان).

backwoodsman

خهک تندا ژیاو؛ کویره دی

adj. قایبهتی به دارستانی چوژو دور له شار؛ قایبهتی به شونی چمپانو

دواکه و توی که خهک تندا ژیاو.

backwoodsman (bak'woodz'mən), n.

نیشته جنی کویره دی؛

خهکنی چولهواسی.

bacon (bā'kən, bā'k'n), n.

توی تهکی گوشتی سویرکراوی بهراز

(به یانین به سویره و هرکراوی له گه له میله که بوژنده مدخورت).

bring home the bacon, [Colloq.], (۱) پاره په پیداکردن و مالو

مذال به خنیوکردن. (۲) سمر کورتن.

save one's bacon, له مردن یا زیان پن گه یشتن پرگار بوون.

bacteremia (bak'tə-rē'mi-ə), n.

بوونی بهکترا لهناو خویندا.

bacteria (bak-tēr'i-ə), n.pl.

بهکترا؛ میکروب؛ خوره.

bacterial (bak-tēr'i-əl), adj.

بهکترایس؛ میکروبی؛ خوره یی.

bactericide (bak-tēr'ə-sīd), n.

بهکتراکوژ؛ میکروب کوژ.

bacterin (bak'tə-rin), n.

بهکترا؛ سمرمانی کوتان.

bacterio- (bak-tēr'i-ə),

پیشگرنکه بهمانای؛ بهکترایی.

bacteriologic (bak-tēr'i-ə-loj'ik), adj.

قایبهتی به بهکترا -

ناسی

-bacteriological (adj.).

bacteriologist (bak-tēr'i-ol'ə-jist), n.

بهکترایان؛

زانای بهکترا؛ میکروب ناسی

bacteriology (bak-tēr'i-ol'ə-ji), n.

بهکترایانی؛

زانستی بهکترا؛ میکروب ناسی

bacteriolysis (bak-tēr'i-ol'ə-sis), n.

شیبوونهوی بهکترا؛

دایزانی بهکترا؛ لهناو چوو یا لهناو بردنی بهکترا.

-bacteriolytic (adj.).

bacteriophage (bak-tēr'i-ə-fāj), n.

زینده وهرنکی گهردینه

میکروب ده کوژت؛ میکروب کوژ.

bacterioscopy (bak-tēr'i-os'kə-pi), n.

لیکولینه ووی بهکترا

به گهردین.

bacteriostasis (bak-tēr'i-ə-stā'sis), n.

نه میشتنی په رهنه سندنی

بهکترا

-bacteriostatic (adj.).

bacterium (bak-tēr'i-əm), n. singular of bacteria.

bacterize (bak'tēr-īz), v.t.

به بهکترا کوژین؛ کوژین بههوی

بهکتراوه.

-bacterization (n.).

bacteroid (bak'tēr-oid), adj.

له بهکترا ده بیعت؛ بهکترایی.

n. بهکترایهکی شیوه کوژیدلو

حوشتری دوو کوژپاره.

Bactrian camel, له دارده ست چوو؛ چیلکه یی.

baculiform (ba-kū'lə-fōrm), adj. دارده ستی؛

baculine (bak'yoo-lin, bak'yoo-lin), adj. هم دارکاری کردن؛ قایبهتی به دارکاری.

bad (bad), adj. (۱) خراب؛ به؛ ناپهسنه؛ گنگ؛ ناشیرن؛ قلب.

(۲) بهکار نه ماتوا؛ ناکارانه؛ نه شیار. (۳) ناخوش؛ خراب: (~ news).

(۴) ترشاو؛ بوگن: (a ~ egg).

(۵) پر له هله؛ هله: (~ spelling, grammar, etc.)

(۶) بیس؛ نابجهن؛ ناشیرن (زمان): (~ language).

(۷) بدمرغپرواشتی؛ بدمرغفتار؛ بدمرغ؛ بدمکار: (a ~ man).

(۸) زیان بهخش: (~ for health). (۹) توند و خراب؛ قایم: (a ~ storm).

(۱۰) نه خوش: (in ~ health).

(۱۱) به شیمان؛ نیکه ران: (He feels ~ about it).

(۱۲) بیس؛ بوگن: (a ~ smell).

(۱۳) نارووست؛ بهکار نایهت؛ ناگورنتموه (چمک)؛ پتان: (a ~ check).

n. (۱) شتیکی خراب. به، یا ناپهسنه.

(۱) کیسی شله ی نوله شی.
 (۱۱) [Slang]. نافرهت (بمتابیه تی یه کیگی ناشورین):
 (a disagreeable old ~)
 v.ɪ (۱) دهر یوقین! ناساندن
 (۲) خسته تورره کوه! کردنه کیسوره (شقومهک): (to ~ grocery)
 (۳) گرتن (چیگه): دست بسمرداگرتن: (to ~ the best chair)
 (۴) کوشتن (راو): [Slang] (۵) دست کورتن! چنگ کورتن! کوزردنوه.
 v.ɪ (۱) ناساز (وهک تورره کیسور) دهر یوقین
 (۲) شزیر بونوره: به دهلی وستان یا شزیر بونوره.
 (۱) به همورو شتهکانی یهوه! [Colloq.], bag and baggage.
 خوی و همورو شتهکانی: به سهر ومانهوه:
 (He moved out bag and baggage.)
 (۲) به تهراری! همووی.
 be in the bag, [Slang]. مسزگه! له دستدایه! دسکورتی گومانی
 تیدا نییه
 let the cat out of the bag, نهنی برکاندن (بهن دسه نهقهست).
 bagasse (bə-gas'), n. تله ی قامیشی شمکر.
 bagatelle (bag'ə-tel'), n. (۱) شتیکی هیچو بوچ.
 (۲) یاری یه که له بیارده دهچنت
 (۳) پارچه موسیقایی کورت (بو بیانق).
 bagel (bā'gəl), n. به یگله مارمارو کیسور! خهپله نانیکی ناستوروه.
 ناوهر استهکی کوناودره.
 bagful (bag'fəl), adj. پر تورره کیسور! پر کیسور یهک! زور.
 baggage (bag'ij), n. (۱) بارگه! کله وپهل پنیوار! جانتای پنیوار.
 (۲) نازور و کله بارگه سویا. (۳) (۱) نافره تینیکی سوک! قهجه.
 (ب) نافره تینیکی بن حمای و چه قاده سوو.
 baggage-master (bag'ij-mas'tēr), n. اینچر سراوی و درگرتن و
 ناردنی جانتا و کله وپهل پنیواران له نیستگی شمه ندن همدرا.
 baggie (bāg'i, beg'i), n. (۱) تورره کیسور! چپوک.
 (۲) وورگ! سک
 bagginess (bag'i-nis), n. دهلی! زلی! جل و بهرگ.
 baggy (bag'i), adj. دهلی! شزیر بونوره (جل و بهرگ)! زلی بهر:
 (~ clothes, pants, etc.)
 -baggily (adv.).
 bagman (bāg'mən), n. (۱) فروشیاری گه بولک (شنگلته ره).
 (۲) [Colloq.] دهلانی بهرتیل و هرگر بو خملکی تر.
 bagnio (ban'yō, bān'yō), n. (۱) سمرشورک! گرموا! بانق.
 (۲) بهندیخانه. (۳) قهجه خانه.
 bagpipe (bag'pīp), n. جووزله و شمشالی نیرلنده و نوسکوتلنده!
 زوپنا
 bagpiper (bag'pīp'ēr), n. جووزله و شمشال ایندهری نیرلنده یی و
 نوسکوتلنده یی
 bah (bā, ba), interj. به هیبه! دهنگیکه ناره زایی و بیزهاتنوه
 گالته پیکردن دهرده بیزت.
 Bahai (bə-hā'ē), n. (۱) بهایی! بهیر میکرینی ناینی بهایی.
 (۲) ناینی بهایی که بهماوللا له نیران دایمیزاند سالی ۱۸۶۳.
 -Bahaiism (n.); Bahaist (n.).
 bail (bā), n. (۱) دسسته بری! دسسته بریونی بهندیک! کفالت.
 (۲) نهر پارهی به دسسته بر دایده نیت بو بهردانی کسینی گراو.
 (۳) بهره لاکردنی کسینی گراو به دسسته بری. (۴) دسسته بر! کفیل.
 v.ɪ (۱) (~ out) دسسته بریونی کسینی گراو بهردانی!
 بهره لاکردنی کسینک به کفالت کردنی.
 (۲) (~ out) بهره لاکردنی بهندیک پاش لیوهرگرتنی کفالت.
 (۳) دانانی شتومک لای کسینک یا له شونینک به سهردهمی.
 (۴) (~ out) [Colloq.]. بزگار کردن له تمنگ چله م:

(No one will ~ you out this time.)
 bail (a person) out, (۱) دسسته بری و بونوره لاکردنی بهندیک.
 (۲) بزگار کردن! فریا گرتن.
 jump bail, (۱) لاکردن و خورشاردنوه لهکاتی بهره لایوندا به کفالت.
 out on bail, به کفالت بهره لاکردن.
 bail (bā), n. (۱) دسسته بری (بو دهرانی ناو له بهلمیک)! سمتل.
 v.ɪ & v.ɪ (۱) ناو له بهلم دهران به دسسته بر یا سمتل.
 (۲) ناو یا شله دهران به دسسته بر یا سمتل.
 خورشاردن له فریزکره به بهر شوت.
 bail out, (۱) دسسه (دسسته بر، سمتل، کتلی). (۲) نله یی چتر.
 bail (bā), n. (۱) دیواری دهرموی قه لایهک.
 (ب) جهوشی دهرموی او بهم دیواره.
 (P.L.) (۲) ته پمان! ته پمانیکی دهرموی سترکاو له سنگی ناستوروه نوک تیز.
 (۳) دار یا شیشی له یهک جایگردنوه ی و لایخ له تهریله یگدا.
 bailable (bā'ə-b'l), adj. به کفالت بهره لاکردنی!
 دسسته بری دهرکت.
 bail bond, (۱) بهرته ی دسسته بری (پاره، زین، خانوو).
 bailee (bā'ē'), n. بهرته ی دسسته بری لادنراو.
 bailey (bā'li), n. (۱) دیواری دهرموی قه یا کوشک.
 (۲) حورشه ی ناو شم دیواره.
 (۱) پزلیسی دادگا.
 bailiff (bā'l'if), n. (۲) بهرته بری جینه جیکه فرمائی دادگا (که پزلیسه).
 (۳) کاربدهستی ناوچه یهک که دسسته بری یاج کوزردنوه دادگه ریشی مهیه
 (شنگلته ره). (۴) سمرکار (زهری و زار، خانوو بهر).
 bailiwick (bā'l'ə-wik'), n. (۱) ناوچه ی دسسته بری
 (۲) پشته استوروه ناوچه ی دسسته بر و شاره زایی.
 bailment (bā'l'mənt), n. (۱) دسسته بری و بونوره (بند)! دسسته بری!
 کفالت. (۲) بهرته دانان.
 bailor (bā'l'ōr', bā'l'ēr), n. بهرته دانان
 bailor (bā'l'ōr', bā'l'ēr), n. دسسته بر (بند)! کفیل.
 bailor (bā'l'ōr', bā'l'ēr), n. (۱) سگ تیکردن (بمتابیه تی گراندریکی دهرده ی گراو و
 v.ɪ (۱) سگ تیکردن (بمتابیه تی گراندریکی دهرده ی گراو و
 bait (bā), v.ɪ (۱) سگ تیکردن (بمتابیه تی گراندریکی دهرده ی گراو و
 به ستره هر بو سه ی:
 (People formerly ~ed animals for amusement.)
 (۲) چه ساندنوه به تاونج و گالته پیکردن و شمر پین فرشتن! سهر خسته سمر
 (۳) [Rare] نالیکانی و لایخ (له پشوریه کدا لهکاتی گشت کردندا)
 (۴) دان دان (پاره ماسی، تله، تهپکه)! دانه خوره بو دانان.
 (۵) فریودان! دان بو پوزکردن.
 پشورودان له گشتندا (بو نالیکانی و لایخ و نان خوارن).
 v.ɪ (۱) (۱) دان (قوایی ماسی گرتن، تله، تهپکه)! دانه خوره:
 (What do you use for ~ ?)
 (ب) خوراک و هراوی (که وهک دان به کارده نیرت بو کوشتی جانمونه):
 (snail ~)
 (۲) شتیکی که نیچری پین هلیو یونیرت و پنی بگریزتا دان! دانه خوره.
 (۳) پشوری گشت (بو نالیکانی و لایخ و نان خوارن).
 -baiter (n.).
 baize (bāz), n. قوماشینی سوره بو سمریزی بیاردی یاری تو.
 bake (bāk), v.ɪ (۱) نان کردن: (to ~ bread).
 (ب) پيشاندن (تنور، فرن).
 (۲) سوورکردنوه (گوز و دیزه، خشت)! ووشک کردن (خشت).
 (۳) خوهلختن له بر خور.
 v.ɪ (۱) نان کردن. (۲) سوورکردنوه! پيشان.
 (۳) ووشک بونوره له بر خور (خاک، زهری، خشت).
 (۱) پيشان! ووشک بونوره! سوورکردنوه.
 (۲) شتیکی پيشان، ووشک گراوه، یا سوورکردنوه.
 شوینی تنور و فرن له نانواخانه!
 bakehouse (bāk'hous'), n.

توازننامه: کورتهی حسابی کۆمپانیایه که سرمایه و ...
دەسکەوت و سود و زیانی کۆمپانیایه پیشان دەدات له کۆتایی وەرزیگدا!
بووچه.

balance wheel, پینچکەیی هاوتاکەر (کاترۆمێر، مەکینە).
balata (bal'ə-tə), n. (1) دارێکی زلی ئەمەریکای باشوورە
(2) شیلەیی ئەم درەختیە که دەگرتێت بە لاستیک.

balbriggan (bal-brig'gan), n. (1) ئەتراویکی لۆکەیه (گۆرموی و
جلوبەرگی ژێرەوی ئی درووست دەگرتێت).
(2) (pl.) جلوبەرگی لەم ئەتراوە درووستکراو.

balconied (bal'kə-nid), adj. ئەلاردار! بانگۆندار! تارمەدار.
(a ~ house)
balcony (bal'kə-ni), n. (1) ئەلار! بانگۆن! تارمە.

(2) ئەوێ سەرەوی سینهما یا هۆلی کۆیونووە.
bald (bôld), adj. (1) سەر پووتاو! پووتاو!
(2) سەر سپی (یانئەندە، گیاندان! مارز. (3) پووت و قووت! پووت.
(4) ئە پارزاه! سادە! پووت (5) لەبەر (پووت! رەق: (a ~ statement)

(a ~ head, person, spot, etc.)
(2) سەر سپی (یانئەندە، گیاندان! مارز. (3) پووت و قووت! پووت.
(4) ئە پارزاه! سادە! پووت (5) لەبەر (پووت! رەق: (a ~ statement)

-baldness (n.).
baldachin, baldachin (bal'də-kin, bôl'də-kin), n. - (1)
ئەتراویکی پارزاهیی جوانە (له کۆندە! له "بەغدا" له زێڕو ئاوریشم درووست
دەکرا). (2) چەتریکە لەم قوماشە درووستکراوە له خۆپیشاندانی ناپیتدا
هەڵدەگرتێت. (3) چەتریکە سەرەڕی یا بەرە بەسەر قوربانیگای کۆنێسەو

سیسارکێکی گەرمە و بەهێزی ئەمەریکای پاکوورە
هەراشەکانیان پەری سپی بە سەر و ملیانەویە.
bald eagle, هەراشەکانیان پەری سپی بە سەر و ملیانەویە.

balderdash (bôl'dēr-dash), n. ئەسە! هەج و پوچ و بێ مانا!
ئەسە! قوڕ! نووسراوی هەج و پوچ.

baldhead (bôld'hed), n. (1) گەسیکی سەر پووتاو.
(2) وولای مارز! بالندەیکە یا گیانداریکە که پەنەیکە سپی بەسەر تەوقی
سەری پەرە بێت.

bald-headed (bôld'hed'id), adj. (1) سەر پووتاو.
(2) مارز! پەنەیکە سپی بەسەر تەوقی سەری پەرەیت! سەر سپی.

baldpate (bôld'pāt), n. (1) گەسیکی سەر پووتاو.
(2) مراییکی ئەمەریکایە تەوقی سەری سپی.

baldric (bôl'drik), n. قایشی شان (شیر یا زوڤنای پێو دەگرتێت!)
شیرپاگ.

bale (bā), n. مەلۆ! گورز! بەستە! فەردە: (a ~ of hay).
گورز بە گورز، مەلۆ، یا فەردە! گورزەکردن! فەردەکردن.
v.l. (1) وە! کارەسات! زیان.
(2) سوئی! خەم! دل سووتان! ناخۆشی.

baleen (bə-lēn'), n. ئیلسانی زۆر باریکی کاترۆی سەرەوی ئەهەنگ.
balefire (bāl'fir'), n. (1) ناگرەخۆشە. (2) ناگری پەیمان خارسن.
(3) [Obs.] ناگری سووتاندنی لاشەي مردوو (تاین).

baleful (bāl'fəl), adj. (1) پەمخۆز! نیازخراپ! زیانبەخش! کوشندە!
ناپەسەند: (a ~ look). (2) بەدووم! نیشانی خراپ.
Balinese (bā'li-nēz'), adj. تاییهتی بە دورگی "بالی" له
ئیندونیزی (گەل، زمان، کلتور).

(1) هاوولاتییهکی "بالی" (2) زمانی "بالی".
balk, baulk (bôk), n. (1) سەردیوار! کونجیکی ئەگێلراوی زەری بۆ
دانان بە سنوور یا لەبەر لەبەرچوون. (2) دار یا تەختەیکە باش نەپراوە.
(3) نیرگە! دەستە. (4) کۆسپ! قووت! نشووستی! پێ! ئی گیان. (5) هەله.
(6) ئەو شوێنەي مێزی بلیارە که یارییهیکە لێو دەست پێ نەگرتێت
(1) (1) خۆدەزێنەر (ئەوێ سەرشان).
v.l.

(ب) له دەستی خۆ دان بە دەستەنەست (هەل! نەکردن).
(2) پێ! لێگرتن! بەرگرتن! ئی نیکدان: (to be ~ed in one's plans).
(3) [Obs.] سەردیوار! درووستکراو.

نانەرخانە
baker (bāk'ēr), n. نانەر! نانەر! درووستکەری پاقلاو و شیرینی تر.
baker's dozen, دەزێنی نانەر! که بریتییه له سیانزە لەبەری درازتە!
خاترا ئە: ساڵدانەو.

bakery (bāk'ēr-i, bāk'ri), n. (1) نانەرخانە! بروکانی درووست-
کردن و فرۆشتنی نان و کیک و پاقلاو و شیرینی تر.
(2) فرۆشگای نار و شیرینی.

baking (bāk'ing), n. (1) نان کردن! پیشاندن! سوورکردنەو له فێندا.
(2) ئەوئەدی بە یەك جار دەگرتێت، دەپیشترت یا سوورەگرتنەو له فێندا.
(3) روشک کردنەو (بە خۆز یا بە ناگی).

baking powder, تۆزیکە وەك هەویرترش له نان کردن! بەکار دێت
هەروەها له لێتانی چەند خواردنەوئەیکە تێدا! هەویرترش لەخێوێ تۆزدا!
ترشێنە! ترشەلۆک.

baking soda, بیکاربۆناتی سووژیم! سووژەي نان (له هەویرترش و
دەرمانی دژی ترشیدا بەکار دەهێنرێت).
(هەروەها پێشی دەوترێت: "sodium bicarbonate")

baksheesh, baksheesh (bak'shēsh'), n. بەخشیش
balalaika (bal'ə-lī'ka), n. نامێزیکە مۆسیقای پووسییه وەك
عوود وایە بە ئەم ئەم بەشکەي سینگۆشەپێیه.

balance (bal'əns), n. (1) تەرازو
(2) تەرازوی گەردوون.
(3) هاوتایی! هاوسەنگی! هاوتەرازویی.
(4) لەنگەر (لەش).

(He lost his ~ and fell.
He kept his ~ on the tightrope.)
(5) ژیری! هێمنی! لەنگەری مێشاد و هەست:

(He kept his ~ during the crisis.)
(6) هاوتایی (نەخشە، وێنە)! هاوڕێزی! یەك نرایی! گونجان! پێکەوتن.
(7) هاوتای! کێشی هاوتای. (8) مایه (هسابی بانق).
(9) لاسەنگی ئەم مایه یا حساب. (10) قەرز! ئەوێ دەمێنێتەو له قەرزە.

(11) تاقوکردن! هاوسەنگی کردن.
(12) [B-]. کۆنەستێرەي تەرازو. (13) [Colloq.], ئی ماوه! ماوه! پالی.
v.l.

(1) گێشان (2) بەراووردکردن.
(3) تاقوکردن! هاوتاکردن! هاوسەنگ کردن.
(4) لەنگەرگرتن: (He ~d himself on the tightrope.)
(5) هاوتابوون! هاوسەنگ بوون.

(6) هاوتاکردنی حساب (بانق)! هاوتاکردنی قەرزاری و پەسید:
(to ~ a checkbook)

(7) پڕینەرەي حسابیک بە دانەرەي لێماوەي قەرزە.
(1) هاوتابوون! هاوسەنگ بوون! هاوتەرازو بوون.
v.l.

(2) هاوتابوونی قەرز و پەسید. (3) لەنگەرگرتن.
(4) بەملا و بەملا! کەوتن و لەنگەرگرتن.
ئەنجامی هێشتا نەزانراوە! بزیار نەراوە!
له مەترسیدایه:

in the balance, (The fate of an entire nation is hanging in the balance.)
هاوتای! هاوسەنگ! هاوگێش! ژیر.
balanced (bal'ənst), adj.

balanced diet, خۆزایکی هاوتای: خواردنەوئەیکە هەمچەشتن که پووتین و
نیشاسته و قیتامیناتی بەگۆرێهێ و یەكتری تێداییت.
پەستەي هاوتای (زمانەوانی).

balanced sentences, هاوئێزی (نیوان وولاتان یا حیزیمکان!)
balance of power, تەرازویی هێز
balance of trade, قەرازویی بازرگانی. جیاوازی نیوان هاوڕەو
ئارەوێ وولاتیک! هاوتایی بازرگانی.

balancer (bal'ən-sēr), n. (1) هاوتاکەر (2) تەنایان.
(3) ئەندامی لەنگەرگرتنی جاتەرەوێک (وەك مێش، مێشۆولە).
(4) شامییری سافەر (رادیق).

Balkan

v.t. (۱) مان گرنن (هنستر، ناسپ)
(۲) *(She ~s at nothing.)* - سل كردنوه؛ خو ئی لان؛
He ~ed at the very idea of compromise.
Balkan (bôl'kən), adj. (۱) بلفاسی؛ تاییبستی به ناوچهی بلفان.
(۲) بلفاسی؛ گن؛ کلتور. (۳) تاییبستی به شاخهکشی بلفان
Balkanize (bôl'kən-iz'), v.t. & v.i. وک بلفان لیکردن؛
دابەشکردن به وولاتی بچووک بچووک و دوژمن بیهکتتری (وهک ناوچهی بلفان
دوای جهنگی جیبهانیی دووم).

-Balkanization (n.).

(۱) هینلی دستپیکردنی (ملهملی، پینشکرین)؛ هینلی دهرپه‌پین یا
گوربه‌سنده (۲)؛ (۳) هینلی سرمیزی بلیارد که یاری‌یهکه له‌دوایه‌ده دستی
پن دهرکت (ب- یه‌کیک له چوار هینله‌که‌ی سرمیزی بلیارد.
balky (bôk'î), adj. (a ~ horse) مان گرا سر کهره‌وه وهستاو؛
ball (bôl), n. (۱) خبه شتیکی خپ. (۲) زهری؛ خبی زهری؛ سرزموی.
(۳) توپ؛ توپی یاری. (۴) یاری به توپ کراو (به‌تاییبستی بیسیول).
(۵) توپ همدان؛ توپ نیدان. (۶) گولله توپ.
(۷) نه‌ندانکی خبی له‌ش (به‌تاییبستی قنگه پاژنه‌ی پن). (۸) گلینه‌ی چاو.
(۹) گول. (۱۰) توپهال (۱۱) فیسقه؛ سهک؛ پیانزکه (۱۲) گلونه.

v.t. & v.i.

ball up, [Slang]. سره ئی شینان؛ سره ئی تیکدان
be on the ball, [Slang]. وویا؛ کاره؛ نه‌هاوون؛ توانا به‌سهره‌ا شکار.
carry the ball, (۱) توپ نه‌دهستوره‌بوون و هه‌ولنی یاری کردن دان
(هوتوبولی نه‌مهریکی - (۲) [Colloq.] نهرک به‌سهره‌ شانه‌وه بوون؛
دهستپینشکهری کردن؛ نهرک هه‌نگرتن
keep the ball rolling, به‌رده‌وام بوون (دوان، کار)
play ball, (۱) ده‌سکرتدن نه‌یاری؛ ده‌سکرتدنوه به‌یاری
(۲) ده‌سکرتدن به‌کاریک؛ ده‌سکرتدنوه
(۳) [Colloq.] هارکاری کردن

ball (bôl), n.

have a ball, [Slang]. خو‌ش راباردن؛ که‌یف کردن
ballad (bal'ad), n. (۱) به‌سته؛ به‌سته‌یهکی یهک ناوازا؛ کورانی؛
به‌سته‌یهکی به‌سوز

(۲) چیرۆک یا هه‌له‌سه‌ستیکی به‌گورانی‌یه‌وه ووتری؛ هه‌له‌سه‌ستی.

ballade (ba-läd', ba-läd'), n. (۱) هه‌له‌سه‌ستیکی سه‌ن به‌ش که ههر
به‌شهی نه‌ه‌سه‌ت دهر پینکها‌تینت.

(۲) هه‌له‌سه‌ستیکی موسیقاییی بۆ پیا‌نو یا نۆرکیسترا نووسراو.

balladeer (bal'ä-dêr'), n. به‌سته‌یه‌یز؛ گورانی‌یه‌یز؛
گورانی چیرۆکی‌یه‌یز

balladmonger (bal'ad-man'gër), n. (۱) به‌سته‌دانهر؛
گورانی چیرۆکی نووس؛ دانهر و فرۆشیاری به‌سته.

(۲) هۆنه‌ریکی خراپ و لینه‌ها‌توو.

balladry (bal'ad-ri), n. (۱) به‌سته‌گه‌شتی؛ گورانی چیرۆکی
به‌گه‌شتی (۲) به‌سته‌دانان؛ گورانی چیرۆکی دانان.

ball and chain, (۱) توپیکو ناسنی قورسه به‌زنجیر به‌ندی پن پئوه‌ند
ده‌کرت (۲) [Slang] - تهرق (ژن یا مێرد).

ball-and-socket joint, جومگه‌ی خری حو‌لار جومگه‌به‌که -
به‌ناسانی به‌هه‌مو‌لایه‌که‌دا ده‌جولیت، له‌سه‌ریکی خپ پینکها‌توه‌وه له‌ناو

چالایی‌یه‌که‌دا (وهک جومگه‌ی شان و سه‌مت)
ballast (bal'ast), n. (۱) شتیکی قورسه ده‌خریته‌که‌شتی یا بالۆنه‌وه
بۆ له‌نگه‌گرتن (۲) شتی پته‌وه‌که‌ر (سه‌رووشت و ره‌ووشتی مرۆف.

په‌یوه‌ندی نیوان مرۆف)؛ (۳) چه‌وه‌ی به‌رادی شکار (بۆ چه‌ره‌یز یا نیوان هینلی
شه‌مه‌نده‌هر).

v.t. (۱) پته‌وه‌کردن؛ چه‌سه‌پاندن؛ له‌نگه‌گرتن
(۲) چه‌ره‌یزکردن؛ پرکردنه‌وه‌ی نیوان هینلی شه‌مه‌نده‌هر به‌چه‌وه.

ball bearing, بۆلهرینگ؛ نوتومبیل.

balmy

ball cock, ئامه‌زیکه بره‌تی‌یه‌ه له‌ده‌مه‌وانه‌یهکی به‌ستراو به‌توپیکی
سه‌وه‌که‌وه ناسنی ناوی پن ریک ده‌خریت له‌ته‌نگی ناوی ناوه‌سه‌تخانه‌ی
پۆژئاواییدا.

ballerina (bal'ä-rë'nä), n. سه‌مه‌که‌ری بان (ناهره‌ت).
ballet (bal'ä, ba'tä'), n. (۱) بان؛ سه‌مای بان.
(۲) تپیی بان؛ سه‌مه‌که‌رانی بان.

balletomane (bal'ät-ä-män'), n. چه‌زکه‌ر له سه‌مای بان.
ballflower (bôl'flou'ër), n. گولمه‌خه‌ر (خانوسازی).
ballista (ba-lis'tä), n. مه‌نه‌تیق؛ به‌رد و مووشه‌ک هه‌وین (چه‌میککی
چه‌مگیکی گۆنه)؛ فۆچه‌قانه‌ی گهره.

ballistic (ba-lis'tik), adj. (۱) هه‌ی گولله و مووشه‌ک هه‌ویشتن.
(۲) تاییبستی به‌بۆزان و هیزو کاره‌نه‌جامی گولله.

ballistic missile, مووشه‌کی بالیستی؛ مووشه‌کی دوره‌هه‌وین.
ballistics (ba-lis'tiks), n.pl. زانستی ته‌قاندن و بۆزاندر کاره‌نه‌جامی
گولله و مووشه‌ک بۆمه‌ا.

ballonet (bal'ä-net'), n. بالۆنی بچووک؛ ده‌هریکی هه‌وا یا گازه له‌ناو.
بالۆنیکه‌دا پر ده‌کرت و هاش ده‌کرت‌ه‌وه بۆ یاره‌مه‌تیدانی بالۆنه‌که له‌هه‌ناسان و
تویشته‌مه‌ه‌ا.

balloon (ba-löön'), n. (۱) بالۆن. (۲) مێزه‌لان
هه‌وه‌تیکردن؛ فووتیکردن؛ په‌په‌ تیکردن و ناوساندن وهک بالۆن و مێزه‌لان.
v.t. (۱) گه‌سه‌تکردن به‌ بالۆن؛ به‌ بالۆن گه‌ران.
(۲) ناوسان (وهک بالۆن)؛ زل بوون.

adj. بالۆن ناسایی؛ خه‌وه نهره‌وه زل وهک بالۆن؛ زل.
(۱) بالۆنه‌ران؛ فۆکه‌چی بالۆن.
(۲) سواره‌بووی بالۆن.

balloon sail, پایه‌وه‌نی بالۆن؛ که‌یه‌خت له‌گه‌ل پایه‌وه‌نه‌که‌ی خۆی یا
له‌به‌ری به‌کاره‌مه‌نیینت.

balloon tire, تاییبیه‌کی گهره‌ی پر له‌هه‌را به‌هه‌ز پسته‌تاییکی که‌مه‌ا.
ballot (bal'ät), n. (۱) تکتی ده‌نگدان (له‌زوردا توپیک له‌به‌ری کاغه‌ز
به‌کاره‌مه‌شترا). (۲) ده‌نگدان؛ شپوه‌ی ده‌نگدان (به‌تاییبستی هه‌ی نه‌هین).
(۳) سه‌ره‌جه‌ی ده‌نگی دهر له‌ده‌نگدانیکدا.
(۴) لیسته‌ی پالۆره‌وان یا ناو‌دێره‌کره‌وان (ده‌نگدان).
v.i. ده‌نگدان؛ بریاره‌نی شتی که‌به‌ده‌نگدان
سه‌ه‌وه‌ی ده‌نگدان.

ballot box, سه‌ه‌وه‌ی ده‌نگدان.
ballottement (ba-lot'mänt), n. (۱) بۆ ده‌ره‌که‌وتنی سه‌که‌ری ژن
به‌په‌نه‌جان به‌مه‌دا‌لندا.
(۲) دۆزه‌نه‌وه‌ی نه‌خۆشی جگه‌ر به‌په‌نه‌جان به‌جگه‌ره‌ا.

ballplayer (bôl'plä'ër), n. یاریکه‌ر به‌تۆپ (یاری بیسیول).
ball point pen, قه‌لم پانه‌نی ووشه‌ک.
ballroom (bôl'rööm', bôl'room'), n. هۆلی سه‌ما.
ball valve, تۆپه‌وه‌نه؛ ده‌مه‌وه‌نه‌ی خپ (که‌ته‌ه‌وه‌ی ناو به‌رزو نزمی
ده‌مه‌که‌ته‌وه‌وه کونه‌که‌ی پن ده‌مه‌که‌ته‌وه یا ده‌مه‌که‌ته‌وه).

ballyhoo (bal'i-hö'), n. [Colloq.] (۱) ده‌نگه‌ده‌نگ؛ هه‌را هه‌را.
(۲) په‌وه‌په‌گه‌نده‌ی پن له‌هه‌له‌ه‌راوه‌وه به‌جۆش و به‌ده‌نگی به‌رن.
v.t. & v.i. [Colloq.] په‌وه‌په‌گه‌نده‌کردن به‌گهرمی و به‌ده‌نگی به‌رن.
(۱) له‌مه‌لم؛ له‌مه‌لمی بۆن خۆش.
(۲) ده‌ره‌مانی خه‌م ره‌ه‌وین: (*Sleep was a ~ to his troubles.*)
(۳) بۆن؛ بۆنیکی خۆش.
(۴) په‌وه‌په‌گه‌ندی بۆن خۆش (وهک نه‌هنا، په‌خانه).

Balmoral (bal-môr'al, bal-mor'al), n. (۱) ژێره‌کراسیکی خوری.
(۲) شه‌مه‌قه‌یه‌کی بۆ لئواری نۆسکوله‌نده‌یه‌یه.
(۳) [b-] پیلۆتیکی قه‌مه‌تانداره.

balmy (bäm'i), adj. (۱) وهک له‌مه‌لم وایه‌ه خه‌م ره‌ه‌وین؛ بۆن خۆش.
(۲) خۆش (ناوه‌مه‌وه)؛ نه‌گهرمی نه‌سارد: (*~ weather; a ~ breeze*).
(۳) [British Slang]؛ شتی‌ه‌که.

baneful

(۲) پازاندنموره به تیرهيك قوماش، دار، يا تخخته.

band (band), n. (۱) دسته؛ تاقم؛ كۆمئل: (a ~ of robbers) .

(۲) تىپ (مۇسېقا): (a rock-and-roll ~ ; a jazz ~) .

v.l. & v.t. يەنگىرتىش؛ بوون بە يەك:

(to ~ together against a common enemy)

bandage (ban'dij), n. بىرىنچى سارغى.

v.l. & v.t. بە سارغى پىچان؛ پىچان (بىرىن).

bandanna, bandana (ban-dan'da), n. دەستەسېرىتىكى گۈرۈ.

پەنگاۋەنگە بە ئاۋچەوان يا بە سەرۋە دەبىستىرتەۋە؛ سىركەيى؛ سىرەبىست

bandbox (band'boks'), n. سىنورلىقنى مەقبەيە يۇ يەخە شەپقە

تىختىتى.

bandeau (ban-dō', ban'dō), n. (۱) تىرە قوماش (دەبىستىرت بە

ئاۋچەوانموره بۇنەۋەي قۇنەبەت ناۋ چاۋەرە). (۲) سوخمەيەكى مەمكى بارىكە.

banderole, banderol (ban'da-rōl'), n. (۱) ئالايمىكى بارىكە

بەسەر پەم، دار، يا بەلەمىكەۋە. (۲) ئالايمىكى درووشم لەسەر نووسراۋ.

(۲) ئالايمىكى بېچوۋكى سەر كۆرۈك يا تىرمىكە.

bandicoot (ban'di-kōot'), n. مەشكىكى گۈرۈي ھىندى كىنگەيە.

bandit (ban'dit), n. چەتە؛ جەرە؛ پىنگر؛ كەسنىكى قاچاخ يا ياخى.

banditry (ban'di-tri), n. چەتمەيى؛ جەردەيى.

banditti (ban-dit'ti), plural of bandit.

bandmaster (band'mas tēr, band'mās tēr), n. سىرتىچى -

مۇسېقا.

bandog (ban'dōg'), n. سەگى بەستراۋە لەبەر دېرى.

bandoleer, bandolier (ban'da-lēr'), n. فېشەك لەغ.

bandoline (ban'da-lēn', ban'da-lin), n. پۇن لەسەردان (پۇ -

لوۋل يا بىرىققانەۋەي قۇن.

bandore (ban-dōr', ban'dōr), n. ئامبۇزىكى مۇسېقايى ئۇندارە لە

كىتار دەچىت.

band saw, مەشارىكى قايشە لەسەر ئور خولخولۇكە دەخولۇقتەرە.

band shell, سەكۈنەكى دەرمەۋەي تىپىكى مۇسېقايە دىۋارنىكى قوياۋى

لەپشتەۋەيە.

bandsman (bandz'mən, banz'mən), n. ئەندامى تىپىكى -

مۇسېقا.

bandstand (band'stand', ban'stand'), n. سەكۈنەكى سەر -

گىراۋى دەرمەۋەي تىپىكى مۇسېقا يا ئۆركىسترايەك.

bandwagon (band'wag'n), n. ھەرمەبانەيكى پازاۋەيە تىپىكى

مۇسېقاي لەسەر سۈۋار دەببەت لە خۇپىشاندا ئىكە.

on the bandwagon, [Colloq.]. لەگەل دەستى بىراۋەدايە:

(to jump on the bandwagon)

bandy (ban'di), v.t. (۱) يارى پىكردن (ۋەك تۇپ)؛ نەم دەستەۋ نەم -

دەست پىكردن. (۲) قاۋخستتەۋە؛ فېتتەبازى كىردن؛ قسە ھىندانۋ بىردن:

(to ~ a story about)

(۲) قسە بە يەكتەر ووش؛ ئالوگۇز كىردن (قسە لە دەمەقالتدا):

(to ~ words with a person)

bandy (ban'di), n. (۱) گۈزى يارى " ھۆكى "

(۲) يارى يەكە لە " ھۆكى " دەچىت.

كەۋەبەي؛ چەماۋە؛ خوار.

bandy-legged (ban'di-leg'id, ban'di-leg'd'), adj. لاق -

كەۋەبەي؛ لاق چەماۋە؛ گەل بلاۋ.

bane (bān), n. (۱) [Poetic], فەوتان؛ نەمان؛ لەناۋچوون.

(۲) فەوتىنەر؛ لەناۋبەر؛ ھۆي ناخۇشى ۋە مەراق:

(She is the ~ of my life . ; Drink has been the ~ of his life.)

(۲) ژەھر (تەنھا لەم ووشىيەدا: rat's-bane) .

baneful (bān'fəl), adj. ژەھراۋى؛ كوشنە؛ زىانەخش:

(the ~ hemlock ; a ~ influence)

balneal

balneal (bal'ni-əl), adj. تايبەتى بە سەرشۈرك ھى خۇشتن.

balneology (bal'ni-ol'ō-jī), n. زانستى خۇشتن لە ئاۋى كانزاييىداۋ .

كەلكى بۇ تەندىروستى

baloney, boloney (bə-lō'ni), n. (۱) bologna .

(۲) [Slang], قسەي ھىچۈپوچ؛ قسەي قۇرۇ بىن مانا.

interj. قسەي ھىچ؛ قسەي ھىچۈپوچ؛ قسەي قۇرۇ بىن مانا.

balsa (bôl'sə, bāl'sə), n. (۱) درەختىكى ئاۋچە گەرمەكانە دارەكەي .

پەقۇ سوۋكە كەلەكى ئى درووست دەكرىت. (۲) دارۋ تەختەي نەم بەرەختە.

(۲) كەلەكەك كە لەم دارە درووستكرابىت.

balsam (bôl'səm), n. (۱) مەلخەمى بۇن خۇش؛ مەلخەم؛ بەلسەم .

(۲) بۇنى خۇش؛ غەتر (۲) دەرمانى خەم پەۋىن؛ شقى خەم پەۋىن.

(۴) دارىكە مەلخەمى بۇن خۇشى ئى دەردىت.

(ب) پوۋەكىكى بۇن خۇش؛ پوۋەكىكە بۇنى خۇشى ئى دەرمەھىنرىت.

balsamic (bôl-sam'ik, bal-sam'ik), adj. (۱) ۋەك مەلخەمى .

بۇن خۇش ۋايە؛ مەلخەمى؛ بۇن خۇش. (۲) خەم پەۋىن؛ دلكەرمەۋە؛ خۇش.

Baltic (bôl'tik), adj. بەلتىقى: (۱) تايبەتى بە دەرياي بەلتىق .

(ب) تايبەتى بە رولتەكانى بەلتىق (ۋوشى داھاتۋو بىيىنە).

n. زمانە بەلتىقەيەكان .

Baltic States, رولتە بەلتىقەيەكان (لىتۋانىا، لاتۋىيا، ئەستۋنىيا ھەرەھا

ھەندى جار فەنەندە)

baluster (bal'əs-tēr), n. سىكى مەجەرەي پىن پلىكانە؛ نەردە .

balustrade (bal'ə-strād'), n. مەجەرەي پىن پلىكانە؛ نەردە .

bambino (bam-bē'nō), n. (۱) مىندان؛ مىندانى سارا

(۲) ۋىنەي مىندانىسى ھىسا

bamboo (bam-bōō'), n. (۱) قامىش؛ درەختى قامىش .

(۲) دار قامىش؛ قەفە قامىش.

adj. (۱) ۋەك قامىش؛ تايبەتى بە قامىش. (۲) لە قامىش درووستكرار .

bamboozle (bam-bōō'z'l), v.t. [Colloq.]. (۱) خەلمەتاندن؛

دەستچىرىن. (۲) سەر ئى تىكەن؛ سەر ئى شىۋاندن.

ban (ban), v.t. (۱) قەدەغە كىردن شت. كىردن؛ پىنگەتەدان؛ نەھىشتن:

(to ~ liquor ; The government ~ned all meetings and demonstrations.)

(۲) قەدەغە كىردن كەسكە لە كىردى شتەك؛ دەر كىردن.

(۲) [Archaic]. لە غەنت كىردن.

(۱) بەياننامە يا بانگ كىردى پاشا بۇ خەلك بۇ چەك ھەنگىرتن يا بۇ جەنگ .

n. (سەدەنى تاۋەپراست). (۲) لە كلىفە دەركىردن؛ سەرزەشت كىردن لەلايىن كلىفە .

(۲) لە غەنت

(۴) قەدەغە؛ قەدەغەكارى؛ قەدەغە كىردن:

(a ~ on demonstrations, alcoholic beverages, etc.)

banal (bā'n'l, bæ-nal', bæ-nāl', ban'l), adj. ھىچۈپوچ؛

بىن بايەخ؛ بىن تام؛ پەرىپووت (ۋوتە)؛ كۇنۋ سوۋلو (ۋوتە):

(a ~ remark, conversation, statement, etc.)

banality (bə-nal'ə-ti), n. (۱) ھىچۈپوچى؛ پەرىپووتى (ۋوتە)

(۲) ۋوتەيەكى پەرىپووتۋ بىن تام.

banana (bə-nan'ə), n. مۇزا؛ دار مۇز

band (band), n. (۱) پىئەبىست؛ لاستىك. شىرت، بەن، تەل؛

بەند (بۇ پىچانەۋە يا قايدە كىردن): (watchband ; rubberband) .

(۲) تىرە (بۇ جواسى يا قايم كىردن)؛ سىرىنج: (headband, hairband) .

(۳) تىلماسك؛ تىرە (قوماش). (۴) يەخە.

(۵) (pl.), دوو تىرە قوماشى بارىكە لە مەلمۇرە شۇزۇدەبىتەۋە بەسەر جىلدا

(جىلۋىرەگى دادۋەرۋو مامۇستاي زانئىق).

(۶) قامىش مەكىنەر خولخولۇكە. (۷) [Archaic]. پىنۋەند؛ تەرقى.

(۸) تىلماسكى بەراۋىز (خانۋوسازى).

(۹) مەۋدەي نەردە يا شەپقۇ رادىۋو.

v.t. (۱) بەستى تەل. بەن. لاستىك، قامىش. شىرت، بەن؛ پىچانەۋە .

bantamweight

(۱) تخمخنی دانیشتنی سمرل لیدهران له بلمه‌میکی
 سه‌ولدا. (۲) پیزه سمرل. (۳) پیز.
 (۴) پیزه کلیل (به تخمخنی کلیمه به‌سمر دیوارکوره).
 v.t.
bankable (bank'ə-b'l), *adj.*
 بانق وه‌ری دمگرتا
 دمگرتیمه له بانقا.
bank account,
bank bill,
bankbook (bank'book), *n.*
 حساب بانق (هی کسینک یا کزیمپانیایه).
 بانقنموت؛ حمواله یا چکی بانقی (له بانقیکوره بۆ بانقیک ش).
 دهفتیری بانق: دهفتیریکی بچوکه که .
 کسینک حسابی بانقی خۆی ئیندا پادگرت (هموما " passbook ").
bank discount,
 سوودی لیدهرکولو: سوودی له قهرزیه که بانق
 ده‌دات به کسینک و پیشه‌کی له قهرزکده‌ی دهره‌کات و هملی دمگرت.
bank draft,
 بانقنموت: حمواله‌یکه له بانقیکوره بۆ بانقیک تر.
banker (bank'ēr), *n.*
 (۱) خاوردیری بانق؛ به‌زیومیری بانق.
 (۲) چاوردیری پاره یا بانقی قوماړیک.
banker (bank'ēr), *n.*
 ماسیگر؛ کشتی پاره‌ماسی.
bank holiday,
banking (bank'ing), *n.*
 پشوری بانق.
 بانقچینی؛ کاروباری بانق.
bank note,
 بانقنموت: چکیکه بانقیک دهره‌کات ده‌توانیخ له هسور
 بانقیک تر؛ بانقیکوره؛ حمواله‌یکه له بانقیکوره بۆ بانقیک تر.
bankrupt (bank'rupt, bank'rəpt), *n.*
 (۱) کسینکی مایه‌پوچ یا
 نابووت. (۲) کسینک که نه‌توانیخت قهرزکاش بدانه‌وه.
 (۳) کسینک که شتیکی نه‌یخت: (a mental ~).
adj.
 (۱) مایه‌پوچ؛ مایه‌پووت؛ نابووت.
 (۲) نه‌پو؛ نابووت (مه‌جان): (He is morally ~).
 v.t.
bankruptcy (bank'rupt-si, bank'rəp-si), *n.*
 مایه‌پوچی
 مایه‌پووتی؛ نابووتی.
banner (ban'ēr), *n.*
 (۱) نالا؛ بیداخ.
 (۲) دروشم: (the ~ of freedom).
 (۳) سه‌رهدیری پوزنامه (که له‌سمری لاپه‌رکه بۆ نه‌وسری بگریته‌وه).
adj.
 زوباش؛ نایاب: (a ~ year for wheat).
banneret, **bannerette** (ban'ēr-et'), *n.*
 نالایه‌کی بچوکه.
banneret (ban'ēr-it, ban'ēr-et'), *n.*
 (۱) سه‌رک سوارچاک.
 (۲) پلهمیکی سوارچاک‌یه.
bannerol (ban'ēr-ōl'), *n.* = **banderole**.
bannerist (ban'is-tēr), *n.* = **banister**.
banns, bans (banz), *n.pl.*
 چا‌پدانی نیازی ژنهنان و شوکران له
 کلنسه‌دا.
banquet (ban'kwit, ban'kwit), *n.*
 (۱) ژه‌میک خواردنی نایاب؛
 خواسی بازاره. (۲) ناهنگی په‌سمی نان خواردن.
 بانگ کردن بۆ شیوی په‌سمی؛ ناهنگی سه‌رخوان بۆ گیزان
 خواردنی خوش خواردن.
 (۱) سه‌کوی ناو سه‌نگر (بۆ ته‌قهردن).
banquette (ban'ket'), *n.*
 (۲) شوسته. (۳) کورسی‌یه‌کی درژی دوشه‌ک له‌سره به قه‌راغ دیواری
 چیشخانیه‌که‌دا.
banshee, banshie (ban'shē, ban-shē'), *n.*
 ختیوکی مینیه‌ی
 به‌نومه وه‌ک بایه‌قوش به‌سمر مالد؛ ده‌خوتیت و نوقلانه‌ی مردن لیدهدات
 (فولکلوری ئیرلنده‌ی نوسکوتنده)؛ کسینکی به‌دروم.
 (۱) [B-] ، بانده‌یه‌کی بچوکه له مریشک
 ده‌چیت. (۲) کسینکی بچوکی شه‌رمنگیز.
 (۳) بۆکسباز یا زورانبازیک سووک که قورساییه‌که‌ی له‌نیزان (۱۱۲-۱۱۸)
 پاونده‌ا بیت.
 بچوکه و شه‌رمنگیز.
bantamweight (ban'təm-wät'), *n.*
 زورانباز یا بۆکسبازیک

bang

bang (ban), *v.t.*
 (۱) به‌توندی لیدان؛ زمه ئی هه‌لسان؛ پیاکشان؛
 پیامالین: (He ~ed his fist on the table.)
 (۲) به‌توند داخستن؛ ته‌قه ئی هه‌لسان: (to ~ a door, window, etc.)
 (۳) ته‌قه‌تۆ بیگردن: (to ~ the dishes in the sink)
 (4) [Vungar Slang]، له‌گه‌ل جوت بووز؛ گاین.
 v.i.
 (۱) ته‌قین؛ ته‌قینه‌وه: (Firecrackers ~).
 (۲) خۆ لیدان؛ پیاکشان؛ به‌قایی لیدان: (He ~ed into the wall.)
 (۱) زمه؛ ته‌به
 (۲) ته‌قه؛ ته‌قینه‌وه: (The gun went off with a ~).
 (۳) [Slang]، خوشی کوتوپر (وه‌ک نا‌وه‌اتنه‌وه).
 adv.
 (۱) به‌قایی؛ به‌توندی و به‌دهنگی زل: (۲) به‌دهنگی به‌رزو کوتوپر.
interj.
bang (ban), *v.t.*
 تاشینی قزی سه‌ر نا‌وچه‌وان به‌ریکی.
n.pl.
 په‌رچه؛ قزی سه‌ر نا‌وچه‌وانی ریک براب ده‌هاتینه‌یته خواره‌وه هه‌تا
 فزیک بووز.
bangle (ban'g'l), *n.*
 بازله؛ پاوانه
Bang's disease,
 درمیکی ره‌تسه‌وولاخه ده‌بینه‌ی موی به‌راویته‌بوون
bang-up (ban'up'), *adj.* [Slang].
 نایاب؛ زور چاک
banian (ban'yan), *n.*
 (۱) بانبار؛ بانگانیکی هیندی گوشت نه‌خوره
 (۲) کراس یا تزدانه‌یه‌کی ده‌لسی هیندی‌یه
banish (ban'ish), *v.t.*
 (۱) ده‌رکردن؛ له‌وولات یا شار؛ شاربه‌ده‌رکردن؛
 نا‌واره‌کردن. ۲. دوررخستنه‌وه؛ ده‌رکردن
 (۳) له‌بیری خۆ بردنه‌وه؛ له‌میشک لادان
 (۱) ده‌رکردن له‌وولات یا شار): (banishment (ban'ish-mənt), *n.*)
 شاربه‌ده‌رکردن. ۲. ده‌رکردن؛ دوررخستنه‌وه
banister, bannister (ban'is-tēr), *n.*
 (۱) سنگی محابه‌ری-
 پین پلیکانه. ۲. (pl.) محابه‌ری پین پلیکانه؛ نرده
banjo (ban'jō), *n.*
 بانجو؛ سامیریکی موسیقایی ژینداره
-banjoist (*n.*).
bank (bank), *n.*
 (۱) بانق. ۲. خانووی بانق
 (۲) نه‌و سه‌موقه‌ی قوماړگیز پاره‌ی تن ده‌خات؛ نه‌م پاره‌یه
 (۳) بانق خویزو و نه‌نداسی له‌ش بۆ دانی به‌نه‌خوش له‌کاتی پینوستیدا
 (۴) بانق خویزو و نه‌نداسی له‌ش بۆ دانی به‌نه‌خوش له‌کاتی پینوستیدا
 (پزیشک‌ه‌واسی): (a blood ~ ; an eye ~)
 (ب) بانق زانیاری (a data ~).
 v.i.
 (۱) پاره خستنه‌وه؛ ناله‌وه؛ نالووینکردن له‌گه‌ل بانقا.
 (۲) به‌زیومهرانی بانق. ۳. چا‌وردیری کردنی بانقی قومان. واته‌ نه‌و سه‌موقه‌ی
 قوماړگیز پاره‌ی تن ده‌خات.
 پاره خستنه‌وه؛ ناله‌وه.
 v.t.
 پشت پز به‌ستن؛ به‌ته‌ما‌بوون
bank on, [Colloq.]
 (Don't bank on his help.)
bank (bank), *n.*
 (۱) په‌له‌یه‌کی دریزکوله هسور؛ گرده‌نکه‌یه‌کی دریزکوله؛
 تۆپه‌ل: (۲) قه‌دیال؛ گرد. (۳) به‌ستور
 (۴) (pl.) که‌نار؛ ده‌ریا، بویار، جزگه؛ پۆخ؛ قه‌راغ؛ گوئ؛ لیوار:
 (along the river ~)
 (۵) به‌زاسی ره‌مینه‌ی ده‌ریا و ده‌ریاچه؛ ته‌نکایی ده‌ریاچه. نه‌ستیل.
 (۶) لیواری ناره‌وه‌ی میزی بلیارد
 (۷) به‌لادا خواربوونه‌وه‌ی فرۆکه له‌کاتی پینچکردنه‌وه‌دا
 v.t.
 (۱) به‌ستور به‌دوردا دروستکردن
 (۲) کۆمه‌ل کردن؛ کۆکردنه‌وه؛ خرکردنه‌وه (to ~ earth along a wall)
 (۳) ناگر خوش کردن
 (۴) وه‌ک سه‌ره‌ژووژورکه لیکردن؛ رینگه؛ کوورکردنه‌وه
 (۵) لیدانی توپ؛ سار؛ به‌جوزیک که له‌لیواری میزه‌که بدات و بگه‌ریته‌وه.
 (۶) به‌لادا هستر یا لارکردنه‌وه‌ی فرۆکه‌یه‌ک له‌کاتی فریندا
 v.i.
 (۱) وه‌ک به‌ستور لیهاتن؛ تۆپه‌ل بوون به‌دریزکوله‌یی؛ گردبوونه‌وه.
 (۲) لارکردنه‌وه‌ی فرۆکه‌یه‌ک له‌کاتی فریندا.

barbet (bär'bit), n. (1) جۆرە سەگىنكى بچووكى تۈرك لۈولە

(2) پالندىيەنى ئارچە گەرمەگەنە تۈركى ۈك دىك بە بن دەنۈگەگەپەرەپەتە

barbette (bär-bet'), n. (1) بەرزايىيەكى ئاۋ قەلەپكە تەقەي لۈپە

دەمكۈت (2) سەنگەرى ئاۋ كەشتىيەكى جەنگىي

barbican (bär'bi-kən), n. سەنگەر يا قوللەي پاراستنى شارىكە يا

قەلەپكە كە لەپەردەسى شارەكە يا قەلەكەدايە

barbital (bär'bi-tal, bär'bit-ol), n. دەرمانىكى ئوۋستتە لەشۋەي

تۈزدەيە

barbiturate (bär'bä-tyoor'it, bär-bich'er-it), n. دەرمانى

ئازار! دەرمانى ئازاركوۋ

barbule (bär'bül), n. تۈوكى پەرى پالندە! دەمارۋچكەي پەرى

bard (bärd), n. (1) شاپەر (Poetic), مۇنەرا شاعىر

-bardic (adj.) زىئى ئەسپ

bard, barde (bärd), n. زىئى ئەسپ

v.t. زىئى ئەسپ كىردن

bare (bâr), adj. (1) پوۋت! پەتى (قاچ) پوۋت و قوۋت (2) بەرەلا

(3) دىراۋ جىۋەبەرگ

(4) پوۋت و قوۋت! پوۋتەنى! خالى (ئوۋر - خانوۋ): (a ~ room)

(5) سادە! مەنى پىۋەئان يا زىادە! پوۋت: (facts ~)

(6) تەنھا (the ~ necessities of life)

v.t. پوۋت كىردن! مەلمانىن! پوۋت و قوۋت كىردنەۋە! ئاشكارا كىردن (نەپنى)

خىستەنپوۋ

lay bare, مەلمانىن! پىشانەدان! خىستتە بەرچاۋ! ئاشكارا كىردن (نەپنى)

bareback (bär'bak'), adv. & adj. بە پىشتى پوۋت: سۈۋرپوۋتى

ئەسپ! مەنى زىن (to ride ~)

barefaced (bär'fäst'), adj. (1) دەمۋ چاۋ پوۋت! پوۋ مەلمانراۋ

(2) ئاشكارا كىراۋە (3) بىن شەرە! بىن ئابوۋو

barefoot (bär'foot'), adj. & adv. پىن پەتى! مە پىن پەتى

barefooted (bär'foot'id), adj. = barefoot

barège (ba'rezh'), n. قوماشى پەجە

barehanded (bär'han'id), adj. & adv. (1) بە دەستى پوۋت

ۋاقە بەن دەستكىش (2) بە دەستى پوۋت، ۋاقە بەن چەك يا ئامىر

(3) [Colloq.], مە تاۋانەرە كىراۋ

bareheaded (bär'hed'id), adj. & adv. سەرى پوۋت!

بە سەرى پوۋت

barelegged (bär'leg'id, bär'legd'), adj. & adv. لاق -

مەلمانراۋ! بە لاقى پوۋت! بىن كۆرەۋى

barely (bär'li), adv. (1) بە ئاشكارا (2) بە پوۋتى! بە پوۋت و قوۋتى

(3) بە ئاستە! بە خان: (He ~ escaped injury.)

(4) كەم! [Archaic]: تەنھا

barfly (bär'fli'), n. مەرەق خۇرىك كە زۆر دەجىتە مەيخانە

bargain (bär'g'n, bär'gin), n. (1) سەۋدەگەرىيى! رىكەۋت (كېرىن و

فروشتىن ئالوگۇر كىردن) (2) مەرچەگەنى رىكەۋتتىك

(3) رىكەۋتتىك كە لە سوۋدى كىراۋر بىت! كېرىش شىكە بە مەرزان:

(He bought the suit at a ~)

v.t. (1) سەۋدە كىردن! سەۋدەگەرى كىردن (2) رىكەۋت! پەيمان بەستى

v.t. ئالوگۇر كىردن! كۆپىنەۋە

a bad bargain, سەۋدەگەرىيەكى خراب! رىكەۋتتىكى خراب

a good bargain, سەۋدەگەرىيەكى باش! رىكەۋتتىكى باش

bargain for, ھەۋلەن بۇ دەسكەۋت بە مەرزان!

سەۋدە كىردن بۇ بە مەرزان كىرىن

strike a bargain, (1) رىكەۋت (كېرىن و فروشتىن)

(2) بە مەرزان شىكە دەسكەۋت! شىكە كىرىن بە مەرزان

-bargainer (n.)

barge (bärj), n. (1) دۈبە! قەباغ! مەلەمى بار

(2) بەلەمىكى گەرىيە كەشتى ئاھەنگى پەسىمى

(3) خانە بەلەم! ماله بەلەم: بەلەمى تىدا ئىيان ۈك مال

(4) [Slang], بەلەمىكى ئاۋۋا

v.t. گۈاستنەۋە بە دۈبە يا بەلەمى بار

v.t. (1) بەلەۋىش پۇشۇش

(2) [Colloq.], (in ~; ~ into): خۇتتەپەلقۇرئان:

(Don't ~ in our conversation)

(ب) (~ in): بە ئاشرىئانەۋ لەپىرتاۋ خۇكرىن بە ئوۋرە:

(He ~d into the room)

(2) [Colloq.], (into ~): خۇ پىيادان

bargee (bär-jē'), n. [British], = bargeman

bargeman (bärj'mən), n. كەشتىيەپەرىيە كەشتى بارگۈاستنەۋە

baric (bär'ik), adj. [Rare], تايپەتتى بە باروۋم

baric (bär'ik), adj. باروۋمەتتى! تايپەتتى بە پەستەنپوۋ

baritone (bär'ō-tōn'), n. (1) دەنگى ئىزىنەنى مام ئاۋەندى لە بەرىۋى

ئۆمىدا (گۇرانى) (2) گۇرانى بىژۇك بەم جۆرە دەنگەۋە

(3) ئامىرنىكى مۇسىقاى ئەم جۆرە دەنگە

barium (bär'i-əm), n. باروۋم

bark (bärk), n. تۈنكەلدەر

v.t. (1) بە تۈنكەل خۇش كىردن (پىستە): (2) تۈنكەل لىكەردنەۋە! پوۋت كىردن

(3) [Colloq.], پىست داماۋان

bark (bärk), v.t. (1) ۋەرىن! جەپىن

(2) بە ئاشرىئانە قەسە كىردن (ۈك ۋەپەي سەگ): (3) [Colloq.], كۆكە كىردن

(4) [Slang], چاۋردان بە دەنگى بەرزو ئاساز

n. ۋەپە! جەپە! سەگۈپ

bark at the moon, بە مانگ ۋەرىن! ئاۋەنپەي بىن سوۋد دەرىپىن

bark up the wrong tree, (1) ھىزىش بەردنە سەرى شىكە بە ھەلە!

بە ھەلە! چوۋن (2) مەرلەن بە ھەلە! ھەۋلى بىن سوۋد دان

bark (bärk), n. [Poetic], بەلەمىكى بايەۋىيە بچوۋكە

barkeeper (bär'kēp'ēr), n. مەيخانەچى

barker (bär'kēr), n. (1) ۋەپو (سەگ، مەۋۋ)

(2) كەسكى كە لەپەردەسى فرۇشگا يا تىياترۋىكەدا بە دەنگى بەرز كىراۋ

پادەمكىشەت

barker (bär'kēr), n. تۈنكەل لە دار كەرمەۋە (مەۋۋ، مەكىنە)

barley (bär'li), n. جۇ

barleycorn (bär'li-kōrn'), n. (1) دەمكە جۇ! جۇ

(2) پىۋەنەمىكى كۆنە جىتەيە لە سەنپەكى ئىنجىك

(3) خۇاردتەۋەي كەۋوۋى (بەتايپەتتى ۋىسكى)

barley sugar, ئوقۇلۇكە لە شەكرى ئوۋاۋەۋ ئاۋى جۇ ئوۋوست دەمكۈت

barm (bärm), n. كەلى بىرە! كەلى سەرى بىرە لەكەتى تىشانىدا

harmaid (bär'mäd'), n. ئاۋرەتتى مەيگىر لە مەيخانەدا

barman (bär'mən), n. پىۋاۋى مەيگىر لە مەيخانەدا

barmy (bär'mi), adj. (1) كەلار (بىرە)! كەلار

(2) [British Slang], شىتۇكە! شىت

barn (bäm), n. (1) تەرىلە! كايەن! كايەن و تەرىلە

(2) گەراچى پاسى ئاۋشار: (3) [Colloq.], ئوۋر! خانە

barnacle (bär'nō-k'l), n. (1) گىئاندارىكى بچوۋكى قاۋدارە بە

بەردەۋە دەنۋوسىت ئەۋەندەي گۈزۇك دەپىت (2) جۆرە قازىكى كىۋىيە

(3) [Colloq.], كەسكە كە پىتەۋە ئوۋسا ئىت تايپەتەۋە

barnacles (bär'na-k'lz), n.pl. (1) لەۋاش (كە دەمكۈتە ئەۋى

ۋولۇخى سەك لەكەتى ئال كىرنىدا) (2) ئامىرنىكى ئازاردانە لە لەۋاشە دەجىت

(3) [British Slang], چاۋىلىكە

barn dance, (1) سەمەيىكى لادىۋىيەپانەنى ئەمەرىكىيە

(2) ئاھەنگىكى سەمەي ئاۋ كايەنە

barn owl, كۈنەپەپوۋى ئاۋ كۆزى دارو كايەن

barnstorm (barn'stɔrm), v.i. (۱) گه‌ران به لادی و شاروچکه‌داو (۲) ووتاری رامیاری دان یا شانزگه‌ری پیشکش کردن.

(۳) خزنواندن به فرۆکه و خۆفرۆدان به پیره‌شوت له پیشانگادا.

barnyard (barn'yɑrd), n. حومشه‌ی دمورویشتی کایمن و تویله.

baro- (bar'ɔ, bar'ɔ), پیشگرتیکه هه‌مانای: تاییه‌تی به پستانه‌ی هه‌وا.

barogram (bar'ɔ-gram), n. بارۆگراه: تزه‌ارکراه‌ی پستانه‌نیوی نۆتۆماتیکی

barograph (bar'ɔ-graf, bar'ɔ-gräf), n. بارۆگراف: پستان- نیوی نۆتۆماتیکی هه‌وا.

barometer (ba-rom'ɔ-tēr), n. (۱) بارۆمتر: پستانه‌نیو.

(۲) پیوه‌ری گۆرین: نیشانه‌که‌را! شتیکه که گۆرینی رامیاری، کۆمه‌لایه‌تی، ئابوری یا کتووری پیشان بدات.

-barometric (adj.); barometrically (adv.).

baron (bar'ən), n. (۱) بارۆن: به‌گزه‌یه‌کی ئینگلیز یا نهرۆپایه‌ی.

(۲) سه‌راه‌دارێکی به‌ده‌سه‌لات.

baronage (bar'ən-ij), n. (۱) چینی نارۆنه‌کان: نهرۆقون چینی

به‌گزه‌ده‌ی ئینگلیز.

(۲) پله‌ویابه‌و ده‌سه‌لات و ئارچه‌ی ژێرده‌ستی به‌گزه‌یه‌کی نهم چینه.

(۳) به‌گزه‌ده‌کان: (۴) لیسته‌ی ناوی به‌گزه‌ده.

baroness (bar'ə-nis), n. (۱) ژنی بارۆن: (۲) خاتوونه‌ده.

baronet (bar'ə-nit, bar'ə-net'), n. (۱) به‌گزه‌یه‌کی ئینگلیزه‌ که پله‌ی له‌خوار "بارۆن" هه‌یه‌و له‌سه‌روو "شاسوار" هه‌یه.

(۲) پله‌ویابه‌ی نهم به‌گزه‌یه‌یه.

baronetage (bar'ə-nit-ij), n. لیسته‌ی نارو و پله‌ویابه‌ی "بارۆنیت"

(ووشه‌ی پششوو بیینه).

baronetcy (bar'ə-nit-si), n. پله‌ویابه‌و ده‌سه‌لاتی "بارۆنیت"

baronial (bə-rō'ni-əl), adj. (۱) بارۆنی: به‌گزه‌یه‌ی.

(۲) بۆ به‌گزه‌ده‌شیت: (a ~ mansion)

barony (bar'ə-ni), n. (۱) ئارچه‌ی ژێرده‌ستی بارۆنیت.

(۲) پله‌ویابه‌ی بارۆن

baroque (bə-rōk'), adj. (۱) ئاریک: شیوان

(۲) نۆز پاراوه‌و هینی که‌وانه‌یی و خواروخیچاویدار (خانوسازی، هونه‌ی).

(۳) تاییه‌تی به‌چهرخی نهم جۆره‌ هونه‌ره (سه‌مه‌ی شانزه‌و حه‌قه‌و هه‌ژمه).

(۴) له‌تاه و نه‌دازه‌ به‌ده‌ر پاراوه.

شویانێکی هونه‌ری و خانوسازی‌یه‌ برقیچه‌ له‌ پاراوه‌نه‌وه‌ هینی که‌وانه‌یی و

خواروخیچی نیچگا‌ر نۆز.

baroscope (bar'ə-skōp'), n. ئامی‌ری ببنوای گۆرانی پستانه‌ی هه‌وا.

barouche (bə-rōōsh'), n. عه‌ره‌بان‌یه‌کی سه‌ریچراوه‌ی چوار- کورسی‌یه

barque (bark), n. به‌له‌سی یا: کشتی یا.

barquentine (bär kən-tēn'), n. = barque.

barrack (bar'æk), n. (۱) [Kare] کوخته

(۲) (pl.) نۆردوگا: سه‌ریازگه.

(۳) (pl.) نیشته‌جێ‌یه‌کی کاتی کریکاران.

v.l. & v.l. جه‌وانده‌وه‌ یا دانا‌ن له‌ نۆردوگا‌دا! خسته‌سه‌ریازگه‌!

نیشته‌جێ‌ بوون له‌ نۆردوگا‌دا.

barracuda (bar'ə-kōō'də), n. جۆزه‌ ماسی‌یه‌کی گه‌ره‌و دهنده‌ی

هه‌ریایه‌یه.

barrage (bə-rāzh'), n. (۱) بۆمباران کردنێک به‌ گولله‌ توپ بۆ رێگرتن

له‌ هیزی دوژمن یا پاراستنی هیزی خۆ له‌کاتی هێرش بردن‌دا: ده‌سپۆز

(۲) لیشاو (ووته، پرسیار، مسته‌کۆله): (a ~ of questions)

v.l. & v.l. ده‌سپۆزکردن! ده‌سپۆزئێکردن.

barrage (bār'ij), n. (۱) به‌نداو: به‌ست. (۲) کۆسپ.

barranca (ba-ran'kə), n. نۆلیکی قول: چه‌مینیکی قول.

barratry (bar'ə-tri), n. (۱) کرین و فرۆشتنی پله‌ویابه‌و هه‌ره‌ها

کارینه‌سه‌ستی له‌ میری و کلێسه‌دا! به‌ به‌رتیل فه‌رمانه‌ریتی پێدان

(۲) زوو زوو شه‌ه‌رانه‌وه‌! زوو زوو به‌خۆپایه‌ی شکات کردن

(۳) که‌مه‌تره‌خمی یا ساخته‌بازی که‌شدی‌هه‌وان

-barrator, barrater (n.); barratrous (adj.).

barred (bārd), adj. (۱) میلدار (قوماش). (۲) کێلوون درلو! داخوار.

(۳) قه‌ده‌غه.

barrel (bar'əl), n. (۱) به‌رمیل: پپی: ده‌به. (۲) پو به‌رمیلێک.

(۳) لووله‌کی بۆش یا پتمو (پاندان): (the ~ of a fountain pen)

(۴) لووله‌ی تله‌گ یا ده‌مانچه. (۵) قه‌فی په‌ری بانده.

(۶) له‌ش (له‌سپ، په‌شمو و لاخ).

(۷) [Colloq.] زۆر! فره: (a ~ offun)

v.l. (۱) خسته‌به‌ به‌رمیل‌هه. (۲) هه‌لگرتن: عه‌مارکردن.

v.l. [Slang].

barrel-house (bar'əl-hous), n. (۱) جۆرنه‌که له‌ مۆسیقای-

"جاز". (۲) مه‌یخانه‌یه‌کی ناویانگ خراب! قه‌حبه‌خانه.

barrel organ, ئۆرگانی ده‌ستی: ئامی‌ریکی مۆسیقای بچوکه‌ له‌ پیاو

هه‌چیت.

barren (bar'ən), adj. (۱) نه‌زۆک (ژن): (a ~ woman)

(۲) زێ! نه‌زۆک (گیانه‌ره‌)

(۳) بێ‌به‌ر! بوونه‌تی: به‌یار! بێ‌که‌ک: چۆل: (~ soil, land, etc.)

(۴) ووشکو و ناخۆش. (۵) به‌تاڵ: نه‌بوو! بێ‌ئیه‌تی.

n. (۱) زه‌وی‌وزاری بێ‌به‌ر یا بوونه‌تی.

(۲) (pl.) زه‌وی‌وزاری له‌اری و هه‌ره‌ناوی

-barrenness (n.).

barret (bar'it), n. ته‌پله: کلۆنکی بچووک.

barrette (bə-ret'), n. ته‌وه‌ی سه‌ر (ژن).

barricade (bar'ə-kād'), n. (۱) سه‌نگه‌ر.

(۲) به‌ریه‌ست (که‌ رێگه‌ی بێ‌ ده‌گه‌ریت له‌کاتی شه‌ری سه‌ر شه‌قامدا)! کۆسپ

v.l. (۱) پێ! ل! داخستن! پێی چوونه‌ووه‌ره‌و یا هه‌اتنه‌ده‌رموه‌ نه‌دان.

(۲) کۆسپ له‌به‌رده‌دا دانا‌ن! به‌ریه‌ست کردن.

(۳) خۆ قايم کردن و نه‌هه‌اتنه‌ ده‌رموه.

barricado (bar'í-kā'dō), n. = barricade.

barrier (bar'í-ēr), n. (۱) قه‌لای پاراستنی شوێنێک.

(۲) دیوار! په‌رۆین! ته‌یمان.

(۳) کۆسپ! دیوار! به‌ریه‌ست: (Shyness was a ~ between them)

(۴) سنوور. (۵) ده‌رگای گوهرگ (له‌سه‌ر سنووری وولاتیک).

barring (bār'ing), prep. بێ‌چگه‌ له! چگه‌ له!

barrio (bār'ri-ō), n. گه‌ره‌کی هه‌ژاران! گه‌ره‌ک.

barrister (bar'is-tēr), n. پارێزەر.

barroom (bār'rōom', bār'room'), n. باړ! مه‌یخانه

barrow (bar'ō), n. (۱) عه‌ره‌بان‌یه‌ی ده‌ستی.

(۲) پو عه‌ره‌بان‌یه‌کی ده‌ستی.

barrow (bar'ō), n. (۱) گردۆنکه‌ یا که‌که‌به‌ردێکی بچوکی سه‌ر

گۆرێک. (۲) [Dial.] شاخ! گرد.

barrow (bar'ō), n. به‌رانی خه‌سار

bartender (bār'ten'dēr), n. مه‌یخانه‌جی! به‌رده‌ستی باړ! ساقی.

barter (bār'tēr), v.t. (۱) ئالوگۆکردن (شتومه‌ک): گۆرته‌وه:

(He ~ed his watch for food)

(۲) سه‌واکردن.

n. (۱) ئالوگۆکاری: گۆرینه‌وه (شتومه‌ک). (۲) سه‌واگه‌ری! سه‌واکردن

(۳) شتیکی ئالوگۆکردن.

barter away, به‌هه‌ژان فرۆشتن: به‌خۆپایه‌ی له‌ده‌ستان! به‌بادان:

(to barter away one's freedom and independence)

bartizan, bartisan (bār'tə-z'n, bār'tə-zan'), n. قولله‌یه‌کی

هه‌ری‌هۆبه‌ له‌لای دیوارێک و سه‌ریانیکه‌وه.

جۆره پورومكئىكە وەك قارچادو ئورومەلان.

basil (baz'li), n. پۇتخانى.

basilar (bas'ə-lēr), adj. (۱) بىنچىنەسى (بەتايىبەتى ھى كاسەسى سەن) پەشەسى. (۲) بىنچىنەسى! سەرەكى! گىرنگ.

basiliary (bas'ə-ler'i), adj. = basilar.

basilic (bā-sil'ik), adj. (۱) تايىبەتى بە بۇرى خويىنى قۇل. (۲) [Obs.] شاهانە.

basilica (bā-sil'i-kə), n. (۱) كۆشكى شامانە.

(۲) ھۆلىكى لاكىئەسى كۆلەكەدار (لە خانوۋىيەكى پۇمانى كۆندە!)

خانوۋىيەكى وەھا. (۳) كلئىسەيەكى كۆنى وەھا.

basilisk (bas'ə-lisk'), n. (۱) گياندانكى خىشۇكى ئەسسانەپويە وەك قۇرى وايە ھەناسە سەيركردنەكى كوشندەپە.

(۲) جۆرە قۇرىيەكى ئەمەرىيەكى.

(۳) تۇپىكى جەنگىسى كۆنى بە قۇرى كانزايى پارزىنئورويە.

basin (bā's'n), n. (۱) تەشت! سۆيئە. (۲) چوئە دەستشۇل.

(۳) پە تەشتكە! ئەرەندە تەشتكە دەيگىرئە.

(۴) ھەمارا! ئەستىل! ھەمرا! چال! قورلايى! (۵) كەندار.

(۶) سەرچارەى پۇبار: (river ~).

(۷) چالايى بىن دەريا: (ocean ~).

basinet (bas'ə-nit), n. كۆرۈنۈپەكى سوک! كۆرى ناسن.

basis (bā'sis), n. (۱) بىنچىنە! بناغە. (۲) دانەبەشى سەرەكى كۆلەكە.

(۳) تۇرىى يا پەپەوى سەرەكى پىوانە! پىوەر! بناغە.

bask (bask, bāsk), v.l. & v.l. (۱) خۇشەلخىستان لەبەر ھەتاو.

(۲) پال لىدانەم لەخۇشيدە! بسكەى سىيۇل ھاتن لەخۇشيدە! لوف لىدان.

(He ~ed in her favor.)

(۱) زەمىلە! سەبەتە. (۲) پىر زەمىلەيەكە.

(۳) (۱) تۇپى يارى باسكە. (ب) تۇپ خىستەنە تاو تۇپى باسكەو.

basketball (bas'kit-bōl', bās'kit-bōl'), n. (۱) يارى باسكە.

(۲) تۇپى باسكە.

basket case, ئەخۇشۇكى چوارپەل پىررە! ئەخۇشۇكى پەرىشانو

ھىوای چاكپورنەم ئى ئەكرار.

basket hilt, دەسكە شەمشۇرئەكە لەشۇرەى زەمىلەدا.

basketry (bas'kit-ri, bās'kit-ri), n. (۱) زەمىلە دەروسكردن!

زەمىلەكارى. (۲) زەمىلە! زەمىلەكان! سەبەتەكان.

basket weave, چىنىنى سەبەتەى: قوماش چىنىنىكە بىرئەپە لە پاستو

چەپ لىكدانى تالەكان وەك تولى زەمىلەو سەبەتە.

basophile (bā'sə-fil', bās'ə-fil'), n. خانەيەكى بەناسانى پەنگ

وەرگەر (پورەكئاسى).

Basque (bask), n. (۱) پاسك! پاسكى! يەككە لە ئەتەرەى پاسكە

لەسەرەى ئىسپانىيا و پۇژراى لەرەنساندا دەئى. (۲) زەمانى پاسكەكان!

پاسكى (زەمان).

adj. پاسكى (نەتەرە، خاك، زەمان ... ھتد).

basque (bask), n. پەلوزۇكى تەسكى ژانە.

bas-relief (bas'ri-lēf', bā'ri-lēf'), n. ئەخۇش و پەيگەرى بەناسەم.

سەرپەرھىتاى يا دەرىۋۇتەر بە دىوارەو.

bass (bās), n. (۱) ئۆمەرتەن دەنگى گۇرانی ئىرئە.

(۲) ئۆمەرتەن دەنگى مۇسقىقا.

(۳) گۇرانی بۇژۇكە يا ئامىرئىكى مۇسقىيائى ئەم جۆرە دەنگە.

adj. (۱) دەنگ ئۆم.

(۲) ئەتوانئەت گۇرانی وەھا ئۆم بۇئەت يا مۇسقىيائى وەھا ئۆم ئى بەدات.

bass (bas), n. جۆرە ماسەيەكە لە ئاوى دەريا ھەرۋەھا پۇبارىشدا دەئى.

bass drum, ئەپلىكى گەرەى دەنگ ئۆمە.

basset (bas'it), n. سەكئىكى پارى لەش دەرىۋو لاچ كوروت و گوى شۇرە.

barytone (bar'ə-tōn'), adj. & n. = baritone.

basal (bā's'l), adj. (۱) بناغەى! لە پىئە دەرھاتو! تايىبەتى بە بىن.

(۲) بىنچىنەسى! سەرەكى! گىرنگ.

basalt (bā-sōlt', bas'ōlt'), n. بازۇلت! مەرپەرى پەش!

بەردەكى قورس سەختى سووتارى ئاگرپۇژۇئەپە.

bascule (bas'kūl), n. = seesaw.

bascule bridge, پردى بۇزىن.

base (bās), n. (۱) بىنچىنە! بناغە! پىئە! پەگ

(۲) بىن (the ~ of a thumb).

(۳) بىكە: سوپا. شۇپش! بارەگا! سەرشار (وەرئەش).

(۴) چىنى ئۆرەوى بۇياخ (۵) ماددەى سەرەكى ئاوتەپەك.

(۶) ماددەيەكە كە لەگەل ترشەنۇكە! تىكە! ئوگرا خويى ئى پەيدا دەپئەت.

(۷) ماددەيەكە دەگرئە تاو بۇيە يا خومەرە بۇ چەسپاندى پەنگەكى.

(۸) ھىلى ئۆرەو (ئەندازە)! بىن (۹) لاخوۋورى قەلغان.

(۱۰) پەگ بىكارى. (۱۱) پەگى ووشە (زەمانى).

v.l. (۱) بىنچىنە بۇ دانان. (۲) دانەنراندان! دانان.

(۳) دانان لەسەر بىنچىنەيەك. (Taxes are ~d on income; He ~d his conclusions on false assumptions.)

base (bās), adj. (۱) ئۆم (دەنگ بەتايىبەتى لە گۇرانیدا).

(۲) ئاكەس! ئۆم! ئامەرد! سوک: (It is ~ to betray a friend.)

(۳) ئۆم! پەسى كۆمە! پەتى: (۴) خراب! قەلب.

(۵) ھەرزىنەھا! بىن ئوخ: (Iron is a ~ metal, gold a precious one.)

(۶) ئارەسەن! زەمان: (۷) ساختە: (۸) [Archaic]. كوروت.

(۹) [Archaic]. ئۆل! ئاكەس بەچە.

n. دەنگئىكى سەم (مۇسقىقا. گۇرانی).

baseball (bās'bōl'), n. (۱) يارى بىسبۆل (۲) تۇپى ئەم يارىيە.

baseboard (bās'bōrd', bās'bōrd'), n. (۱) تەختەدارئەكە گۇشەى.

ئىوان زەمىسەو بىن دىوار مادەپۇشئەت. (۲) تەختەى بناغە.

baseborn (bās'bōrn'), adj. (۱) ئاكەس بەچە! ئامەرد! ئۆم! سوک.

(۲) ئۆل! بىنچە ئۆم يا ھەزرا! ئاكەس بەچە

baseless (bās'lis), adj. بىن بناغە! ساپەجى! دەئى.

(~ accusations, fears, hopes, etc.)

base line, (۱) ھىلى بىنچىنە.

(۲) ھىلى ئىوان دوو بىكەى يارى بىسبۆل.

basely (bās'li), adv. ئامەردانە! ئاكەسانە.

basement (bās'mənt), n. ئۇرخان! زىزەمىن (خانوۋ)! سەرداب.

base metal, كانزاي كەم ئوخ (وەك ناسن).

baseness (bās'nis), n. (۱) ئامەردى! ئاكەسى! ئاپپاوى! سوگى

(۲) كوردەپەيەكى ئۆم يا ئاكەسانە.

basenji (bā-sen'ji), n. سەكئىكى ئەفەرىقايى بچووكى سوورە چەپىن

يا وەرپىنى دەپە

bases (bās'iz), n. plural of base.

bases (bās'ēz), n. plural of basis.

bash (bash), v.l. [Colloq.], بەتوندى لىدان! ئۆمە ئى ھەلسان!

پىئامالى! بىرازكردن

n. [Colloq.], ئۆمە! لىدانىكى توند! پىكائىشانئەك.

bashaw (bā-shō'), n. ئەفەندى! باشا! فەرمائەرىكى گىرنگ! خانزاد.

bashful (bash'fəl), adj. شەرم! بە شەرم! كەم پو.

basic (bās'ik), adj. (۱) سەرەكى! بىنچىنەسى! گىرنگ! بناغەى!

پىشەى! سەرەتايى: (~ principles)

(۲) تەفت! كىمپا.

basically (bās'ik-li), adv. بە پارەى يەكەم! بەئۆرى!

بەشئوۋەپەكى بىنچىنەسى يا سەرەكى

Basic English, زەمانى ئىنگىلىزى سەرەتايى يا بىنچىنەسى (كە بىرئەپە

لە ھەشت سەدو پەنجا ووشەى پىئوست و بناغەى ئىنگىلىزى).

basset

basset (bas'it), n. & v.i. دهرکورتن یا هاتنه‌سمر پووی زهوی کائزا له‌ژیزو زهوی‌یهوه (زمینناسی، کانگری).

bass horn, جزیره که‌پنایه‌که

bassinet (bas'ə-net), n. بیفشکه‌یه‌کی سهرگرابوی پنجه‌ده‌ده.

basso (bas'ō), n. دهنگیکی نردو نیرانه! گوزاشی بیژنکی دهنگ نردو نیر.

bassoon (ba-sōon', bə-sōon'), n. نامیرنکی موسیقاییه له‌بابه‌تی زوونا.

basswood (bas'wood), n. (۱) سنخوو دره‌خفتیکی گول زهردی بون. (۲) خوشه داره‌که‌ی سووکو قایمه. (۳) داری نم دره‌خفته.

bastard (bas'tērd), n. (۱) زول: کسینکی زول: ناپرسن.

(۲) شتیکی ناپرسن، ساخته، یا دروزنه.

(۳) [Slang] کسینکی ناکس به‌چه، نامرد، یا سنگباب (جوین).

(۴) [Slang] کابرا (له‌پووی سووک‌یه‌وه)

adj. (۱) زول: ۲۰ ساخته! دروزنه! ناپرسن (۲) قلب! خراب.

bastard file, پریه‌کی ددان ماء ناوه‌ندی.

bastardize (bas'tērd-iz'), v.t. (۱) زولی و ناکسی له‌رخستن.

(۲) پیس کرن: تیکدان: (He -d the language.)

-bastardization (n.).

bastardly (bas'tērd-li), adj. (۱) زول: زولانه! ناکسانه.

(۲) ناپرسن: ساخته! دروزنه.

bastardy (bas'tēr-di), n. (۱) زولی: زولیتی: ناکسی به‌چی.

(۲) زول خستنوه.

baste (bāst), v.t. جلو‌به‌رگ دوروینوه.

baste (bāst), v.t. پون یا کهره له‌گوشته هلسوون له‌کاتی سوورک‌نوره‌ده!

یا پیاک‌نوره‌ی بونای گوشته‌که خوی.

baste (bāst), v.t. (۱) لیدان: دارکاری کردن.

(۲) سمرزه‌نشت کردن! شکاندن! جوین پیدان! قسمی ناشوین پن ووتن.

bastille, bastile (bas-tēl'), n. (۱) سمنگرنکی بزوک (بو هیرش

بردن یا خنپاراستن له‌کاتی جه‌نگدا). (۲) به‌ندیخانه.

the Bastille, به‌ندیخانه ی باستیل: قه‌لایه‌ک بوو له پاریس کرابوو به

به‌ندیخانه له سمره‌تای شویشی له‌ره‌نساد! له سالی ۱۷۸۹! ویران کرا.

bastinade (bas'tā-nād), n. = bastinado.

bastinado (bas'tā-nā'dō), n. (۱) ه‌لایه: دارکاری کردن.

(۲) دارا: دارده‌ست

v.t. ه‌لایه‌ک‌کردن: دارکاری کردن! له بنی پن دان به دار

bastion (bas'chən, bas'ti-ən), n. (۱) سمنگری نار قه‌ل (که

بروی‌یه له به‌شینی دهریوقیوی ه‌لایه‌ک).

(۲) قه‌ل: مهبند (a ~ of freedom and democracy).

bat (bat), n. (۱) گوزی یاری بیسبول. (۲) گه‌لایه‌کته دار.

(۳) پاکیتی یاری تنس یا پینگ پونگ. (۴) لیدانی تویی بیسبول به‌گوز.

(۵) نوره‌ی نم لیدانه. (۶) تویله‌گله‌جان.

(۷) [Colloq.] لیدانیک! پیاک‌نشانیک. (۸) [Colloq.] خنپاری.

(۹) [Slang] کاهه‌نگو زه‌ماره‌ندی خوارده‌نوه

v.t. لیدان یا پیا مالین به‌گوزی بیسبول یا گه‌لایه‌کته.

v.t. (۱) به‌کاره‌مانی گوزی یاری بیسبول.

(۲) توبه‌کردن له لیدانی تویی بیسبولدا

توبه‌هاتنه‌سمر: لیدانی تویی بیسبول.

at bat, (۱) گه‌ران! گه‌شکران! سوورانه‌وه

bat around, [Slang]. (۲) لیکولینوه (بیروباوه‌ی نه‌خشه، پیلان).

go to bat for, [Slang]. له‌سهرکردنوه! پشتیوان کردن به‌توندی.

(He went to bat for his friend.)

bat (bat), n. شمشه‌مه‌کوزره

blind as a bat, کویری تموا: کویری

bat (bat), v.t. [Colloq.] چاونوقاندن! چاوداگرتن! په‌شکان

not bat an eye, [Colloq.] نه‌په‌شکان: خوتیک نه‌دان.

batman

batch (bach), n. (۱) کمر نانهای که به یک جا درمکورت.

(۲) کمر هوریدی پیوسته بونان کردن جاریک: (a ~ of dough).

(۳) بره‌می جاریک: سمرجه‌می شو شته‌ی به یک جا درووست کراییت

(۴) دهسته: کومل (مرؤفا، شت): تاقم! پزل! چه‌پک.

bate (bāt), v.t. (۱) گه‌مکردنوه! کزکری.

(۲) خوراکرتن! دمی خوراکرتن! دهرنه‌پرین.

(۳) تی داشکاندن! تی لادان! تی دهرکرن! لیسنه‌ندنوه.

v.t. گه‌م بیوننوه! کزبوون.

with bated breath, همناسه بون‌نهران (له‌ترسدا یا له‌خوشیدا).

bate (bāt), v.t. & v.i. پیسته خوش کردن.

n. دهرمانی پیسته خوش کردن.

bateau (ba-tō'), n. به‌لمه‌میکي بچوه‌ک.

batfowl (bat'fowl'), v.t. پراکردن ممل به‌شمرکوزکردنیاون

گرتنیاون به‌توی یا کوشتنیاون.

bath (bath, bāth), n. (۱) خوشن: (۲) نای خوشن.

(۳) گه‌مارا: سمرشوک: ژووی خوشن. (۴) بانوی. (۵) [pl.] گه‌پرا.

(۶) کائزای تواره له‌کوره‌ده! (۷) دهرمانی وینه شتته‌وه.

v.t. & v.i. شتن! له‌نار هملک‌نشان! خورساندن! خوشن.

bathe (bāth), v.t. (۱) نوقوم کردن له‌نار! خسته‌ناره‌وه.

(۲) شتن: (She -d the baby).

(۳) تهرکردن.

(۴) داپوشن: هه‌موگرتنوه: (The trees are ~d in moonlight).

v.i. (۱) خوشن: گه‌مارا کردن.

(۲) مملکردن! خوتنیه‌لک‌نشان

(۳) خوه‌م‌نستن: (to ~ in the sun).

-bather (n.).

bathetic (bə-thet'ik), adj. (۱) هنج‌بووچ (شیزاری نووسن یا

دووان). (۲) دروزنه (سوز، هه‌ست).

bathroom (bath'hous', bāth'hous'), n. (۱) گه‌مارای گشتی.

(۲) ژووی خورگوزین له‌گه‌مارای گشتیدا.

bathing cap, کلاوی خوشن (بوت‌تیر نه‌بوونی قن! کلاوی مملکردن.

دهرین‌ی مملکردن! جل‌وبه‌رگی مملکردن.

bathing suit, پیشگرنکه به‌مانای: قولی! قولی.

batho- (bath'ō), پیوه‌ی قولی ناور.

bathometer (bə-thom'ə-tēr), n. (۱) به‌ناخدا چوون (شیزاری نووسن و دووان):

دانه‌دواوه. (۲) سوزی درو! هه‌ستد سوزی تا به‌جن.

bathrobe (bath'rōb', bāth'rōb'), n. پویی گه‌مارا.

bathroom (bath'rōom', bāth'rōom'), n. (۱) گه‌مارا:

سمرشوک. (۲) نارده‌سختخانه: تواییت.

bath tub (bath'tub', bāth'tub'), n. حموزی خوشن: بانوی.

bathy- (bath'i), پیشگرنکه به‌مانای: قول! تابه‌تی به‌بنی دهریا.

bathymetry (bath'i-met'ri), n. پیوانی قولی دهریا.

-bathymetric; bathymetrical (adj.).

bathyscaph (bath'i-skaf'), n. به‌لمه‌میکي ژیرنای‌یه به‌چوونه ناور.

قولی دهریا.

bathysphere (bath'i-sfēr'), n. به‌لمه‌میکي ژیرنای‌یه به‌لیک‌نیلنوه.

له‌زینده‌وه‌وه پوره‌کی قولی دهریا.

batik (bə-tēk', bā'tēk, bat'ik), n. (۱) نه‌قش و نیگار له‌سمر

درووستکردن پارچه‌میک قوماش به‌له‌خوم هملک‌نشان و داپوشینی نهر

به‌مانای که ناویستین نه‌قشی له‌سمر دهرچیت. (۲) قوماشیکي نه‌قش و نیگار

له‌سمر درووستکراو به‌م شیه‌وه. (۳) نم نه‌قش و نیگار.

adj. تابه‌تی به‌بم جزوه نه‌قش و نیگار قوماش.

v.t. نه‌قش و نیگار درووستکردن له‌سمر قوماش به‌م جزوه.

bating (bāt'ing), prep. [Archaic]. بیجکه له! جکه له.

batman (bat'mən), n. به‌ره‌ستی نه‌سهرنکی نینگلیزی.

baton

baton (ba-ton', bat'n), n. (۱) گوردی نه فسفر یا پوئیس (۲) داری بارکی سرهک نوزکستر یا تیپی موسیقا (۳) شیشکر بارکی ناسنی سرخره پیشهنگی خویشاندان به ناسماندا هلی دده تو دمیگریتهوه

Batrachia (ba-trā'ki-a), n. pl. (۱) گیانداری ترو ووشکی بن کک (۲) دهک بوق : کیداره ترو ووشکی بهکان

batrachian (ba-trā'ki-on), adj. تاییهتی به گیانداری ترو - ووشکی ترو ووشکی گیانداری ترو ووشکی

n. batsman (bats'mən), n. پاریکری باری بسبول و کریکت battalion (bə-tal'yən), n. (۱) دهسنه لشکرکی نامده بؤ جهنگ (۲) ژماره بکی ژور: تابور: (a ~ of strikers) (۳) (pl.) - لشکر سویا (۴) دهسته لشکر: پهل

batten (bat'n), n. (۱) پارچه تهخته زوی داپوشه (۲) پارچه بیه تهخته باریک که درزی نیوان دوو تهخته پین داده پوشیت. v.t. (~ down), قایم کردن به پارچه بیه تهخته باریک

batten (bat'n), v.i. (۱) قله و بور (۲) دمو له سندی بورن یا خوش رابوردن لسه حسابی به کینکی تر (۳) هانده بهر: بهرگرتن

v.t. batter (bat'er), v.t. (۱) په پیتا په پیتا به قایم کوتاندنوه: پیاکشان! بهتوندی لیدان: (۲) ورودوخاش کردن: پیمانین و شکاندن! داگرتنوه (۳) شکاندن: ژور به کارهتنان و له کهک خستن: (The furniture was ~ed.)

(۱) لیدان: تاریدان (a ~ed wife, child, etc.) v.t. پیاکشان پیتا په پیتا به قایم تیپی شکار چاپه مهنی: n. batter (bat'er), n. پاریکریک که نوبی هاتوروه له توپ بدات (کریکت): بیسبول:

batter (bat'er), n. گیرووی ترو و شرو هیلکه بؤ کیک دروستکردن یا چیشت لیدان batter (bat'er), v.t. & v.i. بهره بهره لیزبوری دیواریک له بناغوه بؤ سرهوه

battering-ram (bat'er-ıŋ-ram), n. چه کینکی حهنگی کونه په پیتا په پیتا ده کینشرا به شوروی شاری نابلووه دراروه بؤ پووخاشی و چوونه ناو شاره کوه

battery (bat'er-i), n. (۱) پیمانین کوتاندنوه: لیدان (به دهست: شق: یا شخیک: تنه لیدان: (assault and ~) (۲) (۱) توپ سویا: کشتی جهنگ (ب) پیکه توپ (ج) لقی توپدار (۳) توپ هاو بؤ توپ گرهوه (باری بیسبول): (۴) باتری: پیل (۵) دهسته بیک شتی چوونیک ناماده به بؤ تاقندن توپ: تفهنگ:

in battery, battik (bat'ik), n., adj. & v.t. - batik. (۱) لیدانی توپ به گورد: باری بیسبول (۲) قوبه ل پ توپی لؤکه و خوری (بؤ تیناخینتی لیفه و کورسی)

batting (bat'ıŋ), n. (۱) جهنگ: شپ: ۲۰ شعرا تا کؤکی: خعبات شکر کردن: جهنگ: خعبات کردن (۲) ناماده کردن و ریزکردنی هیزی چه کدار بؤ جهنگ (۳) کهره سی جهنگ

battle (bat'l), n. (۱) ناماده کردن و ریزکردنی هیزی چه کدار بؤ جهنگ (۲) کهره سی جهنگ battle array, (۱) توری جهنگ (۲) ژنیک کله و به زهر

battle-ax, battle-axe (bat'l-aks), n. (۱) توری جهنگ (۲) ژنیک کله و به زهر battle cruiser, کشتی حهنگی تیژوه battle cry, (۱) بانگی جهنگ: هاواری جهنگ (۲) درووشه: درووشه خعبات یا جهنگ

battlefield (bat'l-feld), n. (۱) میداسی شپ: میدانی جهنگ (۲) میدانی شپ: میدانی جهنگ

bay

battle front, (۲) میدانی تا کؤکی یا حله ملی: میدانی جهنگ. battleground (bat'l-ground), n. = battlefield. سمنگرا سمنگری سره قه لایک

battlement (bat'l-mənt), n. لریکته جهنگی (۱) گله کؤمکمی battle royal, (۲) شپری مردن و ژبان: جهنگی کورس (۳) مشتومریکی ژور: دمه قالی بیکمی گهرم

battle-scarred (bat'l-skärd), adj. شوین برینی شپری پیوه به: کشتی جهنگی

battleship (bat'l-ship), n. (۱) له داری دموهن دان بؤ هاتنه دمر موهی گیانداری بالنده و پاورکرتیان (۲) شم جوره پاره (۳) شم نیجری به جوره پاره و مکریت (۴) قه لاجؤ کردن به کؤمهل

batty (bat'i), adj. [Slang], (۱) شیت: شیتؤکه: (۲) سپرا نالسا battie (bō'b'l), n. (۱) زپوزنگیانه شتیکی بریقهداری بارلی: (۲) بووکه شووشه

haulk (bök), n., v.t. & v.i. = balk. کانزیکه فافونی ل: دمر دمیترت: hauxite (bök'sit, bö'zit), n. باقاری (گه، زمان، کلتور): Bavarian (ba-vär'i-ən), adj. (۱) هاوالاتری بیکمی باقاری: باقاری (۲) زمانی باقاری (که لقیکه له زمانی نعلمانی):

bawd (böd), n. (۱) گواد (ژن یا پیاو): سرهک قه بیه خانه (۲) [Rare] قه بیه

bawdry (böd'ri), n. (۱) زمان پیسی: قسه سووک ناشرین (۲) [Archaic] گوادیتی: پیشه گواد (۳) [Obs.] قه بیه تی: داوین پیسی

bawdy (böd'di), adj. زمان پیسی سووک ناشرین (ووه): بپ پهرده و سرسری یانه (زمان، کوردهوه): (~ language)

-bawdily (adv.); bawdiness (n.). قه بیه خانه bawdyhouse (böd'di-hous), n. (۱) قیلاندن: هاوار کردن (۲) قیره: گویان به دنگی بهرن:

bawl (böl), v.t. & v.i. (۱) هاوار کردن: قیره: هاوار: [Colloq.] (۲) گویان به دنگی بهرن: هاوار کردن: قیلاندن: [Slang] (۳) سرزدهشت کردن: شکاندن: شتی (مه جان)

bay (bā), n. (۱) بشیک یا لایمکی دهر پوقیوی خانوو (۲) قورینیک به کؤمکه دهر مبروو (۳) لایمکی کایم به عماد کردن دانه و نلوه گزوه (۴) ژوروی نه خؤشو و برینداری ناو کشتی (۵) قای ناو دیوار

bay (bā), v.i. (۱) پین وهرین: پین وهرین و اوقان (۲) گمارؤدان: کورده کورده: تنگ پین هملچین: (۳) وهره: اووره: قوروسکه قوروسک: (۴) گمارؤ: گمارؤ دارو: بگمیرنارو: تنگ پین هملچین: گمارؤدان: کورده کورده: تنگ پین هملچین: بهره لستی کورنی دوژمن و لمرهوه راکرتنی: و مستاندنی دوژمن له جی خوی و ری هاتنه پیشهوه لیگرتن: (The bear kept the hunters at bay.)

bay (bā), n. (۱) دهرختیک همیشه سرزه (۲) (pl.) گولهنی گلاهی شم دهرخت: (۳) (pl.) پله و پایه بهری: ناواری: سر بهری: کویت

at bay, bring to bay, keep (or hold) at bay, (۱) دهرختیک همیشه سرزه (۲) (pl.) گولهنی گلاهی شم دهرخت: (۳) (pl.) پله و پایه بهری: ناواری: سر بهری: کویت

bay (bā), n. (۱) دهرختیک همیشه سرزه (۲) (pl.) گولهنی گلاهی شم دهرخت: (۳) (pl.) پله و پایه بهری: ناواری: سر بهری: کویت

bay (bā), n. (۱) دهرختیک همیشه سرزه (۲) (pl.) گولهنی گلاهی شم دهرخت: (۳) (pl.) پله و پایه بهری: ناواری: سر بهری: کویت

bay (bā), n. (۱) دهرختیک همیشه سرزه (۲) (pl.) گولهنی گلاهی شم دهرخت: (۳) (pl.) پله و پایه بهری: ناواری: سر بهری: کویت

bay (bā), n. (۱) دهرختیک همیشه سرزه (۲) (pl.) گولهنی گلاهی شم دهرخت: (۳) (pl.) پله و پایه بهری: ناواری: سر بهری: کویت

n. (1) نەسپ ماينى كۆيت؛ گياندارنى كۆيت. (2) نەسپ ماينى كۆيت؛ قارمى سوريو.

bayadere, bayadeer (bā'ya-dêr), n. (1) كىچىكى سەمكەر لە. (2) قوماشى مېلدارى چەپ و راست پەرسىتگابەكى ھېندىدا.

bayard (bā'êrd), n. (1) نەسپ يا ماينى كۆيت. (2) [B-] نەسپىكى ئەفسانەيىيە. (3) نەسپ (لەپووى گالتىرە).

bay leaf, (1) گەلەي بۇندارى تەرەختىكى ھەمىشە سەوزە. bayonet (bā'ə-nit, bā'ə-net), n. نىزە؛ پە؛ قەمەي تەنگ؛ سونكى.

v.l. نىزە؛ سونكى؛ پە؛ يا قەمە لىدان. v.l. نىزە؛ سونكى؛ پە؛ يا قەمە بەكارھىتان.

bayou (bī'oo), n. زى؛ چەم. bay window, (1) پەنجەرى دەرىۋىقى. [Slang] (2) رەڭگى زى. baywood (bā'wood), n. جۆزىكە لە دارخەيزەمان.

bazaar, bazar (bā-zār), n. (1) بازار. (2) فرۇشگا؛ سووگان. (3) فرۇشتى شتومەك بۇ پارە كۆزدىنەمە بۇ كلىسە يا يانەيك.

bazooka (bā-zoo'kə), n. بازووكە؛ چەكىكى سەرشانى مووشەك- تەقىنەرە.

B.B.C., = British Broadcasting Corporation. B.C., = Before Christ.

bdellium (dêl'i-əm), n. (1) جەوى؛ گەرە؛ سىزى. (2) تەرەختى جەوى. (3) بەردىكى بەنرەخە لە ئىنجىلدا ناوى براو.

be (bē; unstressed, bi), v.l. (1) بوون؛ ھەبوون؛ ژىن؛ ژيان؛ (2) بوون؛ پوودان؛ (3) بەردەوام بوون؛ خايدان؛ مانەرە؛ (4) بوون (لەشۇنكىدا)؛ (5) ئى بوون؛ چوون؛ (6) وا بوون؛ (7) والىكردن؛ والىھاتن؛ (8) بىز؛ (9) پۇيشتن.

be off, (1) پىشگىرە بەمانا؛ (2) بەدەورىدا؛ (3) ھەمورى؛ ھەتەلارى؛ (4) لىسەندن؛ ۋەرگرتەرە؛ (5) دەربارى؛ (6) لەگەندا كىردن؛ كىردن؛ (7) داپۇشراۋ بە؛ ھەبوو؛ (8) كەنارى دەريا؛ پۇخى لەينى دەريا.

be (bē; unstressed, bi), v.l. (1) پىشگىرە بەمانا؛ (2) بەدەورىدا؛ (3) ھەمورى؛ ھەتەلارى؛ (4) لىسەندن؛ ۋەرگرتەرە؛ (5) دەربارى؛ (6) لەگەندا كىردن؛ كىردن؛ (7) داپۇشراۋ بە؛ ھەبوو؛ (8) كەنارى دەريا؛ پۇخى لەينى دەريا.

beach (bēch), n. كەنارى دەريا؛ پۇخى لەينى دەريا.

beachcomber (bēch'kōm'ēr), n. (1) شەپزىلىكى گەمىرە بەدات. بە پۇخى دەريادا. (2) كەسىكى ۋىلە كە بە دەست لە خەك پان كىردنەرە دەرى.

beachhead (bēch'hed), n. بىكەي لەشكەرى داگىرەكەر لەسەر پۇخى دەريايى دوژمان.

beacon (bē'kən, bē'k'n), n. (1) ناگىرى پەيامنەر يا ۋورىا كىردنەرە بە شۇنكى بەرزەو. (2) چىراي پى پىشانەرە؛ چىراي ناگادارى. (3) چىراي پى پىشانەرى سەر پۇخى دەريا. (4) گىردىك يا بۇرجىك كە نىشانەو پەيامى لىزە دەنەردىت. (5) نىشانە (بەتايەمى ھى ۋورىا كىردنەرە). (6) نىشانەو پەيامى بىتەل كە دەمىرت بە فرۇكە بۇ پى پىشانەنى.

v.l. (1) پووناك كىردنەرە؛ پۇش كىردنەرە (قارىكى). (2) نىشانە كىردن بە چىرا يا پووناكى. (3) پى پىشانەن بە چىرا يا پووناكى؛ پى پووناك كىردنەرە يا پىشانەن.

v.l. (1) سىرقانەرە؛ شوقدانەرە؛ تەرەوشانەرە. (2) پى پىشانەن؛ چاۋساغى كىردن.

v.l. (1) دەنووك؛ دەنووكى بانئەدى نىچىوان. (2) شىكىكى لە دەنووك چو. [Slang] (3) لوتى گەرەو چەمارە. (4) [British Slang] (a) دادپىرس؛ دادگەر. (b) بەرپوھەمىرى قوتابخانە. (5) كۆي سەيانە.

beaked (bēkt, bēk'id), adj. (1) دەنووكدار. (2) چەمارە (ۋەك دەنووك).

beaker (bēk'ēr), n. (1) پەرداخى تىچىكار؛ كوپىكى جوان؛ پەرداخى بادە. (2) شەلى ناۋ پەرداخىكى پارازو. (3) شوۋشەي لىۋردار كە دەرماتگەو كىمياگەر بەكارى دەھىننن.

beam (bēm), n. (1) دەستەك؛ نىرگە؛ دارىكى تىزۆو نەستوور؛ شەلمان. (2) مزان. (3) مېلى تەرازو. (4) تەرازو. (5) شىشى لەنگەر. (6) پەرىكى تىزۆو رەقى بانى ھەنۇ يا ھال. (7) قەلى شاخى بەرانە كىۋى. (8) نىرگەي كەشتى؛ (9) پانايى كەشتى بەك. (10) لاي كەشتى بەك. (11) [Slang] پانايى سەت. (12) ئوئل. (13) تىشەك؛ پووناكى؛ شەرق. (14) زەردەخەنە؛ بىسكە. (15) (a) نىشانە بە بىتەل نىزىدار لە فرۇكەخانەرە يا لە بەندەرەو بۇ فرۇكەو كەشتى. (b) باشترىن گۆشەي ماىكروپۇن يا دەنگ گەرەكەر. (c) مەرداي ماىكروپۇن يا دەنگ گەرەكەر.

v.l. (1) تىشەكخانەرە؛ شوقدانەرە؛ بىرقەدانەرە. (2) پى پىشانەنى فرۇكەوانو كەشتى بەوان بە بىتەل. (3) بەرانەى رادىق ئاراستە كىردن.

v.l. (1) شوقدانەرە؛ تىشەكخانەرە؛ بىرقەدانەرە. (2) زەردەخەنەگىرتن؛ بىسكەھاتن.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

bead (bēd), n. (1) موروى؛ زەنگىانە؛ كورۇكە؛ دەنگە تەزىج. (2) (pl.) تەزىج. (3) (pl.) مەلوانكە؛ گەرەنەند. (4) چوكنەنشان (تەنگ، دەمانچە). (5) دلوپ (خويز، ئارەق، ئار)؛ بلق. (6) كەلى يەرە. (7) تۇسقانىك زىر يا زىو. (8) پىزە موروى دىوار پارزىنەرەو.

v.l. (1) پارزاندەرە بە موروى يا زەنگىانە. (2) ھۇننەرە (ۋەك تەزىج). خىرەون؛ ۋەك موروى لىھاتن؛ بوون بە دلوپ.

v.l. count (or tell or say) one's beads, نىشان لىگرتنەرە. draw a bead on, (1) بە موروى و زەنگىانە پارازو. (2) موروىدار. (3) دلوپ دلوپ ۋەستاۋ؛ خىر ۋەك موروى.

beadhouse (bēd'hous), n. ھەزارخانە؛ تەمەل خانە؛ بەتايەمى كە. ھەزارەكانى دەباو بە نۇعايان بىكردايە بە تەزىجەمە بۇ خىرپىكەرمەكانىان.

beading (bēd'ing), n. (1) موروى ھۇننەرە. (2) مەلوانكە؛ تەزىج. (3) پىزە موروى و زەنگىانە كە بۇ جواش دەمىرت بە جىلۋىرەگەرە. (4) نەخشى و نىگارى سەر جىلۋىرەك كە لە پىزە موروى دەچىت. (5) كەلى يەرە.

beadle (bēd'l), n. (1) پەيامبەر. (2) پىشەنگى خۇيىشانەنىكى زانكۆ. (3) يارىدەنەرى قەشە؛ يارىدەنەرى مەلووم كە نەنەشتەدا.

beadledom (bēd'l-dəm), n. لەخۇبايى بوونو كەرتى و نالەبارىسى. فرەمانەرى بچووكى مىرى.

beadroll (bēd'rōl), n. (1) لىستەي ناۋ؛ لىستەيەكى تىزۆي ناۋ. (2) لىستەي ناۋى ئەو مەردوونەي نۇعايان بۇ دەكرىت (كلىسەي كەسزىلىكى).

beadsman (bēdz'mən), n. (1) نۇعاكردن بۇ مەردو بە پارە. (2) سوئالگەر. (3) نىشەتنى ھەزارخانە يا تەمەل خانە.

beadwork (bēd'wōrk), n. (1) مەتەموروىكارى؛ زەنگىانەكارى. (2) پىزە موروى سەر جىلۋىرەك بۇ جواش.

beady (bēd'i), adj. (1) زەنگىانەيى؛ خىر بىكۆلەو بىرقەدار. (2) بە زەنگىانە پارازو. (3) پەر لە دلوپى خىرى زەنگىانەيى.

beagle (bē'g'l), n. سەگىكى بچووكى پىست لورسى قاچ كوروتى كۆي شۇرە.

beak (bēk), n. (1) دەنووك؛ دەنووكى بانئەدى نىچىوان. (2) شىكىكى لە دەنووك چو. [Slang] (3) لوتى گەرەو چەمارە. (4) [British Slang] (a) دادپىرس؛ دادگەر. (b) بەرپوھەمىرى قوتابخانە. (5) كۆي سەيانە.

beaked (bēkt, bēk'id), adj. (1) دەنووكدار. (2) چەمارە (ۋەك دەنووك).

beaker (bēk'ēr), n. (1) پەرداخى تىچىكار؛ كوپىكى جوان؛ پەرداخى بادە. (2) شەلى ناۋ پەرداخىكى پارازو. (3) شوۋشەي لىۋردار كە دەرماتگەو كىمياگەر بەكارى دەھىننن.

beam (bēm), n. (1) دەستەك؛ نىرگە؛ دارىكى تىزۆو نەستوور؛ شەلمان. (2) مزان. (3) مېلى تەرازو. (4) تەرازو. (5) شىشى لەنگەر. (6) پەرىكى تىزۆو رەقى بانى ھەنۇ يا ھال. (7) قەلى شاخى بەرانە كىۋى. (8) نىرگەي كەشتى؛ (9) پانايى كەشتى بەك. (10) لاي كەشتى بەك. (11) [Slang] پانايى سەت. (12) ئوئل. (13) تىشەك؛ پووناكى؛ شەرق. (14) زەردەخەنە؛ بىسكە. (15) (a) نىشانە بە بىتەل نىزىدار لە فرۇكەخانەرە يا لە بەندەرەو بۇ فرۇكەو كەشتى. (b) باشترىن گۆشەي ماىكروپۇن يا دەنگ گەرەكەر. (c) مەرداي ماىكروپۇن يا دەنگ گەرەكەر.

v.l. (1) تىشەكخانەرە؛ شوقدانەرە؛ بىرقەدانەرە. (2) پى پىشانەنى فرۇكەوانو كەشتى بەوان بە بىتەل. (3) بەرانەى رادىق ئاراستە كىردن.

v.l. (1) شوقدانەرە؛ تىشەكخانەرە؛ بىرقەدانەرە. (2) زەردەخەنەگىرتن؛ بىسكەھاتن.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

v.l. (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل. off the beam, (1) پەپەرى نەكەرى شامۇزگارى پى پىشانەنى بىتەل.

توخ شکاندن (بۆرسه) جامیازی کردن به نیازی ترخ شکاندن.
 (۱) بهرگه‌ی ناخوشی گرتن؛ دهربردن.
 (۲) کۆل نهدان؛ ووره بهرنهدان.
 بهرگه‌ی دهگهریت (نازار، ناخوشی)؛
 لهگه‌ی دهربردن.
bearbaiting (bār'bat'ing), n. یاری‌یهکی کۆنه بریژییه له سهگ
 تڤ بهردانه وورچینگی بهستراوه و چه‌ساندهوهی.
beard (bērd), n. (۱) پیش. (۲) پز (گوله که‌نور جن).
 (۱) دهست دانه پیش؛ پیش گرتن.
 (۲) پوریه‌پور و دهستان؛ بهرهلستی کردن.
 (۳) پیش بۆ کردن؛ پیش بۆ هیشتنوه.
bearded (bēr'did), adj. (۱) پیشدار؛ پیشی همیه.
 (۲) پزگوری (گوله که‌نور جن)؛ پزدار؛ قه‌للاسه‌وی.
beardless (bērd'lis), adj. (۱) بڤ پیش.
 (۲) پیش نه‌هاتوو له‌بهر مندالی. (۳) گه‌نج؛ مندال.
bearer (bār'ēr), n. (۱) هلگر (مرۆ، شت).
 (۲) بهردار؛ بهرگر؛ گولدار. (۳) هلگری دانه‌تهرم.
 (۴) هلگر یا پیدمهری بانه‌نۆت بۆ دواکرده‌وهی قهرز.
bear garden, (۱) شوینی به‌ستنه‌وهی وورچینگی سهگ تڤکردن.
 (۲) شوینیکی پز له دهنگه دهنگه شه‌ره شوق و مهره‌وه‌ویا.
bearing (bār'ing), n. (۱) په‌وت؛ شیوهی په‌فتار نوواندن؛
 شیوهی هه‌لسان و دانیشتن. (۲) کۆله‌که؛ پالپشت؛ بڤکه.
 (۳) زاین؛ بوون؛ مندالیبون. (۴) بهرگرتن؛ توانای بهرگرتن یا مندالیبون
 (۵) بهرا بهرهم. (۶) بهرگه‌گرتن؛ دهربردن.
 (۷) (pl.) پڤکه؛ پزبان؛ له‌نگهر: (The ship lost her - s.)
 (۸) په‌یوه‌ندی: (The evidence had no - on the case.)
 (۹) تهر به‌شهی ده‌سته‌ک یا نیرگه‌یه‌که که له‌سه‌ر کۆله‌که یا پایه‌یه‌ک وه‌ستاره.
 (۱۰) درووشمی سه‌ر قه‌لغانی سوارچاک.
 (۱۱) تهر پارچه‌یهی مه‌کینه‌یه‌که که پارچه‌یهکی تری له‌سه‌ر ده‌خوولینه‌وه
 پڤکه ووتکردن؛ سه‌ر ئی تڤکچوون.
lose one's bearing, په‌شمه؛ په‌شوه.
bearing rein, مامۆستای تاییه‌تی یا هاره‌نگی
bear-leader (bār'lē'dēr), n. گه‌شتی که‌نجیکی ده‌وله‌مهد.
bear's-car (bār'z'ēr), n. پوره‌کینه‌که گوله‌که‌ی له گوری وورچ ده‌کات.
bear's-foot (bār'z'foot), n. پوره‌کینکی بۆن پسه.
bearskin (bār'skin), n. (۱) کهرلی وورچ؛ هه‌روهی وورچ.
 (۲) قوماشینکی خوری تووکنه.
 (۳) جلوبه‌رگو ژنده‌خه‌ری له کهرلی وورچ درووستکراو.
beast (bēst), n. (۱) گیانداز (بڤجگه له ناده‌میزاد).
 (۲) چوارپڤن؛ ژنده‌وه‌ری چوارپڤن.
 (۳) په‌فتاری ناپه‌سه‌ندو ناشرین؛ سه‌رووشی ناپه‌سه‌ند.
 (۴) که‌سینکی نرته‌وه گهری بڤن هه‌ست و بڤن په‌ووشت و ناپه‌سه‌ند.
beastliness (bēst'li-nis), n. (۱) چوارپڤن‌یه‌تی؛ ناپه‌سه‌ندی.
 (۲) کورده‌وه‌یهکی نامۆزانه؛ کورده‌وه‌یهکی زۆر خراب.
 (۳) [Colloq.] ناپه‌سه‌ندی؛ خرابی؛ به‌دی.
beastly (bēst'li), adj. (۱) چوارپڤن‌یه‌تی؛ نامۆزانه؛ ناشرین؛ پسه.
 مرته‌وه: (~ behavior; a ~ act).
 (۲) [Colloq.] ناخۆش؛ ناپه‌سه‌ند: (What ~ weather!)
adv. [British]. زۆر؛ نڤجگار: (He was ~ drunk.)
beast of burden, وولاخی بار.
beast of prey, گیانداری راکه‌ر؛ نڤچه‌وان.
beat (bē), v.t. (۱) لیدان (ته‌پل)؛ پیاکیشان؛ کوفان؛ پیدان:
 (to ~ a drum)
 (۲) به‌رازکردن؛ دارکاری کردن؛ لیدان؛ هه‌لاکه‌کردن؛ تڤه‌لدان.
 (۳) ته‌خت کردن؛ پڤکه به‌ پیاپڤیشتن به‌ چن یا به سواری؛ پڤکه‌کردنوه.

(فرۆکه. که‌شتی). (۲) [Slang]. به هه‌له‌دا چوو؛ هه‌له.
on the beam, (۱) له‌سه‌ر پۆی راست به‌په‌نی نامۆزگاری بڤن‌ته‌ل (که‌شتی).
 فرۆکه. (۲) [Slang]. (۱) له‌سه‌ر پۆی راست. (ب) باش کاربه‌کات؛ ووریا.
beamed (bēmd), adj. (۱) به ده‌سته‌ک کراو؛ ده‌سته‌که‌کانی به‌مه‌روه‌ن.
 (a - ceiling)
 (۲) ناراسته‌ی شوینیکی تاییه‌تی کراوه (به‌رنه‌مه‌ی رادین).
(a - program)
beaming (bēm'ing), adj. (۱) رووناک؛ تیشکه‌مه‌روه؛ شوق ده‌دانه‌وه.
 (۲) دڤشاد؛ ده‌م به‌ پڤکه‌نڤن؛ پورخۆش و کراوه.
beamy (bēm'i), adj. (۱) رووناک؛ تیشکه‌مه‌روه؛ به‌شوق.
 (۲) نیرگه‌ی؛ زل؛ پان و گهره. (۳) شاخدار. (۴) پان (که‌شتی).
bean (bēn), n. (۱) ده‌نگ لۆبیا، فاسۆلیا، پاقله، قاره.
 (۲) فاسۆلیا؛ لۆبیا؛ پاقله. (۳) که‌لور.
 (۴) پوره‌کی فاسۆلیا و لۆبیا و پاقله ... هتد.
 (۵) [Slang]. سڤشک؛ سه‌ر.
 به‌سه‌ردا کیشان.
v.t. [Slang].
full of beans, به‌که‌یف؛ به‌ده‌ماخ؛ که‌یف قنج.
spill the beans, نه‌پڤنی درکادن؛ ناشکرکردن نه‌پڤنی.
beanbag (bēn'bag), n. (۱) تووره‌که‌یه‌کی پز له پاقله یا فاسۆلیا‌یه
 یاری پڤن ده‌گرتن. (۲) تهم یاری‌یه.
beanpole (bēn'pōl), n. (۱) دار یا چیلکه‌ی فاسۆلیا پیا‌هه‌نگه‌راو
 (۲) که‌سینکی درنۆز باریکه‌هه.
beanstalk (bēn'stōk), n. قه‌ض فاسۆلیا و پاقله و لۆبیا.
bear (bār), v.t. (۱) هه‌نگرتن؛ گواسته‌مه‌وه؛ بردن.
 (۲) پڤوه‌بوون: (The letter bore his signature.)
 (۳) بوون؛ مندالیبون: (She bore three children.)
 (۴) بهرگرتن: (It will ~ fruit.)
 (۵) خه‌سته‌هه‌ستۆ؛ هه‌نگرتن: (Let him ~ the expenses.)
 (۶) شان دانه به‌را؛ مل پڤوه‌نان: (to ~ a burden)
 (۷) دهربردن؛ بهرگه‌گرتن: (I can't ~ it; They bore the torture.)
 (۸) په‌ووشتن نوواندن؛ هه‌لسان و دانیشتن: (He ~s himself well.)
 (۹) له دل گرتن (که‌ینه): (to ~ a grudge)
 (۱۰) شایه‌تی دان: (He will ~ witness.)
 (۱۱) شیان.
v.t.
 (۱) بهرگه‌گرتن؛ دهربردن.
 (۲) بهر زۆر گرتن: (The tree ~s well.)
 (۳) پڤیشتن به‌ره‌وه: (The ship bore west.)
bear arms against, چه‌ک هه‌نگرتن دژ به؛ جه‌نگ له‌گه‌ل کردن
bear down, (۱) ده‌ست پیا‌نان بۆ خواره‌وه. (۲) هه‌ولینکی زۆر دان.
bear down on, (۱) هڤز خه‌سته‌سه‌ر؛ قورسایي یا زه‌هر خه‌سته‌سه‌ر.
 (۲) هه‌ولینکی زۆر دان. (۳) چوون به‌ره‌وه.
bear in mind, له‌بیره‌بوون؛ له‌بیره‌چوون؛ نه‌خه‌سته‌هه‌شت گوی
bear on, په‌یوه‌ندی پڤوه‌بوون.
(His story bears on the crime.)
bear out, ده‌رخه‌سترا؛ چه‌سه‌پاندن؛ ساخ کردنوه؛ سه‌له‌مادن
(The results bear out his claims.)
bear up, دهربردن؛ به‌رگه‌گرتن
bear with, تارام لڤگرتن؛ چاوپۆشین؛ په‌له‌نه‌کردن
(Bear with me, please.)
bear (bār), n. (۱) وورچ
 (۲) [B-]. به‌کینه‌که له دوو کۆنه‌سقیه‌ری که پزبان ده‌ووتنرت:
 (the Great Bear and the Little Bear)؛ حوت برا؛ حوت‌مه‌رانه.
 (۳) که‌سینکی له وورچ چوو؛ که‌سینکی که‌لخۆ و قه‌سه‌ره‌ق
 (۴) نامۆزی کونکه‌ر. (۵) پاره‌باز (بۆرسه)؛ جامبان
 ترخ له شکاندایه (بۆرسه): (a ~ market)
adj.

beaten

(We ~ a path to the road.)

- (۱) گدالکردن / چهکوشکاری کردن.
 - (۲) گزرتنمه نه پهیتا پهیتا تیکه‌لاندن / تیکه‌لاوکردن.
 - (۳) شقه له بال هه‌لسان / شکاندنمه (بال).
 - (۴) پشکنین / سووردی گه‌ران.
 - (۵) خزیباکردن به‌زور. (He ~s his way through the crowd.)
 - (۶) بردنمه / مزاندن / بوپیدان: (He ~s everyone.)
 - (۷) نیشانه ناردن / وهک به ته‌پیل لیدان. [Colloq.] سهرسووپماندن.
 - (۸) [Colloq.] ساخته‌لیکردن / گزی لیکردن / خه‌لاندن.
- v.t.**
- (۱) به قایمی و پهیتا پهیتا لیدان / پیدان.
 - (۲) ژیر بنچک و دهمن گه‌ران یو پراوی نیچیه.
 - (۳) لیدان (دل): (The heart ~s.)
 - (۴) دنگ لیدمه‌اتز / وهک ته‌پیل. (Colloq.) بردنمه / ژلیوون.
- n.**
- (۱) لیدان (دل): (۲) لیدانیکه / پیاکی‌شانیکه / پیامالینیکه.
 - (۳) گوزمرگای پوزانه / گوزمر و نارچه‌ی لیدرسراویستی پاسه‌وان، پۆلیس، یا پوزانه‌گرنگ: (a policeman's ~).
 - (۴) دنگ (موسیق، ته‌پیل): (Slang) ساخته‌چی.
 - (۵) ده‌ستپینشکاری کردن له بلاقوکردنمه‌ی دنگو‌باسینیکا (پوزانه‌گرگی).
 - (۶) نهندانیکه نهمی ده‌ووبه‌ری جه‌نگی جیهانیه‌ی نووم له نهمریگادا که دژ به نهریت و فلسفه‌ی ژان و پروشت و جلوبه‌ری کونه.
- adj.**
- (۱) ماندره / هیلاک.
 - (۲) تایه‌تی سه کسینکی دژ به نهریت و خوری کون (ژماره هورت بینه).
- beat about,** یو گه‌ران / مموادا گه‌ران.
- beat a retreat,** خۆ کشانه‌وه / کشانه‌وه (لمشکی).
- beat around (or about) the bush,** مه‌بست به‌ده‌ستنه‌ندان / خولانه‌وه به‌ده‌ووبی باسینکدا و مه‌بست به‌ده‌ستنه‌ندان / پیچه به‌ده‌وره کردن.
- beat back,** پراوانی دوژمن / به‌مه‌لستی کردنی هیزشی دوژمن و پراوانی.
- beat down,** (۱) په‌ستنه‌وه / پینشیل کردن / سهرگوتانه‌وه. (۲) [Colloq.] شرح پین شکاندن.
- beat it! [Slang],** بپو! / لاجو نه‌به‌رجارم! / پاکه!
- beat off,** دهرگودن / پراوان.
- beat up (on), [Slang],** بیرازکردن / کوتان / لیدان / تیه‌لاندن.
- beaten (bē't'n), adj.** (۱) بیرازگرا / لیدرا / تیه‌لدار. (۲) تهنک و رنک‌وپنک گراو به چهکوشکاری (کانزا): (silver ~).
- (۳) زور پیندا هاتوچوگراو / ناسایی / ته‌خت گراو به پیاپوشتن: (a ~ path).
- (۴) به‌زیو / سه‌زینرا / دژپاو. (۵) ماندره / هیلاک.
- (۶) پشکنراو (بۆ نیچیری پاو). (۷) تیکه‌لاو / تیکه‌ل.
- (۸) [Colloq.] سهر ل / شیواو / سهرسووپاو.
- off the beaten track (or path),** ناسایی / نایزه / جیاوژا / بین وینه.
- beater (bē't'ēr), n.** (۱) بیرازگرا / تیه‌لده‌ر. (۲) نامیزی خوارده‌مندی شله‌قاندن یا تیکه‌ل کردن.
- (۳) پافرینیری نیچیر له کون و دهمن یو پراو کردن.
- beat generation,** نهمی ده‌ووبیشتی جه‌نگی جیهانیه‌ی نووم له نهمریگادا که دژ به نهریت و فلسفه‌ی پروشت و جلوبه‌ری کون بوون.
- beatific (bē'ṭif'ik), adj.** (۱) شادکرا / دلغوشکرا / شادمانکرا. (۲) شادا / دلشادا / پر له خوشی: (a ~ smile).
- beatifically (adv.),**
- beatify (bi-at'ṭ-fī'), v.t.** (۱) شادکردن / دلشادکردن / به‌خته‌ومر کردن. (۲) پیروزکردنی مرئوسویهک (تاینی کاسولیک).
- beatification (n.),**
- beating (bē't'ij), n.** (۱) لیدان / بیراز / تیه‌لاندن. (۲) لیدانی دل. (۳) به‌زیو / دژپاندن.
- beatitude (bi-at'ṭ-tōōd', bi-at'ṭ-tūd'), n.** (۱) شادمانی / دلشادی / مخته‌ومری. (۲) پیوزی

become

- له‌رمایشته‌مکانی عیسا له روتاری سهر شاخه‌کا (نینجیل).
- the Beatitudes,** گه‌نجینکی نهمریکا که دژ به نهریت و فلسفه‌ی پروشت و جلوبه‌ری کون.
- beatnik (bē't'nik), n.** (۱) کسینکی ته‌پیش (۲) دلماری کچیک یا ژنیکه / یار.
- beau (bō), n.** (۱) لایک‌نهمریه‌کی پیاوانه / خۆ به باش پیشاندان. (۲) گرده‌میه‌کی به پوخسار جوان و ناوکوکه بوش.
- beau geste,** نارایشتکرا / جوانکرا.
- beauteous (bū'ti-əs), adj. = beautiful.** جوانکردن / جوانکاری / نارایشتکرا.
- beautician (bū-tish'ən), n.** جوان / دلگرا / شوخ / قه‌شمتک.
- beautification (bū'tə-fā-kā'shən), n.** (۱) جوان / جوانی. (۲) جوانان جوانکردن / نه‌خشاندن / پرازانده‌مه. جوان بوون.
- beautiful (bū'tə-fəl), adj.** (۱) جوانی / جوانیستی. (۲) شینکی جوان. (۳) نافرته‌تی جوان. ده‌لاکخانه‌ی ژان / نارایشتکا.
- the beautiful,** (۱) نووستنی پینش نیوه‌شوا / خه‌وتنی باش. (۲) نووستنی زیاده.
- beautify (bū'tə-fī'), v.t.** (۱) نیشانه‌میه‌کی به‌ووی که ره‌شه نافرته ده‌یخته سهر شان یا دهموچاری یو جوانی. (۲) خال / نیشانه‌میه‌کی سهروشتی سهر پینست (وهک شل). (۳) شوینیکه یا پوخسارینکی جوان.
- v.t.**
- beautifier (n.),** هونه‌ره جوانکان.
- beauty (bū'ti), n.** گزپه‌له‌کنه.
- beauty shop (or salon or parlor),** (۱) پارچه‌میه‌کی بزوی کلاوژی یا قه‌لغانی کونه. (۲) پاراستنی دهم چه‌تاگه. (۳) لیداری پینش‌مه‌ی کلاوژی.
- beauty sleep, [Colloq.],** (۱) هینن کردنمه / دامرکاندنمه. (۲) ده‌ستدانی کشتی بایه‌وانی به‌موی نه‌بوونی باوه.
- beauty spot,** هونره جوانکان.
- beaux (bōz), n. alternative plural of beau.** گزپه‌له‌کنه.
- beaux arts,** (۱) پارچه‌میه‌کی بزوی کلاوژی یا قه‌لغانی کونه. (۲) لیداری پینش‌مه‌ی کلاوژی.
- beaver (bē'vēr), n.** (۱) هینن کردنمه / دامرکاندنمه. (۲) ده‌ستدانی کشتی بایه‌وانی به‌موی نه‌بوونی باوه.
- heaver (bē'vēr), n.** چونکه / لیدره‌وه / به‌موی.
- beaver (bē'vēr), n.** به‌موی / به‌بۆته‌ی / له‌به‌ر / له‌سایه‌ی.
- becalm (bi-kām'), v.t.** بالنده‌میه‌کی به‌ووی جیره‌وجیره‌وکاری نهموچاری به.
- becalm (bi-kām'), v.t.** پوودان.
- became (bi-kām'), past tense of become.** بانگ کردن به ده‌ست یا به سهر.
- because (bi-kōz', bə-kuz'), conj.** تامامیه یو به‌جیه‌یشتانی ههمو خواستیکه / سهری پیوه‌یبه یو به‌جیه‌یشتانی خواستی کسینک / له‌به‌ر ده‌ستدایه.
- because of,** (He is at her beck and call)
- beccafico (bek'ə-fē'kō), n.** جۆگه‌له.
- bechance (bi-chans', bi-chāns'), v.t. & v.i.** قولاپ یا پستی قولده‌ر یو چه‌سپاندنی شینک.
- beck (bek), n, v.t. & v.i.** (۱) بانگ کردن (به ده‌ست یا به سهر). (۲) بانگ کردن (مجان): (The woods ~).
- at the beck and call of,** نیشانه‌ی بانگ کردن (به ده‌ست یا به سهر).
- beck (bek), n.** (۱) تاریک کردن / داپوشین (وهک به ههمو). (۲) شیواندن / لیل کردن / تیکدان.
- beckon (bek'n), v.t. & v.i.** (۱) والیه‌اتن / بوون / بوون به. (۲) گهره‌بوون / گوزان و بوون به: (The tadpole ~s a frog.)
- become (bi-kum'), v.t.** (Obs.) پوودان.
- n.** (۱) پینکردن / یو شیوان / شیوان. (۲) لیه‌اتن / جوان بوون یو: (That hat ~s you.)
- v.t.**

beech

beech (bēch), n. سورمه چنار / رهشده دار.
-beechen (adj).
bee eater, n. ههنگ خور / بالنده يهنگي بچوکه ههنگو جانموري تر دهخوات.
beef (bēf), n. ١: رهشمو ولاخ (به تايپه متي هي دابهسته)؛ گا؛ مانگا.
٢: گوشتي رهشمو ولاخ؛ گوشتي گا.
٣: [Colloq]، گوشت يا ماسولگهي ناده ميزاد.
٤: [Colloq]، هينزا / وزه.
٥: [Slang]، سکا لا؛ گله يي.

v.i [Slang],
beef up, [Slang],
(to beef up our police force)

beef cattle, رهشمو ولاخي دابهسته بؤ سرپردين.
beef eater (bēf'ēt'ēr), n. ١: گوشتي گا / مانگا خور.
٢: کسه يکي زلو قهله و دهم و چاي سوور (له زور گوشت خوارنده وه).
٣: ياسمرا نيکي پاشاي نيگگلتيره.
٤: ياسمرا ني بورجي له نهن (که بهنديخانه بهکي کونه له لهنه ن).

beefsteak (bēf'stāk), n. توئيمه يکي گوشتي گا / مانگا نهمه نده ي.
بهري له يک يا ديوان ده بريت ده برزينرنت يا سوورده کريتمه.
گوشتاو / ناري گوشت.

beef tea, له گوشت ده چيت / پتمه / ماسولگه دار.
beefy (bēf'i), adj. ١: کولوره دار نيکي جهوي که ههنگ ده يکات به پلوره.
٢: پلوره ههنگي ناو کولوره دار ي جهوي.

bee hive (bē'hiv), n. ١: پلوره ههنگ / پلوره / پوره ههنگ.
٢: [Colloq.]، شوينيکي پر له جه و جوړو خه لکي سمرا لال.

beekeeper (bē'kēp'ēr), n. خاورن ههنگ / ههنگ به خنوگه ر.

beekiller (bē'kil'ēr), n. جانموري نيکي ههنگ خوره.

beeline (bē'lin), n. رينگه ي راسته رخو / رينگه ي راسته رخوي نيوان دوو شوين.
make a beeline for, [Colloq.], راسته رخو بؤ چوون.

been (bin, bēn), past participle of be.

beer (bēr), n. بيره.

beer and skittles, خوشتي / که يفو / پايواردن / که يفو / خوشتي؛ بيره خوارنده وه / ياري کردن.

beery (bēr'i), adj. ١: بيره يي؛ وهک بيره.
٢: نهنجامي بيره خوارنده وه يه / سهرخوشت.

beestings (bēs'tinz), n. زنگ.

beeswax (bēz'waks), n. موم.

beet (bēt), n. جهومنده ر.

beetle (bē'tl), n. قانولچه / گووخلينگه.

beetle (bē'tl), n. ١: مينکوت (٢) دهسکي دهسکوران و دهسکودول.
٢: که لا کولتک / جهگوشي دار (بؤ قوماش رينک و پينک کردن).

v.i. ١: کوتان (به مينکوت يا دهسکي دهسکوران و دهسکودول).
٢: رينک و پينک کردن / قوماش به پياماليني ريشاله کاني.

beetle (bē'tl), v.i. دهريوقين / شوپوونه مه.
adj. دهريوقيو / شوپوونه مه.

beetle-browed (bē'tl-broud), adj. ١: برز پرو نهستور.
٢: موز / نازچه ران گرژ.

beetlehead (bē'tl-hed), n. کسه يکي که رو بؤ مينشک.

bee tree, کولوره دار نيکه ههنگ ده يکات به پلوره.

beet sugar, شمکري چهومنده ر.

bees (bēvz), n. alternative plural of beef.

befall (bi-fōl'), v.i. ١: روودان / قهومان / بهسمرهاتن.

[Archaic], شيان / پايوه ندي پيژه بوون.

v.i. ١: روودان / قهومان / بهسمرهاتن: (What ~ them?)

beggary

[Archaic] (٢) شيان / پايوه ندي پيژه بوون.
شان / بهجن بوون / ليهاتن / پر به پيستي بوون.

befit (bi-fit'), v.t. (His fate ~s his actions.)

befitting (bi-fit'in), adj. شياو / بهجن / ليهاتو.

befog (bi-fōg', bi-fog'), v.t. ١: به تمم گرتن؛ به تمم داپوشن.

٢: ليل کردن؛ شيواندن.

befool (bi-fōl'), v.t. ١: خهله تاندن / چاويست کردن.

٢: به کمر دانان / وهک شيت سمير کردن.

before (bi-fōr', bi-för'), adv. ١: له بهر دم؛ له پيش (جينگه).

٢: له وه و پيش / جارن؛ له پايورده و.

٣: بهر له؛ له پيش کاتيکي تايبه تيد؛ له پيش.

prep. ١: له پيش (کات، جينگه، په).

٢: له بهر دم؛ له بهر: (He pushed - the door.)

٣: له بهر دم؛ له بهر: (He stood - the judge.)

٤: له پيششوه: (The hardest task was ~ them.)

٥: له پيش (به لاوه باشتروون): (I'd take that book ~ this.)

١: له پيش (کات) بهر له.

٢: پيش نهمه ي:

(He said he would die ~ he would be unfaithful to his country.)

beforehand (bi-för'hand), adv. & adj. پيشه يکي / له پيششوه؛ له پيششوه.

(I knew they were coming, so I made preparations ~.)

beforetime (bi-för'tim', bi-för'tim'), adv. نهمه و پيش؛ جارن.

befoul (bi-foul'), v.t. ١: پيس و پوخل کردن.

٢: نالوسکاندن / نالوزاندن.

befriend (bi-frend'), v.t. بوون به هاوئي / پرر پيدان / دوستايه ي.

له گه له گرتن؛ ياره متيدان.

befuddle (bi-fud'l), v.t. ١: سمر ئي تينگدان؛ سمر ئي شيواندن؛

چه پيساندن. ٢: سهرخوشت کردن.

beg (beg), v.t. ١: سوال کردن؛ دهست له خهله پان کرده وه.

٢: پاپانه وه؛ داوا کردن: (She ~ged for mercy.)

٣: تگا کردن؛ داواي لنيبووردن کردن: (I ~ you pardon.)

v.i. ١: سوال کردن؛ دهست له خهله پان کرده وه.

٢: تگا کردن؛ داوا کردن.

beg off, داواي لنيبووردن کردن (بؤ جينجه ي نمکردي داوايک يا به لنيکنک).

(He promised to help but later begged off.)

beg the question, پيشه يکي داناني نهمه شته به راست که دهويستريت.

بسه لمنيترنت. ٢: خو نهدان به دهسته مه؛ خو لادان له باسي گران و ناخوش.

began (bi-gan'), past tense of begin.

beget (bi-get'), v.t. ١: مندال خسته مه؛ مندال بوون:

(to ~ a child)

٢: بوون به هو؛ ئي که رتنه وه؛ ئي بوونه وه: (War ~s misery and ruin.)

beggar (beg'ēr), n. ١: سوالگه ر؛ دهست له خهله پان کرده وه.

٢: کسه يکي هه ژار؛ کسه يکي بؤ دهراعت.

٣: کسه يکي نزلو قومار باز (له پوي گالتمه وه).

v.t. ١: خسته سوال.

٢: به هيچ ويوچو بؤ سوور ده رخصت؛ شمهره زار کردن:

(Her beauty ~s description.)

beggardom (beg'ēr-dam), n. ١: سوالگه ران.

٢: سوالگه ري؛ سوالگه رتي.

beggarly (beg'ēr-li), adj. ١: سوالگه رانه؛ هه ژارانه.

٢: بؤ سوالگه ر ده شيت؛ بؤ نه ي.

-beggarliness (n.).

beggary (beg'ēr-i), n. ١: هه ژاري؛ سوالگه رتي.

begin

begin (bi-gin'), v.i. (۱) دوستپيښکون (۲) هاتنهوړو! پيداېوون. (۳) دوستپيښکون (۴) هيناننهوړو! پيداېوون. v.i. (۱) دوستپيښکون (۲) هيناننهوړو! پيداېوون. **beginner** (bi-gin'er), n. نوکار! تازه‌کوړه! تازه (له کاردا). **beginning** (bi-gin'in), n. (۱) دوستپيښکون (۲) سرچاوه! بناغه! سرمتا: (English democracy had its - in the Magna Carta.) (۳) سرمتا: کات) (In the - he was unsure of himself.) (۴) سرمتا (I've read the book from - to end.) (۵) (the -s of scientific agriculture) قوناغي يه‌کم! سرمتا: (۱) پيچانه‌وه! دمورگرتن (به پټ، تل، شريت ... هتد) (۲) ځابلوقه‌دان! دموره‌دان. **begone** (bi-gon', bi-gon'), interj. & v.i. لاچو له‌بهرچاوم!! لاچو! بړځ! **begonia** (bi-gon'ya, bi-gon'ni-a), n. به‌گونيا: يوومکنيکي کول. سوورو سپرپه بړ جواني له باخچه‌دا دهروښترت **begot** (bi-got'), past tense and alternative p.p. of beget. **begotten** (bi-got'n), alternative p.p. of beget. **begrimed** (bi-grim'), v.t. پيس‌رپوځل کردن. **begrudded** (bi-grud'), v.t. (۱) بوله‌بول نسرمد کردن. (۲) به‌غیبي پن بردن (۳) پن رانه‌بينن! به نابهدایي‌وهه بړ کردن يا پيدان: (He -s her every penny.) **beguile** (bi-gil'), v.t. (۱) خله‌تانندن! فريوودان. (۲) ځي کيشانه‌وه (شت، پارو) به فيل نيسندن. (۳) کات به خوښي بردنه‌سر. (۴) دلفراندن! سرنج پاکيشان **-beguilement (n.); beguiler (n.)** **begum** (be'gam), n. ژنه موسولمانتيکي پلورپايه بهرزه له هيندستانو. ښنگلنره. **begun** (bi-gun'), past participle of begin. **behalf** (bi-haf', bi-haf'), n. سوود! لاین! خاترا! ناو. in behalf of, بړ! له‌بهر! له‌بهر خاتري. on behalf of, (۱) بړ! له‌بهر! له‌بهر خاتري. (۲) به ناوي (On behalf of my friends and myself I welcome you.) **behave** (bi-hav'), v.t. & v.i. (۱) په‌ووشتن نوانندن! په‌فتارکردن: (The children -d badly.) (۲) په‌ووشتن جوان نوانندن! به جواني هلسانواندنيشت. **behave yourself!** حهيات بيت! من همایي مکه! عاقل به! **behavior** (bi-hav'yēr), n. په‌ووشتن! په‌فتار! کرده‌وه. **behaviorism** (bi-hav'yēr-iz'm), n. تيؤري په‌ووشتن: تيؤري مکه. ده‌ليفت: که نيکوزلينه‌وهی په‌ووشتن مرؤځ بناغو رشنی راسته‌فينی زامنستی ده‌روونه **-behaviorist (n.)** **behaviour** (bi-hav'yēr), n. = behavior. **behead** (bi-hed'), v.t. سهربرين! له مل دان. **beheld** (bi-held'), past tense and p.p. of behold. **behemoth** (bi-hē'math, bē'a-math), n. (۱) نسپي ناوي (۲) گيانداريکي زل **behest** (bi-hest'), n. فرمان! فرمايش! قامزگاري **behind** (bi-hind'), adv. (۱) له‌دواوه! له‌پشتمره: (He walked -.) (۲) له‌وه‌ويش! له‌وه‌ويش! راپورسوه: (My joy lies -.) (۳) له شويژ يا باريکي تردا. (۴) له‌وه‌ودوا. (۵) دواکوتو (کار، نرک): (He is - in his studies.) (۶) درهنگ! درهنگ کوتو! دواکوتو: (The train was running -.)

Belial

(۷) دواکوتو (قهرزانه‌وه)! له‌دواوه: (He fell - in his payments.) (۸) بړ دواوه: (looking -) (۱) له‌دواوه! له‌پاش: (The dead leave their wealth - them.) (۲) له‌دواوه! له‌پشتمره: (He sat - her.) (۳) دواکوتو: (The train was - schedule.) (۴) درهنگ! دواکوتو: (The train was - schedule.) (۵) له‌ويو! له‌پشت: (- the hill.) (۶) پشتيوان! لايه‌نگرا ته‌گيرک: (He is - the plan.) (۷) دهرنه‌کوتو! ناديار: (There is something - this news.) **adj.** (۱) دواوه! پشتيره: (- the person) (۲) دواکوتو (قهرزانه‌وه). **n. [Colloq.]** سمت! قنگ! پاشه! گروپي سمت يا قنگ. **behindhand** (bi-hind'hand'), adv. & adj. (۱) دواکوتو (قهرزانه‌وه). (۲) دواکوتو (ژوان)! درهنگ کوتو! درهنگ هاتو. (۳) دواکوتو (شارسقاښي). **behold** (bi-höld'), v.t. سهربرين! پوان! بينن. **interj.** سهربرکه! پوانه! بينه! **beholden** (bi-höl'd'n), adj. چاوبه‌مورؤځ! قهرزاي چاکه: (He is - to you for your advice and help.) **behoof** (bi-höof'), n. سوود! خاترا. **behoove** (bi-hööv'), v.t. & v.i. (۱) وا چاکه! پيويسته: (It -s me to write him.) (۲) شيان! گونجان: (It -s a lady to wear black for mourning.) **behoove** (bi-höv', bi-hööv'), v.t. & v.i. = behoove. **beige** (bāzh), n. (۱) قوماشيکي خوړي نرهمه. (۲) پهنگي شمکري. **adj.** شمکري (پهنگي) خوړي. **being** (bē'ing), n. (۱) بوون! ژين! ژيان. (۲) سوووشتي بنچينيس کسيک! گيان! گره‌هر. (۳) بوونه‌ره! گيان‌نومر! مرؤځ: (a human -; a divine -) (۴) [B-], خود! يزدان: (- the Supreme B-) (۵) (۱) بوون (فلسفه). (ب) له‌وهی هميه يا به هميوو داهترتيت (فلسفه). **for the time being,** ښستا! لم کاتدا: (For the time being, I'll stay.) **bejewel** (bi-jöw'el), v.t. په گره‌هر پارازنده‌وه! گره‌هر بنده‌کردن. **belabor** (bi-lā'bēr), v.t. (۱) ييزکردن! دارگاري کردن! له‌لاقمکردن. (۲) هيرش برده‌نه سهر به دم. (۳) درؤځه‌بيندان! زور لسه‌ر پوښتن: (to - a point) (۴) [Obs.], خړ پيوه ماندووکردن! کار لسه‌ر کردن. **belated** (bi-lāt'id), adj. درهنگ! درهنگ کراو! له کاتي خویدا نکراو: (a - apology) (۱) قايم کردن (په‌تیک به بستنه‌وهی به **belay** (bi-lā'), v.t. & v.i. سنگتیکه‌وه! چه‌سپانن. (۲) [Colloq.], بوسته! وه‌ستانن. (۱) قهرزانه‌وه. (۲) (forth ~), قسمی ناشرين کردن! جوین دان. (۳) پشانه‌وه. (۴) هاويشتن! پزان: (The volcano -ed fire and lava.) (۱) قهرزانه. (۲) شتي پشاره! شتي پزوا يا هاويژواو (وهک ناگريژن). **n.** (۱) پيوژن. (۲) پيوژنيکي ناشرين. (۳) [Obs.], دايره! دايره‌گه‌وه. **beldame** (bel'dam, bel'dām), n. = beldam. (۱) که‌مايزدان (به له‌شکي) دموره‌دان! **beleaguer** (bi-lē'gēr), v.t. ځابلوقه‌دان. (۲) همراسان کردن! هيرش برده‌نه سهر له هم‌مولايه‌که‌وه. **belfry** (bel'fri), n. (۱) بوجي زهنگي کلنيسه. (۲) قهرقه‌سهری بورجه که زهنگه‌کي پيدا هملواسراوه. **Belgian** (bel'jan, bel'ji-ən), adj. په‌لجیکی (گال، کلتور، زمان). **n.** هاوولتيريميکي په‌لجیکی. **Belial** (bē'li-äl, bē'l'yäl), n. (۱) پعی! په‌خوژاي! ناپسه‌مندي.

(۵) پټگه يکه بدهوری شارد: (a beltway).
 (۶) [Slang]. مستهگونه زرمه (۷) [Slang]. پټگه خوارندهره.
 v.t.
 (۱) دهوردان (ومک په پشتين).
 (۲) بهستنهوه يا قايم کردن (ومک په پشتين يا قايش).
 (۳) قامچر ليدان؛ ليدان يا پياکښان به قايش.
 (۴) [Slang]. مهتوندی ليدان؛ په قايم پياکښان له خوار ناوقدهره (بؤکس ليدان له بؤکسبازيدا که قدهغهبه؛ نارهوا؛ نادهستوری: (to hit below the belt).
 tighten one's belt, دهست به پاره يا شتمره گوتن؛
 tighten one's belt, دهست به خووه گرتن و پاره بهفپرونه دان لهچنگدابه؛ دهست کهوتوه؛ بهچپهتاروه.
 under one's belt, شاريگه يکه بدهوری شاريگدا.
 belt highway, شاريگه يکه بدهوری شاريگدا.
 belting (bel'tiŋ), n. (۱) شتی قايش يا پشتين في دروستکردن.
 (۲) قايش؛ پشتين؛ پشتينه کان (۳) [Slang]. قامچي ليدان؛ بيزکردن.
 belt line, پټگا يا مټلي شمهغه فمر يا پاسي بازه يي ناوشار.
 beluga (bə-lōō'gə), n. دؤلفيني سبي (له درياي باستهغه کدا دهژی).
 belvedere (bel've-dêr'), n. خانويه مکر هاوینيه به بهرزاوي يکه کوه.
 که ديهنی جوانی ليوه دياربیت؛ بالکون.
 bema (bê'mə), n. (۱) دورانگه. (۲) پيش نوښگای که نيشته.
 (۳) سمکوی دهورويشتی قوربانیکا (کلنسه).
 bemazed (bi-māzd'), adj. سمرسورماو؛ سمر في شتواو؛ سمرسام.
 bemean (bi-mēn'), v.t. سوک کردن؛ له پله نرم کردنهوه.
 bemire (bi-mīr'), v.t. (۱) قورواي کردن؛ پيس کردن.
 (۲) له قوروا چپين.
 bemoan (bi-mōn'), v.t. & v.i. شين بؤ کردن؛ بؤ گريان؛
 داخ بؤ خواردن؛ زور سکالاکردن: (to ~ one's fate).
 bemock (bi-mok'), v.t. گالته پيگردن؛ قهشمري پيگردن؛
 کلک پتوه کردن.
 bemuse (bi-mūz'), v.t. سمر في شتواندن؛ سمر في تينکدان.
 bemused (bi-mūzd'), adj. (۱) سمر في شتواو؛ سمر في تينکچوو.
 (۲) له بری قولدايه؛ دلفهي ليداره؛ چوره ته ژبری کوي.
 ben (ben), n. لورتنکه شاخ.
 ben (ben), n. توری دره ختيکه بؤنی خوښی في دهرده مينرتن.
 ben (ben), adv., prep. & adj. ناوهره؛ ناوکی؛ تاييهتی به ناوهره.
 n. ژوروی ناوهره.
 bename (bi-nām'), v.t. [Archaic]. ناوان؛ ناويليان؛ پين ووتن.
 bench (bench), n. (۱) تهخته يکی سرژي پين پشتی دانيشتنه؛
 تهخته ي دانيشتن (۲) ميزي نيش کردن (دارتاشی).
 (۳) بهستوو يا تيره ي قهراغ پوبارو دره رايچه.
 (۴) کورسی سهگ لهسهر نوواندن له پيشانگای سهگدا.
 (۵) قيره زهوی يکی تهخت و باريدو بهرژ (۶) کورسی دادپرس.
 (۷) پله و پايه و دهسه لاتی دادپرس (۸) دادپرسان؛ دادگمران. (۹) دادگا.
 v.t.
 (۱) تهخته ي دريژو پين پشتی دانيشتن تندا دانان.
 (۲) دانان به دادگرا؛ دامه زانندن به دادپرس.
 (۳) نوواندن له پيشانگادا (سهگ).
 (۴) له ياری دهرکردن يا ليختنی ياريکرتک لهکاتی ياری کردندا.
 on the bench, (۱) دادپرسی دهکات؛ دادگره.
 (۲) پزی ياری کردنی پين نه دراوه و همر دانيشتوهه
 bench mark, نيشانه ي زهوی پيوان.
 bench show, پيشانگای گيانداري چوک (به تاييهتی سهگ).
 bench warrant, فرماني دادپرس به گرتنی که سينک.
 bend (bend), v.t. (۱) نووشانندهره؛ چه ماندهره؛ خوارکردن؛ پساندن.
 (۲) دانويه نهوه؛ دانويه ن.
 (۳) پينچ پيگردنهوه؛ لانان له پټگه.

(۴) بادان؛ گوزين؛ نووشانندهره (مهجان):
 (He bent the prisoner's will to his wishes.)
 (۵) گوي پيدان؛ سمرنج پيدان.
 v.i.
 (۱) پينچکردنهوه؛ باداندهره.
 (۲) چه ماندهره؛ نووشانندهره؛ خواريوونهوه:
 (The branch bent when he climbed on to it, but didn't break.)
 (۳) دانويه نهوه؛ دانويه ن؛ چه مينتوه:
 (Can you ~ down and touch your toes, but without ~ing your knees?)
 (۴) خؤ بهدستمهردان؛ چه مينتوه بهرو: (He bent to her wishes.)
 (۵) سمرنج پيدان؛ گوي پيدان.
 n. (۱) پينچ: (There is a ~ in the road.)
 (۲) چه ماندهره؛ نووشانندهره؛ شويتی چه ماره؛ چهوتی.
 گوي (يمت يا گورسی که شتی پيوان).
 bend (bend), n. باپينچ (سهگ).
 the bends, [Colloq.], له ژبرا له خوارا له بن.
 beneath (bi-nēth'), adv. & adj. (۱) له ژبرا له بن: (~ a blanket of snow).
 prep. (۲) نرمتر (پله) له خوار.
 (۳) نشيان؛ في نهاتن: (It is ~ him to cheat.)
 benedictite (ben'ə-dis'ə-ti), interj. دؤها کردن و له خوا پارانهوه.
 له پيش و پاش نان خواردندا.
 benedict (ben'ə-dikt'), n. (۱) تازه زارا (له پاش زوگورتنی يه کی ژور).
 (۲) پياوی زندان.
 benediction (ben'ə-dik'shən), n. (۱) پيوز کردن.
 (۲) پيوز کردن (له لایين قهشمه لهکوتایي نوښدا)؛ دؤها بؤ کردن.
 (۳) سوپاسی خودا کردن؛ دؤها کردن. (۴) پيوزی.
 -benedictive; benedictory (adj.).
 benefaction (ben'ə-fak'shən), n. (۱) خؤ کردن.
 (۲) خؤ؛ سايه.
 benefactor (ben'ə-fak'tēr), n. خؤگر؛ پاردهر به نه خؤشفانه.
 قورباخانه، دهرکایمي کؤمه لایمي، يا مرؤفک له پوری چاکه و ياره مته ييهوه؛
 سايه دار.
 benefactress (ben'ə-fak'tris), n. خؤگرې ژن (روشعی پيشور).
 بيبينه.
 benefic (bə-nēf'ik), adj. = beneficent.
 benefice (ben'ə-fis), n. (۱) زهوی يکی به کرې گراوه له دهره بگنک.
 که له جاتی کرې دان و هر يزه که نيش بؤ دهره بگنک بگات.
 (۲) فرمان بنرتی يکی کلنسه به که فرمان بنرتی به دهسکرتی زهوی کلنسه که بزى.
 (۳) دهسکرتی نهم زهوی يانه ي کلنسه.
 کار به دهسکرتی يکی کلنسه پيدان به زهوی کلنسه کهوه.
 v.t.
 (۱) خؤ کردن؛ چاکه کردن؛
 چاکه کاری؛ به بهر مينتی (۲) خؤرا؛ چاکه؛ کارتنکی چاکه.
 (۱) چاکه کر؛ خؤگر؛ به خشنده.
 (۲) بهسود؛ بهکله.
 (۱) بهکله؛ بهسود؛ باش:
 (Fresh air and sunshine are ~ to health.)
 (۲) سوود و هرگر؛ کله و هرگر.
 beneficiary (ben'ə-fish'ēr-i), n. (۱) بهرو بوم خؤری زهوی.
 کلنسه يا زهوی به کرې گراوه له دهره بگ. (۲) سوود بهر؛ بهرخؤ.
 (۳) مهالتهر؛ وهرگری بؤ بژاندهوه (له لایين کؤمپانيای بيمه وه).
 (۱) چاکه؛ خؤرا؛ کارتنکی چاکه.
 (۲) کله؛ سوود: (The book wasn't of much ~ to me.)
 (۳) (pl.), بژاردن (کؤمپانيای بيمه)؛ پاره دابهشکراو بهسهر هه ژرو بن
 دهره متهکاندا له لایين مری يا دهرکایمي خؤگره وه.

(۴) ناهه ننگه یا پیشاننگه که دهسکوت تهکی بؤ کسینگ، کؤمیلنگ، یا پرؤزه یکی تایمه تیبه: (a ~ concert)

v.t. سوود پن بهخشین ا یارمه تیدان: (The sea air will ~ you).
v.l. سوود ئی وەرگرتن؛ کملک ئی وەرگرتن:

(He ~ted from the medicine the doctor gave him.)

benefit of clergy, (۱) مافی پاراستنی کاربه دهستانی کلنسه که بریتی، بوو له دانیان به دادگای کلنسه نهک به دادگای ناسایی ننگر تاواننکیان بگردایه: (۲) پسهندی کلنسه؛ پرمامندی کلنسه:

(Their marriage was without benefit of clergy.)

benefit of the doubt, بهخشین لیسر نهپوشی بملگمی تمواو بؤ تاوانبارکردن:

(Sometimes it is a good idea to give a person the benefit of the doubt.)

benefit society (or association), کؤمیلنگی ههرهوهزی بؤ یارمه تیدانی نهدامکانی لهکاتی نهخوشی و لئقووماندا.

benevolence (ba-nev'ə-ləns), n. (۱) دل و دهریون باشی؛

بمزهی؛ دلنهرمی؛ چاکی. (۲) کارنگی چاکه؛ چاکه؛ خیر. (۳) باربوی زورهملی؛ (که پاشای شینگلتره له خلهکمهکی کؤده کردموه).

benevolent (bə-nev'ə-lənt), adj. چاکهکار؛ دل و دهریون چاک؛ ببهزهی؛ دلنهرم.

Bengalese (ben'gə-lēz', beŋ'gə-lēz'), adj. بنگالی (کمل). زمان، کلتور.

n. هاوولا تیبهکی بنگالی.

Bengali (ben-gōl'i, beŋ-gōl'i), n. (۱) هاوولا تیبهکی بنگالی.

(۲) زمانی بنگالی.

adj. بنگالی (کمل، زمان، کلتور).

benighted (bi-nīt'id), adj. (۱) تاریک؛ له تاریکیدایه.

(۲) له تاریکیدایا (شارستانیتی)؛ مواکمو توو.

benign (bi-niŋ'), adj. (۱) دل و دهریون باش؛ دلپاک؛ ببهزهی؛ باش. (۲) بهکته؛ بسوود.

(۳) نکوژ؛ بن زیان (پزیشکهرانی)؛ بن وهی: (a ~ tumor).

benignant (bi-nig'nənt), adj. (۱) ببهزهی؛ دلنهرم؛ باش؛ ناسک. (۲) بهکته؛ بسوود.

benignity (bi-nig'nə-ti), n. (۱) دلنهرمی؛ ببهزهی؛ دلپاکی؛

دل و دهریون چاکی. (۲) چاکه؛ کارنگی چاکه.

benison (ben'ə-z'n, ben'ə-s'n), n. = benediction.

benjamin (ben'jə-min), n. مرهختیکه مادده یهکی وهک جهری ئی دهره هینرنت بؤ مه بهستی پزیشکی و بؤن.

bent (bent), adj. (۱) چورت؛ خوار؛ نووشاوه؛ چهماوه.

(۲) سوور ناسر: (She is ~ on going).

(۳) بهرمو؛ لسهز پنگه بهره: (~ travelers westward).
n. (۱) مهیل؛ حمز؛ توانای میثکی: (a ~ for music).

(۲) [Archaic]، گوژم؛ پان.

to (or at) the top of one's bent, بهوپهری تواناوه.

bent (bent), n. (۱) ناسکی همدنیک گول. (۲) پوومکینک له قهرم دهچیت.

(۳) جزره گیایهکی تمز فریده ره. (۴) [Archaic]، دهمشنگی پنچاکوی.

benthos (ben'thos) n. پوهله و گیانداری بن دهریا.

-benthic (adj.); benthonic (adj.).

benumb (bi-num'), v.t. (۱) سرکردن.

(۲) مراندن یا سرکردنی هسست و بیرو هوش.

benzine (ben'zēn, ben-zēn'), n. بهنزین.

benzoic acid, ترشمانزکی بهنزهویک.

benzoin (ben'zō-in, ben-zō'in, ben'zoin), n. (۱) جهری.

جزره درهختیکه دهکرت به دهرمان و بؤن. (۲) نم درهخته.

Beowulf (bā'ə-woolf'), n. قارهمانی کۆترین داستانی زمانی.

بینگلهری ههمان ناره.

bequeath (bi-kwēth', bi-kwēth'), v.t. (۱) میراثی بؤ بهچینشتن (۲) بهسپه تنامه. (۳) بهچینشتن بؤ ناره (تاواننگ، زهرهکی).

bequest (bi-kwest'), n. (۱) بؤ بهچینشتن (میراثی، تاواننگ). (۲) شتی بؤ بهچینشو (میراثی، تاواننگ، زهرهکی).

berate (bi-rāt'), v.t. سرزه نشت کردن؛ شانندن؛ پیاوه لشاخان.

Berber (bür'bēr), n. (۱) بهربر؛ نهدامی خیلنگی موسولمانی سهرووی نطهریقایه. (۲) زمانی بهربره.

adj. بهربره (خیل، زمان، کلتور).

bereave (bi-rēv'), n. (۱) بربهش کردن (له خویشی، نویند، زیان).

(۲) لیسندنهوهی کسینگی خویشموست به مردن: (to be ~d of one's parents, children, friends, etc.)

bereavement (bi-rēv'mənt), n. (۱) بربهش بوون له خویشی زیان.

(۲) جهرگ سووتان؛ مردنی خزمینگی نژک؛ لئقومان: (We all sympathise with you in your ~.)

bereft (bi-reft'), adj. بربهش؛ بربهش کراو؛ جهرگ سووتان؛ لئقومان؛ غمبار: (~ of hope, home, family, and friends)

beret (bə-rā', ber'ā), n. (۱) تهلبهیمکی خور سهریان و نهرم پپ به پهری سره (وهک می سهریان). (۲) biretta.

berg (bürg), n. = iceberg.

bergamot (bür'gə-mot'), n. (۱) جزره ههرمن یهکه.

(۲) جزره لیمویه که بؤنی توئکلهکی دهکرت به گولاو. (۳) نم بؤنه. (۴) جزرینکه له پونگه.

berhyme, berime (bi-rim'), v.t. (۱) هلهبهست پیاهملدان.

(۲) قهسهمری پتکردن له هونراوه دا.

beriberi (ber'i-ber'i), n. نهخوشی یهکه بههزی کهمی قیتامین "بی" له لهدا تووشی سوؤ دهینت و دهینته هوی لاواری و کهمی خوین.

Berlin (bēr-lin', būr'lin), n. (۱) گالیسکهیمکی چهارینچکهمی سر داخراوه. (۲) نوئومیلنگه کورسی پیشهوه و دراوهی به پارچه یهک شووشه جیاکراوه توه. (۳) جزرینکه له قوماشی خوری.

berm, berme (bürm), n. (۱) باریکه قهرانی پزیمکی قیرتاوکراوه. (۲) تیره خاکینگی باریکه له نیوان دیواری سهنگرینک و خه نهالی دهری دیوارکه ما.

berretta (bə-ret'tə), n. = biretta.

berry (ber'i), n. (۱) تووتوک؛ شاتوو؛ توو؛ شلیک.

(۲) دمنگی همدنیک پوومک وهک قاوه.

(۳) هیلنگی "لؤبستر" که گیاندارینگی ناوی به وهک قرؤل. (۴) [Slang]، بؤلا.

(۵) میوه یهکی گوشتن و پیست یا توئکلداره (وهک تهماته، قرئ، مۆن، سینه پره) وینجه.

berseem (bēr-sēm'), n. کسینگی قوشکی؛

کسینگی شینت و هارپو. قوشکی؛ شینت و هار.

berserker (bür'sēr-kēr, bē-sür'kēr), n. (۱) شه پهره یکی

نسهکندینالی کۆن که خوی قوشکی دهکرد پیش چوونه ناو جهنگره (۲) کسینگی قوشکی؛ کسینگی شینت و هار.

berth (bürth), n. (۱) مۆلگمی کهمشی و بهلم؛ لهنگرگای کهمشی.

(۲) کاری سر کهمشی؛ کاربه دهستیتی سر کهمشی.

(۳) چهرایه یی چهسپوی ناو کهمشی یا شه مهندهفر؛ جینگهیمکی نووستنی تهسکی ناو شه مهندهفر کهمشی.

v.t. (۱) لهنگرهاویشتن؛ بهستتهوهی کهمشی و بهلم له لهنگرگا دا.

(۲) جینگه یی نووستن پیدان له ناو کهمشی یا شه مهندهفر دا. لهنگرهاویشتن.

v.l. ئی دوروکه و نهمه؛ خؤ ئی دوروگرتن.

give a wide berth to,

bertha

bertha (būr'thə), n. یه‌خه‌ی پانی کراسی زنان.
Bertillon system, پرتگالی ناسیونالیزم و نژادشناسی تارانیباران به‌موی درژی و سنانه‌ی تاییدی کس و شوی پنجه.

beryl (ber'ıl), n. بیریکی، بئرحی سموزه

besech (bi-sēch'), v.t. پارانوه؛ ل پارانوه؛ تکلیف کردن.

beseem (bi-sēm'), v.t. شیان؛ لپانان؛ به‌جن‌بوون.

beset (bi-set'), v.t. (1) په‌لامردان له هموولایه‌کوره (2) هراسان کردن؛ په‌ستکردن. (Frightened and ~ by doubts)

(3) گه‌مارودان؛ نابلقو‌قدان؛ کردنه‌کوشوه.

(4) داپوشنی یا بیرکردن له گه‌مهر.

besetting (bi-set'in), adj. هراسانکرا؛ همیشه په‌ستکر.

beshrew (bi-shrō'), v.t. [Archaic]. له‌عندت لیکردن

beside (bi-sid'), prep. (1) له‌تمنیشت؛ لالا؛ له‌پال؛ به‌پال (2) له‌چاو (B~ yours my share seems small)

(3) زیاد له؛ لوموش به‌ولاره؛ سره‌پا

(4) په‌مونه‌ی پیوه‌نویه؛ دورره له؛ جیوان: (That is ~ the point.) سره‌پا؛ زیاد له؛ هم‌روها.

beside oneself, قوره؛ ژوبن؛ په‌ست.

besides (bi-sidz'), adv. (1) هم‌روها؛ سره‌پا؛ زیاد له.

(2) ترا هی ترا؛ لومه به‌ولاره.

prep. (1) هم‌روها؛ سره‌پا؛ زیاد له. (2) بیجگه له؛ جگه له.

besiege (bi-sēj'), v.t. (1) گه‌مارودان؛ نابلقو‌قدان؛ دورگرتن:

(The town was ~d for a year.)

(2) داگرتنوه (به پرسپار یا خواست). (They ~d us with questions.)

(3) دورره‌دان؛ دورپوشت دان

-besiegement (n.).

besmear (bi-smēr'), v.t. (1) تپه‌نسون (پیس، بویه، شتی لینگ)؛

پیس کردن (2) له‌که‌دارکردن؛ پیس کردن (ناویانگ).

besmirch (bi-smürch'), v.t. (1) پیس کردن.

(2) له‌که‌دارکردن؛ پیس کردن (ناو، ناویانگ)

besom (bē'zəm), n. (1) گسک (2) پاک‌کوره؛ خاوینکه‌مروه.

(3) دمه‌نیکي گه‌لا ووردی لقا جاریکی گول په‌نگینه.

besot (bi-sot'), v.t. (1) سر ل تیکدان (به خوارده‌نوه)؛ سرخوش-

کردن؛ سر ل تیکدان (2) شینت‌وشمیدا کردن؛ میشه تیکدان

besought (bi-sōt'), past tense and p.p. of beseech.

bestangle (bi-span'g'l), v.t. پازاندن‌مروه به شتی برقمه‌دار

bestatter (bi-spat'ēr), v.t. (1) قوی بیادان؛ قوی ل هلمپزاندن؛

پیس کردن. (2) له‌که‌دارکردن؛ ناو پیس کردن به تاوانی درق.

bespeak (bi-spēk'), v.t. (1) شویر گرتن؛ ژوری میوانشانه. سینه‌ما

.. هندا؛ پیشه‌کی داوانکردن

(2) پیش‌دان؛ وا‌دورخستن؛ نیشانه‌ی شوه‌بوون.

(His actions ~ a generous nature.)

(3) نیشانه‌ی دواپز بوون؛ بؤ قزاندن.

(4) [Archaic or Poetic]. ووتاردان؛ قسه بؤ کردن.

bespoke (bi-spōk'), past tense and p.p. of bespeak.

adj. [British]. (1) دست‌برو؛ دست‌کرد (به‌پنی خواستی کریان).

(2) پیشه‌کی داواکراو (جل‌و‌بهرگی به دست‌دوراو، شتی دست‌کرد).

bespoken (bi-spōk'n), alternative p.p. of bespeak.

bespread (bi-spre'd'), v.t. به‌سردا بلا‌کردن‌مروه؛ به‌ناستوری

به‌سردا‌کردن و داپوشنی (شله).

besprinkle (bi-sprin'k'l), v.t. ل هلمپزاندن؛ ناو ل هلمپزاندن؛

پیوه‌کردن

best (best), adj. (1) باشترین؛ چاکترین.

(2) زوره‌ی؛ به‌شی نوری:

(It took the ~ part of an hour to do this.)

bet

(3) له هموو کات باشرا؛ تهن‌رووسترون:
(He feels ~ in the morning)

adv. (1) باشترین شیوه؛ چاکترین
(2) نو‌په‌ر؛ زیاترین.

n. (1) باشترین (کس، پیشه‌چی):
(He is among the ~ in his profession.)

(2) باشترین (شت، پار، کار).
(3) نو‌په‌ری توانا: (He did his ~)

(4) به‌زاندن؛ به‌سردا زالیوون: (She got the ~ of her opponent.)

(5) باشترین و جواترین به‌رگ: (She was dressed in her ~)

v.t. برده‌نوه؛ به‌زاندن؛ زالیوون به‌سردا.
all for the best, له‌منجی‌مادا وا باشتره شگه‌چی وایش دیار نویه.

as best one can, به‌پنی توانا؛ به‌گویزه‌ی توانا؛ همتا بتوانریت.

at best, (1) به‌ری نو‌په‌ری. (2) له باشترین باردا.

at one's best, له باشترین شیوه‌ی بوون (ته‌ن‌رووستی، گه‌لیف، پار):

(The trees are at their best now. ; He was at his best that evening and amused us all with his jokes.)

get (or have) the best of, به‌زاندن؛ بؤ‌پزاندن؛ به‌سردا زالیوون.
had best, وا باشه؛ وا چاکه؛ وا باشتره؛ پیوسته:

(You had best go at once.)
make the best of, گوته‌اندن به باشترین شیوه؛
لومه‌ی بتوانریت دمی‌کات.

to the best of one's ability, به‌په‌ری تواناوه؛
(I will serve my country to the best of my ability.)

to the best of one's knowledge, به‌پنی نومه‌ی که‌دمیزانیت.
bestial (bes'chəl, bes'tyäl), adj. (1) چوارپن‌مانه؛ تایبته‌ی به

گیاندار؛ نرم. (2) درنده؛ وک‌درنده؛ پیس.
bestiality (bes'chi-äl'ə-ti, bes'ti-äl'ə-ti), adj. (1) په‌روشتی

گیاندارانه یا درنده‌ی چوارپن‌په‌تی. (2) کاریکی نرم گیاندارانه (به‌تایبته‌ی
جووت بوون)؛ کاریکی بن میشگانه و نامورقانه؛ جووت برونی موزو گیاندار

bestiary (bes'ti-er'i), n. کوزمه‌ی چوونکیکه به زمانی گیانداران
دمه‌پاره‌ی موزو.

bestir (bi-stür'), v.t. هینانه جوش؛ جورجوول تیختن؛ بزواندن؛
خز خه‌ریک کردن.

best man, برازوا.
bestow (bi-stō'), v.t. (1) پندان؛ پین به‌خشین: (on ; ~ upon)

(He ~s millions of dollars on this charity. ; to ~ a name,
or an honor, on someone ; the gifts ~ed upon us by nature)

(2) دان به شوه.
(3) تهرخان کردن؛ کات پیوه برده‌نوسر:

(He ~ed much time on the project.)
(4) [Archaic]. دانان له شوونکیکدا؛ عامار کردن.

-bestowable (adj.); bestowment (n.).
bestowal (bi-stō'äl), n. (1) پندان (به‌خشیش).

(2) به‌خشیش؛ دراو. (3) دانان له‌سردا.
bestraddle (bi-strad'ıl), v.t. = straddle.

bestrew (bi-strō'), v.t. (1) په‌رش و بلا‌کردن‌مروه؛ تودان.
(2) به‌سردا په‌رش و بلا‌بوون‌مروه: (Papers ~ed the streets.)

bestride (bi-strid'), v.t. (1) سواربوون (به‌شینه‌ی سواربوونی ناسپ).
(2) لاق به‌سردا هلمپزاندن‌مروه.

bestrow (bi-strō'), v.t. = bestrew.
best-seller (best'sel'ēr), n. په‌رتوکیکه یا قهرانیکه که له هموو

کوانی تر زیاتری ل بلروشریت له ماوه‌یکه تایبته‌تیدا.
bet (bet), n. (1) گرو: (to make a ~)
(2) مارجی گرو.

beta

(۲) شتیک یا یاریکی باشد. (Obey your ~s. ; I took you for your ~.)
 (۳) زالی بپزیدان بردنوه: (I got the ~ of my rival.)
 (۱) بهزادن؛ بهسرد زالجون. (۲) باشتکردن؛ پهرهپندان.
 باشتابون؛ چاکربون.
 (۱) دمورلمنتن:
 (۲) باشت له (بار):
 (You are better off alone than being in bad company.)
 for better or for worse, له همور یارونخو کاتیکدا؛ له باری باشیش و خرابیشدا
 for the better, بهمری باشت چوون (بارونخ).
 get (or have) the better of, بهزادن؛ بهسرد زالجون؛ بپزیدان:
 (to get the better of someone)
 had better, وا باشته؛ و چاکه؛ پیوسته.
 think better of, (۱) سمرلهنوی بیرینکردنوه و بیریار لاسردان؛ بیریار گزین. (۲) به باشت دانان.
 better (bet'er), n. = bettor.
 better half, [Colloq.], (۱) خیزان؛ زن. (۲) میزد.
 betterment (bet'er-mənt), n. (۱) چاکردن؛ باشتکردن؛ چاکه؛ چاکه بون؛ باشی اسود: (the ~ of society).
 (۲) چاکردنوهی خانوو و زهوی و زار.
 betting (bet'ing), n. گرهو؛ گرهوکردن.
 bettor (bet'er), n. گرهوگر.
 between (bi-twēn'), prep. & adv. (۱) لهنیوان؛ له نامرست؛ له ناموند: (a bond - friends ; ~ two places).
 (۲) به هر دوویکیان: (B - them they killed five birds.)
 (۳) سمرمایه هر دوویکیان: (The men had fifty dollars ~ them.)
 (۴) لهنیوان: (Choose ~ love and duty.)
 (۵) بهوی هر دوویکیانوه.
 between ourselves, بهینی خومان بیت.
 between you and me, = between ourselves.
 far between, زوی بهین دمکورت؛ زور کم؛ ناوبناو.
 in between, (۱) لهنیوان. (۲) له نامرست؛ له ناوچق؛ له ناو.
 betwixt (bi-twixt'), prep. & adv. = between.
 betwixt and between, نه لیره و نه لیری؛ به لایهکدا نهکرتوه.
 bevel (bev'l), n. (۱) گۆشهپنو (نامیز، راسته).
 (۲) گۆشهی خوار. (۳) پوریمکی خوار یا نیژ.
 v.t. گۆشهی خوار برین.
 v.i. لیزبون؛ خواربون.
 adj. لیز؛ خوار.
 bevel gear, نامیزی برین و پیکوپیک کردنی گۆشهی خوار (داتاشی).
 beverage (bev'rij, bev'er-ij), n. خواردنوه (جگه له ناو).
 bevvy (bev'vi), n. (۱) دمسته (کچ، زن)؛ کۆمهل. (۲) پؤل (قهتن).
 bewail (bi-wāl'), v.t. & v.i. شین بق کردن؛ بز گریان؛ داخ بق خواردن؛ v.i. & v.t. سکااکردن.
 beware (bi-wār'), v.i. & v.t. ووریا بون؛ ووریا به؛ ناگادار به؛
 (B - of the dog! ; B - of pickpockets! ; You should ~ of bad companions.)
 bewilder (bi-wil'dēr), v.t. سمرسورماندن؛ واق وورماندن؛ سمر ئی تیکدان؛ سمر ئی شیواندن؛ حهپهساندن
 bewildered (bi-wil'dērd), adj. سمرسورماو؛ واق وورماو؛ سمر ئی تیکچوو؛ سمر ئی شیواو؛ حهپهساو.
 bewildering (bi-wil'dēr'ing), adj. سمرسورمیندر؛ واق وورمیندر؛ سمر ئی تیکچور؛ سمر ئی شیونیندر؛ حهپهسیندر.

bewildering

(۲) شتیک گرهو لاسردان: (This team is a good - .)
 v.t. (۱) گرهوکردن: (I - he will be late.)
 (۲) گرهو لاسردن.
 v.t. (۱) گرهوکردن؛ گرهو لاسردن؛ گرهو لهگهل کردن.
 (۲) گرهوکردن لهگهل کمسنگ لاسرد.
 bet a person on, بین گومان به؛ شایاشی نیجه؛ هیچ نیجه. (نهم ورتیه له وه لاسی "Thank you!" دا دموروتن).
 you bet!; you bet you!, [Colloq.],
 beta (bā'ta, bē'ta), n. (۱) نیچی دوروهی تلفوینوی یونانیجه.
 (۲) دوروم له ایستهمهکدا؛ دوروم شت.
 betake (bi-tāk'), v.t. (۱) چوون؛ بویختن.
 (۲) خهریک بون؛ خو ترخان کردن.
 beta rays, تیشکی "بیتا"
 beta test, تاقیکردنوهی نهخویندومواریکه.
 betatron (bā'ta-tron'), n. نامیزی زیادهکردنی خیزایی شلیمکرتون.
 betel (bē'tl), n. (۱) پورهکیکی خزهولواسره گه لاکه؛ دهجوریت بز.
 سمرخوشتی: (۲) گه لای نهم پورهکه.
 bethel (beth'əl), n. (۱) شوینیکی پیوز. (۲) پیرسنگا.
 (۳) کلیمسهی کمشتی بهران.
 bethink (bi-think'), v.t. (۱) بیرینکردنوه؛ تیروانین.
 (۲) بیرکرتنوه؛ بیری خو خستنوه.
 بیرکردنوه.
 v.t. [Archaic],
 betide (bi-tid'), v.t. پورودان.
 v.t. ئی پورودان؛ بهسرداهاتن؛ ئی فرمان.
 betimes (bi-timz'), adv. (۱) زورا؛ بهر له کاتی خوئی.
 (۲) خیزا؛ بهپهله؛ یکسمر؛ بهین دوامکرتن.
 (۳) پیش نهوهی کات بهسمرچیت؛ پیش نهوهی درمگ بیت.
 betoken (bi-tō'kən), v.t. نیشانهی نهوبون؛ نهوه دهرخستن.
 betray (bi-trā'), v.t. (۱) ناپاکی کردن؛ خیانت کردن:
 (to ~ one's country)
 (۲) شکاندن (بهین)؛ ناپاکی کردن: (He -ed my trust in him.)
 (۳) ههلهه تاندن؛ فریودان؛ دستیرین.
 (۴) تاوکردن و لهگهل چورت بون و ماره نکردن.
 (۵) دهرخستن: (His face -s his fear.)
 (۶) پیشاندان؛ نیشانهی نهوبون: (The house -s its age.)
 (۷) درکاندن؛ بدهسرتوره دان (نهینی)؛ ههلمالین.
 -betrayal (n.).
 betrayal (bi-trā'al), n. ناپاکی؛ خیانت.
 betroth (bi-trōth', bi-trōth'), v.t. (۱) دان به شوو؛ دیاریکردن؛
 مارمکردن: (Her father has -ed her to his friend.)
 (۲) [Archaic]. بیلینی شووکردن یا زنهینان پیدان.
 betrothal (bi-trōth'al, bi-trōth'al), n. دان به شوو؛ دیاریکردن؛
 نیشانهکردن؛ شهکرو خواردنوه؛ دهرگیرانیتی.
 betrothed (bi-trōtht', bi-trōthd'), adj. دهرگیراندار؛ دیاریکراو؛
 مارمپراو.
 n. کسینکی دهرگیراندار؛ کسینکی مارمپراو یا نیشانهکراو.
 better (bet'er), adj. (۱) باشترا؛ چاکتر.
 (It's ~ to win than to lose.)
 (۲) زوری؛ بهشی زوری:
 (the ~ part of a day, an hour, his salary, etc.)
 (۳) باشترا؛ ته دهروستی؛ چاکتر:
 (He has been ill, but now he is ~.)
 adv. (۱) باشترا له؛ چاکتر.
 (۲) زیاتر (~ than a mile, pound, etc.)
 n. (۱) گموروتو (مرد)؛ کسینکی گموروتو یا پلهوپایه بهرترا.

قندا بهمنزه.

Biblical, biblical (bib'li-k'l), adj.

تابیهتی به نیجیلی؛

نیجیلی.

Biblicist (bib'li-sist), n.

(۱) کسبیک که به کوثرانه بریای به نیجیل بیئت یا لیکي بداندوم. (۲) زانای نیجیل.

biblio- (bib'li-ō, bib'li-ə),

پیشگرنکه بهمانای: (۱) پرتوکه؛

تابیهتی به پرتوکه. (۲) نیجیلی؛ تابیهتی به نیجیل.

bibliographer (bib'li-og'rā-fēr), n.

زانای بیبلوگرافیا؛

سرچاروی پرتوک زان.

bibliography (bib'li-og'rā-fi), n.

(۱) لیستهی سرچاروکان؛

سرچاروکانی پرتوکیک. (۲) سرچاروکانسی؛ زانستی بیبلوگرافیا.

-bibliographic; bibliographical (adj.).

bibliolater (bib'li-ol'ā-trī), n.

(۱) به کوثرانه نیجیل لیکدانوم.

(۲) خولای پرتوک بوون؛ زور حمزکردن له پرتوک.

-bibliolater (n.).

bibliomancy (bib'li-ā-man'si), n.

دواپوژ بنین له پرتوکی-

نیجیلوم.

bibliomania (bib'li-ā-mā'ni-ə), n.

شیتی پرتوک کریون.

کۆکرانوم بوون (بهتابیهتی هی کۆن و دانسته)؛ خولای پرتوک کریون بوون.

-bibliomaniac (adj.).

bibliopegy (bib'li-op'ə-ji), n.

هونیری برگ تنگرتنی پرتوک.

bibliophile (bib'li-ə-fil), n. Also bibliophil.

(۱) همزکر له

پرتوک؛ پرتوک خۆشمریست. (۲) پرتوک کۆکرهوه.

bibliopole (bib'li-ə-pōl'), n.

فوزشیاری پرتوکی کۆن و دانسته.

-bibliopolist (n.); bibliopoly (n.).

bibliotheca (bib'li-ə-thē'kə), n.

(۱) پرتوکخانه.

(۲) کتبلوک یا لیستهی پرتوک. (۳) [Obs.] نیجیل.

bibulous (bib'yoo-ləs), adj.

(۱) همزکر زور همز.

(۲) هممیشه موی خۆرموه؛ عهراق خۆر. (۳) سرخۆش.

bicameral (bi-kam'er-əl), adj.

دوو نمجورمینی (پهرلمان).

bicarbonate (bi-kār'bā-nit, bi-kār'bā-nāt), n.

بیکاربونات.

bice (bis), n.

(۱) شین. (۲) بۆیهی شین. (۳) سموز یا بۆیهی سموز.

bicentenary (bi-sen'tə-ner'ī, bi'sen-ten'er-i), n. & adj.

= bicentennial.

bicentennial (bi'sen-ten'ī-əl), adj.

(۱) دووسهد سالهیی؛

دووسهد ساله: (the ~ celebration of independence).

(۲) دووسهد سال خایمن.

(۳) تابیهتی به یادی دووسهد ساله.

n.

یادی دووسهد ساله؛ یادی دووسهد سالانه.

bicephalous (bi-sef'ə-ləs), adj.

دووسهره (گیاندار).

biceps (bi'seps), n.pl.

ماسولکهی قۆلور پان.

bicipital (bi-sip'ə-t'l), adj.

(۱) دووسهری (ماسولکه).

(۲) ماسولکهی.

bicker (bik'er), v.i.

(۱) شهرهقسهکردن؛ شهره دهنوک کردن؛

مشتم وچ کردن لاسهر شتی هیچ وپوچ. (۲) خۆره خۆرهاتن (جۆکه).

(۳) پرتوهرت کردن (چرا، مۆم)؛ ترووسکانوم.

n.

همهقالن؛ شهرهقسه؛ شهره دهنوک.

bicolor (bi'kul'ər), adj.

دووهرنگی؛ دوهرنگ.

bicolored (bi'kul'ər-d), adj. = bicolor.

biconcave (bi-kon'kāv, bi'kon-kāv'), adj.

هردوو پوو قویار.

biconvex (bi-kon'veks, bi'kon-veks'), adj.

هردوو پوو قۆلور.

bicorn (bi-kōrn), adj.

(۱) دووشاخه (گیاندار)؛ دووشاخ.

(۲) کوانهیی.

bewilderment (bi-wil'dēr-mənt), n.

سهرسورمان؛

واق وورمان؛ سهر ئی تیکدان؛ سهر ئی شیوان؛ ههپسان؛ ههپساری.

bewitch (bi-wich'), v.t.

(۱) جادومهدلیکردن؛ نوشته لیکردن؛

جادومهدنی کردن (۲) دلغواندن؛ شیت وشهیداکردن.

-bewitchment (n.).

bey (bā), n.

(۱) بهگ. (۲) فرمانبروای نارچهیهکی بچوکی تورکیا.

beyond (bi-yond'), prep.

(۱) نازناوی فرمانبرموا کۆنهکانی تونس.

(۲) لهولای؛ لهولا؛ لهودیو؛ لهوپر.

(۳) دوا؛ کات؛ لهدوا؛ لهپاش.

(۴) زیاد له؛ زیاتر له؛ لهوه بهولاره؛

(He says nothing ~ what we already know.)

adv.

دووور؛ دوورترا؛ نهوپهرا؛ نهولا.

beyond compare, بین هارتا؛ بین وینه؛ نایاب.

beyond one's reach, لهپهردسته؛ نهیه؛ دهست نایکاتی؛

به دهست ناکهویت (ناوات، نامانج)

the beyond, (۱) شتیکی دوور. (۲) لهوه و دنیا؛ قیامت.

the great beyond, نهوه و دنیا؛ قیامت.

to live beyond one's means, پین له بهرمی خۆ زیاتر پاکیشان؛

له دهسکومتی خۆ زیاتر خهرج کردن.

bezant, bezzant (bez'ant, bə-zant'), n.

(۱) پارهیهکی زیری.

بیزهنتی کۆنه. (۲) گهرهسهی پازاندنوهی خانوو که له شینوهی نهم پارهیهدایه.

bezel, bezil (bez'el), n.

(۱) پوزیهکی لیز؛ زهک دهسی ناسکهنه.

(۲) پاکری شووشهی کاتریمیر له جنی خۆیدا.

bhang (baŋ), n.

بهنگ.

bi- (bi),

پیشگرنکه بهمانای: (۱) دووانه؛ دوو: (biangular)

(۲) له دوو لاره؛ دووانی (bilingual)

(۳) هر دو هفتقه، مانگ، سال... هتد جاریند؛ هر هفتقه یا مانگی دووچار؛

(biweekly; bimonthly)

(۴) دوولایی (bilateral)

(۵) به جیوت؛ جیوته.

biangular (bi-an'gyə-lər), adj.

دووگۆشهی.

biannual (bi-an'yoo-əl), adj.

سالنی دوو حار؛ نیوسانی؛

(a ~ publication)

-biannually (adv.).

bias (bi'ās), n.

(۱) لایهنگری؛ لایهنگیری؛ لایهنگرتن.

(۲) هیلنکی خواری دووراو به جل و بهرگوه.

adj.

لارا؛ خوار؛ چپ و راست.

adv.

به لاری؛ به خواری.

v.t.

کارتیکردن بۆ لایهنگری کردنی شتیکی یا دژ رهستانی.

biased (bi'ast), adj.

لایهنگرا؛ لایهنگار.

(A ~ person can't be a fair judge.)

biauricular (bi'ō-rik'ya-lər), adj.

(۱) بیاوریکول.

(۲) تابیهتی به هر دوو گونجکهی دهرمه.

biauriculate (bi'ō-rik'ya-lit), adj.

(۱) دوو گونجکوله دار (دول).

(۲) دوو گونجکوله دار (گهلا).

bib (bib), v.t. & v.i.

خواردنومه.

n.

(۱) بهروانکهی مندا. (۲) لاسهرووی بهروانک.

bib and tucker, [Colloq.]

جل و بهرگ.

bibb (bib), n.

(۱) بهلووعهی دهم نووشاوه.

(۲) گۆشهی نهومرهی کشتی پاکر.

bibber (bib'er), n.

سهرخۆش؛ موی خۆر؛ عهراق خۆر.

bibcock (bib'kok'), n.

بهلووعهیهکی دهم نووشاوه.

Bible (bi'b'l), n.

نیجیل.

Bible Belt, شوو نارچانهی لای خواریوی نهامریکا که خاچ پهستی.

(۱) خهله تاندن؛ فیل؛ دستچین.
 (۲) ساختچی؛ کمینکی دستچی یا فیلبان.
bill (bil), n. (۱) لیسته؛ شتومگی کپراو نرخه کانیان؛ لیسته حساب (شتومگی کپراو، کرئ، میوانخانه، چیشخانه).
 (۲) لیسته (خورده منی چیشخانه، فیلمی پیشاندران).
 (۳) پروگرامی سر شانؤ.
 (۴) بلو نامه؛ پۆستر یا تمبهقه کاغزینگی گهره و نستور که بلو کپراوی لهر چاپ دکرئ و بلو دکرئتهوه.
 (۵) گه لاله (یاسا)؛ گه لاله نامه. (۶) کۆمپیا له؛ بانکه نۆت. (۷) پارهی کاغز.
 (۸) [Obs.]، پرونامه. (۹) لیسته ی تاوان (دادگا).
 v.t. (۱) لیسته کربن؛ کردن به لیسته؛ ورده کربنوهی شت له لیسته به کدا.
 (۲) لیسته ی تاوان پیدان.
 (۳) بلو کربنوه لهر پۆستر یا تمبهقه کاغزی نستور.
 (۴) هه لواسینی نم بلو کراوانه لمانو شاردا. (۵) شتومه نارن.
 (۶) نارذی لیسته ی شتومگی کپراو نرخه کانیان بؤ کپراو بؤ دانی پارهمی باشه؛ خراب نویه؛ پهمسده (بؤ مهبستیک یا [Colloq.], **fill the bill**, شکرینگی تایبته).
foot the bill, [Colloq.], خرابی دان؛ پاره دان؛ دانی کرئ یا پارهی تیچور.
bill (bil), n. (۱) دهنوک (بالنده). (۲) نوروکی قولایی لهنگر.
 (۳) [Colloq.]، لیواری تمبهله یا کلو.
 (۴) دهنوک لیکنست (نیشانه ی خوشه ویستی).
 v.i. (۱) دست پیدان (خوشه ویستی).
 (۲) ماچ کردن و دست پیدان و به گویند؛ چریاندن (داداری).
bill and coo, (۱) شمشیرینگی دم پان. (۲) داس.
bill (bil), n. (۲) چه کینگی کۆنی دسک نریزه دهنکی قولایی نوبک تیزی همیه.
 (۴) هه لگری نم جوره چهکه.
billboard (bil'bo:rd', bil'bō:rd'), n. تمهخی تاگاداری.
billet (bil'it), n. (۱) فرمانی جینگه کربنوهی سهربازو له لهر له مالی خه لگدا. (۲) شوینی حهرانه و نوبستی سهربازو له لهر لهر مودی ئوردورگا. (۳) کارا نیش؛ فرمانیه یی.
 (۴) [Archaic]، نامه یا بیوانامه یی کورت.
 v.t. (۱) سهرباز دابه شو کردن بهس مالی خه لگدا بؤ حهرانه وه.
 (۲) فرمانی سهربازو له لهر حهرانه بهس رادان.
 (۳) کار یا فرمانیه یی پیدان؛ دامه زاندن له لهر کار.
billet (bil'it), n. (۱) پرده دار؛ درینگی سوو تاندن یا سوو تمهخی.
 (۲) داره دست؛ دار همیزه مان. (۳) شیشه فاسن.
 (۴) دانمیک له چاند شیشینگی کورتی جوان که له خانوسازیدا به کار دیت.
 (۵) (ا) نمو به شعی پشتین یا تمگه که له ناروزنه که قایم دکرئت (ب) نمو قولمیه ی پانقول که سهره زیاده که قایمی پید دکرئت.
billet-doux (bil'i-dō:'), n. نامه ی دلاری.
billfish (bil'fish'), n. جوره ماسی یی که لووت دروزه.
billfold (bil'fōld'), n. چزدان.
billhead (bil'hed'), n. (۱) پهرمیک کاغزه نارونیشانی کۆمپانی یا دهن گایه که به سهره میده یی. (۲) نارونیشانی ودها چاپکراو داس.
billhook (bil'hook'), n. تایبته به یاری بلیارد.
billiard (bil'yē:rd), adj. لیوانینگی تۆپی بلیارد.
n. یاری بلیارد.
billiards (bil'yē:rdz), n. (۱) لیسته ی ناوی نه کتهرانی شانؤگرمی بهک له لهر پروگرامی شانؤگرمی بهک یا بلو کپراوه کانی.
 (۲) شونه ی ریکنست یا پیزگردنی نم ناوانه.
billinggate (bil'inz-gāt'), n. قسمی پیس؛ بازاری.
billion (bil'yən), n. (۱) بلیون؛ هزار ملیون (له لهر مریکا و لهر نسا).
 (۲) بلیون؛ ملیون ملیون (له نینگلتره و له لمانیا).

bigotry (big'ot-ri), n. په گه زهرستی؛ نیشک تمسکی.
big shot, [Slang]. کمینکی به دهسه لات؛ کمینکی گرنگ.
big time, [Slang]. (۱) بهرترین پله ی پیشه یی.
 (۲) کاتبکی خۆش.
-big-time (adj.); big-timer (n.).
big top, [Colloq.]. (۱) سهری دهواری سیرک.
 (۲) سیرک.
big tree, درهختی "سکویا" ی نهمریکی؛ درهختی نۆر بهرزه قهه نستور و راسته.
big wheel, [Slang], = big shot.
bigwig (big'wig'), n. [Slang], = big shot.
bibourly (bi-our'li), adj. & adv. هر دوو سعادت چارنک.
bijou (bē'zhō, bi-zhō'), n. (۱) گوههرا؛ بهرینگی بهنرخ.
 (۲) شتیکی بچوونگی جوانی بهنرخ.
bijouterie (bē-zhōō'tēr-i), n. (۱) خشل؛ بهردی بهنرخ.
 (۲) مت و موووروی؛ ورده شتی بریقه دار.
bijugate (bi'joo-gāt', bi-jōō'git), adj. نوو جوت گه لای بچوونگی همیه.
bike (bīk), n., v.t. & v.i. [Colloq.], = bicycle.
bikini (bi-kē'nē), n. جلی دوو پارچه یی سه لای ژنان (که نۆر کم لهش دامه پۆشینت).
bilabial (bi-lā'bi-əl), adj. (۱) bilabiate.
 (۲) له گرتنی تهوونسی ههراو بهرله کوردنی پیدایه دهنیت.
 (وهک له ووتنی تیپی: b, m, p) (دهنگزانی).
n. دهنگینگی نم جوره پیدایه نوو لیواریار دگول.
bilabiate (bi-lā'bi-āt', bi-lā'bi-it), adj. نوو لیواریار دگول.
bilateral (bi-lat'ēr-əl), adj. (۱) دوو لای همیه.
 (۲) له ههرو دوو لاره.
 (۳) دوو قولی؛ تایبته یی به ههرو دوو لای: (a - raty; ~ relations).
 (۴) رینک له ههرو دوو لاره.
bilbo (bil'bō), n. (۱) (p.l.) پیوهند؛ پیوهندی دیل یا بهند.
 (۲) [Archaic]، شمشیر؛ پم.
bile (bil), n. (۱) زهرهراو؛ زراو؛ (۲) بق؛ قین؛ توو پیم.
bilestone (bil'stōn'), n. بهردی زراو.
bilge (bilj), n. (۱) قوقزی بهرمیل؛ بوشایی پیپ.
 (۲) بینه خرو بۆشه که ی کشتی (۳) نمو ناوه پیسه ی تیندا کۆده ییتهوه.
 (۴) [Slang]، شتیکی ههچ و پوچ و بی مانا.
v.t. & v.i. (۱) شکاندن یا درز تینوون (بسی کشتی).
 (۲) ناروسا؛ ههوکردن؛ ده ریو لاین.
bilge water, ناوی بۆگن که له بیسی کشتیدا کۆده ییتهوه.
bilgy (bil'ji), adj. بۆگن (وهک ناوی و مستاوی بۆگن).
bilharzia (bil-hār'zi-ə), n. Also bilharziasis, بهلهارزیا.
biliary (bil'i-er'ī, bil'yēr-i), adj. هی زهرهراو؛ تایبته یی به زراو.
bilingual (bi-lin'gwəl), adj. (۱) به دوو زمان دهر بیزاو یا نووسراو.
 (۲) دوو زمانی (a ~ person).
n. کمینکی دوو زمان زان.
bilingualism (bi-lin'gwəl-iz'm), n. دوو زمان زانی.
 دوو زمان زانین.
bilious (bil'yəs), adj. (۱) تایبته یی به زهرهراو یا زراو.
 (۲) نه خۆشی زراوی همیه. (۳) توو پیه و ترؤ.
biliteral (bi-lit'ēr-əl), adj. دوو تیپی ووشه.
n. ووشه ییکی دوو تیپی؛ به شتیکی دوو تیپی ووشه.
-bility (bil'ə-ti), پاشگرنگه به مانای: -یتی: (responsibility).
bilk (bilk), v.t. (۱) خهله تاندن؛ ساخته لیکردن؛ دستچین.
 (۲) قهرزنده دانسه.

billionaire

billionaire (bil'yən-ār), *n.* بلیونیر خاورمی بلیونیک یا زیاتر (مؤلار، پادشاه، یوز... هفت).

billionth (bil'yənth), *adj.* بلیونتمین؛ بلیونتمین.

bill of attainder, *n.* یاسای نپسندندهی مولکوی مافی شارستانیتی له کسینکی ناپاک به وولتکسی یا یاخیجوو

bill of entry, *n.* پاپوشتی شتومکسی هاوردهو نیردرلو له فرمانگی گومرگی سنوور

bill of exchange, *n.* کومپیهاله؛ بانکنوت

bill of fare, = menu.

bill of health, *n.* پروانامهی تمدرووستی؛ پروانامهیکه دهرنیت به سهرک، کمشییمراسی کمشییمک پیش بهجهپشتنی بهندهریک دهریاری تمدرووستی کمشییموران و ریمورهکانو نایا لهر بهندهرده هیج درمیک ههبروه یا نا.

clean bill of health, *n.* (Colloq.) پروانامهی تمدرووستی. (پهسندننامه (پهروشت، کارامهیی، لیاکوویس، باشی).

bill of lading, *n.* بارنامه؛ بارگنامه.

bill of rights, *n.* (1) مافنامهی نتمومیهک یاسای مافی شارستانیتی؛ لیستهی مافی کومهل. (2) [B-R-]، یاسای مافی شارستانیتی له ئهمبریکار نیشکلمهره

bill of sale, *n.* پروانامهی فروشت؛ فروشتنامه.

billon (bil'ən), *n.* دهریشتی زین یا زینو کاتزای همزانیهای وهک مس.

billow (bil'ō), *n.* (1) شهپولنکی گهرده؛ شهپول ناو (2) شهپول دهنگ، دووکل، هور.

v.t. ناوسان؛ شهپولان.

v.t. فووتیکردن؛ ناوساندن.

billowy (bil'ō-i), *adj.* ناوسان؛ شهپولای.

billposter (bil'pōs'tēr), *n.* ناگاداری لکنبهر به تختهی ناگادارییهوه.

billsticker (bil'stik'ēr), *n.* = billposter.

billy (bil'i), *n.* (1) دهردهستی پویش؛ دهردهست؛ کوتهک (ههرهها) پویشی دهرورنیت "billy club" (2) billy goat.

billy (bil'i), *n.* کتلی (بو ج لیان له دهشت و دهرده).

billy, billie (bil'i), *n.* [Scot.] هاور؛ شاهول.

billy- (bil'i), *n.* پینشگرکه همانای؛ نیر؛ نیرینه (billy goat).

billycock (bil'i-kok), *n.* تهپلهیکی خوری سهرپانه.

billy goat, [Colloq.], *n.* سابرین؛ خرت؛ تهگه.

bilobate (bi-lō'bāt), *adj.* Also bilobated, *n.* دوپول؛ دوپولیکانه؛ دوپولیک.

bilocular (bi-lok'yo-lēr), *adj.* Also biloculate, *n.* دووخانه؛ دووخانهیی زیندههروشتی.

bimanous (bi-mā'nəs, bim'ə-nəs), *adj.* دوو دهمسی ههیه (زیندههروشتی)؛

bimanual (bi-man'ü-əl), *adj.* دوو دهست بهکاردههینیت؛ دوو دهستر دهویت بو بهکارهینانی.

bimensal (bi-men's'l), *adj.* -- bimonthly.

bimестrial (bi-mes'tri-əl), *adj.* (1) دوو مانگ دهخایهینیت. bimonthly (2)

bimetallic (bi'mə-tal'ik), *adj.* له دوو کاتز؛ پینکاتوه؛ دووکانزایی

bimonthly (bi-munth'li), *adj.* & *adv.* (1) همر دوو مانگ جارنیک (گؤفتار، کؤز؛ دوومانگی (2) مانگی دوو جار (گؤفتار، کؤز)؛ دووههفتیبی.

n. (1) گؤفتارنکی دوومانگانه؛ دوومانگنامه. (2) گؤفتارنکی دووههفتانه؛ دووههفتهنامه.

bin (bin), *n.* (1) تهنهکی خول؛ زیلدان. (2) دهفر یا سنورق (عهمارکاری).

v.t. له سنوروق؛ هملگرتن.

binocular

bin- (bin), *n.* پینشگرکه به همان مانای پینشگری (bi-) له پینش تپیه بیویندهه دیت: (binary)

binal (bi'n'l), *adj.* دوو نهوندنه؛ دووانه؛ جوت.

binary (bi'nə-ri), *adj.* (1) دوو بهش؛ دووانه. (2) قلویتنه (کیمیاکری): (a ~ compound).

(3) قاپیهتی به سیستمینکی ژمیریاری که پینچینهی ژماردهنکهی دووه، واته دوو دور زیاد دهکاتو کم دهکات.

(4) جوت؛ دووان؛ شتیکی دووانه. (5) binary star.

binary star, *n.* دوو نهستیزه که بهدوری همان خولگهده دهورپیندهه.

binate (bi'nāt), *adj.* دووولقیانه؛ دووانه: (~ leaves).

(1) دوو گونچکهدار؛ دوو گوئییی. (2) قاپیهتی به همدورو گوئیو بهکارهینانیان.

(3) قاپیهتی به دهنگی جوت سهرچاوه.

(4) پینکوهبهستن (به پت، یا شریت)؛ بهستن.

(5) بهرگرتن؛ وهستادن؛ پارگرتن؛ گرتن.

(6) پینچانههوه؛ دهورگرتن (به پشترین یا قاپیش).

(7) (NP ~) پینچان (برین)؛ (8) پینکوهههورساندن؛ قویهل کردن

(9) گولت پینکردن؛ گران؛ قهرکردن (7) دهورگرتن بو پازاندهره یا قایمی

(8) بهرگ تیکرتن (پهرتوک)؛ بهندکردن؛ شیرازهکردن.

(9) چهساندن یا پینکوهبهستن (خوشهههستی، ژنهینان).

(10) بهستنهوه (به سونند، پهیمان، یا یاسا).

(11) پینکوهبهستران. (12) بهستن؛ پهق بوون؛ ههیین؛ دهق گرتن.

(13) پینکوهههورسان. (14) بهستراوه (به پهیمان یا سونند)؛ بهستنهوه؛ بوون به پینووستی سهرشان.

(15) بهستنهوه (قاپیش، شریت، پشترین، پت)؛ پینکوهبهست.

(16) پهپوهندی؛ بهکتی. (17) بهک پینگرتن؛ بهکگرتن. (18) لاسکی بوومکی خوهلواسهر.

(19) [Colloq.], تهنوچهلهه؛ بارنکی گروگرفتاوی؛ کیشه.

binder (bin'dēr), *n.* (1) بهستنهوه (مروقه)؛ پینچههوه؛ پینکوهبهست.

(2) شتی پینکوهبهست یا دهق پینگر (چیمهنتق، قیر، جهری).

(3) پت؛ گوریس؛ قاپیش؛ پینبهست.

(4) بهرگی نهلقهداری دهست کاهزی پهره پهره.

(5) (1) نامیری گوریزهکری دهغلودانی دوراوه که به مهکینهی درویندهه بهستراوه. (2) مهکینهی درویندههکرو گوریزهکهر. (3) پهیماننکی سهردهمی.

bindery (bin'dēr-i), *n.* کارگاهی بهرگ تیکرتنی پهرتوک.

binding (bin'diŋ), *n.* (1) بهستن؛ پینکوهبهستن؛ بهستنهوه؛ پینچان؛

پینکوهههورسان؛ لیکدان. (2) پینکوهبهستران یا نووسان؛ بهستراوهیی. (3) پینبهست (برین)؛ سارغی.

(4) تیلیماسکیکه که بو قایمی یا جوانی دهرنیت به پهراویزی جلوبههگرهوه.

(5) بهرگ یا شیرازهی پهرتوک.

(6) ماددهیکی لیجه بو خوگرتن یا ههپینی ناوینتههک.

(7) پینکوهبهست. (8) تهنگ؛ تهسکو نارجهت

(9) پهپهروی کردنی پینووسته (پهیمان، قوتتهرات)؛ ل' دهرچوونی نریه.

(10) (a ~ agreement, contract, etc.)

پینشف با بارگی کسینکی بیلانه وینل. **bindle** (bin'dl), *n.* [Slang].

bindweed (bind'wēd'), *n.* پوهکی خوهلواسهر (وهک لاوا).

bine (bin), *n.* لاسکی پوهکی خوهلواسهر

binge (binj), *n.* [Slang]. (1) ناههنگینکی عهرقو مهی خوارهدهوی

زورخایه. (2) مارههیکی جلهو بو خو شل کردن.

bingo (biŋ'gō), *n.* جوتیکه له فومار

سنوقی قبیلهنامی کمشتی.

binnacle (bin'ə-k'l), *n.* دووربینی به همدورو چاو بهکارهینران.

binocle (bin'ə-k'l), *n.* به همدورو.

binocular (bi-nok'ya-lēr, bi-nok'ya-lēr), *adj.* چاو بهکاردههینرتن؛ بو همدورو چاوه.

birdman

birdman (būrd'man', būrd'mən), n. (۱) بالنده‌ناس (وهك - موزيكا كهري بالنده): بالنده‌بان. (۲) [Colloq.]، فرۆكه‌چی، فرۆكه‌كران.

bird of ill omen, (۱) كەسینی بەدووم؛ دهنگوباسی خراب مینەن. (۲) كەسینی بەدبەخت.

bird of paradise, بالندهی بهمه‌شت چهنه جۆره بالنده‌یهکی پەرو. بال جوانه.

bird of passage, (۱) بالندهی كۆچەر. (۲) كۆچەر؛ گەڕۆك؛ كەسینی گەڕۆك.

bird of peace, كۆنر.

bird of prey, بالندهی نیچیران؛ بالندهی پاكه‌رو كۆشخۆن.

birdseed (būrd'sēd'), n. دانێ بالندهی ناو قەهەز.

bird's-eye (būrdz'ī), n. (۱) پڕومكێكه گولەكه‌ی له چاوی بالنده. (۲) ده‌چێت. (۳) توهاشێكه نه‌خشێ وهك چاوی بالندهی لاسەرە. (۴) نه‌خشینی وهما.

adj. (۱) بینینیكه له به‌رزایی‌یهوه به‌گشتی و به‌باشی و به‌په‌له وهك بالنده: (a - view of the city)

(۲) خال خال (وهك چاوی بالنده).

bird's-foot (būrdz'fū't), n. قاچی بالنده پڕومكێكه گە‌لاكە‌ی یا گولەكه‌ی له قاچی بالنده ده‌چێت.

birdwoman (būrd'wūm'ən), n. [Colloq.]، فرۆكه‌چی ئێ.

bireme (bī'rēm), n. جۆره كەشتی‌یهکی كۆنه له هەرلایه‌كه‌ره دوو پیز. سه‌ولنی پێوه‌یه.

biretta (bi-ret'tə), n. ته‌پله‌یهکی چوارگۆشه‌یی قەشه‌ی كاسۆلیکی‌یه.

bird (būrl), v.t. & v.i. (۱) خێرا خولانه‌وه.

(۲) فره‌فرکردن؛ خێرا خولانه‌وه یا پۆیشتن و فره‌فرکردن.

birr (būr), n. (۱) تین؛ هینزا گۆژه. (۲) وته‌یهکی به‌زمه‌رو توند.

(۳) فره‌فر؛ گیزه‌گیزا ویزه‌ویز.

v.t. فره‌فرکردن؛ گیزه‌گیزه‌هاتن.

birth (būrh), n. (۱) مندانبوون؛ سكه‌ كردن؛ بوون؛ هینانه‌ دنیاره.

(۲) مندانبوون له‌دايه‌بوو؛ شتیکی درووستكاران. (۳) له‌دايه‌بوون.

(۴) سه‌رچاره؛ په‌گ‌پۆیشته؛ بنه‌چه. (۵) په‌گ‌زاده‌یی؛ خانه‌دانی.

(۶) سه‌ره‌تا؛ له‌دايه‌بوون: (the ~ of a nation).

(۷) زگماکی؛ هه‌لبێنی زگماکی: (an actor by ~).

give birth to, (۱) مندانبوون؛ له‌دايه‌بوون؛ بوون؛ سكه‌ كردن.

(۲) بوون به‌ هۆی په‌یدا بوون؛ بوون به‌ هۆی هینانه‌بوو؛ هینانه‌ به‌ره‌م.

birth certificate, بېواننامه‌ی له‌دايه‌بوون.

birth control, به‌ره‌ستی مندانبوون؛ به‌ره‌ستی زاووزن.

birthday (būrh'dā), n. (۱) پۆژی له‌دايه‌بوون.

(۲) جه‌ژنی له‌دايه‌بوون.

birthmark (būrh'mārk'), n. نیشانه‌یهکی زگماکی (وهك خال)؛ خال.

birthplace (būrh'plās'), n. شوینی له‌دايه‌بوون (خانوی، شار ... هتد). (۲) شوینی ده‌ستپێکردن یا له‌دايه‌بوونی شتیك: (the ~ of democracy)

birth rate, پۆژی مندانبوونی له‌دايه‌بوو بۆ ژماره‌یهکی تایبه‌تی خه‌لك له‌ ناوچه‌یهکی تایبه‌تیدا و له‌ ماوه‌ی سالێكدا.

birthright (būrh'rīt'), n. (۱) مافی زگماکی مړۆڤ (هه‌به‌ر له‌دايك - بوونی له‌ وولاتێك یا خیزانیکی تایبه‌تیدا).

(۲) مافی كۆبه‌ گه‌ره‌ یا كچه‌ گه‌ره‌.

birthroot (būrh'rōōt', būrh'rōōl'), n. گولە‌ سیانه؛ پورمكێكه. گولێ سێ په‌لك ده‌گه‌رتن و له‌ توخسێ شلیزه.

birthstone (būrh'stōn'), n. به‌ره‌نیکی به‌نرخه‌ نیشانه‌ی مانگی له‌دايه‌بوونی كەسێكه.

birthwort (būrh'wūrt'), n. (۱) پورمكێكه پارمەتی مندال له‌دايك - بوون ده‌دات. (۲) birthroot.

bitch

bis (bis), adv. دووباره؛ دووباره‌ی كهره‌وه (مۆسیقا).

biscuit (bis'kit), n. (۱) پستكوت؛ بسكیت. (۲) په‌شكێله؛ گه‌م په‌نگ. (۳) گۆزه‌وه‌دیزه‌ی سوورمه‌گراو به‌لام هینشتا ساف نه‌گراو.

bisect (bi-sekt'), v.t. (۱) كردن به‌ دوو كهرتومه؛ له‌تكردن. (۲) كردن به‌ دوو به‌شی وهك یه‌كه‌وه (هنه‌زاه).

v.t. بوون به‌ دوو به‌شوه‌وه (پویان، پێنگه)؛ لق لێ جیا‌بهره‌وه. -bisection (n.).

bisector (bi-sek'tēr), n. (۱) له‌تكر؛ په‌شكهر؛ دوو‌گه‌رتكر. (۲) هینلی گۆشه‌هه‌تكر (هنه‌زاه).

biserrate (bi-ser'it, bi-ser'āt), adj. قه‌راغ گرنج گرنج (گه‌له).

bisexual (bi-sek'shū-əl), adj. (۱) نێرو من؛ نێرو من‌یی؛

تایه‌مه‌تی به‌ نێرو من. (۲) نێرومه‌وه؛ نێریشه‌وه مینیشه (پورمه‌وه، گیاندار).

(۳) له‌گه‌ل نێرش و پیاو‌پێشدا جوت ده‌بێت (پیاو، ئێ)؛ دووسه‌ره.

(۴) نێرومه‌وه. (۵) كەسێك كه له‌گه‌ل نێرش و مینیشدا جوت ده‌بێت؛ كەسێك كه‌ حه‌ز له‌ نێرش و پیاو‌پێش ده‌كات.

bishop (bish'əp), n. (۱) سه‌ره‌ك قەشه؛ (۲) قه‌بل (یارێ شته‌ره‌نج).

(۳) خوارده‌مه‌یه‌كه له‌ سه‌ی خو‌شار ده‌گه‌رت.

bishopric (bish'əp-rik), n. (۱) سه‌ره‌ك قەشه‌نشین.

(۲) په‌لوه‌پیاوه‌ ده‌سه‌لاتی سه‌ره‌ك قەشه.

bismuth (biz'məth), n. بزموت؛ ماده‌یه‌کی كیمیا‌یی‌یه له‌ دارشته‌دا به‌كاره‌مه‌نترین.

bison (bi's'n, bi'z'n), n. بایسون؛ گایه‌کی نه‌مه‌ریکی په‌شقاله‌ی یالدا‌ری شان و پشت كۆما‌وه‌ی شاخ كورن و نووشتا‌وه‌یه؛ كەمیشی نه‌مه‌ریکی.

bisque (bisk), n. (۱) شۆریای گیاندا‌ری ناوی قاوغدا‌ل یا كەم‌پۆشك و بالنده. (۲) شۆریای پالێروا، وته‌ پوونی سه‌ره‌وه.

hisque (bisk), n. (۱) ده‌ری گلینی سوورمه‌گراوی ساف نه‌گراو. (۲) په‌نگی سووری زه‌ردباو.

bisque (bisk), n. لێدانێکی زیاده‌ بۆ یاری‌كه‌ری دوا‌كه‌وته (ته‌نس، گولف).

bistoury (bis'too-ri), n. چه‌قۆیه‌کی نه‌شه‌ركاری بچووكی نووك تیرگی ده‌م راست یا چه‌ما‌وه‌یه.

bistro (bis'trō), n. (۱) چێشخانه. (۲) مه‌یخانه؛ با‌ر؛ یانه‌ی شه‌ر.

bisulcate (bi-sul'kāt), adj. (۱) دوو‌ه‌زی؛ دوو‌ه‌زدار.

(۲) دوو‌فاق؛ سه‌می دوو‌فاقدار.

bit (bit), n. (۱) لقاو؛ نه‌و به‌شه‌ ناسنه‌ی لقاوه‌ كه‌ ده‌خو‌رتنه‌ ناو ده‌می نه‌سه‌پ و مایه‌وه. (۲) جله‌ی شتی دا‌یه‌نكر. (۳) ده‌دانی كلیل.

(۴) ده‌می تیغ. (۵) تیغ؛ نا‌مێری بچ. (۶) نووكی دره‌وشه.

v.t. (۱) لقاو‌كردن. (۲) دا‌یه‌نكرن؛ جله‌گه‌رتن؛ به‌ره‌سه‌تكرن؛ گه‌رتن. (۳) ده‌دانی بۆ كلیل درووستكردن.

take (or get) the bit in one's teeth, (۱) لقاو به‌ ده‌دان گه‌رتن. (۲) دا‌یه‌ن نا‌كۆرت؛ نا‌گه‌رتنه‌وه؛ سه‌ركه‌شه‌وه جله‌وی نا‌گه‌رت.

bit (bit), n. (۱) نه‌خت؛ تۆز؛ تۆسقال؛ هه‌ند؛ بچ. (۲) نه‌ختیله؛ تۆزك؛ تا راده‌یه‌ك: (He's a ~ of a bore).

(۳) [Colloq.]، پارمەتی كەم نرخی؛ دا‌ه‌زده‌ سه‌خت و ئیو.

(۴) [Colloq.]، كاتێکی زۆر كەم؛ هه‌ناسه‌یه‌ك: (Wait just a ~).

(۵) ده‌ریکی بچووك له‌ شانۆگه‌ری یا فیلمیكدا.

adj. بچووك (ده‌ری شانۆگه‌ری یا فیلم): (She has a ~ part).

a bit at a time, = bit by bit. وورده‌ وورده؛ به‌ره‌ به‌ره؛ نه‌خته‌ نه‌خته.

bit by bit, پڕوپیته؛ وورده‌كه‌وپه‌رتكه.

bits and pieces, پێوه‌ستی سه‌ره‌شانی خۆ به‌جێهێنان.

do one's bit, هه‌رچی له‌ دایه‌یه‌ پێی ده‌نێت؛

give a person a bit of one's mind, كه‌مه‌كووپی به‌ره‌سه‌ت و سه‌ره‌نه‌شت كردن.

not a bit, هه‌ج: (I don't care a bit. ; I'm not a bit tired.)

bit (bit), past tense and p.p. of bite.

bitch (bich), n. (۱) ده‌له‌سه‌گ؛ ده‌ل (گورگ، پێوی).

(۲) پرده‌کینگی خیره‌لوا سره
(۳) ترشی و شیرینی؛ تالی و شیرینی؛ میخوشی؛ خوش و ناخوش

adj.

bitumen (bi-tōō'mən, bi-tū'təm), n.

بیتومین؛ قیر
کردن به (bi-tōō'mə-nīz, bi-tū'tə-nīz), v.t.

bituminous (bi-tōō'mə-nəs, bi-tū'tə-nəs), adj. قیرن؛ قیریاری

bituminous coal, خهلوویی قیردار

bivalence (bī-vā'ləns, biv'ə-ləns), n. پیشی دموقرتیت: ("soft coal")

bivalent (bī-vā'lənt, biv'ə-lənt), adj. جوت هاوریزی

bivalve (bī'valv), n. گیانداریکی ناری دووقاوغه (بیکتیکیان
له سرهوه و ناری تریان له خواروهیهو پیکره نووساون).

bivalvate; bivalvular (adj).
(۲) تۆوی دووقلیقانه یا دووزمانه (پروه‌کطاسی).

(۱) دووقاوغه؛ دووقاوغی. (۲) دووقلیقانه؛ دووزمانه.

bivouac (biv'ōō-ak, biv'wak), n. پاسه‌لانی شهر.

(۲) چادرگایمکی سره‌دمی له‌شکر له ده‌شدر.
چادر همدان له ده‌شدر؛ بق سره‌دمیک له‌لاین له‌شکرهوه.

biweekly (bī-wēk'li), adj. & adv. دوهمه‌لمتی (کۆفار، کۆپ)؛
هر دو هفته جاریکه. (۲) هر هفته‌ی دور جار

(۱) کۆفاریکی دوهمه‌لمتی؛ کۆفاریکی دوهمه‌لمتانه.
(a ~ journal, publication, etc.)

biyearly (bi-yēr'li), adj. & adv. هر دو سال جاریکه؛
دوساله. (۲) هر سالی دور جار.

bizarre (bi-zär'), adj. نۆز سمیر (شیره، رووخسار، شینوار، پموشت،
خو، بار)؛ سمیر؛ له‌گه‌ل یک نه‌گوتجاو؛ ناویژه:

(~ situations, habits, acts, etc.)
blab (blab), v.t. & v.i. نه‌نیی تریکاندن.

(۲) چه‌نبازی کردن؛ نۆزویکی کردن؛ هملومری کردن.
(۱) چه‌نبازی؛ نۆزویکی؛ هملومری.

(۲) چه‌نبازی؛ نۆزویکی؛ هملومری؛ کسیتیکی چه‌نباز.
کسیتیکی چه‌نبازی نۆزویکی.

blabber (blab'ēr), n. چه‌نبازی کردن؛ چه‌ندان؛ نۆزویکی کردن.
v.t. & v.i. [Obs. or Dial.]

blabbermouth (blab'ēr-mouth), adj. دم شپ.
black (blak), adj. (۲) پمشکله؛ پمشیاو.

(۳) قول؛ قولهرهش. (۴) تاریک. (۵) پیس؛ پیس‌ویژل.
(۶) ره‌شپوش. (۷) به‌دا نۆز خراب (کردموه)؛ نۆز ناپه‌سند: (deeds ~)

(۸) شوورمیی؛ حمیاهر؛ شهرمرازاکهر.
(۹) ناخوش؛ تاریک؛ ره‌ش: (a ~ day, period, etc.)

(۱۰) مرموزن؛ توره. (۱۱) بمرن شپ (قاره)؛ پوت: (coffee ~).
(۱۲) بن هیوا؛ تاریک: (a ~ future).

(۱۳) [Colloq.]، نیجگار خراب (مزه): (a ~ villain).
(۱) په‌نگی ره‌ش؛ ره‌ش. (۲) په‌له‌ی ره‌ش؛ په‌له؛ پیسی.

(۳) خمی ره‌ش؛ بویه‌ی ره‌ش. (۴) جل‌وبهرگی ره‌ش (پرسه).
(۵) قول؛ قولهره‌ش.

(۱) ره‌ش کردن؛ په‌شکردنموه؛ پیس کردن.
(۲) بزیخی ره‌ش لیدان (پیتی)؛ بزیخی ره‌ش کردن.

black out, (۱) کوزاندنموه به پینخوس یا بویه (نوسرلو)؛ په‌شکردنموه.
(۲) کوزاندنموه کاره‌با (به ده‌سه‌تفکست وهک له‌کاتی چه‌نگدا، به ناچاری.

به پیکه‌وت). (۳) بووراندنموه؛ له هوش خۆ چوون.
in the black, قمرزار نیجه (کۆمپانیا، دهمگا، کاسبی).

(۲) قه‌جیه؛ ناره‌تیکی سووک و بن چه‌با.

v.i. [Slang], سکا‌لکرس؛ موله‌یۆل کردن: (He ~es all the time.)
v.i. [Slang], (~ up), تیکدان؛ به ناقولایی و خرابی کردن

bitchy (bich'i), adj. به‌دخوا؛ به‌کینه؛ ناپه‌سند؛ قه‌جیانه.

bite (bit), v.t. (۱) گارینگرتن؛ قه‌ب لینگرتن؛ قه‌بال لینگرتن.
(۲) پیژهدار (مار)؛ گه‌ستن؛ گه‌زین. (۳) برین.

(۴) تووزاندنموه؛ چووزاندنموه. (۵) گرتن؛ چنگ؛ لینگرتن به قایم (مکینه).
(۶) خوراندنموه (زنگ).

v.i. (۱) (That horse ~s.) (۱) گارگرتن؛ قه‌ب گرتن؛ قه‌بال گرتن.
(ب) (~ into; ~ at.) گارینگرتن.

(۲) چووزاندنموه؛ تووزاندنموه؛ برین: (the cold wind ~s.)
(۳) پیژهدار (مار)؛ گه‌ستن: (These snakes don't ~.)
(۴) دان خواردن (ماسی)؛ قه‌ب له دان گرتن (پروه‌ماسی):

(The fish didn't ~ today.)
(۵) به‌تلمه‌رمه‌بوون؛ هه‌نخه‌لتان

n. (۱) گار؛ قه‌ب؛ قه‌بال.
(۲) چووز مه‌جان؛ بیری (There is a ~ to his words.)

(۳) شوین گار؛ برین؛ شوینی گه‌ستن یا پیژهدان: (۴) قه‌بال؛ پرده‌م.
(۵) گرتنیکه به قایم یا به توندی. (۶) قه‌راغ یا بویه‌یکی شکر

(۷) [Colloq.]، ژه‌مینیکی بیجوک؛ پارو: (Let's have a ~.)
(۸) چوونیتی لیکانی پیزی سره‌وه و خوارموه‌ی ددان (دانساری).

(۹) خوراندنموه (زنگ، تیزاب).
bite a person's head off, نۆز له تووربه‌بوون

bite off more than one can chew, هه‌ولدانی کردنی کاریک که
له توانادا نه‌بیت؛ خۆ تووشی سره‌نیشه کردن

bite the bullet, شان دانبه‌ر نه‌رکیکی گران و ناخوشی نازیانه.
bite the dust (or ground), (۱) کوزار (مه‌تایمی له چه‌نگدا)؛
مردن. (۲) به‌زین؛ ریسوا‌بوون.

bite the hand that feeds one, به‌دنه‌مکی کردن؛ سیله‌بوون.

biting (bit'in), adj. (۱) تیز؛ بزا؛ سارد و ناخوش (با): (a ~ wind).
(۲) دل نارادهر؛ جه‌رگیر: (~ words)

bitstock (bit'stok), n. ده‌سکی دره‌وشه و نامیری کونکمری تر

bitt (bit), n. سنگی گوریس تیره‌پنجه‌ر له‌سهر که‌شتی
گوریس با پت له سنگموه پینچان.

bitten (bit'n), past participle of bite.
bitter (bit'er), adj. (۱) تاز؛ تفت؛ تفت‌رتان: (a ~ taste).
(۲) داخ له دن؛ دلپز؛ بقاوی

(He is very ~ about being fired from his job.)
(۳) ناخوش (~ hardships)

(۴) بمر. ووته؛ جه‌رگیر: (~ words).
(۵) (۱) قیناوی؛ خوینخوا؛ باوه‌کۆز (دوژمن). (~ enemies)

(ب) پیس (مه‌جان)؛ نۆز خراب و به‌کینه: (a ~ quarrel).
(۶) تال مه‌جان؛ ناخوش (the ~ truth)

n. ناخوشی؛ تالی: (Take the ~ with the sweet.)
v.t. & v.i. تال کردن؛ تال بوون؛ ناخوش کردن؛ دل پرکردن له داخ.

-bitterly (adv.); bitterness (n.).
bitter end, سره‌ه گوریس (که‌شتی)

to the bitter end, (۱) همتا دواپی نه‌گهرچی تال و ناخوشیش بیت.
(۲) همتا مردن؛ همتا دوا همتاسه: (They fought to the bitter end.)

bittern (bit'er)n, n. بانده‌یه‌یکی لاق و ده‌نووک دروزه له توخی شینه-
شاهویه

bittern (bit'er)n, n. شله‌یه‌یکی تانه ده‌مینتیتموه باش دهره‌نیانی خوئی
له ناوی دهریا

bittersweet (bit'er-swēt), n. (۱) پروده‌کینگی ژمه‌راوی‌یه‌گوله‌که‌ی
نهرخه‌راوی‌یه‌و به‌رهمکی وهک تووتیکه و ترش و شیرینه.

blackamoor (blak'ə-moor'), n. (۱) قول قولمەش (۲) كەسكىنى رەشكەلە.

black-and-blue (blak'an-blūd'), adj. شىن و سۇز بولمەنە! بىر ئىنساننى چەپ-پو راست لەيەكدارا لەسەر قوماشنىكى رەش.

black and white, (۱) بە نوسىن! بە چاپ! بە نوسىن يا چاپكىردن! (Put your agreement down in black and white.) (۲) رەش و سېي (ويغە، دىيەن، قىلم): (a black and white picture)

(۲) رەش و سېي: مەجان! ئەم پەرو نەرمەن! يا ئەم يا ئەم! تەسكىن: (He views all issues in black and white.)

black art, جادوگەرى! جادو پوزى. blackball (blak'bōl'), n. (۱) تۆپىنىكى رەشى بەكۆلەيە جاران مەخراپە ناسىئەت دەنگەندە بۇ دەرىجىنى ناپەسەندە بەرەمبەر كەسكىكە يا شتىك (۲) دەنگىكە دۇرى كەسكىكە يا شتىك (دەنگەننى ئويغۇ).

(۱) دەنگەن دۇرى كەسكىكە (بەتايىمىتى دۇرى مەركەتسى بە ئەندامى پىنكەرتەك): (۲) تەرەكەردن! ئاۋرەكەردن! لە كۆمەلدە جىگە نەكەردەنەم.

black bass, جۆرە ماسىيەمكى پوزارى ئەمەرىكىيە. black bear, وورچى رەش (ئەمەرىكايى و ئەفەرىكايى).

black belt, (۱) [B- B-] . ئارچەي قولمەشەكەن لە خواروروى ئەمەرىكا. (۲) گەرەمكى رەشەكان! گەرەمكى قولمەشەكان. (۳) خاكىنىكى رەش و بەپىت. (۴) (۱) پەلى نىھاتتو يا مەرە بەرز لە يارى جۇدۇ يا كاراتىي يابانيدا.

(ب) پىشتىننىكى رەشە كەسكىكە كە بەم پەلىمە گەيشت دەيدىرتىن وەك بېرەنەمە. (ج) كەسكىكە كە بەم پەلىمە گەيشتەيت.

blackberry (blak'ber'i, blak'ber-i), n. توتۇرەك. black bile, رەشاۋ بەكەنگە لە چوار شەلى ئاولەشى مەۋزە كە پىنشىنان بېرەيان واپو دەپنە ھۇي ھەمبارى.

blackbird (blak'būrd'), n. جۆرە بالندەمەكى رەشە نەمەندەي جۆلەكەيەك دەپنەيت.

blackboard (blak'bōrd', blak'bōrd'), n. تەختە رەش (قوتابخانە).

black book, لىستەي رەش: ئارى كەساش ئايەسەندى تىدەيە. be on one's black book, لەسەر لىستەي رەشى كەسكىكە بون!

blackboy (blak'boi'), n. بە چاۋنىكى باش سەپەر نەكران لەلايەن كەسكىكەمە. (۱) جۆرە پورەكەنگە. (۲) كوپە رەش: ئاۋنىكى سوۋوكە بە قولمەشەكان دەمورتىزىت.

black buck, ئاسكى رەش: ئاسكىنىكى شاخ دىزىي پىشت رەشبارىي ژۇرسە سېيە.

blackcap (blak'kap'), n. كاكۇكوپە. black coffee, قانەي پوت. واتە بەيەن شىرو شەكر.

Black Death, نەخۇشى تاھورنە رەشە (كە لە سەمدەي چولرەدە لە شەروپاۋ ئاسيادا خەلكى ژۇر كوشت) خەلوون.

black diamonds, رەش بون! رەش ھەلگەران! تارىك بون. blacken (blak'n), v.t. (۱) رەش كەردن! رەشكەردەنەم. (۲) ئاۋرەندەن! لەكەداركەردن: (to - someone's reputation)

black eye, (۱) چاۋ رەش! چاۋى رەش. (۲) چاۋ شىن بونەمە (بە مستەكۆلە): (to give someone a black eye).

(۳) [Colloq.] (۱) ئاۋرەن! شەرمەزىي! شەرمەزىي! (ب) ھۇي ئەم شەرمەزىيە.

black-eyed pea, لوزىييا ووشا! لوزىيا! ماشە سېي. blackface (blak'fās'), adj. (۱) دەمچاۋ رەش! دەمچاۋ رەشكاراۋ. (۲) تايەمىتى بە تىپى رەشى گەرە (چاپەمەنى).

(۱) قولمەشكىنى تىپىنىكى مۇسىقاۋ كۆرۈنى يا خۇنۋاندىن. (۲) ئەكتەرىك كە بە ئارايشت خۇي مەكات بە قولمەش بۇ خۇنۋاندىنەك. (۳) ئەم ئارايشت كەردنە. (۴) تىپى رەشى گەرە (چاپەمەنى).

blackfellow (blak'fel'ō), n. قولمەشكىنى خىلە بەنەچەمىيەكانى ئوستوراليا (لەروروى سوۋوكەيەمە).

black flag, ئالاي چەتەي دەريا (كە بىرتىيە بە كاسەسەرىكى سېي و دوو ئۇسقانى چەپ-پو راست لەيەكدارا لەسەر قوماشنىكى رەش).

Black Friday, (۱) ھەينىيەمكى كارەساتاۋى. (۲) ھەينىيە باش: يادى ئەم ھەينىيەمە كە دەلۇن عىسا تىدە زىندو بولمەنە نوۋى ھەنۋاسىيى، وە پىزى دەمورتىزىت: " ھەينىيە رەش " ، چۈنكە لە يانكەردەمەي ئەم رۇزەدا قەشە بەرگى رەش دەپتۇش.

black grouse, بالندەمەكى كىۋى ئوروپاۋىي و ئاسيياۋىيە بە مەرىشك دەپنەيت.

blackguard (blag'ērd, blag'ārd), n. (۱) كەسكىنى دەم پىسى. جىئولۇرۇش: (۲) كەسكىنى بەدخاۋوز ئايەسەندو ئاكەس بەچە.

(۱) دەم پىسى! جىئولۇرۇش: (۲) ئاكەس بەچە! پىسى! بەدخاۋوز! نزم جۈيۈن پىدان! قەسەي پىسى پىن ووتن.

blackhead (blak'hed'), n. (۱) جۆرە مەراۋىيەمكى سەر رەشە! ھەر بالندەمەك كە سەرتەملى سەرى رەش پىت. (۲) زىپەكەيەمكى قىچەك رەشە لە دەمچاۋ دىت. (۳) نەخۇشىيەمكى قەلمونە توۋشى جگەرە پۇيەنى دەپنەيت.

blackheart (blak'hārt'), n. (۱) كىلاسىكى رەشە لە دل دەپنەيت. (۲) نەخۇشىيەمكى پەتائەيە.

black-hearted (blak'hār'tid), adj. پىداۋخراب! پىسى ئايەسەند. blacking (blak'ing), n. يۇياشى رەش (بۇ پىلاۋر).

blackish (blak'ish'), adj. رەشكەلە! رەشباراۋ! رەشكاراۋ. (۱) دەفرى مەي خواردەنەمەيە لە كۆندە لە چەرم دىروست دەكرا. (۲) كوتەكىنىكى بچوۋكى چەرم تىگەرە دەسكەكەي قايش.

blackjack (blak'jak'), n. (۱) جۆرە داربەرۋىيەمكى بچوۋكى تۈنكەل رەشە لە پۇزەمەلەنى ئەمەرىكا. (۲) بىستەۋىيەك (يارى كاغەز، قوما). (۳) كوتەك لىدان! بە كوتەك لىدان. (۴) بە زۇرى كوتەك شت پىكەردن.

black knot, گىرۋى رەشە: نەخۇشىيەمكى كىلاسى ھەلوۋزەيە بىرتىيە لە گىرۋى رەش كە توۋشى لەقەكانى دەپنەيت.

black lead, = graphite. (۱) نەخۇشىيەمكى كوشندەيە توۋشى چوار. (۲) پەلى مەرە رەشەۋولاخ دەپنەيت. (۳) نەخۇشىيەكە قەدى پورەك رەش ھەلدەگىزىت. (۴) قومارباز! قومارچىيەمكى گىزىكەر. (۵) [British]، كەسكىكە كە لە جىزى كورنارى مان گىرتوۋ كارمەكات.

black-letter (blak'let'ēr), adj. (۱) بە تىپى رەشى قەلى چاچىكەر. (۲) بەدووم! ئايەختەمەر.

black letter, جۆرە تىپىنىكى قەلمەي چاچىكەردنە لە كۆندە بەكاردەمىنراۋ ئىستاش لە ئەلمانىا ھەر بەكاردەمىنرەيت.

blacklist (blak'list'), v.t. خىستەسەر لىستەي رەش، واتە ئايەسەند: (to - a person, company, country, etc.)

لىستەي رەش (كە بىرتىيە بە ئارى ئەم كەسانەي بە خراپ و ئايەسەند دانراۋن).

black magic, جادوگەرى رەش (كە بۇ كارى خراپە بەكاردەمىنرەيت).

blackmail (blak'māl'), n. (۱) سەرمانە. (۲) پارە ئۇ كىشائەمە بە ھەرەشەي ئاشكارا كەردنى كارنىكى ئاپرۋىيە يا ئاۋاننىكى ئەم كەسە. (۳) پارەيەمكى كىشراۋەي ۋەما بە ھەرەشە.

(۱) پارە ئۇ كىشائەمە بە ھەرەشەي ئاشكارا كەردنى كارنىكى ئاپرۋىيە يا ئاۋاننىكى ئەم كەسە. (۲) بە زۇرى يا بە ھەرەشە شت پىكەردن.

-blackmailer (n.). فوتومبىلى گواستەمەي بەند لە بەندىخانەمە بۇ شوۋنىيەت.

Black Maria, فوتومبىلى گواستەمەي بەند لە بەندىخانەمە بۇ شوۋنىيەت.

black mark, لکه‌ی ریش (بمهرای کسینکمه)؛ لکه (ناوبانگ)
black market, بازارِ ریش
black mass, توژکوژدزو لینیجیل خویندنهوه به کومهل بژ لاسایی کردنهوه و گدغه پینکرتن

Black Muslim, قولهرمشیکئی نهمهریکایی موسولمان
blackness (blak'nis), n. (۱) ریش (۲) تاریکی
black oak, دارپه‌پوری ریش؛ داری نم دره‌خته
blackout (blak'out), n. (۱) کوژانه‌وه‌ی چرای سهر شانؤ له کوتایی شانؤگه‌ری یا پهرده‌یکیدا؛ تاریک کردنِ شانؤ
 (۲) کوژانه‌وه‌ی چرا یا کاره‌بای ناوشار (له ترسی هیرشی دوژمن یا له‌بهر شکائی مکنینه‌ی کاره‌بایی)؛ بن کاره‌بایی
 (۳) له هوش خؤ چوون؛ بورانه‌وه‌یه‌کی کوژت
 (۴) رینگه نهدان به بلوکردنه‌وه‌ی دهنگوباس (له‌لایهن میری یا لایه‌کی تره‌وه):

(The government imposed a news ~.)

black pepper, ناله‌ت
blackpoll (blak'pöl), n. کلاوگوچه
black sheep, (۱) مهری ریش
 (۲) کەسینکە که خیزانه‌کە‌ی خؤ‌ی یا کومه‌له‌کە‌ی به ناپه‌سندو دره‌کئی و هیچ‌وچوری دانین؛ کەسینکئی ناواره.

black shirt, Black Shirt, کراس ریش؛ نهمامیکئی چیزبی
 فاشستی نیتالیا یا نازی نطمانیا که کراسی ره‌شیان له‌بهر ده‌کرد.
blacksmith (blak'smith), n. (۱) ناسنگه؛ ناسن کوژ
 (۲) ناله‌ند

blacksnake (blak'snäk), n. (۱) ره‌شمار؛ ره‌شماریکئی بن زه‌هری
 نهمهریکئی. (۲) قامچی‌یه‌کی هؤنراوه‌ی دریزه.
blackthorn (blak'thòrn), n. Also sole, مه‌لوژره ریشه؛ مه‌لوژره کیزی

black tie, (۱) بؤینباخی که‌وانه‌یی ریش (له کاروباری نیمچه ره‌سیدیا
 له‌بهر ده‌کرتن) (۲) به‌رگی نیمچه ره‌سیمی شهمی پیاو بؤ چوونه دره‌وه.
blacktop (blak'top), n. قیری قیرتاو؛ نهمسخت
 قیرتاوکردن

black vomit, (۱) ریشانه‌وه‌ی ریش (۲) تا؛ له‌مروتا
black walnut, (۱) دارگوژری ریش (۲) داری نم دره‌خته (۳) گوژ
black-water fever, له‌مروتا‌یه‌کی هه‌ندیک جار گوشنده‌یه نیشانه‌کئی سیزی خونتاو‌ی‌یه

black widow, مینینه‌ی جالجانؤکیمیکئی زه‌هراری نهمهریکئی‌یه،
 پئی‌ی ده‌ووترت " نیوه‌ژنه ره‌شه " چونکه پاش جوت بوون نیرمه‌کئی ده‌خوات.
bladder (blad'er), n. (۱) میزه‌ندان (۲) چوویی توپ
 (۳) کیسینکی پر هه‌وای هه‌ندیک پوره‌کی ناوی‌یه

bladder worm, کرمی میزه‌ندان کرمؤکئی کرمی شریتی‌یه
bladdery (blad'er-i), adj. (۱) میزه‌ندانی؛ له میزه‌ندان ده‌چیت
 (۲) میزه‌نداندار

blade (blād), n. (۱) چل؛ تله‌گیا؛ چله‌گیا: (a ~ of grass)
 (۲) گوژزان (۳) دم (چه‌قو، گوژزان، داس، خه‌نجه، سمول... هتد).
 (ب) پانایی نم تیخانه (ج) په‌روانه (بانکه، فرۆکه، هیلنیکوژمتی)
 (۴) نیشق‌ننکی پانو ته‌خت روه‌ک ده‌فه‌ی شان: (the shoulder ~)
 (۵) شیرا شمشیر (۶) شیرپاز
 (۷) پیاویکی گه‌نجی بیباکی هه‌نه‌شه.
 (۸) پانایی گه‌لایه‌ک (۹) پانایی زمان

-bladed (adj).
bladebone (blād'bōn), n. = shoulder blade.
blah (blā), n. & interj. [Slang], قسه‌ی هیچ‌وچوچ؛
 قسه‌ی قه‌روو بن مانا.

blain (blān), n. قلوؤ؛ بلوق؛ بلوق ناواسوی‌یه‌کی سورمه‌لکه‌پان.
blamable, blameable (blām'a-b'l), adj. نومه‌هه‌لده‌کرتن

گونا‌هبارا تاوانبارا سووچدار.
blame (blām), v. & n. (۱) نومه‌کرتن؛ تاوانبارکردن؛ سهرنمشت کردن.
 (۲) (OR ~)، کردنه مل (که‌موگوچی):
 (to ~ a shortcoming on somebody)

(۱) نومه؛ سهرنمشتی. (۲) خه‌تا سووچ.
be to blame, خه‌تا‌بارا سووچدارا گونا‌هبار.
(He is to blame for our defeat.)
bear the blame, له نهمسؤدا بوون (که‌موگوچی)؛
 خه‌تا گرتنه نهمسؤی خؤ.

blame on, خه‌تا کردنه مل.
lay the blame on, خه‌تا کردنه مل:
(He always lays the blame on someone else for his failures.)
blamed (blāmd), adj. & adv. [Colloq.], به له‌مخت برو؛
 له‌مختی.

blameful (blām'fəl), adj. نومه‌بارا؛ خه‌تا‌بارا سووچدارا گونا‌هبار.
blameless (blām'lis), adj. بن خه‌تا؛ بن گونا‌ه نومه‌ناکرتن.
blameworthy (blām'wür'thi), adj. نومه‌بارا؛ نومه‌هه‌لده‌کرتن؛
 گونا‌هبارا سووچدار.

blanch (blanch, blānch), v. & n. (۱) سپیکردنه‌وه؛ سپیکردن.
 (۲) زهره هه‌لکه‌پان؛ سپی هه‌لکه‌پان.
 (۳) پیشت لیکردنه‌وه به تاری داخ (چیت لیتان).
 (۴) دلپوشین بؤ خؤ لئ نهدان (پوره‌کناسی).
 (۵) (سپیکردنه‌وه به تیزاب (کانزاسازی). (ب) ته‌لایی لیدان.

v. i. سپی بوونه‌وه؛ سپی بوون؛ زهره هه‌لکه‌پان.
blanch (blanch, blānch), v. & n. هه‌نسه‌مینه‌وه؛ پاکردن (ناسه)؛
 تن ته‌لاندن.

bland (bland), adj. (۱) ناسه؛ جوان (پره‌وشت)؛ له‌سهرخؤ:
(He has a ~ manner.)
 (۲) تیزو تال نویه: (~ medicine).
 (۳) خؤش (ناووه‌هرا).
 (۴) بن تام (خوارده‌مینی)؛ خای: (~ diet; ~ food).
 (۵) ووشه‌و ناخؤش؛ مریدو (مجان)؛ قلب.

-blandly (adv.); blandness (n.).
blandish (blān'dish), v. & n. معرایی کردن؛ کلکه‌لن بؤ کردن؛
 پشی پشی بؤ کردن؛ زمان لووسی کردن.
-blandishment (n.).
blank (blānk), adj. (۱) به‌تال؛ سپی؛ هیچ تیدا نهمووسراو:
 (a ~ sheet of paper)

(۲) [Rare] سپی؛ بن رمنگ.
 (۳) نیشانه‌ی تن نه‌گه‌یشتن یا بیباکی‌یه (سه‌میرکردن)؛ مریدو (هه‌ست):
 (~ looks)
 (۴) به‌تال؛ بن بیروپ؛ بؤش: (My mind is ~).
 (۵) بن بهرا؛ بن سوود: (~ efforts; ~ years).
 (۶) له‌وای سهرپاک؛ بن نم لای ته‌ولا: (~ denial of the charges).
 (۷) بؤش؛ هیچ.

(۱) بؤشیا؛ شوینی به‌تال (پسته): (Fill in the ~s).
 (۲) هیستیماره.
 (۳) به‌تالی (شوین، کات)؛ بؤشی: (a ~ in her life).
 (۴) نیشان. (۵) ناوچه‌لی نیشانیک. (۶) بلیتی دؤپاو (هایه‌مخت).
 (۷) گه‌لله؛ گه‌لله‌ی بن نه‌خؤ و نیگار. (۸) لیشمکی به‌تال.
 (۹) نم نیشانه‌یه (-) که نیشانه‌ی وشه‌یه‌کی لابراره له نووسراوینکدا روه
 جوین یا قسه‌ی ناشرین.

v. i. (۱) (a ~ out)، شارده‌وه؛ داپوشین؛ له چاو وون کردن.
 (۲) به‌تال کردنه‌وه؛ لبردن؛ کوژاندنه‌وه.
 (۳) رینگه نهدان به یارمکری به‌رامبر که هیچ بیاتوه (پیشپکن).

blank check

-blankness (n.).

draw a blank,

(۱) بلیتی نژواو پاکیشان (هایبخت).

(۲) [Colloq.] ژۆرکوتن؛ نژواندن؛ سمرنهکوتن.

blank check, (۱) چمکی سپی: چمکیکی ئیمزاکراوه بهلام پر نکراره توره.

دهدینت به کسینک خۆی به نارمزوی خۆی پری بکاتره و ووردی بکاتره.

(۲) ینگه دان به کسینک به پاره خهرج کرین یا دمهلات بکارهیتان یهین ستور.

blank endorsement, ئیمزاکردنی چمکیکی سپی بِن ناوئوس

کردنی نهر کسهی مافی ووردکردنوهی ههیه، واته ههرج کس چمکهکی

دهست کهوت بۆی ههیه ووردی بکاتره.

blanket (blan'kit), n.

(۱) پمتووا بهتانیه؛ پینخهف.

(۲) چپا؛ شتیکی پاخراو (مهجان). (a - of leaves, snow, etc.)

adj. گشتی؛ گشتگر. (a - statement; a - insurance policy)

v.t. (۱) داپوشین (به بهتانیه یا شتیکی وهما).

(۲) بهسردادن و هموا ئی برین.

(۳) همسوگرتنهوه بهین جیاوازی: (The new law -s the nation.)

(۱) با ئی برین (کهشتی با).

(۵) دهنگ ئی برین؛ داپوشین و بِن دهنگ کردن:

(A powerful radio station -s a weaker one.)

blankly (blan'ki), adv. (۱) بهین ههساتنه؛ به پووخسارنکی بوشو.

بِن ناگاره. (۲) بهتواری؛ له ههسوو پوووهکهوه.

blank verse, [Rare] (۱) هۆنراوهی بِن دهستوو؛ هۆنراوهی بِن قافییه.

(۲) هۆنراوهی بِن قافییه که ههر نیزی پینج چووته بگرهه ههیه (وهک):

شانزگهری بهکاشی شکسپیر.

blare (blär), v.t. & v.i.

(۱) دهنگی بهرز ئیوههاتن (رادیق)؛

به دهنگی بهرز کردنوهه (رادیق، مؤسیقا).

(۲) هوارکردن؛ قهراندن: (He -d out a warning.)

n. (۱) قهره؛ دهنگنکی بهرز کردنای ناسان. (۲) بریقه؛ زهقی (دهنگ).

(۳) کوش و فشی؛ بهیدهجه.

blarney (blär'ni), n.

مهرایمی؛ پشی پشی؛ کلکهلهقی.

v.t. & v.i.

مهرایمی کردن؛ کلکهلهقی کردن.

blasé (blä-zä', blä'zä), adj.

(۱) تیزی خواردوه له خۆشی و

پاواردن و لوی بیژار بووه. (He has a - attitude.)

(۲) بِن تاقهت؛ گوئی پِن نهدره؛ بیباک.

blaspheme (blas-fēm'), v.t. & v.i.

(۱) کفرکردن

(۲) جوین دان؛ قسهی پیس کردن.

-blasphemer (n.).

blasphemous (blas-fi-mäs), adj. پیزنهگر له شتی پیززا؛ کلرکهکر.

(a - individual)

-blasphemously (adv.); blasphemousness (n.).

blasphemy (blas-fi-mi), n. (۱) کفر. (۲) پیزنه بوون بۆ شتی پیززا.

blast (blast, bläst), n. (۱) بایهکی قایم؛ رهشها؛ باهه لکردن؛

تووژی با. (۲) فووپییا کردن (شاو، کهرمان)؛ دهنگی نهم فووپییا کردنه.

(۳) تووژیکی بههیزی بای دستکرد.

(۴) تووژی بای کانزا کوواندنهوه (بۆ یارمهتیدانی سووتاندن).

(۵) دهره (بهتایهتی هی پوووه و گیاندان) نهخۆشی؛ دۆکه.

(۶) (۱) تاقینهوه (دینامیت)؛ تهقه یهکی زل؛ دهنگنکی گهره.

(ب) نهجاسی تاقینهوهیهکی وهما.

(ج) دینامیت و تهقه مانی تر که له تاقینهوهی شاخ و گرد کون کردندا بۆ

درووستکردنی ینگهویان بهکاردههینریت.

v.t. (۱) سیس بوونهوه (به دهره یا نهخۆشی)؛ ووشکبوونهوه؛ قرچ ههلبهتاندن؛

ههواتان (۲) تاقین؛ تاقینهوه. (۳) دهنگنکی زل ئیوههاتن.

v.t. (۱) فووواندن؛ قرچ پِن ههلبهتاندن (به دهره و نهخۆشی)؛ سیس کردنوهه.

(۲) تاقینهوه (به دینامیت)؛ پووخاندن؛ تاقاندن؛ ههلبهتاندنوه (به تهقه مانی).

(۳) ینگهکردنوهه (به تهقه مانی).

(۴) بزان (هیاو)؛ پینشیل کردن یا سپینهوه (تاوات).

blazer

(۵) [Slang]، هیزش بردنسهه به دم: (to - a plan, person, etc.)

(۶) [Slang]، (down -)، خسته خوارهوه (به تهقه).

blast off, [Colloq.], فوین بۆ ناسمان به هیزی تهقینهوه (مووشک،

کهشتی ناسمانی).

in (or at) full blast, به نهو بهی توانا، خیرایی، یا دهنگ بهزی بهوه.

-blast (blast), پاشگرنکه بهمانای؛ گهرا؛ تووا؛ چوکره؛ سهراچاوه؛

سهرهتا.

blasted (blas'tid, bläs'tid), adj. (۱) ههلقراچا؛ فوئاو؛ دهرداری.

(۲) لههنتی؛ بهلای لیدا؛

blastema (blas-tē'mə), n. پلاستیمه؛ سهرجمی خانهی ناولمه

له سهرهتای پینکهاتندا.

blast furnace, گوردهی توواندنهوهی پاکردنهوهی کانزا.

blastie (blas'ti, bläs'ti), n. [Scot.], کورتهبالا؛ کورتهبته؛ کولیمه.

blasto- (blas'tō, blas'tə), پینشگرنکه بهمانای؛ ناولمهیی؛

گهراپی؛ چوکرهیی.

blastocyst (blas'tə-sist), n. = blastula.

blastoderm (blas'tə-dürm), n. خانه دیواری بهکاشی گهراپی

چاک کراو که ناولمهیی ئی پهیدا دهییت.

blast-off (blas'tōf'), n. [Colloq.], تاقاندن و تاردنی مووشک و

کهشتی ناسمانی بۆ ناسمان.

blastogenesis (blas'tə-jen'ə-sis), n. زاوونن کردن یا زیاده بوون

به خوونچمکردن.

blastomere (blas'tə-mêr), n. خانهی گهراپی چاک کراو.

blastosphere (blas'tə-sfêr), n. = blastula.

blastula (blas'choo-lə), n. پلاستوله؛ (۱) قوئاگی سهرهتایی ناولمه.

(۲) ناولمهیی نهم قوئاغه.

blat (blat), v.i.

پاراندن (وهک مهی)؛ بوواندن.

v.t.

قیانندن؛ به قهره لچ ووتن.

blatant (blä'tant), adj. (۱) قایم، بهرز، یا زل (دهنگ)؛ به دهنگی ناسان.

(۲) تاشکرا (کردهوهی ناشرین)؛ بِن پهرده؛ ههلمتراو؛ زهق:

(a - violation of the law; a - lie)

(۳) [Rare]، بیزه بپیکر (پهشه و رواج).

-blatancy (n.); blatantly (adv.).

blather (blath'êr), n. قسهی ههچ و پوچ؛ قسهی قوچو بِن تام.

v.t. & v.i.

قسهی ههچ و پوچ کردن؛ قسهی قوچو بِن تام کردن.

blatherskite (blath'êr-sküt), n. (۱) کسینکی زوونو، چمنه بازا،

یا ههلموپی. (۲) blather.

blaw (blò), v.t. & v.i. [British Dial. or Scot.], = blow.

blaze (blāz), n.

(۱) گر؛ کتپه؛ بلنسه: (a - off fire).

(۲) شهوقنکی بههیزی زور پووناک؛ پووناکی؛ شهوق.

(۳) تهقینهوه (تووپی، ههست)؛ ههلقوون.

(۴) (pl.), دوزهخ؛ جهمننهم: (Go to -!).

v.t.

(۱) گرگرتن؛ کلیمکردن؛ بلنسه هاتن. (۲) شهوقدانوهه.

v.i.

(۱) ههلقوون (تووپی)؛ هاتنه جۆشی؛ تهقینهوه

(۲) گر تیبهردان؛ ناگر تیبهردان؛ سووتاندن.

(۳) پووناک کردنوهه؛ شهوق پیدانهوه.

blaze away,

(۱) تهفنگ تهقاندن یهک لهسهه یهک.

(۲) به گهرمی قسهکردن.

blaze (blāz), n. (۱) ماروا؛ پهله یهکی سبیه به نارچموانی وولاخهوه.

(۲) نیشانه یهکی ههلهک نراو لهسهه قهدی دارک (بۆ دیارکردنی پینچه یهک).

v.t.

(۱) ههلهکندن؛ نیشانه یهک لهسهه تووکی درهختیک.

(۲) نیشانه کردنی پینچه یهک به ههلهکندن؛ نیشانه لهسهه قهدی دارو درهخت.

blaze (blāz), v.t.

چاپردان؛ بلاوکردنوهه؛ بانگ بۆ دان.

blazer (blāz'êr), n. (۱) چاکهتی سووکی بِن بهر (له گهلاک پانتولی پهنگ

جیاوازا له بهر دهکرت). (۲) چارچی.

(۵) دهلاندن؛ لڙان (خوڻ، څار، شله).
 (۶) پهنگدانوم (خوم، چل وېرگ).
 (۷) لاتنچوونې پهله و دياروونې ماوه يک پاش بڼه کړدن.
 (۸) بريښې قهراغې زياته (په پرتوک ډېرگ ټيگرتن، وڼنه، نه خشه).
 (۹) خوڼ بگردان؛ خوڼ ټي دهرهتان؛ خوڼ ټيگرتن.
 (۱۰) شيله ټي دهرهتان (له قهډې پوهو و درمخت به بريښان).
 (۱۱) چوپانده نوم؛ به تال کړدنه و.
 (۱۲) [Colloq.] به زور يا به هېرمنه پاره ټي کښانه و.
 (۱۳) بريښې قهراغې زياته (په پرتوک ډېرگ ټيگرتن، وڼنه، نه خشه).
 بهشې په راوړنې زياته ټي بېرو (وڼنه، نه خشه، په پرتوک ... هتد).
 قهراغې زياته هميه (که ده بڼت بېرښت).
 (۱) خوڼ ټيډا نه مان؛ لښاتنې هموون خوڼنه که.
 (۲) ټي کښانه وې هموون پاره و سرمايه؛ هيچ پڼ نه هښتښت.
 (۱) خوڼ ټيگرتن (پريشه کړونې)؛ خوڼ ټي وېرگرتن.
 (۲) کسکي خوڼ نه و ستاو (له بهر نه مېني)؛ هموون لښادار.
 گولي خوڼناوې پوه کيکې گولي پمېمي وک دن
 دمگرتن.
 له که دار کړدن؛ پيس کړدن (څار)؛ ټيگدان؛
 شوناندن.
 له که (څار و بانگ)؛ په له؛ پيس؛ که م و کووې؛ څار و اوې.
 سپي کړدنه و؛ سپي بوون؛
 سپي هلگ پان.
 سل کړدنه و؛ گېرانه دوواوه (له ترسد).
 (۱) ټيگه لاکو کړدن (چېند جوړه چا، تووتن، يا شتي
 تن). (۲) ټيگه لاکو کړدن يا توواندنه و له ناو يه کتريدا (بويه هونه رهنه د).
 (۱) ټيگه لاکو بوون؛ بوون به يک به تهر اوې.
 (۲) گونجان له که له يک؛ سازان له که له يک؛ شيان.
 (۱) ټيگه لاکو بوون؛ ټيگه لاکو کړدن.
 (۲) شتيگي ټيگه لاکو کړا؛ ټيگه لاکو: (a ~ of coffee, tea, etc.)
 زيني خاو.
 ونسکي ټيگه لاکو (له که ل ونسکي يا خورل د نه وې تن)
 (۱) ټيگه لاکو گرتن؛ ناميزي کار ميايي به
 خورده مېني ټيگه لاکو دکات بڼ لښانې. (۲) ټيگه لاکو گرتن (سرو).
 جوړيکه له ماسي.
 سوربوون نه وې ناوساني پيلووي چاو
 ناسک کړي يه مېني ماروې نه هغري ميايي به.
 (۱) پيروز کړدن. (۲) دوعا بڼ کړدن؛ دوعا بڼ باش بڼ کړدن.
 (۳) خدا پيدان: (She has been ~ed with beauty.)
 (۴) بلخوش کړدن؛ بوون به ميايي چاکه بڼ.
 (۵) پيروزبايي له خو کړدن؛ خو به به ختم وېر زاتڼ.
 (۶) په رسن؛ شکو پيدان.
 (۷) نيشانه ي خاچ کښان به سر خوردا.
 (۸) پاراستن له لايمن خورداوه
 نه ي خدا هوارا.
 هم و نه به به که سنيک ده و تر تښت که ده و تښت: يا خير!
 خير نيست! خير! سوپاس بڼ خدا! پڙمته خوش.
 (۱) پيروز. (۲) به ختيازي کامران.
 (۳) به ختم وېر خدا پيدان. (۴) له کار مادي يه مېني هت هتادايه (تايڼ)
 به ختم وېر گرتن.
 (۱) پيروزان. (۲) به ختم وېر مان؛ به هر داران؛ خوا پيدان و.
 (۳) مردوونې خوالي خوشبو و.
 مريمه.
 (۱) دوعا بڼ خير؛ له خدا پارانه و.
 (۲) سوپاسي خدا کړدن له سر خوان.

(۲) دهلري چښت لښان له سر پشک يا څار
 (۱) چېند جوړه پوه کيکې گول رنگيني نه ستيزه يي به.
 (۲) کسک يا شتي که سرمنچ زور پاد کښتښت.
 (Obs.)، نه ستيزه يي کښار.
 (۱) درووشمي سر قهراغې سوارچاک يا خانه دان.
 (۲) وڼنه يا باسي پوه کړه وې درووشمي وها.
 (۳) خوڼ واندنکي گمش و لښانه؛ پيشاندانکي يا نوواندنکي سرمنچ پاکښ.
 (۱) بانگ بڼ همدان؛ چار بڼ دان.
 (۲) نه خشه کښان يا پاسکړدنې درووشمي سوارچاکي و بگزاندي.
 (۱) هونري نه خشه کښان و پاسکړدنې
 درووشمي سوارچاکي و خانه دانې. (۲) درووش يا تالاي سوارچاکي.
 (۳) نوواندنکي يا پيشاندانکي سرمنچ پاکښ.
 bldg., = building.
 (۱) پهنگ ټي لابرڼ به ماده يي کيميايي يا تيشکي
 خور (چل وېرگ)؛ لکه له چل وېرگ کړدنه و (به ماده يي کيميايي).
 (۲) سپي کړدنه و (چل وېرگ).
 پهنگ جوړنه و؛ سپي بوونه و؛ کال بوونه و.
 (۱) پهنگ لابرڼ؛ لکه لښکړدنه و؛ سپي کړدنه و.
 (۲) پهنگ لابر؛ دهرمانې سپي کړه و.
 سپي کړه وې قوماش (سرو)، دهر، مکينه،
 ماده يي کيميايي.
 تخته ي دروې بڼ پشتي دانښتنې
 ياريگي دهر و.
 کارگي سپي کړدنه وې قوماش.
 توړي سپي کړه و (چل وېرگ).
 (۱) پوهنې؛ پوهن و قوت (دهشت).
 (۲) پهنگ زهر؛ سپي هلگ پان (نه خوش).
 (۳) سارو سمخت و ناخوش.
 (۴) دل په ستگر؛ دلگرا ناخوش تاريخ بڼ ميا:
 (a ~ landscape, future, outlook, etc.)
 ماسي يه مېني پوډاري نه وړو ياي به له پوه کيکې
 مرواري ده ستگر درووست ده کړتښت.
 (۱) کزو ليل يوه به مېني فرميسک و پيروزمه (چاو)
 کو تو کويز (۲) ليل؛ کزا ناديار.
 (۱) کزو ليل کړدن به فرميسک و پيروز (چاو).
 (۲) نيمچه شاردنه وې هم و چاو به فرميسک.
 (۳) نيمچه شاردنه وې پوهي شتي.
 (۱) کو تو کويز؛
 چاو کزو ليل (به مېني فرميسک و پيروزمه). (۲) بڼ ميشه و کړ.
 (۱) ليل؛ ناديار؛ تهاوي.
 (۲) کز؛ چاو به مېني فرميسک و پيروزمه؛ ليل (چاو).
 (۳) ماندر و؛ هين ټي بڼ و.
 -blearily (adv.); bleariness (n.).
 (۱) باراندن؛ باع باع کړدن؛ قاراندن؛ قاره قار کړدن.
 (۲) قسه ي هيو و پوچ کړدن؛ نوواندن؛ نوواندو کړدن.
 به دهنگيکي له نزل و بڼ هين ورتن.
 (۱) باره؛ باره بار؛ قاره؛ قاره قار؛ باع؛ باع باع.
 (۲) دهنگيکي له باره بار يا باع باع چو.
 (۱) بلوق؛ تلوق؛ پيروزکه. (۲) بلقي څاو.
 (۱) خوڼ لښاتن؛ خوڼ به ريوون؛ خوڼ پڙان.
 (۲) مريداروون و مردن (به خوڼ لښاتن).
 (۳) خه هت خور دن؛ هاوسوړي کړدن و هم بڼ خور دن؛
 (My heart ~s for them.)
 (۴) دهر دان (شيله)؛ دان (څار، شيله) له پوه وک و داري بڼ و؛ ټي دهره تان.

bleat (blēt), v.t.
 v.l.
 n.
 bleacher (blēch'ēr), n.
 bleachers (blēch'ērz), n.pl.
 bleachery (blēch'ēr-i), n.
 bleaching powder,
 bleak (blēk), adj.
 (a ~ landscape, future, outlook, etc.)
 bleak (blēk), n.
 blear (blēr), adj.
 v.l.
 v.l.
 blear-eyed (blēr'id'), adj. Also bleary-eyed,
 bleary (blēr'i), adj.
 -blearily (adv.); bleariness (n.).
 bleat (blēt), v.t.
 v.l.
 n.
 bleb (bleb), n.
 bled (bled), past tense and p.p. of bleed.
 bleed (blēd), v.l.
 (۱) خوڼ لښاتن؛ خوڼ به ريوون؛ خوڼ پڙان.
 (۲) مريداروون و مردن (به خوڼ لښاتن).
 (۳) خه هت خور دن؛ هاوسوړي کړدن و هم بڼ خور دن؛
 (My heart ~s for them.)
 (۴) دهر دان (شيله)؛ دان (څار، شيله) له پوه وک و داري بڼ و؛ ټي دهره تان.

- (3) ديارى خواهانه! خيربيرا! خلاتى خواهانه.
- (4) دزغاي سرگموتن و خوشي: (- They send you their ~)
- (5) پيمسندگدن: پراممندی: (- This plan has his ~)
- (6) دلخوشگر: شتيگي دلخوشگر.

blest (blest), alternative past tense and p.p of bless.

adj. = blessed.

blet (biet), n. گهين: ميوه ي زور گميو: پزين: تهين

blether (bleth'er), n., v.i. & v.t. - blather.

blew (blō), past tense of blow.

blight (blit), n. (1) دهرى پورهك: نه خوشى پورهك: دوركه: وميشومه.

(2) هوى نه خوشى پورهك. (3) دهره: نه خوشى: له ناويهرا: هورتينس.

(4) كهمسك يا شتيگي هيوابر. (5) فوتان: قرچ هلهينان.

v.t. (6) فوتاندن: دهرلدندان: ويرانكردن: سيسكردنهوه. (7) هيوابرين.

v.i. فوتان: دهردگرتن: قرچ هلهينان

blimp (blimp), n. بالون

blimp (blimp), n. [Chiefly British], كهمسكي شوقيني كونه - پهرستي نهزان

blind (blind), adj. (1) كور: چاروكور

(2) نايبه تي به كور: بؤ كورنك

(3) رى: هدى نهكهر: كور: تينهگيشتوو: بن سرنج

(4) كورانه: بن خؤ بؤ تاماده كردن: (a - search)

(5) هلهشه: نابه جن.

(6) ماش نهينراو: شارووه: بهردم گراو: (a - intersection)

(7) بن دهرگاو: پنجهره: بن كوون: كهمبهر: (a - wall)

(8) دهرهجوو: كووان: كور: كووان: كور: رى: (a - alley)

(9) له دهسه لاتي موزه: بهدم: (- destiny)

(10) كورانه: كور: بن بيرلنكردنهوه: (- faith)

(11) نابه جن: (12) سرخوش.

(13) ناخوئرننهوه: قلى ولى: (a - letter)

(14) زرا: بن بهر: دارو: دهرخت.

(15) به نامير نهك به دهست و چاو: (فرؤكه ليخوپين):

(- flying; ~ landing)

(16) دروزه: ليوه: نايبرنت: بهنجهره: (a - window)

v.t. (1) كوركردن: چاو كوركردن.

(2) به شواره خستر: سر لى شيواندن.

(3) هوش لى برين: تواناي بيركردنهوه و رى بهدى بى لى وهرگرتنهوه.

(4) ليل كردن: شيواندن به جورنك كه به پوونى نهينبرنت.

(5) خارندهوه: كردن به ژنرهوه.

(6) شعوق لى برين: به داننهوى شعوقى زياتن.

n. (1) بهردهمى: چاوگرا: بهرى بينايى گر.

(2) بهرى پوونايى گر: بهردهمى: بهنجهره: (a Venetian ~)

(3) جنى خؤشارندهوى راوچى: بهتايبهتى راوچى: مراوى.

(4) تله: تهپكه: يوسه: هوى خلهتاندن.

adv. (1) به كورانه: كورانه. (2) هلهشانه: به هلهشه بى.

the blind, كوردهكان: كوران.

blind alley, (1) كورنه كووان: كووانى دهرنهجوو.

(2) كارى بن نهنجام: شقى بن سوودو: بن دوايوژ.

blind date, [Slang], (1) ژوانى شوان ژنو: پياوئكى نهديوو نهناس:

ژوانى كورانه. (2) بهشدارى ژوانئكى وهها.

blinder (blin'dēr), n. چاوهمسكى نهمسپ.

blindfish (blind'fish), n. ماسى همسكى بهجوركى كور.

blindfold (blind'föld), v.t. (1) چاوهمسكتهوه: چاوهمسك كردن.

(2) نه هلهدا: بردن: فريودان: خلهتاندن.

n. چاوهمسك.

adj. چاوهمسكراه: چاوهمسك گراو.

adv. (1) كورانه: به كورانه. (2) به هلهشه بى: بياكانه.

blind gut, = caecum.

blinding (blind'ing), adj. (1) كورنكر.

(2) به شموره خمر: زور به شعوق و سر لى تيكهر: (a ~ light)

blindman's buff, گورمه كوربه (يارى).

blindly (blind'li), adv. به كورانه: كورانه: به نه زمانه.

blindness (blind'nis), n. (1) كورنى: كورنى.

(2) نهزاني: نهزاني: تينهگيشتن.

blind spot, (1) خاله: كوربه: لهو بهشه: بهجوله بهى: توپى: چاره كه

پوونايى كارى تن: ناكات: (توئكارى). (2) كوربه: پهله: نارچه بى نهينراو يا

نهزاراو. (3) خالئكى: سر رايوويه كه ئيستگى به باشى: تيدا: وهرناگيرت.

blindstory (blind'stôr'i, blind'stō'ri), n. نهوى: بن پنجهره.

blind tiger, [Slang], هميفانهى قاچاخ.

blindworm (blind'wurm), n. مارمئلكه همسكى بن پهلى: چاو

بهجوله به. (همروهه: " slow-worm ")

blink (blink), v.i. (1) چاو ترووكاندن.

(2) دلگيرسانو: كورانهوه: يهك: له دواى يهك: دهرهشانهوه.

(3) چاوداگرتن: به لاتيلى: چاو سميركردن.

(4) چاوپوشن: چاوئوقان: له كدم و كووپى: (She ~ed at my mistake.)

(5) ترشان: (شير).

(6) چاو شؤكردن: ترسانو: چاو شؤكردن:

(Let's see who will ~ first.)

v.t. (1) چاو ترووكاندن. (2) چرا: يا پوونايى همكردن و كورانهنهره.

(3) چاو لى پوشن: چاو لى تروكاندن: (كدم و كووپى).

(4) نيشانه دان: يا وورباكردهنهره به همكردن: شعوقه كه پهيتا پهيتا

داهمگيرسيته و دهكوزئنهوه: (نوئومبيل).

n. (1) دهرهشانهوه: ترووسكه: شعوق: برقه. (2) سميركردنئكى: پهله.

(3) مارهمسكى زور كدم: (نهره ندهى: چاو ترووكانئك): ههنامه.

(4) چاو ترووكان: چاوداگرتن. (5) شعوقى: ناسؤ له دهرياهه.

on the blink, [Slang], شكار: لهكار كورتوو: پهكهموتوو.

blinkard (blin'kär'd), n. (1) كهمسك كه هميشه چاوى ده ترووكنينت.

(2) كهمسكى كمره: بن مئشك.

blinker (blin'kär), n. (1) blinder.

(2) چراى وورباكردهنهره: له شوئنى: پهريشهوه: كه هله همگيرسيته و دهكوزئنهوه.

(3) [Slang] چاو.

v.t. چاوهمسك كردنه: چاوى نهمسپ: چاوهمسكردنئى: نهمسپ.

blip (blip), n. وينه: يا پوونايى بهوى: سر شاهى: پارا.

bliss (blis), n. (1) شادى: خوشى و كامراني: گهشكه.

(2) گهشكه: تايئى: بههشت. (3) هوى شادى.

blissful (blis'fəl), adj. شادا: پر له خوشى و شادى:

(a ~ time, period, etc.)

blister (blis'tēr), n. (1) بلؤق: تلؤق: پئست: سوربوورنهوه: هوكردن:

بلؤق: برين. (2) شتيكه كه له بلؤق دهچئت.

(3) بودجئكى: بهجوركى: دهرپؤقئيه: بهسرى: فرؤكهوه: بؤ تهقه: ليوه كردن.

(4) هوى: بلؤق: كردن: (له مروزه يا پووهكدا).

v.t. (1) بلؤق: پئكرن: تلؤق: پئكرن: ههرپئكرن.

(2) داركارى: كردن: بيراز كردن: لئدان: كوتان.

(3) ميرش: بردهن: سر به دم.

v.i. بلؤق: كردن: تلؤق: كردن: بوون: به بلؤق.

blister beetle, (1) مئروويهكى: رهش: بؤر: يا بازووه: لهشى: شتيك:

دهرهدات كه بلؤق به لهش: دهكات. (پئشى: دهروترنت: " Spanish fly ")

(2) لؤنجه همسكى: وهك: نهم: مئروويه: زيانبهخشه: بؤ پروهه.

blister rust, يلؤقى: دارسهنهويه: نه خوشى: يهك: بلؤق: به توئكى: دار -

سهنهويه: دهكات.

blistry (blis'tēr-i), adj. بلۆقاری؛ تلۆقاری؛ ئاوساۋو سوۋرپوۋەدە.
bliithe (bliih), adj. شادا؛ دلشادا؛ دەم بە پىڭكەنن؛ دلخۇش.

-bliithely (adv.); bliitheness (n.).
bliithering (bliih'ēr-in), adj. قىسەي ھىچ رېۋوچ كىمرا؛
قىسەي قۇۋو بىن تام كىم

blithesome (bliih'səm), adj. دەم بە پىڭكەنن؛ شادا؛ پوۋخۇش.
-blithesomely (adv.); blithesomeness (n.).

blitz (blits), n. [Colloq.]. (۱) بۇمىباراننىكى لەپرو توندوتىزو
ۋىرانكىرى گىشتى (۲) ھىزىش يا پەلاماردانىكى سوپايى لەپرو توندوتىزو.
(۳) ھىزىشنىكى بەمىزو گىشتى (پروپاگەندە).

(to launch an advertising ~)
v.t. (۱) داگر تىنرە بە پروپاگەندە يا دەنگوباس.
(۲) لەپرو بۇمىباران كىردن ۋىرانكىردن.

blitzkrieg (blits'kræg), n. (۱) ھىزىشنىكى سوپايى لەپرو بەمىزو
گىشتى بە لە ناسمان ۋەمىنىشەدە. (۲) ھىزىشنىكى لە ئاكاۋو گىشتى بەمىزو
(پروپاگەندە، بازىرگانى، پۇشنىپىرى) ھەۋلىنىكى كۆمەكى ۋە گىشتى بەمىن.

blizzard (bliz'ərd), n. (۱) كىردەلۋىلىكى بەلۋىنى ساردا كۆيۈە؛
بەفرۋايەكى نۆر سارە. (۲) پەشەبايەكى قايم؛ كىردەلۋىلىكى توندو بەمىن.

bloat (blōt), adj. ئاوساۋا فوۋتىكراۋا فش.
v.t. & v.l. (۱) فوۋتىكردن؛ ئاوساندن؛ ئاوسان.
(۲) فوۋتىكردن (مىۋە) خۇشكردنەدە.

n. (۱) كەسنىك يا شىتنىكى فوۋتىكراۋا، ئاوساۋا، فش، يا فش كراۋە.
(۲) [Slang] كەسنىكى سەرخۇش.

(۳) سىك ئاوسان (پىزىشكەۋانى گىياندان)
قاۋورمەكردنى مامىس.
n. مامىس قاۋورمە.

bloat (blōt), v.t.
n.
bloating (blōt'ing), adj. (۱) ئاوساۋا فوۋتىكراۋا فش.
(۲) فوۋتىكراۋا (مىۋە) بەفلىز؛ لوت بەمىن. (۳) قەلەۋا ۋىرگىن.

bloater (blōt'ēr), n. مامىسەكى كىمىرى قاۋورمەكراۋا.
blob (blob), n. (۱) دلۆپ (سەرەكەب، بۇيە، شەپە) تۇيەل.
(۲) پەلەپەك رەنگ يا بۇيە بەسەر پوۋرەكەدە.

v.t. ئى لەپىرئاندن پەلە دەۋوستىكردن (رەنگ، بۇيە).
bloc (blok), n. بەرە؛ يەكىتنى (مىۋە، كۆمەلە، ۋولات).

block (blok), n. (۱) پارچەيەكى پىتەۋى تەخت (دار، تەختە، بەرە، كانزا).
(۲) بىرەدارا موۋرەدارا پارچە تەختە.
(۳) سىنپايەكى تەختە يا دارە شتى لەسەر لەت دەكرىت؛
تەختە شت لەسەر چىنن يا كار لەسەر كىردن: (a butcher's ~)
(۱) سىنپادىرەنەي خەلك لەسەر سىرپىرىن: (a headman's ~)
(۲) سەكۋى ھىچكەرا سىۋوقى دەلال يا مىزاتكەر.
(۳) دارىشكە؛ قالب. (۴) دارىكى بە پىتەۋە سەرەكەي ۋەك سىر ۋايە شەپەقى
لەسەر پىشان دەكرىت لە فوۋشكادا (۵) كۆسپ؛ قۇرت؛ بەرىست.
(۶) خولخولۇكە (۱۰) پالپىشت (دار، تەختە، ئاسن).
(۱۱) خىشتى كىمىرى ئاۋ بۇش (خانۋوسازى).
(۱۲) خىشتەدارى يارى مىدالان. (۱۳) چەند خانۋويەكى بە يەكىك دانراۋ.
(۱۴) خانۋوى نىۋان چولر شەقام.
(۱۵) رىزىك خانۋوى نىۋان دوو شەقام؛ ماۋەي ئەم رىزە خانۋو؛ بۆك؛ چادە:
(His office is only four ~s away.)
(۱۶) بەرە؛ يەكىتنى؛ كۆمەل: (the Socialist ~)
(۱۷) [Slang]، سىرى مىۋە.
(۱۸) خۇيىن ئى بىرىن (پىزىشكەۋانى) سىر كىردن. (۱۹) كلىشە (چاپمەنى).
(۲۰) دەم بەستىرەن يا لەپىر بىر بۇ نەكرۋە (دەروۋناسى):
(to have an emotional ~)
(۲۱) ھىننى شەمەندەفەرى نىۋان دوو چرا.
(۲۲) بەرەۋىرى دانەۋە (ۋەزىش)؛ بەردەم كىرتن؛ پىن لىگىرتن.
(۲۳) دەستە (بلىت، پوۋل)؛ چولرپوۋى لاكىشەمى.

v.t. (۱) پىن لىگىرتن؛ بەردەم كىرتن؛ بەرگىرتن؛ پىڭكە ئەدان؛ پىن ئى بەستىن:
(to ~ someone, traffic, a plan, etc.)

(۲) ئابلۋوقەدان؛ دەۋرەدان ۋەي ھاتۇچۇ لىگىرتن.
(۳) بوۋن بە كۆسپ لەبەرەمدە. (۴) لە قالىب دان؛ داپىشتن.
(۵) بوۋن بە دەستە دەستە يا بەرە بەرە.
(۶) پالپىشت دانە بەر (دار، تەختە، ئاسن). (۷) لەكارخىستىن (كىمپاگەرى).
(۸) بەرەۋىرى دانەۋە (ۋەزىش)؛ بەردەم كىرتن.
(۹) سىر كىردن (پىزىشكەۋانى)؛ مىراندن.
(۱۰) دەم بەستىرەن (دەروۋناسى)؛ لەپىر چوۋنەۋە؛ بىر بۇ نەكراندەۋە.
(۱۱) شەمەندەفەرى لىخۇپىن بە چىراي ئاگادارى.

v.t. بەردەم كىرتن (ۋەزىش)؛ بوۋن بە كۆسپ لەبەرەمدە؛ پىڭكەلىگىرتن.
adj. (۱) خىشت ئاسايى؛ ۋەك خىشت. (۲) لاكىشەمى؛ چولرگۆشەمى
(۳) تايپەتى بە رىزە خانۋويەكى نىۋان دوو شەقام؛ ھى درىۋى يا ماۋەي
ئەم رىزە خانۋو. (۴) سەرۋەر؛ سەرچەم؛ بە كۆمەل.
(۵) بە رىزە يا بە پىڭكى چاپكراۋ (نامە).

block out, (۱) نەخشەي گىشتى كىشان.
(۲) بەردەم كىرتن بۇ قەۋەي نەبىرئىت؛ داپىشنى؛ لە مىشكە لا بىردن يا
لەپىر خۇ بىردنەۋە: (to block out a painful memory)
(۱) بە خىشت پىر كىردنەۋە.
(۲) بەرىست كىردن؛ پىن لىگىرتن؛ بەردەم كىرتن.
(۳) بەرگىردنەۋە؛ خىشتەسەر خىشت؛ لەسەر خىشت دانان.
(۱) نىۋان ۋايە سىرپىرىت؛ سىرپىرىت؛
بۇ سىرپىرىن دانراۋە:
(The whole herd will go on the block tomorrow.)
(۲) دەكرىتە مىزاتەۋە؛ دەچىتە مىزاتەۋە؛ ھىچ دەكرىت:
(The house will go on the block next week.)

block up, (۱) بە خىشت پىر كىردنەۋە.
(۲) بەرىست كىردن؛ پىن لىگىرتن؛ بەردەم كىرتن.
(۳) بەرگىردنەۋە؛ خىشتەسەر خىشت؛ لەسەر خىشت دانان.
go on the block, (۱) نىۋان ۋايە سىرپىرىت؛ سىرپىرىت؛
بۇ سىرپىرىن دانراۋە:
(The whole herd will go on the block tomorrow.)
(۲) دەكرىتە مىزاتەۋە؛ دەچىتە مىزاتەۋە؛ ھىچ دەكرىت:
(The house will go on the block next week.)

blockade (blok'ād'), n. (۱) ئابلۋوقە؛ ئابلۋوقەدان؛ كەماۋى.
(۲) ھىزى ئابلۋوقەدان. (۳) كۆسپ؛ قۇرت.
(۱) ئابلۋوقەدان؛ كەماۋىدان. (۲) پىن لىگىرتن.
v.t. ئابلۋوقە شكاندن.
run the blockade, ئابلۋوقەشكەن (كەشتى، نامەمىزاد).
blockade runner, (۱) پىن لىگىرتن؛ پىن ئى داخىستىن؛ بەرگىرتن.
(۲) پىڭكە كىران؛ پىڭكە داخىزان؛ كۆن كىران؛ بەرگىران؛ بەرىستى
(a ~ in a blood vessel, water pipe, etc.)
block and tackle, خولخولۇكە پەت بۇ شت بەرگىردنەۋە.
blockbuster (blok'bus'tēr), n. [Slang]. (۱) بۇمىبارىمەكى كىمىرى.
ۋىرانكىرە لە فوۋكەي بۇمىباراۋىۋەدە بەردەكرىتەۋە.
(۲) شىكە يا كەسنىكى نۆر بەكارو بەرەۋىرى سەرگەۋىر.
(۱) پارچە دارىكى سىۋوقى بە سەرەكەي.
لە شىۋەي سەردايە شەپەقى لەسەر پىشان دەكرىت لە فوۋشكادا.
(۲) كەسنىكى كىمەن ۋە بىن مىشكە.
(۱) خانۋوى لە موۋرەدار دەۋوست -
(۲) قەلەۋەكى دەۋنۇمى لە موۋرەدار دەۋوستكراۋا.
(۱) بەرەدار ئاسايى؛ ۋەك بەرەدار.
(۲) كىمرا كىردن؛ بىن مىشكە.
(۱) تىپىي لەسەر دار ھىلگەنراۋ.
(۲) تىپىي جىيا جىيا ۋە كىمىرى سادە.
پەندەي دارقاش.
(۱) چىراي پانگەياندنى خۇكارى سىر ھىلى شەمەندەفەرى.
(۲) شىۋەي كاركىرنى چىراي پانگەياندنى خۇكارى سىر ھىلى
شەمەندەفەرى.

(۱) بڼ خون.
 (۲) بڼ خون پړان؛ بڼ خون پښتن: (*a - revolution*).
 (۳) کم خون (نه خوښی)؛ زرد؛ سپی هملگراو.
 (۴) بڼ هیزا بڼ تڼ؛ بڼ تاقهت. (۵) بڼ بزوی؛ دلره ق.
bloodletting (blud'let'ing), *n.* (۱) خون بوردن (پزیشکمرانی).
 (۲) خون پښتن؛ خون پړان.
bloodline (blud'lin'), *n.* بنهجه؛ بنهجه نامه؛ پرگه نامه (بهتابی متی هی گیاندار)؛ په سمن نامه (گیاندار).
bloodmobile (blud'mə-bēl'), *n.* نوتومبیلی خون (بؤ خون).
blood money, (۱) خون بای (خون بزارنی کسیکی به ناروا کورای).
blood plasma, زردادی خون؛ پلازما خون؛ بریوی به له شلاری خون که خړکه سوووی سپی پیکانی تڼدا نییبه.
blood poisoning, زهراروی بوونی خون؛ نه خوښی پیکانی خون.
blood pressure, په ستانی خون؛ توروښی خون.
blood-red (blud'red'), *adj.* خونین؛ سووره وده خون.
blood relation, خړمی هاو خون؛ خړمی که به خون بیت بگات نه؛ له ژانپان یا شوو کورنوه خون سندن.
blood revenge, خون پښتن؛ خون پړان؛ کوشتار؛ پیاوکوشتن.
bloodshot (blud'shot'), *adj.* خون تیزاو؛ سووربوووه: (~ eyes)
bloodstain (blud'stān'), *n.* پله خون؛ له کهی خون. خونباری کردن.
bloodstained (blud'stānd'), *adj.* (۱) خونباری؛ پله خونین پیویمه. (۲) خونخوړ؛ دهستی خونباری؛ پیاوکوړ.
bloodstone (blud'stōn'), *n.* بهرینکی بهرخی سمری توخه خالخالی سووری تڼدایه؛ برده خون.
blood stream, خونینی ناو دهمارکانی لهش.
bloodsucker (blud'suk'er), *n.* (۱) زارو؛ جانورمړیکی خونخوړ. (۲) کسیکی پارمکیشهرمه (به زور به هه پشه). (۳) لاورگه؛ مښه خور؛ لاکوت؛ خوره.
blood test, تاقیکورنوهی خون.
bloodthirsty (blud'thürs'ti), *adj.* خونخوړ؛ خونخوړ؛ دپشه به خون تینوو.
blood type, جوړی خون؛ پؤل خون.
blood typing, پؤلینکردنی خون؛ هاو پؤل کردنی خون.
blood vessel, دهماری خون؛ بؤری خون؛ دزوهی خون؛ خونبهر.
bloody (blud'i), *adj.* (۱) خونباری؛ خونین. (۲) خونینی؛ دیت؛ خونباری: (*a - nose*). (۳) خونخوړ؛ تاییه به کوشتار. (۴) خونخوړ؛ خونخوړ؛ دپده. (۵) سوور. (۶) [British Slang], به له عننه؛ له عننه.
adv. [British Slang], زور: (*He is a - good man*).
v.t. خونباری کردن؛ له خون هملکیشان.
bloom (blōm), *n.* (۱) گول؛ خونچه. (۲) وهری گول کردن؛ کاتی گول کورنوه. (۳) گنجینی؛ لایق؛ کاتی گنجی و خوشی و تندرورستی. (۴) گه شیتی یا گه شانه روی کولم و پښت. (۵) توی سمر هندیک میوه گه لا (وهک تری، هلووړه).
v.i. (۱) گول کردن؛ خونچکردن؛ پښه پښتن؛ گول کردن؛ پشکوتن. (۲) له همره گنجیدل؛ بون؛ پښه پښتن: (*She is -ing*). (۳) گه شانه روی (وهک، گنجی، جوانی).
v.t. پښه پښتن؛ پهره پښ سندن؛ گول پښکردن؛ خونچه پښکردن.

(۱) پله پله؛ پله پله و همهره پک.
 (۲) خړینه؛ توکمه؛ پرا؛ قلمو. (۳) پارچه پارچهی گمراهی؛ دپښتوره.
bloke (blök), *n.* [British Slang], کابرا؛ زلام؛ پیاو؛ کسی؛ کور.
blond (blond), *adj.* (۱) قوړمرد. (۲) قوړمردی پښت سپی چاوشین. (۳) گال؛ پرتگ زرد (کله وپهل).
n. پیاو یا کوری قوړمردی پښت سپی.
blonde (blond), *adj.* = blond.
n. نارمردی قوړمردی پښت سپی؛ کچ یا ژنی قوړمرد.
blood (blud), *n.* (۱) خون. (۲) خون پښتن؛ کوشتن؛ پیاوکوشتن؛ خونینی کسیک. (۳) ژان؛ ژان؛ سرچاوه و گمراهی ژان؛ پیوستی ژان: (*lifeblood*). (۴) ناروگ (پروودک). (۵) سرووشتی کسی؛ سرووشتی خزا؛ حمز؛ مایل. (۶) بنهجه؛ پښه. (۷) خړمایه تی. (۸) پاشی و هجهی پاشایی یا بهگزانه می؛ بنهجهی پاشایی: (*a princess of the ~*)
 (۹) پرگه؛ پښه؛ پښه؛ نته مایه تی.
 (۱۰) گیاندارکی په سمن (سپ، سگ).
 (۱۱) فرمانبران؛ کاربدهستان؛ کارگمران:
 (*new - in the organization*)
 (۱۲) کسیکی تهرپوش که هر خمریکی پیاوردنه؛ کسیکی سرسره ی.
bad blood, دوژمنایه تی؛ ناهرمی؛ قین؛ بق؛ کینه.
blood is thicker than water, همست و پیوهندی خړمایه تی به خیزتره، له هی تر.
have (someone's) blood on one's head, خونینی کسیک له نستوړا بون.
in cold blood, به ده سمنه ست و ساردی و بڼ هستانه؛ به هیمنی و بڼ توربوون؛ به بڼ بهریمی یانه:
 (*to kill someone in cold blood*)
make bad blood between persons, خملک دان به شم.
make one's blood boil, زورق هملسان؛ زور تورم کردن.
make one's blood run cold, زور بوردن؛ توکاندن؛ زور ترساندن.
blood bank, بانک خون.
blood bath, لاغاری خون؛ قهلاچکاری؛ کوشتاریکی زور؛ خون پښتنیکی زور.
blood brother, (۱) برای دایک ویاوکی؛ برای هاو خون؛ برا. (۲) کسیک که خونینی له گال کسیکی ترده؛ تڼکلاو دکات و وهک برایان تی دیت.
blood count, ژماره ی خړوکی سوووی سپی هندیکی تاییه تی خونینی موزیک.
blood-curdling (blud'kür'dlɪŋ), *adj.* زوربهر؛ توکانن؛ زور ترسانک.
blooded (blud'id), *adj.* (۱) جوړیکی تاییه تی خونینی همیه: (*a hot- ~ person*) (۲) په سمن (گیاندار).
blood feud, موزمنایه تی کونی خیزانی یا خیلکی؛ موزمنایه تی خیلکی.
blood group, جوړ یا پؤل خون (یکیکه له چوار جوړ خون که خونینی همموکس دهگرتوره).
bloodguilty (blud'gil'ti), *adj.* خونخوړ؛ پیاوکوړ.
blood heat, پله ی گرمی ناسایی خونینی موز.
bloodhound (blud'hound'), *n.* (۱) جزوه سهگیکی گمراهی پښت. لوسی بون تیره (بؤ شونین پښ هملگرتن و دوزینه روی تاوانباران)؛ سگی چمش. (۲) پولیس نیونی؛ کسیکی چمش یا کولنهمر.
bloodily (blud'li-i), *adv.* (۱) خونین؛ خونباری. (۲) به بڼ بهریمی یانه؛ به دپدانه.

bloom (blōm), *n.* (۱) پارچه‌یک ناسنی نرم که ناماده‌یه بۆ
 به‌کاره‌یانی مۆشت لۆ دروستکردن. (۲) شیشیکی ناسنی یا پۆژ.
bloomer (blōm'ēr), *n.* (۱) پووه‌کۆنکر گۆلدار یا خۆنچه‌دار.
 (۲) کۆریک یا کچنکی تازه پینگه‌یشتوو. (۳) [Slang] مهله.
bloomer (blōm'ēr), *n.* به‌رگنکی ژانابه بریتوییه له تهنوورمه‌یکی
 کورت و پانتۆلیکی ده‌لب که تاسک ده‌یشتوه له قوله‌قاچه.
bloomers (blōm'ēr), *n.pl.* (۱) پانتۆنکی ده‌لبی کورته له نه‌ژۆدا.
 ده‌یسترتن. جاران کچان بۆ وه‌زیش له‌بریان ده‌کرد.
 (۲) به‌رگنکی ژۆرمه‌ی کچانه‌یه له‌م پانتۆله ده‌چیت.
bloomery (blōm'ēr-i), *n.* کورده‌ی دروستکردنی ناسنی نرم.
blooming (blōm'ing), *adj.* (۱) به‌گۆل! گۆل گرتو! به‌خۆنچه!
 گۆل به‌ده‌م! پینگه‌ییا! گه‌شاده! پشکوتو. (۲) په‌رسه‌نده‌ییه! له‌برمه‌ییه.
 (۳) [Colloq.] تهراب! یه‌کجار! (*He's a ~ fool.*)
bloomy (blōm'i), *adj.* (۱) گۆل به‌ده‌م! خۆنچه‌ی پینه‌یه! به‌گۆل.
 (۲) چینیکه تۆزی ووردی به‌سرمومه‌یه (وه‌ک تری، هه‌لوور، هه‌ندیک گه‌ژ).
blossom (blōs'am), *n.* (۱) گۆل به‌تابه‌یی هی مره‌خت و پروه‌یکی
 به‌ردان! خۆنچه! گۆیکه! چۆ. (۲) کاتی گۆل کردن یا گه‌شانه‌وه!
 کاتی پشکوتن یا پینگه‌یین. (*peach trees in ~*)
v.t. (۱) گۆل گرتن! گۆل کردن! خۆنچه‌کردن! پینگه‌یین! گه‌شانه‌وه (گۆل).
 (۲) په‌رسه‌ندن! پینگه‌یشتن! گه‌شانه‌وه! گه‌رمه‌بون.
blossomy (blōs'am-i), *adj.* (۱) خۆنچه‌یی! له‌ گۆل چۆ! گۆل به‌ده‌م.
 (۲) خۆنچه‌دار! په‌ر له‌ گۆل! گۆلدار.
blot (blɒt), *n.* (۱) په‌له‌ی مره‌کب! له‌که‌ی مره‌کب: (*a ~ of ink*)
 (۲) (ب) ووشه‌یه‌یکی کۆژوه یا سراوه! له‌که‌یه‌یکی لایرو.
 (ب) شوینی ووشه‌یه‌یکی کۆژۆناره یا له‌که‌یه‌یکی لایرو.
 (۲) شتیکی ناشرین که بووییت به‌ له‌که بۆ ده‌روبه‌رمه‌کی:
 (*That building is a ~ on the landscape.*)
 (۱) له‌که (ناو ناوبانگ)! شووریه‌ی: (*a ~ on a person's character*)
 (۲) که‌سینکی به‌که‌دان یا شه‌رمه‌زار.
v.t. (۱) له‌که‌دارکردن! پیسکردن! په‌له‌دارکردن.
 (۲) له‌که‌دارکردن (ناو) ناوپیسکردن! ناوپیوریدن.
 (۳) (*to ~ out a word*)، کۆژاندنه‌وه! سرینه‌وه!
 (۴) ووشک کردنه‌وه (به‌ کاغزی ناوه‌هلچنه یا مۆک).
v.i. (۱) په‌له‌په‌له‌دارکردن! له‌که‌دارکردن.
 (۲) پیس بوون! له‌که‌داربوون! په‌له‌داربوون.
 (۳) مۆک! هه‌نژۆن
blot (blɒt), *n.* (۱) دانیکی دامه‌ی بین پالپشته، واته که به‌ناسانی بخۆرت.
 (۲) که‌له‌بهر! که‌م وکۆوی! شوینییک یا خانیکی بین فیزا! کۆن وکه‌له‌بهر! کۆن.
blotch (blɒtʃ), *n.* (۱) زینکه! په‌له‌یه‌یک یا پینه‌یه‌یکی ناشرین به‌ پیسته‌وه.
 (۲) په‌له‌یه‌یکی زل! له‌که‌یه‌یکی گه‌وره.
 (۳) په‌له‌و پینه‌ی ناشرین به‌ گه‌لا و پروه‌که‌وه (نه‌خۆشی).
v.t. په‌له‌دارکردن! پیسکردن! ناشرین کردن.
v.i. په‌له‌داربوون! له‌که‌داربوون! پیس بوون! ناشرین بوون.
-blotchy (*adj.*)
blotter (blɒt'ər), *n.* (۱) مۆک! کاغزی ناوه‌هلچنه یا ووشک کردنه‌وه.
 (۲) تۆمارنامه‌ی بوودانی بۆژانه:
 (*A police ~ is a record of arrests and charges.*)
blotting paper, مۆک! کاغزی ناوه‌هلچنه یا ووشک کردنه‌وه.
blotto (blɒt'ō), *adj.* [Slang], زۆر سه‌رخۆش! که‌یل.
blouse (blʊz, blɒz), *n.* (۱) کراسینکی ژاناه و مندالانه‌ی نه‌ختیک
 ده‌لبی تا ناوقه‌د یا خوارتر هاتوو. (۲) بلووز! جل و به‌رگی سه‌رمه‌وی کرینکار.
 (۳) چاکه‌شی که‌شتی‌جهمان و سه‌ربان.
 (۴) به‌رگی سه‌رمه‌وی کاری که‌شتی‌جهمان.
v.t. & v.i. گومۆله‌کردن و گردان له ناوقه‌دا.
blow (blɔ'), *v.t.* (۱) هه‌لکردن (با) (*The wind ~s.*)

(۲) فوورکردن! فوورنیکردن! فوورنیکردن.
 (۳) هه‌ناسه‌به‌رگن پینکوتن.
 (۴) ژه‌ندن (شمال، که‌رنا)! فووییاکردن (شار، فیکه)! فیکه‌لیدان.
 (۵) فیلچه‌کردن (نهمه‌نگ): (*Whales ~*)
 (۶) بایردن: (*The paper blew away.*)
 (۷) [Colloq.] فشه‌کردن! خۆمه‌لکێشان! خۆفشکردنه‌وه.
 (۸) [Slang] بۆیشتن (له شوینیکه).
v.t. (۱) ده‌ماندن (مووشه‌ده‌مه). (۲) هه‌ناسه‌داننه‌وه.
 (۳) فوورکردن! فوورنیکردن. (۴) ده‌نگوباس بۆ وکردنه‌وه.
 (۵) فووییداکردن یا لیدان (شمال، که‌رنا)! شارلیدان! فیکه‌لیدان:
 (*to ~ a trumpet, pipe, whistle, etc.*)
 (۶) گه‌رم، سارد، یا فینک کردنه‌وه (بانکه): (*to ~ air*)
 (۷) فوورکردن له ناگرا! ناگر هه‌لگیرساندن. (۸) فوورنیکردن (تووه‌یی)
 (۹) ده‌لشتن به‌ ته‌روژی گه‌رو هه‌واپییاکردن (شووشه).
 (۱۰) فوورنیکردن و پاکردنه‌وه! هه‌واپییاکردن بۆ پاکردنه‌وه.
 (۱۱) لووت سپین: (*B ~ your nose!*)
 (۱۲) (*out; ~ up*)، ته‌قاندنه‌وه! پووختان (به ته‌قه‌مه‌نی)! شه‌ق پین بردن.
 (۱۳) به‌بادان! بایردن. (۱۴) په‌ماندن (نه‌سپ).
 (۱۵) هیلکه تیداکردن. (۱۶) سووتاندن (فیون): (*It blew a fuse.*)
 (۱۷) [Colloq.] پاره به‌بادان! پاره به‌فیوژدان.
 (۱۸) [Colloq.] (*to ~*)، میوانداری کردن! بانگ کردن بۆ ناخواردن.
 (۱۹) [Slang] به‌جۆنیشتن (شوین)! بۆیشتن.
 (۲۰) [Vulgar Slang] کیز لسته‌نوه: (*She blew him.*)
 (۲۱) [Slang] تینکان (کار)! هه‌ل له‌مستدان: (*You blew it!*)
n. (۱) (ب) فوور! فوورنیکردن! فوورکردن. (ج) فووییداکردن.
 (۲) با! بایه‌کی قایم! په‌شه‌با. (۳) فشه! خۆمه‌لکێشان.
 (۴) [Slang] که‌سینکی فشه‌باز! فشه‌چی! فشه‌گر.
blow hot and cold, پاریسی کردن! نوودنی کردن.
blow in, [Slang], (۱) له‌په‌ر گه‌یشتنه شوینییک
 (۲) هه‌موو پارهی خۆ به‌بادان.
blow off, (۱) په‌ره‌لاکردنی هه‌لم یا ناوی گه‌رم (له به‌رمیای کۆلاندن).
 (۲) [Colloq.] خه‌فته هه‌لپشتن (به ته‌سه‌کردن یا هه‌واکردن)! دل هه‌لپشتن!
 خه‌فته به‌بادان.
blow out, (*to blow out a candle*) (۱) کۆژاندنه‌وه (به فوورنیکردن):
 (۲) ته‌قین (تایه). (۳) فیلچه‌کردن له‌په‌ر به‌ قایم (هه‌لم، هه‌وا).
 (۴) سووتان (فیوزی کاره‌با).
 (۵) شکان (نایمی کاره‌بایی)! له‌کارکه‌موتن.
blow over, (۱) تپیه‌بوون (هه‌موو باراناری، باوباران).
 (۲) له‌بیرچوونه‌وه! له‌بیرنه‌مان! پابوون.
blow up, (۱) فوورنیکردن! فشه‌کردنه‌وه! هه‌وا تیکردن.
 (۲) ته‌قین! شه‌ق بردن. (۳) هه‌لکردن و به‌هیزتر بوون (با، گه‌رمه‌لوول).
 (۴) [Colloq.] سه‌رمه‌نشت کردن به‌توندی.
 (۵) [Colloq.] تۆره‌بوون! هه‌هلچوون: (*He blew up in her face.*)
 (۶) گه‌رمه‌کردن (وینه): (*to blow up a photograph*)
blow (blɔ), *n.* (۱) مسته‌کۆله! زله! بۆکس! لیدان (به دار یا کۆته‌ک):
 (*a heavy ~ on the head*)
 (۲) هه‌رشیکی له‌ناکاو و کۆتوپر.
 (۳) لێقه‌موانیکی کۆتوپر! بووداویکی ناخۆش و له‌ناکاو:
 (*His wife's death was a great ~ to him; a ~ to his ego*)
 at a (or one) blow, به‌یه‌ک جار! به‌یه‌ک که‌ره‌ت.
 come to blows, به‌یه‌که‌داکێشان! له‌یه‌که‌تر هه‌لدان!
 په‌ریوونه به‌که‌تر به‌ مسته‌کۆله.
 without striking a blow, به‌ناسانی! به‌هین هه‌لدان! به‌هین ماندووبوون.
blow (blɔ), *v.t.* خۆنچه‌کردن! کرانه‌وه (گۆل، خۆنچه)! پشکوتن.
v.t. گۆل پینکردن! خۆنچه پینکردن! هینانه پشکوتن.

blower

n. (1) گولر خونچهی زور (2) پیشاندانیک یا نواندانیک جوانو نایاب.
blower (blō'čēr), n. (1) فوریگر؛ فوریباگر؛ فورتیکر.
(2) پانکه؛ نامیزی همابزویژن یا هماندن (پانکه، مووشدهمه... هتد).
(3) [Slang]، فشهگر؛ فشهچی.

blowfly (blō'fli), n. میشینکه هیلکه له ناو گوشت و بریندا دهکات.
blowgun (blō'gun'), n. (1) تفنگی همنپرژینه نامیزیکه بویه و شتی وهای پین همندهپرژینت بهمیژی بای پستنیوراو؛ فیچه

(2) تفنگی فوریباکردن بزیجه که به فور تویس بچوکی پین دهاویرژنت.
blowhard (blō'hārd'), n. [Slang]. کسینکی فشهگر

blowhole (blō'hōl'), n. (1) کونهلوتی نهمنگ (که همناسه لیهو دمداو فیچه که لیهو دهبرینت) (2) پنگهمری همواو گاز؛ کوشی هموا درچوون (3) کونیکه له سهژندا نهمنگو مانگای دهرایایی و دوالین ساری لیهو دهمنینت دهرهوه بژ همناسه وهرگرتن.

blowjob (blō'jɔb'), n. [Vulgar Slang]. کیر استنهوه
blown (blōn), past participle of blow.

adj. (1) فورتیکراو؛ ناوساو (2) همناسه بکرن پینکوتو؛ همناسه سواریوی.
(3) هیلکه میشتی پیئویه. (4) به تموژی گهراو یا کاروه یا دایژنراوه (شووشی همنهشینوه و نهضه)

blown (blōn), past participle of blow.
adj. پینکه پستوو؛ گولر بهدم؛ پشکوتو؛ گولر خونچه گرتوو.
(گهلیک جار ووشی "full-blown" به کاردیت).

blowoff (blō'ɔf'), n. (1) فیچه کردن (نار، هلم).
(2) نامیزی فیچه پینکردن. (3) [Slang]، فشهگر؛ فشهچی.

blowout (blō'out'), n. (1) لهپر تمقینهوه یا بهربوونی گازو هموا.
(2) (1) تمقینی تابه (کوتومبیل یا فوژکه). (ب) کونی تابهی تمقینو (ج) تابهی تمقینو. (3) فیوز سووتان

(4) [Slang]، ناهنگی ناخواردن زه ماوهند.
blowpipe (blō'pīp'), n. (1) بزی فوریگردن (که زه پرنگه بکاری دهمنینت بز ناگرخوش کردن) ناگرخوشگره. (2) blowtube.
blowgun (3)

blowtorch (blō'tɔrch'), n. شاپلیتهی له هیم کردن.
blowtube (blō'tōbb', blō'tūb'), n. شاپلیته بکه شووشی پین دهتوژینتیره و شتی همنهجوژی لی دوروست دهگرتن.

blowup (blō'up'), n. (1) تهلین تمقینهوه؛ تهل.
(2) [Colloq.]، هلچوون تمقینهوه (هست، تورویس، شپ، دههقالنیمکی خراب) نره نهر و هاراکردن بسمه یکدا: (They had a ~).
(3) رینهی گهرهگراو: (I want a ~ of this photo.)
پاداری؛ بای هیه.

blowy (blō'i), adj.
blowzed (blouzəd), adj. = blowzy.
blowzy, blowsy (blouz'i), adj. (1) قلمرو کولم سوورو گووپن.
(2) بیس وپوخل؛ چهپل؛ پنتی؛ بژ: (~ hair)

blubber (blub'ər), n. (1) لهبه؛ غزو بیز؛ چهروی لهش.
(2) غمزوبیزی نههنگو گیانداری شری ناوی گریان به کول و به همنسک دانره

blubber (blub'ər), v.ل. (1) لسه کردن به دم گریانیکی به کول و همنسک دانره:
(The child ~ed out his name.)
(2) تم کردن و ناوساندن به گریان.
(3) لهمدار؛ غمزوبیزاوی.
(4) چهو؛ وه لهبه وایه (3) ناوساو سووریووه (به گریان).

blucher (blō'chər, blō'kər), n. (1) جزمی لاسک کورت.
(2) پیلوونکه سره که و زمانه که یک پارچن.

bludgeon (blud'ʒən), n. کوتک؛ مینکوت.
v.ل. & v.ل. (1) به کوتک لیدان؛ به مینکوت پیا مالین.
(2) هره شهلینکردن؛ به چه ترسین کردن؛ زور لیکردن

blue (blō), adj. (1) شین؛ شینی نا سمانی. (2) شین همنگهراو (پینست).

bluegrass

(3) (1) خهفتبار؛ همبار؛ بلتنگ: (I am feeling ~).
(ب) ناخوش؛ پستگر: (a ~ day).
(4) کوشوتو؛ مزهبر؛ پنگه نهمر به بره می: (~ laws).
(5) شین پوژ. (6) بهگراوه؛ خانه دان.
(7) پوژشیر (تافرهت).

(8) [Colloq.]، بیز پهرده ناشرین (روته، نوکته؛ پیس): (a ~ joke).
(9) پهنکی شین؛ شینی نا سمانی؛ شین. (10) بویه شین؛ خومی شین.

(11) شتینکی شین یا شین کراو. (12) کسینکی شین پوژ. (13) کشتی هموان.
(14) [Slang], (pl.)، جرو بیریگی کشتی هموان (که پهنکه می شینه).

v.ل. شین کردن؛ پنگ شین کردن؛ خومی شین لیدان.
v.ل. شین بوون؛ شین همنگهراو؛ شین بوونهوه.

once in a blue moon, به دهگمن؛ زور به دهگمن؛ زور کم (پهوان).
out of the blue, له هیمهوه؛ له هیمی نهوه؛ له خوت و خوقایی.

(1) نا سمان. (2) هریا.
(3) [Colloq.]، همباری؛ خهفتباری؛ بلتنگی.

(4) جوره گورانی و موسیقایی کولی همباریکه وه لاوانره وایه همباری ده بره پرت.

blue baby, مدالیکی ساوایه که هر به زگماکی تمخوشی پینست - شین بوونهوهی لهگه لایه.

bluebeard (blō'bērd'), n. ژنی خوکوژ یک له مرای یکدا ژن کول.

bluebell (blō'bel'), n. گولرنگ؛ گمزیه؛ پوه کیکه گولی پهنکی. زهنگولیمی دهگرتن.

blueberry (blō'ber'i, blō'bēr-i), n. کورچه (بهر پوهه).
bluebird (blō'būrd'), n. بالنده میکی نهختیکه له چولکه گهرهتری. پشت شینی سنگ سوورکاری منگخوشه.

blue-black (blō'blak'), adj. پهنکی توخ؛ زور پمش.
blue blood, (1) بهگراوه می؛ خانزادیمی.

(2) خانزادیمیکه کسینکی بهگراوه.
blue-blooded (blō'blud'id), adj. (1) خانزاده؛ بهگراوه.
(2) پهن.

bluebonnet (blō'bon'it), n. (1) کلاریکی خوری شینی - کولرنگه لیدیمی.
(2) کلارو لاسرینکی وها؛ کولرنگه لیدیمی.

blue book, (3) پوه کیکه گول شینه.
(1) پلورکرو میکی بهرگ شینی پهره مانی لینگلیزی به.
(2) تومار نامه؛ دهسی ناوی کار به مسمانی نه مریکا؛ پاهرنامه؛ نم نارانه

(3) تومار نامه؛ کسانیی به ماریانگه؛ پاهرنامه؛ ناوی ناوداران.
(4) پهلرینکه کوتابی زانقو تالیکردن دهره له لسه ده نو سیٹ.

bluebottle (blō'bot'l), n. (1) پوه کیکه گول پهنکینه.
(2) میشینکی گهره؛ ژرک شینی توو کاوی به.

bluecap (blō'kap'), n. (1) جوزیکه له بالنده.
bluebonnet (2) پهنکی شله دهگرتن بسمه زلاته.
blue cheese, پهنکی شین؛ پهنکی شله دهگرتن بسمه زلاته.

blue-chip (blō'chip'), adj. (1) کایبیتی به بمش بهره و یا بهنخ (بازاری پارهبازی یا بوزسه): (a ~ stock).
[Colloq.]، نایاب؛ بهنخ.

bluecoat (blō'kōt'), n. پزاییس.
blue-collar (blō'kol'ər), adj. کایبیتی به کورکاران؛ کایبیتی به پهنجدمان: (a ~ worker; ~ wages).

blue devils, (1) زیمهوه وورینه.
(2) [Colloq.]، پستی؛ همباری؛ خهفت.

bluefish (blō'fish'), n. ماسی پهنکی شین و خول میشینویه.
bluegrass (blō'gras', blō'grās'), n. (1) گیایمکی توخی شینکاره.
(2) موسیقایی میکی فولکلوری یا خولاتی خولرووی نه مریکا به (مکلیبیتی "کنتاکی") که به نامیزی ژنار لی دهگرتن وه "گیتار" و "پانچز".

blueish

blueish (bl̩ooʻish), *adj.* = bluish.
bluejack (bl̩ooʻjak), *n.* داریوریکی بچوونکی شمیریکی بیه.
bluejacket (bl̩ooʻjak ʻit), *n.* سربازی دیریایی (نهمیریکی یا ینگیلیزی)
bluejay (bl̩ooʻjā), *n.* Also blue jay, باندیهکی شینی پزینهداره نهختیک له چولهکه گهرهتره زور دمخوئنیث.
blue jeans, جوزه پانتونیک شینی که تانی زور قایمه.
blue laws, یاسای بهزهبرو توندوئیز (که سمار خواردهنوه پاپواردن قهدهه دهکات له پزری یهک شه مده له ولاته خاچ پهرستهکاندا).
bluenose (bl̩ooʻnoz), *n.* [Colloq.], کسینکی میشک تهسلو توندوتیز: له هالوئستیدا دیریاری پووشی موز).
blue-pencil (bl̩ooʻpen ʻsɪl), *v.t.* پزارهکردن (دهستنوس، نوسرلو): هلهبرکردن.
blue peter, نالیهکی شینه چوارگوشه یهکی سپی له ناوهراسته کهیدایه (نیشانای نهمیه که کهشتی یهک خنریکه بکوئنه پز).
bluepoint (bl̩ooʻpoint), *n.* کویچکه ماسی یهکی بچوونکه به کانی دهخورت
blueprint (bl̩ooʻprint), *n.* (۱) نهخشهی خانوسازی (۲) نهخشه: نهخشهی وورد.
v.t. نهخشهکردن: نهخشهکردن بهورردی.
blue ribbon, (۱) خهلاتیکی بهری نینگلیزی به. (۲) (۱) شریقی شین خهلاتیکه دهرنیت به برادهی یهکم. (ب) خهلاتی یهکم: پاداشتی یهکم. (۲) سرووشی همدیک کومهلهی دژ به عهروق مهی خواردهنومه.
blue-sky law, یاسای پاراستنی خهک له ساختهبازی له بازوی پارهبازیدا
bluestocking (bl̩ooʻstok ʻin), *n.* ژنیک پزوشنیر یا زانا
bluestone (bl̩ooʻstɔn), *n.* (۱) بهردیکی لمینی شینو بوره. (۲) blue vitriol
blue streak, (۱) شتینکی وهک چهخماخه خیرا. (۲) پستهیهک ووشهی دواپی نههاتوو.
blue vitriol, زاخی شین.
bluff (bluf), *v.t. & v.i.* (۱) بلوف بیدان: کهلهک لیکردن: خهلمتاندن. (۲) ترساندن: به ههرهشه یهک که ناتوارنرت بهینرتیه دی. (۳) خهلمتاندن (قومان).
n. (۱) بلوف: ساخته: به درؤ شت بردهسما: کهلهک. (۲) بلوفچی: ساختهچی: ساختهباز
bluff (bluf), *adj.* (۱) لیژو سهرتهخت و پان (قهپال، گره، کمندهلان). (۲) قسهلهوو: قسههروق.
n. قهدپالیک لیژو سهرتهخت و پان: تهختای یهکه که دیونکی کهندهلان بیت.
bluffer (bluf ʻer), *n.* بلوفچی: ساختهچی: درؤژن.
bluing, blueing (bl̩ooʻin), *n.* بوزه، خوم، یا شله سابونیک شینه جل و بهرگی سپی پین دهشورنرت بؤ شهوی زهره نه بیت.
bluish, blueish (bl̩ooʻish), *adj.* شینیاو: شینکار
blunder (blun ʻdēr), *v.t.* (۱) هلههی گهره کردن: هلمکردن. (۲) پین دچوون: پین هلمگوتن: لهتردان.
v.t. (۱) (~ oul), به تیکلی وینگلی و گهرجانه بژان: له دم دهرچوون به پین بیرلیکردنوه (۲) تیکدان (کار): تیکه وینگهل کردن.
n. هلههیهکی گهره: هلههیهکی زور خراب: هله.
blunderbuss (blun ʻdēr-bus), *n.* (۱) تفهنگیک کونباری کورتی. لووت پانه: ۲: کسینکی زور هلهکهرا: کهردن.
blunge (blunj), *v.t.* قوره مسورگرتنوه: گزوه و دیزه کاری.
-blunger (*n.*).
blunt (blunt), *adj.* (۱) نازیرهک: کهودن: پین میشک: کول. (۲) کول: سووا (~ knife). (۳) قسهلهوو: قسههروق

board

v.t. (۱) کول کردن (تخ). (۲) همست مراندن: همست کوشتن: پین همست کردن.
v.i. (۱) کول بوون. (۲) همست مران: پین همست بوون.
blur (blūr), *v.t.* (۱) لهکه دارکردن: لکاوای کردن: پیس کردن. (۲) لؤل کردن (مسهله، یاس): شیواندن: تیکدان: (~ an issue). (۳) گزکردن (چار، بینایی): کهسکردنوه (توانای میشک).
v.i. (۱) لهکه داربوون: پیس بوون. (۲) لؤل بوون (مسهله، یاس).
n. (۱) پهله: لهکه: پیسی. (۲) شتینکی لؤل (بؤ بینینی یا تیکه شتینی): شتینکی نادیار.
blurb (blūrb), *n.* (۱) بیناسینیک پوله ستایشی پهرتوکیک که لهسمر بهرگه که چاپ دهکرت (۲) بلاوکه موهیهکی کورتی ستایشی.
blurry (blūr ʻi), *adj.* (۱) (۱) لؤل (وئنه، یاس): (~ a picture). (ب) گزبوون یا بهرگراو به فرمیک: (~ eyes). (۲) لهکاوای: پهله: پیسی: پیویه.
blurt (blürt), *v.t.* (~ out), له دم دهرچوون به پین بیرلیکردنوه: قسه دهریهراندن: (~ out a secret).
blush (blush), *v.i.* (۱) رهنگ سوورهنگبران (له شرم، تهریق بوونوه، یا سمرنی تیکچووندا). (۲) (~ for ; ~ at), تهریق بوونوه: شمهره زاربوون. (۳) سووربوونوه: وهک گونی سوور لیهاشتن.
v.t. (۱) دهرخستن یا درکاندن به رهنگ سوورهنگبران (۲) سوورکردن.
n. (۱) رهنگ سوورهنگبران (شرم، تهریق، سمرنی شیوان). (۲) رهنگی سووری وهک گول: (~ the ~ of youth). له یهکم سهریکردن.
at first blush, شمهرن: رهنگ سوورهنگبران.
blushful (blush ʻfəl), *adj.* (۱) هلمکردن به قایم (با). (۲) فشفش کردن به دهنگی بهرن: خویادان: ههرههراکردن.
bluster (blus ʻtēr), *v.i.* (۱) ههره شهی پوویوچ کردن. (۲) ههره شهی پوویوچ کردن: ترساندن: چاوتوساندن و به زور پیکردن (بهدکاری).
v.t. (۱) به دهنگی بهرن و به تووهره یه موه ورتن: به توندوتیز بیژان. (۲) دهنگی باوویان. (۳) دهنگ دهنگیک زور: هراوزنه: به زور ورم.
n. (۱) ههره شه و گوره شه: فشفش به دهنگی بهرن. (۲) -blustering; blustering (*adj.*).
blvd., = boulevard.
boa (boə), *n.* (۱) جوزه مارنکی گهره ی پین زهره خوی له نیچیره که یه موه ده پینچیت و ده پینچیت و دهیکوئرت و قوتی دهات. (۲) ملیچیک درؤژی ژتانه به (له هرو یا پیر دروست دهکرت).
boa constrictor, جوزه مارنکی گهره و درؤژ پین زهری ناوچه گهره مگانه خوی له نیچیره که یه موه ده پینچیت و ده پینچیت و دهیکوئرت و قوتی دهات.
boar (bōr, bōr), *n.* یه مگانه: بهرازه کیوی.
board (bōrd, bōrd), *n.* (۱) تهخته دار: تهخته: پارچه یهک تهخته باریلو ته نندو درؤزه. (۲) تهخته یهکی لاکیشه یی به بؤ به کارهینانی جوراوجور: (~ a bulletin ~ ; ~ an ironing ~)
(۳) مقبا. (۴) میزی نانخوردن: خوان. (۵) نانی سهر خوان: خوارده منی سمر مین. (۶) خوراکي بژانه ی به پاره دراو به میوان (له مالیک کری، میوانخانه، یا له خانه ی قوتاباندا): (~ room and ~). (۷) میزی کوی: میزی کویونه موه. (۸) همنوومن: دهسته ی بهر یه بران: لیرنه ی کارگری: (~ a ~ of education ; the ~ of directors)
v.t. (۱) (~ up), به تهخته گرتن، داپوشن، یا بهرگرتن: (~ to ~ up windows for fear of violence) (۲) خورلدن یا خواردن و جینگی نووستن پیدان بؤ ماوهیهک به پاره: (~ to ~ travellers)

همان بارونوخ

گمراجی بيلم؛ مؤنگی بيلم (خانوب) **boathouse** (bōt'hous'), n.

(۱) به بيلم گمران و گمشکردن؛ سواربوونی بيلم. **boating** (bōt'ing), n.

(۲) بيلم؛ بيلم مکان بگشتی.

boatload (bōt'lōd'), n.

(۱) پپ بيلم (بار یا نفر).

(۲) باری بيلم؛ بارگی بيلم؛ پپ بيلم.

boatman (bōt'mən), n.

بيلممران؛ بيلمچی؛ کسینک که بيلم تی - ددخوړت، نیشی لسمر دکات، ددپروژشیت، یا به کرئی ددات.

boatsman (bōis'mən), n. = **boatman**.

boatswain (bō's'n, bōt'swān'), n. Also **bosun**, سدرکاری

کشتی بیوانان.

boat train, شمه نده فیری هاتوچوی نفر له نیوان کشتی و ناشارد.

bob (bob), n.

(۱) [British Dial.] هیشو؛ بولی شوپوروه.

(۲) توپه لقا؛ کاکول. (۳) قزی کورت (به تاییهتی هی ژنو مندال)؛

سهرتاشینکی کورت. (۴) کلکی پپراو یا کورتکراوهی نسمپ.

(۵) گوژمه کی شپه خوره. (۶) پلوه شانندن؛ تکان؛ جووله.

(۷) تپه دوزی سمر قولای پلوه ماسی.

(۸) پیاکشانینکی به نسمپایی؛ به نسمت لیدان.

(۹) جوژه سهایکی نوسکوتله ندی به.

(۱۰) گالیسکه به فرینه؛ دو گالیسکه به فرینه ی پیکه به استراو

(۱۱) کپنوش بردینکی پله ی کچ.

v.t.

(۱) لیدان به نسمپایی؛ به نسمپایی پیاکشان.

(۲) پلوه شانندن (به تاییهتی سمر)؛ جوولاندنوه.

(۳) کورتکراوه (قن)؛ قز ژور کورت برین.

v.i.

(۱) بمرزو نرم بوونه؛ له نمره.

(۲) کپنوش برین (کچ)؛ به سمر ساوکردن.

(۳) (~ for)؛ خزه لاندان به دم گرتنه وی میوه ی شوپوروه یا به هواره.

(۴) سهاکردن؛ هلبه زین و دایه زین.

(۵) (~ up)؛ له پپ سمره لاندنوه یا به زینک یا ژنرکوتنیک.

bob up.

له پپ سمره لاندن؛ له ناکاو دهرکوتن یا هاتنوه.

bob (bob), n. pl. [British Slang].

شلنگ؛ پارهیکی فینگیلیزی به.

bobbed (bobd), adj.

کاکولدار؛ کورت (قزی ژنو مندال).

bobbery (bob'ēr-i), n.

پشپوی؛ تازاوه؛ هماروه وریا.

bobbin (bob'in), n.

به کره.

bobby (bob'i), n. [British Slang].

پولیس.

bobby pin,

تورقی سمر.

bobby socks, {Colloq.}

گژموی کورتی ژنانه.

bobby soxer,

همرزه کچ (به تاییهتی هی شوین موده کورتو).

bobcat (bob'kat'), n.

پشپله کتوی.

bobsled (bob'sled'), n.

گالیسکه به فرینه؛ دو گالیسکه به فرینه ی

پیکه به استراو.

v.i.

سواری گالیسکه به فرینه بوون.

bobsleigh (bob'slā'), n. & v.i. = **bobsled**.

bobtail (bob'tāl'), n.

(۱) کلکی پپراو یا کورتکراوه (نسمپ، سگ).

(۲) نسمپ و سگی کلک پپراو یا کورتکراوه.

adj.

(۱) کلک پپراو؛ کلک کورتکراوه. (۲) کورتکراوه.

v.t.

(۱) کلک بوون یا کورتکراوه (نسمپ، سگ).

(۲) کورتکراوه.

bobwhite (bob'hwit'), n.

قعتی.

bocaccio (ba-kā'chō), n.

ماسی به کی دم زل کالیفورنای بی به.

bock (bok), n. Also **bock beer**,

بیره به کی پشپاوه له بهاردا

درووست دهرکت.

bode (bōd), v.t.

نیشانهای دواپژبوون (باش یا خراب).

bode ill,

نیشانهای کی خرابی بؤ دواپژ؛ باش نه که یاندن بؤ دواپژ.

(His idle habits bode ill for his future.)

(۳) داناکی کسینک له مالینکا که خواردنی تیا بغوات به پاره بؤ ماوه به ک:

(He ~ed his son there.)

خواردن یا خواردن و جینگی نوستن دست کموتن به پاره بؤ ماوه به ک له

v.i. مالینک یا سیوانخانیمه کدا.

across the board,

(۱) گرهوی براوه (پشپرکتی نسمپ و سگ).

(۲) کشتی و پکسانی؛ وهک بهک ههمووکس دهرکتوه؛

(to raise salaries across the board)

the boards,

شاق.

tread the boards,

خژنووندن لسمر شاق.

board (bōrd, bōrd), n. (overboard)

(۱) لا (کشتی)؛ تنیشیت؛

(۲) کنار؛ قهراغ؛ (seaboard)

v.t.

(۱) هاتنه تنیشیت که شتی بهمه (به نیازی خراب).

(۲) به زوره ملی سواری که شتی بوون (بؤ پشکتن یا شتی تن).

(۳) سواربوون (کشتی، فریوکه، پاس، شمه نده فم)؛

(The passengers ~ed the plane, train, ship, etc.)

(۴) بانگ کردن بؤ قسه له گهل کردن؛ بانگ کردن و قسه له گهل کردن.

go by the board,

(۱) کورت خواروه و ناوبردن (له کشتی یا بيلم).

(۲) فوتان؛ سمره گرتن؛ به نجام نه گیشتن؛ پایخ پین نمدان؛

(All his work and efforts went by the board.)

boarder (bōr'dēr, bōr'dēr), n.

(۱) کسینک که خواردن له مالینکا

دهخوات یا دهخوات و دنوئیت به پارهیکی براوه. (۲) قوتایی ناوخ.

boarder (bōr'dēr, bōr'dēr), n.

کاربه ده سینگه که سواری که شتی

یا فریوکه ی دوزمن ده بیت بؤ پشکتن (نمگر پیوستی کرد به زژن).

board foot,

پینونه به کی تمخته به بریتی به له یک پین دو جا و یک گوتی

نستوری

boarding (bōrd'ing, bōrd'ing), n.

(۱) شتی که له تمخته دروست -

کراو (۲) تمخته؛ دارو تمخته

boarding (bōrd'ing, bōrd'ing), n.

(۱) سواربوون (نوتومیل، فریوکه،

کشتی، پاپو، شمه نده فم).

(۲) هیزش بردن سمر یا سواربوون و گرتنی که شتی به ک.

boardinghouse (bōrd'ing-hous', bōrd'ing-hous'), n. Also

boarding house,

خانوبی خواردن و نوستن به کرئی به کی براده ی

همفانه یا مانگانه؛ میوانخانه ی شو و پیوژی به پاره.

boarding school,

قوتابخانه ی خانه خور؛ بهشی نوستن و ناخواردنی

قوتابخانه

board of trade,

(۱) نهنجومه نی بازگانی

(۲) [B-1-] نهنجومه نی بازگانی و پیشه سازی نینگلته ره.

boardwalk (bōrd'wōk', bōrd'wōk'), n.

(۱) پیاده ریگه به ک له

تمخته ی نستور دروستکراوه (۲) پیاده ریگه به ک له تمخته ی نستور

درووستکراوه له کناری دهریادا

boarhound (bōr'hound', bōr'hound'), n.

سه گینکی زل پاره

به رازه

boarish (bōr'ish, bōr'ish), adj.

به کانه بی؛ به رازی؛ جوارین؛

دنده؛ کترچلیس.

boast (bōst), n.

(۱) گزاف؛ فسه؛ فسه فش؛ خویادان؛ خزه لکشان.

(۲) شتی که فسه ی پیوه بکرت یا خوی پیوه هلبکیشیت.

v.i. & v.t.

گزاف لیدان؛ خزه لکشان؛ خوشکردنوه؛ فسه کردن

boast (bōst), v.t.

گه له کردنی به ک.

boastful (bōst'fəl), adj.

مشه ک؛ گزاف لیدر؛ خزه لکشان.

boat (bōt), n.

(۱) بيلم (هی پایه وان، سول، یا سکیته).

(۲) کشتی؛ پاپو.

(۳) قایی وهک بيلم؛ دهریکی بچوکی قولوه شلی تن دهرکت.

v.t.

خستنه ناو بيلم بهمه؛ هملگرتن به بيلم (B~ the oars).

v.i.

به بيلم گمران و گمشکردن. (to go ~ing).

هادهرد؛ درو چاری همان گروگرتن؛

bode well, نیشانه‌ی‌یکى ماشه بۆ دواړوژا خپور پښوېدون
(The rain bodes well for farmers.)
bode (bōd), alternative past tense of bide.
bodice (bod'is), n. (۱) بهشى له نازقهده بهرغوژوړو كراسى نافرته.
(۲) سرخمه‌ى ژانانه.
bodied (bod'id), adj. (۱) ټندهار! لشدار! شپوه‌دار.
(۲) له‌شنيكى تايبه‌شې هميه: (able- ~; strong- ~).
bodiless (bod'i-lis), adj. (۱) بڼ له‌ش.
(۲) دهستى لى گير تايبت! نه‌بڼولو.
-bodilessness (n.).
bodily (bod'li-i), adj. (۱) به له‌ش كړاى (نه‌ك به ميشك)! له‌شې.
(~ functions)

(۲) تايبه‌شې به له‌ش
adv. (۱) خوى! كسه‌كه خوى: (He is ~ present.)
(۲) هم‌مورى! گشتى به يهك پارچه
(۳) به كومه! هم‌مور پښكوه
boding (bō'dinj), n. نيشانه‌يكي باش يا خرابى دواړوژه.
adj. به‌دورم! نوقلا‌نې خراب ليدم.
bodkin (bod'kin), n. (۱) دروشه! سوژن.
(۲) تروق‌يهكي درتزي جوانى سمهه. (۳) شيشى چين
(۴) ناميريكى وهك دروشه‌يه تپيى پڼ بهرې دكړيتقوه بۆ هغه چاك كړدن
(چاپه‌مخى). (Obs.) [۵] خه‌نجه.

body (bod'i), n. (۱) ټمرا! له‌ش (سروقه، گياندار، پروهك)
(۲) له‌شې سروقه له پشټين بهرغوژوړو بهمن قوله‌كان! قهده (سروقه، گياندار)
بالا. (۳) قهده (پروهك، دروخه)! لاسك! قهده
(۴) بهشى سمره‌كى پايوژت، ووتار، يا نامه (جگه له پښه‌شې و پاشكوړ
سروواتار). (۵) بوډى نوتوميل، واته قاوغى له‌شه‌كه‌ى جگه له مكيته
تايه‌كانى. (۶) ټمرا به‌شې جل‌بهرك كه له‌ش داده‌پوشيت جگه له قوله‌كان
يا ټمرا له پشټين بهرغوژوړو جگه له قوله‌كان. (۷) لاشه! لاشه! مرور.
(۸) بر! همد! به‌شنيكى سره‌بخو: (a ~ of water).
(۹) كومه! دهسته! تاقم: (a ~ of laws; a ~ of soldiers).
(۱۰) نه‌نجورممن! كوژ: (a legislative ~).
(۱۱) نژره! نژريغه (كومه‌له كسى يا شته).
(۱۲) خست و خوتنى! خستى! قورسى و چاكى (مخى، شله):
(This wine has a lot of ~.)

(۱۳) قايمى! قورسى (قوماش)! بهرگه‌گرى
(۱۴) [Colloq]. سروقه! نادميزاد.
(۱۵) پتهو (نه‌نداره) (۱۶) قهده تپ (چاپه‌مخى).

v.l. له‌ش به‌بمردكړدن.
keep body and soul together, خپوړاگرش له‌كاشې ناخوشى و
ليفه‌ماندا! بهربردن.
body corporate, كؤمپاني‌ى هابوشى.
bodyguard (bod'gi-gärd'), n. پاسه‌وانى كسى.
body politic, گهل! ميللت! گهل و فخرمانره‌يايى وولاتيك پښكوه!
گه‌ليك كه قوماره‌يكي پاميارى هه‌بيت.

body snatcher, كسنيكه مردسو له كوژې نهمه‌مښتيت و ده‌ديزيت بۆ
توتيكارى
Boer (bōr, bōr, boor), n. هاورولتاييكي خواروړى نه‌فهرپايه له
بنه‌جې هؤلمندى.
adj. تايبه‌شې بهم جوړه كسانه.
bog (bog, bōg), n. زهلكاو! زونگا! زونگار.
v.l. & v.i. (~ down), چه‌قڼ (همه‌وهك له زونگارو)!
چه‌قڼ و تواناى خو بزگاركردن نه‌بوون! زور پښوه خه‌ريك بوون:
(They are ~ged down in a war they can't win. ;
We shouldn't get ~ged down in details.)

bogey (bō'gi), n. = boggy.
bogeyman (bō'gi-mən), n. = boogiemán.
hoggle (bog'gl), v.t. (It ~s the mind.) (۱) سرسورومان!
(۲) به نارېك وپښكى كړدن (كارا، شته)! ټيگدان.
v.l. (۱) سرسورومان. (۲) پاپايى كړدن! دووندى كړدن.
n. (۱) سرسورومان. (۲) پاپايى! دووندى.
boggy (bog'gi, bōg'gi), adj. (۱) زهلكاو! زونگاوى
(۲) پره له زهلكاو.

-bogginess (n.).
bogie (bō'gi), n. = boggy.
bogie (bō'gi), n. (۱) شو چوارچوړه‌يه كه مهربانه‌ى شمه‌نده‌فهر
نوتوميللى له‌سهر پادموسيتيت. (۲) پښكې تراكتور و ده‌يا به.
(Dial.) (۳) لورى يا عمره‌بانى نرم.

bogle (bō'g'l), n. = boggy.
bogus (bō'g'os), adj. ساخته! قلب (پاره)! درو: (~ money).
bogwood (bog'wood', hōg'wood'), n. داري نه‌بهنورسى ره‌ش.
bogy (bō'gi), n. Also bogey, bogie, (۱) ده‌عبا! خپو! ديورديج.
(۲) كسنيكه يا شټيكي وهك ده‌عبا ناشرين و ترسناك.
Bohemian (bō-hē'mi-ən), n. بوهيمى! هاورولتاييكي بوهيميا.
(۲) زمانى بوهيمى، چيكي، يا چيكنوسلواكي. (۳) قهرج! كوچه.
(۴) هونرمندنيكي بهرولا! كسنيكه كه ژيانيكى بهرلاي ده‌ژى.
adj. (۱) بوهيمى (گهل، زمان، كلتور).
(۲) بوهيمى! ژيانى بوهيميا نه! بهرلا.

-Bohemianism (n.).
bohunk (bō'hunjk), n. [Slang]. كسنيكي به بنه‌جه خه‌لكى
نهورويى پوزمه‌لات به‌تايبه‌شې كړنكاريك (له‌پورى سووكي‌يه‌وه)
boil (boil), v.i. (۱) كولان! قوليدان! هاتنه‌كول! هاتنه‌جوش
(۲) هملچوون! شټيگريوون! زور توپه‌بوون. (۳) چينشت ليدان.
v.l. (۱) كولان! كولې پيدان! جوشدان. (۲) چينشت ليدان.
n. كولان! كول! قوليدان! جوش:
(to bring a thing to the ~; to come to the ~)
boil away, قوليدان! كولان
(۱) خست و خول خوردنوه (به كولاندين)! توندكردنوه
(۲) كورتكردنوه (نورسراو)
(۳) (to ~), برقتى بوون له! برقتي به له:
(It boils down to whether you want to help or not.)

boil over, (۱) هملچوون و پزان (كولاندين):
(The milk has boiled over. ; The pan boiled over.)
(۲) هملچوون (توپه‌پي).

boil (boil), n. دوومه! زپكه! پيژوكه (كه كئسي تيداييت).
boiler (boil'er), n. (۱) دملرى نار كولاندين (سه‌ماور، كتلى، مهنجه‌ل).
(۲) بهرميلى نار كولاندين (گه‌مراو).
(۳) بهرميلى هلم (مكيني هلم).

boiling point, (۱) پله‌ى هاتنه‌كول (نار و شله‌ى تن)! جوش!
پله‌ى هاتنه‌جوش يا كولان.
(۲) [Colloq.], پله‌ى شټيگريوون! پله‌ى هملچوون يا زور توپه‌بوون.
boisterous (bois'tēr-əs), adj. (۱) قايم (با)! توندوتيز (سروقه).
ووتار، په‌روش، با! هملچو (سروقه، دمريا).
(۲) به‌جوش و پوخوش! پر جوش و خروش و پر دهنكده‌نگ (ناهنك، شوين):
(a ~ person, party, place, etc.)

bola (bō'la), n. Also bolas, گورسيكه سريكى سزي‌يايه هه‌ريكه
به‌ريكي پښوه به‌سترلوه و ياده‌ديت وهك قوجمقانى و ده‌هاويزتيت
ده‌تاييزتيت له لاقى په‌شمه‌ولاخ و نيجهره‌وه پڼى ده‌كړيت.
v.l. (۱) زهلكاو! زونگا! زونگار.
(۲) چه‌قڼ (همه‌وهك له زونگارو)!
چه‌قڼ و تواناى خو بزگاركردن نه‌بوون! زور پښوه خه‌ريك بوون:
(They are ~ged down in a war they can't win. ;
We shouldn't get ~ged down in details.)

bolar (bō'lär), adj. قوپه‌سوروى! قوپى.

bolas (bō'las), n. = bola.

bold (bōld), adj. (۱) نازا؛ به جهرگ؛ مرد؛ پرکنش؛ نیر؛ چارنەترس؛ نیرانە؛ نازایانە: (a ~ person; a ~ move, action, etc.).

(۲) بىن بوو؛ چاوقایم؛ بىن شەرم؛ بىن حەيا.
(۳) نیر؛ (a ~ cliff).

(۴) دیارو بىناسانى خوینراومو سەرنج پاکئیش (نوسج، چاپ):

(a ~ handwriting, type, etc.)

boldly (adv.).

boldface (bōld'fās), n. تىپى تۆخ و پەش بۇ جیاکردنەو (چاپەسەنى). (The entries in this dictionary are in ~.)

bold-faced (bōld'fāst), adj. (۱) بىن شەرم؛ بىن حەيا؛ چاوقایم.
(۲) بە تىپى تۆخ و پەش چاپ کراو یا نوسراو (وەك ووشە سەرمەكى يەكەنى ئەم قەرەنگە)

boldness (bōld'nis), n. (۱) نازايەت؛ بە جهرگى؛ پرکنش؛ مەردايەت؛ (۲) بىن شەرمى؛ چاوقایمى.
(۳) (۱) کارىك یا ووتەيەكى نازايانەو مەردانە. (ب) كوردەويەكى بىن حەياو بىن شەرمانە. قەدى درەخت؛ قەدى دار.

bole (bōl), n.

bole (bōl), n.

bolero (bō-lār'ō), n.

(۱) سەمايەكى نىسپانايە.
(۲) مۇسقىي ئەم سەمايە. (۳) سوخە یا يەلەكى كراو (ژانەو پياوانە).

boletus (bō-lē'tas), n. جۆرىكە لە قارچك سەرەكەي لە چەتر دەچیت (هەندىكى زەهرارايەو مەندىكى دەخوړت).

bolide (bō'lid, bō'lid), n. ئەستىرەي كشاو بەتايبەتى كە دەتەقنەو

boll (bōl), n. قۇزاخە (پەموو)؛ كەلو (پەموو).

boll weevil, قالونجەي پەموو؛ جانەرمىكە كرمۆكەكى لە قۇزاخەي پەموو؛ مەندىتەر دەيەمۆتۇنيت.

bolleworm (bōl'wūrm), n. كرمى پەموو، گەنمەشامى و تەماتە.

bolo (bō'lō), n. چەفۆيەكى زە لە وولاتى فيليپين بەكاردەهيزرت؛ چەپە چاغ

bologna (bō-lō'nyä), n. گۆشتى توي توي و قام تويى گا و گويزەرە و بەرازە

bolograph (bō'lə-graf', bō'lə-gräf'), n. (۱) بېوهرى تۆمارى
گۆرئيش تيشى ووزەي تيشكار (۲) bolometer.

bolometer (bō-lom'ə-tēr), n. بېوهرى تيشى ووزەي تيشكار.

Bolshevik, bolshevik (bōl'shə-vik), n. (۱) بۆلشەفيكى؛

ئەنئەنىسى جىزىي ديموكراتى سۆشيايلىست لە روسيا كە شوپى سالى ۱۹۱۷ى بەرمەكردو يەكئيشى سۆفيەتى دامەزاند (۲) شيوعى؛ ئەندامىكى حيزبى شيوعى (۳) كەسبىكى چەپەرمو.

adj.

Bolshevism, bolshevism (bōl'shə-viz'm), n. بېروباوەرو
تېورى بۆلشەفيكى يەكەنى روسيا؛ بۆلشەفيكىتى

Bolshevist, bolshevist (bōl'shə-vist), n. = Bolshevik.

Bolshevize, bolshevize (bōl'shə-viz'), v.t. پاكئيشانە ناو
حيزبى بۆلشەفيكەو؛ كرم بە بۆلشەفيكە.

bolson (bōl'sən), n. دەشتىكى بووتەنى بە شاخ دەورەدراو.

bolster (bōl'stēr), n. (۱) پىشتى؛ سەرىن؛ دۆشەكەلە. (۲) پالېشت.

v.t. (۱) سەرىن خستەنۆتر؛ پىشتى دانەپال.

(۲) (~ up), پالېشتى كرم؛ شت دانەبەر (بۇ نەكەوتن)؛ هەلپەسارەن؛ هەلپىن؛ بەرزكردنەو؛ راستكردنەو (بە پالېشت):

(to ~ up something or someone)

(۳) ناوناخ تىخست (بۇ كەورە كرم بىن پالېشت كرم).

bolt (bōlt), n. (۱) تيرىكى كورتى نووك كۆلە بە تروكەوان دەماوژۇرت.

(۲) پوداويكى كوتوپ (بەتايبەتى هى ناخۇش).

(۳) هەورەترىشكە؛ هەورەبروسكە

(۴) لەپەر دەرمەرىن (بەرمو شىكە يا دودا ئويى). (۵) كىلەون؛ سوورگى.
(۶) زمانەي قىل. (۷) برغور. (۸) تۆپە قوماش يا كاغەز.

(۹) خۇكشانەرە (لە حيزب يا كۆمەلەيكە). (ب) مىلى تەمگ.
(۱) تېرھاوئىشت؛ تيرتگوتن؛ تەقاندن.

(۲) لەپەر لە دەم دەرمچوون؛ لەپەر دەرمەردن (ووتە).

(۳) هەل لووشين؛ بەپەلە قوتدان؛ ماشينەو.

(۴) كىلەوندان؛ داخست بە سوورگى. (۵) لىكدان بە برغور.

(۶) هەلكردن (تۆپە قوماش)؛ لولودان؛ كۆلەكردن.

(۷) خۇكشانەنەرە (لە حيزب يا كۆمەلە).

v.t. (۱) دەرمەرىن؛ بەگوي دەرمچوون؛ تى تەقاندن؛ لەپەر پاكردن.

(۲) هەلئيزان (ئەسپ)؛ هەلئوزان.

(۳) هەل لووشين؛ بەپەلە خورەن، خورەنەرە، يا قوتدان.

(۴) خۇكشانەرە (لە حيزب يا كۆمەلە).

(۵) بە ناكامى تۆوكردن يا گول كرتن.

كوتوپ؛ لەنكارو.

bolt from the blue, پوداويكى كوتوپو ناخۇش (وەك هەورەترىشكە كە لە ساپەقەي سامەنەرە بىت)؛ لىقەرمائىكى لەنكارو.

bolt a person in (or out), دەرگا لى داخست يا لەسەر كىلەوندان.

bolt upright, بەرمىكى (وەك تير)؛ پىك.

make a bolt for it, تى تەقاندن؛ بۇ دەرمچوون؛ پاكردن (لە مەترسى).

shoot one's bolt, بە ئەويەرى تانوارە هەلدان.

bolt (bōlt), v.t. (۱) لە بېژىنگ دان؛ لە هەلەكە دان.

(۲) پاك وپىس كرم؛ بژاردن؛ جياكردنەرە.

bolter (bōl'tēr), n. (۱) ئەسپى پەتچېرىن؛ ئەسپى پاكردو لە دەست سووار يا خاوەنەكەي؛ ئەسپى هەلئوزان. (۲) خۇكشاو (لە حيزب يا كۆمەلە)

bolter (bōl'tēr), n. (۱) هەلەك؛ مەكئەنى ئاردبېژەرەو.
(۲) ئاردبېژەرەو (سوق).

bolthead (bōlt'hed'), n. (۱) سەرى برغور؛ سەرى بزمار.

(۲) شووشەيەكى مل نرۆكى كىمياكەرە كۆنەكانە.

boltrope (bōlt'rōp'), n. پەتئەكە بە قەراضى بايمەنى كەشتى

بايمەنەرە دەدورئەو بۇ قايىسى و نەيرانەنى.

bolus (bō'las), n. (۱) (۱) تۆپەل؛ كۆتو. (ب) پارەوى جوودا؛ پارو.

(۲) حەمبىكى كەرە (پزىشكەوانى).

bomb (bom), n. (۱) بۇمبا. (۲) پوداويكى كوتوپى سەرموچىنەرى ناخۇش (۳) دەفرى گانزى پەستېرولو. (۴) دەرراوى ئاگرېژىن.

(۵) [Slang]، ئۆزكەرتىتىكى تەوا؛ شووستى.

v.t. & v.i. بۇمباياران كرم؛ بۇمباياران؛ بۇمباياران؛ ئاگرېاران كرم.

bombard (bom-bārd'), v.t. (۱) بۇمباياران كرم؛ بۇمباياران كرم؛

بۇمباياران؛ بۇمباياران؛ ئاگرېاران كرم.

(۲) داگرئەو يا بۇمباياران كرم بە پرسىار، پىشنىان، يا دوا.

(۳) تيشكى ئەتۆم يا ئەلەكۆن پىادان.

n. جۆرە تۆپىكى جەنگىي كۆنە.

bombardier (bom bār-dēr'), n. (۱) بۇمبايارۆ (فۆزكەچى)؛

بۇمبايارانكەر. (۲) ئەسەرى تۆپ ھاويز؛ ئەسەرى تۆپ (سويى)

ئىنگلىزى، [Archaic]، تۆپى؛ تۆپەوان.

(۴) [Archaic]، كەشتى تۆپدار يا تۆپ ھاويز.

bombardment (bom-bārd'mənt), n. (۱) بۇمباياران؛ ئاگرېاران؛

بۇمباياران كرم. (۲) داگرئەو بە پرسىار يا پىشنىان.

bombardon (bom'bār-dən, bom-bār'dən), n. ئامپونىكى

مۇسقىيە بە بايەتى زوپنا.

bombast (bom'bast), n. (۱) ناوناخنىكى نەرمونۆل.

(۲) فەش؛ فەش؛ قەسى زلو هەيوچوچ؛ خۇمەلكىشان.

bombastic (bom-bas'tik), adj. پەر لە فەشو خۇمەلكىشان؛ فەشا

فەشەش: (~ language; a ~ speech).

bomb bay

-bombastically (adv.)
bomb bay, خانەى بۇمبا لە فېزۇكەى بۇمباھاوئىزدا.
bomber (bom'ēr), n. (۱) فېزۇكەى بۇمباھاوئىزدا بۇمباھاوئىزدا
 فېزۇكەى بۇرەومانگەر. (۲) بۇمباھاوئىز (فېزۇكەى) بۇرەومانگەر.
bombing run, بەسەردا فېزىن بۇ بۇمباھاوئىزدا.
bombproof (bom'prōōf'), adj. بۇمبا كارى تىن ناكات.
 بۇمبا كار تىنەكەر.
bomb rack, چوارچىۋەى بۇمبا ھەنگرتىن (لە فېزۇكەى بۇمباھاوئىزدا).
bombshell (bom'shel'), n. (۱) بۇمبا.
 (۲) پھوداۋىكى لە ناكارو سەرسوۋپىنەر (بەتا يەتتى ھى ناخۇش).
bomb sight, ئامبىرى نىشان گرتىنەر (بۇمباھاوئىز).
bonafide (bō'na-fī'di, bō'na-fīd'), n. [L.], بىن ساختەو فېزىو
 تەلەكەو سىزدا پاستا راستەقىنە: (a ~ offer to buy the house).
bonanza (bō-nan'za), n. (۱) كانىكە: كانىكى پرا كانە زىپ.
 (۲) [Colloq.] بۇمبا تىنكى نۇرۇشا خىرۇبىر تىكى نۇرۇشا بەختەمورى.
Bonapartism (bō'na-pār'tiz'm), n. (۱) لاپەنگىرى بىرۇباۋىر.
 فەرماتىرەپىس ئاپلېۋىن پۇناپارت. (۲) بىرۇباۋىر پۇناپارتى فەرماتىرەپىس
 نۇردار يا دىكتاتور.

-Bonapartist (n.)
bonbon (bon'bon'), n. جۇزىكە لە نوقۇل (گەلنىك چار ئاۋەكەى شىلەى
 تىدايە).
bond (bond), n. (۱) بەندا پەيۋەندا پەيۋەست باستەرا پېيەست.
 (۲) (Pl.) پېۋەند. (۳) بەندىتى خراھە بەندىخانەرە دەستەبەرى.
 (۴) پەيۋەندى (پەيمان، خۇشەرىستى). (۵) پەيمان پۇنگەرتىن.
 (۶) پېۋىستى سەرشان ئىركى سەرشان.
 (۷) لىكىنەرا پېۋەندوسىنەرا پېۋەبەست (گەرەن، جەرى، قەزىپ، زىچى).
 (۸) كاغەزى قايم. (۹) پېۋەلكىنەرى ئەتۆم.
 (۱۰) گەلدانەرە شتومەكى لە دەرەۋە فېزىراۋ لە گورمىرگا ھەتا باجى گورمىرگى
 لەسەر دەدرىت. (۱۱) قەرالەى دارايى.
 (۱۲) (۱) دەستەبەرى (ب) دەستەبەرا كەپل. (ج) بارمە (بۇ دەستەبەرى).
 (۱۳) تېپەلكىشاشى خىشت يا خىشت و دار بۇ قايمى (خانۇوسازى).
 (۱) پېۋەلكاندىن پېۋەندوساندىن لىكىدان بەتۋەندى پېكەرەبەستى يا لەمبىم
 كورن: يەك پېنگرتىن كورن بە يەك پارچە. (۲) بەستەنەرە كەلەپچەكەرتىن.
 (۳) دەستەبەرى كورن. (۴) گەلدانەرە يا دەست بەسەردا كورتنى شتومەك لە
 گورمىرگا ھەتا باجى گورمىرگى لەسەر دەدرىت.
 (۵) خىشتە پەندەنەرە دانان بە پارمە.
 (۶) دەرگورنى بىوانامەى دارايى و فېزۇشتى.
 (۷) تېپەلكىشاشى خىشت يا خىشت و دار بۇ قايمى (خانۇوسازى).
 پەنگرتىن بۇون بە يەك پارچە بۇون بە يەك.
v.l.

-bondable (adj.)
bond (bond), n. [Obs.] بەندا كۆپلە
adj. بەندگراۋ بەندا دەستەبەرى.
bondage (bon'dij), n. (۱) بەندا يەتتى: بەندەگى.
 (۲) دەستەبەرى: ژۇرەستىتى: ملگەچى.
bonded (bon'did), adj. (۱) بارمەتى ھەبە: بارمەتى بۇ دانراۋە.
 (۲) گەلدراۋەتەرە يا دەستى بەسەردا كېرەلە گورمىرگ ھەتا باجى گورمىرگى
 لەسەر دەدرىت (- merchandise).
bonded warehouse, ھەماری گورمىرگ (كە شتى تىدا گل دەدرىتەرە،
 ھەتا باجى گورمىرگى لەسەر دەدرىت).
bondholder (bond'hōl'dēr), n. قەرالەدارا خاۋەن قەرالەى دارايى.
bondmaid (bond'māid), n. كەنيزەك: بەندەكارمەر (كچ، ژن).
bondman (bond'mən), n. (۱) مەسكىن
 (۲) [Archaic] بەندا كۆپلە.
bond paper, جۇزىكە لە كاغەزى سېپى ناياب.
bond-servant (bond'sūr'vent), n. Also bond servant, (۱)

bonny, bonnie

نۇكەرى بۇكارمەر. (۲) بەندا كۆپلە.
bondsman (bondz'mən, bonz'mən), n. bondman (۱)
 دەستەبەرا كەپل.
bondswoman (bond'woom'ən), n. ژەبەندا كەنيزەك.
bone (bōn), n. (۱) ئىسگان: ئىسكە.
 (۲) (Pl.) ئىسكە: ئىسكەندە: چوارچىۋەى لەش. (۳) (Pl.) لەش: لاشە.
 (۴) ماددەمەكى ۋەكە ئىسگان. (۵) شتى لە ئىسگان سەرسوۋستىراۋ.
 (۶) [Colloq.] زار (تولە، دۇمبەنە).
 (۷) [Slang] قوتابى كۇششەكەر.
v.l. (۱) ئىسگان لىكىرەنەرە: (to ~ a chicken, fish, etc.).
 (۲) جىلۋىرەك پەق كورن (بە ئىسگانى نەمەنگە).
 (۳) زەرى بەھىزىكەرتىن (بە ئىسگانى سوتتاۋ).
v.l. [Slang], (~ up), زۇر كۇشش كورن (قوتابى).
feel in one's bones, ۋا ھەستەكورن: دىلنابۇون بەمىن بۇنى بەلگەمەك.
have a bone to pick with (someone), بەلگەمەبۇون بۇ دەستاللى،
 شەپ، يا سكالۇكەرتىن.
make no bones about, [Colloq.] لازى ئۇ نەبۇون: ئەشارەنەرە
 بە ئاشكرا دان پىئانان: پىن شەرم نەبۇون.
to the bone, بەتەۋاۋى: تەۋاۋ: يەكچار.
bone ash, خۇلەمىشى ئىسگان.
boneblack (bōn'blak'), n. Also bone black, بۇيەى پەشى
 ئىسگان (لە سوتتاندىن ئىسگان لە جىنگەى ھەراپەدا پەيدا دەپىت).
bone china, كاشى سەرسوۋستىراۋ لە گۇرۇ خۇلەمىشى ئىسگان.
boned (bōnd), adj. (۱) خاۋەن جۇرە ئىسگانى تاپەتتى:
 (brittle- ~)
 (۲) ئىسگان ئۇ دەدرىتەرە: (a ~ chicken).
 (۳) پارچە ئىسگانى نەمەنگ تىخراۋ.
bonedry (bōn'drī'), adj. ۋوشلەرەپىرگا: زۇر ۋوشك.
bonehead (bōn'hed'), n. [Slang], كەسپىكى بىن مېشك.
boneless (bōn'lis), adj. بىن ئىسگان: ئىسگان ئۇ دەدرىتەرە.
bone meal, ئاردى ئىسگان (بۇ خۇراكى ئازەل زەرى بەھىزىكەرتىن)
 ئىسگانى ھارداۋ.
bone of contention, ھۇى ئاۋۇكى يا مەشتەم.
boner (bōn'ēr), n. [Slang], ھەلمەمەكى خراپ: ھەلمەمەكى كەرانە.
boneset (bōn'set'), n. پوۋەكىكە لە دەمرانى ئارقى كورنەرە
 دەمرانى بەھىزىدا بەكارەيت.
bonesetter (bōn'set'ēr), n. ئىسگانى شكارو لەجىن چوۋ گەرەۋە.
bonfire (bon'fir'), n. ئاگرەخۇشە.
bongo drums, جۇوتە تەپلى پېكەرەبەستراۋى بە دەست لىدراۋ.
bonhomie, bonhommeie (bon'ə-mē'), n. پوۋخۇشى:
 ئاسكى پەۋۋوش.
boniface (bon'ə-fās'), n. خاۋەن چىشتەنە، مېۋانخانە، يا يانەى
 شەپ.
bonito (bō-nē'tō), n. جۇرە ماسى يەكى دەرايى يە.
bonnet (bon'it), n. (۱) كۆۋى بىن قەراغ (بەتا يەتتى ئوسكوتەندەى).
 (۲) كۆۋىكى لەشلى ئۇو مەدالە بە شىرتىكى ژۇر چەنەكە قايم دەكرىت
 (۳) كۆۋى پەراۋى (ھى ھىندىيە نەمەرىكارى يەكان).
 (۴) كۆۋە يا بۇنىتى ئوتومبىل. (۵) كۆۋى سەر لولەى زۇيا.
 (۶) [Colloq.] ھەمۇو جۇرە كۆۋ يا شەپقەمەكى ژانەيە.
 (۷) پارچەمەك جانفاسە لە دامىنى بايەرانى كەشتى با دەدرىت.
v.l. كۆۋ لەسەر كورن: كۆۋ كورنە سەرا داپۇشەن بە شىتىكى ۋەك كۆۋ.
bonny, bonnie (bon'i), adj. (۱) جۋان: شۇخ: قۇز.
 (۲) تەندروست: بەھىزىو تەندروست و چاك.
 (۳) پوۋخۇش. (۴) باش: چاك.
-bonnily (adv.); bonniness (n.)

bontebok (bon'tə-bok), n. ناسکینکی خوارووی نهقریقایه پهلای سپی به نارچمران و کهلاییه پهلای.
bonus (bō'nus), n. (۱) بهخشیش؛ زیاده بهخشیش. (۲) دهسکورت یا قازانجی زیاده.
 (۳) نهو مزهیه که کۆمپانیایهک دهیدات به میری بۆ پاس پیدانی.
 (۴) بهخشیشی درلو به نلفسرو سهاریزی خانهنشین کراو.
bony (bōn'i), adj. (۱) نینسقا؛ له نینسقا چوو؛ وهک نینسقا.
 (۲) نینسقاناری؛ نینسقا ژۆ.
 (۳) نینسقا بهدمروه؛ نینسقا گهروه و دیار.
 (۴) رهقهله؛ لهپ؛ پوکاوه.

-boniness (n.).
bonze (bonz), n. قهلهندهرنکی بوودی یا بائی یا چیئی.
boo (bō), interj. & n. هوهوا.
 v.i. هوهواکشان.
 v.t. هوهوا ئی کیشان؛ فیکه بۆ لیدان.
boob (bōob), n. [Slang]. کسینکی بئ مینشکی که؛
 کسینکی ساویلکهی بئ ناگا.
boob (bōob), n. [Slang]. مەمک.
boobo (bōob), n. مهلهیمکی کمرانه.
booby (bōob'i), n. (۱) کسینکی بئ مینشک یا کوردن.
 (۲) [Vulgar] مەمک. (۳) کهروهله؛ بالندهیمکی دهریایی کهروهیه چاوهکانی
 له نزیك بئ دهنوکییهوهیمتی. (۴) قهلبترین پاریکری مهلهماییهک.

booby hatch, (۱) دهراگی عماری کهشتی.
 (۲) شیتخانه؛ نهخوشخانهی شیتان.
booby prize, بهخشیشینکی هنج و پیووج لهرووی کالتمه دهنریت به
 قهلبترین پاریکری مهلهماییهک.
booby trap, (۱) داو؛ تله؛ تلهی بئ ناگایان.
 (۲) سین یا تهقهمنزیهکه وهک تله دهنریتهمه بۆ کسانیی بئ ناگا که به خویاندای
 دهیمتهقینتمهوه.

boodle (bōod'l), n. [Slang]. (۱) جهماوهر؛ کۆمهله خهک.
 (۲) پارهی قطب. (۳) بهرتیل.
 (۴) تالانی؛ شتی لزاو.
boohoo (bōohoo), v.i. به کول گریان؛ به دهنگی بهرز گریان
 گریانی به کول.

book (book), n. (۱) پهتوک؛ کتیب. (۲) پهراو؛ دهفتەر.
 (۳) بهرگ (پهتوک، داستان)؛ بهش.
 (۴) پهراوی بئ هیل، هیلدار، یا ئیستیماره: (an account -).
 (۵) تۆماری ژمیریاری.
 (۶) بایسه که بۆ لیکولیمهوه بشیت: (the - of life).
 (۷) بهسته (تکت، پوول)؛ پاکهت: (a - of stamps, tickets, etc.).
 (۸) کۆمهلیک پهیرهوه و دهستور: (He runs the company by the -).
 (۹) لیستهی گرهو (پینشیرکنی نەسب).
 (۱۰) پینر (باری کاغزی "بریج").
 v.t. (۱) نووسین؛ تۆمارکردن؛ لیستهکردن.
 (۲) پینشکی جیکهگرتن؛ قورخ کردن: (to ~ tickets, seats, etc.).
 (۳) پینشکی گرتن: (to ~ a speaker, entertainer, etc.).
 (۴) تۆمارکردن، تاوانی گومانبارنه که لایهن بۆلیسهوه.

adj.
bring to book, (۱) لپهرسینهوه؛ بهرپرسیارکردن.
 (۲) سهرزهنش کردن.
by the book, بهگونهری پهیرهوه و دهستور؛ بهبن لادان له پهیرهوه:
 (to do something by the book)
close the books, (۱) حساب داخستن.
 (۲) دواپی بئ هینان: (We closed the books on that subject.)
in one's book, له پای کسینکدا؛ به پای شو:

(In my book, she is a worthless woman.)

keep books, حساب پارگرتن؛ تۆمارکردن و پارگرتن حسابات.
know like a book, زۆر باش ناسین؛ شارمهزابوون.
on the books, (۱) تۆمارکراو. (۲) لیستهکراو.
the Book, لینجیل.
the book, [Colloq.], کۆمهله بیرهوه و پهیرهوه پهلای بۆمه پینکراو.
bookbinder (book'bin'dēr), n. بهرگ، تیگری پهتوک؛
 شیرازمهیند.

bookbindery (book'bin'dēr-i), n. کارگی شیرازمهیندی؛
 کارگی بهرگ تیگرتی پهتوک.

bookcase (book'kāś), n. مۆلاب یا رهلهی پهتوک.
book club, (۱) پهتوکگی ئهاندان.
 (۲) یانهی پهتوکی ئهاندان؛ یانهیمکه پهتوک به همران دهفرۆشیت بهر
 کسانهی همرساله ژمارهیمکی ئایهتی پهتوک دهکن.

book end, پالپشتی پهتوک (که دهنریته پال ئهسسهرو ئهوسهری بیزه
 پهتوکی سه رهلهیمک).

bookie (book'i), n. [Slang]. دهلالی گرهو (پینشیرکنی نەسب).
booking (book'ing), n. به کری گرتن و قورخ کردن (بۆ هوان،
 خۆنواندن ... هتد).

bookish (book'ish), adj. (۱) تایهیمتی به پهتوک.
 (۲) ژۆر جهزهر له پهتوک خویندنمهوه.
 (۳) تمنا شتی ناو پهتوک زان؛ له شتی ناو پهتوک زیاتر هیچ نهزان.
 (۴) ووشک (موژ).

book jacket, چاکهتی پهتوک (که به بهر بهرگی پهتوکمهوه و
 پهنگاوهنگه و دهتوانریت لوی بهگرتهمهوه).

bookkeeper (book'kēp'ēr), n. دهفتەرگرا؛ دهفتەردار.
bookkeeping (book'kēp'ing), n. دهفتەرگری؛ دهفتەرگرتن؛
 دهفتەرداری.

book learning, زانن و شارمهزایی له پهتوکمهوه و هرگراو نهک له
 نهروونی ژیاومهوه.

-book-learned (adj.).
booklet (book'lit), n. تاملکه؛ پهتوکی بچووک.

booklore (book'lōr, book'lōr), n. = book learning.
book louse, چانهوهری پهتوک و کاغذ خۆر.
bookmaker (book'māk'ēr), n. (۱) پهتوک بزگر، لهچاپهر،
 بلاوکمهوه، یا بهرگ تیگر. (۲) دهلالی گرهو (پینشیرکنی نەسب).
bookman (book'mən), n. (۱) پهتوک خۆنهرمهوه؛ قوتابی؛ زان.
 (۲) پهتوک فروش.

bookmark (book'märk), n. پهتوک نیشانهکر؛ ههشیتیک که
 بهخزیته نۆوان دور پهیرهوه بۆ نیشانهکردن.

book matches, قوتوه شقارته.
bookmobile (book'mə-bēl'), n. پهتوکخانهی گهزۆک.

bookplate (book'plāt'), n. یافته یا پارچه کاغزیکه ناوونیشایی
 خاوهن پهتوکی لهسهر دهنوسریت و دهنریت به دیوی ناومهوه
 پهتوکمهوه.

bookrack (book'rak'), n. (۱) رهلهی پهتوک.
 (۲) چوارچینهی پهتوک (بۆ لهسهر دانانی بهکراوهیی و خۆنندنمهوه).

book review, پهتوک مهلهسهنگان؛ پهتوک شهمن و کهرگرتن.
bookseller (book'sel'ēr), n. پهتوک فروش.
bookshelf (book'shelf'), n. رهلهی پهتوک.
bookstack (book'stak'), n. دهسته رهلهی پهتوک (پهتوکخانه).
bookstall (book'stōl'), n. فروشگاهی پهتوک (لهسهر شهقامو
 ئیستگی شهمندهههردا)؛ قهلهزی پهتوک فروشتن.

bookstand (book'stand'), n. (۱) bookstall
 (۲) bookrack

bookstore (book'stɔr, book'stɔr), *n.* فروشگاهی پرتوگانه؛ فروشگاهی پرتوگانه و شتورمه‌کی نویسن

book value, نرخ به‌پن‌ی ده‌فتمی حسابات (به‌تایبیتی می‌ده‌گایمکی بازگاشی که له‌وانیه جیابیت له‌نرخ‌ی راسته‌قیته‌ی).

bookwork (book'wɜrk), *n.* پرتوگ‌خوندن‌نوموه‌گوشش‌کردن؛ خوندن‌نوموه‌هول‌دان

bookworm (book'wɜrm), *n.* (۱) موزانه‌ی پرتوگوه؛ (۲) خویندنی له‌راه‌بدمره‌گسینک‌که‌زور‌ده‌خونیت‌نوموه‌دمنگ‌دان‌نوموه‌توپ، تله‌نگ؛ گرمه‌هاتن

boom (bōom), *v. & n.* لیدان؛ پیشاندان به‌دمنگ: (The clock ~ed the hour.)

v. & n. (۱) گرمه (توپ، همورتریشقه)؛ (۲) ده‌نگی خویندنی همدنیک‌گیاندان (بوق)؛ (۳) ستورشی بایوانی کمشتی با؛ (۴) بانس نامیزی بمرکزهموه؛ (۵) به‌صفتی سم‌پوباریک‌بز‌گوزکردن‌نوموه‌ی‌دارو‌ده‌ستکه‌له‌کاشی‌گواست‌نوموه‌یدا‌به‌پوباره‌ک‌دا؛ (ب) مزلگی‌شم‌دارو‌دمستکه‌ی‌بایوان‌کردن‌نوموه

v. & n. (۱) به‌له‌ل‌نخوین‌به‌کردن‌نوموه‌ی‌بایوانه‌کانی‌بم‌تواوی؛ (۲) (along ~)، خیرا‌پزیشتی‌کمشتی‌با؛ (۳) خیرا‌پزیشتی‌به‌گورج‌وگولی‌پزیشتی؛ پهرسه‌ندن؛ گشمکردن؛ برمو‌سندن

boom (bōom), *v. & n.* (Business -ed.)

v. & n. (۱) پهره‌پن‌سندن؛ برمو‌پن‌سندن؛ گشمه‌پیکردن؛ (The war ~ed the aircraft industry.)

(۲) پالیشتی‌کردن؛ پشتگیری‌کردن؛ بره‌پیدان؛ (They ~ed him for mayor.)

n. پهرسه‌ندن‌ی‌بازگانی‌و‌کارو‌کاسبی‌و‌باری‌زمان؛ سمرده‌میکی‌ومها

adj. تایبیتی‌به‌پهرسه‌ندن‌ی‌بازگانی‌و‌کارو‌کاسبی

boomerang (bōom'er-əŋ), *n.* (۱) داریکی‌جه‌ماویه‌کاتیک‌که‌ده‌ماویزیت‌ده‌گه‌پن‌نوموه‌ب‌ز‌ای‌شم‌ک‌سه‌ی‌که‌هاویشتوریه‌تی‌(هاور‌آتی‌پیه‌سره‌تاری‌بم‌کانی‌نوستور‌لیا‌وه‌ک‌چک‌بم‌کاری‌ده‌هینن)؛ (۲) کردن‌نوموه‌یکه‌که‌به‌زبان‌ده‌گه‌پن‌نوموه‌ب‌ز‌خواه‌نه‌ک‌هی

v. & n. (His criticisms ~ed.) به‌زبان‌گه‌رانومه‌ب‌ز‌نوموه‌ی‌بم‌کاری‌ده‌هینن؛ (۳) به‌مره‌خیزوب‌ره‌ک‌ت‌به‌خشیش

boon (bōon), *n.* (Archaic.) خواست؛ داوا؛ تکا؛ داخوازی

boon (bōon), *adj.* (Archaic & Poetic.) به‌خشنده؛ دن‌نوموه؛ دمست‌ودل‌تیر (۲) پوو‌خوش؛ دم‌به‌پیکه‌ن (a ~ companion)

(۱) چرستان؛ بیشه‌لان؛ (۲) شوینی‌دورو‌له‌ناوایی؛ شوینی‌چه‌په؛ دهشت‌وبم‌لا‌دی

boondoggle (bōon'dɔg'əl, bōon'dɔg'əl), *v. & n.* کات‌به‌فیژدان

به‌کاری‌هیج‌وپوو‌چهره

n. کاری‌هیج‌وپوو‌چ؛ نیسی‌بن‌بایه‌خ

boor (boor), *n.* (۱) مسکین؛ وم‌زیر؛ کشتکار؛ لاد‌نی‌بی؛ (۲) کم‌سینگی‌نم‌زان‌و‌قسمره‌ق‌و‌بن‌نم‌زاکت؛ کم‌سینگی‌گه‌رتی

boorish (boor'ish), *adj.* بن‌نم‌زاکت؛ گه‌رتی؛ قسمره‌ق؛ نم‌زان

boost (bōost), *v. & n.* [Colloq.] به‌بزرگ‌نوموه؛ همل‌پین

(۲) زیادکردن؛ به‌بزرگ‌نوموه (نرخ): (They ~ed prices.)

(۳) زیادکردن (تعویضی‌کاره‌با)؛ (۴) بره‌پیدان (مروءة، نه‌خشه، شت)؛ پالیشتی‌کردن؛ بوور‌اندن‌نوموه؛ سرخس‌تن؛ (to ~ a person, a plan, the economy, etc.)

n. [Colloq.] (۱) پال؛ پال‌پنوموه‌نان؛ به‌بزرگ‌نوموه؛ همل‌پین؛ (۲) زیاده؛ زیادکردن؛ (a ~ in prices)؛ (۳) یارم‌تی؛ پشتگیری؛ هاندان؛ بوور‌ان‌نوموه؛ (She needed a ~ ; Your support has given me a big ~ .)

booster (bōos'tēr), *n.* [Colloq.] (۱) پشتگیری‌کم؛ یارم‌تیدم؛ (۲) نامیزی‌به‌بزرگ‌کردن؛ (۳) ده‌نگ‌گورمه‌گه‌ر (رادین)؛ (۴) نامیزی‌به‌بزرگ‌کردن‌و‌چاک‌کردن‌و‌وم‌گرتنی‌بهرنامه‌ی‌تله‌فزیون

(۵) نامیزی‌به‌بزرگ‌کردن‌یا‌هاویشتنی‌کمشتی‌تاسمانی؛ (۶) کولتان‌یا‌ده‌زی‌دوروم (ب‌بهرمه‌لستی‌نه‌خوشی).

booster cable, = jumper cable.

booster shot, کولتان‌یا‌ده‌زی‌دوروم (ب‌بهرمه‌لستی‌نه‌خوشی).

boot (bōot), *n.* (۱) جزمه؛ چه‌کمه؛ پؤستال؛ پئلاو؛ (۲) سنوقی‌نوتومییل (ب‌ز‌شت‌همل‌گرتن)؛ (۳) نامیزی‌تازاردان (له‌شیوه‌ی‌جزمه‌دایه‌ب‌ز‌گوشینی‌پن)؛ (۴) سمرجلی‌پاریزهر (ب‌ز‌لیفوی‌نوتومییلی‌سمره‌تال)؛ (۵) شق؛ له‌قه؛ (۶) [Slang] سمرباری‌تازم‌گراو (هیزی‌ده‌ریایی)؛ (۷) جزمه‌له‌پن‌گرتن؛ پئلاو‌له‌پن‌گرتن؛ (۸) تازاردان‌به‌نامیزیکی‌وه‌ک‌جزمه؛ (۹) [Slang] ده‌کردن (له‌کار‌یا‌شوینیک)؛ (۱۰) ب‌ز‌گومان؛ مسؤگمه؛ (۱۱) دمرکران (له‌کار)؛ (۱۲) دمرکردن (له‌کار)؛ (۱۳) پئلاو‌لست‌نوموه؛ قوندن‌مه‌ماچ‌کردن؛ (۱۴) چاره؛ سوود؛ کمک؛ (۱۵) سمره‌پای‌نوموه‌یش؛ زیاد‌لوم‌یش؛ جکه‌لوم‌یش؛ (۱۶) بو‌یا‌چمی (پئلاو)؛ (۱۷) قور‌دور‌گای‌مشتی‌تازه‌سمریاز؛ (۱۸) جزمه‌له‌پن؛ (۱۹) شق‌تیه‌ل‌راو؛ (۲۰) [Slang] له‌کار‌ده‌رک‌راو؛ لیخ‌راو؛ (۲۱) جزمه‌ی‌کورت (هی‌ژنو‌من‌دال)؛ (۲۲) پئلاوی‌چن‌راوی‌من‌دال؛ (۲۳) قه‌قه‌زه‌یکه‌کاتی‌به‌ب‌ز‌شت‌فروشتن؛ له‌تاو‌بازار‌دا‌یا‌لسم‌شم‌قام؛ فروش‌گایمکی‌ب‌چک‌وله‌ی‌کاتی؛ دور‌کان‌و‌چکه؛ (۲۴) قه‌قه‌زه‌ی‌دمنگ‌دان؛ (۲۵) قه‌قه‌زه‌ی‌پاسوان؛ ژور‌و‌چکه‌ی‌پاسوانان؛ (ب) قه‌قه‌زه‌ی‌تله‌فون‌و‌شتی‌وم‌های‌تر؛ (۲۶) میزیک‌ده‌ور‌گرای‌چیش‌خان‌ه‌جزمه‌دان‌کن (نامی)؛ (۲۷) دور‌س‌کردن‌و‌فروشتنی‌هم‌رق‌و‌م‌هی‌به‌قاچاخ

adj. (۱) به‌قاچاخ‌دور‌س‌کردن‌و‌فروشرای (هم‌رق، مه‌ی)؛ (۲) تایبیتی‌به‌خوار‌نوموه‌ی‌به‌قاچاخ‌دور‌س‌کردن‌و‌فروشرای

n. مه‌ی‌و‌خوار‌نوموه‌ی‌تری‌به‌قاچاخ‌دور‌س‌کردن‌و‌فروشرای

bootlegger (bōot'leg'ər), *n.* قاچاقچی‌خوار‌نوموه‌ی‌سرخ‌وشکم؛ دور‌س‌کردن‌و‌فروشرای‌هم‌رق‌به‌قاچاخ

bootless (bōot'lis), *adj.* ب‌ن‌کله؛ ب‌ن‌سوود

bootlick (bōot'lik), *v. & n.* [Slang] پئلاو‌لست‌نوموه‌یا‌ماچ‌کردن؛ مه‌ریایی‌کردن

-bootlicker (*n.*)

boots (bōots), *n.* [British] به‌مرده‌ستی‌میوان‌خانه (به‌تایبیتی‌بو‌یا‌چمی‌پئلاو)؛ قالبی‌پئلاو (ب‌ز‌رگرتن‌یا‌راست‌کردن‌نوموه‌ی)؛ (۱) تالانی‌جه‌نگ؛ (۲) تالانی؛ شتی‌درواز‌یا‌سمند‌راو؛ (۳) ده‌س‌کوتیک‌ی‌بم‌نرخ؛ خلات؛ مسعت‌بوون؛ زور‌خوار‌نوموه؛ (۴) مه‌ی؛ هم‌رق؛ خوار‌نوموه‌ی‌سرخ‌وشکم؛ (۵) ناهنگی‌خوار‌نوموه

-boozer (*n.*); boozey (*adj.*)

bop (bop), *v. & n.* [Slang] مست‌کوله‌لیدان؛ لیدان؛ پیاکیشان

n. [Slang] مست‌کوله؛ لیدان؛ پیاکیشانیک

bop (bop), *n.* جوریکه‌له‌موسیقی‌"جاز"

boracic (bō-ras'ik), *adj.* = boric.

borage

borage (būr'ij, bōr'ij, bor'ij), *n.* پودونکی گول شینی گهلا
 توکته (همدیک جار دمکرتنه زه لاتوره)
borate (bōr'āt, bō'rāt), *n.* خوئی ترشی بوزیک
v.t. خوئی ترشی بوزیک لیدان یا تیکه لؤکرون
borax (bōr'aks, bō'raks), *n.* بوزیکس: مادیمیکی سچی کویستاله
Bordeaux (bōr-dō'), *n.* شهرابی "بوزق" ی فهرمنسی
bordel (bōr'dēl), *n.* = bordello.
bordello (bōr-del'ō), *n.* لهجیخانه
border (bōr'dēr), *n.* (۱) سنوور (۲) قراغ! پراویزا لا
 (۳) لهریمیکی باریکی گولدانه په قراغ باخچیهک یا پارویکدا.
v.t. (۱) سنوور بۇ دانان! سنوور بۇ کردن. (۲) دورمدان! بوون به سنوور بوی.
adj. قابیعتی به سنوور! هی نژیک منوور! هی سنوور.
border on (or upon), (۱) هاروسنووور بوون! په تمینشتمه بوون:
 (۲) لیکچوون! لیککردن! وک یک و ابوون:
 (an act that borders on heroism, insanity, etc.)
borderer (bōr'dēr-ēr), *n.* سنوورنشین
borderland (bōr'dēr-land), *n.* (۱) زهوی سهر سنوور! سنوور!
 زهوی سنوور (۲) باریک یا جینگهیمیکی نه پراوه یا به لایمکدا نکه مروتو.
borderline (bōr'dēr-līn), *n.* Also border line, سنوور
adj. (۱) لاهسر سنوور! سهرسنووری
 (۲) نه پراوه! به لایمکدا نکه مروتو! لغنیوان دوو شت. بار. یا پلغدايه:
 (a ~ grade, student, etc.)
bore (bōr, bōr), *v.t.* (۱) کون کردن (به درهوشه)! سمین.
 (۲) هملکه نندن و کون تیکردن (کون، توئیل)! برون.
 (۳) خوکردن بمنار جهموهرتیکدا! دپ به جهاموهرتیک دانو ریگه بۇ خو کردنموره.
v.t. (۱) کونکردن! کون تیکردن! کوناوند مروتو.
 (۲) کون کران! کون تیکران! کون بوون. (۳) بهرمو پیشموره چون.
 (۱) کون (که به درهوشه و شتی ومها بکریخت): (۲) کون (بوی، لونه، تلمنگ).
 (۳) تیره کی کونه لوولیمیکی ومها. (۴) نامیزی کونکر (درهوشه).
bore (bōr, bōr), *v.t.* بین تاقهت کردن (لهبیر ووشکی و ناخوشی و
 یک تاوانزی و قسه ی بین تام): (He -s me.; His stories ~ me.)
 گهسیک یا شتیکی بین تاقهت کمر (لهبیر ووشکی و ناخوشی و یک تاوانزی و
 قسه ی بین تام): (He is a ~.)
bore (bōr, bōr), *n.* شه پوئلیکی زلی همینز (له پوبارو زندا).
bore (bōr, bōr), *past tense of bear.*
boreal (bōr'i-al, bō'ri-al), *adj.* (۱) باکووری
 (۲) تاییهتی به پای باکوور.
Boreas (bōr'i-əs, bō'ri-əs), *n.* (۱) خودای پای باکوور (لهلسانه ی
 یونانی). (۲) پای باکوور.
boredom (bōr'dəm, bō'r'dəm), *n.* بین تاقهتی (به هزی بینکاری یا
 ووشکی و ناخوشی کاروباری زیانموره).
borer (bōr'ēr, bō'r'ēr), *n.* (۱) نامیزی کونکر.
 (۲) کرمی کونکره میومره.
boric acid, ترشی بوزیک.
boring (bōr'ing, bō'r'ing), *n.* (۱) کونکردن (وک به درهوشه).
 (۲) کون (که بهم جزیره بکریخت). (۳) (pl.) تماش و ناردمشارو تلمزم که
 له دارو دیوار کونکردنموره پهیدا نمینت.
boring (bōr'ing, bō'r'ing), *adj.* ووشک! ناخوش! بین تاقهت کمر (شت).
 شوین، مرؤه: (a ~ person, class, lecture, film, place, etc.)
born (bōrn), *past participle of bear.*
adj. (۱) له دایکبوو
 (۲) زگماکی! به زگماکی: (a ~ artist, leader, writer, etc.)
borne (bōrn), *past participle of bear.* هملکردن.
boron (bō'ron, bō'r'on), *n.* بوزون: توخمیکی کیمیایی ناکانزاییه.

botanical garden

borough (būr'ō), *n.* (۱) شاریکی سهر به خوی له مریکا.
 (۲) گهرمیکی شاری "نیویورک" کهرک.
 (۳) شاریکی سهر به خوی نینگلتره.
 (ب) شاریکه که نوینمریک یا زباتر دمینویت بۇ پهرمانی شینگلتره.
borrow (bor'ō, bōr'ō), *v.t. & v.i.* (۱) خواست! قهرز کردن!
 (May I ~ your dictionary? ; به لهمانت و مروتو:
 I ~ed some money from him.)
 (۲) کردن به هی خو! ئی دزون: (He ~ed my theory.)
 (۳) خواستی (لیدهر کردن له ژموره).
 (۱) دستمبیری (۲) دستمبیر.
n. [Obs.],
-borrower (n.),
borsch (bōrsh), *n.* شوربای چهره مندی روسی.
borscht (bōrsh), *n.* = borsch.
bort (bōrt), *n.* لهلماسی برین! لهلماسیکی په شوکیه.
bortz (bōrts), *n.* = bort.
borzoi (bōr'zoi), *n.* جزوه سمگیکی گهرمی سهر باریکی لاق درؤی
 تورک نهره.
boscage (bos'kij), *n.* دارو دهرمن! بیشه! چرانی.
bosh (bosh), *n. & Interj.* [Colloq.]. بوش! قسه ی بوش! قسه ی لژی.
bosk (bosk), *n.* = boscage.
boskage (bos'kij), *n.* = boscage.
bosky (bos'ki), *adj.* (۱) دارو دهرمنوای. (۲) سنجیر! سنجیروای.
bo's'n (bō's'n), *n.* = boatswain.
bosom (booz'am, bōō'zam), *n.* (۱) سنگ! سینه. (۲) ممد.
 (۳) سینو و ممد! باخل. (۴) سنگی کراس و چاکت.
 (۵) نارچهرکه: (the ~ of one's family).
v.t. (۱) باوش کردن! به سنگموره نان! باوش پیاکردن.
 (۲) شاردنموره! له ملی خوئا شاردنموره.
adj. (۱) تاییهتی به سنگ! سینمی! سینو و ممدی.
 (۲) خو شریست! گیانی به گیانی: (a ~ friend).
boss (bōs, bos), *n.* [Colloq.], (۱) سرکار! سرگهرموره! سرؤه.
 (۲) سرؤیکی حیزب یا کزیملمیمیکی پامیاری.
v.t. [Colloq.], (۱) هرهان به سردا کردن! سرکاری کردن.
adj. [Colloq.], سرؤه! سرگهرموره.
boss (bōs, bos), *n.* (۱) ترهقه یا دوگمی سمر لطلان.
 (۲) چوکلای دمردیوایی شتیکی پازاره. (۳) بهشی گهرمه یا فراوانی لوولیمه.
v.t. به دوگمی ترهقه پازاندنموره.
boss (bos, bōs), *n.* مانگا! گوئیمه.
bossy (bōs'i, bos'i), *adj.* همزگر له فرمان به سردا کردن!
 به (مهریوئنگ! نیره! کله).
-bossily (adv.); **bossiness** (n.),
bossy (bōs'i, bos'i), *adj.* به دوگمی ترهقه پازاره.
bossy (bos'i, bōs'i), *n.* مانگا! گوئیمه.
boston (bōs't'n, bos't'n), *n.* (۱) جزوئیکه له یاری کاغز.
 (۲) جزوئیکه له سمای "واتز".
Boston bull, = Boston terrier.
Boston terrier, جزوه سمگیکی پهرمی تووک کورنی پیست صافه.
bosun (bōs'n), *n.* = boatswain.
botanic (bə-tan'ik), *adj.* = botanical.
botanical (bə-tan'i-k'l), *adj.* (۱) پودونکی! تاییهتی به پودوه.
 (۲) تاییهتی به زانستی پودوه! تاییهتی به پودونکی.
 (۳) تاییهتی به دهرمانی له پودوه دهرمینوای.
n. دهرمانیکه له توئکل و پمکی پودوه دمکریتموره.
-botanically (adv.).
botanical garden, باخچهی گولو پودوه! گولستان.

botanist

botanist (bot'ə-nist), n. پوهنگناس؛ زانای پوهه.
botanize (bot'ə-nīz), v.t. (۱) پوهه کۆکردنوه بۆ لیکۆلینه‌میان. v.t. (۲) لیکۆلینه‌وه له پوهه.
 v.t. لیکۆلینه‌وه له پوهه (له شوونی خزیندا).
botany (bot'ə-ni), n. (۱) پوهه‌گزانی؛ زانستی پوهه. (۲) پوهه‌کی ناره‌یه‌ک (۳) ژبانی پوهه‌کنه‌ک یا توخمه پوهه‌کنه‌ک.
 (۴) په‌رتووکی پوهه‌گزانی.
botch (boch), v.t. (۱) به خرابی پینه‌کردن. (۲) به ناشیرنی و ناپه‌یک‌په‌یک و نشاره‌زایانه کردن: (to ~ a job). n. (۱) شتیکی خراب پینه‌کراو. (۲) کاریک‌ی به ناشیرنی و ناپه‌یک‌په‌یک کراو؛ کاریک‌ی تیک‌دراو.
botchy (boch'i), adj. به خرابی پینه‌کراو؛ به ناپه‌یک‌په‌یک کراو.
botfly (bot'fli), n. جانه‌وهریک‌ی بال‌داره‌ کرم‌که‌که‌ی ده‌بیت به‌ خۆره. به‌سەر مرزاو مهر و مال‌توهه. مهر و دوکیان؛ مهر و نو.
both (bōth), adj. & pron. (B- birds sang loudly, ~ were small.)
 conj. & adv. شه‌ه‌نده‌ی یه‌کتر؛ وه‌ک یه‌ک؛ - یه‌ش: (I am ~ tired and hungry.)
bother (both'er), v.t. (۱) په‌ستکردن؛ بی‌زار کردن؛ سه‌رکردن سه‌را؛ سه‌ره‌یشاندن: (He ~s me.; Don't ~ me, please!). (۲) سه‌ر لێ شینواندن؛ سه‌ر لێ تیک‌دان: (A big city ~s him.). (۳) گوێ پێدان و سه‌راق خواردن: (Don't ~!; She ~s too much about everything.)
 n. (۱) په‌ستی؛ هۆی په‌ستی؛ شتی په‌ستکردن؛ سه‌ره‌یش. (۲) که‌سبکی په‌ستکردن: (He is a ~.).
botheration (both'er-ā'shan), n. & interj. [Colloq.], =
 bother.
bothersome (both'er-səm), adj. په‌ستکردن؛ ناخۆش؛ زویرکردن.
bo tree, (۱) داره‌نه‌هه‌ریکی هیندی‌یه. (۲) [B- T-]: داری په‌مۆزی تایی "بوودی" یه.
botryoidal (bot'ri-oi'd'l), adj. Also botryoid, هینشویسی.
bottle (bot'l), n. (۱) قاپ؛ شووشه؛ بوتل. (۲) قاپه‌ک؛ په‌ر قاپه‌ک یا بوتل‌ه‌ک.
 v.t. (۱) کردنه‌ قاپه‌وه؛ کردنه‌ بوتله‌وه. (۲) (up ~) ، په‌نگ خوارده‌وه؛ په‌ست خوارده‌وه: (He ~d up his anger.)
 hit the bottle, [Slang], سه‌رکردنه‌ خوارده‌وه؛ هه‌رق یا سه‌ی زۆر خوارده‌وه.
 the bottle, هه‌رق؛ سه‌ی.
bottleneck (bot'l-nek), n. (۱) ملی قاپ؛ ملی شووشه. (۲) ته‌نگه‌ ره‌نگه؛ ته‌سکه‌ ره‌نگه. (۳) کۆسپ (له‌ په‌نی په‌شکه‌وتندا).
bottlenose (bot'l-nōz), n. به‌رازی ده‌ریا؛ جۆریکه‌ له‌ دۆله‌ین.
bottom (bot'am), n. (۱) بن؛ ژێر؛ قنگ: (the ~ of a barrel). (۲) بناغه؛ بنچینه. (۳) شوین قنگ (کورسی). (۴) بن (دوبار، ده‌ریا، گۆم): (the ~ of the ocean, pool, etc.). (۵) نزمه‌ زموی؛ نزمایی. (۶) بشی که‌شتی و به‌هه‌م؛ شه‌ به‌شه‌ی که‌شتی و به‌هه‌م که‌ له‌ ژێر ناوه‌ییه. (۷) که‌شتی. (۸) په‌گه‌ و په‌شه: (He wanted to get to the ~ of the problem.). (۹) کیش؛ تین؛ ووزه؛ گوێ؛ ده‌ره‌ردن. (۱۰) ناخ؛ کاناگ: (from the ~ of my heart). (۱۱) [Colloq.]: قنگ؛ گوویی قنگ.
 adj. (۱) له‌بنه‌وه؛ له‌ژێره‌وه؛ هی بنه‌وه. (۲) نزمترین؛ که‌مترین؛ دواترین؛ هه‌ره‌دوا. v.t. (۱) بن تیک‌گرتن (کورسی). (۲) تیکه‌به‌شتن.

bounce

(۲) (on ~; ~ upon) ، له‌سه‌ر بناغه‌ دانان؛ له‌سه‌ر دانان.
 (۱) که‌به‌شتنه‌ بنه‌که‌ی؛ له‌سه‌ر بنه‌که‌ی وه‌ستان، دانیشتن، یا گه‌سه‌نه‌وه. v.t. (۲) (on ~; ~ upon) ، له‌سه‌ر بناغه‌ دانان.
 له‌ په‌ستیدا؛ له‌ ده‌وه: (At bottom they are racist.)
 به‌ at the bottom of, هۆی په‌ستینه‌ بوون؛ هۆی سه‌ره‌کی بوون: (Their selfishness is at the bottom of the problem.)
 bet one's bottom dollar, [Slang], (۱) له‌سه‌ر دوا دۆلار گه‌وه‌کردن. (۲) ده‌لیایه‌بوون؛ هه‌ج گومان نه‌بوون.
 bottom out, که‌به‌شتنه‌ بشی بنه‌وه؛ که‌به‌شتنه‌ نزمترین په‌له: (The price of houses has bottomed out.)
 bottoms up! [Colloq.], هه‌موی نۆش که‌؛ هه‌موی قاپه‌که‌ به‌خۆره‌وه؛
 get to the bottom of, که‌به‌شتنه‌ په‌گه‌ و په‌شه (کیشه، مه‌سه‌له)؛ که‌به‌شتنه‌ بنه‌ج‌ویناوان.
bottomless (bot'am-lis), adj. بن‌بێ زۆر قوول؛ بن‌کۆتایی.
bottomless pit, مۆزه‌خ؛ جه‌نمه‌نهم.
bottomry (bot'am-ri), n. په‌مه‌یانه‌یکه‌ به‌گۆره‌ی خاوه‌ن که‌شتی‌یه‌که.
 که‌شتی‌یه‌که‌ی به‌ بارمه‌ ده‌به‌نیت بۆ شه‌ قه‌ره‌ی ده‌یکات بۆ چوونه‌ که‌شت (له‌گه‌ر که‌شتی‌یه‌که‌ نۆلوم پور شه‌؛ قه‌ره‌که‌ ده‌سه‌ره‌یه‌وه).
botulism (boch'ə-liz'm), n. ژه‌هراری بوونیکه‌ که‌له‌یک جار کوشنده‌یه‌ له‌ خواره‌مه‌نی باش هه‌له‌نگه‌یاری ناو قوتو یا بۆگه‌نه‌ره‌ تووشی موزا ده‌بیت (به‌تایبه‌تی گۆشت).
boudoir (bō'dwār, bō-dwār), n. ژووری تاپه‌به‌تی ئاره‌وت (بۆ دانیشتن، جل له‌به‌رکردن، یا نووستن).
bouffant (bō-fānt'), n. په‌وه‌ هه‌له‌ئاوساو (ته‌نوره).
bougainvillea (bō'gan-vil'i-ə), n. گوله‌ جه‌مه‌نه‌می؛ پوهه‌کنیکه‌ گۆل سوورو نالی پازنده‌وه‌یه.
bough (bou), n. لق؛ للی ده‌مخت (به‌تایبه‌تی هی گه‌وره).
bought (bōt), past tense and p.p. of buy. کراو.
 adj. کراو؛ خۆمالی نه‌یه: (He ~ed the gloves.)
boughten (bōt'n), adj. [Dial.], (۱) مۆم؛ قه‌لیه. (۲) تاپه‌ریکی په‌زیشتی باره‌که‌ ده‌مکرت به‌ کوشنیکه‌ له‌شه‌ا وه‌ک زێر کۆم بۆ ده‌ژینه‌وه‌ و دیاری کردنی نه‌خۆشی یا فراوان کردن.
bouillbaisse (bōil'ya-bās'), n. شووشای ماسی.
bouillon (bool'yon, bool-yon', bool'yən), n. گۆشتار.
bouillon cube, گۆل‌ویه‌ک گۆشتاری خه‌ست کراوه‌ی ووشت کراوه‌یه.
 ده‌مکرت ناو چینه‌توه‌ بۆ تام.
boulder (bōl'dēr), n. گه‌به‌ره‌؛ گه‌به‌ره‌؛ گه‌به‌ره.
boule (bō'lē), n. (۱) په‌ره‌ماتی یۆتانی کۆن. (۲) [B-], په‌ره‌ماتی یۆتانی.
boulevard (bool'ə-vārd', bō'lə-vārd'), n. شه‌می پان (به‌تایبه‌تی که‌ شه‌م په‌وه‌ شوپه‌ری ده‌مخت بێت)؛ جاده‌ گه‌وره.
bouleversement (bōl'vers'mān'), n. [Fr.], په‌شپۆی؛ شپۆیاری.
bounce (bouns), v.t. (۱) فریدان و ته‌به‌ لێ هه‌له‌سندن. (۲) هه‌له‌به‌ژنده‌وه؛ هه‌له‌به‌ژنده‌یه‌کردن: (He ~d the ball.). (۳) [Slang], ده‌رکردن به‌ زۆر (له‌ شوینیکه‌ له‌به‌ر په‌سه‌ره‌فکاری). (۴) [Slang], ده‌رکردن له‌ نیش. (۱) هه‌له‌به‌ژنده‌وه (تۆپ)؛ هه‌له‌به‌ژنده‌وه؛ هه‌له‌به‌ژنده‌یه‌کردن. v.t. (۲) هه‌له‌سانه‌وه (باش ژێرکه‌رتنیکه‌ یا تیکه‌شکانیکه): (He will ~ back from the tragedy quickly.) (۳) بازده‌دان؛ قه‌له‌بازده‌دان؛ هه‌له‌به‌ژنده‌وه. (۴) په‌ په‌رتاو چووه‌ نه‌وه: (She ~d into the room.). (۵) [Slang], چه‌ک بۆ گه‌سه‌نه‌وه له‌ بانه‌وه‌ به‌بن دانی چه‌که‌که (له‌به‌ر بن

پارهی له حسابی کسمهکما: (The check ~d.; His checks ~d.)
n. (1) ههلبهزینهمه؛ ههلبهزانهمه. (2) بازدا؛ قهلمبازدا.
 (3) توانای ههلبهزینهمه: (The ball has lost its ~). (4) تهپه؛ زمه.
 (5) [British] بِن حهیبایی؛ چاوقایمی؛ بِن شمعی.
 (6) [Slang] ههلمهت؛ گورج و گۆلی؛ چالاکسی.
get the bounce, [Slang]. له نیش دهرکران؛ دهرکران.
bouncer (boun'sēr), n. (1) شنیکێ زۆر زل.
 (2) [Rare] فشهکمر؛ فشمجی؛ درۆژن.
 (3) [Slang] پاسهوانی بهردمگرای یانهی شمر، مهیخانه، یا چیشتهخانه.
bounding (boun'sin), adj. (1) خرین؛ تهندرووست؛ خروم؛
 بههیزو تیکسراو: (a ~ baby) (2) بههژوش و خرووش؛ زیندوو.
bound (bound), v.t. (1) قونهکردن؛ بازدهان. (2) ههلبهزینهمه (تۆپ).
v.t. (1) قونه؛ بازدا؛ قهلمبازدا.
n. (1) قونه؛ بازدا؛ قهلمبازدا. (2) ههلبهزینهمه؛ گهرانه؛ ههلسانهوم.
bound (bound), past tense and p.p. of bind.
adj. (1) بهستراوه (2) پینچراوه. (3) پهپوهندی پینچه؛ تزیك.
 (4) مسوگرا؛ بِن گومان: (He's ~ to lose).
 (5) پابهزینبوون؛ پینچسته لهسهری؛ ناچار: (He is legally ~ to do it).
 (6) گرفت کردوو؛ قهبز؛ گهراو. (7) بهرگ تیزگراو (پهپوتوو).
 (8) [Colloq] سوور لهسهر.
bound up in (or with), (1) زۆر بۆ دلسۆز بوون.
 (2) تینهوکلان؛ دهست تیدا بوون.
bound (bound), adj. بهرمو: (She is ~ for home).
bound (bound), n. (pl) سنوور:
 (His joy knew no ~s.; There are no ~s to his ambition.)
 (pl.) ناچهی تزیك سنوور: (the ~s of the kingdom).
 (1) سنوور بۆ دانان؛ بهستنهوه؛ بهرگرتن. (2) بوون به سنوور بۆ.
 (3) سنوور نیشانهکردن؛ سنوور دیاری کردن.
v.t. هاوسخور بوون
out of bounds, (1) له نهاندازه بهدمه؛ له پاده یا سنوور بهدمه.
 (2) له دهرهوهی سنوور (پاریگا).
 (3) قهدهمه؛ جینگه؛ بۆ چوونی قهدهغهیه.
-bound (bound), بهشی دروهمی ووشهی لیکدراوه بهمانای؛ بهرمو:
 (south-bound)
boundary (boun'də-ri), n. سنوور
bounden (boun'dən), adj. (1) چاوبهروهژیری چاکهیهک.
 (2) پینچوست؛ ناچار: (one's ~ duty).
bounder (boun'dēr), n. [Colloq.] کسهیکێ بِن نهزاکهتی دهم -
 پیسی زۆر له خۆ دانی
boundless (bound'lis), adj. بِن نهاندازه؛ بِن سنوور؛ زۆر
 بِن کۆتایی
bounteous (boun'ti-əs), adj. (1) بهخشنده؛ بده؛ سهخی
 (2) فره؛ زۆرزهبنه؛ بِن شومار
bountiful (boun'ti-fəl), adj. (1) بهخشنده؛ دل ناوهدان؛ سهخی.
 (2) فره؛ زۆرزهبنه؛ بِن شومار.
bounty (boun'ti), n. (1) بهخشندهیی؛ دل ناوهدانی؛ سهختی.
 (2) خهلات؛ بهخشیش. (3) پاداشت (بهتایبهتی شهوی که میری دهیدات
 بۆ کوشتنی گیانداری دهنده، پهروههکردنی دانهرتلهی پینچوست،
 بوون به سهرباز. چته گرتن... هقد). (4) بهروبووم (بهتایبهتی دانهرتله).
 (5) پییت.
bouquet (bō-kā', bōō-kā'), n. (1) چهپهک گۆل؛ دهسکه گۆل.
 (2) بۆنی خوش (بهتایبهتی هی مهی یا براندی).
bourbon (boor'bən, bū'ban), n. بۆرپۆر جۆزیکه له ویسکی.
adj. تایبهتی بهه خواردنهمه سهرخۆشکهره.

bourg (boorg), n. (1) شار یا دهی (بهتایبهتی که له تزیك قهلهیهکهره
 بویه له کۆندا). (2) شاری بازگانی و ئالووژو کرین و فرۆشتن
bourgeois (boor-zhwā', boor'zhwā), n. (1) بۆرجواری؛
 کسهیکێ بۆرجواری. (2) دووگاندار.
 (3) کسهیک که بیروباوهری بۆرجواریتهی ههیهت.
 (4) (pl.) بۆرجواریهکان.
adj. بۆرجواری.
bourgeoise (boor-zhwāz'), n. ژنیکێ بۆرجواری.
bourgeoisie (boor'zhwā'zē'), n. (1) چینی بۆرجواری.
 (2) چینی سهرمایهدار.
bourgeon (būr'jan), n., v.t. & v.i. = burgeon.
ourn, bourne (bōm, bōm, boom), n. جۆکه؛ جۆکه.
ourn, bourne (bōm, bōm, boom), n. (1) شوینی مهبهست؛
 نامانج. (2) [Poetic] مەرمی. (3) [Archaic] سنوور.
bourse (boors), n. بۆرسه؛ بازاری پارهبازی و ئالووژو.
bouse (bōōz, bouz), n. (1) خواردنهمه.
 (2) خواردنهمهی سهرخۆشکهر. (3) ناههنگی خواردنهمه.
 (4) [Colloq.] خواردنهمهی سهرخۆشکهری خراب.
v.t. & v.i. مهی خواردنهمه؛ عهرق خواردنهمه.
bouse (bous, bouz), v.t. & v.i. بهمۆکردنهمه (به گوریسو
 خولخۆلۆکه).
boustrophedon (bōō'strə-fē'd'n), n. شۆوانزیکێ نووسینی
 کۆنه بریتییه له نووسینی دێریک له راستهوه بۆ چهپ و دێریک به پینچهوانهمه
bout (bout), n. (1) هاتوچۆ (جووت کردن)؛ وههگرانهوه؛ پینچکرانهوه.
 (2) مهملی؛ زۆرانبازی: (a boxing ~).
 (3) (1) ماوه (که به شتیکی تاییتهی بهوه بریته سهی؛ دهم:
 (a drinking ~; a ~ of floor scrubbing)
 (ب) ماوه (نهخۆشی گرتن): (a ~ of fever, influenza, etc.)
boutique (bōō-tēk'), n. دووکانی تاک فرۆشی جل و بهرگی مۆده
 شتی تری ژنانه.
boutonniere (bōō'tin-yer'), n. گۆلی یهخهی چاکهت.
bovid (bō'vid), adj. ئازلی (که گا و مانگا و مهور بزن دهگرتنهمه)
 گاومانگایی.
bovine (bō'vīn, bō'vīn), adj. (1) مانگایی؛ پهشهرولاخی؛
 گاجووتی. (2) له گا و مانگا دهچیت. (3) سست؛ بِن مینشو و هیواش.
n. گا؛ مانگا.
bow (bou), v.t. (1) چهپینهوه؛ چهمانهمه؛ نووشتانهوه.
 (2) سهه دانهراندن یا کپنووش برهن (لهپووی ریز، پهزانهندی، سههوهه).
 (3) مل شوێنکردن؛ سهه شوێنکردن؛ کپنووش بۆ برهن (ترس).
v.t. (1) نووشتانهوه؛ چهماندهوه.
 (2) سهه دانهراندن (لهپووی ریز، پهزانهندی، یا سوپاسهمه)؛ کپنووش بۆ برهن.
 (3) نهواندن؛ پساندن: (The load ~ed him down).
n. سهه دانهراندن؛ کپنووش.
bow out, خۆکشانهوه؛ دهست ههههگرتن.
make one's bow, (1) دهستکردن به خۆنوواندن.
 (2) خۆ خانهنشین کردن (بهتایبهتی بۆ نوینه یا کاربهدهستی پامباری).
take a bow, سهه دانهراندن (لهپووی سوپاسهمه بۆ چهپههاندانی چهماور
 پاش خۆنوواندیک یا پیتاسینیک).
bow (bō), n. (1) کهوانه؛ پهکه (rainbow).
 (2) پینچ. (3) کهوان (تیروکمان): (~ and arrow).
 (4) (pl.) تیرهاو ریزان؛ تیرومانان. (5) کهوانهیی که مانچه.
 (6) گریی قوتله؛ گریی قوتلهدار. (7) (1) چوارچینهی چارلیکه.
 (ب) شو بهشی نهم چوارچینهیه که له سهه گۆنچهکه رانهوستهت.
bow (bou), n. (1) بهشی پینچهوهی بهلهم و کشتی.
 (2) سهه لێدهری پینچهوهی بهلهم و کشتی.

bow compass

adj. قایبهتی به بخشی پیشموی بهلمو کمشتی. پرگالی کوانهیی

bow compass, bowdlerize (boud'ler-iz'), v.t. پاکردنموی پمروتوکیک له ووشو. پستهی ناشرین و نابهجی.

bowel (bou'al, boul), n. (۱) پیخوله (۲) (pl.), ناوجهرگه؛ نامروه: (the ~s of a mountain). (۳) (pl.), [Archaic] دمروون؛ ههناو؛ هستی ناسک.

v.t. پیخوله دمرهینان

move one's bowels, bowel movement, (۱) پیسایس کردن؛ گوگردن. (۲) پیسایس؛ گوو. (۳) کهرپا؛ سابات؛ چمراخ.

bower (bou'er), n. (۱) [Poetic] کوخته‌ی یکی لادی. (۲) [Archaic] boudoir. (۳) کهرپا درووستکردن؛ به دارو گهلا دمرگرگرن؛ سابات بؤ کردن.

bower (bou'er), n. به‌مترخترین دوو کاغزی یاری کاغز.

bower (bou'er), n. قورسترین له‌نگری کمشتی (له‌پیشموی دادمتریت).

bowerbird (bou'er-bürd'), n. بالنده‌یه‌که وهک قهلمرشکه

نیرینه‌کانبان هیلانه‌ی جوان دهکن بؤ سمرنج پاکیشانی مینیمکانیان.

bowery (bou'er-i), adj. (۱) سابات‌ی؛ وهک کهرپا یا سابات. (۲) سینهر

bowery (bou'er-i), n. (۱) کینگی که‌سینگی هولندی له نیویورک

له کوندا: [B-]. شقاسی میوانخانه‌و مه‌یخانه‌ی هم‌زانه له نیویورک.

bowfin (bö'fin'), n. جزیره ماسی‌یه‌یکی ناو روبا‌ره.

bow hand, (۱) دهستی کوان (تیروکمران هاویشتن). (۲) دهستی کوانه (که‌مانچه ژمندن).

bowhead (bö'hed'), n. جزیره نه‌ه‌نگینی سمرچه‌ماویه.

bowie knife, چه‌قوی‌یکی ده‌بانی گهری کیفداری پارکردنه.

bowknot (bö'not'), n. گری‌ی قولفه؛ گری‌ی قولفهدار.

bowl (böl), n. (۱) کاسه؛ تاسه؛ قایبکی قول. (۲) کوو یا تاسه‌ی مه‌ی خواردنموره. (۳) مه‌ی؛ هم‌ق؛ خواردنموره.

(۴) خواردنموی نار ناهنگ؛ گله خواردنموره. (۵) بهشی له تاسه‌چوی شتیک (وهک ده‌می کمرچک).

(۶) پارگی ته‌لانداری؛ پارگی خپ. (۷) پر کاسه‌یک، تاسیک، یا قایبکی قول: (a ~ of soup).

bowl (böl), n. (۱) تویس یاری "بؤلینگ". (۲) فریدان یا خل کردنمویه‌یکی نم تویه.

(۳) پارچه‌یه‌یکی خپ یا لوله‌کی (مه‌کینه).

v.t. (۱) یاری "بؤلینگ" کردن. (۲) فریدان و خولاندنموی تپ.

(۳) (along ~) به‌خیزایی و نمری پویشتن. (۴) خولاندنموره؛ فریدان و خولاندنموره.

(۵) خیرا لیخویرین له‌سمر پنچکه

bowl over, (۱) خستن؛ به‌خولاندنموی پیدانی شتیک خپ. (۲) [Colloq.] سمرسورماندن؛ واق وورماندن؛ سمر لی شتواندن.

bowlder (bö'l'dër), n. = boulder. لاقی چه‌ماوه. له کلاوه‌ی نه‌ژنودا.

bowleg (bö'leg'), n. لاق چه‌ماوه؛ گهل بلاق؛ لاق خوار.

bowlegged (bö'leg'id, bö'leg'd'), adj. یاریکری یاری "بؤلینگ".

bowler (bö'l'ër), n. شه‌په‌یه‌یکی خری قهراغ هه‌لگه‌راوه‌ی سافو لوسه.

bowler (bö'l'ër), n. (۱) گورسی بایمران (که‌شتی با). (۲) گری کویزه.

bowline (bö'lin, bö'lin'), n. یاری "بؤلینگ" بریتیه‌به‌خل کردنموی

تویبکی قورس به‌سمر پویه‌یکی ته‌ختی سافدا بؤلیدان و خستنی نیشانی

دارین له دووری پانزه معتزموه

adj. قایبهتی به یاری "بؤلینگ".

bowling alley, (۱) خانه‌ی "بؤلینگ": نس‌خانه‌ی دریزو یاریکریه‌که

boy

تویس لیوه خل ده‌گوریتموره بؤ نیشان خستن له یاری "بؤلینگ" دا.

(۲) یاریکری "بؤلینگ" چیمه‌ی یاری "بؤلینگ".

bowling green, تیروان؛ تیروان؛ تیرکوانچی. سهرلی لیدموی پیشموی بهلم.

bowman (bö'män), n. پرگالیتی قه‌مداره.

bowman (bö'män), n. دارینکی نه‌ستووی دریزی

bowsprit (bö'sprit', bö'sprit'), n. لاره له‌بهره‌می کمشتی باوه دریزو‌ده‌پتموره (گورسی قایم کردنی ناموری کمشتی‌یه‌یکی پیوه ده‌بسترت).

bowstring (bö'strin'), n. (۱) تهل تیروکوان. (۲) تهلکی سووک و قایمه.

v.t. به تهل خنکاندن.

bow tie, بویض‌خا گولبه‌ست.

bow window, پنجه‌ره‌یه‌یکی دهری‌قوی کوانه‌یه‌یه.

bowwow (bö'wou'), n. وهرین؛ وهری سمک

v.i. وهرین.

bowyer (bö'yër), n. (۱) کوان‌قوش؛ کوان درووستکر.

(۲) تیروان؛ تیروکوانچی.

box (boks), n. (۱) سنووق؛ قوتو. (۲) پر سنووق؛ پر قوتویهک. (۳) دیاری ناو سنووق.

(۴) کورسی عمره‌بانچی (که له هه‌مان کادا سنووقی نامیز هه‌لگرتیشه).

(۵) کورسی شوقیز (۶) شتیک که له کورسی بییت

(۷) لوج (سینه‌ما، پارگا). (۸) قه‌له‌زه یا ژورچکه‌ی کارگه‌رانی دهره‌وه

(۹) کوخته‌ی پاوکمران. (۱۰) تهریله‌ی نه‌سپ.

(۱۱) لوجیکی تایبه‌تی: (a press ~; a jury ~).

(۱۲) کورته ووتارینکی چوارچیره تیگرای ناو پوزنامه‌یه‌ک.

(۱۳) جیکه‌ی وه‌ستانی یاریکری "بیسبول".

(۱۴) کیف (مه‌کینه). (۱۵) بارینکی ناقولا یا سمر لی شتوین.

(۱۶) [Vulgar] قون.

v.t. خستنه‌ناو سنووقه‌وه.

adj. (۱) له سنووق ده‌جیت. (۲) له سنووقدا پیچراوه‌توه.

box in, (۱) دهرهدان؛ نابلووقهدان؛ به‌ستنه‌وه؛ قه‌تمیس کردن.

(۲) به‌گرگرتی یاریکری بؤ نهموی پیش نه‌کموت له پیش‌کری‌یه‌کدا.

box up, نابلووقهدان؛ به‌ستنه‌وه؛ دهرهدان.

box (boks), n. مسته‌کوله؛ بؤکس.

v.t. (۱) مسته‌کوله‌لیدان؛ بؤکس پیداکیشان.

(۲) شه‌ره‌ مسته‌کوله‌ کردن؛ بؤکسبازی له‌گهل کردن.

v.i. (۱) شه‌ره بؤکس کردن. (۲) بوون به بؤکسبان.

box (boks), n. (۱) دهرختنکی هه‌میشه سهرزی گه‌لا جبری گول بچوکه.

(۲) داری نم دره‌خته.

boxcar (boks'kär'), n. فارگونی بار.

box coat, (۱) پالتوی عمره‌بانچی. (۲) پالتوی باران.

boxer (boks'ër), n. (۱) بؤکسبان.

(۲) جوره‌سه‌گنکی عام ناوه‌ندی تووک کورته.

boxful (boks'fal), adj. پر سنووق؛ قوتویهک.

boxing (boks'ing), n. بؤکسبازی؛ شه‌ره بؤکس.

boxing (boks'ing), n. (۱) خستنه‌ناو سنووقه‌وه؛ شت پیچانه‌وه له سنووقدا. (۲) به‌گ؛ قارغ. (۳) شتی سنووق لی درووستکراو (ته‌خته و مقه‌با)

boxing gloves, ده‌ستکینشی بؤکسبازی

box office, پنجه‌ره‌ی بلیت فروشتن (سینه‌ما، شانز)؛ بلیتخانه.

good box office, [Slang], خملک پاکیش (فیلم؛ شانزگرمی)؛ به‌به‌وه.

box seat, کورسی لوج.

box spring, نیسچونگی چه‌رپایه.

box stall, تهریله‌ی چوارگوشه‌ی (بؤ نه‌سپ یا مانگا).

box stall, کور؛ مندالی نیرینه؛ لاق. (۲) پیوا؛ کابرا.

boy (boi), n. (۱) کور؛ مندالی نیرینه؛ لاق. (۲) پیوا؛ کابرا.

(۲) بمردهست؟ خزمه‌تکاری نوازان.
 (۱) بمردهستی نوتیل (بئ جانقا هملگرتن وورده نیش).
 (۴) [Colloq.], کوی: (He's my -).
interj. [Slang], . (Oh, ~ !) به‌حاجا! نیشانه‌ی سمرسامی یا خۆشیجه.
boyar (bō-yār', boi'ēr), *n.* بمگزامه‌یه‌کی پوسیای له‌یسمری‌یه.
boyard (bō-yārd', boi'ērd), *n.* = boyar.
boycott (boi'kot'), *v.t.* (۱) پیوهندی لمکل برین! ئی تمکینهوه.
 (۲) قه‌مه‌مکردنی ئالووژر یا بازرگانی لمکلندا:
 (to ~ a newspaper, company, restaurant, product, etc.)
n. (۱) پیوهندی پچاندن. (۲) قه‌مه‌مکردنی ئالووژر یا بازرگانی.
boy friend, [Colloq.]. بار (کوی) ئاندان.
boyhood (boi'hood), *n.* (۱) کانی مندالی، کویشی، یا لویشی.
 (۲) کویان! کویوکال! مندالان.
boyish (boi'ish), *adj.* کویانی! کویانه! مندالانه: (a ~ face).
boy scout, (۱) ئەندامی کیدیوانی کویان.
 (۲) [Slang], کمسینی ساریکله.
Boy Scouts, پینکخواری دیدموانی کویان.
boysenberry (boi's'n-ber'ı, boi'z'n-ber'ı), *n.* میوه‌یه‌که له توتورک ده‌چیت.
bra (brä), *n.* = brassiere.
brabble (brab'l), *v.t.* دهمه‌مقین کردن! شه‌ره‌ده‌نووک کردن!
 دهمه‌مقانی بوون
n. دهمه‌مقین! شه‌ره‌ده‌نووک! دهمه‌مقانی.
brace (bräs), *v.t.* (۱) پیوه‌بستن به قایمی! پیوه قایم کردن.
 (۲) ئوندکردنهره به پاکیشان! چه‌پاندن قایم کردن! شه‌ته‌مکلان.
 (۳) شت خستنه‌پال بئ قایمی! هه‌نایه‌ساردن! پانپشت کردن! له‌نگه‌مگرتن.
 (۴) نامادهمکردن و گورج کردنهره بئ به‌ره‌ه‌لستی کردن! هیزش.
 (۵) خستنه جۆش! جوولاندن! بزواندن! ووریکردنهره! به‌هیزکردن!
 بوواندنهره. (۶) [Slang], داوای قه‌مز لیکردن.
n. (۱) جوت! سوو! سووان. (۲) گیره! قولپ.
 (۳) [British], (pl) suspenders.
 (۴) پهت، گوریس، یا ئامیزی شه‌ته‌مکلان.
 (۵) گه‌وه‌ی وک ئەمه [] . (۶) کۆلمکه! دیوهک! پانپشت.
 (۷) (a) نیشکینه! نیشکهره (بئ پارگرتنی ئەندامی ئیظلیج بووی له‌ش).
 (ب) ددایه‌م‌ند ته‌لنکه ده‌کریته ددانهره بئ راستکردنهره‌ی ددانه
 خوواروخچه‌کان و راستکردنهره‌یان یا ئەهیندنشی کله‌ه‌فیچی.
 (A) دەسکی دره‌وشه‌و ئامیزی تری کونکەر.
brace up, [Colloq.], خۆ گورج کردنهره و نامادهمکردن:
 (to brace up for any problem that may arise.)
brace and bit, چه‌پانه‌ه‌ری پینچ خۆرا! چه‌ری کونکەر
bracelet (bräs'lit), *n.* (۱) بازه. (۲) [Colloq.], کله‌پچه.
bracer (bräs'ēr), *n.* مه‌چه‌که‌ند! قۆلمه‌ند (بئ تیرهاوینزی و شه‌ره‌شیر).
bracer (bräs'ēr), *n.* (۱) گورجکهره‌وه (سۆڤا، شت).
 (۲) [Slang]. خواری‌نه‌وه‌یه‌کی هۆشیارکهره‌وه
brach (brach), *n.* [Archaic], ده‌له‌سه‌گ.
brachial (brä'ki-əl, brak'i-əl), *adj.* (۱) تابیته‌ی به قۆل!
 (۲) تابیته‌ی به شتیکی وکله قۆل.
brachialgia (brä'ki-al'ji-ə, brak'i-al'ji-ə), *n.* نازاری قۆل!
 قۆل نیشه.
brachiate (brä'ki-it, brak'i-it), *adj.* دوولق دوولقی!
 له‌قکاشی دووان دووانه‌ن.
brachio- (brä'ki-ō, brak'i-ō), پینشگرینه‌که به‌مانای: قۆل! هئ قۆل.
brachiopod (brä'ki-ō-pod', brak'i-ō-pod'), *n.* گیاندارینی
 بچوکی بئ بربره‌گی قاوغداری ده‌ریایه‌یه‌ی سوو ئەندامی وکله قۆلی هه‌یه
 له‌ته‌نیشته‌ی ده‌یه‌یه‌وه

brachium (brä'ki-əm, brak'i-əm), *n.* (۱) بهشی ئوردوی قۆل.
 (له‌نیوان شان و ئانیشکده!) بازوو. (۲) ئەندامی وکله قۆل (زینده‌مهرزانی).
brachy- (brak'i), پینشگرینه‌که به‌مانای: کورت.
brachycephalic (brak'i-sō-fal'ik), *adj.* سمرگورت! سمریان!
 کهللی کورت و پان. (همه‌وه‌ها "brachycephalous").
-brachycephaly (*n.*), پینچه‌ی ده‌ست و پین.
brachydactylic (brak'i-dak-til'ik), *adj.* کورت.
brachylogy (brä-kil'ə-ji), *n.* (۱) ووتنه‌ کورتی.
 (۲) ووتنه‌یه‌کی کورت‌کراوه.
brachyuran (brak'i-yoor'ən), *adj.* کله کورت (زینده‌مهرزانی).
n. قوژال.
bracing (bräs'in), *adj.* خۆش (قاورمه‌وه)! مووچکه‌که پیاهینهر!
 بزیندر: (a ~ climate; ~ air).
n. (۱) پانپشت! کۆلمکه. (۲) ناسقی پانتۆل.
bracken (brak'ən), *n.* جۆره‌ی پوه‌مکینه‌که.
bracket (brak'it), *n.* (۱) گۆشه‌ی ژۆر په‌له.
 (۲) په‌له‌ی سمر دیوار (که له‌سمر گۆشه‌ی پارگرتابیت).
 (۳) شتیکی چینگیر به‌ دیوارنکهره بئ شت له‌سمر دانان.
 (۴) کهرانه‌یه‌که ئەم خۆیه‌یه [] . (۵) شتی ئاو کهرانه.
 (۶) بابته‌ی جۆرا پۆل.
 (There are several income ~ ~ ; the low-income ~ ~)
 (۷) سه‌ره‌ی نیوان سوو گولله‌ تۆپ یه‌کێکیان له نیشان تییهره‌بوونیت و نه‌ری
 ئه‌وه‌ن نیشکیشتیین.
 (۱) گۆشه‌ی دانه‌ به‌را به‌ گۆشه‌ی قایم کردن (ره‌فه). (۲) خستنه‌ناو گه‌وه‌هه‌.
 (۳) پۆل پۆل کردن! هارپۆل کردن. (۴) گولله‌ تۆپ هارویشتی دورتر له نیشان و
 نۆنگه‌ر له نیشان بئ دۆزینهره‌ی سووری ته‌مبو.
brackish (brak'ish), *adj.* (۱) سووزا! خۆی‌ی‌وای.
 (۲) دل تیکه‌م‌له‌پینهر! ناخۆش.
bract (brakt), *n.* گه‌له‌ی بچکۆله‌ی بن گول یا سمر لاسکه‌کی.
-bracteal (*adj.*), گه‌له‌ی بچکۆله‌دار.
bracteate (brak'ti-it), *adj.* گه‌له‌ی بچکۆله‌ی بن.
bracteole (brak'ti-ōl'), *n.* Also bractlet, گول یا سمر لاسکه‌کی.
-bracteolate (*adj.*), بزماریکی باریکی سمر بچووه‌ی یا بن سمر.
brad (brad), *n.* دره‌وشه.
bradawl (brad'ōl'), *n.* پینشگرینه‌که به‌مانای: سست! خاوا! هیزوش.
brady- (brad'i), دل هیزوش ایندان.
bradycardia (brad'i-kär'di-ə), *n.* خۆه‌م‌لکیشان! فشه‌م‌کرن! گه‌زاف ایندان.
brag (brag), *v.t. & v.i.* (۱) فشه‌! خۆه‌م‌لکیشان! لاف‌و‌گه‌زاف! هوشه‌.
n. (۲) خۆه‌م‌لکیش! فشه‌کەر! لاف‌و‌گه‌زاف ایندەر! هوشه‌کەر.
 (۳) یاری‌یه‌کی کۆنی کاغزه‌.
adj. [Archaic], (۱) په‌ده‌ماخ! چالاله.
 (۲) دهمینیت خۆی پیوه‌ هه‌لبیکشرت.
braggadocio (brag'ə-dō'shi-ō'), *n.* (۱) فشه‌کەر! خۆه‌م‌لکیش.
 (۲) فشه‌کردن! خۆه‌م‌لکیشان.
braggart (brag'ärt), *n.* کسینی فشه‌کەر یا خۆه‌م‌لکیش!
 کسینی فشه‌کەر و لاف‌و‌گه‌زاف ایندەر.
bragger (brag'ēr), *n.* فشه‌کەر! خۆه‌م‌لکیش.
adj. کسینی فشه‌کەر! کسینی خۆه‌م‌لکیش و لاف‌و‌گه‌زاف ایندەر.
Brahma (brä'mə), *n.* (۱) برهما: گیان یا گه‌رمه‌ری جیهان.
 (۲) په‌زدان (تاپنی هیندۆسی).
 (۳) جۆره‌ی په‌شه‌وه‌ی ختیکی هیددی غه‌بغه‌به‌داری کۆیاره‌داره.

brandling

پیشاله‌کافی. (۲) نامیزی هم‌رور شیلاندن. (۳) چوارمیخه؛ سه‌کوز
(۴) ماله‌ی ناسن (بۆ شکاندن) کولۆل تەخت کردنی کیلگه.
(۵) دمسک (پەمپ، مەکینه): (a pump ~)
(۶) وەستینەر (نوتومبول، شەمەندەمەر).
(۷) (Pl.)، هێواشکەرەوه، خاوەکەرەوه، وەستینەر.
(۱) کوتان، کەتان، پەموو، گەرەسە؛ هارین. (۲) شیلان (هەروێ).
(۳) وەستاندن؛ هێواش کردنەوه؛ نیستۆپ گرتن.
(۱) وەستاندن؛ هێواش بوونەوه. (۲) وەستان؛ هێواش بوونەوه
بێشە! بێشەلان! چەرستان.
هەرەیانە.

v.t.
v.t.

brake (brāk), n.
brake (brāk), n.

brake (brāk), archaic past tense of break.

brakeage (brāk'ij), n. (۱) کاری وەستینەر؛ بەکارهێنانی وەستینەر.
(۲) توانای وەستینەر

brake drum, تەپلی وەستینەر.
brake horsepower, هێزی ئەسپینەیی مەکیه‌میکه.
brake lining, پەری وەستینەر یا برۆک.
brakeman (brāk'mən), n. کارگەری وەستینەری شەمەندەمەر.
brake shoe, گەوشی وەستینەر.

bramble (brām'b'l), n. (۱) تووتوک؛ پووه‌کیکی وەک تووتوک.
(۲) هەر جۆره پووه‌کیکی درکاوێ.
brambling (brām'blīj), n. فیسقه؛ پالندەمیکه وەک فیسقه.
brambly (brām'blī), adj. (۱) تووتوکاوێ. (۲) درکاوێ.

bran (bran), n. (۱) کەپەک. (۲) دانەوێنه و بەرەمی دانەوێنه‌یه که شیری
نەگرتیت بەسەرەدا بۆ بەرچایی دەخوێرت.
branch (branch, brānch), n. (۱) لقی؛ پەل؛ چل؛ توول؛ خەلف.
(۲) جۆزگه؛ جۆگه. (۳) زۆی
(۴) بەش؛ لقی: (Chemistry is a ~ of learning.)

(۵) پەل (خیزان، تیرە).
(۶) لقی (کۆمه‌له، حیزب، بازرگانی، چیشخانه... هتد):

(The store has four ~es.)

v.t.
(۱) تەرزفێردان؛ لقی هاریشتن؛ پەل فێردان.
(۲) لقی لێبوونەوه؛ لقی ئی جیابوونەوه.
v.t.
(۱) بەش بەش کردن؛ پەل پەل کردن. (۲) پازاندنەوه به لقی و گەلا
(۱) بوون به لقی لقمه؛ بوون به چەند لقیکەرە.
branch off, (۲) جیابوونەوه؛ ئی جیابوونەوه.
branch out, (۱) تەرزفێردان؛ لقی هاریشتن؛ پەل فێردان.
(۲) پەرەسەندن؛ تەئینەوه.

brand (brand), n. (۱) بژۆوگه؛ سەرە بژۆوگه.
(۲) نیشانه‌ی داخ کردن (نیشانه‌کردنی مەرۆمالات، سزادانی مەرۆ).
(۳) شیشی داخ (بۆ داخ کردن یا سمین).
(۴) لەکه؛ نیشانه‌ی ئابووچوون.
(۵) نیشان (فرۆتەنی)؛ نیشانی تاییهتی کۆمپانیایه‌ک لەسەر فرۆتەنی‌یه‌ک.
(۶) جۆرا؛ چەشن: (a ~ of cigarenes)
(۷) نەخۆشی‌یه‌کی پووه‌که (گەلاکانی قوچ هەلدینت).
(A) جان‌ه‌ویری تەم نەخۆشی‌یه.
(۹) [Archaic & Poetic]، شمشیر.

v.t.
(۱) داخ کردن؛ نیشانه‌کردن (نازۆل)؛ سمین. (۲) نیشان کردن.
(۳) لەکه‌دار کردن؛ سووک کردن.

brandied (bran'did), adj. براندی تیکراوه (بۆ تام و بۆن)؛
براندی تێدایه.

brandish (bran'dish), v.t. پلوه‌شاندن به هەر شەوه (چەقۆ،
شمشیر، دل).

brandling (brand'lij), n. پلوه‌شاندنیک به هەر شەوه.
گرمی زەوی (پلۆکەری ماسی بۆ دان
بەکاری دەهێنن).

Brahma, brahma

Brahma, brahma (brā'mə, brā'mə), n. مریشکی پەرنه‌پن
Brahman (brā'mən), n. بره‌مهی نەه‌نامیکی بەرزترین چینی

کۆمه‌لایه‌تی هیندی‌یه که بریتی بوو له مه‌لا و پیاوه نایه‌نی‌یه‌کان.
Brahmanism (brā'mən-iz'm), n. (۱) نایه‌نی هیندی.

(۲) ریدزی چینی‌یه‌تی هیندستانی کۆن.
Brahmin (brā'min), n. (۱) Brahman

(۲) بەگزاوه‌یه‌کی خۆپنده‌واری کۆنه‌پەرست یا لوت بەرز
braid (brād), v.t. (۱) هوبینەوه (قۆ، پووش)؛ چینی؛ کلافه‌کردن

(۲) قۆ بستنه‌وه (به قەپتان، شریت، یا لاسقیک). (۳) چینی (بەرە، فەرش).
(۴) پازاندنەوه به نەخش و نیگاری چنراو.

braiding (brād'ij), n. (۱) شریتیکی هۆنراوه یا چنراو. (۲) پرچی هۆنراوه؛ پرچی کلافه‌کراو.
(۳) پارچەمەک قوماشی نەخش و نیگار لەسەر چنراو که شتی پێ دەپازێنێتەوه.
(۴) شریت یا لاسقیکی پرچ پێ بستنه‌وه.

braiding (brād'ij), n. (۱) پرچی هۆنراوه؛ شریتی هۆنراوه
(۲) پارچه قوماشی نەخش و نیگار لەسەر چنراو بۆ شت پازاندنەوه؛
نەخش و نیگاری چنراو

brail (brāl), n. گوریسی هەلکردنی بایه‌رانی که شتی با
v.t. (~ up), هەلکردنی بایه‌رانی که شتی با

Braille, braille (brāī), n. بره‌یل شێوه‌ی نووسین و له‌چاپدانه بۆ
کوێزەکان؛ که بریقی‌یه له تیب و ژماره‌ی چوکه‌دان.

v.t. نووسین و له‌چاپدان بۆ کوێزەکان
brain (brān), n. (۱) مێشک؛ دوماخ

(۲) (تێ، زێره‌کی) ژیری
v.t. مێشک پزاندن

beat one's brain, زۆر هەولدان بۆ هاتنه‌وێر. فێربوون، یا نیکدانه‌وه.
have on the brain, خۆله‌بوون؛ هەمیشه‌ له‌بیربوون.

brain cell, خا‌ه‌ی مێشک؛ شانه‌ی مێشک
brain child, [Colloq.], بەرەمی مێشکی (بێ، نەخشه، بێردۆن)؛
کردار

brain fever, = encephalitis.
brainless (brān'lis), adj. بێ مێشک؛ مێشک پووت؛ کەر.

brainpan (brān'pan), n. کاسه‌ی سەر؛ که‌له
brainsick (brān'sik), adj. (۱) شیت؛ مێشک نەخۆش
(۲) هۆی شیتێیه.

brain storm, (۱) شیتێیه‌کی سەر‌ده‌می؛ راته‌کانی مێشک؛ قو.
(۲) [Colloq.]، بیرکی دانایانه یا شینۆکانه‌ی له‌پێ.

brainstorming (brān'stōrm'ij), n. کۆرگرتنی نازاد یا بێ جله‌و
(بۆ نالۆگۆکردنی بیروارو نەخشه‌دانان).

brain trust, [Slang.] ده‌سته‌ی شاره‌زایان
brainwash (brān'wōsh', brān'wāsh'), v.t. مێشک ختنه‌وه؛

مێشک گوێزین؛ هه‌نگه‌راندنه‌وه؛ بیروباوه‌ری پێن گوێزین (به زۆر یا به خۆشی)؛
به‌هه‌له‌دایردن؛ بیروباوه‌ری تازه‌ خستنه‌ مێشکه‌وه له‌بیر‌دانه‌وه‌ی بیروباوه‌ری

جاران نه‌ پڕویاگه‌نده.
مێشک -
brainwashing (brān'wōsh'ij, brān'wāsh'ij), n.

شتنه‌وه؛ مێشک پێن گوێزین؛ هه‌نگه‌راندنه‌وه (له‌ رێبارو بیروباوه‌ری جاران)؛
بیروباوه‌ری پێن گوێزین (به زۆر یا به خۆشی)؛ به‌هه‌له‌دایردن؛ بیروباوه‌ری تازه

خستنه‌ مێشکه‌وه له‌بیر‌دانه‌وه‌ی بیروباوه‌ری جاران به‌ پڕویاگه‌نده.
brain wave, [Colloq.]، بیرکی دانایانه‌ی کوئوپر.

(۲) شه‌بۆلی مێشک.
brainy (brān'i), adj. [Colloq.], زێره‌ک؛ رینگ؛ ژیر

-braininess (n.)
braise (brāz), v.t. زه‌ردکردن و کولاندن له‌ ناوێکی که‌مدا (گوشت،
سەر‌ه‌وات)

brake (brāk), n. جۆزه پووه‌کیکی.
brake (brāk), n. (۱) نامیزی کوتانی که‌تان و پەموو بۆ جیاکردنه‌وه‌ی

<i>storm.</i>	قشمر کردن؛ خزه‌لک‌پاشان.
<i>v.l.</i> [Obs.],	
-bravely (adv.); braveness (n.).	شان دانسته‌رو دهریدن (ناخوشی یا هیرش).
brave it out,	(۱) نازایمتی؛ قارمانی؛ چاونه‌ترسان.
bravery (brāv'ēr-i), n.	(۲) جوانی و رهنگینی (جلب‌برگ، نوآندن، دیمن).
bravo (brāv'vō), interj.	تالهرم؛ تالهرین؛ دست خوش؛ هس بیژت!
bravo (brāv'vō, brāv'vō), n.	پیاوکوژتی به کوی گمرا؛ پش کوژ.
bravura (brāv-vyoor'ə), n.	(۱) کاریکی نازایانه و لیااتوانه؛ نازایی.
	(۲) شیوازیکی پاراوه و پهنگی.
	(۳) پارچه‌یمک موسیقی باشو لیااتوانه.
braw (brō, brā), adj. [Scot.],	(۱) جوان پُش؛ پُشته.
	(۲) تاپاب.
brawl (brōl), v.l.	(۱) شمر و همرا کردن؛ شمره‌شق کردن؛ شمر کردن.
	(۲) خوبهاتن (وهک ناوی پویار بوسه‌ر قله‌بزه یا خوباودا).
n.	(۱) شمر و همرا؛ شمره‌شق؛ شمر؛ همراوزمانا.
	(۲) [Slang]، نامدنگیکی دهنگ بمرز.
brawl (brōl), n.	(۱) سها‌یمکی لادی‌یانه کونی فرمه‌ندی‌یه.
	(۲) موسیقی تم سها‌یمه.
brawn (brōn), n.	(۱) ماسولکه؛ ماسولکه‌ی گمرو و بهیز.
	(۲) هیزی ماسولکه؛ هیزی له‌ش. (۳) گوشتی کولوی یه‌کانه.
brawny (brōn'i), adj.	ماسولکه‌دار؛ بهیز.
-brawniness (n.).	نه‌خوشی ریخولعی موی.
braxy (brak'si), n.	زهرین (کس).
bray (brā), v.l.	زهرین؛ پتوندی هوار کردن.
<i>v.l.</i>	زهره؛ زهرین.
n.	(۱) هاپین؛ وورد کردن.
bray (brā), v.l.	(۲) ماره‌کب به‌سره‌دا بلاوگرندوه.
brayer (brā'ēr), n.	نامیزی ماره‌کب بلاوگرندوه (چاپه‌مندی).
braze (brāz), v.l.	له‌حیم کردن به مس.
braze (brāz), v.l.	(۱) له مس درووست کردن؛ له مس گرتن.
	(۲) وهک مس لیکن له سه‌ختیا.
brazen (brā'z'n), adj.	(۱) مسین؛ له مس درووست‌کراو.
	(۲) زهردو پوق وهک مس. (۳) پوهه‌لمالراو؛ بن‌حیا؛ بن‌شهرم.
	(۴) ناساز (دهنگ).
<i>v.l.</i>	پوهه‌لمالین؛ بن‌حیا و بن‌شهرم کردن.
-brazenly (adv.).	
brazenfaced (brā'z'n-fāst'), adj.	پوهه‌لمالراو؛ بن‌حیا و شهرم.
brazier (brā'zhēr), n.	کوره؛ مقلی.
brazier (brā'zhēr), n.	مسگر.
Brazil nut,	گوژی‌ی برازیلی (که زور چوره).
brazilwood (brā-zil'wood'), n.	داری به‌رازیلی؛ داری سووری.
	درمختگیکی نه‌میریکی خواروه که بویه لی درده‌هینرت.
breach (brēch), n.	(۱) شکان؛ شکاندن. (۲) په‌یمان شکاندن.
	(۳) کله‌بهر؛ درزا؛ کوز. (۴) شه‌پزل شکانه‌وه. (۵) شه‌پولی وهما.
	(۶) بازدهانی نه‌هنگ بوسه‌رناو.
	(۷) تاش‌وماش؛ پچرائی براده‌میتی. (۸) قوری؛ برین.
<i>v.l.</i>	(۱) کله‌بهرتیکن؛ کون تیکن؛ برین (دیوار)؛ شکاندن.
	(۲) شکاندن (په‌یمان، ریگوتن): (to ~ an agreement).
<i>v.l.</i>	بازدهانه سرهموی ناو (نه‌هنگ).
breach of faith,	په‌یمان شکاندن.
breach of promise,	په‌یمان شکاندن (شووکردن و ژنه‌ینان).
breach of the peace,	ناسایش تیکنان؛ نازاوه نانه‌وه.
bread (bred), n.	(۱) نان. (۲) خوارده‌مندی؛ خواردن؛ نان.

brand-new (brand'nōō', brand'nū'), adj.	تازه؛ نوی.
brandy (bran'di), n.	براندی؛ خوارده‌مندی کحووی‌یه.
<i>v.l.</i>	براندی تیکن؛ به براندی خوش کردن.
branks (brank), n.pl.	لفاری سرۆ؛ له کوندا ده‌کرایه ده‌می نافره‌تی.
	بن‌حمایا و ده‌موره‌موره.
brant (brant), n.	جوزه قازیکی کیزی ره‌شی بچوکه.
brash (brash), adj.	(۱) قرچوک؛ ناسک. (۲) هه‌ه‌شه؛ سرچل.
	(۳) بن‌حمیا؛ بن‌شهرم.
<i>n.</i>	(۱) سک نیشه. (۲) بارانیکی کوتوپر.
brash (brash), n.	(۱) پارچه بمرد یا سه‌هوتی شکار.
	(۲) لوق و ته‌زی برودا.
brasier (brā'zhēr), n. = brazier.	
brass (bras, brās), n.	(۱) مسی زهرد؛ زهرد؛ مس.
	(۲) (pl.). شتی مسین. (۳) (pl.). نامیزی موسیقیکی مس.
	(۴) ره‌قی؛ سه‌ختی.
	(۵) [Colloq.]، بن‌حمیایی؛ چاوقایی؛ بن‌شهرمی.
	(۶) [Slang]، پاره؛ پولولو پاره؛ دراو.
	(۷) [Slang]، نه‌فسری گمروه. (۸) ناوپوشی گرنج گونجی بورغو.
<i>adj.</i>	مسین؛ مس؛ له مس درووست‌کراو.
<i>v.l.</i>	مس تیگرتن.
brassage (bras'ij, brās'ij), n.	مزی سکایدان.
brassard (bras'ārd, brā-sārd'), n.	(۱) قه‌لقانی بازو؛ که له.
	شانیشکوره هتا سه‌رشان داده‌پوشیتن.
	(۲) بالیه‌ند؛ به درووشم یا شیشانه‌وه؛ بازو‌به‌ند.
brassart (bras'ert), n. = brassard.	
brass band,	تیپیی موسیقیکی مسین (به نامیزی مسین موسیقا لیده‌دن).
brass hat, [Slang].	(۱) نه‌فسری "پوکن". (۲) نه‌فسری گمروه.
brassie (bras'i, brās'i), n.	داری سه‌رمس (یاری گولف).
brassiere (brā-zēr', brās'i-er'), n.	سوخندی سه‌مک؛ سه‌مک به‌ند؛
	سینه‌به‌ند.
brassily (bras'il-i, brās'il-i), adv.	به بن‌حمیاییانه؛ به بن‌شهرمانه.
brassiness (bras'i-nis, brās'i-nis), n.	بن‌حمیایی؛ بن‌شهرمی.
brass knuckles,	بۆکسی ناس (شپ).
brass tacks, [Colloq.].	شتی گرتک؛ راستی‌یه سه‌رمکی‌یه‌کان.
get (or come) down to brass tacks, [Colloq.].	باسگردنی نو.
	شانه‌ی که نه پاستی گرتگن.
brassware (bras'wār, brās'wār), n.	ده‌فی مسی؛
	ناغیرو شتی مسین.
brass winds,	نامیزی موسیقیکی فوییاکردنی مسین.
brassy (bras'i, brās'i), adj.	(۱) مسین؛ وهک مس؛ مس لیدراو؛ مس.
	(۲) بریفه‌درو هه‌زانه‌ها. (۳) بن‌حمیا؛ بن‌شهرم. (۴) دهنگ زل.
<i>n.</i>	داری سه‌رمسی یاری گولف.
brat (brat), n.	مندالینکی من‌حمیا و هاروواج؛ مندالینکی چه‌قاوه‌سوی.
brattice (brat'is), n.	(۱) دیوار یا شووری سه‌رده‌می (تابلوقه‌دان).
	(۲) تیغه دیوارینکی ته‌خته یا قوماشه بوسه‌زا کوزین له‌تاو کانگه‌یکدا.
<i>v.l.</i>	تیغه دیوار بوز کردن.
bravado (brā-vā'dō, brā-vā'dō), n.	لاهی نازایی؛ هاشه‌وگوشه؛
	فشه؛ نازایی یا دلیری پووکش.
brave (brāv), adj.	(۱) نازا؛ قارمان؛ دلیرا نه‌به‌رد؛ چاونه‌ترس.
	(۲) جوان؛ رهنگی؛ دیمنی جوان. (۳) [Archaic]، تاپاب؛ زورباش.
<i>n.</i>	(۱) پیاویکی نازا؛ کله‌سینکی نه‌به‌رد، دلیر، قارمان، بچه‌رگ... هتد.
	(۲) جه‌ناگاره‌ریکی هیندی نه‌میریکی.
	(۳) [Archaic]، سینه‌ندی؛ شه‌لاتی.
<i>v.l.</i>	ویزان؛ به‌به‌ره‌کاشی کردن؛ به نازایانه به‌وه‌پووه‌پووه‌موره و دهریدن:
	(He had ~d death a hundred times. ; We decided to ~ the

- (۳) بزئو نان (- He earns his) .
- (۴) [Slang] . بوبول و پاره پاره در او .
- v.t.
- bread and butter, (۱) نان و نوره . ۲ . گوزمران دهرامت هوی ژیان .
- break bread, (۱) نان خواردن نان پیکهوه خواردن .
- (۲) بستراری شیوی پیژوژ بون (خاچ پهرستی) .
- cast one's bread upon the waters, چاکه کردن دانی به دم
- know which side one's bread on, چاکه ی خو زانین
- take the bread out of (a person's) mouth, پارو نه دم
- دهرامتن دهرامت نیسنده نوره مایه ی ژیان بی برین .
- bread-and-butter (bred'n-but'ēr), adj. (۱) گنج مندان .
- ههرزه ساویلکه . (۲) ساده ساکارا ره شوکی .
- (۳) هوی ژیانه پی ی دهژی همه میهنی : (a ~ job) .
- (۴) لپوری سویاسه کردنه مویه سویاسنامه : [a ~ note (or letter)] .
- breadbasket (bred'bas'kit, bred'bäs'kit), n. (۱) زمبیله .
- (۲) نارچی سهرکی بهرهم هینتری دانورنه
- (۳) [Slang] . سک گنده . (۴) [Slang] . بومبا
- breadboard (bred'bōrd, bred'bōrd), n. (۱) تخته ی هویر .
- شیلان مار کردن پنه (۲) تخته ی نان برین .
- bread crumb, پیژولان ووردن نان پنچک
- breadfruit (bred'frūt), n. (۱) میوه ی نان میوه یکی گهره ی
- گوشتنه که پیشینرا تامی نان دهادت . (۲) دره ختی نم میوه ی
- bread line, ردی خلکی ده ستاو بز نان . واته خوارده منی مفت
- پیزه خفکی بن دهرامت
- breadstuff (bred'stuf), n. (۱) نارد . (۲) نان
- breadth (bredth), n. (۱) پانی یا نایی
- (۲) پارچه ییک شت که پانتایی ییکی تاییه منی همینت : (a ~ of canvas) .
- (۳) زل گورهمی مودا ژورو زل راده
- (۴) فراوانی میشک تیگه یشت : کراوه ی
- (- of mind, sympathy, understanding, interests, etc.)
- breadthways (bredth'wāz), adv. به پانی نه باری پانی
- breadthwise (bredth'wāz), adv. = breadthways.
- breadwinner (bred'win'ēr), n. نان پیداکر (مؤ کسروکار) .
- خیزان به خویکون بزئوی پیداکر : (the ~ of the family) .
- break (brāk), v.t. (۱) شکندن پارچه پارچه کردن
- (۲) کون تیکردن پیست ، زوی .
- (۳) دوابی بن هینان شکندن
- (to ~ a strike ; The strike was broken.)
- (۴) له کارخستار شکندن سه قعت کردن
- (۵) شکندن پله پله و پایه نرم کردنه
- (۶) نابوت کردن . ۷ . مل پن شوپکردن هینانه ژیرباروه
- (۸) کون کردن به ژور چوونه ژوروه
- (۹) شکندن (پیمان ، یاسا) : (to ~ an agreement, the law, etc.) .
- (۱۰) دهرابیون پارکدن (بندیفانه) : (They cannot ~ prison.) .
- (۱۱) شکندنی یله نه پهر : (to ~ a record) .
- (۱۲) پت بچراندن ویز تیکدان
- (The troops broke formation and ran.)
- (۱۳) برین تهوژمی کاره یا ، گشت : (to ~ a circuit) .
- (۱۴) برین بن دهنگی : (to ~ the silence) .
- (۱۵) کم کردنه روی کارگیری یا نه نجاسی خراب
- (۱۶) ناشکارکردن درکندن دهربرین : (He broke the news to us.) .
- (۱۷) دستپیچیدن
- (۱۸) وورد کردنه (پاره) : (~ a dollar) .

- (۱۹) هینانه بهر بارا پاهینان گرتن (جوانوه نسیب) : (to ~ a horse) .
- (۲۰) تهره کردن وازلهینان (خوی) : (~ a habit) .
- (۲۱) دل شکندن ژور خفه تیارکردن : (She broke his heart.)
- (۲۲) چاره دژمنهوه لیکه نوره
- v.t.
- (۱) شکنان پارچه پارچه بون شق بردن
- (۲) پلوه لیکردن : (Let's ~ and run.) .
- (۳) (~ up ; ~ with) . ناشروماش کردن پیوهندی برین
- (۴) له کارکوتن شکان (سکینه) . (۵) نابوت بون
- (۶) گوزان (دهنگ) شکان : (His bicycle broke.) .
- (۷) له پیر پارکدن هلاتن بهلسمیون . (۸) پسان همرس بردن پروخان
- (۹) هلوه شان دازان . (۱۰) جهرگ بران دل شکان
- (۱۱) دوابی هاتن تهوویون
- (The game will ~ up in ten minutes.)
- (۱۲) شکان (خرخ) . (۱۳) شکانهوه (شپول)
- (۱۴) (~ into ; ~ out in) . له پیر دستپیچیدن یا هاتنه قسه گوزانی
- پیکه نین : (He broke into song, laughter, etc.) .
- (۱۵) دهرکوتن پیدایون پیژوونوره
- [Day was ~ing ; The story (or news) broke.]
- (۱۶) له پیر سمر هینانه دهرمه له نار (ماسی ، نمهنگ)
- (۱۷) [Colloq.] . پورودن : (Things were ~ing badly.) .
- n.
- (۱) شکان پارچه پارچه بون شق بردن درزیدن لیک ترانان
- (۲) شکاوی درزا کله مری بوشایی کون
- (۳) سهرمتا سهردمه یان : (the ~ of day) .
- (۴) برین (مال) . (۵) بچران ودهستان
- (۶) پشوو همرانهوه : (to take a ~) .
- (۷) بچران (میوهندی) : (a ~ in relations, ties, etc.) .
- (۸) بران (تهوژمی کاره یا) بچران
- (۹) بورا مهل گوزین : (a ~ in the weather) .
- (۱۰) دهربرین له پیر پارکدن
- (۱۱) (pl.) چمند خالکی ومک نه مانه (چاپه منی ، خالیمندی)
- (۱۲) شکان (خرخ) . (۱۳) ناتواری کم وگوروی
- (۱۴) [Colloq.] . کردارک یا ووه ییکی نابجی
- (۱۵) [Slang] . مهل به خستوری ییکی پیکرت
- (He gave me a ~ . ; He got a ~ in his business.)
- break away, (۱) پارکدن دهرابیون بهر ده بون هلاتن
- (۲) جیابونه نوره (۳) ژوو دستپیچیدن واته له پیش کاتی خویدا (پیشبرکن)
- break bread, نان خواردن پیکهوه نان خواردن
- break down, (۱) شکان له کارکوتن پیکرتن
- (My car broke down on the highway.)
- (۲) دهست کردن به گریان
- (۳) بهلاداهاتن همرس بردن (مروءه) تیکشکان (لهش یا میشک) کوتن
- (۴) شکندن (دوژن) بهراندن بهسردا ژابون
- (۵) شیکردنهوه جیاگردنهوه بهش بهش کردن پؤل پؤل کردن
- (۶) بهرم خرابی پیژشتن دانه دواوه
- (Relations began to break down.)
- break in, (۱) برین (مال) به زرد چوونه ژوروه له پیر چوونه ژوروه
- (۲) قسه بن برین
- (۳) (۱) گرتن (جوانوه نسیب ، ماین) هینانه بهر بارا پاهینان فیکردن
- (to break in a young horse, new worker, etc.)
- (ب) پن پاهان : (to break in a new pair of shoes) .
- break in on (or upon), (۱) خو سه پاندن بهسردا خوتیه لقرتکن
- هلدان . (۲) قسه بن برین
- break into, (۱) برین (مال) چوونه ژوروه (به زور ، له پیر بدزی یوهوه
- یا به نارموابی) : (They broke into the house.) .
- (۲) قسه بن برین پن برین (قسه ، بیر)

(۱) بېرېن (کۆسپ)؛ سىمىن؛
breakthrough (brāk'thrōō), *n.* پېندا تېپىپىرون. (۲) شىكاندىنى ھېزى بىرەھلىسى ئوژمن؛ بېرېن پېندا چوونە ئوورەمەي ھېلى بىرەھلىسى ئوژمن.
 (۳) پېشكەرتلىكى گرگور كوتوپېر (زانست، تەكنىلۇجىيا، پېشكەرلىكى، كىلتۇقۇ)؛ بىرەم ھىنان يا ئۆزىنەۋەيمىكى سىرەمكى؛
 (a major ~ in science and technology)
 (۱) بىلۆۋىونەۋە؛ بىلۆۋىنەكردن
breakup (brāk'up), *n.* (۲) شىبىۋونەۋە؛ ھەلۋەشان؛ لىكېۋونەۋە؛ داپزىن. (۳) وورە بەردان؛ پووخان
 (۴) دوايى ھاتن
breakwater (brāk'wō tēr, brāk'wot'ēr), *n.* شەپۇل شىكىن؛
 بىرەستى شەپۇل؛ دىۋارىنكە بۇ بىرەست كىردى شەپۇل دەريا و پاراستى بىندەر كەنارى دەريا.
ream (brēm), *n.* (۱) ماسىيەكى ناۋ پوچارى ئەرۋىيەيە.
 (۲) ماسىيەكى ناۋ دەريايە.
ream (brēm), *v.t.* پارگىنەۋەي بىنى كەشتى
breast (brēst), *n.* (۱) مەمە. (۲) سىنگ؛ سىنە؛ بىرسىنگ.
 (۳) سىنگ يا بىرسىنگى گىاندەر. (۴) سەرچاۋەي بۆۋى.
 (۵) بىرسىنگى جىلۋىرگ. (۶) سەرچاۋەي ھەست؛ دل و دەروون؛ سۆز.
 (۷) بەشىكى لە سىنگ چوۋا؛ پېشەۋە؛ بىرسىنگ: (the ~ of a hill)
v.t. (۱) بەرەۋىرو وەستان؛ بەرەھلىسى كىردن؛ بەرەنگارپوون.
 (۲) سىنگ دانە بەر؛ بۇ پېشەۋە پۇشنى.
 دان بە تاۋاندا؛ نان؛ پىن لە تاۋان نان.
make a clean breast of, كۆلەي سىنگ؛ نىسقاتى سىنگ.
breastbone (brēst'bōn), *n.* مەمە پىندان؛ شىرپىندان (مىدال).
breast-feed (brēst'fēd), *v.t.* يەخەبەند؛ گولنى سىنە.
breastpin (brēst'pin), *n.* (۱) قەلغانى سىنگ؛ بەرۋە؛ سىنەزى.
 (۲) پارچىيەك توماشى نەخشۋىنگارۋى بە گەۋەر پارۋىيە سەرەك مالووم لە كۆندا دەپكرد بە بىرسىنگىيەۋە. (۳) قاۋغى بىرسىنگى كېسەل.
 (۴) سىنەبەندى نەسپ (كە بەشىكە لە زىن).
breast stroke, بۆۋە مەل.
breastwork (brēst'würk), *n.* سەنگىزىكى سەرەۋەيە بە بەرۋىيى سىنگ.
breath (brēth), *n.* (۱) ھەناسە. (۲) ھەناسەدان. (۳) بۆنى دەم.
 (۴) تواناي ھەناسەدان. (۵) زىان؛ گيان. (۶) كۆمبا؛ شەنە سىروە
 (۷) نەجاسى ھەناسە (ۋەك تەمى سەر ئاۋىتە). (۸) چىرە.
 (۹) ھەناسە (كات)؛ چىرە (۱۰) پىشۋو؛ ۋەستانىكى كورت.
below one's breath, بە چىرە؛ بە نەسپايى.
catch one's breath, ۋەستان و پىشۋودان بۇ ھەناسە ھاتتەۋەبەر (پاش) ھەناسەپىكىن).
hold one's breath, چاۋەرئى كىردن بە تىرس و پىرۋىشەۋە (دەنگوباس).
in the same breath, لە ھەمان كاتدا؛ لە ھەمان سات يا ھەناسەدا.
out of breath, ھەناسە ئى پىران؛ ھەناسە پىن تەمان.
save one's breath, قەسەي خۇ بە يا تەدان.
take one's breath away, موۋچىرە بە لەشدا ھىنان يا ھەناسە بېرېن لە خۇشى و سەرسانىدا.
 (The view from the airplane takes your breath away.)
under one's breath, بە چىرە؛ بە نەسپايى
 (۱) ھەناسەدان. (۲) ھەناسە ۋەرگىرتن
breathe (brēth), *v.i. & v.t.* (۳) ھەناسە دانەۋە. (۴) زىان.
 (۵) بۇن ھاتن؛ بۇن لېھاتن. (۶) ھەلگىردن بە ھىۋاشى (با).
 (۷) چىرەھاتن؛ چىرەكردن. (۸) پىشۋودان؛ پىشۋو پىندان.
 (۹) (hard ~)، ھەناسەپىكىن بېرېن.
breathe again (or freely), دل رەمەت بېرېن.
breathe one's last, مردن؛ دوا ھەناسە دان.

(۲) لەپەر ھاتتە قەسە، پىشكەن، گىيان، يا خۇنۋواندن.
 وان پىن ھىنان (خوۋ)؛ پىن تەرەك كىردن.
 (۱) بىرېن قەسە؛ لەپەر ۋەستان (قەسە، كار).
 (۲) پەيۋەسى بىرېن؛ پىچراندن (بىرادەرتى، دۇدارى)؛ بىرېنەۋە (دۇستايەتى):
 (The two lovers broke off last week.)
 (۱) ھەنگىرسان (شەر، ناگى)؛ بىرەپوون:
break out, (A riot broke out.; War broke out between the two sides.)
 (۲) ۋاكرىد (لە بەندىخانە)؛ ھەلاتن؛ بىرېن و دەرياۋىون (بەندىخانە).
 (۳) دەردان (زىبەك، دوۋمەل): (The child broke out in a rash.)
 (۴) لەنگەر شىل كىردن و ھەلگىردن (بۇ پۇشنى كەشتى).
break up, (۱) بىلۆۋىنەكردن؛ ۋەستاندن؛ دوايى پىن ھىنان:
 (to break up a demonstration, meeting, etc.)
 (۲) ھەلۋەشاندىن؛ پارچەپارچەكردن؛ جىاكرىدەۋە لەپەك.
 (۳) پەرشىلۆۋىدەۋە؛ بىلۆۋىدەۋە؛ بىلۆۋىونەۋە.
 (۴) بىرانەۋە (دۇستايەتى)؛ دوايى پىن ھىنان (پەيۋەندى):
 (The two lovers broke up suddenly.)
 (۵) [Colloq.] وورە بەردان
 (۶) [Slang] مردن لە پىشكەنەندا؛ سىك زان كىردن لە پىشكەنەندا:
 (They broke up laughing.)
break wind, تىرگەندىن.
break with, (۱) پەيۋەندى لەگەل بىرېن يا پىچران؛ ناشۋماش كىردن.
 (۲) شۇن نەكەرتن؛ ئى داپران يا جىاۋىونەۋە؛ لەگەلدا؛ نەگۈنجان و جىاۋىونەۋە:
 (to break with tradition)
break (brāk), *n.* Also brake, چوارچىۋەي ەمرەمانە (بۇ گىرتن يا ھىنانە زۇر بارەۋەي جۋاۋىونەۋە نەسپ).
breakable (brāk'ə-b'l), *adj.* پەناسانى دەشكىت؛ ناسە.
n. شىكىنى ناسە؛ شىكىنى پەناسانى شكار.
breakage (brāk'ij), *n.* (۱) شىكاندىن؛ شىكىنران؛ شكان؛ شكارى.
 (۲) شتى شكاۋ؛ نەۋەندى كە شكاۋە. (۳) زىان بەۋى شىكانەۋە.
 (۴) بۇاردى شكان
breakbone fever, = dengue.
breakdown (brāk'doun), *n.* (۱) شكان (مەكىنە، نامىن)؛
 لەكارگەرتن؛ پەكگەرتن
 (۲) پووخان (تەندىۋىسى)؛ مېشك تىكىچوون؛ ھەرس بىردن (لەش، مېشك):
 (He had a nervous ~.)
 (۳) پېش نەكەرتن و ۋەستان (كىلتۇقۇ)؛ پووخان؛ دوايى ھاتن بە زۇكەرتن:
 (a ~ of negotiations)
 (۴) شىبىۋونەۋە؛ لىكېۋونەۋە؛ جىاۋىونەۋە؛ ھەلۋەشان:
 (a ~ of food during digestion)
 (۵) شىكىرانەۋە؛ شىكىردەۋە.
 (۶) بۇل بۇل كىردن. (۷) جۇۋە سەمايەكى پى چۇشە.
breaker (brāk'ēr), *n.* (۱) شىكىن (مىۋ، شت)؛ شىكىنەر.
 (۲) مەكىنە يا كارگەي شىكىن (بۇ بەرە يا خەلۋىزى بەرد).
 (۳) شەپۇلىكە كە بەشكىتەۋە بىسەر كەنارى دەرياداۋ كەلى ئى ھەلەستىت.
 (۴) circuit breaker
 بىرەملىكى بچوۋكى ناۋ لە بەلەمدا.
breaker (brāk'ēr), *n.* بىرچايى؛ نانى بىرچايى؛ نانى بەياني؛
 بىرچايان
v.t. بىرچايى خواردن؛ نانى بەياني خواردن.
v.t. بىرچايى پىندان؛ ناشقايى پىندان؛ نانى بەياني پىندان.
breakin (brāk'in), *n.* مال بىرېن؛ چوونە ناۋمال بە نۇريا بەسزىيەۋە.
breakneck (brāk'nek), *adj.* مل شىكىنەر؛ پىر مەترسى؛
 (— speed)
 بىرەبىيان
break of day, بىرېن يا شىكاندن و دەرياۋىون:
breakout (brāk'out), *n.*

not breathe a word. دم نه کړد نمره؛ هېچ نه ووتن؛ هېچ قسه نه کړدن.

breather (brēth'ēr), *n.* (۱) کسه يک که به جوړيکي تاييمني همناسه (۲) همدات (a mouth ~) .

(۳) [Colloq.] هوی همناسه بړکي (ورزش، کان).

(۴) [Colloq.] بشو (بڼ همناسه هاتنومه يی).

breathing (brēth'īŋ), *adj.* زیندو

n. (۱) همناسه دان. (۲) همناسه يک؛ همناسه دانک.

(۳) چرکه؛ همناسه (کات).

(۴) سره؛ شنه؛ کزه با. (۵) ورته؛ ورته.

(۶) دهنګي وهن تپي "h" له نينګليزېدا، واته "هن"

breathing space, (۱) شوین وکاتي کارکړدن و جوړلا نمره به

سره به ستی ۲: بشو؛ يووار (بڼ پشودان يا نیکولینه وه).

breathless (brēth'lis), *adj.* (۱) همناسه لي براوا؛ مردوو.

(۲) همناسه برکي پينکوتوو. (۳) همناسه سوربوو (له خوځي يا ترسدا).

(۴) کپ؛ من سره؛ من با.

breath-taking (brēth'tāk'īŋ), *adj.* همناسه سوراکره (له جواني يا خوځيدا؛ زور جوانو خوځي

(a ~ view of the ocean, mountain, valley, city, etc.)

breathy (brēth'i), *adj.* همناسه يی (دهنګ، قسه)؛ همناسه لهنګ.

breccia (brēch'i-a, brēsh'i-a), *n.* بريښه؛ بهرنيکه له تهن زمي

گوشه تيزي ناګريزني به لم يا گچ پينکوره نوساو پينکها توره

bred (brēd), *past tense and p.p. of breed.*

brede (brēd), *n.* [Archaic]. = braid.

brech (brēch), *n.* (۱) سمت؛ گوپي سمت؛ قنګ؛ گوپي قنګ.

(۲) جزا ژير؛ لاخواري خولغونکي. (۳) قوناعه تفنگ.

v.t. (۱) پانټولي کورت له بمرکړدن. (۲) قوناع بڼ کړدن (تفنگ).

brechblok (brēch'blok), *n.* دهموانه قوناعي همدنک تفنگ.

brechcloth (brēch'klōth, brēch'kloth'), *n.* پمشته مانيکي

کورت.

brechelout (brēch'klout'), *n.* = brecheloth.

breches (brich'iz), *n.pl.* (۱) پانټولي کورت (همتا نه نښي).

(۲) [Colloq.] پانټول.

breches buoy, پانټولي بزګار کړدن (له خنګاندن له ناو دهر يادا).

که له کشته يي کوره بڼ کسه که شوې دهر يي تهره.

breching (brich'īŋ, brēch'īŋ), *n.* (۱) يالوو؛ کڅپان. زين.

(۲) قوناعه تفنگ

breed (brēd), *v.t.* (۱) يوون (منډال، بهچکه)؛ هملونان؛ سک وړاکړدن.

(۲) يوون به هڅا؛ لي پيدا يوون؛ لي يوونه (Ignorance ~s prejudice).

(۳) زاوړي پينکړن؛ بهخو کړدن؛ په رومره کړدن:

(He ~s dogs, horses, etc.)

(ب) لي چاک کړدن

(۴) ناماد کړن؛ په رومره کړن بڼا؛ فزکړدن و پراختيان بڼه مېستې تاييمني.

v.t. (۱) پيدا يوون؛ په رسمندن: (Crime ~s in slums).

(۲) يوون، منډال، بهچکه؛ زاوړي کړدن.

n. (There are many ~s of dogs.) (۱) توخه (ګياندار، په ګډه)؛ په ګډه.

(۲) جوړ؛ چيشن: (men of the same)

breeder (brēd'ēr), *n.* (۱) ګيانداري زاوړي کړن؛ پوه کيک که پوه کي

تري لي ده بېنومه. (۲) زاوړي پينکړن؛ په رومره کړن ګياندارو پوهه.

(۳) هڅا؛ سرچاوه؛ داهنن.

breeding (brēd'īŋ), *n.* (۱) زاوړي کړن؛ يوون (منډال، بهچکه).

(۲) منډال يا بهچکه په رومره کړدن.

(۳) په سني؛ په ووست جواني؛ په رومره دي جوانو چاک:

(Tolerance is a sign of ~)

(۴) زاوړي پينکړن بڼه توخه با شترکړدن (ګياندار، پوهه).

breeze (brēz), *n.* (۱) سره؛ شنه؛ کزه با؛ شنه با؛ سوزه.

[British]، پښوي؛ مشتومر؛ همرامرا.

[Colloq.]، کارنيکي ناسان: (That job was a ~).

(۱) هملکړدن (سره).

[Slang]، به تيزو و بېباکانو و کيف قنجه يوه وړيشتن بهرنيو.

breeze (brēz), *n.* [Rare]، خپرمتګن

breeze (brēz), *n.* [British]، خلته و سرکوزمري خلوروزي بهردين.

breezily (brēz'li-i), *adv.* به خپرايي و بېباکي و کيف قنجه يوه (پړيشتن).

breezy (brēz'i), *adj.* (۱) سره دار؛ به شنه؛ کزه با يکي خوځي هميه: (a ~ day)

(۲) بېباک و کيف قنچ؛ زيت؛ گورچ کول: (He has a ~ manner.)

breeziness (*n.*), جه مسري نيسکي پيشمروه و لاتمه نيشتي

bregma (brēg'mə), *n.* کاسه ي سر.

brethren (brēth'rin, brēth'rən), *n.pl.* [Archaic], *plural of brother.*

Breton (brēt'n), *adj.* برويتي؛ تاييمني به زمان و دانيشتواني

" برويتي " که ناوچه يکه له پړژانواي فرانسوا.

n. (۱) هوارواتي يکي " برويتي " . (۲) زماني دانيشتواني هم ناوچه يه.

(۳) شه يکي ژانوي ليوار هملکړاويه.

breve (brēv), *n.* (۱) نامه يکي گونګ (به تاييمني له پاپا يا پاشاوه).

(۲) هم نيشانه يه (~) که دخرينه سر تپه بڼو نينک بڼه دهنګ کورتي

(۳) همان نيشانه يه له سر برکي يکي بين دهنګ يا کورت کړاو.

(۴) نؤتمه يکي موسيقي يه که برويتي يه له دوو نؤته.

(۵) فرمان نامه (دادګا)؛ کورتي داويک.

brévet (brə-vet', brēv'it), *n. & v.t.* په بمرکړدنومره نه مسريک

بمير زياد کړدن موچه يکي.

brévety (brə-vet'si), *n.* پله يکي شان و نامه يی.

brevis- (brēv'i), پينشگونيکه به ماناي؛ کورت.

breviary (brē'vi-er'i, brēv'i-er'i), *n.* په پرتو کي سروردي

نايش و نژاي پړژانه (نايش کاسوليکي و کلنسي پړژمه لاتي).

brevier (brə-vēr'), *n.* جوړه تپيکي (چاپه ماني):

(This line is in ~)

brevery (brēv'ə-ri), *n.* (۱) کورتي (کات)

(۲) کورتي و پچ ماناي (ورته، نووسراو).

(۱) بیره دروست کړدن (به کولاندن و ترشان).

(۲) چالينان؛ دم کيشان (چا)؛ دم بين کيشان.

(۳) پينکيشان و پينکيشان (پيلان)؛ پيلان کڅپان.

v.t. (۱) دروست يوون (بیره)؛ دم کيشان (چا).

(۲) خريکي نه ستپنکړن يا هملکړدن يوون (ګه رده لول، ګه رداو)؛ پيدا يوون؛

ناماد مکران و ده ستپنکړان (شمې، زبان): (A storm was ~ing).

n. (۱) خواردمره يکي ترشينو يا ليټرو (بیره، چا).

(۲) هم همندي که به يک چار دمرشينو ترشينو يا ليټه ترشينو.

brewage (brōō'ij), *n.* (۱) خواردمره يکي ترشينو (بیره).

(۲) ترشاندن يا دروست کړدن (بیره).

brewer (brōō'ēr), *n.* بیره دروست کړن.

brewery (brōō'ēr-i), *n.* کارګه ي بیره کولنګه (بیره).

brewing (brōō'īŋ), *n.* (۱) ترشاندن يا دروست کړدن (بیره).

(۲) شه نده ي که به يک چار دروست دمرشينو (بیره).

brewis (brōō'is), *n.* [Dial.], (۱) ګوشتاو. (۲) تان و ګوشتاو.

briar (brī'ēr), *n.* = brier.

briarroot (brī'ēr-rōōl, brī'ēr-root'), *n.* = brierrroot.

briarwood (brī'ēr-wood'), *n.* = brierrwood.

briable (brī'b'ə-b'l), *adj.* بهر تپي دهر نيشتي؛ بهر تپيل دموخت.

bribe (brīb), *n.* بهر تپيل.

bribery

v.l. & v.l. برتیل پیدان؛ برتیل دان
-briber (n.).

bribery (brīb'ēr-i), n. برتیل خواری؛ برتیل دان و مرگرتن.
bric-a-brac (brīk'ə-brak), n. شتی بچوکو و بنرخو نایابو
کونه مای هونری جوان (که له ژورنیکا بز جوانی داده نریت).

(۲) زپوزنه گیتانه؛ شتی رازنه رهوهی بازاری
brick (brīk), n. (۱) خشت. (۲) شتی وه خشت (له پیک و پیکو و

خشتی جوارچینو که بیدا). [Colloq.] پیاویکی ژورباش؛ کوری چاک.
adj. له خشت دروستکرو؛ تایبتهی به خشت؛ خشت.

v.l. (۱) به خشت کردن؛ له خشت دروستکردن.
(۲) ~ up; ~ in. به خشت دهرگرتن، داپوشن، گرتن، یا هلچن.

make bricks without straw,
brickbat (brīk'bat), n. (۱) پارچه خشت (که دهه اوژریت یا دهرنت

به شتی کرد). (۲) پلار؛ لاپلار؛ ره خنه یکی تیژو همت بریندارکن.
brickkiln (brīk'klin), n. کورهی خشت سوورکردنوه

bricklayer (brīk'lā'ēr), n. خشتکار؛ و مستای خشتکاری.
bricklaying (brīk'lā'īŋ), n. خشتکاری؛ خشتکاری کردن.

brick-red (brīk'red'), **adj.** سوور وه خشت
brickwork (brīk'würk), n. (۱) شتی له خشت دروستکراو.

(۲) bricklaying.
brickyard (brīk'yärd), n. کارگهی خشت؛ فروشگای خشت.

bridal (brīd'l), n. شایی
adj. (۱) بووکنی؛ تایبتهی به بووک.

(۲) تایبتهی به شایی؛ هی بووک و زلوایتی.
bridal wreath,
bride (brīd), n. دهره ییکی گف؛ پشو و بریقاره و گول سپیبه

bride (brīd), n. قونله یا گوی (نه شکاری).
bridegroom (brīd'grōom', brīd'groom'), n. زارا

bridesmaid (brīdz'mäd), n. نارول بووک؛ کچیکه نارول بووک
له کاتی عاره برین و شاییدا له گهلی دمیته.

bridewell (brīd'wel, brīd'wəl), n. بندبخانه (بژ تاوانی بچوکو).
bridge (brīj), n. (۱) پرد (۲) شتی وه پرد (۳) نیسکانی لووت.

(۴) نهر بمشهی چاویله که دهکویته سر نیسکانی لووت.
(۵) تیره یکی بمرینه له تنگای قمراغ دهریادا.

(۶) سهکزی لیوه رانانی کشتی.
(۷) نهر خوینتهی داری بلیاردی له سر دادمنرت له کاتی یاری کردنا تاکو

نه جووآینه وه له مشت گرتنوه ده له قومه کان که بره ییته له پارچه دریکه یا
دهست (۸) پرد (دانسازی).

v.l. (۱) پرد به سردا دروستکردن؛ پرد له نیواندا دروستکردن.
(۲) به سردا پرددا به رینه وه.

(۳) پینگه یاندن؛ پرکردنوه (بوشایی، جیاوازی، دوروی).
(to - the gap between the two generations)

burn one's bridges (behind one),
بریکه گمراهی یا کشانه وه

له خو برین
cross a bridge when one comes to it,
خهسی گروگرتیک خواردن

هروه ها چاره سه کردنی پاش په ییدابوونی نهک له پینشدا
به خو یایی سمری خو نه نیشاندن به گروگرتی دورژوه وه.

bridge (brīj), n. بریج؛ جزره یاری ییکی کاغزه.
bridgeboard (brīj'bōrd', brīj'bōrd'), n. سنگی پن پلکانه.

نهر تهخته داندهاری نه مسهرو نهوسری پن پلکانه ی داره که پن پلکانه کانی
له سردا راه ستاره.

bridgehead (brīj'hed), n. سمری پرد؛ بنکبه که له ره بری پرد یا
بوارنیکا له نواو خاکی دورژندا بژ داگیرکردنی شوینی تر به کارده میتریت.

bridgework (brīj'würk), n. (۱) پردکاری؛ پرد دروستکردن.
(۲) پردی دان (۳) دروستکردن و دانانی پردی دان.

Bright's disease

bridle (brī'dl), n. (۱) لغاو؛ سمرکه له (۲) شتی وه لغاو.
(۳) شتی دایینکر؛ جلفو.

v.l. (۱) لغاو کردن؛ لغاو کورنه دم. (۲) دایینکردن؛ گرتنوه؛ جلفوگرتن.
v.l. (۱) سمرکنی کردن؛ لووت بمرز گرتن (له توور مییدا یا به تهرسه وه).

(۲) توور به بوون؛ گالنه پینه اتن.
دهستی لغاو گرتن؛ دهستی چهپ.

bridle hand,
bridle path,
پنچگهی سواری

Brie cheese,
brief (brēf), **adj.** بری؛ جزره په نیریکی نمری نه ختیگ سویری همره نسبی به.
(۱) کورت؛ کم خایه. (۲) کورت و مانابه خش.

(۱) کورته؛ پوخته. (۲) پوختهی دارایک (که پارژمر نامادهی دهکات)
(۳) نامه ی پاپا. (۴) (pl.) دهریمی کورتی تمسک.

v.l. (۱) پوخته کردن؛ کورتکردنوه.
(۲) [British] پارژمر گرتن؛ پارژمر کردن به نووینر.

(۳) [British] پوختهی داوا بژ ناردن یا پیدان.
(۴) ناگادار کردن؛ پن روتن (دهنگویاس، پوختهی مسهله):

(He -ed the president on the situation.)
له سردا کردنوه؛ پشتگیری کردن؛ لایه نگری کردن.

hold a brief for,
in brief,
به کورتی؛ به کورتی ییکی.

briefcase (brēf'kās), n. جانتای دهست.
briefless (brēf'lis), **adj.** کمس نهی گرتنوه به پارژمر؛

(a - lawyer)
briefs (brēfs), n.pl. دهریمی کورتی تمسک.
brier (brī'ēr), n. (۱) گوله یا خه کویله؛ شیلان.

(۲) لیک یا په لیه که له گوله یا خه کویله یا شیلان.
brier (brī'ēr), n. (۱) پروه ییکی خواروی هورویا په ره که دهکوی دهرنت

به سه بیل. (۲) رهگی نام پروه که (۳) سه بیلک که له ره که دروستکرایت.
brierroot (brī'ēr-rōot', brī'ēr-root'), n. رهگی بووکنیکه

دهکرت به سه بیل.
brierwood (brī'ēr-wood'), n. = brierroot.
brigade (brī-gād'), n. (۱) هیژ (سووا)؛ تابور.

(۲) دهسته؛ تاقم؛ پؤل. (a fire ~).
v.l. (۱) تابور پیکه یاندن (۲) هاریژل کردن؛ دهسته دهسته کردن.

brigadier (brī-gā'dēr'), n. فرماندهی هیژ؛ نهمسرتکی گمروه.
brigadier general, = brigadier.

brigand (brī-gānd), n. چهته؛ جمرده.
brigandage (brī-gān-dij), n. چهتهیی؛ جهردهیی.

brigandine (brī-gān-dēn', brī-gān-dīn'), n. زرنی تهره قدر؛
زرنی ییکی له تهره وه نه لقه پیکه اتو.

brigantine (brī-gān-tēn', brī-gān-tīn'), n. که شتی بای دوو -
تیموره.

bright (brīt), **adj.** (۱) پووناک؛ پویشن.
(۲) گمش؛ بریقهدار؛ پهنگاو رنگ: (~ colors).

(۳) دم به پیکه نی؛ پووخوش؛ زیت؛ دلشاد.
(۴) زیره؛ زرنگ. (۵) په ناویانگ؛ ناودار.

(۶) پویشن؛ بهات؛ پر نومیند. (She has a ~ future.)
به پویشنی یا گهشی

adv.
-brightly (adv.).
brighten (brīt'n), v.l. (۱) پووناک کردنه وه؛ پویشن کردنه وه.

(۲) پویشن کردنه وه؛ خوش کردن؛ شادمان کردن؛ دلخوش کردن
(You -ed my day. ; These flowers ~ the room.)

v.l. (۱) پووناک بوونه وه: (The sky is -ing).
(۲) دلخوش بوون؛ دل پویشن کردنه وه.

brightness (brīt'nīs), n. (۱) پووناکی؛ پویشنی؛ گمش.
(۲) دلخوشی؛ خوشی؛ شادی.

Bright's disease, = nephritis.

brill

brill (bril), n. جۆره ماسىيەكى پاشى ئىئورۇپايىيە
brilliance (bril'yans), n. (۱) درەوشانمەۋە شەرقەندەۋە
 (۲) شەرق: گەشى! پوۋناكىيەكى زۇر! پۇشنى! تىرپە
 (۳) جۈشى و تايباسى (۴) زۇر زىرەكى! بلىمەتى! زىنگى
brilliance (bril'yən-si), n. = brilliance.
brilliant (bril'yənt), adj. (۱) درەوشارە! شەرقەندەر! بىرقەدار.
 (۲) گەش! پوۋناك! پوۋن. (۳) جوان و نايباب. (۴) زۇر زىرەك! بلىمەت! زىنگ.
n. (۱) ئەلماسىنىكى درەوشارە.
 (۲) بىرىنى گەھەر بە جۈزۈك كە بدەرەوشىتمەۋە.
 (۳) بچوۋركىرىن تىپ (چاپمەنى).

-brilliantly (adv).
brilliantine (bril'yən-tēn), n. (۱) پۇشنى سەر (بۇ بىرقانەنەى قىچ).
 (۲) قوماشنىكى سافو لوروس و بىرقەدارە
brim (brim), n. (۱) لىئو (پەرداخ. پىالە. كوۋپ... ھتد)! لىئوار.
 (۲) بەست: ھى قەراغ جۆگە و گۇماۋ.
 (۳) قەراغ (شەپقە)! لىئوار.
v.t. بە تەۋارەى بىركۇردن! لىئوارلىئوۋىكۇردن.
v.t. لىئوارلىئوۋىيۇن! زۇر پىپوۋن.
brimful, brimfull (brim'fool), adj. لىئوارلىئوۋى زۇر پىپ.
brimmer (brim'ēr), n. كوۋپ, پەرداخ, پىالە, يا جامىنىكى پى.
brimstone (brim'stōn), n. گۇگۇرد! كىرىت
brindle (brin'dl), adj. بازوۋ (رەنگ, گىياندان).
n. (۱) گىياندانىكى بازوۋ. (۲) پەنگىنىكى بازوۋ.
brindled (brin'dld), adj. بازوۋ (گىياندان).
brine (brin), n. (۱) سوزىراۋ! خۇن تاۋگ.
 (۲) ھەندىكى زۇر ئاۋى سوزىر (ۋەك دەريا).
v.t. سوزىركۇردن! پادەم, چەقالە! گرتتەۋە (ترشىيات)! كىردنەئو ئاۋى سوزىرە.
bring (brɪŋ), v.t. (۱) ھىنان! ھاۋوردن
 (۲) پوۋر نە ھۇى (Fascism brought disaster.)
 (۳) پىندان (Rest and exercise ~ a person health.)
 (۴) والىكۇردن! كارتىكۇردن! پىن كۇردن
 (۵) پارەكۇردن! فرۇشزان بە ئەۋەندە:
 (Used cars brought a good price last month.)
 (۶) خىستەنە بەردەمى دادگا! تاۋان پىشاندان! دان بە دادگا:
 (to ~ someone to trial ; to ~ charges against)
 پوۋن بە ھۇ! ھىنانەدى
bring about, (۱) پارا پىن گۇپىن! پىن سەلماندن
bring around (or round), (۲) دل كۇردەۋە (۳) [Colloq.] ھۇش ھىنانەۋەبەر! ھەناسە ھىنانەۋەبەر.
 (۴) [Colloq.] ھىنان (بۇ سەردان):
 (to bring someone around to visit)
bring down, (۱) پوۋخادىن! ھىنانەخوارەۋە! داگرتن! خىستەن.
 (bring down a government)
 (۲) كوشق! بىرىنداركۇردن.
 (bring down prices) ھىنانەخوارەۋە: نىرخ! كەسكۇردەۋە.
bring forth, (۱) ھىنانە بەرەمە! بەرگرتن! ھىندالىۋون
 (۲) ئاشكارا كۇردن! دەرختىن! پىشاندان! خىستەن بەرچاۋ
bring forward, (۱) پىشكەش كۇردن! پىشاندان (بەلگە)!
 ھىنانەپىشەۋە (باس).
 (Can you bring forward any proof of what you say?)
 (۲) ھىنانەپىشەۋە يا گواستىنەۋە بۇ لاپەرەمىكى تازە (دەفتەرگى زىئىرىارى).
bring home to, تىنگەياندان! پىشاندان! دەرختىن! خىستەن مېشكەۋە:
 (His death brought home to me the value of his friendship ;
 to bring a point home to a person)
bring in, (۱) لە دەرمەۋى رولتەۋە ھىنان.
 (۲) ۋەدەستەپىنان! دەستخىس! ئى دەستكۇرتن! پىندان (داھات).

(۳) پىشكەش كۇردن (بىرارى سۇندۇخۇدان بە دادگا)! پاپۇرت دان
bring off, (۱) ھىنانەدى! ھىنانە بەرەمە! بەجىپىنان.
 (۲) پىزگار كۇردن.
bring on, پوۋن بە ھۇ (پوۋدان):
 (He brought the problem on himself. ; Her illness was brought on by carelessness.)
bring out, (۱) خىستەنەۋە! دەرختىن! ئاشكارا كۇردن! ھەلمانچ:
 (The trial will bring out everything.)
 (۲) ئوۋاندن (شانگۇگىرى). (۳) بلاۋكۇردەۋە (پەرتوۋك, گۇغان).
 (۴) پىشاندان! ھىنانەپىشەۋە. (۵) پىتاسىنى كىچىك بە كۇمەل.
bring over, (۱) پىن سەلماندن! پارا پىن گۇپىن. (۲) ھىنان بۇ سەردان.
bring to, (۱) ھەناسە ھىنانەۋەبەر! ھۇش ھىنانەۋەبەر.
 (۲) ۋەستاندن (كەشتى).
bring to an end, دواپى پىن ھىنان! كۇتايى پىن ھىنان
bring to bear on, خىستەنەسەر (زۇر)! ئاراستەكۇردن! بەكار ھىنان لەگەندە.
 (You must bring more pressure to bear on him.)
bring to light, خىستەنەۋە! دەرختىن! ئاشكارا كۇردن! ھەلمانچ
bring up, (۱) پەروەردەكۇردن (مەندال): گەۋرەكۇردن! بەخۇكۇردن
 (۲) ھىنانەكەبەۋە! پىشكەش كۇردن (بۇ باسكۇردن)! ھىنانەپىشەۋە (بۇ لىئوۋان)
 (۳) پىشانەۋە! ھىنانەۋە! ھەلمانەۋە. (۴) لەپەر ۋەستەن

bringing-up (brɪŋ'ɪŋ-up'), n. (۱) پەروەردەكۇردن! بەخۇكۇردن.
 (۲) پەروۋشت لىئوۋىكۇردن.
brink (brɪŋk), n. قەراغ! لىئوار! كۇن! كەنار! نىزىك:
 (on the ~ of war ; on the ~ of the grave)
brinkmanship (brɪŋk'mən-ship), n. بەرەۋ كارەسات چوۋن!
 گرتلى پىنبارى كارەسات ئەنچام.
briny (brɪn'i), adj. سوزىرا زۇر سوزىرا! تايەبەتى بە سوزىراۋ.
brio (brɪ'o), n. زىقى! جۇش! جۇش و خۇرۇش! گورج و گۇلى.
brioche (brɪ'oʃh, brɪ'oʃh), n. جۆرە كولىرەمىكە بە ھىنكە و كەرەۋ.
 ھەۋىرە دروۋست دەكۇرت.
briolette (brɪ'o-let'), n. ئەلماسىنىكى ھەرمەۋىيە لاكانى سىگۇشەپە.
briquette, briquet (brɪ-ke't'), n. كۇلۇ خەلۋوزى بەرە.
brisance (brɪ'zəns'), n. ھىزى ووردۇخاش كۇردن يا شكاندن (نەتۇم).
 يا تەقەمەنى.
 (۱) پەندە! گورج و گۇل! خىرا: (a ~ walk)
 (۲) تىرۇ خۇش (با): ورىكەرەۋە: (The air was ~ and cold.)
 (۳) گەرم (بازاي): (Business was ~ yesterday.)
brisket (brɪ'skɪt), n. (۱) سىنگى گىياندان. (۲) گۇشتى سىنگ
brisling (brɪ'slɪŋ), n. جۆرە ماسىيەكى بىچكۇلەپە لە " ساردىن "
 دەمچىت.
bristle (brɪ'sl), n. (۱) تۈۋكى زىر يا تىز (گىياندان, پوۋەك)! دىك.
 (۲) تۈۋكى گىياندانىكە كە دەكۇرت بە فلچە (ۋەك ھى بەران) (۳) تۈۋكى فلچە.
v.t. (۱) پەق پوۋن! راستپوۋنەۋە
 (۲) قۇگىف پوۋنەۋە يا پراۋەستەن (لە توۋرەمى يا ترسدان).
 (۳) خۇگىف كۇردنەۋە (بۇ ئامادەپوۋن بۇ شەم).
v.t. (۱) پەق كۇردن! راستكۇردنەۋە (ۋەك تۈۋكى دىك). (۲) ۋەك دىك تىزكۇردن.
bristletail (brɪ'sl-lāl), n. كلك دىكارى! جانەرمەۋىكى پىن بانە
 تۈۋكى تىز بە پاشكەپەۋەبەتى.
bristly (brɪ'sli), adj. (۱) تۈۋكى تىزدار! دىكارى
 (۲) تىز! ۋەك دىك يا تۈۋكى تىن
brit, britt (brit), n.pl. (۱) بەچكە ھەندىك ماسىيە.
 (۲) پوۋنەۋەۋىكى بچوۋكى دەرياۋە (نەھنگە ھەندىك ماسى لەسەرى دەزىن)
Britain (brɪ'tn, brɪ'tən), n. بەرىتانىيا
Britannia metal, britannia metal, دارپشتەپەكە لە سىرو
 تەمكەۋە ئەنئىمۇن پىكۇدېت.

Britannic (bri-tan'ik), *adj.* بېریتانی
Briticism (brit'a-siz'm), *n.* ووشه یا زاواو پهکې تاییه تی په
 زمانې نینگلیزی بېریتانیا: ("Petrol" is a B- for "gasoline").
British (brit'ish), *adj.* (۱) تاییه تی به بېریتانیا و هاوولاتی پهکې
 بېریتانیا: نینگلیزی. (۲) تاییه تی به کۆمونویلسی بېریتانیا.
n. زمانې نینگلیزی: زمانې نینگلیزی بېریتانیا
 هاوولاتی پهکې بېریتانیا: هه لکی بېریتانیا: بېریتانیا پهکې
the British, زمانې نینگلیزی بېریتانیا.
British English, نینگلیز نینگلیزک: هاوولاتی پهکې
Britisher (brit'ish-ēr), *n.* بېریتانیا

Briton (brit'n, brit'ən), *n.* (۱) هاوولاتی پهکې بېریتانیا: کسینکی
 بېریتانیا: کسینکی بېریتانیا یا کۆمونویلسی بېریتانیا
 (۲) دانیش تووی پهکې بېریتانیا: کۆن (له پېش داگر کردنی بېریتانیا له لایین
 پڑمانه کانه وه).

britska, britzka, britzka (brits'ka), *n.* جزیره عره بانه پهکې
 سهره که ی مکتوبه.

brittle (brit'l), *adj.* قرچوک: ناسک
n. شیرینی پهکې قرچوک یا ناسک.

broach (brōch), *n.* (۱) شیشی کۆشت برژاندن: شیشی کهباب: شیشی
 (۲) شیشی کون پز گوره کون: (۳) نسکمه
 (۴) کون: کون به نامیر کواو: (۵) په خه بند.

v.t. (۱) کون کردن: بؤ شله ئی دهرمتان: (to ~ a keg)
 (۲) شله ئی دهرمتان (بهرمیل، دهن): کون گوره کردن
 (۳) هینانه پېشوه بؤ باس کردن: لیدوان: (to ~ a subject)
 (ب) ناشکر کردن: بلاو کردنه: درکندن: (to ~ a plan)

broad (brōd), *adj.* (۱) پان (۲) فراوان
 (۳) پون: پوناک: دیار: (~ daylight)
 (۴) ناشکر: دیار: (~ purpose)

(۵) قورس (شپوهی کسه پیکردنی زمانیک له لایین بیگانه وه): (~ accent)
 (۶) هه لالراو: ناشرین: (~ a joke)
 (۷) مینش کراوه: (~ a mind; He takes a ~ view of the matter.)
 (۸) بز سنوور: کشتگر: (~ a statement)

(۹) گشتی: بچینه پی: (~ a ~ outline of the subject)
 (۱۰) کراوه (بیژانی لرژنی تیپ) (دهنگسازي):
 (وهک نیبی "a" له ووشه "father" دا).

adv. به تهنوی: هه موی
n. (۱) بهشه یا نهکی شتیک: [Slang] کچ: ژن

broad arrow, (۱) تیری سهرمان
 (۲) نیشانه پهکې میری نینگلتره دمیادت له مالو مولکی میری و جل و بهرگی
 بهندهکان

broadax, broadaxe (brōd'aks), *n.* تورینکی زل دهم پان.

broad bean, (۱) باقنه (۲) بوهه کی باقنه

broadbill (brōd'bil), *n.* (۱) بالنده که نه تون کورت و پانه
 (۲) جزیره ماسی پهکې دهریا په شوبلگه کی سهره کی دریزه وهک دهنوک یا
 شمشیر پېشی دهو ترنت: "swordfish"

broadbrim (brōd'brim), *n.* (۱) شهبه کی قهراغ پان
 (۲) [Colloq.] [B-] کوهیکر: له نده کی کۆمه لیکي نایب لاشمری
 نه مریکای په ناری "کوهیکر" ه.

broadcast (brōd'kast', brōd'käst'), *v.t.* (۱) توردان (دانه ونله)
 پهرش و بلاو کردنه: (۲) دهنگویاس بلاو کردنه و
 (۳) بلاو کردنه (به رادیو، تله فزیون، سم تلایت... هتد)
 بلاو کردنه (رادیو، تله فزیون) بلاو کراوه

v.i. (۱) بلاو: بلاو بوهه: (۲) تاییه تی به رادیو تله فزیون
adj. (۱) بلاو کردنه (رادیو، تله فزیون)

n. (۱) بېرنامه ی بلاو کراوه (له سهر رادیو یا تله فزیون): (~ a television)

adv. به هه موی پهکې
broadcaster (brōd'kas tēr, brōd'käs tēr), *n.* (۱) بیژور
 بلاو کراوه (له سهر رادیو یا تله فزیون). (۲) نامیر یا هوی بلاو کراوه
 (رادیو، تله فزیون)

broadcloth (brōd'klōth', brōd'kloth'), *n.* (۱) چؤخه
 (۲) قوماشی خاوریشم یا کتان

broaden (brōd'n), *v.t.* فراوان کردن: پان کردن: گوره کردن
 فراوان بودن: پان بودن: گوره بودن

broad-gauge (brōd'gāj), *adj.* (۱) پان: فراوان
 (۲) [Colloq.] مینش کراوه: مینش فراوان

broad gauge, (۱) میلی ناسنی پان
broad-gauged (brōd'gājd'), *adj.* = broad-gauge. شهمنده مری پان

broad jump, بازهی دریز (به گویه یا به مین گویه)
broadleaf (brōd'lēf'), *n.* توتوتی که لایان (بؤ سیگار دروست کردن)

broadloom (brōd'lōm'), *adj.* پان (هرش، بهر، راهم)
broad-minded (brōd'min'did), *adj.* مینش کراوه
 مینش فراوان

broadside (brōd'sid'), *n.* (۱) لاتهنیشتی سهراری کشتی
 (۲) سهرجه می نمر تۆپو تهننگی دهنوترنت پنه لایهنیشتی
 کشتی پهکې جهنگوه: (۳) تهناندنی هه موی تۆپو تهننگی دابه ستر او به
 لایه کی کشتی جهنگو: (۴) هیرشیک توندو به کار (له پڑمانه دا)
 (۵) پوری پانی شتیک گوره
 (۶) پهره پیک کاغری گوره (که همر له سهر لایه کی شت نووسرایت)
 (۷) [Colloq.] جوین: هیرشی توندوتیری بهدم

adv. له باری درژنی: (The ship came ~ to the dock.)
broadsword (brōd'sōrd', brōd'sōrd'), *n.* شمشیریکي دهم
 پان

broadtail (brōd'tāl'), *n.* (۱) مری نووگداو: مری نووگ زل
 (۲) پیستهی بهرخی نهم مری به خوری پهکې مری: مری نهم جزیره خوری به

Broadway (brōd'wā'), *n.* (۱) بزموی: شه قامیک گوره
 به ناریانکه له نیویورک به شانؤو تیا ترؤو پانه کی شه ناسراوه
 (۲) ناوچی شانؤو تیا ترؤو پانه کی شه له نیویورک

brocade (brō-kād'), *n.* قوماشی نه لاش و نیگار او
 چنپنی نه قش و نیگار له سهر قوماش
v.t. نه قش و نیگار له سهر چنراو

brocaded (brō-kād'id), *adj.* قوماشی نه قش و نیگار
brocatel, brocatelle (brōk'at-el'), *n.* له سهر چنراو (که بؤ بهرگ نیکرتن به کار دهنه نیت)
 سموز پهکې له توحی قهرتابیت

broccoli (brōk'ol-i), *n.* نه قش و نیگار له سهر چنراو
broché (brō-shā'), *adj.* شیشی بچورکی کهباب

brochette (brō-she't'), *n.* نامیلکه
brochure (brō-shoor', brō-shyoor'), *n.* گزیه نهکته
brock (brōk), *n.* (۱) ناسکیکي نیرینه دیورساله
 (۲) ناسکیکي بچورکی شاخ کورتی نه مریکای باشوره

brocket (brōk'it), *n.* زمانې نینگلیزی نیرله نده: زاواوه ناوچه پی
 (۱) پیژونکی نیرله نده: (۲) پیژونکی نینگلیزی به
 فیژو تله که

brogue (brōg), *n.* **broider** (brōi'dēr), *v.t.* [Archaic] = embroider
broidery (brōi'dēr-i), *n.* [Archaic] = embroidery

broil (brōil), *v.t.* لیتان، برژاندن، یا پېشاندن له نواو فون یا تهنورد
 (۱) لیتان، برژان، یا پېشان له نواو فون یا تهنورد
 (۲) توره بون: شتیک بون

v.i. (۱) لیتان یا برژان له نواو فون یا تهنورد: گهرمای پهکې زور
 (۲) خوربه مری پهکې برژان، لیتان، یا پېشیتراو له نواو فوندا

n. همه قانی: شه مرسه
broil (brōil), *n.*

broiler

broiler (broil'ēr), *n.* (۱) بېشى ژىرەۋى قېز (كە خوار دەمەنى تېدا دەپ ئىنتىنات دەپ بېشىنى تېدا دەپرى خوار دەمەنى تېدا بىر ئان ئەتار فېرندا.

brokage (brō'kij), *n.*

broke (brōk), *past tense and archaic p.p. of break.*

adj. (۱) ئابوت: مایە پوچ: مې پارە: (He is ~ .)
 go broke, [Slang]. مایە پوچ: پوز: ئابوت: پوز.
 go for broke, [Slang]. سەرۋال نە بېناۋا دانان.

broken (brō'kan), *past participle of break.*

adj. (۱) شكار: يەككە توتۇ: سەقەت
 (۲) پانەگراۋ: شكار: (a ~ promise) مېن ھېز كراۋ: مېن ھېز.
 (۳) شكىنراۋ: (a ~ spirit)
 (۴) مایە پوچ: ئابوت: (۵) پچر پچر
 (۶) شەق و شرا: شەق و پەق: ئاتەۋا شكار: (He speaks ~ English.)
 (۷) گېراۋ (حووانوۋە ئەسپ): (a ~ horse)
 (۸) پلە ھېنز ۋە خوار ۋە پلە كەم كراۋ
 (۹) نەخۇش: پەرتشان

broken-down (brō'kan-doun'), *adj.* (۱) نەخۇش: پەرتشان
 (۲) يەككە توتۇ: شكار: لەكار كە توتۇ: مەكىتە: بەكار نەماۋ

brokenhearted (brō'kan-hār'tid), *adj.* دل شكار: جەفە تار: غەمبار: جەرگ بزاۋ

broker (brō'kēr), *n.* (۱) دەل: حامبان

brokerage (brō'kēr-ij), *n.* (۲) دەلنى بۇرسە يا پارە بازى

bromal (brō'mal), *n.* شلەبەكى مې پەنگى بۇندارى چەۋرە (كىميا)

bromate (brō'māt), *n.* بۇمات خۇنى تىشى بۇم

v.t. (۱) بۇمات تېكەۋا كىرەن (۲) بۇمات لېدان

bromic acid, تىشى بۇم

bromid (brō'mid), *n.* = bromide.

bromide (brō'mid, brō'mid), *n.* (۱) بۇم: كىميا: بۇمىد

(۲) ۋوتەبەكى پەرىپوت: كىشە (۳) [Slang]. قەسى پەرىپوت كە.

bromidic (brō'mid'ik), *adj.* پەرىپوت ۋ س تاد ۋوتە:

brominate (brō'mi-nāt'), *v.t.* بۇم لېدان - تېكەۋا كىرەن (كىميا)

bromine (brō'mēn, brō'nin), *n.* بۇم: كىميا: بۇمىن

bronchi (brōŋ'ki), *n. plural of bronchus.*

bronchial (brōŋ'ki-əl), *adj.* تايبەتسى مە بۇرى ھەۋا

bronchial tubes, بۇرى ھەۋا: بىزىشكەۋانى

bronchitis (brōŋ'ki'tis), *n.* ھەۋا كىرەن يا داگىرسانى بۇرى ھەۋا: نەخۇش بۇرى ھەۋا

broncho (brōŋ'kō), *n.* = bronco.

broncho- (brōŋ'kō, brōŋ'kə), پىشگىرەنكە ھەمانى بۇرى ھەۋا

bronchopneumonia (brōŋ'kō-nōō-mō'nyā, brōŋ'kō-nū-mō'ni-ə), *n.* ھەۋا كىرەن يا داگىرسانى بۇرى ھەۋا پەرمە سىچەكان

bronchoscope (brōŋ'kō-skōp'), *n.* ئامبۇرى بىشكىز دەرمان

كىرەن بۇرى ھەۋا

bronco (brōŋ'kō), *n.* ئەسپىنكى كىرەتەلەي كىۋى يا نىمچەكىۋىچە لە

پۇۋۇندۇۋى نەمەرىكا

broncobuster (brōŋ'kō-bus'tēr), *n.* كاۋبۇنەكە كە نەسپى

" بۇنكۇز - دىگىرەن يا دەھىننە بەرپار

brontosaurus (brōŋ'ta-sōr'as), *n.* بۇنكۇسۇر داينەسۇرئىكى

ۋى ئەمەرىكى قىرتىكە توتۇۋە

bronze (bronz), *n.* (۱) بۇنكۇز: دىرشتەبەكى سىر تەنەكەبە

(۲) پەيكەرنىكى بۇنكۇز: شىنكى بۇنكۇز: (۳) پەنگى قاۋەبى سۇۋىۋا

adj. بۇنكۇز: نە بۇنكۇز: دىۋوستىكراۋ

v.t. ۋەك بۇنكۇز لىكەن: پەنگى ۋەك پەنگى بۇنكۇز لىكەن

brown

v.t. پەش داگىرسان (مۇۋا ئەبىر ھەتاۋا)

Bronze Age, چەرخى بۇنكۇز: نە چەرخەبە لە مۇۋا قەبەتتە كە ئامبۇرى لە بۇنكۇز تېدا دىۋوست دەكرا

bronzey (brōnz'i), *adj.* بۇنكۇز: ۋەك پەنگى بۇنكۇز: قاۋەبى سۇۋىۋا

brooch (brōch, brōōch), *n.* Also broach, يەخەبەند (ۋانە)

brood (brōōd), *n.* (۱) جۇچك: جۇچكە: بەچكە: پەنگى

(۲) كۇمەنكە جۇچكە: پەنگى ۋەك ھەلەتۇر يا بەخىۋىكراۋ

(۳) ۋوردىلەكانى خىزائىك: مەدالى مائىك

(۴) تۇخۇ: چەش: جۇر: (a ~ of ideas)

v.t. (۱) ھەلەتۇر (ھىلەك): لەسەر كىرەتۇر ۋ ھەلەتۇر

(۲) بال بەسەرداگىرەن يا كىشەن ۋ پاراست

v.t. (۱) ھەلەتۇر (ھىلەك): لەسەر كىرەتۇر: كىرەتۇر

(۲) بە قولى بىرلىكەن ۋ مەراق خوارەن: پىش خوارەن ۋە:

(He is still ~ing over his misfortunes. ; He ~s all the time.)

brood on (or over), (۱) بال بەسەرداگىرەن يا كىشەن: خول خوارەن يا

خولانەۋە بەسەردا: (۲) زۇر بىرەن ۋە مەراق خوارەن: پىش خوارەن ۋە

brooder (brōōd'ēr), *n.* (۱) كى (مىشكە، پەنگە)

(۲) مەكىتە: ھىلەك ھەلەتۇر: شۇنكى كەم بۇ جۇچكە پەرمە دەكەن

(۳) كەسكىنى زۇر بىرەن ۋە مەراق خۇر: كەسكىنى كىرەتۇر

broody (brōōd'i), *adj.* (۱) كى (مىشكە، پەنگە)

(۲) زۇر بىرەن ۋە مەراق خۇر

brook (brook), *n.* جۇچكە: جۇچك

brook (brook), *v.t.* دەرىۋەن: دان بەخۇداگىرەن:

(I cannot ~ his insolence.)

brooklet (brook'lit), *n.* جۇچكە

broom (brōōm, broom), *n.* (۱) گىسك

(۲) دەمەنكى گەۋ ۋوردى لىق بارىكى گول پەنگىنە

v.t. گىسك لېدان: مالىن

broomstick (brōōm'stik', broom'stik'), *n.* دەمەنكى گىسك: كلكى گىسك

broth (brōth, broth), *n.* گۇشتاۋا فۇچاۋا شۇرپا پون

brothel (brōth'əl, broth'əl, broth'əl), *n.* قەبەجەقەنە

(۱) بىرا: (۲) زۇرپا: (۳) بىرەنكى زۇر نۇك

(۴) كەسكىنى ھەۋەگەن: ھەۋەپىشە، ھەۋەبىر، ھەۋەبىر: ھەۋەبىر

(۵) قەلەندە: سۇغى: ئەندامى كۇمەنكى ئانى

brotherhood (bruth'ēr-hood'), *n.* (۱) بىراپەتى

(۲) بىرەنكى ھەۋەبىر: ھەۋەبىر

(۳) بىرەنكى ھەۋەبىر: ھەۋەبىر، ھەۋەبىر: ھەۋەبىر

(۴) ھەۋەبىر ئەندامى پىشەپە: ئەندامى چەتەك

ۋن بىرا: زۇر: ھەۋەبىر: زۇر

brother-in-law (bruth'ēr-in-lō'), *n.* شۇۋىرا

brotherliness (bruth'ēr-li-nis), *n.* بىراپەتى: ھەستى بىراپەتە

ھەستى بىراپەتە

brotherly (bruth'ēr-li), *adj. & adv.* بىراپەتە: ۋەك بىرا

brougham (brōōm, brōō'am), *n.* (۱) ھەۋەبەن سەرىگراۋ

(۲) جۇرە ئوتومبىلەكە

brought (brōt), *past tense and p.p. of bring.*

brow (brou), *n.* (۱) بۇر: (۲) ئاۋچەۋان

(۳) پۇۋۇسار: سەۋچاۋ: پۇ: (an angry ~)

(۴) لەراضى لىۋاۋىيە: لاسەۋى گىرەك

پۇرى خۇ گىرەك: دەۋچاۋ خۇ مۇن كىرەن

browbeat (brō'bēt'), *v.t.* بەچەتسىۋىن كىرەن (بە ئى مۇۋەن ۋە يا

بەسەردا قىراندن): (to ~ a person into doing something)

(۱) قاۋەبى: بۇر

(۲) گەنم پەنگى: پەشكە: پەشتاۋە

brownie

v.t. & v.i. (۱) قارو می کردن 'رهش داگرسان. (۲) زهر کردن (گوشته).
brownie (brɒn'ɪ), *n.* (۱) جنونیکه یکی بچوکه (که بهگوزری نهفسانه. (۲) لیش وکاری ناومال دمکات بز خفله به شعی.
(۳) [B-] کچینکه له شیبی دیدموانیدا لعینوان تمهمنی ههشت تا یانزه سالییدا.
brownish (brɒn'ɪʃ), *adj.* (۲) قاشه کینکینی چوکلیمته فسقو گوژیو بادمی تئدایه.
brownnose (brɒn'nɔːz), *n.* مهربیکر 'پشی پشی کمر.
v.t. & v.i. مهربی کردن 'پشی پشی کردن.
brownout (brɒn'ɔʊt), *n.* چرای شار کونانندهوه (له ترسی دوژمن. یا بز ووزه کمه کارکردن یا برانی کارهبا) 'نیمچه تاریک کردنی شار.
brown rice, برنجی نهکوتراو 'برنجی توئکاوی.
brown shirt, Brown Shirt, (۱) کراس بوز نهندانیکی هنزی.
brownstone (brɒn'stɔːn), *n.* مهربی نازی نهلمانیا. (۲) نازی 'کسینکی نازی 'هیتلرمیرست.
brownstone (brɒn'stɔːn), *n.* مهربی جردیکی لعینه. خانووی پین دروسته دهکرفت.
brown sugar, شکرکی بوز.
browse (braʊz), *n.* گلاو تمردو لوقویوپی مرهختو بووه که گیاندار. دهیخوات.
v.t. (۱) مروموش کردن 'خواردن. (۲) لومرین 'نی لومرین.
v.t. (۱) خواردن (گلاو لوقویوپیو تمردن). (۲) چاوبینداخشاندن (پهرتووک و گوژارو پوژانمه له کتیبخانهدا). (۳) سهبرکردن به شیننیمی (شتووممکی ناو بازار یا شوینی تن).
bruin (brʊɪn), *n.* وورج.
bruise (brʊɪz), *v.t.* (۱) پووشاندن 'شین کردنوه (پینست). بریندارکردن. (۲) هارین (به دستک وهوان). (۳) ههست نازاردان 'ههست بریندارکردن.
v.t. پووشان 'شین بوونهوه (پینست) 'ههست برینداربوون: (He ~s easily).
n. (۱) پووشاوی 'پووشان 'شین بوونهوه. (۲) پووشاوی پینستی میوه.
bruiser (brʊɪz'ɛr), *n.* (۱) بوکسبازکی بههین. (۲) شهلای: کسینکی شمرانی قار: دهبدیه.
bruit (brʊɪt), *n.* [Archaic]. قارخستنهوه 'تهیل بز ههنگرتن.
v.t. زستانی: زستانه.
brumal (brʊm'ɔːl), *adj.* تمه 'تمومز' ههلم.
brume (brʊm), *n.* دوزره 'بازاری'.
brummagem (brʊm'ɔː-jəm), *adj.* [Colloq.]. بریقهدارو ههزانیهها.
n. [Colloq.]. شتی بریقهدارو مین نرخ (بهتایهستی خشل).
brunch (brʊntʃ), *n.* زمری مریجایی و قارهوش پینکوه (که نهختیک. پینتر نیوهیو دهخوینت) 'ناشی بهیاشیو نیوهیو پینکوه.
brunet (brʊn-et), *adj.* گهمن رهنگ: قژرهشو چاوپرش: سموزله.
n. پیاوند یا کوپنکی سموزله: نیرینهیکی قژرهشی چاوپرش.
brunette (brʊn-et), *adj.* = brunet. نافرتهیکی قژرهشی چاوپرش: گهمن رهنگ: نافرتهیکی سموزله.
n. (۱) فلجه: قژرههینان. جل. بویه. ددان: پنهک. (۲) فلجهکاری: پاکردنهوه یا بویهکردن. (۳) کلکی تووکن (وهک هی پوی). (۴) لیشان: بهناستم برکوتن. (۵) فلجهکاری: شینواری فلجه بهکارهینانی هونرمهندنیک. (۶) تل. شیش. یا بهریمکی گهینهتری کارهیبایی.
v.t. (۱) قژرههینان: فلجهاندان: بویهکردن: پاکردنهوه به فلجه: پنهک کردن. (۲) لیشاندان: بهناستم اندان یا برکوتن: لیکرتن. (۳) لایردن به فلجه یا وهک به فلجه.
v.t. (۱) بهلادا قیهربوون و برکوتن: لیشان: بهناستم برکوتن: بهناستم (۲) پال پیوهان یا لایردن. (۳) فلجه بهکارهینان.
brush aside (or away), (۱) لایردن: خستنه نهولاره: پال پیوهان. (۲) گوئی پین ندان: بایهخ پین ندان:

bubble

(He brushed aside all criticism of his conduct.)
brush off, له کول خو کردنهوه: دمکردن: پال پیوهان (مهجان):
brush up, خوئی بزگارکردن: (She brushed him off). (۱) پاکردنهوه: جوان کردن: بزکخستن. (۲) دهمهزدرکردن (مهجان): خوندنهوه هینانهمیر خوئی فیربوونهوه: (I want to brush up on my English.)
brush (brʊʃ), *n.* (۱) دارو نمونو بنچک و پووش. (ب) شوینکی دارو نمونو بنچکاوای: پیشه. (۲) دهشتی دارو نمونوای کم ناوهدلی. (۳) لوقو پوی پیو پیو و شکارو به پهله بزوشتن: پهلهکردن: خیرکردن. بهرمنگاربوون: شووش بوون: بهیهکهامان:
(He had a ~ with death.)
brush-off (brʊʃ'ɔːf), *n.* [Slang]. دمکردن: پال پیوهان.
give (a person) the brush-off, له کول خو کردنهوه: پال پیوهان: دمکردن: خوئی بزگارکردن به پهله.
brushwood (brʊʃ'wɔːd), *n.* (۱) لوقویوپیو بیدو یا کورتو. (۲) بنچکو و نمونو گژوگیا: پیشهلان.
brushwork (brʊʃ'wɜːk), *n.* (۱) فلجهکاری: نیگارکینشی. (۲) شینواری نیگارکینشی تاییمتی هونرمهندنیک: (Renoir's ~).
brushy (brʊʃ'i), *adj.* زیزو: تووکن: چر تیسکی زیزو.
brushy (brʊʃ'i), *adj.* بنچکاوای: به بنچکو و نمونو گژوگیا داپوشراو.
brusque (brʊsk, broːsk), *adj.* لهپوو (قسه): ووشکو و پقو ناشرین. (جوزی قسمکردن و پهفتارکردن لهگهل خنلکه): قسمهق.
Brussels sprouts, سموزیهکه نمونهوه گوژیوژکه له توخمی کلهرمه.
brutal (brʊt'ɔːl), *adj.* دپنده: دپنده: بپن بزمی: دلرهب.
brutality (brʊt'ɔːl-i-ti), *n.* (۱) دپندهی: بپن بزمی: دلرهبی. (۲) کردهوهیکی دپنده.
brutalize (brʊt'ɔːl-ɪz), *v.t.* (۱) وهک دپنده لیکردن: کردن به دپنده. (۲) به دپنده لهگهل جوولانهوه: نازاردان.
-brutalization (n.).
brute (brʊt), *adj.* (۱) مین میشک: (a ~ beast). (۲) مین ههست: (the ~ force of nature). (۳) چوارپن: گیاندار (۴) دپنده: بپن بزمی: دلرهب: کمر. (۱) چوارپن (کنوی یا سالی): گیاندار. (۲) کسینکی چوارپن: کسینکی کمر مین میشک.
brutify (brʊt'ɔːf-i), *v.t. & v.i.* = brutalize.
brutish (brʊt'ɪʃ), *adj.* (۱) دپنده: بپن بزمی: دلرهب. (۲) کمر مین میشک: چوارپن: کمرتن: (He is ~).
bryology (brɪ-ɒl'ɔː-ji), *n.* زانستی قهوزه (زیندهوههوانی): قهوزهناسی.
bryony (brɪ'ɔː-ni), *n.* چهمن جزوه بووهکینکه له توخمی کولهکه قهوزه.
bryophyte (brɪ'ɔː-fɪt), *n.* قهوزیمی (گیاندارای ناری زور بچووک).
bryozoan (brɪ'ɔː-zɔːn), *adj.* گیاندارای ناری زور بچووک قهوزیمی. بهکالوژیوسی زانست.
B.S., = Bachelor of Science.,
B.Sc., = Bachelor of Science.
bub (bʊb), *n.* [Colloq.]. برا (لهپوی خوشمیسقیهوه بز بانگ کردن).
bubal, bubale (bʊ'b'ɔːl), *n.* = bubalis.
bubalis (bʊ'b'ɔː-lɪs), *n.* کلهکنوییکی نهقرمقاییه.
bubble (bʊb'ɪl), *n.* (۱) بلق: سابوون یا بلقی ناو: (soap ~s). (۲) پیلان یا بیورایهیکی خهپالی، فسهل، یا ههچوویو. (۳) بلقبلق: قلیهقلب. (۱) بلقبلق کردن: بلقبلق هاتن. (۲) قولپ دان: کولان.
v.t.

bud

گردنه سەتڵ یا دۆلكەوه. [Colloq.]، خێرا ئەسپ لێخوڕین؟ ئەسپ پەتانەن.

v.l. (1) بە پەهە و هەلبەزودا بەز بۆیشتن؟ ئەگان دان. (2) پەلەکردن؟ خێراکردن.

kick the bucket, [Slang], پڕ سەتڵێك.

bucketful (buk'it-fool'), adj. كورسییەكە یەك كەسێ پشەت خۆرە بەپێشتدا.

bucket seat, دەنووشتنێرێتەرە (لە ئوتومبیل و فرۆكەدا بەكار دەهێنرێت).

bucket shop, دووكان یا كۆمپانیای پارەبازی؟ دەزگای پارەبازی.

buckeye (buk'ī), n. (1) شاپەپرووی ئەسپ: درەختێكی گۆل پەنگینی. (2) گەلا گەورەییە تۆرەكە یە كەیسە دێرگا ویدا یە. (3) [B-], [Colloq.]، دانیشقووێكی ویلایمتی "نۆهایۆ" ی ئەمەریكەییە جۆش و خۆرۆشی راوچی تازە (كە بۆ یەكەم جار [Colloq.]).

buck fever, [Colloq.], ئێجیر بەدی دەكەن.

buckhound (buk'hound'), n. قانجی؟ ئەسگی پاوه ناسك.

buckish (buk'ish), adj. تەپووش؟ تاییبەتی بە تەپووشی.

buckle (buk'l), n. ئاوژوونە (پشتینی قایق، زین، پۆستان).

v.l. (1) ئاوژوونە ئێدان؟ بە ئاوژوونە ئێكدان. (2) پێكەوه بەستن؟ ئێكدان.

v.l. (1) ئاوژوونە ئێدان؟ بە ئاوژوونە پێكەوه بەستن.

(2) ژۆدان گرتن؟ چنگ دانە یەك بە دەل كۆشش كردن؟ شان دانەبەر كار؟ چاك بەلادا كردن.

buckle up, خۆ پەستەنەوه (بە پشتینی ئار ئوتومبیل یا فرۆكە).

buckle (buk'l), v.l. ئووشتانەوه (لەژێر زەبر یا قورساییدا)؟ چەمانەوه؟

چەمێنەوه؟ پسان؟ هەرس بێردن: (The steel beams - d.).

v.l. ئووشتانەوه؟ چەمانەوه؟ پساندن.

buckle under, [Colloq.], هەرس بێردن (مۆق)؟ پووخان؟

خۆ بە دەستەوه دان؟ شكان (لەبەردەمی زەبروژێنگدا)؟ ملدان؟ كۆلدان:

(He didn't buckle under pressure.)

buckler (buk'lēr), n. (1) ژێرێكی بچووك بە دەستەوه دەگێرێت یا دەكۆرێت قۆلەوه. (2) پارێزەر؟ هۆی پاراستن.

v.l. پاراستن.

bucko (buk'ō), n. سەپەندی؟ شەلاتی.

buckra (buk'rā), n. سووقی سەپ (بە زمانی قۆلەوهشی ئەفریقا).

buckram (buk'rām), n. (1) قوماشێكی چێركرەوه بە جەمی (بەرگی پەتووكی ئی ئرووست دەكرێت). (2) ووشكێ و پەتی پەرووش.

adj. (1) تاییبەتی بەم جۆرە قوماشە. (2) ووشك و پەق (پەرووش).

v.l. چێركردن؟ پەق كردن.

bucksaw (buk'sō), n. مشاری گەورە.

buckshot (buk'shot'), n. ساچمەیی گەورە (بۆ پاوه ناسك و گیاندارێ گەورەیی تە).

buckskin (buk'skin'), n. (1) پێستەیی ناسك. (2) چەرمێكی نەرمی قایمی مۆرە لە پێستەیی ناسك ئرووست دەكرێت.

(3) ئەسپێ بۆر. (4) (pl.), پانتۆل و پیناوی چەرمی ناسك.

(5) [B-], سەربازێ شۆرێشی ئەمەریكا.

adj. تاییبەتی بە چەرمی ناسك.

bucktooth (buk'tōoth'), n. ددانێ سەرمەری پەریو.

buckwheat (buk'hwēt'), n. (1) گەنسی پەش: پەروەكێكی گۆل سەپ.

(2) پوختۆشە تۆوێكی سەن سووچ دەگێرێت. (3) تۆوی ئەم پەروەكە كە دەدرێت بە ئەسپ و ماریشك یا خواردنەمانی ئی ئرووست دەكرێت.

(4) ئارێ ئەم دانەوێتەییە.

bucolic (bū-kol'ik), adj. (1) تاییبەتی بە شووان و دەشت و دەره؛ شوانی.

(2) لادئ؟ تاییبەتی بە لادئ؟ تاییبەتی بە ژانی لادئ.

(3) هەلبەستێكە دەربارەیی شووان و لادئ و ژانی لادئ.

n. (1) لادئیی؟ شووان؟ كشتیار و هەزرێر.

(2) لادئیی؟ شووان؟ كشتیار و هەزرێر.

(3) چۆر؟ خۆنچە؟ گۆكە.

bubble bath

v.l. (1) هینانە هوێب؟ قوێب پێدان. (2) هینانە بڵقەبڵق.

(3) [Archane], دەستێرین: خەلەتاندن؟ قوێل ئێكردن.

bubble over, (1) هەلجووور (شەلی كۆل). (2) خۆ مۆر ئەگێران لە خۆشیدا؟ هاتنە جۆش.

bubble bath, (1) گەرماوی ناو بانێق بە سابووش بۆنخۆش و كەفارییەوه. (2) سابووش بۆنخۆش و كەفاری وەها.

bubble gum, بۆنخۆشی بڵقەر: ئەكاشی جوویندا دەتوانرێت بڵقی پین درووست بكرێت.

bubbler (bub'lēr), n. پلوووك كە ئارێ كانیاری لێوه دەخوڕێتەرە بە دەست یا بە دەم.

bubbly (bub'li), adj. (1) بڵقاری: بڵقەبڵقەر: (a - liquid). (2) كەیف قنچ و نەجۆش و خۆرۆش: (a - group of people).

bubo (bū'bō), n. ئاوسانی لوبوی لەمفاوی بێن بال و بێن پان؟ خەپارە.

-bubonic (adj.), تاعوونە برەشە.

bubonic plague, نیمیچە فۆزی.

buccal (buk'āl), adj. (1) تاییبەتی بە پورمەت؟ گۆنەیی. (2) تاییبەتی بە ئار دەم؟ دەمی.

buccaneer (buk'ā-nēr'), n. چەتەیی دەریا.

buccinator (buk'si-nā'īēr), n. ماسووكەبەكی تەكە لەنێوان پورمەت و سووچی دەمدا.

bucentaur (bū-sen'tōr), n. (1) گیاندارێكی ئەفسانەییە نێوہی مۆلەوه نێوہكە تری گایە. (2) كەشتیەكی میری "فینیسیا" ی كۆنە.

buck (buk), n. (1) ئێرەیی ناسك و بۆنەكۆوی و كەروێشك. (2) هەلتۆراندن؟ هەلتێزان. (3) شۆقدان؟ قۆچدان؟ قۆچ هاوێشتن. (4) پیاوێكی تەپووش.

(5) [Colloq.] هەرزەكارێكی قۆلەرهش (لەپرووی سووكی چەوه).

v.l. (1) هەلتێر؟ تاییبەتی ئەسپ یا هینتەر كە بیهوێت سوارەكە بگێنێت.

(2) شۆقدان؟ قۆچدان؟ قۆچ هاوێشتن.

(3) [Colloq.] بەرەهەنستی كردن بەتوندی؟ سەل كردنەوه؟ مان گوتن.

(4) [Colloq.] هەلبەزودا بەزكردن (ئوتومبیل)؟ بە تەگان بۆیشتن.

v.l. (1) قۆچ نێدان؟ شوق لێدان.

(2) هینتەر بردنەسەر بە تۆپەوه: یاری قوتبۆلی ئەمەریكی.

(3) سوار حەستە خوارمە (ئەسپ، هینتەر).

(4) [Colloq.] بەرەهەنستی كردن بەتوندی؟ ئێرەستان.

buck for, [Military Slang], هەول بۆ دان بەنەبەزبوونەرە.

buck up, [Colloq.], فەلی خۆ خۆش كردن؟ غیرەت دانەبەر خۆ؟

خۆ گورچ و گۆل كردنەوه؟ وەرە نانەبەر خۆ؟ شان دانەبەر (ناخۆشی).

buck (buk), adj. [Military Slang], فۆمەزین پەشی بۆلێك یا چینیك.

(a - private) (سوپا):

buck (buk), n. (1) ئەسپەدارینە دارتاشی.

(2) ئەسپەدارینەیی بە چەرم داپۆشراو (تەمافیازی).

buck (buk), n. [Slang], دۆلار.

a fast buck, پارەیی بەناسانی و خێرا: دەستكەوتوو؟ پارەیی بەلاش:

(to try to make a fast buck)

buck (buk), n. ئێشانەبەكە لەبەردەمی ئەو یاریكەرددا دادەنێت كە جاری

دوایی تۆبەبەتی كەغەز بدات

لۆمە یا ئەزیرساری لەسەر خۆ لا بێردن

pass the buck, [Colloq.], سەپاندنی بەسەر یەكێكی تردا

buckaroo (buk'ā-roo', buk'ā-roo'), n. - cowboy.

buck bean, پووهكێكی ژۆنگاری گۆل سەپ و پەمەیی و گەلا سەن

بڵقەنەییە

bucker (buk'ēr), n. وولاخی حووتەهاوێژ و هەلتێزین (ئەسپ، هینتەر).

bucket (buk'it), n. (1) سەتڵ. (2) دۆلكە. (3) پڕ سەتڵێك.

v.l. (1) ناوہەنێنجان بە سەتڵ؟ ئاو كێشان یا شەلە گواستەنەوه بە سەتڵ و دۆلكە؟

bugbear

پنگه‌بەکی تاییەتی.
bugbear (bug'bâr'), *n.* = bugaboo.
bugger (bug'çr), *n.* (١) هەتیو بار
 (٢) لۆتی کەسێکی بیس و بۆگەن! کەسێکی بێ نرخ
 (٣) کۆرە (لەبروی خۆشەویستی‌یەوه یا گالته‌وه): منداڵ! لا.
v.t. گایین! نیرگاین
buggery (bug'ër-i), *n.* هەتیویازی! نیرگاین
buggy (bug'i), *n.* (١) گالیسکەبەکی یەك ئەسپی یەك کەسێیە.
 (٢) عەرەبانی منداڵ
buggy (bug'i), *adj.* پەر لە میژوو! جانەوهرای! میژوو تێدا.
bughouse (bug'hous'), *n.* [Slang], شیتخانە
adj. [Slang], شیت
bugle (bū'g'l), *n.* (١) کەرەنا (٢) کەنەشاخیکە فووی پیاوەکرت (پار).
v.t. & v.t. فوو بە کەرەنادا! کەرن! بانگ کردن به کەرەنا.
bugle (bū'g'l), *n.* چەند جۆرە پووه‌کێکە لە توخمی پونگە
bugle (bū'g'l), *n.* مووپیویەکی شووشەیی درێژکۆلەیی پەرشە.
bugler (bū'glër), *n.* (١) کەرەناژەن! فووکەر بە کەرەنادا.
 (٢) سەرزێر! دیدەوانی فووکەر بە کەرەنادا (بۆ خەتک بانگ کردن)
bugloss (bū'glos, bū'glôs), *n.* زەمانی گە: چەند جۆرە پووه‌کێکی
 گول پەنگی و گەلا و قەغی دەرگاوین.
buhl (būd), *n.* (١) پازاندنەوهی کەل‌پەڕێن تارماژ بە نەخشی گونجکە -
 ماسی و کازێ رەنگاو رەنگو سەدەف
 (٢) کورسی و میز و شتی داریشە تری پاراوه بەم شیوه‌یه
buhrstone (būr'stön), *n.* (١) بەردنکی سەختە (بەستاری ل)
 موروست دەکرت: (٢) دەستار.
build (bild), *v.t.* (١) درووستکردن! دامەزراندن.
 (٢) دانان! دامەزراندن: (*B- your theory on facts.*)
 (٣) هینانەپوو
v.t. (١) خانوو درووستکردن (٢) خانووسازی کردن به پیشە.
 (٣) (on; ~ upon), نەخشە دانان. (٤) پێشکردن (یاری کاغەن).
n. قەدیوێلا! لەش (an athletic ~; a stocky ~).
build up, (١) بەرەبەرە درووستکردن! ووردەوورە دامەزراندن یا
 پێشکەوتان (٢) تەندرووستی باش کردن! بەهێزکردن (٣) ناوهدانکردنەوه
builder (bil'dër), *n.* (١) درووستکەر! دامەزرێنەر! دانەر.
 (٢) خانووساز! وەستای خانوو! خانووکەر.
 (٣) ماددەبەکە دەکرتە ناو سابوونەوه بۆ باشتر شدن.
building (bil'din), *n.* (١) خانوو
 (٢) درووستکردن! خانوو, کەشتی... هتد.
build-up (bild'up'), *n.* [Slang], بە شان و باندا هاتنەخوارەوه!
 چاڕ یا پروباگەندەیی لایەنگەر.
built (bilt), *past tense and p.p. of build.*
built-in (bilt'in'), *adj.* لەناو! درووستکراو یا چسپینتراو!
 لەناو شتەکدا درووستکراوه و بەشیکە لە شتەک:
 (*a - microphone, bathtub, etc.*)
bulb (bulb), *n.* (١) گۆزب (کارەبا). (٢) فیسقە! پیانزۆکە! سەک! رەگی
 پووه‌کەر گۆلباخ کە لە پیانزۆکە دەچیت و دەروێشێت.
bulbaceous (bul-bā'shəs), *adj.* (١) پیانزۆکەیی! فیسقەیی.
 (٢) فیسقەدار! لە پیانزۆکەرە کەرەبوو.
bulbar (bul'bër), *adj.* پیانزۆکەیی! فیسقەیی
bulbiferous (bul-bil'ër-əs), *adj.* فیسقە مینەرە بەرەم!
 پیانزۆکەر
bulbil (bul'bil), *n.* فیسقە بچوک! پیانزۆکە
bulbous (bul'bas), *adj.* (١) فیسقەیی! فیسقەدار.
 (٢) لە فیسقە یا پیانزۆکەرە پەرورەدەکراو.
bulbul (bool'bool), *n.* بولبول

bullbaiting

ئاوسان! ئاوساوی! بلۆق! تلۆق! کیس.
 ئاوسان! بلۆق کردن! دەرپەڕین! هەتلۆقین! کیس کردن! هەتلۆقین! *v.t. & v.t.*
 خۆن یا ناو تێزان.
bulge (bulj), *n.* ئاوسان! ئاوساوی! بلۆق! تلۆق! کیس.
bulgy (bul'ji), *adj.* ئاوساو! هەتلۆقیو! بلۆق کردوو.
bulimia (bū-lim'i-a), *n.* برسیتی‌بەکی لە ئەندازە بەره‌ی بەردوام (پزیشکەوانی).
bulk (bulk), *n.* (١) قەبارە (بەتایبەتی هە نۆد گەرە)! قەبەیی.
 (٢) نۆدە! نۆدینە:
 (*He invested the ~ of his money in real estate.*)
 (٣) باری کەشتی.
v.t. (١) کەلمە‌بوون! تۆپەل بوون! کۆمەل بوون.
 (٢) گەرە‌بوون! زل بوون! زیاد‌بوون (گرتگی, پایەخ).
 (٣) گرتگ بوون! پایەخ هە‌بوون! قەبارە هە‌بوون.
v.t. کەلمە‌کردن! تۆپەل کردن! کۆمەل کردن.
adj. (١) سەرچەم! کۆ! هە‌موو.
 (٢) نە‌کراوە‌تە کیسە و پاکەت و سنووقەرە بە‌لکو بە کۆمەل دانراوه (فروته‌تی).
break bulk, بار شکاندن (بە لێ دزی‌نەرە هە‌ندێکی).
in bulk, (١) بە کۆمەل! نە‌کراوە‌تە پاکەت و کیسە و سنووقەرە بە‌لکو
 بە کۆمەل دانراوه (فروته‌تی).
 (٢) نۆد! برێکی نۆد! بە کۆمەل: (*He buys merchandise in bulk.*)
bulkhead (bulk'hed'), *n.* (١) تیفە‌دیواری ناو کەشتی و شتی تر.
 (٢) بەرپەست! دیوار (بۆ پاکرتن یا بەرپەست کردنی زەری, ناگر, ناو).
 (٣) چوڵ‌چینووه‌بەکی دەرپۆقیوه بۆ دەرگایەکی پێن پلێکانەیی گەنجینەیی
 ئۆرژەمین.
bulkiness (bul'ki-nis), *n.* زۆ! گەرە‌می! قەبارە.
bulky (bul'ki), *adj.* (١) بە قەبارە! قەوارە‌دار! زل! گەرە.
 (٢) قەبە! ناوۆ! زل و ناوۆ.
bull (bool), *n.* (١) کەلەگا! گای نە‌خەسان.
 (٢) ئۆرینەیی گامیش, فیل, پە‌رە‌کێوی, نە‌مەنگ... هتد.
 (٣) پارە‌بان! ئالو‌پزێکەری بۆرسە.
 (٤) کەسێکی باش‌پێن (پارە‌بازی, بازگانی, کاسبی).
 (٥) [B-], بۆرجی گا.
 (٦) کەسێکی کەتە و بە‌هێز دەنگ زل.
 (٧) [Slang], قەسە قوڕ! قەسە هێج‌و‌پووج و بێ مانا.
v.t. نرخ زیاد‌کردنی بۆرسە (پارە‌بازی).
v.t. نرخ زیاد‌بوونی بۆرسە! نرخ زیاد‌بوون.
adj. (١) ئۆرینە! نێر. (٢) کەلمە‌گایی! کەتە و بە‌هێز.
 (٣) نرخێ لە زیاد‌بوون‌دایە! لە بە‌و‌دایە: (*a ~ market*).
shoot the bull, [Slang], (١) قەسە هێج‌و‌پووج و بێ مانا کردن!
 قەسە قوڕکردن. (٢) قەسە‌کردن! دە‌مەتە‌قن کردن.
take the bull by the horns, بە ئازایانە و چاو‌نە‌ترسانە بە‌رە‌نگاری
 کێشە یا تە‌گۆچە‌لمە‌هە بوون.
bull (bool), *n.* (١) مۆری پایا. (٢) لە‌رمانی پایا! لە‌رمانیکی پایایی.
bull (bool), *n.* هە‌له‌ی ووتار! ووتە‌ی نا‌بە‌جێ یا هێج‌و‌پووج و بێ مانا.
bull- (bool), پێش‌گۆیکە بە‌مانای: (١) گا! کەلمە‌گا: (*bullfight*).
 (٢) وە‌ک کەلمە‌گا.
 (٣) ئۆرینە! زل: (*bullfrog*).
bull (bool'a, bul'a), *n.* (١) مۆریکی خەری قوڕ‌قوشمی پایا.
 (٢) بلۆق! تلۆق! ئاوساوی.
bullace (bool'is), *n.* (١) هە‌لوورژە! هە‌لوورژە کێوی.
 (٢) دەرە‌لوورژە! داری هە‌لوورژە کێوی.
bullate (bool'it, bul'it), *adj.* بلۆق‌قوڕی یا گرتج گرتج‌قوڕی (گە‌لای
 توخسە کەلمە‌مێک).
bullbaiting (bool'bāt'ing), *n.* پارە‌گا! سەک کردنە کەلمە‌گا (جاران
 لە شینکە‌تەرە باو‌بوو).

bumper

- bullshit** (bool'shit), *n.* [Vulgar Slang]. قسمی هجیو پوچو بئ مانا؛ قسمی قوی.
- v.i.* [Vulgar Slang]. قسمی هجیو پوچو بئ مانا کردن؛ قسمی قوی کردن.
- bullshitter** (*n.*).
- bull terrier**, جزیره سمگینگی بهیژنی باریکلهی سپی خیرای توك كورتی پیست سافه گاسن؛ دمه گاسن.
- bull tongue**, قامچی دریزو نهستور.
- bull-whip** (bool'hwip), *n.*
- bully** (bool'i), *n.*
- (۱) سینه بندی؛ شلاتی؛ زه بون کوژ.
- (۲) گمراه (Archaic)؛ پیاو کوژ یا شلاتی به کری گمراه.
- (۳) کاربایه کی چاک.
- v.i.* به چترسین کردن؛ ترساندن: (to ~ somebody).
- v.i.* سینه بندی کردن.
- (۱) نازا؛ چاونه ترس؛ چاوقایم: (۲) [Colloq.]، زورباش.
- adj.* ناهرم؛ دستخوش.
- interj.* [Colloq.]، گزشتی قوتووی گا.
- bully** (bool'i), *n.*
- bullyrag** (bool'i-rag'), *v.i.* به چترسین کردن؛ همپه شلین کردن؛ ترساندن.
- bulwark** (bool'wërk), *n.* . breakwater (۲)
- (۱) سبنگه؛ قلا.
- (۲) پاریزهر (شت)؛ پاریزگار: (Law is the - of society).
- (۳) دیواری سربانی کشتی.
- (۴) [Pl.].
- v.i.* پاراستن؛ برهست کردن؛ پاریزگاری کردن.
- (۱) [Colloq.]، کسینگی ویل و بئ لانهو دست له.
- bum** (bum), *n.* ختک پان کرمهوه: (۲) کسینگی تمهلو بئ کارو کاسبی (هندیک جار له پرووی گانتوره)؛ مفتخور؛ مووشه؛ لاخور؛ جاده پیو.
- (۳) کسینگی سرسری یا بئ نرخ: (۴) [Slang]، زه ماهو بندی خواردموه.
- v.i.* (۱) [Colloq.]، سوپانموه؛ جاده پیوان.
- (۲) [Colloq.]، مفت خواردن؛ مووشه کی کردن.
- (۳) [Slang]، زور خواردموه.
- v.i.* مفت خواردن؛ دست له ختک پان کرمهوه.
- adj.* (۱) خراب؛ قعلب؛ بازارپی.
- (۲) شکاوا له کارکوتو؛ په ککوتو: (a ~ shoulder).
- (۱) سوپانموه؛ جاده پیوان.
- (۲) شکاوا؛ په ککوتو.
- bum** (bum), *n.* [British Slang].
- bumble** (bum'b'l), *v.i.*
- bumble** (bum'b'l), *v.i.*
- (۱) زمان گیران؛ به ناقولایی ره قار کردن.
- (۲) ساشمان؛ پئ داجوون؛ چورم دان.
- v.i.* تیکان (گان)؛ به ناپیک و پیک کردن.
- humblebee** (bum'b'l-bë'), *n.* همنگینگی گمراهی گیره زله.
- bumboat** (bum'böt'), *n.* بلمسی نازوقه سیر (بو کشتی گمراه که ناتوان زور نریک به ندر بینموه).
- (۱) خو بیادان؛ بیادان؛ بره کورتن (به نسیایی یا قائم).
- (۲) لیسندنو دان به کسینگی تر (کار، جنگی ناو لوزکو و شمه منده فلن)؛ لاردنو جنگه گرتنموه؛ در کردن له کار.
- v.i.* (۱) (into; ~ against) ، بره کورتن؛ خو بیادان؛ پئ گیشتر؛ تووش بوون: (He ~ed into her. ; He ~ed against the wall.)
- (۲) تاسه کردن؛ هلمیز و دایه ز کردن.
- (۱) قورت؛ کوسپ: (to hit a ~).
- n.* (۲) تاسه؛ هلمیز و دایه ز.
- (۳) بیادان؛ بره کورتن.
- (۴) بلوق؛ تلق؛ ناوساوی.
- (۱) بره کورتنو خستنه خوارهوه (له سهر میوزک).
- (۲) [Slang]، کوشن؛ سل سارد کردنموه.
- bump** (bump), *v.i.* ده عامیایی نوتومیل.
- bump off**, (۱) پرداخ یا کوپی زور پیر؛ جامی لیاو لیاو.
- bumper** (bump'er), *n.*
- bumper** (bump'er), *n.*

bullbat

- bullbat** (bool'bat), *n.* = nighthawk.
- bulldog** (bool'dög', bool'dog'), *n.* سمگینگی گمراهی کتله
- (۱) زلی توك كورتی ناشرینی بهیژنی نازایه: (۲) دمه نچه یکی لوت كورته
- (۳) ماده به یکی گرنه گره له فرن درووست کردن؛ به کارده هینریت.
- (۴) [British]، چاودیزی ره ووشت باشی (له هندیگ له زانگوانی نینگلته ره)؛ پولیس.
- adj.* وهک سگی "بولدوگ" نازا؛ سهرسخت؛ کله ره ق.
- v.i.* به زه میدادانی پارینیک به دست گرتن به شاخی میوه و بادانی ملی.
- bulldog edition**, چاپی ممانی زووی پوزتنامه بهک بو دهره وهی شار.
- bulldoze** (bool'döz'), *v.t.* (۱) روو خاستن؛ به بولدوزه.
- (۲) به چترسین کردن؛ ترساندن.
- bulldozer** (bool'döz'er), *n.* بولدوزهر
- (۱) بولدوزهر ممکنه زهوی پاملینو.
- (۲) هملکندن؛ (۳) تیغی بولدوزهر (شلاتی؛ شفاوه).
- bullet** (bool'it), *n.* گولله؛ بیشک
- (۱) (۱) بلاو کراوهی ره سبی؛ (۲) بلاو کراوه؛ ناموزگاری؛ (ب) بلاو کراوه؛ دوا دهنگوباس.
- (۳) هملکندن؛ (۴) تیغی بولدوزهر (شلاتی؛ شفاوه).
- bulletin** (bool'a-t'n, bool'a-tin), *n.* هموالنامه؛ میاننامه؛ ناموزگاری.
- (۱) (۱) بلاو کراوه؛ دوا دهنگوباس.
- (۲) گوفاری کومنه یا ریکخراویک.
- v.t.* بلاو کردنموه (به بلاو کراوه، ناموزگاری، یا گوفاردا).
- bulletin board**, تخته می ناکاداری.
- bulletproof** (bool'it-prōf'), *adj.* گولله بند؛ گولله نهم.
- v.t.* گولله به بند کردن.
- bullfight** (bool'fit'), *n.* شهره گای سببانی
- bullfighting** (*n.*).
- bullfighter** (bool'fit'er), *n.* شهره گاکهر
- bullfinch** (bool'finch'), *n.* چمن جزیره بالنده به یکی چوله که ناسایی
- پهنگا و رنگی دهنگ خوشن.
- bullfinch** (bool'finch'), *n.* په ریزینیکر به ریز (که خه نه قیک له دیوینیکر به ریز بیت).
- bullfrog** (bool'frög', bool'frog'), *n.* جزیره موقینگی گمراهی
- bullhead** (bool'hed'), *n.* (۱) جزیره ناسی به یکی سهرزه
- (۲) کسینگی سهرسخت یا کله ره ق.
- bullheaded** (bool'hed'id), *adj.* (۱) سهرزه؛ کله زل؛ سربان.
- (۲) کله ره ق؛ سهرسخت.
- bullhorn** (bool'hörn'), *n.* دهنگ گمراهی
- bullion** (bool'yən), *n.* (۱) پارچه نیر یا زیو.
- (۲) پهراویرو نه قش و نیگاری زیزین یا زیوین.
- bullish** (bool'ish), *adj.* کهنه گاسی؛ سربان و کله ره ق.
- (۱) هزی نرخ به ریز کردنموه؛ نرخ به ریز کردنموه.
- (۲) له نرخ به ریز بوئونه دایه (پاره بازی، بورس): (a ~ market).
- (۳) باشمیز (پاره بازی، بازارگانی، کاسبی).
- bullnecked** (bool'nekt'), *adj.* مل کورتو نهستور.
- bullock** (bool'ök), *n.* (۱) گاجورت؛ گای خساوا؛ گا.
- (۲) [Obs.]، پارین.
- bull pen**, (۱) به چای کله گا؛ تهویله کله گا.
- (۲) گرتووخانه سهرده می (۳) هشقگای یاری بیسبول.
- bull ring**, گزده یانی شهره گای نیسیانی؛ مهیدانی شهره گا
- bull-roarer** (bool'rör'er), *n.* مؤرده ار بارچه بهک تخته به بستراره
- به بهتیکوه که به قائم بادا دهنگینگی گمراهی لیزه دیت
- bull session**, [Colloq.]، کوپی دهریزنی بیروبا به ناشکرا.
- bull's-eye** (boolz'ı'), *n.* (۱) گل و پوزنه.
- (۲) ناوه راستی نیشانیگ؛ ناوچه رگه می نیشان (توربازی).
- (۳) پیکار؛ لیدان؛ لیدانیک؛ راسته خو؛ لیدانی ناوه راستی نیشان.
- (۴) کارینگی سهرکوتو، (۵) شووشه قوقز.
- (۶) چرایه که شووشه وهامی هبیت. (۷) جزیره موقینگی رهقه.
- (۸) خولخولک؛ نارین (کشتی میوانی)

bumpkin

(۲) شتیکى نۆزۇل
 (۱) لىئاوالبو كىرىن نۆزۇ پرگىرىن.
 (۲) بە نۆشى كەسىگەرە خواردەنەرە.
adj.
bumpkin (bump'kin), *n.* (۱) لادىبى كەسىكى ھىچ ئەزان!
 كەسىكى ئاقلاۋ گىلۇگەي تېنەگەمىشتۇر: (a country ~).
 (۲) دارىكى دەرىۋىقىوھ لەدوای كەشتىبەرە بۇ پاگىرگىرىنى تەمرە.
bumptious (bump'shas), *adj.* نۆزۇ لەخۇبايى نۆزۇ بەفېزۇ كەشخە.
bumpy (bump'i), *adj.* كەندوكۇسپاۋى چان وچۇلاۋى پىر لەتاسە: (a ~ road)

bun (bun), *n.* (۱) پارچە ئانى ئەستۇر (دەك سەموون بەلام بېجۇرىكى).
 (ب) پارچە ئانى ئەستۇرۇ نەختىك شىرىن كراۋ: (۲) پىرچى كىلەكراۋ.
bunch (bunch), *n.* (۱) ھېشۇر (a ~ of grapes).
 (۲) چەپك: قول دەسك (گول، گىيا): گوزبە: مەلۇ: (a ~ of flowers).
 (۳) دەستە: كىلىل: (a ~ of keys).
 (۴) [Rare] كۇپارە: قەمورى.
 (۵) [Colloq.] دەستە (مىزۇ): تاقم (شەت، مىزۇ): ھەند:

(a ~ of people, trees, etc.)
v.t. & v.i. (۱) دەستەدەستەكەرن: كەرن بە چەپك يا دەسك! پىنگەرەبەستى.
 (۲) توى توى ۋەستان پىنگەرە (تەنۋورە يا كراسى ژانە).

-bunchy (*adj.*).
bumco (bun'kō), *n.* [Colloq.], كىزى (بارى كاغەز، ھايبەخت):
 ساختە.

v.t. [Colloq.], كىزى كەرن: ساختە كەرن
bumcombe (bun'kam), *n.* [Colloq.], (۱) ۋوتارى ھىچ ۋېچۇچ كە
 ھەر بۇ پارى كەرنى جەمارە بىت: (۲) قەسە كەرمەرى قۇ: قەسى ۋېچۇچ
bund (bund), *n.* (۱) بەستۇر: بەست: بەندۇ.
 (۲) شەقام بىر پىزەۋى قەراغ بەندەر.

bund (bund), *n.* (۱) رىنكخراۋ: كۇمەلە: يەكپىشى.
 (۲) [-B-] كۇمەلەبەكى ئەلمانى-ئەمىرىكى تازىبە.
bundle (bun'dl), *n.* (۱) چەپك: دەسك: قول: گوزبە: مەلۇ.
 (۲) پىراسكە: بايۇلە (۲) دەستە: تاقم: كۇمەل.
 (۴) [Slang], سەفتە: پارمىبەكى نۆزۇ: (He spent a ~).

v.t. (۱) پىنگەرەبەستى: پىنچانەرە: دەستەدەستەكەرن: چەپك چەپك كەرن.
 (۲) (~ away; ~ off; ~ out), بە پەلە ئارن: دەست پىنچەنەن بە گورج.
v.i. (~ away), بە پەلە بۇيىشتن: خىرا: بۇ دەمرچوون.
 (۲) لەگەن ياردا نووستن لە ھەمان جىگەدا بە جەلەۋە

bundle up, جىلى كەرم لەبەرگەرن: خۇ گەرم داپۇشەن.
bung (bung), *n.* (۱) تەپەنۇر (۲) كوشى بە تەپەنۇر كىراۋ.
v.t. (۱) كوز گرتن بە تەپەنۇر (۲) داخستن: گرتن (كون)
 (۳) [Slang], (- up), بوشاندۇرگەن: پووشاندۇن: شىن كەرنەرە.

bungalow (bun'gə-lō), *n.* خانۋوربەكى بېجۇرىكى يەك نۆزۇمىبە:
 بەنگەلە

bunghole (bun'hōl), *n.* كوشى بەرمىل يا مەركانە
bungle (bun'g'l), *v.t. & v.i.* بە خرابى كەرن يا پىنچەكەرن: تىكەن!
 بە ئاشرىنى نەزانانە كەرن: خەسارگەرن: (to ~ a job).

n. كارىكى بە نەزانانە كراۋ: كارىكى قەلب يا خراب كراۋ.
union (bun'yən), *n.* بىلۇقى بىنى بەنجەگەرە پىن.
bunk (bunʃ), *n.* (۱) جىگەي نووستنى بە قەد دىۋارەرە (لە كەشتى ۋە
 شەمەندەفەردا) (۲) جىگەبەكى نووستنى تەسك: دوو چەربەبەي تەسكى
 بەسەرەبەرە لەبەك چوارچىۋەدا.

(۱) نووستن لە جىگەبەك يا چەربەبەبەكى تەسكدا. (۲) نووستن: خەرتن.
v.t. قەسى ھىچ ۋېچۇچ: قەسى قۇرۇ بىن مانا.
bunk (bunʃ), *n.* [Slang],
bunkbed (bunʃ'bed), *n.* دوو چەربەبەي تەسكە لەئاۋ يەك
 چوارچىۋە داردا بەسەرەبەرە.

burdock

bunker (bun'kēr), *n.* (۱) ھەمارى خەلۋوز يا سوۋتەمەنى كەشتى.
 (۲) سەنگەر: ئۋورىكى كۆنكرىتى ئۆزۈمەن (جەنگ)
 (۳) گەردۇنكەبەكى لەمە لە پارىگەي "گۇلف" دا.
v.t. (۱) خەلۋوز يا سوۋتەمەنى كەرنە كەشتىبەرە.
 (۲) لىدانى تۇبى "گۇلف" ۋ كەوتنى لەئاۋ گەردۇنكەي لىمىنى ئاۋ پارىگەكە.

bunkhouse (bun'k'hous), *n.* خانۋوربەكى ساكارە كە چەند
 چەربەبەبەكى ئەسكى تىدەبە.
bunkmate (bun'k'mât), *n.* ھاۋچىگە (لە يەككە لە دوو چەربەبەي
 تەسكى ئاۋ چوارچىۋەبەكى دار).

bunko (bun'kō), *n.* = bunco.
bunkum (bun'kam), *n.* = buncombe.
bunny (bun'i), *n.* (۱) كەروىشكە (ۋوشەبەكى مىندانە): كەروىشكى
 مالى. (۲) كىچى بەردەستى ھەندىك يانەي شى (كە چل كەم لەبەردەكەنرە
 خۇيان ۋەك كەروىشك دەنۋىن)

bunt (bunt), *v.t. & v.i.* (۱) شۇقى لىدان: قۇچ تېنەلدان
 (۲) لىدانى تۇبى بىسىۋل بە ئەسپابى.
 (۱) شۇقى: قۇچ. (۲) لىدانى تۇبى بىسىۋل بە ئەسپابى.
n. (۱) ئەخۇشى گەنم. (۲) مىكرۇبى ئەم نەخۇشىبە.
bunt (bunt), *n.* (۱) ئاۋەرەستى قۇرى ماسى داكەرتوۋ.
 (۲) ئاۋەرەستى بايەۋانى كەشتى يا.

bunting (bun'tiŋ), *n.* (۱) قوماشى ئالا. (۲) ئالا: بەيداخ.
 (۲) ئالاۋ پارچە قوماشى بېجۇرىكى پەنگاۋرەنگ (كە شەقامو شۇنى تىرى پىن
 دەپازىندىرئەتەرە لە جەزۇندا).

bunting (bun'tiŋ), *n.* بالندەبەكى دەنۋەك ئەستۇرە لە چۆلەكەۋە
 قىسقاگولە دەچىت
buntline (bun'tlin, bun'tlin), *n.* پەتەي بىنى بايەۋانى كەشتى.
buoy (boi, bōō'i), *n.* (۱) دەبەي سەرنائ (لە بەندەرە كەنارى دەرىدادە
 دانۋىت بۇ نىشانەكەرنى تەنكايى ئاۋ).
 (۲) چاگەتى سەرنائوخەر (بۇ پىزگارگەرن لە خىنكەندن).
v.t. (۱) نىشانەكەرن بە دەبەي سەرنائ. (۲) سەرنائوكەوتن.
 (۲) ھاندان: ۋورە ئانەبەر: كەيف خۇش كەرن.

buoyancy (boi'an-si, bōō'yən-si), *n.* سەرنائوكەوتن:
 تواناي سەرنائوكەوتن: سوۋكى. (۲) پوۋخۇشى: كەيف خۇشى.
buoyant (boi'ənt, bōō'yənt), *adj.* سەرنائوكەوتن: سوۋك.
 (۲) سەرنائوخەر. (۳) كەيف قىچ: زىت: (a ~ personality).

bur, burr (būr), *n.* (۱) پەيكولە: تېرىكى خېرى بېجۇرە.
 (۲) پوۋكەك كە ئەم تېرەك دەگرىت. (۳) كەسىكى خۇمەلۋاسەر بە خەلگەرە
 پەيكولە لىكەردنەرە.
v.t. بىلقە بلىق كەرن (ۋەك ئاۋى شەربەۋە گوزبە).

burble (būr'b'l), *v.t.* جۆرە ماسىبەكى ئاۋ پوۋبارە.
burbot (būr'bət), *n.* (۱) بارا: كۇل: بارى سەرشان.
burden (būr'd'n), *n.* (۲) بارى گران: نەرك: كۇلىكى قورس: تەۋق: تەركى ئاخۇش.
 (۳) بارەلگرتن: (a beast of ~).
 (۴) بارى كەشتى: ئەم بارەي كەشتىبەك بۇي ھەلدەگىرىت.

v.t. بار قورس كەرن: بار گران كەرن: نەرك خىستەنەسەر: سەر قورس كەرن:
 (Don't ~ him with your troubles.)
burden (būr'd'n), *n.* (۱) كۆرەسى گۇرەنى.
 (۲) نىزەتەن دەنگى پارچەبەك مۇسىقاي ئۆركىسترا.
 (۳) دەنگى شەمشانى نەرنەندى (كە ھەر دەپلىتە دەپلىتەرە).
 (۴) بىرى سەرەكى ۋوتارىك: (the ~ of a speech).

burden of proof, تەركى پىن سەلماندىن (كە ۋا لەسەر شانى كەسىك
 يا كۇمەلەك بۇ پىن سەلماندىن داۋاكەيان ئەگەرە دۇرپاندنى).
burdensome (būr'd'n-səm), *adj.* قورس: گران: ئاخۇش:
 ماندوۋكەر: (~ requests, restrictions, etc.).

burdock (būr'dok), *n.* پوۋكەكىكى بۇن تىزى گەلا زە تېرىكى

bureau

قولايدارى بىرۈمىيە بە شىمەرە دەنوسىت.
bureau (byoo'ro), n. [British] مېزى نوسىنى چەكەجەدار.
(۲) دۇلات بۇ جلوبەرگ.
(۳) فرمانگە: دىزگا (an information ~; a travel ~).
(۴) فرمانگى مېرى
bureaucracy (byoo-rok'ra-si), n.
بىرۈمەردى كاروبارى مېرى لەلەين كارىدەستتاسى ھەنەبىرۈمە.
(ب) سەرچەمى نەم كارىدەستتاسە: فرمانبەرانى مېرى.
(ج) پۇتتىنى ووشكە بىن ماناى دىزگاۋ فرمانگەكانى مېرى.
bureaucrat (byoo'ra-krat), n.
بىرۈمكرات كارىدەستتىكى مېرى
كوتىرە لەسەر پۇتتىن پۇتتىشور.
bureaucratic (byoo'ra-krat'ik), adj.
بىرۈمكراتى تايىبەتى بە
پۇتتىنى ناۋ دىزگاۋ فرمانگەكانى مېرى.

-bureaucratically (adv).
Bureau of Internal Revenue, دەزگاي باجى دەسكەوت.
burette, buret (byoo-ret'), n.
شوشەى بەپىلە نىشانەكراروى
كىمىياگەرى بو پىنۋانى شلە بەكارىدەھىنرئىت
(۱) شارى مە دىوار دەورەكراروى كۇن.
(۲) شارى: دىز

-burg (bürg), n.
پاشگىرىكە بەماناى: شار: ئاۋەدانى.
-burg (bürg),
شۈبھەبەكى بەكرىدانى زەوىۋزارە
burgage (bür'gij), n.
ئالاي سىگۇشەبى پىنناسەى كەشتى.
burgee (bür'jē), n.
(۱) چىرۈكرىر: چەكەرەكرىر
burgeon (bür'jən), v.i. & v.t.
پشكوتش ۲: پەرەسەندىن: پىنگەبىشتن: گەشەكرىر: شىرۈفردان.

پشكوتش ۲: پەرەسەندىن: پىنگەبىشتن: گەشەكرىر: شىرۈفردان.
n.
خونچە: چىرۈ: تەيز: گول
-burger (bür'gēr),
پاشگىرىكە بەماناى ساندوۋىچى كۇشتى قىسەكراروى
(hamburger, cheeseburger)
burgess (bür'jis), n.
(۱) دانىشتقۇۋىيەكى شارىكى ئىنگىلىزى.
(۲) ئۆيۈنەرى شارىكى ئىنگىلىزى يا ژانكۆبەك لە پەرەماندا.
(۳) ھەندامىكى پەرەمانى ۋىلايەتى "مارىلاند" لە ھەمەرىكا پىش شىزىشى

ئەمەرىكى
burgh (bürg), n.
شارىكى ئىنگىلىزى يا ئوسكوتلەندى سەرەبەخۇ.
burgher (bür'gēr), n.
دانىشتقۇۋىيەكى شارىكى ئىنگىلىزى يا
ئوسكوتلەندى سەرەبەخۇ

بۇرگىلار (bür'glēr), n.
دۇزى مال با دووكان: دىز: مانچى.
-burglarious (adj).
مال يا دووكان بىرىز: دىزىن.
burglarize (bür'glā-riz'), v.t.
مال يا دووكان بىرىز: دىزىن.
(to ~ a home, shop, office, etc.)
burglarproof (bür'glēr-prōōf'), adj.
ئاندىرئىت (مال دووكان):
دۇناتوانئىت بىرىت.

بۇرگىلارى (bür'glā-ri), n.
مال يا دووكان بىرىز: دىزىن: ئالان كرىن.
burgle (bür'gl), v.i. & v.t. = burglarize.
burgomaster (bür'gə-mas'tēr), n.
سەرۈكى شارەۋانى:
ھۆلەندە: ئەلمانىا: نەمسا.

بۇرگونەت (bür'gə-net'), n.
كلۋى ناسنى سووك
burgoo (bür'gōō, bër-gōō'), n.
(۱) ھەرىسە: شۇرپا بەكى خەستى.
دانەرىلەبەكە لە چىر دەچئىت (۲) [Dial.]. (۱) شلەى كۇشتى سەزەى تۈۋنۈ
قىز (ب) سەرىنئىك كە نەم چۆرە شلەبەى تىدا دەخۇرىت.
Burgundy (bür'gən-dī), n.
(۱) نارچەى بەرگەندى لە پۇژھەۋىتى
فەرەنسا: (۲) شەرابىكى سۈۋرە (لە سەرەتادا لەم نارچەبە دروست دەكر).

burial (ber'i-əl), n.
ئاشتن: مەردۈۋ ئاشتن: بە خاك سپاردن.
adj.
تايىبەتى بە مەردۈۋ ئاشتن: تايىبەتى بە خاك سپاردن
burial ground,
گۇرستان: قەبرىسان
burier (ber'i-ēr), n.
مەردۈۋئىز: بە خاك سپىر.
burin (byoo'rin), n.
ئامبىرى نەخش ھەلەكەندى لەسەر مەرمەرو كانىز.

burnoose, burnous

burl (bür), n.
(۱) گرى (لە خۇرى، دەموز، يا قوماشدا).
(۲) گرىنى قەدى دارۋرەخەت.
(۳) قەبەقە دارىكى تەنكى گرىنىۋاىيە بۇ پارازىدئەمە بەكارىدەھىنرئىت
گرىن ئى لابرىن (قوماش).
v.t.

burnlap (bür'lap), n.
گوشا جانفاسا: قوماشى گونىيە خۇرار.
burlesque (bër-lesk'), n.
(۱) شانزەگەرى لاقرتنۋ لاساىى.
(۲) خۇنۋاندى بىن پەردەۋ پوروتۋ قۇشەبى سەر شانز.

adj.
تايىبەتى بە شانزەگەرى لاقرتنۋ لاساىىۋ بىن پەردە.
v.t. & v.i.
لاساىى كرىنەرەۋ لاقرتنۋ قەشمەرى كرىن لەسەر شانز.
burley, Burley (bür'li), n.
توتۇتتىكى ئەمەرىكى گەۋ تەنكە.
burly (bür'li), adj.
ئىكسىمپار: چوارشائە: كەتە: زەبەلاج.

-burliness (n.).
burn (bûrn), v.t.
(۱) سووتاندن: ئاكرتئىبەردان: كرتئىبەردان.
(۲) بە ئاگر كوشتن: سووتاندن (گىياندان). (۳) داپلۇخاندىن.
(۴) خۇرانگازكرىر: خۇرگەست. (۵) داخ كرىن.
(۶) سووركرىرەۋە (خشت، گۇزەۋدەيزە).

(۷) بە ئاگر كرىن (كون، سووتان): (He -ed a hole in his coat.)
(۸) قورۇندىنەرە: چورۇندىنەرە: كزاندىنەرە: سووتاندن (دەم، قورگ):
(This hot pepper -ed my mouth.)

(۹) سووتاندن يا بەكارىدەھىنان (مۇم، چوا، زۇپا).
(۱۰) ئاگرئىبەردان (ھەست، بەزەبى، تورپەبى، حەن).
(۱۱) بەكارىدەھىنان (سووتەمەنى): سووتاندن:

(This heater ~s gas. ; Her car ~s oil.)
(Slang) (۱۲) كارەبا لىدان: بە كارەبا كوشتن.
(۱۳) سووتان: (The fire is ~ing).

v.i.
(۱) شەۋەقدانەرە: گەرماسى دان: پوۋناكى دانەرە.
(۲) داپلۇخان: داپلۇخىن. (۳) بە ئاگر مەردن: سووتان.
(۴) ھەست كرىن بە گەرم.

(۵) ھەست كرىن بە گەرم.
(۶) ھاقنە چۇشۋوخۇش: ھەست زۇر گەرم پوۋن: (to ~ with desire).
(۷) كزانەرە (بىرىن، سووتاروى): توۋزانەرە.
(۸) [Slang] كارەبا لىدان: بە كارەبا مەردن يا كوژران.

(۱) سووتاروى: سووتان: بىرىنئىك كە لە ئەنجامى سووتان يا گەرمادا بىت.
(۲) شوئىنى داخ كراۋ: نىشانە (داخ كرىن). (۳) خۇرانگان.
سووتاندن (خانۋە): ھەمۋ سووتاندن تەخت كرىن.
burn down,
پىنگەى گەرانەرە لە خۇ بىرىن.
burn one's bridges,
خۇ زۇر ماندوۋكرىر (بە كار يا پاباۋردن):
burn oneself out,
ئىز لە خۇ بىرىن: (He is burned out.)

burn out,
(۱) كوژمانەرە. (۲) ھوتاندن بە ئاگر.
(۳) سووتاندن (مال، دووكان... ھتد). (۴) قانگ دان يا دەپەرداندىن بە ئاگر.
burn up, [Slang],
(۱) زۇر تورپەكرىر: توۋرەپوۋن.
(۲) سەرزەنئىت كرىن بە تۈندى.

burn (bûrn), n. [Scot.],
جۆگەلە.
burner (bür'nēr), n.
(۱) چاۋ (پرىن، چىشت لىنەر، زۇپا).
(۲) كوررە: فرن: زۇپا: چىشت لىنەر (ئامبىن). (۳) سووتئىنەر.

burnet (bür'nit), n.
چۆرە گولئىكە.
burning (bûrn'ing), adj.
(۱) خەرىكە دەسۋوتئىت: لە سووتاندەنەبە.
(۲) زۇر گولگا: گەرم (مەجاز): (a ~ issue).
دەمخىتئىكە گولنى بچووك بەرى سوور دەكرىت.
burning bush,
شۈۋشەى سووتئىنەر: شۈۋشەبەكى قۇقرە تىشىكى
burning glass,
خۇزى بىن كۇدەكرىتەرە بۇ سووتاندن يا گەرم كرىن.
burnish (bür'nish), v.t. & v.i.
زاجاۋدانەرە: سافۋولوس كرىنۋ.
پروقتانەرە (شەمشىر، خەنچەم).

n.
بىرۋە.
-burnisher (n.).
burnoose, burnous (bër-nōōs', bür'nōōs), n.
پىچوس:

burnsides

burnsides (būrn'sīdz'), n. pl. عبا یا پژی تهبله دار لاجانگی -رژنی له کلکی سمیل دراوو. چمانگی تاشراو.

burnt (būnt), alternative past tense and p. p. of burn.

bur oak, (1) داریه روویه کی شمیرکی چه کلاو به یوه کی درکاوی چه (2) داری نه داریه رووه (که زور سهخته).

burp (būrp), n. [Slang].

v. i. [Slang].

burr, bur (būr), n.

- (1) په یگوله: درکیگی خړه.
(2) روویه کی په یگوله دار (3) که سبکی خزه لوسه. (4) قهرای تیز
(5) وانشر: نهلقه کی تهنگی لاستیکه بز ناو پرکردنی به لوه و بوری نار.
(6) نامیزی ددان کونکه کی دانسانز

v. i.

burr, bur (būr), n.

- (1) ووتنی تیپی "پ" به ددان ئی داگرتنه وه.
(2) بیزه کی ددان ئی داگراو (3) قهره (دنگی بالی باندو په روانه).

v. i. & v. t.

burr (būr), n. = buhrstone.

burro (būr'ō, hoor'ō), n. کهر: جاشوولکه گوی دروژ.

burrow (būr'ō), n. (1) کونی ژوزوهی (وهک هی گوهلکنه، مله، مشکه کوزره، که رویشک، پوی... هتد). (2) کونی خوشاردنه: کون.

v. i. & v. t.

(1) کونکردن: بنکن کردن: هملکنه: خواردنه.
(2) خشاردنه (ه کون یا تونیلدا). (3) پشکنن: بز گران (به هملکنه).

burrstone (būr'stōn'), n. = buhrstone.

burry (būr'i), adj. (1) په یگوهی: په یگوله دار (2) تیز: درکاوی.

bursa (būr'sə), n. کیس یا بزاشایی کیس ناسایی نیوان جومگه کانی لهش

bursal (būr's'l), adj. (1) تابهتی به کیسی نیوان جومگه کانی لهش.
(2) دارایی: تابهتی به خهزنه.

bursar (būr'sēr), n. (1) ژمنریال (نه زانکو یا دانشگاه).
(2) قوتایه کی که یارمته داریی وهرده گرت له زانکویه کی نوسکوتلنده.

bursary (būr'sə-ri), n. (1) خهزنه: زانکو یا پمرستگا.
(2) یارمته داریی (له زانکویه کی نوسکوتلنده).

-bursarial (adj.).

burse (būr's), n. (1) جردان: کیسه ی پاره.
(2) (1) یارمته داریی له زانکوه.
(ب) نهو خهزنه یی نه یارمته یی لیه دهریت.

bursiform (būr'sə-fōrm'), adj. کیس ناسا: له کیس چوو.

bursitis (bēr-si'tis), n. همرگرتنی کیسی نیوان جومگه کانی لهش.

burst (būrst), v. i. (1) تعیز: شق بردن: کلپه کردن.
(2) ههست تهقینه وه: دانه گریان یا پیکه نین:

(She ~ into tears. ; She ~ into laughter.)

(2) له پیرو به توو پیی خوکردن به ژوردا یا سر دهرخستن: دهریرین:

(He ~ into the room.)

(4) نوساز: همناسان: له تهقینه وه نریک بوون.

v. t. تعاندن: شق پین بردن (2) همناساندن: ناساندن: فوتیکردن.

n. تعین: تهقینه وه: شق بردن: شقه: تعقه: کلپه. (2) فیک ترازان: شان.

(3) جدو جویگی له پیر: (a - of speed).

(4) دهریرن: ریزه گولله.

burthen (būr'thən), n. & v. t. [Archaic], - burden.

burton (būr'tn), n. پهتی خولولوکه (قورسایی بهر زکرتنه وه).

bury (ber'i), v. t. (1) ناشن: مردوو: به خاک سپاردن.
(2) ناشن: کردن به ژور خاکه وه.

(3) داپوشن: شاردنه وه. (He ~ied his face in his hands.)

(4) ناشن: له پیری خو بردنه وه. (Let's ~ our differences.)

(5) نوقوه کردن: وون کردن: (He ~ies himself in his work.)

business college

burying ground,

bus (bus), n.

(1) پاس: پاسی ناوشار.

(2) عمره بانه ی قاپو قاچاغ گواستنمه ی چیشخانه.

(3) وایهر یا شیشی ناستوری کاره باگه ییز.

v. t. خهک گواستنمه به پاس: (to ~ students to school).

v. i. بهر دهستی کردن له چیشخانه: قاپو قاچاغی پیسی چیشخانه گویزانه وه: (A bus boy ~es dirty dishes.)

bus bar, وایهر یا شیشی ناستوری گه به نری کاره.

bus boy, بهر دهستی که قاپو قاچاغی چیشخانه ده گویزانه وه.

busby (buz'bi), n. کلاویکی همروری دریزی لوولمیری قوچه له سویای

کینگیزدا له سر دهگرتن.

bush (boosh), n. (1) دهرمن: پنجه (2) بیشه: بیشه: چرستان.

(3) کلکیکی ناستوری توکن. (4) دهشت و دهری دهره ناری.

v. i. (1) وهک بیشه لیه تان: چرپوون: به پیری پوون.

(2) له دهرمن چوون: وهک دهرمن واپوون.

v. t. به دهرمن و پنجه پاراندنه وه، گرتن، یا پالپشتی کردن.

beat around the bush, مه بهست به دهسته وه: ندان:

خولانه وه به دهروری باسینکداو مه بهست به دهسته وه: ندان.

bush (boosh), n. دیوی ناوه وهی خهت خهتی لوولمیری ناسن، پوژ یا

پلاستیک.

v. t. خهت خهت کردنی دیوی ناوه وهی بوری ناسن، پوژ، یا پلاستیک.

bushed (boosh't), adj. (1) حده ساسا: له دارو دهره: وون بوو.

(2) [Colloq.]. زور ماندوو.

bushel (boosh'al), n. (1) بوشل: پیوانه یی دانه و نله و میوه به دهکاته.

ههشت گالون. (2) دهرنیک که بوشلیک بگرتن. (3) بریکی زور: زور.

جلو بهرگ چاکردن (کورکردنه وه) v. t. & v. i.

دریز کردن و پینه کردن.

-busheler; busheller (n.).

bushelman (boosh'al-mən), n. بهرگروو: شاگرد بهرگروو.

bushing (boosh'ing), n. میوی خهت خهتاری ناوه وهی بوری ناسن و

پوژ و پلاستیک.

bushman (boosh'mən), n. کسبکی دهشته کی نوستورال:

دارستان نشین: نیشته کی شوینی کم ناوه دانی.

bushranger (boosh'rān'jēr), n. (1) دارستان نشین.

(2) چه ته ی ناو دارستان (به تابهتی له نوستورالیا).

bushwhacker (boosh'hwak'ēr), n. (1) دهشت و بهر نشین.

(2) شوپشگرتن (به تابهتی به کی که له شه ی براکوژی شمیرکادا لایه تگری

بهشی خوارووی شمیرکای دهگرتن). (3) شمیراس: داس.

bushy (boosh'i), adj. (1) دهره ناری.

(2) چر: پیر (قوی سهر، پوژ، سنگ یا کلک): (~ eyebrows; a ~ tail).

به سهرقانی: هه میسه خهریک.

business (biz'nis), n. (1) پیشه: کار.

(2) دهر بهست: پیوستی سهرشان: (None of your ~!).

(3) کاروبار: نیش و کار. (4) بازگانی: نالووژ.

(5) کاروکاسبی.

(6) دهرگایمی بازگانی: شوینی کاروکاسبی.

(7) شیوه ی بهرزه بردنی دهرگای بازگانی.

(8) کردار (به تابهتی له شانزگرتیدا لهکاتی پین گلتوگودا).

business is business, برانه رتی و پاره و کاروکاسبی ده بیت

له یکه جیابگرتنه وه: برانه رتی و بازگانی جیان.

go into business, کاروکاسبی سهر به خو کردن.

have no business (to do something), صاف نه بوونی کردنی شخینه.

mean business, به راست بوون: سوور بوون له سهر: به گالته نه بوون.

put out of business, مایه بووچ کردن: نابووت کردن.

business college (or school), قوتابخانه ی بازگانی (بو)

(۶) نهگر وانه بیتی یا پورونه دات، واته همیشه وایه:
(I never go past that house ~ I think of her.)
 (۷) لهوه زیاتره لهوه بولاوه! جگه لهوه: *(I cannot ~ try.)*
 (۸) لهوه! جگه لهوه: *[There was nothing else to do ~ (to) go.]*
 (۱) تنه! نهگر تنه! *(If I had ~ known.)*
 (۲) تنه! *(He is ~ a child.)*
 (۳) همر! تنه! *(I heard it ~ now.)*
 (۴) *[Dial.]*، له دهرهوه! دهری خوریکه! نژیکه له! زوری نه ماره:
 all but,
(It's all but finished.)
 but for,
(But for your help, I would have failed.)
 butadiene (bū'tā-dī ēn, bū'tā-dī-ēn), n. بیوتادین: هایدیو- کاربوئیکلی خوش سووته له پتروئیل دهره دهینریت و له درووستکردنی لاستیکی دستکودا به کاردهینریت.
 butane (bū'tān, bū-tān'), n. بیوتان: گازیکه بؤ سووته منی و درووستکردنی لاستیکی دستکودا به کاردهینریت.
 butch (booch), n. [Slang], فاله دینکی میبازی نیرناسا یا کله.
 butcher (booch'er), n. (۱) سمریز: قصاب. (ب) گوشتفروشی. (۲) پیانو کوژا خونپزیز. (۳) فروشیار (شیرینی و گوژار لمانو شمه دهنده قهر و سینهداد). (۴) قصابی کردن: گیاندار سمریزین و فروشتنی گوشته که یان. v.f. (۲) خوین پختن: کوشتن به درندانه (مروژه، گیاندار) سمریزین: قهلاچوکردن (۲) تیکدان: شیواندن به سمریزه کدا! به نزلانانہ کردن بالنده بیکه نیچروانه که پاش n. butcherbird (booch'er-bürd), کوشتنی نیچره که ی هلی دمواسیت بسمه درکودالهمه. butcher knife, کیزه! چه قوی تیزی گهره. butcherly (booch'er-li), adv. (۱) قصابانه (۲) درندانه! خونپزیزانه. butcher's-broom (booch'erz-brōom), n. موره نیکه لقه کانی. له گه لای برقه دار ده چیت گولی سپی هیشوری و بیری وهک شیلان ده گرتن. butcher shop, فروشتکای گوشت. butchery (booch'er-i), n. (۱) کوشتارخانه! قصابخانه. (۲) قصابی! سمریزینی گیاندارو فروشتنی گوشته که ی. (۳) فروشتکای گوشت (۴) خوین پختن! کوشتار! کوشتنی درندانه. butler (but'ler), n. گهره ی بردهستان (له مائیکه گهره ده!) بپردست (به تابه تی که نیچرسرای خونی گهره مائیکه). butler's pantry, گهنچینه بیکه بچوکه له نیوان چیشته خانه و ژوری ناشخواریندا. butlery (but'ler-i), n. = butler's pantry. butt (but), n. (۱) قنگ یا سره له ستوره که ی شتیك. (۲) بنه دار! کۆتوره دار (که له زمویدا ده مینیتیره). (۳) قنگه جگه ره! قنجه جگه ره. (۴) گردلکه ی پشت نیشانیك (که قهماغه به تانه کانی تیدا کرده بیته ره). (۵) نیشان. (۶) *(pl.)*، موده ی نیشان. (۷) قه شمیری خملک (مروژه، شت)؛ گالته چی خملک: *(the ~ of jokes)* (۸) *[Slang]*، جگه ره. (۹) *[Slang]*، گوپی قنگه! سمت! قنگ. (۱۰) پاش و لاته نیشتی پیستهی خوشکراو. هر دووسمیری شتیك لیکدان. v.f. & v.i. (۱) شوق لیدان! قوچ لیدان! قوچ هاویشتن! سمرییاکیشان. (۲) پیادان! پیاکیشان! خو بیادان. (۳) باره کورتن! هار سنوور بیون! لسمه بندن بیون! بهر سمره که ی کورتن. (۴) شوژدان! قوچ هاویشتن! سمرییاکیشان. (۵) به سمره پویشتن. v.f.

فیژکردنی چاپکردن و دهفته گرتن و هاسووراندنی نیش وکان.
 businesslike (biz'nis-lik'), adj. کارگوزارانه! کارگوزار:
 (to have a ~ attitude)
 businessman (biz'nis-man), n. بازرگان! خاوه ن نیش! کاسکار! خاوه ن دوزگای کاروکاسبی.
 businesswoman (biz'nis-woom'an), n. ژنه بازرگان! خاوه ن نیش (ژن).
 busk (busk), n. (۱) تیلماسکه باغه، دار، یا نیشکانیکه بهرگی نافرته ی پن قنچ ده کرتیموه (۲) که سمریهند.
 buskin (bus'kin), n. (۱) لاپچینی کورت! جزمه ی کورت. (۲) لاپچینی کورشی نه کتیری شانزگه ری به کاره ساتاوی به کانی یونان و پزمان. (۳) شانزگه ری کاره ساتاوی.
 busman (bus'man), n. شوفیری یاس
 bus stop, ویستگه ی پاس
 buss (bus), n. [Arch. or Dial.], ماچ و موج! ماچ v.f. & v.i. ماچ و موج کردن.
 bust (bust), n. (۱) نیوه بیکه (له ناره ده به ره شوو)؛ په بیکه ری سنگ و سر. (۲) سنگ و ممه! سینه ی نافرته.
 bust (bust), v.f. & v.i. [Slang], (۱) شکان! شکان (مه کینه، نامین). (۲) مایه بیوچ کردن! نابوت کردن. (۳) پله و پایه نزم کردنهوه! پله شکان. (۴) مائی کردن (شمسی کوی پوژناوای له ممریکه). (۵) مسته کۆتله لیدان! پیاکیشان. (۶) هله موشاندنهوه! شکان! پوخاندن: *(to ~ a trade union)*. (۷) گرتن (به نیشانه): *(He was ~ed.; The police ~ed him.)*. n. [Slang], (۱) زورکورتن! سمرنه کورتن. (۲) مسته کۆله! پیاکیشان! لیدان. (۳) زماوند. (۴) مایه بیوچی! نابوتی. (۵) جی زاری! که م بازاری. (۶) گرتن (به نیشانه).
 bastard (bus'tärd), n. بالنده بیکه کیوی به له مریشک ده چیت.
 buster (bus'tär), n. [Slang], (۱) شتیکی زلو سمرنچ پاکتشمه. (۲) مالیکه. *(a horse ~)*. (۳) زماوند. (۴) شکین! شکینن: *(a union ~)*. (۵) *[B-]*، کوپ! پیاو! کوپه (بؤ بانگ کردن).
 bustle (bus'tl), v.f. & v.i. هاترو چوون به شپزه می! هله په کردن: *(to ~ about)*. به پهلو دهنگه دهنگ شت کردن. خروشان! جوجوولی به پهلو شپزه! به زم پوزم. n. ناروناخ یا چوارچنوه ی دواوه ی تنوره ی ژنان (بؤ شووه ی فش ده کرتیموت)؛ فش و فوئی دواوه ی تنوره. (۱) سمرقان! همیشه خوریک. (۲) پر، بهرنامه: *(a ~ schedule)*. (۳) گبرو (تهله فون)؛ لکاره ایه: *(The telephone line is ~)*. (۴) خرتیه لفقورتینن. (۵) پر، نه خشه! پرو مالون: *(a ~ design)*.
 v.f. خوریک کردن! خو خوریک کردن.
 -busyness (n.).
 busybody (biz'i-bod'i), n. ده ستخره ناو کاروباری خملکوه! خرتیه لفقورتینن.
 but (but; unstressed, bät), prep. (۱) بیجگه له! جگه له! تنه! *(Nobody came ~ me.)* (۲) لهوه بولاوه! لهوه زیاتر: *(We cannot choose ~ stay.)*
 conj. (۱) تنه! جگه له: *[Nobody came ~ I (came)]*. (۲) به لام! لهگه له موشدا: *(He is a villain, ~ he has some virtues.)* (۳) به لام: *(I am old, ~ you are young.)* (۴) تنه! به لام: *(It never rains ~ it pours.)* (۵) که: *(I don't question ~ you're correct.)*

(۱) قارچکینگی فەریکی بچووکە. (۷) [Slang], چەتاکە.

قۆبچە داخستن: (to ~ one's shirt, coat, etc.) .

buttonball (but'n-bôl), n. = buttonwood.

buttonbush (but'n-boosh), n. بۆشکینگی گۆل قۆبچەپەرییە.

buttonhole (but'n-hôl), n. (۱) کۆنە قۆبچە؛ ئەر کۆنە بێگەمە. (۲) گۆلی یەخە. پەن دادەخەرت.

(۱) کۆنە قۆبچە کردنە جل رەبەرگەرە.

(۲) بەرۆک گرتن؛ یەخەگرتن؛ وەستاندن و قەسە لەگەڵ کردن:

(to ~ someone in the street)

buttonmold (but'n-môl'), n. پارچەبەیک نار یا کاززایە بە قوماش.

یا چەرم دەوری دەگرتن و دەگرتن بە قۆبچە.

buttons (but'nz), n.pl. [Colloq.], بەردەستی میوانخانە.

buttonwood (but'n-wood'), n. (۱) دەرەخێکە لە سوورەچنار.

دەجیت. (۲) داری ئەم دەرەختە.

buttony (but'n-i), adj. (۱) لە قۆبچە دەجیت؛ قۆبچە ناسا.

(۲) بە قۆبچە پارزێنراوە تەرە؛ قۆبچە ی زۆر پێتەرە.

butress (but'ris), n. (۱) پشتیوانی دیوار (کە لە بەرد یا خشت

سووست دەگرتن)؛ پالێشتی دیوار. (۲) پالێشت؛ کۆلەکە؛ پایە.

(۱) پالێشتی کردن (بە کۆلەکە یا پایە)؛ پشتیوان گرتن.

(۲) پالێشتی کردن؛ بەهێزکردن؛ پشتیوان کردن؛ راگیرکردن.

butyl (bū'til), n. بیوتیل (کیمیای).

butylene (bū'tl-ēn'), n. بیوتیلین (کیمیای).

butyrous (bū'tēr-ā'shəs), adj. کەرەبی؛ وەک کەرە وایە.

butyric (bū'tir'ik), adj. (۱) کەرەبی؛ لە کەرە پەیدا بوو.

(۲) تاییستی بە ترشی کەرە.

butyric acid, قرشی کەرە؛ شلەبەیکی بێ رەنگی بۆگەنە لە کەرە ترش و

پەیدا دەبێت.

buxom (buk'səm), adj. (۱) لەش پێر تەندرووست و بەلدا چوو؛

خوین؛ خروم؛ [Archaic] (۲) (a ~ woman) . نەرم.

(۳) [Archaic], گۆن پاییەل؛ ملەچ.

buy (bi), v.t. (۱) کڕین. (۲) بە بەرتیل کڕین؛ بەرتیل پێدان.

(۳) [Slang], بڕوا پێ بوون.

v.i. کۆپین.

(۱) کۆپین؛ کۆپێنە. (۲) شتی کڕاوا؛ شتی کە بۆتوانی بکڕیت.

(۳) [Colloq.], شتی کە بە هەژان کڕاوا؛ شتی کە لەو نرخە ی پێی کڕاوا

زیاتر بەبێت؛ کڕاویکی باش. (- That house is a good buy)

-buyable (adj.).

had buy. [Colloq.], ئەو نرخە ناھێنیت کە پێی دراوا یە کە ئەو داوا

دەگرت.

buy back, کڕینەوەی شتی کە لە پێن لێشمارکەبەرە.

buy into, [Slang], بەش کڕین لە بەشگەیکدا؛ بۆ بوون بە ئەندام.

buy off, بە بەرتیل کڕین؛ بەرتیل پێدان.

buy out, لێ کڕینەوە؛ کڕینەوەی بەشی کەسێک (ھاوبەشی).

buy up, ھەموو کڕین؛ کڕینی ھەمووی.

good buy, [Colloq.], کڕاویکی باش یا بەسوو.

buyer (bī'ēr), n. (۱) کڕیار؛ بک.

(۲) کڕیاری شتوومەک بۆ دەزگایەکی بازرگانی.

buzz (buz), v.i. (۱) ووزە ووزە هاتن؛ ووزە هاتن؛ ووزە ووز کردن.

(۲) بەجۆشە و بەبێ وەستان و ورتەوورت کردن.

(۳) لە پاش مە باسکردن. (۴) بە شپۆزەیی جیوانەرە.

(۱) لە پاش مە باسکردن؛ قارۆخستەرە بە دەنگی نزم و بەبێ وەستان.

(۲) ووزە ووز کردن؛ ووزە ووز کردن. (hornets -ing their wings)

(۳) زۆر بە نزمی بەسەر دا فرین:

(The plane ~ed the ship.)

(۴) زەنگ بۆ لێدان؛ ووزە ووز کردەرە بە زەنگ.

(۲) دەریووتن؛ دەریە پێن. (۴) بەرکەوتن؛ لێدان؛ بەر سەرکەمی کەوتن.

n. (۱) شوق؛ قۆچ. (۲) پیاکۆرن یا پیا دان (یاری شیرازی).

butt in, [Slang], خۆتێبەلقورتان؛ تێبەلقورتان.

butt into, [Slang], خۆتێبەلقورتان؛ تێبەلقورتان.

butt (but), n. (۱) بەرەبەس شەراب و بیرە.

(۲) پێوانەیەکی شەنەبە بریتییە لە سەد و بیست و شەش گالۆن.

butt (but), n. جۆرە ماسیەکی پانکۆلە یە.

butte (būt), n. تاقە گردێکی دەشتایی یە.

butter (but'ēr), n. (۱) کەرە. (۲) جۆرە مەبایەکی وەک کەرە یە.

[Colloq.], مەرای؛ پشی پشی کردن.

v.t. (۱) کەرە لێدان.

(۲) [Colloq.], (~ up) . مەرای بۆ کردن؛ کلکەلەقن بۆ کردن.

know which side one's bread is buttered on, سوودی خو -

زانن؛ چاکە ی خۆ زانن.

look as if butter would not melt in one's mouth, شەرمز -

ساویلکە دیاریبوون؛ خۆ بە شەرمز و ساویلکە نوواندن.

butterball (but'ēr-bôl'), n. (۱) bafflehead.

(۲) [Colloq.], کەسێکی قەلەو.

butter bean, (۱) پرۆدەر فاسۆلیایەکی دەنگ پان و زلی نەمەریکاییە.

(۲) ئەم جۆرە فاسۆلیایە

buttercup (but'ēr-kup'), n. (۱) گۆنەبەھارە

(۲) پرۆدەکی ئەم گۆنە.

butterfat (but'ēr-fat'), n. چەورایی شیر

butterfingers (but'ēr-fing'gērz), n. [Colloq.], کەسێکە کە

ھەمیشە شت لە دەستی دەگەرتنە خوارەوە؛ کەسێکی دەست و پێل پەرز.

butterfish (but'ēr-fish'), n. ماسیەکی گۆشت ناسکە وەک کەرە

butterfly (but'ēr-flī'), n. (۱) پەپوولە

(۲) نافرەتێکی بەرگ وەنگینی، حوولوی بێ وەفا

butterfly fish, پەپوولە ماسی جۆرە ماسیەکی پەنگا و بەنگە.

butterfly valve, دەمەرائی تروپەرەیی وەک بانێ پەپوولە

butterfly weed, گیایەکی شنبە سەیی پزیشکی یە (بۆ نەرۆق کردنەرە).

butterine (but'ā-rēn', but'ā-rin), n. کەرە دەستکرد

butter knife, چەقۆی کەرە؛ چەقۆیەکی گۆل بچووکە کەرە ی لە نان پێن

ھەلە دەسووت.

buttermilk (but'ēr-milk'), n. ماستاوا؛ دزی خەست.

butternut (but'ēr-nut'), n. (۱) گۆزێکی نەمەریکی چەورە

(۲) دارگۆبیری ئەم گۆزە. (۳) (pl.) . ئاودامانی قاوایی.

(۴) سەربازێکی جیا بوونەرە خاوازی باشووری ئەمەریکا لە شەری براکۆشیدا

butterscotch (but'ēr-skoch'), n. شیرینیچەکە لە شەکرێ بۆرۆ

کەرە درووست دەگرتن

butterwort (but'ēr-würt'), n. مینوورگەر بۆوێکی گەڵا لێنجە

جانفەرەر دەگرتن

buttery (but'ri, but'ēr-i), n. (۱) گەنجینە ی عەرەق و شەراب

(۲) گەنجینە. (۳) فرۆشگای زانکۆ (بەتایبەتی لە ئینگلتەرە).

buttery (but'ēr-i), adj. (۱) کەرەبی؛ لە کەرە چوو؛ چەور؛ نەرم.

(۲) کەرە لێدراوا؛ کەرە تێبەلسووا؛ مەراییکە.

butting (but'iq), n. ستوور

چەمسەر نەندازینی

butt joint, (۱) سەتیک گۆویی سەتیک گۆویی قنگ.

(۲) (pl.) . سەت؛ گۆویی سەت؛ کەفەل؛ گۆویی قنگ.

(۳) (pl.) . پاشەل؛ دواوەی سەرنار و کەوتوی کەشتی.

button (but'n), n. (۱) قۆبچە؛ سوگمە؛ کووژەکە

(۲) شتیکی قۆبچە ناسایی.

(۳) درووشە یا نیشانیکی دەگرتن بە یەخە وە؛ یەخە بەند.

(۴) دەسک؛ سوگمە دەسک. (۵) دوگمە ی زلی دەرگا یا گۆپ داگیرسان.

cachexia

شامەرە (۲). نیشانەى پاستەقینەى (۳) مۇرى پۇستە.

(۱) شووشەى دەرمانى بۇن پېس.

cachexia (kə-kek'si-ə), *n.* لاوازبوزو پروكائەمەى لەش بەمۆى نەخۇشىيەكى درىژخايمەنە.

cachexy (kə-kek'si), *n.* = cachexia.

cachinnate (kak'ə-nāt'), *v.ĭ* قاقاي پىكەنن ھاتن

cackle (kak'l), *v.ĭ* (۱) گارەگار كىردن (مىرشكە)؛ قىتەقىرت كىردن.

(۲) قىسە كىردىس يا پىكەنن بە دەنگىكى بەرۇو ناسازمەرە.

v.ĭ بە دەنگى ناساز ووتن.

n. (۱) گارەگار؛ قىتەقىرت (مىرشكە، قاز... ھتد).

(۲) چەنەبازى؛ قىسەى بىن بايەخ. (۳) قاقاي پىكەننى پىچىچى.

caco- (kak'ə, kak'ō), پىششىگىنە سەماناى. ناساز؛ خراب؛ بەد؛

ناشىرىن: (*cacography, cacophony*).

cadodemon, cacodaemon (kak'ə-dē'mon), *n.* شەمىتان؛

جىنۇكە

cacoethes (kak'ə-ē'thēz), *n.* (۱) خورەمكى خراب.

(۲) خويىا؛ كىكەنە؛ بۇ كىردىنى شتىكى خراب.

cacography (ka-kog'rə-fi), *n.* (۱) دەست-رخەنى ناخۇش.

(۲) جىنچەى ھەلە.

cacophonous (kə-kof'ə-nəs), *adj.* گەرەلاوژنى؛ لەگەن بەكتىرەدە

نەگۇنجان؛ ناساز (چەند دەنگىك پىكەمەرە)

cacophony (kə-kof'ə-ni), *n.* ناسازى، كۆمەنە دەنگ؛ گەرەلاوژنى؛

لەگەن بەك نەگۇنجان.

cactus (kak'təs), *n.* كاكئەس پروەككىكى دىك تىژى ھەمچەشەنى

بىبابانە، لە شىۋەى بىچكى بىچورەدو گەرەو دەمەن و دارى بە ناساماندا چورەدەپە.

cad (kad), *n.* پىياۋىكى ناكەس و ئىزم؛ پىياۋىكى بەدبەموشى و نامەرد.

-caddish (*adj.*); **caddishly** (*adv.*); **caddishness** (*n.*).

cadaster (kə-das'tēr), *n.* = cadastre.

cadastre (kə-das'tēr), *n.* تۇمارنامەى كىشى پىيانو نىخى خانور و

زەوى و زار (بۇ باج كوتن).

-cadastral (*adj.*).

cadaver (kə-dav'ēr, kə-dā'vēr), *n.* لاشە مەتابەتتى كە بۇ

تورىكارى دائىرائىن؛ لاشەى مردور.

-cadaveric (*adj.*).

cadaverine (kə-dav'ēr-in, kə-dav'ə-rēn'), *n.* ماددەبەمكى

كىمىيائى بۇگەنە

cadaverous (kə-dav'ēr-əs), *adj.* نە مردور دەچىت؛

رەنگ زەرەو لاوازو چاي بە قوچچا چور.

caddie, caddy (kad'i), *n.* (۱) پىيامبەر، مىندال؛ بەردەستى ووردە.

ئىش (۲) بەردەستى يارىكەرى كۆلف (ھەرمەبەكە گوزو كەرسەى تىرى يارى

كۆلف بۇ يارىكەرەكە ھەندەگىرت). (۳) ەمرەبەنەى بىچووكى شت گواستەمەرە.

(۴) دەفرىكە خۇندانو شووشەى سىرگە و شتى و ھەى تىدا دادەنرىت و

دەخرىتە سەر مىژى نان خوارەن

v.ĭ بەردەستى كىردن؛ ووردە ئىش كىردن.

caddish (kad'ish), *adj.* ناكەس؛ پىس و بۇگەن؛ ئىزم

قوتۇوى چا.

caddy (kad'i), *n.* = caddie.

cadence (kād'ns), *n.* (۱) بەرزونىمى دەنگ لە قىسە كىردن.

(۲) ئىزم بونەمەى دەنگ لە قىسە كىردن. (۳) كىشى (ھەلمىست).

(۴) رەوت (سەمەكوردن)؛ پىك و پىكى ھەنگو (سەما)؛ بەرزونىمى ئاوازى مۇسىقا.

(۵) دوا ئاوان

-cadenced (*adj.*).

cadency (kād'n-si), *n.* = cadence.

cadent (kād'nt), *adj.* بەرزونىمى ھەبە (دووان)؛ گونجاو (مۇسىقا)؛

پىك و پىكە رەوت جوان (سەما)؛ كىشىدار (ھونراوەرە).

cahoots

(۱) بىرا بىچۇكە؛ كۆرە بىچووكى خىزىنلىك

(۲) قوتابى دانىشگاي ئەفسەرى سوپا و ھىزى ناسامانى و دەريايى و پۇايس
(*an airforce ~ ; a military -*)

(۳) [Slang], گەراد.

cadetship (kə-det'ship), *n.* (۱) پەلى قوتابى دانىشگاي ئەفسەرى

(۲) ماوەى خۇيىندى قوتابىيەمكى و ھەا.

cadge (kaj), *v.t. & v.i.* [Colloq.], سواكىردن؛ دەست پانكىردنەرە لە خەلك.

cadi (kā'di, kā'di), *n.* قازى.

cadre (kad'ri), *n.* (۱) چوارچىۋە. (۲) ئاۋەرۇك؛ ئاۋچەرگە.

(۳) كادرا؛ تىكۇشەر (چىنى كرىكاران، ھەموو جۇرە ھىزىلىك)؛ كەسىپكى شارمرا

(۱) گوزى پىيامبەر. **caduceus** (kə-dōō'si-əs, kə-dū'si-əs), *n.*

خۇداكەن (ئەفسانەى مۇتان و پۇمان). (۲) دىرووشى پىزىشكەوانى (كە برىتىيە لە دارىكى بالدار كە سىر مار خۇزىان ئىۋە ئالاندورە).

-caducean (*adj.*).

caducity (kə-dōō'sə-ti, kə-dū'sə-ti), *n.* (۱) زوۋ لە كەلك كەرتن

يا پۇن (مىو، سەۋزە)؛ زوۋ ھەتاتان؛ زوۋ نەخايدن. (۲) پىسى.

caducous (kə-dōō'kəs, kə-dū'kəs), *adj.* (۱) (۱) زوۋ و ھىروى يا

كەرتو (گەلا، ئەندامى ھەندى گىاندان). (ب) و ھىرو؛ دەمەرىت.

(۲) ئاھەمىشەى؛ سەرەمى؛ كاتى؛ زۇر بەردەوام نەبوو.

caecum, cecum (sē'kəm), *n.* (۱) پىخۇئە كۆزەرە.

(۲) بۇشايى يا كىسى بەك سەر كراره (زىندەموزانى).

Caesar (sē'zēr), *n.* (۱) قەيسەر؛ ئازناۋى شامەنشاى پۇمانەگان بوو.

(۲) (۱) دىكتاتور؛ زۇردار (ب) فەرمانرەوا.

Caesarean operation (or section), سىك ھەلدېرىنى

قەيسەرى بۇ مىندالپورن (دەلن گرايە قەيسەرى پۇما بەم شىۋەبە لەدايك بوو.

Caesarean, Caesarian (si-zār'i-ən), *adj.* (۱) قەيسەرى؛

دىكتاتورى؛ فەرمانرەوايى رەھا.

(۲) **Caesarean operation (or section)**.

Caesarism, caesarism (sē'zēr-iz'm), *n.* زۇردارى؛

دىكتاتورى؛ فەرمانرەوايى رەھا.

Caesar's wife, كەسىپكە كە ئىبەن ئەمەندە پاك بىت ھىچ گومانى خرابەى، ئى نەكىرت.

caesura (si-zhoor'ə, si-zyoor'ə), *n.* (۱) ەمسانىكە لە

خۇيىندەنەۋەى دىزى ھونراوەرە (بۇ پىشاناندى كىشى يا رەوتى ھونراوەرە).

(۲) ەمسانىكە بەرزونىمى ئاۋازى مۇسىقا پىشان دەدات.

café (kə-fā', ka-fā'), *n.* (۱) قاۋەخانە؛ چايخانە؛ چىشختاخانە.

(۲) قاۋە. (۳) چىشختاخانە يانە شىر پىكەرە.

café au lait, (۱) قاۋە بە شىرەۋە؛ قاۋە شىر. (۲) رەنگى قاۋەيى كان.

café noir, قاۋەى رەش؛ قاۋەى بىن شىر؛ قاۋەى پور.

cafeteria (kaf'ə-tēr'i-ə), *n.* كافىتېرىا

caffeine, caffen (kaf'i-in, kaf'ēn'), *n.* كافىن.

caftan, kaftan (kaf'tən, káf-tān'), *n.* كەوا.

(۱) قەفەز. (۲) نۇردوگاي دىلى جەنگ؛ ژوروى قەفەز ناساى.

(۳) بەندىخانە. (۴) شىپكە كە لە قەفەز يكات (Archaic)، بەندىخانە.

(۵) ژوروى ھەوانەمەرە چاۋەرەن كىردى يارىكەران لە ئەنىشت يارىكاي

" بىنسىۋىل ". (۶) يارى باسكە.

v.ĭ خىستە ناۋ قەفەزەمەرە.

cageling (kāj'lin), *n.* بالندەى ناۋ قەفەز.

cagey, cagy (kāj'i), *adj.* [Slang], وورباي خۇ بە دەستەمەرە نەمەرە؛

پاراكەر لە بەلن دان و ەلام دانەۋەدو نەچۋەر ژىر ھىچ يارىك؛ فېروفىلاۋى؛

وورباي ناگا لە خۇ بوو (بۇ نەكىرتە ھەلدەرە).

-cagily (*adv.*); **caginess** (*n.*).

cahier (kə-hēr'), *n.* (۱) پەپرا؛ دەفتەر. (۲) راپۇرت.

cahoots (kə-hōōts'), *n. pl.* [Slang], ھاۋكارى (بەتايەتتى لە كارى

شيفاردا دهرويت. (٢) رهگی بون خوشی شم پروهکه.
(٣) دره خختیکی دارخورمايييه هغه که می دمکرت به گزچان یا داردهست
(٤) قهفی پي.

ناپهسه ندرا! بهشداري.
وهک يهک بهشدار بوون.
بهشدار (له پيلاندا) به هاروکاري لهگهل.

go cahoots, [Slang].
in cahoots, [Slang].

(He is in cahoots with the devil.)

Cajjan (kāj'jan), n. = Cajun.

caiman (kāj'mən), n. = cayman.

Cain (kāj), n. (١) قابيل بهگم کورې ناممو همرا که براکه ی خزی

کوکشت (تایم): (٢) پيارکوژا خوین پيژ.

raise Cain, [Slang]. (١) کردن به همرا کردن به بزم و بزم

(٢) سر نيشه بون نانويه پيشوي خستهوه

caique (kāj-ek'), n. (١) بهلمی سمرل (له تنگاری بوسفورا): قباغ

(٢) بهلمی ما

cairn (kāj), n. کلمه کيمبرد (بؤ نيشانه یا پيکمری يادهوری).

Cairo (kāj'rō), n. قاهره پایتختی وولای میسر

caisson (kāj'sən), n. (١) سنووقی تهقه منی.

(٢) عمره مانه ی گواستنهوی تهقه منی. (٣) سنووقیکی ناوپره بؤ نيشکردنی

ژیرناو. (٤) سنووقیکی ناوپره بؤ دهره نيشانی کشتی و بهلمی نوقوم بوو.

(٥) چوارچينويهی سهرناوکومتوره دهرگی بهنداوی پي داهمخريت.

caisson disease, نهخوشی ژیرناوگم. نهخوشی يهکه تووشی مهرانی

ژیر ناو ده بخت له نهجاسی خيرا هاتنه دهرهوه له قولاوی ژیر ناوهره له نهجاسی

بهستانی زورهوه بؤ سهر زوی که بهستانی گمتره یا ناسایی به، وه نيشانه گانی

نازاري سنگو جومگهوه رهق بونی ماسولکيه. (هروهه پنی دهورتی):

"diver's disease, tunnel disease"

caitiff (kāj'tif), n. کمستیکی بؤگن، ناکسی، یا نزم

adj. ناکسی، پیسو و بؤگن، نزم.

cajole (kāj-jōl'), v.t. & v.i. دل پاهینان به مرایی بؤ کردن، به مستی

خؤ بهجینانان به کلکه قن و پشی پشی، سازکردن به ههغه تاندن و مرایی

کردن

(to - into doing something; to - out of doing something)

-cajoler (n.); cajolingly (adv.).

cajolement (kāj-jōl'mənt), n. سازکردن به مرایی و ههغه تاندن،

مرایی

cajolery (kāj-jōl'ēr-i), n. سازکردن به مرایی و قسهی خؤشو

ههغه تاندن.

Cajun (kāj'jan), n. (١) دانیشتوری ویلايهی "لويزيانا" ی شماریکی

له بنهجهی فهره نسی (٢) زمانی شم رهگزه

cake (kāk), n. (١) کیک، (٢) پارچه عاسی یا سهوزهی سوروه و مگراو.

(٣) قالب (سبوون، سهوول).

a piece of cake, [Colloq.], زور ناسان، کار، ناقیکردنهوه):

(That job was a piece of cake.)

take the cake, [Slang]. (١) بردنهوه (ملهملی)؛ پاداشت و مرگرتن.

(٢) تیندا سهرگرتن؛ زور تیندا باش بوون.

cakes and ale, خؤشی ژیان

cakewalk (kāk'wōk'), n. سه مایه کی فوله شه گانی شماریکايه.

v.t. کردنی شم سه مایه

calabash (kal'ə-bash'), n. (١) دره خختیکی ناوچه گهرمه گانه

(٢) بهری کوهله که می شم دره خسته (٣) شم بهره کوهله که می به به وشکه-

کراوهی به، دهک دهر بهکار دهمخريت): (٤) کوهله که

به بندیاخته

calamander (kal'ə-man'dēr, kal'ə-man'dēr), n. داریکی

سه خستی قاره یی خت خته له توخمی دارخه ميره انه

calamary (kal'ə-mār'i, kal'ə-mēr-i), n. ماسی به کی به جوکه.

calamitous (kə-lam'ə-təs), adj. کارهستانی، ناخؤش، به وهی.

calamity (kə-lam'ə-ti), n. کارهسات؛ ليقومان؛ ناخؤش؛ به لا.

calamus (kal'ə-məs), n. (١) بووه کیکی گه لا باریکه له شوینی

calash (kə-lash'), n. (١) گالیسکيه می سمر نوشتاويه.

calcanium (kal-kā'ni-əm), n. = calcaneus.

calcaneus (kal-kā'ni-əs), n. پاژنه ی پنی؛ نيشانی پاژنه ی پنی.

calcar (kal'kār), n. چوقول (به تاييهی می لاق و بالی باندهی وهک

قهلی و مريشک).

calcarate (kal'kə-rāt', kal'kə-rit), adj. چوقولاوی (ووشه ی

پيشوو بيته).

calcareous (kal-kār'i-əs), adj. گهچی؛ کالسیومی.

calcariferous (kal-kār'if'ēr-əs), adj. = calcarate.

calceus (kal'sēz), n. alternative plural of calx.

calcic (kal'sik), adj. گهچی؛ کالسیومی.

calciferous (kal-sif'ēr-əs), adj. کلسدار؛ گهچ یا کالسیومی تیدايه.

calcific (kal-sif'ik), adj. = calciferous.

calcification (kal'sə-fi-kā'shən), n. (١) رهق بوون (نيسقان)؛

رهق کردن؛ کالسیومای کردن. (٢) شختیکی رهق بوو یا کالسیومای کراو

calcify (kal'sə-fi'), v.t. & v.i. رهق بوون (وهک نيسقان)؛ رهق کردن.

calcination (kal'sə-nā'shən), n. (١) رهق بوون؛ رهق کردن.

(٢) سووتان (گهچ)؛ ووشک کردنهوه به گهرمای بهتین.

calcine (kal'sīn', kal'sim), v.t. & v.i. سووتان (گهچ)؛

کردن به گهچ؛ بوون به گهچ

calcium (kal'si-əm), n. کالسیوم؛ گهچ

calcium phosphate, فوسفاتی کالسیوم (که له ددان و نيسقاندا

ههیه).

calcography (kal-kog'ro-fi), n. ویشه کردن به قلمم بؤيه.

calculable (kal'kyoo-lə-b'l'), adj. دهژميردريت؛

دهمخريت بؤميردريت.

calculate (kal'kyoo-lāt'), v.t. (١) ژماردن. (٢) نیکدانهوه

(٣) نهخسته دانان؛ رنکخست

(٤) بؤ شو و به بهسته کردن:

(The advertisement is ~d to attract young customers.)

(Colloq.) [واژین؛ وادانان؛ واداناندهوه.

(١) ژماردن. (٢) (- on ~) پشت پي بهستن؛ بهت مابوون.

v.i. (١) ژميردراو.

(٢) باش بیری لئ کراوه توه؛ باش لئی کولراوه توه: (a ~ risk)

(٣) بؤ به بهستیکی تاييهتی کراو. (٤) لهوانه؛ زور بؤی ههیه.

(٥) دهسه نقهست: (a ~ effort)

calculating (kal'kyoo-lā'tiŋ), adj. (١) ژميرد (مهکينه):

(٢) ههمووشت لیکدانهوه بؤ سوودی خؤ؛ سوودی خؤ پهرست؛ دوورين:

(a ~ machine)

(a ~ person)

calculating machine, نامیری ژميره؛ پيژمير.

calculation (kal'kyoo-lā'shən), n. (١) ژماردن.

(٢) نهخسته؛ پلان. (٣) دوورينی؛ دوورينی و نؤدانانی.

calculator (kal'kyoo-lā'tēr), n. (١) ژميرد (موز)؛

پيژمير بهکاره نيمر (٢) خسته ی ژماردن. (٣) پيژمير؛ نامیری ژميرد.

calculous (kal'kyoo-ləs), adj. بهردی گورچيله ی ههیه؛

له نهجاسی بهردی گورچيله وهیه.

calculus (kal'kyoo-ləs), n. (١) بهردی گورچيله (پيژشکوانی).

(٢) جياکاري و تهواوکاري (بیرکاری): (١) شيوه يهکی ژماردن.

(ب) شيوه يهکی لیکدانهوه يه (ج) پهرتوکی جياکاري و تهواوکاري.

(د) کورس یا وانه ی جياکاري و تهواوکاري.

caldron, cauldron

caldron, cauldron (kôl'drôn), n. حموجوش: منجھلی قورس؛ کتلی: پھکی گورھو قورس.

cafactory (kal'ô-fak'tô-ri), adj. گھرمکھروہ (دھرمان) گھرم. (۱) ژورونکی گھرمی دانیشتن له پھرسنگادا. (۲) منجھل n.

calendar (kal'an-dër), n. (۱) سالنامہ؛ پوزنامہ؛ پوزڈیز. (۲) لیستہی داوا (دادگا).

v.t. (۱) خستنه ناو پوزنامہ یا سالنامہ. (۲) کات بڑ دانان. calendar day, شہو پوزنامہ: له نیوہ شہونیکھمہ بڑ نیوہ شہوی داھاتورا بیست و چوار سھات.

calendar year, سالی پوزنامہ: له (۱) کانونی دورھمہ ہتا سی ویکھی کانونی پھکم) (جیوازه له سالی دارایی کہ پنی دھورتی "fiscal year").

calendar (kal'an-dër), n. (۱) نامیزی ساف و لووسکھری کاغزو قوماش (۲) کارینیکھری نم نامیزہ.

v.t. کاغزو قوماش ساف و لووس کردن ہم نامیزہ. calendar (kal'an-dër), n. دھوریشی گھرنک؛ قھندھر.

calendula (kə-len'jə-lə), n. (۱) گولہ جاوئیشہ؛ بھیبوونہ کئیولہ؛ ہمھمشہ بھار. (۲) گولی ووشک کراوی نم پوھہ کہ بڑ دھرمان بھاریدیت.

calf (kaf, kăf), n. (۱) گوزرہکھ. (۲) بھچکھی فیلو نہھمنگ و مانگای دھریا.

(۳) پارچھیک سھمؤلی گھروہ کہ له شاخی سھمؤل بھوئیتھوہ. (۴) دورگھیکھی بھووک بھتھنیشٹ دورگھیکھی گھروہ. (۵) چھرمی گوزرہکھ.

(۶) [Colloq.]، ہرہزھیکھی حؤلی نہزانی رھووشٹ مندالانہ بھخڑھاتئیکھی گھرم کردن؛ گوزرہکھ بڑ سھربھین (له کورھواریدا دھلئین: سھر بڑ سھربھین).

kill the fatted calf, پوزو دلداری ہرہزھکاری.

calf love, [Colloq.], (۱) پئیسٹھی گوزرہکھ. (۲) چھرمی گوزرہکھ. calf skin, (۱) سھنکی گولہ؛ گھورھ و بھووکھی فیشکھ. (۲) تیرھی لوولہ تھنگ. (۳) تیرھی لوولیمھ.

caliber, calibre (kal'ə-bër), n. (۱) سھنکی گولہ؛ گھورھ و بھووکھی فیشکھ. (۲) تیرھی لوولہ تھنگ. (۳) تیرھی لوولیمھ. (۴) سھنگ (مرؤت)؛ پلھی توانا و رھووشٹ؛ چؤنئیتی؛ پلھ (باشی و خراپی):

[a man of high (or poor) -] calibrate (kal'ə-brāt'), v.t. (۱) بیوارو پلھ پلھ کردن (۲) چاک کردن یا راستکردنھوی نامیزیکھی پیوان (وھک گھرماپئو).

-calibration (n.). calices (kal'i-sëz'), n. plural of calix. calico (kal'ə-kō'), n. بلووری؛ خاھ؛ چیت.

calico bass, له بلووری، خام، یا چیت دھرووسکھراو. calif (kāl'if, kal'if), n. = caliph. califate (kal'ə-fāt', kal'ə-fit), n. = caliphate. californium (kal'ə-fôr'ni-əm), n. کالیفورنیم ماددھیکھی کیمیاہی تیشکی نہتھمچھ تارید؛ نئیز؛ نادیار.

caliginous (kə-lij'ə-nəs), adj. شتئیکی سھوزی لیقنہ. calipash (kal'ə-pash', kal'ə-pash'), n. لھژرہی فارغی سھریشٹی کیسھلی ناویدا ہھیبوہ دھخورئت. شتئیکی زھردی لیقنہ لھژرہی. calipee (kal'ə-pë', kal'ə-pë'), n. فارغی زھرہی سکی کیسھلی ناویدا ہھیبوہ دھخورئت.

caliper, calliper (kal'ə-për), n. نامیزی پیوانی ٹھستوری یا تیرھی شتئیک خلیفہ. caliph (kāl'if, kal'if), n. (۱) پلھ و دھسھلاتی خلیفہ؛ خھلافھت (۲) خھلیفھنشین.

calisthenic, callisthenic (kal'əs-then'ik), adj. تابھتھی بھ. calisthenics, callisthenics (kal'əs-then'iks), n. pl. (۱) وھزشی لھش بھمیزو تھندرووسٹ کردن. وھزشی؛ مھشقی وھزشی؛ یاری لھش بھمیزکردن. (۲) (sing.)، لھش بھمیزو تھندرووسٹ کردن بھ وھزشی.

calix (kāl'iks), n. = chalice. calk (kōk), v.t. = caulk. calk (kōk), n. (۱) چوقولی بڑ نالی وولاخ بڑ تھخلیسکان. (۲) نالی بئی پیلاو.

v.t. (۱) نال له بئی پیلاو دان (۲) برھندارکردن بھ چوقولی بڑ نال. calker (kōk'ër), n. = caulker. calker (kōk'ër), n. = calk. call (kōl), v.t. (۱) بانگ کردن. (۲) ناولینان؛ ناولان؛ پنی ووتن (ناو). (۳) ناوی خراپ لینان؛ پنی ووتن (ناوی خراپ): (He ~ed her names.). (۴) گولہ بڑ گرتن؛ کؤکردنھوہ؛ بانگ کردن بڑ کؤبوونھوہ: (to ~ a meeting of parliament)

(۵) گرتن بھ سھرباز: (He was ~ed to the army.). (۶) دھارلینکردن؛ بانگ بڑ دان؛ بانگ کردن (بڑ کردنی شتئیک). (۷) خؤئندنھوہ بھ دھنگی بھرن (لیستہی ناو)؛ یھک بھ یھک بانگ کردن: (The teacher ~ed the roll.)

(۸) له خم هھلساندن؛ خمبھرکردنھوہ. (۹) نیشان پیدان؛ نیشانہ بڑ ناردن. (۱۰) تھلفؤن بڑ کردن: (I ~ed you last night.). (۱۱) وادانان؛ پنی ووتن: (Do you ~ English an easy language?)

(۱۲) خؤئندن (بالندھ، گیاندان)؛ قاسپاندن. (۱۳) وھسقتاندن (یاری، شھ... هتد): (He ~ed a halt to the game.). (۱۴) دھوای قھرزکردنھوہ هھمھووی بھ یھک جارو پئیش کاتی خؤی (لھپووی سزادھ): (The bank can ~ the loan.).

(۱۵) پئیشھکی مھبھست دھرخسٹن (یاری). (۱۶) دھوای دھست پئیشاندان کردن (یاری پؤکھن). v.t. (۱) بانگ کردن؛ بانگدان؛ ہاولرکردن. (۲) سھربازان؛ دیدھنی کردن: (I ~ed on Mr. Smith at his office.). (۳) تھلفؤن کردن. (۴) دھوای دھست پئیشاندان کردن (یاری پؤکھن).

n. (۱) بانگ؛ بانگھوا؛ ہاولر؛ قیرھ. (۲) بانگ کردن (نان خواردن، کؤ... دادگا... هتد)؛ دھوای ہاتن لئیکردن. (۳) دھنگ (زھنگ، گھرمنا). (۴) (۱) خؤئندن (بالندھ): (a bird ~). (ب) نامیزیکھ کہ لاسایی نھم خؤئندنھوہی پنی بکریٹ (پاوکردن). (ج) دھنگی گیاندان (وھک لوورھ).

(۵) پئوئیسٹی: (There was no ~ for that remark.). (۶) دھوارکردن؛ دھو: (a ~ for low-priced books). (۷) ٹھرکی سھربازان: (the ~ of duty). (۸) تھلفؤن: (a telephone ~; to make a ~). (۹) ٹھرکی فایضی. (۱۰) لیستہی ناو خؤئندنھوہ: (a roll ~). (۱۱) سھردان (بھتایبھتھی هھ کورٹ و بھ لیش). (۱۲) پھریاری سھریشک (یاری). (۱۳) دھوای قھرزدنھوہ.

(۱۴) حمزا دل پئوہبوون؛ پاکئیشان: (the ~ of the wild) a close call. له پئوہبوون، قھوش بوون، یا کارھساتھوہ تزیک بوون؛ بھ ناسٹھم پڑکاربوون (له لئقھومان یا کارھسات): (while driving on the icy road, we had a couple of close calls.)

call attention to, سھربھج پاکئیشان. call a spade a spade, قسھ لھپووی بوون؛ بھ ناسکھراو بھن شھرم و شکؤ قسھکردن.

call back, (۱) دھوای گھراندنھوہ کردن. (۲) کھشاندنھوہ؛ کئیشاندنھوہ. (۳) تھلفؤن بڑ کردنھوہ. call down, (۱) دھو له خؤدا کردن. (۲) [Slang]، سھرمزھنشٹ کردن. call for, (۱) دھوارکردن؛ پئوئیسٹ بوون؛

calla

(The occasion calls for quick action; to call for free elections, a general strike, etc.)

(۲) چون نه شویندا! هاتن به دواي کسنيک يا شنيکدا:

(I will call for you at six o'clock and we'll go to the theatre.)

کوکردنومه ميژو توانا! هينانه پيشنومه! بانگ کردن و خستننه روو (You will have to call forth all your energy.)

call in, (۱) بانگ کردن (بؤ يارمه تي يا راويژ کردن):

(Call in a doctor at once.)

(۲) کيشانه ره له بازار يا نه دستاو دست کردن.

(۳) داواکردنومه: قمرن.

call into question, گومان ليکرن! گومان لي هميون.

call off, (۱) فرمان دان به دستاندن هيزش! باگرتن.

(۲) خونندنومه به دنگي يعرژ (ليسته ناو).

(۳) [Colloq.] هالوه شاندنومه:

(to call off a meeting, a date, etc.)

call of nature, ميزهاتن! گوهاتن.

call on (or upon), (۱) سرليدان (بؤ ماوهيمكي كورت).

(۲) داوا ليکرن! بانگ کردن (بؤ کردني کارنيک):

(He called on his countrymen to unite.)

call one's bluff, به کسنيک ورتن نومه نمرؤ نومه گهن.

call out, (۱) هاوار کردن! قيژانن! فالانن (۲) بانگ کردن.

(۳) بهريره کاشي کردن! پويوهروو وهستان.

call a person names, قسمي سورک يا خراپ پن ورتن:

(He called her names.)

call the roll, ليسته ناو خونندنومه:

(The teacher calls the roll every day.)

call the shots, بريار به دست بوون! هموشهت به دست بوون:

(His wife is calling the shots.)

call the tune, = call the shots.

call to account, ليپرسينه ره:

(He ought to be called to account.)

call to mind, هاتنومه بير! بيرکوشنومه.

call to order, کوکرتزا داواي بن دنگي ليکرن و دست به کڙگرتن کردن (He called the meeting to order.)

call up, (۱) هاتنومه بير! بيرکوشنومه! لهيريون.

(۲) گرتن به سرباز! بانگ کردن بؤ سربازي.

(۳) تله فون بؤ کردن: (I called her up yesterday.)

call upon, داوا ليکرن! داوا ليکرن:

(You may be called upon to do several jobs.)

on call, (۱) ناماده به هر کاتيک که بانگ کرا:

(Two doctors are on call always.)

(۲) دهبيت دريتمونه هر کاتيک داواي کرا (قمرن).

pay (someone) a call, سرليدان! ديدهني کردن.

within call, دنگي دهگاتن! نزیک.

calla (kal'ə), n. (۱) پروکيني گول سپي و گوره به.

(۲) گولي نم پوره که.

callboard (kól'bôrd', kól'bôrd'), n. تهخته ناگاداري.

callbox (kól'boks'), n. تله فوني سهر ريگاويان (بؤ ناكاري وهك نوتومبيل به ككهرتن ... هتد).

callboy (kól'boi'), n. (۱) کورنيکه نويتمان بانگ دهکات بؤ سهر شانز که نوبه بان هات (۲) بهر دستي نوتيل.

caller (kól'ër), n. (۱) بانگکر: صرؤه، گياتدار، بانده، شت.

(۲) ميوان: به تاييه تي بؤ ماوهيمكي كورت! ديدهنيكرا! سرليدم.

caller (kal'ër, käl'ër), adj. (۱) تازه (ميوه، سهرزه، خوارده مني).

caltrop, caltrap

(۲) خزش (سروه، ناوهوما)! فينک (با).

call girl, [Slang], قهجه (به تاييه تي که به تله فون ژواني لهگن پک بخرنت).

calligrapher (kə-lig'ra-fēr), n. خوشنوس! دستخت خوش

calligraphy (kə-lig'ra-fi), n. (۱) خوشنويي: خمتوشي

(۲) دستخت! نوسين.

-calligraphic (adj.); calligraphist (n.).

calling (kól'ing), n. (۱) بانگ کردن! بانگ. (۲) پيشه! کار.

(۳) هستيک که پا له مرؤنومه دهبيت بؤ کردني شتيک (به تاييه تي کاري له خويوردن و چاکه).

calling card, کارتي سهران! کارتنيکي تاييه تي به کسنيک که نهگمر

سهر داني شونيني کردو کسي لي نهبوو، نوما نوما کارت به چي دهبيت

Calliope (kə-li'ə-pē), n. (۱) خوداي زمانباراوي و هونراوي

داستاني. (۲) [-C], نامزنيکي موسيقايه لوري پيا دهکرت.

calliper (kal'ə-pēr), n. & v.t. = caliper.

callisthenics (kal'əs-then'iks), n. pl. = calisthenics.

call loan, قمرزيکه که دهبيت بدرنومه هرکاتيک داواي کرايوه.

call money, پارهميکي قمرزکراوه که دهبيت بدرنومه هرکاتيک داواي کرايوه.

call number, ژماره ي پرتوک (بؤ ديارکردني شونيني پرتوک که له کتيخانيمکدا! ناو نيشاني پرتوک.

callosity (kə-los'ə-ti, ka-los'ə-ti), n. (۱) پهني

(۲) دلره قاي! بن بزميني! بن هستي. (۳) ميخکه! پيستي پهق و مردو.

callous (kal'əs), adj. (۱) ميخکه دار! پهق و مردو (پيسته).

(۲) دلره قاي! بن بزميني.

callow (kal'ō), adj. (۱) پهروبال! دهرنه کرسو! زهرنه قووه.

(۲) همرزه! کالوکچ (صرؤه) نمران! نشارهزا.

call to quarters, بانگ کردننومه سرباز بؤ قارشه کانيان (به تهل يا کهره نا).

callus (kal'əs), n. (۱) ميخکه! پيستي پهق و مردو.

(۲) مادهميکه نيشقاني شکار دهری دمدات بؤ ساريزبوننومه.

(۳) پيشاني دهر و پيشتي برين يا براوييمكي ساريزبوو (پوه کزاني).

calm (kām), n. کپي! بن دنگي! کشوماتي! خاموشي! هينمي.

adj. کپ! بن دنگ! کشومات! خاموشي! هينمي! له سرخو.

v.t. & v.i. (~ down), هينم کردننومه! هينم بوننومه! خاويوننومه!

دلنه وايي کردن! هينانومه سرخو! هاتنومه سرخو:

(We ~ed him down.; The sea ~ed down.)

-calmly (adv.); calmness (n.).

calmative (kal'mə-tiv, kām'ə-tiv), adj. هينتمکروه! نازارکوژ (پريشکه خواني).

n. دهرماني نازارکوژ.

caloric (kə-lōr'ik, kə-lōr'ik), n. (۱) مادهميکه له کوندا و ايان دانايو که دهبيت هؤي سووتانن و گهرمي. (۲) گهرمي! گهرما! گهرمائي

adj. تاييه تي به گهرما. کالوري: پهکهي گهرمي (خواردن) گهرما پيندهرا! گهرما پينکيندهر.

calorific (kal'ə-rif'ik), adj. گهرما پيو (به تاييه تي گهرماي)

calorimeter (kal'ə-rim'ə-tēr), n. په دايوو له نويتمني کيسايي و له ليکشانندا.

calory (kal'ə-ri), n. = calorie.

calotte (kə-lot'), n. (۱) کلوي (۲) کلوي بن قهرافي قهشه کاسوليکي. (۳) پويته! پويته کلوي کلوي.

caloyer (kal'ə-yēr, kə-loi'ēr), n. قهله نهری کليسه ي پورقه لاني.

calpac, calpack, kalpak (kal'pak), n. کلويکي گهرمي قووجه وهک ليا.

caltrop, caltrap (kal'trəp), n. (۱) پارچه يک ناسني چوار-

calumet

چوکلته له سسر پښی له سسر سواری دوژمندا داده نرت بؤ راگرتنیان.
(۲) ناسنځکی وهایه تایه ی نوټومبیل په نچر دهکات.

calumet (kal'you-met', kal'you-met'), n.
هیندی بهکانی له امریکایه.

calumniate (kə-lum'ni-āt'), v.t. & v.i.
ناو پیس کردن؛
له کهدار کردن؛ به دناو کردن؛ بوختان بؤ کردن.

-calumny (n.); calumniator (n.).
نار -

calumnious (kə-lum'ni-əs), adj. Also calumnious.
پیسگر؛ مبهستی به ستاو کردن؛ درؤ؛ بوختان؛ سووگر.

calumny (kal'əm-ni), n.
به دناو؛ درؤ (بؤ له کهدار کردن؛ کسینک)؛
بوختان؛ قسمی هملبه ستراو (بؤ ناو سووک کردن)

calvaria (kal-vār'i-ə), n.
توقه سهر

Calvary (kal'və-ri), n.
(۱) شونځی له سیناره دانی عیسا
(۲) [-C-]، پیکه ری عیسا له سیناره دراو

calve (kav, käv), v.i. & v.t.
(۱) زاین (مانگا)؛ گوټر مکه بوون
(۲) یارچه سه وول لیبونوه (شاخی سه وول)

Calvinism (kal'vin-iz'm), n.
کالفینیزم؛ زاین و بیرو باومری

calvinist (n.); calvinistic (adj.).
"کالفین"؛ زانای زاینی پروټستانتی فرهنسی ۱۶۰۹-۱۶۵۴ پ (ن) که
ده لیت؛ چاره نویسی مرؤ همر له پیش له دایک بوونی پیموه نوو سراوه و تنها
له پښی دلفنری خوداوه مرؤ ده چیته به مبهشت نک له بهر کرداری باشی خوی.

calvities (kal-vish'i-ēz'), n.
سهر بوټاوه می

calx (kalks), n. (pl. calxes, calces),
(۱) گچ
(۲) خوله مینشی (کانرا سووتاندن)

calyces (kal'ə-sēz', kā'lə-sēz'), n. plural of calyx.
تایبه تی به گلا سه وزه کانی

calycine (kal'i-sin, kal'i-sin'), adj.
دهوری خونچه و گول.

calypso (kə-lip'sō), n. & adj.
جوزه گزانی و موسیقایکی به جوشی
نارچه ی "توینداز" ه.

calyx (kā'liks, kal'iks), n.
گلا سه وزه کانی دهوری خونچه و گول.

cam (kam), n.
پارچه بهکی قوټزی مکینه بهک یا شتیکی خولاوه به.

camaraderie (kā'mə-rā'dēr-i, kā'mə-rā'də-rē'), n.
همست
یا پیموه ندی برادریمه تی؛ هاروټی به تی

camarilla (kam'ə-ril'ə), n.
(۱) ژوری کوټگرتن یا کوټبوټه ری
تایبه تی؛ (۲) تاقمه راویژکاری نهینی پاشای نسیپانی کون.

camber (kam'bēr), n.
(۱) کوټی (پنگه)؛ قه موټی (پنگه).
پشتی کهشتی؛ (۲) پارچه دارنکی کوټی.

v.t. & v.i.
کوټی بوون؛ کوټی کردن؛ قوټر کردن.

cambist (kam'bist), n.
(۱) پارچه کوټر موه (مرؤه).

cambium (kam'bi-əm), n.
(۲) پیموه ری کوټر موه ری پارهی بیگانه و پیوانه و کیشانه.
چینه شانهی نیوان توټکل و داری

came (kām), past tense of come.
درهخت و پوهه (که توټکلنی تازه و دارکی ټی پمیدا دهینت)

camel (kam'l), n.
(۱) ووشت؛ (۲) ووشتی عربی؛
ووشتی بهک کوټاره "Arabian camel" که پیشی دموټری؛

"dromedary"؛ (ب) ووشتی دوو کوټاره "Bactrian camel".
(۲) سنوټیکی لوله کی ناوبره کهشتی و مبهسی نوټوم بوی پن
دمرده هینرتوه (پیشی دموټری؛ "caisson")

cameleer (kam'l-ēr'), n.
ووشتروان

camellia (kə-mēl'ya, kə-mēl'i-ə), n.
(۱) که میلیا درهخت و
بنچکیکی همیشه سه وزی گلا برقاوه ری گول سووو سپی به.
(۲) گوله که میلیا.

camelopard (kə-mel'ə-pärd', kam'l-ə-pärd'), n.
(۱)

campaign

زمرانه (۲) [-C-]، کونه ستیزه ری ووشتروغ (نمستیزه وانی).
شارنکی له سانسایی شینگلری به پایته ختی. Camelot (kam'ə-lot'), n.

"ناريسر" پاشا بووه.
له تووه، camel's-hair (kam'lz-här'), adj. Also camel-hair,
یا گولکی ووشتروو ستکراو.

camel's hair,
(۱) گولکی ووشترا؛ تووکی ووشترو.
(۲) قوماش یا بهرگی تووکه ووشترو.

Camembert cheese,
پعنروټکی نرمی فرهنسی به.

cameo (kam'i-ō', kam'yō'), n.
(۱) بهر دینکی بهنرخي دوتوټی
نمخش دهریټوټوه (۲) نمخشی دهریټوټوی سمر بهر دینکی بهنرخ.

(۲) خټوواندننکی کورشی له پور چاومروان نکراوی نککرتک یا کسینکی
به دناو بنگه له پهره ری فیلدینکی تلمقزینیدا؛

(a ~ appearance; a ~ role)
(۱) فرمانگی دادپرس؛ ژوری دادگر.

camera (kam'ēr-ə), n.
(۲) کامیرا.

in camera,
(۱) له فرمانگی دادپرسدا. (۲) به نهینی.

cameral (kam'ēr-l), adj.
تایبه تی به فرمانگی دادپرس؛

تایبه تی به دادپرسی (که له فرمانگی بهدا چیه چیچ نکرتک).
(۲) تایبه تی به نهنجوومینک که کاروباری خلك بهرټوه دهبات؛ تایبه تی به
کاروباری دارایی گشتی.

cameraman (kam'ēr-ə-man'), n.
وټنگر (فیلمی سینه مایی).

camera obscura,
ژوری تاریک.

camise (kə-mēs'), n.
کراس.

camisole (kam'ə-söl'), n.
(۱) ژورکراسی بین ټولی ژتانه.
(۲) کراسی شموی ژتانه.

camomile, chamomile (kam'ə-mil'), n.
گوله به بیوون؛
گوله چاروټی؛ گوله له فن.

camouflage (kam'ə-fläzh'), n.
(۱) پوخسار کوټی کهرسه ری
چمنگو سوپا به بؤوه گلاو شتی ومها بؤ به مبهله دابرندی دوزمن.

(۲) خوکوټین بؤ هملخه تاندن؛ دوماغ کردن.
(۳) به مبهله دابرند؛ خله تاندن؛ فیل و ته لکه.

v.t. & v.i.
کوټی پوخساری مرؤ یا شت بؤ هملخه تاندن؛ ناحزان؛
به مبهله دابرند؛ خله تاندن.

camoufleur (kam'ə-flür'), n.
شارمزای پوخسار کوټین بؤ
مبهستی هملخه تاندن (ووشتی پټشو بیته).

camp (kamp), n.
(۱) (۱) ژورگا؛ خټوټگی سمران.
(ب) ژورمو؛ له شکرې ناو خټوټگا.

(۲) دهسته یا تاقمی هاروټی؛ (You and I belong to different ~s.).
(۳) خټوټگا همرگه.

(۴) چادرگای مندالنی قوتا بخانه له کاتی پشوودا.
(۵) ژمانی سمریانتی یا نهفسمرتی.

(۶) نیشته چیچی چادرگا.
(۱) چادر همدان؛ خټوټ همدان؛ بارخست؛ هوار همدان؛

(Where shall we ~ tonight?)
(۲) (- out)؛ چوونه هوارگه؛ چوونه چادرگا؛ له هوارگه نووست.

v.t.
(۱) خستنه ژورگا؛ له چادرگادا دانان. (۲) چیچی هوارگه پیدان.

in the same camp,
هاروټی باومر؛ هاروټی یمان؛ له همدان دهسته یا تاقم.

camp (kamp), n. & adj.
(۱) پهروشتی ژتانه و حیوانه و خټوټاندننکی.
سووک و ناپه سندن. (۲) دهریټی له پهروشته به تایبه تی له هونرو وټزه د.

campaign (kam-pän'), n.
(۱) میزشی سوپایی؛ شاقو؛ پلامار.
(a military -)
(۲) میزشی پامیاری (هملیزاندن)؛ میزشی (پزشتیری، کومه لایه تی، یازگانی،

سوپایی ... هند)؛ (the presidential ~; a political ~).
له میزشدا به شداری بوون؛ میزش پټخست؛
(He ~ed hard for the presidency but lost.)

campanile

-campanier (n.)
campanile (kam'pa-nē'li), n. بورجی زەنگ، بەتایبەتی لەتەنیش. کاتیسەپەکەرە: بورجی کاتۆلیکی زەنگ.
campanology (kam'pa-nol'ə-ji), n. ھونەری زەنگ لێدان.
campanula (kam-pan'yoo-lə), n. گولە زەنگ، گولە گەزەبە.
camper (kam'pēr), n. (1) ھەوارستین، چادەرھەندەر. (2) (1) ئوتوموبیلی "فان". (ب) تریلەپەکە بە ئوتوموبیل رادەگێشێت بۆ ھەوارگە بۆ تیندا ژیان.
campfire (kamp'fir), n. (1) ناگری ھەوارگە. (2) کۆبوونەوە یا تاهەنگی دەوری ناگری ھەوارگە.
camp follower, (1) شوێن کەوتوی ئۆرەو (بۆ لێشکردن یا بەرھەستە کردن: (2) قەحجە ئۆرەوگا. (3) ژنە سەرباز یا ئەفسەریکە که شوێن مێرەمکە دەکەوێت بۆ ھەرشوێنیک بگۆزێتەرە (4) شوێن کەوتوو.
campground (kamp'ground), n. ھەوارگە، چادەرگا، خێوەتگا.
camphor (kam'fēr), n. کافور ماددەیکە دەکرێتە ناو جلوبەرگەرە. بۆ پاراستنی لە مۆزانە ئەقتالین.
camphorate (kam'fēr), v.t. کافور لێدان یا تیکردن.
camphor ball, خێزکە کافور ئەقتالین (کە دەکرێتە جلوبەرگی ھەنگراوە بۆ ئەوەی مۆزانە ئەبخت.
camphor tree, درەختی کافور
camp meeting, کۆریکی نایینی چەند پوژ خایەنە لە چادریکە یا لە دەورە.
campo (kam'pō, kām'pō), n. (1) دەشتیکی گزۆکیایوی بە دارو. (2) بێچکی تاک و تەرەو. (3) گۆزەپانیکی بچوکی ناوشار.
camporee (kam'pō-rē'), n. کۆبوونەوەی دێسەوانی ناوچەیک.
campsite (kamp'sīt), n. ھەوارگە، چادەرگا، شوێنی پەک چادەر.
campstool (kamp'stōl), n. کورسیچەکە دەسووشێنێتەرە.
campus (kam'pōs), n. (1) مەدرەسە شوێنی کۆبوونەوەی جەماوەری. (2) لە یۆمای کۆندا، کامپەس زەمێنە خانووی زانکۆ، دانشا، یا قوتابخانە. (3) دانشا (The University of California has nine -es.)
adj. تاییبەتە زانکۆ، دانشا، یا قوتابخانە: تاییبەتە بۆ قوتاییان: (~ activities)
can (kan), v.t. (1) زانی کردنی کاریک. (2) توانین! توانا ھەبوون. (3) ماف ھەبوون (بۆ کردنی شتی). (4) لەوانە سوون (C - it be true?; It -'t be true.) (5) [Colloq] بۆ ھەبوون: پێی پێدرا: (You ~ go now.)
can but, ئەنھا: تەنھا ئەوە دەتواننێت
(I can but say that I'll do my best to help.)
can (kan), n. (1) قوتور: تەنکە (2) پۆتوویکە: پۆتەنکەیک. (3) [Slang] بەندیخانە (4) ئاودەستخانە: قوتایت (5) [Slang] کەفەل: سەمت
v.t. (1) کردنە قوتووە: خواردنە: کردنە تەنکەو. (2) [Slang] تۆمارکردن (لەسەر قەوان). (3) [Slang] ئە کار دەکرێت: ئە لێش خست. (4) [Slang] برینەو (چەنباری) (C - the chatter.)
can of worms, مەسەلەیکە ئالۆز و پیر لە سەرئیشە: کە وا باشرە. لای نێزک ئەبێتەرە.
Canaanite (kā'nān-it'), n. & adj. کەنەانی: کەنەانی
Canadian (kā-nā'di-ən), adj. کەندی گەل، کلتور، زمان: کەندیایی

v.t. لەھەم لێدان! جۆگە لێدان! کەندای ھەلکەندن یا سروسنکردن.
canalboat (kā-nal'bōt'), n. پەلمەسە بار (بۆ کەندای و پوێر).
canalize (kā-nal'iz, kan'li-iz'), v.t. (1) جۆگە لێدان! لەھەم لێدان! (2) کۆن کردنە لەشەرە یا بۆری تیکردن بۆ چۆراندنەری بۆر. (3) ئاراستەکردن بە پێگە یا کەندایکی تاییبەتەرە. (4) پێگە بۆ کردنەرە: بۆر بۆ بەرەتکردن (ھەست).
-canalization (n.)
canape (kan'ə-pi), n. پێگە ناھیکە پەنێ، گۆشت، یا شتی تری دەھێرێتە سەر وەک بەرخۆراک دەھوریت.
canard (kā-nārd'), n. ووتەوانی مۆ (بۆ پەلمەدەبەردن).
canary (kā-nā'ri), n. (1) کەناری: پانەمەیکی بچوکی پەنگا پەنگا. (2) دەنگ خۆشە (نەوێندە) چۆلەکەیک دەبێتە مالی دەکرێت. (3) سەمایکی نێسپانی بەجۆشە. (4) شەرابیکی شیرینە. (5) پەنگی زەرد (وەک ھی کەناری).
adj.
canary bird, = canary. گایەیکە تۆمەکی دەبێت بە پانەدە وەک دان.
canary grass, قووی گایە بۆ دان دەبێت بە پانەدە.
canary seed, پەنگی زەردی کراوە.
canary yellow, یارییەکی کاغەز.
canasta (kā-nas'tə), n. سەمایکی ژانەیی بەجۆشی بێ شەمانەیی.
cancan (kan'kan'), n. (1) کۆراندنەرە: سەرنەرە: خەت پیاھێنان. (2) ھەلوەشانەرە: (to ~ a meeting, contract, etc.) (3) لایبەردن.
cancel (kan'səl), v.t. (4) پەتال کردنەرە (بە مۆر یا نێمزا وەک پووی پۆستە و چەکی بانق: (a ~led postage stamp; to ~ a check)
(~ out) (5) ھاوتاکردن! وەک یەک لیکردن:
(The pluses and minuses of the case ~ out each other.)
(~ out), (6) پەراندن (چاپەمەنی) ھاوتابوون
v.t. (~ out), (1) پەراندن (چاپەمەنی، نووسین) لایبەردن! سەرنەرە: کۆراندەرە. (2) شتی پەراندن یا کۆراندەرە (ب) جیگی شتی پەراندن یا کۆراندەرە.
cancellate (kan'sə-lāt'), adj. = cancellous.
cancellation (kan'səl-ā'shən), n. (1) کۆراندەرە: سەرنەرە! (2) خەت پیاھێنان. (3) ھەلوەشانەرە: پەتال کردنەرە. (4) شتی کۆراندەرە یا خەت پیاھێنراو! شتی ھەلوەشانەرە. (5) مۆر یا نێمزا بەتال کردنەرە (پووی پۆستە، چەکی بانق... ھند).
cancellous (kan'sə-ləs), adj. کونیلەدار (نێسقان)! نێسپەنجی (توێکاری).
cancer (kan'sēr), n. (1) شێرینەنجە: سندان. (2) دەردیکی کوشندە: شتیکی زیاڵەخشی کە زوو دەتەنێتەرە: شت دەفەوتێنێ. (3) [C-] کۆنەستێرە قزۆل. (4) [C-] بورجی قزۆل (ئەستێرەوانی).
cancerous (kan'sēr-əs), adj. (1) شێرینەنجەدار! سندانای! (2) ئەخۆشی شێرینەنجەیی ھەبە: (~ cells). (3) زیاڵەخشی! کوشندە: زوو دەتەنێتەرە: شت دەفەوتێنێ. (4) شێرینەنجەیی! سندانای.
canceroid (kan'krōid), adj. (1) قزۆلی! وەک قزۆل. (2) سندانای پێست.
n.
candelabrum (kan'dil-ā'b'rəm, kan'dil-ab'rəm), n. (pl. candelabra, candelabrum) مۆمەدانی جوانی لای لای (ھەندیک جار مەتروونیۆک بەرێزە).
candent (kan'd'nt), adj. بلیسەدار! بریقەدار (لە گەرمیدا): گرگرتوو.
candescence (kan-des'ns), n. = incandescence.
candescant (kan-des'nt), adj. = incandescant.

candid (kan'did), adj. (1) بىن لايىنى. (2) قىسملەپ قويۇپ باستىڭىز! پاك. -candidly (adv.); candidness (n.).

candidacy (kan'da-da-si), n. ئاۋىۋان (مەلۇم بولۇش) پائالىيەت (مەلۇم بولۇش).

candidate (kan'da-da-tit, kan'da-dit), n. (1) پائالىيەت (مەلۇم بولۇش). (The ~ will speak here tomorrow.) (2) مەلۇم بولۇش (بۇ شەيخە ياكى داپۇشۇڭى باش يا خىراپ):

(He is a ~ for ulcer.) candidature (kan'da-da-cher, kan'da-da-cher), n. - candidacy.

candid camera, كامېرا شاراۋە: كامېرا يەككى بېجۈرگە لە كاتى سەپىرە، بە ندىيىمە وينەي خەلك دەگىزىت ھەر بۇ پىكەن.

candied (kan'did), adj. (1) بە شەكەر كراۋا شەكەرلۈى. (2) گەرەمە (بۇ شەكەر) شىرىن و خوش.

candle (kan'dl), n. (1) مۇم: مۇمى سۈۋەتەن. (2) شىنكى ۋەك مۇم. (3) يەككى پىۋانى پىۋانكى.

v.l. ھىلەكە تاقىقۇرەنەرە لەبەر پىۋانكى مۇمدا (بۇ ياكە پىسى). (a game) not worth the candle, شاپىستەي كىرەن نىيە؟ ناھىيەت. burn the candle at both ends, ئۆز كاركىرەن يا پاپوارەن ۋەزە پىن ئەمان! لە بە يانى زورمە ھەتا شەي ئىشكەن يا پاپوارەن. can't (or is not fit to) hold a candle to, ئەۋى تۇرۇر باشقەرە!

merit (or is not fit to) hold a candle to, بەرۋەرد ئاكرى لەگەل ئەۋى تۇرە. candleholder (kan'dl-hol'dēr), n. = candlestick.

candlelight (kan'dl-lit), n. (1) پىۋانكى مۇم. (2) كاتى مۇم داگىرسان! نىۋارە.

candle power, (1) ھىزى پىۋانكى مۇم. (2) ھىزى پىۋانكى بە ھىزى پىۋانكى مۇم پىۋان.

candlestick (kan'dl-stik), n. مۇمداق. candlewick (kan'dl-wik), n. پىلىتەي مۇم. candlewood (kan'dl-wood), n. درەخت مۇم (1) درەختىكى

دېگەي بە كۆلى پەنگاۋەنگى ھىشۋىي دەگىزىت. (ب) دارى جەۋىدەي ئەم درەختە درەختى تۇر كە بۇ چىلگە ناگەرە خوش بەكارەھىنەن چۈنكە پىۋانكى زۇر دەدەتەرە.

candor (kan'dēr), n. (1) بىن لايىنى (2) قىسملەپ قويۇپ باستىڭىزى. (3) [Obs.] پاكى (4) [Obs.] بە بەزەيىتە! دىنەرمى.

candour (kan'dēr), n. = candor. candy (kan'di), n. ئوقۇن! شىرىنى

v.l. (1) پاراستن بە كۆلەنن بە شەكەرە. (2) كىرەن بە شەكەرە كىرەن بە بلور. (3) شەكەر پىۋە كىرەن (4) شىرىن كىرەن! خوش كىرەن.

v.l. بىۋىن بە شەكەرە گەرەنمە! ۋەك بلور لىھاتەن. (1) قامىش! قەرەم. (2) قامىشى شەكەر. (3) پىۋەكى قامىشدار. (4) دارەست! گۇچان! دارەجەزەران. (5) دارى ھەلاقە (6) شوۋل يا دارى جىر (بۇ كورسى ۋە زەمىلە ۋە سەبەتە دروستكردن).

v.l. (1) ھەلاقە كىرەن بە دار! بە دار لىدان. (2) بە شوۋل دروستكردن (كورسى، سەبەتە)! چاك كىرەن بە شوۋل. bineşlani قامىش و قەرەم.

canebrake (kân'brāk), n. بە گەندەمۋى سېى داپۇشراۋ! سېى بىۋى.

canescent (kâ-nes'nt), adj. شەكەر قامىشى شەكەر. تەۋىنكى تەختەمە دەگرايە مەۋ دەستى تاۋانباران. لە چىن بۇ سزادان.

canine (kâ'nin), adj. (1) سەك! تاپىتەي بە سەك! ۋەك سەك. (2) توخسى سەك (كە سەك كورگى چەقە) ۋ پىۋى دەگىزىتەرە.

(3) كەلمەيى. (1) سەك. (2) كەلمە. n.

canine tooth, كەلمە. (1) قوتۇ (قارە، چا، توتۇن). (2) گوللە تۇپ! ساچمە! گوللە. (3) قوتۇي كۆلۈي گاز (كە ماددەي كىمىيەي تىنەيە ۋە گاز ھەۋاي پىسى پاك دەگەتەرە پىش مەلمۇنى).

canister shot, گوللە تۇپ! ساچمە! گوللە. (1) خۇرە (بەتاپىتەي ھى ناۋەم). (2) كرمى سندان. (3) سندانى پورەك. (4) شتىكە يا نەخۇشىيەك كە دەيىتە ھۇي داپزانەن ۋە ھەقەنەن.

v.l. (1) خۇرە لىدان! سندان لىدان! كرمى كىرەن. (2) پزانەن! ھەقەنەن! پىسى ۋە بۇگەن كىرەن (پىروباۋە، مېشكە، مەنۇست، دەستگاي گەل ۋە ۋولات... ھەتە).

v.l. سندان لىدان! پزان! ھەقەنەن! پىسى ۋە بۇگەن بىۋىن! كرمى بىۋىن! تىكچۈن. (1) خۇرەدار! سندانى! كرمى. (2) سندان لىدەر! دەيىتە ھۇي سندان يا خۇرە. (3) ھەقەنەن! داپزانەر! خرايەك! تىكەر! پىسى ۋە بۇگەنكەر.

cankerworm (kan'kēr-würm), n. كرمى سندان. (1) پورەكىكى نارچە گەرەكەنە لە توخسى دارمۇز. (2) گەلۈي پان ۋەكى ئەستور ۋە گولۈ پەنگاۋەنگ دەگىزىت. (3) گولۈ ئەم پورەكە.

cannabin (kan'a-bin), n. قەنەين: ماددەيەكە ۋەك جەۋى لە گىيەي بەنگ دەردەھىنەن ۋە سەرخۇشكەرە! بەنگ بەنگ! حەمىشە.

cannabis (kan'a-bis), n. (1) ھى قوتۇ! كراۋەتە قوتۇمەۋە (خوارەمەنى). (2) (~ food, fruit, vegetables) [Colloq.] دەرگراۋ (لە كار يا پەلەي ھەرمانەۋايى).

canna (kan'a), n. (1) پورەكىكى نارچە گەرەكەنە لە توخسى دارمۇز. (2) گەلۈي پان ۋەكى ئەستور ۋە گولۈ پەنگاۋەنگ دەگىزىت. (3) گولۈ ئەم پورەكە.

cannabin (kan'a-bin), n. قەنەين: ماددەيەكە ۋەك جەۋى لە گىيەي بەنگ دەردەھىنەن ۋە سەرخۇشكەرە! بەنگ بەنگ! حەمىشە.

cannabis (kan'a-bis), n. (1) ھى قوتۇ! كراۋەتە قوتۇمەۋە (خوارەمەنى). (2) (~ food, fruit, vegetables) [Colloq.] دەرگراۋ (لە كار يا پەلەي ھەرمانەۋايى).

canned (kand), adj. (1) ھى قوتۇ! كراۋەتە قوتۇمەۋە (خوارەمەنى). (2) (~ music; So if television is to have ~ laughter, how about ~ tears?)

canned coal, خەلۋوزى بائىسەدار: خەلۋوزىكە بە ئاسانى كې دەگىزىت. كەسىپكە خوارەمەنى دەگەتە ناۋ قوتۇي يا تەنكەرە.

canner (kan'ēr), n. بۇ پاراستن ھەلگەننى. كارگەي خوارەمەنى كىرەنە ناۋ قوتۇي يا تەنكەرە.

cannery (kan'ēr-i), n. (1) پىياۋخۇز! كەسىپكە كۆشتى ئادەمىزاد دەھۋات. (2) خۇخۇز! گىياندىكە لە توخسى خۇي دەھۋات. خۇخۇز! كۆشتى توخسى خۇخۇز! دېرەدە.

cannibal (kan'a-b'l), n. خۇخۇزى! پىياۋخۇزى! دېرەھىيى.

adj. -cannibalistic (adj.); cannibalistically (adv.). (1) ھەلۋەشاندەۋەي تۇپىۋ. فۇكەۋ كىرەسەي جەنگى شكارى ترو مەكىنەي شكاۋو لىكردەنەۋەي پارچە ساغەكەنى. (2) بىن بەش كىرەنى لايەك يا دەستگايەك لەبەر خاترى لايەكى تۇر (1) خۇ خوارەن! ئادەمىزاد خوارەن! كۆشتى توخسى خۇ خوارەن. (2) بىن بەش كىرەنى لايەك يا دەستگايەك لەبەر خاترى لايەكى تۇر.

cannikin (kan'a-kin), n. (1) قوتۇي بېچۈك! كوپ. (2) سەتلى داپۇن. (3) تۇپ (جەنگ).

cannon (kan'an), n. (1) ئاق ۋە ھەرەھا پىۋى دەۋرتى: "cannon bit". (2) ئەلقەي زەنگ (كە پىۋى ھەلۋەسەرتى). (3) ئىسپانى لىۋلاي نەسپەر ۋولاخى كاونىكەر (ھەرەھا پىۋى دەۋرتى: "cannon bone"). (4) بۇرۇيەكە كە بۇرۇيەكە تىرى لەنۋادا دەخولتەرە بىن ھەرەي بەر يەكترى بەگەن (مەكىنەكارى).

v.l. تۇپ پىۋەنان! دانە بەر تۇپ! تۇپ تى تەقەنەن.

cannonade

v.t. توپ تەقاندن؛ توپ ئاگردان.
cannonade (kan'an-ād'), *n.* (۱) توپ تەقاندن يەك لەمبىرلىك يەك.
 بۇمباران (۲) توپ پىنچەنەنە دانە بەر توپ.
v.t. توپ تەقاندن لە پىستادا؛ توپ پىنچەنەنە
v.t. پىستا پىستادا توپ تەقاندن.
cannon ball, كۈللە توپ
cannon bit, لىقاي
cannon bone, ئىنسانى لىقاي ئىسپى و لىقاي كاۋىزگەر.
cannoncer (kan'an-ēr'), *n.* توپچى؛ توپ تەقەنەر.
cannon fodder, خۇرلىق جەنگ: سەربازو ئەفسەرو ھەممۇ ئىنسانى لە
 جەنگدا دىكىرىن
cannonry (kan'an-ri), *n.* (۱) توپ
 (۲) ئاگرى توپ؛ توپ باران؛ كۈللەباران كۈرەن بە توپ
cannon shot, (۱) تەقەنى توپ. (۲) كۈللە توپ.
 (۳) مەۋدای كۈللە توپ.
cannot (kan'ot, ka-not', kan'et), = **can not.**
cannot but, چار نى بە؛ بىئويستە.
(I cannot but help them.)
cannula (kan'yoo-lə), *n.* كانىيولا: دەمىزى يەك يا بۇرى يەكى بارىكە بۇ.
 بىرىن چۇراندەنە يا دەرمان كۈرەنە ئاۋ لەشمەۋ.
cannular (kan'yoo-lēr), *adj.* = **tubular.**
cannulate (kan'yoo-lit, kan'yoo-lāt'), *v.t.* دەمىزى يا بۇرى
 بارىك كۈرەن بە لەشدا بۇ بىرىن چۇراندەنە يا دەرمان كۈرەنە ئاۋ لەشمەۋ.
adj. ۋەك بۇرى
canny (kan'i), *adj.* (۱) كارامە؛ بزان؛ شەرەزە؛ لىھاتور.
 (۲) ئۇرزان؛ چاكەى خۇزان. (۳) دورىن؛ زىر (۴) دورىا؛ ئاگادان.
 (۵) گىر؛ رەزىل. (۶) سۇزە دەتوانىت اىنى تىن بگات
 (۷) (۱) جوار؛ دىگىر (ب) خۇش
canoe (kə-nōō'), *n.* بەلەسى سەۋل؛ بەلەمىكى بارىكەلەى دىزىكۈلەى
 بچوۋكى سەۋلە
v.t. (۱) سەۋل لىدان؛ بەلەسى بچوۋكى سەۋل لىخۇرىن.
 (۲) بە بەلەسى سەۋل پۇزىشتە.
v.t. بە بەلەسى سەۋل كۈاستەنەۋ.
canoeist (kə-nōō'ist), *n.* سەۋل لىدەر؛ بەلەسى بچوۋكى سەۋل لىخۇرى.
canon (kan'an), *n.* (۱) ياساى ئاينى. (۲) ياسا.
 (۳) پىنۋانە؛ كىشائە؛ سەنگى سەكە.
 (۴) ئىنجىل؛ ئەۋ بەشائەى ئىنجىل كە كلىسە بە پاستى داۋان.
 (۵) لىستەى ئارى پىرو پىياچاكانى كلىسەى كاسولىكى.
 (۶) لىستە؛ كەتەۋگ.
 (۷) بۇ سەندەنە (مۇسلىقا) پىياچوۋنەۋ؛ دوپبارە كۈرەنە.
 (۸) جۇرە تىبىكى گەرەمىە (چاپەمەنى).
 (۹) لىستەى بىروا بىنكاراۋى بەرھەسى ئووسەرىك
canonical (kə-non'i-k'l), *adj.* (۱) بەپىنى ياسا يا پەپىرەۋى
 كلىسە. (۲) بىروا بىنكاراۋى پەسەندىكاراۋ (۳) بەشىكە لە ئىنجىلى پەسەندىكاراۋ.
canonical hour, كاتى ئوۋزۇ پارانەۋى خاچ پەرسەن (پۇزى حەۋت
 جارە)
canonicals (kə-non'i-k'lz), *n.pl.* بەرگى قەشە لە كاتى بەر لە
 ئوۋزۇ كۈرەنە
canonicity (kan'an-is'ə-ti), *n.* (۱) شاپستەى بىون بە بەشىكە لە
 ئىنجىلى پەسەندىكاراۋ. (۲) پاستەقىنەى (بەپىنى ياساى كلىسە).
 (۳) كۈنجان لەگەل ياساى كلىسەدە.
canonist (kan'an-ist), *n.* (۱) زانای ياساى كلىسە؛ ياساناسى
 كلىسە. (۲) مۇسلىقازان
canonize (kan'an-īz'), *v.t.* (۱) خستەنە ئاۋ پىزى پىرانەۋ (پىياۋ -
 چاكىكى مەردوۋ) كۈرەن بە ۋەل؛ پىرۇز كۈرەن (مەردوۋ):

canter

(*He was -d by the Pope.*)
 (۲) پەرسەن؛ شاكۋىپىدان.
 (۳) كۈرەن بە بەشىكە ئە ياساۋ پەپىرەۋى كلىسە.
 (۴) پەسەندىكۈرەن لەلايمەن كلىسەۋ.
-canonization (n.).
canon law, (۱) ياساۋ پەپىرەۋى كلىسە.
 (۲) ياساۋ پەپىرەۋى كلىسەى كاسولىكى.
canopic jar (or vase or urn), كۈرەمەكە مەسىرى يە كۈنەكان
 پىغۇلەى مەۋوۋى مۇسلىقاروايان ئىدا ھەلەگەرت دەمىان ناست.
canopy (kan'ə-pi), *n.* (۱) پەردەمكۈلە؛ كۈللە؛ پەردەى سەر شىتىكى
 پىۋز. (۲) (۱) كەپرا سابا؛ چەرداخ. (ب) چەترى سەر دەرگاۋ پەنجەرە؛
 چەترى لەئزىرە؛ دىنىشتە. (ج) چەترى سەربان (داروۋرەخت): (*a - of trees*).
 (۳) قاسمان؛ بىنىج: (*the ~ of the sky*).
 (۴) (۱) شۇۋشەى تەۋەسەرى كۈرسى لۇۋكەۋان كە ۋەك دەرگاۋ دىكىرەۋەۋ
 دالەخىزىت. (ب) چەترى پەردەشۋوت.
v.t. داپۇش؛ چەترى يا پەردەمكۈللە بەسەرداگرەن؛ سەرگرتن:
 (*Mist ~ied the landscape.*)
canorous (kə-nōr'əs, kə-nō'rəs), *adj.* خۇش (تاۋان) گۇرانی،
 دىنگە؛ خۇش نەۋا.
canst (kanst; *unstressed kanst*), *archaic second person singular, present indicative of can.*
cant (kant), *n.* (۱) كۈرۈنەنەۋ پارانەۋى سۈۋالگەر.
 (۲) زەمانى تايىبەى ھەندىكە تاقى ۋەك دىزۇ سۈۋالگەر... ھەند.
 (۳) زەمانى تايىبەى بە پىشەيەك.
 (۴) قەسەى بىن يايەخ؛ نەمەتقى؛ قەسەى پەپىرەۋت (۵) دوۋزەمانى؛ دوۋرەۋى.
v.t. (۱) كۈرۈنەنەۋ (سۈۋالگەر)؛ پارانەۋ.
 (۲) بە زەمانىكە قەسەۋرەن كە كەسى تىزى نەگات
 (۳) دوۋزەمانى كۈرەن؛ دوۋرەۋى كۈرەن.
adj. (۱) تايىبەى بە زەمانى پىشەيەك يا تاقىكە كەسى تىزى نەگات
 (۲) كلىشە؛ پەپىرەۋت (زەمان)؛ بىن تام (زەمان). (۳) دوۋزەمانى؛ دوۋرەۋى
cant (kant), *n.* (۱) گۇشەى نەرمەۋ (خائوۋ).
 (۲) لىۋى؛ پەۋمەكى لىۋى. (۳) جۈۋلەيەكى لەپەر كە شىتىكە ھەلەمگەرنىنئەۋە يا
 نەمىقات؛ تەكان؛ تاسە (۴) كەۋت؛ ھەلگەپانەۋ؛ لارىۋنەۋ؛ مەرگەرەن.
v.t. (۱) لىۋى كۈرەن؛ لىۋى كۈرەنەۋ. (۲) ھەلگەپانەۋ؛ مەرگەرەن.
 (۳) دان بە زەۋىدا؛ فەردانە سەر زەۋى؛ خستەن بە لاۋا.
v.t. (۱) كەۋتەن بە لاۋا؛ خواربۈنەۋ؛ لارىۋنەۋ.
 (۲) پىچىكەنەۋ (كەشتى). (۳) لىۋى كۈرەنەۋ.
 (۱) گۇشە خوار؛ سوۋچ لار. (۲) لىۋى؛ خوار.
adj. نەتوانىن؛ ناتوانىن؛ ناتوانىن.
can't (kant, kánt), = **cannot.**
cantabile (kän-tä'bi-lä'), *adj. & adv.* لەسەرخۇ خۇش نەۋا
 (تاۋان)؛ لە گۇرانی دەجىت.
n. ئاۋلۇكى لەسەرخۇ خۇش نەۋا؛ مۇسلىقايەكى لە گۇرانی چۈر.
cantalever, cantaliver (kan'tl-ēv'ēr, kan'tl-ē'vēr), *n.*
 = **cantilever.**
cantaloupe, cantaloup (kan'tə-lōp'), *n.* كالىكە زەردە؛
 جۇرە كالىكىكى تۈپكەل زەردەى شەمەمىنى شىرىنە.
cantankerous (kan-tan'kēr-əs), *adj.* توۋپەۋتۇ؛ شەپى؛
 تەنگەجىكەنە؛ خەزگەر لە ئازۇرە نەۋە.
cantata (kən-tä'tə, kan-tä'tə), *n.* چەۋكەكە بە گۇرانی مۇسلىقاۋە
 دەۋرەۋىت بەپىن خۇتۋلەن.
cantatrice (kän-tä-trē'che), *n.* ئافەتەى گۇرانی بىز.
canteen (kan-tēn'), *n.* (۱) بىروكاشى ئۇرەۋگا؛ فۇزىشكاشى بچوۋكى
 فۇرەۋگا؛ خانوۋت. (۲) يانەى سەربان (لەۋا شەرە) ئۇزۇك بە فۇرەۋگا.
 (۳) يانەى لاۋان. (۴) مەقارە. (۵) كەرسەى چىشت لىئانى سەرباننى.
canter (kan'tēr), *n.* نەرمە غارا؛ نەرمە لۇقە.

(۲) هاوتکایی کردن؛ با شترپیون له.
 مایهی شانازی؛ دمسکورتیک یا کارنگه که
 جزیی شانازی بیت بؤ کسیتک.
 به ملکهچی؛ سمرشوران.
 له بمرزترین نمنجایش تئیهربوون؟
 لهوپهاری سنور تئیهربوون.
 خؤ بؤ نانموره بؤ دل پاکیشانی بیاونک
 له لایمن نالره تئیکسره بؤ خواستنی یا بوون به دلداری؛ یته مابوون؟
 تله بؤ نانموره.
 (۱) توانا؛ لئیقاتوویی؛ له باردا بوون؟
 ووزه (میشتک یا لهش) (۲) توانای پوره سندن بوون؛ بؤ به کارهیشان یا
 چاکتربوون شیان. (۳) توانا ووزهی شاراره یا هیشتا به کاره منتران.
 (۱) به توانا؛ لئیقاتو؛ به کار؛ دستتال.
 (۲) [Archaic]، فراوان؛ گموره (شوین).
 (۱) له دست هاتن؛ له باردا بوون؛ له توانادا بوون؟
 ئی ره ماشاندنوره: (He is quite capable of neglecting his duty.)
 (۲) بؤه مابوون؛ له رانه بوون؟
 (The situation is capable of improvement.)
 فراوان؛ گموره (شوین)؛ زور ده گرتن.
 (۱) ناما مگردن؛ توانا پیدان؛
 شیاندن. (۲) ماف پیدان؛ ریگه پیدان؛ شیاندن. (~d to vote).
 کؤکرمهوی تهرؤزی کارهبا (مکینهی).
 (۱) گرتن؛ جین ئیدا بوونوره؛ فراوانی
 (۲) پرا؛ له وندهی که شوینیک بیگرتن؛
 (The theater was filled to ~.)
 (۲) توانای فیربوون؛ توانای میشتک.
 (۴) توانای کردن؛ توانا. (۵) شیان.
 (۶) پله؛ وهک؛ لهو پله و پایه داو بوو دهسه لاتوره.
 (He acts in the ~ of advisor.)
 تهپله و عبا؛ بمرگی ناهنگی دهرچوونه له زانگور
 قوتابخانه.
 سمرتاپا؛ له توفی سمرهوه تا
 کله موستی پی: (He was armed ~.)
 (۱) پهخت و شهقه به تدا؛ سهرزین؛
 سهرزینی پرازوه. (۲) جلوبهرگی جوان؛ پوشاک.
 (۱) سهرزینی جوان دان به سهر نسپدا.
 (۲) جلی جوان له بمرکردن؛ پرازاندنوره به بمرگی جوان.
 سهرجل؛ پاتئویمکی بی قولی نهختیک دملبی ژانان و
 پیوانه به دهرت به سمر شاندا.
 فوک یا سهرلووتکی زوی درزبووموه بؤ ناو دهریا.
 cape (kâp), n. = capeskin.
 جووته لیدان به ناسمانداو یاری کردن له خؤشیدا
 (وهک کارو به رخو گویره که و جوانووی تئین).
 (۱) جووته لیدان به ناسمانداو یاری کردن له خؤشیدا (وهک کارو به رخو
 جوانوو). (۲) کردهویمکی گالته و گله پی شیتانه و سهریر.
 (۱) یاری و سهما کردن له خؤشیدا؛
 جووته لیدان به ناسمانداو یاری کردن له خؤشیدا (کار، به رخ... هند).
 (۲) شتی شیتانه و سهریر سهریر کردن؛ گالته و گله پی کردن.
 (۱) پنچکیکی دپکاویمی.
 (۲) (pl.)، خنچه سمرزه کهی تم پورمه که شه نهندهی دهنگه تۆکیک ده بیت و
 دمرکت به ترشبات و له چنشت لئاندا به کار دیت.
 capercaillie (kap'ēr-kāl'yi), n.
 بالندهییمکی تهرؤپاییمی
 نهختیک له مریشت گموره تره.
 چهرمی بزن (دمرکت به دستکش)

نهمه غار کردن
 cant hook, تعلیمی ناسنه مووره داری زلی پین همده گنیرنتموره.
 canthus (kan'thəs), n. (pl. canthi). قنچکی چار؛ قوزینی چار.
 canticle (kan'ti-k'l), n. (۱) سرودی؛ گوزانی. (۲) سرودی نایمی.
 cantilever (kan'tl'ev'ēr, kan'tl'ē'vēr), n. نرگه یا
 سهرمانیکه سهرنگی لاسر دیواریک به ندهو سهره کهی تریشی لاسر هنج؛
 واته به همراره هملواسراوه.
 cantilever bridge, پردی هملواسراو.
 cantina (kan-tē'nə), n. مهیخانه؛ یانه می؛ کانتین.
 cantile (kan'tl'), n. (۱) قاش؛ پارچه. (۲) قملپوونی دراره ی زین
 canto (kan'tō), n. (۱) به تدا یا به شیکلی هؤنراوهیمکی درین.
 (Obs.) به سته؛ گوزانی
 (۱) همرین (به تابهستی له سووسرا)؛
 ناوچه؛ کانتون (۲) پارچیمکی چوارگوشیمی کونجی سهروی راستی نالا،
 دروشوم، یا قلمانیکه
 v.t. کردن به نارچه نارچه؛ به شکردن به ههرنموره.
 (۲) حوراندنوره (له شکر)؛ دابه شکردن؛ نوردو به سمر مالاندا بؤ حورانموره.
 cantonment (kan-ton'mənt, kan-tōn'mənt), n.
 (۱) حورانده نهمی نوردو له مالاندا.
 (۲) شو مالانمی نوردو تئیدا ده حوراندنموره.
 (۲) نوردوگا؛ سکی سویا.
 (۱) سهرده ستهی سهرودخوینمیری
 کلتیسه. (۲) سهرودخوینمیری که نیشته؛ تهرات خوینمیری که نیشته به دنگی
 بهرن.
 cantus (kan'təs), n. (۱) گوزانی؛ نازان.
 (۲) موسیقای نایمی (خاچ بهرستی).
 canty (kän'ti), adj. [Scot. & British Dial.]. خؤشو به جؤش؛
 دلگرموره؛ به کریف
 canvas (kan'vəs), n. (۱) قوماشی کونیه و چادرو بایموان... هتدا؛
 جانفاس؛ نایموان. (۲) قوماشی وینه کیشی؛ قوماشی تابلو.
 (ب) وینه؛ تابلو؛ نیکار. (۴) چادری سیرک؛ چادر.
 adj. له قوماشی زبرو ناستور درووستکراو (وهک قوماشی چادرو کونیه و
 بایموان)
 under canvas, (۱) له زبر چادردا (نوردو، سیرک).
 (۲) بایموانه کانی کراوته نموره. (۳) به بایموان دهرات بهریموره.
 canvass (kan'vəs), v.t. (۱) یاش لیکونیموره؛ به دوروردن
 باسکردن؛ ئی دوروردنموره. (۲) گهران به ناوچه به کدا مال به مالو دورکان
 به دورکارو داوای دنگ بؤ دان کردن، شت پین فرؤشتن یا به شداری کردن له
 پؤژتانه و گؤفارد (We ~ed the whole town before the election.)
 (ب) پاورمگرتنی گشتی.
 n. (۱) لیکونیموره به ووردی؛ به دوروردن باسکردن؛ ئی دورددنموره.
 (۲) گهران به گهره کیکداو داوای دنگ بؤ دان کردن، شت پین فرؤشتن، یا
 به شداری کردن له پؤژتانه و گؤفارد (ب) پاورمگرتنی گشتی.
 canyon (kan'yən), n. نول؛ شیو؛ چیم
 canzonet (kan'zə-nef'), n. گوزانیمکی کووت و خؤشو به جؤش.
 cap (kap), n. (۱) کلاو؛ تبهله؛ شپقه.
 (۲) کلاویک نیشانهی پیشه، پله و پایه، یا پلهی خویندهواریمی؛
 (a cardinal's ~)
 (۲) کلاوه، قه باغ، سهر (شووشه، قاپ، قوتوو، تهنکه... هتدا)؛ سمرقاپ؛
 (a knee ~ ; a bottle ~)
 (۴) که پسولمی باروود (چمکی ناگرتن).
 (۵) که پسولمی کاغزی چمکی یاری (۶) تبهقه کاغزی درین
 v.t. (۱) کلاو کردنه سهر. (ب) سمرتانهوه (شووشه، قوتوو، دهن)؛
 قه باغ نانموره؛ سهر قایم کردن؛ سهر داخستن؛ سهرگرتن؛ قه بات کردن.
 (۲) داپوشن؛ گرتنموره: (Snow ~ped the hills.)

کەشتی چەنگەیی سەرەکی
capital ship, (1) سەرمايەي کۆمپانیايەکی هاوبەش (کە هەر بەشەي هی کەستیکە). (2) نۆخی سەرجمەي ئەم بەشەن.
capital stock, (1) سەر خۆی گەرە (ئێسکان)،
capitate (kap'ə-tāt), *adj.* شاخی هەستداری گیانداري بین بېرە. (2) لە سەر دەچیت (وەک هەندئ گول).
capitation (kap'ə-tā'shən), *n.* (1) سەرژمەردن؛ سەرژمێری. (2) سەرمانە.
Capitol (kap'ə-t'l), *n.* (1) پەرستگای "جۆیتەر" لە یۆما. (2) گوردی "کاپیتۆلین" لە یۆما کە ئەم پەرستگایەي لەسەرە.
Capitoline (kap'ə-t'l-in), *n.* (1) بارهگای کۆنگرەسي ئەمریکی لە واشینگتن؛ کۆشکی کۆنگرەسي. (2) بارهگای پەرمانەي هەریەکە لە ویلايەتەکانی ئەمریکا.
capitulate (kə-pich'ə-lāt'), *v. i.* (1) خۆبەدەستەودان بە مەرج؛ چەک فرێدان بە مەرج؛ خۆبەدەستەودان. (2) وازهێنان؛ دەست هەلگرتن؛ بێرەغەستی نەکردن.
capitulation (kə-pich'ə-lā'shən), *n.* (1) کورتەي یاس. (2) خۆبەدەستەودان بە مەرج؛ چەک فرێدان؛ وازهێنان.
capitular (kə-pich'ə-lēr), *adj.* (1) تايبەتي بە لقی کۆمەلنکی ئایینی. (2) تايبەتي بە لقی کۆمەلنکی ئایینی.
capitulary (kə-pich'ə-ler'ī), *adj.* = capitular.
capitulum (kə-pich'ə-ləm), *n.* (1) سەرە ئێسکان (کە جۆمگە پیکنیئیت)؛ گۆی سەرە ئێسکان. (ب) سەرە خۆمەي شاخی هەستداری هەندیک جانمەر. (2) گۆی هیشوویی (وەک هی گۆلە میخە).
capon (kə'pon, kə'pən), *n.* کەلەمێری خەساری دابەستە
corporal (kap'ə-rəl'), *n.* جۆرێکە لە تووتن.
capote (kə-pōt'), *n.* (1) قاپووت؛ پالتوی تەپلەدار؛ عەبای تەپلەدار. (2) تەپلەي ژنانه (بە شێرێي ژێر چەنگە گۆی دەدرێت).
capriccio (kə-prē'chi-ō), *n.* (1) حوولەتي پارێی. (2) پارچە ئاوازینکی چەند نەوا. (3) گالته وگپ؛ کردەوی شێتانه و سەیر
caprice (kə-prēs'), *n.* (1) حوولەتي پارێی؛ هەوسەکاری. (2) پارچە ئاوازینکی چەند نەوا.
capricious (kə-prish'əs), *adj.* حوولەي پارێ؛ هەوسەکار
Capricorn (kap'ri-kōrn), *n.* بۆرجی گیسک (ئەستێرەوانی)
capriole (kap'ri-ōl'), *n.* (1) جۆرە ئیدان و هەلبەزینەوی نەسپی مەشق لە جزی خۆیدا. (2) بازە؛ هەلبەزینەمە.
capsicum (kap'si-kəm), *n.* جۆرە ئیدان و هەلبەزینەمە لە جزی خۆدا (نەسپ)؛ هەلبەزینەمە؛ بازەدان. *v. i.* هەلبەزینەمە؛ هەلبەزینەمە
capsize (kap-siz'), *v. i.* وەرگەرمان (بەلەم، کەشتی)؛ هەلگیرانەمە.
capstan (kap'stən), *n.* خۆلخۆلۆکەي لەنگەر هەلکردن و قورسایي بەرزکردنەمە (لەسەر کەشتی)؛ چەرخی لەنگەر هەلکردن.
capstone (kap'stōn), *n.* (1) بەردی ئێزی تۆقەسەری دیوار، پایە، یا خانووی (کە بەشیکە لە گۆی سەبانی ئێزی بۆ ئاوەرێ). (2) پۆیە؛ لوتکە؛ تۆقەسەر.
capsular (kap'sə-lēr, kap'syoo-lēr), *adj.* (1) کەیسوولەيی. (2) کەیسوولە دەچیت. (3) کەیسوولەدایە؛ لە کەیسەدایە.
capsulate (kap'sə-lāt', kap'syoo-lāt'), *adj.* لە کەیسوولەدایە؛ لە کەیسەدایە.

فەرمانی دادگایی بە گرتنی کەسێک.
capias (kă'pi-əs, kap'i-əs), *n.* وەک مۆ؛ دەزۆویی؛ نۆز بارەک.
capillaceous (kap'i-l-ā'shəs), *adj.* کاراییکردن. بە پاکێشان یا پاڵ پیۆهتان.
capillary (kap'i-l-er'ī), *adj.* (1) تالەموویی؛ دەزۆویی؛ نۆز بارەک. (2) تايبەتي بە دەزۆولەي خۆین.
capillary attraction (or repulsion), *n.* (1) بۆری دەزۆولەيی؛ بۆری تالەموویی (هەرودەها پزی دەووتی). (2) "capillary tube" (دەزۆولەي خۆین).
capillary tube, *n.* (1) بۆری دەزۆولەيی؛ بۆری تالەموویی (هەرودەها پزی دەووتی). (2) "capillary tube" (دەزۆولەي خۆین).
capillary attraction (or repulsion), *n.* پاکێشان یا پاڵ پیۆهتانی شلە بە بۆری دەزۆولەيیدای.
capillary tube, *n.* بۆری دەزۆولەيی.
capital (kap'ə-t'l), *adj.* (1) سزاکەي کوشتنە. (2) سزاکەي کوشتنە.
(a - offence, crime, etc.)
 (ب) هەرە گەرە (سزای)؛ هەلووسین دەگرێتەمە: (~ punishment).
 (2) سەرەکی؛ بنچینەيی؛ نۆز گونگ؛ یەکەم.
 (3) پایتەخت: (a - city). (4) سەرمايەداری.
 (5) نایاب؛ یەکەم؛ نۆزباش.
 (6) گەرە (تیب). (~ letters).
n. (1) تیبی گەرە: وەک: "G" لە ووشەي "God", "K" لە ووشەي "Kurdistan" (دا). (2) پایتەخت؛ شانشین.
 (3) سەرمايە؛ سامان: (The project requires a great deal of ~).
 (4) سامان؛ سەرمايە: (Energy and education are his only ~).
 (5) [-C-]. سەرمايەداران؛ چینی سەرمايەدار.
make a capital of, *v. i.* بۆ سوودی خۆ بەکارهێنان؛ سوودی وەرگرتن؛ بەکەمک هێنان.
capital (kap'ə-t'l), *n.* تۆقەسەری پاراوی کۆلەکە و پایە.
capital account, *n.* پاپۆرتی دارایی وەرزی دەستگایەکی پیشەسازی یا بازرگانی
capital gains, *n.* قازانجی دەسکەوتوو لە فۆشختنی زەوی و زارو خانووی بۆرەمە
capital goods, *n.* کەرەسەي پارە بەیداکەر؛ شتوومەکی بەرەمەدار (خانووی، کەرەسەي خاوی، مەیکە).
capitalism (kap'ə-t'l-iz'm), *n.* (1) سەرمايەداری؛ پێیان یا پێشەسازی و بازرگانی. (2) لایەنگری پێشەسازی سەرمايەداری.
capitalist (kap'ə-t'l-ist), *n.* (1) سەرمايەدار؛ خاوەنی دەستگای پیشەسازی و بازرگانی. (2) لایەنگری پێشەسازی سەرمايەداری.
capitalistic (kap'ə-t'l-is'tik), *adj.* (1) تايبەتي بە سەرمايەداری. (2) تايبەتي بە پێشەسازی سەرمايەداری.
-capitalistically (*adv.*)
capitalize (kap'ə-t'l-iz'), *v. i.* (1) کردن بە سەرمايە؛ گۆرینەمە بە پارە. (2) بەکارهێنان بۆ سوودی خۆ؛ بەکەمک هێنان: (He -d on his family name.)
 (2) دامەزراندنی دەستگایەکی بازرگانی بە سەرمايەي خۆ؛ پارە دانان بۆ دامەزراندنی دەستگایەکی بازرگانی.
 (3) بە تیبی گەرە نووسین (ووشە، پەستە).
 (4) دەستپێکردنی ووشە بە تیبی گەرە:
 (to ~ a word, proper nouns, etc.)
-capitalization (*n.*)
capital letter, *n.* تیبی گەرە (وەک: A, B, F, M)
capital levy, *n.* باجی سەرمايە.
capitally (kap'ə-t'l-i), *adv.* بە نایابی؛ نۆز بە باشی.
capital punishment, *n.* لەسێدارەدان؛ هەلووسین؛ سزای گەرە.

-capsulated (adj).

capsule (kap's'l, kap'syool), n. (۱) کپسول؛ کیف

(۲) قهوايي شووشه يا بوري سري شووشه

(۳) کپسوله (دەرمان): کيفيکي جه لاقيتي بچوکه خوراکیه دهرمانی تېدايه که قوت دراهموتوتوه.

(۴) خانه‌ی داخراو (له کەشتی هەرایي یا فرۆکه‌دا بۆ دانیشتن).

(۵) کەلوو: تونکێ (دانەویله)؛ بەرگ؛ قاوڤ (تۆر، سەرزه)

(۶) کپسول؛ پەردە (توێکاری). (۷) دەفري تەنک (کیمیایگەری).

adj.

یوخته (a - biography)

captain (kap't'n, kap'tin), n. (۱) سەرۆک؛ پێشرو؛ رابەر

(۲) کاپیتان (سویا)؛ سەرلوق؛ سەرپەل. (ب) کاپیتان (هێزی دەریایی).

(ج) کاپیتان (کەشتی)؛ سەرە کەشتی و کەشتی‌هەوان. (د) کاپیتان (پۆلیسی).

(ه) سەردەستە (ناگروکۆژنەرەوه)؛ سەرپەل (و) سەرئێتیب (وهرزش).

(ز) سەرگار (کارگه، پێشسازی). (ح) سەرلوق ناوچه (حیزب، کۆمهله).

(۲) سەرکردەیهکی گەره‌ی سویا

v.t.

سەرکردەیی کردن؛ سەرگەڕوویی کردن؛ رابەری کردن.

captaincy (kap't'n-si, kap'tin-si), n. پله‌ی کاپیتان یا سەرپەل

captainship (kap't'n-ship, kap'tin-ship), n. (۱) کاپیتانیتي

(۲) سەرۆک‌کایه‌تی؛ سەرگەڕایه‌تی؛ رابهریتي؛ رابهری

caption (kap'shən), n. (A) [Rare] گرتن (بەندبفانه).

(B) [British] گرتن. (ب) بەلگه‌نامه‌ی گرتن. (ج) سەریاسی داوا (دادگا).

(۲) (۱) سەریاس (بووتار، بەند، لایەرە). (ب) پوونکردنەوه‌ی ژۆر یا سەر وێنەیهک

(گۆڤار پۆژنامه). (ج) نووسراوی سەر پەردە‌ی تەله‌فزیۆن و سینەما (فیلمی

وهرگیراوی بیانی).

v.t.

پوونکردنەوه (وێنە‌ی ناو پۆژنامه و گۆڤار)؛ سەریاس یز دانان؛ نووسینی

وهرگیرانی فیلمی بیانی لەسەر پەردە‌ی سینەما و تەله‌فزیۆن.

captious (kap'shəs), adj. (۱) هەر بۆ مشتومڕه (پرسیار، پەلپ).

تینیشی؛ فرۆفیلۆی؛ سەر ئی شینۆنەر؛ مەبەستی تیکەرتنی کەسەکه‌یه

(پرسیار). (۲) خۆش پەختە؛ هەر بۆ کەم‌و‌کوویری و هەله گەراو.

captivate (kap'tə-vāt), v.t. (۱) مە دیل گرتن؛ دەستبەسەرکردن؛

گرتن (۲) دلفرازدان؛ گێڕۆدە‌کردن؛

(She -d his heart; He -d the audience with his eloquence.)

-captivation (n.); captivator (n.).

captive (kap'tiv), n. (۱) دیل؛ بەند؛ دەستبەسەر

(۲) دلفریزاو؛ گێڕۆدە؛ پەخسەر

adj. (۱) دیل گراو؛ دەستبەسەر؛ بەندگراو. (۲) دلفریزاو؛ گێڕۆدە؛ پەخسەر.

(۲) ناچاره هەر دەبێن لەوه‌ی بێت

captive audience, گۆتگری دیل؛ کەسێک یا تاقمێک خەلک که ناچارن

گۆی له قەسە‌کە‌ریک بگۆن نەگەرچی به نابه‌دلیش بێت.

captivity (kap-tiv'ə-ti), n. دیلی؛ دەستبەسەری

captor (kap'tēr), n. دیلگەر؛ داگیرکەر؛ بگر (سۆڤی راکردوو، شار،

وولات.

capture (kap'chēr), n. (۱) گرتن به زۆر یا لەپەر (سۆڤی هەلاتوو).

شار، وولات؛ داگیرکردن؛ گرتن؛ به دیل گرتن

(۲) (ا) تالاش؛ نیچیر. (ب) گراو؛ دیل

v.t. (۱) به زۆر یا لەپەر گرتن (سۆڤ، شار، وولات)؛ دەستبەسەرکردن؛

داگیرکردن (۲) بردنەوه (پیشگیری).

(۲) راکێشان؛ سەرئنج: (to ~ someone's attention)

(۱) گرتن؛ گرتن و چەسپاندن: (to ~ a likeness in a painting)

car (kār), n. (۱) هزی هاتوچۆی پیچکە‌دار؛ رەوەرەودار.

(۲) chariot. [Poetic] (۲) پاسی هینیی ناسنی ناوشار.

(۴) ئوتومبیل (هەرودها پینی دەرۆتري): "motorcar"

(۵) قەه‌زە‌ی پاپیله‌کی کارمبایی

(۶) خانه‌ی کەرەسه و پانه‌رو پۆبوارانی بالۆن

carabao (kā'rə-bā'ō), n. گامیشی ناوی

carabin, carabine (kar'ə-bin), n. = carbine.

carabineer, carabinier (kar'ə-bə-nēr'), n. =

carbineer.

caracul (kar'ə-kəl), n. = karakul.

carafe (kə-raf', kə-rāf'), n. سوراخی

caramel (kar'ə-m'l, kar'ə-mel', kār'm'l), n. (۱) شەمکری -

سووتاره دەرکرتیه خوارده‌مە‌نی‌هه‌وه بۆ تام و پەنگ.

(۲) جۆره نوڤولنکی قاوه‌یی نەرمه.

carapace (kar'ə-pās'), n. قاوڤ (کپسول، قوژال).

carat (kar'ət), n. Also karat, n. یه‌کە‌ی سەنگی زێڤو بەردی بەنرخ؛

قیرات. (۲) بیهست و چوار یه‌کی زێڤی چاک.

caravan (kar'ə-van'), n. (۱) کاروان؛ قەتار.

(۲) کاروانی ئوتومبیل. (۳) پاس؛ ئوتومبیلی گەره‌ی سەرگراو

(۴) [British] خانووی گۆن‌دراوه.

caravansary (kar'ə-van'sə-ri), n. خان؛ ئوتول؛ کاروان سەرا.

caravanserai (kar'ə-van'sə-rī, kar'ə-van'sə-rā'), n. =

caravansary.

caravel, caravelle (kar'ə-vel'), n. کەشتی‌یه‌کی بایه‌وانی

خۆرایه.

caraway (kar'ə-wā), n. هەرینج؛ به‌هارینکی بۆن تێژو خۆشه

له توخمی رەشکە و شەمکی‌یه دەرکرتیه ناو نان و پەنیره‌وه.

carbazole (kar'bə-zōl'), n. کاربەزۆل؛ دارشتمیه‌کی سببی بلووری‌یه

هەندئ پەنگ یا خومی ئی دروست دەرکرت.

carbine (kār'bin), n. (۱) تەنە‌نیکێ لوله کورته (سەریازو پۆلیسی

سواره بەکاری دینن). (۲) گولە‌پڕۆژننکی سووکه.

carbineer (kār'bə-nēr'), n. Also carbineer, سەریازی تەنگ

له شان.

carbo- (kār'bō, kār'bə), Also carb-, پێشگۆتکه به‌مانای: کاربۆن.

carbohydrate (kār'bə-hī'drāt), n. کاربوهایدرات؛ بریتیه‌یه له

ناوئەه‌ی کاربۆن و هایدروژین و ئۆکسیجن (وه‌ک نیشاسته و شه‌ک)

carbolated (kār'ə-lā'tid), adj. تێرشمۆلکی کاربۆلیکی تېدايه.

carbolic acid, تێرشمۆلکی کاربۆلیک؛ فینۆل.

carbolyze (kār'bə-liz'), v.t. (۱) پاک‌گەردن به تێرشمۆلکی کاربۆلیک.

(۲) تێرشمۆلکی کاربۆلیک تیکردن.

carbon (kār'bən), n. (۱) کاربۆن؛ خەلووژ. (۲) کاهەزی کاربۆن

(۳) وێنە و مقاوومق (که به کاهەزی کاربۆن دەرکرت).

(۴) شیش یا پەهەکی کاربۆن (له پاتری و گلۆبی کەوانه‌یه‌دا بە‌کار‌دینت).

adj. کاربۆنی؛ کاربۆنای؛ کاربۆنی تېدايه.

carbonaceous (kār'bə-nā'shəs), adj. (۱) کاربۆنی تېدايه؛

کاربۆنای. (۲) وه‌ک خەلووژ؛ خەلووژي.

carbonado (kār'bə-nā'dō), n. پارچه‌یه‌ک گۆشتی ماسی یا

موشکی به چەقۆ ناژن‌ووو برۆن‌راو له کورده‌دا.

v.t. (۱) به چەقۆ ناژن‌نەوه و برۆاندن (گۆشتی موشک و ماسی).

(۲) [Archaic] مەلدین؛ قاش کردن؛ چین.

carbonado (kār'bə-nā'dō), n. شەلماسی پەش.

(هەرودها پینی دەرۆتري): "black diamond"

carbonate (kār'bən-it, kār'bə-nāt'), n. کاربۆنات.

v.t. (۱) سووتاندن؛ کردن به کاربۆن

(۲) دووم ئۆکسیدی کاربۆن تیکردن (وه‌ک خوارده‌وه).

-carbonated (adj.); carbonator (n.).

carbonation (kār'bə-nā'shən), n. (۱) بوون به کاربۆن

(۲) دووم ئۆکسیدی کاربۆن تیکردن.

carbon copy, Abbreviated cc; C.C.; c.c., وێنە و مقاوومق.

(۲) [Colloq.] کەسێک که زۆر له کەسێکی تر بکات؛ شتیک که زۆر له شتیکي

تر بچیت.

cardiologist

سرمردی به کس نالیت! پیلانی نوتی! به دستمه بوون.

لوانه به پویدات! بوی همه بیت: in (or on) the cards, (Getting elected was not in the cards for him.)

باشترین پیچاز بؤ دستکورتنی شتیک! one's best card, باشترین هوی به مبعست گیشتن.

کاره می تواندن! زور به دانایی و باشی دموری play one's card well, خوی بینن.

دست خسته پورا! put (or lay) one's cards on the table, پیلانو مبعستی خوی ناشکرکردن.

قلجی زبر (بؤ له قلجه دانی تهنواری تیسکن). card (kãrd), n. له قلجه دانی تهنواری تیسکن.

cardamon, cardamum (kãr'da-mãm), n. حیل.

cardboard (kãrd'bõrd, kãrd'bõrd), n. کارتون! مقبا.

card catalogue (به ناو و ناویشانی پرتوکر و گولاری, کتیخاننیک).

card file, = card catalogue.

cardiac (kãr'di-ak), adj. (a - arrest) (1) تایبعتی به دل! دن!

(2) تایبعتی به بهشی سمرووی گده! تایبعتی به شوینی بهیمه کگیشتنی قورگو و گده.

(1) نه خوشی دن. (2) دهرمانی دن. n.

cardialgia (kãr'di-al'ji-a), n. = heartburn.

cardigan (kãr'di-gøn), n. بلورسی قزیمچدار!

فانلیله سمرووی قزیمچدار.

cardinal (kãr'd'n-ol, kãr'di-n'l), adj. (1) سمره کی! پنجینیمی!

بنایغیمی: (a ~ rule of behavior) (2) سوور! نال.

(1) گاردینال: قهشی همره گهوه! سمره قهشه (له نایضی کاسولیکیدا) n.

(2) نال! سوور. (3) پالقرتیک کی کورتی سووری ته پله داری ژنانیه

cardinal bird (1)

(2) ژماره ی داننژنیر (یک، دو، حورت، چل، هزار... هتد).

(هروما پیی دمورتی: "cardinal number")

cardinalate (kãr'd'n-ol-ãt, kãr'di-n'l-ãt), n. (1) پله و پامه

دسه لاتی گاردینال، واته سمره قهشی کاسولیک.

(2) لهنجورمشی گاردیناله کان.

cardinal bird, باندنیه کی بچورکی سووری دنگ خوشه (له توخشی

فیسلیه).

cardinal flower, (1) پورمکتکی ته سمریکیه له شوینی تمرو سچیر

یا له تمکارد دهرت. (2) گولی سووری تم پوره که.

cardinal number (or numeral), ژماره ی داننژنیر (یک،

دو، شمش، ده، بیست، هزار... هتد).

cardinal points, چولر لا سمره کی به کی قیله نما: باکور، باشور،

پوزهلان و پوزنانا.

cardinalship (kãr'd'n-ol-ship, kãr'di-n'l-ship), n. پله

پامه دسه لاتی گاردینال، واته سمره قهشی کاسولیک.

cardinal virtues, پهرهشت چاکیه سمره کی به کان: زبری،

دادپهرومی، خورگرتن له کارمساتدا، میانهرومی.

card index, = card catalogue.

cardio- (kãr'di-ø, kãr'di-a), Also cardi-, پیشگرکنه بهمانای:

دل! تایبعتی به دن: (cardiogram, cardiograph)

cardiogram (kãr'di-a-gram), n. هیلکاری دن: هیلنیکه لیدانی

دل و گولانی پیمان دهدات (پزیشکروانی).

cardiograph (kãr'di-a-grãf, kãr'di-a-grãf), n. نامیری

هیلکاری لیدانی دل و گولانی (پزیشکروانی).

-cardiographer (n.); cardiographic (adj.);

cardiography (n.);

cardiologist (kãr'di-ol'jist), n. پزیشکی دل!

carbon dioxide

carbon dioxide, دووم نؤکسیدی کاربون. (1) کاربوناری

carbonic (kãr-bon'ik), adj. (2) له کاربون دهرمیتروا.

carbonic acid, ترشملوکی کاربونیک.

carbonic acid gas, = carbon dioxide.

carboniferous (kãr'bã-nif'er-øs), adj. (1) کاربون یا خلوووی

تیدایه: کاربون یا خلوووی لی دهردهمیتروا

(2) [C-] چهرخی خلوووی یا کاربون (میترووی کون).

the Carboniferous, (1) چهرخی خلوووی (میترووی کون).

(2) نهر خلوووری له م چهرخدا دروست بووه

carbonize (kãr'bã-niz'), v.t. (1) کردن به کاربون یا خلوووی.

(2) کاربون تیکه لاوکردن! کاربون لیدن

-carbonization (n.).

carbon monoxide, یه کمه نؤکسیدی کاربون.

carbon paper, کاغزی کاربون (بؤ دهرکردنی ویشی دهقاودهت).

carbuncle (kãr'buŋ-k'l), n. (1) گهوه می شهوچرا یا سوور.

(2) سوو: برین

(3) دوومل

carburet (kãr'bã-rãt, kãr'byoo-ret), v.t. (1) تیکه لاوکردن

له گمل کاربون (2) هوا یا گاز تیکه لاوکردن له گمل (بؤ سوواتدن).

-carburetion (n.).

carburetor, carburettor (kãr'bã-rãt'er, kãr'byoo-

ret'er), n. کاربوتر: نوتومبیل. نامیری تیکه لاوکردنی هوا ی به مزین بؤ

سوواتدن له مکیه دا.

carburiize (kãr'bã-riz, kãr'byoo-riz), v.t. کاربون تیکه لاو-

کردن: ناسن جوشدان.

-carburiization (n.).

carcass, carcase (kãr'kãs), n. (1) لاد: لاشی مردوو یا سهربراو.

(2) لاش: لاشه: ناده میزادی مردوو یا زیندوو (له پوری سووکی یا گانتهوه).

(3) قانور: قاپور! قاووخی به تال و بن کهک.

(4) قاورغ یا چوارچینوهی شکار یا بزبو (کهشتی، نوتومبیل، خانوو) لاشه!

قاپور: قانور (the ~ of an abandoned automobile).

carcinogen (kãr'sin-a-jøn, kãr'sin-a-jen), n. سندان لیدهر!

ماده ی شیربهجه پن گیشتن.

carcinogenic (kãr'sin-a-jøn'ik, kãr'sin-a-jen'ik), adj.

شیربهجه تووشکر! شیربهجه می: سندان لیدهر: (a ~ substance)

carcinoma (kãr'sã-nõ'mã), n. برینی شیربهجه می! سندان.

carcinomatosis (kãr'sã-nõ'mã-tõ'sis), n. تمینتهوهی-

شیربهجه

carcinomatous (kãr'sã-nõ'mã-tãs, kãr'sã-nõ'mã-tãs),

adj. شیربهجه می! سندان

card (kãrd), n. (1) کارت (2) پوستکارت: (postcard)

(ب) کارت یا کاغزی قومارو یاری.

(ج) کارت جهژنه پیروزه: (a Christmas ~)

(د) کارت سلواناردن: (a greeting ~)

(ه) کارت لهدایکبوون: (a birthday ~)

(و) کارت شایب: (a wedding ~)

(ز) ناسنامه! پیناس: (an identification ~)

(ح) کارت دیدنی (که بهجن دهمیلرت له شویننیک نگر خاوه ماله که له

مال نمینت (a calling ~)

(2) بهرامه بهک یا پوداوتکی له سر کارت چاپکران.

(3) [Colloq.] کسینکی سمرنج راکیش (به قسه ی قورت کردموهی سهین).

(1) کارت پیدان (2) (1) خسته سهر کارت. (ب) خسته سهر کارت بؤ

v.t. کهتلوگ کردن

have a card up one's sleeve, شینکی به دستهویه یا له ژنیر

cardiology

cardiology (kär'di-ol'ə-ji), n. پزشکی‌گمانی دل زانستی دل و نه‌خوشی‌پیکانی

carditis (kär-dī'tis), n. هرکردنی دل نه‌خوشی دل

cards (kärdz), n.pl. یاری کاغز (کۆنکەن، بروج... هتد): (to play -)

cardsharp (kärd'shärp), n. Also cardsharpener, گریکری یاری کاغز

care (kär), n. (۱) خەم‌خەفتا سوئی خەم. (۲) مراقا لمپراوکن. (۳) ئەركا هۆی مراقا و سەرئێشە باک. (۴) ووردیایی: (handling with ~).

(۵) سەریەرشتی چاودێری پاراستن: (in the ~ of a nurse). (۶) ویستنا حەزکردن.

(۷) گوئی پێدان بە گرنگ گرتن: (a report prepared with great ~).

v.l. گوئی پێدان بە لاوه گرنگ بوون بە تەنگەره هاتن: (I ~.; I don't ~.; Our parents don't ~ if we go swimming.)

(۲) ویستنا حەزکردن: (I don't ~ to answer).

care for, (۱) خەوشویستنا حەزئیکردن: (I care for you). (۲) حەزئیکردن (شتەمەك): (She doesn't care for oranges).

(۳) بە دل بوون: (I don't care for that kind of behavior.). (۴) چاودێری کردن ناگاداری کردن ناگا ئی بوون:

(Who will care for you when you get sick?) (in) care of, = c/o, c.o., بە هۆی (پوخته) له‌پێی:

(She gets her mail in care of her parents.) take care of, (۱) چاودێری کردن ناگاداری کردن سەریەرشتی کردن. (۲) بەخێوکردن پاراستن.

careen (kə-rēn'), v.l. (۱) بەلاداخستنی كەشقی بۆ پاگردنەوه یا چاگردن. (۲) پاگردنەوه یا چاگردنی كەشقی (پاش بەلاداخستنی).

(۳) بەلاداخستنا خوارکردنەوه. v.l. (۱) بەلاداكووتن (كەشقی بایەوانی).

(۲) بە لاره‌ولار پویشتن بەملا و بهولادا كووتن و به‌خێزایی پویشتن له‌ئێران! بەلەسه‌بوون: (a -ing carriage, car, etc.).

n. (۱) بەلاداكووتن! خواربوونەوه. (۲) بەملا و بهولادا كووتن! به لاره‌ولار و به‌خێزایی پویشتن.

career (kə-rē'r), n. (۱) مه‌یدانی غارغازین! مه‌یدانی پێشپێکن. (۲) پێنازی خێرا! پێگه تیژ. (۳) خێزایی! ئەوپه‌ری خێزایی.

(۴) پێنازی ژبانی مروژ. (۵) سەركەوتنی مروژێك له‌ پێشه و كارێكدا. (۶) پێشه فرمان! كار.

v.l. تێ ئەقاندن! خێرا پاگردن! بەلەسه‌بوون. in full career, به‌په‌ری خێزایی! زۆر به‌ خێزایی.

careerism (kə-rē'r'iz'm), n. نۆكەرتی پێشه: گوێدان تەنها به پێشه‌ی خۆ و پێشكەوتن.

careerist (kə-rē'r'ist), n. نۆكەری پێشه: كەسێكە كه تەنها گوئی به پێشه‌كە‌ی خۆی و پێشكەوتنی هەدات.

carefree (kär'frē), adj. بێباک! بێ خەم! سەرسووك. careful (kär'fəl), adj. (۱) ووردا ناگادارا! هۆشیار! ووربین.

(۲) وورد (ئیکۆلینەوه): (a ~ analysis). (۳) بەتەنگەره‌هاتوو! به‌دەربەست.

(۴) [Archaic], به‌مراقا! غەمبار. carefully (kär'fəl-i), adv. (۱) به‌ ووردیایی! به‌ لەسه‌رخۆی.

(۲) به‌ ووردی! زۆر به‌ باشی و به‌ پێك‌پێکی. careless (kär'lis), adj. (۱) بێباک! بێ خەم! سەرسووك: (~ little singing birds)

(۲) گوئی پێ نەدەر! به‌ تەنگەره‌ نەهاتوو: (a ~ student)

carking

(۲) گوئی پێ نەدەر! به‌ تەنگەره‌ نەهاتوو: (The brave fire-fighters did their duty ~ of dangers.)

(۱) لەسه‌را! باش نەكرا! به‌ ووردی نەكرا: (~ work). (۵) (۱) ئی نەكۆلاره! هەلق مەلق! به‌ هەله له‌ دەم دەرچوو: (a ~ remark).

(ب) شەجانی ئی نەكۆلێتەوه ناووردی‌یه: (a ~ mistake). گوئی پێ نەدەر (مەترسی)! به‌ تەنگەره‌ نەهاتوو:

careless of, (We were careless of the dangerous consequences.) -carelessness (n.).

carelessly (kär'lis-li), adv. به‌ لەسه‌رایایی! بەین گوئی پێدان! بێن ئیکۆلینەوه: (~ Don't do your work).

caress (kə-res'), v.l. (۱) دەست بپه‌ینان (له‌ووی خۆشه‌ویستی‌په‌وه)! دەست بپه‌ینان و ماچ کردن: (to ~ someone's face, hair, etc.).

(۲) دانه‌وایی کردن! دل په‌ینان به‌ مه‌رایی و کلکەه‌قی. دەست بپه‌ینان و ماچ کردن! ماچ! دەست بپه‌ینان.

n. نیشانه‌ی خستنه‌ سه‌ر: نیشانه‌یه‌کی گه‌وره‌ی ده‌ك (ماره‌ هه‌شته (A) له‌ نووسیندا به‌كارئێت بۆ شتی زیاده‌ خستنه‌ نێوان یا دانه‌ دەم.

caretaker (kär'tāk'ēr), n. (۱) چاودێری شوێن، شت، یا كەسێك! چاودێری مال و مۆلكی كەسێك (به‌تایه‌تی كه‌ خاوه‌نه‌كە‌ی له‌وێن نه‌بێت)! پاسه‌وان (۲) چاودێر یا به‌رده‌ستی فه‌رمانگه‌ی مه‌ری و شه‌رنی تری و مه‌ا! مچهور. (۳) لێبهرسه‌رای سهرده‌می (فه‌رمانه‌روایی): (a ~ government).

careworn (kär'wörn', kär'wörn), adj. خەم‌دگرتوو! به‌نگ زه‌رد و دەم‌چاو قورپاو (له‌ خه‌فته‌دا)! ته‌پوو: (a ~ face).

carfare (kär'fär), n. كۆنێ پاسی ناوشار! كۆنێ ئۆتۆمبیل. cargo (kär'gō), n. (pl. cargoes, cargos), (۱) باری كەشتی، فرۆكه، شه‌مه‌نده‌ره‌ی بار، یا ئۆتۆمبیل. (۲) بار.

carhop (kär'hop'), n. به‌رده‌ستی چێشتخانه‌یه‌ك به‌تایه‌تی ناوه‌ت كه‌ خواردن ده‌بات بۆ كۆپاره‌كان له‌ ئۆتۆمبێله‌كانیادا.

caribou (kar'ə-bōō), n. ناسكەكۆنێ‌یه‌کی شاخ‌په‌لكاری نە‌مه‌ریكای پاكووره‌.

(۱) وینه‌. caricature (kar'i-kə-chēr, kar'i-kə-choor'), n. كاریكاتیری: وینه، نووسین، یا نوواندێك كه‌ لاسایی‌یه‌کی بێ نه‌نداره‌ی كەسێك یا شتیك ده‌كاتوه‌ بۆ گالته‌پێكردن یا پێكەنین.

(۲) ئەم جۆره‌ هونەر! هونەری لاسایی كۆردنەوه‌ی كاریكاتیری. (۳) لاسایی كۆردنەوه‌یه‌کی قەلب و بێ مانا.

v.l. وینه‌ی كاریكاتیری کردن! لاسایی كۆردنەوه‌ی بێ نه‌نداره‌ به‌ وینه، نووسین، یا نوواندن بۆ گالته‌پێكردن و پێكەنین.

caricaturist (kar'i-kə-chēr-ist, kar'i-kə-choor'ist), n. هونەر‌مه‌ندی كاریكاتیر.

caries (kär'ēz, kär'i-ēz), n. ئێسکان و ددان پێژن. (۱) دەست‌په‌يك زه‌نگی هه‌مه‌ - carillon (kar'ə-lon', kə-ril'yən), n. ناوازه‌ به‌ ئۆتۆماتیکي ئی دهرژن. (۲) ناوازی ده‌ست‌په‌يك زه‌نگی و مه‌ا

لێدانی ده‌ست‌په‌يك زه‌نگی هه‌مه‌ ناواژ. v.l. زه‌نگ لێده‌ر (ووشه‌ی پێشوو. carillonneur (kar'ə-lə-nūr'), n. بپه‌ینه.

carina (kə-rī'nə), n. ئێسكە‌كۆله‌ی به‌رسنگی بالنده‌! نووكی ئێسكە‌كۆله‌! تیفه.

carinate (kar'i-nāt'), adj. Also carinated, ئێسكە‌كۆله‌دار! تیفه‌دار.

(۱) گالیسكە‌ی به‌جۆکی یه‌ك. cariole, carriole (kar'i-ōl'), n. نەسه‌پی. (۲) تریشقی سەركه‌راو! گالیسكە‌ی بار.

cariosity (kär'i-ōs'ə-ti), n. پێژنی ددان و ئێسکان! كلۆی. carious (kär'i-əs), adj. پێژو (ددان، ئێسکان)! كلۆ.

carking (kär'kin), adj. [Archaic or Poetic] پەستكەر! ناخۆش! سەرنیشاوی.

carl, carle (kär'l), *n.* (۱) [Archaic] کشتکارا لادیسی. (۲) [Scot.] کسینکی کمرتر یا بن نماکت. (۳) [Scot.] کسینکی چپو که ته. (۴) [Obs.] کزیده.

carline (kär'lin), *n.* [Scot.] (۱) پیریز (۲) پیریزینکی ناسرین. (۳) دستک که کشتی.

carling (kär'lin), *n.*

carload (kär'löd'), *n.* پر نوتوسیلنگه یاری نوتوسیلنگ.

carmagnole (kär'män-yöl'), *n.* (۱) بهرگی شورشگیزه کانی. (۲) فرهنسا: ۱۷۹۲ که بریتی بوو له چاکه تینکی یه خه پانو پانتولینکی پمش و ته پله یه یکه سوور (۲) سهریازینکی شورش فرهنسا.

(۳) کارمه نیول سما و گوزانی یه یکه به جوشی سرده می شورش فرهنسی یه.

carman (kär'män), *n.* (۱) شولفیری پاسی ناوشار. (۲) شولفیر (ب) لیشوی عمره بانهی تریشقه؛ عمره بانهی بار؛ بارگوزیزه ره (به گالیسکه یا لوزی).

carminative (kär-min'ə-tiv, kär'mi-nä'tiv), *adj.* باورزه
له سکو ریخوله دهرکهر
n. دهرمانی باورزه دهرکهر له سکو ریخوله دا.

carmine (kär'min, kär'min), *n.* (۱) رهنگی نال یا سوور. (۲) بویه نال یا سوور.

adj. نال یا سوور.

carnage (kär'nij), *n.* (۱) کوشناریکی زور؛ قهلاچوکرم؛ خون پشتن. (۲) لاشه ی کوزداو.

carnal (kär'n'l), *adj.* (۱) لشر؛ تاییهتی به لشر و گزشت و هست. (۲) نالوشی؛ تاییهتی به هستی جوت بوون: (- desire).
جوت بوون له گهل؛ چوپونه جن له گهل؛
have carnal knowledge of, گاین

-carnalist (*n.*); **carnally** (*adv.*)
carnal knowledge, جوت بوون؛ گان.
carnality (kär-nal'ə-ti), *n.* (۱) خزشی لشر پهرستی؛ نالوش. (۲) جوت بوون؛ گان.

carnassial (kär-nas'i-əl), *adj.* تاییهتی به ددانی پششی کاکیله؛
تاییهتی به پششی کاکیله.
n. ددانی پششی کاکیله.

carnation (kär-nä'shən), *n.* (۱) سووری کال؛ په میی. (۲) سووری توخ؛ نال. (۳) گوله میخک؛ میخک. (۴) پوره کی میخک.
دارمیو؛ درهختینکی دارخورمای.

carnauba (kär-nou'ba), *n.* بهرانی یه میوی ن؛ دهره میشریت و دهرکت به موم.
گوهه ری سوور. **Also cornelian**.

carnival (kär'nə-v'l), *n.* کهرنه فال؛ ناهنگو زماوند.
(۱) گیانداری.

carnivore (kär'nə-vör', kär'nə-vör'), *n.* گزشتخور (۲) پوره کی جانورخور.
گزشتخور

carnivorous (kär-niv'ə-rəs), *adj.*

carob (kar'əb), *n.* (۱) خرنووک (۲) دارخرنووک.

carol (kar'əl), *n.* گوزانی کریسمس: (Christmas ~).

v.l. گوزانی کریسمس ووتن.

v.l. گوزانی پیداهلاندان؛ گوزانی بؤ ووتن.

carom (kar'əm), *n.* & *v.l.* (۱) لندانی دور توپ به یک جار (بیارد). (۲) لیدان و هلگهرانه ری توپیک (پاش نوره کی که بر شتیک دهرکت).
کاروتین

carotene (kar'ə-tēn'), *n.* **Also carrotene, carotin**,
ماده یه کی زهری پرتقالی یا سووره له گیزه ره هندی سوزی تره؛ هیه
دهیت به فیتامین (A) له لشد.

carotid (kə-rot'id), *n.* شاده ماری لامل
adj. تاییهتی به یکیک له دوو شادماره کی لامل.

carotin (kar'ə-tin), *n.* = carotene.

carousal (kə-rouz'əl), *n.* خوارنده و زماوند.

carouse (kə-rouz'), *v.i.* خوارنده و زماوند؛ گوزان.

n. (۱) خوارنده و زماوند.
(۲) [Obs.] پره خیک می که به یک جار هللقو پشتر.

carousel, carrousel (kar'ə-zel', kar'oo-sel'), *n.* (۱) یاری (۲) جارغانین؛ خوتواندن و پیشینکی ناسپ سوار.
چوره و هلگه کی ناسپ.

carp (kärp), *n.* چوره ماسی یه کی نای پویارو گوماو.

-carp (kärp),
carpal (kär'p'l), *adj.* پاشگرینکه به مانای؛ میوه؛ بره؛ تاییهتی به میوه.
مهچکی.
n. نیشقانی مهچک.

carpale (kär-pä'li), *n.* - **carpal**.

carpel (kär'p'l), *n.* نیرک؛ هندامی مینینی گول.
دارتاش.

carpenter (kär'pən-tēr), *n.* دارتاشی کردن.
v.i. & v.t. پیشی دارتاشی.
carpentry (kär'pən-tri), *n.* فهرش؛ بهر؛ ژورمخر.
carpet (kär'pit), *n.* فهرش پیده؛ پراختن؛ داپوشین:
(to - a room, the stairs, etc.; ~ed with flowers)

(۱) ایی دکولرتیوه. (۲) خمریکه سهرنه نشت بکرت.
on the carpet, کردن به ژوره؛ شارنده.
sweep under the carpet, جموال؛ خوار؛ گونیه.
carpetbag (kär'pit-bag'), *n.* (۱) جموال به شان.
carpetbagger (kär'pit-bag'ēr), *n.* نه مریکی یه کی ناچه کانی باکووره که دوی شمیری براکوئی نمریکا (۱۸۶۱-۱۸۶۵) گواستی یه ره بؤ ناچه کانی باشور به هیوای دوله مهند بوون (له پوری سووکی یه ره دموترتیت چونکه نم کسانه هممو سامانه کیان هر پر به جموالیک بووه پشش نوره ی بگوژنده وه). (۲) کسینکی هلپهرست
(۳) هندامینکی پهره مانای شینگلیزی که نوتنهری ناچه یه که خزی تییدا نازی یا تازه گواستویه تی یه ره بؤ نو ناچه میه تنها بؤ نوره بییت به نوتنهری.
(۱) فهرش؛ بهر؛ ژورمخر.
carpeting (kär'pit-ing), *n.* (۲) کهره سی؛ فهرش و بهر دپوستکردن (خوری، دهور، چنراو).
carpet knight, سوارچاکی دیوه خان؛ سوارچاکی هر ناگر؛ سهریازیک
یا سوارچاکی که نه چور پیته جمنگهر.
carpet sweeper, گسکی کاره یایی.
carpetweed (kär'pit-wēd'), *n.* گیایی کی نهره وه فهرش.
carping (kär'pin), *adj.* بهر خنه؛ همیشه کهم و کوروی دزوره ره.
carpo- (kär'pō, kär'pə), پیشگرینکه به مانای؛ میوه؛ توو.
carpology (kär-pol'ə-ji), *n.* میوه ناسی؛ زانستی میوه و توو.
carpophagous (kär-pof'ə-gəs), *adj.* میوه خور.
carport (kär'pört', kär'pört'), *n.* سیوانی نوتومیل (به ته نیشتن
ماله)؛ شوینی سرگرایی نوتومیل وه ستاندن.
(۱) مهچک. (۲) نیشقانی مهچک.
carpus (kär'pəs), *n.* کشتی یه کی پایوانی کهر میه.
carrack, carack (kar'ək), *n.* (بؤ جمنگو بازگانیش به کاردیت).
گیای ناوی؛
carrageen, carragheen (kar'ə-gēn'), *n.* قهرزه ی نیرله ندی.
carrel, carrell (kar'əl), *n.* ژورو چکه، قهرن، یا خانه چکه ی
خوتنده نوره له کتبخانه دا.
(۱) گواستنده؛ هلگرتن. (۲) کوی (گواستنده).
(۳) جنبه جیکردن؛ بهر ژورمردن. (۴) رهوت؛ شیره ی بهر ژوره ریشتن، وه ستان.
یا سهر پراگرتن. (۵) ره ووش؛ رهفتار؛ هلمسان و دانیشتن.
(۶) گالیسکه؛ عربمانه. (۷) [British] فارگونی شهمنده فهر.
(۸) چوارچینه یه کی پهره و داره بؤ شتی قورس له سهر دانان: (~ a gun).
(۹) بهشی بژوک و هلگری نامتیک: (~ of a typewriter).
carriage dog, = Dalmatian.
carriage trade, کویار یا مه میلی دوله مندنی چیشختانه و سیتما
(که به گالیسکه ی تاییهتی خویان دهچوون).
چوره گرتیبه که (بؤ پیکره به ستنی دور پت).
carrick bend,

carrier (kar'i-ēr), n. (۱) پۇستەچى: ھەنگر (a mail ~) .

- (۲) كۆمپانىيە گواستىمۇھ (۳) پەيامبەر (ب) كۆلتكىش: بارىمە: ھەمال
- (۴) كۆتۈرى پەيامبەر (۵) ميكروپ ھەنگر يا گەبەنىر (مۇزۇ يا گياندار
- بەتابىيەتى كە خۇي نەخۇشى يەكە نەگىرىت): (۶) دەفر يا رۇبازى گواستىمۇھ.
- (۷) شەپۇل گۈيۈمەرچە (رادىئو): (۸) فۇرگە ھەنگر: (~ aircraft) .
- (۹) ماددە بىزۇقتەر يا ھەنگر (كە ماددە يەكە لە ئارۇتتە يەكە پىن دەگۈيۈرۈتتە
- بۇ ئارۇتتە يەكە تى: كىمىيا)

carrier pigeon, **carriole** (kar'i-ōl', kar'i-ōl'), n. = **cariole**.

carriage (kar'i-ən), n. لاشە بۇگەن: لاشى بۇگەن كىرۈر.

carriage (kar'i-ən), n. (۱) تايىمى بە لاشە بۇگەن. (۲) لاشە بۇگەنخۇر.

carriage crow, **carrom** (kar'əm), n. & v.l. = **carom**.

carrot (kar'ət), n. گۈزىر.

carrotty (kar'ət-i), adj. (۱) پەنگ گۈزىرە پرتە قالى: (~ hair) .

carrousel (kar'ə-zel', kar'oo-sel'), n. = **carousel**.

carry (kar'i), v.t. گواستىمۇھ: ھەنگرتەن:

(~ a package, the mail, etc.) (۲) بىرەن گواستىمۇھ: گەياندەن:

(That pipe ~les water.) (۳) پال پىنەھان: ھاندان: وانگرتەن:

(His interests ~ied him into the study of history.)

(The air ~ies sounds.) (۴) ھەنگرتەن: بىردن

(۵) بە دەستۇرە كرتەن (كۆكۈرەنە، ژاماردن): سىرچەم گواستىمۇھ بۇ شەق يا

لاپەرە يەكە تى: (دەفتەرگىرۈ).

(~ a fence over a certain distance) (۶) دىزۇگەنە: دانە دەم:

(۷) كرتەن (قە): داگىرگرتەن.

(to ~ a region in an election) (۸) بىردەنە: ھەلىزاردن، مەشت وپن:

(۹) راگىشان گۈيۈگرتەن: كارتىگرتەن:

(۱۰) [Archaic]. ھاۋدەمى كرتەن: نەگەل چوون

(She is ~ing a child in her arms.) (۱۱) ھەلگرتەن:

(The job ~ies a big responsibility.) (۱۲) ھەلگرتەن (ئەرك):

(۱۳) سىگىرچوون بە.

(His statement ~les conviction.) (۱۴) نەگەلدا بوون:

(He ~ies a watch.) (۱۵) پىن بوون:

(۱۶) رەۋىتى جوان كرتەن: جوان چوون بەرۈنە و سىر راگرتەن:

(The horse ~ies himself well.)

(How does she ~ herself?) (۱۷) رەۋوشت تىۋاندن: رەۋەتارگرتەن:

(۱۸) ھەبوون

(The shop ~les all kinds of fruits and vegetables.)

(۱۹) بە خۇيۇكرتەن: ھىندانە بەرەم. (ب) بەرگرتەن (مىۋە).

(۲۰) شوۋىن پىن ھەنگرتەن: شوۋىن بۇن كەرتەن (پاۋ).

(I can ~ a tune very well.) (۲۱) ۋەتەن (گۇزاش، ئاۋان):

v.l. (۱) گەياندەن: ھەنگرتەن: بىردن

(۲) گەيشتن: بىرگرتەن: ھەبوون:

(That shot ~ied to the next hill.)

(۳) سەر راگرتەن بە شوۋە يەكە تايىمى (ئەسپ): رەۋەتتىكى تايىمى ھەبوون

n. (۱) ھەردا (گولە، تۇپى گولف): ماۋە يىرگرتەن

(۲) بەلەم يا مار گواستىمۇھ بەسەر زەۋىدا لەنئىۋان دوو پۇبار يا دەرياچەدا.

(۳) ھەنگرتەن: بىردن: گواستىمۇھ.

carry away, رامانلى بە جۇش و خۇشۇ: خۇ لەيىر بىردەنە:

جۇش و خۇشۇ تىخىستىق و شىت كرتەن: لە قام كرتەن دەرەۋە:

(Don't get carried away.; carried away by desire)

carry forward, (۱) پال پىنەھان بۇ پىنەھە: بەرەم پىنەھە بىردن:

(carry forward the program)

(۲) گواستىمۇھى سىرچەمى ھسابكە بۇ شەق يا لاپەرە يەكە تى: (دەفتەرگىرۈ).

carry off, . (The disease carried off thousands.) (۱) كوشتن:

(۲) بىردەنە (خەلات).

(۳) بە جوانى و باشى و پۇتە يىكە چارەسەرگرتەن. (۴) رافاندن.

(۵) شان دانە بەرە دەرىپىن بە ئازايانە (ئاخۇشى).

carry on, . (carry on the affairs of state) (۱) كرتەن: بەرۈنە بىردن:

(۲) خەرىكە بوون: بەشدار بوون: (~ carry on in a love affair) .

(۳) بەرەھەم بوون لەسەر: (~ to carry on in the face of disaster) .

(۴) [Colloq.], پەروشتى مەنلانە، شىتانە، يا بەرەلەيانە تىۋاندن.

(۱) خىستىمگە: كارىتىگرتەن: كرتەن: (~ carry out) .

(۲) پەپەرەمى كرتەن: لەسەر پۇشتن: (~ carry out orders) .

(۳) مەنئانەدى: تەۋاۋەگرتەن: جىبە جىگرتەن.

(۱) سىرچەم گواستىمۇھ بۇ شەق يا لاپەرە تى: (دەفتەرگىرۈ).

(۲) نىۋاستىق.

(۳) ھىستىمۇھ بۇ كاتتىكى تى: ھەلگرتەن بۇ كاتتىكى تى: (كەلتوگن):

(carry over a problem until the next meeting.)

carry the day, . (He carried the day.) سەرگەرتەن: بىردەنە:

carry through, (۱) ھىندانەدى: تەۋاۋەگرتەن: جىبە جىگرتەن.

(۲) خۇراگرتەن: پارمەتەيدان بۇ دەرىپىن:

(Patience carried him through the ordeal)

carryall (kar'i-ōl'), n. (۱) گالىسكە يەكە سۈۈكى يەكە نەسپى:

سەرگىراۋە (شۈيۈنى چەنكە كەسكىنى تۇدا دەپتەنە).

(۲) ئوتتومبىلنىكە پىشتمەكى دوو كورسى دىزۇ تىداپە لە بارى دىزۇ.

carryall (kar'i-ōl'), n. كىسە يا زەمىلە يەكە گەرە: چانتا.

carrying charge, ئازانچى لەر قەۋزە: ماۋەتەرە.

carrying-ons (kar'i-ingz-on'), n, pl. [Colloq.], چاۋبايى: پەرەلەيى: پەروشتى مەنلانە و ئاشۇرمانە.

carry-over (kar'i-ō-vēr), n. (۱) سىرچەمى ژامارە: گۈزىراۋە بۇ:

شەق يا لاپەرە يەكە تى: (دەفتەرگىرۈن).

(۲) پاشماۋە: شىك كە لە پاپوردوۋە مائىتەرە:

(It is a ~ from the past.)

(۳) شىكى ھەلگەرە بۇ داپۇزۇ پاشماۋە.

car-sick (kär'sik'), adj. گۈزىكى ئوتتومبىل.

cart (kärt), n. (۱) گالىسكە يارا: ھەرەبانە شت گواستىمۇھ.

(۲) ھەرەبانە نەسپى شت گواستىمۇھ.

v.t. & v.l. گواستىمۇھ يا بىردن بە ھەرەبانە يارا: بەككىش كرتەن.

put the cart before the horse, كرتەننى كارتكە بە پىنەھانەۋە:

نەكۇرەننى شت لە چىزى خۇيدا.

cartage (kär'tij), n. (۱) گواستىمۇھ (بە گالىسكە).

(۲) كرتەننى گواستىمۇھى شت.

carte (kärt), n. (۱) (۲) (۱) كازمى يارى.

(ب) (pl.), يارى كازمى: (۲) [Archaic], chart .

carte blanche, دەسەلاتى بىر سىۋور: دەسەلاتى تەۋا:

(The director has a ~ to do what he wants.)

cartel (kär-tel', kärt'l'), n. (۱) مەيدانئوتتۇزى ئوسىراۋ (شىربازى).

(۲) پەيمانى ئىۋان دوو ۋولاتى چەنكەۋەر (بۇ ئاۋوگۇتەدى نەسپەسەران).

(۳) كارتىل: يەككىتى دەستگا پىشەسازى، بەرەمەپتەنە، يا بازىگەنە يەكەن

(بۇ كەسكەرنەۋە يەر بەرەمكەنى ئاۋپازا، (۴) [C-], بەرە يەمپارى:

بارگەر: نەسپى ھەرەبانە نەسپى بار.

cart horse, كىرگەرە.

cartilage (kär't'l-i-j), n. كىرگەرەكى.

cartilaginous (kär't'l-aj'-ə-nəs), adj. (۱) پىر ھەرەبانە يەكە بار.

cartload (kär'löd'), n. (۲) [Colloq.], زۇ: كەلەك.

cartogram (kär'tə-gram'), n. نەخشە (جوگرافىيا).

(The ~ for the defendant was presented by his lawyer.)

(5) بهلگه ی پښ سلعینتر: (He has no ~; You have a strong ~)

(6) داواپهکې لیکولولوه ی راپور ورو (دادگا)

(7) نمونه ی گروگرفتاری: (This child is a difficult ~)

(8) [Slang] کسینکی سمیر: (He's a ~!)

(9) شپوه ی ناو و جیناوو نارولانو (پرزمان)

v.t. [Slang] به ووردی ئی وورد بپورنوه؛ هلسه نگاندن:

(He ~d the house before robbing it.)

in any case, هرچونیکه بیت

in case, ننگر؛ ننگر هاتوو

in case of, ننگر واپور؛ ننگر واپوریدا

in no case, به هیچ جزئیک؛ هرگزین

make a case of, بهلگه بؤ هیئانهوه

state one's case, بهلگه بؤ پای خؤ هیئانهوه؛

به بهلگهوه هلوئستی خؤ پورنکودنوه

case (kās), n. (1) سنووق؛ دهفر؛ کیف؛ تورمهک؛ برک؛ قوتو؛ جانتا

(2) قاروی شووشیمی؛ شووشه: (a watch ~)

(3) پور سنووقیک؛ سنووقیک: (a ~ of beer)

(4) جیوت؛ دهسته: (a ~ of pistols)

(5) (1) چوارچپوه (پنجیره، دمرگا) (ب) جامخانه

(6) خانه ی تیبی چاپشوس: (upper ~; lower ~)

v.t. (1) خستنه سنووقهوه؛ کردنه دهفرهوه؛ کردنه تورمهک یا کیسهوه

(2) بهرگ تیگرتن؛ دمرگرتن؛ داپوشین: (2) رنگ کردن (شووشه)

caseate (kā'si-āt), v.t. بوون به پینر

caseation (kā'si-ā'shān), n. (1) بوون به پینر

(2) پورکانهوه بهئاسانی هلیوران و وهک په نبری ووشک لیئاتنی ریضائی لهش

caseharden (kā'shār'd'n), v.t. (1) سخت کردنی دیوی دهرهوه

فاسن و پؤلا (2) مست کوشتن؛ دل مرادن

case history, ژیانامه و راپور دیوی کسینک یا تاقمیک (بؤ لیکولینمروه)

نمؤشوی و ژبانی کؤمه لایهتی

case knife, (1) چهقوی کیلدار (2) چهقوی سهرمینزی نانخواردن

case law, یاسای لهسر راپور ورو دانراو

casemate (kā'smāt), n. شورؤ چکوی گولمهره که کونی تیدایه بؤ

تلمگ لیوه تهقانندن (قه، کشتی جهنگی)

casement (kā'smənt), n. (1) پنجهریمیک دیولایه که وهک دمرگا

بؤ دهرهوه دمرگرتنوه (2) قهپاغ؛ بهرگ؛ کیف؛ قاروغ

caseous (kā'si-əs), adj. پهنیری؛ وهک پینر

casern, caserne (kā-zūm'), n. خؤردوگا

case shot, (1) قهپاغی ساچمه (2) ساچمه

case system, فیرکردنی قوتابیان دانسگای یاسا لهبری لیکولینمروه

داواوه لهبری پرتوک

case study, لیکولینمروه راپور ورو و ژیانامه ی کسینک یا تاقمیک

نمونه ی بؤ مبعستی پزشکی و دهرونی و کؤمه لایهتی

casework (kā'swūrk), n. لیکولینمروه ژیانامه؛ لیکولینمروه

راپور ورو و دهرومی کسینک نمونجای و خیزانمک ی بؤ چارمهری نم

نمؤشوی به کؤمه لایهتی به

cash (kash), n. پارده؛ پارده پمق؛ پارده دهستی؛ درلو

v.t. چهک گؤینمروه: (I ~ed a check at the bank.)

v.t. به پارده پمق؛ به پارده دهستی نک به چهک: (a ~ sale)

adj. (1) گؤینمروه به پارده؛ فرؤشتن و پارمک ی خستنه گیرفانمروه (پارده)

پازی: [Slang] (2) مردن

cash in on, (1) سوود ئی و مرگرتن

(2) بهکملک هیئان بؤ سوودی خؤ؛ بهکار هیئان بؤ قارنجی خؤ:

(He cashed in on his friendship with the prince.)

دهرمتری پارده دهستی (که داهااتو) cashbook (kash'book), n.

cartographer (kār-tog'ra-fēr), n. نهخشه کیش (جورافیا)

cartography (kār-tog'ra-fi), n. نهخشه کیشی؛ نهخشه کاری

carton (kār't'n), n. (1) سنووقی مقهبا؛ کارتؤن

(2) پور سنووقیک مقهبا

(3) (1) نشان (ب) گولله ی نشان شکن

cartoon (kār-tōōn'), n. (1) وینه ی کاریکاتیری؛ وینه ی لاقرتی یا

گالته و گپ (له پؤژنامه و گؤفارد)؛ کارتوون (2) نهخشه ی پینمکی

comic strip (3)

v.t. & v.i. وینه ی کاریکاتیری کردن؛ دهر برینی چیوکیک به وینه ی لاقرتی و

گالته و گپ

-cartoonist (n.)

cartouche, cartouch (kār-tōōsh'), n. (1) نهخشکی جوان

(2) خانوساری (3) نهلقه ی میکی هیلکمی یا لاکیشی به لهسر پمیکمی

فیرمه نه کاسی میسری کؤن ناو و ناویشانی لهسر ده نوسرا

(4) قهرانی تهقه منی (فیشه که شینته، دهمراقان)

(5) (1) گولله؛ فیشه؛ قهپاغی گولله (ب) قهپاغی فیلم؛ لوله ی فیلم

cartridge (kār'trij), n. (1) گولله؛ فیشه؛ (ب) قهرانی گولله

(2) قهپاغی فیلمی کاسیرا؛ لوله ی فیلم

(3) کیفی دهری؛ سنووقی قهران و گؤرانی

فیشه که له

شانه گولله

cartridge belt, (1) پؤینه مریشک و

cartridge clip, (2) کلمشین (3) ناوساری قنگی دانه ولله

caruncle (kar'ən-k'l, kə-run'k'l), n. (1) پؤینه مریشک و

کلمشین (2) ناوساری قنگی دانه ولله

carve (kärv), v.t. (1) داتاشین (پمیک)

(2) هملکندن (ناو و نهخش لهسر دان): (He ~d his name on wood.)

(3) به دهستینان به زیرهکی و هملدان؛ بؤ خؤ دیروستکردن:

(He ~d a career for himself.)

(4) (1) قاش کردن؛ برین (گؤشت)؛ له تکردن: (~ the meat)

(ب) (UP ~)؛ دابه شکردن؛ پارچه پارچه کردن؛ به شکردن:

(to ~ up a country, an estate, a piece of land)

v.t. (1) داتاشین (پمیک) (2) گؤشت برین یا له تکردن

carven (kär'vən), archaic past participle of carve.

adj. [Archaic or Poetic] (1) هملکسراو نهخشه (2) داتاشراو

carver (kär'vər), n. (1) گؤشت له تکر؛ گؤشتپر

(2) پمیکه راش؛ چهقوی گؤشت؛ کیرد

carving (kär'vin), n. (1) پمیکه راش؛ داتاشین

(2) پمیکه؛ نهخش؛ نهخش هملکسراو

carving fork, چمتالیک گهره به گؤشتی پښ دگرپی بؤ له تکردنی

carving knife, چهقوی گؤشت له تکردن؛ کیرد

caryatid (kar'i-at'id), n. پایه یکه له شپوه نافرمتا (خانوسازی)

caryopsis (kar'i-op'sis), n. دانه ولله ی یک دهنگی (گم، چؤ)

casaba, cassaba (kā-sä'bä), n. کاله کیککی توپکل زهری شیرینه

(هروه ما پښی دهروتی: "casaba melon")

cascade (kas-käd'), n. (1) تالگه ی بچوک؛ ریزه تالگه ی بچوک؛

دانه ی که له ریزه تالگه ی

شنتیک که به خوپ بیته خوارمروه؛ به کیک له ریزه

شنتیک که له پور به لژی بیته خوارمروه (پرشک، پمرد)

v.t. & v.i. به خوپ هاننه خوارمروه به پښ و دهستان

cascara (kas-kär'ä), n. (1) جؤره دهرمتیکه توپکلکمی دهرمت

به دهرمانی خمه پهرینی و پهرانی (2) cascara sagrada

cascara buckthorn, - cascara. توپکلی ووشک کراوه ی دار یا دهرمی "کاسکارا"

یه که دهرمانی خمه پهرینی و پهرانی ئی دهرمت

case (kās), n. (1) توش بوون (نهخش) (a ~ of measles)

(2) نهخش (3) باری مهسه له بهک؛ مهسه له: (State the ~ briefly.)

(4) داوا؛ دادگا؛ داواکاری

خمرچی پاره‌ی رهمی بازرگانی‌یه‌کی تیندا تۆمار ده‌کریخت.
cashew (kash'ōō, ka-shōō'), *n.* (۱) داری کاشوو: دره‌خختیکی
 همیشه سموره گویزی "کاشوو" ده‌کریخت. (۲) کاشوو: بهره‌داریکی وهک
 گویزی دوو فلپانه‌ی شیوه گورچیلیمی بزرگاره نمرنده‌ی ده‌نکه باده‌میک
 گهره‌تره به ووشک کراره‌یسی و به کالی یا به برزای و سوئزکرای ده‌خوریخت.
cashier (ka-shēr'), *n.* ده‌فیله‌چی
cashier (ka-shēr'), *v.t.* (۱) له نیش ده‌کریختن (به‌تایبعتی بۆ سزادان) (۲) فریندان! نه‌ویستن.
cashier's check, چه‌کیتکه که بانق له‌سهر خۆی ده‌بینوسیت.
cashmere (kash'mēr), *n.* Also **kashmir,** (۱) مهره‌ی کشمیر (۲) شالی کشمیر: جزوه قوماشیکی خوری نهرمه. (۳) ده‌ستمانی کشمیری
cash on delivery, [Abbr. C.O.D.; c.o.d.] پارمه‌کی یا نرخه‌که‌ی (۴) له‌کاتی وهرگرتندا ده‌دریخت (شقیق که ده‌نیزریخته مالهره بۆ کریاره‌که‌ی).
cash register, ده‌فیله.
casing (kās'ij), *n.* (۱) به‌رگ تیکرتن! ده‌ورگرتن. (۲) (ب) ریجوله‌ی پاکراهی ناژان (که وهک تووره‌که
 به‌کاروبدیت): (۳) لاستیکی دهرمه‌ی پیچکه‌ی نوتومبیل.
 (۴) چوارچنوه‌ی په‌نجهره‌ی دهرگا.
casino (ka-sē'nō), *n.* (۱) خانووجکه‌ی هارینه‌مه‌ران. (۲) قومارخانه! یانه‌ی قومارو سه‌ماو نوواندن.
 (۳) **cassino**
cask (kask, kās), *n.* (۱) به‌رمیلی شله‌مه‌نی! به‌رمیل. (۲) پیر به‌رمیلکه! به‌رمیلکه.
casket (kas'kit, kās'kit), *n.* (۱) سنووقی ده‌کوله‌ی خشل و شتی تری. (۲) داره‌مه‌میت.
casque (kask), *n.* = **helmet.**
cassaba (ka-sā'bā), *n.* = **casaba.**
cassation (ka-sā'shān), *n.* به‌تال کردنهره (بیرایی دادگا).
 هه‌لبژاردن ... هتد:
casserole (kas'ə-rōl'), *n.* (۱) ده‌ری شووشه یا گلینی چیشنت لیمان (۲) ده‌فرندا (۳) چیشنتیکی لیتراو له‌ده‌فرتی وه‌ماد.
 (۴) ده‌فرتی ده‌سکداری قوله بۆ شت گهرم کردن (کیمیایگری).
cassette (ka-set'), *n.* کاسیت: (۱) قوتووی شریستی موسیقاو فیلم. (ب) شریته‌که خۆی
cassimere (kas'ə-mēr), *n.* قوماشیکی خوری ته‌نکه
cassino (ka-sē'nō), *n.* جزوه‌ی یاری‌یه‌کی کاغزه.
cassock (kas'ək), *n.* (۱) جیهی قه‌شه (۲) قه‌شمیسی! پله‌وی‌پایه‌ی قه‌شه. (۳) قه‌شه
cassowary (kas'ə-wer'ī), *n.* بالندیه‌که له توخسی ووشترمه‌ل
 به‌لام بیجوکتره.
cast (kast, käst), *v.t.* (۱) هارویشتن! هه‌لبژاردن! فریندان: (۲) دان! ده‌نگدان (هه‌لبژاردن): (I will ~ my vote for him.)
 (۳) (ب) خستنه‌سهر (به‌ووناکه‌ی) لیدان! فاراسته‌کردن:
 (This evidence may ~ some light on the crime.)
 (ب) سه‌میرکردن! چاو خستنه‌سهر:
 (۴) هه‌لبژاردن! هارویشتن (تۆپ، قولایی ماسی، له‌نگم). (۵) هه‌لبژاردن (زاری تاوله).
 (۶) به‌ر فریندان (گیاندار، زاغره‌ت)! به‌راویته بیوون.
 (۷) کاژ فریندان! توئیک فریندان! داگه‌ندن: (The snake ~s its skin.)
 (۸) به‌زه‌ویدا دان (زۆرانبازی). (۹) ژماردن! لیکدانهره (نژماو و به‌رزای دهریا،
 به‌خت له‌ری ئه‌ستیزه‌هوانی‌یه‌ره). (۱۰) ریکه‌خستن! ریکه‌ویپیک کردن.
 (۱۱) داریختن! له‌قاندان.
 (۱۲) نه‌کته‌ر هه‌لبژاردن (شانوگهری و فیلم): (to ~ a person in a role)
 (۱۳) خواروخنج کردن! قویاندن
v.t. (۱) زار هه‌لبژاردن (یاری تاوله). (۲) هه‌لبژاردن (قولایی ماسی)! هارویشتن

(۳) پشانهره. (۴) وهرگرتن! خواروخنج کردن! قویاندن.
 (۵) لیکدانهره (نژماو و به‌رزای دهریا، به‌خت له‌ری ئه‌ستیزه‌هوانی‌یه‌ره).
 (۶) گۆتره‌کارگی کردن! رهم لیدان! وادانان.
 (۷) نه‌خسته‌دانان! بیرلیک‌کردنهره.
 (۱) هارویشتن! هه‌لبژاردن! فریندان. (۲) (ب) زار هه‌لبژاردن! مۆزه هه‌لبژاردن.
 (ب) خالی مۆزه‌ی هه‌لبژاردن. (۳) به‌خت! به‌خت‌مه‌ری! به‌هات.
 (۴) سه‌میرکردن. (۵) هه‌لبژاردنکی قولایی ماسی.
 (۶) به‌زه‌ویدا دان (زۆرانبازی). (۷) لیکدانهره! ژماردن.
 (۸) نه‌روینه‌یه‌کی بیرپه‌ی یا توانای کاسیک.
 (۹) شتیکی هه‌لبژاردن (دانی سهر قولایی ماسی).
 (۱۰) شتیکی له‌هش فریندان (بیسایی، پشانهره). (۱۱) داریخته! تالاب.
 (۱۲) ئیسه‌کینه‌ی که‌چی گرتنه‌ره‌ی ئیسه‌قانی شکار.
 (۱۳) ده‌سته نه‌کته‌ری شانوگهری یا فیلم: (to choose a ~; a good ~).
 (۱۴) جزوه شیوه! چۆنیتی. (۱۵) خواروی! لاری! وهرگهران.
 (۱۶) بهره‌ل‌کردنی سه‌گو تانچی بۆ دۆزینه‌وه‌ی نیچیر.
cast about, (۱) به‌نوادا گهران. (۲) نه‌خسته‌دانان.
cast aside, خستنه‌لاه! فریندان! ده‌کریختن! ده‌ست هه‌لبژاردن.
cast away, (۱) خستنه‌لاه! فریندان! نه‌ویستن! ده‌کریختن.
 (۲) که‌شتی شکارو گیرخواردن.
cast down, (۱) شوپ‌کردنهره! خوارکردنهره! چاو داخستن.
 (۲) په‌ست کردن! غه‌مبارکردن.
cast in one's lot with, چاره‌نووسی خۆ به‌ستن به‌کسیکی ترهره.
cast off, (۱) ده‌کریختن! فریندان! نه‌ولاره! حاشالیکردن! ده‌ست لێ هه‌لبژاردن.
 (۲) بهره‌ل‌کردن! نازادکردن.
 (۳) هه‌لبژاردنی له‌گهری که‌شتی و پال پیوه‌مانی بۆ دهرمه‌ی به‌نده‌ر.
 (۴) چینی دوو پیزه‌ته‌قال.
cast one's ballot, ده‌نگدان (هه‌لبژاردن).
cast out, ده‌کریختن! په‌ره‌وازمکردن! ترهره‌کردن:
 (to cast a sinner out)
cast up, (۱) پشانهره. (۲) به‌رزکردنهره! هه‌لبژاردن.
 (۳) سه‌رمجه‌م کردن! کوکرتنهره.
castanets (kas'tə-nets', kas'tə-nets'), *n.pl.* په‌هنجه‌وانه!
 چه‌قه‌نه.
castaway (kast'ə-wā', kās'tə-wā'), *n.* (۱) ناواره! کاسیتکی
 ترهره‌گرو یا په‌ره‌وازه. (۲) کاسیتکی که‌شتی شکار! کاسیتکی باره‌گرتوور
adj. (۱) ناواره! ده‌گرو! ترهره! په‌ره‌وازه.
 (۲) که‌شتی شکار! باره‌گرتوور! چه‌قو! گیرخواردن.
caste (kast, käst), *n.* (۱) میکی که‌چینه‌کانی کۆمه‌ل له‌هیدستان.
 (که‌هه‌ج په‌یروندی‌یه‌کیان له‌گه‌ل یه‌کتره‌ی نه‌بوو).
 (۲) چین! ده‌سته‌ی خۆ جیاراگر.
 (۳) چینایه‌تی! پۆنسی چینایه‌تی! جیوازی چینایه‌تی.
 پله‌وی‌پایه‌ی کۆمه‌ل‌ایه‌تی شکان.
lose caste, فرهمانده‌ری قه‌لا.
castellan (kas'tə-lən), *n.* (۱) فریندهر! هارویژهر.
caster (kas'tēr, kās'tēr), *n.* (۲) خۆندان! ده‌فری بجووی ناله‌ت و سه‌رکه‌و پۆنی سه‌ر خوان.
 (۳) سینیای تیا‌دانانی نهم ده‌فره‌ی بجوویکه‌سه‌ر خوان.
 (۴) پیچکه‌ی کورسی و قه‌نه‌له.
castigate (kas'tə-gāt'), *v.t.* (۱) به‌توندووتیری سه‌رمزه‌نشت کردن یا
 په‌هخته‌لیکرتن. (۲) سزادان! چه‌رمسانده‌ره
-castigation (n.); castigator (n.).
casting (kas'tij, kās'tij), *n.* (۱) فریندان! هارویشتن! هه‌لبژاردن.
 (۲) نه‌کته‌ر هه‌لبژاردن (بۆ شانوگهری یا فیلم). (۳) داریخته! تالاب.
 (۴) شتی فریندان (پشانهره، په‌ری بانده، خۆلی مه‌لکه‌ترو له‌لایین
 چانه‌وه‌ره‌وه).
casting vote (or voice), ده‌نگی شت به‌لایه‌کا خه‌ری یا یه‌کلایی -

cataplexis (kat'ə-lep'sis), n. = catalepsy.
cataplexy (kat'ə-lep'si), n. (به تايهتني کاتي فن ليختان).

-cataleptic (adj.).
catalog (kat'l-og, kat'l-og), n. = catalogue.
catalogue (kat'l-og, kat'l-og), n. (هه ندي جار به ويتهوه)

که ته لؤگ: ايسته شتومک.
که ته لؤگ کردن: خسته که ته لؤگ وه؛ ايسته بؤ کردن.

v.t. & v.i.
-cataloguer (n.); cataloguist (n.).
catalysis (ka-tal'a-sis), n. (له پري به کار ميثاني مادهي هاندرهوه).

پاپه ائدن يا هانداني تنيگهال بونينيکي مادهي پاپه ريندر يا هاندر (کيمياگري).
پزويندر؛ هؤکار؛ مادهي يارندهه.

catalyst (kat'l-ist), n.
catalytic (kat'l-i'tik), adj.
n. = catalyst.
پزويندر؛ هاندر؛ پاپه ريندر.

پاپه ائدن يا هاندان (کيمياگري).
catalyze (kat'l-i-z), v.t.
جؤزيکه له به مسمي يا.

catamaran (ka-ta-ma-ran), n.
catamenia (ka-ta-me'ni-a), n.
بين نونگي.

catamite (ka-ta-mit), n.
catamount (ka-ta-mount), n.
حيزا گاندر.
پشيله کيوي؛ پنگ؛ ويز.

catamountain (ka-ta-moun'tin), n. = catamount.
cataplasia (ka-ta-pla'zhi-a, ka-ta-pla'zi-a), n.
بؤ مولوه.

کاپه انده و گؤزاني پيشال بؤ باري ناوله مسمي يا سهره تايي (زيقنده و مرزاني).
catapult (ka-ta-pult), n.
(1) منجه نيگ: چمکني کؤنه وه تۆپ.
(2) قؤچه قاني.

v.t.
تنيگرتن؛ فزندان؛ هويشتن؛ بوردو تۆپ تنيگرتن.
cataract (ka-ta-rakt), n.
(1) تافگ؛ تافگي گهروه؛ پزگؤ.

(2) لافاو؛ ليشاور.
(3) تانه (نه خؤشي چار).
catarrh (ka-tarr), n.
هه لامه تي نؤز چلماوي.

catastasis (ka-tas'ta-sis), n.
(1) گهروگرفت و پلهي پيش کارماتي.
شانؤگه ريبه.
(2) پلهي ههه به ريزي شانؤگه ريبه.

catastrophe (ka-tas'tro-fi), n.
کارمات؛ ليقه مان؛ کارمات.
کارماتينيکي نؤز ناخؤش.

catastrophic (ka-ta-stro'fik), adj.
کارماتي؛ نه هاتي؛
نؤز ناخؤش (ليقه مان): (a ~ event, illness, etc.).

catatonia (ka-ta-to'ni-a), n.
نه خؤشي ووش بوني سهره مسمي.
له شو تواناي جوله نه مان و کاس بون (پزيشکواني دهروني).

-catatonic (adj.).
catcall (kat'kol), n.
(1) فيکه کيشان (بؤ ناره زايي دهروين)؛ هوهه.
(2) قروه قروي.

v.t.
فيکه ئ کيشان؛ هوهه ئ کيشان.
v.i.
فيکه کيشان.

catch (kach), v.t.
(1) گرتن: (to ~ a criminal).
(2) گرتن به تله.
(3) کردن به دارهوه؛ خله تانندن.

(4) له پ هاتن به سهره؛ گرتن: (to ~ someone red-handed).
(5) ليدان؛ بهرکه ورتن: (The blow caught him in the abdomen.)

(6) پيدا گيشتن؛ گرتنهوه: (He caught the train.)
(7) گرتنهوه (به دست): (He caught a fast ball.)

(8) چاويکي گرتن: (~ his eye; ~ a glimpse of her).
(9) گرتن (نه خؤشي)؛ توش بون؛ پي گيشتن: (He caught cold.)

(10) نيگه گيشتن: (I didn't ~ what you said.)
(11) دلفراندن: (12) تۆپ گرتنهوه (باري بيبيؤل).

v.i.
(1) گهان؛ پيوه بون: (Her sleeve caught on a nail).
(2) ناگرگرتن: (3) تۆپ گرتنهوه (باري بيبيؤل).

(1) گرتن: (2) گرتنهوه.
(3) چوکلّه گري (زينجيري پاسکيل).
(ب) گيره.

کهرمه (که سمرؤکي کؤپ يا نهنجومه نيگه هيدات نهگه دهنگي ههروولا هواتا بون).

cast-iron (kast'f'ern, kast'f'ern), adj.
(1) له ناسني جؤشدراو.
درووستکراوه.
(2) سخت؛ قايم؛ جي؛ بههيز.

cast iron,
castle (kas'l, kas'l), n.
(1) قلّه.
(2) خانويه يکي گهروه وه قلّه.
(3) قلّاي شه ترهنج.

v.t.
(1) خسته قلّاه.
(2) جن گؤزيکن پيگردني قلّار شا له شه ترهنجدا.

castle in Spain,
castle in the air,
(1) خهوا؛ خهياي پلّوي؛ ناواتي ههريگي نه هاتنه دي.
(2) خهوا؛ خهياي پلّوي؛ ناواتي ههريگي نه هاتنه دي.

cast-off (kast'of, kast'of), adj.
(1) کسيگه يا شتيگي نه ريستراو يا دهست ئ ههنگياو.
(2) بهندهه به جينيشتن (که شتي).

castor (kas'ter, kas'ter), n.
(1) [Rare] گؤزهنگنه.
(2) پؤني گؤزهنگنه.

(3) کلّوي کولني پئوي يا گؤزهنگنه.
(4) پرومکي پؤن گهريچک.

castor bean,
(1) بهري نهه پروهکه.
(2) پؤن گهريچک.

castor oil,
castrate (kas'trai), v.t.
خهساندن.

-castration (n.).
casual (kazh'oo-al), adj.
(1) سهره يسي؛ پيگهوت: (a ~ visit).
(2) سهره مسمي؛ ناهه ميشه يسي.

(A ~ worker is one without, regular employment.)
(3) لاسهرلایي.

(4) خاکی (جلوبهريگ)؛ ساده: (~ dress).
n.
(1) کؤنکارينيکي سهره مسمي؛ کسيگي پؤياو.

(2) سهره يسيگه يا نه سهره يسيگه که چاره پري گواستنهوه به بؤ نؤردوگي هه ميشه يسي.

casualty (kazh'oo-al-ti, kazh'ool-ti), n.
(1) کارمات.
ليقه مان.
(2) کؤنلّو و بريدار (جهنگ، کارمات)؛ ليقه مان؛ قورباني:

(the ~ies of war; The enemy suffered heavy ~ies.)
casuist (kazh'oo-ist), n.
په ياره مري ناش و خرابي ره ورشت (له پوي.
گالته پيگردنهوه)؛ پالووييسگر.

-casuistic (adj.); casuistry (n.).
cat (kat), n.
(1) پشيله.
(2) گيانداري توخي پشيله (وهک؛ شير و پنگ).

(3) ئني دهه پيس و ناپه سهند.
(4) جؤزه ماسي يکي ناو پوياره.
(5) قامچي.
(6) [Military Slang]. تراکؤن.

(7) [Military Slang]. سهنگه ريگه که بگؤنيزيتمهه.
v.t.
(1) لهنگه ههنگرتن.
(2) به قامچي ليدان.

let the cat out of the bag,
cata- (kat'a),
پيشکزيه که به ماناي: (1) بهرهو فوتان؛ بهرهو نمان.
(ب) به تهاووي.
(ج) دؤ؛ (د) هه مو؛ به هه مويدا.
(ه) بهرهو دوا؛ به پيچمه انه.

catabolism (ka-tab'a-liz'm), n.
فوتان يا پزيني پيشال يا
خانه ي زندهو.

catachresis (ka-ta-krē'sis), n.
به کار ميثاني ورشه به ههله.
cataclysm (ka-ta-kliz'm), n.
(1) (ا) لافاو (ب) لافاي خويز.
(2) کارماتينيکي گهروه ويژانگه (لافاو، جهنگ، بروهه لرهه).

گؤپينيکي بنچينه يسي و توندوئير کارماتسي.
cataclysmal (ka-ta-kliz'm'l), adj. = cataclysmic.
cataclysmic (ka-ta-kliz'mik), adj.
کارماتي و بنچينه يسي.

(بهودار، گؤزين): (a ~ event).
catacomb (ka-ta-kōm), n.
گؤرستان زير زميني.

catalfalque (ka-ta-falk), n.
چوارچينه وي دارتم له مسهر دانان.
(هي مردو يکي به ناره بانگ بؤ بينيني له لايمن خله گهروه پيش ناشتني).

(۴) گجراو امرؤۛ، شت). (۵) سرجهمی شتی گجراو یا پلوکراو (وهک ماسی).
(۶) کسینک که دهینیت دست کویت (بو شوپینکردن یا هینان):
(*That bachelor is a good -*)

(۷) توپ فریدان و گرتنهوه.
(۸) دهنگ لهزین یا بوان (نمخوشی).
(۹) گرتنهوهی توپ به شینوهیمکی تایبتهی.
(۱۰) [Coiloq.] معرجی شاروه! قیل (*What's the ~ in his offer?*).
adj.

(۱) بهفریویه! هلمخه تینیر! به هلمه دا بر.
(۲) سرنج راکیش: (*a - phrase*).
(۳) پهلاماردان بو گرتن! هعولی گرتن دان.
(۴) به پهروشمه بوون بو! قوستنوه.
سمرزشت کران! سزای خؤ وهرگرتن.
(۱) تیگیشتن! سر فی دمرچون! فیروون:

(۲) بوون به بار: (*The idea is catching on.*)
پشودان! همناسیهک دان.
catch one's breath,
catch up,
(۱) قوستنوه! گرتنوه! پهلاماردان.
(۲) پن کیشتنوه! گرتنوه! فریاکرتن: (*I can't catch up with you because you're walking too fast.*)

(۳) هلمه فی گرتن (۴) هوهو فی کیشان.
(۵) گردان! قوفهکردن

catchall (kach'ôl'), **n.**
(۱) دهفر یا گنجهنی همه جزه شت.
(۲) ووتیهک یا پهیرهوییمکی هه مووشت گروه.

catcher (kach'er), **n.**
(۱) بگر: امرؤۛ، شت).
(۲) توپگروه (یاری پیسبول):
(۳) دره: به تمه نه.

catching (kach'ing), **adj.**
(۲) دلفریز! جوان! سرنج راکیش.
ههزانیه

catchpenny (kach'pen'i), **n.**
catch phrase,
ورتی سرنج راکیش! دروشم

catchpole, catchpoll (kach'pôl'), **n.**
catchup (kach'ap, kach'ap), **n.** - **ketchup.**
پولیس قهرزراگر

catchword (kach'wurd'), **n.**
(۱) روشی سرنج راکیش (وهک)
پهکم ورشه ووا ورشه لاپه ری فرهمنگیک که له لاسرووی لاپه رکروه
دهنووسری: (۲) دروشم! ووتیهکه که نهونده دهووترینهوه سرنج راه کیشیت
ودهینته دروشم (۳) دوا ووتیه کهکرتیک (که دوا به دواپوه نوبه نکتره
تر دیت).

catchy (kach'i), **adj.**
(۱) سرنج راکیش! جوان! دلفریز.
(۲) بهناسانی لهیریوو! زو باو سمند: (*a - tune*)
(۳) بهفریویه! هلمخه تینیر! به هلمه دا بر.
(۴) پچرچر! ناوه ناو.

cate (kât), **n.** [Archaic].
catechesis (kat'a-kê'sis), **n.**
خوردنی خوش
فیژکردنی ناین به پرسیارو وهلام

-catecheti; catechetical (adj.).
catechism (kat'a-kiz'm), **n.**
(۱) نامیلک فیژکردنی ناین له ریوی
پرسیارو وهلاموه: (۲) نامیلک فیژکردن به پرسیارو وهلام: پهمه وناوه.

(۳) لیبرسینوه: پرسیارلیکردن! لیستهی پرسیار.
(۴) به زار فیژکردنی ناین (وهک له حوچره دا).
-catechist (n.).

catechize, catechise (kat'a-kîz'), **v.t.**
(۱) فیژکردن له ریوی
پرسیارو وهلاموه (به تایبتهی سره تای ناین). (۲) به ووردی پرسیارلیکردن.

catechu (kat'a-chôo'), **n.** Also cashoo,
ماددهیمکی رقه له
همندی درخت دهرنیت بو درمان و بویه پیسته خؤشکردن بهکار دیت.

catechumen (kat'a-kü'män), **n.**
(۱) کسینکی تازه وهرگراو بو
خاچ پرستی که به زار سره تای نهم ناینه فیژکرا دیت.
(۲) کسینک که بنجینهی باسینک به زار فیژکرا دیت.

categorical (kat'ə-gôr'i-k'l, kat'ə-gôr'i-k'l), **adj.**
تهووا (۱)
بهنبر! پن نملو تهووا: (*a ~ denial, statement, etc.*).
(۲) پایتهی.

category (kat'ə-gôr'i, kat'ə-gô'ri), **n.**
(۱) پایته پؤل! شهل!
پهش: (۲) بهشینی وائین (ژیرویژ)

catena (kə-tē'nə), **n.**
زنجیره.

catenate (kat'n-āt'), **v.t.**
کردن به زنجیره.
-catenation (n.).

cater (kā'lēr), **v.t.**
(۱) خوارده منی ناماده کردن بو شاهمنگیک به پاره.
(۲) (*~ to* ; *~ for*), هینانهدی هه موو ههزو خواستینکی کسینک یا کوملنیک.
-caterer (n.).

caterpillar (kat'er-pil'ēr), **n.**
(۱) کرمی ناروشم! تهتلمیران!
کرموکدی پهپوهه. (۲) **caterpillar tractor.**

caterpillar tractor,
تراکتور.
caterwaul (kat'er-wôl'), **v.i.**
میواندن (نیزه پشیلهی به مالوش).
n.

catfall (kat'fôl'), **n.**
زنجیر یا گوریسی لهنگر بهرن کردهوه.

catfish (kat'fish'), **n.**
جزوه ماسیمکی نار پوربار.

catgut (kat'gut'), **n.**
ژئ (که له ریخولهی مبرو نسیب دروست دکرتت).
بو نامیری موزیکا و نشتره گری و پاکیتی تمس).

catharsis (kə-thâr'sis), **n.**
(۱) پاکردنهوهی ریخوله و ناوسک.
(۲) زانواردهوهی میشلک هستو دروون (به بینینی شانوگره و قیلم).
(همه به پیری بیروای فهلسوفی یونانی " کرسقو " .

(۳) زانواردهوهی میشلک هستو دروون (به دهر پریشی هستو نهست)
cathartic (kə-thâr'tik), **adj.**
پاکرموه (میشلک هست).
(*a ~ experience*)

n.
دهرمانی پهوای.

cathed (kat'hed'), **n.**
دار یا شیشه ناسنی لهنگر لهسر هلهکردن
(به پهردهمی کشتی پهوه).

cathedral (kə-thē'drə, kath'i-drə), **n.**
(۱) تهختی قهشه (به)
کلنیهیمکی گهرده دا. (۲) پلهی بهرن.

cathedral (kə-thē'drəl), **n.**
(۱) کلنیهی سرهیمکی ناوچهیمک.
(۲) کلنیهی گهره و جوان

adj.
(۱) وهک تهختی قهشه. (۲) فرمانی! پروپیکراو.
(۳) تایبتهی به کلنیهی سرهیمکی.

catheter (kath'ə-tēr), **n.**
بژییمکی باریکه بو دهرنخان و
چؤاندنهوهی شله له لیش (به تایبتهی مین).

catheterize (kath'ə-tēr-îz'), **v.t.**
بژیی باریکه خسته له شمه بو.
دهرنخان و چؤاندنهوهی شله (به تایبتهی مین).

cathexis (kə-thek'sis), **n.**
برهوش خسته سار کسینک یا شتیک.

cathode (kath'ôd), **n.**
(۱) کاسؤد. (۲) جهمسری ساب (پاتری).
cathode rays,
تیشکی کاسؤد.

catholic (kath'ə-lik, kath'lik), **adj.**
(۱) گشتی! جیهانی!
همهچمشنی. (۲) بیروا فراوان! کراوه: (*a ~ taste for literature*)
(۳) کاسؤلیکی! ناینی کاسؤلیکی! کلنیهی کاسؤلیکی! کلنیهی خاچ پرستی.

(۴) [C-], تایبتهی به کاسؤلیکی پؤما.
(۱) کندانسی کلنیهی خاچ پرستی.
(۲) [C-], کندانسی کلنیهی کاسؤلیکی پؤما.

-catholically (adv.).
(۱) ناینی کاسؤلیکی.
(۲) [C-], همهچمشنی! کراوه! فراوان (بیروا، ههلویت، هست)

catholicity (kath'ə-lis'ə-ti), **n.**
(۱) گشتیتی! همهچمشنی.
(۲) کراوهیمی! بیروا کراوهیمی: (*a ~ of taste*).

(۱) میشلک فراوانکردن! **catholicize** (kə-thol'ə-sîz'), **v.t. & v.i.**
بیروا فراوانکردن. (۲) وهرگراو بو ناینی کاسؤلیکی.

catholicon

catholicon (kə-thol'ə-kən), *n.* (۱) دهرمانی هممو نه خوشی پهک؛ (۲) دهرمانی هممو نه خوشی پهک چاکرموه؛ (۳) همموشت گروهه.
catlike (kat'lik'), *adj.* دهک پشيله؛ بن خشبه؛ بن دهنگ.
cat nap,
catnip (kat'nip), *n.* کمرويشکه خمر؛ سرخمر.
cat's cradle, یاری په کی سدا انیمه بریدی په له ده زور پنجان به دوری په منجه کی سنیکه و نه خسه ل دروستکردنی
cat's-eye (kats'ī), *n.* (۱) چاری پشيله به ردی کی بریقه داری به منرخه. (۲) نیشانه به کی بریقه داری (وهک هی سر یا سکیل و رنگوبان... هتد).
cat's-paw (kats'pō'), *n.* (۱) چرنوکی پشيله؛ ده سکه لا؛ که سنیکی (۲) ساریکه به کارمیناری بژ نامانجی پیس. (۳) سړوی سهاران.
(۴) قوله گری

catsup (kat'sap, ketch'ap), *n.* = ketchup.
cattail (kat'tail'), *n.* پوهه کی که نارناوه له قهره دمچیت.
cattish (kat'ish), *adj.* (۱) پشیلانه؛ وهک پشيله. (۲) قیناری؛ بقی نه بهر.
cattle (kat'l), *n.* (۱) په مشهوره لاخ؛ گاؤگوتان؛ ناژول. (۲) چه ماور (له پوری سووکی په وه)؛ پوره پیاوان.
cattleman (kat'l-mən), *n.* گاران؛ خازم؛ په مشهوره لاخ؛ گاؤگوتاندار.
cattle-rancher (kat'l-ran'chēr), *n.* = cattleman.
cattle-rustler (kat'l-rus'tlēr), *n.* دزی په مشهوره لاخ.
catty (kat'i), *adj.* (۱) دهک پشيله؛ بن خشبه؛ به دزی په وه. (۲) قیناری؛ به کینه (a ~ remark)

catwalk (kat'wōk'), *n.* پیړه پوری ته سکه (قهرانی پرد یا که شتی)
Caucasian (kō-kā'zhən, kō-kash'ən), *adj.* (۱) قوقاری (۲) قوقاری؛ (۳) تایه تی به په رگزی سپی؛ په رگزی سپی.
n. (۱) قوقاری؛ که سنیکی قوقاری (۲) موؤقی سپی؛ په رگزی سپی؛ سپی (په رگمن) (۳) زمانه کاسی ناوچهی قوقاز

caucus (kō'kas), *n.* کؤپ (به تایه تی هی ده سته په رلمانو حیزب)؛ کؤپگرتز.
caudad (kō'dad), *adv.* په رهر کلک؛ توینکاری؛ گیانه و مرناسی؛ په رهر قنگ؛ پاشنی
caudal (kō'dal), *adj.* (۱) له نزدیک قنگ یا کلکمه؛ پاشنل (۲) تایه تی به کلک کلکدار

caudate (kō'dāt), *adj.* کلکدار
caudex (kō'deks), *n.* (۱) قمدی دارخوما (۲) بزی پوهه کی چه نه سانه
caudle (kō'dl), *n.* گؤشتو یا شوربه به به هارات و شه راهه و به نه خوش

caught (kōt), *past tense and past participle of catch.*
caul (kōl), *n.* (۱) په رده کی ناو له سه. (ب) به شنیکی نه په رده په که هه ندیک جار سړی ناو له سه داده پو شنیق (گوايه نیشانه کی باشی په). (۲) په رده کی نیوان گده و پیخوله گه ره.

cauldron (kōl'drən), *n.* = cauldron.
cauliflower (kō'lə-flou'ēr), *n.* قهر نایبیت
caulis (kō'lis), *n.* قهر؛ لاسک
caulk, calk (kōk), *v.t.* (۱) ناو برکردن یا تکه برکردن به هیلم (۲) دیزگرتز یا پرکردنه به هیلم (دهرگا، په نجه ره).
caulker, calker (kōk'ēr), *n.* (۱) تکه بر (مؤقه)؛ دیز پرکه ره وه. (۲) نامیزی هیلم لیدان؛ هیلم لیدر.

causal (kōz'l), *adj.* هؤیی
n. روشهی هؤ دهر بر (وهک چونکه، له به رنه وه... هتد).
causality (kō-zal'ə-ti), *n.* (۱) هؤیی؛ په پوهه کی نیوان هؤو نه منجم. (۲) هؤ؛ هؤکار

caveat

causation (kō-zā'shən), *n.* (۱) هؤ؛ هؤکار. (۲) هؤکاری.
(۳) په پوهه کی نیوان هؤو نه منجم.
causative (kōz'ə-tiv), *adj.* (۱) په کار؛ هؤیی.
(۲) په پوهه کی نیوان هؤو نه منجم دهر بر (پیزمان)؛ هؤ دهر بر.
cause (kōz), *n.* (۱) هؤ؛ په لنگه. (۲) مسهله. (He is fighting for a good ~). (۳) داوا (دادگا)

v.t. برون به هؤ: (What ~d his death?)
make common cause with, لایه گرتز؛ پشت گرتز.
causeless (kōz'lis), *n.* به مین هؤ؛ به مین په لنگه.
causerie (kō'zə-rē'), *n.* (۱) گلگون؛ ووتوؤن؛ ده سته تی. (۲) ووتاری کی کورت.
causeway (kōz'wā'), *n.* (۱) پنگوبانی کی به رزه به ناو ژنگاو یا به سر ناوده؛ پرد. (۲) پنگه کی قهرتاو کراو.
v.t. پنگه کی به رزه دهروستکردن (به ناو ژنگاو یا به سر ناوده)؛ پرد بژ کردن.

causey (kō'zi), *n.* = causeway.
caustic (kōs'tik), *adj.* (۱) تیز (دهرمان، ماده کی کیمیایی). (۲) بچ (ووته)؛ بریضا کره؛ کوشنده به ته سره وه (a ~ remark)
-caustically (*adv.*). سووتاندن (مؤخه)؛ داخ کردن بچ لیکدان (پزیشک هوانی).

-cauterization (*n.*). مؤخه سووتاندن (دهرمان، دهرزی).
cautery (kō'tēr-i), *n.* مؤخه سووتاندن؛ داخ کردن (پزیشک هوانی).
caution (kō'shən), *n.* (۱) ووریا؛ ناگاداری؛ (۲) نیشانه یا ووته ووریا که ره وه.
(When you cross a busy street, you should use -.)
v.t. ووریا کردنه؛ ناگادار کردنه؛ نامؤزگاری کردن؛

(I ~ed him against being late.)
cautionary (kō'shən-er'i), *adj.* ووریا که ره وه: (- advice)
cautious (kō'shas), *adj.* ووریا؛ ووریدین؛ به ناگا: (a ~ investor, driver, etc.)
cavalcade (kav'l-kād', kav'l-kād'), *n.* ده سته کی هسپ سواری؛ گالیسکه له خؤنوندن یا پئوؤ پو شنیقند.

cavalero (kav'ə-lā'rō), *n.* = cavalier.
cavalier (kav'ə-lēr'), *n.* (۱) سواری کی چه مکار؛ نه سپ سواری؛ سواری چه. (۲) جولمیر. (C) لایه گرتز کی پاشی نینگرتزه "چارلس" ی په که له شه پی براکؤنید (۱۶۶۹-۱۶۸۹ زایی)؛ پاشا خواز.
(۱) بیباک؛ بن دهر به سته؛ لاسه رایی؛ گوتندهر: (a ~ attitude).
(۲) لووت به رزه؛ به پیژ؛ له خؤ بیایی.

-cavalierly (*adv. & adj.*).
cavalla (kə-val'ə), *n.* چوره ماسی په کی نه مری کی به.
cavally (kə-val'i), *n.* = cavalla.
cavalry (kav'l-ri), *n.* هتیزی سواری سویا.
cavalryman (kav'l-ri-mən), *n.* سمریازی سواری؛ سواری.
cave (kāv), *n.* نه شکمه رت.
v.t. ناو هملکؤلین؛ بؤش کردن؛ ناو هملکندن و دهرمینان.
v.i. [Colloq.], همرس هینان؛ پووخان؛ ته پین.
cave in, (۱) همرس بران؛ پووخان؛ ته پین: (The house caved in.)

(۲) همرس پین بران؛ ته پانندن؛ پووخاندن.
(۳) [Colloq.], خؤ بؤ پاننگیران؛ خؤ به ده سته رده دان؛ پووخان (مؤقه): (He caved in under pressure.)
caveat (kāv-i-at'), *n.* (۱) په لنگه کی که که سنیکه بؤ دادگا په که که بویار له سر دواویک نه رت هتا شایه تی به نه و مرده گرتز.

(۲) ووریاکردنەوه! راگمیاندن! نامۆڭگاری.
caveat emptor (kā'vi-at' emp'tōr), *n.* کۆپیار ووریا بە (واتە ئەگەر، ئەو شتە دەبکێرت خراب دەرچوو لۆمە کەس ئەکەیت خۆت ئەیت).
cave-in (kā'v'in), *n.* (۱) هەرس هینان! تەپین! پووخان. (۲) شوێنێکی هەرس برەو، تەپین، یا پووخان.
cave man, cavendish (kav'ən-dish), *n.* گەلا توتوش پەستینراوو وەک خەپلە لێکراو! بەستەگە توتوت.
cavern (kav'ĕm), *n.* (۱) ئەشکەوتی گەرە! ئەشکەوت. (۲) بۆشاییەکی تاریک. (۳) خستە ئەشکەوتەوه.
cavernous (kav'ĕr-nəs), *adj.* (۱) ئەشکەوتاری! پڕ لە ئەشکەوت. (۲) وەک ئەشکەوت (لە تاریکی و قوونی و گەرمیی و نادایردا). (۳) کۆن کۆن! کۆنیلەدار! پڕ کۆن و کەلەبەر. (۴) قورل (چار)؛ بە قورلدا چوو. (eyes) کافیار: خۆراکێکە لە (kav'i-är', kä'vi-är'), *n.* هینکە ماسی دروست دەکێرت.
caviar, caviare (kav'i-är', kä'vi-är'), *n.* شتیگە بەرزتر و بە پەختەرە لەوەی کە بۆرەپاوان ترخی بزاشن.
caviar to the general, شایخ بۆش (گیانەرمانی).
cavicorn (kav'i-kōrn), *adj.* پەختەیی هیچ و پووچ. (at; ~ about), *v.t. & v.i.* گرتن! بەریەرچ دانەوهی نابەجن.
cavil (kav'il), *v.t. & v.i.* پەختەیی هیچ و پووچ! بەریەرچ دانەوهی نابەجن.
caviler; caviller (*n.*)
cavity (kav'ə-ti), *n.* (۱) کون! بۆشایی! چالایی. (۲) بۆشایی لەش: (the abdominal ~; the body ~ies). (۳) کلوری (دەان) کلور.
cavort (kə-vōrt'), *v.t.* (جیوتەلێدان بە هەواداو یاری کردن: (The horse ~ed.)
caw (kō), *n.* (۲) پابواردن! کەیف کردن. (۳) قارەقار (قەلەرەشکە! قارە. قارەقارکردن
cay (kā, kē), *n.* دوورگەیکە بچووکی خۆسی لەین یا شیلانییە! تیغەیکە لەین یا شیلانی تزیگ کە تاردەریایە.
cayenne pepper, چۆرە ئالە تیکێ سۆوری زۆر تۆونە (هەرەما پێی دەوێرتی "red pepper", "cayenne")
cayman (kā'mən), *n.* Also caiman, تیمساحی ئەمریکی
cease (sēs), *v.t.* (to ~ fire) وەستاندن! برینەوه! دوایی پێ هینان
ceaseless (sēs'lis), *adj.* وەستان! برانەوه! دوایی هاتن: (All action ~d suddenly.)
cecum (sē'kəm), *n.* = caecum. وەستان: (without ~)
ceasefire (sēs'fir'), *n.* شەر وەستان! شەر راگرتنی سەرەوهی
ceaseless (sēs'lis), *adj.* پێ وەستان! پێ ووجان! بەردەوام
cedar (sē'dēr), *n.* درەختی "نەر" (وەک هێ لوبنان): نەرەختیکی هەمیشە سەوزە لە توحی سەنەبەر.
cedarbird (sē'dēr-bürd), *n.* بالندەیکە بچووکی پۆنەداری ئەمریکییە ئەوەندە چۆلەکە بەک دەیت.
cedar waxing, = cedarbird.
cede (sēd), *v.t.* (۱) دەست لێ هەلگرتن (خاوەنیتی). (۲) دان پێدانان! پێ لێنان
ceil (sēl), *v.t.* (۱) سەرگرتن (خانور، ژور). (۲) داپۆشین یا سواغدانن بقمیج و دیوار.
ceiling (sēl'ing), *n.* (۱) بقمیج! بنەمان (۲) ئەریمەر! پەری ئەریمەر: (a ~ on prices, interest rates, etc.)

(۲) ئەوهی بەری فۆکە
hit the ceiling, [Slang], لەپەر تووڕەبوون! شینگەر بوون.
celebrant (sel'ə-brant), *n.* (۱) بەشداری ئەمەنگێکی ئایینی. (۲) بەشداری ئەمەنگ. (۳) قەشی ئەمەنگێری ئایینی لە کلێسەدا.
celebrate (sel'ə-brāt'), *v.t.* (۱) ئەمەنگ و زەماوەند گێران (۲) یادکردنەوه بە ئەمەنگ و زەماوەند. (۳) ستایش کردن! بانگ بۆدان! پزێلێنان. (۴) پلۆکردنەوه.
celebrated (sel'ə-brāt'id), *adj.* (۱) یادکردنەوه بە ئەمەنگ. (۲) ئەمەنگی ئایینی گێران. (۳) [Colloq.] خۆش رابواردن! ئەمەنگ و زەماوەند گێران
celebration (sel'ə-brā'shən), *n.* بەناویانگ! ناسراو! ناودار: (a ~ writer, case, etc.) ئەمەنگ! ئەمەنگ و زەماوەند! یادکردنەوه.
celebrator (*n.*)
celebrity (sə-leb'rə-ti), *n.* (۱) بەناویانگ! بەناویانگی! ناوداری. (۲) کەسیکی بەناویانگ یا زۆر ناسراو.
celerity (sə-ler'ə-ti), *n.* خێرایی! تیزهویی.
celery (sel'ĕr-i), *n.* کەرەوز! سەوزمەیکە لە توحی کەرەوز لاسکەکی. ئەستورەوه وەخورت.
celesta (sə-les'tə), *n.* تاشی ئۆرگانی موسیقایە.
celestial (sə-les'chal), *adj.* (۱) ئاسمانی. (۲) خودایی! پێوژ. (۳) [C-] چینی! ئایینی بە وولاتی چین. (۴) بوونەرێکی ئاسمانی. (۲) [C-] کەسیکی چینی.
celestial navigation, کەشتیوانی و فۆکەوانی کردن بەهۆی پۆژو مانگی ئەستورەکانەوه.
celibacy (sel'ə-bə-si), *n.* (۱) پێ ژنەوهی! رەبەنی. (۲) پێ ژنەوهی لەبەر هۆی ئایینی (وەک قەشی کاسۆلیکی).
celibate (sel'ə-bit, sel'ə-bāt'), *n.* (۱) کەسیکی پێ ژنەوهی! کەسیکی رەبەن. (۲) کەسیکی رەبەن لەبەر هۆی ئایینی.
adj. (۱) پێ ژنەوهی! رەبەن! سەلت. (۲) رەبەن بەهۆی ئایتەوه.
cell (sel), *n.* (۱) خانە (زیندەمەزانی). (۲) شانە هەنگوین! خانە. (۳) گۆشتی قەلەندەر. (۴) زیندان! ژور و چۆکە زیندان. (۵) بنکە! رێکخراوی بچووکی جێزێک. (۶) خانە باتری.
cella (sel'ə), *n.* ئاوچەرگە، پەرستگایەکی کۆن یونانی و رۆمانی.
cellar (sel'ĕr), *n.* (۱) سەرداب! ژۆرەمێن! ژۆرخان. (۲) ژۆرەمێن! شەراب! عەسبیری ژۆرخانی شەراب. (۳) ئازووقە شەراب: (He keeps a good ~).
v.t. لە سەرداب یا ژۆرەمێندا هەلگرتن.
cellarage (sel'ĕr-ij), *n.* (۱) سەرداب! ژۆرەمێن! ژۆرخان. (۲) کۆن شت عەمبارکردن لە سەردابدا.
cellarer (sel'ĕr-ĕr), *n.* کلێل بەدەستی ئازووقە پەرستگا.
cellaret (sel'ĕr-et'), *n.* نۆڤی شووشە شەراب.
cellist (chel'ist), *n.* چیلۆژەن: کەسیکە ئامێریکی موسیقایە کە پێی ئەمەنگ "چیلۆ" لێدەدات.
cello (chel'ō), *n.* چیلۆ! کەلەکان: ئامێریکی موسیقایەییە لە "کەمان" دەچیت، بەلام زۆر گەورەترە.
cellophane (sel'ə-fān'), *n.* سێلۆفەین: پەرەیکە ئەمەنگی پۆشە خوار دەمەنی پێ دەپێرێتەوه.
cellular (sel'yoo-lĕr), *adj.* (۱) خانەیی! شانەیی. (۲) لە خانە پێکەتتووه
cellular phone, Also cell phone, تەلەفۆنی دەستی
cellulate (sel'yoo-lāt'), *adj.* = cellular.
v.t. خانە خانە کردن.
cellule (sel'ül), *n.* خانەیکە زۆر بچوک.
cellulitis (sel'yoo-lī'tis), *n.* هەموکردنی ریشالی خانەیی گیاندار.

celluloid

celluloid (sel'yoo-loid', sel'ə-loid'), n. سيلولويد ماده اکه فيلمى سينما و شانو شتى ترى وهماى ئى دروست دهكرت.

cellulose (sel'yoo-lōs), n. سيلولوز ماددهيكه نيوارى خانى پوره و بهشى دارينى درمختى ئى بينكديت.

cellulous (sel'yoo-ləs), adj. (۱) زور خانىسى (۲) له خانه بينكها تورو

cell wall, celt (sel), n. ديوارى خانه ناميرنى زور كوزى بمردين يا كانزاييه وهك نسهكهنه تور وابه

Celt (sel, kelt), n. Also Kelt. (۱) سيلتى كسيكه له پهگهزى سيلتى كه له كۆنوره له نيرلهنده و نوسكوتلهنده ويلز داده نيشن.

(۲) كسيكه له پهگهزى هيندو-ئوروپى كۆن كه نيشته چينى ئوروپا ناوهراست و بزؤارا بوون.

Celtic (sel'tik, kel'tik), adj. Also Keltic. سيلتى؛ تايهتى به (۱) پهگهزى "سيلت" و زمانو تايه خؤو كلتوره كه يان زمانىكى هيندو-ئوروپى به له ويلزو نوسكوتلهنده و نيرلهنده بمرطاشيا كه

n. ناوچهيكى بزؤاراي فرهنسايه قسمى پين دهكرت.

cement (sə-ment'), n. (۱) چيمنتو (۲) شتى پيوه لگينر (وهك سرش)

(۳) ماددهيكى چيمنتو يه كلورى دهانى پين پر دهكرت هوه. (۴) پهيوه ندى.

(۵) ديواره پهقهكى ديوى دهره وهى پهگى ددان. v.l. (۱) چيمنتو كردن؛ به چيمنتو قايم كردن يا بينكوره نووساندىن.

(۲) بههيز كردن؛ پتمو كردن: (to ~ a relationship). v.l. (۱) بينكوره نووسان (وهك به چيمنتو)؛ بينكوره لكان؛ قايم بوون؛ بههيز بوون.

cementation (sɛmən-tā'shan, sem'on-tā'shan), n. (۱) چيمنتو كردن؛ چيمنتو كاري؛ به چيمنتو بينكوره نووساندىن.

(۲) نيودهانى تۆزى خؤلوزى بمردين يا لم له كانزايه كه موه تووانده مويان و تيكه لكارديان له گهڻ چيمنتو يا بؤ دروست كردنى شتى وهك هه خؤلوزى.

cementum (sə-men'təm), n. ديواره پهقهكى ديوى دهره وهى پهگى ددان

cemetery (sem'ə-ter'i), n. گؤستان؛ قهرسان -cene (sɛn), باشگرينكه به ماناى: تازه؛ نوى

cenobite (sen'ə-bīt', sɛnə-bīt'), n. نيشتهنى بهرستگا؛ فهفن -cenobitic (adj.); cenobitism (n.).

cenotaph (sen'ə-taf'), n. گؤزى به تال گؤزىك يا گورمه زيكه كه له پورى ريزه وه بؤ مرويوك دهكرت كه ترمه كى له شويفنى تر نيزايبيت.

cense (sens), v.l. (۱) بؤنى شويفنىك يا كسيك خؤش كردن به بخور سووتاندىن (بؤ خودايهك). سووتاندىن (۲) بخور سووتاندىن (بؤ خودايهك).

censer (sen'sēr), n. شوشه ي بخور تيدا سووتاندىن.

ensor (sen'sēr), n. (۱) سرزمينرو چاوديرى رهوشت (له پۇماى كۆن). (۲) چاوديرى رهوشتى جه ماور.

(۳) چاوديرى چاپه منى و فيلم و بهرنامه ي راديو و تله فزيون (بؤ قهده فم كردنى ناپهسهنده كانيان). (۴) په خنه گر.

v.l. چاوديرى كردنى چاپه منى و فيلم و بهرنامه ي راديو و تله فزيون له لايين ميرى به موه قهده فم كردنى ناپهسهنده كانيان.

-censorial (adj.). په خنه گر؛ هميشه كه موكوورى دؤزه ره وه

ensorship (sen'sēr-ship'), n. چاوديرى كردن و پشكيني چاپه منى و پؤسته و فيلم له لايين ميرى به موه قهده فم كردنى ئه وانى دؤبه ميرى يا رهوشتر

ensurable (sen'shēr-ə-b'l), adj. سهرزه نشت ده مينت؛ لؤمه هه لده گرنت

censure (sen'shēr), n. سهرزه نشت؛ لؤمه

centralization

۱.۱. سهرزه نشت كردن؛ لؤمه كردن سهرزمينرو دانيشتوران

census (sen'səs), n. (۱) سهد (تهنها له ورتهى له سهددا "per cent") (۲) سهدت؛ سهديكى دؤلارنك.

centaur (sen'tôr), n. گياندارىكى نهلسانه يه سهر و سنگر پهل مرقى هيه و له شو لاقى نسهپ (نهلسانه ي يونانى).

centenarian (sen'tə-nār'i-ən), adj. سهد سانى؛ سهد ساله كسيكى سهد ساله.

centenary (sen'tə-ner'i, sen-ten'ə-ri), n. سهد سال؛ سهد ساله يى؛ يادى سهد ساله.

adj. (۱) سهد يى؛ سهد سانى. (۲) تايهتى به يادى سهد ساله. (۳) سهد سانى؛ هي سهد سال. (۴) ههر سهد سال جارنك پروده دات. (۵) سهد سان؛ تهمنى سهد ساله.

(۶) سهد سال خايين. (۷) تايهتى به يادى سهد ساله: (The ~ celebration).

(۸) يادى سهد ساله. (۹) ناهنگى يادى سهد ساله. n. -centennially (adv.).

center (sen'tēr), n. Also centre. (۱) چوق؛ چقى بازنه. (۲) تعموره. (۳) ملبه ندى؛ بارگا؛ بنكه. (۴) ناوچه ق؛ ناوچه ركه.

(۵) ناوه ندى؛ ناوهراست. (۶) بازنه ي دورى نيشان (تيربارى). (۷) ناوچه ركه: (Hollywood is the movie ~).

(۸) ياريكهرى ناوهراست (باسكه، فوتبولنى نهمريكى). (۹) [C-]، حيزب يا بينكفراونكى نيوانه وه.

v.l. له ناوهراستدا بوون. (۱) خسته ناوهراست هوه؛ له ناوهراستدا ددان.

(۲) كۆكردن هوه له ناوهراستدا؛ كۆكردن هوه. چقى قورسايى

center of gravity, centerpiece (sen'tēr-pēs'), n. (۱) گولدانك يا شتىكى جوان كه خوانى سهرمىزى پين دهراينزيره وه. (۲) بهشى ههره گرنگ يا سهره كى.

centi- (sen'ti), پئشگرينكه به ماناى: (۱) سهد. (۲) سهديك. centigrade (sen'tə-grād), adj. سهدتيگره ي: (۱) سهدى؛ سهد پهلى. (ب) تايهتى به گهرمى پئوى سهدى.

centigrade thermometer, centigram, centigramme (sen'tə-gram'), n. گهرمى پئوى سهدى. سهدتيگرام؛ سهديكى گراميك.

centimeter, centimetre (sen'tə-mē'tēr), n. سهدتيجه تر؛ سهديكى مەترىك.

centipede (sen'tə-pēd'), n. هزارپى.

centner (sen'tnēr), n. (۱) سهدنگى ئهروپاييه برتى به له پهنجا. كيلو. (۲) سهدنگى سهد كيلو يه يه.

cento (sen'tō), n. بهرهمينكى وزه يه يه كه له چند سهرچاوه يه كه وه. وه رگرايبت. (۲) چيشتى مبه وه؛ شتى هه مبه جؤزى نهلگونجاو.

(۳) [Obs.], بينه كاري. (۱) ناوچه ركه يى؛ ناوه ندى؛ ناوهراستى. (۲) سهره كى؛ بنجه يى؛ زور گرنگ.

central (sen'trəl), adj. -centrally (adv.). كؤيو ئه وهى دهسه لاقى ميرى له پايته خندا.

centralism (sen'trəl-iz'm), n. كؤيو ئه وهى دهسه لاقى ميرى له پايته خندا.

-centralist (n.). (۱) ناوهراستى؛ ناوه ندىتى. (۲) ئؤوانه و خوانى؛ له ناوهراستدا مانه وه.

centralization (sen'trəl-ə-zā'shan), n. (۱) كۆكردن هوه له ناوهراستدا؛ بهر وه ناوهراست برن. (۲) كۆكردن هوه ي هه موه دهسه لاقى ميرى له يهك شون، ليزنه، يا فهرمانه رايد؛ جلمو گيرى پهك شويفنى يا يهك كسى؛ ناوه ندىتى.

centralize (sen'tra-līz), *v.t.* (۱) کوکړدنه په ناوهراسندا؛ (۲) کومل یز په ستن. (۳) خستنه ژور یک دمه لاتهوه؛ هینانه ژور یک جنمگرې؛ پیکسټن سمرموکاری کون له یک سمرچاوموه
v.t. له ناوهراسندا کوږونه؛ له ناوهراسندا کومل په ستن
centre (sen'tēr), *n., v.t. & v.i.* = center.
centric (sen'trik), *adj.* Also *central*. (۱) ناوهراسنې.
 (۲) ناوچه قدر (۳) تایبته به هسته دهماری سمرچاوه
-centrically (adv.); centrality (n.).
centrifugal (sen-trif'yoog'l), *adj.* (۱) بهر دهموه بزواو.
 (۲) هیزی یو دهموه بزواو به کارهینت.
 (۳) له ناوهراسنوه یو دهموه بزواو په کارهینت (ګول).
 (۴) دهماری خوښم.
n. مهکینه پال پیوه بهر یو دهموه.
centrifugal force, له هیزیکه که شتی خولاوه پال پیوه ده نیت نور له تورهمه کی خوی.
centrifuge (sen'trā-fūj), *n.* نامیزی شت له یکه جیاکهموه (وه) جیاکړدنه یی شیر له کهمو چهوری.
v.t. شت له یکه جیاکړدنه به نامیزیکی وهما.
-centrifugation (n.).
centripetal (sen-trip'e-tl), *adj.* (۱) بهر د ناوهراسن بزواو.
 (۲) بهر د ناوهره گهموه یون یا گهمانهوه (ګول)
centripetal force, هیزیکه که شتی خولاوه پال پیوه ده نیت بهر د تورهمه کی.
centrist (sen'trist), *n.* نه دنامی جیزیکی ښوونهم.
centro- (sen'trō, sen'trō), پیشگریکه بهمانای: ناوهراسن.
centroid (sen'troid), *n.* ناوهراسن؛ ناوهراسنی توپهال.
centrum (sen'trəm), *n.* (۱) چوک: ناوهره. (۲) قدری بریره.
centuple (sen'too-p'l, sen-tōō'p'l, sen-tū'p'l), *adj.* سه د نهونده
v.t. سه د نهونده زیادکردن؛ کړدن به سه د نهونده
centuplicate (sen-tōō'plā-kāt, sen-tū'plā-kāt), *v.t.* سه د نهونده زیادکردن؛ سه د نهونده کړدن
adj. & n. سه د نهونده.
centurial (sen-tyoor'i-əl, sen-toor'i-əl), *adj.* سه دهویی؛ سه د سالی.
centurion (sen-tyoor'i-ən, sen-toor'i-ən), *n.* فرمانده یی سه د سراز: سویای یوهانی.
century (sen'chā-ri), *n.* سه ده؛ سه د سال
cephalad (sef'ə-lad'), *adv.* بهر د سمر یا پیشهموه له ش (تونکاری).
cephalic (sə-fal'ik, se-fal'ik), *adj.* زینده هیزانی؛ سه روو پیشهموه له ش.
 (۱) تایبته به سمر یا میښک؛ (۲) له ناو سمر دایه؛ به سمرهمه؛ له نریک سمرهمه.
cephalo-, cephal- (sef'ə-lō, sef'ə-lə), پیشگریکه بهمانای: سه را کله؛ میښک.
cephalometer (sef'ə-lom'ə-tēr), *n.* سمریو؛ کله پیو.
cephalothorax (sef'ə-lə-thōr'aks, sef'ə-lə-thō'raks), *n.* سمر و سنگ یک: پیکهموه ساسی سه و سنگ له هه شیک گیانداردا (وه)؛ جالچالوکه، دوریشک، گیاندارای قارو غدارای وه کړال.
cephalous (sef'ə-lōs), *adj.* سه را کله هیه.
ceraceous (si-rā'shēs), *adj.* میوی: وه میو.
ceramic (sə-ram'ik), *adj.* سیرامیکی: تایبته به گوزه و دیزه کاری.
ceramics (sə-ram'iks), *n.pl.* (۱) کلینه کاری؛ گوزه و دیزه کاری.
 (۲) گوزه و دیزه؛ کلینه؛ کاشی.
 (۳) خویندنې کلینه کاری؛ وانمیک له کلینه کاریدا.
ceramist (ser'ə-mist), *n.* گوزه و دیزه کار؛ کلینه کار.

cerate (sēr'āl), *n.* جوړه مملعته مینکه (چهوری و میو جوړی تیدایه).
cerato- (ser'ə-lō, ser'ə-lō), پیشگریکه بهمانای: شاخ؛ قوچ.
ceratoid (ser'ə-toid), *adj.* وه شاخ یا قوچ (له شپوهو په قید).
Cerberus (sūr'bēr-əs), *n.* سه گیتی سن سه ره پاسمرانی دوزه همکات (نه هسانه یی یونانی).
cere (sēr), *n.* چهرمی ژور دهنوکی همدی بالنده (وه توتی).
cereal (sēr'i-əl), *adj.* دانوینلې.
n. دانوینل یا خوارده مهنه یی که تیکه لوی شیری سارد دمکرت و یو بهرچایی دمخوریت.
cerebellum (ser'ə-bel'am), *n.* مینکوله؛ مینکه بچکوله.
cerebral (ser'ə-brəl, sə-rē'brəl), *adj.* (۱) مینکی.
 (۲) تنها له مینکهمه هاتوره نکه له هستهمه.
cerebral palsy, شپلیجی مینک (که له پیش یا له کاتی له دایکبووندا توش ده نیت و ده نیت هوی لمریز و کړوون و بزوانی ماسولکه له خویهمه هروهما به باشی سه یو نکران).
cerebrate (ser'ə-brāt), *v.t.* بهر کړدنه؛ مینک به کارهینان.
-cerebration (n.).
cerebric (ser'ə-brik, sə-rē'brik), *adj.* مینکی.
cerebritis (ser'ə-brī'tis), *n.* همو کړدن مینک.
cerebro- (ser'ə-brō, ser'ə-brō), پیشگریکه بهمانای: مینک.
cerebrospinal (ser'ə-brō-spī'n'l), *adj.* تایبته به مینک و بریره پش.
cerebrum (ser'ə-brəm, sə-rē'brəm), *n.* مینک.
ceremonial (ser'ə-mō'ni-əl, ser'ə-mō'nyəl), *adj.* (۱) تایبته به ناهنگ؛ په رسمې؛ تایبته به کاروباری میری.
 (ب) هر بهناو؛ تاکرنگ: (a - position, office, etc.)
n. ناهنگی په رسمې؛ نریتی ناینی یا کومه لایته (شایی، ختمن سبوران).
ceremonious (ser'ə-mō'ni-əs, ser'ə-mō'nyəs), *adj.* (۱) تایبته به ناهنگ: (a - welcome).
 (۲) په رسمې؛ پیکه و پیکه به نازکته و جوان.
 (۳) چهزک به ناسکی و پیکه و پیکه و جوان نوراندن.
ceremony (ser'ə-mō'ni), *n.* (۱) ناهنگی په رسمې؛ ناهنگی بهر کړدن کاروباری میری. (۲) ناهنگی کومه لایته و ناینی و میری (شایی، ختمن سبوران، پروانامه دان به قوتایان... همد).
 (۳) نریتی هیچ و پوچ و پهرپوت.
 stand on ceremony, ژور کړدن به نریتی هیچ و پوچ و پهرپوت.
cerise (sə-rēz', sə-rēs'), *n. & adj.* نان.
cero (sēr'ō), *n.* جوړه ماسی میکی گهموه دهمایه.
cero-, cer- (sēr'ə, ser'ə), پیشگریکه بهمانای: میو.
cerotic acid, قرشی سیروتیک (که له میوی شانه یی مینکونه هیه).
certain (sūr't'n, sūr'tin), *adj.* (۱) تایبته؛ دیاریکراو؛ بهر.
 (۲) مسوک: (This is a ~ cure for the disease.)
 (۳) دلنای: بڼ گومان: (I am ~ of his innocence.)
 (۴) تایبته؛ ناسراو؛ زانراو: (a - person; for a - reason).
 (۵) هه د؛ نهوتو؛ دایر: (to a - extent).
 for certain, بڼ گومان.
certainly (sūr't'n-li, sūr'tin-li), *adv.* (۱) بڼ گومان.
 (۲) بلن؛ بڼ گومان: (May I borrow your pen? C- I).
certainty (sūr't'n-ti, sūr'tin-ti), *n.* (۱) بڼ گومانی دلنای؛ مسوکهمی. (۲) شتی که یا پور دایکی بڼ گومان.
 of a certainty, [Archaic].
certes (sūr'tēz), *adv.* [Archaic]. بڼ گومان؛ به راستی؛ تهراه.
certifiable (sūr'tā-fī'ə-b'l), *adj.* شایته یی ده نیت؛ گومانی تی ناکرت.
-certifiably (adv.).

certificate

certificate (sēr-tif'ə-kit), n.
v.t.
certificate of deposit,
certification (sūr'tə-fi-kā'shən), n.
certified (sūr'tə-fid'), adj.
certified check,
certified public accountant,
certify (sūr'tə-fi'), v.t.
(to ~ a signature)

(۲) دسستمبرکردن: (The bank must ~ your check.)
(۳) خستنه شیتخانموره؛ به شیت دانان
(۴) نیمزاکردنی بوسته وهرگرتن
(۵) [Archaic] دلنیاکردن؛ دلنیا بون

v.t.
certiorari (sūr'shi-ə-rār'i, sūr'shi-ə-rār'i), n.
دادگاهیهکی بهز بؤ دادگاهیهکی خوارتر به ناردنی فایلی دواویهک بؤ دادگا

bermezke بؤ بیاجوونموی.
cerulean (sə-rōō'li-ən), adj.
cerumen (sə-rōō'mən), n.
cervical (sūr'vi-k'l), adj.
cervices (sēr-vi'sēz, sūr'və-sēz'), n. plural of cervix.
cervicitis (sūr'vi-si'tis), n.
cervine (sūr'vin, sūr'vin), adj.

cervix (sūr'viks), n.
cessation (se-sā'shən), n.
(There will be a ~ of hostilities between the two warring countries.)

cession (sesh'an), n.
cesspit (ses'pit'), n.
cesspool (ses'pōōl'), n.

cestode (ses'tōd), n.
cestus (ses'tas), n.
cestus (ses'tas), n.
cesura (si-zhoor'ə, si-zyoor'ə), n. -- caesura.

cetacean (si-tā'shən), adj.
cetaceous (si-tā'shəs), adj. = cetacean.
cevitamic acid, = vitamin C.

cf., = confer = compare.,
Chablis (shab'li), n.

chafe (chāf), v.t.
(۱) لیکخشاندن؛ لیکخستن؛ لهیمک سوواندن.
(۲) سوواندن ایه لیکخشاندن. (۳) پووشاندن
(۴) پستکردن؛ توپورهکردن: (The delay ~d her.)

v.t.
(۱) لیکخستن؛ لیکخشاندن
(۲) پست بیون؛ توپوره بیون.

n.
(۱) لیکخشان؛ لیکهترن؛ لیکخستن
(۲) پووشان؛ پووشاوی (له نهمجامی لیکخستن)

(۳) پستی؛ توپورهیی
chafe at the bit,
chaffer (chāf'ēr), n.
chaff (chaf, chāf), n.

chalk

(۲) کا. (۳) پیسک؛ شتیکی بن نرخ. (۴) گالته وگپ؛ گالته.
گالته وگپ کردن؛ گالته پینکردن.

v.t. & v.i.
chaffer (chaf'ēr), n.
(۱) سورداکردن؛ چمندوچون کردن لاسر نرخ.
(۲) [Obs.] کزین و فروشتن.

v.t.
(۱) سورداکردن؛ چمندوچون کردن لاسر نرخ. (۲) دممتمقن کردن.
v.t.
(۱) شمره قسه کردن؛ شمره دم کردن.

(۲) [Obs.] کزین و فروشتن
chaffinch (chaf'inch), n.
بالندیمکی دمتگ خۇشه نمودهی

چؤلمکیمک دهیبت.
chaffy (chaf'i, chāf'i), adj.
(۱) پووش وپه آشاوی؛ پپ له کؤزمر؛

کهمپکای؛ (۲) بن نرخ؛ پیسک؛ هیچ وپووج.
chagrin (shə-grin'), n.
پستی، توپوهیی، پرسیوایی، یا دلتمتگی

له نهمجامی سمرنمگرتنی کارنیکدا.
chagrined (shə-grin'd), v.t.
تعمیق بونموره؛ پیسبوون؛ دلتمتگ بیون؛ پست بیون

v.t.
chain (chān), n.
(۱) زنجیر؛ زبیره. (۲) پست؛ پسته.
(۳) [pl.] کؤت؛ پیونده؛ کله پیچها؛ تروق.

(۴) [pl.] دیلی؛ دستمبسرری. (۵) زبیره ییکی جوان.
v.t.
(۱) زنجیرکردن؛ کله پیچه کردن. (۲) دستمبوره

(۳) به دیل گرتن؛ خستنه باندیخانموره؛ دستمبسرکردن.
chain gang,
کؤملمه بمتد یا دیلی زنجیر کراو لهکاتی لیش کردندا

(بؤ نموهی پانمکن).
chain letter,
نامهی پستییی؛ نامهیمکه که هرکس دمیتریت بؤ

کستیکی تر پاش خویندمورهی.
chain reaction,
زنجیره پوودان.

chain store,
زنجیره فروشگا؛ دسته دورکانیکه که همان کؤمیانیا

خاومنیان بیتو همان شت بفرؤشن.
chair (chār), n.
(۱) کورسی؛ تختهک. (۲) پله وپایه یا پیشهیمکی بهز.

(۳) سرؤک: (He is the ~ of the physics department.)
(۴) کؤرگنیز؛ سرؤکی کؤبوونمورهیمک.

(۵) (۱) کورسی کاره بایی. (ب) کوشتن به کورسی کاره بایی.
v.t.
(۱) دانیشاندن؛ خستنه سمر کورسی.

(۲) کردن به سرؤک؛ هلمبژاردن به سرؤک.
(۳) کؤرگنیزان؛ سرؤکایهتی کؤپ کردن.

take the chair,
(۱) کؤرگنیزان؛ سرؤکایهتی کؤبوونموره کردن.
(۲) کؤپ دستپینکردن؛ دستپینکردنی کؤبوونموره.

chair car, = parlor car.
chairman (chār'mən), n.
(۱) سرؤک (زانکؤ، لیرنه، کؤبوونموره،

حزب... هتد)؛ لیرسوار. (۲) پال بیومنهی نمخؤشی سمر کورسی پیچکه دار.
chairmanship (chār'mən-ship), n.
سرؤکایهتی.

chairwoman (chār'woom'an), n.
سرؤک (ژن).
chaise (shāz), n.
گالیسکیمی سووکی دوپینچکیمی یا چوارپینچکیمی.

chalcantite (kal-kan'thit), n.
زاهی شین.
chalcedony (kal-sed'n-i, kal'sə-dō'ni), n.
گومهری سپی.

chalc- (kal'kō, kal'kə), پیشگرتکه بهمانای؛ مس؛ وک مس.
chalcography (kal-kog'rə-fi), n.
نقش همکندن لاسر مس.

Chaldean (kal-dē'an), adj.
کلدانی (کل، زمان، کلتور).
(۱) کلدانی؛ کستیکی کلدانی. (۲) دستمبموران؛ جاندوگمر.

(۳) زمانی کلدانی.
chalet (sha-lā', shal'i), n.
(۱) کوختهی شوآن (له شاخی "نلپ" ی

سوئیسرا). (۲) خانوویمکی بیوویکی سوئیسرای گوی سبمانه پانه
(۳) خانوویمکی بیوویکی گوی سبمانه پان.

chalice (chal'is), n.
(۱) کوپ؛ پرداخ؛ کاسه؛ جام.
(۲) کاسه ی بادی پیروز (کلیسه)؛ کاسه ی بادی شیری خوایی (خاچ پرستی).

(۳) گولینکی وک کاسه یا جام.
chalk (chòk), n.
(۱) تمباشی. (۲) گچ. (۳) سمرچم؛ کؤ.

chalky

- adj. به تماشیر کروان: (a ~ drawing)
- v.t. گچ یا بهینی کیمیایی تیکردن (زهری وژان).
- (۲) تماشیراوی کردن؛ گچ تیره‌دان. (۳) سپیکردن؛ گچکاری کردن.
- (۴) نووسیر، نیگارکیشان، یا نیشانه‌کردن به تماشیر.
- chalk out, (۱) نیشانه‌کردن (وگ به تماشیر).
- (۲) رنگ رشتن؛ نه‌خشه‌کیشان.
- chalk up, (۱) نوزمارکردن؛ خسته‌سمر یا نووسین (خالی) براوه له.
- پیشبرکن‌یمکدا؛ سهرجهم کردن؛ کزکردنوه.
- (۲) خسته‌سمر حسابی قهرن: (chalk it up to my account).
- chalky (chōk'ī), adj. تماشیری. (۱) تماشیری تیدایه.
- (ب) رنگی وهک ته‌باشیره.
- challenge (chal'anj, chal'inj), n. (۱) داواکردنی پاسهوان له.
- کسینک بؤ نایو خؤ ناشکراکردن (۲) بهره‌نگاریبون؛ بهره‌نگاری؛ پوویه‌پوو وهستان. (۳) بهره‌مرچ دانوهی بیرویاوهریکه.
- (۴) گومان دهربرین دهرباره‌ی نه‌نجاسی هه‌لبزاردنیک یا مافی ده‌نگدانیکه.
- (۵) داوا‌ی ژورانبازی، شهره شیر، یا پیشبرکن لیکردن.
- (۶) داوا؛ داواخوازی. (۷) نمرکیکی گران به‌لام خوش.
- v.t. (۱) بهره‌رسیار کردن؛ لیکرسیه‌موه. (۲) گومان دهربرین؛ بهره‌مرچ دانوه.
- (۳) داوا‌ی ژورانبازی، شهره شیر، یا پیشبرکن لیکردن.
- (۴) بهره‌نگاریبون؛ پوویه‌پوو وهستان.
- (۵) داواکردن؛ ویستن.
- (۶) گومان دهربرین دهرباره‌ی نه‌نجاسی هه‌لبزاردنیک یا مافی ده‌نگدانیکه داوا‌ی دووباره‌کردنوهی کردن.
- v.t. (۱) بهره‌نگاریبون؛ پوویه‌پوو وهستان؛ بهره‌مرچ دانوه.
- (۲) ده‌سپینکردن به وه‌برین (سهگی پاو).
- chamber (chām'bēr), n. (۱) ژور؛ به‌تایه‌تی هی نووستن.
- (۲) [British], (pl.) ده‌سته ژور؛ تاقه ژور.
- (۳) [pl.] فرمانگی دادپرس؛ ژوری دادپرس: (the judge's ~).
- (۴) دیوه‌خانی کوشکیک یا کسینکی پله‌وپایه به‌مرز.
- (۵) خه‌ژنه‌ی میری؛ ژوری خه‌ژنه (۶) هؤلی کؤبوونه‌ی بهره‌لمان.
- (۷) نه‌نجورمه‌تی بهره‌لمان: (the C ~ of Deputies).
- (۸) نه‌نجورمه‌ن (a ~ of commerce).
- (۹) بؤشایی (له‌شی گیاندار یا پووهک) کون.
- (۱۰) لوله‌ی تفنگو ده‌مانچه (که گولنه‌کی تیدایه پیش ته‌قاندنی).
- chamber pot (۱۱)
- v.t. (۱) له ژورده دانان؛ ژوری نووستن پیدان.
- (۲) هیئانه سمرین (تفنگ، ده‌مانچه)؛ گولنه خسته‌سمر لوله‌وه.
- (۳) دهره‌گرتن؛ خسته‌سمر ناوه‌وه.
- adj. تایه‌ت به مۆسیقایه‌ک که له ژورینکی به‌چووکدا لیده‌درنت بؤ چمند کسینک.
- chamberlain (chām'bēr-lin), n. (۱) سمرکاری خانه‌ی پاشا یا
- پیاریکی گهره؛ سمرکار. (۲) کاربه‌ده‌سپینکی گهره (له همدنیکه کوشکی شاهانه‌دا). (۳) خه‌ژنه‌دار. (۴) [Archaic] بهره‌ده‌ستی تایه‌تی پیاریکی گهره
- chambermaid (chām'bēr-mād'), n. کاره‌کری ژوری نووستن؛ کاره‌کری نوتیل.
- chamber music, جزیره مۆسیقایه‌که له هؤلیکی به‌چووکدا لیده‌درنت.
- chamber of commerce, نه‌نجورمه‌تی بازرگانی؛ ژوری بازرگانی.
- chamber pot, تنه‌کی میزی ژوری نووستن.
- chameleon (kə-mē'li-ən, kə-mēl'yən), n. (۱) خه‌زیره‌ست؛
- جزیره مارینکه‌یبه‌که رهنکه‌کی به تیشکی خور ده‌گوزیت.
- (۲) کسینکی بین بار؛ کوهری بؤز.
- chameleonic (adj.), قه‌غانی سمری نه‌سپ.
- chamfron (cham'frən), n. (۱) ناسکه کتوی؛ بزنه کتوی.
- chamois (sham'i), n. (۲) پیستی شامو؛ پارچه پیسته‌یبه‌کی نهرمه شووشه شتی وه‌های پین پاک

chancellorship

- ده‌کرتنوه (له پیستی ناسکه مهور بزن دروست ده‌کرتن)
- adj. (۱) لهم جزیره پیسته‌یه دروستکراوه. (۲) ناسکه رهنک.
- v.t. پاکردنوه بهم جزیره پیسته‌یه؛ بره‌مدارکردن.
- chamomile (kam'ə-mil'), n. = camomile.
- champ (champ), v.t. & v.i. (۱) کزوشتن؛ ملچمنج کردن.
- (۲) به ددان گرتن؛ ددان تیکرکردن: (The horse ~ed at the bit.)
- n. کزوشتن؛ ملچمنج.
- champ (champ), n. [Slang]. = champion.
- champagne (sham-pān'), n. (۱) شامپانیا (خواردنوه).
- (۲) رنگی زهری سوزکار یا کال.
- (۳) زهری کال یا سوزکار.
- (۴) تاییه‌تی بهم خواردنوه‌یه (شامپانیا).
- champaign (sham-pān'), n. ده‌سپینکی گهری بهره‌ره‌لای تمخت؛
- ده‌شت.
- adj. تمختو بهره‌ره‌لای.
- champignon (sham-pin'yən), n. قارچک.
- champion (cham'pi-ən), n. (۱) پالمان؛ قاره‌مان؛ پارۆزمن؛
- (a ~ of the oppressed)
- (۲) براوه (پیشبرکن)؛ براوه‌ی به‌کهم خه‌لات
- adj. براوه.
- v.t. (۱) پالپشتی کردن؛ لایه‌نگری کردن؛ خه‌بات بؤ کردن؛ بانگ بؤ دان: (to ~ a cause)
- (Obs.) (۲) بهره‌ره‌کاشی کردن؛ بهره‌پوو وهستان.
- championship (cham'pi-ən-ship'), n. (۱) لایه‌نگری کردن؛
- بانگ بؤ دان؛ خه‌بات بؤ کردن. (۲) پالمانیتی؛ قاره‌مانیتی.
- (۳) پیشبرکنی پالمانیتی؛ بؤ نهره‌یه برانژی چ کسینک یا تیبیک له هه‌موو شوونی شری ده‌باته‌وه.
- (۱) پیکه‌رت؛ هه‌نگه‌رت.
- (۲) به‌خت. (۳) هاتو نه‌مات؛ ممترسی؛
- (to take a ~)
- (۴) هه‌ل؛ ده‌ره‌ت؛ بوار؛ ماوه؛ پئ: (You'll have a ~ to go.)
- (۵) له‌وانه بیون؛ بؤ هه‌بیون: (There is a ~ that he will live.)
- adj. به پیکه‌رت: (a ~ encounter, meeting, etc.).
- v.t. وا پیکه‌رتن؛ وا پوودان: (It ~ed that he lost).
- v.t. ممترسی کردن.
- by chance, (۱) له‌وانه‌یه؛ بؤی هه‌یه.
- (۲) به پیکه‌رت؛ به هه‌لکه‌رت.
- chance on (or upon), به پیکه‌رت توش بیون یا پین گه‌یشتن؛
- به پیکه‌رت هاتن به‌سهره یا دۆزینهره.
- on the chance, به هیوای وا ریکه‌تته‌وه؛ به هیوای نهره‌وه: (I'll go to his house on the chance of seeing him before he leaves.)
- chanceful (chans'fəl, chāns'fəl), adj. (۱) پیر له پووداوا؛
- شقی ژور تیدایه پووداوه. (۲) [Archaic] پیکه‌رتی؛ هه‌لکه‌رتی.
- (۳) [Archaic] ممترسیدار؛ پیر له ممترسی؛ هاتو نه‌مات.
- chancel (chan's'l, chān's'l), n. ده‌روپشتی قوربانیکا (کلیسه).
- chancellery (chan'sə-lēr-i, chān'sə-lēr-i), n. (۱) پله‌ویایی؛
- پاوژکارگی پاشا، سهرک وه‌زیران، یا بالیوژ. (۲) فرمانگی به‌کیک لهم کاربه‌ده‌ستانه. (۳) بالیوژخانه.
- chancellor (chan'sə-lēr, chān'sə-lēr), n. (۱) پاوژکارگی پاشا.
- (۲) سکرته‌ری به‌کمی بالیوژخانه. (۳) فرمانبرینکی گهره‌ی نینگه‌رت.
- (۴) سهرۆکی ژانک. (۵) سهره‌ک وه‌زیران (وهک نه‌لمانیا و نه‌مسا)
- (۶) سهره‌ک دادپرسان (له هه‌ندئ له ویلایه‌ته‌کاشی نه‌مهریکادا).
- Chancellor of the Exchequer, وه‌زیری دارایی نینگه‌رت.
- chancellorship (chan'sə-lēr-ship', chān'sə-lēr-ship'),

n. پله و پايه و ماوهي لاسمر کار بيوني راويژگاري پاشا، سرهک و مزيران، يا سمرؤکي زانگن.

chance-medley (chans'med'li, chāns'med'li), n. (۱)

کوشتنی رينگوت؛ کوشتنی بن دسمنقاسنت؛ شمرينگی کتوپيري که يکيکي تيذا بگوزرنت (۲) کارينگی رينگوت.

chancery (chan'sēr-i, chān'sēr-i), n. (۱)

(۱) دادگای بهزی (۲) دادگای ويژدانی: بۇ نسر داوايانی که تنها به ياسا برياری زينگيری (۳) دادگای ويژدان: (۴) باليوژخانه. (۵) نرشيف؛ فرمانگهی هانگرتی پروانامهی ميری و گشتی. chancellery (۶) له دادگادايه؛ دادگای تنزی دهروانيت.

in chancery, (۷) بن نوميداه؛ باری شلوقه.

(۸) سمری له نيوان همرسو دسستی بهرامهرهکيدايه (ژورانبازی).

chancre (shan'kēr), n. ناتشده؛ فهرهنگی؛ برينگی پدهی نهانداسی.

زاووزئييه

chancroid (shan'kroid), n. برينگی نرسي نهانداسی زاووزئييه.

chancy (chan'si, chān'si), adj. [Colloq.] هات و نهات؛

دوبهختی؛ نهگهرونهگه.

chandelier (shan'da-lēr'), n. چل چرا؛ ناويزه

chandelle (shān'del'), n. بهريزبونره و دو وه رنگيرانی کوتوپيري

فوزکه

chandler (chan'dlēr, chān'dlēr), n. (۱) مومچي؛ موم فروش.

(۲) فروشيار؛ تانک فروش.

chandlery (chan'dlēr-i, chān'dlēr-i), n. (۱) مومخانه

(۲) مومچينتی؛ موم فروش.

change (chānj), v.t. (۱) گوزين (له بارينگهوه بۇ بارينگی ش).

(۲) گوزينمونه (شت). (۳) گوزينتمونه (پاره). (۴) گوزين (جلوبهرگه).

(۵) گوزين (فوزکه). شهمندههر... هتد له کاتی گمشتدا.

v.t. گوزان

n. (۱) گوزين؛ گوزان. (۲) پارهی وورده؛ وورده.

(۳) باقی حساب که دهرهفتهوه به کزيار. (۴) بازار.

change hands, دستاودست کردن.

ring the changes, (۱) زهنگ ليدان به هممو چمشتیک.

(۲) کردن یا ووتنی شتیک به هممو شپوهيهک.

changeable (chān'jə-b'l'), adj. دهگوزرنت؛ بوی هميه بگوزرنت؛

حولول

changeful (chānj'fəl), adj. دهگوزرنت؛ زوو زوو دهگوزرنت یا

بوی هميه بگوزرنت.

changeling (chānj'liŋ), n. (۱) مندانیک که به ساوایی لهگه.

مندانیکی تر گوزراييتمونه. (۲) [Archaic]. کسینگی حولول.

change of life, گميشتنه تمهمنی و مستانی بن نوزئی له نافرتهدا.

changeover (chānj'ō'vēr), n. گوزين بۇ سيستمیک یا

نامانجینگی تر

channel (chan'li), n. (۱) پزهری رويار یا چؤکه

(۲) بهشی قولی رويار یا بهندهريک. (۳) چؤکه؛ بوزی

(۴) رينماز یا پزهرمو. (۵) (pl.), رينگی پهيومندی کردن.

(۶) رينمازی گه يانندن (ناميزی نهلهکترونیک). (۷) خهناق؛ ديزلوا؛ درز.

v.t. (۱) دابرين؛ خهناق تيذا ههلهکنندن.

(۲) پارهی کردن به رينگايهکی تاييه تيذا.

chant (chant, chānt), n. گوزانی؛ سرود.

v.t. & v.i. گوزانی ووتن؛ سرود خویندتمونه وهک گوزانی.

chanteuse (shān'tōz'), n. زينگی گوزانی بيژ به تاييه تي له تياترودا.

chantey (shan'ti), n. گوزانی کمشتی يمان.

chanticleer (chan'ti-klēr), n. کلهشپير

(۱) نسر پارهيی که کسینک

تورخانی دهکات بۇ کرئوی دؤعا خویندن بوی دواي مردنی.

(۲) کلنيسه يهکی بچوک یا بهشیک له کلنيسه يهک که پارهی بۇ تورخان کراوه بۇ

دؤعا خویندن بهسمر مردوبهکدا.

chaos (kā'os), n. ناژاوه؛ شياوای؛ پهشيوای؛ پاشاگمردانی.

chaotic (kā-ot'ik), adj. شياوای؛ پهشيوای

chap (chap), v.t. (chapped, chapping). ووشک کردنهوه

قلبشاندنی پينستی ليو یا لهش.

v.t. ووشک بوونهوه و قلپشان (پينستی ليو یا لهش).

n. ووشک بوونهوه و قلپشاندنی پينستی ليو یا لهش.

chap (chap), n. کوپ؛ کابرا؛ زلام.

chap., = chapter.

chapparral (chap'ə-ral'), n. دلرو دهره نينگی چری کورت.

chapbook (chap'book'), n. ناميلکه يهک که ههلهست و سرودو

نورسراوی نايینی تيذا بيژ.

chapeau (sha-pō'), n. کلور

chapel (chap'l), n. (۱) کلنيسه.

(۲) ژورينگی بچوک بۇ نوزئو خوا پهرستن لهناو کلنيسه، خهسته خات، دانشگاه.

یا نوردورگايهکدا.

chaperon, chaperone (shap'ə-tōn'), n. زينکه که لهگه

کچیک یا چمذ لاويکدا؛ دهبن؛ له کاتی چوونه دهرهوه و ناھهنگدا بۇ سرپهرشتی

کردن؛ ياور؛ به تاييه تي هس کچ یا مندال له کاتی چوونه دهرهوه (دا).

v.t. سرپهرشتی کردن کچ له کاتی چوونه دهرهوه و ناھهنگدا له لايين

کسینگی گموره ترهوه له خوی.

chapfallen (chap'fōl'ən, chop'fōl'ən), adj. غمبارا

کؤست کومتوو

chaplain (chap'lin), n. (۱) قمشه يهک که لئيرسراوی کلنيسه يهکی

بچوک بين. (۲) قمشه يهک که لئيرسراوی کاروباری نايینی پهرله مان یا

رينکخراویکی تر بين. (۳) قمشه يی نوردورگايهکی سويا.

chaplet (chap'lit), n. (۱) تاجه گول. (۲) تهزيج؛ تهزيجي نوزئو

chapman (chap'mən), n. (۱) دهستگيرا؛ فروشياری دهستگير.

(۲) [Archaic]. بانرگان.

chaps (chaps), n.pl. - chaparajos.

chapter (chap'tēr), n. (۱) بهش (پهرتوک)؛ بهند. (۲) چمرخ (مژئو).

(۳) لق (رينکخراو، يانه... هتد). (۴) کؤبوونهوهی قمشه؛ قمشکان.

(۵) کؤبوونهوهی هممو نهواته کی له ديزرنگدا نه زين. (۶) کؤبوونهوه

v.t. دابهشکردنی پهرتوکيک به چمذ بهشیکه یا بهنديکوه.

chapter house, (۱) نسر خانووهی نهانداسی ديزرنگ تيذا کؤده بنهوه.

(۲) خانوويه که که نهانداسی لقي رينکخراویکی کوپ یا کچی دانشگاه تيذا

ده زين و کؤده بنهوه.

char (chär), v.t. (۱) سووتادن. (۲) سووتادن وهک خهلووز؛ رهش کردن.

v.t. سووتان وهک خهلووز؛ رهش بوون

n. خهلووز

char (chär), n. چؤره ماسی يهکه.

char (chär), n. (۱) کار یا نيشی ناوماح. (۲) کارمهر.

v.t. (۱) کار یا نيشی ناوماح کردن. (۲) کار یا نيشی بچوک کردن.

character (kar'ik-tēr, kar'ək-tēr), n. (۱) پهروشت؛ پهفتار؛

کرهوه؛ گمهر. (۲) ناوبانگ.

(۳) پهسه نندانه (له خاوهن کارهوه بۇ مورچه خؤ).

(۴) کسینگی سهر یا جياواز له خهک.

(۵) کسینگی ناو چپوک یا شانؤگهري يهک. (۶) تيب (شهلوبين).

v.t. نورسین؛ نهخش کردن؛ ههلهکنندن.

in character, لهگهل پهروشت یا ناوبانگی کسینکدا دهگوزن.

out of character, لهگهل پهروشت یا ناوبانگی کسینکدا ناگوزن.

characteristic (kar'ik-tēr-is'tik), adj. تيشانه؛ تاييه خؤ؛

جياكەرەوۈ
n. (۱) رەپورتىژنىكى تايىمىتى يا جياكەرەوۈ.
 (۲) "ئۇمارەي بەيلى" نى ئۆزگارتىمى.
characterization (kar'ik-tēr-ə-zā'shən, kar'ik-trə-zā'shən), *n.*
 (۱) رەپارتار يا رەپورتىژ بولۇش ئۇسۇلى؛ رەپارتار ديارىكرىدن
 (۲) بولۇش ئۇسۇلى رەپارتار كەسىپكى ئاۋ چىزىكىك يا شانۇگىرىيەك لەرىي
 قىسەر كىرەوۈە ھىماوۈ.
characterize (kar'ik-tēr-iz'), *v.t.*
 (۱) رەپارتار يا رەپورتىژ
 بولۇش ئۇسۇلى (۲) جياكەرەوۈە لە شتى تر بە تايىبە خۇتەك يا ھىمايەك؛
 نىشاھەكرىدن
character sketch, *n.* رەپورتىژ يا رەپارتار؛ رەپورتىژ شىكەسىنىك
 خوررەوۈشنى.
character (kar'ik-tēr-i, kar'ik-tri), *n.* تىپ؛ تىپ ھىما؛
 بەكارھىنداش تىپ ھىما يا نىشانە بۇ دەرىجىنى يورۇپارەي.
charade (shə-rād'), *n.* ئىماندى ھىمايى يا بىن دەنگ؛ يارىيەكە
 لەنئون چەند كەسىپكى دەكرىت. يەككىيان لەرىي ووشە ئىواندى بىن دەنگ
 بەكارھىنداش ھىمايى تر ئەمىن باسەكەسى بىزانىو بىدۇزەوۈە.
charcoal (chär'köl'), *n.* ۱: خەلۈز (۲) پىنئوسى خەلۈز.
 (۳) رەپورتىژ يا تابلۇيەكە كە بە پىنئوسى خەلۈز دەروست كرابىت.
 (۴) رەنگى رەشباۋا رەشقانە.
v.t. نوسىن. رەپورتىژنىشان يا رەشكرىدەوۈ بە پىنئوسى خەلۈز.
chard (chärd), *n.* سلق
charge (chärj), *v.t.*
 ۱: بىن سيارىدا خىستەنە سىتۇ.
 (۲) فەرمان بەسەرەدا كىردن؛ ئامۇزگارى كىردن؛ داۋالىكرىدن.
 (۳) (with ~) تالانباركرىدن؛ تاۋان خىستەنە پال. (۴) نۇخ لەسەر دانان؛
 داۋاكرىدن نۇخىكى تايىمىتى (بۇ كىردن كارىك يا كىرەن شىكە).
 (۵) داۋاي بارە ئى كىردن. (۶) بە قەرز كىردن؛ خىستەنە سەر حسابى قەرز.
 ۲: ھىرش بىردنە سەر (A) نىشانە لىكرىدن
 ۳: داكرىتەوۈە (تەنگ. دەمانچە... ھتد). (۱۰) شىكە كىردن ئاۋ شىكىكى تورەوۈ.
 (۱۱) بىركرىدەوۈە (پاتىرى). (۱۲) ھىنانە جۇش. (۱۳) بىركرىدن؛ لىكرىدن
v.t. (۱) ھىرش بىردنە سەر. (۲) داۋاي دانەوۈە بارە لىكرىدن.
 (۳) خىستەنە سەر قەرز. (۴) دانىشتى يا پالدىنەوۈە بە تىخوپىن (سەگ).
n. (۱) لە ئىستۇدا بوۈن؛ لىپىرسراۋىتى؛ سەرپەرەشتى. (۲) ئەركى سەرشان.
 (۳) كەسىپكە سەرپەرەشتى كىردن لە ئەسئۇي كەسىپكى تىدا بىت؛ كەسىپكە
 كەسىپكى تر كرابىت بە لىپىرسراۋى؛ كەسىپكە كە بىن بە ئەرك بەسەر كۆمەلەوۈە،
 چۈنكە دەپن كۆمەلە يا مېرى بىرئىقتى. (۴) فەرمان؛ ئامۇزگارى
 ۵: تاۋان (۶) مزا؛ كىرە؛ ھىق (كار). (۷) قەرز
 ۸: ھىرش؛ فەرمانى ھىرش بىردنە سەر. (۹) بارى سەرشان؛ ئەرك.
 (۱۰) ئەو تەقەممەنىيەكە كە لە يەك جارىدا دەتەقلىنۇتەوۈە.
 (۱۱) ئامۇزى بىركرەوۈە كارەبا.
bring a charge against,
charge off,
get a charge out of,
in charge of,
chargeable (chär'jə-b'l), *adj.* (۱) دەتوانىرى بىر بكرىتەوۈە (پاتىرى).
 ۲: دەتوانىرى داكرىتەوۈە (تەنگ). (۳) دەتوانىرى بىرئىقتە سەر حسابى قەرز.
 (۴) دەتوانىرى تاۋانبار يا گومانبار بىكرى
 حسابى قەرز
charge account,
charger (chär'jër), *n.* ۱: ھىرش بەرە سەر (مۇۋا يا شت).
 ۲: نەسبى جەنگ (۳) ئامۇزىكە كە پاتىرى بىر دەكاتەوۈە.
charily (chär'ə-li), *adv.* ۱: نە ترسەوۈە؛ بە وورپا يىچەرە؛
 بە شەرەوۈە. (۲) بە دەست قوجاۋى؛ بە رەزىلى.
chariness (chär'i-nis), *n.* (۱) مەترەس؛ وورپا يى.
 ۲: كىرى؛ دەست قوجاۋى؛ رەزىلى.
chariot (char'i-ət), *n.* غەربانەيەكە دوۋ پىچەكەسى دوۋ نەسبىيە

لە كۆندا بۇ جەنگ ۋ خۇپىشاندان ۋ خۇشى بەكاردەھىنداش.
v.t. & v.i. سولار بوۈن يا لىخوپىنى غەربانەيەكە وەھا.
charioteer (char'i-ət-tēr'), *n.* (۱) غەربانەيەكە غەربانەيەكە دوۋ -
 پىچەكەسى دوۋ نەسبى كە لە كۆندا بەكاردەھىنداش.
 (۲) [C-] ئاۋى كۆنەستىرەيەكە.
charisma (kə-riz'mə), *n.* بەھرەي پىشەرەي؛ بەھرەي ھەستى
 جەماۋەر جوۋلاندىن ھاندان ۋ پىشەرەي كىردىن.
charismatic (kar'iz-mat'ik), *adj.* بەھرەدارى جوۋلاندىنى ھەستى
 جەماۋەر ھاندان ۋ پىشەرەي كىردىن: (a ~ leader).
charitable (char'ə-tə-b'l), *adj.* (۱) خىزىكر؛ چاكرە
 (۲) تايىمىتى بە خىر يا كارى چاكرە: (~ contributions)
 (۳) بەرەھەم؛ دانەرم.
charity (char'ə-ti), *n.* (۱) خۇشەستى خۇا بۇ مۇۋا مۇۋا بۇ
 مۇۋا تى. (۲) كارىك يا ئىشكىكى چاكرە؛ چاكرە؛ چاكرە كىردن
 (۳) ھەستى چاكرە يا چاكرە كىردن. (۴) دانەرم؛ بەرەھەمى. (۵) خىرا دەقتە
 (۶) دەزگايەك، رىكخراۋىك، يا پارەيەكە تايىمەتە بە پارەتيداشى ھىزاران
charlady (chär'lā'di), *n.* = charwoman.
charlatan (shär'lə-t'ən), *n.* كەسىپكە ۋا دەنۇشنى تۈوانايەك يا
 زانباريەكە ھەيە، بەلام لە راستىدا نە ئەر تۈوانايەك ھەيە نە ئەر
 زانباريەكە؛ ساخەتچى؛ دۇزەن.
-charlatanism (n.); charlatanry (n.).
charm (chärm), *n.* (۱) جادوۋ. (۲) ئوشتە؛ چاۋەزار؛ مۇعا.
 (۳) جۈانى رەوۈشتى بوخسار؛ دلفراندن
v.t. & v.i. دلفراندن؛ جادوۋ بەند كىردن.
charmer (chär'mēr), *n.* (۱) ئافرەتلىكى جۈانى ناسكى دلفراندن.
 (۲) جادوۋگر؛ ئوشتەبى: (a snake ~).
charming (chärm'ing), *adj.* دلفراندن؛ جۈان ناسك؛ ناسكە نازدار.
charnel (chär'n'l), *n.* (۱) كۆز؛ كۆزىستان
 (۲) شوئىتەك لە لاشە ئىسقامى مردوۋى تىدا دەپارتىۋى.
 (۳) ھى كۆزىستان. (۴) تايىمىتى بە مردوۋ؛ مردوۋانە.
adj.
charnel house,
 (۱) كۆز؛ كۆزىستان
 (۲) شوئىتى پاراستىنى لاشە ئىسقامى مردوۋ.
 چىرايە.
charpoi (chär'poi'), *n.* كۆشى گاي ووشك كراۋە؛ قاۋورمە.
charqui (chär'ki), *n.*
 (۱) نەخشەي دەريا. (۲) نەخشە. (۳) نەخشەي كار.
chart (chärt), *n.* (۱) نەخشە دانان. (۲) پىشانان لەسەر نەخشە.
v.t.
charter (chär'tēr), *n.* (۱) دەستۈۋر؛ پەيمان.
 (۲) پىدانشى مافىكى تايىمىتى بە كەسىپكە يا رىكخراۋىك لەلايەن مېرىچەرە
 (۳) رىكخەدان بۇ كىردەوۈە لىق رىكخراۋىك يا يانەيەك. (۴) مافىكى تايىمىتى.
 (۵) بە كىرە كۆشى پاسىك، فرۇكەيەك يا پاپۇرىك بۇ بەكارھىندانى تايىمىتى
 (۱) پىدانشى مافىكى تايىمىتى.
v.t. (۲) بە كىرە كۆش (پاس، فرۇكە، پاپۇرى... ھتد) بۇ بەكارھىندانى تايىمىتى
 (۱) بە كىرە كۆش (پاس، فرۇكە، پاپۇرى... ھتد) بۇ بەكارھىندانى تايىمىتى.
charterage (chär'tēr-ij), *n.* (۱) بە كىرە كۆش (پاس، فرۇكە، پاپۇرى... ھتد) بۇ بەكارھىندانى تايىمىتى.
 (۲) پاپۇرى... ھتد) بۇ بەكارھىندانى تايىمىتى. (۳) پىدانشى مافىكى تايىمىتى.
charterer (chär'tēr-ēr), *n.* كەسىپكە كە پاپۇرىك بە كىرە دەكرى بۇ
 بەكارھىندانى تايىمىتى
charter man,
Charter of the United Nations,
 دەستۈۋرى نەتەرە-
 يەككەتۈۋەكان (كە لە كۇنفرانسىكى جىهانىدا لە شارى سان فرانسىسكو لە
 سالى ۱۹۴۵ دا مۇكر).
charter party,
 (۱) قۇتەرەتتى بە كىرە كۆشنى پاپۇرىك بە بەشىكە لە
 پاپۇرىك بۇ مەبەستى بارگانى. (۲) بە كىرە كۆشنى پاپۇرىك يا بەشىكى
 (۳) [Colloq.] تاقىمىكە كە بەلمەيەك بە كىرە دەكرى بۇ گەشت يا راۋەماسى.
charwoman (chär'woom'ən), *n.* كارەكەر.
chary (chär'i), *adj.* (۱) وورپا؛ ترساۋ.

(۴) لرزین! لرزه‌خیز (بیگانه که باش نه چسبیدن این له جزئی خودا).

چاقچه‌چی! چینه‌بازی! زردبازی
n. کسینکی هلمور یا چینه‌باز!
chatterbox (chat'ēr-boks), n. له‌وجه! دهموره.

(۱) کسینکی چینه‌باز! دهموره! له‌وجه!
chatterer (chat'ēr-ēr), n. هلمور. (۲) جزوه بالنده‌یکه.

(۱) حمزگر له دهمه‌تی! خوش دور.
chatty (chat'i), adj. (۲) دهمه‌تی‌یی! هی قسمی ناو برامه‌ان.

شوفیر (فوتومبیلی تایه‌تی).
chauffeur (shō'fēr, shō-fūr'), n. شوفیری کردن بۆ کسینکا! کسینک برین به‌ملاو به‌لادا به نوتومبیل.

(۱) ره‌گزی‌رستی! نه‌تومبیلی!
chauvinism (shō'vin-iz'm), n. ره‌گزی‌رستی کویوانه! شوفینی. (۲) په‌سندکردنی کویوانه‌ی تاقمی خو به‌سمر هممو تاقمینی ترداو به سووک سه‌پرکردنیان: (male ~)

(۱) ره‌گزی‌رست! نه‌تومبیلی!
chauvinist (shō'vin-ist), n. ره‌گزی‌رستی توندوتیژ! شوفینی. (۲) کسینکه که تاقمی خوی به کویوانه په‌سند بکات به‌سمر هممو تاقمینی ترداو به سووک سه‌پریان بکات
-chauvinistic (adj.); chauvinistically (adv).

(۱) هرزان! هرزان‌ه‌ها! تالانی
cheap (chēp), adj. (۲) بن نرخ! بن بایه‌خ! بازای! ره‌شوک. (۳) نرم (مروقا یا کردان)! ناکس!
سووک (مروقا). (۴) پیسکه! پارپیس! پهریل

(۱) هرزان یا هرزانتر کردن.
cheaply (adv.); cheapness (n). (۲) سووک کردن! بن بایه‌خ کردن! له نرخ که‌سکردنوه.

هرزان یا هرزانتر بوون
v.i. کسینکی پارپیس یا پهریل

(۱) ساخته! دست‌پزین! گزی! فیژ! خه‌له‌تاندن.
cheap skate, [Slang], cheat (chēt), n. (۲) کسینکی ساخته‌چی یا دست‌پز! قوماربازا! فیژبازا.

(۲) جزوه گیایه‌که له گنم ده‌چن.
ساخته‌تی‌کردن! دست‌پزین! هه‌له‌له‌تاندن! چاوبه‌ست کردن.

قوویی‌کردن! ساخته‌کردن! دست‌پزین.
v.i. ناپاکی له‌گه‌ل کردن (ژن‌وینژرد).

(۱) وه‌سنانیکی کوتومبیری.
cheat on, [Slang], check (chek), n. (۲) جلمو توندکردنوه یا گرتن. (۳) کسینک یا شتینکی جلمو توندکردنوه.

(۴) سه‌په‌رشتی. (۵) تاقیکردنوه! پشکنین! گه‌ران! تئوانین
(۶) نیشانه‌ی (۷) بۆ ده‌پریشتی په‌سندکردنی شتیک یا سه‌رنج راکیشان

(۸) حساسی چیشخانه‌ی مه‌یخانه و تیاتر (که له‌سمر پارچه کاغذ ده‌نوسری).
(۹) چمک (بانق). (۱۰) نه‌خشی چوارگوشه‌ی بچوک (وهک خانه‌ی شه‌تره‌نج)!
خانه. (۱۱) یه‌کیک له‌م خانانه. (۱۲) پارچه‌یکه قوماشی خانه‌ی خانه

(۱۳) کش له‌شا کردن (یاری شه‌تره‌نج).
interj. (۱) [Colloq.], پاسته! ته‌واوه! وایه! (۲) کش‌شا (شه‌تره‌نج)

(۱) وه‌سناندن! له‌په‌ر وه‌سناندن. (۲) جلمو‌گرتن یا توندکردن! دابینکردن
v.i. (۳) گه‌ران (بۆ شت)! پشکنین! پیاجوونه‌ره! تئوانین.

(۴) دانانی نیشانه‌ی (۷) بۆ پیشاندانی په‌سندکردن یا سه‌رنج راکیشان
(۵) دانان له‌شونیک بۆ ماوه‌یکه کورت (وهک: چمتر، پالتو... هتد).

(۶) کش کردن له‌شا (یاری شه‌تره‌نج).
v.i. (۱) راست ده‌رجوون: (The accounts)

(۲) چمک نووسین (بانق). (۳) کش کردنی‌شا (یاری شه‌تره‌نج)
دابین و ناو تزمان کردن له‌نوئیندا.

دانانی نیشانه‌ی (۷) له‌نه‌نیشته همر دانه‌یکه له‌لیسته‌یکه
check in, check off, (نیشانه‌ی پیاجوونه‌ره تاقیکردنوه‌یه)

(۱) گریژی نوئیل دانو پویشتن.
check out, (۲) پارهی شتومکی که‌راو دان له‌فروشگا و جوونه‌ده‌رموه.

(۳) [Slang], مرین.
check up on, (۱) لیکولینه‌وه‌ی ره‌فتار و راپورده‌وه‌ی کسینک.

(A burnt child is ~ of fire.)

(He was ~ of strangers.)
(۲) شهرمن! دورپه‌ریژن!
(۳) گیر! دست قوچاوا! پهریل.

chase (chās), v.t. (۱) نیشته‌سمر! شویژن گه‌رتن! به‌دوادا راکردن.
(۲) راکردن! شویژن گه‌رتن (گیانداریک بۆ گرتنی یا کوشتنی).

(۳) [~ away; ~ out; ~ off].
v.i. (۱) شویژن گه‌رتن (بۆ گرتن)! به‌دوادا راکردن! نیشته‌سمر:
(~ after him)

[Colloq.] به‌په‌له‌ پویشتن:
(I ~d around town looking for you.)

n. (۱) نیشته‌سمر! به‌دوادا پویشتن یا راکردن. (۲) پاوا! راکردن.
(۳) خجیر! گیانداریکی راکراو (۴) پاوچی.

give chase, chase (chās), n. نیشته‌سمر! شویژن گه‌رتن! به‌دوادا راکردن! پاوانان.
(۱) درزا! دیراو (۲) بوشایی ناو لوله‌تفنگ.

(۳) چالایی‌یکه که بۆری‌یکه تن ده‌خری.
v.i. درز یا دیراو یا چالایی تیکردن

chase (chās), v.t. نه‌خش له‌سمر هه‌لکه‌ندنی کانزایه‌یکه و پازاندنوه‌ی
chaser (chās'ēr), n. (۱) شویژن گه‌رتن! پاونه‌را! به‌شویژندا راکر.

(۲) پاوچی! راکر. (۳) تفنگیکه که له‌به‌شی پیشه‌وه یا دواوه‌ی به‌له‌مینکا
داده‌سری له‌کاشی شویژن گه‌رتنی به‌له‌می دوزمن یا هه‌له‌هاتن له‌دست دوزمن.

(۴) فریوکه‌یکه یا به‌له‌مینکی بچوک بۆ پاوانان یا نیشته‌سمری فریوکه یا به‌له‌می
دوزمن (۵) جزوه‌ی خوارنده‌یه‌یکه ناکسووی‌یه‌ی دوا‌ی خوارنده‌وه‌ی کهورلی
ده‌خوریته‌وه

chaser (chās'ēr), n. (۱) کسینک که کانزا ده‌ران‌نیشته‌وه به‌هه‌لکه‌ندنی
جزوه‌ها نه‌خش له‌سهری. (۲) نامیری نه‌خش هه‌لکه‌ندن له‌سمر کانزا.

chasm (kaz'm), n. (۱) که‌سه‌لان
(۲) جیاوانی یا ناکوکی (هست و بیروا و هه‌لوئیت) له‌نیوان مروقا یا خه‌ک
یا ریکخراوا

chassis (shas'i, shas'is, chas'i), n. (۱) چوارچینه‌یکه پینچکه‌داره
توئینک به‌تفه‌نگینکی قورسی له‌سمر داده‌نوئیت. (۲) شاسی نوتومبیل:
چوارچینه‌وه‌ی خوارووی نوتومبیل به‌پینچکه به‌شی خوارووی مه‌کینه‌وه.

(۲) نمر چوارچینه‌وه‌ی که فریوکه راده‌گرتن له‌سمر زه‌وی به‌پینچکه نامیری
نیشته‌سمره‌وه (۳) چوارچینه‌وه‌ی رادینا یا تله‌فریژن (بهر پارچانه‌نیشته‌وه که پیوه‌ی
به‌ستاره) (۵) [Slang]. له‌شی.

chaste (chāst), adj. (۱) دارین پاک (به‌تایه‌تی نافرته)! پاک.
(۲) سانه

chasten (chās'n), v.t. (۱) سردان زبه‌مه‌بستی هینانه‌سهر پری
راست. (۲) دابینکردن! به‌ر بۆ به‌ره‌لا نه‌کردن! پاکردنوه (په‌موشت).

chastise (chas-tiz'), v.t. (۱) سردان! به‌تایه‌تی به‌لیدان بۆ هینانه
سهر پری راست! ته‌من کردن. (۲) به‌توندی په‌خنه‌لیگرتن.

-chastisement (n).
daring پاک! به‌تایه‌تی نافرته! پاک.

chastity (chas'tə-ti), n. پشتینی دارین پاک! پشتینیکه له‌کانزا یا قایش
سرووست ده‌کرا له‌کوندا ژنان له‌به‌ریان ده‌کرد کاتیک که میرده‌گانان له‌کلیاندا
نهبوو‌بان بۆ نه‌وه‌ی دارین پیسی نه‌گن.

دهمه‌تی کردن! سووان! قسه‌کردن.
v.i. (۱) دهمه‌تی! دووان! قسه.

(۲) بالنده‌یکه بچووی نه‌مه‌ریکایی زیق‌زیک‌ره.
château (sha-tō'), n. (۱) قه‌لا یا کوشکینکی دهره‌به‌گی فهره‌نسی.
(۲) کوشکینکی لادی له‌فهره‌نسا

chattel (chat'l), n. (۱) که‌ل و به‌ل ناوما‌ل! شتومک! شت (وهک):
نوتومبیل. شتی ناوما‌ل. په‌شموولاخ. (۲) [Archaic]. به‌ند.

chatter (chat'ēr), v.i. (۱) چاقچه‌چی کردن (وهک): ده‌نگی بالنده‌وه
مه‌میون. (۲) چینه‌بازی کردن! دهمه‌وه‌ری کردن! چاقچه‌چی کردن.
(۳) چوقچه‌چی دانان هاتن

به بن حمایانه
 بن حمایبی! بن شمیری
 کیسینکه وهک ناوساری وایه له هاردوو دیوی دم و چاوی
 گیانداره قرتینره کاشی (وهک: مشک، مشکه کوشیره، کمویشک... هتد)، همره ما
 مهپووندا همیه خوارده منی تیدا هملده گیرئ.

cheeky (chēk'ī), *adj.*
 بن حمای! بن شمرم
 (۱) خوشی! گمشکه! پوخوشی! دلخوشی
 (۲) شتیک که دلی سر ز خوش پکات. (۲) هاوار یا قیزه ییکی پر خوشی
 (بو پسه مند کردن، به خیزه تان، یا پیوزایی کردن).
 (۱) دلخوش کردن. (۲) هاندان به قیزه ی پر خوشی! پسه مند کردن و دهر برین
 به قیزه ی خوشی.
 (۱) دلخوش بوون. (۲) قیزاندنی خوشی.

v.i.
 he of good cheer,
 cheer on,
 cheer up,
 with good cheer,
cheerful (chēr'fəl), *adj.*
 به پوریه یکی خوشمزه! دم به پیکه من! دلشاد.
cheerily (chēr'ə-li), *adv.*
cheeriness (chēr'i-nis), *n.*
cheerio (chēr'i-δ), *interj. & n.* [British Colloq.]
 خواحیاز!
 نم کاتت باش! ساو (له هانز و پویشندا).
cheerless (chēr'lis), *adj.* . (a ~ day)
 ناخوش! غهسبار! دلقهنگ.
cheers (chērz), *interj.*
cheery (chēr'i), *adj.*
cheese (chēz), *n.*
 (۱) پنیر.
 (۲) شتیک که له پنیر پکات له شیوه و چوئیتی خوارگرتندا.
 ناگات له خوت بی! پاکه!
cheese it!, [Slang].
cheese (chēz), *n.* [Slang],
 کسینکی گرتک یا پایه بمر (زور جار
 بهتوسوسه به کارده مینریت): (big -)
cheeseburger (chēz'būr'gēr), *n.*
 همبهرگرتکه که پهنیری تولوه ی
 بهسمره بیت.
cheesecake (chēz'kāk), *n.*
 (۱) کینیکه که له پهنیر و هیلک و شیر و
 شکر دروست دمکری. (۲) [Slang]: وینه ی کچینکی جوانی نیمچه پوت
 له پوژنامه ی کدا.
cheesecloth (chēz'klōth), *n.*
 قوره که ی خسته: قوماشینی سپی
 تهنکه دهریت بهسمر ماستدا بو نهره ی ناره که ی بچوئیمه: قوماشینی تهنکه
 له پهنیره و پهنیریت.
cheeseparing (chēz'pār'ing), *n.*
 (۱) پارچه ییکی بچوکی قهرانی
 دهره ی پنیر. (۲) شتیک بی نرخ یا بی پایه خ
 (۳) پیسگه یی! پهنیلی.
cheesy (chēz'i), *adj.*
 (۱) وهک و پهنیر وایه له تام و چوئیتی خوارگرتندا.
 (۲) [Slang]: خراب! ناپسه مند! بازار! بی فەر.
chectah (chē'ta), *n.*
 چیته: گیاندارنکی دهره ی خیرایه له پلنگ
 ده چیت به نام بچووکتره.
chef (shēf), *n.*
chef-d'oeuvre (shē'dē'vr'), *n.*
 چیشتمه: چیشتمه رنکی لیها توو! سرهک چیشتمه ران.
 شاکار (هونه) و تره... هتد!
 باشتیرین یا گرتگترین بهرهم.
chef's salad,
 زده آتیه یکی جوان و پارا ویه که هه موو جزوه شتیک
 تیداییت وهک کاهوو پهنیر و پارچه گوشتی وورد... هتد.
chela (kē'lə), *n.*
 چوونوک یا نیفونکی نوشتاوه ی تیری هه ندی گیاندار
 (وهک قوژال، پو بیان، دوویشک... هتد).
chela (chā'lā), *n.*
 قوتابی! شگورد (به تاییه تی هی چوونکی میندی).
cheliferous (ki-lif'er-əs), *adj.*
 چوونوکار (قوژال، دوویشک).
chelonian (ki-lō'nī-ən), *adj.*
 تاییه تی به کیسه لو ره قه ی ناوی.
 کیسه لو یا ره قه ی ناوی.

(۲) چاودنیری کردن.
in check,
checkbook (chek'book'), *n.*
 دایینکراو! بهر بیست کراو.
 دهفتاری چک بیانق.
checked (chekt), *adj.*
 (۱) نه خسته ی چوارگوشیمی تیدایه! خانه خانه: (a ~ tablecloth)
 (۲) دایینکراوه! بهر بیست کراوه.
checker (chek'er), *n.*
 (۱) خانه ییکی نه خسته ی شترنج
 (۲) نه خسته ییکی خانه خانه کراو. (۲) بهر دی یاری دامه.
 (۳) جزوه دارنکه! بهر نیم داره.
 نه خسته ی خانه خانه کردن.
v.t.
checker (chek'er), *n.*
 (۱) پشکنیار.
 (۲) کسینکه که کاری و مرگرتنی جانناو زهره و کلوو شتی وهمایه له خهلو
 هه لگرتنیان هتا خاوه نکانیان دینه و بوی.
 (۳) دهفیلچی (له کوژا یا دووکاندا).
checkerboard (chek'er-bōrd', chēk'er-bōrd'), *n.*
 دامه شترنج.
checkered (chek'erd), *adj.*
 (۱) خانه خانه و رنگاو رنگ (وهک):
 نه خسته ی دامه و شترنج. (۲) هه مپهنگ! هه مچوژ! حیواوژ.
checkers (chek'erz), *n.pl.*
 یاری دامه.
checking account,
 حسابی کراوه له بانقا (که دمتوانی یاری
 ئی دهره ی تری و تن بخری)
check list,
 لیسته ی بیاجوئیمه (یا هی نمر شتانه ی دتموئیت له برت
 نه چن یا دتموئیت بیانگه ییت... هتد).
checkmate (chek'māt'), *n.*
 (۱) کشر شا (وه بردنه وه ی یاری
 شترنج). (۲) دوژان! یاریکی پر له ممرسی.
 بانکی! کشر شا!
interj.
 (۱) کشر له شا کردن (یاری شترنج). (۲) خستنه ممرسی یه وه! پمژاندن.
v.t.
check out,
 (۱) کزنی نوئیل دان و به چینه ی شتی.
 (۲) تاقیکردنه و تاقیکردنه ی شتی که له نه چاسی تاقیکردنه ودا.
 (۳) بو دهره کورتی شتانه ی شتیک له نه چاسی تاقیکردنه ودا.
 (۴) حساب کردن له گهل کزیرا: (دووکان، کوژا).
checkout (chek'out'), *n.*
 (۱) کاتی حساب کردن له گهل خاوه ن
 نوئیلدا و ژور چوژ کردن له گهل شتا کزنی پوژنکی تریش دهمه نری
 (به گشتی نه کاتی حساب کردنه نریکی نیره و زیه).
 (۲) حساب کردنه شو شتانه ی که له دووکانیکدا ده کزیرت.
 (۳) نهر میزه ی نه حسابی لهسره دهرکری.
 (۴) تاقیکردنه وه ی مگینه یکه بو دهره کورتی باش و خراپی.
 (۵) پشکنی! لیکوئیمه.
check point,
 شوئنی پشکنی: شوئنی پشکنینی نوئومیل و خهک
 لهسره پنگه یا شه قام.
checkroom (chek'rōom', chēk'room'), *n.*
 ژوریک که چه ترو
 جانناو پالتوو شتی وهمای تری تیدا هملده گیرئ بو ماوه یکه تا خاوه نکه ی
 دینه و بوی
 تاقیکردنه و: تیروانینی پزیشکی
 هاو کیشینی له نار دام و ده زگا کاشی
 فه رمانزه و اییدا و به شدار بوونیان له فه رمانزه و ایی کزنی و ولتا به پشکنی
 هه ریه که له پسیوری خویدا به بن نهره ی لایهک زال بن بهسره شوئنی ترو.
cheek (chēk), *n.*
 (۱) کولم: کوژا! پوهمت.
 (۲) [pl]: گووی قنگ! سمت (۳) لایه کی شتیک دوولایی.
 (۴) [Colloq.]: بن حمای! چه قاره سووی
 به بن حمایانه له گهل دووان.
v.t. [Colloq.]
tongue in cheek,
 بهتوسوسه! قسه کردن به شیوه یکه که به مستی
 راست یا تراوی قسه کمر حیواوژ بیت له وه ی که به پوراوت پیشانی ده دات.
cheekbone (chēk'bōn'), *n.*
 نیسقاتی کولم.
 هه روه ما "zygomatic bone"

chem

chem., = 1. chemical. 2. chemist. 3. chemistry.
chemic (kem'ik), *adj.* [Archaic] (۱) تاییمتی به کیمیای کون (۲) کیمیایی: کیمیای کون.
n. [Obs.] کیمیاگر
chemical (kem'i-k'l'), *adj.* کیمیایی: کیمیای کون
n. ماده‌یه‌کی کیمیایی: کهرسه‌ی کیمیایی
chemical engineering, نهادازبایری کیمیایی
chemically (kem'i-k'l-i, kem'ik-li), *adv.* (۱) له‌رووی - کیمیاگری‌یه‌ره (۲) به‌هوی کهرسه‌ی کیمیایی‌یه‌وه
chemical warfare, جهنگلی کیمیایی: جهنگلیک که کهرسه‌ی کیمیایی و زهرروی وه کارو کهرسه‌ی سووتینه‌ی تیندا به‌کارده‌هینریت.
chemise (shə-mēz'), *n.* ژورکراسی ژنانه
chemisette (shem'i-zet'), *n.* (۱) ژورکراسی ژنانه (۲) کراسیکی کورتی بن قوله جاراز ژنان لسه‌ر کراسوه له‌بریمان ده‌کرد بؤ داپوشیضی لاژوروی سگلو به‌رملیان.
chemist (kem'ist), *n.* (۱) کیمیایگر: رانی کیمیا (۲) [British] دهرمانساز (۳) [Obs.], کیمیایگری کون.
chemistry (kem'is-iri), *n.* (۱) زانستی کیمیا: کیمیا (۲) پینکھاتی ماده‌یه‌کی کیمیایی و نیشانه‌کاسی و چوئیتی کارکردن (۳) پینکھاتن ما له‌به‌ک جیاگردنه‌وه‌یه‌که به‌شویه‌یه‌کی کیمیایی
chemo- (kem'ō), *Also chemi-, chem-*, پینشبه‌ندیکه به‌مانای پیوه‌ندی هه‌به به کهرسه‌ی کیمیایی و چوئیتی کارکردن و کارتیگردن له‌سه‌ر ماده‌ی ترو هه‌روه‌ها کارتیگرایی له‌لایه‌ن ماده‌ی تره‌وه
chemosynthesis (kem'ō-sin'tha-sis), *n.* پینکھاتی کیمیایی پینکھاتی کهرسه‌ی ناویته‌ی کیمیایی ژیندوو وه خوارده‌مه‌نی له‌لایه‌ن پرومکوه به‌هوی شو ووه‌یه‌ی که له یه‌کگرتن و کارکردن سه‌ر یه‌کتری ماده‌ی کیمیایی تره‌وه دروست ده‌ین.
chemotaxis (kem'ō-tak'sis), *n.* پاکیشان یا دوورکوتنه‌وه‌ی کیمیایی
chemotherapeutics (kem'ō-ther'ə-pū'tiks), *n.pl.* =
chemotherapy, پزشکی چاره‌کری
chemotherapist (kem'ō-ther'ə-pist), *n.* نه‌خوشی به‌ماده‌و کهرسه‌ی کیمیایی
chemotherapy (kem'ō-ther'ə-pi), *n.* چاره‌سزکردن نه‌خوشی به‌ماده‌و کهرسه‌ی کیمیایی
chemurgy (kem'er-ji), *n.* به‌شیکه له کیمیا که پیوه‌ندی هه‌به به به‌کاره‌نانی به‌ره‌می کشتوکانی‌یه‌وه بؤ دروستکردن شو شتانه‌ی نه‌خوردن و نه‌جل‌و‌به‌رگن (وه‌ک پلاستیک)
cheniell (shə-nēl'), *n.* (۱) ریض یا دهروو (۲) ریسی حوری: ناوریشم. یا لۆکه که بؤ چین به‌کارده‌هینریت. (۳) قوماشیک له‌م جزیره ریسه دروست کرابین.
cheque (chek), *n.* [British Spelling], چمکی بانق
chequer (chek'ər), *n. & v.t.* [British Spelling], checker
chequers (chek'ərz), *n.pl.* [British Spelling], = checkers.
cherish (cher'ish), *v.t.* (۱) زور له‌لا خوشه‌ویست بوون (۲) زور له‌لا خوش بوون: زور له‌لا به‌مرخ بوون. (۳) به‌تنگه‌وه هاتن: ناگاداریون: پیوه‌رده‌کردن و پاراستن له زیان (۴) له‌میشکا هه‌لنگرتن.
cherry (cher'i), *n.* (۱) گیلای (۲) داری گیلای (۳) سووری نان (۴) سووری فال: نال (وه‌ک گیلای). (۵) له‌داری گیلای دروستکراو. *adj.* (۶) له‌گیلاس دروستکراو. (۷) له‌گیلاس (تاه)
cheroot (shə-rōōt'), *n.* چگهره‌ی چرووت: جزیره سیکاریکه هه‌ردوو سه‌ری چوارگوشه‌ی‌یه.
cherry tomato, تماته‌ی گهره تماته‌یه‌کی خری بجوکه نه‌وه‌ندی

chicane

هه‌لماتیك ده‌بیت.
cherub (cher'əb), *n.* (۱) فریشته: پهری (۲) نوواندن فریشته له تابوزده له شیوه‌ی مندالیکی بالداری ده‌موچار پهری سووروسی جوان (۳) مندالیکی جوان و به‌سزمان.
cherubic (chə-rōō'bik), *adj.* (۱) فریشته‌یی. (۲) به‌سزمان. (۳) ده‌موچار پهری سووروسی.
cherubim (cher'ə-bim, cher'yoo-bim), *n. plural of-cherub.*
chervil (chūr'vil), *n.* سه‌رمزیه‌که گه‌لکه‌ی وه‌ک هی مه‌ده‌نوسو ره‌گه‌کی ده‌خورت.
chess (ches), *n.* شه‌ترنج.
chessboard (ches'bōrd, ches'bōrd'), *n.* تمخه‌ی شه‌ترنج.
chessman (ches'man, ches'mən), *n.* دالی شه‌ترنج.
chest (chest), *n.* (۱) سنووق. (۲) سنووقی پاره (یانه، رینکرو... هتد). (۳) خنرته یا پاره‌ی یانه، کوزه‌له، ده‌رگا، یا رینکراویک. (۴) ده‌فرنیکی هه‌وابی قایم. (۵) دۆلب. (۶) سنگ.
get (something) off one's chest, [Colloq.], دالی دلی خؤ هه‌لرین.
chestnut (ches'nat, ches'nut'), *n.* (۱) کسته‌نه. (۲) دره‌ختی کسته‌نه. (۳) داری کسته‌نه. (۴) ره‌نگی قاره‌یی سووریا: ره‌نگی کسته‌نه. (۵) نه‌سپی کویت. (۶) پیستی ره‌قو مره‌روی دیوی ناوه‌ی لاقی نه‌سپ و ماین. (۷) [Colloq.], نوکته، ووته، یا جه‌زکیکی کون و بن تام: کفیشه.
adj. ره‌نگی قاره‌یی سووریا.
chest of drawers, دۆلب.
chesty (ches'ti), *adj.* (۱) سنگ زل: سنگ گه‌وره. (۲) لووت به‌ر: له‌خوابی: فشه‌کر.
chetah (chē'ta), *n.* = cheetah.
cheval-de-frise (shə-val'də-frēz'), *n.* (۱) داریکی چوکاوی (له‌کوندا به‌کارده‌هینرا بؤ وه‌ستاندن نه‌سپ سواری دوژمن). (۲) ریزه چوکل یا شووشه‌ی تیز (ده‌خرتنه سه‌ر دیوار بؤ رینگرتن له دوژمن).
cheval glass, ناویته‌یه‌کی گه‌وره که له‌ناو چوارچینه‌یه‌کدا بئ و له‌سه‌ر پینچه دانرا‌بیت.
chevalier (shəv'ə-lēr'), *n.* (۱) سواریچاک: نه‌سپ سواری. (۲) نۆرتین پله‌ی شاراده‌ی فه‌رنسی. (۳) نهادام یا سواریچاکیکی پله‌نزمی نۆردوی شه‌ره‌ی فه‌رنسی.
chevron (shēv'rən), *n.* ختی له‌شویه‌ی تیپی "V" ده‌ک چاره‌شی
 پۆلیس و عه‌ریفی سوپا له‌قۆلیان ده‌دن
chew (chōō, chū), *v.t. & v.i.* (۱) جوین. (۲) زور بریایکردنه‌وه. (۳) جوین. (۴) شتیله که بجوین یا بؤ جوین بیت.
chewing gum, بئینشت.
chewink (chi-wiŋk'), *n.* بالنده‌یه‌که نه‌وه‌ندی جه‌له‌که‌یه‌ک ده‌بیت.
chewy (chōō'i), *adj.* جهر (خوارده‌مه‌نی): جوینی زور ده‌وی (~ candy)
Chianti (ki-an'ti, ki-ān'ti), *n.* کیانتی: شه‌رماتیکی سووره له سه‌ره‌تادا له ناوه‌ی شاخاوی "کیانتی" له تیتالیا گه‌راوته‌وه.
chiaroscuro (ki-ār'ō-ə-skyoor'ō), *n.* (۱) پورناکی و تاریکی به‌کاره‌ننان له وینه‌کیشاندن. (۲) نه‌جاسی وینه‌کیشان به‌م شیویه. (۳) تابوتیه‌ک که به‌م شیویه دروست کرابیت.
chiasma (kī-az'mə), *n.* چاو چمپ و راستی.
-chiasmal (*adj.*).
chie (shēk, shik), *n.* ته‌ریوشی: رینکویکی (جل‌و‌به‌رگ): شیک.
adj. ته‌ریوش: رینکویکی (جل‌و‌به‌رگ).
chicane (shi-kān'), *n.* (۱) فیل‌وتله‌که: ساخته.

(۱) مېرۋىيەكى نۇر بېچۈكە ئەۋەتمەي ئېسىپ يەك. **chigger** (chig'ēr), *n.*
يا كېچىك دەپنە ھەدىئى چار دەپنە زۇر پېستېمەۋ لەش دېننە خورۋىيەكى
نۇر، لە ناۋچەي خورۋىيە نەمىرىكادا ھەيە. (۲) چۆرىكە لە كىچ

(۱) چۆرە كېچىكى ناۋ لە مېنەمەنى دەچنە زۇر. **chigoe** (chig'ō), *n.*
پېستېمەۋ لەش دېننە خورۋىيەكى نۇر، لە ناۋچەي خورۋىيە نەمىرىكادا ھەيە.
chigger (۲)

(۱) مەندال. (۲) مەندالنى ساۋا يا شېرە خۆرە.
(۳) كۆلۈمە. (۴) كۆپكەن يا كېچىكە لە مەندالنى يەمەۋ تا تەمەنى بالق بوزۇ
(۵) كۆرۈ كىچ. (۶) نەۋە. (۷) بەرھەم! نەمەم.

سكىپ
with child,
childbearing (child'bār'īn), *n.* مەندالپۇن! ئانى مەندالپۇن
childbed (child'bed'), *n.* ئانى مەندالپۇن! مەندالپۇن
childbirth (child'būrth'), *n.* (۱) لەدەپكەن! مەندالپۇن
(۲) پۇتەي لەدەپكەن.
childe (chīld), *n.* [Archaic]. كۆپە بەگزانە.
childhood (chīld'hōod'), *n.* تەمەنى مەندال! كاتى مەندال!
مەندال.
childish (chīl'dish), *adj.* (۱) مەندالەنە (كردەۋە يا پەروشت).
(۲) بىن مانا! ئاشرىن (كردەۋە).
-childishly (*adv.*); **childishness** (*n.*).
ئىش كۆرۈن بە مەندال لە كارگە، قەرمانگە، مەۋكەن... ھتە.
child labor,
childless (chīld'lis), *adj.* بىن مەندال! ۋەجەخ كۆپ.
childlike (chīld'lik'), *adj.* (۱) مەندالەنە (كردەۋە يا پەروشت) كە
بۇ مەندال بېشىت، بەلام كۆرە بېيۇننن. (۲) ساۋىلكە! خۇش باۋەن.
childly (chīld'li), *adj.* = **childlike**; **childish.**
child psychology, دەروونناسى مەندال.
children (chīl'drən), *n. plural of child.*
child's play, كارىك، ئىركىك. يا شىتېكى زۇر ئاسان.
chile (chī'li), *n.* = **chili.**
chili (chī'li), *n.* (۱) ئالەتى تۇۋۇن تېز.
(۲) پۇرەككە كە نەم چۆرە ئالەتە تۇۋۇن تېزە دەگرى.
(۳) خورادىنكى مەكسىكى زۇر تۇۋنە لە كۆشتى كۆلۈۋ ئالەتى سوۋرۇ
بەھارنى تېزى ترو فاسۇليا دەروست دەگرى.
chiliad (chī'li-ad'), *n.* (۱) ھەزار! ھەزار (شەت). (۲) ھەزار سال.
chiasm (chī'li-az'm), *n.* ئەۋ بېرۋاۋەۋەۋە كە مەلەت: عېسا بۇ ماۋەي
ھەزار سال قەرمانچەۋەۋە جېھان دەكات پاش گەرەنەۋەۋە بۇ سەر زەۋى
خورادىنكى مەكسىكى تۇۋنە لە كۆشتى كۆلۈۋ
chili con carne, ئالەتى سوۋرۇ بەھارنى تېزى ترو فاسۇليا دەروست دەگرى
چۆرىكە لە ساس لە تەماتەۋ ئالەتى تېزۇ بەھارات دەروست
chili sauce, دەگرىۋ دەگرىت بەسەر كۆشتە.
chill (chīl), *n.* (۱) لەرزا! پاپە. (۲) مۇچرە.
(۳) ساردى (ئاۋۋەۋەۋە! سەرما. (۴) دل لە شىتېك ساردىۋەۋەۋە تاقەت ئى چوۋن.
(۵) ساردى (ھەست). (۶) قالىكە ئاسنى ساردىگروۋە.
adj. (۱) ساردا! سەرما. (۲) ئاخۇش. (۳) ساردا (ھەست).
(۱) ھەستكردن بە سەرما! سەرما بوزۇ (مۇۋە). (۲) ساردىۋەۋەۋە (ئاۋۋەۋەۋە).
(۳) ساردىۋەۋەۋەۋە كاتتەۋەۋەۋە گەرە بە خىزىۋەۋەۋە پەق بوزنى
(۱) ساردىگردن (خورادىنەۋەۋە). (۲) مۇچرە پېھەۋەۋەۋە! لەرزا ئى ھىتان.
(۳) دل ئى ساردىگردنەۋەۋە. (۴) دل گرتن! پەستكردن.
(۵) پەق كردنى كاتتا بە كوتوپ ساردىگردنەۋەۋەۋە پاش دەرھىتەۋەۋەۋە ئاشا ئاگر.
chilli (chī'li), *n.* = **chili.**
chilly (chī'li), *adj.* (۱) ساردا! سەرما.
(۲) ساردا (ھەست، پەلقار! پوۋناخۇش! ئاخەز: (*a ~ reception*)
(۳) پەستكردن ئاخۇش.
(۱) زەنگ. (۲) ئامبۇرى لېدانى زەنگ.
(۳) (*pl.*) كۆمەلە زەنگكە كە مۇسقىيان بىن ئى دەدرىت.

(۱) ئەۋ يارىكەۋەۋەۋە ۋەرقەۋەۋە باشى لە دەستدا ئىيە (يارى بوج).
v.t. & v.i. (۱) قىل ۋەتەلەكەگردن! ساختە كۆرۈن.
(۲) بە قىل ۋەتەلەكە دەسكۆتۈن
chicanery (shi-kān'ēr-i), *n.* (۱) بەھەلە دېرېن ۋە قىل ۋەتەلەكە كۆرۈن
بۇ دەسكۆتۈك (بەتايەۋەۋە ھى ياساۋى)! ساختە چىتېكى. (۲) قىل! ساختە.
chick (chik), *n.* (۱) چوۋچەك (۲) بەچكەي يالندە
(۳) مەندال (بۇ خۇشەۋەۋەۋەۋە). (۴) [Slang]. كىچ
chickadee (chik'ə-dē'), *n.* چەند چۆرە يالندەۋەۋەۋە نەمىرىكەي
ماكۆرە بەگشتى پەرەكەۋەۋەۋە بۇرە ۋە سەريان پەشە.
chickaree (chik'ə-rē'), *n.* سەۋرەۋەۋەۋە سوۋرۇ بېچۈكى نەمىرىكەيە.
chicken (chik'in, chik'an), *n.* (۱) مېرىشك (۲) گۆشتى مېرىشك
(۳) چەند چۆرە يالندەۋەۋەۋە دەشتەكەن لە مېرىشك دەچن. (۴) [Slang]. كىچ
adj. [Slang].
v.i. [Slang]. (*He -ed out at the last minute.*)
مەتەمەۋەۋەۋە
count one's chickens before they are hatched,
شىتېك كە لەۋانەۋەۋە تەپەتەۋەۋە.
chicken breast, نەخۇشەۋەۋەۋە بەرېتەۋەۋە لە دەرەۋەۋەۋەۋە شىسكانى سىگ
(۱) كە سەنەدا دەپېرېتى كە تۇۋشى نەخۇشەۋەۋەۋە ئېسكەنەۋەۋە بوزۇن.
chicken cholera, كۆلېزى مېرىشك: نەخۇشەۋەۋەۋە تۇۋشى گەلېك
يالندە نەك بە تەنھا مېرىشك دەپنە، نېشانەكانى بېرېتىن لە پەشانەۋەۋەۋە شۇرى.
chicken feed, (۱) دانە مېرىشك.
(۲) [Slang]. ھەندىكى زۇر كەم پارە! نەختېك پارە.
chicken hawk, ھەلۋى مېرىشك: مېرىشك ۋە يالندەۋەۋە تى مالى دەگرى
chicken-hearted (chik'in-hār'tid, chik'an-hār'tid), *adj.*
تېرسۆك: كۆۋنى
chicken-livered (chik'in-liv'əd, chik'an-liv'əd), *adj.*
تېرسۆك: كۆۋنى
chicken pox, مېكوتە
chicken shit, [Vulgar Slang]. (۱) قەسەۋەۋەۋە قۇۋۇ بىن مانا.
(۲) نەركەۋەۋەۋە داۋاي ئاخۇش بىن مانا. (۳) پەروشتە ھەلۋەۋەۋەۋە ئاشرىن.
chicken wire, تەل تەلەندە.
chick-pea (chik'pē'), *n.* نۆك
chicory (chik'ə-ri), *n.* (۱) پۇرەككە گولەكەي شېنەۋەۋەۋە رەگەكەي
نەسكۆۋرۋەۋە گەلەكەي دەخۇرېت ۋە دەگرېتە ناۋ زەلەتەۋەۋە. (۲) رەگە ئەم پۇرەكە كە
دەگرېتېن ۋە دەگرېتېن تېكەلۋى قارۋە دەگرېتە يا لەباتى قارۋە دەخۇرېتەۋەۋە
سەرەنەشت كۆرۈن! لۆمەكردن! شىكاندن
chide (chīd), *v.t. & v.i.* (۱) سەرۋەۋەۋە گەرە! سەرەستە! پېشەۋەۋەۋە! قەرماندە.
(۲) [Archaic]. گرىگرتېز بەشى شىتېك! بېنچېنەۋەۋە.
(۳) سىنەكى لاسەروۋى قەلقانېك.
chief (chēf), *n.* (۱) سەرەكى! بەرېزىرېن (۲) گرىگرتېز! يەكەم.
adj.
in chief, (*editor-in-chief; commander-in-chief*)
(۲) بەزۇرى! بەتايەۋەۋە.
سەرۋەۋەۋە دادېرسان.
بەزۇرى! بەتايەۋەۋە
سەرۋەۋەۋە ۋەك سەرۋەۋە
سوپا سالار! سەرەك سىپا.
سەرۋەۋەۋە ۋەل (سەرۋەۋەۋە، پاشا، شازن... ھتە).
chieftain (chēf'tin, chēf'tən), *n.* (۱) سەرۋەۋەۋە تېرە!
سەرگەرەۋەۋە خېل! گەرەۋەۋە ھۆز (۲) سەرۋەۋەۋە سەرەستە! سەرگەرەۋە.
chiffon (shi-fon', shif'an), *n.* (۱) شىفۇن! قوماشى ئاورىش
(۲) (*pl.*) ئەۋ شتانەۋەۋە كراسى ئافرەتى بىن دەپازىتەۋەۋە ۋەك شىرېت ۋە پېلە...
ھتە
adj. (۱) شىفۇن! لە شىفۇن دەروستكراۋ. (۲) سوۋوك قەشەل
chiffonier, chiffonnier (shif'ə-nēr'), *n.* دۇۋانېكى چىكەجە
ئاۋنەۋەۋەۋەۋە بەسەرەۋەۋە.

chime

- (۴) شعر موسیقایی به کوزه‌ها زنگه می‌دهد (۵) گویان
- v.i. (۳) دهنک‌اندازه (و ده زنگ): (۲) به یک دهنک دهنک‌اندازه (و ده زنگ)
- (۲) له‌گذا گویان یا زنگه‌کش
- v.i. (۱) لیدان (دهک): موسیقاییان به کوزه‌ها زنگه می‌زنند
- (۲) کات پیش‌ساز به زنگ لیدان
- chime in, (۱) قسه بی برین و بشماره‌بون له ده‌مه‌تقن به‌کدا
- (۲) له‌گذا گویان

- chime (chīm), n. لیواری هر دوو ساری به‌رمینیک
- chimer (chim'ēr, shīm'ēr), n. پوئی قه‌شه
- chimera (kā-mēr'ā, kī-mēr'ā), n. (۱) گیاه‌داریکی -

شفا‌نیمی به ساری شیرو له‌شی بز و کلکی ماری هیه
(۲) خمونیک که له‌وانه نمین هرگزین بیته دی

- chimere (chi-mēr', shi-mēr'), n. پوئی قه‌شه
- chimerical (kā-mēr'i-k'l, kī-mēr'i-k'l), adj. (۱) ناهسانه بی
- (۲) ناچینه میشکوه: نادروست

- chimney (chim'ni), n. (۱) دووکه‌کنش یا کنش: کلایوژنه
- (۲) له‌مپای چرا: کونیک وک دووکه‌کنش له ناگرنینینکدا
- (۴) قلیشیک له کده‌لا نینکدا بۆ پیا‌هنگه‌ران

- chimney corner, بهر ناگردان
- chimney piece, (۱) رفه‌ی سمر ناگردان (ناگردانی تازده که له‌ناو
- دیوارده‌یه: ۲) ششیک جوان که ده‌خوشته سمر رفه‌ی ناگردان

- chimney pot, کلایوژنه که ده‌کری به‌سمر دووکه‌کنش‌وه له‌سمر سربان
- بۆ نه‌وه‌ی ریائر دووکه‌کنه‌که راکنیش

- chimney sweep or sweeper, دووکه‌کنش با‌که‌روه
- chimpanzee (chim'pan-zē', chim-pan'zi), n. شمیمانزی
- همیمونیک توک ردنی گوی زلی زیره‌که

- chin (chin), n. چمانگه
- v.i. خوه‌لم‌پین هه‌ن چه‌ماگه ده‌دات له شیشی خوی‌بهاه‌لو‌اسرا‌وه (ته‌نا‌فیزی)
- v.i. [Slang]. چمانه‌دان: زورویزی کردن

- China (chi'na), n. چین: وولانی چین
- china (chi'na), n. فەخفوری
- Chinaman (chi'na-man), n. (۱) کاسیک که مارگانی به شتومگی
- چینی‌بوه کات: ۲) کاسیکی چینی (له‌پوری سووکی‌بوه)

- Chinatown (chi'na-toum'), n. گهرمگی چینی‌بها‌کار
- chinaware (chi'na-wā'r), n. فەخفوری
- chinch (chinch), n. (۱) میزوری ناو‌جینگه
- (۲) میزوری‌بگی ردنی بال سپی‌به له دانه‌ویلده ده‌دات به سه‌وزی و هرچی

- chinch bug, تارایی نیندا بیت ده‌بخوات
- میزوری‌بگی ردنی بال سپی‌به له دانه‌ویلده ده‌دات
- به سه‌وزی و هرچی تارایی نیندا بیت ده‌بخوات

- chinchilla (chim-chul'ā), n. (۱) گیاه‌داریکی قرین‌نری چچوکه له
- سموره ده‌چیز و نه‌وه‌دی سموره‌ب‌گیش ده‌بی
- (۲) پیسنی نه‌م گیان‌داره به نووکه‌که‌ب‌وه
- (۳) قوماشیک خوری و لوکه که ده‌کری به پانتو

- chincough (chim'kōl'), n. کوزکه‌رمشه
- chine (chim), n. (۱) بربری بست
- (۲) پارچه‌بک گوسف که به‌شیک له بربری پشلی له‌گذا بیت
- (۳) لیواری: قه‌ران: ۴) بوپ

- Chinese (chi-nē'z'), n. (۱) چینی: کاسیکی چینی
- (۲) زمانی چینی: ۳) به‌کنت له زمانه‌کاسی چین
- adj. چینی: دانش‌سواران زمان کلتور هند:

- Chinese cabbage, کله‌مری چینی
- Chinese puzzle, (۱) مه‌ن‌نیکر کران
- (۲) ششیک که سگه‌بشسی با چاره‌سەرکردنی کران نین
- سووریکری بره‌فانی گه‌س

- Chinese red, سووریکری بره‌فانی گه‌س

chiropteran

- chink (chɪŋk), n. قلیش: مریز
- v.i. قلیش تیکردن: مریز تیکردن
- chink (chɪŋk), n. دهنگی به‌یه‌کدا‌دانی دوو کا‌زا
- v.i. & v.i. به‌یه‌کدا‌کنشانی دوو پارچه ششی کانزایی و شقه می‌ه‌نسانیان
- chinquapin (chiŋ'ka-pin), n. (۱) دره‌خشی کسه‌تنه
- (۲) کسه‌تنه

- chip (chip), v.t. (۱) شکاندن (به تهر یا پیکاریکی تیزی تر)
- (۲) گه‌لکردن (لیواری ده‌فر یا قاپ): پارچه پارچه کردن: وورد کردن: قاش کردن
- (۱) شکان: پارچه لیوونه‌وه (ده‌فری گلین، شووشه، یا ته‌خته ... هتد):
- v.i. کهل بیون: (۲) همدان له قسه یا گتوگزا
- (۳) داش یا پاره دانا له‌سمر میز (قوما)
- n. (۱) تلمزم (بهر، دار، ته‌خته)
- (۲) کس: (a ~ on the edge of a plate)

- (۳) پارچه‌میک ته‌پاله که بۆ سوته‌مینی به‌کار‌ب‌ینری
- (۴) ششیک بۆ نرخ یا هه‌چ‌و‌پوچ (۵) داش (قوما)
- (۶) (pl.) توپزالی خوارده‌مینی (وکه په‌تاته) (potato ~s)
- (ب) (pl.) توپزالی سووره‌م‌کراوی ووشکی خوارده‌مینی (وکه په‌تاته)
- (potato ~s)

- chip in, [Colloq.] (۱) هه‌رموز کردن: یارمه‌تیدان (به پاره یا نیش)
- (۲) داش دانا (قوما)

- chip off the old block, تلمزی سینیکن کران به دوو که‌توه:
- کسیکه له شتوه‌وه رفتارو ره‌وشتا زور له باوکی بی‌یت

- chip on one's shoulder, [Colloq.] هه‌میشه نامادیه بۆ شه‌را:
- داخ له دل: شه‌رانی
- مومله‌مندا: پاره‌در

- in the chips, [Slang]. به فیل دان به زه‌ویدا (زورانیاری)
- chip (chip), n. سموره‌ب‌یکی پشت خمت خمتی نه‌م‌ریکای
- چاکوره

- chipper (chip'ēr), adj. [Colloq.] ک‌ه‌یف قنج: به ده‌ماخ
- chipper (chip'ēr), n. پیکاریکه که پارچه‌دار، به‌رد، یا ته‌خته‌ی بی
- ده‌شکینری یا تله‌زسی بی له ده‌کریته‌وه

- chipper (chip'ēr), v.i. (۱) خویندن (بالنده): جریوه‌جریوکردن
- (۲) قسه‌ی هه‌چ‌و‌پوچ کردن به‌بی و مستان: چه‌نه‌بازی کردن
- chippy (chip'i), n. (۱) جوزه چوله‌ک‌ه‌م‌که
- (۲) جوزه سموره‌ب‌یکی پشت خمت خمت
- (۳) [Slang]: زینکی سووک: قه‌شه

- chiro- (ki'rō, ki'rā), پیشه‌بندیکه به‌مانای دست
- chirographer (ki-rog'ra-fēr), n. دست‌و‌خعت خویش
- chirography (ki-rog'ra-fi), n. دست‌و‌خعت خویش
- chiromancer (ki'rā-man'sēr), n. فانگروه
- chiromancy (ki'rā-man'si), n. خوینده‌وه‌ی به‌ری دست:

- chiropractic (ki-rā-prak'tik), n. (۱) پزشکی
- دست‌و‌خعت قاج: (۲) کاسیک که نه‌خوشی قاج چاره ده‌کات وک میخه‌که لاردن
- chiroprody (ki-rog'ra-di, ki-rog'ra-dī), n. چاره‌کردنی نه‌خوشی
- دست‌و‌خعت قاج

- chiropractic (ki-rā-prak'tik), n. (۱) چاره‌کردنی نه‌خوشی له‌ری: ۲) دست‌کاری کردن
- دست‌و‌خعت قاج: (۲) کاسیک که نه‌خوشی قاج چاره ده‌کات وک میخه‌که لاردن
- chiroprody (ki-rog'ra-di, ki-rog'ra-dī), n. چاره‌کردنی نه‌خوشی
- دست‌و‌خعت قاج

- chiropractic (ki-rā-prak'tik), n. (۱) چاره‌کردنی نه‌خوشی له‌ری: ۲) دست‌کاری کردن
- دست‌و‌خعت قاج: (۲) کاسیک که نه‌خوشی قاج چاره ده‌کات وک میخه‌که لاردن
- chiroprody (ki-rog'ra-di, ki-rog'ra-dī), n. چاره‌کردنی نه‌خوشی
- دست‌و‌خعت قاج

- chiropractic (ki-rā-prak'tik), n. (۱) چاره‌کردنی نه‌خوشی له‌ری: ۲) دست‌کاری کردن
- دست‌و‌خعت قاج: (۲) کاسیک که نه‌خوشی قاج چاره ده‌کات وک میخه‌که لاردن
- chiroprody (ki-rog'ra-di, ki-rog'ra-dī), n. چاره‌کردنی نه‌خوشی
- دست‌و‌خعت قاج

- chiropractic (ki-rā-prak'tik), n. (۱) چاره‌کردنی نه‌خوشی له‌ری: ۲) دست‌کاری کردن
- دست‌و‌خعت قاج: (۲) کاسیک که نه‌خوشی قاج چاره ده‌کات وک میخه‌که لاردن
- chiroprody (ki-rog'ra-di, ki-rog'ra-dī), n. چاره‌کردنی نه‌خوشی
- دست‌و‌خعت قاج

- chiropter (ki-rop'tēr), n. شهمشه‌کویزه
- chiropteran (ki-rop'tēr-ən), adj. تاییه‌تی به شهمشه‌کویزه

chirp

n. شەمشەمەكۆپرە.
chirp (chürp), v.i. (۱) خۇشەن (بالندە): جىرپەجىرپەكردن.
(۲) زىقەزىق كىرىن (مىزە)

n. جىرپە: ئەنگىكى دەك جىرپە
chirr (chür), n. خۇشەننى ھەندى بالندە مىرور
chirrup (chir'əp), n. (۱) خۇشەن (بالندە).
(۲) دەنگ لە نەسپ كىرىن لىخۇرىنى.

n. دەنگى نەسپ لىخۇرىن
chirurgeon (kī-rūr'jən), n. [Archaic]. پىزىشىكى ئەشتەرگەر
-chirurgical (adj.) ئەسكەنە.
chisel (chiz'l), n. (۱) ھەلگەندىن يا رىكە رىپىك كىرىن بە ئەسكەنە.
v.i. & v.t. [Colloq.] فىل كىرىن: قۇبىيە كىرىن: دەستكەوتىن بە ساختە دەستىرىن.

chiseled, chiselled (chiz'ld), adj. (۱) بە ئەسكەنە ھەلگەنراۋە.
chiseler, chiseller (chiz'l-ēr, chiz'lēr), n. رىكە رىپىك كىرەن
chit (chit), n. (۱) مىنال (۲) كىچىكى بىن ھەيا
chit (chit), n. [Chiefly British]. (۱) ناسە يا بىرخەنە ھەيەكى كورت.
(۲) ھسابى چىشتەخانە يا مەيخانە.

chitchat (chit'chat), n. قىسە: دەمەتەن.
chitter (chit'ēr), v.i. (۱) رىقەزىق كىرىن: جىرپەجىرپە ھاتىن
[British Dial.] (۲) لە سەرھادا لەرزىن.

chivalric (shiv'l-rik, shi-val'rik), adj. (۱) سوارچاك: جوامىر
(۲) تايەتتى بە سوارچاكى
chivalrous (shiv'l-rəs), adj. (۱) سوارچاك: جوامىر
(۲) تايەتتى بە سوارچاكى

chivalry (shiv'l-ri), n. (۱) سوارچاكى: جوامىرى.
(۲) كۆمەلىك سوارچاك يا جوامىر (۲) سىقىقت يا تايەتتى خۇشەن سوارچاكىگە.
دەك ئازابى، رىزىق كىرىن لە خەلك. زامان شىرىنى، پەقارى جان، بەيۋىزەننى،
باراسىنى بىن دەسەلاتەكاز (۴) نوۋادىنى يەككىك لە تايەتتى خۇشەن پىشور.

chive (chiv), n. يىبارى پەشكە سەۋزەيەكە دەك تەرەپپاز ۋابە لە تام.
پەنگە بەلاگە لكانى زۇر بارىكتەرە بچوۋكتەرە
chlamys (klā'mis, klām'is), n. پانتۇيەكى كورقە لە كۇندا لە يۇنان.
پىداۋر لە بەرپىران دەكرد

chlor- (klōr, klōr), = chloro-.
chloral (klōr'al, klō'ral), n. كلورال شەيەكى بىن پەنگى چەرى
پرونى بۇن تىزە.
chloral hydrate, ناۋىتەيەكى كرىستالى بىن پەنگە بۇ خەۋلىخستىنى
موگناتىسى بەكار دەھىننى.

chloramine (klōr'amēn, klōr-am'in), n. كلورامىن
ناۋىتەيەكە لە ئايتۇرۇجىزۇ كلۇرىن پىكىدىت
chloric (klōr'ik, klō'rik), adj. كلورىكى: كلورىكى تىدەيە
chloric acid, تىرشى كلورىك
chloride (klōr'id, klō'rid), n. كلورىد
chlorinate (klōr'ə-nāt, klō'rā-nāt), v.i. مە كۆزىر بەكردنەۋە
ما كۆزىر بىدان. ناۋدەستەخانە.

chlorine (klōr'ēn, klōr'in, klō'rēn, klō'rīn), n. كلورىن
كلور گازىكى زەردى سەۋزەبارى زەھراۋى بۇن ئاخۇشە
chlorite (klōr'it, klō'rīt), n. كلورىت
chloro- (klōr'ō, klōr'ə, klō'rō, klō'rə), n. بېشىنەندىكە بەمانى
(۱) سەۋز (chlorophyll) (۲) كلور

chloroform (klōr'ə-fōrm, klō'ra-fōrm), n. كلوروفۇرم
شەيەكى بىن پەنگى زوۋەنچوۋە بۇ بەنج كىرىن شت تۈۋاندەۋە بەكار دەھىننى.

choke

v.i. (۱) بەنج كىرىن بە كلوروفۇرم. (۲) كوشتن بە كلوروفۇرم.
chloromycetin (klōr'ə-mī-sē'tin, klō'rə-mī-sē'tin), n. كلورومايسىتېن: دەرماتىكى دۇمەنە

chlorophyll, chlorophyl (klōr'ə-fil, klō'rə-fil), n. كلوروفىل: پەنگى سەۋزى ناۋ پەۋەكە دارودەرخت
(۱) نەخۇشەيەكى پەۋەكە بىرىتەيە لە
chlorosis (klā-rō'sis), n. زەردىۋونى گە لكانى بەۋزى كەسى تىشىكى خۇر يا ئاسنەۋە.
(۲) نەخۇشە كەم خۇشە ئوۋشى كچان دەبىت لە كاتى بالقىداۋ پەنگى
پىشت سەۋز ھەلگەنەن.

chock (chok), n. (۱) خىشتىك، بەردىك، يا مىخىكە كە دەخىتە رىن
تايەي ئوتۇمبىلەۋە بۇ نەۋەي نەجۋولت (۲) پارچەيەك ئاسنە ھەردو سەرى
بۇ ئارەۋە چەمەۋەتەرە بەتتى پىن ھەلگەنەن لەسەر پاپۇرۇ بەلەم
(۱) مىخ لەبەردەمدا داکوتان: بەردەم گوتن بە پارچە دار يا بەرد
(۲) ئاسنى يەت ھەلگەن لەسەر بەلەم پاپۇرۇ.

adv. لىۋاۋلىۋا: پىر (a bin ~ full of potatoes)
chock-full (chok'fool'), adj. لىۋاۋلىۋا: تەۋاۋ پىر؛ پىر
chocolate (chōk'lit, chōk'ə-lit, chōk'ə-lit), n. چوكلىت: كاكائو. (۲) كىكە، پۇدەرە، يا شىلەي لە كاكائو دىروستكراۋ (دەك لە
دەنگى كاكائو ھاپراۋ دىروست دەكرد).
(۲) ئوقۇلى كاكائو يا بە كاكائو داپۇشراۋ. (۴) پەنگى قارمىسى.
(۱) لە كاكائو دىروستكراۋ (۲) قارمىسى.

adj. ھەلپىزاردن
choice (chois), n. (۱) چارە: مافى ھەلپىزاردن (I have no ~ in the matter.)
(۲) ھەلپىزارد (مىزە، شت): (He was my best ~ for leader.)
(۴) باشترىن بەش (۵) كۆمەلىك كە ئىنى ھەلگەنەن رىن
(۶) بە ۋوردى ھەلپىزاردن (۷) ھەلپىزاردە: ئاياب: (~ houses).

adj. ھەلپىزاردە: ئاياب
choir (kwīr), n. (۱) دەستەي سەۋد خۇشەن بە ئاۋازەۋە گۇرانى ۋوتن
لە كلىسەدا (۲) ئەۋ شۇيەنەي گۇرانى تىدا دەلئىن سەۋد دەخۇشەنەۋە بە
ئاۋازەۋە. (۳) تىپىي گۇرانى يا سەما.
خۇشەنەۋەي سەۋد بە ئاۋازەۋە گۇرانى ۋوتن لە
v.i. & v.t. [Poetic]. كلىسەدا.

choirboy (kwīr'boi'), n. كورىك كە لە تىپىي گۇرانى سەۋدەي
كلىسەدايە
choir loft, بالىكۇنى تىپىي سەۋدەي گۇرانى ۋوتن لە كلىسەدا
choirmaster (kwīr'mas'tēr, kwīr'mās'tēr), n. سەرتىپىي
كۆرەسى گۇرانى يا سەۋد خۇشەنەۋە لە كلىسەدا

choke (chōk), v.t. (۱) خىكان: ئاسان: ھەناسە ئى بىرىن
(۲) بەرگىرتن: گوتن: پەنگ پىن خۇراندەۋە.
(۳) پى لىگرتن: نەھىشتى پەرەسەند. (۴) پىكرىن.
(۵) ھەۋا لە كاپرىتەر بىرىن
v.i. (۱) خىكان: ئاسان: ھەناسە ئى بىران.
(۲) پى ئى گىران: گىران: پەنگ خۇراندەۋە

n. (۱) خىكان: ئاسان: ھەناسە ئى بىران. (۲) دەنگى خىكان
(۲) ھەۋا بىرى كاپرىتەر: ئەۋ تۇيەۋانە يا دەمەۋانەيەكى كە رىنگە لە چوۋنە
زۆۋرەۋەي ھەۋا دەگىر بۇ ئاۋ كاپرىتەرى مەكىتەيەك كە بە بەنرەن نىش بىكات
(۴) ھاتنەۋەيەك (ۋولەي تەنگ)

choke back, خۇگرتن (لەبەر گۇران يا ھەست پىشانەدان)
choke down, بە گۇران بۇ قوۋندان
choke off, كۇتاندەۋە: دۋابى پىن ھىنان: ھەناسە ئى بىرىن
choke up, (۱) خۇراند ھىنانەۋە (بە كۆكىن)
(۲) بەرگىرتن: گىران (بۇرى). (۲) لىجگار زۇر پىكرىن.
[Colloq.] (۴) زامان بەستران يا ۋوشك بۋون بەۋزى خۇرە يا قورگ، بىرۋون
لە گۇرانەۋە (۵) [Colloq.] ۋوشك بۋون ۋوۋاننى كاركردن ئەمان لە
تەنگ ۋەلە مەيەكە

chokebore (chök'bör', chök'bör'), n. (۱) لوروی تمهنگ که دینته‌دیهک یا تمسک ده‌بیتیره له نژیک سهری لوروله‌کوه.

choker (chök'ër), n. (۱) خنکینس مرؤه، شت.

choking (chök'ing), adj. (۱) حنکینس (a ~ gas). (۲) باش نابیسترئ له‌بهر فوگ پرپوون له گریان: (a ~ voice).

chol- (kol), = cholo-.

chole- (kol'i), = cholo-.

cholera (kol'ër), n. تووره‌یی نه‌خوشی کولیرا.

cholera infantum, choleric (kol'ër-ik), adj. کولیرا یا رشانه‌وی مندانان (۱) تووره‌تیزا نووه‌لچوو.

cholesterol (ka-les'ta-röl'), n. کولیسترول مادده‌یکی چه‌وره له پوئسی گیاندانو زهر‌دینه‌ی هینگه و خوئین زراودا همه‌ی پینشکیه‌که به‌مانای زراوا زهر‌داو.

cholo- (kol'ö, kol'a), choose (chööz), v.t. (۱) هه‌نزارس (۲) به‌لاوه باش‌تربوون؛ یه‌سندکرین (a ~ to go).

cannot choose but, choosy (chööz'i), adj. هه‌نلیرارن ناچار بوون وورده به سهرج له شت هه‌نلیراردندا؛ به‌ناسانی یزای ناگورئ.

chop (chop), v.t. (۱) دایاچیر به‌نور یا توراس؛ له‌تکردن؛ شکاندن یا برین‌دار. (دوخت). (۲) جین؛ قاش کردن (بیان).

chop (chop), v.t. (۱) کورت کردنه‌وه. (۲) که‌بسه لیدان به‌توندی دان به‌زه‌ویدا (وه‌زیش).

chop (chop), v.t. (۱) بیادان یا بیامالین (تور. توراس، چه‌قو... هتد). (۲) له‌برو به‌حرت و فرته‌وه جوولانه‌وه.

chop (chop), n. (۱) داب‌جین؛ برین؛ له‌تکردن. (۲) لیدان؛ بیاکیشان (۳) قاش؛ پارچه. (۴) پارچه‌یهک گۆشتی تنک به‌ئیسقانه‌کوه؛ به‌تایبه‌تی هی‌مه‌ی یا به‌ران.

chop (chop), n. (۱) بیسی هه‌نفرچاو (۲) شه‌پۆلیکی بچوک.

chop (chop), v.t. (۱) شه‌پۆلگه (۲) گۆن؛ کولم؛ پوهه‌ت.

chop (chop), v.t. (۱) ناوگۆرکردن؛ گۆرینه‌وه.

chop (chop), n. (۱) له‌بر ریمان گۆرین. لادان، یا پینچگردنه‌وه (به‌له‌م یا پاپۆر به‌هۆی باوه).

chop (chop), n. (۱) ناوگۆر گۆرینه‌وه. (۲) مور یا پووی میری.

chop (chop), n. (۱) نیشانه‌ی سهر خوارده‌مه‌نی (که‌باش و خرابی پیشان ده‌دات).

chop (chop), n. (۱) چۆنیشی؛ چه‌شن.

chop (chop), n. (۱) دلته‌نگ؛ غه‌مان.

chop (chop), n. (۱) چیششدنه‌یهک که‌هه‌ر شه‌نها گۆشتی گاو مه‌رو به‌رازای تیندا ئی ده‌نرنت.

chopper (chop'ër), n. (۱) داب‌چهر مرؤه؛ قاشکر (۲) پینکاری داب‌چهر تور. توراس، چه‌قو... هتد.

choppy (chop'i), adj. (۱) هه‌میشهر له‌بر ده‌گۆرئ (یا).

choppy (chop'i), adj. (۱) هه‌لساره‌و پره له‌شه‌پۆی وورد (دهریا). (۲) ناسه و هه‌سه‌رودانه‌زی زۆر تیندا به (a ~ ride, flight, etc.). (۳) قینسانو هه‌نفرچاو (یا پچریچر انوسین، ده‌نگ).

chops (chops), n.pl. (۱) شه‌پۆلگه‌کان (۲) ده‌مو لای خواروی پوهه‌ت.

chopsticks (chop'stik'), n.pl. چمکنکی ناخواردن دوو‌داری باریکی بچوکه جیدی‌یه‌کان خواردن پز ده‌خون له‌باشی که‌چله و چه‌تان.

chop suey, ده‌خورتی جیدی‌یه له‌گۆشت و سه‌ورزه پینکدنتو به‌برنج‌هوه.

choragus (kö-rä'gäs), n. (۱) سه‌رۆکی تپینگی شانۆگه‌ری یونانی کۆن. (۲) سه‌رۆکی تپ یا کۆره‌سیکی مۆسیقا و گۆرانی.

choral (kôr'al, kô'ral), adj. تاییه‌تی به‌کۆره‌س یا تپیی سه‌روودو گۆرانی کلنسه‌ره ده‌ووترئ.

choral, chorale (kô-ral', kô-räl', kôr'al), n. سه‌روودیک که وهک گۆرانی به‌کۆمه‌ل ده‌ووترئ له‌لایهن تپیی سه‌روودو گۆرانی کلنسه‌ره.

chord (kôrd), n. (۱) ژۆن (تاییه‌ری مۆسیقا)؛ ته‌ل؛ شریه‌ت. (۲) ژۆنی یازنه (هه‌نداره). (۳) گونجان (تاوان).

(His speech struck a sympathetic chord (kôrd), n. (۱) هه‌ستی په‌سه‌ندکر. (۲) گونجان (تاوان) ناوازا؛ چه‌ند ناوازیکی پینکه‌وه گونجان.

chord (kôrd), n. (۱) پینکسنت (تاوازی مۆسیقا)؛ گونجاندن (تاوان).

chore (chôr, chör), n. (۱) کارکی پۆزانه‌ی پۆتینی ناخۆش (وهک: هی ناوما، کینگه، یا کارگه). (۲) کارکی ناخۆش.

chorea (kô-rë'a, kô-rë'a), n. نه‌خۆشی‌یه‌کی ده‌ماره به‌زۆری تووشی مندانان ده‌بن و ده‌بن به‌هۆی له‌رزینی له‌خۆوه‌ی ده‌ست، ده‌روچاو یا قاچ.

choreography (ka-reg'ra-fi), n. = choreography. choreographer (kô'ri-og'ra-fër, kô'ri-og'ra-fër), n. هونه‌رمه‌ندیک که‌سه‌مایکی تاییه‌تی دایه‌تی به‌تاییه‌تی سه‌مای بائ.

choreography (kô'ri-og'ra-fi, kô'ri-og'ra-fi), n. (۱) سه‌ما (به‌تاییه‌تی سه‌مای بائ). (۲) هونه‌ری دانانی سه‌مایکی تاییه‌تی (به‌تاییه‌تی هی سه‌مای بائ).

choric (kôr'ik, kô'rik), adj. کۆره‌سی؛ تاییه‌تی به‌کۆره‌س.

chorine (kôr'en, kô'rin), n. نه‌ندامی مینینه‌ی کۆره‌س.

chorioid (kôr'i-oid', kô'ri-oid'), adj. & n. = choroid. chorion (kôr'i-on', kô'ri-on'), n. په‌رده‌ی مندان یا ناو‌له‌سه.

chorister (kôr'is-tër, kôr'is-tër), n. (۱) نه‌ندامی تپیی سه‌روودو گۆرانی کلنسه به‌تاییه‌تی کۆر. (۲) سه‌رتپیی تپیی سه‌روودو گۆرانی کلنسه.

chorography (kô-rög'ra-fi, kô-rög'ra-fi), n. (۱) هونه‌ری دانانی نه‌خشه؛ نه‌خشه‌کیشان یا باسکردنی ناوچه‌یهک.

choroid (kôr'oid, kô'toid), adj. (۲) نه‌خشه یا باسینگی وه‌ها تاییه‌تی به‌په‌رده‌ی مندان.

chorus (kôr'as, kô'ras), n. (۱) کۆره‌س؛ ده‌سته‌یهک گۆرانی بیژو سه‌ماکه‌ر که له‌شانۆگه‌ری‌یه‌کی کۆمیدی یا نۆپه‌رایه‌کدا گۆرانی ده‌لینز سه‌ما ده‌گه‌ن. (۲) کۆمه‌لیک خه‌ک که به‌یهک ده‌نگ شتیکی یا گۆرانی‌یه‌ک بلین.

(۳) ورتنی شتیکی به‌یهک ده‌نگ له‌لایهن ده‌سته‌یه‌که‌وه. (۴) نه‌و شته‌ی که به‌م شپۆه‌یه ده‌ووترئ.

(۵) له‌شانۆگه‌ری یونانی کۆندا نه‌و ده‌سته نه‌کته‌ره‌ی که گۆرانی ووتنه‌که‌یارو گفتمگۆکانیان گه‌نیک شتی بوون ده‌کرده‌وه ده‌ریاره‌ی شانۆگه‌ری‌یه‌که.

(۶) نه‌و نه‌کته‌ره‌ی که پینشکی شانۆگه‌ری‌یه‌که ده‌خوئینتیه‌وه هه‌روه‌ها باش ته‌راو‌بوونی شانۆگه‌ری‌یه‌که ووتاریکی کورت ده‌خوئینتیه‌وه هه‌روو.

ووتاره‌که‌ش به‌شیکن له‌شانۆگه‌ری‌یه‌که (شانۆگه‌ری نینگلیزی سه‌ده‌ی شانۆه‌هه‌م ده‌وات). (۷) نه‌و ناوازا یا مۆسیقایه‌ی داده‌نرئ بۆ لیدان له‌گه‌ن گۆرانی ورتنی ده‌سته‌یه‌کدا (۸) بۆ سه‌ندنه‌وه (گۆرانی).

گۆرانی ورتن یا سه‌روود خوئیندنه‌وه هه‌موو به‌یه‌که‌ره‌و به‌یهک ده‌نگ v.t. & v.i. هه‌موو پینکه‌وه‌و به‌یهک ده‌نگ.

in chorus, کچ (یا کۆری) کۆره‌س؛ ژنیک یا بیاریکه که گۆرانی ده‌لنیت یا سه‌ما ده‌کات له‌کۆره‌سێکدا.

chose (chöz), past tense of choose. chose (shöz), n. مۆلکی تاییه‌تی (وهک شتومه‌کی ناوما، نو‌تومیل، په‌شمه‌و‌لاخ... هتد).

chosen (chö'z'n), adj. (۱) هه‌لیرزراوا؛ په‌سه‌ندکراو.

(۲) خوئنه‌ریستی خودا.

chough (chuf), n. قازوو.

chow

chow (chou), n. (۱) جۆرە سەگىكى تام ئاۋەندى تۆكەمى تۈۈك درىزە (۲) [Slang]. خواردەمەنى.

chowchow (chou'chou'), n. جۆرە ترشباتىنكە لە چەند جۆرە سەۋرەيەك درووست دەگىرى.

adj. تېنگەلا: ھەمچەشەنە.

chowder (chou'dēr), n. شۇربايەكە نە ماسى يا گياندارى دەرياسى ترو پەتاتە و شىر درووست دەگىرى.

Christ (krist), n. مەسح: عىساي كۆرى مەريەم

christen (kris'n), v.t. (۱) مىدال بىرۆزكردن و بە مەسحى كرىنى (۲) ئاۋاناسى مىدال بەم بۆنەيمە: ئاۋلئىناسى پاپۆينكى تازە پىش ئومەي بخرىتە گەر (۳) [Colloq.]. بەگارىھىنان بۇ يەكەم چار.

Christendom (kris'n-dəm), n. (۱) ھەموو مەسحىيەمەكان. (۲) جىھاننى مەسحىيى

(۳) ئاينى مەسحىيى: مەسحىيەتتى.

christening (kris'n-ij, kris'niŋ), n. پىرۆزكردن و ئاۋاناسى مىدال و كرىنى بە مەسحىيى

Christian (kris'chən), n. (۱) خاچ پەرستە: مەسحىيى (۲) [Colloq.]. مرقۇينكى باش.

adj. (۱) خاچ پەرستە (۲) ئايبەتتى بە مەسح و ئامۆزگارىيەكانى. (۳) ئايبەتتى بە خاچ پەرستان و خاچ پەرستى. (۴) [Colloq.]. باش (مىرۇقە)

Christian Era, چەرخى خاچ پەرستى (كە لە دەياكىۋونى مەسحىمە دەست پىن دەكات)

Christianity (kris'chi-an'ə-ti), n. (۱) خاچ پەرستىتى: ئاينى مەسحىيى (۲) ھەموو خاچ پەرستان (۳) لىنكىر خاچ پەرستى: (Eastern ~)

(۴) پەرۋاشت و كرىدەۋى خاچ پەرست. كرىن نە خاچ پەرست

Christianize (kris'chən-iz'), v.t. بون نە خاچ پەرست. خاچ پەرستانە:

Christianlike (kris'chən-lik'), adj. ۋەك خاچ پەرست. ۋەك خاچ پەرست:

Christianly (kris'chən-li), adj. & adv. خاچ پەرستانە

Christian name, ئاۋى خاچ پەرستى (كە لە مىدال دەنئى لە كاتى پىرۆزكردى لە كلىنەدا) ئاۋى يەكەمى خاچ پەرست (بۇ جىياكرىدەۋى لە مازار

Christian Science, زانستى خاچ پەرستى ئايزو پىرۋادەۋى رىيازىنگى ژيانە لەسەر لىكەندەۋەيەكى ئايبەتتى نىنجىل دانراۋە دەلىت:

نەخۇشى و بەدكارى چارى دەگىرى لەرئى تىگەيشقنى راستەقىيەتى ئامۆزگارىيەكانى مەسحىۋەۋ لەرئى ئاينى راستەقىيەتە ئەك بە دەرمان و پىزىشكەۋاننى

Christian Scientist, بىۋاگەرىك بە زانستى خاچ پەرستى.

Christless (krist'lis), adj. بىن بىۋا بە مەسح: بىن ئاين.

Christlike (krist'lik'), adj. ۋەك مەسح: لە پەقارەدا.

Christly (krist'li), adj. مەسحىيەتتە. ۋەك مەسح.

Christmas (kris'məs), n. كرىسمەس: جەزئى سالاۋەنى لەدايكىۋونى مەسح كە رىكەۋتى ۲۵ ي دىسەمبەرە.

Christmas Day, پۇزى ۲۵ ي دىسەمبەر.

Christmas Eve, ئىۋارە پىش پۇزى كرىسمەس (۲۴ ي دىسەمبەر).

Christmastide (kris'məs-tīd'), n. ماۋە با كاتى كرىسمەس. كە لە پۇزى ۲۴ ي دىسەمبەرە دەگىرىتەرە ھەتا سەرى سالى تازە يا ۶ ي كانوونى دوۋەم)

Christmas tree, دارى كرىسمەس: دەرەختىكى ھەميشە سەۋرە مەسحىيەكان لە كاتى جەزئى كرىسمەسدا لە ژۋورى مياۋاندا دايدەدئىن و بە گلەزب و شنى تر دەپىرانئىنەرە

chronological

chroma (krō'mə), n. پاكى يا پوختى رەنگىكە (۱) رەنگاۋرەنگ. (۲) باش رەنگ دەگىرى.

chromatic (krō-mat'ik), adj. رەنگناسى.

chromatics (krō-mat'iks), n.pl. ماددەيەكى پىرۆتۇپىلازمىيە لە ئاۋوگى شانى گياندارو پوۋەكدا بە ئاساسى رەنگ دەگىرى

chromatin (krō'mə-tin), n. نەخۇشى زەردىۋونى گەلا

chromatism (krō'mə-tiz'm), n. پىشەندىكە بەماناى

chromato- (krō'mə-tō, krō'mə-tə), رەنگا: پەغە. شىپوۋنەۋە يا پىزنى

chromatolysis (krō'mə-tol'ə-sis), n. ماددەيى پىرۆتۇپىلازمى ئاۋ ئاۋوگى شانى گياندارو پوۋەك كە بە ئاساسى رەنگ دەگىرى.

chromatophore (krō'mə-tə-fōr', krō'mə-tə-fōr'), n. خانەي رەنگ درووستكەر لە پوۋەك يا گيانداردا.

chrome (krōm), n. كرىۋم: ماددەيەكى كانزايى كىمىيى سىپى كرىستالى زۇر پەقە ئايزۇت لە دارىشتەدا بەكاردەمىنئى

(۲) رەنگى كرىۋم (۳) دارىشتەيەكە كرىۋمى تىدايىت پاشىبەندىكە بەماناى: رەنگ.

-chrome (krōm), سەۋرى كرىۋم: رەنگىكى سەۋرى قورقوشمىيە.

chrome green, زەردى كرىۋم: رەنگىكى زەردى قورقوشمىيە.

chrome yellow, كرىۋمى: لە كرىۋمەۋە مەركىۋارە:

chromic (krō'mik), adj. بە كرىۋم كراۋە.

chromium (krō'mi-əm), n. كرىۋم: ماددەيەكى كانزايى كىمىيى سىپى كرىستالى زۇر پەقە ئايزۇت لە دارىشتەدا بەكاردەمىنئى.

chromo- (krō'mō, krō'mə), Also chrom-, پىشەندىكە بەماناى: رەنگ: پەغە.

chromogen (krō'mə-jən), n. ماددەيى رەنگ پەيداكەر.

chromosome (krō'mə-sōm'), n. كرىۋموسوم. كەرتىكى. دەۋرەلەيىيە لە كەرت بوشى شانى گياندارو پوۋەك پەيداۋەنئى ئايبەخۇي زىگىلكى لەگەن خۇيدا ھەلدەگىرى.

chromosphere (krō'mə-sfēr'), n. (۱) ئەۋ چىنە گازە سۈرۋاباۋو داگىرساۋەي دەۋرەبەرى خۇر كە لە كاتى خۇرگرتنى تەراۋدا دەپىنئى

(۲) چىنەك گارى ۋەھا لە دەۋرەبەرى ئەستىزىمەكدا.

chronic (kron'ik), adj. (۱) دىرۇخاينە! سەرەلدەۋرە (نەخۇشى). (۲) خورپەك، نەرتىك يا نەخۇشىيەك كە دەمىكە ھەبوۋە ئىستاش ھەر ماۋە: (a - disease)

(۳) ھەميشەيى. (۴) ھەميشە.

chronically (kron'i-k'l-i, kron'ik-li), adv. (۱) مىژۋو. (۲) تۇمارى مىژۋوى پوۋداۋىك يا چەند پوۋداۋىك بەگۈنەرەي پۇزۇ سالى پوۋدانئىان

chronicle (kron'i-k'l'), n. ئوۋسىنەرەي مىژۋو يا چىرۇكى شتىك يا پوۋداۋىك: گىرپانەرەي مىژۋو v.t. تۇماركردنى مىژۋوى پوۋداۋىك

chronicle play, شانۇكەرى مىژۋوى.

chronicler (kron'i-kiēr), n. مىژۋونوۋس.

chrono- (kro'nō, kro'no), Also chron-, پىشەندىكە بەماناى: كات

chronograph (kron'ə-graf', kron'ə-grāf'), n. كرىۋنوگراف: ئامىزى پىۋان و تۇماركردنى كاتىكى كورت.

chronologer (krə-nol'ə-jēr), n. = chronologist. (۱) بەپىن كاتى پوۋدان. (۲) پىنخراۋ بەگۈنەرەي كاتى پوۋدان: تۇمارنامە يا مىژۋوى پوۋداۋىك.

-chronologically (adv).

chronologist (kra-nol'ə-jist), n. پسیۆژیا تومارکەری

پووداوەکار بەگۆنەزە کاتی پوودانیا

chronology (kra-nol'ə-ji), n. (1) لێکدانەوە و پێوانی کات و

چەسپاندن و ریزکردن رۆداویک بەگۆنەزە کاتی پوودانی زنجیری مێژوویی

(2) لیستە یا حەشتمە بەرۆاری پووداویک یا چەند پووداویکی یەک لەدوای یەک

chronometer (kra-nom'ə-tēr), n. ئامێری پێوانی کات

-chronometric (adj.); chronometrical (adj.);

chronometrically (adv.)

chronometry (kra-nom'ə-tri), n. زانستی پێوانی کات

chronoscope (kron'ə-sköp'), n. ئامێری پێوانی ماوەی کاتی

نۆز کورت

chrysalis (kris'li-is), n. (1) پەلە نەزبوت پەلە سێیەمی گۆزین و

گەرەبوونی مەرۆکە هەیشقا لە قۆزاخەدا بە (2) قۆزاخی مێرۆ

(3) گیانداریک - شتێکی سارا

chrysanthemum (kris-an'tha-məm), n. ماوردی گۆل

chub (chub), n. جۆرە ماسیەکی دەریایە

chubby (chub'i), adj. خەریک؛ قەلەو (~ cheeks)

chuck (chuk), v.t. (1) گۆشێن بە یارییە (بەتایبەتی ژێر چەناگە)

(2) هاویشێن (3) [Colloq.] فریدان؛ لە کۆل خۆ کردنەوە

(4) [Colloq.] out ~ : بەزۆر دەرکردن

n. (1) گۆشێنێکی بە یارییە (بەتایبەتی ژێر چەناگە)

(2) هاویشێنێک (3) [Slang] خوارەمەنی

chuck (chuk), n. (1) گۆشتی لاملو سەریشانی پەشەوولاخ

(2) جۆرە قولاپسکە بۆ راگرتنی ئامێرێک لە شوێنی خۆیدا

chuck (chuk), v.t. قوتەقوت کردن - مەرشە

n. قوتەقوتی مەرشە

chuck-full (chuk'fool'), adj. - chock-full

chuckhole (chuk'hōl'), n. چال (پێکەوتن)

chuckle (chuk'l), v.t. (1) لەبەر خۆوە پێکەنین؛ پێکەنینی بێ دەنگ

(2) قوتەقوت کردن - مەرشە

n. لەبەر خۆوە پێکەنین؛ پێکەنینی بێ دەنگ

chuckle (chuk'l), adj. بێ مێشک؛ گەمژە کەر

n. کەسیێکی گەمژەو بێ مێشک

chucklehead (chuk'l-hed'), n. کەسیێکی گەمژەو بێ مێشک

-chuckleheaded (adj.)

chuck wagon, واگۆنی خوارەمەنی واگۆنیکی موبەقە تێدا بە خوارەنی

تێدا دروست دەکەن بۆ کرێکارانی کارمەیک یا کێلگەیک

chuff (chuf), n. کەسیێکی نەزان و قەسەرەق؛ کەسیێکی بێ نەزاکەت

chug (chug), n. دەنگی تەقینە (وەک هە مەکیفەنی شەمەندەفە)

v.t. (1) لێوەهاتنی دەنگی تەقینە (وەک هە مەکیفەنی شەمەندەفە)

(2) تەقەتەق کردن بە پۆیشتنە (The train -ged along)

chukar (chō'kär'), n. کەر (بەندە)

chum (chum), n. (1) برادەری نزیک؛ هاوڕێی گیانی بە گیانی

(2) هاوڕێ؛ هاوڕێ

v.t. [Colloq.] (1) نیشتمەن سوژ لە هەمان ژۆردا لەگەڵ یەکیێکی تردا

(2) برادەریتی بەگەندا کردن

chum (chum), n. دانە ماسی - بەتایبەتی لە ماسی چەور دەکەریو

فەقێ دەریتە ناو ئاوەوە بۆ پاوەماسی

chummy (chum'i), adj. گیانی بە گیانی؛ نزیک - برادەری

chump (chump), n. (1) سەر یا نووکیێکی نەستووری کۆل

(2) [Colloq.] کەسیێکی گەوج و گەمژەو بێ مێشک

chunk (chuk), n. [Colloq.] (1) پارچەیکە کورتی نەستوور (دەر)

گۆشت... هتد. کۆتە گۆشت؛ پلە گۆشت (2) بەشێک یا بڕێکی زۆر

هەندێکی زۆر (3) گیانداریکی تۆکمەو قەلەو

chunky (chuk'i), adj. [Colloq.] (1) کورت و نەستوور

church (chürch), n. (1) کلیسە؛ پەرستگای مەسیحیەکان

(2) نوێزگەرن؛ خۆپەرست. (3) هەموو مەسیحیەکان

(4) [C-], لق یا شێوێکی تاییەتی کلیسە:

(The Methodist C-; C- of England)

(5) دەسهلاتی کلیسە و پەرستی. (6) پێشەو پەرستی کلیسە

(7) کۆمەڵێک نوێزگەر

v.t. دۆخا بۆ کردن (بەتایبەتی بۆ ژنی تازە مەندال بوو)

adj. تاییەتی بە کلیسە: (~ government)

churchgoer (chürch'gō'ēr), n. کەسیێک کە هەمیشە دەچێ بۆ

کلیسە

churchless (chürch'lis), adj. (1) بێ کلیسە؛ کلیسە تێدا نییە:

(a ~ village, town, etc.)

(2) کەسیێک کە نەچێ بۆ کلیسە

churchman (chürch'män), n. (1) قەشە. (2) ئەندامی کلیسە

Church of England, کلیسە ئەنگلیکانی لە ئینگلتەرە (لە سەدە)

شانزەدا لە کلیسە پۆما جیاپووەوە پاشای ئینگلتەرە خستیە ژێر دەستی

خۆیە

Church of Rome, کلیسە کاتۆلیکی پۆما

churchwarden (chürch'wōr'd'n), n. پەرستی ناوایی کلیسە

(بۆ پەرستگای کاتۆلیکی ناوایی کلیسە)

churchyard (chürch'yärd'), n. حەوشە کلیسە (گەلێک چار

هەندێکی دەرکێ بە گۆرستان)

churl (chür), n. (1) لادێی؛ دەشتەکی

(2) کەسیێکی نەزان و بێ نەزاکەت. (3) پەزێل؛ پیسکە

(4) لاسار؛ سەرکێش

churlish (chür'lish), adj. (1) لادێی؛ دەشتەکی

(2) بێ نەزاکەت. (3) پەزێل؛ پیسکە. (4) نایەتە ژێر پکێفەر؛ جەلوی ناگێری

churn (chürn), n. (1) مەشکە. (2) ژەنین

v.t. (1) مەشکە ژەنین؛ مۆ ژەنین. (2) پاوەشانان

v.t. (1) کەرە درووستکردن (بە ژەنینی ماست لە مەشکەدا)

(2) ژەنین؛ هاتنە جۆش

churning (chür'ing), n. (1) ژەنین (مەشکە)

(2) ئەو کەرەپەیی لە ژەنینی مەشکەکاندا دەست دەکەوێ

churr (chür), n., v.t. & v.t. = chirr

chute (shōot), n. (1) تالگە؛ قەلبەزە؛ خوراپ

(2) ناوێر، پارو، جۆگە، یا بۆرییەکی لێژ (بۆ شت گواستەرە):

(a coal ~; laundry ~)

chute, 'chute (shōot), n. [Colloq.] پەرەشووت

chutney, chutnee (chut'ni), n. هەنبە

cicatrix (sik'a-triks), n. (1) شوێن بڕین (پاش چاکبوونەوەی

بڕینکە) (2) شوێنی ئەو بڕینە دەمێنێتەرە لەدوای بڕینی لاقە دارێک یا

لێکۆڵنەوەی گەلایەک

cicerone (sis'ə-rō'ni, chich'ə-rō'ni), n. پەرستی گەشتیاران

ئەو کەسیێک کە گەشتیاران دەبات بۆ شوێنی خۆش و مێژوویی وولاتێو پاسی

ئەو شوێنەکان بۆ دەکات

Ciceronian (sis'ə-rō'ni-ən), adj. پەرەنبێژ؛ زمانپاراو

-cidal (sid'l), پاشکۆیەکی بەمانای؛ بکۆ؛ کوشندە؛ لەناوێر؛

(suicidal, homicidal)

-cide (sid), پاشکۆیەکی بەمانای؛ کوشتن؛ بکۆ؛

(suicide, homicide)

cider (si'dēr), n. خۆشای سێو؛ ئاوی سێو

cigar (si-gär'), n. سیگار

cigarette, cigaret (sig'ə-ret', sig'ə-ret'), n. چگەرە

cigarette butt, قنکە چگەرە

cigarette holder

cigarette holder, دارچگره
cigarette-lighter, چرخ
cigarette-paper, بهراماخ
cilia (sil'i-ə), *n.* (۱) بزبانگ (مروءة). (۲) برژوله (گه‌لای درمخت).
ciliary (sil'i-er'i), *adj.* بزبانگی برژوله‌یی
ciliate (sil'i-it, sil'i-āt'), *adj.* برژوله‌دار
n. زینده‌مورینی یک‌خانه‌ی به میکروسکوب بینراو که لمشی به برژوله داپوشراوه

cimex (si'meks), *n.* میووی نارچیکه
cinch (sinv), *n.* (۱) تمنگه (زین، کورتان).
(۲) [Colloq.] به دست گرتنیکی قایم.
(۳) [Slang.] مسوگر! شتیگ که گردنی یا دستکمرنی ناسان و مسوگر بی.
v.t. (۱) توندکردنموی تمنگه‌ی ناسپ.
(۲) [Slang.] دست لئ گیربوونیکه باشو قایم! مسوگرکردن.

cinchona (sin-kō'nə), *n.* درمختیکه توکله‌کمی درماتی لئ
دروست دکری (۲) توکلی قالی نم درمخته
cincture (sinv'chēr), *n.* (۱) پشتین
(۲) شتیگ که چواردهوری شتیگی تری پن دهگری وک نملقی دموی پایمیکه! نملقه
v.t. چواردهورگرتن! دورمدان.

cinder (sin'dēr), *n.* (۱) باشماره‌ی کازا؛ پاش توواندنموی له کووردا.
(۲) ژله‌موی پاش تیفینموی ناگریژین. (۳) سمره بزروتک.
(۴) پشکن. (۵) (pl.) ژله‌موی خوله‌میش.
v.t. سوواتندن! سوواتندن هتا دمبی به سمره بزروتک.

cindery (sin'dēr-i), *adj.* له خوله‌میش یا ژله‌موی پینکمانووه!
خوله‌میشی! ژله‌موی تیندایه.
cinema (sin'ə-mə), *n.* (۱) فیلمی سینمایی.
(۲) سینما شوینی پیشاندانی فیلم
(۱) هونرو نهرهینانی فیلمی سینمایی
(۲) فیلمی سینمایی به‌گشتی.

cinematic (sin'ə-mat'ik), *adj.* سینمایی
-cinematically (*adv.*)
cinematographer (sin'ə-mə-tog'rə-fēr), *n.* وینه‌گری
فیلمی سینمایی! دهرینه‌ری فیلمی سینمایی.
cinematography (sin'ə-mə-tog'rə-fī), *n.* مونه‌ری وینه‌گرتن و
دهرهینانی فیلمی سینمایی
شونری هانگرتنی خوله‌میشی
لاشی سووتینراو.

cinerarium (sin'ə-rār'i-əm), *n.* (۱) بونی خوله‌میشی لاشی سووتینراو
(۲) خوله‌میشی! بونی خوله‌میشی.
cinerary (sin'ə-rer'i), *adj.* کووره یا تنوری سوواتندی لاشی
مردرو
cinereous (si-nēr'i-əs), *adj.* رهنگ خوله‌میشی! وک خوله‌میش
cingulum (sinv'gyoo-ləm), *n.* پشتین! نملقی دهره‌دراو!
نملقی رهنگ.

cinnamon (sin'ə-mən), *n.* (۱) دارچینی (۲) قارویی (رهنگ)
(۱) قارویی (رهنگ). (۲) دارچینی تینکراوه! به دارچینی کراوه یا لینراوه.
cinquecentist (chinv'kwə-chen'tist), *n.* هونرمه‌ندیک یا
نورس‌رتیکی نیتالی سده‌ی شانزدهم
(۱) سده‌ی شانزدهم
(به‌تابیتمی له هونری نیتالیدا). (۲) شیوایی هونری نیتالی له سده‌ی
شانزدهمدا.

cinquefoil (sinv'foil'), *n.* (۱) گولباخیگی گه‌لا پینچ پهرمی
(۲) نخشبه‌یکه پینچ کمرانیس (خانوسازی)
cion (si'on), *n.* چوون! قلمه (پووه‌کناسی)! توول! خلت!

circulate

گژیگه‌ی په‌یوه‌ستکردن. (هروه‌ها دیشخوسرتی "scion")
cipher (si'fēr), *n.* Also cypher, (۱) سفر! هیچ
(۲) کاسیک یا شتیگی بین بایخ. (۳) پهرله! شفره.
(۴) کیلی هله‌نیتان یا دهرکردنی شفره.
(۵) نووسیتیک که خویندنموی یا دهرکردنی گران بین (به‌تابیتمی هی ناو).
(۶) ژماره‌یکه هره‌یی.

v.t. (۱) لینگدانوه (کیشی بیرکاری). (۲) به شفره نووسین.
(۱) لینگدانوه (کیشی بیرکاری). (۲) نووسین به شفره.
cipolin (sip'ə-lin), *n.* سهره‌ری رهنگ‌رهنگی نیتالی
circa (sūr'kə), *prep.* (Abbr. c., ca., cir., C.), (۱) نزیکه‌ی (به‌ور).
میژو: (1650 ~)

Circassian (sēr-kash'i-ən, sēr-kash'an), *n.* (۱) شهرکسی!
هاوولاتی‌یکه شهرکاسیا. (۲) زمانی شهرکسی
adj. شهرکسی (زمان، گول، کلتور).
circle (sūr'kl), *n.* (۱) یازنه. (۲) کهمره (۳) شتیگی خپ یا بازنه‌یی.
(۴) خولگی سوورانموی ناستیره‌یکه.
(۵) دهسته (خه‌لک)! کوسه‌تیک خه‌لک که هه‌مان سوود کوی کردینموی! نام
(۶) ناوچه. (۷) مریدا (۸) بازنه‌ی نه‌بیراروی زهوی.
(۹) ریزیک کورسی نیمچه بازنه‌یی له تیاثریکه‌کا.
v.t. (۱) ناوچه‌دهان! چواردهورگرتن! گه‌ماژودان. (۲) خولانموی! سوورانموی.
v.t. خولانموی! سوورانموی.

circlet (sūr'klit), *n.* (۱) بازنه‌یکه بیچوک
(۲) نملقه! شتیگی بازنه‌یی که بژ جوانی بکریته دست، هل، یا سهر.
circuit (sūr'kit), *n.* (۱) کهمره! چپو. (۲) ناوچه‌ی نم کهمره‌یکه
(۳) سوورانموی به‌دهوردا خولانموی: (the moon's - of the earth)
(۴) هاتوچو (فهرمانبر یا دادگر... هتد).
(۵) نهر پینگاو‌بانه‌ی له هاتوچو‌بانه‌ی ده‌بیریت.
(۶) چمن هونیکه شانوگره‌ی که به‌نوره فیلم یا شانوگره‌ی تیدا پیشان دهری.
(۷) تلی کاره‌یا (که تنوری کاره‌یای پیندا دهروات)! بازنه‌ی کاره‌یای
(۸) تلی! وایر (رایو)

v.t. گه‌ران! خولانموی! سوورانموی.
v.t. خولانموی به‌دهوردا! گه‌ران به‌دهوردا! سوورانموی به‌دهوردا.
circuit breaker, ناویزی برینی تنوری کاره‌یا (کاتیک تنوری کاره‌یا
تور ده‌بی یا مترسی له تلی کاره‌یا که دکری)
circuit court, دادگاه‌یکه که به‌نوره هه‌رجاره‌ی له شوینیک یا شاریک
ده‌بهرستی.

circuitous (sēr-kū'i-təs), *adj.* ناراسته‌خو! به‌پینچ‌ویه‌نا
circuit rider, قه‌شبه‌یکه "میسود" ی گه‌مژک
circuitry (sūr'kit-ri), *n.* تلی کاره‌یای پینکمه به‌ستراو!
تلی کاره‌یای شوینیک به‌گشتی.
circuitry (sēr-kū'i-ti), *n.* ناپاستم‌خوئی! پینچ‌ویه‌نایی.
circular (sūr'kyoo-lēr), *adj.* (۱) خپ! بازنه‌یی.
(۲) ده‌خولیتنموی! ده‌سووریتنموی. (۳) ناپاستم‌خو! به‌پینچ‌ویه‌نا
(۴) به‌ناو گه‌لیک خه‌لکدا بلو‌ده‌کرتنموی: (a ~ letter).
n. چارنامه، نامه، یا بلو‌کرتنموی که چاپ دکری و به‌ناو گه‌لیک کسدا
بلو‌ده‌کرتنموی.

circularity (sūr'kyoo-lar'ə-ti), *n.* خپینی! بازنه‌ییتی
circularize (sūr'kyoo-lēr-iz'), *v.t.* (۱) خپکردن
(۲) چارپان یا نامه بلو‌کردنموی به‌ناو گه‌لیک کسدا.
circular saw, مشاری خولاه (که به کاره‌یا یا گان کاره‌کات).
circulate (sūr'kyoo-lāt'), *v.t.* (۱) سوورانموی (خوین)! خولانموی!
بلو‌بوونموی له دست بق نهر دست و له شوین بق نهر شوین (پاره، قار)
ده‌ستا و دست کردن (پاره)! گه‌ران (مروءة). (۲) بلو‌بوونموی به‌ناو همدنی
خه‌لکی خوینده‌واردا. (۳) دوویات بوونموی بین پایانی ژماره (بیرکاری)
v.t. بلو‌کردنموی (به‌ناو گه‌لیک کس و شویندا).

(۵) نورسراویئگی بازئییی که هئنگه نرابئج له سهر پاره یا مه دالیایهک ووریا؛ هؤشمهنا؛ دوربئج. **circumspect** (sür'käm-spekt'), *adj.* ووریا یی؛ **circumspection** (sür'käm-spek'shən), *n.*

دوربئیی؛ هؤشمهندی
(۱) بار؛ دؤخ؛ ههل و مهراج
(۲) (pl.)، پاری دارایی (They are in comfortable ~s.)
(۳) خؤنواندن؛ کمش و فش: (pomp and ~)
(۴) وورده کاری؛ ووردی (- The story was told with great ~)

v.t.
خستنه باریئگی تاییه دی بهوه
به هئج جؤرئنگ؛ همرگیز
لهم باره؛ له ههل و مهراج هدا
circumstantial (sür'käm-stan'shəl), *adj.*

یا ده که وئنه سهر باریئگی تاییه ئی. (۲) ناگرنگ؛ ریکومه
(۳) وورده؛ دور و دورئو
به ئنگه یه که پمیهندی هئین به
کئشه یهک یا داوایه کمه (دادانگا):

circumstantial evidence,
(Proof of possession of stolen property is ~ in case of theft)
به ئنگه هئانه مه
یا پیشاندان بؤ پئشگیری کردنی ههل وئستئیک؛ سه لماندن یا ساغ کردنه مه
به به ئنگه

circumstantiate (sür'käm-stan'shi-ät'), *v.t.*
یا پیشاندان بؤ پئشگیری کردنی ههل وئستئیک؛ سه لماندن یا ساغ کردنه مه
به به ئنگه

circumstantiation (*n.*)
دورگرته به دیوار یا
خه نئق (بؤ پاراستن له دورئمن).

adj.
دور گیراو (به دیوار یا خه نئق).
(۱) به دوردا پؤیشتن (بؤ-
نغیران و ده ربا زبور)؛ حئیبه جئکردنی کارئک یا گه یشتن به ئامانج له پؤی
فیل و ته له کمه وه خؤ نه دان به ده سئمه وه له لاره شت کردن نئک پوو به پور
(۲) چوار دورگرته به فیل و ته له کمه. (۳) به ته لوه کردن؛ داو بؤ نانه مه
(۴) له خشته برددن؛ بهزاندن به زور زانی و قئلبازی.

(۵) ته گهره خستنه به رده م؛ رئنگه لئگرتن؛ بوون به کؤسپ له رئنگه دا
circumvention (*n.*); **circumventive** (*adj.*)
(۱) پئنج خواردن
به دوردا؛ پئیکه خواردن. (۲) پئنج؛ پئچئک
(۳) رئنگه ی پئچا و پئنج؛ شئوه ی پئچ پئچاوی.

(۱) ته لآن یا جئی یله به لکه راوی پؤمانی (که
وه زش و پئشگیرکن و زور انبازی تئدا ده کرا)؛ مهیدان (۲) سئزک
(۳) خؤنواندن سئزک (۴) چوار پئچاویئکی خری کراوه.
(۵) [Colloq.]، کسئیک یا شئئیک قؤشمه و خؤنووئنه مه سه ما گیز.

circus (sür'kas), *n.*
(۱) شؤنئئیکه خری یا بازئییی.
(۲) [Poetic]، بازئنه؛ نه لقه. (۳) [Archaic]، سئزک
(۴) ته لئئیکه سرووشتی له شاخئیدا.

cirrhosis (si-rö'sis), *n.*
جگهره برئقی به له پهیدابوونی چهنه تئشوو بهک له دور و به رعی جگهره
له نه نجامه داخستنی شه ده مارعی که خؤین دئئنی بؤ جگهر بؤ یا کردنه مه ی
وه ده بیئنه هؤی مردن.

cirrhotic (*adj.*)
cirrus (sir'əs), *n.*
(۱) ته رزی پیا هه لگه پان (پوهه)
(۲) هه و رئئگی ته نکی زور به رن.

پئشبه نئئیکه به مانای: (۱) له م به ر. (۲) له دوا ی شه؛ له نه نجامه
له م به ر ئوقیا نوسی نه لقه ئی.
(۱) گؤری به ریدن (چهرخی کؤن).
(۲) سنووقی هه لگرتنی ده فری پیوز (له خؤییشاندانی یؤنان له کؤندا)

(۱) هه ماراو؛ نه سئزک؛ نه سئیل (به تاییه ئی که
بارانواوی تئدا کؤده بیئنه مه). (۲) تور به که یا بؤشایی نه ش (که شه میکی تئدا به).
cisterna (sis-tür'nə), *n.*
توره که یا بؤشایی ناله ش (که شه میکی

کئتبخانه یه که که خؤیننه ده توانئ کئتبئی لی
ببخاری و پاش خؤینده مه ی بیگه رئئئنه مه.
circulation (sür'kyoo-lä'shən), *n.*

(۱) جؤلان؛ سووران؛
بزووتن له شؤنئئیکه مه بؤ شؤنئئیکه تر (ناوی ناو بؤی)؛ هه را گؤزئکی
(۲) سووری خؤین (له ش). (۳) سووری شئله (پوهه).
(۴) بلا بوئنه مه (به نگو باس. پاره. قاو)؛ ده ستا و ده ست کردن.
(۵) ملا و کردنه مه به ناو خؤینده واردا (بؤژنامه، گؤژار... هئد).
(۶) راده ی بلا و کردنه مه یا بلا بوئنه مه له کاتئکی تاییه تئدا (بؤژنامه، گؤژار):
(The newspaper has a ~ of fifty thousand copies a day.)

پئشبه نئئیکه به مانای: به دوردا؛
به هه ر چوار دوردا: (circumnavigate, circumscribe).
circumambience (sür'käm-am'bi-əns), *n.*
چوار دوردان
نابلورده دان

circumambient (*adj.*)
circumambulate (sür'käm-am'byoo-lät'), *v.t. & v.i.*
گه ران؛ گه ران به دوری شؤنئئیکه دا

circumcise (sür'käm-siz'), *v.t.*
(۱) خه ته نئکردن
(۲) پاک کردنه مه (له خرابه یا زئنا).

circumcision (sür'käm-siz'hən), *n.*
(۱) خه ته نئ؛ خه ته نئکردن.
(۲) پاک کردنه مه (له خرابه یا زئنا). (۳) [C-]، جه ئنی خه ته نئکردنی مه سیع
(به کمه پوژی سانی تازه ی زاینی به).

circumference (sür'käm-fēr-əns), *n.*
(۱) که مه ر (بازئنه)؛
چئوه (۲) درئئگی که مه ره.

circumflex (sür'käm-fleks'), *n.*
نیشانه یه که ی زمانه و انی به وه؛
(~)؛ که به خؤیننه سهر تئچه بؤیئنی هه نئنی زمان، وه که له ره ئی -
ده ننگه ئی:

adj.
(۱) نیشانه یه که ی وه های به سه ره مه یه
(۲) چه ماره؛ چه ماره ته ره به دوردا

v.t.
(۱) چه ماره (۲) بئزانی تئبئیک به گؤیتره ی شه جؤزه نیشانه.
circumflexion (sür'käm-flek'shən), *n.*
چه ماره.
circumfluent (sür'käm-flōō-ənt), *adj.*
به دوردا دهرات
(ناو-پور).

circumfluous (sür'käm-flōō-əs), *adj.*
(۱) به دوردا دهرات
(ناو-پور). (۲) دوری به ناو گه راره؛ ناو دور به داوه.

circumfuse (sür'käm-fūz'), *v.t.*
(۱) رشتی یا بلا و کردنه مه ی
شه لکه ه چوار دوردا. (۲) دورده ان به ناو یا شه میکی تر.

circumfusion (*n.*)
(۱) درئزه پئندان
(ووتار. قسه کردن، نووسین)؛ زور رئسان (ووتار. قسه، نووسین)؛
قسه جووینه وه؛ زور پؤیشتن له سهر باسئیک و ده ننگ نه نجام به ده سئمه وه دان.
(۲) مه به سئ به ده سئمه وه نه دان له نووسین یا قسه کردندا (له پؤی زور رئسانه مه).
(۳) ووتیه ک یا دورا ئئیکه درئزه پئندار.

به چور دوردا
circumnavigate (sür'käm-näv'ə-gät'), *v.t.*
گه ران به پا پؤر یا به شه.

circumnavigation (*n.*); **circumnavigator** (*n.*)
خولا نه مه؛ سوورانه مه
(پئچکه

چوار دورگرته؛
دوره ران؛ سنوور بؤ هان (۲) هئیل کئشان به چوار دوردا.
(۳) کئشئنی وئنه یه که نه اندازئیی به دوری وئنه یه که نه اندازئیی تودا
به مه رجبت له زورترین شؤنئیدا له یه کتری به دن

(to ~ a triangle with a circle)
circumscription (sür'käm-skrip'shən), *n.*
چوار دورگرته (۲) سنوور (۳) ماده یه که چوار دوری شئئیکه پئ بگئئ.
(۴) تئوئئئیکه سنوور بؤ دانراو یا چوار دور گیراو.

(۱) تاییبیتی به هاوولاتی یا هاوولاتیان. *civil* (siv'v), siv'il), *adj.*
(۲) میلی! تاییبیتی به کۆمئلیک هاوولاتی و کاروباری ئیوانیان:
(~ affairs; ~ service; ~ war)

(۳) پهووشت جون! پهفتار جوان. (a ~ man)
(۴) شارستانی. (۵) پمشی کات: (a ~ year)
(۶) شارستانی (یاسا).

civil death, سه‌ندنه‌وهی هه‌موو مافیکی کساییتی له هاوولاتییهک
له‌به‌ر تاوانیکی گه‌وره

civil defence, به‌رگری میلی! به‌رگری شارستانی.
civil disobedience, یاخی بیهوشی شارستانی! به‌ره‌ه‌لستی لاشه‌ر.
civil engineer, نه‌دنازبیری شارستانی.
civil engineering, نه‌دنازبیری شارستانی: درووستکردنی نه‌خشه‌ی

پینگاوبان، پرد، خانوو، به‌نده‌ر... هتد.
civilian (sə-vil'yan), *n.* (۱) مەدەنی! کەسیک که له هێزی چه‌کداردا
نەین. (۲) پشپۆزی یاسای شارستانی.
مەدەنی! ناسوایی.

civility (sə-vil'ə-ti), *n.* ناسکی! پهووشت جوانی! نه‌زاکه‌ت.
civilization (siv'li-zā'shən, siv'li-zā'shən), *n.* (۱) ئیار!

شارستانییه‌ت! ئاوه‌دانی. (۲) کردن به شارستانی! بون به شارستانی.
(۳) ئهو میلیت و وولاتانی گه‌یشتونته‌ته‌ پله یا ناستی شارستانییه‌تی

civilize (siv'li-īz'), *v.t.* (۱) کردن به شارستانی! فیزی شارستانییه‌تی
کردن. (۲) پوختوو جوانکردنی خوو پهووشت! فیزکردنی خوو پهووشتی جوان.
civilized (siv'li-īzd'), *adj.* (۱) پیشگه‌رتوو! له هونەر و زانیاری و

زانستی کۆمه‌لایه‌تیدا (میلله‌ت، وولات). (۲) تاییبیتی بهو میلیت و وولاتانی
که له‌م بواراندا پیشگه‌رتوو. (۳) ناسک! پهفتار جوان! به نه‌زاکه‌ت

civil law, (۱) یاسای پۆمانی: به‌تاییبیتی ئهو به‌شیه‌ی که هاوولاتییه
پۆمانییه‌کانی ده‌گرتوه. (۲) یاسای کسیتی: هه‌موو ئهو یاسایانه‌ی
په‌وه‌ندیان هه‌یه به مافی کسیتییه‌یه‌ نه‌ک به تاوانه‌وه (که له یاسای

پۆمانییه‌وه وهرگیراون! یاسای شارستانی.
civil liberties, مافی موژ که په‌پیری یاسا پارێزراوه، وه‌ک مافی
به‌رکردنه‌وه و سه‌کردن و کردنی ئهو کاره‌ی ده‌یه‌ری به‌مه‌رجه‌ک ده‌ی سوودی
گشتی نه‌ین.

civil list, مووچه‌ی خه‌رجی تری سالانه‌ی پاشا و ماز و خیزانه‌که‌ی.
civilly (siv'li-i), *adv.* (۱) به ناسکی! به نه‌زاکه‌ت! به پهفتار جوانی.
(۲) به‌گۆزهره‌ی یاسای کسیتی.

civil marriage, ماره‌کردنی شارستانییه‌تی: ماره‌کردن له‌به‌رده‌می دادگه‌ر
یا فه‌رمانییه‌ریکی تری میری نه‌ک مه‌لا و هه‌شه.

civil rights, مافی کسیتی هاوولاتی (گه‌لێک جار ئهو خه‌پاتن
ده‌گۆزته‌وه که میلیت ده‌یکات بۆ سه‌ندنی مافی پامیاری و دلایی و کۆمه‌لایه‌تی).
civil servant, فه‌رمانییه‌ری میری! کاربه‌ده‌ستی میری.

civil service, (۱) هه‌موو به‌شمانی میری جگه له هی یاسایی و دادگه‌ری و
سوپا و فیزی ده‌ریایی. (۲) سه‌رجه‌م په‌یره‌وه‌یه‌کانی میری جگه له‌وانه‌ی که له
بواراندا کارده‌کن. (۳) سه‌رجه‌م په‌یره‌وه‌یه‌کانی ئهم به‌شانه‌ی میری

civil war, جه‌نگی ناوخۆ! شه‌ری بزاکوژی
جه‌نگی ناوخۆی شه‌ریکی باکوور له‌نیوان ناوچه‌کانی the Civil War,
سه‌روو (یه‌کیته‌ی) و ناوچه‌کانی خوارو (کۆنفیدره‌سی) ی ولاته‌که‌دا له سالی
۱۸۶۱-۱۸۶۵.

civil year, = a calendar year; astronomical year.
clack (klak), *v.t.* (۱) ته‌قه‌ته‌ق کردن.

(۲) چه‌نه‌بازی کردن! ده‌مه‌وه‌ری کردن.
(۳) قوته‌قوت کردن (موشک).

(۱) ته‌قه‌ته‌ق پیکردن. (۲) چه‌نه‌بازی کردن. ده‌مه‌وه‌ری کردن.
(۳) ته‌قه! ته‌قه‌ته‌ق. (۴) شتیک که ته‌قه‌ته‌قی پین ده‌کۆی. (۵) چه‌نه‌بازی.

clack valve, ده‌مه‌وانه‌یه‌که که ته‌قی دیت کاتیك که داخه‌خیت.
clad (klad), *occasional past tense and p p. of clothe.*

تیدایه
citadel (sit'ə-d'l, sit'ə-del'), *n.* (۱) قه‌ل‌آ قه‌ل‌ایه‌که به شوینیکی
به‌رزه‌وه. (۲) په‌نا. (۳) ئهو شوینه‌ی توپ و ته‌نگی تیدا دا به‌سه‌راوه له
پاڤۆرتیکی جه‌نگیدا

citation (sī-tā'shən), *n.* (۱) بانگ کردن (دادگا!) وهرگرتنی ژماره‌ی
نوئومبیل و سزادانی (له‌لایه‌ن پۆلیسه‌وه). (۲) وهرگرتن! به به‌نگه هینانه‌وه.
(۳) وهرگیراو. (۴) ناوه‌ینان له پاڤۆرتیکی میریدا (بۆ نازایی یا زیره‌کی... هتد).
(۵) ناوه‌ینان بۆ کردن به به‌نگه (یاسایه‌ک یا کیشمه‌یکی دادگایی پاڤۆردوو).

cite (sīt), *v.t.* (۱) بانگ کردن بۆ دادگا. (۲) بانگ کردن بۆ جوولانه‌وه‌یه‌ک.
(۳) وهرگرتن! ئی وهرگرتن (۴) ناویردن (بۆ به‌نگه، پوونکردنه‌وه یا شوونه).
(۵) ناویردن له پاڤۆرتیکی میریدا (بۆ نازایی یا خه‌مه‌ت کردن له سوپادا).

cithara (sith'ə-rə), *n.* قیساره، نامیریکی موسیقیکی کۆنه.
cither (sith'ēr), *n.* - cithara.

cithern (sith'ēm), *n.* نامیریکی موسیقیکی ژنداری سه‌ده‌ی شانزه‌هه‌مه
له گیتار ده‌چین

citied (sit'id), *adj.* (۱) شاری له‌سه‌ره! نه شار ناوه‌دان کراوه‌ته‌وه
(The ~ earth)

(۲) شاری! وه‌ک شار

citified (sit'ifid'), *adj.* جووه به شاری له پهووشت و جل‌وبه‌رگی
نه‌میداد! وه‌ک دانیشجوی شاری ئی هاووه! شارنشین کراو.

citizen (sit'ə-z'n), *n.* (۱) شارنشین! دانیشجوی سه‌ره‌ستی شارنکه.
(۲) هاوولاتی! وولاتی. (۳) مەدەنی! کەسیک که له هێزی چه‌کداردا نه‌ین.
citizen of the world, هاوولاتی جیهانی کسیتی که هه‌موو جیهان به

وولاتی خۆی دانه‌ن و له هه‌رچه‌ی شوینیک بێن نارام ده‌گۆی.
citizeness (sit'ə-z'n-iz), *n.* هاوولاتییه‌که‌ر مینیه

citizenry (sit'ə-z'n-ri), *n.* هاوولاتیان! هاوونیشتمانان

citizenship (sit'ə-z'n-ship'), *n.* (۱) هاوولاتییه‌تی! هاوونیشتمانیته‌تی
(۲) نه‌رکی سه‌رشار و مافی هاوولاتی

citizenship papers, په‌روانه‌ی هاوولاتییه‌تی! په‌روانه‌ی بیون به
هاوونیشتمانی بیگانه‌یه‌که.

citole (sit'ol, si-tōl'), *n.* - cithern.

citric (sit'rik), *adj.* مزره‌مه‌نی! تاییبیتی به پرته‌قال و لیمۆ نارنج.

citron (sit'ran), *n.* (۱) ترنج. ۲: نارنج

citrus (sit'rəs), *n.* مزره‌میوه وه‌ک پرته‌قال. لیمۆ، نارنج: مزره‌مه‌نی.
adj. تاییبیتی به مزره‌میوه! تاییبیتی به داری مزره‌میوه

cittern (sit'ēm), *n.* = cithern.

city (sit'i), *n.* (۱) شار. ۲: دانیشجویانی شارنکه
adj. شاری! شار

the City, ناوچه‌ی دلایی و بازارگانی شاری له‌ندمن

city council, نه‌نجومه‌نی شاره‌وانی.

city-born (sit'i-bōm'), *adj.* له شار له‌دابکوهوه! شاری.

city-bred (sit'i-bred'), *adj.* شاری! له شار گه‌وره‌میوه یا
گه‌وره‌کراوه

city desk, به‌شی ده‌نگواسی ناوشاری پۆژنامه‌یه‌ک

city editor, (۱) نووسه‌ری ئه‌په‌رسراوی ده‌نگواسی ناوشار و دا به‌شکردنی
نیش و کاره‌کان به‌سه‌ر پاڤۆرتیه‌ی به‌کانی پۆژنامه‌یه‌که‌دا
(۲) نووسه‌ری ئه‌په‌رسراوی به‌شی دلایی (له پۆژنامه‌ی نینگه‌ته‌وه‌دا)

city hall, (۱) فه‌رمانگه‌ی شاره‌وانی (۲) به‌رزه‌به‌راهیته‌ی شاره‌وانی

City of God, شاری خوا ناسمان

City of Seven Hills, شاری هه‌وت گرده‌که: رۆما

city-state (sit'i-stā'), *n.* وولاتیکی سه‌ره‌خۆ که بیکه‌دیت له شارنکی
سه‌ره‌خۆ ناوچه‌کانی ده‌رویه‌ری (وه‌ک له یۆنانی کۆندا هه‌بوو).

civic (siv'ik), *adj.* (۱) شارستانی! تاییبیتی به شار! شار.

(۲) تاییبیتی به هاوولاتییه‌یان. (۳) تاییبیتی به هاوولاتییه‌تی

civics (siv'iks), *n.pl.* زانستی په‌روه‌ده‌ی نیشتمانی.

(۱) ته‌تقی کردن (به دوو شتی کانزایی)؛
 شقه ئی هه‌لسان (په‌رداخ)؛ زنگه ئی هه‌لسان. (۲) به‌یه‌کدا کیشان و شقه ئی هه‌لسان.
 (۱) ته‌تقی؛ شقه. (۲) ده‌نگی خویندنی هه‌ندئێ بالنده‌ی وه‌ک قوننگ
clank (klaŋk), *n.* شقه (په‌رداخ)؛ هاره؛ زنگه.
 شقه ئی هه‌لسان؛ هاره‌هاتن؛ هاره ئی هه‌لسان؛ زنگه ئی هه‌لسان. *v.i. & v.t.*
clannish (klaŋ'ɪʃ), *adj.* هۆزبهرست؛ تیره‌پرست؛ خێله‌کی.
clap (kla:p), *v.i.* (۱) چه‌په‌لیدن.
 (۲) به‌ په‌له و به‌ین تانگو چه‌له‌مه‌ کردن یا خستنه‌ ناو:

(He was ~ped into jail.)

(۱) چه‌په‌له. (۲) زله؛ شه‌پازله.
clapboard (kla:p'bɔ:rd, kla:p'bɔ:rd, kla:p'bɔ:rd), *n.* تمخه-
 دارینکی باریکو درۆزه‌ سه‌رینکی ته‌نکته‌ له‌ سه‌ره‌که‌ی تری (بۆ نه‌وه‌ی سه‌ری
 دارینکی تری بخریته‌ سه‌ر بئێ نه‌وه‌ی ده‌رپۆتن) دیواری ده‌رموه‌ی خانووی پین
 داده‌پۆشتری.

(۱) چه‌په‌لیدن.
 (۲) شتی که‌ ده‌نگی وه‌ک چه‌په‌لی ئی بیته‌ ده‌رئێ (وه‌ک زه‌نگ یا زمانی مرۆه‌).
clapperclaw (kla:p'ɔ:klɔ:), *v.t.* (۱) پووشاندن به‌ چه‌رنوک یا
 به‌ نینۆک. (۲) سه‌رزه‌نش کردن.
claptrap (kla:p'trap), *n.* قسه‌ی قۆرو بئێ مانا؛ قسه‌ی هه‌یج بئێ باهه‌خ
 (که‌ هه‌ر له‌ به‌ر شه‌ره‌ ده‌کرئ چه‌په‌لی بۆ ئی به‌رئیت).

adj. هه‌یج بئێ باهه‌خ (ووته‌)؛ قۆرو بئێ مانا (ووته‌).
claque (kla:k), *n.* (۱) ده‌سته‌یه‌ک چه‌په‌لیدنه‌ری به‌ کرئ گه‌راو (له‌ شانۆ یا
 تۆیه‌رایه‌کدا). (۲) ده‌سته‌یه‌کی هه‌رایه‌که‌ر.
clarence (kla:ɾəns), *n.* هه‌رمه‌یه‌یه‌کی سه‌ره‌داپۆشترای چواره‌نه‌هه‌ریس
 چواره‌په‌چکه‌یه‌یه‌.

clarendon (kla:ɾən-dən), *n.* شیوه‌یه‌کی چاپ‌کردنه‌ بریتیه‌یه‌ له
 تیی باریکو تیز.
clarification (kla:ɾə-fi-ka:ʃən), *n.* پوونکردنه‌وه‌ (بیر، ووته‌،
 هه‌لوێست).

(۱) پوونکردنه‌وه‌ (کەس یا ماده‌)؛
 پاکه‌رموه‌ (به‌تایبه‌تی ماده‌یه‌که‌ که‌ شه‌رابی پین پاک ده‌کرێشه‌وه‌)
 (۲) ده‌فری پا‌لۆتن یا پاکه‌رموه‌ی شه‌مک.
 (۱) پاکه‌رموه‌ له‌ خه‌له‌ (شه‌له‌)؛
clarify (kla:ɾə-fi), *v.t. & v.i.* پاکه‌رموه‌؛ پوونکردنه‌وه‌ (شه‌له‌). (۲) پوونکردنه‌وه‌ (بیر، ووته‌، هه‌لوێست.
 (I would like to ~ my point.)

clarinet (kla:ɾə-net'), *n.* کلارینیت: نامیژینکی موسیقایه‌ وه‌ک زورنا؛
 زورنا
clarinetist, clarinettist (kla:ɾə-net'ɪst), *n.* کلارینت لیدنه‌ر؛
 زورناژنه‌.

clarion (kla:ɾi-ən), *n.* (۱) که‌رنا (وه‌ک هه‌ی سوپا).
 (۲) ده‌نگی که‌رنا یا شتیکی وه‌ها.
adj. به‌رزو پوون (ده‌نگ): (a ~ call) .
 بۆ وکرده‌وه‌ به‌ ده‌نگی به‌رزو به‌تین.

clarionet (kla:ɾi-ən-et'), *n.* = clarinet.
clarity (kla:ɾə-ti), *n.* پوونی (بیر، به‌رکردنه‌وه‌، ووته‌، هه‌لوێست...
 هه‌ند)؛ پێک و پوهانی.

(۱) به‌یه‌کدا دان و ده‌نگی گه‌وره‌ ئی په‌یدا بون؛
 به‌ریه‌که‌موتن. (۲) به‌یه‌کدا هاتن (نو و کەس، ده‌سته، به‌رپو... هه‌ند)؛ نه‌گه‌وجان
 له‌گه‌ل به‌کتریدا (مرۆه‌، پێشان، به‌رپو... هه‌ند)؛ به‌ره‌نگاره‌بوون.
v.t. به‌یه‌کدا دان و په‌یدا کردنی ده‌نگی گه‌وره
 (۱) ده‌نگی گه‌وره‌ وه‌ک به‌ریه‌که‌موتنی دوو شتی کانزایی.
 (۲) نه‌گه‌وجان (مرۆه‌، به‌رپو، پێشان... هه‌ند)؛ ناگۆکی.

(۱) بپه‌وه‌بست (نه‌بونه، ده‌زنی، قولاپ،
clasp (kla:sp, klä:sp), *n.* ... هه‌ند)؛ قایه‌که‌ر. (۲) گرتن؛ به‌ ده‌ست گرتن به‌توندی؛ باوه‌ش پیاکردن

adj. حل له‌سه‌را پوشته
cladophyll (kla:də'fɪl), *n.* لقی یا قه‌دی یوه‌هه‌یکه‌ که‌ شپوه‌ی کاری
 وه‌ک هه‌ی گه‌لا وایه.

(۱) داواکردن.
claim (kla:m), *v.t.* (۱) شایسته‌بوون؛ پنیوست بوون. (This problem ~s our attention) .
 (۲) ووتن؛ (He ~s he saw the accident) .
 ب: لاف و گه‌زاف لیدان.

v.i. لاف و گه‌زاف لیدان؛ ووتن
n. (۱) داواکاری؛ داواکردن. (۲) ماف؛ مافی داواکردنی شتی؛ ماف بوون.
 (۳) شتیک که‌ که‌سیک داوای بکات یا مافی داواکردنی هه‌می (پارچه‌ زه‌وی،
 زێان بژێرن له‌لایه‌ن کۆمپانیای بیمه‌ره‌) (۴) لاف و گه‌زاف؛ ووتن؛ ووتیه‌که‌
 که‌ خاوه‌نه‌که‌ی سووربیت له‌سه‌ری

داواکردن؛ نه‌ هه‌ی خۆ دا‌نان و داواکردن (موتله‌، شت... هه‌ند).
lay claim to, (۱) داواکار
claimant (kla:m'ənt), *n.* داواکار؛ لاف و گه‌زاف لیدنه‌ر.

(۱) توانای بیخێن یا هه‌ست-
clairvoyance (kla:ɾ-vɔi'əns), *n.* پینکردنی شتی نه‌بینراو. (۲) چاوتۆزی؛ هه‌ست تیزی
clairvoyant (kla:ɾ-vɔi'ənt), *adj.* تواناداری بیخێن یا هه‌ست-
 پینکردنی شتی نه‌بینراو.

n. که‌سیک که‌ توانای بیخێن یا هه‌ستپینکردنی شتی نه‌بینراوی هه‌می.
 (۱) نووبینج گیاندارینکی ناوی به‌ له‌ناو ناوو له‌ی ته‌ری.
clam (kla:m), *n.* ده‌وریشتنی ناو دا ده‌زی و قاوینکی په‌قی وه‌ک به‌ردی هه‌یه‌.
 (۲) گوشتی نه‌م گیانداره

زمان به‌ستراو؛ کشانه‌وه‌ ناو قاوینی خۆو ده‌م به‌ستراو (مرۆه‌).
clam up,
clam (kla:m), *n.* = clamp.
clamant (kla:m'ənt), *adj.*

(۱) پر له‌ ده‌نگه‌ده‌نگ.
 (۲) په‌له؛ گرتن و په‌له
clamber (kla:m'bɛr), *v.i. & v.t.* نه‌ گران پیاهه‌نگه‌ران.
n. پیاهه‌نگه‌رانینکی گران

clammy (kla:m'i), *adj.* نه‌رو ساردو لینج (ده‌ست، پێست، شت).
clamor (kla:m'ɔ:), *n.* (۱) هه‌را؛ ده‌نگه‌ده‌نگ؛ هه‌را؛ قه‌زه
 (۲) داواکردنی شتی که‌ به‌ هه‌را هه‌را.

(۱) ده‌نگه‌ده‌نگ کردن؛ هه‌راو هه‌راو کردن.
 (۲) هه‌راو بۆ کردن؛ داواکردن
 (~ for) .
 (The foolish people were ~ing for war.)

ب: (~ against) . هه‌راو کردن دژ به‌
 (The newspapers were ~ing against the government's
 plans.)

هه‌راو به‌سه‌را کردن و ده‌م پین داخستن.
clamor (a person) down,
clamorous (kla:m'ɔ:ɾəs), *adj.* (۱) پر له‌ ده‌نگه‌ده‌نگ.
 (۲) داواکار یا سه‌کالاکه‌ر به‌ هه‌را هه‌راو هه‌راو هه‌راو.

clamour (kla:m'ɔ:), *n., v.i. & v.t.* British Spelling.
clamp (kla:m), *n.* مه‌نگه‌نه؛ گه‌ره؛ پینکاریکی کانزایی به‌کار دیت بۆ
 پینکه‌وه‌به‌ستنی دوو شت یا قایم کردنیان به‌ بادان یا به‌ برغوو.
 گه‌رمه‌ندان؛ قایم کردن یا پینکه‌وه‌به‌ستن به‌ گه‌ره.

v.t. به‌ توند و تیزی له‌گه‌ل جوو له‌توه‌؛
clamp down (on), [Colloq.]
 به‌ زه‌مر و زۆنگه‌تۆبۆون؛ پینشیل کردن (ماف)

پین داگرتن له‌ پوینشتندا؛ کوتانه‌وه‌ به‌ پین
clamp (kla:m), *n. & v.t.* نالینکی بزمه‌راوییه‌یه‌ له‌ بئێ پێلاو ده‌رئ
clamper (kla:m'pɛr), *n.* بۆ نه‌خایه‌سکان له‌سه‌ر سه‌هۆل

(۱) قاوینی لوبولینج
clamshell (kla:m'shel'), *n.* (۲) سه‌تلی شت هه‌له‌تجان یا پاکه‌رموه‌.
 (۱) هه‌را؛ خێل؛ تیره؛ تابه‌هه‌؛ خاوه‌خیزان
 (۲) ده‌سته؛ تاقم؛ کۆمه‌ل

نه‌هنی (به‌تایبه‌تی بۆ کردنی کاری.
clandestine (kla:n-des'tɪn), *adj.* خراپه‌ نا شتی قه‌ده‌غه‌کراو)؛ په‌نهانی.

clasp knife

- (۲) توكە! دەست پىۋەگرتىن! دەستى يەكتىرى گرتىن! دەستى خۇ گرتىن.
- (۱) قايم كىرىن يا پىنكەمەستىن بە (ئەبۇنە. دەرنى. قولاپ. گىرە... ھتد). *v.t.*
- (۲) بە تۇندى نە دەست گرتىن! تەرقەكەردىن! باۋەش پىياكەردىن.
- (۲) خۇ پىياھەنواسىر! خۇ تىۋەنالاۋىن.

clasp knife, class (klas, kläs), n.

- (۱) جۇر! چىسەن. بابەت.
- (۲) چىن رەگەن كۆمەل: (the working ~ ; the middle ~).
- (۲) پەلى نەرنى كۆمەلەيتى! چىنە بەرنەكەنى گەل.
- (۱) چىنابەتتى گەل. كۆمەل. (۵) پۇل (قوتابخانە).
- (۸) وانە: (I have two -es today.)
- (۷) كۆمەلنىڭ قوتابى ھاپۇل كە پىنكەمە دەرنىن لە قۇناغىنى خۇيىندا ۋەك ھى ناۋەندى يا زانكۇ: (the - of 1950).
- (۸) نەمە! جوبىتى شىنك: نەمە يا چۇنۇتى ھۇى ھاتۇچۇ گىشتى (فۇزكە، شەمەندەنەر). (He always travels first ~).
- (۸) ھەمىر نەى ھاتەمەنەنەى كە پىنكەمە بانگ دەكرىن بۇ سوپا. (They called up the - of 1960.)

- (۱۰) ھاپۇل زىندەموزانى: پروۋەك، گىياندا، (۱۱) دەستە (خەلك).
- (۱۷) [Slang]، نايابى (شۇئازى جەل بەرگە پورالەت! مۇدە.

class book, in a class by itself (or oneself),

- (۱) پەراۋى يۇل پەراۋىكە مامۇستا نەرنى قوتابيان ۋە مامەدەبۇنىيى تىدا: تۇمار دەكات: ۲) پەرتۇكى يۇل: پەرتۇكىكە قوتابيانى پۇلىك دەردەكەن ۋىنەى خۇيان ۋە مامۇستا دەنگوباس ۋە چالاكىيەكەنى تىدايە.
- class-conscious (klas'kon'shas, kläs'kon'shas), adj.**
- ھەستىارى چىنابەتتە: ھەست بە بونى چىنەكەنى كۆمەل دەكات! ھەست بە پەلە چىسى خۇى زۇر دەكات لە كۆمەلدا يا شانازى بە چىنەكەيەمە دەكات يا پىزى غەببە

class consciousness, class day,

- ھەستى چىنابەتتى بون! ھەست بە جىن پەلى خۇ كىرىن لە كۆمەلدا
- پۇزى شەھەنگى دەرجونى قوتابيان لە قوتابخانە يا زانكۇدا.
- classic (klas'ik), adj.**
- (۱) ناياب: نەمە يەك.
- (۲) كلاسسىكى: كۇن! لەسەر دەستورۇ شۇئازى كۇنە.
- (۳) كلاسسىكى تەببەتتى بە ۋىزە. ھۇنراۋە. ھونەر. كىتورۇ يۇنان ۋە پۇمانى كۇنە.
- (۴) ۋەك يا نە پىۋانەى ھونەرى ۋىزەيى كۇنى يۇنان ۋە پۇمانىيەكەن.
- (۵) رىك رىپىنكە سەبە گونجاۋ بە دەستورۇ... ھتد: ئاپۇمانتىكى.
- (۸) [Colloq] كۇنە باۋ يا كۇنە شۇئازىكى ناسراۋە.
- (۹) ئورسەرىك يا ھونەرەندىكى ناياب.
- (۲) ھۇنراۋەيەك. شانۇگەرىيەك يا بەرھەمىكى ھونەرى زۇر باش! كلاسسىكى.
- (۳) [Colloq] بۇۋەۋەيىكى كۇنى بەناۋانگ

the classics, classical (klas'i-k'l), adj.

- (۱) كلاسسىكى
- (۲) زاناي ۋىزە ۋە كىتورۇ ھونەرى كۇنى يۇنان ۋە پۇمان.
- (۲) مۇسىقى كلاسسىكى
- (۴) چەسپىۋو چىگىرەبۇ نەك تازەۋ تاقىكەرەبىي. (~ political science)
- classicalism (klas'i-k'l-iz'm), n. = classicism.**
- (۱) كلاسسىزم دەستورۇ پەيرەۋو
- شۇئازى ھونەر ۋىزەى كۇنى يۇنان ۋە پۇمان ۋەك رىنكەپىنكى ۋە سادەمىي ۋە گونجارى ھەست گىراۋى.
- (۲) پەيرەرى كىرىن يا گونجان لەكەن نەم دەستورۇ شۇئازە.
- (۳) زانين لىكۇنەنەۋى ھونەر ۋىزەى يۇنان ۋە پۇمانى كۇن.
- (۴) ۋوتەبەك يا دەرىپىنكە يا زاراۋەيەكى لاتىنى يا پۇمانى.

- (۱) كلاسسىكى كەسىكە كە بىۋى بە
- classicist (klas'a-sist), n.**
- پەيرەمى كۇندى دەستورۇ شۇئازى ۋىزە ۋە ھونەرى يۇنان ۋە پۇمان ھەمىۋ

claw hatchet

- لەسەرى پروت. (۲) زانا يا قوتابى ۋىزەى يۇنان ۋە پۇمانى كۇن.
- (۲) كەسىكە كە بىۋى بە فىركەندى زاناي لاتىنى ۋە پۇمانى ھەمى لە قوتابخانەۋاۋ داۋاي فۇرپونىيان بىكات.
- كىرىن بە كلاسسىكى.

classicize (klas'a-siz'), v.t. classifiable (klas'a-fi'o-b'l), adj.

- لەسەر دەستورۇ شۇئازى كلاسسىكى رۇپىش (بە راست يا بە نىز)
- ھاپۇل دەكرى!
- پۇل پۇل دەكرى! جۇر جۇر دەكرى
- classification (klas'a-fi-ka'shan), n.**
- ھاپۇل كىرىن!
- پۇل پۇل كىرىن! جۇر جۇر كىرىن! رىنكەشتى.

-classificatory (adj.), classified (klas'a-fid'), adj.

- (۱) ھاپۇل كىرىن! پۇل پۇل كىرىن! جۇر جۇر كىرىن! قەدەغەبە سەمىر بەكرى (بەتەببەتتى دەنگوباسىك يا راپۇرتىكى نەپتى كە قەدەغەبە خەلك بىيىستى يا بىيىنى جگە لە ھەندى كارىدەستى تەببەتتى نەمى لەمەر پاراستىۋ ناسايشى ۋولانت).
- چاپى پۇل پۇل كىرىن لە پۇزنامەدا.

classified advertising, classifier (n.), classify (klas'a-fi'), v.t.

- (۱) ھاپۇل كىرىن! پۇل پۇل كىرىن.
- (۲) قەدەغەكرىن لە خەلك: بەتەببەتتى دەنگوباسىك يا راپۇرتىكى نەپتى كە بىيىستى يا بىيىنى قەدەغە دەكرى لە ھەمىۋكەسىك جگە لە ھەندى كارىدەستى تەببەتتى نەمى لەمەر پاراستىۋ ناسايشى ۋولانت.

classis (klas'is), n. classmate (klas'māt', kläs'māt'), n.

- دەنگاي كىلىسە يا نەنجومەنى پىران يا پىراۋماقۇلانى.
- كىلىسەى نارچەبەت
- ھاپۇل (قوتابخانە، زانكۇ).
- classroom (klas'rōom', kläs'room'), n.**
- ئوردى پۇل (زانكۇ).
- قوتابخانە! پۇل

class struggle, classy (klas'i), adj. [Slang],

- خەباتى چىنابەتتى! ئاگۇكى چىنابەتتى لەنۇان
- چىنەكەنى كۆمەلدا.
- زۇر چاكە ناياب! شۇخوشەنگ!
- ھەلكەتتۇ! بەرز (شۇئازى چۇنۇتى)
- elastic (klas'tik), adj.**
- (۱) پارچەكەنى لەيەكتى چىدەكرىشەۋە:
- (۲) پارچە پارچە (زەمىنناسى)! لە پارچە بەردى زۇر كۇن پىنكەتۋە (زەمىنناسى).

(a ~ anatomical model) clatter (klat'ēr), v.t.

- ھارەق ھارەق (قاپ قاقچاغ) شەقەتەن.
- (۲) چەقەقەق كىرىن.
- ھارەق ھەلسەندى! شەقەق ھەلسەندى.
- (۱) ھارەق شەقەق. (۲) غەبەغەئەب. (۲) چەقەقەق.

claudicant (klō'di-kant), adj. claudication (klō'di-kā'shan), n.

- شەل! لەنگ.
- شەلن! لەنگىن.
- (۱) سارىستە (زەمانەنى)! رستەى ناتەراۋ!
- دەستەبەك زاراۋە كە بەكرە كىردارى تىدايى. (۲) بەند يا مەرج (بەتەببەتتى لە پىۋانەمەيىكى ياسايسى يا پىنكەۋتتىكىدا).

clause (klōz), n. claustrophobia (klōs'tra-fō'bi-ə), n.

- دەروۋىچە برىتتە لە ترسى ئاناسايسى مۇۋىك لە جىگەى تەنگەبەر يا داخراۋدا! ترسى جىگەى داخراۋو تەنگەبەر.
- نامۇرتىكى مۇسىقايسى زۇندارە
- نامۇرتىكى پىنانۇى لىۋە ۋەگىراۋە.

clavicle (klav'ə-k'l), n. claw (klō), n.

- ئىسقاىنى چەلەمە: ئىسقاىنىكى چچوۋكى بارىكە.
- ئىسقاىنى سىنگەر شان بەبەك دەگەبەن.
- (۱) چىرۋوك (پىشەل، پىنگ. بالەندە، قرزال... ھتد)! چىنگ!
- ئىنۇكى چەماۋە دەزۇ تىز! (۲) پىزى چىرۋوكدار.
- چىرۋوك لىدان! چىرۋوك ئى گىركىن! بىرندار كىرىن بە چىرۋوك.

claw hammer, claw hatchet,

- چەكوشىكە كە سەرىكى سەركەى ئوشىبەتتەمە بۇ
- بۇمار ھەلەكەندىن.
- تەشۋىپەك يا تەۋرىك كە سەرمە كۆلەكەى فاقدار بىن.

clay (klā), n. (۱) گل؛ قور (۲) قور (بمنايهی وک هنيامهک که لهشی مرۆقی ل درووسترکراوه)؛ لهشی مرۆقه.

-clayey (adj.); clayish (adj.).

claymore (klā'mōr', klā'mōr'), n. شمشیرێکی یانی دوو دەم تێرە له کۆندا خەلکی نوسکوتلەندە بەکاریان دەمینا بەردی گلین

clay stone,

clean (klēn), adj.

- (۱) پاک؛ خاویز؛ بێگەرە؛ پوخت.
- (۲) پاک؛ تازە؛ شۆزار (جل و بەرگ)؛ (۳) داوێن پاک.
- (۴) خۆی له پیسی دورو دەگرێ.
- (۵) تەواو؛ وورد.

(The police made a ~ sweep of the neighborhood.)

- (۶) هیچی تێدا نییه (گیرفان)؛ بەتال: (~ pockets).
- (۷) سێپی (کاغەز)؛ ۸۰، پۆلار کراو؛ بێ هەملە: (~ copy).
- (۸) ساف (a ~ cut)؛ (۹) بێ گەندو کۆسپ؛ هیچ بەری ناگرێ.
- (۱۱) تۆزی نەتۆمی کەمە (۱۲) گۆزشتەکی دەخوری (تاین).

adv.

(۱) بە پاکێ؛ بە پاک و خاویزی (۲) بە بێگەرایی؛ بە تەواوی.

v.t.

- (۱) پاککردنەوە؛ خاویز کردن؛ پوختکردن.
- (۲) پوختکردن؛ پاککردنەوە؛ نامەکردن بۆ لێنان (ماسی، باندە... هتد).

v.i.

پاکبوونەوە؛ خاویز بوونەوە.

clean out,

- (۱) بەتال کردنەوە؛ پاککردنەوە (۲) بەتال کردنەوە.
- (۳) [Colloq.] هیچ پێ نەهێشتنەوە؛ گسک لێدان (پارە).

(The robbers cleaned him out.)

clean up,

- (۱) پاککردنەوە (مال)؛ پاک و خاویز کردن و بێگەختن.
- (۲) خۆ پاککردنەوە؛ خۆشتن و سەرەههینان و جلی پاک لە بەر کردن.
- (۳) [Colloq.] تەواو کردن (سفری، خواردن).
- (۴) [Slang] قازانجێکی زۆر کردن؛ دەسکەوت زۆر بوون.

come clean, [Slang].

پاکانەکردن؛ بێ لێنان (گونا، تاوان)؛ چوونه ژێر تاوان.

with clean hands,

clean-cut (klēn'kut'), adj.

- (۱) دیار؛ بێگەرەوان؛ پوون.
- (۲) جیاکراوتەوه؛ جیاوازا؛ له شتی تر جیا.
- (۳) تەبیرۆش؛ بێگەرەوان (a ~ young man).

cleaner (klēn'ēr), n.

- (۱) کەسێکی پاککەرەوه (مال، فرماگه... هتد).
- (۲) پاککەرەوه (له دووگانی جل له ئوتووان و پاککردنەوە).
- (۳) نامبیری پاککردنەوە (۴) ماددەیهکی پاککەرەوه (بۆ لابردنی لەمەو پیسی تر).

clean-handed (klēn'han'did), adj.

بێ تاوان؛ بێ گونا.

cleanliness (klēn'li-nis), n.

پاکوتەمیزی؛ پاک و خاویزی؛ خاویزی؛ پاکێتی؛ پاکێ.

cleanly (klēn'li), adj.

- (۱) خاویز؛ مرۆقه؛ پاکوتەمیز (مرۆقه)؛
- شت به پاکێ؛ بەرگرتن (۲) هەمیشە به پاکوتەمیزی؛ راگیراوه؛ پاک و خاویز (جینگه).

cleanly (klēn'li), adv.

بە پاکوتەمیزی؛ بە پاکێ؛ پاکوتەمیزانه؛ بە پاک و خاویزی.

cleanness (klēn'nis), n.

پاکێ؛ پاکێتی؛ پاکوتەمیزی؛ پاک و خاویزی.

cleanse (klenz), v.t.

- (۱) پاککردنەوە؛ خاویز کردنەوە.
- (۲) پاککردنەوە له گونا، یا تاوان.

cleanser (klenz'ēr), n.

پاککەرەوه (ماددە).

clean-shaven (klēn'shāv'n), adj.

قۆو بێش تاشراو؛ تەراش کردوو.

cleanup (klēn'up), n.

- (۱) پاککردنەوە؛ خاویز کردنەوە.
- (۲) تەهینشتنی خراپه و بەرگیل و بەدخوویی؛

(The new mayor planned a ~ of the city.)

(۳) [Slang] سوود؛ قازانج.

clear (klēr), adj.

- (۱) پووناک؛ پۆشن؛ ساف (ناسمان)؛ (a ~ day).
- (۲) پوون؛ (۳) دیار؛ باش دەبێت؛ (a ~ outline).

(۴) ساف (میشک)؛ زوێگ؛ رەوانبێز؛ (a ~ mind).

(۵) پوون؛ تینگه‌بشتنی ناسمان؛ (The meaning is ~).

(۶) تاشکرا؛ دیار؛ (a ~ case of neglect).

(۷) بێ گومان؛ نەتیا؛ (I am ~ on the matter).

(۸) ساف (دەنگ)؛ بە باشی دەبێت؛ (a ~ sound).

(۹) پاک (دەروون)؛ دل؛ بێ تاوان؛ (a ~ conscience).

(۱۰) پووت (قازانج)؛ سافی (دەسکەوت، قازانج).

(He earned a ~ \$ 10,000.)

(۱۱) تەواو؛ بێ پارە (۱۲) پەوان؛ کراوه.

(۱۳) بەره؛ بێ پەمبەندی.

(۱۴) بەتال؛ بەتال کراو (پاپۆز، لۆزی، شەمەندەفەر).

(۱۵) قەرزێر نییه؛ قەرزێ لهسەر نییه.

(۱۶) بێ تاوان؛ گومانێ لهسەر نییه؛ بەخشاوه (دادگەری).

adv.

- (۱) بە بێگەرایی؛ بە پوونی.
- (۲) [Colloq.] لەم سەرەوه بۆ نەوسەر؛ هەموو؛

(~ through the town)

(۱) پاککردنەوە (۲) پوونکردنەوە (هەلوونست، بێ، نەخشە، مەبەست).

(۳) کردنەوە (پێ)؛ پاککردنەوە؛ (He ~ed a path through the snow.)

(۴) لابردن؛ (Let me ~ the dishes).

(۵) بەتال کردن؛ داگرتن (بار)؛ (They ~ed the freighter of cargo.)

(۶) بەره‌لاکردن؛ پۆلار کردن (مرۆقه، شت)؛ بەردان.

(۷) بەخشین (دادگەری)؛ نازاند کردن؛ (to ~ the accused).

(۸) بەسەر دا بۆزدان؛ بەسەر دا تێبەریوون.

(۹) بە ژێردا پۆیشتن بە بێ لێدان؛ (The boat ~ed the bridge.)

(۱۰) دانەوه (قەرز).

(۱۱) گومرگ کردن؛ بەردان یا نازاند کردن؛ پاپۆزێک (باش جێبەجێکردنی خواستی گومرگ و بەرێوه‌بەریتی بەندەر).

(۱۲) دەسکەوتن؛ بە سافی بۆ مانەوه (مووچە، قازانج).

(۱۳) قوێگ پاککردنەوە؛ (to ~ one's throat).

(۱۴) نارەشی چەک و دانی پارەکه (بۆ فرمانگەهێ بڕینەوهی حسابی نێوان بانقەکان).

v.i.

(۱) پوون بوونەوه (۲) بەریوون یا نازاندبوونی پاپۆزێک له بەندەر.

(۳) ئالوگۆز کردن؛ چەک لە نێوان چەند بانقێکدا له فرمانگەهێ بڕینەوهی حسابی نێوان بانقەکان.

n.

شوێنێکی بەتال یا چۆل.

clear away,

(۱) لابردن (قاپ لهسەر مێز).

(۲) پۆیشتن؛ لە بەرچاو لاچوون یا ئەمان؛ له چاو وێن بوون.

clear off,

(۱) لابردن (۲) پۆیشتن؛ لە بەرچاو لاچوون.

clear out,

(۱) بەتال کردنەوە؛ بەتال کردنەوە و پاککردنەوە.

(۲) [Colloq.] پۆیشتن (مرۆقه)؛ پۆین؛ بە جێبەجێشتن.

clear the air (or atmosphere),

لابردنی گێرگرفت و ناکوکی و شتی،

به ههله وەرگیراو (لە نێوان دوو کەس، دەستە، یا وولاتدا).

clear up,

(۱) بێگەرەوان کردن؛ بێگەختن.

(۲) بوون به سایه‌قه؛ ئاووهوا خۆش بوون.

(۳) پوونکردنەوە (بێ، مەبەست، نەخشە).

(۴) لابردنی هۆی ناکوکی و گێرگرفت.

in the clear,

(۱) سەر بەست؛ بەره.

(۲) [Colloq.] هیچی لهسەر نییه (مرۆقه)؛ بێ تاوان.

clearance (klēr'ans), n.

(۱) پوونکردنەوە؛ پاککردنەوە.

(۲) بۆشایی نێوان دوو شت تا لەمەکتێری ئەودەن وەک بۆشایی نێوان ئوتومبیل یا پاپۆز و پردێک یا شەمەندەفەر و ئوتومبیل و تونێلێک.

(۳) پوونکردنەوهی حساب (بانق).

(۴) پووناهاهی بێگەرەوان (پاپۆز یا قوێگ به هاتن و پۆیشتن)؛ (~ papers).

(۵) نرخ داشکاندن (بۆ خێرا فروشتنی شتومەکی کۆن).

clearance sale,

نرخ داشکاندن (بۆ خێرا فروشتنی شتومەکی کۆن).

clear-cut

clear-cut (klēr'kut'), adj. ۱. برون: ناشکرا: ديار: بين پينچوپهنا. ۲. داريکراو: سنووردان.

clear-eyed (klēr'id'), adj. ۱. باشين: چاوتير. ۲. ميشک ساف: تينگيشتور.

clear-headed (klēr'heu'id), adj. ميشک ساف: تينگيشتور: پهواننيز.

clearing (klēr'in), n. ۱. برونکردنموه: برون برونموه: برون. ۲. پارچهک زهوی که پاک کرابينتموه له دارودرهخت (بهتابيبيته له دارستانينکا به برشي دارودرهختهکه). ۳. (l) نالوگويکردني چک له نيوان بانقهکانداو حساب وروردنموه. (b) (pl.) سرجمي نهو حساباتانمي بهم جزره دهرينقرينموه.

clearinghouse (klēr'in-hous'), n. فرمانگي نالوگويکردني چک و حساب برينموه (له نيوان بانقهکاندا).

clearly (klēr'li), adv. به رووني: به رينک و پهواني: به ناشکرا.

clearness (klēr'nis), n. رووني: رينک و پهواني.

clear-sighted (klēr'sit'id), adj. ۱. باشين: چاوتير. ۲. ميشک ساف: تينگيشتور: پهواننيز.

cleat (klēt), n. ۱. سنگ يا گوشه که دادهکوترين بهزير شينکا: بوقايم کردن يا پينهورکردني (وهک رפה). ۲. تاني بن پيالو.

۲. تاري گوييس پينوههکنردن يا پينوههسترنه سنگموه بهسترن بوقايم کردن.

v.t. دهقبشپيرن: دهتلبشپيرن.

cleavable (klēv'ə-b'l), adj. ۱. قليبش بردن: تلبش بردن: شوق بردن: لهبت جياپونموه: درزبردن: داقلبشان: داتلبشان. ۲. قليبش: تلبش: درز-ودک. قلمشي نيوان مهمکي نافرمت و سمي گيانداري دووسم.

۳. داتلبشان يا بهش بهش بووني شانمي گيانمهر: زيندهمهرزاني.

۴. داقلبشاني کانزا: به پاني.

cleave (klēv), v.t. ۱. قليبشاندن: وهک به تورو توراس: داتلبشاندن. ۲. کوئکردن: کوئاودهکردن: ۳. لهبهک جياکردنموه.

v.i. ۱. قليبشان (به تورو توراس): داتلبشان: لهبهک جياپونموه. ۲. رينگ بوقايم کردنموه بهناو بنچوک دوهودا.

۳. خوقايم توروسان.

۴. دست لې بهرندان: بوقايم توروسان.

cleaver (klēv'ēr), n. چيهچا: (قساس).

cleek (klēk), n. ۱. قولاييکي گهره: ۲. داري ياري گولف.

clef (klef), n. نيشانه ي ناوازي موسيقي (که بهزير نزمي دهنگ پيشان دهرات لسمر نهو کاغزهوي ناوازي موسيقي له لسمر دهتوروسن).

cleft (kleft), n. درز: قليبش: تلبش: کليلن.

cleft (kleft), adj. ۱. قليبش: داتلبش: (سمي گيانداري دووسم). ۲. داقلبش: گه: (a - leave).

cleft palate, نيشينيکي زنگاکويبه له ناسانمي دهمدا.

cleistogamic (klis'tə-gam'ik), adj. cleistogamous.

cleistogamous (klis'tog'ə-məs), adj. خوقايم چاککردن (گون).

cleistogamy (klis'tog'ə-mi), n. خوقايم چاککردن (گون).

clemency (klem'an-si), n. ۱. بهزهيمي: بهزهيمي پياهااتنموه: تاوانبار. ۲. بهزهيمي: (دووسم): تاوانبار يا دووسم: فرماني-لينووردين. ۳. فينکي (تاوههوا): نه گهرمي و نه سارد.

clement (klem'ant), adj. ۱. به بهزهيمي: دلنهرم. ۲. فينک: تاوههوا: نه گهرمي نه سارد.

clench (klench), v.t. ۱. پهچرچدانموه (بزمار): بهريرهچرچدانموه. ۲. چيرکردنموه يا لهبهک گيرکردن (دندان): قوچاندن يا شوکاندن بهتوندی.

دهست يا هستهکونه: ۳. بهتوندی گرتن.

۱. کرتينکي توند: ۲. ناميزيکي بهتوندگرت: سمری پهچرچداوهي بزمار.

n. clepsidra (klep'si-dra), n. کاژميري ناي (که کات دهزمتير). بههوي بهريرهچرچووني تاو يا شلهبهکي تر به کونينکا.

cleptomania (klep'tə-mā'ni-ə), n. = kleptomania.

clerestory (klēr'stōr'ī, klēr'stō'ri), n. ۱. پووناککرموهي. کليسه: بهشي سمرروي کليسههک که ديوارهکاني پنجههري هميه ناوهوي.

کليسههک پووناک دهکاهمه. ۲. ديوازي پنجههردان بوقايم گورين.

clergy (klūr'ji), n. قهشکان: سرجمي قهشکان: پاپهاري کليسه.

clergyman (klūr'ji-mən), n. قهش: پاپهري کليسه.

cleric (kler'ik), n. قهش: قهشيهک.

adj. قهشيمي: هي قهش يا قهشکان.

clerical (kler'ik-l), adj. ۱. قهشيمي: هي قهش يا قهشکان. ۲. هي نووسمري فرمانگه: (jobs -).

۳. دهسلاتي پاپهاري کليسهي له کاروباري پاپهاري (به تهوسمه).

n. ۱. قهش: قهشيهک. ۲. کسيک که دهسلاتي پاپهاري کليسهي له کاروباري پاپهاري (به تهوسمه).

دهسلاتي کليسهو پاپهاري له کاروباري پاپهاري.

clericalism (kler'ik-l'iz'm), n. ۱. کاروباري پاپهاري. ۲. جلوبهري قهش.

clericals (kler'ik-l'iz), n.pl. چيني خويندهوران: پوئشپيران.

clerisy (kler'is-i), n. ۱. نووسمري فرمانگه: ميرزا.

clerk (klürk), n. ۲. ياريددهمري قهش (پورهپيار): ۳. فروشياري (که به مورچه له دورکاييکا کاردهکات). ۴. [Archaic]. قهش. ۵. [Archaic]. خويندهوار.

نووسمري کردن له فرمانگه: فروشياري کردن له دورکاييکا به مورچه.

v.i. -clerkly (adv.): clerkship (n.).

clever (klev'ēr), adj. ۱. زورزان: قوماربان: زول (ووتو کردار). ۲. دان: ساردهمچو: چالاک. ۳. زيرک: زونگ.

۴. زيرکي نووسرهکي پيشان دمدات (a - book).

۵. [Dial.], بووخوش. ۶. [Dial. or Slang]. شوخ: قوز.

clevis (klev'is), n. شيشينيکي ناسنه له شيوهي شيني U دايه هردوو.

سمری کوناوهر کولوو به پارچه ناسنيک پينکوه بهستراوه. شتي مين دههستري بهمواي تراکتورو نوکوميلهوه بوقايمشاني.

clew (kloo), n. ۱. گورزه بن: گورزه پيس: کلافه دهزور. ۲. کليلي لیکدانموه يا چارهسهرکردني گروگرقتيک. (ههروهه "clue").

۳. قورنسي خواروي بايموان (کهشتي بايموان): نلقهي بايموان: پهي جولانه.

v.t. ۱. (- up), هکنردن (پيس, بهن, پهت): کلافهکردن: گورزهکردن.

۲. (- out), نيشاندان: کليلي چارهسهر پيدان.

clew down, داگرتني بايمواني کهشتي بايموان.

clew up, هکنردني بايمواني کهشتي بايموان.

clew lines, سرجمي گوييس و بهکره و نلقهو پارچه يا تمهري بايمواني کهشتي بايموان.

clické (klē-shā'), n. ۱. کليشه (چاپهمنه): کليشه. ۲. کليشه: ووتبهکي بين تام و پهريوت.

click (kliik), n. ۱. تقه: قرته (وهک هي قلل يا نلقهريزي چهپهروه دهرک). لهکاتي داخستندا. ۲. چرک يا قرته (وهک هي گروي زنجيري پاسکيل لهکاتي ليخويرندا که دهانکان له پينجهکي پاسکيلهک گيرهکات و بهري دمدات).

۳. دهنگي بيژاني همدئي تيب.

v.t. ۱. قرتههاتن: چرکههاتن: تقههاتن.

۲. [Slang]. لهبر برون دههيتموه يا تينگيشتنی ناسان دههيت (ههلوئيت, بهي, کردموه... هتد): سمرکهوتوو برون.

قرته, چرک, يا تقه لې هاندسان.

v.t. ۱. پاشکوز (مرز): دهست و پينوهند: کسيک که بوقايم.

۲. پاشکوز (مرز): دهست و پينوهند: کسيک که بوقايم.

۳. کسيک يا کومپانيهک که دهزگايهک که پارزهرينک يا زمينرياريک دهگرئ بوقايم جينکردني کارته. ۴. کويار: مهعميل.

clientage (kli'an-tij), n. clientele.

clientele (kli'an-tel'), n. ۱. کويار يا مهعميلي ههيشيمي پارزهر.

پوئشک, نوئيل, بانق يا دورکاييک. ۲. ههموو هم کويار يا مهعميلانه.

cliff (klii), n. کهنهلان (بهتابيبيته نزيک کهناري دهريا يا زمريا).

cliff dweller, نهندامینکی تیره هیندییمکانی پوژناوای نهمریکی باکوور

cliff-hanger (klif-hānġ'ēr), n. (۱) زنجیره‌یه‌کی شانۆگه‌ری سهر

(۲) ملامه‌یه‌که نه‌ه‌نده‌هاوتایه نه‌نجامه‌کی ناتوانی بزانی هه‌تا ته‌واو ده‌بین.

climacteric (kli-mak'tēr-ik, kli'mak-ter'ik), n. (۱) کاتی

gūyīnīngkī sēhēyē lē zhānyī mǒu'fēnkā' qū'zāyī gūyīnīngkī lēshī sēhēyē lē mǒu'fēnkā' bēitāyībēyī wēstānyī bīn nǒuzhī lē nāfēhēnyī bēsālā'jū'wōdā.

the grand climacteric, صالی شه‌ست‌وسپه‌م له ته‌مه‌نی مۆفدا که

climactic (kli-mak'tik), adj. گویه‌گۆریشی له‌شی زۆر گرنگی ئی پووه‌ده‌دات

climactical (kli-mak'ti-k'l), adj. climactic. به‌یز له ژبانی کەسیک، چیرۆکیک یا پووداویئیکدا

climate (kli'mit), n. (۱) ئاروه‌وا: به‌تایبه‌شی بۆ ماوه‌یه‌کی موورو

climatic (kli-mat'ik), adj. دریزی وک چهند سانیک: کەش (۲) باری گشتی شوینیک که کاربگاته سهر

climatically (kli-mat'i-k'l-i, kli-mat'ik-li), adv. چۆنشی ژبان و بیوه‌منی ئاو خه‌ک یا کۆمه‌ل (a tense ~)

climatology (kli'mə-tol'ə-ji), n. (۲) ئاروه‌وا: کەشناسی

climax (kli'maks), n. (۱) پله‌ی هه‌ره‌ به‌رز: پۆپ: به‌رزترین پله (کار)

climb (klīm), v.i. & v.t. پووداو هه‌تا: قاف: گه‌رمه (۲) به‌رزترین به‌ش یا پووداو (شانۆگه‌ری)

climber (klīm'ēr), n. چیرۆک یا فیلسی سینه‌ما (۲) ئاروه‌وانه‌وه: په‌هه‌ت بوون

climber (klīm'ēr), n. (۱) بیاه‌نگه‌ران (شاخ، گۆر، دیوار... هه‌تا)

climb down, هاتنه‌خواره‌وه (شاخ، دیوار، گۆر): وازنیه‌تێنان: هه‌لوئێست یا

climber (klīm'ēr), n. بیریکی ناهه‌جن

climbing irons, (۱) بیاه‌نگه‌ران به‌داری ته‌له‌فۆندا

clime (klīm), n. [Poetic]. وولات: هه‌ریه: ناچه: ئاروه‌وا.

clinch (klinch), v.t. (۱) په‌رچه‌دانه‌وه: بزمار: به‌ریه‌رچه‌دانه‌وه

clinch (klinch), v.t. (۲) قایه‌کردن یا چه‌سپاندن به‌مۆزی په‌رچه‌دانه‌وه

clinch (klinch), v.t. (۳) برینه‌وی ته‌واوی یا په‌گجاری (مشتوم، سه‌وادگه‌ری): به‌لایه‌کدا خه‌ست:

clinch (klinch), v.t. مۆرگرن: سه‌وادگه‌ری (to ~ a deal)

clinch (klinch), v.t. (۱) په‌رچه‌دانه‌وه (بزمار): به‌ریه‌رچه‌دانه‌وه

clinch (klinch), v.t. (۲) گرتنی به‌رامبه‌ره‌گه‌ت له‌باری بۆکسبازیدا تا نه‌توانی بۆکس به‌ه‌وێت

clinch (klinch), v.t. (۳) توندگرتن (بهره‌ش پیاکرتن)

clinch (klinch), v.t. (۴) بێکه‌وه‌به‌ست: بێکه‌وه‌ قایم کردن (۲) په‌رچه‌دانه‌وه

(۷) قۆله‌ی گوریس یا په‌ت: گری (گوریس، په‌ت).

clincher (klin'chēr), n. (۱) بگر (مۆف، نامیز، شه‌ت).

clincher (klin'chēr), n. (۲) بزماریک که په‌رچ بدزینمه‌وه.

clincher (klin'chēr), n. (۳) چه‌مکوش یا نامیزینکی په‌رچه‌مره‌وه

clincher (klin'chēr), n. (۴) [Colloq.]، به‌لایه‌کدا هه‌ر: ووته‌یه‌ک یا ده‌رگه‌وتنی راست‌یه‌یک یا

clincher (klin'chēr), n. پووداویئیکی گرنگ که مشتومزیک ده‌خات به‌لایه‌کداو ده‌په‌رچینه‌وه: به‌ریاره‌وه

cling (kliŋ), v.i. (ووته، راستی، پووداو... هه‌تا)

cling (kliŋ), v.i. (۱) خۆ پیوه‌هه‌لواسن (مۆف، پوهه‌ک)

cling (kliŋ), v.i. ده‌ست پیوه‌گرتن (۲) خۆ پیوه‌نووسان: پیوه‌نووسان: ئی نوورنه‌که‌وتنه‌وه

cling (kliŋ), v.i. (۳) ده‌ست ئی به‌رنه‌دان: واز ئی نه‌هه‌تێنان:

(He ~s to old-fashioned ideas.)

clinging vine, (۱) ئۆنیکه که له نه‌ندازه به‌ده‌ر پشت به‌میزده‌که‌ی یا

clinging vine, ده‌سته‌که‌ی ده‌به‌ستی و هه‌ر چاوی له‌ده‌ستی نه‌وه‌یه

clingstone (kliŋ'stōn'), adj. & n. میوه‌یه‌که وه‌ک قۆخ که ناوه‌که‌ی

clingstone (kliŋ'stōn'), adj. & n. نووساینه‌ت به‌گۆشته‌که‌یه‌وه

clingy (kliŋ'i), adj. لیقن: پیوه‌نووساو: جی

clinic (klin'ik), n. (۱) دیدنه‌گی پزیشک: تیمارگه: فه‌رمانگه‌ی پزیشک

clinic (klin'ik), n. (۲) فیزیکردنی پزیشک‌وانی له‌په‌رچێ تیمارکردنی نه‌خۆشه‌وه له‌به‌رچاوی

clinic (klin'ik), n. قوتابیان پزیشک‌وانی (۳) ده‌زگایه‌کی پزیشک‌وانیه‌یه که له نه‌خۆشیه‌یه‌کی

clinic (klin'ik), n. تایبه‌تی ده‌زگایه‌وه‌وه چاره‌سه‌ری نه‌ر کسانه‌ش ده‌کات که نه‌وه نه‌خۆشیه‌یه‌یان

clinic (klin'ik), n. هه‌یه: (a cancer ~) (۴) ده‌زگایه‌کی کۆمه‌ل‌یه‌تی‌یه که ئامۆزگاری خه‌ک

clinic (klin'ik), n. ده‌کات له‌بارینکی ژماندا: (a domestic-relations ~)

clinical (klin'i-k'l), adj. (۱) پزیشکی: هه‌ی جینگه‌ی نه‌خۆش:

clinical (klin'i-k'l), adj. تایبه‌تی به‌نه‌خۆش له‌جینگه‌دا که‌وتوو: تایبه‌تی به‌چاره‌سه‌رکردنی نه‌خۆشو

clinical (klin'i-k'l), adj. لینگۆلیتیه‌وی نه‌خۆشیه‌یه‌کی به‌کردار نه‌ک له‌تایه‌که‌دا.

clinical (klin'i-k'l), adj. (۲) (a) به‌شیوه‌یه‌کی زانستی و بێ‌لایه‌نی و هه‌ستی و هه‌منی:

clinical (klin'i-k'l), adj. (b) به‌شیکردنه‌وه‌یه‌ی: شیتانگاری: (details ~)

clinical (klin'i-k'l), adj. (She regarded his death with ~ detachment.)

clinical (klin'i-k'l), adj. (ب) شیکردنه‌وه‌یه‌ی: شیتانگاری: (details ~)

پیرکرمهوه (۲) ژووری قایبهتی پاشا (بۆ نوژیۆو پاوژیژکاری). (۴) ناو ده‌ستخانه
 (۱) تاییهتی اشاراوه! نا ناشکرا.
 (۲) بۆ خویندنهوه و بهکارهێنانی تاییهتی نوسراوه نهک بۆ نوواندنێ ناشرکا
 (شانۆگه‌ری): (~ drama is written only to be read, not acted.)
 v.t. ده‌رگا له‌سه‌ر خۆ داخستن بۆ راویژی تاییهتی:
 (The treasurer ~ed himself with the accountants for an hour.)
 (۱) وێنه‌ی له‌نزیکه‌وه گیراو (وێنه‌ی ناسایی
 یا له‌سه‌ر تله‌فزیۆن یا له‌ سینهما) دیه‌نی نزیکه (له‌ وێنه‌دا).
 (۲) له‌نزیکه‌وه سه‌پهرکردن.
 closure (klō'zhēr), n. (۱) داخستن! داخراڤ! مۆرکردن.
 (۲) کۆتایی! کۆتایی هاتن. (۳) ئامیژی داخستن.
 (۴) دوايي پین هینانی لیدووان له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ک و هینانه پێشوه‌ی بۆ ده‌نگ
 له‌سه‌ر دان (پهرله‌مان).
 v.t. دوايي پین هینانی لیدووان له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ک و هینانه پێشوه‌ی بۆ ده‌نگ
 له‌سه‌ر دان (پهرله‌مان)
 clot (klot), n. تۆپه‌ل! تۆپه‌له‌ خۆین! خۆینی مه‌یو یا نیچه‌ به‌ستوو:
 (a blood ~)
 v.i. مه‌یین (خۆین)! په‌یکه‌به‌ستن! به‌ستن! تۆپه‌ل تۆپه‌ل بوون و به‌ری به‌ری
 خۆین گرتن.
 v.t. به‌ستن (خۆین)! مه‌یاندن! تۆپه‌ل تۆپه‌ل کردن
 cloth (klōth, kloth), n. (۱) قوماش (خوری، که‌تان، ئاوریشم)! چێراو!
 کورتاڵ! کالۆ. (۲) پارچه‌یه‌ک قوماش! په‌رۆ: (tablecloth; washcloth)
 (۳) جل و به‌رگی نه‌ندامانی پێشه‌یه‌ک (قه‌شه، مه‌لا).
 (۴) نه‌ندامانی ئهم پێشه‌یه‌و پێشه‌که‌یش خۆی (به‌تاییه‌تی قه‌شه)! قه‌شه
 (He is a man of the ~ .)
 (Obs.) (۵) جل! جل و به‌رگ.
 (۶) قوماشی بایه‌وان! بایه‌وانی که‌شتی بایه‌وان.
 قوماش! له‌ قوماش درووستکراوه.
 adj
 the cloth. قه‌شه‌ی که‌مان به‌گه‌شتی
 clothe (klōth), v.t. (۱) پۆشین.
 (۲) جل له‌به‌رکردن! جل و به‌رگ پێدان! پۆشته‌کردن.
 (۳) ده‌سه‌لات پێدان له‌به‌ری جل و به‌رگه‌وه:
 (~ d in the dignity of his office)
 clothes (klōz, klōthz), n.pl. (۱) جل و به‌رگ! جل! به‌رگ.
 (۲) جلی سه‌ر جینگه (وه‌ک: چم‌چم‌ف، لیغه، په‌تۆ... هتد).
 clothesline (klōz'lin), n. ته‌نالی جل.
 clothes moth, مۆرانه‌ی جل
 clothespin (klōz'pin), n. جلگه‌ه! گه‌یه.
 clothes pole, ئهو داره‌یه‌که‌ ته‌نالی جل په‌هه‌گرێ.
 clothes tree, دارێکی راستی سه‌ر په‌لاویچه له‌سه‌ر قه‌نگه‌کی داده‌نێ.
 له‌ فه‌رمانگه‌یه‌ک یا مانیگه‌دا چاکه‌ت و پالتۆو شه‌په‌قی پێدا ده‌کری.
 (۱) جل و به‌رگ فرۆش! بازرگانی جل!
 (۲) کورتاڵ فرۆش! بازرگانی قوماش.
 clothing (klōth'ing), n. (۱) جل! جل و به‌رگ! پۆشمه‌نی. (۲) سه‌ره‌خه‌ر.
 cloth yard, یاردی کورتاڵ پێوان (سن پێیه، واته‌ سه‌ی وشه‌ش گری).
 cloture (klō'chēr), n. & v.t. دوايي پین هینانی لیدووان له‌سه‌ر
 مه‌سه‌له‌یه‌ک له‌ په‌رله‌ماندا ده‌نگ له‌سه‌ر دان.
 cloud (klaud), n. (۱) هه‌ر! هه‌روه‌ه‌لا.
 (۲) ژماره‌یه‌کی نیجگار زۆر: (a ~ of locusts) .
 (۳) لێلی (ئاوینه، ئار). (۴) په‌له‌یه‌کی په‌ش له‌ به‌ردی سه‌رمه‌ردا.
 (۵) له‌که! په‌له! شتیکی ناپه‌سه‌ند که‌ ده‌جی به‌هۆی ناخۆشی و لێلی و تاریکی
 (۱) داپۆشین یا سه‌رگرتن به‌ هه‌ر! به‌ هه‌ر گرتن.
 (۲) لێل کردن! تاریک کردن! شارنه‌وه. (۳) مه‌ترسی په‌داکردن! تێکردن.
 (۴) له‌که‌داکردن (ئاوبانگ).

(۱۶) نزیکه! هاوتا: (a ~ race) .
 له‌نزیکه‌وه به‌ووردی.
 adv.
 close (klōz), v.t. (۱) داخستن! ده‌رگا! په‌نجه‌ره، کون، په‌رتوک، دووگان!
 جوت کردن! ده‌رگا! کپ کردن! پێوه‌دان (ده‌رگا)! قه‌یات کردن! سه‌رگرتن!
 نووقاندر جاوه! نووچاندن! هه‌لگرتن (دووگان).
 (۲) دوايي پین هینان! ته‌راوکردن! بڕه‌نوه (گفت‌و‌گو، مشتومب)! داخستن.
 (۳) له‌به‌کدان! بیکه‌مه‌مان یا به‌ستن! یه‌ک پینگرتن.
 v.t. (۱) داخراڤ! داخستن (۲) دوايي پین هاتن! برانه‌وه.
 (۳) ئی نزیکه‌بوونه‌وه (بۆ نه‌مباربوون یا باوه‌ش پیاکردن).
 (۴) یه‌مگرتن! له‌به‌ک نزیکه‌بوونه‌وه.
 n. کۆتایی! دوايي! ته‌راو! ته‌راو بوون.
 close down, داخستن به‌ یه‌مگاری (فرۆشگا، ده‌زگا، فه‌رمانگه، کارخانه)!
 هه‌لگرتنی نیجگاری
 close in, ئابلقه‌دان! ته‌نگ پین هه‌نچین.
 close out, دووگان داخستن و فرۆشتنی شتومه‌که‌مان به‌ ترخی ناشکرا.
 close round, چوارده‌هه‌ردان! ئابلقه‌دان
 close up, (۱) له‌به‌ک نزیکه‌بوونه‌وه
 (۲) داخستنی کاتی (دووگان، کارخانه)! وه‌ستاندنی کاتی (کار، کارخانه).
 (۳) ساریتوبوون! چاکبوونه‌وه (برین).
 close (klōs), n. (۱) شونگی ده‌رگه‌ریا به‌ دیوار، په‌رژین، یا ته‌لبه‌ن.
 (۲) زه‌مینی چوارده‌وری خانووێه‌ک: (a cathedral ~) .
 close call, [Colloq.] به‌تاسه‌هه‌ بزگاریبوون له‌ کاره‌سات یا مه‌ترسی!
 شه‌وه‌ندی نه‌مان تووشی کاره‌سات ببی.
 closed (klōzd), adj. (۱) داخراڤ! ده‌رگه‌ریا! سنوور گراو
 (۲) قه‌ده‌غه (بوون به‌ نه‌ندام له‌ هه‌ندێ کۆمه‌ل، یانه، یا پێنگه‌راوه‌دا)! داخراوه
 له‌ خه‌نکی نه‌وێستراو (نه‌ندامیته‌ی).
 (۳) تاییه‌تی به‌ شۆبه‌یه‌ک که‌ خالی دوايي نه‌بێن وه‌ک بازنه (نه‌نداره‌).
 close corporation, په‌شدارگه‌سه‌ک که‌ به‌شه‌کانی هه‌مووی هی چه‌ند
 که‌سه‌تیکر و نابهرۆشن به‌ که‌سی ترو خۆشیمان به‌شدارگه‌که‌ به‌ریوه‌ده‌بێن.
 closed chain, زنجیری - خراو، که‌میاگه‌ری.
 closed circuit, پێشاندانی به‌رنامه‌یه‌ک له‌سه‌ر تله‌فزیۆن ته‌نها بۆ چه‌ند
 شونگیکی دیاریکراو (به‌رنامه‌که‌ به‌ ته‌لی تاییه‌تییدا ده‌نێرێ نه‌ک به‌ هه‌راوه‌).
 closed shop, کارخانه‌یه‌ک که‌ ته‌نها نه‌ندامانی نه‌قابه‌ یا په‌کیته‌ی ده‌توان
 کاری تێدا بکه‌ن
 closefisted (klōs'fis'tid), adj. پێسه‌که! یاره‌پێسی! په‌زێل.
 closefitting (klōs'fit'ing), adj. پیره‌ به‌ر جل و به‌رگ!
 پیره‌ به‌ری خۆیه‌تی! باش پێزی ده‌کا.
 close-lipped (klōs'lip't), adj. ده‌هه‌ تووقاوه‌! نه‌دوو! بێ ده‌نگ!
 نه‌هینی نه‌درکێژ
 closely (klōz'li), adv. (۱) به‌ توندی! به‌ قایم (ده‌رگا داخستن).
 (۲) تا راده‌یه‌کی زۆر (~ He resembles his father very) .
 (۳) به‌ پوختی (کار)! به‌ باشی و ووردی و بێ فرۆفیل (کار)
 (۴) به‌ ووردی و باشی! چاودێری کردن!
 (Watch that man ~ ; he is a thief. Watch the baby ~ .)
 close-mouthed (klōs'mouth'd, klōs'mouth'), adj. بێ-
 ده‌نگ! ده‌هه‌ نووقاوه‌! نه‌دوو! په‌نهانی نه‌درکێژ
 closeness (klōs'nis), n. نزیکی براده‌رایه‌تی، جینگه... هتد)
 close-out (klōz'out'), adj. ترخ شکاندن و فرۆشتنی هه‌موو شتومه‌ک و
 داخستنی دووگان
 close quarters, (۱) دوا سه‌نگه‌ری سه‌ر پایۆر! دوا شونگی وه‌ستان
 دژ به‌ زۆرمن له‌سه‌ر پایۆریه‌ک. (۲) شونگیکی ته‌نگه‌به‌ر یا قه‌رمالغ!
 شه‌ری ده‌سته‌ویه‌خه.
 close shave, [Colloq.] به‌تاسه‌هه‌ بزگاریبوون له‌ کاره‌سات.
 closet (kloz'it), n. (۱) ژوورێکی بچوکه‌ یا به‌شیکه‌ له‌ ژوورێک که‌
 جل و به‌رگی تێدا هه‌له‌ده‌راسرێ یا داده‌نێ. (۲) ژوورێکی بچوکه‌ بۆ خویندنه‌وه‌

cloudburst

v.i. (۱) هورگرترن: (۲) لیل بوون! تیکچوون.
in the clouds, (۱) ناکریمنی! کردهنی نویه! ناکردارمکی.
(۲) دانغی لیداره! چووته ژیری! له خمیان خودایه! خمیال پلاوه.
under a cloud, (۱) گومانای بیدگوداری لی دکری! گومانایار.
(۲) مات و مملول! غمگین! پست! خهفته تیار

cloudburst (klaud'bu:st), n. لیزمه یهکی کتوپرا! رهیله! شسته ماران

cloud-capped (klaud'kapt), adj. لووتکه کی یا بویه کی به هور گراوه (a ~ mountain).

cloudiness (klaud'i-nis), n. هور ره آیی! به هور گران.

cloudless (klaud'lis), adj. سایه قه! بن هور ره آ.

cloudlet (klaud'lit), n. پهله هور یهکی بچوک.

cloudy (klaud'i), adj. (۱) هور وای! هور ره آیه! هور گر توتو.
(۲) (ب) لیل! تاریک (۳) گریژ! ناوچومان.

clough (kluf, klou), n. چه میکی باریک

clout (klout), n. (۱) [Archaic] پیرۆ! پیینه (dish- ~).
(۲) [Colloq] سسته کۆله! بۆکس لیدان! زیمه.
(۳) لیدان یهکی قایم (باری بیسیبول).

(۴) پیرۆ یه که دکری! به نیشان (تیر و کومان)! لیدانی تم نیشانه.

(۵) [Colloq] دسه لات! زهر! (political ~; He has a lot of ~).

v.t. (۱) [Archaic] پینه کردن.
(۲) [Colloq] سسته کۆله لیدان! بۆکس پیکیشان.

clove (klöv), n. (۱) سیخه (۲) دار میخه

clove (klöv), archaic past tense of cleave.

clove hitch, گری! جزوه گری یه که بۆ به ستنی پمتیک یا گورسیک به دارنکوه یا به شتیکی ترموه.

cloven (klöv'n), alternative past participle of cleave.

adj. دوفاق! قلیشاو! تلیشاو.

cloven foot, = cloven hoof.

cloven-footed (klöv'n-foot'id), adj. (۱) سسی دوفاقه!
سسی دوغلیقانه (۲) شهمتانه! وهک شهمتان وایه (لهر نهفسانه پیرمه به که گوبه شهمتان قاجی یا سسی دوفاقه).

cloven hoof, سسی دوفاق (مهر، بز، گا، مانگا، ناسک... هتد): هیمای، شهمتانه له نهفسانه دار.

cloven-hoofed (klöv'n-hoof't', klöv'n-höof't'), adj. (۱) سسی دوفاقه (۲) شهمتانه! وهک شهمتان وایه (پیر و باره یهکی نهفسانه پیرمه به که گوبه شهمتان قاجی یا سسی دوفاقه).

clover (klöv'vēr), n. وینجه (نایکی نازله و وولاخ! سنیپره.
(۱) لهرمه که کی خۆشه! لهرمه که کی باشه.
(۲) تیروتسه له! خوش گوزهرانه! ژانی پر له خیرو خۆش یه.

cloverleaf (klöv'vēr-lēf'), adj. سنیپره می: وهک گه لای سنیپره.

clown (kloun), n. (۱) قه شمەر! قۆشمه چی! گالته چی (۲) لادئوی.
(۳) گیلۆکه! گه لحو! گه مره! نهفام! بن نهزاکهت.

v.i. گالته بیژی کردن! قۆشمه چیی کردن.
-clownery (n).

clownish (kloun'ish), adj. (۱) قه شمەر! قۆشمه چی! گالته چی.
(۲) گیلۆکه! گه لحو! بن نهزاکهت.

clay (kloi), v.t. بۆر خواردن و ناره حمت بوون

club (klub), n. (۱) کوتهک! دار دهست! دار! دار چه یه زان! گویژ.
(۲) داری باری (گۆلف، بۆلۆ، هۆکی... هتد). (۳) یانه.
(۴) یانه شی: (night ~). (۵) سنیپره (باری کاغذ یا قومان)

v.t. (۱) به کوتهک، گویژ، یا دار لیدان.
(۲) هاوکاری کردن! دهستی یارمتهی درین کردن.
(۳) لیدان به قۆناغه تلمگ.

v.i. به ککرتن! له یانه به کدا.

clutch

club car, فارگۆنیک شهمه ده قهر که کورسی و خوارده وه و شتی تری تیدا بیت.

clubfoot (klub'foot'), n. پین به کی شینوه تیکچوو له زگمایه یهوه.
clubfooted (klub'foot'id), adj. شینوهی قاجی له زگمایه یهوه تیکچوو.

clubhand (klub'hand'), n. (۱) دهستی شینوه تیکچوو له زگمایه یهوه. (۲) دهستیکی وهما تیکچوو.

clubhouse (klub'hous'), n. باره گای یانه! یانه.

clubman (klub'män', klub'män'), n. نهفامی یانه (بمتایه می).
یه کیک که زۆر چالاک بیت له کاروباری کۆمه لایهتی یانه کدا.

club sandwich, ساندویچیکی نهستورره له نانی برژاوو مریشک، تورتزه گۆشتی برژاوو کاوو و نهفامه... هتد پیکهت.

club steak, پارچه گۆشتی لاتهرانی کا.
cluck (kluk), v.i. (۱) قرته قرته کردن (مریشک)! گاره گار کردن.
(۲) قرته قرته کردن وهک مریشک (مرۆ).

v.t. (۱) قرته قرته کردن! بانگ کردن به قرته قرته.
(۲) وهک مریشک قرته قرته کردن (مرۆ): (She ~ed her disapproval).

n. (۱) قرته قرته! قرته! گاره گار. (۲) دهنگیک که له قرته قرته بیجت.

clue (klö), n. Also clew, نیشانه! شتی که یارمتهی لیکدانهره می.
مهسه له میکی گبرو گرفتاری ده دات (روته) سهر له قاندهن! کرده وه... هتد!

کلیلی مهله نانی مهتلیک یا شتیکی شاروه.
v.t. (~ in), کلیلی مهله نانی مهتلیک یا شتیکی شاروه پیدان!

درکاندنی نه ختایک له شتیکی نهینی و شاروه بۆنهره می ههور نهینی یه که مهله نینری.

clumber (klum'bēr), n. Also clumber spaniel, جزوه سمگیکی، خرپنی تۆکه می تووک سوبیه.

clump (klump), n. (۱) تۆپه ل! کۆ (خاک)! گلمتک! کمرسک:
(a - of earth)

(۲) کۆمه لیک پنجه یا دار و دره خت.
(۳) تهپه تهپه پین! تهپه تهپ! تهپه! زیمه.

v.i. (۱) به تهپه تهپ پویشتن به پووه.
(۲) تۆپه ل بوون! گرده بوونهره و بوون به تۆپه ل! کۆمه ل بوون! خریبوونهره

v.t. (۱) ناشتنی کۆمه لیک دار و دره خت یا پوره که پیکه وه.
(۲) تۆپه ل کردن! گرده کردنهره! کۆمه ل کردن! خری کردن

clumpish (klump'ish), adj. قورس و ناقۆله.

clumpy (klump'i), adj. (۱) پر له گلمتک، کۆ، یا کمرسک (زمری).
(۲) کۆمه ل! وهک کۆمه ل دار و دره خت. (۳) قورس و ناقۆله.

clumsily (klum'zə-li), adv. گهوجانه! حۆلانه! ناقۆلایانه! نهزاتانه!
جلفرانه! به خواروخچی! به گیزانه! گیلانه

clumsiness (klum'zi-nis), n. گهوجی! حۆل! ناقۆلایی! نهزاتی!
جلفری! خواروخچی! کۆژی! گیلی.

clumsy (klum'zi), adj. (۱) حۆل! گهوج! ناقۆله! نهزان (پهروشت،
کردمهره)! جلفرا! خواروخچی! گیز! گیل: (a ~ person).
(۲) ناقۆله! باش نرووست نهکراو! تپیک: (a ~ chair).
(۳) نابه چی! نابه سندن! ناسرووست: (a ~ excuse).

clung (klun), past tense and past participle of cling.
چهند جزوه ماسی یه کی په ره که نهرمه وهک

clupeid (klö'pi-id), n. ساردین.

cluster (klus'tēr), n. (۱) هیشوو (تری)! بۆل.
(۲) بر یا کۆمه ل (مرۆ، گیاندن، شتومک).

v.i. & v.t. کۆمه ل بوون! گرده بوونهره! خریبوونهره! کۆمه ل کردن! گرده کردنهره! خری کردنهره.

clutch (kluch), v.t. (۱) گرتن (به چنگ، به دهست)! چنگ پیا کردن!
پریا کردن! فراندن. (۲) به توندی به دهستمهره گرتن و په رنه دان.

v.i. (~ at), چنگ پیا کردن! په لاماردان! پریا کردن! فراندن! به دهست یا

clutch

به چنگ گرفتن
n. (۱) چنگ؛ چپونک؛ دست؛ له کاتی پرییاکردن یا گرتندا. (۲) (the -es of imperialism) دهسلاّت (ناپسهندا؛ زهر)؛ (۳) گرتن؛ به دست گرتنک؛ به توندی گرتنک. (۴) کلاج (نوتومیل). (۵) پایدهری کلاج کارپینکردن (Slang)؛ ناکاری؛ فریاگوشن.
clutch (kluch), v.t. هلهلینان، جووچک، هینکه.
n. (۱) هیلانگی پیر له هینکه (۲) کوزمفنت هینکه یا جووچک که پینکوره هلهلینان.
clutter (klut'čer), n. تارپک وینکی و شت به سمره کدا که وترو کلهکه بوونیان به سمره کدا (ژور، مال، فرمانگه، شقام، مینا؛ پیس و بوخلی شیواوی
v.t. (~ up) شت به سمره کدا؛ دان و کلهکه کوردنیان به تارپک وینکی؛ تیکدان؛ پیس و بوخل کردن؛ نه پیس و بوخلی راگرتن؛ به سمره کدا شیواندن.
v.t. به حریمانده سمر ل شیواوی کارکردن و جووژندهه
clypeus (klip'i-as), n. چوکلله یکی وک فلفان رایه به سمره سری هندی میرووردبه.
clyster (klis'tër), n. حوقه؛ شاپ
co- (kõ), پیشکوبه که به مانای (۱) پینکوره له گدن (co-exist; co-operate; co-education)
 (۲) هاونشر؛ پینکوره (co-owner; co-author)
 (۳) توارک؛ تهندهه (complement)
coach (kõch), n. (۱) عهره بانای نسبی (۲) فارگونی شهمندهه؛ هی رینوار یا نهفر؛ (۳) پاس، (۴) نونومینیکی دوو درگا (۵) نوره یا چوبنتی هانوجوی هرزان به فرۆکه یا شهمندهه (۶) فیرکری تایهتی که قوتابریهک فیردهکات و نامادهی دکات بو تاقیکردنوه؛ ماموستای تایهتی (۷) راهینره یا مشق پینکوری وهرزی (تیمی وهرزی پیشهیی؛ زانکر، قوتابخانه)
v.t. (۱) هانگرتن یا گواستنوره (به عهره بانه، پاس، یا فارگونی شهمندهه) (۲) فیرکردن و ناماده کردن بو تاقیکردنوه؛ مشق پینکردن (۳) مشقی وهرزی پینکردن
n. (۱) سواری عهره بانه، پاس، یا فارگونی شهمندهه بوون (۲) بوون به ماموستای تایهتی یا راهینره وهرزی
coach-and-four (kõch'an-fõr'), n. عهره بانای جوار نسبی
coach dog, Also Dalmation, جوره سگینکی باریکلهی بهلمکی
 توک کورته هم نامه ای لیراوه چونکه زو و راهه فینران که به تهنشت عهره بانوه رایگن
coacher (kõch'čer), n. (۱) راهینره یا مشق پینکوری وهرزی (۲) ماموستای تایهتی؛ فیرکری تایهتی (۳) نسبی عهره بانه.
coachman (kõch'man), n. (۱) عهره بانجی (۲) جوره سببکی دستکرده بو دواناوهه راهه ماسی به کارده فینرن.
coaction (kõ-ak'shan), n. زورکاری؛ زورملی؛ زوردری
coactive (kõ-ak'tiv), adj. به زوردری؛ به زورملی
coactive (kõ-ak'tiv), adj. پینکوره کاردهکن؛ پینکوره چالاکن؛ پینکوره رووندهه
coadjutant (kõ-aj'õ-tant), adj. یاریدهی به کت ددهه؛ هارکاری ددهه
n. یاریدهه
coadjutor (kõ-aj'õ-tèr, kõ'õ-õ-õ-tèr), n. (۱) یاریدهه (۲) یاریدهه سری قهشه
coadunate (ko-aj'you-nit, kõ-aj'you-nat'), adj. (۱) یکن - گرتوو (۲) پینکوره نووسا (پروه کناسی، زینده وهرزی)
coagulate (kõ-ag'you-lát'), v.t. معیاندن؛ حویس؛ شله؛ به سستن
v.t. معیین حویس؛ شله؛ به سستن؛ به پیکه به سستن
coagulation (kõ-ag'you-lát'shan), n. (۱) معی حویس شله

به سستن. (۲) تویه لیک میبو (خوین، پهنی، ماست).
-coagulator (n).
coagulum (kõ-ag'you-lam), n. تویه لیک میبو (خوین، پهنی، ماست، شیر).
coal (kõl), n. (۱) خهلور؛ زوخال؛ خهلوزی دار (۲) خهلوزی بهردین. (۳) پشکو؛ سکل
v.t. کردن به خهلوز؛ سوواتندن. (۲) خهلوز پیدان
v.t. خهلوز هیزانو کله که کردن.
carry coals to Newcastle, هینانی شتیک بو شوینیک که لمر شوینه خزیدا زور زه به نه بیت ("نیوکاسل" نارچه پیکه له نینگلتره که به خهلوز بهتاوبانگه).
haul (or rake, drag, call) over the coals, سمره نشت کردن؛ شکندن (مروژ).
heap coals of fire on (a person's) head, خراپهی کسینک به چاکه گهرانهوه و الیکردن که به شیمان و تریق بیتوره.
coal car, شهمندهه سری خهلوز (بو گواستنوره له کانهوه بو شوینی معیست).
coaler (kõl'čer), n. (۱) پاپو یا شهمندهه سری خهلوز گواستنوره (۲) فروشیاری خهلوز.
coalesce (kõ'õ-les'), v.t. (۱) ساپژورنوره (دوو نیسقانی شکار، برین). (۲) پمگرتن؛ بوون به پیکه؛ تیکه لوبوون؛ کومل بوون.
-coalescence (n.); coalescent (adj). نارچه پیکه که خهلوزی بهردین زور بیت (۱) گازی خهلوز (که له خهلوز درهمینن). (۲) گازی خهلوز (که پمیدا معیبت له سوواتندن خهلوز گازی زهراوی به کویکاری خهلوزی بهردین).
coal heaver, شوینی خهلوز بارکردن (له سمر پاپو شهمندهه).
coalition (kõ'õ-lish'an), n. (۱) پیکهاتی؛ پمگرتن (۲) پیکهاتی یا پمگرتن کومل و به راهیاری بهکان له وولتیک بو پورخاندن پینیک یا پیکهاتی پینیک تازوه حوکمرانی وولتیکه
coal mine, کانی خهلوز؛ کانهگی خهلوزی بهردین.
coal oil, (۱) نهوت؛ به مزین (۲) نهوتی خاو.
coal pit, (۱) کانی خهلوزی بهردین. (۲) چانی خهلوزی دار.
coal tar, قیری خهلوز.
coaly (kõ'l'i), adj. (۱) پیر له خهلوز؛ خهلوزی (۲) رهش.
coaming (kõm'in), n. (۱) لیوارینکی بهرز به دوری کونی سربانیک یا دیوارینک. (۲) لیوارینکی بهرز به دوری کونی خق شوپکردهوه بوئاو پاپوژیک (بوئوهی نار له کونه کوره نهچته ناو پاپوژیکهوه).
coaptation (kõ'ap-tã'shan), n. ساپژورنوره (دوو نیسقانی شکار، برین)؛ پینکوره گونجان.
coarse (kõrs, kõrs), adj. (۱) هره مسمکی؛ ره شوکی؛ بازاری؛ خراب (۲) درشت (ساوهر، لم) (sand ~) (۳) زبر (قوماش، تهخته) (cloth ~). (۴) کمرتر؛ بین نزاکت؛ ناپسهند (کردوه) (a ~ joke).
coarse-grained (kõrs'grãnd', kõrs'grãnd'), adj. (۱) زبر؛ درشت. (۲) کمرتر؛ بین نزاکت؛ بین ماریفت
coarsen (kõr's'n, kõr's'n), v.t. زبرکردن؛ درشت کردن
v.t. زبربوون؛ درشت بوون.
coast (kost), n. (۱) کناری دریا (۲) [Obs.] سنووری وولتیک. (۳) لیوارینی؛ شوینی سهره ولینز (۴) قنگه خلیسکن. (۵) گشت کردن به بهلم به تهنشت کناری دریاوه (۶) هانوجو کردن له به ندره کوره بو به ندره کوی تر (مروژ، پاپو، بهلم). (۷) قنگه خلیسکن کردن. (۸) بهردوام بوون له بیرواندن و بهوی گورخوردن و تورو موهه یا هیزی راکیشتاوه نه گهرچی معکینتهش کوزابیتوره به تابهتی له سهره خوارکمه کدا که ده توارینی گیزی بوش به کارده فینرن.

یك تومره پان همیه! لاسر يك تومره ن. **coaxial (kō-ak'si-əl), adj.**
 تهل يك تومره (تهله فون، تهله گراف، تهله فونون) **coaxial cable,**
 (۱) كولو (خه لوزن) (۲) كوله گه نهمشامی. **cob (kob), n.**
 (۲) نیره ی قاز (۴) نهمینگی توكه می كورته مبالا.
cobalt (kō'bōlt'), n. كوزالت: كانزایمكه رهنگی له زبو ده چیت
cobalt blue, (۱) خومینگی شینی سموزیاره (۲) رهنگی شینی سموزیاره.
cobble (kōb'l), v.t. (۱) پیلو پینه كردن.
 (۲) چاكردن یا پینه كردن به ناقولایی
 (۱) خره بمره. (۲) (pl.) كولو خه لوزن
 به رهنگی كورن: به كارهی نانی خره بمره بمره پوز كورن شه قامو كوزان لمری **v.t.**
 قیرتاو كورن.
cobbler (kōb'lēr), n. (۱) خوارنده میه می ساردی سمخوشكوره له
 شمراپ و ناری میوهی مزه مهنی و شمكر درووست ده كرنیت (۲) شیرینی به كه له
 میوه (به تابه می سیو یا قوخ) و شمكر توژاله هویرو نه ختالیک دارچینی
 درووست ده كرنیو له قیرتا ده پینشیترنی
 (۱) پینه چی! كهوشدرو.
 (۲) كورناریکی نهمانی قلب كه همرچی شتیك بکات تیکی دمدات
cobblestone (kōb'l-stōn'), n. خره به رهنگی شه قامو كوزانی پین
 به رهنگی ده كرنی لمری قیرتاو كورن.
cob coal, كولو خه لوزن.
cobelligerent (kō'ba-lj'ēr-ənt), n. وولاتیکه كه له پال وولاتیکي
 تر یا چند وولاتیکدا دزی هاودوزنی هه موولا جهنگ دمکات.
cobnut (kōb'nut'), n. (۱) بوندوق: كاكلمیه كه له بسته ده چیت.
 (۲) بره ختیك كه نم به ره ده كرنیت.
cobra (kō'brə), n. (۱) كوبرا (مان) نه زدیها.
 (۲) قایشیک كه له پینستی نم ماره درووست ده كرنیت.
cobweb (kōb'web'), n. (۱) هیلانای جانجائوكه.
 (۲) تالیکي هیلانای جانجائوكه (۳) شتیکی ناسکی كرنشهمی یا له داو چوو
 (وهك هیلانای جانجائوكه) (۴) پیلانگی نالوزن.
 (۵) (pl.) (۱) كهلمه بوونی شت و رنگو بونی كون ئی نیشتن له نسجامی
 به كارنهمینان یا خسته پشت گویدا. (ب) شیواوی! تیکه ل وینیکه ای
 (- in the brain)
 به هیلانای جانجائوكه یا شتیکی وهها داپوشین **v.t.**
-cobwebby (adj).
 (۱) كوكا: بووه كینگی نهمریكای خواروه كه لاکه ی
 ماددهی "كوكاین" ی ئی دره ده هینرنی (۲) كه لای ووشك كراوی نم بووه كه
cocaine, cocain (kō-kān', kō'kān), n. كوكاین: مادده میگی
 سپكره له كه لای ووشك كراوی بووه میگی "كوكا" دره ده هینرنی (بو كه یفر
 بهنج كورن به كارده هینرنی).
cocainism (kō-kān'iz'm), n. خوورگرتن به به كارهی نانی كوكاینه ره.
cocainize (kō-kān'iz), v.t. سپكردن به ماددهی كوكاین
coccidiosis (kok-sid'i-ō'sis), n. نه خوشی به كه تووشی ریخوله و
 كه میگی گیاندارو بالقدهی مالی ده میت
coccus (kōk'əs), n. (۱) به كتریای خری
 (۲) قاشه میوه به كه به دمك یا توژیکوره كه له قاشه كانی تری نهم میوه به
 جیا ده میتوره له كانی گه پینه.
-coccus (kōk'əs), پاشكوزیمكه به مانای به كتریای خری.
coccyx (kōk'siks), n. كاینیمكه
cochlea (kōk'li-ə), n. بهشی پینج لوول گویی نهمره (كه جه مسمری
 ده ماری بیستنی تیدایه)
-cochlear (n.).
cochleate (kōk'li-āt'), adj. پینج لوول (وهك هیلکه شه پتانزوكه)
cock (kōk), n. (۱) كهلمشیر: كهلمباب. (۲) نیره ی بانده.
 (۲) خویندنی كه له شیر. (۴) باكه له شیر (دامونیکه پوری هه لكردن با پیشان
 دمدات. (۵) سروزك! پیشه ره! سمرده سته. (۶) دهمره انه! به لوه وه

(۵) به لاسه رایی دانه به ره! هنج هه ورو ته قلا به كه نمان
v.t. گمشت كورن به به لاهم به ته نیشتن كمانی دره یاره.
the Coast, [Colloq.] كمان زهرای پاسیفیک له نهمریکا!
 كمان زهرای ریزناری نهمریکا
the coast is clear, مهنترسی هنج به ماره! نو كهسه یا شته ی مهنترسی
 ئی ده كرا لیره به ماره و بوشتوه
coastal (kōs'tl), adj. كمان دره یاره! كمان دره یاره.
coastal plain, زهوی تهخت به دریناری كمانی دره یاره به ته نیشتنی ماره
coast artillery, توپنی كمانی دره یاره نهم لقی هیزی چه كاری وولاتیکه
 كه نهمریكا پاراستنی به نهمركان و كمان دره یاره پین سپیندراره
coaster (kōs'tēr), n. (۱) به كری COAST (مروقه شت)
 (۲) پاپوزیکه كه خهك یا شتومك ده كورنیشته له به نهمریكوره بؤ به نهمریکی
 تر له سمر كمانی دره یاره. (۳) [Obs.] سینتی به كه كه له سمر چوارچینو میگی
 پینچه كرا قاید كراوه بؤ پیناناردنی خوارنده و شتی تر بؤ نو كهسانه ی كه
 دانیشتون له ژوری میوان. (۴) پارچه دار، شوشه، پلاستیک یا مقمابه كه
 مهنكه ی نهمه ده خرنیته سمر میزیک و په رداخ و سورراچی و كویی له سمر
 داده ترن بؤ پاراستنی میزكه له بووشاندن و گهرمی (۵) هیلگی شهمه نده ره
 كه سمره خواره و سمره ژوروی زور تیدایه شهمه نده ره ی به خیرایی پیا
 ده روات (له داخچی گمشت و گوزارما)
coaster brake, نیستویی دروه ی پاسکیل.
coast guard, (۱) هیزی پاسوانی كمانی دره یاره (كه هیزی نیچه
 سمریازی به: (۲) نهماندانگی نهم هیزه
coast line, به لای یا قراغی كمانی دره یاره! به ته نیشتنی كمانی دره یاره.
coastward (kōst'wērd), adj. & adv. به ره و كمانی دره یاره.
coastwards (kōst'wērdz), adv. = coastward.
coastways (kōst'wāz), adv. = coastwise.
coastwise (kōst'wīz'), adv. & adj. به لای یا قراغی كمانی دره یاره!
 به ته نیشتنی كمانی دره یاره
coat (kōt), n. (۱) چاكه ت پانلر
 (۲) به رگی سروسشی گیاندار (وهك: پینست، خوری، توك، تونخ).
 (۳) دیوی دره ره ی بووه كینك یا پینسته كه ی تونخ.
 (۴) [Obs.] جل و به رگینك كه پله و یایه ی كومه لایه می نهم كهسه دره ده خات.
 (۵) چیز! تو! دست (بویاخی مال یا نوتومیل)! قات.
v.t. (۱) چاكه ت له به رگرن! چاكه ت پیدان.
 (۲) داپوشن به چینیك یا توژیکه شیری (نوقله باده می)! دستیک یا قاتیک
 بویاخ لیدان
coated (kōt'id), adj. (۱) چینیك یا قاتیک شیری لیداره (نوقله -
 باده می. (۳) مادده میگی بویقه داری لیداره (كه گهن)
coatee (kōt'ē'), n. چاكه تینگی كورت
coati (kō-ā'ti), n. گیاندارنگی شیرده می هه مووشت خوری كینوی به
 نهمنده ی بشیله یك ده میت و له "پاكورن" ده چیت به لام كك و لووتی درینتوره.
coating (kōt'ing), n. (۱) مادده به كه به روت له بووه بؤ جوانی یا
 پاراستن! چیز! قات (a - of enamel).
 (۲) قوماش چاكه ت درووست كورن.
coat of arms, درووشی خانه دانی یا سوارچاکی: قهلقانیکه كه
 نیشانه ی تایبه تی هوز یا تیره میگی پئویه! نیشانه ی به گزاده می.
coat of mail, قهلقانیکه له نلقه ی به میكدا چووی كانزا درووست كراوه
coattail (kōt'tāl'), n. (۱) پاشل (چاكه ت، جل و به رگ).
 (۲) تیشینیك چاكه تی دو قلیش.
coauthor (kō-ō'thēr), n. هاودانه: په رتوك، ووتار! هاوونوسه ر!
 یارمه تیدره ی نوسه ر
coax (kōks), v.t. (۱) مهربانی بؤ كورن! كلكه له قن بؤ كورن.
 (۲) مروقه ساز كورن به مهربانی و كلكه له قن تاكو نهمی ده تهری بیکات:
 (She -ed him into buying her a car.)
v.t. مهربانی كورن! كلكه له قن كورن! پشی پشی كورن.

cock

- (۷) بهه بچکه دمانچه، تهننگ؛ پیتک (۸) لهسهرین بوونی چهکیک
- (۹) [Slang]. کینر (۱۰) چاو خوارکردنهوه یا هلهبرین
- (۱۱) قهرامی کلاو یا شهبهقه بهرکردنهوه یا خستت بهلادا
- (۱۲) خستت بهلادا (کلاو، شهبهقه)
- v.t.*
- (۱) گوی رهپکردن (*A dog -s his ears.*)
- (۲) گوی قولاغ کردن (نفس، کمر)؛ چاو تن برین
- (۳) دمانچه یا تهننگ مینانه سرین
- v.i.*
- رهب مور؛ لاریبونهوه
- cock (kok), n.** خهرمانیکی قوچهکی؛ معز یا کزمنه پورشینکی قوچهکی
- v.t.*
- کزمنل کردن به شیوهی قوچهک؛ پووش
- cockade (kok-ād'), n.** گولتک یا جهند شریفتیکی پهنگینی گری دراو
- که دهکرتت به شهبهقه وهک پویننه کیلهشیر
- cock-a-doodle-doo (kok'a-doo'dl-dōō'), n.** قورقهی
- کلهشیر؛ خویندنی کلهشیر (۲) کلهشیر
- cock-a-hoop (kok'a-hōōp'), adj.** شهبه؛ شادا؛ شادمان
- (۲) فستح؛ فسهکهر؛ خوهلکیش؛ لهخوابایی
- cockalorum (kok'a-lōr'om, kok'a-lō'rām), n.** کله
- (۸) شترینی جیوک (۲) بیاونیکی جیوک که خوی زور به دل بزانی؛ کسینکی لهخوابایی (۲) فسه
- cockamamie, cockamamy (kok'a-mam'ik), adj.** (۸)
- هیچویوچ؛ بن نرخ (۲) قهلب؛ ساخته
- (۲) قسهی قورور بن مانا؛ قسهی هیچویوچ
- cock-and-bull story.** حکایهتسه که نهچینه میشکوره؛ فسه
- قسهبک که جری یوایینکردن نهینت
- cockateel, cockatiel (kok'a-tēl'), n.** توردیبهکی جیوکی
- خوسنورالیبه
- cockatoo (kok'a-tōō'), n.** توردیبهکی گهرهه؛ رهنکارورهنکی
- پویننه برزه
- cockatrice (kok'a-tris), n.** هارنکی هفسانههریبه گویه نهگهر
- سهبری همرچ شتیک بکات دهیکورنت (گویه له هیلکی کلهشیر بووه)
- cockboat (kok'bōt'), n.** بهلهبکی جیوک؛ بهتابیهتی که خهک
- بگوریننهوه له پاپوینکی گهرهوه بژ کهناری دهرا)
- cockchafer (kok'chāf'ēr), n.** قانوزیهکی گهرهیه پروهک
- دهخواتر دهیغهوتینن
- cockcrow (kok'krō'), n.** بهرههبار؛ کاتی خویندنی کلهشیر
- cocked hat,** (۱) شهبهقی سن سوچ (که لئیوارهکله له سن لاره
- همنکهر ستهوه (۲) شهبهقیبهکه لئیواری بینهسهوه و دواوهی تیژ بژ و قورچهکی مهینت
- لهناور بر؛ هورتاندن؛
- knock into a cocked hat, [Slang].** تینکشاندن
- cocker (kok'ēr), n. = cocker spaniel.**
- cocker (kok'ēr), v.t.** نازکیشا؛ نازیدان؛ بهدهمهوهمان
- cockerel (kok'ēr-əl, kok'rəl), n.** کلهشیرنکی جیوک
- cocker spaniel,** سهگینکی جیوکی گوی شوری تووک ناوریشمیبه
- cockeye (kok'ī'), n.** چاوینکی خیل
- (۱) خیل؛ چاو خیل
- (۲) [Slang]. خواروخنج؛ لار (۳) [Slang]. ناچینت به میشکود؛ نابهنج
- (۴) [Slang]. سهرخوش
- cockfight (kok'fīt'), n.** شهره کلهشیر
- cockfighting (kok'fīt'ing), n.** شهره کلهشیر
- cockhorse (kok'hōrs'), n.** نسهبه دارینه
- cockiness (kok'i-nis), n.** لهخوابایی بوون؛ کهشخهچینی
- cockish (kok'ish), adj.** لهخوابایی؛ کهشخهچی
- cockle (kok'l), n.** گیانداریکی ناویبه درو قواغی وهک دلی ههیه

code

- (۲) قواغی هم گیانداره ناویبه (۳) بهلهمینکی جیووک و سووک
- (۴) چرچ؛ قهه
- v.i. & v.t.*
- چرچ بوون؛ چرچ کردن؛ قههکردن
- پهری دل؛ ناخی دل
- بزار یا کژوگیای ناو دهغلودان
- cockles of one's heart,**
- cockle (kok'l), n.**
- cockleboat (kok'l-bōt'), n. = cockboat.**
- cockleshell (kok'l-shel'), n.** (۱) قواغی گیانداریکی ناوی جیوک
- (۲) بهلهمینکی سووک و جیوک
- cockney (kok'ni), n.** (۱) کۆکنی؛ کسینکی خهکنی گهرهکی خورهلاتی
- شاری "لهندن" که به بن دهرامتی نامراوه
- (۲) کۆکنی؛ زاری خهکنی هم ناوچهیهی شاری "لهندن"
- (۳) دانیشقوویهکی شاری "لهندن" (بۆ سووکی یا پیکمنج)
- (۱) وهک "کۆکنی" یا زارهکمان
- (۲) وهک هی "لهندن" یا دانیشقووانی
- cock of the walk,** سهردسته؛ سهرگهره؛ سهرژکی تاق؛ سهردار
- cockpit (kok'pit'), n.** (۱) مهیدانی شهره کلهشیر
- (۲) شوینتیکه که گهلیک جهنگ تیایدا پویداده
- (۳) ژورنیکه له پاپوینکی جهنگیدا بۆ همرانهوهی شهسرهوه دهرمانکردنی برینداری جهنگ بهکاردهمینرئ (۴) ژوروی لیکوینتی پاپوین
- (۵) ژوروی فرۆکهوان و یاریدههرکاشی لهناو فرۆکهیهکدا
- cockroach (kok'rōch'), n.** سیسرک
- cockscorb (koks'kōm'), n.** (۱) پویننه کیلهشیر
- (۲) کلاوی قوشمهچی (که له پویننه کیلهشیر دهچینت)
- (۳) جزیره پوههکیکه (گولهکله) له پویننه کیلهشیر دهچینت)
- cockshut (kok'shut'), n. [Obs. or British Dial.]** تاریکو
- پوونی نیواره
- cockshy (kok'shī'), n.** (۱) نیشان گرتن؛ هاریشتن یا فریدان بهرهو
- نیشانیگ (باریبهکی کۆنه بریقچه له شت هاریشتنه کلهشیرنکی بهستراره
- به دارهوه نهو کسهی که اونی بدات کلهشیرهکه دهباتوره) (۲) نیشان
- (۱) زور دانیا (۲) لهرادهبدهر دانیا
- cocksure (kok'shoor'), adj.**
- cockswain (kok's'n, kok'swān'), n. = coxswain.**
- (۱) کۆکیتل؛ خوارندهوهیهکی سهرخوشکهری
- تیکهلاوه (۲) مزه (بهتابیهتی هی گۆشتی گیانداری ناوی که ترش یا خوشاوی بهسهرده دهکورت): (*a shrimp* -)
- (۲) نسهپینکی کلک قوتار (۳) نسهپینکی دوررهگ
- cocky (kok'ī), adj. [Colloq.]** لهخوابایی؛ کهشخهچی
- coco (kō'kō), n.** (۱) دارگوژی هیندی (۲) گوژی هیندی
- له توکول و توینکی گوژی هیندی دروستکاروه
- adj.*
- (۱) کاکا؛ ناردی دهکنی کاکاوی هاپراو
- (۲) خوارندهوهی کاکا (۳) قومهی (رهنگ)
- cocoa (kō'kō), n.**
- coconut (kō'ka-nut'), n. = a coconut.**
- گوژی هیندی
- coconut (kō'ka-nut'), n.** دارگوژی هیندی
- coconut palm (or tree),**
- (۱) قوزاخه (۲) قواغ یا بهرگینکی پارزهر
- cocoon (ka-kōōn'), n.** نافرتهینکی سووک؛ قهجه
- cocotte (kō'kot', ka-kot'), n.** کۆد؛ جزوه ماسیبهکی دهرناییه
- cod (kod), n.** (۱) کایسه [Archaic]
- (۲) [Dial.]: توک؛ قواغ (فاسولیا)
- coda (kō'da), n.** هوا ناوژی پارچهیهک موسیقا
- coddle (kod'l), v.t.** (۱) کولاندنی لهسهرخ (وهک هیلکه لهناو ناوینکا
- که نههاتیکه کول) (۲) نازکیشان؛ نازیدان؛ نازراگرتن
- code (kōd), n.** (۱) یاسا؛ دهستور
- (۲) دهستور؛ دهستوری ژبان (*the military - ; a moral -*)
- (۳) بهره؛ شفره
- v.t.*
- (۱) رینکخستن له شیوهی یاسا یا دهستوردا

codefendant

code name, ناری نهیسی: ناری پهړله
codefendant (kō'di-fen'dant), *n.* ماوا لسه رکرکړای دوهمه: گوما ساری دوهمه
codeine (kō'di-ēn', kō'dlēn'), *n.* کوزین دهرمانیکي نازاره له نهغیون دروست دکړنت
codex (kō'deks), *n.* (۱) دهمسنووسی په پتورکینکی کلاسیکی یا نینجیل ۲ [Archaic]. یاسا: کومه له یاسا: دستور
codfish (kōd'fish'), *n.* = cod.
codger (kōj'ēr), *n.* [Colloq.] که سبکی ناسایی: که سبکی پیر
codicil (kōd'ə-sil', kōd'ə-sil'), *n.* (۱) پاشکوی و مسیه تنامه. (۲) پاشکو
codify (kōd'ə-fī', kō'də-fī'), *v.t.* (۱) کوزدرسه و ینکستنی یا پؤل پؤل کړنسی یاسا. (۲) کړنن به یاسا
-codification (n.); codifier (n.).
codling (kōd'liŋ), *n.* (۱) بهیکه ماسی "کود" (که جزره ماسی په مکی دهرمانی په: ۲) جزره ماسی په که له "کود" نه چیت
codling (kōd'liŋ), *n.* Also **codlin**, (۱) جزره سیونکه. (۲) سیونکی کارو کچ. واته نکه بیو (۲) سیونکی بچوونو خراب کړسی سیو. همرسی. بهی.
codling (or codlin) moth, پون کورجیلای ماسی "کود" (دهرمانی به میز کړنسی خوینه)
cod-liver oil, (۱) کوزدرسه و ینکستنی یا پؤل پؤل کړنسی یاسا. (۲) کړنن به یاسا
coed, co-ed (kō'ed'), *n.* [Colloq.] قونای کچ له رانکو یا دانشکایه کی تیکه لارو.
adj. خویندنسی تیکه لارو (کپور کچ).
coeducation (kō'ej-oo-kā'shan), *n.* خویندنسی تیکه لارو
coeducational (kō'ej-oo-kā'shan'l), *adj.* تیکه لارو. تاییه تسی
 به خویندنسی کپور کچ پیکه له قونابخانه یا زانکودا: (a ~ college)
coefficient (kō'ə-fish'ənt), *adj.* هاوکارسکر
n. هاوکولک
-coele (sēl), برکه مکه دهمانی. بوشایی
coelenterate (si-len'tēr-āt'), *n.* گیانداریکی ناوی بن بربره گی
 پشته که نه باشی کونه نامی هرس بوشایی په کی وک کیسه هیه
coelenteron (si-len'tēr-on'), *n.* بوشایی وک کیسه ناوهری
 گیانداری ناوی بن بربره گی پشته
coeliac (sē'li-ak'), *adj.* هی بوشایی گده
coelum (sē'ləm), *n.* بوشایی ناوله شی همدن گیاندار
coequal (kō-ē'kwəl), *adj. & n.* هاونا: یکسان: هاویله: هاویایه
coerce (kō-ürs'), *v.t.* زورلینکره: هموزر پیکرن: به زوره ملی کړن: زورداری کړن
coercion (kō-ür'shan), *n.* زورلینکره: زورداري: زوره ملی
coercive (kō-ür'siv), *adj.* زورکاری: زورکار
coessential (kō'ə-sen'shəl), *adj.* ههمان سرووشقیان هیه
coetaneous (kō'ē-tā'ni-əs), *adj.* هاوجهر: هاوتهم
coeternal (kō'ē-tür'n'l), *adj.* همز وک یک: هتا هتا پیکه ده ژین
coeval (kō-ē'v'l), *adj.* هاوجهر: هاوتهم
coexist (kō'ig-zis't), *v.i.* پیکه ژبان و همنکرن له ههمان چرخو شویند: یا به تنبشت پیکه (دو وولات. پیکه خراو. مرؤ. یا بیروباوم)
coexistence (kō'ig-zis'təns), *n.* (۱) پیکه ژبان و همنکرن له ههمان چرخو شویند یا به تنبشت پیکه (دو وولات. پیکه خراو. مرؤ. یا بیروباوم)
 هاوکوزهرانی (۲) به ناشی ژبانی دو وولات پیکه له گهل جیاوازی قولی بیروباوم پراوند
-coexistent (adj.).

cognate

coextend (kō'ik-stend'), *v.t. & v.i.* نهمه ندی یک درنژبونره له کاتو شویند
-coextension (n.); coextensive (adj.).
coffee (kōf'i, kof'i), *n.* (۱) قاره (خوردنومه) (۲) قاره (دنگ یا تو). (۳) پوهه یا درختی قاره
adj. تاییه تسی به قاره: نام یا رنگ: قاره
coffee bean, توو یا دهنکی قاره
coffee break, پشوری قاره خوارنومه ایشوریه که کاردا که قاره یا خوارنومدی تری تیدا ده خورنومه
coffee cake (kōf'i-kāk', kof'i-kāk'), *n.* کینکی قاره (که میژو. گوزی تیدایه له گهل قاره دا ده خورنوم)
coffeehouse (kōf'i-hous', kof'i-hous'), *n.* قاره خانه: چاپخانه
coffee mill, نامیر یا مکیته ی هاری قاره ی برژاو
coffee pot (kōf'i-pot', kof'i-pot'), *n.* قوری قاره: جزو
coffee shop, چیتخانه په که که قاره و چاند جزره خوارنومدی په کی تیدا هست دکړنت
coffee table, میژو قاره: میژنکی نرمی بچوکه له ژوری میواندا قاره. چا. هروها خوارنومدی تری میوه ی لسه دده نرنت: تپنک مار قاره: درختی قاره
coffee tree, (۱) قاره: سنووتکی کاتزایی قایه شتی به ترخی تیدا همده گری (۲) (pl.) خرنه: خرنه
coffer (kōf'ēr, kof'ēr), *n.* (۱) قاسه: سنووتکی کاتزایی قایه شتی به ترخی تیدا همده گری (۲) (pl.) خرنه: خرنه
cofferdam (kōf'ēr-dam', kof'ēr-dam'), *n.* (۱) بندای ناویر (که له ناو یوباریکدا به کارده هینری بؤ تارپین له شویندی پایه بردیکی تیدا دروست دکړنت. (۲) سنووقی ناویر (که به قراغی پاپوړیکه توند دکړن بؤ چاکردنومدی بهی ژیر ناوی پاپوړیکه)
coffin (kōf'in, kof'in), *n.* (۱) داترم: ترم: تابوت (۲) چالی سسی نسپ
v.t. (۱) خسته ناو داترمه موه. (۲) بهستنره
coffin bone, نیسقانی ناو سسی نسپو گیانداری تری وها
coffle (kōf'l), *n.* کاروانی بهند یا گیاندار که پیکه به سترابنره له کاتی گواستنومده: قافل
cog (kog), *n.* (۱) ددانی پیکه که که له ددانه کاتی تری پیکه که ده گری و پیکه که ده خویننومه. (۲) پیکه که دداناوی (پاسکیل)
 (۳) [Colloq.] که سبکی بیورک یا ناگرنگ له دزگایه کی گهوره
cog (kog), *v.t. & v.i.* (۱) گزی کړن له همدانی زاردا (تاوله، قوما) (۲) ساخته کړن: فیل و تله که کړن: خله تاندن
n. [Obs.] (۱) گزی له همدانی زاردا (تاوله، قوما). (۲) ساخته: فیل و تله که: خله تاندن
cogeny (kō'jən-si), *n.* هیزی پین سه لماندن (له بیروباوم یا لیکولینه و یا نووسن یا باسیدک)
cogent (kō'jənt), *adj.* پین سه لمانن (بیروباوم). لیکولینه و. نووسراو. باس، لیدووان
cogged (kogd), *adj.* دداناوی (پیکه): پیکه کی دداناوی هیه
cogitate (kōj'ə-tāt'), *v.i.* لیکولینه و: بیرکړنومه
v.t. لیکولینه و: بیرلینکرنومه
 (۱) بیر
 (۲) بیرلینکرنومه: لیکولینه و
cogitative (kōj'ə-tā'tiv), *adj.* بیرکړنومه
cognae (kō'nyak, kon'yak), *n.* کونیاک: (۱) جزره براندی په کی فمره نسبی به له ناوچی "کونیاک" له فمره نسبا دروست دکړنت
 (۲) براندی: جزره خوارنومدی په کی سه رخشکه
cognate (kōg'nāi), *adj.* (۱) خرم: هاوتجیته: هاوسه رچاوه (۲) هاوسه رچاوه: هاوتجیته (ووشه. زمان)

{ English apple and German Apfel are ~ words. ; French and Spanish are ~ languages. }

- (۲) هوسروشت له بیک ددچن
- (۱) خرد مړوږ، (۲) دوو ووشه له دوو زمان یا زیاتردا که دمنگو مانایان n. له بیک جیت له همان بنچینه هاتن (بؤ شوونه: تهرې: brow نهژنژ genou: بی ped دوو two)
- cognition (kog-nā'shan), n. خزمایه تر: له همان سرچاوه یا بنچینه هاتن
- cognition (kog-nish'an), n. (۱) زاین فیرمون: هستیکردن (۲) ناسن ۲ شتکی زانو یا هستیکراو.
- cognitive (kog'na-tiv), adj. تایه تی نه فیرمون یا زاین اتوانی میشکی
- cognizable (kog'ni-zə-bil, kon'fi-zə-bil), adj. (۱) دتوانی برانرت فیربیت. یا هستی پښ بکرت (۲) له ژر دسه لاتی دادگایه کدایه.
- cognizance (kog'ni-zans, kon'fi-zans), n. (۱) هستیکردن (۲) زاین ۲ سرنچ: ناگاداروون (۳) همدای فیرمون یا زاین له پری سرنچ دانه (۴) نیشانه بیک جیاکه روه (۵) ماف یا دسه لاتی دادگایه بؤ لیکولینه وی د وایله: لیکولینه وی داویک له لاین دادگاه ناگاداروون: زاین: بین: دان نان به بونی take cognizance of, شتیکرا
- cognizant (kog'ni-zant, kon'fi-zant), adj. ناگاداره: ده زانت.
- cognize (kog'niz'), v.t. ناگاداروون: پیزانین: هستیکردن.
- cognomen (kog-nō'mon), n. (۱) ناری ناووییری کسیک له (۲) ناری ناووییری له لقب (۳) ناژانو: ظو پوما کوند: -cognominal (adj.).
- cognoscente (kō'nyō-shen'te), n. زانا: شرما
- cognoscible (kog-nō'sə-bil), adj. cognizable.
- cognovit (kog-nō'vit), n. دان پیماسی نوسراوی داوالیکراو به گوناگه کدا له دادگا
- cogwheel (kog'hwēl'), n. پنچکه: دانای که دانه کانی له دانی پنچکه بیک تر یا رنجیریک گرده بیت دمیته هوی خولانه. وه پاسکلیل.
- cohabit (kō-hab'it), v.i. پنکوه ژین ود ژن و میړه (به تاپه تی بهین ماره برین: هاوچنی کړدن
- cohabitant (kō-hab'ə-tənt), n. کسیت که هاومالی کسیتی تر بکات ود ژو میړه بهین نه وی ماره بیجان برایت له بیکتری: هاوچن.
- cohabitation (kō-hab'ə-tā'shan), n. پنکوه زانی دوو کس ود ژو میړه بهین نه وی ماره بیجان برایت له بیکتری: هاوچنی کړدن.
- coheir (kō-ār'), n. میرانگر: میرانگر: بهنداری میرات
- coheirress (kō-ār'is), n. میرانگره: میرانگره: ژن یا کچ
- cohere (kō-hēr'), v.i. (۱) پنکوه لکان: پنکوه نووسان (۲) پنکوه گونجان یا مانا به خشین: نووسراو: بیرورا: چیژک
- coherence (kō-hēr'ans), n. (۱) پنکوه لکان: پنکوه نووسان (۲) له کس به کد گونجان یا مانا به خشین: نووسراو: بیرورا: چیژک: (His story lacked ~)
- coherency (kō-hēr'an-si), n. - coherence.
- coherent (kō-hēr'ant), adj. (۱) پنکوه لکان: پنکوه نووسان (۲) له کس به کد: ده گونجیت یا مانا به خشین: نووسراو: بیرورا: چیژک
- cohesion (kō-hē'zhən), n. (۱) پنکوه لکان: پنکوه نووسان (۲) به کچرن: گمردی ماده: فیزیا (۳) پنکوه گونجان یا مانا به خشین: ریک: پنکی: نه خشه: بیرورا: کای
- cohesive (kō-hē'siv), adj. (۱) پنکوه لکان: پنکوه نووسان (۲) له کس به کد: گونجان یا مانا به خشین: پوون و ریک: پنکی (The government does not have a ~ policy.)
- cohort (kō'hōrt), n. (۱) پیل سوپای پوما کون: کومه له سهرابان (۲) ناظم: کومه: (۳) هاوکار: یاریده دمر

(The mayor came with one of his ~s.)

- coif (koi), n. (۱) کلاو (۲) کلاو یا شپه بیکه سپی پاریزه ترانی برزی شینگلتره له کوندا. (۳) پله پاریزه برزی له شینگلتره. ده لاه: سرتاش.
- coiffeur (kwā-fūr'), n. (۱) کلاو. (۲) قزماهی تانکی تایه تی.
- coiffure (kwā-fyoor'), n. قوژن یا سوچیکه دهریووی.
- coign, coigne (koin), n. جینگه بیکه باش بؤ چاودیزی یا کارکردن.
- coign of vantage, هملکردن (پت، گوریس): لولندان: پنچ پیدان: یا پیدان.
- coil (koi), v.t. (۱) پنچ خواردن (پت، گوریس): په بیکه خواردن (مار): لول پوون. (۲) به پنچاویچ بؤشتن وه مار. (۳) پنچ خواردن: په بیکه خواردن: نه لفته خواردن.
- n. (۱) شتیک که پنچ یا نه لفته خواردن: تهلنکی لول خوارو یا پنچاویچ (۲) په کیک له نه لفته: پنچیک (۳) کومه له پوری بیکه بیکه به سترای ریزکراو یا پنچاویچ (۴) کویلی نوتومیل.
- coil (koi), n. [Archaic]. هراوهریا: هرا: ناشروب
- coin (koin), n. (۱) پاره بیاغه: پاره بیکه گوشه: پوز (۲) پاره وورده: وورده (۳) [Slang], پاره: دراو: سکه. (۴) پاره وورده دهرکردن: سکه لیدان. (۵) داتاشین یا دارشتن (ووشه، زاروه): داهینان (ووشه، زاروه): پاره وورده دهرکردن: سکه لیدان.
- coin money, [Colloq.], پاره زور به خیرایی پیداکردن: سکه لیدان: سمرکه و توپوونی دارایی
- pay (a person) back in his own coin, له کس کسیتدا جوولانه روه بوی پیه له کسیتدا ده جوولانه روه.
- coinage (koin'ij), n. (۱) پاره وورده دهرکردن: سکه لیدان. (۲) پاره وورده. (۳) مافی سکه لیدان. (۴) ووشه بیکه داتاشراو یا داریژاو: داتاشین یا دارشتنی ووشه زاروه (۱) لیکوون: جووت پوون: ده قوومق پوون. (۲) هاوکات: پوودان له همان کاتدا: ریکوتن (کاتی پوودن): (His arrival ~s with yours.) (۳) گونجان یا ریکوتن له کس به کتدا (بیرورا: ویست. مهیل): (Our interests ~)
- coincidence (kō-in'sə-dəns), n. (۱) لیکوون: ده قوومق: وه یک پوون. (۲) گونجان یا ریکوتن له کس به کدا (۳) پوودانی دوو شت له همان کاتدا. (۴) ریکوت.
- coincident (kō-in'sə-dənt), adj. (۱) پوودان له همان کاتدا: له همان کات و شوندايه. (۲) گونجاو: ده قوومق: وه یک: (His hobby is ~ with his vocation.) (۳) ریکوت.
- coincidental (kō-in'sə-dən'tl), adj. = coincident.
- coiner (koin'ēr), n. (۱) پاره وورده دروستکر (پاره وورده ساخته). (۲) داهینس.
- coinheritor (kō-in-her'ə-tēr), n. = coheir.
- coinsurance (kō-in-shoor'ans), n. بیمه و دولايمنه یا هاوبهش (که کومپانی بیکه و خنومن زموی وزاری شتی تر بیکه لیرسراوی بیمه و نه زموی وزاره یا شته پښ).
- coir (koi), n. توک و پووشی گویزی هیندی که دهرکری به گوش.
- coition (kō-ish'an), n. جووت پوون: گان
- coitus (kō'i-tos), n. جووت پوون: گان
- coke (kōk), n. کوک: خه نوووی کوک.
- coke (kōk), n. (۱) کوکاین. (۲) کوکا: کوکا کولا. w. [Slang]. (~ up), کوکاین پیدان: کارتیکردن به کوکاین پیدان.
- col (kol), n. دهره بند.
- cola (kō'la), n. کولا (خوارنده بیکه له تووی داری " کولا " دروست

نارهق گردنبرهیمه که لهرزو سربوونی لهگه‌لدايه (له‌کاتی ترس) **cold sweat**, یا دل داخویراندا.

شهره‌قسه‌ی نیوان دور وولات یا بهره؟ شهره‌دموم ناگۆکی **cold war**, پامیاری، پروریاگه‌نه، پاگه‌یاشدن و نابوری نیوان دور وولات که له‌وانه‌یه بیهته هۆی یوودانی شهره‌ی تمول.

شهیۆنی سارد: ماوه‌یه‌ک که ناوه‌ما ساردت بیت له ناسایی **cold wave**, یه‌گۆنکه له چهند جۆره‌ پوره‌گۆنکه وه‌ک که‌لهرم.

دهره‌یخانی پرخۆله‌ کوپۆره یا به‌شیکي **colectomy (kə-ˈlɛk-tə-mi)**, *n.* به‌ نه‌شهره‌گه‌ری.

زه‌لانه‌یه‌که له‌کله‌رمی **coleslaw (kōl'slô')**, *n.* Also cole slaw, جنراو درووست ده‌گرتن.

پوره‌گۆنکی نه‌له‌ریقاییه‌یه‌ که‌لانی ره‌نگاوه‌نگه **coleus (kō'li-əs)**, *n.* (1) ژانسه‌کی مندانی شیره‌خۆره.

(2) گریانو نووزانه‌وه‌ی مندال به‌هۆی نهم ژانسه‌که‌وه **colic (kol'ik)**, *n.* تایه‌تی به‌ ژانسه‌ک.

(1) سک ئیشه‌ی: وه‌ک سک ئیشه **colicky (kol'ik-i)**, *adj.* (2) سک ئیشه‌ی له‌گه‌لدايه (مندانی ساوا)

(3) ده‌بیت به‌هۆی سک ئیشه **colicroot (kol'ik-rōt', kol'ik-root')**, *n.* جۆره‌ پوره‌گۆنکه‌ خۆی

یا په‌گه‌که‌ی دهرمانی سک ئیشه‌ی ئی درووست ده‌گرتن. (1) [C-] یاریگای گه‌ره‌ی به‌ناوبانگی **coliseum (kol'ə-sē'əm)**, *n.* پۆمای گۆن.

(2) یاریگایه‌کی گه‌ره‌ی خانوویه‌کی گه‌ره‌ که وه‌رزی تیدا ده‌گرتن.

هه‌وکردن یا داگیرسانی په‌رده‌ی پرخۆله‌ کوپۆره **colitis (kō-li'tis)**, *n.* (1) هاوکاری کردن (به‌تایه‌تی له

کردنی کاریک یا به‌ره‌مه‌ییک هونه‌ری یا وێژه‌ی یا زانستی (2) هاوکاری کردن له‌گه‌ل دوژمندا.

(1) هاوکاری کردن **collaboration (kə-lab'ə-rā'shən)**, *n.* (له‌ نووسینی په‌رتووگۆنک یا به‌ره‌مه‌ییک هونه‌ریدا)

(2) هاوکاری کردن له‌گه‌ل دوژمندا. **collaborationist (kə-lab'ə-rā'shən-ist)**, *n.* هاوکاریکه‌ری

دوژمن: که‌سیکه‌ که‌ هاوکاری له‌گه‌ل داگیرکه‌ری وولاته‌که‌یدا بکات. **collaborator (kə-lab'ə-rā'tēr)**, *n.* هاوکاریکه‌ری که‌سیک یا

چهند که‌سیکی تر له‌ نووسینی په‌رتووگۆنک، کاریکي هونه‌ری یا زانستیدا کۆلاژ: هونه‌ریکه‌ بریتیه‌یه‌ له‌ بنه‌مه‌نووساندنی

collage (kə-lāzh'), *n.* شتی هه‌مه‌جۆره‌ به‌ جیوه‌ وه‌ک: پارچه‌ی پۆژنامه، وینه، قوماش و گۆل و شتی تری وه‌ها یا تابلۆیه‌که‌ به‌ شیوه‌یه‌کی گونجاو یا نه‌گونجاو

کۆلاجین: ماده‌یه‌کی جه‌لاتینی جیوه‌یه‌یه **collagen (kol'ə-jen')**, *n.* له‌ ئیسقان و کرکراگه‌ و تیشووی له‌شدا هه‌یه.

(1) پووختن: پیمان: ههره‌س مینان: ته‌یین؟ **collapse (kə-laps')**, *v.i.* تلیسانه‌وه: که‌وتن.

(2) شان: تیکشان: (The enemy's defenses ~d.)

(3) به‌لاداهاتن: به‌لاداکه‌وتن (هه‌وۆ له‌به‌ر خرابی باری ته‌ندرووستی).

(4) نووشتانه‌وه (کورسی، مین) **collapsing**: پووختن: نووشتانه‌وه

(1) پووختن: تلیسانه‌وه: ههره‌س مینان: ته‌یین: که‌وتن. **collapsible (kə-lap'sə-b'l)**, *adj.* ده‌نووشتیتریه‌وه (کورسی، مین)

(1) ملچوان: یه‌خه (کراس، چاکه‌ت).

(2) شتیکه‌ که‌ وه‌ک ملوانکه‌ بۆ جوانی بکرتیه‌ مل.

(3) قایشی ملی سه‌گ: پست (بۆ ملی سه‌گ و تانجی).

(4) قایشی به‌رملی نه‌سپ و ماین (که‌ به‌شیکه‌ له‌ زین).

(5) نه‌لقه‌ی بیه‌به‌ستنی دور بۆری. (6) خالی مل (هه‌ندئێ بائنده‌و گیاندار).

ده‌گرتن) کۆکاکۆلا

cola (kō'lə), *n. plural of colon.*

ده‌فرنگه‌ بنه‌گه‌ی گۆن **colander (kəl'ən-dēr, kol'an-dēr)**, *n.* کونه‌ سه‌ره‌ی تیدا ده‌شۆرتنه‌وه‌ و شتی تیا ده‌چۆرتنیه‌وه: پانچۆک

(1) پوره‌گۆنکی **colchicum (kol'chi-kəm, kol'ki-kəm)**, *n.* گۆلداره‌ وه‌ک زه‌نبه‌ق وابه. (2) تۆو قه‌دی ژۆر زه‌وی نهم پوره‌که‌ که‌ چاره‌سه‌ری نه‌خۆشی پۆماتیزیس یین ده‌گرتن.

(1) سارد: سه‌رما: ساردوسر: یین تین **cold (kōld)**, *adj.* (2) مردوو: سر

(3) هه‌ست مردوو: خۆین سارد: دورمه‌ریز: (a ~ person)

(4) سارد: نابه‌دل: وشک (a ~ reception)

(5) ناخۆش: دلشکین:

(They had a ~ realization of their plight.)

(6) یین لایه‌ن: یین مه‌بست و هه‌ستی خۆمی: (~ logic)

(7) په‌نگی سارد (وه‌ک هه‌ندئێ په‌نگی شین، سه‌وز، یا بۆن)

(8) یین مه‌یل: خۆین سارد: یین هه‌ست و هه‌وه‌سی جوت یون.

(9) [Slang]. یین هۆش (The boxer was knocked ~.)

(10) بۆن گۆن (پراوگۆن)

(1) ساردی: ساردوسه‌رمایی: یین تینی. (2) سه‌رمابوون: سه‌رما *n.* (3) هه‌لامه‌ت

هه‌لامه‌ت گرتن: هه‌لامه‌ت تووش بوون. **catch (or take) cold,** ناسووه‌یی نادات به‌ دل: ناسووه‌ نه‌به‌خش.

cold comfort, پوره‌ به‌ردان: ترسان: نه‌وێران

have cold feet, [Colloq.], به‌ ساردی یا وشکی له‌گه‌لدا

give (a person) the cold shoulder, جیولانه‌وه: گۆی یین نه‌دان.

in the cold, گۆی یین نه‌دراو: خراوه‌ لاره: یین ناگا.

throw cold water on, ساردکردنه‌وه: نه‌ ساردی گرتن.

coldblooded (kōld'blud'id), *adj.* (1) په‌له‌ی گه‌رمی له‌شی به‌پینی

ده‌ووربه‌رمه‌کی ده‌گۆرتن: خشتۆک، ماسی... هه‌تد.)

(Fishes and reptiles are ~ animals.)

(2) سه‌رمابرده‌له

(3) دلهره‌ق: یین سه‌ره‌یی: یین په‌حم

ئه‌سه‌گه‌ی سارد: که‌ له‌ پۆلای ناودراو درووست ده‌گرتن و **cold chisel,** کاشزای ساردی یین ده‌بیریت

چوارچینه‌ی سرد: چوارچینه‌یه‌کی شووشه‌ی یین که‌ریه‌یه **cold frame,** شه‌لتی جیوگی تیدا: ده‌بارتیریت

په‌ره‌ی سارد: هه‌وای سارد که‌ به‌رهم ناوچه‌ی گه‌رم هه‌نده‌کات. **cold front,** یین به‌زه‌یی: سر هه‌ست

دلهره‌ق: یین په‌حم **cold-hearted (kōld'här'tid)**, *adj.* (1) به‌تانی و خاوی تهری سارد که‌ له‌ نه‌خۆشه‌وه‌ ده‌بیریت بۆ

چاره‌سه‌رکردنی. (2) شیوه‌یه‌کی خوارده‌مه‌نی کردنه‌ قوتووه‌وه‌یه (نه‌پیشه‌وه‌ خوارده‌مه‌نی‌یه‌که‌ به‌ خاوی یا ساردی ده‌گرتنه‌ ناو قوتووه‌که‌وه‌ و دوا‌ی نه‌وه‌ گه‌رم ده‌گرتنه‌وه)

به‌ ساردی یا **cold-shoulder (kōld'shōl'dēr)**, *v.t. [Colloq.]* وشکی له‌گه‌لدا جیولانه‌وه: گۆی یین نه‌دان

گۆی یین نه‌دانی ده‌سه‌نقه‌ست: **cold shoulder, [Colloq.],** به‌ ساردی یا وشکی له‌گه‌لدا جیولانه‌وه

(She gave her former friend the ~.)

ماوه‌یه‌کی کورت و له‌په‌ری ناووه‌وای سارد **cold snap,** زه‌په‌که‌یه‌ک که‌ له‌ ده‌م و لێو دیت (به‌تایه‌تی له‌کاتی هه‌لامه‌ت یا

له‌رزوتادا.

چه‌کی پۆلایی: وه‌ک: چه‌قۆ، پم، شیر... هه‌تد. **cold steel,** هه‌لگرتنی خوارده‌مه‌نی و شتی تر له‌ شوینی سارددا.

خۆکشانه‌وه‌ی په‌کسه‌رو ته‌مو له‌ شتیکه‌ که **cold storage,** خۆی بیه‌ه‌گرتن (وه‌ک خوارده‌مه‌ی سه‌رخۆشکه‌ر، دهرمان، جگه‌ره... هه‌تد).

خۆی بیه‌ه‌گرتن (وه‌ک خوارده‌مه‌ی سه‌رخۆشکه‌ر، دهرمان، جگه‌ره... هه‌تد).

(۷) كەفى سەر يەرداخى يېرە
 (۱) قابىش لە مل كىردن؛ مليوان لىشان (۲) دەست بەسەردا كىرتن؛ داگىر كىردن *v.t.*
 (۳) [Colloq.] مل كىرتن؛ ۋەستاندن ۋە قسە لەگەل كىردن:
(She -ed him in the hall.)
collarbone (kol'ēr-bōn'), *n.* نىڭساشى جىڭسە؛ چەلمە.
collard (kol'ērd), *n.* جۆرىكە لە كەنەرە.
collaret, collarette (kol'ēr-et'), *n.* مليواننىكى چووكە لە قىروو
 يا ئاورىش... ھىند.
collate (ko-lāt', kol'āt'), *v.t.* (۱) بەرۋور كىردى پەرتووك بەرۋوردى
 لەگەل يەكتىدا (۲) ئى ۋوردىبوونە ۋە پىچاچونە ۋە پەره كانى پەرتووكىك بۇ
 دىڭياموز لە رىك ۋىتىكى پىش لە بەرگ كىرتى (۳) پىزىكردن ۋە جىاكرىدە ۋە
 رىڭدوبىك كىردن (مەكىنەي زىرۋىكس) (۴) دانانى قەشە بە موچە
 (۵) ئى ۋوردىبوونە ۋە پەرتووكىك پەره بە پەره بۇ دىڭياموز كە ھىچ پەره يەكى
 ناتاۋار نىچە
collateral (ka-lat'ēr-əl), *adj.* (۱) ھارەكەت تەرىپ: بەتەنىشت يەك
 (۲) لەگەل يەك تەرىپ: تەۋا كىر (۳) ناسەرەكى
 (۴) جۈۋىتە لە سىرووشت ۋە بايەخدا
 (۵) لە ھەمان بىنچىتەيە: بۆرە خىزم
 (۶) دەستەبەرى قەرز دەستەبەرى ناسايى يەدە: بارمەت:
(a ~ loan)
 (۱) بۆرە خىزم (۲) سەرمايە يەك كە دەستەبەرى قەرزنىكى پىن دەكىرى (دەك) *n.*
 خانوۋا: ھارمەتە
collation (ko-lā'shən, ka-lā'shən), *n.* (۱) بەرۋور كىردى
 پەرتووك لەگەل يەكتىدا: (۲) پىزىكردن ۋە رىڭدوبىك كىردى پەره كانى پەرتووكىك
 (۳) كورنە ناسىكى ناۋەزىكى پەرتووكىك دەك ژمارەي پەره كانى، ژمارەي
 ۋىنە كان... ھىند (۴) دانانى قەشە يەك بە موچە (۵) كۆبۈنە ۋە پىژانەي
 ۋوشكە سۆزەي يەنى پەرسىنگايەك (بۇ گونگرتن لە خىزىدە ۋە ي تانى).
 (۶) رەمىت خوارنى سووك لە كۇتايى پىژانەي بەرۋور بۇنۇدا.
 (۷) رەمىت خوارنى سووك
colleague (kol'ēg), *n.* ھاۋكار؛ ھويشە: ئاۋەل؛ ھەقان
collect (ka-lekt'), *v.t.* (۱) كۆكرىدە ۋە: كىرگىدە ۋە: خىرگىدە ۋە
 چىنەنە ۋە: كۆمەل كىردن (۲) كۆكرىدە ۋە: پىۋول، پەرتووك، ۋىنە بۇ كىف ۋە
 ھۆگىرى (۳) كۆكرىدە ۋە: گىرتن يا ۋەرگىرتن (باچ كىرى).
 (۴) ھاتتە ۋە سەرخۇ: ھىمەن بوونە ۋە: خۇ گونج كىردە ۋە
v.t. (۱) كۆبۈنە ۋە: كىرگىدە ۋە: خىرگىدە ۋە: كۆمەل بوون
 (۲) ۋەرگىرتن: كىرگىدە ۋە: كىرى:
adj. & adv. پارەكى لەسەر نە كەسەپە كە تەلەفۇنە كەي بۇ دەكىرتن:
(He telephoned ~ . ; a ~ call)
collect (kol'ekt), *n.* نۆزىكى كورنە
collectanea (kol'ek-tā'ni-ə), *n.pl.* ھەلەبەست ۋە: ھەلەبەست
 كۆمەلە ھەلەبەست يا ۋە تارىكى نوسەرىك يا زىاتر كە پىنكە ۋە پەرتووكىكە
 بلاۋكرىدە
collected (ka-lek'tid), *adj.* (۱) كۆكرادە: خىرگادە: كۆمەل كىراۋ
 (۲) ھىمەن: نەسەرخۇ
collection (ka-lek'shən), *n.* (۱) كۆكرىدە ۋە: خىرگىدە ۋە: ۋە
 كىرگىدە ۋە: كۆمەل (مىرۋە: شىت): ھەند: تاقە (*a ~ of stamps*)
 (۲) كۆمەل: تۇپەن (*a ~ of dust*)
 (۳) ھارۋىۋا: پىتاك: دەقنە
collective (ka-lek'tiv), *adj.* (۱) كىشى: ھەمۋىيى
 (۲) كۆمەلنى: پىنكە ۋە (*a ~ decision ; a ~ leadership*)
 (۳) ھەر ۋەزى كۆمەلە: كار:
 (۴) ناۋى كۇ: پىژانە: ناۋىكى تاكە كە كۆ دەگەپەنىت
 (دەك: *class, army, orchestra, crowd*)
n. (۱) كارىكى ھەر ۋەزى: كۆمەلەي ھەر ۋەزى
 (۲) نەدامانى كۆمەلە يەكى ھەر ۋەزى ۋەھا: (۲) ناۋى كۇ (پىژانە).

collective bargaining, گىتوگۇي بە كۆمەل: لەنئىۋان خاۋەن كارۋ
 نۆزىكى كىرىكاران يا يەكىتى كىرىكاراندا ھەر بارەي موچە ۋە ھامەي كارۋ
 بارى كىشى كار.
collective farm, كۆڭلەي ھەر ۋەزى.
collectively (ka-lek'tiv-li), *adv.* بەكىشى: بە كۆمەل: ھەمۋا
 پىنكە ۋە.
collective security, ناسايىشى كىشى: پەيمانى نىۋان ۋولتەن بىز
 پاراستنى ناسايىشى جىھان لەرئى سىزادانى نە ۋولتەي ھىزىش نە باتە سەر
 ۋولتەنىكى تر.
collectivism (ka-lek'tiv-iz'm), *n.* سۆشپاليزم: خارەنىتىۋ
 بەرئەھەردى ھۆي بەرھەم لە لاين كىشت كەلە ۋە يان مېرى كە نۆينەرتى
-collectivist (n.); collectivistic (adj.).
collectivity (kol'ek-tiv'ə-ti), *n.* (۱) كۆمەل: كىشت
 (۲) گەل: مىللەت: ھەمۋا گەل (۳) سۆشپاليزم
collectivize (ka-lek'tiv-iz'), *v.t.* (۱) دانانى سۆشپاليزم لە
 سۆشپىنكە: كىردن بە سۆشپالېست (۲) كۆزىنى خارەنىتىۋ بەرئەھەردى ھۆي
 بەرھەم لە ھى كەسى سەر بەستە ۋە بۇ ھى ھەمۋا گەل.
collector (ka-lek'tēr), *n.* (۱) باچكار: باچ يا قەرز سەن
 (۲) كۆكرە ۋە.
college (kol'ij), *n.* (۱) دانىشا: كۆلېج: زاننىشا
 (۲) خانوۋە كانى دانىشا
 (۳) كۆز: كۆمەلە يەك كە نەدامانى دەسەلات ۋە مافو نەركىكى تايپە تىپان
 ھەمىتە كارىكى تايپە تىپان پىن سىپىز دىرەپىت: (*the electoral ~*)
 (۴) قوتابخانىە يىشەيى (*~ business*).
College of Cardinals, كۆلېجى كاردىنال: كۆزى سەرەك قەشە كانى
 كىشەي كاسۆلىكى بۇما كە پاپا ھەندە بىزىن ۋە نەنجۈمەنى پاپاۋىكارى پاپا
collegial (ka-lē'ji-əl), *adj.* دانىشاگىيە: كۆلېجى.
collegian (ka-lē'jən, ka-lē'ji-ən), *n.* قوتابى دانىشا:
 ھەر چوۋىكى تازەي دانىشا
collegiate (ka-lē'jit, ka-lē'ji-it), *adj.* (۱) دانىشاگىيە: كۆلېجى
 (۲) دەك قوتابىنى دانىشا: تايپەنى بە قوتابىنى دانىشا (جۆزى زىان ۋە
 ھەلسان ۋە دانىشتن): (*a ~ activity*)
collenchyma (ka-len'kə-mə), *n.* تىشۋى پىۋەك كە برىتىپە نە
 شانەي درىزگۇلەي لاكىشەي كە دىۋارى سوۋچە كانى نەسۋورە
collet (kol'it), *n.* (۱) نەلقە يەكى كاتزايى
 (۲) ھەر بەشەي نەلقە يەك كە بەردى نەلماسى تىدا دادە پىژىرت.
collide (ka-lid'), *v.t.* (۱) پەيدە كىدان (دوۋ ئوتومبىل، فېزىكە)،
 شەمەندە ھەر... ھىند. (۲) پەيدە كىداتىن (مىرۋە، پىۋول)
collie (kol'i), *n.* سەگىكى مام ناۋەندى تووك درىزى سەر بارىكە درىزە
collier (kol'yēr), *n.* (۱) كىرىكارى كانە خەلۋوز
 (۲) پاپۇپى گواستە ۋە ۋە خەلۋوز (۳) كەشپىۋانى سەر پاپۇپىكى ۋەھا
colliery (kol'yēr-ē), *n.* كانە خەلۋوزىك بە خۇي خانوۋە كانى ۋە
 كەرەسە كانى يە ۋە.
colligate (kol'ə-gat'), *v.t.* (۱) لىكەن: پىنكە ۋە پەست:
 پىنكە ۋە كۆكرىدە ۋە (۲) پەمۋەندى لەنئىۋاندا پەيدە كىردن ۋە لىكەنى ياسى ۋە
 پىرۋاى جىۋاۋز بۇ گەمىشتن بە سوۋدى كىشى.
-colligation (n.).
collimate (kol'ə-māt'), *v.t.* (۱) رىك كىردن: ھارۋىك كىردن.
 (۲) خىستەسەر نىشان (تېلسكۆپ): جۈۋت كىردى چاۋ لەگەل نىشاندا
 (تېلسكۆپ).
-collimation (n.).
collimator (kol'ə-mā'tēr), *n.* جۈۋتەرى چاۋ لەگەل نىشاندا
 (تېلسكۆپ).
collinear (ka-lin'ē-ēr), *adj.* (۱) لەسەر ھەمان ھىلن
 (۲) ھەمان تەرەپ يان ھەپە: لەسەر ھەمان تەرەپ.

collins

collins (kol'inz), n. کولینز: حواریانو و میکی سهرخوشکری سارده
له فونگا، جن رهمو ناوی لیمو ناوی گازاوی و شکر پینکیت

collinsia (ka-lin'si-a, ka-lin'zi-a), n. جزیره پوره کیکی گول
رهنگا ورهنگ

collision (ka-lizh'an), n. (۱) بیهه کردان (دوو نوتومیبل، پاسکیل...
فرۆکه، شمه دههفر... هند، (۲) بیهه کداهاتن (مرۆه، بیرو، قازنج) ناگزکی.

collocate (kol'ō-kāt'), v.t. ریک وینک کرسن؛ ریکخستن؛ ریز کردن
(۱) ریک وینک کردن؛ ریکخستن؛

collocation (kol'ō-kā'shan), n. ریز کردن (۲) ریکخستن یا ریز کردنی ووشه بهرامبر پهکت
کولودیون. شله ییکی زوو گرگی بن

colloidion (ka-lō'di-en), n. رهنکی لینجه زوو ووشک ده بیته مه له پریشکواشی وینته گرتندا به کاردهینری.
پیلان گیزار به نهینی

collogue (ka-lōg'), v.t. [British Dial.] له گهل مروان
(۱) ماده ییکی لینجه.

colloid (kol'oid), n. (۲) ماده ییکی لوی "سایزید" به ریهدات.
(۳) ماده ییکی یونه له تیشووی لهندا دهرده کوریت له کاتی ناسایدا.

collop (kol'ap), n. (۱) پلا بله گوشت (۲) چرچه گوشتی لهش.

colloq., = colloquial.
colloquial (ka-lō'kwī-əl), adj. زمانی ووتوویز؛ تایبته به زمانی

colloquialism (ka-lō'kwī-əl-iz'm), n. گفتگو یا قسه کردن؛ زمانی ده مه ته قن؛ زمانی دیواندن.
(۱) زمانی ووتوویز؛ گفتگو یا قسه کردن؛ (۲) زارواو یا ووته ییکی گفتگوژی، ووتوویز؛ یا

colloquist (kol'ō-kwist), n. ده مه ته قنری
به شداری کوز یا کونفرانسیک.

colloquium (kol'ō-kwī'əm), n. کوز؛ کونفرانس؛ کویونو نه ییکی
نه کادی می بۆ نیکو نینه ره له باسینکی تایبته.

colloquy (kol'ō-kwi), n. (۱) کوز؛ کونفرانس.
(۲) نووسراونکی ویزه می به زمانی ده مه ته قن یا ووتوویز

collude (ka-lōd'ud', ka-lūd'), v.t. پیلانی به دکاری دانان؛
پیلان گیزار

collusion (ka-lōd'uzhen, ka-lū'zhen), n. پیلان؛ دست تیکه
کردن بۆ مبهستینکی خراب؛ ریکهوتن بۆ به دکاری

collusive (ka-lōd'usiv, ka-lū'siv), adj. تایبته به پیلان گیزار؛
ریکهوتن بۆ به دکاری

collyrium (ka-lir'i-am), n. دهرمانی جاوا؛ دهرمانی چاوشتن
سک نیشه

collywobblers (kol'i-wob'blz), n.pl. [Colloq.] گوراک
گوراک

colocynth (kol'ō-sinth'), n. کولونیا؛ ناری کولونیا. بۆنیک خوشه مرۆه
له خزی دمدات

colone (kō'lan), n. جوت حال (؛ خالنه ندی)؛ دوو خال.
پرخوله گوره؛ قولون.

colon (kō'lan), n. دراوی وولاتی؛ کؤستاریکا؛ و "سلفادور"
کولونیل؛ په ییکی نفسه ره می به زری سوپایه؛

colonel (kū'n'l), n. کهرمنیل
-colonelcy (n.); colonelship (n.).

colonial (ka-lō'ni-əl), adj. (۱) کولونیا؛ دهرکری؛ دهرکری
(۲) تایبته به سیانزه ناوچه ییکی دهرکری شینگلته ره بوو که پاش

شورش نه امریکا وولاته په کنگرتووه کانی نه امریکا یی پیکهیندا.
دانشتووی یکی ناوچه یا وولاتینکی دهرکری.

colonialism (ka-lō'ni-əl-iz'm), n. کولونیا بییر؛ دهرکری؛
نیمپریانیزم؛ ناواکاری.

colonic (ka-lō'nik), adj. تایبته به ریحوله گهره؛ قولونی.
(۱) دهرکری؛ دانشتووی یکی سهرمانی کؤج

colonist (kol'ō-nist), n. نشینیک؛ که سیکه که وولاتی خوی به جین ده هینت و شونینکی تر دهرکری کات و
ناوه دانی ده کات ره و ده کات به شونینی نیشه جینی خوی.

color

colonization (kol'ō-ni-zā'shan, kol'ō-ni-zā'shan), n. (۲) دانشتووی کؤج نشینیک.
دهرکری و ناوه دانکرده مه؛ کردن به ژیرده سته؛ خۆ؛ دهرکری.

colonize (kol'ō-nīz'), v.t. (۱) دهرکری و ناوه دانکرده مه؛
دهرکری؛ کردن به کؤج نشین؛ ناواکرده مه.

colossal (kol'ō-səl), adj. (۲) خهک نیشه جین کردن له کؤج نشینیکدا.
(۱) کردن به کؤج نشین؛ دهرکری و ناوه دانکرده مه.

colonnade (kol'ō-nād'), n. (۲) نیشه جین بوون له کؤج نشینیکدا
ریزه پایه یی خانوویه.

-colonnaded (adj.).
colony (kol'ō-ni), n. (۱) کؤج نشین؛ ژیرده سته؛ شونینیک که بیگانه

هاتن دهرکریان کردین و ناوه دانیان کردین مه (۲) نیشه جینک کؤج -
نشینیک وها. (۳) وولاتی دهرکری؛ ناوچه ییکی یا وولاتینکی بن میزی

دهرکری له لایه وولاتینکی به هیزه مه (۴) [C-]. نم سیانزه ناوچه ییکی
که امریکا باکور که له ژیر ده سته لینگلته مه بوون و پاش شوپری نه امریکا

پزگاریان بوو ره وولاته په کنگرتووه کانی نه امریکایان پیکهینا.
(۵) کؤمه لیک خهکی ماورده گز یا هارپیشه که له گهره کیکی شاردا نریک

له یکه مه بۆن: (the Italian ~ in Chicago; an artist's ~)
(۶) گهره کیکی وها.

(۷) کؤمه لیک بووک یا گیاندری هاو جۆر که پیکه مه له یکه شونینا بۆن.
(۱) چنده ووشه ییک له

colophon (kol'ō-fon', kol'ō-fən), n. کؤتایی په رتوویکندا ناوی نووسرو کات و شونینی بلاوکرده مه یی په رتووه کی
تندا دهریت (۲) دروشمی بلاوکرده مه یی په رتوویک که له په ره یی یکه میز یا

سرامه مینی په رتووه که ده دهریت.
(۱) رهنک.

color (kul'ēr), n. (۲) رهنک (جگه له دهر و سپی و بۆر)
(She likes ~s better than black or white.)

(۳) رهنکی دهمو چاو (به تایبته می سور و سپی)
(۴) رهنکی بیست (مرۆه).

(۵) رهنکی بیستی قوله ره شیک یا که سینکی تری وها.
(۶) (pl.) نیشانه یا جلی رهنکا و رهنک که پیناسه یی که سینکه.

(۷) (pl.) نالا یا سرووشمی وولاتینک یا ریکه فرۆک.
(۸) (pl.) نه لایه یی که که سینک له سرته؛ هه لوینست و بیروای که سینک

(Stick to your ~s.)
(۹) پوواله ت.

(۱۰) به لکه؛ جینی بیروایان؛
(The circumstances gave ~ to his claim.)

(۱۱) جۆر؛ چمشن
(۱۲) پوون وهک وینه: (There is ~ in his writing.)

(۱۳) شینوه یی رهنک یا بۆیه به کارهینان.
(۱) رهنک کردن؛ بۆیه کردن؛ له خوم دان. (۲) رهنک گۆزین.

v.t. (۳) والیکردن که جینی بیروایان بۆن.
(۴) گۆزین؛ کارتیکردن: (His experience ~ed his views.)

(۱) رهنک گرتن؛ (۲) رهنک گۆزین
(۳) رهنک سور هه لنگه ران؛ ته ریق بوونه مه.

call to the colors, (۱) گرتن به سهر باز.
(۲) بانگ کردن سهر بازان به کهرن بۆ هه لنگردن و دهرتنی نالا.

change color, (۱) رهنک زهره هه لنگه ران؛ رهنک گۆزین.
(۲) ته ریق بوونه مه و سور بوونه مه.

lose color, رهنک زهره هه لنگه ران؛ رهنک گۆزین؛ رهنک سپی هه لنگه ران.
serve with the colors, له سوپا بوون.

show one's colors, (۱) راستی خۆ پیشاندان؛ پوری خۆ هه لنگه ران؛
خۆ ناشکران کردن (۲) بیروای خۆ دهر برین؛ هه لوینستی خۆ ناشکران کردن

under color of, به بیانوی نه وه مه.
with flying colors, زۆر به سهرکه و تووی؛ زۆر به باشی.

colorable

colorable (kul'ēr-ə-b'l), adj. (۱) رنگ دهگرت؛ رنگ دهگرت.

(۲) دیزونه؛ پوکش؛ ههلهه تینه

coloration (kul'ēr-ā'shan), n. رنگ (۱)

(Some animals have protective ~.)

(۲) رنگداری؛ رنگداری

color-bearer (kul'ēr-bār'ēr), n. ههنگری ناله

color-blind (kul'ēr-blind'), adj. رنگ کویر ناتوانیت رنگهگان

ببینن یا نه بکتری جان جیابکاتموه

color blindness, رنگ کویری؛ رنگ نه بینن یا جیانه کردنوه

له بکتر

colored (kul'ērd), adj. (۱) رنگدار؛ رنگین

(۲) هی رنگینگی تایبته

(۳) هی رنگه رنگ که سپی نه بن به تایبته قوله پش؛ پش (رنگه، مزه)

(۴) گوزراو؛ تیکدراو؛ شینواو؛ کارتیکراو؛

(His remarks were ~ by his prejudice.)

color filter, رنگ بالیوه؛ وینه کاری؛

colorful (kul'ēr-fəl), adj. (۱) رنگدورهنگ؛ رنگین؛ جوانو رنگیر

(۲) نه ننگه

color guard, ههنگرو پاسهوانی ناله

colorific (kul'ēr-if'ik), adj. (۱) رنگدورهوه؛ رنگدار

(۲) وه رنگ؛ رنگ

colorimeter (kul'ēr-im'ē-tēr), n. نامیری دیاریکردن یا دهست -

نیشان کردنی رنگو پنیوانی تۆخی رنگ

-colorimetric (adj.); colorimetrically (adv).

colorimetry (kul'ēr-im'ē-tri), n. دیاریکردنی رنگو پنیوانی

تۆخی رنگ

coloring (kul'ēr-ŋ), n. (۱) رنگ لیدان؛ رنگ کردن

(۲) رنگ؛ مویه؛ خوم؛ (۳) پوهله؛ پوکش؛ (۴) رنگ

(۵) شینواو یا رنگینگی تایبته خو

colorist (kul'ēr-ist), n. (۱) رنگ به کارهیننر

(۲) وینه کینینگی لیهاتوو له به کارهینانی رنگدار

colorless (kul'ēr-lis), adj. (۱) بی رنگ

(۲) رنگ مردوو؛ رنگ ههلهگراو (۳) ووشکو بین تام (مزه)، کردار، بوداوی

(۴) بی لایه

color line, Also color bar, دیواری کومه لایه تی و نابووری و پاریماری

که رنگه زنی سپی و رنگه زهگانی تر به تایبته پش له بکتری جیابکاتموه

colossal (kə-lɒs'əl), adj. زور زل؛ زور گهوره

colosseum (kə-lɒs'ē-əm), n. coliseum (۱)

(۲) [C-] بارنگای گهوره ی به ناوبانگی بزما کون

colossus (kə-lɒs'əs), n. (۱) به بکری زور زل

(۲) کسبک یا شتیکی زور زل یا گرگ

colostomy (kə-lɒs'tə-mi), n. درووستکردنی کونه کینینگی دهستکرد

له پرخوله گهوره دا به نه شترگه ری

colostrum (kə-lɒs'trəm), n. فو؛ شیر پاش زاین یا مده لایون

یو چمده بزوریک که زور خسته

colour (kul'ēr), n. & v. = color., [British Spelling]

-colous (kə-ləs), پاشکویه به مانی؛ له گل یا له ناودا گهوره بووو

زبان: (arenicolous)

colpitis (kol-pi'tis), n. هه کردن یا داگیرسانی زنی

colporteur (kol'pôr'tēr), n. کسبک یا فروشیاریکی گه پوک که

ننجیلو نامیلکای ناینی ده دات به خهک

colt (kɒlt), n. (۱) جوانو (به تایبته هی نه سپ)

(۲) کسبکی هه رزه یا نه شمارزا؛ کسبکی تازه کوره

(۳) گوز؛ پتینکی سهر گوزدراو یو فله لاقه کردن

colter (kɒl'tēr), n. Also spelled "coult", کاسن

combatant

coltish (kɒl'tɪʃ), adj. وهک جوانووری نه سپ؛ سرف

coltsfoot (kɒlts'fʊt), n. پوهه کینگی گول زردو بجوکه ده رمانی

نیمه دههینری

colubrine (kol'yoo-brɪn, kol'yoo-brɪn), adj. (۱) وهک مار؛

ماری. (۲) تایبته هی به ماری نازمه ماری

columbarium (kol'əm-bār'i-əm), n. (۱) زور زچکه به که کراوه

به خانه خانه بو تیادانانی نه شووشه یا کوویانه هی خوله میشی لاشه

سوروتی نیدا ده پاریزوی. (۲) به کیک لهم خانانه. (۳) کولانه هی کوتر

columbarium (kol'əm-ber'i), n. کولانه هی کوتر

columbine (kol'əm-bin), n. پوهه کینگی گول رنگا ورنگه

گوله که هی له کومه کوتر ده چیت

adj. کوترانه؛ تایبته هی به کوتر

columbite (kə-lum'bit), n. کارهایکی ناولتیقه رمشه

column (kol'əm), n. (۱) پایه؛ کوله که؛ ستون

(۲) شتیکی که له کوله که بچیت: (the spinat ~)

(۳) پیز؛ شهل. (۴) ووتاریکی تایبته هی ناو گوزار یا بزور نامیهک

(۵) قول (سویا)؛ تابور؛ یزه سهریاز یا پوزری شهر

columnar (kə-lum'nər), adj. ستونی؛ وهک ستون یا کوله که

(۲) له ستون یا کوله که پینکاتوو. (۳) شهل شهل (نوسن یا چاپکردن)

-columned (adj).

columniation (kə-lum'ni-ā'shən), n. به کارهینانو رنگداری

کوله که له خانوویه کدا

columnist (kol'əm-nɪst, kol'əm-ɪst), n. خورسهری ووتاری

تایبته هی بزوانه یا نوبه نار له بزوانه یا گوزار کدا

colza (kɒl'zə), n. (۱) جزه پوهه کینه وهک له هانه؛ توری نه پوهه که

(۲) پونی نه پوهه که له چرانا ده سوروتیتری

com- (kɒm, kəm), پینشکویه به مانی؛ پینکوه؛ له گل؛

(commingle, combine, compact)

کوم پینشکویه له به مردم همدنی تپیدا ده بی به: con-, cor-, col-, یا co-

به همان مانا.

coma (kō'mə), n. له هوش خو چورن یا بورانه وریکی دوروریزه

نه منجاسی نه خوشی یا برینداری بووندا

coma (kō'mə), n. (۱) تویه لینی وهک هور له ناوه مستی نه ستیزه میکی

کلکدارا. (۲) تویه لیکه گله که به سهری همدنی میوه من (وهک نه ماناس)

پیشولهی سهری همدنی توی. (۳) لینی یا تابوونی (وینه گری)

comate (kō'mā), adj. (۱) دوروردهوه به تویه لینی وهک هور

(۲) پیشولهدار (توی) تویکن

comate (kō-māt', kō'māt'), n. دوست؛ هارچن یا هواسرین

comatose (kɒm'ə-tōs, kō'mə-tōs), adj. (۱) له هوش خو چور

یو ماره یکی زور (له نه منجاسی نه خوشی یا برینداری بووندا)

(۲) نه مه؛ سمه

comb (kɒm), n. (۱) شانه (قوله امینان). (۲) پنهک (وولاخ).

(۳) پینه (کله شین). (۴) لوتوکه یا پوزی همدنی شت وهک شه پزل یا شه پقه

(۵) شانه (ههنگون)

v.t. (۱) شانه کردن؛ داهینان (ق)؛ سهر داهینان

(۲) به پوردهی گه پان (به دوا شتیکی)؛ شانه کردن:

(We've ~ed the house for that book.)

v.i. شکانهوه (شه پزل).

comb (kōm, kōm), n. = coomb.

combat (kɒm'bat, kum'bat), v.i. شهر کردن؛ به ره نهستی کردن؛

دژ وهستان

v.t. شهر له گل کردن؛ به ره نهستی کردن؛ دژ وهستان

n. (۱) شهر؛ جهنگ. (۲) خه بات

adj. جهنگی؛ تایبته هی به جهنگ یا شهر

combatant (kɒm'bə-tənt, kum'bə-tənt), n. (۱) جهنگاور؛

combat fatigue

شهرگر (۲) کسبیک که له هیزنی چهرداری میریدا بیئتو بهشداری جنگ بکات. چهنگامه! شهرگر! له شهردایه.

adjective combat fatigue, combative (kəm-bat'iv, kəm'bə-tiv, kum'bə-tiv), adjective. شهرانی! حهنگامه! شهرنگیز.

combe (kōōm, kōm), n. = coomb. کسبیک یا مکینیکه که خوری یا لۆکه.

comber (kōm'ēr), n. جیاده کاتوره یا دایده هینبیت (۲) شه پۆلنکی گهره که ده شکیتوره به سمر کهناری دهریاده.

combination (kəm-bā-nā'shən), n. (۱) تیکه لۆ: تیکه ل.

(۲) شتیکی تیکه لۆ: وهک ژه مینک خوارده منی که له چند خوارده منی بیهک پیکهاتن (۳) یه کیتی: کومه له.

(۴) لۆ نمرانه یا تیبانهی قطنی نمره یی ده کرتوره. (۵) چونیکی کارپیکردنی نهم جزره قطن.

(۶) پارچه بک جلی ژهره که بریتی به له فانیله و دهرین پیکه.

(۷) تیکه لۆ کردنی چند ماده بیهکی کیمیایی بۆ پیکهانی ناویته بیهک. (۸) لیکدانی نمره یا تیب بۆ پیکهانی نمره یا کومه له تیبی تازه. (بۆ نمونه: لیکدانی جیوتنه ۱.۲.۳.۴ له مانه: ۱.۲.۳.۴.۵.۶.۷.۸.۹.۱۰.۱۱.۱۲.۱۳.۱۴.۱۵.۱۶.۱۷.۱۸.۱۹.۲۰.)

-combination (adj). قطنیکه له باتی کلبل به جوت کردنی چند نمره.

combination lock, یا تیبیک له گه ل به کترده ده کرتوره! قطنی نمره دار.

combine (kəm-bin'), v.t. & v.i. (۱) لیکدان: پیکه به ستر! کۆ کرد سوره: کۆ بوته وه! یه کخستن! کردن به یه! تیکه لۆ کردن.

(۲) تیکه لۆ کردن و پیکهانی ناویته بیهک (کیمیا). (۱) کۆ بیاین: مکینهی دهره کردن.

(۲) یه کیتی رنکراویک بۆ مه به ستری بازگانی یا رامیاری.

combings (kōm'ingz), n.pl. لۆ قزوی شانه له سمری ده کاتوره. لۆ تیروکهی رنک له وولاخ ده کاتوره.

combining form, (۱) بيشکۆ: وهک "tele-" له ووشهی "telephone" دا. "auto-" له ووشهی "automobile" دا. (۲) باشکۆ: وهک "logy-" له ووشهی "biology" دا. "ness-" له ووشهی "darkness" دا.

combust (kəm-bust'), adj. نوره ده تریکه له خۆزه وه که داهه بۆ شریتی یا دسووتیتی به پروناکی خۆر: نه ستره.

combustible (kəm-bus'tə-b'l), adj. (۱) ماساتی دسووتیتی! خیرا گرده گریته. (۲) زور دیته جۆش! خیرا دیته جۆش یا گرده گریته.

n. ماده بیهک که زور به خیرایی گرده گریته یا دسووتیتی.

-combustibility (n). (۱) سووتان: گرگرتن.

combustion (kəm-bus'shən), n. (۲) ناگرتیجیون (جه ماومر، مرۆه): هاتنه جۆش! توورده بوون و ناگرتیجیون نوره.

come (kum), v.i. (۱) هاتن: (۲) وهره: بی (~ here). (۳) گمبختن: (The bus line ~s near the hotel.)

(۴) بوودان: (Success came to him early in life.) (۵) هاتن: (After 9 ~s 10.)

(۶) هاتنه دی: (Peace will ~ in time.) (۷) نیرمه اتن: (He ~s from an old family.)

(۸) لیهه پیدایه بوون: (Illness may ~ from a poor diet.) (۹) وایه اتن: (My shoes came loose.)

(۱۰) بوون: ده سکرته: (This dress ~s in four sizes.) (۱۱) کردنه نوره ده: (The bill ~s to seven dollars.)

(۱۲) ناوهاتنه وه دهری: به ستره! ده هه ستره! ده وازینه!

interjection. (۱) بوودان: هاتنه دی. (۲) گمرا نوره: پیکه کردنه نوره (۳) رینباز گۆزین

come across, (۱) بی گمبختن یا تووش بوون به رنکوت (مرۆه)!

دۆزینموره به رنکوت (شت)! هاتنه به رچاو یا بهرگۆی. (Slang) (۲) کردن یا ووتن یا پیدانی لۆ خواسته یا دلواپه یی که کراره.

come and get it! [Colloq.], خواردن نامادیه (دایکیکه دمپنیت به خیزانه کی).

come around (or round), (۱) هاتنه وه هۆش خۆ: هۆش هاتنه وه. (۲) رینباز گۆزین! هه لویست یا بیرو باوه ر گۆزین.

(Slang) (۳) قایل بوون! په سه ند کردن! مادانه وه (مه جان). (Colloq.) (۴) سمراندان! سمردان کردن! هاتن بۆ لا.

come at, (۱) ده سکرته: پین گمبختن (نامانج). (۲) هه لمت بۆ هینان! هیزش بۆ هینان

come back, (۱) گمرا نوره! هاتنه وه. (۲) [Slang] قسه پین ووتنه وه! به توندی وه لمانه نوره.

(۳) بادانه نوره! گمرا نوره دۆخی جارن.

come between, بوون به هۆی زویری بوون و ناخۆشی! ناخۆشی خستنه نیوان دوو کس یا کومه لوه (مرۆه، شت)! هاتنه نیوانموره! له یهک دهرین.

come by, ده سکرته: ده سکرته بوون! چنگ کورتن (۱) شکان (پله یی کومه لایه یی کسبیک یا سامانه کی)! هاتنه خوار وه (نرخ)! شکان (نرخ)! داشکان (۲) بۆ مانه وه له باور باهره وه!

come down on (or upon), بۆ هاتنه خوار وه له باور باهره وه. (۱) به لاماردان! هیزش بردنه سهر. (۲) هیزش بردنه سهر به دم یا به قسه! سهر نه ستره کردن! شکاندن (مرۆه).

come down with, تووش بوون (نه خۆشی). هاتنه پینه نوره! خۆ به ختر کردن! له خۆ بووردن.

come forward, (۱) هاتنه ژور وه. (۲) گمبختن (مرۆه) بۆ شونیکه، فرۆکه، شه مه نده نهر... هتد.

come in for, [Colloq.], ده سکرته: ده سکرته بوون! چنگ کورتن. (۱) چورنه ناو! چورنه پال. (۲) (ده سکرته: ده سکرته بوون (ب) بۆ مانه وه (میرات).

come into, ده سکرته: هاتنه به رچاو. (۱) له یه کبونه نوره! له یهک کران! له یهک جیابونه نوره (دوو شت)! هه لوه شان. (۲) بوودان! قهرمان. (۳) بوون به نه بجام

come into sight, گمبختنه ته منی هه زده سال! بالق بوون! گهره بوون. (۱) باشه بوون! چاکتر بوون! به ره وه پینه نوره پۆشتن.

come off, (۲) تووش بوون به رنکوت! دۆزینموره به رنکوت! هاتنه به رچاو! هاتن به سهر دا (۳) هیزش بردنه سهر. (۴) هاتنه سهر شانۆ! ده سکرته لسه ر شانۆ

come on! [Colloq.], (۱) به پۆزین! (۲) ده برۆ! ده هه ستره! توخوا! تکایه! به سیه تی!

come out, (۱) ناشکر بوون! هاتنه بوون! ده سکرته. (۲) هاتنه دهره وه بۆ ناو کومه ل. (۳) نه بجام و ابوون! بوون به:

(He came out third in the race.) (۱) ناشکر کردن! دهر خستن! خستنه بوو.

come out with, (۲) بلاو کردنه وه! ووتن. (۳) خستنه ناو بازاره وه. (۴) بوودان! تووش بوون:

(These feelings often come over me.) (۱) پرگاری بوون له نه خۆشی یا تهنگوچه له مه.

come through, (Slang) (۲) کردن یا پیدانی خواستیک: دل نه شکاندن. (۱) هاتنه وه هۆش خۆ پاش به نجی نه ستره گهری یا بوورانه وه.

come to, (۲) بریتی بوون له: وهک نوره و ابوون. (۳) له گهر خستن (پاچۆر).

come to an agreement, رنکوتن.

come to an end, کۆتایی هاتن.

come to pass, بوودان.

come under, به شیک بوون له (بایهت، ده سه لات)! له ژور سهر ساسیکدا بوون.

come up, باسکرانی شتی که له ووتوویژ یا ناخوتنیکدا:

commander in chief

(I feel - here.) له خۆشید! له نېسراحه تدا:

(Colloq.) [a ~ salary] بهسه؛ کم نوبه؛ نه کمه نه زور:

n. لښه.

-comfortably (adv.)

comforter (kum'fēr-tēr), n. (۱) ناسوودمبه خش (مروځ، شت).

(۲) لښه. (۳) ملېچېنېکې درنځی خوری.

comforting (kum'fērt-in), adj. دلخوشکهر؛ ناسووده به خش؛

دلنواييکهر؛ هيوابه خش

comfortless (kum'fērt-lis), adj. مېن ناسووده؛ مېن نېسراحت؛

کس تيايدا ناجرتهوه.

comfort station, جوړه پرومکښه گلاکهي زمو بچوکه مې.

comfrey (kum'fri), n. دمرمان به کارده منږنيت (گلاکهي وهک چا لښه منږنيت ده خوړي تهوه).

comic (kom'ik), adj. (۱) کوميديايي. (۲) قوشمه؛ سمير.

(۳) کارتوني.

n. (۱) کسليکي قوشمه؛ قوشمچي؛ نه کتري شانوگري کوميديا.

(۲) [Colloq.]، کارتوني.

comical (kom'i-k'l), adj. قوشمه (مروځ، يووداو)؛ سمير (مروځ).

يووداو.

comic book, پېرتووکي کارتوني.

comic strip, کارتوني؛ چمنه کارتونيک که چيروکڼک دهره مېن.

coming (kum'in), adj. (۱) تاينده؛ داهاتو: (the ~ Friday).

(۲) [Colloq.]، هيواي سهرکرتني نې دمکرت: (a ~ young actor).

comitia (kə-mish'i-ə), n. کوميت: نهنجوومنښکي هاولاتيان له

پوماي کوندا که فمرمانبهراني هملده براردو ياساي داهانا.

comity (kom'ə-ti), n. نهزاکه؛ ناسکي؛ رهلقار جواني.

comity of nations, (۱) پښوونې وولاتيک يو ياسا و دمرگانکي

وولاتاني تر. (۲) نه وولاتانې پېرموي نه مېنمايه دهکمن.

comma (kom'ə), n. (۱) ويزگول (خاله بندې).

(۲) وهستانليکي کورت (رسته).

comma bacillus, ميکروبي کولتريي ناسياوي

command (kə-mand', kə-mānd'), v.t. (۱) فمرمان کردن؛

فمرمان بهسره کردن؛ بهتوندې پښ ووتن؛ بهسره دا خوړن.

(۲) دهسهلات بهسره دا بوون؛ فمرماندهرې کردن.

(۳) زانېنې تواناي بهکارهينان همبوون: (He ~s a large vocabulary.)

(۴) شايسته بوون؛ پرمابوون؛ هق بوون: (His knowledge ~s respect.)

(۵) بهسره دا پوانېن: (The fort ~s the entire valley.)

v.i. دهسهلات بهکارهينان؛ فمرماندهرتني کردن.

n. (۱) فمرمان؛ فمرمانيش؛ فمرمووده. (۲) دهسهلاتي فمرماندهرتني همبوون.

(۳) مهوراي بينېن. (۴) توانېن؛ زانېن (زمانليکو بهکارهينانې).

(۵) ناوچه يا بنکيهيکي سويايي که له ژور فمرماندهرتني کهسکدا بيت

(۶) فمرماننگي فمرماندهرتني وهما.

commandant (kom'ən-dant', kom'ən-dānt'), n. فمرمانده؛

فمرماندهي ناوچهيکي سويايي؛ سهرلشکري سويي له ناوچهيکدا؛ سهرکرده.

commander (kom'ən-dēr'), v.t. (۱) به ژور گرتن به سربان.

(۲) دهست بهسره داگرتني شتومک (بهتاييهي ته زموي وزارتو خانو) يو

بهکارهينانې ميري يا سويي؛ دهست بهسره داگرتن

(Colloq.) [They ~ed a bus]. به ژور دهست بهسره داگرتن و بردن:

(۱) فمرمانده؛

سهروک؛ سهرگرده. (۲) سهرلشکري پرگهيهيکي سويي؛ فمرماندهرې سويي

ناوچهيک. (۳) نه دناوميکي بهرزي هندی ريکخراوي سوارچاکی يا هي تر.

(۴) پلهيکي مام ناوذهيکي به له هيزي دهريايي نه سهرکادا.

commander in chief, (۱) فمرماندهرې گشتي هيزي چهکداري

وولاتيک؛ سهرلشکري؛ سوياسالاري گشتي؛ سهرکردهي گشتي.

(۲) سهرکردهي هيزي چهکداري وولاتيک له ناوچهيکي چهنگدا.

comeback

(The subject did not come up in our discussion.)

come upon, (۱) توش بوون به رښکوت؛ پښ گميشتن به رښکوت؛

له پښ هاتن بهسره؛ (۲) هيزش برده سهر.

come up against, توش بوون (تهنگوچه له مه. کوسپ. گرانې)

come up to, (۱) گميشتنه پلهيکي تاييهي يا ويستر او.

(۲) نهرونده بوون.

come up with, پيښنايز کردن؛ پيښکمش کردن؛ هينان؛ پهيدي کردن؛

دوزينهوه؛ رښکه. نه خشته، پوماز يو کردنې شتيک

how come? [Colloq.]، بچي؛ چونه؛ چونه و؛ له بهرچي؛

comeback (kum'bak'), n. (۱) [Colloq.]، دمرگرتهوهي پلهي

چاران؛ گرانوه يو دوشي چاران (يو پله بهرزي. سهرگرتهوهي، يا سامانداري)؛

بادانهوه. (۲) [Slang]، وهلامنيکي بليمه تانه؛ قسه پښ ووتنهوه.

comedian (kə-mē'di-ən), n. (۱) قوشمه؛ قوشمچي؛ قوشمه بان.

(۲) نه کتري شانوگري قوشمه يا کوميديا.

(۳) نووسهرې شانوگري قوشمه؛ نووسهرې کوميديا

comediienne (kə-mē'di-en'), n. (۱) نه کتري زني شانوگري

قوشمه يا کوميديا. (۲) ژنيکي قوشمه چي يا قوشمه بان

comedo (kom'i-dō'), n. زيکيهيکي سهر رسته کيمي تيديه له

پنست ديت بهتاييهي له دهم وچاو

comedown (kum'daun'), n. پلهي کومه لايه تي يا دارايي شکان؛

پوخان. پلهي کومه لايه تي و پښو سامان ... هتد.

comedy (kom'ə-di), n. (۱) کوميديايه؛ شانوگريه يکي قوشمه.

(۲) فيلمنيکي سينه مایي قوشمه. (۳) هونرو شيوهي نووسين و نوواندنې فيلمو

شانوگري قوشمه. (۴) شانوگري قوشمه؛ کوميديا.

(۵) پروداويکي قوشمه يا سمير. (۶) چيروکيکي قوشمه

comedy of manners, شانوگريه يکي که خو و نهرتي چينه

سهرمايه داره کاني کومل پيشان دهاد و گانه يان پښ دمکات

comely (kum'li), adj. (۱) جوان؛ دلگير

(۲) بهجی؛ شياو؛ دروست؛ رښکويک.

-comeliness (n.).

come-on (kum'on'), n. [Slang]، ساخته چي؛ کهسکي فيليان.

که به روالت سهرراست دياره. (۲) سهرکردنک يا هيمايه که بليت؛ توم

به دهر نه مهربيت؛ له ژنيکوه يو پياويک يا بهينه وانهوه.

(۳) هاندرو (شت) شتيک که دهرت به کهسک به خوړايي يو دل پاهننازو

هاندرو يو کردنې کارنک يا کريش شتيک.

comer (kum'ēr), n. (۱) کهسکي هاتو؛ نهو کهسهي که ديت.

(۲) [Slang]، کهسک يا شتيک که هيواي سهرکرتني نې دمکرت

comestible (kə-mes'tə-b'l), adj. ده خوړن؛ بهکاري خوړدن ديت.

n.pl. خوړنده مني؛ خوړدن.

comet (kom'it), n. شستهرې کلکدار.

comet finder (or seeker), تيليسکوسي بهدوي شستهرې

کلکدار؛ گه پان

comeuppance (kum'up'ns), n. [Slang]، سزا؛ سزايه يکي رموا.

comfit (kum'fit, kom'fīt), n. نوگون؛ شيريني؛ ميوه ووشک

کرودي شيرين

comfort (kum'fērt), v.t. (۱) دلنوايي کردن؛ دلخوشي دانهوه؛

لاواندنهوه؛ ناسووده يي پيدان؛ ختم پمواندن. (۲) [Archaic]، ياريدهدان؛

يارمه تيدن

n. (۱) يارمه تيدان؛ دالدهان؛ هاندان: (to give them aid and ~)

(۲) دلنوايي؛ لاواندنهوه؛ دلخوشي دانهوه. (۳) دلنواييکهر (مروځ، شت).

(۴) ناسووده يي؛ خوش گوږه راني؛ بهختياري؛ احسانهوه

(۵) ناسووده به خش؛ شت؛ ختم رمويز. (۶) لښه

comfortable (kum'fēr-tə-b'l), adj. (۱) پهحمت

(a ~ bed; ~ shoes)

(He leads a ~ life.) يو ناسووده يي.

commandery (kə-mən'dēr-ī, kə-män'dēr-ī), n. (۱) ناوچه -

یهک که لەزیر دەستی سەرکردەییکی سوارچاگاندا بێت.

(۲) پلە ی سەرکردەییکی وەها لە ڕێکخراوی سوارچاگاندا

(۳) لقی ڕێکخراویکی وەها.

commanding (kə-mən'diŋ), adj. (۱) فەرماندەر

(۲) زال. (۳) سەرنج ڕاکێش؛ بەهێز.

(۴) دەروانی بەسەردا: (a ~ hilltop).

commanding officer, سەرلەشکری ناوچه

commandment (kə-mənd'mənt, kə-mänd'mənt), n. (۱) فەرمان؛ فەرماشت؛ فەرموودە. (۲) [C-]. یەکیک لە دە فەرمانەکی ئینجیل.

command module, نمو بەشی پاپۆزێکی هەواڕییهی که ناسمان -

گەرمان تێبدا دەژێو سەرکردایەتی پاپۆزە هەواڕییهکی لێو دەکەن.

commando (kə-mən'dō, kə-män'dō), n. (۱) تاقە سەربازێک

(لە خوارووی نەهەریقا) (۲) هێرشێک که ئەم تاقە سەربازە بیکەن.

(۳) کۆماندۆ پێشمەرگەیک که لە ناوچهیەکدا خەبات دەکات که دوژمن دەستی

بەسەر داگر تێبێت

command performance, خۆنوواندنیکی شانۆگەری که لەسەر

خواستی شا یا سەرە کۆمار پێشکەش بکەیت.

command post, بارەگا یا بنکە سەرکردایەتی لەشکر لە مەیدانی

چەنگدا.

commensurable (kə-məzh'ēr-ə-b'l), adj. هاوتا؛ هارکێش.

commedia dell'arte, کۆمیدیاپەیک یا شانۆگەرییەکی قۆشمەیهی لە

سەدە شازەهەم لە ئیتالیا دامەزرا که بریتی بوو لە دەستکاری کردنی

سەرپرسی نەخەشی گشتی شانۆگەرییەیکەو بەکارهێنانی کەسانی ناو

شانۆگەری ناسراو

comme il faut, [Fr.]. بەجێ؛ شیاو؛ درووست؛ چۆن پێویستە وەها.

commemorate (kə-mem'ēr-āt), v.t. یادکردنەوە؛ یادکردنەوەی

پووان یا بەسەرھاتن؛ بیرھەری کردنەوە

-commemorator (n.). یادکردنەوە

commemoration (kə-mem'ēr-ā'shən), n. یادکردنەوە؛

تازەکردنەوەی یادێ پووانێک؛ بیرھەری کردنەوە.

in commemoration of, بە یادێ (فلان شت، کەس، یا پووان) ھو.

commemorative (kə-mem'ēr-ā'tiv, kə-mem'ēr-ə'tiv),

adj. یادکردنەوەیی؛ یاد؛ تاییەتی بە یادکردنەوە.

n. یادکردنەوەیک؛ چالاکییەیک که بۆ یادکردنەوەی کەسیک یا پووانێک

پێشکەش دەکەیت

commemorative (kə-mem'ēr-ə-tōr-ī, kə-mem'ēr-ə-

tōr-ī), adj. = commemorative.

commence (kə-mens'), v.i. & v.t. دەستپێکردن

commencement (kə-mens'mənt), n. (۱) دەستپێکردن.

(۲) کاتی دەستپێکردن. (۳) پۆژی دەرچوونی قوتابییانی نوێ زانکۆ یا

دانشگا یا قوتابخانەیکەو داوەشکردنی بریوانامە بەسەریاندا.

(۴) ئەو شایەنگی بەم بۆنەیمو دەگێڕێت.

commend (kə-mend'), v.t. (۱) پێن سپاردن. (۲) پەسەندکردن.

(۳) ستایش کردن؛ ئافەزین کردن. (۴) [Archaic]. ڕێزو سلاو ئاردن بۆ

برادەرێک بە یەکیکدا؛ که دەچێت بۆ لای ڕێزو سلاو پێن گەیاندن.

commendable (kə-mend'ə-b'l), adj. جێی ستایش؛

جێی ستایش کردن؛ باش.

-commendably (adj.).

commendation (kəm'ən-dā'shən), n. (۱) پێن سپاردن

(۲) پەسەندکردن. (۳) ستایش؛ ستایش کردن.

(۴) [Archaic]. (pl.) ڕێزو سلاو ئاردن بۆ برادەرێک بە کەسیکی تردا.

commendatory (kə-men'də-tōr-ī, kə-men'də-tōr-ī),

adj. ستایشی؛ پەسەندی.

commensal (kə-mens'al), n. (۱) هاوخوا؛ کەسیک که هەمیشە

لەسەر هەمان مێز نانت لەگەڵ دەخوات. (۲) هاوئێش؛ پووک یا گیاندارێک که

لەگەڵ پووک یا گیاندارێکی تردا دەژی لە هەمان شوێندا بەی ئێوی مەتەخۆز

بێت.

adj. هاوخوا؛ هاوئێش

commensalism (kə-mens'al-iz'm), n. (۱) هاوخوازی.

(۲) هاوئێشی.

commensality (kəm'en-sal'ə-ti), n. = commensalism.

commensurable (kə-mens'oor-ə-b'l, kə-mens'sēr-ə-

b'l), adj. (۱) دەپێوێت یا دەکێشێت بە هەمان پێوەر یا کێشان.

(۲) وەک یەک؛ هاوتای؛ هاوکێش (۳) بەگۆرێهێ؛ بەپێی

-commensurability (n.); commensurably (adv.).

commensurate (kə-mens'oor-it, kə-mens'sēr-it), adj.

(۱) هاوتا؛ هارکێش؛ وەک یەک؛ نەمەندە یەک. (۲) بەگۆرێهێ؛ بەپێی

(۳) دەپێوێت یا دەکێشێت بە هەمان پێوەر یا کێشان.

commensurate with, بەگۆرێهێ؛ بەپێی؛ نەمەندە؛

هارکێش بێت لەگەڵ.

-commensuration (n.).

comment (kəm'ent), n. (۱) لێدوان (لە نووسین، کردەوەر،

پەرووشت، یا پووانێک). (۲) تێبینی؛ پەخت؛ پوونکردنەوەر.

(۳) دەمەتەتی؛ قسە؛ لە پاشەمە قسەکردن؛ ووتوویز

v.i. لێدوان؛ پەختەگرتن؛ تێبینن؛ ووتن؛ پوونکردنەوەر.

v.t. [Archaic]. پوونکردنەوەر (بەسی گران لە پەراویژدان)؛ لێدوان.

commentary (kəm'ən-ter-ī), n. (۱) لێدوان؛ تێبینی

(۲) پوونکردنەوەر؛ چەند تێبینی یەک بە مەبەستی پوونکردنەوەر

(۳) یادداشت؛ یادداشت یا نووسینیکی مێژوویی بە پێنووسی یەکیک که

بەشداریبوویت لە پووانێکدا.

commentator (kəm'ən-tā'tēr), n. (۱) پوونکەرەوەر؛ کەسیک که

تێبینی خۆی دەنووسێت بۆ پوونکردنەوەر یا سێک.

(۲) کەسیک که پێشای لێدوانە لە پووان و دەنگوباسی پۆژانە ی ژبان

(بەتاییەتی لەسەر رادیۆ و تەلفزیۆن): (a news ~).

commerce (kəm'ərs), n. (۱) بازرگانی؛ ئالوویز.

(۲) ئالوویزی کۆمەلایەتی (Rare)؛ جوت برون؛ گان

v.i. پەیمەندی کەسیکی لەگەڵ گرتن یا کردن.

commercial (kə-mūr'shəl), adj. (۱) بازرگانی؛

(The two sides signed a ~ agreement.)

(۲) شتووەکی خاوی کۆ که بەرھەم دەهێرێو دەفرۆشێت بە دەزگا

پێشەسازییەکان بۆ بەکارهێنانی. (۳) پەشوکی؛ بازاری

(۴) مەبەستی قازانج و پارە؛ هەر بۆ پارو قازانج دەکەیت؛

(a ~ painter or artist)

(۵) سەرپەرشتی دەکەیت لەلایەن چارچییانەوەر: (~ television).

n. چار (لەسەر رادیۆ یا تەلفزیۆن).

commercial art, ھونەری بازرگانی؛ بەرھەمیکی ھونەرییەیک که

ھونەرماند بە مەبەستی پارو قازانج و فرۆشتن بیکات (بەتاییەتی بۆ چاردا).

commercial college, کۆلیجی کاروبار؛ قوتابخانەیک دەفەرگرتو

چاپکەرن و شتی تری وەها.

commercialism (kə-mūr'shəl-iz'm), n. (۱) بازرگانیتیی؛

گیان و پێوئێش و پێوئێش کردەوەر نامانجی بازرگانیتیی.

(۲) ئە ئەندازە بەدەر بەتەنگەرھاتنی قازانج و پارە

-commercialist (n.); commercialistic (adj.).

commercialize (kə-mūr'shəl-iz'), v.t. -

شوێن و پێبازی بازرگانی. (۲) کردنی شتیکی تەنها بۆ قازانج؛ گوێ ئەدان بە هیچ

شتیک تەنها قازانج نەبێت. (۳) گوێ ئەدانە چاکی بەرھەمیکی لەپەر قازانج.

(۴) وەک شتی فرۆتەنی لێکردن؛ وەک کەل و پەل لێکردن که دەتوانی بکەیت و

بفرۆشیت؛ سووک کردن؛ شکاندن: (They ~ sex).

-commercialization (n.).

commodity

له هیزى چەكدلدا:

- (1) دەسلەت پىداو؟
- كەسىپكە كەلگەنلەيك دەسلەتتى جىيەجىيىكىردى كارىكى دەداتى
- (2) ئەندامى لىژنەيەك.
- (3) كارىدەستتىكى گەورە مىرى كە دەزگايەك بەرئۆزە دەبات:
- (a ~ of highways)
- (4) سەرىيەشتىبارى يەككەك لە يارىيە وەرزىيەيكە كاشى وولتەك:
- (a baseball ~)
- (5) ئەندامى بەرئۆزەبەرى لىژنەيەيكى رامىيارى ناوچەيەك.

-commissionership (n.).

بازىگانى سەرداگەرتتى: كەسىپكە كە شۆمەك دەكرىت دەفرۇشەت بۇ خەلك بە پارە.

commisur (kom 'ə-shoor'), n. (1) هېل يا شۆيى بەيەك - گەيشەتنى دوو شەت تىپك! جەمسەر. (2) ئەو دەزۆلە دەمارانەي بەشى راستو چەپى مېشەك بەيەك دەگەيىنەو مەرومەا هى بېرەگەي پىشتىش.

commit (kə-mit'), v.t. (1) كرىن: (to ~ a crime) . (2) پىن سپاردن! دانە دەست.

(3) خىستە بەندىخانە. ئەخۇشخانە. يا ژۇر چاودىرىيەو: (He was ~ted to prison.; She was ~ted to a mental hospital.)

(4) ھەلگەرتن، تۇماركرىن، يا لەبەركرىن بۇ داوۇز: (to ~ to memory) . (5) يەلئىندان (بۇ كرىنى كارىك)! بەلئىن يا پەيمان دان بە كەسىپكە يا دل پىداتى

(6) ئارىدى گەلەئەي ياسايەك بۇ لىژنە (پەرلەمان). خۇكۇشت.

commit suicide, لەبەركرىن! پەمانكرىن (ھەلپەست، ووتار... ھەد).

commit to memory, نووسىن! تۇماركرىن لەسەر كاغەز! commit to paper (or writing), خىستە سەر كاغەز.

-committable (adj.).

commitment (kə-mit'mənt), n. (1) پىن سپاردن! دانە دەست. (2) خىستە بەندىخانە يا ئەخۇشخانەي ئەخۇشى مېشەكەو.

(3) فەرمانى داگا بە خىستە بەندىخانەي كەسىپكەو. (4) بەلئىنكە يا رېگەتتىكى دارامى.

(5) ئارىدى گەلەئەي ياسايەك بۇ لىژنە (پەرلەمان). (6) بەلئىن! شتىك كە بە بەلئىن درايت بە كەسىپك.

(7) پەيمانى بەردەمى پەيوەندىو دىسۆزىو لەخۇبوردن خۇشەمىستى بۇ مۇلئەك، پىيازىك، كارىك يا بېرەوېمەك:

(He feels a deep ~ to her.; She feels a deep ~ to liberal policies.; His ~ to work is unshakable.)

committal (kə-mit'l), n. - commitment.

committee (kə-mit'i), n. (1) لىژنە! كۆمىتە. (2) پىن سپېردارو (زەمىوزار، مىدال، كەسىپكى بىكارە).

in committee, لەبەردەمى لىژنەدايە بۇ لىكۇلئەو (گەلەئەي پاسا).

committeeman (kə-mit'i-mən), n. ئەندامى لىژنە يا كۆمىتە. committeewoman (kə-mit'i-woom 'ən), n. ئەندامى ژنى لىژنە يا كۆمىتە.

commix (kə-miks', ko-miks'), v.t. & v.i. تىكەلەوكرىن! تىكەلەوېرون.

commixture (kə-miks'chēr, ko-miks'chēr), n. تىكەلەو! ئاوتتە! ھەمچەش.

commode (kə-mōd'), n. (1) سەرىيەچى ژئانە (كە كۇندا بابوون). (2) دۇلابىكى پارىزدارەي تۇم. (3) دەستشۆزىكى چوئىنارەي سەر سىيا.

(4) دەفرى چوئىنارەي مىز (لە ژورى نووستندا)! كورسىيەك كە دەفرىكى وھەي تىدايە. (5) ئاودەست (ھى لەسەر دانىشتن)! ئاودەستخانە

commodious (kə-mō'di-əs), adj. (1) فراوان! گەورە. (2) شىوا! گونجاو! باش.

commodity (kə-mōd'i-ti), n. شۆمەك! كەلرەپەل! فرۇتەي!

commercial paper

commercial paper, چەك. كۆمىيالە. ھەتە... ھەتە كە لە كاروبارى بازىگانىا بەكاردەھتەرتى

commercial traveler, [British], فرۇشيارى گەپۇك.

comminate (kom 'ə-nāt'), v.t. & v.i. (1) ھەرەشەلەيكرىن بە لەغەتە تىكرىن و لە كلىسە دەركرىن! ھەرەشەلەيكرىن

(2) لەغەتە تىكرىن و دەركرىن لە كلىسە. commination (kom 'ə-nā'shən), n. (1) ھەرەشەلەيكرىن بە لەغەتە تىكرىن و دەركرىن لە كلىسە! ھەرەشە

(2) لەغەتە تىكرىن و لە كلىسە دەركرىن. commingle (kə-miŋ'g'l), v.t. & v.i. تىكەلەوكرىن! تىكەلەوېرون

comminute (kom 'ə-nūt', kom 'ə-nōt'), v.t. ھارىن! ووردرىن! كرىن بە خۇل

-commination (n.).

commiserate (kə-miz'ēr-āt'), v.t. ھاوخەمى كرىن! دلخۇشى دانەو! ھاوسۆزى كرىن

commiseration (kə-miz'ēr-ā'shən), n. ھاوخەمى كرىن! ھاوخەمى! دلخۇشى دانەو! ھاوسۆزى

-commiserative (adj.).

commissar (kom 'ə-sār'), n. (1) سەزۆكى بەرئۆزەبەرىيەك يا وەزىرەنەك لە بەكىتى سۆقەيتى جاراندا. (2) كارىدەستتىكى خىزىمى شىوعى

سۆقەيتى جاران كە بىلەوكرىنەمەي بېرەوېرەي خىزىب و داينىكرىن جەمەرو بەردەمى دىسۆزى جەمەرو بۇ خىزىمى پىن سپېردارو! كەسىپكە كە لە

پەووشت و ھەلدايتىدا بۇ داينىكرىن خەلك لە كارىدەستتىكى وھەما بېچت. commissariat (kom 'ə-sār'i-ət), n. (1) بەرئۆزەبەرىيەتى ئازووقە

لە سويا. 2. ئازووقە. (2) ئەركەو فەرمانگەي كۆمىسار (ووشەي پىشور بېيە، 1. ئاقمىك كۆمىسار. (5) بەرئۆزەبەرىيەك لە بەكىتى سۆقەيتى جاران

كە نىسقا پىزى دەووتىن! "مەزەرت"

commissary (kom 'ə-ser'i), n. (1) فەرمانبەرىك كە دەسلەتتىكى پىن درايتو ئۆينەرى دەزگايەك بىت دەك: كۆمىسار لە بەكىتى سۆقەيتى جاران. كارىدەستتىكى گەورەي پۇلەس لە فەرەنسا. ئۆينەرى سەرەك قەشە.

(2) ئەفسەرى ئازووقە (سويا)! فەرمانگەو فەرمانبەرىنى ژۇردەستى ئەم ئەفسەرە. (3) دووكانى ئازووقە لە ئۆردووكايەكدا.

commission (kə-mish'ən), n. (1) دەسلەت! دەسلەت پىدانىك بۇ جىيەجىيىكرىن كارىك يا ئەركەك! دەسلەت پىدان

(2) بىرنامە يا فەرمانى پىدانى ئەم دەسلەت (3) دەسلەتتى جىگىرى كرىن.

(4) ئەركەك! كە بەككە دەسلەتتى دراوتىن بىكات يا بېيىنى لەبرى يەككىتى تى. (5) لىژنە! لىژنەيەكى تايبەت كە دەسلەتتى دەرتتى بۇ جىيەجىيىكرىن كارىك

يا لىكۇنئەسەمى شتىك. (6) كرىنى كارىك يا شتىك (a ~ of a crime) . (7) ئەو كارەي دەكرىت.

(8) مزا! كۆمىسۇن! بەشى فرۇشيار: ئەو بەشە يا پارەيەك كە كۆمىسارەيەك دەيدات بە فرۇشيارىكى بۇ فرۇشقى شۆمەكى كۆمىسارەيەكە يا بېيىنى ئەركەك. رىاد لە مووچە يا ھەندى جار لەباتى مووچە.

(9) بىرنامەي پىدانى پلەي ئەفسەرى لە ھىزى چەكداردا بە كەسىك! ئەم پلەيەو دەسلەتتەكى.

(10) دەسلەت پىدان بۇ جىيەجىيىكرىن كارىك يا بېيىنى ئەركەك. v.t. (1) داوايىكرىن (2) خىستە بەر كارى پاپۇرىك لە ھىزى دەريابىدا.

in commission, (1) لەزىر كاردايە (ياپۇرى جەنگى)! لە كارىدەندايە. (2) كارى پىن دەكرىت! كار دەكات! بەكەلكى بەكارمىتان دىت

out of commission, (1) لە كارىدەندا نىيە (ياپۇرى جەنگى)! لەزىر كاردا نىيە. (2) كارى پىن ئاكرىت! بەكار ئەمارە! بەكار نايەت! پەكى كەوتووا

شكارە

commissionaire (kə-mish'ən-ār'), n. دەرگاوان! بەردەست. commissioned (kə-mish'ənd), adj. پلەي ئەفسەرىنى دراوتىن

بۆرەپیاوان

(1) ووتەیک یا ئیبنییهکی **commonplace** (kom'an-plās), n. روشەر کۆن و بئ تام؛ ووتەیکە هەج و پوچ.

(2) شتیکی ناسایی و سەرئچ پانەکیش: (The airplane is now a ~). ناسایی؛ کۆن و سووا؛ بئ تام؛ هەج و پوچ.

adj. (1) جەماوەر؛ بۆرەپیاوان؛

خەلکی سادە؛ مێللەت بێجگە بەگزانەکان. (2) ژەمی خواردەمەنی کە دەدرێت بە کۆمەڵیک خەلک پێکەرە. (3) ئەم جۆرە خواردەمەنییە کە کۆلیج یا زانکۆیە دەیدات بۆ قوتابیانە لەناو زانکۆکەدا دەژین. (4) چێشتخانە یا مۆلی ئاشخواردنی ئەم قوتابیانە لەناو زانکۆدا دەژین.

پەرلەمانی **the Commons, Also the House of Commons,** ئینگلتەرە کەنەدا.

common school, قوتابخانەیکە سەرمانی گشتی خۆرای.

common sense, سەلیقە؛ شارەزایی زگمکی.

commonweal (kom'an-wēl), n. خێرو خۆشی هەمووان؛

قازانجی هەمووان؛ چاکەکی گشتی.

(1) مێللەت؛ **commonwealth** (kom'an-welth), n.

دانیشتووانی وولاتیک. (2) وولاتیک کە کەلەکی خۆی خۆی بەرئوهرت؛ دیموکراسی؛ حوکمرانی گەل. (3) [C-], کۆمۆنیسی؛ یەکیتی وولاتەکانی سەر بە بەریتانیا؛ هەرێمێک ئەم وولاتانە بەتایبەتی کە ناسراوە بە:

"Commonwealth of Australia" (4) یەکیک لە ویلايەتەکانی وولاتە یەکتوتورەکانی ئەمریکا (بەتایبەتی ویلايەتی کینتەکی، ماریلاند، ماساچوستس، پەنسلفانیا و فەرچینیا). (5) چەند وولاتیک کە یەك دەگرن لەپێشوازی قازانجی هەموواندا. (6) [Obs.], قازانجی گشتی؛ خێرو خۆشی هەمووان.

فەرمانڕوویی ئینگلتەرە لە سەرەمی کرۆمۆیل **the Commonwealth,** کۆرەکید (ساڵی 1764-1776).

commotion (kə-mō'shən), n. هەراوهریا؛ پشێوی؛ ناخووب؛ جەوجوول؛ ئاژوڵ.

commove (kə-mōōv'), v.t. هێنانەخۆش؛ بزوواندن؛ هێنانە جەوجوول.

(1) تاییبەتی بە **communal** (kom'yoo-n'l, kə-mū'n'l), adj.

کۆمەڵیک خەلک کە پێکەرە دەژین. (2) ناوکۆیی؛ هی هەمووکەس؛ پێکەرە

communalism (kom'yoo-n'l-iz'm, kə-mū'n'l-iz'm), n. شێوهریکە حوکمرانییە کە سەرەخۆشی ناوخوازی دەدات بە هەموو کۆمەڵگا یا کۆمەڵە خەلکیک کە پێکەرە دەژین لە ناوچەکانی وولاتدا.

-communist (n.); communalistic (adj.) کردن **communalize** (kom'yoo-n'l-iz', kə-mū'n'l-iz'), v.t.

بە مۆنکی هەمووکەس؛ کردن بە هی گشتی؛ ناوکۆیی کردن

(1) ووتووێژی گیانی بە گیانی لەگەڵدا **commune** (kə-mūn'), v.t.

کردن؛ دلی خۆ بۆ هەلبرشتن؛ لەنزیکرە لەگەڵ دووان؛ ئی نزیکیبوونەرەیکە گیانی و هۆشی؛ هاوهریگی کردنی کەسێک یا چەند کەسێکی تر لە هەست و نەست و بیروباوەرو خۆشی و ناخۆشی؛ پەيوهندی گیانی لەگەڵ بەستن.

(2) بەشداریبوون لە شێوی خۆدایێ لە کلتیسەدا؛ بەشداریبوون لە باو و نەرتیکی ئایینیدا لە کلتیسە کە بریتیە لە خواردنی پارچە نایکی بچوک کە قەشە لە شەرابی پێورزی هەڵدەکێشێت و دەیداتە دەست.

ووتووێژیکی گیانی بە گیانی؛ دلی خۆ هەلبرشتن بۆ یەکتەری؛ **n.** لەیەك نزیکیبوونەرەیکە گیانی و هۆشی.

بیرکردنەوە؛ لە خۆ نزیکیبوونەرە. **commune with oneself,** (1) جەماوەر؛ بۆرەپیاوان.

(2) کۆمەڵیک خەلک کە ئە یەك گەرەك یا شاردا بژین

(3) بچووکترین پارچە کە سەرەخۆشی ناوخوازی هەبێت لە هەندیک لە وولاتەکانی ئەوروپادا وەك فەرەنسا، ئیتالیا، بەلجیکا و سوئیسرا.

(4) کۆمەڵگەیکە بچووکێ لایێ بە ئەندامەکانی هەمان بیروباوەریان هەیه بەرامبەر بە ژایان لە خانوویکی گەرە یا چەند خانوویکەدا دەژین و هەرچی

شتیک کە دەکەیت و دەفەرێت؛ کال

(1) پەلیکی **commodore** (kom'ə-dôr', kom'ə-dôr'), n. بەزی نەفسەرییە لە هێزی دەریایی ئەمریکادا.

(2) نەفسەریکی هێزی دەریایی ئینگلیزی.

(3) ناویکی پۆلێگرتنە دەدرێت بە سەرۆکی یانەي خاوەن یەخت و پەلمەکان و بە کاپتی کەشتییکە بازگانی.

common (kom'an), adj. (1) هاو؛ وەك یەك؛

(2) گشتی. (3) ناوکۆ؛ گشتی؛ هاوهریگی؛ هی هەموو کەسە. (4) بلۆ؛ باو.

(5) ناسایی؛ شتییک کە زوو زوو پووبدات یا ببینری؛ **(a ~ sight; a ~ occurrence)**

(6) بئ پەلە: **(a ~ soldier)**

(7) بازاری؛ هەرەمە؛ پەشۆکی.

(8) ناری شتیکی ناتاییبەتی (بیزمان): **(book, apple, chair, street)**.

پەگەزی نیری یا مئ (بیزمان): **("Child" is of ~ gender.)**

(9) هاوژێرە (بیرکاری).

(10) **n.** (1) **(pl)**، جەماوەر؛ خەلک؛ بۆرەپیاوان؛ مێللەت.

(2) **(sometimes pl)**، زەوی و زاری ناوکۆ یا گشتی؛ کێلگە یا باخچەي گشتی. (3) مافی کەسێک لە خانوو، زەوی و زاری یا ناوکۆدا هەرەك خاوەنکەي.

(4) نوێژنکی تاییبەتی (کلێسە).

-commonness (n.)

by common consent, بە پای هەموو؛ بە پای گشت کەس.

in common, ناوکۆ؛ هی هەمووکەسێک؛ هاوهریگی.

commonage (kom'an-ij), n. (1) مافی لەوهراندنی مەرۆمالات

لە لەوهرگای دێگەدا (2) ناوکۆیەتی زەوی و زاری لەوهرگا.... هتد.

(3) زەوی و زاری لەوهرگای ناوکۆ یا هی هەمووکەس.

(4) جەماوەر؛ بۆرەپیاوان؛ خەلک؛ گەل.

(1) جەماوەر؛ خەلک. **commonalty** (kom'an-əl-ti), n.

(2) بۆرەپیاوان؛ چینه نزمەکانی کۆمەڵ (3) بەشداریگە؛ ئەندامانی بەشداریگە.

common carrier, کۆمپانی گواستەرەي گشتی؛ کۆمپانی یا کەسێک کە خەلک و شتومەك بە پارە دەگوزێتەوه (بئ دەلێن: "common")

چونکە ئەبێن بەبێ جیاوازی کردن کار بۆ هەمووکەس (بات).

common denominator, (1) هاوژێرە (بیرکاری).

(2) شتییک کە چەند کەس، پێگهراو، وولاتیک هەمان رایان هەیه دەریارەي و نەسەری وێك دەکەون.

ژێری ناوکۆ (بیرکاری).

common divisor, (1) بۆرەپیاو؛ ئەندامیکی گەل یا

جەماوەر. (2) کەسێک کە بەگزانە نەبێت. (3) [Rare]. ئەندامی پەرلەمانی ئینگلیزی (ئەنجوومەنی جەماوەری).

common fraction, کەرتی ناسایی (بیرکاری).

common law, یاسای ناسایی؛ یاسای ئەنوووسراوە کە خەلکی وولاتیک لەسەری دەبۆن و لە کەلەپوورو نەرت و کلتووو سەلیقەي ئەم مێللەتەوه هەتقوولەوه.

common-law marriage, ژن و مێزیدی یا مەرەکردنیک کە بریتیە لە ژانی ژن و پیاویک بەیەکەرە وەك ژن و مێزید بەبێ مەرەپێشیان لەیەکتەری

بەشێوهریکە تاییبی یا لە دادگا.

بەناسایی؛ بەگشتی؛ بەشێوهریکە **commonly** (kom'an-li), adv. ناسایی

یەکیک لە مێللەت یا جەماوەر؛ کەسێکی ناسایی؛ **common man,** بۆرەپیاو.

Common Market, بازاری هاوهریگی یا گشتی؛ یەکیتی یا یەکتەرتنکی ئابوورییە لەئێوان وولاتە ئەوروپییەکاندا.

common multiple, چەندجارەي ناوکۆیی.

common people, جەماوەر؛ مێللەت؛ خەلک؛ خەلکی سادە؛

زەوى و زارو سامانيان ھەيە ھار بەشى بە لەنئوانياندا.
 كۆميونى پارىس (١) لىژنەيەكى شۆپشگىرئىس بوو كە
 the commune, جوگرافى پارىس دەكرە لە سالى ١٧٨٩-١٧٩٥
 (٢) فەرمارەوايى شۆپشگىرئىس پارىس لە سالى (١٧٨١) كە تزيكەى نوو
 مانگى خايخا.
 communicable (kə-mū'ni-kə-b'l), *adj.* (١) دەردە بىرئىت
 دەتوانرئىت - ھەربىرئىت (بىروياو بە)
 (٢) درمى: لە كەسئىكەو توشى كەسئىكى تر دەبئىت (نەخۇشى):
 (a ~ disease)
 (٣) [Archaic] زۆر ئويژا چەنەبان.

-communicability (n.)
 communicant (kə-mū'ni-kənt), *n.* (١) بەشداربوو بەك -
 "communio" دا (نەم ووشە بەيئە). (٢) راگەيئەرى دەنگوباس.
 communicate (kə-mū'nə-kāt'), *v.t.* (١) پەيوەندى لەگەل كەردن
 پىن راگەياندن دەنگوباس، نامە، فەرمان، پەيام، بىروياو، ووتوئىزگەردن
 گەياندن (نامە، سپارە). (٢) پىن گەياندن (نەخۇشى): (to ~ disease).
 (١) بەشداربوو لە "communio" دا يا پىدارئى.
 (٢) دان و ھەرگرتن (دەنگوباس، سپارە، نامە، پەيام، نيشانە) بە ووتنو
 نووسن و نيشان نارنەن پەيوەندى كەردن يا بەسترا لەگەل دووان:
 (He cannot - with people.; You can - by telephone.;
 Try to - with her.)

(٢) پىكەو سوون يا بەسترا: ھىچ لەنئواندا نەبوون:
 (The living room -s with the dining room.)
 communication (kə-mū'nə-kā'shən), *n.* (١) راگەياندن
 پىن گەياندن (٢) ووتوئىز، پىدان يا پىدان و ھەرگرتنى دەنگوباس و پەيام
 نيشان بەھى ووتوئىز نووسن و نيشانەو.
 (٣) نەو دەنگوباس و نامە و سپارە و نيشانەى كە دەگەيئەرتن: پەيام.
 (٤) (pl.) ھۆى گەياندن يا پەيوەندى كەردن، بەتايبەتئى: (pl.) پىنگەى
 نارەن و ھەرگرتنى دەنگوباس و پەيام بە تەلەفون و تەلەگراف و رادىو... ھتد.
 (ب) (pl.) پىنگەى گواستەنەرى لەشكر و نارووقە.
 (ج) (pl.) رىگا و بارا ھۆى ھاتوئىز.
 (٥) پەيوەندى. (٦) زانست و ھونەرى گەياندن (زانكو).

communicatio satellite, مانگى دەستگردى پەيوەندى كەردن يا
 گەياندن (كە نامە يا نيشانەى رادىو و تەلەفون دەگەيئەرتن).
 communicative (kə-mū'nə-kā'tiv, kə-mū'ni-kā'tiv),
adj. (١) قەسەكرا دەم راست: بۆ قەسە دانەماو زۆر ئويژا
 (٢) تايبەتئى بە راگەياندن يا گەياندن.
 communicator (kə-mū'nə-kā'tēr), *n.* گەيئەرا راگەيئەرا
 پىن گەيئەرا (مەزۇق، شت).

communio (kə-mū'n'yən), *n.* (١) بەشداربوون ھاوبەش بوون
 ھەردار، بووندا... ھتد): ھاوبەشى. (٢) ھاوبەشى كەسئىك يا چەند
 كەسئىكى تر لە ھەست و نەست و بىروياو ھەرو خۇشى و ناخۇشىدا ووتوئىزئىكى
 گيانى بە گيانى دلى خۇ بۆ ھەرتشتن: ئى تزيكبوو نەو بەيەكى گيانى و ھۆشى
 لەگەل مەوۇ يا سەرووشتندا: پەيوەندى گيانى بە گيانى.
 (٢) پەيوەندى بەيەكى ئايئى تزيك يا بەيئز
 (٤) كۆمەلە كەسئىك كە ھەمان ئايئى و بىروياو ھەيئەت
 (٥) [C-] بەشداربوون لە باوو نەرتئىكى ئايئىدا لە كلىئە كە برىتئى بە
 خواردنن پارچە ئايئىكى بچووك كە قەشە لە شەرابى پىوئى ھەندەكئىشتن و
 دەيداتە دەست

communiqué (kə-mū'nə-kā'), *n.* بەيئاننامە راگەياندننامە
 راگەياندن
 communism (kom'yoo-niz'm), *n.* كۆميونىزم شىوعىت
 فەلسەفە و رىئايى شىوعىت كە برىتئى بە لە بوونى گەل بە خارەنى ھۆى بەرھەم-
 ھىتان: فەلسەفەى ماركس و ئەنجلز
 communist (kom'yoo-nist), *n.* كەسئىكى شىوعى: شىوعى.

كۆميونىستى يا شىوعى: تايبەتئى بە كۆميونىست و كۆمۇنىزم.
 كۆميونىستى: شىوعى: communistic (kom'yoo-nis'tik), *adj.*
 تايبەتئى بە كۆميونىزم يا شىوعىت.
 Communist Manifesto, بەيئاننامەى شىوعى يا كۆميونىستى:
 تاملەكەيەكە ماركس و ئەنجلز سالى ١٨٤٨ پلادىان كەردەو.
 Communist Party, ھىزبى ماركس - لىنىنى.
 community (kə-mū'nə-ti), *n.* (١) كۆمەلگا، كۆمەل: جەماوەر
 كۆمەلە خەلك. (٢) نەو شار، دى، گەرەك يا ناوچەيەى ئەم كۆمەلە خەلكەى
 قىادا دەزى. (٣) كۆمەلەكە گياندار يا بووگ كە لە يەك شوئندا بۆن
 (٤) كۆمەلەكە خەلك كە لە ھەمان دەرووبەردا بۆن ھەمان كارو ھەوس و
 ھەزىنە مەبىت: (a college) - لىكچوون: ھاوشوئەيى.
 community center, مەلبەندى كۆمەلەيى: خانوويەك يا چەند

خانوويەكى پىكەو بە كە دانىشتووانى گەرەكەك. دىئەك يا شارەك ھەركاتئىك
 بىئەنوئىت تىئىدا كۆمەلەنەو بۆ كاروبارى كۆمەلەيى و كلتورى و رابواردن
 سنووقى دارايى كۆمەلگا: برىتئى، community chest (or fund),
 لەى پىتاكەى دانىشتووانى ناوچەيەك يا شارەك كۆى دەكەنەو بۆ بەكارھىئانى
 بۆ پىوئىستى كۆمەلەيى شارەكە.

community property, ئەو موئەلە زەوى و زارەى كە ئىز و مەزىدەك
 پىكەو خاوەنى بن، واتە ھى ھەردووكيان بىت.
 communize (kom'yoo-niz'), *v.t.* (١) كەردن بە موئەلى ناوئى
 كۆمەلگا (٢) كەردن بە كۆميونىست يا شىوعى.

commutable (kə-mū'tə-b'l), *adj.* دەگۆرئىت: دەگۆرئىتەو (سزا)
 ئالوگۆر دەكرت: كەم دەكرتەو (سزا)
 commute (kom'yoo-tāt'), *v.t.* گۆرئىنى تەروؤسى كارەيا لە ھى
 ئاراستەمخۆو بۆ ھى راستەمخۆ.

commutation (kom'yoo-tā'shən), *n.* (١) گۆرئىن: گۆرئىنەو
 ئالوگۆر كەردن. (٢) گۆرئىنى دانەو قەز لە جۆرئىكە بۆ جۆرئىكى تر (بەتايبەتئى
 كەردن بە قىست). (٣) ھاتوچوكردى بۆزانەى كرىكارو فەرمائەنەر لە دەروەى
 شارەو بۆ شوئنى كارەكە لەناو شار يا لە شارئىكەو بۆ شارئىكى تر بەھوى
 شەمەندەفەر، ئوتومبىل، يا فۆرەكە. (٤) گۆرئىنى ئاراستەى تەروؤسى كارەيا.
 (٥) كەمكردنەو سزاي تاوانبارئىك: سووك كەردنى سزا: گۆرئىنى سزايەك بە
 سزايەكى تر.

commutation ticket, بلىتى نرخ داشكاو: بلىتئىكە خاوەنەكەى
 دەتوانئىت بە شەمەندەفەر ھاتوچوئى پىن بكات لەكاتى تايبەتئىدا بە ترخىكى
 داشكاو.

commutative (kə-mū'tə-tiv, kom'yoo-tā'tiv), *adj.* تايبەت
 بە گۆرئىنەو يا ئالوگۆر كەردن.
 commutator (kom'yoo-tā'tēr), *n.* ئامبىرى گۆرئىنى تەروؤسى
 كارەيا لە ھى ئاراستەمخۆو بۆ ھى راستەمخۆ.

commute (kə-mūt'), *v.t.* (١) گۆرئىن: گۆرئىنەو ئالوگۆر كەردن.
 (٢) كەمكردنەو يا سووك كەردنى سزاي تاوانبارئىك.
 (٣) گۆرئىنى تەروؤسى كارەيا لە ھى ئاراستەمخۆو بۆ ھى راستەمخۆ.
 (١) ئالوگۆر بوون. (٢) گۆرئىنى شىوعى قەرز دانەو كەردنى بە قىست.
 (٣) ھاتوچوكردى بۆزانەى كرىكارو فەرمائەنەر لە مائەكەيەو لە دەروەى شار
 بۆ شوئنى كارەكە لەناو شار يا لە شارئىكەو بۆ شارئىكى تر بە شەمەندەفەر،
 ئوتومبىل، يا فۆرەكە.

commuter (kə-mūt'ēr), *n.* ھاتوچوكرى ئىش: كەسئىكە كە ھەسو
 بۆزئىك ھاتوچوئى دەكات لە مائەكەيەو لە دەروەى شار بۆ شوئنى كارەكەى
 لەناو شار بە شەمەندەفەر، ئوتومبىل، يا فۆرەكە.

compact (kam-pakt'), *adj.* (١) پەتو: قايە: پەستراو: پىچراو.
 (٢) گەل: سفت: شوئىن كەم دەكرت.
 (٣) كووت: باش داپئىز او (پەست): (a ~ sentence).
 (٤) پىكەدئىت لە: پىكەتاوئە لە.

(٥) تايبەتئى بە مۆدىئىكى ئوتومبىل كە بچووكتر و سووكترە لە مۆدىئى تر و
 لىخوون و پاگرتئىشى كەترى تى دەجئىت: ھى ئوتومبىلى بچووك.

(1) (to ~) ، لههکچوواندن: پیشاندانی v.t. **compare** (kəm-pâr') ، لههکچووونی دوو شت
 (2) (with ~) ، برارووردکردن: پیشاندانی جیاووزی و لههکچووونی دوو شت
 (3) برارووردکردنی ناوولناو یا ناوولفرمان (ریژمان):
 (small- smaller; beautiful- more beautiful; quickly- more quickly) .
 شان له شان دان؟ هاوتابوون؟ هاوسنگ بوون. v.i. (~ with) ،
 بڼ وینه (له باشی یا beyond (or past or without) compare ،
 خرابیدا) وینهی نوییه
 (1) برارووردی: برارووردکردن. n. ، **comparison** (kəm-par' ə- s'n) ،
 براروورد: بهرامبهکردن. (2) لههکچووون؟ وهک یهک واپوون.
 (3) برارووردی ناوولناو یا ناوولفرمان (ریژمان):
 (long- longer- longest; good- better- best; slowly- more slowly- most slowly) .
 لهگه برارووردی بکهیت لهگه؟
 لهچاو نوری تریا نمرانی تردا.
 نژد جیاوون؟ براروورد ناکرین، واته
 یهکینکیان نژد باشتره لموی تریان.
compart (kəm-pâr't') ، v.t. بهشی بمش کردن؟
 کردن به بهشی بچوک بچوک و جیاکردنوهیان لههکتری؟ جیاکردنهره
 (1) ژور: خانه: بهش. n. ، **compartment** (kəm-pâr't'mənt) ،
 (2) ژوری بچوونکی نووستنی ناو شهمندهفر.
compass (kum' pas) ، v.t. (1) بهدوردا گهپان؟ بهدوردا چوون یا
 پویشتن. (2) دوردان؟ نابلورقهدان. (3) ټینگهپشتن
 (4) هیئانهی: بهچیئنان: بهدمستیتان:
 (He was unable to ~ his ends.)
 (5) پیلان گپان.
 (1) (pl.) پیرگان. (2) چنوه: گهمره. (3) شویننکی دورهگیراو. n.
 (4) دوردا؟ رانه. (5) قیبلهنا: رینوما. (6) دوردا: دنگ یا ناووزی موسیقا
 (له نزمترین دنگ یا ناووزوه بڼ بهزترین).
 خړا بازنیی: نیویازنه. adj.
 -compassable (adj.).
compass card ، پهپکهی قیبلهنا: که دهرزی موگاننسی قیبلهناکهی
 ټیڈایه و سیدوو نیشانهی قیبلهناکه و سیدوو شست بهشی بازنهکمی
 لهسر دیاریکراوه.
compasses (kum' pas- iz) ، n.pl. پیرگان.
compassion (kəm-pash' ən) ، n. هاوسوزی: بهزهیی.
compassionate (kəm-pash' ən- it) ، adj. بهبهزهیی؟ بهسوزا
 بههست.
 بهزهیی پیداهاتنهره؟ هاوسوزی لهگهل کردن. v.t.
 -compassionately (adv.).
compass plant ، پوههکی قیبلهنا: پوههکینی گول زهرده گهذکی
 بهره باکوورو باشوور دهروانیت.
compass saw ، مشاری برینهوی شتی چهماوه.
compatibility (kəm-pat' ə- bil' ə- ti) ، n. لهگهل یهک گونجان؟
 گونجان؟ شیان.
compatible (kəm-pat' ə- b'l) ، adj. (~ with) ،
 دهگونجیت؟ لهگهل یهک دهگونجین؟ شیان.
 (1) هاوولت. n. ، **compatriot** (kəm-pâ'tri-ət, kəm-pat'ri-ət) ،
 یا هاوونیشتمان. (2) [Colloq.] هاوپی: برادر: هاوکار.
 هاوولت؟ هاوونیشتمان. adj.
 (1) هاوسنگ: هاوتابوون: هاویله. n. ، **compeer** (kəm-pêr' , kom'pêr) ،
 (2) هاوپی: برادر: همقال.
 (1) ژوریاکردن (2) ناچارکردن. v.t. ، **compel** (kəm-pel') ،
 (3) بهزور کردن یا هیئانه دست.

(1) بهتودی و گری پیچانوه v.t.
 (2) بهستنه بڼ نوهی: جینگه کهتر بگرت
 n. (1) سنووفیکسی چکولهی نارایشت. (2) نوتومبیلیکی بچوک.
 (3) بهیمان: پیکهوتن.
companion (kəm-pan'yən) ، n. (1) هاوپی: نارول: هاودم؟
 هاوونگ: برادر: یارا: دوست: هاوچن (2) بهردست (مال. گمشت): پاوه
 (3) نهندانیکی پله نزمی کومهانی سوارچاکان. (4) هاوونیله: وهک: ناوول
 v.t. لهگهلباوبون: هاودمی کردن
companion (kəm-pan'yən) ، n. پڼ بیلکهی ناو پایوون.
companionable (kəm-pan'yən-ə- b'l) ، adj. هاودمی خوشه:
 نهگهل بوون: خوشه: هاوپی چاکه
companionate (kəm-pan'yən- it) ، adj. تاییهتی به هاودم یا
 هاوپی: هاوپی: هاودمی: ناوهی
companionate marriage ، ژنومیردایهتی برادرمی بریتیه له
 ژنومیردایهتی بهک که ژنومیردکه مندالیان نایت همتا دنیا نهبن که دهوانن
 پیکهوه بمنهنهوه و بهناسانیش دهوانن بهکتری تلاق بدون.
 (1) هاوپی بهتی: n. ، **companionship** (kəm-pan'yən-ship) ،
 ناوهلیتی: هاودمییتی: لهگهل یهکترا بوون (2) کومهلیک له هاودمان.
 (3) نزمترین پلهی کومهانی سوارچاکان.
companionway (kəm-pan'yən-wā) ، n. (1) پڼ بیلکهی ناو
 پایوون 2 سو شویننهی که پڼ بیلکهیمکی وهما گرتوویمی.
company (kum' pə- ni) ، n. (1) هاودمی: ناوهی: هاوپی بهتی
 (2) کومهلت خهک: کومه.
 (3) هاوپی (People are judged by the ~ they keep.) .
 (4) ټپ: گروانی. ناوول: ټپ (5) کومپانییا.
 (6) نوه بهشاریووانی ناویان نابریت له ناوی کومپانییاکهدا:
 (John Smith and C ~)
 (7) [Colloq.] میوان: (Are you having ~ tonight?)
 (A) پهل سوپا)
 (9) هممو کهشتیوانی پایوونک.
bear company ، لهگهلباوبون: هاوپی بهتی کردن
keep company ، هاوپی بهتی کردن: هاودمی کردن: همییشه لهگهلبا
 بوون
part company ، جیاوونوه: به برادرمی نهان (دوو هاوپی)
company union ، یهکینی کریکارانی کومپانییا که بهشینک نهیت
 له یهکینی گشتی کریکارانی ولاتهکه: یهکینی بهکی کریکاران که لهژور
 دهستی خاوهز کاردا بیث.
comparable (kom' pər- ə- b'l) ، adj. (1) براروورد دهکرین
 (2) لهیک -هچزا: وهک یهک وان.
comparably (kom' pər- ə- bli) ، adv. (1) لهرووی برارووردهره
 (2) نارادهسک
comparative (kəm-par' ə- tiv) ، adj. (1) براروردکاری: براروورد
 برارووردی (literature)
 (2) همدسهگیننن به برارووردکردن لهگهل شتیکی تردا: (~ happiness) .
 (3) پلهی دورمی برارووردی ناوولناو یا ناوولفرمان (ریژمان):
 ("Prettier" and "more beautiful" are the ~s of "pretty" and
 "beautiful" .)
comparative linguistics ، زمانهومی براروردکاری: بهشینکه له
 ژانستی زمان که همول دهوات پیمووندی لهنیوان زمانهکاندا بدووننهره
comparative literature ، ویژهی براروردکاری بریتیه له
 براروردکردن یا لیگولیننوهی ویژهی دور نهتهره یا ژانتر
 -comparatively (adv.).

compellation

(۱) کۆکردنەوه یا خۆکردنەوه بەزۆر (مەرومالات)
(۲) بەزۆر هینانەبەر بارهوه! بەزۆر داڵینکەردن.
compellation (kom'pa-lā'shən), n. (۱) بانگ کردن به ناو یا
نازانواییکۆمه ۲: ناو! نازانو

compend (kom'pend), n. = a compendium.
compendious (kəm-pen'di-əs), adj. کورت و پوخت
compendium (kəm-pen'di-əm), n. کورتە! پوختە (باس)
compensate (kom'pən-sāt'), v.t. (۱) بۆ بژاردەر (زیان)!
(۲) قەرەبوو بۆ کردنەوه
(The government -d the owners for the land taken from them.)

(۲) هەق کردنەوهی شتێک: هەق بۆ کردنەوه
(۳) ھاوکیخێش کردن: ئەمکینەکاری: (۴) پێکردنەوه: کەموکووبی.
v.i.
(۱) هەق بۆ کردنەوه! هەق کردنەوه! بۆ بژاردەر.
compensation (kom'pən-sā'shən), n. (۱) بۆ بژاردەر (زیان)!
(۲) قەرەبوو بۆ کردنەوه! هەق بۆ کردنەوه (۳): بژاردەمی زیان! پاداشت
(۴) داپۆشینی کەموکووبی یەک بە زیاتر نوواندنی خۆویەکی باش و
پەسەندەکار و دەروونناسی.

(۱) ھاوتاکردن! هەق کردنەوه یا پێکردنەوه! بەتایبەتی ئەگەر ئەندامێکی
لەش کەموکووبی ئەبێت ئەندامێک یا ئەندامەکانی تر چالاکتر دەبن شو
کەموکووبی بە پرەدەکنەوه

compensator (kom'pən-sā'tēr), n. (۱) بۆژەر. مێژو، شت)
(۲) ئامبزی ھاوکیخێش کردن (مەکینەکاری).

-compensatory (adj.).
compete (kəm-pēt'), v.i. (۱) پێشێرکێ کردن! مەملەتی کردن
(۲) بەرێرەکاسی کردن! ھاوچاروی کردن
(۳) بەشداریبون لە مەملەتیەکدا (وەرزێش).
competence (kom'pə-təns), n. (۱) گوزەران! دەرامەت.
(۲) کارامەتی! بەتوانایی! لێھاوتویی! چالاکی
competency (kom'pə-tən-si), n. competence.
competent (kom'pə-tənt), adj. (۱) لێھاوتو! کارامە! بەتوانا!
باش: (a ~ doctor).
(۲) مام ناوەندی! ئە زۆر ئە کەم: (a ~ understanding of the law).
(۳) (a ~ to) بێگەدراو! شیاو

competition (kom'pə-tish'ən), n. (۱) پێشێرکێ! مەملەتی.
(۲) بەرێرەکاسی! ھاوچاروی. (Business ~ is strong).
(۳) بەشداریبونی مەملەتیەک (وەرزێش).

competitive (kəm-pet'ə-tiv), adj. (۱) تاییبەتی! مەملەتی! یا
پێشێرکێ! تاییبەتی بە بەرێرەکانی. (۲) کەموکووتە سەر مەملەتی! بە دانان
نۆیە بەلگە بە مەملەتی! یا تاقیکردنەوهیە (فرمان، کار).

competitor (kəm-pet'ə-tēr), n. ھاوچارو! بەرێرەکانیکەر
(a business ~)

compilation (kom'pī-lā'shən, kom'pi-lā'shən), n. (۱)
دانان (فەرھەنگ، پەرتووک، پێکەمەنان (فەرھەنگ، راپۆرت، نووسین!
کۆکردنەوه! یەکخست! فەرھەنگ، (۲) شتیکی کۆکراوه، دانراو، یا یەکخراو
(فەرھەنگ راپۆرت، سوانامە، پەرتووک... هتد).

compile (kəm-pīl'), v.t. (۱) دانان، فەرھەنگ، پەرتووک، راپۆرت!
نووسین ۲: کۆکردنەوه و پێکەوینیک کردن و یەکخست (سوانامە، راپۆرت،
نوسراوی ویزەیی... هتد).

complacence (kəm-plā's'ns), n. = complacency.
complacency (kəm-plā's'n-si), n. پال لێدانەرە! بێباکی!
فەرمانۆشی! ئە خۆ رازی بون

complacent (kəm-plā's'nt), adj. پال لێدەرەوه! پشت لێکەرەوه!
بێباک! فەرمانۆشی! ئە خۆ رازی.

complain (kəm-plān'), v.i. (۱) سکالا کردن! بۆلەبۆل کردن!
گلەبێی کردن! کۆرۆزانەرە! نارهزایی دەربیرین. (۲) شکات کردن (لە داگا).

complexity

(۱) سکالا کردن! بۆلەبۆل کردن!
(۲) شکاتکەر (داگا)! داواچی.
complainant (kəm-plān'ənt), n.

(۱) نارهزایی! گلەبی! بۆلەبۆل
(۲) سکالا. (۳) ئەخۆشی. (۴) سکالانامە (داگا)! شکات.
complaint (kəm-plānt'), n.

complaisance (kəm-plā'z'ns, kəm-plā's'ns, kom'pli-
zans'), n. ناسکی! رەفتار جوانی! زمان شیرینی! دلی خەلک! راگرتن.
complaisant (kəm-plā'z'nt, kəm-plā's'nt, kom'pli-
zant'), adj. ناسک! رەفتار جوان! زمان شیرین! دلی خەلک! راگر.
complect (kəm-plekt'), v.t. لێبەکەرە! ئالۆسکاندن! ئالۆزاندن!
لێبەکەرە ئالۆندن.

complected (kəm-plekt'id), adj. [Colloq. or Dial.], پەنگی
دەموچارووی پێستی و مەھایە: (dark- ~; light- ~)

complement (kom'plə-mənt), n. (۱) ئەواوکردن! پێکردن.
(۲) ئەوەندەمی پێویستە بۆ ئەواوکردن (۳) تاقینکی ئەواو.
(۴) یەمێک لەو دوو بەشەمی یەکتەری ئەواو دەکەن.
(۵) ئەواوکار (بۆزمان). (بۆ نموونە: ووشەمی: "president" ئە رستەمی
" They elected him president." "ھەر مەھا ووشەمی: "pretty"
ئە رستەمی: "She was pretty.")

(۶) ئەواوکار (بیرکاری): ژمارەمی ئەو پلانەمی کە دەبێت بەریتە سەر گۆشەییەک
تا کوو بێتە گۆشەمی ئەوەد پەلەمی.
(۷) ھەموو کەشتیوانی کەشتی یا پاپۆرتیک.

v.t. ئەواوکردن! بۆون بە ئەواوکارمی شتی! ئەگەر ئە گونجان و ئەواوکردن
(The wine ~s the delicious dinner.)

complemental (kom'plə-men't'l), adj. = complemen-
tary.

(۱) ئەواوکار.
(۲) یەکتەری ئەواو دەکەن! ئەو شت کە بەبێ یەکتەری ناتەواون، بەلام کە یەکیان
گرت یەکتەری ئەواو دەکەن.

complementary angle, دوو گۆشە کە پێکەمە گۆشەییەکی وەستار
یا گۆشەییەکی ئەوەد پەلەمی پێکەدن.

complementary colors, پەنگی ئەواوکار: دوو پەنگ کە ئەگەر
بە باشی تێکەل و بیکرین پەنگی سەبی یا سەبیکار پەیدا دەکەن (وەک پەنگی شینی
سەوێکار و سوو).

complete (kəm-plēt'), adj. (۱) ئەواو! ھەموو! سەرتاپا
(۲) ئەواو بۆون! ئەواو! کۆتایی ھاتوو. (۳) زۆر باش! بەووردی یا باشی گراو
(۴) [Archaic] کارامە! قان! شارەزا.

v.t. (۱) ئەواوکردن! کەموکووبی ئەھێشتن! ھەموو کردن بە یەک.
(۲) کۆتایی پێن ھێنان (کار)! بەجێھێنان! ئەواوکردن (کار)! بردنەسەر

completely (kəm-plēt'li), adv. بەتەواوی! ھەمووی! بێبەجاری!
سەرئاسەر! سەرتاپا.

completion (kəm-plē'shən), n. (۱) ئەواوکردن! بردنەسەر.
(۲) ئەواو بۆون! کۆتایی ھاتن.

complex (kəm-pleks'), adj. (۱) ئاویتە! تێکەل.
(۲) ئالۆز! ئالۆسکار.

(۱) شتیکی ئاویتە یا تێکەل (۲) (۱) چەند ھەست و بیروورامەکی پەستراو و
داپۆشراو پێن ئەزانراوی کەسیکە دەربارەمی شتی! کەسیکە یا کەسیکە یا پووداویک کە
کارەمکاتە سەر پەرووشتی گشتی ئەو کەسە (دەروونناسی).
(ب) خۆلیا! ئەخۆشی دەروونی (دەروونناسی).

complex fraction, کەرتی تێکەل (بیرکاری).
complexion (kəm-plek'shən), n. (۱) سەووشت و پەووشت
(مێژو). (۲) پەنگی پێست و دەموچاروی مێژو! پەنگی دەموچارو!

complexioned (kəm-plek'shənd), adj. پەنگی پێست.
(۲) پووھسار! دیمەن! پووھت! شێوە.

complexioned (kəm-plek'shənd), adj. پەنگی دەموچارووی
پێستی و مەھایە: (dark- ~; light- ~)

complexity (kəm-plek'sə-ti), n. (۱) ئالۆزی! ئالۆسکاری.

(۲) شتیکی ناتۆز یا ئالۆسكاو
complex sentence, پستى ئاویته پستىمکه که له پستىمکه
 سەرەکی یا سەرەخۆ پستىمکه ناسەرەمخۆ یا زیاتر پینکاتنیت.
compliant (kəm-pli'ə-b'l), *adj.* = **compliant**.
compliance (kəm-pli'əns), *n.* ملدان! گونجان لەگەل! جورۆنەرە
 بەپێزی پەیرەو یا یاسایەکی دیاریکراو.
in compliance with, بەپێزی یاسا یا پەیرەویک! بەگۆترە.
compliance (kəm-pli'ən-si), *n.* = **compliance**.
compliant (kəm-pli'ənt), *adj.* ملدەر! بەگۆترە پەیرەو یاسای
 دیاریکراو بۆ دەجورۆتەرە! ملکەج! گۆی پابەل! پابەند.
complicacy (kom'plə-kə-si), *n.* = **complexity**.
complicate (kom'plə-kāt'), *v.t. & v.i.* ناتۆزکردن! ناتۆزکەندن!
 گران کردن. تەنگوچەلمە! ناتۆزبوون.
(Archaic) (۱) . ناتۆز! ناتۆسكاو.
adj.
 (۲) له باری درۆزی لوول بوو یا نووشتارە (گەلای هەندئ پووهک یا بالی میروو).
complicated (kom'plə-kāt'id), *adj.* ناتۆز! ناتۆسكاو! گران.
complication (kom'plə-kā'shən), *n.* (۱) ناتۆزی! ناتۆزای!
 گێروگرفت. (۲) شتیکی ناتۆز یا ناتۆسكاو. (۳) هزیمکی ناتۆزگەر.
 (۴) ئی پيس کردن (نەخۆشی): نەخۆشییەکی قازە یا باریکی ئاساسی که
 تووشی نەخۆشیک دەبێت و دەبێت بەمۆی ناتۆزبوونی نەخۆشییەکیەو
 چاکبوونەوی دواوەخت.
complice (kom'plis), *n.* [Archaic], = **accomplice**.
complicity (kəm-plis'ə-ti), *n.* (۱) بەشداری له تاوان. خرابە، یا
 بەدکاری (۲) ناتۆزی! ئالۆسكاوی.
complier (kəm-pli'ēr), *n.* ملدەر! کەسیک که لەسەر پەیرەو یاساو
 پێووشونی دیاریکراو بیوات.
compliment (kom'plə-mənt), *n.* (۱) ستایش! پێژ! چاکە ووتنی
 کەسیک یا شتی (۲) ناهەزین. (pl.) پێژو سلاو:
(Please accept this free offer with our ~s.)
 (Archaic or Dial.) (۳) دیارییەک که له پادداشتی چاکەمیکدا دەدرت.
v.t. (۱) ستایش کردن! پێژدان! پێژدانی لیکردن! ناهەزین کردن!
 پەسەندکردن بە ستایشەرە: **(He ~ed her on her pretty dress.)**
 (۲) پێدانی دیاری یا شتیله که کەسیک بۆ پێشاندانی پێژ بۆ ئەو کەسە.
complimentary (kom'plə-mən'tēr-i), *adj.* (۱) تاییبەتی بە
 پێژو ستایش و پەسەندکردن (۲) بەخۆرایە دەدرت بۆ پێژی خۆ پێشاندان یا
 دانەوی چاکەیک (بلیتی سینەما، شانۆگەری، ناھەنگ): **(a ~ ticket)**.
complain (kom'plɪn), *n.* Also **compline**, نوێزی ئێوارە یا خەوتن
 (خاچ پەرستی).
complot (kom'plot), *n.* پیلان
v.t. & v.i. پیلان گێران! پیلان دانان
comply (kəm-pli'), *v.t.* ملدان! پەیرەوی کردن! لەسەر یاساو
 پەیرەوی دیاریکراو پۆیشتن! ملکەج کردن! قایل بوون.
compo (kom'pō), *n.* شتیکی ئاویته وەك چیمەنتۆ یا قسل و لوو ناو
 که تیکەل دەکەرت و دەگێرێتەرە بۆ خانوو درووستکردن! قسل! قوروقسل! گەج.
component (kəm-pō'nənt), *adj.* بەشی پینکەتەر!
 توخمی پینکەتەر.
n. بەش! پارچە! توخم! کەرەسە
comport (kəm-pōrt', kəm-pōrt'), *v.t.* هەلسان و دانیشتن یا
 جورۆنەرە بە جورۆنی تاییبەتی
v.t. گونجان! لەگەل گونجان یا شیان.
n. [Obs.] هەلسان و دانیشتن یا جورۆنەرە! پەرووشت! رەفتار
comportment (kəm-pōrt'mənt, kəm-pōrt'mənt), *n.*
 پەرووشت! رەفتار! هەلسان و دانیشتن! جورۆنەرە
compose (kəm-pōz'), *v.t.* (۱) پینکەتان! دەرستن! درووستکردن.
 (۲) دانان! هۆننەرە! هەلبەست! پینکەستن! ئاواز دانان! دەرستن (هەلبەست،

هۆنەرە، چیرۆک، نۆیەرە، ئاوازی مۆسیقا):
(He ~d a poem for the occasion.)
 (۲) پیننەرە (ناکۆکی)! یەکلادکردنەرە:
(Their differences were ~d peaceably.)
 (۳) هێمن کردنەرە! هینانەرە سەرخۆ: **(He couldn't ~ himself.)**
 (۴) ئامادەکردنی تیب (چاپەمەنی).
v.t. (۱) دانان! هەلبەستن! هۆننەرە! دەرستن
 (۲) ئامادەکردنی تیب (چاپەمەنی).
composed (kəm-pōz'd'), *adj.* هێمن! لەسەرخۆ! سەلان
-composedly (*adv.*) ئاواز دانەر.
composer (kəm-pōz'ēr), *n.* ژووری ئامادەکردنی تیب (چاپەمەنی).
composing room, (۱) ئاویته! تیکەلو! له چەند بەش
composite (kəm-pōz'it), *adj.* یا توخم پینکاتوو. (۲) تاییبەتی بە پووهکیک که گولەمکی دەوری درووه به گەلا
 (وەك گولەبەرۆژە، چاپوشیلە... هتد)
 (۱) شتیکی ئاویته! شتیکی چەند توخمی.
 (۲) پووهکیک که گولەمکی گەلا دەورە دابینت (وەك گولەبەرۆژە).
composite number, ژمارە دابین: ژمارەیک که بەسەر ژمارەیکە
 تێدا دابین دەکەرت بەین ئەوی هێچ پینکاتەرە.
composition (kom'pō-zish'ən), *n.* (۱) دانان! پینکەتان!
 یەگخستن! درووستکردن! پینکەتان! دەرستن.
 (۲) هۆننەرە! هەلبەستن (ویژە) دەرستن! دانان. (۳) هەلبەستن! هۆنەرە.
 (۴) پەخشان! نووسراویک (بەتاییبەتی هێ قوتابی له وانەي ژماندا).
 (۵) هەلبەستیکی مۆسیقا! پارچەیک مۆسیقا: **(a musical ~)**
 (۶) چۆنی پینکەتانی شتی و ئەو پارچە یا کەرەسەنە لای پینکەتەتیرت!
 کەرەسە دەرستن یا درووستکردن و چۆنی ئەو درووستکردنە.
 (۷) رینگەتن! پینکەتان! گونجان! پیننەرە! ناکۆکی (بەتاییبەتی هێ کەسیکی
 ئابووت که قایل دەبێت بەشیک له قەرزەمکانی بداتەرە).
 (۸) پینکەتانی ووشە یا پستە ئاویته (ژمانەوانی).
 (۹) ئامادەکردنی تیب (چاپەمەنی).
compositor (kəm-pōz'it-ēr), *n.* ئامادەکەری تیب (چاپەمەنی).
compost (kom'pōst), *n. (۱) شتیکی تیکەلو یا ئاویته.
 (۲) سەرەنۆیلنکی چووه که له کونجیکی باخچەمیکدا پەین و پاشماوەی
 سەوزەر شتی تری ئۆرگانیکی پێوی تێدا کۆمەکریتەرە و دەکەرتە ناو
 باخچەکەرە وەك پەین
composure (kəm-pō'zhēr), *n.* هێمنی! لەسەرخۆزی! تیکە نەچوون!
 خۆ تیکە نەدان: **(Try to maintain your ~.)**
computation (kom'pō-tā'shən), *n.* خواردنەرە شتی مەستکەر.
 پینکەرە لەگەل هارپێدا.
-computator (*n.*)
compute (kom'pōt), *n.* (۱) میوهی گۆلێنراو لەگەل شیلەدا.
 (۲) دەفریکی دەسکار یا سینیادار که لەسەر سینیاکەي دادەفریت و میوه
 نوقلو شتی وەها تێ دەکەرت! دەفریکە قنچیکی درۆزی هەیه لەسەر
 قنچیکەکی دادەفریت و میوه نوقلو شتی وەهای تێ دەکەرت.
compound (kom-pound', kəm-pōnd'), *v.t.* (۱) پینکەتان!
 تیکەلاکردن! یەگخستن. (۲) رینکەوتن! پیننەرە (ناکۆکی).
 (۳) رینکەوتن لەسەر دانەوی قەرزیک بە دانەوی تەنها هەندیکە له قەرزەکە.
 (۴) کەلەگەکردن! کۆمەل کردن! حساب کردن قازانجی پارەیک که له باندا!
 دادەفرت بە کۆکردنەرە قازانجی پارەیکه خۆی قازانجی ئەو قازانجەش که
 پارەیکه دەیکات: **(The interest is ~ed daily.)**
 (۵) دەرمان گۆترەرە بەگۆترە پەچتە! ئامادەکردنی دەرمان بە تیکەلاکردنی
 چەند دەرمانیک.
 (۶) زیادکردن! خستە سەر:
(He ~ed his financial difficulties by buying a new car.)
v.t. (۱) قایل بوون! رینکەوتن. (۲) رینکەوتن لەگەل خاوەن قەرزیکدا.*

compound

adj. ناوېته؛ ټيکه‌لار؛ لیکدراو؛ پینکهاټور؛ داپړژلو.
n. (۱) داپړشته؛ داپړژلو؛ ناوېته. (۲) شټیک که له دوو ټوخم یا زیاتر پینکهاټینت و تابه‌خوکانی شو توخمانه وون بېن له شته پینکهاټوومکدا.
 (۲) ووشه‌ی لیکدراو (پړیزمان): (blackboard).
compound a felony (or crime), قایل بوون به بېرټیل یا شتی ودها.
 بې چاو نووقاندن له تاوانیقلو ناگادار نمکردنی پولیس یا نه‌دانی تاوانبارکه به دادگا.

compound (kom'pound), n. خانوویک یا چند خانوویکی
 پمړیز کراو یا جیاکراوه. (۱) له ولاتانی پوژمه‌لادا شو ناوچمعی
 شمروپای‌بی‌جکان (ب) له ولاتانی شمفیریکادا کوخته‌کانی خلکی ولاتکه
 خوی ج: شونی راگرتنی دستبوسرانی جنگ.
compound flower, گولیکي گلا دهمره‌دراو (وهک گوله‌بېرژوه).
compound fraction, کمرتی ټیکال.
compound fracture, جوړه نیسکان شکانیکه که نیسکانه که له پیسنه‌کوره هاتنیته دمروم.

compound interest, شو قازانجی دهریت به پاره‌یک که له بانقدا
 داتراوه به پاره‌که خوی و قازانجی قازانجه‌کیشی

compound leaf, گه‌لای مورفلیکانه.
compound number, ژماره‌ی ټیکال همدنیکه که به دو ژماره
 دمربیرت. وهک (4 ft., 7 in.; 1 lb., 3 oz.)

compound sentence, رسته‌ی لیکدراو
comprador, compradore (kom'pra-dor'), n. کومپرادور
 نوینره یا بېواپیکراونکی خولو‌تی ده‌زگایه‌کی بازرگانی یا کاروباری بیگانیه
 که سره‌وکاری کرینکارو مووچه‌خوره خولو‌تی‌به‌کانی پښ سپیندراوه.
comprehend (kom'pri-hend'), n. (۱) چوونه میشکوره
 ټیگه‌یشتن؛ سر لې دمروچوون. (۲) گرتنه‌وه؛ تیا‌بوون.

comprehensible (kom'pri-hen'sə-b'l), adj. مرو‌ت‌تی
 ده‌گات؛ مرو‌ت‌ده‌توانیت‌تی‌بیگات یا سیری لوی دهرچیت؛ ده‌چیت میشکوره.

comprehension (kom'pri-hen'shan), n. (۱) ټیگه‌یشتن؛
 توانای ټیگه‌یشتن (۲) گرتنه‌وه؛ تیا‌بوون.

comprehensive (kom'pri-hen'siv), adj. (۱) گشتگر؛ ټیکرا؛
 گشتی (تاقیکردنه‌وه یا هملسه‌نگاندن):
 (a ~ examination; a ~ review of the situation)

(۲) ده‌توانیت باش تن بیگات.
compress (kəm-pres'), v.t. پمستن؛ پمستانه‌وه؛ گردکردنه‌وه؛
 گورتکردنه‌وه یا پوخت کردن (نورسراو)؛ گوشین؛ بچووک کردنه‌وه؛
 هینانه‌وه‌یهک.

n. (۱) پارچه‌یک په‌وی تپیل یا قدکراو (که ده‌خړتکه سر نه‌دانیکی له‌ش
 بې پمستانه‌وه) (۲) پارچه‌یک په‌وی ودها دهرماناوی (که ده‌خړتکه سر
 نه‌دانیکی هم‌گردوو) (۳) مکینه‌ی پمستن‌وه‌ی لږکه‌و گورز‌مکړدی.

compressed (kəm-pres't'), adj. (۱) پمستراوه؛ گوشراو؛ گودا کؤ.
 (۲) پان کراوه؛ تخت کراو.

compressed air, هوای پمستراوه.
compressible (kəm-pres'ə-b'l), adj. ده‌پمسترنه‌وه
compression (kəm-presh'ən), n. (۱) پمستان
 (۲) پله‌ی پمستان (مکینه‌ی لوتومبیل)

-compressive (adj).
compressor (kəm-pres'ər), n. (۱) پمستینره؛ گوشره
 (۲) ماسونک‌ی پمستینره. (۳) مکینه‌ی پمستانی هوا یا گاز.
 (۴) نامبرنکی نه‌شترگره‌ی که نه‌دانیکی له‌شی پښ ده‌پمسترنه‌وه.

comprise (kəm-prīz'), v.t. (۱) پینکهاټن له
 (۲) گرتنه‌وه؛ تیا‌بوون؛ به‌شیک بوون له.

compromise (kom'prə-miz'), n. (۱) پیکه‌وتنیکه که بریتی بیټ
 له وازهینان له مافی خؤ؛ خؤفروشتن؛ سازش لسمر کردن.
 (۲) بارنکی ناوهراسانه؛ چاره‌سرنکی ناوهراسانه.

(۳) خستنه مترسی له‌که‌داریوون، ناوپیس بوون یا ناچاربوون به وازهینان له
 بیرویاوه‌رو هملوتستو مافی خؤ:

(a ~ of one's good name and reputation)
 (۱) پیکه‌وتن (له‌پړئی وازهینان‌وه له مافی خؤ)؛ سازش لسمر کردن.
 (۲) وازهینان له مافی خؤ؛ قایل بوون به کمتر له مافی خؤ؛ خؤفروشتن.
 (۳) خستنه مترسی له‌که‌داریوون، ناوپیس بوون یا ناچاربوون به وازهینان له
 بیرویاوه‌رو هملوتستو مافی خؤ:

(By accepting the bribe, he ~d himself.)
 (۱) پیکه‌وتن؛ پیکه‌وتن به وازهینان له مافی خؤ.

compromiser (kom'prə-mīz'ər), n. وازهینره له مافی خؤ
 (له‌پړئی پیکه‌وتن له‌گال بمرامبره‌کدی)؛ خؤفروشی.

comptometer (komp-tom'ə-tēr), n. ژمیر؛
comptroller (kən-trōl'ər), n. لپیرسرای خمرجی دمزگایه؛
 چاودپړی خمرجی؛ ژمیریار.

compulsion (kəm-pul'shan), n. (۱) ژوره‌ملی؛ ژور؛ ژورده‌کدی.
 (۲) خوتخوته؛ ناچاربوونی که‌سیک به کردنی کاریک به‌تایه‌تی هی نابه‌جن
 یا مندلانه به‌وی میژنکی دمروونی‌به‌وه که پالی پی‌وه‌به‌نیت و ناتوانیت
 به‌ره‌ه‌لستی بیگات؛ شو هیزه دمروونی‌به‌ی که به‌ره‌ه‌لستی تاکریت
 ژوره‌خوکره؛ تابه‌تی‌به‌به

compulsive (kəm-pul'siv), adj. هیژنکی پالی‌وه‌نهری دمروونی به‌ره‌ه‌لست نمکراو.
compulsory (kəm-pul'sər-i), adj. ژوره‌ملی؛ ژورده‌کدی؛ به‌ژور؛
 هم‌موکس دمگرتنه‌وه: (~ education)

compunction (kəm-pun'kshən), n. هسست به گونا‌هباری کردن؛
 هسست به بڼ ویزدانی کردن؛ پمشیمانی؛ سرزده‌نشتی دمروون.
-compunctious (adj). به‌خشین یا نازادکردنی

compurgation (kom'pēr-gā'shan), n. گوما‌نباریکه لسمر سویند خورنری چند شایه‌تیک (دادگا).
compurgator (kom'pēr-gā'tēr), n. شایه‌تیک که سویند ده‌خوات

له دادگادا لسمر بڼ تاوانی گوما‌نباریکه ده‌بیتنه‌وی به‌ره‌لاکردنی.

computable (kəm-pūt'ə-b'l, kom'pyoo-tə-b'l), adj. ده‌ژمیریت؛ ده‌توانی بژمیریت.

computation (kom'pyoo-tā'shan), n. (۱) ژماردن؛ لیکدانه‌وه.
 (۲) نه‌تجاسی ژماردنیکه.

compute (kəm-pūt'), v.t. & v.i. ژماردن؛ لیکدانه‌وه.
n. ژماردن؛ لیکدانه‌وه: (~ beyond)

computer (kəm-pū'tēr), n. کومپیوتر؛ ژمیرم‌ی نه‌له‌کترونی؛
 پیژمیرتی نه‌له‌کترونی.

computerize (kəm-pū'tēr-īz'), v.t. به‌کاره‌ینانی کومپیوتر له
 جینه‌جیکردنی کاروباردا.

comrade (kom'rad, kom'rid), n. (۱) هاورئ؛ برادر؛ تاوول.
 (۲) [C-], [Colloq.]. نه‌دانیکی حیزتی شیوعی.

comrade in arms, تاوولیک سربراز؛ تاوولیک چک له شان.
comradeship (kom'rad-ship, kom'rid-ship), n. تاوولئ؛
 هاورئیی؛ برادری.

con (kon), adv. دؤ؛ دؤ به؛
 (They argued the matter pro and ~.)

n. کس، ده‌نگ یا بیرنکی دؤ.

con (kon), v.t. به‌ووردی خویندنه‌وه؛ لیک‌لینه‌وه؛ له‌بیرکردن؛ پمرانکردن.
con (kon), v.t. لیک‌پړینی به‌لم یا پا‌پوړیکه.

(۱) پله‌ی لیک‌پړی به‌لم یا پا‌پوړ. (۲) لیک‌پړینی به‌لم یا پا‌پوړیکه
con (kon), adj. [Slang], [Short of confidence], ساخته‌چی؛
 ده‌ستپا؛ درؤن: (~ man)

v.t. ده‌ستپین؛ هملخه‌لنه‌تاندن (له‌پړئی بېواپیکردنه‌وه):
 (He ~ned everybody into lending him money.)

con- (kon), - com-

conation

conation (kō-nā'shan), n. هئیتی ویسترو ههولدان و کولنه‌دان له مرؤفدا

conatus (kō-nā'tas), n. (۱) ههول کوشش

(۲) هئیزکی سرووشتییه که پال به گیاندارهوه دهئیت بۆ ویسترو ههولدان

concatenate (kon-kat'n-āt'), v.t. پیئکوهه‌بستن (زنجیر)

concatenation (kon-kat'n-ā'shan), n. (۱) پیئکوهه‌بستن

(زنجیر) (۲) زنجیره؛ زنجیره‌یک شت یا پوودانی پیئکوهه به‌ستراو پهموه‌ندیار.

concave (kon-kāv', kən-kāv', kon'kāv), adj. قویاو؛ چال

بۆش و قویاو

n. پوویهک، هئیلک یا شتیکی قویاو

v.t. قویاندن

concavity (kon-kav'ə-ti, kən-kav'ə-ti), n. (۱) قویاری؛ چانی

(۲) پوویهک یا شتیکی قویاو

concavo-concave (kon-kāv'vō-kon-kāv'), adj. له دوو لاره

قویاو

concavo-convex (kon-kāv'vō-kon-veks'), adj. قویاو و قووق

لاپیکی قویاو و لاپیکی قووق

conceal (kən-sēl'), v.t. (۱) شارندهوه؛ داپوشین؛ خوداگرتن

(۲) کردن به زیرهوه (دهنگویاس)؛ داپوشین (دهنگویاس یا پوودا)؛ شارندهوه

concealment (kən-sēl'mənt), n. (۱) شارندهوه؛ داپوشین؛

کردن به زیرهوه؛ کردن به ژور لیوموه

(۲) جینگی شارندهوه؛ پزوشوینی شارندهوه؛ شارندهوه

concede (kən-sēd'), v.t. (۱) دان بیانان؛ پین لیفان

(۲) دان نه دوراندن یا به‌زیندا نان؛ دان به سرکومتی به‌رامبهردا نان؛

(He ~d defeat.)

v.t. وازه‌بیان له ماف؛ سهر دانه‌واندن

conceit (kən-sēit'), n. (۱) بیر؛ پا؛ بیروبار

(۲) گومراسی؛ فیز؛ لووت به‌زی؛ له‌خوبایی‌بوون

(۳) دهسته‌وازه (ویزه، هونراوه، ۴) خه‌یان

v.t. (۱) [Obs.] بیرکردنهوه؛ هینانه به‌راچاری خۆ

(۲) [Dial.] خوش ویستن؛ همرلیکردن؛ به‌دل بوون

out of conceit with, له‌بهرچاوه‌کرتن

conceited (kən-sēit'id), adj. گومرا؛ لووت به‌زی؛ به‌فیز؛ له‌خوبایی

conceivable (kən-sēv'ə-b'l'), adj. ده‌شینتا مۆ هه‌به؛ له‌وانه‌یه؛

ده‌چینه‌میشکوهه

-conceivably (adv.)

conceive (kən-sēv'), v.t. (۱) سکپربوون به؛ سکپربوون

(She ~d a child.)

(۲) هینانه به‌راچاری خۆ؛ بۆچوون؛ له‌میشکدا درووستکردن؛ بیرلیکردنهوه

(۳) تیگه‌بیشتر؛ ۴: دهربرین (به‌قسه یا به‌نووسین)

v.t. (۱) سکپربوون

(۲) ~ of ~ له‌میشکدا درووست بوون؛ بیرلیکردنهوه؛ هینانه به‌راچاو

concentrate (kon's'n-trät', kon'sen-trät'), v.t. کۆمهن

کردن له ناوچه‌ق یا ناوه‌پراستدا؛ کۆکردنهوه له ناوچه‌گره‌دا؛ چه‌ق پین به‌ستن

(۲) بیروه‌وشی خۆ خسته‌نه سهر (باسیک، پووداویک یا بیروباره‌زینک)

(۳) توندکردنهوه؛ خه‌ست کردنهوه؛ به‌هئیزکردن

(۴) کۆکردنهوه‌ی له‌شکر له‌یه‌ک شویندا

v.t. (۱) چه‌ق به‌ستن؛ کۆبوونهوه له ناوچه‌گره‌دا؛ کۆمهل بوون له ناوه‌پراستدا

(۲) (on ~; upon ~) بیروه‌وشی خۆ خسته‌نه سهر

(۳) توندبوونهوه؛ خه‌ست بوونهوه؛ به‌هئیزبوون

n. شتیکی خه‌ست یا توندبووهوه (خوارده‌هه‌نی)

adj. خه‌ست

-concentrator (n.)

concentration (kon's'n-trä'shan, kon'sen-trä'shan), n.

(۱) چه‌ق به‌ستن؛ کۆبوونهوه له ناوچه‌قدا؛ گوردبوونهوه له ناوه‌پراستدا

concession

(۲) بیروه‌وشی خسته‌نه سهر (۳) خه‌ستی (خوارده‌هه‌نی)

concentration camp, کۆمهرگای زیره‌ه‌لی؛ گرتوخانه-

(یۆ ده‌ستبه‌سهرانی جهنگ و گروانی نژی پزیم)

concentric (kən-sen'trik), adj. هاوچه‌ق (بازنه)؛

(a ~ circles)

-concentrically (adv.); concentricity (n.)

concept (kon'sept), n. بیروکی گشتی یا بلوا؛ بیر

(۱) سکپربوون؛ سکپری؛

درووستبوونی ناوه‌مه (۲) ناوه‌مه (۳) سهره‌تا (کار، پوودا... هتد)

(۴) بیر؛ بیروکی گشتی (۵) بیر یا نه‌خه‌میکی ره‌سمن

(۶) هئیزو توانای بیرکردنهوه و پیئکوهه‌مان

conceptive (kən-sēp'tiv), adj. توانای بیرکردنهوه و پیئکوهه‌مانی

هه‌یه

conceptual (kən-sēp'chōō-əl), adj. تاپیه‌تی به‌بیرو بیرکردنهوه

پیئکوهه‌مان

conceptualism (kən-sēp'chōō-əl-iz'm), n. پزینازیکی

فلسفه‌ییه‌ده‌لیت که بیرو گشتی هه‌ج راستییه‌کی نییه ته‌نها له‌میشکدا

نه‌هئیت

-conceptualist (n. & adj.)

concern (kən-sūm'), v.t. (۱) پهموه‌ندی پهموه‌بوون؛ له‌لا گرتن بوون؛

به‌ته‌نگه‌هاتن؛ تاپیه‌تی بوون به: (The subject ~s all of us.)

(۲) پهموه خهریک بوون: (He ~s himself with trivia.)

(۳) ترووشی هه‌م و مفرق کردن

n. (۱) شتیگ که به‌ته‌نگه‌هه‌ی بیت؛ شتیگ که له‌لات گرتن بیت

(۲) به‌ته‌نگه‌هاتن؛ دل‌سوژی: (- for his well-being)

(۳) پهموه‌ندی (۴) مفرق هه‌م

(۵) کۆمهیانا؛ ده‌زگاییکی بازگانی یا کاروبار

as concerns, سه‌بارت به؛ دهریاری؛ له‌بابت

concerned (kən-sūm'd'), adj. به‌ته‌نگه‌هه‌توو؛ دل‌سوژ؛ به‌په‌روا؛

خه‌مفر

concerning (kən-sūrn'ing), prep. دهریاری؛ سه‌بارت به

concernment (kən-sūrn'mənt), n. (۱) کاروبار؛ به‌زیره‌ه‌ندی

(۲) پهموه‌ندی؛ گرتگی؛ پایه‌خ (۳) خهریک بوون (۴) هه‌م؛ مفرق

concert (kən-sūrt'), v.t. & v.i. پیئکوهه کارکردن؛ به‌پیکوتن و

هاوکاری هه‌ردووا کارکردن و بریاردان؛ پیئکوهه نه‌خه‌دانان؛ یه‌کفستن

n. (۱) پیئکوتن؛ هاوکاری کردن؛ پیئکوهه گونجان

(۲) گونجانی ناوا؛ پیئکوهه گونجان (۳) ناوه‌نگی موسیقا و گۆزانی

adj. تاپیه‌تی به‌ناوه‌نگی موسیقا و گۆزانی

in concert, پیئکوهه؛ هه‌موو له‌گه‌ل یه‌ک له‌گه‌ل

concerted (kən-sūrt'id), adj. (۱) پیئکوهه‌کراوا؛ یه‌کگرتو؛

پیئکوهه نه‌خه‌هه‌کراو و جینه‌جیکراو؛ گشتی؛ کۆ:

(They made a ~ effort to help him.)

(۲) به‌گۆزهری ده‌نگو نامیزی موسیقا پزیکراوه (موسیقا)

concertina (kon'sēr-tē'nə), n. کلامیریکی موسیقاییه‌ی وهک

کۆکۆبۆنه

concertmaster (kon'sērt'mas'tēr, kon'sērt'mäs'tēr), n.

یاریده‌هه‌ری سه‌رۆکی کۆرکسترا

concertmeister (kon'sērt'mis'tēr), n. = concertmaster.

concerto (kən-cher'tō), n. کۆنچیرتۆ؛ ناوازیکی موسیقاییه‌ی که به‌یه‌ک

نامیزی یا زیاتر به‌جیا جیا ئی دهرت، واته به‌ته‌نها له‌گه‌ل کۆرکسترا

(۱) دان بیانان؛ به‌ده‌سته‌هه‌دان؛

دان نان به‌سه‌رکومتی به‌رامبهردا؛ وازه‌بیانان له‌ماف؛ پین له‌راستییه‌ی که

پووداویک نان (۲) شتیگ یا پووداویک که دانی پیاپزیت؛ مافیکی وازه‌بیانراو؛

مافیکی دراو به‌به‌رامبهر یا به‌دوژمن (۳) مافیکی تاپیه‌تی که له‌لایمن

له‌رامبهری مافیکی کۆمهیازییه‌که‌وه دراپیت، به‌تاپیه‌تی: (۱) مافی به‌کاره‌بیانان

تاماده‌کراو (خوارده‌مەنی)؛ شتیکی هەلبەستراو یا ریکخراو (درو، پیلان) .
concomitance (kon-kom'ə-tans, kən-kom'ə-tans), *n.*
 (۱) پێکەوه‌بوون؛ لەگەڵه‌لبوون؛ پێکەوه‌بوون یا ژيان. (۲) پێکەوه‌بوونی لەشو
 گیانی مەسیح لە هەموو بەشێکی "شێوی خودایی" دا که لە کلێسەدا دەکرێت
concomitancy (kon-kom'ə-tən-si, kən-kom'ə-tən-si),
n. **concomitance.**
concomitant (kon-kom'ə-tant, kən-kom'ə-tant), *adj.*
 لەگەڵ بوو؛ پێکەوه؛ لەگەڵ؛ لەگەڵیتی و لای تاییه‌وه.
n.
 لەگەڵه‌لبوو (شت، باره‌وێج).
concord (kon'kôrd, kon'kôrd), *n.*
 (۱) گونجان؛ تەبابی؛ پێکەوتن.
 (۲) تاسايش و تاسووه‌بە و پەيوه‌ندی باش (لەنێوان دوو وولاتدا).
 (۳) پەیمانێ برادەرێتی (نێوان دوو وولات).
 (۴) لەگەڵ یەک پێکەوتنی ووشە پێستەیک.
 (۵) لەگەڵ یەک سازان (ئاوازی مۆسیقا).
concordance (kon-kôr'd'ns, kən-kôr'd'ns), *n.*
 گونجان؛ سازان؛ پێکەوتن. (۲) پێستێکی ئەلفبایی.
concordant (kon-kôr'd'nt, kən-kôr'd'nt), *adj.*
 لەگەڵ یەک پێکەوتوو؛ پێکەوه‌شیار.
 (۱) پەیمان.
 (۲) پەیمانێک که پاڵ دەبەستێت لەگەڵ فرمانێرەویایی یەکدا بەریاری
 کاروباری کلێسە.
concourse (kon'kôrs, kon'kôrs), *n.*
 (۱) بەهه‌گه‌بەشت (دوو-
 پویان)؛ لەپەكدان. (۲) جەماوەر. (۳) شوێنی کۆبوونه‌وه‌ی جەماوەر.
 (۴) شوێنێکی کراوه (لە باخچه‌ی گشتی یا ئێستگە‌ی شەمەندەه‌رەدا).
 (۵) شەقامێکی پان
concrecence (kon-kres'ns), *n.*
 لەپەكدان و بوون بە یەک پارچه
 (پوهه‌کناسی)؛ بوون بەهه‌گی شانه‌ی پوهه.
concrete (kon-krēt', kon'krēt), *adj.*
 (۱) پەق.
 (۲) نیاڕا بەرجه‌سته؛ هه‌ستینکراو؛ بە چاو بێستراو. (۳) تاییه‌تی.
 (۴) کۆنکریتی؛ له‌ کۆنکریت درووستکراو.
 (۵) ناوی شتی که به‌ چاو بێستراو هه‌ستی پێ بکێت (رێژمان).
n.
 (۱) شتیکی کۆنکریتی. (۲) کۆنکریت.
 (۱) پتەوکردن؛ پەق کردن. (۲) به‌ کۆنکریت درووستکردن.
v.t.
 پەق بوون؛ پتەو بوون؛ پەگرتن.
v.i.
concretion (kon-krē'shən), *n.*
 (۱) بوون بە یەک؛ پەق بوون؛
 پتەو بوون. (۲) تۆپه‌لێکی بەردین؛ تۆپه‌لێکی پەق.
 (۳) تۆپه‌له‌ کافزای ناو بەردی لەم (زەوی ناسی).
 (۴) بەرد یا تۆپه‌له‌ بەردی ناو میزه‌لدان.
 (۵) پێکەوه‌نووسانی پەنجە‌ی دەست یا پێ.
concretize (kon'kri-tiz'), *v.t.*
 تاییه‌تی کردن.
concubinage (kon-kū'bə-nij), *n.*
 (۱) ژانی پیاویکو و نۆستەکه‌ی
 پێکەوه‌ بێهێن ماره‌کردن؛ هاوسه‌ری پیاویکو و نۆستەکه‌ی بێهێن ماره‌کردن.
 (۲) باری نۆست (ژن)؛ باری ژانی نۆست.
 (۱) نۆست.
 (ژن)؛ ژنیک که لەگەڵ پیاویکو دەژی بێهێن ماره‌کردن.
 (۲) ژنی دروه‌؛ له‌ کۆمه‌لگه‌یه‌کدا که فرە ژنداری تێدا بێت.
concupiscence (kon-kū'pə-s'ns), *n.*
 هه‌زکۆرینیکی له‌ شه‌دازه
 بەدەری جوت بوون؛ هه‌وسە‌ی بەتینی جوت بوون؛ زۆر ناره‌زۆری گان.
concupiscent (kon-kū'pə-s'nt), *adj.*
 هه‌شەری؛ زۆر هه‌زکەر له
 جوت بوون؛ هه‌شەری (جوت بوون).
concur (kən-kūr'), *v.t.*
 (۱) پێکەوتن (کاتی پوودان)؛ هاوکات.
 (۲) هاوکاری کردن؛ پەگرتن؛
 (Several circumstances - red to bring about this result)
 (۳) لەگەڵه‌لبوون (پا)؛ پا لەسه‌ریبوون؛ پێکەوتن (پا)؛ پێکەوتن.
concurrency (kən-kūr'səns), *n.*
 (۱) پێکەوتن (کات یا شوێنی

زەوی و هه‌روه‌ها شتی ژێرزه‌وی وەك نەوت و کافزای تر.
 (ب) مافی خواردن و خوارده‌وه‌ فرۆشتن له‌ باخچه‌یه‌کی گشتی یا شوێنی
 جەماوەری تر (دا ۴) ئەو زەوی و جینگە مافە تاییه‌تییه‌ی بێم شێوه‌یه‌ دراهه.
concessionaire (kən-sesh'an-ār'), *n.*
 خاوه‌ن مافێکی تاییه‌تی.
 پندراو؛ مافی سەزیمە ووشە‌ی پێشوو بێهێن.
concessionary (kən-sesh'an-er'), *adj.*
 تاییه‌تییه‌ به‌ پیدانی
 مافی تاییه‌تی یا دان نان به‌ مافێکدا.
n. = **concessionaire.**
concessioner (kən-sesh'an-ēr), *n.* = **concessionaire.**
concessive (kən-ses'iv), *adj.*
 (۱) تاییه‌تی به‌ وازه‌نەر له‌ مافی
 خۆ یا پیدانی مافیکی تاییه‌تی. (۲) پێستەیک که نامزای دان پیدانی
 تێدا بێت (وەك **though, although, even though**) (رێژمان).
conch (konk, konch), *n.*
 (۱) گونچه‌ماسی (بە تاییه‌تی یه‌کێکی لول).
 خاوه‌ندووی گه‌مڕه‌؛ (۲) بۆشایی گۆی؛ گۆی دهره‌وه.
concha (kon'ka), *n.*
 (۱) شه‌ندامێک که له‌ گونچه‌ماسی بجێت وەك
 ئێسقانی ناو لولوت. بۆشایی ناو گۆی و گۆی دهره‌وه
 (۲) گۆمه‌زێکی نېمچه‌ بازه‌نێی.
conchiferous (kon-kil'ēr-as), *adj.*
 گونچه‌ماسیدار
conchology (kon-kol'ə-ji), *n.*
 زانستی گیانداری گونچه‌ماسیدارو.
 گونچه‌ماسی (زیندەه‌وزانی).
-conchologist (*n.*).
concierge (kon'si-ūrzh'), *n.*
 (۱) دەرگاوان
 (۲) بەره‌ده‌ست؛ راگرتە (نارمان)؛ کارگوزار.
conciliate (kən-sil'i-āt'), *v.t.*
 (۱) دل راگرتن؛ دلنەره‌ کردن؛
 دلته‌وایی کردن؛ ناستکۆرینه‌وه‌؛ پازی کردن
 (۲) راگرتنێکی دلی کهسێک به‌ چاکه‌کردن له‌گه‌لیدا.
-conciliation (*n.*); **conciliator** (*n.*); **conciliatory** (*adj.*).
concinnity (kən-sim'ə-ti), *n.*
 لەگەڵ یەکدا کونجاوو جوان (ویژه‌).
concise (kən-sis'), *adj.*
 کورت و ئه‌وسراو؛ کورت و پیرمانا.
-concisely (*adv.*); **conciseness** (*n.*).
concision (kən-sizh'ən), *n.*
 (۱) کورتی و پیرمانایی (خوسراو).
 (۲) [Archie]، جیاپه‌وه‌یه‌ به‌ش به‌ش بوون (کۆمه‌ل یا پێکخراو).
conclave (kon'klāv, kon'klāv), *n.*
 (۱) کۆبوونه‌وه‌یه‌کی نه‌هێن؛
 کۆرێکی تاییه‌تی؛ (۲) کۆری نه‌هێنی که‌ئه‌له‌شه‌کان بۆ هه‌لبه‌زاردنی پا پا.
conclude (kən-klōd', kən-klūd'), *v.t.*
 (۱) کۆتایی پێ هێنان
 (کۆبوونه‌وه‌)؛ (۲) گه‌یشته‌ نەتەجام؛ وابه‌دەرکه‌وتن؛ دۆزینه‌وه‌. (۳) بریاره‌دان.
 (۴) بڕه‌نوه‌ رێکەوتن؛ پەیمان؛ پێکەوتن لەسه‌ر:
 (The two sides ~d a treaty.)
v.i.
 (۱) کۆتایی هاتن؛ ته‌واو بوون (کۆبوونه‌وه‌). (۲) پێکەوتن.
conclusion (kən-klōd'zhən, kən-klū'zhən), *n.*
 (۱) کۆتایی؛
 (۲) دوا ووتە؛ دوا به‌شی ووتار یا گفتوگۆیه‌ (که‌ گه‌لێک چار
 پوخته‌ی هه‌موو ووتاره‌که‌ی تێدا بێه). (۳) نەتەجام.
 (۴) بڕیارێک له‌ نه‌ه‌نجاسی گفتوگۆدا. (۵) بڕه‌نوه‌ (رێکەوتن)؛ بێهێن (پەیمان).
 له‌ نه‌ه‌نجامدا؛ له‌ کۆتاییدا؛ له‌ دوا ووتەدا
in conclusion,
try conclusions with,
 به‌شداربوون له‌ مشت و مه‌ر. مەسەلی؛ یا
 پێشپێرێکی یەکدا
conclusive (kən-klōd'siv, kən-klū'siv), *adj.*
 پێکلاکه‌وه‌وه
 (بەلگه‌)؛ بریاره‌ر (بەلگه‌)؛ دواپێ پێ هێنەر (بەلگه‌، ووتە).
 (The evidence against him is -.)
concoct (kon-kokt', kən-kokt'), *v.t.*
 (۱) تێکه‌ڵکردن (که‌ره‌سه‌)؛
 پێکەوتن؛ تاماده‌کردن به‌ تێکه‌ڵکردنی چەند که‌ره‌سه‌یه‌ک (خوارده‌مەنی)؛
 گوتنه‌وه‌ (دەرمان)؛ (۲) نه‌خشه‌کێشانه‌؛ رێکخستن (درو)؛ هه‌لبه‌ستن (حیگاهه‌ت،
 درو)؛ پێکەوه‌نان یا رێکخستن (پیلان).
concoction (kon-kok'shən, kən-kok'shən), *n.*
 (۱) رێکخستن؛
 پێکەوتن؛ تاماده‌کردن؛ هه‌لبه‌ستن (درو). (۲) شتیکی ناویته‌ی پێکەوتراو یا

concurrent

په‌ودان (۲) هاوکاری؛ یه‌نگرتن (۳) پینکاتن؛ پینکوتن.
(۴) خالی به‌یه‌گه‌یشتنی چهنه‌ هتینگ (۵) ماف یا دارایه‌کی هاوبه‌شی.
concurrent (kən-kū'ənt), adj.
(۱) نه‌ همان کات یا شویندا
په‌وداو (۲) پینکوه کارکمر؛ هاوکاریکمر؛ له‌گه‌لدا کارکمر.
(۳) به‌یه‌گه‌یشتن؛ بمره‌ همان شوین چور (۴) پینکوتن؛ پینکوتن.
(۵) هاوبه‌شی ده‌سه‌لاتو ماف.
n.
(۱) شتیکی له‌گه‌لدا گونجاو یا هاو‌تجام (۲) [Rare] ، هاوچار.
concurrently (kən-kū'ənt-li), adv.
له‌ همان کاتدا؛ پینکوه؛
له‌گه‌ن.

concurrent resolution, به‌یاری یه‌کنک له‌ به‌شکانی په‌رهمان که
په‌شی دووه‌میش به‌سه‌ند بکات (نهم جزیره بریاره هیزی یاسایی نی‌یه).
condemnation (kən-kush'ən), n.
(۱) پاوه‌شان؛ پاته‌کان؛ خوریه.
(۲) پاوه‌شانو زیان پین‌گه‌یاندنی میشک و کم‌کردن‌ه‌وی هوشیاری له‌منجاسی
لیدان، پیادان یا کم‌تتنگدا.

condemn (kən-dem'), v.t.
(۱) ناپه‌زایی ده‌برین؛ سه‌رزه‌نشست کردن.
(۲) تاراناوارکردن؛ گونا‌هیارکردن.
(۳) سزا به‌سه‌ردادان: (He was ~ed to death.)
(۴) ده‌ست به‌سه‌رداگرتنی زه‌وی‌وزار بؤ به‌کاره‌ینانی گشتی.
(۵) بریاری چؤل کردن یا پوره‌خاندنی دان له‌بر په‌په‌پوشی (خانوی):
(The old house was ~ed by the housing authorities.)

condemnable (kən-dem'na-b'l), adj.
شایسته‌ی تاراناوارکردنه؛
شایسته‌ی سه‌رزه‌نشته؛ گونا‌هیاره؛ لومه‌ ده‌کنی.
condemnation (kən-dem'nā'shan), n.
(۱) تاراناوارکردن
(۲) سه‌رزه‌نشست؛ سه‌رزه‌نشست کردن
(۳) هوی تاراناوارکردن یا سه‌رزه‌نشست کردن.

-condemnatory (adj.).
condensable (kən-den'sə-b'l), adj.
(۱) خه‌ست ده‌کرتنه‌وه؛
خه‌ست ده‌بیتنه‌وه (۲) کورت ده‌کرتنه‌وه (په‌خشان).
condensate (kən-den'sāt), v.t. & v.i. [Rare].
(۱) خه‌ست -
کردنه‌وه (۲) کورت‌کردنه‌وه.

adj.
(۱) خه‌ستکاروه (۲) کورتکاروه.
n.
(۱) شتیکی خه‌ستکاروه. (۲) شتیکی کورتکاروه.
condensation (kən-den-sā'shan), n.
(۱) خه‌ست‌کردنه‌وه؛
خه‌ستی؛ چپی؛ تویه‌ل کردن؛ تویه‌ل بوون.
(۲) کورت‌کردنه‌وه (په‌خشان، ویزه)؛ کورتی.
(۳) شتیکی خه‌ستکاروه؛ شتیکی خه‌ست؛ تویه‌ل
(۴) شتیکی کورتکاروه (په‌خشان، ویزه)؛ پارچه نوسراوئکی کورتکاروه.

condense (kən-dens'), v.t.
(۱) خه‌ست‌کردنه‌وه؛ توند‌کردنه‌وه؛
په‌ستنه‌وه؛ تویه‌ل کردن. (۲) کورت‌کردنه‌وه (په‌خشان، ویزه، هه‌نیست.
(۳) به‌تین کردن؛ به‌تین‌تکردن (تیشکی پوناکی).
(۴) گزینی شیوه‌ی شتیکی به‌ خه‌ست‌کردنه‌وه (وه‌ له‌ هه‌لم یا گازه‌وه بؤ شله).
v.i.
(۱) خه‌ست‌بوونه‌وه؛ توند‌بوونه‌وه؛ تویه‌ل بوون؛ په‌ستنه‌وه.
(۲) گزانی شتیکی بؤ شتیکی تر به‌هوی خه‌ست‌بوونه‌وه‌یهره (هه‌لمو گاز بؤ شله).

condensed milk, شیری قوتو. شیری خه‌ستکاروه‌ی شه‌مک تیکراو.
condenser (kən-den'sēr), n.
(۱) خه‌ست‌کاره‌وه؛ کۆکهره‌وه.
(۲) نامیری گزینی هه‌لم بؤ شله. (۳) نامیری کۆکهره‌وی شه‌روژی کاره‌یا
سه‌کینه‌ی نوتومیل). (۴) پوناکی یا تیشک کۆکهره‌وه (تاوینه).

condensible (kən-den'sə-b'l), adj. = condensable.
condescend (kən-di-send'), v.t.
(۱) به‌فیزه‌وه له‌گه‌ل جوولانه‌وه؛
خؤ هینانه خواره‌وه بؤ پله‌ی که‌سانیک که‌ نزمترین یان به‌ نزمترین دانیه‌یت له‌
خؤتو هه‌ندئ جار به‌ جوانی و هه‌ندئ جار به‌فیزه‌وه جوولانه‌وه له‌گه‌لیاندن؛
به‌ سوکی تماشاکردنی خه‌لک؛ به‌ جوانی له‌گه‌ل خه‌لکدا جوولانه‌وه به‌لام
به‌فیزه‌وه و به‌شویه‌یه‌ک که‌ پیشانی بده‌یت که‌ تۆ له‌وان باشرتیت به‌لام هیشتا
بیزت دیت له‌گه‌لیان هه‌لسوکه‌وت که‌یت. (۲) [Obs.], قابل بوون؛ پینکوتن.

conditioner

condescendence (kən-di-sen'dəns), n.
(۱) به‌ جوانی له‌گه‌ل
خه‌لکدا جوولانه‌وه به‌لام به‌فیزه‌وه و به‌شویه‌یه‌ک که‌ پیشانی بده‌یت که‌ تۆ له‌وان
باشرتیت به‌لام بیزت دیت هه‌لسوکه‌وتیان له‌گه‌ل بکه‌یت؛ به‌ سوک تماشاکردن
(۲) [Scot.], لیسته‌ی سکا‌لکانی داواچی (دادگا).

condescending (kən-di-sen'din), adj.
به‌ جوانی له‌گه‌ل خه‌لکدا
ده‌جوولانه‌وه به‌لام به‌فیزه‌وه و به‌شویه‌یه‌ک که‌ پیشانی بده‌یت که‌ تۆ له‌وان باشره
به‌لام بیزی دیت هه‌لسوکه‌وتیان له‌گه‌ل بکات؛ به‌ سوک تماشاکردن.
-condescendingly (adv.).

condescension (kən-di-sen'shən), n.
به‌ جوانی له‌گه‌ل خه‌لکدا
جوولانه‌وه به‌لام به‌فیزه‌وه و به‌شویه‌یه‌ک که‌ پیشانی بده‌یت که‌ تۆ له‌وان باشرتیت
به‌لام بیزت دیت هه‌لسوکه‌وتیان له‌گه‌ل بکه‌یت؛ به‌ سوک سه‌یرکردن.
condign (kən-din'), adj.
په‌وا (سزا)؛ له‌ جزی خۆیدایه (سزا)؛
هه‌له‌گریت.
به‌هارات.
(۱) مرچ:

condiment (kən'də-mənt), n.
condition (kən-dish'ən), n.
(۱) مرچ:
(Ability is one of the ~s of success.)
(۲) دۆخ (مرۆ، خست).
(۳) باری ته‌ندرووستی؛ ته‌ندرووست؛ نامانه (ته‌ندرووستی):
(He is in ~ ; Your horse seems to be in good ~.)
(۴) [Colloq.], نه‌خۆشی: (~ He has a heart ~.)
(۵) پله‌ی کۆمه‌لایه‌تی: (~ a person of high ~.)
(۶) [pl.], بارودۆخ؛ چۆنیتی:

(good economic ~ ; poor driving ~)
(۷) به‌شی مرچ ده‌ریپ له‌ په‌سته‌یه‌کی مرچیدا که‌ به‌ "if" یان "unless"
ده‌ست پین ده‌کات (پیزمان):
(If I get enough money, I will by a car.)

(۸) زه‌وی خراب دان به‌ قوتایه‌یلو دانانی پیرکردنه‌وه‌ی زه‌مه‌که‌ به‌ مرچیک
بؤ مانه‌وه‌ی له‌ همان پۆلدا؛ زه‌مه‌یه‌کی وه‌ها خراب.
(۱) مرچ دانان؛ کردن به‌ مرچ.
(۲) ته‌ندرووست کردن؛ باشو به‌هیزکردن: (Exercise ~s your body.)
(۳) داواکردن له‌ قوتایه‌یه‌ک که‌ زه‌مه‌ خرابه‌یه‌کی به‌ریز بکاته‌وه بۆنه‌وه‌ی ده‌ریچیت
(۴) راهینان؛ فیزکردن (ده‌روونناسی)؛ بریاردانی چۆنیتی په‌ووشتی مرۆو
گیاندار: (Society ~s us to behave in a certain way.)
(۵) بریاردان: (Our income ~s what we spend.)

v.i.
مرچ دانان.
in condition, ته‌ندرووستی باش بوون؛ له‌ ته‌ندرووستیدا بوون.
in no condition to, ته‌ندرووستی نه‌وه هه‌لناگرتن؛ له‌ توانادا نه‌بوون:
(He is in no condition to travel.)
on condition that, به‌ مرچیک؛ نه‌گهر.
out of condition, ته‌ندرووستی باش نه‌بوون (به‌هوی و مرزش نه‌کردن و
نه‌جوولانه‌وه):

(I haven't exercised lately, so I am ou of condition.)
conditional (kən-dish'ən-l), adj.
(۱) به‌ مرچ؛ مرچی تیدایه؛
مرچی له‌سه‌ر دانراوه؛ به‌ مرچه‌وه درلو یا کراو: (~ aid).
(۲) مسۆگهر نی‌یه. (۳) مرچی (پیزمان): (a ~ clause).
به‌مرچه‌وه.
conditionally (kən-dish'ən-l-i), adv.
(۱) له‌ بار یا دۆخیکی
تایه‌تیدایه. (۲) به‌مرچه؛ ده‌کویته سه‌ر مرچیک یا زیاتر.
(۳) له‌ دۆخیکی باشدایه؛ ته‌ندرووستی باشه؛ ناماده‌یه.
(۴) راهاتوه (ده‌روونناسی)؛ فیزبووه.

conditioner (kən-dish'ən-ēr), n.
(۱) گونجینه‌ر؛ فینککه‌ره‌وه:
(air -)
(۲) (l) ماده‌یه‌یه‌که‌ که‌ چۆنیتی شتیکی باشرت ده‌کات: (a soil ~).
(ب) ده‌رمانی قژ چاکردن: (a hair ~).
(۲) په‌نینه‌ری وهرزشی.

(۲) بەرى دارىنكى ھەمىشە سەوز (لە قوچەك دەچىت).

وەك قوچەك لىكىرن؛ وەك قوچەك درووستىكرن.

coneflower (kōn'flou'ēr), n. پەلەنگە گۈلى قوچەك ئاسايى دەگرىت.

coney (kō'ni, kun'i), n. = cony.

confab (kon'fab), n. [Colloq.]. دەمەتەقن؛ ووتوۋز؛ دوۋان.

confabulate (kən-fab'yoo-lāt'), v.i. دەمەتەقن كىرن؛ دوۋان؛ ووتوۋز كىرن.

confabulation (kən-fab'yoo-lā'shən), n. دەمەتەقن؛ دوۋان؛ ووتوۋز.

confect (kən-fekt'), v.i. تىكەلەۋىكرن؛ گرتەنە.

(۲) مەبەك درووستىكرن. (۳) كىرن؛ درووستىكرن.

confection (kən-fek'shən), n. تىكەلەۋىكرن؛ درووستىكرن؛ گرتەنە. (۲) نوقۇل؛ شىرىنى؛ ھەلۋا.

(۳) دەرمانىكى شىرىن كراۋە بە شەكر يا ھەنگۈن. (۴) پارچە چىنكى ئايامى ژانە.

كىرن بە نوقۇل؛ شىرىنى درووستىكرن.

confectionary (kən-fek'shən-er'i), adj. (۱) تايىبەتى بە نوقۇل. (۲) تايىبەتى بە ھەلۋاچى يا كارمەكى.

(۳) دوۋكانى ھەلۋاچى؛ ھەلۋاخانە. (۴) نوقۇل؛ شىرىنى.

confectioner (kən-fek'shən-ēr), n. ھەلۋاچى؛ شىرىنى فۇزۇش.

confectioners' sugar, شەكرى ھەلۋاچى؛ شەكرى نۇر وورد.

confectionery (kən-fek'shən-er'i), n. (۱) ھەلۋا؛ شىرىنى؛ نوقۇل.

(۲) جىكلەتە شىرىنى تر. (۳) ھەلۋاچىتى.

(۴) دوۋكانى ھەلۋاچى؛ ھەلۋاخانە.

confederacy (kən-fed'er-ə-si), n. (۱) پەيمان (لە ئىزان چەن. وولات، حېزىب، يا كۆمەللىك). (۲) ھاۋىيەمانى؛ يەككىتى.

(۳) پىلان؛ پىلانكارى قەدەغە.

the Confederacy, ئەو يانگىزە ۋىلايەتە باشۋورى ئەمەرىكا كە لە سانى ۱۸۶۰-۱۸۶۱ دا لە وولاتە يەكگىرەنەۋە كانى ئەمەرىكا جىبايونە.

ۋە ئەم جىبايونە ۋە يەنە بەھۇزى پروداتى شەرى ناۋخۇزى ئەمەرىكا.

confederate (kən-fed'er-it), adj. (۱) يەكگىرەنەۋە ھاۋىيەمان.

(۲) [-C]، تايىبەتى بە ۋىلايەتە ئەمەرىكا جىبايونە (ۋەشە پىشور).

(۳) ھاۋىيەمان (مىۋە، كۆمەل، وولات). (۴) ھاۋىيەشى پىلان (كارى قەدەغە).

(۵) [-C]، يەككىلە ئەو يانگىزە ۋىلايەتە باشۋورى كە لە ئەمەرىكا جىبايونە.

يەكگىرەنەۋە؛ بوون بە يەك؛ پەيمان بەستى.

v.i. & v.t. **confederation** (kən-fed'er-ā'shən), n. (۱) يەككىتى؛ ھاۋىيەمانى.

(۲) يەككىتى چەنە وولاتىكە؛ بوون بە يەك (چەنە وولاتىكە).

يەككىتى يا بوون بە يەككى ۋىلايەتەكانى ئەمەرىكا كە لە سانى ۱۷۸۹-۱۷۸۹.

confer (kən-fūr'), v.i. پىن بەخشىن (پرونامە، پىزنكى تايىبەتى)؛ پىدان: (*The university -red an honorary degree on him.*)

v.i. پەراۋورد كىرن؛ گەتوگۇكرن؛ دوۋان؛ كۆنگرە بەستى؛ پىرس پىكرن.

confer (kən-fūr'), v.t. پەراۋورد كىرن؛ پەراۋىتە سەمچەۋەمەكى تۇرۇق پەراۋورد كىرن (ئىكۆلىنەۋە) (كۆرەتەكى cf. يان conf.) .

-conferment (n.).

(۱) پەشدارى كۆنگرە؛ پەشدارى كۆر؛

كۆرگەر؛ پەشدارى پرونامە، ماف، يا پىزنكى تايىبەتى

(۲) پەراۋورد كىرن؛ گەتوگۇكرن؛ دوۋان؛ كۆنگرە بەستى؛ پىرس پىكرن.

(۳) كۆنگرەنەۋە؛ كۆر؛ كۆنگرە. (۴) كۆرۈنەۋە يا كۆنگرە دوو لىزەنە يا زىاتى

ھەردوۋ ئەنجۈۋەنى پەلەمان بۇ پىكەتەن لەسەر جىباۋزى گەلەلى ئەو ياساينەنى ھەردوۋ لىقى پەلەمان پەسەندىان كىردوۋ.

(۵) يەككىتى چەنە كلىسە، قوتابخانە، يا تىپى ۋەرزىشى.

-confidential (adj.).

conferva (kən-fūr'və), n. چۆرە قەۋزىمەكە؛ قەزە.

condole (kən-dōl'), v.i. سەرخۇشى لىكىرن؛ ھاۋىيەمانى لىكىرن (لە مەزىنە خۇشەنەكە)

condolence (kən-dō'ləns), n. پىرسەنە؛ سەرخۇشى لىكىرن؛ سەرخۇشى

لاستىكە؛ ئۇ جۈۋت بوون.)

(۱) ھاۋىيەمانى كىرن.

condominium (kən-də-min'i-əm), n. لە ھۆكۈمەتنى ئارچەمەكە لەلايەن دوو وولات يا زىاتەنە. (ب) ئارچەمەكە

ۋە ھاۋىيەمانى يەككىتە. (۲) ھاۋىيەمانى گەۋدە بەش بەش كە ھەر بەشەنەنى ھە كەسنىكە يىتە. (ب) بەشەنە لە ھاۋىيەمانى گەۋدە ۋە ھاۋىيەمانى.

condonation (kən-dō-nā'shən), n. (۱) لىيۋوردنە؛ ئىخۇش بوون.

(۲) لىيۋوردنە مەزىنەكە لە داۋىن پىسى ئەۋى تىۋان (دەنگە).

condone (kən-dōn'), v.t. لىيۋوردنە؛ ئىخۇش بوون؛ چاۋ ئى پۇشەنە؛ پەسەندىكرن. (*You shouldn't - criminal acts.*)

(۱) سىياسەت كىرىمەرىكى گەۋدە. (۲) پارەمەكى ئالتۇنە رېئەنى سىياسەت كىرىمە لە ھەندىكە وولاتىنى ئەمەرىكا باشۋورى.

conduce (kən-dōōs', kən-dūs'), v.i. (- to; - toward). -ۋا؛ لىكىرن؛ ھاندان؛ پارەمتە پروداتى شەككە دەدات.

conducive (kən-dōō'siv, kən-dū'siv), adj. (- to). ھاندەر؛ پارەمتە؛ بوون بە ھۇزى؛

(*Fresh air is - to health.; Noise is not - to study.*)

conduct (kon'dukt), n. (۱) پارەمە. (۲) پەرىۋەنە؛ كىرن.

(۳) پەۋىشەنە رەفتار. (Obs.) پارەمە؛ چاۋسەغ.

v.t. (۱) پارەمە كىرن؛ پىشاندان؛ بىردن بۇ شۇنەنە.

(۲) پەرىۋەنە؛ ئاراستە كىرن.

(۳) پارەمە كىرنە ئۆز كىسترا: (*to - an orchestra*)

(۴) ھەلسە؛ دانىشەنە رەفتار كىرن؛

(*She always -s herself well in public.*)

(۵) گەيانەن (كارەبا، گەمە): (*The wire -s electricity.*)

v.t. (۱) پارەمە كىرن؛ پىشاندان. (۲) سەركىدەپى كىرنە ئۆز كىسترا.

conductance (kən-duk'təns), n. تۋانە ماددەمەكە بۇ گەيانەنە. كارەبا؛ گەيانەن (كارەبا).

conductible (kən-duk'tə-b'l), adj. (۱) دەگەنەنەنە (كارەبا)؛

گەيەنە. (۲) دەتۋانەنەنەنەنە (كارەبا).

conduction (kən-duk'shən), n. (۱) گەيانەنە (ئار بە جۇگەمەكە).

(۲) گەيانەن (كارەبا، گەمە... ھەتە). (ب) تۋانە گەيانەن بوون.

conductive (kən-duk'tiv), adj. (۱) تايىبەتى بە تۋانە گەيانەن.

(۲) تايىبەتى بە گەيانەن (كارەبا، گەمە، ئار... ھەتە).

conductor (kən-duk'tēr), n. (۱) پارەمە؛ چاۋسەغ؛ پىشاندەر.

(۲) پارەمە ئۆز كىسترا يا تىپى مۇسىقا.

(۳) بىلىجۋر ۋە رگەر (شەمەندەفەر، پاس... ھەتە)؛ باجگەر (شەمەندەفەر، پاس).

(۴) گەيەنەنە (كارەبا، گەمە... ھەتە)؛ كارەبا بەر

-conductorship (n.).

conduit (kon'dit, kon'doo-it), n. (۱) جۇگە؛ بۇرى.

(۲) بۇرى پاراستىنى تەل كارەبا. (Archaic.) كانى؛ كانىۋا.

conduplicate (kən-dōō'plə-kit, kən-dū'plə-kit), adj. لە بارى دىۋىۋى لە ئارەپاستە دانۇشتا (گەلە، پەرىۋى خۇنە).

condyle (kon'dil), n. ئىنسانى دەرىۋىۋىۋى.

-condylar (adj.); **condyloid** (adj.).

condyloma (kon'di-lō'mə), n. زىادە گۇشتىكى ۋەك مېخەكە ۋەپە. لەدەمەرى كۆمۈ كۆنەندەمە جۈۋت بوون دىت (بەتايىبەتى بەھۇزى فەرىنەكى، يا ئاتەشكەرە)

cone (kōn), n. (۱) قوچەك؛ ئەندازە.

(۲) شىنەك كە ۋەك قوچەك ۋەپە، ۋەك؛ (۱) قوچەككىنە لە بىسكۋىت

درووستىكرەۋە دۇندەمە قى دەكرىتە ۋەپەشۇرۋىت. (ب) بۇپەنى ئاگرېۋىن.

conflict

confidential communication, *n.* نهندي پيغام که به پارزهر، پزیشک، یا ژنو میزیږی خو دهوروتريت و ناتوانیږی به ژور پښيان ناشکرا بکريت له دادگا.

confiding (kən-fid'ing), *adj.* خوځش باورم! پرواکر.
configuration (kən-fig'yoo-rā'shan), *n.* شپوه! وینه! پیز-
کردنو و یکختستی همسو نمو به شانوی شتیکیان ئی پیکهاتووه.

confine (kon'fin), *n.* (1) (pl.) سنوور! واده.
(ب) ناوچه پیکهکی سنووردار. (Poetic), بهندی! گورژدهیی.
(2) [Obs.], بهندیخانه! شویتیکی بین سر بهیستی.
v.l. [Rare].
هاوسنورویون.

(1) سنوور بؤ داتان! سنوور بؤ دیاریزکردن! قابلووه داند! بهیستنوه!
v.l. جلموگوتن!
(2) بهندیکردن! قهتیس کردن! خستنه بهندیخانهوه! گورژده کردن! بهیستنوه!
پاکرتن: (The doctor -d him to his room.)
مندالیبون.

be confined,
confinement (kən-fin'ment), *n.* قهتیس بوون! قهتیس کردن!
بهیستراهنوه! (1) له بهندیخانه داند! بوون! خستنه بهندیخانهوه.
(ب) بهندیستی! سر بهیست نه بوون! گورژدهیی
(ج) مندالیبون! له جیکه داند کموتن (کاتی مندالیبون).

confirm (kən-fürm'), *v.l.* (1) جینگرکردن! چهیساندن! بهمیژکردن!
دوو پاتکردنوه! پالپشتی کردن. (2) مؤر کردن (پهیمان)! پهیسنه کردن.
(3) ساهماندن! ساغ کردنوه! چهیساندن (پاسستی پیکه).
(4) وهرگرتنی کسیتیک به نندام له کلنیه داند پاش دوو پاتکردنوهی نمو بهلینه
نایدی پانهی به مندالی دایک و باوکی بؤیان داوه.

confirmation (kon'fēr-mā'shan), *n.* (1) چهیساندن!
جینگرکردن! جینگر بوون! پالپشتی کردن. (2) مؤر کردن! پهیسنه کردن.
(3) بهلنگه! شتیکی که پاستی و مؤزی پرو دایک ساغ ده کاتوه! ساغ کرموه
(4) وهرگرتنی کسیتیک به نندام له کلنیه داند پاش دوو پاتکردنوهی نمو بهلینه
نایدی پانهی به مندالی دایک و باوکی بؤیان داوه.

-confirmative (adj.); confirmatory (adj.).
(1) مؤرکراو (پهیمان)! پهیسنه کراو.
(2) چهیساو! جینگر بوو! همیشیهیی: (a ~ bachelor).
(3) وهرگراوه به نندام له کلنیه داند پاش دوو پاتکردنوهی نمو بهلینه
نایدی پانهی به مندالی دایک و باوکی بؤیان داوه.

confiscable (kən-fis'kə-b'l), *adj.* لهواضیه دهستی بهسردا
بگرتن! بؤی هیه دهستی بهسردا بگرتن.

confiscate (kon'fis-kāt'), *v.l.* دهست بهسرداگرتن (خانوو)،
زهوی و زار، سرمایه.
adj. دهست بهسرداگراو.

(2) خانوو و زهوی و زارو سرماییه کی دهستی بهسردا گراوه.
confiscation (kon'fis-kā'shan), *n.* (1) دهست بهسرداگرتن!
دهست بهسرداگرتن (خانوو، زهوی و زار، سرمایه).
(2) شتیکی دهست بهسرداگراو.

-confiscator (n.).
confiteor (kən-fit'i-ōr), *n.* نوژی پاکانه کردن (خاچ پهرستی).
confiture (kon'fi-choor'), *n.* موهبا! شریشی.
confluent (kən-flā'grənt), *adj.* گراوی! پلنیه داند.
conflagration (kon'flə-grā'shan), *n.* ناگرتنی گوره
(به تاپیهی که زیانده خسرو ویرانکر بیت)! موشخه.

conflation (kən-flā'shan), *n.* (1) له پیکه داند کردن به یک (دو)
شپوهی نو سراوینک. (2) نهجایي نم له پیکه داند کردن به یک!
نوسراوینکی لیکدراو و پیکهاتو (له دو شپوهی جیاوژداند).

conflict (kən-flikt'), *v.l.* (1) شمر کردن! په پیکه داند! جهنگ کردن.
(2) پیک نهکوتن! نهگونجان: (His interests ~ with mine.)
n. (1) شمر! جهنگ! به پیکه داند شتیکیان. (2) ناوکزی! نهگونجان! نوویمرکی.

confess

confess (kən-fes'), *v.l.* (1) دان پیانان (که موکووی، تاوان، پا)!
پښیانان! جیورنژر. (2) دان پیانان (پاسستی پیکه).

(3) ناشکراکردنی برواکردن به بیروباوهرنگ.
(4) پاکانه کردن بؤ قهشه بؤ خوځش بوون له تاوانی پاکانه کمر.
(ب) گوینگرتن له پاکانه پیکه وها له لایمن قهشه وه.

v.l. (1) دان پیانان (تاوان، که موکووی)! جیورنژر.
(2) پاکانه کردن له میردمی قهشه داند
(ب) گوینگرتنی قهشه له پاکانه پیکه وها

دان پیانان! پښیانان
confess to,
confession (kən-fesh'ən), *n.* (1) دان پیانان
(2) شتیکی دان پیانانو. (3) جیورنژر (تاوان)! پښیانان (تاوان، گوناوه).
(4) پاکانه، گوناوه و خرابه کاری بؤ قهشه بؤ ئی خوځش بوون و سرپنوه میان.
(5) پروا (ناین)! (6) قاقمیکه پیکه ناین.
(7) گورژده کسیتیک نایشی بیژور یا شهیدیک! نزرکه! مرقه.

confessional (kən-fesh'ən-l), *n.* (1) ژورینکی بهورکه له قویشی
کلنیه داند که تپاید قهشه گوئ له پاکانهی گوناهاران دهگرتن.
(2) پاکانه، گوناوه بؤ قهشه! پاکانه کردن.

adj. (1) تاپیهی به پاکانه و پاکانه کردن. (2) تاپیهی به بیروباوهر (ناین).
confessionary (kən-fesh'ən-cr'i), *adj. & n.* [Rare].

confessional,
confessor (kən-fes'er), *n.* (1) دان پیانان! پښیانان! پاکانه کمر.
(2) کسیتیک که بیروباوهری نایشی خوئی ناشکراکات نهگرتنی بییت بهمی
چهیسنه وهی (3) قهشه پیکه که گوئ له پاکانهی گوناهاران دهگرتن و لپیان
خوځش دهیبت

confetti (kən-fet'i), *n.pl.* (1) نوکوون و جیکلته و شیریکی تر که له
ناهنگو شاییدا به ناو خه لکدا بلوده کورتنوه. (2) پارچه کاغزی بهورکی
په ناگورهرنگ که له ناهنگو شاییدا به ناو خه لکدا بلوده کورتنوه! کاغزی
پازاندنوهی په ناگورهرنگ.

confidant (kon'fə-dant'), *n.* هاوارا! پارزگر! پارزدار! کسیتیک که
پارزونیازی دنی خوئی له لا ناشکرا بکیت و بیپارتیت! نهنی پوښ.

confidante (kon'fə-dant'), *n.* هاوارازی مینیه! پارزگری مینیه!
نهنی پوښ مینیه.

confide (kən-fid'), *v.l.* بروا پیکرندن! متعنه پیکرندن
(1) پښ ووتن (پارزونیازی دنی خو)
(2) پښ سپاردن (نهرک، شت، کس)

confidence (kon'fə-dəns), *n.* (1) باورم! متعنه! پشت نستوری.
(2) دنلیایی (3) بروا به خو کردن! بروا به توانای خو بوون.
(4) کسیتیک یا شتیکی پشت پښ بهستراو.
(5) هاوارازی! پارزگری: (She took him into her ~).
(6) دنلیایی پارزپوښین: (It was told in strict ~).
(7) راز! نهنی پیکه که به نهنی پوښیک بووتريت

confidence game, له خسته مردی کسیتیک و شت لینه دندی له لایمن
ساخته چی به کوه پاش نهوی و له کس دهکات بروای پښ بکات.

confidence man, ساخته جری! پیانوکی ساخته چی که شت له خهک
دهسینیت پاش نهوی و ایان لیده کات بروای پښ بکات! چاویست.

confident (kon'fə-dənt), *adj.* (1) دنلیایی! پشت نستور.
(2) بروا به خو کمر (a ~ manner).
(3) [Archaic]. خوځش بروا.

n. هاوارا! نهنی پوښ.
confidential (kon'fə-den'shəl), *adj.* (1) نهنی! قهدهغه:
(~ information)

(2) برابانه! بروا پیکه رانه.
(3) بروا پیکراو: (a ~ agent)

-confidentiality (n.); confidentially (adv.).

په پژاو و یروباوهره‌کوی نه‌رانه‌ی په‌پیره‌وی نه‌کن.

n. په‌پیره‌ویکری رینیاوو هلسه‌هی "کونفیوشس" کونفیوشس
 پژاوو هلسه‌هی
Confucianism (kən-fū'shən-iz'm), n. "کونفیوشس" که بریدی چه له دلسوزی بو باوک و دایک، خیزان، براده، باوویا‌پیر، هروده‌ها پاراستنی ناشتی و داد‌پهرستی.

confuse (kən-fūz'), v.t. (1) ټیک وینکدان؛ ټیکه‌لاوکردن؛ شیواندن. (2) سرمی شیواندن؛ سرمی ټیکدان؛ سرمی ټیکت کردن؛ جه‌واشه‌کردن. (3) به‌مه‌داچورن؛ نه‌ناسینه‌وه: (I ~d you with someone else.)

-confusing (adj.)

confused (kən-fūzd'), adj. (1) سرمی شیواو؛ شله‌راو؛ په‌شوکو. (2) ټیکه‌ویپیکه‌ان؛ شیواو؛ ټیکچور.

-confusedly (adv.)

confusion (kən-fū'zhən), n. (1) سرمی شیوان؛ جه‌واشه‌یی؛ هه‌پسان؛ تفریق بوونه‌وه. (2) پشینوی؛ ناروَه؛ پاشاکمرانی. (3) به‌مه‌داچورن؛ نه‌ناسینه‌وه.

confutation (kon'fyoo-tā'shən), n. (1) به‌دروخستنه‌وه؛ سله‌ماندنې هله‌یی شتیک یا یروباوهریک. (2) به‌لگه‌ی به‌دروخه‌روه.

confute (kən-fūt'), v.t. (1) به‌دروخستنه‌وه؛ سله‌ماندنې هله‌یی کس‌یک. (2) سله‌ماندنې هله‌یی هلویتست یا یروباوهریک به‌به‌لگه‌ره؛ به‌دروخستنه‌وه (ووت، ده‌نگریاس). (3) ټیک وینکدان؛ له‌کله‌ک خست.

conga (kon'gə), n. (1) کونگا؛ چوره سه‌مایکمی له‌میریکی لاتیدی‌به. (2) موسیقای شم چوره سه‌مایه.

con game, [Slang], = confidence game.

congé (kon'zhā), n. (1) دهرکردن: (He gave me my ~ .) (2) مالفاوایی کردن؛ خوا‌حافیزی کردن. (3) [Archaic]، کړنووش بردن له‌کاتی مالفاواییدا. (4) نه‌قشیکی پازاندنه‌وه (خانوسازی).

congeal (kən-jēl'), v.t. (1) په‌ق بوون (به‌هزی به‌ستی یا ساردکرده‌وه)؛ خست بوونه‌وه. (2) مه‌ین (ماست، محطبی)؛ مه‌ین؛ توندبوونه‌وه (3) په‌ق کردن؛ خستکرده‌وه. (4) مه‌ینان؛ توندکرده‌وه.

-congealment (n.)

congelation (kon'ja-lā'shən), n. (1) مه‌ین؛ توندبوونه‌وه. (2) شتیکی مه‌یی یا توندبوونه‌وه.

congener (kon'ji-nēr), n. هاوچور، چن، په‌گن یا توخ (مروغ)، گیاندار، شت.

-congeneric (adj.); congenericous (adj.)

congenial (kən-jēn'yəl), adj. (1) له‌یکه‌چوو؛ له‌گن یک گونجاو: (~ tastes) (ب) هاوردقارو حمزو ناحمن: (~ friends) (3) به‌دل‌بوو؛ باش؛ شیاو؛ په‌سند: (~ surroundings)

-congeniality (n.)

congenital (kən-jen'ət'l), adj. (1) زکامی: (a ~ defect) (2) په‌ووشت، کرده‌وه، یا خوویهکی زکامی: (a ~ thief)

-congenitally (adv.)

conger (kon'gēr), n. چوره مسی‌پیکمی گهره‌یه کوشته‌کمی دمخوړنت.

congeries (kon-jēr'ēz, kon-jēr'i-ēz), n. کوشه‌ان؛ ټوپل.

congest (kən-jest'), v.t. (1) خوین ټیزان (نه‌ندامیکی له‌ش). (2) کله‌که‌مکردن؛ زور پرکردن؛ قهره‌بالغ کردن؛ به‌رگرتن. (3) خوین ټیزان؛ خوین ټیدا کومل بوون.

congestion (kən-jes'chən), n. (1) خوین ټیزان (نه‌ندامی له‌ش) یا ده‌مان. (2) (1) پریوون؛ بیستران؛ گیران (لووت له‌کاتی هه‌لامه‌تد)؛ به‌رگیران (ب) قهره‌بالغی؛ پری؛ په‌ستان به‌سهر یکه‌دا: (~ traffic) (3) خوین ټیزاو.

congested (kən-jes'tid), adj. (1) (1) پری؛ به‌رگیراو؛ گیراو: (a ~ nose)

(3) په‌شینوی و ناروَه‌ی ناوخری کس‌یک (به‌هزی نه‌گونجانی نارمروه‌گان له‌گن به‌کرده‌وا):

-confliction (n.); conflictive (adj.)

conflicting (kən-flikt'ing), adj. نه‌گونجاو؛ نا‌کوک

confluence (kon'flū-əns), n. (1) به‌یکه‌گیشتن (بوو جوگه یا روباو)؛ پزانه ناو یکه. (2) (1) شوینی پزانه یکه یا به‌یکه‌گیشتنی چهند جوگه یکه. (3) نه‌ جوگه تاز‌ه‌یه‌ی که له‌م پزانه ناو یکه یکه‌یکدیت. (4) کویوننه‌وه؛ به‌یکه‌گیشتن؛ پزانه ناو یکه (جه‌ماروی).

confluent (kon'flū-ənt), adj. (1) به‌یکه‌گیشتنو؛ پزانه‌ته ناو یکه‌یکتارا پزانه‌ته په‌که: (~ streams) (2) بوون به یکه (چهند دووه‌ل یا برینیک).

n. جوگه‌یکه که بریخته ناو جوگه‌یکمی تره‌وه. (2) زئ؛ جوگه.

conflux (kon'fluks), n. = confluence.

confocal (kon-fō'kəl), adj. هه‌مان تیشکوی هه‌یه.

conform (kən-fōrm'), v.t. (1) وک یکه لیکردن؛ هاوشیوه‌کردن: (He ~ed his ideas to ours.) (2) گونجاندن؛ رامینان

v.t. (1) وک یکه واپون؛ هاوشیوه‌بوون. (2) له‌گن گونجان؛ بژکومتن: (The novel ~ed to my notion of a good story.) (3) په‌فتارکردن به‌پنی؛ په‌پیره‌وی کردن؛ جودانه‌وه به‌پنی رینیاوو نه‌ریت. (4) په‌پیره‌وی کردنی کلینسه‌ی نینگلتره

conformable (kən-fōr'mə-b'l), adj. (1) گونجاو؛ ریکه‌توو (2) له‌یکه جوو؛ وک یکه (3) ملکه‌چ؛ په‌پیره‌ویکمر (4) هاوریکه؛ چینی زه‌وی (زه‌وی ناسی).

conformance (kən-fōr'məns), n. = conformity.

conformation (kon'fōr-mā'shən), n. (1) [Rare] گونجان؛ گونجاندن؛ سازاندن (2) پنخفتن و ریزکردنې پارچه‌کاتی شتیک له‌گن یکه‌دا به‌جوانی. (3) شیوه؛ چوینتی ټیکه‌تانی شتیک (به‌گوږه‌ی په‌کفستنی به‌شکاتی).

conformist (kən-fōr'mist), n. (1) په‌پیره‌ویکمر؛ گونجاو له‌گن خو و نه‌ریتی کومه‌تدا. (2) په‌پیره‌ویکمری کلینسه‌ی نینگلتره

conformity (kən-fōr'mə-ti), n. (1) له‌گن گونجان؛ له‌یکه‌چوون (2) په‌پیره‌وی کردنې په‌ووشت و خو و نه‌ریتی خه‌لکی تر یا کومه‌لکا؛ لاسای‌کردنه‌وه (3) په‌پیره‌وی کردن و په‌سندکردنې کلینسه‌ی نینگلتره.

confound (kən-found', kon-found'), v.t. (1) ټیک وینکدان؛ شیواندن به‌سهریه‌که‌دا؛ ټیکه‌لاوکرده‌وه. (2) سرمی شیواندن؛ سرمی ټیکدان. (3) [Archaic] به‌زاندن؛ پووخاندن؛ فرتاندن؛ به‌سهره‌دا زلپوون. (4) [Archaic] شه‌مره‌زارکردن؛ تفریق کرده‌وه. (5) له‌عنات لیکردن. (6) سرمی شیواو؛ واق ووپه‌ماو. (7) به‌له‌نات؛ له‌عنات لیکروا (3) بوگن؛ پیس؛ ناپه‌سند.

confraternity (kon'fra-tūr'nə-ti), n. (1) برابرتی (2) یکه‌کتی؛ کومه‌لکه‌ی خه‌لکی هاویپیشه یا هاویروباوه‌ر. (3) هاوارکا؛ نارهل. (4) به‌رو بوو وه‌ستان؛ تپوش بوون. (5) به‌رونگاربوون؛ پویه‌رو وه‌ستان. (6) پدویه‌روکردن: (He ~ed the accused with the evidence.) (7) به‌راوردکردن (8) پویه‌رو وه‌ستان؛ به‌رونگاربوون.

confrontation (kon'frun-tā'shən), n. (1) پویه‌روکردن؛ تاییه‌تی به "کونفیوشس" و

لیخوپین (پاپۆی، بعلام).
 (۱) زگماکی! خۆی.
 (۲) هاوینچینه! هاوسەرچاره! هاوسرووشت.
 (۳) له زگماکی بهره پینکوه نووسان (پهوه کناسی).
connation (kə-nā'shən), *n.* له زگماکی بهره پینکوه نووسان.
connatural (kə-nach'ēr-əl), *adj.* (۱) زگماکی! سرووشت کرد.
 خۆی. (۲) هاوینچینه! هاوسەرچاره! هاوسرووشت.
connect (kə-nekt'), *v.t.* (۱) پینکوه نووساندن! پینکوه لکاندن!
 جیوت کردن! لیکدان! پینکوه بستن! ههلبهستن.
 (۲) وهک یهک سهیرکردن (له مینشکدا)! بهیمکوه بهستن (له مینشکدا)
 (We ~ orange blossoms with weddings.)
 (۳) گه یاندن به! به یهک گه یاندن:
 (The operator will ~ you with New York.)
 (۴) پینکوه بهستن (کارهبا)
v.t. (۱) پینکوه نووسان! پینکوه لکان.
 (۲) گه یشتن و یهکگرتنه له کاتی دیاریکردن (شهمه نهقه، پاس، فزۆکه
 بۆنهوهی پێبوار به قۆناغی دووهمی گهسته کهیدا بگات).
 (۳) شیانی! گونجانی! پینکوهتن.
 (۴) [Slang]، سهیرکوتوبوون له لیدانی توپینکا (وهرزش).
connected (kə-nek'tid), *adj.* (۱) پینکوه بهستراو! پینکوه لکیناو!
 لکان! لیکندراو. (۲) گونجاو مانابهخش (نوسراو، بیروباوه، چیرۆک).
 (۳) پهپوه نیدراو.
-connectedly (*adv.*).
connector (kə-nek'tēr), *n.* = connector.
connecting rod, شیشی بهیمکگه به نه (مهکینهی ئوتومبیل).
connection (kə-nek'shən), *n.* (۱) پینکوه بهستن! پینکوه لکاندن!
 بهستن! جیوت بوون! لیکدان. (۲) لیکندرا! هوی لیکدان! گهیمت! پهپوهستن.
 (۳) پهپوه نیدی: (۱) چهند شتیکی پینکوه بهستراو! پهپوهستی.
 (ب) گونجانی و مانا بهخشین (نوسراو، چیرۆک، ههلبهستن)! پهپوهستی.
 (ج) مهیدانی ووتن و نوسراو! چوارچۆه یا قالی ووتن و نوسراو! پهپوهستی
 (د) پهپوهندی خزمهتی یا هاوینچینهی.
 (۴) (pl.) (۱) خزم (به تاییهتی له عیای ئۆو ژهینانوه).
 (ب) ناسیاییکی به نه سهلات! پشت: (He has powerful ~s.)
 (۵) (pl.) گۆزینی هوی هاتوچۆ له لایمن پێبوارمه به تاییهتی له کاتی گهشتی
 دورودریژدا (چونکه ئه فزۆکه، شهمه نهقه، یا پاسه سوارى دهییت له
 سههرتای گهشته کهدا لهوانه به هرچهند قۆناغیک بتیات به رهو جزی مه بهست
 یا دوا قۆناغ، چونکه هر یهک به پئی دیاریکردنی خۆی به).
 (۶) تاقیمیک خهکنی هاوینچینه یا هاوینچین. (۷) لقیکی نایینی.
 (A) تهل کارهبا (که تهووزمی کارهبا ی پێدا دهوات) (۸) هیللی تهل فۆن.
-connectional (*adj.*).
 (۱) دهربارهی! سهبارت به! له پوهوه.
 (۲) لهگال! پینکوه.
connective (kə-nek'tiv), *adj.* تاییهتی به پینکوه بهستن!
 پینکوه بهستن.
 ئامرازى لیکندرا! ئامرازى پهپوهندی! وشهه پیهوهست! لکینتر (وشه).
 (and, but, or, unless, although, etc.)
connective tissue, تیشووی پینکوه بهست (لهش).
connector (kə-nek'tēr), *n.* لیکندرا (موزا، نامیر، وشه، ئامراز).
 لکینترا! گهیمت! وشه یا ئامرازى پهپوهندی.
connexion (kə-nek'shən), *n.* = connection.
conning tower, (۱) قوللهی لیخوپین و پوانت (پاپۆی جهنگی).
 (۲) قوللهی پوانت! پوانت (ژێردهریایی).
conniption (kə-nip'shən), *n.* [Colloq.], تووه بوون یا
 ههستیایهکی سهردمی! حال لیهاتن (مندان).
connivance (kə-niv'əns), *n.* (۱) خۆ ئی گیل کردن (تاوان).

(۲) جیوت جیوت: ئهوانه (گه) (دوو گه) به یهک لاسکوه.
 (۳) له هه مان پهگه به وهگراره (وشه)! هاوهرگه هاومان (وشه).
 (۴) دوو خال! هیل یا هندی له یهکچوو (بیرکاری).
n. دوو وشهه هاوهرگه هاومان.
v.t. (۱) به یهک گه یاندن! جیوت کردن! کردن به یهک! یهک پینکوتن.
 (۲) گه راندکردنی کردار (پیزمان).
(write- wrote- written; play- played- played)
v.t. (۱) [Rare]، جیوت بوون (ژۆو پیاو).
 (۲) یهک پینکوتن! یهکخستن (پهوه کناسی).
 (۳) (۱) گه راندکردنی کردار (پیزمان). (ب) گه راند بوونی کردار.
conjugation (kən'juo-gā'shən), *n.* (۱) یهکگرتن! بوون به یهک!
 جیوت بوون! پینکوه بهستن.
 (۲) بهیمکدا جیوتی دوو پوهمی یهک شانه به مه بهستی ژاویژ.
 (۳) گه راندکردنی کردار (پیزمان):
(speak- spoke- spoken; smile- smiled- smiled)
-conjugational (*adj.*); **conjugator** (*n.*).
conjunct (kən-junkt', kən'junkt), *adj.* [Archaic]. یهکگرتو!
 پینکوه بهستراو! یهکبوون.
conjunction (kən-jun'kshən), *n.* (۱) به یهک گه یاندن! پینکوه!
 بوون به یهک! لهگه. (۲) پینکوتن! هاوکات (بوودان): (the ~ of events).
 (۳) نزیکی دوو نهستیره لهیمکگروه: (planets in ~).
 (۴) ئامرازى لیکندرا! ئامرازى پهپوهندی:
(and, but, or, through, because, etc.)
conjunctiva (kən'jun'k-tivə), *n.* پینستی دیوی ناوهوهی پیلووی
 چاو و دیوی نهروهی چاو.
conjunctive (kən-jun'ktiv), *adj.* (۱) یهکگرتو! جیوت بوون.
 (۲) له یهکدرا! گهیمت. (۳) لیکندرا (ئامراز، وشه).
n. ئامراز یا وشهه لیکندرا (پیزمان): (and, but, unless, through).
-conjunctively (*adv.*).
conjunctivitis (kən-jun'k-ta-vi'tis), *n.* ههگرندی پینستی دیوی
 ناوهوهی پیلووی چاو.
conjunction (kən-jun'kchēr), *n.* (۱) بوون به یهک! یهکگرتن.
 (۲) بوودانی چهند شتیکی پینکوه! یهکگرتنی چهند بوودانیک.
 (۳) تهنگچه هه! گهروگرت.
conjunction (kən'juo-rā'shən), *n.* (۱) بانگ کردن! داوالیکردن!
 بانگ. (۲) دزهای جادوگر. (۳) جادوگر.
 [Archaic]. (۴) له خوا پارانهوه.
conjure (kən-joor'), *v.t.* (۱) بانگ کردن و هیناننهری جۆکوه
 دیو و درنج (۲) جادوگرى کردن! سحرىزانى کردن.
v.t. (۱) داوالیکردن! ئی پارانهوه! تکالیکردن:
(I ~ you in the name of God to help me.)
 (۲) بانگ کردن و هیناننهری جۆکوه دیو و درنج.
 (۳) (۱) (up ~), هیناننهری چاوا! هیناننهری:
(She ~d up visions of a better life.)
 (ب) (away ~), رهواندننهری! به پادان! له میرد نهری.
(The music ~d my troubles away.)
conjuror, conjurer (kən-joor'ēr), *n.* (۱) جادوگر.
 (۲) تکاکرا! پارهرهوه.
conk (kɒŋk), *n.* [Slang]. (۱) [British]، لووت. (۲) سهیر.
 (۳) بهسردا مالین! پيامالین.
v.t. [Slang], پيامالین! بهسردا مالین.
conk out, [Slang], (۱) له پهر له کارکوتن (مهکینه)! بهککوتن.
 (۲) ماندو بوون! به لاداهاتن و خهرا لیکرتن له ماندو وید.
con man, [Slang], = confidence man.
conn (kɒn), *v.t.* پاپۆی یا بعلام لیخوپین.

چیته ناو سوپاوه چونکه دژی جنگو پیاوکوشته و ناشتیخوازه (بتایبته)
 همدای مهنیکه کومهلی تاپنی.
conscionable (kon'shən-ə-b'l), *adj.* پروا! همن.
conscious (kon'shəs), *adj.* (۱) بیهوشی! بنگا! هوشمند.
 (۲) ووریا! هوشیار! ناگادار! بزبان. (۳) شمرن! زو تریق دهیتمه.
 (۴) هستپنکس: (~ *guilt*).
 (۵) دهمستقست: (*a ~ insult*).
-consciously (*adv.*).
the conscious, مینشکی ناگادار: نمو بېشه چاکمی مینشکه که موژ.
 خوی پزی دزمانیتو لئی ناشرکایو ناگای لئیته (دهرووناسی)!
 هستی پز زانوا! بیروهوشی بنگا.
consciousness (kon'shəs-nis), *n.* (۱) هوش! هوشیاری!
 بنگایی. (۲) بیروهوش و هستو هستو بیرواومرو حزنونمزی موژ.
 (۳) بیروهوشی بنگا (دهرووناسی)! بیروهوشی هستپنکراو.
 (۴) ناگاداربیرونی موژ له باری ژبانی خوی.
 (ب) ناگاداربیرونی کسیک له باری ژبان بگشتی و چوسانموی گه!
 چینیک یا پهگرنیک بتایبته.
consciousness-raising, ووریا بونه! ووریا کورنمه!
 ناگادارگردنی موژ له باری ناږهوی ژبان و چوسانموی گه! تاومکو
 نامادبیت بز گوږنی.
conscript (kən-skript'), *v.t.* (۱) بېژور کړتن به سرباز.
 (۲) بیگارپنکړدن (له لایان مری بیهوه).
adj. بېژور گراو به سرباز.
conscriptive (*adj.*) سربازپنکی بېژور گراو! کسیک که بېژور گراپیت به سرباز.
conscriptive (kən-skrip'shən), *n.* (۱) سربازکړتن! سربازگری.
 (۲) بیگار (پز مری). (۳) سربازپنکه مری له گه! دهمسنتیت لکاتی جهنگدا.
consecrate (kon'sə-krāt'), *v.t.* (۱) (ب) پېژورکړدن: (*The bishop ~d the bread and wine.*)
 (۲) گردنی قهشیمه به سمره قهشه له ناهمنگنکی تاپنید.
 (۳) کترهان کړدن: (*He ~d his life to art.*)
 (۴) پېژورکړدن! پلهی پېژورزی پندان: (*a tradition ~d by time*)
 پېژور.
consecrated (kon'sə-krā'tid), *adj.* پېژورکړاوی! پېژور.
consecration (kon'sə-krā'shən), *n.* (۱) ناهمنگی پېژورکړدن!
 پېژورکړدن. (۲) پېژورزی! پېژورکړاوی.
-consecrator (*n.*).
consecration (kon'sə-kū'shən), *n.* (۱) بهرو دواپي! زخمیره.
 (۲) پمپوهندی بیرته بهی بیهی که له پینشپوهی و نموهیسی که له نواویدیهی
 (ژبویژنی).
consecutive (kən-sek'yoo-tiv), *adj.* (۱) یک له دواي یک!
 بهرو دوا بهین پچران: (*four ~ weeks*).
 (۲) هموو بشمکان پمپوهندی بیان همیه لنگل پکتریدا (چیرۆک، دووان ... همد)
 (۳) شمنجامدر (پژمان).
-consecutively (*adv.*).
consensual (kən-sen'shoo-əl), *adj.* (۱) به پزمامندی همبولو
 کولو: (*a ~ contract*). (۲) خوتنمست.
consensus (kən-sen'səs), *n.* یکپنکی بیرواومر! پیکهوتن!
 (بیرواومر)! پیکهاتنی بیرواومری گشت خنک دمیراری مسهلهیک!
 پا لسمر یونی گشتی: (*They rule the country by ~.*)
consent (kən-sent'), *v.t.* پیکهوتن! پزای بوون! پسمندکړدن.
 پیکهوتن! پا لسمر بوون! پسمندکړدن: (*by common / general ~*).
consentaneous (kon'sen-tā'ni-əs), *adj.* (۱) پیکهوتنوا!
 پیکهوه گونجاو. (۲) به یک دنگ! هموو! پای هموی لسمره.
consentient (kən-sen'shənt), *adj.* هموو یک دمنگان!

(۲) چاو لئ نووقاندن (تاوان)! چاو لئ پوښینو هاندانی کردنی تاوانیک! پیلان.
connive (kə-niv'), *v.t.* (۱) چاوپوښین (له کردهومی ناپهسندا)
 خو گیل کړدن له تاوانیک یا بندگانیک به سمرکورتی له دلوه.
 (۲) ~ with ... پیلان کړیزان! به نهینی هاوکاری کړدن له کاری ناپهسندا.
-conniver (*n.*).
conniver (kə-niv'ənt), *adj.* سمرکانبان له یک دهن!
 بهرو یک جوو (بالی مینش و مگن، نیرهکی پووک).
connoisseur (kon'ə-sūr'), *n.* شارهزا (خواردن و خواردنومه)!
 سهردهرچوو! بزبان
connotation (kon'ə-tā'shən), *n.* (۱) واگه یاندن (مانا).
 (۲) واکا یا مانای ووشهیک زیاد له مانای بنچینیمی ووشهیک:
 (" *Politician* " has different ~s from " *statesman* " .)
Some words have good ~s while others have bad ~s.)
 (۳) مانای گشتی و تایبه خوی ووشهیک (ژبویژنی)
-connotative (*adj.*).
connote (kə-nōt'), *v.t.* واگه یاندن! گه یاندن (مانا)! مانا گه یاندن
 زیاد له مانای بنچینیمی ووشهیک:
 (*The word "mother" ~s love, care, tenderness, etc.* ;
The word "politician" ~s opportunism, dishonesty, etc.)
connubial (kə-nōo'bi-əl, kə-nū'bi-əl), *adj.* ژنومیردایه تی!
 تایبته به ژنومیردایه تی.
-connubiality (*n.*); **connubially** (*adv.*).
conoid (kō'noid), *adj.* Also **conoidal**, قوچمکی
n. شتیکی قوچمکی! وینیهیکی قوچمکی (شنداره)! قوچمک.
conquer (kon'kēr), *v.t.* (۱) داگیرکړدن! دست به سمره کړتن.
 (۲) به زانندن! شکانندن! به سمره زالیوون: (*We ~ed the enemy.*)
v.i. زالیوون! بریدنمه
conqueror (kon'kēr-ēr), *n.* (۱) داگیرکمر! زمو تکر.
 (۲) زان! به زیندر.
conquest (kon'kwest, kon'kwest), *n.* (۱) داگیرکړدن! کړتن!
 شکان! بهزان (۲) شتیکی داگیرکړاوی (وولات، گه). تالانی.
 (۳) (ب) دلفراندنی کسیک (ب) کسیکي دلفراندواو.
conquian (kon'ki-ən), *n.* کونکن جزیره یاری بهکی کاغهزه.
conquistador (kon-kwis'tə-dōr'), *n.* په کیک له نیسپانی به
 داگیرکمره کانی مکهسک یا پیو یا وولاتانی تری نهمریکا لسمدهی
 شانزه همد!
consanguine (kon-sanj'gwin), *adj.* = **consanguineous**.
consanguineous (kon'sanj-gwin'is-əs), *adj.* خزم و خویش!
 خزم! هارخویش! هاو باوویا پیر
consanguinity (kon'sanj-gwin'ə-ti), *n.* خزمایه تی! خزم!
 خزم و خویشی! هاو خویشی! هاو باوویا پیری
conscience (kon'shəns), *n.* دموون! ویزدان
in all conscience, (۱) له ههقیانته! به پزی ههقیانته!
 نه گهر ههقیانته دمویت (۲) بن گومان! به راستی! له راستیدا.
on one's conscience, هستکړدن به بن ویزدانی (له نهمجامی کردنی
 کاریکدا که دزمانیت ناږهویه)! هست به گوناږهاری کړدن! له نهمسوزا بوون.
conscienceless (kon'shəns-lis), *adj.* بن ویزدان! دموون ریش.
conscience money, پارهی ویزدان! پارهمیکه دمویت بز سووک
 کردنی باری ویزدان اکسینک دهیدات که هست به گوناږهاری بکات لسمر
 کردنی شتیکی که نهمبوو بیکات یا نهمکردنی شتیکی که دموو بیکات).
conscience-stricken (kon'shəns-strik'ən), *adj.* هست به
 گوناږهاری کړدن. له ممر کردنی کاریکي خرابه.
conscientious (kon'shi-en'shəs, kon'si-en'shəs), *adj.* به
 ویزدان! خاوم ویزدان! سمر راست! راست: (*a ~ worker*).
conscientious objector, کسیکه که نهیرویت چک هملگرنیت یا

consequence

به پاي گشني
consequence (kon'si-kwens', kon'si-kwans), n.
دوايي (1) بهرمو
(2) نتخام. (3) پمپوهندي نيوان هؤو نتخام.
(4) گرنكي هؤيمك يا مسمله يهك: (a matter of no ~)
(5) گرنكي و بده سه لاتي كسيك: (a person of ~)
in consequence, له نتخامدا! له بهر شهوه! كهوا بوو.
in consequence of, له نتخامې شهوه! بهمزي شهوه! له بهر شهوه.
take the consequences, قابل بوو به نتخامې كرده وي خؤ
consequent (kon'si-kwent', kon'si-kwent), adj. له شهوه
(1) هاتوره! له نتخامې شهوه. (2) پاشكؤيمتي. (3) يهك له دواي يهك.
n. (1) پاشكؤ! شتيك كه له دواي شتيكي تر شه بيت (2) نتخام
(3) دوره به شي پزوه يهك يا كه رتيك (بيركاري).
consequent on (or upon), له نتخامې شهوه دايه
consequential (kon'si-kwen'shəl), adj. له نتخام دايه!
نتخامه. (1) له خؤيايي! به فپيز! گومر! كه شخه چي! تپزل.
(2) [Rare] گرنك.

-consequently (adv.),
conservancy (kən-sūr'vən-si), n. (1) پاراستني سامانه
سرووشتي يهكان: وهك! دارستان. ناوي بو بارو درياچه. گيانداري كؤوي.
(2) لپژنه ي پاراستني ساماني سرووشتي له نينگلته ره.
conservation (kən'sēr-vā'shən), n. (1) پاراستن! هينشتنه ره!
به فپوزنه دان (2) پاراستن يا پاريزگاري كورني سامانه سرووشتي يهكان
(وهك! دارستان. ناوي بو بارو درياچه: گيانداري كؤوي... هتد).
conservationist (kən'sēr-vā'shən-ist), n. پاريزه ري سامانه
سرووشتي يهكان
conservation of energy, ماته وه ي ووزه وهك خؤي و نه فوه و تاني
(فپوزن)!
conservatism (kən-sūr'və-tiz'm), n. كؤنه پاريزي! پاراستني
نهرت و رينازي كؤن! كؤنه پهرستي! هينشتنه وه ي باري شتيك وهك خؤي و
به ره هلمستي كورني كؤريضي! رينازو بو بارو اي حيز بيك يا كؤمه لنيكي كؤنه پهرست.
conservative (kən-sūr'və-tiv), adj. (1) كؤنه پهرست! كؤنه پاريزي!
حه زك به پاراستني نهرت و رينازي كؤن: (a ~ political party)
(2) تايه تر به فهلسفه و هلموئستي كؤنه پهرستي (views ~).
(3) [C-] تايه يتي به حيز بي راس ترو يا كؤنه پهرستي نينگلته ره كه نه دا.
(4) مام ناوه ندي! ناوه ندي (هملاندن): (a ~ estimate)
(5) كؤن! كؤنه يار: (a ~ still) (6) پاريزه ر! نه فوه تينهر.
n. (1) كه سنيكي كؤنه پهرست! كؤنه پهرست! كؤنه پاريزه
(2) [C-] نه دامي حيز بيكي راس ترو يا كؤنه پهرستي نينگلته ره كه نه دا.
(3) كه سنيكي پاريزه ر! نه فوه تينهر.
conservator (kən'sēr-vā'tēr, kən-sūr'və-tēr), n. پاريزگار!
پاريزه ر! ين سپنير او! پاسه وان
conservatory (kən-sūr'və-tō'ri, kən-sūr'və-tō'ri), adj. تايه يتي به پاريزگاري يا پاراستن
n. (1) زانستگاي موزيكا يا شانؤ! زانستگاي هونه.
(2) ژوروي پاراستن و بيشاد داني ووه و كور! شه تلگا! جامخانه ي كور و نسام.
conserve (kən-sūr'v), v.t. (1) پاراستن! پاريزگاري كورني! هلمگرتن!
هينشتنه ره! به فپوزنه دان (C ~ your energy).
(2) مره با درووست كردن! مره با كرتنه ره.
n.pl. مره با يكي دوو ميرو.
consider (kən-sid'ēr), v.t. (1) لي وورد موبونه ره! تماشا كردن!
تپييزن! ليكؤلينه ره (2) بريا كرتنه ره: (Let's ~ the problem).
(3) بايه خ بيدان! ليكؤنه ره! رچا و كورن:
(Her behavior is not hard to understand if you ~ her background.)
(4) دلي خهك راگرتن: (You have to ~ other people.)

consistence

(Money is generally ~ed important.) (1) وادانان! دانان:
(2) بووا و ابوون (پاش بريا كرتنه ره): (We ~ him guilty).
(3) به خيال داهاتن! بريا كرتنه ره و پسه ندي كردن:
(Would you ~ going with us?)
v.i. بريا كرتنه ره.
considerable (kən-sid'ēr-ə-b'l), adj. (1) نؤر! نينجاگار نؤر (يله).
همند، راده: (a ~ amount of money).
(2) شايبه يتي بريا كرتنه ره! گرنك.
-considerably (adv.).
considerate (kən-sid'ēr-it), adj. دلي خهك راگر! به ماست!
به تنگ ماستي خهك موه هاتو.
consideration (kən-sid'ēr-ə-rā'shən), n. (1) ليكؤلينه ره!
لي وورد موبونه ره: (The matter is under ~).
(2) دلي خهك راگرتن! به تنگ دل و ماستي خهك موه هاتن.
(3) پزوه! پزوه نينگرتن. (4) بريا! بريا بوو.
(5) شتيكي به بايه خ له بريا رادانينكا. (6) گرنكي! بايه خ.
(7) پادداشت! كرين.
in consideration of, له بهر! بهمزي.
(2) به ماستي به! له پادداشتي شهوه دا.
on no consideration, هر گيز! هتد.
take into consideration, بايه خ بيدان! رچا و كورن! ليكؤنه ره.
under consideration, له يي دهكؤلوتنه ره (بؤ شهوه ي بريا ري لسه ر
بديرت)! بريا لي دهكؤلوتنه ره.
considered (kən-sid'ēr-d), adj. (1) بهرودي له يي كؤلاره شهوه!
بريا كراوه. (2) بهر يوز.
considering (kən-sid'ēr-ŋ), prep. رچا و كورن! هلمگر هممو
شتيك ليك بده مينه ره! هلمگر حساب بؤ هممو شتيك به كين.
adv. [Colloq.] رچا و كورن! هلمگر حساب بؤ هممو شتيك به كين.
consign (kən-sin'), v.t. (1) خستن! خستنه ناو! ناردين:
(2) ين سپاردين (شه مانه ت)! دانه ده ست! كورن به لپرسراو:
(C ~ the orphan to her uncle's care.)
(3) دانان! بؤ دانان! تهرخان كورن.
(4) شهومه ناردين بؤ نوينه ريك له شار يا وولاتيكي تر بؤ فروشتن يا
عمار كورن. (5) [Obs.], موز كورن! نپوز كورن! پنجه پيچانان.
-consignation (n.); consignable (adj.).
consignee (kən'si-nē', kən'si-nē'), n. بؤ نپوز راو! نوينه ري
كؤمپانيا يهك يا وورده فروزشيك كه شهومه كي بؤ ده نپوز ريت تا وهكو بپوز شينت
consigner (kən-sin'ēr), n. = consignor.
consignment (kən-sin'mənt), n. (1) ناردين شهومه بؤ وورده -
فروزشيك يا نوينه ريك له لايه ين كؤمپانيا يهك موه بؤ فروشتن يا هلمگرتن.
(2) شتيكي نپوز راو (به تايه يتي يارگه يهك شهومه كه بنپوز ريت بؤ نوينه ري
كؤمپانيا يهك بؤ فروشتن يا هلمگرتن).
on consignment, ده نپوز ريت بؤ نوينه ري كؤمپانيا يهك يا وورده فروزشيك
به مره يهك كه شهك فروشرا پار هكي بنپوز ريت موه بؤ كؤمپانيا كه
consignor (kən-sin'ēr, kən'si-nōr'), n. نپوز ره: كه سنيك يا
نپوز گاه يهكي بازگاشي كه شهومه ده نپوز ريت بؤ نوينه ره هكي بؤ فروشتن يا
هلمگرتن.
(1) (~ of), پيچا هتن! پيچا هتن له!
په مدي بوون له: (Water ~s of hydrogen and oxygen).
(2) (~ in), به مدي بوون لسه ر! له وده ابوون! بريت بوون له:
(Wisdom does not ~ only in knowing many facts.)
(3) (~ with), گويچان له گن! ريكه و تن له گن.
(4) [Archaic], يهك پيچرتن! نوسان پيچره! كورن به يهك.
consistence (kən-sis'təns), n. = consistency.

consistency

consistency (kən-sis'tən-si), *n.* (۱) خۇگرتن (شە)؛ خەستى. (۲) پادەى خەستى يا توندوتۇلى؛ يەك دەلىلى: (This yogurt is of the right ~.) (۳) گونجان لەگەل يەكتر؛ پىگوتن؛ يەك نەواى؛ چوونىكى: (These accounts show no ~.) (۴) بەردەوامى لەسەر پىنارنىكى دائىراو لەسەر پىگهاتورا ئەنگۇزان.

consistent (kən-sis'tənt), *adj.* (۱) [Rare] خۇگرا توندوتۇل؛ (۲) لەگەل گونجاو؛ لەگەل پىگوتن. (Overeating is not ~ with good health.) (۳) بەردەوام؛ ئەنگۇز: (~ behavior).

-consistently (*adv.*).

consistory (kən-sis'tə-ri), *n.* (۱) شوئىنى كۆبوونومەى لىژنە يا داداگايەك (۲) لىژنە يەكلىسىمى؛ داداگايەكى كلىسىمى. (۳) كۆبوونومەى يەكلى لىژنە يا داداگايەكى وەھا.

consociate (kən-sō'shi-it), *adj.* يەك؛ يەكگرتن.

n. ھاوبەش.

v.t. & v.z. يەكگرتن؛ بون بە يەك؛ يەك پىگرتن؛ كورن بە يەك.

consolation (kən'sə-lā'shən), *n.* (۱) دلفەواىي كورن؛ سەبۇرى. (۲) دلفۇشى دانەمە. (۳) سەرخۇشى؛ سەرخۇشى ئىكرن.

consolation prize, پادەشتى دلفۇشكرەن؛ دەرىت بە كەسك كە. لە پىشېرىكى يەكدا زۆر باش دەپت، بەلام ئەمەندە تا كە بىياتەمە.

consolatory (kən-sol'a-tō-ri, kən-sol'a-tō-ri), *adj.* قابىت بە دلفۇش كورن يا دلفەواىي كورن؛ خەم پەمۇن.

console (kən-sō'l'), *v.t.* دلفۇشى دانەمە؛ دلفەواىي كورن؛ سەرخۇشى ئىكرن؛ سەبۇرى دانەمە.

console (kən'sōl), *n.* (۱) كۆشە يا سىپايەكى پاراۋە (كە پەفە يا مىزو. شتى وەھاى لەسەر نەجسەپىنىرت). (۲) مىزنىكى جوانى لەم دىوار.

(۳) دۆلابى رادىيو تەلەفونونى سولۇقى قومان. (۴) مىزى 'نۇرگان' كە نامىزنىكى مۇسقاىيە لە پىناق دەچىت.

(۵) دۆلابى بەشى چاۋىزى كورنى نامىزى كارەبەى يا مەكىتە. مىزنىكى پاراۋەى نەقشدارە چەسپ دەكرىت لەمار.

console table, دىوارنىكا يا بەقەد دىوارنىكەمە.

consolidate (kən-sol'a-dāt'), *v.t.* كورن بە يەك؛ يەكخەست. (The government ~d its power.) (۲) چەسپاندن؛ بەھىزكرن؛ (۳) بون بە يەك؛ يەكگرتن.

(۴) پتەبوون؛ بەھىزبوون؛ چەسپن. قوتابخانەى يەكگرتن؛ قوتابخانەى يەكگرتن.

consolidated school, قوتابى لە گەنك ناۋچە يا گەرەكى تەنىشت شارى بۇ دەپت.

consolidation (kən-sol'a-dā'shən), *n.* (۱) يەكلى؛ يەكگرتن؛ (۲) چىگىرەبوون؛ چەسپاندن؛ پتەبوون.

-consolidator (*n.*). سەندەى دارايى حوكمرانى ئىنگلترمە.

consols (kən'solz, kən-solz'), *n.pl.* كۆشتار؛ شوربەى پوونى كۆشت يا كۆشت و سەموزە (دەپانئورىت و تەنھا ئاۋە پوونەكى دەمىنىتەمە).

consonance (kən'sə-nəns), *n.* (۱) گونجان؛ پىگوتن لەگەل يەكدا؛ تەباىى. (۲) گونجانى چەند ئاۋاننىكى مۇسقا پىگەمە يەك نەواى.

consonancy (kən'sə-nən-si), *n.* = consonance. (۱) گونجاو؛ يەك نەوا. (۲) ھاۋدەنگ.

consonant (kən'sə-nənt), *adj.* (۱) قىيى نەبۇزىن (دەنگنامى)؛ تىپىك كە پەمدا دەپت بە؛ (۲) بەرىسەتو بەرەلاكرننى ھەوا (p, t, k, b, d, g). (ب) بەرىسەتكرننى ھەوا لەلاپەكەمە لەكاتىكا لەلاپەكى قەمە دەرباز دەپت (m, n, g, l, r).

consommé (kən'sə-mā'), *n.* كۆشتار شوربەى پوونى كۆشت يا كۆشت و سەموزە (دەپانئورىت و تەنھا ئاۋە پوونەكى دەمىنىتەمە).

consonance (kən'sə-nəns), *n.* (۱) گونجان؛ پىگوتن لەگەل يەكدا؛ تەباىى. (۲) گونجانى چەند ئاۋاننىكى مۇسقا پىگەمە يەك نەواى.

consonancy (kən'sə-nən-si), *n.* = consonance. (۱) گونجاو؛ يەك نەوا. (۲) ھاۋدەنگ.

consonant (kən'sə-nənt), *adj.* (۱) قىيى نەبۇزىن (دەنگنامى)؛ تىپىك كە پەمدا دەپت بە؛ (۲) بەرىسەتو بەرەلاكرننى ھەوا (p, t, k, b, d, g). (ب) بەرىسەتكرننى ھەوا لەلاپەكەمە لەكاتىكا لەلاپەكى قەمە دەرباز دەپت (m, n, g, l, r).

constellation

(۱) بەنۇر پال بە ھەواۋە فان لە درزىكەمە (f, v, z, sh, zh, th, h, w). (۲) بە ھەموو ئەم سەن شىۋەيە پىگەمە (ch, j). (۳) دەنگ يا بېگەى كەم دەنگ.

-consonantal (*adj.*). ھاۋەش؛ ئاۋەل.

consort (kən'sōrt), *n.* (۱) ئۇ؛ مىرد؛ ئۇنى پاشا؛ مىردى شاۋن؛ ھاۋەس.

(۲) كەشتى يەك كە لەگەل كەشتى يەكلى تودا دەپوات؛ كەشتى ھاۋەس. (۳) [Obs.], (۱) ھاۋەس؛ ئاۋەلىتى. (ب) يەكلىتى؛ پىگوتن.

(ج) يەك نەواى؛ گونجانى ئاۋان. (۱) لەگەلدا بوون؛ لەگەلدا ھەلسان و دائىشت؛ برادەرىتى لەگەلدا كورن.

(۲) لەگەلدا گونجان؛ لەگەلدا پىگوتن. (۱) كورن بە يەك؛ يەك پىگرتن.

(۲) [Obs.], (۱) لەگەلدا بوون؛ لەگەلدا چوون. (ب) ئۇنىخان؛ ھاۋەس كورن. (ج) يەك ئاۋان نوووستكرن.

consortium (kən-sōr'shi-əm), *n.* (۱) يەكلىتى؛ كۆمەلە؛ پىگرتن. (۲) يەكلىتى دارايى؛ پىگوتنىكە لەنۇان دەزگای دارايى و بانقەكانى دوو وولات يا زىارتەدا بۇ پارەمەندانى وولاتىكى تە.

(۳) مافى مىزنىكە لە خۇشەرىستى و پارەمەندانو لەگەلدا بوونى ئۇنەكىدا؛ مافى ئۇنىك بۇ ھەمان شت لە مىزەمەكى.

conspicuous (kən-spek'tas), *n.* (۱) چاۋپاخشانەنىكى كەشتى بە باسكىدا؛ سەرىكرەننىكى سەرىنى باسكى. (۲) كورنە (باس)؛ پوختە.

conspicuous (kən-spek'tas), *n.* (۱) پوون؛ تاشكارا؛ ديارا؛ زۆر لەبەرچاۋ؛ (a ~ billboard; a ~ man). (۲) سەرنج پاكىش؛ (She was ~ for her beauty.)

conspiracy (kən-spir'ə-si), *n.* (۱) پىلان. (۲) پىلان كىران؛ پىلاننازى كورن. (۳) پىلاننازان؛ پىلان كىران.

(۴) پىگهاتن و ھاۋكارى كورن (بۇ نامچامى خراب)؛ (the ~ of events). پىلانناز؛ پىلانگىز.

conspirator (kən-spir'ə-tēr), *n.* پىلانناز؛ پىلانگىز.

-conspiratorial (*adj.*); **conspiratory** (*adj.*). (۱) پىلان كىران؛ پىلان دانان. (۲) ھاۋكارى كورن و يەكگرتن (بۇ ھەم مەبەستىك بىت): (Events ~d to ruin him.)

constable (kən'stə-b'l, kən'stə-b'l), *n.* (۱) كارەمەستىكى گەرە لە كۆشكى پاشا يا بەگزادە يەكدا (سەدەنى ئاۋەراست).

(۲) فەرماندەى قەلاپەكى پاشايى. (۳) پۇلىس (لە ئىنگلترمە)؛ پاسەمان. (۴) فەرمانبەر يا نەفسەرى ئاسايىش.

-constabulary (*n.*). (۱) ئاۋچەمەك كە پۇلىسنىك ئىبىرسراۋى بىت. (۲) ھەموو پۇلىسى ئاۋچەمەك يا شارىك. (۳) ھىزنىكى پۇلىس و چەكدار. (۴) پۇلىس.

constancy (kən'stən-si), *n.* قابىمەتى بە پۇلىس و ئەو ئاۋچەمەكى ئىبىرسراۋانن.

constancy (kən'stən-si), *n.* بەردەوامى؛ ئەنگۇز؛ (۱) يا ئەنگۇز؛ (۲) بەردەوام بوون لە خۇشەرىستى يا دلسۇزىدا (بەتايىبەتى لەنۇان ياراندا)؛ وەھا. (ج) چوونىكى؛ پىگوتنىكى.

(۱) بەردەوام؛ ئەنگۇز؛ (۲) يا ئەنگۇز؛ (۳) چوونىكى؛ پىگوتنىكى. لە پۇ لانەمە. (ب) دلسۇز؛ بە وەھا؛ خۇشەرىستى يەكەى بەردەوامە.

(ج) چوونىك؛ دل ئەنگۇز؛ وەك خۇى دەمىنىتەمە. (۲) بەردەوام؛ ھەمىشەى؛ سەروپ؛ (~ interruptions).

(۱) شتىكى ئەنگۇز؛ شتىك كە ھەمىشە ھەم وەك خۇى دەمىنىتەمە. (۲) ھەند يا ئمارەى ئەنگۇز (بىكارى، فېزىا).

constantly (kən'stənt-li), *adv.* (۱) ھەمىشە؛ بەردەوام. (۲) پەمپا يەمپا؛ زۆر جار؛ جار لەدواى جار.

constellate (kən'stə-lāt'), *v.t.* كۆكردنەمە؛ خۇكردنەمە. گۇبوونەمە؛ كۇبوونەمە؛ خۇبوونەمە.

constellation (kən'stə-lā'shən), *n.* (۱) كۆنەستىزە؛ ھەمەتەوانە.

(۲) به‌پزی دستوری؛ به‌شیویمیکی دستوری:

(Social change can be brought about ~.)

constitutional monarchy, پڑیسی پاشایهتی دستوری

constitutive (kon'stə-tōō'tiv, kon'stə-tū'tiv), *adj.* نژر

(a ~ part), گرنگ بۆ پیکهینانی شتیکه؛ بنچینهیی؛ بناغییی:

(۲) دانەر؛ بنچینه دانەر؛ دهسلاتی دانان و کردنی همیه

constrain (kən-strān'), *v.t.* (۱) جله و گرتن؛ سنوور بۆ دانان؛ پاکرتن

(۲) نژر لیکردن؛ ناچار کردن: (He was ~ed to agree.)

constrained (kən-strānd'), *adj.* (۱) جله و گراو؛ بسته‌گراو؛ گراو

(۲) به نژر گراو؛ ناچاری؛ درۆ: (a ~ laugh)

constraint (kən-strānt'), *n.* (۱) جله و گرتن؛ سنوور دانان

بسته‌گراو؛ بندکردنی؛ نژر دارمکی؛ ناچاری

(۲) پین پهست کردن یا کردن به نژره‌وی ههست و ههوسیی سنوور شتی؛

ههوشتی درۆ و ناسرووشتی. (۳) سنوور؛ جله و

هینانهمیه؛ گوشین؛ چووک کردنهمه؛

constrict (kən-strīkt'), *v.t.* (۱) هینانهمیه؛ گوشین؛ چووک کردنهمه؛

تنگه‌تار کردن

-constrictive (*adj.*); constrictively (*adv.*)

constriction (kən-strīk'shən), *n.* (۱) (۱) هینانهمیه؛ گوشین

چووک کردنهمه؛ قهتیس کردن. (ب) هاتنه‌هویه؛ چووک بوونهمه؛ قهتیس بوون

(۲) تنگه‌تار بوون؛ تنگه‌تار ههست و ههست بسته‌گراو؛ سنوور داری

(۳) بسته‌گراو؛ سنوور بۆ دانەر؛ کۆسپ

constrictor (kən-strīk'tēr), *n.* (۱) بسته‌گراو؛ کۆسپ؛ رینگ

(۲) ماسولگهی گوشینه؛ ماسولگهی کۆزبوو یا چووه‌هویه

(۳) ماری گوشینه؛ ماری که نیچهره‌کهی ده‌کۆزیت به خۆ پیکان له له‌شیره‌وه

گوشینی ههتا ههتاسهی له‌بهر ده‌بیرت

constrictive (kən-strīkt'iv), *v.t.* هینانهمیه؛ کر کردن؛ گرتن

constringency (kən-strīn'jən-si), *n.* هاتنه‌هویه؛ کر بوون؛

گیران

-constringent (*adj.*)

construct (kən-strukt'), *v.t.* (۱) درووست کردن (پرد، خانوو)؛

داریشتن (پسته، ووشه)؛ دامه‌زاندن. (۲) ریکه‌ستن؛ ریکه‌پیک کردن؛

دانان (بیردۆن). (۳) درووست کردنی شیوه‌هویی نه‌دازه‌ویی به‌گۆزیه‌وی و دستراو

(بیرکاری).

(۱) شتیکی درووست کردنی یا داریشتن (بیردۆن، بیردۆن، پیردۆن، پیردۆن... هتد)

(۲) پارچه نووساریک به‌تاییه‌یی که له کۆمه‌لیک ده‌سته‌واژه پیک هاتینت

(زمانه‌وانی)

construction (kən-struk'shən), *n.* (۱) داریشتن (ووشه، پسته،

بیردۆن)؛ دامه‌زاندن؛ درووست کردن.

(۲) چۆنیتی درووست کردن یا داریشتن (خانوو‌سازی، زمانه‌وانی).

(۳) شتیکی درووست کردنی (خانوو).

(۴) لیکدانهمه (ووته، بیر):

(Don't put the wrong ~ on my statement.)

(۵) داریشتنی پسته یا ساپسته‌هویه به ووشه؛ ریکه‌ستن و پیموهدنی ووشه له

پسته یا ساپسته‌هویه؛ پیموهدنی تیوان ووشه‌کانی ناو پسته.

-constructional (*adj.*); constructionally (*adv.*)

constructionist (kən-struk'shən-ist), *n.* لیکده‌ره‌وی یا سا یا

دستوو.

constructive (kən-struk'tiv), *adj.* (۱) سوو‌به‌هتشی؛ به‌سوود؛

مه‌به‌ستی چاک‌کردنه نکه پورخاندن: (~ criticism)

(۲) تاییهتی به داریشتن و درووست کردن یا شتیکی درووست کردنی

(۳) راست‌وخو دهره‌بیردۆن، به‌لکو له لیکدانهمه‌دا دهره‌گه‌ریت (دادگه‌ری):

(~ crime)

constructor (kən-struk'tēr), *n.* درووست‌گه‌را؛ سه‌رکار (خانوو)

construe (kən-strōō'), *v.t.* (۱) شیکردنهمه؛ پسته (ریزمان)

(۲) لیکدانهمه (بیردۆن، پیردۆن، کړه‌وه، هه‌لویست):

(۲) خوونی دستیره له‌کاتی له‌دایکبوونی که‌سێکه‌دا (هه‌ستنه‌وانی)؛ بوچ

(۳) کۆمه‌لیک شتی سه‌رنج پاکینش: (a ~ of beautiful women)

consternate (kon'stēr-nāt'), *v.t.* ترساندن؛ تۆقاندن؛ تروشی

مەترسی کردن؛ واق و ورماندن

consternation (kon'stēr-nā'shən), *n.* ترس؛ تۆقان؛ مه‌ترسی؛

واق و ورمان

constipate (kon'stə-pāt'), *v.t.* (۱) تروشی قه‌بزی کردن؛

گرفت پیکردن؛ تروشی گه‌راوی کردن. (۲) [Obs.] په‌ستهمه

-constipated (*adj.*)

constipation (kon'stə-pā'shən), *n.* (۱) نا‌هه‌رائی؛ قه‌بزی

(۲) [Obs.] په‌ستهمه

constituency (kən-stich'ōō-ən-si), *n.* (۱) ده‌نگه‌رائی ناوچه‌ی

هه‌لبێژاردن؛ هه‌موو دانیشتووانی ناوچه‌هویی هه‌لبێژاردن

(۲) ناوچه‌ی هه‌لبێژاردن (۳) گه‌راوه‌کان؛ ناشانگان؛ پالپشتیکه‌ران

constituent (kən-stich'ōō-ənt), *adj.* (۱) به‌شیکی بنچینه‌یی له-

پیکهینانی شتیکه‌دا؛ به‌شیکی پیکهینان: (a ~ part)

(۲) ده‌نگه‌را؛ مافی ده‌نگه‌رائی هه‌یه

(۳) دانەر (هه‌نجووه‌مان)؛ بنچینه دانەر (هه‌نجووه‌مان)؛ ده‌سلاتی دانان یا

پیاچوونه‌وه‌ی ده‌ستوریکی درووشتی: (a ~ assembly)

(۱) ده‌نگه‌را؛ هه‌لبێژاره‌ی دانیشتووی ناوچه‌هویی هه‌لبێژاردن

(۲) دانه‌ری که‌سێک له جزی خۆ؛ گه‌راو؛ پالپشتیکه‌را

(۳) به‌شیکی پیکهینان

(۴) دانه‌یه‌ک له به‌شیکانی پسته‌هویه (زمانه‌وانی)

constitute (kon'stə-tōō't, kon'stə-tū't), *v.t.* (۱) دامه‌زاندن؛

دانان (یاسا، فه‌رمانه‌روایی، ده‌زگا)

(۲) داری کردن؛ دانان: (The students ~d him their spokesman.)

(۳) پیکهینان: (Twelve people ~ a jury.)

(۴) له که‌ره‌سه یا شت پیکهینان

constitution (kon'stə-tōō'shən, kon'stə-tū'shən), *n.* (۱)

دامه‌زاندن؛ دانان؛ پیکهینان. (۲) پیکهینان. (۳) شیوه‌ی پیکهینان یا پیکهاتن

(۴) شیوه‌ی پیکهاتنی که‌سێک (له‌شو و مینشک)؛ ته‌ندرووستی له‌شو و مینشک:

(a man of strong ~)

(۵) ده‌سوور؛ یاسا بنچینه‌یی‌هه‌کان (وولات، کۆمه‌له، رینگه‌راو، ده‌زگا... هتد)

(۶) بروامه یا قه‌واله‌یه‌که که نه‌م ده‌ستووهری تیوا نووسراوه

(۷) [C-] ده‌ستووری وولاته یه‌گه‌رتووه‌کانی نه‌مه‌ریکا

constitutional (kon'stə-tōō'shən-l, kon'stə-tū'shən-l), *n.*

(۱) بنچینه‌یی؛ بناغییی

(۲) بنچینه‌یی‌هه له‌مشدا: (a ~ weakness)

(۳) بۆ ته‌ندرووستی باشه

(۴) تاییهتی به ده‌ستووهر؛ به‌پزی ده‌ستووهر؛ ده‌ستووهری: (~ rights)

(۵) په‌یره‌وی ده‌ستووهر هه‌کات

n. [Colloq.] وه‌رزینیک که بۆ ته‌ندرووستی باش بیت (به‌تاییه‌شی پیاسه یا

به‌پن بۆیشتن)

constitutionalism (kon'stə-tōō'shən-l-iz'm, kon'stə-tū'shən-l-iz'm), *n.*

(۱) فه‌رمانه‌روایی به‌پزی ده‌ستووهر

(۲) په‌یره‌وی کردنی ده‌ستووهر

constitutionalist (kon'stə-tōō'shən-l-ist, kon'stə-tū'shən-l-ist), *n.*

(۱) ده‌ستووهرخوای؛ په‌یره‌ویکهری ده‌ستووهر

(۲) ده‌ستووهرناس؛ په‌یره‌وی ده‌ستووهری په‌یره‌وی کردنی ده‌ستووهر

constitutionality (kon'stə-tōō'shən-əl'ə-ti, kon'stə-tū'shən-əl'ə-ti), *n.*

به‌پزی ده‌ستووهر بوون؛ ده‌ستووهرتی هه‌لویست،

کرده‌وه یا پووداویک

constitutionally (kon'stə-tōō'shən-l-i, kon'stə-tū'shən-l-i), *adv.*

(۱) له‌بروی ته‌ندرووستی‌هه‌وه؛ چۆنیتی پیکهاتنی له‌شو و مینشک: (He is ~ frail.)

لهویهرا یۆز کارمه: بن هاوتا: (a - liar; a - skill) .
 (۱) هیئانه‌دی! هاتندی! **consummation** (kon'sə-mā'shən), n.
 هیئانه به‌همه! هاتنه به‌همه. (۲) نه‌جام! کۆتایی! دوایی.
 (۳) بیون به زاوا! جوت بیون.
 -consummative (adj.); consummator (n.).
 (۱) به‌کاره‌یئان! خواردن و تهره‌کردن! نه‌هیشتن! تهره‌کردن. (۲) به‌ده‌باریکه! سیل.
 (۳) (۱) به‌کاره‌یئان یا به‌کاره‌یئانی شتومک له‌لاین کۆیارانهوه (تابووری ناسی) (ب) هه‌ند یا کۆی نهر شتومکه‌ی مرۆڤه‌ی به‌کاری ده‌هینن.
 (۱) به‌کاره‌یئانه‌را! له‌وتینه‌را! **consumptive** (kon-sump'tiv), adj.
 له‌تاو به‌هه‌یۆده‌ر. (۲) تابه‌تی به‌ فرۆته‌تی که به‌کاره‌یئانه‌ر ده‌میکریت (تابووری ناسی). (۳) (۱) تابه‌تی به‌ ده‌ده‌باریکه یا سیل. (ب) سیلایی! له‌وانه‌یه ترووشی سیل به‌ییت. کسه‌یئکی سیلایی! سیلایی.
 n.
 (۱) لیکه‌وتن! به‌رکه‌وتن! لیکدان! لیکه‌شان **contact** (kon'takt), n.
 (۲) په‌یوه‌ندی! په‌یوه‌ندی کردن! ترووش بیون! ناسین: (He made some -s with important people.)
 (۲) کسه‌یئک که په‌یوه‌ندی باش به‌ییت، واته جینی برۆ! به‌ییتو یارمه‌تیت بدات: (He is a good - to have.)
 (۱) کسه‌یئکی درماری یا نه‌خۆشی.
 (۲) (Colloq.) (pl.) چاویلکه‌ی په‌یوه‌نوس: چاویلکه‌ی به‌یئکی یۆز به‌چوکه ده‌هکرتکه چارو به چاره‌وه ده‌نوسیت.
 (۱) (ب) به‌یئک که‌یاندنی دوو کاره‌یا کیشی. (ب) نامییری شم به‌یئک که‌یاندنه.
 (۱) لیکه‌شاندن! لیکدان! به‌یئک که‌یاندن.
 (۲) په‌یوه‌ندی کردن! په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل به‌ستن.
 (۱) په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل دیوون! ترووش بیون! ناسین.
 (۱) فریضی تزم به راسمه‌یک که **contact flying, Also contact flight**,
 له‌هۆکهران پێی خزی بدۆزیتومه به‌هۆی ششی سه‌ر زه‌ری به‌یوه وه‌ک یوبارو شاخو خانوو... هتد.
 چاویلکه‌ی په‌یوه‌نوس: **contact lenses, Also contact lens**,
 چاویلکه‌ی به‌یئکی یۆز به‌چوکه ده‌هکرتکه نار چارو به چاره‌وه ده‌نوسیت.
 (۱) ترووش بیون یا کرتلی نه‌خۆشی له **contagion** (kən-tā'jən), n.
 کسه‌یئکی ترمه‌! بلۆبوونه‌وه یا تمشه‌نه‌کردنی نه‌خۆشی.
 (۲) ترم! نه‌خۆشی به‌یک که مرۆڤه‌ی له‌به‌کتری به‌یوه به‌یگرت! نه‌خۆشی تینه‌ی.
 (۲) هۆی تینه‌ی به‌یوه‌ی یا تمشه‌نه‌کردنی نه‌خۆشی. (۱) ژهر.
 (۲) به‌خیزایی بلۆبوونه‌وه‌ی نهریت، خوو، باو یا مۆهه‌یکه.
 (۱) کارتیکه‌یئکی خراب یا په‌رووش تیکه‌ده‌رکه که زوو بلۆده‌یئانه‌وه تمشه‌نه ده‌کات: (Racial hatred is a -)
 (۱) ترم! تینه‌ی (نه‌خۆشی): **contagious** (kən-tā'jəs), adj.
 به‌تمشه‌نه: (a - disease)
 (۲) هه‌لگری نه‌خۆشی تینه‌ی یا هۆی تینه‌ی به‌یوه‌نه‌که.
 (۲) تمشه‌نه‌که‌ر (خوو، نهریت، باو، مۆهه): (a - laughter)
 (۱) تیدا بوون: **contain** (kən-tān'), v.t.
 (What does this box - ?; The book - s a good deal of useful information.)
 (۲) گرتن! توانای گرتن هه‌بوون! نه‌وه‌نده‌یوون:
 (A gallon - s four quarts)
 (۲) به‌ریه‌ست کردن! وه‌ستاندن! راگرتن! سه‌وور بو دانان.
 (۱) دا‌یینه‌کردن! خۆگرتن! راگه‌ر کردن (خۆ، هه‌ست):
 (Can you - your enthusiasm?)
 (۲) توانای دا‌ییش بیون به‌سه‌ر ژماره‌یکه یا جه‌ند ژماره‌یکه‌دا به‌ین نه‌وه‌ی هه‌یجی به‌یئینه‌وه (به‌یگاری): (12 - s 2, 3, 4 and 6)
 ده‌فرا شتیله که شتی تیدا به‌ییت یا تهری **container** (kən-tān'ēr), n.
 به‌گرت (سه‌ووق، قوتوو، قاپ، شووشه، تمشه‌نه... هتد).
 به‌ریه‌ست کردن (به‌یوه‌یو به‌یئکی **containment** (kən-tān'mənt), n.

(Her sudden departure was ~d as an insult.)
 (۲) وه‌رگیران (له زمانیکه‌وه یۆ زمانیکه‌ی تهر).
 v.t.
 (۱) شیکه‌ر نه‌وه‌ی په‌سته (په‌زمان).
 (۲) لیکه‌انه‌وه (به‌یوه‌یو به‌یئ، هه‌لو‌ن‌ست، به‌یۆز، کهرمه‌وه، پوودنی).
consubstantial (kon'səb-stan'shəl), adj.
 هاوسرووشت!
 هاوناوکه‌رۆن
consul (kon'sl), n.
 (۱) به‌یکه‌ک له دوو فه‌رمانده سه‌ره‌کی به‌یکه‌ی یۆمای
 کۆن. (۲) به‌یکه‌ک له سن فه‌رمانده سه‌ره‌کی به‌یکه‌ی شوپشی فه‌ره‌نسی له سالی ۱۷۹۹-۱۸۰۴. قونسول! نوینه‌ری وولاتیک له به‌یکه‌ک له شاره‌کانی وولاتیک تهر! شابه‌نده‌ر.
consular (kon'sl-ēr, kon'syoo-lēr), adj.
 شابه‌نده‌ری!
 قونسولی! تابه‌تی به‌ شابه‌نده‌ری کارو ده‌سه‌لاتی.
consular agent,
 جیگر قونسول یا شابه‌نده‌ر له شاره‌کاندا که با‌یخه‌ی بازارگانی کهم به‌ییت
consulate (kon'sl-it, kon'syoo-lit), n.
 (۱) شابه‌نده‌رخانه!
 فه‌رمانگی شابه‌نده‌ر. (۲) په‌لوه‌یا په‌وه کارو ده‌سه‌لاتی شابه‌نده‌ر.
 (۳) ماوه‌ی ماوه‌ی شابه‌نده‌ر له‌سه‌ر کار.
 (۴) فه‌رمانه‌وه‌ی به‌ شابه‌نده‌ر (پۆمای کۆن و فه‌ره‌نسا دوا‌ی شوپشی فه‌ره‌نسی).
 فه‌رمانه‌وه‌ی شابه‌نده‌ری فه‌ره‌نسا ۱۷۹۹-۱۸۰۴.
the Consulate,
consul general,
 قونسولی گشتی! شابه‌نده‌ری گشتی: له شاریکی سه‌ره‌کی وولاتیک بیگانه‌دا داده‌نیشتن و سه‌ره‌کاری جه‌ند شابه‌نده‌ریکی شاره‌ی به‌چوکه‌کانی ده‌رووشتی ده‌کات.
consulship (kon'sl-ship), n.
 (۱) قونسولیتی: په‌لوه‌یا په‌وه کارو ده‌سه‌لاتی شابه‌نده‌ر. (۲) ماوه‌ی ماوه‌ی قونسول له‌سه‌ر کار.
consult (kən-sult'), v.t.
 راویژکردن! پرس پی‌کردن.
 (۱) راویژ پی‌کردن! پرس پی‌کردن! راویژ له‌گه‌ل کردن! سه‌یوکردن یۆ دۆزینه‌وه‌ی نهر شته‌ی په‌یوه‌سته (به‌یتره‌وه، فه‌ره‌نگ، نه‌خۆشه):
 (to ~ one's lawyer, a doctor, a map, a dictionary,) etc.)
 (۲) با‌یخ بیدان! نه‌خسته‌ی پشت گوئ:
 (C- your own wishes in the matter.)
 n. [Obs.],
 راویژ! راویژکردن
consultant (kən-sul'tnt), n.
 (۱) راویژیار! راویژ پی‌کراو.
 (۲) راویژکار.
consultation (kon'sl-tā'shən), n.
 (۱) راویژ! راویژکردن!
 پرس پی‌کردن. (۲) کۆبوونه‌وه‌یک یۆ لیکه‌یئانه‌وه راویژکردن و نه‌خۆشه‌دانان.
consultative (kən-sul'tiv), adj.
 تابه‌تی به‌ راویژکردن و پرس پی‌کردن! راویژکاری: (His function was ~)
consumable (kən-sūm'ə-b'l, kən-sūm'ə-b'l), adj.
 به‌کار- ده‌هینریت- شتومک، که‌ل و په‌ل، خواره‌مه‌نی).
 n.
 (۱) فه‌رتاندن! له‌ناو بردن! **consume** (kən-sūm', kən-sūm'), v.t.
 ماندوو کردن! سه‌ووتاندن (مه‌جان): (This project will ~ you.)
 (۲) ته‌واو کردن! هه‌یج نه‌هیشتنه‌وه! ماشینه‌وه! خواردن! خوارده‌مه‌وه.
 (۳) به‌فیزدان (پاره، کات، ووزه)! کار کردن (ووزه)! به‌کاره‌یئان له‌ناو چوون! نه‌مان.
 v.t.
 گرفتار بووه به (دل پیسی، خه‌مه‌خه‌فت، جه‌زیک)! **consumed with**,
 به‌یوه‌ی ناوه‌ته سه‌ر شتیله.
 (۱) فه‌رتینه‌ر!
 له‌ناو به‌ر! به‌فیزدەر! به‌کاره‌یئانه‌ر. (۲) به‌هه‌خۆر! کپیار.
consumers' goods,
 شتومکه‌ی به‌کاره‌یئان! شتومکه‌ی فرۆشتن (وه‌ک خوارده‌مه‌نی و جه‌ل و به‌رگ که مرۆڤه‌ی ده‌میکریت و به‌کاری ده‌هینریت)! فرۆتمنی
consumerism (kən-sūm'ēr-iz'm, kən-sūm'ēr-iz'm), n.
 پاراستنی مافی کپیار.
consummate (kən-sum'it), v.t.
 (۱) هینانه‌دی! جینه‌جیک کردن.
 (۲) بیون به زاوا! لرووست بیون: (They ~d their marriage.)

سوربوون لیسر (پا، بیرو، هلوئیست) دوویاتکردنوهی هلوئیستیک
نمگرچی خمک هلوئیستیان پنجهوانه بیت: (We ~ that he is guilty.)
-contender (n.).

content (kən-ˈtɛnt), adj. (۱) بهرچاوتنوا پر ناسوده
(۲) پازی، قایل.

v.t. پازی کردن، پازی بوون، قایل بوون:
(C ~ yourself with reading about it.)

n. (۱) بهرچاوتنوی، قایل.
(۲) [British]، ننگدانی " بعلی " له نمانجورمهانی لوردگان له پهرلهمانی
نینگدارید.

content (kən-ˈtɛnt), n. (۱) (pl.)، شو شتی له دهفرنگدایه (دهک):
سنووق، شووشه، منجه، قاپ... هتد: (the ~ of a box).
(ب) قاورهوک (بهرتوکه) ناواخن: (table of ~).
(۲) قاورهوک، مانا، مهبست.

(The ~ of a poem is distinguished from its form.)
(۳) فراوانی، چمند گرتن، شوینی چمند تیا بوونوه.
(۴) قیامه، قهواره.

(۵) پرزه یا چمند تیا بوونی مادههیک له شتیکی ناویتهدا.
پر ناسوده، بهرچاوتنوا قایل.

contented (kən-ˈtɛntɪd), adj. (۱) شمهقسه، مشتومر، ناگزکی.
(۲) تیکوشان، هولندان (بؤ بردنوهی ملامانییک)؛ خعبات.

(۳) لیسر سوربوونی راییک یا هلوئیستیک له مشتومرنگدا.
هوی ناگزکی؛ شو شتی ناگزکی لیسره.
bone of contention, (۱) حمن له مشتومرنگدا.
contentious (kən-ˈtɛnʃəs), adj. حمن له شمهقسه، شهربانی. (۲) مشتومری (مسهله، باس)؛ تابهتی به
ناگزکی یا هوی ناگزکییک.

contentment (kən-ˈtɛnt-ˈmɛnt), n. پر ناسودیمی؛ قایل.
conterminous (kən-ˈtɜr-mi-nəs), adj. (۱) هاورسنور.
(۲) لهنا و همان سنوردان.

contest (kən-ˈtɛst), v.t. (۱) ناپهزایی، دهر برون دهر باره شتی؛
هولی بهدروختنوه دان؛ برهبرهگانی کردن:
(They will ~ the results of the election.)

(۲) شپ لیسر کردن؛ خعبات بؤ کردن (زهوی، زار، پنکی سویایی)
تیکوشان؛ خعبات کردن دژی، خعبات کردن لهگه.

v.i. (۱) ناگزکی، دوربهرگی؛ شپ. (۲) شمهقسه، مشتومر.
n. (۳) پیشبرگی، ملامنی؛ بؤبوونن.

-contestable (adj.); contestation (n.).
(۱) پیشبرگی، ملامنی.
(۲) قانون لیدر (نهنجامی هلبوژدن، وهسیه، بویاری لیژنه)؛
خعباتکردن دژی هلوئیستیک به ناپهوا دانوا؛ ناپهزایی دهر برون.

context (kən-ˈtɛkst), n. (۱) میانه، چوارچینوه (ووته، پسته، نووسری)؛
دهق (ووته، نووسری):
(It is unfair to quote this remark out of its ~.)

(۲) راپوردهو، بنجینهو بارودوخی بووداویک.
-contextual (adj.).

contexture (kən-ˈtɛks-ˈtʃɜr, kən-ˈtɛks-ˈtʃɛr), n. (۱) چنن؛
پیکهومان، یکخستن، کؤکردنوه؛ هلبستن؛ هؤینهوه.
(۲) چنراویک، پارچمیک قوماش یا کوتال شتیکی هلبستراو.
(۳) چؤنیتی، چنن، هلبستن، هؤینهوه یا پیکهومان شتیکی.

contiguity (kən-ˈti-gū-ə-ti), n. (۱) نزکی؛ لیکرتن، بهرکرتن.
(۲) [Rare]، زنجیره.

contiguous (kən-ˈtig-ū-əs), adj. (۱) لهبیکهسور؛ هاورسنور.
(۲) تزوک؛ بتمنیشت بیکهوه.

continence (kən-ˈtɪ-nəns), n. Also continency, (۱) خؤیاگرتن، (جووت بوون)؛ خؤ دوور گرتن؛ کان نمکردن.
دان بهخؤدا گرتن. (۲) خؤیاگرتن (جووت بوون)؛ خؤ دوور گرتن؛ کان نمکردن.

پامیاری، ناپتی یا نتهوهی، یا وولاتیک که مترسی لی بکرت؛ وهستاندن؛
پاگرتن

contaminant (kən-ˈtɑm-ə-nənt), n. پیسگر: مرؤه، میکروب،
ماده.

contaminate (kən-ˈtɑm-ə-nāt), v.t. پیس کردن به میکروب یا
شتی تر، ماو، خواردن و خواردنوه. ههرا؛ خراب کردن (پهروشت)؛
تووش کردن (شخوشی).

contamination (kən-ˈtɑm-ə-nā-ʃən), n. (۱) پیس کردن؛
پیس بوون؛ خراب بوون. (۲) پیسگر، پیسی.

contaminator (kən-ˈtɑm-ə-nā-tər), n. پیسگر: مرؤه، ماده،
میکروب؛ تووشگر (مرؤی نهخوش یا بهدرفتان)

contaminate (kən-ˈtɑm-ə-nāt), v.t. (۱) چیرؤکی بؤ له بووداوی سهرناسا
(۲) چیرؤک؛ حیكایهت

contemn (kən-ˈtɛm), v.t. به سوک سهربرکردن
-contemner (n.).

contemplate (kən-ˈtɛm-plə-t), v.t. (۱) بهووردی سهربرکردن؛
ووردبوونوه. (۲) بیرلینگردنوه؛ لیکولینوه.

(۳) نیاز بوون؛ بهتعمایوون: (He is ~ing marriage).
(۴) چاوبوون بوون؛ بینن (له دواپؤردا): (I don't ~ any problem.).

v.i. بیرکردنوه
-contemplator (n.).

contemplation (kən-ˈtɛm-plə-ʃən), n. (۱) لیکولینوه؛
بیرکردنوه (۲) نیاز؛ نیاز بوون؛ بهتعمایوون. (۳) رابینن؛ چاوبوون بوون.

contemplative (kən-ˈtɛm-plə-tiv), adj. بیرکردنوه؛ قایبهتی به
بیرکردنوه و سوختی: (a ~ life).
n. (۱) کسینکی بیرکردنوه؛ کسینک که زوری کاتی به بیرکردنوه بهرینه سهر.
(۲) نهداسی کؤماینکی سوختیگر؛ نهداسی کؤماینکی ناپتی که بیرکردنوه و
سوختی گرتی ریناژتی.

-contemplatively (adv.); contemplativeness (n.).
هاوچهره؛
contemporancity (kən-ˈtɛm-pər-ə-nē-ə-ti), n. هاورسردمی؛ هاورکاتی؛ هاوردهمی.

contemporaneous (kən-ˈtɛm-pə-rā-ni-əs), adj. هاورچهره؛
هاوسهرده؛ هاورکات: (~ events).

contemporary (kən-ˈtɛm-pə-rer-i), adj. (۱) هاورچهره؛
(۲) هاورتعمن (۳) نوب؛ تازه؛ سهردهم: (~ art).
n. (۱) (pl.) هاورتعمن: (We are ~ies).

(۲) کسینک که هلوئیست و بیرباری نوی بیت و لهگه نام چهره؛ بگونجیت.
contemporary with, هاورچهره؛ هاورسهرده؛ هاورتعمن.

contemporize (kən-ˈtɛm-pə-rīz), v.t. & v.i. هاورچهره کردن؛
هاوچهره بوون

contempt (kən-ˈtɛmpt), n. (۱) به سوک سهربرکردن؛ بق لی بوونوه؛
قنزهاتنوه (We feel ~ for a liar; to have ~ for somebody).
(۲) سوکی: (He fell into ~ as a result of his foolish act).
(۳) رینز نمان؛ رینز نگرتن: (~ Familiarity breeds ~).

(۴) همنگرانهوه؛ بین رینزی پیشاندان (بتمیبهتی بؤ دادگا یا پهرلهمان)؛
سهرکشتی کردن: (~ of court; ~ of congress).

contemptible (kən-ˈtɛmp-tə-b'l), adj. پیس بؤگن؛ مرؤه؛
کردنوه. رهمان؛ پیس بؤگن؛ خویری؛ سوک؛ بین نرغ؛ به سوک سهربرکردن.

contemptuous (kən-ˈtɛmp-tʃū-əs), adj. به سوک سهربرکردن؛
سوک؛ سوکانه: (She gave him a ~ look).

contend (kən-ˈtɛnd), v.t. (۱) تیکوشان (جنگ)؛ خعبات کردن؛
شهرکردن (Napoleon's troops ~ed with the armies of Europe
at Waterloo.)

(۲) خعبات کردن؛ هولندان؛ بهرنگار بوون؛ بووبهرو وهستان.
(۳) پیشبرگی کردن؛ ملامنی کردن: (He will ~ for the prize.).

continent

continent (kon'tə-nənt), adj. (۱) خۇڭراگرا ميانرەم.

(۲) خۇ ئورور گرا اجوت بون.

continent (kon'tə-nənt), n. (۱) كيشومر.

(۲) [Rare], كۆسپ؛ جەمە؛ شتېكى پىنگى يا داينىكەر.

the Continent, ئوروپا جگە لە نىنگلئەرو ئىزلىمەندە.

continental (kon'tə-nen'tl), adj. (۱) كيشومرى؛ تايپەتى بە.

(۲) [C-], ئوروپى؛ تايپەتى بە ئوروپا.

(۳) [C-], تايپەتى بە وولاتە يەكگرتورەكانى ئەمەرىكا لەكاتى شۇپشى

ئەمەرىكا: (C~ Congress).

n. (۱) [C-], ئوروپايسى؛ دانىشتورەمكى كيشومرى ئوروپا.

(۲) [C-], سەربازىكى ئەمەرىكى لەكاتى شۇپشى ئەمەرىكا.

(۳) پارەيمكى كاغەز بوو كە لەكاتى شۇپشى ئەمەرىكا دەردچو پاشان نرخی

ئەمە دواى شۇپشەكە، لەبەرئەرو دەورتى: "not worth a continental" واته "بىن نرخە"

continental code, شەرفى "مۆرس" ى جىپەشى.

continental divide, (۱) لوتكەى زنجىرە شاخىكى كيشومرى كە

بويارو ئاوى كيشومرىكە بەش دەكات بە دوو بەمشەرو مەرىكىيان بە دىوونىكا

دەپۇن؛ ئاومىزى: [C-D-], لوتكەى زنجىرە شاخى "بۇكى" ئەمەرىكاى

باكور كە بويارەكان بەش دەكات مەندىكىيان بەرەو دەرياى "ئەتلاتىكە" و مەندىكىيان بەرەو دەرياى "پاسفىكە" دەكشۇن.

continental shelf, بەشى تەنكارى دەريا لە قەراغەكانى دەريا.

contingence (kən-tin'jəns), n. (۱) لىكەرتن؛ بەرىك كەرتن

contingency (۲)

contingency (kən-tin'jən-si), n. (۱) (ب) لەوانەبوونى بووانىكە؛

بۇ ھەبوونى بووانى شتېكە. (ب) ئاكاوى؛ ئاكاوى دولپۇز:

(We must be ready for any -.; They have made - plans.)

(۲) پىنگەرت؛ سۆگەر ئەبوون.

(۳) مەرجى؛ دەكەوتتە سەر شتېكى تر.

contingent (kən-tin'jənt), adj. (۱) لەوانەيە؛ بۇى ھەيە بووېدات.

(۲) مەرجى؛ دەكەوتتە سەر شتېكى تر.

(۳) [Archaic], لەيەك دەمەن؛ بەرىك دەكەون.

(۴) راستى و چەرتى بەستراو بە چەند شتېكى ترەو (بەدۇن).

n. (۱) پىنگەوتىك؛ پىنگەوت. (۲) بەش يا پۇرە (لەشكەر، كورنكار، نوئەن).

(۳) (ب) دەستەيەك خەلك كە نوئەنرىس وولاتەكەيان بەكەن لە بووېدولتىكە.

(ب) رەمەند؛ ھارولانى وولاتىكە كە لە وولاتىكى يىگانە دەرى.

continual (kən-tin'ü-əl), adj. (۱) پەيتا پەيتا؛ جار لەدواى جار؛

بە پىنگەوتىكى و زور زور بووېدەدات. (۲) بەرەوام بىن وچان.

continually (kən-tin'ü-əl-i), adv. (۱) جار لەدواى جار؛ زور زور؛

پەيتا پەيتا. (۲) بە بەرەوامى؛ بەبىن وسان؛ بەبىن وچان.

continuance (kən-tin'ü-əns), n. (۱) بەرەوامى (بوودان، بار،

گردان؛ لەسەر پۇششتن. (۲) مەرە؛ مەرە بەرەوام بوون (بوودان، بار، گردان).

(۳) مانەرە (فرمان، جىگە): (his ~ in office).

(۴) پاشكۆ (چىرۆك)؛ پاشبەند.

(۵) دواخستن بۇ بەرورنىكى تر (دادەگىرى).

continuant (kən-tin'ü-ənt), n. تىپىكى سادە (نەبوزىن) كە بىزانى.

دەتوانىت نرۇز بەرتتەرە ھەتتا ھەناسە لەبەر بوورەكەدا ئامىنن بەبىن

ئەروى چۇننى تىپەكە بگۇرتت؛ وەك: "f, s, z, m, n, l, r" (دەنگەناسى).

continuation (kən-tin'ü-ā'shən), n. (۱) بەرەوام بوون؛

لەسەر پۇششتن؛ نرۇزەپۇدان. (۲) دەستپىنگردنەرە؛ تىپەلچورنەرە.

(۳) پاشبەند؛ پاشكۆ.

continuation school, قوتابغانى ئىناران.

continue (kən-tin'ü), v.i. (۱) بەرەوام بوون؛ نرۇزەپۇدان؛

(The war ~d for five years.)

(۲) مانەرە؛ لەسەر كار، جىگە... ھەتتا:

(The chairman ~d in office for another year.)

contraband of war

(۲) بەرەوام بوون لەسەر؛ كۆل ئەمان:

(We ~d to demand our rights.)

(The speaker ~d.) (۴) دەستپىنگردنەرە؛ تىپەلچورنەرە.

(۱) بەرەوام بوون؛ لەسەر پۇششتن؛ نرۇزەپۇدان. (۲) دەستپىنگردنەرە.

(۳) ھىشتنەرە:

(The people ~d Roosevelt in office for four terms.)

(۴) دواخستن بۇ پۇششىكى تر (دادەگىرى).

continued fraction, كەرتى بەرەوام (بىرگارى).

continued proportion, پۇرەى بەرەوام؛ سەن زمارە يا زياتر كە

پۇرەى ئىوان دوو زمارەى تەئىششت يەكەيان وەك يەك واپىت (۲، ۶، ۱۲، ۲۴، ۴۸)

continued story, چىزۇكى بەرەوام؛ كە بە بەش بەش لە گۇقارىكە يا

پۇرۇتنامەيەكەدا بۆلەمكەرتتەرە.

continuity (kon'tə-nōō'ə-ti, kon'tə-nū'ā-ti), n. (۱) لەسەر-

پۇششتن؛ بەرەوام بوون؛ بەرەوامى (۲) زنجىرە؛ يەك پارچە.

(۳) سىپانزى لىلىمىكى سىنەمابى.

(۴) نووسراوې بەرنامەيەكە رادىو يا تەلەفون.

continuous (kən-tin'ü-əs), adj. بەرەوام؛ ھەمىشە؛ بىن وچان؛

سەرور؛ پىنگەرە بەستراو.

-continuously (adv.).

continuum (kən-tin'ü-əm), n. ئەپچراو (شت، ھەند، زنجىرە)؛

يەك پارچە؛ شتېكى يەك پارچە

contort (kən-tôr't), v.t. (۱) شۇواند؛ تىكەن؛ خورخۇچ كەردن:

(a face ~ed with pain)

(۲) شۇوانن (مانا، ووتە، وشە)؛ تىكەن؛ گۇرپن (مانا):

(to ~ a word out of its ordinary meaning)

v.t. خورخۇچ بوون؛ شۇوان.

contortion (kən-tôr'shən), n. (۱) شۇوھ تىكەن (دەمچا، لەش)؛

شۇوان؛ شۇوھ تىكەچون؛ تىكەچون؛ خورخۇچى.

(۲) شۇوھ تىكەن؛ شۇوھ تىكەچونىك.

contortionist (kən-tôr'shən-ist), n. (۱) ئەنەلەز؛ بەلمەن.

(۲) ھونەرەندىكە گە شۇوھ ماناى وشە يا ووتە تىكەدەدات.

contour (kon'toor), n. پووخسار (شۇوھ، لەش، زەوى، كۆمەلە شت،

تۇپەل)؛ سەنور؛ تارماي؛ چورچىوھ؛ بەرزو ئزمى و گونجانى ئەندامەكانى لەش.

(۱) پووخسار كىشان؛ چورچىوھ يا نەخشەى كىشى كىشان.

(۲) دەرورستكردنى پىگەيەك بەپىزى شۇوھى سەرورشتى ئاوجەكە.

contour feather, پەرى مەرەوى بالندەيەك كە شۇوھ پووخسارى

بالندەكە ديارى دەكات.

contour line, (۱) ھىلىكى نەبىرەو كە شۇوھ ھەمان بەرزوئىيەكانى

سەر زەوى، يەيەك دەگەيەننت. (۲) ھىلى سەر نەخشەيەك كە نەم شۇوھ ھەمان بەرزوئىيەكە پىشان دات

نەخشەيەكە كە پووخسارى شۇوھىك، واته بەرزوئىيەك نەمى،

پىشان دەدات.

contra (kon'trə), adv. بەپىچەرەو؛ بەنرەو.

contra- (kon'trə), پىشگرتنە بەماناى؛ دۇ بە؛ دۇ بە دۇ؛ بەرەيسەر.

contraband (kon'trə-band), n. (۱) قاچاچىتى.

(۲) شتومەكى قاچاچ؛ شتېك كە ھىنانو بەردى بۇ وولاتىكە قەدغە بىتت.

(۳) كەرسەى قاچاچى جەنگ؛ ئەم كەرسەى جەنگەيە كە لە وولاتىكى

بىنلايەنەرە دەچىت بۇ وولاتىكە كە لە جەنگەدا بىت لەگەن وولاتىكى ترەو بەرەمبەرەكەى مافى ھەيە بىگرتت و دەستى بەسەردا بگرتت.

(۴) بەندىكى قولەرەش كە لەكاتى شەرى ئاوخۇ ئەمەرىكا پاي بەردايە يا

بە قاچاچى مەرىكايە بۇ بەشى سەرور وولاتە يەكگرتورەكانى ئەمەرىكا قاچاچ؛ قەدغە؛ ھىنانو بەردى بۇ وولاتە قەدغەيە.

contrabandist (kon'trə-ban'dist), n. قاچاچى.

contraband of war, بەندىكى قولەرەش كە لەكاتى شەرى ئاوخۇ

شهریکادا رای بگردایه یا به قاچاخی دهربرکرایه بؤ بهشی سهریوی ووتته-
بهگرتورهکاشی شهریکا

contrabass (kon'trə-bās'), *adj.* دهنگی گرا دهنگی نژم پچ.
n. کهمانجهی دهنگ قورس و نژم

contraception (kon'trə-sep'shən), *n.* نههیشتنی سکپرپوون؛
پنگهگرتن له سکپرپوون (هرورهه پینشی دهورتنی: birth control)

contraceptive (kon'trə-sep'tiv), *adj.* تاییمتی مه پنگهگرتن
له مندالیوون؛ هی نههیشتنی سکپرپی

n. هژی نههیشتنی سکپرپوون (دهرمان، نامیز)؛ پنگر له مندالیوون

counterclockwise (kon'trə-klok'wiz), *adj. & adv.* -
counterclockwise.

contract (kon'trakt), *n.* (۱) پنگهگرتن (۲) بهلیندان (کای)؛ قونتتارات (۳)

(۴) مارهبرین (۵) پنگهگرتننامه؛ بهلگهنامهیهک که مارجمانی پنگهگرتنکی
تیندا نورسراییت

v.t. (۱) پنگهگرتن؛ بهلیندان (کای)؛ قونتتارات گرتن.

(۲) [Rare] مارهبرین؛ مارهکردن.

(۳) گرتن (نهخوشتی)؛ تووش بوون: (He ~ed the disease.)

(۴) هینانومهیک (کانزا): (Cold ~s metals.)

(۵) (۱) کرژکردن (ماسولکه). (ب) کرژکردن (دهموجاوی).

(۶) کورترکردنوهی ووشه یا دستمواژهیهک به لابردنی تیبیک و همنیک جاریش
به لیکنانی دور ووشمهک: (I'm = I am; can't = cannot)

v.i. (۱) پنگهگرتن؛ پنگهگرتن لهرسر. (۲) هاتنومهیک (کانزا).

(۳) (۱) کرژموون (ماسولکه). (ب) کرژموون (دهموجاوی)؛ چرچ ووزج بوون.

-contractibility; contractibleness; contractible (*n.*).

contracted (kən-trak'tid), *adj.* (۱) چورههویهک؛ کورترکراوه؛

کرژبوو؛ هانقرچا. (۲) میشتک تسک. (۳) تووش بوو (نهخوشتی).

contractile (kən-trak'til, kən-trak'til), *adj.* (۱) دهجیتتهویهک؛

دههینرتتهویهک؛ دهوشقینرتتوره (بالی جانهور، پینجهکی هژیوکه پاش
بهریزونهوهی له زهوی) (~ wings)

(۲) هینرهویهک؛ توانای هینانومهیک شتیکی تری هیمه (هین، شت).

contraction (kən-trak'shən), *n.* (۱) چورههویهک (کانزا).

(۲) کرژبوون (ماسولکه)؛ هاتنومهیک یا رهق بوون (ماسولکه).

(۳) (۱) کورترکردنوهی ووشه یا دستمواژه به لابردنی تیبیک یا زیاتر (پرزمان).
(ب) ووشهیهکی کورترکراوه بهم جوره.

-contractive (*adj.*).

contractor (kon'trak-tēr), *n.* (۱) قونتتاراتچی (خانور، پنگهگرتان.

... هنت؛ بهلیندور (~ a building)

(۲) لایمنیک لهو لایهمانهی پهیمانیک یا پنگهگرتنیک مؤر دهکات.

(۳) شتیکی که دیتتهویهک یا کورت دهیتتوره یا کرژ نههیت (ماسولکه).

contractual (kən-trak'chō-əl), *adj.* تاییمتی به پنگهگرتن،

پهیمان. یا قونتتارات.

contradict (kon'trə-dikt'), *v.t.* (۱) بهدرؤخستنوره.

(۲) بهریرجدانهوه (ووته، دهوران).

(۳) لهگهل نهگونجان؛ یهک نهگهگرتن؛ دژبوون.

v.i. بهریرجدانهوه

contradiction (kon'trə-dik'shən), *n.* (۱) بهدرؤخستنوره.

(۲) بهریرجدانهوه. (۳) لهگهل یهک نهگونجان؛ ناگؤه؛ پینجهوانه؛ دژ.

(۴) روتیهک که بهریرچی خوی ددهاتوره.

(۵) کهسبک یا شتیکی که لهگهل خویدا نهگونجیت.

contradictory (kon'trə-dik'tēr-i), *adj.* (۱) ناگؤه؛ دژ به یهکتر؛

لهگهل یهک نهگونجان: (~ statements)

(۲) بهریرجدانهوه؛ بهدرؤخترهوه.

n.pl. ههریک له دور بیری ناگؤه (بیردژن).

contradistinction (kon'trə-dis-tinj'shən), *n.* جیاوازی

لهوی بهراوردکردنوره؛ جیاکردنوهی دور شت به بهراوردکردنیهان لهگهل یهکتر.

-contradistinctive (*adj.*); **contradistinctively** (*adv.*).

contradistinguish (kon'trə-dis-tinj'gwish), *v.t.* لهیهکتر

جیاکردنوهی دورشت به بهراوردکردنیهان لهگهل یهکتر

به پاش نهزانین یا **contraindicate** (kon'trə-in'də-kāl), *v.t.*

پهسندنهکردنی چارهسهریکه که نیازبووه بکرت (پزیشکهرانی)

-contraindication (*n.*).

contralto (kən-tral'tō), *n.* (۱) نژمترین دهنگی گورانی ووتنی ژنیک له.

نژیهرایهکدا. (۲) ژنیک که هم جوره دهنگی ههیت.

(۳) پؤلیکه که پئوستی بهم جوره دهنگه ههیت.

contraposition (kon'trə-pə-zish'ən), *n.* ههلونستی دژ به؛

ناگؤکی؛ دژ.

contraption (kən-trap'shən), *n.* [Colloq.] کلهکهگرتن؛

تامیژیک که سهر دوروست کراییت یا پینکهونهراییت (نم ووشهیه بؤ گالته -

پنگردن یا به سووک سهرکردنی شتیکی بهکاردههینرتت).

contrapuntal (kon'trə-pun'tl), *adj.* تاییمتی به پینکهونه لیدانی

دور ناوازی موسیقا که تا چهند لهگهل یهکترده دهگونجین. هرورهه سهریهخوژ

کهسیکی شارمزا لهم جوره **contrapuntist** (kon'trə-pun'tist), *n.*

هونهرده (ورشهی پینشو بینه).

contrariety (kon'trə-rī'ō-ti), *n.* (۱) ناگؤه (بیر، ووته، کردهوه)؛

نهگونجان؛ دژ به یهک.

(۲) شتیکی ناگؤه یا نهگونجان لهگهل شتیکی تردا.

contrariness (kən-trār'i-nis, kon'trer-i-nis), *n.* نهگونجان؛

ناگؤکی (ووته، بیر، کردهوه).

contrarious (kən-trār'ī-əs), *adj.* [Rare or Obs.] دژ؛ ناخوژ؛

نالهبار.

contrariwise (kon'trer'i-wīz), *adv.* (۱) بهپینجهوانه (بیر)

ههلونست؛ بهپینجهوانهی نوره؛ به دژنی نوره. (۲) به ههلونگنراومی.

(۳) نالهبارانه؛ به نالهباری

(۱) پینجهوانه؛ بهپینجهوانه؛ دژ:

(~ to the doctor's advice)

(۲) نههات؛ ناپهسند: (The ship was delayed by ~ winds.)

(۳) کلهههق؛ ناژادهچی؛ ناپهسند.

n. شتیکی پینجهوانه؛ شتیکی که دژ به شتیکی توره.
adv. بهپینجهوانهوه.

بهپینجهوانهی نورهوه که چاورهوان دهکرتت:
by contraries, (Many things in our lives go by contraries.)

بهپینجهوانهی نورهوه؛ بهپینجهوانهوه:
on the contrary, (You think I have nothing to do. On the contrary, I am very busy.)

بهپینجهوانهی نورهوه:
to the contrary, (I will come on Monday unless you write me to the contrary.)

بهراوردکردن؛ جیاوازی پینشاندان؛
contrast (kən-trast'), *v.t.*

بهرامهرکردن: (C ~ Tom with his brother!)

لهگهل یهکترده جیاوازیبوون: (Her actions ~ with her words.)

v.i. (۱) بهراوردکردن؛ بهراوردی؛ بهراورد.

n. (۲) جیاوازیویهکی ئیجگار دژ؛ جیاوازی:

(The ~ between the two brothers is remarkable.)

(۳) کهسبک یا شتیکی دژ جیاواز (لهنهجمای بهراوردکردندا).

(۴) نهجمای کارتیکردنی دور شتی جیاواز بهتهنیشته یهکوره (وینه، دیمه)

contrasty (kən-tras'ti), *adj.* دژ جیاوازیبوون له پوونی و لیلویه

(وینهگری)

contravene (kon'trə-vēn'), *v.t.* (۱) شکاندن (یاسا، نهریت)؛

پینشیل کردن: (to ~ a law or a custom)

(۲) لهگهلدا؛ نهگونجان؛ لهگهلدا؛ یهک نهگهگرتن؛ دژ وهستان.

(۲) هۆی دایینکردن یا جلموگرتن. (۴) ئەندازە! پێوانە.
 (۵) (pl.) تاقابىز لىخويزن (فوقۆكە، پاپۆي، شەمەندەفەر، ئوتومبىل)
 lose control, لەئۆز پكئىفدا ئەمان! دەست بەسەردا نەپۆيشتن!
 بۇ دايىن نەكران! لەئۆز دەست دەرجوون.
 gain control, هێژانە ئۆز پكئىفەدا! خستتە ئۆز دەست! دايىنکردن
 beyond control, ئە دەست دەرجوون! لەئۆز پكئىفدا نەماو.
 out of control, ئە دەست دەرجوون! دايىن نەكران! پاكىز ناكورن!
 لەئۆز دەستدا نەماو.
 under control, دايىن نەكرن! لەئۆز پكئىفدا بوون! پۆكەويىك:
 (The situation is under control)
 controllable (kən-trōl'ə-b'l), adj. دايىن نەكرن! پاكىز نەكرن!
 نەسلى بەسەردا نەپوات! پۆكەويىك نەكرن.
 controller (kən-trōl'ēr), n. (۱) ئۆمبۇر! لىنېرسراي خەرجى
 (۲) بەرپۆنەبەر! فەرماندە! پاكىزكەر.
 (۳) تاقابىزى پاكىزتى خىزايى و ووزەي مەكئىمەيك.

-controllership (n.).
 controversial (kən-trə-vūr'shəl), adj. (۱) تايبەتسى بە چەندىر
 چۆن پۆك نەكەوتن لەسەر مەسئەلەيك! مشتومرى (مەسئەلە، مژو):
 (Abortion is a ~ subject.; He is a ~ person.)
 (۲) خەزكەر لە چەندوچۆن! مشتومرىكەر.
 controversy (kən-trə-vūr'si), n. (۱) ئاكوۆكى! مشتومرى!
 پۆكە نەكەوتن لەسەر مەسئەلەيك! بگەرە بەرەد. (۲) مەسئەلەيكە كە راي خەلك
 ئۆز جىياواز بىت دەربارەي و مشتومرىدان لەسەرى بىت.
 controvert (kən-trə-vūr't), v.t. (۱) بەرپۆختنەو! مژ وەمسان!
 بەرپەرچدانەو. (۲) مشتومر لەسەر كورن! لىكۆلنەو.
 controvertible (kən-trə-vūr'tə-b'l), adj. بەرپۆ دەخىرتەرە
 (ووتە، بىروياوم، هەلوئىست)! نەتوانىت بەرپەرچ بەرپۆتەرە.
 contumacious (kən'too-mā'shəs, kən'tyoo-mā'shəs),
 adj. سەركىش! ياخي! مە نەدەر! سەرىپچىكەر.
 contumacy (kən'too-mə-si, kən'tyoo-mə-si), n. ياخي -
 بوون! سەرىپچى! مە نەدان! سەركىشى (بەتايبەتسى بەرامبەر بە دادگايەك).
 contumelious (kən'too-mē'li-əs, kən'tyoo-mē'li-əs),
 adj. لووت بەر! بەفېز! بە سووك سەبرى خەلك كەر! بىن نەزاكەت.
 contumely (kən'too-mə-li, kən'tyoo-mə-li, kən-tōō'-
 mə-li, kən'too-mē'li), n. (۱) لووت بەرزي و قەسەرقى! بىن نەزاكەت!
 بە سووكى سەبرى خەلك كورن. (۲) بىن نەزاكەتى نوواندن لەگەل كەسنىك!
 بە سووكى سەبرىكورنى كەسنىك.
 contuse (kən-tōōz', kən-tūz'), v.t. پووشاندن (پىست)! خوون -
 قىزان (پىست)! شىنگردنەو (پىست)! قازاردانى پىست بەمىن بىرنى
 -contusion (n.).

(۱) مەتەل! مەتەلئىك كە وەلامەكەي.
 conundrum (kə-nun'drəm), n. بىرقى بىت لە يارى كورن بە ووشە وەنگى. (۲) پرسىيارئىكى سەرى خىنوئەر!
 كۆشەيەكى سەرسووپمىنەر.
 convalesce (kən'və-les'), v.t. چاكبوونەو نواي نەخۆشى!
 بوورژانەو نواي نەخۆشى.
 convalescence (kən'və-les'ns), n. (۱) چاكبوونەوى نواي
 نەخۆشى! بوورژانەوى نواي نەخۆشى.
 (۲) ماوەي ئەم چاكبوونەو يا نەخۆشىيە.
 convalescent (kən'və-les'nt), adj. (۱) چاك دەبىتەرە دىتەرە
 سەرى خۆي پاش نەخۆشى! دەبوورژانەو پاش نەخۆشى.
 (۲) تايبەتسى بە چاكبوونەو بەخۆداهاتەرە پاش نەخۆشى.
 كەسنىك كە لە چاكبوونەو بوورژانەو دايە پاش نەخۆش كەوتن.
 n.
 convalescent home (or hospital), (۱) بوورژانگە.
 (۲) شوئىكە وەك نەخۆشخانە پۆ كەسانى نەخۆش و پىرو كەفتەكار!
 خانەي پىران.

(۱) مەتەل! مەتەلئىك كە وەلامەكەي.
 conundrum (kə-nun'drəm), n. بىرقى بىت لە يارى كورن بە ووشە وەنگى. (۲) پرسىيارئىكى سەرى خىنوئەر!
 كۆشەيەكى سەرسووپمىنەر.
 convalesce (kən'və-les'), v.t. چاكبوونەو نواي نەخۆشى!
 بوورژانەو نواي نەخۆشى.
 convalescence (kən'və-les'ns), n. (۱) چاكبوونەوى نواي
 نەخۆشى! بوورژانەوى نواي نەخۆشى.
 (۲) ماوەي ئەم چاكبوونەو يا نەخۆشىيە.
 convalescent (kən'və-les'nt), adj. (۱) چاك دەبىتەرە دىتەرە
 سەرى خۆي پاش نەخۆشى! دەبوورژانەو پاش نەخۆشى.
 (۲) تايبەتسى بە چاكبوونەو بەخۆداهاتەرە پاش نەخۆشى.
 كەسنىك كە لە چاكبوونەو بوورژانەو دايە پاش نەخۆش كەوتن.
 n.
 convalescent home (or hospital), (۱) بوورژانگە.
 (۲) شوئىكە وەك نەخۆشخانە پۆ كەسانى نەخۆش و پىرو كەفتەكار!
 خانەي پىران.

(۲) بەرپەرەكانى كورن! بەرپەرچدانەو (دووان): (to ~ a statement).
 (۱) شكاندن (ياسا).
 contravention (kən-trə-ven'shən), n.
 نەرىت. (۲) لەگەل نەگونجان! بەرپەرچدانەو! بەرپەرەكانى كورن (دووان)! مژ.
 contredanse (kōn'trə-dāns'), n. (۱) سەماي بەرامبەرى! جۆرە
 سەمايەكى فۆلكلورىيە بىرقىيە لە پىزىبوونى سەماكەرەكان بە جوت جوت
 لە دوو هىلى بەرامبەردا. (۲) ئارازى مۇسقىيى ئەم جۆرە سەمايە.
 contretemps (kōn'trə-tāns'), n. پووداويكى دلتەزىن! پووداويكى
 بەدبەختى چارەبروان نەكرانوى تەرىق كەرەو.
 contribute (kən-trib'yoot), v.t. & v.i. (۱) باربوو كورن (پارە)
 خوارەمەنى، شتومەك! پىدان (لەكاتى لىقەوماندا)! پىتاك كورن! يارمەتيدان:
 (He ~d money, food, and clothing to the victims of the war.)
 (۲) بەشدارى كورن! بەشدارىبوون! هاوېشى كورن (ئەرك، كراد، بىروياوم):
 (to ~ ideas or suggestions; to ~ to the work of an academy)
 (۳) نووسىن و بلاو كورنەوى ووتار يا هۆنراو لە گۆقار يا پۆژنامەدا بەخۆپايى
 يا بە پارە! هاوكارى كورن:
 (He ~s to several newspapers and journals.)
 contribute to, دەست تىدايوون (هېنانەوى نامانەيك)! بوون بە هۆ:
 (Drink contributed to his ruin.)
 -contributable (adj.); contributive (adj.).
 contribution (kən'trīb'ūshən), n. (۱) باربوو كورن! دەستى
 يارمەتى درىزكورن لەكاتى لىقەوماندا.
 (۲) باربوو! ئەوى باربوو كراو (پارە، خوارەمەنى، شتومەك)! پىتاك! يارمەتى.
 (۳) باجى جەنگ! باجىكى تايبەتسىيە كە لە خەلك دەسەرنىت لەكاتى چەنگدا.
 (۴) نووسراوئەك كە دەدرىت يا دەفۆزىرنىت بە پۆژنامە يا گۆقارىك بۆ
 بلاو كورنەو.
 contributor (kən-trib'yoo-tēr), n. (۱) باربوو كورن! يارمەتيدەر.
 (۲) نووسەرنەك كە ووتار يا هۆنراو بۆ گۆقار يا پۆژنامەيك دەنووسىت!
 هاوكارى گۆقار يا پۆژنامەيك: (The magazine has many ~s.)
 -contributory (adj.).
 contrite (kən'trīt', kən'trīt), adj. (۱) پەشيمان (نە كورنى گوناھ)
 هەستەكەر بە كورنى گوناھىكى گەرەو پاشگەزبووەرە لەو گوناھە.
 (۲) نىشانەي پەشيمانى نە گوناھ: (~ words).
 contrition (kən'trīsh'ən), n. پەشيمانى نە كورنى گوناھىكى
 گەرەو! پەشيمان بوونەو! هەستەكردن بە گوناھ كورن و پەشيمان بوونەو لەو
 گوناھە
 contrivance (kən'trīv'əns), n. (۱) درووستكردن (تامىر، پىلان)
 هەلبەست (دۆ). (۲) شتىكى درووستكار يا هەلبەستراو: (۱) پىكار، نامىن.
 (ب) پىلان، دۆ، فىل
 contrive (kən'trīv'), v.t. (۱) دۆزىمەو (پلان، رىياز، چارەسەر)
 (We must ~ a way to deal with the problem.)
 (۲) درووستكردن (تامىر، پىكار)! داخىش:
 (They have ~d an automatic dishwasher.)
 (۳) پىلان كىزان! هەلبەست (دۆ).
 (۴) سەركەوتن نە كورنى شتىكدا بە (زائىس و زىرەكى خۆ:
 (He ~d to get in.)
 v.t.
 -contriver (n.).
 control (kən'trōl'), v.t. (۱) تاقىكردنەوى راستى شتىك بە بەراورد
 كورن لەگەل شتىكدا كە دەزەرنىت راستە (دارايى كۆمپانىيەك).
 (۲) رىكەويك كورنى كابوبارى دارايى.
 (۳) چاودىزى كورن! فەرمان بەسەردا كورن! دەست بەسەردا گرتن.
 (۴) جلموگرتن! سنوور بۆ دانان! پاكىز.
 (C~ yourself!; A good rider knows how to ~ his horse.)
 n.
 (۱) دەسەلات! دەسەلات بەسەردا بوون.
 (۲) جلموگىرى! دايىنكردن! چاودىزى! پكئىف.

(9) [Obs.], *n.*

conveyance (kən-vā'əns), *n.* (1) گواستنمە: راگەياندن؛ دەريپين. (2) ھۆي گواستنمە (ئوتومبيل).

(3) تاپۇي زەوي وزار يا خانو خستنسەر كەسيكى تر. (4) قەوالە يا بەلگەنامەي نەم خاوەن گۆپينە؛ تاپۇ.

conveyancer (kən-vā'ən-sēr), *n.* پاريزمەري تاپۇي زەوي وزارو. خانو خستنسەر كەسيكى تر؛ نامادەكەري تاپۇ.

conveyor, conveyer (kən-vā'ēr), *n.* (1) گەيەنەر (مۆزە، نامپس). (2) ناميزيكي جوولۆ وەك قايشيكي پان كە خت دەگۆيزيتمەو لە شوئنيكەو بۇ شوئنيكي تر لە كارگە يا چيشختخانەيمەكي گەورەدا.

convict (kən-vikt'), *v.t.* سەلمەندني تاوانياريك گومانباريك (دادگا). تاوانياركردن: (The jury ~ed him of theft).

(1) تاوانبار؛ تاوانباريك كە دادگا سزاي بەسەردا دايتتو.

(2) تاوانباريك لە بەنديخانەدا؛ تاوانباريك كە دادگا سزاي بەسەردا دايتتو ماوي سزاگەي لە بەنديخانەدا بەريقتەسەر.

conviction (kən-vik'shən), *n.* (1) تاوانباريوون لە دادگادا؛

تاوانباركردن: (The ~ of the accused man was almost certain).

(2) قاييل كەردن؛ دلنياكەردن؛ بۇ ساغ كەردنەو.

(3) دلنيايوون؛ قاييل بوون.

(4) ييروباوچري چەسپاو؛ ييروباوچري توندو بەمەيزو پتەو: (a man of ~ open to conviction, قاييل بگات يا شتەكەي پين سەلمەيندني).

convictive (kən-vik'tiv), *adj.* (1) تاوانباركەر (بەلگە).

(2) پين سەلمەينەر؛ قاييلكەر؛ دلنياكەر.

convince (kən-vins'), *v.t.* (1) پين سەلمەندن؛ قاييل كەردن؛ دلنياكەردن؛ بەزاندن سازكەردن. (2) [Obs.], تاوانباركردن. (3) [Obs.], بەزاندن.

convincible (kən-vin'sə-b'l), *adj.* پەزي دەسەلمەندني؛

قاييل دەكەردن؛ دلنيا دەكەردن.

convincing (kən-vin'sin), *adj.* (1) سەلمەينەر؛ قاييلكەر؛

دلنياكەر: (a ~ argument).

(2) بووي پين دەكەردن: (a ~ story).

convivial (kən-viv'i-əl), *adj.* (1) يووخوش و حەزكەر لە ناھەنتو. خواردنو خواردنەو لەگەل برادەراند. (2) تايبەتي بە ناھەنگو زەماوند.

-convivialist (*n.*); conviviality (*n.*).

convocation (kən-və-kā'shən), *n.* (1) كۆپگرتن (بە تايبەتي بۇ كاروباري زانستی لە زانكۆكە يا تايبي لە پەرسنگايەكدا)؛ بانگ كەردن بۇ كۆيوونەو. (2) كۆپ؛ كۆيوونەويمەكي گەورەي دريژخايەن لە زانكۆ يا دانشاگايەكدا؛ بۇ ايگۆيەنەوي مەسەلەيمەكي گرنگ؛ كۆيوونەويمەكي گەورەي قەشەر كۆلەكەكاني كۆيسە.

-convocational (*adj.*).

convoke (kən-vök'), *v.t.* بانگ كەردن بۇ كۆيوونەو؛ كۆكردنەو؛ كۆپگرتن.

convolute (kən-və-lōō'l, kən-və-lū'l), *adj.* لوول خواردو؛ لوول؛ پينچ پينچ.

پينچ پيدان؛ پينچ خواردن؛ لوولدان؛ لوول خواردن. *v.t. & v.i.* (1) پينچ - پينچ. (2) ناوۆز؛ ناوۆسكاو؛ تيكە لوپيئەك (نوسراو، ووتە، ييروباوچر).

convolution (kən-və-lōō'shən, kən-və-lū'shən), *n.* - (1) لوول خواردن؛ پينچ خواردن؛ تيكە ناوۆز؛ تيكە ناوۆي.

(2) پينچ پيدان؛ لوول پيدان؛ تيكە ناوۆز؛ تيكە ناوۆسكاندن.

(3) پينچيەك يا لووليكي شتيكي پينچ خواردو.

(4) يەكئەك لە پينچە قۆقزەكاني ميشك.

convolve (kən-volv'), *v.t.* تيكە ناوۆز؛ لوولدان؛ پينچ پيدان. *v.i.* تيكە ناوۆز؛ ناوۆسكان؛ پينچ خواردن؛ لوول خواردن.

شەووە: بەلام بەپينچموانمە؛ بەلام لەسەريكي ترەو:

(Some are well but unhappy; ~, others are happy but ill.)

conversion (kən-vūr'zhən, kən-vūr'shən), *n.* (1) گۆيزن؛

ھەلگەرانمە؛ گۆزان. (2) (1) گۆيزن يا گۆزاني كەسيك لە ناينيكەو بۇ ناينيكەي تر؛ ھينانەسەر ناينيكەي تر؛ ماھنەسەر ناينيكەي تر؛ تايين گۆيزن.

(ب) گۆيزن يا گۆزاني ييروباوچري كەسيك؛ ھەلگەرانمەي كەسيك لە پينبازنكەو بۇ پينبازنكي تر. (2) گۆيزنەوي پارە. (4) گۆيزن (پينوانە، كيش).

(5) (1) دەست بەسەرداگرتن يا زەوت كەردن زەوي يا پارەي كەسيكي تر.

(ب) گۆيزنەوي زەوي وزار بە پارە يا بەپينچموانمە.

(6) گۆيزني ژمارە لە شينومەكەو بۇ شينومەكي تر يەين گۆيزني خرخەكەي (پيگاري).

convert (kən-vūrt'), *v.t.* (1) گۆيزن (شينەو):

(to ~ water into steam; grain into flour; a bedroom into a livingroom; and dollars into pounds.)

(2) وەرگرتن؛ گۆيزن (تايين، ييروباوچر، ھەلوئەست)؛ ھەلگەرانمە (تايين، پينبان).

(3) پارە گۆيزنەو لە دراويكەو بۇ دراويكي تر.

(4) (1) دەست بەسەرداگرتن يا زەوت كەردن زەوي وزار كەسيكي تر.

(ب) گۆيزنەوي زەوي وزار بە پارە يا بەپينچموانمە.

(5) (1) گۆيزني تەووزمي كارەبا (لە راستەوخۆ بۇ ناوۆسەوخۆ).

(ب) گۆيزني لەرە (راديو، تەلەفون).

(1) گۆزان (لە ناينيكەو بۇ ناينيكەي تر)؛ گۆزان (لە پينباز يا ييروباوچرەكەو *v.t.*

بۇ پينباز يا ييروباوچريكي تازە). (2) گۆزان (شينەو).

كەسيك كە تايبەكەي بگۆيەت بە ناينيكەي تر يا يەين بە نايندار.

converter (kən-vūr'tēr), *n.* (1) گۆزەر (تايين، پينبان)؛ كەسيك كە

دەگۆيزت. (2) ناميزي گۆيزني كەرسەي خاو بۇ شتي دروستكارو.

(3) كۆرەي گۆيزني ناسن بۇ پۆل.

(4) (1) ناميزي گۆيزني تەووزمي كارەبا (لە راستەوخۆ بۇ ناوۆسەوخۆ).

(ب) ناميزي گۆيزني لەرە (راديو، تەلەفون).

(ج) ناميزي گۆيزني زانباري لە شفرەيمەكەو بۇ شفرەيمەكي تر.

convertible (kən-vūr'tə-b'l), *adj.* (1) دەگۆيزت؛ تواناي گۆزاني.

ھەبە؛ دەتواندني بگۆيزت. (2) سەرەكەي دەكەردنەو قەد دەكەردن (ئوتومبيل).

(3) دەگۆيزتەو (پارە، دراو): (Dollars ~ into pounds).

(1) نوتەيميلي تەنتە؛ ئوتومبيليك كە سەرەكەي ھەلدەسرتەو قەد دەكەردن.

(2) شتيك كە سەرەكەي بگريئەو قەد بگريئ.

-convertibility (*n.*); convertibleness (*n.*).

convertite (kən-vēr-tīt'), *n.* [Archaic]. (1) كەسيك كە جوويئە

سەر ناينيكەي تر. (2) ئافەرتيكي سوولە كە لە خراپە لاي دايتتو تۇبەي كەردنيئ.

convex (kən-veks', kən-veks', kən-veks'), *adj.* قۆقز؛ بوو.

شت.

شنيكي قۆقز؛ بوويەكي قۆقز. *n.*

convexity (kən-vek'sə-ti), *n.* (1) قۆقزي؛ قۆقزني.

(2) شنيكي قۆقز؛ بوويەكي قۆقز.

convexo-concave (kən-vek'sō-kən-kāv'), *adj.* (1) ديونكي

قۆقزەو ديونكي قوياو. (2) تايبەتي بە ھاوئەيمەك كە ديونكي قۆقزەو ديونكي قوياو.

بەلام قۆقزيمەكەي زياترە بە جوويك كە ناوۆراستي ھاوئەيمەكە لە ھەموو شوئنيكي تري نەستوووتر بيت.

convexo-convex (kən-vek'sō-kən-veks'), *adj.* تايبەتي بە

شنيكە يا بوويەك كە ھەردوو ديوي قۆقز بيت.

convey (kən-vā'), *v.t.* (1) گواستنەو؛ ھەلگرتن و گۆزانمە:

(Some trains ~ both passengers and goods.)

(2) گەياندن (كارەبا)

(3) راگەياندن؛ پين گەياندن (دەنگوياس، سلاو)؛ دەريپين:

(Her looks ~ a lot; I will ~ the information to him; Please ~ my sympathies to them.)

(4) تاپۇي زەوي وزار يا خانو خستنسەر كەسيكي تر.

convolulus

convolulus (kən-vol'vʏoo-ləs), n. لاوار

convoy (kon'voi), v.t. لهگال کاروان یا قافله په کدا پوښتن به مېهېستی پاراستنی

n. (۱) لهگال کاروان یا قافله دا پوښتن به مېهېستی پاراستنی. (۲) لږو هیزه سوپایی یا دهریایې په لهگال کاروانیکدا دهرات بڼ پاراستنی. (۳) کاروار یا قافله په کی پاریزواو کاروان.

convulse (kən-vuls'), v.t. (۱) پاره شاندن؛ به توندی پاره شاندن؛ شله قانندن (۲) کرځکودن (ماسولکه)؛ تورت کردن (۳) هینانه لهریزن له پیکه نین، تووېی، یا خهفتدا.

convulsion (kən-vul'shən), n. (pl) (۱) کرځبوون (ماسولکه)؛ ماسولکه پاره؛ تورت بوون. (۲) قاقای پیکه نینی بڼ نوره ستینراو؛ پیکه نینیک که وهک حال لپه اتن واییت، له بره نه وهی ناره ستینتوره. (۳) پشوی په کی توندو له پېر له سروشت یا کومه لدا (بوومه لمرزه، شپری ناوځ): (a ~ of nature; civil ~).

convulsory (kən-vul'shən-er'i), adj. تایه تی به کرځبوون (ماسولکه)؛ تایه تی به پشوی سروشت یا کومه ل.

n. کسپک که حالی لږ دیت یا تووشی ماسولکه پاره ده بیت له منجای حال لپه اتنی نابیندا (دهروش)

convulsive (kən-vul'siv), adj. (۱) وهک ماسولکه پاره وایه؛ ماسولکه پاره یی. (۲) ماسولکه پاره لهگال؛ تووشی ماسولکه پاره ده بیت.

(۳) ده بیت به هوی ماسولکه پاره؛ ده بیت به هوی پشوی سروشت یا کومه ل: (- events)

cony (kō'ni), n. Also coney, (۱) کهروشک.

(۲) فوره یا کهرلی کهروشک.

(۳) [Archaic]. هسپکی ساریکه؛ کسپکی خوشباره.

coo (kōō), v.t. (۱) خویندن (کوثر، کوثره باریکه).

(۲) به نمری و خوشه ریستی یوه لهگال دلدارا دیوان.

v.t. (to ~ one's words) به نمری و خوشه ریستی یوه دیوان (دلداري).

n. (۱) خویندن یا دهنگی خویندنی کوثر یا کوثره باریکه.

(۲) دهنگی نمری خوش (وهک دهنگی کوثر).

cook (kook), n. چپشنگه؛ چپشت لپنه.

v.t. (۱) چپشت لپنان؛ لپنان.

(۲) [Coloq.]. هه لپسته (درو، بوختان، قو)؛ پښکستن.

v.t. (۱) چپشنگه ری کردن؛ بوون به چپشنگه.

(۲) کولان (These beans ~ well).

(۳) [Slang]. پوودان: (What's ~ing?)

cook up, [Colloq.]. هه لپسته (درو، قو، بوختان)؛ پښکستن (پیلان):

(He cooked up a story.)

cookbook (kook'book), n. په پتوکی چپشت لپنان.

cooker (kook'er), n. (۱) ټاگردان (۲) منجیل.

cookery (kook'er-i), n. (۱) هونری چپشت لپنان؛ چپشت لپنان (۲) چپشنگه؛ سوپه.

cookout (kook'out), n. خواړه موندی په که له دهره وی مال یا له

دهشت لپنریت و بخوریت (سیران)؛ سیران (به تایه تی که خواړه مکه لهری لپنریت و بخوریت).

cooky (kook'i), n. بسکویت

cool (kōōl), adj. (۱) فینک؛ ساردی مام ناوهندی.

(۲) فینک هره (clothes ~).

(۳) هیم؛ له سرځ: (He remained ~ in the emergency.)

(۴) (a ~ reception) سارد؛ ناپه دل.

(ب) بڼ مپیل. (She is ~ toward me.)

(۵) چاو قایم؛ بڼ شرم (موی پونه وه): (a ~ stare)

(۶) دهنگی شینو سموز یا خوله مینشی: (~ colors)

(۷) [Colloq.]. به بڼ زیاده پنه مان: (He lost a ~ million.)

(۸) [Slang]. باش؛ ژورباش: (He is ~; She is ~.)

coordinate

adv. په هیعتی؛ په له سرځوی.

n. (۱) شوین، کات، یا شتیکی فینک: (the ~ of the evening)

(۲) فینکی؛ ساردی مام ناوهندی.

(۳) [Slang]. هیم؛ له سرځوی: (He regained his ~)

v.t. (۱) فینک پونه وه؛ سارد پونه وه. (۲) هیم پونه وه؛ هاتلموه سرځ

v.t. (۱) فینک گردنوه؛ سارد گردنوه.

(۲) هیم گردنوه؛ هینانه وه سرځ؛ هواش گردنوه.

coolant (kōōl'ant), n. ساردکهره وه؛ شلمه کی ساردکهره وه (مکینه).

cooler (kōōl'er), n. (۱) سه موندان

(ب) ساردکهره وه؛ سه موندی که سه موندی تن دهرکت و خواردن و خواړه موه

میوه سه موهی تن دهرکت بڼه وهی په ساردی بیینت هره.

(۲) خواړه موهی فینک کهره وه.

(۳) [Slang]. به ندیخانه؛ ژوری به ندیخانه.

cool-headed (kōōl'hed'id), adj. هیم؛ له سرځ؛ ژور.

coolie (kōō'li), n. کرکتاریکی ناکارامه (به تایه تی خه کی پوزمه لاتی

درو).

coolish (kōōl'ish), adj. مپیل؛ فینک؛ نه ختیک فینک.

coolness (kōōl'nis), n. (۱) هیم؛ له سرځوی

(۲) ساردی (هست)

coon (kōōn), n. (۱) racoon

(۲) [Slang]. قوله رش (نا توره میکی سوکه).

coon's age, [Colloq.]. کاتیکی دورودرین؛ کاتیکی ژور.

coop (kōōp), n. (۱) کولانه مریشه؛ کولانه مریشه.

(۲) [Slang]. به ندیخانه؛ قه فز؛ شوینی تیا به ستنوه یا قه تیس کردن

v.t. (~ up; ~ in) به ندی کردن؛ خستنه قه فزه وه؛ به ستنوه؛ قه تیس کردن.

fly the coop, [Slang]. دهریان بوون؛ پاکرند.

co-op (kō-op', kō'op'), n. [Colloq.]. - co-operative.

cooper (kōōp'er, koop'er), n. بهرمیل درووستکر یا چاککهره وه.

v.t. بهرمیل درووستکردن یا چاکرته وه.

cooperage (kōōp'er-ij, koop'er-ij), n. (۱) کارگه یا دروکانی

بهرمیل درووستکردن و چاکرته وه.

(۲) پیشه و کاری بهرمیل درووستکر و چاککهره وه یا بهرهمه کی.

(۳) کری یا فرخی درووستکردن و چاکرته وهی بهرمیل.

cooperate (kō-op'er-ā'l), v.t. (۱) هره هره کردن؛ هاوکاری کردن؛

کومک کردن؛ یارمه تیدانی په کرتی. (۲) هره هره کی کردنی تابووری.

(۳) په کگرتن بڼ هینانه دی نامانیک (شتومه):

(The weather, the scenery and other things ~ d to make our holiday a success.)

cooperation (kō-op'er-ā'shən), n. (۱) هره هره کردن؛

هاوکاری کردن؛ کومک کردن؛ یارمه تیدانی په کرتی.

(۲) کومه لای هره هره کی؛ هره هره کی.

(۳) هره هره کی؛ کومه ککر؛

هاوکاری (مرو، هه لوست): (~ neighbours)

(۴) هره هره کی: (a ~ store)

n. (۱) فروشگای یا دروکانی هره هره کی؛ فروشگای هاوهمی.

(۲) کومه لای هره هره کی؛ هره هره کی

-cooperatively (adv.); cooperativeness (n.).

cooperator (kō-op'er-ā'tēr), n. (۱) هاوکاریک؛ هره هره کی؛

کومه ککر. (۲) نه ندانمیک کومه لای هره هره کی

هه لپاردنی نه ندانمیک تازه بڼ لپنه په که لایه ن

نه ندانمیک لپنه کوه.

coordinate (kō-ōr'də-nit), adj. (۱) هاو په؛ هاوتا (پیزمان).

(~ clauses)

(۲) تایه تی به هاوتا یا هاو په.

n. (۱) کسپک یا شتیکی هاو په یا هاوتا. (۲) لپنریت (پیکاری).

copolymer (kō-pol'i-mēr), *n.* **ناوخته‌بیک (کیمیا)** (ووشه‌ی داماتو) **بیبته**

copolymerization (kō-pol'i-mēr-i-zā'shən), *n.* **ناوخته‌کردنیک** که بریتی‌یه له پزکردنی کمره‌سه‌ی جیاواز به‌نیزه و یک له‌دوای یه‌ک به‌شپوهی زنجیره‌بیک (کیمیا).

copper (kop'ēr), *n.* (۱) مس؛ مسی سوور. (۲) مسین (شت)؛ شتیگ که له مسی سوور دروست کرابیت. (۳) پلاره‌ی مسین. (۴) مسین (په‌نگ)؛ وه‌ک مسی سوور (په‌نگ)؛ قاره‌یی سووریاو.

adj. قاره‌یی‌بیک سووریاو؛ مسین (په‌نگ).

v.t. پووکمش کردن به مسی سوور؛ مسی سوور لیدان.

copper (kop'ēr), *n.* [Slang]. **پواییس**

copperhead (kop'ēr-hed), *n.* (۱) سهر مسین؛ مارنکی ژه‌هراوی. (۲) هسره‌بیکای باکووره په‌نگی سهری وه‌ک مسی سوور وایه. (۳) [C-] هاروژتی‌بیک بشی ژوروری وول‌ته په‌مگرتووه‌کاشی له‌هسره‌بیکای که پشتیگری بشی خوارووی ده‌مگرد له شهری ناو‌خوژی له‌هسره‌بیکادا (نا‌توره‌بیکای سوورک).

copperplate (kop'ēr-plāt), *n.* (۱) تهبه‌تیک مسی سووره وینه‌و. (۲) نه‌قشی له‌سهر هه‌له‌که‌نیزتی و وینه‌ی له‌سهر ده‌ده‌هینزیت یا چاپی یز ده‌کرتیت. (۳) وینه‌بیک که بهم شپوه‌یه ده‌هینزیت.

(۴) چاپ‌کردن یا نه‌قش هه‌له‌کندن بهم شپوه‌یه.

coppersmith (kop'ēr-smith), *n.* مسگر.

coppery (kop'ēr-i), *adj.* (۱) مسین (په‌نگ)؛ مسی. (۲) مسی تیدایه؛ تایبیتی به مسی سوور.

coppice (kop'is), *n.* **بیشه‌ی ده‌وه‌ن و بنجه‌ک** چرستانیک یا بیشه‌لانیگ که له بنجه‌ک ده‌وه‌ن بیک هاتنیت. **گوزنی هیندی ووشک** کراوه.

copra (kop'ra), *n.* **پیشگرنیک بهمانای**؛ پیسایی.

copro-, **copr-** (kop'rō, kop'ra), **شپاکه‌ی به‌ریدی**.

coprolite (kop'ra-lit), *n.* **به‌ره‌لایی** له ویزه هونرو وینه‌ی.

coprology (kop'rol'ə-ji), *n.* **پوولتا (ژاورزی و جوت بوون)**؛ ویزه و هونرو وینه‌ی پووت.

coprophagous (kop-rof'ə-gas), *adj.* **له‌سهر شپاکه و پیسایی**.

copse (kops), *n.* **شپاو (قانوچه)**.

(۱) لیکه‌را؛ گه‌مهر؛ په‌یوه‌ندی.

(۲) ئیسقان یا کرکراگه یا ئیشووی لیکه‌ر.

(۳) کرداری لیکه‌ر (پزیمان): (is, are, am, was, were).

-copular (*adj.*). **جوت بوون؛ گابن**.

copulate (kop'yoo-lāt), *v.t.* **جوت بوون؛ گان کردن**.

copulation (kop'yoo-lā'shən), *n.* **بیمیک**.

copulative (kop'yoo-lā'tiv, kop'yoo-lā-tiv), *adj.* **گه‌مهر؛ لیکه‌ر**. (۲) (ب) تایبیتی به نامزانی په‌یوه‌ندی که دوو سارسته‌ی هاوتا به‌یه‌ک ده‌گه‌یه‌نیت. (ب) تایبیتی به کرداری لیکه‌ر (پزیمان).

(۳) تایبیتی به جوت بوون یا گابن.

n. **ووشه‌ی لیکه‌ر**.

copy (kop'i), *n.* (۱) وینه‌ی ده‌قا و ده‌ق؛ وینه‌ی ده‌ق. (۲) دانه‌ی دانه‌ی هه‌مان گۆقار، په‌پرتوکی، یا پوژنامه‌ی:

(*He has two -ies of that magazine.*)

(۳) نمونه‌ی نمونه‌بیک که وینه‌ی له‌سهر ده‌هینزیت یا لاسایی بکرتیره.

(۴) ده‌ست‌نووسیک که تامه‌بیت بۆ چاپ‌کردن.

(۵) باسک که نووسه‌ی یا پوژنامه‌نووس بیتوانیت له‌سهری بنووسیت.

(۱) وینه‌ی ده‌قا و ده‌ق ده‌هینان؛ تۆمارکردن؛ نووسینه‌وه.

(۲) چاپ‌لینکردن؛ لاسایی کردنه‌وه.

(۳) قۆبیه‌کردن (تاقیکردنه‌وه)؛ له‌به‌ر نووسینه‌وه.

clean copy (or **fair copy**), **پاک‌نووس؛ وینه‌ی پاک**.

rough copy, **په‌ش‌نووس؛ گه‌له**.

copybook (kop'i-book), *n.* **(په‌راوی خه‌ت‌خوژی؛ په‌راوی-)**

v.t. (۱) هار تاکردن؛ هاوپله‌کردن. (۲) **یه‌ک‌خستن؛ یه‌ک‌خستن:** (*to - one's movement in swimming; He -d the work of the committee.*)

v.i. (۱) هار تاپوون؛ هاوپله‌بوون. (۲) **پزکوتن؛ گونجان؛ نامزانی په‌یوه‌ندی** هاوتاکر (پزیمان):

(*and, or, nor, for, so, but, yet*)

coordination (kō-ōr'dā-nā'shən), *n.* (۱) **هار تاکردن؛ هارتایی**. (۲) **هاوپله‌یی** (۳) **پزکهره گونجان و کارکردنی** ماسوله‌کاشی له‌ش بۆ کردنی کارنک (هه‌ره‌ش)؛ **یه‌ک‌کوتن؛ گونجان**.

(۳) **یه‌ک‌خستن؛ یزک و یزک کردن؛ به‌ره‌یوه‌کردن؛ یزک و یزکی:**

(*There was no ~ among the members of the committee.*)

coordinator (kō-ōr'dā-nā'īēr), *n.* **پزکهره‌ی به‌پزوه‌به‌ر:**

(*the program -*)

(۱) **باندینه‌بیک** په‌شی ووشکاشی قاچ ته‌نراوه‌کده‌ندی **مربشکیک ده‌بیت**. (۲) **مربشکه‌ه‌شه؛ جزه‌ه مراری‌بیکه.** (۳) [Colloq.] **کسیکی ساویلکه یا بپن مینشک.**

cootie (kōō'ti), *n.* [Slang]. **نهمپن؛ شتیکی بپن نرڅ**

cop (kop), *n.* (۱) **لووتکه (گرد)؛ تهرقه‌سه‌ر؛ پزینه** (۲) **پز ته‌شی‌بیک پزس**.

cop (kop), *n.* [Slang]. **پزاییس**

v.t. [Slang]. **کرتن؛ ده‌ست به‌سه‌ره‌دگرتن**

copaiba (kō-pā'ibā, kō-pī'bā), *n.* **هه‌وی‌بیک بۆن خۆشه‌له**

درووستکردنی ده‌ماندا به‌کارده‌هینزیت

copal (kō'pāl, kō'pal), *n.* **هه‌وی‌بیک ره‌قه بۆ پووکمش کردن به‌کار-ده‌هینزیت.**

coparcenary (kō-pār's'n-er'i), *n.* (۱) **هاربه‌شیتی میرات** (۲) **هاربه‌شی؛ ناوکزی؛ هاربه‌شی** خاوه‌نیتی.

adj. **تایبیتی به هاربه‌شی یا هاربه‌شان.**

coparcener (kō-pār's'n-ēr), *n.* **هاربه‌شی میرات**

copartner (kō-pārt'nēr), *n.* **هاربه‌شی؛ برابه‌ش**

copartnership (kō-pārt'nēr-ship), *n.* **هاربه‌شی؛ برابه‌شی**

cope (kōp), *v.t.* (۱) **(~ with)**، له ویزه هاتن؛ **توانا به‌سه‌ره‌د شکان:** (*She can - with her problems.; The police were unable to ~ with the crowds.*)

(۲) [Colloq.] **به‌ره‌نگاربوونی کینشکاشی ژبان و هه‌ل‌دان بۆ چاره‌سه‌ر کردن یا زالموون به‌سه‌ره‌ی‌اندا.**

cope (kōp), *n.* (۱) **عه‌بای قه‌شه**. (۲) **شتیکی داپۆشهر (چهر، ناسمان، گوومهن،)** **coping** (۳) **عه‌بای کردنه‌به‌را؛ داپۆشین به عه‌بای یا شتیکی وه‌ما.**

v.t. **کۆبیک** پاره‌بیک ویره‌ی **copeck** (kō'pek), *n.* **Also kopeck**, **بمکیتی سۆقیه‌تی جارانه نرڅه‌ک‌ه‌ی سه‌دی‌ک‌ه‌ی "پۆیل" یکه.**

coresetic, copesettic (kō-pə-set'ik), *adj.* [Slang]. **نایاب؛ زورباش**

copestone (kōp'stōn), *n.* (۱) **به‌دی ته‌وقه‌سه‌ری دیوار، پایه، یا خانوو** (که به‌شیکه له گۆن سه‌بان‌ه‌ی لیز بۆ هاوپزوی). (۲) **پۆپا؛ به‌رت‌ترین پله؛ دوا ده‌ست پیا‌هینان (کان).**

(۱) **لا‌ساییکه‌ره‌وه؛ چاپ‌لینکر؛ قۆبیه‌چی.**

(۲) **ده‌ست‌نووسگر؛ ده‌ست‌نووسکار؛ نووسه‌ره‌وه.**

copilot (kō'pī'lət), *n.* **یاریده‌مه‌ری فرۆکه‌ه‌ران.**

coping (kōp'iq), *n.* **گۆن سه‌بان‌ه‌بیک لیز به‌سه‌ر خانوو، دیوار، یا پایه‌بیکدا بۆ هاوپزوی**

(۱) **زۆروه‌به‌نه؛ فره؛ بپن شو‌ما‌ر:**

(۲) **زۆرنووس؛ به‌ره‌م زۆره؛ زۆرینی:** (*a ~ writer*)

coplanar (kō-plā'nēr), *adj.* **هه‌مان ناست؛ هه‌مان پوو (نه‌ه‌ن‌اره).**

دەرىزىمىنىڭ ئە دىۋارنىڭ ئۈستىگە بۇ پارچىنىڭ تاقىقى، تارمى، يا پالکۇنى بەك.

v.l. پارچىنىڭ بىم جۈزە كۆشەيە قەلەمچىسى.

corbie (kôr'bi), *n.* [Scot.]

cord (kôrd), *n.* (۱) پەت! گوريس! پەت! بەنى ئەستور! تەل! ئۆ!

دەمار. (۲) پەت! ھەلۋاسىن. (۳) پەيۋەندى! ھېزىكى يەكشەن.

(۴) پەيۋانەيىكى دارى سوۋاتاندەن كە بىر تەيەبە لە (۱۷۸) پىن سىچا!

ئىزئەندەرنىڭ پانى و قولنى چۈر پىن يە و دىزىشى ھەشت پىن يە.

(۵) ئەندامىكى لەش كە لە ئۆ، گوريس، يا پەت دەچىت (ئەشتەگرى):

(the spinal ~ ; vocal ~ s ; umbilical ~)

(۶) (۱) ھېلىكى قەيتانى لە قوماشدا. (ب) قوماشىكى ۋەھا.

(۷) (pl.), جۈزە پانتۇلىك كە لەم قوماشە دروستكارىت.

(۸) ۋايەرى كارەبا (كە نەرمە دەۋرى گىراۋە بۇ سەلامەتى ۋ پلاكتىكى پىنەبە)

v.l. (۱) بەسەن بە گوريس يا پەت

(۲) ئىزئەندەرنى دارى سوۋاتاندەن بە پىۋانەيى (۱۷۸) پىن سىچا.

(۱) گوريس (بەتايىبەتى ھى سەر كەشتى).

(۲) ھەندىكە دارى سوۋاتاندەن كە بەش كرايىت بە ئىزئە ئىزئەي پىن سىچاۋە

دەل شىۋە (گە: ~ leaves).

(۱) بە گوريس يا پەت بەستراۋ يا شەتەكەرلە

(۲) لە پەت يا گوريس دروستكارا (۲) ھىلى قەيتانى تىدايە (قوماش).

(۴) ئىزئەندەرنى (دار) ھەلچىرلە بە ئىزئەي (۱۷۸) پىن سىچا.

(۱) گەرم (ھەست) پەت!

دەلسۇزئانە: (a ~ reception; a ~ meeting).

(۲) ۋوربا كەرمە! ھېزىبەخش.

n. (۱) دەرمان يا خۇاردەنەيىكى ۋوزبەخش.

(۲) خۇاردەنەيىكى سەرخۇشكىر.

(۱) گەرمى (ھەست).

دەلسۇزى (ھەست، كۆرمە)! پوۋخۇشى.

(۲) كۆرمەيىكە يا ھەست دەرىزىنىكى دەلسۇزئانە

-cordially (*adv.*)

دەل شىۋە.

cordiform (kôr'də-fôrm), *adj.*

cordillera (kôr-dil'êr-a, kôr-dil-yâr'a), *n.*

زىچىرە شاخ

(بەتايىبەتنى زىچىرە شاخى سەرەكى كىشۋەرىك).

cordite (kôr'dît), *n.*

تەلەمەنىيەكى بىن دۈۋەكە.

cordless (kôr'd'lis), *adj.*

بىن تەل: (~ phone).

cordoba (kôr'də-bə), *n.*

كۆرەمبە: دىۋارى نىكاراگوا.

cordón (kôr'd'n), *n.*

(۱) پىزىك يا زىچىرەيەك پۇلپىس، سەرباز، يا پاپۇ.

كە ئابلۇۋەنى شۇنىڭ دەندەن ۋ قەدەغى ھاتۇچۇ دەكەن لەر شۇنىدە!

(۲) شۇنىڭ ھۇنرلە يا قەيتانىك كە بەكار دەمىنىزىت بۇ جۋانى يا شت بەست

(۳) شۇنىڭ كە چەمەن راست لە سىگە دەمىزىت (نىشانەي پۇز يا جۋانى).

(۴) پىزە بەرد يا خىشت كە بۇ جۋانى بەكار دەمىنىزىت (خافۇوسازى).

ئابلۇۋەلدانى شۇنىڭ بە ھىزى پۇلپىس، سوپا، يا دەريايى و

v.l. (~ off), قەدەغەردنى ھاتۇچۇ بۇ لەر شۇنىدە.

(۱) نىشانەيەك كە بىرىتى بۇر. [Fr.], (kôr'dôn' blô')

لە شۇنىڭكى شىن لە كۇندا بە سۈرچاكي ھەرەنسا دەبە خۇشراۋ لە خۇيان دەدا.

(۲) سۈرچاكيكە كە لەم نىشانەيە لە خۇي دەدات.

(۳) (۱) پۇزىكى ئۆز! بەرمى! ئىھاتۋىيى.

(ب) كەسكىكە لە ھەپشە پىچۇرى خۇيدا ئۆز ناسراۋ بىت.

(۱) چەرمىكى ئەرۋر. **cordovan** (kôr'də-vən, kôr-dô'vən), *n.*

چاگە لە پىنىشى مەن يا نەسپ دروست دەمىزىت.

(۲) (pl.), پۇلپۇكە كە لەم چەرمە دروست كرايىت.

(۳) [C-], دالنىشۋىيەكى شارى "قۇرتوبە" ي ئىسپانئا.

(۱) [C-], تايىبەتى بە شارى "قۇرتوبە" ي ئىسپانئا.

adj. (۲) لە چەرمى "كۇرۇلغان" دروستكارا.

(۱) گورومى! قوماشىكى لۆكەي

ئەستوربى نەرمە ھىلى قەيتانى ستوونى تىدايە.

پراھىنانى قۇتابى لەسەر دەست ۋ خەت خۇشى شەۋىش بە لەبەر نۇسىنەۋەي شەر

نەۋرەنەي لە پەراۋەكەدان. (۲) ناسايى! سوۋا! كۇن (ۋوتە).

copy boy, مەداللىكى نەردەست كە شتۋەكى نۇوسراۋ لە نۇوسەرەكانەرە

دەھىنىت ۋ دەبات بۇ پۇزئانە.

copycat (kop'i-kat'), *n.* چاۋلىكەر! لاسايىكەرمە! دەمە لاسكىن كەر.

copy desk, مەزى مۇرۇرەدى ۋوتارو نۇوسىنى سەرباسى پۇزئانەيەك

پىش نەردى بۇ چاپكردن.

copyholder (kop'i-höl'dër), *n.* كەسكىكە دەستۋوسىك بە

دەنگى بەز دەخۇنىنىتۋە بۇ نەم كەسەي كە پوختە يا ھەلەبىرى دەكات.

(۱) دەستۋوسىكەر! تۇماركەر.

(۲) چاۋلىكەر! لاسايىكەرمە.

copyreader (kop'i-rë'dër), *n.* ھەلەبىركەرى ۋوتارى پۇزئانە پىش

چاپكردنى ھەلەبىركەر يا پوختەكەرى ئاۋكۇكى پەرتۋوكىك پىش لە چاپدەنى.

copyright (kop'i-rit'), *n.* مافى چاپكردن! پەرتۋوك!

ماف يا مافنامەي چاپكردن ۋ بلۇكردنەرە ۋ فرۇشتى پەرتۋوك يا بەرمەيىكى

ھونەرى يا مۇسقىياي يا شانۇگەرى.

adj. پارىزىراۋە بە مافى چاپكردن يا بلۇكردنەرە

v.l. پاراستنى پەرتۋوك يا بەرمەيىكى ھونەرى بە تۇماركردن ۋ نەرمەنى

مافنامەي چاپكردن ۋ بلۇكردنەرە لە دەزگاي مەرى تايىبەتيدا.

(۱) ئازكردن! مەكرو ئازۋونۇزكردن! چاۋباشقانى *v.l.* (kô-ke't')

(ئافەرت). (۲) يارى پىكردن! ۋەك يارى دانەبەر (ھەست).

coquetry (kô'ka-tri, kô-ke't'ri), *n.* ئازا ئازكردن! مەكرو ئازا:

چاۋباشى.

coquette (kô-ke't'), *n.* مەكرباز! ئازۋونۇزكەر! چاۋباشقال

(ئافەرت).

v.l. مەكربازى كەرن! ئازكردن! ئازۋونۇزكردن! چاۋباشقانى كەرن.

coquettish (kô-ke't'ish), *adj.* بەناز! بە مەكرا! ئازۋونۇز! مەكرباز.

coquina (kə-kē'nə), *n.* بەردىكە لە كۈنچەماسى ۋ شىلانى شكار

پىكىدنت

coracle (kôr'ə-k'l, kor'ə-k'l), *n.* بەلمەنىكى بىچۈكە ۋەك زەمىلە

دروست دەكرىت ۋ بە چەرم يا شىنىكى تىرى ئاۋبەر دەۋرى دەگىزىت.

coracoid (kôr'ə-koid', kor'ə-koid'), *n.* ئىسقىنى سۇن دەغەي

شان ۋ چەلمە: بانندە، خۇشۇك، شىرەن

coral (kôr'al, kor'al), *n.* (۱) شىلان: (نەرىا)

(۲) گىئاندىكى ئاۋبەك كە ئىسكىكەي دەبىت بە شىلان! شىلان.

(۳) پارچەيەك شىلان (خۇشل). (۴) پەنگى سۈور

adj. (۱) شىلان! لە شىلان دروستكارا

(۲) شىلان: (پەنگ): سۈور يا پەمەيى: (~ lips).

coralline (kôr'ə-lin, kor'ə-lin'), *n.* (۱) گىئاندىكە كە لە شىلان

بكات (۲) قوزەي دەريايى كە بە ماددەيىكى گەچىن دادە پۇزىت ۋ بەردەگەچى

ئى دروست دەبىت.

(۱) لە شىلان يا گىئاندى شتى شىلاننى پىنكەتۋە.

(۲) شىلاننى (پەنگ): سۈور يا پەمەيى.

coralloid (kôr'ə-loid', kor'ə-loid'), *n.* شىلاننى (لە پەنگو

تۇخۇم ئاۋمۇزكەدا).

coral red, سۈورىكى زەرداباۋ

coral reef, پەغە يا تىرەي شىلاننى (كە لە ئىسكى گەچىنى شىلان دروست

دەبىت).

coral snake, مارى شىلاننى: مارنىكى بىچۈكى پەنگاۋەنگى زەھراۋى

نەمەرىكىيە

coranto (kə-ran'tō), *n.* جۈزە سەمەيەكە

corban (kôr'bən, kôr-bän'), *n.* قۇربانى

ۋىئەي زەمىلەيەك گول يا ميوە كە لە نەقشى

خانۇدا بەكار دەھىتىزىت بۇ پارازاندەۋە (خانۇوسازى).

corbel (kôr'b'l), *n.* كۇشەيەكى دار، بەرد، يا كانزايى كە سەر

(v.l.) (pl.) پاستورنی نام جوڑو قوماشہ.
adj. له گوودری درووستکراو.
 v.l. درووستکردنی رنگایک به دانانی برودار به پانی (بهتایبیتی بهناو زهلاکاوینکا)
corduroy road, رنگایک که بهناو زهلاکاوینکا درووست دکرتت به پوزکردنی برودار لاسر باری پانی.
cordwainer (kôrd'wân-ēr), n. (۱) پیلاو درو (۲) [Archaic] کسینک که شت له چرمی "کوردزان" درووست دکات.
cordwood (kôrd'wood'), n. (۱) داری سووتهمنی که به لیژتھی (۱۷۸) پنی سینجا، واته به "کورد" لیژته دکرتتو دفرؤشریت (۲) داری سووتاندن که به دریزتی چوار پین دمپریتتوره.
core (kôr, kôr), n. (۱) ناک (سینو، هرمن)؛ دهک (قوچ) (۲) ناوهریک: (the ~ of the subject; the ~ of our policy) (۳) ناوهراست؛ ناوکریک: (the ~ of an electromagnet) (۴) ناوجهرگهکی؛ مؤخهکی: (He is English to the ~) (۵) کؤمهلیک نم که له ناوهراستی قالیینکا داده نریت بؤنوهی قالمکه دهرچیت. ناوک یا دهک (to - an apple) (۱) (v.l.)
-correlate (v.l.); correlation (n.) هاوئاین؛ برای نایضی.
coreligionist (kô'ri-lij'an-ist), n. نامیزی دهرهینانی ناوکی سینو.
corer (kôr'er, kôr'er), n. گوماختاری داوین پیسی؛ (۱) کسینک. ژن یا پیان) که له دانگادا گوماختاره به داوین پیسی لهگن میژد یا ژنی کسینکی تر له داوای تلاقدا.
corf (kôrf), n. (۱) زهمبله؛ بهرچنه (۲) عمره بانهی خالووزو کاتزا گواستتوره له کانگادا.
coriaceous (kô'ri-â'shäs, kor'i-â'shäs), adj. وهک چهرم؛ جیر.
Corinthian (kə-rin'thi-ən), adj. (۱) نایبیتی به "کورنس" که بهشینکه له یونان و هاوولادی بیان و کلتوردهکی. (۲) سمرسری و کیلبان رومک دانیشقوواشی کونی "کورنس" ی یونان. (۳) لاسر شینواری هونهری "کورنس" ی کون جوان و پاراوه (خانوسازی، ویزه... هند).
n. (۱) هاوولادییمکی "کورنس" ی کون (لهپوری سمرسریتییموه). (۲) پیانوکی دهرنهمند که هر له کهیف بگریت. (۳) یهختچی (۴) حمر له رهزیش کمر بهتایبیتی بؤکسبازی و نهمپ سولری
corium (kôr'i-əm, kô'ri-əm), n. ژنر پیست؛ دیوی ژنر پیست.
cork (kôrk), n. (۱) توینکه داری تهپهسور. (۲) تهپهسور؛ تزییموانه. (۳) تزییموانهی شووشه یا لاستیک.
adj. تهپهسوری؛ له تهپهسور درووستکراو.
 v.l. (۱) دم داخستن یا نانهره به تهپهسور. (۲) پستتوره؛ راکرتن. (۳) رهش کردن به تهپهسوری سووتاو.
corkage (kôr'kij), n. شوو پارهبهی خارونی چیشخانه یا نوتیل دهبسنت له هقی هلمچیرینی تهپهسوری شووشه می یا خواردهنهری تر که له دهرهوی چیشخانه که یا نوتیله که کرابیت.
corked (kôrk't), adj. (۱) به تهپهسور دههکهکی داخراوه (شووشه). (۲) رهش کراو به تهپهسوری سووتاو. (۳) نامی تهپهسوری گرتووه (به جوڑیک مهی دهورتیت که به تهپهسوری خراب سمری نرابیتتوره).
corker (kôr'kër), n. (۱) کریکار یا نامیزیک که شووشه به تهپهسور. (۲) [Slang] کسینکی ژنر لیهاتو؛ شتیک نایب. (۳) [Slang] دوا ووته (شت وپ، لیکولیمه)؛ ووته یا راستییمیک که کؤتایی به مشت وریک دهبسنت و دمپریتتوره چونکه بهریرچی نادریتتوره. (۴) [Slang] دروییمکی بن مانا؛ دروییم که نهچیت به میشکدا.
corking (kôr'kir), adj. & interj. [Slang] نایب.
corkscrew (kôrk'skrō), n. تهپهسوره نیچر؛ شووشه نیچر.
adj. پیچ لوول
 v.l. & v.l. به پنچا و پیچ پویشتن؛ به پیچ پیچ پویشتن.
corkwood (kôrk'wood'), n. (۱) درهختیکه که قدههکی سووکو

کونیلهداره وهک تهپهسور. (۲) داری نام جوڑو درهخته.
corky (kôr'ki), adj. (۱) تهپهسوری؛ وهک تهپهسور؛ له تهپهسور دهچیت. (۲) بهکدیف. (۳) سووک. (۴) نامی تهپهسور دهات (شهراب).
corm (kôrm), n. سهک؛ رهکی همدیک پوهه که له سهکک بیان دهچیت.
cormorant (kôr'ma-rant), n. (۱) بالندهیمکی دهریایی گمورهی زؤرخواری چاوبرسی قاج تهنراوه تووردهکیمکی وهک چهرم بهژنر دهنوکییمهوه ماسی تیدهکات. (۲) کسینکی چاوبرسی؛ کسینکی چینس و تیرنهخور.
adj. چینس؛ چاوبرسی؛ تیرنهخور.
corn (kôm), n. (۱) گهنمشامی؛ شامی. (۲) دهک (چق، گهنم، گهنمشامی... هند)؛ دهکی هموو دانوینلهیک (۳) گهنم (له تینگلتهره). (۴) جوڑو دانوینلهیکه له جو دهچیت (سکوئتهندهو نیرلنده). (۵) [Colloq.] ویسکی گهنمشامی. (۶) [Slang] میرویارم، نوکته، یا موسیقی کون و بن تامو سوواو.
 v.l. (۱) خپوون وهک دهکک دانوینله؛ بوون به دهک. (۲) پاراستنی گوشت به سویرکردنی؛ قارومکردن: (~ed beef) (۳) نایک دان به وولاخ.
corn (kôm), n. میخکه؛ یزاره (پهنجهی پین).
-corn (kôm), n. پاشگریکه به سامانی؛ شاخ (گیاندری یک شاخ) (unicorn)
corn borer, کرمزکی مؤرنهیکه له گهنمشامی و دانوینلهی تر دهات.
corn bread, ناننی گهنمشامی.
corn cob (kôm'kob'), n. کؤتهری گوله گهنمشامی بهین گهنمشامییمیکه.
corn cockle, گیایمکی گول موره له کینگهکی گهنمشامیدا دهریت.
corncrib (kôm'krib'), n. هماری همواکیشی گهنمشامی.
corn dodger (kôm'doj'ër), n. کینکی ناره گهنمشامی.
cornea (kôr'ni-a), n. کورنای چاو؛ که بهرگی دهرهوی سپینهی چاو. پیگدینیت و بیلبلهی چاو داده پویشیت.
corned (kômd), adj. له خوئی یا خوئی یاووکدا پاریزراوه (گوشت).
cornel (kôr'n'l, kôr'nel), n. درهختیکه دار رهقی گول گره.
cornelian (kôr-nel'yan, kër-nel'yan), n. بهریریک بهنرخی سووره.
corneous (kôr'ni-əs), adj. له شاخ درووستکراو؛ پشو؛ رهق.
corner (kôr'nër), n. (۱) گوشه؛ سووج: (the ~ of a room) (۲) سووج؛ شوئی بهیمکگیشتی دوو شقام یا ریگه. (۳) گوشه (رهقه). (۴) کون و کورن؛ کونج؛ پیمان: (Look in every nook and ~) (۵) چوار قورنهی جیهان؛ ناوچه: (the four ~s of the world) (۶) هلوینستیک شلوق: (He was driven into a ~) (۷) چمک (کراس، چاکت، پانتول). (۸) تیلیه چاو: (He saw her from the ~ of his eye) (۹) قورخ؛ قورخ کردن.
 v.l. (۱) گوشهگیر کردن. (۲) خستنه قورینهوه؛ له سووچدا دانان. (۳) تنگ پین هلمچین؛ گهارزدان؛ بهگرهینان: (They ~ed him.; Don't ~ him.; If you ~ him, he will react violently.) (۴) قورخ کردن.
 v.l. (۱) بوون به گوشه. (۲) له قوریندا بوون؛ لهسمر سووچیکدا بوون.
adj. (۱) لهسمر سووچدایه؛ لهسمر سووچی دوو شقامدایه: (a ~ store) (۲) له گوشه یا قوریندا بهکارده میتریت.
a tight corner, باریکی ناخوش و گران؛ هلوینستیک پپ له مهرسی.
cut corners, (۱) پی پی راسته خو گرتن. (۲) له کاتو پاروه نمرک که مکردنوه (درووستکردنی شتیک، گوزهران... هند) (۳) گزی کردن.
drive (put) a person into a corner, تنگ پین هلمچین؛

cornered

گه مارژدان! بگه مینان.
the (four) corners of the world, (۱) چوار قورنهی جیهان!
 دورترین شونیی سمرزوی. (۲) هممو شونینک.
turn the corner, بزگار بیون له تنگ و چله مه! کورت سمر پئی تازه.
cornered (kôr'nêrd), *adj.* (۱) گۆشه دار.
 (۲) تنگ پن هله چنراو! گه مارژدراو! بگه مینراو
cornerstone (kôr'nêr-stôn), *n.* (۱) بمردی بناغه! بنچینه:
 (۲) گرنکترین بملی شتیگ یا کرداریگ.
cornerways (kôr'nêr-wâz), *adv.* = **cornerwise**.
cornerwise (kôr'nêr-wîz), *adv.* (۱) به جوریک که گۆشمه کی
 له پینشده بیت. (۲) به لابه لایی! چپو راست.
cornet (kôr-net'), *n.* (۱) کهرنا: نایرینکی موسیقاییه.
 (۲) پارچه بیک کاغذ که وهک تووچمکی ئی دمکرت و چمرسو شمکرو نوقی
 تن دمکرت! دهرینکی قورچه کی به که له شتیگی شیرینی تمک وهک بسکویت
 درووستکراوه بۆندرمه کی تن دمکرت و دهره که خۆیشی ده خوریت.
 (۳) نهمسری سواره ئالاھلگر (سویای نینگلیزی).
cornetcy (kôr'net-si), *n.* پلهی نهمسری سواره ئالاھلگر (سویای نینگلیزی).
cornettist, cornetist (kôr-net'ist), *n.* کهرناژن.
cornfed (kôm'fed'), *adj.* (۱) له سمر گهنمشامی نهژی! دابهسته
 گهنمشامی. (۲) [Slang] لایئیی! تهنرووست و به هیز به لام تینمگه بشتور.
cornfield (kôm'fêld), *n.* کینگه گهنمشامی.
cornflour (kôm'flou êr, kôm'flour'), *n.* ناردی گهنمشامی.
cornflower (kôm'flou êr), *n.* پروه کینگه گولی شین و مژو سوو.
 سپی دمکرت
cornhusk (kôm'husk'), *n.* گه لا و توونکی گوله گهنمشامی.
cornhusking (kôm'hus'king), *n.* (۱) لیکردنهری گه لا و توونکی
 گوله گهنمشامی. (۲) همره مژو نوست و درووس بۆ لیکردنهری گه لا و
 توونک له گوله گهنمشامی (همروه ها پینشی دهورتو: " husking bee ").
cornice (kôr'nis), *n.* (۱) پارچه بیک بمر یا داری دریزگولهی نه قشکراوه.
 که بۆ جوانی دهرت له شونیی به بیک گهنمشامی دیوارو بنمچ یا وهک لئواری
 خانوده که سمر دهرده هینت به چواردهوری سمر بانه که (خانوسازی).
 (۲) شتیگی نه قشداری جوانی دار یا بمره که شتی وهک شیش و پهره و سنگی
 ناوامی پن دهره پوشریت.
corniculate (kôr-nik'yoo-lât', kôr-nik'yoo-lit), *adj.* وهک
 شاخ سمر دهره مینرا! شاخدار.
corn meal, (۱) ناردی زبری گهنمشامی.
 (۲) خواره ده منی بیک که له گهنمشامی درووستکرا بیت.
 (۳) خواره ده منی بیک که به دانرینلهی وهک گهنم درووستکرا بیت.
corn picker, مکیتهی رین و لیکردنهری توونک و گه لا گوله -
 گهنمشامی.
corn pone, نانی گهنمشامی.
corn poppy, خمشخاش! خمشخاشی ناو کینگه گهنمشامی.
corn rose, (۱) خمشخاش! خمشخاشی ناو کینگه گهنمشامی.
 (۲) گنایه کی گول مژه له کینگه گهنمشامی دهرت.
 پینشالی گوله گهنمشامی.
corn silk, لاسک یا قدی گهنمشامی! قهفی پوره کی گهنمشامی.
corn stalk, ناردی زبر ووردی گهنمشامی! نیشاسته گهنمشامی.
corn starch, (۱) شاخ! کهنشاخ. (۲) شتیگ که له شاخ بچیت.
cornu (kôr'nû), *n.* (۱) شاخ! کهنشاخ. (۲) شاخدار.
cornuted (kôr-nû'id), *adj.* (۱) له شاخ ده چیت. (۲) شاخدار.
 (۳) [Archaic] ئن هله گراو! ئن گایراو (به گویزه ئه لسانه ی زمانگان
 نمر پیاوهی ژنه که ئاپاکی له گه ل بکات شاخی ئی دهرت).
corn whisky, ویسکی گهنمشامی.
corny (kôr'ni), *adj.* (۱) گهنمشامی ده هینت به ره مه.

corporation

(۲) [Slang] لایئیی! ساده و پشوک و نهران.
 (۳) [Slang] کۆنیاو بئ تام سوووا (نوکتا، مرقا، ووته)
corny (kôr'ni), *adj.* تاییهتی به پینشکه یا بزماره ی پئ
corolla (kə-rō'lə), *n.* پهره ی گول! کۆپهره ی گول! پهره کانی ناوهره ی
 گول که دهری نه دهمی نیرمه کی گول دهم.
corollary (kôr'ə-ler'î, kor'ə-ler'î), *n.* (۱) به لگه نه بوست!
 شتیگی به لگه نه بوست (بیرکاری).
 (۲) نه بجم! شتیگی پیره به ستراو یا به ندبوو:
 (Improved health is a ~ of physical exercise.)
corona (kə-rō'nə), *n.* نه بجم.
 (۱) تاج! شتیگی خپ (وهک تاج)! گولمندا.
 (۲) چل چرایه کی خپ له کۆنیه بیکدا. (۳) سیگاریکی همدوو سمر خپ.
 (۴) ساری ددان یا کاسه ی سمر! نه دهمیکی خپ (توونکاری).
 (۵) خهرمانه! شمرتیکی بازته ی به که به دهری پۆژدا ده بیزیت له کاتی
 خورگراو. (ب) خهرمانه! شمرتیکی دهری پۆژو مانگ (نهمستیرناسی)
 (۶) نه و به شه خهری همدیک گول که کۆپهره کانی گوله که دهریان دوه.
coronach (kôr'ə-nəkh, kor'ə-nəkh), *n.* [Scot.] (۱) لوانوم.
 یا شیوم که به زوپای سکوکنمندی یا نیرله ندی ئی دهرت.
 (۲) [Irish] شیوم! شینی مردوو.
coronal (kôr'ə-n'l, kor'ə-n'l), *adj.* (۱) تاییهتی به کلای زوپین
 یا خهرمانه ی بازته ی به دهری پۆژدا له کاتی خورگراو.
 (۲) تاییهتی به تهوق سمر.
coronary (kôr'ə-ner'î, kor'ə-ner'î), *adj.* (۱) له شیوه ی کلای
 زوپین! وهک کلای زوپین! تاییهتی به کلای زوپین. (۲) تاییهتی به دل.
 (۳) دهره دهر (وهک نه و سو دهماره ی خوین ده هینت بۆ دل).
 (۴) تاییهتی به دو دهماره.
n. مینی خوین له بیک له دهماره ی خوین ده هینت بۆ لهش وه داخستنی
 دهماره که.
coronary thrombosis, مینی خوین له بیک له دو دهماره ی
 خوین ده هینت بۆ لهش وه داخستنی دهماره که.
coronation (kôr'ə-nā'shan, kor'ə-nā'shan), *n.* چورنه سمر
 تخت (پاشایهتی)! تاج خستنه سمر شا یا شائین! شاهنگی چورنه سمر
 تختی پاشایهتی.
coroner (kôr'ə-nêr, kor'ə-nêr), *n.* توونکاری لاشه ی مردوو بۆ
 دۆزینهری هوی مردنه کی.
coronet (kôr'ə-net', kor'ə-nit), *n.* (۱) کلایکی زوپینی بچوکه
 له هی شای شائین بچوکه مریکان له سمری ده که! تاجی بچوکه.
 (۲) فینستی ئن که خشل و پیلله ی پیره دهرت.
 (۳) بازته ی بملی ژوروی سمر نهمسرو ماین.
corporal (kôr'pêr-əl), *n.* سمریازی سن خهت! عمری سوپا.
corporal (kôr'pêr-əl), *adj.* (۱) لهشی! تاییهتی به لهش:
 (- punishment)
 (۲) کسه! خۆیی! تاییهتی به کسه که
 (۳) [Archaic] دیارده! به چار بیزرو یا دست لئواری! بهرجهسته
corporal (kôr'pêr-əl), *n.* پارچه قوماشتیکی سپی به دهرت به سمر
 قوربانیکادا! له کۆنیه دهر نازو شمری پیرۆزکراوی دهرتیکه سمر
corporality (kôr'pə-ral'ə-ti), *n.* دیارده بیون! بهرجهسته یی.
corporal punishment, سزای لهشی (وهک له لاقردن)! لئدان.
corporate (kôr'pêr-it), *adj.* (۱) یکنگرتو! بیک.
 (۲) به شگی! تاییهتی به به شگی: (- property)
 (۳) هاو بهشی! ناو کۆیی: (- responsibility)
-corporately (adv.)
corporation (kôr'pə-rā'shan), *n.* (۱) کۆمپانیای هاو بهشی!
 کۆمپانیای بهش بهش! به شگی. (۲) نه بجم و سمری شمری
 (۳) به کیتی کرداران یا خاوهن کاران! یکنگرتوکی پامیاری و ناوهری

(۴) همدندی ئى دەركراو يا خراوسەر (بە مەبەستى راستكردنە دەپك).

-correctional (adj).

بەندىخانە (بە تايپەتتى ھى ھەرزەكارو مىندان).
house of correction, پەقئان -
correctitude (kə-ˈrɛk-tə-tʊd, kə-ˈrɛk-tə-tʊd), n.
جوانى! پەروشت چاكي.

راستكردنە چارەسەرى! چاكيكەرە: .
corrective (kə-ˈrɛk-tɪv), adj. (- measure; ~ shoes)

شەتتىكى چارەسەرگەر! چارەسەر.
n. corrector (kə-ˈrɛk-tər), n.

راستكردنە (مىزۇ، نامىز، شت).
correlate (kôr-ə-lāt, kor-ə-lāt), n.
يەككە لە دور شتى

پەيوەندىدار (بە تايپەتتى كە يەككىيان ئەرى تىرش يەكە يەنەت).
پەيوەندىدار.
adj.

ئىكەن! پەيوەندىداركردن!
n. (C~ the findings of psychology with those of sociology.)

پەيوەندىدەرىپون! پەيوەندى پون!
v.i. (How does what you say ~ with what he says?)

(۱) پەيوەندى .
correlation (kôr-ə-lā'shan, kor-ə-lā'shan), n.
(There is a close ~ between climate and crops.;
ئىك: the ~ between illiteracy and prejudice)

(۲) پەلى لە يەكچون لە ئىوان دور شتدا: (a ~ of 75 per cent)
(۳) پەيوەندىداركردن! پەيوەندى پون.

(۱) پەيوەندىدار! يەكەرە بەستار.
correlative (kə-ˈrɛl-ə-tɪv), adj. (۲) پەيوەندى دەرىپ (پىزمان).

(۱) شتىكى پەيوەندىدار بە شتىكى ترەو. (۲) ووشەى پەيوەند .
n. correspond (kôr-ə-spond, kor-ə-spond), v.i.

(۱) كونجان!
لەگەل پىكەرتن: (The house ~s with my needs.)
(۲) ھاوتاپون! بەرامبەرىون! لە يەكچون:

(The American Congress ~s to the British Parliament.)
(۳) نامە كۆپىنە! نامە ئوسىن وەلام دەركرتنەرە بەرىكە پىكى:

(We ~ regularly.; Would you like to ~ with her?)
correspondence (kôr-ə-spon'dəns, kor-ə-spon'dəns),

(۱) كونجان! لەگەل كونجان! لەگەل پىكەرتن.
n. (۲) ھاوتايى! بەرامبەرى! لە يەكچون.

(۳) نامە كۆپىنە! نامە ئوسىن وەلام دەركرتنەرە بەرىكە پىكى.
(۴) سەرجمەى نامەى ئوسىن وەلام دەركرتنەرە بەرىكە پىكى.

correspondence course, خۇندن لەرىنگەى نامە كۆپىنەرە:
خۇندن لەرىنگەى نامەى ئوسىن وەلام دەركرتنەرە بەرىكە پىكى.

پىتىيە لە نەچىرە يەك ھاوە ئاقىكردنەرە كە قوتابى دور لە شۇنى خۇندنەك
دەيان خۇندنەك تاقىكردنەرەيان لەسەر دەدات.

correspondence school, قوتابخانەى خۇندن لەرىنگەى نامە -
كۆپىنەرە (ووشەى پىشور بىنە).

correspondency (kôr-ə-spon'dən-si, kor-ə-spon'dən-si), n. = correspondence.

correspondent (kôr-ə-spon'dənt), adj. (۱) كونجاو!
لەگەل پىكەرتن. (۲) بەرامبەر! ھاوت! لە يەكچور.

(۱) شتىكى ھاوت. (۲) (۱) نامە كۆپىنەرە! كەسىك كە نامە دەنوسىت بۇ
كەسىكى ئرو وەلامى ئى وەرەگرتنەرە بەرىكە پىكى. (ب) نامە ئوس بۇ كۆقار

يا پۇزنامە. (۲) پەيامنىز (پۇزنامە، كۆقار، رادىو، تەلەفون) پاپۇرتچى.
(۴) بانق، مىزۇ، يا دەزگابەكى بازگانى كە پەيوەندى بازگانى پىكە پىكى

ھەيە لەگەل يەككى ترە! بە تايپەتتى لە وولاتتىكى بىگانەدا.
corresponding (kôr-ə-spon'dɪŋ, kor-ə-spon'dɪŋ), adj.

(۱) ھاوت (بىكارى)! ھاوجن! كونجان. (۲) ھاوت! بەرامبەر! لە يەكچور.
(۲) پەيامنىز! نامە ئوس.

(۱) پارەو! دالان.
corridor (kôr-ə-dēr, kor-ə-dēr), n.
(۲) پۇرەو يا كۆزەرىك كە وولاتتىكى بە ووشكانى دەورەگىراو دەگە يەنەت بە

بەندەرىك وە بەناو وولاتتىكى بىگانەدا ئىدەر دەپىت.
بەندەرىك وە بەناو وولاتتىكى بىگانەدا ئىدەر دەپىت.

(۴) [Colloq.] وورگىكى ئل.

corporative (kôr-pə-rā-tiv, kôr-pēr-ə-tiv), adj. بەشگىيە!
سەندىكايى.

corporator (kôr-pə-rā-tēr), n. ئەندامى كۆمپانىيەكى ھاوبەشى
يا سەندىكايە! بەشدارى بەشگەيەك!

corporeal (kôr-pôr-i-əl, kôr-pō-ri-əl), adj. (۱) تايپەتتى بە
لەش يا تەن! لەشى! تەنى: (۲) دياردە! ھەستىپىكار! پەرجمەستە.

corposant (kôr-pə-zant), n. چىراى سەر تەوقەسەرى كلىسە يا
تەورەى كەشتى يەك.

corps (kôr, kōr), n. (۱) دەستە لەشكر.
(ب) لىكىنى سويە كە ئىركىكى تايپەتتى دەپىنەت (وەك ئەندازىرى):
(the army ~ of engineers)

(۲) (۱) دەستە (وەك دەستەى دىپلوماتسى): (~ the diplomatic)
(ب) دەستە! تاقما! كۆمەل: (the peace ~)

corpse (kôrps), n. (۱) لاشە! لاشەى كەسىكى مردور.
(۲) [Obs.]: لەش (مردور پىت يا زىندور)

corpsman (kôr'mən, kōr'mən), n. سەربازىكى دەريايى برىنچى.
corpulence (kôr-pyoo-ləns), n. قەلەوى! قەلەوتتى.

corpulent (kôr-pyoo-lənt), adj. قەلەو! كۆشتن

corpus (kôr-pəs), n. (۱) لاشە! لاشەى مردور (مىزۇ يا گىئانار).
(۲) سەرجمەى بەرھەمى ئوسىنەرىك يا ئوسىنەرىكەن دەريايى باسىك (وەك):
ياسا. مىزور... ھتد: (the ~ of civil law)

(۲) بەشى سەرەكى ئەندامىكى لەش (توئىكارى).
(۴) دەستمايە! مايە.

corpus callosum, ئەو ئىشورە دەزولەيى يانەى كە ھەردەولاي مىشك
پىكەرە دەپىست (توئىكارى)

corpuscle (kôr-pəs-əl, kôr-pus-əl), n. (۱) شانەيەكى ئۆر وورەى
زىندور! گەردىلە (۲) خۇزەكى سوسور سېى خۇن (توئىكارى): (~ blood)

-corpuscular (adj).

corpuscule (kôr-pus'kūl), n. = corpuscle.

corpus delicti, (۱) سەرجمەى ئەو بەلگانەى كە دەپىسەلەنەت كوشتىك
پوويدا. (۲) لاشەى كەسىكى كۆراو! لاشەى كۆراوتىك.

corpus juris, سەرجمەى ياساى وولاتتىك.
corral (kə-ral'), n. (۱) تەرىلە! پەچە.
(۲) واگرتنى ھەرپانە بەدەورى شۇنىكدا وەك سەنگەر بۇ پاراستن.

v.t. (۱) خىستە تەويلەرە! كوردە پەچەرە
(۲) كۆكردنەرە (وولاتتى بەرە، پەشەوولاخ... ھتد)! گەردنەرە.

(۲) دەورەدانى شۇنىك بە ھەرپانە بۇ پاراستن.
(Slang) (۴) گرتن! گرتنەرە! دەست بەسەردا گرتن.

corrasion (kə-rā'zhan), n. داخوزان! رامالىنى زەوى بە ئاوى خور.
ئەو شتانەى ئىدەيە وەك وورەبەردو زىخو شتى تىرى زىر.

correct (kə-ˈrɛkt), v.t. (۱) راستكردنەرە! ھەلە چاكدن! بۇركردن
(The teacher ~ed my pronunciation and composition.)

(ب) راستكردنەرە! جوت كوردن لەگەل پىئوانەيەكى تايپەتتدا:
(C~ your watch by the station clock.)

(۲) سەرزەشت كوردن! سزادان! ھىئانەسەر پىئاست:
(to ~ a child for disobedience)

(۲) چارەسەر كوردن! چاكدنەرە! چاكدن.
(۱) راست! تەراو! بىن ھەلە:

adj. (a ~ answer; the ~ time; a ~ calculation)

(۲) دىروست: بەجن! راست! كونجاو! جوان (ھەقان):
(What is the ~ dress for a wedding?; ~ behavior)

correction (kə-ˈrɛkʃən), n. (۱) راستكردنەرە! چاكدنەرە!
ھەلە بىركردن. (۲) راستى (كە جىنى ھەلە دەركرتنەرە)! چاكدون.
(۳) سەرزەشت كوردن! سزادان.

corrie (kôr'i, kor'i), *n.* [Scot.], نەشكەوت؛ بۆشایی یا گەلەبەرنیكى
 گەورە بە قەد پالتىكەرە.
Corriedale (kôr'i-dāl', kor'i-dāl'), *n.* مەرى كۆزىدائى جۆرە
 مەرىنىكى گەورەى دەم وچاۋ سېسى تىۋوزلەندى بە بۇ خورىۋى بەرخەگەى بەخىۋ
 دەكرىت
corrigendum (kôr'i-jen'dam), *n.* (۱) ھەلەى چاپى پاستكراۋە
 لە كۆتايى پەرتوۋكىندا. (۲) (pl.), لىستەى نەم ھەلە چاپى يانەى كە پاست
 كراۋەتەۋە لە كۆتايى پەرتوۋكىندا.
corrigible (kôr'i-jə-b'l, kor'i-jə-b'l'), *adj.* پاست دەكرىتەۋە
 دەتوانىت بەئىتتىكەۋە سەر پىئى پاست (مىۋە).
-corrigibility (n.); corrigibly (adv.).
corrival (kə-rī'v'l), *n.* ھاۋچاۋ؛ كەسىكى ھاۋچاۋ.
adj. ھاۋچاۋ ھاۋچاۋىكەر.
v.t. ھاۋچاۋى كۆرەن.
corroborant (kə-rob'ə-rənt), *adj.* (۱) ۋوزە بەخش (دەرمان)
 (۲) پاليتىكەر
n. (۱) دەرمانىكى ۋوزە بەخش. (۲) پاستى يا پورەۋىنىكى پاليتىكەر.
corroborate (kə-rob'ə-rāt'), *v.t.* بەھىز كۆرەن؛ چەسپاندىن
 پىشنىگىرى كۆرەن. (to - a theory; The evidence -s his story).
-corroborator (n.).
corroborator (kə-rob'ə-rā'shən), *n.* (۱) بەھىز كۆرەن؛
 چەسپاندىن؛ پىشنىگىرى كۆرەن (بەلگە). (۲) شتىكى بەھىزكەر يا پاليتىكەر.
corroborative (kə-rob'ə-rā'tiv, kə-rob'ər-ə-tiv), *adj.*
 بەھىزكەر؛ پاليتىكەر (پورەۋى، بەلگە).
Also corroboratory,
corroboree, corrobori (kə-rob'ər-i), *n.* (۱) ناھەنگ -
 زەمارەندىكى گەورە بە دانىشتۇۋە نىچە كۆزى بەكاشى ئوستالبا بە شىۋ
 دەكىنەز بەۋتەنى سەرگەرتن لە جەنگۋ پورەۋى خىلەكى كىرىكى تىر.
 (۲) ناھەنگ زەمارەندىكى گەورە.
corrode (kə-rōd'), *v.t.* (۱) دايزاندن؛ داخۇران (تېزاب، ژەنگ).
 (Rust -s iron.)
 (۲) خورامەۋە كىنە؛ پىئى؛ تىك پىنكىدان (مەجازى)
v.t. داخۇران؛ دايزان؛ تىكپوون. (Iron -s unless it is kept clean.)
corrosion (kə-rō'zhən), *n.* (۱) داخۇران؛ دايزان؛ خورامەۋە.
 (۲) ژەنگ
corrosive (kə-rō'siv), *adj.* (۱) دايزانەر؛ ژەنگ ھالەتتە
 (۲) فەرتىنەر (مەجازى)؛ زىان بەخش.
n. شتىكى دايزانەر ۋەك ژەنگ، تېزاب
corrugate (kôr'ə-gāt', kor'yoo-gāt'), *v.t.* چىرچ ولۇچ كۆرەن؛
 چىرچ كۆرەن: (to - the forehead).
v.t. چىرچ بولۇن؛ چىرچ ولۇچ بولۇن
adj. چىرچ ولۇچاۋى؛ چىرچ
corrugated (kôr'ə-gāt'id, kor'yoo-gāt'id), *adj.* چىرچ
 ولۇچاۋى؛ چىرچ ولۇچ تىكراۋ بەدەسەنقىست.
corrugated iron, تەبەقە ناسنى چىرچ ولۇچ كراۋ بەدەسەنقىست بۇ
 بەغىز كۆرەن؛ كە بەكار دەھىنەرت بۇ پەرزىن سەربانى خانوۋى ھەزەنپەھا.
corrugated paper (or cardboard), مەقبا يا كاغىزى
 نەستورى پىنچ كراۋ بۇ پىنچانەۋى شتى ناسك.
corrugation (kôr'ə-gā'shən, kor'ə-gā'shən), *n.* (۱) چىرچ
 لۇچ كۆرەن؛ چىرچ ولۇچ بولۇن (۲) لۇچ؛ چىرچ (تەبەقە ناسن، مەقبا).
corrupt (kə-rup'), *adj.* (۱) پىس؛ بۇگەن. (air) -
 (۲) خراب؛ بەد. (۱) بەدەلقارا؛ بەدەۋوشت؛ نۇم.
 (ب) بەرتىل ۋەرىگى. (a - government official).
 (۲) كۆزۋا؛ شىۋاۋ؛ دەستكارى كراۋ (پەرتوۋك، ئوسراۋ، زمان):
 (a - text of Shakespeare's plays)
v.t. (۱) پىس كۆرەن؛ بۇگەن كۆرەن؛ خراب كۆرەن.

(۲) بەرتىل پىندان؛ بەرتىل پىندان ۋە لە پىئى باش لادان.
 (۳) بەدەلقارا كۆرەن؛ بەدەۋوشت كۆرەن: (They -ed him.)
 (۴) كۆزىن (ئوسراۋ، زمان)؛ دەستكارى كۆرەن (پەرتوۋك، زمان، ئوسراۋ)
 خراب بولۇن؛ پىس بولۇن
corruptible (kə-rup'tə-b'l), *adj.* (۱) خراب دەكرىت؛
 خراب دەيىت؛ پىس دەيىت. (۲) بەرتىلى دەكرىت؛ بەرتىل ۋەردەكرىت.
-corruptibility (n.).
corruption (kə-rup'shən), *n.* (۱) خرابى؛ ناپاكي؛ بۇگەنى؛
 (- in the government)
 (۲) بەدەلقارا؛ بەدەۋوشت؛ بەدكارى (۳) بەرتىل
 (۴) (l) پىسى؛ پىس بولۇن؛ پىزىن. (ب) شتىكى خرابكەر يا پىسكەر
corruptionist (kə-rup'shən-ist), *n.* كەسىك كە پەيپەۋى كارى
 خرابە دەكات بەتايىمى بەرتىل ۋەركىن
corruptive (kə-rup'tiv), *adj.* خرابكەر؛ پىسكەر؛ تىكەر
 (۱) لە ئاۋقەد بەرەۋ ئورۇ كراسى ئاۋقەد. يا ھەچكەيد بۇ جۋانى.
corsair (kôr'sār), *n.* (۱) چەتەى دەريا (بەتايىمى لە ئورۇۋى نەۋرىقا.
 كە ھىزىيان دەريە سەر كەشتى دىانەكان لە كۆندا).
 (۲) جەردەى دەريا؛ چەتەى دەريا (۳) كەشتى چەتەى دەريا.
corse (kôrs), *n.* [Archaic & Poetic], لاشە؛ لاشەى مردوۋ.
corselet (kôrs'lit), *n.* (۱) قەلقان (لەكۆندا لەبەردەكرا).
 (۲) بەرگىنىكى تەسكى ئۆرەۋىيە بۇ ئاۋچەى لە ئاۋقەدەۋە بۇ بەرمەك ئۇ لەبەرى
 دەكات بۇ ھىنانەۋىيەكى ئاۋقەدەۋە سك.
corset (kôr'sit), *n.* (۱) بەرگىنىكى تەسكى ئۆرەۋىيە بۇ ئاۋچەى لە
 ئاۋقەدەۋە بۇ بەرمەك ۋە پەراسوۋى پلاستىكى تىدایە ۋە ھەندىك جارى بە قەيتان
 قايم دەكرىت ئاۋقەد لەبەرى دەكات بۇ ھىنانەۋىيەكى ئاۋقەدەۋە ۋورگ
 (۲) [Archaic], لە ئاۋقەد بەرەۋ ئورۇ كراسى ئاۋقەد.
 نەم جۆرە بەرگە لەبەركۆرەن (ژمارە يەك پىنەن).
v.t. (۱) دەست ۋىۋەند.
 (۲) دەستەى مردوۋ ۋاپىكەران؛ دەستەى مردوۋ ئىۋەران.
cortex (kôr'teks), *n.* (۱) تۈنىكى دەردەۋى ئەندامىكى ئاۋمەۋى لەشى
 مىۋە بەتايىمى ھى مىشك يا گورچىلە (تۈنكارى). (۲) تۈنكل (پورەكناسى)
cortical (kôr'ti-k'l), *adj.* (۱) تايىمى بە تۈنىكى دەردەۋى ئەندامىكى
 ئاۋمەۋى لەشى مىۋە. (۲) تۈنكل؛ تۈنكى.
 (۳) تايىمى بە تۈنىكى دەردەۋى مىشك.
corticate (kôr'ti-kit, kôr'ti-kāt'), *adj.* تۈنكلەر؛ تۈنكلەۋى
corticose (kôr'ti-kôs'), *adj.* = corticate.
cortisone (kôr'tə-sōn', kôr'tə-zōn'), *n.* كۆرتىزۆن؛ دەرمانىكە
 بۇ گەلىك نەخۇشى بەكار دىت ۋەك بادارى؛ ھۆرمۆنى چارەسەر كۆرەن
coruscate (kôr'əs-kāt', kor'əs-kāt'), *v.i.* دەرمانەۋە؛
 تىرپەدان؛ شەرقانەۋە؛ بىرسكە دانەۋە.
coruscation (kôr'əs-kā'shən, kor'əs-kā'shən), *n.* (۱) -
 دەرمانەۋە؛ تىرپەھاتن؛ بىرسكە دانەۋە؛ شەرقانەۋە. (۲) بىرسكە؛ كىپە
 (۳) بىرسكە يەكى زىرەكى؛ ئوۋاندىكى لەپىرى زىرەكى (ۋەك بىرسكە).
corvée (kôr'vā'), *n.* بىگار
corves (kôr'vz), *n. plural of corf.*
corvette, corvet (kôr-vet'), *n.* (۱) پاپۇرىنى جەنگى كۆن.
 (۲) پاپۇرىنى جەنگى جىۋوك كە ئىزى ئۆرەمىر يايى بەكار دەھىنەرتىت
 ۋەك قەلەمىش؛ قەلەمىشەنە
corvine (kôr'vīn, kôr'vin), *adj.*
corydalis (kə-rīd'ə-lis), *n.* پورەكىكە گۈلى ھەمەرىنگ دەكرىت
corymb (kôr'imb, kor'im), *n.* ھىشۋە گۈلكە لاسكى گۈلەكانى
 دەردەۋى ھىشۋەكە ئىزىرە ھەۋانەى ئاۋمەۋە بە جۋىرىكى ۋەھا كە پۇپى
 ھىشۋەكە تەخت دەردەجىت.
-corymbous (adj.).
coryphaeus (kôr'ə-fē'as, kor'ə-fē'as), *n.* (۱) سەر تىپى -

کورپههسی شانزگههری یونانی کون. (۲) سهرتیب (کورپههسی، رینکخراو).
coryphee (kôr'ə-fā', kor'ə-fā'), n. سهماکهرتیبی سهرهکی تیبی یان.

coryza (ka-rī'zə), n. ههلامه تیبکی فورس؛ ههلامهت.
cosignatory (kō-sig'nā-tōr'ī, kō-sig'nā-tō'ti), adj. موزکهر
یا تیبزاکهری پهیمانیگ لهگهل چهنه لایهکی تره.

لایهک که پهیمانیگ موز دهکات لهگهل چهنه لایهکی تره (وولات، رینکخراو).
cosigner (kō'sin'ēr), n. دهسته بهر؛ لهسته تیزگر
تایبهتی به ناراشت؛ جوانکهر.

ناراشت؛ دهرمانی ناراشت کردن؛ سوراوو سپیار.
cosmetic (koz-met'ik), adj. ناراشتکهر؛ دهرم چاره لکهر.
cosmetology (koz'mə-tol'ə-jī), n. هونهری ناراشت کردن؛
هونهری جوان کردن

-cosmetologist (n.).
cosmic (koz'mik), adj. گهردوون؛ تایبهتی
به گهردوون (۲) زور گهره؛ زور فراوان؛ بن سنوور (۳) [Rare]. رینکوپینک

-cosmically (adv.).
cosmic dust, تپ و تپوژی گهردووسی
cosmic rays, Also ultra gamma rays, تیشکی گهردوونی که زور،
کورت و تیزه

کورت و تیزه
cosmism (koz'miz'm), n. فهلسهفه و بربروژی نارگورپتی گهردوون.
cosmo-, cosm- (koz'mō, koz'mə), پینشگرنگه بهمانای؛
گهردوون؛ حیجان.

cosmogony (koz-mog'ə-nī), n. (۱) پینچینه و پهیدابوونی گهردوون.
(۲) تپوژی منچینه و پهیدابوونی گهردوون.
-cosmogonic (adj.).
cosmographer (koz-mog'rə-fēr), n. گهردوونناس
cosmographic (koz'mə-graf'ik), adj. تایبهتی به زانستی
گهردوون

cosmographical (koz'mə-graf'ī-k'l), adj. = cosmogra-
phic.
cosmography (koz-mog'rə-fi), n. گهردوونناسی (۱) ناسیکی
گشتی گهردوون یا حیجان (ب) زانستی پینکھانتی گهردوون یا حیجان و بهشه
پهپوهنیدارهگانی (زهیمینناسی و جوغرافیا و نسته تیره ناسی) که بهشتیکن لهه
زانسته.

cosmology (koz-mol'ə-jī), n. گهردوونناسی؛ زانستی گهردوون.
-cosmologic (adj.); cosmological (adj.);
cosmologically (adv.); cosmologist (n.).
کهمشتیوانی ناسمانی؛ ناسمانگر.

cosmonaut (koz'mə-nōt'), n. (۱) تایبهتی به هه موو
حیجان. (۲) حیجان پرست؛ پهگه زهرست و وولات پرست نیبه.
cosmopolitan (koz'mə-pol'ə-t'n), adj. (۳) دانیشتورهگانی له هه موو لایهکی حیجانره هاتوره: (a ~ city).
(۴) له هه موو لایهکی حیجاندا دهریوت یا هعیه (پروهک، گیاندا).

هاتوولتی حیجانی؛ کهمسینکه که حیجانازی ناکات له نیوان وولات و پهگه زهرهکی n.
خوژی و وولات و پهگه زهرهگانی تری حیجاندا وه به یهک چاو سهبریان دهکات و له
هرج شوینیکدا بزی بهخته وهره

cosmopolite (koz-mop'ə-lit'), n. (۱) هاتوولتی حیجانی (وشه یی).
پینشوو بیینه (۲) پروهک یا گیانداریک که له هه موو لایهکی حیجاندا هعیتهت.
هریوت یا بزی.

cosmorama (koz'mə-ram'ə, koz'mə-rā'mə), n. پيشانگای
دیمهتی هه موو لایهکی حیجان.
cosmos (koz'mas, koz'mos), n. (۱) گهردوون
(۲) هاتووازا؛ هاتوونگی؛ کونجان.
(۳) پروهکینکه گه لاکه ی وهک په ره گولی هه مهرانگ دهگرت

Cossack (kos'ak, kos'ak), n. قهوقازی؛ کهمسینکی قهوقازی؛
پزلهمی گهل قهوقاز له بهشی خواریوی یهکیتی سوقیهتی جاران که به
نصیب سواری ناسراوه.

adj. تایبهتی به گهل قهوقاز؛ قهوقازی.
cosset (kos'it), n. (۱) بهرخی ناوما.
(۲) گیانداریک مالی که بۆ خوژی رانهگرت نک بۆ سوود (سهگه، پشیله،
کهروشنکه، پالنده... هند).

cost (kōst), v.i. (۱) تیچوون؛ بایی نهومنده بوون.
(This book ~s nine dollars.; A car ~s a lot of money.)
(۲) پیویست بوون؛ تیچوون.
(Making a dictionary ~s a lot of time and care.)

(۳) بوون بهوژی لهدهست چوون؛ نهومنده تیچوون.
(Carelessness may ~ you your life.)
ههلسهنگاندنی نرخی بهرهم هینانی شتیک.
v.i. (۱) نرخ؛ بهما.
(The ~ of living is much higher now than it used to be.)

(۲) (pl.) (۱) نهو پارهمی که دهچینه هینانی داوایهک بۆ بهر داگا
وه نهو لایهکی داواکه دهه زینت دهیوت بیات. (ب) کویزی پاریزهر.
(۲) نهو نرخهکی که له پیژاوی دهست کومتی شتیکدا دهگرت.
(The letter was won at great ~ of life.)

at all costs, به هر خرینک بیت؛ هرچه ندی تن بیوت.
at any cost, به هر خرینک بیت؛ هرچه ندی تن بیوت.
costa (kos'tə), n. (۱) پهراسور؛ دهمار (توئکاری).
(۲) شتیک که له پهراسور بکات وهک دهمار ی ناوهراستی گه لایهک.
co-star (kō'stär'), n. هاونمکهر (فیلمی سینهمایی)
نوواندن وهک هاونمکهر له فیلمیکی سینهمایدا؛ هاونمکهری کردن
v.i. & v.t. له فیلمنیکدا.

costard (kos'tērd, kōs'tērd), n. (۱) جیره سینویکی نینگلینیه.
(Archaic & Humorous) (۲) سهر؛ کهنه.
coster (kos'tēr, kōs'tēr), n. = costermonger.
costermonger (kos'tēr-mun'gēr, kōs'tēr-mun'gēr), n.
میوه سهره فروشیک سهر سوچی شهقامیک یا دهستگیر له هه ره بانه بیکدا.
costive (kos'tiv, kōs'tiv), adj. (۱) گرفت کردو؛ قهبن.
(۲) دهیوت بهوژی گرفت کردن؛ گرفتیکهر. (۳) سست؛ خار.
(۴) پیسکه؛ رهزول؛ پاره پیس.
(۱) گرانبها؛ گران.
(۲) بهنرخ؛ نرخی تهو و نایوت؛ نایاب.
(۳) زور دهگرت له سهر نهو کهمسی دهیکات؛ خوبه ختکردنی له داوایه؛
نقدی تن دهچیت: (a ~ war; ~ efforts).

-costliness (n.).
costmary (kos'tmār'ī, kōs'tmār'ī), n. سپس هومر؛ پروهکیکی
گه ل بۆن خوژشه.

cost of living, بهای ژیان؛ تیکرای خهرجی کهمسینک یا خیزانیک بۆ
خواردن و خانوو جل و بهرگ و هاتوچوی پیویستی تری ژیان.
cost-plus (kōst'plūs'), n. نرخی بهرهم هینان و همندیک قازانچ
(که وهک بنچینه یهک بهکار دیت له پهیمانی زوری هی حکومتکاند؛ بۆ پشنگیری
کردنی جهنگ).
costrel (kos'trəl), n. شووشه یهکی قولفدهاره بۆ شله تیکردن و
ههلواسین به قه یا شاندا.
(۱) جل و بهرگ؛ بهرگ؛ پوژشاک.
(۲) جل و بهرگی پهگهز، ناوچه، یا بۆنه یهکی تایبهتی:
(I will wear my Kurdish ~ tomorrow.)
(۳) جل و بهرگی مهبستیک تایبهتی: (a riding ~).
جل و بهرگی تایبهتی له بهر کردن له بۆنه یهکی تایبهتیدا.
v.i. ناهمنیک که خهک خوژیانی بۆ دهگرتن و جل و بهرگی
a costume party,

سایر له‌برده‌مکن که جیوازه له جلی پۆژانیان
a costume piece (or play), *n.* شانۆگراییه‌ک که نەکتەرەکان جلوبەرگی،
 میژووسی تێدا له‌برده‌کن، واتە شە جلوبەرگی که باووبوه له‌ کاتدا که
 شانۆگراییه‌که باسی ده‌کات.
costumer (kos-tōm'ēr, kos-tūm'ēr), *n.* به‌رگدروو فرۆش.
 یا به‌کری ده‌ری جلوبەرگی جیوازوو سەیر.
cosy (kō'zi), *adj.* = cozy.
cot (kot), *n.* چه‌ریابه‌ یا جینگه‌یه‌کی تەسکی نووستن که له‌ قوماشینگی
 نەستوور درووستکراوه‌ و لەسەر چوارچۆیه‌یه‌کی قاچ کورته‌ و دەنوشتیترتەرە!
 جینگه‌ی بروستنی منداڵ که تەسک و بچووک و دەنوشتیترتەرە مەلە‌گەرت.
cot (kot), *n.* (۱) تەویله‌ یا کوخته‌یه‌کی بچووک‌ی مەي.
 (۲) [Poetic] کوخته‌: خانووی بچووک.
 (۳) کەیفەنگ بۆ یەنجەیه‌کی بریندار دەکەیت بۆ پاراستنی.
cote (kōt), *n.* (۱) کولانه‌ مریشک (ب) هیلانه‌ی گۆتر یا بالنده‌ی تر.
 (ج) تەویله‌ یا کوخته‌ی مەي. (۲) [Dial.] کوخته‌: خانووی بچووک.
cotemporaneous (kō-tem'pə-rā'ni-əs), *adj.* = contem-
 poraneous.
cotemporary (kō-tem'pə-rer'ī), *adj. & n.* = contempo-
 rary.
cotenant (kō-ten'ənt), *n.* هاوکرێجی! هاوکرێگرتە.
coterie (kō'tēr-i, kō'tə-rē'), *n.* دەسته‌! تاق! کۆمه‌ل! تاقمێک که
 دەم دەم کۆمه‌ڵدەرە به‌به‌ستی چالاکی کۆمه‌ڵایه‌تی! وێژەیی! یا هونەری!
 (a literary ~)
coterminous (kō-tūr'mə-nəs), *adj.* = cothurnus.
cothurn (kō'thēm, kō-thūm'), *n.* = cothurnus.
cothurnus (kō-thūr'nəs), *n.* (۱) جرمه‌یه‌که نەکتەری تراجیدی
 بۆنان و بۆمان له‌پێ‌یان دەگرت. (۲) تراجیدی! مەرگەسات.
 (۳) شیوه‌ی تراجیدی یا له‌ شانۆگریدا
cotillion (kō-til'yən, kə-til'yən), *n.* (۱) سه‌مایه‌کی خێزای
 فه‌ره‌نسیه‌ (۲) مۆسیقای ئەم سه‌مایه‌.
 (۳) ناوه‌نگینی سه‌مایه‌ که بۆ یه‌که‌م جار کچی تێدا پێشکەشی کۆمه‌ل دەکەیت.
cotquean (kot'kwēn'), *n.* [Archaic]. (۱) ژینگی دەم پیمسی بێ
 هەیا. (۲) بیابانگی سه‌رژانای! پیاویکه‌ که نیشی ژانای نامال بکات.
cottage (kot'ij), *n.* (۱) کوخته‌ (۲) خانوویه‌کی بچووک‌ی هاوینه‌مه‌واری.
cottage cheese, جۆره‌ په‌نیرێکی سێی دەمک خەری داندار داناره‌.
cottager (kot'ij-ēr), *n.* (۱) نیشته‌جێی خانووی بچووک! کوخته‌نشین.
 (۲) [British] په‌نجیبه‌ر! وه‌ژێر! مسکین.
cotter, cottar (kot'ēr), *n.* (۱) کوخته‌نشین
 (۲) [Scot.] مسکین! به‌کرێگی کینگه‌یه‌ک
cotter (kot'ēr), *n.* جۆره‌ بوڕغویه‌که‌ که دوو پارچه‌ی مه‌کینه‌یه‌کی پێکه‌وه
 پێن دهبەستری! یوازینی ناسنه‌ که ده‌کەیت به‌ کونیکدا بۆ پێکه‌وه‌به‌ستنی دوو
 پارچه‌ی مه‌کینه‌یه‌ک.
cottier (kot'i-ēr), *n.* مسکین! به‌کرێگی کینگه‌ له‌ خاوه‌ن زه‌وی.
cotton (kot'n), *n.* (۱) لۆکه‌ (۲) په‌موو! بوڕه‌گی په‌موو.
 (۳) به‌ره‌می په‌موو. (۴) جلوبەرگی لۆکه‌! ده‌زوی لۆکه‌.
adj. لۆکه‌یی! تاییه‌تی به‌ لۆکه‌! له‌ لۆکه‌ درووستکراو! لۆکه‌! که‌تان.
cotton (up) to, [Colloq.]. (۱) له‌گه‌ل گونجان! له‌گه‌ل یه‌کتری رێکه‌وتن.
 (۲) برادەری کردن! بیون به‌ برادەر! له‌گه‌لدا هه‌لسان و دانیشتن.
 (۳) به‌دانداجوون! هه‌زێنکردن
cotton batting, لۆکه‌ی یزیشک‌ه‌وانی
Cotton Belt, هه‌ریسی باشووری وڵاته‌ یه‌که‌گرتووه‌کانی نه‌مه‌ریکا که
 لۆکه‌ی زۆره‌و به‌ لۆکه‌ ناسراوه‌.
cotton cake, په‌مووانه‌! تاوکه‌ په‌موو (ده‌هریت به‌ مه‌رومات).
cotton flannel, که‌تان
cotton gin, جینگه‌نه‌! شیکه‌نه‌! مه‌کینه‌ی جیاکرتووه‌ی په‌موو له‌ په‌مووانه‌.

cottonmouth (kot'n-mouth'), *n.* ماریکی زه‌هه‌واری گه‌رمه‌یه
cotton picker, (۱) په‌مووین! په‌مووچن! مڕۆه‌ یا مه‌کینه‌یه‌ک که په‌موو
 ده‌جێت یا ده‌هریت. (۲) په‌موویا‌که‌کەر (مه‌کینه‌)! په‌موو پوخته‌کەر.
cottonseed (kot'n-sēd'), *n.* په‌مووانه‌! تۆوی په‌موو.
cotton stainer, جانه‌مه‌ریکه‌ قۆزاه‌ی په‌موو په‌له‌دار ده‌کات.
cottontail (kot'n-tāl'), *n.* گه‌مۆشکێکی نه‌مه‌ریکیه‌ کلکی کورت و
 تووکن و بێ سپییه‌.
cottonweed (kot'n-wēd'), *n.* گیایه‌که‌ تووکی لۆکه‌یی به
 گه‌لاکایه‌وه‌یه‌تی.
cottonwood (kot'n-wood'), *n.* (۱) دره‌ختێکی تۆو تووگاویه‌یه
 (۲) داری ئەم جۆره‌ دره‌خته
cotton wool, لۆکه‌ی خاو (بۆ برین‌پێچی، لۆقه‌، به‌ری جلوبەرگی).
cottony (kot'n-i), *adj.* (۱) لۆکه‌یی! تاییه‌تی به‌ لۆکه‌.
 (۲) فسه‌ل! نه‌رم! وه‌ک لۆکه‌.
cotyledon (kot'l-ē'd'n), *n.* یه‌که‌م گه‌لای تۆونگی پشکووتو!
 چه‌که‌ره
couch (kouch), *n.* (۱) قه‌نه‌فه. (۲) جێی هه‌مانه‌وه‌.
 (۳) [Poetic] جێی نووستن. (۴) [Obs.] لانه‌.
 (۵) (ا) جینگه‌ل جۆ که هه‌نده‌خرێت بۆ نه‌وه‌ی به‌ته‌قیته‌وه‌ (بهره‌ درووستکردن).
 (ب) شوێنی ئەم جۆ هه‌لخستنه
v.t. (۱) لەسەر قه‌نه‌فه‌ دانیشتن یا پالکوتن.
 (۲) داھێنانه‌وه‌ی تیر، نێژه، یا پم بۆ نیشانه‌گرتن و هاریشتن.
 (۳) ده‌هریزن (بهر، هه‌لوێست)! ده‌هریزن به‌جۆرێکی شاروه‌:
 (His refusal was -ed in very polite words.)
 (۴) نه‌قشکردن! نه‌خشاندن! نه‌خش‌ونیا‌گاکردن
 (۵) [Obs.] شارده‌وه‌.
 (۶) جۆ هه‌لخستن بۆ ته‌قینه‌وه‌ی (بهره‌ درووستکردن).
v.i. (۱) پاکشان یا پالکوتن لەسەر جێ یا قه‌نه‌فه
 (۲) خۆ مات کردن (بۆ په‌لاماردان)! خۆ مت کردن! خۆ مه‌ل‌سەدان
 (۳) کۆمه‌ل بیون (گه‌ل)! گه‌ردیوونه‌وه‌.
couchant (kouch'ant), *adj.* (۱) پاکشای یا پالکوتوو (گیاندار)
 (۲) خۆ مت کردوو! خۆ مه‌ل‌سەداو (گیاندار) وه‌ک شیر، پلنگ، ورج... هتد)
couch grass, گیایه‌که‌ زو ته‌رز فری ده‌دات و په‌ره‌ده‌سینێت.
cougar (koō'gēr), *n.* گیاندارێکی درنده‌ی خێزایه‌ له‌ پلنگ بچووک‌تره‌!
 پشیله‌کێوی گه‌ره‌! شیرێ جیا.
cough (kōf), *v.t. & v.i.* کۆکین! فرێدان به‌ کۆکین (به‌هه‌م)! مینانه‌وه
n. کۆکه‌.
cough up, (۱) مینانه‌وه‌ به‌ کۆکین (به‌هه‌م)! فرێدان به‌ کۆکین.
 (۲) [Slang] دانه‌ ده‌ست (پاره‌)
cough drop, خه‌په‌له‌ی کۆکه‌! ده‌رمانی کۆکه‌ له‌ شیوه‌ی نووڵدا.
could (kood), (۱) پابوونووی کرداری "can"
 (۲) کرداری یارمه‌تیده‌ره (b) له‌وانه‌بوون ده‌ره‌به‌ریت: (It ~ be so.)
 (ب) رێکه‌مان ده‌ره‌به‌ریت (C ~ I go?)
couldn't (kood'nt), = could not.
couldst (koodst), [Archaic or Poetic] شیوه‌ی پابوونووی کرداری
 "can" بۆ گۆتگر (بێزمان) (Thou -) . واته‌ تۆ ده‌توانی
coulee (kōō'li), *n.* (۱) چه‌مبکی قوول که له‌ بارانای یا به‌رفای پێکدێت و
 هاویشان ووشکه‌. (۲) (a) جۆگه‌یه‌کی ناگه‌رێژینی.
 (ب) ته‌به‌قیکی په‌قی ناگه‌رێژینی.
coulisse (kōō-lēs'), *n.* (۱) پارچه‌ دارینه‌ که کهنده‌ک یا دێزایینی
 تێدایه‌ت و ده‌رگا یا شتیکی وه‌ها بیایدا هاتوچو بکات یا به‌ناسانی بسوڕیت
 (۲) (a) دیه‌می لاکانی شانۆ. (ب) هاوه‌ی ئێوان ئەم دیه‌مه‌تانه‌.
coulomb (kōō-lom'), *n.* یه‌که‌ی پێوانی ته‌زوی کاره‌با! هه‌ندی شو
 کاره‌باییه‌ که ته‌زویه‌کی یه‌ک نه‌مپێری هه‌مدا له‌ چرکه‌یه‌کدا.
coulter (kōl'tēr), *n.* = colter.

coumarin (koo'ma-rin), n. نائوتېبەكى بلوورىيە لە چىشت لىتانو. درووستكرنى بۇنى خۇشدا بەكار دەھيئىرت

council (koun's'l), n. (۱) ئەنجومەن؛ كۆپ؛ (۲) ئەنجومەنى شارەۋانى. (ب) ئەنجومەنى ياساىي يا رايۇنكارى (ج) ئەنجومەنى كرىكارى شارىك.

councilman (koun's'l-mən), n. ئەندامى ئەنجومەنى شارەۋانى. (۲) لىكۆلىنمەۋە لىدوۋانى ئەنجومەنىك.

council of ministers, ئەنجومەنى ۋەزىران.
council of war, ئەنجومەنى جىنگ

councilor, councillor (koun's'l-ēr), n. ئەنجومەنى دانانى نەخشەى كار. ئەندامى ئەنجومەن.

counsel (koun's'l), n. (۱) رايۇن؛ رايۇنكارى؛ رايۇنكارى. (۲) ئامۇزگارى؛ تەمىكرى؛ بەسەراھاتىن: (to give good ~).

(۳) نەخشە؛ پىران. (۴) پارۇزەر؛ دەستىيەك پارۇزەر.
(۵) [Archaic]، زىرەكى؛ دانايى؛ زىنگى
(۶) [Obs.]، پارۇ؛ نەخشە يا يىرىكى نونىنى

(۱) ئامۇزگارى كرىن؛ تەمىكرىن.
(۲) بەسەندكرىن؛ ھاندانى بەسەندكرىن نەخشە يا پىيازىك.

keep one's own counsel, نەخشە ۋە پلان بىرۋاۋەپرى خۇ بە كەسى نەۋتت؛ پارى خۇ لاي كەسى نەسركاندن.
take counsel, رايۇنكارىن؛ لىكۆلىنمەۋە

counselor, conselor (koun's'l-ēr), n. (۱) رايۇنكارى؛ ئامۇزگارىكەر (۲) رايۇنكارى دادى بالىۋۇخانەيەك (۳) پارۇزەر (داداگا).
(۴) رابەر يا ئامۇزگارىكەرى دەستىيەك مىنال لە گەشتىكى چەند پۇزى دەرمەۋى شارەد.

count (koun), v.t. (۱) ژماردن
(۲) كۆكرىمەۋە سەرچەم كرىن؛ ژماردن:
(The shopkeeper was ~ing his money.)
(۳) دانان؛ وادانان؛ ژماردن؛ وادانان؛ ژماردن:
(I no longer ~ him among my friends.; He ~s himself fortunate.)

(۱) رەجاۋكرىن؛ لىكۆلىنمەۋە
(۲) ژماردن؛ رەجاۋكرىن.
(۳) مە گرنگ دانان؛ گرنگ بوون. (His opinions don't ~.)
(۱) ژماردن؛ سەرچەم
(۲) ھەرىكەت ۋە تاۋانائەنى كە ئاراستەى گومانبارىك دەكرىت (داداگا).

count for, بەنرەك بوون؛ بايەخ بوون
count in, دانان بە بەشىك لە
count off, جياكرىمەۋە كرىن بە بەش بەشى يەكسانمەۋە
count on (or upon), پىشت بىن بەستت؛ پىندا رابەرموون
count out, (۱) كرىن بىن ئەدان؛ بايەخ بىن ئەدان؛ دانەنان بە بەشىك لە.
(۲) [British]، دوايى بىن ھىغانى لىكۆلىنمەۋە باسلىك لە پەرلەھامى نىنگىتەرەدا لەبەر نامادەنەبوۋى رىزەيەكى تايبەتى لە ئەندامەكان.
(۳) [Colloq.]، دۇراندنى ھەئىزاردىك بە ھەلە ژماردىن دەنگەكان.
(۴) بىرداردانى ئاۋبىزۋان بە دۇراندنى بۆكسىبارىك لەبەر كەۋتتى ۋە ھەلەسانمەۋەى لە ماۋەى ژماردىن يەك تا دەدا.

count (koun), n. كۆنت بەگژادەيەكى ئىۋوپايىي؛ نازناۋىكى ئىۋوپايىيە ۋەك "ناغا"
ژماردىن -
بەرەۋزىرى ھەتا سەر لەكاتى تەقاندنى مورشەك يا بۇمباي ئەتۇمى يا مەلدانى كەشتى ئاسمانى بۇ بۇشايى ئاسمان؛ ژماردىن بەردو سقرى ۋەھا لە ھەر بوارىندا بىت.

countenance (koun'to-nəns), n. (۱) بوۋخسار؛ بوۋ؛ شىۋە.
(۲) نىشانەى بەسەندكرىن لە بوۋخساردا.

(۳) بەسەندكرىن؛ پالېشتى كرىن.
(۴) ھىمتى؛ خۇكرىن؛ لەسەرخۇيى: (lose ~).

بەسەندكرىن؛ پالېشتى كرىن: (to ~ someone's behavior).
ھىمن؛ لەسەرخۇ.
خۇكرىن؛ ئىكە ئەچوون؛ ئەدائە پىكەنىن.
سەر ل؛ شىۋاندن؛ تەرىق كرىنمەۋە؛
تەرىق بوۋنمەۋە.

counter (koun'tēr), n. (۱) ژمىرەر (مۇزۇ، ئامىن) ژمىرپار.
(۲) پارچەيەك باغە يا پلاستىكى بېچوك كە ژمارەى پىن پادەگىرىت لە قوماردا لەبىرى پارە. (۳) پارەيەكى كانزايى قەلب.
(۴) بەرمىز؛ مۇزى تىرۇز (باقق، قوشگا، قەرمانگە، پار، چىشتخانە)؛
پىشخۇان.
لە قەرمانگەدا بەكپىرىت دەفرۇشۇرىت ئەك لە بارەگاى
پارەزىدا.
بەندىيەمە (كپىن ۋە فرۇشتن لە بازارى پەشدا)؛
بە پەنھانى.
بەپىچەۋانەى؛ بەندى؛

counter (koun'tēr), adv. (to act ~ to a person's wishes)
دۇ؛ پىچەۋانە.
(۱) پىچەۋانە؛ دۇ. (۲) سىكى نەسپ.
(۳) پارچەيەك قايشى قايم بەدمورى دىۋى نارەۋەى پاۋنەى پىدودا.
(۴) بەشى سەرئايى دۋەۋەى كەشتى.
(۵) چالايى ئىۋان دۋو چوكلە.
(۶) بۆكسىكە كە دەھاوۋىرىت لەكاتى خۇلادان لە بۆكسى بەرامبەر (بۆكسىبارى).
(۱) بەپىچەۋانە جۋولانمەۋە دۇرەستان؛ بەرەلمىتى كرىن.
(۲) بۆكسىدان لە بەرامبەر لەكاتى خۇلادان لەبەردەمى بۆكسەكەيدا (بۆكسىبارى).
توۋش ھانت؛
توۋش بوون؛ ھانتەرى
پىشگىرىكە بەمانى؛ (۱) بەپىچەۋانەى؛
(۲) دۇ؛ دۇ كرىن؛ (counterattack).
(۳) ھارتا؛ بەرامبەر؛ (counterpart).
بەرەلمىتى كرىن؛ پوچكرىدەۋە v.t. & v.i.
يا كەمكرىدەۋەى كارىگەرى شىتىك:
(The doctor gave him some medicine to ~ the effects of the poison.)
كردارى دۇ يا ھاۋتا n. counteraction (koun'tēr-ak'shən), n. counteractive (adj.).
ھىزى دۇ؛ ھىزىكە كە n. counterattack (koun'tēr-ə-tak'), n. بەرەرمەكانى ھىزى دۇژمن بىكات. v.t. & v.i.
ھىزى پىچەۋانە كرىنمەۋە؛ ھىزى كرىنمەۋە بۇ بەرەرمەكانى كرىن ھىزى دۇژمن. سەرنج -
پاكرىشائى ھاۋچاۋ يا دۇ؛ دلفىزى ھاۋچاۋ.
(۱) كىشى ھاۋھىزا n. counterbalance (koun'tēr-bal'əns), n. كىشى ھاۋتا. (۲) كرىد يا كارىگەرى ھاۋھىزا؛ ھىز يا كرىدلىكى ھاۋتا v.t. ھاۋتايى كرىن؛ ھاۋھىزى كرىن. لىدانىكى پىچەۋانە؛
لىدانى بەرامبەر.
(۱) تاۋانباركرىنى n. counterchange (koun'tēr-chānj'), n. پىچەۋانە. (۲) ھىزى پىچەۋانە.
(۱) تاۋانباركرىنى پىچەۋانە. (۲) ھىزى بىردەسەرى پىچەۋانە. v.t.
(۱) كۆسپ؛ بەرىست. n. countercheck (koun'tēr-chek'), n. (۱) دووبارە پىچاۋنمەۋە (بۇ لىنئايى لە ھەلە)؛ رەجاۋكرىن. v.t. (۲) كۆسپ دانان لە پىكەدا؛ ۋەستاندن.

(۲) دوبراره پياچوونءه (بۇ دنيايى له ههله)؛ په چا وركردن
counterclaim (koun'tēr-klām), n. دواړى پېچه وانه (دژى)
دواچى له دانگاد.)

v.l. & v.l. دواړى پېچه وانه پېشكش كردن له دانگاد
counterclaimant (koun'tēr-klām'ant), n. دواواكارى پېچه وانه.
(دژى دواچى له دانگاد.)

به- **counterclockwise** (koun'tēr-klok'wiz'), adj. & adv.
پېچه وانه ى حوولئ مېلى كاتژميرءه.

countercurrent (koun'tēr-kūr'ant), n. ته وژم يا ته وړوى
پېچه وانه

counterdemonstration (koun'tēr-dem'an-strā'shan),
خوږيشاندائى پېچه وانه دژى خوږيشاندائى تړا؛ خوږيشاندائى بهرامبر يا
n.

counterespionage (koun'tēr-es'pi-a-nij), n. سووسه كردنى
دژى يا پېچه وانه؛ دژه سووسه.

(۱) ساخته **counterfeit** (koun'tēr-fit), adj. - (- money)
(۲) دژى؛ دژوژانه؛ پړواله؛ (- sorrow)

(۱) نورو په يكى قلب يا ساخته (دراو). (۲) [Archaic] ساخته چى.
(۲) [Archaic]. وښه (په يكر، ديمه ن).

(۱) دراوى قلب يا ساخته دهرمينان.
(۲) وا دهرخست؛ وا پيشاندان به دژووه. (۲) ليكچوون؛ له يه كچوواندن.

counterfeiter (koun'tēr-fit'ēr), n. دراوى ساخته درووسكمر؛
دراوى قلب ليدمر

counterfoil (koun'tēr-foil), n. قنگه چك يا رسيد كه له لاي
خاوه نكئ دهمينفته وه.

counterjumper (koun'tēr-jump'ēr), n. [Colloq.] فروښار.
(دووكان)

counterman (koun'tēr-mən), n. بهر دهمسى چيشخانه يه ك
له سر پېشخوان كار دمكات

(۱) سريزه وئى فرمانيك **countermand** (koun'tēr-mand'), v.l.
(۲) كشانده وئى فرمانيك.

فرمانيك كه له زمانى پېشوو تړى ده سريته وه.
countermeasure (koun'tēr-mezh'ēr), n. كودارى بېجه وانه يا
دژى.

(۱) توپليك كه ته قه منى تى **countermine** (koun'tēr-mīn'), n.
ده كريت بۇ ويرانكردنى توپليكى دژمىن (۲) ته قه منى ژرئناو بۇ له ناو بريدنى
ژوره وريابى دژمىن (۲) پيلانى دژا؛ پيلانى تيكدمر

v.l. & v.l. (۱) بهر بهر كاني كرنى كوداره كاني دژمىن به كودارى هاوتا.
(۲) شكادن يا تيكدانى پيلانى دژمىن به پيلانىكى تړ

countermove (koun'tēr-mōv'), n. جوولانه وئى
پېچه وانه يا توله يى.

v.l. & v.l. جوولانه وئى دژى. پېچه وانه، يا توله سمندن.
counteroffensive (koun'tēr-ə-fen'siv), n. هيرشى پېچه وانه؛
هيرشى بهر بهر كاني؛ هيرشى دژى.

counterpane (koun'tēr-pān'), n. پښه شمش يا جاجميك كه
ده درت مسر جيگه ى نو ستندا.

(۱) هاوتا؛ بهرامبر؛ هاوسنگ **counterpart** (koun'tēr-pärt'), n.
پارسهنگ (Your right hand is the ~ of your left hand.)
(۲) ته وركمر (Woman is the ~ of man.)
(۳) [Obs.] وښه؛ دهق.

counterplot (koun'tēr-plot'), n. پيلانىك كه بۇ شكاندنى پيلانى
تړ دانه نرفت؛ پيلانى پيلان تيكدمر.

v.l. & v.l. دانانى پيلانىك بۇ شكادن يا ژرئخستنى پيلانىكى تړ.
(۱) (۱) هاوازيك كه ده خريته **counterpoint** (koun'tēr-point'), n.
پال ناوازيكى تړو له گملى دهگونينيزت. (ب) خسته پال په كتر وگونچاندنى

هاوازي. (۲) بهر وياوې يا وهلايىكى پېچه وانه يا دژى.
counterpoise (koun'tēr-poi-z'), n. (۱) هاوسنگ؛ پارسهنگ؛
شخىكى هاوتا. (۲) هيزنىكى هاوتا؛ كارىگرمي يه كى هاو هيزن
(۲) هاوسنگى؛ هاوتايى.

v.l. هاوتا كردن؛ هاوسنگ كردن؛ بورن به پارسهنگ
counterpoison (koun'tēr-poi'z'n), n. [Obs.] دهرمانى دژه.
(۲) دهمرى دژه دژه؛ دژه دهمر.

counterproductive (koun'tēr-pra-duk'tiv), adj. دمبيته
هوى نه جامى خراب؛ زيان به خش.

counterproposal (koun'tēr-prā-pō'z'l), adj. پيشنيزانى
پېچه وانه؛ پيشنيزانك كه بۇ بهر هملستى كردنى پيشنيزانكى تړ دمكريت

counterreformation (koun'tēr-ref'ēr-mā'shan), n.
بزووتنه وئى يه كى چاكسازى به كه بهر بهر چى بزووتنه وئى يه كى تړى چاكسازى
پيشتر دمكات وه و بهر هملستى دمكات و هملنى دهگريته وه.

Counter Reformation,
بزووتنه وئى چاكسازى له كليسه
كاسوليكيدا له نه جامى بزووتنه وئى چاكسازى پړوتستانتى، واته ده به شيوونى
كليسه به نو و به شمروه و جيا بوون وئى پړوتستانته كان له سمده و شانزهمه سدا.

counterrevolution (koun'tēr-rev'ə-lōō'shan), n. شوږشى
دژا؛ بزووتنه وئى دژى به شوږشى.

counterrevolutionary (koun'tēr-rev'ə-lōō'shan-er'ī),
دژمىنى شوږش؛ كه سىكى دژى به شوږش.

دژى به شوږش؛ تايه تى به بزووتنه وئى هملوستى دژى به شوږش.
counterscarp (koun'tēr-skārp'), n. ديوارى دهر وئى خه نه قى

countershaft (koun'tēr-shaft'), n. پارويزمر (خه نه قى) پر له ناوى دهمرى قه لايك كه له هيزشى دژمىن ده پياريزت)
مقوونى ناوهرست كه ووزه

يا بزووتن له مقوونى سره وئى يه كى دهگه به نيت بهر پارچميه مكيه كه
پيوسته بسوونته وه تاكو مكيه كه كار بكات.

(۱) موزى ده سته بهرى؛ **countersign** (koun'tēr-sin'), n.
نيمزى ده سته بهرى؛ موزى په سندر كردن. (۲) په رله؛ نيشانه ى نيتنى

v.l. موزى كرنى بړوا نامه يه ك بۇ ده سته بهرى.
countersignature (koun'tēr-sig'nə-chēr), n. موزى يا نيمزى
ده سته بهرى.

(۱) گه وړه كرنى دهمى كوونك **countersink** (koun'tēr-sin'k'), v.l.
بۇ پيكردى بورغويه به كونه كه. (۲) پياكردنى بورغويه بهم كونه دا.

(۱) ناميزى گه وړه كرنى كوونكى وه. (۲) كوونكى گه وړه كراو بهم شويمه.
counterstatement (koun'tēr-stāt'mant), n. ووتئى بهر بهرچ
دهر وه؛ ووتارى دژى.

counterstroke (koun'tēr-strōk'), n. ليدنلىكى پېچه وانه.
countervail (koun'tēr-vāl'), v.l. په كاره ميثانى هيزنىكى هاوتا
دژى هيزى بهرامبر. (۲) بژاردن؛ بۇ بژاردن.

(۲) بهر هملستى كردن؛ بهر بهر چه دانه وئى؛ هاوسنگ كردن.
counterweight (koun'tēr-wāt'), n. هاوتا؛ هاوسنگ؛ پارسهنگ.
v.l. هاوتا كردن؛ هاوسنگ كردن؛ پارسهنگ كردن.

(۱) دژكار.
(۲) سمنگرى دژى به سمنگرى دژمىن يا بهرامبر.

countess (koun'tis), n. كوونكيس؛ (۱) ژن يا بيوه ژنى " كوونكيس "
ناژناوونكى له وړو يا يوه وه " خانم " يا " خان "
(ب) ژنىكى بهگزه كه له پله ى " كوونكيس " دايه.

countinghouse (koun'tinj-hous'), n. فرمانگه ى ژميريارى و
نامه كارى و فايل هملگرتنى كارگه يا دهنگاميكى بازرگانى؛ فرمانگه ى ششى
تقوا وركراو.

countless (koun'tlis), adj. بى شمار؛ كه ليله؛ دژا ژماره يه كى له
ژمارن نه هاوتو.

countryfied (kun'tri-fid'), adj. Also countryfied,
لاډيئى؛ كراو به لاډيئى؛ وهك لاډيئى لياهاوتو.

دهیخته‌هه. (۲) دوا فارگونی شمه‌نده‌له‌ری نه‌روپایی. (۳) coup
 (۱) جووتیک شت یا کسی هارچوژا دوو کسی یا
 شتی هاربابیت: (a ~ of girls, rabbits, books, apples, etc.)
 (۲) جووت! جووته! (۱) ژنو حیزد. (a married ~)
 (ب) جووته ده‌زگیران: (a courting ~)
 (ج) جووته سه‌ماکر: (Ten ~s took to the floor.)
 (۲) [Colloq.] چهند (شت، کسی، بیروپاوم، شوین... هته!)
 له دوو زیاتر، به‌لام زور تا: (I've a ~ of things to do.)
 (۴) پیوه‌ندی! پیوه‌ست بوون.
 (۵) دوو هیزی هار تا که له یرکی یه‌کت به‌لام به پیچوانه‌ی یه‌کتره‌هه ده‌بزوین
 (۱) پیکه‌به‌یست! لیکنان. (۲) کردن به ژنو میزد! جووت کردن
 (۳) لیکنانی دوو تهورژی کاره‌با.
 (۱) بوون به دونان! جووت گرفتن. (۲) جووت بوون! گان کردن.
 (۱) به‌یکه گه‌به‌نه‌را! کسینک که جووت ده‌گرتن. (۲) کسینک
 له‌گال کسینکی تردا. (۳) نامیزی به‌یکه گه‌یاندن! نامیزی به‌یکه گه‌یاندنی دوو
 فارگونی شمه‌نده‌هه.
 دوو‌خشته‌کی.
 (۱) به‌یکه‌گه‌یشتن! لیکنان! جووت بوون.
 (۲) نامیزیکی به‌یکه گه‌به‌نه‌ر. (۳) نامیزی به‌یکه گه‌یاندنی دوو فارگونی
 شمه‌نده‌هه. (۴) نامیزی به‌یکه گه‌یاندنی دوو تهورژی کاره‌با
 کویون.
 (۱) نازایمتی! قاره‌مانی! نه‌به‌ردی! به‌جهرگی.
 (۲) [Obs.] میشک! دل! هوش! هوش‌وگیان.
 نه‌ترسان له کردنی شو.
 شتی به پاستی ده‌زانت و پروات پی‌ی هه‌یه.
 نازا! قاره‌مان! نه‌به‌رد! به‌جهرگی.
 courageous (kə-rā'jəs), adj.
 courant (kōō-rānt'), n. = courante.
 courante (kōō-rānt'), n.
 (۱) سه‌مایه‌کی خیزی قهره‌نسی‌یه.
 (۲) مؤسیقای نهم سه‌مایه.
 courier (kōō-rānt'), n.
 (۱) په‌یامبر (به‌تایمته‌ی هه‌لگری.
 په‌یامی گرنگ و په‌له‌ی میری). (۲) هاروپی گه‌مشقیار: کسینک که به‌کرتن ده‌گرتن
 بۆنه‌وه‌ی له‌گال گه‌مشقیاراندا، بی‌ت و هژی گواستنه‌وه‌و نو‌تیلیان بۆ بگرتن و
 سه‌ره‌وکاری جانتا‌کاتیان بکات.
 course (kōō-rānt'), n.
 (۱) به‌رهه‌ی پی‌شوه‌هه پزیشتی! پی‌شگرتن.
 (۲) ناراسته‌ی پزیشتی. (۳) ماهه: (in the ~ of a week).
 (۴) ناوم‌بۆ (جوگه، پویان).
 (۵) ناوچه یا پزیره‌ی مله‌ملی‌یه‌هه: (a race ~; a golf ~)
 (۶) پزیری سرووشتی شتیقه! پزیره: (The law must take its ~).
 (۷) زنبیره! لیسته. (۸) پزینا: (the ~ of true love).
 (۹) به‌شی ژمینک خواردن: (The main ~ was fish).
 (۱۰) چینه‌خشت، به‌رد، یا دار له دیوار یا سه‌راینکدا.
 (۱۱) کورس (زانکو، قوتابخانه) و مرزی خویندن:
 (The psychology ~ was interesting.)
 v.t.
 (۱) نیشته‌سه‌ر (پار کردن)! شوین کورتن! پاره‌اندن.
 (۲) تپن به‌ردان (سه‌گ له پار کردن).
 (۳) خیزرا پنداره‌یشتن: (The blood ~d through his veins.)
 v.i.
 (۱) مله‌ملی کردن. (۲) نیشته‌سه‌ر! شوین کورتن! پاره‌اندن.
 (۳) پار کردن به سه‌گ.
 a matter of course, شتیکی سرووشتی! شتیکی ناسایی.
 in due course, له کاتی خویدا.
 in the course of, له ماهه‌ی! له کاتی.
 of course, بن گومان.
 to run its course, به پزنگه‌ی سرووشتی خیزا پزیشتی هه‌تا دواپی هاتن.
 to stay the course, خۆپاگرتن و به‌ردمروم بوون هه‌تا کۆتایی! لانه‌دان.
 to take its course, پزنگه‌ی سرووشتی خۆ گرفتن.

country (kun'tri), n.
 (۱) وولات! کیشومر.
 (۲) هارولاتیان! دانیشتوانی وولاتیک.
 (Does the ~ really want war?)
 (۳) نیشتمان! خاکی باووباپیران: (to return to one's ~).
 (۴) ناوچه! زه‌وی‌وزار. (wooded ~).
 (۵) لادی! ده‌رو‌دنیات! ده‌ره‌وه‌ی شار.
 (۶) به‌شیک له به‌شمانی زانست: (This subject is strange ~ to me.)
 (۷) ده‌سته‌ی سویندخۆران له دانگادا.
 adj.
 (۱) لادی! لادی! تاپه‌تی به لادی یا لادی.
 (۲) [Dial.] هارولاتی! خۆمالی! هی وولاتی خۆ.
 هه‌لگرتنی نه‌خجومه‌نی گشتی په‌ره‌مانی نیشگنتره‌و.
 هه‌لگرتنی تازه کردن.
 country club, یانه‌ی سه‌رمایه‌داران و خۆش گوژمرانان (بۆ ره‌زش و
 چالاک‌ی تری له‌دامان).
 country cousin, لادی‌یی! کسینکی لادی‌یی که به شار پانه‌هاتوه‌و
 ژمانی ناوشاری پین خۆش نیه‌هه سه‌ری ئی ده‌شیزت.
 country-dance (kun'tri-dans', kun'tri-dāns'), n.
 سه‌مای
 لادی: جزیره سه‌مایه‌که به‌ژوری خه‌لکی لادی ده‌یکه‌ن وه بریتیه‌هه له پوزیوونی
 ژنو پیوا به‌رامبر به‌یکه یا له نه‌لمقه‌کدا و سه‌ماگردن‌یان پیکه‌هه.
 countryfied (kun'tri-fid'), adj. → countrified.
 countryfolk (kun'tri-fōk'), n.
 لادی‌یی! خه‌لکی لادی.
 country gentleman, به‌گزاده‌ی لادی! پیوا‌یکی سامان‌داری خاوه‌ن
 زه‌وی‌وزار و خانوبه‌یره‌یگی زور له لادیدا.
 country house, خانوبه‌یره‌ی به‌گزاده‌یگی لادی! خانوبه‌یگی گه‌ره‌و
 خۆشی چه‌یگی لادی.
 countryman (kun'tri-mən), n.
 (۱) لادی‌یی
 (۲) هارولاتی! هارونیشتمانی.
 countryside (kun'tri-sīd'), n.
 ده‌شت‌وده‌را! ده‌شت! دنیات!
 ده‌ره‌وه‌ی شار! لادی: (A trip to the ~ is always refreshing.)
 (۲) خه‌لکی لادی! دانیشتوانی لادی.
 countrywoman (kun'tri-wōom'ən), n.
 (۱) ژنه لادی‌یی!
 (۲) ناله‌نه‌ی لادی: (۳) هارولاتی (ناقره‌ت)! هارونیشتمانی.
 county (koun'ti), n.
 (۱) ناوچه یا هه‌رینگی به‌ریزه‌به‌رایمتی (هاروتای
 "هه‌را" به). (۲) دانیشتوانی نهم ناوچه‌یه.
 (۳) [Obs.] هه‌رینگی که "کۆنت" یه‌که به‌ریزه‌ی ده‌بات
 باره‌گای نهم ناوچه به‌ریزه‌به‌رایمتی‌یه که پی‌ی ده‌ورتیت
 "کاونتی"
 coup (kōō), n.
 (۱) لیدانیک! پیاکیشانیک! پیا‌مالینیک! پیا‌دانیک.
 (۲) کردارنکی له‌پرو نا‌کاوو سه‌ره‌کرتوو: (He pulled off a great ~).
 (۳) لیدانی پزیشیک پووخاندنی! لیدانی میری و هه‌لگرتنه‌وه‌ی.
 coup de grâce, (۱) لیدانی کوشنده: دوا لیدان یا گولله‌یه‌ک که کسینکی
 بریندار یا نه‌خۆشی پین ده‌کۆشیت و ده‌حمورنترنه‌وه (نهم جزوه کوشته له
 رقه‌وه نایه‌ت به‌نکو له دل پین سووتاندن و به‌زه‌یری‌یه‌وه‌یه).
 (۲) کرداری دواپی پین هینه‌را! کردارنک که شتیکی به‌تات به‌لا‌به‌کدا و بی‌رینتیه‌هه.
 coup de main, هیریشینکی له‌پرو له‌نا‌کاو (جه‌نگ).
 coup d'état, کۆدیتا لیدان و پووخاندنی پزیشیک! لیدان و هه‌لگه‌راندنه‌وه
 فری میری.
 coup de théâtre, (۱) گۆزینگی له‌پرو سه‌رنج پاکیش له شانزگه‌ریدا.
 (۲) کردار یا پوودا‌وینکی سه‌رنج پاکیش و هینه‌ره‌جۆش.
 coup d'oeil, سه‌یره‌کردنکی له‌پرو کورت
 coupe (kōōp), n.
 نو‌تومسیلینکی دوو ده‌رگا که جزی دوو تا پینج کسسی
 قیدا ده‌بیتنه‌وه
 coupé (kōō-pā'), n.
 (۱) عه‌ره‌به‌نه‌یگی داخراو که جزی دوو کسسی تیدا.

courser (kôr'sēr, kôr'sēr), n. [Poetic], نوسپنکی خیرا.
courser (kôr'sēr, kôr'sēr), n. باندیهیمی خیرای کنار دریایه
courser (kôr'sēr, kôr'sēr), n. (۱) سگی پاو. (۲) پاوچی.
coursing (kôr'sin, kôr'sin), n. (۱) نیشتنسمر (پا) پافراندن.
شویز کموتن. (۲) پاوگردن به سهگ.

court (kôrt, kôrt), n. (۱) حموشه. (۲) حموشهیمی سمر داپزشراو.
(۳) شهقامینکی کورتی دمرنهچوو. (۴) گزپهپان؛ وهرزشگا (تمنس، باسکه، یاله)؛
بمشینکی گزپهپانی وهرزشی. (۵) خانوویمکی گمره که دالانیک سمرنگراو
یا حموشهیمی گمره له مبردمدا بیت. (۶) کوشکی شاهانه؛ کوشکی پاشا.
(۷) خیزان و پاویژکارو دست و پیوهندی پاشا.
(۸) پاشا و وهریزو پاویژکارهکانی وه که منجمومعنی فرمانبروایی.
(۹) کوزی پاشا. (۱۰) ممرایی. (۱۱) دلداری؛ هملی دل پاکیشان دان.
(۱۲) دادگا؛ دادگرا؛ دادگمران. (ب) خانهی دادگا. (ج) کوزی دادگمران.

v.l. (۱) ممرایی کردن؛ کلکهلهقن بز کردن.
(۲) دلداری کردن؛ هملی دل پاکیشان دان.
(۳) (You must - an opportunity.) هملی دستگیرهبون دان؛
(ب) بهوشیدانگهپان: (You are ~ing trouble.)

v.l. دلداری کردن؛ هملی دل پاکیشان دان.
contempt of court, به سوک سمری دادگا یا دادگر کردن؛
کوی نهدان به بویاری دادگا یا دادگر.
pay court to, (۱) دلداری لگهل کردن؛ هملی دل پاکیشان دان.
(۲) ممرایی کردن؛ کلکهلهقن بز کردن.
settle a case out of court, برینهروی ناکوزکی یا داواپهک له دهرمهی دادگا

take a case (someone) to court, دان به دادگا (ناکوزکی، مرؤ).
courteous (kür'ti-əs), adj. زمان شیرین؛ ناسکا؛ پوخوش و بهتنگ.
ههستی خه لکوره هاتور.

courtesan, courtesan (kôr'tə-z'n, kôr'tə-z'n), n. قهحب؛
نامرهشینی سووک

courtesy (kür'tə-si), n. (۱) زمان شیرینی؛ ناسکی؛ پوخوشی و
بهتنگ ههستی خه لکوره هاتور. (۲) چاکه؛ کردموره یا روتیهیمی ناسک.
(۳) پمسهندی و سمریرشتی و پیکهدان:

(a radio program presented by [through] the ~ of-
a business company.)

(۴) کرنوش بردن (گچ).
courtesy title, نازناری ریزانگرتن (که دهنرت له نهرهی "دزق" و
بهگزاده له پوری ریزهوه نک له برنهروی مایان پیوهیمتی).

courthouse (kôr't'hus', kôr't'hus'), n. (۱) خانهی دادگا.
دادگا (۲) بارهگای فرمانبروایی ناوچه؛ سمر.

courtier (kôr'ti-ër, kôr'tyër, kôr'ti-ër), n. (۱) پاش میر؛
دست و پیوهندی پاشا. (۲) ممراییکمر

courtly (kôr't'li, kôr't'li), adj. (۱) پاشایانه؛ جوان و بمرز (رهفتار).
نهریت؛ رینک و پینک: (~ manners).
(۲) ممراییکمرانه؛ خوسوو کمرانه.

adv. به جوانی و رینک و پینکی (رهفتار، نهریت).

-courtliness (n.).
courty love, دلداری کردن لگهل نالره تینکی میزدادرو پهرستنی له
دورموره بهین ههوادانی جووت بوون لگهلیدا (نهریتینکی سمدانی نارمهرسته)؛
خوشبوست له دورموره.

court-martial (kôr't'mär'shəl, kôr't'mär'shəl), n. (۱) -
دادگای سوپایی. (۲) (pl.) دادپرسینیک له دادگای سوپاییدا.

v.l. دران به دادگای سوپایی.
Court of Appeals, دادگای پیاجوونموره.
Court of St. James, دادگای شاهانهی ئینگلیزی.
court plaster, برین هملینج.

courtroom (kôrt'rôom', kôrt'room'), n. ژوری دادگا.
courtship (kôrt'ship, kôrt'ship), n. دلداری و ماری نهر.
دلداری به دلداری.

cousin (kuz'n), n. (۱) ناموزا (کوز یا گچ)؛ پوزا؛ خالوزا.
(۲) خزم (نیر یا من). (۳) نمداسی کومل یا گهلنکی ماریهگن.
(۴) شو نارهی پاشا بانگی پاشایمکی تریا بهگزادهیمکی پین نکات
(Slang). (۵) هاوچاویک که بهین نهرهی پینی بزانتیت سوودت پین دهگه به نیت
ناموزا (نیر یا من)؛
cousin-german (kuz'n-jür'män), n. پوزا؛ خالوزا.
ناموزا و پوزا و خالوزا یا خزمان بهتیکرایی.
cousinry (kuz'n-ri), n. -cousinship (n.).

couteau (kôd'ô'tô'), n. (۱) چه قزیهیمی گمره به که وهک چک
هه لدمگرتن. (۲) خمنجریمکی دور دم.
couth (kôoth), adj. (۱) رهفتار جوان؛ بهرموشت (بز پیکه نین بهکار دیتت).
(Obs.)؛ زانراو؛ ناسراو.

couture (kôo'tür), n. (۱) نه خه کیشان و دوریز و فروشتی جلو -
برگی ژنانه (بهتایهیمتی هی موده و جوان). (۲) کهمیک که نه خه می جلو -
برگی موده ژنانه ده کیشیت و دهیدرویت و دهیدرویشیت.
couturier (koo'tür'yä), n. (۱) نه خه کیش و بهرگرو و فروشیاری
جلو و برگی موده ژنانه. (۲) دهزگای نه خه کیشان و دوریز و فروشتی
برگی موده ژنانه.

couvade (kôd-väd'), n. نهریتی هه نذیک خینی دور له شارستانیهی
که بریتی به له هاوسوزی میزد لگهل ژنه که پیدا لکاتی مندالینوندا به کورتنی
له سمر جینگه هه روهک نهریش مندالی بییت

covalence (kô-vä'ləns), n. Also covalency, هاوئیزی (کیمیا).
cove (kôv), n. (۱) نه شکموت؛ کنار یا قوزینی کمنده لیک.
(۲) که اندوئیکی بهچوک.

(۳) پارموی نیوان دور گرد یا بیشه؛ دهر به نذیکتی تمسک.
(۴) تهره پیک زهوی که له بیشه پیک دهوات.
(۵) (۱) قیلما سکنیکی پارنیر مهرهی قویا و له بنمچیکدا. (ب) کمرانه بهیمی قویا.
v.l. & v.l. قویاندن؛ قویان.
cove (kôv), n. [British Slang]. زهلام؛ کابرا؛ کوی.
covenant (kuv'ə-nənt), n. (۱) پیمان؛ پیکموتن.
(۲) پیمانی خوا لگهل نادمیزاندا (به گوترهی ئینجیل).

v.l. & v.l. پیمان بهست؛ پیمانندان.
covenantee (kuv'ə-nənt-ē'), n. پیماندمرا؛ پیماننهست.
covenantor (kuv'ə-nənt-ēr), n. پیماندمرا؛ پیماننهست.
covenantor (kuv'ə-nənt-ēr), n. پیماندمرا؛ پیماننهست.

cover (kuv'ēr), v.l. (۱) (۱) داپوشین (بز پاراستن یا شارندنموره)؛
سمر داپوشین؛ سمرانموره. (ب) پوکمش کردن؛ تنهه آسورن.
(۲) داپوشین: (Snow ~ed the highway.)
(۳) سولر بوون؛ گاین؛ جووت بوون.
(۴) له سمر نیشتن (هریشک له سمر هیلکه).
(۵) پوشین؛ بهرگ کردن بهر. (۶) شارندنموره.
(۷) پاراستن:
(Warships ~ed the landing of the invading army.)
(۸) گرتنموره: (The law ~s such cases.)
(۹) پاراستنی دارایی؛ بیمه کردن: (My auto insurance ~s theft.)
(۱۰) برین (رینگه): (He ~ed the distance in ten minutes.)
(۱۱) باسکردن؛ لیکولینموره؛ گرتنموره:

(The book ~s the subject thoroughly.)
(۱۲) نیشانه لیکرتن.
(۱۳) یاری کردن به کار دینکی بهر ختر لهوهی پینشو (یاری کاغز یا قوما).
(۱۴) دهنگوباس کوزکردنموره و وینه گرتن بز پوزانمه، رادپو، یا تله فزینون:
(The reporter ~ed the accident.)

(۱) قایل بوزن به معرفی گروئیک.
v.i. (۱) پووکیش کردن؛ بهسردا بلاوکردنره.
 (۲) [Colloq.] کارکردن لهبری؛ چيگري کردن.
 (۳) شاردنرهی شتيك بۆ پاراستنی هاوکارنيك و پزگارکردنی له سزا يا سمرزهشت کردنی: (*to ~ up for a colleague*).
 (۱) (۱) مرگ؛ ايرتووك. (ب) سمرقاپ؛ قهباغ؛ سار (ج) پيخهف؛ سهرهخبر. *n.*
 (۲) سهرنگر (۳) لانه يا شويئي خۇشاردنرهی گيانداري كيزي.
 (۴) سهرميزو قاپ و كهوچك و چنگال بۆ يهك كەس.
 (۵) مزی چورنه تياتيرۆ يا يانەي سەما. (۶) پووالەت؛ خۇنوادنى درۆ.
break cover, هاتنهسهرهوه له شويئي خۇشاردنرهوه.
cover up, (۱) گورتنهوه؛ داپوشين. (۲) شاردنهوه (زان).
take over, خۇشاردنرهوه يا خۇياراستن له گوللهي درۆمن.
under cover, (۱) بهدري يهوه. (۲) به پووالەت؛ بهسهرزاري. (۳) شاراره.
under the same cover, له هەمان زەرمان (نامەنووسين).
coverage (kuv'ēr-ij), n. (۱) داپوشين؛ سهوداي داپوشين.
 (۲) راهەي نيكوئيئنهوهو باسگرين (بۆرژانەه، راديۆ، تەلەفزيۆن).
 (۳) راهەي پاراستن لهلاين كۇمپانيايي بيمهوه (وهك خانوو سووتان؛ نزي، پودواي نوتوسيبيل،
 (۴) راهەي پاراستن به دواو.
coverall (kuv'ēr-ōl'), n. بهرگهنگي يهك پارچهي سهرتايايه خاومن.
 پيشه لهبري دهكات (بهتايبهتي فيتەرو كريكاري كارگه و كشتيان)
cover charge, مزی چورنه تياتيرۆ يا يانەي سەما.
cover crop, دانمويئنهيك كه دهچينرئت بۆ پاراستنی زموي له رامالين.
covered (kuv'ērd), adj. (۱) داپوشراو؛ شاراره.
 (۲) قهباغدار؛ سهرقاپدار. (۳) پاريزراو (بيمه). (۴) كلاو لهسەر؛ كلاوادار.
covered wagon, واگوننيكي سهر داپوشراوي به نەسپ يا گا واگنيسراو.
cover girl, كچنيكي حواز كه زوو زوو وينهكهي لهسەر بهرگي گۇلارەكان.
 دهبيرنئت؛ كچي سهر بهرگي گۇلار.
covering (kuv'ēr-ij), n. بهرگ؛ سهرخەر؛ پيخهف؛ قاوغ؛ سهرقاپ.
covering letter, نامهيهك كه لهگهل بروننامه يا بهنگهيهكدا دهنيذرئت.
 بۆ پوونكردنرهوي
coverlet (kuv'ēr-lit), n. (۱) پۆيهشمين يا جاجميك كه دهرئت بهسەر.
 جيگهكي نووستندا (۲) شتيك كه شتيكي تري پين دادهپوشرئت.
coverlid (kuv'ēr-lid), n. = coverlet.
covert (kuv'ērt), adj. (۱) نهيني؛ شاراره؛ پهنهانی.
 (۲) داپوشراو؛ پاريزراو.
 (۳) ميزدهكهي دهبيرنئت؛ لهزير دهستي ميزدهكهيايهتي.
 (۱) كهناز؛ پهنا (۲) شويئي خۇشاردنرهوي گيانداري كيزي وهك پيشه (راو). *n.*
 (۳) پهريكي نهرمو بيكۆلهيه لهبنی پهره گهرهكاشي بالندهدا (زيندهههريزاني)
covertly (kuv'ērt-li), adv. بهنهيني؛ بهدري يهوه.
coverture (kuv'ēr-chēr), n. (۱) پهنا؛ كهناز؛ شويئي خۇشاردنرهوه.
 يا پاراستن (۲) شاردنرهوه؛ بهرگ؛ سهر.
 (۳) باري ژياي ناهرهتي ميزدار (كه لهزير دهست يا پاراستنی ميزدهكهيايهتي).
covet (kuv'it), v.t. & v.i. ويستن يا حزنكردن (بهتايبهتي شتيك كه
 هي كسيكي تر بريت؛ نيزوكرن به شتي كسيكي ترهوه.
covetous (kuv'i-təs), adj. بيزوگهر به شتي كسيكي ترهوه؛
 چاوچنوك؛ جاوبرسي
covey (kuv'i), n. (۱) پۆله مهل (بهتايبهتي قەمتي يا كەي).
 (۲) دهسته؛ سرۆ؛ قاوم.
covin (kuv'in), n. (۱) [Archaic] ساخته؛ فيلوتەلهكه.
 (۲) [Obs.] پهيمانيكي نهيني. (۳) پهيمانيكي دووكسي بۆ لهخشتهبردن و
 ساختهليكردن كسيك يا چەند كسيكي تر.
coving (kōv'ij), n. تيلماسكيكي رازينهرهوهي ضميج (خانوسازي)

(۱) مانگا. (۲) مئينهني فيلرو نههنگو گاميش.
cow (kou), n.
cow (kou), v.t. ترساندن؛ بهچهترسين کردن.
coward (kou'ērd), n. ترسنوك؛ كسيكي بين غيرتو نامردو پوشت.
adj. ترسنوك؛ بين غيرت؛ نامرد؛ كورني.
cowardice (kou'ēr-dis), n. ترسنوكي؛ بين غيرتي؛ نامردي.
cowardliness (kou'ērd-li-nis), n. = cowardice.
cowardly (kou'ērd-li), adj. ترسنوك؛ ترسنوكانه؛ بين غيرت؛
 نامرد؛ نامردانه: (*a ~ act*).
adv. به ترسنوكانه؛ به نامردانه.
cowbane (kou'bān'), n. پووهكيكي زهرروي به له كيزهر دهچينت.
cowbell (kou'bel'), n. زهنگي مانگا (كه دهكرتته ملي مانگا بۆنهوهي
 خاوهنهكي بزانيت له كوئيداي به دهنگي زهنگهكهدا).
cowberry (kou'ber-i, kou'bēr-i), n. چۆره توونرگهيكه.
cowbird (kou'būrd'), n. بالندهيهكي رهشي بچووه لهزيرك پهشه-
 وواخهره دمزي هينكه له هيلاناي بالندهي تردا دهكات.
cowboy (kou'boi'), n. گاوان (بهتايبهتي به سوراي ناسيهوه).
cowcatcher (kou'kach'ēr), n. چوارچيوهيكه كانزاي يه به پيشي
 شمهندهرهوه بهساروه بۆ پاكردنرهوي هينكه ناستهكان
cowder (kou'ēr), v.t. خۆ گوموله كردن يا چوونهويهك (له ترس يا له
 سهرامادا)؛ خۆكشانهوه (له ترس يا له سهرامادا).
cowfish (kou'fish'), n. (۱) چۆره ماسيهيكه شاخداره.
 (۲) چۆره نههنگيكي بچووه يا گيانداري ناوي شيرداره.
cowgirl (kou'gūrl'), n. گاواني كچ؛ كچه گاوان.
cowhand (kou'hand'), n. Also cow hand, گاوان.
cowherd (kou'hūrd'), n. گاوان.
cowhide (kou'hid'), n. (۱) پيشته مانگا. (۲) قايشي پيشته مانگا.
 (۳) قامچي پيشته مانگا (بهتايبهتي هي هونارهوه).
v.t. قامچي ليدان؛ هلالهكردن به قامچي پيشته مانگا.
cow killer, چۆره زهرموهالهيكه نهگهر به رهشورواخهره بيات دهيكورئت.
cowl (kou), n. (۱) كلاوي روشكهسۆلي. (۲) كهواو كلاوي روشكهسۆلي.
 (۳) شتيك كه له كلاوي چينت؛ (۱) كلاوي سهر لووله زوپا يا كلاويؤنه
 (ب) بهشي پيشهوهي نوتوسيبيل (ج) قاوغ يا كلاوي مهكينه فيزكه
v.t. كلاو كردن سهر؛ كلاوه خستن سهر.
cowling (kou'liŋ), n. [Archaic], دهفرنيكي سوو قولههيه ناوي پين
 دهگوئيزرئتوه.
cowled (kou'lid), adj. (۱) كلاولهسهر. (۲) كلاوناسا؛ كلاونهاسا.
cowlick (kou'lik'), n. قۇبهليك قزى جياپووهوه كه بهتەختي بهسەر.
 سهروه نارهستيت وهك لهره مانگا لهستيتييهوهوه.
cowling (kou'liŋ), n. قاوغ يا كلاوي مهكينه فيزكه.
cowlstaff (kou'lstaf', kou'lstāf'), n. دارنيكه دهكرت به ههرهوه.
 قوللهي دهفرني ناو گواستنهوهداو به سوو كهس ههزدهگرئت.
cowman (kou'man), n. (۱) خاومني كيلگه رهشورواخ.
 (۲) [British]. گاوان.
co-worker (kō-wūr'kēr), n. هاوکار؛ هاو فرمان؛ هاوهلي کار.
cowpea (kou'pē), n. لۇبيا.
cow pony, لاسچي كورتهبالاي گاوان.
cowpox (kou'poks'), n. ناولهي مانگا؛ ناولهي رهشورواخ.
cowpuncher (kou'pun'chēr), n. = cowboy.
cowrie, cowry (kou'ri), n. گوئيچكهماسيهيكه بهنرخه (وهك پاره
 له ههزديكه وولتاني شهفريقاو خوارووي ناسيادا بهكاردهمئيزرئت)
cow shark, قوشنيكي گهرهيه.
cowshed (kou'shed'), n. پهچهي سهرگريوي رهشورواخ؛
 كهپر يا تهويله رهشورواخ
cowslip (kou'slip'), n. چۆره گولنيكي بۆن خۇشه.
cox (koks), n., v.t. & v.i. = coxcomb.

coxa

coxsa (kok'sə), n. (۱) سمت - سمتجوله؛ نيسقانی سمت (۲) پانی سينو

-coxal (adj).

coxalgia (kok-sal'ji-a), n. نهخوشي با نازاری سمتجوله يا نيسقانی سمت

coxalgy (kok'sal'ji), n. = coxalgia.

coxcomb (koks'kōm'), n. (۱) کلاری پوپينه دار وک پوپينه کله شير (۲) پوپينه کلونکی وها

(۳) کسيکي له خويايي بهفيزي هيچ وپوچ؛ کسيکي زور تيرپوش (۴) پوپينه کله شير

coxswain (kok's'n, kok'swān'), n. کمشتي ليځور

coy (koi), adj. (۱) شهرس؛ بشهرم (۲) نازکرا؛ به ناز؛ نازفروش v.l. [Archaic]. شهرم کرد

v.l. [Obs.]. (۱) هينم کرده نو؛ لاوانده نو (۲) دست پيدا هينان.

-coyly (adv.); coyness (n.).

coyote (ki'ōt, ki-ō'ti, ki-ōt'), n. گورگيکي بيچوکي نهمريکاي باکورره

coyotillo (kō'ya-tēl'yō, ki'ō-tēl'yō), n. پروه کيکي مرکاي ژه هراوي به

coypu (koi'pō), n. گيانداريکي ناوي شيرداري کرورنده به له گور - هه لکنه ده چنت

coz (kuz), n. [Colloq.] = cousin.

coze (kōz), v.l. دهمه تفر کردن دهمه تفر

cozen (kuz'n), v.t. & v.i. ساخته کردن؛ گزي کردن؛ هه خله تاندم

cozenage (kuz'n-ij), n. ساخته گري؛ فيل و ته که

cozey (kō'zi), adj. = cozy.

cozy (kō'zi), adj. (a ~ room) (۱) گهره و خزش و خنجيلانه (شوين)؛ (۲) مزله و گياني به گياني (برادره تسي)

n. کلاره و قوري جا (نهر تسيکي شينگليزي به بز مانه و هي چاکه به گهره و گوري). cozy up to, [Colloq.]. خزي بريد يينه نو بوسود وهرگرتن

crab (krab), n. (۱) قرزال؛ قرزانگ (۲) چنگنه (۳) مکندي شت به رز کرده نو

(۴) [- | -]. کونه ستيره ي قرزال؛ بورجي قرزال (نهم تيره واني).

(۵) فريشي لابه لايي فرز کيک

v.l. پاورکرتني قرزال؛ قرزال گرتن

v.l. فريشي فرز کيک به لابه لايي

catch a crab, به لاداخستني به له سي سمول (به هي به هله سمول - ليدانه نو؛

crab (krab), n. (۱) جزره سينوکي مزره (۲) کسيکي تهنگه جيکلانه و تووره و تپو و زور سکا لاکر.

adj. قابه تير نه جزره سينوکي مزره.

v.l. & v.l. [Colloq.]. هه ميشه سکا لاکر؛ ره خنه گرتن.

crab apple, (۱) جزره سينوکي مزره (کيوي يا مالي).

(۲) داري نم جزره سينوه.

crabbed (krab'id), adj. (۱) تووره و تپو و تهنگه جيکلانه

(۲) نالوزا؛ تينگه بيشتنی گرانه له بهر نالوزسکاي

(۳) خوننده نو هي گرانه له بهر شينواي به سهره مکندي: (~ handwriting)

crabber (krab'ēr), n. (۱) قرزانگ گز (۲) به له سي پاره قرزانگ.

(۳) [Colloq.]. کسيکي هه ميشه سکا لاکر يا ره خنه گز.

crabby (krab'i), adj. تهنگه جيکلانه و تووره و تپو.

crab grass, جزره گيا به که خيرا ته تر فري و ددات و چنگ دداته به که و

نهرگرتن به چيمه.

crab louse, چنگنه يککه دداته نارگل

crabs (krabs), n.pl. [Colloq.]. چنگنه تينداني نارگل

crackle

crabstick (krab'stik'), n. (۱) داردهست يا گزچاني دارسيو (۲) کسيکي تهنگه جيکلانه و تووره و تپو و زور به سکا لاکر.

crab tree, دارسيونکه که سوي مزه دگرگرتن.

crack (krak), v.l. (۱) شقه في هلسان (له کاشي قرچان يا شکاندا)؛

قرچم هاتن. (۲) شقه في هلسان (قاسجي، تفنگ)؛

(His rifle -ed and the deer fell dead.)

(۳) درز بريدن؛ تعين (پيله، پرداخ)؛ شکان؛ قليش بريدن؛ قرچان

(to ~ an egg)

(۴) گريپوني دهنگ (که مندا ل ده بيه ته همزه).

(۵) [Dial.]. شمه کردن. (۶) [Dial.]. دهمه تفر کردن.

(۷) [Slang]. پووخان (ميشک يا لهش)؛

(Will he ~ under the strain?)

(۸) نوکته بازي کردن؛ قسمي نهمه تفر کردن.

v.t. (۱) شقه في هلساندم: (C - the whip).

(۲) درز پين بريدن؛ هلساندم؛ قرچان؛ شکان؛ قليش پين بريدن.

(۳) دهنگ گري کردن. (۴) شيبونده نو له نهمه تفر کولاندم (نهر تي خاو).

(۵) [Colloq.]. زله ليدان؛ شقه في هلساندم به ليدان؛ هلساندم (په نهجه).

(۶) [Colloq.]. چاره سهر کردن؛ نوزينه نو؛

(The police have finally -ed that murder case.)

(۷) [Slang]. بريدن (دزي)؛ شکاندم و کرده نو؛

(The thief ~ed the safe.)

(۸) [Slang]. نوکته بازي کردن؛ قسمي نهمه تفر کردن؛

(He enjoys ~ing jokes.)

(۹) شکاندم (ناويانگ).

(۱۰) (a) کرده نو و خوارنده نو: (to ~ a bottle of wine).

(ب) کرده نو و خوننده نو: (to ~ a book)

n. (۱) شقه: (the ~ of a whip). (۲) درز؛ قليش؛ تليش.

(۳) قرچان؛ درز بريدن؛ قليش؛ شکان. (۴) دهنگ گريپون.

(۵) [Dial.]. دهمه تفر. (۶) [Archaic]. فسه؛ فسه بازي.

(۷) [Colloq.]. شمه بازي؛ شقه ي زله يا شمه بازي؛ شقه ي همر ليدانک.

(۸) چرکه (کات). (۹) درز مال بريدن. (۱۰) [Slang]. همر؛ تهقه.

(۱۱) [Slang]. نوکته؛ قسمي نهمه تفر؛ قسمي زل.

adj. [Colloq.]. ناياپ؛ کارامه؛ ليهاتوو.

crack a book, [Slang]. کرده نو و خوننده نو ي پير تو کيک

crack a smile, [Slang]. زمره خنه هاتن.

crack down (on), [Colloq.]. به توندوتيري له گهل جو لانه نو (ميري)

له گهل نه وانه ي شتي قه دغه دگهن).

crack up, [Colloq.]. (۱) کورنه خوارنده نو (فرز که).

(۲) پووخان (ميشک يا لهش)؛ بهرگنه گرتن.

crack wise, [Slang]. قسمي زل کردن.

crackajack (krak'ə-jak'), adj. & n. [Slang]. = cracker-

jack.

crackbrained (krak'bränd'), adj. شيت؛ سهير (مزه).

cracked (krakt), adj. (۱) قليشاو؛ قرچان؛ مز بريدو؛ شکان.

(۲) گز (دهنگ). (۳) [Colloq.]. شيت.

cracker (krak'ēr), n. (۱) شينگنر (نامير، مزه)؛ گوروشکتن.

(۲) دهمه تفر چان. (۳) بسکويت. (۴) کسيکي سبي هم ژار له لادني به شي

خوارووي وولته پنگرتو ره کاشي نهمريکا (له پرووي بيز ليهاتنه نو و به کارديت)

کابيه تي به دهمه تفر ي

crackerbarrel (krak'ēr-bar'al), adj. هه مچيشه ي ديوکاشي لادني

ناياپ؛ کارامه؛

ليهاتوو.

n. (۱) [Slang]. شينگي ناياپ. (۲) کسيکي ليهاتوو يا کارامه.

crackle (krak'l), v.l. قرچم هاتن يا تعين (داری ناو ناکی).

v.l. شکاندم و قرچم هاتن في هلساندم.

cragged (krag'ɪd), *adj.* = **craggy**.
craggy (krag'ɪ), *adj.* سخت و لیز (شاخ، کهنه‌لان، بَرده)؛ بَرده‌انی و سخت؛ گرنج گرنج یا قورتاوی (دم‌و‌چاوی).
-cragginess (*n.*) شاخه‌وان.
cragman (kragz'mən), *n.* (۱) (۱) ناخن؛ زور پرکردن. (ب) تن تریچاندن؛ تن خزاندن. (۲) زور خوارن. [Colloq.]، کوشش کردن و میشکی خُز یا یه‌کینگی تر ناخن به زانباری بُو خُو ناماده‌کردن بُو تاقیکردن‌و‌دیه‌ک به‌تایبیتی ماوه‌یه‌کی کورت لمپیش تاقیکردن‌و‌ده‌ده.
v.i. (۱) زور خوارن یا یه‌پهله خوارن. (۲) [Colloq.]، کوشش کردن و میشکی خُو یا یه‌کینگی تر ناخن به زانباری بُو خُو ناماده‌کردن بُو تاقیکردن‌و‌دیه‌ک به‌تایبیتی ماوه‌یه‌کی کورت. (۱) [Colloq.]، تن تریچان؛ تن خزان؛ تن ناخن. (۲) (۱) میشکی خُو ناخن به زانباری بُو تاقیکردن‌و‌دیه‌ک (به‌تایبیتی له ماوه‌یه‌کی کورتدا لمپیش تاقیکردن‌و‌دیه‌ک). (ب) نَمو زانباری‌یه‌ی بَم شنبویه دمناخونته میشکه‌موه.
cramp (kramp), *n.* (۱) کولنج؛ نازاری ماسولکه پهق بوجن. (۲) ووشک بون یا گوج بونش کاشی ماسولکه‌یه‌کی زور به‌کاره‌ینتراو. (۳) (pl.)، ژانسه‌ک؛ باپنج؛ پنچ.
v.i. (۱) کولنج پینکردن؛ هاتنه ژان. (۲) قولاب؛ شیشیک ناسن که همدوو سهرکه‌ی نووشترابیت‌موه. (۳) گوره. (۲) کوسپ؛ جلمو؛ پاگیرکه‌ر؛ په‌ستمره‌وه. (۴) باریکی ته‌نگه‌به‌رو په‌ستکه‌ر. (۱) به گوره قایم کردن یا بستن‌موه. (۲) بستن‌موه؛ قه‌تیس کردن؛ پینگرتن. (۳) لیخورین (نوتموبیل). (۱) قه‌تیس؛ یستراوه؛ پئ ن گراو. (۲) ناخونیرت‌موه (ده‌ست‌نوس). *adj.* باری زیان تیکدان؛ ده‌ست بستن‌موه. **cramp one's style**, [Slang]. پئ لیگرتن و بستن‌موه کارامه‌یی و لپه‌ات‌تویی ناسایی که‌سیک. (۱) (۱) ته‌نگه‌به‌را؛ ته‌سک؛ پور ته‌سک. (ب) میشکه ته‌سک. (۲) ناخونیرت‌موه لهر پری نووسینه‌که‌و که‌سی جنگ (ده‌ست‌نوس): (~ handwriting).
crampfish (kramp'fish), *n.* ماس‌یه‌که ته‌زوی کارمایی لئوه دهرده‌چیت (ه‌مروها) پینشی دهرت‌نئ: "electric ray" ، "torpedo fish".
crampon (kram'pən), *n.* (۱) قولاب (بُو بَرزکردن‌وه‌ی قورسایی). (۲) بزمازی بنی پیلو (بُو نه‌خلیسکان لهر س‌ه‌م‌ول).
crampon (kram-pōn'), *n.* = **crampon**.
cranberry (kran'ber'i, kran'bēr-i), *n.* (۱) تووت‌ک. (۲) پوه‌کی تووت‌ک.
crane (krān), *n.* (۱) قولنگ. (۲) هرج بالنده‌یه‌ک که له قولنگ بچیت (وه‌ک شینه‌شاهو). (۳) کره‌ین؛ مکینه‌ی بمرزکه‌رموه (خانوسازی).
v.i. (۱) بمرزکردن‌موه به قاضیری "کره‌ین". (۲) مل بریزکردن‌و بمرزکردن‌موه بُو باشر بینینی دیمنیک.
v.t. (۱) مل بمرزکردن‌موه و لریژکردن بُو باشر بینینی دیمنیک. (۲) سل کردن‌موه؛ دودلی کردن.
crane's-bill, cranesbill (krānz'bil'), *n.* ساردونیا‌ی کبوی.
cranial (krā'ni-əl), *adj.* کاسه‌سمری؛ کله‌سمری؛ هی کله‌ی سمر.
craniate (krā'ni-it), *adj.* کاسه‌سمردار (وه‌ک گیانداری شیردم). بالنده، ماسی و خشوکه.
n. گیانداریکه که کاسه‌ی سمری ه‌بیت.
craniology (krā'ni-ol'ə-ji), *n.* کاسه‌ی سمر زانی؛ زانستی - لیکنولینه‌وه‌ی کاسه‌ی سمر به‌تایبیتی هی مرؤو تابه‌خوکانیان و جیاواری قهرله و شنبویه‌ان.
craniometer (krā'ni-om'ə-tēr), *n.* نامیزی پیوانی کاسه‌ی سمر.
craniometry (krā'ni-om'ə-tri), *n.* زانستی پیوانی کاسه‌ی سمر.

n. (۱) قرچه‌قرج؛ ده‌نگی ته‌قینه‌وه (داری ناو ناگر. دهم‌رقاچان). (۲) درزی باریکی سمر گوزده‌دیزه (وه‌ک نه‌قش). (۳) گلینه‌یه‌ک که نَم درزه باریکی لهر کراییت.
crackleware (krak'l-wär), *n.* گلینه‌یه‌ک که درزی باریکی وه‌ک نه‌قشی لهر کراییت.
crackling (krak'liŋ), *n.* (۱) قرچه‌قرج؛ ته‌قینه‌وه (داری ناو ناگی). (۲) دیوی دهره‌ه‌ی گوشتی سورمه‌و‌مکراوی به‌ران که وه‌ک قاورومه ووشکه. قرچوک؛ ووشک.
crackly (krak'li), *adj.* قرچوک؛ ووشک.
cracknel (krak'n'l), *n.* (۱) سکویتیک ووشکی پهق. (۲) پارچه گوشتی ووردی سورمه‌و‌مکراوی به‌ران.
crack of doom، نیشانه‌ی پوزی قیامت.
crackpot (krak'pot'), *n.* [Colloq.]، که‌سینگی شینوکه و سمبرو خاوه‌ن بیروباوه‌ری ناسایی.
adj. سمبرو شینوکه و خاوه‌ن بی‌ری سمبر.
cracksman (kraks'mən), *n.* [Slang]. نزا مانر.
crackup (krak'up'), *n.* (۱) نیکدانی نوتموبیل ووشکانی. (۲) بروخان امیشک یا له‌ش؛ امیشک تیکچورن.
-cracy (krā-si)، پاشگریکه به‌مانای؛ قهرمان‌پوه‌ایی؛ جوری قهرمان‌پوه‌ایی؛ (democracy, autocracy)
cradle (krā'd'l), *n.* (۱) بيشکه؛ لانگ؛ لانگه. (۲) کاشی ساوایی یا مندانی. (۳) شونیی له‌دایک‌بوجن، سهرتا، یا ده‌ست‌تیکردن شتیک (بیروباوه‌ی، ناین، شارس‌تانیتی ... هتد): (the - of civilization). (۴) [Poetic]، شونیی حمرانه‌وه. (۵) چوارچینویه‌کی شیشو و گورس. (۶) ته‌خته‌یه‌کی پینچه‌داره فیتره به‌کاری دینیت بُو کارکردن لریژر نوتموبیلدا. (۷) چوارچینویه‌کی دالر یا ناسن بُو لهر داندانی به‌لم، پاچو، یا قورکه له‌کاشی دروستکردن، چاکردن، یا بمرزکردن‌موه. (۸) سنبای ته‌له‌فون؛ نَمو به‌شای ته‌له‌فون که بیست‌تکه‌ی دهرت‌سمر. (۹) چوارچینویه‌که ده‌بسترنت به داسره له‌کاشی درونته‌ده وه‌ک پنجه‌کاشی ده‌ست وه‌ماپه. (۱۰) چوارچینویه‌که وه‌ک بیزنگ بُو شوزدنه‌وه جیاکردن‌وه‌ی زور له لم. (۱) پزاندن؛ خسته‌ن بيشکه‌وه. (۲) په‌موره‌ده‌کردن. (۳) درونته‌کردن دغل‌ولان به داسیک که چوارچینویه‌کی پیوه‌بستراوه وه‌ک پنجه‌کاشی ده‌ست وه‌ماپه. (۴) دانان یا بمرزکردن‌وه‌ی به‌لم‌یک به چوارچینویه‌ی تابه‌ستی (۵) جیاکردن‌وه‌ی زور له لمو له‌ی که زوری تیدایه به بیژنگی تابه‌ست. (۱) پاکشان له بيشکه‌دا.
v.t. **rob the cradle**، ژنی زور له خُو منداتر هینان.
cradlesong (krā'd'l-sōŋ), *n.* لابلایه.
craft (kraft, kräft), *n.* (۱) کارامه‌یی؛ دانایی؛ شاره‌زایی. (۲) فیلبازی؛ که‌لم‌کچیتی. (۳) پيشه‌گه‌ری؛ پيشه‌سازی؛ پيشه. (۴) نندامانی پيشه‌گه‌ری‌یه‌ک (ب) نندامانی په‌کیتی پيشه‌گه‌ری‌یه‌ک. (۵) به‌لم، پاچو یا قورکه.
-craft (kraft, kräft)، پاشگریکه به‌مانای؛ پيشه‌گه‌ری؛ کارامه‌یی؛ (handicraft, witecraft).
craftiness (kraf'ti-nis, kräf'ti-nis), *n.* فیلبازی؛ که‌لم‌کچیتی.
craftsman (kraf'ts'mən, kräf'ts'mən), *n.* (۱) پيشه‌گه‌ر؛ وه‌ستا. (۲) هونه‌رمند.
craftsmanship (kraf'ts'mən-ship, kräf'ts'mən-ship), *n.* وه‌ستایی؛ شاره‌زایی؛ دانایی؛ کارامه‌یی.
craft union، په‌کیتی نندامانی پيشه‌گه‌ری‌یه‌ک.
crafty (kraf'ti, kräf'ti), *adj.* فیلباز؛ زورزان؛ ته‌نگه‌بار؛ زور.
-craftily (*adv.*) بهردینگی سخت و لیز (به‌تایبیتی که سمری هینابیته
crag (krag), *n.* دهره‌وه له شاخ یا کهنه‌لانیکدا؛ کهنه‌لانیکتی سخت و لیز.

craniotomy (krā'ni-ot'ə-mi), n. نشسته‌گره‌ری کاسه‌ی سر.

cranium (krā'ni-əm), n. کاسه‌ی سر، کله‌سەر.

crank (krɑŋk), n. (1) هەندل (نوٹومییل). (ب) دەسک.

(2) حوڵویتی؛ هەوسگاری؛ هەوسبازی. (3) کردەرە یا بیرگی سەیر.

ناناسایی. (4) [Colloq.] کەسێکی سەیر (خوڕ، کردەرە، بیروباوە).

(5) [Colloq.] کەسێکی تەنگەجیکلانە و توورە و تێز و بەسکالا.

v.t. (1) هەندل لێدان؛ سەلف لێدان (نوٹومییل)؛ نوٹومییل خستەگەر بە هەندل.

(2) وەك هەندل لێکردن؛ بادان و خواری و خێج كردن.

(3) هەندل پێدان.

v.t. (1) هەندل لێدان؛ خستەگەری نوٹومییل بە هەندل لێدان.

(2) [Obs.] بادان و خواری و خێج كردن.

crank (krɑŋk), adj. (1) ئەوانە وەرگەڕێت لەبەر شلۆقی (بەلەم).

(2) شتێك.

crank (krɑŋk), adj. [Dial.] بەكەیف و وریا و كەیف خۆش

crankcase (krɑŋk'kās), n. سنووقی شەفت: مەكینەى نوٹومییل.

crankshaft (krɑŋk'shaft, krɑŋk'shāft), n. شەفت: مەكینەى نوٹومییل.

(نوٹومییل)

cranky (krɑŋ'ki), adj. (1) تەنگەجیکلانە و توورە و تێز و بەسکالا.

(2) سەیر (مروژە بە کردەرە، خوڕ، یا بیروباوە).

(3) "شل" لە گێژ چوووە دەرەو. (ب) خراب؛ شكاو (4) خواری و خێج.

(5) شلۆقی و ئەوانە وەرگەڕێت (بەلەم).

-crankily (adv.); crankiness (n.).

cranny (krɑ'nɪ), n. لوز: دیوار، بەرد؛ فلیش؛ تلیش

crap (krɑp), n. (1) جێزە قومارێكە بە دوو زار دەكرێت

(2) زار مۇھاتەنێكى خراب لەم قومارەدا. (3) [Vulgar] گور؛ پێسایی.

(4) [Vulgar Slang] قەسەى قوژا؛ قەسەى هەج و پوچ.

(5) [Vulgar Slang] شتیكى سەفەر

crap out, (1) زاریكى خراب بۆ هاتن لە قومارى "كراپس" دا.

(2) [Slang] ژێرگەرتن؛ نشوستی هێنان.

crape (krɑp), n. Also crepe, (1) قوڵ شتیكى تەنكى گۆز (خوڕی،

كەتار، دەریشم) (2) شریتیكى رەش لەم جێزە قومارەدا كە دەبەستێت بە

بالمەرە لەكاتى شیندا

crapenager (krɑp'hɑŋ'ɛr), n. كەسێكى رەشپێن.

crape myrtle, داریكى بچووكة گۆلى سوورو سببى و پەمبەى دەكرێت.

crappie (krɑp'i), n. Also croppie, جێزە ماسی پەكە.

craps (krɑps), n.pl. كراپس قومارێكە بە دوو زار دەكرێت.

crapshooter (krɑp'shōōt'ɛr), n. قومارەكەى "كراپس" اووشەى.

پێشوو سینە

crapulence (krɑp'yoo-ləns), n. (1) نەخۆش كەوتنێك كە

لەئەسجاسى ژۆر خواردن یا ژۆر خواردنەووە بێت. (2) خواردن یا خواردنەووەى

ژۆر لە پادە بەدەر

-crampulent (adj.); crampulous (adj.).

crash (krɑʃ), v.t. (1) كەوتن، كەوتنەخواریوە، یا لێكدان بە دەنگێكى

زل و شكان یا ووردوخاش بوون؛ وەرگەران (نوٹومییل).

(2) دەنگێكى گەرە پەیدا بوون لەكاتى شكان یا كەوتنەخواریوەدا؛ ووردوخان

دەنگێكى گەرە پەیدا بوون؛ هارەهاتن. (3) بزوتنەرە بە دەنگێكى زەرە.

(4) كەوتنەخواریوە شكان یا ووردوخاش بوون (فۆزكە)؛

نیشتنەرەى توند و تێز و هەندیک زیمان لێگەرتن (فۆزكە).

(5) هەرس بردن یا پووخانى بەپەله (بازگاش): (Their business ~ed.)

v.t. (1) شكاندن، لێكدان، خستەخواریوە، یا ووردوخاش كردن (نوٹومییل).

فۆزكە (2) پێداكردن بە دەنگێكى بەرز. (3) ووردوخاش كردن؛ شەق پێن بردن.

(4) [Colloq.] خۆداكوتان لە ناھەنگێكدا بەبێ بانگ كردن؛ بەژۆر چوونە

قیاترۆ یا سینەمايەكەرە بەبێ بلیت: (We ~ed the party.)

n. (1) هارە؛ شەق؛ تەقە؛ تەپەبەكى زل.

(2) لێكدان، شكان، یا كەوتنەخواریوە (نوٹومییل، فۆزكە)

(3) ژێرگەوتنێكى پەله (بازگاش)؛ هەرس بردن یا پووخانیكى پەله

چاو پەدان نەكراو (بارى ئابووری وولات، بازگاش).

adj. [Colloq.] بە پەله و هەموو هێز و توانایەكەرە (بۆ كردن و سەركەشتن

كارێت): (a ~ course; a ~ program to build highways)

crash (krɑʃ), n. قومارێكى زێر.

crash dive, خۆ نووقم كردنێكى بە پەله و ناكاری ژێرەریایى پەك (بۆ

دەریازبوون لە هێرشى دوژمن).

crash-land (krɑʃ'land), v.t. نیشتنەرەى فۆزكەبەك بە پەله و

لەناكاویدا و كەلێك جار تێك و پێكدا.

crass (krɑs), adj. (1) كەرو نەلەم؛ هەج نەزان و كەرتێى ئەواو.

(2) [Rare]؛ زێر؛ نەستوور. (3) ئەواو: (~ ignorance)

-crassly (adv.); crassness (n.).

crassitude (krɑs'ə-tōōd', krɑs'ə-tūd'), n. كەرتێى نەزانى؛

ژۆر كەرى و نەلەم.

-erat (krɑt), پاشگىزىكە بەماناى: (1) پالپشتكەرى پۆتێك یا پۆتێزىكى

پامبارى و فەلسەفەى (democrat)

(ب) ئەندامى پارتێكى كۆمەڵایەتى: (aristocrat)

ئاخوڕ.

cratch (krɑtʃ), n. [Dial.]

crate (krāi), n. (1) سنووقى تەختە یا سەمبەتە (بۆ گواستەنەرەى شتى

فۆزتمەنى یا هەماركردنى). (2) ئەو شتوومەكى دەكرێتە سنووقێكى و هەوارە

(3) [Slang]، نوٹومییل یا فۆزكەبەكى كۆن و پەككەوتە.

v.t. شتوومەك خستە ناو سنووقێكى تەختەى و هەوارە.

crater (krā'tēr), n. (1) چالایى دەمى ناگرتێزىن یا قەلبەزمیەكى كەرم.

(2) چالێك كە لە تەقینەرەى بۆمبارە لە زەویدا دروست دەبێت؛ چال؛ چالایى.

(3) دەفرى تێكەڵكردنى شەراب لە یۆنانى كۆندا.

craunch (krɑnʃ, krɑnʃ), v.t. & v.t. = crunch.

cravat (krə'vat'), n. (1) مەلبەند. (2) بۆمبارنج.

crave (krāv), v.t. (1) بێزۆرپێشوەكردن؛ تەمەرزۆرپوون؛ ژۆر حەزێكردن.

(2) پارانەرە.

v.t. بێزۆرپوون؛ تەمەرزۆرپوون

craven (krā'vən), adj. كرسنۆك؛ بێ غیرەت.

n. كەسێكى كرسنۆك یا بێ غیرەت

cry craven, خۆ بەدەستەوێدان.

craving (krāv'ɪŋ), n. بێزۆر؛ حەز یا ئارەزوویەكى ئیچكار ژۆر.

craw (krō), n. (1) جیکلانەى بەلەند. (2) گەمەى گیاندار.

to stick in the (or one's) craw, بەدەل نەبوون؛ پەسەندنەكردن.

crawfish (krō'fɪʃ), n. Also crayfish, گیاندارێكى بچووکی

ئاروی قاوگرە لە كۆللەى ناو دەجێت.

v.t. [Colloq.] (~ out), خۆكەشەنەرە.

crawl (krōl), v.t. (1) بە خشكە پۆششتن (مار، كرم)؛ خشان بەسەر زەویدا. (krōl),

(2) گاکۆزێكى كردن؛ بە قنگەخشكى پۆششتن. (3) ژۆر بە هیواشى پۆششتن (كات).

(4) مێروولەكردن (قاچ، دەست، پان... هتد).

(5) سەرشۆپكردن؛ بە سەرشۆپى جوولانەرە.

(6) مەلەكردن لە كوێجێكى تەیمان كراودا لە تەنكاوێكدا (نەم تەیمان كۆرەن بۆ

گرتنى ماسى و جلە دەكرێت).

n. (1) خشان؛ بە خشكەبى پۆششتن. (2) گاکۆزێكى؛ قنگەخشكى

(3) باسكەمەلە.

crawl (krōl), n. كوێجێكى تەیمان كراو لەئاو تەنكاوێكدا بۆ گرتنى جلە و

ماسى.

crayfish (krā'fɪʃ), n. گیاندارێكى بچووکی ئاروی قاوگرە لە

كۆللەى ناو دەجێت.

crayon (krā'on, krā'on), n. (1) پێنوووسى بۆیە؛ قەلمى بۆیە.

(2) نیاگارى پێنوووسى بۆیە.

v.t. وێنەكێشان بە پێنوووسى بۆیە.

craze (krāz), v.t. (1) شیت كردن؛ مێشك تێكدان.

(۲) هینلی ناو گۆزه پان (باری) "کریکیت" و "هۆکی" .
 (۱) ئوتوکردن یا قەدکردن و خەت تیدا پەیداکردن (جەل و بەرگ).
 (۲) چەرچ و لۆج کردن (۲) پووشاندن بە گولە! بەناستەم بڕێندارکردن بە گولە.
 (۱) هینلی تیکمەش (بە ئوتوکردن یا قەدکردن).
 -creasy (adj).
 (۱) هینانە جیھانەرە! هینانە بوون! v.l. create (krē-ā't, kri-ā't'),
 گیان بە بەردا کردن. (۲) دامەزراندن! درووستکردن. (۳) داھینان.
 (۴) درووستکردن! بوون بە هۆ: (It ~d a lot of problems for him.)
 کرێتاین: creatine (krē'ā-tēn', krē'ā-tin), n. Also creatin,
 ماددەیەکی سێبی بلوورییە (لە تیشووی ماسولەکە گیاندارە بڕێوەدارەکاندا
 ھەیە).
 (۱) هینانە جیھانەرە! creation (krē-ā'shən, kri-ā'shən), n.
 ھاتنە بوونەرە! ھاتنە جیھانەرە! پەیدا بوون.
 (۲) درووستکردن! دامەزراندن. (۳) داھینان! دۆزینەرە! داھان.
 (۴) جیھان! جیھان و ھەموو شتێکی ناوی
 (۵) شتێکی تازە داھینار یا تازە دۆزدارە.
 the Creation, درووستکردنی جیھان لەلایەن خودەرە! درووستبوونی
 جیھان
 (۱) - creationism (krē-ā'shən-iz'm, kri-ā'shən-iz'm), n. -
 بیروباوەرێکە دەڵێت: خودا ھەموو گیاندارو شتێکی سەر زەوی درووستکردووە و
 ھەر لەخۆیانەرە یا لەئەنجامی گۆریندا پەیدا نەبوون (تاین).
 (۲) بیروباوەرێکە دەڵێت: خودا گیان دەکات بە بەری ھەموو ئادەمیزادێکدا کە
 لەدایک دەبێت.
 -creationist (n.).
 داھینەر! خاوەن بیر! دان! creative (krē-ā'tiv, kri-ā'tiv), adj.
 بەھەرەداری! داھینان! creativity (krē-ā-tiv'ə-ti), n.
 توانای داھینان ھەبوون! داھینان!
 بەھەرەداری! دانایی.
 (۱) داھینەر! درووستکردن. creator (krē-ā'tēr, kri-ā'tēr), n.
 (۲) [C-], خودا! یەزدان! کردگار.
 (۱) درووستکراویک (زیندو یا نازیندو). creature (krē'chēr), n.
 (۲) زیندەمەر! بوونەرە! گیاندار، بەتایبەتی: (۱) وولاخ یا ئاژەل.
 (ب) ئادەمیزاد (لەرووی سووکی، بەزەیی، یا خۆشەویستی یەرە بەکار دێت).
 (۲) جانەمەر! دەھیا. (۴) دەسکەلا! دار دەست! کەسێک کە چاویەرە و ژیری
 کەسێکی تر بێت بۆ ھەموو سەرگەوتنێکی و شتێک کە ھەمیشە و ھەمیشە
 لەژێر پکینیدا بێت.
 ویسکی یا خوارنەرەیمەکی سەرخۆشکەری تر (لەرووی the creature,
 کالتەرە).
 شتی ئاسوودە بەخش (خوارنەرەیمەنی، جەل و بەرگ، creature comfort,
 شوێنی ھاوانەرە... ھتد)
 (۱) وێنە یا ئشوونە ئو تەرەیلەیمە کە crèche (krāsh, kresh), n.
 جەزەرتی مەسیحی تیدا لەدایک بوو. (۲) دایەنگە! شوێنی چاودێری کردنی
 مەداان. (۳) نەخۆشخانە یا پەناگای مەدائی وۆل.
 (۱) بڕوا! باوەر! بڕواییکردن: credence (krē'd'ns), n.
 (Give no ~ to rumors.)
 (۲) بڕوانامە: (a letter of ~).
 (۳) خواش شێوی خودایی (کلیسە).
 بڕوا (تاین). credendum (kri-den'dəm), n.
 (۱) بڕواییکردن. credential (kri-den'shəl), n.
 (۲) (pl.) بڕوانامە (بالیۆز، نوێنەر، داواکاری کاریک... ھتد)! بەلگەنامە!
 پێناسا! قەرالە.
 (۱) دۆلابی پەرتووک و شتی وەرە. credenza (kri-den'zə), n.
 (۲) خزان.
 بڕوا! بڕوا! بڕواییکردن! credibility (kred'ə-bil'ə-ti), n.

(۲) درزی بچووک کردنە گۆزە و دیزەرە.
 v.l. (۱) شینت بوو! مینشک تینکچوون.
 (۲) درزی بچووک تە بوون (گۆزە و دیزەر).
 n. (۱) ئیجگار زۆر ھەزەلکردن یا شینت بوونی خەلک بۆ شتێک کە بووینت بە باو:
 (Jogging or running is the latest ~.)
 (۲) مۆدە! مۆدەیمەکی سەردەمی! خولیا.
 (۳) درزی بچووک لە گۆزە و دیزەرە!
 crazed (krāzd), adj. (۱) شینت (۲) شینت و شەیدا! دیوانە.
 (۳) درزی بچووکەدار (گۆزە و دیزەر).
 craziness (krā'zi-nis), n. شینتی! بێ مینشکی! دیوانەیی.
 crazy (krā'zi), adj. (۱) شینت! بێ مینشک.
 (۲) [Colloq.] شینت و شەیدا! دیوانە: (He is ~ about her.)
 (۳) درزوازی! درز تە بوو! پەڕپووت! شلۆق.
 -crazily (adv).
 like crazy, [Colloq.] زۆر بەجۆرە بە بەرە بەرەیی و زەرە
 توانەرە: (He is working like crazy.)
 ئیستاقنی نائیشک
 لێفەیی ھەسەرەنگو بەلەبە قووی
 پووەمکێکی ژەرەوایی (کە ئاژەل)
 دەخوات ژەرەوایی دەوات.
 جیرە جیرکردن! جیرە جیرھاتن! قەرچە لۆج کردن. v.l. & v.l. creak (krēk),
 جیرە جیرا! جیرە! قەرچە. n.
 (۱) جیرە جیرکەر. creaky (krēk'i), adj.
 (۲) پەڕپووت (خانوو، پوڤ)! گۆن و جیرە جیرکەر (دەرگا).
 -creakily (adv); creakiness (n.).
 (۱) سەرتووتن! قەتەقەتی شیر! قەیماع! شیری خەست. cream (krēm), n.
 (۲) خوارنەرەیمەیکە کە لە سەرتووتن درووستکراوەت یا وەک سەرتووتن خۆی
 گرتبێت: (Ice ~) کریم. (۳) کریم. ئارایشتیکە لە دەم و چاوی دەدریت.
 (۴) خوارنەرەیمەکی سەرخۆشکەری خەستە.
 (۵) باشترین بەشی شتێک! سەرتووتن (مەجان):
 (These students are the ~ of the crop.)
 (۶) پەنگی سێبی زەردباو! پەنگی شیری.
 adj. (۱) تاییبەتی بە سەرتووتن! لە سەرتووتن درووستکراو.
 (۲) وەک سەرتووتن خۆی دەگرتن! وەک کریم خۆی دەگرتن.
 (۳) سێبی زەردباو.
 v.l. سەرتووتن بەستن! سەرتووتن گرتن.
 v.l. (۱) سەرتووتن لا بێرەن یا گرتنەرە. (۲) باشترین بەشی یا چینی لا بێرەن.
 (۳) (۱) شیری زۆر خەست تینکردن (قارە، چا).
 (ب) بە شیری خەست لێشان (چینشت).
 (۴) تینکەمەدان و گرتنەرە شتێک تا وەک شیری خەستی ئی دیت.
 (۵) سەرتووتن بەستن بە شیر.
 پەنیرێکی نەرە وەک قەیماع وایە. cream cheese,
 سێبی زەردباو! cream-colored (krēm'kul'əd), adj.
 شیری (پەنگ).
 (۱) سووایی یا دەفرێکی زۆر بچووک بۆ شیری. creamer (krēm'ēr), n.
 خەست تینکردن (۲) تەمیزی جیاکردنەرە سەرتووتن لە شیری.
 (۳) بەفرگەرەیمەکی شیری تەن دەخزێت بۆنەرە سەرتووتن بێستت.
 (۱) کارگەیی شیرەمەنی! کارگەیی پاڤز- creamery (krēm'ēr-i), n.
 کردنی شیری و درووستکردنی پەنیر و کەرە. (۲) فرۆشگای شیرەمەنی.
 (۳) شوێنی دانانی شیری یۆ قەتەقەتە بەستت.
 (۱) پڕ لە سەرتووتن! چەرور. creamy (krēm'i), adj.
 (۲) وەک سەرتووتن وایە لە خۆگرتن و پووالەتدا.
 (۳) سێبی زەردباو! شیری (پەنگ).
 (۱) خەتی پانقۆلی لەئوتووسراو! خەشی جەل و بەرگی قەد. crease (krēs), n.
 کراو. (۲) چەرچ و لۆج (جەل و بەرگ).

یاره پښ بون جنی بډوا بون
credible (kred'ə-b'l), adj. جنی بډوا بون پښ دکریت؛
 بډوا پښکراو دچیته منیشکوه
credit (kred'it), n. (۱) بډوا بډوا (۲) جنی بډوا بون بډوا پښ بون. (۳) ناربانگ ناوی باش ناو (۴) بایهخ
 (۵) ستایش (He deserves ~ for telling the truth.)
 (۶) جنی شانازی: (He is a ~ to his nation.)
 (۷) (pl.) دان نان به بهشدار بونی نموانی دستیان همبوره له هینانندی
 شینکدا (وهک فیلمی سینهما)
 (۸) مایه: سرمایه؛ نمو سرارهیه که ماوه له حسابی کسینکدا له باندا.
 (۹) قهرز: قهرز قوله؛ قهرزکاری: (He never buys on ~.)
 (۱۰) نمو بشه قهرز که دهرزگوه یا دراومتوه.
 (۱۱) ۱: وانماکشی کورسیک که قوتابی له زانکزه دهیخونیت و شره لاسر
 ودره دکریت (ب) تومارکردنی نمو کورسانه که قوتابی نمواوی کردوه له
 پروانامه کېدا
 (۱) بروایښکرن: (۲) جنی شانازی بون جنی شانازی پیومگردن بون. **v.t.**
 (۳) ستایش کردن؛ چاکه ووتن.
 (۴) له قهرز دکرکردن؛ له حسابی کسینک دکرکردن (بانق).
 (۵) تومارکردنی کورسی نمواوکراو له پروانامه قوتابی کېدا.
credit one with, شتی چاکه خسته پال.
do credit to, جنی شانازی بون.
give credit to, (۱) بروایښکرن؛ همق پیدان. (۲) ستایش کردن.
give one credit for, همق پیدان؛ ستایش کردن بؤ کردوه میکی باش.
letter of credit, بډوا بډوا مای داریی (بانق).
on credit, به قهرز
to one's credit, جنی شانازی بون بؤ کسینک.
creditable (kred'it-ə-b'l), adj. (۱) جنی شانازی یا ستایشه
 (۲) ددوسریت بدریته پال کسینک یا لایهک.
credit line, (۱) ناوبرن ب دان نان به بهشدار بونی کسینک له کارنکدا
 (فیلمی سینهما یی: دنگوباس ووتاری پښانامه)
 (۲) راده نموی قهرز که ددریت به کسینک یا دزگایهک
 (هرهوه پښی ددوتری "line of credit")
credit card, کارتی قهرز
creditor (kred'i-tēr), n. خاوهن قهرز؛ قهرزدهر
credit union, کوزمه له هرهوه نموی قهرزکاری: کوزمه له هرهوه نموی بیه
 قهرز ددات به نندامه کاشی به قازانجینکی کم
credo (krē'dō, krā'dō), n. بډوا بډوا بډوا بډوا
credulity (krā-dōō'la-ti, krā-dū'lo-ti), n. خوشاومو بډوا
 ساویلکوبی
credulous (krej'oo-ləs), adj. خوشاومو؛ ساویلکه
creed (krēd), n. (۱) بیروباومو ناینی (۲) بډوا پښان
creek (krēk, krik), n. (۱) جوه؛ جوهکله؛ چه.
 (۲) کهندویکی تمسک یا بچوک.
creel (krēl), n. (۱) زهمینهی ماسی گر (که ماسی گراوی تن دکریت).
 (۲) زهمینهی ماسی گرتن: زهمینه بیهک ماسی و گونچک ماسی پښ پډوهکریت.
 (۳) چوارچینوی باگریکری خوښوونکوی پستن.
creep (krēp), v.t. (۱) خشان؛ بسمر سکدا خشان؛ بسمر زمویدا خشان.
 (۲) به هیوانی جوولانهوه؛ لاسرخز بزوان.
 (۳) بهدزی بیره یا بهترسوه بزوان.
 (۴) (UP ~)؛ پیدابون و پیره سندنه پیره بیره پښ سرنیچ پرکیشان.
 (۵) کرډیون (لهش)؛ (۶) میروولکردن (پښت، لهش).
 (۷) همگه پښان به دیوار، یا شتی تردا (پوهک) (۸) خواربون (گانز).
 (۹) خشان؛ بسمر سکدا خشان. (۱۰) جوولانهوه بیهک لاسرخز یا بهترسوه. **n.**
 (۱۱) [Slang]؛ کسینکی پیس و بزهک و بښ فرخ
give one the creeps, [Colloq.] قیزانیا تنهوه ترس لښیشتو

قین هلسان.
 بون به موی ترس لښیشتو قیزانیا تنهوه
make one's flesh creep, وهک نموی جاننهر بسمر پیستدا پشیت یا لهش میرووله بکات.
creeper (krēp'ēr), n. (۱) خشوک (مرو، گیاندار، پوهک).
 (۲) پوهکینکی خوښووناسر به دیواردا یا بسمر زمویدا خشاو.
 (۳) بالنده بیهکی خشاو بسمر داردا (بهمبستی بزوی).
 (۴) نامیرنکی قولاداره بښی نمستیل و گومو دهریاچه پښ همندمکرنیت.
 (۵) (pl.) نالینکی بزماروی بیه ددریت له بښی پیلو و نهخلیسکان.
 (۶) نامیری گواستنوهی شت بؤ مکینه بیهک یا له پشینکی مکینه کوه بؤ
 بهشینکی تری. (۷) (pl.) بمرگی بیهک پارچهی سرتاپای مندا.
creepy (krēp'i), adj. (۱) خشوک (۲) پیسو و بزهک و ترسناک.
creese (krēs), n. خنجهریکی دم لوولی مالیزی بیه.
cremate (krē'māt, kri-māt'), v.t. سوورتاندن (لاشهی مردو لهبری
 ناشتی)
cremation (kri-mā'shən), n. سوورتاندنی لاشهی مردو لهبری
 ناشتی.
cremator (krē'mā-tēr, kri-mā'tēr), n. (۱) سوورتاندنی لاشهی
 مردو (مرو، مرو) (۲) فښی تیدا سوورتاندنی لاشهی مردو.
 (۳) کوره یا ناگردانی زبل و یا شپړک سوورتاندن.
crematorium (krē'mā-tōr'i-əm, krem'ə-tō'r'i-əm), n. =
crematory. (۱) کوره یا
crematory (krē'mā-tōr'i, krem'ə-tō'ri), n. فښی تیدا سوورتاندنی لاشهی مردو. (۲) خانویه که فښینکی وهای تیدابیت.
adj. تاپبستی به سوورتاندنی لاشهی مردو.
crème de cacao, خوارندهوه بیهکی سرخوشکری شرینه تامی کاکار
 ددات.
crème de la crème, سرتویزی سرتویز واته هره باشرین یا
 یا باشرینی باشرین.
crème de menthe, خوارندهوه بیهکی سرخوشکری شرینه تامی
 نمنما ددات.
crenate (krē'nāt), adj. (a - leaf)؛ (۱) دانه دار یا گرنج گرنج
crenation (kri-nā'shən), n. دانه دار؛ گرنج گرنجی.
crenate (kren'ə-chēr, krē'no-chēr), n. (۱) گرنج گرنجی بیهک.
 (۲) گرنج (گلهای گرنج گرنجی).
crenel, crenelle (kren'l), n. بوشایی یا کونی سر تارمه بیهک که
 وهک سمنگر بیکارده هینریت و تهقی لینه دکریت.
crenulate, crenellate (kren'l-āt'), v.t. بوشایی یا کون
 هیشتنوه له تارمه بیهکدا که وهک سمنگر بیکارده هینریت و تهقی لینه دکریت.
-crenulate, crenellation (n.).
crenulate (kren'yoo-lit, kren'yoo-lāt'), adj. دانه دار یا گرنج
 گرنجی (که، گونچک ماسی).
crenulation (kren'yoo-lā'shən), n. (۱) دان؛ گرنج.
 (۲) گرنج گرنجی؛ دانه دار.
Creole (krē'ōl), n. (۱) دانیشووی بیهکی بښه چیمی نوورگه کانی هیندی
 پښانوار، لاسریکای ناوه پاست، بشینک له نهمریکای باشوور، یا ویلیه ته کانی
 وولته بیکگرتوه کانی نهمریکای سمر کهندوی مکسینک.
 (۲) کسینک که له بښه چیمی فرهنسی یا نیسانی بیتهو له نهمریکا له دایک
 بوویته. (۳) [C-]؛ کسینک که له بښه چیمی قولهرش بیتهو له نهمریکا له دایک
 بوویته. (۴) کسینک که له بښه چیمی دانیشووه فرهنسی بیه کونه کانی ویلیه تی
 "لویریا" بیته. (۵) نمو زمانه فرهنسی بیه نیم جووه کسانه ووتویزی
 پښ کهکن. (۶) دانیشووی بیهکی ویلیه تی "لویریا" له پشی هره خوارموی
 وولته بیکگرتوه کانی نهمریکا. (۷) کسینک له بښه چیمی دانیشووه نیسانی بیه
 کونه کانی ویلیه تی "تکساس" بیته.
 (۸) [C-]؛ کسینکی نوورگ که په کینکی قولهرش بیته.
creosol (krē'ə-sōl', krē'ə-sol'), n. شله بیهکی چهوری بښ رمنکی

تیرۆ بۆ دەرمان بەکار دێت (کیمیای)
creosote (krē'ə-sōt'), *n.* شلیمەکی چۆری پووشی بۆن تیرۆ بۆ
 دەرمان و پاراستنی تەختە و دار بەکار دەهێنێت.
crepe, crêpe (krāp), *n.* (١) قوماشێکی تەنگی ژاگاری ناوڕیشم
 کەتان، یا خۆری (٢) پارچە بەکە قوماشی پەشی وەما کە بە قۆڵەوه دەبەستێت
 لە شیندا (٣) پارچە کاغەزێکی تەنگی ژاگار (مەرەها: crepe paper).
crepitant (krēp'ə-tant), *adj.* تەقەتەتەقەر! قەرچە قەرچەر.
crepitate (krēp'ə-tāt'), *v.i.* تەقەتەتەق کردن! قەرچە قەرچ هاتن.
crepitation (*n.*).
crept (krept), *past tense of creep.*
crepuscle (kri-pus'cl), *n.* تاریدو و لیل! تاریدو و پوون.
crepuscular (kri-pus'kyoo-lēr), *adj.* (١) تاریدو و لیل! لیل!
 ئاڤوون (٢) شەوکی! بە شەو هوشیار بوونەوه و چالاک بوون (جانەوم)
crescendo (krā-shen'dō, krā-sen'dō), *adj. & adv.* بەرەبەرە
 بەرزبوونەوه لە پووی دەنگو و جۆش و توندووتیژی پەره (ناواری مۆسیقا)
crescent (kres'nt), *n.* بەرەبەرە بەرزبوونەوه دەنگو و جۆش و توندووتیژی ناواری مۆسیقا.
 (١) مانگی پەك شەوه! مانگی تازه
 (٢) شتێك كە شێوهی له دەمەداس یا مانگی تازه بچیت (پێژه خانوو).
 (٣) ئرووشم توكیا. (٤) (١) هیزو دەسلاتی توركی.
 (ب) هیزو دەسلاتی ئیسلام.
adj. (١) [Poetic] پەرەسەندوو! گەشە کردوو.
 (٢) دەمەداسی! کەوانەیی.
cress (kres), *n.* تەرەپتیرە
cresset (kres'it), *n.* چرا! مەشخەل! دەفرێكە ئەوتی تەن دەكریت و
 بە دار یا دیوارێكدا هەڵدەواسرێت و دادەگەڕێت وەك چرا.
crest (krest), *n.* (١) پۆینە كەلەشێر! كلۆه
 (٢) پەریك یا درووشمێكە كە دەكریت بە كلۆتێكدا. (٣) كلۆ. (٤) مۆز! درووشم.
 (٥) (١) سەرتوێژ. (ب) تەرەقەسەر (چیا، گەد) لێوار! تیرە.
 (ج) شەری پەری بەرز یا سەرگەرتن (٦) (١) دەپەیی مل (نەسب، شین).
 (ب) یانی نەسب و ماين یا شیر (٧) بەرزایی ئیستانتێك.
 (A) [Archaic] ناواری! شانازی
v.i. (١) رازاندنەوه بە پۆینە، كلۆه، یا پەر. (٢) خستەسەر سەر.
 (٣) بەرزبوونەوه و گەشێتە تەرەقەسەر یا لێوار (پووبار).
v.t. وەك تیرە لێهاتن (شەپۆل).
crested (kres'tid), *adj.* پۆینەدار.
crestfallen (kres'tōl'n), *adj.* (١) پۆینەشكاری! پۆینەخوار.
 (٢) قەمبار! بەزیو! پەست
cretaceous (kri-tā'shəs), *adj.* (١) تەباشیری! گەچی! تاییەتی بە
 تەباشیر یا گەج. (٢) [C-] تاییەتی بە چەرخێ تەباشیری یا گەچی.
 the Cretaceous, چەرخێ تەباشیری یا گەچی (زەمینناسی).
Cretan (krē'tn), *adj.* تاییەتی بە دورگەیی "کریت" لە یونان و
 خەنكەكەیی و كلتورەكەیی.
n. دانیشنوویەکی دورگەیی "کریت" كریتی.
cretin (krē'tin), *n.* (١) كەسیكە كە نەخۆشیەکی زگماکی هەبێت كە
 بریتییە لە كارنەكردنی لویی دەرەقی كە دەبێتە هۆی گەشەكردنی مێشك و
 لەش. (٢) كەسیكە كەر یا بن مێشك
cretinism (krē'tin-iz'm, krē'tn-iz'm), *n.* نەخۆشیەکی
 زگماکی بە بریتییە لە كارنەكردنی لویی دەرەقی كە دەبێتە هۆی بن مێشك و
 گەشەكردنی لەش
cretonne (kri-ton', krē'ton), *n.* كریتون: قوماشێکی لۆكە یا
 كەتانی نەستووری نەخسەدارە بۆ پەردە بەکار دەهێنێت
crevasse (krā-vas'), *n.* (١) درزێکی قوول بەتاییەتی لە بەستەكە یا
 پەخجانیكی سرووشتیدا. (٢) كوێ یا كەلەبەرك لە بەستەكی قەراغ پووبار و
 جۆگەدا
v.t. سز، كوێ، یا كەلەبەر تێكردن.

دروێز! قلیش! كوێ! كەلەبەر.
crevice (krev'is), *n.*
-creviced (*adj.*).
crew (krō), *n.* (١) دەستە! تاق! كۆمەل! جەماوە.
 (٢) دەستە یا كارگەرانی تاقێك كریكار كە پێكەوه كار بکەن: (a road ~).
 (٣) فرۆكەوانان! دەستە یا كارگەرانی ئاو فرۆكە یا كەشتی:
 (an airplane ~)
 (٤) كەشتی پەڕانان! كەشتیوان و كارگەرانی سەر پاپۆزێك جگە لە نەفسەرەكان.
 (٥) دەستە یا سەرل لێدەرمان كە لە هەشت كەسی پێكەوت.
 (٦) وەرزش و مەلەطی سەرل لێدان لە زانكۆدا.
crew cut, كەلەشە! سەرتاشینی سەر یا لەبندا.
crewman (krō'mən), *n.* ئەندامی دەستە یا كارگەرانی.
crewel (krō'əl), *n.* پێسی باریکی خۆری (نەقشكردن).
crib (krib), *n.* (١) تاخوێ. (٢) تەویله! گەپ.
 (٣) ژوور یا كۆخە پێکی بچووكی ناخۆ. (٤) پێشكە! لاكە!
 (٥) زەمیلە. (٦) چوارچێوە پێکی دار یا ناسن. (٧) عەمار (دانەویله)
 (A) [Colloq.] (١) مەزگە پێكە بچووك. (ب) درزی بیروباوەری خەلك و
 پلۆكردنەوهی بەناوی خۆه. (٩) [Colloq.] قۆبێكە كە قوتایی (لەری) ی
 بەكار هێنای پوختە یا ساسێك یا گۆبێكی خەلك و دەق و دەقی هۆنراوە پێکی زمانی
 پێكەتە لە تاقێكردنەوه. (ب) كاغەزی قۆبێكە.
 (١٠) وەرەقی فرێدراو (قومان). (١١) [Slang] قەحبەخانە.
v.t. (١) بەستەوه! قەتیبس كردن! خستە پێشكە یا تەویله.
 (٢) [Colloq.] درزی بیروباوەری خەلك و پلۆكردنەوهی بەناوی خۆه.
 (٣) [Colloq.] مەزین. (٤) [Colloq.] بۆلەبۆل كردن.
v.t. [Colloq.] قۆبێكە كە تاقێكردنەوه.
cribbage (krib'ij), *n.* چۆرێكە لە یاری كاغەز.
cribriform (krib'ri-fōrm'), *adj.* كوێ كوێوای (وەك مێزێك)!
 كوێ كوێ.
crick (krik), *n.* پەلێتە ی مل و پشت! ئازاریکی لە پەری تێژ لە مل یا پشتدا.
v.t. پەلێتە پێكردن! ئازار پێ گەیانندی ماسولەکی مل یا پشت.
cricket (krik'it), *n.* سیمسەرە
cricket (krik'it), *n.* (١) یاری " کریكیت " : یاری پێكە بەرزێ لە
 ئینگلتەرە بارە بە تۆپ و گەلاکۆتە دەكریت. (٢) [Colloq.] رەفقاری ناسكو
 پەمەندو جوان! یاری كردن بەین گزی كردن! گیانی و مرزشی.
v.t. یاری " کریكیت " كردن.
cricket (krik'it), *n.* تەپلەكێکی نزمی بچووكە قاچی دەخەرتە سەر.
cricketer (krik'it-ēr), *n.* یاریكەری " کریكیت "
cricoid (kri'koid), *adj.* لەلقەیی! خێ.
 كۆرکۆگایەکی خۆه لە بەشی خوارەوهی قوڕگدا.
cried (krid), *past tense and past participle of cry.*
crier (kri'ēr), *n.* (١) گریفۆك! كەسیكی گریاو
 (٢) جاچی دانگا. (٣) جاچی ناوشار.
 (٤) هاواركەر (بەستگێر، چەرچی)! فرۆشیاری هاواركەر.
crime (krim), *n.* (١) تاوان! خوینغۆزی. (٢) گوناھ.
criminal (krim'ə-n'l), *adj.* (١) تاوانی! تاییەتی بە تاوان و سزا:
 (~ law)
 (٢) تاوانبار! گوناھبار! گوناھكار.
 (٣) خوینغۆزی! تاوانی: (a ~ act).
n. كەسیكی تاوانبار، گوناھبار، یا خوینغۆز.
criminal conversation, داوین پێسی! زینا.
criminality (krim'ə-nal'ə-ti), *n.* (١) تاوانباری! گوناھباری.
 (٢) تاوانێك! گوناھێك.
-criminally (*adv.*).
criminal law, یاسای تاوان و سزادان.
criminalize (krim'ə-n'l-iz'), *v.t.* بە تاوان دانان و سزا بۆ بڕینەوه.
criminate (krim'ə-nāt'), *v.t.* (١) تاوانباركردن! گوناھباركردن.

(۱) لولول! لولول بون.
 (۲) کوزبوونیکی کهمی ماسولکه یا پیست.
crisper (kris'pēr), *n.* لوتوی لولول کردنی قژی سمر.
crispy (kris'pi), *adj.* = **crisp.**
crisscross (kris'krōs'), *n.* (۱) لیدانی چهپو راستی نوو هیژ وک.
 هم نیشانهیه (X) (همندیک جار خملکی نمخوئندهوار لهبری ئیمرا بهکاری دههئین). (۲) نهخشه لیدانی چمند هیژنکی چهپو راست.
adj. لیدان! لیدراو! لیکراو.
v.t. هیژنکی راستو چهپ بیاننان
v.t. به شفقول یا پنجهوانه بزوتن.
adv. به لیکراوی (هیژ)! به شفقول! به خواری.
crissum (kris'əm), *n.* (۱) ناوچهی نموری کونی پیسایی یالنده.
 (۲) نوو پیره ووردانهی دوری کونی پیسایی یالنده دادهپوشن.
cristate (kris'tāt), *adj.* = **crested.**
cristated (kris'tā-tid), *adj.* = **crested.**
criterion (kri-tēr'i-on), *n.* پیومرا کیش! نهاندازه.
critic (krit'ik), *n.* (۱) ههئسهنگینگیری پهرتووکو فیلمی سینهماییو
 شانزگهروی هونرا (بهتایبهتی کهسکه که ههئسهنگاندهکسی له پوژنامه یا پهرتووکدا بلاویکاتوره و نهه پیشه بیته همر بهمیش گوزهران بات)!
 پمخنهگر. (۲) کهسکی به پمخنه! پمخنهگر.
critical (krit'i-k'l), *adj.* (۱) به پمخنه! پمخنهگر! پمخنهبان:
 (۲) تایبهتی به لیکزلینهموی ووره:
 (a sound ~ estimate of the problem)
 (۳) تایبهتی به ههئسهنگاندهن و ههئسهنگینهمکان.
 (۴) پهریشان! پهر له مەترسی! ترسناک! شلوق:
 (a ~ situation in international relations)
 (۵) گرنگ! زور به بایهخ: (. His support is ~ .)
 (۶) گۆشه شلوق (بیرکاری)! گۆشه مۆلهکه.
 گۆشه شلوق (زانستی بینایی و فرین).
critical angle, خالی شلوق.
critical point, باری شلوق! باری ناسک.
critical state, ههئسهنگینهمی قلب!
criticaster (krit'ik-as'tēr), *n.* شهن وگه وکهمرکی لیتههاتور.
criticise (krit'ə-sīz'), *v.t. & v.i.* = **criticize.**
criticism (krit'ə-sīz'm), *n.* (۱) ههئسهنگاندهن (ویژه، پمخشان،
 هونرا، فیلم)! پیشه و هونری ههئسهنگاندهن.
 (۲) هونرو زانست و پزیاوی ههئسهنگاندهن.
 (۳) پمخنه! پمخنهگر! پمخنهکاری.
critique (kri-tīk'), *n.* (۱) ووتارنکی ههئسهنگینهم یا شهن وکهمرک.
 (ویژه، پمخشان، هونرا) ووتاری ههئسهنگاندهن یا شهن وکهمرک.
 (۲) ههئسهنگاندهن! شهن وکهمرک.
critter, crittur (krit'er), *n.* [Dial.] گیاندار، بهتایبهتی:
 (۱) گیاندارنکی مانی (وک مانگا، پارین، یا تازالی تن).
 (ب) دهبا (گورگ، وورج... هتد).
 (ج) ناممیزاد (لهروی گاتنه پینکهم یا پینکهمینهم).
 خوارنهمی سمرخوشکه (لهروی گاتنهم).
the critter,
 (۱) خوئندن (بوق، قهلهبرهشکه) واقهراق کردن! قرووه. **croak** (krōk), *v.t.*
 (۲) (۱) یۆنه بوق کردن! سکا کردن! قرههاتن. (ب) رمش بینین! قراندن.
 (۲) [Slang], مردن.
v.t. (۱) خوئندن (بوق، قهلهبرهشکه) قرههه کردن! ووتن به دهنگی گر.
 (۲) [Slang], کوشتن.
 خوئندن بوق یا قهلهبرهش! قرهه بوق! قرههه.
n.
-croakily (*adv.*); **croaky** (*adj.*).
croaker (krōk'er), *n.* (۱) گیاندارنکه که وک بوق یا قهلهبرهش

(۲) پیشاندانی بهلگهی تاوانبارنشی. (۳) سمرزه نشت کردن.
-crimination (*n.*); **criminator** (*adj.*).
criminologist (krim'ə-nol'ə-jist), *n.* تاوان و تاوانبارناس!
 زانای تاوان و تاوانباران
criminology (krim'ə-nol'ə-ji), *n.* تاوان و تاوانبارناسی!
 زانستی تاوان و تاوانباران
crimp (krimp), *v.t.* (۱) قهه کردن (جل و بهرگ). (۲) لولول کردن (قن).
 (۳) له قالب دان یا دوق پینگرتنی چهرم به پینی پتویست.
n. (۱) قهه کردن (ب) قوی! قهه (۲) (pl.) قژی لولول کراو.
put a crimp in, [Slang], پینگرتنی! کوسپ لهبره مده دانان
crimp (krimp), *n.* کهسکه که خملک به زورهملی یا فیل و تلمکه دهگرتن.
 به سرباز یا کهشتیان.
v.t. خملک کرتن به سرباز یا کهشتیان به زورهملی یا فیل و تلمکه.
crimple (krim'p'l), *v.t. & v.i.* چرچ و لوج کردن! چرچ و لوج بون!
 ژاکاندن! ژاکان
crimpy (krim'pi), *adj.* لولول (قن) (~ hair).
crimson (krim'z'n), *n.* بهنگی نال یا قرمز.
adj. (۱) نال! قرمز! سوور وک خوئنی لوت. (۲) خوئناوی.
v.t. & v.i. نال کردن! نال بون! سوور کردن! سوور بون.
cringe (krinj), *v.t.* (۱) کرژبون (له ترس یا له نازاردا)! خوکشانهم (له)
 مەترسی یا نازار (۲) کلکهه قن بۆ کردن! مەراییی بۆ کردن! مل بۆ شوپ کردن.
 مل شوپ کردن! کلکهه قن کردن! مەراییی کردن.
cringle (kriŋ'g'l), *n.* تعلقیهک یا قوفهیهک به تومر یا پاگرهه کهشتی.
 باوه (بۆ گورس بیاکردن و بهستنی بایهوان).
crinite (kri'nit), *adj.* تووکن
crinkle (kriŋ'k'l), *v.t. & v.i.* (۱) چرچ و لوج بون! چرچ و لوج کردن!
 لولول بون! لولول کردن. (۲) خشهخش هاتن (وک دهنگی پهری کاغز که
 گرموله دهگرتن و فرین دهگرتن).
n. چرچ و لوج! لولول! لوج! لولول.
crinoid (kri'noid, krin'oid), *adj.* (۱) گوله زدههتر
 (۲) تایبهتی به گیاندارنکی ناوی بچوکی بین گازهرای له گول چو.
n. گیاندارنکی رهه
crinoline (kri'n'i-lin, kri'n'i-lin), *n.* (۱) قوماشینی نهستوری
 لۆکه یا کهتاه بۆ بهری جل و بهرگ بهکاردههئین. (۲) ژورکراسیکه بۆ دوق
 پینگرتن و فش بوونههه کراس یا تمنوره لهبرهه کرتن.
 (۳) کراسیکی فش بووهه له ناوقهده بهرمه خووار.
criosphinx (kri'ə-siŋks'), *n.* دههباپمکی نهفسانهمی به لهشی
 هرؤو ساری بهرانی ههیه.
cripple (krip'l), *n.* کهسکه یا گیاندارنکی گۆج، گۆج، شمل، نیلیج،
 بهکهمرته، دهسته پاچه، یا کهفتهکار.
v.t. (۱) شمل و گۆج کردن! کهفتهکار کردن! نیلیج کردن.
 (۲) لهکارخستن! پهکخستن.
crisis (kri'sis), *n.* (۱) خالی گۆزان له نهخوشی بهمکه که له دوایموه
 نهخوشهکه یا بهرمه چاکهرونهمه دهرات یا بهرمه مرین. (۲) خالی گۆزان له
 بارنکی زیاندا. (۳) تنگچهلهه! گروگرات! دژواری! تنگانه.
crisp (krisp), *adj.* (۱) روشک و مرنگ! روشک و فرچوکه! روشک.
 (۲) پورن و وردو کورت و له جنی خویدا (ووته، لیکدانهمه): (~ analysis).
 (۳) بهجزش (~ dialogue).
 (۴) فینک یا نهختنک سارد و خوش و وویاکهمره: (~ air).
 (۵) لولول (قن): (~ hair). (۶) چرچ و لوجاوی.
 (۷) تور و تازه (کاهو): (~ lettuce).
v.t. & v.i. (۱) روشک کردنهمه! روشک بونهمه.
 (۲) لولول کردن! لولول بون.
crispate (kris'pāt), *adj.* لولول! لولول کراو
crispated (kris'pāt-id), *adj.* = **crispate.**

(۴) دسته، تاقم، کژمهل، نوره، یا برهه‌می و مرزیک: (*a ~ of students*)
 (۵) پیشته‌می خُشک‌گرو به یک پارچه‌می. (۶) دهسکی قامچی.
 (۷) قاصچی‌می قول‌دهار. (۸) دورینه‌مه، به‌تایبه‌تی: (۱) کله‌شک؛
 سمرتاشینی سفر یا له‌بند. (ب) شیوازی نم جزوه سمرتاشینه.
 (ج) گویی برین، قرتاندن، یا کورت‌کردنوه.
 v.l. (۱) سمر قرتاندن؛ قرتاندن؛ برینه‌مه: (*Sheep ~ grass*).
 (۲) دورینه‌مه؛ سرینه‌کردن؛ چینه‌مه.
 (۳) چاندن؛ توردان؛ ناشتن.
 (۴) سمرتاشین له‌بند؛ قز کورت‌کردنوه.
 v.l. (۱) دانمونه هینانه به‌بره‌می یا پینگه‌یاندن (زهوی‌وزا).
 (۲) دانمونه چاندن؛ ناشتن؛ توردان
 (۱) هانتی‌پور؛ سمرهلان (له‌پرو چاره‌پوان نکران):
 (*All sorts of unexpected difficulties cropped up.*)
 (۲) دهرکوتن؛ دیارپوون (له‌سمر پووی زهوی وهک: به‌رد، کانزا... هتد).
 (۱) گویی بپار، قرتاو، یا کورت‌کاره. **crop-eared** (krɒp'ɛəd), *adj.*
 (۲) قز له‌بند؛ تاشراو به‌گورنیک که گورنیکان دیارین.
 (۱) به‌رمه‌مه (سوز، مکینه)؛ سرینه‌کمر یا **cropper** (krɒp'ɛr), *n.*
 تووچینه‌مر (سوز، مکینه). (۲) دانمونه‌می به‌بره‌می (به‌پرشت و به‌می پرشت)
 (۳) کشتیاریک که زهوی‌وزاری کسینکی تر دهرگرتنه دست و به‌شیک له به‌رمه‌می
 زهوی‌یکه دسات بز خوی. (۴) [Colloq.] کمرتن؛ کمرتنیکی زور خراب
 (ب) زورکمرتن؛ هرتان.
 (۱) کمرتن؛ کمرتنه‌خوارمه. **come a cropper**, [Colloq.]
 (۲) زورکمرتن؛ هرتان: (*To come a cropper in an examination.*)
crop rotation, چاندنی کینگه به دانمونه‌می جیاواز و هرز له‌سوی و هرز
croquet (krɒ-kə'), *n.* کوزکی: یاری‌یکه به میکوت و توپی درین
 ده‌کرت.
croquette (krɒ-keɪ'), *n.* پارچه‌میک گوزشی کوتراو یا ماسی‌یکه که
 تینگل ده‌کرت له‌گه‌ل وورده‌نان، سوزمه، یا برنج‌داو خچ هله‌ده‌دیت و له پوند
 سوور ده‌کرتمه.
croquignole (krɒ'ka-nɔl, krɒ'kin-yɔl), *n.* شیوازیکی قز-
 لوول کرده.
crossier (krɒ'zɪər), *n.* گوزز یا داردهستی سمرک له‌شه.
 (۱) سیداره؛ چواره‌رد. (۲) خاچ (نیشانه‌می مسیح). **cross** (krɒs), *n.*
 (۳) پیمکریکه له شیوه‌می خاچدا یا خاچینگی به‌سهرمه بیت له چوارپ‌ی‌باینک
 یا له سلوویونکا. (۴) داردهستی که خاچینگی به‌سهرمه‌می له‌برده‌می سمرک
 له‌شهره هله‌ده‌کرت (له‌رووی نیشانه‌می ده‌سه‌لاتی نایدی‌یه‌وه).
 (۵) خاچ پرسی؛ نایدی خاچ پرسی. (۶) مینه‌تی؛ چهره‌سهری؛ خاخوشی.
 (۷) نم نیشانه‌می (X). (۸) دوروشیک له شیوه‌می خاچدا (نیشانه‌می سوار-
 چاکی یا معدالیای تایبه‌تی). (۹) جوت کردن یا جوت بوونی دوو توخمی
 جیاواز. (۱۰) نیشانه‌می نم جوت بوونه؛ دورپگ.
 (۱۱) [C-]؛ کزده‌ستی‌یه‌می یا کور. (ب) کزده‌ستی‌یه‌می یا شور.
 v.l. (۱) نیشانه‌می خاچ کردن؛ نیشانه‌می خاچ له‌خودان.
 (۲) پهنه‌می شایه‌شمان و پهنه‌می گهره‌می چپ و راست له‌یک‌کرتان بز به‌خت باشی
 (نیشانه‌می): (*C - your fingers.*)
 (۳) یک‌کرت‌پرنی دوو شقام یا کولان.
 (۴) هیل پنداهینان؛ هشت‌کرت‌نومه؛ سرینه‌مه (به هیل پنداهینان).
 (۵) پهرینه‌مه: (*He -ed the street.*)
 (۶) پیندا تهریرین.
 (۷) برین؛ به‌سهرده پزیشتن: (*The bridge -es a river.*)
 (۸) پن گمیشتن؛ هانتی‌پن؛ تووش بوون؛ به‌یک‌گمیشتن.
 (۹) به‌رمه‌می پور دستان؛ دژ دستان: (*No one likes to be -ed.*)
 (۱۰) جوت کردن؛ دوو توخم (گیاندار، پوره‌ک).
 v.l. (۱) یک‌کرت‌پرن (دوو شقام یا کولان).
 (۲) برین؛ سرینه‌مه‌مه له‌میر بز نه‌میر.
 (۳) تووش بوون؛ به‌یک‌گمیشتن؛ هانتی‌پن؛ پن گمیشتن.

بفونیتیت. (۲) جزوه ماسی‌یکه مرخه‌مرخ ده‌کات
 (۳) کسینکی پره‌شیر؛ کسینک که همیشه بز شت بفرینیت.

Croat (krɔ'at, krɔ'ət), *n.* = Croatian.
Croatia (krɔ-'ā'shə), *n.* کرواتیا.
Croatian (krɔ-'ā'shən), *adj.* کرواتیی: تایبه‌تی به ولاتی کرواتیا و
 نهمه‌وه زمان و کلتورده‌می
n. (۱) کسینکی کرواتیی: (۲) زمانی کرواتیی.
crochet (krɔ-'shā'), *n.* چنچ؛ جزوه چنچینکه که به شیشی سمرچه‌ماوه
 ده‌کرت.

v.l. چنچن بزم جزوه شیشی
crock (krok), *n.* (۱) سمرکانه؛ کوپه؛ کوزه: (۲) سووالته
crock (krok), *n.* [British Dial.] (۱) سووتووی ردهش
 (۲) جزوه خومینکه که زو له جل‌و‌بهرگ ده‌بیت‌مه.
 v.l. [Dial.] پیس کردن (به سووتووی ردهش یا شتی پیس).
crock (krok), *n.* [British] کسینکی گفته‌کار یا به‌کک‌مه‌ته.
 v.l. [British Slang] نه‌خوش کمرتن؛ به‌کک‌مه‌تن؛ گفته‌کارپوون
crocked (krokt), *adj.* [Slang] سمرخوش
crockery (krok'ɛr-i), *n.* دهری گلین (کوزه، دیزه، سمرکانه، کوپه،
 قاپ... هتد)

crocket (krok'it), *n.* نه‌خوشو نیگارنکه له شیوه‌می گه‌لا و گونی
 که‌وانه‌بیدا له خانوسازیدا به‌کار دیت.

crocodile (krok'ə-dil'), *n.* تیسماح؛ گیانداریکی خشوکه.
crocodile tears, فرمیسکی تیسماح؛ فرمیسکی دروزنه، واته غمباری
 رووالته‌می درق (نمه له بیروباورینکی کزده‌مه هاتوره که گویه تیسماح فرمیسک
 بز نیچره‌که‌می دهرزیت له‌کاتیکدا ده‌خوات).

crocodilian (krok'ə-dil'i-ən), *n.* تیسماح و گیانداریکی خشوکی
 تری همان جزور.

adj. (۱) نهمنگی. (۲) تایبه‌تی به جزری نهمنگو گیانداریکی تری له‌م توخمه.
crocus (krɔ'kɒs), *n.* (۱) سوسمن (گول، پوره‌ک)؛ چنچ جزوه پوره‌میکه
 له بابته‌می سوسمن گونی هه‌سهرنگ ده‌کرت. (۲) زه‌مهران (په‌نگ) زهرینکی
 پرتقالی (۳) جزوه بزیمیکه بریقه‌داره.

croft (krɔft), *n.* [British & Scottish] (۱) کینگه‌میکه بچوکی
 به‌زین کراو. (۲) کینگه‌میکه بچوکی به‌کرت‌پراو؛ زهوی.
crofter (krɔft'ɛr), *n.* [British & Scottish] کشتیاری کینگه‌می
 به‌کرت‌پراو؛ هرزیز؛ جووتیار (که خاوه‌می زهوی خوی نه‌بیت).

cromlach (krom'lek), *n.* (۱) گورمیزنکی نذر کزده که پینک‌هاتوره له
 تاشهره‌دیکه تراوته سمر چنچ کینگه. (۲) گورمیزنکی زور کزده که پیک-
 هاتوره له چنچ کینگه که به بازنه‌می دانراپن به‌چواره‌دوری گردونه‌میکدا.

crone (krɔn), *n.* پریونینکی پورکاوه؛ ماریکی پیر.
crony (krɔ'ni), *n.* برادرینکی کوزنی گیانی به گیانی؛ برادرینکی نزوک
 (به‌تایبه‌تی که وهک نه‌سکه‌ک یا کلک بیت).

crook (krook), *n.* (۱) قولاب؛ شتینگی چه‌ماوه. (۲) گوزچان.
 (۳) داردهستی فشه. (۴) چه‌مینه‌مه؛ چه‌مانه‌مه. (۵) چه‌وتی؛ چه‌وتی‌یکه؛ پینچ.
 (۶) [Colloq.] کسینکی ساخته‌چی، سمرچرت، فریوباز، یا دز.

v.l. & v.l. چه‌مانه‌مه؛ چه‌مینه‌مه؛ چه‌وتانومه.
crookback (krook'bak), *adj.* پشت کوم؛ کوم؛ کوماوه.
-crookbacked (*adj.*)

crooked (krook'id), *adj.* (۱) خواروخنج؛ چورت؛ خوارا لارا؛ کوپر.
 (۲) ساخته‌چی؛ سمرچرت؛ فریوباز؛ فریوباز.
crookneck (krook'nek), *n.* کوله‌که‌می مل باریکو خوار.

croon (krɔn), *v.l.* لاونومه؛ گوزانی ووتن له‌بهرخوزه به‌دمنگیکی نرم.
n. لاونومه؛ گوزانی ووتنیک له‌بهرخوزه به‌دمنگیکی نرم.
-crooner (*n.*)

crop (krop), *n.* (۱) چیکلدانه (بالنده). (۲) دانمونه؛ ده‌غل‌ودان.
 (۳) به‌رمه‌می دانمونه‌می و هرزیک زهوی‌وزاریک.

چاگردنی دوو توخم یا زیاتر (مړؤ، گیاندار، پووهک).

cross fire, (۱) ناگواران، گوللې یکتیر، ته تهرکدن له همدان نیشان له

دوو شوین یا زیاترموه. (۲) یمگرتنموی چند شتیک له همدان شویندا.

cross-grained (krôs'grând'), adj. - (۱) دهمار ناریکو چپو -

پاستو ییمکداچو (دار، تخته). (۲) توپوه و توپؤ: تنگه جیکلانه، سرسخت.

crosshead (krôs'hed'), n. (۱) شیشی گهینه نمر (مکینه).

(۲) سره پیری بندنیک یا بمشینی نووسراویک (ووتار، پوژنامه، گولار، پهرتوک).

crossing (krôs'in), n. (۱) پهرینهوه؛ برین.

(۲) شوینی پهرینهوه (شقام، رویان) بوار.

(۳) چوارپړیایان؛ دوویان؛ شوینی یمگرتیرینی دوو شت.

(۴) جیوت کردن یا لهیک چاگردنی دوو توخم (مړؤ، گیاندار، پووهک)

(۵) شوینی یمگرتیرینی هر چوار لای زمینی کلنسه میک که له شیوهی

خاچدا دروستکرایت.

cross-legged (krôs'leg'id, krôs'legd'), adj. چوارمه شقی

(دانیشتن)؛ قاچ لسمر قاچ (دانیشتنی سر کورسی).

crosslet (krôs'lit), n. خاچیکي بچووه.

crossopterygian (kro-sop'ta-rij'i-an), n. جزوه ماسی پیمکی

دوابراو یا بنه برپووه که به پایری گیانداره برپووه داره ووشکانی یکان دانه نریت.

crossover (krôs'ö'ver), n. (۱) شوینی پهرینهوه (شقام، رویان)؛

بوار. (۲) هیلنکی کورنی شمه منده مفر که به هوزیموه شمه منده مفر له هیلنکی

سرمه کی پیموه ده گویزیموه بؤ هیلنکی سرمه کی تر.

(۳) گزیریموهی تاییه موزی زکامکی له تیوان کرؤ موزی هاروسرو شتدا.

crosspatch (krôs'pach'), n. [Colloq.] کاسینکی توپوه و توپؤی

تنگه جیکلانهی به سکا لا.

crosspiece (krôs'pës'), n. پارچه دار یا تاسنیکه که وهک دستک

لسمر دوو پایه، دیرهک، یا سنگ دلتراپت.

cross-pollinate (krôs'pol'ä-nät'), v.t. & v.i. لهیک چاگردن یا

جیوت بونی پووهک به هوزی با، میش و مه گن، یا مړؤ خویموه.

cross-pollination (krôs'pol'ä-nä'shan), n. لهیک چاگردن یا

جیوت کردن پووهک به هوزی میش و مه گن، با، یا مړؤ خویموه.

cross-purpose (krôs'pür'pas), n. (۱) مهبستی دز یا پیچمونه.

(۲) (pl.) یاری ووشه بازی و پرسپارو وه لوم.

be at cross-purposes, ووتوویژ، کارکردن، ووتوویژ

کودن، یا نه خشنه دانانی دوو کسی یا کؤمه ل دزی یکتا نک به دمه نقسنت،

په لکو به هوزی تینه گه یشتن له مهبستی و بیرویاومری یکتیری.

cross-question (krôs'kwes'chän), v.t. = cross-examine.

پرسپاریتکه که ده کورتن له کاتی پرسپارو وه لومی توندوتیژدا.

cross-refer (krôs'ri-für'), v.t. سررنج پاکیشانی خوننر له

بمشینکی پهرتوویکتیموه بؤ بمشینکی تری یا بؤ پرتوویکتی تر بؤ زانیاری زیاتر.

cross reference, سررنج پاکیشانی خوننر له بمشینکی پهرتوویکتیموه.

بؤ بمشینکی تری بؤ زانیاری زیاتر.

crossroad (krôs'röd'), n. (۱) رینگه پیکه که رینگه پیکه تر ده بریت.

(۲) شوینی لیکدان یا بهیمک گه یشتنی دوو رینگه.

(۳) (pl.) (۱) چوارپړیایان؛ دوویان.

(ب) شوینی بهیمک گه یشتن و تیکه لوی بونی دوو کلتور یا زیاتر.

(ج) قوناشی گرتگو هملبرگرنی ریزانی ژبان.

at the crossroads, کاتی ریزانی تازه کرتن و هملوئست گزین.

cross section, (۱) پهرنی شتیکه له باری پانی. (۲) پرکه.

(۳) نمونه؛ نمونه پیمکی همدچه شته یا همدلایین.

cross-stitch (krôs'stich'), n. تهقه لیکه که له لیکدانی دوو ته قطنی

چپو و راست بیکنه تیبیت له شیوهی (X) دا.

cross street, (۱) شقامیکه که له شقامیکي تر ده دات.

(۲) شقامیکي بچووه که دوو شقامی سرمه کی بهیمک ده گه یمنیت.

cross talk, بهیمکداچوونی دوو نیستگه ی رادیو، تله فونون یا هیلنی

تله فونون.

(۴) جیوت بونی دوو توخم (گیاندار، پووهک).

adj. (۱) بره؛ پیندا تپیب. (۲) دز یا پیچمونه. (۳) توپوه؛ تنگه جیکلانه؛ زیر.

(۴) دوورهگ (گیاندار، پووهک).

cross off (or out), هیل پیندا هیلان. واته سپرینهوه یا گویزیموه.

cross oneself, به دست یا هیلما نیشانهی خاچ له خؤدان.

cross one's fingers, پهنجهی شابه تمان و پهنجه گموره چپو و راست

لهیمکدان (بؤ بهخت باشی).

cross one's heart, نیشانهی خاچ له دنی خؤ دان به دست یا هیلما

(نیشانهی راستی ووتنه).

cross one's mind, به میشکدا هاتن؛ به خهیلاندا هاتن.

cross one's path, ترووش دوزن (لسمر رینگه)؛ بهیمک گه یشتن؛ هاتنیر.

take the cross, خعبات کردن (بؤ بوون به خاچ پهرست یا بیرویاومری

ریزانیکی تر.

the Cross, (۱) خاچی لسمر هملواسینی مسیح

(۲) مهبستی و تالو و چشتم و مردنی مسیح.

(۳) تاییی خاچ پهرستی؛ خاچ پهرستان؛ جیانی خاچ پهرستی

cross- (krôs), پینشگرکه به مسمو ماناکانی ووشه "cross" ی

پینشو مکارده هیلنریت.

crossbar (krôs'bär'), n. شیشینکی لامه لکه رایمل ده کورتن به سمر

دوو کؤلهک یا سنگی ستونوی پیموه بؤ وهرزش کردن یا شوین نیشانه کردن.

v.t. دانانی نام جزوه شیش یا چوارچیموه

crossbeam (krôs'bēm'), n. نیرکه؛ دستک

crossbill (krôs'bil'), n. باننده پیمکی بچووه که جزوی فیسه.

crossbones (krôs'bönz'), n. دوو نیسقتی به چپو و راست دانراو

له دزیر کاسه ی سررنگدا وهک نیشانهی مثرسی یا مرین لسمر تالوی چتهی

دیرما یا شووشه ی زهره اوی ده برینریت.

crossbow (krôs'bö'), n. تیرکومان؛ چه کیکی جهنگی کؤنه.

crossbred (krôs'bred'), adj. دوورهک

n. گیاندار یا پووه کیکی دوورهک؛ دوورهک.

crossbreed (krôs'bred'), v.t. جیوت کردن یا لهیک چاگردنی دوو

توخم (گیاندار، پووهک).

v.t. جیوت مونی دوو توخم

n. دوورهک؛ مړؤ، گیاندار، یا پووه کیکی دوورهک.

cross-country (krôs'kun'tri), adj. (۱) به دهشت و دهر نهک به

رینگه؛ (پویشتن، پینشگرکی، لیخوپن): (a - race).

(۲) لوم پهری وولآتوره بؤ نه پهری؛ له سراسمری وولآتد.

crosscut (krôs'kut'), v.t. & v.i. له داری پانی و لوم پهریموه بؤ نه پهر

برین یا برینهوه

adj. (۱) بؤ برینهوه له باری پانی دروستکراوه (مشان): (a - saw).

(۲) له باری پانی برپراوه، واته به پیچمونه ای دهمار یا رهگی ناو ته ختو داره که.

n. (۱) برینهوه پیک یا برینیک له باری پانی؛ ریزانیکی باری پانی. (۲) قه دپ.

cross (krôs), n. دار یا راکیتی یاری "له کروزس" که به توب ده کورتن.

cross-examination (krôs'ig-zam'ä-nä'shan), n. (۱) -

پرسپاریتکردنیکي ووردو توندوتیژو دووردیژ (به تاییهتی هی ناخه زانه).

(۲) پرسپاریتکردنیکي ووردو توندوتیژی شایهتی بهرامبر له دادگادا بؤ

به درؤ خستنموهی شایهتکه.

cross-examine (krôs'ig-zam'in), v.t. (۱) پرسپاریتکردن به

ووردی و توندوتیژی و دووردیژ (به تاییهتی هی ناخه زانه).

(۲) پرسپاریتکردنیکي شایهتی بهرامبر له دادگادا به ووردی و توندوتیژی و

دووردیژ بؤ به درؤ خستنموهی شایهتکه

cross-eye (krôs'i'), n. خیل؛ چاو چپ و راستی

cross-eyed (krôs'id'), adj. خیل؛ چاو چپ و راست.

cross-fertilization (krôs'für'til-ä-zä'shan), n. جیوت کردن

یا لهیک چاگردنی دوو توخم یا زیاتر (مړؤ، گیاندار، پووهک).

cross-fertilize (krôs'für'til-iz'), v.t. جیوت کردن یا لهیک -

دوستهک (به تايپهتی هی هیلی شمه سنده فی).
cross tie, دوو داری لایهلا بلسر شمرهوی

شویخی پیرینهوی پیاده به شه قامیندا.
crosswalk (krôs'wôk'), n.
crossway (krôs'wâ'), n. = crossroad.

crossways (krôs'wâz'), adv. = crosswise.
cross wind, بایهک که نه لایه لای بیمازی مروژ، فروژ، یا پاپژده
هملدهکات

crosswise (krôs'wîz'), adv. (۱) به لایه لای؛ به چپ و راستدا.
(۲) به پینجه رانه؛ به دژی.

crotch (kroch), n. (۱) ناوپه ل داریکی دورپه ل گزوشی بیهکگه پیشتنی
درو په ل: (She was sitting in the - of a tree.)
(۲) ناوگن؛ ناوانگ.

-crotched (adj).
crotchet (kroch'it), n. (۱) قولپنکی بچوک. (۲) شتیکی وهک قولپ.
(۳) همرس یا نارمزویوکی مابجین و سمرسهختی هولمولی یانه.
(۴) ناوازیکی کورت (مؤسیقا).

crotchetty (kroch'et-ti), adj. هولمولو و سمرسهخت؛ تنگه جیککنه.
croton (krô't'n), n. جوره پورهک یا داریکه دهرمانی ل دهرمه پیشتنی.
crouch (krouch), v.l. (۱) خومه لاسدان؛ خومفکرین؛ خوماتدان.
(۲) کړنوش بؤ بردن؛ کړنوش بؤ کردن.

v.l. کړنوش بؤ بردن؛ کړنوش بؤ کردن.
n. خومه لاسدان؛ خوماتدان.
croup (krôp), n. نهخوشی و نفاق.
-croupous (adj); croupy (adj).
croup (krôp), n. کهنلی نسیپ و ماین.

croupier (krô'pi-êr), n. سمرکاریکه میزی قوما: پاره یی سمر
میزی قوما که کوبه کاتوره و بهشی براره کان دمدات.
croûton (krô-ton', krô'ton), n. پارچه بیهک نانی ووشکی برزوی.
crown (krô), n. (۱) قلمه پش؛ قارو. (۲) [C-]، ناوی کؤنسته پیره که.
(۳) نوژن

as the crow flies, راست؛ پندا به پندی؛ به هیلیکی پند و پومان.
eat crow, [Colloq.], پن له مملهی خؤ نان و تهریق بوونه و.
crow (krô), v.l. (۱) خویندن؛ کله شپیر؛ قوقاندن؛ قوقه کردن.
(۲) هاوار کردن؛ خؤشی له منجناس زالیبون یا سمرکرتندا.
(۳) شانازی کردن؛ خؤشکردن: (Stop -ing over your victory.)
(۴) زریقه کردن؛ خؤشی (مندان).

n. (۱) خویندن؛ کله شپیر؛ قوقه. (۲) زریقه؛ خؤشی (مندان).
crowbar (krô'bâr'), n. نوژن.
crowberry (krô'ber'i, krô'bêr-i), n. جوره نوو ترکیکه
crowd (kroud), v.l. پاله به ستؤ کردن؛ قهره بالقی کردن.
v.l. (۱) پاله به ستؤ کردن؛ قهره بالقی کردن؛ تیکچران.
(۲) [Colloq.], تنگه تار کردن؛ زؤر بؤ هینان؛ هملپنجان (قهرزاندن).
(۳) ری له بهرامبر گرتن بؤ دست نهکرتنی قوپ (باری باسکه).
(۴) کؤمیلنکی گهره (مروژ، شد). (۲) جهامور؛ گن؛ خله؛ قهره بالقی.
(۳) [Colloq.], تاقم؛ دسته.

crowd (kroud), n. نامیونکی مزیلایی کؤنه له که مانجه دمچیت.
crowded (kroud'id), adj. قهره بالغ؛ پر؛ جهنجان.
crowfoot (krô'foot'), n. (۱) پدوه کیکه گه لاکه ی له قاجی قلمه پشه که.
دمچیت. (۲) جهمسریکی زکی پاتری
(۳) نامیونکی بزماراوی به لیسر زهوی دادمنزیت بؤ وهستاندنی نسیپ سوری
دوژمن (۴) پستی هملواسینی چتری بفر دهرگار پهنچره.

crown (kroun), n. (۱) چهپکه گولی سمر پازاندنومه (نیشانه ی پاداشت و
خهلات و سرگرتنه) (۲) پاداشت؛ خهلات. (۳) کلاری زویخی شاهانه؛ تاج.

(۴) دمه لاتی شاهانه. (۵) شا؛ پاشا. (۶) شتیکی جوان و پازینه روه.
(۷) (۱) دراویکی نینگلوی به. (ب) همرج دراویک که وینه ی تاجی له سر
هملکه نرایت. (۸) تهرقه سمر. (۹) تهرقه سمری کلاری یا شه پله.
(۱۰) کلاری همرج شتی؛ لوتکی شاخ. (۱۱) ناوی پیری به زری؛ پوپ
(۱۲) (۱) نومی بهشی ددان که له پوره کوه سمری دهره پناهه؛ سمری ددان.
(ب) کلاری دستکردی ددان (له زری یا دارشته).
(۱۳) (۱) شویخی بهیه کگه پیشتنی لاسک یا قندو ریکی پورمکینه.
(ب) لوقوی پوی دلا؛ کلاری گول.

v.l. (۱) کلاری زویخی خستنسمر؛ تاج خستنسمر سمر.
(۲) کردن به پاشا؛ خستنسمر تمختی پاشایی. (۳) خهلات کردن.
(۴) کلاری بؤ ددان دروست کردن.
(۵) بلسر یا پوپه بوون. (The hill is -ed with a wood.)
(۶) تهری جوان کردن. (۷) [Slang], له تهرقه سمر ددان.
(۸) کردن به پاشا (باری دامه).

the Crown, (۱) دمه لاتی پاشا. (۲) شا؛ پاشا.
crown canopy, کهری لوقوی پوی دار له درستانیکدا.
crown colony, وولاتیکی تهری زهرده سته ی تاجی نینگلومه.
crown land, زهوی وزاری پاشا.
crownpiece (kroun'pês'), n. (۱) کلاری شتی.
(۲) قایخی تهرقه سمری لغاری نسیپ و ماین.
crown prince, جینشینی پاشا؛ جیگری پاشا.
crown saw, مشاری لولهکی (بؤ کونی خر کردنه شد).
crow's-foot (krôz'foot'), n. (۱) چرچ ولوچی دهره پیشتنی چار.
(۲) تمقلنکی سن سووچه که وهک نهفتش دهرت له تیکی درومانی.
(۳) پوره پیکنی گول که ل درکاروی به. (۴) نامیونکی بزماراوی به له سر زهوی
دادمنزیت بؤ وهستاندنی نسیپ سوری دوژمن.

crow's-nest (krôz'nest'), n. (۱) پورانگه یکی بچوکی سمر پاپژ.
(۲) پورانگه ی قهرخ دهریا یا شویخی تر.
croze (krôz), n. درز یا کهندهکی بهرمیلنک که سمرهکی تی ده خرت و
دهچه پیشتنی.

crozier (krô'zhêr), n. = crosier.
crucial (krô'shâl), adj. (۱) زؤر گرتن: (a ~ deviation).
(۲) سهخت؛ ناهموار؛ گران؛ ناخؤش؛ دژور.
(۳) چهپ و راست (توینکاری)؛ له شیوه ی خاجدا.
cruciate (krô'shi-it, krô'shi-ât'), adj. (۱) گه لای خاج شیوه
(پوره کناسی). (۲) چهپ و راست (بانی بلندنه).
crucible (krô'sa-b'l), n. (۱) دهرنکی کاناژی سهخته که بهرگی
گهرمای زؤر بگرتن به مبهستی توواندنوهی کاناژی تر تیددا.
(۲) بؤشایی بینی فرنی که کاناژی توواری تیدا کؤده بیته و.
(۳) تاقیکردنومه یکی سهخت و دژور.
crucifer (krô'sa-fêr), n. (۱) خاج هملگر (له نوواندن کئیسده).
(۲) همرج پوره کیکه گوله که ی له شیوه ی خاجدا بیته.
-cruciferous (adj).

crucifix (krô'sa-fiks'), n. (۱) خاجیکه که وینه ی عیسی به
هملواسوری پیوه بیته. (۲) خاج (وهک نیشانه یکی تایی).
crucifixion (krô'sa-fik'shan), n. (۱) هملواسین؛ له سیداره دان.
(۲) [C-], هملواسینی مسیح؛ به سیداره کورنی مسیح یا نوواندن نهم کاره
له پیکرو وینه نیگارددا.
cruciform (krô'sa-fôrm'), adj. له خاج دمچیت.
crucify (krô'sa-fi'), v.l. (۱) هملواسین؛ له سیداره دان.
(۲) بهزاندن، کوشتن، یا دابین کردن؛ نارمزوی بهدی لهش.
(۳) چهوساندنومه؛ ناواران.

crud (krud, krood, krôd), v.l. & v.l. [Dila.], مین؛ خؤگرتن.
crud (krud), n. (۱) [Slang], پیسایی (به تایی بهی که قهماغه ی
بهستییت یا ووشک بوونیه و)؛ شتیکی پیسو بؤگن.

(۲) کسینگی پیسو بوگمن: (۳) [Slang]، نه خوشی پیست؛ گهری
-cruddy (adj.)
crude (krōōd), adj. (۱) خار؛ نه یانینووا؛ پوخته نمرکاو: (~ oil) (۲) نه گه ییوا کال وگرچ (۳) کهرتی: کال (مروءه) ساده: (a ~ fellow) (۴) نابوخته (کان)؛ قهلب؛ خراب: (~ woodwork) (۵) پورت؛ نه پاراوه: (~ reality)

-crudely (adv.); crudity (n.); crudeness (n.)
crude oil نهوش خاو یا پوخته نمرکاو.
cruel (krōō'el), adj. دلرهق؛ بن بهزهیی؛ ستمکار.
cruelty (krōō'el-ti), n. (۱) دلرهقی؛ بن بهزهیی؛ ستمکاری. (۲) کرده میکی دلرهقانه؛ کردهوه یا ووتیهیکی بن بهزهیی یانه.
cruet (krōō'it), n. شوشه میکی بچکوله یی سمر میزی نانخورنده سرکه یا پزی زهلاته تی ده کرت.
cruise (krōōz), v.i. (۱) گمشترکردن به بهلم؛ گهران بۆ رباروردن به بهلم، کهشتی، فوتومبیل، یا فریژه به بن نه خشه میکی تایه تی و چن میکی مهبست. (۲) گهران (A taxi ~ in search of passengers.) (۳) بؤیشتن به خیرای میکی که بگونجیت بۆ قونای دور:
(The airplane ~d at 270 miles an hour.)
n. گهشتی درمیایی؛ گمشت؛ گهرانی که یفو رباروردن.
cruiser (krōōz'er), n. (۱) بهلم، کهشتی، یا فریژه کی گمشت. (۲) پادریکی جنگی خیرا که بهتاسانی مناوهره یی ده کرت. (۳) بهلم میکی گهره که هموو پیوسته میکی شعر تیدامانه وهی تیدایت. (همروها پیشتی ده ورتیت: "cabin cruiser") (۴) نوتومبیلی پؤلیس. (همروها پیشتی ده ورتیت: "squad car")
cruising speed خیرایی ناسایی فریژه.
cruller (kru'l'er), n. کینکی شیرین.
crumb (krum), n. (۱) ورده نان؛ گونچکه نان؛ پمچک: (bread ~s) (۲) نهخت؛ تیزقال: (~s of knowledge) (۳) ناومرژکه همروای میکی نان.
v.i. (۱) ورده کردن؛ ورده و خاش کردن. (۲) توندکردنوه به ورده نان. (۳) [Colloq.] پاکردنوه میزی نانخورنده و لابرنی ورده نان لهسری.
v.t. ورده بوون؛ ورده و خاش بوون.
crumble (krum'b'l), v.t. ورده کردن؛ پارچه پارچه کردن.
v.t. بووخان؛ ورده بوون؛ ورده و خاش بوون؛ پرون؛ دایزان.
crumblings (krum'b'l-ijz), n. پارچه ی ورده؛ ورده نان.
crumbly (krum'b'li), adj. بهتاسانی ورده ده بیت؛ بهتاسانی پارچه پارچه ده بیت؛ قرچک.
crummie, crummy (krum'i, kroom'i), n. [Scot. & Bri. Dial.] مانگای شاخ چماوه.
crummy (krum'i), adj. Also crumbly, [Slang]. قهلب؛ خراب؛ پیس؛ مژگن؛ کار؛ شوین، مروءه؛ خواردن، شت... هتد؛ ناپسمند.
crump (krump, kroomp), v.t. (۱) کرؤشتن (به ددان)؛ داکرماندن؛ خرمه خرم لئ هلسان (۲) زمه لئ هلسان؛ قرچه لئ هلسان زرمه هلتن؛ قرچه هلتن.
v.t. (۱) دهنگی کرؤشتن؛ خرمه خرم. (۲) زمه؛ قرچه.
n. جزره کینکی خری تنکه سور ده کرتنوه و.
crumpet (krum'pit), n. به کهره ده خوریت.
crumple (krum'p'l), v.t. ژاکاندن و گرموله کردن؛ گرموله کردن؛ چرچ ولچ کردن.
v.t. (۱) ژاکان؛ گرموله بوون؛ چرچ ولچ بوون. (۲) [Colloq.] بووخان؛ همرس مینان.
n. چرچ ولچی؛ ژاکاری.
crunch (krunch), v.t. & v.i. (۱) داکرؤشتن (به ددان)؛ داکرماندن؛ خرمه خرم لئ هلسان (۲) هارین؛ هار لئ هلساندن.

n. (۱) داکرمان؛ داکرؤشتن؛ خرمه خرم. (۲) دهنگی هارین؛ هار.
crunchy (krun'chi), adj. خرمه خرمی دیت که ده خوریت.
crupper (krup'er, kroop'er), n. (۱) پالو (زین، کورتان) (۲) کهفل یا سمتی نسپو ماین.
crural (kroor'al), adj. تایه تی به لاق یا لولاق.
crus (krus), n. (۱) لاق؛ لولاق. (۲) مهرج نه دمانیک که له لاق بیجت.
crusade (krōō-sād'), n. [C-] (۱) جنگی خاج پهرستان که له سمدانی یانزه و دوانزه و سیانزه داکرؤشتن؛ کیرایان دژی موسولمانه کان له پؤزه لاتی ناراستدا. (۲) جهنگلیک تایه تی. (۳) خبات (له پیناو یا دژی بیرویاوه ریختا).
v.t. خبات کردن؛ تیکؤشان؛ هولدانیک بیستن.
crusader (krōō-sād'er), n. (۱) خاج پهرستیک که بهمداری جنگی خاج پهرسته کان بویت (وروشه ییشوو بیینه). (۲) خباتکرا؛ تیکؤشرا؛ ناله لنگر.
cruse (krōōz, krōōs), n. [Archaic]. ده فرنیکی بچوک بۆ ناز، پوز، هانگین... هتد.
crush (krush), v.t. (۱) ورده کردن؛ ورده و خاش کردن؛ پرون. (۲) فلیقاندهوه؛ پان و پلش کردنوه؛ قویاندن؛ پلشاندنوه؛ گرموله کردن (۳) شکاندن؛ بهزاندن: (He ~ed his enemies; a ~ing defeat) (۴) گوشین؛ ووشینو ناز یا خوشاو لئ دهره نان (میوه).
v.t. (۱) ورده بوون؛ ورده و خاش بوون. (۲) فلیقاندهوه؛ پلشاندنوه؛ بهستانهوه.
n. (۱) پهستانهوه؛ پهستان؛ فلیقاندهوه؛ ورده و خاش بوون. (۲) جه ماوه ریکه که تره پانه شوینکی بچوکنوه (۳) خوشاو (۴) دل پیداجوون (به تایه تی کاتی) "حمر لیکرین" حمر:
(She had a ~ on him.)
(ب) کسینگی دل پیداجوون
crust (krust), n. (۱) دیوی دهره وه رهقی نان، کولیره، کیک... هتد. (ب) نانی رهق بووهوه؛ نان رهقه (۲) بکر. (۳) توئژال یا توئکی رهق (زوهی، بهق؛ قاوغ. (۴) دیوی دهره وهی زوهی (زهمینناسی). (۵) کریش؛ برینی ووشک بووهوه؛ قهتاغه. (۶) خلته رهق بوی شراب له ناز و شوشه دا. (۷) [Slang]، چاوقایی؛ بن شهرمی؛ بن حیایی.
v.t. & v.i. (۱) رهق بوون (توئک، توئژال)؛ قهتاغه بستن. (۲) دایوشین به توئک یا قاوغینکی رهق؛ رهق کردنی دیوی دهره وهی شتیک گیانداریکی ناوی قاوغدار (قرژال).
crustacean (krus-tā'shən), n. کوللی ناو... هتد.
adj. تایه تی بهم جزره گیانداره.
crustaceous (krus-tā'shəs), adj. (۱) قاوغدار؛ توئکداری رهق. (۲) تایه تی به گیانداری ناوی قاوغدار.
crystal (krus't'l), adj. توئک رهق (به تایه تی زوهی).
crusted (krus'tid), adj. (۱) توئکداری رهق؛ بکریدار؛ رهق. (۲) خلته رهق بوو (شراب)؛ کؤن.
crusty (krus'ti), adj. (۱) رهق (نان، کیک)؛ توئکداری رهق. (۲) توندوتیزو رهق (مروءه).
crutch (kruch), n. (۱) دارشوق؛ گؤچان (۲) پشتگیر؛ پالپشت. (۳) ناوئنگ؛ ناوئنگل.
v.t. پشت گرفتن؛ پشتگیری کردن؛ پالپشت کردن.
crux (kruks), n. (۱) خاج. (۲) کینشه؛ گهر و گهرتینکی سمر سور میتر.
(۳) ناو کرؤک؛ گهرتین و سهرکی توین بهش یا خالی مسه له بهک. (۴) [C-]، ناوی کؤنه ستیره بهک.
v.t. (۱) هاوار کردن؛ قیراندن؛ قیراندن؛ نالاندن؛ بانگ کردن. (۲) گریان؛ گهر و زانهوه. (۳) وهرین، لووراندن، یا همر دهنگی تری گیاندان. (۴) پاپانهوه. (۵) هاوار کردن. (۶) بانگ کردن؛ بانگدان؛ بانگ مهاندان یا جاراندان (بؤ نشت فروشتن، کورین، یا جا کردن).

crybaby

- n.** (1) ھاوارا قېزدا قېزدا ئالە (2) گريان كېروراشمە.
- (3) بانگ بانگ ھەندان بۆكەرە. (4) پاراشمە داوا داوا ئېكرن.
- (5) قاوا واتمات (6) ئاپەزايى گەل ھاوارى گەل
- (7) مەوشم بانگەزا بانگى چەنگ.
- (8) مەپە، لوورە، يا ھەر دەنگىكى تىرى دەھاي گياندار
- (9) دەرىنى سەگ لەكتاى پاپود. (10) گەلەسەگ.
- a far cry,** (1) ماوھەيمكى نوور (2) زۆر جياوازا شتىكى زۆر جياواز
- cry down,** لە پەلە نۆم كودنە: شكانن بە سووك سەپىرگەن
- cry for,** (1) بۆ گريان داواكرن. (2) وستن پېويست بوون
- cry one's eyes (or heart) out,** بە كول گريان شيوەن كودن.
- cry oneself to sleep,** خۇ كودنە خەم بە گريانىكى زۆر
- cry out,** (1) ھاواركرن قېزاندن ئالانن.
- (2) سكاكرن ئاپەزايى دەرىپىن بە دەنگى بەرەز
- cry over spilled milk,** خەفەت بۆ شتى لە دەست چوو خوارن
- cry up,** ستايش كودن بە شان باھودا ھاتتە خوارمە
- cry wolf,** دەنگ بە ھاوار بوون بانگدانى مەترسى دىز
- in full cry,** چەنگ لەسەر شان شوئىن كەرتن (سەگى پاپو)
- crybaby (kri'ba'bi), n.** (1) گريونك امدال.
- (2) كەسكىنى گريونك دەك مەندال.
- crying (kri'in), adj.** (1) ھاواركەر: قېزەقېزەقەر قېزەقېزەقەر
- (2) چارەسەرى بە پەلەي پېويستە ھاوار دەكات بۆ سەرنج پاكىشانور
- چارەسەركەن (*a ~ shame; a ~ need*)
- پېشگىرىگە بە ماناى سارد: تەزىو.
- cryo- (kri'o, kri'a),**
- cryogen (kri'a-jən), n.** تەزىنەرا ساردكەر
- cryogenics (kri'a-jen'iks), n.pl.** زانستى پەلەي گەرمى زۆر نۆم يا
- بەستى دە كاركردنەسەرى ماددە
- cryometer (kri-om'a-tër), n.** پېنەرى پەلەي گەرمى زۆر نۆم.
- cryoscopy (kri-os'ka-pi), n.** زانستى ديارىكردىنى پەلەي بەستنى
- شە.
- cryostat (kri'a-stat), n.** ئامبىرى پاراستنى پەلەي گەرمى زۆر نۆمى
- شەنك.
- cryotherapy (kri'o-ther'a-pi), n.** بەكارھىنانى تەزىن يا تەزانن
- بۆ چارەسەركەندى نەخۇشى
- crypt (kript), n.** (1) سەرداب يا زۆرەمىنى كىنەسەبەك كە كۆپستانە
- (2) بۆشايىپەكى ناو لەش (دەك كىسى لوو يا شوئىن بىجى توك).
- cryptic (krip'tik), adj.** (1) نەپنى: پەنھانى
- (2) شاروھ (مانا): ناديار: ئېل: (*a ~ remark*)
- (3) تايبەتى بە خۇشاردەنەرى گياندار لەرى پەنگ كۆپنەمە.
- crypto-, crypt- (krip'to, krip'ta),** پېشگىرىگە بە ماناى نەپنى:
- شاروھ: ناديار: ئېل
- cryptogam (krip'ta-gam), n.** پوومكىنى بىن كولو تۆۋە بەھىزى
- شانەي تايبەتىيەمە زلووزىن دەكات دەك قەرزە
- cryptogamic (adj.); cryptogamous (adj.).**
- cryptogenic (krip'ta-jen'ik), adj.** سەرجاومەكى شاروھىمە
- ئازانرىت (نەخۇشى)
- cryptogram (krip'ta-gram), n.** نامە يا نووسرايىك كە بە شەرھ
- نووسرايىت
- cryptograph (krip'ta-graf, krip'ta-gräf), n.** (1) نامەي بە
- شەرھ نووسراو (2) شەرھ: (3) نامبىرى كۆپىنى نووسىنى ناسايى بۆ شەرھ.
- (ب) نامبىرى دەركەن يا خۇننەنەمەي شەرھ.
- cryptography (krip-tog'ra-fi), n.** (1) ھونەرى نووسىن-
- مۆزىنەمەي شەرھ (2) شەرھ جۇرە نووسىنىكى نەپنى.
- cryptographer (n.); cryptographist (n.).**
- cryptology (krip-tol'a-ji), n.** (1) **cryptography** (2) زەمانى نەپنى.

cubic

- cryptonym (krip'ta-nim), n.** ناوى نەپنى
- cryptonymous (adj.).**
- crystal (kris'tl), n.** (1) بلورى: كانزايەكى سېپى پۇشە دەك سەھۆل
- كروستال. (2) پارچەبەك بلورى (بۆ جواش و پاراشنەمە).
- (3) شووشەي زۆر پۇش. (4) شتىكى جواش لە بلورى دەروستكراو.
- (5) قەياغى شووشەي سەر كاتۇمىز. (6) شتىكى پۇشە سېپى دەك بلورى.
- (1) بلورى: لە بلورى دەروستكراو تايبەتى بە بلورى.
- (2) دەك بلورى پۇشە ديار: ئاشكرا.
- crystal ball,** بلورى خېرى فالگرتنەمە.
- crystal gazing,** چاوپرېنە بلورى خېرى فالگرتنەمە.
- crystalliferous (kris'tl-if'er-as), adj.** بلورى تېدبايە
- بلورى ئ دەرىپەننىرت.
- crystalline (kris'tl-in, kris'tl-in'), adj.** (1) بلورى
- لە بلورى دەروستكراو. (2) بلورى پۇشە: پوون ئاشكرا ديار.
- (3) سەرووشتو پېنكەتتى دەك بلورى.
- ھاوئىنە چاۋ: گەردىبىنى چاۋ.
- crystalline lens,** (1) دەك بلورى لىكرن.
- (2) شەكر تېنەلسوون: پوومكش كودن بە شەكر: (*-d fruits*)
- (3) ديارىكرن: شيوەي تايبەتى پېدان: پوونكردنەمە.
- v.l.** (1) دەك بلورى لىقاتن. (2) شيوەي تايبەتى مەرگرتن: پوون بوونەمە!
- دەق كرتن (پېروپاوم): (*His vague ideas ~d into a definite plan.*)
- (3) گەرائەمە (ھەنگرىن): پوون بە شەكر: (*Honey ~s in time.*)
- crystallized (adj.); crystallization (n.).**
- crystallo- (kris'tl-ō),** پېشگىرىگە بە ماناى: بلورى.
- crystallography (kris'tl-og'ra-fi), n.** زانستى شيوە
- پېنكەتتو سەرووشتو بابەت كودنى بلورى.
- crystallographical (adj.); crystallographer (n.).**
- crystalloid (kris'tl-oid), adj.** بلورى دەك بلورى وايە.
- n.** (1) ماددەيمكى بلورىيە كە لە ئاودا دەتوتقەمە بە پەردەي لەشى مەزۇو
- گياندارو پوومكدا دەپوات. (2) گەردى بلورىي زۆر بچووكى پېرتىن كە لە
- شانەي ھەندى پوومكدا بەرى پوومكدا ھەمە بەتايبەتى لە تۆرى چەردا.
- ctenoid (tē'noid, ten'oid), adj.** قەرافكەكى دەك شانە وايە (دەك)
- پوولەكە ددانى ھەندى ماسى).
- ctenophoran (ti-nof'a-rən), n.** جۇرە ماسىيەكە پەردەي شانەي
- ھەمە بۆ مەلكرن.
- ctenophore (ten'a-fôr, tē'no-fôr), n.** (1) جۇرە ماسىيەكە
- پەردەي شانەي ھەمە بۆ مەلكرن. (2) شەم پەردە شانەيىيانە.
- cub (kub), n.** (1) بەچكە (شېر، پىلگ، وورج، پىرى، نەھەنگ... ھتد)
- (2) لاوتىكى نەشارەزى ئاقۇلا. (3) نۇكار (بەتايبەتى پۇزۇنەمەچى).
- (4) ھەندەيمكى پىنكراوى دېدەھانى كوپان لە تەسەنى (8-11) سالاندا.
- cubage (kū'bij), n. = cubature.**
- cubature (kū'ba-chēr), n.** (1) ديارىكردىنى ئاومەزكى قەرايمى.
- (2) ئاومەزكى قەرايمى.
- cubby (kub'i), n.** ئورنىكى بچووكە خانە.
- cubbyhole (kub'i-hōl), n.** (1) ئورنىكى بچووكە ئورۇچكە
- (2) خانەي نۇلابىكە كەننېنە: قان. (3) شوئىنىكى تەسكە بچووكى دەرىگراو.
- (1) شەش پالوو (نەندازە). (2) شتىكى شەش پالوويى
- (دەك زارى ئاۋە). (3) زەمەرى سېنجا (پېركارى).
- v.l.** (1) سېنجاكرن (پېركارى). (2) پېوانى ئاومەزكە.
- (3) قاشكودن بە شيوەي شەش پالوو (پېان، سەمەزە).
- (4) پېرىنى چواركۆشەي پارچە كۆشت بەئاستەم بۆ زور كۆلەندى.
- (1) بەرى پوومككە لە بابەتى دەلوپبېر بۆ دەرمان
- بەكاردەننىرت. (2) جگەرى بەرى ھايدراوى شەم پوومكە.
- (1) شەش پالوويى شەش پالوو.
- cubic (kū'bi), adj.** (2) قەرايمى: سەن دەرى ھەمە (دەزىنى پانى و نەستووي): (*a ~ fool*)

(۳) سنج (بیرکاری).
cubical (kū'bi-k'l), *adj.* شمش پالوویی (شیره)؛ قمارویی.
cubicle (kū'bi-k'l), *n.* (۱) ژورویچکە نووستن؛ جزی نووستن له ژورویچکە یەکدا. (۲) (۱) ژورویچکە خوێندنەوه له کتێبخانەدا. (ب) ژورویچکە
cubic measure, پێوانە قمارویی؛ پێوانی قماره
cubiform (kū'bi-fōrm), *adj.* شمش پالوو شێوه.
cubism (kū'iz'm), *n.* پێنازێکی هونەری (بەتایبەتی وێنەکێشی و پەیکەرقاشی) تازە سەدە یەستە بریتییە لە بەکارهێنانی شێوه نەندانەیی بەتایبەتی شمش پالوو له هونەردا
cubist (kū'ist), *n.* هونەرمەندی شمش پالووگەر. هونەرمەندێک که لەسەر ئەم رێنارە هونەرییە بڕوات (ووشە پێشوو بێنە)
cubit (kū'bit), *n.* بال پێوهریکی کۆنە درۆژی (۱۸-۲۰) گزێیە له نووکی پەنجە بەرزەلووتەوه تا تانیشت
cuboid (kū'boid), *n.* (۱) شمش پالوویی. (۲) تاییبەتی بە نێسقانیکی شمش پالوویی که له قۆڵە پێدايه.
n. (۱) شمش پالووییەکی لاکێشەیی. (۲) نێسقانیکی شمش پالوویی لەنیوان قۆڵە پێن و ناسمانی پێدا.
cub reporter, پۆژمانەگەزێکی نوکار؛ پەیمانگیری نوکار
cucking stool, کورسی یەک ژنی ئەم شێو یەن حەیا و بازارگانی ساخەتەجی و کەسانی شری وەهای تێ دەخرا بۆ ئەوهی جەماوەر گانتمیان پێ بکەن و هەندێ جاریش له ئاویان هەڵکێشن.
cuckold (kuk'ld), *n.* مێردێ ژنێکی داوێن پێسی؛ پیاویکی ژن گایراو. *v.t.* سەرشۆخکردنی پیاویک بە جووت بوون لەگەڵ ژنەکهیدا؛ گاینی ژنێکو شکاندنی مێردەکهی
cuckoldry (kuk'ld-ri), *n.* شکاندنی پیاویک بە گاینی ژنەکهی؛ داوێن پێسی؛ زینا
cuckoo (kook'oo), *n.* (۱) پەپوو؛ باندەمیەکه خوێندنەکهی وەک کونە. پەپوو وەه یەو هێلکه له هیلانە پێدا باندە تێدا دەکات و پەنجیان دەهێنێت بۆ ئەو باندەمی تێ تارەکو هەلیان بەهێنێت. (۲) خوێندنێ پەپوو. (۳) دەنگێکی وەها
v.t. پەپوو خوێندن؛ پرتاندنی دەنگێکی وەها.
v.t. ووتن و ووتنەوه جار لەدوای جار (وەک خوێندنێ پەپوو که وەستانی ئێبە).
adj. [Slang]. شیت؛ گەوج؛ مێنێش؛ مێشک سووک.
cuckoo in the nest, میوانێکی ناپەسەندی نووستراو؛ خۆسەپینەر.
cuckoo clock, کاتژمێری پەپوو. کاتژمێریکی سەر دیواره وێنە پەپووییکی تێدا یە و هەموو سەری سەعاتێک لێدەدات و دەنگی لێدانەکهی لاسایی خوێندنێ پەپوو دەکاتەوه.
cuculiform (kyoo-kū'li-fōrm), *adj.* تاییبەتی بە پەپوو وە باندە تری هەمان تاییبەتی.
cucullate (kū'ka-lāt, kyoo-kul'āt), *adj.* کلۆدار (وەک گەلای گولە وەنەوشە).
cucumber (kū'kum-bēr), *n.* (۱) خەیا (۲) بوومکی خەیا
cool as cucumber, (۱) هینەر؛ لەسەر خۆ. (۲) فینک
cucumiform (kyoo-kū'mi-fōrm), *adj.* وەک خەیا؛ له خەیا چوو
cucurbit (kyoo-kūr'bit), *n.* (۱) کورلەکهی مدار؛ کورلەکهی پانقە. باشی ۲: شۆوشەییکی گەورە دەم پان که له کورلەکهی مدار دەچێت
cul (kud), *n.* (۱) قەپس کارێزگراو؛ ئەو قەپس کارێز دەکەرت. (۲) پێر بە دەمێک شتی جوین (وەک تووتن).
chew the cud, پێرکردنەوه
cuddle (kud'li), *v.t.* باوەش پێداکردن و یاری لەگەڵ کردن لەهویی خۆشەویستی یەوه؛ دەست کردنە مل و چاوباشقانی کردن.
v.t. دەست کردنە مل بە پانگەوتن یا دانیشتنەوه و چاوباشقانی کردن.
n. (۱) باوەش کردن. (۲) دەست له مل کردن و چاوباشقانی کردن.

cuddlesome (kud'li-səm), *adj.* = **cuddly**.
cuddly (kud'li), *adj.* هەزەر له دەست کردنە مل و چاوباشقانی کردن؛ پێر دەست له مل کردن و چاوباشقانی لەگەڵ کردن باشە: (a ~ girl).
cuddy (kud'i), *n.* (۱) ژورویچکە ناو پاپۆ. (ب) چێشتخانە ناو پاپۆ. (۲) ژورویچکە؛ خانە مۆلاب.
cuddy (kud'i), *n.* [Scot.]. کەر؛ گوێ درۆژ.
cudgel (kuj'əl), *n.* دابا؛ دابەزەمان؛ دابەزەست؛ کوتهک.
v.t. دابکاری کردن؛ هەڵاوەکردن.
cudgel one's brains, زۆر به قورسی پێرکردنەوه.
take up the cudgels for, لەسەرکردنەوه؛ پشتیوانی کردن.
cue (kū), *n.* (۱) ووریاکەرەوه؛ سەرئۆچ پانگەشانی یا هینمایەکه بۆ ئەگەر که قۆڵی هاتووه بۆ خۆنوێاندن وە هەروەها بۆ لێڕسراوشی پەردە و پووناکی و دەنگی سەر شانی. (۲) سەرئۆچ پانگەشانی (بۆ کردنێ کارێک). (۳) ئەو پۆلە ئەگەر که شانیگەر یەکدا دەهێنێت. (۴) نەخشە؛ پلان
v.t. [Colloq.]. سەرئۆچ پانگەشان؛ ووریاکەرەوه؛ پێر ووتن (بۆ کردنێ شتی).
cue (kū), *n.* (۱) پێر؛ وەستان له پێر؛ بۆ چاوەڕێ کردنێ شتی؛ سەر. (۲) داری بلیارد.
v.t. هۆنێنەوه (پێر).
cue ball, قۆڵی لێنراو؛ ئەو قۆڵی یاریکاری بلیارد بە دارەکهی ئەو دەدات.
cuesta (kwes'tə), *n.* گریتهکه دیوێکی زۆر لێزەو دیوێکی تری لێزایی
زۆر کهوترە.
cuff (kuf), *n.* (۱) سەر قۆڵی کراس؛ سەر دەستی کراس. (۲) دەرەنگی هەلکاری پانتۆل. (۳) کەلهپچه.
v.t. (۱) سەر دەست خستەسەر قۆڵی کراس. (۲) کەلهپچه کردنە دەست.
off the cuff, [Slang], لامسەر (ووتە)؛ سەر پێسی (ووتە).
cuff (kuf), *v.t.* زلله لێدان.
n. زلله.
cuff button, قۆڵچەیی سەر دەستی کراس
cuff link, ئەلگەیی سەر قۆڵی کراس (که بە قۆڵی کراسەکهوه نەدووڕاوه)
cuirass (kwi-ras'), *n.* (۱) قەلغانی پەرسنگ و پشت. (۲) قەلغانی پەرسنگ. (۳) قاروخ (زیندەهوزانی).
cuirassier (kwi'rə-sêr'), *n.* سەربازێکی نەسپ سواری قەلغان لەبەر.
cuisine (kwi-zēn'), *n.* (۱) چێشتخانە. (۲) شێوازی چێشت لێنان. (The ~ is excellent in this restaurant.)
cuisse (kwis), *n.pl.* (۲) چێشت: (The ~ is excellent in this restaurant.)
culch (kulch), *n.* = **cultch**.
cul-de-sac (kul'də-sak, kool'də-sak), *n.* (۱) کۆزە کۆلان؛ (۲) تەنگو چەلەم؛ باری شۆنێک که دەر یازوونی نەیت. پاشگرتی تاوه نیشانەیی بچووک کردنەوه یە.
-cule (kū),
culex (kū'leks), *n.* جۆرە مێشوو یەکه.
culinary (kū'lə-ner'i), *adj.* (۱) تاییبەتی بە چێشتخانە؛ چێشتخانەیی. (۲) تاییبەتی بە چێشت لێنان.
cull (kul), *v.t.* (۱) هەلبژاردن؛ پەسەندکردن و هەلبژاردن؛ هەلگرتن. (۲) هەلبژاردن و کۆکردنەوه؛ هەلبژاردن و کۆکردن (گۆل). (۳) پاک و پێسی کردن؛ ئی ووردبوونەوه پێش هەلبژاردن یا هەلگرتن
n. (۱) پاک و پێسیگاری؛ هەلبژاردن. (۲) شتیکی هەلنەبژێراو (لەبەر خراپیی).
cullender (kul'an-dēr), *n.* = **colander**.
cullet (kul'it), *n.* پارچە شووشەیی شگاو (که دەشیت و بۆ توواندەوه سەر لەهویی بەکارهێنانەوهی) ناوهرێ (سەریان)؛ ناوهرێکه.
cullis (kul'is), *n.* (۱) [Rare], کەسکیکی ساویلکە کۆزێکه.
cully (kul'i), *n.* (۲) [British Slang], برادەر؛ هەلوان؛ کابرا.
v.t. [Obs.], خەڵتاندن؛ فریواندن.

culm (kulm), n. تۆڭرۈك يۈزىدىكى خىللىق (كانگاي خىللىق)
culm (kulm), n. قەف يا لاسكى كۆلۈرى گىرى گىرى يۈزى پۈكە
v.l. گەۋرە بۇيۇن بۇيۇن بە لاسكىنى دەھا
culminant (kul'mə-nənt), adj. پۇپ؛ بەزى تىرىن خال
culminate (kul'mə-nāt'), v.l. (۱) گەۋرە بۇيۇن بەزى
 (نەستىرە) (۲) گەۋرە بۇيۇن پۇپ يا ئىپىپى بەزى (كار، كۆمۈر)
 بۇيۇن بە نەجاسى؛ دۇپى ھاتى بە
culmination (kul'mə-nā'shən), n. پۇپ؛ ئىپىپى بەزى
 شەپەر؛ بەزى تىرىن نەجاسى يا خال: (the ~ of one's efforts)
culottes (koo-lots', kyoo-lots'), n. پانتۇلى ئىنەنى تا سەرتىن
 ھاتو كە لە تەنۈرە دەچىت (مەزىش)
culpa (kul'pə), n. سوچ؛ تاوان؛ خەتا؛ لۇمە
culpability (kul'pə-bil'ə-ti), n. سوچدار؛ تاوانبارى؛ خەتبارى
culpable (kul'pə-b'l), adj. تاوانبار؛ خەتبار؛ سوچدار؛ شايستە
 لۇمە
-culpably (adv.)
culprit (kul'prit), n. (۱) گومانبار؛ كەسكى گومانبار
 (۲) كەسكى تاوانبار؛ تاوانبار؛ پاشىل پىمى
cult (kult), n. (۱) پەرسەن (۲) كۆرۈنە شوۋن كەتتى كەسكى يا
 يىروباۋەرىك كە ۋەك پەرسەن ۋايت (the ~ of personality)
 (ب) كەسكى يا يىروباۋەرىك سەپەر (۲) (۱) كۆمەلىكى ئاينى
 (ب) كۆمەلىك كەس كە شوۋن يىروباۋەرىك يا يىروباۋەرىك شارۋە تايىپە
 بە خۇيان كەتتىن
cultch (kulch), n. (۱) پاشەرىك؛ زىل
 (۲) ھىلانە يا لانە گۈنچە ماسى
cultivate (kul'tə-vāt'), v.l. (۱) كىلانى زەۋى و ئامام كەرنى بۇ شت
 تىدا چاندز (۲) چاندز؛ پواندن
 (۳) پەۋرە كەرنى (پۈكە)؛ گەۋرە پىنگە ياندن (پۈكە)
 (۴) پەۋرە كەرنى پەۋرە پىن سەندى: (C ~ your mind)
 (۵) ھەرلى ناسىنى كەسكى دان و پەۋرە پىن سەندى بۇ مەبەستىك:
 (She ~d her friendship with him.)
cultivated (kul'tə-vāt'əd), adj. (۱) كىلراۋ و چىنراۋ؛ كىشوكال تىدا
 كراۋ؛ ئىراۋ (زەۋى): (~ land)
 (۲) پەۋرە كەرنى ۋا تە كىۋى نىپە (كول، پۈكە)
 (۳) رۇشنىر؛ زانا؛ تىگە پىشتو: (a ~ person)
cultivation (kul'tə-vā'shən), n. (۱) كىلان و چاندز؛ چاندز
 پواندن؛ ناشتن (۲) پەۋرە كەرنى؛ گەۋرە پىنگە ياندن
 (۳) رۇشنىر؛ تىگە پىشتن؛ مىشك پەۋرە كەرنى
cultivator (kul'tə-vā'tēr), n. (۱) كىشتار؛ كىشتار
 (۲) مەكىنە زەۋى كىلان و بۇر كەرنى
cultrate (kul'trāt), adj. چەقۇسى؛ دەم تىزۇ نوكدار
cultural (kul'chēr-əl), adj. كىلتورى؛ تايپەنى بە رۇشنىر
 تايپەنى بە زانست و كىلتور
culture (kul'chēr), n. (۱) كىلانى زەۋى و زارو چاندز؛ كىشت كەرنى
 (۲) چاندز؛ ناشتن؛ پواندن؛ پەۋرە كەرنى پۈكە؛ گياندار، يا شت
 (۳) پەۋرە كەرنى مېكروپ يا گياندارى گەردىنى قىر (پىزىشكەرنى)
 (۴) مېكروپ يا گياندارى تىرى گەردىنى پەۋرە كەرنى
 (۵) پەۋرە كەرنى؛ چاكرىن؛ پۈختە كەرنى (۶) ھەۋىن
 (۷) كىلتور؛ زىار؛ زىوار؛ شارستانىتى؛ رۇشنىر
v.l. (۱) پەۋرە كەرنى؛ چاندز؛ ناشتن؛ كىشوكال كەرنى
 (۲) پەۋرە كەرنى مېكروپ يا گياندارى گەردىنى لە شوۋنى تايپەنىدا
 (پىزىشكەرنى)
cultured (kul'chērd), adj. (۱) رۇشنىر؛ تىگە پىشتو؛ خاۋەن زىار
 يا كىلتور (۲) پەۋرە كەرنى ۋا تە كىۋى نىپە
culturist (kul'chēr-ist), n. (۱) پۈكە و گياندار پەۋرە كەرنى

(۲) كىلتور خاۋان؛ كىلتور پەرسەن؛ زىار خاۋان
cultus (kul'təs), n. كۆمەلىكى ئاينى (بە تايپەنى ئاينى و پىبارىكى
 شارۋە تايپەنى بە كۆمەلەكە)
culver (kul'vēr), n. [Poetic]. كۆتەر بارىكە؛ كۆتەر
culverin (kul'vēr-in), n. (۱) جۇرە تەنگىكى كۆنە
 (۲) جۇرە تۇپىكى كۆنە سەۋى شانزە و خەۋەپە
culvert (kul'vērt), n. زىراب يا ئاۋمەزگەي زىرەكە و يان يا پىرىك
cum (kum, koom), prep. لەگەل؛ پىكەۋە (نەم ووشەپە لە ووشەي
 لىكراۋدا بەكار دەمىنرىت)
cumber (kum'bēr), v.t. (۱) پى لىكەرنى؛ پى ئى بەستەۋە
 تەگەرە لىدان؛ كۆسپ خىستە بەردەم (۲) بار قورس كەرنى؛ مەندۈكەرنى
 بىن تاقتە كەرنى (۳) [Obs.] سەرسۈر مەندى؛ پەستەرنى
n. كۆسپ؛ تەگەرە؛ بار؛ شىكىكى بىن تاقتە كەرنى
cumbersome (kum'bēr-səm), adj. ئاقۇلا؛ لە قەۋرە و كىش و
 شۇبە (۱)؛ قەبە؛ قورس؛ پەستەرنى: (a ~ task, thing, load, or person)
cumbrous (kum'brəs), adj. = cumbersome.
cumin (kum'in), n. (۱) پۈكە زىرە (۲) زىرە
cummerbund (kum'ēr-bund), n. كەمەرىند
cumquat (kum'kwot), n. Also kumquat, پەنگى دنيا
cumshaw (kum'shō), n. بەخشىش
cumulate (kūm'yə-lāt'), v.t. كۆمەل كەرنى؛ كەلەكە كەرنى
 كۆرۈنەرە؛ خىستە سەرىك
v.l. كۆمەل بۇيۇن؛ كۆيۈنەرە؛ چىۋە سەرىك؛ كەلەكە بۇيۇن
adj. كۆ؛ كۆمەل؛ كەلەكە بۇيۇن
cumulation (kūm'yə-lā'shən), n. (۱) كۆمەل بۇيۇن؛ كەلەكە بۇيۇن
 كۆيۈنەرە؛ كەۋتە سەرىكە (۲) كۆمەل
cumulative (kūm'yə-lā'tiv, kūm'yə-lā-tiv), adj. (۱) كۆمەل
 بۇيۇ؛ كەلەكە بۇيۇ؛ كەلەكە بۇيۇ؛ چىۋە سەرىك (سۈد): (~ interest)
 (۲) پەنگەي تازە و پىشكىرىك (دادگەرى): (~ evidence)
cumulocirrus (kūm'yə-lō-sir'əs), n. تۇپەلە ھەۋرىكى سىپى
 خاۋى ۋەك قۇ
cumulonimbus (kūm'yə-lō-nim'bas), n. تۇپەلە ھەۋرىكى
 لەسەرىك كەلەكە بۇيۇ نەستورى بەزى كە بارانى پىۋەپە
cumulus (kūm'yə-ləs), n. (۱) كۆمەل؛ تۇپەل
 (۲) تۇپەلە ھەۋرىكى نەستورى لەسەرىك كەلەكە بۇيۇ ۋەك شاخ
cunctation (kunj-k-tā'shən), n. [Rare]. دوا كەرنىك كە ھۇ
 دۈۋىلى بىت؛ دوا كەرنى
cuneal (kū'ni-əl), adj. مېشى؛ لە مېخ دەچىت؛ بىزمارى
cuneate (kū'ni-it, kū'ni-āt'), adj. لە مېخ دەچىت؛ بە تايپەنى
 گەلەكە بۇيۇ بارىكى سىگۇشەپە كە لەمەنە بارىك دەپىتەرە؛ مېشى
cuneiform (kū-nē'ə-fōrm', kū'ni-fōrm), adj. مېشى؛
 بىزمارى؛ تايپەنى بە نوۋسىنى بىزمارى كۆنى باپى بەكەن و ئاشورى بەكەن و
 سۇمەرى بەكەن و لەكەدى بەكەن
n. نوۋسىنى بىزمارى كۆن؛ ئىپى نەم جۇرە نوۋسىنە
uniform (kū'ni-fōrm), adj. & n. = cuneiform.
cunner (kun'ēr), n. جۇرە ماسى بەكى بەرپا بى بچۈكە
cunning (kun'ing), adj. (۱) زۇرۋان؛ فىلىبان
 (۲) كارامە؛ زىرەك: (a ~ workman)
 (۳) جۈانكىلە؛ خىمىلانە: (a ~ child)
n. (۱) فىلىبان؛ زۇرۋان (۲) [Archaic] شارۋە زىپى؛ كارامە بىپى
cunt (kunt), n. [Vulgar]. (۱) قوز (لەۋى سۈركى بەرە)
 (۲) كەسكى كەرنى تاپەسەند
cup (kup), n. (۱) كۆپ؛ پائالە؛ فىجان (۲) كۆپىكە ئاۋمەزگە كەي
 (۳) پىر كۆپىكە (۴) ھەرج شىكە كە لە كۆپ بەچىت

- (۵) خه لټیک که له کووپ ده چیت.
- (۶) نمر کووپه‌ی شمراپی شیوی خواهانه‌ی تیدایه (خاچ پهرستی).
- (۷) بهشی کسینک (له خوڅی یا ناخوڅی): (His ~ was full).
- (۸) جوړه شمراپینکی شپړینه.
- (۹) نه‌ندانینکی پووه که له کووپ به چیت.
- (۱۰) کووپي دهرمان پیوان (پزیشکمرانی).

v.l. (۱) که له شاخ لیگرتن؛ چاره‌کون به که له شاخ لیگرتن (نه خوڅی).
 (۲) وک کووپ لیگرتن. (۳) کورنه کووپه‌ی تیکردن به کووپ.
 له پینش به نامانج گمیشندا.
 سرخوڅی؛ کویل.
cupbearer (kup' bār' ēr), n. شمراپ تیکمر (به‌تایبعتی له نامه‌نکی شاهانه‌دا)؛ ساقی.

cupboard (kub' ērd), n. (۱) دولا بیکي خانه خانه (بؤ خوارده‌ممنی و قاپ‌وقا جاغ تینستن). (۲) [British]. دولا بیکي بچوول؛ ژورچکه.
cupboard love,
cupcake (kup' kāk'), n. خنوشه‌ریستی دړو (بؤ مه‌بستی خوڅی).
 کینکینکی بچکولیمه له کووپ ده چیت و له کاغزینکی تایبه‌تیدا ده‌پیشینرت.

cupel (kū' pəl, kū' pel'), n. (۱) دهری زیو پوخته‌کون.
 (۲) دهرینکی پلو خو کون کونه زینو زیو کانا‌زای به‌نرخ‌ی تری تیدا حیا‌ده‌کریتموه له هی بن نرخ.

v.l. حیا‌کوردن‌موه و پوخته‌کون کانا‌زای به‌نرخ له دهرینکی تایبه‌تیدا.
cupellation (kū' pə- lā' shən), n. پوخته‌کون کانا‌زای به‌نرخ.
cupful (kup' fool'), adj. پر کووپینک.
Cupid (kū' pid), n. (۱) خودای خوڅه‌ریستی (نه‌لفسانه‌ی پومان).
 (۲) [C-]. نوراغدی نم خودای خوڅه‌ریستی‌به وک مندالینکی نیرینه‌ی پووت و بالدار.

cupidity (kū- pid' ə- ti), n. چاوپرسیتی (سامان).
cupola (kū' pə- lə), n. (۱) گوومز؛ گوومزی سمر سربانینک.
 (۲) سربانینکی خړا بنمپچینکی خړ. (۳) کووروی تواننده‌موی کانا‌زا.
 (۴) نه‌سامینکی گوومزی (تونکاری).

v.l. (۱) وک گوومز درووستکون. (۲) گوومز له‌سمر درووستکون.
cupper (kup' ēr), n. که له شاخ له نه‌خوڅ گز (پزیشکمرانی).
cupping (kup' in), n. که له شاخ لیگرتن (پزیشکمرانی).
cupreous (kū' pri- əs), adj. (۱) تایبه‌تی به مسی سوور؛ مسی -

سووری تیدایه له مسی سوور ده چیت. (۲) سوور (وک مسی سوور).
cupriferous (kū- pri' fər- əs), adj. مسی سووری تیدایه
cupulate (kū' pyoo- lāt'), adj. Also cupular, (۱) کلاوه‌ی؛
 وک ده‌معتی وایه له کووپ ده چیت. (۲) کلاوه‌دار.

cupule (kū' pūl), n. کلاوی به‌پو؛ شتیک که له کلاوی به‌پو به چیت؛
 په‌رحمتی.

cur (kūr), n. (۱) سه‌گینکی دوووه‌گه؛ سه‌گینکی پیسو و ناپه‌سند.
 (۲) کسینکی پیسو و یوگن و ناپه‌سندو بن فهور ترسولوک نارهمند.
curable (kyoo' ə- b'l), adj. چاره‌ده‌کرت (نه‌خوڅی)؛ چاره‌ی همیه؛
 دهرمان ده‌کرت: (a ~ disease).

-curability (n.); curableness (n.); curably (adv). فرمان و ده‌سلا‌تی یاریده‌میری قهشه.
curacy (kyoo' ə- si), n. (۱) مادده‌بیکي پمشی ژمراوی‌به وک جمری
 له پوره‌کی تایبه‌تی نه‌میری‌گای باشوور دهرده‌میریت و هیندی‌به سوورمگان
 ده‌یاند له نوکی تیره‌گانیان وه نیستاش چاره‌ی ماسولکه‌مقه‌ی پین ده‌کرت.
 (۲) نم پووه‌کانه‌ی نم مادده‌بیکان ئی دهرده‌میریت.

curate (kyoo' rē' it), n. (۱) قهشه. (۲) یاریده‌میری قهشه.
curative (kyoo' rē' tiv), adj. چاکه‌مروه (دهرمان)؛ چارهمسرکه؛
 باش بؤ چاره‌سهرکون نه‌خوڅی.
 دهرمان؛ چاره‌سهر.

curator (kyoo- rā' lēr), n. (۱) پین سپیندرو (مندانلی تمه‌ن کورت).

کسینکی بیکاره؛ لیرسراو. (۲) پین سپیندرو (موزه‌خانه، کتیبخانه)؛
 لیرسراو (موزه‌خانه، کتیبخانه).

curb (kūrb), n. (۱) لغاو؛ بهشه ناسنه‌کی لغاو که له دهمی نه‌سپدایه.
 (۲) پاکیکمر؛ به‌ریستمکه؛ دابینکمر؛ ومستینم.
 (۳) لیوارینکی به‌ری (بؤ به‌میزکردن یا به‌ستنه‌وه).
 (۴) لیواری شهاق (که له چیمه‌تو یا به‌رد ده‌کرت)؛ لیواری نیوان شهاق و شوسته. (۵) چوارچینو.
 (۶) بازارپی پارهمانی که له دهرموی بازارپی په‌سیدد ده‌کرت.
 v.l. (۱) دابینکون؛ گرتن؛ وه‌ستاند؛ به‌ریستمکون؛ به‌رگرتن.
 (۲) لغاو‌کون.

curb bit,
curbing (kūrb' in), n. نم بهشه ناسینه‌کی لغاو که ده‌خړتیه نارده‌می نه‌سپو ماینه‌وه.
 (۱) کهره‌سوی سروستکون لیواری شهاق.
 (۲) لیواری شهاق.

curb roof,
 کوئ سبه‌پانه که کویرترو لیواری، واته په‌کسمر دپته خوارموه).
curbstone (kūrb' stōn), n. به‌ردی لیواری شهاق.
curculio (kēr- kū' li- ō), n. جوړه قالونچیمه‌که زیان ده‌گه‌یه‌نیت به موه.

curcuma (kūr' kyoo- mə), n. کورکوم؛ جوړه پوره‌کینکه به‌هاراتی
 ئی ده‌گرتن.
curd (kūrd), n. (۱) نم به‌شوی شوره که ده‌میریت و له ناروکه‌ی جیا -
 ده‌کرت‌مروه ده‌کرت به‌پنیر. (۲) شتیکي مویو.
 میانند؛ مویو.
 مویو؛ تودبوونه‌وه؛ ترشان.
 توکانند؛ زارمتره‌ک کون؛ ترسانند.

curdle one's blood,
cure (kyoor), n. (۱) چاره؛ چاره‌کون؛ چاره‌سهر. (۲) دهرمان.
 (۳) سهرپهرشتی گیانی (تاین). (۴) فرمان و پلو ده‌سلا‌تی قهشه.
 (۵) پاراستنی گوښت و ماسی به‌کون به‌قاوورمه.
 v.l. (۱) چاک کورنه‌وه (نه‌خوڅ)؛ چاره‌سهرکون؛ دهرمان کون؛ تیمارکون.
 (۲) گوښت و ماسی کون به‌قاوورمه؛ خوئ کون.
 (۳) خوڅ کون (پینسته).

(۱) چاکبوونه‌وه؛ دهرمان کون. (۲) پاراستن (گوښت، ماسی).
curé (kyoo- rā'), n. قهشه (له فهره‌نسا).
cure-all (kyoo' rōl'), n. دهرمانی هممو نه‌خوڅی‌یک؛ چاره‌ی هممو.
 دهری سهری و کیشیمه‌گی ژیان.
curette (kyoo- rē' ij, kyoo' ə- tāzh'), n. کپاندن پاک -
 کورنه‌وه بؤشایی ناوله‌ش (پزیشکمرانی).

curette (kyoo- rē'), n. نامیزینکی پزیشکی‌به وک که چک بؤ کپاندن و پاک‌کورنه‌وه‌ی بؤشایی ناوله‌ش و لایرندی تیشووی مردو یا نه‌خوڅ کپاندن و پاک‌کورنه‌وه‌ی بؤشایی‌به‌کاشی ناوله‌ش به نامیزینک که له کهرچک
 ده‌چیت (پزیشکمرانی).

curfew (kūr' fū), n. (۱) ژنگی کون به‌شم؛ (۲) په‌په‌میری لیدانی
 ژنگیکه له کاتیکي تایبه‌تیدا به‌شم له‌لاین مری‌په‌وه که نیشانه‌یکه بؤ
 دانیش‌تووانی شار که ناگر بکوژنننموه و بیکن به‌شم. (ب) لیدانی نم ژنگه.
 (ج) کاشی نم ژنگ لیدانه. (د) ژنگه‌که خوی (۲) قهده‌مکون هاتوچوکون
 (له‌لاین مری‌په‌وه)؛ قهده‌مکون له مال چوونه‌دهرموه.

curia (kyoo' rē' i- ə), n. (۱) (۱) لیک یا به‌شیک له خلیفک له خلیفک کانی
 پومان کون. (ب) شوینی کوپونه‌وه‌ی نم لقه (ج) نه‌نجوونه‌ی نویندهران له
 پومان کوندا. (۲) دادگایه‌کی سه‌ده‌کاشی ناوه‌پاست.
 (۳) [C-]. فرمان‌نروایی پایا.

curie (kyoo' rē' i, kyoo- rē'), n. پیومری تیشکی نه‌توسی.
curio (kyoo' rē' i- ō), n. شتیکي هونه‌ری نایاب و نه‌تیکه (ویننه، په‌یکه).
curiosa (kyoo' rē' i- ō' sə), n.pl. شتی سه‌پرو ناسایی به‌تایبه‌تی
 په‌توونک و گوڅاری نه‌ده‌ی پووت.
 (۱) حمز به‌زاین کون.

curiosity (kyoo' rē' i- ōs' ə- li), n. (۱) حمز به‌زاین کون.

قوپۇپ وتۇرۇ! ئۇمۇ بىن ئوخ (۲)
 (۱) پىنەك كۆرۈن (ئەسەپ، ماين).
 (۲) پاكىردىنمۇ ئامالدىكىدىن پىنەستە پاش خۇشكىردىنى.
 (۳) ئەلا ئەمگۈردىن! ئايدان.

curry (kūr'i), v.t.
 خۇبىردىنە پىشەنمە و مەرايى كۆرۈشى كەسىپك بۇ دەسكەوتىك.
 (۱) كارى: جۇرۇنكە لە بەھارات لە ھىندىستان ھەيە.
 (۲) چىشتىكى شلە كە ئەم جۇرە بەھاراتى تىن كرايىت.

curry favor, n.
 پىنەك كۆرۈن (ئەسەپ، ماين، كەر... ھەتد).
 كارى: جۇرۇنكە لە بەھارات.

currycomb (kūr'i-kōm), n.
 لەمەنتە! نەھەت.
 (۱) شىتكى لەمەنتە لىكراۋ! شىتكى بە نەھەت كراۋ. (۲) بەلا! ناخۇشى.
 (۱) لەمەنتە لىكردن! نەھەت لىكردن. (۲) جۇيۈن پىدان.
 (۲) جۇيۈن بەھۇزى بەلا! ئايدان.
 لەمەنتە كۆرۈن! جۇيۈن دان.
 پىئوە ئالين! بۇ جۇيۈن بە بەلا.
 (۱) بەھەنتە! لەمەنتە لىكراۋ.
 (۲) بەلا! پىس! بەدخواز.
 پىنەكەنەنوساۋ (نورسېن، تىپى نورسېن)! لكار.
 نورسراۋى تىپى پىنەكە لىكراۋ.
 ھى پاكىردنە (لاق).
 بۇ پاكىردن كراۋە دەگۈنەنەنەت! دەتوانىت پاكىت: (~ birds; ~ legs)
 لامسەرلايى (كار، لىكراۋلەنمە)! سەرىنەي.
 پوۋكەشى! پەلە: (a ~ look at the headlines in a newspaper).
 -cursorily (adv.); cursoriness (n.).
 (۱) كورت و پەقۇ ووشك (وہ لہ، ووتە).
 (۲) كورت! كورتكاروہ
 (۱) كەمكىردنمە:
 (۲) كورتكرەنمە: (to ~ a speech or lecture).
 -curtailment (n.).
 (۱) پەردە. (۲) داپۇشش.
 (۳) تارمەي ئىۋان دوو سەنگەر يا دەركا.
 (۴) دىۋارنى پەزىن ئاساي بىن سەريان ئەنئىۋان قوللەدا.
 (۵) (۱) پەردەي شاقۇ. (ب) دوۋا ووتە يا دىمەنى شاقۇگەرى پىش پەردە داخستەن.
 (۶) [Slang]. (pl.), كۇتاي! مەردن.
 (۱) پەردەلەيدان! پازاندەنمە بە پەردە. (۲) (۱) داپۇشش! شاردنمە.
 (ب) جىياكرەنمە بە پەردە: (to ~ off the kitchen).
 (۱) دوۋاي پىن ھىنانا! تەراۋكردن.
 (۲) داپۇشش! شاردنمە.
 (۱) دەستپىنكرەن.
 (۲) ھەلمالين! خستەنمەرو! شاكراكرەن.
 بانگ كۆرۈنمەي ئەكتەرىك بۇ سەر شاقۇ بە چەپلەيدان پاش،
 تەۋابوۋونى شاقۇگەرىيەكە (نېشانەي پەزەمەندى لە ئوۋاندى ئەكتەركە).
 سەرزەنشت كۆرۈنى ئۇنىك بۇ مېزەمكەي يەينى ئاكاكارى
 كەسى تر.
 (۱) شاقۇگەرىيەكە كورت كە لەپىش شاقۇگەرىيە
 سەركەيەكە پىشكەش دەكرىت.
 (۲) پوۋداۋىكى بچوۋكى پىشكەش بۇ پوۋداۋىكى سەركەي.
 ورتارىك كە لەبەردەم پەردەي شاقۇ دەخۇنەنەنەتەرە،
 پاش تەۋابوۋونى شاقۇگەرىيەكە.
 قرتىتراۋ! كورتكاروۋ! بېراۋ.
 (۱) ئەسپىكى كلك قرتىتراۋ! وولا خىكى كلك بېراۋ.
 (۲) شىتكى كورتكاروۋ يا قرتىتراۋ.
 مالى پىۋونك لە زمۇيوزارو خانوۋى ئنە
 (۲) ھەز بە نەينى زانى! مەراقى زانىنى شىتەك كە پەبومەندى بەو كەسەۋە نەپە.
 (۲) شىتكى ئەنتىكە! شىتكى سەير يا ئاناساي.
 (۴) [Obs.]. پىنەكەۋىكى و پاكوتەمىزى لە ئەندازە بەدەر.
 (۱) ھەزگەر بە زانين.
 (۲) ھەز بە نەينى زان! مەراق خۇرى نەينى زانين (۲) سەير! ئاناساي.
 (۴) [Obs.]. پىنەكەۋىكى و پاكوتەمىزى لە ئەندازە بەدەر.
 (۱) لول كۆرۈن (قۇ). (۲) پىنج پىدان! لولدان
 (۱) لول بوۋن (قۇ). (۲) پىنج خولردن! پەپكە خولردن! لول خولردن.
 (۱) كاكۇل! چەند تالەك قۇي لول. (۲) پىنج لول
 (۳) لول بوۋن! لول خولردن
 (۴) نەخۇشىيەكى پوۋمەكە دەپىتە ھۇي لول خولردى ئەلاكانى.
 (۱) لول بوۋن! لول خولردن! پەپكە خولردن! گۇرۇبوۋن.
 (۲) دانىشش يا پالگەرتن و قاچ ھەلگىششان بۇ لاي خۇرە.
 لول خولردى پىنج خولردى.
 قۇۋولكەر (سۇۋ، مەكىنە)! خۇۋولكەر.
 بانلدەيەكى ئاۋى لاق دىرۇكى دەتوۋك
 رۇد دىرۇو چەماۋەيە.
 لول (قۇ)
 پارىيەكە برىتەيە لە خزاندى بەردىكى قورسى
 تەختى ساف لەسەر سەۋىل بەرەو نېشانىكى (۲۸) پىن دوۋر.
 قۇۋولكەر برىتەيە لە چەند ئەلغەيەك
 گەرم دەكرىت و كاكۇلى قۇي تىۋە دەپىچىرت بۇ لول كۆرۈنى (بەتايىمى بۇ
 ئۇدان).
 (۱) لول قۇ (۲) دەمارى لولدار (تەختە دان)
 كەسىكى تەنگە جىكلانە و توۋپەو
 تىۋو دەۋچاۋ گۇد.
 دەنگىك ئى ھاتنە دەرمەۋە ۋەك خۇنەندى كەر يا كۆنەپەبوۋ.
 (۱) كىشىنى
 (۲) جۇرە توۋترىكىكى بچوۋكى ترشە
 (۱) دراۋ! پارە:
 (۲) دەستاردەست كۆرۈن! پلاۋى.
 (۲) بەرمۇ! لە بەرمۇدا بوۋن: (Such superstitions now have little ~).
 (۱) [Rare]. بە تەروۋم پۇششور يا كشاۋ
 (ئاۋ) (۲) تايەتەي بە ئىستا! دوا ئۇمارە (گۇفار، پۇزنامە):
 (the ~ issue of a magazine)
 (۲) دەستاردەستكەر (پارە).
 (۴) پلاۋ! بەرەمو: (~ ideas).
 (۱) تەروۋم (كارەبا، ئاۋ، ھەۋا)! تەروۋ! شەپۇل (ئاۋ)! پەوت.
 (۲) ئاۋىك كە لەبەرى بېۋات! بوبارا! پەوتى ئاۋ. (۲) پۇچال.
 (۱) ئىستا! لەم كاتەدا
 (۲) بەگۇشى! بە شىۋەيەكى گۇشى.
 غەربانەيەكى دوو ئىسپى.
 بەرنامەي خۇنەندى لە زانكۇ يا
 قوتابخانە
 -curricular (adj.).
 كورتەي زىاننامە: برىتەيە لە كورتەي بېرنامەي
 كەسىكە ئەم كارانەي كىرەۋىتەي كە دەيدات بە خاۋەن كار لە كاتىكە! ئەگەر
 بەسۋاي كاردا بەگەرت.
 (۱) پىستە خۇشكەر! كەسىكە كە پىستەي
 خۇشكەراۋ ياك دەكاتەرە (۲) كەسىكە كە رەنكى ئەسپ و ماين دەكات!
 رەنكەرى ئەسپ و ماين.
 (۱) دىۋكانى پىستە پاكىردنمە و قۇشش
 (۲) پىستە پاكىردنمە ئامالدىكىدىن (پاش خۇشكەردىنى).
 ۋەك سەكى ئورپەگە! مەرسەن! تايەسەند!
 (۲) ھەز بە نەينى زانى! مەراقى زانىنى شىتەك كە پەبومەندى بەو كەسەۋە نەپە.
 (۲) شىتكى ئەنتىكە! شىتكى سەير يا ئاناساي.
 (۴) [Obs.]. پىنەكەۋىكى و پاكوتەمىزى لە ئەندازە بەدەر.
 (۱) لول كۆرۈن (قۇ). (۲) پىنج پىدان! لولدان
 (۱) لول بوۋن (قۇ). (۲) پىنج خولردن! پەپكە خولردن! لول خولردن.
 (۱) كاكۇل! چەند تالەك قۇي لول. (۲) پىنج لول
 (۳) لول بوۋن! لول خولردن
 (۴) نەخۇشىيەكى پوۋمەكە دەپىتە ھۇي لول خولردى ئەلاكانى.
 (۱) لول بوۋن! لول خولردن! پەپكە خولردن! گۇرۇبوۋن.
 (۲) دانىشش يا پالگەرتن و قاچ ھەلگىششان بۇ لاي خۇرە.
 لول خولردى پىنج خولردى.
 قۇۋولكەر (سۇۋ، مەكىنە)! خۇۋولكەر.
 بانلدەيەكى ئاۋى لاق دىرۇكى دەتوۋك
 رۇد دىرۇو چەماۋەيە.
 لول (قۇ)
 پارىيەكە برىتەيە لە خزاندى بەردىكى قورسى
 تەختى ساف لەسەر سەۋىل بەرەو نېشانىكى (۲۸) پىن دوۋر.
 قۇۋولكەر برىتەيە لە چەند ئەلغەيەك
 گەرم دەكرىت و كاكۇلى قۇي تىۋە دەپىچىرت بۇ لول كۆرۈنى (بەتايىمى بۇ
 ئۇدان).
 (۱) لول قۇ (۲) دەمارى لولدار (تەختە دان)
 كەسىكى تەنگە جىكلانە و توۋپەو
 تىۋو دەۋچاۋ گۇد.
 دەنگىك ئى ھاتنە دەرمەۋە ۋەك خۇنەندى كەر يا كۆنەپەبوۋ.
 (۱) كىشىنى
 (۲) جۇرە توۋترىكىكى بچوۋكى ترشە
 (۱) دراۋ! پارە:
 (۲) دەستاردەست كۆرۈن! پلاۋى.
 (۲) بەرمۇ! لە بەرمۇدا بوۋن: (Such superstitions now have little ~).
 (۱) [Rare]. بە تەروۋم پۇششور يا كشاۋ
 (ئاۋ) (۲) تايەتەي بە ئىستا! دوا ئۇمارە (گۇفار، پۇزنامە):
 (the ~ issue of a magazine)
 (۲) دەستاردەستكەر (پارە).
 (۴) پلاۋ! بەرەمو: (~ ideas).
 (۱) تەروۋم (كارەبا، ئاۋ، ھەۋا)! تەروۋ! شەپۇل (ئاۋ)! پەوت.
 (۲) ئاۋىك كە لەبەرى بېۋات! بوبارا! پەوتى ئاۋ. (۲) پۇچال.
 (۱) ئىستا! لەم كاتەدا
 (۲) بەگۇشى! بە شىۋەيەكى گۇشى.
 غەربانەيەكى دوو ئىسپى.
 بەرنامەي خۇنەندى لە زانكۇ يا
 قوتابخانە

قوپۇپ وتۇرۇ! ئۇمۇ بىن ئوخ (۲)
 (۱) پىنەك كۆرۈن (ئەسەپ، ماين).
 (۲) پاكىردىنمۇ ئامالدىكىدىن پىنەستە پاش خۇشكىردىنى.
 (۳) ئەلا ئەمگۈردىن! ئايدان.

curry (kūr'i), v.t.
 خۇبىردىنە پىشەنمە و مەرايى كۆرۈشى كەسىپك بۇ دەسكەوتىك.
 (۱) كارى: جۇرۇنكە لە بەھارات لە ھىندىستان ھەيە.
 (۲) چىشتىكى شلە كە ئەم جۇرە بەھاراتى تىن كرايىت.

curry favor, n.
 پىنەك كۆرۈن (ئەسەپ، ماين، كەر... ھەتد).
 كارى: جۇرۇنكە لە بەھارات.

currycomb (kūr'i-kōm), n.
 لەمەنتە! نەھەت.
 (۱) شىتكى لەمەنتە لىكراۋ! شىتكى بە نەھەت كراۋ. (۲) بەلا! ناخۇشى.
 (۱) لەمەنتە لىكردن! نەھەت لىكردن. (۲) جۇيۈن پىدان.
 (۲) جۇيۈن بەھۇزى بەلا! ئايدان.
 لەمەنتە كۆرۈن! جۇيۈن دان.
 پىئوە ئالين! بۇ جۇيۈن بە بەلا.
 (۱) بەھەنتە! لەمەنتە لىكراۋ.
 (۲) بەلا! پىس! بەدخواز.
 پىنەكەنەنوساۋ (نورسېن، تىپى نورسېن)! لكار.
 نورسراۋى تىپى پىنەكە لىكراۋ.
 ھى پاكىردنە (لاق).
 بۇ پاكىردن كراۋە دەگۈنەنەنەت! دەتوانىت پاكىت: (~ birds; ~ legs)
 لامسەرلايى (كار، لىكراۋلەنمە)! سەرىنەي.
 پوۋكەشى! پەلە: (a ~ look at the headlines in a newspaper).
 -cursorily (adv.); cursoriness (n.).
 (۱) كورت و پەقۇ ووشك (وہ لہ، ووتە).
 (۲) كورت! كورتكاروہ
 (۱) كەمكىردنمە:
 (۲) كورتكرەنمە: (to ~ a speech or lecture).
 -curtailment (n.).
 (۱) پەردە. (۲) داپۇشش.
 (۳) تارمەي ئىۋان دوو سەنگەر يا دەركا.
 (۴) دىۋارنى پەزىن ئاساي بىن سەريان ئەنئىۋان قوللەدا.
 (۵) (۱) پەردەي شاقۇ. (ب) دوۋا ووتە يا دىمەنى شاقۇگەرى پىش پەردە داخستەن.
 (۶) [Slang]. (pl.), كۇتاي! مەردن.
 (۱) پەردەلەيدان! پازاندەنمە بە پەردە. (۲) (۱) داپۇشش! شاردنمە.
 (ب) جىياكرەنمە بە پەردە: (to ~ off the kitchen).
 (۱) دوۋاي پىن ھىنانا! تەراۋكردن.
 (۲) داپۇشش! شاردنمە.
 (۱) دەستپىنكرەن.
 (۲) ھەلمالين! خستەنمەرو! شاكراكرەن.
 بانگ كۆرۈنمەي ئەكتەرىك بۇ سەر شاقۇ بە چەپلەيدان پاش،
 تەۋابوۋونى شاقۇگەرىيەكە (نېشانەي پەزەمەندى لە ئوۋاندى ئەكتەركە).
 سەرزەنشت كۆرۈنى ئۇنىك بۇ مېزەمكەي يەينى ئاكاكارى
 كەسى تر.
 (۱) شاقۇگەرىيەكە كورت كە لەپىش شاقۇگەرىيە
 سەركەيەكە پىشكەش دەكرىت.
 (۲) پوۋداۋىكى بچوۋكى پىشكەش بۇ پوۋداۋىكى سەركەي.
 ورتارىك كە لەبەردەم پەردەي شاقۇ دەخۇنەنەنەتەرە،
 پاش تەۋابوۋونى شاقۇگەرىيەكە.
 قرتىتراۋ! كورتكاروۋ! بېراۋ.
 (۱) ئەسپىكى كلك قرتىتراۋ! وولا خىكى كلك بېراۋ.
 (۲) شىتكى كورتكاروۋ يا قرتىتراۋ.
 مالى پىۋونك لە زمۇيوزارو خانوۋى ئنە

مردود و کما له گهر مندالیان بوييت
curtilage (kūr'tī-līj), *n.* حمرشه، حمرشو زهینتی پهرژین کراوی
 دهری خانوویک.
curtsy (kūr'si), *n.* Also **curtsey**, کړنوش برښیکه به زوری کچانو،
 ژنان دهیکه انیشانه ی ریزینگرته)
 کړنوش برښ
curle (kyoor'ool, kyoor'ool), *adj.* (۱) مافی دانیشتنی همیه -
 لهسر کورسی "کیو پوول" (پوشه، داهاتو ببینه).
 (۲) برزترین پله؛ چینی بهرن
curle chair, Also **curle seat**, کورسی به کی رازاهوی بن پشتی
 قاچ چهماویه ترخان کرابوو بؤ کاربه دهسته همره بهرزه کانی پڑمای کؤن.
curvaceous (kūr-vā'shəs), *adj.* جوانو شمهوانی (نافرمت).
curvature (kūr'və-chēr), *n.* (۱) چه مینوره؛ نووشتانوره.
 (۲) شتیکی چهماوه. (۳) پله ی چه مینوره (شده نازه).
 (۴) چهوتی؛ پیچ (پزیشکمرانی): (*~ of the spine*).
curve (kürv), *adj.* چهماوه؛ نووشتاوه.
n. (۱) هیلیکی چهماوه؛ هیلیکی پیچ پیچاری. (۲) چهوتی؛ پیچ؛ کمرانه.
 (۳) (۱) شتیکی کمرانه یی یا نیوه بارزانی (سمنی نافرمت، برسنگی، یا کورسی
 قنگی). (۲) پیچ (رینگوبان)؛ لؤفه. (۴) چهماوه (بیرکاری).
v.t. چهماندنه روه؛ چه تاندنه روه؛ نووشتانده روه.
v.i. (۱) چه مینوره؛ نووشتانوره
 (۲) پیچگردنه روه (رینگوبان، نوتومبیل ... هتد).
-curved (*adj.*); **curvedly** (*adv.*).
curvet (kūr'vit), *n.* بازددانی نسپ؛ مازدی نسپ.
v.t. (۱) بازددان. (۲) ههلیه برین له خویشیوا؛ ههلتوزاندن؛ یاری کردن.
v.i. بازددان به نسپ.
curvi- (kūr'və),
curvilinear (kūr'və-lin'i-əl), *adj.* = **curvilinear**.
curvilinear (kūr'və-lin'i-ēr), *adj.* له هیلی چهماوه پیکهاتوره
 به هیلی چهماوه دوروی دراهه: (*~ angle*).
cushaw (kə-shō'), *n.* کوره که زساقنه.
cushion (koosh'ən), *n.* (۱) دوشه کله؛ پشتی؛ سرین؛ کوشنگ
 (۲) شتیکی نرمنی ناسوده به بخش (۳) شتیکی که له خوربه یا ناهه مواری
 کهم بکاتوره (۴) لیواری ناوموهی میزی بلیارد
v.t. (۱) پالیشتن دانوه به دوشه کله یا پشتی؛ خستنه سر دوشه.
 (۲) شاردنوه
 (۳) (۱) له خوربه کهمگردنوه: (*to ~ the impact of the bad news*).
 (ب) هیواش کردنوه یا کهمگردنوهی زیانی لیکدانیک (ممکینه).
cushy (koosh'i), *adj.* [Slang]. (*a ~ job*).
cusk (kusk), *n.* ناسان؛ خوش؛ سووک. (*a ~ job*).
 جزوه ماسی به کی گهره ی دهریاییه
cuspid (kusp), *n.* (۱) نووک؛ سمر؛ چوکه؛ نووکی به مکه گیشتنی نوو -
 کمرانه (۲) همدوو سمر یا نووکی مانگی تازه
 (۳) نووک یا شوینی به مکه گیشتنی نوو کمرانه ی تاق وک هی سمر دمرگاو
 پهنجره (خانوسازی). (۴) (۱) چوکه ی سمر کله به (ب) چوکه ی زمانه ی دل.
 (۵) گؤضه ی دوولا چهماوه (بیرکاری).
cusped (kus'pit, kus'pāt), *adj.* چوکه هارا؛ نووک تیز
cuspid (kus'pid), *n.* کله به؛ ددانی یه چوکه لمیی؛ ددانی سگ.
adj. نووک تیز
-cuspidal (*adj.*).
cuspidate (kus'pi-dāt'), *adj.* نووک تیز؛ چوکه دار.
cuspidation (kus'pi-dā'shən), *n.* لیکدانی نوو کمرانه و پیکه -
 هیانای تاقیک بؤ جوانی (خانوسازی).
cuspidor (kus'pə-dór'), *n.* دهری تف تیکردن.
cuss (kus), *n.* [Colloq.]. (۱) جنیو؛ له عننت؛ نفرمت.
 (۲) کسینک یا گیانداریکی سهر یا ناپه سمن (له روی کاله یا پیکه مینوره).

جنیودان؛ له عننت کردن؛ نفرمت کردن.
 (۱) به له عننت.
 (۲) ناپه سمن؛ ناپه سمن؛ کله سمن.
custard (kus'tārd), *n.* کاستر؛ مصلبی.
custodial (kus-tō'di-əl), *adj.* تاییهتی به پامرو پامریشی کردن؛
 تاییهتی به سهر پامریشی و سهر پامریشیکر؛ تاییهتی به کلیداریتی؛
 هی پامریشتی.
n. دهری شتی کؤنو نمشیکه.
custodian (kus-tō'di-ən), *n.* (۱) پامر؛ پامرزه؛ سهر پامریشیکر؛
 کلیدار؛ بن سپیزه روه؛ پاسهوان. (۲) پامرست؛ قهراش.
-custodianship (*n.*).
custody (kus'tə-di), *n.* (۱) پارستن؛ سهر پامریشی؛ نهمتو؛ کلیداری.
 (*When her parents died, she was placed in the ~ of her aunt.*)
 (۲) پند کردن؛ گرتن؛ خستنه به نهمتو.
in custody, گهراو (گومانیان)؛ پندگراو؛ گهراوه؛ وا له پؤلیس خانه دا.
take into custody, گرتن (گومانیان)؛ گرتن برین بؤ پؤلیس خانه.
custom (kus'təm), *n.* (۱) خور؛ پهوشتا؛ پیشه.
 (۲) نهریت (کؤمه لایهتی). (۳) ممرانه؛ سمرانه (که دهریت به دهره بگ)
 (۴) (*pl.*) (۱) گومرگ؛ باج (لهسر شتومکه کی له دهرمه هینراو بؤناو وولات
 (ب) پهریوه پهریشی گومرگ. (۵) شتومکه کړین له دوو کانیله یا شونینکی
 بازگشتی به سهر مری. (۶) یاسا.
adj. (۱) دستگرا؛ دستگرو (جل و بهرگ، پیژو ... هتد): (*~ clothes*).
 (۲) تنها کالی دستگرا دهکاتو دهر پؤشیت: (*a ~ shoemaker*)
customable (kus'təm-ə-b'l), *adj.* باج یا گومرگی له سمره (کالی).
customarily (kus'tə-mer'i-ə-li), *adv.* به شیزه یه کی ناسایی؛
 به گشتی.
customary (kus'tə-mer'i), *adj.* (۱) باوا؛ به یه ی نهریتی کؤمه ل.
 (۲) نهریتی کؤمه لایهتی به نهمتو یا ساسی.
custom-built (kus'təm-bilt'), *adj.* دستگرا؛ دستگرو.
customer (kus'təm-ēr), *n.* (۱) کپیار؛ کپیری سهر مری.
 (۲) [Colloq.]. کسینک که سهر داکری له گهل بکیت.
customhouse (kus'təm-hous'), *n.* دهر مانگی گومرگ.
customize (kus'təm-iz'), *v.t.* به دست نووین؛
 کردن، چاکردن یا گؤریشی شتیکه به یه خواستی کپیار.
-customized (*adj.*).
custom-made (kus'təm-mād'), *adj.* دستگرا؛ دستگرو.
cut (kut), *v.t.* (۱) برین؛ ههلیه برین؛ قرتاندن؛ بریندار کردن.
 (۲) همت گازاردن. (۳) پچراندن؛ لیکردنوه؛ بریندوه.
 (۴) له تکریدن (گؤشت)؛ کوت کردن؛ برین.
 (۵) بریندوه (دارو نهمخت)؛ خستن؛ داپاچین.
 (۶) دوریندوه (دانه و نله)؛ برین (چیمه ن).
 (۷) برین (ریکه): (*The path ~s the meadow diagonally.*)
 (۸) برینی همسته کاهز (یاری، قومار). (۹) خساندن.
 (۱۰) [Colloq.]. پیژ نهمتن؛ شکاندن (مرو)؛ به سووک سهر بکردن.
 (۱۱) [Colloq.]. نه چوونه قوتابخانه یا ژوروی پؤل به یه ناگاداری کردن
 مازستا یا پهریوه مری: (*to ~ classes*).
 (۱۲) [Slang]. و مستان؛ بریندوه: (*to ~ the noise*).
 (۱۳) دشتکاندن (نرخ)؛ کهمگردنوه: (*to ~ prices; Salaries were ~*).
 (۱۴) (۱) تاشین یا کورتکردنوه (قری سمن). (ب) نینوک کردن.
 (ج) قلمه کردن (لؤر پؤزی دان)؛ ههلیاچین.
 (۱۵) پوونگردنوهی خواریندوهی سهر خوشکر.
 (۱۶) جل و بهرگ برین. (۱۷) ههلیه کندن (نهمخت).
 (۱۸) چورن به همداد جوته له خؤدان: (*He ~ a caper.*)
 (۱۹) بزاره کردن فیلسی سینه مایی.

(I'm not cut out for that kind of work.)

- cut short, لەبەر دوایی پێ هێنان یا وهستاندن له پێش کاتی خۆیدا.
- cut through, هەڵدڕین / پێداچوون / یەكسەر پێدا پۆیشتن.
- cut to pieces, لەت لەت کردن / لەت و کووت کردن / پارچە پارچە کردن.
- cut up, (1) پارچە پارچە کردن / لەت و کووت کردن. (2) بریندار کردن. (3) [Colloq.] پەستکردن.
- (4) [Slang] گەرمەری قۆشمە نوواندن بۆ سەرنج پاکێشان.

cutaneous (kū-tā'ni-əs), *adj.* پێستی / تاییەتی بە پێست (نەخۆشی).

cutaway (kut'ə-wā'), *n.* جۆرە چاکیەتیکە پێشمکە لەخوارووە بە کەوانەیی بێراوە پیاوان بۆ کاروباری پەسەمی پۆز لەبەری دەگەن.

cutback (kut'bak'), *n.* (1) کۆرتکردنەوە.

(2) کەمکردنەوە (بەرمەم هێنان): (a - in production).

(3) گەڕانەوە بۆ پووداویکی / پوودوو (فیلم، چیرۆک).

(4) وەرچەرخی لەبەری یاریگەرێک بۆ دەربازبوون لە یاریگەری تیپی بەرنامەر (یاری فۆتبولی ئەمریکی).

cutch (kuch), *n.* = catechu.

cutcherry (kə-cher'i), *n.* Also cutchery, سەر / دادگا / فەرمانگە.

cute (kūt), *adj.* (1) دانای زێرەکا / وێرنا / زۆرزان.

(2) جوانکە / خنجیلە / ئێسک سووک.

cuticle (kū'ti-k'l), *n.* (1) تۆوێ دەرهوهی پێستی / سەر تۆوێ پێستی.

(2) پێستی مردوو یا پەق بۆ (پاژەنە یا قەواغی پێ).

(3) پێستی نەرم تەنگی هەندیک پڕووە.

-cuticular (*adj.*).

cutin (kut'in'), *n.* وێنە شتیکی راستی (بۆژانە)، پەپتووک... (هتد) کە

دەخزێتە ئاو / فیلمیکەرە / دەگرێت بە بەشێک لە فیلمەکە چونکە پەپتووەندی پێو هەیە.

cutin (kū'tin), *n.* ماددەیمکی مۆمییە لەگەڵ سیلۆلۆزدا تۆوێ دەرهوهی گەنیک پڕووەک پێکدێت.

cutinize (kū'ti-nīz'), *v.t.* مۆم لێدان (وروشە) پێشوو بێنە.

-cutinization (*n.*).

cutis (kū'tis), *n.* بۆ تۆوێ پێستی.

cutlass, cutlas (kut'lās), *n.* شەمشۆرێکی کورتی ئورسی چەماوەی یەك دەمە لە گۆندا / کەشتیارانەکان بەکارمان دەهێنا.

cutler (kut'lēr), *n.* چەقۆگەر.

cutlery (kut'lēr-i), *n.* (1) چەقۆگەری.

(2) شتی نان پێن خواردن وەك چەقۆو کەوچەو چنگال.

cutlet (kut'lit), *n.* (1) پارچەیمەك گۆشتی پەراسوو یا لاق. (2) شفتە.

cutoff (kut'ōf'), *n.* (1) قەدەر / ینگە قەدەر.

(2) قەدەرێك کە پووباریك بەناو پێنجێکا بڕیستی.

(3) دەمەراوەی بڕینی هەم لە مەکیئەیمە.

cutout (kut'out'), *n.* (1) سووچی بڕینی تەوژمی کاربە.

(2) شتیك کە بۆ بڕین و لیکردنەوە بەشێت / نەخشێك یا وێنەیمە کە لە پەڕەکە

دەگرێتەوە بۆنەوهی مندال بۆیمە بکات.

cutover (kut'ō'vēr), *adj.* دارو درەختەکی هەموو بێراوە (زەوی) / پووتکار.

n. زەوییمە کە دارو درەختەکی هەموو بێراییت و پووت کراییت

گیرفانێ.

cutpurse (kut'pürs'), *n.* داشکاو (مخ).

cut-rate (kut'rāt'), *adj.*

(1) بێر (نامێز، پێکان). (2) جل و بەرگ بێر جێر.

(3) بەلەمییکی خێرا: (1) بەلەمی سەر پاپۆیک بۆ گواستەوهی شتومەك

(هەروەها پێی دەووترایت: "ship's cutter").

(ب) بەلەمییکی چەمکداری میرییە بۆ گرتنی قاچاخی.

(ج) بەلەمی پاسەراوی سنووری دەریا (هەروەها "coast-guard cutter").

(2*) لێدانی تۆییک بەمەرجێك بەخۆیتەرە یا وەرگەرێتەرە.

v.t. (1) بڕین / بڕینەوه / هەڵدڕین / لیکردنەوه / سمین.

(2) بڕینەوهکاری کردن. (3) بۆ بڕینەوه شیان: (Wood -s easily).

(4) (1) وهستاندن / کامیژا / لەگاتی فیلم گرتندا.

(ب) بۆرەکردن و بڕینی فیلم.

(5) (1) لێدانی تۆییک بەمەرجێك کە بەخۆیتەرە یا وەرگەرێتەرە.

(ب) وەرچەرخیکی لەبەر لەگاتی پاکێشان.

adj. (1) بێراو / قوتێزارو / کورتکارو / بریندارکارو / بریندار.

(2) داشکاو / داشکێناو / کەم گراو. (3) خەسارو / خەسێزارو.

(4) قەراشەکی بەناردراچوو (گەژ).

n. (1) بڕین / بڕینەوه / قوتان. (2) پێدان (تەور، تەمراس، شەمشۆر، قامچی).

(3) بڕین: (He has -s on his face).

(4) لا بڕینی بەشێك. (5) نەر بەشەکی کە لا بڕاو.

(6) پل (گۆشت) / کەرت / بێرگ.

(7) داشکان / کەمکردنەوه.

(8) ینگە قەدەر: (This is a short - to my house).

(9) ینگەیمکی دا بپاوی.

(10*) شیووی بڕین و دووین (جل و بەرگ):

(Her clothes have a stylish -.)

(11) بڕینی دەستە کاغەز (یاری، قوما).

(12) کرێنەوهیمە یا تێبێدییەیمە کە ئازاری هەستی کەسێك دەدات.

(13) قاتیکی هەلکەنراو (چا پەمەنی). (14) وێنە نەم هەلکەنێتە.

(15) [Colloq.] یز نەگرتن / شان (موز).

(16) نەچوونە قوتابخانە یا ژووری پۆل بەین ئاگاداری مامۆستا یا بەرپۆبیمی.

(17) بەشی کەسێك لە قازانج، بەر تیل، یا تالانیدا.

(18) لێدانی تۆییک بەمەرجێك کە بەخۆیتەرە یا وەرگەرێتەرە.

باشترە / لەوانی تر / نەخشێك باشترە:

a cut above, [Colloq.]

(He is a cut above his classmates.)

cut across, قەدەرکردن.

cut a figure, [Colloq.], سەرنج پاکێشان / خۆنوواندن.

cut and dried, (1) پێشمکی ئامادەگراوە / بێراوەتەرە.

(2) ووشکا / مردوو (مەجان) / ناخۆش.

cut and run, پەت بچڕین و پاکێدن / پاکێدن لە ترسدا.

cut back, (1) کورتکردنەوه. (2) کەمکردنەوه (خەرجی).

(3) گەڕانەوه بۆ دواو (چیرۆک گێڕانەوه).

cut dead, [Colloq.], نۆر بە سووکی سەیرکردن / یز نەگرتن.

cut down, (1) بڕینەوه (دارو درەخت) / دا بپاچین.

(2) گۆشت: (He was cut down by a bullet).

(3) کەمکردنەوه: (to cut down expenses).

cut in, (1) نۆرەبیری کردن / نۆرە بڕین.

(2) خۆتێهەلقووتان / قەسە پێن بڕین / هەلداوە قەسە.

(3) سەما بڕین بە دوو کەس بۆ سەماکردن لەگەڵ یەکیکیاندا.

cut it out, [Colloq.], بڕینەوه (دەنگە دەنگ، دەمە قالی).

cut loose, (1) بڕین یا هەلکەندنی لەنگەری کەشتی.

(2) [Colloq.]، بەلەسمەبوون / بەرەڵ بوون.

cut off, (1) بڕینەوه / لیکردنەوه / پچراندن / دا بپاچین.

(2) وهستاندن / کورتکار / بڕینەوه (دەنگە دەنگ، دەمە قالی).

(3) پچراندن: (to cut off diplomatic ties).

(4) بەرەوبیری دانەوه.

(5) حاشاییکردن / لە حیرات بڕین یا بێ بەش کردن.

cut out, (1) لا بڕین (2) ئی بڕینەوه.

(3) دەرکردن یا لا بڕین و جێگرتنەوه (هاوچاری).

(4) وینە یا نەقش کردن و هەلکەندن یا لیکردنەوه / جیاکردنەوهی.

(5) [Colloq.]، وهستاندن / بڕینەوهی کردار.

cut out for, شیاو / گونجاو / بەکارهاتن:

کهانه‌ی بازنه . (ب) نامیری پیوانی ژماره‌ی خولانوموی پیچکه‌یک بۆ دۆزینه‌وه‌ی شو دووری‌یه‌ی بیرونی.

cyclone (si'klɔn), n. (۱) گهرده‌لوول؛ گیزلؤلورکه‌یکه‌ی به‌یز؛ گیزه‌یا . (۲) باووزان .

-cyclonic (adj.); cyclonical (adj.).

cyclone cellar, پیمانگای گهرده‌لوول؛ پیمانگایکی ژنزه‌مینیه‌ی بۆ خۆپاراستن له گهرده‌لوول .

cyclopean (si'kla-pē'an), adj. [C-] ، تایبته‌ی به‌رگه‌زی " Cyclops " (نهم ووشه‌یه‌ی بیینه).

(۲) چۆره‌ی خانووسازی‌یه‌که بریتی‌یه له به‌کاره‌ینانی به‌ردی نۆر گهره‌و نارن . (۳) نۆر زل؛ فیله‌تن؛ نۆر قه‌به .

cyclopedia (si'kla-pē'di-ə), n. = encyclopedia.

cyclopedic (si'kla-pē'dik), adj. = encyclopedic.

cyclopedist (si'kla-pē'dist), n. = encyclopedist.

cycloplegia (si'kla-plē'ji-ə), n. نیلیلمی ماسولکه‌ی چار .

Cyclops (si'klops), n. سایکلۆپس؛ به‌کێکه له‌رگه‌زی فیله‌تنه‌کان . (نهمه‌سه‌نه‌ی یۆنانی) که‌ گویا به‌ته‌ئا چاونکیان هه‌بووه له‌ ناوه‌ی راستی ناوچه‌واندا (نهمه‌سه‌نه‌ی یۆنانی) .

cyclorama (si'kla-ram'a, si'kla-rā'mə), n. سایکلۆراما؛ دیمه‌نی گهره‌ی چوولاره له‌سه‌ر دیواری ژۆریکی بازنه‌یی گهره‌دا پیشان-

ده‌نریتی وینه‌ریش له‌ ناوه‌ی راستی ژۆره‌که‌دا ده‌وستتیت و ده‌ییبتت گیاندارنکی

cyclostome (si'kla-stōm, sik'la-stōm), n. ناوی بره‌ه‌داری دم خۆره له‌ مارماسی ده‌چیتت .

-cyclostomate (adj.); cyclosomatous (adj.).

cyclothymia (si'kla-thi'mi-ə), n. نه‌خۆشی‌یه‌کی ده‌روونی‌یه . بریتی‌یه له‌ به‌ نۆره‌ به‌کێفی و بۆن که‌یفی که‌سێکه .

-cyclothymic (adj.).

cyclotron (si'kla-tron), n. ده‌زگای گۆمۆ و خیرایی پیدانی گهره‌ی نه‌تۆم .

cycsis (si-ē'sis), n. سکپه‌ی؛ پهی؛ ناوسی . به‌چکه‌ قور .

cygnet (sig'nit), n. (۱) لوبولک (نهمه‌زده)؛ لوبوله . (۲) شتیکی لوبولکی؛ (۱) لوبوله‌ی تهنه‌گه‌ ده‌مانچه . (ب) لوبوله‌ی ترومپا .

-cylindric (adj.); cylindrical (adj.); cylindricality (n.);

cytindrically (adv.).

cylindroid (sil'in-droid), n. & adj. نیچه‌ لوبولکی؛ لوبوله‌کی . نه‌سه‌رو نه‌سه‌ر هیلکه‌یی .

cylix (si'liks, sil'iks), n. Also kytix, کوویکی قنچه‌ دریزی دوو قوله‌یه‌ بۆ شت خوارده‌نوه (له‌ یۆنانی کۆندا) .

cyma (si'mə), n. هیلکی پازینه‌ره‌وه‌ی شه‌پۆلاوی (خانووسازی) .

cymatium (si-mā'shi-əm), n. = cyma.

cymbal (sim'b'l), n. نامیرنکی مۆسیقای نیژکیسترایه بریتی‌یه له‌ خه‌په‌یه‌کی تهنکی مسین ده‌کیشرتت به‌ خه‌په‌یه‌کی تردا .

cymbalist (sim'b'l-ist), n. لینه‌ری cymbal (ووشه‌ی پینشو بیینه) .

cymo- (si'mo, si'mə), پینشگرته‌که به‌مانای؛ شه‌پۆل؛ شه‌پۆل .

cymogene (si'mə-jən), n. به‌ره‌یه‌کی په‌تروولی ژۆره‌گره‌ به‌شی زۆری " بیوتین " .

cymograph (si'mə-graf, si'mə-gräf), n. نامیری پیوانی په‌ستانی خۆین .

cymometer (si-mom'a-tēr), n. نامیری پیوانی له‌ره‌ی شه‌پۆل راه‌یۆ .

Cymric (kim'rik, sim'rik), adj. تایبه‌تی به‌ گهل " ویلز " و زمانه‌که‌ی .

n. زمانه‌ی گهل " ویلز " (هه‌ره‌ها پهی ده‌وترتت: " Welsh ") . Cymry (kim'ri, sim'ri), n. گهل " ویلز " .

(د) په‌ختی پینشگر .

(۱) گالیسه‌کی به‌فرینی یه‌ک نه‌سیی .

cutthroat (kut'thrɔt), n. پیاوکه‌ژ؛ پیاوکه‌ژنکه؛ خۆیننۆژنکه .

adj. (۱) پیاوکه‌ژ؛ خۆیننۆژ؛ بکوژ . (۲) بۆن به‌زه‌یی؛ بکوژ؛ توندوتیژ؛ . (~ competition) . (۳) سنی قۆلی (یاری کاغهن) .

cutting (kut'in), n. (۱) برین؛ برینه‌وه؛ لینه‌گه‌نوه . (۲) پارچه‌یه‌کی بره‌وا؛ پارچه‌یه‌کی لینه‌گه‌وا .

(۳) بژگرده‌نی فیله‌نیک به‌ برین و لابردنی هه‌ندیکه له‌ دیمه‌ن و پووداوه‌کاشی . (۴) [Brit.] وینه، ووتار، یا بۆلوانه‌یه‌که که له‌ پۆژنامه‌ ده‌کرتنه‌وه بۆ هه‌لگرتن . (۵) پینگی دابه‌راو به‌ناو گرده‌و شاخدا بۆ ئوتومبیل و شه‌مه‌نده‌هر .

(۶) ته‌رز؛ خه‌لف که ده‌به‌ریتت و ده‌نۆژیت . (۱) بچرا؛ بره‌ه . (۲) نۆر ساره‌: (a ~ wind) . (۳) هه‌ست برینه‌دراکه‌ر: (~ remarks) .

cuttle (kut'l), n. = (1) cuttlefish. (2) cuttlebone.

cuttlebone (kut'l-bōn), n. نیسقای قاره‌ی گیاندارنکی ده‌ریایی‌یه .

cuttlefish (kut'l-fish), n. ده‌هاریتت و بۆ بره‌قه‌په‌ندی کاخا یا خۆزگی بانده‌ی مالی به‌کاره‌یتت .

cuttly (kut'li), adj. [Scot. & Dial.] کورت .

cutly stool, [Scot.], n. کورسی بۆ پشتی پشیمانی بۆ مرۆفی داوین پیسی .

cutup (kut'up), n. [Slang], که‌سینکی قوشمه .

cutwater (kut'wɔ tēr, kut'wɔt ēr), n. لوتی که‌شتی (که‌ نار- ده‌به‌ریتت) .

-cy (si), پاشگرته‌که به‌مانای (۱) بار؛ دۆخ: (bankruptcy) . (ب) په‌؛ پایه: (captaincy) .

cyanide (si'a-nid, si'a-nid), n. سایه‌ناید (کیمیاهه‌ری) .

cyanosis (si'a-nō'sis), n. شینوونوه‌ی پینست به‌هزی که‌م بوونوه‌ی ئۆکسجین له‌شدا .

Cybele (si'b'l-ē), n. سیدیله بانووخوای سه‌روشت (نهمه‌سه‌نه) .

cybernetics (si'bēr-net'iks), n. pl. زانستی به‌راووردنری ژمیره‌ی نه‌له‌کترۆنی و مێشک .

cyCAD (si'kad), n. چه‌ند خۆره‌ پوره‌گینکی شاره‌چه گهرمه‌کانه له‌ دارخۆره‌ ده‌چیت .

cyclamen (sik'lə-mən, sik'lə-men), n. پوره‌گینه‌که گه‌لکه‌ی له‌شینه‌ی دله‌یگر گولێ هه‌مه‌رته‌گ ده‌گرتت .

cycle (si'k'l), n. (۱) چه‌رخ (کات) . (۲) چه‌رخ به‌ نۆره؛ چه‌رخه؛ چه‌رخیک که گه‌لیک شت تیندا پووده‌دات و که ته‌واوبو چه‌رخیک تازنه‌ ده‌ست پهن ده‌کاتنه‌وه . (۳) چه‌رخیک دوورده‌ریژ .

(۴) هه‌موو به‌ره‌می هونه‌ری و ریزه‌یی چه‌رخیک که به‌ناوی که‌سینیک یا پوره‌داوینکه‌ره ناردنه‌رتت . (۵) پاسکیل؛ مۆتۆرسایکل . (۶) خولکه؛ نه‌سه‌تیره‌ناسی . (۷) خول؛ سوور؛ چه‌رخه .

n. (۱) پوودان له‌ یه‌ک چه‌رخ یا چه‌رخه‌دا . (۲) سواری پاسکیل یا مۆتۆرسایکل بوون .

cyclic (si'kliik, sik'lik), adj. Also cyclical, (۱) چه‌رخه‌ی؛ به‌ نۆره .

پووده‌دات و جار له‌داوی جار . (۲) تایبه‌تی به‌ چه‌رخیک . -cyclically (adv.).

cyclist (si'klist), n. پاسکیل سواری .

cyclo- (si'klɔ, si'kla, sik'lə), پینشگرته‌که به‌مانای؛ بازنه‌یی؛ خه‌ .

cycloid (si'kloid), n. (۱) هیلنکی چه‌ماوه یا بازنه‌یی . (۲) بازنه‌یی . (۳) خه‌؛ بازنه‌یی . (۴) تایبه‌تی به‌ که‌سینیک که به‌ نۆره جارنیک نۆد به‌کێفه‌وه .

adj. جارنیکش زۆر په‌سته (پزیشکه‌وانی) . cyclometer (si-klom'a-tēr), n. سایکلۆمتر (۱) نامیری پیوانی

cynic

cynic (sin'ik), n. [C-] . فندامی دمسقعیك له فعیلسوفانی یۆنانی .
كۆن كه لاقرتن دمكات به خۆشی و ئاسوودیی كۆمهل و به سووك سبیری دمكات .
(۲) كسیكی لاقرتیكەر! كسیكی رهشپین! گومانداركی دلسۆزی ههمووكس!
كسیك كه بروای واییت كه تهنه خۆپهرستی پال به مۆقهره دهنیت بۆ كرنی
كارى چاكه .

adj. (1) [C-] . تایبەتی به فعیلسوفه یۆنانییه كۆنهكان (ژماره یك بیینه) .
(۲) لاقرتیكەر! رهشپین! بڕواكەر به خۆپهرستی هەر مۆقێكو به سووك
سەپیركەری دلسۆزی مۆق .

cynical (sin'i-ki'), adj. (1) بڕواكەر به خۆپهرستی هەر مۆقێكو
ئەبوی دلسۆزی راستهقینه! بڕواكەر بەرهی كه تهنه خۆپهرستییه وا له مۆق
دمكات كارى چاكه بكات . (۲) لاقرتیكەر! رهشپین! بڕواكەر به خۆپهرستی هەر
مۆقێكو به سووك سەپیركەری دلسۆزی مۆق .

cynicism (sin'a-siz'm), n. [C-] . فەلسەفەى دەستەى -
فەیلەسوفەكانى یۆنانى كۆن (ژماره یەكی وشەى " cynic " بیینه) .
(۲) رهشپینی! لاقرتیكەرن! لاقرتیكاری .
(۳) بئ بڕوایی به چاكەى مۆق و دلسۆزی راستهقینه! بڕواپوون بەرهی كه
تەنە خۆپهرستی و سروی خۆ و پست و وا له مۆق دمكات كارى چاكه بكات .

cyonure (si'na-shoor', sin'a-shoor'), n. (1) (ب) نەستێرهى
باگور . (ب) كۆنەستێرهیهكه . (۲) رابەر! بئ پيشاندەر (مۆق، شت) .
(۳) چەقى سەرنج (مۆق، شت) .

Cynthia (sin'thi-a), n. (1) بانووخواى مانگ (ئەفسانەى یۆنان) .
(۲) مانگ .

cypher (si'fēr), n., v.t. & v.i. = cipher.
cypress (si'pras), n. (1) دارسەروو! سەروو .
(۲) دارو تەختەى سەروو .

cypress (si'pras), n. جۆره قوماشیكى ئاوریشمی یا زەمكش كراوه له
وولاتى " قیرس " نەرووست دەكرا .

cypress vine,
Cyprian (sip'ri-ən), adj. پۆزمکیكى هەنگەرە گولێ كەرمانیى دەگرت .
(1) قیرسی : گەل : زمان : کلتور .

(۲) بەرهلا (پەرووشت)! كەیف پەرست! سەرسەری .
(1) هاورۆلاتیەكی قیرس (۲) زمانى قیرس كه زارواكى یۆنانییه .
(۳) [Obs.] قەجبه .

cyprinid (si-pri'nid, sip'ri-nid), adj. & n. = cyprinoid.
cyprinodont (si-prin'a-dont', si-pri'na-dont'), n. چەند -
جۆره ماسییهكه

cyprinoid (sip'ri-noid', si-pri'noid), n. & adj. چەند جۆره
ماسییهكه

Cypriot, Cypriote (sip'ri-ət, sip'ri-öt'), adj. & n. =
Cyprian.

cyripedium (sip'ra-pē'di-əm), n. جۆره گونیکه له " زەنبەق "
نەچیت

Cyprus (si'pras), n. قیرس! وولاتى قیرس .

Cyrillic (si-ril'ik), adj. تایبەتی به ئەلفبای " سیریلی " كه پیاوچاك
" سیریل " له سەدهى نۆهەدا داخواوه و تا ئێستاش له روسیا و بولغاریا و چەند
وولاتیكى تر بەكاردههێنرێت .

cyst (sist), n. (1) دوومهال! لور .
(۲) هەرچ كیسیكى ئاولەش كه شەهى تێدايیت (گیاندار، پووهك) .

cyst- (sist), = cysto-.
-cyst (sist),

cystic (sis'tik), adj. (1) دوومهالی! لوروی . (۲) لورواى! دوومهالۆی .
(۳) لەناو دوومهالدا (1) میزەلەدانى! تایبەتی به میزەلەدان .

cystic fibrosis, نەخۆشییهكى زگماكى مندالانه بریتییه له زۆریوونى
پیشال و کارنەکردنى لوروی پەنكریاس و نەخۆشی سى و بۆرى هەوا .

cystitis (sis-ti'tis), n. هەوکردنى میزەلەدان .
cysto- (sis'tō, sis'tə), Also cyst-, cysti-,

cystocele (sis'ta-sēl'), n. قوتوی میزەلەدان .

cystoid (sis'toid), adj. (1) دوومهالی . (۲) میزەلەدانى .
دوومهال! لور .

cystoscope (sis'tə-skōp'), n. ئامۆزى تێپوونى یا پشکنیشى
میزەلەدان (پزیشکەوانى) .

v.t. تێپوونى یا پشکنیشى میزەلەدان بەم ئامۆزە .

-cystoscopy (n.); cystoscopic (adj.).
cystotomy (sis-tot'a-mi), n. نەشتەرکەرى میزەلەدان .

cyt- (sit), = cyto-.
-cyte (sit),

cyto- (si'tō, si'tə),
cytogenesis (si'tə-jen'a-sis), n. (1) پاشگرتنە بەمانای! شانە
(پووهکناسى، زیندەمەرزانى) .
پینشگرتنە بەمانای! شانە .
پینکەلتن و پەرسەندنى شانە .
(پووهکناسى، زیندەمەرزانى) .

cytology (si-tol'a-ji), n. زانستى پینکەلتن و کار و نەخۆشى و مێژووى
شانە .

cytolysis (si-tol'a-sis), n. شیبوونەرە پزیشى شانە (ژواری) .
cytoplasm (si'tə-plaz'm), n. ساقێزیلازم! پزۆتیلازمى خانە جگە
له ئاوکۆمەكەى

-cytoplasmic (adj.).
cytoplast (si'tə-plast'), n. = cytoplasm.

czar (zär), n. (1) قەيسەرى روسیای كۆن .
(۲) زۆردار! فەرمانەرەى زۆردار! فەرمانەرەى بەریرەلا یا بئ سنوور .

czardom (zär'dəm), n. (1) قەيسەرىتى! پەله دەسلەتى قەيسەر .
(۲) قەيسەرنشین .

czarevitch (zär'a-vich'), n. (1) كۆره گەرهى قەيسەر .
(۲) كۆپى قەيسەر .

czarevna (zä-rev'na), n. (1) كۆپى قەيسەر .
(۲) بۆوكى قەيسەر! ژنى كۆپى قەيسەر .

czarina (zä-rē'na), n. ژنى قەيسەر! شارژى روسیای كۆن .

czarism (zär'iz'm), n. (1) فەرمانەرەوايى قەيسەرى له روسیای كۆن .
(۲) فەرمانەرەوايى زۆردارى و بەریرەلايى و بئ سنوور .

czarist (zär'ist), adj. (1) زۆردار! ديكتاتور .
(۲) تایبەتی به چەرخ و فەرمانەرەوايى قەيسەرەكانى روسیا .
(۳) پالەشتیکەرى قەيسەر .

n. پالەشتیکەرى قەيسەر! سەر به قەيسەر .

Czech (chek), adj. چيکۆسلۆفاكى: تایبەتی به گەل و کلتور و زمانی
چيکۆسلۆفاکیا .

Czechoslovak (chek'a-slō'vak, chek'a-slō'vāk), adj.
چيکۆسلۆفاكى: تایبەتی به گەل و کلتور و زمانی چيکۆسلۆفاکیا .

n. (1) هاورۆلاتیەكی چيکۆسلۆفاکیا . (۲) زمانی چيکۆسلۆفاکیا .
-Czechoslovakian (adj. & n.).

D d

D, d (dē), n. (۱) تپیی چوارهمی نعلف و بی بی نینگلینچی

(۲) نیشانهی پلهی چواردم. (۳) دهنگی نم تپیه "دی"

(۴) (۱) قالمی نم تپیه (ب) نم تپیه به هملکه مزای یا چاپ کراوی

adj. (۱) تاییبته به تپیی "D". (۲) پلهی چواردم

D (dē), n. (۱) شتیگ که له تپیی "D" بیجنت (۲) ژماره (۰۰۰) ی پۆمانی

(۲) شمرهیمکی نزمه له قوتابخانهدا نیشانهی به ناستم درچوونه

(*She has a "D" in mathematics.*)

(۱) پلهی چواردم

adj. شیوهی له تپیی "D" دهچینت

dab (dab), v.z. & v.l. (۱) پهله بیتکه لیدان به ناستم دست لیزمدان

دست کیشانهوه (۲) به نسیایی و پهیتا پهیتا لیزمدانی شتیگی نهم یا تم

(وهک: نیسهنج، دستسپس). (۳) بویه یا نارایشت کردن به دستتیگی سووک

n. (۱) پهله بیتکه به سووگی و به ناستم بیادان

(۲) به نیسهنج یا دستسپس لیدان (بویه، نارایشت)

(۳) نهختیک بویه یا نارایشت که به نسیایی له شونینگ دهدرنت:

(*a ~ of rouge*)

dab (dab), n. & adj. [Colloq.] شازها: قال: پسپو

(۱) به ناستم ل هملکیشان دست نیسختن (شله). **v.l.**

(۲) تم کردن (به ل هملکیشان، ناروشین، یا شله شلپ کردن)

v.l. (۱) یاری کردن به ناوا به دست یاری کردن له ناوا ناوا

(۲) (at ~; in ~; ~ at). کردهنی کاریک به سمرزاری، لامسرلایی، بووکشی یا

هم بز ناو (*She ~s in art.; He ~s in politics.*)

-dabber (n.).

dachshund (daks'hoond', dash'hund'), n. سمنگی نهمانی

بجووکی لهش دریزی قاچ کورشی گوی شوپه

dactyl (dak'til, dak'til), n. (۱) یهکنیکه له کیشه کاشی هونراوه

(۲) پهنج (هی دست یا پی) لهنگوست

-dactylic (adj.).

dactylo- (dak'ti-lō, dak-til'ə), پیشگریگه بهمانای: پهنج

dactylography (dak'ti-log'rə-fi), n. پهنجگرتناسی

dactylogy (dak'ti-lol'ə-ji), n. لیکولینوه به کارمینانی

نعلف و بی بی پهنج بژ کهولان

dad (dad), n. [Colloq.] باوکه: بابا: باب

Dada (dā'dā, dā'də), n. Also Dadaism, شیوازینکی وینده کیشی و

پهیکرتاشی و ویندهی نوروپایی سهرتای سدهی بیسته

daddy (dad'i), n. [Colloq.] = dad.

dado (dā'dō), n. (۱) قهدی پایه (له نیوان بنمکی و تهوقه سهره کهدا)

(۲) پهلای لاخواروی دیواری ژوریکه نهمر به جیا رازینراییتهوه له ۷

سهرهوهکی

daemon (dē'mən), n. (۱) نیمچه خودا که پلهی له نیوان خوداکانو

مرفهاده (نفسانهی یونانی). (۲) گیان یا فریشتهی پاریزمر (هی کسینک یا

شونیکه). (۳) شمیطان! دیوونج

daemonic (di-mon'ik), adj. (۱) شمیطانی! شمیطانه

(۲) شمیطان سواری سهری بووه

daffodil (daf'ə-dil'), n. (۱) نیرگ: (۲) گوله نیرگز (۳) زهره

daft (daft, dāft), adj. گمرچ! شتیگه! کمر

dagger (dag'er), n. (۱) خمنیمر

(۲) نیشانهیمکی وهک خمنیمر (†) له چاپهمنیدا...

v.l. (۱) خمنیمر لیدان. (۲) نیشانهگراین بهم نیشانهی (†) (چاپهمنی)

به پقو توروهوییمره سهرکردن! ل مژپوونهوه

look dagger at, کسینکی نیقالی، نیسپانی، یا پورتوگالی

dago (dā'gō), n. [Slang]. (له پوری سووکییمره)

daily (dā'li), adj. پۆژانه! همسو پۆژیک

adv. پۆژانه! همسو پۆژیک

n. پۆژانمه! بلوکراوهییمکی پۆژانه

daimon (dī'mōn), n. = daemon.

dainty (dān'ti), n. خواردنی خوش و بهتام

adj. (۱) خوش و بهتام و هملیزرده (خواردهمنی): (*~ food*)

(۲) ناسلو جوان! ناسکوله! خنجیله! خشیپله: (*a ~ girl*)

(۳) جوان و بچووه و ناسلو: (*What ~ cups and saucers!*)

(۴) به زهرق! به چیژ: (۵) به قیزوبینژ! له ناندازه بهدمر پاک و تهمین

-daintily (adv.); daintiness (n.).

dairy (dār'i), n. (۱) کارگهی شیرهمنی! کارگهی شیری پهنرو کهره

(۲) (۱) کنگلهی شیرهمنی. (ب) مانگای شیر. (۲) شیرهمنی

(۳) فریژشگای شیرهمنی. (۴) پیشه و کاری شیرهمنی

dairy cattle, مانگای شیر! مانگاکل شیر

dairy farm, کنگلهی شیرهمنی

dairying (dār'i-ij), n. پیشه و کاری بهرمهمیشان و درووستکردن و

فروشتنی شیرهمنی

dairymaid (dār'i-mād'), n. شیرهمنی (کچ)! شیرهمنی کارگهی

شیرهمنی

dairyman (dār'i-man), n. (۱) کزکاری کارگهی شیرهمنی! شیرهمنی

شیرهمنی (بیای). (۲) خاوهنی کارگهی شیرهمنی

dais (dā'is, dās), n. دورانگه

daisy (dā'zi), n. (۱) چارپشیله! گوله چارپشیله

(۲) [Slang]. شتیگی زور نایاب

دول! شیو

dale (dāl), n. (۱) چاوبازی! چاوباشالی!

یاری کردن. (۲) کات بهلقوزدان

dally (dal'i), v.l. (۱) چاوبازی کردن! چاوباشالی کردن! یاری کردن

(۲) یاری پیکردن! به لامسرلایی گرتن یا بیرانکردنوه:

(*to ~ with a person's affections; to ~ with an idea or proposal*)

(۳) کات بهلقوزدان! خو به قنگدا خستن:

(*Don't ~ over your work.; He ~led away his time.*)

Dalmatian (dal-mā'shən), n. (۱) هاولاتییمکی ناوچی

"دالماسیا" ی یوگسلافیا. (۲) بهلماسی: سمنگی زلی بهلمکاوی پاره

dam (dam), n. (۱) بهست! بهنداره! تارپاره. (۲) ناستیل! هماراو

(۱) بهنداره لیسر درووستکردن! بهست بژ کردن

(۲) (*~ in; ~ up*)! پهنگ پهن خواردهمنه! قهتیس کردن! بهستنوه

(۲) دهمراهی کوره، فین، یا زویا. (۳) که مکره‌روی له‌ریزموه (له ژئی) تا میزگی موسیقای، مکیته، یا دهری موگنا تیسی).

dampness (damp'nis), n.

شن؛ تهری.

damsel (dam'z'l), n.

کچ؛ خاتون.

dance (dans, dāns), v.t.

سه‌ماکردن؛ هله‌په‌په‌ین؛ سووردان.

v.t.

(۱) سه‌ماکردن؛ هله‌په‌په‌ین کردن.

(۲) هله‌په‌په‌اندن (مذال له‌سار نه‌ژن یا هله‌دان به هه‌واد).

n.

(۱) سه‌ما؛ هله‌په‌په‌ین. (۲) ناهنگی سه‌ما و هله‌په‌په‌ین.

dance to another tune,

کردموه و هله‌نوینست گوزین به گوزینی

دموو به‌رو بارودوخ؛ هله‌گه‌په‌په‌نموه.

dance hall,

هولی سه‌ما؛ سه‌ماخانه.

dancer (dan'sēr, dān'sēr), n.

سه‌ماکرا؛ هله‌په‌په‌ینکرا؛ سووردن.

dandelion (dan'di-li'on), n.

ده‌مشیر؛ گوله‌ده‌مشیر.

dander (dan'dēr), n. [Colloq.],

تورده‌یی؛ تورده‌تورده‌یی؛

ته‌نگه‌چیک‌لانه‌یی.

get one's dander up, [Colloq.],

تورده‌بوون.

dandle (dan'd'l), v.t.

(۱) هله‌په‌په‌اندن (مذال له‌سار نه‌ژن و هله‌دانی

به هه‌واد. (۲) یاری پیکرن؛ یاری له‌گه‌ل کردن

dandruff (dan'drəf), n.

کریژی سمر.

dandy (dan'di), n.

(۱) کسینگی زور تهرپوش؛ کسینک که نیچگار زور

گوئی بداته جل‌وبه‌رگو و پوه‌ته‌تی. (۲) که‌شدی‌یه‌کی بایه‌وانی دوو ستون‌ویه

(۳) عه‌ره‌بانگی دوو‌پینک‌کیمی (۴) [Slang], شتیکی زور نایاب

adj.

(۱) تهرپوش؛ زور تهرپوش.

(۲) زور نایاب؛ زور چاک. (It's fine and ~)

-dandyism (n.).

dandyish (dan'di-ish), adj.

تهرپوش؛ وه‌ک تهرپوش.

danger (dān'jēr), n.

مه‌ترسی؛ ترس.

dangerous (dān'jēr-əs), adj.

مه‌ترسیدار؛ پر مه‌ترسی؛ ترسناک.

dangle (dan'g'l), v.t.

(۱) شویبوونموه و جۆلان کردن؛ داهیلان:

(The rope was ~ing from the tree.)

(۲) شوین گهرتن؛ به‌دوروگتنگدا هاتن:

(She always has men ~ing round her.)

(۳) په‌په‌په‌ندی نه‌بوون (پیزمان).

v.t. شویکردنموه؛ شویکردنموه و جۆلان کردن یا یاری پیکردن؛ داهیلان؛

داهیلان و تامی تامی دان: (to ~ a toy in front of a child)

Danish (dān'ish), adj.

دانیمارکی (گه‌لو زمان)

n.

زمانی دانیمارکی.

dank (dan'k), adj.

(a ~ cellar; ~ air)

danseuse (dān-sooz'), n.

سه‌ماکری بان (نافره‌ت).

Daphne (daf'ni), n.

بووکی ده‌ریا که له ده‌ست " نه‌پولز " پای کردوو

بوو له دره‌ختی " ده‌فته " (نه‌فسانه‌یی یۆنانی) (۲) [d-], دره‌ختی " ده‌فته "

dapper (dap'ēr), adj.

(۱) تهرپوش؛ پینک‌پینک؛ قوز.

(۲) بچکزه‌و ووریو و چالاک.

dapple (dap'pl), adj.

به‌له‌ک؛ کونج؛ بازوو.

n.

گیانداریکی به‌له‌کاو، کونج، یا بازوو.

v.t.

خال خالوی کردن؛ کونج کونج کردن.

dappled (dap'pld), adj.

به‌له‌ک؛ کونج؛ بازوو.

dare (dār), v.t.

ویران؛ پرکیشی کردن؛ توانین؛ چاونه‌ترسان.

(۱) ویران؛ پرکیشی کردن. (۲) به‌ره‌نگاربوون؛ به‌ره‌وو ووستان.

(۳) به‌کسیک ووتن: " نه‌مه نه‌ریزو نه‌مه گه‌ز "

(He ~d me to jump over the stream.)

dare say,

(I dare say you're right.)

daredevil (dār'dev'l), adj.

چاونه‌ترس؛ نازا؛ پرکیشی‌کرا؛ نه‌په‌رد.

n.

کسینگی چاونه‌ترس و نازا و پرکیشی‌کرا.

daring (dār'ing), adj. & n.

نازا؛ چاونه‌ترس؛ قاره‌مان؛ نه‌په‌رد.

damage (dam'ij), n.

(۱) زیان

(۲) [pl.] پن بگاردنی زیان (دادگه‌ری).

(۳) [Colloq.] به‌ما؛ ترخ؛ تیچوون: (What is the damage?)

(شم ووتبه ته‌نا له کاتی پارهدان له چیشختخانه یا فروشگاه یا بکارمهمی‌رت).

v.t.

زیان پیکه‌یاندن؛ له کمک خستن.

v.t.

زیان لیکه‌رتن.

Damascene (dam'ə-sēn), adj.

(۱) دیمه‌شقی؛ تاییه‌تی به شاری

دیمه‌شقی و دانیشقوه‌گانی. (۲) [d-], (۱) ناوریشم یا که‌تانی دیمه‌شقی.

(ب) ده‌بانی دیمه‌شقی.

n.

(۱) دیمه‌شقی دانیشقوه‌ییکی شاری دیمه‌شقی.

(۲) [d-] ده‌بان، ناوریشم، یا که‌تانی دیمه‌شقی.

(۳) [d-] هله‌په‌په‌ییکی بچووک.

v.t.

پارزاندنموه؛ ده‌بان به نه‌ختی لوول.

Damascus (də-mas'kəs), n.

دیمه‌شقی؛ شاری دیمه‌شقی.

damask (dam'əsk), n.

(۱) ناوریشم یا که‌تانی دیمه‌شقی.

(۲) ده‌بان؛ بۆلاییکی تاییه‌تی‌یه خمتیرو شیری ن؛ دروست ده‌گری.

(۳) نه‌ختی لوول ده‌بان. (۴) په‌میی توخ؛ سوورا؛ په‌نگ گوله‌باخی.

damask steel,

ده‌بان؛ پۆلای دیمه‌شقی.

dame (dām), n. [D-]

(۱) خاتون؛ خان؛ ناونیشانه بۆ ژنیک که په‌رو

پایه‌په‌کی کۆمه‌لایه‌تی هه‌بیت یا شتیک که به‌میننه بناسریت: (D~ Nature)

(۲) نافرته؛ ژن. (۳) نافرته‌تیکی به‌ته‌منداچوو. (۴) [Slang], کچ.

damn (dam), v.t.

(۱) تاوانسارکردن؛ گونا‌هه‌بارکردن.

(۲) به‌خراب دانان؛ په‌خه‌لینگرتن. (۳) خستنه دۆزه‌خه‌وه.

(۴) له‌عنته لیکردن: (He ~ed the weather.)

n.

له‌عنته؛ له‌عنته لیکردن.

adj. & adv. [Colloq.],

به‌له‌عنته بوو؛ له‌عنته؛ له‌عنته کراو.

interj.

له‌عنته؛ ئی بیت!

damn with faint praise,

ستایشی نیوه و ناپه‌دل کردن.

not care (or give) a damn,

باک نه‌بوون؛ گوئی نه‌دان به هیچ جزئیک.

damnable (dam'nə-bl'), adj.

(۱) به‌له‌عنته بوو؛ له‌عنته؛

خراب: (~ weather) (۲) شایسته‌یی له‌عنته؛ خواگررتن.

damnablely (dam'nə-bli), adv.

(۱) به‌شیوه‌ییکی خراب؛ به‌خرابی.

(۲) [Colloq.], زور؛ نیچگار.

damnation (dam-nā'shən), n.

له‌عنته

(۲) فه‌رتان له نه‌جامی په‌خه‌نی خرایدا.

(۳) سزای هه‌تاهه‌تایی له دۆزه‌خدا؛ خراپه دۆزه‌خه‌وه.

damned (damd), adj.

(۱) له‌عنته؛ به‌له‌عنته؛ نه‌فره‌تی:

(this ~ weather)

(۲) له‌عنته لیکراوه و ده‌چپته دۆزه‌خه‌وه (نابین)

adv. [Colloq.],

زور؛ ته‌واو: (You know ~ well.)

the damned,

گیانی نو مردووانه‌یی که هه‌تا هه‌تایه هه‌ر له دۆزه‌خدا ده‌بین.

damning (dam'ing, dam'nin), adj.

توانسارکرا؛ تاوان دره‌خه‌ر

(به‌لگه: ~ evidence)

damp (damp), n.

(۱) شن؛ تهری

(۲) گازیکی زه‌هراوی ناو هه‌ندئ کانگه‌به. (۳) په‌ستی؛ هه‌بیری؛ دلگیری.

adj.

(۱) شیدار؛ شه. (۲) [Archaic.], په‌ستی؛ هه‌بیار؛ دلگیر.

v.t.

(۱) تهرکردن. (۲) خنکاندن؛ مراندن.

(۳) (~ down)، دامرکاندنموه؛ کپ کردن؛ خه‌فه‌کردن.

(۴) نه‌هیشتنی له‌ریزموه ژئی تا میزگی موسیقای.

damp off,

زهر و سیس بوون و مردنی پوه‌ک به‌هۆی قه‌وزه و که‌په‌روه.

dampen (dam'pən), v.t.

(۱) تهرکردن. (۲) په‌ستکردن؛ دلگیری کردن.

(۳) مراندن؛ دامرکاندنموه؛ کپ کردن؛ که‌سکردنموه:

(The news ~ed my hopes.)

v.t.

ته‌ریوون

dampener (dam'pēr), n.

(۱) په‌ستکهر (موزلا، شه‌ت)؛ دلگیرکهر.

(Pl.) یاری تیرمانی، بریژی به له تیگرتنی تیری وک پەر له نیشانیگ
 (۲) جووله‌یهکی له‌پرو خیرا. (۴) چزوو (ههنگ، زهره‌واله، درویشک).
 (۱) تیرتیگرتن تیرپه‌مان به خیرایی؛ ده‌چوون وک تیرا پیکان. *v.t. & v.i.*
 (۲) جوولانه‌وه له‌پرو به خیرایی.
Darwinism (där'win-iz'm), *n.* فلسفه‌وه بیروباوهری داروین
 زانی سزووشتی ئینگلیزی که بریتی‌یه له یه‌لۆزی مانه‌وه یۆ توخمی باش‌ترو
 به‌هیزتر له‌ناو زینه‌وه‌مراندا. (۲) له‌سه‌ر فلسفه‌وه بیروباوهری داروین پۆیشتی.
-Darwinian (adj.); Darwinist (adj. & n.); Darwinistic (adj.).
 (۱) ووردوخاش کردن؛ شکاندن؛ تیک‌وینکدان. *v.t.*
 (۲) پیندادان به‌توندی؛ خویمادان.
 (۲) (*~ away*; *~ down*)، فرژدان؛ دان به زه‌ویدا:
 (*He ~ed down his broken sword and picked up another one.*)
 (۴) ناو ئی هه‌لپه‌ژاندن؛ ناو‌پیکاردن:
 (*D~ some water on this muddy floor.*)
 (۵) تیکه‌لۆکردن (له‌گه‌ل نه‌خه‌ق شتی جی‌وا‌زدا).
 (۶) پوو‌خاندن؛ دلفشکست کردن؛ پینشیل کردن (هیوا)؛ ناکام کردن:
 (*All his hopes were ~ed.*)
 (۷) ته‌ریق کردنه‌وه.
 (۸) (*~ off*)، نووسین و ناردن به‌په‌له؛ به‌په‌له کردن:
 (*I must ~ off a few letters before I go out.*)
 (۱) پیندادان به‌توندی. (۲) به‌په‌له پۆیشتن یا ده‌ریه‌رین *v.i.*
 (۱) پیندادانیکی توند؛ لیدانیکی قایم. *n.*
 (۲) شلپه: (*The ~ of the waves on the beach.*)
 (۲) نه‌خت؛ تۆن: (*I put a ~ of salt in the salad.*)
 (۴) ده‌ریه‌رین؛ به‌په‌له پۆیشتن.
 (۵) پینشیرکین یا پاکردنیکی خیرا کورت: (*a hundred-meter ~*)
 (۶) چالاک و ووریایی و قۆزی و ته‌ریپۆشی
 (۷) ده‌شپوول (فوتومیل). (۸) کشته‌گ (خاله‌بندی).
 به‌خیرایی و له‌پەر پاکردن به‌ره‌و؛ تن ته‌قاندن به‌ره‌و:
make a dash for, (*The prisoner made a dash for freedom.*)
 ده‌شپوول. *dashboard* (dash'börd', dash'börd'), *n.*
 (۱) کرداری (*dash*) (پوشه‌ی پینشوتر بینه). *dasher* (dash'ēr), *n.*
 (۲) [Colloq.] کەسیکی چالاک و وریا و قۆزی ته‌ریپۆش.
dashing (dash'ing), *adj.* چالاک و وریا و قۆزی ته‌ریپۆش؛ قۆز:
 (*a ~ young man*)
dashy (dash'i), *adj.* = *dashing*.
dastard (das'tērd), *n.* کەسیکی ترسنۆک و نزم که به‌دزی‌یه‌وه ده‌ستی
 خۆی ده‌وه‌شینیت؛ نامه‌رد.
adj. نامه‌رد؛ ترسنۆک و نزم نه‌ینگر.
-dastardliness (n.).
 نامه‌ردانه؛ ترسنۆکانه و نه‌ینگرانه:
 (*a ~ act*)
 زانیاری. *data* (dā'ta, dat'ə, dā'tə), *n.*
 (۱) (ب) به‌روار (پۆن): (*What's the ~ today?*)
 (ب) به‌روار (سال): (*What is the ~ of the discovery of America?*)
 (ج) پۆز؛ کات: (*~ since that*)
 (۲) چه‌رخ؛ سه‌رده‌م؛ ماوه.
 (۲) [Colloq.] ژوان؛ ژوان: (*He had a ~ with a girl yesterday.*)
 (۴) هاوژوان: (*His ~ is pretty.*)
 (۱) به‌روار له‌سه‌ر دانان (نامه). *v.t.*
 (۲) دۆزینه‌وه و دیاریکردنی به‌رواری پوو‌دانیک.
 (۲) [Colloq.] ژوان، بستی؛ ژوان له‌گه‌ندا بوون.
 (۱) (*~ from*; *~ back to*)، ده‌گه‌رته‌وه یۆ ئه‌و کاته:
 (*The castle ~s back to the 14th century.*) *v.i.*

(۱) تاریک. (۲) ره‌ش (قۆ، چاو، هه‌ری).
 (۳) ره‌شکله؛ ره‌شباو؛ دیز. (۴) شاراو؛ لیل؛ نادیار.
 (۵) هه‌مبار؛ دلگیر: (*~ thoughts*).
 (۶) ره‌ش؛ خراب: (*the ~ side of things*).
 (۷) نه‌زان؛ بێ ناگا؛ تاریک: (*the D~ Ages*).
 (۸) قۆخ یا تیر (هه‌نگ)؛ ته‌لخ: (*~ brown*).
n. (۱) تاریکی. (۲) شه‌و؛ شه‌و داهاقن. (۳) لیلی؛ نادیار.
 (۴) نه‌ینیتی. (۵) نه‌زان؛ نه‌زانی؛ بێ ناگایی. (۶) په‌نگینی قۆخ یا تیر.
 in the dark,
 (I was in the dark of what was happening.)
 keep dark, شارده‌نوه؛ ده‌ره‌نخستن؛ به‌ نه‌ینتی نه‌یشته‌وه.
 shoot in the dark, پلاری کۆیرانه هاویشتن.
Dark Ages, dark ages, سه‌داتی تاریک؛ سه‌داتی تاریکی و نه‌زانی
 (سالی ۴۷۶-۱۴۵۰ ی زاینی)؛ سه‌داتی ناوه‌راست.
Dark Continent, کیشوهری تاریک؛ له‌هه‌ریقا.
darken (där'kən), *v.t.* تاریک بوون؛ تاریکتر بوون.
v.t. تاریک کردن؛ تاریکتر کردن.
darkey, darkie (där'ki), *n.* = *darky*.
dark horse, (۱) نه‌سیکی نه‌ناسراوی برابره که کەس به‌ته‌مای نه‌وه
 نه‌بوویت بیباته‌وه (پینشیرکینی نه‌سه‌پ).
 (۲) پینشیرکین کەرتکی نه‌ناسراو که کەم
 کەس بلیت ده‌بیاته‌وه. (۳) کەسیکی نه‌ناسراو که ناوه‌زێر ده‌کۆرت بۆ په‌له‌یه‌کی
 به‌زی یا بۆ نوینه‌رایه‌تی حیوونیک له هه‌له‌بژاردندا.
darkish (där'kish), *adj.* ره‌شباو؛ ره‌شکله؛ تاریکاو.
darkle (där'k'l), *v.t.* تاریک بوون؛ تاریک بوون.
darkling (där'ling), *adv. & adj.* [Poetic], له تاریکید؛ تاریک؛
 به تاریکی.
darkly (där'li), *adv.* (۱) به تاریکی؛ بۆ شه‌وی تاریک بنوینیت.
 (۲) به لیلی؛ به خرابی.
 (۳) به‌ناسته‌م؛ له‌به‌ر نه‌بوونی پوو‌ناکی یا له‌به‌ر تاریکی:
 (*For now we see through a glass ~.*)
darkness (där'k'nis), *n.* (۱) تاریکی. (۲) ره‌شی؛ په‌شینتی.
 (۳) کۆیری. (۴) نه‌زان؛ نه‌زانی. (۵) په‌ستی؛ هه‌مباری؛ دلگیری.
 (۶) لیلی؛ نادیار. (۷) به‌دی؛ خرابی.
darkroom (därk'rōom', därk'room'), *n.* ژووری تاریک؛ بۆ
 شته‌وه‌ی وینه.
darksome (därk'səm), *adj.* [Poetic], تاریک؛ ره‌شباو؛
 ره‌شکله (۲) دلگیر؛ په‌ستکه‌رو ناخۆش. (۳) لیل.
darky (där'ki), *adj.* Also *darkey, darkie* [Colloq.], قوله‌په‌ش
 (له‌پرویی سووکی‌یه‌وه).
darling (där'lin), *n.* کەسیکی زۆر خۆشه‌ویست؛ نازین؛ گیان؛ پۆله:
 (*come here, my ~!*)
adj. (۱) زۆر خۆشه‌ویست. (۲) بێ‌زۆر بۆ کراو.
 (۳) [Colloq.] جوان؛ دل‌فرین.
darn (därn), *v.t. & v.i.* دوورینه‌وه (گۆزه‌وی، جل‌وبه‌رگ)؛ چاک‌کردن.
 (۱) دوورینه‌وه؛ چاک‌کردن. (۲) شوینتیکی دووراوه یا چاک کراو. *n.*
-darn (n.).
darn (därn), *v.t., n., adj., adv., interj.* به‌ له‌هه‌نت؛ له‌هه‌نت ئی بوو؛
 خواگرتو؛ له‌هه‌نتی.
darnel (där'n'l), *n.* دابووجان.
darning (där'ning), *n.* (۱) دوورینه‌وه (گۆزه‌وی، جل‌وبه‌رگ).
 (۲) گۆزه‌وی و جل‌وبه‌رگی دووراوه یا پنیوست به‌ دوورینه‌وه کردن.
darning needle, (۱) ده‌ری گۆزه‌وی و جل‌وبه‌رگ دوورینه‌وه.
 (۲) dragonfly.
dart (därt), *n.* (۱) تیر؛ نێزه؛ پمینی بچووکه. (ب) تیری وک پەر.

پیشگیرى هاوکنشى: پیشگیرى يك كه دوو كسى تئيدا
هاوتا دوردنچن.

dead letter, (1) ياساي مردوو: ياسايه كه شيت كارى پن ناكړئ, به لام, هملنره شاره تيره. (2) نامهى مردوو: نامه يكي پن خاوهن يا نامه يك كه ناوونيشانه كى ناتواوه و پاش ماوه ييك يا دهغه تيرى يا دهغه پيرتيره بؤ شيرى.

dead-letter office, بهشى نامهى مردوو له پؤسته خانه. (ووشمى پيشور بيينه).

deadline (ded'lin), n. سنوو يا هيلى مردن: سنوونكى دورى. (1) بهنديخانه به كه ثابت هيج بهنديك لوى تيمپ بيت نهگينا لهقى لى دمكړئ. (2) سنوورى قهدهغه كراو.

deadliness (ded'li-nis), n. كوشنده يى! بكورئ. (دوا كات (بؤ دانووه) قهرئ, كوئدان, جينه جيكردنى كاروك... هتد).

deadlock (ded'lok), n. گيخوردن! چهچين! وهستان (گفتگوئ) تهوانيش دور لا بؤ پر كوتنو گيخوردنى گفتگوئ نئوانيان:

(The two parties are at ~.)
v.l. گهر پن خاوهن! وهستان دن.

v.l. گيخوردن! چهچين! وهستان: (The negotiations are ~ed.)

deadly (ded'li), adj. (a - poison; ~ force) (1) كوشنده! بكورئ. (2) تنها به مردن كوتايى ديت! همتا مردن: (a - enemy; ~ combat)

(3) له مردن دهچيت (هنگ): (~ white) (4) له رانه بدمر. (5) [Colloq.] نؤر ووشكو ناخوش: (a - party)

adv. (1) له مردن دهچيت. (2) نؤر! له رانه بدمر! نچكار. گوناوه كوشندهكان (تايين).

deadly sins, تاوانونكى دلگيره له بردنى تهرم بؤ كوږستان لى ددرت.

dead march, دمورچار مردوؤ! [Slang] (1) دمورچارى ساردو بن هست.

dead-pan (ded'pan), adj. & adv. (1) هملدانك به هموو توتلنايمه. (2) [Colloq.] سوور برون لاسر:

(He was ~ on having his own way.)

dead weight, (1) سهنكى مردوويه يا شتكي بن گمان و خونه برون. (2) بارونكى فورس: (the ~ of poverty)

(3) كيشى فوتوميليكه بيمين باره كى. (4) باروكه كه به پنى كيشه كى كورئى لاسر دهرت, نهك قهاره كى.

deadwood (ded'wood), n. (1) لوقوږي ووشكى دار. (2) كسنيك يا شتكي بن كهك كه بيت به بارونكى گران.

deaf (def), adj. (1) كې. (2) خوكه كې كورنگر: (He was ~ to her please.)

deaf-and-dumb (def'an-dum'), adj. (1) كېرولان. (2) تايه پنى به كېرولانهكان.

deafen (def'n), v.l. (1) كېرودن به دهنگى نؤر بهرن. (2) دهنگې كورن.

deafening (def'n-in), adj. (1) كېرودن (وهك دهنگى نؤر بيمين): (a - noise)

(2) به ژاوه ژاوه! به دهنگه دهنگ. (2) دهنگې كېر شتى دهنگ پن پر كېر (خانوسازى).

n. كسنيكې كېرولال.

deaf-mute (def'mūt'), n. كېرولال.

deal (dēl), v.l. (1) دابهشكردن! بهشكردن. (2) ليدان! پياكيشان! بيامالين: (He dealt his opponent a blow.)

(3) دابهشكردنې كاغزى يارى بيسر ياروكه كاندا. (1) (~ with), ليكوتلنيره! پيوه خمرهك بوون: (Science ~s with facts.) (2) (~ with) د پدقتار لهگل كردن! لهگل جوولانهوه: (to ~ fairly with others)

D-Day (dē'dā), n. (1) پؤزى دهستپنكردنې هيرشيكى سوپايى! پؤزى دهستپنكردنې همرچى جوړه هيرشيك يا نركيكى كرتك.

(2) پؤزى دابهزنى هيرى سوپايى شميركاو نيشگلتيره له فهرسا بؤ بهرهنكار بوونووهى سوپايى لهلمانيا له جهنگى جيهانى دووهدها (پؤزى ۶-۷) حوزه يرانى (۱۹۴۴).

de- (di, da, de, dē), پيشگرتنه به مانايى: (1) لى دوروكوتنهوه! دابهزين (detrain)

(2) به ناخداچوون: (decline, depress)

(3) به تمواوئى: (defunct)

(4) لابردين: (dethrone)

(5) (1) پينچوانمكردن! به دؤ جوولانهوه! هملره شانهوه: (defrost)

(ب) لى لابردين (decaffeinate)

deacon (dē'k'n), n. رابهري كلنيسه! ياريدهدرى قهشه. (1) خوئندندهوى نينجيل به دهنگى بهرن له بدمردمى نوؤنكراندا v.l.

له كلنيسه. (2) داناشى ميوه له فوؤشگايه كندا يا پنچانهوهى به جوړوكه كه باشه كى دهر كويوت و خراپه كى له ژوروه بيت. (2) به سمرچهرتى كار كورن.

deaconess (dē'k'n-is), n. ياريدهدرى قهشه (به تايه پنى خاوهرته كه سهره وكارى همرارو نه خوش دهكات).

deaconry (dē'k'n-ri), n. (1) پله ياريدهدرى قهشه. (2) ياريدهدراني قهشه.

deactivate (dē-ak'tā-vāt), v.l. (1) بهردانى نؤردوو. هيز, يا بهتاليزونى سويا.

(2) پووجهل كورنهوه! پمكخست! بهتال كورنهوه (مين, بؤميا): (to ~ a bomb, mine, etc.)

dead (ded), adj. (1) (a - person) مردوو. (2) (a - animal) نؤيميو. (3) (a - city) خاموش! كې. (4) (a - waters) بن تين و ووزه! بن هست! سارد! مردوو. (5) (a - tennis ball) همل نابزندهوه! بهكارنه ماوه. (6) (a - languages; ~ laws) مردوو! كورن! بهكارنه هينراو. (7) (a - fire) كوراره! خله كراو. (8) (a - battery) مردو (مچان) له كار كوتو. (9) (a - party) سارد! ووشك! بن كهيف! مردوو (ناهنگ). (10) (a - soil) بن پيت! مردوو (خاك). (11) لوى نهدات! دهى پيكتيت! پاست (گولله): (a - shot)

(12) تهواو! تهواوئى: (a - loss)

(13) بن خاوهن (نامه): (~ letters)

(14) [Colloq.] ماندوو! هيلاك. (15) كاربابى لاسر نويه (تال): (a - wire)

(16) بن ماف (دادهگرى). (17) لهكار كوتوؤ! بن كاربا: (a - microphone)

n. تاريكترين و ساردترين كاتى شمى يا زستان! نيوه شمرا ناومر اسنى زستان: (the ~ of winter; the ~ of night)

adv. (1) به تمواوئى! تهواو: (You are ~ wrong.) (2) راستهوخو! پاست: (~ ahead)

the dead, مردووان! مردووهكان.

dead-beat (ded'bēt'), adj. [Colloq.] ماندوو! نؤر ماندوو.

dead beat, [Slang] (1) ملتخوؤ! مشهخوؤ. (2) كسنيكى تهمال و بن نيش و كار.

deaden (ded'n), v.t. (1) مراندن! هست كوشتن! هيز لى برون. (2) سركردن! بهنج كردن. (3) كې كردن! خله كورن. (4) دهنگ نه هينشتن.

v.l. مران! هست نهمان! هيز لى برون.

dead-end (ded'end'), adj. (1) دمرونچوو (كوژان, شقلم): (a - street)

(2) بن دراپوؤ: (a - job)

deadhead (ded'hed'), n. (1) ملتخوؤ! مشهخوؤ: كسنيك كه به بليتى خوراى دهچيت بؤ سينه ما يا به شمهنده همر گشت دهكات. (2) فوؤكه, شمهنده همر, يا پاسنيكى بن رينوار (2) كسنيكى بن ميشك.

deal

- (to ~ with a problem) (٢) چاره‌ساز کردن؛ چاره‌ساز کردن (with ~)
- (to ~ with a company, store, etc.) (٤) سوداگری کردن؛ کسب و فروش؛ نالووز کردن
- (٥) پیمان یا دایه‌شکری کاغذی یاری یا قمار بسم یاری‌گرگاندا.
- (١) (١) دایه‌شکری کاغذی یاری. (ب) نو کاغذانه‌ی دایه‌ش کراون.
- (ج) نوره‌ی یاری‌گر بزرگ دایه‌شکری هم کاغذانه (د) دستیک یاری کردن.
- (٢) به‌شکری: دایه‌شکردن.
- (٣) [Colloq.] رنکوتنیک بازگانی یا سوداگری.
- (٤) [Colloq.] رنکوتنیک نهیسی پامیاری.
- (٥) [Colloq.] رنکوتنیک لاسر نه‌خشمیک یا نالووزیک.

deal (dēl), n. هه‌ندیک دیاری نه‌کراو! هه‌ند.
 a good (or great) deal, زور! هه‌ندیک زور.
 (He spent a great deal of money.; You have wasted a good deal of time.)

dealer (dēl'ēr), n. (١) ده‌ان؛ فروشیار؛ کرایو فروشیار؛ سوداگر؛
 بازگان (٢) دایه‌شکری کاغذی یاری یا قمار بسم یاری‌گر یا قمارگره‌کراندا.

dealing (dēl'ing), n. (١) به‌شکردن؛ دایه‌شکردن.
 (٢) پهفتار؛ ره‌وشت. (٣) (pl.) بازگانی؛ نالووز.
 (٤) چوینتی پهفتارکردنی بازگانی.

dealt (delt), past tense and past participle of deal.

dean (dēn), n. (١) سرزک یا به‌رئوه‌بری کلنسه‌یکه گوره.
 (٢) سرزک یا به‌رئوه‌بری کولنج.
 (٣) کوترینو شاره‌زاترین نمدامی پیشه، کومله، یا یانه‌یکه:

(the ~ of the diplomatic corps)

deanery (dēn'ēr-i), n. پله‌وپایه‌ی سرزکی کولنج یا سرزکی کلنسه‌یکه گوره؛ له‌رمانگی سرزکیکی وها.

deanship (dēn'ship), n. پله‌وپایه و ماره‌ی مانوه‌ی به‌رئوه‌بری کولنج یا سرزکی کلنسه‌یکه گوره؛ به‌رئوه‌برایمی کولنج.

dear (dēr), adj. (١) خوشه‌ویست؛ زور خوشه‌ویست؛ گیان؛ شیرین.
 (٢) (١) به‌رئو (سرهمای نامه): (D-Str).
 (ب) خوشه‌ویستم (سرهمای نامه بزرگ‌ه‌ویست): (D-Azad).

(٢) (١) به‌رخ؛ گران. (ب) گرانیه‌ها.
 (٤) راسته‌قینه؛ به‌دل: (Our ~ est hope).

adv. (١) به خوشه‌ویستی. (٢) گران؛ گرانیه‌ها.
 n. کسینکی خوشه‌ویست؛ خوشه‌ویستم:

(Come here, my ~. Yes, ~. ; No, ~.)
 interj. هه‌میاری. پهستی و بن نارامی، یا سرهمای دهره‌بیرت:

(Oh, ~ ! ; D~, me! ; D~, ~ !)

dearly (dēr'li), adv. (١) نیجگار زور؛ به‌راستی:
 (He would ~ love to see his mother again.)

(٢) گران؛ گرانیه‌ها: (Victory was ~ bought).
 (١) برسینتی؛ له برسد؛ مردن.

dearth (dērth), n. (٢) کمسی؛ نه‌بوونی؛ شت؛ به ده‌گمن دستگومتن.

death (deth), n. (١) مردن؛ مرگ؛ کوچی دواپی؛ گیان دهرچوون.
 (٢) نمان؛ کوتابی؛ دواپی هاتن: (The ~ of one's hopes).
 (٢) باری مردن؛ مردن: (D- comes to all men).
 (٤) هوی مردن: (That motorcycle will be the ~ of you).
 (٥) پودانیک ناخوش وک مردن. (٦) کوشتن؛ خوین پشتن.
 (٧) [Obs.], تاموون: (the Black D-).

put to death, کوشتن؛ هلواسین؛ له سینارهدان.
 to death, زور! نیجگار زور: (He worries me to death).
 to the death, هتا مردن: (a fight to the death).

deathbed (deth'bed), n. (١) جزی مردن. (٢) سرهمرگ؛ گیانه‌و.
 adj. له‌کاتی سرهمرگدا کراو: (a ~ will).

debonair, debonaire

death bell, زهنگی بانگدانی مردنی کسینک.
 deathblow (deth'blō'), n. (١) پیامالینیکه که ده‌بیته هزی مردن.
 (٢) لیدانیک یا پیامالینیک کوشنده یا زیانه‌خش.

deathful (deth'fəl), adj. (١) کوشنده؛ بکون.
 (٢) مردن ناسا؛ له مردن چوو.

deathless (deth'lis), adj. نه‌س.
 deathlike (deth'lik), adj. وک مردن؛ مردن ناسا.
 deathly (deth'li), adj. (١) کوشنده؛ بکون. (٢) تابه‌تی به مردن.
 adv. زور! نیجگار زور؛ تا پادهمیکی زور: (~ afraid).

death mask, قالمی دم‌وچاوی کسینکی تازه مردو.
 death rate, تیکرای ژماری مردووانی شوننیک له ماره‌یکه تابه‌تید.
 death-trap (deth'trap'), n. (١) خانوویکی په‌پووت.
 (ب) بارنکی ترسناک.

death warrant, (١) له‌رمانی په‌سسی له‌سینارهدانی کسینک.
 (٢) لیدانیک کوشنده که کورتاپه‌یکه‌ی خوشی و هیوا دیننیت.

deathwatch (deth'woch', deth'wōch'), n. (١) نیشگرتنی.
 کسینکی مردو هتا کاتی ناشتنی دیت یا کسینک که له سرهمرگدا به.

(٢) پاسه‌وانیک به‌ندیخانه که چاودیری به‌ندیک ده‌کات که سزای له‌سینارهدانی به‌سمره؛ دراره هتا کاتی له‌سینارهدانه‌یکه دیت. (٢) جزوه قانوجیه‌یکه ناو دهرخته ده‌نگینکی لئوه دیت وک چرگه‌ی کاتزیر له کوندا به نیشانه‌ی مردن داهمنرا.

debacle (dā-bāk'l, di-bak'li), n. (١) توه‌وه‌ی سه‌هزل له‌ناو.
 پوباردا. (٢) لیشاونیک ناو (به قوهر داروه). (٣) پووخان؛ به‌زین؛ ژیرکوتن.
 (٤) کارسانیک کوتوپ.

debar (di-bār'), v.t. (١) بی‌له‌ده‌کردنی شتیک.
 (٢) ماف بی‌سندنوه؛ دهرکردن؛ رنک به‌ن نمان.

debark (di-bārk'), v.t. باره‌اگرتن له پاچو.
 v.t. له پاچو داه‌زین و چوونه ناوشار.

-debarkation (n.). سووک کردن؛ بایخ که‌مکردنوه؛ رخ شکادن؛
 debase (di-bās'), v.t. پله‌وپایه که‌مکردنوه؛ شکادن.

-debasement (n.). (١) جزی گومانه؛ ناخوکی له‌سره.
 (٢) ده‌شنت چهندوچونی له‌سره بکرت یا لیکولینه‌وه‌ی له‌سره بکرت.

debate (di-bāt'), v.t. & v.i. (١) لیکولینه‌وه یا چهندوچون له‌سره کردن (نه‌نجوومن، کویوونه‌وه‌ی په‌رمان... هتد)؛ مشت وهرکردن.
 (٢) به‌راکرتنوه. (٣) [Obs.], ده‌مقالی کردن؛ شه‌کردن؛ شه‌قه‌کردن.
 لیکولینه‌وه؛ چهندوچون؛ بگره‌بهره؛ گفتگو.

n. (١) په‌وشت تیکدان؛ لیری سرهمرقتی یا داوین پیسی کردن.
 په‌وشت تیکچوون؛ سرهمرقتی کردن؛ داوین پیسی کردن.
 په‌وشت خراپی و به‌رله‌پی؛ سرهمرقتی؛ داوین پیسی.

-debater (n.). کسینکی سرهمرقتی.
 debauch (di-bōch'), v.t. سرهمرقتی؛ به‌رله‌پی (په‌وشت).
 debauchery (di-bōch'ēr-i), n. لاواکردن (له‌ش)؛ تین بی‌برین؛
 debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

debilitate (di-bil'ā-tāt'), v.t. بن هیزکردن (نه‌دروستی).

-debilitation (n.). لاوازی (له‌ش)؛ بن هیزی (نه‌دروستی)؛
 debility (di-bil'ā-ti), n. بن تینی؛ بن وزه‌پی.
 debit (deb'it), n. قمرز؛ مایه یا دراوی له حساب دهرکراو له بانگدا.
 له حساب دهرکردن (بانگ)؛ قمرز خسته‌سه حسابی یکنیک له بانگدا.
 (١) پهفتار جوان؛ پووخوش؛ ناسک. (٢) شاد؛ به‌مختیار.

دېشپېرکېن يېکې دمچوړېه نه کسه ی پېشپېرکېنکه دهباتوره.
پېشپېرکېن يېکې دمچوړېه نه کسه ی پېشپېرکېنکه دهباتوره.

decathlon (di-kath'lon), n. پېشپېرکېن يېکې دمچوړېه نه کسه ی پېشپېرکېنکه دهباتوره.

decay (di-kā'), v.i. (۱) پزېن؛ پووکانهوه؛ داوهشین؛ فوتان.

(۲) بۆگن کردن؛ بۆن کردن؛ پیس بوون.

v.i. پزاندن؛ پووکاندنهوه؛ داوهشاندن؛ بۆگن پیکردن.

decay (di-kā'), n. (۱) پزېن؛ پووکانهوه؛ داوهشین؛ فوتان.

(۲) بۆگن کردن؛ بۆن کردن؛ خراب بوون. (۳) بۆگنه؛ بۆگنیتي.

decease (di-sēs'), n. مردن؛ کوچی دوايي.

v.i. مردن؛ کوچی دوايي کردن.

deceased (di-sēs't), adj. مردوو؛ (Her father is -) (۱) کسه مردورهکه؛ خوالیخوشبوو. (۲) مردورهکان.

the deceased, (۱) کسه مردورهکه؛ خوالیخوشبوو. (۲) مردورهکان.

decadent (di-sē'd'nt), n. مردورهکه (دادگری).

deceit (di-sēt'), n. (۱) فیل؛ درو؛ ساخته.

(۲) فیلبازي؛ درو؛ نا پاکي.

deceitful (di-sēt'fal), adj. (۱) ساختهچی؛ فیلباز؛ نا پاک.

(۲) ساخته؛ درو؛ نا پاک.

deceive (di-sēv'), v.i. & v.t. خلعقتانندن؛ بهمهلهدابردن؛ فرودان.

decelerate (dē-sel'ēr-āt'), v.t. & v.i. هیوش کردنهوه (خیرایی)؛ خاویونهوه؛ خاوکردنهوه.

-decelerator (n.) هیوش بوونهوه؛

deceleration (dē-sel'ēr-ā'shan), n. خاویونهوه.

December (di-sem'bēr), n. دېسمبر؛ دوا مانگی سانې زاینی.

decency (dē's'n-si), n. (۱) باش (مروءه)؛ چاکي؛ پیاوچاکي.

(۲) مایوړو؛ همیا؛ شرم؛ رهوشت جوانی. (۳) (pl.) کړدهوی کومه لایه تی

بهچین و شیاو. (۴) (pl.) پیوستی ژبان.

decennial (di-sen'i-əl), adj. دسانلی؛ هر ده سان جارک

پوړودات.

n. پیرهوی ده سالنه؛ پادی ده ساله.

decent (dē's'nt), adj. (۱) باش (مروءه)؛ چاک (رهوشت)؛ پیاوچاک.

(- behavior; a ~ person)

(۲) بهحیا؛ بهتاوړو؛ داوین پاک؛ رهوشت جوان.

(۳) شیاو؛ گونجاو. (۴) بهرین؛ شایستهی ویزه.

(۵) مام ناوهندی؛ باش (باری ژبان)؛ نه باش و نه خراب؛ پهسند: (- wages)

(۶) [Colloq.] جل و بهرگی پهسندو ریښکوی پیکي له بهردایه.

deception (di-sep'shan), n. (۱) فریول کردن؛ دهسپړین؛ فریودان.

(۲) فیل؛ ساخته؛ درو. (۳) شتیکی ساخته و بهمهلهدابردن.

deceptive (di-sep'tiv), adj. بهمهلهدابردن؛ ساخته؛ فیلباز؛ دروژنه.

(Appearances are often ~.; a ~ person)

مپیرادان؛ برینهوه.

decide (di-sid'), v.t. & v.i. (۱) دیار؛ بن گومان؛ پهکلایي.

(He won a ~ victory.)

(۲) سوور لهسره؛ پانه گوی.

-decidedly (adv.)

deciduous (di-sij'ōō-as, di-sij'ū-as), adj. (۱) گهوتو له کات

یا وهرتیکی تاییه تیدا (گله، ددان، بالی میوړو، شاخی هممهلهقی ناسکه کپړی).

(۲) گلهای گهوتووی دار له وهرتی زستاندا: (- trees)

(۳) سردهمی؛ کاتی.

decimal (des'ā-m'l), adj. دهیمی (بیرکاری).

n. کړتی دهیمی.

decimal fraction, کړتی دهیمی.

decimalize (des'ā-m'l-iz'), v.t. گویین بۆ پیرهوی دهیمی

پیرهوی دهیمی.

decimate (des'ā-māt'), v.t. (۱) به تیرهوشکه هملیاردن و کوشتی

هموو دهیمین کسینک. (۲) کوشتی ژمارهیمی زور؛ لاواکردن؛ له نابردن؛

debrief (dē'brēf'), v.t. دهنکوباس وهرگرتن له کاربه دستیک که تازه

گهراپتوره له جنبه جیکردنی شریک به تاییه تی له دهرموی وولات بۆ کله

وهرگرتن له دهنکوباسه.

debris, dèbris (dā-brē', dā'brē), n. (۱) خاک و خول و پیس و

پاشماوه شتومکی شکاو و پیرش و بولوا پاشماوهی شتومکی شکاو و دیمه تی

دواي کاره ساتینکی و له لافاو، بوومه لیزه، گهوتنه خوارموی فریکه ... هتد.

(۲) کومه له بهردی بهچیناو له پوډاری سه موله بانداندا (زهینناسی).

debt (det), n. (۱) قهرز. (۲) نهرکینکی سرشان که به پیوستی ده زانیت

بیکه تی (بۆ کسینک، وولات، یا موزا قایه تی). (۳) قهرزای. (۴) گوناه (تاین).

get (or run) into debt, قهرز بوون

in debt, قهرز

debt of honor, قهرزایی نه چامی گره یا قومار کردن که دانهردی

به پری یا سا پیوست نی بیه، به لام نارخرایی له دوا ده بییت نه گره نه نهریتوره.

debtor (det'ēr), n. قهرز

debunk (di-bun'k'), v.t. [Colloq.] خستنه بوی هیج و پوړچی و

ساختی شتیکی یا کسینک؛ هملمایینی درو ده لسه و کم و کوپوی.

debut (di-bū', dā'bū), n. (۱) خنواواندی نه کتارک بۆ به کم جار له

شانو گهری بهک یا فیلبیکدا. (۲) به کم جار هاتنه دهرموی کچیک بۆناو تامنگو

ناو کومه. به تاییه تی چینه بهرزه گانی کومه. (۳) سردهمی کار، پیسته، یا

نهرکینک؛ به کم جاری شتیکی یا کردنی شتیکی.

debutant (deb'yoo-tānt', deb'yā-tant'), n. هونرمه ندیک یا

نه کتارک که بۆ به کم جار له شانو گهری بهک یا له فیلبیکدا به شداری دمکات؛

کسینکی تازه له کار نکدا.

debutante (deb'yoo-tānt', deb'yā-tant'), n. کچیک که بۆ

به کم جار ده چینه دهرمه بۆناو تامنگو بۆناو کومه (به تاییه تی چینه -

بهرزه گانی کومه).

Dec., = December.

deca- (dek'ə), Also dec- and deka-, پینشگرینکه به مانای: ده؛

(decameter)

decade (dek'ād, de-kād'), n. ده سال

decadence (di-kā'd'ns, dek'ə-dəns), n. رهوشت سووکی؛

سووکی؛ نرمی؛ شیبونهوه؛ بهر مه دواوه چوون و به ناخدا چوون (ژبار، کومه،

هونر، ویزه، رهوشت).

decadency (di-kā'd'n-si, dek'ə-dən-si), n. = decadence.

decadent (di-kā'd'nt, dek'ə-dənt), adj. رهوشت سووک؛

سردهمی؛ بهر مه دواوه و به ناخدا چو (ژبار، کومه، هونر، ویزه ... هتد).

n. کسینکی سردهمی یا رهوشت سووک.

deca- ده گوشه؛ ده؛

decagon (dek'ə-gon'), n. ده گرام

decagram, decagramme (dek'ə-gram'), n. دهرمیناسی کالسیموم له نیسکان.

decalcify (dē-kal'sā-fī'), v.t. -decalcification (n.).

decameter, decametre (dek'ə-mē'tēr), n. ده متر

decamp (di-kamp'), v.t. (۱) چادرگا به چینه نشتن؛ خود اپرین له -

نوردوگا. (۲) پاکردن؛ خود اپرین له کومه به نهیني و له پچ.

decant (di-kant'), v.t. (۱) پوکردنی شله له دهریک به نه سپایی و

بهین جو لاندنهرموی خلتهی بنه که. (۲) پوکردنی شله له دهریکه به بۆ -

دهریکي تر.

decanter (di-kan'tēr), n. سووچی

decapitate (di-kap'ə-tāt'), v.t. سر اپرین (سزا)؛ سر اپرین کړنهوه.

-decapitation (n.); decapitator (n.).

decarbonate (dē-kār'bā-nāt'), v.t. لای بردنی نوسیدي کارپون.

-decarbonated (adj.).

decarbonize (dē-kār'bā-nīz'), v.t. کارپون لای بردن.

decasyllable (dek'ə-sil'ə-bl'), n. دپړیکی هونراوهی ده پړگه می.

-decasyllabic (adj.).

قاتنه خوارمه. (۲) نشوستی هیئان کزیبون! بمره نمان چون! دواکمرتن

(۲) لادن له پنگه یا پنگه یا پنگه راست. (Rare) [Rare]، نهویستن؛ قابل نمبون.

-decimation (n.); decimator (n.).

(۵) گۆپانی کۆتایی ناو و پاناو و ناوئانوار له رستهدا (پۆزمان):

decimeter, decimetre (des'ə-mē'tēr), n.

(ship → ships; ships → ship's; you → your)

دهسیمتر: دهیمی مەتر

تایبەتی به کۆتایی کۆتایی

decipher (di-sī'fēr), v.t.

declensional (di-klen'shən-l), adj.

(۱) هەلبەنغانی شفره؛ خویندنهوه یا

ناو و پاناو و ناوئانوار (ووشەیی پیشوو بیینه).

دەڕکردنی نووسراوی شفره؛ دۆزینەوهی نوینییهک.

declinable (di-kli'nə-b'l), adj.

(۲) دۆزینەوه یا دەڕکردنی نووسراویکی کۆن، کۆژاوه، یا ناپۆندوینیک.

پاناو، ناوئانوار (ووشەیی پیشوو تر بیینه).

decision (di-sizh'an), n.

declination (dek'la-nā'shən), n.

(۱) بریار

(۱) لاریبونەوه؛ خواربونەوه.

(۲) برینەوه (دادگا)؛ به لایه کدا خست.

(۲) لاریبونی گۆشەیی دەری پاناو له پاکووری باشووری راسته قینه.

(۳) زەبیر؛ دووبلی نەکردن: (a man of ~)

(۳) دوری گۆشەیی نەستێره له هێلی یەکشانهوه.

decisive (di-sī'siv), adj.

decline (di-klīn'), v.t.

(۱) یەکلایی؛ تەلوا؛ بێ چەندوچۆن:

(۱) لاریبونەوه؛ بمره خواربونەوه؛ دانەوین.

(a ~ victory)

(۲) ناوایبون (پۆن)؛ بەناخداچوون؛ داچوون.

(ب) یەکلانهوه؛ به لایه کدا خهرا؛ زۆر گرنگ؛ بریارههه: (a ~ battle)

(۳) بمره نمان چوون؛ نشوستی هیئان؛ فەوتان: (the ~ of the empire)

(۲) بەزەبیر؛ دووبلی نەکەر: (a ~ man)

(۴) نهویستن یا قابل نهبوون.

deck (dek), n.

v.t.

(۱) سەر پشتی پاپۆز؛ زەمینە یا پاپۆز.

(۱) لاریبونەوه؛ خوارکدهوه؛ دانەواندن.

(۲) زەمینە یا نهۆمی یەکه می پاسی دوونووم.

(۲) نهویستن یا قابل نهبوون: (I must ~ your invitation)

(ب) سەراپانیککی بچووک یا هەبوانیککی تەختە له دەرهوه بۆ دانیشتن لەبەر هەتار.

(۳) گۆپینی کۆتایی ناو و پاناو و ناوئانوار (پۆزمان).

(۳) دەستە کاهەزی یاری یا قوماڕکردن.

(۴) کزیبون؛ نمان؛ فەوتان؛ بمره مەلوه هاتن.

v.t.

(۲) بمره خراپی چوون (تەندرووستی).

(۱) پارازاندنهوه؛ پۆشین به جل و بەرگو خشلی جوان.

(۳) سەردەمی نشوستی، کزیبون، یا لاوازی.

(۲) دروستکردنی سەر پشتی پاپۆز. [Archaic]، داپۆشین.

(۴) بەشی کۆتایی؛ کۆتایی: (the ~ of life)

clear the decks,

(۵) تەختۆشی داپۆشەر یا پووکیئەرهوه (دەرهه یاریهک).

(ب) لاریبونی شتی فاپۆیست لەسەر پشتی پاپۆز.

(۶) بمره خوارکە؛ لێژی؛ سەرهوه خوارکە.

(بۆ ئامادەبوون بۆ جەنگ) (۲) خۆ ئامادەکردن بۆ جەنگ یا ئەرکیه.

decoct (di-kokt'), v.t.

on deck, [Colloq.],

declivity (di-kliv'ə-ti), n.

(۱) ئامادە.

decoct (di-kokt'), v.t.

(۲) ئامادە به نۆزی خۆی بگات یا وەرگرت له یاری یەکه.

decolor (dē-kul'ər), v.t.

deck chair,

decolorize (dē-kul'ər-iz'), v.t. = decolor.

کورسی نووشتاره (سەر پشتی پاپۆز؛ هەبوانی حال).

-decolorization (n.); decolorizer (n).

deck hand,

decompose (dē'kam-pōz'), v.t. & v.t.

کرێکاری سەر پشتی پاپۆز (بۆ پاکردنهوه کاری تری وەها).

(۱) داوه شاندن؛ داوه شین؛

declaim (di-klām'), v.t.

داپۆشاندن؛ داپۆش:

(۱) ووتار خویندنهوه؛ ووتاردان.

(The body has ~d.)

(۲) ~ against, هێرش بردن سەر له ووتاردان.

(۲) بۆن کردن؛ بۆگەن کردن.

declamation (dek'la-mā'shən), n.

decomposition (dē'kom-pō-zish'ən), n.

(۱) ووتار خویندنهوه؛

داپۆش

ووتاردان؛ هونەری ووتاردان. (۲) ووتار؛ هەلبەستیککی خوینراوه به دەنگی بەرز.

داپۆش

(۲) ووتاریکی بەجۆش و به دەنگی بەرز و تراو.

decompress (dē'kam-pres'), v.t.

-declamatory (adj).

decompression (dē'kam-presh'ən), n.

جاردان؛ بۆ وەرگرت له یاری یەکه.

پەستان ئەمان؛

declaration (dek'la-rā'shən), n.

پەستان لایرین. (۲) نەشتەرگەری یەک بۆ لایرینی پەستان لەسەر ئەندامیککی

بانگدان؛ ئاشکراکردن؛ ووتن. (۲) بۆ وەرگرتن؛ ووتن.

لەشی یا مێشک.

(۳) بۆ وەرگرتن؛ ووتن. (۲) ووتار؛ هەلبەستیککی خوینراوه به دەنگی بەرز.

پاکردنهوه؛

(۴) خستنه پووی دەسکەوت یا شتومەکی باج لەسەر (گومرگ، باجی دەرامەت):

لایرینی پەستان؛

(a ~ at the customs office)

کەسکردنهوهی پەستان.

(۵) (l) بۆ وەرگرتن؛ ووتن. (۲) ووتار؛ هەلبەستیککی خوینراوه به دەنگی بەرز.

پەستان ئەمان؛

(ب) گەواختامه

پەستان لایرین. (۲) نەشتەرگەری یەک بۆ لایرینی پەستان لەسەر ئەندامیککی

Declaration of Independence,

decontaminate (dē'kən-tam'ə-nāt'), v.t.

بانگی سەر به خۆیی ووتنه

پاکردنهوه؛

یەکگرتنهوه کانی ئەمریکا (۴ ی تەمموزی ۱۷۷۶)

لایرینی شتی پیس (وهک گازی ژەرەوی).

declarative (di-klar'ə-tiv), adj.

-decontamination (n.).

تایبەتی به بانگ بۆ دان، ووتن،

decontrol (dē'kən-trōl'), v.t.

یا بۆ وەرگرتنهوه. (a ~ sentence)

جەلەبەردان؛ پتی بۆ بەره لاکردن.

-declaratory (adj).

بێ جەلەوی؛ پتی بەره لایی؛ بێ داویی.

declare (di-klār'), v.t.

décor (dā-kôr'), n.

(۱) جاردان؛ بۆ وەرگرتنهوه؛ بانگدان.

(۲) دیکۆر؛ تەخشو شێوازی پارازاندنهوهی مال، شانۆ، فەرمانگا ... هتد.

(۲) ئاشکراکردن؛ پیشاندان. (۳) بەدل ووتن.

(۱) پارازاندنهوه؛

(۴) خستنه پووی دەسکەوت یا شتومەک بۆ باجدان (گومرگ، باجی دەسکەوت).

پووگەش کردن؛

(۱) بۆ وەرگرتنهوه. (for ~), (۲) لایه نگرتن؛ پالپشتی کردن.

پووگەش کردن؛ (to ~ a room)

(ب) ~ against, دژ وەستان.

(۲) مەدالیای پێدان بۆ ئازایی یا کاریکی قورس و گرنگ.

declare oneself,

decorate (dek'ə-rāt'), v.t.

(۱) دێرووی خۆ دەر بێرین.

پووگەش کردن؛ (to ~ a room)

(۲) راستی خۆ ئاشکراکردن؛ خۆ ساغ کردنهوه

پووگەش کردن؛ (to ~ a room)

زۆر سەر ساسە؛ سەرم سوور دەمینیت؛

پووگەش کردن؛ (to ~ a room)

لایرینی قەدەغەیی پاپۆرتو

پووگەش کردن؛ (to ~ a room)

بەلگەنامەیی نوینی فەرمانبەرەویی و رێگەدان بە گەل بۆ بینینیان.

پووگەش کردن؛ (to ~ a room)

declension (di-klen'shən), n.

(۱) لاریبونەوه؛ بمره خواربونەوه؛

منجنامه: (If you see a doctor leaving a house, you may ~ the fact that someone in the house is ill.)

-deducible (adj).

deduct (di-duk't), v.t.

فی دانشکادنن؛ فی دهرکردن.

deductible (di-duk'tə-b'l), adj.

لوی داهه شکیئریت؛

(tax - ~ contributions) لوی دهرده گزیت (باجی دهمسکوت)؛

deduction (di-duk'shən), n.

(۱) دانشکادنن؛ دهرکردن.

(۲) (۱) یو دهرکوتن؛ دوزیمه؛ نه منجم کردن. (ب) دهرمنجم.

deductive (di-duk'tiv), adj.

تابیهتی به گهیشته نم منجنامه

یا یو دهرکوتن لهرئی بیرکودنمومو: (~ reasoning).

-deductively (adv).

deed (dēd), n.

(۱) کردار؛ کردمه؛ کار. (۲) شاکار؛ کاریکی گزنگ یا

فازایانه. (۳) قهواله؛ تاپو؛ مولکننامه.

لهراستیدا؛ بهرآستی.

in deed,

deem (dēm), v.t. & v.i.

وادمشان؛ وازانین؛ وا بهرآبون

deep (dēp), adj.

(۱) قوون.

(۲) قوولایی بهکی تابیهتی (- eight feet).

(۳) له بی بنوم. (۴) بهجوش؛ قوون: (~ love)

(۵) تیگهیشوو؛ قوون (a - person)

(۶) فیلباز؛ ساختهچی.

(۷) (~ in): له بیرکودنمومیکی قولدایه: (He's ~ in thought).

(۸) قوون: (~ a - sleep). (۹) توخ؛ تیر (رنگ): (~ colors).

(۱۰) تیگهیشوو: (~ in debt). (۱۱) نرمو گرو پر (دهنگ): (a - voice)

n.

(۱) شوینیکی قوون (ناو، زهوی).

(۲) ناوه؛ راست؛ نیوهشو؛ تاریکترین وین دهنگ ترین بهشی شتیک

(in the ~ of night)

adv.

به قوونی؛ تیجگار له بنوم یا له دولوم.

go off the deep end,

(۱) خو فریذانه ناو تازی قوولوم.

(۲) [Colloq.]: به همنهشیمی خو فریذانه کاریکوم.

(۳) [Colloq.]: توپره بیون؛ هاتنه جوش

دهریا

(the deep, [Poetic],

deep-dyed (dēp'dīd'), adj.

(۱) همموی پهنکی گرتوو؛

باش له خوم دلوم. (۲) تملو: (a - villain)

deepen (dēp'n), v.t. & v.i.

قوون کردن؛ قوون بیون.

deepfreeze (dēp'frēz'), n.

به فرخه ریکی زور سارد.

v.t.

شقومک خستنه ناو به فرخه ریکی زور ساردوم.

deep-fry (dēp'frī'), v.t.

سورکردنموم له ناو تاره یا مهنه لیک

پر له پزی گرمدا.

deep-rooted (dēp'roōt'id, dēp'root'id), adj.

پهگ داکوتاو؛

پهگ قوون؛ قوون؛ کون: (~ prejudice)

deep-sea (dēp'sē'), adj.

له قوولایی دهریادا؛ له بهشه قوولمکانی

دهریادا: (~ fishing)

deep-seated (dēp'sēt'id), adj.

پهگ قوون؛ چهسیوو؛ کون:

(~ hatred; ~ traditions)

deer (dēr), n.

ناسک؛ ناسکه کیوی

deerskin (dēr'skin'), n.

(۱) پیستهی ناسک.

(۲) چهرمی پیستهی ناسک.

deface (di-fās'), v.t.

(۱) شیواندن و لکمهدارکردنی پوی شتیک؛

تیگدان و پیس کردن و ناشرین کردنی پوکار. (۲) کوژاندنموم.

-defacement (n).

defamation (def'ə-mā'shən, dē-fā-mā'shən), n.

بوختان؛

ناوپیس کردن؛ نهنگ.

-defamatory (adj).

defame (di-fām'), v.t.

ناو پیس کردن؛ بوختان کردن؛ نهنگ کردن.

default (di-fōlt'), n.

(۱) دواکوتن له کردنی شتیک له کاتی خویدا؛

(He was ~d for heroism.)

decoration (dek'ə-rā'shən), n.

(۱) پزانندنموم؛ نهختانندن.

(۲) نهختن و نیگار؛ ناریشت؛ شتی پزانندنموم

(۳) نشان؛ یو لیها تووی و نازایی؛ مهالیا

decorative (dek'ə-rā'tiv, dek'ə-rə'tiv), adj.

پزانندنموم؛

تهنبا یو پزانندنموم و پوکمش کردنه.

decorator (dek'ə-rā'îer), n.

پزانندنموم؛ نهختینموم؛ کسینکه که

پیشهی نهختانندن و پزانندنموم ناوما، خانوو، فروشگا ... همد

decorous (dek'ə-ras, di-kō'rəs, di-kō'rəs), adj.

شیاو؛

جان و ریک و بیک؛ له سفوری سه لاری و پووشت جوانیدایه

decorum (di-kō'rəm, di-kō'rəm), n.

ریک و بیک و جوانی -

پهفتار جزو بهرگ؛ چهیا و شهرم؛ سه لاری. (~ to behave with)

decoy (di-koi'), n.

(۱) داو؛ تله

(۲) نانده بهکه (راستقینه یا دهسکود) که دهکرت به داو یو پوکردنی

باندھی تر (وهک له پاره کم و سوسنگه دا)

(۳) کسینک یا شتیکه که دهکرت به داو یو کرتنی نهوانی کاری قهغه دهگن:

(a police ~)

v.t. & v.i.

تله یا داو یو نانوم

decrease (di-krēs', dē-krēs'), v.t. & v.i.

کمه برونموم؛

کهمکردنموم

n.

کمه برونموم

decree (di-krē'), n.

(۱) فرمان؛ فرمانی میری؛ فرمانی شاهانه؛

فردمانی کلینسه (۲) بریاریک که گزیرنی یو تیه (a - of fate)

v.t. & v.i.

فرمان دهرکردن؛ فرمان کردن.

decrepit (di-krep'it), adj.

پهکمرته؛ کهفتهکار؛ کوزو په پیووت.

(a ~ man; a ~ house)

-decrepitude (n.).

decrecent (di-kres'm), adj.

له کمه سونومدایه؛

له بجووت بونومدایه (مانگ)

decry (di-krī'), v.t.

(۱) ناوهزایی دهریرین بمتوندی؛ سه رنزه شت کردن.

(we ~ religious intolerance.)

(۲) توخ شکاندن (دراو)؛ له بایهخ که مکردنموم؛ شکاندن؛ سووک کردن

decumbent (di-kum'bənt), adj.

(۱) راکستار؛ بالکه و توو.

(۲) تهر فریذدن بهسه زهویدا (پوهک)

decuple (dek'yoo-p'l), adj.

(۱) ده سونومده. (۲) ده ده

n.

ژماره به که ده نهوندهی ژماره بهکی تر بیت.

decussate (di-kus'āt), v.t. & v.i.

ده نهونده کردن؛ ده چار گوره کردن (ژماره، همد).

adj.

(۱) له یه کدراو راست و چهپ

(۲) نه شیوه بهک دهرهاتوون که به راست و چهپ له یه کتری بدن (گلا، لق)؛

(~ leaves)

dedicate (ded'ə-kāi'), v.t.

(۱) تهرخان کردن؛ بهخت کردن؛

(He ~d his life to the service of his country.)

(۲) پیشکش کردن؛ بهختین؛ پهرتوک. همنهست، بهرهمی هونری)؛

(He ~d his book to his parents.)

(۳) کردنموم به رسم (خانوو، پرد، پوزنه، پیشانگا ... همد)؛

(to ~ a building, water project, etc.)

(۴) تهرخان کردن؛ زهوی یو بهکاره نانی گشتی

dedicated (ded'ə-kāi'id), adj.

دلسوز؛ لیبوردوو؛ خوتهرخانکر؛

خویهخنگر

dedication (ded'ə-kāi'shən), n.

(۱) تهرخان کردن؛ بهخت کردن.

(۲) دلسوزی؛ خو بهخت کردن. (۳) به رسم کردنموم.

(۴) پیشکش کردن؛ ووتی پیشکش کردن؛ پهرتوک یا همنهستیک له

سهرمائی پهرتوک که کدا.

deduce (di-dōōs', di-dus'), v.t.

یو دهرکوتن؛ گهیشته نم

defaulter

نەچچون بۇ شوئىتېك ۋەك پىۋىست بولۇ: (*They lost the game by ~*) .
 (۲) قەرز نەدانەنە ۋە كاتى خۇيدا يا دواكەوتن لە دانەنەيدا.
 (۳) نەچچون بۇ داداگا لە بۇزى ديارىكاراۋا (داۋاچى يا داۋا لەسەر كراۋ).
 v.i. & v.t.
 (۱) نەكردنى شىتېك ۋەك پىۋىست بولۇ.
 (۲) قەرز نەدانەنە ۋە كاتى خۇيدا: (*He ~ed on the debt.*) .
 (۳) نەچچون بۇ داداگا لە كاتى ديارىكاراۋا
 (۴) بەشدار نەبۇن لە پىشېركى يەكدا. (۵) دۇراندن لەبەر تامادە نەبۇن.
in default of, لەبەر نەبۇن: بەھۇي تامادە نەبۇن.
judgment by default, بىردنەھى داۋايەك لە داداگا لەبەر نەھاتنى لايەك بۇ داداگا.
to win by default, بىردنەھى پىشېركى يەك بەھۇي بەشدار نەبۇنى تىپى مەرامبەر
defaulter (di-fōl'ētēr), n. (۱) دواكەوتن ۋە نەركى پىۋىست (۲) دزى پارەي پىن سپىزىراۋ.
defeat (di-fēf'), v.t. بەزاندن: شىكانن: چەنگ: بەسەردا سەركەوتن (چەنگ. بويۇپۇن): ژۇرخىست
n. بەزىن: شىكان: ژۇركەوتن: دۇراندن
defeatism (di-fēf'iz'm), n. كىياتى بەزىن ۋە كۇلدان: زوۋ ۋەزىنئان يا كۇلدان
defeatist (di-fēf'ist), n. كەسىكى بەزىن يا كۇلدەر.
defecate (def'ə-kāl'), v.t. پاركردنەۋە: خلتە دەرفىئان (شەراب، ئاۋ... ھتد)
v.t. پىسايىسى كىردن: گورۇكرن.
-defecation (n.).
defect (di-fek't, dē'fekt), n. (۱) نەنگى: ناتەۋايى: كەمۋوكرتى. (۲) خەوش: ناتەۋايى يەك: نەنگ.
v.t. پەنابىردنە بەر دوزىن: ھەلھاتن ۋە چوپنە پان دوزىن.
defection (di-fek'shən), n. (۱) نەنگى: ناتەۋايى: كەمۋوكرتى. (۲) خەوش: پەنابىردنە بەر دوزىن: ھەلھاتن ۋە چوپنە پان دوزىن
defective (di-fek'tiv), adj. (۱) ناتەۋايى: كەلۋىپەل. ئامبىن: خراب: شتەمەك: كەمۋوكرتى ھەيە: ھەيە: پىزىمان: (۲) ھەموو شىۋەكانى گەردان كىردنى دىچە (كردار- پىزىمان):
(Ought is a ~ verb.)
 (۳) ناتەۋايى: لەش يا مېشكە.
n. (۱) كەسىكى ناتەۋايى لەپوۋي لەش يا مېشكەۋە (۲) ۋوشەيەكى ناتەۋايى، واتە ھەموو شىۋەكانى گەردان كىردنى نەبىت (پىزىمان).
defence (di-fens'), n. = defense; [British Spelling].
defend (di-fend'), v.t. (۱) پاراستن: بەرگىرى كىردن (*They ~ed the city against the enemy.*) .
 (۲) بە رەۋا پىشاندان: بەلگە بۇ ھىنانەۋە: (*He ~ed his conduct.*) .
 (۳) پالپىشتى كىردن: لەسەركردنەۋە
 (۴) پارىزىكارى كىردنى داۋا لەسەر كراۋ (داداگا)
v.t. پارىزىكارى كىردنى داۋا لەسەر كراۋ (داداگا)
defendant (di-fen'dənt), n. داۋا لەسەر كراۋ: گومانبار
adj. تايەبىتى بە پاراستن يا پارىزىكارى كىردن.
defender (di-fen'dēr), n. پارىزەر: بەرگىر.
defense (di-fens'), n. (۱) پاراستن: بەرگىرى: پارىزىكارى (۲) سەنگەر: قەۋا: ھۇي پاراستن: (۳) پالپىشتى: بەلگە (۴) خۇ پاراستن: زە سستەكۆلە. (۵) بەرەي بەرگىرى (۶) بەلگى داۋا لەسەر پارىزەرەكەي (داداگا)
 (ب) داۋا لەسەر پارىزەر يا پارىزەرەكان
defenseless (di-fens'lis), adj. دەست نەستراۋ: پىن چەك:
 (*They attacked a ~ people.*) .
defense mechanism (or reaction), خۇپاراستن: زە دەست يا بە كردارو خۇۋى دەروۋنى

definitive

(۱) دەپارىزىۋىت:
defensible (di-fen'sə-b'l), adj. دەتوانىرى پارىزىكارى بىكرىت (۲) رەۋا: بە بەلگە.
defensive (di-fen'siv), adj. (۱) بۇ پاراستنە نەك ھىرش كىردن: تايەبىتى بە بەرگىرى كىردن: (۲) تايەبىتى بە خۇپاراستن (بەتايەبىتى لە ھىرشىكى نەبۇو يا دىر): (*She has a very ~ attitude.*) .
n. ھەلۋىستى پارىزىكارى
defer (di-lūr'), v.t. & v.i. دواخىست بۇ دواپۇز (قەرز دانەۋە، كار، سەريازگىرى... ھتد)
defer (di-lūr'), v.t. ملدان (لەپوۋي پىزەرە): دل راگرتن: بەقسە كىردن: (*He always ~s to his father's decisions.*)
deference (def'ēr-əns), n. ملدان (لەپوۋي پىزەرە): دل راگرتن: بەقسە كىردن.
in deference to, لەبەر خۇاستى كەسىكە: لەبەر خاتىرى
deferential (def'ēr-ən'shal), adj. پىزىگۇ: ملدەر.
deferment (di-fūr'mənt), n. دواخىست بۇ دواپۇز (قەرز دانەۋە، كار، سەريازگىرى... ھتد)
deferred (di-fūr'd), adj. (۱) دواخراۋ بۇ دواپۇز (۲) قازانچ ۋە مرگرتن يا قەرز دانەۋە دواخراۋ. (۳) دواخراۋ لە سەريازگىرى
defiance (di-fī'əns), n. بەرەۋو پوۋ ۋەستان: بەرەھەنسى كىردن: ھەلگەرەنەۋە.
in defiance of, بەرامبەر بە (مەترسى يەك): بەرەۋو پوۋ ۋەستان
defiant (di-fī'ənt), adj. بەرەۋو پوۋ ۋەستان: بەرەھەكانىكەر: ھەلگەرەۋە
deficiency (di-fish'ən-si), n. (۱) ناتەۋايى: كەمۋوكرتى. (۲) (pl.) كەمى: نەبۇن.
deficient (di-fish'ənt), adj. (۱) ناتەۋايى: كەمۋوكرتى: عەيبەدەي. (۲) كەم (چۇنقى، چەندى، پەل): بەش ئاكاك كەسىكە يا شىتېكى ناتەۋايى ۋە كەمۋوكرتى.
n. ناتەۋايى: كورت ھىئان (بوۋچە): كەمى:
deficit (def'it-sit), n. (*budget ~*)
defile (di-fil'), v.t. (۱) پىس كىردن (۲) گلاۋكرن (بەرسىگا): (*to ~ a temple*)
 (۳) پەروشت خراب كىردن. (۴) ئاۋ پىس كىردن: ئاۋبانگ شىكانن (۵) دەست بۇ نامووس بىردن: پىن كىردن
-defilement (n.); defiler (n.); defilingly (adv.).
defile (di-fil', dē'fil), v.t. بە رىز پۇيشتن
n. (۱) چەم، دەرىنە، يا رىنگە يەكى تەسك كە دەبىت سەريان بە يەك رىز پىيادا بۇن. (۲) چەم يا دەرىنە يەكى تەسك. (۳) بە يەك رىز يا چەم رىزىك پۇيشتن.
 (۱) پىن ناسىن: تاساندن: (*to ~ a word*) .
 (۲) دىيارى كىردن: سنوور بۇ دانان.
define (di-fim'), v.t. (۱) دىيارىكاراۋ: سنوورەدار. (۲) راستو رەۋان: پوۋن (۳) سۆزگەر: پىن گومان. (*It's ~ that he'll go.*) .
 (۴) تايەبىتى: نامىزى تايەبىتى (پىزىمان): (*"the" is a ~ article.*)
-definiteness (n.). نامىزى پىئاس، تايەبىتىكەر، يا دىيارىكەر ۋەك:
definite article, "the" (پىزىمان).
definition (def'ə-nish'ən), n. (۱) پىئاسە: پىئاس: پىئاسىن: (*the ~ of a concept; word ~s*)
 (۲) دىيارى كىردن: سنوورەدانان.
 (۳) دىيارى كىردنى شىتېك بە ۋوردىن
 (۴) پەلەي پوۋنى نەنگى ۋىئە (رادىۋو، تەلەفون)
definitive (di-fin'ə-tiv), adj. (۱) كۇتايى پىن ھىنەر: كۇتايى:

dehydrate

v.i. بهفر يا سههؤل پيوه نمان! خاوبوونه.
sehoul laiber n. سههؤل لاير يا

توتنهروه: ناميرنكي گمر مادروه يو تواندنهوي سههؤل يا هر نههينشتي
دروست بووني سههؤل: تم لاير لمسر شووشه ي نوتمبيل

کارامه! سردمروچو! لنيهاتوو (کاري دستي).
deft (def't), adj.
defunct (di-fun'kt'), adj.
نماو! مردوو! هملوه شينراو:

(a ~ company or organization)

defuse (di-fu'z'), v.t. (1) لمارخستن! پووجهل کردنهوه (يو ميا. مين)
پمکشتن! روهاندهوه (2) هينن کردنهوه يارنكي نالوز:

(He was able to ~ the situation.)

defy (di-fi'), v.t. (1) بهرهمستي کردن! بهربره کاشي کردن!
بهروه ريو وهستان. (2) به کسيک ووشن: "نمه نمرزو نمه گز"

degeneracy (di-jen'er-a-si), n. (1) نزمي (رهووشت)! سووگي!
سهرسررئتي. (2) داره شين! پزين! بوزگن کردن! شيبوونهوه.

degenerate (di-jen'er-it), adj. نزم (رهووشت)! سووک! سهرسرري!
بين ناموس! بهروس خرابي پويشتوو.

n. کسيکي نزم (رهووشت. تواناي ميشک)! کسيکي سووک يا سهرسرري!
کسيکي بين ناموس

v.i. (1) خو سووک کردن يا نزم کردنهوه! سووک بوون! دانه دواوه
(2) بهناخداچوون (زيندهومرزي).

-degenerative (adj.).

degeneration (di-jen'er-a'shan, de'jen'er-a'shan), n.

(1) نزمي! سووگي! بين ناموسي! سهرسررئتي.
(2) بهناخداچوون (زيندهومرزي).

(3) شيبوونهوه (تيشوري لهش يا پوهه)! لهکارگرتني نهداسي زيندهوه
(بههزي نهخوشي يا برينداري بهوه)

degradation (deg'ra-da'shan), n. (1) له پله ويايه نزم بوونهوه!
تي سهدنهوه ي پله و ريزن (2) سووگي! نزمي! نزم بوونهوه.

(2) بايهخ شکان. (3) شهرمهزاري! تابوويچوون
(4) خورانهوه! داخووان (زه ميختاسي).

(1) له پله ويايه کهمکردنهوه.

(2) سووک کردن! نزم کردن! بهناخداچوون (رهووشت)

(3) بين بايهخ کردن! بايهخ شکاندن يا نزم کردنهوه

(4) شهرمهزار کردن! حميا و تابوو بردن.

(5) خورانهوه! داخووان (زه ميختاسي).

v.i. خو سووک کردن! خو شکاندن! تابووي خو بردن.

(1) پله نزم کراي.

degraded (di-grād'id), adj.

(2) بايهخ شکانو! بين بايهخ (3) سووک! نزم (4) شهرمهزارکراو! تابوويبراو

تابوويبرو! شهرمهزارکرا! ناشرين!

له پله ويايه کهمکردنهوه: هنگ. (a ~ job)

degree (di-grē'), n. (1) پله. (2) پله ويايه کومه لايه تي (3) راده

(4) پروانامه (زانکو. قوتابخانه): (~ an M.A.)

(5) پله ي بهراورود (پيزمان)

(The positive ~ of good is good, the comparative ~ is better, and the superlative ~ is best.)

(6) پله (بيرکاري. گهردووناسي. جوگرافيا)

(A right angle has 90 ~s.)

by degrees. وورده وورده! بهره بهره! نهخته نهخته.

to a degree. (1) تا راده يه کي زور (2) نهختنک.

dehumanize (dē-hū'mā-nīz'), v.t. له مروفايه تي کهمکردنهوه!

له مروفايه تي خستن.

-dehumanization (n.).

dehydrate (dē-hī'drāt), v.t. (1) ووشک کردنهوه (ميوه هات).

(2) ناو تي دهرهينان (کيمياگهري).

v.i. ووشکبوونهوه (لهش)! نار له لهشدا کم بوونهوه (نهخوشي)

definitude

(a ~ answer) 2. راسترين و تمواترين! همره راست و تمواو:

(a ~ dictionary; a ~ edition of Shakespeare)

(2) دياریکه! سنووردانه (3) به تمواوي گمروبوو (زيندهومرزي).

n. ووشه ي دياریکه يا پيناسين (پيزمان). وه:

(this, that, any, some)

definitude (di-fin'ə-tōōd', di-fin'ə-tūd'), n. ووردي!

تمواوي! بين چندوچوني.

deflagrate (def'la-grāt'), v.t. & v.i. سووتان به مشخه لاني ناگر

به پندو کو توپن.

deflate (di-flāt'), v.t. & v.i. (1) فش کردنهوه! فش بوونهوه!

همواي دهرهينان! همواي دهرهاتن: (to ~ a tire).

(2) بين بايهخ کردن! شکاندن (مروفا) نرخ کهمکردنهوه.

deflation (di-flā'shən), n. (1) فش بوونهوه! فش کردنهوه

(2) چوونهوه خو (تابووي)! چوونهوه بهک! کهي پاره له يازپدا بههوي

بهريبوونهوه ي بههاي پاره و شکانني نرخي شتومک.

deflect (di-flekt'), v.t. لادان! بينچکردنهوه! دهرگيزان! شکاندنهوه!

دهرچه رخانن.

v.i. دهرگيزان! بينچکردنهوه! لادان! شکاندنهوه! دهرچه رخان:

(The bullet struck a wall and was ~ed from its course.)

-deflective (adj.); deflector (n.).

deflection (di-flek'shən), n. شکاندنهوه! دهرچه رخان! لادان!

دهرگيزان.

defloration (def'lor-a'shən), n. (1) گول ليکردنهوه

(2) بين بين کردن! کچ کو نکردن.

deflower (di-flou'ēr), v.t. (1) بين بين کردن! کچ کو نکردن.

(2) گول ليکردنهوه (3) ويتران کردن! خراب کردن! بييس کردن.

defoliant (di-fō'li-ant), n. ماده يه کي کيميايي به دارودره ختي

بين که لايوت دکريت.

defoliate (di-fō'li-āt'), v.t. دارودرهخت پوتکردن!

که لايکردنهوه.

-defoliation (n.).

deforest (dē-fōr'ist, dē-for'ist), v.t. دارستان برين!

پاکردنهوه ي ناوچه يه که دارودرهخت! پوتکردن له دارودرهخت

-deforestation (n.).

deform (di-fōrm'), v.t. (1) شيوه تيکدان! پووختسار شيواندن!

شيواندن! خواروخنج کردن (2) ناشرين کردن.

v.i. شيوه تيکچوون! پووختسار شيوان! ناشرين بوون.

-deformation (n.).

deformed (di-fōrmd'), adj. (1) شيوه تيکچوو! پووختسار شيواو!

خواروخنج و کشي. (2) ناشرين.

deformity (di-fōr'mə-ti), n. (1) شيوه تيکچوون! پووختسار شيوان.

(2) خواروخنجي بهک! شيوه تيکچوونتيک.

(3) نهدانينگي خواروخنج يا شيوه تيکچووي لهش. (4) ناشريني.

(5) کسيک يا شتيکي شيوه تيکچوو.

defraud (di-frōd'), v.t. به ساخته له دست دهرکردن (سامان)?

همنهه نادر و تي کيشانهوه

defray (di-frā'), v.t. پاره ي شتيک دان (گهشت. ناهمتگ)?

گرتنه ناستوي تيچووني شتيک: (to ~ the cost of a trip).

-defrayal (n.); defrayment (n.).

defrock (dē-frok'), v.t. له قهشبي لايردن! دهرکردن له قهشبي!

برکي قهشبي تي سهدنهوه

defrost (dē-frōst', dē-frost'), v.t. خاوکردنهوه! خواردهمهي!

بهفر يا سههؤل تي لايردن (بهفرخهر. باني فيزکه)? تم لايردن (له ديوي ناوموي

شووشه ي نوتمبيل).

dehydration

dehydration (dē hī-drā'shən), n.
روشکېوېوه (لهش)؛
(He is suffering from ~.)

deification (dē'ə-fi-kā'shən), n.
پيرستن؛
(He is suffering from ~.)

deify (dē'ə-fi'), v.t.
(1) ډول ته ځودا؛
(2) ډول ته ځودا؛

deign (dān), v.i. & v.t.
(1) بېرته؛
(I do not ~ to reply to such a question.)

deism (dē'iz'm), n.
پروايون ته ځودا؛

deist (n.); deistic (adj.).
(1) ځودا؛

deity (dē'ə-ti), n.
(1) ځودا؛

deject (di-jekt'), v.t.
دلشکست کړد؛

dejecta (di-jekt'ə), n.pl.
گويا بېسايي

dejected (di-jekt'id), adj.
دلشکست؛

dejection (di-jek'shən), n.
دلشکستی؛

delectable (di-lek'tə-b'l), adj.
زور خوش

delegate (del'ə-gāt'), n.
(1) نوښتر

delegation (del'ə-gā'shən), n.
(1) نوښتر

delete (di-lēt'), v.t.
سړينه وه

deleterious (del'ə-tēr'i-əs), adj.
زيانمنه

deletion (di-lē'shən), n.
(1) سړينه وه

deliberate (di-lib'ēr-it), adj.
(1) دهنه

deliberately (di-lib'ēr-it-li), adv.
(1) په دهنه

deliberation (di-lib'ēr-ā'shən), n.
(1) لیکونينه وه

delicacy (del'i-kə-si), n.
(1) ناسکي

delivery

delicate (del'i-kit), adj.
(1) ناسک

delicately (adv.); delicateness (n.).
(1) ځورښي

delicious (di-lish'əs), adj.
خوش

delict (di-lik't), n.
تاوان

delight (di-lit'), v.t.
دلخوش کړد؛

delighted (di-lit'id), adj.
دلخوش

delightful (di-lit'fəl), adj.
خوش

delimit (di-lim'it), v.t.
سنور

delineate (di-lin'i-āt'), v.t.
(1) لهخه

delinquency (di-lin'kwən-si), n.
(1) کهترخمي

delinquent (di-lin'kwənt), adj.
(1) کهترخمي

deliquesce (del'ə-kwəs'), v.i.
پهق

delirious (di-lir'i-əs), adj.
(1) وپړينه

delirium (di-lir'i-əm), n.
(1) وپړينه

delirium tremens,
(1) وپړينه

deliver (di-liv'ēr), v.t.
(1) بزگار کړد

deliverance (di-liv'ēr-əns), n.
(1) بزگار کړد

delivery (di-liv'ēr-i), n.
(1) بهدسته

- (۲) گه‌یاندن (گه‌روپه‌ل، گه‌ره‌سه، خوارده‌ممنی، پۆسته)؛ دانه‌دهست:
- (There are two ~ies a day.)
- (۳) نهر شته‌ی ده‌گه‌یه‌نریت. (۴) مندالپوون: (a smooth ~)
- (۵) ووتاران؛ ووتن
- (۶) شیوه‌ی ووتاردان یا دیوان: (an actor's poor ~)
- (۷) لیدان؛ پیاکیشان (A) فزندان (۸) یزگارکردن؛ یزگارپوون؛ یزگاری
- (۹) گۆرینی خاوه‌نئیتی قه‌واله یا شتومه‌ک.

dell (del), *n.* دۆلئیکی چچوکی تهریکی دارستاناوی
delouse (dē-lous', dē-louz'), *v.t.* پاک‌کردنوه له نهمسپان؛
 نهمسپان روزکردن؛ دۆزین

Delphian (del'fī-ən), *adj.* Also **Delphic**,
 (۱) تابه‌تی به
 "دنیفا" یهرستگای خوا‌ی نه‌فسانه‌یی پۆنان (۲) لیل؛ نه‌بیرنوه

delphinium (del-fin'i-əm), *n.* جۆره‌ گونیکه
delta (del'tə), *n.* (۱) تپیی چوارمی نه‌لفوومنی پۆنانی (۲) دملتا
delude (di-lōōd', di-lūd'), *v.t.* به‌مه‌له‌داندن؛ هه‌له‌هه‌تاندن
 (Don't ~ yourself.)

deluge (del'ūj), *n.* (۱) لافاو (۲) باران باریختکی زۆرا لیزمه‌ باران
 (۳) ژماره‌به‌کی زۆر (a ~ of visitors)

v.t. (۱) کردن به ژیر لافاوه‌وه؛ کردن به لافاو
 (۲) کردن به ژیره‌وه (به شتی باش یا خراب)؛ هه‌نامه‌ ئی به‌ین (مه‌جان)
 لافاوه‌که‌ی نوح (قورتان، ئینجیل)

the Deluge,
delusion (di-lōōd'zhan, di-lū'zhan), *n.* (۱) به‌مه‌له‌داندن
 (۲) هه‌له‌هه‌تاندن (۳) بووایه‌کی هه‌له‌ هه‌له (۴) خه‌یانی خاو

-delusive (*adj.*).
deluxe (di-looks', di-luks'), *n.* جوازو نایاب
delve (delv), *v.t.* [Archaic] هه‌لکه‌ندنی زه‌وی (به بیلو خاکه‌نان)

(۲) لیکۆنینه‌وه؛ چۆنه‌ ناو. (to ~ into the past; to ~ into books)
v.t. [Archaic] هه‌لکه‌ندنی زه‌وی

demagnetize (dē-mag'nō-tīz'), *v.t.* بارگی موگنا‌تیسسی لایردن
demagogue (dem'ə-gōg', dem'ə-gog'), *n.* دیماکۆک

که‌سێکی دیماکۆکی: که‌سێکه‌ که‌ هه‌ستی جه‌ماوه‌ ده‌جۆلئینئیت و هه‌تیان ده‌دات
 به‌ مه‌به‌ستی ده‌سکه‌وتنی ئامانه‌گانی خۆی

-demagogic (*adj.*); **demagogism** (*n.*).
demagoguery (dem'ə-gōg'ēr-i, dem'ə-gog'ēr-i), *n.*

کرده‌وه‌ تاکتیکه‌و رێباری دیماکۆک (وه‌شه‌ی پێشوو بیه‌نه)
demand (di-mand', di-mänd'), *v.t.* (۱) داواکردن (به‌ تۆندی)؛
 ویست (We ~ our rights.)

(۲) پێویست بوون: (The work ~s patience.)
 داواکردن

v.t. (۱) داواکردن (۲) داوا؛ داواکاری؛ داخوازی؛ خواست
n. (۳) شتیکی داواکارو (۴) پێویستی

(۵) ویستنی شتومه‌کی ناوبازار (ناجووری)
 (ب) نه‌وه‌نده‌ شتومه‌ک که‌ خه‌لک ده‌یه‌وی بیکریت به‌ ترخیکی تابه‌تی له

کاتیکی تابه‌تیدا (supply and ~)

in demand, له‌ به‌وه‌دا به‌ به‌ره‌و؛ بازاری گه‌رمه
on demand, له‌ کاتی داواکردندا؛ ده‌هریت له‌ کاتی داواکردندا

(This check is payable on demand.)
demarcate (di-mär'kāt', dē'mär-kāt), *v.t.* (۱) سنووردان؛
 سنوور دیاری کردن (۲) جیاکردنوه؛ جیاوازی کردن

-demarcation (*n.*).
demean (di-mēn'), *v.t.* سووک کردن - مۆلا - شتی پێرۆن؛
 له‌ به‌وه‌دا به‌ سه‌رکردنوه؛ شکاندن

(He ~ed himself by taking the bribe.)
-demeaning (*adj.*).
demean (di-mēn'), *v.t.* په‌فتارکردن؛ هه‌نسان و دانپشتن

په‌فتاری له‌ به‌رچاوا؛
demeanor, demeanour (di-mēn'ēr), *n.* په‌مورشتی به‌ به‌رمه‌وه؛ هه‌نسان و دانپشتن: (a quiet ~)

dement (di-mēnt'), *v.t.* مینشک تینکان؛ شیت کردن
demented (di-mēnt'id), *adj.* مینشک تینکچوو؛ نه‌خۆش (مینشک)؛
 شیت

dementia (di-mēn'shə, di-mēn'shi-ə), *n.* مینشک تینکچوون؛
 نه‌خۆشی مینشک؛ شیتی

demerit (dē-mer'it), *n.* (۱) ناتمه‌واوی؛ که‌م و کجوری؛ خراپ؛
 (۲) نه‌وه‌ی ئی شکاوی قوتایی (به‌وه‌ی ته‌معنی یا بێ حه‌یایی)

demi- (dem'i), پینشگرتکه‌ به‌ مانای؛ نیو؛ نیچه؛ وه‌ک؛ که‌مه‌ر له
demi-god (dem'i-god'), *n.* نیچه‌ خود؛ خودای چچوو

demilitarize (dē-mil'ə-tā-rīz'), *v.t.* سوپا کشانه‌وه؛
 بێ سوپا کردن؛ له‌ ژیر ده‌ستی سوپا هه‌تانه‌ به‌رمه‌وه

-demilitarization (*n.*).
demilitarized zone, ناوچه‌ی سوپا ئی کیشاره‌وه؛ ناوچه‌ی بێ سوپا

(۱) گۆرینی خاوه‌نئیتی زه‌وی و زار به‌ وه‌سبه‌ت یا
demise (di-mīz'), *n.* به‌ کوئ (۲) گۆرینی پاشا به‌ مردن یا وازه‌تانه‌ له‌ ته‌ختی پاشایی

(۳) مردن (۴) نه‌مان؛ دوا‌یی هه‌تان؛ کۆبوون
 (۱) زه‌وی و زار پێدان به‌ وه‌سبه‌ت یا به‌ کوئ

(۲) کردن به پاشا له نه‌جای مردن یا وازه‌تانی پاشا
v.t. بۆ مانه‌وه (میرات)

demitasse (dem'i-tas', dem'i-täs'), *n.* فنجانی قاره؛
 کوچی چچوو

demobilize (dē-mō'b'l-īz'), *v.t. & v.i.* له‌شکر بۆوه‌پیکردن؛
 به‌ره‌وه‌کردنی هه‌یزی چه‌کدار

-demobilization (*n.*).
democracy (də-mok'rə-si), *n.* (۱) دیموکراسی؛ دیموکراتیه‌ت؛
 فه‌رمانه‌وه‌ی گه‌ل (۲) فه‌رمانه‌وه‌ی زۆبه‌ی گه‌ل (به‌ره‌له‌مان، حیزب ... هه‌ت)

(۳) ووله‌تیک دیموکراسی: (England is a ~)
 (۴) یه‌کسانی؛ به‌ یه‌ک چاو سه‌یرکردنی هه‌موو

(۵) جه‌ماوه؛ بۆره‌ پیاوان
 (۱) که‌سێکی دیموکراتی؛

دیموکراسیخواز (۲) یه‌کسانی په‌رست؛ یه‌کسانیخواز
 (۳) [D-]، ته‌نداسی حیزبی دیموکراتی نه‌هریکی

democrat (dem'ə-krat'), *n.* (۱) دیموکراتی؛ تابه‌تی به
democratic (dem'ə-krat'ik), *adj.* دیموکراسی؛ له‌سه‌ر دیموکراسی پۆشتوو: (~ rule; a ~ country)

(۲) بۆ هه‌موو که‌س؛ بۆ جه‌ماوه‌: (~ entertainment)
 (۳) یه‌کسانیخواز؛ خاکی؛ بێ فیز: (a ~ person)

(۴) [D-]، تابه‌تی به‌ حیزبی دیموکراتی نه‌هریکی
-democratically (*adv.*).

کردن به دیموکراتی؛
democratize (də-mok'rə-tīz'), *v.t. & v.i.* بوون به دیموکراتی

-democratization (*n.*).
demography (di-mog'rə-fi), *n.* دیمۆگرافیا؛ زانستی سه‌ره‌مه‌یری

دانپشتوووان له‌ به‌وه‌ی زۆربوون، مردن، ژهنیتان و شووکردن، دا‌به‌شمبووتیان
 به‌سه‌ر ناوچه‌یه‌که‌دا

-demographer (*n.*); **demographic** (*adj.*).
 (۱) که‌ج (۲) فۆلنگ (بالنده)

(۲) په‌پوله‌ تنگ باریکه
demolish (di-mol'ish), *v.t.* (۱) پوو‌خاندن (خانوو)
 (۲) ویران کردن؛ تینکه‌وینکان؛ هه‌تاندن

-demolishment (*n.*).
demolition (dem'ə-līsh'ən, dē'mə-līsh'ən), *n.* پوو‌خاندن
 (خانوو)؛ ویران کردن؛ تینکه‌وینکان

(۱) جه‌نکه؛ شه‌یتان؛ مێو و رنج
demon (dē'mən), *n.*

(a ~ young lady)

(۲) خُو به شعرمن نوان؛ به سَرُو شعرمن.

demurrage (di-mūr'ij), n.

(۱) کهمترخمی له بارکردن یا

بارداگرتنی پایپو یا لُزی له بهندهردا له ماوهی دیاریکراودا.

(۲) پین بژاردنی نهم کهمترخمییه (که گومرگه دهیسهنیت).

demurrer (di-mūr'ēr), n.

پهلب (دادگا).

den (den), n. (۱) (۱) لانه (شیر، پنگ... هتد)؛ پیشه‌لان (گیانداری کیوی).

(ب) مهلبه‌ن؛ لانه. (۲) قه‌فن یا لانهی گیانداریکی کیوی له باخچهی گیانداریادا

(۳) په‌ناگا؛ نه‌شکورت؛ جنی خوشارده‌وه.

(۴) په‌ناگای دزو چهره یا کهسانی پین لانه. (۵) ژورونکی چه‌بل

(۶) ژورونکی بیجکولهی خو‌ش له مالفیکدا که ترخان کراوه بُو خو‌ش‌نده‌وه

پین دهنگی و کارکردن؛ خه‌لوه‌تگا؛ خه‌لوه‌ت.

له لانه‌دا ژبان؛ خوشارده‌نومه له په‌ناگادا

denationalize (dē-nash'ā-nī-iz'), v.t. (۱) سه‌ندنه‌وه و ئی-

وهرگرتنه‌وهی مافو نیشانه و تاییه‌خوی نه‌تواریتهی (گه‌ل، سِرُو).

(۲) گه‌راندنه‌وهی دمرگای پیشه‌سازی و بازرگانی و نابووری و کشتوکالی میلی

کراو بُو خاوه‌نه‌کانی

denaturalize (dē-nach'ēr-əl-iz'), v.t. (۱) نامرووشتی کردن؛

ئی دهره‌نیانی نیشانه و تاییه‌خوی سرووشتی شتیک.

(۲) ئی سه‌ندنه‌وهی مافی هاوولانیتتی.

(۱) په‌سندنه‌کردن (خواست).

(۲) به‌رپه‌رچوانه‌وه؛ به‌سرو‌خسته‌وه؛

(the ~ of a statement or an accusation)

(۲) حاشائینکردن: (the ~ of one's family)

(۴) بووا پین نه‌کردن (ژابن).

(۵) نهدان؛ پین نهدان (خواست).

(۶) خو‌شی له خو‌قه‌ده‌مگومردن؛ پینیی خو‌شی له خو‌گوتن: (self-)

denier (dā-nēr'), n. حاشاکه‌را؛ به‌رپه‌رچده‌رمه‌وه؛ پین بووا.

denigrate (den'ā-grāt'), v.t. (۱) ره‌ش کردن.

(۲) ناو پیس کردن؛ له‌که‌دارکردن؛ ناو شکاندن یا خراب کردن؛ سووک کردن

-denigration (n.); denigrator (n.).

denim (den'im), n. (۱) جزیره قوماشینکی لُزهکی نه‌ستوره.

(۲) (pl.) جل‌ریه‌رگی نهم قوماشه.

denizen (den'i-z'n), n. (۱) نیشته‌جن؛ دانیشتو (مال، ناوچه).

(۲) [British] بیگانیه‌که که همتدیک مافی تاکیه‌تهی هاوولانیتتی.

(۳) (۱) گیانداریک یا پوره‌کیکله که موویت به نیشته‌جنیی شونینکی تازه

(ب) ووشه‌ی بیگانه؛ ووشه‌ی خواستراو.

denominate (di-nom'ā-nāt'), v.t. ناولینان؛ ناوانان؛ دیاری کردن

denominate number, ژماره‌ی دیاریکه‌را؛ ژماره‌ی ناوینانه.

دوه‌ ژماره ۱۲ له‌م ووتیه‌دا: (12 pounds) .

denomination (di-nom'ā-nā'shan), n. (۱) ناوینان؛ ناوانان.

(۲) ناو. (۳) ناوی بابه‌تیک شت.

(۴) بابه‌ت یا چه‌شنی پاره: (five-dollar -s) .

(۵) چه‌شن (تاین)؛ تاقم، یا ریبارونکی تاینی: (a Protestant ~)

denominationalism (di-nom'ā-nā'shan-l-iz'm), n. (۱)

په‌روباوه‌ری دووبه‌ره‌کیتی تاینی. (۲) دابه‌شبوونی تاینیک یا په‌روپیکه‌راسی

تاینیک به چه‌ند به‌شیکه‌ره؛ دووبه‌ره‌کیتی تاینی. (۳) بانگدان بُو دووبه‌ره‌کیتی

یا به‌شکردنی تاینی

denominative (di-nom'ā-nā-tiv, di-nom'ā-nā-tiv), adj.

(۱) ناوینانه. (۲) تاییه‌تهی که کرداریکی له ناو یا ناوه‌لناو داریژراو (ریژمان)؛

("to eye" is a ~ verb.)

n. کرداریکی له ناو یا ناوه‌لناو داریژراو (ریژمان).

denominator (di-nom'ā-nā-tēr), n. (۱) ناوینانه.

(۲) ژۆره (په‌رکاری).

denotation (dē-nō-tā'shan), n. (۱) نیشانه‌کردن؛ واگه‌یادن؛

(۲) گیانی پاریزهر؛ فروشته‌ی پاریزهر

(۳) کهسینکی به‌دخوازو دله‌وه‌ق وهک شه‌یتان؛ په‌واخراب.

(۴) کهسینکی کارامه و بزانو شاره‌زا: (a ~ at golf) .

demonic (di-mō'ni-ak'), adj. (۱) تاییه‌تهی به شه‌یتان یا جنۆکه.

(۲) شه‌یتان سواری سهری بووه. (۳) شه‌یتانی؛ شه‌یتانانه.

n. کهسینکه که شه‌یتان سواری سهری بوویت.

demonic (dē-mon'ik), adj. (۱) تاییه‌تهی به شه‌یتان یا جنۆکه؛

شه‌یتانی. (۲) شه‌یتان پالی پیوه ده‌نیت؛ فروشته‌یه‌که سرووشی بُو ده‌مینیت.

demonism (dē'mən-iz'm), n. په‌راکردن به شه‌یتان و جنۆکه و

دینوورنج

demonology (dē'mon-ol'ə-ji), n. (۱) لیکوالینه‌وه‌ی شه‌یتان و

جنۆکه و دینوورنج و په‌راکردن به‌م جزیره شتانه.

(۲) ووتاریکی نووسراو دهریباری نهم جزیره شتانه

demonstrable (di-mon'strā-b'l, dem'an-strā-b'l), adj. ده‌توانی پیشان بدریت یا به‌لگه‌ی بُو به‌نیشته‌وه و به‌سه‌لمینریت.

-demonstrability (n.); demonstrableness (n.);

demonstrably (adv).

demonstrant (di-mon'strənt), n. به‌شداریکه‌ری خو‌پیشاندانیکی

گشتی.

demonstrate (dem'an-strāt'), v.t. (۱) سه‌لماندن؛ به‌لگه‌ بُو-

هینانه‌وه. (۲) پیشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه؛ دهرخستن؛ خسته‌ پینش چاو.

(۳) هه‌ست دهرپه‌رین.

(۱) خو‌پیشاندان (خو‌پیشاندانیکی گشتی)؛ هه‌ستی خو‌ دهرپه‌رین به‌ ناشکرا

v.t. له خو‌نوواندیکی گشتیدا. (۲) پیشاندانی هیزی سوایی.

demonstration (dem'an-strā'shən), n. (۱) به‌لگه بُو هینانه‌وه؛

سه‌لماندن (۲) پیشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه؛ خسته‌ به‌ر چاو.

(۳) دهرخستن؛ پیشاندان: (a ~ of grief) .

(۴) خو‌پیشاندانی گشتی؛ خو‌نوواندنی گشتی

(۵) پیشاندانی هیزی سوایی (۶) سه‌لماندن (په‌رکاری).

demonstrative (di-mon'strā-tiv), adj. (۱) دهرخه‌را؛ پیشاندهر؛

په‌وونکردنه‌وه (۲) (~ of) . نیشانه‌ی شه‌ویه؛ شه‌وه ده‌سه‌لمینیت؛ مانی شه‌ویه.

(۳) بنچینه‌که‌ی له‌سه‌ر پیشاندان و سه‌لماندن دامنه‌تراوه: (a ~ science) .

(۴) هه‌ست پیشاندهر: (a ~ child) .

(۵) پیشاندهر (ریژمان) ("That" is a ~ pronoun) .

n. راناو یا ناوه‌لناوی پیشاندهر (ریژمان).

demonstrative pronoun, راناوی پیشاندهر

دوهک " this, that, these, those "

demonstrator (dem'an-strā'tēr), n. (۱) پیشاندهر

(۲) ماموستای پیشاندهر له تاقیکدا

(۳) فه‌رمانبه‌ری کۆمپانیایه‌که که نامنرک یا شتینکی تازه پیشانی جه‌ماوه‌ر

ده‌دات بُو هاندانیان بُو کرینی.

(۴) به‌شداربووی خو‌پیشاندانیکی گشتی؛ خو‌پیشاندهر.

demoralize (di-mōr'ā-liz', di-mor'ā-liz'), v.t. (۱) ووره-

پین به‌ردان؛ ووره شکاندن؛ پین ووره کردن (۲) په‌ووشت خراب کردن.

(۳) پشوی خسته‌وه؛ شتواندن؛ سه‌ر ئی شتواندن.

-demoralization (n.).

demos (dē'mos), n. گه‌ل؛ جه‌ماوه‌را؛ میلیت.

demote (di-mōt'), v.t. به‌له که‌مکردنه‌وه؛ به‌له که‌مکردنه‌وه (نه‌فسه‌ر).

کاربه‌ده‌ست... هتد.

-demotion (n.).

demount (dē-mount'), v.t. داگرتن (مه‌کینه)؛ هینانه‌ خواره‌وه؛

(to ~ a motor)

demur (di-mūr'), v.t. (~ ut) (~ to), (۱) پارایی کردن؛

دودلی کردن (۲) په‌لب کردن (دادگا).

demure (di-myoor'), adj. (۱) شمرص؛ سه‌لار؛ سه‌نگین؛ به‌ ناپه‌رو؛

denote

نیشانه‌ی شتیکه بودن. (۲) نیشانه. (۳) مانای راسته‌وپراستی ووشه‌یهک.
denote (di-nōt'), *v.t.* (۱) نیشانه‌کردن.
 (۲) راه‌یابیدن (ووشه، ووه، نیشانه)؛ نیشانه‌ی شتیکه بودن؛ واته وابوون
denouement (dā-nōō'mān), *n.* ۱. سنجاسی شانزگهری‌یهک؛
 کوتایس چیزکیک (۲) نهر پهرده‌یهی شانزگهری‌یهک که نهنجام ددهات
 مه‌دهستهوه (۳) نهنجاسی کار؛ کوتایس کار
denounce (di-nouns'), *v.t.* (۱) تاوانبارکردن؛ سهرزه‌نشست کردن؛
 په‌نجه‌ی تاوان بؤ راکیشان؛ ناپه‌زایس دهربرین دهرباره
 (۲) راپورت لیدان؛ خمه‌رایندان
 (۳) راکه‌یاددن به نیازی دوابی پن هینانی په‌یمانیک (نظورآتان)
-denouncement (n.)
dense (dens), *adj.* (۱) پرا په‌ستراوا خهست؛ توند
 (۲) چیرا نه‌سقتور (۳) بن میشکه؛ کهر کهردهن؛ حه‌پؤل
 (۴) تاریک حامی وینه
density (den'sa-ti), *n.* ۱. پری؛ چیری؛ نه‌سقتوری؛ خهستی؛ توندی
 (۲) چیری دانیشتونان (the ~ of population)
 (۳) بس میشکی؛ کهری؛ حه‌پؤل؛ کهردهنی
 (۴) چیری ته‌زوی کاره‌با
dent (dent), *n.* قوپایی
v.t. قوپیدن
v.i. قوپیدن
dental (den'tl), *adj.* ۱. بیهشی به ددان؛ هی ددان
 ۲. تابه‌تری به ده‌نگیک که له لیکدانی زمانو ددانه‌کانی پیشوه‌ی سهرمه
 ۳. دهن‌سنجاسی (ده‌نگناسی)
n. سنجاسی ده‌ک ت، د (ده‌نگناسی)
dental floss ددزوی پاک‌کردنه‌وه‌ی ددان
dented (den'tid), *adj.* قوپور
denti- (den'ti, den'tə), پسنکریکه به‌مانای؛ هی ددان؛ تابه‌ستی به
dentist (den'tist), *n.* پریسکی ددان؛ دانشناز
dentistry (den'tis-tri), *n.* زانسی پریسکه‌وانی ددان؛ دانشنازی
dentition (den-tish'ən), *n.* ددان دهره‌تن
 ۲. سهرهوه حوزرو پیک‌وویکی ددان
denture (den'chēr), *n.* تاقعه‌ده‌س ده‌سکرتد
denudate (den'yoo-dāt', di-nu'dat), *v.t.* پوروتکردن زوی؛
 داخوردن؛ دامالین؛ رامالین
adj. پوروت
denude (di-nōōd', di-ni'ud'), *v.t.* (۱) پوروتکردنه‌وه؛ جل‌وبه‌رگ
 (۲) پوروتکردن (زوی‌وزان) (The land was ~d of vegetation.)
 (۳) خوران (زهمینناسی)؛ داخوردن؛ رامالین؛ دامالین
-denudation (n.)
denunciate (di-nun'si-āt', di-nun'shi-at'), *v.t.* - denounce.
denunciation (di-nun'si-ā'shan, di-nun'shi-ā'shan), *n.*
 ۱. تاوانبارکردن؛ په‌نجه‌ی تاوان بؤ راکیشان؛ سهرزه‌نشست کردن؛ ناپه‌زایس یا
 بیزاری دهربرین دهرباره‌ی شتیکه (۲) راپورت لیدان؛ خه‌به‌رایندان
 (۳) راکه‌یاددن دوابی پن هینانی په‌یمانیک
-denunciator (n.)
deny (di-nī'), *v.t.* (۱) سهرپه‌رچدانه‌وه؛ به‌درؤخسته‌وه (۲) حاشالیکردن
 (۳) ری پن نه‌دان؛ ل؛ قه‌ده‌غه‌کردن؛ نه‌هیشتن
 (۴) په‌سندنه‌کردن (خواست)؛ پن نه‌دان؛ نابه‌دنی کردن؛ پن بهش کردن
deny oneself له خو قه‌ده‌غه‌کردن (چووت بوون، خویشی)؛
 ریوی خویشی له خو گرتن
deny oneself to کس نه‌بینن؛ خو‌کشانه‌وه و پنگه‌نه‌دان به کس بؤ
 بینینی

dependency

deodorant (dē-ō'dēr-ənt), *adj.* بوئیرا؛ بوئس ناخوش بر
n. بوئیرا؛ دهرمانی بوئس ناخوش بر
deodorize (dē-ō'dēr-īz'), *v.t.* بوئس ناخوش ل؛ ل‌بردن؛
 بوئس ناخوش برین
depart (di-pärt'), *v.i.* (۱) رویشتر؛ به‌جیه‌نشتر
 (۲) کهرتته‌ری؛ ده‌سپنکردن (گه‌شت، کاروان)
 (۳) مردن؛ سهرنانه‌وه؛ کوچ کردن
 (۴) (to ~ from old customs) (ل‌دان (ریبان، نهریت)
v.t. [Archaic] به‌جیه‌نشتر؛ کوچ کردن (- this life)
 (۱) راپورددو
 (۲) مردوو؛ کوچ کردوو؛ خوالیفوشیوو
 (۳) مردوده‌وه؛ خوالیفوشیوو (۲) مردوو؛ مردوده‌کان
department (di-pärt'mənt), *n.* (۱) به‌ریوه‌به‌رایه‌تی؛ به‌ش؛
 فرمانگه‌ده‌زگا (the police ~ ; all governmental ~s)
 (۲) لق (زانیاری)؛ به‌ش (زانگو، کولنج)
 (the ~ of physics; the physics ~ ; the history ~)
 (۳) بیهسه؛ پسنجور (Writing is his ~)
 (۴) وه‌زاره‌ت (ته‌نها له نهمریکا‌ده)
 (the Education D~ ; the Agriculture D~)
 (۵) به‌ریوه‌به‌رایه‌تی تاوچه له فهرنسا
departmental (di-pärt'men'tl, dē'pärt-men'tl), *adj.* (۱)
 تابه‌ستی به به‌ش، لق، ده‌زگا، به‌ریوه‌به‌رایه‌تی، یا فرمانگه (۲) به‌ش به‌ش کاروا
departmentalize (di-pärt'men'tl-īz', dē'pärt-men'tl-īz'), *v.t.*
 به‌ش به‌ش کردن؛ خانه‌خانه کردن
-departmentalization (n.)
department store فرؤشگای گهره‌ی کل‌وپه‌لو وورده بابه‌تی
 به‌ش به‌ش
departure (di-pär'chēr), *n.* (۱) رویشتر؛ به‌جیه‌نشتر
 (۲) کهرتته‌ری؛ ده‌سپنکردن (گه‌شت، کار)
 (۳) [Archaic] مردن؛ کوچ؛ کوچ کردن (۴) ل‌دان (ریبان، نهریت) خو
depend (di-pend'), *v.t.* (۱) (to ~ upon; ~ on) کهرتته‌سهر؛
 به‌ندبوون له‌سهر؛ به‌ستراو به
 (Health ~s on good food and exercise.; His success ~s upon his own efforts.)
 (ب) له‌سهر به‌ندبوون یا کهرتته‌سهر (مهرجی نه‌زانواو یا دیاری نه‌کراو)
 (It ~s; That ~s.)
 (ج) پاشکوبوون؛ له‌سهر به‌ندبوون بؤ مانا به‌خشین (پوزمان)
 (۲) (to ~ upon; ~ on) پشت پن به‌ستن (یارمه‌تی)؛ به‌ته‌ماووون
 (She ~s on her parents.; He ~s on his pen for a living.)
 (۳) (to ~ from) شو‌ریووونه‌وه
 (۴) نه‌نجام دیارنه‌بوون
dependability (di-pen'da-bil'ə-ti), *n.* پشت پن به‌ستراو؛
 سهرپراستی
dependable (di-pen'da-b'l), *adj.* پهنشی پن ده‌به‌سترت؛
 پشت پن به‌ستراو؛ سهرپراست
dependence (di-pen'dəns), *n.* (۱) به‌ندبوون له‌سهر؛ کهرتته‌سهر
 (۲) پاشکوبه‌تی؛ ژیرده‌ستی
 (۳) پشت پن به‌ستن، بؤ یارمه‌تی
 (You should end your ~ on others for help.)
 (۴) بووا پن بوون؛ پشت پن به‌ستن؛ به‌ته‌ماووون
 (۵) [Rare] کسلیک یا شتیکه پشت پن به‌ستراو
 (۶) [Archaic] شتیکه شو‌ریوووه‌وه یا هه‌لواسراو
dependency (di-pen'dən-si), *n.* (۱) کهرتته‌سهر؛ به‌ندبوون له‌سهر
 (۲) پشت پن به‌ستن؛ ژیرده‌ستی (our ~ on others)
 (۳) شتیکه پاشکو (۴) وولات یا ناوچه‌یه‌کی ژیرده‌سته

dependent

- dependent (di-pen'dənt), adj.** (۱) شویزبورهه؛ هملواسراو. (۲) بندنه لاسره؛ کهورتورمه سمر؛ بساتراوه به. (۳) پشت پین بساتن. (۴) پاشکۆ.
- dependent clause, n.** کسینک که پشت به کسینکی تر دهبستن بز نرامعت؛ خواربمست؛ پاشکۆ.
- depict (di-pikt'), v.t.** (۱) پیشاندان (لهبرئی نیگارکیشان، پهیکه- یا هنبری ترموه)؛ دهرخست (۲) نیشانهههاندان؛ پیشاندان (لهبرئی نووسینموه)
- depiction (di-pik'shən), n.** (۱) پیشاندان؛ دهرخست (۲) وینه یا پهیکهرفکه که شتیفک پوون بکاتوره (۳) نیشانهههاندان
- deplete (di-plēt'), v.t.** (۱) مقال کردنموه؛ هیچ تیدا نههینشتن؛ گسک لیدان؛ بیرانوه (۲) خوین ژ دهرهینان (پزیشکهورانی).
- depletion (di-plē'shən), n.** (۱) بهتال بوونموه؛ هیچ تیدا نمان. (۲) پین ووزیمی بههزی خوین لنها تینیکی زورموه
- deplorable (di-plōr'ə-b'l. di-plō'rə-b'l), adj.** (۱) ناخوش؛ (۲) شایستهی سمرزمنشت کردنه؛ ناپهسند؛ زور خراب. جنی داخه
- deplore (di-plōr', di-plōr'), v.t.** (۱) پین ناخوش بوون؛ داخ پین - خوارن (۲) نارغزایی دهرهپین؛ بیزارئی نیشاناندان؛ به توندی ناپهسند کردن
- deploy (di-ploi'), v.t. & v.i.** بلوگردهنوهی سوپا (بۆ جهنگ)
- deployment (di-ploi'mənt), n.** بلوگردهنوهی سوپا (بۆ جهنگ)؛ دابمشوونی سوپا
- depopulate (dē-pop'yoo-lāt'), v.t.** قرحخته شوونیک (به جهنگ، ناخوشی، لیکورمان... هتد)؛ کس تیدا نههینشتنموه؛ که مکردهنوهی - دانیشقوان
- depopulation (n.).**
- deport (di-pōrt', di-pōrt'), v.t.** (۱) بهزور دهرکردن له وولات (به تاییهتی بیگانهمیکی ناپهسند)؛ له وولات دوروخستنموه. (۲) رهفتارکردن؛ رهفتارنوواندن.
- deportation (dē-pōr-tā'shən, dē-pōr-tā'shən), n.** دهرکردن یا دوروخستنموه بیگانهمیکی ناپهسند له وولات.
- deportee (dē-pōr-tē', dē-pōr-tē'), n.** دورخراره؛ بیگانهمیکی ناپهسندی له وولات دهرکراو.
- deportment (di-pōrt'mənt, di-pōrt'mənt), n.** رهفتارنوواندن؛ چوینتی رهفتارکردن؛ ههلسان و دانیشقوان رهفتار.
- depose (di-pōz'), v.t.** (۱) لایردن (پاشا، سمرهک وهزیران، سمرکۆمان)؛ (۲) لهکارخست (گواهییدان (لهسمر سووند له دادگادا)؛ شایهتیدان. گواهییدان (لهسمر سووند له دادگادا)؛ شایهتیدان.
- deposit (di-poz'it), v.t.** (۱) سپاردن؛ پین سپاردن. (۲) دانان (پاره له بانقد)؛ پاره خسته بانقموه. (۳) بارمتههاندان؛ پیشمکی دان: (They ~ed \$500 on a new house.) (۴) دانان. (۵) خلتههاندان یا کۆبوونموه؛ نیشتن (خلته)
- n.** (۱) سپارده؛ پین سپارده. (۲) سپاردن؛ پین سپاردن. (۳) پاره له بانقد؛ دانراو. (۴) بارمته؛ پیشمکی. (۵) عمار. (۶) خلته؛ پاشماره (۷) شتی نیشقوان (م، گل، کانزا... هتد).
- depository (di-poz'it-er'ē), n.** (۱) کسینکی شت پین سپاردراو. (۲) عمار
- deposition (dep'ə-zish'ən, dē-pə-zish'ən), n.** (۱) لایردن (پاشا، سمرکۆمان، سمرهک وهزیران)؛ لهکارخست. (۲) (۱) گواهییدان (دانگا). (ب) گواهی نووسراو به سوونموه (بۆ بهکارهینانی له دادگادا). (۳) سپاردن؛ پین سپارده. (۴) سپارده. (۵) پاردههاندان له بانقد.
- depositor (di-poz'it-ēr), n.** (۱) عمار؛ (۲) کسینکی شت پین سپاردراو

depth

- depot (dē'pō), n.** (۱) عمار؛ گهنجینه. (۲) نیشنگه (شهمندههفر، پاس).
- depravation (dep'rā-vā'shən), n.** (۱) بهدیرهفتارکردن. (۲) سووکی؛ زومی؛ سمرسهریتی؛ بهدیرهفتاری.
- deprave (di-prāv'), v.t.** بهدیرهفتارکردن؛ خو خراب کردن؛ فیری سمرسهریتی کردن.
- depraved (di-prāv'd'), adj.** سووک؛ سمرسهری؛ بهدیرهووشت؛ بهدیرهفتار.
- depravity (di-prāv'ə-ti), n.** (۱) سووکی؛ سمرسهریتی؛ بهدیرهفتاری؛ (۲) کردموهیک سووک یا سمرسهری پانده.
- deprecate (dep'rā-kāl'), v.t.** (۱) نارغزایی دهرهپین؛ پاهسندنهکردن. (۲) سووک کردن؛ له بایهخ که مکردهنوه.
- depreciation (n.); deprecatory (adj.).**
- depreciate (di-prē'shi-āt'), v.t.** (۱) له نرخ که مکردهنوه؛ نرخ شانگدن (خانوو، زموئی ووزار، شتومک). (۲) سووک کردن؛ شانگدن؛ له بایهخ که مکردهنوه.
- n.** نرخ شانگ؛ نرخ که مبوونموه (خانوو، زموئی ووزار، شتومک).
- depreciator (n.).**
- depreciation (di-prē'shi-ā'shən), n.** (۱) نرخ شانگدن بههزی یا له نمانعی کۆن بوون و بهکارهیناندا (خانوو، مهکینه). (۲) ژ دهرکردنی شم نرخ شانگنه له باجداندا. (۳) شانگی نرخ پاره (۴) سووک کردن؛ له بایهخ که مکردهنوه.
- deprdate (dep'ri-dāt'), v.t. & v.i.** تالان کردن؛ پلوو پووت کردن؛ پووتکردنموه.
- depredation (n.); depredator (n.).**
- depress (di-pres'), v.t.** (۱) نهواندن؛ نزمکردنموه. (۲) کۆست خستن؛ پهستکردن؛ غمبارکردن؛ دل گرتن. (۳) پین هیز کردن. (۴) نرخ شانگدن؛ بایهخ که مکردهنوه؛ که مکردهنوه (چهنهتیی). (۵) [Obs.] پهستنوه؛ پهستاندنموه؛ پینشیل کردن.
- depressing (adj.); depressor (n.).**
- depressant (di-pres'ənt), adj.** هیمنگههروه (میشک و ماسولکه) دهرمانی هیمنگههروه (میشک و نهش).
- depressed (di-pres't'), adj.** (۱) دلتهنگ؛ مهلوول؛ غمبار؛ پهست. (۲) بهلاداکهوتوو (پووهکناسی). (۳) نهووی؛ داکهوتوو؛ چان. (۴) بهلاداکهوتوو (پووهکناسی). (۵) پین بازپا؛ کز (a - economy). (ب) ههزار؛ پین بازپاری کاری خیکردوه: (a - area).
- depression (di-pres'hən), n.** (۱) نزمکردنموه؛ نزم بوونموه؛ نهوین. (۲) نزمایی؛ چالایی؛ نهووی؛ شوونیک نهووی (زموئی)؛ نیشقوویی (۳) کهمی پهستانی ههوا. (۴) پین بازپاری؛ بازپاری و بیکاری؛ قروقاتی. (۵) دلتهنگی؛ مهلوول؛ غمباری؛ پهستی؛ کۆست کهوتن. (۶) که مبوونموه؛ چالاک میشک و نهش. (۷) پهستکرا؛ نزمکروه.
- depressive (di-pres'iv), adj.** کسینکی دلتهنگی مهلوول خهفتیار.
- n.** (۱) (۱) نهوونی؛ پین بهشی؛ (ب) پین بهش کردن؛ بهش خواردن. (۲) لههست چوون؛ لهکسی چوون. (۳) لهکارهکردن؛ لهکارخستن.
- deprive (di-priv'), v.t.** (۱) بهزور ژ سهندن: (He was ~d of his property.) (۲) ژ سهندنموه؛ پین بهش کردن؛ بهش خواردن؛ ژ سهندن: (to ~ of comforts; to ~ of one's rights)
- (۳) لهکارهکردن؛ لهکارخستن (بهتاییهتی له پلهی کلینه).
- deprived (adj.).**
- dept., = 1. department. 2. deputy.**
- depth (depth), n.** (۱) قوولی؛ قوولایی. (۲) توخی (پهنگ).

deputation

- (۲) قولی بیروباوهی. (۱) قولی یا توندوتیژی (هست)
 - (۵) نزمی ناواژ: (۶) ناوهراست یا نیوه (زستان، شهو).
 - (۷) (the ~s of a forest) ناوجهرکه:
 - (۸) (pl.) ناخ زهوی، دهریا، ناسمان.
 - (۹) (pl.) ناخ پیستی هست: (in the ~s of despair).
- deputation (dep'yoo-tā'shan), n. (۱) دسهلات پندان
 کردن به جیگر یا نویتهری خو؟ ین سپاردن. (۲) جیگر نویتهر.
- depute (di-pūt'), v.t. (۱) دسهلاتی جیگری پندان
 (۲) کردن به نویتهری خو.
- deputize (dep'yoo-tīz'), v.t. (۱) کردن نه جیگری خو؟ کردن به نویتهر
 v.t. بوون به جیگر جیگری کردن
- deputy (dep'yoo-ti), n. (۱) جیگر (a ~ minister)
 (۲) نویتهر بهرهمان.

- derail (dē-rāl'), v.t. (۱) له هیل لابران (شهمندهفس) له بی لابران
 پوچ کردن (نخشه، ناواژ)
- v.t. (۱) له هیل لابران (شهمندهفس) له بی لابران

- derailment (n.).
- derange (di-rānj'), v.t. (۱) تیله پیکدان: شیواندن له یهک ترانادن
 (۲) میشک پیکدان: شیت کردن
- deranged (di-rānjd'), adj. (۱) شیواژ تیله پیکدانو له یهک ترانواژ
 (۲) شیت؟ سخوش (منشک) (a ~ individual)
- derangement (di-rānj'mənt), n. (۱) شیواژی له یهک ترانواژی
 (۲) شیتی: نه خوشی (منشک)

- derelict (der'ə-lik'), adj. (۱) دسهست لی هلیگراو له جیتهنراو پاپوژ
 له ناو دهریاوا: ۲: کهمترخه: فراموش
- n. (۱) شتیکی دسهست لی هلیگراو یا واژ لی هینراو
 (۲) کسهسیکی بن لانه و دهریهرو بیکاره که لهسر شقامو لهملو لهولادا بزلی
 (۳) کسهسیکی کهمترخه: کسهسیکی فراموش
 (۴) زهوی پیکهاتو له کشانوهی دهریا

- dereliction (der'ə-lik'shan), n. (۱) دسهست لیتهنگرتن؟
 به جیتهنشتن (۲) دسهست لی هلیگراوی
 (۳) کهمترخهسی: فراموشی: (He was fired for ~ of duty.)
 (۴) (۱) پیکهاتنی زهوی به کشانوهی دهریا (ب) زهوی به جزیه پیکهاتو
 گاته پیکردن: ین پیکهتن: لاقرتن پیکردن
- deride (di-rīd'), v.t. (۱) گاته پیکردن: ین پیکهتن: لاقرتن
 derision (di-rīzh'ən), n. (۱) گاته پیکردن: ین پیکهتن: لاقرتن
 (۲) [Rare] کسهسیکی لاقرتن: کسهسیکی لاقرتن پیکراو

- derisive (n.).
- derivation (der'ə-vā'shan), n. (۱) داریشتو: دهرهینان: وهرگرتن
 (۲) شتیکی داریشتو یا وهرگراو (روشه، بیروباوهی)
 (۳) بنجینه: بنج و بناوان. (۴) سهرجاره و گورانی روشه
 (۵) ووشه سازی: زانستی دوزینهوی بنجینهی ووشه (زمانهوانی)
 (۶) ووشه داریشتن. (۷) دوزینهوا: نهجام کردن (بیکاری)

- derivative (də-riv'ə-tiv), adj. (۱) وهرگراو: نارهسن (هونه)
 ویزه (art) ~) تاییهتی به داریشتن، وهرگرتن، یا دهرهینان
- n. (۱) شتیکی وهرگراو یا نارهسن
 (۲) مادهیهکی لی وهرگراو، لی دهرهینراو، یا بهرهه هینراو (کیمیاهگری)
 (۳) ووشهیهکی داریشتو یا وهرگراو

- derive (də-riv'), v.t. (۱) (from ~) له نیوه وهرگرتن: هه نیوجان
 (۲) نهضام کردن: دوزینهوه (۳) داریشتن: وهرگرتن (ووشه) وهرگرتن
 (۴) گهراوه بو سهرجاوه (زمانهوانی)
 (۵) لی وهرگرتن: لی دهرهینان (کیمیاهگری)
- v.t. (۱) نیوههاتن: نیوه وهرگرتن
 (Thousands of English words are ~d from Latin.)
- derm- (dūrm), = dermo-
 -derm (dūrm), پاشگرنگه بهمانای: پیستی: چهرم.

descriptive

- dermal (dūr'məl), adj. پیستی: چهرمی
- dermat- (dūr'mət), = dermato-
 dermatology (dūr'mə-tō, dūr-mat'ō), پینشگرنگه بهمانای: چهرم، پیستی
- dermatologist (dūr'mə-to-l'ō-jist), n. پزیشکی پیستی
- dermatology (dūr'mə-to-l'ō-jī), n. پزیشکوانی پیستی
- dermis (dūr'mis), n. (۱) تویکی ژژر پیستی دهرمه
 (۲) پیستی: چهرم

- dermo- (dūr'mō, dūr'mə), پینشگرنگه بهمانای: پیستی: چهرم
 derogate (der'ə-gāt'), v.t. (۱) (from ~) له پله یا بایهخ
 کهمکردنوه. (۲) سووک کردن
 سووک کردن: له پله یا بایهخ کهمکردنوه
 v.t. [Archaic or Obs.]
 -derogation (n.).
- derogative (di-rog'ə-tiv), adj. - derogatory.
 derogatory (di-rog'ə-tōr'ī, di-rog'ə-tō'ri), adj. (۱) سووک-
 (روته): ناشرین: گالته پیکر (a ~ remark)
 (۲) له بایهخ کهمکردنوه: شکتینر: سووککر.

- derrick (der'ik), n. (۱) نامیزی بهرزکرمه یا هلگر
 (۲) چوارچینویهکی کانزایی بهرز لهسر بیرهنرتیک
- derrière (der'ī-er'), n. سمت: کفیل: قنگ
 دهروش
- dervish (dūr'vish), n. (۱) گورانی: ناواژ
 (۲) تیبیتی: پمخته: دهران
- descant (des'kant), n. (۱) (on ~; ~ upon) تیبیتی لهسر کردن
 v.t. (۲) گورانی ووتن: ناواژ دانان
 (۳) نزم بوونهوه: هاتنهخواروه
 (۴) له کشتی بهره چوون بو تاییهتی یا له گهرهوه بو بچوک
 (۵) بهرهخواروهوونهوه (گرد، شاخ)
 (۶) (from ~) له نیوههاتن: نیوه بوون: نیوه هاتنهخواروه

- descend (di-send'), v.t. (۱) (to ~ to that level) یو مانوه (میراتی):
 (The estate ~ed to the nephew.)
 (۲) (to ~ to that level) خو نزم کردنوه: خو سووک کردن:
 (on ~; ~ upon) بهسردان (دیدهنی، هیزش): پهلاماردان:
 (They ~ed on the enemy.; Our friends ~ed upon us.)
 (۳) نزم بوونهوه بهرهه ناسو (نستیزهوانی): ناوابوون
- descending (adj.).
 نوره وچه: بهره: توخم
 هاتنهخواروه: نزم بووهوه

- descendant (di-sen'dənt), n. (۱) نزم بوونهوه: هاتنهخواروه
 descendant (di-sen'dənt), adj. (۲) رهگرا: بنجه: ریشه. (۳) نوره: بهره: نهتوره
 descent (di-sent), n. (۱) نزم بوونهوه: هاتنهخواروه
 (۲) رهگرا: بنجه: ریشه. (۳) نوره: بهره: نهتوره
 (۴) لیژایی: بهرهخوارکه. (۵) رینگهی بهرهخوارکه
 (۶) (on ~; ~ upon) بهسردان (دیدهنی، هیزش): پهلاماردان
 (۷) نشوستی هینان
 (۸) (to ~) سووکی (دروشت): خو سووک کردن: سووک بوون
 (۹) یوزمانهوی زهوی وژار له باوبا پیرمه

- describe (di-skrīb'), v.t. (۱) نیشانههاندان: وصف کردن: پاسکردن
 (Please ~ what you saw.)
 (۲) وینهکیشان

- describable (adj.).
 description (di-skrīp'shan), n. (۱) نیشانههاندان: وصف کردن:
 وصف (a ~ of a thief)
 (۲) جزوا چهن: بابته: (books of every ~)
 (۳) وینه: وینهکیشان: (the ~ of a circle)
 descriptive (di-skrīp'tiv), adj. نیشانههاندان: پوون
 (a ~ passage; ~ writing)

descriptive linguistics, زمانه‌شناسی ولسنی: لئیکه له زمانه‌شناسی زمانه‌شناسی، دهکات بن گویدان به میژوری شو زمانه‌شناسی
که باسی زمانو و پیکهاتنی دهکات بن گویدان به میژوری شو زمانه‌شناسی

desecrate (des'ei-krāt'), *v.t.* گلاورکردن: پیس کردن
(۱) به‌دی کردن (به‌دروم)
(۲) دۆزینه‌ده! بو گه‌پران و دۆزینه‌ده

-desecrate (des'ei-krāt'), *v.t.* گلاورکردن: پیس کردن
-desecrator (n.); **desecrator** (n.). گلاورکردن: پیس کردن

desecration (des'ei-krā'shən), *n.* گلاورکردن: پیس کردن
گلاورکردن: پیس بوون

desegregate (dē-seg'ra-gāt'), *v.t.* لایبردن یا نه‌هیشتنی حیوازی
راه‌گه‌زیه‌تی (له قوتابخانه و زانکودا) حیانه‌کردنه‌دهو تیکه‌لارکردن (په‌گه‌ن)
(Most schools in Southern United States have -d.)

-desegregation (n.).
desensitize (dē-sen'sə-tīz'), *v.t.* (۱) هست کوشتن: سپرکردن
(۲) هستیاری نه‌هیشتن به‌رامبهر همدن خواردن و شتی تر (پزیشک‌هوانی)

desert (di-zūrt'), *v.t.* (۱) به‌جینبشتن: چۆل کردن
(۲) به‌جینبشتنی کسینک له کاتی تنگانه‌ده! پشت تیگردن
(۳) (۱) راگردن له سویا: هه‌لاتن

(ب) شوینی کار به‌جینبشتن به‌بن پرس
راگردن له سویا: هه‌لاتن: هه‌لاتن له کار
v.i.

desert (dez'ert), *n.* بیابان: چۆله‌وانی
adj. (۱) بیابانی (۲) چۆل: چۆله‌وان: (a ~ island)

desert (di-zūrt'), *n.* (۱) شایسته‌یی: هه‌لگرتن (پاداشت، سزا): په‌وایی
(۲) (pl.) پاداشت یا سزای په‌وا: (He got his just -s.)

deserter (di-zūrt'ēr), *n.* (۱) راگردو له سهربازی یا سویا: هه‌لاتو
(۲) کسینک که خیزانه‌کی، هاورن، یا ریپانه‌کی به‌جینبشتن: پشت تیگردن له کاتی تنگانه‌ده!

desertion (di-zūrt'shən), *n.* (۱) راگردن له سویا: هه‌لاتن
(۲) به‌جینبشتن: پشت تیگردن (له کاتی تنگانه‌ده)

deserve (di-zūrv'), *v.t. & v.i.* شایسته‌بوون (پاداشت، سزا):
هه‌لگرتن: هیئان: شایان بوون: پین په‌وا بوون

deserved (di-zūrvd'), *adj.* شایسته: په‌وا (a ~ vacation)
deservedly (di-zūrvd'li), *adv.* به‌په‌وا: په‌وا: شایسته:

(to be ~ blamed)
deserving (di-zūrv'vɪŋ), *adj.* شایسته‌ی پاداشت، ستایش، یا یارمه‌تی‌به

n. شایسته‌یی (پاداشت، سزا)
desex (di-seks'), *v.t.* پووکانده‌وی نه‌ندامی زاووزنی گیاندار به

خساندن و ده‌هینانی هیلکه‌دان یا تۆو
desiderata (di-sid'ēr-āt'), *n. plural of desideratum.*
desideratum (di-sid'ēr-ātəm), *n.* خواست: نامانج: هیوا

شتیکی و بستراو یا تاره‌زووگراو
design (di-zīn'), *v.t.* (۱) نه‌خشه‌دانان: نه‌خشه‌کیشان: نه‌خشه‌کردن
ره‌نگ رشتن: پلان دانان (to ~ a house, a bridge, a plane, etc.)

(۲) له مینتکدا نه‌خشه‌کردن
(۳) نیازی کردنی کارنک بوون
(۴) تهرخان کردن: دانان

v.i. نه‌خشه‌دانان: نه‌خشه‌کیشان: نه‌خشه‌کردن
(She ~s for a coat manufacturer.)

n. (۱) نه‌خشه: پلان: پرۆژه (۲) نیاز (۳) نامانج: تاوات
(۴) (pl.) (on ~; upon ~): پیلاننیکي نه‌تی و ناپه‌سند:

(He has ~s on your life.; He has ~s on her property.)
(۵) نه‌خشه: (a ~ for a house)
(۶) نه‌خشه‌کاری: نه‌خش: نه‌خشاندن (the ~ of a rug)
(۷) به‌رهمینگی هونه‌ری

by design, به‌دهسه‌نه‌سه‌ت:
(Was it done by accident or design?)

designate (dez'ig-nit), *adj.* داناوه له پله‌یکدا به‌لام دهستی
به‌کار نه‌کردوه: ناوتران: دهستنیشان گراو: (ambassador ~)

v.t. (۱) دهستنیشان کردن: دیاری کردن: نیشانه‌کردن
(۲) تهرخان کردن: دانان (بو مه‌بست، کات، یا نیشیکی تاییه‌تی)
(۳) تاوانان: تاویلنن (۴) دانان له‌سمر کار: دامه‌زاندن

designation (dez'ig-nā'shən), *n.* (۱) دهستنیشان کردن:
دیاری کردن (۲) له‌سمر کار دانان (۳) تاو: نیشانه

designee (dez'ig-nē'), *n.* کسینکی دهستنیشان گراو، داناوه
یا دیاری‌گراو بو کارنک، هرگیه، یا پله‌یکدی فه‌مانه‌په‌وایی

designer (di-zīn'ēr), *n.* (۱) نه‌خشه‌کیشا: نه‌خشه‌کار (چلو به‌رگ)
(۲) نه‌خشه‌کیشی دیکۆری شانۆ: (a set ~) پیلانگیز

desirable (di-zīr'əb'l), *adj.* وسته‌راو: باش: نایاب: جوان: په‌سند
-desirability (n.); **desirableness** (n.); **desirably** (adv.)

(۱) چه‌زکردن: ویستن: تاره‌زووکردن
(۲) داخوازی کردن (۳) چه‌زلیکردن (زاووزن): هومس هه‌لسانی جوت بوون

(۱) چه‌زا: تاره‌زوو (۲) هومسی جوت بوون (۳) داخوازی: خواست
(۴) هیوا: تاوات: شتیگ یا کسینکی وسته‌راو

desirous (di-zīr'əs), *adj.* چه‌زکار: تاره‌زووکار: چه‌زینکار
(He is ~ of going abroad.)

desist (di-zīst'), *v.i.* دهست هه‌لگرتن: واژه‌هینان: وه‌ستان
(۱) میزی نووسین و خوینده‌نوه
(۲) میزی یا قه‌غه‌ز له ده‌زگایه‌کی گوره‌ده: (an information ~)

(۳) فرمانگه یا لقی فرمانگه‌ی ده‌زگایه‌کی فه‌مانه‌په‌وایی یا میلی
(۴) سنیایی تاوازیشتی تۆرکیسترا

desolate (des'ə-lit), *adj.* (۱) چۆل: چۆله‌وان
(۲) دلته‌نگه‌گا: ناخوش (۳) ویرانه
v.t.

(۱) چۆل کردن
(۲) ویران کردن (۳) به‌جینبشتن

-desolateness (n.); **desolater**, **desolator** (n.).
desolation (des'ə-lā'shən), *n.* (۱) چۆلی: چۆله‌وانی
(۲) ویرانی: ویرانه‌یی (۳) خه‌فته‌تباری: غمباری
(۴) ته‌نهایی: هستی ته‌نهایی
(۵) شویننیکي چۆلو ناخوش: چۆله‌وانی

هیوا برین: تاو میژبوون: ووره‌بیران
n. (۱) تاو میژدی: بین هیوایی: هه‌ناسه‌ساردی: دلشکستی
(۲) هۆی تاو میژدی (مۆؤ، شت): هیوا: دلشکستگه
تاو میژد: بین هیوا: هیواپراو

despair (di-spār'), *v.i.* (۱) تاو میژدی: بین هیوایی: هه‌ناسه‌ساردی: دلشکستی
(۲) هۆی تاو میژدی (مۆؤ، شت): هیوا: دلشکستگه
تاو میژد: بین هیوا: هیواپراو
despairing (di-spār'ɪŋ), *adj.*
-despairingly (adv.)

despatch (di-spach'), *v.t. & n. = dispatch.*
despatcher (di-spach'ēr), *n. = dispatcher.*
desperado (des'pə-rā'dō, des'pə-rā'dō), *n.* تاوانبارنکی
ترستاکی بییاک: تاوانکارنکی یاخی چاونه‌ترس: کسینکی بین هیوای بییاک

(۱) (ب) بین هیوا: تاو میژد: دامو
(ب) بییاک و ترستاک (a ~ criminal)
(ج) له ته‌نجامی هیوا برینه‌نوه‌یه: (a ~ act)
(۲) بیچاره: بین دهرمان: ترستاک (a ~ illness)
(۳) تۆو: بین ته‌نداره: (in ~ need)

desperate (des'pēr-it), *adj.* (۱) (ب) بین هیوا: تاو میژد: دامو
(ب) بییاک و ترستاک (a ~ criminal)
(ج) له ته‌نجامی هیوا برینه‌نوه‌یه: (a ~ act)
(۲) بیچاره: بین دهرمان: ترستاک (a ~ illness)
(۳) تۆو: بین ته‌نداره: (in ~ need)

-desperately (adv.); **desperateness** (n.).
desperation (des'pēr-ā'shən), *n.* (۱) تاو میژدی: بین هیوایی
هه‌ناسه‌ساردی: دلشکستی: (He had a look of ~ on his face.)

(۲) بییاک و جهنگلاری له ته‌نجامی تاو میژدیدا
despicable (des'pik-ə-b'l, di-spik'ə-b'l), *adj.* پیس‌بوونگه:
تامه‌ره: مایه‌ی قیزیانه‌نوه‌یه: تۆم (کردموه، مۆؤ)

despise

despise (di-spiz'), v.t. به سووک سەبیرکردن؛ بقی ئی بوون؛ قیزلیناقتەره.

despite (di-spit'), n. (1) کردەوهەیک لەهوی سووک سەبیرکردنەوه. (2) بقی؛ قبی؛ کینە.

prep. هەرچەمد؛ نەگەرچی؛ لەگەڵ ئەوه شدا. in despite of, لەگەڵ ئەوه شدا؛ لە پقی ئەوه.

despiteful (di-spit'fal), adj. [Archaic], قیناوی؛ کینە لە دل.

despond (di-spond'), v.i. وەرەبەردان؛ هیواپەین؛ دلشکست بوون.

despondence (di-spond'ens), n. غەمگینی؛ دلنەگی؛

despondency (di-spond'ens), n. بێ هیوایی

despondent (di-spond'ent), adj. بێ هیوایی؛ غەمگینی؛

despot (des'pot, des'pot), n. (1) نەبیراتۆری بیزەنتی؛ سەرەک. -

despotic (di-spot'ik), adj. (a - ruler), زۆردارانە؛ زۆردار.

despotism (des'pot-iz'm), n. (1) زۆرداری؛ بەرەبەرەایی.

desquamate (des'kwā-māt), v.t. توتە هەلەدان (بەست)؛

dessert (di-zür't), n. شیرینی

destabilize (des'tab'ə-liz'), v.t. پشینی خستەوه؛ شلوق کردن؛

destination (des'tā-nā'shən), n. ئوقناغ؛ جێن مەبەست.

destine (des'tin), v.t. (1) چارەنووس وایوون؛ لە ناوچەوان خووسران.

destined for, (2) بەرەو سوی جوون.

destiny (des'tā-ni), n. چارەنووس

destitute (des'tā-tōōt', des'tā-tōōt'), adj. (1) بێ؛ (2) بێ (of)؛ (3) بێ (of experience).

destitution (n.), (4) هەزارا؛ بێ دەرامەت.

destroy (di-stroi'), v.t. (1) پووختن؛ وێرانکردن؛ کاوول کردن.

destroyer (di-stroi'ēr), n. (1) پووختن؛ لەناو بەر؛ وێرانکەر؛

destruct (di-struk't'), v.t. (1) کەشتی بەکی جەنگی خێرای بەهین.

destructible (di-struk'tə-b'l), adj. خستە خوارەوه؛ لەناو بردن؛ مووشەک یا

destructibility (n.); destructibleness (n.), کەشتی هەوایی بە دەستقەست پاش تەقاندن یا هەلەدان.

destruction (di-struk'shən), n. دەتوانن؛ لەناو برن؛ یا

destructionist (di-struk'shən-ist), n. بفرۆتین.

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ لەناو بەر؛ تینکەر؛

(a - person, storm, etc.) (2) زیانەخش (criticism).

destructively (adv.); destructiveness (n.), (3) هۆی لەناو بردن یا هەلەدان.

destructionist (di-struk'shən-ist), n. پووختن؛ هەزکەر؛

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ مەتابەستی نەزگای کۆمەڵایەتی.

destructively (adv.); destructiveness (n.), (2) وێرانکردن؛ لەناو بردن؛

destruction (di-struk'shən), n. پووختن؛ تینکەر؛ (3) وێرانی؛ لەناوچوون؛ پووختن؛ تینکچوون.

destructionist (di-struk'shən-ist), n. پووختن؛ هەزکەر؛

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ مەتابەستی نەزگای کۆمەڵایەتی.

destructively (adv.); destructiveness (n.), (2) وێرانکردن؛ لەناو بردن؛

destruction (di-struk'shən), n. پووختن؛ تینکەر؛ (3) وێرانی؛ لەناوچوون؛ پووختن؛ تینکچوون.

destructionist (di-struk'shən-ist), n. پووختن؛ هەزکەر؛

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ مەتابەستی نەزگای کۆمەڵایەتی.

destructively (adv.); destructiveness (n.), (2) وێرانکردن؛ لەناو بردن؛

destruction (di-struk'shən), n. پووختن؛ تینکەر؛ (3) وێرانی؛ لەناوچوون؛ پووختن؛ تینکچوون.

destructionist (di-struk'shən-ist), n. پووختن؛ هەزکەر؛

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ مەتابەستی نەزگای کۆمەڵایەتی.

destructively (adv.); destructiveness (n.), (2) وێرانکردن؛ لەناو بردن؛

destruction (di-struk'shən), n. پووختن؛ تینکەر؛ (3) وێرانی؛ لەناوچوون؛ پووختن؛ تینکچوون.

destructionist (di-struk'shən-ist), n. پووختن؛ هەزکەر؛

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ مەتابەستی نەزگای کۆمەڵایەتی.

destructively (adv.); destructiveness (n.), (2) وێرانکردن؛ لەناو بردن؛

destruction (di-struk'shən), n. پووختن؛ تینکەر؛ (3) وێرانی؛ لەناوچوون؛ پووختن؛ تینکچوون.

destructionist (di-struk'shən-ist), n. پووختن؛ هەزکەر؛

destructive (di-struk'tiv), adj. (1) وێرانکەر؛ مەتابەستی نەزگای کۆمەڵایەتی.

destructively (adv.); destructiveness (n.), (2) وێرانکردن؛ لەناو بردن؛

determinate

desultory (des'ul-tōr'i, des'ul-tō'ri), adj. (1) پچرپچر (کار). (2) لاسەرە.

-desultorily (adv.); desultoriness (n.), (1) لیکردنەوه؛ جیاکردنەوه؛ ئی ترازاندن.

detach (di-tach'), v.t. (2) ئاردن بۆ ئەرکێکی تاییەتی (پۆلیس، سوپا).

-detachable (adj.), (1) ئی جیاکراوه؛ جیا؛ لیکراوه.

detached (di-tach't), adj. (2) دوورەپەرترا؛ گۆشەگیر؛ سارد؛ بێ هەستو بێ پەيوەندی؛ بێ لایەن.

(a - person) (1) ئی جیاکردنەوه؛ جیایی؛

detachment (di-tach'mənt), n. ئی جیابوونەوه. (2) گۆشەگیری؛ دوورەپەرترا؛ ساردی؛ بێ لایەنی.

(2) دەستەبەک سەریان یا پایزەر که ئێزدان بۆ ئەرکێکی تاییەتی؛ مەفرەزه.

(4) ئاردنی ئەم دەستە سەریاره یا پایزەر بۆ ئەم ئەرکه.

detail (di-tāl'), n. (1) دوورودرێژی (باس)؛ ووردی؛ ووردەکاری؛

(2) بەشێکی ووردو ناگرتگ. (That is only a ~).

(3) دەستەبەک چەکداری هەلبژێردراو بۆ ئەرکێکی تاییەتی؛ مەفرەزه.

(ب) ئەم ئەرکه.

(1) بە دوورودرێژی باسکردن؛ بە ووردی گیرانەوه.

(2) هەلبژێردن و ئاردنی دەستەبەک هێزی چەکدار بۆ ئەرکێکی تاییەتی.

in detail, بە دوورودرێژی؛ بە ووردی.

detain (di-tān'), v.t. (1) خستە پەندخانەوه؛ گرتن؛ گدانەوه.

(2) ئواخستن؛ راگرتن؛ بەندکردن؛ بەنگ کردن.

-detainer (n.); detainment (n.), گیراو (مروء)؛ بەندکارو.

detainee (di-tā'nē'), n. (1) دۆزینەوه؛ دۆزینەوه (تاوان، تارانبار)؛

detect (di-tekt'), v.t. (2) هەستینکردن: (Can you ~ anything strange here?)

(They ~ed him in the act of stealing the jewels.)

-detectable (adj.); detectible (adj.), دۆزینەوه؛ دۆزینەوه (تاوان، تارانبار)؛

detection (di-tekt'shən), n. هەستینکردن: (the ~ of crime)

detective (di-tekt'iv), adj. (1) تاییەتی بە دۆزینەوه.

(2) تاییەتی بە پۆلیسی نەینی و کارەکیان: (a - story).

n. پۆلیسی نەینی.

detector (di-tekt'ēr'), n. (1) ئۆزەرەوه (مروء، سەگی پۆلیسی).

(2) ئۆزەرەوهی شەپۆلی کارەبایی یا شتی تر (نامێر)؛ هەستینکەر.

detent (di-tent'), n. گیرە (مەکنەکاری).

détente (dā'tānt'), n. کەم بوونەوهی ئالوژی و ناهەزی و دۆزینایەتی.

detention (di-ten'shən), n. ئیوان وولاتان؛ ناساییشی ئیوان وولاتان.

(1) گرتن؛ خستە پەندخانەوه؛

detention (di-ten'shən), n. بەندکردن؛ گدانەوه: (a - center).

deter (di-tür'), v.t. (2) ئواخستن؛ ئواکووتنی ناچاری.

deter (di-tür'), v.t. پێ لیکرتن (لە مروء، دەستە، یا وولاتیک لە کردنی.

کاری ناپەسەند)؛ وەستاندن؛ نەهیلان (پوودانی کاری خراپ).

detergent (di-tür'jənt), adj. پاکردنەوه (برین).

detergent (di-tür'jənt), adj. پاکەرەوه.

n. ماددەبەکی پاکەرەوه (سابوونی جل و قاپ و قاقاچاگ شت)؛ سابوونی جل و

قاپ شت.

deteriorate (di-tēr'i-ə-rāt'), v.i. & v.t. خراپتربوون؛ دانە دواوه؛

بەرەو خراپی جوون: (The situation ~d.; His illness ~d.)

deterioration (di-tēr'i-ə-rā'shən), n. بەرەو خراپی جوون؛

خراپتربوون؛ دانە دواوه.

determinant (di-tür'mə-nənt), adj. بپیارەهر.

n. هۆیک یا شتیکی بپیارەهر.

determinate (di-tür'mə-nit), adj. (1) دیار؛ دیاریکراو؛ دیارە.

(2) بپارو؛ بپیار لەسەر دراو؛ یەکجارەکی. (2) سوور لەسەر.

(۱) له شانۆ، [L.]، **deus ex machina** (dē'əs eks mak'i-nə), *n.*
 گه‌ری یۆنان و پۆمانی کۆندا بریتی بوو له خودایه‌ک که له‌پێو له‌ماکا و پهیما ده‌بوو له‌سه‌ر شانۆ بۆ کارکردنه‌ سه‌ر پووداوی شانۆگه‌ری یه‌که‌ر یه‌کلایه‌کردنه‌وه‌ی.
 (۲) که‌سیک یا شتی که له‌پێو له‌ماکا و پهیما ده‌بیت بۆ کارکردنه‌ سه‌ر پووداوی و چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌که
deutoplasm (dōō'tə-plaz'm, dū'tə-plaz'm), *n.*
 خوارده‌مه‌نی
 ناو هێلکه که ده‌بیت به‌ بژیوی ناوه‌مه‌ زه‌ردینه‌ی هێلکه
devalue (dē-val'ū-ā't'), *v.t.*
 نرخ شکاندن (دراو)؛
 بایه‌خ یا نرخ که‌سه‌کردنه‌وه.
devaluation (dē-val'ū-ā'shən), *n.*
 (۱) نرخ شکاندن (دراو)؛
 بایه‌خ یا نرخ که‌سه‌کردنه‌وه: (the ~ of the dollar).
 (۲) په‌له‌ی ئەم نرخ شکاندنه.
devastate (dev'əs-tāt'), *v.t.*
 وێرانکردن؛ کاوڵ کردن؛
 خاکی به‌ تووره‌که‌ بێژانه‌وه.
devastation (dev'əs-tā'shən), *n.*
 (۱) وێرانکردن؛ کاوڵ کردن؛
 وێران بوون: (۲) وێرانی؛ کاوڵی.
develop (di-vel'əp), *v.t.*
 (۱) په‌ره‌ پهن‌ سه‌ندن؛ که‌شه‌پێکردن؛
 پینش‌خستن؛ بره‌ه‌ پیندان؛ به‌هێزکردن: (۲) ناوه‌دان‌کردنه‌وه.
 (۳) شتته‌وه: (to ~ a film).
 (۴) پوون‌کردنه‌وه و درێژه‌پیندان: (to ~ an idea in an easy way).
 (۵) خستنه‌په‌و؛ ئاشکراکردن (پیلان).
 (۶) تووش بوون (ته‌خۆشی).
 (۷) پهن‌ رهااتن؛ په‌یدا کردن:
 (to ~ a taste for a certain kind of food)
 (۱) په‌ره‌سه‌ندن؛ که‌شه‌کردن؛ به‌هێزیبون؛ گه‌وره‌بوون.
 (۲) ئاشکرا‌بوون؛ ده‌رکه‌وتن.
-developer (n.).
develope (di-vel'əp), *v.t. & v.i.* = develop.
development (di-vel'əp-mənt), *n.*
 په‌ره‌یه‌یه‌بوون: (۱) ناوه‌دان‌کردنه‌وه. (ب) ناوه‌دانی. (۲) پوودان؛ گۆزین
 (۴) شۆردنه‌وه (فیلم، وینه‌).
-developmental (adj.).
deviate (dē'vi-āt), *v.i. & v.t.*
 له‌ پهن‌ لادان؛ له‌ پهن‌ راست لادان.
 که‌سیکی سه‌رسه‌ری یا په‌ره‌ه‌فتار؛ له‌ پهن‌ راست لاده‌ر (جوت بوون)
deviation (dē'vi-ā'shən), *n.*
 (۱) له‌ پهن‌ راست لادان؛ جیاوازی؛
 پهن‌ چمه‌وت گرتن: (۲) په‌له‌ی ئەم لادانه.
device (di-vis'), *n.*
 (۱) پیلان؛ نه‌خشه.
 (۲) قیل؛ ساخته؛ قیل و تله‌که: (۳) ئامه‌ر؛ پینکار: (۴) درووشم.
 (۵) نه‌خشه‌یه‌کی وێژیه‌یی: (an example of literary ~).
devil (dev'l), *n.*
 (۱) (D-)، شه‌یتان (ب) شه‌یتان؛ دیو و درنج.
 (۲) شتیکی به‌د: (That ~, slavery).
 (۳) که‌سیکی به‌د: (۴) که‌سیکی بزێوو چالاک
 (۵) که‌سیکی به‌د به‌خت و داماو: (That poor ~!).
 (۶) کارێکی سه‌خت: (۷) به‌رده‌ست (چاپه‌مه‌نی).
 (۸) ئامه‌ری بزێوی ژیره‌خه‌ر.
 (۱) ئاماده‌کردنی خواره‌مه‌نی به‌ ژۆر تیکردنی به‌هه‌راته‌وه (هێلکه).
 (۲) په‌ستکردن؛ سه‌ره‌خستنه‌سه‌ر؛ داخ‌کردنه‌ دله‌وه.
 (۳) برینی ژیره‌خه‌ر به‌ ئامه‌ری قایه‌مه‌نی.
give the devil his due,
go to the devil,
 (۱) دانه‌ به‌ ما‌هی که‌سیکی به‌د و ناپه‌سه‌ندا نان.
 (۲) مەلت بکشی؛ چاوت ده‌رمه‌ت؛
 (۳) به‌دوه‌ه‌فتا‌بوون.
raise the devil,
 (۱) شه‌یتان بانگ کردن.
 (۲) [Colloq.] به‌زم گه‌ران؛ کردن به‌ هه‌را
deviled (dev'ld), *adj.*
 توون‌وتیه‌ر؛ به‌هه‌راتاوی: (~ eggs).
devilfish (dev'l-fish'), *n.*
 شه‌یتانی ده‌ریا؛ گیاه‌دارێکی ده‌ریاییه‌یه.

(۱) بریاردان؛ بریار.
determination (di-tūr'mā-nā'shən), *n.*
 (۲) دیاریکردن: (۳) سووربوون له‌سه‌ر: (۴) زه‌بر؛ هه‌مه‌ت
determinative (di-tūr'mā-nā'tiv, di-tūr'mā-nā-tiv), *adj.*
 (۱) بریارده‌ر (شت): (۲) دیاریکەر اووشه، نامزان (رێژمان)
determine (di-tūr'min), *v.t.*
 (۱) دیاریکردن؛ ستوور بۆ دانان.
 (۲) بریاردان؛ بریته‌وه؛ یه‌کلایه‌کردنه‌وه: (۳) بریاردان باش نیکۆلینه‌ره‌یه‌کی ژۆر.
 (۴) دۆزینه‌وه؛ به‌ ووردی لیکدانه‌وه: (۵) ئاراسته‌کردن؛ رێجا بۆ دانان.
 (۶) دوا‌یی پهن‌ هه‌نان.
 (۱) بریاردان؛ بریته‌وه: (۲) دوا‌یی هاتن.
v.t.
determined (di-tūr'mind), *adj.*
 سوور له‌سه‌ر
determiner (di-tūr'min'ər), *n.*
 (۱) بریارده‌ر (موزۆ، شت)
 (۲) ووشه‌ یا نامزای دیاریکەر (رێژمان)
determinism (di-tūr'min-iz'm), *n.*
 فه‌لسه‌فه‌ی ناچار‌ی یا
 پینشه‌کی بریارداراو برتی‌یه‌ له‌ فه‌لسه‌فه‌یه‌ی که ده‌بیت: کرداری مرۆڤو
 چۆنیاتی ژانی به‌ ده‌ست خۆی نی‌یه‌ به‌ه‌کو بۆی براده‌توه‌ له‌ نه‌تجایه‌ی گه‌لیک
 هۆکاره‌ که ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ردا نی‌یه‌ وه‌ک پۆژگاری راپورده‌و و باری کۆمه‌لایه‌تی و
 ده‌روونی و ده‌رویه‌ری.
-determinist (n.); deterministic (adj.).
deterrence (di-tūr'əns, di-ter'əns), *n.*
 (۱) پهن‌ لیکرتن: له-
 پوودانی کاری ناپه‌سه‌ندا: (۲) پینکار؛ کۆسپ (له‌پهن‌ی کاری ناپه‌سه‌ندا).
deterrent (di-tūr'ənt, di-ter'ənt), *adj. & n.*
 پهن‌ لیکر کاری-
 ناپه‌سه‌ند: کۆسپ.
detest (di-test'), *v.t.*
 ناز و رێق لێ بوور؛ قین لێ بوون
detestable (di-tes'tə-b'l), *adj.*
 شایسته‌ی رێق لێ بوونه؛
 پیسه‌ و مۆگه‌ن
detestation (dē'tes-tā'shən), *n.*
 (۱) رێق؛ قین؛ کینه.
 (۲) که‌سیک یا شتیکی رێق لێ بوو یا پیسه‌ و مۆگه‌ن
dethrone (dē-thrōn'), *v.t.*
 (۱) له‌ ته‌ختی پاشایه‌تی هه‌ینانه‌خواره‌وه؛
 له‌ پاشایه‌تی خستن: (۲) لیکستن (له‌ په‌لوه‌یایه‌) هه‌ینانه‌خواره‌وه له‌ په‌له‌ی به‌رز.
-dethronement (n.).
detonate (dei'tə-nāt, dē'tō-nāt'), *v.i.*
 ته‌قین (بزمایا) ته‌قینه‌وه
 ته‌قاندن؛ ته‌قاندنه‌وه
v.t.
-detonation (n.); detonator (n.).
detour (dē'toor, di-toor'), *n.*
 (۱) له‌ رێ لادان؛ پینکارکردنه‌وه؛
 لادان؛ لادان له‌ رێی راسته‌وخۆ؛ پینچه‌ به‌دوره‌.
 (۲) رێیه‌کی سه‌رده‌می پینچه‌وه‌ناده‌ر که به‌کارده‌هه‌ینریت له‌باتی رێی ئاسایی.
v.t. & v.i.
detract (di-trakt'), *v.t.*
 که‌سه‌کردنه‌وه: په‌له، ریز، جوانی؛ سووک کردن
 (۱) که‌سه‌کردنه‌وه (Anger -s from her beauty).
v.i. (~ from)
detract (di-trak'shən), *n.*
 (۱) که‌سه‌کردنه‌وه: په‌له، ریز.
 جوانی؛ سووک کردن (۲) سووکی سووک‌کەر.
-detractive (adj.); detractor (n.).
detrain (dē-trān'), *v.i.*
 له‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ر دابه‌زین
 له‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ر دابه‌زاندن
v.t.
-detrainment (n.).
detriment (det'rə-mənt), *n.*
 (۱) زیان
 (۲) شتیکی زیان‌هه‌خش.
detrimental (det'rə-men'tl), *adj.*
 زیان‌هه‌خش؛ به‌ زیان
deuce (dōos, dūs), *n.*
 (۱) دوو خال ازاری تاوه‌و دۆمینه، کاغه‌زی-
 قومان، ۲۰، هاوکیشنی (له‌ یاری ته‌نسا که هه‌ر یاریکەرێک چل خالی هه‌یه
 له‌ یارییه‌که‌دا یا هه‌ریه‌کی پینچه‌ یاریان برده‌ته‌وه).
 (۱) جوینیکه‌ به‌مانای: بێ به‌خت؛
 شه‌یتان؛ ده‌ی بچیت به‌ ناخدا: (۲) شه‌یتان
Deus (dē'əs, dā'oos), *n.* - God.

devilish

devilish (dev'li-ish, dev'lish), *adj.* ۱. شەيئەتانی، شەيئەتانه
۲. بزىو، ھاروھاج (Colloq)؛ ۳. زۆر بەدو، ناپەسەند
۴. [Colloq]؛ ۵. لە سنوور بەدەر؛ ۶. بىن پادە
adv. [Colloq.]
زۆر ئىنجانكار زۆر
devil-may-care (dev'l-mā-kar'), *adj.* نىياك، سەرکەش
devilment (dev'l-mənt), *n.* كرىمەوى شەيئەتانه؛ كارى ناپەسەند
devilry (dev'l-ri), *n.* ۱. كرىمەوى بەدو، ناپەسەند
۲. بىنىكى؛ بەزىم پەزىم

devil's advocate, پارىزەرى شەيئان (۱) رابەرىكى كلىسەى
كاسولىكىيە كە بە چارۋىكى پەختەگىرانەمە وورد دەمىتتە بە لە داواى ناوانى
پىلواچاكىكى مردوو بە پىر (ب) كەسىكە كە لايمى چەرت دەگىرتت لە مشتو-
مىزكە؛ ھەر ئۇ مشت وەپىزكردن يا ئەھسەس و ناپەسەندى
پەيوولە قىك بارىكە
devil's-darning-needle ھەيوولە قىك بارىكە
deviltry (dev'l-tri), *n.* ۱. نىياكى سەرکەشى؛ بزىوى
۲. ناپەسەندى؛ بەدى، ۳. چادو و گەرى ناپەسەند

devious (dē'vi-əs), *adj.* ۱. خواروخيچ؛ مارىكە؛ ناراستەوخۇ
۲. فىئىنان؛ ساختەچى؛ سەرچەرت
۳. (۱) سوووستكردن؛ داھىنان؛ ئۇزىنەمە
(ب) ئەخسەكەشەن

devise (di-viz'), *v.t.* ۱. بۇ جەھىيەشتى خانوو و زەوى و زار بە دەسپەت
۲. [Obs] بەشكرن؛ داھىشكرن
۳. [Obs]؛ ھەلەپنەن (شتى ئۇشى)
۴. بەخشىشىكى زەوى و زار بە دەسپەت
n. ۱. دەسپەتتە كە نەم زەوى و زار بە بەخشىت
۲. ئەر خانوو و زەوى و زار بە دەسپەت دەبەخشىت
devisee (dev'i-zē', di-vīz'ē'), *n.* كەسىكە كە خانوو و زەوى و زار بە دەسپەت
بە دەسپەت بۇ بەجىن ماينت
devisor (di-vī'zēr, di-vī'zōr), *n.* كەسىكە كە خانوو و زەوى و زار بە دەسپەت
بە دەسپەت بەجىن دەمىتت
devitalize (dē-vī'tl-īz'), *v.t.* ۱. كوشىز
۲. سى مېز كرىن؛ لاواز كرىن

-devitalization (n.)
devoid (di-void'), *adj.* بىن؛ بەتان؛ خالى
devoir (dā-vwār', dev'wār), *n.* ۱. ئەركى سەرشان
۲. (۱)؛ ۳. رىز (Pay your ~s to her.)
devolution (dev'ə-lōō'shən, dev'l-i'shən), *n.* ۱. گل
۲. گۇپان لە كەسىكەمە بۇ كەسىكى تر (خارەپىكى زەوى و زار،
دەسەلات، بەرىسپارى) (۲)؛ ۳. پىن سپاردن؛ دەسەلات پىدان (بە جىكى)
۴. سووكانەمە (زىئەدەمەزاتى)

devolve (di-volv'), *v.t. & v.i.* ۱. گل بوونەمە
۲. پىن سپاردن، دەسەلات؛ كەوتنە سەرشان؛ بەرىسپارى
devote (di-vōt'), *v.t.* تەرخان كرىن؛ خۇ تەرخان كرىن؛ دانان؛ بۇ دانان
devoted (di-vōt'id), *adj.* ۱. دانسۇز؛ جگەرسۇز (a ~ friend)
۲. تەرخان كراو؛ دائىراو
۳. دانسۇز؛ ھەرلىكەمە (a ~ of music)
۴. خۇبەختكەم بۇ نىن؛ خۇتەرخانكەم بۇ نىن
devotion (di-vō'shən), *n.* ۱. جو بەرستى؛ خواناسى؛ ناپىندارى
۲. (۱)؛ ۳. ئۇيۇز؛ خۇبەختكردن؛ خۇتەرخان كرىن؛ لەخۇبووردن
۴. دانسۇز؛ جگەرسۇزى (ب) خۇشەويستى

-devotional (adj.)
devour (di-vour'), *v.t.* ۱. جواردن بە يەلە و چاوبىرسى چانە
۲. ھەل ئورشىن
۳. ھىچ نەھىشتەنەمە؛ گىسك لىدان؛ ئەوا كرىن
۴. قۇستەمە بە چا و بە گۇي (The child ~s fairy tales.)
devout (di-vou'), *adj.* ۱. خوابەرست؛ خواناسى؛ ناپىندار
۲. لەخواترس؛ ناپىندارى ئۇيۇز (۲)؛ دانسۇز؛ راستەقىنە؛ پاك

diagnose

dew (dōō, dū), *n.* ۱. ئاورىنگ؛ شەموم
۲. تازىيى و ناسكى (وگ شەموم)
۳. دۇزى بىرسكەدار يا رىزىستىم (بەتايىمەتى فرمىسك يا ئارەق)

dewan, diwan (di-wān', di-wōn'), *n.* دىوان؛ كارىدەستىكى
ھىندى گەورە (بەتايىمەتى سەرەك وەزىران)
dewdrop (dōō'drop', dū'drop'), *n.* دۇزى ئاورىنگ؛ ئاورىنگ
خەمبەبەى بەرملى گاو مانگا
dewlap (dōō'lap', dū'lap'), *n.* ھەندى گىباندارى تر
۱. شەمومى؛ ۲. تەر
۳. [Poetic]؛ خۇش و ناسكو ھىمن
۴. لاي راست؛ لەلاى راستەمە
۵. [Obs.]؛ جەات
۶. بەدەست و يلى؛ چاپكى؛ كارامەى
لە بەكارھىنانى دەستدا؛ ۲. زىرەكى
۳. [Rare]؛ راستەى؛ راستەرى
۴. بەدەست و يلى؛
dexterous (dek'strəs, dek'stēr-əs), *adj.* كارامە؛ چاپك (۲) زىرەك؛ دانان (۲) [Rare]؛ راستە؛ راستەمە
dextral (dek'stral), *adj.* ۱. لاي راست؛ لەلاى راست
۲. راستەمە؛ راستە

dextrin (dek'strin), *n.* ھادەبەيكى لىنجى وەك جەوىيە لە نىشاستە
دەردەمىنرتت
dextrine (dek'strin, dek'strēn), *n.* - dextrin.
dextro- (dek'strə), پىئىشكرىكە بەماناى؛ بەلاى راستەمە؛ لە راستەمە
dextrorotation (dek'strə-rō-tā'shən), *n.* خولانەمە بەلاى
پاستدا (وگ كاترەيى)

-dextrorotary (adj); dextrorotatory (adj).
dextrous (dek'strōs), *adj.* dexterous.
dharma (dār'mə, dūr'mə), *n.* لە ئابى بوزىدا؛ ناپىندارى؛ پاكى؛
پەپەمەرى كرىنى ياساى ئابى
پىئىشكرىكە بەماناى؛ ئوان؛ جووتە؛ دوو شەمەندە
پىئىشكرىكە بەماناى؛ ۱. بەناو؛ پەناویدا
۲. بەجيا؛ لەئىواندا

di- (dī),
dia- (dī'),
diabetes (di'ə-bē'tis, di'ə-bē'tez), *n.* شەكەرە؛ نەخۇشى شەكەرە
diabetic (di'ə-bet'ik, di'ə-bē'tik), *adj.* تايىمەتى بە نەخۇشى
شەكەرە؛ نەخۇشى شەكەرەى ھەمە؛ شەكەرە
كەسىكە كە نەخۇشى شەكەرەى ھەمىت
n.
diabolic (di'ə-bol'ik), *adj.* ۱. شەيئەتانی؛ شەيئەتانه
۲. بەد؛ زۆر ناپەسەند؛ دلەرەق (a ~ person or plan)
diabolical (di'ə-bol'i-k'l), *adj.* = diabolic.
diabolism (di-ab'ə-liz'm), *n.* ۱. چادو و گەرى
۲. شەيئان پەرمستى؛ ۳. كرىدەمە و پەوشتى بەد
۴. سرووشت و پەوشتى شەيئان

-diabolist (n.)
diacritic (di'ə-krit'ik), *adj.* ۱. جياكەرەمە؛ لەمەك جياكەرەمە (وگ)
سەروپۇز؛ ۲. ديارىكەر (پىئىشگەوانى)؛ دەستخىشانكەم
n. سەروپۇز
diacritical (di'ə-krit'i-k'l), *adj.* جياكەرەمە (وگ) سەروپۇز
(a ~ mark)
diacritical mark, سەروپۇز
diadem (di'ə-dem'), *n.* ۱. كلوى زىرىن
۲. قوماشىكى بە زىر پاراۋە كە پاشايانى رۇزەھلات وەك تاج لەسەريان دەكر
۳. دەسەلاتى شاھانە
v.t. كلوى زىرىن كرىنەسەمە

diacresis (di-er'ə-sis), *n.* = dieresis.
diagnose (di'əg-nōs', dī'əg-nōz'), *v.t. & v.i.* دۇزىنەمە يا

diagnosis

مباری کردن (نحوشی، گپروگرفت): دستنیشانکردن یا دست خستنه سمر (نحوشی، گپروگرفت).

diagnosis (di'æg-nō'sis), n. (۱) دوزینهه یا دستنیشانکردن (نحوشی، گپروگرفت) (۲) لیکولینهوهی وورد

(۳) نهجاسی شم لیکولینهوهیه: بریارنک دهربارهی نهجاسی شم لیکولینهوهیه.

diagnostic (di'æg-nos'tik), adj. (۱) تایبهتی به دوزینهه یا دستنیشانکردنی نحوشی. (۲) نیشانهی.

n. (۱) دستنیشانکردن یا دوزینهوهی نحوشی. (۲) نیشانه (نحوشی). -diagnostically (adv.).

diagnostician (di'æg-nos-tish'ən), n. پزیشکی دستنیشانکەر یا دوزینهوهی نحوشی.

diagnostics (di'æg-nos'tiks), n.pl. زانستی دوزینهوهی نحوشی یا دستنیشانکردنی

diagonal (di-ag'ə-n'l), adj. لار: لامهلا، خوار: چهپو راست. هئیلی لامهلا، لار: خوار، یا چهپو راست.

diagonally (di-ag'ə-n'l-i), adv. به لابهلی: به لاری: به خوار. نهخشه: رفته: شینوهی نهاندازهی.

diagram (di'ə-gram), n. -diagrammatic (adj.); diagrammatical (adj.); diagrammatically (adv.).

dial (di'al, dil), n. (۱) کاتژسری خوری

(۲) بووی کاتژسیر به نرهه دستکی کاتژسیرههه.

(۳) شووشی بووی رادیو که نرهی نیشنگهکانو دوزمهوهی نیشنگهکان

همووی دهگرتنهوه: خهپلهیکه پلهپلهکراو

(۴) خهپلهی تلهفون (که نرهی لهسره بۆ بادان).

(۵) رینومای کرنکاری کاتژسیر

v.t. & v.i. (۱) پیوان یا پیشاندان به خهپلهی نرههه.

(۲) دوزینهوه وهرگرتنی نیشنگهیکه لهسمر رادیو: بادان

(۳) بادانی نرهی تلهفون: سوپواندهوه: چهرخاندن.

dialect (di'ə-lekt), n. زار: لقی زمان: زمانی ناوچهیی: شینوه زمان.

dialectal (di'ə-lek'tl), adj. تایبهتی به زمانی ناوچهیی.

dialectic (di'ə-lek'tik), n. (۱) دیالکتیک: لیکولینهوهی ژیریژی ووردی مسهلهیک بۆ گهیشتنه نهجام: لیکولینهوه.

(۲) دیالکتیک رینبازی ژیریژی "هیگل" و "کارل ماركس".

dialectical (di'ə-lek'ti-k'l), adj. دامهلیکتیکی: لیکولینهوهیی -dialectically (adv.).

dialectical materialism, ماددی دیالکتیکی

dialectician (di'ə-lek-tish'ən), n. زانای ژیریژی: شینوه زمان زان

dialectics (di'ə-lek'tiks), n.pl. زانستی ژیریژی و بنچینهکاسی.

dialectology (di'ə-lek-tol'ə-jī), n. لیکولینهوهی شینومانی زمان

dialog (di'ə-lōg', di'ə-log'), n. = dialogue. (۱) گفتوگو: دهمهتقی: گفتوگوی دووقولی: ووتووژ.

(۲) گفتوگوی شانزگاری یا چیرۆک (Plays are written in ~). (۳) ووتووژ بۆ گهیشتنه ریکورتن

v.t. گفتوگوکردن: ووتووژکردن

v.t. بهشینوهی گفتوگو نووسین

dial tone, دهنگ یا تونی تلهفون: شو دهنگی تلهفونه که گوئی ئی دههبت کاتیک که یهکه جار هئیلی دهگرت، نیشانهی کراوهیی، واته بهتلهی دهتوانیت بهکاری بهینیت

dialysis (di-al'ə-sis), n. (۱) جیاکردنهوهی گهردی بچووک له هی گوره یا ماددی لیقن لهوهی که بتوتنهوه به پهردهیکه شم (کیمیاهگری).

(۲) یکردنهوهی خوین (پزیشکهمانی) -dialytic (adj.). dialyze (di'ə-līz'), v.t. جیاکردنهوه یا یکردنهوه اووشهی پینشو

dibble

بیینه.

diameter (di-am'ə-tēr), n. (۱) قیره (بارنه)

(۲) ئهستوری: ئهستورایی.

-diametric (adj.); diametrical (adj.).

diametrically (di'ə-met'ri-k'l-i, di'ə-met'rik-li), adv.

(۱) یهکسەر: راست: راستهوخو: سهرانسهر.

(۲) بهتواوی: تهاو: (~ opposed ideas).

diamond (di'mənd, di'ə-mənd), n.

(۱) نهلماس.

(۲) نامیزی نهلماس بیون (بۆ بریتی شووشه) (۳) لهبزیفه (نهاندازه)

(۴) دینار (کاهزی یاری و قومار).

(۵) (pl.) دهستیک له کاهزانه. (۶) دانهیک له کاهزانه.

(۷) چاپیکی بچووک.

adj. نهلماس: نهلماسی: به نهلماس پاراوه.

a rough diamond, (۱) نهلماسی خار.

(۲) کهسیکی ووشکی کهرتی بهلام دلپاک

یادی شهسته یا ههفتاویینجهه.

diamond anniversary, diamond jubilee, - diamond anniversary.

diamond wedding, یادی ژهنیان و شووکردنی شهسته یا ههفتاویینجهه.

diaper (di'ə-pēr), n. دهرینی مندالی ساوا.

adj. هی دهرینی مندال.

v.t. دهرین کردنهیی مندال

پوشن.

diaphanous (di-af'ə-nəs), adj. دهنگی هاوناواز

diaphone (di'ə-fōn'), n. نارهقی ژور بهتایبهتی دهستکرد.

diaphoresis (di'ə-fə-rē'sis), n. (پزیشکهمانی).

-diaphoretic (adj.).

diaphragm (di'ə-fram'), n. (۱) دیوار یا پهردی ئیوان سنگو سک.

(۲) پهرده یا دیواری جیاکهرهوه.

(۳) پهردهیکه دهخرته ناو ریزوه بۆ سکپه نهبوون

(۴) نامیزی درووسترکی شهپزی دهنگ (تلهفون، دهنگ گهرههکس).

(۵) نامیزی ریکخستنی پلهی پوونکی له کامیژاو مایکروسکوپدا

diarrhea, diarrhoea (di'ə-rē'ə), n. سکچوون: شوری: پهرانی

-diarrheal, diarrhetic, diarrhetic (adj.).

(۱) بیرنامهی پوزانه (۲) پهرای بیرنامه.

diary (di'ə-ri), n. (۱) سمرگهردانیی چولهکه دوا

دهستهساری: یان له بابل (۲) هموو چولهکهی سمرگهردان.

(۳) سمرگهردانیی گهل: ناواریی: پهرهوازهبووشی گهل (لهنهجاسی راکردن له چهوساندنهوه)

diastole (di-as'tə-lē'), n. (۱) خاوبوونهوه و ههوانهوهی دل لهدوا

هموو کرزیبوونیک (۲) درژههپیدانی برگی کورت (زمانهوانی یونانی و لاتینی).

diathermy (di'ə-thūr'mī), n. چارهسهرکردنی نحوشی به

پیداپردنی تهزوی کارهبا بهتاو پيشانهکاسی لهشداو گهرم کردنهوهی.

diathesis (di-ath'ə-sis), n. نامادهیی زگمکی لهش بۆ کرتنی ههندی

نحوشی.

diatom (di'ə-təm, di'ə-tom'), n. قهرزیهیکه یهک خانهیی

گهردیینی: ماددی "سلیکا" ی تیدایه

diatribe (di'ə-trib'), n. پهمنهو هئیشیکی ژور توندوتیژو بی.

diazine (di'ə-zēn', di'ə-zīm, di-az'in), n. ناویتهیکه -

کیمیاییه.

dibble (dih'l), n. پینکاری ئووک قیزه نهوندهی بزارکهریکه بۆ

ههلهکهندی زهوی و ناشتنی تۆو نهجامو شهتل بهکاردههینرت

v.t. ههلهکهندی زهوی بعم پینکاره بچووک بۆ ناشتنی تۆو نهجامو شهتل

v.t. (۱) بهکارهینانی شم پینکاره

(۲) دان خستنه ناوهوه بهنهسپایی بۆ ماسی گرتن

dicast (di'kast, dik'ast), *n.* دادگهریکی یونانی کۆن
dice (dis), *n. pl.* (۱) زار. تاوله. دۆمبینه؛ مۆره
 (۲) جورده قومارنکه به زار دهکرتیت
 (۳) پارچهبەکی بچوونکی شەشلاپی (خواردهمەنی)
v.t. زار فرێدان؛ باری کردن به زار
v.t. (۱) مۆز لادن. به یاری کردن به زار
 (۲) فاش کردن یا لهتکردن و کردن به پارچهی زۆر بچووک (سهوزە، خواردن).
 (۳) خانه خانه کردن

dicephalous (di-sef'ə-ləs), *adj.* دووسەرە دەعبا
dicho- (di'kō, di'kə), *Also dich-*, پینشگرنکه بهمانای: دوو؛
 به دوو هەشەوه

dichotomize (di-kot'ə-mīz'), *v.t.* کردن به دوو بەشەوه
dichotomous (di-kot'ə-məs), *adj.* دووبەش؛ دوولای؛ دوولایقانه
dichotomy (di-kot'ə-mi), *n.* (۱) دووبەشی؛ دوولایقانهیی؛
 جیاموونەوه و بوون به دوو بەشەوه (پروەکناسی)
 (۲) دوولای؛ دوو لای دژ به یەک؛ دوو بەشی دژ به یەک؛ جیازاری؛ دووبەرگی:
 (the ~ of truth and falsehood)
dichroism (di'krō-iz'm), *n.* (۱) دووردنگینی هەندئ بپور.
 (۲) دووردنگینی (فیزيقا)

-dichroic (*adj.*)
dichromatic (di'krō-mat'ik), *adj.* (۱) دووردنگ؛ دووردنگه.
 (۲) رەنگ کوپرا؛ تەنها دوو رەنگ بێن (پزیشکەوانی).
 (۳) رەنگ گۆر نه قۆناغیگی تایبەشی ژیاندا؛ (گیانەوهرناسی).

dichromatism (di'krō-ma-tiz'm), *n.* (۱) دووردنگ؛
 دووردنگینی (۲) رەنگ کوپری؛ تەنها دوو رەنگ بێن (پزیشکەوانی).
dick (dik), *n.* [British Slang] (۱) زەلام؛ کابرا
 [Vulgar Slang] (۲) کۆز

dickens (dik'nz, dik'inz), *n. & interj.* [Colloq.] شەبنەر
 (I cannot tell what the ~ his name is.)
dicker (dik'er), *v.i. & v.t.* ئالوگۆکردن - باری نامووری، راسپاری؛
 سەودا کردن؛ گۆزینەوه

n. ئالوگۆکاری؛ سەوداگەری؛ گۆزینەوه
dickey (dik'i), *n.* (۱) بەرزکی کراسی پیاوانه که له کراسهکه دهکرتنەوه
 (۲) بەخه یا بەرزکی بلوووسی ژنانه که دهتوانرێت پێوهی بنزیت و ئی بکرتنەوه.
 (۳) بەرواسکی مەندال (۴) گۆیندیز؛ کەر (۵) بالندەیی بچووک.
 (۶) کورسی عەرەبانجی
 (۷) کورسی نوشتاوهی دواوه له گالیسکه یا نووتومبیلدا.

diclinous (di'kli-nəs, di-klī'nəs), *adj.* یا نەسە می مینەیی هەیه
 (نێرەل با هی نێرینە: نێرک) (پروەکناسی)
dicotyledon (di'kot'ə-l'ē'd'n, di-kot'ə-l'ē'd'n), *n.* پروەکی
 دووولایقانه

dicta (dik'tə), *n. alternative plural of dictum.*
dictaphone (dik'tə-fōn'), *n.* دیکتافون نامبیری تۆمارکردنی دەنگ
 بۆ گۆی لنگرتنەوهی له دواپۆردا و نووسینەوهی بهتایبەتی له فرمانگهدا.
dictate (dik'tāt), *v.t. & v.i.* (۱) پین نووسینەوه؛ پین نووسین؛
 (The teacher ~d a passage to the pupils.)

(۲) فرمان بەسەردا کردن. (۳) بەسەردا سپاردن؛ بەزۆر بەسەردا دان.
 (۴) فرماندان به هەوەسکاری و بەین سەر و بێن.
n. فرمان

dictation (dik-tā'shən), *n.* (۱) پین نووسینەوه؛ پین نووسین؛
 نووسینەوه؛ رینووس (۲) شتیکی نووسراو بەم جۆره:
 (You have many spelling mistakes in your ~.)

(۳) فرمان
 (۱) دیکتاتور؛ زۆردار
 (۲) پین نووسەرەوه؛ کەسیک که به دەنگی بەرز شتیکی دەخوینیتنەوه بۆ کەسیکی

تر تا بپنوسیت.
dictatorial (dik'tə-tōr'i-əl, dik'tə-tō'r'i-əl), *adj.* دیکتاتوری؛
 زۆردارەکی؛ زۆردارانه؛ دیکتاتورییانه.
dictatorship (dik-tā'tēr-ship'), *n.* دیکتاتوری؛ زۆرداری؛

dictatorship of proletariat, دیکتاتوری پڕولیتاری؛
 دیکتاتوری جینی کرێکار
 (۱) چۆنییەتی بەکارهێنانی ووشە؛ هەلبژاردنی
 ووشە بۆ پستە؛ ووشەیی بەکارهێنراو له نووسین یا دواندا:
 (Hemingway's ~ is easier than Shakespeare's.)

(۲) شیوهی دیوان یا گۆزانی ووتن؛ شیوهی ووتن.
dictionary (dik'shən-er'i), *n.* فەرھەنگ؛ قاموس.
dictograph (dik'tə-graf', dik'tə-grāf'), *n.* نامبیری تۆمار-
 کردنی ناخاوتنی سەر تەلەفونی خەلک بەدزییەوه.
dictum (dik'təm), *n.* (۱) پەندی پینشنان؛ قەسە نەستەق.
 (۲) بانگنامه یا رایەکی بپراپیتراو.
 (۳) تێبینی یا رایەکی دادگەر که پینویست تێبە پەپەرەوی بکرت.

did (did), *past tense of do.*
didactic (di-dak'tik), *adj.* (۱) هی فێرکردن؛ بۆ فێرکردن بەکار دیت.
 (۲) پەرۆشتی باش فێرکەر. (a ~ poem)
 (۳) له راده بەدهر حەزکەر له تەبیکردن و ماموستایەتی کردن له کاتی ناکاندان
 بۆ ئەوانەیی گۆی ناگۆن:

(A ~ person; His ~ manner bothers people.)
-didactically (*adv.*); **didacticism** (*n.*).

didactical (di-dak'ti-k'l), *adj.* = didactic.
didactics (di-dak'tiks), *n. pl.* هونەری فێرکردن؛ ماموستایەتی.
diddle (did'l), *v.i. & v.t.* [Colloq.] بێزان به هەموولایەکدا؛
 هەلبەزودا بەزکردن

(۱) ساختەکردن؛ گۆزی کردن.
 (۲) فەرماندەنی کەسیک (۳) کات بەفێرژان.

dido (di'do), *n.* کەتن؛ قیل و تەلەکمەیکی شەپتانە
didst (didst), *v.* (do) ه بۆ کەسی سووم،
 لەگەن (thou) دا بەکار دەهێنریت.

didymous (did'ə-məs), *adj.* دوانە (پروەکناسی، گیانەوهرناسی).
die (di), *v.i.* (۱) مردن؛ کۆچی سوایي کردن؛ تۆپین؛ مردارپوونەوه.
 (۲) کۆژانەوه (مەکینە)؛ پەککەوتن؛ وهستان. (The engine ~d.)
 (۳) (away; ~ out; ~ down) - کزپوون؛ دامرکاندەنەوه
 (The storm ~d down.)

(۴) ئەمان؛ فەرمان؛ قرتیکەوتن.
 (۵) (to ~) گۆی پین ئەدان؛ هەست مردن.
 (۶) [Colloq.] سوێ بوونەوه لەتاودا؛ بەتاسەوه بوون بۆ زۆر حەزکردن
 (I'm dying to know the secret.; He is dying for a drink.)
 (۷) مردنی گیان (تایین).

die away, کزپوون و ئەمان؛ بەرەبەرە بەسەرچوون.
die down, (۱) کزپوون و ئەمان؛ کپ بوون
 (The breeze died down.)

(۲) دامرکانەوه (پروەک)؛ دامردنەوه.
die hard, بەتاسانی وازنەهێنان؛ بەرەنەستی کردن تا دوا هەتاسە.
die in hardness, هەتا مردن کردن؛ وازنەهێنان له کار هەتا مردن.
die in one's bed, به تەخۆشی یا به پیریدا مردن.
die in one's boots, له شەپدا مردن
die off, یەکه یەکه مردن هەتا دوا هەمین.
die out, (۱) دامرکانەوه؛ کپ بوونەوه؛ کزپوون.
 (۲) ئەمان؛ فەرمان؛ کۆژبوونەوه

(۱) زار (تاوله، دۆمبینه)؛ مۆره.
die (di), *n.*

die casting

(۲) پارچەى بچووكى شەشلايى (سەزىم): (vegetables cut into ~s)
(۳) داپزىگە قالب
بىزارەكە درومر ھەنئومىشئىتەرە
قالب دارىشتز
the die is cast, die casting, die-hard, diehard (di'hard), adj. سەرسەخت كۆنەپەرست
كەلەرەق

n. كەسنىكى سەرسەخت يا كەلەرەق كەسنىكى كۆنەپەرست.
(۱) جىكارىمەۋى دوو تىپە بزوئىنى تەنىشت (di-er'sis), n.
يەكۈ بىزئانى ھەرىكەمىيان لەگەل بېرگەپەكدا: (naive)
(۲) نەم نىشانەيە () كە بىرىتەيە لە دوو خالى بچووك دەخرىتە سەر
دورەمىن تىپە بزوئىنى تەنىشت يەك بۇ بىزئانى ھەرىكەمىيان لەگەل بېرگەپەكدا:
coöperate. ھەندى جار لەجى نەم دوو خالە تەقەلىك () بەكارىت:
co-operate: (۳) رەستائىكى كورت لەكاتى بىزئانى دىرىكى ھۆنراۋدا:

-dietic (adj.).
diesis (di'a-sis), n. نىشانەيەكى دوو خەنجرىيە ()، لە چاپەمەنىدا
بەكارەمەنىت

diet (di'at), n. (۱) خوراكى پۇژانە: خوارىدەمىنى پۇژانەى كىيانداز: بىزئو
(۲) پارىز

v.l. & v.t. پارىز كىرس لەبەر نەخۇشى يا قەلەۋى
diät (di'at), n. (۱) [Scot] كۆپى پۇژانەى نەنجوومەنىك.
(۲) نەنجوومەن: كۆپ. (۳) پەرلەمان.

dietary (di'et-er'i), n. (۱) پەيەرەۋى پارىز: پارىز.
(۲) خوارىدەمەنى بۇ پراۋەى پۇژانە لە بەندىخانە يا خەستەخانەدا

adj. (۱) پارىز: تايەتتى بە پارىز كىردن
(۲) تايەتتى بە خوارىدەمەنى بۇ پراۋەى پۇژانە
dietetic (di'et-er'ik), adj. تايەتتى بە خوارىدەمەنى پۇژانە
dietetics (di'et-er'iks), n.pl. زانستى لىكۈلىنەرەى بىزئوى

dietitian, dietician (di'et-ish'ian), n. زانا يا سىيورى بىزئوى
پۇژانە خوارىدەمەنى

differ (dif'ər), v.l. (۱) ~ from ~. جىياۋازىيون لە: لەپەك نەچوون.
(۲) ~ with ~. عىزبويون بە: ناكۆك بويون: لەگەل رىكە نەكەوتن.

difference (dif'ər-əns, dif'ərəns), n. (۱) جىياۋارى
(۲) ناكۆكى: نەكۈنجان. (۳) جىياۋازى كىردن. (۴) ماۋە (بىركارى).
make a difference, بوزن بە ھۆى جىياۋازى لە نەنجامدا:

split the difference, گرىكە بويون. جىياۋازى كىردن (لەنىوان دوو كەس يا زىيات)
(۱) بەشكردىنى نەۋى دەمىنىتەرە: بەشكردىنى
جىياۋازى نىوان ھەردوۋلا. (۲) رىكەوتن و بىرەنەۋى ناكۆكى (بە ۋازەمىيان

لە نىۋەى سەفى خۇ)
what's the difference, [Colloq.] جا جىياۋارى جىيە:
different (dif'ər-ənt, dif'ərənt), adj. (۱) جىياۋاز
(۲) جۆرەھ: (۲) ناسا

-differently (adv.).
differential (dif'ər-ən'shəl), adj. (۱) جىياۋاز: بەگۈزەى -
جىياۋازى (a ~ tariff): جىياكەرەۋە
(۲) بىزئانى جىيا نەنجامە ھىنان (a ~ gear)
(۴) تايەتتى بە جىياكارى و تەۋاكارى (بىركارى):

differentiate (dif'ər-ən'shi-äl'), v.t. (۱) لەپەك جىياكەرەۋە:
(to ~ varieties of plants)
(۲) جىياۋازى كىردن لەنىۋاندا: پاك و بىس كىردن: لەپەك جىياكەرەۋە:
(to ~ between one's friends)

v.l. جىياۋازىيون: جىياۋازى پەيدابويون لەنىۋاندا
differentiation (dif'ər-ən'shi-äl'shən), n. (۱) جىياۋارى
(۲) جىياۋارى كىردن لەنىۋاندا: جىياكارى: جىياكەرەۋە

digestive

difficile (dif'ə-sel'), adj. سەرسەخت: كەلەرەق: بەنەرك
difficult (dif'i-kəlt, dif'i-kult'), adj. (۱) سەخت: گران: قورس:
ناھەموار: ناۋۇز: ناخۇش (a ~ task, problem, situation, etc.)
(۲) سەرسەخت: كەلەرەق: بەنەرك: (a ~ person).

difficulty (dif'i-kul'ti, dif'i-kəl-ti), n. (۱) سەختى: گران:
قورسى. (۲) تەگەرە: كۆسپ: دىۋارى.
(۳) ناخۇشى: گىروگرفت: گىزىۋ: ناھەموارى (۴) تەنگانە.

diffidence (dif'i-dəns), n. ئابرويۇ: بويۇ بە خۇ نەبويون شەرم.
diffident (dif'i-dənt), adj. بەئابرويۇ: بويۇ بە خۇ نەبويۇ شەرم.
diffract (di-frakt'), v.t. شىكاشدەنەرە: پەرشو بىلاۋ كىردەنەرە تىشك.
diffraction (di-frak'shən), n. بىلاۋبويونەرە تىشك:
شىكاشدەنەرە: پەرشو بىلاۋبويونەرە تىشك.

diffuse (di-füs'), adj. (۱) پەرشو بىلاۋ: بىلاۋ
(۲) دىۋىۋىيىدراۋ (باس، نووسىن، دوۋان): دوورودىرئۇ: دىۋىۋىدراۋ.
v.t. & v.l. (۱) پەرشو بىلاۋ كىردەنەرە: بىلاۋ كىردەنەرە: پەرشو بىلاۋبويونەرە.
(۲) كۆز كىردن (بويونكى): كۆزبويون: كەمكردنەرە.
(۳) تىكە لاۋ كىردن و بىلاۋ كىردنەرە (گاز، شلە).

diffuser, diffusor (di-füz'er), n. بىلاۋ كەرەۋە (مىۋە، ئامىز):
پەرشو بىلاۋ كەرەۋە.
diffusion (di-füz'hən), n. (۱) بىلاۋى: پەرشو بىلاۋى: بىلاۋبويونەرە.
(۲) دىۋىۋىيىدراۋ (نووسىن، دوۋان): دۆر لەسەر بۇيشتن.
(۳) تىكە لاۋبويونى گەرەكەنى دوو ماددە يا زىيات.
(۴) دانەرەى بويونكى لە پويەكى ئارىكەرەۋە.

dig (dig), v.t. (۱) ھەلگەندن (بىر، چال، جۆرگە).
(۲) لەرئۇر زەۋى دەمىنئان: ھەلگەندن: (to ~ potatoes).
(۳) ~ up; ~ out. (۴) دۆزىنەرە: دەر خەستى. (we dug out the truth.)
(۵) پىنداكىردن: (He dug his elbow into my ribs.)
(۶) [Slang]. بەدل بويون: جەزائىكەردن: (Do you ~ it? I ~ it.)

v.l. (۱) ھەلگەندن. (۲) رىكە كىردنەرە بەمىزى ھەلگەندنەرە.
(۳) [Colloq]. ھەۋاندا: خەرىك بويون: كۆشش كىردن
n. (۱) ھەلگەندن. (۲) تۈنچ: قەسى بە تۈنچك.

dig in, (۱) خەنەق ھەلگەندن.
(۲) خەنەق ھەلگەندن و چوونە ناۋى بۇ خۇپاراستن. (۳) خۇ چەسپاندىن.
(۴) [Colloq]. دەستكردن بە خوارىدەن
ھىنانەدەرەۋە لەرئۇر زەۋىدا: دەرھىنان.
dig out, ھەلگەندن (زەۋى): كىلان: ھەلگەندن (دەرخت):
dig up, خەستەپويون (نەئىنى)

digest (di'jest), v.t. (۱) پوختە كىردن و رىكەستى.
(۲) ھەرسكردن: پەلخورد كىردن (۳) يارمەتى ھەرسكردن دان.
(۴) تىگە يىشتن: ۋەرگرتن و تىگە يىشتن (بىروۋا) (۵) دەرىدەن: پەسەند كىردن:
لەگەل ھەلگەندن. (۶) نەم كىردنەرە بۇ تۈاندنەرە (كىمىياگەرەى).

v.l. ھەرس بويون: پەلخورد بويون.
n. پوختە: كورەت.
digestant (di-jes'tənt, di-jes'tənt), adj. & n. يارمەتيدەرە -
ھەرسكردن.

digester (di-jes'tēr, di-jes'tēr), n. (۱) كورەت كەرەۋە (بىروۋا).
(باس): پوختە كەر (۲) دەفرى كۆلەندن و نەم كىردنەرە (كىمىياگەرەى)
digestible (di-jes'tə-b'l, di-jes'tə-b'l), adj. ھەرس دەكرى.
-digestibility (n.); digestibleness (n.); digestibly (adv.).
digestion (di-jes'chən, di-jes'chən), n. (۱) ھەرسكردن:
ھەرس: پەلخورد كىردن. (۲) تۈاناي ھەرسكردن بويون.
(۳) تىگە يىشتن: ۋەرگرتن و تىگە يىشتن (بىروۋا):
digestive (di-jes'tiv, di-jes'tiv), adj. تايەتتى بە ھەرسكردن:
يارمەتيدەرەى ھەرسكردن.
n. ماددەيەك كە يارمەتى ھەرسكردن دەدات.

digger

digger (dig'ər), *n.* (۱) هەلکەتەر، مەزق، ئامبىر. (۲) ئامبىر، مەكتەبى ھەلکەتەر، بەشى ھەلکەتەرى ئامبىر. (۳) [D-] ھىندىيەكى سوور كە پەنگى پووك ھەلەكەتتە پىزى دەزى. (۴) جۆرد زەرمەتەلەپەكە.

diggings (dig'ɪŋz), *n.* (۱) كاسگە، كان، بەتايەشى زىن. (۲) [D-] كانزى لە كان دەرهىنلەر.

digit (dij'it), *n.* (۱) پەنجە دەست، پىن. (۲) پائابى پەنجە. ۳. نەمە: ژمارەى فېوان سفرو نۆژ ژمارەى لە دە كەمتر.

digital (dij'i-tl), *adj.* (۱) پەنجەبى. ۲. ژمارەبى. (۲) پەنجە. ۳. كىلىك كە بەدەست ئى بدىنت (ووك ھى پىانۇ).

digital computer, **dignified** (dig'nə-fid'), *adj.* سەلار سەنگىن، سەربەزى بەشكۆ. **dignify** (dig'nə-fi'), *v.t.* گەورەكردن، پىزىلەن، شكۆپىدان، بايەخ بىدان.

dignitary (dig'nə-ter-i), *n.* پىپاوى گەورە، لە شارىك يا وولتەنگە. **dignity** (dig'nə-ti), *n.* (۱) سەربەزى. ۲. شكۆ. (۲) پەلەى بەزى، پەلەپاىەى بەزى. (۴) پىزى خۇگرتن و ھىمىنى.

digraph (di'graf, di'gräf), *n.* ووك: (read) - (ea) - (ship) - (sh) - (telephone) - (ph). **digress** (dā-gres', dī-gres'), *v.i.* لە باس لادن، ئۆزىن، دووان. **digression** (dā-gresh'an, dī-gresh'an), *n.* لە باس لادن، ئۆزىن، دووان.

digressive (dā-gres'iv, dī-gres'iv), *adj.* لە باس لادەر، تايەتتى بە لادن ئە باس، دوولا، سوور، نەندازە.

dihedral (di-hē'drəl), *adj.* (a ~ angle) **dike** (dik), *n.* گۆشى، دوولا يا دووپو، گۆشەپەكە كە لە بەيەكگەيشانى دوو بوو، پىنگەتەن.

dike (dik), *n.* (۱) جۆگە، ئاوبازە. ۲. بەست، بەنداو. (۲) كۆسب، دىپوزى پارىزەر. (۴) [Slang] نافرەتتە كە حەز، لە نافرەتى تىرىكات.

dilapidate (di-lap'ə-dāt'), *v.t. & v.i.* پەرىپوت بوون، وىزان بوون، خاتوو، وىزانكردن، پووخاندن.

dilatation (dil'ə-tā'shən, di-lā-tā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوانكردن. ۲. فراوانكردنى نەندامىنكى لەش.

dilate (dī-lāt', di-lāt'), *v.t.* فراوانكردن، چاۋ بە دەرمان، گەورەكردن (to ~ the eye).

dilation (dī-lā'shən, di-lā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوان بوون. (۲) - on: ~ upon. بە دووردرىزى لەسەر دووان يا ئۆزىن، تىپىنى جاۋ.

dilatation (dil'ə-tā'shən, di-lā-tā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوانكردن. ۲. فراوانكردنى نەندامىنكى لەش.

dilate (dī-lāt', di-lāt'), *v.t.* فراوانكردن، چاۋ بە دەرمان، گەورەكردن (to ~ the eye).

dilation (dī-lā'shən, di-lā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوان بوون. (۲) - on: ~ upon. بە دووردرىزى لەسەر دووان يا ئۆزىن، تىپىنى جاۋ.

dilatation (dil'ə-tā'shən, di-lā-tā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوانكردن. ۲. فراوانكردنى نەندامىنكى لەش.

dilate (dī-lāt', di-lāt'), *v.t.* فراوانكردن، چاۋ بە دەرمان، گەورەكردن (to ~ the eye).

dilation (dī-lā'shən, di-lā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوان بوون. (۲) - on: ~ upon. بە دووردرىزى لەسەر دووان يا ئۆزىن، تىپىنى جاۋ.

dilatation (dil'ə-tā'shən, di-lā-tā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوانكردن. ۲. فراوانكردنى نەندامىنكى لەش.

dilate (dī-lāt', di-lāt'), *v.t.* فراوانكردن، چاۋ بە دەرمان، گەورەكردن (to ~ the eye).

dilation (dī-lā'shən, di-lā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوان بوون. (۲) - on: ~ upon. بە دووردرىزى لەسەر دووان يا ئۆزىن، تىپىنى جاۋ.

dilatation (dil'ə-tā'shən, di-lā-tā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوانكردن. ۲. فراوانكردنى نەندامىنكى لەش.

dilate (dī-lāt', di-lāt'), *v.t.* فراوانكردن، چاۋ بە دەرمان، گەورەكردن (to ~ the eye).

dilation (dī-lā'shən, di-lā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوان بوون. (۲) - on: ~ upon. بە دووردرىزى لەسەر دووان يا ئۆزىن، تىپىنى جاۋ.

dilatation (dil'ə-tā'shən, di-lā-tā'shən), *n.* (۱) گەورەبوون، فراوانكردن. ۲. فراوانكردنى نەندامىنكى لەش.

diminution

dilettante (dil'ə-tan'ti, dil'ə-tānt'), *n.* (۱) ھونەرپۇستىكى، مەزق يا ھەر بە پوولەت، ھەر بە ناو ھونەر خۇشەويست. (۲) [Rare] ھونەر خۇشەويست.

diligence (dil'ə-jəns), *n.* (۱) كۆشش، كۆلەندەن لە كۆشش كردن. (۲) زورپاىى، ھوشيارى. **diligent** (dil'ə-jənt), *adj.* كۆششكەر، كۆلەندەر لە كۆشش كردن.

dill (dil), *n.* شەپەرە، شەپەرە، شەپەرە. **dill pickle**, **dillydally** (dil'i-dal'i), *v.i.* كات بە قىيۇدان، خۇخست بە قىنگە، پاراپاىى كردن.

diluent (dil'ū-ənt), *adj.* (۱) پوونكەرە، شەلە. (۲) تۆنەرەمە. **dilute** (di-lōot', dī-lūt'), *v.t.* پوونكردنە، (بە ناو يا شەلەى تى).

diluted (di-lōō'tid, dī-lū'tid), *adj.* پوونكردنە، (بە ناو يا شەلەى تى). **dilution** (di-lōō'shən, dī-lū'shən), *n.* پوونكردنە، پوون بوونە، شىنكى پوونكراو، پاشماو، لافاۋ.

diluvium (di-lōō'vi-əm, dī-lū'vi-əm), *n.* پاشماو، لافاۋ، يا پووبارى بەستەلەك (لە خاك و بەرد). **dim** (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق.

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

dim (dim), *adj.* (۱) قارىك، نەختىك، قارىك، ئۆزى. (۲) نادىيار، لىق. (۳) كۆز، (a ~ light). (۴) قارىك، (a ~ future). (۵) پەشپىن، بىن ھىوا: (He took a ~ view of the situation).

diminutive

diminutive (dɪ-mɪn'juː-tɪv), *adj.* (۱) بچووك، زۆر بچووك؛ (۲) بچووكتر له قىيامى ناسايى (۳) بچووكى نەردەبەرى (بۆزىمان) *n.* (۱) كەسىپكە ياكى شىئىكى زۆر بچووك. (۲) ووشە ياكى ئارىكى بچووك كراپە بە خىستىنەسەرى باشگىرىكى بچووككەرمە: (ringlet = ring+let; sonny = son+ -y; streamlet = stream+let).

dimly (dɪm'li), *adv.* بە كزى، جىرا، پووناكى، بەلىلى، بە تارىكى، بە ناستەم

dimmer (dɪm'ɛr), *n.* (۱) كۆكەر (مىرۇقە) (۲) ئامبىرى بەرەبەرە كۆكەر (تئاتىر، سىنەما، شانۇ).

dimness (dɪm'nɪs), *n.* (۱) تارىكى، لىنى (۲) پەشېنى، سى ھىوايى.

dimple (dɪm'pəl), *n.* (۱) چالايى زىگامكى سەر پوومەت ياكى چەناگە. (۲) وورە شەبۇلى ئاۋ، چالايى پوويەك

v.t. چال تىكرىن، چال كىرن
v.i. چال بورى

dimwit (dɪm'wɪt), *n.* [Slang]. كەسىپكى بىن مېشكە كەر
dimwitted (dɪm'wɪt'ɪd), *adj.* [Slang]. بىن مېشكە كەر.

din (dɪn), *n.* دەنگ، دەنگەدەنگ، دەنگىكى بەرزى بەردەوام.
v.t. (۱) دەنگەدەنگ كىرن (۲) بە دەنگى بەرزى پەيىقا پەيىقا دوپبارە كىرنەۋە، مېشك كۆنكىرن: (D- the idea into his head.)

v.i. دەنگەدەنگ كىرن
dinar (dɪ-nār'), *n.* دىنار
dine (dɪn), *v.i.* شېۋىكرىن، ئانى ئىۋارە خوارىن.
v.t. بانگ كىرن بۇ شېۋا، ئانى ئىۋارە پىئان.
(He ~d her at his home.)
dine out, شېۋا لە دەرمە كىرن، ئانى ئىۋارە لە دەرمە خوارىن، واتە لە چىشتخانە

diner (dɪn'ɛr), *n.* (۱) شېۋىكرە لە دەرمە، ئان لە دەرمە خۇر (۲) فارگۇنى ئاخوارىن لە شەمەندەرىكە، فارگۇنى چىشتخانە. (۳) چىشتخانە بەكى بچووك لە شېۋىكى فارگۇنى چىشتخانەدا.

dinette (dɪ-net'), *n.* ژورى ئاخوارىن
ding (dɪŋ), *v.i.* (۱) زەنگ لىدان، دەنگىكى ەك ھى زەنگ لىۋەھاتىن. (۲) [Colloq.] ژۇرۇپۇزى كىرن، ووتىن ووتتەۋە شىكە.
v.t. [Colloq.] مېشك كۆنكىرن
n. دەنگى زەنگ، دەنگىكى ەك ھى زەنگ
dingbat (dɪŋ'bat), *n.* [Colloq.] دار، بەرد، ياكى شىئىكى ەھا، كە دەھارپىرئىت ياكى دەپرىت بە شىكەدا. (۲) ھىز، ناۋى چىيە، چى پىن دەلىز، [Slang]، پارە. (۳) [Slang] كەسىپكى بىن لائەۋ دەرمەدەرۋ كەپۇك

ding-dong (dɪŋ'dɒŋ, dɪŋ'dɒŋ), *n.* دەنگى زەنگ لىدان
adj. & adv. كەرم، شىشېرىكى، مەلمەلى، بەجۇش
dinghy (dɪŋ'gi), *n.* (۱) بەلمەسى سەرۋ (۲) بەلمەسىكى بچووك

dingle (dɪŋ'gəl), *n.* دۆلىكى بچووكى قوۋلى چىر
dingy (dɪŋ'gi), *adj.* پىس وپۇخل (ژور، شوپىن، تارىك، پىس و ناخۇش و بۇگەن كىرەۋو. (a ~ room)

-dingily (*adv.*); **dinginess** (*n.*).
dingy (dɪŋ'gi), *n.* - dinghy.
dining car, فارگۇنى چىشتخانە، ناۋ شەمەندەفەر
dining room, ژورى ئاخوارىن، ژورى شېۋىكرىن.
dinkey (dɪŋ'ki), *n.* مەكىيە بەكى بچووكى خۇبۇزىنە لە ئىستەگى شەمەندەفەر، بەكار دەھىرئىت بۇ گواستەۋەى فارگۇنى ياكى شەمەندەفەر لە ھىلىكەۋە بۇ ھىلىكى تىر

diphthong

dinky (dɪŋ'ki), *adj.* [Slang] (۱) بچووك (شوپىن، مىرۇقە، شىت)؛ كەنگە؛ ھىچ پوچۇق؛ بىن بايەخ؛ ناگىرنگ. (۲) [British Slang] خىجىلە؛ جۋانكىلە

dinner (dɪn'ɛr), *n.* (۱) ئەمى سەرمەكى پۇزاتە (ئىۋارە بەھرىت ياكى ئىۋەر)؛ شېۋا، ئانى ئىۋارە (۲) شېۋىكى پەسىم بە خۇشى كەسىپكە ياكى يادگىرئەۋە بەكەۋە

dinner jacket, = tuxedo.
dinnerware (dɪn'ɛr-wār'), *n.* (۱) قاپ و قاچاغى ئاخوارىن. (۲) تاقىم ياكى دەستەبەك لەم قاپ و قاچاغە.

dinosaur (dɪ'nɔ-sɔr'), *n.* داپنەسۇر؛ گىئاندارىكى خۇشۇكى زۆر گەرەۋى قىرئىكەرتەۋە.

-dinosaurian (*adj. & n.*); **dinosauric** (*adj.*).
diocese (dɪ'ɔ-sēs', dɪ'ə-sɪs), *n.* سەرەك قەشەنشىن؛ ئاۋچەى لىپىرساۋى سەرەك قەشە.

-diocesan (*adj. & n.*).
Dionysus, Dionysos (dɪ'ə-nɪ'sas), *n.* خۇداى سەۋزى ۋە ھى (ئەفسانەى يۇنانى)

-Dionysian (*adj.*).
dioxide (dɪ-ɔk'sɪd), *n.* دووم ئوكسىد. (carbon ~).
dip (dɪp), *v.t.* (۱) تېھەلگىشان؛ قېشەن و دەرمەنەۋە؛ پىاكرىن؛ پەنجە ياكى شىت كىرن بە شەبەكداۋ دەرمەنەۋەى: (to ~ one's pen in the ink) (۲) لە خۇم ھەلگىشان (۳) لە ئاۋ ھەلگىشان اخچاچ پەرمەتى: (to ~ in water) (۴) مەر ھەلگىشان لە دەرمەناۋ بۇ پاكردەۋەى. (۵) دەست پىداكىرن و دەرمەنەۋەى: (He ~ped his hand into his pocket.) (ب) (to ~ out), ھەلگىشان (۶) دانەۋاندىن كۆتۈپ بەرىز كىرنەۋە: (to ~ a flag in salute) (۷) مۇم دىروسىكرىن بە تېھەلگىشانى پىلەتكە لە مۇمى تۋارەدا
v.i. (۱) خۇفۇزىدە ناۋ ئاۋ و پەكسەر ھاتتەدەرەۋە (۲) لەپىر شىگان (نرخ)؛ نەخىك ھاتتەخوارەۋە (نرخ) (۳) ەك تىكەۋىن ياكى كەرتەناۋ واپوون:

(The sun ~s into the ocean.)
(۱) بەرەۋ خوارىۋىۋە؛ شۇرپوونەۋە:
(The land ~s gently to the south.) (۵) دەست ياكى دەفەر شۇر كىرنەۋە بۇناۋ ئاۋ ياكى شىت تىر بۇ لە دەرمەنەۋە؛ ھەلگىشان (۶) پەرمەپەرمە كىرن و خۇشەندەۋە لاسەرلايى.
n. (۱) تېھەلگىشان؛ ئىختىس؛ پىاكرىن. (۲) خۇفۇزىدە ناۋ ئاۋمە (۳) ناۋ ياكى شەبەك كە شىت تىن ھەلدەك شىرئىت؛ خۇم (۴) بەرەۋ خوارەك؛ لىزىپى (۵) مۇم دىروسىكرىن بە تېھەلگىشانى پىلەتكە لە مۇمى تۋارە. (۶) كلۇرى (۷) ھاتتەخوارەۋە ياكى دىكەۋ تىنىكى كەم (فېۋكە) (۸) [Colloq.] مەزەى شىل (۹) [Slang] گىرمانچى.
dip one's hand into one's purse, پارە خەرچ كىرن بە بەرەلايى مەلە كىرن بۇ ھاۋمەكى كورت.
diphtheria (dɪf-thēr'i-ə, dɪf-thēr'i-ə), *n.* نەخۇشى ەماق؛ دىپتېرىيا

-diphtherial (*adj.*); **diphtheric** (*adj.*); **diphtheritic** (*adj.*).
diphthong (dɪf'thɒŋ, dɪp'thɒŋ, dɪf'thɒŋ), *n.* جۋوتە بۆيۈن (دەنگىسى)؛ دوو بۆيۈن كە پىكەرە دەپىزىن؛ ەك دەنگى "ئاۋ" لە ۋوشەى (house) دەنگى "ئۇ" لە ۋوشەى (voice). ەۋەھا دەنگى "ئۇ" لە

diploma

دوشه (boy) دا ... هتد.

-diphthongal (adj.); diphthongize (v.t. & v.i.);

diphthongization (n.).

diploma (di-plō'mə), n. ۱: پروانامه يېمکي رسمي يا فرمانيزه وایي؛ ۲: نه‌نگه‌نامه يېمکي میژوویي (۲) پروانامه.

diplomacy (di-plō'mə-si), n. ۱: دیپلوماسیېت؛ ۲: دیپلوماسیېت؛ هونری گفتوگوزکردنی سیاسی.

diplomat (dip'lə-mat), n. ۱: دیپلوماسی؛ کسینکی دیپلوماسی؛ ۲: زمان شیرونی.

diplomatic (dip'lə-mat'ik), adj. ۱: دیپلوماسی؛ تاییه‌تی به ۲: زمان شیرین؛ ناسکو زمان شیرین کاری دیپلوماسی. (He is very ~).

-diplomatically (adv.).

diplomatic corps, ده‌ستې دیپلوماسی‌یان له پایته‌ختی وولانیکدا که سرجهم بالیزو کاربه‌دهسته گوره‌کانی بالیزو‌خانه‌کان ده‌گرتیره.

diplomatic immunity, پاریزگاری دیپلوماسی؛ نازادی دیپلوماسی و له لیسینه‌وهو سزا.

diplomatist (di-plō'mə-tist), n. = diplomat.

diplopia (di-plō'pi-ə), n. جوت بینی نه‌خوشی‌یمکي چاره بریتی‌یه له بینی دوو شت له‌بری یه‌کیک.

-diplopic (adj.).

dip needle, دهری لاریوونی موگناتیمی.

dipper (dip'ər), n. ۱: له شله هملکیش (خومچی، موم دروستکر).

۲: چه‌چه؛ دهری پین هملینجان.

۳: ID- نای دور کونه‌سنتیره‌یکه له چه‌چه ده‌چن.

(Big D- and Little D-)

۴: خمد خوره بالفدبه‌یکه گد خویان مری دده‌نه ناو ناوده بو نیچرگرتن.

dipsomania (dip'sə-mā'ni-ə), n. بخره‌خو رده‌وه له می یا

عده‌ن - خو رده‌وه‌ی سرخوشکری تر.

-dipsomaniac (adj.); dipsomaniacal (adj.).

dipstick (dip'stik), n. سسی پیواسی قولنی شله؛ شیشی پیوانی

روسی مکینه‌ی نوتومیل.

dipt (dipt), past tense and past participle of dip.

dire (dir), adj. نیچکار زورا زور خراب؛ زورا پهریشان.

(In ~ need of help)

direct (də-rekt', dī-rekt'), adj. ۱: راست؛ راسته‌وری؛ راسته‌وخو.

(a ~ way)

۲: من پنج‌ویمانا؛ راسته‌وراست؛ له‌پوو.

(I want a ~ answer, "Yes" or "No".)

۳: راسته‌وخو؛ یه‌کسمر. (~ elections; ~ contact).

۴: نیچراو؛ راسته‌وخو (نوه، وه‌چه): (~ descendant).

۵: نواو؛ سرانسر (~ the ~ opposite).

۶: راسته‌وانه (بیرکاری): (~ a ~ relationship).

۷: نه‌گور (ته‌زوی کاره‌با)؛ راسته‌وخو: (~ current).

v.t. ۱: به‌زویه‌بردن؛ رابه‌ری کردن؛ رینک‌وییک کردن.

۲: فرمان به‌سردا کردن؛ فرمان پیدان؛ پین ووتن:

(The officer ~ed his men to advance slowly.)

۳: ناراسته‌کردن؛ ناردن.

۴: ری پيشاندان؛ ناونیشان بو همدان:

(Can you ~ me to the post office?)

۵: رووتیکردن؛ ووته ناراسته‌کردن.

(I'm ~ing my remarks to you.)

۶: ناونیشان نووسن له‌سر نامه.

۷: سرکرده‌یی کردن؛ چاوساگی کردن؛ ری پيشاندان.

dirt

(A) نه‌خشه بو دانان و سره‌یرشتی کردن؛ به‌زویه‌بردن:

(to ~ a film or a play)

v.i. ۱: پین راگه‌یاندن؛ ری پيشاندان؛ رابه‌ری کردن.

۲: سرکرده‌ی‌تی کردن (فوزیکسټرا).

adv. راسته‌وخو؛ یه‌کسمر؛ راسته‌وراست

کرداری راسته‌وخو؛ کرده‌وه‌ی یه‌کسمر.

ته‌زوی کاره‌با‌ی نه‌گور؛ ته‌زوی کاره‌با‌ی راسته‌وخو.

direct discourse, = direct speech.

direction (də-rek'shən, dī-rek'shən), n. ۱: به‌زویه‌بردن؛

سره‌یرشتی. ۲: ناونیشان (نامه، پریاسکه، پوسټه).

(He gave me the ~s to his house. (pl.)) ۳: ناموزگاری؛ راگه‌یاندن:

(~s to how to use a medicine)

(۴) فرمان. (۵) ریجان؛ ریجه؛ ریگه. (۶) پوو؛ ناست؛ ناراسته

(۷) ناموزگاری سره‌یرشتیکری فیلم یا شانزگه‌ری بو نه‌کتره‌کان

(ب) ناموزگاری سرکرده‌ی فوزیکسټرا بو ناواژنه‌کان

۱: ری پيشاندن؛

رابه‌ری. ۲: تاییه‌تی به به‌زویه‌بردن؛ هی ناموزگاری.

فرمان (له سوپا)؛ فرمان‌زه‌وایی، یا کاربه‌ده‌ستیکه‌وه؛ ناموزگاری؛

راگه‌یاندن

directly (də-rekt'li, dī-rekt'li), adv. ۱: راسته‌وخو؛ یه‌کسمر؛

راسته‌وراست. ۲: یه‌کسمر؛ مین دواگرتن؛ هر نیستا: (~ I'll come)

۳: نواو؛ سرانسر (~ opposite).

(۴) مین پنج‌ویمانا.

direct object, کار له‌سر یا کارنیکراوی سره‌می (ریزمان)؛

ته‌واکری راسته‌وخو.

director (də-rek'tēr, dī-rek'tēr), n. ۱: به‌زویه‌برد؛ کارگیر؛

سره‌یرشتیکر. ۲: نه‌نداسی ده‌ستې به‌زویه‌بری کومپانیایه‌ک

۳: سره‌یرشتیکری فیلمینکی سینمایی یا شانزگه‌ری‌یکه

(۴) سرکرده‌ی فوزیکسټرا.

-directorial (adj.).

directorate (də-rek'tə-rit, dī-rek'tə-rit), n. ۱: به‌زویه‌بریتی؛

پله‌ی به‌زویه‌بر. ۲: نه‌نجومنه‌ی به‌زویه‌بران (کومپانیایه‌ک)

به‌زویه‌بری گشتی؛ کارگیري گشتی

director general, پله‌ی

directorship (də-rek'tēr-ship, dī-rek'tēr-ship), n. پایه‌ی به‌زویه‌برد؛ به‌زویه‌بریتی.

۱: ری پيشاندن؛

رابه‌ر (شت). ۲: (۲) رابه‌رنامه‌ی ته‌فون: (~ telephone).

(ب) رابه‌رنامه‌ی فرمانگه‌یکه

۳: په‌رتووی ناموزگاری یا راگه‌یاندن

(۴) نه‌نجومنه‌ی به‌زویه‌بران

(۵) ID-، نه‌نجومنه‌ی به‌زویه‌بریتی فرمان‌زه‌وایی فرده‌تسا ۱۷۹۹-۱۷۹۹

direct primary election, هلمیزاردنی سره‌متایی راسته‌وخو.

directress (də-rek'tris, dī-rek'tris), n. به‌زویه‌بری زن؛

کارگیري زن.

direct speech; direct discourse, ووته‌ی ده‌قارده‌تی بی‌زه‌ر

(ریزمان)؛ ووته‌ی راسته‌وخوی قسکر.

direct tax, باجی راسته‌وخو (وه‌ک باجی ده‌رامت)

direful (dir'fəl), adj. زور خراب؛ به‌د

dirge (dīrj), n. شیون؛ شین؛ واوه‌یلی

dirigible (dir'i-jə-b'l), adj. ناراسته‌دمکرت؛ تی ده‌خوپریت

n. بانونی مکینه‌دار.

dirk (dīrk), n. خنجر.

v.t. خنجه‌ریاندن.

dirt (dīrt), n. ۱: پیسی؛ پیسایی؛ چک؛ گنده‌وگو؛ چه‌پنی؛ پوخنی.

۲: خاک؛ گل؛ خول؛ خاک‌رخول.

dirt-cheap

(*He treats her like ~*) شتیکی بیس و بن پایه خ (۲)
(۱) مووسین ما دووانی بن پهرده
(۳) بدگویی؛ ووت ووات؛ فیتنه بازی
(۴) خاک و خول و بردی تیکه لای به کازا؛ (که به شورده نوره لینی جیاده کرتیره)
do one dirt, [Slang]. نازاردان به مدگویی. کرده روی ناپه سندن، یا
ساخته لی کردن

dirt-cheap (dūrt'chēp), *adj. & adv.* [Colloq.] زور همراز؛
بلاش

dirtiness (dūrt'i-nis), *n.* بیس و بیوخلی؛ چه پتلی؛ پیسی
dirty (dūrt'i), *adj.* (۱) بیس؛ بیس و بیوخل؛ چه پتلی.
(۲) بین پهرده؛ همنالراو؛ بین شرم: (*jokes*)
(۳) بیس و بوگهن؛ نرم؛ نامرد؛ شایسته ی قیزلیها تنه رویه
(۴) لیل: (*a ~ green*)

v.t. & v.i. بیس کردن؛ بیس و بیوخل کردن؛ پیس بوون؛ له که دار کردن
dis- (dis), پیشگرنه نه مانای نه، دژ، نه هینشتن، ریگه نندان، دهر کردن
disability (dis'ā-bil'ā-ti), *n.* په که و نه یی؛ زموونی؛ که فته می؛
کم نه ندای؛ که فته کاری؛ په که و تن
disable (dis-ā'b'l), *v.t.* په که و تن؛ له کارخستن؛ زه بوون کردن؛
که فته کار کردن

-disablement (*n.*); **disabled** (*adj.*),
disabuse (dis'ā-būz'), *v.t.* راستی بین ووترا؛ به به نه دانه بردن؛
له خبال پلاوی بزگار کردن؛ درژ و ده له سه یز نه کردن

disaccord (dis'ā-kōrd'), *v.t.* له گهن ریند نه که و تن؛
ناکوکی له گهن بوون
n. ریند نه که و تن؛ ناکوکی

disaccustom (dis'ā-kus'tōm), *v.t.* بزگار کردن نه خور
disadvantage (dis'ād-van'tij), *n.* (۱) باری
نه هات یا ناپه سندن؛ کوسپ. (۲) زیان؛ خرابه
v.t. زیان لیدن؛ کوسپ له ریگه دانا.
هاوتا نه بوون؛ همل که مترو بین دستترا
at a disadvantage,
(*We were fighting at a disadvantage.*)

disadvantaged (dis'ād-van-tā'jid), *adj.* بین بهش له خوش -
گوزنه رانی و خیزو خوشی زیان له بووی نه دندروستی و پله ی خوینده واری و
خوزالو مافی کومه لایه تی به و
زیان به خشی:
نه هات؛ ناپه سندن

disadvantageous (dis'ād-van-tā'jos), *adj.* نه هات؛ ناپه سندن
disaffect (dis'ā-fekt'), *v.t.* لی ته که و تنه و؛ هاست سارد کردنه و
به رامیه؛ دل نیشاندن؛ زویر کردن

disaffected (dis'ā-fek'tid), *adj.* زویر؛ دل نیشان؛ نارازی؛ ناخهن.
یا دژ به همرمانه وایی
زویری؛ دل نیشان؛ ناخهنی؛

disaffection (dis'ā-fek'shan), *n.* لی ته که و تنه و؛ هاست ساردی به رامیه
disaffiliate (dis'ā-fil'i-āt'), *v.t. & v.i.* خو کشانه و؛ په ایمان.
ریکه و تن به کیتی؛ خو لی ته که و تنه و

disaffirm (dis'ā-fürm'), *v.t.* حاشا لی کردن؛ به ریبه چنده و
-disaffirmation (*n.*)
disagree (dis'ā-grē'), *v.t.* (۱) له گهن ریند نه که و تن؛ ناکوکی له گهن
بوون؛ بیرو را بهک نه بوون (*Even friends sometimes ~*)
(۲) جیا وازی بوون له گهن یا له نیوانده

(*The two reports about the accident ~*)
(۳) ~ with. - نه گونجان له گهن ته دندروستی؛ زیان پیدان
(*Milk ~s with me.*)

disagreeable (dis'ā-grē'ā-b'l), *adj.* (۱) ناخوش؛ ناپه سندن
(~ weather, or circumstances)
(۲) بووگرن؛ تنه که جیکلانه؛ به سرو وشت؛ ناپه سندن (مژده)

disassociate

(*a ~ person*)
-disagreeably (*adv.*)
disagreement (dis'ā-grē'mənt), *n.* (۱) ناکوکی؛ ریند نه که و تن؛
ناپیکلی. (۲) جیا وازی (بیرو).
(۳) نه گونجان؛ جیا وازی: (*There is ~ between the two reports.*)
(۴) دمه قالی؛ ناکوکی

disallow (dis'ā-lou'), *v.t.* یق (پن) نه دندن؛ په سندن نه کردن
-disallowance (*n.*)
سیرینه و؛ به متال کردنه و (په ایمان)

disannul (dis'ā-nul'), *v.t.* (۱) له چاو وون بوون؛ نا و بوون؛
بند بوون. (۲) له نا و بوون؛ سمرنگوم بوون؛ نه مان؛ وون بوون؛ قرتیکه و تن
disappear (dis'ā-pēr'), *v.t.* (۱) له چاو وون بوون.
(۲) له نا و بوون؛ نه مان؛ قرتیکه و تن

disappearance (dis'ā-pēr'əns), *n.* (۱) له چاو وون بوون.
(۲) له نا و بوون؛ نه مان؛ قرتیکه و تن
disappoint (dis'ā-poin't'), *v.t.* (۱) نا و بوون کردن؛ نا کام کردن؛
دلشکست کردن؛ دل شکندن. (۲) تیک شکندن (پلان، نه خشه)؛ تیکدان

disappointed (dis'ā-poin'tid), *adj.* نا و بوون؛ نا کام؛ دلشکست؛
هه ناسه سارد؛ هیوا برار
disappointing (dis'ā-poin'ting), *adj.* نا و بوون؛ نا کام؛ هیوا برار
دلشکستگر: (*a ~ person, or event*)

disappointment (dis'ā-poin'tmənt), *n.* (۱) نا و بوون؛
نا کامی؛ دلشکستی: (*There were many ~s along the way.*)
(۲) کسبیکلی نا و بوون؛ شتیکی هیوا برار

disapprobation (dis'ā-p-rō-bā'shən), *n.* په سندن نه کردن؛ حزن لی نه کردن؛ بدل نه بوون
په سندن نه کردن؛ نارینه زامه ندی؛
را له سمر نه بوون

disapprove (dis'ā-prōov'), *v.t.* (۱) په سندن نه کردن؛ بدل نه بوون؛
سمر نه وشت کردن؛ را له سمر نه بوون؛ یق لی بوون
(*We ~ of the military attack.*)
(۲) په سندن نه کردن:

(*The director ~d her request for a promotion.*)
-disapprovingly (*adv.*)
disarm (dis'ā-ärm'), *v.t.* (۱) چک کردن؛ چک دامالین؛ چک بین دانا.
(۲) دل هیئانه و؛ جینی خو به زمان شیرینی یا کرده و؛
(*I felt angry but her smiles ~ed me.*)

v.t. (۱) چک فریندان؛ خو چک کردن
(۲) که مگردن و؛ چک؛ چک دامالینی و ولایتیک:
(*Every country must ~*)
disarmament (dis'ā-ärm'mənt), *n.* (۱) چک فریندان؛
چک دامالین. (۲) که مگردن و؛ چک یا خو چک کردن و ولایتان:
(*D- is the most important issue of our time.*)

(۳) بین چه کی؛ چک نه بوون
دل هیئانه و؛ جینی خو به کرده و
یا زمانی شیرین: (*a ~ smile, or person*)
disarrange (dis'ā-rānj'), *v.t.* تیک و پیکدان؛ تیکه لای و پیکه لای کردن؛
شیواندن

-disarrangement (*n.*)
disarray (dis'ā-rā'), *v.t.* (۱) پشوی خسته و؛ شیواندن؛ تیکدان
(۲) خو پوو تکرده و؛ جل داکندن
پشوی؛ شیواوی؛ تیکه لای و پیکه لای: (*to throw into ~*)
n. هملوه شانندن (ممکنه)؛
له به که و تنه و (پارچه کانی ممکنه یا نامیریک)

-disassembly (*n.*)
disassociate (dis'ā-sō'shi-āt'), *v.t.* په یوه ندی پچراندن؛
خو جیا کرده و؛ له بهک جیا کرده و

disaster

disaster (di-zas'tēr, di-zās'tēr), *n.* کارهسات، بقیه‌وخت، به‌لا، کاره‌مهات، نه‌گه‌تی.

disasterous (di-zas'trəs, di-zās'trəs), *adj.* کاره‌ساستر، زور خراب، لیتقه‌وخت، کرده‌وه.

disavow (dis-ə-vou'), *v.t.* حاشا‌نیکردن؛ خو‌لی ته‌کانه‌وه؛ ده‌ست لی هانگرتن؛ وازمه‌نجان

disavowal (dis-ə-vou'al), *n.* حاشا‌نکردن؛ خو ته‌کانه‌وه؛ ده‌ست هانگرتن

disband (dis-band'), *v.t.* (۱) هملوه‌شانده‌وه؛ ناشبه‌تال پیکردن؛ بلا‌وه‌پیکردن (ریکخراو، کومه‌ل)؛ دوا‌یی پین هیئان

(۲) دهرکردن له سوپا، بلا‌وه‌لیککردن؛ هملوه‌شانده‌وه؛ ناشبه‌تال لیکردن؛ دوا‌یی هاتن.

-disbandment (*n.*), دهرکردن پاریژنه‌ریک له پیکرتی پاریژنه‌ران؛

disbar (dis-bār'), *v.t.* قده‌مه‌کردن پاریژنه‌ریک له پاریژنه‌ری کردن (له‌بهر کرده‌وه‌یی ناپه‌سند).

-disbarment (*n.*), بپوهانه‌کردن؛ پین بپوهایی

disbelief (dis 'bi-lēf'), *n.* بپوهانه‌کردن؛ بپوا پین نه‌بوون

disbelieve (dis 'bi-lēv'), *v.t. & v.i.* (۱) بار نه کول کرده‌وه؛ بار داگرتن. (۲) له کول کرده‌وه (شتی ناخوش)؛ بپگارکردن

(*to ~ one's mind of something*) له کول خو کرده‌وه؛ خو‌لی بپگارکردن

v.t. **-disburdenment** (*n.*), باره خراج کردن؛ پاره‌دان

disburse (dis-bürs'), *v.t.* (۱) پاره خراج کردن؛ پاره‌دان. (۲) خراج؛ یاردهی خراج کراو

-disbursable (*n.*), پین‌په‌س دهنده‌ستی ناپینی

disc (disk), *n.* = disk. **discalced** (dis-kälst'), *adj.* تاییه‌نی

discard (dis-kärd'), *v.t.* (۱) فریندن؛ کاغذی نه‌ویستراو (یاری یا قوما). (۲) فریندن (شتی پین که‌لوه نه‌ویستراو)؛ واز لی هیئان؛ فت کردن

n. (۱) فریندن (۲) شتی فریندراو؛ که‌سینگی واز لی هیئان یا فت کراو. (۳) کاغذی فریندراو (یاری، قوما).

discern (di-züm', di-süm'), *v.t.* (۱) حیاکرده‌نوه له منیشکا؛ رشتیک له شتیکنی تر. (۲) هستیکردن؛ پینن؛ ری بدهی کردن

v.t. حیاکرده‌نوه له منیشکا؛ هستیکردن به حیاواری

discernible (di-züm'ə-bl, di-süm'ə-bl), *adj.* دیار؛ بمانراو؛ هستیکردن؛ سرنج پاکیش (*a ~ difference*)

-discernibly (*adv.*), ری بدهی‌بیکرا؛

discerning (di-züm'ing, di-süm'ing), *adj.* ووریا؛ چاو‌تیژا؛ هست تیژا (*a ~ individual*)

discernment (di-zürn'mənt, di-süm'mənt), *n.* (۱) پینن؛ هستیکردن (۲) ری بدهی‌یی؛ چاو‌تیژا؛ هست تیژا؛ ژونگی

discharge (dis-chärj'), *v.t.* (۱) دهرچوون (له سوپا)؛ دهرکردن؛ (۲) مار سووک کردن؛ یاردگرتن (پاپوی)؛ له کول کرده‌نوه.

(*He was ~d from the army.*) (ب) ته‌قاندن. (*to ~ a gun*) (ج) پاره‌لاکردن (له باندیخانه)؛ پاره‌دان. (*to ~ from prison*) (د) دهرکردن (فرمان، کار)؛ لیتختن. (*He was ~d from his job.*) (ه) دهرچوون (له خسته‌خانه)؛ پاره‌دان. (*to ~ from hospital*) (و) لیخوشبوون. قهرزار (ن) ناویاکرده‌نوه (له گومانباری).

(۳) دهردان کین. خوین؛ لی هاتنه‌ده‌روه؛ لیئان. (۴) جینه‌جیکردن؛ به‌جینه‌نجان (*to ~ one's responsibility*) (۵) رهنگ لی لایردن (جل‌وبه‌رگ) (۶) ووزه لی لایردن (باتری)

disconcert

(۷) له به‌پرسیاری یا قهرز بپگارکردن. (۱) له کول بوونه‌وه. (۲) پاره‌لا‌بوون؛ به‌ریوون (۳) تمقین. (*The gun ~d.*) (۴) دهردان (کین)؛ لی هاتنه‌ده‌روه؛ لیئان.

v.t. (۱) به‌ریوون؛ پاره‌لاکردن؛ بپگار‌بوون (۲) دهرکردن؛ لیتختن؛ دهرکران. (۳) بیوانامه‌ی له سوپا دهرچوون یا دهرکران: (*~ papers*) (۴) تۆماری ماوه‌ی فرمانی که‌شتی‌یه‌وانیک. (۵) کین؛ پیسادی‌یک که له برین دیت. (۶) پروشکی کاره‌بایی؛ ته‌زوی پاره‌لاکراو.

n. (۱) قوتا‌بی‌هتی؛ شاگرد؛ پهمه‌وه‌کر. (۲) یه‌کیک له دوازه قوتا‌بی‌یکه‌کی عیسا؛ شوین که‌وتوه‌یکی زوی عیسا

(۱) قوتا‌بی‌هتی؛ شاگردیتی. (۲) ماوه‌ی قوتا‌بی‌هتی

disciple (di-sī'pl), *n.* تاییه‌تی به زه‌برو- زؤنگو توندوتیژا؛ سزایی

discipleship (di-sī'pl-ship), *n.* (۱) که‌سینگی به زه‌بروژؤنگ؛ که‌سینگی توندوتیژا. (۲) که‌سینگی که بریوای به زه‌بروژؤنگ هه‌بیت. سزایی؛ هی دابینکردن؛

disciplinarian (dis-ə-pli-nār'i-ən), *adj.* سزایی (to take ~ action or measures; ~ punishment)

(۱) به‌شیک له به‌شکانی ژانست. (۲) زه‌بروژؤنگ؛ توندوتیژا. (۳) سزا. (۴) پهمه‌وه. (۵) له‌سهر پهمه‌وه رۆشتان؛ ملدان. (۶) دابینکردن؛ ریک‌وینگی؛ راکرتن.

disciplinary (dis-ə-pli-nēr'i), *adj.* (۱) دابینکردن؛ به زه‌بروژؤنگ له‌گه‌لا؛ جوولانه‌وه؛ واهینان به توندوتیژا. (۲) سزادان؛ سهرژمنشت کردن.

discipline (dis-ə-plin), *n.* (۱) واهینان له ماف؛ ده‌ست هانگرتن له ماف. (۲) حاشا‌نکردن؛ دان پیندا هئان

disclaim (dis-klām'), *v.t.* **-disclaimant** (*n.*), (۱) وازلیه‌نجان؛ ده‌ست لی هانگرتن. (۲) حاشایی؛ حاشا‌نکردن

disclaim (dis-klām'), *v.t.* (۱) حاشا‌نکردن؛ دهرخستن؛ حسته‌پروا؛ درکندن (نه‌نی)؛ هه‌مالین

disclaimer (dis-klām'ēr), *n.* (۱) حاشا‌نکردن؛ دهرخستن؛ حسته‌پروا؛ درکندن (نه‌نی)؛ هه‌مالین

disclose (dis-klöz'), *v.t.* (۱) حاشا‌نکردن؛ دهرخستن؛ حسته‌پروا؛ درکندن (نه‌نی)؛ هه‌مالین

n. [Obs.], (۱) حاشا‌نکردن؛ دهرخستن؛ حسته‌پروا؛ درکندن (نه‌نی)؛ هه‌مالین

disclosure (dis-klöz'zhēr), *n.* (۱) حاشا‌نکردن؛ دهرخستن؛ حسته‌پروا؛ درکندن (نه‌نی)؛ هه‌مالین

(۲) شتیکنی حاشا‌نکردن یا خراوه‌پروا خه‌په‌لیی.

discoid (dis'koid), *adj.* شتیکنی خه‌په‌لیی؛ خه‌په.

discolor (dis-kul'ēr), *v.t.* رهنگ تینکان؛ رهنگ گۆزین؛ له‌که‌دارکردن؛ پیس کردن.

discoloration (dis-kul'ēr-ā'shən), *n.* (۱) رهنگ تینکان؛ له‌که‌دارکردن؛ پیس بوون. (۲) له‌که.

discomfit (dis-kum'fit), *v.t.* (۱) به‌زاندن؛ شکاندن؛ پاونان. (۲) نه‌خشه‌تینکان؛ ناویندکردن؛ کۆسپ له‌بهرده‌دا داتان. (۳) سهر لی شواندن؛ سهر لی تینکان.

(۱) به‌زان؛ به‌زین؛ شانان. (۲) پشویی؛ سهر لی شوانان؛ ته‌ریق بوونه‌وه؛ سهره‌زاری

discomfiture (dis-kum'fi-chēr), *n.* (۱) بپناسووده‌یی؛ ناخوشی؛ نا‌په‌ه‌تی؛ نا‌زار. (۲) هۆی پین ناسووده‌یی، ناخوشی، یا نا‌زار. پین ناسووده‌کردن؛ نا‌په‌ه‌ت کردن؛ نا‌زاران.

discomfort (dis-kum'fērt), *n.* (۱) شله‌ژاندن؛ ووروژاندن؛ نا‌لۆژاندن؛ په‌ستکردن؛ سهر لی تینکان. (۲) شواندن؛ تینکان؛ ناریک‌وینک کردن. (۳) شله‌ژان؛ شله‌ژاوی؛ پشویی؛ شواناوی؛ ته‌ریق بوونه‌وه؛ سهر لی شوانان.

discompose (dis-kəm-pōz'), *v.t.* (۱) نه‌خشه یا پلان تینکان؛

discomposure (dis-kəm-pō'zhēr), *n.* (۱) نه‌خشه یا پلان تینکان؛

disconcert (dis-kən-sürt'), *v.t.* (۱) نه‌خشه یا پلان تینکان؛

discriminate

(ب) پرو پښ نهدان: (She ~d her.)

(۲) هملری وهستاندن دان (مړواله کړدموهمیکې ناپهسند)؟ ساردکړنموره؟ هان نهدان؟ خاوکړنموره:

(We tried to ~ him for quitting his job.)

(۱) ساردکړنموره: discouragement (dis-kūr'ij-mənt), n. ووره بهردان. (۲) شتیکی ساردکړموره یا هان نهدان.

دل ساردکړموره: discouraging (dis-kūr'ij-ŋ), adj.

پشت ساردکړموره؛ ناخوش؛ سارد: (~ results, or news) (۱) گفتوگو؛ ناخوتن: discourse (dis'kōrs, dis'kōrs), n.

دهمهتقی. (۲) ناخوتن وه لقیکی زانستی.

(۳) پاس؛ لیکولنموره؛ وتار یا نووسراونکی دورونریژ دهربرای باسیک. (۴) [Archaic] ټنگه‌پشتن؛ توانای ټنگه‌پشتن.

(۱) گفتوگو کړدن؛ ناخوتن؛ دوان v.i. (۲) ~ upon; ~ on; نووسین دهربرای؛ نووسین له‌سمر باسیک.

دهربراندن (ووته)؛ دهرپښ؛ ووتن v.t. بین نزاکت؛ بین نه‌دوب: discourteous (dis-kūr'ti-əs), adj.

ناشرین (په‌ووش)؛ په‌دېفتار: (~ behavior; a ~ person) (۱) بین نزاکتی؛ بین نه‌دوب؛ discourtesy (dis-kūr'tə-si), n.

ناشرینی (په‌ووش). (۲) کړدمه یا ووتیمیکې بین نزاکتانه. (۱) دژینموره (شوین، شت): discover (dis-kuv'ēr), v.t.

(۲) بؤدمه‌کوتن؛ بینن: (Christopher Columbus ~ed America.)

(We ~ed it was too late to catch the train.) (۲) [Archaic] خستنه‌پروا دهرخست؛ هملاین؛ ناشکراکړدن

نؤزهرموره. discoverer (dis-kuv'ēr-ēr), n. بین میژد؛ بیژمن، ژنی ته‌لاکړلو،

یا گوره‌کچی شوونه‌کړدو. discoverer (dis-kuv'ēr-ēr), n. (۱) دژینموره (زانست، شوین... هتد).

(۲) شتیکی نؤزراه؛ دژیره‌په‌یک (۲) بؤدمه‌کوتنیک. discovery (dis-kuv'ēr-i), n.

(۱) پروانه‌کړدن؛ پروانه‌بوون discredit (dis-kred'it), v.t. (۲) گومان لیکردن؛ گومان تی بوون.

(۲) ناوبانگ شکاندن؛ ناوپیس کړدن؛ له‌که‌دارکړدن. (۱) گومان؛ بین پروایی. (۲) پوره‌شی؛ شهرمه‌زاری؛ خه‌جالتی

(۳) پوره‌مشکمر؛ شهرمه‌زاکر؛ خه‌جالت‌کمر. n. (۱) نه‌پیشی پارنژ؛ وریا؛ ناگه له زمانو

کړدموهمی خؤبوو. (۲) ووریا. (۳) خاکی؛ بین فیژ؛ خودمونه‌خه؛ خؤنه‌نوین. discreet (dis-krēt'), adj.

کړدموهمی خؤبوو. (۲) ووریا. (۳) خاکی؛ بین فیژ؛ خودمونه‌خه؛ خؤنه‌نوین. discreetly (adv.); discreetness (n.).

(۱) جیاوازی؛ ناکوکی: discrepancy (dis-krep'an-si), n. (There was a lot of ~ between the two accounts of the battle.)

(۲) جیاوازی‌په‌یک؛ ناکوکی‌په‌یک. (۱) جیاوازی؛ ناکوکی؛ له‌گه‌ل نه‌گونجاو.

discrepant (dis-krep'ənt), adj. (۱) جیا؛ جیاوازی؛ بین په‌په‌مندی؛ پچرپچر. discrete (dis-krēt'), adj.

(۲) همه‌چیشن؛ همه‌په‌دنگ؛ جیا جیا. (۱) سه‌لیقه؛ وریایی. discretion (dis-kresh'an), n.

(۲) دهسه‌لاتی بیراردان به‌پښی بؤجوونو لیکدانه‌موی خؤ. (۱) به سه‌لیقه‌ی خؤ؛ به بؤجوونو لیکدانه‌موی خؤ. at one's discretion,

discretionary (dis-kresh'an-ri), adj. = discretionary. به‌پښی بؤجوونو سه‌لیقه‌ی خؤ.

discriminate (dis-krim'ə-nāt), v.t. له‌په‌یک جیاکړنموره؛

جیاوازی کړدن؛ پاک‌وپیس کړدن. (۱) له‌په‌یک جیاکړنموره.

v.i.

disconnect

شیاوندن پلان (۲) سمر تی شیاوندن؛ شفه‌ژاندن؛ په‌ستکردن؛ تریق کړنموره. -disconcerting (adj.); disconcertingly (adv.);

disconcerted (adj.). disconnect (dis'kə-nekt'), v.t. له‌په‌یک جیاکړنموره؛ پچراندن؛

له‌په‌یک تراراندن؛ په‌په‌مندی برین. (۲) برینی ته‌زوی کاره‌پا. disconnected (dis'kə-nek'tid), adj. (۱) بین په‌په‌مندی؛ پچراو؛

له‌په‌یک ترارو یا جیاپه‌موره؛ له‌په‌یک کراوه. (۲) پچرپچر (نووسین، دوان)؛ له‌گه‌ل په‌یک نه‌گونجاو.

disconnect (dis'kə-nek'shən), n. (۱) له‌په‌یک جیاکړنموره؛

له‌په‌یک پچراندن یا برین. (۲) جیاپه‌موره؛ بین په‌په‌مندی. disconsolate (dis-kon'sə-lit), adj. (۱) غم‌مبار؛ غم‌گین؛

بین نویند. (۲) ناخوش؛ په‌ستکمر؛ تاریک؛ ناسووده‌نه‌بخش. discontent (dis'kən-tent'), adj. (۱) غم‌گین؛

بین نویند. (۲) ناخوش؛ په‌ستکمر؛ تاریک؛ ناسووده‌نه‌بخش. نارهمایی؛ به‌دل نه‌بوون؛ بین نارامی و به‌دوای شتی تازه و جیاوازی گمراڼ؛ n.

به‌کله‌په‌په‌ی بوون له ژیان discontentment (dis'kən-tent'mənt), n. به‌کله‌په‌په‌ی به‌ی له ژیان نارهمایی له باری ژیان

(۱) وهستاندن؛ discontinuance (dis'kən-tin'ü-əns), n. وهستان؛

وهستان؛ به‌ردموم نه‌بوون (۲) برینموره یا وهستاندن کاشی داوا (دادگا). discontinuation (dis'kən-tin'ü-ā'shən), n. - discontinuance.

discontinue (dis'kən-tin'ü), v.t. (۱) وهستاندن؛ به‌ردموم نه‌بوون؛

برین؛ دوایی بین هیټان؛ واژه‌پټان (۲) برینموره یا وهستاندن کاشی داوا (دادگا). v.i. وهستان؛ دوایی هاتن.

discontinuity (dis'kən-tā-nōō'ü-ti, dis'kən-tā-nū'ü-ti), n. (۱) پچرپچری (نووسین، دوان)؛ بین په‌په‌مندی. (۲) به‌ردموم نه‌بوون

(۳) بوشایی. discontinuous (dis'kən-tin'ü-əs), adj. پچرپچر؛ ناوپه‌ناو؛

دهمه‌دهمی discord (dis'kōrd), n. (۱) ناکوکی؛ نه‌گونجان؛ ریک نه‌کوتن

(۲) دهنگه‌دهنگ؛ به‌یک‌داده‌تی دهنگ؛ په‌غلبه‌غلب. (۳) ناساری (دهنگ)؛ نه‌گونجان له‌گه‌ل په‌کتردا (تاروا)؛ په‌یک نه‌گرتن.

v.i. نه‌گونجان؛ به‌یک‌داده‌ان؛ ناکوکی بوون؛ نه‌سازان discordance (dis-kōr'dəns), n. ناکوکی؛ نه‌گونجان؛ ریک نه‌کوتن؛

جیاوازی؛ ناساری. discordancy (dis-kōr'dənsi), n. = discordance.

discordant (dis-kōr'dənt), adj. (۱) ناکوکی؛ ریک نه‌کوتن؛

نه‌گونجاو له‌گه‌ل په‌کتردا. (۲) ناساز (دهنگ، تاروا)؛ ناخوش (دهنگ)؛ له‌گه‌ل په‌یک نه‌گونجاو (دهنگ، تاروا).

discotheque (dis'kə-tek), n. هولی سه‌ماکړدن (به موسیقای

تؤمارکراوه)؛ سه‌ماخانه discount (dis'kəunt), n. (۱) نرخ شکاندن (شتومیکې فروشگا)؛

نرخ داشکانان؛ نرخ شکانو (۲) نرخ شکاندن یا هیټانه‌خوارموی کؤمبیا‌په‌یک که خاوه‌سه‌کمی پیش کاشی خؤی دمیگړی‌تیموره

v.t. (۱) نرخ شکاندن؛ نرخ هیټانه‌خوارموره (۲) تی دهرکړدن؛ گؤزینموره کؤمبیا‌په‌یک به‌که‌متر له نرخ‌کمی خؤی (۳) گوی بین نهدان؛ پروا بین نه‌کړدن؛ گومان لیکردن؛ بایخ بین نهدان؛

(You have to ~ the stories you hear.) v.i. یاره به‌فمزدان و پیشه‌کمی تی دهرکړدن قارانجه‌که.

at a discount, به‌که‌متر یا هم‌زاتر له نرخ خؤی؛ به‌نرخ داشکانو discountenance (dis-kəuntə'nəns), v.t. (۱) تریق کړنموره؛

شهرمه‌زاکړدن؛ خه‌جالت‌کړدن؛ پوره‌ش کړدن (۲) په‌سند نه‌کړدن؛ به‌دل نه‌بوون؛ بین ناخوش بوون؛ پروا بین نهدان.

discourage (dis-kūr'ij), v.t. (۱) ساردکړنموره؛ هان نهدان (Don't let one failure ~ you!) ووره بین به‌ردان

discriminating

(~ against; ~ in favor of) جیاوازی کردن (له گهل جیوانده)
لایه نگرتن دژببون

(The law is said not to ~ against the poor or in favor of the rich.)

۱۰- حما' جیاوازی (جیاوازی) جیاوازی: تیگه بشتو
discriminative (adj.)

۱۱- جیاوازی: جیاوازی
discriminating (dis-krim'ā-nāt'īn), adj. جیاوازی
پاک و بیس کرا: به دیکر: (a ~ taste in music, literature, or food)

۱۲- لایه نگر جیاوازی کرا له نیتواندا: (a ~ tariff)

۱۳- جیاوازی: جیاوازی
discrimination (dis-krim'ā-nā'shən), n. جیاوازی
جیاوازی: جیاوازی (۲) بی به دیسی: تیگه بشتو: بیبشی جیاوازی بیچوک
(۳) نه جیوی جیاوازی سه برکردن (۱) خاترگرتن لایه نگر
(۴) دژببون دژ و مستان، جیاوازی له گهل کردن:

(~ against blacks in America)
discriminator (dis-krim'ā-nā'tēr), n. جیاوازی

جیاوازی کرا: لایه نگر
discriminatory (dis-krim'ā-nā-tōr'ī, dis-krim'ā-nā-

tōr'ī), adj. نه جیوی جیاوازی سه برکردن لایه نگر: کوئرانه دژ ببون:
(~ practices towards minorities)

۲۱- جیاوازی: جیاوازی کرا
discursive (dis-kūr'siv), adj. بر له هغه زودابیزا: پیچرچر
نه باسی لادور: (~ writing)

۲۰- بودر کورتو له بی لیکدانده و ژیربزی چه نه له بی هوش
سر و شتی و زگماکی چه

۱۰- چه به به بی ناسن یا به ره له ملامتی
discus (dis'kas), n. به هریدا ده او بیژنت (وهرزش): (۲) فریدان یا هاریشتنی شم جزه چه به به

دهریدها بشتی دهوتری: (discus throw)

۱۱- لیکوانده: باس کردن (به نووسین)
discuss (dis-kus'), v.t. لهسه: نووسین: دهریدها

۲۰- گفتوگه کردن دهریدها: باس کردن (دووان)

(to ~ a problem with somebody)
discussion (dis-kush'ən), n. لیک جیوه باس کردن: ماس

۱۰- دژببون دژببون: باس ده کرتن
under discussion, گفتوگه لهسه ده کرتن

۱۰- نه سووک سه برکردن: بق بی بونده
disdain (dis-dān'), v.t. بیژن له هاتنه: به نژوم بی بایه خ دانان

(It is wrong to ~ a man merely because he is poor.)

نه سووک سه برکردن: لووت به زنی: دور به زنی: بیژنه هانن:
n.

(to look at with ~)
disdainful (dis-dān'fəl), adj. نه سووک سه برکردن: لووت به زنی

به هغه: دور به زنی: (a ~ person)

۱- نه خوشی: دهرد: درم
disease (di-zēz'), n. ۲۰- نه خوشی: نه خوشی: کسی یا کومه لایه تی

(Bigotry is a ~ of society)
v.t. نه خوش: خستن: تیگدان: خراب کردن

۱- نه خوش: دهرددهار
diseased (di-zēz'd'), adj. ۲- تیچووا: نا ناسا: نه خوش: شیت: (a ~ mind)

۱- باردا کردن له یا پیژ (مروژ: شت)
disembark (dis'im-bārk'), v.t. ۱- ده رین له یا پیژ

۱- جیاوازی کرا: گیان له لهش
disembarkation (n.), disembodied (dis'im-bod'ī), v.t. گیان له لهش: جیاوازی کرا: (a ~ed spirit)

۱- ریخوله
disembowel (dis'im-bou'əl, dis'im-bou'l'), v.t.

disgorge

دهریدها: پیژنه لیکر ده

-disembowelment (n.),
disenchanted (adj.); disenchantment (n.)

له هغه
disenchanted (adj.); disenchantment (n.)
دهریدها: پیژنه لیکر ده: جیاوازی کرا: راستی نیشاندان: بی تاقت کردن

۱- بار له کول کردنه
disencumber (dis'in-kum'bēr), v.t. بار له سووک کردن (له کیشه به کسی قورس و ناخوش)

۱- لایه نگر: جیاوازی کرا: (dis'in-fran'chīz), v.t. = disfranchise

۱- لایه نگر: جیاوازی کرا: (dis'in-gāj'), v.t. به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده

به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده
disengaged (dis'in-gāj'd'), adj. (۱) دهسته تال: بی نیش و کار
(۲) به ره لاکر: سه برست: نه به ستاره

۱- به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده
disengagement (dis'in-gāj'mənt), n. (۱) به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده

له لایه نگر: جیاوازی کرا: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده
(۲) بی نیش و کار: دهسته تالی

۱- لایه نگر: جیاوازی کرا: (dis'in-taŋ'g'l), v.t. کورده ره (گرئ): له نالوسکاوی پیژنه لیکر ده: پیژنه لیکر ده

کورده ره (گرئ): له نالوسکاوی پیژنه لیکر ده: پیژنه لیکر ده
(to ~ truth from falsehood)

۱- پیژنه لیکر ده: له نالوسکاوی پیژنه لیکر ده
disentanglement (n.),
disenthral, disenthral (dis'in-thrəl'), v.t. بازاد کردن

له به دله تی پیژنه لیکر ده
disenthrone (dis'in-thrōn'), v.t. له تهختی یا شایی لادورن یا

هینانه خوارده
disentomb (dis'in-tōom'), v.t. له کور هینانه دهردمه

له لایه نگر: جیاوازی کرا: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده
disentwine (dis'in-twin'), v.t. نالوسکاوی: له نالوسکاوی پیژنه لیکر ده

۱- کشانده نه وه: لایه نگر و
disestablish (dis'ə-stab'lish), v.t. پالیشتی کردن: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده: به ره لاکر: پیژنه لیکر ده

۲- گوینی بارنی: چه پیچو یا دمه زراو

-disestablishment (n.),
disesteem (dis'ə-stēm'), v.t. پیژنه لیکر ده: به سووک سه برکردن

به جیوی نژم ته ماشا کردن
n. (to hold in ~) پیژنه لیکر ده: بی پیژنی

۱- ناپه سندی: نه بیست: به دل نه بون: به سووک سه برکردن: به سووک سه برکردن: به سووک سه برکردن
disfavor (dis-fa'vər), n. خوش نووستن: قین: (۲) پیژن له نگیران: به سووک سه برکردن: به سووک سه برکردن: به سووک سه برکردن

(to be in ~ with someone; He fell into ~ with his patron.)

به دل نه بون: نه بیست: به سووک سه برکردن: به سووک سه برکردن: به سووک سه برکردن
disfigure (dis-fig'yēr), v.t. شیوه تیگدان: پووخسار شینواندن

دیهن شینواندن: له که دار کردن (پرواقت): شینواندن

-disfiguration (n.),
disfigurement (dis-fig'yēr-mənt), n. (۱) شیوه تیگدان

دیهن شینواندن: (۲) پووخسار تیچوون: شیوه تیچوون
(۳) له که شیوه تیگده: خوش

۱- مافی هاور لایه تی: (dis-fōr'ist, dis-for'ist), v.t. = deforest

۱- مافی هاور لایه تی: (dis-fran'chīz), v.t. سندنده: ده مافی دنگدان یا خویالاتون

۲- مافی هاور لایه تی: دهسه لات بی سندنده
-disfranchised (adj.); disfranchisement (n.)

له قمشه تی خستن یا ده کردن
disfrock (dis-frok'), v.t. (۱) پشانده: هینانه وه

(۲) به ناپه دلی واز هینان له شتیکی به ناپه دهسته کورتو
disgorge (dis-gōrj'), v.t. & v.i. (۳) تیژاندن: خالی کردنه: خویته تال کردنه

disjoin

(۲) قهرزنده‌نامه! سرچشمه‌ی کردن له دانه‌وه‌ی قهرزده!
دیشونرابل (dis-on'ēr-ə-b'l), adj. بن شمره‌ف! بن ناموسی!
(a ~ act, or person) سووک! بن نابوو! سرچشمه! ناموس! ناپاک!

dishpan (dish'pan), n. ده‌فری قاپ و قاجاخ تیندا شتن.
dishrag (dish'rag), n. = dishcloth.
dish towel (dish'tou'l, dish'toul), n. په‌رزی قاپ و قاجاخ ووشک کردنه‌وه.

dishwasher (dish'wosh'er, dish'wosh'er), n. مه‌کیندی قاپ و قاجاخ شتن.
dishwater (dish'wō'tēr, dish'wot'ēr), n. نه‌و ناره‌ی قاپ و قاجاخ تیندیه یا تیندیه شواروه

disillusion (dis'i-lōō'zhən, dis'i-lū'zhən), v.t. له هملو خه‌یال پلاوی بزگار کردن! چاو کردنه‌وه راستی پیشاندان! له‌به‌چاو خستن!
دل ئی سارد کردنه‌وه! نالومید کردن!
له هملو خه‌یال پلاوی بزگار کردن یا بزگار بوون! چاو کردنه‌وه راستی بینین! n. نالومیدی.

-disillusioned (adj.); disillusionment (n.).
disincentive (dis'in-sen'tiv), n. هان نهدن! دل سارد کردن.
disinclination (dis'in-klə-nā'shən, dis-in'klə-nā'shən), n. نه‌ویستن! بق ئی بوونه‌وه! بن مه‌یلی.

disincline (dis'in-klīn'), v.t. دل ئی سارد کردنه‌وه! مه‌یل پین برین! بوون په‌هوی نه‌ویستن
نه‌ویستن! دل ئی سارد بوونه‌وه! مه‌یل نه‌بوون.

disinclined (dis'in-klīnd'), adj. نه‌ویستن! بن مه‌یل! دن سارد.
disinfect (dis'in-fekt', dis'in-fekt'), v.t. میکروب کوشتن! پاک کردن! له میکروب پاک کردن

disinfectant (dis'in-fek'tənt, dis'in-fek'tənt), n. پاک‌کننده! میکروب کوژ (دهرمان).
disinfection (dis'in-fek'shən, dis'in-fek'shən), n. میکروب کوشتن! پاک کردن (له میکروب! خاویز کردن)

disinfest (dis'in-fest', dis'in-fest'), v.t. پاک کردن له میوو و چانده‌وه‌ی زیان‌ه‌خش.
disingenuous (dis'in-jen'ū-əs, dis'in-jen'ū-əs), adj. نادلسوز! ساخته! فروغی‌دوی! ناپاک.

-disingenuously (adv.); disingenuousness (n.).
disinherit (dis'in-her'it, dis'in-her'it), v.t. بن‌به‌ش کردن له میراثی! حاشا لیکردن و بن‌به‌ش کردن له میراثی.

-disinheritance (n.).
disintegrate (dis-in'tə-grāt'), v.t. داوه‌شین! پوک‌کننده! هملو‌ه‌شان! پارچه‌ی بوون! داوین! بووخان! له‌یکبوونه‌وه! بۆگن کردن
داوه‌شان! هملو‌ه‌شان! له‌یکبوونه‌وه! داوین! بووخان! بووخان! پوک‌کننده‌وه.

disintegration (dis-in'tə-grā'shən), n. (۱) داوه‌شان! داوین! پارچه‌ی پارچه‌ی بوون! بووخان! بۆگن کردن! پوک‌کننده‌وه! له‌یکبوونه‌وه.
(۲) داوه‌شیمون یا پارچه‌ی پارچه‌ی بووش گمرد (فیزیا).

disinter (dis'in-tūr'), v.t. (۱) له گۆز دهرمان.
(۲) خستنه‌وو! ناشکر کردن! دهرخستن.
-disinterment (n.).
disinterested (dis-in'tēr-is-tid, dis-in'tris-tid), adj. بن سوودی تایبته‌ی خۆ! بن‌لایمن! (a ~ judge).

(Colloq.) [۲] بیباک! گوی پین نهدن.
disinvest (dis'in-vest'), v.t. سه‌رمایه‌ی کیشانه‌وه.
-disinvestment (n.).
disjoin (dis-join'), v.t. له‌یک جیا کردن! له‌یک کردنه‌وه.

disgrace

disgrace (dis-grās'), n. (۱) شرم‌زاری! شورده‌ی! بووره‌شی! خه‌جانه‌تی (to be in ~)
(۲) بووره‌شکر! امرؤ‌قا! شت! نابوو‌یه‌ر.

v.t. شرم‌زار کردن! له‌کمدار کردن! بووره‌ش کردن! نابوو‌یه‌ر.
disgraceful (dis-grās'fəl), adj. شرم‌زارگر! شورده‌ی! نابوو‌یه‌ر! زور ناشیرین (کرده‌وه): (a ~ act)
پست کردن! ساخ پیدان (به‌هوی)

disgruntle (dis-grun'tl), v.t. به‌ناره‌وه‌ی له‌گه‌ل جوولانه‌وه! تووره‌کردن.
پست! داخ نهدن! به‌هوی
ناره‌وه‌ی به‌کوه! تووره (له پین، کار به‌ده‌ستان، سه‌رکار... هتد).

disgruntled (dis-grun'tl'd), adj. (۱) گۆزین! خۆگۆزین! ده‌ماخ کردن!
(۲) شاردنه‌وه! داووشین (She ~d her hatred.)
(۳) خۆگۆزین! بووخسار گۆزین! ده‌ماخ کردن.
(۴) بوواله‌ت! بووخساری درؤ

(۲) نه‌و حل و مرگ و نارایشته‌ی له بووخسار گۆزین! به‌کار ده‌میننت.
disgust (dis-gust'), n. قیز! قیز کردنه‌وه! بیزار! بق ئی بوونه‌وه (She was filled with ~).
قیز ئی هانتنه‌وه! بق ئی بوونه‌وه! بیزار کردن! (You ~ me).

disgustful (dis-gust'fəl), adj. - disgusting.
disgusting (dis-gus'tiŋ), adj. بۆگن! پیس! ناپه‌سند! مرؤ‌قه‌ی قیزی ئی دیتنه‌وه

dish (dish), n. (۱) ده‌فری! قاپ! ده‌فری نان تیندا خواردن.
(۲) خوراک! حواردن (a favorite ~)
(۳) پیر قاپیک! پیر ده‌فری به‌ک خواردن. (۴) شتیکی له قاپ چوو.
(۵) قویاوی به‌ک له قاپ. (ب) نه‌ندازه‌ی شم قویاوی به.

(Colloq.) [۶] شتیکی که مرؤ‌قه‌ی زور به‌دنی بیت. (Physics is my ~)
(۱) up: ~ out ~ خواردن کردن قاپ یا ده‌فره‌وه! خواردن تیکردن.
(۲) قویاندن وه قاپ. (British Spelling) [۲] سر ئی شیناندن! تیکدان! سه‌رسورماندن! خه‌له‌تاندن

v.t. قویان سزادان
dish it out. [Slang].
disharmonious (dis'här-mō'ni-əs), adj. نه‌گۆنجاو! ناگۆن! نه‌ساز! له‌گه‌ل به‌ک ریک نه‌کوتوو

disharmonize (dis'här'mā-nīz'), v.t. & v.i. نه‌گۆنجاندن! ناگۆنکی خستنه‌وو! نه‌سازان! تیکدان.
disharmony (dis'här'mā-nī), n. نه‌گۆنجان! ناگۆنکی! نه‌سازان! پینکوه ریک نه‌کوتن

dishcloth (dish'klōth', dish'kloth'), n. په‌رزی قاپ شتن
dishearten (dis'här't'n), v.t. دل سارد کردن! به‌سکردن! دیشکست کردن! دل گرتن

-disheartenment (n.).
dishevel (di-shev'l), v.t. قز بز کردن! ژانگدن! تیکدان! جل و به‌رگ! چرچ و لۆج کردن! تیکدان

-dishevelment (n.).
disheveled, dishevelled (di-shev'ld), adj. بۆ قز! چرچ و لۆجاری و شیناو (به‌رگی کسینک)! ژاکارو تیکچوو! پتی

dishful (dish'fūl'), adj. پیر قاپیک! خوارده‌مه‌نی!
dishonest (dis-on'ist), adj. ناپاک! ساخته‌چی (a ~ man)
dishonesty (dis-on'is-ti), n. ناپاکی! ساخته‌چیتی! سرچشمه‌ی
dishonor (dis-on'ēr), n. (۱) شرم‌زاری! بن‌شمره‌فی! بن‌ناموسی!
بن‌نابوو‌یی! بووره‌شی! (۲) شتیکی یا کسینک که بووره‌شی و شرم‌زاری به‌سه‌ر مرؤ‌قه‌ی ده‌میننت. (۳) سرچشمه‌ی له قهرزنده‌وه‌وه!
(۱) شرم‌زار کردن! سووک کردن! ناموس بردن! بووره‌ش کردن!
(۲) بن‌بن کردن! نابوو‌یه‌ر! کچ یا ژن

disown

(۲) هه‌لوه‌شاندن (چەك، مەكینه) داگرش (مەكینه) پووتكردن (چەك) پارچه‌پارچه‌كردن. (to ~ an engine)
(۴) هه‌لوه‌شانده‌نوه (پۆتكراو، يەكینی) ناشەتال لێكردن! له‌كارخستن: (to ~ an organization)

dismay (dis-mā'), v.t. مەترسی خستنه‌ ده‌وه‌ ترساندن! سەرمام كردن.

n. مەترسی! ترس! سەرسامی
(۱) دەست و قاچ برین!
(۲) پالو لاق لێكردنه‌وه (پارچه‌پارچه‌كردن) لەش، وولات، شت!
دابەشكردن (ولات)؛ لەت لەت كردن.

-dismemberment (n.).
dismiss (dis-mis'), v.t. (۱) بەره‌لاكردن! تازاكردن! ڕێگه‌پێدان بە پۆششتن یا پلاوه‌لێكردن. (The teacher ~ed his class early.)
(۲) دەرکردن له‌ كار! لێخستن (له‌ نیش).
(۳) له‌ مێشکی خۆ دەرکردن! گوێ پێ نەدان! له‌ بیری خۆ بردنه‌وه (He ~ed his fears.)

(۴) فرێژاندنه‌ دەرەوه‌ی داوايه‌ له‌ دادگا! (له‌بەر نەبوونی بەنگه‌)
(۱) بەره‌لاكردن! تازاكردن! ڕێگه‌پێدان.
(۲) دەرکردن له‌ كار! لێخستن (له‌ نیش). (۳) فەرمانی له‌ كار دەرکردن
(۴) فرێژاندنه‌ دەرەوه‌ی داوايه‌ له‌ دادگا

dismount (dis-mount'), v.t. دابه‌زین (له‌ مەسپ، پاسكیل... هتد).
(۱) هینانە‌خوارەوه‌! داگرش (۲) دابه‌زاندن
(۳) داگرش (مەكینه‌ی نوێمبیل) هه‌لوه‌شاندن (مەكینه).

disobedience (dis-'a-bē'di-əns), n. یاخى بوون! لاساری!
به‌ گوێ نەكردن! ئی هه‌نگه‌رانه‌وه‌ سەریچی
disobedient (dis-'a-bē'di-ənt), adj. یاخى! لاسار! بێ گوێ! ئی هه‌نگه‌راوه‌! سەریچ.

disobey (dis-'a-bā'), v.t. & v.i. یاخى بوون! به‌ گوێ نەكردن! بێ گوێیی كردن! سەریچی كردن! ئی هه‌نگه‌رانه‌وه (to ~ a person, or orders)

disoblige (dis-'a-blīj'), v.t. (۱) چاكه‌ له‌گه‌ل نەكردن! مەمنون نەكردن! چاوه‌برەوه‌ژێر نەكردن بۆ نەكردنی ئەر كاره‌ی وێستراوه‌ بگرت
(۲) تووره‌كردن! دل ئیشاندن! دل شكاندن! پەستكردن

disorder (dis-ōr'dēr), n. (۱) شۆبۆی! تارێكه‌وپیكی! تێكچوون
(۲) پشۆبۆی! تازاوه‌! هه‌را (۳) نه‌خۆشی (a stomach ~)
(۱) شۆبۆاندن! تێكدان! بێسەریه‌كدادان. (۲) نه‌خۆش خستن.
(۳) شۆبۆ! تارێكه‌وپیك! تارێكه (۲) نه‌خۆش! تێكچوو: (a ~ mind)

disorderly (dis-ōr'dēr-li), adj. (۱) شۆبۆ! تارێكه‌وپیك! بێسەریه‌كدا دراو! تێكه‌وپیكراو! تێكه‌لوه‌وپیكه‌لوه (۲) پشۆبۆی خه‌ره‌وه‌! تازاوه‌گه‌تر! ناشرین (به‌هوشت)! یاخى به‌ تارێكه‌وپیكی! به‌ تێكه‌لوه‌وپیكه‌لوه‌ی! به‌ ناشرینی

adv. سەریچی‌یه‌كی بچوو (یاسا)!
disorderly conduct, كرده‌وه‌ی نا‌په‌سه‌ند

disorganize (dis-ōr'gə-nīz'), v.t. شۆبۆاندن! تێكدان! تێكه‌ل‌وپیكه‌ل‌كردن! بێسەریه‌كدادان.

-disorganization (n.); disorganized (adj.).
disorient (dis-ōr'i-ent', dis-ō'ri-ent'), v.t. سەر ئی شۆبۆاندن! سەر ئی تێكدان! ڕی پێ ووتكردن

disorientate (dis-ōr'i-en-tāt', dis-ō'ri-en-tāt'), v.t. = disorient.

disorientation (dis-ōr'i-en-tā'shən, dis-ō'ri-en-tā'shən), n. سەر ئی تێكچوون و نه‌ناسینه‌وه‌ی شوین و كات و خه‌لك (بێزێشكه‌وانی)
ده‌روون! سەر ئی شۆبۆان

disown (dis-ōn'), v.t. هاشانلێكردن (خزم)؛ خۆ نەكردن بە خاوه‌نی!

disjoint

v.t. له‌یه‌ك جیا‌بوو‌ن‌وه‌! له‌یه‌م‌ك‌وو‌ن‌وه‌
له‌خ‌ی‌ جوو! له‌خ‌رت‌كه‌‌چوو! پارچه‌پارچه‌كراو. disjoint (dis-joint'), adj.

v.t. (۱) له‌خ‌ن‌بر‌دن! له‌خ‌رت‌كه‌‌بر‌دن (۲) پارچه‌پارچه‌كردن
(۳) له‌یه‌ك‌كرد‌سه‌وه‌ له‌ جو‌م‌گه‌كاندا! له‌یه‌ك‌ ترازاندن
(۴) له‌یه‌ك‌ جیا‌كرد‌نه‌وه‌! هه‌لوه‌شانده‌نوه‌! تێك‌دان! له‌یه‌ك‌كرد‌نه‌وه

v.t. (۱) له‌خ‌ی‌ چووون! له‌خ‌رت‌كه‌‌چوون
(۲) له‌یه‌ك‌ك‌وو‌ن‌وه‌ له‌ جو‌م‌گه‌كاندا! له‌یه‌ك‌ ترازان

disjointed (dis-join'tid), adj. (۱) نه‌خ‌ن‌ چوو! له‌خ‌رت‌كه‌‌چوو
(۲) له‌یه‌ك‌ ترازو! له‌یه‌ك‌ جیا‌كراوه‌ له‌ جو‌م‌گه‌كاندا
(۳) پارچه‌پارچه‌كراو! تێكه‌وپیك‌راو! شۆبۆ.
(۴) پ‌چ‌ر‌چ‌ر (a ~ piece of writing)

disjunct (dis-junk't), adj. پ‌چ‌راو! له‌یه‌ك‌ ترازو! له‌یه‌ك‌ جیا‌بوو‌ه‌وه
disjunction (dis-junk'shan), n. (۱) له‌یه‌ك‌ جیا‌كرد‌نه‌وه‌!

له‌یه‌ك‌ ح‌ما‌بوو‌سه‌وه (۲) ب‌یر‌ یا‌ پ‌رای‌ دوو‌ل‌ایه‌نه (ژ‌یر‌ب‌یژی)
disjunctive (dis-junk'tiv), adj. (۱) ح‌با‌ك‌ره‌وه‌! له‌یه‌ك‌ك‌ره‌وه‌!
(۲) ت‌ایه‌تی به‌ ووشه‌ی پ‌ه‌یوه‌ندی به‌راو‌رد‌ی یا‌ دوو‌ل‌ای (ب‌یز‌مان)

(Either... or, but, and although are ~ conjunctions.)
(۳) ت‌ایه‌تی به‌ ب‌یر‌ یا‌ پ‌رای‌ دوو‌ل‌ایه‌نه (ژ‌یر‌ب‌یژی)

(۱) ووشه‌ی پ‌ه‌یوه‌ندی به‌راو‌رد‌ی یا‌ دوو‌ل‌ای (ب‌یز‌مان) (ووشه‌ی پ‌ش‌و‌و‌ ب‌یبه‌). n.
(۲) ب‌یر‌ یا‌ پ‌رایه‌کی دوو‌ل‌ایه‌نه (ژ‌یر‌ب‌یژی): بۆ‌ ن‌م‌و‌نه‌:
(Either all men are free, or no man is free.)

disk (disk), n. Also disc, (۱) خه‌په‌! به‌پ‌ه‌ك (وه‌ك‌ ه‌ی‌ كۆم‌پ‌یوت‌ه‌ر)
(۲) ش‌ن‌ی‌ك‌ی‌ خه‌په‌لی‌ واته‌ خ‌رو‌ ت‌خت. (the moon's ~)
(۳) كۆل‌ن‌ك‌ی‌ خه‌په‌لی‌ (وه‌ك‌ گۆله‌به‌پ‌ژ‌ه‌): (the ~ of the sunflower)
(۴) ق‌وار (۵) به‌ش‌ن‌ی‌ك‌ی‌ ز‌ین‌دۆری‌ خه‌په‌لی‌ (گیان‌وه‌رناسی)
(۶) [DSS] خه‌په‌لی‌ هاو‌یشتن (مه‌لم‌ل‌انی‌ وه‌رن‌اشی).

disk jockey, ك‌س‌ب‌ن‌ه‌ك‌ه‌ پ‌یشه‌ی‌ نه‌وه‌یه‌ له‌ ت‌ی‌ن‌س‌ت‌گی‌ راد‌یۆ‌ ق‌وانۆ‌ ش‌ر‌ی‌تی‌ موس‌یقا‌ ل‌نده‌وات‌ و جار‌جار‌یش‌ نو‌كته‌بازی‌ ده‌كات‌ و پلا‌ونامه‌ی‌ بازو‌گانی‌ ده‌خوێن‌یت‌ه‌وه

dislike (dis-lik'), v.t. ح‌ز‌ن‌ ئی‌ ن‌ك‌ردن! ن‌ه‌ویست‌ن! خ‌وش‌ ن‌ه‌ویست‌ن!
به‌دل‌ ن‌ه‌بوون! ب‌ی‌ ئی‌ بوون.

ح‌ز‌ن‌ ئی‌ ن‌ك‌ردن! به‌دل‌ ن‌ه‌بوون! خ‌وش‌ ن‌ه‌ویست‌ن! ن‌ه‌ویست‌ن! ق‌ین‌ ئی‌ بوون. n.
(۱) له‌خ‌ن‌بر‌دن!
dislocate (dis-lō-kāt', dis-lō'kāt'), v.t. له‌خ‌رت‌كه‌‌بردن. (He ~d his shoulder.)
(۲) لا‌بر‌دن! د‌ه‌ر‌ك‌ردن! گ‌وا‌ست‌نه‌وه (به‌زۆر) له‌ ج‌ن‌ی‌ خ‌ۆ‌ لا‌بر‌دن:

(to ~ people from their ancestral homes)
(۳) ش‌ۆب‌و‌اندن! ت‌ی‌ك‌دان

dislocation (dis-lō-kā'shən), n. (۱) نه‌خ‌ن‌ چوو! له‌خ‌رت‌كه‌‌چوو
(۲) له‌ ح‌ری‌ خ‌ۆ‌ لا‌بر‌دن! لا‌بر‌دن! گ‌وا‌ست‌نه‌وه (به‌زۆر) ج‌ول‌اندن:
(the ~ of people from their land)

(۳) ش‌ۆب‌و‌اندن! ت‌ی‌ك‌دان! ت‌ی‌ك‌چووون.
ج‌و‌ول‌اندن! لا‌بر‌دن! ترازاندن! د‌ه‌ر‌ك‌ردن

v.t. ح‌و‌ول‌ان‌ له‌ ج‌ن‌ی‌ ق‌ایم‌ی‌ خ‌ۆ! لا‌چوون! ترازان
-distodgement (n.).

disloyal (dis-loi'əl), adj. نا‌د‌لسۆز! به‌رام‌ب‌ه‌ر‌ براده‌ر. نه‌رك‌ی‌ س‌ه‌رشان.
ولات! نا‌پاك! ب‌ین‌ وه‌فا.

disloyalty (dis-loi'əl-ti), n. (۱) نا‌د‌لسۆزی! نا‌پاکی! ب‌ین‌ وه‌فا‌یی
(۲) كرده‌وه‌یه‌ك‌ یا‌ كارێك‌ی‌ نا‌د‌لسۆزانه

dismal (diz'm'l), adj. (۱) داتنه‌س‌ك‌ه‌ر! لێل! ناخ‌وش! تار‌یك
(What ~ weather!)
(۲) یه‌ست! غه‌م‌بار! غه‌م‌گ‌ین (Why are you looking so ~?)
(۳) [Coll. exp.] ب‌ین‌ ف‌ه‌ر! قه‌لب! خ‌راب (a ~ teacher; ~ results)

dismantle (dis-man'tl), v.t. (۱) رووت‌كردن! به‌رگ‌ لێك‌رد‌نه‌وه
(۲) پووت‌ك‌رد‌نه‌وه‌ی‌ خان‌وو، پ‌ا‌پۆ، یا‌ ش‌ن‌ی‌ك‌ی‌ وه‌ما: (to ~ a warship)

(۱) لەناوێردن؛ فرێدان؛ سەرنگۆم کردن؛ کوشتن.
 (۲) دەست ئێ هەنگرتن؛ واز ئێ هێنان.
 (۱) دەرمەشگەرە؛ دەرمان نامەدەکر.
 (۲) بەدر (نامەر): (a water- ~ ; a paper- cup ~)
 (۱) بڵاوکردنەوە؛ پەرش و بڵاویبوونەوە؛
 دابەشکردن؛ بڵاوی پێکردن؛ تەفرۆتوناکردن.
 (۱) بڵاوکردنەوە؛ پەرش و بڵاویکردنەوە؛
 پەرەوازکردن؛ بڵاوی پێکردن: (to ~ demonstrators)
 (۲) نەهێشتن (to ~ knowledge)
 (۳) پەرماندەرە؛ تیشکی خۆر بۆ بەشەکانی
 بڵاویکردن؛ بڵاوی لێکردن؛ بڵاویبوونەوە؛ پەرش و بڵاویبوونەوە
 (۱) بڵاویبوونەوە؛
 پەرش و بڵاویبوونەوە یا بڵاویکردنەوە؛ بڵاوی پێکردن؛
 (۲) پەرشبوونەوە یا پەرماندەرە؛ تیشکی خۆر بۆ بەشەکانی
 (۳) پەرماندەرە؛ تەوژمی کارەبایی.
 (۱) پەستکردن؛ غەمبارکردن؛ دلشکەست کردن؛
 وەرە پێن بەردان؛ هان نەدان؛ گیان داھێژان.
 (۱) پەست؛ غەمبار؛ پێن وەرە؛ پێن ئاقت؛
 پێن وەرە؛ گیان داھێژان
 -dispiritly (adv.)
 (۱) لە جێی خۆ لادان؛ لایردن.
 (۲) دەرکردن؛ دەرەدەرکردن؛ سەرگەردان کردن.
 (۳) دەرکردن لە کار؛ لێخستن (فرمان)؛ لایردن لە نیش.
 (۴) لادان و جیگرتنە: (A ship ~s a certain amount of water.)
 -displaceable (adj.); displacer (n.)
 (۱) کەسێکی سەرگەردان کراو یا دەرەدەرەبوو لە
 وەرانی خۆی بەهۆی جەنگەرە.
 (۱) (a) لە جێی خۆ لادان؛
 لایردن. (b) لاچوون لە جێی خۆ. (۲) دەرکردن لە کار؛ لادان لە نیش.
 (۳) لادانی ئاو یا هەوا بە لەشێکی سەرناوەکووتوو یا بە هەواوە.
 (۴) چوولانی زەوی (زەمبەناسی) (۵) جیگرتنە.
 (۶) گواستەرە؛ هەستێدەر ئاراستەکردنی بۆ شتیکی نابەجێ پزیشکەوانی -
 دەروون)
 (۱) کردنەوە؛ پاخستن.
 (۲) نوواندن (شۆمەک، زەرەکی، هێژ، ئازایی، پەرۆشت ... هتد)
 (۳) پیشاندان؛ دەرخستن؛ خستەپوو.
 (۴) خستەپەرچاو بە چایی گەرورە جوان بۆ سەرنج راکێشان
 (۱) پیشاندان؛ خستەپەرچاو؛ خستەپوو.
 (۲) نوواندن: (a ~ of courage)
 (۳) خۆنوواندن؛ خۆدەرخستن. (۴) پیشانگە
 (۵) چایی چۆرچۆر بۆ سەرنج راکێشان.
 displeasure (dis-plez'ər), v.t. & v.i.
 (۱) پەستکردن؛ توورکردن؛
 بقە ئەلساندن؛ دل شکاندن؛ پێن ناخۆش بوون؛ پەست بوون؛ ئابەدلی کردن
 (۱) پەستی؛ توورەیی؛ دل شکان؛
 ئابەدلی؛ دل نیشان. (۲) [Archaic] ئاسا سوودەیی؛ ناخۆشی
 (۳) [Archaic] ئازار؛ ئازاردان.
 (۱) لەناوێردن یا فرێ دەدریت.
 پاش یەک جار بەکارهێنان (~ bottles)
 (۲) لەبەردەستدایە بۆ بەکارهێنان هەرکاتێک وێسترا؛ بەپێی هەردس
 شتیکی کە یەک جار بەکار دەهێنریت و پاشان فرێ دەدریت.
 (۱) رێکخستن؛ دانان؛ جۆری دانان:
 (The ~ of the furniture in this room suits me.)
 (۲) بێرینەوه (کاروبار)؛ بەلایەکیا خستن.
 (۳) بێدان؛ پێن بەخشین (۴) فرێدان؛ لەناوێردن.
 (۵) شت بە دەست بوون؛ دەسهلاتی کردن. (۶) بەرینەوێردن.

دەست ئێ هەنگرتن.
 (۱) پەلوو یا پە شکاندن؛ لە پێژ کەم
 کردنەوە. (۲) ئاویانگ پێس کردن؛ سووک کردن؛ ئاوشکاندن.
 (۱) ئاویانگ پێس کردن؛
 سووک کردن؛ شکاندن؛ ئاوخراپ کردن. (۲) سووکی؛ شکان؛ کەم پێزی.
 (۳) شتیکی سووکەر (ووتە، کردەوه)؛ شتیکی ئاوخراپەر.
 (۱) سووکەر؛ لە پێژ کەمکردنەوە؛
 شکینەر (a ~ remark about a person or thing)
 (۱) جیا؛ جیاوازی؛ جیاوازی؛ ناھاوتا.
 (۱) جیاوازی؛ لە تەمەن. باشی. گەرەیی و
 بچوکی. پەلوو یا پە. پە ... هتد؛ ناھاوتایی؛ لارسەنگی.
 (۱) بێلایەتی؛ هەمەتی؛ لەسەرخۆزی
 (۱) بێلایەتی؛ هەمەتی؛ لەسەر خۆ.
 (۱) بە سێلایەتە؛
 بە هەمەتی؛ لەسەر خۆیانە (to discuss something ~)
 (۱) ئارز (پەيامەر، پەيام، نامە،
 پرووسکە، پەرمانەکردن (۲) کوشتن
 (۳) کردی کارێک بە خێراییی یا گورج و گۆلی و کارامەیی
 [Colloq.] خواردن؛ تەواوکردن
 (۱) ئارز (پەيامەر، پەيام، نامە، پرووسکە)
 (۲) کوشتن. (۳) جێراییی؛ گورج و گۆلی؛ (to do something with ~)
 (۴) پەيامەنگی پەسەمی یا سووایی
 (۵) دەسکویاس یا چێرۆکێک کە پەيامەنگێری پۆژنامە یا رادبێزێک لە دەوورەوه بە
 پرووسکە دەهێنریت
 (۱) بکەری (dispatch) (نێرەر.
 (۲) کەرنکاریکی کۆمپانیای گواستەرە کە پاس و ئۆری و شەمەندەهەرۆ تەمەنی
 بەگوربە کاتی تاییبەتی و پێویستی دەهێنریت؛ دەلال (کۆمپانیای گواستەرە).
 (۱) نەهێشتن؛ پەرماندەرە؛ پەرش و بڵاویکردنەوە؛
 لایردن (to ~ fog, doubts or fears)
 (۱) بەفرۆدان (پارە)
 دەستبەلای کردن.
 (۱) نەش دەکریت؛
 دابەش دەکریت. (۲) دەتوانریت دەستی ئێ هەنگرتن؛ ئاگرنگ؛ ئاپوێست.
 (۳) لێخۆشبوونی بۆ هەبە (گوناھ)
 -dispensability (n.)
 (۱) نێماگە؛ لە قوتابخانە، کارگە.
 یا نەخۆشخانە یە کەدا؛ ئۆری دەرمان پێدان لەم شوێنەدا؛ دەرمانخانە.
 (۲) نێماگە یا دەرمانخانە؛ گشتی کە دەرمانی بە خۆراییی یا ئرخێکی کەم
 قێدا دەدریت
 (۱) (۱) دابەشکردن؛ نەشکردن؛ بەخشینەوه. (۲) شتیکی بەشگراو یا بەخشراوە.
 (۳) بەرینەوێردن (۴) بەخشین؛ ئازادکردن لە ئەمریکە؛ بەدەرکردن؛
 نەگرتنەوه (یاسا) (۵) وێستی خودا؛ بوونی دەستی خودا لە بووداوەکانی
 سەررەویدا؛ بەرینەوێردنی جیهان لە لایەن خوداوە
 (۶) رێشارو یاسای نایشی
 (The Moslem ~ differs from the Christian.)
 (۱) پەرتووکی گرتنەوهی دەرمان و چۆنیتی بەکارهێنانی
 [Archaic] نێماگە
 (۲) تاییبەتی بە بخشین
 (۱) دامەشکردن؛ بەخشینەوه؛ پێدان
 (۲) نامادەکردن یا گرتنەوه و پێدان (دەرمان، پەچمەتە)
 (۳) جێنەجێکردن (یاسا)؛ بەسەردان؛ بەرینەوێردن
 (He ~d the law justly.)
 (۴) بەخشین؛ بەدەرکردن

disruption

(1) مشت و مری کردن؛ کینش مکنش کردن. (2) دمه قائلن بوون؛ شمر کردن. (3) مشت و مری کردن لهسه باسنگ؛ لیکوئینتوره. (4) گومان لیکورن (to ~ the truth of a statement). (5) بهره نستی کردن؛ دژوهستان. (6) کوشش بو کردن؛ هورن بو دان؛ خیمات بو کردن. (7) مشت و مری کینش مکنش؛ لیکوئینتوره. (8) ناکوکی؛ دویره کی؛ دمه قائلن. (9) [Obs.] شه. (10) بین گومان؛ چه ندو چونی لهسه ری به؛ ناکوکی لهسه ری به؛ (This is beyond dispute the best book on the subject.) in dispute, نه بپراوه توره؛ نه خراوه به لایه کدا؛ هیشتا ناکوکی لهسه ره؛ (The matter in dispute is the possession of a house.; The outcome is in dispute.) disqualify (dis-kwól'á-fí), v.t. (1) به لینه هاتور دانان. (2) ماف یا دمه لاتن؛ سمنده روم. (3) ری پی نه دان بو به شدار بوون له پیشیرکی یا مله ملی تیکدا له بر سمرینچی -disqualification (n.). disquiet (dis-kwi'ót), v.t. بین سرهوت کردن؛ بین ناسوره کردن؛ نارام تن هفگرتن؛ تینکان؛ عراق پیدان. n. بین نارامی؛ بین سرهوتی؛ بین ناسوره دیی؛ عراق. disquietude (dis-kwi'ót-toöd', dis'kwí'ót-tü'd'), n. عراق؛ بین نارامی؛ سرهوت نه گرتن؛ بین ناسوره دیی. disregard (dis'ri-gärd'), v.t. گوی بین نه دان؛ فراموش کردن؛ خستنه لاره. (2) با یخ بین نه دان؛ به سووک گرتن یا دانان؛ پیزنه گرتن. n. (1) گوی بین نه دان؛ فراموش کردن؛ فراموشی؛ خستنه لاره. (2) با یخ بین نه دان؛ به سووک گرتن؛ ریز نه گرتن؛ گالته بین هاتن؛ (Criminals have a total ~ for human values.) -disregardful (adj.). له یاد چوون؛ له یاد نه بوون؛ له بیرنه مان. disrepair (dis'ri-pär'), n. پیر بوونی (خانوو، باری زیان)؛ فراموشی؛ (The building is in ~.) disreputable (dis-rep'yoo-tä-b'l), adj. ناویانگ خراب؛ به دنار؛ سووک (a ~ person). -disreputably (adv.). به دناروی؛ ناویانگ خرابی؛ ناوینداری؛ سووک. disrespect (dis'ri-spekt'), n. ریزنه گرتن؛ بین ریزی؛ ریز بو نه بوون. v.t. ریزنه گرتن؛ ریز بو نه بوون. disrespectful (dis'ri-spek'tä-b'l), adj. شایسته ری ریز نیجه؛ بین ریز. disrespectful (dis'ri-spek'täl), adj. ریز پیشان نه در؛ بین نه راکت؛ (One should not be ~ toward his parents.) disrobe (dis-röb'), v.t. & v.i. بودو تکرده روه؛ خویو تکرده روه؛ جل داکه ندن. disrupt (dis-rupt'), v.t. (1) بین برین (گفتوگو، کار)؛ برین؛ (Don't ~ people when they are talking.) (2) پچراندن؛ له بککرده روه؛ پارچه پارچه کردن. (3) شیواندن؛ تینکان (to ~ someone's life). پچر او؛ شیوانو؛ تینکچوو. disruption (dis-rup'shan), n. (1) بین برین (گفتوگو، کار)؛ برین؛ پچران. (2) شیواندن؛ شیوانوی؛ تینکان؛ تینکچوو. (3) بهش بهش بوون؛ پارچه پارچه بوون.

dispose

at one's disposal, له برده ستاد بوون؛ له ریز ده ستاد بوون؛ (I am at your disposal.; My car is at your disposal.; He has at his disposal a great deal of money.) dispose (dis-pöz'), v.t. (1) رینکخستن؛ رینکوپیک کردن؛ دانان. (2) برینه روه (کاروبار)؛ خستن به لایه کدا. (3) به کاره مانان؛ نیش پیکورن. (4) رازی کردن؛ واهمست کردن؛ (I'm ~d to agree with you.) (5) وهالیکورن؛ (The climate ~s the people to laziness.) v.i. بریاردان؛ برینه روه؛ دمه قائلن کردن بوون؛ (Man proposes, God ~s.) dispose of, (1) برینه روه (کاروبار)؛ به لایه کدا؛ خستن؛ چاره سمر کردن؛ (to dispose of business first). (2) بین به خشین؛ پیدان. (3) فروشتن. (4) له ناور بردن؛ خو تنی ریزگار کردن؛ کوشتن؛ سمر کردن به گومدا؛ خو تنی شاردنه روه (to dispose of a person or a thing). (5) تهوار کردن؛ خواردن، خوارنده روه؛ هیچ نه هینشتن؛ قوتار کردن؛ مهیل بوون سرامبر یا دژ به؛ disposed (dis-pöz'd'), adj. (He feels well- ~ or ill- ~ toward you.) disposition (dis-pä-zish'än), n. (1) رینکخستن؛ رینکوپیک کردن؛ دانان. (2) برینه روه (کاروبار)؛ برینه روه (کاروبار). (3) [Obs.] به خشین؛ پیدان. (4) دمه قائلن؛ دایینت کردن؛ پیر بوون؛ خاورن بوون؛ (God has the supreme ~ of all things.) (5) مهیل؛ نارزه روه؛ حرن؛ (a ~ to quarrel). (6) سرووشتی کسی؛ (a cruel, kind, generous, selfish, etc. ~). dispossess (dis-pä-zes'), v.t. تنی سمنده روه (زموی و زار، خانوو، سمر مایه)؛ بین بهش کردن؛ دهر کردن. -dispossessed (adj.); dispossession (n.); dispossessor (n.). dispraise (dis-präz'), v.t. سمر نه نشت کردن؛ خرابه ووتن؛ به دگویی کردن دهر باره ری؛ پسمندنه کردن؛ سووک کردن. n. سمر نه نشتی؛ سمر نه نشت؛ به دگویی دهر باره ری؛ سووکی؛ وقتهی ناشرین. disproof (dis-prööv'), n. (1) به دروختنه روه. (2) به لگهی به دروختنه روه؛ به لگهی به دروختنه روه. disproportion (dis-prä-pör'shan, dis-prä-pör'shan), n. ناهاوتایی؛ لارسهنگی؛ نهگونجان؛ ناهاوریزه ای؛ پیزه جیاوازی؛ له راد به درمی. v.t. ناهاوت کردن؛ لارسهنگ کردن؛ ناهاوریزه کردن. disproportional (dis-prä-pör'shan-l, dis-prä-pör'shan-l), adj. = disproportionate. -disproportionally (adv.). disproportionate (dis-prä-pör'shan-it, dis-prä-pör'shan-it), n. ناهاوریزه؛ لارسهنگ؛ ناهاوتا؛ له راد به درمی؛ (Some boys give a ~ amount of their time to sports.) -disproportionately (adv.). disprove (dis-prööv'), v.t. به دروختنه روه. disputable (dis-pü'tä-b'l, dis-pyoo-tä-b'l), adj. گومانن؛ - تیدابه؛ نه بپراوه توره؛ هیشتا به لایه کدا نه خراوه (ناکوکی). -disputability (n.); disputably (adv.). disputant (dis-pyoo-tänt, dis-pü'tänt), adj. مشت و مری؛ خهریکی مشت و مری کردن. n. کسینکی مشت و مری کردن. (1) ناکوکی؛ دویره مکی. (2) مشت و مری؛ کینش مکنش. [Obs.] (3) گفتوگو؛ ووتوئیز. disputatious (dis-pyoo-tä'shas), adj. حاز له مشت و مری؛ حاز له ناکوکی و کینش مکنش کس.

disruptive

disruptive (dis-rup'tiv), *adj.* (۱) پښېر کلتورگړی کای.
(A child can be very - to one's work.)

(۲) شونښنر؛ ټینګډر. (a ~ event)
dissatisfaction (dis'sat-is-fak'shən), *n.* ناږه‌زایی؛ نابه‌دلی؛
ناپه‌سمنډی (The teacher expressed ~ at his pupils' work.)

dissatisfied (dis-sat'is-fid'), *adj.* ناراضی؛ بې‌دل نه‌بو؛ بې‌زار.
dissatisfy (dis-sat'is-fi'), *v.t.* رازي نه‌کردن؛ دل شکندن؛
ناپه‌دلی کردن

dissect (di-sekt'), *v.t.* (۱) په‌کالا‌کردنوه؛ (لاشه)؛ توپکاری کردن
(۲) شیکردنوه؛ لیکولیننوه؛ ژر به ووردی (to ~ a problem)

dissected (di-sekt'id), *adj.* به‌ش نه‌ش؛ (پوهه‌کناسی)؛
(~ leaves)

dissection (di-sek'shən), *n.* (۱) توپکاری؛ توپکاری کردن؛
په‌کالا‌کردنوه؛ (۲) شتیکی توپکاری کړاو؛ لاشه. شانه)

(۳) شیکردنوه؛ به ووردی لیکولیننوه.
dissemble (di-sem'b'l), *v.t.* (۱) شاردنوه؛ اېو ساخته و قېلابزی؛
(۲) واپووندن؛ لاسایی کردنوه؛ (Vice sometimes ~s virtue.)

(۳) جوی قېوېش؛ خؤ قې کړېکردن
v.t. دووېوېی کردن؛ دووېوېی کردن؛ به درؤ همت نیشاندان

dissemination (di-se-mi-nā'shən), *n.* به هم‌مولایه‌کدا بلاقردنوه؛
نوردان؛ (to ~ information about something)

disseminate (di-se-mi-nāt'), *v.t.* (۱) بې‌مولایه‌کدا بلاقردنوه؛
نوردان؛ (to ~ information about something)

dissemination (di-se-mi-nā'shən), *n.* جباوازی بیرو؛ (له پښخراو، کؤمه‌ل،
حېزب، سوپا، یا وولایتکدا)؛ ناکؤکی؛ دووېوېی؛ ریک نه‌کورتن؛ دایران

dissent (di-sent'), *v.t.* (۱) یا جباوون؛ لادان؛ له‌گه‌ل ریک نه‌کورتن؛
ناکؤت بوون (One judge -ed from the others.)

(۲) دؤ ووستان؛ پالیشتی نه‌کردن؛ دووېوېی کردن
n. (۱) جباوازی بیرو؛ ناکؤکی؛ دووېوېی کردن

(۲) نه‌کوئی نه‌کردن؛ دؤ ووستان؛ له‌گه‌ل نه‌بوون؛ به‌ره‌آستی کردن
dissenter (di-sen'tēr), *n.* (۱) دزوه‌ستار؛ به‌گوتی نه‌کەر؛ ناکؤت؛
پالیشتی نه‌کەر؛ دنگ بؤ نهمر.

(۲) بیؤ‌تستانتی که دزوی ریبازی کلنسه‌ی ښینگلیزی بیت
dissertate (dis'ēr-tāt'), *v.t.* [Rare]. نیدووان؛ لیکولیننوه؛
ماسکرن

dissertation (dis'ēr-tā'shən), *n.* باسناسه‌ی دکتورا؛ دوکتورانا‌سه؛
وونار پاس، یا لیکولیننوه‌په‌یکی دورودیز

disserve (dis-sürv'), *v.t.* زیان‌اندان؛ زیان پښ گه‌یاندن
disservice (dis-sür'vis), *n.* زیان؛ زیانبه‌خش؛ کرده‌وه. ووته.
(His action is a ~ to the nation.)

dissever (di-sev'ēr), *v.t.* (۱) بچراندن؛ لیکردنوه؛ برین
(۲) نه‌ش نه‌ش کردن؛ دابه‌شکردن

v.t. بچران؛ له‌یکووننوه؛ جباووننوه
dissidence (dis'si-dəns), *n.* جباوازی بیرو؛ ناکؤکی؛ دووېوېی کیتی؛
ریک نه‌کورتن؛ دایران

dissident (dis'si-dənt), *adj.* ناکؤت؛ خؤجیاکړه‌وه؛ جباووه‌وه؛
دایراو؛ هه‌لگه‌پاوه (a ~ group within the party)

n. که‌سبکی ناکؤت، دایراو، هه‌لگه‌پاوه، نه‌گونجاو، یا بیروپا جباوازی (له کؤمه‌ل،
رېښکراو، حېزب، سوپا، ... هتد)

dissimilar (di-sim'ä-lēr, dis-sim'ä-lēr), *adj.* جباوازی؛
په‌یکه‌ه‌چوون

dissimilarity (di-sim'ä-lar'ä-ti, dis-sim'ä-lar'ä-ti), *n.* جباواری؛
په‌یکه‌ه‌چوون؛ ناچوونیمکی

dissolve

dissimilate (di-sim'ä-lät', dis-sim'ä-lät'), *v.t.* گؤزین؛
جباوازی کردن

(۱) جباوازیوون؛ گؤزان (۲) گؤزانی تپیکه بؤ تپیکي جباوازی (زمانه‌وایی) *v.t.*
dissimilation (di-sim'ä-lä'shən, dis-sim'ä-lä'shən), *n.*

(۱) جباوازی کردن؛ گؤزین؛ گؤزان
(۲) گؤزانی تپیکه بؤ تپیکي جباوازی (زمانه‌وایی)

دوه‌ووشی marble له ووشی marbre ی فوره‌نسی‌په‌وه)
dissimilitude (dis'si-mil'ä-tööd', dis'si-mil'ä-tüd'), *n.*

(۱) جباوازی؛ له‌یکه‌ه‌چوون
(۲) شتیکی جباوازی‌کەر؛ خالیکی جیاکړه‌وه

dissimulate (di-sim'yoo-lät'), *v.t. & v.t.* سووېوېی کردن؛
دووېوېی کردن؛ هه‌ستی درؤ پيشاندان

dissimulation (di-sim'yoo-lä'shən), *n.* (۱) بلاوکردنوه؛ په‌رش ویلاوکردنوه؛
تؤودان

(۲) نه‌هېشتن؛ په‌واندنوه؛ لایردن؛ (to ~ fear, doubts, mist, etc.)
(۳) به‌قېوېدان؛ له‌تاویردن؛ (to ~ one's energy or fortune)

کاتو ووزی؛ خؤ به‌قېوېدان به پابواردن و خواردنوه و قومارکردنوه؛
سمرسه‌ریتی کردن

dissipater; dissipator (di-sip'ä-tēr), *n.* (۱) بلاو؛ په‌رش ویلاو؛ تؤویراو
dissipated (dis'sip'ä-tid), *adj.* (۲) به‌قېوېدان؛ له‌تاویراو (۳) سمرسه‌ری؛ به‌رلا

dissipation (dis'sip'ä-pā'shən), *n.* (۱) په‌رش ویلاو؛ پووننوه یا
کردنوه. (۲) نهمان؛ لایردن؛ نه‌هېشتن.

(۳) کات، وزه، یا سامان به‌قېوېدان؛ له‌تاویردن
(۴) سمرسه‌ریتی؛ له نهمانز به‌دهر پابواردن

dissociate (di-sö'shi-ät'), *v.t.* (۱) له‌یکه‌ه‌جیاکړدنوه؛
په‌یوه‌ندی پچراندن؛ له‌یکه‌ه‌برین (۲) به جیا دانان

(۳) جیاکړدنوه؛ کیمیاگری
(۱) خؤ جیاکړدنوه؛ قې جباووننوه؛ په‌یوه‌ندی پیوه نهمان

(۲) جباووننوه؛ کیمیاگری
خؤ قې جیاکړدنوه، کشاننوه یا تمکاندنوه؛
dissociate oneself from حاشالی‌کړدن

dissociative (di-sö'shi-ät'iv), *adj.*
dissociation (di-sö'shi-ät'shən, di-sö'shi-ät'shən), *n.* (۱) جیاکړدنوه؛
جباووننوه؛ جباووننوه؛ په‌یوه‌ندی برین یا بران

(۲) جباووننوه، توواننوه، یا پارچه پارچه بوونی تاویقه‌یکه کیمیاگری
(۳) دوو که‌سایه‌تی (پزیشک‌وایی دهریوشتی)؛ جوت سووشتی؛
شیزؤفرینیا

dissoluble (di-sol'yoo-b'l), *adj.* دهرتوتیتنوه؛ دهرتوتیتنوه
dissolubility (di-sol'yoo-b'l'ä-ti), *n.* سمرسه‌ری؛
به‌رلا (په‌ووشت)

dissolution (dis'sol'yoo'shən, dis'sol'yoo'shən), *n.* (۱) توواننوه؛
توواندنوه (۲) پارچه پارچه بوون؛ شیبووننوه؛ هه‌لومشانه‌وه؛ هه‌لومشاندنوه

(۳) دواپی هاتن؛ دواپی پښ هېتان
(۴) دواپی پښ هېتان؛ په‌ره‌مان؛ ناشبه‌تال لیکردن

(ب) دواپی پښ هېتان یا تواننوه (کؤمپانیا، بازرگانی)
(۵) مردن؛ نهمان

(۶) هه‌لومشاندنوه (په‌یمان، ژؤ وپوړدایه‌تی)
(۱) تواننوه؛ تواننوه

(۲) پارچه پارچه کردن؛ له‌یکه‌ه‌جیاکړدنوه؛ هه‌لومشاندنوه؛ هه‌لومشاندن
(۳) دواپی پښ هېتان؛ ناشبه‌تال لیکردن؛ (to ~ the parliament)

(۴) له چار وون بوون؛ نهمان
وورده وورده دهرکورتن یا وون بوونی دپه‌نیک له قیلیم یا تله‌زیزندا

dissolvent

-dissolvable (adj.), **dissolvent (di-zol'vənt), adj.** توپنمروه
n. مادده یه کی توپنمروه
dissonance (dis'ə-nəns), n. ۱. نه گهل یهک نه گونجان (ناوان)؛ ۲. نه گونجان؛ ۳. ناگونی؛ ۴. ریک نه گهوتن
dissonant (dis'ə-nənt), adj. ۱. نه گونجان (ناوان)؛ ۲. نه ساز (نهنگ)؛ ۳. ناگون؛ ۴. جیاوازا نه گونجان؛ ۵. ریک نه گهوتن
dissuade (di-swād'), v.t. به شیمان کردنهوه؛ سارد کردنهوه
(They -d him from going.)
-dissuader (n.)
dissuasion (di-swā'zhən), n. به شیمان کردنهوه؛ سارد کردنهوه
-dissuasive (adj.); dissuasively (adv.); dissuasiveness (n.)
dissyllable (di-sil'ə-b'l. dis'sil'ə-b'l), n. Also dissyllable.
 ووشه یه کی دوویرگیسی (وهک: succeed, receive, debate)
-dissyllabic (adj.)
dissymmetry (dis-sim'ə-tri), n. ناریکی؛ وهک یهک نه بیون؛ ناهاورنژیس؛ نه گونجان؛ لارسهنگی
-dissymmetric (adj.); dissymmetrical (adj.); dissymmetrically (adv.)
distaff (dis'taf, dis'täl), n. ۱. تمشی؛ ۲. کاروباری ژاننه؛ کاری ناوما (۳) ژان؛ ۳. خزمس دایکی
distaff side, distance (dis'təns), n. ۱. دوری؛ ماوه (ریگه، شوین)؛ ۲. دهره؛ کات؛ دوری (کات)؛ ۳. جیاوازی؛ دوری. *(the ~ between health and illness)*؛ ۴. ساردی؛ له گهل جوولانهوه؛ دوره پیریزی؛ ۵. شوینیکی دور؛ دور. *(The bird flew away into the ~ .)*؛ ۶. کاتیک دور؛ دور.
(At this ~ we cannot know the Neanderthal man.)
v.t. ۱. دور گرتن؛ دور خستنهوه؛ دور پارتن؛ ۲. برتنهوه؛ بیشتکوتن (مله ملی)؛ بهزاندن
keep (someone) at a distance, به ساردی نه گهلدا جوولانهوه؛ دور یی نه دان.
keep one's distance, خو دور گرتن؛ خو تهریک گرتن
distant (dis'tənt), adj. ۱. دور (شوین، کات)؛ ۲. دور (خزم)؛ *(~ relatives)*؛ ۳. سارد؛ لهلسان و دانیشتن؛ دوره پیریز؛ ۴. له-دورهوه؛ دور؛ *(a ~ sound)*
distaste (dis-täst'), n. نهویست؛ به دل نه بیون؛ حمز لی نه کردن؛ *(to have a ~ for something)*
v.t. ۱. حمز لی نه کردن؛ به دل نه بیون؛ نهویست؛ بق لی بیون؛ ۲. به مستکردن؛ نابه دلی کردن؛ دل شکاندن
distasteful (dis-täst'fal), adj. ناشیرن (کردهوه، رهفتان)؛ نابه سهند؛ بیس؛ ناخوش
distemper (dis-tem'pər), v.t. ۱. تیکدان؛ شویندن؛ ۲. نه خوش خست؛ تیکدان (تندروسستی)
n. ۱. نه خوشی؛ تیکچوون (میشتک، لهش)؛ ۲. نه خوشی سمگ (ب) نه خوشی نسپ؛ ۳. تهسگه جیکلانه بی؛ تووره و تیززی (۴) پیشوی پامیاری و کومه لایمی.
distemper (dis-tem'pər), v.t. ۱. تیکل کردن (رهنگ)؛ ۲. ونه کیشان بهم رهنگه تیکله؛
n. ۱. ونه کیشان بهم رهنگی تیکل کراو؛ ۲. ونه یهک که بهم جزیره رهنگه تیکل کراوه کرابیت.
distemperature (dis-tem'pə-čhər, dis-tem-pər-ə-čhər), n. نه خوشی؛ میشتک، لهش)

distrain

distend (di-stend'), v.t. & v.i. ۱. کشاندن؛ کشان؛ ۲. ناوسان؛ فورتیکردن
-distension; distention (n.)
distill, distil (di-stil'), v.t. ۱. به دلۆپ دلۆپ میتانه خوارهوه؛ دلۆپاندن؛ ۲. ووشین؛ گوشین؛ ۳. پالوتن؛ پاکردنهوه؛ پوخته کردن؛ ۴. جیا کردنهوه (پروبووهی)
v.t. ۱. دلۆپ دلۆپ هاتنه خوارهوه؛ ۲. ووشین؛ پالوتن؛ پاکبوونهوه
distillate (dis'til-it, dis'til-ät'), n. شله ی پالوته یا پوخته؛ شله ی دلۆپنترای
distillation (dis'til-ä'shən), n. ۱. پالوتن؛ پوخته کردن؛ ۲. شله یهک یا شتیک ی پالوته کراو؛ ۳. پوخته یا پالوته ی شتیک؛ ناوکوک؛ ماگ
distilled (di-stild'), adj. - *(- water)* پالوته کراو؛ پالوته؛ پوخت
distiller (di-stil'er), n. ۱. پوخته کمر (مرؤقه، تامین)؛ پالوتور؛ ۲. خوارندهوه ی سرخوشکمر دروستکمر (مرؤقه، کومپانیا)؛ ۳. پالوتورگه
distillery (di-stil'er-i), n. ۱. پالوتورگه؛ ۲. کارگهی خوارندهوه ی سرخوشکمر
distinct (di-stinkt'), adj. ۱. جیا؛ جیاوازا؛ نابه یی؛ ۲. دیار؛ دیون؛ ناشکرا
distinction (di-stinkt'shən), n. ۱. جیاوازی؛ جیاوازی کردن؛ *(Making ~s between all the meanings of a word is very important.)*؛ ۲. نیشانه ی جیاوازی یا جیا کمرهوه؛ نیشانه ی نابه یی کمر؛ دیار کمر؛ ۳. نایابی؛ لیاقتووی؛ ژورباشی؛ بهزی. *(a writer of ~)*؛ ۴. خهلات؛ پاداشت. *(The soldier won many ~s for bravery.)*؛ ۵. جیا؛ جیا کمرهوه؛ دیار
distinctive (di-stinkt'iv), adj. *(a ~ voice, smile, or walk)*
distinctly (di-stinkt'li), adv. به یرووشی؛ به ریک و به راهی؛ بن گومان
distinguish (di-sting'gwish), v.t. ۱. جیا کردنهوه؛ جیاوازی بینن؛ ۲. نابه یی کردن؛ نیشانه کردن؛ ۳. بینن؛ ناسینهوه؛ همستیکردن؛ ۴. پؤل پؤل کردن؛ هاوپؤل کردن؛ جیرجویر کردن؛ ۵. نارینگ دهر کردن؛ ناودهر کردن. *(He ~ed himself as a writer.)*
v.t. له یهک جیا کردنهوه
-distinguishable (adj.)
distinguished (di-sting'gwisht), adj. ۱. به ناو بانگه؛ ناسراو؛ ۲. هله کمرهوه؛ به ریز؛ *(a ~ man or woman)*؛ ۳. نایاب؛ ژورباشی
distort (di-siört'), v.t. ۱. شیوه تیکدان؛ تیکدان؛ *(His face was ~ed by rage.)*؛ ۲. گوزین؛ هله گنبرانهوه؛ شیواندن؛ تیکدان. *(You ~ the facts.)*
distortion (di-siört'shən), n. ۱. شیوه تیکدان؛ تیکدان؛ گوزین؛ ۲. شیوه تیکچوون؛ تیکچوون؛ گوزان؛ ۳. شتیک شیوه تیکدراو، گوزاو یا شیونترای
distract (di-strakt'), v.t. ۱. خللااندن؛ سمرنج پاکیشان؛ ۲. میشتک مهشول کردن؛ ۳. سمرشیت کردن؛ سمر لی تیکدان؛ شیت کردن
distract (di-strakt'shən), n. ۱. خللااندن؛ خهریک کردن؛ ۲. مهشغولی؛ میشتک؛ سمرنج پاکیشان؛ ۳. شتی خوشی و رابواردن؛ شتیک که کاتی یی بررتنه سمر
(There are plenty of ~s in a big city.)؛ ۴. شتیک که له ناوه خندا سمرنج راکیشیتن و دهیته هو ی به مستکردن؛ *(Noise is a ~ when you're trying to study.)*؛ ۵. شتی؛ شتیکری؛ سمر لی تیکچوون
distracted (di-strakt'id), adj. دالغه یا خه یالی له شوینیکی ترو
distrain (di-strän'), v.t. & v.i. دست به سمردا گرتن؛ سمر مایه ی

قهرزاريك وهك بارمته

-distraintment (n.); distrainer, distrainer (n.).

distrainee (dis'trā-nē'), n. قهرزاريك كه دهست بهسهر سهرمايه كيدا. دهگيريت وهك بارمته.

distraught (di-strōt'), adj. (۱) پمشكاو! سهر ئي شيووا! پهريشان! سهر ئي تينكجوو. (۲) شيت! شيتو شميدا.

distress (di-stres'), v.t. (۱) دلتهنگ كردن! غه ميارگردن! نازاردان! پهريشان كردن! سوئ كردن به دلدا.

(۲) دهست بهسهردا گرتني سهرمايهي قهرزاريك وهك بارمته. (۳) دلتهنگي! غه مياراي! نازارا! سوئ! ناخوشي! نهشكهجه.

n. (۱) ههزاري! دامواي. (۲) ليقهومان! تنگانه! پهريشاني. (a ship in -) .

(۳) دهست بهسهرداگرتني سهرمايهي قهرزاريك وهك بارمته. (ب) سهرمايهي دهست بهسهردا گيراو.

distressed (di-strest'), adj. دلتهنگ! غه ميار! پهريشان! ههزاري! ليقهوماو! جهرگ سووتاو

distressful (di-stres'fal), adj. (۱) ناخوش! بهناسوز! بهسوئ! بهنازار (۲) سوئدار! دلپر! غه ميار

distributary (di-strib'yoo-ter'), n. زئييك كه له يويازيك جياده ميتوهو ههزگيز ناپزيتوهه نار يوياړهكه (بهتايبهتي له تخايبدا).

distribute (di-strib'yoot), v.t. (۱) دابهشكردن! بهخشيفهوه! بهشكردن (to ~ food to the poor) . (۲) بلاو كردنوهه: (to ~ a leaflet) .

(۳) هاوپول كردن! جوړجوړكردن. (۴) [Archaic] دادگهري كردن.

distribution (dis'trə-bū'shon), n. (۱) دابهشكردن! دابهش بوون! بهشكردن: (The ~ of wealth is very uneven.)

(۲) خوړي دابهشكردن: (an equal ~ of property)

(۳) بهش (۴) فروشتن يا ساغ كردنوهه قشومك له بازاردا.

distributive (di-strib'yoo-tiv), adj. (۱) بهشكر (۲) تايبهتي به بهشكردن.

(۳) تايبهتي به هموو يهكيك له كومه له شتيك (زمانهواي): ("Each", "every", "any", "either", and "neither" are called ~ pronouns.)

n. ووشه يهكي وهه (ژماره سئ بيينه). distributor (di-strib'yoo-tēr), n. (۱) بهشكر (مروژه، ناميز، شت! دابهشكر. (۲) نوپنهرى دابهشكردن يا ساغ كردنوهه كالا بهسهر كپرياد. بهتايبهتي كوزفروش (۳) ناميزي دابهشكرى تهزوي كارها (مهكينهئ نوتومبيل).

district (dis'trikt), n. ناوچه! ههرته! گهړه! ناوچهي وولات يا شارتيك. (a school ~ ; the business ~ ; a residential ~ ; an electoral ~)

district attorney, پاريزمهرى دادگهري گشتي ناوچه

distrust (dis-trust'), v.t. بپوا ين بهكردن! بپوا ين نه بوون! كومان ئي بوون! دل ئي پيس بوون! دل ئي پيس كردن.

distrustful (dis-trust'fal), adj. دل پيس! بهگومان! بپوانه كهر! ين بپوا

distrustful of, دل پيس! دلئى ئي پيسه! بپواي پنى ئي به.

disturb (di-sturb'), v.t. (۱) ناژاره نانوره! ناسووده يي تيكدان! تيكدان! شله قاندين! شله ژاندين. (۲) پستكردن! دل گرتن! تووره كردن.

(۳) دهستكاري كردن! دهست تپوهدان! شيواندن: (Don't ~ my things.) . (۴) پنى برينز! گفتوگو! كار.

disturb the peace, ناژاره نانوره! ناشووب خستنهوه! ناشتي تيكدان.

disturbance (di-sturb'bens), n. (۱) ناسووده يي تيكدان! شيواندن. (۲) پستكهر! دلتهنگهرا! ناسووده يي تيكدهر.

(۲) بين ناسووده يي! ههراق.

(۳) ناژاره! ناشووب! ههراوهريدا! پشيووي.

disunion (dis-ūn'yən), n. (۱) جيا بوونهوه (ناوچهي وولات، كومهل، مروژه). (۲) ناكوكي! جياوازي! نهگونجان.

disunionist (dis-ūn'yən-ist), n. (۱) جيا بوونهوه خوار. (۲) جيا بوونهوه خوارتيك لهكاشي شمري براگوژي له نهمهركادا.

disunite (dis'yoo-nit'), v.t. لعيك جيا بوونهوه! يهك بين نهگرتن. جيا بوونهوه (ناوچهي وولات، كومهل)! يهك نهگرتن! بهش بهش بوون.

disunity (dis-ūn'ə-ti), n. ناكوكي! جيا بوونهوه! بهش بهش بوون! يهك نهگرتن! ييك نهگرتن.

disuse (dis-ūz'), v.t. بهكار نه هينان (له بهر كوئي، بن كهنكي، يا نهويستن).

n. بهكار نه هينان: (The word has fallen into ~) . به بين بايهخ دانان! به هيچ دانان.

disvalue (dis-val'ū), v.t. [Rare].

disyllable (di-sil'ə-b'l), n. = dissyllable. -disyllabic (adj.).

ditch (dich), n. خمنق! چال! كهندرا! جوگه.

v.t. (۱) خمنق يا جوگه بهدورهدا ههكندن. (۲) خمنق يا جوگه تپدا ههكندن. (۳) له هيل لايردن و خستنه خمنقهوه (شهمه ندههر).

(۴) نيشتهوهي فروگه يهكي بهكهرتو له ناو ناوداو واژ ئي هيناني. (۵) [Slang] دهست پپوهان! واژ ئي هينان (مروژه)! خو ئي دزيهوهه: (to ~ a friend or a date)

v.i. خمنق يا جوگه ههكندن

dithyramb (dith'ə-ram', dith'ə-rāmb'), n. گوزاني يا روتارتيكي پر سوزو بهجوش.

ditto (dit'tō), n. (۱) دو ياره! ههروهه! ههمان شت! ديسانهوه. (۲) ويتهه دهقاودهق. (۳) نيشانهي چوړنيهكي (=) .

adv. دو ياره! ديسانهوه! ههروهه! ههمان چيشن.

v.t. دو ياره كردنوهه! ويتهه دهقاودهق دهركردن.

ditto machine, روتيو! مهكينهئ روتيو! مهكينهئ ويتهه دهقاودهق دهركردن.

ditto mark, نيشانهي چوړنيهكي (=) .

ditty (dit'ti), n. گوزاني يهكي سادهي كورت! بهسته.

diuresis (di'yoo-rē'sis), n. زور ميگرددن.

-diuretic (adj. & n.).

diurnal (di-ūr'n'l), adj. (۱) پوزانه! هموو پوزتيك پووه دات. (۲) هي پوزگار! هي پوز (نهك شم)! به پوز (۳) تنها يهك پوز دهزي (جانوهه وناسي).

(۴) به پوز چالاكه (گيا نهوه وناسي). (۱) بيرنامه. (۲) پوزنامه.

n. [Archaic]. -diurnally (adv.).

diva (dē'və), n. = prima donna. (۱) ديوان! نهجهوه يي شاهانه.

(۲) (۱) ديوه خان (ب) زوري جگهره كيشان يا قاره خواردهوه (۲) قهقهه يي پشت.

dive (div), v.i. (۱) بازدهانه ناو ناوهره بهسهردا! خو هه فاده ناو ناو (۲) له پير خو نوقم كردن يا چوړنه ژير ناوهره (A submarine ~) . (۳) دهست تپخستن! خو تپخستن! خو خستنه ناو! چوړنه ناو. (۴) له پير له چار وون بوون. (۵) (۱) له پير نرم بوونهوه يا هاتنه خواروههي فروگه: (The plume ~ d [or dove] two thousand feet.) (ب) له پير شالوهينان بؤ خواروهه يي يافته يهكي وهك ههلق (بؤ نيچير گرتن). (ج) خو فروندان له فروگه به پيره شووت.

v.t. (۱) له پير تپخستن (دهست، سهر). (۲) له پير فروگه هينانه خواروهه.

n. (۱) خۆ قیرىدانه ناو ئاوموھە بەسەردا؛ يازىدانه ناو ئاوموھە بەسەردا.
 (۲) لەيىر ئۆزە بوونمۇھە يا ھاھتەنەخوارمۇھە قىزىكە: (The plane took a ~).
 (۳) ئىز قىزىدان؛ ئوقۇم بوون؛ ئۆزى ناو كەوتىن.
 (۴) Collier. بارىنكى پىسى ناوبانگ سووك.

diver (dīv'ēr), n.
 (۱) ئىكەرى dive.
 (۲) مەلۇماتى ئۆزى ناو؛ ئۆزى ناوگەر (بۇ مەلۇماتى و شىقى تىرى بەنخ يا بۇ گىياندارى دەرياسى: (۳) جىزۇھە بىلەن دەرياسى خۇقۇرىندە ناو ئاوموھە (بۇ ئىچىر گرتىن).
diverge (dā-vūr'j, dī-vūr'j), v.t. (۱) جىياوونمۇھە؛ (زىنگە)؛
 لىق لى بوونمۇھە؛ لەيىك جىياوونمۇھە: (The road ~s.)

(۲) جىياوونمۇھە؛ رەووشىت؛ جىياوون: (۳) لادان (لە رىئى راست).
divergence (dā-vūr'jəns, dī-vūr'jəns), n. (۱) جىياوونمۇھە؛
 لەيىك جىياوونمۇھە؛ لىق لى بوونمۇھە (۲) لادان؛ جىياوون؛ جىياوونى

divergency (dā-vūr'jən-si, dī-vūr'jən-si), n.
divergence.
divergent (dā-vūr'jənt, dī-vūr'jənt), adj. (۱) جىياوونمۇھە؛
 لى جىياوونمۇھە (۲) لادەر (لە رىئى راست).
 (۳) جىيا؛ جىياواز (a ~ opinion)
 (۴) لار؛ سىركارى؛ خوار (ھىل).

divers (dī'vərz), adj. چىندا؛ چىندەھا؛ ھەندا؛ جىيا.
diverse (dā-vürs', dī-vürs', dī-vürs), adj. (۱) جىيا؛ جىياواز
 (۲) ھەمچىشىن؛ جىزاوونمۇھە؛ جىياجىيا: (a ~ culture)
-diversely (adv.); diverseness (n.).
diversified (dā-vūr'sə-fīd', dī-vūr'sə-fīd'), adj. جىياجىيا؛
 ھەمچىشىن؛ جىزاوونمۇھە: (a ~ country)
diversiform (dā-vūr'sə-fōrm', dī-vūr'sə-fōrm'), adj.
 ھەمچىشىن؛ ھەمچىز

diversify (dā-vūr'sə-fī', dī-vūr'sə-fī'), v.t. (۱) جىزاوونمۇھە؛
 ھەمچىشىن كىردىن؛ كۆزىن: (You need to ~ your diet).
 (۲) خىستەنكارى سەرمايە لە گەلىك كۆمىيانىدا؛ بۇ كەمكەردەنمۇھە مەترسى لەكىس جىوز (to ~ one's investment)
v.t. ھەمچىشىن بوون؛ جىزاوونمۇھە.

-diversification (n.).
diversion (dā-vūr'zhən, dī-vūr'shən), n. (۱) خىستەنلاھە
 (بەتايىھىنى پارە بۇ خۇ يا مەبەستى نابەجىن)؛ لى لادان؛ لادان:
 (- of funds from the treasury)
 (۲) خىلافتىن؛ سەرنىج راکىشان بۇ ھەنخەلەتەندىن: (~ of the enemy)
 (۳) خەرىكە كىردىن؛ كات كوشىن
 (۴) شىقى كات يىن بىرەنە سەر؛ رايوارىن؛ كات كۆز: (~ a harmless)

diversionary (dā-vūr'zhən-er'i, dī-vūr'shən-er'i), adj.
 خىلافتىنەر (بەتايىھىنى دۆزىن بۇ سوود ھەرگرتىن)؛ خەرىكە كىردىن يا خىلافتىن بۇ ھەنخەلەتەندىن (~ tactics)

diversity (dā-vūr'sə-ti, dī-vūr'sə-ti), n. (۱) ھەمچىشىنى؛
 ھەمچىزى؛ ھەمچىشىنىھى: (a ~ of activities; There is a great deal of ~ in the American culture.)
 (۲) جىياوازى؛ جىيايى
 (۱) رى بىن كۆزىن (مىزۇ، شىت)؛
 لادان؛ لە رى لادان؛ ئاراستەكەردىن؛ كۆزىن؛ ھەرگەراندىن:
 (to ~ the course of a river; to ~ money from one bank to another.)

(۲) (۱) سەرنىج راکىشان؛ خىلافتىن؛ خەرىكە كىردىن؛ كات بىرەنە سەر.
 (ب) دىنخوش كىردىن؛ كەيف پىندان.
divest (dā-vest', dī-vest'), v.t. (۱) داکەندىن؛ جىلۇبەرگە؛ چەك؛
 لىكىردەنمۇھە: (۲) دەست لى ھەنگرتىن؛ واز لى ھىندان:
 (He ~ed himself of his wealth and became a monk.)
 (۳) لى سەندەنمۇھە؛ پىلە؛ ماف؛ سامان:

(۱) مافى خۇدايى شاكان؛ ئەو مافى كە گوايە
 شاكان لە خۇداوھە مافيان پىن دراوھە بۇ خۇكەمرانى كىردىن گەلەكانيان
 تەختەي لىئوھە بازىدانه ناو گۇمى مەلەوھە.
diving board, جىلۇبەرگى مەلەوھە ئۆزى ناو (كە قورس و ئاوبەرە).
diving suit, دارىدەستى خەمىل لىئان بۇ دۆزىنەمۇھە ناو و كانزاي
 ئۆزى زەمى.
divining rod, (۱) خۇدايىتى
 (۲) خۇدا؛ خۇداي بىچكۆلە؛ نىمچە خۇدا.
 (۳) دەسەلات يا تايىبەخۇي خۇدايى؛ ئەو پەرى ياكى و مەزنى.
 (۴) زانستى ناين. (۵) جىزۇھە شىرىندىيەكە.
 خۇدا؛ خۇداي گەوھە.
 the Divinity,
divisibility (dā-viz'ə-bil'ə-ti), n. تۇوانى؛ دايەشكەردىن بوون؛

(She was ~ed of her position and rank.)
divestiture (dā-ves'ta-chēr, dī-ves'ta-chēr), n. سەندەنمۇھە
 (پەلەوپايە، ماف، سامان).

divestment (dā-vest'mənt, dī-vest'mənt), n. =
 divestiture.

divesture (dā-ves'chēr, dī-ves'chēr), n. = divestiture.
divide (dā-vid'), v.t. (۱) بەشكەردىن؛ بەش بەش كىردىن؛ دايەشكەردىن
 (We ~d the money equally.)
 (۲) ھاوپىل كىردىن؛ جىزاوونمۇھە؛ جىياكەردەنمۇھە.
 (۳) كەرتكەردىن؛ پىرەن؛ لەتەكەردىن.
 (۴) دايەشكەردىن (ئاكۆكى)؛ دايەشكەردىن؛ مەبەستى خىستەنمۇھە:

(Please don't let such a small matter ~ us.)
 (۶) دايەشكەردىن (ماتەنەتەك).
 (۷) پەلەپەلە كىردىن (مەكىنەكارى).
 (۱) دايەش بوون؛ لەيىك جىياوونمۇھە.
 (۲) جىياوونمۇھە (پىرا)؛ بوون بە دوو بەشەوھە
 (۳) دايەش بوون (ئاكۆكى)؛ بەش بەش بوون؛ رىك ئەكەرتىن؛ دايەران
 (۴) بەشكەردىن بوون
 (۱) سەنمۇھە (۲) ئاوپىزىگە؛ ئاومۇزىز

n.
-dividable (adj.).
divided (dā-vid'id), adj. (۱) دايەشكەردىن؛ بەشكەردىن؛
 بەش بەش: (a ~ land)
 (۲) ئاكۆك؛ ئارپىك؛ دايەرا؛ بەش بەش: (a ~ party, family or country)
 (۳) جىياكەردە؛ دوو بەش؛ رىئى ھاوونمۇھە؛ دووسەردى لەيىك جىياكەردە.
 واتە ئىئوانيان بۇ كىراھە: (a ~ highway)
 (۱) زەمەردى بەشكەردىن (پىركارى).
 (۲) قازانجى كۆمىيانىيەكى ھاوپەش.
 (ب) بەشى ھەر بەشدار يا بەشىكەم قازانجە.
 (ج) بەشى ھەر ئەندامىك لە قازانجى زىادە.
 (۱) بەشكەر.
 (۲) بەرەست؛ بەست؛ دىوار؛ پەردەي جىياكەردە
 (۳) (pl.) پىرگان

divination (dīv'ə-nā'shən), n. قان گرتەنمۇھە؛ خەمىل لىئان؛
 پىشىمىنى.
 (۱) خۇدايى؛ خۇداھە؛ خۇدايانە.
 (۲) پىرۆز (۳) خۇداپەرست (۴) ئايىنى (۵) بەرزو مەزىن
 (۶) [Colloq.] زۇر خۇش؛ زۇر جىوان؛ ئاياب؛ زۇر باش.
 (۱) قەشە. (۲) زاننى؛ ئايىنى؛ ئايىزان

dividend (dīv'ə-dend'), n.
 (۱) قازانجى كۆمىيانىيەكى ھاوپەش.
 (ب) بەشى ھەر بەشدار يا بەشىكەم قازانجە.
 (ج) بەشى ھەر ئەندامىك لە قازانجى زىادە.
 (۱) بەشكەر.
 (۲) بەرەست؛ بەست؛ دىوار؛ پەردەي جىياكەردە
 (۳) (pl.) پىرگان

diviner (dīv'ēr), n. قان گرتەنمۇھە؛ خەمىل لىئان؛
 پىشىمىنى.
 (۱) خۇدايى؛ خۇداھە؛ خۇدايانە.
 (۲) پىرۆز (۳) خۇداپەرست (۴) ئايىنى (۵) بەرزو مەزىن
 (۶) [Colloq.] زۇر خۇش؛ زۇر جىوان؛ ئاياب؛ زۇر باش.
 (۱) قەشە. (۲) زاننى؛ ئايىنى؛ ئايىزان

divine (dīv'īn'), v.t. (۱) قان گرتەنمۇھە؛ خەمىل لىئان؛ پىشىمىنى كىردىن.
 (۲) ھەستىپىكىردىن يا زاننى لەرئى ھەستى خۇيى يا زىگماكىيەمە
 قان گرتەنمۇھە؛ خەمىل لىئان؛ پىشىمىنى.
v.t.
-diviner (n.).

divine right of kings, مافى خۇدايى شاكان؛ ئەو مافى كە گوايە
 شاكان لە خۇداوھە مافيان پىن دراوھە بۇ خۇكەمرانى كىردىن گەلەكانيان
 تەختەي لىئوھە بازىدانه ناو گۇمى مەلەوھە.
diving board, جىلۇبەرگى مەلەوھە ئۆزى ناو (كە قورس و ئاوبەرە).
diving suit, دارىدەستى خەمىل لىئان بۇ دۆزىنەمۇھە ناو و كانزاي
 ئۆزى زەمى.
divining rod, (۱) خۇدايىتى
 (۲) خۇدا؛ خۇداي بىچكۆلە؛ نىمچە خۇدا.
 (۳) دەسەلات يا تايىبەخۇي خۇدايى؛ ئەو پەرى ياكى و مەزنى.
 (۴) زانستى ناين. (۵) جىزۇھە شىرىندىيەكە.
 خۇدا؛ خۇداي گەوھە.
 the Divinity,
divisibility (dā-viz'ə-bil'ə-ti), n. تۇوانى؛ دايەشكەردىن بوون؛

شعانی دابەش بوون
divisible (də-viz'ə-b'l), adj. بەش دەکریت (ژمارە، شت، شوین)؛

دەتوانریت دابەش بکرت
division (də-viz'hən), n. (1) بەشکردن؛ تاییەتی کردن؛ جیاکردنەوه؛
(D- of labor is important in industry today.)

- (2) بەشکردن؛ دابەشکردن (پارە، شت).
- (3) بەش (1) بەش بەش بوون بۆ دەنگدان.
- (4) سنوور؛ بەریمست؛ بەست؛ دیوار؛ پەردە؛ جیاکەرەوه
- (5) ناکۆکی؛ سووبەرەکی؛ نەگونجان؛ جیاوازی بیروبا
- (6) بەش زانیاری؛ زانکۆ، کارگە... هتد؛ لق.
- (7) توخم (زیستەوهەزانی)؛ بایەت؛ بەش.
- (8) دابەشکردن (بیرکاری).
- (9) هیز (لەشکر)؛ لایقە (سوپا).
- (10) بەشیکە هیزی دەریایی کە بریتیە لە جوار پایویی

division sign (or mark),
divisive (də-vī'siv), adj. نیشانەی دابەشکردن (بیرکاری)
دوو بەرەکی خەرەوه؛ ناکۆکی خەرەوه
(a - person, act, or tactic)

divisor (də-vī'zēr), n. ژمارە یەسەر دابەشکراو (بیرکاری)
divorce (də-vōrs', də-vōrs'), n. (1) تەلاق؛ تەلاقان؛
جیابوونەوهی تەواوی ژن و مێرد. (2) جیاکردنەوه؛ لەبەکتر جیاکردنەوه؛
(the - between religion and science)

- v.t. (1) تەلاقان
- (2) جیاکردنەوه؛ لەبەک جیاکردنەوه؛ (to ~ fact from fiction)
- v.ē. تەلاق سەندن؛ تەلاق وەرگرتن
- divorcé (də-vōr'sā', də-vōr'sā'), n. پیاویکی تەلاقراو
- divorcée (də-vōr'sā', də-vōr'sā'), n. ژانیکی تەلاقراو
- divorcee (də-vōr'sē', də-vōr'sē'), n. کەسیکی تەلاقراو

(ژن یا پیاو)
divorcement (də-vōrs'mənt, də-vōrs'mənt), n. تەلاق؛
تەلاقان؛ تەلاق وەرگرتن

divulge (də-vulj'), v.t. مرکاندن؛ ناسکرکردن؛ دەرخصتی (نهیئیی)؛
خستەنیوو؛ بهیئیی؛

-divulgement (n.).
divulgence (də-vul'jəns), n. مرکاندن؛ ناسکرکردن؛ دەرخصتی.
divulsion (də-vul'shən), n. بۆزڕ لەبەککردنەوه؛ پارچە پارچە کردن.
Dixie (dik'si), n. ویلایەتە خوارووهکانی وولاتە یەکگرتووهکانی
ئەمەریکا

dizziness (diz'i-nis), n. سەرەخۆن؛ گیزی؛ ووبی.

dizzy (diz'i), adj. (1) گیزی؛ ووبی
(2) دەمیت نەهزی گیزی یا ووبی (~ heights)
(3) سەر ئی تەکچوو؛ سەر ئی شینوو
(4) [Colloq.] گەوج؛ بن مینشک؛ مندالانە؛ ڕەهوشت. کردەوه.

-dizzily (adv.).

do (dō), v.t. (1) کردن؛ بەجێهێنان؛ جێبەجێکردن؛ ئەنجامدان
(~ a deed; ~ one's duty or work)

- (2) تەواوکردن؛ تەواو بوون. (Our work is done.)
- (3) بوون بە هۆ؛ وایکردن (Who did this to you?)
- (4) کۆشش کردن؛ کردن (D- your best.)
- (5) کردن (کاریکی تاییەتی)؛ (~ the ironing; ~ one's nails)
- (6) کردن (بێشە) (What do you ~ for a living?)
- (7) چارەسەرکردن؛ جێبەجێکردن. (He did the problem.)
- (8) بێشکەش کردن (شانۆگەری، فیلم). (We did Hamlet.)
- (9) تەواوکردن لەسەر شانۆ یا لە فیلمدا. (He did Hamlet.)
- (10) برین ڕزگە. (He does a mile in six minutes.)
- (11) گەران؛ کردن (We did three countries in three weeks.)

(12) گۆپین (لە زمانیکەوه بۆ زمانیکێ تر)؛ کردن بە
(Can we ~ Shakespeare into Kurdish?)

(13) پێدان؛ پێزیندان؛ پێزیلگرتن. (He did honor to his parents.)

(14) بەش کردن؛ بەس بوون؛ پێویستی بەجێهێنان؛
(This much food will ~ us for two days.)

(15) [Colloq.] خەلە تاندن؛ لەخشتەبەردن؛ فریودان؛
(You've been done.)

(16) [Colloq.] کات بردنە سەر لە بەندیفاندن؛ (He did two years.)

(17) پەشتاکردن؛ هەلسان و دانیشتن؛
(He does well when treated well.)

(18) کردن (چالاکي)؛ (D-, don't talk.)

(19) چۆن بوون؛ (Mother and child are ~ing well.)

(20) پێویستی بەجێهێنان؛ شیان. (The black dress will ~.)

(21) بە شێوهی کرداری یاریدەر بەم مانایانەو بەم شێوانە بەکاردهێنرئ
(22) بۆ دووپاتکردنەوه یا لەسەر سووریبوون؛

(Please ~ study; I did do it.)
(ب) بۆ پرسیارکردن بەمانای؛ نایا؛
(Did you telephone her?; D- you drink coffee?)

(ج) بۆ دووپاتکردنەوهی بەسەندنەکردن؛ (D-n't go.)

(د) لە جێی کرداریکی تر؛ (Love me as I ~ you.)

(ه) بۆ پاش و پێشخستن لە پستەدا؛ (Little did he realize.)

(و) ساختە؛ درۆ؛ کەلەک.
(1) [British Colloq.]
(2) زەمارەندا؛ ناھەتگ.

do away with, (1) لابردن؛ نەهیشتن؛ خۆ ئی ڕزگارکردن؛
(to do away with unnecessary formalities.)

(2) کوشتن. (He was done away with.)
do by, پەشتاکردن بەرامبەر؛
(to do right by a person; He did very well by her.)

do for, [Colloq.] (1) لەمرتاندن؛ کوشتن؛ لەتاو بوون.
(2) چاکە لەگەل کردن؛ ناگا ئی بوون.

do in, [Slang], (1) کوشتن. (2) زۆر مانووکردن؛ هیز ئی برین.
do one's bit or duty, پێویستی سەرمانی خۆ بەجێهێنان؛
بەشی خۆ کردن؛ بەشداریبوون.

do one's damndest, [Colloq.] هەلەدان بەرپەری تواناوه.

do (a person) out of (something), ئی سەندن یا بێ بەش کردن
کەسیک لە شتیك بە فیئبازی

do to, ئازاردان؛ وایکردن (خرابە)؛ دەریارەکردن (ناپەسەندی)؛
(What have I done to you?)

do up, [Colloq.] (1) شت و نامادەکردن (جل و بەرگ).
(2) پێچانەوه. (3) پێچ شوێرکردنەوه بەسەر شان و ملدا (ناقرەت).

(4) ماندووکردن.

do with, کەلە ئی وەرگرتن.

do without (something), دەست ئی هەلگرتن؛ واز ئی هێنان؛
دەریاردن بەبێ.

have to do with, پەسەندی لەگەل بوون؛ پێوه خەریک بوون

how do you do? چۆنی؟ ڕۆژباش؛ ئەم کاتەت باش؟
خۆشخالم بە ناسیت. (نەم ووتیە لەکاتی پەیکەگەبشتنی برادەر یا بەبەکتر -
ناسیتی دوو کەسدا بەکار دیت وە بە هەمان ووتەش وەلام دەدرێتەرە، واتە
هەردوولا هەمان پستە بەکار دەهێنن.)

لە ئەمەریکا لەبائی ئەمە لەکاتی پەیکەگەناسیتدا هەردوولا دەلێن:
(Nice to meet you. یا Nice meeting you.)

make do, هەلکردن یا دەریاردن بەوهی هەبە یا لەبەردەستدایە.

doable (dō'ə-b'l), adj. کردەنی؛ دەتوانی بکرت؛ دەکریت.

do-all (dō'ōl'), n. پەربەست یا کرکاری گشتی (کە سەری لە هەموو
چۆرە کارێک دەریچیت و بیکات)

doat

doat (dōt), v.t. = dote.

Doberman pinscher, جزیره سه‌گنگی رمشی تووک کورتی پیست
لووسی باریکه‌لای گموره‌ی زور دره.

doctent (dō's'nt), n. پایمر (مەتابیەتی له مۆزەخانەدا).

docile (dos'ī, dos'il), adj. (۱) بەناسانی قیزدەکرێت؛ قیزدەکرێت
(۲) دەستەمۇ؛ مەزۆ، گیاندار؛ مل کەچ؛ مالی؛ قەیرۆکە.

-docility (n.).

dock (dok), n. (۱) گۆمی کەشتی (بۆ مۆلخواردن، چاکردن یا بارداگرتن)؛
کەشتیگا (۲) ئەسکەله؛ شوێستە ی بارداگرتنی کەشتی.

(۳) ناوی نۆوان دوو ئەسکەله

(۴) شوێستە یا شوێنی بارکردن و بارداگرتنی لۆزی (له پشتی کارگه، فۆزشاگ
یا شوێنیکی ترهوه).

v.t. هینان یا لێخۆزینی کەشتی بۆناو گۆمی کەشتی.

v.t. هاننەناو گۆمی کەشتی بۆهوه؛ مۆل خواردنی (کەشتی)

dock (dok), n. قەهزنی گومانبار له دادگا

dock (dok), n. (۱) بەشە رەقەکی کلکی گیاندار بەین تووکەکی
(۲) کۆتەرە ی کلکی بێراو.

v.t. (۱) کلک برین

(۲) ئی برین یا داشکاڤانی بەشیکی کرێ یا مووچه

(to ~ someone's salary or wages)

dockage (dok'ij), n. (۱) مزی ئەکارهینانی گۆمی کەشتی یا شوێنی
بارکردن و دارداگرتنی کەشتی. (۲) ئەسکەله؛ گۆمی کەشتی.

(۳) مۆلدانی کەشتی؛ راگرتن یا وهستانی کەشتی له گۆمی کەشتیدا.

dockage (dok'ij), n. بڕینی بەشیکی کرێ یا مووچه.

docker (dok'er), n. کۆنکاری بەندەر

docket (dok'it), n. (۱) پۆختە ی بێرای دادگا؛ لیستە ی ئەم بێرایانە
(۲) کارنامە ی دادگا؛ لیستە ی ئەو داوایانە ی کە دادگایە دەبیبینیت

(۳) کارنامە؛ لیستە ی کار؛ بەرنامە

(۴) نیشانی بەستەک یا پریاسکە (کە ناوگۆمە کە ی پووژ سکاڤتووه)

v.t. (۱) تۆمارکردن له لیستە یگدا (دادگەری)

(۲) نیشان بێوێنان؛ بەستەک، پریاسکە، پاکەت

dockyard (dok'yärd'), n. کارگە ی کەشتی چاککردن و دروستکردن.

doctor (dok'tēr), n. (۱) دوکتۆر؛ ئەوه ی بێوانامە ی دوکتۆرای هەبە

(۲) پزیشک؛ ئەرمانکەر (۳) پزیشکی خۆمانی؛ پزیشکی جادووگەر
(۴) نامبیری شت چاکردنەوه ی ناگاری

(۵) جانهوهرێکی بچوکی دەستکردە له پاره‌ماسیدا وەک دان بەکارده‌هێنرێت.

(۶) [Rare]، مامۆستا

v.t. [Colloq.], (۱) ئەرمانکردن؛ چاکردنەوه

(۲) چاکردنەوه (مەکینه، شت).

(۳) دەستکاری کردن (بۆ ساخته و مەبەستی تايه‌تی خۆ؛ گۆزین)

(He ~ed the evidence.; He ~ed the wine, food, etc.)

v.t. [Colloq.], (۱) پزیشکەوانی کردن

(۲) دەرمان خواردن؛ لەژێر چاودێری پزیشکدا بوون

doctoral (dok'tēr-əl), adj. (۱) تايه‌تی به دکتۆرا یا دکتۆر
هە دکتۆرا (a ~ dissertation)

(۲) خاوه‌نی بێوانامە ی دکتۆرا؛ دوکتۆرا وەرگ.

doctorate (dok'tēr-it), n. دکتۆرا؛ بێوانامە ی دکتۆرا؛

(He has a ~ in English.)

doctrinaire (dok'tri-nâr'), n. بێرواوەریەرست؛ کەسێک کە بە
گۆزێرە لەسەر بێرواوەریەتک دەرواوت و دەیه‌وێت بێخاتە کار بەین گۆزێرە مێج
شخێک

adj. بە گۆزێرە شوێن بێرواوەری گموتوو؛ بێرواوەریەرست

-doctrinairism (n.); doctrinairian (n.).

doctrine (dok'trin), n. (۱) ئەو بێرواوەری زانستە ی قیزدەکرێت له
قوتابخانە یا له پەرستگا، (۲) بێرواوەری (تایه‌تی، پاساوی، زانستی)؛ بێهوه

dog

رێیان: (the church - ; the party -)

-doctrinal (adj.).

document (dok'yoo-mənt), n. (۱) بېوانامە؛ بەنگەنامە؛
بەنگەنامە ی نووسراو. (۲) بەنگە؛ قەوالە.

v.t. (۱) بەنگەنامە پینشکەش کردن؛ بەنگە هینانەوه یا خستنه پیش چار.
(۲) ناو بردنی سەرچاوه‌گانی پەر تووک یا نامیلکە بەک وەک بەنگەنامە.

(۳) سەلماندن به بەنگە.

documentary (dok'yoo-men'tə-ri), adj. (۱) بەنگەیی؛
بە بەنگە سەلمینراو. (۲) تايه‌تی به فیلمیکی بەنگەنامەیی.

n. فیلسی بەنگەنامەیی کە پورداوه‌گانی راستە قینە و هەڵنەبەستراون

documentation (dok'yoo-men'tā'shən), n. (۱) بېوانامە
پینشکەش کردن؛ بەنگە هینانەوه. (۲) بېوانامە؛ بەنگەنامە؛ بەنگە

dodder (dod'er), v.t. (۱) لەرزین (لەبەر پیری).
(۲) بە لاره‌ولار پۆشیتن؛ لاره‌ولار کردن؛ لەتردان (لەبەر پیری).

dodder (dod'er), n. پووهرێکی لاوورگی بێ گەلو وەرگ.

doddered (dod'erd), adj. (۱) بێ لڤ و پۆپ (لەبەر کۆنی یا ئەخۆشی)؛
ووشک (دار و برەخت)؛ ووشک بوو؛ مردوو. (۲) پیر و لواز؛ پەمکەوت؛ خەفار.

doddering (dod'er-īng), adj. خەفار.

dodeca- (dō'dek-ə), پینشگۆتکە بەمانای: دوانزە

dodecagon (dō-dek'a-gon, dō-dek'a-gən), n. پووهریک یا
شێوه‌یەکی نوانزەگۆشەیی یا نوانزەلایی.

dodecahedron (dō-dek-a-hē'drən), n. شێوه‌یەکی نوانزە-
پووهری.

dodge (dōj), v.t. & v.i. (۱) خۆلادان؛ خۆپاراستن؛ خۆشاردنەوه؛
خۆزینەوه. (to ~ a bullet, a person, etc.)

(۲) خۆ بەهەستەوه ئەدان بە فیلبازی؛ خۆزینەوه له شتی ناخۆش و گنجه‌لوی
(به ساخته و فیل و تملکه): (to ~ a question)

n. (۱) خۆلادانیک؛ خۆ لادان؛ خۆزینەوه.

(۲) فیل و تملکه (بۆ خۆ بەهەستەوه ئەدان). (۳) پیلان؛ ئەخۆشەیی زێرەکانە

dodger (dōj'er), n. (۱) خۆلادەر؛ خۆبه‌هەستەوه‌نەدر.

(۲) کەسێکی ساخته‌چی و ناپاک؛ کەسێکی فیلباز و سەرچەوت.

(۳) پلۆگراوهریکی بەهەست بەشارە.

(۴) کۆیک کە له ناردی گەنەشامی دروست کرايیت.

dodo (dō'dō), n. (۱) پالندەیی قوتکەوتووه له قەه‌موون دەجینت.
(۲) کەسێکی کۆنەپەرست (له پووشت و چل و بەرگ و بێرواوەری)؛
کەسێکی بێ مێشک، کەر، یا گەرچ

doe (dō), n. مینێه ی ناسک، سەرەکۆیی، یا کەر و پینشک.

doer (dō'er), n. (۱) بەکر؛ کرەه: (a ~ of good)

(۲) کەسێکی چوست و چالاک؛ کەسێکی کارجێهەیکەر یا پاپەرێنەر.

does (duz), the third person singular of do.

doeskin (dō'skin'), n. (۱) پینستە ی مزی ناسک

(۲) قوماشیکی خوری ئەرمی ساف و لووسە.

doesn't (duz'nt), = does not.

doff (dof, dōf), v.t. (۱) چل داگەندن.

(۲) شەپه بەزێرکردنەوه یا داگەندن لەگاتی سلاوکردندا (نیشانه ی رێزگرتنە).

(۳) فۆزندان؛ لادان؛ دەست ئی هەلگرتن.

dog (dōg), n. (۱) سەگ.
(۲) کەسێکی خۆبیری و پێسو بۆگەن؛ کەسێکی بێ نرخ.

(۳) [Colloq.], کور؛ کابرا: (lucky ~)

(۴) [Slang], پین؛ قاچ. (۵) [D-], ناوی کۆنەستێرەیکە. (۶) گیرە.

v.t. (۱) شوێن کەوتن؛ دواکەوتن؛ راوکردن. (۲) گرتن (به گیرەیک).

adv. زۆر؛ ئینجگار: (- tired)

a cat and dog life, هەمیشە شەرو دەمەقانی بوون (ژێر مێرد).

a dog in the manger, کەسێک کە شتێک بەکارناهێنیت و ناھەلیت کە

کەسی تریش بەکاری بھێنیت و سوودی ئی وەرگیریت.

be top dog, له هموو کس دسهلات زیاتر بوون.
be under dog, ژوردهسته بوون؛ له ژور چپوځا بوون.
dog eat dog, ملهملیښکی سختی دفرهقانه ژبانیکی بین بزمی.
every dog has his day, همموکسینک پورژي خوی همیه.
give (or throw) to the dogs, فریدان (لهبر بین ترخی).
go to the dogs, [Colloq.], دانه دواړه بره و خرابی چوون.
lead a dog's life, ژبانیکی ناخوش و پر نهشکهجه بردنهم.
let sleeping dogs lie, شت دهسکای نهگردن و نهشلهژانن له ترسی نهومی نهوهکو خرابتر بیټ.

teach an old dog new tricks, همولدان بؤ کوژینی خوو نهریت و بیروای سالههای سالی کسینک.
 (۱) قایشی ملی سهگ.
 (۲) [Slang]. پهخه ی قهشه.

(۳) (۱) ملوانکهیهکی پرپه پری مل. (ب) پهخه یکی تمسکی بزم.
 (۲) (۱) شهره سهگ. (ب) شهری دستمویه خه.
 (۲) شهری نینان دوو فرژکه ی جهنگی یا زیاتر.

dog-fight (dɒgˈfɪt), n. (۱) (۱) شهره سهگ. (ب) شهری دستمویه خه.
 (۲) شهری نینان دوو فرژکه ی جهنگی یا زیاتر.

dogfish (dɒgˈfɪʃ), n. (۱) جزره کوسیهکی بچووکي نهوسنه.
 (۲) جزره ماسیهکه.

dogged (dɒgˈɪd), adj. کولنه دهر؛ سرسهخت؛ کله په ځی.

doggerel (dɒgˈɛr-əl, dɒgˈɛr-əl), n. هوزراوه یکی هیچ وپوچی
 قوشه

adj. تایبیهی به هوزراوه یکی هیچ وپوچ و قوشه.

doggery (dɒgˈɛr-i), n. (۱) پهوروشنی ناشرینی سهگانه.
 (۲) سهگ بهگشتی؛ سهگ. (۳) لات ولوموړی؛ پووته؛ هرچی وپه رچی.

doggish (dɒgˈɪʃ), adj. (۱) سهگی؛ سهگانه؛ وهک سهگ.
 (۲) پهوروش ناشرین. (۳) [Colloq.]. رازاوه و خونوړین.

doggone (dɒgˈɡɒn), interj. لهعنتی؛ له لعنته یی؛
 ووتیهکه لهکلتی توپرمی، سرسامی، یا خوشیدا دهورتریت.

v.z. [Colloq.]. به لهعنت گردن

doggy (dɒgˈi), adj. سهگیکی بچووک؛ ناوی مندلانه بؤ سهگ.
 (۱) سهگی؛ سهگانه. (۲) [Colloq.]. رازاوه و خونوړین.

doghouse (dɒgˈhʌʊz), n. کولانه سهگ.
in the doghouse, [Slang]. فری دراوته دهرهوه (لهبر بهدوړهفتاری)؛
 رقی لی هملگراره لهبر بین حه پایسی.

dog-legged (dɒgˈleg ɪd, dɒgˈlegd), adj. چمساره

dogma (dɒgˈmɑ, dɒgˈmæ), n. (۱) روشکه برو؛ بروای بین بهنگه؛
 بروا. (۲) بروا (ناین).

dogmatic (dɒg-matˈɪk, dɒg-matˈɪk), adj. (۱) بروا روشک؛
 روشکه بروا پرست. (۲) سمور لهسر بهین بهنگه.

-dogmatically (adv.).

dogmatics (dɒg-matˈɪks, dɒg-matˈɪks), n.pl. لیکولینهوی
 بیروباوه ری ناینی (به تایبیهی خاچ پرستی).

dogmatism (dɒg-matˈɪz-əm, dɒg-matˈɪz-əm), n. روشکه-
 بروای؛ بروا پرستی بین بهنگه

dogmatist (dɒg-matˈɪst, dɒg-matˈɪst), n. روشکه بروا پرست؛
 بروا پرستی بین بهنگه

do-gooder (dɒˈɡʊd-ər), n. [Colloq.], چاکه کړنکی ساویلکه

dog paddle, سهگه موله

dog tag, نیشانه یکی ناسنه دکړتیه ملی سهگهوه که نارونیشانی
 سهگهکی لهسر هلمکهکړتیه.

dog-tired (dɒg-tɪrɪd), adj. [Colloq.], ژور ماندرو

dogtrot (dɒg-trot), n. لوقه وهک لوقه ی سهگ.

dogwood (dɒg-ˈwʊd), n. (۱) درهختیکه ژور زوو له بهاردا کولنی
 سچی و پهمیی دهگرتیه. (۲) داری شم درمخته

doily (doiˈli), n. پارچه یکه قوماش، نارویشم، یا کاغذی نهقداری

بچووک لهسر میزو پرهه داده نریت و شتی دهخړتیه سهر
doings (dɒˈɪŋz), n.pl. (۱) کردار؛ کورده.
 (۲) پهفتار؛ پهوروشت.

doit (doit), n. (۱) پارهیکی هولندی کونی کم نرخه.
 (۲) شتیکی هیچ وپوچ وپوچوږ بن شرح: (not worth a -)

doldrums (dɒlˈdrʌmz), n.pl. (۱) پهستی؛ بین تاقته؛ دلتهنگی؛
 بین ووزهی؛ بین جوجوولی. (۲) (۱) درمای نارچی هیلی یهکسان که به
 خاموشی و پای بین هیژ ناسراوه. (ب) پای بین هیژ شم ناوچانه.

in the doldrums, پهستی؛ غمبار؛ بین تاقته؛ دلتهنگ.

dole (dɒl), n. (۱) خیرکردن به مهژار. (۲) خیر.
 (۳) شتی که نهخته نمخته بدریت.

(۴) یارمته مچی بؤ کسان ییکارو بین دهرامته.
 (۵) [Archaic]. چاره نووس.

v.t. (- out), خیرپیکردن؛ پیدان (خیر؛ یارمته، دهستگیروی).
on the dole, یارمته له میری پوره وهرکرتن لهبر بین دهرامته؛
 به یارمته میری ژبان

dole (dɒl), n. [Archaic]. غمباری؛ دلتهنگی؛ پهستی؛ خهه تباری.

doleful (dɒl-ful), adj. غمگین؛ شیوهی؛ خهه تباری

doll (dɒl), n. (۱) بووک شووشه؛ بووک مندلان.
 (۲) کچیک یا ژبیک جواز بهلام بین میشک. (۳) مندلنکی جوانکیله
 (۴) [Slang]. کچ؛ ژبیک گنج.

v.t. & v.i. (- up), خؤ پاراندنوه؛ جلی جوان لهبرکردن؛ خوله تلدان.
dollar (dɒlˈɛr), n. دؤلار؛ دراوی نهامریکا، کنه دواو نوسترالیا.
dollar diplomacy, دیپلوماسی پهستی دؤلار؛ بهکارهینانی پاره بؤ
 کارکردنه سهر ووژتیکي تر.

dollar sign, نیشانه ی دؤلار \$ که لهینش ژماره کمه دهنوسری.
 (بؤ نمونه \$ 10.00، واته "ده" دؤلار).
 (ههره ما پینشی دهورتری: dollar mark).

dolly (dɒl-i), n. (۱) بووک شووشه (به زمانی مندلان).
 (۲) عمره بانیه دهستی بؤ گواستنهوهی شتی فورس.

dolman (dɒlˈmæn), n. (۱) عبا یا ژبیکي تورکی ژور دلب.
 (۲) عبا یا جزره پالتویهکی ژاننه ی قول دلب.

dolmen (dɒlˈmen), n. گوژیکي ژور کوزه بریتیه له تاشه بهریتیه
 که دهخړتیه سهر چه مند کیله بهریتیک به قنسی داده نریت.

dolor (dɒˈlɛr), n. [Poetic]. خههفت؛ خهه؛ دلتهنگی

dolorous (dɒlˈɛr-əs, dɒˈlɛr-əs), adj. (۱) غمبار؛ غمگین؛
 شیوهی؛ خههفتبار (۲) ناخوش؛ پر نیش و نازار.

dolphin (dɒlˈfɪn), n. (۱) مزلقین؛ گیانداریکی دهریاییه له نه منگ.
 دهچیت درنژیکه کی شمش تا هشت پزیه. (۲) [D-]. کولنه ستیریه که

که سیکي کهری بین میشک.

dolt (dɒlt), n. کهر؛ بین میشک.

doltish (dɒlˈtɪʃ), adj. پاشگرنکی ناویکته نره بهمانای؛ (۱) پله یا ناوچه؛
 (۲) [Poetic]. خانوویکی گوره و جوان.
 (۳) [Slang]. سهرا؛ کله سهر.

-dom (dəm), پاشگرنکی ناویکته نره بهمانای؛ (۱) پله یا ناوچه؛
 (۲) [Poetic]. خانوویکی گوره و جوان.
 (۳) [Slang]. سهرا؛ کله سهر.

(earldom, Kingdom) (ب) بارنکی گشتی: (freedom, wisdom).
 (ج) سرجه می تاقمیک یا کولنیک: (officialdom).

domain (dɒ-mæn), n. (۱) نارچی ژوردهستی فهرانه وایه که
 (۲) مولک؛ زموی وزاری که سیک؛ خانوویه ره.
 (۳) میدان؛ عمودی شاره زایی: (the ~ of science).

dome (dɒm), n. (۱) گومهن.
 (۲) [Poetic]. خانوویکی گوره و جوان.
 (۳) [Slang]. سهرا؛ کله سهر.

v.t. (۱) به گومهن داپوشین (۲) کردن به گومهن.
v.i. وهک گومهن لیهاتن؛ ناوسان.

domestic (də-mes-ɪk), adj. (۱) خانگی؛ ناوما؛ هی ناوما؛
 خیزانی: (~ happiness; ~ trouble)

(۱) تمواو! تمواو بوو! درایی ماتوو! تمواو کراو.
 (۲) باش کواوه! بهگوزیره ی پیویست کواوه.
donee (dō-nē'), *n.*
 (۱) نون جوان: بهگزاده یکه له نفسانه ی
Don Juan (don jōō'an),
 نیسپانیدا که گهلیک دوستی ژن بووه و پاش جوت بوون وازی ن هیناون
 (۲) پیویک که دلدارو دوستی ژنی زور بیتو زوو وازیان ن بهینیت
donkey (dōn'ki, dūn'ki), *n.*
 (۱) کرا! گوی درئو.
 (۲) کسینکی کمر یا کله پره.
donor (dō'nēr), *n.* (a blood -)
 بهمر! بهخشنده! پندمر!
don't (dōnt), = do not.
donut (dō'nūt), *n.* = doughnut.
doodle (dōō'dl'), *v.t.* [Archaic].
 نووژانژمندن.
v.t.
 (۱) کات کوشتن! خو خمریک کردن! جاده پیوان (مجان).
 (۲) وینه کیشانی لاسمیرایی یا قلی جلی نووسن له کاتینکا سرنجت لای
 شتیکی تره یا گویت له شتیکی گرتوه.
n.
 (۱) کسینکی بن مینشو کمر.
 (۲) وینه، نه خشه، یا نووسینی لاسمیرایی که له کاتینکا کرایت سرنجی
 نه خشه کیشه که لای شتیکی تره بو بیت یا گوئی له شتیکی تره گرتیت
doom (dōōm), *n.*
 (۱) فرمان.
 (۲) بریاری دادگا! بریار به سزادان! سزا. (۲) چاره نووس.
 (۳) مردن! فوتان! نمان (۵) پوژی قیامت.
v.t.
 (۱) سزا بهسردا دان! سزا ب دانان یا بریشهوه.
 (۲) چاره نووسینکی بهش ب بریشهوه! ژیرخستن.
 (۱) پوژی قیامت.
 (۲) پوژی لپیرسینهوه.
door (dōr, dōr), *n.*
 (۱) درگا! دروازه! قاپی
 (۲) خانوا! ژور! حان (two ~s down the hall)
 (۳) کون! شوینی چوونه ژوروهوه
 lay at the door of, هیان بهسردا لومه کردن (بۆ کردن ههله یکه)
 out of doors, درهوه! له درهوه ی حال.
 show a person the door, درم کردن (له مال یا ژوروه کهت)
doorbell (dōr'bel', dōr'bel'), *n.*
 زهنگی درگا
doorjamb (dōr'jam', dōr'jam'), *n.*
 بهشی ستونی چوارچینه ی
 درگا.
doorkeeper (dōr'kep'ēr, dōr'kep'ēr), *n.*
 درمگوان.
doorman (dōr'man', dōr'mən, dōr'man'), *n.*
 درمگوان.
doormat (dōr'mat', dōr'mat'), *n.*
 پارچه خسیر یا فرشیک که
 له بهر درگا داده نویت بۆ پاکردنهوه ی بنی بیلاو پیش چوونه ژوروهوه
doorstep (dōr'step', dōr'step'), *n.*
 پن پیلکه ی بهر درمگای
 درهوه! بهر درمگای درهوه
doorway (dōr'wā', dōr'wā'), *n.*
 کون! شوینی چوونه ژوروهوه!
 درمگا.
dope (dōp), *n.*
 (۱) شله یا پوژی چم کردن یا هملژن.
 (۲) شله یکه گراوه به دهریت له پوژی شت بۆ پاراستنی.
 (۳) دهرمانیکه دهریت به نسبی پیشچرکی بۆ خیرا پارکرن.
 (۴) [Slang]. دهرمانی سه رخوشکر! تلیاک! دهرمانی بن هوشکر
 (۵) [Slang]. دهنگوباسی تاپه تی که له پیش خهفکا پیٹ بگات بۆ
 پیشبینی کاریک یا بارود خیک. (۶) [Slang]. تلیاک خور.
 (۷) [Slang]. کسینکی سست و بن مینشو و بن ناگا.
v.t.
 (۱) تلیاکي هداتنی! دهرمانی بن هوشکر ی هداتنی.
 (۲) [Slang]. (out -) لیکدانهوه! بۆ دهرکوتن یا پیشبینن به پنی نو
 دهنگوباسی که ههیه.
dope fiend, [Slang].
 تلیاک خور.
dopey (dō'pi), *adj.* [Slang].
 (۱) تلیاکي کنشاره! تلیاک ائی داوه.
 (۲) سست و سرنی شیواو! بن مینشا! کمر

(۲) ناوحو! ناوهکی! ناوحویی: (D~ and foreign issues arose).
 (۲) خوزمانی (~ products) (۱) مائی گیاندان (a ~ animal).
 (۵) حزه که له ماله وه له کاروباری مانهوه.
n.
 (۱) بهر دستي ناومال (کاره کهر، چیشته کهر، بهر دست).
 (۲) (D~), بهر هه می خوزمانی یا ناوحو.
-domestically (*adv.*)
domesticate (dō-mes'tā-kāt'), *v.t.*
 (۱) مائی کردن گیاندان.
 (۲) دهسته مۆکردن.
v.t.
 مائی بوون! پاهان به مال! دهسته مۆبوون.
-domestication (*n.*)
domesticity (dō-mes-tis'ā-ti), *n.*
 (۱) ژمانی خیزانی!
 ژمانی نارمال (۲) خوتهر خان کردن بۆ خیزان و ژمانی خیزانی! ماییتی.
 (۳) (D~), کاروباری ناومال.
domestic worker,
 بهر دستي ناومال (کاره کهر، چیشته کهر).
domicile (dom'ā-sil, dom'ā-sil'), *n.*
 مال! مهربندا!
 نیشته جزی هه می شه یی.
v.t.
 نیشته جزی بوون! نیشته جزی کردن.
dominance (dom'ā-nāns), *n.*
 زالی! زلی! دهسه لات بویشتن!
 دهسته لایی
dominancy (dom'ā-nān-si), *n.* = dominance.
dominant (dom'ā-nānt), *adj.*
 (۱) زان! به دهسه لات! دهسه لاتان!
 شیر (a ~ voice in the parliament)
 (۲) کورگترین! سهره کی: (the ~ partner in a business).
dominate (dom'ā-nāi'), *v.t. & v.i.*
 (۱) بهسردا زالی بوون!
 خسته ژیر دهسته وه! بهر پوه بردن! دهسه بهسردا پویشتن! دابین کردن:
 (She ~s her husband.)
 (۲) بهسردا روانچ! له دهه روه بهر برتر بوون:
 (This building ~s the city.)
-dominator (*n.*)
domination (dom'ā-nā'shān), *n.*
 دهسه لات بهسردا بوون!
 زالی خسته ژیر دهسته وه! بهسردا زالی بوون:
 (the ~ of one group by another)
 ۲. فرشته ی چواره پله (تاین)
domineer (dom'ā-nēr'), *v.t.*
 زهر بهسردا نوواندر! فرساندن!
 به زور بهسردا سه پانن بیروا! دابین کردن به دلره یی.
domineering (dom'ā-nēr'īŋ), *adj.*
 بهر دیر! گوه! گوندار! زالی!
 کهله میزد (a ~ woman)
 (۱) دهسه لات! دهسه بهسردا پویشتن.
 (۲) وولات! ناچه ی ژیر دهسته ی فرمان نهوا یا فرمان نهوا یی که
 (۳) [D-]. بیکیک له وولاته نه دامه کانی خوزه بهر پوه بهری کۆمنوئلسی بهر قاتی:
 (the D~ of Canada)
domino (dom'ā-nō'), *n.*
 (۱) پوچی دۆمینه
 (۲) دۆمینه! یاری دۆمینه. (۳) کهوایهک یا عه بایهکی دهلی کلودر بۆ
 دهماخ کردن (۴) دهماخ. (۵) کسینکی دهماخ کار
 (۱) [D-]. نون: سهرناوکی نیسپانی به ره " Mr. " ی
 نینگلیزی (۲) بهگزاده یه کی نیسپانی. (۳) کهله بیار.
 (۴) [Colloq.], سه رۆک یا ماموستای کۆلیجینکی زانکۆی نوکسفۆرد یا
 کامردج
don (don), *v.t.*
 جل له ممر کردن! جلیکی تاپه تی له ممر کردن
donate (dō'nāi'), *v.t.*
 باربوو کردن! باربوودان! پیتاک کردن! پیتاکدان!
 یاره بهخشین له پنی چا کهدا.
-donator (*n.*)
donation (dō-nā'shān), *n.*
 باربوو! باربوو کردن! پیتاک!
 یاره بهخشین له پنی چا کهدا.
done (dun), *past participle of do.*

doublet

- (۲) دوانه؛ جوته؛ جوت.
- (۱) شتیکی دو شوته؛ دو نهونده.
- (۲) وینهی دهقادهق: (He is his father's ~) .
- (۳) هکتهتری برتی یا جیکر؛ برکار. (۴) توئ؛ قه.
- (۵) وهرگه؛ شتیکی کوتوپرانه؛ ناراسته گوزین. (۶) فیل.
- (۷) (pl.) یاری دوانه (وه یاری تنس که له یاتی یه کس هر له لایهک دووگهس یاری بکن).
- v.t.
- (۱) دوو نهونده کردن؛ کردن به دوو قات.
- (۲) پیچانوه؛ قهکردن: (~ the bundage) .
- (۳) وینهی دهقادهق گرتن؛ وینهی دهقادهق بوون.
- (۴) بهدموردا پزیشتی به کشتی: (The ~ Cape Horn) .
- v.i.
- (۱) بوون به دوو نهونده؛ دوو قات زیادبوون.
- (۲) وهرگه؛ انوه بۆ دواوه.
- (۳) له برتی کسهکی تر کارکردن که وینهی دهقادهق بیت (فیلمی سینهما)
- double up,
- (۱) نووقاندن (مستهکونه)؛ قووقاندن.
- (۲) چهمنیوه یا نووشتانهوه (له نازار یا پیکه نیندا).
- (۳) بهشداری کردنی کسهکی تر له ژور. جینگه ی نووستن، خانوو، یا کورسی به کدا که خوی تنها هی یه کس بیست.
- جئی دوو کسه؛ چهریایی دوو کسه.
- double bed,
- double chin,
- double-cross (dub'li-krós'), v.t. [Slang],
- دو پزیشتی؛ فرشتن (مهجان؛ بهسهرزاری لهگهل بوون و له ژوره دژبوون؛ دوو پزیشتی لهگهل کردن.
- double dagger,
- نیشانهی دوو خنجهر (†) که له چاپهمنیدا بۆ تیپیندی یهکی تایبهتی به کاردهمینتیست.
- double date, [Colloq.],
- جوته ژوان؛ چوونه دهرهوی دوو کورو.
- دوو گچ پیکه بۆ شوئینیک.
- double-dealer (dub'li-dēl'ēr), n.
- کسهکی بن بارو ناپاک؛
- کسهکی دوو پوو.
- double-dealing (dub'li-dēl'ing), n.
- دو پزیشتی؛ ناپاک؛ بن باری.
- double-decker (dub'li-dek'ēr), n.
- (۱) پاسیکی دوو نهزی؛
- شتیکی دوو نهزی (نوتومبیل، شهمندهفن، خانوو ... هتد).
- (۲) [Colloq.] سادوینتیکی دوو ناواختی یا دوو قات.
- double-edged (dub'li-ējd'), adj.
- (۱) دوو دهمی تیژی همیه - (a ~ sword) (ششخیز، چاقو، بیرو باری)؛ له ههر دوو دیومه دهریت: (a ~ sword)
- (۲) به کاردهمینتیست بۆ پاپیشتی کردن و دژوستانیست.
- double-entendre (dōō'bl'ān'tān'dr'), n.
- (۱) روشی دوو - مانا (بهتایبهتی که مانا به کیان شاروه و بیسوو بن نابروانه بیت)؛
- ووتهی بهتوتکل. (۲) به کارهینانی شم جوره ووتانه له ناواختدا؛ لینی
- دو قترگی دوو لایی
- double entry,
- double-faced (dub'li-fāst'), adj.
- (۱) دوو پوو (قوماش، کاغذ،
- جلوبهگره ... هتد) (۲) دوو پوو؛ بن بار؛ ناپاک؛ دوو زمان
- double feature,
- دوو فیلمی سینهمایی پیکهوه.
- double-header (dub'li-hed'ēr), n.
- (۱) شهمنده فتریک که دوو
- مهگینه پای بکیشیت. (۲) دوو یاری که دوو تیپ له هه مان پوژدا بیکه (یاری بیسول).
- double indemnity,
- بۆ بزرگنی دوو قات له نهنجامی مردنی پیکهوتدا (بیسهی ژیان).
- double-minded (dub'li-mind'id), adj.
- پرا؛ دوو دل.
- double-park (dub'li-pārk'), v.t. & v.i.
- وهستاندی نوتومبیلیک
- بهتینشت نوتومبیلیکی ترهوه لهسهر شقام (که کرداریکی قهغه به؛
- دیی پهرادن (له نووسین
- double-space (dub'li-spās'), v.t. & v.i.
- دیی چاپکردندا)
- double standard,
- پانیکه دوو ههوا؛ به دوو چاو سهیری شت کردن
- doublet (dub'lit), n.
- (۱) چاکه تیکی پیوانهی تهسکی قوئادار یا بن

dorm

- dorm (dōrm), n. [Colloq.] = dormitory.
- dormant (dōr'mānt), adj.
- (۱) خاموش؛ نووستو؛ کپ.
- (a ~ volcano)
- (۲) سو؛ گیاندار؛ نه مزووت: (a ~ plant; Snakes are ~ in winter.)
- (۳) وهستاو (تاو)؛ مهنگ؛ یهنگ خوارموو.
- dormancy (n.),
- dormitory (dōr'mā-tōr'i, dōr'mā-tō'ri), n.
- شوینی نیشتهجی
- بوونی قوتاییانی دورر له حال؛ بهشی ناوخوی قوتایی (کوپ، یا گچ)
- dormouse (dōr'mous'), n.
- گیانداریکه له سموره دهجیت
- dorsal (dōr's'l), adj.
- به پشتتهوه؛ تایبهتی به پشت
- dorsum (dōr'səm), n.
- (۱) پشتی گیاندار.
- (۲) پشت (the ~ of the hand) .
- dosage (dōs'ij), n.
- (۱) دهرمان پندان به پنی خوراکیکی تایبهتی
- (۲) ژمه دهرمان
- (۳) شتی زیاده کردنه نار مهیموه بۆ تام یا تین
- dose (dōs), n.
- (۱) ژمه دهرمان
- (The bottle contains six ~s.)
- (۱) پرا؛ ههتد.
- (ب) ژم (سزا، تهن، چاره، ههراپی ... هتد)
- (a ~ of flattery, punishment, etc.)
- (۲) شتیکی ریانه که دهکرتنه مهیموه بۆ تام یا تین
- (۳) [Slang] سووژهنهک
- v.t.
- (۱) ژمه دهرمان پندان (۲) شتی زیاده کردنه مهیموه بۆ تام یا تین
- v.i.
- ژمه دهرمان خواردن
- dosimeter (dō-sim'ē-tēr), n.
- پنومتری ژمه دهرمان
- dosimetry (n.),
- dossier (dōs'i-ā', dōs'i-ēr), n.
- دوسیه؛ فایلی تایبهتی کسهیک
- dot (dot), n.
- (۱) خال
- (۲) لهکه؛ شتیکی بیجوک وهک خال
- v.t.
- (۱) خال لهسهر دانان
- (۲) به خال دژوستکردن. (a ~ ted line, map, sketch, etc.)
- (۳) داپوشن (ههروهک به خال) (Gas stations ~ ted the landscape.)
- dot one's i's and cross one's t's,
- ژور بهوردهی ژورنکردنوه؛
- دوا شت کردن له تهراوکردنی کارتکدا.
- on the dot, [Colloq.],
- له کاتی خویدا بهتهراوی؛
- دهقادهق له کاتی خویدا.
- dot (dot), n.
- مارمپی
- dotage (dōt'ij), n.
- (۱) خله فای؛ مینشک سووکی (بههوی پیری بههوه)
- خله فان (۲) خوشهویستی و بهدورو قنگدا هاتنتیکی له پرا بههوه.
- dotard (dōt'ārd), n.
- کسهیکی خله فای؛ کسهیکی مینشک سووک (پیری)
- dotc (dōt), v.i.
- (۱) خله فان؛ مینشک سووک بوون
- (۲) (~ on; ~ upon) له پرا بههوه خوشهویستی و بهدورو قنگدا هاتن
- doth (duth),
- شینوهی کۆنر کرداری یاریده دهری (does) ه بۆ کسهی
- سینهمی نادبار
- doting (dōt'ing), adj.
- (۱) له پرا بههوه خوشهویستی و بهدورو قنگدا
- هاتوو (۲) داپز او له پیری؛ (پوهه کناسی)
- dotty (dot'i), adj.
- (۱) خال خالوی
- (۲) [Colloq.] شلوق؛ لاوز؛ بن هیز
- (۳) [Colloq.] خله فای؛ مینشک سووک؛ شتی که
- double (dub'l), adj.
- (۱) جوته؛ دوو؛ دوانه؛ جوته
- (۲) دوو نهونده؛ دوو چار (۳) دوو توئ؛ دوو چین
- (۴) دوانهی جیاوان؛ دووی جیاوان (a ~ standard)
- (۵) دوو مانا به خش؛ لیل
- (۶) دوو قات؛ دوو نهونده (to pay ~ fare) .
- (۷) دوانه؛ دوو کسه (a ~ bed)
- (۸) دوو پوو؛ خله تینهر؛ دوو زمان
- adv.
- (۱) دوو نهونده؛ دوو قات (۲) دوان؛ دوو چار؛ دوو کهرت

- v.t. (۱) به‌په‌یک‌دگریدن (نامیر) کردن به‌په‌یک‌د.
- (۲) له‌په‌یک‌دگان و پینگه‌به‌بستن (بیرو، زانیاری).
- v.t. به‌په‌یک‌دچوون (نامیر) له‌په‌یک‌دان
- (۱) بیوژنیکی به‌گژده.
- (۲) [Colloq.] پیره‌ژنیکی ساماندارو به‌شکژ
- dowager (dou'ə-jēr), n. پنتی ا جل‌وبه‌رگ پیس وپوژخل و ناشرین.
- dowdy (dou'di), adj. ژنیکی پنتی ا ژنیکی جل‌وبه‌رگ پیس وپوژخل و ناشرین.
- n. -dowdily (adv.); dowdiness (n.).
- dowel (dou'al), n. (۱) دوگمه.
- (۲) سنگ (به دیوارمه به بؤ شت هملواسین).
- v.t. پینگه‌به‌بستن به دوگمه.
- dower (dou'ēr), n. (۱) ماریبی.
- (۲) به‌پس بیوژنیکی له میراتی میرده‌کمی.
- (۳) لیفاتوویی ا توانای زگماکی یا سرویشت کرده
- dowery (dou'ēr-i), n. - dowry.
- down (doun), adv. (۱) بؤ خوارمه به‌مرخوار.
- (۲) له خوارمه خوارمه ا له‌سمر زه‌مین ا ژیرا له‌بنه‌وه.
- (۳) نارا نارمه: (downtown).
- (۴) له (کات، میژوو، یا کسینکی کۆنومه): (- from the Middle Ages)
- (۵) په‌ست ا غمگین.
- (۶) نه‌خوشی گرتن ا نه‌خوش کورتن: (He came ~ with pneumonia.)
- (۷) ری لیگرتن ا کورتن: (- They held him ~).
- (۸) هاتنه‌خوارمه ا داشکان ا که‌میوونه‌وه:
- (9) توندبوونه‌وه (به کولاندن): (Boil ~ the vegetables.)
- (۱۰) کپ: هینن ا خاموش: (- The waves settled ~).
- (۱۱) به دل ا به راستی: (Get ~ to work.)
- (۱۲) به‌تاوای (پن): (- The car is loaded ~).
- (۱۳) پینشکی (درا):
- (five dollars ~ and the remainder in installments)
- (۱۴) به نووسین ا نووسین ا تومارکردن: (Take ~ his name.)
- adj. (۱) به‌مرخوار ا بؤ خوارمه: (۲) له خوارمه له‌سمر زه‌وی.
- (۳) هینراوه خوارمه ا هاتوه خوارمه: (۴) پینشکی دراو.
- (۵) په‌ست ا غمگین ا هلاول ا بارگه‌توو: (۶) نه‌خوش ا که‌وتوو.
- (۷) (۱) یاری پن ناکرتن (توپ) ا یاری پن ناکرار.
- (ب) له مواه (تیبی یاری) ا دژاو.
- prep. به‌مرخوار.
- v.t. (۱) خستنه‌خوارمه (فرۆکه): (۲) دان به زه‌ویدا.
- (۳) هینان‌نه‌خوارمه ا پانکیشانه خوارمه.
- (۴) [Colloq.] به په‌له خوارنه‌وه ا همل لووشین:
- (He ~ed a beer in two minutes.)
- v.i. که‌وتنه‌خوارمه ا هاتنه‌خوارمه.
- n. (۱) به‌مرخوارکه.
- (۲) نه‌هاتی ا به‌به‌ختی ا نه‌گه‌تی: (the ups and ~s of a career)
- come down on a person, سه‌رم‌نشست کردن ا هیرش برده سه‌ر ا به توندی په‌خته‌لیگرتن.
- down and out, (۱) دراو به زه‌ویدا (بؤکسبازی).
- (۲) پن دهرامت ا فوتار ا هژار.
- down to earth, خاکی ا ساده ا پن فیز.
- down with, جوخین ا (نورمن، فرمانه‌وایی، شتی ناپه‌سند).
- get (come) down to business, به دل خه‌ریک بوون ا به راستی همل‌اندان ا کات به‌لیوژنه‌دان.
- let a person down, تاوولینکردن ا خواستی کسینک نه‌هینانندی.
- pay down, به پاره‌ی په‌رق کورین نه‌ک به قهر.
- put a person down, شکاندن (مروقه) سه‌رم‌نشست کردن.

- قؤل: (۲) هه‌ریکه له جوونی شتی هارچه‌شن: (۳) جووت ا دوان.
- (۴) دوو زار که وهک یه‌ک به‌پنن (وهک دوو پینج یا دوو شمش... هتد).
- (۵) دوو روشی هه‌مان سه‌رچاوه‌ی شیوه جیاواز (زمانه‌وانی).
- (هک hostel و hospital)
- double take, ره‌لام دانه‌وه یا هه‌ست ده‌ری‌پینگی دواکرتوو بؤ نوکته‌یه‌ک یا پوداویک
- double talk, (۱) دووانی فریو‌فیلوی ا ووتی دوو‌وو که مه‌بستی
- خه‌له‌تاندن ببت ا دوو‌وو‌یی ا دوو‌زمانی: (۲) ووتی هینج وپوچ و بن مانا
- برواکردن به دوو بیروای
- double-think (dub'li-think'), n. ناکوک له هه‌مان کاتدا
- double time, (۱) موجهی دوو قات (بؤ کارکردنی زیاتر له کاتی
- ناسایی): (۲) پویشتنیکی خیرا (سویا).
- double-tongued (dub'li-tuŋd'), adj. دوو‌وو ا دوو‌زمان
- doubly (dub'li), adv. (۱) دوو نه‌وه‌نده: دوو قات ا زور
- (to be ~ careful)
- (۲) دوان به‌په‌یک‌وه: دوانه
- (۳) [Archaic] به دوو‌وو‌یی.
- doubt (dout), v.i. & v.t. گومان هه‌بوون ا گومان لیگرتن ا
- دوودل بوون له شتیک
- n. گومان ا دوودنی
- beyond doubt, بن گومان ا گومانی تیندا نیه‌به.
- in doubt, گومانی تیندا به نامسوگه‌ر.
- no doubt, (۱) بن گومان ا مسوگه‌ر (۲) زور بؤی هه‌به: زور له‌وانیه
- without doubt, بن گومان ا گومانی تیندا نیه‌به
- doubtful (dout'fal), adj. (۱) گومانی تیندا به نامسوگه‌ر: دوو‌به‌ختی
- (۲) گومانی ن دکرتن ا جنی گومانه (۳) گوماندار ا به‌گومان ا دووشک.
- doubting Thomas, توماسی گوماندار: یه‌کینک بوو له قوتابی‌یه‌کانی
- عیسا که گومانی له زیندوو‌بوونه‌وه‌ی عیسا هه‌بوو: کسینکی به‌گومان له
- هه‌مووشتنیک
- doubtless (dout'flis), adj. (۱) بن گومان ا گومانی تیندا نیه‌به: دیاره
- (۲) زور له‌وانیه
- douche (dōosh), n. (۱) دووش ا تاویرژنی گه‌راما.
- (۲) دووش وهرگرتن ا خوشتن به تاویرژنی گه‌راما
- v.t. & v.i. دووش وهرگرتن ا خوشتن به تاویرژنی گه‌راما.
- dough (dō), n. (۱) هویس (۲) [Slang] - پاره: دراو
- doughnut (dō'nut'), n. نه‌لقه‌یه‌ک هه‌ریی سووره‌وه‌کراوی شیرینه ا
- کینکینکی نه‌لقه‌ی شیریته
- doughty (dou'ti), adj. نازا ا چاون‌ترس ا به‌جهرگ.
- doughtily (adv.); doughtiness (n.).
- doughy (dō'i), adj. هه‌ریوای ا به‌بؤ ا شل وهک هه‌ویس.
- dour (dōor, door, dour), adj. [Scot.] سه‌خت ا به‌زه‌بروزنگا: (۲) مرمون ا به‌رچاوتاریک
- توندوتیز: (۳) [Scot.] کله‌ه‌رق: (۴) مرمون ا به‌رچاوتاریک.
- douse (dous), v.t. (۱) به توندی لیدان ا پیاکیشان
- (۲) داگرتن نایه‌وانی په‌له‌می بایه‌وان به‌په‌له.
- (۳) [Colloq.] داگه‌ندن (پیلای، جل‌وبه‌رگ).
- (۴) [Colloq.] به‌په‌له کورت‌اندنه‌وه (ناگ، چرا، گلۆپ).
- douse (dous), v.t. (۱) به‌په‌له خستنه‌ناو ا شله‌یه‌کی ترموه ا
- له ناو هه‌نکیشان (۲) تاویرژنداگردن ا تهرکردن.
- v.t. نوقم بوون له ناودا ا تهر‌بوون.
- dove (dʌv), n. (۱) کۆتره‌باریکه ا کۆتر.
- (۲) کسینکی ناشتیخواز ا کسینکی هینن و ناسله.
- dove (dōv), alternative past tense of dive.
- dovecote (dʌv'kōt, dʌv'kot'), n. میلانه کۆتر
- dovetail (dʌv'tāil'), n. (۱) دوو نامیری نیرو من که ده‌کرتن به‌یک‌د.
- (۲) جوومگه‌یه‌کی وه‌ما پینکاتوو (نامیر)

down

put one's name down, ناوی خۆ نووسن له لیستهمه کدا.
run (hunt) a person (an animal) down, پلۆکردن!
شوین کهرتن (بۆ دۆزینمهره و گرتن).
talk down to, وهک مندان له گهل دیوان (واته زۆر به سادهیی)
down (doun), n. (1) پهپری به چکهه یالنده (که زۆر نهرمه).
(2) نهرمه توك! گهنده مور.
down (doun), n. (1) گردینگی گهره و بهر بهرلهی به گیا داپوشراو.
(2) گردنۆفکهی له (که با سروستی دهکات).
downcast (doun'kast', doun'kast'), adj. (1) بهرمو خوارچوو!
(2) مغلول! غمگین! پهست! پوگرژ!
downfall (doun'fôl'), n. (1) پووخان افرمانه پووی، دمهسه لادن!
(2) باران یا بهر بارینگی زۆر.
downfallen (doun'fôl'n), adj. (1) پهوتاو! پووخاو! شکست میناو.
downgrade (doun'grād'), n. بهرمو خوارکهی (پهنگه).
adv. & adj. بهرمو خوارکه
v.t. له پهله نزم کردنهوه! پهله شکادن! له باپهخ که مگردهوه.
downhearted (doun'här'tid'), adj. غه مپار! پهست! مغلول.
downhill (doun'hil'), adv. بهرمو خوارکه (گرد! سهر بهرمو خوار!
بهرمو خوار
adj. لیزه! سهر بهرمو خوارکه.
go downhill, بهرمو نه مان یا پهوتان چوون! په ناخدا چوون!
دانه دراوه (تهدروستی، سامان)
downpour (doun'pôr', doun'pôr'), n. په مینه! لیزمه باران!
تاوه باران
downright (doun'rit'), adv. (1) په توواوی! تهواو.
(2) [Rare]. بهر مکهسر بۆ خوارمه. (3) [Archaic]. به ناشکر.
adj. (1) تهواو! بپهچ و پهنا: (a ~ lie).
(2) قسه له پوو! هیچ نهشارهوه! له پوو دانه ماو: (a ~ fellow).
(3) [Rare]. بهر مکهسر بۆ خوارمه.
Down's syndrome, Also Down syndrome. نهخۆشی یهکی
زگماکی به برینیه له چاو چهپ و پاستی و بپه مینشی.
(همهروهها "مهنگولی" یهشی پهن دهووترن).
downstairs (doun'stärz'), adv. (1) بۆ خوارمه به پهن پلکانه کاند!
بۆ ژێرخان (2) له ژێرخان! له نهومی خوارمه یا خوارتر! له خوارمه.
adj. له خوارمه! له ژێرخان.
n. ژێرخان! نهومی خوارمه یا خوارتر.
downstream (doun'strēm'), adj. & adv. بهرمو خوار به -
پو بارینکدا! به هه مان پهبازی پو بار یا جۆگه مکه کدا.
downtown (doun'toun'), adj. (1) له لاخواروی شار.
(2) له ناوشار! له ناوی باران! هی ناوشار.
adv. بهرمو لاخواروی شار! بهرمو ناوشار! له ناوی باران.
n. ناوشار! ناوی باران.
downtrodden (doun'trod'n), adj. (1) پهن پهست کراو!
په نیشیل کراو (2) چهو سینه دراوه! زۆر لیکراو! ماف خوراو.
downward (doun'wärd), adv. & adj. (1) بهرمو خوار! بهر و زۆر!
سهر بهرمو خوار (2) له کاتینگی کۆنمه بۆ کاتینگی تازهت.
downwards (doun'wärdz), adv. = downward.
dowry (dou'ri), n. (1) ماره مپ! جیازی! شو سامانهی بیوک له گهل خزی.
دههینینت بۆ زاوا. (2) بهرمه! لیهاتوویی زگماکی. ر. ~ Poetry was his.
(3) [Archaic]. میراتی بیوه ژن
dowse (dous), v.t. تهر کردن! له تاو هه لکینشان.
dowse (douz), v.i. بۆ تاو یا کانه! گهران له ژن زهریدا به دارینگی
مووفلیقانهی خهمل پهن لیدهر
dowsing rod, = divining rod.
doxy (dok'si), n. بیرو باوهری یانی! پهبان: (orthodoxy).

drag

doxy (dok'si), n. [Slang], نافره تینگی سووک.
doze (dōz), v.i. وه نهو زه کوئن هاتن! خهو برندهوه! سهرخهو شکادن.
v.i. کات برندهسه یا گوشتن به وه نهو زه کوئن.
n. سهرخهو! خه ره نوو چکه.
doze off, سهرخهو شکادن! خهو برندهوه.
dozen (duz'n), n. دهو زه! دوانزه! دهسته.
dozenth (duz'nth), adj. دوانزه مین.
Dr., Doctor.
drab (drab), n. (1) قوماشینگی بۆر یا دیز. (2) پهنگینگی بۆر یا دیز.
adj. (1) بۆر! مین. (2) ووشت! ناخۆش! پهک نهوا: (a ~ existence).
drab (drab), n. (1) ژینگی چهپه.
(2) قهجه! نافره تینگی سووک.
drabble (drab'l), v.t. قوروی کردن به پلکینشان به ناو قورواو.
v.i. قوروی بوون.
drachma (drak'mə), n. (1) دراخما: (1) دراویکی زیوی پهبانی کۆنه.
(2) په کهی دراوی پهبانی تازه (2) کینه یه که.
draft (draft, dräft), n. Also draught, (1) پاکینشان (بار)
هوی گواستهوه. (2) باری پاکینشان! نهو شتهی راده کینشرت یا قه بار مکهی
(3) پاکینشانه دهرهوی تۆپی ماسی له تاو دا
(4) ماسی گیراو له پاکینشانینگی تۆپی ماسیدا.
(5) خوارمه وه. (6) قوم! مژ! شله. (7) خوارده موه مکه.
(8) هه لمرین (ههوا). دوو کلهی جگهره. (9) ههوا یا دوو کلهی هه لمرین دراو.
(10) تیکردن بیره له بهرمه یهوه (کاتی دوا کردن له باردا).
(11) پهشتووس! گه له نهووس (12) نهخشه (کان! گه له له
(13) تهووزمی با. (14) نامیری رینه پینک کردن تهووزمی با.
(15) کومپاله! چهک. (16) سهریازگری! سهریازگرتن.
(17) نهوانه ی بانگ دهگرتن بۆ سهریازی یا به سهریاز دهگرتن.
(18) [Slang]. دهسه لات.
(19) داشکاندنیک له کینشی که لویهل له بهر کمه هینانی (بازرگانی).
(20) قه باره ی کوشی بۆری یهکی ناو.
(21) قورایی شو ناوهی که شتی یه که لای دهبات
v.i. (1) گرتن به سهریاز! بانگ کردن بۆ سهریازی
(2) دهره هینان! پاکینشان. (3) نهخشه کینشان! گه له کردن.
adj. (1) هی بار! بۆ بار پاکینشان به کار ده مینتوت: (animals -).
(2) له بهرمه یینکه وه به تو میاتی دهکرتن به پهنی داخوای: (beer ~)
نامادهیه له بهرمه یهوه تن بکرتن به ترومپا (بیره).
on draft, وولاخنی بار.
draft animal, لیزنه ی سهریازگری
draft board, خۆد زه موه له سهریازگری! خۆشارمه یا یاخی بوو له
draft dodger, گیران به سهریازی
drafted (draf-tē', dräf-tē'), n. کسه یینگی به سهریاز گیراو.
drafts (drafts, dräfts), n.pl. Also draughts, یاری دامه.
draftsman (drafts'mən, dräfts'mən), n. (1) نهخشه کینش.
(2) داپه زه ری پهبان مای یاسایی.
drafty (draf'ti, dräf'ti), adj. تهووزمی بای لیزه دینه ژورمه وه!
له سهر پهنی تهووزمی بادیه.
-draftily (adv.); draftiness (n.),
drag (drag), v.t. (1) پاکینشان (به سهر زهوی، زه مینه، یا پهنگه!)
به کینش کردن. (2) جۆمال کردن! پاکینشانی قولاپ یا تۆر به پهن ده ریاجه.
پو بار، یا جۆگه مکه بۆ پاکردنهوهی یا شت گرتن و دهره هینان.
(3) ماله کردن زهوی وزار (4) درینه پهبان (نهرک، کار، دووان).
(5) هینانه مکه مایه ی باسک له گه تۆگۆ یا ووتارینکدا به زۆر به پهن نهوهی هیچ
په پویمهست بینهت.
v.i. (1) پاکینشان! به کینش کران (2) دوا کوئن! به جینمان.
(3) درینه کینشان! زۆر خایاندن.

- (۲) برزکی کم (له همرشتیک)
- (۱) دراما؛ چیرۆکی شانۆگەری؛
- (۲) شانۆنامە؛ شانۆگەری.
- (۳) پرۆدۆلۆژیک سەرئێش و بەجۆش
- (۱) تاپبەشی بە شانۆگەری؛ شانۆیی؛
- (۲) بەجۆش (پوودان، مۆڤ)؛ لەپێو سەرئێش راکێش (پوودان)؛ هینەرەجۆش.
- dramatical (adj.); dramatically (adv).
- dramatics (drə-mat'iks), n.pl.
- (۱) ھونەری شانۆگەری؛
- ھونەری شانۆنامە نوواندن. (۲) شانۆگەری ئەوکاران.
- dramatis personae,
- dramatist (drə-mat'ist), n.
- (۱) ھونەرنامەنووس؛ شانۆگەر.
- dramatize (drə-mat'iz), v.t.
- (۱) ھونەرنامەنووسێکی لێکەردن؛
- پێشاندان لەسەر شانۆ. (۲) پێشاندان، نوواندن، یا گێڕاتنەوە بە شێوەیەکی پڕ جۆش و سەرئێش راکێش.
- dramatization (n.).
- dramaturge (drə-mat'ur-j), n. = dramatist.
- dramaturgy (drə-mat'ur-ji), n.
- ھونەری نووسین و نوواندن
- شانۆگەری.
- dramaturgic (adj.); dramaturgically (adv.);
- dramaturgist (n.).
- drank (dræŋk), past tense of drink.
- drape (dræp), v.t.
- (۱) داپۆشێن و رازاندنەوە بە قوماش یا جلی لۆج-لۆجی.
- (۲) لۆج لۆج کرین (قوماش، جل و بەرگ).
- لۆج لۆج وەستان (جل و بەرگ، قوماش، پەردە).
- (۱) (pl.) پەردە، پەنجەرە (ھی لۆج لۆجی).
- (۲) چۆنیتی وەستانی جل و بەرگ لەبەردا.
- draper (dræp'ēr), n.
- (۱) کووتال ھەروستکەر.
- (۲) بازرگانی کووتال و ووشکە خواردنەمانی؛ کووتال فرۆش.
- drapery (dræp'ēr-i), n.
- (۱) کووتال؛ قوماش؛ تەنراو.
- (۲) کووتال و ووشکە خواردنەمانی فرۆشی.
- (۳) جلی یا قوماشی لۆج لۆج وەستان.
- (۴) پێکھێنانی جلی یا قوماش بە لۆج لۆجی و ھونەرییانە لە نیکارو پەیکەردا.
- (۵) (pl.) پەردە، پەنجەرە
- له ئەندازە بەدەر؛ توندووتیژ؛ ناھاسا؛
- بەنجینەیی؛ سەخت: (~ changes; ~ measures to stop crime)
- شێجار؛ زۆر؛
- بە شێوەیەکی بەنجینەیی. (The two plans are ~ different.)
- draught (draft, dræft), n., v.t., & adj. = draft.
- draughts (drafts, dræfts), n.pl. Also drafts. [British].
- draughtsman (drafts'mən, dræfts'mən), n.
- (۱) ئەخەشەکیش؛
- داڕێژەری برۆنامەیی یاسایی (۲) [British]. دانی دامە.
- draw (drɔ), v.t.
- (۱) پاکێشان: (A horse ~s the cart.)
- (۲) (۱) کردنەوە (پەردە، پەنجەرە یا شانۆ).
- (ب) پاکێشان (تۆزی ماسی گرتن یا قولاپی بێی رۆبار و دەریاچە پاکردنەوە)
- (ج) بەرزکردنەوە (بایەوانی کەشتی بایەوانی)
- (۲) هینانەوەیەکی کەوان بۆ تێرھواشیشتن. (۳) لایردنی ئاو لەلایەن کەشتیجەرە
- (۵) پاکێشان (سەرئێش): (to ~ attention to oneself).
- (۶) ھەنکێشان (ھەناسە)؛ وەرگرتن (ھەناسە)
- (۷) پێداکردن؛ هینان.
- (۸) بوون بە ھۆ؛ بۆ ماژن: (The airplane drew the enemy's fire.)
- (۹) دەرھینان (دەدان، خەنجەر، شێ): (to ~ a sword).
- (۱۰) ھەلمژین؛ لێ دەرھینان (شلە)؛ چۆراندنەوە.
- (۱۱) ئاو پاکێشان بۆ شوێنیک؛ ئاویھینان؛ ئاویھەلھینان (لە بێ)
- (۱۲) رێخۆڵە دەرھینان

- (۴) جۆمان کردن؛ بێ جۆگە، رۆبار، یا دەریاچە گەران بە قولاپ یا تۆپ.
- (۱) شتیکی بەسەر زەویدا راکێشراو، بەتایبەتی: (۱) ماله.
- (ب) گالیسکە، بەفرینی گەرە (ج) گالیسکە، بەتایبەتی گەرە.
- (۲) قولاپ؛ بۆ هینانە دەروەسی شتیکی لە بێی رۆبار، جۆگە، یا دەریاچەدا.
- (۳) نیستۆپی نۆتۆمبیل، (۴) کۆسپ
- (۵) جۆلانە، بەتایبەتی سست و درێژخایەن؛ شتیکی ناخۆش و درێژخایەن.
- (۶) باری قورس راکێش (تامین) (Slang), (۷) دەسلەت؛ کارتیگەر.
- (۸) [Slang], مۆ (جگەرە، سەبیل) (۹) [Slang], سەما.
- (۱۰) [Slang], پێشبرکێنەیکە لەنیوان ھەندێ نۆتۆمبیلدا.
- (۱۱) بەرھەڵستی یا بۆ فریشتی فرۆکە.
- (۱۲) (ب) پاشماوەی بۆنی گیاندارێک (پاروکردن).
- (ب) راکێشانی شتیکی بە ناوچەی پاروکردن؛ بۆ بەجێھێشتنی پاشماوەی ئەو بۆتە.
- (ج) پاروکردن لەم شوێنەدا.
- drag into, تێرەگلاندن؛ پێوھێ کردن (تەنگرە، چەلەمە)؛ توش کردن
- drag on (or out), درێژەبێدان بە شتیکی ناخۆش؛ درێژەکێشان؛
- وەپرس کردن
-] The war (suffering, lecture, waiting) dragged on.]
- drag one's feet, خستە بە قەنگدا؛ سستی نوواندن لە کردنی کارێکدا.
- dragnet (dræɡ'net), n.
- (۱) تۆرێک کە بە بێی رۆبار یا دەریاچە بەدا.
- پادەکێشێرت بۆ ماسی گرتن. (۲) دەزگای گرتنی تانواناران
- dragon (dræɡ'ən), n.
- (۱) ئەژدەیا؛ ئەفسانە؛ شامار
- (۲) چاودرێکی بەزەبەر. (۳) (۱) جۆرە تەنگیکی کورتی کۆنیاوە.
- (ب) ھەنگری ئەم جۆرە چەمە؛ سەربازێک کە ئەم جۆرە چەمە پێی بێت.
- (۴) [Archaic], ماریکی گەرە (۵) [D-], کۆنەستێرەیکە.
- (۶) جۆرە پۆرەکیکی (۷) جۆرە ماریکیکی ئاسیایی بچووکە کە دەخشیت وەک بفریت وەھایە
- (۱) ئەژدەیا، بەتایبەتی بچووکی
- (۲) جۆرە ماسی، بەتایبەتی بچووکی رەنگاوەرەنگ.
- dragonfly (dræɡ'ən-flai), n.
- پەپۆلە قەنگ باریکە؛ پووشکە بە قەنگ.
- dragoon (dræɡ'əun), n.
- (۱) سەربازی سوارە بە تەنگیکی کورتی
- کۆنیاوە؛ (۲) سوارە، پێچەک.
- v.t.
- ھەراسان کردن و چەوساندنەوە بە سەربازی قەنگ لە شان؛ زۆرلێکردن.
- drain (drein), v.t.
- (۱) ئاوەچۆرکردن؛ چۆراندنەوە؛ ھەلچۆراندن.
- (۲) چۆراندنەوە؛ ووشک کردن (The doctor ~ed the abscess.)
- (۳) خواردنەوە؛ ھەلچۆراندن؛ ھەلچۆراندن (پەرداخ، کوپ، پیاڵە).
- (۴) بەکارھێنان و ھێج تێدا نەھێشتن (سامان، ووزە، ھین). (۵) پالۆتن
- v.t.
- چۆراندنەوە؛ ووشکبوونەوە
- (۲) نێژران (ئاو). (Central Europe ~s into the Danube.)
- n.
- (۱) زێراب؛ ئاوەپۆ؛ گۆرچە؛ بۆری زێراب.
- (۲) بەکارھێنان و ھێج نەھێشتن (سامان، ووزە، ھین).
- (۳) لۆلەیی شلە لە لەش دەرھینان (نەشتەرکاری).
- بەفرۆچوون؛ بەناخداچوون
- go down the drain,
- drainage (drein'ij), n.
- (۱) ئاوەچۆرکردن؛ ھەلچۆراندن؛ چۆراندنەوە؛
- ووشک کردنەوە. (۲) زێراب؛ ئاوەپۆ؛ گۆرچە؛ بۆری زێراب.
- (۳) چنباو؛ چلکاو؛ پیساوی زێراب؛ ئاویک لە شتیکی چۆراییتەو.
- (۴) ئارچەبەیک کە ئاوەکەیی ھەموو بێژیتە رۆبارێکەو
- drainer (drein'er), n.
- (۱) ئاوەپۆ ھەروستکەر؛ دانەری بۆری زێراب
- (۲) دەفر یا لۆلەیی ئاو و شلە لێ دەرھینان
- بۆری گەرەیی ئاو یا زێراب
- drainpipe (drein'pip), n.
- نێرە مروای
- drake (dreik), n.
- (۱) تۆپیکی جەنگی بچووکی کۆنیاوە
- (۲) جۆرە جانەرێکە بۆ دانی پادەماسی بەکار دەھێنرێت
- (۳) [Archaic], ئەژدەیا (ئەفسانە)
- drake (dreik), n.
- (۱) کیشیکی زۆر بچووکی
- (۲) بێکیکی بچووکە لە خواردنەوەی سەرخۆشکەر

- (۱۳) (۱) پاره له باقی دهرهټان. (ب) چک یا حواله نووسن.
- (۱۴) وهرگرتن! دسکورتن. (He ~s a good salary.)
- (۱۵) بؤ دهرکورتن! نهټام بؤ دهرکورتن.
- (۱۶) بردهټوه! هابيهخت، بيانق.
- (۱۷) پاکيښان! کاغزې يارې يا قومان.
- (۱۸) پاکيښان! پټ، گوريس، کشادن: (They drew the rope tight.)
- (۱۹) شپوه تيځدان! شپواندن. (۲۰) گهلا له کورن (کافرا).
- (۲۱) شپيش دروستکونن! (به پاکيښانې ناسن به کوندا).
- (۲۲) (۱) ويټه کيښان! ويټه کورن! نيگارکيښان: (to ~ a picture)
- (ب) نهڅخه کيښان! دارشتن (پلان، نهڅخه)
- (۲۳) پرونکړنهوه! باسکونن
- (۲۴) جياوازي پيشاندان يا دهرڅستن

(to ~ a distinction between two things)

- v.i.
- (۱) پاکيښان
- (۲) هاتن بهرمو! نزيکيوونهوه له: (We drew near to town.)
- (۳) چوونهوه يک! کزيږبون! تورټ بون.
- (۴) پاکيښان! دووکول. همره: (The chimney ~s well.)
- (۵) شوين کورتن! راو.
- (۶) يه کسان بون! پيشگرگن: (The two teams drew.)
- (۱) پاکيښان (۲) شتيکي پاکيښراو! کاغزې يارې، قومان، هابيهخت. n.
- (۲) يه کسانې! پيشگرگن: (The game ended in a ~.)
- (۴) شتيکي سرنچ پاکيښ يا به يار.
- (۵) نهو به شې بردي بزوين که ده جوړيټ، واته بهر زده بيټهوه تا کمشتي

تټيهر دمبيت به نيدار دوايي نرم ده بيټهوه بؤ جنې ځوې.

(۶) چالو بيهک که ناري دهورو پشته کې بؤ ديت.

beat to the draw, (۱) دمستيشکري کورن له چک ټي دهرهټاندا

(۲) دمستيشکري کورن له بهراميه کارنگدا.

draw a blank, بؤش هينان! زيرکورتن! سرنه که ورتن.

draw a distinction between, جياوازي پيشاندان يا خسته بهرچاو.

draw a parallel (between), له يه کچووندن! هاوشپوه يسي يا هاوچوړي

پيشاندان

draw back, کشانهوه! څوکشانه دواوه

draw blood, بريندارکونن! ځويز ټي هينان! تووره کورن

draw down the curtain, (۱) پاره داخستن! شانق! دوايي پن هينان.

(۲) برينهوه! باس، دووان.

draw first blood, دمستيشکري کورن له هيرش بردهټهوه!

يه کم هيرش بردهټهوه.

draw on (upon) something, پمنا بؤ برن! پشت پن بهستن!

ټي سهندن! يارمټي! ليوهرگرتن (هين، زانيار، يارمټي).

draw one's last breath, درا هه ناسه هه لکيښان! مردن

draw (a person) out, دان بؤ بؤ کورن بؤ قسه ټي دهرهټان!

هاندان بؤ ټي دهرهټان (هين، وټه).

draw (something) out, دريژه بيدان! کار، دووان

draw the line, سنور بؤ داتان

draw the teeth, ددان دهرهټان! له زمان بهڅښ خستن! په کڅستن

draw the winner, بردهټهوه! سرکه ورتن! بلقي براوه بؤ هاتن! هابيهخت،

پيشگرگنې نه سپ.

draw together, نزيکيوونهوه له يه کتري

draw up, نهڅخه کيښان! دارشتن (نهڅخه، پلان) نووسن (بروانامه).

drawback (drô'bak'), n. (۱) پاره بؤ گرښتراهه (به تايه يي باجي

گومرگ له سر شتومه کي هينراو بؤ وولات که له دواييدا دنيزرتهوه دهرهوه)

(۲) که وکوړي! ناتواوي! پوي خراپي! خراپه

drawbridge (drô'brij'), n. پردې بزوين يردنکه که ده توانرټ

به رزو نزه بکړنهوه و پاکيښرت به لادا بؤ تټيهر بونې کمشتي يا قدهغه کورنې

پټ بون

drawee (drô'ē'), n. کسيکي کومپيال يا حواله له سر نووسراو.

drawer (drô'ēr), n. (۱) نيگارکيښ! ويټه کيښ.

(۲) څواردهټه وټيکمر (له باردا) بهر دمستي يار.

(۳) کومپيال، حواله يا چک بؤ نووسراو، واته وهرگر.

(۴) نهڅخه کيښ! نهڅخه کور. (۵) چمکه چ.

(۶) (pl.) دهرين! دهرينې دريژ.

drawing (drô'ing), n. (۱) پاکيښان. (۲) نيگارکيښان! ويټه کورن.

(۳) ويټه! نيگار (به پينوس نهک به فلچ).

(۴) هابيهخت! بيانق! پاکيښان! هابيهخت.

تمختي ويټه له سر کورن.

drawing board, (۱) ديوه مان! ژوري ميوان! ژوردي پيشوازي کورن.

drawing room, (۲) ميواني ژوري ميوان. (۳) نامهنگي پيشوازي

(۴) ژورديکي تايه يي له شه منده هره را.

drawknife (drô'nif'), n. چمقوي دوده سکي: چه قويه که داري پن

ده تاشرټ به پاکيښانې بؤ لاي کسه که ځوې.

drawl (drôl), v.t. & v.i. به هيراشي دووان و دريژ کړنهوه ي برکه کاني

روشه.

به هيراشي دووان و دريژ کړنهوه ي برکه کاني وشه: n.

(He speaks with a Southern ~.)

drawn (drôn), past participle of draw.

adj. (۱) پورټ (څمنجر، شين) له کيف دهرهټراو يا پاکيښراو.

(۲) يه کسان (پيشگرگن). (۳) ريځوله دهرهټراو. (۴) لاواز.

drawstring (drô'strin'), n. به نهڅويز! په ټيک که وک به نهڅويز

شني پن دابخرټ و بگرټهوه.

dray (drā), n. عره پانه ي دمستي پټو بؤ گواستهوه ي شتي قورس.

dread (dred), v.t. & v.i. ژور ترسان! ژور مه ترسي ليکون.

n. (۱) ترسيکي ژور! مه ترسي يکي ژور! ټي ترسانکي ژور.

(۲) ټي ترسان و پيژنيکي ژور! سام.

adj. (۱) سامدار! خراپ. (۲) بهڅکو

dreadful (dred'fəl), adj. (۱) سامدار! به سام! ترس ټي نيشين.

(۲) [Colloq.] ژور خراپ! ژور ناخوړن! ژور ناخوړن.

-dreadfully (adv.).

dream (drēm), n. (۱) څمو! څمون. (۲) زه څمو! دالغه! خيال څمو.

(۳) لوات! هيو! نويند.

(۴) شتيکي وک څمو له جواني و څوشي و کوړتيدا.

v.i. (۱) څمو بيټين. (۲) دالغه ليدان! زه څمو بيټين.

(۳) (~ of), واهاته بهرچاو.

(۱) څمو پيوه بيټين! څمو بيټين.

v.t. (۲) (~ away; ~ out), دالغه ليدان! به زه څمو کات بردهټهوه.

(۳) وادانان! واهاته بهرچاو! و نويند کورن.

dream up, [Colloq.], به خيال هينانه بهرچاو يا دروستکونن

dreamer (drēm'ēr), n. (۱) څمو بيټين.

(۲) خيال پلوا! خيال پرست! دالغه چي.

dreamland (drēm'land'), n. (۱) شوينکي نه ورنده څوش و جوان

که هر به څمو بيټيرټ. (۲) نوستن.

dreamt (dremt), alternative past tense and p.p. of dream.

dream world, شوينکي نه ورنده څوش و جوان که هر به څمو مرټه

بتوانيت بيټيند.

dreamy (drēm'i), adj. (۱) پر له څمو.

(۲) خيال پلوا! زه څمو پرست: (a ~ idealist).

(۳) ليز! ناږون وک څمو.

(۴) څوش و ناسک: (a ~ melody).

-dreamily (adv.); dreaminess (n.).

dreary (drēr'i), adj. (۱) ووشلو ناخوړش! تاريخ! دل په ستمک!

ناسووده نه به څش! پيس و ناخوړش: (a - day; ~ scenery).

پۇىى لىبىرىكىدىن
 ئوردى خۇگۇپىن و ئارايىشى ئەكتىران (لەپىشت شائۇ).
 مېزى ئارايىشت كرىن.
 بەرگىدوروى ژانان.
 دوا پىراودى شائۇگەرى يا ئاھەنگىكى پەسىمى بە
 جىل و بەرگى راستەقىنەمە (پېش پىشاندىنى بۇ خەلك)
 دەستەجىلى پىندوئىكى ئاھەنگو بە شەر چوونەدەرەمە.
 (1) جىلى جوان و كەشخە لەبەردەكات. [Colloq.], *dressy* (dres'i), *adj.*
 خۇپرايىنەرەمە. (2) جوان و ئاسكە و پىكە و پىكە (جىل و بەرگ).
drew (drō), *past tense of draw.*
 (1) ئا و ئى پىرۇندىن؛ بە تىزەك تىزەك يا
 دىلۇپى بېجورەك ھاتتە خۇراومە. (2) ئارى دەم تىكان؛ ئا و تىزەنە ئا و دەم
 (3) تۇپ تىزەك كرىنەرەمە لە كۆل بە لىدان يا ھەلبەزىرەمە دايىزاندىنى بېجورەك
 (يارى تۇپى پىن، باسكە).
 (1) تىزەك؛ دىلۇپى بېجورەك؛ پىرۇ.
 (2) بەرەبەرە يارى كرىن بە تۇپ (بۇ تىزەك كرىنەرەمە لە كۆل).
 (3) [Colloq.], تەپ و تەم؛ تەرمەباران.
dribble (drib'li), *v.i. & v.t.*
 بىرىكى تۇر كەم؛ كەم كەم؛
 تىزەك؛ دىلۇپ: (*He pays his debt in -s*).
driblet, dribblet (drib'lit), *n.*
 بىرىكى تۇر كەم؛ كەم كەم؛
 تىزەك؛ دىلۇپ: (*He pays his debt in -s*).
dried (dri'd), *past tense and past participle of dry.*
drier (dri'er), *n.*
 (1) ووشكەرەمە (مىزۇ، ئامىز، شەت).
 (2) مەكىنە جىل ووشك كرىنەرەمە.
 (3) ماددەبەكە دەكرىتە ئا و بۇمەمە بۇ ئومە زو ووشك بېيتەرە.
 (1) پامالېن (بە تەروژمى يا يا ئا). (2) پىچان.
 (3) لادانى پاپۇچى يا فېرۇكە لەرۇچى خۇ (بەھزى تەروژمى ئا و يا باومە)
 (4) مەيىل. (5) مەبەست؛ مانا: (*I get your*).
 (6) شىنكە كە يا ئا و پى مالىت (رەك؛ بەفر، باران، لى، خۇل... ھتد).
 (7) كۇمەنكە بەفر يا لى كە يا پى مالىت بېتە كۆي كرىدېتەرەمە.
 (8) بەرەمە زىخ و لى كە پىرەمە يا پىرەمە سەھزىن پى مالىت.
 (9) (1) ئامىزى داكوئانى شىنكى قورس. (ب) ئامىزى گەورەكرىنى كرىنك.
 (10) كۆنكى لاپەلا بە كانگەبەكدا. (11) تەروژمىكى دەريايى مېناش
 (1) پامالېن (بە تەروژمى يا يا ئا)؛ پامالان.
 (2) وئىل بوون؛ ژيان و ھەلسان و دانىشتى بەمىن لىكەنەرەمە:
 (*He doesn't know what he wants to be or do; he is just -ing through life.*)
 (3) لادان (لە پى خۇ)؛ لادان لە باس.
 (4) كۇمەل بوون لە ئەنجامى پامالېندا (بەفر، لى).
 (1) پامالېن.
 (2) لادان لە پى خۇ (بەھزى پامالېنەرەمە بە ئا و يا بە با).
 (3) شىنى پامالان؛ شىنى لاناوكرىتور.
 (1) (1) كەسىكى وئىل؛ كەسىكى بىن ئامانچو
 بىن مەبەست لە ژاندا؛ لاناوكرىتور. (ب) كەسىكى گەپۇك يا بىن لانە
 (2) بەلەسى پراومەسى (كە تۇرىكى پىئوئە بەگەل شەپۇلى ئاومەكدا دىت و دەجىت).
driftwood (drift'wood'), *n.*
 داو تەختە پامالان (كە لاناو
 دەكرىتە كە ئەرى دەريا يا پىرەمە).
 (1) سەمۇ؛ دەرەشە؛ ئامىزىكى كارەبىيى ەك سەمۇ بە
 دار كوتىرىن بەكارىت. (2) مەشق (سوپا، ەرزىش، قوتابخانە)؛ ەھىنان
 (3) شىبوزى مەشق يا ەھىنان.
 (1) كۆن تىكرىن (بە سەمۇ يا دەرەشە).
 (2) مەشق پىكرىن (سوپا، ەرزىش).
 (3) مەشق پىكرىن (خوئىندىن)؛ ەھىنان (بە سوپا تىكرىنەرەمە كار)؛ فىركرىن.
 (1) كۆن تىكرىن (دار)؛ (2) مەشق كرىن (سوپا، ەرزىش، خوئىندىن).
 (1) دىرلو.
 (2) دىرلوئە تۇرى ئىرلو.

[Archaic]. ەھگىن؛ دلەنگ؛ پەست
 -*drearily* (*adv.*); *dreariness* (*n.*).
dredge (drej), *n.*
 (1) تۇرىكە بە مەكىنەبەك پادەكىشزىت بە بىنى پىرەن.
 دەرياجە. يا كەنداودا بۇ كرىن و كۆكرىنەرەمە گونچەماسى.
 (2) مەكىنە پاكردىنەرەمە قورل كرىنى پىرەن بەندەن.
 (1) گونچەماسى كرىن و كۆكرىنەرەمە بە تۇر.
 (2) پاكردىنەرەمە لە قورل لى يا قورل كرىنى پىرەن بەندەم بە مەكىنە تايىبەتى.
 (1) بەكارەھىنانى ئەم جۇرە تۇرە يا مەكىنەبە.
 (1) ئا و يا شەكر كرىن بە خوارەدەمەنىيەرە
 (2) بىزاندەنەرەمە (ئارە).
dredger (drej'er), *n.*
 (1) بەلەنكى تۇردار بۇ كرىنى گونچەماسى
 (2) مەكىنە قورل لى دەريھىنان لەنى دەريا و بەندەردا.
 (ب) كەسىكە كە بەلەنكە يا مەكىنەبەكە ەھا كار پىن بەكات.
dredging machine.
dregs (dregz), *n.pl.*
 (1) خلتە؛ تىقە.
 (2) بىن مەخ تىرەمە و پىچوچ تىرەمە شىنكە (*the ~ of society*).
 (3) [Colloq.], پاشمارە.
drench (drench), *v.t.*
 (1) خوارەنەرەمە دان بە و لاخ (بە تايىبەتى دەرمەن).
 (2) ئە ئا و ەھنگىشان؛ ئىچكار زۇر تەكرىن
 (1) خۇراكە دەرمەنكى گەورەمە بۇ و لاخىك
 (2) زۇر تەرمەمە؛ باش تەكرىن. (3) شەنى تىبەلەنكىش.
dress (dres), *v.t.*
 (1) جىل لەبەركرىن؛ پۇشەن
 (2) پازاندەنەرەمە؛ نەخشاندەن. (3) پىزكرىن (سەرباز).
 (4) بىرەن تىماركرىن؛ بىرەن پىچان يا ەھلپىچان
 (5) ئامادەكرىن (1) سەربىزىن و پاكردىنەرەمە بۇ فرۇشتى (ماسى، مەرىشك... ھتد).
 (ب) زەوى و زار پاكردىنەرەمە، كىلان، يا چاندەن؛ لى و پۇپ كرىن و پاكردىنەرەمە
 پىرەمە. دەرەخت: (ج) پەك كرىن (نەسپ)؛ پىنستە خۇش كرىن.
 (د) ساف و لووس كرىن و بىرەن لى ەھلساندەن (بەردى بەنەرخ، دار، تەختە).
 (1) جىل لەبەركرىن؛ خۇگۇپىن
 (2) خۇ پازاندەنەرەمە؛ خۇ نەخشاندەن (بە لەبەركرىنى باشترىن جىل و بەرگ).
 (3) پىزبوون
 (1) جىل و بەرگ (2) كراسى ئىن
 (2) جىل و بەرگى جوان و كەشخە (بۇ ئاھەنگى پەسىم).
 (4) بەرگ؛ پىوگەش؛ پىوالەت.
adj.
 (1) ەھ كراس؛ تايىبەتى بە كراس: (*~ material*).
 (2) لە ئاھەنگى رەسىمدا لەبەردەكرىت: (*a ~ suit*).
dress down, [Colloq.].
 (1) سەرزەنشت كرىن؛ شكاندەن.
 (2) ەھلاقەكرىن؛ لىدان.
dress up,
 (1) جىلى جوان و كەشخە لەبەركرىن؛ (خۇ) پازاندەنەرەمە؛
 (خۇ) نەخشاندەن. (2) پىزكرىن (سەرباز).
dresser (dres'er), *n.*
 (1) بەرەسەنكە كە جىل دەكاتە بەرى كەسىكى تر.
 (2) بە تايىبەتى ئەكتەرىك. (3) بىرەنپىچ؛ تىماركار
 (3) جامخانە فرۇشگا پازىنەرەمە
 (4) جىلى جوان و كەشخە لەبەركرىن: (*a fancy*).
dresser (dres'er), *n.*
 (1) مېزى چىشتخانە (كە خوارەدەمەنى لەسەر
 ئامادە دەكرىت. (2) دۇلابى قاپ و قاچاچى چىشتخانە.
 (3) مېزى ئارايىشت؛ دۇلابى ئاوينەرەمە.
dressing (dres'ing), *n.*
 (1) جىل لەبەركرىن (2) جىل و بەرگ
 (3) دەرمەن و سارغى بىرەن پىچان (4) پەمىن.
 (5) ماددەبەكە قوماشى پىن پەق دەكرىتە لە كاشى سىروستىكرىندا.
 (6) سەركە و پۇنى زەلاتە؛ ترش و خۇنى
 (7) ئاوناخنى بانفە بە تايىبەتى ەھ كە لە فرىندا دەپىشزىت.
 (1) [Colloq.]. سەرزەنشت كرىن؛ شكاندەن.
dressing-down (dres'ing-down'), *n.* [Colloq.].
 (1) شكاندەن.
 (2) ەھلاقەكرىن؛ لىدان.

(۲) برقی نوتومییل؛ ریگه‌ویان.

(۴) راپنچکره‌ی نارزل بۆ نیشانه‌کردن یا سه‌ربرین.

(۵) لیدان، فریدان، یا تیه‌لاندن؛ تۆپ به قایمی و به خیرایی.

(۶) چۆنیتی شام فریدان یا تیه‌لاندن.

(۷) همول؛ کۆشش: (a ~ to raise money)

(۸) هیزشی سوپا

(۹) ووزه؛ تاقه؛ هیزی پال بیومنان یا هاندان؛ چالاکي:

(a person with initiative and ~)

(۱۰) دارو ته‌ختی سه‌رناو که‌رتوو

(۱۱) شو به‌شهی مه‌کینه‌ی که ده‌بیژوینیت یا ائی ده‌خوپیت.

(۱۲) هه‌ست یا خواستی بنچینه‌یی به‌میژو هاندیری مرۆ؟ هموس.

(According to Freud, the sexual ~ is behind all human activities.)

(۱۳) [Colloq.] ریگه‌ی که تاییمتی نوتومییل له‌نیوان مانیکو ریگه‌ی

گشتی یا شه‌قامدا.

مه‌بست بوون (له‌ دووان) ویست:

drive at, (What are you driving at?)

drive away, (۱) مه‌فراندن؛ قاردان؛ تهرکردن؛ دهرکردن.

(۲) به نوتومییل بزیشتن و به‌جیه‌نیشتنی شوینیک

گه‌راندنوه بۆ دواوه؛ به‌ره‌ه‌لستی کردن:

drive back, (They drove back the enemy.)

drive out, دهریه‌یراندن؛ دهرکردن؛ شاریه‌دهرکردن؛ په‌روه‌زه‌کردن:

(to drive people out of their ancestral homeland)

drive-in (driv'in), n. (۱) بانق یا چیشته‌خانه‌ی که خه‌لکی ده‌توانن

کاروباری بانقه‌کیان جیه‌ی بکن یا خواره‌ده‌منی بکن هر له‌ناو

نوتومییله‌کیانه‌وه به‌من له‌وه‌ی دایه‌ن. (۲) سینه‌مایه‌کی سه‌رویه‌ به‌ره‌لایه

که خه‌لکی ده‌توانن له نوتومییله‌کانیا‌ندا دانیشتن و فیله‌ی تیدا بیینت به‌شهر

تاییمتی به بانق، چیشته‌خانه، یا سینه‌مایه‌گی وه‌ها.

drive (driv'v), v.i. & v.t. (۱) ئاری دهم تکان؛ ئارتیزانه دهم.

(۲) قسه‌ی قۆر کردن؛ قسه‌ی هیچ‌وچووچ بئ تام کردن.

(۱) لیده؛ ئاری دهم. (۲) قسه‌ی قۆر بئ تام.

-driveler; driveller (n.).

driven (driv'n), past participle of drive.

adj. (۱) رامانراو کۆمه‌ل کارو (~ snow).

(۲) والیکراو؛ پال بیوه‌نراو: (~ mad).

driver (driv'er), n. (۱) لێخو (نوتومییل، گالیسکه، له‌سپ... هتد)؛

شۆفیژ: (~ tax) (ب) سوار (نەسپ، ووشتن... هتد)؛ شوان؛ گاران

(۲) که‌سێک که زۆر نیش به‌یره‌ده‌سته‌کانی ده‌کات و ماندوویان ده‌کات.

(۴) چه‌کوش (۵) گورزی گۆلف

(۶) شو به‌شهی مه‌کینه که ده‌بیژوینیت یا ائی ده‌خوپیت.

driver's license, مۆله‌شی نوتومییل لێخوپین.

driver's seat, به‌ده‌سه‌لات؛ سه‌رگه‌ره؛ لێپرسواو.

driveway (driv'wā), n. ریگه‌ی نوتومییلی نیوان مانیکو شه‌قامه‌کی.

به‌ره‌ده‌یی

driving (driv'ing), adj. (۱) بیژوین (مه‌کینه)

(۲) توند؛ توندوتیزا؛ قایم؛ به‌تین: (a ~ rain)

(۳) چالاک؛ به‌زه‌ب (مرۆ).

drizzle (driz'l), v.i. ته‌پ‌وتم کردن؛ نه‌م بارین.

ته‌پ‌وتم؛ نه‌معی باران؛ پیروشه باران.

-drizzly (adj.).

droit (droit), n. حاف.

dromedary (drom'ā-der'ī), n. ووشتی عه‌ره‌یی که یه‌ک کۆپاره‌ی

هه‌یه‌و زۆر خیزایه

drone (drōn), n. (۱) ئیره‌هه‌نگ (که چه‌زوی ئی‌یه‌و کارناکات و ته‌نها

بۆ جووت بوون دروست بووه) (۲) که‌سێکی بیکار که په‌نجی خه‌لکی تر

(۲) مه‌کینه‌ی دیزاو یا چال له‌ زه‌ویدا دروستکردن و تۆو تیداندن؛ شتی.

(۱) ئۆو چاندن به‌ دیزاو یا به‌ رین. (۲) چاندنی کتله‌یه‌ک به‌م شیوه‌یه.

drillmaster (dril'mas'tēr, dril'mäs'tēr), n. (۱) مامۆستای

هه‌شق (سوپا)؛ هه‌شق بیکه‌ر (سوپا) (۲) مامۆستایه‌کی توندوتیزا که له‌بریی

هه‌شقوه قوتایی فیزده‌کات؛ که‌سێک که له‌بریی هه‌شقوه خه‌ک فیزی شت

ده‌کات

drink (drɪŋk), v.t. (۱) خواره‌سوه

(۲) نوشین؛ باده نوشین. (۳) هه‌لمژین.

v.i. (۱) خواره‌سوه. (۲) هه‌لمژین

(۳) خواره‌سوه‌ی شه‌راب و شتی سه‌رخۆشکه‌ر.

(۴) خواره‌سوه‌ی شه‌راب و شتی تری سه‌رخۆشکه‌ر به‌ زۆری یا خو‌پینوه‌گرتنی.

n. (۱) خواره‌سوه؛ شله‌یه‌ک که به‌خوپیته‌وه.

(۲) خواره‌سوه‌ی سه‌رخۆشکه‌ر (شه‌راب، عه‌رق، ویسکی... هتد).

(۳) زۆر خواره‌سوه یا خوو به‌ خواره‌سوه‌یه‌ گرتن

(۴) پینک (شه‌راب یا خواره‌سوه‌ی تری سه‌رخۆشکه‌ر).

(۵) [Slang] زه‌ریا؛ ده‌ریالووش

drink in, به‌تاسه‌وه ره‌گرتن به‌ مه‌صور هه‌سته‌کان و مینش.

drink to, باده نوشین به‌ خویشی که‌سێکه‌وه

drinkable (drɪŋk'ə-b'l), adj. بۆ خواره‌سوه‌ ده‌شیت؛ ده‌خوپیته‌وه

n.pl. خواره‌سوه

drinker (drɪŋk'ēr), n. (۱) که‌سێک که ده‌خواته‌وه.

(۲) عه‌رق خۆز؛ که‌سێک که مه‌ی و خواره‌سوه‌ی تر زۆر ده‌خواته‌وه.

drip (drip), v.i. & v.t. تکان؛ تکه‌کردن؛ چه‌ره‌چۆپ کردن؛

تۆک تۆک ماتنه‌ خواره‌وه

n. (۱) تکان؛ تکه‌هاتنه‌ خواره‌وه (۲) شله‌یه‌ک که به‌ تۆک تۆک بیته‌ خواره‌وه.

(۳) ده‌نگی -لۆپیک یا تۆکلیکی که‌مه‌ خواره‌وه

(۴) لیواری به‌نچه‌ره‌یه‌ک یا سه‌ربانیک که پارانی له‌ ده‌گیرینیته‌وه.

(۵) [Slang] که‌سێکی وویشکی دل مردوو

drip-dry (drip'dri), adj. وویشک ده‌بینه‌وه به‌ مه‌لخستن و نوتوکردنی

ئاویت (جل‌ریه‌رگ، قوماش).

drip grind, قاره‌ی وورد هابراو.

dripolator (drip'ə-lā'tēr), n. قۆری قارد

dripping (drip'ing), adj. زۆر ته‌ر؛ ساری له‌ ده‌تکینت

(۱) دلۆب دلۆب ئاو له‌ تکان.

n. (۲) (Apl) جه‌وری و شتی تر که له‌ گۆشتی برژاو ده‌تکینت.

(۱) بارداوی

drippy (drip'ī), adj. (۲) [Slang] هه‌ست ناسک؛ دل ناسک؛ به‌سۆز.

dript (dript), alternative past tense and p.p. of drip.

drive (drīv), v.t. (۱) پال بیوه‌نان بۆ پیشه‌وه؛ لێخوپین.

(۲) پال بیوه‌نان؛ والیکردن: (Ambition drove him to crime.)

(۳) به‌زۆر کاربیکردن (به‌تاییمه‌شی له‌ پاده به‌ده‌ر)؛ زۆرلێکردن.

(۴) فریدان یا تیه‌لاندن به‌ قایم (تۆپ)

(۵) پیدابوون؛ سمن؛ کونکردن.

(۶) لێخوپین (نوتومییل، گالیسکه)؛ لێخوپین له‌لایه‌ن مرۆفه‌وه.

(۷) گواسته‌نه‌وه به‌ نوتومییل یا مه‌کینه‌ی قری خو‌پینووشن.

(۸) لێخوپین (به‌ مه‌کینه). (A gasoline engine ~s the motorboat.)

(۹) کردن؛ حه‌یه‌هیکردن؛ راپه‌راندن؛ به‌ نه‌جام دان: (to ~ a bargain)

(۱۰) راپنچکردنی نیچیر بۆناو تۆپ یا داو.

v.t. (۱) ده‌ریه‌یر بۆ پیشه‌وه به‌ قایمی و به‌ خیرایی

(۲) پیدان؛ سسته‌کۆله؛ فریدان، تیه‌لاندن، یا لیدان (تۆپ)؛ ته‌قاندن (مووشه‌ک).

(۳) لێخوپین؛ نوتومییل؛ رۆیشتن: (The car ~s well.)

(۴) به‌ نوتومییل چوون یا گه‌شت کردن؛ گواسته‌نه‌وه به‌ نوتومییل.

(۵) لێخوپین؛ نوتومییل: (Can she ~? He ~s.)

n. (۱) لێخوپینیک

(۲) گه‌شتی نوتومییل: (We went for a ~ yesterday.)

خوکشانموره (له نهدامیستی یا بهشداریبون) وازهیئان.
drop out, لایمکی میز که دمنووشتیئیرتیموره لهکاتی بهکارنههیناندا.
drop leaf, دلوژیکی زۆر بجوکه
droplet (drop'lit), n. نامه‌ی ناوخۆ: نامه‌یک که دهگه‌یه‌ئێ به خاوه‌نه‌کی
drop letter, له‌لایه‌ن هه‌مان پۆسته‌خانه‌موره که لێوه‌ی ئێژدراوه
dropout (drop'out), n. قوتابی وازه‌نه‌ر له خوێندن (به‌تایبه‌تی هی ...
 ناوه‌ندی و نامه‌ده‌یی)
dropping (drop'ing), n. (١) خستنه‌خواره‌وه؛ که‌وته‌خواره‌وه.
 (٢) شله‌ی به‌ دلوپ دلوپ که‌وتوو‌مخواره‌وه.
 (٣) (pl.) یه‌لقه‌و شیاکه‌و ته‌رسو و پشقل
 ناویه‌نگ.
dropsy (drop'si), n. گالیسه‌که؛ عمره‌بانه‌ی دوو -
-dropsical (adj.) ناسیجی
droshky (drosh'ki, drôsh'ki), n. (١) به‌لق یا خه‌لقه‌و پیسی سه‌ر پووی کانه‌زی
 تواوه. (٢) زیل؛ پیسی؛ خه‌لقه‌و شتی هه‌چ‌وپوچ و بێ نرخ.
-drossiness (n.); drossy (adj.) (١) بێ بارانی؛ ووشکه‌ سال؛ ووشکانی؛
drought (drou't), n. که‌م بارانی. (٢) نه‌بوونی؛ که‌می؛ قاتی (٣) [Archaic]، تینۆتی
-droughty (adj.) (١) پان (ناژهل)؛ گاهه‌لیک که به‌ریوه‌یه‌یت.
 (٢) کۆمه‌له‌ خه‌ک (که بجوولێن یا به‌ریوه‌ین).
 (٣) نه‌سه‌که‌نه‌ی خانوساز بۆ به‌رد نه‌قاری کردن
 (١) به‌رد نه‌قاری کردن به‌ نه‌سه‌که‌نه‌ی تاییه‌تی
 (٢) [British]، شوانی یا گاوانی کردن؛ ناژهل و گاهه‌ل لێخوێن.
-drovhty (adj.)
drove (drôv), n. (١) ناژهل لێخوێ؛ ناژهل به‌ر بۆ بازار بۆ فرۆشتن.
 (٢) دهلانی ناژهل کڕین و فرۆشتن.
drover (drôv'er), n. خنکان له‌ ئاودا؛ نوقم بوون و مردن.
drown (droun), v.i. (١) خنکاندن له‌ ئاودا؛ نوقم کردن له‌ ئاودا و خنکاندن.
 (٢) له‌ ئاو هه‌لکێشان؛ له‌ ئاودا نوقم کردن؛ زۆر باش ته‌پکردن
 (٣) مراندن (ده‌نگ): (The few boos were ~ed out by applause.)
 (٤) له‌ کۆل کردنه‌وه؛ له‌ئاو بردن؛ سه‌رنه‌گوم کردن؛ نه‌هیشتن (به‌ نومه‌ کردن)
 (He ~ed his worries in drink.)
drowse (drouz), v.i. وه‌نوره‌مکوتان؛ خه‌واتن؛ خه‌ولیکه‌وتن.
 (١) هه‌تانه‌ خه‌ر؛ کردنه‌ خه‌ر؛ خه‌ولیکه‌ستن؛ خاوه‌کردنه‌وه.
 (٢) به‌ وه‌نوره‌مکوتان کات به‌سه‌ربردن.
n. وه‌نوره‌مکوته‌ن؛ خه‌والوویی؛ خه‌واتن
drowsiness (drou'zi-nis), n. وه‌نوره‌مکوته‌ن؛ خه‌واتن.
drowsy (drou'zi), adj. (١) خه‌والووی؛ خه‌وی دیت؛ وه‌نوره‌مکوته‌ی ته‌تی.
 (٢) خه‌ولیکه‌ر؛ هه‌ینه‌ره‌خه‌ر. (٣) له‌ وه‌نوره‌مکوته‌ن یا خه‌والوویی به‌ره‌ په‌یدا بوو
 (١) دارکاری کردن؛ هه‌لاقه‌کردن.
 (٢) به‌زاندن (جهنه‌گ، مه‌له‌لی)
n. لێدان به‌ دار؛ هه‌لاقه‌؛ پیامالین
drudge (druj), n. که‌سیکه‌ که‌ ئیشی ده‌ستی قورسو و ووشکو ناخۆش
 ده‌کات
v.i. ئیشی ده‌ستی قورسو و ووشکو ناخۆش کردن
drudgery (druj'er-i), n. ئیشی ده‌ستی قورسو و ووشکو ناخۆش؛
 کوله‌مه‌رگی؛ کۆنیه‌موری
drug (drug), n. (١) ده‌رمان.
 (٢) ماده‌ده‌ی بێهۆشکه‌ر و ده‌ک حه‌شیشه، ته‌لیاک.
 (٣) [Obs.]، ماده‌ده‌ی که‌میایی؛ خوم
v.i. (١) ده‌رمان پێدان (٢) ژمه‌ریتیکردن (خواره‌ده‌وه)
 (٣) بێهۆش کردن به‌ ده‌رمانی بێهۆشکه‌ر؛ هه‌ست سه‌رکردن.
drug on the market, کالایمکی بێ بازار (له‌به‌ر زۆرو ژه‌به‌نه‌یی).

ده‌خوات؛ مه‌ته‌خۆر؛ که‌سیکه‌ ته‌سه‌ل که‌ بار بیه‌ت به‌سه‌ر خه‌لقه‌وه.
 (٣) فرۆکه‌ی بێ فرۆکه‌وان که‌ به‌ ته‌سه‌ل لێ ده‌خوێریت.
v.i. هه‌ت خواره‌دن؛ ته‌مه‌نی کڕین و بوون به‌ بار به‌سه‌ر خه‌لقه‌وه؛ کات کوشتن.
drone (drôn), v.i. (١) ووره‌وور کردن؛ ده‌نگێکی یه‌ک نه‌واو به‌رده‌وام
 لێوه‌هاتن و ده‌ک ده‌نگی پوره‌ هه‌نگ. (٢) دووان به‌شێوه‌یه‌کی یه‌ک نه‌واو ووشک.
 (٣) ووره‌وور؛ ده‌نگێکی یه‌ک نه‌واو به‌رده‌وام. (٤) زوونا.
n. (١) ناوازیکی یه‌ک نه‌واو نزم
 (٢) ئاو زانه‌ ده‌مه‌مه؛ ئاوی ده‌م تکان.
drool (drôol), v.i. & v.t. (١) ئاوی ده‌مه‌مه؛ ئاوی ده‌م تکان.
 (٢) [Slang]، قسه‌ی قۆرو بێ تام کڕین؛ قسه‌ی مندالانه‌و هه‌چ‌وپوچ کردن.
 (٣) لیک؛ ئاوی ده‌م (٤) قسه‌ی قۆرو مندالانه‌و قسه‌ی هه‌چ‌وپوچ و بێ تام.
droop (drôop), v.i. (١) داگه‌وتن؛ شوژیوونه‌وه؛
 (The branches of the willows ~ed over the water.;
 The leaves (flowers, plants, trees, etc.) were ~ing.)
 (٢) ووره‌ نه‌مان؛ لاوازیبون؛ هه‌یز بێ نه‌مان
 (٣) په‌ست بوون؛ مه‌للول بوون؛ کۆست که‌وتن: (His spirits ~ed.)
v.t. شوژیکردنه‌وه؛ داگه‌وتن
n. شوژیبوونه‌وه؛ داگه‌وتن.
droopy (drôop'i), adj. داگه‌وتو؛ شوژی؛ شوژیبووه‌وه؛ په‌ست؛ مه‌للول؛
 (~ eyes, flowers, leaves, spirits, etc.)
-droopily (adv.); droopiness (n.)
drop (drop), n. (١) دلوپ؛ ته‌وک؛ نه‌مه. (٢) چۆر (ئاو، شله).
 (٣) نه‌خت (٤) (pl.)، ده‌رمانی شله‌ی به‌ دلوپ (ده‌رمانی چاوه‌).
 (٥) شتیکی خه‌ری بجووک (وه‌ک، گواره، موریو، نوقول، ... هتد).
 (٦) شکان، نرخ؛ که‌میوونه‌وه؛ هاتنه‌خواره‌وه: (a ~ in prices)
 (٧) که‌وته‌خواره‌وه؛ به‌ریوونه‌وه؛ داگه‌وتن؛ شوژیبوونه‌وه.
 (٨) شتی که‌ دادمه‌دریتمه‌وه یا به‌رده‌مه‌دریتمه‌وه
 (٩) ماره‌ی به‌ریوونه‌وه یا که‌وته‌خواره‌وه‌ی شتی؛ ماره‌ی نیوان شوینیکی
 به‌رزو شوینیکی نزم: (a ~ of fifty feet)
v.i. (١) دلوپ دلوپ؛ هاتنه‌خواره‌وه؛ ته‌که‌ لێ هاتنه‌ده‌مه‌وه.
 (٢) که‌وته‌خواره‌وه؛ به‌ریوونه‌وه؛ که‌وتن.
 (٣) که‌وته‌ سه‌ر زه‌وی (له‌به‌ر ماندوویی، برینه‌داری، یا مردن).
 (٤) که‌وتن، خه‌ریکه‌وتن: (She ~ped off to sleep.)
 (٥) دوانی هاتن؛ کۆتایی بێ هاتن؛ برینه‌وه: (Let the matter ~.)
 (٦) شکان، نرخ، یه‌لی گه‌رمه‌وه؛ که‌میوونه‌وه؛ نزم بوونه‌وه.
 (٧) به‌ریوونه‌وه یا هاتنه‌خواره‌وه به‌ ته‌وژی یا یا ئاو.
 (٨) زاین، گیاندان:
v.t. (١) تکانه‌ر؛ به‌ دلوپ دلوپ به‌رده‌مه‌وه. (٢) هه‌له‌پزاندن
 (٣) به‌رده‌مه‌وه؛ خستنه‌خواره‌وه؛ فرێدان. (٤) زاین؛ ته‌ه‌کین؛ به‌چه‌که‌بوون.
 (٥) به‌ لاسه‌رایی پرتاندن (پیشنیان، ووتنه، لاپه‌لان
 (٦) نارین، نامه (to ~ someone a line)
 (٧) خستن، به‌ برینه‌داری کردن یا کوشتن.
 (٨) برینه‌وه (باس)؛ وازه‌هه‌تانه‌ن؛ کۆتایی بێ هه‌تانه‌ن: (to ~ a subject)
 (٩) شوژیکردنه‌وه؛ نزم کردنه‌وه
 (١٠) بواردن یا به‌راندنی ته‌یه‌ک یا چه‌ند ته‌یه‌ک له‌ ووشه‌یه‌که‌دا.
 (١١) هه‌لیکه‌ شکاندن و کردنه‌ ئاو ئاوی گه‌رمه‌وه به‌ ساغی بۆ کۆلاندنی.
 (١٢) [Colloq]، دانان یا به‌جیه‌یه‌شتنی که‌سیکه‌ یا شتی که‌ له‌ شوینیکه‌دا
 پاش گه‌یاندنی بۆ نه‌و شوینه. (She ~ped him off at school.)
 (١٣) [Slang]، یاره‌ دۆزاندن؛ له‌کیس چوون
 زۆر به‌ناسانی؛ یه‌که‌سه‌ر؛ بێ پارایی؛
 که‌نه‌ا به‌ نیشانه‌ پێدانیک.
drop behind, به‌جیه‌یان؛ دواکه‌وتن؛ که‌وته‌ ده‌راوه.
drop by, سه‌رینه‌دانیکی کورت یا چاوه‌بروان نه‌کراو.
drop in, سه‌رینه‌دانیکی کورت یا چاوه‌بروان نه‌کراو.
drop off, (١) ویشتن؛ له‌ چاوه‌ وون بوون.
 (٢) [Ce'loq]، خه‌ریکه‌وتن

duality

v.t. ووشك كردهنوه.
v.t. ووشكبوونهوه؛ كزبوونهوه.
dry off, ووشك كردهنوه (لمش).
dry up, (1) ووشك كردهنوه؛ ووشك كردن؛ ههلقرچاندن:
(The hot sun dried up all the puddles in the road.)
(2) ووشك بوون؛ ههلقرچان (پورهك)؛ ووشكبوونهوه:
(The streams dried up during the hot summer.)
(Slang) (3) زمان يا دم ووشك بوون؛ دم بوون به تهنهوه؛ قسه پين نهمان
dry ad, Dryad (dri'əd, dri'ad), n. حوړی دارستان (نهفسانهی يوئانی).

-dryadic (adj.), شاتهی ووشك (كارهيا)؛ باثري ووشك.
dry cell, به بهنزین يا شتی تری وها شتی (جل).
dry-clean (dri'klēn'), v.t.
-dry-cleaner (n.), به بهنزین يا شتی تری وها جل ووبهگ شتی؛
dry cleaning, ووشكشور كردن

dry dock, گوښی كمشتی ووشك؛ گوښیكه دهتوانریت ناودهكی بهتان
بكریتنهوه كمشتی تیدا دروست بكریت یا چاك بكریتنهوه.

dryer (dri'er), n. = drier.
dry goods, كووتانو و جل ووبهگ
dry ice, سههولتی ووشك (كه بریتیه به دووم ټوكسیدی كارپون كه بییهستیت)؛ بؤ پارگشتی شت به ساردی بهكار دیت، ودهك نیسگانی شكارو
لهجین چوو به گهر وگوږی كه تازه وای ئی هاتیت.
dry kiln, كووروی ووشك؛ بؤ ووشك كردهنوهی دارو تخته به گهرمی دستكرد.

dry law, یاسای قهدهغه كردهی دروستكردن و فروشتنی شرابو خواردنهوی تری سهرخوشكهر.
dryly (dri'li), adv. به ساردی (لهگل جولا نهمه)؛ به ووشكیهكهمه.
dry measure, كیشهی ووشك؛ بؤ كیشیانو بیوانی دانهمیله و خواردنی تری ووشك.

dryness (dri'nis), n. ووشكی.
dry nurse, دایمیک كه ممد نهدات بهی مندالهی چاودیزی دهكات.
dry run, (Military Slang), (1) تاقیكردنهوه یا پاهینانینکی
تلهنگچیتی بهین بهكارهینانینی گوللو تهقهمنی راستهقینه (سویا)؛
تاقیكردنهوهیهكه بهین بهكارهینانینی كهرسهی راستهقینه.
(2) پهراوه (بؤ هار جوړه پووداویك).

dry-salt (dri'sôlt'), v.t. خوږ كردن بؤ پاراستن (گوښت، قاوروهه).
dry wash, شوړیو و ووشك كراوه بهلام له نوټو نهمراو (جل ووبهگ).
duad (doo'ad, dü'ad), n. جیوت؛ دوان.
dual (doo'äl, dü'äl), adj. (1) دوان؛ جیوت؛ جیوته؛ دوانه:
(~ ownership; ~ purpose)
(2) دوولایی؛ دووسرووشتی؛ دووكرتی؛ دوانهیی؛ دووپووی:

(He has a ~ nature.)
(3) جیوت (پړزمان)؛ جیوت.
ووشهی جیوت یا دوانی (پړزمان)؛ له هندی زماندا وده؛ ههرهیی، یونانی، سانسكریتی... هتد.
(1) دوانهیی؛ دوولایی؛
دوو بهشی دژ به یك؛ جیواواری؛ دووسرووشتی. (2) تیوړیهكه دهلیت؛ جیهان له دوو شت پتكهاتوه، میشك و لمش، واته بیدرلو و نهپنراو (فلسفه)
(3) (1) تیوړیهكه دهلیت؛ جیهان دوو هیزی دژ به یك بهریزهوی دهین، باشرو خرابی (ناین). (ب) بیروپایهكه كه دهلیت؛ مروءه دوو سرووشتی ههیه، لمشی و گیانی.

-dualist (n.),
duality (doo-al'ä-ti, dü-al'ä-ti), n. دووسرووشتی؛ دوولایی؛
پنپانزی دوولاگری؛ دوو بهشی دژ به یك.

drug addict

drug addict, حهشیهكیش؛ تلیاك خوړ.
drugget (drug'it), n. لباد؛ همسیر.
druggist (drug'ist), n. (1) دهرمانفروش؛ بازارگانی نهمان.
(2) دهرمانساز؛ دهرمانگر؛ نهجراچی.

drugstore (drug'stôr', drug'stôr'), n. دهرمانخانه؛ نهجراخانه.
druid, Druid (dru'id), n. پیاوینکی ناینی. جادوگر، یا فالچی بیگلتهری كوژ.

drum (drum), n. (1) تهپل؛ دهمول.
(2) دهنگی دهمول؛ دهنگی تهپل لیدان. (3) شتیك كه له تهپل بكات (4) بهكره یا لولهكی ناسن (5) پیپی ناسن.
(6) (ب) پهردهی گوئی (ب) گوئی ناوهرپاست.
v.t. (1) تهپل لیدان؛ دهمول لیدان. (2) شته كه له بال ههلسان.
v.t. (1) تهپل لیدان؛ دهمول لیدان. (2) كوژدنهوه به تهپل لیدان.
drum into, پهیما بهستا بؤ دهرخستن یا پین ووتن.
drum out of, (1) له سویا دهر كردهن به تهپل لیدانهوه. (2) دهر كردهن.
drum up, (1) كوژدنهوه یا بانگ كردهن به تهپل لیدان.
(2) پارهمنی كوژدنهوه به داو كردهن و مال به مال گهران؛

(to drum up support for a cause)
drumbeat (drum'hē't), n. ددهنگی دهمول؛ دهنگی تهپل لیدان.
drumhead (drum'hed'), n. (1) جهرمی تهپل.
(2) پهردهی گوئی ناوهرپاست. (3) سهری بهكرهیهكی دهستاری كه شیشی پیادهكرت بو بادانی بهكرهكه و گورس ههلكردن لهسهری دادگی سویایی مهیدانی جهتك.
drumhead court-martial, سهردهستهی تهپل لیدهران له خوتواندینكدا.
drum major, كچه سهردهستهی تهپل لیدهران.
drum majorette, (1) تهپلچی؛ تهپل لیدره؛ دهمول ژن.
drummer (drum'er), n. (2) [Colloq.] فروزشیاری گهرژك.

drumstick (drum'stik'), n. (1) داری تهپل لیدان.
(2) لاخوړیوړی لاقه مریشكی كوډار یا هی باندهیهكی تر

drunk (drunk), past participle of drink.
adj. (1) سهرخوش؛ مهست؛ كهیل.
(2) شهیدا؛ شیت وشهیدا. (~ with joy, happiness, etc.)
n. [Slang], (1) كسبکی سهرخوش (2) ناهمگی خواردنهوهی سهرخوشكهر.
drunkard (drun'kærd), n. كسیكی ههیشنه سهرخوش؛
كسیكی كه ژوو ژوو دهخواتهوه و سهرخوش دهیبت.
drunken (drun'kan), adj. (1) سهرخوش؛ مهست.
(2) ههیشنه سهرخوش (3) له نهجاسی سهرخوشیهوهیه؛
لهكاشی سهرخوشیه؛ پوویداوه.

drunkenness (drun'kan-nis), n. سهرخوشی؛ مهستی؛ كهیلی.
dry (dri), adj. (1) ووشت؛ ووشك ورسنگ؛ پین شتی (2) ووشكانی.
(3) پین باران؛ كه باران؛ ووشك. (a ~ summer)
(4) سبیس؛ ووشكهمهوه؛ ههلیپووكاو؛ ههلقرچاو. (5) تینوو.
(6) ووشك كروو (بیر. ناژهل)؛ ووشك. (a ~ well, cow, sheep, etc.)
(7) بهس؛ كهره و مرهبا؛ (تاز). (a ~ toast)

(8) رهق؛ شله ذیه؛ ووشك (خواردنهوهی)؛ ووشكهمهنی (~ foods).
(9) شپرین ذیه؛ شپرین نهكراو (شهراب)؛ (~ wine).
(10) بهلعمی لهگل ذیه؛ ووشك (كوكه)؛ (~ a ~ cough)
(11) خواردنهوه و فروشتنی یا تمنا فروشتنی شهراب و خواردنهوهی تری سهرخوشكهری تیدا قهدهغهیه. (Kansas was a ~ State.)
(12) ساده؛ راستهوخو؛ پین پیچ ویمنا؛ سارد. (~ facts).
(13) پین سوود؛ پین نهجام (~ a ~ interview).
(14) ووشك (كار، بیروپا)؛ ناخوش (نیش، دوان)؛ (~ a ~ lecture).
(15) نادیارو بهتموسهوه ووشك (~ a ~ sense of humor).
n. [Colloq.], كسیكی كه دژ خواردنهوه و فروشتنی شراب و خواردنهوهی تری سهرخوشكهر بیبت.

dual personality, dual purpose, dub (dub), v.t. کەسێکی دوو سروشت (دەروونناسی).
 دوو کەلکدار: دوو کاری پێ دەکەیت
 ١- لێدان: پێدان؟ پێمان ئێن (٢) لێدان (تەپل)
 ٢- ناو نازناو، یا سەرنامو پێ بەخشین: ناوی گەورە لێنان.
 ٣- ساف و لووسو رێک کردن (دار، تەختە)
 ٤- نەرمو ساف و لووس کردن (چەرم) (٦) [Slang]. خراب لێدان (گۆلف).
 ٥- دەسکی تەپل یا دەهۆل
 ٦- تەپل ژەنیکی نشارمزا.
 ٧- [Slang]. کەسێکی خۆی ناکارامەیی ناخۆی هیچ نەزان.

dub (dub), v.t. تۆمارکردنی پارچە مۆسیقایەک لە پارچە مۆسیقایەک
 تەرەه
 ١- کەسێکی مۆسیقای تازە خراوەسەر فیلمی سینەما (بەتایبەتی هی فیلمیکی بێگانە)

dub in, ١- گەفتوگۆ مۆسیقا خستەسەر فیلمی سینەما
 ٢- گەفتوگۆ مۆسیقای نوێ خستەسەر فیلمیکی سینەما لە جزی هی فیلمیکە خۆی

dubious (doo'bi-əs, dü'hi-əs), adj. ١- دوو مانا بەخش (تێبینی).
 ستایش: گومان لیکراو: (a ~ remark, compliment, etc.)
 ٢- دوو دان: گومان: (to feel ~ about something)
 ٣- ئەسحامی نازائری: خۆبەختە نازائری چۆن دەبێتکەو: (a ~ battle)
 ٤- بشتی پێ ناوەستری (مروژ): گومان لیکراو: (a ~ person)

dubitable (doo'bi-ta-b'l, dü'bi-ta-b'l), adj. جزی گومانە
 گومان لیکراو: مسۆگەر دیه

ducal (doo'k'l, dü'k'l), adj. تاییبەتی بە دوق یا دوق نشین

ducat (duk'ət), n. ١- دەکەت: پارەیکە زێر یا زیوی ئەوروپایی کۆنە.
 ٢ [Slang]. بلیت

duchess (dutch'is), n. ١- ژنە دوق: ژنە میر

٢- میری ژن یا بەگزادە ژنی سەرۆکی ناوچە

duchy (dutch'i), n. دوق: شێخ: میرنشین: دوقی ژن نشین

duck (duk), n. ١- مروی (٢) مروی مینە. (٣) گۆشتی مروی.
 ٢ [Colloc.] کەسێکی خۆشەویست. (٥) [Colloq.] کەسێکی سەیر.
 ٦- نوتومیبل یا هۆیکە هاتوچۆی پەرەپەرەداری تەر و وشکانی.
 بێوهی نانکێت یا نارهستیت: like water off a duck's back,
 کاری ئی ناکات

duck (duk), v.t. & v.i. ١- خۆفرێدانە ناو ناووه: خستەناو ناووه یا
 نوقە کردن بو هەناسەیک (٢) بەپەلە خۆی لادان (گۆللە، بەرد، شتی فرێراو
 یا کەوتووه خاوەوه: سەردانەواندن. وەرگەران. خۆشاردنەوه یا خۆلادان
 بەپەلە نۆشت بەرنەکەوتن: (٢) خۆی دزینەوه (تەرک، کار، کەس).
 خۆرە کەتان یا قوماشیکێ قایم.

duck (duk), n. گیاداریکی ناوی بچووکی

duckbill (duk'bil'), n. Also platypus. شێرەری هیلکەکەری قاچ تەنزاوه دەتوویکە لە هی مروی دەچیت

ducking stool, کورسەر پێ بشتی ئە ناو هەلکێشان کورسەییەکی پێ
 پشته مروی بەدکارو تاوانباری پێوه دەبەسترایهوه دەخرایە ناو ناووه
 خۆرە سزایەکی یوو یۆ نافەرەتی شەرەنگێز لە ئەمەریکا)

duckling (duk'liŋ), n. بەجکە مروی

ducks and drakes, یاری بەردەهاریشتن بەسەر پووی نەستێل یا
 گۆمیکێ گەورە: بە مەرحیکە چەند جارێک پووی ناوکه بپەرێنیت ئەوسا
 مەمریتە ناو ناوکهوه

play ducks and drakes with one's money, یاری خۆ
 بەفرێدان: وەك ئەوهی فرۆی بەدیتە ناو ناووه.

ducky (duk'i), adj. [Slang], تاییاب: رۆز خۆشو جوانو باش

duct (dukt), n. ١- بۆری: لوله: ناو باره: جۆگە

٢- بۆری، لوله، یا دەماری ناولەش (بۆ بردنی شلەي دەردراو یا پیسایی).

ductile (duk'til, duk'til), adj. ١- جێر (کانزا): دەکشێنرتا

٢- فرچوک نییە (metals ~) (٢) پلاستیکی: شلک: نەرم.

dud (dud), n. ١- فیشکی بۆش یا چوونک: گۆللە یا بۆمبایەک کە
 نەتەقییتکەو (٢) کەسێکی چوونک: کەسێکی پێ هونەر، کوونی، یا
 هیچ و پوچ: شتیکی پوچەل یا چرووک.

dude (dood, dūd), n. ١- پیاویکی زۆر تەپۆش: پیاویک کە نەوێندە
 بە تەنگ جلوبەرگ و پووالەتییەوه دیت بە پەلەپیتکە خۆی دەتەکنین
 (٢) [Slang]. شلەشاری: کابرا: زەلام (بەتایبەتی دانیشتووی شار یا گەشتیار)
 گەشتگای نەرەوهی شار کە گەشتیاران بە سواری ئەسپ و
 مەلە و وەرژشتی تەرەه کات بەسەر دەبەن تیایدا.

due (doo, dū), adj. ١- کاتی دانەوهی (قەر):
 (The first payment is ~. ; The rent is ~.)
 ٢- پەوا: شایستە: (Give him ~ respect.)
 ٣- (١) ئەوێندە یا ئەوهی پێوستە: (~ care)
 (ب) لە کاتی خۆیدا: چۆن پێوستە وها: (in ~ time; in ~ course)
 ٤- کاتی خۆیەتی: کاتی گەشتیتێتی (فرۆکە، شەمەندەفر، پاس... هتد):
 (The plane is ~ at 6:00 P.M.)

due (doo, dū), adv. بەتەوا: یەکسەر (ئاراستە): (~ west)
 ١- ئەوهی کاتی دانەوهی: ئەوهی پەوا یە شایستە یە.
 ٢- (pl.) تاپوونە.
 کاتی دانەوهی یا دانی دەیت
 لەبەر: بەهۆی
 مافی خۆ پێدان: ئەگەرچی
 پێشی پەوا نەیت

due date, پۆزی دانەوه (قەر): پۆزی گەرانەوه (شتی خواستراو)

duel (doo'əl, dü'əl), n. ١- شیربازی: شەرەشر: شمشیربازی.
 ٢- دووبەرگی: مەلە: شەر (بە دەم): (a verbal ~)

v.t. & v.i. شیربازی کردن: شەرەشر کردن

duelist, duellist (doo'əl-ist, dü'əl-ist), n. شیرباز

dues (dooz, düz), n.pl. تاپوونە

duet (doo-ət', dü-ət'), n. ١- گۆرانی یا ناوازی دووقۆلی

٢- دوو کەس کە پێگەوه گۆرانی بلێن یا مۆسیقا ئی بەن

duffel, duffel (duf'əl), n. ١- قوماشیکێ خوری نەستوورە

٢- پێوستی پاوچی: کەشتییەوان، یا دەشتەوانیک کە لەگەل خۆیاندا دەبەن

٣- پێوستی کەسێک کە دەچیتە چادرگا و لەگەل خۆیدا دەبیت

duffel bag, توورەکەیکە نەستوورە ووردەشتی تەن دەکێر و دەلێر

بەسەر شاندا

duffer (duf'ər), n. ١- [Obs.] نەستگێر (بەتایبەتی هی خشلو

شتی وها ی هەرزانبەما): (٢) [Slang]. کەسێکی ناکارامە، خۆل، یا

پێنیشک

dug (dug), past tense and past participle of dig.

dug (dug), n. ١- بەلەمیکە لە دارێکی هەنگەندراو کراوه

٢- پەناگا

٣- کونجیکە یاریگەری "پینسبول" تیدا کۆدەبێتەوه کاتی جەوانەوه

duke (dook, dūk), n. ١- دوق: شازادەیکە کە فەرمانرەهوی

ناوچەیکە سەر بەخۆیە. (٢) شازادە: بەگزادە

١- دوق نشین:

شازادەنشین. (٢) پەلەویایەتی دوق

dulect (dul'sit), adj. ١- خۆش نەوا: خۆش ناواز

٢- [Archaic]. خۆش (تام، بۆن): شیرین

سەنتوور

dulcimer (dul'sə-mēr), n. ١- بێ مێشک: کەر: تینەگەیشتوو

٢- بێ هەست: هەست مردوو: (~ to grief)

٣- سەست: خاو: (٤) دل مردوو: سارە: ووشک: مردوو

٥- ووشکو ناخۆش: ناخۆش: ووشک (مەجاز): بێ تاقەتکەر

duplicate

dumpling (dʌmp'liŋ), n. (۱) تۆپەلە ھەربىزىكى خېرە ۋەك كەتەي بچوۋەكە كە لەئار شۇزىيا يا شەلەدا دەكولىنرۇت.
(۲) شەربىزىيەكە بىرئىقەپە لە پارچە ئانى لە مېۋە پىنچراۋەو پىششىنراۋ
(۳) [Colloq.] كەسنىكە يا گىئاندارنىكى كورۇتو قەغەز كەللاۋە.

dump truck,
dump (dʌmp'i), adj. كورۇتو تۆكەمە؛ كورۇتو قەغەز.
dump (dʌmp'i), adj. پەست؛ شەمبار؛ خەقەتبار.
dun (dʌn), adj. دىزىا بۇز.
n. (۱) رەنگى دىزىيا بۇز. (۲) جۇرە مېشىكە.
dun (dʌn), v.t. & v.i. پەيتا پەيتا داۋاي قەرزكردنەۋە.
n. كەسنىكە كە پەيتا پەيتا داۋاي قەرزكەكى دەكاتەۋە.
dunce (dʌns), n. (۱) كەسنىكى نەزان و روشك.
(۲) كەسنىكى دەپتەك، كەردەن، كەلۇز، يا بىن مېشىكە.
dune (dʌn, dʌn), n. كەردۆلكەكى لىم.
dung (dʌŋ), n. (۱) شىپاكە سەنئىرا تەپالە؛ پىتالە.
(۲) پىيساي؛ پىيسى.
v.t. پەيتاۋكردن (كەلگەن).
dungaree (dʌŋ'gɑ-rē'), n. (۱) جۇرە قوماشنىكى ئىستورە.
(۲) (pl.) پانقۇل يا بەرگى سەرتاپاي لەم قوماشە دىۋوستكراۋ (بەرگى كار).
dung beetle, قالدۇنچەكى ئار شىپاكە سەر سەرمەننىكە.
dungeon (dʌn'jən), n. (۱) سەنگەرى ئار قەلا؛ قەلا
(۲) زىندان؛ ژورنىكى تارىكى ژۇرنەمىن (لە بەدىيەنەدا يا ۋەك بەدىيەنە تاخۇش).
dunghill (dʌŋ'hil), n. (۱) سەرمەننىكە كۆمەلە شىپاكە يا تەپالە.
(۲) شىپكى پىس.
dunk (dʌŋk), v.t. & v.i. لە قارۋە، شىر، يا شۇزىيا ھەنكېشان پىش خوارىنى (كېكە، نان، بسكوت... ھەتد).
dunnage (dʌn'ij), n. (۱) قارۋاخنى نەرم كە دەخۇرتە ژۇر سىۋوقو لەۋورپىشى بۇ پاراستى لەسەر كەشى. (۲) جانتاۋ باۋول و كەلۋەپەل
duo (dʌo'ō, dʌ'ō), n. كۇراني يا ئارازى دوقۇلى.
duodecimal (dʌo'des'ə-m'l, dʌ'ə-des'ə-m'l), adj. دوانزەمە؛ تايپەتى بە دوانزە يا دوانزەمى.
n. (۱) دوانزەپەك. (۲) (pl.) شىۋازى ژماردى دوانزەمى (بىركارى).
duodenum (dʌo'dē-nəm, dʌ'ə-dē-nəm), n. رىفۇلەى.
دوانزەگىزى.
duologue (dʌo'ə-lŋg, dʌ'ə-lŋg), n. كەتۋوگى دوقۇلى
(بەتايپەتى لەسەر شاقۇن).
dupe (dʌp, dʌp), n. كەسنىكى خۇش باۋەر يا ساۋىلكە؛
كەسنىكى بەناسانى ھەلخەلە تۇنراۋ.
v.t. خەلەتاندن؛ فرىۋدان؛ لەخۇشتە بىردن؛ ساختە لىكردن.
dupery (dʌp'ēr-i, dʌp'ēr-i), n. ساختە؛ ساختە لىكردن؛
خەلەتاندن
duple (dʌp'l, dʌ'p'l), adj. دوو ئەرەندە؛ دوانە؛ دوان
duplex (dʌp'pleks, dʌ'pleks), adj. (۱) دوو ئەرەندە
(۲) دوۋلا يا دوۋبەش (مەكېنە).
n. (۱) خانۋىيەكى دوۋلا يا دوۋ بەش (كە ھەر بەشەيان سەرمەخۇزىيە
بۇ خۇزىيانىكە). (۲) ژورنىكى دوۋخانەمى لە شەمەندەفەردا.
duplex apartment, خانۋىيەكى دوو نەۋىسى.
duplex house, خانۋىيەكى دوو بەش (كە ھەر بەشەيان سەرمەخۇزىيە
مائىكى تىدائىت)
duplex telegraphy, ئارەدى دوو بىۋوسكە بە يەك تەلەۋا لە يەك كاتدار
بۇ دوو لاي جىۋاۋان.
duplicate (dʌp'plə-kit, dʌ'plə-kit), adj. (۱) دوان؛ دوانە.
(۲) دەقاۋدەق. (۳) دوو بەشى چۈنئەكى ھەپە.
(۱) ۋىئە دەقاۋدەق. (۲) ھاۋتا؛ بەراسىمەر.
n.

dullard

(a - party, lecture, meeting, etc.)
(۱) كول (a ~ blade)
(۲) بىن رەنگ؛ كال؛ مودو (رەنگ). (a ~ color)
(۳) ناتودونىزا سوۋك (a ~ headache)
(۴) باش ئاناسىرتەۋە يا دىۋارى ئاكرۇت (مەنگ؛ تەپە): (a ~ thud)
(۵) ئاسۋودە نەمەخۇش؛ ناخۇش: (~ weather)
(۶) كز. بازى: (Business is ~)
v.t. & v.i. سىركردن (ھەست)؛ سىرپوون؛ خاۋكردنەۋە.
(to ~ the senses)
(۱) بىن مېشىك كەردن؛ بىن مېشىك بوون (to ~ the mind)
(۲) كول كەردن؛ كول بوون.
-dulness; dulness (n.); dully (adj.).
dullard (dul'ərd), n. كەسنىكى كەرو بىن مېشىك
duly (dʌo'li, dʌ'li), adv. (۱) بەپىسى دەستورۇ نەرت؛ بەرئەكەۋىپنىكى؛
چۇز پىۋىسە ۋەھا (a ~ - elected president)
(۲) لە كاتى خۇيد؛ مەبىن دواكەۋتەن.
dumb (dʌm), adj. (۱) لال؛ بىر زەمان
(۲) زەمان مەستراۋ؛ لە ترس، خورپە. يا ھەپەساندا (۳) بىن دەنگ.
(۴) [Colloq.] گەمۇزە؛ بىن مېشىك؛ گىل؛ كەر؛ دەپتەك؛ كەۋەن.
خۇ گىل كەردن؛ خۇ مە گىل پىشاندان
play dumb,
dumbbell (dʌm'bel'), n. (۱) ئاسنىك ھەربىۋ سەرى تۇپە ئاستە
بە دەست سەزىدەكەرتەۋە بۇ ماسۋلكە بەمېزىكردن
(۲) [Slang] كەسنىكى كەرو گىزۇ بىن مېشىك
dumbfound (dʌm'faʊnd), v.t. = dumfound.
dumb show, (۱) شانۇكەرى يا ئواندىنىكى بىن دەنگ.
(۲) نىشانەى بىن دەنگ؛ دەستو دەۋپىل و چاۋ جۋالاندن بەبىن دەنگ.
dumbwaiter (dʌm'waɪtər), n. (۱) تەپەكەكى بچوۋەكە دەخۇرتە
لاى مېزى ناخۋا رەۋە (۲) ئەناسىزى چىشخانە بۇ ھىنان و بىردى
خوارەمەسى و قاب و قاچاڭ لە نەۋىكەمە بۇ يەككى تىر.
dumdum (bullet), گوللە دەمەم گوللەپەكى لوت نەرمە كە لە
نىشانەكى دا دەئاسىت و دەپتە ھۇى بىرئىكى كەۋە.
dumfound (dʌm'faʊnd), v.t. سەرسام كەردن؛ ھەپەساندن؛
سەرسۋەسەن و زەمان مەست.
dummy (dʌm'i), n. (۱) كەسنىكى لال؛ يا بىن زەمان
(۲) پەيكەرى ۋەك ئادەمىزاد بۇ پىشاندانى جىۋبەرگ لە فرۇشگادا؛
پوۋكەشۋەشە؛ ۲: شىپكى دىۋزە (۴) دەسكەلا؛ ئۆكەر؛ كەسنىك كە بەسەرزىرى
سەرىھىز بىت. بەلاۋ لە ژۇرەۋە دەسكەلاى كەسنىكى تىر بىت
(۵) [Slang] كەسنىكى كەرو بىن مېشىك گىزۇ
(۶) گەلالەى چاپەمەنى (۷) مەكېنەى شەمەندەفەرى دەنگ كپ كراۋ.
adj. (۱) بىن دەنگ (۲) دىۋزە؛ پوۋكەش؛ ساختە
(۳) دەسكەلا؛ ھەر بەتاۋ (a ~ corporation)
dump (dʌmp), v.t. (۱) ھەلرشتە؛ رۇكردن؛ پىش
(۲) فرىدان ۲: شقۋەك خىستە ناۋ بازارەۋە بە نرخیكى ھەرزان
v.t. (۱) ھەلرزان؛ كەۋتەخوارەۋەۋە كۆمەل بوون.
(۲) زىل فرىدان ۳: بازار پىركردن لە شقۋەك بە نرخی ھەرزان.
n. (۱) سەرمەننىك
(۲) شۋىنى تىن فرىدان و ھەلرشتى شتى بىن نرخی يا نەرىستراۋ
(۳) شۋىنىكى سەرمەم لە مەيداندا بۇ دا بەشكردنى تەقەمەنى. خوارەمەنى.
يا جىۋبەرگ بەسەر لەشكردا.
(۴) [Slang] شۋىنىكى ناخۇش و ئاشىزىۋ بىن ئاسۋودە
(۵) [Slang] ھەرشۋىنىكە؛ جىگەپەك
dump (dʌmp), n. [Archaic]. (۱) ئاۋازىا گۇرانیپەكى دىگىر.
(۲) گۇزىيا يا ئاۋاز
in the dumps, پەست؛ مەۋول؛ شەمبار؛ خەقەتبار.
(He is down in the dumps.)

duplicating machine

dwell

v.t. (۱) دو قات كوردن؛ دو نەمەندە كوردن
 (۲) ويئەنى دەقارەت دەرھيئان؛ لەسەر دەرھيئان؛ لەبەرگرتنەوه.
 (۳) دووبارەكردنەوه؛ دووپاتكردنەوه (كردان، كار، پەشتان):
 (She ~ her former success.)
 in duplicate, به دوو ويئەنى دەقارەت
 duplicating machine, مەكينيە ويئەنى دەقارەت دەرھيئان.
 duplication (doo'plə-kā'shən, dū'plə-kā'shən), n. (۱)
 ويئەنى دەقارەت دەرھيئان؛ دووبارەكردنەوه. (۲) ويئەنى دەقارەت.
 duplicator (doo'plə-kā'tēr, dū'plə-kā'tēr), n. مەكينيە
 ويئەنى دەقارەت دەرھيئان.
 duplicity (doo-plis'ə-ti, dū-plis'ə-ti), n. دووپويي
 دووزمانى؛ فيژوتەلەكەيانى
 durability (door'ə-bil'ə-ti, dyoor'ə-bil'ə-ti), n. بەرگەگرتن
 قايمى؛ مەنەوه نەپان. نەشكان، يا نەفەرتان؛ بەردەوامى.
 durable (door'ə-b'l, dyoor'ə-b'l), adj. (۱) بەرگەگرتن؛ قايمى
 بەتەين؛ مەكيشن؛ گەگرتن: (a ~ pair of shoes).
 (۲) جەمبەيو؛ نەگرتن؛ بەردەوام: (a ~ peace).
 dura mater, پەردەى مەرە دەرەوى مېشكەو پېرپراگەى پشت (كە قايمىر
 بەكيشە.
 duramen (dyoo-rā'min), n. ئاوجەرگەى پەقى قەدى درەخت
 durance (door'əns, dyoor'əns), n. بەندى؛ خستەنەندىفانەوه؛
 خزانە زېدەنەوه
 duration (doo-rā'shən, dyoo-rā'shən), n. (۱) بەردەوام بوون
 بەردەوامى؛ مان: (۲) ماوهى خاياندن؛ ماوهى بەردەوام بوون؛ ماوه.
 duress (doo-res', dyoo-res'), n. (۱) بەندى؛ خستەنەندىفانەوه؛
 خزانە زېدەنەوه: (۲) زۆرەملى؛ زۆر؛ بە زۆر؛ تۆيزى
 (to do something under ~ ; a confession signed under ~)
 during (door'ing, dyoor'ing), prep. (۱) بە ئىزمائى كات؛ لەكاتى؛
 لە ماوهى (The sun gives us light and heat ~ the day.)
 (۲) لەكاتى؛ لە كاتىندا: (He left ~ the lecture.)
 dusk (dusk), adj. [Poetic]. رەشتالە؛ تارىك
 (۱) زەرەپەر؛ تارىكو لىئى پاش پۇژئاو بوون (۲) تارىكى.
 n. & v.t. تارىك كوردن؛ تارىك داھاتن
 dusky (dus'ki), adj. (۱) رەشتالە؛ تارىك؛ لىئى.
 (۲) غەمگىر؛ بەرچاوا تارىك؛ پەست؛ خەفەتبار.
 -duskily (adv.); duskiness (n.).
 dust (dust), n. (۱) تەپ وتوز؛ تون
 (۲) ھەدىكى زۆر تەپ وتوز كە ەك پەلە ھەور بوەستىت.
 (۳) پشيو؛ سەر لى شىئاوى؛ ھەراوھوربا. (۴) خاك؛ خۇل؛ گل.
 (۵) پاشماوھى لەشى پزىو كە دەپىت بە خۇل يا گل.
 (۶) رېسوايى؛ سەرشۆرى. (۷) شتىكى بىن شىخ و ھىچ و پوچ.
 (۸) [British] زىل؛ خاك و خۇل. (۹) [Rare]. گەرد.
 (۱۰) ھەلانە؛ (۱۱) تۆزقالە زۆر. (۱۲) [Slang]. پارە؛ دراو.
 v.t. (۱) تەپ وتوز پىوھكردن؛ تۆزاوى كوردن
 (۲) پۆدرە پىوھكردن؛ پۆدرە لىدان.
 (۳) (off ~) تەكاندن؛ پاكرنەوه؛ گەسك لىدان؛ سىرېن و تەپ وتوز لى لا بردن.
 v.t. (۱) تەكاندن؛ سىرېن و تەپ وتوز لى لا بردن؛ پاكرنەوه.
 (۲) خۇگەواندن لە تەپ وتوزدا (بالئەندە).
 (۳) تەپ وتوزاوى بوون؛ خۇلاوى بوون
 له جەنگدا كوژدان؛ بەزىن.
 (۱) لە جەنگدا كوژدان؛ بەزىن
 (۲) كرىنوش برىن؛ سەر دانەواندن
 كوردن بە تەپ وتوز؛ ئازاوانانەوه؛
 ھەراوھور؛ خستەنەوه
 throw dust in (someone's) eyes. بەھەلە داھرتن؛ خەلتەندان؛

چارەبەست كوردن
 تەنەگەى خۇل؛ خۇلەن؛ زىلەن.
 dustbin (dust'bin), n. ئاوجەپەك كە بىن بارانى ەك بىبابانى لى مەكات.
 dust bowl, (۱) تەپ وتوز پاكرنەوه يا سەرەوه (موزق، شت)؛
 duster (dus'tēr), n. فلجە؛ پەرى يا ئىسەنجى شت سىرېنەوه. (۲) تەختەسەر.
 (۳) ئامىزى پۆدرە لىدان. (۴) ئامىزى خوى يا شەكر پىوھكەر؛ خۇيدان.
 (۵) پالئز يا چاكەتى پاراستنى جلوبەرگ لە تۆزاوى بوون لەكاتى
 گەشتكردندا؛ نەتومبىيلى سەرگراوه.
 dustman (dust'man), n. خۇلپۆز
 dustpan (dust'pan), n. دەفرتكى بچووكى دەم پانە خۇلنى پاش
 گەسكەدانى تى؛ دەكرىت و پىزى دەكرىتە ئاوتەنەگەى خۇلەوه.
 dustproof (dust'proof), adj. تەپ وتوزبى.
 dust storm, گەردەلەتور.
 dusty (dus'ti), adj. (۱) خۇلاوى؛ تەپ وتوزاوى
 (۲) وورد ەكە تۆز. (۳) پۆز
 Dutch (dutch), adj. (۱) ئايمەتى بە ھۆلەندە گەل، زمان، كلتور.
 (۲) [Slang]. ئەلمانى.
 n. (۱) زمانى ھۆلەندى. (۲) [Slang]. ئەلمانى.
 (۲) گەلى ھۆلەندە (۴) [Slang]. گەلى ئەلمانى.
 go Dutch, [Colloq.]. پارەى خۇدان و كەس وىزى كەس نەكرىن
 (چىشتخانە، سىنەما، گەشت، ناھەنگ... ھتد)؛ بە لىقەى خۇ ئوستن (مەجاز)
 Dutch courage, (۱) ئازاوى بەك كە لە خوارنەمەوه بىت؛
 ئازايمى سەرخۇشى. (۲) خوارنەمەوى سەرخۇشكەر.
 Dutch door, دەرگاى دوو بەشى لە بارى لا بەلا بەمەرجىك بۆتائزىت بەشى،
 سەرەوهو خۇلەوهوى بە جىبا بگرتنەوه يا داخزىت.
 Dutch oven, (۱) مەجەلنىكى سەر قۆزقە كە گۆشت و خوارنەمەنى تىرى
 لە فېردا تىدا دەپىشزىت. (۲) گوومرگە لايمكى بەرەلايو سەرەكەى گىراوه
 پووى لا بەرەلاگەى دەكرىتە ئاگرو گۆشتى تىدا دەپزىت. (۳) تەنور
 Dutch treat, [Colloq.]. پارەى خۇ دان و كەس وىزى كەس نەكرىن
 (چىشتخانە، سىنەما، گەشت، ناھەنگ... ھتد)؛ بە لىقەى خۇ ئوستن (مەجاز)
 Dutch uncle, [Colloq.]. كەسكە كە بە توندوتىزى و بە پەقى تەمىنى
 كەسكى تىرىكات
 duteous (doo'ti-əs, dū'ti-əs), adj. گوئى پايەل؛ گوئگرتن؛ ملەكچ.
 dutiable (doo'ti-ə-b'l, dū'ti-ə-b'l), adj. گوومرگى لەسەرە
 (شوقەمەى لە دەرەوه ھىزراو)؛ گوومرگ دەكرىت؛ پىووستە گوومرگ بگرتن.
 dutiful (doo'ti-fəl, dū'ti-fəl), adj. (۱) لە ھەستكردن بە پىووستى
 سەرشانەوه ھاوتووه. (۲) گوئى پايەل؛ گوئگرتن؛ ملەكچ.
 duty (doo'ti, dū'ti), n. (۱) پۆز
 (۲) پىووستى سەرشان؛ ئەرك؛ ئەركى سەرشان
 (۳) باجى گوومرگ؛ گوومرگ
 (۴) پەلى بەكارى مەكینە؛ بەكارى مەكینە: (a heavy- ~ tractor)
 do duty for, جىگىرى كوردن؛ لەباتى بوون؛ جىن گرتنەوه.
 off duty, پاش كار؛ دواى نىشى پۆزانە؛ دەستبەتال.
 on duty, لەسەر كار؛ لەكاتى نىشدا
 duty-free (doo'ti-frē', dū'ti-frē'), adj. & adv. گوومرگ
 لەسەر نەبوو؛ باجى گوومرگى لەسەر نادىت.
 dwarf (dwōrf), n. (۱) كورتەبالا؛ كورتەبەنە؛ كورتەبالايم.
 (۲) گياندار يا پووهكى بچووكتر لە توخى خوى.
 v.t. (۱) نەھىشتنى گەرەبوون؛ رىگرتن لە پەرەسەندن (موزق، گياندار، پووه).
 (۲) بچووك كردنەوه. (۳) بوون بە ھوى بچووك نوواندن؛ باشتر و جوانتر و
 كارامەتر نوواندن (لە بەراوردەدا): (He ~s everybody around him.)
 گەرەنەبوون؛ بچووك نوواندن.
 v.t. بچووك كورتەبالا؛ كورتەبەنە.
 adj. كورتەبالا؛ كورتەبەنە؛ بچووك
 dwarfish (dwōrf'ish), adj. كورتەبالا؛ كورتەبەنە؛ بچووك
 dwell (dwell), v.t. نىشتە جىن بوون؛ لە شوئىنكە زىان بۆ ماوهى بەك يا

dweller

به یکه‌نباری

[to ~ in the country (in the city, in England, etc.)]

dwelt (dwelt), *alternative p p and past tense of dwell.*
نژدیر برانکردنوه: زور لسه‌ر پزیشتن (دووان).
نوسین! دزیزه پندان: (Don't dwell too much on past failures.)

dweller (dwel'ēr), *n.* نیشته‌جن: دانیشتون: (a city- ~)

dwelling (dwel'ing), *n.* مال: جن نشینگه: خانوو.

dwelt (dwelt), *alternative p p and past tense of dwell.*

dwindle (dwin'dl), *v.i.* که‌میرونه‌وه: کزبون: چوونوره‌یه‌ک

v.t. که‌مکردنوه: که‌مکردن

dyad (di'ad), *n. & adj.* جوت: سوو: دووان

dyarchy (di'ār-ki), *n.* جوت فرمانزوه‌وایی (له یه‌ک نارچه‌دا).

dye (di), *n.* (۱) خوم: (۲) رنگ: بویه

v.t. رنگ کردن: له خوم دان: له خوم هه‌نکیشان.

v.i. رنگ گرتن

of deepest dye, به‌دترین: خر پترین

dyed-in-the-wool (di'd-in-thə-wool'), *adj.* (۱) له خوم دراره

پیش‌رسنتی (۲) نه‌گور

dyeing (di'ing), *n.* له خوم هه‌نکیشان: له خوم دان: رنگ کردن

dyer (di'ēr), *n.* خومچی

dying (di'ing), *present participle of die.*

adj. (۱) له سه‌ره‌مه‌رگدایه: گیان دودات: له مردندایه.

(۲) له نه‌ماندایه: مرمو نه‌مان ده‌چیت: (a ~ social order)

(۳) قایبه‌تی نه مردن

n. مردن: کوجی دواپی کردن

dyke (dik), *n. & v.t. = dike.*

dynam- (di'nām), ~ **dynamo-**

dynamic (di-nam'ik), *adj.* (۱) تابیه‌تی به هیز: تین: یا جموجوون

(۲) چوست و چالاک: چالاک: به‌تین (۳) بگور: همیشه بگور

dynamics (di-nam'iks), *n.pl.* (۱) دینامیک: لقیکه له رانستی فیزیا

که له کارتیکردنی هیز یا تین له سه‌ر ششی جوولای یا نه‌جوولای ده‌کولیتنه‌ره.

(۲) هیزی جوولیتنه‌ر (پینراو یا نه‌پینراو)

dynamism (di'nā-miz'm), *n.* (۱) نهو تیوری‌یه‌یه که ده‌لیت

هیز یا تین و کارکردنه سه‌ر شت بنجینه‌ی هه‌موو دیارده‌یه‌کی سرووشتی و

ژیانه. (۲) چوست و چالاک: چالاک.

dynamite (di'nā-mit'), *n.* دینامیت

v.t. پووختاندن: ته‌قاندنوه. یا پارچه پارچه کردن به دینامیت

dynamo (di'nā-mō'), *n.* دینه‌مۆ: سرووستکهری کاره‌یا

dynamo- (di'nā-mō), *Also dynam-*, پیشگرینکه سه‌مانای

هیز: تین

dynamometer (di'nā-mom'ə-tēr), *n.* پیوه‌ری هیز یا تین

dynamometry (di'nā-mom'ə-tri), *n.* پیوانی هیز یا تین

-**dynamometric** (*adj.*): **dynamometrical** (*adj.*).

dynast (di'nast, di'nōst), *n.* فرمانزوه‌وا یا حوکمران: به‌تابیه‌تی

یه‌کینک که له باو و باپیری‌یه‌وه بوی مابینه‌وه.

dynasty (di'nās-ti), *n.* به‌ره یا بنه‌جه‌ی حوکمرانان: خیل یا هۆزی

فرمانزوه‌وا: (که بۆ ماوه‌یه‌کی زور فرمانزوه‌وایی وولاتیک ده‌کهن).

dys- (dis), پیشگرینکه به‌مانای: به‌دا: خراب: سه‌خت

dysentery (dis'n-ter-i), *n.* زه‌حیری: دیزه‌نتری: نه‌خوشی سه‌ک-

نیشه‌وه سکچوون و خوین له پیسایدای بوون

dysfunction (dis-fun'kshon), *n.* باش کارنه‌کردنی نه‌دایمیک

له‌ش

dyslexia (dis-lek'si-ā), *n.* توانای خویندنوه‌وه کم بوون به‌هۆی

پاش و پیش‌حسنتی تیه‌که‌نوه (نه‌خوشی)

-**dyslexic** (*adj.*).

dyspepsia (dis-pep'shā, dis-pep'si-ā), *n.* گرفت: گرفت کردن.

dysuria

dyspeptic (dis-pep'tik), *adj.*

(۱) گرفتکهر.

(۲) به‌رچاو تاریک: نه‌مو و چا‌گور: پهمشین

n. که‌سیتی گرفت کردوو.

dysphonia (dis-fō'ni-ā), *n.* ده‌نگ نووسان و باش قسه بۆ نه‌کران

(نه‌خوشی).

dysphoria (dis-fōr'i-ā, dis-fō'ri-ā), *n.* هه‌ستکردن به مه‌راق و

پن تارامی و رازی نه‌بوون له ژیان و تازاری له‌ش.

dysuria (dis-yoor'i-ā), *n.* باش هیز بۆ نه‌کران

به‌خانزوه‌وه هیز بۆ کران

E e

up to the ears, **ئىچىڭگارا بەكچاڭا زۆر:**
(He is in debt up to the ears.)

ear (ɛr), n. **كول (شامى، گەن، جۇ... ھتد): (an ~ of corn.)**

earache (ɛr'æk'), n. **كۆي ئۇشە.**

cardrop (ɛr'drɒp'), n. **گوارە! نەلقەي كۆي.**

ear drops, **دەرمانى كۆي (كە بە نۇزۇپ بىكرىتە ئاۋ كۆيۈە).**

cardrum (ɛr'drʌm'), n. **(1) پەردەي كۆيى ئاۋەرپاست**

(2) كۆيى ئاۋەرپاست.

eared (ɛrd), adj. **گۈنچىكەدار: (long-~)**

earful (ɛr'fʊl'), n. [Colloq.] **(1) پۇر كۆي زۆر:**

(I got an ~ of that.)

(2) دەنگىياس يا ووت وواتى گونگ يا سەرسوپمىنەر.

(3) سەرزەنشقى

earl (ɪrl), n. **ئازناۋىكى ئىنگلىزىيە ۋەك "ئاغا" يا "يەك"**

carlap (ɛr'lap'), n. **(1) نەرمە كۆشتى كۆي. (2) كۆيى دەرۋە.**

earldom (ɪrl'dəm), n. **(1) ئاۋچەي ژۇردەستى ئاغا يا بەگىكى**

ئىنگلىزى. (2) پەي ئاغا يا بەگىكى ۋەھا.

ear lobe, **نەرمە كۆشتى كۆي.**

early (ɪr'li), adv. & adj. **(1) زوۋ! لە سەرمەتاي سەردەمىڭدا.**

(2) زوۋ! پىش كاتى خۇي (3) زۆر لە كۇندا. (4) لە دۋاپۇزۇڭكى نىزىكدا.

-earliness (n.).

early bird, [Colloq.] **كەسىپكە كە زوۋ دەگاتە شوئىڭك يا بەيائىان زوۋ.**

لە خەر ھەقدەستى.

earmark (ɛr'mɑrk'), n. **(1) نىشانە يا داخ كرانىكى كۆيى ئازەل بۇ.**

ئاسىنەۋەي. (2) نىشانە.

v.t. **(1) نىشانە كەردن يا داخ كەردى كۆيى ئازەل بۇ ئاسىنەۋەي.**

(2) نىشانە كەردن! دىبارى كەردن. (3) تەرخان كەردن يا خىستەلاۋە بۇ مەبەستىكى

تايىمەتى (پارە، ئازۋوقە... ھتد): بۇ دانان (پارە):

(This money has been ~ed for education.)

ear-muffs (ɛr'mʌfs'), n.pl. **كۆي پۇش (بۇ سەرما).**

earn (ɪrn), v.t. **(1) دەسكەۋتەن (پارە) پەيدا كەردن لە ئەنجاسى كۆششدا**

(پارە): (to ~ money; to ~ a living)

(2) شاپىستە بوون (پاداشت. سزا) پىن پەرا بوون:

(She ~ed that spanking; a well ~ed rest)

earnest (ɪr'nɪst), adj. **(1) سۈرۈ لەسەر! بەجۇش! دىلسۆز**

(2) گونگ: (~ matters)

-earnestly (adv.); earnestness (n.).

in earnest, **بەدل! بەپراستى! بەراست! بىن كالتە**

earnest (ɪr'nɪst), n. **(1) پىشەكەي (كەردن ۋە فرۇشتن) بارمە!**

پارەي دەرۋ (پىشەكەي). (~ money)

(2) پەيمان! بەقۇي.

earnest money, **پارەي پىشەكەي كەردن ۋە فرۇشتن! بارمە.**

earnings (ɪr'nɪŋz), n.pl. **(1) دەسكەۋتە! مۈچە (2) قازانچ**

earphone (ɛr'fɒn), n. **بىستۆك! پىن بىست.**

earring (ɛr'riŋ), n. **گوارە! نەلقەي كۆي.**

earshot (ɛr'shɒt'), n. **مەۋدای بىستى دەنگى پۈوتى ئادەمىزاد.**

ear-splitting (ɛr'splɪt'ɪŋ), adj. **كۆي كەركەر (دەنگى قايم)!**

زۆر قايم (دەنگ).

earth (ɜrth), n. **(1) سەرزەمىن! جىهان! زەۋي**

(2) دائىشتۈۋانى ئەم جىهان! ھەمۈ مۇقۇ سەرزەمىن

(3) زەمىن! ۋوشكانى. (4) [Poetic] ۋولات! نىشتىمان (5) خاك! گل! خۇل.

(6) [Poetic]، (1) لەشى مۇرۇ! لەش. (ب) كاروبارى سەرزەمىنى مۇرۇ.

(7) لانە (گىئادان) كۆنى گىئادان.

(1) ئاشش (دائىۋىلە، ئەمام، پۈۋەك).

(2) پارۋانى گىئادانك بۇ ئاۋ كۈنەكەي.

E, e (ɛ), n. **(1) ئىپى پىنجەمى ئەلفوبىيى ئىنگلىزىيە**

(2) دەنگى ئەم تىپە (3) پىنجەم لە بىستەيمەكدا.

adj. **(1) ئايپەتتى بە ئىپى E, e. (2) پىنجەم.**

E (ɛ), n. **(1) شىڭك كە لە تىۋەي ئىپى E دا بىت**

(2) لە زىمىرى پۇمانىدا بەرامبەرى (250) يە.

(3) پىنجەم! نەرمە پىنجەم.

each (ɛtʃ), adj. & pron. **ھەر يەكە! ھەر يەككە.**

adv. **يەك! ھەر يەك! سەرۋ. (Give them an apple ~.)**

each other, **يەككەرى. تەمھا بۇ دۈۋ كەس، گىئادان. يا شت! يەككە.**

eager (ɛ'gɛr), adj. **(1) بەپەرۋەش! بەپەرۋەشە! بەدل! بەشوق**

(2) [A:chae]. تىز!

-eagerly (adv.); eagerness (n.).

eagle (ɛ'gɔl), n. **(1) سىسارک**

(2) ۋىنەي سىسارک كە ۋەك دەرۋوشم بەكاربەينىرۇت

(3) دەرۋىكى كۆنى ئەمەرىكىيە نەرخى دە دۇلارە

(4) [A:]- نارى كۈنەستىزەيمەكە

چاۋتىز!

eagle-eyed (ɛ'gɔl-ɪd'), adj. **بەچەك سىسارک**

eaglet (ɛ'glɪt), n. **(1) كۆي! كۈنچەك (2) بەشى دەرۋەي كۆي**

(3) ھەسنى بىست

(4) ئىزى ھەستى بىست (بەتايپەتتى لە جىاۋازى كەردنە لە بەينى ئاۋاندا).

(5) شىڭك كە لە كۆي يكات.

be all ears, **زۆر نە ۋوردى يا نە باشى گۈنكەرتن!**

(I am all ears when you talk.)

fall on deaf ears, **كۆي پىن ئەدەران**

(His warnings fell on deaf ears.)

give (or lend) ear, **كۆي لىكەرتن! كۆي پىدان! كۆي پادەئان.**

have (or keep) an ear to the ground, **كۆي پىدان نە راي كىشى.**

have the ear of, **ئىزىك بوۋر لە كەسىنكەۋە كۆي ئى گىران (دەسەلات).**

in one ear and out the other, **لە كۆي يەكەۋە چۈۋنەزۋورۋەۋە لە**

كۆي يەكەي ترەۋە ھاتتە دەرۋە (ئامۇزگارى) بىن كەلك.

play by ear, **(1) مۇسقىا ئىدان بەين ئوتە**

(2) كەردى كارىڭ يا چۈۋلەنەۋەبەك چۈن بىكەرت ۋەھا. واتە بەگۈنرەي بارى

ئەۋ كاتە ۋە بىن نەخشە دانان.

turn a deaf ear, **كۆي نەكەرتن (بە دەسەنقەست! كۆي پىن ئەدان)**

(۲) شتتیکى ئاسوددە بەخش يا ھېمنكەرەۋە؛ ئازار يا توندوتىژى كەمكەرەۋە؛
 پەجەتتەكەر. (۳) ماھى پىناپۇزىشتى خاۋەن زەۋىيەك بە زەۋىيەكەي
 ئراسىنىدا (بۇ كەيشتە زەۋىيەكەي خۇي).
 (۱) بەناسانى (۲) يەين نېشو تازار. **easily** (ē'z'i-lī, ēz'i-li), *adv.*
 (۳) بىن چەندو چۇن: (She is ~ the best dancer.)
 (۴) زۇر لەۋانەيە: (The train may ~ be late.)
 (۱) ئاسانى (۲) بېياكى؛ گويى بىن نەدان. **casiness** (ēz'i-nis), *n.*
 (۳) ھېمنى؛ لەسرخۇيى؛ ژېرى.
 (۱) پۇژھەلات (۲) ئاۋچەيەكى پۇژھەلاتى
 (۳) [E-]. بەشى پۇژھەلاتى جېھان (۷ەك ئاسيا).
 (۱) پۇژھەلاتى؛ تايبەتى بە پۇژھەلات؛ بەرم پۇژھەلات؛ پوھ پۇژھەلات **east** (ēst), *n.*
 (۲) [E-]. بەشى پۇژھەلاتى؛ پۇژھەلاتى: (an ~ wind).
 (۳) [E-]. بەشى پۇژھەلاتى كېشوم، وولات، يا ئاۋچەيەك
 (E~ Africa; E~ London)
 پۇژھەلاتى؛ لە پۇژھەلات؛ بەرم پۇژھەلات **adv.
 بەرم پۇژھەلات دەروات **east-bound** (ēst'bound'), *adj.*
 ئېستەر: جەزنى زىندو بوونەۋەي عىسا سى پۇژ **Easter** (ēs'tēr), *n.*
 پاش ھەلواسىنى (خاچ پەرىستى).
 ھېلەكى ئېستەر: ھېلەكەي بەنگ كراۋە بە بۇنەي جەزنى **Easter egg**,
 زىندو بوونەۋەي عىساۋە بۇ جۋانى يا دىۋارى بەكار دەھىتتە بەتايبەتى بۇ
 مىندان.
 پۇژھەلاتى؛ لە پۇژھەلاتە دېت **easterly** (ēs'tēr-li), *adj.*
 (an ~ wind)
 (۱) بەرم پۇژھەلات **adv.
 (۲) لە پۇژھەلاتە (The wind blew ~).
 (۱) تايبەتى بە پۇژھەلات؛ بەرم پۇژھەلات **eastern** (ēs'tēm), *adj.*
 پۇژھەلاتى (۲) لە پۇژھەلاتە ھەلەكەت (با): (an ~ wind)
 (۲) [E-]. تايبەتى بە پۇژھەلات و گەل و كلتور و زمان و سرروشت و كۆمەنى
 كەسكىنى پۇژھەلاتى؛ پۇژھەلاتى بەك. **easterner** (ēs'tēr-nēr), *n.*
 (۱) كەسكىنى پۇژھەلاتى؛ پۇژھەلاتى بەك. **Eastern Hemisphere**,
 (۲) [E-]. دانېشتوۋەي بەشى پۇژھەلاتى ئەمەرىكا.
 ئىۋەي پۇژھەلاتى سەرزەمىن (كە ئوروپا و
 ئاسىيا و ئەفرىقا و ئوستراليا دەكرىتەۋە).
 ئورپەي پۇژھەلات **easternmost** (ēs'tēm-mōst'), *adj.*
 (۱) پۇيشتى يا لادان بەرم پۇژھەلات **easting** (ēs'tiŋ), *n.*
 (كەشتىيەۋانى). (۲) تاراستى پۇژھەلات
 (۳) ماۋەي لىخۇرىن بەرم پۇژھەلات (كەشتىيەۋانى).
 بەرم **eastward** (ēst'wōrd), *adv. & adj. Also eastwards*,
 پۇژھەلات.
 ئاۋچە يا شونىكى بەرم پۇژھەلات **n.
 -eastwardly (*adv.*).
 (۱) ئاسان؛ سووك **easy** (ē'z'i), *adj.* . (an ~ job)
 (۲) خۇش گۈزەراز؛ خۇش ئاسان: (an ~ life).
 (۳) نەرم و پەجەت (كورسى): (an ~ chair).
 (۴) ھېمن؛ لەسرخۇ؛ ژىر: (~ manners).
 (۵) ھىۋاش؛ لەسرخۇ: (an ~ pace).
 (۶) دلنەرم؛ نەرم (سۇۋە) (۷) بىن بازار (فەرۋەتى).
 (۸) نەرخەكەي شلۇۋە
 (۹) بەناسانى دەست دەكەۋىت بە قازانچىكى كەم (پارە): (~ money)
 بەناسانى **adv. [Colloq.]**
 ئورپەي بە ئاسانى دەست كەۋىت، **easy come-easy go**,
 پەئاسانىش لە دەست دەچىت.
 خۇش گۈزەران **on easy street**,
 (۱) گويى مەدەرى؛ نەرم ناھىنى؛ خەفەت مەخۇ. **take it easy**, [Colloq.],
 (۲) ھىۋاش؛ پەلە مەكە؛ (۳) خۇت ماندر و مەكە. (شەم و تەبە ھەندى جان******

خۇشارنەۋە لە كوني ژۇرەمىندا (پىۋى، گياندارى تى) **v.i.**
 واز لە خىيال پلاۋى ھىشان؛ **come back (or down) to earth**,
 بوون بە پاستىخواز
 سادە؛ خاكى؛ پاستىخواز **down to earth**,
 (۱) پاكردن (۲) دۇزىنەۋە پاش گەپانىكى زۇر **run to earth**,
 (۱) سەرزەمىنى؛ جېھانى **earthborn** (ūrth'bōrn'), *adj.*
 (۲) مۇك؛ ئاسەر نامىنى (۷ەك سۇۋە).
 (۱) زەمىنى؛ بە سەرزەمىن **earth-bound** (ūrth'bound'), *adj.*
 كاروبارى سەرزەمىنى بەرم بەستراۋە (۲) بەرم سەرزەمىن ھاتور يا پۇيشتور.
 (۱) گلېن؛ قورىن **earthen** (ūr'thōn), *adj.*
 (۲) سەرزەمىنى؛ تايبەتى بەم جېھانە نەك بە نەۋە دىتيا.
 دەفرى گلېن؛ قاپوقاچاغى گلېن؛ **earthenware** (ūr'thōn-wār'), *n.*
 كىنە
 گلېن؛ قورىن **adj.**
 (۱) سادەيى؛ خاكىتى **earthiness** (ūr'thi-nis), *n.*
 (۲) سەرزەمىنى.
 سەرزەمىنى؛ تايبەتى بەم جېھانە؛ **earthliness** (ūrth'li-nis), *n.*
 نەۋە دىتيايەتى.
 (۱) ئادەمىزاد؛ مۇۋ؛ مەردوم؛ نېشان **earthling** (ūrth'liŋ), *n.*
 (۲) مۇۋكەكە زۇر خەرىكى كاروبارى شەم جېھانە بىتت و بەلايەۋە كرىنگە بىتت.
 (۱) سەرزەمىنى؛ نەۋە دىتيايى؛ تايبەتى بە **earthly** (ūrth'li), *adj.*
 كاروبارى سەرزەمىن. (۲) لەۋانەيە؛ بۇي ھەيە.
 بوۋەنەزە **earthquake** (ūrth'kwāk'), *n.*
 بەرم زەمىن **earthward** (ūrth'wōrd), *adj. Also earthwards*,
 سەنكەر؛ بەستو. **earthwork** (ūrth'wōrk'), *n.*
 (۱) كارى زەۋى ھەلەكەندىن و بەستو يا سەنگەر دىروستكرىن.
 كرمى ئاۋ خانە؛ كرمى زەۋى **earthworm** (ūrth'wōrm'), *n.*
 (۱) رەمىنى؛ خاكى؛ گلې. **earthy** (ūr'thi), *adj.*
 (۲) تايبەتى بە كاروبارى سەرزەمىن. (۳) سادە؛ خاكى.
 مۇمى گويى **ear-wax** (ēr'waks'), *n.*
 (۱) ھەزاريىن **carwig** (ēr'wig'), *n.*
 (۲) جۇرە مۇۋوۋەكە قىنگەكەي ۷ەك مەقسەت وايە.
v.i.
 كاركرىنە سەرم بە فرۇۋىل و بىنانو لە ژۇرەۋە **v.i.**
 (۱) ئاسوددەيى؛ خۇشى؛ بىن سەرنىشەيى و تەنگوچەلەمەيى. **ease** (ēz), *n.*
 (۲) ھېمنى؛ لەسرخۇيى؛ ھەلسان و دانىشتىنى سرروشتى و سادە.
 (۳) ئاسانى (-) (He writes with ~).
 (۱) خۇش گۈزەرائى و ئاسانى و ئاسوددەيى؛ (to live a life of ~).
 (۲) دەستبەتالى و ئاسوددەيى؛ خۇشى.
v.i.
 (۱) دلنەۋايى كرىن؛ دلنەۋايى دانەۋە؛ دلخۇش كرىن؛ پارى شان سووك
 كرىن (۲) ئازار يا ماخۇشى كەمكرىنەۋە. (۳) ئاسان كرىن؛ ئاساتر كرىن.
 (۱) (- away, down, up, or off). شل كرىنەۋە (گرى، پەت، گورسى)؛
 جار كرىنەۋە. (۲) دانەۋاندىن زوربە وورده؛ بەرم بەرم قىزم كرىنەۋە دانان؛
 (They ~ed the piano into place.)
v.i.
 (۱) كەم بوۋەنە (تازار، ماخۇشى، توندوتىژى).
 (۲) جۇلان يا جۇلاندىن وورده وورده
 (۱) لە ئاسوددەيىدە؛ لە خۇشىدايە؛ دلنەۋايى؛ بېياك **at ease**,
 (۲) پەجەت كە (فەرمانى سويا).
 پەشىۋو؛ بىن ئاسوددە؛ ئارەجەت؛ مەراقدا؛ **ill at ease**,
 (He is ill at ease in the company of strangers.)
 بىن لى پاكىشان و ھەۋانەۋە **take one's ease**,
 پىر ئاسوددە؛ خۇشى؛ پەجەت؛ ئاسان؛ **easeful** (ēz'fəl), *adj.*
 ھېمن و دلنەۋايى
 سىتيايى و يىنە نەسەر كىشان **easel** (ē'z'l), *n.*
 (۱) ھېمن كرىنەۋە؛ ئاسوددەيى پىندان؛ **easement** (ēz'mənt), *n.*
 كەمكرىنەۋە؛ توندوتىژى، ئازار؛ ئاسان كرىن.

(۱) یازنه‌یه‌کی چقق جیاواز لنگل یازنه‌یه‌کی تهنیشیدا
(۲) کسینکی سیر؛ کسینکی نشان

-eccentrically (adv).
eccentricity (ek'sən-tris'ə-ti), n. (۱) جیاوازی چقی دوو یازنه
(۲) تمواو خرنه‌یوون (۳) سهیری (رهفتار، کردموه) سهیری و نهنیکه‌یی

نهنشازی؛ جیاوازی رهفتارو کردموه
ecclesia (i-klē'zhi-ə, i-klē'zi-ə), n. (۱) کۆری گمل (بو مه‌بستی
پامباری له یوتانی کۆندا) (۲) نهنامی کلنسه‌یه‌ک

(۳) خاخوری کلنسه‌یه‌ک
ecclesiastic (i-klē'zi-as'tik), adj. تاییه‌تی به کلنسه و رنکخراوی
کلنسه و قه‌شکان

قه‌ش
ecclesiastical (i-klē'zi-as'ti-k'l), adj. تاییه‌تی به کلنسه و
رنکخراوی کلنسه و قه‌شکان

ecclesiasticism (i-klē'zi-as'to-siz'm), n. (۱) نهریت و بندنو
باوو دستوری کلنسه و رنکخراوه‌کانی (۲) سووریوون لسه‌ر نه‌ نهریت و
بندنو باوو دستوریانه

ecdysis (ek'di-sis), n. کاژ یا پینست فرندن (مارو میروو)
echelon (esh'ə-lon), n. (۱) ریز یا پۆلی هاوینکی سمریان، فرۆکه،
یا که‌شتی که نهمسوو ئه‌ی سه‌ره‌که‌پان ریک نه‌بنو و هک پین پلیگانه بنویسن

(۲) پۆلی سمریان: (an assault ~)
(۳) چین (فرمانگه، رنکخراو، فرمانروایی):

(the highest ~ of a government or an organization)
پوزکردن (سمریان، فرۆکه، که‌شتی)؛ ریزبوون؛ پۆل پۆل کردن
v.t. & v.i.

echo (ek'ə), n. (۱) ده‌نگدانموه (۲) ده‌نگینکی وه‌ما
(۳) دوویاتکردنموه یا لاساییکردنموه (ووته، خو، بیروباومی)
بۆ سه‌ندنموه (گۆزانی، ده‌نگ، ووته) (۴) لاساییکردنموه؛ دوویاتکردنموه
(۵) وه‌لامینکی باش یا بادل بوو

v.i. (۱) ده‌نگدانموه (The empty room ~ed.)
(۲) دوویابووئموه؛ گه‌پانه‌موه (ده‌نگ؛ دانموه (ده‌نگ):

(His voice ~ed in the hall.)
(۱) لاساییکردنموه (ده‌نگ، ووته، خو، بیروباومی)؛ دوویاتکردنموه
v.t. ده‌نگدانموه

echoic (e-kō'ik), adj. تاییه‌تی به ده‌نگدانموه
(۲) تاییه‌تی به ووشه‌یه‌ک که ماناکه‌یی ده‌نگه‌کی له‌یه‌ک ده‌چن
له‌یه‌کچووینی مانای ووشه‌یه‌ک ده‌نگه‌کی

echoism (ek'ō-iz'm), n. جزیره شیرینی‌یه‌کی لاکیشه‌یه‌یه له پالاره
éclair (ä-klâr, i-klâr), n. گه‌وره‌تره ناوه‌کی کاستوری تیدایه
éclat (ä-klä, i-klä), n. (۱) لهناتنکی له راده به‌ده‌را بلیعه‌تی
(۲) سه‌رکه‌وتن (۳) (۱) ناوبانگ؛ ناوداری
(ب) ناوخراپی؛ به‌ناوی؛ ناو به‌خراپ ده‌رچوون

eclectic (ik-lek'tik, ek-lek'tik), adj. (۱) هه‌لبێژر له سه‌رچاومو
رینمازی جیا جیا (an ~ person) (۲) هه‌مه‌چشن؛ هه‌مه‌رته‌نگ
کسینک که تنها لسه‌ر یه‌ک رینماز ناووت، به‌لکو نه‌و بیروپایانه‌ی به‌دنی بیت
له‌گه‌لنیک سه‌رچاوه رینمازه‌وه وهری ده‌گریت و لسه‌ری ده‌روات

-eclectically (adv).
eclecticism (ik-lek'to-siz'm, ek-lek'to-siz'm), n. وهرگرتن
یا هه‌لبێژاردنی باشترین بیروپا له‌گه‌لنیک سه‌رچاوه رینمازه‌وه له‌سه‌ری پزیشتن

(۱) (solar ~) پۆژ گریان
(ب) مانگ گریان (lunar ~)
(۲) پوونانکی ئی بران؛ به‌ری پوونانکی ئی بران؛ تاریک بوون
(۳) دیارنه‌بووننکی سه‌رده‌می ناوبانگ؛ کردن به ژنره‌وه، له‌بیرچوونموه یا
دایه‌بشیننکی سه‌رده‌می ناوبانگی مروه، رنکخراو... هتد

(۱) پۆژ گریان؛ مانگ گریان؛ پۆژ گرتن؛ مانگ گرتن؛ تاریک کردن؛ دایه‌بشین
v.t. (۲) کردن به ژنره‌وه؛ دایه‌بشین؛ له‌بیربردنموه (تاو، ناوبانگ):

له‌باتی خواحافیزی به‌کارده‌هینریت.

easy chair, کورسی‌یه‌کی نهرمو ره‌هت
easy-going (ēz'i-gō'ing), adj. (۱) خوش رهوت (سه‌پ)
(۲) هینم؛ لسه‌رخو؛ به‌ناسانی له‌گه‌لندا گونجاو (an ~ person)

easy mark, [Colloq.], کسینکی ساویلکه که به‌ناسانی به‌هه‌ده‌دا بیرت
eat (ēt), v.t. (۱) خوارن (۲) ~ away, or up: هه‌ل لووشن؛
ماشینه‌وه؛ هه‌موری خواردن و هه‌ج ئی نهنیشتنموه؛ قوتارکردن

(۲) خواردنموه (وهک به تیزاب)؛ داخوارن؛ داپزان
خوارن
v.t. (۱) خوارنموه (وهک به تیزاب)؛ داخوارن؛ داپزان
(۲) کهنه‌بیکردن (خوارده‌مه‌نی)؛ خواردن و تمواوکردنی هه‌ندیک

eat one's heart out, [Colloq.], دل شهق بردن (له داخدا یا
له پهنسیندا)؛ دل ده‌رهاتن

eat one's words, په‌شیمان بوونموه له ووتراویکی پهنشووتر؛
پاشکه‌زیبووموه؛ بوون به قسه‌ی خووه

eat up, (۱) هه‌ل لووشن؛ ماشینه‌وه؛ قوتارکردن؛ هه‌ج نهنیشتنموه
(۲) به‌تمواری خهریک کردن: (eaten up with curiosity)

eatable (ē'tə-b'l), adj. به‌کاری خوارن دینت؛ بۆ خواردن ده‌شیت؛
ده‌خوریت

n.pl. شتی که به‌کاری خواردن بیت یا بۆ خواردن به‌شیت؛ خوارده‌مه‌نی
eaten (ē't'n), past participle of eat.
eater (ē'tēr), n. کسینکی زورخوون
eatery (ē'tēr-i), n. [Colloq.], چیشخانه به‌تاییه‌تی هی ساده
eating (ē't'ing), n. (۱) خوارن
(۲) خوارده‌مه‌نی؛ شتی که به‌کاری خواردن دینت
چیشخانه

eating-house, چیشخانه
caves (ēvz), n.pl. گۆن سمانه؛ گۆن سوانه
cavesdrop (ēvz'drop'), n. (۱) جۆزراکه
(۲) شوو شوینه‌ی جۆزراکه‌ی لسه‌ر ده‌چۆزیتنموه
به‌مزی‌یه‌وو گۆن له خه‌لک گرتن؛ خۆ ئی داگرتن (بۆ قسه‌ دزین):

v.t. (You shouldn't ~ on people.)
-cavesdropper (n.).
ebb (eb), n. (۱) نیشتر؛ ناو نیشتنموه
(۲) کره‌بوون؛ که‌م بوونموه به‌ره‌و نه‌مان چوون (the ~ of one's hopes)

v.i. (۱) ناو نیشتنموه؛ کشانه‌وه‌ی ناو (ده‌ریا)
(۲) کره‌بوون؛ که‌م بوونموه؛ که‌مکردن؛ کشانه‌وه
نیشتاو

ebb tide, ebony (eb'ən), adj. & n. [Poetic], = ebony,
ebony (eb'ən-i), n. دارخه‌بیره‌راو
adj. (۱) له خه‌بیره‌راو دروستکراو (۲) وه‌ش
ebullience (i-bul'yəns, i-bul'i-əns), n. (۱) قلیبه‌قلبان؛
هه‌لبچوون (۲) شه‌وق و شادی؛ به‌ده‌ماخی

-ebullency (n.).
ebullient (i-bul'yənt, i-bul'i-yənt), adj. (۱) قلیبه‌قلبهر
(۲) به‌شه‌وق و شان؛ به‌ده‌ماخ؛ به‌که‌یف

ebullition (eb'ə-lish'ən), n. (۱) قلیبه‌قلبان (۲) شه‌وق و شادی
(۳) له‌بیر هه‌بچوون (هه‌ست)

eburnation (ē'bēr-nā'shan, eb'ēr-nā'shan), n. په‌قبوونی
نیشتاو یا کهرکراکه (نه‌خووشی)

ec- (ek), پینشکرکه به‌مانای به‌ده‌را؛ له‌ده‌ره‌وه‌ی
eccentric (ik-sen'trik, ek-sen'trik), adj. (۱) دوو جه‌قی
جیاوازیان هیه‌یه مانه: (~ circles)
(۲) خوله‌که‌ی له ناوهراستدا نیه‌یه: (an ~ wheel)
(۳) زۆر خه‌ر نیه‌یه (۴) نارنک
(۵) سه‌بیر؛ مروه؛ کردموه، په‌روشت؛ نهنشان؛ سه‌یرو نه‌تیکه

eclogue

(*Shakespeare - d his rivals in the drama.*)

-**ecliptic** (*adj.*); **ecliptical** (*adj.*).

eclogue (ek'log, ek'log), *n.* ههلبهستیکی لادئییانه لهشیوهی گفتوگۆ لهنیوان دوو شواندا؛ ههلبهستیکه دهبرابری ژبانی شوانو لادئییانهشیوهی گفتوگۆ.

ecology (ē-kol'ə-jī), *n.* ١. ژانستی پهپوهندی نیوان گیاندارو شویتهوارهکە (زیندهوهرژانی). ٢. ژانستی پهپوهندی نیوان دابهشیوهی مروڤو ژورو کهمی سامانی سرووشتی و نهجامهکانی لهسەر کۆمهڵ (کومه‌ناسی). ٣. سرووشت پاراستن؛ ژانستی شویته‌وار پاراستن؛ شویته‌وارژانی

economic (ē'kə-nom'ik, ek'ə-nom'ik), *adj.* ١. نابووری ٢. تاسهتی به نابووری. ٣. تاییهتی به بهره‌مهینان و دابه‌شکردنی شتومه ٤. تاییهتی به پیوستنی مروڤو بۆ شتومه

economical (ē'kə-nom'i-k'l, ek'ə-nom'i-k'l), *adj.* ١. باشه‌کهوتکه؛ به‌په‌ڕۆته‌ده‌ر؛ هه‌رزان؛ هه‌رزانبه‌ها؛

(*an ~ person; an ~ store*) ٢. نابووری؛ تاییهتی به نابووری یا ژانستی نابووری ٣. به‌بێ به‌په‌ڕۆدان؛

economically (ē'kə-nom'i-k'l-i), *adv.* به‌هه‌ست به‌خۆوه‌گرتن و باشه‌کهوت کردن. (*He lives ~.*)

economics (ē'kə-nom'iks, ek'ə-nom'iks), *n.pl.* ١. له‌په‌ڕۆی نابووری‌په‌وه؛ له‌باری نابووری‌په‌وه راسستی نابووری

economist (i-kon'ə-mist, ē-kon'ə-mist), *n.* ١. رانی نابووری؛ نابووریزان؛ نابوورناس.

economize (i-kon'ə-mīz', ē-kon'ə-mīz'), *v.t. & v.i.* ده‌ست به‌خۆوه‌گرتن؛ ده‌ست به‌پاره‌یا‌شتی تهره‌وه‌گرتن؛ باشه‌کهوت کردن؛ به‌په‌ڕۆ نه‌دان؛

(*He ~d by taking a bus to work instead of a taxi.*) **-economizer** (*n.*)

economy (i-kon'ə-mi, ē-kon'ə-mi), *n.* ١. نابووری؛ ٢. باشه‌کهوت کردن؛ ده‌ست په‌په‌ڕۆگرتن؛ به‌په‌ڕۆ نه‌دان.

٢. به‌په‌په‌ردنی کاروباری نابووری‌هال. پزنجاره‌ی. بازرگانی، فهرمانه‌په‌روایی، پزنجاری

ecstasy (ek'stə-si), *n.* ١. گه‌شکه؛ گه‌شکه‌گرتن؛ شادی؛ شادمانی؛ ٢. نه‌په‌ری خۆشی و کامه‌رانی؛ شه‌یدایی (٢). حالێ هاتن (لاین. ده‌رووش).

ecstatic (ik-stat'ik, ek-stat'ik), *adj.* ١. گه‌شکه‌دار؛ شه‌یدا؛ ٢. بر له‌شادی؛ شیت و شه‌یدا (٢). حالێ هاتوو. ٣. که‌سیکی شیت و شه‌یدا؛ که‌سینه‌که شه‌یدا؛ ده‌بیت به‌شتیه، په‌وه‌هاتنه‌ک، که‌سکه

-ecstatically (*adv.*) **ecto-** (ek'tō, ek'tə),

یه‌شگرکه‌به‌مانای هی ده‌ره‌وه؛ ده‌ره‌کی. **ectoderm** (ek'tə-dŭrm'), *n.* ده‌وی ده‌ره‌وه‌ی په‌ستی شانه‌ی ناره‌مه‌ی گیاندار.

-ectodermal (*adj.*); **ectodermic** (*adj.*).

-ectomy (ek'tə-mi), *n.* باشگرکه‌به‌مانای. برین یا لیکردنه‌وه‌و لابردن به، **ectoplasm** (ek'tə-plaz'm), *n.* ده‌وی ده‌ره‌وه‌ی "سایته‌پلازم" ی

شانه‌ی له‌ش. **ectype** (ek'tip'), *n.* وینه‌ی وینه‌ی ده‌قلاوه‌ق

ecumenical (ek'yoo-men'i-k'l), *adj.* کشتی‌خاچ په‌رستی؛ ٢. هه‌مووی؛ جیهانی

eczema (ek'sə-mə, eg'zi-mə), *n.* برۆ؛ نه‌که‌یما **-eczematous** (*adj.*).

-ed (id, əd, d, t), *n.* نیشانه‌ی سه‌رده‌می راپه‌ڕدووی کرداره (*played, walked, wanted, etc.*)

edit

(٢) شادمانی یه‌ سه‌روه‌ست ده‌که‌وت له‌ ناو یا کردار: (*cultured, versed*) ٢. باشگرکه‌به‌ده‌رۆته‌پال ناو بۆ مانای "بوون" یا "هه‌میته‌ی":

(*bearded, sugared, small-mouthed*) **edacity** (i-das'ə-ti), *n.* ژۆر حه‌ز له‌ خواردن کردن؛ ژۆر خواردن؛ هه‌ل له‌په‌ڕه‌ین.

-edacious (*adj.*).

eddy (ed'i), *n.* گه‌ژاڤا؛ گه‌رداڤا؛ گه‌رده‌لول؛ گه‌ژه‌لوله‌که خولانه‌وه‌ به‌په‌چمه‌هه‌ی ته‌رووشی سه‌ره‌کی؛ خول خواردن **edema** (i-dē'mə), *n.* نارویه‌نا؛ نارویه‌نگ؛ شله‌تیدا؛ کۆپه‌وه‌وه‌و نارسان (پزیشکه‌وانی).

-edematose (*adj.*); **edematous** (*adj.*).

Eden (ē'd'n), *n.* ١. باخچه‌ی عه‌دن؛ به‌هه‌شتی عه‌دن (که‌نیشه‌جینی ٢. به‌هه‌شت؛ شویته‌کی ژۆر خۆش بێن‌دان (گیاندار).

edentate (ē-den'tāt, i-den'tāt), *adj.* چهند جۆره‌گیاندارکی شیره‌می بێن‌دانه. ١. ده‌می تیفلیک (چه‌قۆ، شیر، داس، ته‌ور).

edge (eɪ), *n.* ٢. تیه‌ژ؛ ٣. قه‌راغ؛ په‌راویزا؛ گوێ (که‌نده‌ژان؛ لێواره؛ که‌نار؛ پۆخ؛

(*the ~ of a cliff*) ٤. چه‌ک. ٥. [Colloq.] باشتی؛ باشتی‌بوون (توانا، لێهاتوویی، مه‌ودای مه‌لمه‌ی):

(*You have the ~ on me.*) ١. لێواره‌په‌وه‌مان یا بۆ کردن؛ په‌راویز بۆ سه‌روه‌ستکردن.

v.t. ٢. لابه‌لایی بۆیشتن (وه‌ک به‌ناو کۆمه‌لیک خه‌که‌دا)؛ په‌یی حۆ کردنه‌وه‌ به‌لابه‌لایی ٣. له‌سه‌رخۆ و به‌ووریایی بۆ په‌په‌روه‌ بۆیشتن.

v.i. ٤. لابه‌لایی بۆیشتن. ٥. ئی ده‌وره‌گه‌رتنه‌وه‌ به‌هه‌یوانشی و به‌ووریایی؛

(*She ~d away from the fierce-looking dog.*) ١. ژوو تووره‌ده‌بیت؛ به‌ناسانی ژوه‌ه‌له‌چوو (مروڤ)؛

on edge. ته‌نگه‌جیکلانه؛ ته‌نگه‌تیلکه: (*He is on edge today.*) ٢. به‌په‌ریش؛ بێن‌تارم.

set one's teeth on edge. ١. موچه‌چکه‌به‌داند؛ هاتن یا هه‌تان. ٢. په‌ستکردن؛ تووره‌کردن.

take the edge off. له‌توندوتیه‌ی که‌مکردنه‌وه‌ (خۆشی، ناخۆشی)؛ ئی که‌مکردنه‌وه‌ (په‌له‌ی خۆشی یا ناخۆشی).

edge tool, نه‌سه‌که‌نه‌یا تیفلیکی ده‌م تیه‌ژ

edgeways (ej'wāz'), *adv.* ده‌م به‌ده‌مه‌وه‌ (تیخ)؛ به‌ره‌وه‌ده‌مه‌که‌ی (تیخ). **get a word in edgeways,** بواری ده‌م کردنه‌وه‌ بوون له‌کاتی دانیشتن

له‌گه‌ل که‌سکه‌یا چهند که‌سیکی ژۆرپه‌ژاڤا. **edging** (ej'in), *n. په‌راویزا؛ شه‌رازه؛ تیله‌سکی قه‌راغ*

edgy (e'i), *adj.* ١. تیه‌ژ (تیخ). ٢. ته‌نگه‌جیکلانه؛ ته‌نگه‌تیلکه؛ ژوه‌ه‌له‌چوو؛ ژوو تووره‌ده‌بیت

edible (ed'ə-b'l), *adj. به‌کاری خواردن دیت؛ بۆ خواردن شیاوا؛ بۆ خواردن ده‌شیت.*

n.pl. خواره‌ده‌مینی **-edibility** (*n.*).

edict (ē'dikt), *n. فه‌رمان؛ فه‌رمانی میری، شاهانه، یا سه‌ره‌کۆمارانه.*

edification (ed'ə-fi-kā'shən), *n. په‌مووشتی جوانو باش **edifice** (ed'ə-fis), *n. فیزکردن؛ په‌مووشت باش کردن؛ پوخته‌کاری په‌مووشت.**

edify (ed'ə-fī'), *v.t. خانووبه‌می که‌مه‌. ١. په‌مووشتی جوانو باش فیزکردن؛*

فیزی په‌فتاری جوان کردن؛ خسته‌سه‌ره‌ریگه‌ی په‌ست؛ په‌مووشت دادان **(Archaic)** ٢. دامه‌زاندن؛ سه‌روه‌ستکردن

-edifier (*n.*).

edit (ed'it), *v.t.* ١. ناماده‌کردن و پوخته‌کردن بۆ بلاوکردنه‌وه‌ (په‌رتووک).

(۲) خوکشانموره! خودمونه خستى.

- effacement (n.).
- effect (ə-fekt', i-fekt'), n. (۱) نهنجام. (۲) کاربگهرى.
- (The drug had no ~ on him.) (۳) کاربگهرى ناکار: کاربگهرى ناکار.
- (He spoke to this ~.) (۴) مانا: مهبست: (۵) سمرنج پاکيشان به خونواندن. (She did that just for ~.)
- (pl.) (۶) کلهوبىل تايبست به کسيک: شتومکى خوسى:

- (personal ~s; household ~s)
- v.t. (۱) هينانه نهنجام! به نهنجام گيماندن! بيون به هو! هينانه دى.
- (۲) گردن! دروستگردن! دامه زانندن.
- for effect, بۇ خونواندن و سمرنج پاکيشان! بۇ کارگردن سمر خهک.
- give effect to, خستته کار! کاربگهرى.
- in effect, (۱) له راسته! نوره دمگرتنه وه له راسته!
- (۲) له کاردايه! کارى بين دمگرتن (ياسا و پيرمو).
- of no effect, بين سوود! بين نهنجام! بين برهم! بين کلهک.
- put into effect, کاربگهرى (ياسا و پيرمو)! خستته کار.
- take effect, دهستپيگردن! دهست به نهنجامدان گردن! کموتنه کار:
- (The new law will take effect immediately.)

- to the effect, بيو مهبسته! بيو مانايه! بيو نيازه.
- effective (ə-fek'tiv, i-fek'tiv), adj. (۱) کاربگهرى! بگارا.
- به نهنجام. (۲) له کاردايه! کارگر! خورمه ته کار! کاربگهرى.
- (۳) چه کارو ناماده بۇ جهنگ (کهشتى، سمرجان).

- n.pl. سمرپازى چه کارو ناماده بۇ جهنگ.
- effectiveness (n.).
- effectual (ə-fek'chō-əl, i-fek'chō-əl), adj. (۱) به نهنجام!
- نه نهنجامدار! نه نهنجامدار! کاربگهرى! بگارا. (۲) دروست! کاربگهرى.
- effectuate (ə-fek'chō-ət', i-fek'chō-ət'), v.t. هينانمى!
- به نهنجام گيماندن! بيون به هو! پوودان.

- effectuation (n.).
- effeminate (ə-fem'ə-nit, i-fem'ə-nit), adj. سمرژاننى! ژاننى!
- سمرژاننه! کچانى.

- effeminaey (n.).
- effeminate (ef'ēr-ənt), adj. خونبهر (دهمان).
- n. (۱) جۇگهى! ثاوبه له نهستيلیکموره.
- (۲) دهمانى خونبهر.

- effervesce (ef'ēr-ves'), v.i. (۱) گاز ئى هاتنه دموره (خواردموره).
- گازو بى وهک کۆکاکولا! بلقمىل گردن.
- (۲) شوق و شادى پيشاندان! بهگهيف بيون! بهجوش بيون (مروء).
- effervescence (ef'ēr-ves'ns), n. (۱) بلقمىل گردن! کف گردن!
- گاز ئى هاتنه دموره (خواردموره). (۲) شوق و شادى! جوش و خروش.
- effervescent (ef'ēr-ves'nt), adj. (۱) بلقمىل کف! بلقمىل کف!
- گاز ئى هاتنه دموره. (۲) به شوق و شادى! بهگهيف! بهدهماخ! بهجوش و خروش.
- effete (e-fēl', i-fēl'), adj. (۱) زبه (لهبر پيرى)! تواناي بهرگرتن نهماو!
- بين بهر! بهر نهگرتو (لهبر پيرى و پووکانه وه)! هيلکه بين نساو (مهجان).

- effeteness (n.).
- efficacious (ef'ə-kā'shas), adj. به کار! به نهنجام! کاربگهرى! باش!
- (an ~ drug)
- efficacy (ef'i-kā-si), n. کاربگهرى! کاربگهرى! به کارى.
- efficiency (ə-fish'an-si, i-fish'an-si), n. (۱) کاربگهرى!
- کاربگهرى! به کارى. (۲) کارامهسى! لياها توپى! کارگوزارى! کارگوزارى!
- efficient (ə-fish'ənt, i-fish'ənt), adj. (۱) کاربگهرى! به کار:
- (an ~ method)

- (۲) کارگوزار! کارامه! چالان! لياها توپى: (an ~ worker).
- effigy (ef'ə-ji), n. وینه يا بهگهرى شيوارى دوژمنک (بۇ سوواندن).
- يا هه لواسين).

گۇزار. نامه. (۲) بزارگردن! همله چاك كردن! همله بركردن.

- (۳) سهره رشتى كردنى بفرؤگردنموى پۇژنامه ييك يا گۇزارنك.
- edition (i-dish'an), n. (۱) شيوه و قهارى پيرتوكينكى له چاپدراو!
- چاپ (a pocket ~).
- (۲) (۱) سهرجه مى پيرتوك، پۇژنامه. يا گۇزارى له چاپدراو لهسر ههمان
- قالب له ههمان كاتدا. (ب) دانه ييك لهم پيرتوك، گۇزار، يا پۇژنامه يه.
- (۳) چاپنكى تايبهتى! له چاپدراونكى تايبهتى.

- editor (ed'i-tēr), n. (۱) نووسر (پۇژنامه، گۇزار)! سمرنووسر (گۇزار).
- پۇژنامه! سزاركر (۲) نووسرى سمرنووسرى پۇژنامه يه.
- (۳) نامبرى بزارگردن و پوخته گردن و ناماده گردن فىلمى سينه مابى.
- editorial (ed'ə-tō'ri-əl, ed'ə-tō'ri-əl), adj. (۱) تايبهتى به
- بزاركر يا سزارگردن. (۲) پاى خۇ دمربيرين! دمربير:
- (E~ comment has no place in news stories.)
- n. سمرنووسر پۇژنامه! پاووقار.

- editorially (adv.).
- editorialize (ed'tō'ri-əl-iz', ed'tō'ri-əl-iz'), v.t. & v.i. پاى!
- خۇ دمربير (به تايبهتى نووسر يا خارونى پۇژنامه)! تيبينى خۇ به دهنگوباس
- يا شتى نروه نان.

- editorialization (n.); editorializer (n.).
- editorial staff, دهستى نووسران (پۇژنامه، گۇزار).
- editor in chief, سمرنووسر! سمرنووسران (پۇژنامه).
- editorship (ed'i-tēr-ship'), n. سمرنووسرىتى! پلمو دهسلا تو
- كاروبارى سمرنووسر يا نووسر.

- educable (ej'oo-kə-b'l), adj. فېره دموره! يهروره دموره!
- educate (ej'oo-kāt'), v.t. (۱) يهروره دموره! خونبندگارى! فېرگردن.
- (۲) خستته قوتباخانه (يا بهر خونبندن) و نهركى دارايى كيشان.
- educated (ej'oo-kā'tid), adj. پۇژنبر! خونبندمورا! زانا.
- education (ej'oo-kā'shan), n. (۱) يهروره دموره! فېرگردن!
- خونبند! يهروره دموره! فېرگردن. (۲) زانبارى يهروره دموره! فېرگردن.
- (۳) پۇژنبرى! خونبندموراى. (۴) زانست! زانبارى! له برهمك.
- educational (ej'oo-kā'shan-l), adj. (۱) تايبهتى به يهروره دموره.
- فېرگردن! تايبهتى به خونبندموراى! پۇژنبرىتى.
- (۲) فېركر: يهروره دموره! چاركه موره: (an ~ film).

- educationally (adv.).
- educationist (ej'oo-kā'shan-ist), n. زاناي يهروره دموره! فېرگردن.
- educative (ej'oo-kā'tiv), adj. فېركر! چاركه موره! به كهك (له بروى).
- يهروره دموره! فېرگردنموره.
- educator (ej'oo-kā'tēr), n. (۱) ماموستا! يهروره دموره! فېركر!
- يهروره دموره كار. (۲) زاناي يهروره دموره! فېرگردن.
- educate (i-dōs', ē-dūs'), v.t. (۱) له دههينان! ئى وهرگرتن.
- (۲) بۇدمه گرتن! هلههينان.

- educible (adj.); eduction (n.).
- eel (ēl), n. مارماسى! مارى ناوى.
- e'en (ēn), adv. [Poetic]. = even.
- e. [Dial or Poetic]. = even = evening.
- e'er (ār), adv. [Poetic]. = ever.
- eer (ēr), پاشگرتنكه بهمانى. (۱) كهسكى پهبونده پيوه بيو:
- (auctioneer, engineer)
- (pamphleteer, sonneteer, profiteer): (۲) بگر: نووسر! سرووستكر:
- توسناك! ناساو ناخوش و سمبرو.
- ترسناك. (A graveyard is an ~ place.)

- eerily (adv.); eeriness (n.).
- efface (i-fās', e-fās'), v.t. (۱) سمرينه وه! نه هينتن:
- (It seemed that the very memory of her was ~ed from his mind.)

effloresce

burn (or hang) in effigy, وينه ياجان يا نورژمن سووتاندن يا هملواسين له رقدا.

effloresce (ef'lō-res', if'lō-res'), v.i. (گمشانهوه (گون): ۱ گمشانهوه (گون): ۲) بون به توژ له بلوره (کيسيا): پروان گون گرتن.

-efflorescence (n.); efflorescent (adj.).

effluence (ef'lūdō-əns), n. ۱ ليوه هاتنه دهرهوه به تروژم (ناو). ۲ شتيگي ليوه هاتنه دهرهوه به تروژم. ناگر، پروناگي.)

-effluent (adj.).

effort (ef'ɔrt), n. ۱ کوشش؛ هول؛ هولدان؛ پمچ؛ نره؛ تهلا. ۲ بهرهم؛ بهر؛ نهجامي کوشش؛ هسکوت

effortless (ef'ɔrt-lis), adj. ناسان؛ سووک و ناسان؛ کوشش نهويست.

effrontery (e-frun'tēr-i, i-frun-tēr-i), n. من حيايي؛ من شهرمي؛ چهقاره سوويي؛ چاوقايي و من تابرويي.

effulge (e-fulj', i-fulj'), v.i. درهوشانهوه.

effulgence (e-ful'jəns, i-ful'jəns), n. درهوشانهوه.

-effulgent (adj.).

effuse (e-fūz', i-fūz'), v.t. & v.i. ۱ تيرزان؛ لي پزان؛ دهرهويشتن؛ لي دهرهاتن به تروژم؛ لهبر پويشتن. ۲ بلاورگردهوه. بلاو؛ شاش.

effusion (e-fū'zhan, i-fū'zhan), n. ۱ لي پزان؛ دهرهويشتن؛ لي هاتنه دهرهوه به تروژم. ۲ هست دهربرينيگي له راده بهدر (بهتاييبيتي همستي چاک). ۳ خوین ليهاتن؛ شله دهردان (لوق).

effusive (e-fū'siv, i-fū'siv), adj. ۱ لي پزان؛ پرا؛ دهرهويشتن. ۲ هست دهربر يمشويهميگي له راده بهدر (بهتاييبيتي ريزلنيان و سوپاس کردن)؛ ريزليتمر يا سوپاسکيري له راده بهدر: (~ thanks; to be ~ in one's gratitude)

eft (ɛft), n. مارنيکه يکي بچوک.

eft (ɛft), adv. [Archaic] ديسانهوه؛ ديسان. ۲ له دواييدا.

eftsoon (ɛft-sōon'), adv. [Archaic] يهکسر؛ دستيه جن. ۲ زو زو. ۳ ديسانهوه؛ ديسان.

c.g., *exempli gratia*. مؤ نمونه؛ بؤ وینه.

egalitarian (i-gal'a-târ'i-ən, ē-gal'a-târ'i-ən), adj. & n. يهکسانخواز له نيوان هممو ناده ميژده.

-egalitarianism (n.).

egest (ē-jest'), v.t. کردن يا دهرهويشتن (عهرهق، پيسايي).

-egestion (n.); egestive (adj.).

egg (eg), n. ۱ هينکه (۲) گهرا. ۲ [Slang] کس؛ مروژ (-). (He's a good ~) ۳ [Slang] بوميا؛ نارنجوک. ۴ هينکه تيرگرن؛ له گهل هينکه تیکه لاو کردن. ۵ [Colloq.] هينکه تيرگرن؛ هينکه پيادان؛ هينکه پياکپشان.

a bad egg, [Colloq.] کسيگي بن نرخ و ناپاک.

in the egg, لهسره قاده؛ لهسره تاره.

put (or have) all one's eggs in one basket, پشت بهستن تهنا.

به بهک ريزان، کس، کومپانيا، يا شتهوه دوايژي خو پنيوه بهستن.

egg (eg), v.t. (~ on), هاندان.

egg-head (eg'hed'), n. [Slang] زوشنير يا خویندهوار (لهبرويي سووکي بهوه).

egg-nog (eg'nog'), n. جزوه خوارنهوه يکه له هينکه و شير و شکر و ويسکي دروست دهکرتن.

eggplant (eg'plant', eg'plānt'), n. باينجان؛ باينجانه پمسه.

eggshell (eg'shel'), n. تونگلي هينکه؛ قاوغي هينکه. ۱ ناسک (۲) سپي يکي زهردياو.

adj. ۱ قهلقان، نهفسانهي يوناني. ۲ ياراستر؛ چاوديري.

either

ego (ē'gō, eg'ō), n. (۱) خو؛ گيان؛ من. (۲) [Colloq.] لووت بهرزي؛ خوپسهندي؛ لهخوڤاييبيتي خوڤهرست؛

egocentric (ē'gō-sen'trik, eg'ō-sen'trik), adj. خو خوڤهرست؛ خوڤهرست؛ خوڤهرست يا خوڤهرست.

n. کسيگي خوڤهرست يا خوڤهرست.

-egocentricity (n.).

egoism (ē'gō-iz'm, eg'ō-iz'm), n. (۱) خوڤهرستي؛ خوڤهرستي؛ خوڤهرستي؛ لووت بهرزي؛ لهخوڤاييبيتي.

egoist (ē'gō-ist, eg'ō-ist), n. (۱) کسيگي خوڤهرست يا خوڤهرست. (۲) کسيگي لووت بهرزي يا لهخوڤاييبيتي.

-egoistic (adj.); egoistical (adj.).

egomania (ē'gō-mā'ni-ə, eg'ō-mā'ni-ə), n. خوڤهرستي يا خوڤهرستي له راده بهدر.

egomaniac (ē'gō-mā'ni-ak', eg'ō-mā'ni-ak'), n. کسيگي له راده بهدر خوڤهرست.

egotism (ē'gō-tiz'm, eg'ō-tiz'm), n. (۱) خوڤهرستي؛ خوڤهرستي؛ لووت بهرزي؛ لهخوڤاييبيتي.

egotist (ē'gō-tist, eg'ō-tist), n. (۱) کسيگي خوڤهرست، خوڤهرست، خوڤهرست يا خوڤهرست. (۲) کسيگي لهخوڤاييبيتي يا لووت بهرزي.

-egotistic (adj.); egotistical (adj.).

egregious (i-grē'jəs, i-grē'ji-əs), adj. زور خراب؛ بهد؛ بن شهرم؛ هملانراو: (an ~ mistake, liar, etc.)

egress (ē'gres), n. (۱) چورنه دهرهوه؛ هاتنه دهرهوه. (۲) مالي چورنه دهرهوه. (۳) دهرگا؛ جزى چورنه دهرهوه.

-egression (n.).

egret (ē'grit, eg'ret), n. (۱) پالنده يکي وهک شينه شاهويه له نزيک زونگاوا؛ دهرى پمري پشت و کلکي جوانه. (۲) دهسکيگي له پمري نم پالنده يه (بؤ جواني و پزانده نهره).

Egypt (ē'jipt), n. ميسر.

Egyptian (i-jip'shan, ē-jip'shan), adj. (۱) ميسري (گهل). (۲) تاييبيتي به زماني ميسري. [Obs.] قهرهچ.

n. (۱) ميسري؛ ميسري يهک. (۲) زماني ميسري کون. [Obs.] قهرهچيک.

Egyptology (ē'jipt-ol'ə-ji), n. زانستي ليکولينهوهي شوينهوارو. خانووسازي و زمان و نووسراومکاني کوني ميسر.

-Egyptologist (n.).

eh (ā, e), interj. دهنگيگي نم مانايانه دهرهويشتن: (۱) سهرسامي. (۲) گومان؛ ها؟ ورت چي؟ واني به؟

eight (āt), adj. & n. (۱) ههشت. (۲) تاقمئيگي ههشتي.

eight ball, له ياري بليارددا توپيگي رهشه ژماره ههشتي لهسره (نهگه) ياريگه نم توپه بقاته ناومره پيش توپهکاني تر ياري يهکه دهرنيزديت.

behind the eight ball, [Slang], له بارنگي تايهسندن يا خراپدايه.

eighteen (ā'tēn'), adj. & n. ههژده.

eighteenth (ā'tēnth'), adj. & n. (۱) ههژدههم؛ ههژدهيم. (۲) ههژدهيمک؛ بهشپک له ههژده بهش.

eightfold (āt'fōld'), adj. & adv. ههشت نهرهوه.

eighth (āth, āth), adj. & n. (۱) ههشتم. (۲) ههشت يهک؛ بهشپک له ههشت بهش.

eightieth (ā'ti-ith), adj. & n. (۱) ههشتاهمين؛ ههشتاهيم. (۲) ههشتايهک؛ بهشپک له ههشتا بهش.

eighty (ā'ti), adj. & n. ههشتا.

the eighties, ههشتاکان؛ ساآني نيوان ههشتا و نهرهوه (له سهده يهک يا نهههتي کسيگيگدا).

either (ē'tiēr, i'thēr), adj. (۱) هرچي کامتيگان (له دور شت)؛ هرکاميان: (Use ~ hand.) (۲) هر يهکميگان (له دور شت)؛ هر دوکميگان؛

ejaculate

(He had a tool in ~ hand.)

pron. بیکنکیان (له دور شت) همر کامیان.

conj. یان: یا (E-go or stay.)

adv. (1) همر وک نهوی تر - یش (نویش، منیش، تویش):

(If she dosen't go, he won't go ~.)

(2) [Colloq] دوویاتکردنهومی ولامیک به "نه":

(You took it, I didn't ~.)

ejaculate (i-jak'yoo-lāt', ē-jak'yoo-lāt'), **v.t.** (1) ناو هاتنهوه

(2) هاوارکردن: به دهنگی بهرز ووتن.

ejaculation (i-jak'yoo-lā'shən), **n.** (1) ناو هاتنهوه

(2) هاوارکردن: به دهنگی بهرز ووتن.

ejaculatory (i-jak'yoo-lā-tōr'i, ē-jak'yoo-lā-tō n), **adj.**

Also ejaculative, (1) هی ناو هاتنهوه: تاییهتی به ناو هاتنهوه

(2) هی هاوار یا هاوارکردن

eject (i-jekt', ē-jekt'), **v.t.** (1) دهرکردن: فریژدانه دهرهوه: دهره پاشدن

(2) ئی هاتنه دهرهوه

v.l. (The pilot ~ed from the airplane safely.)

ejection (i-jek'shən, ē-jek'shən), **n.** (1) دهرکردن: فریژدان:

ئی هاتنه دهرهوه: (2) شتیکی ئی هاتنهوه دهرهوه یا فریژدان

ejectionment (i-jekt'mənt, ē-jekt'mənt), **n.** (1) دهرکردن:

دهره پاشدن: فریژدانه دهرهوه. (2) سهندنهومی زهوی رزاری داگیرکراو له ینکای

دادگاوه

ejector (i-jek'tēr, ē-jek'tēr), **n.** (1) دهرکر (مروژه، شت): فریژده

(2) نامبزی فریژدانی فارغی گوللهی دهمانچه یا تفنگ پاش شهقاندنی.

eke (ēk), **v.t.** [Archaic or Dial.] زیادکردن: دریزه پیدان: کشادن.

eke out, (1) کساندن: زیادکردن: خستنه کار:

(He eked out his income by writing stories.)

(2) به کوله مهرگی زیان

eke (ēk), **adv. & conj.** [Archaic] ههرهوه

elaborate (i-lab'ēr-it), **adj.** وورد کردار. کار: ووردو نالوز:

(an ~ piece of work)

v.t. (1) کاریکی قورس کردن به همولو کوششیکنی زور.

(2) نه ووردو پوختی و دوروردیژگی کردنی شتیکی.

v.l. (~ on; ~ upon), نه سهر پزیشتی و پوونکردنهوه (باس):

به دوروردیژگی باسکردن.

-elaboration (n.); **elaborator** (n.).

eland (ē'lənd), **n.** بهرانه کیوییهکی نه قهریقایی گهرهوی شاخ دریزو

خوارو خینچه.

elapse (i-laps'), **v.t.** قییه پوون (کاب: به سهر چوون):

مهره ورا پوون

elastic (i-las'tik), **adj.** (1) دهکشیت: نومی ههیه بکشیت یا بکشیترت

(2) نهره: بهناسانی دهکشیت یا دهتوانیت بگوریت. (~ regulations).

n. (1) قوماشیکنی لاستیک. (2) کالایهکی لاستیک

(3) لاستیک: پیبستی لاستیک

-elastically (adv.).

elasticity (i-las'tis'ə-ti, ē-las'tis'ə-ti), **n.** (1) نهری:

بهناسانی راهاتن. (2) کشان

elasticize (i-las'to-siz'), **v.t.** واینگردن که بهناسانی بکشیت به

تیتهکلا و کردنی لاستیک لهگه لیده (قوماش): وک لاستیک لیگردن (له نهرمی و

ناسانی گورین و راهاتندا).

elate (i-lāt', ē-lāt'), **v.t.** زور دلخوش کردن: زور شادی شاناز کردن.

elated (i-lāt'id, ē-lāt'id), **adj.** زور شادی: زور دلخوش: شادمان.

elation (i-lā'shən, ē-lā'shən), **n.** شادی: دلخوشی: یهکی نیجگار

زور

elbow (el'bō), **n.** (1) تانیش

electoral

(2) تانیشکه: پارچه بوزییهکی وک تانیشک وایه سوو بوزی ینکهره ین

دهبسترنت.

v.t. تانیشک تیومزندن

v.l. چینگهی خۆ کردنهوه به تانیشک ژندن له خنکتهوه.

at one's elbow, زور نزیک.

out at (the) elbows, جل و بهرگ دپاو: ههژان.

rub elbows with, خۆ لهگه لدا تیگه لاو کردن (لهگه ل کساننی ناو دارد):

لهگه لدا هه لسان و دانیشتن

up to the elbows, زور پیوه خهریک بوون.

elbow-room (el'bō-room', el'bō-room'), **n.** جی تانیشک:

نهرهوه جینگه که بهناسانی تییدا کاریکیت یا بجونیتتهوه: جینگه: فراوانی.

elder (el'dēr), **adj.** (1) گهره (بره، خوشک): گهرهتر:

(an ~ sister or brother)

(2) پله بهرتر: سهرگهره.

n. (1) کسیتی بهت مهندا چوو: کسیتی تهمن گهره.

(2) کسیتی پیر (3) باوو باپیر.

(4) دم راست: پیارما قوون: گهرهوی خۆل یا کۆمهن.

(5) یهکیک نه سهرکه کانی ینکخراوی هه نیدک کلنسه

(6) سهرهک قهشه له کلنسه "مورهن" دا.

elder (el'dēr), **n.** جوره پوره کیکه گولی سبی یا په مهبی و بهری وک

تووتک یا شیلان دهگرت

elderly (el'dēr-li), **adj.** تهمنندار: بهت مهندا چوو: نه ختیکی پیر:

elder statesman, کاری بهدهستیکی گهرهوی میری خاتنه نشینه که هیشتا

ههر پوویزی لهگه ل دهگرت و رای وهرده گهریت له لایهن کاری بهدهستانی نیستای

میری یهوه.

eldest (el'dist), **adj.** بهت مهنترین: نوبهره (کوب، کچ، بره، خوشک)

(the ~ brother [sister, child]; my ~ son [daughter])

elect (i-lekt', ə-lekt'), **adj.** (1) هه لیزران.

(2) هه لیزرانوه به لام هیشتا نه چوره ته سهر کار (کاری بهدهست):

(mayor - ~ ; president - ~)

(3) هه لیزرانوه له لایهن خوداوه بۆ چوونه بهمهشت (تاین).

n. کسیتی هه لیزرانوه.

v.t. (1) هه لیزاردنی کاری بهدهستیک به دهنگدان. (2) هه لیزاردن.

(3) هه لیزاردن بۆ چوونه بهمهشت (له لایهن خوداوه).

v.l. هه لیزاردنی کاری بهدهستیک به دهنگدان.

(1) هه لیزارده: نهر کسانهی بهشتیکن له کۆمهنیک که مافی

تاییهتی هه بیت: هه لیزرانوان

(2) هه لیزرانوان (تاین): نهرانهوی خودا هه لیزرانوان بۆ چوونه بهمهشت

(1) هه لیزاردن.

(2) هه لیزاردنی کاری بهدهستان به دهنگدان.

(3) هه لیزاردنی کساننی تاییهتی له لایهن خوداوه بۆ چوونه بهمهشت

electioneer (i-lek'shən-ēr', ə-lek'shən-ēr'), **n.** دهنگ

وهرگرتن بۆ نوینهریک یا پاپشتی کردنی بۆ سهرکوتنی له هه لیزاردنیک

(1) به هه لیزاردن (کاری بهدهستی):

(an ~ office)

(2) هه لیزرانوه: خاومن مافی هه لیزاردن

(3) ههوهسی: دهکویته سهر ههوهسی یا کهیفی نهر کسه خۆی نایا

هه لیده بژیرت یا نا

n. کۆرسیکنی زانکۆ یا قوتابخانه که دهکویته سهر ههوهسی یا کهیفی قوتابی

خۆی که نایا بیخوینیت یا نا

elector (i-lek'tēr, ə-lek'tēr), **n.** (1) هه لیزرانوه: دهنگده

(2) [-l:]: یهکیک له شانازده کانی نیمپرا توریتهی پۆمای کۆن که به شداری دهکرد

له هه لیزاردنی نیمپرا تورد.

(1) تاییهتی به

electoral (i-lek'tēr-əl, ə-lek'tēr-əl), **adj.** هه لیزاردن یا هه لیزران (2) له هه لیزران ینکها توهوه: (an ~ college)

electoral college, نەنجوومەنى ھەلبۇزبان: نەنجوومەنىكە ھەموو دەنگەرمانى نەمەرىكا ھەلى دەبۇزبان ۋە نەبىش سەرەك كۇمارو جىگرەكەى ھەلبۇزبان

electorate (i-lek'tēr-it, ə-lek'tēr-it), n. (۱) دەنگەرمان: ھەلبۇزبان: ھەموو ئىرانى مافى دەنگەرمان ھەبە لە ھەلبۇزبانىكدا.

- (۲) ئارچەبەكەى ھەلبۇزبان: ئارچەبەكەى ھەلبۇزبان
- (۳) پەلى شارادەبەكەى نەبىراتۇرئىشىنى پۇماى كۇن (كە بەشدار دەبوو لە ھەلبۇزبانى نەبىراتۇردا)
- (۴) شارادەبەكەى ئارچەبەكەى كەشازادەبەكەى ۋەھا بەرئوبەى دەبۇر.

electric (i-lek'trik, ə-lek'trik), adj. Also electrical. (۱) نەلەكترىكى: نەلەكترىك كەبەنەر: نەلەكترىكدا. (an ~ wire).

- (۲) نەلەكترىك درووسىكەر: بە نەلەكترىك كراو (an ~ generator).
- (۳) نەلەكترىكى: بە نەلەكترىك كارگەر (an ~ iron).
- (۴) ووروزئەنەر: بەجۇش: ھىنەرەجۇش.

n. (۱) ماددەبەك كە نەلەكترىك ئاگەبەنەت بەلام تەورۇسى نەلەكترىكى ئىدا كۇدەكرىتە ۋە پەن دەبۇزبانىت (۲) شەمەندەفەرىكى نەلەكترىكى.

-electrically (adv.) نەندارىارى نەلەكترىكى (زانبارى).

electrical engineering, كورسى نەلەكترىكى: پۇ كوشتى ئاوانباران.

electrical chair, كارەباچى: نەلەكترىكى

electrician (i-lek'trish'ən, ē'lek'trish'ən), n. نەلەكترىكى

- (۱) نەلەكترىكا: كارەبا ۲ تەورۇسى نەلەكترىك
- (۲) زاسسى نەلەكترىكا: نەلەكترىكئاسسى.
- (۴) جۇش: جۇش ۋەخۇش: ووروزئاندا

(Her entrance created ~ in the room.)

electrification (i-lek'tra-fi-kā'shan, ə-lek'tra-li-kā'shan), n. (۱) نەلەكترىك خىستەسىر يا ئىدان: كورن بە نەلەكترىك.

(۲) ھەموو ئەو كەرەسە يا تفاقەى پىئوسىتە بۇ نەلەكترىك.

electrify (i-lek'tra-fi, ə-lek'tra-fi), v.t. (۱) نەلەكترىك خىستە.

- سەر يا ئىدان (۲) راجلەكادان يا دل داخۇرپادان بە تەورۇسى نەلەكترىك
- (۳) كەرەسەى نەلەكترىك ئىدا دانان
- (۴) ھىنانە جۇش ۋەخۇش: ووروزئاندا:

(He ~ied the crowd with his speech.)

-electifier (n.) پىشگىرىكە بەماناى: (۱) نەلەكترىكى.

electro- (i-lek'trō, ə-lek'trō), (۲) بە نەلەكترىك (۳) نەلەكترىك: كارەبا

electrocardiogram (i-lek'trō-kār'di-ə-gram, ə-lek'trō-kār'di-ə-gram), n. وىنەى نەلەكترىكى دل و ئىشكرنى (پزىشكەمۇنى)

electrocardiograph (i-lek'trō-kār'di-ə-graf, ə-lek'trō-kār'di-ə-graf), n. ئامبىرى وىنەى نەلەكترىكى كورنى كاركرنى دل.

electrocute (i-lek'tra-kūt, ə-lek'tra-kūt), v.t. (۱) كوشتى تاوانشارىك بە تەورۇسى نەلەكترىك (۲) بە نەلەكترىك كوشتن بە تەورۇسى كارەبا بە پىكەموت

-electrocution (n.)

electrode (i-lek'trōd, ə-lek'trōd), n. جەمسەرى نەلەكترىكى

(۷ەك ھى ئاترى):

electrograph (i-lek'trō-graf, ə-lek'trō-graf), n. (۱) وىنەى: كوردارى نەلەكترىك (۲) ئامبىرى نەلەكترىكى نەقش ھەلەكەندن

(۳) وىنەى تىشكى ئىشكى (۴) بە تەلەگراف ئارندى وىنە.

(۵) وىنەى بە تەلەگراف ئىزدرار

electrolysis (i-lek'trol'ə-sis, ə-lek'trol'ə-sis), n. ئاوينەى

كېمىيائى حياكردەنەرە بۇ بەشەكانى بە تەورۇسى نەلەكترىك.

electrolyte (i-lek'trō-līt, ə-lek'trō-līt), n. ماددەى نەلەكترىك

كەبەنەر.

electromagnet (i-lek'trō-mag'nit, ə-lek'trō-mag'nit), n. موگناتىسى نەلەكترىكى: پارچە ئاستىكى موگناتىس كراو بە تەورۇسى نەلەكترىك.

-electromagnetic (adj.)

electromagnetism (i-lek'trō-mag'nā-tiz'm, ə-lek'trō-mag'nā-tiz'm), n. (۱) موگناتىسى پەيدابوو بەھۇى تەورۇسى نەلەكترىك. (۲) زانبارى لىكۇلەنەرەى ئىوان موگناتىس و نەلەكترىك (فېزىكا).

electron (i-lek'tron, ə-lek'tron), n. نەلەكترۇن: كەرىدەى ساردى نەلەكترۇن.

electronic (i-lek'tron'ik, ə-lek'tron'ik), adj. نەلەكترۇنى: نەلەكترۇنىكى.

electronics (i-lek'tron'iks, ə-lek'tron'iks), n.pl. زانستى نەلەكترۇنىك: زانستى لىكۇلەنەرەى كارى نەلەكترۇنى لە بۇشايى و گازدار ھەرۋەھا بەكارھىنانى ئامبىرى نەلەكترۇنى (فېزىكا).

elegance (el'ə-gəns), n. (۱) تەپۇش: شۇخ ۋەشەنگى: شۇخ: جوانى: قۇزى: لەنجەمۇلا: پىك پىكى (نەخشە، جەل ۋەبەرگ، شىوان، پەروش... ھەتد.) (۲) شىكى پىك پىكى يا تەپۇش و جوان.

elegancy (el'ə-gən-si), n. = elegance.

elegant (el'ə-gənt), adj. (۱) تەپۇش: شۇخ ۋەشەنگى: شۇخ: قۇز: جوان: بەلەنجەمۇلا: پىك پىكى و جوان (نەخشە، شۇن، جەل ۋەبەرگ، شىوان، ھەلسان و دانىشتن) (۲) [Colloq.] ئاياب.

elegiac (el'ə-jī'ək, i-lē'ji-ak'), adj. غەمگىن: شىوھى: لاوانەرە. (۱) دور خىشتەكى يەكى شىوھى يا لاوانەرە. (۲) (pl.) چەند دور خىشتەكى يەكى ۋەھا: ھەلبەستىك كە ھەمووى لە دور خىشتەكى شىوھى پىكەتەن.

elegist (el'ə-jist), n. ھۇنەرى ھۇنەرەى شىوھى.

elegy (el'ə-jī), n. ھەلبەستى شىوھى: ھۇنەرەى شىوھى و لاوانەرە: ھەلبەستىكە كە بەسەر كەسىدە ھەلدەبەرت پاش مەردى.

element (el'ə-mənt), n. (۱) يەككە لەم چوار گەرەمەر يا توخمەى كە و: پېرا پور سەرووشتى ئى پىكەتەت: خاك و ھەوا ئاگرو ئار.

(۲) يەككە لەم چوار گەرەمەر كە دەروپەرى بابەتە گىئادارىك بىت.

(۳) دەروپەرى: دەروپىشت. (۴) گەرەمەر: ئەزاد: بەشى سەرەمكى: توخم (۵) توخم يا ماددەبەكەى كېمىيائى كە بەش ئاكرىت يا وورد ئاكرىتە ۋە (۶) (pl.) ئان و شەربى شىوې خودايى (خاج يەرسىتى).

(۷) (۱) خائىكە يا ھىئىكە كە پوويك يا وىنەبەكى نەندازەبى ئى پىكەتەت. (ب) دىفرىنشەل (بىركارى). (۸) دانە بەشىكى پۇلە فۇوكە (ھىزى ئاسمانى).

in one's elements, لە شۇنىك يا كارىكدا بوون كە نەر كەسە شارەزاي بىت و بەلى بىت: لە دەروپەرى كوئاجودا بوون.

out of one's element, لە شۇنىك يا بارىكى ئابەدل و ئاخۇشدا بوون: لە دەروپەرى نەگۇنچار يا نەشپاودا بوون.

the elements, (۱) سەرەتاكان: بىچىنەكان. (۲) ئەو ھىزانەى سەرووشت كە ئاروھەوايان ئى پىكەتەت ۋەك با، باران، سەرما، گەرما... ھەتد.

elemental (el'ə-men'tl), adj. (۱) تايبەتە بە يەككە لەم چوار گەرەمەرى كە و دەزئارا سەرووشتى ئى پىكەتەت: خاك، ھەوا، ئاگرو ئار (۲) ۋەك ھىزى سەرووشتى (۳) بىچىنەبى: سەرەمكى: سەرووشتى و بەھىز:

(Hunger and sex are ~ drives.) (۴) سەرەتايى: سادە (۵) گرىگ. (۶) ئاگە توخم نەك ئاروتە (كېمىا).

elementary (el'ə-men'tēr-i), adj. (۱) سەرەتايى. (۲) بىچىنەبى: سەرەمكى: گرىگ. (۳) ئاگە توخم نەك ئاروتە (كېمىا).

-elementarily (adv.); elementariness (n.)

له بیژاندا

elite (i-lēt, ā-lēt), n. (١) پيشهنگ؛ پيشهرومکان؛ مەلپەژاردەي کۆمەن. (the - of society)

(٢) جۆره تەيخکي چاپەمەني

elixir (i-lik'sēr), n. (١) ئەلېکسېر؛ ئەکسېري ژيان ماددەيەکی خەيائىيە کيمياگەراني کۆز دەيان ووت گوايه کانزاي بين نرخی پين دەکرێتە زېر يا تەمەني پين دريژ دەکرێتەوه.

(٢) هەروەها پيشی دەوترێت "بەردی فەيلەسوف".

(٣) [Rare] گەرەرا؛ بنجینەي شت.

(٤) دەمرانيک که هەموو جۆره نەخۆشيەک چاک دەکاتەوه.

Elizabethan (i-liz'ə-bē'thən), adj. تايبەت بە چەرخی فرماژەويی "ئەليزابيس" شارژنی ئینگلتەرا لەسەدەي شانزەهەمدا:

(E-poetry) کاربەدەست، نووسەر، يا هۆنەرني ئینگليزي چەرخی "ئەليزابيس" n.

elk (elk), n. کەلەکۆي؛ پەراڤە کۆي.

ell (el), n. گەز (پيوان).

ellipse (i-lips, ə-lips), n. شينۆهەيەکی هێلکەي (نەندازە).

ellipsis (i-lip'sis, ə-lip'sis), n. (١) پەراڤەني ووشەيەک يا چەند ووشەيەک (لە پەستەيەکا) کە کارناکاتە سەر مانای پەستەکە (ووشەي ناو کەوانەکان لە دوو پەستەيەکا).

(٢) [If (it is) possible (you) come early.]

[The man (whom) I saw]

(٣) نيشانەي پەراڤەني ووشە يا تيب لە پەستەدا (کە بریتیە لە چەند خانەيەک).

ellipsoid (i-lip'soid, ə-lip'soid), n. شينۆهەيەکی روو هێلکەي (نەندازە).

-ellipsoidal (adj.).

elliptic (i-lip'tik, ə-lip'tik), adj. Also elliptical, (١) هێلکەي؛ (٢) تايبەتي بە پەراڤەني ووشەيەک يا چەند ووشەيەک لە پەستەيەکا بەيڤ کارکردنە سەر مانای پەستەکە (ووشەي پيشوو بيينه).

ellipticity (i-lip'tis'ə-ti, el'ip'tis'ə-ti), n. (١) پەشەدار. (٢) داری ئەم نەرختە

elocution (el'ə-kū'shən), n. (١) هونەري شت خوێندنەرە،

ووتارەدان، يا دووان لە کۆيونەرەي گشتیدا.

(٢) شينۆهەي ووتار خوێندنەرە يا دووان لە کۆيونەرەي گشتیدا.

-elocutionary (adj.).

elocutionist (el'ə-kū'shən-ist), n. مامۆستای هونەري ووتار

خوێندنەرە؛ ووتار يا هونەرە خوێندنەرە لە کۆيونەرەي گشتیدا

elongate (i-lōŋ'gāt), v.t. & v.i. پاکيشان؛ کشان؛ دريژکردنەرە؛

کشان؛ دريژبوونەرە.

adj. (١) کشاوا؛ پاکيشراوا؛ دريژبوومەرە. (٢) باريک و دريژ (گەلا).

-elongation (n.).

elope (i-lōp, ə-lōp), v.t. پەدووکەوتن؛ پارکردن کۆر و کچيک

بەدزی يەوه بۆ يەکتەر مارمکردن

-elopement (n.); eloper (n.).

eloquence (el'ə-kwəns), n. (١) پەوانبێژي؛ زمان پاراوي؛

زمان پەوانی. (٢) (١) هونەري پەوانبێژي يا زمان پەوانی.

(ب) توانا يا هيزي پين سەلەمانن لەهيزگەي پەوانبێژي يەوه.

eloquent (el'ə-kwənt), adj. پەوانبێژي؛ زمان پەوان؛ زمان پاراوي.

-eloquently (adv.).

else (els), adj. ترا؛ هي ترا؛ جيا؛

(somebody ~ ; Is there anything ~ ?)

adv. (Where ~ can I go ?)

(Study, (or) ~ you will fail.)

elsewhere (els'hwār), adv. لە شوێنکي ترا؛ شوێنکي ترا؛

elementary school, قوتابخانەي سەرەتايي.

(grade school, grammar school) هەروەها پەري دەوتری:

elephant (el'ə-fənt), n. فیل.

elephantiasis (el'ə-fən-ti'ə-sis), n. نەخۆشيەکی دريژخايەنه

بریتیە لە چرچ و پەقبووني پينست (وەک هي فیل) وە هەموکردن نەندامی لەش

بەتايبەتي لاو و نەندامی زاووزی.)

elephantine (el'ə-fan'tēn, el'ə-fan'tin), adj. (١) فیلەي

وەک فیل. (٢) قەبو و ناوۆ؛ فیلەتەني؛ زلو و ناکارامە.

elevate (el'ə-vāt), v.t. (١) بەرزکردنەرە؛ بلندکردنەرە؛ هەلپەرين

(٢) دەنگ بەرزکردنەرە. (٣) پايە بلندکردن؛ پەلەوپايە بەرزکردنەرە؛

شکو پيدان. (٤) وورە پيدان؛ وورە بەرزکردنەرە؛ شادکردن.

elevated (el'ə-vāt'id), adj. (١) بەرزگراوه؛ هەلپراو.

(٢) بەرز؛ بەشکو؛ بلند. (٣) دڵخۆش؛ بەکەيف؛ بەدەماخ.

n. [Colloq.] هينگی شەمەندەفەري بەرز.

elevation (el'ə-vā'shən), n. (١) بەرزکردنەرە؛ بەرزبوونەرە؛

بلندکردنەرە. (٢) شوێنکي بەرز.

(٣) بەرز؛ سەزاي؛ (لە ژور و پوي زەوي يەوه): (the ~ of a mountain)

(٤) پايە بەرز؛ بەرز (پەلەوپايە)؛ شکو؛ بەشکو.

(٥) بەرز؛ نەستێرەيەک لە ئاسۆوه. (٦) بەرز؛ يا بەزاي؛ لە ئاستي دەرياو.

elevator (el'ə-vā'tēr), n. (١) بەرزگەرەوه؛ هەلپ (سروۆ، نامين)

(٢) پەيزەي کارەبايی. (٣) هەماری لۆرەکی دانەرۆلە. (٤) پارچەيەکی جووژووه

بە کلکي فێرکەرە بۆ بەرزکردنەرە و نزم کردنەرەي فێرکە لەکاتی فريندا.

eleven (i-lev'n, ə-lev'n), n. يانزە

elevenfold (i-lev'n-fōld, ə-lev'n-fōld), adj. (١) يانزە -

بەش؛ يانزە پارچەيی. (٢) يانزە نەرەندە.

adv. يانزە نەرەندە

eleventh (i-lev'nth, ə-lev'nth), adj. (١) يانزەهەم

(٢) يانزە يەک

n. (١) يانزەهەم. (٢) يانزە يەک.

at the eleventh hour, لە دوا خولەکا؛ لە دوا هەناسەدا؛ درنگ؛

زۆر درنگ

elf (elf), n. (١) جنۆکە (٢) مندالکي هارواچ و چەتوون و کەتنبازو

زيانبەخش. (٣) کەسکي کورتەبالا.

elfin (el'fin), adj. جنۆکەي؛ هارواچ و زيانبەخش.

n. = elf.

elfish (el'fish), adj. جنۆکەي؛ تايبەتي بە جنۆکە؛ هارواچ و چەتوون.

زمانبەخش

elicit (i-lis'it), v.t. ئی دەرهێنان؛ هێنانەدەرەوه؛ بوون بە هۆ.

(His hostile question ~ed an angry reply.)

to - the truth from somebody

-elicitation (n.).

elide (i-lid), v.t. (١) پەراڤەني تيبە بزوین يا بڕگەي ووشەيەک لە بيژاندا.

(٢) (١) لايردن؛ نەهيشتن؛ (ب) کردن بە ژنەرەوه؛ کردن بە ژنر ليوەرە؛

نەخستەبوو

eligibility (el'i-jə-bil'ə-ti), n. (١) شيان؛ بۆ فەرمانبەري،

وەرگيران لە زانکو... (هتد)؛ لياھتوويی؛ لياھت.

(٢) (pl.) تايبەخۆيەک کە شتیک دەشێنێت.

eligible (el'i-jə-b'l), adj. شيان (بۆ کار وەرگرتن، چوونە زانکو،

ژنەپتان و شووبکردن... (هتد)؛ بۆ هەلبژاردن دەشێت.

eliminate (i-lim'ə-nāt, ə-lim'ə-nāt), v.t. (١) لايردن؛

نەهيشتن؛ لەناو بردن. (٢) خستەلاوه؛ پەسەند نەکردن؛ گوێ پين نەدان.

(٣) لە لەش کردنەدەرەوه (پيسايی)؛ گوێکردن؛ پيسايی کردن.

-elimination (n.); eliminative (adj.); eliminator (n.);

eliminatory (adj.).

elision (i-liz'hən), n. پەراڤەني تيبە بزوین يا بڕگەي ووشەيەک

elucidate (i-lōō'sə-dāt', i-lū'sə-dāt'), v.t. له چنگا به کی تر پورونکردنوه (پاس)؛ ارافه کردن

-elucidation (n.); elucidator (n.).

elude (i-lōōd', i-lūd'), v.t. خویه ددستوه نهدان؛ خو دهرمازکردن؛ خو ئی لادان

(to ~ one's enemies or the police; to ~ payment of a bill) (۲) تن نهگ بشتن؛ سر ئی دهرنه چورن.

(The point you're trying to make ~s me.)

elusion (i-lōō'zhən, i-lū'zhən), n. خویه ددستوه نهدان؛ خویه دهرمازکردن؛ خو ئی لادان

elusive (i-lōō'siv, i-lū'siv), adj. (۱) خویه ددستوه نهدن؛ دست ئی گیرنه پور مروء؛ ا بهره دست نهگوت (an ~ person) (۲) سر ئی دهرنه چورن؛ ناچیتنه میشکوه؛ (an ~ point or idea)

-elustively (adv.); elusiveness (n.); elusory (adj.).

elves (elvz), plural of elf.

elvish (el'vish), plural of elfish.

Elysian (i-lizh'on, i-lizh'i-on), adj. (۱) بهممشقی؛ وهک بهممشت؛ خوش (۲) بهختیار؛ شادا؛ کامهران

Elysium (i-lizh'i-əm, i-liz'i-əm), n. بهممشت؛ شوئنیشکی زور؛ خوش

emaciate (i-mā'shi-āt'), v.t. له پرولاوازکردن؛ ووشک کردنهوه یا ووشک بوونهوه (به خواردن کم کردنهوه یا نه خوئشی).

-emaciation (n.).

emaciated (i-mā'shi-āt'id), adj. له پرولاواز؛ له برسا ریا بههزی نه خوئشی بههوه؛ (ووشک بووهوه ئی هاتنه دهرهوه؛ ئی هاتن

emanate (em'ə-nāt'), v.t. فریدان؛ نارن v.t. [Rare]

emanation (em'ə-nā'shən), n. (۱) ئی هاتنه دهرهوه؛ دانوه تیشک، شمرقی. (۲) شتیگ که له سرچاوه به کهوه دیتهدرن (تیشک، پوونکی (۳) جزه گازیگه له مادده به کی نه تو مای دیتهدرهوه (کیمیاگرمی).

emancipate (i-man'sə-pāt'), v.t. (۱) نازادکردن له بهندیشی؛ (۲) نازادکردن له نریت و پیوهندی کومهل. (۳) بهره لاکردن یا سر بهست کردنی مندان له ژیر دهستی باوکی (یاسای پو مانی؛

-emancipatory (adj.).

emancipation (i-man'sə-pā'shən), n. نازادکردن له بهندیشی؛ بزگارگر؛ نازادی؛ بزگاری؛ سر بهستی؛

(the ~ of slaves in America)

emancipator (i-man'sə-pā'tēr), n. بزگارگر له بهندابهتی؛ نازادگر؛ سر بهستگر

emasculate (i-mas'kyoo-lāt'), v.t. (۱) جسماندن؛ له بیادهستی خست؛ (۲) لاوازکردن؛ بن هیز کردن

-emasculatation (n.); emasculator (n.); emasculatory (adj.).

embalm (im-bām'), v.t. (۱) مؤمیاکردن؛ یاراستنی لاشمی مردوو له بۆکن کردن به دهرمان پیوه کردنی. (۲) چهسپاندن له یاد یا میشکنا. (۳) مؤس خوش پیوه کردن؛ گولاو پیوه کردن

-embalment (n.).

embank (im-bānk'), v.t. پاراستن؛ پالیشتی کردن. یا دهره دان به بهستوویهک

embankment (im-bānk'mənt), n. (۱) پاراستن؛ پالیشتی کردن. یا دهره دان به بهستوویهک یا بهست (بۆ پهنگ بن خوارنهوه)؛ ناو یا رینگه ریان له سر دروستکردن.

embargo (im-bār'gō), n. (۱) قهدهغه کردن به فرمایشی میری (بازرگانی)؛ وهستاندن (تالوگونی)

(۲) قهدهغه کردن؛ رینگه بن نهدان؛ وهستاندن.

embark (im-bärk'), v.t. (۱) سوارى كشتى كړدن؛ خستنه سمر كشتى. (۲) ومبره یثانی پاره له بازرگانی بهکدا؛ پاره خستنه گهی

(۱) سوارى كشتى بوون. (۲) دست به گمشتکردن؛ كم رتنه رینگا. (۳) دست به پرژوهه بهك یا كاسدی بهك كړدن.

-embarkment (n.).

embarrass (im-bär'əs), v.t. (۱) تهریق کردنهوه؛ شمره مزازکردن؛ پووشگاندن؛ شمره مزازبوون؛ شمره گرتن.

(۲) تهگه ره تیشختن؛ كهندوكوسپ له بهره دما دانان؛ رینگه لنگرتن (۳) قهرمازکردن. (۴) تالوژکردن

embarrassing (im-bär'əs-in), adj. (۱) ناشرین (کردهوه، رهوشت)؛ شمره مزازگر؛ تهریق کردهوه؛ (an ~ situation)

embarrassment (im-bär'əs-mənt), n. (۱) تهریق بوونهوه؛ شمره مزازی؛ تهریق. (۲) شتیگ که دمبیت بههزی شمره مزازی، تهگه ره یثان، یا تالوژکردن؛ (He is an ~ to his family.)

embassador (im-bäs'ə-dēr), n. = ambassador.

embassy (em'bə-si), n. (۱) پلهو کاروباری بالیوز؛ (۲) پارمگای بالیوز؛ (۳) بالیوزخانه؛ (۴) بالیوزو دهستی، فرمانبره کانی؛ (۵) نویشتریک که پاسپارده بهك دهبات بۆ وولایشکی بیگانه؛ (۶) پاسپارده بهکی گونگی میری.

embattle (em-bat'l), n. تارمهی تلمگ لئوه تهقاندن له سره سهریانی قهلا یا خانور.

embattle (em-bat'l), v.t. (۱) خو ناماده کردن بۆ چهنگ. (۲) سمنگرا؛ چنگای خو قایم کردن و بههیز کردن بۆ چهنگ.

embed (im-bed'), v.t. (۱) ناشتی (پووهك، توژ). (۲) خستنه تار؛ تیا چهسپ کردن یا بوون؛ تیا چهقاندن؛ (The knife was ~ed in the wood.)

(۳) چهسپاندن له میشک یا یاددا. (۱) پازاندنهوه؛ جوانکردن. (۲) زیاده پیوه مان (چیرۆك) بههارات پیوه کردن (مهجان).

embellish (im-bel'ish), v.t. (۱) پازاندنهوه؛ (۲) پازاندنهوه؛ (۳) پازاندنهوه یا جوانکردن (ب) شتیگ که جوش و خروش بهبات به چهو کینک، واته پیرازیشتهوه و خوئشی بکات.

embellishment (im-bel'ish-mənt), n. (۱) بزووتك؛ سره بزووتك؛ پشكن (pl.) ژيلمز.

ember (em'bēr), n. پارهی پین سپیردرو دزین؛ (The bank manager ~d ten thousand dollars from the bank.)

embezzle (im-bez'l), v.t. دزینی پاره یا شتی تری پین سپیردرو.

embezzlement (im-bez'l-mənt), n. دل پوکردن؛ داخ کردنه دهره؛ دن ئی هملکندن.

embitter (im-bit'ēr), v.t. -embittered (adj.); embitterment (n.).

emblaze (em-blāz'), v.t. (۱) پووناك کردنهوه. (۲) ناگر پیوه نان؛ سووتاندن.

emblaze (em-blāz'), v.t. = emblazon.

emblazon (em-blāz'n), v.t. (۱) پازاندنهوه (به تلغان و دروشمی خیلوه). (۲) پازاندنهوه به پهنگی پووناك و بریقاوه. (۳) ستایش کردن؛ به شان و باهوا هاتن.

-emblazonment (n.).

emblem (em'bləm), n. (۱) دروشم. (۲) هیما؛ نیشانه.

-emblematic (v.t.).

emblematic (em'blə-mat'ik), adj. تاییهتی به دروشم؛

embodiment

فیضایی: نیشانه‌ی.

-emblematical (adj.); emblematically (adv.).

embodiment (im-bod'i-mənt), n. (۱) لعش به‌بهرداکردن؛ گیان به‌بهرداکردن؛
 گیان به‌بهرداکردن (۲) نویسنه؛ نمونو؛ که‌سیک که شوونو بیرو یا
 په‌ووشنیک نیفت. (*Gandhi was the ~ of non-violence.*)
She is the ~ of virtue.)

embody (im-bod'i), v.t. (۱) لعش به‌بهرداکردن؛ گیان به‌بهرداکردن؛
 نویسنه. (*His speech ~ed democratic ideals.*)
 (۲) کردن به به‌شیک له؛ بوون به پارچیه‌ک له:
 (*Our ideas are ~ed in the committee's report.*)

embolden (im-bōl'd'n), v.t. ذات به‌برد کردن؛ به‌جهرگ کردن؛
 نازاکردن؛ غیرت پیدان

embowel (em-bou'əl, em-boul'), v.t. (۱) [Rare] ریخولنه -
 دهره‌نیان (۲) [Obs]. ناشت؛ کردن به ژئرمه؛ چه‌سپاندن له‌تاو یا له‌ژئردا.
 (۱) باوهش پیاکردن؛ کرتته‌باوهش.
 (۲) پن خزش بوون؛ په‌کسر په‌سندکردن
 (*He ~d the opportunity to travel.*)
 (۳) ده‌ست‌بیکردن؛ کردن؛ وهرگرتن. (*He ~d a new profession.*)
 (۴) نابلقو‌قدان؛ دهره‌دان.
 (۵) تیدا‌بوون؛ کردن به به‌شیک له؛ ئی بیکه‌اتن.
 (۶) تیگه‌بشتن. (*His glance ~d the scene.*)

v.t. باوهش پیاکردن؛ کرتته‌باوهش.
n. باوهش پیاکردن؛ باوهش

embrocate (em'brō-kāt'), v.t. لعش شیلار به چه‌وری؛ همنوون
embroider (im-broi'dēr), v.t. (۱) نه‌خشو نیگار کردن (ل‌سمر)
 جل‌و‌بهرگ و قوماش؛ گری چنن؛ چنن؛ پازاندنوه.
 (۲) پازاندنوه‌ی چه‌ریک
embroidery (im-broi'dēr-i), n. (۱) نه‌خشو نیگار قوماش.
 جل‌و‌بهرگ؛ نقش؛ دهری و دوومان؛ گری چنن. (۲) هونری نه‌خشو نیگار
 کردن؛ نه‌خشو نیگارکاری. (۳) پازاندنوه (چه‌ریک).
embroil (em-broi'l'), v.t. (۱) شینوادن؛ تیکدان؛ تیکه‌پیکدان.
 (۲) تیره‌کلادن له شهر و ناخوشیدا (مروء، میری)؛ توش کردن (ناخوشی)؛
 تیره‌کلادن

-embroilment (n.).

embryo (em'bri-ō'), n. (۱) نارل‌مه (۱، ۲) سهره‌تا.
 (ب) شتیک که هیشتا له سهره‌تای په‌ره‌سندنیدا نیفت.
embryology (em'bri-ol'ə-jī), n. نارل‌مه‌ناسی؛ زانستی پیکه‌اتن و
 په‌ره‌سندنی نارل‌مه.

-embryologist (n.).

embryonic (em'bri-on'ik), adj. (۱) نارل‌مه‌یی؛ تایه‌تی به
 نارل‌مه ۲. سهره‌تایی؛ پن نه‌گه‌بشتوو.
embryo sac,
emcee (em'sē'), v.t. & v.l. [Slang]. ناهه‌نگ گنران
n. [Slang]. ناهه‌نگ گنر
emerald (em'ēr-əld, em'rəld), n. (۱) زهرمروت؛ جزوه به‌ریکی
 به‌رنخه ۲. ره‌نگی سهرز؛ سهرزنگی تیر.
 (۱) سهرزنگی تیر. (۲) له زهرمروت دروستگراو.
adj. سهره‌ره‌نیان؛ سهره‌لدان؛ هاتنه‌پرو؛
 هه‌لقولان مع‌جان.
emergence (i-mūr'jəns), n. هاتنه‌پرو؛ سهره‌ره‌کشان؛ په‌پیدا‌بوون؛
 سهره‌هینانه‌دهره‌وه.
emergency (i-mūr'jən-si), n. ناکاری؛ ناکار؛ تنگانه؛ تنگاو.
adj. هی ناکاری (*an ~ brake*).
emergent (i-mūr'jənt), adj. تازه سهریست (وولات، گه‌ل)؛
 تازه‌پیاکمرتوو؛ تازه هاتنه‌پرو: (*an ~ nation*)

emotionally

خانه‌نشینیک که له‌پوری پزوهه
emeritus (i-mer'ə-təs), adj. هیشتا پله‌ی کوشی خوی همر ماییت: (*professor ~*)
emersed (i-mūr'st'), adj. سهره‌ره‌کشوار له‌سهر پوری شاره‌وه (که‌لا،
 پوره‌کی ناری)
emersion (ē-mūr'shan, ē-mūr'zhan), n. سهره‌ره‌کشان؛
 سهره‌ره‌هینانه‌دهره‌وه
emery (em'ēr-i, em'ri), n. سمارته
emigrant (em'ə-grənt, em'ə-grant'), adj. (۱) کۆچکر.
 (۲) تایه‌تی به کۆچکران یا کۆچ کردن.
n. کۆچکر (له وولاتی خویمه بۆ وولاتیکی تر).
emigrate (em'ə-grāt'), v.t. کۆچ کردن له وولاتیکوه بۆ وولاتیکی تر؛
 تر؛ بارکردن و وولاتی خۆ به‌جینیشتن بۆ وولاتیکی تر.
emigration (em'ə-grā'shan), n. (۱) کۆچ کردن یا بارکردن له
 وولاتیکوه بۆ وولاتیکی تر. (۲) کۆچکران؛ بارکران.
émigré (em'ə-grā), n. کۆچکر له وولاتی خۆوه بۆ وولاتیکی تر
 (به‌تایه‌تی له ناچاریدا و دژی شاره‌زوی خۆی).
eminence (em'ə-nəns), n. (۱) به‌ریزی؛ گرد.
 (۲) پله‌ویایه به‌ریزی؛ به‌ناویانگی؛ ناواری.
 (۳) [E-]، نازناوی سهره‌ک قه‌شعی کاسولیک له‌پوری پزوهه.
 (۴) به‌ریزی سهره‌ نیسقا‌نیک (توتکاری).
eminency (em'ə-nən-si), n. به‌ریزی؛ گرتگی؛ به‌ناویانگی؛ ناواری؛
 پله‌ویایه به‌ریزی
eminent (em'ə-nənt), adj. (۱) به‌ریز؛ بلند. (۲) دهریه‌پرو؛ دهری‌قو.
 (۳) پله‌ویایه به‌ریز؛ ناواری؛ به‌ناویانگی (۴) نایاب؛ زور باش.
-eminently (adv.). مافی میری بۆ ده‌ست به‌سهرداگرتنی شتومه‌کی
eminent domain, تایه‌تی (وه‌ک زه‌وی‌وزار یا خانووی که‌سیک) بۆ به‌کاره‌نیانی گشتی پاش
 بۆ بۆژاردنی ترخه‌کی
emir (ə-mēr'), n. میر
emirate (ə-mēr'it), n. میریشین
emissary (em'ə-ser' m, n. kmmmmi), n. په‌پامه‌ری؛ نویسنه. هی په‌پامه‌ری نه‌ینی؛
adj. (۱) ئی هاتنه‌دهره‌وه (دروکله‌ی نوتومیل،
 یا کارگه، هه‌لم، ناگره‌ژین... هتد)؛ ئی دهره‌اتن؛ دهردان
 (۲) شتیک لئوه هاتوه‌دهره‌وه؛ شتیک دهردان.
 (۳) دهردانی شتیک له‌لاین له‌شوه (به‌تایه‌تی هی توم).
emit (i-mit'), v.t. (۱) دهردان (ناره‌ق، بۆن، شله... هتد)؛
 ئی هاتنه‌دهره‌وه: (*Volcanoes ~ lava.*)
 (۲) دانوه (ده‌نگ)؛ ده‌نگ لئوه هاتن.
emotion (i-mō'shan), n. (۱) هه‌ست؛ سۆز
 (۲) جۆش؛ جۆش‌و‌خروش
emotional (i-mō'shan-l'), adj. (۱) تایه‌تی به هه‌ست یا سۆز
 (۲) هه‌ست پيشاندن.
 (۳) زوه‌ه‌لچوو؛ به‌سۆز؛ هه‌له‌شه؛ تنه‌گی‌تیکه.
 (۴) هه‌ست جوو‌ننه‌را؛ هه‌ست جوو‌نن.
 (۱) هه‌له‌شمه‌یی؛
emotionalism (i-mō'shan-l'iz'm), n. تنه‌گی‌تیکه‌یی؛ زوو هه‌لچوون (۲) هه‌ست پيشاندان؛ هه‌ست دهرخستن.
 (۳) هه‌ست جوو‌لندن؛ کارکردنه‌سهر هه‌ست.
emotionalist (i-mō'shan-l'ist), n. (۱) که‌سیکی هه‌ست له‌پورو؛
 که‌سیکی به‌سۆز (۲) که‌سیک که له کردموه و په‌ووشنیدا زیاتر پشت به هه‌ستی
 ده‌بستیت وک له مینشکی
emotionality (i-mō'shan-al'ə-ti), n. (۱) هه‌ستداری؛ به‌هه‌ستی؛
 هه‌ست به‌میزی. (۲) هه‌له‌شمه‌یی؛ زوو هه‌لچوون.
emotionally (i-mō'shan-l'i), adv. (۱) له‌پوری هه‌ست یا
 سۆزه‌وه. (۲) به‌هه‌له‌شمه‌یی؛ به‌زوو هه‌لچوویی.

(۲) فروزشگایه‌کی گوروی گملیک شت تیداد دستکرتوو.

empower (im-pou^{er}), v.t.

(۱) دسه‌لات پیدان:

(The president is -ed to veto legislation.)

(۲) تواناپیدان! پنگه‌پیدان.

empress (em^{pris}), n.

(۱) ژنی نیمپراتور. (۲) نیمپراتوری ژن! شارژ.

(۳) ژنکی زور بدمسه‌لات: (the ~ of his heart).

emptiness (emp^{ti-nis}), n.

بوشیستی! بهمانی! خالیستی! چوئی!

چوپوچی! چوچی.

empty (emp^{ti}), adj.

(۱) بوش! بهتال! خالی.

(۲) چوژ! بهتال: (an ~ house).

(۳) بهتال! پروت‌قوت! بن بار: (an ~ ship).

(۴) هیچ‌چوچی! بن سوو! چوچی! بن فەر: (~ pleasures).

(۵) دمو! چوچی! پووت! بن مانا! پوپووت: (~ promise, ~ talk).

(۶) [Colloq.] برس.

v.t. (۱) بهتال کردن! بهتال کردن. (۲) پوکردن! هه‌لرشتن! داکردن.

(ب) کردن‌ناو شتیکی ترهه! گواستنه‌وه بژ ناو دهرتیکی تر.

v.i. (۱) بهتال بوون! بهتال بوون. هیچ تیدا نمان.

(۲) پژانه ناو (پوبار، چوکه):

(The Euphrates ~ies into Shat-Al-Arab.)

empty of,

به‌بی.

empty-handed (emp^{ti-han}did), adj.

دسته‌تال!

هیچ دست نه‌کوت.

empty-headed (emp^{ti-hed}id), adj.

هیچ نهران! بن میشدا!

گهرج! کهر.

empyema (em^{pi-ē}mə, em^{pi-ē}mə), n.

(به‌تایبستی بوشایی دوروی سیه‌کان).

empyrean (em^{pi-rē}al, em^{pa-rē}al), adj.

ناسمانی!

هی حوت ته‌به‌قی ناسمان! بهرز! بئد.

(۱) حوت ته‌به‌قی. (em^{pa-rē}an, em^{pi-rē}an), n.

ناسمان: شویتی خودا و پووناکوی ناگر. (۲) ناسمان! گهردوون.

ناسمانی! بهرن.

emul (ē^{mū}), n.

معلیکی نوسرال نفره له ووشرتورخ ده‌چن.

emulate (em^{yoo-lāt}), v.t.

چاوتیکردن! لاسایی کردن. (له‌رووی

باشی‌یه‌وه)! له‌سه‌ری و شوین پویشتن.

-emulation (n.); emulative (adj.); emulator (n.).

emulsion (i-mul^{shən}), n.

تووانه‌وه یا پرش و بلوویونه‌وهی

شله‌یه‌که له شله‌یه‌کی تره‌ه به‌تواری.

en- (in. en),

پیشگرتنه‌که به‌مانای. (۱) خسته‌سه‌ر! خسته‌ناو:

(enthroned)

(ب) کردن‌به‌ر! داپوشین به: (enrobe).

(ج) والیکردن! کردن به: (endanger, enfeeble).

(د) له‌ناو.

-en (en. 'n),

پاشگرتنه‌که به‌مانای. (۱) بوون به! والیکردن:

(darken, weaken)

(ب) پیدان: (hearten, strengthen)

(ج) له‌وه کراوه یا دروستکراوه: (wooden, woolen).

(د) گهرانی سینه‌یه‌کی کردار پینکدننن: (written, risen).

(ه) کوئی ناوی ئی پینکدنن: (children, brethren).

(و) شینوه‌ی بچوکه کراوه‌ی ناوی ئی پینکدنن: (chicken).

enable (in-ā^bl), v.t.

تواناپیدان! پنگه‌پیدان! هیزپیدان.

enact (in-akt^{er}), v.t.

(۱) یاسادانان! دهرکردن (یاسا، فرمان).

(۲) هیزنه‌فدی! کردن! پوودان:

(the place where the shooting was ~ed)

(۳) نوواندن (شانن): (to ~ a character in a play)

enactment (in-akt^{er}ment), n.

(۱) یاسادانان! دهرکردن (یاسا).

emotive (i-mō^{tiv}), adj.

هستی! سوزی! هستدار! هست دهری.

empathic (em-path^{ik}), adj. Also empathetic,

تایبستی به

هاوهستی یا هاوسوزایه‌تی.

-empathetically (adv.).

empathy (em^{pa-thi}), n.

هاوسوزی! هاوهستی!

هست کردن به هستی کسینگی تر

emperor (em^{pēr-ēr}), n.

نیمپراتور! شاه‌نشا

emperorship (em^{pēr-ēr-ship}), n.

پله‌وپایه و حوکمرانی

نیمپراتور

emphasis (em^{fa-sis}), n.

(۱) دان ئی داکرتن (ووشه، برکه، رسته):

هیز خسته‌سه‌ر (بیزان). (۲) پایه‌خ پیدان! پایه‌خ دوویاتکردن. (۳) به گرتن دانان

emphasize (em^{fa-siz}), v.t.

(۱) دان ئی داکرتن یا هیز خسته‌سه‌ر

(ووشه، برکه، رسته). (۲) به گرتن دانان! پایه‌خ پیدان! دوویاتکردن. (۳) توندوتیز! به‌هیز

emphatic (im-fat^{ik}), adj.

(۱) توندوتیز! به‌هیز

(۲) سوور له‌سه‌ر! بن دووئی: (to be ~ about something).

(۳) دان ئی گراو یا هیز له‌سه‌ر (ووشه).

(۴) به‌کلای! بدگومان: (an ~ defeat).

-emphatically (adv.).

emphysema (em^{fi-sē}mə), n.

(۱) سسی ناسمان! پریشکمرانی!

ناسمانی تیشووی له‌ش به‌هزی هواوه! نیمفه‌سیما

(۲) نه‌خووشی‌یه‌کی نه‌سبه بریقی‌یه له هه‌ناسه بژ نهران و کوکیز

-emphysematous (adj.).

empire (em^{pīr}), n.

(۱) نیمپراتورنشین! شاه‌نشانشین.

(۲) ماوه‌ی حوکمرانی شاه‌نشا. (۳) دسه‌لاتی په‌های! دسه‌لاتی بن سنوور.

the Empire,

نیمپراتورنشینکی تایبستی. به‌تایبستی:

(۱) نیمپراتورنشین بره‌تانی، واته نینگلته‌ره. (ب) نیمپراتورنشین پوئی.

(ج) نیمپراتورنشین فهره‌نسا له سه‌رده‌ی "ناپلیون" دا.

empiric (em-pir^{ik}), n.

(۱) کسینگی نه‌خوینده‌وارو نهران که ههر

ده‌توانیت یشت به تاقیکردن. (له‌سه‌ر) به‌سه‌ره‌تانی ژبان به‌سیتت

(۲) کسینگی ساخته‌چی.

empirical (em-pir^{i-ik}l), adj.

به‌کردن. (له‌سه‌ر تاقیکردن. (له‌سه‌ر) به‌نده نه‌که زانست

(an ~ remedy, method, or evidence, etc.)

empiricism (em-pir^{i-siz}m), n.

(۱) گوی نهدن به زانست و یشت.

به‌ستن به تاقیکردن. (له‌سه‌ر) به‌سرنجی ژبان. (۲) ساخته‌چینی.

(۳) تیشووی‌یه‌کی فله‌سه‌چی‌جه ده‌نیت که تاقیکردن. (له‌سه‌ر) به‌سه‌ره‌تانی هستی

ته‌نجا سه‌راوه‌ی زانینه.

-empiricist (n.).

emplacement (im-plās^{ment}), n.

(۱) له شوینکی تایبستی

دانان. (۲) شوینن توپ لیه‌وه ته‌قاندن (Rare). شوینن! چینگه.

employ (im-ploi^{er}), v.t.

(۱) به‌کارهینان. (۲) پینوه خهریک بوون

(۳) به‌کری گرتن! د‌مه‌زاندن (له‌سه‌ر کار)! داکرتن! کار پیدان! نیش پیدان:

(He ~s many people in his factory.)

n. کارکردن! نیش کردن! کار! نیش

-employability (n.); employable (adj.).

employee, employe (im-ploi^{er}ē, em^{ploi-ē}), n.

کرتکار!

موچه‌خوژ! نیشکهر! فرمانبر! به‌کری گراو! داکرتن

employer (im-ploi^{er}), n.

(۱) خاوه‌ن نیش! خاوه‌ن کار! به‌کری گهر

(۲) به‌کارهینان

employment (im-ploi^{er}ment), n.

(۱) به‌کری گرتن! نیش پیدان.

(۲) کار! نیش! فرمان! پینسه. (۳) به‌کارهینان

empoison (em-poi^zn), v.t.

(۱) زهر تیکردن! زهراری کردن!

تینکان (۲) داخ کردن! دله‌وه! دل ئی ره‌ش کردن

emporium (em-pō^{ri-ā}m, em-pō^{ri-ā}m), n.

(۱) بازار

فرمان (۲) یاسا؛ فرمان (۲) نوواندن؛ شانز؛ پوودان
enamel (i-nam'əl), n. (۱) مینا (۲) نېسقاتی مهرمه‌ی ددان.
 (۲) مژه‌ی مکی تابه‌تی‌یه پوی شتی پین ساف و لورس و برقه‌دار ده‌کرنیت.
 v.t. مینا‌کاری کردن؛ به مینا داپوشین.
enamelware (i-nam'əl-wär'), n. قاپ‌وقا‌چاغی مینا لیدراو
enamored, enamoured (in-am'örd), adj. دلفراشرا؛ خوشویستن؛
 حمرلیک‌ردن
enamored of, حمرلیک‌ره؛ به‌حمرز؛ خوشویستن؛ تیکه‌توو (خوشه‌ویستی).
encage (in-kāj'), v.t. خستی ده‌ویت؛ حمری لیک‌ربووه؛ تیکه‌توووه
 خستنه‌ماو قه‌زه‌موه
encamp (in-kamp'), v.t. & v.i. چادر لی هاندان؛ بار لی خست.
encampment (in-kamp'ment), n. (۱) چادر لی هاندان
 (۲) چادرگا
encase (in-käs'), v.t. (۱) داپوشین؛ دهره‌گرتن؛ بیچانه‌موه
 (۲) خستنه‌ماو سندوق‌موه
encephalic (en'sə-fal'ik), adj. تابه‌تی به مینشک؛ هی مینشک.
encephalitis (en'sef-ə-lit'is, en-sel'ə-lit'is), n. هرک‌ردی
 مینشک
encephalo-, encephal- (en-sel'ə-lō), پنشگرکه به‌مانای
 مینشک؛ تابه‌تی به مینشک
encephaloma (en'sef-ə-lō'mə, en-sel'ə-lō'mə), n. برینی
 مینشک
encephalon (en-sel'ə-ton'), n. مینشک
enchain (en-chän'), v.t. (۱) کله‌بچه‌گردن؛ کله‌بچه‌گردنه‌دست.
 (۲) دلفراشرا؛ سارنج پاکیشان؛ به‌رندان
-enchainment (n.)
enchant (in-chant', in-chänt'), v.t. (۱) حادو لیک‌ردن؛
 نه‌هوسونای کردن؛ دلفراشرا؛ دلفراشرا؛ دلفراش کردن
enchanting (in-chan'tiŋ, in-chän'tiŋ), adj. دلفراش؛ خوش؛
 زور خوش و جوان: (*an ~ evening, person, etc.*)
enchantment (in-chant'ment, in-chänt'ment), n. (۱) -
 دلفراشردن و هک نه‌هوسون: (۲) شادی؛ خوشی.
 (۲) نه‌هوسون: (۳) شتیکی دلفراش؛ شتیکی زور خوش.
enchantress (in-chan'tris, in-chän'tris), n. (۱) حادوگره‌ی
 زن (۲) دلفراشردن؛ دلفراش؛ زور جوان
enchilada (en'chi-lä'dä), n. جزیره خواردنیکی مکزیک‌یه
encircle (in-sür'k'l), v.t. (۱) دهره‌گرتن؛ دهره‌دان؛ تابلوقه‌دان
 (۲) به‌دوردا؛ خولانه‌موه یا سورراشردن
(to be ~d by the enemy)
-encirclement (n.)
enclasp (en-klasp', en-kläsp'), v.t. باو‌مش پیدا کردن؛
 گرتنه‌باو‌مش
enclave (en'kläv), n. ناو‌چه‌یه‌که که ولاتی بیگانه به‌دوردا؛ بیت؛
 ناو‌چه‌یه‌که که ه‌ماو ولاتیکی بیگانه‌دا؛ بیت
enclose (in-klöz'), v.t. (۱) دهره‌دان؛ دهره‌گرتن؛ په‌رژین کردن؛
 خستنه‌ماو‌موه (۲) خستنه‌ماو سندوق یا دهره‌موه؛ بیچانه‌موه.
 (۳) خستنه‌ماو زهره‌موه: (*She ~d a picture with her letter.*)
 (۴) تیدابوون
enclosure (in-klöz'zhēr), n. (۱) دهره‌دان؛ دهره‌گرتن.
 (۲) په‌رژین؛ دیوار؛ شتیکه که دوری شتیکه یا شوتنیک ده‌گرتن.
 (۳) شوتنیک دورگراو (گهر، په‌چه، کولانه ... ه‌شد)
 (۴) ناو‌ه‌رک؛ شتیکه که له‌گه‌ل نامه‌یک‌دا بخرنیه‌ ناو زهره‌موه (و‌ک پروانه‌مه،
 وینه، پاره ... ه‌شد)
encompass (in-kum'pas), v.t. (۱) دهره‌دان؛ تابلوقه‌دان؛

دهره‌گرتن. (۲) گرتنه‌موه (باس، دووان)؛ تیدابوون
(The book ~es many subjects.)
encore (än'kôr, än-kör'), interj. دوباره؛ سرله‌نوئی؛ بیلتره‌موه.
 (۱) دوباره‌گردنه‌موه له‌سر خواستی گویگران (پارچه‌یکه ناواز له نامه‌نگیتی
 مؤسقا‌دا، خوتن‌واندیک له شانزنامه‌یک‌دا ... ه‌شد).
 (۲) شتیکی دوباره‌گراوه (ناوازی مؤسقا، خوتن‌واندن، خوارده‌منی ... ه‌شد).
 v.t. دلوا‌ی دوباره‌گردنه‌موه
encounter (in-koun'tēr), v.t. (۱) له‌ناکاو تروش هاتن؛ هاتن‌پری؛
 له‌ناکاو پیگه‌یشتن. (۲) به‌رمت‌گراوون؛ جه‌نگان
 (۳) تروش بوون (ناخوشی، دژاری)؛ تروش هاتن.
 n. (۱) به‌رمت‌نگاری؛ به‌رمت‌گراوون؛ جه‌نگ؛ شه‌ر؛ به‌یه‌که‌دا‌هاتن.
 (۲) به‌یه‌که‌یشتن؛ تروش بوون؛ تروش هاتن.
encourage (in-kür'ij), v.t. (۱) هاندان؛ پال پیوه‌مان.
 (۲) پالیشتی کردن؛ یارمه‌تیدان
encouragement (in-kür'ij-ment), n. (۱) هاندان؛ پال پیوه‌مان.
 (۲) یارمه‌تی؛ یارمه‌تیدان؛ پالیشتی؛ پالیشتی کردن.
encouraging (in-kür'ij-iŋ), adj. باش؛ ناسوده‌به‌فشی؛ هاندان.
(She heard ~ news about her sick daughter.)
encroach (in-kröch'), v.t. (۱) - (on; ~ upon)
 کورده‌ن سمر مافی خملک (۲) - (on; ~ upon) له سنوور تینه‌برین
-encroachment (n.)
encumber (in-kum'bēr), v.t. (۱) پئی لیک‌رتن؛ کوسپ خستنه‌ پئی.
 (۲) بارگراو کردن؛ بار فورس کردن (قه‌زاری).
encumbrance (in-kum'bräns), n. (۱) کوسپ؛ لیک‌رتن؛ گرفتاری؛
 باریکی فورس؛ بار (۲) [Rare] خوارده‌ست (به‌تابیه‌تی مندان
 (۳) پهن یا قهرز (خانوو، زمو‌وزار).
-ency (ən-si), پاشگرکه به‌مانای؛ چوتیتی؛ دوخ؛ بار؛
(dependency, efficiency, emergency)
encyclical (en-sik'li-k'l, en-si'kli-k'l), adj. گشتی؛
 بز ه‌موو کس؛ بز پلورک‌ردنه‌موه‌ی گشتی.
 n. نامه‌ی پاپا بز قه‌شکان (دهریاری کاروباری کلنسه‌ی کاسولیک).
encyclopedia, encyclopaedia (in-si'kla-pē'di-ə), n. ئینسایکلوپدیا؛ زانبارستان؛ فهرمنگه‌ کز.
-encyclopedia (adj.); encyclopedically (adv.);
encycopedist (n.)
end (end), n. (۱) درایی؛ کۆتایی؛ پایان؛ ناکام؛ ته‌وا‌بوون.
 (۲) مردن؛ مرگ؛ نه‌مان. (۳) سمر؛ جه‌سمر؛ په‌ر؛ سهره‌په؛ چمک.
 (۴) نامانج؛ ناوات. (۵) نه‌نجام. (۶) پاشماوه.
 (۷) هوی بوون یا ژبان. (۸) یاریک‌ره‌ی سهره‌په (فوتبۆلی نه‌ه‌مریکی)
 v.t. (۱) درایی پین هینان؛ کۆتایی پین هینان؛ برانه‌موه؛ برینه‌موه.
 (۲) له‌م په‌ر سهره‌په‌دا بوون؛ جه‌سمر یا کۆتایی پیگه‌ینان.
 (۳) [Obs.] کوشتن.
 v.i. (۱) درایی هاتن؛ کۆتایی هاتن؛ برانه‌موه. (۲) مردن.
 adj. هی درایی؛ دوا؛ دوا‌ه‌مین: (*~ product*).
at loose ends, (۱) شیواو؛ په‌شینواو.
 (۲) هیچی به‌هیچ‌موه‌ نه‌یه؛ نه‌چه‌سیبوه؛ جینگه‌ی خوی نهمگرتوه.
end up, (۱) به‌پیوه؛ به‌بقنمی. (۲) والیهاتن؛ کۆتایی هاتن.
make an end of, (۱) وه‌ستادن؛ درایی پین هینان؛ ته‌وا‌کردن.
 (۲) نه‌هیشتن؛ لا‌بردن؛ کوشتن.
make both ends meet, (۱) دست به‌پارموه‌ گرتن؛
 نه‌ومندی؛ نه‌سکورت پاره‌ خراج کردن.
 (۲) به‌کولهمرگی ژبان؛ به‌ناستم به‌مش کردن؛ نه‌سکورت.
no end, [Colloq.], نورا؛ نینجگار زور؛ پین پایان.
on end, (۱) به‌بقنمی؛ به‌پیوه. (۲) یک له‌دوا‌ی یه‌ک؛ په‌یتا په‌یتا؛ پین پشور.
put an end to, (۱) درایی پین هینان؛ کۆتایی پین هینان.

end-all (end'ol'), *n.* (۱) دوايى ھەممۇشئىك: كۇتايى ھەممۇشئىك. (۲) كوشتن: نەھىشتن.

endanger (in-dan'jēr), *v.t.* خىستىنە مەترسىيە. (۲) دوايى بىن ھىنەر: نەرەي كۇتايى بە ھەممۇشئىك دىننىت.

endear (in-dēr'), *v.t.* خۇ خۇشەويست كىردى: خۇشەويست كىردى: (She ~ed herself to the children by her generosity.)

endearment (in-dēr'mənt), *n.* (۱) خۇشەويستى. (۲) خۇشەويستى دەرىجىن.

endeavor, endeavour (in-dev'ēr), *v.i.* ھەلدىن: تەقەلدىن: (۲) خۇشەويستكىر: اشت: كۇششى كىردى.

ending (en'diŋ), *n.* (۱) كۇتايى: دوايى: پايان. (۲) دوايى ھانن: كۇتايى ھانن (۲) مردن. (۳) پاشىگرىك كە كاشى كىردار يا شىئەي جىبارزى ورشە پىشان دەدات (پىژمان): (want--- wanted).

endless (end'lis), *adj.* (۱) بىن پايان: دويى بۇ ئىيە: دوايى نايەت: نابىقەتە: زۇر دورودىرئى: (۲) ھەرەو سەرى لەيەكى داوہ (وەك ئەلقە): (an ~ chain)

endmost (end'mōst'), *adj.* دوايىن: ھەرە دوا: دوروتىن.

endo- (en'dō, en'də), *prefix* بىشكىرىكە بەمانى: نەرەكى: ناوہ: (endocrine)

endocarditis (en'dō-kär-dī'tis), *n.* ھەمكىردى پەرە يا پەرەي دل.

endocardium (en'də-kär'di-əm), *n.* پەرەي دل: پەرەي دل.

endocarp (en'də-kärp'), *n.* ناوكى ميوہ: قىز: ھەلووژە.

endocrine (en'də-kri'n', en'də-kri-n'), *adj.* (۱) تايىبەتى نە ئويى. (۲) تايىبەتى نە ھىزمۇنات لىش كە ھىزمۇنات يا شتى تر دەردەكات يا دەرىئىت: (~ glands).

endocrine gland, *n.* لىو يا پىژنى ناوہكى لىش. لىو بىن بۇدى (ھەرەوھا پىشنى -مورئى: "ductless gland").

endocrinology (en'dō-kri-nol'ə-jī, en'do-kri-nol'ə-jī), *n.* زانستى لىو يا پىژنى ناوہكى لىش (پىزىشكەوانى).

endoderm (en'də-dürm'), *n.* چىن يا توئى ناوہەي شانەي ناوہە.

endogamy (en-dog'ə-mi), *n.* ئۇنەننەو شووكرەن لەناو ھەمان خۇل: يا چىنى كۇمەلابەتەدا.

-endogamous (*adj.*).

endogen (en'də-jen'), *n.* پووەكىك كە لە ناوہە گەورە دەيىت.

-endogenous (*adj.*); **endogeny** (*n.*).

endoplasm (en'də-plaz'm), *n.* بەشى ناوہەي سايئۆپلازمى شانەي گىئاندار يا پووەك.

endorse (in-dōrs'), *v.t.* (۱) (۱) مۇرکردى پىشنى چەكىك (بۇ گۇيىنەوئى نە بائق): (to ~ a check). (۲) مۇرکردى پىشنى چەكىك لەلايەن خاوەن چەككەوہ تاكو يەكىكى تر بتوانىت بىگۇيىتەوہ: ۲: پەسەندىكرەن: دەنگ بۇ دان: پالپىشنى كىردى: (to ~ what a person says or does; The mayor has ~d the housing project.)

endorsee (in-dōr'sē', en'dōr'sē'), *n.* چەك بۇ مۇرکراو: ھەر كەسەي كە خاوەن چەكىك چەككەي بۇ مۇر دەكات بۇ ئەرەي بىگۇيىتەوہ بۇ خۇي

endorsement (in-dōrs'mənt), *n.* (۱) مۇرکردىن يا نىمىزلىكرەنى پىشنى چەكىك بۇ گۇيىنەوئى. (۲) نىمىزا يا مۇزى پىشنى چەكىكى وەھا (۳) پەسەندىكرەن: دەنگ پىدان: پالپىشنى كىردى: (His ~ of the policy is important.)

endoscope (en'də-skōp'), *n.* نەمىزلىكى پىزىشكىيە بۇ ئىپووانىنى نەندەسەي بۇشى لىش: بۇشايبى لىش بىن. (۱) پىدان: پىدان لە زىكەيىيەوہ: خاوپىدان: (He was ~ed with courage.) (۲) پىدان (بەتايىبەتى پارە بە دەركايەكى گىشنى): خەلات كىردى: بىن بەخىشنى: (to ~ a college, a school, a hospital, etc.)

endowment (in-dou'mənt), *n.* (۱) پىدان: خەلات كىردى: بىن بەخىشنى. (۲) خەلات: شتى بىن بەخشاو. (۳) بەرە: توانايەكى زىكەيىكى.

end product, *n.* دوا بەرەم: دوا نەنجام: نەنجام: بەرەم.

end table, *n.* تەپلەك (بەتايىبەتى كە لە تەننىت قەنەفە يا كورسىيەيەكەوہ دادەنرىت).

endurable (in-door'ə-b'l, in-dyoor'ə-b'l), *adj.* لەگەلى دەردەبىرئىت: لەگەلى ھەندەكرىت: بەرەكى دەكرىت (نازاي, دىوارى, ناخۇشى).

endurance (in-door'əns, in-dyoor'əns), *n.* (۱) كۇنەدان: خۇپاكرىن لەبەردەم نازاي يا ناخۇشىدا: دەرىدەن: بەرەگىرتن (ناخۇشى, نازاي). (۲) قايى: بەرەگىرتن (شتمەك. نامىن). (۳) [Rare] ناخۇشى: دويچارى: گورفتارى. (۴) ماوہ تاكىدەنەوہي بەكىشى يا بەرەگىرتن (موزقە, نامىن, شتمەك).

endure (in-door', in-dyoor'), *v.t.* بەرەگىرتن (ناخۇشى, نازاي): خۇپاكرىن: دەرىدەن: چەشتان (ناخۇشى).

enduring (in-door'ing, in-dyoor'ing), *adj.* (۱) بەرەمەوام بوون: تەقەوتان: كۇنەدان: سەرەكەوتن. (۲) بەرەگىرتن (ناخۇشى, نازاي): دەرىدەن. (۳) نەمرا ھەتا ھەتا (an ~ quality).

enema (en'ə-mə), *n.* (۲) بەكىشى: بەتىن: بەپىشوا: بەرەگىرە بە نارام: بەگىر. (۳) دىرئىخايەن: دوايى بىن نەھاوئو: (an ~ problem).

enema (en'ə-mə), *n.* دەسئوورا: شانە: حوقنە.

enemy (en'ə-mi), *n.* دوژمن: ناخەز: مىئل ھى دوژمن.

energetic (en'ēr-jēt'ik), *adj.* بەووزە: بەتىن: بەتاو: بەھىزا: چالاک: بەگورم: بەمەناو: بەكار: بەجۇش.

-energetically (*adv.*).

energize (en'ēr-jīz'), *v.t.* جۇشدان: ھەناو پىدان: ووزە پىدان: بەھىزىكرەن.

energy (en'ēr-jī), *n.* چالاکى پىشاندان: بەووزەبوون. (۱) تىن: ھەناو: گوپ: گوژم: جۇش. (۲) توانا: ھىز: (۳) ووزە.

enervate (en'ēr-vāt'), *v.t.* بىن ھىزىكرەن: لاوازىكرەن: بىن تىن كىردى: بىن تاقەت كىردى.

enfeble (in-fē'b'l), *v.t.* لاوازىكرەن: بىن ھىزىكرەن.

enfeblement (*n.*).

enforce (in-fōrs', in-fōrs'), *v.t.* (۱) بەھىزىكرەن (۲) زۇرلىكرەن. (۳) بەسەردا سەپاندىن: (Don't ~ your will on the child.) (۴) كارپىكرەن (ياسا, پەيەمو): (to ~ the law)

-enforcement (*n.*).

enfranchise (en-fran'chīz), *v.t.* (۱) ئازادىكرەن (لە بەندايەتى يا نەركى سەرشان): پىزكارىكرەن (۲) مافى دەنگدان پىدان.

enfranchisement (*n.*).

engage (in-gāj'), *v.t.* (۱) بەقىندان: (She ~d herself to do the job.)

چەسپاندن (له دل یا مێشکدا)؟ ڕەنگ کردن پیش تەنن؛ ئی ئەبوونەوه:

(an - ed habit)

engrave (in-grāv'), v.t. (١) هەلکەندن (لەسەر دان، تەختە، کائۆز)؛

نەخشە لەسەر هەلکەندن؛ (٢) چەسپاندن لە مێشک یا یاددا.

(٣) هەلکەندنی نەخشە لەسەر کائۆز یا دار بۆ لەچاپدان.

(٤) لەچاپدان بەم ناسن یا دارە نەخشە لەسەر هەلکەنراوه.

engraver (in-grāv'čr), n. (١) نەخشەهەلکەن (لەسەر کائۆز، دار... هتد.)

بۆ لەچاپدان.

engraving (in-grāv'ing), n. (١) هەلکەندنی نەخشە لەسەر کائۆز یا

تەختە (بۆ لەچاپدان)؛ (٢) نەخشەیهکی هەلکەنراوه.

(٣) وێنەی نەخشەیهکی هەلکەنراوه.

engross (in-grōs'), v.t. (١) نووسین بە تێپێ گەرۆه بوون.

(٢) دەربڕین لە پڕوانامەیهکی یاسایدا.

(٣) بەتەواوی بپروەش خەریک کردن؛ بەتەواوی سەرنج ڕاگێشان.

(This work ~es me.)

(٤) [Archaic]، قۆزخ کردن؛ قەدەهە کردن.

engrossing (in-grōs'ing), adj. سەرنج ڕاگێش؛ دلفرین؛ جوان؛

زۆر خۆش؛ بیری هۆش خەریک کەر.

engulf (in-gulf'), v.t. (١) هەل لوهوشین؛ قوتدان؛ گرتنەوه.

(٢) چوارەورەدان؛ دەورگرتن.

enhance (in-hans', in-hāns'), v.t. زیادکردن (بایەخ، پلە، بەها.

چالاکي، هیز... هتد)؛ پەرە پێ سەندن؛ زۆرکردن؛ گەرۆه کردن.

vi. [Archaic]، زیادبوون؛ زۆربوون.

-enhancement (n.).

enigma (i-nig'mə), n. (١) مەتەن.

(٢) کەسیک یا شتیکی سەرسوڕمێنەر و نادیارو بە ناسانی تێ نەگەیشتنوو

enigmatic (en'ig-mat'ik, ē'nig-mat'ik), adj. ئێڵ؛ نادیار؛

مەتەلی؛ ناشارکەر؛ (an ~ person).

enjambment, enjambement (in-jam'mənt), n. لێکدانی

دوو دێری هەلبەست یا دووخشتەکی بەبێ پێوستی مانا.

enjoin (in-join'), v.t. (١) فەرمان بەسەردا کردن؛ پێ ووتن.

(٢) ئی قەدەهە کردن؛ پێ لێگرتن.

enjoy (in-joi'), v.t. (١) پێ خۆش بوون؛ بەدەل بوون؛ بەدەرۆه نووسان.

(٢) هەبوون؛ بوون؛ خۆپێدان؛ (He ~s a good reputation.)

enjoy oneself, خۆش ڕابواردن؛ کاتیکی خۆش بردنەسەر.

enjoyable (in-joi'ə-b'l), adj. خۆش.

enjoyment (in-joi'mənt), n. (١) خۆش ڕابواردن؛ کاتیکی خۆش.

بردەنەسەر. (٢) خۆپێدان؛ بوون. (٣) شتیکی خۆش؛ شتی ڕابواردن.

(٤) خۆشی؛ ڕابواردن؛ شادی.

enkindle (en-kin'd'l), v.t. داگیرساندن (هەست، جەنگ، ناگ)؛

سووتاندن؛ جۆشان؛ ناگرتن بەردان.

enlarge (in-lärj'), v.t. & v.i. (١) گەرۆه کردن؛ فراوان کردن؛

زل یا قەبە کردن؛ زل بوون؛ فراوان بوون؛ زیادبوون.

(٢) گەرۆه کردن (وێنە)؛ (to ~ a photograph).

(٣) (~ on; ~ upon)، درۆزە پێدان (باس)؛ لەسەر پۆشتن (باس).

enlargement (in-lärj'mənt), n. (١) گەرۆه بوون؛ زل کردن؛

فراوان کردن؛ فراوان، (٢) زیادە؛ خراوەسەر؛ (an ~ to a building).

(٣) گەرۆه کراوه (وێنە)؛ وێنەیهکی گەرۆه کراوه.

enlighten (in-lit'n), v.t. (١) مێشک کردنەوه؛ چاوکردنەوه؛

پێگە پێشانان؛ پڕوونکردنەوه؛ بپروونکردنەوه؛ فێرکردن.

(٢) [Archaic]، پڕووناک کردنەوه.

enlightened (in-lit'nd), adj. پۆشنپێر؛ زانا؛ چارکراوه؛

مێشک کراوه.

enlightenment (in-lit'n-mənt), n. پۆشنپێری؛ مێشک کردنەوه؛

چارکردنەوه؛ چاوکردنەوه؛ زانایی

(٢) نیشانەکردن (ئێن خواست)؛ دیاری کردن؛ بوون بە دەزگیران؛

(He became ~d to her after a long courtship.)

(٣) ڕاگرتن؛ بەکۆن گرتن (He ~d Mr. Smith as his lawyer.)

(٤) گرتن؛ خەنوو؛ ژووری نووتیل... هتد)؛ (He ~d a hotel room.)

(٥) نانۆز؛ پێوه کردن.

(٦) ڕاگێشان؛ خەریک کردن؛ (E~ him in conversation.)

(٧) سەرنج ڕاگێشان.

(٨) سەرقال کردن؛ خەریک کردن؛ (Reading ~s all my spare time.)

(٩) بەرەنگار بوون؛ جەنگان؛ (to ~ the enemy in a battle)

(١٠) ئەبەک گێرکردن (گێڕی مەکینە)؛ (to ~ the gears)

v.t. (١) بەلێندان؛ قایل بوون.

(٢) خۆ خەریک کردن بە کارئیکۆه؛ خەریک بوون؛ بەشداربوون؛

(She ~d in dramatics.)

(٣) بەرەنگار بوون؛ جەنگان.

(٤) ئەبەک گێربوون؛ گێڕ؛ لەگەڵ بەکدا گونجان

engaged (in-gājd'), adj. (١) پە بەلێن دراوه

(٢) نیشانە کراوه؛ دیاری کراوه؛ ماره پیاو؛ خۆزبێنی کراوه.

(٣) گێراو؛ شوێن، ژوور، شتییک کە پتەوی بەکاری بێنی؛ سەرقال.

(٤) لە شەردایە (سویا)؛ خەریکی جەنگە.

(٥) لەبەد گێربووه. گێش؛ بەبەکداچوووه؛ لە گێردایە.

engagement (in-gāj'mənt), n. (١) بەلێز؛ پەیمان

(٢) دیاریکردن؛ نیشانەکردن؛ خۆزبێنی کردن؛ دەزگیرانی. (٣) ژوان.

(٤) بەکۆن گرتن؛ ماوهی بەکۆن گێراوی. (٥) جەنگ؛ بەرەنگاری؛ بەرەنگار بوون.

(٦) (pl) پەیمان یا ئەمرکی یانزگانی

engaging (in-gāj'ing), adj. سەرنج ڕاگێش؛ خۆش؛ جوان؛

پەسەندا؛ سەبەرخۆش. (an ~ personality; an ~ conversation)

engender (in-jen'dēr), v.t. (Rare)؛ لەدایکبوون؛ بوون.

(٢) بوون بە هۆی؛ ئی بوونەوه؛ پەیداکردن؛ هینانەبوو؛ (Ply ~ed love.)

v.t. پەیدا بوون؛ بوون؛ هاوتە بوو.

engine (en'jən), n. (١) مەکینە؛ ماشین

(٢) مەکینە؛ خۆزبێنی؛ شەمەندەفەر.

(٣) هۆ؛ نامین؛ (~s of warfare; ~s of torture)

engineer (en'jə-nēr'), n. (١) ئەندازنار؛ نەخشەکێش.

(٢) [Rare] مەکینەچی؛ مەکینە دیروستکەر. (٣) شەمەندەفەر لێخوێ.

v.t. (١) ئەندازناری کردن

(٢) نەخشەکێشان؛ ڕێگا مۆ دانان؛ ئاراستەکردن؛ نەخشە بۆ کێشان؛

برەن بەرێوه بەباشی؛ ڕابەری کردن.

engineering (en'jə-nēr'ing), n. (١) ئەندازناری؛ زانستی

ئەندازناری؛ ٢، ڕابەری کردن؛ نەخشەکێشان؛ ئاراستەکردن؛ ڕێگا مۆ دانان.

England (in'glənd), n. ئینگلتەرە

Englander (in'glən-dēr), n. ئینگلیزی؛ ئینگلیز

هاوولانی؛ یەکی ئینگلتەرە.

English (in'glish), adj. (١) ئینگلیزی؛ گەو کلتووری ئینگلتەرە.

(٢) تاقبەتەر؛ زمانی ئینگلیزی.

n. (١) گەل ئینگلتەرە؛ مێللەتی ئینگلتەرە؛ ئینگلیز

(٢) ئینگلیزی؛ زمانی ئینگلیزی.

(٣) زمانی ئینگلیزی؛ چەرخیک یا ناوچەیهکی تاقبەتی.

English horn, زوونای ئینگلیزی

Englishman (in'glish-mən), n. (١) ئینگلیز؛ پیاویکی ئینگلیز؛

هاوولانی؛ یەکی ئینگلتەرە (٢) کەسیک کە بەنچەیی یا باوو باپیری ئینگلیز بێت.

له گەندە؛ یا نوسترالیادا بۆی. (٣) کەشتییهکی ئینگلیزی.

English setter, سەگی زووی ئینگلیزی

English sonnet, = Shakespearean sonnet.

English-woman (in'glish-wom'ən), n. ژنە ئینگلیز

engrain (in-grān'), v.t. خوم کردن؛ سەرانسەر هەمووگرتنەوه؛

enterprise (en'ter-priz'), n. (۱) پروزه: هوش کار.

(۲) پروزه‌یه‌کی مترسیدار، گرتگ، یا سخت.

(۳) ناماده‌یون بۆ کاری مترسیدار کردن.

(۴) بمرده‌وام بیون و کردنی پروزه. (۵) پروزه‌ی بازارگانی.

enterprising (en'ter-priz'ing), adj. کوششکار: زور مولده: به دن کارکر.

entertain (en'ter-tain'), v.t. (۱) بمره گران: شاهنگ گران:

که‌یف پندار: (۲) میوانداری کردن.

(۳) بمرچاو کردن: گوئی پیدان. (He refused to ~ the idea.)

(۴) بیرلینکرده: گرتنه‌دل: نه دلدا بیون:

(He ~s thoughts of revenge.)

(۵) [Archaic] بمرده‌وام بیون: لسمر پویشتن

v.i. میوانداری کردن. (They often ~ at dinner.)

entertainer (en'ter-tain'er), n. شاهنگ گران: له تباترودا:

بمره گران: گروانی بیژ یا سه‌ماکر

entertaining (en'ter-tain'ing), adj. خوش: سه‌یرخوش

entertainment (en'ter-tain'ment), n. (۱) خوشی

(۲) میوانداری: (۳) بمرچاو کردن

(۴) له دن گرتن: نه‌یادنه‌چوون: له‌یرمان

(۵) شتینکی سه‌یرو خوش

enthrall, enthrall (in-thrôl'), v.t. (۱) کردن: به‌ندد یا کزینه

(۲) به‌دل کردن: دل‌فراندن: هوش تی برین: شیت‌وشه‌یدا کردن.

(to be ~ed by an exciting story or woman's beauty)

-enthrallment; enthrallment (n.).

enthron (in-thrôn'), v.t. (۱) کردن: به‌پاشا: خستنه‌سمر ته‌خت

پاشا: سه‌رک قه‌ته: (۲) زور رینزلیکرتن

-enthronement (n.).

enthuse (in-thōz', in-thūz'), v.t. & v.i. [Colloq.] جوشدان:

هینانه‌جوش: هانتنه‌جوش: به‌گرمی یا به‌دل کردن: به‌په‌رؤشه‌ره بیون.

enthusiasm (in-thōō'zi-az'm, in-thū'zi-az'm), n. (۱) تیر:

جوش: گرمی: دن گرمی: ههستی به‌تین: په‌رؤش

(۲) [Archaic] حال لیهاتن: «مرویش»: شیت‌وشه‌یدایی نابین:

enthusiast (in-thōō'zi-ast, in-thū'zi-ast), n. (۱) کسبکی

به‌جوش: به‌په‌رؤش: با دل گرم: (۲) نابین په‌رستینکی توندوتیز:

enthusiastic (in-thōō'zi-as'tik, in-thū'zi-as'tik), adj. (۱)

به‌په‌رؤش: سدل: به‌جوش: به‌شوق: دل گرم: به‌تین: گرم:

(an ~ person; an ~ reception)

(۲) قایبه‌تی به‌جوش یا په‌رؤش

enthusiastically (in-thōō'zi-as'ti-k'l-i, in-thū'zi-as'ti-

k'l-i), adv. به‌گرمی: سدل: به‌جوشه‌ره: به‌په‌رؤشه‌ره: به‌گرمی

entice (in-tis'), v.t. هه‌لغریواندن: دل راکیشان: به‌شتی جوان بو کردن:

شتی ناپه‌سند. (to ~ a person to do something wrong)

enticement (in-tis'ment), n. (۱) هه‌لغریوان: دل راکیشان: به‌شتی

جوان (بو کردن): شتی ناپه‌سند. (۲) شتینکی هه‌لغریوان

entire (in-tir'), adj. (۱) همور: کشت: سه‌ریاک.

(۲) ساغ: مچی کهم نیبه: دهستی لیوه نه‌اروه: (۳) نه‌خسار.

(۴) [Obs.] پوخته: پاک: پالوته (۵) قه‌راغه‌کی گونج گونج نیبه (گلا):

n. (۱) همووی: گشتی: به‌ته‌واوی.

(۲) نسبی: که‌چینه: نسبی په‌راندن یا چاکردن

entirely (in-tir'li), adv. (۱) به‌ته‌واوی: همووی: به‌سه‌ریاکی

(۲) تمه‌دا: هر

entirety (in-tir'ti), n. (۱) ته‌واوی: ته‌واویتی: (۲) همور: سه‌ریاک.

in its entirety, همووی: به‌ته‌واوی: به‌سه‌ریاکی.

entitle (in-ti'tl), v.t. (۱) نارینان: سه‌رناو پیدان.

(۲) رینلینان: به‌پیدانی تازناو یا سه‌رناو.

(۲) ناف پیدان: ده‌سه‌لات پیدان:

(His age and learning ~ him to respect.)

Nothing can ~ you to ask such personal questions.)

entity (en'tə-ti), n. (۱) بیون: (۲) قه‌راره: شتینکی قه‌راره‌دار.

entomb (en'tɒm), v.t. (۱) ناشتن (مردو): گز کردن

(۲) بیون به‌گز: بو.

-entombment (n.).

entomo- (en'tə-mə), پینشگرکه به‌مانای: جانوره.

entomological (en'tə-mə-lɒj'i-k'l), adj. قایبه‌تی به

جانوره‌ناسی.

entomologist (en'tə-mɒl'ɒ-jist), n. زانای جانوره:

جانوره‌ناس.

entomology (en'tə-mɒl'ɒ-ji), n. جانوره‌ناسی:

زانستی جانوره.

entourage (än'too-rāzh'), n. (۱) دموریره: دمورپشت

(۲) ده‌ست و پیونده.

entozoon (en'tə-zō'on), n. (pl. entozoa), جانوره‌ری لاورگه

(به‌تایبه‌تی گرمی پخوله).

entrails (en'trālz, en'trəlz), n.pl. پخوله: نارسک: همنار.

entrain (in-trān'), v.t. سواری شمه‌نده‌فر کردن

v.i. سواری شمه‌نده‌فر بیون

entrance (en'træns), n. (۱) هاتنه‌سمر شانو: دم‌کوتن لسمر شانو:

(an actor's ~)

(۲) چووننه‌ژوروره

(۳) جینگه‌ی چووننه‌ژوروره: دم‌رگا: قاپی

entrance (in-trans', in-träns'), v.t. (۱) حال تی مینان:

بیر هوش کردن. (۲) شیت‌وشه‌یدا کردن: دل‌فراندن

entrant (en'trænt), n. (۱) کسبکی که بچینه ژوروره

(۲) کسبکی تازه نه‌ندام (له پیشه یا رینکراویکدا).

(۳) به‌شداری پینشگرکی یا سه‌ملی‌پیک.

entrap (in-trap'), v.t. (۱) به‌تلموه کردن: به‌داوره بیون.

(۲) پیوه‌مکردن: قوش کردن: خه‌لماندن: هه‌لغریواندن.

entreat (in-trēt'), v.t. & v.i. (۱) تی پارانه‌وه: پارانه‌وه نکالی کردن.

(۲) [Archaic] بانگ کردن بۆ نان خواردن.

(۳) (۱) قایل کردن: به تی پارانه‌وه. (ب) والین کردن.

entreaty (in-trēt'i), n. تکا: پارانه‌وه: تی پارانه‌وه.

entree, entrée (än'trā), n. خوارده‌ممنی سه‌ره‌کی ژمیک خواردن

(۱) پاراستن و دمورده‌دان به‌خنده‌ق:

سه‌نگه‌رگرتن: چووننه‌سه‌نگه‌ره:

(The enemy were ~ed on the other side of the river.)

They ~ed themselves.)

(۲) چه‌میاندن:

(The right to trial by jury is ~ed in our legal system.)

v.i. ده‌سدترژی کردنه سمر مانی خه‌ک.

entrenchment (in-trench'ment), n. (۱) قایم کردن و پاراستن

به‌خنده‌ق. (۲) خنده‌ق: سه‌نگه‌ر.

(۳) چه‌میاندن: په‌گ داکوتان: چه‌سپین.

entrepreneur (än'trə-prə-nür'), n. بازارگانیکی به‌مه‌مات:

کارگرتیکه که بازارگانی‌یه‌کی پر له مترسی ده‌کات له‌پیناوی قازاند:

entrust (in-trust'), v.t. پین سپاردن: سپاردن: به‌نه‌مانت پیدان یا

پین سپاردن بۆ مامریه‌ک. (He ~ed his friend with the property.)

entry (en'tri), n. (۱) چووننه‌ژوروره: چووننه‌وا (شوین، وولات).

(۲) دم‌کرتنی نه‌کتمس لسمر شانو.

(۳) جینگه‌ی چووننه‌ژوروره: دم‌رگا: کون: قاپی.

(۴) قوماکردن له لیسته یا بیرنامه‌یکدا: تیندا نووسین.

entryway

(۵) داننیمک شتی تۆماریکراو له لیسته. بیرنامه. یا فهرهنیگنیکدا.
 (۶) تۆماریکردنی کەشتی یا بارهکەدی له گومرگدا.
 (۷) بەشداربەوی پیشبێرکن یا مەلمەئەتیەک
 (A) (۱) دەست بەسەرداگرتنی خانوو زەهوی وزار (یاسا)
 (ب) چوونە حوشە ی مائیک یا مالهەکە خۆی بۆ برینێ یا تاوانی تر.
 entryway (en'tri-wā'), n. دەرگا کون: جینگە چوونە و زووره
 entwine (in-twin'), v.t. & v.i. له یەکهەرە تالان: تالۆسگان!
 له یەکهەرە پینچان یا پینچان

entwist (en-twist'), v.t. له یەکهەرە تالان: له یەکهەرە پینچان.
 enumerate (i-nōō'mə-rāt', i-nū'mə-rāt'), v.t. ژماردن!
 یەک بە یەک ژماردن

-enumeration (n.); enumerator (n.).
 enunciate (i-nun'si-āt', i-nun'shi-āt'), v.t. (۱) بۆ کوڕ دەسه
 (۲) بێروونی ووتن یا دەرپەین: دان پیدادان (بوته):
 (to ~ one's words clearly.)

enunciation (i-nun'si-ā'shan, i-nun'shi-ā'shan), n. - (۱)
 ملاقوڕ دەسه: بۆ ناو نامە (۲) بێروونی ووتن یا دەرپەین: دان پیدادان (بوته).
 enuresis (en'yoo-rē'sis), n. مین بە خۆد کردن (نەخۆشی).
 envelop (in-vel'əp), v.t. (۱) داپۆشینی گرتنەوه: پینچانەوه!
 شاردنەوه (hills ~ed in mist; a baby ~ed in blankets)

(۲) دەورەدان: دەورگرتن
 envelope (en'və-lōp', ən'və-lōp'), n. (۱) بەرگ
 (۲) زەرف (نامه) (۳) قاروگی بالۆن
 (۴) دەفری گازی بالۆنیک
 (۵) پارەو، پینست، یا قاروخی (زیندەهەرانی)

envenom (en-ven'əm), v.t. (۱) ژمەرایی کردن: ژمەرتیکردن
 (۲) دل ئی رمش کردن
 enviable (en'vi-ə-b'l), adj. چاوا له دووبەتی: چاوی له درایه!
 بەغیلبی پین دەبریت (an ~ person or situation)

envious (en'vi-əs), adj. چاوا له دورا: بەغیل: بەدخواری:
 (to be ~ of another person's good fortune)

environ (in-vi'rən), v.t. دەورەدان: دەورگرتن
 environment (in-vi'rən-mənt), n. (۱) شوێنەوار: ژینگە
 (۲) دەورەسەر: دەروپشت. (۳) ئاوووخاک: خاڵ و ئاو.
 environmental (in-vi'rən-mən'tl), adj. ژینگەیی!

تایبەتی بە دەوروپەر: شوێنەواری: سرووشتی
 environmentalist (in-vi'rən-mən'tl-ist), n. ژینگەبارین
 environs (in-vi'rənz, en'və-rənz), n.pl. ئاوچە قەرەغ شار!
 ئاوچەکانی دەوروپشتی شارنە

envisage (en-viz'ij), v.t. (۱) هینانە بەرچاوی خۆ (بەتایبەتی شتیک
 یا رووداوێک لە باشەبۆژدا): وا ببین. (۲) [Archaic] بەرمو پوو وەستان!
 چاوا ئی نەووقان: پین لیسان: خۆ ئی گیل نەکردن: (You must ~ realities.)

envision (en-vizh'on), v.t. هینانە بەرچاوی خۆ (رووداوێک یا
 شتیکی درووز): ببین: وا ببین
 envoy (en'voi), n. (۱) پەیاوەستەر: نامەبەر
 (۲) نوێنەرێکی دیپلۆماسی که پەلەیک له خوار بایۆزەوهیه
 (۳) نوێنەری وولاتیک یا فەرمانبەرێک که نەریکی تایبەتی پین سپێرداروه
 لای کاربەهەستانی وولاتیکێ تر.

envy (en'vi), n. (۱) چاوا له دورا: بوون: بەغیلبی: بەدخواری!
 چاوا پیندا: هەنجانەوه (۲) چاوا له دورا: شتیک یا کەسێک که هەموو کەس
 چاوی له سواي بێت
 v.t. بەغیلبی پین بردن: چاوا له دورا بوون
 شەزە: زەرەواو

enzyme (en'zim, en'zim), n. پینکاریکی بەردینی دەوری بەرد
 eolith (ē'ō-lith'), n.
 -eolithic (adj.).

epidemic

ماوەیەکی نینجگار دووردریژ: هەزارها سال
 eon (ē'on, ē'on), n.
 eonian (ē-ō'ni-ən), adj. هەتا هەتایی: هەتا هەتا
 باشگرتیکە بەمانای: وه.
 -eous (i-əs),
 epact (ē'pakt), n. جیاوازی نیوان ساڵنامە ی پۆزی و مانگی له ساڵنیکدا
 که برقییه له یانزە پۆژ
 ئانووای سەرشارنی بەرگی
 ئەفسەر.

epaulet, epaulette (ep'ə-let'), n. شیری شیربازی
 شیریان
 epee (e-pā'), n. (۱) جۆره مینشیکێ ناسکی قنگ باریکو
 دروژی بال تەنک که ئەنا چەند پۆژیک دەژی. (۲) شتیکی تەمەن کورت
 (۱) ئەنا یەک پۆژ دەژی.
 (۲) سەردەس: زوو لەناوچوو: تەمەن کورت: زوو بەسەرچوو: ساتی: کاتی

(~ glory)
 شتیکی سەردەسی، تەمەن کورت، یا زوو لەناوچوو.
 ephemerid (ə-fem'ēr-id), n. مینشیکێ ناسکی قنگ باریکو دروژی
 بال تەنکە ئەنا یەک پۆژ دەژی
 ephemeron (ə-fem'ə-rən'), n. - ephemerid.
 epi- (ep'ə, ep'i), پینشگرتیکە بەمانای: لەسەر: لەدەرەوه: لەدەرە!

لەتەنیشت: لەتاو: لەنیوان
 epic (ep'ik), n. هۆنراوه ی شەڕشۆر: داستانی شەڕشۆر!
 چوونکی نازایی (راستی یا ئەفسانەیی)
 adj. (۱) تایبەتی بە جیرزکی شەڕشۆر و نازاییەتی
 (۲) نازاو سەرتاسا: تایبەتی بە پووداو و کەسانی بەرزو گرتگو و سەرتاسا
 (راستی یا ئەفسانەیی).

epical (ep'i-k'l), adj. - epic.
 epicalyx (ep'ə-kā'liks, ep'ə-kal'iks), n. گەلای بچوونکی دەوری
 بشی گول
 epicanthus (ep'ə-kan'thəs), n. چەرمی قوژینی چاوا
 epicardium (ep'ə-kār'di-əm), n. دیوی ناوهوی بەردەبی
 دەوری دن
 epicarp (ep'ə-kārp'), n. توونکی مێوه
 epicedium (ep'ə-sē'di-əm, ep'ə-sə-di'əm), n. هۆنراوه ی
 شیویەن

(۱) تایبەتی بە وشەیکە که شیوهی نژیوێ
 مینشەتی وهک یەکه (پۆژمان) (۲) تایبەتی بە نژیروم
 نژیرومووک.
 n.
 epicenter (ep'i-sen'tēr), n. (۱) ئاوچەقی بووه لەرزە
 (۲) ئاوچەقی: ئاوچەرگە: ئاوچەرگە: ئاوچەرگە.

epicure (ep'i-kyoor'), n. (۱) کەسێک که زۆر حەز له خواردن و
 خواردنەوه ی باش دەکات: نەوسن. (۲) خۆشی لەش پەرسست (بەتایبەتی
 خواردن و خواردنەوه): کەسێک که زۆر حەز له خۆشی لەش و پابواردن و خۆش
 گوژمەرائی دەکات.

Epicurean (ep'i-kyoo-rē'on), adj. (۱) تایبەتی بە فەیلەسوفی
 یۆنانی "ئەپیکورەیس" و فەلسەفەکە.
 (۲) [E-] خۆشی لەش پەرسست (بەتایبەتی هی خواردن و خواردنەوه)
 (۳) [C-] تایبەتی بە کەسیکی وهها.

(۱) کەسێک که لەسەر پۆز و شوینی "ئەپیکورەیس" هوه دەپوات.
 n. (۲) [E-] کەسیکی خۆشی پەرسست (بەتایبەتی هی خواردن و خواردنەوه).
 Epicureanism (ep'i-kyoo-rē'an-iz'm), n. (۱) فەلسەفە ی
 "ئەپیکورەیس" (۲) لەسەر ئەم فەلسەفەیه پۆیشتن.
 (۳) [C-] خۆشی لەش پەرسستی (بەتایبەتی هی خواردن و خواردنەوه)
 epicurism (ep'i-kyoo-riz'm), n. خۆشی لەش پەرسستی
 (بەتایبەتی هی خواردن و خواردنەوه).
 epidemic (ep'ə-dēm'ik), adj. پلاو (پەتا، درم): تایبەتی بە درم.

n. (۱) پەتا، دېم، تەخۋىشىيەك كە خەككە لە يەكتىرىيەمە دەيگىن. (۲) پلايوونومەي دەم. (۳) زوو پلايوونومەي باويك يا مۇدەيەك.

epidemiology (ep'ə-dem'i-ol'ə-ji, ep'ə-dē'mi-ol'ə-ji), n.

ئىنكۆلېنەمە چارەسەرگىرىنى دەم (پىزىشكەوانى).

epidermis (ep'ə-dūr'mis), n. (۱) دىيوى دەرمەي پىنست. (۲) دىيوى دەرمەي شانەي لەش.

(۳) دىيوى دەرمەي قاوغى گىئاندارى قاوغدار.

-epidermal; epidermic; epidermoid (adj.).

epigeal (ep'ə-jē'al), adj. (۱) بو سەرەمە دەپوئىت (پوومە). (۲) لەسەر زەمى يا نىزىك لە پىرىي خاكەمە دەئى (جانەمە).

epigene (ep'ə-jēn'), adj. لەسەر پىرىي زەمىيە (وولە بەرد) (زەمىنناسى).

epigenesis (ep'ə-jen'ə-sis), n. (۱) تىپورىيەكە نەلىت: كە ئاولەمە. (۲) تىپورىيەكە پەيدا ناپىت، بەلكو لە كارتىگىرىنى دوولايى بەرە بەرمەي دەموربەرو پىرۆتېيلازم پىنگىدېت (زىنەمەرزاتى).

(۳) گورپىسى كائىزا بۇ بەرد بەمۇي دەموربەرمەم (زەمىنناسى).

-epigenetic (adj.).

epiglottis (ep'ə-glot'is), n. زىمانە بىگۈلە

epigram (ep'ə-gram'), n. (۱) ھۇنراۋەيەكى كوروت نەستەقانىە يا (۲) پەندە: ووتەيەكى نەستەق و كوروت سەير.

epigrammatic (ep'i-gra-mat'ik), adj. (۱) پىر لە پەندى كوروت. (۲) نەستەق و سەير و سەيرىر لاقىرتىنەنە.

-epigrammatically (adv.).

epigrammatism (ep'ə-gram'ə-tiz'm), n. بەكارھىنانى ووتەي

epigrammatist (n.). كوروت نەستەق و سەير و ھەندىك جار لاقىرتىنەنە لە وىژەدا.

epigrammatize (ep'ə-gram'ə-tiz'), v.t. دەرمېرىنى پىرورا بە

epigraph (ep'ə-graf', ep'ə-gräf'), n. (۱) پەندىكى ھەنگەمەنراۋ. (۲) ووتەيەكە كە لە سەرەمەي پەرتووكىدا يا بەشىكىدا تۇمار دەگىرىت (كە بىرىتىيە لە پوختەي پىرورپاى ئىس پەرتووكە يا بەشە.

-epigrapher (n.); epigraphic (adj.); epigraphist (n.).

epigraphy (e-pig'rə-fi), n. (۱) ئوسراۋى ھەنگەمەنراۋ (لەسەر). (۲) ھەلەننەنراۋ لىكىدانەمە پۇل پۇل كورنى ئىم جورە ئوسراۋە ھەنگەمەنراۋە (بەتايپەتەي ھى پىشپىنان).

epilepsy (ep'ə-lep'si), n. پەركەمە: قى: قى لىپھان.

epileptic (ep'ə-lep'tik), adj. قىنى لەگەمە: پەركەمەي لەگەمە

-epileptically (adv.).

epileptoid (ep'ə-lep'toid), adj. وەك پەركەمە يا قى.

epilogue, epilog (ep'ə-lōg', ep'ə-lōg'), n. (۱) نەستى كۇتايى. (۲) ھەلەننەنراۋەيەك (۳) ھەلەننەنراۋەيەك يا ووتارىكى كوروت كە ئەككەرىك يا زىمانە دەپخوئىننەمە بۇ گورنگران لە كۇتايى شانۇنامەيەكدا (۴) ئىم ئەككەرىكە يا ئەككەرىكە كە ئىم ھەلەننەنراۋە دەخوئىننەنراۋە

Epiphany (i-pif'ə-ni), n. (۱) [E-] دەركەوتنى خودايەك يا شىتىكى. (۲) پوون بوونومەي شىتىكى لىل لە كۇتايى چىزۇك، فېلم، سەرئاسا ۲. [E-] پوون بوونومەي شىتىكى لىل لە كۇتايى چىزۇك، فېلم، شانۇنامە. يا پىروداننىكى سىرۋىشىتىد: (۳) جەزنى دەركەوتنى عىسا (كە لە گەلىك كىلىنەدە: ياد دەركەوتنەمە دوونزە پۇژ دوای كرىسمس (پىنشى دەرتىرت: Twelfth Night).

episcopacy (i-pis'kə-pə-si), n. (۱) بەرپۇدەردى كىلىنە لەلاپەن. (۲) پەلە فەرمان و ماومەي سەرەك قەشە لە كاردا. (۳) سەرەك قەشەكان.

episcopal (i-pis'kə-pī), adj. (۱) تايپەتەي بە بەرپۇدەردى كىلىنە لەلاپەن سەرەك قەشەكانەمە (۲) [E-] تايپەتەي بە يەككە لەقەكانى كىلىنەي پىرۇتسانتى يا نەنگىلكىي (كە لەلاپەن سەرەك قەشەكانەمە بەرپۇدە دەپىرت).

Episcopalian (i-pis'kə-pā'li-ən, i-pis'kə-pāl'yan), adj.

تايپەتەي بە كىلىنەي "نەپىسكۆپىلى" (دوو ووشەي پىشپو بىنە).

n. ئەندامىكى ئەم جۇرە كىلىنەيە.

-Episcopalianism (n.).

episode (ep'ə-sōd'), n. (۱) بەشىكى شانۇنامەي پۇنانى كە لەنپوان. (۲) پىروداننىكى تەراۋو نىمچە سەرىخۇ لە چىزۇك، ھۇنراۋە، يا شانۇنامەيەكدا: ئەلقە (چىزۇك).

(۳) پىروداننىك يا چەند پىروداننىك كە ھەر چەند بەشىكە لە شىتىكى گورەترەك خۇي لە خۇي دا سەرىخۇ تەراۋە: ئەلقە (پىرودان): (an ~ in the war)

(۴) بەشىكە لە بەشەكانى چىزۇكىك كە ھەر ماومەي بەشىكى پلاۋدەمەركىتەرە: ئەلقە (چىزۇكىك كە بە بەش بەش پلاۋدەمەركىتەرە ئەك ھەموى پىكەمە)

(۵) بەش بەش: پارچە پارچە (چىزۇك).

episodic (ep'ə-sōd'ik), adj. (۱) بەش بەش: پارچە پارچە (چىزۇك). (۲) لەلاۋە: پەيوەندى كەمە بە باسە سەرەمەيەكەمە: پىروداننىكى نىمچە سەرىخۇنە.

-episodical (adj.); episodically (adv.).

epistemology (i-pis'tə-mol'ə-ji), n. تىپورىي لىكۆلېنەمەي

سەرچاۋە سىرۋىشت و شىۋان و سىۋورى زانست يا زانن: سەرچاۋەي زانست

-epistemological (adj.).

epistle (i-pis'tl), n. (۱) نامە (بەتايپەتەي ھى دىزىۋ نامۇزگارى) پەيام. (۲) [E-] (۱) يەككە لەو نامانەي قوتايىيەكانى عىسا ئوسراۋەنە. (ب) چەند نامەيەك لەمانە كە لەكانى ئوئۇكردن لە كىلىنەمە دەخوئىننەنراۋە.

(۳) نامەيە: لە شىۋەي نامەدا: epistolary (i-pis'tə-ler'i), adj. كايپەتەي بە نامە و نامە ئوسراۋە (۲) لە نامەدايە: بە نامە چىپەن دەكرىت (كاروبان): لە نامە پىكەتەرە

epitaph (ep'ə-taf', ep'ə-täf'), n. (۱) گۇرنامە: نامەي لەسەر كىلە. (۲) ھۇنراۋەيەكى كوروت بەبۇنەي كۇچى بەرد ھەنگەمەنراۋ (دەرمەي مەردەمە): ھۇنراۋەيەكى كوروت بەبۇنەي كۇچى دوايى كىلىنەمە يا نەمانى شىتىكەرە.

epithalamion (ep'i-thə-lā'mi-ən), n. = epithalamium.

گۇرنامە يا ھەلبەستى

شاپى (كە بەسەر بىوك يا زاۋا يا ھەردەويەكاندا ھەندەردىت)

epithelioma (ep'ə-thē'li-ō'mə), n. شىۋىيەنچەي پىرىي دەرمەمە يا (۲) ھۇنراۋەيەكى كوروت بەبۇنەي كۇچى تاومەي لەش وەك ھى پىنست، دەم، قورگ، مېزەندەن ناتۇرە: ئاۋونائۇرە:

epithet (ep'ə-thet'), n. (a black-hearted villain; Alexander the Great)

-epithetic; epithetical (adj.).

epitome (i-pit'ə-mi), n. (۱) پوختە: كوروتە (باس، پەرتووك، راپۇرت). (۲) نەمۇتە: ئوئىتەر.

epitomize (i-pit'ə-miz'), v.t. (۱) پوختەكردن: بە كورنى باسكردن. (۲) نەمۇتە بوون: ئورانن دا دەرختىنى ھەموى لەلاپەن نەمۇتەيەكەرە

epoch (ep'ək), n. (۱) چەرخ: سەرەمەي چەرختىكى تازە و گىرگ. (۲) چەرختىكى جىۋلۇجى: چەرختى زەمىنى

(۱) ھاۋاتا: ھاۋسەنگە: ھاۋتەراروۋا: ھاۋكىش: equal (ē'kwəl), adj. وەك يەك: يەكسان (۲) [Archaic]. ھەق پەرىست: بەۋىژەن: بىن لاپەن (۳) [Archaic]. تەخت: تەخت و ساف و لووس.

شىتىكى ھاۋاتا، ھاۋسەنگ، يا ھاۋتەراروۋو.

n. (۱) [Archaic]، ھاۋاتاكرىن: وەك يەك لىكردن: ھاۋتەراروۋو كىرن (۲) ئوئىتەرەبوون: ھاۋاتا بوون: شان لە شان دان. (۳) بۇ بۇزاردن: ھەق بۇ كىردنەمە.

equal to, لە ووزە ھاۋان: دەرمەقەت ھاۋان

equalitarian (i-kwəl'ə-tār'i-ən, i-kwōl'ə-tār'i-ən), adj. يەكسانىخۇان: يەكسانى پەرىست.

n. يەكسانى پەرىستىك: كەسنىك كە بىۋايى بە يەكسانى مەۋلە ھەبىت لە ھەموى مافىكىدا.

equality (i-kwəl'ə-ti, i-kwōl'ə-ti), n. يەكسانى: يەكسانى مەۋلە لە ماۋى كۇمەلاپەتەي و ئاچورى و رامباردا.

equalization (ē'kwā-lā-zā'shən), *n.* (۱) يەكسان كىرىش؛
 ھاۋاتاكىرىش؛ ۋەك يەك لىكىرىش. (۲) ھاۋاسەنگى؛ ھاۋاتايى؛ ۋەك يەككى.
equalize (ē'kwā-lī-z'), *v.t.* ھاۋاتاكىرىش؛ يەكسان كىرىش؛
 ھاۋسەنگ كىرىش؛ ۋەك يەك لىكىرىش
equalizer (ē'kwā-lī-z'ēr), *n.* ھاۋاتاكەر ئاممىز. ھىز؛ يەكسانكەر؛
 ھاۋسەنگكەر
equally (ē'kwā-lī), *adj.* (۱) بەيەكسانى؛ ۋەك يەك:
 (We divided the property -)
 (۲) ۋەك يەك؛ جۈۋىيەك
 (He speaks English and French - well.)
equal mark (or sign), نىشانەي يەكسانى (بىركارى)
equanimity (ē'kwā-nīm'ā-tī, ek'wā-nīm'ā-tī), *n.* ھىمىنى؛
 لەسەرخۇسسى؛ زىرى
equate (i-kwā't'), *v.t.* (۱) ھاۋكىشىش كىرىش (بىركارى)
 (۲) ۋەك يەك لىكىرىش؛ ۋەك يەك تەماشا كىرىش؛ بە ھاۋتا دانان.
equation (i-kwā'z'hən, i-kwā'shən), *n.* (۱) بە ھاۋتا دانان؛
 ۋەك يەك سەپ كىرىش؛ ۲: ھاۋكىشىشە (بىركارى)
equator (i-kwā'tēr), *n.* كەمەرى زەمى؛ پىشتىلەي زەمى؛
 ھىلى يەكسانى يا ئاۋدراست
-equatorial (adj.).
equestrian (i-kwes'tri-ən), *adj.* (۱) تايىمى نە نەسپ ۋەسپ
 سۋارى. (۲) بە سۋارى نەسپ ۋەسپ (an - statue)
n. نەسپ سۋارى نە خۇنۋاندان يا لە " سىرك " دا.
equestrienne (i-kwes'tri-en'), *n.* نەسپ سۋارى ئىژ
 لە خۇنۋاندان يا لە " سىرك " دا
equi- (ē'kwā-, ē'kwī), پىشىرگىكە نەمانى؛ ھاۋتا؛ ھاۋسەنگ؛
 ۋەك يەك
equilateral (ē'kwā-lā't'ēr-əl), *adj.* لا يەكسانە؛
 ھەمۋ لاكاشى نەۋەندەي يەكەن: (an - triangle)
n. شىۋە لا يەكسان. نەندازە.
equilibrate (ē'kwā-lī-brāt, i-kwīl'ā-brāt'), *v.t.* ھاۋتاكىرىش؛
 ھاۋسەنگ كىرىش
-equilibration (n.); equilibrator (n.).
equilibrium (ē'kwā-lī-brām), *n.* ھاۋسەنگى؛ ھاۋتايى؛
 ھاۋكىشىش؛ بەرامبەرى.
equinoctial (ē'kwā-nok'shəl), *adj.* (۱) تايىمى بە يەكسان
 مۈۋى شەۋر پۇژ لە بەھارۋ پايزدا. (۲) لەكاتى يەكسان بۈۋى شەۋر پۇژدا
 بۈۋەدات ۲: ھى ھىلى يەكسانى.
n. (۱) ھىلى يەكسانى ناسمانى (نەسپقەرەتاسى).
 (۲) باۋ مۈۋى كاتى يەكسانى شەۋر پۇژ
equinox (ē'kwā-noks'), *n.* يەكسان مۈۋى شەۋر پۇژ (لە بەھارۋ
 پايزدا لە بۇزى ۲۱ نۋەبۇرۇ ۲۲-۲۳ گە لاۋىژدا)
equip (i-kwīp'), *v.t.* (۱) كەرەستە پىدان؛ تفاق يا پىۋىستى پىدان
 (The soldiers were -ped for battle.)
 (۲) ئامادە كىرىش؛ ھۇشۋ مېشكەنۋ تىگەيشەن؛ فىزىكىرىش
 (۳) خۇگۇزىن يا ھىلى تايىمى لە بەرە كىرىش (بۇ مەيەستىكى تايىمى).
equipage (ek'wā-pij), *n.* (۱) كەرەستە؛ تفاق؛ پىداۋىستى.
 (۲) ھەرەمانە (نەتايىمى بە ھەرەمانى ۋە مەيەرمەۋ). (۳) دەستۋ پىۋەند.
equipment (i-kwīp'mənt), *n.* (۱) كەرەستە؛ تفاق؛ پىداۋىستى.
 (۲) كەرەستە پىدان؛ تفاق پىدان ۋ ئامادە كىرىش؛ ئامادە بۈۋ.
equitable (ek'wī-tā-b'l), *adj.* ھەم؛ يەكسان؛ ھەق؛ بەيىزى وىزىدان
-equitably (adv.).
equity (ek'wā-tī), *n.* (۱) ھەم؛ يەكسانى؛ ھەق؛ يەكسانى؛
 (۲) شىۋىكى ھەم؛ (۳) تىخى خانۋو يا زەمى ۋازار پاش ئى دەركىرىش قەرزەگەي
 كە لەسەرىتى؛ بەشى خانۋەن خانۋو يا زەمى ۋازار پاش ئى دەركىرىش قەرز.

(۴) دالەتە بىردن بۇ وىزىدان لەكاتىكىدا كەمەر ياسا كەمۋو كۈۋى تىدايىت
 (ب) سەرھەمى بىرۋاپى ھەم؛ كە پاشكۇي ياسايە (ج) دۋاپەكى ھەم؛
equivalence (i-kwīv'ā-lāns), *n.* ھاۋتايى؛ ھاۋسەنگى؛
 بەرامبەرى؛ يەكسانى.
equivalency (i-kwīv'ā-lān-sī), *n.* = equivalence.
equivalent (i-kwīv'ā-lānt), *adj.* ھاۋتا؛ ھاۋسەنگ؛ يەكسان؛
 بەرامبەر: (What is five dollars - to in French money?)
n. شىۋىكى ھاۋتا؛ ھاۋسەنگ، يا بەرامبەر.
equivocal (i-kwīv'ā-k'l), *adj.* (۱) دۋو مانابەخش؛ پىچۋەماندار؛
 لىل؛ دۋۋەل؛ بە ئايىن ۋەزىن: (an - reply)
 (۲) ئامسۇگەر؛ دۋۋەبەخش: (an - outcome)
 (۳) جىگەي گومانە؛ گومانەبەخش؛ گومانى چەۋش ئى دەكرىش؛ پىچۋەماندار
 (~ behavior)
equivocate (i-kwīv'ā-kāt'), *v.t.* ۋوتە، ۋوتە،
 ھەلۋىست؛ چەندۋچۋى كىرىش؛ ۋوتەي دۋو مانايى بەكار ھىتان بۇ خەلەتاندن
 يا بەھەلمەدا بىردن؛ ئايىن ۋەزىن كىرىش؛ دۋۋەمانى كىرىش.
equivocation (i-kwīv'ā-kā'shən), *n.* (۱) ئايىن ۋەزىنكارى؛
 ئايىن ۋەزىنكارى؛ پىچۋەمان (ۋوتە)؛ دۋۋەكارى؛ دۋۋەمانى
 (۲) ۋوتەبەكى دۋو مانايى ۋە بە پىچۋەمان بۇ خەلەتاندن يا بەھەلمەدا بىردن
 پاشگىرىكە بەمانى. (۱) (۱) بەكەر (teacher, farmer) -er (ēr),
 (ب) ژىۋا يا دانىشتۋى: (New Yorker)
 (۲) - ترا؛ گەرەترا؛ بچۋوكتەر: (bigger, smaller, later)
era (ēr'ā), *n.* (۱) سالنامە؛ مۈۋۋەيەكى تايىمى كە بە پۈۋەدانىكى گىرگ
 دەست پىن دەكات: (The Christian -)
 (۲) پۈۋەدانىكى گىرگ كە سەرەتاي چەرخىكى پىۋە دەناسرىت.
 (۳) چەرخ؛ سەرەم (۴) چەرخى جىۋۋلۋجى.
eradiate (ē-rā'dī-ā't'), *v.t.* تىشكەندەمۋ؛ شەۋقدانەۋە.
eradicate (i-rad'ī-kāt'), *v.t.* (۱) لە ھەمۋ پىشە دەر ھىتان؛
 بىتەرەكىرىش؛ بىتەرەكەن. (۲) لەئاۋ بىردن؛ ھىچ نەھىشتەن؛ ھەۋتاندن؛ تىك پىكىدان
-eradicate (adj.); eradicator (n.).
eradication (i-rad'ī-kā'shən), *n.* لە ھەمۋ پىشە دەر ھىتان؛
 بىتەرەكەن؛ لەئاۋ بىردن؛ ھىچ نەھىشتەن.
erasable (i-rās'ā-b'l), *adj.* نەتوانىت بىگۇئىزىتەۋە يا بىسرىتەۋە.
erase (i-rās'), *v.t.* (۱) كۈۋۋاندەمۋ (نۋۋىستى سەر كاغەز يا تەختە)؛
 سىرپەرە. (۲) سىرپەرە لە مېشك (كە، ياد). (۳) [Slang]، كۈشت.
eraser (i-rās'ēr), *n.* (۱) تەختەسپ. (۲) لاسىكى كۈۋۋاندەۋە.
erasure (i-rā'shēr, i-rā'zhēr), *n.* (۱) كۈۋۋاندەۋە؛ سىرپەرە.
 (۲) ۋوشەبەكى كۈۋۋاۋە يا سىراۋ؛ شىۋىكى سىراۋە.
 (۳) شۋىنى ۋوشەبەكى كۈۋۋاندەۋە يا سىرپەرەۋە.
ere (ār), *prep. & conj.* [Poetic or Archaic], لەپىش (كات)؛
 لەپىشدا؛ لەۋەۋىش.
erect (i-rekt'), *adj.* (۱) ھەم؛ بەل؛ قىچ؛ ۋەستاي؛ بەپىۋە ۋەستاي؛ قىت.
 (۲) ھەق يا پارەستاي (قش). (۳) [Archaic], (۱) بەگەيف؛ كەيف قىچ.
 (ب) ۋوریا؛ ھۇشيار.
v.t. (۱) دۋۋۋستەكەن (خانۋو، پەيگەر... ھەد).
 (۲) دانان (كۆسپ)؛ لۋتەكەنەۋە: (They -ed social barriers)
 (۳) بەرەكەنەۋە؛ بەقەنجى دانان؛ بەپىۋە دانان
 (۴) كۈۋۋاندەۋە؛ يەكەشتەن. (۵) [Archaic]، دامەزاندن؛ دانان.
 (۶) ۋىنە سۋۋستەكەن (نەندازە). (۷) پەپكەن (كش)؛ ھەق كىرىش
v.t. ھەم؛ بۈۋن؛ ھەق بۈۋن
erectile (i-rek't'l, i-rek'til), *adj.* ھەم؛ يا ھەق دەمىت؛
 ھەلمەستىت (كش).
erection (i-rek'shən), *n.* (۱) دۋۋۋستەكەن؛ دۋۋۋستەۋىن؛ دانان؛
 دامەزاندن. (۲) شىۋىكى دۋۋۋستەكەن (خانۋو)
 (۳) كۈۋۋەلسان يا ھەم بۈۋن

erelong (âr'lông'), adv. [Archaic or Poetic].

erewhile (âr'hwil'), adv. [Archaic].

ergo (ür'gō), conj. & adv.

ermine (ür'min), n.

ermined (ür'mind), adj.

erode (i-rōd'), v.t.

(Acid -s metal.)

(The running water -ed a gully.)

v.t.

erogenous (i-rōj'ə-nōs), adj.

(The - zones of the body)

Eros (ēr'os, er'os), n.

erosion (i-rō'zhon), n.

(Soil - can be prevented by planting trees.)

erosive (i-rō'siv), adj.

erotic (i-rot'ik), adj.

n.

-erotically (adv.)

erotica (i-rot'i-kə), n.pl.

eroticism (i-rot'ə-siz'm), n.

err (ür), v.t.

errand (er'ənd), n.

(to go on -s for someone; to send someone on an - to run -s)

errand-boy (er'ənd-boi'), n.

errant (er'ənt), adj.

errantry (er'ənt-ri), n.

errata (i-rā'tə, e-rā'tə), n. plural of erratum.

erratic (ə-rat'ik), adj.

(۲) گومرا؛ سمیر؛ له رنگی راست لادمر.

(۲) بمری پاملولو به یوباری سهولین.

n. کسینگی سمیر، حولونی، لاسمرلا، یا رنگی ن تینچور.

-erratically (adv.)

erratum (i-rā'təm, e-rā'təm), n. singular of errata.

erring (ür'ing), adj.

erroneous (ə-rō'ni-əs, e-rō'ni-əs), adj.

error (er'ər), n.

erst (ürst), adv. & adj.

erstwhile (ürst'hwil'), adj.

(my - friend)

erudite (er'yoo-dit', er'oo-dit'), adj.

erudition (er'yoo-dish'an, er'oo-dish'an), n.

erupt (i-rup'), v.t.

(Fighting (or war) -ed.)

v.t.

eruption (i-rup'shən), n.

-eruptive (adj.)

escalate (es'kə-lāt'), v.t.

(The fighting (or the war) -d.)

v.t.

escalation (es'kə-lā'shən), n.

(Who is responsible for the - of the fighting (or the war)?)

escalator (es'kə-lā'tēr), n.

escalator clause,

escapade (es'kə-pād', es'kə-pād'), n.

escape (ə-skāp', e-skāp'), v.t.

(Two were killed in the accident but he -d.)

(some air -d.)

(It -d from her memory.)

(He -d punishment.)

(A scream -d his lips.)

(The exact date -s me.)

(۱) پاکردن؛ دهریاربوون؛ یزگاربوون. (۲) رینگه یا هزی دهریاربوون.
(۳) تکه؛ ئی چوون؛ دادان
(۴) شتی خەم و خەفەت لەبەر بەرمووە؛ شتی خەم پەوین؛

(Movies are an -.)

(۱) خەم پەوین؛ خەم و خەفەت لەبەر.
(۲) هزی خۆدزینمەر لە ئەرك یا بەرپر، سیاری بەک.

(۱) پاکردن؛ (۲) skäp'mant, e-skäp'mant, n.
دهریاربوون؛ رینگه یزگاری (۳) ئەو بەشە کاترۆمێرە کە بزوانی چەرخێ
کاترۆمێرە رینگ دەخات (۴) ئەو بەشە مەکینەیکە کە بزوانی مەکینەیکە رینگ
دەخات. (وەک مەکینەێ چاپەمەنی)

(۱) پاکردن لە راستی. (۲) skäp'iz'm, e-skäp'iz'm, n.
و ناخۆشی ژیان (سەھزی فیلم و وێژە و هونەری ترەو).
(۳) وێژە و هونەری تر کە مرۆڤ بەھۆیانەرە خۆی یزگار دەکات بۆ ساتنیک لە
ناخۆشی ژیان و پەنا دەبات بەر ژیاشی خەمال

(۱) تاییبەتی بە وێژە و هونەریک. (۲) skäp'ist, e-skäp'ist, adj.
کە مرۆڤ بەھۆیەرە لە ناخۆشی ژیان پادەکات بۆ سەردەمیک:

(~ literature)

کەسێکە کە خۆی دەدزینمەر لە ناخۆشی و تەنگۆچەلمەیی ژیان.
(۱) skäp'mant, e-skäp'mant, n.
کەندەلێن؛ لێزایی

(۲) کەندەلێن یا لێزایی ئەوری سەنگەرێک کە دەھیاریزێت.
پاشگرتیک بەمانای خەریک؛ خەریکە دەمییەت بە؛
(۳) -escent (es'nt),
لەر کاتەدایە (convalescent, adolescent)

(۱) خۆ ئی دادان؛ خۆ ئی دزینمەر؛ (۲) eschew (es-chöw, es-chüw), v.t.
نەکردن

(۱) راییکەر بۆ پاراستن یا یزگرتن (مرۆڤ). (۲) escort (es'kört), n.
کەشتی، فیزیک. (هتد)؛ پارێزەر؛ پاسەوان. (۳) ئەو ئی پیاویک یا مندالیک کە
لەگەل نافرەتێکدا دەچیئە نەرمووە بۆ ناگا ئی بوون؛ ژنیک کە لەگەل پیاویکدا
دەچیئە نەرمووە بۆ دەمەتەقن؛ چاوساغ؛ کەسێک کە لەگەل کەسێکی تردا دەمییەت
بۆ سەریبەرشتی و رینگە پیشاندان
(۴) لەگەل بوون؛ لەگەل چوون؛ پایی کردن

(۱) پایی کردن؛ لەگەل بوون یا چوون بۆ پاراستن یا یزگرتن؛ ئەو ئی کردن؛
(۲) eschew (es-chöw, es-chüw), v.t.
لەگەل بوون بۆ بێ تاقەتی، دەمەتەقن، یا سەریبەرشتی کردن

(۱) میزێ نووسن. (۲) escritoire (es'kri-twör, es'kri-twör), n.
(بە چەمکەو رەفەقێ پەرتوو کەرە)

(۱) پەیمانیک یا سەنەدیک بەینی. (۲) escrow (es'krö, e-skrö), n.
دوو کەس؛ کرایر و فرۆشیار؛ کە دەدریت بە لایەکی سێیم هەتا چەند مەرجیک
جێبەجێ دەکریت ئەوسا دەخریتە کارمەر.

(۱) لە لای لایەکی سێیم هەتا چەند مەرجیک جێبەجێ دەکریت. (۲) in escrow,
ئەوسا دەخریتە کار؛ پەیمانیک بەینی کرایر و فرۆشیار وەک هێ خانوویک.

(۱) بۆ خواری دەشیت؛ دەخوریت. (۲) esculent (es'kyoo-lant), adj.
شتیک کە بۆ خواری دەشیت

(۱) قەلغانیک کە درووشم یا نیشانی (۲) escutcheon (i-skuch'an), n.
هۆزەکی پێوەییەت
(۳) a blot on one's escutcheon,
لەکەیک بە دەوی کەسێکەرە یا
بە ناوبانگی بەوە؛ ئەک.

(۱) پاشگرتیک بەمانای (۱) تاییبەتی بە وولاتیک یا خەلکی وولاتیک. (۲) -ese (ēz),
یا شینواریکی تاییبەتی؛ وەک (ولات، گەل، شینواری).
(۳) خەلکەر شونیک؛ هارولاتی شونیک.

(۱) زمانی گەلێک یا وولاتیک. (۲) (۳) شینواریکی تاییبەتی.

(۱) ئەسکیمو؛ رەگەزێک لە شوێنە زۆر (۲) Eskimo (es'ko-mö), n.
سارەکانی جیھادا؛ ئەژین وەک پۆلی بەستەلەکی باکووری و ئالاسکا و گرینلاند و
بەشی پۆزەلاتی سایبرییا. (۳) ئەسکیمۆیک.

(۱) زمانی ئەسکیمۆ (۲) تاییبەتی بە ئەسکیمۆ و زمانەکیان.
(۳) adj.
سورنچیک؛ سورنچیک

(۱) esophagus (i-sof'ə-gäs), n.

-esophageal (adj.).

(۱) تەنها چەند کەسێک ئی تێ دەگەن؛ (۲) esoteric (es'ə-ter'ik), adj.
بۆ ژمارەیکە کەم و تاییبەتی بە (بیروباوەر، پێژان، نووسراو).
(۳) شارلو؛ نەبێراو؛ نەینی.

(۱) چوارچیویمیک بۆ پیاھەنگەری پووەک. (۲) espalier (e-spal'yër), n.
(۳) دالیت؛ پووەکی هەنگەر بۆ چوارچیویمیکدا.

(۱) پاهینانی پووەک بۆ هەنگەر بۆ چوارچیویمیکدا.
(۲) v.t.
نرووستکردنی چوارچیویمیک بۆ پووەک پیاھەنگەر بۆ.

(۱) تاییبەتی. (۲) especial (ə-spesh'əl), adj.
تاییبەتی؛ زۆر چاک؛ تاییبەتی.

(۱) ئەسپەرانتو؛ (۲) Esperanto (es'pə-rän'tō, es'pə-ran'tō), n.
زمانیکێ نرووستکراوی جیھانی بە بێئێکنەکی ئەسەر ئەو ووشانە دانراوە کە
نە زۆری زمانە نەروویایی مەکاندا هەبە (ساڵی ۱۸۸۷ دانراوە ووشەکە خۆشی
مانای "هیا" بە).

(۱) سپیوپی؛ جاسوسی؛ سووسەکردن. (۲) espionage (es'pi-ə-nij), n.
سووسەکردن؛ تاییبەتی بۆ مەبەستی سوپایی.

(۱) (pl.), (۲) دیاری کردن؛ نیشاندەکردن؛ (۳) espousal (i-spu'z'l), n.
مارەکردن. (ب) شایی. (۴) بڕوایی بە پێژان یا بیروباوەرێک و پالێشتی کردن

(۱) ژنێنجان؛ مارەکردن (۲) dan بە شوو. (۳) espouse (i-spu'z'), v.t.
(۴) لایەنگری کردن (بیروباوەر، پێژان، مەسەلە)؛ لەسەرکردنەو؛
پالێشتی کردن: (to ~ an idea)

(۱) بەدی کردن؛ بێینی؛ سووسەکردن. (۲) espy (ə-spi'), v.t.

(۱) پاشگرتیک بەمانای؛ وەک؛ - (۲) Esq., Esqr., = Esquire.
پاشگرتیک بەمانای؛ ئاسا؛ لێجوو؛ - ئاسایی؛ -esque (esk),

(۱) شاگردی سوارچاک (لە ئینگلتەرە). (۲) esquire (ə-skwi'r), n.
(۳) بەگزارەبەکی ئینگلیزی کە پلەیک لەخوار سوارچاکەرە.

(۱) نازناویک بۆ یزگرتن لە دەوی نەرۆوە دەنوسریت و ماناکە وەک (۳) [E-].
(۴) Mr. (وایە (کورت دەکریتەو بۆ Esq. یا Esqr.)

(۱) ئەو ئی (بە تاییبەتی پیاویک کە لەگەل ژنیکدا دەچیئە نەرمووە تاکو ژنەک
بەتەنها نەبێت).

(۱) شاگردی کردنی سوارچاکیک. (۲) v.t.
پلە و پیا بەرێزکردنەو بۆ "سوارچاک"
(۳) باتگ کردن بە نازناوی "Esquire"
(۴) ئەو ئی کردن (هێ تاقەت لە چوونە دەرمەدا).

(۱) پاشگرتیک نیشانەیی مێنەیی ئەو توخمە، واتا مانای (۲) -ess (is. əs),
"مێنە" بە: (actress; countess; lioness)

(۱) تاقیکردنەو. (۲) essay (ə-sā, e-sā), v.t.
(۳) هەولدان؛ تەقەلاکردن.

(۱) (۲) (e-sā), n.
(ب) تاقیکردنەو بەک. (ب) هەولدانیک؛ تەقەلا.
(۳) (cs'ā), ووتار؛ ووتاری نووسراوە

(۱) ووتارنووسی؛ پەخشاندنووسی. (۲) essayist (es'ā-ist, es'i-ist), n.

(۱) گەرەم؛ ناوکۆک؛ پوختە؛ نەژاد؛ ماک؛ کاکل. (۲) essence (es'ns), n.
(۳) پوختە، پالوتە، یا بۆشی شتیک (پووەک، خواری دەمەنی).

(۱) ئەم پوختەیی یا ژنە لە کەولدا. (۲) (۳) ئەم پوختەیی یا ناووەدی شتیک؛ ماک.
(۴) گولۆ؛ بۆن؛ بۆندار.

(۱) لە راستیدا؛ لە گەرەمدا؛ لە بێچینیدا. (۲) (۳) in essence,
(۴) زۆر گرتگ؛ زۆر پێویست؛

(۱) بێچینەیی؛ بناغەیی؛ بەنەرەتی؛ (۲) essential (ə-sen'shəl), adj.
(۳) (There are ~ differences between socialism and capitalism.)

(۱) تەواو؛ پوختە؛ بێ ناتەواوی؛ (۲) (3) ~ happiness.
(۴) زۆر گرتگ؛ زۆر پێویست؛ پێویست: (Water is ~ to life.)

(۱) پوختەیی پووەک، دەرمان، یا خواری دەمەنی بەک: (۲) (3) (an ~ oil).
(۴) شتیکێ زۆر گرتگ یا پێویست؛ شتیکێ بێچینەیی یا بناغەیی.

(۱) n.

essentially (ə-sen'shəl-i), adv. له راسته؛ له گوره؛ له بنچینه

-est (ist, əst), باشگرته بهمانای: (۱) هره - ترین (smallest, biggest, greatest)

(۲) نیشانه‌ی شیوه‌ی کوشی کرداری کسی دوومى تاکه له رانه‌بروودا:

(goest)

E.S.T., = Eastern Standard Time.

establish (ə-stab'lish), v.t. (۱) چسپاندن؛ چنگیرکردن

(۲) دانان لسه‌ر کار (فرمانبش) دامه‌زاندن (ب) دانان (یاسا)؛ داپشتن

(۳) دامه‌زاندن؛ بازگانی، فرمانزوه‌ویس، وولات؛ دانان؛ پیکه‌نشان؛

درووستکردن (۴) کلنسه کردن به دزگای فرمانزوه‌ویس.

(۵) دانانو چنگیرکردن (تئوری، بیرویاوه).

(۶) سلسلندن دادگا: (The plaintiff - ed his case.)

established church, کلیسه‌ی فرمانزوه‌ویس؛ کلیسه‌یه‌ک که میری

دایندابیت به کلیسه‌ی سره‌کی میلی و پشتگیری بکات (به‌تایبه‌تی کلیسه‌ی

نه‌نگلیکاتی له نینگلته‌ره).

establishment (ə-stab'lish-mənt), n. (۱) دانان؛ چسپاندن؛

دامه‌زاندن؛ پیکه‌نشان؛ درووستکردن

(۲) دامه‌زنان؛ چسپان؛ پیکه‌نشان؛ درووستیون

(۳) شنیکې دامه‌زراو یا پیکه‌نشان (دزگای بازگانی یا پامیاری

یا کومه‌لایه‌تی، سویا، خیزان ... هتد).

the Establishment, (۱) کلیسه‌ی نه‌نگلیکاتی له نینگلته‌ره

(۲) کلیسه‌ی "پروسیپتیریان" له سکوتله‌نده

(۳) کلیسه‌ی نه‌نگلیکاتی خیزانی شاه‌نشواو چینی به‌گزاده‌کان له نینگلته‌ره.

(۴) کاربه‌دهستانی وولات، دزگا، کومه‌ل، یا پیکه‌نشان.

estate (ə-stāt'), n. (۱) دوخ؛ قوناعیکی زیان

(۲) چینیکی کومه‌لایه‌تی به‌ده‌سه‌لات له کوندا (به‌تایبه‌تی چینی به‌گزاده‌و

پیاوه نانی‌یه‌کانو چینی بورجوازی) (۳) سامان؛ سرمایه

(۴) میرانی؛ سرجه‌سی له‌پاش به‌چینماوی مردوویه‌ک به سامانو قهرزوه.

(۵) خانوویه‌ره؛ زهوی‌یه‌کی گوره که کوشکیکی گوره و خوشی تیدابیت؛

زهوی‌وزار؛ خانوو زهوی‌وزار؛ مولک

(۶) [Archaic]؛ دوله‌مه‌ندی؛ پله‌ی سامانداري.

(ب) خویران به سامانه‌ره؛ خوتوواندن

the fourth estate, پوزشامه‌گه‌ری یا پوزشامه‌چی‌یان (واته چواره‌م چینی

به‌ده‌سه‌لاتی کومه‌ل)؛ ژماره دوی ووشه‌ی پینشو بیینه.

esteem (ə-stēm'), v.t. (۱) ریزگرتن؛ ریزلینان

(Ability is always ~ed.)

(۲) دانان؛ دانان؛ بهو چاره‌سه‌یرکردن

(We ~ this theory useless.)

n. (۱) ریز؛ ریز بو بوون؛ ریزگرتن؛ (He is held in high ~.)

(۲) [Archaic]؛ گوتره؛ خه‌ملاندن

esthete, aesthete (es'thēt), n. جوانیاس (به‌تایبه‌تی له هونردا)

aesthetic, aesthetic (es-thet'ik), adj. (۱) تایبه‌تی به جوانیاسی

له هونردا (۲) هی جوانی (۳) تایبه‌تی به لیکولینه‌وه و فلسفه‌ی جوانی؛

تئوری هوسره جوانه‌کانو چوئیتی هه‌سه‌نگاندنیان له‌لایمن جه‌ماومره‌وه.

aesthetically, aesthetically (es-thet'i-k'l-i, es-thet'ik-

li), adv. (۱) له‌رووی جوانیاسی‌یه‌وه؛ له‌رووی جوانی‌یه‌وه.

(۲) نه‌سیوویه‌ک که بایه‌خ به جوانی بیریئت.

aesthetician, aesthetician (es'thō-tish'ən), n. زانای تیوری و

لیکولینه‌وه‌ی جوانیاسی؛ زانای جوانیاسی؛ جوانیاس

aestheticism, aestheticism (es-thet'ə-siz'əm), n. جوانی و

هونه‌ریه‌رستی؛ بیرویاوه‌ری جوانیاسی و هونه‌رناسی؛

خوشه‌ریستی جوانی و هونه

aesthetics, aesthetics (es-thet'iks), n.pl. [constructed as

sing.], جوانیاسی: به‌تایبه‌تی له هونردا؛ له‌سه‌فه و لیکولینه‌وه‌ی

جوانیاسی له هونردا

estimable (es'tə-mə-b'l), adj. (۱) هه‌سه‌نگاندنیی؛

ده‌خه‌میلیتی؛ ده‌شیت بو قه‌بلاندن (۲) شایانی؛ ریزه.

-estimably (adv.)

estimate (es'tə-māt'), v.t. (۱) نرخ لسه‌ر دانان؛ نرخ بو دانان

(۲) هه‌سه‌نگاندن؛ خه‌ملاندن؛ قه‌بلاندن؛ وا دانان:

(We ~d that it would take a month to finish the work.)

n. (۱) هه‌سه‌نگاندن (به‌تایبه‌تی هی کارته له‌لایمن کرینکاره‌کوه دهرباره‌ی چه‌د

تیچوونی کاره‌ک)؛ خه‌مل؛ قه‌بلاندن (۲) تومارکردنی نه‌م هه‌سه‌نگاندن

(۳) نرخ بو دانان؛ نرخ لسه‌ر دانان (۴) پا؛ بوچوون

estimation (es'tə-mā'shan), n. (۱) هه‌سه‌نگاندن؛ قه‌بلاندن؛

خه‌مل (۲) پا (۳) ریز؛ ریزگرتن؛ ریزلینان

estimator (es'tə-mā'tēr), n. هه‌سه‌نگاندن؛ قه‌بلاندر؛ خه‌ملانه‌ر؛

نرخ بو دانن.

estivate (es'tə-vāt'), v.t. (۱) هاون برده‌ن سهر

(۲) سربوون له هاونیندا؛ هاون برده‌نسه‌ر به سهری.

-estival (adj.); estivation (n.)

estop (e-stop'), v.t. به‌رگرتن؛ وه‌ستادن؛ ریزگه‌لیگرتن؛ نه‌هیشتن

estrangle (ə-strāŋ'), v.t. ئی کردن؛ ئی ته‌کاندنوه؛ له‌یه‌ک کردن؛

ئو دورخسته‌نوه؛ تاروه‌کردن؛ وه‌ک بیگانه لیگرتن

(He ~d his friends by behaving foolishly.)

estrangement (ə-strāŋ'mənt), n. له‌یه‌ک ته‌کینوه؛

له‌یه‌ک دوروگرته‌نوه؛ تاروه‌بوون؛ وه‌ک بیگانه نه‌هاتن؛ تهره‌بوون؛ تاروه‌ی

(to cause an ~ between a husband and wife or between two

old friends)

estuary (es'chōō-er'i), n. تاروه‌ریزا؛ تاروه‌ریزا؛ ریزگه

et (it, ə), (islet; eagle; ringlet) باشگرته بهمانای؛ بچکوله

etc., et cetera.

et cetera, et caetera (et set'er-ə, et set'ra), وه نه‌وانی ترا؛

هتا دوابی؛ وه هه‌روه‌ها؛ هتد.

etch (ech), v.t. & v.i. (۱) کلنسه یا نه‌خشه‌هه‌لکه‌ندن لسه‌ر کانزا یا

شووشه (۲) وینه‌کردن؛ وینه درووستکردن

(۳) له میشکدا هه‌لکه‌نران؛ له میشکدا چسپ بوون

(The memory of that day is ~ed in my memory forever.)

etching (ech'ing), n. (۱) هه‌لکه‌ندن کلنسه یا نه‌خشه لسه‌ر ته‌به‌قی

کانزا یا شووشه؛ وینه درووستکردن

(۲) ته‌به‌قه کانزا یا شووشه‌یه‌کی کلنسه لسه‌ر هه‌لکه‌نراو

(۳) وینه‌یه‌کی نه‌م کلنسه یا نه‌خشه هه‌لکه‌نراوه لسه‌ر کاغه‌زا؛ وینه

نهر؛ هتا هتا؛ هه‌میشه‌یی

eternal (i-tür'n'l), adj. the Eternal, خودا.

eternalize (i-tür'n'l-iz'), v.t. چسپاندن بو هتا هتا؛

هه‌میشه‌یی کردن؛ کردن به نهر یا هتا هتا.

eternally (i-tür'n'l-i), adv. هتا هتا

eternity (i-tür'nə-ti), n. (۱) هتا هتا؛ نهری؛ هه‌میشه‌یی.

(۲) کاتیکې زور دورووریزا؛ کاتیکې مین پایان: (an ~ of waiting)

(۳) نه‌وه و نیا

-eth (əth, ðh), باشگرته ژماره‌ی ریزی یا پله‌یی ئی درووست ده‌کرت لهو،

ژمارانه‌ی به تیپی برۆین کوتاوی‌یان دیتو ماناکه‌یشی (- همین)

(fortieth, fiftieth)

ether (ē'thēr), n. (۱) ناسمان؛ ناسمانی پوون (۲) [Rare]؛ هوا.

(۳) نایته‌یه‌کی کیمیایی

(۴) مادده‌یه‌کی نه‌بیزاره له هه‌وادا گوايه شه‌پزی پوونکی و شتی تر

ده‌گه‌یه‌نیت (هیزیا)

ethereal (i-thēr'i-əl), adj. (۱) زور ناسکا؛ سووک ناسکا:

(the ~ grace of her dancing)

(۲) ناسمائی: عجز؛ پیرز؛ تاییبته به ناسمان.
etherize (ē'thə-rīz'), *v.t.* (۱) کردن به "نفس" (۲) بهنج کردن به گازی "نفس"؛ سیر کردن به "نفس"
ethic (eth'ik), *n.* پهوشت؛ پهفتارچاکی؛ پهفتاری باش نواندن.
adj. پهفتار چاک؛ درووست؛ پهفتار جوان
ethical (eth'i-k'l), *adj.* (۱) تاییبته به پهوشت جوانی یا پهفتار چاکی؛ تاییبته به کردهوی درووست و جوان (۲) درووست؛ پهسند؛ جوان (پهوشت، کردهوه)
(It is not ~ for a doctor to sleep with his patients.)
ethically (eth'i-k'l-i, eth'ik-li), *adv.* لهپوری پهوشت جوانیپهوه؛ لهپوری پهفتارچاکیپهوه
ethics (eth'iks), *n.pl.* (۱) زانستی پهوشت جوانی؛ پهسفهی پهفتار چاکی؛ زانستی خو پهوشت (۲) ووتارو پهرتوکی دهرپاره زانستی پهوشت چاکی (۳) پهپهروی پهوشت چاکی پهپهسوفیک، نایفیک، تاقفیک یا نهنادمانی پیستهپهک
ethnic (eth'nik), *adj.* [Obs.]. (۱) گاور (۲) پهگهزی؛ نهتهوی؛ پهگهز: (~ foods, dances, etc.)
-ethnic (*adj.*); **ethnically** (*adv.*). پیشریکه بهمانای پهگهز؛ نهتهوه
ethno- (eth'nə), پهگهزپهستر
ethnocentrism (eth'nə-sen'trīz'm), *n.* پهگهزی خو پهستر؛ نهتهوهی خو پهستر؛ لهخوایی پهگهزی
ethnogeny (eth-noj'ə-ni), *n.* زانستی بنچینه پهگهزو پهگهزایته
ethnographer (eth-nog'rə-fēr), *n.* زانای نیشانهکاسی نهتهوه
ethnography (eth-nog'rə-fi), *n.* نهتنوگرافیا زانستی نیشانهکاسی نهتهوه (هتاییبته نهتهوه سهرهتاییپهکان)
-ethnographic (*adj.*); **ethnographically** (*adv.*). نهتنوگرافی زانستی پهگهزکان یا نهتهوهکان پهپهوهندیپان لهگهله پهکتیداو نیشانهکانیان و جزوی دابهشپورنیان پهسهر جیهانداو خو نهتریتیان
-ethnologic (*adj.*); **ethnological** (*adj.*); **ethnologically** (*adv.*). نهتهوهناس؛ پهگهزناس؛ زانای نهتهوه پهپهوهندیپان لهنیوان پهکتیداو نیشانهکانیان و جزوی دابهشپورنیان و خو نهتریتیان
ethos (ē'thos), *n.* (۱) نیشانه و خو نهتریت و هلوئینستی کوملیکی نهتهوهی؛ بیستهی؛ یا رامیاری (۲) نیشانه گشتیپهکاسی بهرهمهنگی هونهری
ethyl (eth'əl), *n.* (۱) فیول مادهپهکی کیمیاییه (۲) (۱) ناویتهپهکی قورقوشمی بن پهنگی ژهراییه (ب) جوزه بهنژدلیکه که نم ناویته قورقوشمییه تی دمکرت
etiology (ē'ti-ol'ə-ji), *n.* (۱) زانستی هو یا سهرچاوهی شت (۲) زانستی هو یا سهرچاوهی نهخوشتی؛ زانستی نهخوشتی
-etiological (*adj.*). پهوشت حواسی
etiquette (et'i-ket', et'i-kot), *n.* پهفتاری پهسند؛ لهنیوان خهکدا یا له پیستهپهکدا؛ دهستووری پهفتارکردن لهگهله خهکدا؛ نه زانای کومهآپهته یا پیستهپهکا
etymological (et'ə-mə-lɔj'i-k'l), *adj.* هی ووشوانی تاییبته به زانستی سهرچاوه یا بنجوبناتوانی ووشه
-etymologically (*adv.*). زانای نیشمولوخی
etymologist (et'ə-mol'ə-jist), *n.* سهرچاوه یا بنجوبناتوانی ووشه
etymology (et'ə-mol'ə-ji), *n.* نیشمولوخی؛ سهرچاوه و گویندی ووشه؛ زانستی بنجوبناتوانی ووشه (زمانهواسی)
eu- (ū, yoo), پیشریکه بهمانای باش؛ چاک؛ جوان
(eulogy; euphemism)

eucalypt, eucalyptus (ū'kə-lypt'), *n.* یوکالیپتوس؛ درهختیکی همیشه سموزه کملکی دارو جیوه دهرمانی تی وهردهگریت
Eucharist (ū'kə-rīst), *n.* (۱) شیوی خواهانه (له کلیسهدا) (۲) نمو نان و شهراه پهپوزکرکراوی له شپوهدا دهخوریت و دهخوریتپهوه
eugenic (yoo-jen'ik), *adj.* تاییبته به چاک کردنی ترخمی وچهی موؤفا تاییبته به بیونی مندالی تهنرووست
-eugenically (*adv.*); **eugenicist** (*n.*). زانستی چاک کردنی ترخمی وچهی موؤفا
eugenics (yoo-jen'iks), *n.pl.* لاینهروه به ووتار یا هملبهست؛ به مردودا هلهدر به ووتار یا هونراوه ستایش کردن (باش مردن) لواندهنوه بۆ کسپیک به ووتار یا هملبهست پاش مردنی؛ شیومن کردن بۆ تازه مردو به ووتار یا هملبهست
eulogy (ū'lə-ji), *n.* (۱) شپن کردن بۆ تازه مردوویک (به ووتار یا هملبهست)؛ شیومن؛ لواندهنوه (به ووتار یا هونراوه) ستایش کردن
eunuch (ū'nək), *n.* پیاری خسار؛ پیاری خسینراو
euphemism (ū'fə-mīz'm), *n.* (۱) جوانی دهربرین؛ دهربرینی شتیکی ناپهسند یا ناشرین به ووشهی جوان ووشه خسته قابلیکی جوانوه؛ جوانکردنی ووتی پهق (۲) ووشهیک ناسه؛ ووشهیک جوان و ناسه که شتیکی ناپهسند دهربرین
-euphemist (*n.*); **euphemistic** (*adj.*); **euphemistically** (*adv.*); **euphemize** (*v.t.*). خوشت (دهنگ)؛ هواناوا؛ ساز (دهنگ)
euphonic (yoo-fō'ni-əs), *adj.* - euphonic. زوپنا
euphonium (yoo-fō'ni-əm), *n.* (۱) خوشتی دهنگ؛ خوشتی دلگری ناوازا
euphony (ū'fə-ni), *n.* سازین و خوشتی چهند ناوازیک (۲) ناسان کردن و خوشت ناوازی ووتهپیزی
euphoria (yoo-fōr'bi-ə), *n.* چهند جوزه پورهکینکه شلیپهکی سپی و خستی تیدایه
euphoria (yoo-fōr'i-ə, yoo-fō'ri-ə), *n.* گهشکه؛ گهشکهاری؛ نهپهپی خوشحالی
euphoric (yoo-fōr'ik, yoo-for'ik), *adj.* گهشکهار؛ زور خوشحال: (*They were ~ over the good news.*)
Euphrates (ū-frā'tēz), *n.* پیاری فورات
euphuism (ū'fū-iz'm), *n.* پزاندهنوهی دهسکرکی له راده بهدهری نووسین یا دیوان
-euphuist (*n.*); **euphuistic** (*adj.*). نهپوری
Europe (yoor'əp), *n.* نهپوریایی؛ گه، کلتور، یا شتی نهپوریا
European (yoor'ə-pē'an), *adj.* نهپوریاییپهکا؛ کسینکی نهپوریایی
Europeanize (yoor'ə-pē'an-īz'), *v.t.* ومله نهپوریایی لیکردن (له خو نهتریت و جزویبهرگو کلتوردا)
euthanasia (ū'thə-nā'zhə, ū'thə-nā'zhi-ə), *n.* (۱) مردنی بن لازلر (۲) کوشتنی بن نازلری نهخوشتیک که هیوای چاکپورنوهی تی نهکرت و هیچ چارنکی نهپیت
euthenics (yoo-then'iks), *n.pl.* زانباری چاک کردنی باری ژبانی موؤفا به چاک کردنی دهرپهبرهکی
evacuate (i-vak'ū-āt'), *v.t.* (۱) بهتال کردنهوه؛ بهتال کردن (۲) خو خالی کردنهوه؛ میزو گوو کردن (۳) لایردن (۴) کشانهوه (سنگه، شوینکی داکرکراو، شوینکی مترسی لیکراو لهبر ناگر، لاقو، یا بومهلمزه... هتد)؛ چول کردن؛ بهجینهشتن
v.i. خوکشانهوه (شارنکی چواردهور گیرا)؛ چول کردن

evacuation

-evacuator (n.)
evacuation (i-vak'ū-ā'shən), n.
(۱) به تال کردنهوه
(۲) میزگردن گورکردن
(۳) خالی کردنهوه نه خوشنیک
له لایمیز پزیشکوهوه
(ب) شو میز یا پیسایه یه یه بزم جزوه لادریفت
(۴) کشانهوهی سویا له سهنگر یا شارنک: کشانهوهی دانیشتونوانی شار یا
دئیک (بهوهی مترسی جهنگ، ناگر، لافار، بوومه لهرزه، یا کاره ساتی ترموه)
کسینکی کشاوه یا
evacuee (i-vak'ū-ē', i-vak'ū-ē'), n.

کشینتراه له شوینکی پر مهترسی
(۱) [Rare] | راکردن دهرمازبوون
(۲) خو ئی لادن خوزینهوه: خوزیدهسته مهده دان ئی راکردن
(۳) خو ئی لادن له بردهم لاچوون: خو دهرمازکردن (به فیلوتنه که یا
زیره کی) (to ~ the law)

(۴) خو ئی دزینهوه: خوزیدهسته مهده دان: خوزینهوه له بهرپرسیاری:
(He is ~ing the question for the issue.)
evaluate (i-val'ū-āt'), v.t. ههلسهنگاردن: نرخ بو دانان
evaluation (i-val'ū-ā'shən), n. ههلسهنگاردن: خهمل کردن:
خهمل: نرخ بو دانان.

evanesce (ev'ā-nēs'), v.i. زوو بهسه رجوون: له چاو وون بوون: نه مان
evanescence (ev'ā-nēs'ns), n. له چاو وون بوون: زوو بهسه رجوون
زوو نه مان یا دوابی هاتن
evanescent (ev'ā-nēs'nt), adj. زوو بهسه رجوو: سهردهمی:
کهم خایهر

evangel (i-van'jəl), n. (۱) مزده: مزدهی خوش: دهنگوباسی خوش
(۲) [A] | نینجیل: یه کیک له بهسه کانی نینجیل
(۳) مزدهده: تاین: پین راگه ییننی تاینی خاچ په رستی
evangelical (ē'van-jel'i-k'l), adj. (۱) تابهت به نینجیل یا
یه کیک له بهسه کانی: (۲) تابهتی به همندیک له له کانی تاینی پرؤستانت
که دهلین چوو به به هشت له سه ر بوا بوون به عیسا بهنده نه که کردهوهی
چاک له ژانه: (۳) تابهتی به پین راگه یاندنی تاینی خاچ په رستی.

-evangelical (adv.)
evangelism (i-van'ja-liz'm), n. (۱) پین راگه یاندنی تاینی
خاچ په رستی به توندوتیژی و کویرانه. (۲) کاری پین راگه یینکی وهما.
evangelist (i-van'ja-list), n. (۱) [E] | یه کیک له چوار
شورسه رکه کی نینجیل: (۲) پین راگه ییننی تاینی خاچ په رستی (به تابهتی گه روله).
evangelistic (adj.)
evangelize (i-van'ja-liz'), v.t. (۱) پین راگه یاندنی تاینی
خاچ په رستی: (۲) راگیشانه ناو تاینی خاچ په رستی بهوه:
کردن به خاچ په رست.

-evangelization (n.)
evaporate (i-vap'ə-rāt'), v.t. (۱) کردن به ههلم
(۲) روشک کردنهوه به کولاندن یا گهرمای پوژ: شیر، سه رزه، میوه هات.
v.t. (۱) بوون به ههلم: (۲) ههلم ئی ههلسان
(۳) نه مان: له چاو وون بوون

-evaporator (n.)
evaporated milk, شیری خهستی شیرینی تن نه کراوه
evaporation (i-vap'ə-rā'shən), n. (۱) بوون به ههلم:
کردن به ههلم: (۲) روشک کردنهوه (شیر، سه رزه، میوه)
evasion (i-vā'zhən), n. (۱) خوزینهوه (له شرک، پرسیان،
بهرپرسیاری، راستی جهک) به فیلوتنه که یا زیره کی: خوزیدهسته مهده دان:
خولادان: (۲) ریگه کی خوزینهوه: فیلوتنه که: بیانوه
(۳) چموت لیل: دوو مانابه خهستی: به پینچ وپه نا:
(an ~ answer; ~ talk)
(۴) خوزیدهسته مهده ر: خولادهر: خوزیده رمازکردن. (an ~ person)

Eve (ēv), n. چهوا
eve (ēv), n. [Poetic] | نئواره

eventuality

(۲) پوژ یا نئواره: پینشی جهژنیک: (Christmas E~)
(۳) پوژ، نئواره، شو، یا سهردهمی پینشی پوودانیک:

(on the ~ of victory)
even (ē'vən, ē'v'n), adj. (۱) تهخت: ریک: ساف: تهختایی:
(an ~ surface; ~ ground; ~ country)
(۲) یهک نهوا: ریکوینیک: نهگوزاو: (an ~ tempo, beat, pace, etc.)
(۳) هینمن: له سه رخوا: (an ~ temper (or disposition))
(۴) ریک: له تاسستی بهکتر: خهستی: له یهک تاسست:

(The water was ~ with the rim.)
(۵) هواتا: هارگیش: بهرامیهر.
(۶) پاک له پاک: ههچ له ههچ.
(۷) توله کراوه: توله سه مندرو: پاک له پاک.
(۸) یهکسان: بهرامیهر: (an ~ exchange)
(۹) شهدهندی یهک (ژماره، ههند، یله).
(۱۰) چموت (ژماره): (ten, four, thirty, and twenty-two are ~ numbers.; an ~ number is a number that is exactly divisible by two.)

[Obs.] (۱) به ریکی: به ریکه وپینکی یا یهک نهوایی.
adv.
(۲) (E~ a fool could understand.) | یهتی:
(ب) تهخانهت ههرا: ههرا: ههرا: یهتی: (He never ~ opened the letter.)
(۳) بهتواری: تروار: هه روهک: (E~ as I expected.)
(۴) له هه مان کاند: له کانتیکدا: (E~ as he spoke I left.)
(۵) تهخانهت: (His error was ~ worse.)

(۱) تهخت کردن: ریک کردن: (۲) ریکوینیک کردن: یهک نهوا کردن
(۳) هواتا کردن: یهکسان کردن: بهرامیهر کردن
وهک یهک نهواتن: هواتا بوون: یهکسان بوون
v.i.
پاکه له پاک: ههچ له ههچ: نه تهردهوه نه دوران.
break even, [Slang].
even if, نهگه رچی: هه رچهنده: له گهل نهوه شد.

even-handed (ē'vən-han'did), adj. پین لایه: به پهرا: یهکسان.
evening (ēv'niŋ), n. (۱) نئواره
(۲) دوا قونانی ژبان، پینشه، یا شتیکی وهما.
(۳) شو: (~ a musical)

evj.
هی نئواره: بو نئواره: نئواره یی.
evening dress (or clothes), جلی شو: ههسته جلی چاک که
به بونهی پوودانیک: سه ردهمی بهوه له بهر ده کرد.
evening star, نهستیره ی نئواره
even-minded (ē'vən-mi'n'did), adj. هینمن: له سه رخوا: ژیر.
evenness (ēv'ən-nis), n. (۱) تهختی: ریکی: سافی
(۲) هواتایی: یهکسانی: وهک یهکی. (۳) ریکوینیکی.
(۴) له سه رخوا یی: هینمنی.

event (i-vent'), n. (۱) پوودان: پووداو: به سه رهاات: پووداویکی کردن.
(۲) نه منجام. (۳) پینشیرکی یهک له بهر تابه میکی وهرز شیدا.
at all events, هه رچونیکه بیته: به ههر حالیکه بیته.
in any event, هه رچونیک بیته: به ههر حالیکه بیته.
in the event of, نهگه ر: له حاله تیکدا: نهگه ر شتیکی وهما بوو.
even-tempered (ē'vən-tem'pərd), adj. هینمن: له سه رخوا: ژیر.
eventful (i-vent'fəl), adj. (۱) پر له پووداوی کردن:
(an ~ year)

(۲) گرنگ (نه منجام): کردن: (an ~ conversation)
eventide (ē'vən-tid'), n. [Archaic or poetic], نئواره:
کاتی نئواره.

eventual (i-ven'chū-əl), adj. (۱) دوابی: هی دوابی:
(~ success)
(۲) له وانه میه.
eventuality (i-ven'chū-əl'ə-ti), n. ناگاری:

eventually

لهوانه بوونی پودان (We must be ready for any -ies.)

eventually (i-ven'chōō-ə-li, i-ven'chōō-li), adv. لهوایدا

eventuate (i-ven'chōō-āt), v.i. بوون به نتهامی نوره

ever (ev'ēr), adv. (He is ~ the same.) همیشه هه

(2) پمیتا په پقا جار له دوی جار

(Have you ~ seen an eclipse?) هه مرگیز قهت

جار به جار جار نه جار ناوبه ناو

ever and anon, [Archaic]

ever so, [Colloq.]

forever (and ever),

hardly ever,

everglade (ev'ēr-glād'), n.

evergreen (ev'ēr-grēn'), adj.

n.

(2) لور بووی داری همیشه سموز (که بۆ پارازنده نوره به کارده مینریت)

everlasting (ev'ēr-las'tiŋ, ev'ēr-lās'tiŋ), adj. (1) نه مورا

همیشه مینی همیشه ههتا ههتایی

(2) مریت خابن زور خابن قایم (جلوبه رگ)

n.

(1) همیشه مینی ههتا ههتا (2) چمند جوره گولیکه که پاش

ووشک کرده موهیشی رهنه که می ناگوریت و هه روه که خوی ده مینریت نوره

(2) جوره قوما شتیکی قایم

the Everlasting,

evermore (ev'ēr-mōr', ev'ēr-mōr'), adv. ههتا ههتا

همیشه

every (ev'ri, ev'ēr-i), adj. (1) هم مور هه مور به کیک له

هه ر به کیک (~ man among you; ~ person here)

(2) ته مور هه مور (He was given ~ chance to do the job.)

(3) هه مور (He comes ~ three days.)

every now and then, هه ر جار نه جار نه جار به جار ناوبه ناو

every other, هه ر به تا به کیک

(every other day; Write on every other line.)

every so often, [Colloq.] جار نه جار به جار ناوبه ناو

every which way, [Colloq.] به هه مور لابه کده به شیناوی

everybody (ev'ri-bod'i, ev'ri-bud'i), pron. هه مور که سیک

هه مور که س

everyday (ev'ri-dā'), adj. (1) بوزانه هه مور بوزیک

(an ~ routine)

(2) بۆ هه مور بوزیک یا کاتیک ده شیت: (~ shoes)

(3) ناسایی: (an ~ occurrence)

everyone (ev'ri-wun', ev'ri-wan'), pron. هه مور که سیک

هه مور که س

every one, (1) هه مور که سیک

(2) هه مور دانه که سیک یا شتیکی هه ر به که

everything (ev'ri-thiŋ'), pron. (1) هه مور شتیکی هه مور شت

(2) هه مور شتیکی په یوه نندیدار

(3) گرنگترین شت (Money is ~ to some people.)

everywhere (ev'ri-hwār'), adv. له هه مور شوینیک

هه مور شوینیک

evict (i-vikt'), v.t. (1) هه راسنه نوره یا ده سته کومته موی زهوی ووزار یا

خانور نه بریاری دادگا. (2) ده رکردنی کرچی (له سهر بریاری دادگا له بهر

کری نه دان یا په پیمان شکاندن)

eviction (i-vik'shən), n. ده رکردنی کرچی (له سهر بریاری دادگا

له بهر کری نه دان یا په پیمان شکاندن)

(He gave the tenants the ~ notice.)

evidence (ev'ə-dəns), n. (1) دبار بوون بوونی (2) نیشانه

(3) به لکه (4) (ب) گمراهی (دادگا)

evulsion

v.t. (1) پوونکرده موه پيشاندان دهرخست

(2) گمراهی دان شایمتی دان

دیار تاشکرا له پوو

in evidence, گمراهی دان دوی هاوتوان

turn state's evidence, دیار تاشکرا پوون له پوو

evident (ev'ə-dənt), adj. وا دیاره

evidently (ev'ə-dənt-li, ev'ə-dənt'li), adv. له موه ده چیت تاشکرایه دیاره

(He had ~ been working very hard.)

evil (ē'v'l), adj. (1) بهد (کردن) په ووشت پیس (په هفتان)

خراب (کرده موه) (2) زمانه خخش

(3) به وهی به دبه خت: (an ~ hour)

(4) پیس بۆگم (ناوبانگ): (an ~ reputation)

n. (1) بهدی خرایه کرده موی خراب: (to do no ~)

(2) وهی شتیکی به وهی خراب، بهد، یا زمانه خخش

(3) [Obs.] جوره نه خوشی به مکی پیست

-evilly (adv.); evilness (n.)

the Evil One, شمیتان

evil-doer (ē'v'l-dōō'ēr), n. بهدکار! بهدکردار! خرایه که! پیاو خراب

evil eye, چاوپیس! چاوپیس

evil-minded (ē'v'l-mīn'did), adj. (1) بهد! بهدکار! پیس

(2) بهدنیاز! شت به خراب لیکده موه

evince (i-vins'), v.t. پیشاندان (هست، خواست)

(He ~d his desire to go home.) دهرخست (هستی که سی)

-evincible (adj.)

eviscerate (i-vis'ə-rāt'), v.t. (1) ریخونه یا نارسک دهرختان

(2) ههتا ئی برین! هیز ئی برین! به شتیکی گرنگ لیکده موه

evitable (ev'ə-tə-b'l), adj. خوی ئی لاده ریت

ده تواریت خوی ئی لاد ریت

evocation (ev'ō-kā'shən), n. بانگ کردن! په یاد کردن! هیتان پوو

(گیانی مردو، جنوکه)

evocative (i-vok'ə-tiv, i-vō'kə-tiv), adj. هست جوونین

evoke (i-vōk'), v.t. (1) هیتان پوو (گیانی مردو، جنوکه) بانگ کردن

په یاد کردن: (to ~ a spirit from the other world)

(2) (a) هست جوواندن! په یاد کردن (هست): (to ~ a smile)

(ب) هیتان بهر چاوا! هیتان پوو! جوواندن و هیتان پشمه

(to ~ memories of the past)

evolution (ev'ə-lōō'shən, ev'ī-lōō'shən), n. (1) گوزانی

زیده مور! په یاد بوون و گوزانی وورده وورده زیده مور! بار گوزین (زیده مور)

(2) په ره سندن! پیشکوتن! گوزانی وورده وورده (بیرو باور) کرده موه

زیده مور! گوزین! بار گوزین (2) په گوزینه موه (بیرکاری)

(4) مناوهری سویایی و هیزی دهریایی

evolutionary (ev'ə-lōō'shən-er'i), adj. (1) تایهتی به تیوری

په یاد بوون و گوزانی زیده مور (2) تایهتی به بار گوزان و په ره سندن

evolutionist (ev'ə-lōō'shən-ist, ev'ī-lōō'shən-ist), n. (1)

که سیک که بروای هه بیت به تیوری په یاد بوون و گوزانی زیده مور

(2) که سیک که بروای هه بیت به پیشکوتن بهره بهره کومل له رنگه

تاشتی به موه نه که شویش

evolve (i-volv'), v.t. (1) گوزینی وورده وورده

(2) ئی هاتنه دهره موه (بۆن، گاز، هلم ... هتد) ئی هیتان دهره موه

(3) بار گوزینی وورده وورده زیده مور

v.t. (1) گوزانی وورده وورده! په ره سندن! پیشکوتن بهره بهره

(2) دهرکوتن! هاتنه پوو

-evolvement (n.)

evulsion (i-vul'shən), n. له په گ دهر هیتان! ئی دهر هیتان یا لیکده موه

به زور

ewe (ū), n. موی

ewer (ū'ēr), n. مەسینە

ex (eks), prep. بەین (~ interest)

ex- (eks), پێشگرێکە دەمانای: (۱) لە دەروەرە؛ بۆ دەروەرە؛ لە:

(expel, export, exempt)

(ب) بەلاو: نەرو بەلاو: (excess)

(ج) بەتەوای: (exterminate)

(د) پێشوو: هێ پێشوو؛ بەر لە ئێستا:

(~ -president; ~ -husband; ~ -convict; ~ -wife)

exacerbate (ig-zas'er-bāt', ik-sas'er-bāt'), v.t. زیادکردن

یا خراپتر کردن (نازار، ئەخۆشی، تووڕەیی، ناخۆشی، بان) توندوتیژتر کردن.

(د) پەستکردن؛ زویرکردن؛ تووڕەکردن؛ وروژاندن.

-exacerbation (n.).

exact (ig-zak'), adj. (۱) پاست؛ تەواو؛ کتومت.

(د) وورد؛ راست.

(د) توندوتیژ (an ~ disciplinarian)

v.t. (۱) (~ from; ~ of) . بەزۆر ئێ سەندن؛ ئێ سەندن؛ داوایکردن

(د) پێویست کردن؛ ویست.

exacting (ig-zak'tin), adj. (۱) توندوتیژ؛ گران (ماموستا)؛

بە هیچ زانی مەبوو (an ~ teacher)

(د) گران کار. فرمان؛ قورس: (an - job)

exaction (ig-zak'shən), n. (۱) بەزۆر ئێ سەندن (پارە، کات، یارمەتی).

(د) شتێکی بەزۆر ئێ سەندراو (پاج، سەرانه، من.

exactitude (ig-zak'ta-tōōd', ig-zak'ta-tūd), n. ووردی؛

تەواوی؛ راستی؛ بێ هەڵەیی

exactly (ig-zak'tli), adv. (۱) بەتەوای؛ تەواو؛ بە ووردی؛

کتومت؛ دەقاردق (د) بەئێ؛ وایە؛ تەواو؛ راستە.

exaggerate (ig-zaj'ā-rāt'), v.t. & v.i. پێن ئێ هەلجێن؛ دانەبەم؛

زیادە بۆین؛ زیادە بێوەتەن؛ قەشەکردن؛ فیشال ئیدان.

-exaggerator (n.).

exaggerated (ig-zaj'ā-rā'tid), adj. زیادە بێوەتەن؛ زۆر گراو؛

پێن ئێ هەلجێراو

exaggeration (ig-zaj'ā-rā'shən), n. پێن ئێ هەلجێن؛ دانەبەم؛

زیادە بێوەی؛ زیادە بێوەتەن؛ قەشە؛ قەشەکردن.

exalt (ig-zōlt'), v.t. (۱) شۆکێدن؛ پەلەوپایە بەرزکردن؛ بۆزبێدان؛

بۆندکردن. ۲. ستایش کردن؛ بە شان و بالاد هاتن

(د) گەشکەدارکردن؛ گەشکەبێدان؛ شەهیداکردن.

(د) توندوتیژ کردن؛ بەنگ.

exalted (ig-zōlt'id), adj. (۱) پایە بەرز؛ شۆکدار؛ بەشۆک

(د) بەرز؛ بۆند

exaltation (eg-zōlt-ā'shən), n. (۱) شۆکبێدان؛ پایە بەرزکردن؛

شۆک؛ پایە بەرز (د) گەشکە؛ شەهیدایی؛ نوێیەری خۆشی و شانازی.

exam (ig-zam'), n. [Colloq.] = examination.

exam., = examination.

examen (ig-zā'men), n. = examination.

examinant (ig-zam'ā-nənt), n. تاقیکەر

تاقیکردنەوه

examination (ig-zam'ā-nā'shən), n. (۱) تاقیکردنەوه

(د) لیکۆلینەر؛ ئێ ووردبوونەر؛ پشکنین؛ تێپوانین

examine (ig-zam'in), n. (۱) تاقیکردنەوه

(د) لیکۆلینەر؛ ئێ ووردبوونەر؛ تێپوانین؛ پشکنین (ئەخۆشی).

examinee (ig-zam'ā-nē'), n. تاقیکارە (مۆژ)؛

کەسێکی تاقیکارە

example (ig-zam'p'l, ig-zām'p'l), n. (۱) وێنە؛ نموونە؛

(to give an ~ ; an ~ off)

(د) نموونە؛ پێشروم (to be an ~ to others)

(د) نموونە؛ پەند: (to make an ~ of him)

(د) مەسەلە (بیرکاری).

بۆ وێنە؛ بۆ نموونە.

for example, بۆن بە نموونە (لە پەفتار یا کەموودە).

set an example, بێ وێنە؛ بێ هارتا.

without example, (۱) مەروو

(د) بێ ووزە؛ بێ هیز

exanthema (ek'san-thē'mə), n. گەرەزئە؛ قنچکە؛ زێپکە.

exasperate (ig-zas'pə-rāt'), v.t. (۱) تووڕەکردن؛ پێ هەلساندن؛

پەستکردن؛ دێق پێکردن (د) توندوتیژتر یا خراپتر کردن (ئەخۆشی. نازار، ناخۆشی، بار).

(د) پەستکردن؛ زویرکردن؛ تووڕەکردن؛ وروژاندن.

-exasperater (n.).

exasperation (ig-zas'pə-rā'shən), n. (۱) تووڕەیی؛ پەستی؛

تووڕەکردن؛ دێق پێکردن (د) توندوتیژ یا خراپتر بوون (ئەخۆشی، نازار، مار، ناخۆشی).

ناخۆشی).

excavate (eks'kə-vā't), v.t. (۱) هەلکەندنی زەوی.

(د) ئیدان (توئیل، خەنق)؛ برین (to ~ a tunnel)

(د) دەرهێنانی خاک یا کائز؛ بە هەلکەندن؛ هەلکەندن.

(د) خستەهەو یا دەرخستی بە هەلکەندن (شوێنەواری شارێکی کۆن).

excavation (eks'kə-vā'shən), n. (۱) هەلکەندنی زەوی.

(د) چالێکی هەلکەندراو. (د) شتێکی لە بێ زەوی دەرهێندراو بە هەلکەندن (شوێنەواری کۆن).

excavator (eks'kə-vā'tēr), n. هەلکەنەر؛ هەلکەنەر.

exceed (ik-sēd'), v.t. (۱) زیاتر بوون یا پۆشتن لە (سەنور، پەپەرە)؛

تێپەر بوون لە: (He ~ed the speed limit.)

(د) باشتر بوون لە: (The concert ~ed our expectations.)

v.i. باشتر بوون لەوانی تر.

exceeding (ik-sēd'in), adj. سەرئاسا؛ زیاتر لە؛ زۆر.

exceedingly (ik-sēd'in-li), adv. ئێچگار؛ زۆر؛ بەکجار:

(He is doing ~ well in his chemistry class.)

excel (ik-sel'), v.t. & v.i. باشتر بوون لە کەسانی تر؛ زۆر باش بوون لە:

(He ~s in wit; to ~ (others) in courage, strength, etc.;

to ~ as an actor; to ~ in sports.)

excellence (ek's'l-əns), n. (۱) نایابی؛ زۆر باشی؛ زۆر باشی.

(د) نیشانه‌یەکی نایاب؛ نیشانه‌ی نایابی. (د) [E-] پایە بەرز.

excellency (ek's'l-ən-si), n. (۱) [E-] پایە بەرز؛ پایە بۆند:

(His E-; Your ~)

(د) [Archaic] نایابی؛ زۆر باشی.

excellent (ek's'l-ənt), n. نایاب؛ زۆر باش.

except (ik-sept'), v.t. بێجگەئێکردن؛ نەگرتنەرە (پەپەرە، گومان، شت.

(When I say that most students are lazy,

یا قەرمان؛ ئێ دەرکردن: (I ~ you.)

of course I ~ you.)

v.t. (~ against), پەسەند نەکردن؛ دژ بوون یا وەستان:

(I ~ against his statements.)

prep. بێجگە لە؛ جگە لە:

(everyone ~ me; I looked everywhere ~ in the bedroom.)

conj. [Archaic], مەگس.

excepting (ik-sep'tin), prep. بێجگە لە؛ جگە لە؛ بێ.

conj. [Archaic], مەگس.

exception (ik-sep'shən), n. (۱) جیاوازی؛ جیاکاری؛ ئێ دەرکردن؛

بێجگەکاری: (~ You must all take the examination without ~)

(He is an ~ ; an ~ to the rule)

(to take ~ to what a person says)

take exception, پەسەند نەکردن؛ بە دل نەبوون؛ بێ پەست بوون.

exceptionable (ik-sep'shən-ə-b'l), adj. (۱) بۆی هەیه پەسەند.

exclusive

داده‌نویس: (an ~ tax)

v.i. باج له‌سەر داتان
excise (ik-siz'), v.t. پزین (پزین، سووسل، لوی؛ قرتاندن؛ لا‌پزین؛ دهره‌پندان (له‌لهش).

exciseman (ik-siz'man), n. باجگر (له‌ئینگلته‌ره)؛ باج‌کۆکره‌ره.
excision (ik-siz'hon), n. پزین (پزین، سووسل، لوی؛ قرتاندن؛ لا‌پزین؛ دهره‌پندان (له‌لهش).

excitable (ik-si'ta-b'l), adj. زوو دیته‌ جووش؛ زوو هه‌له‌ده‌جیت؛ دهره‌پزیت؛ به‌ناسانی دهره‌پزیت.
-excitability (n.).

excitant (ik-si'tant, ek'sa-tant), adj. هینتیره‌ جووش؛ بزوتنه‌ر.
(ههره‌ما "excitative; excitatory".)

excitation (ek'si-tā'shan, ek'si-tā'shan), n. (1) جووش؛ هینتانه‌ جووش؛ هاتنه‌ جووش. (2) (1) ئه‌رووستکردنی ئه‌له‌کتریک یا موگناتیس. (ب) زیادکردنی ووزی ئه‌تۆم یا گهره‌یه‌که‌ له‌ هی ناسایی خۆی.

excite (ik-sit'), v.t. (1) خڕۆشاندن؛ وورۆژاندن؛ خستنه‌ جه‌رجووول. (2) بزواندن؛ جووژاندن. (3) ههره‌سی هه‌لساندن؛ خستنه‌ جووش؛ هینتانه‌ جووش. (4) (1) بزواندن ته‌روژی کاره‌یا. (ب) قیدا پیداکردنی ئه‌له‌کتریک یا موگناتیس.

excited (ik-sit'id), adj. هه‌ست جووژاو؛ وورۆژاو؛ خڕۆشاو؛ هه‌لچوو؛ به‌جووش؛ ده‌لفووش.
excitement (ik-sit'mant), n. (1) خۆشی؛ شتیکی خۆش. (2) جووش و خڕۆش؛ جووش؛ هه‌له‌کسه‌ما؛ هاتنه‌ جووش.

exciter (ik-sit'er), n. (1) بزوتنه‌ر؛ هینتیره‌ جووش؛ وورۆژنه‌ر. (2) پینکۆنه‌ری ئه‌له‌کتریک؛ دینه‌مۆ.
exciting (ik-sit'ing), adj. خۆش؛ پز جووش؛ به‌جووش؛ هینتیره‌ جووش.
exclaim (iks-klam'), v.t. & v.i. هه‌وارکردن (به‌جووشه‌وه‌ یا به‌سه‌رسامه‌یه‌وه‌).

exclamation (eks'kla-mā'shan), n. (1) هه‌وار؛ هه‌وارکردن (له‌ پز به‌جووش، سه‌رسامی، ئازار، یا به‌ترسه‌وه‌). (2) شتیکی که‌ به‌ هه‌وار دهره‌پزیت؛ نیشانه‌ی سه‌رسامی.
exclamation mark (or point), (1) نیشانه‌ی سه‌رسامی (پزیمان).

exclamatory (iks-klam'ə-tōr'i, iks-klam'ə-tō'ri), adj. تایه‌تی به‌ هه‌وارکردن؛ سه‌رسامی: (an ~ sentence).
exclude (iks-klōd'), v.t. (1) له‌ده‌فه‌مکردن؛ ئی قه‌ده‌فه‌مکردن؛ پزگی هاتنه‌ئورمه‌وه‌ پز نه‌دان؛ نه‌گرتنه‌ خۆ؛ (to ~ a person from membership in a society, organization, club, etc.)

(2) نه‌رکردن؛ دهره‌هه‌یشتن؛ په‌رکردن.
(1) له‌ده‌فه‌مکردن؛ پزگی پز نه‌دان؛ نه‌گرتنه‌ خۆ. (2) دهرکردن؛ دهره‌هه‌یشتن؛ په‌رکردن.
to the exclusion of, بۆ قه‌ده‌فه‌مکردن؛ بۆ پزگی هاتنه‌ئورمه‌وه‌ لینگرتن؛ به‌پز.

-exclusionist (n.).
exclusive (iks-klōd'siv), adj. (1) لووت په‌رز؛ له‌خۆبایی؛ تهرۆل؛ (He is ~ in his manner.) (2) هی تاقم یا چینیکی تایه‌تی ده‌وله‌مه‌ند؛ تایه‌تی: (an ~ club). (3) گران (هروژنگ، گهره‌ک)؛ گرانبه‌ها: (an ~ shop; an ~ residential area)

(4) له‌نه‌ا مافی کسێک یا کۆمه‌لێک (هروژشتی شتیکی له‌ ناوچه‌یه‌که‌دا)؛ تایه‌تی؛ مافی کسێ تری پزوه‌ ئه‌یه‌؛ تاقه‌: (an ~ right to sell something)

ووتاریک یا دووانیک که‌ بۆ به‌لاوکردنه‌وه‌ بێت ته‌نها له‌یه‌ک رۆژنامه، ئیستگه‌ی n.

exceptional

نه‌گرتن یا په‌نسی ئی نه‌گرتن. (2) بۆی هه‌یه‌ جیا بکریتمه‌وه‌ یا بێجگه‌کاری له‌گه‌ڵ بکریت

exceptional (ik-sep'shən-l'), adj. ناسنا؛ سه‌رناسا؛ نایاب؛ بێ نه‌ندازه‌؛ زۆرباش (an ~ student)

exceptionally (ik-sep'shən-l-i), adv. له‌ نه‌ندازه‌ به‌ده‌ر؛ بێجگار؛ زۆر (an ~ good (or bad) student)

excerpt (ik-sürpt'), v.t. نمونه‌ دهره‌پندان یا هه‌له‌پزاردن له‌ په‌رتووکیک. ووتاریک، یا هه‌له‌ستیک

excess (ik-ses'), n. (1) له‌ نه‌ندازه‌ به‌ده‌ر؛ کردار، کرده‌وه‌، په‌رووش؛ زیاد له‌ نه‌ندازه

(2) زۆر؛ زیاد له‌ بێبوسه‌ت (خوارمن، خوارده‌وه‌... هتد) (He eats, drinks, and smokes to ~.)

(3) کرده‌وه‌ی تانسانارانه‌ و ناپه‌سه‌ندانه (the ~es committed by the occupation army)

(4) ئی ماوه‌ (بیرکاری)؛ ماوه‌؛ پاشاوه‌. زیاده (~ baggage; ~ profits)

adj. زیاتر له‌؛ زیاد له

in excess of, زیاتر له‌؛ زیاد له
to excess, له‌ نه‌ندازه‌ به‌ده‌ر؛ نه‌ پاده‌ به‌ده‌ر

excessive (ik-ses'iv), adj. له‌ نه‌ندازه‌ به‌ده‌ر؛ س نه‌ندازه‌؛ بێجگار؛ زۆر؛ زیاتر له‌ بېوسه‌ت (~ drinking; ~ prices)

excessively (ik-ses'iv-li), adv. به‌ بێ نه‌ندازه‌یی؛ به‌شێوه‌یه‌کی نه‌ پاده‌ به‌ده‌ر یا بێ نه‌ندازه

exchange (iks-chānj'), v.t. (1) گۆزینه‌وه‌؛ ئانگۆزکردن؛ (John ~s gifts with Mary at Christmas.) (2) گۆزینه‌وه‌ (She ~d honor for wealth.)

v.i. (1) گۆزینه‌وه‌؛ ئانگۆزکردن (2) ده‌کو یه‌ک چوون (پاره‌ی موو وولات).

n. (1) گۆزینه‌وه‌؛ ئانگۆزکاری؛ ئانگۆزکردن. (2) دان و ده‌رگرتن؛ گۆزینه‌وه‌ (an ~ of greetings)

(3) شتیکی گۆزراوه‌ به‌ شتیکی تر. (4) شوینی گۆزیه‌وه‌ یا ئانگۆزکاری (~ a stock)

(5) فه‌رمانگه‌ی نه‌له‌فۆن. (6) (1) دانه‌وه‌ی فه‌رز نه‌ کۆمپیه‌اله (ب) کۆمپیه‌اله. (ج) مزی نامادکردنی کۆمپیه‌اله و بیروانه‌ی دارایی

(7) (1) پاره‌ گۆزینه‌وه‌ی وولاتیک به‌ هی وولاتیکی تر (ب) پزۆهی نه‌ گۆزینه‌وه‌یه. (ج) نه‌و چه‌ک و بیروانه‌ی دارایی‌یه‌ که‌ ئانگۆز ده‌کریت له‌نیوان بانقه‌کاندا.

(A) په‌یمانی ئانگۆزکاری. (1) گۆزراوه‌؛ جی گۆزکتن؛ پز کراو (له‌نیوان دوو وولاتدا).

adj. (an ~ student)

(2) تایه‌تی به‌ باره‌گۆزهره‌وه‌ (an ~ broker)

exchangeable (iks-chān'ja-b'l), adj. ئانگۆز ده‌کریت؛ ده‌توانیشتن سگۆزینه‌وه‌

-exchangeability (n.).
exchange broker, ده‌لانی پاره‌ گۆزینه‌وه‌ (هی وولاتیک له‌گه‌ڵ وولاتیکی تر)؛ باره‌گۆزهره‌وه‌

exchange blows, له‌یه‌که‌دان؛ به‌یه‌که‌دا کێشان.
exchange greetings, سه‌لۆکردن له‌یه‌که‌تر

in exchange for, له‌ باشی؛ له‌ بریتی؛ له‌ جزی؛ له‌ جیاتی
rate of exchange, پزۆهی پاره‌ گۆزینه‌وه‌

exchequer (iks-chek'ēr, eks'chek-ēr), n. (1) وه‌زاره‌تی دارایی (له‌ ئینگلته‌ره: (2) خه‌زینه‌ی وه‌زاره‌تی دارایی ئینگلیزی. (3) خه‌زینه (4) سه‌رمابه‌؛ سامان؛ ده‌ستمايه

excise (ik-siz'), n. باج؛ باحیکه‌ له‌سه‌ر ته‌وتز و عه‌رق و هه‌ندێ شتی تر

(an ~ article; an ~ interview) رادیو یا تله‌فزیوندا

-exclusiveness (n.); exclusivity (n.).

exclusive of, بینگه له حگه له بهین:

(The ship had a crew of 50 ~ of officers.)

exclusively (iks-klōō'siv-li), adv. تنها! همموی! به‌تواوی

excogitate (eks-kōj'ō-tat'), v.t. بیرنگردنمه! لیکولینمه!

دامان. پلان

-excogitation (n.).

excommunicate (eks'ka-mū'nō-kāt'), v.t. له کلنسه دهرکردن!

له کلنسه دابیرن یا په‌پوهندی پچراندن.

n. کسبکی له کلنسه دهرکړای یا دابیرای.

-excommunicable (adj.); excommunicator (n.).

excommunication (eks'ka-mū'nō-kā'shan), n. (۱) دابیرن

یا دهرکردن له کلنسه. (۲) بریاری دهرکردن یا دابیرن له کلنسه.

excoriate (ik-skōr'i-āt', ik-skōr'i-āt'), v.t. (۱) پاکړن!

کوتان سرنج، ساوه! پیست لیکردنمه.

(۲) سمرزه‌نشست کردن! هیرش برودنه سمر.

-excoriation (n.).

excrement (eks'krā-mənt), n. گوی! بیسایي

excremental (eks'krā-mənt'əl), adj. تاییه‌تی به گوی یا بیسایي

excrecence (iks-kres'ns), n. (۱) شتیکی مسرووشتی له لاش

دهرهاتو: قر، ریش، نیفونک. (۲) شتیکی ناشریشی ناسرووشتی له لاش

دهرهاتو: دوت، دوومال

-excrecent (adj.).

excreta (eks-krē'tə), n. شتیکی که لاش دهری بدات یا له لاش

بیته دهرهوه (تاروق، مین، گوی) بیسایي.

excrete (iks-krē't'), v.t. & v.i. گووکردن! بیسایي کردن! میزکردن!

تاروق کردن! دهردان (تاروق)

excretion (iks-krē'shan), n. (۱) گووکردن! بیسایي کردن!

(۲) میزکردن! تاروق دهردان. (۳) گوو مین! بیسایي تاروق.

excretory (eks'kri-tōr'i, eks'kri-tō'ri), adj. (۱) تاییه‌تی به

بیسایي تاییه‌تی به میزو گوو (۲) هی نوو ننداامانی لاش که تاییه‌تی به

بیسایي کردن (organs).

excruciate (iks-krōō'shi-āt'), v.t. نازاردان (لاش یا گیان و

مینک! چه‌ساندنهوه

excruciating (iks-krōō'shi-āt'ing), adj. به نازار! پر نازار!

ناخوش! ننگار ژور (نیش و نیش و): (an ~ headache, pain, etc.).

excruciation (iks-krōō'shi-āt'shan, iks-krōō'si-āt'shan),

n. (۱) نازاردان! چه‌ساندنهوه (۲) نازار! نیش و نیش و نازار.

exculpate (eks'kal-pāt', ik-skul'pāt), v.t. نازادکردن: نه تاوان!

له تاوان خوشبوون

-exculpation (n.); exculpatory (adj.).

excursion (ik-skūr'zhən, ik-skūr'shan), n. (۱) گمشت! گمران

(۲) گمشتیکی دووسری به بلیتی نرخ داشکاو (به فرژکه، شمه‌نده‌فر،

نوتومیس، کشتی). (۳) تاقمیلکه که بچن بؤ گمشتیکی دووسری وه‌ها.

(۴) لادان (له رنگه‌ی دیاریکراو!) لادان له پاس.

(۵) [Obs.] هیرشی سویایی! به‌سردادان.

excursionist (ik-skūr'zhən-ist), n. گمشتیار! گمشتکار.

excursive (ik-skūr'siv), adj. (۱) نامعشی نه گمشتی دووسری

هزران: (۲) پچرپچر (دووان، پاس)! له پاس لادان: (an ~ lecture).

(۳) لاسرلائی! تاریندوینک: (~ reading habits).

excusable (ik-skūr'sə-b'l), adj. اوئی دهوروت! دهوروت!

لیخوشمونی بؤ هبه.

excuse (ik-skūr'z), v.t. (۱) لیکوشمونی! نازادکردن له تاوان! به‌خشین!

لیبورون: (۲) داوای لیبورون کردن

(۳) چاو لی پوشتین! گوی پین نمدان

(۴) لیبورون (له هیئانه‌ی په‌یمانیکدا یا جینه‌جیکردنی لیکرکیدا).

(۵) پنگه‌پندان (به ریوشت، یا بلوولیکردن)

(The teacher ~d the class.)

(۶) به‌لگه بؤ هیئانه‌وه! بوونه هژی لیبورون.

(۱) داوای لیبورون کردن (۲) لیبورون! به‌خشین. (۳) به‌لگه.

(۴) بیانوو! بریویانوو! به‌مانه! پناپ

(۱) داوای لیبورون کردن

(۲) داوای پنگه‌پندان بؤ کردنی شتیکی.

excuse me. بم بووره! بیوره (وونته‌یکه له‌کاتی گفتگو پین برین:

یا له‌گه‌ل نه‌بوون، داواکردنی شتیکی، یا داوای یوار پندان بؤ تاییه‌ریبون به

شونینیکی قهره‌بالفدا! به‌کارده‌هینرت):

(Excuse me, sir, will you tell me the way to the train-station? Excuse me, but I don't think that statement is quite true.)

find an excuse, بیانووگرتن! بیانوو هیئانه‌وه.

exeat (ig-zēt'), n. پنگه‌پندان یا (مؤلته‌ی سهرده‌می (قوتابی زانک)

فرمانی‌س، قه‌شه ... هتد.

execrable (ek'si-krā-b'l), adj. (۱) ژور ناپه‌سمند! ژور به‌دا!

به‌له‌منته. (۲) مین فر! گه‌نگ! قه‌لب.

execrate (ek'si-krāt'), v.t. (۱) به‌له‌منته کردن.

(۲) ژور بق لی بوون! ژور قین لی بوونه‌وه

execration (ek'si-krā'shan), n. (۱) له‌منته لیکردن

(۲) له‌منته. (۳) بق! قین! ژور بق لی بوون

(۴) کسبکی یا شتیکی به‌له‌منته یا بق لی بوو.

executant (ig-zek'yoo-tənt), n. بگه‌ر! لیدمری بیکارکی موسیقا.

execute (ek'si-kūt'), v.t. (۱) جینه‌جیکردن! به‌جینه‌پندان! کردن:

هلسورپاندن: (to ~ an order, the law, etc.).

(۲) کوشتن (به‌پینی بریاری دادگا! هلسوسین! به‌سیداره‌دا کردن.

(۳) هیئانه‌می! کردن! درووستکردن: (He ~d a statue in marble.)

(۴) نوواندن! خوونواندن (شائونامه، ناهنگی موسیقا)

(۵) سازکردنی قوتکراتیک، په‌یمانیک، یا وسیمه‌تنامه‌یک به‌پینی یاسا

که ناماده‌کردن و مؤزکردن ... هتد دگرتنمه.)

execution (ek'si-kū'shan), n. (۱) جینه‌جیکردن! به‌جینه‌پندان!

کردن! هلسورپاندن. (۲) کوشتن (به‌پینی بریاری دادگا! به‌سیداره‌دا کردن!

هلسوسین. (۳) (۱) چوینتی کردنی شتیکی یا کارنک! شتوایی کردن.

(ب) چوینتی نوواندنک له شائونامه‌یک یا ناهنگیکی موسیقاد

(۴) کردارکی ویرانکری یا کوشنده: (~ The bombs did heavy)

(۵) (۱) فرمانی دادگا (بؤ به‌جینه‌پندان بریارنک).

(ب) به‌جینه‌پندان نم جوزه فرمانه.

(ج) مؤزکردنی بیوانامه‌یک یاسایی.

executioner (ek'si-kū'shan-ēr), n. کوشتیار! سهریر!

به‌سیداره‌داکمر

executive (ig-zek'yoo-tiv), adj. (۱) بؤ هلسورپاندن یا

جینه‌جیکردن ده‌شیت! تاییه‌تی به جینه‌جیکردن: (~ ability).

(۲) هی هلسورپاندن یا جینه‌جیکردن! فرمانی:

(the ~ branch of government)

n. (۱) لقی کارگری میری! نو لقی یا به‌شمی میری که کاروباری وولات

به‌ریزه‌ده‌بات! ده‌سلائی هلسورپاندن یا به‌ریزه‌بردن (فرمان‌روایی!:

کاربه‌ده‌ستیک له لقی میرید. (۲) کاربه‌ده‌ستیکی گوره (فرمان‌روایی،

کؤمیانیا).

executor (ek'si-kū'tēr), n. (۱) بگه‌ر! به‌جینه‌پندر! جینه‌جیکر

(۲) به‌جینه‌پندری وه‌سیتنامه‌ی مردوویه‌ک! سهره‌سیته.

executory (ig-zek'yoo-tōr'i, ig-zek'yoo-tō'ri), adj. (۱) -

هی هلسورپاندن یا به‌ریزه‌بردن. (۲) له کاربه‌ده‌ستیک! کاری پین دهرکرت

زور له خړ کردن! هڅماندوړ کردن.

exertion (ig-zür'shən), n. (۱) هیز به کارهینان! زور کردن: (Sometimes persuasion is better than ~ of authority.)

(۲) خستنه کار یا به کارهینانیکي زور (لمش، مینشک).

(۳) همولدان! همل! تهقلان کردن! ماندوړ بوون.

exeunt (ek'si-ənt, ek'si-ənt), n. چووندمرغوه (دوړ نه کمتر یا زیاتر له شانز دواي توار بوونی به شکمیان).

exfoliate (eks-fō'li-āt'), v.t. توینکل یا پیست لیکر د نومه. توینکل یا پیست ئی بوون د نومه.

-exfoliation (n.). (۱) همناسه د نومه. (۲) تاپیه تی به همناسه دانومه.

exhalation (eg'zə-lā'shən), n. (۱) همناسه د نومه. (۲) همناسه شتیکی دروه (همناسه، بون، دووکل، هلم).

(۳) همناسه شتیکی دروه (همناسه، بون، دووکل، هلم).

exhale (eks-hāl', ig-zāl'), v.t. (۱) همناسه د نومه. (۲) بوونه هلم.

(۳) همناسه د نومه! کیشان (جگړه).

exhaust (ig-zōst'), v.t. (۱) ئی هینانه د نومه (همل، گان) ئی د نرهینان (He ~ed his resources.)

(۲) هملو به کارهینان و هچ پڼ نمان: (They ~ed the well.)

(۳) بهتان کردن د نومه! هچ تیدا نه هینشتن: (War ~s nations.)

(۴) ئی بران (سامان، ووزه)! هچ بؤ نه هینشتن د نومه: (War ~s nations.)

(۵) ماندوړ کردن! هیز ئی برین! له پهل وپوځ خستن! پرووگاندن:

(The trip ~ed him.) (۶) به ووردیو به توالوی لیکولینه موی باسیک (هتا هچي نه هینتته وده که باس نه کارهینت): (She has ~ed the subject.)

(۷) لئوه هانتنه د نومه (گان یا هلم له مکینتیهک).

(۱) لئوه هانتنه د نومه هملو پیس، نووکل، یا هلم له مکینتیهک د نومه.

(۲) بؤری ئی هانتنه د نومه هملو پیس، نووکل، یا هلم! هگزیسی نو تومبیر.

(۳) هملو بؤری پیس، دووکل، یا هلم که له مکینتیهک دیته د نومه.

-exhaustible (adj.). (۱) ماندوړ! له پهل وپوځ کمو توو!

په پرووگانو! هیز ئی بران: (۲) هچ پڼ نمان! نمان! توارو بوو:

(My patience is ~.) exhaustion (ig-zōs'chən), n. (۱) ماندوړیو! ماندوړیو!

ماندوړ بوون! پڼ ووزه! تڼ ئی بران: (۲) هچ تیدا نمان! به پرووچوون!

بهتان بوون! هچ پڼ نه هینشتن! هملو به کارهینان.

exhaustive (ig-zōs'tiv), adj. (۱) وورد! توارو (لیکولینه وده): (research)

(۲) هچ پڼ نه هیل! ماندوړ کمر.

exhaustless (ig-zōst'lis), adj. توارو تاپیت! نواپی ناپیت! پڼ پایان.

exhibit (ig-zib'it), v.t. (۱) پیشاندان! نیشاندان! خستنه ورو: (to ~ goods in shop windows or paintings in an art gallery)

(۲) نوواندن (نازیی، نارامی، تووړه می، به زه می... هتد):

(to ~ patience, courage, kindness, impatience, etc.) (۳) پیشاندان یا پیشکه شکر د نومه به لکه له دادگادا.

(۱) پیشاندان! خستنه ورو: (۲) پیشانگا.

(۳) شتیکی پیشاندان له پیشانگادا.

(۴) به لکه یا قواله ی خراب ورو له دادگادا.

-exhibitor (n.); exhibitor (n.). (۱) پیشاندان! خستنه ورو! نوواندن.

exhibition (ek'sə-bish'ən), n. (۲) شتی پیشاندان.

(۳) ناماده یو دانراوه بؤ به هینتانی له کاتی خزیدا (قوتله رات، په پیمان)

executrix (ig-zek'yoo-triks), n. سره وسپه (تافرت)! به هینتانه یی وده وسپه تمامه (ژن).

exegesis (ek'sə-jē'sis), n. لیکر د نومه ورو نووکل د نومه (ووشه یا پسته به تاپیه تی هملو نینجیل).

-exegetic (adj.). لیکر د نومه به پرووکل د نومه (به تاپیه تی نینجیل).

exemplar (ig-zem'plär, ig-zem'plär), n. نمونه! زه ووشه! کرده وده کرا.

exemplary (ig-zem'plä-ri), adj. (۱) نمونه یی (~ behavior)

(۲) وینه یی! تاپیه تی به شتیکی وینه یی: (~ punishment)

exemplification (ig-zem'plä-fī-kä'shən), n. (۱) پیشاندان به نمونه! نمونه کاری! نوواندن (۲) نمونه! وینه

(۳) پروانامه یی موزکراو (یاسا).

exemplify (ig-zem'plä-fī'), v.t. (۱) (۱) نوواندن! پیشاندان به نمونه (۲) بوون به وینه بؤ! نمونه کاری کردن! وینه بوون بؤ.

(۳) د نرهینانی وینه یی پروانامه یی موزکراو (یاسا).

exempli gratia, = for example (e.g.), = for example (e.g.), بؤ وینه! نو نمونه (۱) نمونه! وینه

(۲) چیزوک! په تد

exempt (ig-zemp'), v.t. به د نره کردن! له په پیره موی بهک یا نره کیک! به د نره! به خشتراو! له په پیره! نره... هتد.

adj. (۱) به د نره کردن! له په پیره موی یا نره کیک! به د نره! به خشتراو! له په پیره! نره... هتد.

exemption (ig-zemp'shən), n. (۱) به د نره کردن! له په پیره موی یا نره کیک! به د نره! به خشتراو! له په پیره! نره... هتد.

(۲) به د نره کردن! له په پیره موی یا نره کیک! به د نره! به خشتراو! له په پیره! نره... هتد.

(۳) به د نره کردن! له په پیره موی یا نره کیک! به د نره! به خشتراو! له په پیره! نره... هتد.

exequy (ek'si-kwi), n. plural exequies, (۱) نریت و دستوری مرده و مردن بؤ گورستان و ناشتنی.

exercise (ek'sēr-sīz'), n. (۱) به کارهینان! نوواندن (دسه لات) (the ~ of power)

(۲) مشق! نرش! مینشک! و ورزش: (physical or mental ~ : Walking, running, rowing, and horse-riding are all healthy forms of ~.)

(۳) مشق! خویندن! راهینان یا کوشش:

(~s in mathematics, grammar, composition, etc.) (۴) مناره! مشق (سویا).

(۵) مینشک! به کارهینان یا مشق پیکر کردن.

(۶) (pl) ناههنگی د نره چوون له قوتایطانه: (graduation -s)

v.t. (۱) به کارهینان: (He ~d self-control.) (۲) و ورزش کردن! مشق کردن! راهینان (He ~s daily.)

(۳) مشق پیکر کردن! سرباز، ناسپ:

(She ~s her horse twice a week.) (۴) به کارهینان (ماف): (to ~ one's rights)

(۵) به کارهینان (دسه لات).

v.t. و ورزش کردن! مشق کردن.

exert (ig-zür'), v.t. (۱) به کارهینان! توانا! زیرهگی! خستنه کار:

(to ~ all one's strength | influence, will power | in order to do something) (۲) زور پیکر کردن! زور خستنه سمر: (to ~ pressure on)

(۳) همولدان! کوشش کردن: (He didn't ~ himself much.)

exert oneself, زور همولدان! پال به خوره نان! کوشش کردن!

expand

(۲) چوونده مروهه پویشتن! دره چوون
(۳) درهگا! دره وازه! جینگه چوونده مروهه.
چوونده مروهه.

v.i.
exodus (ek'sə-dəs), n. (۱) کوژه! کله موه! کوچی به کومه!
گله کوچ. (۲) [the E-]: کوچ کردنی جوولمه که میسر موه (تینجیل).

(۳) [-E]: بمشی دوومسی تینجیل که باسی شم کوچ کردنی جوولمه که به دکات
له بهر پله ویا به که می!

ex officio (eks ə-fish'i-ō'), n. به موی پله ویا به که می موه: (- members of a committee).
ژنوبان (یا شوو کردن! له مروهه می)
خینی خو.

-exogamic (adj.); exogamous (adj).

exonerate (ig-zon'ə-rāl'), v.i. (۱) پزگار کردن! بار له کول کرد موه!
له کول کرد موه. (۲) بن تاوانی دره خستی که سینک! تازا کردن له گومانباری!
تاوان له سدر لایردن:

[to be -d from blame (from an accusation or charge)]

-exoneration (n.); exonerator (n).

exophthalmia (ek'sof-thal'mi-ə), n. چاو دره پوین
(پزیشگرانی).

exorable (ek'sēr-ə-b'l), adj. دانه م.

exorbitance (ig-zōr'ba-təns), n. گرانبه مایی! نرخ گرانی! گرانی!
له نه اندازه به مری (نرخ)

exorbitancy (ig-zōr'ba-tən-si), n. exorbitance.

exorbitant (ig-zōr'ba-tənt), adj. گرانبه مایی! زور گرانی!
له نه اندازه به مری (نرخ): (- prices).

-exorbitantly (adv).

exorcise, exorcize (ek'sōr-sīz'), v.i. (۱) جنوکه و دیوودرنج
ژ دوورخستنه موه به چاه و گری. (۲) تازا کردن له جنوکه و دیوودرنج
(۳) بانگ کردن یا فرمان کردن به سدر جنوکه و دیوودرنجدا.

exorcism (ek'sōr-sīz'm), n. (۱) جنوکه و دیوودرنج دوورخستنه موه
به چاه و گری. (۲) نه و دزعا یانه می ده خوتترین بق دوورخستنه موه جنوکه و
دیوودرنج له که سینک

exorcist (ek'sōr-sist), n. جنوکه و دیوودرنج دوورخستنه موه به
چاه و گری له که سینک که کرتینتبان

exordium (ig-zōr'di-am, ik-sōr'di-am), n. (۱) سهره تا.
(۲) سهره تایی ووتار یا تامینکه به ک.

exoteric (ek'sə-ter'ik), adj. (۱) دره موه می! له مروهه! دره مگی.
(۲) ناشکرا! دیار! تینگیشتنی ناسانه.

exotic (ig-zot'ik), adj. (۱) بیگانه! له مروهه میندراو.
(۲) سهر! دنگیرو جوان و سهرنج پاکیش و دلفرین:

[- plants (foods, clothes, ideas, people, etc.)]

n. (۱) شتیکی بیگانه یا له مروهه میندراو.
(۲) پوره کیک که می نه شونه نه بیبت تیندا پواوه به نکو له مروهه میندراویت.

-exotically (adv).

expand (ik-spand'), v.i. (۱) کرد موه! بلاو کرد موه! پاکیشان:
(The eagle -ed his wings.)

(۲) کشاندن! پاکیشان! گوره کردن! درژو کردن موه
(۳) فراوان کردن! پان کردن! گوره کردن! پهره پین سندن:

(to ~ a road, a street, or a business)
(۴) درژو پیندن! پهره پین سندن! زیاتر له سدر دووان:

(to ~ a topic or an idea)
(۵) فراوان کردن:

(The purpose of education should be to ~ the minds of children.)

v.i. (۱) کشان! درژو موه موه: (Metals ~ when they are heated.)
(۲) فراوان بوون! گوره بوون! بلاو بوون موه! درژو بوون موه! لوق پوپ هاویشتر

(۳) (a) کرانه موه! کول! دره چاچا. (ب) دم کیشان (برنج)

exhibitioner

(۳) پیشانگ (۴) [British]. به خشیش یا پارمه تی به کی دارایی که زانکویه
دهیدات به فوتا بویدک

exhibitioner (ek'sə-bish'ən-ēr), n. [British]. فوتا بویدک
زانکو که یا موزارایی وهره گری

exhibitionism (ek'sə-bish'ən-iz'm), n. (۱) جوهر خستی
خونرو اسر! خویشاندان (۲) حهز کردن له خو بووتکردن موه له بهر چاوی

خه لدا! حهز کردن نه نمشی پوتی خو دره خستی

exhibitionist (ek'sə-bish'ən-ist), n. (۱) خودر حهز! خونونه م.
(۲) که سینک که حهز له خو بووتکردن موه بکات له بهر چاوی خه لدا.

exhilarant (ig-zil'ə-rənt), adj. (۱) دلخوشگر! که میف پیندر
(۲) ووریا که موه! جوشده م.

n. (۱) شتیکی دلخوشگر (۲) شتیکی جوشده م یا ووریا که موه.

exhilarate (ig-zil'ə-rāt'), v.t. (۱) دلخوش کردن! که میف پیندن
(۲) خستنه خویش! ووریا کردن موه! بوورژاندن موه.

(A swim in the river will ~ you.)

-exhilarative (adj.); exhilarating (adj.).

exhilaration (ig-zil'ə-rā'shan), n. (۱) دلخوش کردن!
خستنه خویش! بوورژاندن موه (۲) دلخوشی! خوشی! که میف خوشی! بوورژانده موه.

exhort (ig-zōrt'), v.t. & v.i. ناموزگاری کردن! هاندان (بو کردن)
شقی باس! پین ووتن! تمهی کردن.

exhortation (eg'zōr-tā'shan, ek'sōr-tā'shan), n. هاندان
بو کردن موه! جاک! ناموزگاری کردن! پین ووتن. (۲) ناموزگاری! تمهی.

exhume (iks-hūm', ig-zūm'), v.t. (۱) له کول دره مینان (لاشه می)
مردو بو تاقین کردن موه (to ~ a body).

(۲) ناشکرا کردن! خستنه بوو! دره خستی! هملمان.

-exhumation (n).

exigence (ek'sə-jəns), n. exigency.

exigency (ek'sə-jən-si), n. (۱) ناگوری! باریکی له ناگاو
(۲) (pl) پیوستی! شتی پیوست

exigent (ek'sə-jənt), adj. (۱) زور پیوست! پهله! گزنگ
(۲) زور شت داوا که! له نه اندازه به مری شت پیوست.

exile (eg'zīl, ek'sil), n. (۱) دوورخراوند له وولات به زور!
دره کردن له وولات! وولات به جینیشتن له ناچاریدا! دره به مری بوون!

دره به مری کردن! ناواری می! ناواری بوون! سهرگردانی

(۲) که سینکی دوورخراوه له وولات! که سینکی وولات به جینیشتنو له ناچاریدا!
که سینکی له وولات دره کراو یا ناواری

دوورخستنه موه له وولاتی خو به زور! دره کردن له وولاتی خو! ناواری کردن!
دره به مری دره کردن! نه می کردن

v.t. (۱) بوون! مهبوون

exist (ig-zist'), v.i.

(Do you believe that God ~s?)

(۲) بوون! نیدابوون (Water ~s in milk.)
(۳) ژمار! مروهام بوون له ژماندا

(We can't ~ without air, food, and water.)

existence (ig-zis'təns), n. (۱) بوون! بوون موه می.
(۲) ژمان! ژمان (Water is necessary for ~.)

(۳) شیبوی ژمان [to lead a happy (dangerous, wretched) ~]
(۴) بوون موه! زینده موه! همو بوون موه مریک

existent (ig-zis'tənt), adj. (۱) همو! همیه (۲) ناماده! نیشتا همیه

existential (eg'zis-ten'shəl, ek'sis-ten'shəl), adj. تایبه می
به بوون! بوون موه می.

existentialism (eg'zis-ten'shəl-iz'm), n. فلسفه می بوون یا
بوونی! فلسفه می بوون موه می

existentialist (eg'zis-ten'shəl-ist), n. بوونخوا

په مری مری که می فلسفه می بوون
(۱) له شامو چوونده موه می نه کتده.

exit (eg'zit, ek'sit), n.

expanded (ik-span^ˈdid), *adj.* دريژه بديراو
 به دورور دريژي باس کراو: فراوان (*an ~ news program*)
expanse (ik-spans^ˈ), *n.* فراواني: موده ايکي فراوان و کراوه گورده:
 شويينيکي بهر بهر لاي فراوان (*the blue ~ of the sky*)
expansion (ik-span^ˈshan), *n.* ۱. فراوانگردي: فراوان بويون:
 گهوره بويون: کشان: کشاندن: ۲. بهشي فراوان کراو: شويينيکي گهوره کراو:
 ۳. راده و ماهوي فراوانگردي: ۴. داگرکردني زهوي و زار يا وولاتي خهک
 له ريگه: فراوانگردي خود: ۵. ليکولينهودي باسک به دورور دريژي
expansionism (ik-span^ˈshan-iz^ˈm), *n.* فراوانگردي و وولاتو
 دده لاني خو له ريگه داگرکردني و وولاتاني ترموه: داگرکردني و وولاتي خهک:
 داگر کردني

-expansionist (*n.*): **expansionistic** (*adj.*).
expansive (ik-span^ˈsiv), *adj.* ۱. کشاو: بوي مهيه بکشيت:
 دهکشيب: ۲. فراوان: بلاو: ۳. گشتي: گشتگر: گهوره.
 ۴. رور کراوه: هاوسوز: رور خوشو: کراوه: قسه ديرو: (*an ~ person*)
-expansiveness (*n.*).
expatriate (ik-spā^ˈshi-āt), *v.t.* ۱. کراو به سهره خويي
 ۲. (*~ on; ~ upon*). به دورور دريژي نويسن يا ديوان: دريژه پيدان.
-expatriation (*n.*).
expatriate (eks-pā^ˈtri-āt), *v.t.* ۱. دورکردن له وولاتي خو:
 ستاره کردن: دورور خستنه وه له وولاتي خو
 ۲. وولاتي خو به جنيه شفت له ناچاريدا: ناواره بويون: کوچ کردن
 له وولاتي خو دورکراو: وولاتي خو به جنيه شفتو: ناواره
adj.
n. کسيکي دورکراو له وولاتي خو: کسيکي که له ناچاريدا وولاتي خو
 به جنيه شفتين: ناواره: کوچگر

-expatriation (*n.*).
expect (ik-spekt^ˈ), *v.t.* ۱. چاوهري کردن: چاوهري بويون
 ۲. بهته مابويون: چاوهريوان بويون. (*I ~ed you yesterday.*)
 ۳. راييستن: لي راييستن: چاوهريوان ليکردن
 (*Some parents ~ too much from their children.*)
 ۴. [*to ~ sb.*] وادانان: وادانين.
be expecting. [Colloq.]. سکيروون: سکيري: زور نمان بؤ مندانيويون
 (*His wife is expecting.*)
expectancy (ik-spek^ˈtan-si), *n.* ۱. بهته مابويون: چاوهريوان کردن:
 چاوهري بويون: چاوهريواني: هيو: ۲. شتيکي چاوهريوانکراو يا بهته مابويون.
 ۳. هيو: هيو: موداي ژيان: بهته مابويوني ژيان.
 (*a life ~ of seventy years*)
expectant (ik-spek^ˈtant), *adj.* ۱. سته: چاوهريوان: چاوهري:
 چاوهريک: ۲. چاوهريواني مندانيويون: چاوهريکري مندانيويون:
 (*an ~ mother*)
n. کسيکي چاوهريوان: کسيکي بهته مابويون يا به هيو

expectation (ek^ˈspek-tā^ˈshan), *n.* ۱. بهته مابويون: چاوهريواني:
 چاوهريوان بويون: ۲. لي راييستن: پيا راييستن: چاوهريوان ليکردن
 ۳. شتيکي چاوهريوانکراو: شتيکي بؤ بهته مابويون
 ۴. نومنده واري: هيو: ۵. له وانه بويوني يوداني شتيک
expectation of life, تيکيري: نهمه دريژي مروزه له وولاتيکو
 چهرخنيکي تايبه تيدا: ناوه ندي موداي ژياني مروزه
expectorate (ik-spek^ˈto-rāt), *v.t.* ۱. کوزي و به لقمه فرندان
 ۲. تف کردن: به لقمه فرندان

-expectoration (*n.*).
expediency (ik-spē^ˈdi-ens), *n.* = expediency.
expediency (ik-spē^ˈdi-ens-i), *n.* ۱. گونجان له گهل بارنيکي
 تايبه تيدا: ريگه و تن: شيان بؤ مهيه شتيکي تايبه شي
 ۲. هفتار کردن يا کار کردن به يري سوودي تايبه شي خو (بهين گويدان به
 په وايي و ناوه وايي کرداره که): سوودي خويي: هه ليرستي

(*We should not be guided by ~ .*)

expedient (ik-spē^ˈdi-ent), *adj.* ۱. گونجاو بؤ بارنيکي تايبه شي:
 بؤ مهيه شتيکي يا سووديکي تايبه شي: به گهک: به سوود:
 (*Oftentimes governments do what is ~ .*)
 ۲. تايبه شي به سوودي خو: هه ليرستي (بهين گويدان به په وايي و
 ناوه وايي کاره که): هه ليرستي.
n. هوي گهيشتن به سوودي تايبه شي خو.
expedite (ek^ˈspi-dit^ˈ), *v.t.* ۱. راپه پاندين (کارويان): زوو پايي کردن
 (کار, خواست): زوو جنيه جيکردن: زوو ته واکردن (کارويان)
 ۲. په پهله کردن: به خيري پايي کردن. (*[Rare]*, ناردين.

-expediter (*n.*).
expedition (ek^ˈspi-dish^ˈən), *n.* ۱. گمشت (بؤ مهيه شتيکي
 تايبه شي): (*a hunting ~ ; an ~ to the North Pole*)
 ۲. شه نامان و کهره سي گه شتيکي وهما: (*a member of the ~*)
 ۳. هير شتيکي سوپايي.

۴. خيري پايي: جنيه جيکردني کارويان زوو به زوو له کاتي خويديا: په له
expeditionary (ek^ˈspi-dish^ˈən-er^ˈi), *adj.* تايبه شي به هير شي
 سوپايي و سوپاکمش خوي: (*An ~ force was sent to the region.*)
expeditious (ek^ˈspi-dish^ˈəs), *adj.* زوو به زوو (جنيه جيکردني
 کارويان): خويديا: گورج و گورج
expeditiously (ek^ˈspi-dish^ˈəs-li), *adv.* زوو به زوو پايي: خويديا:
 زوو (راپه پاندي کاتي): (*to do something ~*)
expel (ik-spel^ˈ), *v.t.* ۱. دورکردن (له قوتابخانه, سويا, حزب,
 وولاتيکي بيگانه: پيکندراو):

(*He was ~led from school for misconduct.*)
 ۲. فرندان: (*to ~ a shell from a gun*)
expellant, expellent (ik-spel^ˈənt), *adj.* دورکراو: فرينده.
n. دورماني په واني.
expend (ik-spend^ˈ), *v.t.* ۱. به کاره يتان: (*to ~ energy*)
 ۲. خمرج کردن: سهره کردن.
expendable (ik-spen^ˈdə-bəl), *adj.* ۱. خمرج ده کريت:
 ۲. ده وتوانريت بکريت به قورباني بؤ گهيشتنه مهيه شتيکو به ناساني جيگه
 بگيريت ترمه (مروزه, شت).

expenditure (ik-spen^ˈdi-chēr), *n.* ۱. خمرج کردن: به کاره يتان
 (پاره, کات). ۲. خمرجي: نه موده ي به کاره ده يترنيت (پاره, کات).
expense (ik-spens^ˈ), *n.* ۱. خمرج کردن: سهره کردن.
 ۲. (*sing. & pl.*), تينچوون: مز.
 ۳. (*pl.*), مسره.
 ۴. شتيکي که پاره ي زوري تن بچيت:
 (*A car can be a considerable ~ .*)

۵. شتي له کيس چوو: قورباني.
 ۱. به پاره ي: له سر حسابي (پاره خمرج کردن).
 ۲. له سر حسابي (زيان دان يا کردن به قورباني):
 (*He became a doctor but only at the expense of his health.*)

expensive (ik-spen^ˈsiv), *adj.* گورته بها: گران: گرانجان:
 (*an ~ watch; ~ clothes; an ~ education; an ~ shop*)
experience (ik-spēr^ˈi-əns), *n.* ۱. به سهرهات: پورودانيک که مروزه
 تييدا به شداد بويويت: (*a pleasant ~ ; a frightening ~*)
 ۲. هه موو به سهرهاتي راپور دوي کسيک:
 (*It hasn't happened in my ~ .*)

۳. (*!*) شاره زايي:
 (*teaching ~ ; He doesn't have enough ~ for the job.*)
 (*ب*) ماهوي کم شاره زايي به.
 چمشتن: به سهرهاتن: توروش بويون: هانتلري:
 [*to ~ great hardships (pain, joy, difficulty, etc.)*]

explosive

ټک بؤ ماناکه.

ټټها بؤ پړکړنه دوه بکارده مینرنت
ټوون د مکرنتهوه! لیکده مینرتهوه
(کره موه، پوودان، یا پووشتنکی ناناسا)
پوونکردهوهی شتنکی ناروون!
لیکدانهوه.

-explicative (adj.); explicatory (adj.).
ټوونکردهوه! لیکدانهوه. (١)
لیکدانهوه مکی دورودریژ (٢)

explicit (iks-plis'it), adj.
(١) پوون: ديار! ناشکرا!
(٢) له پوو (ووته) هيج نشارهوه! بن پينچويهنا:

(an ~ statement)
(to be ~ about a matter)

explicitly (iks-plis'it-li), adv.
(١) به پووش! به بن پينچويهنا.
(٢) به ناشکرا! به بن هيج شاردهوه.

explode (iks-plōd'), v.t.
(١) پوهه لمانچ! جاريدان!
دهرخست (تاتهواوی بهک، (٢) ته قاندن: ته قاندنهوه! شقه ټ هلسان

(١) ته لچ! ته قينهوه! کلپه کردن! شق بردن.
(٢) شق بردن له توويهيدا! نور توويه پوون و هوار کردن:

(He ~d with anger.)
کردهوه مکی لپه اتروانه!
کارنکی تازايانو و دانايانه.

(١) به کارهينان! و مسوودهينان! و به به هينان.
(٢) به کارهينان بؤ سوود، مبهست، يا ماناجی خو:

(to ~ one's friends or a situation)
(٢) بره پيدان.
(to ~ a product)

(٤) چه ساندنهوه! پووتاندنهوه
-exploitative (adv.); exploiter (n.).
ټوونکردهوه! پووتاندنهوه (١)

exploitation (eks'plōi-tā'shən), n.
و مسوودهينان! به کارهينان و کلک ټ و هرگرتن: (the ~ of a mine)

(٢) چه ساندنهوه! پووتاندنهوه! به کارهينان بؤ سوودی خو:
(the ~ of the workers in factories)

exploration (eks'plō-rā'shən), n.
(١) ټ وورد پووننهوه! تپرون!
به پووردی لیکولنهوه. (٢) بؤ گهران و دوزينهوه (چنگه تاره)! کنه کنه کردن!

پيا گهران. (٢) تپرون لپنی نمدانکی لهش يا برينک (پزیشکوانی).
تاپهت به بؤ گهران يا
کنه کردن لپنی سره تایی: (an ~ meeting)

explore (iks-plōr', iks-plōr'), v.t.
(١) لیکولنهوه به پووردی!
ټ و ورده پووننهوه:

(to ~ a question, a problem, a possibility, an idea)
(٢) بؤ گهران! پيدا گهران! دوزينهوه! کنه قيدا کردن:

(Columbus discovered America, but did not ~ the new continent.)
(٢) ټ و ورده پووننهوهی نمدانکی لهش يا برينک (پزیشکوانی).

-explorative (adj.).
ټوونکردهوه! لیکدانهوه (١)

explorer (iks-plōr'ēr, iks-plōr'rēr), n.
به دواي شوینی تازه دا بگيرنت! دوزينهوه! کنه کنه.
(٢) ناموونکی پزیشکی به بؤ ټ و ورده پووننهوهی نمدانکی لهش يا برينک

(١) ته قين: ته قينهوه.
(٢) ته قه! شقه! دهنگی ته قينهوه.

(an ~ of anger, laughter, etc.)
(٤) دهنگی پرتاندنی مهندي تپنی وهک "پ" له ووشه به خویدا

explosive (iks-plō'siv), adj.
(١) دهنگدانهوه! دهنگدار! شقه دار!
ته قندهار. (٢) له ته قينهوه دوايه (مه سله، بار) پر له مه ترسی:

(an ~ situation)

experienced

شارهزا! قان! سرده رجووه!
دنيادیده

experiential (ik-spēr'i-en'shəl), adj.
تاييه ته به نسره هاتی
خوئی! هر نسره هاتیکه که مرزقه که خوئی چه شتیتي يا به سهری هاتیتي

experiment (ik-spēr'a-mənt), n.
تایکړدنهوه! نزموون
تایکړدنهوه

experimental (ik-spēr'a-men'tl), adj.
(١) هر تایکړدنهوه!
تهها بؤ تایکړدنهوه به. (٢) نه چه سپيو: سرده می.

-experimentally (adv.).
پشت به ستر.
به تایکړدنهوه! رنگه تایکړدنهوه گرتن.

experimentation (ik-spēr'a-men-tā'shən), n.
تایکړدنهوه!
به کاره ندری تایکړدنهوه.

expert (ek'spērt), adj.
(١) شارهزا! ره ستا! کارزان.
(٢) له که سنیکی شاره زاوه! هر شاره زاویه! شارهزا: (an ~ opinion)

n.
(١) که سنیکی شارهزا، زانا، يا کارزان.
(٢) (١) بهی دهست راست: "ته قنه گچیتي له سویدا).

(ب) سره زانک که هم پله به گیشیتیتي
شاره زایی! کارامی!

expertise (ek'spēr-tēz'), n.
زانایی: له ماسیک با له کارنکی تاييه تیدا! کارزانی! لپزانين.

expiate (ek'spi-āt'), v.t.
گوناهي خو سرينهوه! له رنگه سزا
چه شتتهوه! گوناهه نسر خو لا بردن: نه رنگه بؤ بژاردن يا هق کرده موه.

-expiation (n.); expiator (n.).
ټوونکردهوه (١) همناسه دوه

expiration (ek'spə-rā'shən), n.
(٢) شینک که له که له همناسه دا بینه دهرهوه
(ب) دهنگی له دهموه دهرهاتوو
(٢) دوا همناسه! مردن.

(٤) به سره رجوون! برانهوه! کو تایی هاتن! دوايي هاتن:
(What is the passport's ~ date?)

expire (ik-spīr'), v.t.
(١) همناسه دهموه
(٢) [Obs.] ټ هاتن بؤون

v.i.
(١) همناسه دهموه. (٢) دوا همناسه دان! مردن! همناسه دهر رجوون.
(٢) به سره رجوون! به ایمان! دوايي هاتن! کو تایی هاتن!

تواو پوون! دوايي به ایمان.
(The lease will ~ soon.)
His term of office as President will ~ next year.)

expiry (ik-spī'ri, ek'spə-ri), n.
(١) به سره رجوون! دوايي هاتن!
(٢) [Obs.] مردن.

explain (iks-plān'), v.t.
(١) پوونکردهوه! لیکدانهوه! رافه کردن
(Will you ~ this problem to me? ; A dictionary ~s the meanings of words.)

(٢) هو بی شانان! بؤ کرده دهیک. رهوشتنیک يا همنهیک! لیکدانهوهی شتنکی
ناناسا دهله. رهوشتن، کردار.
(Can you ~ his behavior? ;

How do you ~ all these accidents?)
ټوونکردهوه! لیکدانهوه (١)

explain oneself,
(٢) بی شانان دوايي رهوشتی خو! به لکه بؤ دوزينهوهی رهفتاری
ناناسایی خو

explain something away,
پوونکردهوهی شتنیک به جوړیک که
شوهنده خراب شوینتیت

[It will be difficult to explain such an error (act, etc.)]
ټوونکردهوه! رافه کردن. (١)

(٢) رافه. (٢) شتنکی پوونکردهوه
(٤) لیکدانهوه باسکردنی نا کوړکی به دوايي پین هینانی به رنگهوتن.

-explanatory (adj.).
ټوونکردهوه! لیکدانهوه (١)

expletive (eks'pli-tiv), n.
(١) جوین! ووشه یا شترین
(٢) ووشه به با چه، ووشه به که هر بؤ رنگه پزیشکی په سته که به کارده مینرنت

- (۲) دهرېرېن (ووته، بېروا)؛ ووتن؛ درکندن.
- (۳) پيشاندان؛ دمرخست: (His face ~ed sorrow).
- (۴) دهرېرېن (له ږنگي هونرو ويزهو موسيقاوو).
- (۵) نوواندن؛ نيشانهېوون: (The sign + ~es addition).
- (۶) نارېن به پوښتهې خيږا.
- (۱) دهرېراو؛ بېرووني ووتراو؛ پوون.
- (۲) توراو؛ دقاودوق: (the ~ image of a person).
- (۳) مهېستې تايېتهې يا پوون.
- (۴) پهکسېر؛ بهېن وهستان؛ خيږا: (an ~ train or bus).
- (۵) (۱) خيږا؛ بۇ خيږا لنيوپين: (an ~ highway).
- (ب) تيرا؛ خيږا: (an ~ bullet).
- به هي پهکسېر يا خيږا (شهمندهفر، پاس، پوښته، ږنگهويان).
- (۱) پهپيامېر.
- (۲) پهپام (بهتايېتهې هي پهله که به پهپيامېرې تايېتهېدا بڼيزدرېت).
- (۳) (۱) شهمندهفر يا پاسې پهکسېر يا خيږا.
- (ب) تلهنگيک که گوللهې تيرېي پڼ دهنهقيترت.
- (۴) نارېنې شتومېک يا پاره به هويېکې خيږادا.
- (۵) نهې پاره يا شتومېکې بهمويېکې خيږادا دهنيزدرېت.
- (۶) هويېکې گواستنهروي خيږا.
- (۷) دهرېکې گواستنهروي خيږا.
- بېرواي خو دهرېرېن
- (۲) هسنت و بېرواي خو دهرېرېن لهږنگي نووسين و هونروهو.
- گوشين و شيراو دهرېرېان
- (۲) دهرېرېن (ووته، بېرواوي)؛ ووتن؛ درکندن.
- (۳) دهرېرېن لهږنگي هونرو ويزهو موسيقاوو.
- (۴) دهرېرېنکې يا نوواندنکې پڼ ماناو کارتېکې: (She reads with ~).
- (۵) ووتېکې يا زاوومېکې که به مانايېکې تايېتهې بهکاربېڼرېت؛ ووته؛ زاراو: (Catch cold is an idiomatic ~).
- (۶) پووخسارنک، سېرېرکړنک، يا جوري دووانکې که هسنتېک دهرېرېت.
- (۷) نيشانهې جېمېرې يا بېرکاري.
- (۸) نوواندن (لهږنگي نيشانهو).
- دهرېون دهرېرېن له
- هونرودا؛ شينواړنکې هونري (بهتايېتهې شانزکېرې و نيگارکېشې) سهرېاي
- سهدې بېستهه بڼيزېه له دهرېرېون نوواندنې هسنت و ناستې هونرېه ندهکه
- خزي و زور گوي نهان به راستې ديارو پڼ لايېن بهجاو بېنراو
- expressionist (n.); expressionistic (adj.);
- expressionistically (adv).
- هجې نايېرېت له
- پووخسارېدا؛ به پووالهت هجې دمرخاقت؛ هسنت دهرېهې.
- پڼ مانا؛ هسنت دهرېرې:
- (an ~ voice, look, gesture, smile, etc.)
- (۲) دهرېرې: (a song ~ of joy).
- (۱) به پووني؛ به ناشکرا.
- (۲) بهتايېتهې؛ به دهسنتقمست.
- فهرمانبېرې کومپانياي
- گواستنهو؛ بهتايېتهې شوږږنکې که پړاسکې کوندهکاتوهو د بهشې دککت.
- شهمندهفري خيږا (که کم له نېستگ دوههسنتېت)؛
- شهمندهفري پهکسېر يا نېکسېرېس.
- ږنگيېکې گهرې هاتوچوي خيږا
- به نوتومبيل.
- (۱) دهسنت بهسهرادرگرتي
- زهوې وزارو خانوو بۇ بهکارهېنانيان: (۲) ئې سهندن به زور (زهوې وزار، خانوو،
- سهرمايه)؛ ئې زهوترکېن: (۳) گورېشې خارمېنتي زهوي وزار له کسېنک يا
- وولتېکوه بۇ پهکېکې تر.

- (۳) دهننگار (وهک تېپي)؛ ب، د، گ، ک، پ، ت، له سهرهتاي ووشهدا.
- (۴) تهقهمنې؛ تهقنده: (۲) تېپنکې دهننگار (ژماره سن بېينه).
- ن.
- لېکندهروه (بېرواوهو، مهسله)؛
- exponent (ik-spō'nant), n.
- پوونکرهوه: (۲) نمونه (مروءه، شت)؛ نوېنهن: (۳) جا (بېرکاري)؛ توان.
- تايېتهې به جا يا توان
- exponential (ek'spō-nen'shal), adj.
- بېرکاري.
- نارېن بۇ دهرېروي وولت
- export (ik-spōrt', ik-spōrt'), v.t.
- اشتومېک، بېرواوهې، شوېرش
- (۱) نارېه؛ شتي شيراو بۇ دهرېروي وولت
- (۲) نارېنې شتومېک بۇ دهرېروي وولت
- تايېتهې به نارېن بۇ دهرېروي وولت (شتومېک).
- adj.
- (۱) نارېن بۇ دهرېروي وولت
- exportation (ek'spōr-tā'shan), n.
- اشتومېک؛ (۲) نارېه؛ شتي شيراو بۇ دهرېروي وولت.
- شت نېرېر بۇ دهرېروي
- exporter (ik-spōr'tēr, ik-spōr'tēr), n.
- وولت (مروءه، کومپاني).
- خستنهېر مهترسېهوه؛ بېرهلاکړدن؛
- expose (ik-spōz'), v.t.
- نهيارستن: (۲) بهجېنېشتن؛ نهويستو واز ئې نهپېنان.
- (۳) خستنهېرو؛ خستنهېهرچاو؛ دهرخست
- (۴) پروههلمانې (سړو، تاوان)؛ جارلېدان؛ خستنهېهرچاو (بهدي، کاري خراپ)؛
- ناشکرکړدن (۵) دانهېر پووناکې؛ فيلمې کاميږا يا هي تن.
- نوراندن؛ پيشاندان؛ پوونکردهوه
- exposé (ek'spō-zā'), n.
- پروههلمانې (تاوان، نابروچوون؛ گومانباري)؛ جارلېدان؛ ناشکرکړدن.
- سهر بېرهلا؛ بهدېروه؛ ناشکرا
- exposed (ik-spōz'd'), adj.
- مهترسې ئې دهکړت.
- پوونکردهوهې بېرواوهېرېک
- exposition (ek'spə-zish'an), n.
- مه دورودرېزي: (۲) نووسينک يا دووانکې پوونکردهوه لېکندهوه.
- پيشانکا (بهتايېتهې هي جېهان)؛ (۴) سهرهتاي شانزناميهک.
- ششي پهکسې پارچه موسيقايهک
- (۵) [Obs.] ناشکرکړدن؛ ناشکراپوون؛ پروههلمانې.
- expositive (adj).
- مروېک يا نووسراونکې پوونکرهوه
- expositor (ik-spoz'ə-tēr), n.
- نووسن
- expository (ik-spoz'ə-tōr'i, ik-spoz'ə-lō'r'i), adj.
- با دوراښې پوونکرهوه؛ پوونکرهوه؛ لېکندهوه (~ writing)
- ex post facto (ek spōst fak'tō),
- دواې پوودانکې دهکړت يا
- دههترېته کايوه، بهلام کار له پوودان و شتي پېشوروتريش دکات (ياسا):
- (an ~ law)
- سنت ومېرکړن؛
- expostulate (ik-spos'chə-lāt'), v.t.
- سهرېرچدهوه؛ که موهوېرې خستنهېهرچاو؛ نارېزايې دهرېرېن.
- expostulator (n.); expostulatory (adj).
- شت رها؛ نارېزايې؛
- expostulation (ik-spos'chə-lā'shan), n.
- نارېزايې دهرېرېن؛ سهرېرچدهوه
- (۱) دهرکرتن؛ کهوتنهېوو؛ دانهپوشېن:
- exposure (ik-spō'zhēr), n.
- (The ~ of the body to sunlight is healthy.; The mountain climbers died of ~)
- (۲) ههلمانې؛ پروههلمانې رتاوان، سړو، گومانباري، تاوانبار؛ ناشکرکړدن؛
- خستنهېرو (the ~ of a crime, a plot, a criminal act, etc.)
- (۳) ناشکراپوونکې؛ پروههلمانېراندېک.
- (۴) دانه بهپووناکې (فيلم).
- (ب) وېله (فيلمې کاميږا): (a film with twenty-four ~s)
- (۵) نهې لايې خانويهک پوري تن دکات؛ نهې لا يا پوهې که هتاوو باو باران
- ليوهې ديت بۇ خانويهک (~ a house with a southern ~)
- باسکړدن به دورودرېزي؛
- expound (ik-spound'), v.t.
- پوونکردهوه؛ لېکندهوه (to ~ a theory, one's views, etc.)
- express (iks-pres'), v.t.
- (۱) بازور ئې دهرېرېان يا ئې سهندن.
- ب، گوشين و شيراو ئې دهرېرېان.

expropriation

-expropriator (n.).
expropriation (eks'prɔ̄-pri-ā'shən), *n.* (۱) دہست بےسردا۔
گرتنی زہوی و زارو خانو بو بکارهینان و سوودی گشتی:
(*the ~ of property*) (۲) دهرور لئ سندنئی زہوی و زارو خانو سرماہیہ.

expulsion (ik-spul'shən), *n.* (۱) دهرکردن.
(*the ~ of a boy from school*) (۲) دهرکران؛ بهزور لابران؛ دهرکردن.

expunge (ik-spunj'), *v.t.*
(*to ~ a name from a list*) سپرنهوه؛ کوژاندنمه؛ لاپردن:

expurgate (ek'spër-gât'), *v.t.* لاپردنی ہشہ نابہجن و ناشرینمکانی
پہرتوکیند

-expurgation (n.); expurgator (n.); expurgatory (adj.).
exquisite (eks'kwiz-it, ik-skwi'zit), *adj.* (۱) ووردو جوانو
نایاب (*~ designs*). (۲) بهرز؛ ساسک؛ جوان: (*She has an ~ taste.*)
(۳) زور جوانو نایاب: (*~ lace*). (۴) بهہمت؛ ہمت وورد: (*an ~ ear for music*).
(۵) نیر؛ تارار، خوشی: (*~ pain, joy, etc.*)

n.
extant (ek'stant, ik-stant'), *adj.* (۱) مارا تہفہ و تار (ہلگہ نامہ)،
دہستنوس، بہرتوک، کلہ پوری نووسراہ: (*~ manuscripts*).
(۲) [Archaic] زور لہبەرچا؛ زور دیار

extemporal (ik-stem'për-ol), *adj.* [Archaic],
extemporaneous.

extemporaneous (ik-stem'pə-rā'ni-əs), *adj.* (۱) لہبەرپورہ:
لہخوہ و سی نامادہ کردن؛ نامادہ کنراو (*an ~ speech*).
(۲) نامادہ تراو سلام نمنوسراو ورتار.
(۳) لہتاوہ لہ دروانی نامادہ کنراو.
(۴) سہردہ سی؛ سہرین بی: (*an ~ fireplace*)

-extemporarily (adv.); extemporariness (n.).
extemporary (ik-stem'pə-rer'i), *adj.* =
extemporaneous.

extempore (ik-stem'pə-ri), *adv. & adj.* لہبەرپورہ؛ سہرین بی؛
بہین نامادہ کردن: (*a speech given ~*)

extemporize (ik-stem'pə-riz'), *v.i. & v.t.* ورتار خویندنہوم،
دوان، سوہیز۔ یا تواندن لہبەرپورہ یا بہین خز نامادہ کردن

-extemporization (n.).
extend (ik-stend'), *v.t.* (۱) دریزکردنہوم؛ دریزپیدان؛
بہردہوم کردن (۲) فراوان کردن (مورد)، مانا، دہسلات؛ بلاو کردنہوم.
(۳) پیدان؛ پیشکش کردن:

(*to ~ greetings; to ~ an invitation to someone*)
(۴) راکیشار (دہست، لاق، مال؛ پاکشان؛ کشاندن)
(۵) خور مسوو کردن؛ یال بہ خورہ نان زیاد لہ پیویست:

(*to ~ oneself too much*) (۶) مارہ پیدان (قہزاندنہوم)؛ مؤلت پیدان؛ بو دریزکردنہوم:

(*to ~ a scholarship*) (۷) وہمانیکردن کہ بہشی زورتر یا زیاتر بکات (خواردمہ نی بہکی نایاب بہ
تیکہ لوکردنی لہگہل خواردمہ نی بہکی ہرزانترا).

(۸) (۱) ہنسہنگاندن؛ رخ بو دانان
(ب) دہست بےسرداگرتن یا باج لہسہر دانان.

(۱) دریزبوونہوم؛ بلاو بوونہوم؛ گہیشتنہ شوینیک (دہسلات، سنووی)؛
گرتنہوم (*His property line ~s to the stream.*)

(۲) سہردہرکیشان؛ سہردہرہینان؛ دہرہیرین
(۱) فراوان؛ گورہ؛ بلاو.

extended (ik-sten'did), *adj.*

extermination

(*an ~ empire*) (۲) دریزبوونہوم؛ دریز؛ راکیشار
(۳) دوربوونہوم؛ دریزخایین (*an ~ vacation, visit, etc.*)

extendible (ik-sten'də-b'l), *adj.* = **extensible.**
extensible (ik-sten'sə-b'l), *adj.* دریزدہکرتنہوم؛
دریزہی پین دہدریت.

extension (ik-sten'shən), *n.* (۱) دریزکردنہوم؛ دریزبوونہوم،
(۲) مہود؛ پادہی دریزکردنہوم یا دریزبوونہوم،
(۳) پاشکو؛ پاشبہند؛ زیادہ (*an ~ to a factory, a house, etc.*)
(۴) لقی زانکونیک لہ شوینیک یا کاتیک جیواوزدا بو نموانی ناتوان چہنہ
زانکو سہرہکی بہکہ (*~ university*). (۵) لقی؛ پاشکو؛ پاشبہند؛ پیل
(۶) تملہ شوینیک زیادہ کہ بہ ہیلہ سہرہکی بہکہ بہستارہ.
(۷) راکیشانی پیل زیندہوم؛ راستکردنہوم؛ پیلنیک چہرت.
(۸) مارہی زیادہ (قہزاندنہوم)؛ مؤلت پیدان؛ مارہ بو دریزکردنہوم
(۹) گرتنہوم (مانای ووشہیہک).

extensive (ik-sten'siv), *adj.* (۱) فراوان؛ گورہ (شوین)؛ بلاو،
(۲) زور؛ نینگار زور؛ گشتگر (*~ injuries, notes, work, etc.*)
(۳) بکارهینانی زہوی و زاریکی زور بو کشتوکالینکی تہک یا کم و ہرزان
کومتو لہسہر کشتیارکہ (*~ farming*)

-extensively (adv.); extensiveness (n.).
extent (ik-stent'), *n.* (۱) دریزایی؛ پانی؛ گورہیی؛ ہند،
(۲) مہود،
(۳) جینگہکی زور گورہ و فراوان (*an ~ of woodland*).
(۴) پادہ؛ پلہ: (*I agree with you to a certain ~ ; To what ~ ?*)
(۵) ہنسہنگاندن (زہوی و زار)؛ رخ بو دانان.
(۶) (۱) فرماننامہی دادگا بہ دہست بےسرداگرتنی زہوی و زاری قہزارتک
(ب) دہست بےسرداگرتنی ہم زہوی و زارہ.
تا پادہیکی زور،
تا پادہیہک،
تا چی پادہیہک؟
(۱) تہک کردن،
(۲) کم کردنہوم؛ لاوار کردن، (۳) بہ کہتر دانان؛ بہین باہختر دانان
(۴) لہ خرابی و توندوتیزی تاوانیک کم کردنہوم یا سووک کردن (بہ ہلگہ
بو ہینانہوم):

(*to ~ a crime; Nothing can ~ his wrongdoing.*)
extenuating circumstances, شی پلگہی ہینانہی کہ
لہ توندوتیزی و خرابی تاوانیک و سزاکہی کم دہکنہوم.
(۱) کم کردنہوم یا
کم بوونہوم؛ توندوتیزی و خرابی تاوانیک بہ ہلگہ بو ہینانہوم،
(۲) پلگہیہک کہ لہ توندوتیزی و خرابی تاوانیک کم دہکاتنہوم.

-extenuative (adj.); extenuatory (adj.).
exterior (ik-stēr'i-ēr), *adj.* (۱) دہرہوم؛ ہی دہرہوم؛ دہرنہ:
(*an ~ wall*)

(۲) دہرہکی؛ دہرہوم (*~ forces*).
(۳) بیگانہ؛ ہی کاروباری بیگانہ یا دہرہوم.
(۱) دہرہوم؛ دہری
(۲) پوولت؛ پوو (*a misleading ~ ; a beautiful ~*)

exterior angle, گوشہی دہرہوم؛ گوشہی دہرہکی،
extermiate (ik-stūr'mə-nāt'), *v.t.* لہتاویردن؛ نہہیشتن؛
کوشتن؛ بہرپا کردن؛ قہلاچو کردن؛ پریشہ دہرہینان؛ دواپی پین ہینان؛ فوتاندن؛
بہرپا کردن؛ پریشہ برین؛ لہ رہگ دہرکیشان.

-exterminative (adj.); exterminatory (adj.).
extermination (ik-stūr'mə-nā'shən), *n.* لہتاویردن؛ فوتاندن؛
نہمان؛ نہہیشتن؛ کوشتن؛ بہرپا کردن؛ بہرپا بوون؛ قہلاچو کردن؛ بہرپا کردن؛

پوشه دهره‌جانان! له ږهگ دهره‌جانان
exterminator (ik-stür'mo-nä'čr), n. له‌ناوېر اسیو شت: (۱) کسبک که پیشه‌ی له‌ناوېر دې جان‌وهری
قلاچوکرا، هور تینور، بعتایبمتی: (۲) کسبک که پیشه‌ی له‌ناوېر دې جان‌وهری
ناوماله: (۳) دهرمانیک که جان‌وهری نارمانی پښ دکورنیت
extermin (ek'stēm, ik-stür'n), n. پزیشکبک که له دهره‌جانانیه
کار بکات به‌لا له دهره‌جانانیه
external (ik-stür'n'l), adj. (۱) دهره‌جانان! دهره‌جانان! هی دهره‌جانان!
(۲) تمنا نه دهره‌جانان! لکش دهرنیت (دهرمان):

- (a medicine for ~ use only)
- (۳) دهره‌جانان! (an - force)
- (۴) ناسره‌جانان! هی دهره‌جانان! (~ factors)
- (۵) پوواله‌ت! پووکش! پووکار! (~ politeness)
- (۶) تایبمتی نه کاروباری ولاته بیگانگان! دهره‌جانان!

(the minister of ~ affairs)

n. (۱) پووکش! دیوی دهره‌جانان! بهشی دهره‌جانان!

(۲) (pl.) پوواله‌ت! سهرزاری! پووکش! (s. He judges by mere)

externality (ek'stēr-nal'ō-ti), n. (۱) دهره‌جانان! دهره‌جانان!

(۲) (pl.) شتیکی دهره‌جانان! یا دهره‌جانان!

externalize (ik-stür'n'l-iz'), v.t. (۱) گردن نه دهره‌جانان!

خستنه‌پووک! خستنه دهره‌جانان!

(۲) (to - pain) له خو دورخستنه‌پووک! دورگردن له خو!

(ب) گردن نه کولی کسبک یا شتیکی ترمه (ژیرکوتن، کم‌و‌کووې).

-externalization (n.).

externally (ik-stür'n'l-i), adv. له دهره‌جانان! به پوواله‌ت! له پووکش!

extinct (ik-stiŋkt'), adj. (۱) (کوژانده) ناگر، پووکاکی!

(an - fire)

(ب) خاموش! ناگر (کوژانده): (an - volcano)

(ج) مردود! همت! نعام! (~ feelings)

(۲) له‌ناوېر! قرتبکوتو! نعام! کوژانده‌پووک (وه‌جاخ) پښ پووکش!

(an ~ people, animal, species, etc.)

extinction (ik-stiŋk'shan), n. (۱) کوژانده‌پووک! کوژانده‌پووک

(۲) قرتبکوتو! نعام! له‌ناوېر! کوژانده‌پووک! کوژانده‌پووک!

(۳) به‌پاگردن! له‌ناوېر! کوژانده‌پووک! کوژانده‌پووک! نعام! فوتان!

له ږهگ ویشه دهره‌جانان! (~ a people faced with)

extinctive (ik-stiŋk'tiv), adj. کوژانده‌پووک! خاموشگر

extinguish (ik-stiŋ'gwiʃ), v.t. (۱) کوژانده‌پووک! ناگر!

(Please, ~ the fire when you leave.)

(۲) له‌ناوېر! نه‌پووکش! دواپس پښ هینان!

(to ~ hope, love, life, passions, etc.)

(۳) داپوسیر! گردن نه به ژیره‌پووک! (Her beauty ~ed all others.)

(۴) به‌تان! گردنه‌پووک! له‌کارخستنه.

extinguisher (ik-stiŋ'gwiʃ-ēr), n. (۱) ناگر کوژانده‌پووک! کوژانده‌پووک

کوژانده‌پووک! سره‌جانانیه: (a fire -)

(۲) موم کوژانده‌پووک! به سهره‌جانانیه!

extirpate (ek'stēr-pāt, ik-stür'pāt), v.t. (۱) له ږهگ دهره‌جانان! دهره‌جانان! له پنچ دهره‌جانان! (to ~ weeds)

(۲) له‌ناوېر! نه‌پووکش! فوتان: (to ~ a social evil)

-extirpation (n.); extirpative (adj.); extirpator (n.).

extol, extoll (ik-stōl, ik-stōl'), v.t. ستایش گردن! چاکه ووتن!

به شان واهودا هاتن! هملکیشان.

-extoller (n.).

extort (ik-stōrt'), v.t. پاره له سندن به‌زور یا به هره‌شه!

پووکانده‌پووک! به به‌کاره‌جانان! دسه‌لاش پله‌پایه! به‌زور له سندن!

[to ~ money (or a confession) from]

extortion (ik-stōr'shan), n. (۱) پاره له سندن به‌زور یا به هره‌شه!

(۲) پاره یا شتیکی به‌زور له سندر.

extortionate (ik-stōr'shən-it), adj. (۱) به‌زور یا به هره‌شه

له سندر! (۲) گران! گران! گران! نینگار زور (نرخ): (an ~ price)

extortioner (ik-stōr'shən-ēr), n. = extortionist.

extortionist (ik-stōr'shən-ist), n. کسبک به‌زور یا به هره‌شه

پاره له سندر! پووکش! پووکش!

extra (eks'trə), adj. زیاتر، یا گوره‌تر له ناسایی! سهرناسا!

خاترا! زیاده! سهره‌جانان!

n. کسبک یا شتیکی زیاده! (pl.) مزی سهره‌جانان یا زیاده.

(ب) دانه‌په‌کی تایبمتی و زیاده‌پووکش! پووکش! به‌پووکش! دنگوباسیکی گرنه‌گ

تازمه! (ج) کریکرایکی زیاده! (د) شتیکی نایاب

(ه) هملکشان! که به‌کرڼ دهره‌جانان! خو‌نوواندن له شمایبشکی گشتی یا

چماورید!

adv. به‌تایبمتی! به‌کار! نینگار! زور (~ good quality)

extracurricular (eks'trə-kyr'ik-ylər), v.t. پینشگرکه به‌مانای زیاتر له! جگه له! زیاتر له‌ویش!

(extracurricular, extramarital)

extract (iks-trakt'), v.t. (۱) دهره‌جانان! هملکیشان! دهره‌جانان!

(A dentist ~s teeth.)

(ب) به‌زور له دهره‌جانان! له دهره‌جانان! یا له سندن! دنگوباس!

پښ لیتان! (We ~ed a promise from him.)

(۲) له دهره‌جانان! شبله! خو‌شای! پووکش! دهره‌جانان!

(to ~ juice from fruit)

(۳) نه‌پووکش! دهره‌جانان! نه‌پووکش! دهره‌جانان!

(۴) له دهره‌جانان! هملکشان! له دهره‌جانان! له دهره‌جانان!

(۵) دهره‌جانان! یا دهره‌جانان! دهره‌جانان! دهره‌جانان!

شتیکی دهره‌جانان! (۱) پووکش! خو‌نوواندن! پووکش!

(ب) هملکشان! پووکش!

-extractable (adj.); extractible (adj.).

extraction (iks-trak'shən), n. (۱) دهره‌جانان! هملکشان!

(۲) به‌په‌په! پووکش! بنچینه! ږهگ! (He is of French ~.)

(۳) پووکش! شتیکی دهره‌جانان!

extracurricular (eks'trə-kyr'ik-ylər), adj. له به‌په‌په‌په

خو‌نوواندن به‌په‌په‌په! زیاده نه به‌په‌په‌په! خو‌نوواندن!

(~ activities in college)

extradite (eks'trə-dit'), v.t. نارنده‌پووکش! یا تاونباریک

پووکش! وولاته‌کی خو‌ی! یا له وولاته‌کی که گوايه تاونباریکه! تیدا کردووه! پووکش!

به دادگا! (۲) په‌سندرکشی! هم جوړه نارنده‌پووکش! له‌په‌په‌په! وولاته‌کی که

گومانبار! یا تاونباریکه! تیدا کردووه! پووکش!

extraditable (adj.).

extradition (eks'trə-dish'ən), n. نارنده‌پووکش! تاونباریک!

یا به‌په‌په‌په! پووکش! وولاته‌کی خو‌ی! یا له وولاته‌کی که گوايه تاونباریکه! تیدا کردووه

پووکش! به دادگا! دانه‌په‌په‌په! گومانبار!

extrados (eks-trā'dos), n. دیوی دهره‌جانان! به‌په‌په‌په

کومانیک! خانوسازی!

extramural (eks'trə-myoor'əl), adj. له دهره‌جانان! سنووری

شاریک! یا زانکویه! (~ classes)

extraneous (iks-trā-ni-əs), adj. (۱) بیگانده! دهره‌جانان! هی دهره‌جانان!

(an - substance)

(۲) پښ په‌په‌په‌په! باس! لیکولینه‌په‌په! جیا! په‌په‌په‌په! به باسه‌کوه! تیدا کردووه!

extraordinary (iks-trōr'd-n-ē-ri), adj. (۱) سهرناسا! ناسایی!

له سندر! به‌په‌په‌په! پښ سندر! (a man of an ~ talent; an ~ event)

(۲) سهرناسا! تایبمتی! | an envoy (ambassador) ~ |

-extraordinarily (adv.).

extrapolate (eks'trə-pə-lāt'), v.t. & v.i. خمدانن! لیکانده‌په‌په!

یا هملکشان! پښ له سندر! زانباریکه! که هملکشان!

(Sales figures for next year may be ~d from the known)

sales figures for preceding years.)

-extrapolation (n.).

extrasensory (eks'trə-sen'sə-ri), adj. له ههستينکردن بهدرا له سنووری ههستينکردنی ناسايی بهدر.

extraterritorial (eks'trə-ter'ə-tōr'i-əl, eks'trə-terə-tō'ri-əl), adj. له دهمرووی سنووری وولات.

extraterritoriality (eks'trə-ter'ə-tōr'i-əl'ə-ti, eks'trə-ter'ə-tōr'i-āl'ə-ti), n. (1) له ژور دسهلاتی شو وولاتهدهه نهبون که تینیدا. (2) دهسلاط بپونی وولاتیک بهسمر هاوولاتی بهکانیدا له دهمرووی وولات

extravagance (iks-trav'ə-gəns), n. (1) زیاده بزیی اوته، دیوان. (2) کرده دهه رهوشت، له تام بهدمری (رهفتار، دیوان، کردان) له سنوور بهدمری، نابه جزیی (2) بهستیلاوی، پاره بهفیزدان، پاره له بهدردان.

extravagant (iks-trav'ə-gənt), adj. (1) نابه جزی (رهفتار، کرده دهه، خرخ، هتدا) له سنوور بهدمری، زیاده رهو، له تام بهدمری. (2) دهستلاو، پاره بهفیزدەر؛ پاره له بهدمره. (an ~ man)

extravaganza (iks-trav'ə-gan'zə), n. (1) بهرهمبکی ویزی، یا شانوگهری پر له کالته وگهپو بازاروه دور له زیانی پاسته قینه. (2) نوواندیک یا شاییشیکی نیچگار بازاروی پر له موسیقا.

extravert (eks'trə-vūrt'), n. = extrovert.

extreme (iks-trēm'), adj. (1) نهاری بهی نهویی (چنگه)، دوورتین (2) دوا، دواترین.

(2) ژور، له نه اندازه بهدرا، بین نه اندازه نهویی (چونیتی): (2) ~ patience, kindness, love, etc.)

(4) توندوتین. (5) بهرگر، توندوم، سهری، (the ~ views or ideas; the ~ left)

n. (1) له نه اندازه بهدمری، بین نه اندازه بهی، له سنوور بهدمری، زیاده بزیی. (2) نهویی، (3) کرده دهه بهمی که پاده بهدمری. (4) نهام بهپرو نهویی.

(5) سهری بهی، توندو بزی، بهرگری، (6) بهژی نهویی (بهرکاری). زیاده روی له ووتن و کردندا، نهویی گرتر،

go to extremes, له نه اندازه بهدمری بون له کرده دهه دوواندا، به هیچوه نهروستان. ژور، هتا نهویی، نیچگار، به کجار، ژور، بین نه اندازه: in the extreme, (He is annoying in the extreme.)

extremely (iks-trēm'li), adv. ژور، نیچگار، ژور، هتا نهویی، نیچگار، له نه اندازه بهدمری

(He is ~ poor, kind, patient, bright, happy, etc.)

extremism (iks-trēm'iz'm), n. سهری بهی، توندوم، بهرگری، زیاده بزی، توندوم، سهری بهی، بهتایه بی له پاماریدا،

extremist (iks-trēm'ist), n. بهرگر، زیاده بزی، توندوم، تایه بی به کسبکی سهری بهی یا بهرگر، تایه بی به سهری بهی.

adj. (1) نهویی، شوین، شت، دوا. (2) نهویی، پله، ژورترین، گهره ترین.

(2) نهویی، بیویستی یا مهترسی، بیویستی ترین، مترسی ترین. (4) مردن.

(5) (pl) کردارینی ناچاری یا نهویی، (We must resort to ~ies when all else falls.)

(6) (pl) دهستو، قاچ: (the ~ies of the body; his ~ies)

extricate (eks'tri-kāt'), v.t. دمههینان، بهردان، بزگار کردن، کشاندموه، بهرباز کردن (له ناخویشی یا ناخویشی): (to ~ an animal from a net or oneself from difficulties or from an embarrassment)

(2) بون بهومی لیهه هاتندهمره یا ئی هاتن (گرمایی، گان. -extricable (adj.); extrication (n.).

extrinsic (eks-trin'sik), adj. (1) دههمکی، له دهمره بهی، دهمره. (2) له سهرووشتی بنچینه بی یا گهمهری رهوژنیک، شتییک، یا بیروباهریک، نویه، ناگهمهری، ناسهمه کی.

-extrinsically (adv.).

extro- (eks'trə), پیشگر، بیهامای، دهمکی، بهرهو دهمره.

extroversion (eks'trō-vūr'zhan), n. بهرگرومیی (مزاج)، پرو له دهمرویی، پرو خویشی.

extrovert (eks'trō-vūrt'), n. کهمبکی پرو له دهمره، پروکراوه، پرو بهدهمره، سمر بهدهمره.

extrude (iks-trōd'), v.t. (1) فریدانه دهمره، پال پیوهان بۆ دهمره. v.i. (2) له قالب دان (کانزا، پلاستیک).

v.t. سهریهیناندمره، سمره رگیشان، دهمروژن. -extrusion (n.); extrusive (adj.).

exuberance (ig-zōō'bēr-əns, ig-zū'bēr-əns), n. (1) ژوری (جویش، کهمب، خویشی) فرهمی، ژده نه بی. (2) جویش، کهمب، بهجویش، بهکهمبی، کرده دهی، بهجویش: (an ~ of feeling, high spirit, etc.)

exuberancy (ig-zōō'bēr-ən-si, ig-zū'bēr-ən-si), n. = exuberance.

exuberant (ig-zōō'bēr-ənt, ig-zū'bēr-ənt), adj. (1) فره، ژور، ژده نه. (~ vegetation)

(2) بهجویش، بهکهمب، به شوق و شادو، تمندروس، (an ~ person) (3) پر له شوق و شادی، پر له کهمب و خویشی، ههست، سهرووش، ههلوئست: (~ spirits)

exuberate (ig-zōō'bē-rāt', ig-zū'bē-rāt'), v.t. پر بوی و ئی بزان (جویش، کهمب، خویشی، چالکی) هاتندجویش.

exudate (eks'yoo-dāt'), n. شتیکی دهمراو یا ئی هاتوه دهمره (نارمق، بۆن، گاز).

exudation (eks'yoo-dā'shan), n. (1) دهمران (نارمق) ئی هاتندهمره (بۆن). (2) شتیکی دهمراو یا ئی هاتوه دهمره (نارمق، بۆن، گاز، جویش).

exude (ig-zōōd', ik-sūd'), v.t. & v.i. (1) ئی تکان، دهلان، دادان. (2) ئی چوون، ناوهزی کردن، دهمران، ئی هاتندهمره (نارمق، بۆن): (to ~ sweat; Sweat ~s through the pores.)

(2) نوواندن (کهمب، خویشی، جویش) پیشاندان به ژوری، ئی بهونه یا ئی هاتندهمره (خویشی): (He ~s good feelings.) شاد بوی، له خویشی، بال گرتر:

exult (ig-zult'), v.i. شادا، شادمان. (to ~ in a victory)

exultant (ig-zul'tnt), adj. شادی، دلهویشی، بین نه اندازه ههست به سهرگهرتن و شادمانی کردن.

eye (1), n. (1) چاو، دینه. (2) دهمرویشی چاو: (He got a black ~ in the fight.)

(3) بیایی، هیزی، بینن، موهی، بینن. (4) سهری کردنیک، (5) تینین، بینن.

(6) ههمسی ههمسه نگاندن به چاو، توانای ههملاندن به چاو: (a good ~ for distance)

(7) (pl)، له بهرچاو، له بهدمرم: (in the ~s of the law, the people, the society, etc.)

(8) شتیکی دهک چاو: (1) چاوگی په تاته. (ب) کونی دههمی. (ج) ناوچه قی، نیشاندیک، (د) کونی نامیریک بۆ دهسک تینستی.

(9) ناوچه قی گهره ملول یا باویوانتیک، دهریایی (که ههمن و پای توند و خیرا به دهمریدا، دهمریاندمره): (the ~ of the storm)

v.t. (1) سهری کردن، تهماشاکردن، تینین. (2) کون تینکردن. v.i. [Obs.] و، دهمرگهرتن، را هاتند بهرچاو.

an eye for an eye، ههمق به ههمق، ژوه سهدندهمره بهک که هاوتای.

تاوانه که بیټ
 catch one's eye, سهرنج پاکښان
 feast one's eyes on. زاخاوی چاو دانهره ژور به ناره زور سهرکردن تا چاو له شتیک تیر دهیټ.
 give (a person) the eye, [Slang], سهرکردنی کسینک به هن یا
 have an eye for, هسستی حووت بوونهوه! چاوبازی کردن! چاوبرکن کردن
 توانای پاک و بیس کردن همبورن! ناسین!
 (He has an eye for beauty.)
 have an eye to, گوی پندان! چاو لیره بوون! مهبست بوون
 in the eye of the law, له بهرچاوی یاسا! له بهر دمی یاسادا
 in the public eye, (۱) له بهر چاره! زور به دهره وهیه! له بهر چاوی خنکله. (۲) به ناورانگ! ناسراو! بهناو.
 keep an eye on, چاودیری کردن! چاو لیره بوون! ناگاداری کردن
 keep one's eyes open, وویا بوون! ناگاداری بوون! ناگا له خو بوون.
 lay (or set) eyes on, چاوپنیکه ورتن! سهرکردن! بینین
 make eyes at, چاوبازی کردن! چاوبرکن کردن! به هنزهوه سهرکردن.
 open one's eyes, چاوکردنموه! بو بینینی راستی!
 راستی بو دهرکوتن
 run one's eyes over, به پهله سهرکردن
 see eye to eye, هملونست و بیروباهر وک یک وایوون! کوه بوون
 (We see eye to eye.; They don't see eye to eye.)
 see with half an eye, به ناسانی بینین! به لهته چاو یک بینین!
 ناشکرایوون

eyeball (i'bol'), n.

eyebrow (i'brou'), n.

eyed (id), adj.

eyedrop (i'drop'), n.

eyedropper (i'drop'er), n.

eyeful (i'fool'), n.

(۱) پر چاو (an ~ of water).
 (۲) سهرکردنیک! نهوندهی که به یک سهرکردن دهیټیټ.
 (۳) [Slang]. کسینک یا شتیکي جوان و سهرنج پاکښان.
 get an eyeful, [Colloq.], (۱) چاو ئی تیرخواردن! تیر سهرکردن.
 (۲) شتیکي زور سهر و جوان بینین.

eyeglass (i'glas' , i'gläs'), n.

شووشه ی چاریلکه. (۲) (pl.) چاریلکه! هینمک: (He wears -es.)

eyehole (i'höl'), n.

(۱) چالایی چاو! نهی چالایی بهی که چاوی تیدابه.
 (۲) کونه چاو! کونیکي بچوکه له دهرگای دهره وهدا سهری دهره وهی
 لیره دهرکرت بو ناسینی نهی کسهی له دهرگا دمدات پیش نهوهی دهرگای ئی
 بکرتفه وه: ۳. کوی.

eyelash (i'lash'), n.

eyeless (i'lis), adj.

eyelid (i'lid'), n.

eye opener,

(۱) چاو کهره (دهنگوباس، راستی، یک، کرده، پودان).
 (۲) [Slang]. خواردنمویه کی سهرخوشکر که سر له بهیانی بخوریتهوه.

eyepiece (i'pēs'), n.

eyepit (i'pit'), n.

eyeshot (i'shot'), n.

within eyeshot,

eyesight (i'sit'), n.

| a person with good (or poor) ~ |

(۲) مودای چاوبرکردن.

eyesore (i'sôr' , i'sör'), n. شتیکي ناشرین! شتیک که پیاو قیزی
 ئی بیتکهوه سهری بکات له بهر ناشرینی.

eyestrain (i'strän'), n.

eyetooth (i'toöth'), n.

eyewash (i'wösh' , i'wäsh'), n.

(۱) دهرمانی چاو شت.
 (۲) [Slang]. (۱) لسهی هیج وپوچ. (ب) مراهی! کلکله قی.
 (ج) کردهوه یا ورتهی ساخته و مملخته تینتر.

eyewink (i'wink'), n.

eyewitness (i'wit'nis), n.

(He was an ~ to the crime.)

(۱) چاوداگرتن! چاو هملته کان.
 (۲) همتاسه یک (کات).
 گواه! شایهت:

F f

- (۱) **fabulist** (fab'yoo-lis), *n.* چیرۆکنلوس به زمانی زینده دهرهوه
- کسیله که چیرۆکنی وهما دهگنیریتهموه. (۲) درۆزن! کسیکی درۆکر
- fabulous** (fab'yoo-las), *adj.*
- (۱) هفسانهیی.
- (۲) بپوای پین ناگرتت! سهرسوورمئهر: (a - story).
- (۳) نایاب! زۆر جوان و نایاب! زۆر خوش! زۆر باش!
- (a - person, party, place, time, etc.)
- façade** (fə-sād'), *n.*
- (۱) پووی خانوو! دیوی دهرهوهی خانوویهک.
- (۲) پووکمش! پووی شتیله! پووکار! پووکاری! پووه درۆزنه.
- face** (fās), *n.*
- (۱) دهموچار. (۲) پووخسار! چاره! نیکه! شیوه.
- (۳) پوو! پووکار! دیوی دهرهوه! دیو.
- (4) *(to lose - ; to save one's ~)* : شپور! همیا! سهرهزی! ریز!
- (5) بهمای بهناوی پاره یا قهرالیهک! نرخی سهر پووی پارهیهک. (*~ value*)
- (6) شیوهی زهوی! بهرۆ نرخی شیوهی ناوچهیهک.
- (7) دهمی شاپرتهک، واته نو دیوهی کاری پین دهگرتت (چهقق، تهر).
- (8) [Colloq.]، شپورانی دهموچار (بۆ گالته وگهپ)! گرتی دهموچار.
- (9) [Colloq.]، چاوالایی! بپن شهرمی! بپن همایی!
- (How can you have the ~ to say such a thing?)

F, f (ef), *n.*

- (۱) تیپهر شهمعی ههلفوبیزی نینگلیزییه
- (۲) دهنگی نهم تیپه. (۳) داریژگهیهکی نهم تیپه
- (4) شهم شت له لیستهیهکدا! شهم.

adj.

- (۱) تایهتی به F یا f (۲) شهم شت له لیستهیهکدا.

F (ef), *n.*

- (۱) شتیله له وینهی F دا.
- (۲) نهردی دهرههچوون (قوتابخانه، زانکو).

Fabian (fā'bi-an), *adj.*

- (۱) ووربار پرکیشی نهکهر (جهنگ)
- (۲) نابهشی به کۆمهله یا رنکخراوی " فابی " نینگلیزی.

n.

- نهانداتیکی کۆمهله سوشیالیستی " فابی " نینگلیزی

Fabian Society,

- کۆمهلهیهکی سوشیالیستی نینگلیزییه سانی
- (۱۸۸۴ - ۱۸۸۸) داترا نامانچی دامهزاندنی سوشیالیزم بوو له پنگهی ناشتییهیه نهک شپور

fable (fā'b'l), *n.*

- (۱) چیرۆکنیکی پر مانا به زمانی گیاندارهوه
- دهگنیریتهمه یا دهنووسرت (۲) (۳) هفسانه (ب) شتیکی پرپووی
- (۴) درۆ! شتیکی ههلههستراو

v.l. & v.t.

- (۱) چیرۆا نووسی به زمانی گیاندارهوه.
- (۲) درۆ ههلههسترا! درۆکردن (له شیوهی چیرۆکدا)

fabled (fā'b'ld), *adj.*

- (۱) هفسانهیی! هفسانه!
- (۲) چیرۆکی هفسانهیهیه (۳) درۆ! ههلههستراو

fabliau (fab'li-ō), *n.*

- ههلههستیکی قۆشهمی راستیخواز
- (ویژهی هرههسی و نینگلیزی)

fabric (fab'rik), *n.*

- (۱) شپراز! چوارچیه! پیکهات! دهق
- (۲) بهخشه! شپواز.
- (۳) کوورتان! کانا! قوماش.

(the ~ of society; the social ~)

fabricant (fab'ri-kant), *n.*

- درووستکر! شتومهک درووستکر

fabricate (fab'ri-kāt'), *v.t.*

- (۱) درووستکردن! خانوو، شتومهک!
- کردن ۲: پیکهوهان! پیکههتان (له گهلیک پارچه): (*We ~ engines.*)
- (۳) ههلههسترا! درۆ ههلههسترا! رنکخسترا (درۆ، چیرۆک)! داتاشین!
- رنکخسترا درۆ (*to ~ a story*)

fabrication (fab'ri-kā'shan), *n.*

- (۱) درووستکردن! خانوو،
- شتومهک! پیکهوهان (۲) ههلههسترا (درۆ)! داتاشین! رنکخسترا (درۆ)
- (۳) ههلههسترا (درۆ)! ههلههستراو! درۆ! داتاشراو! رنکخراو.

fabricator (fab'ri-kā-tēr), *n.*

- (۱) درووستکر! خانوو، شتومهک
- (۲) درۆزن! درۆ ههلههسترا.

- (۱۰) ناوهپۆکی بپوانامهیک (دادگا).
- (۱۱) بهنقای خههقی یا تونیک (کانزاکاری).
- (۱۲) پووی تپیک (چاپههمنی).
- v.t.*
- (۱) پووتیکردن! بهرۆ شوینیک بوون یا پوانن:
- (The building ~s the square.)
- (۲) بهرۆ پووی بوونهوه! تووش بوون! هاتلهری.
- (۳) پووی بهرۆ وستان! بهرۆ نگاری بوون
- (4) ناما ده بوون بۆ پووی بهرۆ وستان! شتیله یا پوودانیک و چاره کردنی
- (5) بهرگ تیکرتن! سواندان.
- (6) لیدان (بۆیه).
- (7) ههلهگهراوهی شتیله به چۆرتهک که دهههکی له سهرهوه پیت.
- (8) پینهلیدان! پینهکردنی دیوی دهرهوه.
- v.l.*
- پووتیکردن! پوو وهرگهراو بهرۆ.
- face down,**
- (۱) چارۆشکاندن! بهزاندن (به بهرۆنگاری بوون و به نازایانه)
- (۲) ههلهگهراوه! دهمه و نخرۆن.
- face to face,**
- (۱) پووی بهرۆ! بهرۆ پوو.
- (۲) (*~ with*)، زۆر نزیله لیهوه.
- in the face of,**
- (۱) بهرامبهه به! له پووی.
- (۲) لهگهله نهوهشدا! دژ به.
- on the face of it,**
- به پووالته! لهوه دهچیت! وا دیاره!
- به پووی نهوهی که دههپترت.
- pull (or wear) a long face,**
- ههههههه نوواندن! بههست دیار بوون
- put a bold face on it,**
- خۆ به نازا نوواندن!
- show one's face,**
- هاتن! دهرکوتن! خۆ پيشاندان! خۆ دهرخستن.
- to one's face,**
- به ناشکر! له بهرچاو! به پین شهرۆ شکر یا شاردنهوه.
- face card,**
- کاههزنی وینههاری یاری یا قوماز (وهک هی شا، شازن).
- face lifting,**
- (۱) دهموچارو ههلهگرتن! لایهردنی چیرۆ و لۆچی دهموچار
- (پزیشکهرانی جوانکردن) (۲) تازه کردنهوه جوانکردنی دیوی دهرهوهی شتیله.
- facet** (fas'it), *n.*
- (۱) پیکهکه له پووهکانی بهردیکی بهنرخ یا پارچه خشل.
- (۲) پوو! *(the ~ of a personality)*
- (۳) پیکهکه له بههههههه چاری ناویتهی هههههه چانهوه.
- facetious** (fə-sē'shəs), *adj.*
- به تهوسهوه! کاله! کالهچی! به تیز:
- (a ~ remark, person, etc.)
- facetiously** (*adv.*); **facetiousness** (*n.*).
- face value,**
- (۱) بهمای بهناوی پاره یا قهرالیهک! نرخی سهر پووی
- پارهیهک. (۲) بهمای بپنراو! نرخی دیار! چۆن دیاره وهما:
- (I took his promise at ~.)

facial

facial (fā'shəl), adj. هي ڊم وچاري ڊم وچاوا؛ بڙ ڊم وچاوا (~ expression; ~ message)

n. ڊمرمان دان له ڊم وچاواو شيلاني. facile (fas'li, fas'il), adj. (1) ڏاسان.

(2) به ڏاساني و خيڙا شت جيٻه جن ڊمڪاتا؛ به هابه؛ (a - worke, mind, secretary)

(3) گونجاو امروء؛ به ڏاساني دهگونجن و شتي پن ڊمسهفٽيرٽ. facilitate (fā-sil'ə-tāt'), v.t. (1) ڏاسان ڪرڻ؛ ڏاسان ڪرڻ.

(2) يارمه ٿيڻ؛ اڀاس ڪرڻ (ڪان)؛ ڀاڀم ڀانڊڻ (ڪان). -facilitation (n.). facility (fā-sil'ə-ti), n. (1) ڏاساني؛

(to play the piano with ~) (2) ڪاراهي؛ لٽيا توڙي؛ توانا؛ (to have great ~ in learning languages)

(3) ڏاساني؛ گونجاو پوڄوڻي. (pl.) (4) هڙي ڏاسان ڪرڻ؛ هڙي ڏاسان ڪرڻ له ماندا

(ٿاودهست و چيٽخانه... هٿد)؛ (good transportation -ies; educational -ies) facing (fās'in), n. (1) پارچه قوماشڪ که ڊهرٽ له ديوي ناموه يا

ڊهرهوي جل ربرگ بڙ جواڻي يا پاراسٽن. (2) سواغ؛ شنيڪ که ڊهرٽ له ديوي ڊهرهوي ديوارٽڪ بڙ جواڻي يا پاراسٽن؛ (a brick wall with a ~ of concrete)

(3) پو وهرڪران (ميشلي سهرپان). (4) گيڙوگونگي چاڪٽي ڏاسنهر. facsimile (fak-sim'ə-li), n. ويٺي دهقاروهق (ويٺه، ڊمسنووس،

ڀرٽوڪ... هٿد). ويٺي دهقاروهق ڊهرهينان. v.t. in facsimile, fact (fakt), n. (1) ڪردهه؛ ڪرڻ

(2) ڀوڊوڊانگي راست؛ شٽيڪي راست؛ شو شٽي پوڊيواره. (3) راستي؛ راست (to distinguish ~ from fiction)

شعري راست بيت؛ به راستي؛ بن گومان. in fact, شعري راست بيت؛ به راستي؛ بن گومان.

in point of fact, faction (fak'shən), n. (1) ڊهسته؛ ڇيڙب، ڀڻڪراو؛ ٿاڦم؛ لڦ؛ ڊهستهي جيا سووهه (2) ڊوڀمرهڪي (ڇيڙب، ڀڻڪراو)؛ ڊوڀمرهڪيٽي؛

ٿي جيا سووهه. factional (fak'shən-əl), adj. (1) ٿاڀهتي نه ڊوڀمرهڪي ڇيڙبي؛ هي ڊهسته ڊهسته (fighting ~).

(2) ڊوڀمرهڪيڪر؛ ڊوڀمرهڪي خرموه. factionalism (fak'shən-əl-iz'm), n. ڊوڀمرهڪيٽي؛

شعري ڊوڀمرهڪيٽي. factious (fak'shəs), adj. (1) ڊوڀمرهڪيڪر؛ ڊوڀمرهڪي خرموه. (2) ٿاڀهتي نه ڊوڀمرهڪي؛ ڀڻش ڀڻش؛ ڊهسته ڊهسته.

factitious (fak-tish'əs), adj. ڊوڙنه؛ ڊوڙ ڊهستهڪر؛ ساخته. (~ enthusiasm, needs, etc.) factor (fak'tēr), n. (1) ڊهالان؛ وڪيل؛ (2) هڙا؛ هڙاڪار.

(3) چين (ڙيوارناسي)؛ شاهني زڪام يا توخم پارٽي له نورهيمڪوه بڙ نورهيمه. (4) ڪڙلڪه؛ ڪڙلڪه (ڀيڪاري) factory (fak'tə-ri, fak'tri), n. (1) ڪارگاهه؛ ڪارخانه؛ فابريقه.

(2) ڏيستهگههڪي بازگاني له وڙا ٿيڪي ڀيگاندها. factotum (fak-tō'təm), n. ڀرڊهستي همهڪاره؛ ڪرٽڪاريڪ يا ڀرڊهستيڪ که سهری له هموهو ڪاريڪ ڊهرڀڄيٽ و بيڪاتا.

factual (fak'chōō-əl), adj. راست؛ راستهقينه؛ راستي. faculty (fak'li-ti), n. (1) توانا؛ توانين.

fail

(2) توانايهڪي زڪامڪي. (the ~ of hearing, speech, etc.) (3) توانايهڪي ٿاڀهتي که مرؤه فزي بويٽ.

(4) بهشيڪي زانباري زانکو يا ڪڙلجڪه. (the ~ of law; the science ~)

(5) هموهو ماموستاياني قوتابخانه، ڪڙلج، يا زانڪويهڪ. (6) هموهو ڏندمانني پيشههڪي زانباري.

(7) ڊمسهلات؛ ڊمسهلات ڀيڏان؛ ڊمسهلاتي ڀيڏراو. (8) [Archaic]، پيشه. (9) بههڪان يا تواناڪاني ميشڪ.

مؤده؛ نوي باو؛ باو؛ مؤدهي سردهمي. (1) ٿاڀهتي به مؤدهي سردهمي. fad (fad), n.

faddish (fad'ish), adj. (2) ڄمڪر له نوي باو؛ شوڙين مؤدهي سردهمي ڪوتوو؛ مؤدهجي. faddist (fad'ist), n. مؤدهجي؛ شوڙين ڪوتووي مؤدهي سردهمي.

faddy (fad'i), adj. = faddish. fade (fād), v.t. (1) چوونهه (رهنگ)؛ ڪان بوهنوه.

(2) سيمس بوهنوه؛ ڪڙيوون؛ ڪم بوهنوه. (3) له چاو وون بون وورده وورده؛ نه مان؛ له ڀيرچوونهه.

(4) چوراندنوهه (رهنگ)؛ ڪان ڪردهنوه. (5) له چاو وون ڪرڻ بهرههه. v.t. وورده وورده ڊهرڪوتن؛ پوون بوهنوه، يا هاتنه بهر گوي (فيلم)، fade in. تلهفزيون؛ راديڪو

وورده وورده ڪوڙانهوه (فيلم، راديڪو، تلهفزيون). fade out, faecal (fē'kəl), adj. = fecal.

faeces (fē'sēz), n.pl. = feces. faerie, faery (fār'i), n. [Archaic], - fairy. (1) ڏيڻش ڪرڻ و ماندو بويون. (2) ڀرڊهستي ڪرڻ.

v.t. ڏيڻش ڀيڪرڻ و ماندو بويون. (1) ڏيڻشڪي ناخوشو گران. n. [British Colloq.] (2) ماندو بويون؛ ماندو بويون.

(3) قوتايهڪي که ڀرڊهستي قوتايهڪي تر ڊمڪاتا که له ڀوليڪي بهرٽرٽيٽ له هڙي (قوتابخانهي ٿاڀهتي ڏيڻشڪي). (4) [Slang]، لووسکه؛ حيز.

fag (fag), n. [Slang]. faggot (fag'ət), n. & v.t. = fagot. faggot (fag'ət), n. [Slang], = fag # 3.

fagot (fag'ət), n. (1) ڊهسته چيلڪه؛ چهڪه دار؛ چيلڪه. (2) ڊهستههڪ يا ٽڙهههڪ ناسني خاو که به گهرمي نوي ڊهرٽو شيشي ٿي

ڊروسٽ ڊهرڪيٽ. (1) ڀيڄانهوه؛ چهڪ ڪرڻ. v.t. (2) پارٽاندنوهي ڊرومان به ڊهسته شقطنی راست و چهڪ.

fagoting (fag'ət-ij), n. چوڙه ڊروماننيڪي پارٽنهرهوهه برٽيهه له ڏيڻداني ڊهسته شقطنی راست و چهڪ.

fail (fāl), v.t. (1) ڪورت هيٺان؛ ڀڻش نهڪرڻ؛ نه بويون. (2) ڪڙيوون؛ لاوازيوون؛ (His sight is beginning to ~).

(3) ڊهرآمڙش ڪرڻ؛ ڏهره بهجن نه هيٺان. (4) سهرنهڪوتن؛ ششوستي هيٺان؛ ڙنڪوتن؛ به تامانج نهگهيشٽن؛ سهرنهڪوتن. (Our plans ~ed.)

(5) ٿاڀوت بويون. (6) ڊهرنه چوون (قوتايي)؛ ڪرڻن؛ [to ~ (in) an examination]

(1) دلشڪست ڪرڻ؛ مانومنيڪرڻ؛ ڊهستهڀرڊارڪرڻ. v.t. (His friends ~ed him.)

(2) ڊهرمانهڪوتن؛ پشت ٿي هم ڪرڻ؛ نه توتانين؛ (His courage ~ed him.)

(3) نهڪرڻ (نهرڪ)؛ ڊهرآمڙش ڪرڻ (ڪار). (4) ڊهرنه چوون؛ ڏهنسٽن (قوتايي)؛

(The teacher ~ed half the students.) (ب) ڊهرنه چوون؛ ٿيڏاڪهوتن؛

ailing

(He -ed English and Mathematics.)

n. مسؤگمرا دنلیا بی گومان له سهده سهده:

(I'll be there at one o'clock without ~.)

failing (fāl'ing), n. (1) نشوستی ژیرکوتن سارنه کورتن. (2) کهه وکورتی ناتهراوی ننگ (پرووست):

(Drinking was one of his -s.)

prep. بهین: نهگرمین. نهگرت، یا پوو نمدات:

(F - a rainstorm, the game will be played this afternoon.)

fail-safe (fāl'sāf'), adj. مەترسی شکان یا کارنه کردنی لئ تاکرنت (مەکنینه):

failure (fāl'yēr), n. (1) کورت هینان.

(2) کزبون کهه دوون شکستی نشوستی هینان: نشوستی.

(3) فەرامۆشی فەرامۆش کردن نه کردن (نهگرم): (~ to obey rules).

(4) ژیرکوتن سارنه کورتن.

(5) کهه سینی سارنه کورتو که سینی ژیرکورتو شتیکی سارنه کورتو یا سارنه کورتو. (6) نابوت بوون.

(7) (ا) نهگرمین چوون (قوتایی) کهرتن (له قوتابخانهده).

(ب) نهگرمی نهگرمین چوون: نهگرمی کهرتن.

fain (fān), adj. [Archaic & Poetic] (1) بهختیار (به کردنی شتیکی):

فامعدو بهدل (2) فامعدو (به کردنی کاریک). (3) به پیموش بهدل.

adv. (He would ~ stay.) به پیموشه به پم بهدل: نوری پین خوش دمینی:

faint (fānt), adj. (1) لوار: پین هیز (2) ترسونک.

(3) به نایه دل (بارمەتی): کز (a - support).

(4) گیز: نزیکی له هوش خۆ چوو.

(5) کز (دهنگ): نادیار (6) کز: کم: (a - hope).

n. بورانهوه: له هوش خۆ چوون: پین هوش بوون.

v.i. (1) بورانهوه: له هوش خۆ چوون: پین هوش کورتن.

(2) [Archaic] لواربوون: پین هیز بوون: پووگانهوه.

faint-hearted (fānt'hārt'), n. کهه سینی ترسونک.

faint-hearted (fānt'hār'tid), adj. ترسونک.

fair (fār), adj. (1) جوان (2) جوانک، نورا: بنگرم (a - reputation).

(3) سینی بیست: زهره (قن) (4) خۆش (ناروهرا): خۆشییان: سایهقه: (a - road).

(5) پین کهه وکوسپ (ریگه): ریندورهوان (ریگا): (a - judge, person).

(6) بهریزان: دادپهروه: هق په رست: پین لاین (a - sentence).

(7) پهوا (بیریا): هق: (a - game).

(8) پارکردنی قهدهغه نهیه: ههموو کهه بوی هه به پاری بکات: (a - amount).

(9) زورا نهختیک زورا نه زورو نه کم: (Her grade was ~.).

(10) ماه ناهندی: نارهنجی: (11) دروزه: پووگمش: ساخته: هه به پوولت جوان یا باش (ووته): (~ words).

n. [Archaic], (1) جوانی (2) ناههختیکی جوان. (3) شتیکی جوان یا باش. (4) به ویزدانانه: بهین گزی کردن: (Play ~.).

adv. (2) بهکسره: بهتهواوی: (He was struck ~ in the face.)

v.i. [Dial.], بوون به سایهقه.

v.t. سافو لوبوس کردن (دارو تهخته).

fair and square, [Colloq.], پهوا: هق: پین ساخته کردن.

(He won the race fair and square.)

fair to middling, [Colloq.], نه باش و نه خراب (باری ژیان).

(How are you? Fair to middling.)

fair (fār), n. (1) کزبون نهوهی خهک له بازاردا بۆ ئالوگرتن کردنی شتو.

(2) کزبون نهوهی خهک له بازاردا بۆ ئالوگرتن کردنی شتو.

(3) پیشانگه (بهتایبهتی هی وهرزانه یا سالانهی ناوچهیهک بۆ پیشاندانی بهرهمی کشتوکالی و پیشهسازی و ههملی له نینوانیاند: بۆ خهلات برههوه).

fake

fair copy, پوهنه نووس: پاکنوس.

fair-ground (fār'ground'), n. پیشانگا (بهتایبهتی هی بهرهمی کشتوکالی و پیشهسازی ناوچهیهک یا هی چهرخ و قهلهه یاری تر).

fairly (fār'li), adv. (1) وهک پهک: به یکسانی: به ویزدانانه: به هوارتایی.

(2) مام نارهندی: نهختیک: نه باش و نه خراب: (He plays the piano ~ well.)

(3) به ناشکرا: به پووشی.

(4) بهتهواوی: به نینجاری: نینجگار: (We were ~ in the trap.)

(5) [Obs.], به نهرمی (پهرووست): به جوانی و ناسکی.

fairness (fār'nis), n. ریزدان: هق: صاف په رستی: هق خوازی:

fair-minded (fār'min'did), adj. پهواایی.

fair play, به ویزدان.

fair sex, گزی نه کردن: ساخته نه کردن: به ویزدانیتی.

fair-spoken (fār'spō'kən), adj. ناههخت: زورا توخمی ناسکر جوان، واته ناههخت: ژان.

fair-weather (fār'weth'ēr), adj. زمان نهرم: ناسک (پهرووست): پهرووست جوان.

(1) تهنا بۆ سایهقه یا تاووههراوی خۆش باش. (2) تهنا له خۆشیدا پشتی پین نه پسترت:

له تهنگانهدا پشتی پین ناههخترت: به کاری تهنگانه نایهت (موز): (~ friends)

fairy (fār'i), n. (1) پهری: جنوکه.

(2) [Slang], حیز: نیرنهی سووک.

adj. (1) تاییهتی به پهری. (2) ناسک.

fairyland (fār'i-land'), n. (1) پهری نشین.

(2) شوینیکی زور خوش و جوان و دلبرین.

fairy tale, (1) نهلسانه: چیرۆکی نهلسانهیی (دهریارهی پهری و گیاندارو کرداری سهواسا).

(2) چیرۆکی درۆ: درۆ: چیرۆکی که بهوای پین نهگرتن کارۆکی پهروا: کارۆکی له کار ترازو.

fait accompli, (1) پهوا: باوه. (2) پهروابوون به خود یا به نایینک.

faith (fāth), n. (3) لاین: نایینک: (the Catholic -).

(4) همرج شتیکی که بهوات پین پیت.

(5) پشت پین بهست: پهروابوون: باوه پین بوون: (Children usually have ~ in their parents.)

(6) دلسوزی: جگرمسوزی: وهلا. له راستیدا: به راستی.

interj. ناپاکی: دروویوی: پیسی: نالدلسوزی.

bad faith, (1) ناپاکی کردن: درۆی پهروای هق جوولانهوه.

break faith, بهدهفتاری کردن. (2) بهلین شکاندن.

good faith, پاکی: دلسوزی: سهرواستی: دلپاکی.

in faith, به راستی: له راستیدا.

keep faith, (1) پاکی لهگهله کردن: نهگرتن: نهگرتن: پاک بوون لهگهله (موز).

پیمان، بیرو، لاین: به دلسوزی مانهوه. (2) بهلین نهشکاندن: پهیمان راگرتن.

faithful (fāth'fəl), adj. (1) دلسوز: بهههلا.

(2) پشت پین بهستراو: سهرواست.

(3) بهقاومق: تهواو: راست: (a - copy).

(4) [Rare], لایندار: به لاین: پهروادار: بههروا.

(1) لاینداران: خودناسان: به لاینان.

(2) پهرواداران: شوین کورتووانی دلسوز: دلسوزان.

faithless (fāth'lis), adj. (1) نالدلسوز: پین وهلا: چهوت: سهروچوت.

(2) پشت پین نه پستراو.

(3) [Rare], پین لاین.

fake (fāk), v.t. & v.i. [Colloq.], ساخته کردن: شتی ساخته یا درۆ.

n. [Colloq.], شتیکی ساخته: شتیکی درۆزانه یا درۆ.

adj. [Colloq.], ساخته: درۆزانه: درۆ: درۆزانه.

fake

fake (fāk), n. نعلقه (پهت، گوريس)
v.t نعلقه کړون (پهت، گوريس)
faker (fāk'ēr), n. ساختمن چې ساختمن ساز کسینکی ساخته په راست نیشاندان.

-fakery (n.).
fakir (fā-kēr', fā'kēr), n. (۱) فقیر: موسولمانینکی سوالکیر (۲) فقیر: سؤلی یا دهر ویشینکی هیندی

falchion (fōl'chən, fōl'shən), n. (۱) شمشیرینکی دم کورتنی چماوه. (۲) [Poetic], شمشیر.

falciform (fal'si-fōrm'), adj. چماوه.
falcon (fōl'k'n, fō'k'n), n. (۱) باز؛ شماقر (۲) توپینکی بچورکی کؤزی جهنگ.

falconer (fōl'k'n-ēr, fō'k'n-ēr), n. بازوان؛ پاوکیر مه باز
falconry (fōl'k'n-ri, fō'k'n-ri), n. بازوانی؛ پاوکیرن به باز.

fall (fōl), v.t. (۱) کموتنه خوارمه؛ کموتنه سمر زموی؛ بهر یوویننمه: (Apples ~ from the tree.) (۲) کموتن؛ گلان؛ کموتنه خوارمه: (The child stumbled and fell.) (۳) کوژان (جهنگ)؛ بریندار یوون: (Many fell in battle.) (۴) پووخان؛ همرس برن: (The building fell.) (۵) شوپوونمه (۶) لیدان؛ پیکاندن؛ پیکانیشان: (The arrow fell wide of its mark.)

(۷) (۱) داکموتن؛ داخست: (Her glance fell.) (ب) نرم بوونمه بؤ ناو: (The river ~s to the sea.) (۸) شکان (شرح)؛ پلوی گمرما؛ هاتنه خوارمه: (Prices are ~ing.; Her temperature fell.) (۹) پووخان؛ میری: (The government fell.) (۱۰) شکان (اودانگ)؛ ناوژان؛ لهبر چاوشکان؛ لهبر چاوکموتن: (She fell in my eyes.)

(۱۱) داوین پیسی کړن (تالره)؛ نابروچوون؛ به پاکي نمان: (She had fallen.) (۱۲) گیران (ولات، شان)؛ کموتنه زوون دهمتوره؛ کموتن: (Berlin fell to the Allies.)

(۱۳) نهخوژش کموتن: (The child fell ill.) (۱۴) داکموتن؛ بهست یوون: (Her face fell.) (۱۵) کزبوون؛ کم بوونمه: (Her voice fell.) (۱۶) پیکموت کړن؛ بودان: (The meeting fell on Friday.) (۱۷) به پیکموت بؤ هاتن: (The prize fell to the lucky girl.) (۱۸) بؤ مانوه (میرات)؛ (The estate ~s to the widow.) (۱۹) کموتنه سمر (زمانه وان)؛

(۲۰) ناراسته یوون؛ چوون بهرمو: (His eye fell on a misspelled word.) (۲۱) لیوه هاتنه دهرمه؛ ئی دهر پیراندن: (The news fell from his lips.) (۲۲) له دایکیون (گیان دان) (۲۳) دابش یوون؛ نابهت یوون: (These poems ~ into two classes.)

n. (۱) کموتنه خوارمه؛ کموتن؛ هاتنه خوارمه. (۲) کموتن؛ گلان (۳) شوپوونمه. (۴) بهرمو خواره؛ سهر بهرمو خواره. (۵) شکان (شرح)؛ هاتنه خوارمه. (۶) پووخان؛ میری؛ هملکیرانه مه. (۷) شکان (نای)؛ ناوژان. (۸) پهروشتی سووک نواندن. (۹) (۱) له دایکیون؛ گیانه مه. (ب) ژماره ی بچکې به یه چار له دایکیون. (۱۰) شینکی ورمیو یا کورتوه خوارمه: (a ~ of leaves.)

(۱۱) داکموتن؛ بهست یوون: (Her face fell.) (۱۲) کزبوون؛ کم بوونمه: (Her voice fell.) (۱۳) پیکموت کړن؛ بودان: (The meeting fell on Friday.) (۱۴) به پیکموت بؤ هاتن: (The prize fell to the lucky girl.) (۱۵) بؤ مانوه (میرات)؛ (The estate ~s to the widow.) (۱۶) کموتنه سمر (زمانه وان)؛

(۱۷) داکموتن؛ بهست یوون: (Her face fell.) (۱۸) کزبوون؛ کم بوونمه: (Her voice fell.) (۱۹) پیکموت کړن؛ بودان: (The meeting fell on Friday.) (۲۰) به پیکموت بؤ هاتن: (The prize fell to the lucky girl.) (۲۱) بؤ مانوه (میرات)؛ (The estate ~s to the widow.) (۲۲) کموتنه سمر (زمانه وان)؛

(۲۳) دابش یوون؛ نابهت یوون: (These poems ~ into two classes.) n. (۱) کموتنه خوارمه؛ کموتن؛ هاتنه خوارمه. (۲) کموتن؛ گلان (۳) شوپوونمه. (۴) بهرمو خواره؛ سهر بهرمو خواره. (۵) شکان (شرح)؛ هاتنه خوارمه. (۶) پووخان؛ میری؛ هملکیرانه مه. (۷) شکان (نای)؛ ناوژان. (۸) پهروشتی سووک نواندن. (۹) (۱) له دایکیون؛ گیانه مه. (ب) ژماره ی بچکې به یه چار له دایکیون. (۱۰) شینکی ورمیو یا کورتوه خوارمه: (a ~ of leaves.)

(۱۱) داکموتن؛ بهست یوون: (Her face fell.) (۱۲) کزبوون؛ کم بوونمه: (Her voice fell.) (۱۳) پیکموت کړن؛ بودان: (The meeting fell on Friday.) (۱۴) به پیکموت بؤ هاتن: (The prize fell to the lucky girl.) (۱۵) بؤ مانوه (میرات)؛ (The estate ~s to the widow.) (۱۶) کموتنه سمر (زمانه وان)؛

fallen

(۱۱) پایز.
(۱۲) کم هینده ی باروه (بهفر، باران): (a six-inch ~ of snow).
(۱۳) (pl.)، تافکه.
(۱۴) پارچه پیک قوماش که له شپقی نافرته تیکره له لوه شوپوونیتسه.
(۱۵) (۱) به زمویدا دان همتا همدو شان له زموی دهمن (ژورانیازی). (ب) ژورانیازی به.

adj. تاپیستی به پایز؛ پایزه (~ weather).
fall apart, لیکوونمه؛ لیکتازان؛ پارچه پارچه یوون؛ هملوه شان؛ پووخان؛ شکان؛ پهککموتن.

fall asleep, خمر لیکموتن.
fall away, (۱) واژینیشان (ریجاز، هاپریستی)؛ دهستبردار یوون لئی (۲) لاوازیوون؛ بن هیز یوون

fall back, کشانه مه؛ گمرانه لوه؛ گمرانه مه.
fall back on (or upon), پشت پین بهستن. (۲) کشانه لوه؛ بؤ

fall behind, (۱) موکموتن (کار، قوما بخانه، گمشت)؛ به جیمان: (to fall behind in one's work) (۲) موکموتن (قورنده مه)

fall flat, ژیکوونیتکی تموا؛ سمر نه کموتن

fall for, [Slang], (۱) دل لیکوون؛ هملکیرن؛ خوشبوستن؛ بدل یوون. (۲) پین هملخه لمان؛ بهر پیکموتن (ساخته، درو).

fall foul (or afoul) of, (۱) تیره گلان؛ تروش یوون (۲) یوون به شمر له گندا. (۳) بهمه کداندان؛ بهمه کدایشان.

fall from grace, داوین پیسی کړن؛ گوتاه کړن؛ خراپه کړن؛ پویرهش یوون (نابین).

fall in, (۱) همرس برن؛ پووخان: (The roof fell in.) (۲) له گمگ گونجان؛ پیکموتن له گمگ؛ گونجان. (۳) پیزبوون

fall in love with, هملکیرن (مروء)؛ دل لیکوون؛ خوشبوستن.
fall in with, (۱) به پیکموت تروش یوون؛ پین گمیشتن (۲) یه کموتن؛ پین گمیشتن و یوون به یه له گندا.

(۳) له گندا گونجان؛ پیکموتن؛ مل بؤ دان.
fall off, (۱) کموتنه خوارمه (مروء)؛ بهر یوونمه. (۲) کموتنه خوارمه (میوه) (۳) شکان (شرح)؛ کزبوون؛ کم بوونمه.

(۴) دانه دروه؛ به ناخداچوون؛ نشوستی هینان.
fall on (or upon), (۱) هیرش برده سهر؛ په لاماردان. (۲) کموتنه سمر شان (نمرک):

(It fell upon him to tell her the sad news.)

fall out, (۱) دهمه قانین یوون له گمگ؛ ناخوکی یوون؛ شپ له گمگ کړن (۲) بودان؛ یوون به نه جاسی؛ وا پیکموتن (۳) له ریز هاتنه دهرمه؛ ریز به جینیشتن

fall short, (۱) کورت هینان؛ بهش نه کړن (۲) (off ~) پین نه گمیشتن (نامانج):

(He fell short of reaching his goal.)

fall through, سمر نه کموتن؛ ژیکوون؛ پین نه کموتن: (Their plan fell through.)

fall to, (۱) دهست پیکموتن (کار). (۲) دهست به خواردن کړن (۳) جینگه ی خو گرتن؛ چوونه جینگه ی خو.

fall under, (۱) کموتنه ژیکوون؛ پیکموتنه مه: (She fell under her influence.)

(۲) به شیکه یوون له (باس، بابهت، سمر یاس).

fallacious (fə-lā'shəs), adj. (۱) جهوت (بیر کړنمه، پیر)؛ نابهجی؛ همله: (~ reasoning).

(۲) به همله دایره؛ هملخه لمان؛ ساخته؛ دروژنه

fallacy (fal'ə-si), n. (۱) هملخه لماندن؛ فریواندن؛ تفره دان؛ به همله دایره. (۲) همله. (۳) لیکدانه مه به همله؛ هملکاری.
fallen (fōl'n), adj. (۱) کموتن؛ کورتوه خوارمه.

(۲) گمرانه نلواوه (لهشکر) بیه‌کداهاتن! شکان! هرهس هیخان! پروخان
(The front ranks ~ed before the enemy.)

v.t. به ترسوه ووتن! منگه‌منگ کردن.
n. (۱) پین داجوون! ساسنه! پین هه‌کهرتن.
(۲) ده‌نگنکی پین هیژو پچرپچر

fame (fām), n. نلوانگه! نلوانگی باش! نلوانی باش! ناسراوی.
v.t. نلوانگی باش بۆ دهرکردن! نلوانی باش بۆ وکرده‌نوه.

famed (fāmd), adj. به‌نلوانگه! به‌نالو! ناسراو! و ناسراوه یا زانراوه.
familial (fə-mil'yəl), adj. خیزانی! تاییبیت به خیزان.

familiar (fə-mil'yēr), adj. (۱) خیزانی.
(۲) نزیك (برادرس) گیانی به گیانی: (a ~ friend).

(ب) زانراو! ناسراو: (a ~ subject, theme, idea, etc.).
(۲) زیاد له پیوست پروکرانه‌نوه! تیکه‌لوی نابجهن:

(He is too ~ with her.)
(۱) (~ with), شاره‌زا! بزبان! پراهاتو: (to be ~ with a subject).

(۲) ناسایی: (Accidents are a ~ sight).

(۳) مانی (گیانه‌رو)! مانی کراو.
n. (۱) براده‌ریکی نزیك یا گیانی به گیانی.

(۲) چنۆ‌کمیله یا شه‌پتانۆک که به‌دهستی مروژ ده‌کات.
(۳) [Obs.], نه‌داسی خیزانۆک (۱) به‌دهستی قهشه یا په‌رستگایه‌ک.

familiarity (fə-mil'i-ər-ə-ti, fə-mil'yər-ə-ti), n. نزیکی
(هاوونیی‌هتی)! تیکه‌لوی! ناشنایی‌هتی. (۲) په‌رووشتی تیکه‌لوی.

(۳) پروکرانه‌نوه! شمر شکانی نابجهن.
(۴) (pl.) ووتو کوربانۆک که تنه‌ها له‌نیوان کسانۆی زۆر تیکه‌لودا پوره‌دهات.

(۵) شاره‌زایی! زاین! پراهاتن له‌گه‌ل (باس).
familiarize (fə-mil'yə-rīz), v.t. (۱) پیناسین! ناسایی کردن.

(۲) پاهینان! هیزبوون! پین شاره‌زا بوون! هوگر بوون:
(F~ yourself with the job.)

-familiarization (n.).
family (fam'ə-li, fam'li), n. (۱) خیزان. (۲) خزم! خرم! کس و کار.

(۳) خیل! هوژ! تیره. (۴) (۱) بنه‌چه! بنه‌ماله. (ب) بنه‌چه‌ی خانه‌دان.
(۵) پایه‌ت: (a ~ of languages).

(۶) توخم (زینده‌ره‌ناسی)
in a family way, سکهر.

in the family way, سکهر.
family man, (۱) پیاویکی خیزاندار! خاوه‌ن خیزان.

(۲) پیاویک که سمر به ماله‌ره بیت و ژانی بۆ خیزانۆکه‌ی تهرخان کردبیت
family name, سهرنارو! نان‌ناو! بنه‌چه.

family name, په‌گه‌زانمه! بنه‌چه‌نامه! نه‌خشیمه‌که نلوانی نه‌دنامانی
خیزانۆک و باوو باپیریانی تیدا تۆهار ده‌کرت.

famine (fam'in), n. (۱) برسیتی! برسیتی‌یه‌کی زۆر.
(۲) قاتی! نه‌بوونی خواره‌ده‌منی! نه‌بوونی.

famish (fam'ish), v.t. (۱) برسی کردن! لاواز کردن له برسیتیدا.
(۲) له برسدا کوشتن

v.t. (۱) برسی بوون! زۆر برسی بوون. (۲) له برسدا مرین.
famous (fā'məs), adj. (۱) به‌نالوانگه! نلواندار! به‌نالو! ناسراو.

(۲) [Colloq.], زۆر باش! نایاب.
(۳) [Archaic], به‌نالو! ناوخراب! ناوژباو.

-famously (adv.); famousness (n.).
famulus (fam'yoo-ləs), n. شاگرد یا برده‌ست (به‌تاییبیتی هی

زانایه‌ک یا جانورگه‌ریکی سه‌ده‌ی ناوهره‌ست).
fan (fan), n. (۱) شهن (خهرمان). (۲) باوه‌شین! پانکه.

(۳) په‌روانه‌ی پانکه‌ی با (که له کیژگه‌دا به‌کارده‌هیتیریت).
v.t. (۱) باوه‌شین کردن. (۲) گه‌شان‌ده‌نوه (ناگی) گمش کرده‌نوه (به باوه‌شین).

(۲) بزواندن! جوولاندن (هه‌ست)! هینانه‌جۆش.

(۲) پاگشاو! له‌سهر زه‌ری گه‌وتوو.
(۳) سووک: مروژ، په‌ووشت! ناوژباو.
(۴) گراو! شار، ناوچه! داگیرگراو! په‌ووخاو (میری).
(۵) ویزان کراو! په‌ووخاو! ویزان.
(۶) مردوو! کوژراو (جه‌نگ)

fall guy, [Slang], قوریانی کسینک که هه‌له تاوانی کسینکی تریا
کۆمه‌له یا تاقینکی له‌سه‌پینریت به سهریدا.

fallibility (fal'ə-bil'ə-ti), n. له هه‌له به‌دهر نه‌بوون (مروژ).
fallible (fal'ə-b'l), adj. له هه‌له به‌دهر نه‌یه (مروژ)!

falling sickness, بۆی هه‌یه هه‌له بکات یا به هه‌له‌دا بچیت.
falling star, فین.
fall-out (fəl'out), n. نه‌ستیری کشاو.

(۱) بارینی گهردیله‌ی تیشکاو‌ی نه‌تۆمی بۆ
سهر زه‌مین له باش ته‌قینه‌ره‌ی بۆمبای نه‌تۆمی. (۲) نه‌م گهردیله نه‌تۆمی‌پانه.

fallow (fal'δ), n. (۱) زه‌ری کێلارو و نه‌چینراو بۆ وهرزیک (بۆ پشوداشی)!

زه‌ری نووستوو! به‌یار. (۲) کێلانی زه‌ری و دانانی بۆ وهرزیک به‌پین چاندنی،
واته نوواندن

adj. (۱) نه‌چینراو (زه‌ری)! په‌روه‌ره نه‌کراو.
(۲) خار: میشک! په‌روه‌ره نه‌کراو یا نه‌خراوه کار (میشک).

v.t. کێلانی زه‌ری و نوواندن، واته نه‌چاندنی.
fallow (fal'δ), adj. زه‌ردباو! زه‌ردکار! زه‌رد.

fallow deer, ناسکینکی مچوکی به‌نه‌کاو‌ی نه‌روپا‌یه‌یه.
false (fōls), adj. (۱) ناته‌راو! مروژ! هه‌له:

(a ~ argument, statement, etc.)
(۲) درۆزن (a ~ witness).

(۳) ناپاک! ناراست! چه‌وت: (a ~ friend).
(۴) هه‌لخه‌له‌تینه‌ر

(۵) قه‌لب! سرۆنه! ساخته: (~ money).
(۶) درۆ! هه‌له‌بستر! نارمو: (~ accusations).

(۷) سرۆنه! درووستکراوه بۆ ساخته، قاچاخچیت، یا پوه‌له‌ت:
(a ~ drawer; a ~ bottom)

(A) ناسان! ناوان.
adv. به درۆ! به هه‌له! به ساخته! به ناپاکی.

play (a person) false, هه‌لخه‌له‌تاندن! ناپاکي له‌گه‌ل کردن! فریواندن!
چاوبه‌ستنه‌ره.

false bottom, بنی ساخته یا درۆنه: ببنیکی زیاده‌یه ده‌نریت به جانتاو.

چه‌کمه‌جه‌وه بۆ درووستکردنی خانه‌یه‌ک له‌نیوان نه‌م به‌نه بئه پسته‌قینه‌که‌دا بۆ
شت تیدا شاردنه‌وه

falsehood (fōls'hood), n. (۱) درۆ (۲) درۆزی! سوژکردن.
(۳) به‌را، بیر، یا تیزۆری‌یه‌کی درۆ.

false imprisonment, به‌ندکردنی نارمو.
falsely (fōls'li), adv. به درۆ! به ساخته! به هه‌له! به نارموایی.

falseness (fōls'nis), n. درۆزی! ناپاکي! چه‌وتی.
false teeth, تاقه‌ ده‌دان! ده‌دانی ده‌ستکه‌وه.

falsification (fōl'sə-fi-kā'shən), n. گۆزین بۆ ساخته‌کردن!
ساخته‌کردن.

falsify (fōl'sə-fi'), v.t. (۱) گۆزین بۆ ساخته‌کردن (به‌روانمه، تۆماری):
(to ~ records, accounts, etc.)

(۲) شینواندن و تیکدان.
(۳) به‌درۆ‌خسته‌نوه.

v.t. درۆکردن
falsity (fōl'sə-ti), n. (۱) درۆ (۲) ناپاکي! چه‌وتی! ناپاکیتی.

(۳) ساخته: هه‌لخه‌له‌تاندن. (۴) شتیکی درۆ یا ساخته.
falter (fōl'tēr), v.t. (۱) پین داجوون! ساسه‌دان! پین هه‌کهرتن!

سهرسم دان (۲) زمان گیان! لاله‌پشتی کردن! دم به‌یه‌که‌ها هاتن.

(۱) ھەيوان
(۲) دالغە زېرەخەرا خەرن.
(۳) ھەمەس! ھەمەسنىڭ يا بېرىكى سەيىر ئانا سا.
(۴) ئاۋازىڭ، ھەلبەستىڭ، يا شانۇننامەيىكى ئانا سا لە شىۋازدا.
far (fär), *adj.*
(۱) دور (جىڭگە، كات):
(۲) دوردا دور (ماۋە): (a ~ journey)
(۳) ئەمەلچە ئەمەلچە دورىدا: (the ~ side of the stage)
(۴) زۆر جىياۋز.
(۵) بەسسالدا چوۋا بەتەمەن.
far (fär), *adv.*
(۱) زۆر دور (جىڭگە، كات، پە، ماۋە) زۆر جىياۋز.
(۲) زۆر ئىچكار زۆر: (This book is ~ better than that.)
تا ئەي پادەيەي كە! ھەتا! ئەمەندەي بەيىنى.
زۆر ئىچكار! ئىچكار زۆر.
زۆر ئىچكار! بىن گومان.
لە ھەمەشۇنىڭ لە دورو نىڭ.
لە ھەمەشۇنىڭ.
دور لە مەمە (كردەمە، پەقتار)
چۇن م شتى وا بەكمە!
far gone,
go far.
(۱) زۆر بەش كەردن! زور تەراۋ نە بوون.
(۲) زۆر لەۋانە بوون.
(۳) زۆر پىشكەرتن! زۆر باش بە نەنجام كەشتن.
تا ئەي پادەيەي كە! ئەمەندەي.
(۱) تا ئەي پادەيە. (۲) تا نىستا! تا ئەم كاتە.
تا نىستا ھەمەشۇنىڭ باشە، واتە بە باشى دەپرات.
far away (fär'ä-wä'), *adj.*
(۱) دور (جىڭگە، كات، پە).
(۲) دالغاي! خەيلاۋى: (a ~ look)
fare (färs), *n.*
(۱) شانۇننامەيىكى گالتهجار! شانۇننامەيىكى قۇشە.
(۲) گالتهجار (شت، كردەمە، بوودان! گالتهبازار! بىن مانا!
شايسەيى بىن پىڭگەننە: (-) (The elections were a ~).
(۳) ئاۋاخنى پالندەيەك (لە كۇشتى كوتراۋ بىرچو بەھارات).
تى ئاخن! پىر كەردەمە، يا بەھارات پىۋە كەردن (شانۇننامەيەك بە نوكتە)
farceful (fär'si-k'l), *adj.*
بىن مانا! شايسەيى بىن پىڭگەننە! قۇشە!
گالتهبازار.
far cry,
farcey (fär'si), *n.*
ئەغۇشۇيىكى ئەسپەر ماينە.
fare (fär), *v.i.*
(۱) [Poetic], چوون بۇ كەشت! پۇشەن.
(۲) ئى بوودان! نەنجام دان يا بوون: (How did it ~ with him?)
(۳) چۇن بوون! چۇننى (دۇخ): (He ~d well in his business.)
(۴) ئان خۇاردن! ئان پىدردان.
fare (fär), *n.*
(۱) كرىي پى (فوتومبىل، فېۋكە، شەمەندەقەر، ەمەپانە... ەتە).
(۲) پىۋەر! پىۋەر! نەقەر (تەكسى، پاس، شەمەندەقەر... ەتە).
(۳) خۇۋالدا! خۇاردەمەنى. (۴) [Archaic], دۇخ! بار.
farewell (fär'wel'), *Interj.*
خۇاھىز! خۇات لەگەل!
بە خۇات دەسپىر.
خۇاھىزى! خۇاھىزى! كەردن! بەرئى كەردن.
adj. (a ~ gesture).
ھى خۇاھىزى! تايىبەي بە بەرئى كەردن! دوا! دوايى: (a ~ gesture)
far-fetched (fär'fēcht'), *adj.*
(۱) ناچىتە مېشكەرە! ئاسرۇشۇقى!
پىۋى پىن ئاكرىت! ئادروسىت! لەۋانە نىبە! دورە (لە پاس يا پىۋەدەۋە):
(a ~ idea, comparison, plan, possibility, etc.)
(۲) [Archaic], لە دورەۋە ھىنراۋە.
(۱) پىقۇ! فراۋان! پىرشۇپۇ.
(۲) دور! دورەمەست (جىڭگە).
(۱) باج يا كرىي كە لەسەر زەرى دەدەرت.
(ب) بە قۇنتەرت دانى كۇكەندەۋى ئەم باج يا كرىيە.

(۴) شەن كەردن! جىيا كەردەۋى دانەرىلە لە كا.
fan (fan), *n.* [Colloq.].
جىگەرسۇز! خەزكەر! خۇشۇبىست:
(a baseball ~; a movie ~; a Charlie Chaplin ~)
fanatic (fä-nat'ik), *adj.*
كۆپراۋەر! مېشكە تەسك! پەرگرا!
كۆپراۋە شۇن كەرتور.
n.
كەسنىكى كۆپراۋەر! مېشكە تەسك! پەرگرا، يا كۆپراۋە شۇن كەرتور.
fanatical (fä-nat'i-k'l), *adj.*
مېشكە تەسك! كۆپراۋەر! بەك پا!
(~ beliefs; ~ devotion to a cause)
fanaticism (fä-nat'ä-siz'm), *n.*
كۆپراۋەر! مېشكە تەسكى!
كۆپراۋە شۇن كەرت (پىروپراۋەر، پىيان! ھەستى بەتتىنى كۆپراۋە:
(religious ~)
fancier (fan'si-är), *n.*
(۱) خەيال پىلا! كەسنىكى دالغەيى.
(۲) كەسنىك كە ھەمەسى زۆرە لە لەبەكتى چاكرەن! پىرەۋەدە كەردن! كىئاندار
پىۋەك: (a dog ~)
fanciful (fan'si-fäl), *adj.*
(۱) خەيال پىلا! دالغەيى.
(۲) خەيالى! دور لە راستىيەۋە: (a ~ tale)
(۳) سەيىر! ئانا سا (costumes ~)
fancy (fan'si), *n.*
(۱) خەيال (۲) ھەمەس! ھەمەسنىكى سەردەمەۋى
ھولخوۋايانە (۳) دالغە. (۴) خەز! خەزلىكەردن! مەيل (بە تايىبەتى ساتى).
(۵) پى بەدىيەكى ناسك لە ھونەرۋ جىۋەپەرگرا.
adj.
(۱) ھولخوۋ! ھولخوۋايانە.
(۲) گرانسەما! زۆر گران: (a ~ price)
(۳) جوان! پازاۋە! كەشتە (a ~ dress, jacket, etc.)
(۴) ئاياب! گران و باش: (a ~ shop; ~ groceries)
v.t.
(۱) ھىئانە بەرچاۋى خۇ. (۲) خەزلىكەردن! خۇشۇبىست! دال لىچوون.
(۳) وادان! (۴) چاكرەن! كىئاندار بۇ مەبەستىكى تايىبەتى.
fancy oneself,
fancy (that)!
خەز لە خۇ كەردن! خۇ بە زىل زانن! لە خۇبايى بوون.
پىۋەدەكەست! (واتە بە شىتەك يا پىۋەدانىكى سەيى)!
دە ۋەرە سەيىر كە!
fancy-free (fan'si-frē'), *adj.*
(۱) دلى نەۋە بە كەس!
دندارى كەس، بىيە (۲) بىياك.
fancy goods,
fancy man,
fancy woman,
fancy-work (fan'si-würk'), *n.*
شۇمەكى پارانەنەرە.
گەۋاد! پىۋەتە كە ئاقرەتتىكى سوون دەپىزىتتى
(۱) دۇست (۲) قەجىھ! ئاقرەتى سوون
نەخشۇنىگار!
نەخشۇن! (خەۋبەرگ).
fan-fare (fan'fär'), *n.*
تەپل و دەۋول و زورنا لىدان! دەبەدە!
خۇاھىزىكى پىر ھەراۋ زەنا
(۱) كەلبە (۲) چىرئوك! شۇرە (فيل)! نووكە تىزەكەي شىتەك.
(۳) پەكى دىان.
fan mail,
نامە! پەسەدىۋ ستايش كەردن كە كەسنىكى بەناۋبانگ بۇي
دەت لەلايىز ھەماۋەرەۋە
قىنگ! گوربى قىنگ! سەمت
fanny (fan'i), *n.* [Slang].
ئاۋازىكى.
fantasia (fan-tä'zi-ä, fan-tä'zi-ä, fan'tä-zē'ä), *n.*
مۇزىقاي ھەمەجۆر ھەمە شىۋاز
fantast (fan'tast), *n.*
خەيال بەرست! دالغەيى! خەۋبەرست
fantastic (fan-tas'tik), *adj.*
(۱) لە خەيالدا! دىروسىتكرار يا
ھەلبەستراۋ! ئاراستە قىنە! دور لە راستىيەۋە: (ideas ~)
(۲) سەيىر (پىۋەخسار، پىۋەۋەت)! ئانا سا! سەرىچ پاكىشى.
(a ~ hat; ~ shapes, dreams, fashions in dress).
(۳) زۆر باش! ئاياب: (a ~ place, person, food, dinner, school)
n.
كەسنىكى سەيىر (لە پەۋشەت و جىۋەپەرگ و پىۋەخساردا).
-fantastical (adj.).
fantasize (fan'tä-siz'), *v.t.*
ھىئانە بەرچاۋى خۇ! خەيال كەردن.
v.i.
دالغەلەدان! چوونە زۇرى

(۱) شیوه (شت). (۲) جزا چمن.
fashion (fash'ən), n. شیوه (گردنی کاریک، پهلان؛ شوارا؛ جزا (کردن، پهلان):
 (۲) شیوه (گردنی کاریک، پهلان؛ شوارا؛ جزا (کردن، پهلان):
 (Do it in this ~ ; He behaved in a strange ~ .)
 (۳) مژه باو؛ نوئی باو؛ دستوری برگ یا پروشت... هت.
 (۴) شتیکی نوئی باو یا به بره.
 v.t. (۱) دیوستکردن؛ داریشتن؛ دانان؛ گه‌گه‌کردن
 (۲) (to ~) گونجاندن؛ شیاندن.
 تا پادمیگ؛ زور باش نا:
after (or in) a fashion,
 (He can speak and write English- after a fashion.)
after the fashion of,
in fashion,
out of fashion,
fashionable (fash'ən-ə-b'l'), adj. (۱) وفاقن کسی یا شت).
 به باو؛ نوئی باو؛ مژه‌یه؛ به بره.
 باوی نه‌ماوه؛ باوی نویه؛ مژه‌یه نه‌ماوه.
 به باو؛ نوئی باو؛ مژه‌یه؛ مژه. (۲) (a - b'l'),
 کسینکی تهرپوش؛ کسینک که برگی به پاو له‌بر دمکات.
-fashionably (adv.)
 (۱) چسپاوا؛ چسپویا؛ نه‌پزک؛ جیگیر؛ قایم.
 (۲) بلسوز؛ نمگونی: (- friends).
 (۳) باش؛ تروا: (a - sleep).
 (۴) ناچیتیره (رنگ)؛ نمگونی.
 (۵) خیرا؛ تیرزه؛ تیرا؛ نمگونی: (u - train).
 (۶) خیرا؛ رنگی خیرا؛ پزیشن نمدات: (a - highway).
 (۷) گورت؛ پله؛ خیرا (سردان): (a - visit).
 (۸) له پیش (کاتریمین)؛ خیرا (کاتریمین): (a - watch).
 (۹) (۱) گه‌یف پهرست. (ب) سووک (تافرت)
 (۱۰) خیرا (کامیرا).
 adv. (۱) به قایم؛ به چسپاوی.
 (۲) به ترواوی؛ به باشی: (The child was ~ asleep).
 (۳) خیرا؛ به خیرایی؛ تیرا؛ گورج؛ خیرا (کارکردن).
 (۴) به بیناکانه؛ بیناکانه.
 بیناکانه؛ پهلان نرواندن.
play fast and loose,
fast (fast, fäst), v.i. پهلان‌گردن.
 (۱) پهلان‌گردن. (۲) ماوه‌ی پهلان‌گردن
 پهلان‌گردن.
break one's fast,
fasten (fas'n, fäs'n), v.t. (۱) بستن؛ پیونده‌ستن؛ بستنره؛
 توندکردنره؛ قایم کردن؛ شتمکدان.
 (۲) (on ~) ناراسته‌کردن (سرخ، چاو).
 (۳) سه‌پاندن به سردا؛ پیونده‌تان (توان).
 (۱) پیونده‌سترن. (۲) پیونده‌کان؛ میگردن.
 v.i.
-fastener (n.)
 (۱) قایم کردن؛ توندکردن؛
 بستنره. (۲) شتی قایم‌کمر (قلل، زنجیر، قولاپ)
fastidious (fas-tid'i-əs), adj. (۱) به هیچ پازی نه‌بورا؛ به گله‌ی.
 زور پرخندگر: (~ about one's clothes, food, etc.).
 (۲) له نهدازه به‌در پاک‌و‌تمیز و پاک‌وییک (مژه)؛ به قیزویین:
 (a - person)
fastness (fast'nis, fäst'nis), n. (۱) خیرایی؛ گورجی.
 (۲) قایمی؛ بن ممترسی؛ پاریزاوی. (۳) مملینه؛ لانه؛ قلا.
 (۱) چور (گوش، خورده‌مندی). (۲) قلمرو؛ گوشتن.
 (۳) نستوری؛ پان. (۴) به به‌رکمت (زوری).
 (۵) پاسود؛ سوورده‌خش؛ باش: (a - job).
 (۶) دهرله‌مندا؛ خوش‌گوزمران.
 (۷) زهینه؛ زوری‌مینه؛ مشه؛ فره.
 (۸) گمرا؛ بن میشل: (a - head).
 (۱) همرا؛ پیوا؛ لهبه. (۲) پندا؛ چوری (چینشت لینان).
 n.

(ج) به‌کردن یا گرتنی زوری‌وزار به وهریز.
 (۲) ناوچه‌یگی به کرن؛ دراو له‌لایمن میری‌چیره.
 (۳) کینگه؛ باخ؛ بیستان؛ زوری
 (۴) شونیی پهروره‌کردنی گیاندار (~ a fish)
 v.t. (۱) چاندن؛ پوراندن؛ کشتوکال کردن
 (۲) کزکرسوه‌ی باج یا کرنی به قونته‌رات
 (۳) (out ~) به‌کردنی زوری یا کارگه‌یک
 (۴) پهروره‌کردنی منداال یا موزقی؛ بیکس
 v.i. وهریزی کردن؛ کشتیاری کردن؛ له کینگه؛ کارکردن؛
 سره‌کاری کردنی کینگه‌یک
farmer (fär'mër), n. (۱) جووتسار؛ کشتیار؛ وهریز؛ کشتکار؛ (فلاح).
 (۲) کسینک که نه قونته‌رات باج یا کرنی بو میری کزده‌کاتوره
farmerette (fär'mër-et'), n. ژنه وهریز؛ کشتیاری ژن.
farm-house (färm'hous'), n. خانوو یا مالی ماو کینگه
farming (fär'ming), adj. کشتوکالی
 n. (۱) کشتوکال (۲) به‌کردنی زوری‌وزار بو کشتوکال
farmstead (färm'sted'), n. خانوو‌بهره؛ خانوو زوری‌وزاری
 دورویشتن.
far-reaching (fär'rëch'ing), adj. مهورا فراران؛
 گه‌یک نت؛ گه‌گرتنره؛ کارده‌کاته سر زور شت
farrier (fär'i-ër), n. (۱) نالیه‌س؛ نالیه‌گ.
 (۲) (his)؛ پزیشنکی گیاندار (به‌تایبه‌تی هی ناسپ و ماین)
farriery (fär'i-ër-i), n. (۱) نالیه‌مدخانه
 (۲) ناسپ و ماین نال کردن.
farrow (fär'ö), n. (۱) سکیک نه‌چکه به‌راز؛ سرجه‌می نهو به‌چکه
 به‌رازانه‌ی به سکیک له‌دایک ده‌بیز: (Obs.). به‌چکه به‌راز.
 v.t. & v.i. زاین؛ به‌راز
farrow (fär'ö), adj. قسردمانک
farseeing (fär'së'ing), adj. (۱) چاو‌تیز
 (۲) دوربیر؛ خه‌مخوری؛ نو‌لوردا؛ ووریا.
far-sighted (fär'sit'id), adj. (۱) چاو‌تیز (۲) دوربین؛ ووریا
fart (färt), v.i. & v.t. توکندن؛ ب تی به‌ریونه‌ره.
 n. قرا؛ بوندان
farther (fär'thër), adj. (۱) دورتر (۲) زیاتر.
 (۱) دورتر (۲) تا برده‌یگی زیاتر. (۳) زیاد له‌ره‌یش؛ سره‌ماری نه‌ره‌یش
farthermost (fär'thër-möst'), adj. دورترین
farthest (fär'thist), adj. (۱) دورترین. (۲) دیرترین
 (۱) دورترین. (۲) زورترین؛ نو‌میری؛ پیری نو‌پیر.
farthing (fär'thin), n. (۱) فلر؛ پول؛ دراویکی؛ شینگلیزی؛ کم
 پایه‌خه (۲) شتیکی کم؛ پایه‌خ یا هیچ‌و‌پوچ.
fasces (fas'ëz), n.pl. (۱) چه‌پکه داریک که له دوری تهرنیکوره ده‌پینچرا
 به مرچیک ده‌می تهره‌که به دهره‌ه نیت له به‌رده‌می نیمه‌راتوری زوماوه
 همله‌گیرا؛ نو نیشانه‌ی ده‌سه‌لات.
fascinate (fas'n-ät'), v.t. (۱) جادوولیکردن
 (۲) سربکردن به تماماشکردن:
 (Snakes are said to ~ small birds and animals.)
 (۲) دلفراندن؛ هوش تی برین: (She -d him.)
fascinating (fas'n-ät'in), adj. دلفراندن؛ زور جوان؛ خوش؛ سیر.
fascination (fas'n-ä'shon), n. (۱) دلفراندن
 (۲) حمر؛ حذرلیکردن. (۳) دلفراندن؛ شتیکی دلفراندن
fascism (fash'iz'm), n. فاشیزم؛ فلسفه‌یه‌کی پامیاری و
 له‌ماتره‌ی‌یه بریتی‌یه له دیکتاتوری‌یه‌تی یه‌ک حیزب و چه‌سازنده‌ی گهل و
 پینشیل کردنی مافه‌کانی و په‌گن‌میرستی و جه‌نگاره‌رتی؛ فاشستی‌یه‌تی.
fascist (fash'ist), n. کسینکی فاشستی.
 adj. فاشستی

(۳) قتلگه‌ی کوشنسی.
 (۴) چهورترین بمشی شتیک.
v.t. قتلوکردن
v.i. قتلربوون
a fat chance, [Slang]. لهرانه نیجه، بزی نیجه بییت.
a fat lot, [Slang]. هیچ! کم! بزرگم (*a fat lot you care!*)
chew the fat, [Slang]. دهمتمقن کردن! پینکوه دوران.
kill the fatted calf, دایسته یا سر بوز سرربوون!
 بهخیزهاتنمویهیکی زورگرم کردن.
live on the fat of the land, له خوش گوزه رانیدا بوون.
the fat is in the fire, شهوی پوویداوه ناگرمیتوره!
 شهوی پوویداوه دهییت به هژی هراوزمانیگی زور.
fatal (fā'tal), adj. (۱) چاره‌نورسی! هر دهبین بین.
 (۲) بیدووم! گرتگ اکات، پوودای: (*The ~ day arrived.*)
 (۳) بکوز! کوشنده: (*a ~ accident; a ~ blow*)
 (۴) کاره‌ساشی ویرانکر.
fatalism (fā'tal-iz'm), n. پروابوون به چاره‌نورسی! نهم فلسفه‌یه.
fatalist (fā'tal-ist), n. کسیک که بروی به چاره‌نورسی هدییت.
fatalistic (fā'tal-is'tik), adj. چاره‌نورسی! پروا نه چاره‌نورسی بوو.
-fatalistically (adv.)
fatality (fā-tal'ə-ti, fā-tal'ə-ti), n. (۱) کاری چاره‌نورسی.
 (۲) کاره‌ساشی کوشنده
 (۳) مردن (به درد، له چنگدا، یا به پوودانیکی پرتکوت):
 (*~ies from automobile accidents*)
fatally (fā'tal-i), adv. (۱) هر دهبین بییت! چاره‌نورسه.
 (۲) کوشنده! بکوزانه: (*~ wounded*)
fat (fāt), n. (۱) چاره‌نورسی! شانس! خواگرد.
 (۲) نهنجام! دوا نهنجام. (۳) مردن! مرگ.
fated (fat'id), adj. (۱) وا نورسراوه! چاره‌نورسی وه‌هایه! خواگردیه.
 (۲) ویران بوون یا زورگه‌وتنی له چاره‌نورسراوه.
fatful (fāt'fəl), adj. (۱) چاره‌نورسی! گرتگ! به‌لایه‌کداخر.
 (۲) کوشنده! سوگر
fat-head (fat'hed), n. کسیکی کورو بین میشک.
fat-headed (fat'hed'id), adj. کورا! بین میشک.
father (fā'thēr), n. (۱) باوک! باب (۲) پاریزور.
 (۳) [F-], خود! خوا! یه‌زدان. (۴) [pl.], باورباپیر.
 (۵) داهینسرا! دوزره‌موه! دانرا! دوستکس:
 (*the ~ of the atomic bomb*)
 (۶) کسیکی سریز (به‌هژی تمهن یا پلعه).
 (۷) نونهرنکی پهرله‌مانی پومای کوز.
 (۸) [pl.], سرزکانی شارا! پیش‌مرو کله‌پیاوانی شارا: (*the city ~s*)
 (۹) [F-], نورسرنکی خاچ پهرستی کوز.
 (۱۰) [I] قشقه‌بمکی کاسولیکی (ب) تازتاوی قشقه‌بمکی وهما.
v.t. (۱) بوون (ضدال)! بوون به باوکی: (*He ~ed their children.*)
 (۲) پاراستن وهک باوک (۳) داهینان! دوزینه‌وه! دانان! دبووستکردن.
fatherhood (fā'thēr-hood), n. باوکیتی! باوکی! باوکی‌یه.
father-in-law (fā'thēr-n-lō), n. خنزور
fatherland (fā'thēr-land), n. نیشتمان! نیشتمانی باورباپیر
fatherless (fā'thēr-lis), adj. (۱) هه‌تیوا! بن باوک
 (۲) باوکی خزنه‌ناس
fatherly (fā'thēr-li), adj. (۱) باوکانه! باوکی (*~ duties*)
 (۲) باوکانه! تایبستی به باوک! به پرحم.
adv. [Archaic]. شنبویهیکی باوکانه! به باوکانه.
-fatherliness (n.)
fathom (fath'am), n. پینوانه‌یهکی شمش پینویه (ب) پینوانی قولایی

ناوو درزنی پت و زنجیر.
v.t. (۱) پینوان (قولایی)! پینواندن
 (۲) باش تیگه‌بشتن! گه‌بشتنه بنج و پیناوان! پین بردن.
fathomless (fath'am-lis), adj. (۱) بین بن! زور قول!
 شه‌نده قولنه بمشی نیجه و ناپیوری. (۲) تیگه‌بشتنی بوز نیجه! کس تنی
 تاگات.
fatigue (fā-tēg'), n. (۱) ماندوتنی (له‌ش و میشک)! له پهلویز کورتن!
 هیز لئ بران. (۲) هژی ماندوتنی! هرکی گران.
 (۳) نیش و کاری سرریاز جگه له مشق.
 (۴) [pl.], جلی کاری سرریاز جگه له مشق.
v.t. (۱) ماندوکردن! هیز لئ براندن! له پهلویز خستن.
 (۲) لاوازکردن (به به‌کاره‌بشتنی سرروم).
 جلی نیش و کاری سرریاز جگه له مشق.
fatigued clothes, fatigued duty, نیش و کاری سرریاز جگه له مشق.
fatiguing (fat'iq), n. به‌چکه به‌ران. کار، گویره‌که، به‌چکه به‌ران.
fatso (fat'sō), n. [Slang]. کسیکی قتلو.
fatten (fat'n), v.t. (۱) قتلوکردن! قتلوکردن! دایسته:
 (*to ~ animals*)
 (۲) پهبین تیگردنی زهوی به‌هیزکردنی.
 (۳) گموره‌کردن! هفتاوسان! ده‌له‌مندرکردن:
 (*He ~ed his purse by robbing the poor.*)
v.t. قتلو‌بوون.
fattiness (fat'nis), n. (۱) قلموی. (۲) چهری! چهرایی.
fattish (fat'ish), adj. نه‌ختیکه قتلو.
fatty (fat'i), adj. (۱) چهر. (۲) له شتی چهر درووستکراو.
n. [Colloq.], کسیکی قتلو (نازناو).
fatuous (fā-tū'ə-təs, fā-tōō'ə-təs), adj. کورا! بین میشک.
fatuity (fā-tū'ə-ti, fā-tōō'ə-ti), n. کوری! کورتنی! بین میشکی.
fatuous (fā'tū'ə-təs), adj. کورا! بین میشک! نمران.
faucet (fō'sit), n. به‌لوعه.
fault (fōlt), n. (۱) کم و کووری! ناتمراوی! گمرد! خورش:
 (*She loves him in spite of his ~s.*)
 (۲) سوچ! ختا: (*It is your own ~ if you fail.*)
 (۳) (ا) هله. (ب) خرابه! به‌دی
 (۴) قلیشی گه‌وری زه‌مین که ده‌بیت هژی بوومه‌ره‌زه (زه‌مینناسی).
 (۵) (ا) به هله لیدانی سیزه (پاری تمسن).
 (ب) تزییکی سیزقی به هله لیدراو.
 (۶) وون کردنی بونی نیچرو نه‌دزینه‌وهی (سه‌گی پراو).
v.t. (۱) [Rare], لومه‌کردن! هینان به‌سردا.
 (۲) دوزینه‌وه زه‌وی‌چوه (زه‌مینناسی).
v.t. (۱) [Archaic], هله‌کردن (۲) دوزینه‌وه زه‌وی (زه‌مینناسی).
at fault, (۱) وون کردنی بونی نیچرو نه‌دزینه‌وهی (سه‌گی پراو).
 (۲) سمر لئ شینان (۳) سوچدار! گونا‌هبار! ختا‌بار! هله‌گمرد!
 شایستی لومه‌کردن.
find fault, په‌خته‌گرتن! کم و کووری دوزینه‌وه! سکا‌کردن.
find fault with, په‌خته‌لیگرتن! به دل نه‌بوون! کم و کووری تیدا
in fault, سوچدار! گونا‌هبار! ختا‌بار.
to a fault, شیکار! زور! له پده به‌دهر
fault-finder (fōlt'fin'dēr), n. سکا‌کمر! هه‌میشه په‌خته‌گمرد
 کسیکی خوش گله‌یی.
fault-finding (fōlt'fin'ding), n. په‌خته‌گرتن! کم و کووری دوزینه‌وه.
adj. په‌خته‌گمرد! کم و کووری دوزره‌وه! خوش گله‌یی.
faultless (fōlt'lis), adj. بی‌گمرد! بین کم و کووری! تهاو! باش.
faulty (fōlt'i), adj. (۱) ناتهاو! خراب! کم و کووری‌دار
 (۲) [Obs.], گونا‌هبار! ختا‌بار.

faun (fōn), n. نيمچه خودايهكي لادئى پۇمانه كاشى كۇنه له نارهق
بهره ژوروى وهك ناده ميژاده گونچكه و شاخ و كلل لاقى وهك بزى (شاهسانه)
پۇماي كۇن

fauna (fō'na), n. (1) گياندارانى ناوچميهك يا كاتئكي تاييهتى:
(the ~ and flora of North America)

(2) باسنيك يا نووسراويك دهر يارهى شم گياندارانه
هغه (بەتايهتى له پهفتارى كۇمه لايهتيدا)
فواپاس (fō'pā), n. ووتيهك يا كرده رويهكي نايهجن

favor (fā'vēr), n. (1) پەسەندى؛ پەسەندكرن؛ خوابشت؛
پالپشت كردن؛ خوابشت ويستن؛
[to win a person's ~ ;
to look at a plan (a person) with ~]

(2) لايهنگرى
(3) چاكه؛ چاكانه؛ پياوختى؛ خاترانه؛ يارمىتى:
(He did me a ~. ; Could you do me a ~ ?)

(4) (pl.) پارى بوونى ناهره تيك بۇ جوت بوون
(5) ديارى؛ دندارى؛ خوشتويستى.
(6) نامه؛ راگه يانداغنامه؛ يادنامه. (Your ~ has been received.)

v.t. (1) پەسەندكرن؛ پا ئى بوون؛ بهلاوه باش بوون
(2) لايهنگرى كردن؛ خوشتويستن؛ خوابشت ويستن
(3) ناسان كردن؛ يارمه تيدان. (4) چاكه لهگه كرن؛ پياوختى لهگه كرن
(5) ليجوون؛ ليكرن؛ وهك واپوون. (The baby ~s its mother.)
(6) تاگا ئى بوون (لهبىر لوانى)؛ به ناسانى لهگه كرا؛ جولا نوره يا بهكارهينان؛
خواندانه نوره كم بهكارهينان. (He ~ed his weak arm, leg, etc.)

in favor, خوابشت ويستراو؛ خوشت ويستراو؛ ويستراو
(He is in favor with his boss these days.)

in favor of, (1) پەسەندكرن؛ لايهنگرى كردن؛ پا لهسر بوون
(He is in favor of women's rights.)

(2) لهبر؛ لهسر خاترى؛ بۇ سوودى كەسيك يا شتيكى تن:
(He resigned in favor of his rival.)

(3) نهدريت به (چەك. پارە)
چاكەى نمر كەسەى تيدايە؛ له سوودى نمر كەسەدايە:
(The exchange rate is not in our favor.)

out of favor, خوابشت نويستراو؛ خوشت نويستراو؛ نويستراو
(He is out of favor with his teacher.)

return a favor, چاكه دانوره؛ پياوختى دانوره؛ چاكه لهگه كرا؛ كردنوره.
favorable (fā'vēr-ə-bl'), adj. (1) بهات؛ هات؛ باش:
(~ conditions; ~ winds)

(2) پەسەند؛ باش (a ~ report)

-favorably (adv.)
favored (fā'vēr-d), adj. (1) خوابشت ويستراو؛ ويستراو.
(2) نيايتور (ill ~): نيايشيكي تاييهتى هميه: (ill ~)

favorite (fā'vēr-it, fā'v'rit), n. (1) پەسەندترين كەس يا شت؛
خوشتويست ترين و بهلاوه باشترين كەس يا شت:
(This book is a great ~ of mine.)

(2) كەسيك كه پياويكي بهدەسەلات زور خاترى دەگريخت و چاكەى لهگه كرا.
(3) بهندارى مەمەلەتيك كه چاره روانى برده نويى ئى دەرگريخت (نەسپ، موزۇ).
adj. پەسەندترين؛ بهلاوه باشترين؛ خوشتويست ترين:
(My ~ food, place, book, movie, teacher, etc.)

favorite son, (1) پۇله؛ كەسيك كه له ناوچمەى خۇيدا زور پۇرى
دەگريخت نەبەر كرده كاشى. (2) كەسيك كه دەپويخت خۇي هەلبۇزريخت
بۇ پله يەكي نەز (رەك سەرەك كۇمار) وه له ناوچمەى خۇيدا جەماوهر لەوانەى
ناوچمەكانى تريان له لا باشتره كه دەپانويخت خۇيان هەلبۇزرين.

favoritism (fā'vēr-it-iz'm, fā'v'rit-iz'm), n. جياكارى؛
خاترى خوابشت؛ خاترگرتن.

favus (fā'vəs), n. كەچلى

fawn (fōn), v.t. (1) گنگه لهتن بۇكرن (سەگ).
(2) مەرايى كردن؛ به دەموورقنگدا هاتن:

(The courtiers ~ on the king.)
fawn (fōn), n. (1) بهچكه ناسك (كه تەمەنى له سائيك كەمتر ييخت).
(2) قارهوي يەكي كال

faze (fāz), v.t. [Colloq.] پەستكرن؛ شله؛ اندن.
fealty (fē'al-ti), n. (1) دلسوزى و نەركى سەرشاني وەرزور بهرامبەر به
دەمره بهگ (2) [Archaic or Poetic]. دلسوزى

fear (fēr), n. (1) ترس؛ ترسو و لەرز؛ باك. (2) سام.
(3) مەترسى.
(4) ئى ترسان. (5) سام ليكرن؛ سل ليكرن.
(6) مەترسى ليكرن؛ مەترسى ئى بوون؛ گومان ليكرن.

v.t. (1) ترسان. (2) مەترسى ئى بوون؛ گومان ئى بوون.
شەكو؛ نەك؛ له ترسى نەويى.
for fear of, (1) ترسناك؛ سامناك.
fearful (fēr'fəl), adj. (2) ترساو؛ ترسدار.
(3) پەر ترس؛ به ترسووه: (a ~ look).

(4) [Colloq.]. زور يەدو ناپەسەند: (a ~ liar).

-fearfully (adv.)
fearless (fēr'lis), adj. نازا؛ بى ترس؛ بهچەرگ؛ چاونەترس.
fearsome (fēr'səm), adj. (1) ترسناك؛ سامناك؛ به سام
(2) ترسناوك.

feasibility (fē'zə-bil'ə-ti), n. بۇ هەبوون؛ دەست دان؛ شيان؛
گونجان؛ رى تن چوون.

feasible (fē'zə-bl'), adj. دەگريخت؛ دەشيت؛ دەگونجيت؛
دەتوانريت بگريخت؛ كردنى.

feast (fēst), n. (1) جەنن. (2) زەميك خواردنى خوشت و زەيمەنه.
(3) شتيكى خوشت و زەيمەنه

v.t. جەئن كردن؛ خواردەمەنى يەكي خوشت و زۆدو هەمەچەشته؛ خواردن.
v.t. (1) بانگ كردن بۇ زەميك خواردنى خوشت و زەيمەنه
(2) مۇلئيدان (مەجان)؛ خوشتى ئى بينين؛ خوشتى بيدان:
(He ~ed his eyes on her.)

feat (fēt), n. كارئكى چالاكانه؛ شاكارا؛ كردارىكى نازايانه.
feat (fēt), adj. [Archaic]. (1) شياو؛ باش؛ گونجاو.
(2) كارامه؛ نيايتور.

feather (feth'ēr), n. (1) پەرى؛ پەرى بانده. (2) پەرى تير.
(3) (1) شتيكى سووك. (ب) چوكله (مەكيته)؛ نووكه.
(ج) شەپۇلى دواى دورويينى سەر كەشتى ژۇرتار.
(د) تووكى كللو لاقى هەندى سەگ.
(4) (pl.) هەموو پەرى بانده يەك (ب) جل و بەرگ.
(5) توخم؛ چەش؛ جور: (~ birds of a ~).
(6) خوويه روشت؛ سروزشتى موزۇ؛ هەوس؛ تاقەت.

v.t. (1) پەرى ليدان (تير)؛ پەرى پيوه كردن. (2) پارا نده نوره به پەرى.
(3) پيئكەره بەستى به چوكله يا نووكه. (4) وەرگەرانى دەمى سەولنى بەلەم بۇ
بارى ناسوزى (له بەمىنى سەول ليداندا) بۇ بەرەلستى نەكردنى نارهكە.

v.t. (1) پەرى دەر كردن. (2) وهك پەرى بزوان يا دريژبوونوره.
(3) له پەرى چوون؛ له پەرى كردن؛ وهك پەرى واپوون.
(4) پاستكرندنهوى دەمى سەولنى بەلەم بۇ بارى ناسوزى.

a feather in one's cap, كارئكه يا دەسكەوتتەك كه جيگەى شانازى
ييخت بۇ كەسيك.

birds of a feather, يەك توخم (موزۇ)؛ موزقى هەمان خوويه روشت.
feather one's nest, دەمولە مەنبوون به هەل بۇ هەلكوتن يا هەل پەرسن
(بەتاييهتى بهكارهينانى سەرمایه كەسيكى تر).

in fine (or high or good) feather, به كەيف؛ كەيف قنج؛
تەندرووست.

show the white feather. قزق پيشاندان: قزسان.
featherbrain (feth'er-brān), n. كەسنىكى بىز مېشكەن بىن ناگاۋ كەر

feathered (feth'ërd), adj. (۱) بەرەز پەراۋى بە پەر داپۇشراۋ (۲) خېزا تېڭرەۋ بالداق

featheredge (feth'ër-ëj'), n. قەراغ يا دەمىكى تەنكە تېزۋ تاسك (ئامىر، تەخقە)

featherhead (feth'ër-hed'), n. = featherbrain.

featherweight (feth'ër-wāt'), n. (۱) كەسنىك يا شتىكى سووك (۲) يا بچووك (۳) كەسنىك يا شتىكى بىن بايەخ يا كەم تىخ (۴) زۇزىماز يا بۇكسبازنىك كە سەنگى لەئىزان ۱۱۹-۱۲۶ پادەندا بىت

adj. (۱) تايەتتى بە كەس يا شتى سووك يا بىن بايەخ (۲) سووك: بىن بايەخ: ھىچۈپۈچ

feathery (feth'ër-i), adj. (۱) پەردار پەراۋى: بە پەر داپۇشراۋ (۲) سووك نەرم: لە پەي چوۋ

featly (fēt'li), adv. (۱) بە جوانى: بە پىك وپىكى

adj. [Archaic]. (۲) بە كارامەتلى: كارامانە: بە باشى جوان و پىك وپىك: شۇخ وشەنگ

feature (fē'chër), n. (۱) شىۋە: پوخسار

(۲) (pl) دەم چاۋ: پەنگو پوخسار: پەنگو پوۋ (ب) ئەندەمىك لە ئەندەمەكانى دەم وچاۋ (وەك دەم، چاۋ، لووت... ھتە). (۳) نىشانە: مېشانە: جياكەرەۋە: نىشانە: تايەتتى: (The island's main ~ was its beauty.)

(۴) شتىكى بە گەرەبى يا بە ئاشكرا پيشاندراۋ لە شۇنىكىدا بۇ سەرنج پاكىشان: (۵) ووتار يا چىزۋكىكى تايەتتى و سەرنج بۇ پاكىشانلە پۇزۇنامە يا گۇفارىكىدا: (۶) فىلىمى سىنەما: فىلىمىكى درىزۇ

v.l. (۱) پيشاندان: دەرختى: (۲) بە گەرەبى دەرختى: سەرنج بۇ پاكىشان. (۳) پوخسار پيشاندان: نەخشە كىشان و پوخسار پوۋنىكەنەۋە

(۴) مېشانە: سەرنج پاكىشان: بون (۵) [Slang]. مېشانە پىش چاۋى خۇ

featured (fē'chërd), adj. (۱) پوخسارىكى تايەتتى ھەبوۋن (broad- -)

(۲) شىۋە گەرتتوۋ خۇگرتتوۋ

(۳) نە ئاشكارىيى و تايەتتى پيشاندراۋ يا دەرختاۋ

feature-length (fē'chër-lënth'), adj. درىزۇ تەۋاۋ فىلىم. ووتارى يا گۇفارى: (a ~ film or article)

featureless (fē'chër-lis), adj. بىن نىشانە: تايەتتى يا جياكەرەۋە

February (feb'roo-er'), n. مانگى رەشەمى

fecal (fē'kal), adj. Also faecal. تايەتتى بە گۇۋ يا پىسايى: ھى بىيىيى

feces (fē'sëz), n.pl. Also faeces. (۱) گۇۋ: پىسايى (۲) خلتە

feckless (fek'lis), adj. (۱) س ھىزا: لاۋزا: بىن ووزە: سست: بىنكارە (۲) بىن نەسەم: ۲: مېياك: گۇۋ نەدەر: بىن ھەست

fecund (fē'kand, fek'and), adj. مەبەن: سەرىشت: مەبىت: مەندالى زۇر دەبىت

fecundate (fē'kän-dät', fek'an-dät'), v.t. (۱) مەبىت كرىن: بەرىشت كرىن: (۲) سىكپىكرىن: ئاۋوس كرىن: ئى پەراۋان: چاكرىن (پوۋەك، كىياندان)

fecundity (fi-kun'dä-ti), n. مەبىتتى: بەرىشتى: مەبىت: مەندالى زۇر بون: سىك زۇر زۇر پىرېوۋن

fed (fed), past tense and past participle of feed.

fed up, [Slang]. وەرس بون: بىزار بون: تاقەت ئى چوۋن

(to be fed up with a person, a job, a place, etc.)

federal (fed'ër-əl, fed'räl), adj. (۱) فېدرالى: تايەتتى بە

يەككەرتتى چەند ئاۋچەمەك لەئىز بەك ئالدا (ب) تايەتتى بە فەرمانزەۋايى يەمكى ئاۋەندى كە دەسەلاتى ھەبىت بەسەر فەرمانزەۋايى ئاۋچەمەكاندا

(۲) [F-], تايەتتى بە فەرمانزەۋايى ئاۋەندى ئەمەرىكا (۳) [F-], تايەتتى بە، يا پالېستىكەرى، يەككىتى ئەمەرىكا دىزى جياۋنەۋە (لە شەرى براۋكوزى ئەمەرىكا دا ۱۸۶۱-۱۸۶۵)

سەرياز يا پالېستىكەرى يەككىتى ئەمەرىكا دىزى جياۋنەۋە (لە شەرى n.[F-], براۋكوزى ئەمەرىكا دا)

federalism (fed'ër-əl-iz'm, fed'räl-iz'm), n. (۱) فېدرالىزم: پىنگاۋ بىرۋاۋ شىۋە دەستۋورى فەرمانزەۋايى فېدرالى

(۲) [F-], پارەۋو بىرۋاۋى جىزىي فېدرالى ئەمەرىكا

federalist (fed'ër-əl-ist, fed'räl-ist), n. (۱) لايەنگرى شىۋە: فەرمانزەۋايى فېدرالىزم (۲) [F-], لايەنگر يا نەندامى جىزىي فېدرالى ئەمەرىكا

adj. (۱) تايەتتى بە لايەنگرى كرىنى فېدرالىزم (۲) تايەتتى بە لايەنگرى كرىنى جىزىي فېدرالى ئەمەرىكا

federalize (fed'ër-əl-iz', fed'räl-iz'), v.t. كرىن بە فېدرالى: يەك پىنگرتتى چەند ئاۋچەمەك لەئىز ئالدى فەرمانزەۋايى يەمكى ئاۋەندى كشتىدا

-federalization (n.). يەككەرتتوۋ لەئىز فەرمانزەۋايى فېدرالىدا

federate (fed'ër-it), adj. يەككەرتتوۋ لەئىز فەرمانزەۋايى فېدرالىدا

v.t. & v.l. يەككەرتتوۋ لەئىز فەرمانزەۋايى فېدرالىدا

federation (fed'ä-rä'shən), n. (۱) يەككەرتتوۋ بون بە فېدرالى: بون بە يەك (۲) يەككىتى

fee (fē), n. (۱) زەۋى ووزىك كە دەرىزۋىك لە دەرە بەگىكى وەردەگرتت بە لەمانەت بۇ چاندنى (بەرامبەر بە ھەندى ئەرك) (۲) وەرگرتتى ئەم جۇرە زەۋى ووزارە

(۳) مزا: كرى: (۴) بەخشىش

hold in fee. خاۋەن بوۋنى زەۋى ووزار: خاۋەننىتى كرىن يا ھەبوۋنى زەۋى ووزار

feeble (fē'b'l), adj. (۱) لاۋزا: بىن ھىزا: بىن ووزە: (a ~ old man)

(۲) كرا: بىن تىن: (a ~ light; a ~ attempt)

(۳) تاسك: لەزىك: (a ~ barrier)

-feeblely (adv.).

feeble-minded (fē'b'l-mīn'did), adj. مېشكە سووك: بىن مېشكە: خەلۋار

feed (fēd), v.t. (۱) خاۋەن پىندان: دان پىندان: دەرختاۋ دان

(۲) پىندان (شتىكى پىۋىست): بەخىۋىكرىن: (۳) ھاندان

(۴) دان دان مەكىنە، ئاگ، زۇيا... ھتە)

(۵) خۇشى پىندان: دلخۇش كرىن

v.l. خاۋەن مەمى خاۋەن: كىياندان: خاۋەن

n. (۱) ئالېك: خاۋەن مەمى كىياندان: دان (باندە): ئالف

(۲) يەك ئالېك: زەمىك خاۋەن مەمى كىياندان

(۳) داننىك كە دەرىزە بە مەكىنە يەك

(۴) دان داننى مەكىنە يەك (۵) بەشى داندەر (مەكىنە)

(۶) [Colloq.] زەم: زەمە خاۋەن

feed on (or upon), (۱) خاۋەن: بىن زىان: لەسەر زىان

(۲) خۇشى ئى وەرگرتت: بىن زىان

feedback (fēd'bak'), n. (۱) دانەۋە: ووزە يا ھىز (مەكىنە)

(۲) وەلام دانەۋە بە ووتە يا كىدار: ھەست پيشاندان بەرامبەر كرىن يا پەقتارىك:

(A teacher needs ~ from his students to find out how they like his teaching method.)

feeder (fēd'ër), n. (۱) دان پىندەر (مەكىنە)

(۲) جۇگە (بەتايەتتى كە پىزىتە ئاۋ پوۋبارىكەرە): لەق پوۋبار

(۳) گەيەنەۋ دابەشكەرى ئەلەكتىك: (۴) شوۋشە شىرى مەندال: مەمە

feel (fēl), v.t. (۱) ھەست تىۋەدان: ھەست لىدان: (۲) ھەستپىكرىن

(۳) ھەست جۈۋلاندن: (۴) ئاگا ئى بون: ھەستپىكرىن (بە مېشكە): بىن زانن

(۵) وا زانن: بىۋا ھەمە بون: بىۋاكرىن

v.l. (۱) ھەستكردن: ھەست بون

(۵) نهادمی کومه لیک زانیاری. (Obs.) [کسیکی پله وپایه نرم.
(۷) [Colloq.] زلام؛ کابرا؛ کس؛ پیانو.

هاو؛ هاوینله: (~ workers; ~ students) .

(۸) [Colloq.] دانداز؛ دوست.
(۹) برادری؛ هاوینیتی؛ برادری؛
دوستی؛ (۲) کومه له؛ کومه له برادر.

(۱۰) یارمندی دارایی که دهرت به قوتایی می زانک.

(۱۱) پله وپایه قوتایی می خوندنی بهر که یارمندی دارایی پن درایت
فلفلی (fel'li), n.
فلفلی پیچکه؛ پیچکه.

فلفون (fel'on), n.
کسیکی تاوانبار؛ گونا هبار
تاوانبار؛ گونا هبار؛ بهد.

فلفونی (fel'on), n.
تاوان؛ تاوانیکی گمره (وهک پیانو کوشتن).

فلفون (fel'on), n.
تاوان؛ تاوانیکی گمره (وهک پیانو کوشتن).
فاگر بردانم، بهزور سوار بونی نافرت.

فلف (felt), n.
(۱) لباد (که له خوری و فوری یا تورک دروست ده کرت).
(۲) بهرگی له لباد دروستکراو

فلف (felt), past tense and past participle of feel.

فلف (felt), n.
فلف (felt), past tense and past participle of feel.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.
فلف (felt), n.

(۲) وا هاتنه بهر چاو با بهر هاست؛ وا هاستکردن

(The water ~s warm.)

(۳) پهل کوتان؛ دست کوتان بهم لای بولادا بؤ دوزینهوه؛ بؤ گپان (به هاست).

(۴) هاستکردن به جورنکی تاییهتی: (I ~ sad, happy, etc.)

(۵) هاست حورلان؛ هاوهستکاری؛ هاوسوزکاری

(۶) هاستکردن؛ هاستکاری (۲) هاستی دست تیوه دان

(۷) هاست حورلان

feel (a person) out, له بیرو پای کسیک ناگادار بون یا ئی دهرینانی
به پرسپارکردنی ناراسته رخن

feel like, [Colloq.], چه زکردن؛ ریست؛ ناره زو بون؛ هوهس بون

feel up to, [Colloq.], توانین؛ قاهت بون؛ له ووزه دا بون

feelcr (fēl'ēr), n. (۱) هاستکردن؛ هاسته ر

(۲) هاسته شاخ؛ حانه وری

(۳) پرسپاریدن یا کرده ویک که بیرو و هاستی کسیکی پن دوزینهوه

feelng (fēl'ing), adj. بهسوز؛ به هاست؛ هاوسوز

(a ~ person, heart, etc.)

n. (۱) هیزی هاستکردن (به دست)؛ هوش

(۲) هاست (a ~ of joy)

(۳) سوز (۴) جوش (به تاییهتی هاستی توور می)

(۵) بیرو؛ و زانیر

feet (fēt), plural of foot.

carry (or sweep) off one's feet, دلفراندن؛ هینانه حوش؛

له پو کورنه حوش و هاستی کسیکوه

on one's feet, (۱) به پیوه (۲) جسیپو؛ رهگ داکوتا؛ قایم

sit at the feet of, له بهر پیندا دایشتن (وهک قوتایی)

stand on one's own feet, سه ره بخ بون؛ پشت به خو به ست؛

یارمندی کسی نهوستن

feign (fān), v.t. (۱) پیکه ونا؛ هلبهستن (درو، چپوک)

(۲) هینانه بهر چاو خو

(۳) وا دهرختن؛ نه درو و پیشاندان؛ لاسایی کردنهوه

v.t. وا دهرختن نه درو؛ به درو و پیشاندان؛ به درو تواندن

feigned (fānd), adj. درو؛ درونه؛ هلبه ستراو؛ سه زاری؛ پورالته

felicitate (fē-lis'ā-tāt'), v.t. (۱) پیوزایی لیکردن

(۲) [Kare] دلخوش کردن

felicitation (fē-lis'ā-tā'shan), n. پیوزایی

felicitous (fē-lis'ā-tās), adj. (۱) بهجن؛ روتته؛ کردان؛ کونجاو

شیاو (۲) لپهاتوره ووتو کردموی به جیندا

felicity (fē-lis'ā-ti), n. (۱) شادی؛ بهختیاری؛ کامرانی؛ خوشی

(۲) سهر چاره یا هوی شادی (۳) ووتو یا بیزکی بهجن

felid (fē'lid), n. پشیله؛ هرچ گیانداریک که له توخم و تیره پشیله بیته

feline (fē'lin), adj. (۱) قاییهتی به پشیله؛ پشیلیمی (۲) فلیان

n. هرچ گیانداریک له توخم و تیره پشیله (وهک پننگ، شیر، ویز... هتد)

fell (fel), past tense of fall.

fell (fel), v.t. (۱) دان به زه ویدا؛ حستن

(۲) برینهوه؛ درهخت؛ داپاچن؛ برین

n. شو دره خانی له وهرزکندا دهرینهوه

fell (fel), adj. (۱) پن بهر می؛ درنده؛ توندوتین

(۲) [Archaic] کوشنده

fell (fel), n. پیسته یا بیستی گیاندار

fell (fel), n. گورنکی بهر نی یا بوته نی

feller (fel'ēr), n. [Slang or Dial.] = fellow.

fellmonger (fel'mun'gēr), n. بازگانی پیسته

fellow (fel'ō, fel'ə), n. (۱) هاوپی؛ ناره؛ برادر

(۲) کسیکی همان پله وپایه (۳) دانیهک له جورتی شت

(۴) قوتایی می خوندنی بهر له زانکودا که یارمندی دارایی پن درایت

fender (fen'dēr), *n.* هۆزى پاراستى (1) (دەھامبەھى ئوتتۇمبىل).
 (ب) ئامبىزنىڭ دەھالە بەردىمى شەھەندەھەردا بۇ لادانى شتى سەر مۇئە
 ئاستىتەكە يا لادانى گىياندار ئەسەر پۇزى شەھەندەھەردا.
 (ج) شوورەي ناگوردان (د) كوشنىككە قەراغى كەشتى دەپارنىزىتە كاتى
 لەنگەر ھارويشتندا

fenugreek (fen'yoo-grēk), *n.* شىلى.
ferment (fūr'mənt), *n.* (1) ھەيىن ۲ مەيىن؛ ترشان.

(۲) جۇش؛ جەوجوول
v.t. (۱) مەياندان؛ مەيىن
 (۲) ھىتانە جۇش؛ جەوجوول تىخسىت.

v.t. (۱) مەيىن؛ ترشان. (۲) ھاتتە جۇش؛ جەوجوول تىكەت.
fermentation (fūr'mān-tā'shən), *n.* (۱) مەيىن؛ ترشان.

(۲) جۇش؛ جەوجوول.
fern (fūm), *n.* سەرخەس؛ پۈۋەكىنى ھەمىشە سەزى ئاۋ باخچەي مالا.

ferocery (fūr'nōr-i), *n.* (۱) باخچەي سەرخەس.
 (۲) كۆمەلىك سەرخەس.

ferocious (fi-rō'shəs), *adj.* (۱) ئىرا؛ ئىرادە ھار.
 (۲) [Colloq.] ئۇر؛ ئىچكار ئۇر: (*a ~ appetite*).

ferocity (fi-rō'sā-ti), *n.* ئىرى؛ ئىرىتى؛ ھارى
-ferous (fēr-əs),
ferrous (fēr'i-əs), *adj.* (۱) ئاسندار؛ ئاسنارى.

(۲) ئاسنىن؛ زىر پەق
ferret (fēr'it), *n.* شۇيىكى نارىكى لۇكە، خورى، يا ئاورىش.
ferret (fēr'it), *n.* گىياندارنەك ۋەك پىسق ۋايە بەلام گەرەتەرە دەرە.

ferric (fēr'ik), *adj.* ئاسناۋى؛ ئاسندار؛ تاپپەتى بە ئاسن.
ferrule (fēr'əl, fēr'ool), *n.* (۱) پارچە ئاسنىكە دەرىتە لە كنىكى
 گۇچان يا سەرى داردەست بۇ قلىش نەبەردىنى بەھىزىكەردىنى.

(۲) بۇزىيەكى كورنى بچوۋكە بۇ ئىكەندى جومگە (مەكىنەكارى).
ferry (fēr'i), *v.t.* (۱) لە كەندار يا پووبار پەراندىنە بە كەلەك يا بەلەم.

(۲) فرۆكە گەياندان بۇ جىنگە سەبەست بە فرىشى بۇ ئەۋ شۇئە.
v.t. لە كەندار يا پووبار پەراندىنە بە كەلەك يا بەلەم.

n. (۱) كەلەك؛ قەياغ؛ بەلەم يا كەشتىيەك بۇ پەراندىنەۋى پۇبوارو شتومەك
 لە كەندار يا پووبارىك. (۲) شۇنىش پەرىنەۋى بەلەم يا كەشتىيەكى ۋەھا.
 (۳) مافى ئەم جۇرە پەراندىنەۋىيە. (۴) گەياندانى فرۆكە لە شۇنىكەرە بۇ
 شۇنىكى تىرە فرىشان.

ferryboat (fēr'i-bōt), *n.* بەلەمى پۇبوارو شتومەك پەراندىنەۋە
 لە كەندارو پووبار.

ferryman (fēr'i-mən), *n.* خاۋەن، بەرئوۋەبەر. يا كرىكارى كەلەك يا
 بەلەمى پەراندىنەۋە لە كەندارو پووبار؛ بەلەمەران.

fertile (fūr'tīl), *adj.* (۱) بەپىت؛ بەپىشت؛ بەبەر؛ بەبەرەكەت.
 (۲) ھۆكارى بەپىتى (۳) بەردار؛ بەرگەر؛ سىك كەر (گەياندان).
 (۴) پىتكراۋ (*~ eggs*)

fertility (fēr-tīl'ə-ti), *n.* پىت؛ بەپىتى؛ پىشت؛ بەپىشتى؛ بەبەرى؛
 بەردارى؛ سىكېرېۋون

fertilize (fūr'tīl-īz), *v.t.* (۱) بەھىزىكەردى (زەمىۋزان) پەيىن تىكەردى.
 (۲) پىتكەردى؛ لەيىكەندى تۇرى نىرو ھىلىكە مى (ھىلىكە، مۇئە).

(*to ~ eggs*)
-fertilization (*n.*)
fertilizer (fūr'tīl-īz ər), *n.* (۱) پەيىن؛ پەيىنى كىمىيىي زەمى
 (۲) لەيىكەردى؛ بەپىتكەر؛ لەيىك چاچكەر: (*Bees are ~s of flowers.*)

ferula (fēr'yoo-lə, fēr'oo-lə), *n.* (۱) جۇرە پۈۋەكىكە ۋەك كەرەۋىز.
 (۲) داردەستى مامۇستا. (۳) داردەستى فارمانرەۋا؛ گۈبۇزى پاشا.

ferule (fēr'al, fēr'ool), *n.* داردەستى مامۇستا (بۇ تەمىن كەردىنى
 قوتابى)
v.t. لىدان يا تەمىن كەردى بەم داردەستە

feruency (fūr'vən-si), *n.* جۇش؛ تىن؛ گەرمى (سۇن)
feruent (fūr'vənt), *adj.* (۱) گەرم؛ بەتىن. (۲) بەجۇش؛ بەتىن؛ بەگەرم.

-feruently (*adv.*)
feruor (fūr'vēr), *n.* Also *feruour*, (۱) گەرمىيەكى زۇر.
 (۲) جۇش؛ تىن (ھەست)؛ ھەستى گەرم.

festal (fes'tāl), *adj.* جەۋنى؛ زەمارەندى؛ خۇش؛ شاد.
fester (fes'tēr), *n.* دورەمەل.

v.t. (۱) كىم كەردى. (۲) پۇزىن.
 (۳) پەنگ خواردەنەۋە دل نازاردان (بىرەۋەي، ھەست)؛ دل رەش كەردەۋە؛
 دل پىرېۋون: (*The insult ~ed in his mind.*)

(۱) پوون بەھىزى كىم كەردى. (۲) دل ئى رەش كەردەۋە؛ داخ كەردى بە دلەرە؛
 دل ئى پىرېكەردى.

festiu (fes'ti-ə-ti), *n.* جەۋنى؛ ئاھەنگا زەمارەند؛ ئاھەنگو زەمارەند.
festiu (fes'ti-ə-ti), *n.* خۇشۇ شادى؛ كەيدو رابواردى.

(۲) زەمارەند؛ ئاھەنگا؛ جەۋنى. (ب) (*pl.*) پوودانى كاتى ئاھەنگو زەمارەند.
festoon (fes-tōon), *n.* چەپكەيەك گولۇ گەلا (كە كرايىت بە شىرتىكى
 بازەنى يا پىچاۋپىچەۋە).

v.t. (۱) پارازاندەۋە بەم جۇرە چەپكە گولۇ گەلايە. (۲) چەپكە چەپكە كەردى.
 (۳) لىكەندان بە چەپكە گولۇ گەلا.
 چەمەن چەپكە گولۇ گەلايەك
 (كە كرايىن بە شىرتەۋە).
 ئاولەمەيى؛ ۋەك ئاولەمە.

festiuity (fes-ti-ə-ti), *n.* پىنگەتارو گەرەبەۋىنى ئاولەمە؛ سىكېرى
 (۱) ھىتان (شەت، مۇۋە، گەياندان)؛ چوون بۇي ھىتانى: (*Will you ~ a doctor at once?; Please ~ me the dictionary.*)

(۲) ھىتان (شەخ)؛ بەھابوون؛ ئوۋەندە پارە كەردى:
 (*This old car won't ~ you much.*)

(۲) دەرمەنتان؛ ئى دەرمەنتان. (۳) ھەتاسە ھەلەكىشان.
 (۴) ئۇۋە بۇ دەرمەنتان (بىرەۋەيەۋە). (۵) دل پاكىشان؛ سەرنج پاكىشان
 (۶) پىپاكىشان؛ پىپامالين.
 (۷) بۇي چوون ھىتانى. (۸) ھىتانەۋەي ئىچىرى كورۇر (سەگى راي)
 (۹) (۱) رىيازىكى تاپپەتى كەرتى (كەشتى).
 (ب) لە رىنگە لادان (كەشتى)؛ پىچكەردەۋە.
 (۱) ھىتان؛ ھىتانەۋە؛ بۇ چوون ھىتانەۋە. (۲) فېلا؛ خۇ لادان.

festiuery (fes-tōon'ēr-i), *n.* پورە كار كەردى؛ كارى ناگەرگ كەردى.
 گەمىشتە شۇنىكە ۋەمستان

fetal (fē'tāl), *adj.* نەزىق؛ جوان؛ قەشەنگە.
fetation (fē-tā'shən), *n.* ئاھەنگو زەمارەند (لە جىنگەيەكى كراۋە).
fetch (fēch), *v.t.* ئاھەنگو زەمارەند بۇ كرايان (بۇ پۇز لىگەرتى).
 مندال لەبارەردى؛ ئاولەمە كوشنى.
 پۇگەن.

fetch and carry,
fetch up,
fetching (fēch'ing), *adj.* [Colloq.]
fete, fête (fāt), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

(۲) شىتەكى ھەرس ھەلسىنەر.
-fetishism (*n.*); **fetishist** (*n.*)
fetlock (fēt'lok), *n.* (۱) ھورى پىشت دەستو پاشوۋى ئەسپ ۋە ماين
 (۲) ئەم جومگەيەكى ئەم مومى پۇۋەيە.
 (۱) (*pl.*) پىۋەند؛ زىجىرى قاچ؛ كۆت.
 (۲) كۆت؛ تەۋق؛ شىتەكى بەستەرەۋە.
 (۱) پىۋەندكەردى؛ زىجىر كەردە قاچ.
 (۲) بەستەرەۋە؛ پى لىگەرتى؛ ۋەمستان

fetter (fēt'ēr), *n.* (۱) چادوۋ؛ نەفسوون؛ شىتەك كە گوايە
 ھىزى ئەفسوۋى ھەيە. (۲) شىتەكى خۇشەۋىست بە رادەي پەرسىت.
 (*to have a ~ for a thing*)

fetterlock

fetterlock (fet'er-lok), n. = fetlock.

fetus (fe'tas), n. ئاۋلەمە

feud (fud), n. موزىمانىيەتى يەتتىن و زۇر خايەن (بەتايىبەتى لەنئىزان دورو خىلدا).

v.i. دوزىمانىيەتى كىرىن (بۇ ماۋە يەككى زۇن) شەركىرىن

-feudal (adj.).

feudal (fud), n. زەۋى و زارىنكە كە وەزىرئە لە دەرمەبەگى بە كىرىن دەگىرىنە يا كارى بۇ دەكات لەبەتسى.

feudal (fu'dal), adj. (۱) تايىبەتى بە زەۋى و زارىنكە كە وەزىرئە لە دەرمەبەگى بە كىرىن گىرىنە يا كارى بۇ بىكات لەبەتسى.

(۲) دەرمەبەگى تايىبەتى بە پىزىنى دەرمەبەگىنى.

feudalism (fu'dal-iz'm), n. دەرمەبەگىنى پىزىنى دەرمەبەگىتە

feudalistic (fu'dal-is'tik), adj. تايىبەتى بە دەرمەبەگىنى (a ~ society) دەرمەبەگىنى يانە

fever (fe'ver), n. (۱) ئا نەزۇتا

(۲) بىن نارامى: جىر و جىرول و جۇشنىكى نۇز

feverish (fe'ver-ish), adj. (۱) لەزۇتا دار: تادار

(۲) بور بە ھۇى لەزۇتا. (۳) لەزۇتا تيا بىقو (وولات).

(۴) بىن نارام: بىن سورەت: بە جۇش

feverous (fe'ver-as), adj. = feverish.

few (fu), adj., pron. & n. ژمارەبەككى كە: ھەند: چەند: كەم: ئاۋاكتەرا

quite a few, [Colloq.]. گەلىك: زۇرا: ژمارەبەككى نۇز.

fez (fez), n. فېستە: فېست

fiancé (fe'an-sa', fe-an'sa), n. دەزگىران: كۆي: مەرەبى

fiancée (fe'an-sa', fe-an'sa), n. دەزگىران: كۆج: مەرەبى

fiasco (fi-as'ko), n. شىكىسى: نىشوستى: زۇركەوتن

fiat (fi'at, fi'at), n. (۱) ھەمما: قەرىمانى مېرى

(۲) دەسەلات پىدان: ئى پىدان

fiat money, دراۋى كاغەز كە جېرى دەرىدەكات بىن شەۋى بەرامبەر بو دراۋە ئالتۇنى ھەببىت لە خەزىنەدا.

fib (fib), n. مەزىيەكى چىچوك: درۇ: كەلەك.

v.i. مەزىيەكى چىچوك كىرىن: درۇ كىرىن.

fibber (fib'er), n. درۇن: درۇى چىچوك كە: درۇكەر

fiber, fibre (fi'bēr), n. (۱) پىشان: ۲۱ كوش. (۲) چۆنئىقى. (۴) سىرۋىت: مەزۇ: رەۋىشت: (a man of strong moral -)

fiber glass, پىشانى شىۋىشەي (بۇ ئاۋاخنى دىۋارو سەرىبان).

fibrosis (fi-brō'sis), n. نۇزبۇش شانە يا تىشۋى پىشانەيى لە ئەندامىكى لەشدا.

fibrous (fi'brās), adj. (۱) پىشان: لۇي: پىشاندار.

(۲) ۋەك پىشان: پىشانى.

fickle (fik'l), adj. بىن مارا: دەمەمى: جۈلەۋۇ: بىبارغۇش:

(a ~ lover; ~ weather)

-fickleness (n.).

fiction (fik'shən), n. (۱) ھەلبەست: (۲) شتىكى ھەلبەستراۋ: درۇ.

(۲) چىچوك: داستان: پۇمان

fictional (fik'shən-l), adj. (۱) ھەلبەستراۋ: درۇ.

(۲) تايىبەتى بە چىچوك يا ئوسراۋى ھەلبەستراۋ.

fictitious (fik-tish'əs), adj. (۱) ھەلبەستراۋ: ئەفسانەيى: ھەلبەست.

(۲) درۇ: نۇزۇتە: دىۋىستراۋ: (a ~ name)

fiddle (fid'l), n. (۱) كەمانچە: ئامىرتىكى مۇسىقاىە لە كەمانچە دەچىن.

(۲) شورەبەكى سىر مېزى كەشتى بۇ نەكەوتتە خوارمەۋى قاپ... ھىد.

v.i. (۱) [Colloq.]: كەمانچەلىدان: كەمانچەئەندىن.

(۲) كات بەقىرۇدان: كات كوشتا: خۇ خۇلاندان.

v.i. (۱) [Colloq.]: كەمانچەلىدان. (۲) جىرت و فرت كىرىن: جىرىنى كىرىن.

fiery

fit as a fiddle, تەندىرۋىست: تەندىرۋىست باش.

play second fiddle, پاشكۆيەتى كىرىن: ژۇردەستى كىرىن.

fiddle-deedee (fid'l-dē'dē'), n. & interj. قەسە قىز: قەسە ھىچ و پىچۇر.

fiddle-faddle (fid'l-fad'l), n. & interj. [Colloq.], قەسە قىز: قەسە ھىچ و پىچۇر.

v.i. [Colloq.], خۇ خەرىك كىرىن بە شتى ھىچ و پىچۇر چەۋە.

fiddler (fid'lēr), n. كەمانچەئەن: كەمانچەلىدەر.

fiddling (fid'liŋ, fid'l-iŋ), adj. (۱) كەمانچەئەن: كەمانچەلىدەر.

(۲) ھىچ و پىچۇر: بىن بايەخ.

fidelity (fi-del'ə-ti, fa-del'ə-ti), n. (۱) ئىلسۇزۇ: داۋىن ئىككى ئىو.

(۲) ۋەردى و پاستى تۇمار كىرىن:

(to copy a document with ~)

fidget (fij'it), n. (۱) بىن نارامى: نەسەرەوتن.

(۲) كەسنىكى بىن نارام و جىرىن و جىرت و فرت كىرىن.

v.i. جىرت و فرت كىرىن: جىرىنى كىرىن: بىن نارامى:

(She ~ed with her necklace.)

v.i. جىرت و فرت پىكىرىن: خىسقىنە جىرت و فرت.

-fidgetiness (n.).

fidgety (fij'it-i), adj. جىرت و فرت كىرىن: جىرىن: بىن نارام.

fie (fi), interj. شورەبەيىە.

fief (fiēf), n. (۱) زەۋى و زارىنكە كە دەرمەبەگ دەيدان بە وەزىرئەك لەبەتسى بەردەستى كىرىن و كار بۇ كىرىنى. (۲) مافى دەست پىچەگىرىنى نەم زەۋى و زارە

(pl.). (۱) دەشت. (۲) زەۋى كىنگە: لەۋەرگا: جاپ.

(۳) كۆرەپان: (a football ~). (۴) كىن: (a gold ~).

(۵) مەيدانى جەنگ. (ب) جەنگ. (ج) مەيدانى سوپايى.

(۶) مەۋدەي پىسپۇرى: مەۋدەي زانىيارى يا كار: (the ~ of science)

(۷) كۆرەپاننى مەلمۇنى وەزىش.

(۸) پۇۋى قىلغان. (۹) مەۋدە (فېزىيا).

adj. (۱) تايىبەتى بە مەيدان: زەۋى. كىنگە. يا كۆرەپان.

(۲) بەرەمى كىنگەيە.

v.i. گىرتتەۋە و يارى پىكىرىنى ئۇپ (ۋەزىش).

play the field, خۇ نەبەستتەۋە بە يەك شت. كار. يا چالايىيەۋە: خەرىكى ھەمە چالايىيەك بوون.

take the field, دەستپىكىرىن (ۋەزىش). مەشتى سوپايى.

field glass, field glasses, دۇۋرۋىنئىكى زۇر بەھىز

field gun, تۇپ.

field hand, ۋەزىرئە.

field hospital, نەخۇشخانەي سوپايى ئىزىك مەيدانى جەنگ.

field marshal, سوپا سالار: مارشانى مەيدان.

field trip, گەشتى مەيدانى (بۇ كۆرەدەۋەي زانىيارى و مەشتى پاستەخۇزى قوتامى).

field work, كارى مەيدانى: زەك بىرتىيە لە كۆرەدەۋەي زانىيارى.

fiend (fiēnd), n. (۱) شەيتان. (۲) كەسنىكى بەد.

(۳) [Colloq.]: (۱) كەسنىكە زۇر خۇلپاي شتىكى ھەببىت: (a cigarette ~)

(ب) كەسنىكى زۇر كارامە و لىھاتوۋ لە كارىندا: (He is a ~ at tennis.)

the Fiend, شەيتان.

fiendish (fiēnd'ish), adj. شەيتانە: شەيتان ئاسا: بەد.

fiendlike (fiēnd'lik), adj. = fiendish.

fierce (fiērs), adj. (۱) درۇ: ھار: دىندە: (a ~ dog)

(۲) توندوتىز: بەھىز: توندوقايم: (a ~ storm)

(۳) گەرم (جەنگ): توندوتىز: بە جۇش

(۴) [Slang]: پىسس و بۇگەن: بەد: ناپەسەند.

(۱) ئاگرىن: ئاگرى. (۲) گەرم.

fiery (fi'ri, fi'er-i), adj.

(۳) بهجوش: توندوتیژ: (~ words)
 (۴) ژورهه نچور (مروء): (~ nature)
 (۵) زوگرگر: ناگرگر: بسووت
 (۶) هه خردوو (برین): سووره نگیپاو: دنگیرساو (برین)
fiesta (fi-es'tə), n. (۱) زهواره ندیکی نایبی (۲) زهواره ندیکی نیسپاتییه
file (fil), n. (۱) زوپفا: شمضان (۲) زوپفالیدان
 v.t. & v.i. (۱) پانزه: پارزه (۲) پانزهمه
fifteen (fif'tēn'), n. & adj. (۱) پینجهم: پینجهمین
fifteenth (fif'tēnth'), adj. (۱) دهستای سر به سوژمن: که له دلهوه جز به سرکورتش
fifth (fifth), adj. & n. (۱) سوژمن دهگه: به سهر وولته که ی خویاندان به دزی بیره هه لیشی بۆ دهه ن.
fifth column, دهستای سر به سوژمن: که له دلهوه جز به سرکورتش
fiftieth (fif'ti-ith), adj. & n. (۱) پینجاهم: پینجاهمین
fifty (fif'ti), adj. & n. (۱) پینجا
 the fifties, (۱) ساله پینجاگن: هه سه ده پیک یا ته منی مروژنیک
fifty-fifty (fif'ti-fif'ti), adj. & adv. [Colloq.]. (۱) شهونده ی بک: وهک یهک: یه کسان: نیواونیو
fig (fig), n. (۱) هه نچیر (۲) دار هه نچیر (۳) نهختیک: هه ندیکی بن نوح یا هه یو پوچ
 (Their opinion wasn't worth a -)
 (۴) نیشانه یهکی سوک به پینجه (پینجه گهوره خستنه ناو پینجه ی شایه شان و پینجه درنژه و)
fight (fit), v.i. (۱) شه پرکدن: جهنگین: جهنگ کردن (۲) بهر بهرکشی کردن: خهبات کردن: بهر هه نستی کردن
 v.t. (۱) شه له گه ل کردن: شه پرکدن: جهنگ له گه ل کردن (۲) خهبات کردن: بهر هه نستی کردن: بهر بهرگانی کردن (۳) به هه و و خهبات دهسکوتش
 n. (۱) شهرا: جهنگ: (۲) دهه قانی: ههرا: ناژاره (۳) توانا و ناماده بی شه پرکدن (۴) شه پرکدن تا لایهک ده به زیت
fight it out, بهر هه نستی کردن: بهر بهرگانی کردن: له خۆ دوور خستنه وه
fight off, (۱) شه پرکرا: جهنگاوه: (۲) بۆکسیان
fighter (fit'ēr), n. (۳) فیوکی جهنگ
figment (fig'mənt), n. (۱) جهوکی هه نسه استراو: شتیکی خه یال کرده یا هه لیه استراو
figurative (fig'yoor-ə-tiv), adj. (۱) هیندی (۲) تابه تری به وینه کردن (۳) هه جازی: بریتی: زمانه وانی
figure (fig'yoor), n. (۱) شینوه (۲) لهس و دره: به زن و بالا: قد و بالا: بیچ: به پیکر (۳) کس: تابه تری هی به ناو: مروء
 (Roosevelt was one of the greatest ~s of his time.)
 (۴) وینه (کس: شت): (۵) نه خشه
 (۶) ژماره: سهره (the ~ 5)
 (۷) (7) ژماره: ژمیره: حساب (۸) هه ندیک دراو یا پارزه (۹) جهنگ ههنگاوینی سه ما کردن (۱۰) شینوه (نه اندازه): (۱۱) هه جاز: پهوانیژری
 v.t. (۱) شینوه بیدان: وینه کردن: (۲) هینانه بهر چاری خۆ (۳) به نه خشه رازاندنه وه (۴) ژماردن: لیکدانه وه (۵) [Colloq.] بیوا بیوون: وا زانین (۶) به هه جاز دهر بیوون (پهوانیژری)
 v.t. (۱) باش دیار بیوون (۲) ژماردن (۳) [Colloq.] لیکدانه وه: په چاو کردن
figure on, (۱) پشت مین به سترا: به ته ما بیوون (۲) نه خشه دانان: نه خشه بۆ کیشان
figure out, (۱) لیکدانه وه: ژماردن: هه لیه نان (۲) تیگه یشتن: بۆ دهر کورتن: سهر فی دهر چوون: زانین

figure up, کۆرکده نوه (ژماره)
figurehead (fig'yoor-hed'), n. (۱) پیکه ری سهر لووتی که شتی (۲) سهرۆکی هه ر به ناو و مین دهسه ات
figure of speech, هه جاز (پهوانیژری)
figurine (fig'yoor-rēn'), n. (۱) پیکه ریکی بچووه
filament (fil'ə-mənt), n. (۱) تالا: دهر وو
 (۲) تهل ناو گلۆپی نه له کتروک (۳) تخته گول
filbert (fil'bērt), n. (۱) بندوق: بهر هه درنکه وهک که سته نه وایه (۲) دهر هختی (بندوق)
filch (filch), v.t. (۱) دزین (شتیکی هه یو پوچ)
file (fil), n. (۱) فایل: (۲) ریز (مروء: شت) (۳) ریزه خانی شه تره نچ
 v.t. (۱) خسته فایله وه: ریزه وینک کردن له فایله (۲) تو مار کردن: به لکه نامه یهک له دادگا دا
 v.i. (The children ~ed out of the building.)
 به ریزه پوشتن:
 in file, به ریز
 on file, له فایله دایه
file (fil), n. (۱) بهر بهنگ
 v.t. (۱) له بهر بهنگ دان: به بهر بهنگ ساف کردن (۲) تو پیک یا چنر اوینی نه خشه ی
filet (fi-lā', fil'ā, fil'it), n. (۱) چوارگوشه دار: (۲) پارچه گوشتی ته تک (گا و مانگا و ماسی)
filet mignon (fi-lā' min-yōn', fil'ā min-yon), (۱) پارچه گوشتی نهر می گاو مانگا
filial (fil'i-əl, fil'yəl), adj. (۱) فرزه مندی: هی کوپو کچ بۆ دایک و باوک
 (~ devotion)
filibuster (fil'ə-bus'tēr), n. (۱) چهته (دزنی وولاتیکی بیگانه) (۲) دهر مین به تاش: ریزه گرتن له موز کردن: گه لانی یاسایه که بهر له ماندا به ژۆر دووان
 v.t. (۱) چهته بی کردن (دزنی وولاتیکی بیگانه) (۲) دهر مین به تاش کردن: ریزه گرتن له موز کردن: گه لانی یاسایه که بهر له ماندا به ژۆر دووان
filicide (fil'ə-sīd'), n. (۱) مندالی خۆ کوشتن (۲) مندالی خۆ کۆن
-filicidal (adj.)
Filipino (fil'ə-pē'nō), n. (۱) فیلیپینی
fill (fil), v.t. (۱) پر کردن: تاخنین (۲) له پله یه کدا بیوون یا فرمانه یی بهک کردن
 (to ~ an office or position)
 (۳) دانان (له کار یا فرمانه بریدا)
 (۴) دهر مان ناماده کردن به پیری ره چهته: داواکاری به جینیه نان:
 (to ~ a prescription or an order)
 (۵) پر کردنه وه (دز: کۆن)
 (۶) (۱) تیر کردن (ب) خواره سته نی پیدان
 (۷) پر کردنه وه (چال)
 (۸) ناو ساندن (یا به وانی که شتی)
 v.t. (۱) پر بیوون: پر بیوونه وه (۲) تیر بیوون
 n. (۱) شه ونده ی بیوسته بۆ پر بیوون یا تیر بیوون (۲) تیری: شه ونده ی تیر بکات (۳) ناو تاخن: پرکس (۴) به سترا: بهر زاری بهکی دهسکرتوه (وهک هی ریزه کی هینی شه منده هه)
 (۱) پر کردن (۲) پر کردنه وه (بوشایی رسته): شه او کردن: تیر کردن
 تیفستن (۳) جیگرتنه وه: جیگری کردن
 بوا دهنگوباس مین که یاندن:
fill one in on, [Colloq.], (He filled me in on the latest news.)
fill out, (۱) پر بیوونه وه: پر بیوون: ناوسان: قلم بیوون (۲) پر کردنه وه (نیستیماره)

filler

fill up, پرکردن؛ پر کردن؛ ته‌آوایی
filler (fil'ēr), n. (۱) ناوئاخز (۲) -رئز پرکمره‌وه (۳) تووتنی ناو جگمه یا سیگار. (۴) بۆشایی پرکمره‌وه (له پۆژنامه‌یه‌کدا). (۵) ده‌سته‌یه‌ک پهره‌ی کانه‌زی تاک تاک (که ده‌خه‌رتنه ناو به‌رگه‌تکمه‌وه وه‌ک ده‌فتن).
fillet (fil'it), n. (۱) سه‌رنجیگی ماریک: بۆ جوانی یا قۆبه‌ستن (۲) تیلمه؛ تلماسک؛ شریک؛ به‌ند (۳) پارچه‌یه‌ک گۆشتی نهرمه‌ی ته‌نک (گاو مانگا و ماسی).
v.t. (۱) به‌ستی یا پازاندنمه‌وه به‌ پییسه‌ت یا به‌ندیک (۲) ئیسه‌قان ل ده‌ره‌نجان و کردن به‌ پارچه‌ی ته‌نک و ریکه‌ریکمه‌وه (گۆشت).
fill-in (fil'in), n. (۱) جیگری سه‌رده‌می (مروءه، شت). (۲) [colloq.] -یوخته؛ کورته.
filling (fil'ing), n. (۱) پرکردن؛ پرپوون. (۲) ناوئاخز به‌تابه‌تی هی ددانی کلز؛ پرکمره‌وه به‌زینخانه.
filling station, جوانو مابن؛ نوما
filly (fil'i), n. (۱) [colloq.] -جیگی پووخواشو و به‌جوش (۲) سه‌رتویژ؛ تووتالی؛ تووتی ته‌نک. (۳) فیلمی کامیژا.
film (film), n. (۱) ئیالیسی جاوا؛ تارمایی سه‌رچاوا؛ په‌رده‌ی سه‌رچاوا (نه‌خواشی). (۲) فیلمی سینما. (۳) ده‌زوری ماریک
v.t. (۱) به‌ په‌رده یا تووتالی ته‌نک داپوشین (۲) وینه‌گرتن. (۳) کردن به‌ فیلمی سینما؛ فیلم گرتن: (They ~ed the story).
v.i. (۱) داپوشزان به‌ تووتالی یا په‌رده‌ی ته‌نک. (۲) کران به‌ فیلمی سینما.
filter (fil'tēr), n. پالوتن؛ پالوتنه؛ پالوتنه؛ پالوتنه؛ پالوتنه
v.t. پالوتن
v.i. (۱) پالوتن؛ پالوتن (۲) ورده و ورده بلاو بوونمه‌وه: (The news ~ed through town).
filth (filth), n. (۱) پیسی؛ پیسایی؛ گهندوگوو؛ چلک؛ چلکشی. (۲) په‌روشت خرابی؛ به‌درفه‌قاری؛ پیس په‌فتاری
-filthiness (n.).
filthy (fil'thi), adj. (۱) پیس؛ چه‌په‌ل؛ چلکن (۲) په‌روشت پیس؛ به‌درفه‌قار؛ سووه.
filtrate (fil'trāt), v.t. پالوتن
n. شله‌ی پالوت
-filtration (n.).
fin (fin), n. په‌ره‌که‌ی ماسی
v.t. & v.i. په‌ره‌که‌ لیکردنمه‌وه
finagle (fi-nā'g'l), v.t. & v.i. گزی کردن؛ فریقل کردن
-finagler (n.).
final (fī'n'l), adj. (۱) دواهمین؛ دوا؛ هه‌ره دوا؛ هی کوتایی. (۲) په‌کجاره‌کی؛ نه‌گزی.
n. (۱) دواهمین شت؛ شتی هه‌ره دوا. (۲) [pl.] دواهمین کزیرکی و هه‌رشی (۳) [Colloq | pl.] دوا تا قیکردنمه‌وه (زانکۆ، کۆلیج، قوتابخانه).
finale (fi-nā'li), n. (۱) دوا به‌شی پارچه‌یه‌ک مۆسیقا (۲) دوا به‌شی نوواندیک. (۳) دوا به‌شی کوتایی؛ دوا؛ پایان.
finalist (fī'n'l-ist), n. به‌شداریوی دواهمین پینشیرکی
finality (fi-nal'ə-ti), n. په‌کجاره‌کتی؛ برینه‌وه‌ی ته‌واوی
finalize (fī'n'l-iz'), v.t. برینه‌وه؛ ته‌واو کردن؛ به‌ نه‌جام گه‌یاندن
finally (fī'n'l-i), adv. (۱) له‌ دواپیدا؛ له‌ نه‌جامدا؛ له‌ کۆتاییدا؛ فیت. (۲) به‌ په‌کجاره‌کی
finance (fā-nans', fī'nans), n. (pl.) سامان و ده‌سکوتی وولات، کۆمپانیا، یا کسبیک. (۲) دارایی. (ب) داراییکاری؛ داراییناسی
v.t. (۱) پاره‌دان؛ پاره‌پیدان؛ ده‌زگیری کردن؛ مه‌سره‌ف کێشان.

finger

(۲) سه‌ره‌وکاری پاره بۆ کردن.
financial (fā-nan'shəl, fī-nan'shəl), adj. دارایی؛ تایه‌تی به‌ دارایی
-financially (adv.).
financier (fin'ən-sēr', fī'nən-sēr'), n. (۱) په‌پۆزی دارایی؛ (۲) سه‌رمایه‌دار؛ پاره‌داریکی گه‌وره (به‌تایه‌تی که خه‌ریکی کرداری دارایی گه‌وره ده‌بیت).
v.t. پاره‌دان؛ پاره‌پیدان؛ سه‌ره‌وکاری پاره بۆ کردن.
finch (finch), n. فیسه؛ چۆله‌که؛ هه‌ر بانه‌ده‌یه‌کی میچوکی وه‌ک چۆله‌که.
find (fīnd), v.t. (۱) ریکه‌وت کردن؛ به‌ ریکه‌وت دۆزینمه‌وه؛ دۆزینمه‌وه (۲) دۆزینمه‌وه؛ بۆ گه‌ران و دۆزینمه‌وه؛ په‌یدا کردن. (۳) بۆ نه‌ره‌کوتن؛ زانن؛ پین زانن. (۴) دۆزینمه‌وه‌ی شتیکی وون بوو (۵) وا دانان؛ لا وایوون. (۶) په‌ره‌گرتن؛ لیدان؛ پیداکه‌رتن: (The blow found his chin). (۷) په‌یاردان: (The jury found him innocent).
n. (۱) دۆزینمه‌وه. (۲) شتیکی دۆزراوه (به‌تایه‌تی به‌نرخ)؛ دۆزراوه‌یه‌ک
find out, بۆ نه‌ره‌کوتن؛ پین زانن.
finder (fin'dēr), n. (۱) دۆزهره‌وه (مروءه، نامین). (۲) گه‌ره‌پینتیکی تایه‌تی کامیژا (بۆ پینتی شه‌ری له‌ وینه‌که‌دا ده‌رده‌چیت). (۳) ده‌ره‌پینتیکی میچوکی که به‌ په‌کیکی گه‌ره‌ته‌روه ده‌به‌سه‌رتیت.
finding (fīn'dīŋ), n. (۱) دۆزینمه‌وه. (۲) شتیکی دۆزراوه یا ده‌رخه‌ران. (۳) [pl.] که‌ره‌سه‌ی کریکار. (۴) نه‌نجامی لیکۆنیه‌وه (له‌لایین زانایه‌ک، دادگه‌ریک، یا کسبیک ته‌روه).
fine (fin), adj. (۱) باش؛ زۆر باش؛ چاک؛ نایاب: (a ~ sample). (۲) لێهاتوو به‌ په‌روشت؛ زۆر چاک: (a ~ teacher). (۳) پاک؛ پاکۆ. (۴) سایه‌قه؛ خوش (تاوه‌وه‌وا). (۵) وورد؛ میچووک: (~ sand). (۶) ماریک: (~ thread). (۷) تیز: (a knife with a ~ edge). (۸) وورد (جیاوازی، تپینیی): (~ distinctions). (۹) ناسک. (۱۰) جوان؛ جوانکیله.
adv. زۆر باش؛ زۆر چاک.
v.t. & v.i. (۱) پاکه‌رنمه‌وه؛ پاکبوونمه‌وه؛ پاکۆ کردن. (۲) وورد کردن؛ ناسک بوون.
fine (fīn), n. پین بۆراند؛ پین بۆری؛ سزا (پاره).
v.t. پین بۆراند؛ سزا لێ سه‌ندن (پاره).
in fine, (۱) له‌ نه‌جامدا؛ له‌ کۆتاییدا. (۲) به‌ کورتی.
fine arts, هونه‌ره‌ جوانه‌کان.
finery (fīn'ēr-i), n. جل و به‌رگی گه‌ره‌هه‌ری جوان و پازینه‌ره‌وه؛ شتومگی پازاندنمه‌وه.
finesse (fi-nes'), n. (۱) کارامه‌یی؛ ووردی (له‌ کارکردندا). (۲) ناسکی (په‌روشت و کارکردن). (۳) فیلحازتی و زیره‌کی و زۆلیتی.
finger (fīŋ'gēr), n. (۱) په‌نجه؛ نه‌موس؛ نه‌نگوست. (۲) شتیکی که له‌ په‌نجه بکات له‌ شتیوه به‌کاره‌نجاندا. (۳) پیژوانه‌یه‌که که برینه‌یه‌ له‌ پانایی په‌نجه یا دریزی په‌نجه‌ی ناوه‌راست. (۴) زمانه‌ی مه‌کینه یا نامینرته.
v.t. (۱) په‌نجه‌پیدان؛ ده‌سکاری کردن. (۲) دۆزین؛ بڕدن. (۳) لیدانی نامینرته‌کی مۆسیقای به‌ په‌نجه.
burn one's fingers, خۆ تووشی سه‌رکێشه‌ کردن؛ ده‌ست داخ بوون؛ په‌نجه‌ی خۆ داخ کردن یا سووتاندن.
have a finger in the pie, (۱) په‌شداری کردن؛ یاره‌تیدان. (۲) خۆتپه‌له‌قوتاندن؛ په‌نجه خسته‌ت کارکمه‌وه.
put one's finger on, په‌نجه خسته‌سه‌ر گیرگرتن؛ په‌نجه‌ی دیاره‌کردن؛ ده‌ست خسته‌سه‌ر (گیرگرتن)؛ ناوه‌نوس کردن.
twist (or turn) around one's little finger, چی بویت پین-.

دەمکات! کەرس بە دەسکەلای خۆ
 شویژ پەنجە
finger mark,
finger-nail (fin'gēr-nāl'), n. نینۆک
finger-print (fin'gēr-print'), n. پەنجەگرتن! شەقلی پەنجە
v.t. پەنجەمۆر گرتن! پەنجەگرتن
finger tip, (1) نوکی پەنجە! سەری پەنجە.
 (2) کیفی یاراستنی سەری پەنجە.
have at one's finger tips, (1) نامادەبوون! لەبەر دەستدا بوون بۆ
 پەكسەری بەکارهێنان. (2) باش زانین.

finical (fin'i-k'l), adj. - finicky.
finicky (fin'i-ki), adj. بەقیزوویی! بە هیچ پەزای نەبوو (بەتایبەتی
 خواردەمەسی).

finis (fi'nis), n. کۆتایی (بەرتووک. چیرۆک! پایان.
finish (fin'ish), v.t. (1) تەواوکردن! کۆتایی پێن هێنان! بڕینەوه!
 بڕاندنەوه. (2) هێنانەدی! بە ئەنجام گەیاندن! تەواوکردن.
 (3) هیچ نەهێشتنەوه! تەواوکردن! گسک لێدان.
 (4) بەرداچ کردن! زۆر چاک کردن. (5) [Colloq.] کوشتن! نەهێشتن.
 (6) [Colloq.] بێن بایەخ کردن.

v.t. تەواوکردن! دواي هاتن! کۆتایی هاتن! ئەمان.
n. (1) کۆتایی! دواي. (2) بۆیە. (3) تەواوی! بێگەردی.
 (4) چۆنییەتی تەواوکردن
 (5) چۆنییەتی ساف و لووس کردن! پووی میژووکردی.
 (6) ناسکی و ووردی (پەرووشت، دووان... هتد).

finish off, (1) تەواوکردن! کۆتایی پێن هێنان! دواي پێن هێنان.
 (2) کوشتن! نەهێشتن.

finish up, (1) تەواوکردن (کار). (2) هیچ نەهێشتنەوه.
finish with, (1) تەواوکردن! دواي پێن هێنان. (2) پەيوەندی لەگەڵ بڕین.
finished (fin'isht), adj. (1) تەواو بوو! تەواو
 (2) تەواو کراو! بە ئەنجام گەیشتوو. (3) زۆر باش! پوخته! بێگەرد! تاپاب.

(4) ساف و لووس کراو (میژووکردی).
 (5) بێن بایەخ! بایەخ نەماو! بێن کەك! کەك نەماو.
finite (fi'nīt), adj. (1) سنووردار! دواي دیت! بە ئەندازە! دیارکراو.
 (2) کرداری سنووردار (پێژمان).

n. شتیکی سنووردار یا بە ئەندازە.
finiteude (fin'ə-tōōd', fi'nə-tūd'), n. سنوورداریتی! بە ئەندازەیی.
fink (fɪŋk), n. [Slang]. (1) سووسە! سیخوێ! مان گرتن شکی (کریکان).
 (2) کەسکی بێن ئوخ و هیچ ویووچ و نالەبار.

finnick (fin'i-ki), adj. - finicky.

fir (fūr), n. (1) سنەوێر! درەختی سنەوێر. (2) دارو تەختەیی سنەوێر.
fire (fir), n. (1) ناگر. (2) جۆش و خۆرش! سۆزی بەمێژ.
 (3) تەقە! تەقاندن (تەفەنگ، تۆپ).

v.t. (1) سووتاندن! داگیرساندن. (2) کلدان (گۆزە و دیوێر).
 (3) بە ناگر ووشک کردنەوه. (4) بە ناگر پووتاک کردنەوه.
 (5) هێنانە جۆش و خۆرش. (6) تەقاندن (تەفەنگ، تۆپ).
 (7) [Colloq.] تێگرتن! ئاراستەکردن بە توندی: (to ~ questions at).
 (8) [Colloq.] دەرکردن لە کار: (to ~ someone from his job).

v.t. (1) سووتان! گرتن بۆ سووتان! ناگر تێن بۆ سووتان.
 (2) هاتنە جۆش و خۆرش.
 (3) تەقاندن (تەفەنگ، دەمانچە! تەقین.
 ناگر گرتن.

catch fire,
fire away, [Colloq.], دەستیگرتن! بەتایبەتی بە دووان یا
 پرسسپارکردن.

fire up, (1) ناگرکردنەوه (لە زۆیا، ناگردان، یا فڕاند)! ناگر داگیرساندن.
 (2) لەبەر توورەبوون

go through fire and water, تووشی ناخۆشی بوون
miss fire, (1) نەتەقین (تەفەنگ). (2) ژۆرکەوتن! سەرنەکەوتن (لە کارێکدا).

on fire, (1) دەسووتیت! ناگری تێن بەریووه
 (2) پێ لە جۆش و خۆرش! هاتووه تە جۆش.
open fire. (1) تەقەلێکردن! دەست بە تەقە کردن. (2) دەستیگرتن.
play with fire, یاری بە ناگر کردن! شتیکی مەترسیدار کردن.
set fire to, ناگر تێن بەردان! ناگر پێوتمان! سووتاندن.
set on fire, (1) ناگر تێن بەردان! ناگر پێوتمان! سووتاندن.
 (2) هێنانە جۆش! هەست جووتاندن.
under fire, (1) تەقە لێ دەکرت! ناگیاران دەکرت! لەژێر هێرش
 دێژماندا. (2) پەختە لێ گراو! سەرزەشت کراو.

fire alarm, زەنگی ناگر! زەنگی رایەران! لە ناگر بەریوونەوه.
fire-arm (fir'ärm'), n. چەکی ناگری (تەفەنگ، دەمانچە).
fire-ball (fir'bōl'), n. (1) هەورە تریشقە. (2) نەستیژەیی کشاو.
 (3) چەکیکی پێر تەقەمەنی وەك تۆپ.

fire-bird (fir'bürd'), n. بەلندەییکی پەنگا و پەنگە.
fire-brand (fir'brand'), n. (1) بزووتە! شاپلێتە.

(2) شۆزگیگێز! خەك هاندەر بۆ شۆپیش.
fire-break (fir'brāk'), n. ناگرو! ناوچەیەك كە پاك دەکرتەوه بۆ
 ناگریکردن.

fire-bug (fir'bug'), n. [Colloq.] بە دەسەنقەست ناگر بەردەرەوه!
 ناگر نێرەوه.

firecracker (fir'krak'ēr), n. دەمەرقاچان! تەرەقە.
fire department, دەستگای ناگرکوژاندنەوه (کە بەریووه بەرایەتی بەکی
 شارەوانیە).

fire engine, لۆری ناگرکوژاندنەوه.
fire escape, پێوی دەریازبوون لە ناگر (بەتایبەتی لە خانوویەکیدا لەکاتی
 ناگر تێن بەریووندا).

fire extinguisher, نامێزی ناگرکوژاندنەوه! ناگرکوژاندنەوه
 (کە لۆولەکیکی بچووکه ماددەیی کیمیایی ئێدایە).

fire-fight (fir'fit'), n. شەرە تەفەنگ.
fire-fighter (fir'fit'ēr), n. Also fire fighter, ناگرکوژاندنەوه
 (مۆژە)! ناگرکوژاندنەوه

گولەنەستیژە.
fire-fly (fir'fli'), n. بێمەیی ناگر.
fire insurance, (1) ناگرکوژاندنەوه (مۆژە)! ناگرکوژاندنەوه.
 (2) لێبەرساری ناگر (لە فڕێکە یا شەمەندەفڕێکدا)

fireman (fir'man), n. ناگردان.
fire-place (fir'plās'), n. ناگرنەر! دژناگر! ناگری.
fire-proof (fir'prōōf'), adj. (1) گوێ ناگردان! گوێ ناگر. (2) مان.
 (3) ژیانی ناومان! ژیانی خێزانی.

fireside (fir'sid'), n. تاپەتی بە گوێ ناگردان یا ژیانی خێزانی.
adj. ئێستەگی ناگرکوژاندنەوه
fire station, (1) بەرە دەستی.
 (2) بەرانیكە كە بەرمانستی گەرمای زۆر دەکات.

firestone (fir'stōn'), n. دەری سووتەمەنی! دار گۆزە!
 دەری سووتاندن.

fire-wood (fir'wood'), n. لێشکە شیتە! ناگروازی
 (1) سوورکردنەوهی گۆزە و دیوێر. (2) ناگر خۆش کردن.
 (3) فێشکە شیتە تەقاندن. (4) سووتەمەنی.

fire-works (fir'würks'), n.pl. (1) فێلی تەقە. (2) پێشەنگی لەشکر (لە جەنگدا).
firing (fir'ing), n. (1) ریزی پێشەوه! ریزی بەکەم.
 (2) بزەاری تەقە (لە چەکی ناگریندا).

firing line, دەستەیی تەقەکەر (دەستەبەك سەریازن)
 کە بە تەفەنگ کەسێک دەکوژن لەسەر فەرمانی دادگا یا تەقە بەسەر گوێی
 مەردوویەکیدا دەکەن لەکاتی تاشقێدا بۆ ریزیگرتنی.

firing pin, (1) پەقو! قایم. (2) تووندووتۆل! پەق! توئەگ.
firing squad (or party),

firm (fūr), adj.

(۲) بزرگوارانه.
firm (fɜːm), *n.* (۱) چسبیدگی، نه‌گور؛ پتو (a ~ faith). (۲) بزرگوارانه. (۳) دستور؛ توند (a ~ command). (۴) مسوگه؛ براره (a ~ contract). (۵) نه‌گور؛ چسبیدگی (a ~ prices).
stand firm, چسبیدن؛ توند بوون.
firm (fɜːm), *n.* نه‌گور؛ نه‌گورلان؛ سووربوون له‌سره.
firmament (fɜːm-ə-mənt), *n.* کوزموس؛ به‌شگه؛ دستگای بازرگانی.
first (fɜːst), *adj.* ناسمان؛ گوردوون.
adv. یه‌کدم؛ یه‌کدمین.
first (۱) یه‌کدم؛ یه‌کدمین (۲) بوی یه‌کدم جار. (۳) له پیشتر؛ باشتر.
n. (۱) یه‌کدم؛ یه‌کدمین (۲) یه‌کدم پوژی مانگ. (۳) یه‌کدم سالی چمرخیک. (۴) سهره‌تا... (pl.)، نایابترین؛ باشترین. (۵) براره (۶) گیزی یه‌ک (نوتومیل).
first of all, له‌پیش هم‌موشتیکدا؛ پیشه‌گی.
in the first place, له‌پیش هم‌موشتیکدا؛ به‌رله هم‌موشتیک؛ یه‌کدم.
first-aid (fɜːst-aid), *adj.* تاییه‌تری به‌فرداگه‌وتنی سهره‌تایی.
first aid, فرداگه‌وتنی سهره‌تایی.
first-born (fɜːst-bɔːn), *adj.* نۆبه‌ره.
n. مدالی نۆبه‌ره.
first-class (fɜːst-klas), *adj.* (۱) نمره یه‌کدا. (۲) باشترین؛ نایابترین. (۳) هی نمره یه‌ک: (a ~ ship). (۴) هی یۆسنه‌ی نمره یه‌ک. واته خیرا.
adv. (۱) به‌باشترین؛ به‌نمره یه‌ک. (۲) به‌پۆسته‌ی نمره یه‌ک. واته خیرا.
first cousin, ناموزا؛ خالوزا؛ پوزا.
first finger, پهنه‌ی شایه‌تشان.
first floor, (۱) نهومی یه‌کدم؛ قاشی یه‌کدم. (۲) نهومی دووه (له‌نورویادا).
first fruits, (۱) نۆبه‌ره. (۲) یه‌کدم نه‌نجام.
first-hand (fɜːst-hand), *adj. & adv.* له‌سهرجاوموه؛ راسته‌وحو؛ یه‌کسهری؛
(~ information, knowledge, experience, etc.)
first lady, زنی سهرکوزماری نه‌مهریکا.
first lieutenant, نه‌فسهری دوو نه‌سئیره؛ ملازمی یه‌کدم.
first-ling (fɜːst-ling), *n.* (۱) نۆبه‌ره. (۲) به‌چکه‌ی نۆبه‌ره.
firstly (fɜːst-li), *adv.* یه‌کدم؛ یه‌کدمین؛ له‌پیش هم‌موشتیکدا.
first mate, یه‌کدم نه‌فسهری که‌شتی (پله‌یه‌ک له‌خوار کاپتنه‌ره).
first officer, = first mate.
first person, یفناوی یه‌کدم. واته دووینفر وه‌ک. (I, we)؛ یفناومان.
first rate (fɜːst-rat), *adj.* نمره یه‌ک؛ یه‌کدمین؛ باشترین؛
adv. زور مایاب
adv. [Colloq.], نمره یه‌ک؛ زور باش؛ زور نایاب
fiscal (fis-kəl), *adj.* (۱) تاییه‌تری به‌خزینته‌ی میری یا ده‌سکرت. (۲) دارایی
fiscal year, سالی دارایی
fish (fɪʃ), *n.* (۱) ماسی. (۲) هرچ گیاندارینکی ناوی (۳) گۆشتی ماسی. (۴) [Colloq.] که‌سینکی ساریلکه یا بن هه‌ست.
v.i. (۱) ماسی گرتن؛ اراده‌ماسی کردن. (۲) به‌فریاد شقیه ده‌سکرتن.
v.t. (۱) ماسی تیدا گرتن؛ اراده‌ماسی تیدا کردن:
(We ~ed the stream.)
v.t. (۱) تیدا گرتن؛ اراده‌ماسی تیدا کردن:
(He ~ed a coin out of his pocket.)
adj. تاییه‌تری به‌ماسی یا ماسی گرتن.

drink like a fish, زور خوارده‌نوه.
fish for, بوی گه‌ران؛ هه‌ولی ده‌سکرتن دان (به‌تاییه‌تری به‌شومیه‌کی ناراسته‌مخو یا فیلمازانه).
fish in troubled waters, له‌ناوی لایدا اراده‌ماسی کردن، واته هه‌ل په‌رستن له‌کاتینکی پیشویدا بوی ده‌سکرتنی شقیه به‌ناره‌ماری
fish out, ماسی ئی بوون (له‌ده‌ریاچه‌یه‌ک).
like a fish out of water, له‌ده‌روه‌ی شوینی سووروشتی خودا بوون (وه‌ک ماسی‌یه‌ک که‌له‌ناو نارودا نه‌بیت).
other fish to fry, جینه‌جینکردنی کاری تر به‌ده‌سته‌ره بوون؛ هه‌ل تریش هه‌یه‌نه‌ک هه‌ر نهمه.
fish and chips, ماسی و پهنه‌تایی سووره‌وه‌کراو (خواردینکی شینگلیزی‌یه).
fish-bowl (fɪʃ-bɔːl), *n.* ده‌فرینکی شووشه‌یه ماسی بچوکی تیدا به‌خوبه‌کردن له‌ناو مالد.
fisher (fɪʃ-ər), *n.* (۱) ماسی‌گیر. (۲) به‌ده‌می ماسی‌گیر.
fisherman (fɪʃ-ər-mən), *n.* (۱) ماسی‌گیر. (۲) که‌شتی ماسی گرتن.
fishery (fɪʃ-ər-i), *n.* (۱) گرتن و هه‌لگرتن و فرۆشتنی ماسی و گیاندارنی ناوی تر. (۲) شوینی اراده‌ماسی کردن. (۳) مافی ماسی گرتن (له‌شوین و کاتی تاییه‌تیدا). (۴) شوینی ماسی په‌روه‌ده‌کردن.
fish-hook (fɪʃ-ˈhʊk), *n.* قولایی ماسی گرتن.
fishing (fɪʃ-ɪŋ), *n.* (۱) اراده‌ماسی؛ ماسی گرتن. (۲) شوینی اراده‌ماسی؛ شوینی ماسی گرتن.
fishing rod, داری اراده‌ماسی.
fish-monger (fɪʃ-ˈmʌŋ-ɡər), *n.* ماسی فرۆش.
fish pole, = fishing rod.
fish-pond (fɪʃ-ˈpɒnd), *n.* نه‌سئیرکی ماسی په‌روه‌ده‌کردن؛ هه‌روه ماسی.
fishy (fɪʃ-i), *adj.* (۱) ماسی‌مانه؛ وه‌ک ماسی. (۲) بۆنی ماسی ئی دیت؛ بۆگه‌ن. (۳) بن هه‌ست و بن په‌نگ؛ سارد: (a ~ stare). (۴) [Colloq.]، جینی گومانه (روته، چیرۆک، ده‌نگویاس)؛ جینی بره‌ا نۆبه‌ه-
fishiness (n.).
fission (fɪʃ-ən), *n.* (۱) شق بردن؛ که‌رت بوون؛ فرز بردن؛ له‌ت بوون. (۲) دوو که‌رت بوون (زاووزی‌یه‌کی بیج جووت بوونه برقیچه له‌به‌دوو که‌رت بوونی گیاندارینک یا په‌روه‌کینک). (۳) که‌رت بوونی نه‌تۆمی (فیزياء).
fissure (fɪʃ-ər), *n.* (۱) دیز؛ قلیش. (۲) شق بردن؛ پارچه پارچه بوون؛ که‌رت بوون. (۳) دیزی نۆوان به‌شەکانی نه‌ندامینکی له‌ش (وه‌ک له‌میشکدا).
v.t. & v.i. شق پین بردن؛ که‌رت کردن؛ پارچه پارچه کردن؛ شق بردن؛ که‌رت بوون؛ پارچه پارچه بوون.
fist (fɪst), *n.* (۱) مسته‌کۆله. (۲) [Colloq.]، ده‌ست. (ب) ده‌سخت.
v.t. مسته‌کۆله لیدان یا پیدان.
fistful (fɪst-ˈfʊl), *n.* چنگیک؛ پپ چنگیکه.
fistula (fis-ˈtʃuː-lə), *n.* (۱) بۆزی. (۲) ناسۆز؛ برین.
fit (fɪt), *v.t. & v.i.* (His actions ~ his words.) (۱) له‌گه‌ل گونجان؛ شیان. (۲) پین کردن؛ به‌قه‌دکردن؛ به‌پین کردن؛ به‌قه‌دبوون: (The coat ~s him.) (۳) گۆزین و به‌قه‌دکردن. (۴) شیانن؛ گونجاندن. (۵) پینداکردن: (He ~ted the key in the lock.) (۶) له‌بهرکردن؛ پیندان.
v.i. (۱) گونجان؛ شیان؛ باش بوون. (۲) پین کردن؛ به‌قه‌دکردن.
adj. (۱) گونجاو؛ شیاو؛ چه‌سپ (جل‌وبه‌رگ)؛ پین کردو. (۲) باش. (۳) ناماده. (۴) تهن‌رووست؛ تهن‌رووست باش.

n. (۱) پښ بړین! بهه دیوون (۲) چوټینی پښ کردن (a tight ~) (۳) شتښکی پښ کردن! شتښکی کونجاو یا شیار (۴) له بږ گرتن! کوکه، پښکښین... هتد! هښرش.

fit (fit), n. (۱) له بږ گرتن! کوکه، پښکښین... هتد! هښرش. (a - of coughing, laughter, etc.)

(۲) جدو، خو، لښکر کاتی (۳) فن
by fits and starts, به ناپږک وپسکر
have (or throw) a fit. [Colloq.], نغد تورمه دیوون! شتښکږ دیوون

fitch (fich), n. = fitchew.

fitchew (fich'fō), n. (۱) گیاداریکی نووک دریزه له پښیله گوره تړه. (۲) فږوهی نهه گیاداره.

fitful (fit'fəl), adj. ناپږک وپښک! سمره می (جمو جووړل یا چالاکي) ناپوهناو

fitly (fit'li), adv. (۱) به کونجاوی! به چاکي! به پږک وپښکی. (۲) له کاتی خویدا! له کاتیکی باشدا.

fitter (fit'er), n. (۱) فیتږ نو توصل! میکانیکی (۲) جلدروبه که حل و بفرگ گوره و بچووک ده کاتوره بږ نهری به قدی خاونه که کی سکاټ

fitting (fit'ing), adj. دروست! به جن! شیاو! پږه پږ (۱) جل پږزه کردن! جل به بږگرتن و تاقیکردنه و. (۲) (pl.) کره سسی ناو مال یا فرمانگه.

five (fiv), adj. پښنج (۱) پښنج (۲) شتښکی پښنجکی به تابه تې (۱) تپیی باسکه. (ب) پوول دومینه ی پښنجکی (ج) [Colloq.] پاره ی پښنج دږلاری.

five-and-dime (fiv'n-dim'), n. [Colloq.] (۱) پوول دومینه ی پښنجکی به تابه تې (۱) تپیی باسکه. (ب) پوول دومینه ی پښنجکی (ج) [Colloq.] پاره ی پښنج دږلاری.

a five-and-ten-cent store, (۱) پوول دومینه ی پښنجکی به تابه تې (۱) تپیی باسکه. (ب) پوول دومینه ی پښنجکی (ج) [Colloq.] پاره ی پښنج دږلاری.

five-and-ten-cent store (fiv'n-ten'sent'), Also called: (۱) پوول دومینه ی پښنجکی به تابه تې (۱) تپیی باسکه. (ب) پوول دومینه ی پښنجکی (ج) [Colloq.] پاره ی پښنج دږلاری.

five-and-ten and dime store, (۱) پوول دومینه ی پښنجکی به تابه تې (۱) تپیی باسکه. (ب) پوول دومینه ی پښنجکی (ج) [Colloq.] پاره ی پښنج دږلاری.

five-fold (fiv'fōld), adj. (۱) پښنج شوره نده! پښنج قات. (۲) پښنج به شدار

fix (fiks), v.t. (۱) چسپاندن! قایم کردن. (۲) خسته مینشکه و. (۳) فاراسته کردن! چاو تن بړین

(The child -ed his eyes on the clown.) (۱) چسپاندن! قایم کردن. (۲) خسته مینشکه و. (۳) فاراسته کردن! چاو تن بړین

(۱) رهق کردن (۲) بړینه و! دمار (He -ed the rent at forty dollars.) (۳) گه پښتنه نه خاوه! بږیاردان

(۴) پښکښتن! پښکښتن کردن. (۵) چاک کردن و. (۶) خوښ کردن! ناگږ.

(۷) پښان! چښشت! قاماده کردن (خاواره مښی، چښشت). (۸) [Colloq.] به ساخته بږنه و: هښبږاردن، مښملی... هتد!

(to - an election or a game) (۹) [Colloq.] توله تی سهندن! سزادان (۱۰) خسپاندن

v.t. (۱) چسپاندن! قایم دیوون. (۲) [Colloq. or Dial.] شیان و! دیوون! ناماده دیوون (بږ کارنگ):

(I'm -ing to go fishing.) (۱) [Colloq.] تښکوله چه له مه! گږچهل.

n. (۱) شتنه که نه ساخته ده بږته و. بږیار له سر دان! هښبږاردن.

fix on (or upon), (۱) چاک کردن و. شتی شکاو: (۲) پښکښتن! پښکښتن کردن (۳) ناشکړدنه و

fix up, [Colloq.], (۱) بږ ناماده کردن و پښکښتن کردن. (۲) چسپاندن! چاو تن بړین

fixate (fik'sāt), v.t. (۱) چسپاندن! چاو تن بړین (۲) خږ هښواسین یا به ستن به کسپکه و به شږوه به کی مښالانه! تږوه نا لان

v.t. (۱) چاو تن بړین! سمرنج بږدان (۲) (۱) خږ هښواسین یا به ستن به کسپکه و به شږوه به کی مښالانه (ب) پهره نه سندنی سرووشتی و لږوونی و توخمی کسپکه له پږه به کی تابه تې ژماندا.

fixation (fik-sā'shən), n. (۱) چاو تن بړین (۲) چسپاندن. (۳) خویلا (د بږیاری کسپکه یا شتښک! خووگرتن به کسپکه یا شتښکه و به تابه تې که له مښالای بږمه ده سستی پښ کردیبت و بږمه و م پښت! حمرنیکردنیکی پښ سنوورو مښالانه.

fixed (fikst), adj. (۱) چسپوړ! قایم! نه جووړ! چږکر. (۲) بږاوه! دانوا! نه گږ: (a - price). (۳) سوور له سر! نه گږ: (a - purpose). (۴) هم پښنه له مښکدا! بږو! خویلابی: (a - idea).

fixer (fik'sēr), n. (۱) چسپښنږ! چږکر. (۲) [Colloq.] خږ یا کسپکی تر بږگارگر له سزا به بږتیل دان و ده سلاټ به کار مښان.

fixity (fik'sə-ti), n. (۱) چسپوړی! چږکر! پتږی! قایمی. (۲) شتښکی چسپاو.

fixture (fiks'chēr), n. (۱) شتښکی چسپاو یا چږکر. (۲) (pl.) شتښکه می چسپوړی ناو مال، دیوکان، یا فرمانگه. (۳) [Colloq.] کسپکی چږکر له شونښک یا فرمانښکدا بږ ماره به کی ژور

fizz, fiz (fiz), n. (۱) فیشکه (وهک هی شامپانیا یا کږکا کولا کاتی کردنه و شوشکه). (۲) خاوردنه و به کی وهک شامپانیا یا کږکا کولا که فیشکه ی لږوه دږت کاتی کردنه و شوشکه.

v.t. فیشکه کردن! فشه لږوه ماتن (۱) فشه لږوه ماتن (وهک شامپانیا یا کږکا کولا کاتی کردنه و شوشکه). (۲) (Colloq.) سږنه کږتن!

fizzle (fiz'əl), v.t. (۱) فشه لږوه ماتن (وهک شامپانیا یا کږکا کولا کاتی کردنه و شوشکه). (۲) (Colloq.) سږنه کږتن!

fizzle (fiz'əl), v.t. (۱) فشه لږوه ماتن (وهک شامپانیا یا کږکا کولا کاتی کردنه و شوشکه). (۲) (Colloq.) سږنه کږتن!

fizzle (fiz'əl), v.t. (۱) فشه لږوه ماتن (وهک شامپانیا یا کږکا کولا کاتی کردنه و شوشکه). (۲) (Colloq.) سږنه کږتن!

fizzle (fiz'əl), v.t. (۱) فشه لږوه ماتن (وهک شامپانیا یا کږکا کولا کاتی کردنه و شوشکه). (۲) (Colloq.) سږنه کږتن!

flabbergast (flab'ēr-gast), v.t. [Colloq.], (۱) واق و بږماندن! سمر سوور مښان.

flabby (flab'i), adj. (۱) فشه! شلو و شږواو! پهل! نږم وشل: (۲) بږن هږزا! لاوازا! بږن تږن.

(- muscles) (۱) فشه! شلو و شږواو! پهل! نږم وشل: (۲) بږن هږزا! لاوازا! بږن تږن.

-flabbily (adv.); flabbiness (n.). (۱) فشه! شلو و شږواو! پهل! نږم وشل: (۲) بږن هږزا! لاوازا! بږن تږن.

flaccid (flak'sid), adj. (۱) فشه! شلو و شږواو! پهل! نږم وشل: (۲) بږن هږزا! لاوازا! بږن تږن.

(- muscles) (۱) فشه! شلو و شږواو! پهل! نږم وشل: (۲) بږن هږزا! لاوازا! بږن تږن.

-flaccidity (n.). (۱) فشه! شلو و شږواو! پهل! نږم وشل: (۲) بږن هږزا! لاوازا! بږن تږن.

flag (flag), n. (۱) نالو! به یادخ. (۲) تووکی پانی کوونه پږو و هښو! پږه و ورده ی هښدئ بانده. (۳) کلکی ناسکه کیوی.

(۴) کلکی تووکی هښدئ سگ (۱) به نالو پږزاندنه و. (۲) به نالو نږن به نالو. (۳) به نالو نږن به نالو. (۴) به نالو نږن به نالو.

(He -ged the train.) (۱) به نالو نږن به نالو. (۲) به نالو نږن به نالو. (۳) به نالو نږن به نالو. (۴) به نالو نږن به نالو.

flag down, (۱) به نالو نږن به نالو. (۲) به نالو نږن به نالو. (۳) به نالو نږن به نالو. (۴) به نالو نږن به نالو.

(to flag down a train, car, etc.) (۱) به نالو نږن به نالو. (۲) به نالو نږن به نالو. (۳) به نالو نږن به نالو. (۴) به نالو نږن به نالو.

flag (flag), v.t. (۱) شلو و شږواو دیوون! داکږتن! شږو دیوونه. (۲) کږ دیوون! بږن هږز دیوون! تږن تږدا نمان: (His enthusiasm -ged.)

flagellant (flaj'ə-lənt, flə-jel'ənt), n. قامچی و شږن (به تابه تې کسپکه که به قامچی خږی دانه گږته و بږ مښه ستنکی تابه تې یا هږوس هښسان و خوښی تی و بږگرتن). قامچی لږم. قامچی لږان. قامچیدار! وهک قامچی.

flagellation

flagellation (flaj'ə-lā'shən), n. قامچى وهشاندن يا ليدان (بەتايبەتى بۆ مەبەستىكى ئايىنى يا ھورەس ھەلسان و خۇشى ئۆز ھەرگرتن).

flagellum (flā-jel'əm), n. (۱) قامچى (۲) تەز (پورەك).

flagman (flaj'mən), n. (۱) ئالاھىدىلىك (۲) بە ئالاھىدىلىك نۆز (بۆ ھەستاندن ۋە بەرئىكرىنى شەمەندەھەر يا ئوتومبىل).

flagon (flaj'ən), n. (۱) مەسىنە شووشەي دەسكدار. (۲) ئاومېزكى مەسىنە يا شووشەيەكى دەسكدار.

flagpole (flaj'pōl'), n. دارئالا

flagrance (flā'grəns), n. ھەلئاراي ئاشكرابىي و بىن شەرمى.

flagrant (flā'grənt), adj. ھەلئاراي بىن شەرم، ئاشكرابىي شەرم (a ~ violation of the law)

flagstaff (flaj'staf', flaj'stäf'), n. - flagpole.

flail (flāl), n. دارى گەشو جو كوت؛ گەلا كوتك (۱) گەسو جو كوتان بەم جوڑە دارە (۲) قامچى لىنداز؛ بىرازكرىن؛ لىدان؛ كوتان بەھەر؛ توانا؛ دەستبالايى.

flair (flār), n. (۱) پىرووش بەھن؛ كوتلۇ بەھن؛ (a ~ of snow)

flake (flāk), n. (۲) تەلەزم؛ پارچە (۱) كوتلۇ كوتلۇ ۋەستان؛ پىرووش پىرووش كرىن (۲) تەلەزم لىكرىدەھەر؛ پارچە لىكرىدەھەر.

flaky (flāk'i), adj. (۱) داد دانە ۋەستار؛ كوتلۇ كوتلۇ ۋەستار. (۲) ناسك و قىرچىك. (Slang). فەشەن؛ پىشت پىن نەبەسترا؛ ھىج رەپوچ.

-flakily (adv.); flakiness (n.).

flambeau (flam'bō), n. (۱) مەشخەل؛ بلىنە. (۲) مۇمدان.

flamboyant (flam-boi'ənt), adj. (۱) پىر ۋە چوكلە ۋە مېلى خواروھىچو رازاۋەي ۋەك گىرى ئاگر (خانوسازى). (۲) پووناك ۋەك گىرى ئاگر؛ گىراۋى؛ مەشخەلى؛ بلىنەسى. (۳) رازاۋە؛ زوق (۴) بە كەش ۋەش؛ خۇنۇنەرا؛ خۇدەرخەر؛ (a ~ person, speech, etc.)

-flamboyance (n.).

flame (flām), n. (۱) گىر؛ كلىبە؛ كىسپە؛ بلىنە. (۲) ھەستىكى قول ۋە بەھن؛ سۆز (Slang). لىنداز

v.l. (۱) گىرگرتن؛ كلىبە كرىن؛ بلىنە سەندن. (۲) سووربوونەھەر؛ (Her face ~d with anger.)

(۳) ھاتنە جۇش؛ جۇش سەندن (۱) گىر تىن بەردان؛ ئاگر تىن بەردان. (۲) ھىتانە جۇش.

v.l. جزە ئاۋازو سەھامەكى ئىسپانىيە

flamenco (flā-menj'kō), n. (۱) گىرگرتو؛ گىراۋى. (۲) گىر ناسا؛ ھە پووناكى ۋە گىرمىدا. (۳) بەجۇش؛ بەھەست.

flaming (flām'ɪŋ), adj. (۱) ھەلئاراي؛ ئاشكرابىي؛ زۆر ديار (۲) لاقەدا؛ لاقەرىغە؛ لاقەراف؛ كەلەكە (۳) كۇتشى لاقەرافى ئاۋەل. (۴) لاتەنىشت؛ لا.

flamingo (flā-min'gō), n. سوورە قولنگ؛ بالندەھەكى ئاۋى بەھەسى گورەي ملو لاق درىژى دەنۋەك چەماۋەيە

flammable (flam'ə-b'l), adj. زو سووت؛ زو گىرگىر.

flange (flan), n. لىۋارى چەرخ يا لوۋەيەك بۆ بەھىزكرىن؛ چەسپاندن يا پىنكەھە نووساندن (۱) لاقەدا؛ لاقەرىغە؛ لاقەراف؛ كەلەكە (۲) كۇتشى لاقەرافى ئاۋەل. (۳) لاتەنىشت؛ لا.

flank (flan), n. ھى لاقەرىغە يا لاتەنىشت

adj. (۱) لە تەنىشتەھەر بوون، ۋەستان، يا دانىشتن؛ لە لاۋە بوون. (۲) پاراستى لاتەنىشتى ھىزىكى دۇست يا لايەنگىر.

v.l. (ب) ھىزىش بىردنە سەر ھىزىكى دۇست لە لاۋە. (ج) لە لاي ھىزىكى نوژمندا تىبەرىن

لە لاۋە بوون؛ لە تەنىشتەھەر بوون. (۱) قوماشى خورى تەنك.

v.l. (~ on; ~ upon),

flannel (flan'əl), n.

(۲) (pl.) جلوبەرگى خورى بەتايبەتى پانتۇن. (۳) (Colloq.) (pl.) فانيلە؛ جلى ژىرمە.

flap (flap), n. (۱) چەك (جلوبەرگ يا شتى تىن؛ پارچەيەكى شۇپوورە ۋەك زمانى گىرفانى چاكتە). (۲) شەقى يالى بالندە؛ بالەفېرئ. (۳) زللە. (۴) بەشىكى جوۋاۋو لە يالى فۆۋكە.

v.l. (۱) زللە لىدان؛ پىدادان (بەشىكى پان و تەخت). (۲) شەقى لە يال ھەلساندن؛ بالەفېرئ كرىن؛

(The bird -ped its wings.) (۱) بالەفېرئ كرىن؛ شەقى لە يال ھەلسان. (۲) شۇپوورەھەر شەكتەھەر.

flare (flār), v.l. (۱) گىرگرتن؛ داگىرسان؛ ئاگرگرتن؛ كىسپە كرىن؛ ھەلچوون. (۲) ئىشارەت دان بە شتىكى داگىرسان ۋەك كىر.

v.l. (۱) گىر تىن بەردان؛ داگىرساندن. (۲) ئىشارەت پىدان بە شتىكى گىراۋى.

n. (۱) گىزىكى كەم خاين؛ كىسپە. (۲) گىزىكى زۆر پووناكى سەردەھى بۆ پووناك كرىدەھى شوئىنك (۳) ھەلچوون (ھەست، سۆز) لە پىر شوپوورە يا ھەلچوون؛ شتىگىرئ. (۴) پىچايسى يا لوۋى (تەنۋەرە).

flare up (or out), (۱) گىرگرتن؛ ئاگرگرتن؛ كلىبە كرىن.

(۲) لە پىر ھەلچوون (ھەست)؛ لە پىر شوپوورە پوون؛ شتىگىرئ بوون.

(۳) داگىرسان (ئاگر، شەپ، ئاگۇكى، بىرىن)؛ سەردەھەندەھەر (بىرىن، نەخۇشى شەپ).

flare-up (flār'up), n. (۱) كلىبە؛ كلىبە كرىن؛ گىرگرتن. (۲) لە پىر ھەلچوون (ھەست)؛ لە پىر شوپوورە پوون.

(۳) داگىرسان (شەپ، بىرىن، ئاگۇكى، ئاگر)؛ سەردەھەندەھەر (۱) بىرقانەھەر؛ دەرەھەندەھەر؛ شەرقانەھەر.

flash (flash), v.l. (۲) بىرىسكانەھەر؛ (Her eyes ~ed with anger.)

(۳) ۋەك بىرىسكە تىبەرىن؛ (The automobile ~ed by.)

v.l. (۱) بىرقانەھەر؛ دەرەھەندەھەر. (۲) بە بىرىسكە نارەن (پەيام، بىرىسكە). (۳) [Colloq.]، پىشاندان بۆ خۇنۇواندن؛

(He ~ed a roll of money.) (۱) بىرقە؛ بىرقانەھەر؛ دەرەھەندەھەر.

n. (۲) چىركە (كات)؛ ھەناسە (كات). (۳) دەرەھەندەھەر كورت ۋە لەپ (ھەست، زىركى، ۋورمايى ... ھەند).

(a ~ of wit) (۴) بىرىسكە؛ پەيامى بە بىرىسكە تىبەردان.

(۵) خۇنۇواندن؛ خۇ پىشاندان بە كەش ۋەش. (۶) زمانى دزو جەردەھەر خەلقى ساختەچى. (۷) لاقا ۋە ھەلسانى لەپىر.

adj. (۱) خۇنۇنەرا؛ خۇپىشاندەر (۲) تايبەتى بە دزو جەردەھەر خەلقى ساختەچى.

flashback (flash'bak'), n. گەردەھەھەكى خۇراۋ كورت ۋەك پىرووسكە بۆ پىرووداۋى راپوودو لە چىرۇكىندا يا لە مۇشكدا.

flash bulb, گۇۋى نەكەكتىكى كامېرا (كە پووناكى يەكى كورت دەدات بۆ ۋىنەگرتن).

flash flood, لاقاۋى كوتۇپچى.

flash-light (flash'lit'), n. (۱) شەرقىكى بىرووسكەكى كۇكە ھەلەكەرىسكە دەكۇرتەھەر بۆ ئىشارەتدان. (۲) گۇۋى دەستى (۳) شەرقى ۋىنەگرتن بە كامېرا.

flashy (flash'i), adj. (۱) بىرقەداۋى؛ بىرىسكەداۋى؛ زۆر پووناك. (۲) خۇنۇنەرا؛ بە كەش؛ بە كەش ۋەش؛ خۇبادەر.

flask (flask, fläsk), n. شووشەي مل بارىك؛ شووشەي مەي؛ دەھرى مل بارىك.

flat (flat), adj. (۱) تەخت؛ تەختانى؛ تەختايسى؛ پۇك. (۲) پەل (دەلى). (۳) بە درىۋايسى؛ بە درىۋايسى (۴) پان و تەنك و ساف (۵) پىن ئەسلاۋ شولا؛ تەۋاۋا پىن نوۋ دلى؛ (a ~ denial)

(۶) پىراۋە (تەرخ)؛ سەرداۋى لەسەر ئاكرئ؛ (a ~ rate)

- (۷) کز بازار: (a ~ market)
- (۸) بن تام: ناخوش: (a ~ drink)
- (۹) وشه ناخوش: يك نوا: (a ~ existence)
- (۱۰) ناپورن تاديان: (a ~ sound)
- (۱۱) په نچر تايه: (a ~ tire)
- (۱۲) [Colloq.] تاپورت: (۱۳) بن بريښه (بويه، پمگ)
- (۱۴) نزم دهنگ، تاوان

- adv. (۱) په تختي! به پاني
- (۲) لسمر پشت يا بهدمهوه! تخت: (He fell ~)
- (۳) په تمراوي! بن کموزياد: (۴) بهين قازانچ (قمرن)
- (۵) نزم (تاوان، دهنگ)

- n. (۱) تمختيايي (پو، دست، شويتن) پانايي: (the ~ of the hand, of a sword, etc.)
- (۲) شويتنيکي تمختيايي! زموي پمگي گمروي تخت
- (۳) ژونگاونکي نزم: (۴) شتيکي تخت (دهفي)
- (۵) تايه، په نچر

- v.t. & v.i. تخت کردن! تخت بوون! پان کردنهوه
- fall flat, به دلي کس نه بوون! سر نه گوتن! به نمنجام نه گيشتن
- flat (flat), n. خانوچه! خانوي بن حوشه! (شوهه)

- flat-foot (flat'foot'), n. چمنه ژورنيکي پيکهوه له همان نهوډا
- (۱) بن پين تخت: (۲) [Slang]، پولييس
- flat-footed (flat'foot'id), adj. (۱) بن پين تخت

- (۲) [Slang] پتمو! چسيپو! نه گونډ
- flatten (flat'n), v.t. (۱) تخت کردن! پان کردنهوه
- (۲) دان به زهويدي! يخ دان

- v.i. (۱) تخت بوون! پان بوونوهوه
- (۲) لسمر زموي تخت بوون (مروقه، گيانهي) پاکشان
- flatten out, تخت کردن! تخت بوون! پان کردنهوه! پان بوونوهوه
- flatter (flat'er), v.t. ميرايي کردن! پشي پشي پو کردن!

- به دهور وفتنگدا هاتن
- دلي خو خوش کردن
- flatter oneself, ميرايي! ميرايي کردن! پشي پشي
- flattery (flat'er-i), n. (۱) باويرزي

- flatulence (flach'ə-ləns, flach'yoo-ləns), n. ناوحسک ريخوله (۲) قسهي زلو هيچ ويوچ! کشولش! لوت بزمي
- flatulent (flach'ə-lənt, flach'yoo-lənt), adj. (۱) ترکهن!
- (۲) قسهزل! فشهجي! به کشولش
- flatware (flat'wār'), n. دهمري نان خواردن (وهک کموچک و چمتاو

- چهو قاپو ... همتد)
- flaunt (fləunt), v.i. خويادان به کشولشمهوه! خوتواندن!
- خوده رخست
- v.t. خوتواندن به کشولشمهوه! دمرخستن به کشولشمهوه! دان به چاودا!
- کشمه پيوه کردن (He ~s his wealth.)

- flautist (flā'tist), n. = flutist.
- flavor (flā'vēr), n. (۱) بوون (۲) تام
- (۳) تايه خو! سرووشني تايه تي شتيک: (the ~ of adventure)

- v.t. تام پيدان! ترشو خوي پيوه کردن
- به تام! خوش! تام خوش
- flavorous (flā'vēr-əs), adj.
- flavory (flā'vēr-i), adj. = flavorous.
- flavour (flā'vēr), n. & v.t. = flavor [British Spelling].

- flaw (flō), n. (۱) لرن! شکاوي! کم و کورتی! ناتمراوي: (a ~ in the diamond)
- (۲) کم و کورتی! کم و کورتی! همله! ناتمراوي: (a ~ in his character)
- v.t. & v.i. عمييار کردن! کم و کورتی ميئان! ناتمراو بوون
- باويرزيکي کورت
- flawless (flō'lis), adj. بن کم و کورتی! بن گورد! بن ناتمراوي!

فني هميب

- flax (flaks), n. (۱) پورمگي کهتان (۲) کهتان
- flaxen (flak's'n), adj. (۱) کهتان! له کهتان سرووستکراو (۲) زهر دباو
- flaxseed (flaks'sēd, flak'sēd'), n. تزو کهتان

- flaxy (flak'si), adj. وهک کهتان! له کهتان دمچيت! کهتانی
- flay (flā), v.t. (۱) چرم ليکړه نوره! کمول کردن! بهر قامچي دان و چرم
- ليکړه نوره (۲) به توندوتيری په خنه ليگرتن (۳) پوونکړه نوره! تانان کردن

- flea (flē), n. کنج
- flea bite (flē'bīt'), n. (۱) گازه کنج
- (۲) شويتی نم گازه که سووردميتمهوه (۳) ناربه حه تي پمگي بيووک

- fleck (flek), n. (۱) خال (پيست) (۲) پرووش! نه ختال
- (۳) پمله (پوونکي، پهنگ)

- v.t. به خال داپوشين (پيست)
- flection (flek'shon), n. (۱) چميينهوه! چمقانوه (۲) پنج
- inflection (۳)

-inflectional (adj.)

- fled (fled), past tense and past participle of flee.
- fledge (flej), v.t. پمې دهر کردن! پهرو پال کردن و نهست کردن به فرين
- (۱) به چکه به ختو کردن تا باله فری بوون (۲) تير داپوشين به پمې

- fledgling, fledgeling (flej'liŋ), n. (۱) بالنده پمگي تازه باله فرين
- بوو! به چکه بالنده (۲) کسيکي گنج و دنيا نه ديده و چاو نه پشکو توو!
- باي (مروقه)

- flee (flē), v.t. (۱) پاکردن! هلاتن! دهر ياز بوون
- (۲) وون بوون! زوو تپه بوون (۳) خيرا پوشتن

- v.t. له دست پاکردن! دهر ياز بوون! خو لي لادان! لي پاکردن
- fleece (flēs), n. (۱) بمرگن! خوری (که به مرمه کموه بيت يا تازه اوس
- پورايتمهوه) (۲) بمرگني مرمک (۳) بمرگ (که وهک بمرگني مرم و ابيت)

- (۴) چمشنه قوماشتيکي نهرم
- (۱) بريتهوه (مرم) بمرگن لي بريتهوه
- (۲) پوونکړه نوره (به قزل) خهله تاندن و پاره لي سندن! لي دزين

-fleecy (adj.)

- fleet (flēt), n. (۱) گمله کهشتي جنگ! هزي دهر يايي
- (۲) گمله کهشتي، فروکه، نوتوميل، لوري ... همتد

- fleet (flēt), v.t. (۱) سر تاوکوتن! ممله کردن (۲) فرين! خيرا پوشتن
- (۳) [Archaic]، له چاو وون بوون! به پمله تپه بوون
- (۴) چيگه گوزين

- (۱) [Rare]، کات کوشتن! کات بردنه سمر (۲) چيگه پين گوزين
- v.t. خيرا گورج! پهله
- adj. کورت (کات) کم خايه! سردهمي!

- fleeting (flēt'ing), adj. زوو به سردهمي: (for a ~ moment)
- flesh (flesh), n. (۱) گوشت (به تايه تي هي ناده ميزاد)
- (۲) گوشتي ميوه هات (۳) گوشتي گياندار

- (۴) لمشي ناده ميزاد (۵) سرووشني لمشو هستي ناده ميزاد
- (۶) هموو مروقه! مروقه تايه تي (۷) هموو زينه وهرنگ
- (۸) پووکاري لمشي ناده ميزاد (۹) سوور ياو! پهنگي پيستي مروقي سپي

- v.t. (۱) گوشت به سگ دان بو هانداني يا بو پاو کردن
- (۲) هاني خويون پشت دان (۳) پهق کردن (۴) تيغ به گوشتدا کردن
- (۵) قلمه وکړدن (۶) گوشت ليکړه نوره! کمول کردن

- v.t. [Colloq.] قلمه بوون
- flesh and blood, لمشي ناده ميزاد
- in the flesh, (۱) به زيندويه تي! زيندوو

- (۲) خو! خوي! به لمشو گيان
- منداني خو! خزمي زور تزو!
- one's (own) flesh and blood, له گوشت و خويني خو

- flesh-eating (flesh'ēt'ing), adj. گوشتخور

fleshy

fleshy (flesh'i), adj. (1) گوشتن آقلرو (2) قابمیتی به گوشت؛ وده گوشت. (3) گوشتن (میوه‌مات).

-fleshiness (n.). flew (flōd), past tense of fly. flex (fleks), v.t. & v.i. (1) چه‌ماندنوه (قول، جوگه). (2) ثورت کردن (ماسولکه)؛ ثورت بوون؛ کرژبوون. نهمی؛ جیری. نهم؛ جیر؛ به کیشمان.

flexibility (flek'sə-bil'ə-ti), n. (1) شمه (وده می قامچی). (2) لیدان (وده به قامچی).

flexible (flek'sə-b'l), adj. لیدان یا پیدان (وده به قامچی).

flick (flik), n. فرته‌لرت کردن.

v.t. فیلمی سینما.

flicker (flik'er), v.t. (1) باله‌فری کردن؛ شمه له بال هلساندن؛ فره‌لرت کردن (2) پرته‌پرت کردن (چرا، مؤم)؛ ترووسکانه‌موره.

n. (1) فره‌لرت؛ فرته‌لرت. (2) ترووسکانه‌موره؛ ترووسکه.

(3) هم‌ستیکه کم خایه‌ن یا زوو به‌سهرچوو.

(4) [Slang]، فیلمی سینما.

flier (fli'er), n. (1) فرژکه؛ شتیک که بغینت (2) فرژکه‌چی.

(3) شمه‌منده‌فرنگ یا پاسیکه که زوو هاتوچو ده‌کات. (4) پین پیلکه.

(5) [Slang]، کارنکی بازگانی بیبیکانه‌ی وده قومار.

(6) [Slang]، بلاوناه‌یه‌یک که چاپ بکرنت و بلاوکرنته‌موره به هم‌مولایه‌کدا.

flight (flit), n. (1) فرین (2) ماهوی فرینی یک جاری فرژکه یا بالندمیه‌یک.

(3) پؤل (بالنده) (a ~ of birds).

(4) پؤل فرژکه‌ی سویایی به ناسمانه‌موره.

(5) فرژکه‌یه‌یک که هاتوچوی رنک‌ویکه ده‌کات له‌نئوان دوو شویندا.

(6) گمشتی فرژکه. (7) خمیال فرین: (a ~ of fancy).

(8) چه‌ند بر پیلکه‌یه‌یک.

v.t. پیلکه‌موره فریر (بالنده)؛ کوچ کردن (بالنده).

flight (flit), n. پاکردن (له مهنرسی)؛ دهریازبوون؛ هلاتن؛ پمو.

put to flight, پاونان؛ رافرندن؛ هلفراندن.

take to flight, پاکردن؛ دهریازبوون؛ هلاتن.

flighty (fli'ti), adj. (1) حولول؛ بین بار (2) شیت؛ شیتوکه.

flim-flam (flim'flam), n. (1) قسه‌ی فپوو هیچ‌ووپووچ.

(2) فیل؛ فینزای.

adj. (1) هیچ‌ووپووچ؛ قوپ؛ بین مانا. (2) فیلبازانه؛ فرولیلایوی.

v.t. [Colloq.], فیل لیکردن؛ خله‌تاندن.

flimsy (flim'zi), adj. (1) ناسک؛ برگه‌نگرا شتی‌وشپ.

(2) هیچ‌ووپووچ؛ بین مانا (بیلگه): (a ~ excuse).

n. (1) کاه‌زری تنه (2) شتیکه له‌سهر کاه‌زرنکی ودها تنه‌ک نووسرابیت.

flinch (flinch), v.t. سل کردنه‌موره؛ سله‌مینموره؛ کؤکردن.

n. سل کردنه‌موره؛ سل؛ سله‌مینموره؛ کؤکردن.

flinder (flin'dēr), n. پارچه؛ تله‌رم.

fling (flin), v.t. (1) فرژدان؛ به توند همدان؛ تووردان.

(2) جورلاندن به توندو له‌پ (بال، لاق، سم): (He flung his arms about her.)

(3) ده‌ستینکردن به‌جوشموره: (He flung himself into the task.)

(4) خستنه نولاره؛ گوئ پین نهدان.

(5) دانعه (بوون)؛ لئ هاتن (بوون).

v.t. (1) به په‌له پزیشتن یا جورته‌دهرموره.

(2) شیتانه قسه‌کردن؛ دهم‌موری کردن.

n. (1) فرژدان. (2) لاقرتن.

(3) دزستابه‌تی‌یه‌یکی فیوان ژنو بیایوکه بؤ اباوردن: (They had a ~).

(4) سه‌مایه‌یکی به‌جوش. (5) [Colloq.], هولمانیک هر بؤ قاقیرنه‌موره.

flint (flint), n. (1) بیرده‌ستی؛ بیرده له‌ستی. (2) شتیکه زؤو پمق.

-flintly (adj.).

flip (flip), v.t. (1) همداندنوه (پهره): (to ~ a page).

(2) شیروخست کردن؛ تهر ووشک کردن؛ پاره همدان به هم‌وادا له شیروخستدا.

v.t. (1) چه‌قنه‌نمیزان؛ شمه له قامچی همداندن.

(2) به جرت‌ولرت جورلانه‌موره.

n. چه‌قنه؛ شمه‌ی قامچی.

flip up, شیروخست کردن؛ تهر ووشک کردن.

flip (flip), adj. [Colloq.], فضلی؛ شت به لاقرتن گر.

flippancy (flip'an-si), n. (1) فشقی‌چیستی؛ به گانته دانهمیر.

(2) کردموره‌یه‌یک یا ووتیه‌یکی فشقی‌چیستی‌بیانه.

flippan't (flip'ant), adj. فشقی؛ فشقی‌چی؛ شت به گانته دهرمیر؛ شت به لاقرتن گر.

flipper (flip'er), n. (1) پهمه‌ک‌ی نه‌هنگو گیانداری دهریایی تر.

(2) [Slang]، ده‌ست.

firt (flürt), v.t. (1) فرژدان به توندی.

(2) پاره‌شاندن: (The bird ~ed its tail.)

v.t. (1) فرته‌لرت کردن.

(2) چاوباشقالی کردن؛ چاوبازی کردن؛ چاوپرکن کردن.

(3) یاری پزکردن (له میشکدا): (He ~ed with the idea of quitting his job.)

n. (1) فرته‌لرت؛ فره‌لرت. (2) فرژدانی خیر؛ همدان.

(3) چاوباز؛ چاوباشقال؛ چاو له‌موره؛ کسینکی چاوباشقال.

flirtation (flür-tä'shən), n. چاوبازی؛ چاوباشقالی؛ چاوپرکن؛ چاوباشقالی کردن؛ چاو له دهرمویه‌یی.

flirtatious (flür-tä'shas), adj. چاوبازیکر؛ چاوباشقال؛ چاو له دهرموره؛ چاوپرکنیکر.

flirty (flürt'i), adj. = flirtatious.

flit (flit), v.t. (1) پیندا تیپه‌بوون (بیر به میشکدا)؛ دهریازبوون.

(2) فرین؛ فره‌لرت‌کردن. (3) [Dial.], پزیشتن. (4) [Obs.], گؤپین.

n. جورلانه‌مویه‌یکی خیر؛ فره‌لرت.

fitter (flit'er), v.t. & v.t. فره‌لرت‌کردن.

float (flōt), n. (1) شتیکه که سرناو ده‌کویت یا یارم‌تی سرناو‌کوتنی.

شتیکه تر ده‌کات. (2) همره‌بانیه‌یکی پاراوه که له خؤنوناندنیکدا به‌سهر.

شه‌قامدا دهریژت. (3) ماله (بؤ ساف‌ولوس کردنی چیمه‌نتوکاری و گه‌چکاری).

(4) [pl.], ریزه گلؤپی سر شانو.

v.t. (1) سرناو‌کومتن.

(2) به‌سهر هموا یا ناودا پزیشتن له‌خؤروه بین همدان؛ سر هموا کومتن.

(3) چوون و هاتنی بین مهبست.

v.t. (1) سرناو‌خستن.

(2) پاگرتن به‌سهر ناروه: (enough water to ~ a ship).

(3) به ناو داپزشین؛ نواق کردن له ناودا.

(4) خستنه‌ناو پاراوه‌موره.

(5) ماله‌نیزان (چیمه‌نتو، گچ، قوپ)؛ ساف‌ولوس کردن به ماله.

floatage (flōt'ij), n. = flotage.

floatation (flō-tä'shən), n. = flotation.

float'er (flōt'er), n. (1) کسینک یا شتیکه سرناو‌کومتن.

(2) کسینکه که له چمند شویننیکدا ده‌نگ ده‌کات. (3) [Colloq.], گمژک.

(به‌تاییه‌تی کریکاریک که هر ده‌مه له شویننیک کار یگات).

floating (flōt'ing), adj. (1) سرناو‌کومتن.

(2) گمژک؛ ناچیکر: (the ~ population).

(3) پارهی نه‌خراوه کار.

(4) نه‌ندامینکی له‌شی له جینگه‌ی خؤی ترازاو (پزوشک‌موانی): (a ~ kidney).

floating dock, نه‌سکه‌له‌ی سرناو (که نزم ده‌کرتیه‌موره ناو کشتی.

دینته سبری و دواي شوه بمرز ده‌کرتیه‌موره سر ناو کشتی‌یه‌ک‌ی تیدا چاک ده‌کرتیه‌موره).

flocuss (flok'əs), n. قویه‌لی تووکی سر کلکی همدنن گیاندان.

Flora (flō'ra, flō'rā), *n.* (۱) خودای گولان (شاهانهی پیمان).
 (۲) [F-] پوهی نوجیمیک: (*The F- and fauna of Africa*).
 (۳) [F-] لیکولینومیک دهریاری پوهی نوجیمیک.
floral (flō'rəl, flō'ral), *adj.* گولان؛ گولای؛ گولای.
florescence (flō-res'ns, flō-res'ns), *n.* گول کران؛
 گول کران؛ گمشانوه. (۲) دؤخ یا ماوهی گول کرتن و گمشانوه.
 (۳) سردهمی سرکهوتن.

-florescent (*adj.*) گولیک بیجوک.
floret (flō'rit, flō'rit), *n.* گول-
floriculture (flō'ri-kul'chēr, flō'ri-kul'chēr), *n.* گولباخ پهرهردمکران.

-floriculturist (*n.*)
florid (flō'rid, flō'rid), *adj.* (۱) سوروسپی (پینست) سور.
 (۲) زور پاراوه؛ پهنگا و پهنگا زوق. (۲) [Rare] به گول پاراوه.
-floridity (*n.*)
floriferous (flō-rif'ēr-as, flō-rif'ēr-as), *adj.* گول؛ گولکر؛

زور گول کرتو
florin (flō'rin, flō'rin), *n.* پاریمیک کونی نالتونی یا زوی
 فلورنسی، لینکلزی، یا نوروپایه.
florist (flō'rist, flō'rist, flō'rist), *n.* گولپروش؛ گول پهرهردمکر.
floss (flōs, flōs), *n.* (۱) فلوریشی خار؛ فلوریشم.
 (۲) شتیکی وک فلوریشم (وهک قرنی گوله گشمشایی)
 dental floss (۳)
v.t. ددان پاکردنوه به دزوری ددان:

(*You should ~ every night.*)
flossy (flō'si, flō'si), *adj.* (۱) نرم (وهک پهری بالنده) فلوریشمی.
 (۲) [Slang] جوان؛ پاراوه؛ خوردمرمر: (*a ~ dress*).
n. (۱) تارمیشی خوردمرمرهوی جل جوانی سووک. (۲) سووک.
flotage (flō'tij), *n.* (۱) سرناوکهوتن.
 (۲) شتی سرناوکهوتو (بهتایهتی پیسروک).

flotation (flō-tā'shən), *n.* (۱) سرناوکهوتن.
 (۲) فلوریشی سندهمی دارایی به خستندی به ناو بازاروه.
 (۳) دامهزاندن (کومپانیا) ددان؛ دهستپیکردن.
flotilla (flō-til'ə), *n.* تیجه گله کشتی و بهلمیک.
flotsam (flōt'səm), *n.* لاشه کشتییمیک شکاوی سرناوکهوتو
 یا پارهمیک.

flounder (floun'dēr), *v.i.* (۱) پهل کوتان؛ به زحمت پزیشن به ناو.
 قور یا بهفرد. (۲) شلمان؛ پهشکان؛ سر لی تیکچورن.
n. (۱) پهل کوتان. (۲) شلمان؛ پهشکان.
flounder (floun'dēr), *n.* چوریکه له ماسی.
flour (flour), *n.* (۱) تار. (۲) تورا؛ شتیکی زور وور.
v.t. (۱) تار پتومکردن؛ تار تیکردن. (۲) هارین و بیژانهوه.
flourish (flūr'ish), *v.i.* (۱) پهرهسدن؛ گشمکردن؛ پورژانهوه؛
 نهشونماکردن. (۲) له هارمتی گنجی و سرکهوتندا بوون.
 (۳) خورواندن (به دست و مال جورلاندهوه).
 (۴) نورسین به شیمیمیک زور پاراوه. (۵) زورناو بوقیه لیدان.
v.t. (۱) پاراندنوه (۲) شیر یا شمشیر پارهشدن.
n. (۱) [Rare] پهرهسدن. (۲) خورواندن؛ کردوهیمیک خورواندانه.
 (۳) شیر پارهشدن؛ پارهشدن. (۴) نورسرای پاراوه.
 (۵) دهبدهمی موسیقایی؛ پارچیمیک موسیقایی ناساده.
 (۶) ناش؛ ناشی تار.
 (۷) مکیههی گشمچور دانمیلهی تر هارین.

flour mill,
flout (flout), *v.t. & v.i.* کانه پیکردن؛ به سووک سهرکردن؛
 لاقرتن کردن.
n. کانه پیکردن؛ به سووک سهرکردن؛ کردوهیمیک وهه.

flock (flok), *n.* (۱) تازول؛ من گله؛ بان (مهر؛ بن)؛ بول (بالنده).
 (۲) کومل (مروقه، شت)؛ گله؛ ژماریمیک زور (مروقه، شت).
 (۳) نهدامانی کلیمیمیک. (۴) مندالشی خیزانیک.
v.t. کومل بوون؛ کویونوه؛ گردبوونوه؛ خپوونوه.

flock (flok), *n.* (۱) تزیمیل (خوری. قن)
 (۲) پاشهرزکی لژکهو خوری که دوشهک و قهقههی پین دماخسرت.
flog (flog, flōg), *v.t.* هلاقمکردن؛ دارکاری کردن.
flood (flud), *n.* (۱) لافاو؛ نیشاو؛ لیزماو؛ ناو هلسان
 (۲) بهزوا (دهریا)
 (۳) نیشاو (*a ~ of words*)
 (۴) [Colloq.] شهورقهاویژ.
 (۵) [Archaic or Poetic] (ب) دهریا؛ دهریاچه؛ پوربار.
v.t. (۱) به ناو دایوشین؛ نوکم کردن له ناو.
 (۲) پیکردن؛ دایوشین:
 (*Music ~ed the room.; He was ~ed with invitations.*)
 (۳) ناو زور تیکردن.

v.t. (۱) لافاو هلسان؛ ناو هلسان (۲) فیچقهکردن.
flood control,
flood-gate (flud'gāt'), *n.* (۱) دهرگای لافاو دایوشین (له ناو بست).
 پوربار. یا خهنه تیکنی ناو. (۲) هوی دایوشین همرشتیک:
 (*the ~s of anger*)
flood-light (flud'lit'), *n.* شهورقهاویژ
v.t. شوق هاریشته سهر پورناک کردنوه

floor (flōr, flōr), *n.* (۱) زهمینه (زور؛ همیوان، هؤل).
 (۲) بنا زهمینه (دهریا): (*the ocean ~*).
 (۳) نهوم؛ قات: (*She lives on the third ~*).
 (۴) شونیی دانیشتی نهدامانی پهرلمان له هونی کویونوهوه.
 (۵) مافی سووان له پهرلمان یا کوریکدا:
 (*The chairman gave him the ~*).
 (۶) کمترین به (نرخ، کرئ، پوزانه، موچه).
v.t. (۱) زهمینه بز دیوستکردن (۲) دان به زمویدا
 (۳) واق وورمان؛ سهرموورماندن؛ سر لی شیواندن:
 (*The problem ~ed us.*)

floorage (flōr'ij, flōr'ij), *n.* پوریمیری زهمینه؛ گهریمیری زهمینه؛ پوو.
flooring (flōr'ing, flōr'ing), *n.* (۱) زهمینه بیک
 (۲) زهمینه؛ زهمینهکان. (۳) گهریمیری زهمینه.
floor leader,
 نهدامینکی پهرلمان که لپهرسرای نهدامانی
 حیربه بیهتی له لیکولینوهوه.
floor plan,
floor show,
 نهخشهی زور و هؤل و پارهوی نهومیک خانووبیک.
 بهرنامهی گوزانی و سهما که له کونجیک زهمینهی
 چیشتخانه یا یانه بیکدا پینشکمش دهکرت.
floozy, floozie (flō'zi), *n.* (۱) نامرمتیک بهره لای سووک.
 (۲) نامرمت (له روی سووکیمیمه).
flop (flop), *v.t.* (۱) تبه لی هلساندن؛ شلیه لی هلساندن؛
 خستنه خواروه یا فریدان و تبه لی هلساندن. (ب) شلیه شلی هاتن.
 (۲) کموتن و شلیه لی هلساندن (*He ~ped wearily into a chair.*).
 (۳) گوزینیک کوتوپر.
 (۴) [Colloq.] سهرنه کرتن؛ سهرنه کموتن.
 (۵) [Colloq.] نوستن.
n. (۱) کموتن؛ کموتنه خواروه. (۲) شلیه (له نهنجایی کموتندا)؛ تبه.
 (۳) [Colloq.] ژیرکموتن؛ کمینکی سهرنه کموتن؛ سهرنه کرتن.
 (۴) [Colloq.] جیکگی نوستن.
flop-house (flop'hous'), *n.* میوانخانهیمیک همزانیمه.
floppy (flop'i), *adj.* [Colloq.] (۱) شله پتی؛ نرم.
 (۲) شور و شله پشیمیک.

flow (flō), *v.i.* (۱) ریزین (ناو، شله)؛ ناو بزیشتن.
 (۲) بزیشتن به خشکه و پتکه پینکی: (*The crowds ~ed past.*)
 (۳) پچریچر نه بوون؛ خوش رهوانی (نوسین، دووان): (*His writing ~s.*)
 (۴) هعلقولان؛ هعلقولان و له بهر بزیشتن.
 (۵) شی بزان؛ پزانه ناو (پوبار بؤ ناو ده زیا).
 (۶) شویرونه؛ به شه پزل وهستان:

(*Her hair ~ed down her back.*)
 (۷) ناو هعلقسان (دهریا).
 (۸) مشه بوون؛ فره بوون.

v.t. به ناو دایزشین؛ به ناو نوم کردن.
n. (۱) رهوانی (ناو)؛ رهوت؛ بزیشتنی خشوکانه (ناو یا شله ی تر).
 (۲) ریزمی نیم بزیشتنه. (۳) جؤگه؛ ته ورژم.
 (۴) بهرزوا؛ ناو هعلقسان (دهریا).

flower (flou'ēr, flour), *n.*
 (۱) گول (۲) گوله باخ
 (۳) نمونه؛ بوخته؛ سمرتویژ؛ باشرتین بهش.
 (۴) تاف؛ همرهت

v.t. (۱) گول کرتن؛ گول کردن؛ هاتنه گول. (۲) بهرگرتن؛ هاتنه بهر.
v.t. به گول رازاندن هره

به گول؛ گولدار؛ گمشاره؛ گول کردو.
floweret (flou'ēr-it, flour'it), *n.* گولینکی بچوک
flower girl, (۱) کچینکی گولفرؤش له سر شقام
 (۲) کچینکی بچوک که به چه پیکه گولمه له گهل بووکدا ده بیت له کاتی گواستنه ودا

flowering (flou'ērīn, flour'īn), *adj.* به گول؛ گولدار؛ گمشاره
 دم به گول.

flower-pot (flou'ēr-pot', flour'pot'), *n.* شینجانه؛ گولدان
flowery (flou'ēr-i, flour'i), *adj.* (۱) به گول بازاره
 به گول دایزشران. (۲) گولوی؛ گولی.
 (۳) بازاره (روته)؛ به ووشه ی جوان رازیناره.

flown (flōn), *past participle of fly.*
flow sheet (flō'shēt'), *n.* = flow chart.

flu (flō), *n.* [Colloq.], = influenza.
fluctuate (fluk'chōō-āt'), *v.t.* (۱) هعلقه و دایز کردن؛
 بهرزوزمه بوونه (۲) همیشه گوزان؛ گوزین.

(*The cost of sugar ~s.*)
v.t. گوزین؛ بوون به هزی گوزان
-fluctuant (*adj.*)

fluctuation (fluk'chōō-ā'shōn), *n.* (۱) بهرزوزمه بوونه؛
 هعلقه و دایز؛ (۲) گوزین؛ گوزان.

flue (flō), *n.* گولینه
fluency (flōō'an-si), *n.* (۱) رهوت خوشی؛ خوش رهوانی؛
 به نرسمی و به سالی بزیشتن. (۲) زمانپاروی؛ زمانپهوانی:

(*His ~ in English helped him a lot.*)
fluent (flōō'ant), *adj.* (۱) خوش رهوان؛ رهوت خوش؛ (~ *verse*)
 (۲) رهوان؛ زمانپاروا؛ زمانپهوان: (*He is ~ in French.*)

fluently (flōō'ant-li), *adv.* (۱) به خوش رهوانی؛ به رهوت خوشی.
 (۲) به پاروی (زمان)؛ به رهوانی؛ به باشی (دوان) به زمانیک:

(*She speaks three languages ~.*)
fluff (fluf), *n.* (۱) پیر (۲) کوزمه لیکه شتی فسهل یا پهل (ودک، تون، قز)
 هرهو (۳) هله (له خویندنه ودا له سر رادیو یا شانق).

v.t. (۱) شیکردن هرهو و پهل کردن؛ فسهل کردن.
 (۲) هله کردن (له خویندنه ودا له سر رادیو یا شانق).

v.t. شی بوونه و پهل بوون؛ فسهل بوون.
fluffy (fluf'i), *adj.* پهل؛ نهره وشل؛ نهرمزه؛ فسهل.

-fluffily (*adv.*); **fluffiness** (*n.*)

fluid (flōō'id), *adj.* (۱) شل؛ شله؛ نرم. (۲) هی شل یا شله.
 (۳) همیشه له گوزنده؛ نه میو؛ جیکر نه بوو.
n. شتینکی شله یا شل.

-fluidity (*n.*)
fluke (flōōk), *n.* (۱) جؤرئکه له ماسی.
 (۲) جؤره کرمیکه به تابیشتی له جگه ری مپردا ده زی.

fluke (flōōk), *n.* (۱) نوکی قولای لینگر. (۲) نوکی پم.
 (۳) پیکه له سو پیره کدی کلکی نه هنگ.

fluke (flōōk), *n.* [Slang], (۱) لیدانیک یا بزهاتینکی باش له یاری
 بیارددا. (۲) رنکوتینکی بهخته موره؛ بهختینکی باش و به رنکوت:
 (*We won the football game by a ~.*)

v.t. & v.t. بهخت گرتن؛ بهخت برین؛ شانس مینان.
fluky, flukey (flōōk'i), *adj.* [Slang], (۱) به رنکوت؛
 به شانس. (۲) همیشه ده گوزین: (*a ~ wind*).

flume (flōōm), *n.* (۱) جؤگه پیکه دستگرد (بؤ گواستنه و هینانه
 خوار هوهی پره دار له شاخ و گره هره بؤ ووزه پیدان وک هی ناشی کون).
 (۲) چمینکی تسک که جؤگه پیکه پیدان پروات

v.t. دلو گواستنه و به جؤگه پیکه دستگرد.
flummery (flum'ēr-i), *n.* (۱) خوار دینکی نهره وشل (ودک) له به؛
 شله، معلقلمی... هتد. (۲) قسه ی هیچ و هیچوچ؛ مراهی.

flung (flʌŋ), *past tense and past participle of fling.*
flunk (flʌŋk), *v.t.* [Colloq.], (۱) دهرنه چوون (تاقیکردن هره)؛
 کهرتن (کوزی، خویندن): (*He ~ed the English Examination.*)

(۲) دهرنه چوواندن؛ خستن: (*The teacher ~ed her in the course.*)
 (۳) بوون به هزی دهرنه چوون یا کهرتن.

v.t. [Colloq.], (۱) دهرنه چوون (قولابی)؛ کهرتن. (۲) دست هعلقرتن.
n. [Colloq.], (۱) دهرنه چوون؛ کهرتن (قولابی). (۲) نهری دهرنه چوون.
flunk out, [Colloq.], (۱) دهرنه چوون و راز هینان له قولابخانه.

(۲) دهرنه چوواندن و له قولابخانه دهرکردن یا قولابخانه پین به جینیشتن.
flunkey, flunky (flʌŋ'ki), *n.* (۱) بهر دست؛ خزمه تکار؛ نوکمر.
 (۲) مراهی کهریک.

fluoresce (flōō'ā-res'), *v.t.* شوقی سپی دانه ره.
fluorescence (flōō'ā-res'ns), *n.* شوقی سپی نله کهریک
 (ودک هی تیژن).

fluorescent (flōō'ā-res'nt, flour-es'nt), *adj.* شوقی سپی
 نهره و.

fluorescent lamp, کالژی سپی (که شوقی سپیش دمدانه و).
fluoride (flōō'ā-rid', flōō'ā-rid), *n.* فلزید (فلوئید).

fluorine (flōō'ā-rēn', flōō'ā-rin), *n.* فلورین.
fluorite (flōō'ā-rit'), *n.* فلوریت.

fluoroscope (flōō'ā-skōp', flōō'ā-rā-skōp'), *n.* نامیری
 بینیشی بهشی ناوه وهی لهش به هزی تیشکی نیکس موره.

flurry (flūr'i), *n.* (۱) پایمکی قایمی کم خایه؛ با؛ هعلقردنی پایمکی
 قایم و کم خایه. (۲) کزنده؛ باران یا بهر بارینینکی کم: (*snow -ies*).
 (۳) شپزیمیی، سر ن تیکچوون، یا هاتنه جؤش و جم و جولینکی کوتوبری:

(*a ~ of activities*)
 شپزیمکردن؛ پمشوواندن؛ سر ن شوواندن؛ هینانه جؤش و جم و جول.
flush (flʌʃ), *v.t.* (۱) پیا بزیشتن و بلور بوونه و به گورچی:
 (*The blood ~ed in his face.*)

(۲) رنگ سوور هعلقه پان له ته رقیقا یا له توپه بیده؛ ته رقیق بوونه و
 (۳) دهره و شانه و؛ بلینسه سندن.
 (۴) بهتال بوونه و پاک بوونه و به کار پیا کردن.
 (۵) دهر پیران؛ قاوندن.

v.t. (۱) بهتال کردن هره و پاک کردن هره به ناو پیا کردن (فلو دستخانه).
 (۲) ته رقیق کردن هره؛ رنگ سوور هعلقه پاندن. (۳) هینانه جؤش

لهپر هملچوون (هست).
 له ناكار پوښتن؛ په پله پوښتن.
 (1) ټيگرتن؛ تمقلنكردن؛ پيادان.
 (2) هيرش بريدنه سر به دم.
 (1) ميښ. (2) شتيكي له پهرې پلاستيكي پهنگاوپهنگ
 درووستكولو له شيوه جانومردا له پاره ماسيدا بهكاريدمهيترت بؤ دان.
 (1) پشني پن نابسترنت (لهپروې).
 دارايي يا بازرگانيمره؛ شلقو
 (2) جزې گومانو سردهميه؛ كاسي و هيچ وچوچ
 (1) قمرزاريك كه له خاورن قمرزكاني پادهكاتو به شمور دهرياز دهينت
 (2) شتيكي سردهمسي و پشت پن نمبستراو جزې گومان.
 flyer (flī'ēr), n. = fier.
 flying (flī'ing), adj.
 (1) فرينده؛ فريو؛ بفر. (2) خيرا.
 (3) شمكاهه (ثالا). (4) كورتو به پله: (a ~ trip).
 (5) هي فريوكه يا فريوكان: (a ~ field; a ~ suit).
 send flying, جموجوليكي زور تيختن.
 flying boat, فريوكه ي ناوي.
 flying buttress, پايهيك كه به هوې تايكهمه دمنوسينرنت به
 ديواركهمه بؤ پالپشني كردني.
 (1) ثالاي شمكاهه. (2) ساركمرتن.
 flying colors, فريوكانه
 flying field, ماسي فرينده (دمنوانيت بازدي دات به همودا).
 flying fish, فريوكه.
 flying machine, دهفري فريو؛ قاپي فرينده؛ قاپي بفر (كه بريتيه به
 دياردهيك له شيوه قاپدا مروء ديوتني به ناسماندا فريوه).
 fly-leaf (flī'lēf'), n. پهرهيكې سبي له سرهتا يا كوتايي پهرتويكندا.
 fly net, پهره كوله (كه بريتيه به پهرهيك مروء هليدهدات بؤ
 خوپاراستن له ميښ و ميښوونه... هتد).
 fly-paper (flī'pā'pēr), n. كاغذي ميښ (كه بريتيه به تمبهقه
 كاغذيكي لينج يا زهر پيوهگراو بؤ ميښ كوشتن).
 fly sheet, ناسيكه.
 fly-weight (flī'wāt'), n. بؤكسبازيكه كه ۱۱۲ پاورن قورس بينت يا
 كهتر.
 fly-wheel (flī'hwēl'), n. پهرهويهيكې قورسه به مكنينهيكهمه
 دهبسترنت بؤ پريك رويكه كردني خيرايي يا كاركردني مكنينهكه به بهردوامي
 جوانو نوسپ؛ جوانوماين؛ جوانوكه؛ جاش (كمر، هيستر).
 foal (fōl), n. زاین (ماين، كمر، هيستر).
 v. & v.i.
 foam (fōm), n. (1) كهف (ناو، شهپول، بيره، عهرق).
 (2) [Poetic] دهر يا.
 v.i.
 v.l.
 foam at the mouth, زور توپهيوون؛ نيچگار توپهيوون.
 foamy (fōm'i), adj. (1) كهلاوي. (2) له كهف پينكاتوو.
 (3) وهك كهف.
 -foamity (adv.); foaminess (n.).
 fob (fob), n. (1) گيرفاني كاتوميتر. (2) زنجيري كاتوميترې گيرفان.
 (3) گوههريك يا شتيكي جوان بهسري زنجيريكهمه.
 fob (fob), v.l. [Obs.], خهلاتدن؛ گزي ليكرن؛ دستپرين.
 focalize (fō'k'l-īz'), v.l. & v.i. (1) كوكردنوه له ناوچه قدا؛
 تيشكوكردن؛ تيشكويوون.
 (2) راگرتن له يك شويين يا نهدامدا (نهخوشي).
 -focalization (n.).
 focus (fō'kas), n. (1) تيشكوك. (2) ناوچهركه؛ ناوهراست؛ ناوچهق.
 (3) نهداميك يا بهشيكي لهش كه نهخوشييكې تيا راگراوه.
 (4) ناوهراست يا ناوچهقي يووملهريوونيك.
 (5) قاونان؛ دهرپهراندن. (6) سفت كردن؛ صاف و لووس كردن؛ پيك كردن:
 (The mason ~ed the joint with mortar.)
 n.
 (1) ناو پياريوشتن و پاكويونوه (ناوهمستخانه).
 (2) گمورهبوون يا نهشونماكردنيكي كوتويي. (3) هاتنه جوش و خروش.
 (4) تريق بوونوه؛ پهنگ سورر هلكهمان. (5) دهروشانموره؛ بليسدان.
 (6) هست به گهرا كردن لهپر (كاسي تا ان هاتن و بين نوتويي).
 adj.
 (1) دهرلمهندا؛ خوش گوزهمان. (2) فراه؛ مشه؛ زهمنه.
 (3) بهتين؛ بهجوش؛ پهنگ نال يا سورر هلكهمان.
 (4) سفت؛ پيك؛ صاف. (The door is ~ with the walls.)
 (5) به تهرابي؛ مگسمر.
 adv.
 (1) به پيكي؛ به سفت و صافي. (2) به تهرابي؛ مگسمر.
 flush (flush), n. طهش؛ دستيكي نابيهتي له ياري كاغزه.
 fluster (flus'tēr), v.l. پمشوكاندن؛ سمر لي شيواندن؛ سمر كويوون.
 v.l.
 پمشوكان؛ سمر لي شيوان؛ سمر كويوون.
 n.
 پمشوكاوي؛ پمشوكان؛ سمر لي شيوان.
 flute (flōot), n. شمشال؛ بلويتر؛ فلوت.
 v.l. & v.i.
 شمشال نيدان.
 fluter (flōot'ēr), n. شمشالزهن؛ شمشال نيدن.
 flutist (flōot'ist), n. Also flautist, شمشالزهن؛ بلويترهن.
 flutter (flut'ēr), v.l. (1) بالهفري كردن؛ بال شمكاهه؛ پهقارن كردن؛
 فوهفركردن (بالنده). (2) فريون (دهمان). (3) شمكاهه (ثالا)؛ شمكاهه.
 (4) لهريز؛ هاتنه جوش. (5) جوت و قوت كردن.
 v.l.
 (1) شمكاهه نوه؛ فريه فريوكرن؛ بالهفري كردن؛ لهريزندهوه.
 (2) پمشيواندن؛ شپيزهكردن؛ هينانه جوش و خروش.
 n.
 (1) بالهفري؛ فراه؛ شمكاهه؛ لهريزندهوه.
 (2) پمشيووي؛ سمر لي شيوان؛ جوش و خروش؛ شپيزههين.
 (3) دلهكوتن؛ دلهفريكن.
 fluvial (flōō'vi-əl), adj. پدياري.
 flux (fluks), n. (1) پويشتني خشوكانه (ناو، شله)؛ رهوايي يا رهوت
 (شله). (2) ناو همنسان (هرييا)؛ بهريو؛ ناو بهريوونوه.
 (3) هميشه گوران: (- ~ Fashion is always in a state of).
 (4) سگچوون؛ رهوايي. (5) ماددهيكه لهيمي پن دمكرنت.
 (6) پژوهي رهوايي شله يا وژه بهسمر پويوهمدا.
 v.l.
 (1) كان توراندنوه و ليكدانيان (لهحيم كردن).
 (2) پاككردنوه (پزيشكهماني).
 v.l. [Archaic], (1) لهبر پويشتن (شله، ناو). (2) بهر بهره لاکردن (شله).
 fluxion (fluk'shən), n. (1) پويشتني خشوكانه (ناو، شله).
 (2) هميشه گوزيان (3) لهبر پويشتن؛ لي هاتنه دهرمه (شله، پيسايي).
 fly (fli), v.l. (1) فريون (بالنده، فريوكه)؛ به فريوكه فريون يا هاتوچوكردن.
 (2) فريون (فريوكهچي) (3) شمكاهه (ثالا)؛ شمكاهه.
 (4) لهپر بزوان. (The door flew open.)
 (5) فريون (كات): (Time -ies). (6) راكردن؛ دهريازويون؛ ههلاتن.
 (7) پاوكردن به هلق.
 v.l.
 (1) ههلاتن به ناسماندا (كولاره)؛ فريون: (to ~ a kite).
 (2) فريوكه ليخويون يا فريون: (to ~ an airplane).
 (3) بهسردا؛ فريون: (He flew the Pacific).
 (4) به فريوكه گواستنموره؛ به فريوكه فرائدن يا هلكرتن.
 (5) دهريازويون؛ ههلاتن؛ راكردن.
 n.
 (1) ثمر زمانه بهي زنجير يا قوپچه ي انتول دانه پويشتن.
 (2) دهرگاي چادر (هوماش). (3) (1) يانايي ثالايك.
 (ب) قمرافي نالا (كه لهپهرې دارنالاكهمه). (4) پينچكه؛ پهرهوه.
 (5) پهرهيكې سبي له سرهتا يا كوتايي پهرتويكندا.
 (6) عهره بهنيكې يك نوسپي. (7) (pl.) بنمچي شانق.
 هيرش بريدنه سر؛ پهلامارادن.
 fly at, پويويهيوون و هستان؛ دژ و هستان؛ لهگندا نكوختيان.
 fly in the face of,

fly into,
 fly off,
 let fly (at),
 fly (fli), n.
 fly-by-night (flī'bi-nīt'), adj.
 n.
 flyer (flī'ēr), n. = fier.
 flying (flī'ing), adj.
 send flying,
 flying boat,
 flying buttress,
 flying colors,
 flying field,
 flying fish,
 flying machine,
 flying saucer,
 fly-leaf (flī'lēf'), n.
 fly net,
 fly-paper (flī'pā'pēr), n.
 fly sheet,
 fly-weight (flī'wāt'), n.
 fly-wheel (flī'hwēl'), n.
 foal (fōl), n.
 v. & v.i.
 foam (fōm), n.
 v.i.
 v.l.
 foam at the mouth,
 foamy (fōm'i), adj.
 -foamity (adv.); foaminess (n.).
 fob (fob), n.
 fob (fob), v.l. [Obs.],
 focalize (fō'k'l-īz'), v.l. & v.i.
 -focalization (n.).
 focus (fō'kas), n.

fodder

v.t. (1) تیشکوز کردن (to ~ a camera).
 (2) چاؤ تى بېرىن؛ ناراسته کردن: (F~ your attention on study.)
 in focus, برون؛ دىار.
 out of focus, لیل؛ نادىار.
 fodder (fod'ər), n. نانف؛ نانف.
 v.t. نانف پیدان؛ نانف پیدان.
 foe (fō), n. دوژمن؛ ساحز.
 foetal (fē'tl), adj. = fetal.
 foetus (fē'tas), n. = fetus.
 fog (fōg, fog), n. (1) تهم؛ تهموز.
 (2) لیلی، میٹشک، بار یا دؤخ؛ ناپوونی.
 v.t. (1) به تهم گران؛ به تهم داپوشران (2) لیل بوون؛ ناپوون بوون.
 v.t. (1) به تهم گرتن؛ به تهم داپوشن. (2) لیل کردن؛ تیکدان؛ ناپوون کردن.
 (3) شیواندن؛ سرسام کردن.
 fog bank, تهمی زور چیر.
 fog-bound (fōg'bound', fog'bound'), adj. تهم بری گرتوه.
 foggy (fōg'i, fog'i), adj. (1) تهماری؛ به تهم گراو یا داپوشراو؛
 پیر تهم (2) لیل؛ ناپوون. (3) سمر ل؛ شیواو؛ پمشکاوا؛ واق وورماو؛ شیواو.
 -fogginess (n.).
 foghorn (fōg'hörn', fog'hörn'), n. (1) هزرمی تهم؛ که له کاتی
 تهمدا ناومناو ل؛ دهرتت له قراغی دهریادا یا له لایمن کمشتی تهموه بؤ
 ووریا کردنه رمی کشتی و بهلم. (2) دهنکیکی بهزی تیزی دهنکده رهموه.
 foggy, fogey (fō'gi), n. کهنیکی کزنه پیرست.
 foible (foi'b'l), n. (1) کهه وکوری (ره ووشت)؛ ناتواوی بیکمی بچوک.
 (2) بهشی بن هیزی شیر (له ناوه راسته تهموه بؤ
 نووکه کهی.
 foil (foil), v.t. (1) کؤسب خسته پئ؛ ژیرخستن؛ ریکه پن ندان؛
 پئی سرکوتن ندان. (He was ~ed in his attempt.)
 (2) سمر ل؛ شیواندن (به وونکردنی شوین پن یا بؤن گزین به تایبیتی له
 پاوکردن).
 n. (1) بؤز یا شوین پئی گیانداریکه.
 (2) شیریکه دریزی تهنکی نووک داپوشراو (بؤ شیربازی). (3) شیربازی.
 (4) [Archaic] پئی لیکرتن؛ ژیرخستن؛ پئی سرکوتن ندان.
 foil (foil), n. (1) پهری کاژا (tin - ; gold -).
 (2) نهخشیکی وک گه لای پوهوک (خانوسازی).
 (3) کهنیکه که بیجه مانه کی کهنیکی تر بیت له په ووشت و سرووشختا.
 v.t. (1) به پهری کاژا داپوشن؛ پهری کاژا تیوه بیجان.
 (2) Rare. به بیجه مانه کی کهنیکی تر په قمار کردن.
 (3) په نهمه رازاندنوه به نهخشکی وک گه لای دار (خانوسازی).
 foist (foist), v.t. (1) به دزی تهموه تیختن (مه رجیک له ناو قؤنته راتیکی
 نووسراودا). (2) ~ on ; ~ upon. ساختن کردن.
 fold (fōld), v.t. (1) قد کردن؛ اوول کردن؛ دانوشتاندن؛ نوشتانوه؛
 بیجانوه. (2) نوشتانوه و کردن به یه کدا. (F~ your arms.)
 (3) هینانه رهمه یک؛ قد کردن: (A bird ~s its wings.)
 (4) گرتنه ماروش؛ باروش بیا کردن. (5) بیجانوه؛ گرتنه رهمه.
 v.t. (1) قد بوون؛ نوشتانوه؛ قد گرتن.
 (2) [Slang] ژیرکوتن؛ ناشبه تال لیکرن؛ داخستن.
 (The business ~ed.)
 n. (1) قد کردن؛ اوول کردن؛ دانوشتاندن. (2) توی؛ قدا؛ لؤ.
 (3) خستی قد کردن.
 fold up, (1) بیجانوه؛ لوولدن؛ قد کردن.
 (2) [Slang] ژیرکوتن؛ ناشبه تال کردن؛ داخستن.
 fold (fōld), n. (1) بهجه؛ کؤز. (2) مپرو بونی ناو بهجه.
 (3) (1) نندامانی کلنسه به یک (ب) کلنسه به یک.

follow

v.t. (1) کؤمه لیکتی یک قانانچر یک تهم.
 (2) کوردن به پیچه (مپ، بؤن).
 (3) پاشگریکه بهمانای؛ کهرت؛ شهونه؛ جار.
 -fold (fōld), (tenfold, fivefold, etc.)
 folder (fōl'dər), n. (1) قد کنر (مؤؤ، نامین). (2) فایل؛ ملفه.
 (3) نامیلکه بیکمی نوول کراو یا نوشتاوه.
 foliage (fō'li-ij), n. (1) گه لای دار و درخت؛ گه لای به سمر جمعی.
 (2) نهخشکی و نیگاریکه له شیوهی گه لای لؤ و لؤ بویدا.
 foliar (fō'li-ər), adj. گه لای؛ تایبیتی به گه لای.
 foliate (fō'li-āt'), v.t. (1) کردن به پهره یا توی تهنکوه.
 (2) رازاندنوه به نهخشکی وک گه لای.
 (3) ژماره دانان لیسر پهری پهرتوویک یا پهرتوویک.
 v.t. (1) چین چین بوون. (2) گه لای کردن؛ گه لای دهر کردن.
 (3) به گه لای داپوشراو. (4) گه لای؛ وک گه لای.
 adj. (1) گه لای کردن؛ گه لای دهر کردن.
 (2) گه لای پینوه بوون. (3) تهنک کردن و پهره پهره کردن کاژا.
 (4) پارچه پارچه بوون وک گه لای لیهاقتن.
 (5) ژماره دانان لیسر پهری پهرتوویک (لیسر ههمو پهره میک تهنک یک پهره).
 (6) نهخشکی و نیگاریکه له شیوهی گه لای.
 (7) چؤنیتی بوونی گه لای له خونجه به کدا.
 folio (fō'li-ō', fōl'yō), n. (1) پهره بیکمی گهره ی یک جار قد کراو.
 (2) پهرتوویک که له پهری نوشتاوه ی وهما پیکه تایبیت.
 (3) پهری پهرتوویک یا دستنوسیک که هر یک لای ژماره ی لیسر بیت.
 (4) ژماره ی لای پهری پهرتوویک.
 adj. (1) یک جار قد کراو (پهره).
 v.t. (1) ژماره دانان لیسر لای پهری پهرتوویک.
 folk (fōk), n. (1) نه تهمه؛ گهل؛ تیره؛ خیل؛ رهمز؛ میللت.
 (2) (pl.) خملک؛ کسان: (Town ~s are not like farmers.)
 adj. (1) میلی؛ ه؛ گهل؛ رهمکی: (~ music).
 خملکی ساده؛ کسان کی خاکی و بن همرا. [Dial. or Colloq.].
 just folks, [Dial. or Colloq.].
 one's folks, [Colloq.].
 folk dance, هملچیک؛ سما میلی.
 folklore (fōk'lōr', fōk'lōr'), n. (1) فؤلکلور؛ کلمه بوورو و بوو بوو.
 (2) لیکو لیسرهمی فؤلکلور.
 folklorist (fōk'lōr'ist, fōk'lōr'ist), n. زانای فؤلکلور.
 folk music, موسیقی فؤلکلوری یا میلی.
 folk song, گزرائی فؤلکلوری یا میلی.
 folksy (fōk'si), adj. [Colloq.]. (1) خاکی؛ ساده؛ وک خملکی ساده.
 (2) دؤستانه؛ پورخوش.
 folk tale, چیرؤکی نهلسانه می فؤلکلوری یا میلی؛ سمرگوروشته.
 follicle (fol'i-k'l), n. (1) کیس یا کونی بچوکی ناو پیست بؤ شتی
 وک تهمه ل؛ هانته دهموه له لهش: (~ a hair).
 (2) قؤویک یا کلوریکه ووشکی له یک لوه کراوه. (3) قؤزاخه.
 follow (fol'ō), v.t. (1) له دواوه هاتن؛ له دواوه پؤیشتن.
 (2) له گه لای بوون؛ له گه لای پؤیشتن.
 (3) شوین کومتن (بؤ گرتن)؛ دوا کومتن؛ پلاراندن.
 (4) لیسر پئی پؤیشتن؛ پهره پهری کردن: (to ~ the right road).
 (5) چیرگرتنهمه: (He ~ed his father as manager.)
 (6) دواوه دوا هاتن.
 (7) لیره پیدایبوون؛ دهرنه انجام بوون.
 (Disease often ~s malnutrition.)
 (8) لیسر پئی شوین پؤیشتن؛ چاوا لیکرن.
 (9) لیسر پؤیشتن؛ پهره پهری کردن؛ به کوئی کردن:
 (We ~ed the rules of the game.)
 (10) پالپشتی کردن (بوو، ریضان).

(۱) گویگرتر؛ سمرنج پیدان.
 (۱۲) گوی پیدار؛ تاگا لی بون: (He -s local politics.)
 (۱۳) تینگیشتن (Do you ~ me?)
 v.l. (۱) له دواوه هاتن یا پویشتن.
 (۲) لهگهډا بون؛ لهگهډا پویشتن. (۳) بونن به هون.
 as follows, بهم جورهی خوارهوه؛ وک له خوارهوه بونن کراوه توره.
 follow out, تهاوگردن؛ به تهاوری جینه جینگردن؛ پهیمهوی کردن.
 follow suit, لهسر بونن شویتنی کسینکی تر پویشتن؛ چاولینکردن.
 follow through, بهردوام بونن لهسر کاریکه تا تهاوگردن؛
 لهسر پویشتن تر تهاوگردن.
 follow up, (۱) دورکوتر؛ دراکوتونو بهرنه دان.
 (۲) تهاوگردن؛ بهجینان؛ به تهاوری جینه جینگردن.
 (۳) شوین کتون (دخواست، سکالانامه)؛ همنگاری تازه نان بون پالپشتی کردن و جینه جینگردن کاریکه: (۴) لیکولینهوی زیاترا بهردوام بونن لهسر.
 follower (fol'ō-ēr, fol'ō-wēr), n. (۱) پاشکوا کندا؛ دهسکه لا.
 شوین کتوتو (۲) چاولینگر. (۳) بهردوست؛ خزمه تگار.
 (۴) بهشینکی مکینه که ووزه و بزوینتی له بهشینکی تری مکینه کوره بون دیت.
 following (fol'ō-in, fol'ō-wiq), adj. (۱) ناینده؛ دهاوتو؛ خوارهوه.
 نهمانی خوارهوه
 n. (۱) کوزماتیک له شوین کتوتوان؛ دهسته مکی پالپشتیکر؛
 دهسته ی پاشکوا خوارهوهستان.
 the following, (۱) نهمانی خوارهوه؛ نهمی خوارهوه.
 (۲) ناینده؛ دهاوتو.
 follow-through (fol'ō-thrōō), n. بهردوام بورن لهسر کاریکه
 تا تهاوگردن (به تاییهتی لیداشی توپ له یاریدا).
 follow-up (fol'ō-up, fol'ō-wup), adj. هی دواتر؛
 شهوی له پاش شهوی ترهوه دیت: (~ visits; ~ letter).
 n. (۱) کاریکه یا شتینکی پاشکوا شهوی له دواترهوه دیت؛ همنگاری ناینده
 (بون پالپشتی کردن همنگاری پینشوتن).
 (۲) همنگاری ناینده نان (وهک نووسینی نامه مکی تر یا سهردانی یکیک).
 folly (fol'i), n. (۱) گمربینتی؛ گمربینتی؛ نهمانی.
 (۲) کورده مبهک یا براه مکی که رانه. (۳) همراندانکی بون سوودو گرانبه ها.
 foment (fō-ment'), v.l. (۱) همنون؛ لهش؛ به ناوی گرم داشتن و
 شتی گرم لینان (لهش). (۲) هاندان؛ بزواندن؛ پئی بون خوش کردن:
 (to ~ rebellion)
 -fomentation (n.).
 fond (fond), adj. (۱) ساریکه (۲) [Dial.]، شینت؛ شینتیکه.
 (۳) دلنرم؛ دل ناسک (۴) ناسکو پیر له خوشمویستی: (~ caresses).
 (۵) خوشا خوشمویست (my ~ est wish).
 خوشمویستن؛ خواششت ویستن؛ چونه دلوره؛
 fond of, خوشمویستن؛ لههوی خوشمویستی بهره.
 (to be fond of a person)
 fondle (fon'd'l), v.t. دهست پیا هینان (خوشمویستی)؛
 دهست تیوه دان و یاری پینکردن (بون دهر بوننی خوشمویستی):
 (to ~ a baby, a lover, a cat, etc.)
 fondly (fond'li), adv. (۱) ساریکانه.
 (۲) خوشمویستانه؛ لههوی خوشمویستی بهره.
 fon-due (fon'dōō, fon-dōō'), n. خواره مته مکی گهره له
 په نیری توواوه کهره هیلکه و مهی پیکدیت به نانوره مدخورت.
 food (fōōd), n. (۱) خواره مته؛ خوراک؛ نان؛ نهمه؛ بونوا خوراندن.
 (۲) خواره مته؛ تاییهتی؛ خواره مته مکی تاییهتی.
 (۳) دان؛ شتی زاخاو دهرمه یا بزوین: (~ for thought).
 food-stuff (fōōd'stuf), n. خواره مته؛ خواره مته؛ خاوا بزوین.
 fool (fōōl), n. (۱) کسینکی بون میشک. کمر، نهمان، یا گیل.
 (۲) کسینکی قوشمچی یا گالته بیژ (له کوندا له کوشکی پاشاکاندا پامگیرا
 همر بون پیاوردن و پیکه نین).

v.l. (۱) خو گیل کردن؛ ره موشتی مدالانه یا بون میشکانه نوواندن.
 (۲) گالته کردن.
 v.l. هملخه تاندن؛ به هله بردن
 be no (or nobody's) fool, بزوان؛ لیهاتو؛ کمر نیبه
 fool around, [Colloq.], (۱) گات بهغیرزدان؛ به شتی هیچ وپوچ و
 مدالانهوه گات بهسر بردن. (۲) [Slang]، دواون پیسی کردن؛ به دزی بهوه
 پیاوردن (به تاییهتی ژنی میردردار یا پیاوی ژندان)
 fool with, [Colloq.], دهستکاری کردن؛ لاقه کردن.
 play the fool, خو گیل کردن؛ خو ل هملخه کردن.
 fool (fōōl), n. شیرینی بهکه له میوه دروست دهکرت.
 foolery (fōōl'ēr-i), n. (۱) کورده موی یا ره موشتیکی شیتانه یا کمرانه.
 (۲) کمرینتی.
 foolhardy (fōōl'hār'di), adj. چاوقایم؛ سمرکیش؛ هله شه؛
 سمرگره؛ نازاو بون میشک.
 -foolhardily (adv.); foolhardiness (n.).
 foolish (fōōl'ish), adj. (۱) بون میشک؛ کمر؛ نهمان؛ گهوج
 (۲) بون مانا؛ قوچ.
 (۳) [Archaic]، بون نرخ؛ هیچ وپوچ
 foolishness (fōōl'ish-nis), n. (۱) بون میشکی؛ گمربینتی؛ نهمانی؛
 گمبوی. (۲) کورده مبهک یا شتینکی کمرانه.
 fool-proof (fōōl'prōōf), adj. (۱) نهوه نده ناسانو ریله و پهاوه
 کسینکی بون منکیش دهمان کاری پئی بکات.
 (۲) قهت تن ناشکی، خراپ نایبت، یا ژیر ناکه ویت: (a - plan).
 foolscap (fōōlz'kəp), n. په ره کاغزی گموره (که پانی ۱۲ گریو
 بریوی ۱۷ گریو بیت).
 fool's errand, کورده مبه مکی بون سوودو کمرانه.
 fool's paradise, به موشتی کمران یا بون میشکان
 foot (foot), n. (۱) پین؛ قاچ.
 (۲) شتیکه که له شویندا وک بون بیت: (۱) بون، پینچکه (میر؛ کورسی)
 (ب) لاخاوری شتیکه: (the ~ of a page).
 (ج) دامینی شاخ؛ بناری شاخ
 (۳) لاخاوری جری نووستری یا گور (که جری قاچه).
 (۴) شهی بهشهی گزوموی که قاچ داهه پویشتن. (۵) پین (پیانو).
 (۶) پیاده (سویا، پزلیس). (۷) خلقه.
 (۸) خشته (هوناره)؛ دوو برگی یا زیاتری پیکه ره ووتراوی هوناره
 (to be or not to be) له سن خشته یا "فوت" پیکه توهه.
 v.l. (۱) سه ماکردن. (۲) به پین پویشتن؛ پیا سه ماکردن.
 (۳) بزوان یا بون پینشوه پویشتن (که شتی).
 v.l. (۱) پیا پویشتن؛ پاکردن لهسر؛ سه ماکردن لهسر.
 (۲) گزوموی له پینکردن. (۳) کورده مبهوه سمرجم دهر هینان.
 (۴) [Colloq.]، پاره دان: (He ~ ed the bill).
 foot it, [Colloq.], سه ماکردن؛ به پین پویشتن؛ پاکردن.
 foot up, کورده مبهوه سمرجم دهر هینان.
 have one foot in the grave, [Colloq.], سمر له گوی گور له ریزن؛
 پیرو نه خوش.
 on foot, (۱) به پیوه وهستاو. (۲) به پین پویشتن؛ پاکردن.
 (۳) بهردوام بونن؛ خریک بونن.
 put one's best foot forward, [Colloq.], (۱) زور خیرا پاکردن یا
 پویشتن. (۲) (۱) به باشرین شیره خو پیشاندان. (ب) لهه مبهی همراندان.
 put one's foot down, [Colloq.], لهسر سوور بونن؛
 پین دان به زهویدا، واته لهسر سوور بونن.
 put one's foot in it (or one's mouth), [Colloq.], هملخه کردن
 یا شتینکی خراپ ووتن و تریق بوونهوه له نهماندا.
 -foot (foot), پاشکویه که بهمانای: پین (پیانو - دریشی، پانی، بهری،
 قوولی): (six-foot).

footage

- footage (foot'ij), n. دریزی به پن فیلمی سینما.
- football (foot'ból), n. (۱) یاری فوتبولی نی امریکایی. (۲) توپی نم یاری به. (۳) مسهله یک، کیشمه یک، یا کسبیک که هیچ دستمه یک نیبگرته خوی یاری پن بکنن وهک توپی شاق شه قین.
- footboy (foot'boi), n. برده سبکی مندان.
- footbridge (foot'brij), n. پردی پیاده روی.
- footer (foot'ër), پاسکویه که به مانای: کسبیک یا شتیکی نوره ند.
- footer (foot'ër), n. دریز یا بریز... هتو (a six-footer).
- footer (foot'ër), n. پیاده پیاده روی.
- footstep (foot'step), n. (۱) هتگا و (۲) دهنگی شوین پن.
- footgear (foot'gër), n. پیانو.
- foothill (foot'hil), n. گردی بناری شاخ؛ گردی دامینی شاخ.
- foothold (foot'höld), n. (۱) شوین پن؛ جزی و مستان. (۲) جنیمکی ناسورده و باش بز پالپشتی.
- footing (foot'ing), n. (۱) به پن پویشتن یا گهران. (۲) شوین پنیمکی پتو. (۳) بنجینه؛ بناغه: (This business must be put on a sound). (۴) ناست (to be on an equal ~ with). (۵) (۱) کوزدرنوه و سرجم دهره ننان. (ب) سرجم. (۶) بنی دهریمروی پایه یا دیوار.
- footless (foot'lis), adj. (۱) بن پن؛ بن قاچ. (۲) بن بناغه؛ بن بن؛ بن پالپشت. (۳) [Colloq] ناکارامه؛ ن نهاتوو.
- footlights (foot'lits), n.pl. (۱) شوره قهاریزی سرزمینهی شانو. (۲) شانو؛ پیشی شکتمری.
- footlocker (foot'lok'ër), n. بارونی سرباز؛ که لیمبر پنی جزی نووستنه کیموه دایدنیت.
- footloose (foot'loos'), adj. برهه؛ سره؛ نازادا.
- footman (foot'män), n. (۱) برده ست؛ خدمتگار. (۲) [Archaic] سربازی پیاده.
- footmark (foot'märk), n. شوین پن؛ جن پن.
- footnote (foot'nöt), n. پراویز؛ تینیسی پراویز.
- v.t. پراویز ب تینیسی پراویز نووسن.
- footpath (foot'path', foot'päth'), n. پیاده روی؛ توولپری؛ زه لامری؛ پنچکه.
- footprint (foot'print), n. شوین پن؛ جن پن.
- footrest (foot'rest'), n. شوینی حوانه روی پن (له کاتی دانیشند).
- یا پاندانه روی.
- foot soldier, سربازی پیاده.
- foot-step (foot'step'), n. (۱) هتگا و (۲) دهنگی پن. (۳) شوین پن؛ جن پن. (۴) پلهی پن؛ پلیگانه.
- follow in (someone's) footsteps, لیمبر ری و شوینی کسبیک پویشتن؛ چاولینکردن.
- footstone (foot'stön), n. کتلی بر پنی گوی.
- footwear (foot'wâr), n. پیانو.
- footwork (foot'würk), n. شیوهی نمکاره ننانی پن له ورزش و هلمبرکردن.
- fop (fop), n. (۱) کسبیک بن میشک. (۲) کسبیک زور تمپوش؛ کسبیک که به پمله پیتکه خوی دهنه کینن.
- foppery (fop'ër-i), n. کرده و جل و برگی کسبیک تمپوش.
- foppish (fop'ish), adj. تاییبه ته به کسبیک زور تمپوش؛ کشفه چی؛ لووت برزو به پمله پیتکه خوته کینن.
- for (fôr; unstressed fër), n. (۱) لهباتی؛ له جیاتی. (۲) له جزی؛ له بریتی: (His agent acted ~ him).

force

- (۳) بز؛ له پینتای: (They fought ~ freedom).
- (۴) به ناری نوره و؛ بز ریولینتانی شو:
- (The baby was named ~ his grandfather.)
- (۵) له بر؛ بز؛ بز نم نامانجه: (He carried a gun ~ protection.)
- (۶) بز؛ چوین بز شوینیک؛ برمو: (She has just left ~ home.)
- (۷) بز؛ گهران بز شتیکی؛ به دواد: (The child looked ~ his dog.)
- (۸) بز؛ کسبیک یا شتیکی: (flowers ~ a girl).
- (۹) بز؛ شیمان بز مبه سبیک: (a room ~ sleeping).
- (۱۰) به دوایدا؛ بز: (The child cried ~ his mother.)
- (۱۱) بز: (It is cool ~ July).
- (۱۲) له بر؛ به؛ به هوی: (He cried ~ pain.)
- (۱۳) له گن نوره و؛ (She is stupid ~ all her learning.)
- (۱۴) بز؛ له برامبرمی: (a good day ~ every ten bad ones)
- (۱۵) به؛ به نوره ند: (He sold the house ~ \$ 10000.)
- (۱۶) بز نوره ند (کات، دوری یا موه):
- (The movie lasts ~ an hour.; The road runs ~ five miles.)
- (۱۷) بز (کات): (I made an appointment ~ three o'clock.)
- (۱۸) [Obs.]; له پیش.
- conjunction. لیمبر؛ چونکه؛ له بر نوره و.
- forage (fôr'ij, for'ij), n. (۱) نائف؛ نایک. (۲) بز نائف، خورده منی، یا نازووقه گهران؛ بز لومرگا گهران.
- v.i. (۱) بز نائف، خورده منی، یا نازووقه گهران. (۲) (~ for; ~ about) گهران به نوری شتیکی پیوستن.
- v.t. (۱) (۱) نازووقه خستن؛ خورده منی ن و مرگرتن یا ن سندن. (ب) تالان کردن؛ پووتکردن. (۲) نائف پندان؛ خورده من پندان. (۳) نائف دهسکورتن به بز گهران.
- for-as-much (fôr'az-much'), conj. نوره ندی؛ هتا (پله).
- foray (fôr'ä, for'ä), v.t. & v.i. تالان کردن؛ پاو و پووت کردن؛ پووتکردن.
- n. هیزشی تالان کردن؛ هیزشی پاو و پووت کردن؛ هیزش.
- forbade, forbade (fër-bad', fôr-bad'), past tense of forbid. (۱) نه کردن؛ خوراکرتن (له کردن). (۲) [Archaic] دهر بردن؛ هتکردن؛ بره گرتن. (۳) خوراکرتن؛ نه کردن (کار)؛ خورگرتن.
- v.t. forbear (fôr'bâr'), n. ~ forebear. (۱) خورگرتن؛ خوراکرتن؛ نایم بوون (۲) موهی زیاد پندان بز دانوهی قهرزیک. قهده گرتن؛ ری پن نهان؛
- forbid (fër-bid', fôr-bid'), v.t. نه پیشتن.
- forbiddance (fër-bid'ns, fôr-bid'ns), n. قهده گرتن؛ قهده گرتی.
- forbidden (fër-bid'n, fôr-bid'n), adj. قهده گرتی؛ قهده گرتی. (۱) بری شو داری قهده گرتی به نوره و حوا که لوی بخون (قوربان، تینیجیل). (۲) شتیکی و سترای قهده گرتی.
- forbidden fruit, به سام؛ سامناک؛
- forbidding (fër-bid'ing, fôr-bid'ing), adj. سادار؛ ترستاک؛ به شکو.
- forbore (fôr-bôr', fôr-bör'), past tense of forbear.
- forborne (fôr-bôm', fôr-böm'), p.p. of forbear.
- force (förs, förs), n. (۱) هیز؛ وزه؛ تین (۲) تروژم. (۳) زور؛ زورکاری؛ زوره ملی؛ زه بر؛ توندوتیژی. (۴) لهنگر (رهورشت)؛ قورسی: (the ~ of character). (۵) هیزی سوپایی یا دهریایی؛ نیرو. (۶) کومه؛ (سرباز، کشتی بیوان)؛ دهسته. (۷) زورینکردن؛ به زور پن کردن.
- v.t.

(۲) پیشگی بریندوی مهسه لیهک.
 (۱) قهدهغیئکردنی دهرمندانوهی (foreclosure (fôr-klô'zhêr), n. شتیگی رهمن کراو (لمبر نمدانی قیستکان له کاتی خودا).
 (۲) خانوو سندنهوه له خارنهکمی له لایمن بانقوه لمبر نمدانی مانگانه کانی
 باوو باپیرا باپیرا داپیر. (forefather (fôr'fä'thêr, fôr'fä'thêr), n.
 پهنجهی شایمتان! (forefinger (fôr'fing'gêr, fôr'fing'gêr), n. نزشاوره.
 سسی وولاخ سسی گیانداریکی چوارین. (forefoot (fôr'foot'), n.
 (۱) برهدم هره پیشهوه! (forefront (fôr'frunt', fôr'frunt'), n. پیشی پیشهوه! پیشهنگ.
 (۲) ناوجهرگی کار یا شت! شونی هره گرنک.
 (۱) له پیشدا بیرون یا هاتن (کات). (forego (fôr-gô', fôr-gô'), v.t. جین، پله. (۲) دست لئ هملگرتن (ماف)! واز لئ هینان
 پیشهوا! پیشهوتر. (foregoing (fôr'gô'ing, fôr'gô'ing), adj. شعوی پیشوو (روته، نووسراو، تیئینی)! شعوی لهوه پیشتر ووتراوه یا نووسراوه.
 (۱) پیشهوا! پیشهوتر! (foregone (fôr-gôn', fôr'gon), adj. پاهوردهو. (۲) پیشهکی بیاردراو یا زانراو! دبار! مسوگر! بن گومان. (a ~ conclusion)
 (۱) برهدم (وینه). (foreground (fôr'ground', fôr'ground'), n. بی. (۲) دیارترین شوین.
 (۱) برهدم! پیشترین. (forehand (fôr'hand', fôr'hand'), adj. (۲) به پیشهوهی دست کراو (لئدانی یاری تهنس).
 (۱) جینی برهدم! جینی سووردهخش. (۲) بهشی پیشهوهی ناسپ (که له برهدمی سووردایه).
 (۳) لئدانی توپ به پیشهوهی دست (یاری تهنس).
 (۱) ناوچوان! تهختی ناوچوان! (forehead (fôr'id, fôr'æd), n. شهول. (۲) برهدم یا پیشهوهی شتیگ.
 (۱) بیگانه! هی بیگانه! دهرکی. (foreign (fôr'in, fôr'an), adj. (۲) ناسوروشتی! ناساسا! بهشیک دیویه له: (Unkindness is ~ for his nature.)
 (۲) پیوهندی پیوه دیویه! دهرکی. کارویاری دهرهوه.
 (۱) بیگانه! کسینکی بیگانه. (foreign affairs, foreigner (fôr'in-êr, fôr'an-êr), n. (۲) ناواره! دهرکی! ناوکی. (۲) شتیگی بیگانه (بهتایبهتی کشتی)
 (۱) قالیوقوی پاره لهگه وولاتان یا کسانی بیگانه. (۲) حوالو بیرونامهی دارایی بیگانه.
 روته، خو، یا (foreignism (fôr'in-iz'm, fôr'an-iz'm), n. نهریتیگی بیگانه.
 هیزتیگی سوپایی له بیگانه پیکهاتوو. (foreign legion, foreign mission, (۱) دستگایهکی ناپیتی که دستهیهک خهک دایان ناپیت له وولاتیکی بیگانهدا (بهتایبهتی له لایمن خاچ پرستهکانهوه). (۲) بالیووخانهی وولاتیک له وولاتیکی بیگانه وهرهتی دهرهوه.
 پیشهکی حوکم دان بهسردا (forejudge (fôr-juj', fôr-juj'), v.t. پیشهکی زانن. (foreknow (fôr-nô', fôr-nô'), v.t. پیشهکی زانن. (foreknowledge (fôr'nol'ij, fôr-nol'ij), n. (۱) پرچم! قزی ناوچوان. (forelock (fôr'lök', fôr'lök'), n. (۲) پرچمی ناسپو ماین. (foreman (fôr'mæn, fôr'mæn), n. (۱) ساروکی دستهی سوندهخوران (دادگا). (۲) سارکار! سهرهستا! چارهش. -foremanship (n.).
 یهکم! هره! (foremost (fôr'möst', fôr'mæst), adj. & adv. لهپشترین! گرنگترین! لهسرو ههمووشتیگهوه.
 ناوی یهکمی کسینک. (forename (fôr'näm', fôr'näm'), n.

(۲) به زور سواریبون! به زور لهگه! جوت بون.
 (۳) به زور ینگه کردنهوه یا شکاندن یا داگیرکردن! بهسردا دان.
 (۴) به زور لئ سندن. (I ~d the gun from his hand.)
 (۵) ناچارکردن! وایگرن: (Hunger ~d him to steal.)
 (۶) سمپاندن بهسردا! به زور سه پاندن بهسردا: (He ~ed his attention on her.)
 به زور! به زورمیلی! به زورکاری. (by force, in force, (۱) به ههموو هیزهوه! ههموو هیز. (۲) کاری پین دهرکی (یاسا)! له کاردایه (پهپهوه، یاسا).
 (۱) هی زورکاری! به زورمیلی! به زور! (forced (fôrst, fôrst), adj. بنگار. (labor) ~). (۲) ناسرووشتی! دوز! لرووستکراو: (a ~ smile). (۳) ناچاری (a ~ landing).
 -forcedly (adv.).
 به زهرورونگ! به میز! بهتین! (forceful (fôrs'fæl, fôrs'fæl), adj. بهگووم! توندوتیز! بهکار! کاریگر: (a ~ person, argument, etc.).
 مقستی پزیشک (forceps (fôr'sæps, fôr'seps), n. (۱) به زورمیلی! زور کراو. (forcible (fôr'sa-b'l, fôr'sa-b'l), adj. (۲) به زهرورونگ! به میز! توندوتیز.
 به زور! به زورمیلی! (forcibly (fôr'sa-bli, fôr'sa-bli), adv. به زورکاری
 بورا! تهنکار! تهنکایی (ford (fôrd, fôrd), n. له بوراوه یا تهنکارهوه بهرینهوه. v.t.
 (۱) لهناوبردن! نههیشتن! کوشتن. (fordo (fôr-dôo'), v.t. [Archaic]. (۲) هاندووکردن
 ماندوو! هیک (fordone (fôr-dun'), adj. [Archaic].
 پیشهوه! پیشهکی! لوتکهکی (کشتی). (fore (fôr, fôr), adv. لهپیشهوه! له پهنهکهیدا. adj. بهشی پیشهوه یا برهدم. n.
 پیشهکیهکه بهمانی! (۱) لهپیش (کات، جینگه، پله، رین): (forecast, forenoon). (۲) لهبرهدم! پیش. (forearm, forehead).
 به نریزایی (fore-and-aft (fôr'n-aft', fôr'n-äft'), adj. (کشتی).
 (۱) له پیشی کشتیجهوه تا پشتهکی. (fore and aft, (۲) له پیشو باشی کشتیجهوه! له هردوو سعری کشتیجهوه.
 باسک! قول (نیوان نایشیکو (forearm (fôr'ärm', fôr'ärm'), n. مهچک).
 پیشهکی چهکارکردن! (forearm (fôr-ärm', fôr-ärm'), v.t. پیشهکی خؤ نامادهکردن.
 باوو باپیر (forebear (fôr'bâr', fôr'bâr'), n. (۱) نیشانهی نهوه (forebode (fôr-böd', fôr-böd'), v.t. & v.i. بوون (بهتایبهتی شتیگ یا پودانیکی بهدووم). (۲) دل خهبردان یا پیشبینی کردنی پودانیکی بهدووم ناخوش.
 نیشانهی پودانیکی (foreboding (fôr-böd'ing, fôr-böd'ing), n. بهدووم یا کارهسانی
 (۱) پیشهکی ههلسنگاندن. (forecast (fôr'kast', fôr'käst'), v.t. (۲) پیشبینی (ناوههرا، پودانی تن). n. پیشبینی (weather -).
 (۱) بهشی پیشهوهی سهریشتی. (forecastle (fök's'l, fôr'kas'l), n. کشتی. (۲) بهشی پیشهوهی کشتیجهکی بازرگانی (شونی هموانهوهی کشتیجهوانهکان
 (۱) پئ لیکرتن! نههیشتن! (foreclose (fôr-klöz', fôr-klöz'), v.t. قهدهغهکردن (۲) رتی نمدان یا قهدهغهکردنی دهرههناوهی بارمهیهک یا شتیگی رهمن کراو له لمبر نمدانی قیستکان له کاتی خودا.

forenamed

forenamed (fôr'nâmd', fôr'nâmd'), adj. نامبروا

forenoon (fôr'nōon', fôr'nōon'), n. پيش نيمروز / چيشتهنگاو / کاتي نيوان همتاو کموتن و نيمروز.

adj. له بهمانيدا / له چيشتهنگاو دا.

forensic (fôr-ren'sik), adj. دادگايي / دادگري.

foreordain (fôr'ôr-dân', fôr'ôr-dân'), v.t. چاره نووس / نورو سين / رها بئ بويه ره.

-foreordination (n.).

forereach (fôr-rêch', fôr-rêch'), v.t. & v.i. (1) پيشگموتن / په لهرگري و پيشگموتن (گه شتي، به علم) (2) بردنوم (معلمي) / پيشگموتن.

forerun (fôr-run', fôr-run'), v.t. (1) له پيشي به ره هاتن. (2) نيشانه ي نمرة بوون.

forerunner (fôr-run'êr, fôr-run'êr), n. (1) پيشهگ. (2) نيشانه ي دواپژ.

(3) كسمي پيشووتر (ب) باوو باپير.

foresaid (fôr'sed', fôr'sed'), adj. له پيشندا نامبروا / هي پيشووتر نامبروا.

foresee (fôr-sê', fôr-sê'), v.t. پايپين / وا چاره پويان كودن / پيشهگي بيين يا زانين / پيشبينين.

-foreseer (n.).

foreshadow (fôr-shad'ô, fôr-shad'ô), v.t. نيشانه ي پورداينكي دواپژ بوون / پيشهگي وا گهياندين يا دهرخستن.

foreshow (fôr-shô', fôr-shô'), v.t. پيشهگي وا دهرخستن / پيشاندين / يا گهياندين / نيشانه ي نمرة بوون.

foresight (fôr'sît', fôr'sît'), n. (1) پيشبينين. (2) دوربينين / ليكدا نه وه.

foreskin (fôr'skin', fôr'skin'), n. پينستي سمرې كير كه له كاتي خسته نه كودندا دهرپوت.

forest (fôr'ist, fôr'ist), n. دارستان / دارو دره رح تندا ناشتن / كودن به دارستان.

v.t. (1) برې بيگوتن (به كهوتنه خن). (2) چاره پويان كودن و چاره سمر كودن / پيشهگي.

(3) قورخ كودن (بازرگاني).

forestation (fôr'is-tâ'shân, fôr'is-tâ'shân), n. ناشتن / دارستان و چاره پيري كودن و پاراستن.

forester (fôr'is-têr, fôr'is-têr), n. (1) دارستانناس. (2) كارمندی دارستان. (3) دارستان نشين (مروء، گياندا).

(4) جوړينكه له مزرانه.

forest ranger, دارستانهوان / كارمندی دارستان. (پيشي دهرپوتن "ranger").

forestry (fôr'is-tri, fôr'is-tri), n. (1) [Rare] دارستان. (2) دارستانناسي / زانستي دارستان / ناشتن و پاراستن دارستان.

(3) بهخو كودن دارستان بؤ دارو ته خته بهر كول.

foretaste (fôr'tâst', fôr'tâst'), n. بهر كول كودن.

v.t. [Rare].

foretell (fôr-tel', fôr-tel'), v.t. پيشبينين / نيشانه ي پورداينكي دواپژ بوون.

forethought (fôr'thôt', fôr'thôt'), n. (1) دوربينين / پيشهگي بير ليكودنه وه (2) پيشهگي كونهت خور نه خشه دانان.

foretold (fôr-tôld', fôr-tôld'), past tense and p.p. of foretell.

foretooth (fôr'tôoth', fôr'tôoth'), n. دداني پيشه وه.

forever (fôr-ev'êr, fôr-ev'êr), adv. (1) همتاهتا / به په چجاري. (2) هميشه / بهر دوام.

forevermore (fôr-ev'êr-môr', fôr-ev'êr-môr'), adv. =

fork

forever. همتاهتا يي.

foreverness (fôr-ev'êr-nis, fôr-ev'êr-nis), n. هميشه يي.

forwarn (fôr-wôm', fôr-wôm'), v.t. پيشهگي تاگدار كودن / پيشهگي وور يا كودنه وه.

foreword (fôr'wôrd', fôr'wôrd'), n. پيشهگي (بهر تووك) / سمرتا.

forfeit (fôr'fit), n. (1) سزا (پاره، ماف) / له سندنوم (ماف).

(2) شتيگي / له سنزو له باتي تاوانيكه / شتي دست / له هلكيو له باتي تاوانيكه.

(3) دسته لگرتن (ماف) / واژمينان.

v.t. دسته لگرتن يا له سندنوم ي مافيك له بر تاوانباري بهك.

forfeiture (fôr'fi-chêr), n. (1) دست له ماف هلكرتن / دست له بر دار بوون. (2) شتيگي دست / له هلكيو او سزا.

forgave (fôr-gâv', fôr-gâv'), past tense of forgive.

(1) كوروي ناستگر. (2) دروكاني ناستگر.

(1) داپشتن (كان) / كانزا خوراندنوم و شت له دروست كودن.

(2) داپشتن. (3) ساخته كودن (پروانامه، چمكي بانق، پاره ... مند).

v.t. (1) داپشتن (كان). (2) ساخته كودن.

forge (fôrj, fôrj), v.t. & v.i. بهر دوام بوون له سمر و بهر بهر پيشگموتن.

forger (fôr'jêr, fôr'jêr), n. (1) داپژوهر / ناستگر.

(2) چيزك هلبست / درق هلبست / دروژن.

(3) ساخته كمر (پاره، پروانامه، چمك) / ساخته چي.

forgery (fôr'jêr-i, fôr'jêr-i), n. (1) ساخته / ساخته كاري (پاره، پروانامه، چمك). (2) شتيگي ساخته.

forget (fôr-get', fôr-get'), v.t. (1) له بير جوړون / له بير جوړونه / له ياد كودن. (2) له راموش كودن / خسته پشت كوون.

له بير جوړون / له ياد كودن.

v.t. (1) بير همر له خلك كودنوم و بير له خو نه كودنه وه / همر به تنگ خلكوم هاتن.

(2) پوروشي ناشرين خوراندن / ناشرينانه جوړونه وه.

(1) له راموش كور. (2) بير هوش.

forgetful (fôr-get'fəl, fôr-get'fəl), adj. (1) پوروشي ناشرين خوراندن / ناشرينانه جوړونه وه.

(2) له راموش كور.

(3) بير هوش.

-forgetfulness (n.).

forget-me-not (fôr-get'mi-not'), n. جوړه گول و پوره كيكه.

forgive (fôr-giv', fôr-giv'), v.t. (1) لنيووردن / لنيووشيوون / بهخشنه / كهرين نازاد كودن. (2) له قرز خو شيوون.

لنيووردن / لنيووشيوون.

v.i. لنيووردن / لنيووشيوون.

-forgivable (adj.); forgiver (n.).

forgiveness (fôr-giv'nis, fôr-giv'nis), n. لنيووردن / بهخشنه / لنيووشيوون / كهرين نازاد كودن / بهخشنه يي.

forgiving (fôr-giv'ing, fôr-giv'ing), adj. بهخشنه / لنيووردن / لنيووردو: (a ~ person).

(1) دست له هلكرتن / واژمينان / پاروژ كودن.

(2) [Archaic] (1) تپير بوون. (ب) كوون پښ نمان / چار له پو شين.

(3) بهخشنه يشتن.

forgone (fôr-gôn', fôr-gôn'), p.p. of forgo.

forgot (fôr-got', fôr-got'), past tense of forget.

forgotten (fôr-got'n, fôr-got'n), p.p. of forget.

fork (fôrk), n. (1) چنگال / چتال. (2) سبلك (كشتوكال).

(2) دوربينانه / شويني جيا بوونه وي دويار يا به په كگه يشتن زكاني دويارنك.

(3) لنيووردن / لنيووشيوون. (ب) كوون پښ نمان / چار له پو شين.

(4) لنيووردن / لنيووشيوون. (ب) كوون پښ نمان / چار له پو شين.

(5) لنيووردن / لنيووشيوون. (ب) كوون پښ نمان / چار له پو شين.

(6) ورك چنگال لنيووردن. (2) جيا كودنه وه / بهش بهش كودن.

(۲) ووشەيمىكى رەھا پىنكەتتور.
forked (fôrkt), *adj.* مۇرۇپلىقنە پەل پەل؛ ئوغلاق.
forlorn (fêr-lôm', fôr-lôm'), *adj.* (۱) جىناۋا بەجىنپىلراۋ.
 (۲) قەسبارا باركىرتتوۋا ئىلتىگا كۆلۈل. (۳) بىن ھىوا ھىوا بىراۋ.
form (fôr'm), *n.* (۱) شىۋە. (۲) ئىش (مۇۋە، گىياندان) قىد.
 (۳) دىزىڭگە ئىقۇ ئالىب.
 (۴) شىۋازا چۇنئىتى: (*Democracy is a - of government.*)
 (۵) دەستور (كردىنى كارىڭ).
 (۶) ئىستىمارە ئىقۇم.
 (۷) جۇرا چىشەن: (*Man is a - of animal life.*)
 (۸) بارا دىخ (۹) كۈنە كىرىشك. (۱۰) پۇل (قوتايغانە)؛ پەل.
 (۱۱) [Archaic]، جوانى. (۱۲) شىۋەى ووشە (پۇنمان).
v.t. (۱) دروستكردن؛ كىردن؛ دامىزانن؛ پىنكەتتازا؛ پىنكەتتان.
 (۲) فېركىردن؛ پافىنان؛ داپشتن (پەوشت). (۳) فېرېبون (خوۋ)؛ پەلتان.
 (۴) مېنانە بىرچاۋى خۇا يىرلىكردنەرە.
 (۵) پىنكەتتان: (*The boys -ed lines.*)
 (۶) پىنكەتتان:
 (*Thirteen States -ed the original United States.*)
 (۷) دروستكردن؛ پىنكەتتان (رېستە): (*to - a sentence*)
v.t. (۱) پىنكەتتا؛ شىۋە و مرگوتن؛ ئىقۇ بەستتا؛ ئىقۇ كرتن.
 (۲) ھاتتەدى؛ پەيدابوون.
bad form, پەوشتى ناشىرىن.
good form, پەوشتى جوان.
-form (fôr'm), پاشكۆيەكە بەماناى: (۱) وەك؛ لە شىۋەى:
(cunelform)
 (۲) نەرمەندە شىۋەى ھىيە: (*uniform*)
formal (fôr'm'l), *adj.* (۱) پووكەش؛ ھى نەرمە؛ دىيار. (۲) ناومكى.
 (۳) بە دەستور؛ پەپىنى دەستور (۴) پووكەشى.
 (۵) مېرى كارا مېرى.
 (۶) (۱) لە بۇنەى تايپەتپدا لەبەردەكرنت: (*a - dress*)
 (ب) پەسەمى؛ بە دەستور: (*a - dance*)
 (۷) پىنكەتتە؛ وورد.
 (۸) پەسەمى: (*a - contract*)
 (۹) پەپىنى شىۋازى پاست: (*- language*)
n. [Colloq.] (۱) سەما بە جلى پەسەمى پەپەرە.
 (۲) كراسى پەسەمى ئافەرت.
formality (fôr-mal'ə-ti), *n.* شىڭكە كە ھەر بۇ ئاۋ بىكرنت يا بوورنت؛
 نەرىتى ھىچ رېپوۋو پووكەشى؛ شىڭكى پووكەشى.
formalize (fôr'm'l-iz'), *v.t.* شىۋە پىدان؛ چەسپاندن؛
 پەپىنى دەستور كوردن.
-formalization (*n.*)
formally (fôr'm'l-i), *adv.* (۱) بە پەسەمى؛ بە دەستور.
 (۲) لەپورى شىۋازو پووكەشەرە.
format (fôr'mat), *n.* (۱) شىۋە قەۋارەو جۇرى پىنكەستى پەرتووك.
 يا كۇفارنە. (۲) شىۋازى بەرنامەيەكى تەلەفونۇنى؛ شىۋاز.
formation (fôr-mā'shən), *n.* (۱) پىنكەتتان؛ دامىزانن؛ پىنكەتتا؛
 دروستكردن (۲) شىڭكى دامىزاۋ يا پىنكەتتور.
 (۳) پىنكەتتە؛ جۇرى پىنكەستن.
 (۴) چەند چىنكى ھەمان كان يا بەرد (زەمىنناسى).
 (۵) پۇل، پالندە، فۇۋكە؛ دەستە (سەربان)
formative (fôr'mə-tiv), *adj.* (۱) پىنكەتتەر؛ پەرومەندەكەر:
 (*A teacher is a - influence on a child.*)
 (۲) ھى پەرومەندەبوون؛ ھى كۆرەبوون؛ ساۋا (*a child's - years*)
 (۳) ووشە پىنكەتتەر (پاشكۆ، پىشكۆ)
n. (۱) پاشكۆ يا پىشكۆيەكە كە ووشەى ئى پىنكە دەمىنرنت.

(۲) ووشەيمىكى رەھا پىنكەتتور.
former (fôr'mēr), *adj.* (۱) پىشۋو؛ پاپوردو؛ جاران؛ پىشۋورت:
 (*in - times*)
 (۲) يەكەم؛ ھى يەكەم؛ ھى پىشۋر ئاۋبىراۋ.
former (fôr'mēr), *n.* پىنكەتتەر؛ دروستكرتا؛ دامىزاننەر.
formerly (fôr'mēr-li), *adv.* لەمەۋىپىشى؛ جاران؛ جارى جاران.
formidable (fôr'mi-də-b'l), *adj.* (۱) سامناك؛ بە سام؛ سامدار؛
 بەشكۆ؛ شكۇدار. (۲) سەخت؛ گران؛ زەھمەت.
-formidably (*adv.*); **formidability** (*n.*),
formless (fôr'm'lis), *adj.* بىن شىۋە؛ بىن سەۋىڭك
form letter, نامەيەك كە دەقارەھى گەلەك نامەى ترە كۇمپانىاۋ
 دەستگى تر دەپىنن بۇ خەلك.
formula (fôr'myoo-lə), *n.* (۱) پىژە (زىمانەنى)؛ قالى داپشتن.
 (۲) دەستور؛ شىۋاز (۳) (۱) پەچتە؛ شىۋەى دەرمان كرتەمەرە
 (ب) شىۋەى نامادەكرىنى خورەمەنى بۇ مىدالى ساۋا؛ ئەم جۇرە خوراندە.
 (۴) ھاۋكىشە (بىركارى، كىمىيا... ھتد).
formulate (fôr'myoo-lät'), *v.t.* پىنكەتتان؛ دانان؛ داپشتن؛
 گەلەكردن؛ پىنكەتتە كوردن. (*to - a theory*)
-formulator (*n.*),
formulation (fôr'myoo-lä'shən), *n.* دانان؛ پىنكەتتان؛ داپشتن؛
 گەلەكردن.
formulism (fôr'myoo-liz'm), *n.* پىشت بىن بەستو و پەپەرەى
 كرتى پىژە و دەستور
formulize (fôr'myoo-liz'), *v.t.* = **formulate**.
fornicate (fôr'ni-kät'), *v.t.* داۋىن پىسى كوردن؛ جوت بوون؛
 كان كوردن؛ زىفاكردن.
-fornicator (*n.*),
fornication (fôr'ni-kä'shən), *n.* داۋىن پىسى؛ جوت بوون؛
 كان كوردن؛ زىفاكردن.
forsake (fêr-säk', fôr-säk'), *v.t.* (۱) ۋازلىپىنن (خوۋ، بېرۋ)؛
 دەست ئى ھەلگرتن. (۲) بەجىنپىشتن؛ پىشت ئى ھەلگرتن؛ پىشت تىكرن؛
 دەست ئى بەردان.
forsaken (fêr-säk'on, fôr-säk'on), *adj.* جىنپىلراۋ (جىنگە)،
 مۇۋە؛ دەست ئى ھەلگىراۋ؛ پىشت ئى ھەلگىراۋ؛ چۆل؛ چۆل رەۋل؛
 ئىلتەك.
forsook (fêr-sook', fôr-sook'), *past tense of forsake*.
forsooth (fêr-sōoth', fôr-sōoth'), *adv.* [Archaic] بىن گومان؛
 پەراستى؛ لە پاستىدا.
forswear (fôr-swär'), *v.t.* (۱) پاكەنەكردن؛ سوئندخواردن؛ بە
 دەست ھەلگرتن؛ لە شىڭك (۲) ھاشالىكردن.
v.t. بە درۆ سوئندخواردن؛ بەلېن شكاندن.
forswear oneself, سوئند بە درۆ خوراندن
forsworn (fôr-swôm', fôr-swôm'), *p.p. of forswear*.
adj. سوئند بە درۆ خوراندو
fort (fôrt, fôrt), *n.* (۱) قەلا؛ سەنگەر. (۲) ئۇرۇگا؛ لەشكرگا؛ قشە.
hold the fort, شەر لەسەر كوردن؛ بەرھەستى كوردن؛ بەرگرى كوردن.
forte (fôrt), *n.* (۱) ئەر كارە يا رىشتەيەى كەسلىك زۇر شارەزايىۋ
 كارامەيى تىدا ھەپىت: (*Writing is his -*)
 (۲) بەمىزترىن بەشى دەمە شىر.
forte (fôr'ti, fôr'tä), *adj. & adv.* بەرە (دەنگى مۇسقى)
forth (fôrt, fôrt), *adv.* (۱) پىشۋەرە (كات، جىن، پەل).
 (۲) دەرمە؛ دەرى؛ پوۋ؛ دىيار.
 (۳) [Archaic]، دەرمەى ۋولت.
 وە ھەررەھا؛ ۋە شتى تىرى ۋەھا؛ ھتد.
and so forth,
forthcoming (fôrt'h'kum'ing), *adj.* (۱) داھاتوۋ؛ بەرۋەيە؛

(the ~ election) نژیکي بودونه: (۱) ناماده: دستگیر دهی: هاتوو: (۲) ناماده: دستگیر دهی: هاتوو: (۳) هجج نه‌شارهوه: هاوکاریکهر: (a ~ witness) (The promised money was not ~) (۴) هاتنه پینشوه: هاتنه‌روو: n. forthright (fôrth'rit, fôrth'rit'), adj. (۱) بؤ پینشوه: یکسهر: (۲) راسته وراست: قسه‌لروو: راست: راستگؤ: لروو: adv. (۱) بؤ پینشوه: به ناشکرا: بهین شاردنوه: به راسته‌پرستی: (۲) دستسجه: یکسهر: دم‌ودهست: راسته‌وخ: forthwith (fôrth'with, fôrth'with'), adv. دستسجه: یکسهر: راسته‌وخ: دم‌ودهست. fortieth (fôr'ti-ith), adj. (۱) چله‌مین: چله‌م: (۲) چل‌یهک fortification (fôr'ta-fi-kä'shan), n. (۱) به‌هیزکردن: به درووستکردنی سەنگرو دیوارو خەنەق به دوردا: قایم کردن: (۲) شتی به‌هیزکردن (سەنگر، دیوار، خەنەق): (۳) قلە: سەنگر: شوئینکی به‌هیزکراوو پارئزراو. fortify (fôr'ta-fi'), v.t. (۱) به‌هیزکردن (به درووستکردنی سەنگرو دیوارو خەنەق): (۲) پالیشتی کردن: (He ~ed his argument with statistics.) (۳) به‌هیزکردنی خوارده‌وی سەرخوشکەر (به زیادکردنی کحول): (۴) به‌هیزکردنی خوارده‌مەنی (به تئیکردنی قیامینات و شتی تن): v.i. سەنگر درووستکردن. -fortifiable (adj.); fortified (adj.); fortifier (n.). به‌جهرگی: دهریدن یا fortitude (fôr'ta-tōd, fôr'ta-tūd), n. خوراگرتن له کاتی ناخوشی و کارساتا. fortitudinous (fôr'ta-tōd'ä-näs, fôr'ta-tūd'ä-näs), adj. نانا: به‌جهرگی: خوراگر به‌رامبەر ناخوشی و کارساتا. fortnight (fôr'nit, fôr'nit), n. [Chiefly British]. دوو هفتە: دوو هفتەبەر: fortnightly (fôr'nit-li), adv. & adj. هەر دوو هفتە خارنک. n. گؤزارنک که هەر دوو هفتە جارنک دهرده‌چیت. fortress (fôr'tris), n. قلە: سەنگر: شوئینکی پارئزراو. v.t. پاراستن به سەنگر یا قلە. fortuitous (fôr-tōd'ä-täs, fôr-tūd'ä-täs), adj. پینکرت: به پینکرت بوودا. -fortuitously (adv.); fortuitousness (n.). پینکرت: ریکرتن. fortuity (fôr-tōd'ä-ti, fôr-tūd'ä-ti), n. (۱) به‌خت‌ومر: به به‌خت: به‌ختدار: (۲) شانس: خویبنداو. fortunate (fôr'chä-nit), adj. خوشبختانه: نهره‌ی باش بوو: fortunately (fôr'chä-nit-li), adv. بؤ به شانس. fortune (fôr'chän), n. (۱) به‌خت: چاره‌نوس: شانس: نامده: به‌ش: (۲) ناوچهران: (۳) به‌خت‌ومری: به به‌ختی: بهات: (۴) سامان: سامانکی نؤر. tell one's fortune, دستگرتنوه: چاره‌نوس خوئندنوه: فالگرتنوه. fortune hunter, کسینک که دهریوت دهرلمەند بیت له پینگی: ژهنیان یا شوکرکردنوه. fortune-teller (fôr'chän-tel'ër), n. فالچی: فالگر: له‌تاج فال: دستگرتنوه. forty (fôr'ti), adj. & n. چل the forties, چله‌کان (هس سەده‌یک یا قەسنی مرؤفیک). forum (fôr'am, fôr'am), n. (۱) دیوانگه: (۲) دانگا: (۳) کؤر (به‌تابیه‌تی بؤ لیدوانی کاروباری گشتی) forward (fôr'wärd), adj. (۱) له‌پینشوه: پینشوه: بؤ پینشوه: (۲) پینشکورتوو: (۳) به‌رو پینشوه: بؤ پینشوو: (۴) ناماده: بؤ یارمه‌تیدان: به پەرزش (بؤ یارمه‌تی): n.

(He was ~ in helping.) (۱) پوو قایم: پوو هملالراو: بن شەرم: (۲) بؤ پاشه‌رؤژ: (۳) بؤ پینشوه: به‌رو پینشوه: (۴) به‌رو نواپزؤ: (Look ~) (۵) به‌چراو: دیار: (He brought ~ an opinion.) n. یاریکهری پزنی پینشوه: یاریکهری هیزشهر: v.t. (۱) پینشختن: به‌رو پیندان: (۲) ناردن: (۳) حموالکردن یا ناردن پؤسته بؤ ناوینشانی تازه‌ی کسینک: (F~ her mail to New York.) backwards and forwards, بؤ نواوه: بؤ پینشوه: come forward, هاتنه پینشوه: وهره پینشوه: Forward! بؤ پینشوه: بؤ پینشوه: بؤ! look forward, به‌رو نواپزؤ پوانن: بؤ له نواپزؤ کردنوه: look forward to, به‌شهرتوه چاره‌ی کردن: بؤ به‌پەرزشوه بوون. forwarder (fôr'wärd-ër), n. حموالکهر: نؤمره: بار حموالکهر. forwards (fôr'wärdz), adv. = forward. fossa (fos'sä), n. چال: بؤ شایه‌ی به‌کی به‌چوک: fosse (fôs, fos), n. خەنەق (بؤ پارئزگاری): fossil (fos'sil), n. (۱) به‌رو کانی ژیر زمین: (۲) پاشماوه‌ی به‌رینگی گیاندرو پووگی له کؤنوه مردوو ژیرخاک: (۳) [Colloq.] کسینکی کؤنباو یا کؤنە‌پەرست: (۴) تایمەتی به پاشماوه‌ی به‌رینگی گیاندرو پووگی له کؤنوه مردوو: (۱) کؤنباو: پزنی: (۲) وەک به‌رد لیکرن: کردن به به‌رد (پاشماوه‌ی پوهه‌ک گیانداری له کؤنوه مردوو): (۲) کؤنباو کردن بوون به به‌رد: کؤنباو بوون: پزین. -fossilization (n.). foster (fôs'tër, fôs'tër), v.t. (۱) به‌خوئکردن: گهرمکردن: پهره‌ده‌کردن (مندان): هملگرتنوه (مندان): (۲) پهره پین سەندن: هاندان: به‌رو پیندان: بوون به هؤی: (Hunger ~s disease.) (۳) له دأدا بوون (هیوا): به‌تەما بوون: (She ~ed hopes of becoming an actress.) fosterage (fôs'tër-ij, fôs'tër-ij), n. (۱) پهره‌ده‌کردن یا به‌خوئکردنی مندانکی هملگرتنوه: (۲) پین سپاردنی مندانکی هملگرتنوه به به‌خوئکردن کانی: (۳) پهره پین سەندن: به‌رو پیندان: هاندان. foster brother, شیر برآ: برای هملگرتنوه. foster child, مندانکی هملگرتنوه. foster father, باوکیکه که مندانکی هملگرتنوه به‌خوئدمکات. fosterling (fôs'tër-lij, fôs'tër-lij), n. مندانکی هملگرتنوه. foster mother, دایکیکه که مندانکی هملگرتنوه به‌خوئدمکات. foster parent, دایکیکه یا باوکیکه که مندانکی هملگرتنوه به‌خوئدمکات. foster sister, شیر خوشک: خوشکی هملگرتنوه. fought (fôt), past tense and past participle of fight. foul (foul), adj. (۱) بؤگمن (بؤن): (a ~ odor) (۲) پیس: پیس‌و‌پۆخل: (۳) بؤگمن کردوو (خوارده‌مەنی): بؤگمن: (۴) ناشرین (زمان: پهروشت): پیس: (~ language) (۵) ناپه‌سەند: نؤر خراب: به‌د: (a ~ murder) (۶) ناخوش (ناوهمرا): زریانای: باوئزانای: (~ weather) (۷) نالؤسکاو (پهت): (۸) نارمو: (۹) ناپاک (مرؤف، کردوه): (۱۰) [Colloq.] ناخوش: (۱۱) فالون (یاری، وهرش): هله (وهرش): (۱۲) پر له هله (چاپه‌مەنی): فالون (یاری): n.

foul-mouthed

v.t. (۱) پیس کردن. (۲) نابرو بودن؛ سرشون کردن؛ شرمهاف شکاندن.
(۳) بیردم گرفتن؛ گرفتن (بوری، کون)؛ بستن؛ بر بستن:

(Grease often ~s sink drains.)

(۱) نالوسکاندن. (۲) فاول کردن (یاری، وهرزش)؛ هلمکردن (ومرزش).
(۳) خن پیداان.

v.t. (۱) پیس بوون. (۲) گیران (کون، بوری). (۳) نالوسکان.
(۴) خن پیداان؛ برکهورتن. (۵) فاول کردن (یاری).

foul up, [Colloq.], شیواندن؛ شیکدان؛ تیکه و پیکدان؛ نالوسکاندن.
foul-mouthed (foul'mouthd', foul'mouth'), adj. به مگو؛

بدم پیس؛ جوین فروش؛ زمان پیس؛ بدم زمان.
foulness (foul'nis), n. (۱) پیسی؛ بؤگنی؛ پیسیتی؛ ناپسه بندی.
(۲) شتیکی پیس و بؤگن.

foul play, (۱) گزی؛ ساخته
(۲) ناپاکی (کردهوه)؛ کارتیکی ناپاکانه و خراب (وهک کوشتن)

found (found), past tense and past participle of find.

found (found), v.t. (۱) بناغه دانان؛ درووستکردن؛ بنچینه دانان:
(The city was ~ed in 1700.)

(۲) دانان؛ دامنه دانان؛ پیکه دانان:
(The college was ~ed in 1970.)

found (found), v.t. دارشتن (کائز).

foundation (foun-dā'shən), n. (۱) دامنه زانان؛ بنچینه دانان؛
دانان (۲) (۱) دستگایه کی خیرخوازی؛ داریبی بؤ پاره پیدانی نه خوشخانه،
قوتابخانه. یا زینکخراوتکی خیرخواز.

(ب) پاره و سرمایه ی هم جوره دستگایه.
(۳) بناغه؛ بنچینه؛ بن و بنچینه

foundation stone, بریدی بناغه

founder (foun'dēr), v.t. (۱) بن داجوون؛ بن هلمکردن؛
ساتمه کردن (۲) پریوون له ناو و نولم بوون (کشتی، بلمه)؛ نوقوم بوون.

(۳) تیکشکان؛ پووخان؛ ژوکهورتن.
نوقوم کردن؛ تیکشکاندن.

v.t. ناورسانی سمی ناسپ.

n. دامنه زانان؛ دانان

founder (foun'dēr), n. داریزه

founder (foun'dēr), n. مندالتیکی به جینه پلار و له لایه ن یارک

foundling (found'lin), n. دایکی بیوه که نزاران کین.
(۱) دارشتن (کائز).

foundry (foun'dri), n. (۲) داریشنگا؛ داریشگه

fount (fount), n. (۱) کانی؛ کاریز.

(۲) سمرچاوه؛ (a ~ of wisdom)

fountain (foun't'n), n. (۱) کانی؛ کاریز.

(۲) سمرچاوه ی ناو، پوبار، یا جؤگه.
(۳) سمرچاوه. (۴) فواره.

(۵) عماراوه؛ عماری شله (وهک هی موره کمب، نورت ... هتد).
(۱) سمرچاوه ی ناو؛
fountainhead (foun't'n-hed'), n. سمرچاوه ی کانی. (۲) سمرچاوه.

fountain pen, پاندان؛ پینووسی موره کمب.

four (fôr, fôr), adj. & n. چوار

on all fours, به گاکونکن؛ گاکونکن.

four-dimensional, چوارلایی

fourfold (fôr'föld', fôr'föld'), adj. & adv. چوار نه ونده؛

چوارقات

four-footed (fôr'foot'id, fôr'foot'id), adj. چوارپس

four-letter word, ووشه یه کی چوار تیبی ناشرین یا پیس
(وهک fuck, shit, etc.)

fourscore (fôr'skôr', fôr'skôr'), adj. & n. هشتا

fragmentary

foursome (fôr'səm, fôr'səm), adj. چوارکسی؛ چواری
n. چوارکسی؛ تاقیمکی چوارکسی

fourteen (fôr'tēn', fôr'tēn'), adj. & n. چوارده

fourteenth (fôr'tēnth', fôr'tēnth'), adj. & n. (۱) چواردهم؛
چواردهمین. (۲) چواردهمین.

fourth (fôrth, fôrth), adj. & n. (۱) چوارم؛ چوارمین.
(۲) چوارم؛ چوارمین.

fourthly (fôrth'li, fôrth'li), adv. چوارم؛ چوارمین

four-wheel (fôr'hwēl', fôr'hwēl'), adj. چوارپیکه کی؛
چوارپیکه: (a ~ drive)

four-wheeled (fôr'hwēld', fôr'hwēld'), adj. چوارپیکه کی؛
چوارپیکه؛ چوارپیکه دار.

fowl (foul), n. (۱) مهل؛ یانده؛ بانداز
(۲) بالنده ی مالی (موشک، مروی، قان

(۳) گؤشتی بالنده به تاپه بی می مالی.
پلوکردنی بالنده ی کئیوی.
پلوکردنی بالنده ی کئیوی.

v.t. (۱) پئوی. (۲) فبرو یا پیستی پئوی.

fowler (foul'ēr), n. (۳) کسیتی فیلبارو زؤل. (۴) گوش.

fox (foks), n. (۵) [Obs.]. جوره شیریکه. (۶) [Slang]. نافرمتیکی جوان.

v.t. (۱) رهنگ کردن (به رهنگی قاره یی یکی سووریاو)
(۲) فیبل لیکردن؛ هلمخه تاندن

(۳) پیلاو پینه کردن یا چاککردنوه.
(۱) رهنگ کراو (به رهنگی قاره یی سووریاو).
(۲) هلمخه تان. (۳) پینه کراو (پیلاو)

foxed (fokst), adj. جوره پوره کتیکه.

foxglove (foks'gluv'), n. چالیکه وهک سمنگر سمریان خوی تیدا

foxhole (foks'höl'), n. له نوزن ده پاریزین

foxhound (foks'hound'), n. تاجی؛ جوره سه گیتی پاره

fox hunt, پاره پئوی

foxily (fok's'l-i), adv. زؤلنه؛ به زؤلنه

foxiness (fok'si-nis), n. زؤلنی؛ زؤلنی؛ فیلباری

fox-tail (foks'tāl'), n. قهلاص

fox terrier, سه گیتی بیکوله ی پاره

fox trot, (۱) رهنگی تاپه بی ناسپه. (۲) جوره سه مایه که

(۳) موسیقی هم سه مایه

foxy (fok'si), adj. (۱) فیلبارو؛ زؤل (۲) قاره یی سووریاو.

(۳) قرشاو (بیره، موی).

(۴) پهلپه پلدارو که پوهو هلمویناوه (به پوهو کی کون)

foyer (foi'ēr, foi'ä), n. داؤن

fracas (frä'kas), n. ده مهقانی؛ شرمه دم؛ شرمه

fraction (frak'shən), n. (۱) لهتکردن؛ به شکردن؛ کهرتکردن.

(۲) پارچه؛ لهت؛ بهش؛ کهرت؛ نهخت. (۳) کهرت (بیرکاری).

(۱) کهرتی (بیرکاری).

(۲) زؤر جیوه؛ زؤر کمبو بن بایه خ.

fractious (frak'shəs), adj. (۱) لاسار؛ سرکیش (۲) تهنکه جیگلاونه

fracture (frak'chēr), n. (۱) شکان (نیسکان)؛ قرنجان؛ قرنجاوی؛
شکاری. (۲) درن

v.t. & v.i. شکاندن (نیسکان)؛ شکان؛ قرنجان؛ قرنجان (نیسکان).

fragile (fraj'əl), adj. ناسله؛ به ناسانی ده شکی؛ به رگه نهگر.

-fragility (n.).

fragment (frag'mənt), n. (۱) پارچه؛ لهت؛ کهرت؛ کهرت.

(۲) به شتیکی فاته و او.

fragmentary (frag'mən-ter'i), adj. پچوپچو؛ پارچه پارچه؛
لهت لهت؛ کهرت کهرت؛ بهش بهش

fragmentation

-fragmentariness (n.).
fragmentation (frag'mən-tā'shən), n.
fragmentation bomb,
fragmented (frag'mən-tid), adj.
fragmentize (frag'mən-tīz'), v.t.
fragrance (frā'grəns), n.
fragrant (frā'grənt), adj.
frail (frāl), adj.
frailty (frāl'ti), n.
frame (frām), v.t.
(They ~d a constitution.)

۱) پچریچر کردن!
۲) پارچه پارچه بودن!
۳) کهرت کهرت بودن!
۴) بومبایه که تەقییەو پارچه پارچه
دەبیتر و بلاو دەبیته وەو خەمکە دەکوژیت.
۵) پچریچەر! ئەت ئەت!
۶) کهرت کهرت! بەش بەش.
۷) پچریچەر کردن! ئەت ئەت کردن!
۸) پارچه پارچه کردن.
۹) بۆز خۆشی. (۲) بۆنیککی خۆش.
۱۰) بۆن خۆش.
۱۱) ناسک! بە ناسانی دەشکێ.
۱۲) لاواز! سۆز! بێ مێز.
۱۳) بە ناسانی هەلەفریوێش! بە ناسانی دەخزێتە سەر پێی خراپە.
۱۴) [Slang] ئێ! کچ! ئاخرەت.
۱۵) بێ مەبەتێ! بە ناسانی هەلفریواندن.
۱۶) کەم و کووتی و پەرووشت.
۱۷) ئەخەشەدانان! ئەخەشەگێشان! دانان.

۱۸) درووسترکردن! پێکەوهەنان.
۱۹) ووش! پرتاندن! دەریپین! (His lips ~d the words.)
۲۰) گونجاندن! شیان.
۲۱) لە چوارچۆنەو گرتن! دەورەگرتن.
۲۲) تاوان مۆ هەلبەستن! بە درۆ تاوانبارکردن! سەپاندن بەسەردا (تاوان):
(The police ~d him.)
۲۳) ئەخەشە! شێرازە (۲) پەیکەری ئێسک! لەمێ مۆز! قاوغی لەش.
۲۴) چوارچۆنەو. (4) کلێشە. (5) شێوێه! شێوان.
۲۵) سرووشت! باری هەست و مۆشو مێشک. (a happy ~ of mind)
۲۶) [Slang] ئە درۆ تاوانبارکردن! تاوان بۆ درووسترکردن.
۲۷) خانەبەکی فەلسە سێتەما.
۲۸) باری هەست و مۆشو مێشک! هەلوێست.
۲۹) قورس کردن بە تاوانی درۆ!
۳۰) تاوان مۆ هەلبەستن

frame-work (frām'wūrk'), n.
franc (franċ), n.
franchise (fran'chīz), n.
francolin (fran'kə-lin), n.
frank (franċ), adj.
۱) قسەلەبوو! لەرپوو! راستەووبوو! لەرپوودا دانەماو.
۲) ئاشکرا! دیار.
۳) بۆستە ناردن بەخۆپای، واتە بەبێ پوول.
۴) مۆرکردن بۆستە بۆ ناردن بەخۆپای (۲) پێی هاتوچو دان بەخۆپای.
۵) نازادکردن لە ئەرکێک.
۶) مافی بۆستە ناردن بەخۆپای.
۷) مۆری نیشانە بۆستە ناردن بەخۆپای.
۸) نامەبەک یا بۆستەبەکی بەخۆپای نێردراو.

frankfurter, frankforter (franċ'fēr-tēr), n.
franklin (franċ'lin), n.
frankly (franċ'li), adv.
frankness (franċ'nis), n.
خواردینیکە
لە گۆشەنی گا یا بەراز دەکرت شێوێ لەرپوولەکییە چەند گریێهە درۆز.
(هەرەها پێشی دەئۆن: " weiner ")
خاوەن زەوی زاریکی سەمەدی ناوەراست.
(۱) بە ئاشکرا! لەرپوو.
(۲) ئەوی راست بێت! بەراستی.
قسەلەبوویی! قسە نەشاردەنەرە!
لەرپوودا دانەماز

free

frantic (fran'tik), adj.
frantically (fran'ti-k'l-i, fran'tik-li), adv.
frater (frā'tēr), n. [Obs.],
fraternal (frə-tūr'n'l), adj.
fraternalism (n.).
fraternity (frə-tūr'nə-ti), n.
fraternize (frat'ēr-nīz'), v.t.
fratricide (frat'rə-sīd', frā'trə-sīd'), n.
fratricidal (adj.).
fraud (frōd), n.
fraudulent (frō'jə-lənt), adj.
fraudulence (n.); fraudulency (n.).
fraught (frōt), adj.
fray (frā), n.
v.t. [Archaic].
v.i. [Archaic].
fray (frā), v.t.
(to ~ the edges of a coat-sleeve)
(nerves ~ed by noise)
v.i.
n.
frazzle (fraz'z'l), v.t.
v.i.
n. [Colloq.].
freak (frēk), n.
v.t. & v.i. (~ out),
adj.
freakish (frēk'ish), adj.
freaky (frēk'i), adj.
freckle (frēk'l), n.
v.t.
v.i.
-freckly (adj.).
free (frī), adj.
(a ~ people)
(~ from pain)
(a ~ translation)
(~ will)
(I will be ~ tomorrow)
(a ~ gait)

شەپزە! شەپزەو
شەپزە! بەشپزەیی!
بە هەلەداوان! بە پەنەپەرپووزگی.
هەرپێ! برادرە.
(۱) برایی! براییه! دۆستی.
(۲) تاییهتی بە دوایه (مەندال).
(۱) براییهتی! برادرەتی.
(ب) کۆری براییهتی. (۲) پێکخراوێکی کۆمەڵایهتی قوتاییهتی کۆری زانکۆیه
ئەندامەکانی پێکەوه دەژین.
(۱) برادرەتی! لەگەل کردن!
پوول بە برادرە [Colloq.]، جوت پوول لەگەل دۆژن!
دۆستاییهتی لەگەل دۆژن گرتن (بەتاییهتی جوت پوول لەگەل).
(۱) برا یا خوشکی خۆ.
(۲) برا یا خوشکی خۆ کۆز.
(۱) ساخته! فریو! فێل و تەلەکە! درۆ! ساخته‌بازی.
(۲) [Colloq.] ساخته‌باز! ساخته‌چی! کەسێکی ساخته‌باز.
(۱) ساخته‌چی! ساخته‌باز! ساخته.
(۲) لەسەر ساخته بەندە.
(۱) فریو! پەرە!
(۱) دەمەقائێ! شەپزەگەسه. (۲) شەپزە! ناکۆکی.
تروساندن.
شەپزکردن.
(۱) شەپزکردنەرە! هەلوەشان! فراندن (جەل! سوواندن).
(to ~ the edges of a coat-sleeve)
(nerves ~ed by noise)
شەپزکردنەرە! هەلوەشان! سووان! پەرپووه.
پیشانی! تالی شەپزەووه یا هەلوەشان! جەلی هەلوەشان.
(۱) هەلوەشان! شەپزکردنەرە! سوواندن.
(۲) مائوورکردن (هەست).
(۱) شەپزکردنەرە! هەلوەشان. (۲) مائوورپوول.
(۱) سوووی! دراوی! شەپزەووه.
(۲) پێزۆله! پیشانە! تالی شەپزەووه.
(۱) هەرەس. (۲) هەرەسبازتێ! حولولایی.
(۲) مۆز! گیاندار، یا پووهکێکی ئاناسای دەعبایی سەیر.
نێراوچوون! بۆر ترسان و کردەووی سەیر کردن.
سەیر! ئاناسا! دەعبایی.
(۱) هەرەسباز! حولول.
(۲) سەیر! ئاناسا! دەعبایی.
(۱) هەرەسباز! حولول.
(۲) سەیر! ئاناسا! دەعبایی. (۲) [Colloq.] ترسانە! سامناک.
شل! شل! کونج
شل کردن.
شل پوول! کونج پوول.
(۱) سەیرەخۆ! سەیرەست. (۲) ئازاد: (a ~ people)
(۳) بەرەل. (۴) نازادکراو (دادگا)! ئازاد.
(۵) بێ: (~ from pain)
(۶) ناده‌قارووق: (a ~ translation)
(۷) ئازاد: (~ will)
(۸) دەستبەتال! بێ نیش و کار: (I will be ~ tomorrow)
(۹) پەوان: (a ~ gait)

کمیسی ماسونی.

Freemasonry (frē'mā's'n-ri, frē'mā's'n-ri), *n.* پیژاری ماسونی. (۲) [f-]، هارسونی.

free on board, فروشیار هتا سمر کشتی یا شهمندهفر دیگه کیه نیت (شتمه کی نیردرلو).

free port, بندنهری نازاد: که باجی گومرگی تیدا ناسنئری.

free-spoken (frē'spō'kən), *adj.* قسه لهره؛ لهرودا دانسمار.

free trade, بازگانی نازاد (بماتیمتی جیهانی و بیهن باجی گومرگی زیاده). (۲) [Archaic]، قاچاخچیچی.

free verse, هوزنارهوی نازاد، واته بیهن دستور.

freeway (frē'wā), *n.* پیژگایمکی پانی چمند هیلای خیرای توتومبیله.

که پیژگای تر نایبری. (۲) پیژگای بانکی و ههای بن مزه.

free-wheeling (frē'hwēl'ɪŋ), *adj.* [Slang]. بیره؛ نازاد؛ بن سنور.

free-will (frē'wil'), *adj.* به خوشی خن؛ خواستی نازاد؛ بن زوره ملی.

free will, سهریمستی هله براردن و بریاردان؛ ویستی نازاد؛ خواستی سهریمستی.

freeze (frēz), *v.i.* (۱) بستن (سمرما)؛ بوون به سهول.

(۲) تمزین؛ سمرما بریدن. (۳) رهق بوونمه له سمرما؛ مردن له سمرما؛ له گز کورتن. (۴) روشک بوون؛ له جووله کورتن؛ رهق بوون.

v.t. (۱) بستن؛ کردن به سهول. (۲) سارد کردن.

(۳) خواریدن پاراستن به خستدیه ناو سهول بندنارهوه.

(۴) روشک کردن؛ له جووله خستن. (۵) کوشتن به سمرما؛ رهق کردنهوه.

(۶) [Colloq.]، روستاندن له پله یکندا (نرخ، موچه، کرئ... هند).

n. (۱) بستن؛ بوون به سهول (۲) سمریمستی زور سارد؛ زوقم.

(۳) وهستان له پله یکندا (نرخ، موچه، کرئ).

freeze over, به سهول کرتن؛ بوون به سهول.

freezer (frēz'ēr), *n.* سهول بندن؛ سهول ندان.

freezing point, پلهی بستن.

freight (frāt), *n.* (۱) گواستنهوهی باری قورس به کشتی، فرۆکه، یا شهمندهفر. (۲) کرئیی نم بار گواستنهوهیه. (۳) باری گونزراه.

(۴) شهمندهفری بار. (۵) بار؛ شرک.

(۶) بار ئی بار کردن. (۲) بار گواستنهوه.

v.t. -freightage (*n.*).

freight car, قارگونی بار (له شهمندهفره).

freighter (frāt'ēr), *n.* (۱) بار بارکره ناو کشتی. (۲) بار نیرمر.

(۳) کمیسیک که باری نیرمرار و مرده گیت و دیگه نیت به خاوه نه کهی.

(۴) کشتی بار.

freight house, هماری بار (پیش بار کردن یا دواي داگرتنی).

freight train, شهمندهفری بار.

French (french), *adj.* فرهنسی (زمان، گهل، کلتور... هند).

n. زمانی فرهنسی؛ فرهنسی.

the French, گهل فرهنسی.

French fried, له پونی قرجاودا سوورمه کراوه تا نال بوون.

French fries, قاشی باریکی پهناتهی له پونی قرجاودا سوورمه کراوه.

French toast, پارچه تانی له هینکه و شیر هله کیشراوو له پوند؛ سوورمه کراوه.

frenzied (fren'zid), *adj.* شینگلی؛ شپزیه.

frenzy (fren'zi), *n.* شینگلی؛ شپزیه.

frequency (frē'kwans), *n.* = frequency.

(۱) ندد بوون؛ ندری بوونان.

(۲) ژماره ی بوونان (له ماوهیکی تاییدیه). (۳) لهریمه؛ لهرانهوه؛ لهره.

(۱) نود نود بووندهات؛ نود بوودا؛ نود نود. (۲) همیشیمی؛ باو: (a ~ visitor).

v.t. نود نود سهراندان (شوزین)؛ نود نود چوون بزی.

(۱۰) (۱) دستبلو (a ~ spender).

(ب) فره؛ زور؛ مشه.

(۱۱) لهرود؛ ناشکرا؛ بن شاردنهوه و پیچ و پنا.

(۱۲) ناشرون؛ نوزان، پروشت، کردای؛ بن شرم.

(۱۳) خوزایی؛ به لاش؛ مفت: (a ~ ticket, meal, etc.).

(۱۴) ناقدهغه (۱۵) کراوه (پیژگه)؛ رهوان: (a ~ road ahead).

(۱۶) کراوه تهره بؤ هه موو کس: (a ~ market).

(۱۷) بن خاوهن.

(۱۸) نه به ستراوه؛ بیره؛ (the ~ end of a rope).

(۱۹) گیره ی جینگز کینکهر (دهنگناسی و زمانهوانی).

(۱) خوزایی؛ به خوزایی؛ به لاش (۲) نازاد؛ بیره؛ رهوان.

(۲) بهات؛ هات؛ به نامد: (a ~ wind).

(۱) نازاد کردن (بهند)؛ سهریمستی پیدان؛ سهرفران کردن؛ بردان؛ پیژگار کردن. *v.t.*

(۲) بیره لاکردن؛ کردنمه (گرئ)؛ له نالو کسای پیژگار کردن.

(۱) بیهن؛ بن (۲) ئی جیا کراوه؛ ئی نازاد کراوه.

(۳) له دهرهوهی؛ دور له.

give (or have) a free hand, دهسه لاتی تمواو پیدان یا بوون (بؤ جوولانهوه بیهنی پای خو).

set free, پیژگار کردن؛ نازاد کردن؛ سهرفران کردن؛ بیره لاکردن؛ بردان.

free alongside ship (or vessel), دهه رسته دهست خارونه که ی یا نیردر له بندنهر و نهریش پاره ی گواستنهوهی دمدات (شتمه کی که به کشتی بگونزرتنمه).

freebooter (frē'bōd'ēr), *n.* چمتی دهریا؛ تالانکهر؛ جهره.

freeborn (frē'bōrn'), *adj.* به نازادی له ادایکیو نه که به بندی.

freedom (frē'dəm), *n.* (۱) نازادی؛ سهریمستی؛ سهریمه خوسی؛ سهرفران؛ پیژگاری. (۲) (۱) قسه له بووسی؛ لهرودا دانمان (ب) پود کراوه یی له نمدازه به دهر له گهل کمیسیک.

(۲) ماهیگی تایهشی (هی مرؤف، کویمینا، یا شارک).

freedom of the press, سهریمستی بؤ زمانه گهری؛ نازادی بؤ زمانه گهری؛ سهریمستی بلاو کردنهوه.

free enterprise, کاروکاسی نازاد واته بیهن چاودیری میری له پونسی سمرما به دریدا).

free-for-all (frē'fēr-ōl'), *n.* (۱) مملانی نه که یا لیکونزیمه یه کی کراوه بؤ هه موو کس. (۲) دهه قانی یا شرک که گنیک کس تیندا به شداریت.

adj. کراوه بؤ هه موو کس؛ ناقدهغه.

free-handed (frē'han'did), *adj.* دهست دل تیر؛ به خشنده؛ بده؛ دل فراوان؛ سهخی قسه لهره؛ دل کراوه.

free-hearted (frē'hār'tid), *adj.* سهریمستی.

free-lance (frē'lans', frē'lāns'), *adj.* کار کردن سهردهمی بؤ دهستگای جزیره جزو نه که بؤ یهک لا به سهرومه ی. *v.t.*

free lance, (۱) سهرجازی به کرئ گیران.

(۲) کمیسیکی سهریمستی (واته له ژیر دهستی هیچ لایهک یا پیژگاریونکدا نه بن).

(۳) نووسر یا هونه رهنده ی نازاد؛ که همرکات بیهوی کاری سهردهمی دهکات بؤ دهستگای جزیره جزو نه که بؤ لایهک به سهرومه ی.

free liver, کمیسیک که نه نمدازه به دهر خهریکی خواردن و خواردنمه راپوارنده؛ کمیسیکی بیره؛

free-loader (frē'lōd'ēr), *n.* [Slang]. کمیسیکی مفته خور؛ مشه خور.

free love, راپواردن و جوت بوون بیهن ژهنیان و شوو کردن.

freely (frē'li), *adv.* (۱) به سهریمستی؛ نه سهریمستانه.

(۲) بیهن زوره ملی؛ به نازادی.

(۱) کمیسیکی نازاد، واته که به بند نه بن.

(۲) هاوولاتی به که هه موو ماهیگی پاسیاری و شارستانینتی هه بیت.

Freemason (frē'mā's'n, frē'mā's'n), *n.* ماسونی؛

(She ~s the theatre.; to ~ a restaurant, bar, etc.)

frequentation (frē kwān-tā'shən), n. زوو زوو سەرلیندان.

frequenter (fri-kwen'tēr), n. زوو زوو سەرلیندەر؛ هەمیشە میوان.

frequently (frē'kwānt-li), adv. زوو زوو زوور جاراً گەنێك جاراً چارەما.

fresco (fres'kō), n. (1) وێنەو نینگارکردن لەسەر دیواری گەج.

(2) وێنەو نینگاری سەر دیواری گەج.

v.t. وێنەو نینگارکردن لەسەر دیواری گەج.

fresh (fresh), adj. (1) تازە میو، خواردن، خواریندەر؛ تەرپەر؛ نوێ.

(2) بەهیز؛ چالاک. (3) پاکو تازەو بەرنگ.

(4) پووختار گەنج؛ گەش. (a ~ complexion).

(5) تازە دەنگوباس؛ نوێ.

(6) لە سەرەوە؛ تازە؛ نوێ. (He made a ~ start.)

(7) نووکار؛ نەشارەزا (A سازگار ناو، هەوا)

fresh (fresh), adj. [Slang]. (1) لە ئەدازە بەمەر پووختارو.

چاو قایم؛ بێ شەرم. (2) سەرخۆش.

freshen (fresh'en), v.t. تازەکردنەوە؛ پووختانەوە.

v.t. (1) پووختانەوە؛ تازەپوختنەوە. (2) گۆزێرەكە بوون.

(3) هاتنە شیر (مانگا).

freshet (fresh'it), n. (1) جۆگەلە ناوی سازگار.

(2) هەستاشی ناوی جۆگەلەبەك بەهۆی تۆواندەنەوی بەلەر یا باران بارینەر.

freshly (fresh'li), adv. (1) بە تازەیی؛ بە نوێیی.

(2) هەر نێستا؛ تازە. (bread ~ baked).

freshman (fresh'man), n. (1) نووکار؛ نەشارەزا؛ تازە.

(2) قوتابیەكەمی پۆلی یەكەم لە زانکۆ. کۆلیج، یا قوتابخانەی ناوەندی.

(3) کەسێك کە سالی یەكەمی پێت لەسەر کارێك.

(Senator Smith is a ~ in Congress.)

adj. تاسەتەر - قوتابی پۆلی یەكەمی زانکۆ یا قوتابخانە.

(the ~ curriculum)

fret (fret), v.t. (1) حور سوو؛ خواریندەر. (2) سوواندن؛ بێ کەن کردن.

(3) شینواندن؛ تێكدان. (The wind ~s the water.)

(4) پەستکردن؛ مەراق پێدان.

v.t. (1) حور سوو؛ بێ کەن کردن. (2) سووان. (3) شینوان؛ تێكچوون.

(4) پەست بوون؛ مەراق خوارین؛ نەسەرۆتن؛ ماخۆلیان گرتن.

n. (1) خواریندەر؛ سووان. (2) شۆنێنێکی سوواو. (3) پەستی؛ مەراق.

fret (fret), n. (1) شۆنێکی پاراوێ که ژێ دەیان کردە سەریان.

(2) نەخشی پەرلۆیژ. (3) نەخشی سەر دیوار.

v.t. پارازاندنەوە بە نەخش.

fret (fret), n. چەند تەنیکە بە دەسکی عوودو گیتاردا کە پەنجەیی.

دەخرفتە سەر و یاری پێ دەکێرێت لە کاتی ژەنێندا.

fretful (fret'fəl), adj. تەنگەجێکلانە؛ جەزب؛ شپێزە.

fret saw, n. شتارێکی دەنووک ووردە بۆ برین و نەخش لەسەرکردنی تەختو.

تەبەقە کانزا.

fretwork (fret'würk'), n. پوویمەکی بە نەخش پاراوێ؛ نەخش.

Fri, = Friday.

friar (fri'ēr), n. قەشەیی کاسۆلیک.

friary (fri'ēr-i), n. (1) پەرستگای کاسۆلیک.

(2) دەستە قەشەیی کاسۆلیک کە لە پەرستگادا دەژین.

fribble (frib'li), adj. هێچ و پووج؛ هێج؛ بێ باوەج.

n. (1) کەسێکی کات بەفەقێردەر. (2) کردار یا بیری هێچ و پووج.

v.t. کات بەفەقێردان؛ پەفتاری هێچ و پووج نوواندن.

fricative (frik'ə-tiv), adj. بە پان پێوهانی هەوا بەتاو لێوو ددانی.

بە ئاستەم کرارەدا دەپێژرێت (وەک تیپی: f, s, v, z).

n. تێپێك کە وەها دەپێژرێت.

friction (frik'shən), n. (1) لێكشاندن؛ لەبەك سووان؛ لەبەكخستار.

لەبەكدان؛ لەبەكخستار. (2) ناکۆکی؛ پێك نەكەوتن؛ ناپێکی.

(There is a lot of ~ between them.)

-frictional (adj.).

Friday (fri'di), n. هەینی؛ جمعه.

fried (frid), past tense and p.p. of fry.

adj. (1) سووڕەو مەکراو. (Slang), (2) سەرخۆش.

friend (frend), n. (1) برادەر؛ هاوڕێ؛ ئاوەن؛ مەلان؛ دۆست.

(2) هاوڕێیەتی. (3) هاوڕێی دۆست.

v.t. [Rare]. برادەریتی کەن؛ هاوڕێیەتی کەن.

be (or make) friends with, برادەریتی لەگەڵ گرتن؛

بوون بە هاوڕێ یا برادەر.

friendless (frend'lis), adj. بێ برادەر؛ بێ هاوڕێ؛ بێ کەس.

friendliness (frend'li-nis), n. پووختووش؛ هەستی دۆستانەو.

هاوڕێیەتی.

friendly (frend'li), adj. (1) دۆستانە؛ برادەرانه؛ براییانە.

(2) پالێشتیکەر؛ پارمەتیدەر.

(3) پووختووش؛ پووختارو؛ دەم بە پێكەنین.

adv. دۆستانە؛ بە دۆستانە؛ بە شۆویمەکی برادەرانه.

friendship (frend'ship), n. (1) برادەریتی؛ هاوڕێیەتی؛

دۆستانەتی؛ ناشناپەتی. (2) هەستی برادەریتی.

frieze (frēz), n. نەخشی پارزێندەرەوی سەر دیوارو پایە (هاشووسازی).

frieze (frēz), n. قوماشێکی خوری ئەستورە.

frigate (frig'it), n. کەشتیەكی جەنگی جیوگی خێرایە.

fright (frit), n. (1) ترس؛ مەترسیەكی گەرم؛ سام؛ دلەلمەزێ.

(2) دەعبا؛ كەسێك یا شتێکی زۆر ناشرین.

v.t. [Rare & Poetic]. تۆقاندن؛ ترساندن.

frighten (frit'n), v.t. ترساندن؛ تۆقاندن.

v.t. ترسان؛ تۆقێن.

frightened (frit'nd), adj. ترساو؛ تۆقێو؛ تۆقو؛ ترس لێ نیشتوو.

frightening (frit'n-ing), adj. ستم؛ تۆقێنەر؛ سامناک؛ ترساناک.

چەر مەترسی.

frightful (frit'fəl), adj. (1) تۆقێنەر؛ سامناک؛ ستم؛ ترساناک.

(2) پێسووناخۆش. (3) [Colloq.] (4) ناخۆش؛ پەستکەر. (ب) ئێجگار.

-frightfully (adv.).

frigid (frij'id), adj. (1) زۆر سارد (ئاو و هەوا)؛ سارد.

(2) سارد (مەز)؛ بێ هەست. (3) بێ هەوسە جیووت بوون (ئافەرت)؛

ساردو ناوی نایەتەرە (ئافەرت).

frigidaire (frij'i-dâr'), n. سەھۆلەدان؛ ساردکەری ئەلەکترویکی؛

یەمخجال؛ بەفرگر.

frigidity (fri-jid'ə-ti), n. (1) ساردی؛ زۆر ساردی.

(2) ساردی و بێ هەستی؛ ئاو نەهاتنەرە (ئافەرت).

frill (fril), n. (1) پەپ یا تووکی ملی بەلندەو گیاندا.

(2) [Colloq.] هفتی پارازاندەرەوی پێ نوویستی هەر بۆ خۆنوواندن.

(3) پەرلۆیژی نەخشدار؛ چەرچ و لۆچی پارازاندەرە.

(4) چەرچ بوونی قەراشی فیلم.

fringe (frinj), n. (1) گێز و گولنگ.

(2) قەراغ؛ پەر؛ سەھۆر؛ لێوار؛ پەرلۆیژ. (the ~s of civilization)

v.t. (1) بە گێز و گولنگ پارازاندەرە. (2) دەورەدان؛ دەورگرتن.

adj. قەراغ؛ پەرلۆیژ؛ پەر؛ لێوار.

fringe benefit, (1) دەسکەرتی لە مورچە بەلارە (بەخشیش، پشوو،

چەرئانە، بیمەیی ژیان). (2) دەسکەرتی لەلارە یا زیادە.

frippery (frip'ēr-i), n. (1) جلوبەرگی هەرزان و پەنگ زەق.

(2) تەرپۆشی؛ خۆنوواندن لە بەرگ و کردەرەو دوواندا.

frisk (frisk), adj. سەرك.

n. یاری و جیوتەرەدان؛ هەلتۆزان؛ كەكەقەن.

frost

پړه له گهټه؛ گهټی نوره. frondescent (fron-des'ant), adj. پړه له گهټه؛ گهټی نوره. -frondescence (n.).

front (frunt), n. (1) ناوچه‌وران. (2) ددم‌وچاوه پورې پوځوخسار. (3) پړواله؛ پور: (He puts on a bold - in spite of his fears.)

(4) بېن شرمې؛ بېن حه‌یایی (5) پېښه‌وه؛ پېښه پورې بهر. (6) سهره‌تا (7) بهرېدم؛ له بهرېدم (It's right in - of you.)

(8) زهوی‌وخانووی قهراغ پورې. دهریا، یا شقام. (9) پېښه‌نگ؛ بهرایی جه‌نگ.

(10) بهر: به‌گرتلې جه‌ند حیزبو پځخراویک بڼ نامانجیکې تایبته‌ی. (11) کسینکی ناودار که ده‌بیت به نوښه‌ری دیاری کوزمه‌ل یا دوزگایه‌ک

(12) کسینک، ده‌سته یا دوزگایه‌ک که ده‌بیت به پړواله‌تی ده‌سته یا دوزگایه‌کی تر بڼ داپوښینی نامانجو کاری راسته‌قیسه‌ی شو ده‌سته یا دوزگایه‌ک.

(13) پړواله‌ت؛ خۆده‌رخستنی نړۍ. [Colloq.] (14) پور یا به‌شی پېښه‌وی خانوویه‌ک

adj. (1) له‌پېښه‌وه؛ بڼ پېښه‌وه؛ هی پېښه‌وه؛ پېښه‌وه. (2) به‌سه‌ری زمان ده‌بیتوږی (ده‌نگناسی).

(3) په‌سه‌ری پور وه‌ستان (4) له‌پېښه‌وه‌یدا بوون. (5) پڼ گه‌بیتل؛ (6) به‌ره‌فستی کردن.

(7) پړواله‌ت پېښاندان به‌ره‌و لایه‌ک بوون (خانوو). v.l.

in front of, (1) پوری خانوویه‌ک دیوی پېښه‌وه‌ی خاڼو. (2) لمر لایه‌ی دیوی پېښه‌وه‌ی خانوویه‌ک پوری تن ده‌کات.

(3) حه‌وشه یا چیمه‌نی به‌ره‌می خانوو؛ زمینی نیوان خانوو شه‌قام. (4) زمینی قهراغ پورې، به‌ریاچه، یا شقام.

frontal (frun't'l), adj. (1) پېښه‌وه؛ هی پېښه‌وه؛ هی به‌ره‌دم؛ له‌پېښه‌وه. (2) ناوچه‌ورانی؛ تایبته‌ی به‌ ناوچه‌وران.

n. نینساننی ناوچه‌وران (1) شریک‌یک که به‌ ناوچه‌ورانوه ده‌به‌سرتیت یا قه‌لفانی سه‌رو دهم‌وچاوه. (2) به‌رده‌ی سه‌ر قوربانگا (کلینسه).

(3) پور؛ پړواله‌ت (ب) تاقینکی سینگوښه‌یی بچوونکی سه‌ر په‌نچه‌ره یا دهرگایه‌ک (خانوسازی).

frontal attack, (1) هیرشی پېښه‌وه (جه‌نگ)؛ هیرشی سه‌ر پېښه‌نگی سوپای دوزمن (2) هیرشی راسته‌وخو.

frontier (frun-têr', fron'têr), n. (1) سنووری (وولات). (2) به‌شی ناوهدان نه‌کراوه‌ی نژیک سنووری وولاتیک.

(3) به‌شی نه‌زانواری زانیاری: (the -s of medicine). frontiersman (frun-têr-z'mon), n. دانیشتووی به‌شی ناوهدان

نه‌کراوه‌ی وولات؛ نیشتمنی نژیک سنوور. frontispiece (frun'tis-pēs', fron'tis-pēs), n. (1) لایه‌ری (ب) سهره‌تا (په‌پتووک). (2) وینه‌ی به‌رامبری لایه‌ری په‌رتوونیک. (3) پوری پېښه‌وه‌ی خانوویه‌ک (ب) تاقینکی سینگوښه‌یی بچوونکی سه‌ر په‌نچه‌ره یا دهرگا.

frontlet (frunt'li), n. (1) شریکی ناوچه‌وران (2) ناوچه‌ورانی گیاندار یا بانده.

(3) سنووری رازاوه‌ی قوربانگا (کلینسه). front-page (frunt'pāj), adj. له‌لایه‌ری به‌کمی بوژنامه‌دا چاپکراوه‌گرتگ؛ سه‌ریچ پاکیش: (- news).

front room, (1) ژووی پېښه‌وه‌ی مال؛ ژووی میوان. frosh (frosh), n. [Slang]. قوتایی پوژ به‌کمی زانکو، کولج، یا قوتایانه.

frost (frōst, frost), n. (1) به‌سرت؛ بوون به‌ زوالم. (2) پله‌ی به‌سرت. (3) زوالم. (4) ساردی (هه‌ست).

frisky

v.l. (1) کلکه‌لفن کربن؛ هملتونان؛ یاری کردن و جوته‌مندان: (The puppy -ed its tail.)

(2) [Slang]. بشکیننی کسینک (بو چه‌ک یا شتی قه‌ده‌غه). (3) [Slang]. لی نرینی شتیک له کاتی بشکیننی کسینکا.

v.l. یاری کردن و جوته‌مندان؛ هملتونان. -friskily (adv.); friskiness (n.).

frisky (fris'ki), adj. سرله؛ بزویا نه‌ خوش و حوزو حمز له یاری کمر. fritter (frit'er), n. [Rare]. پارچه؛ له‌ت؛ کمرت.

v.l. (1) [Rare]. پارچه پارچه کردن. (2) (away -) به‌قیزدان (کات، پاره، ووزه).

frivol (friv'l), v.l. & v.l. [Colloq.]. کات به‌قیزدان؛ کات کوشتی. frivolity (fri-vol'ti), n. هیچ‌وپوچی؛ (کرده‌وه، په‌وشت)؛ به‌لاسه‌رلایې یا فشیکی دانمه‌ر. (2) کرده‌ویه‌ک یا شتیکی هیچ‌وپوچی.

frivolous (friv'ol-əs), adj. (1) هیچ‌وپوچی؛ من‌بایه‌خ: (a - act). (2) لاسه‌رلا؛ فشیکی؛ به‌ سوونکی گره؛ هیچ‌وپوچی: (a - person).

friz (friz), v.l. & v.l. (1) اوول کردن (افن)؛ اوول بوون. (2) گری گری وده‌ستان (قوماش).

n. قوی اوول. frizz (friz), v.l. & v.l. قرچه‌قرچ کردن؛ سوورکردنه‌وه‌ی خوارده‌مندی؛ قرچاندن؛ قرچه‌هاتن.

frizzle (friz'z'l), v.l. & v.l. (1) قرچه‌قرچ لی هه‌لسان؛ سوورکردنه‌وه‌ی خوارده‌مندی؛ قرچه‌هاتن. (2) سوورکردنه‌وه‌ی نال کردن؛ سوورکردنه‌وه‌ی نال بوون.

frizzly (friz'zli), adj. اوول (قن). frizzy (friz'i), adj. = frizzly.

fro (frō), adv. بو‌دواوه: (to and -). to and fro, بو‌پېښه‌وه‌و بو‌دواوه؛ هاتن‌وچوون.

frock (frok), n. کهوا یا پوښی قه‌شه. v.l. کهوا یا پوښینی ره‌ها له‌به‌رکردن.

frog (frōg, frog), n. (1) بوق؛ (2) قولفه‌یکې نه‌خندار به‌ جلمه‌وه بو‌ جوانی یا به‌سرت. (3) نامی‌ری گوزینی شه‌منده‌فر بو‌ هیلې تایبته‌ی خوی له چوار پوښاندا (4) [Slang]. کسینکی فیره‌نسی (له‌پوری سوونکی‌بهره).

frog in the throat, ده‌نگ نوسان. froggy (frōg'i, frog'i), adj. (1) بوق ناسا؛ وک بوق. (2) پر له‌ بوق.

frolie (frol'ik), adj. به‌کيف؛ حمز له یاری کمر؛ خوښ. n. (1) گالته‌وه‌گپ؛ گالته. (2) ناهه‌نگیک یا یاری‌چمکی خوښ؛ یاری. (3) خوښی؛ کيف؛ رابواردن.

v.l. هملتونان‌ده‌ن له خوښیدا؛ سه‌ماکردن له خوښیدا؛ گالته‌وه‌گپ کردن؛ رابواردن؛ یاری کردن.

-frolieker (n.); frolicky (adj.). frolicsome (frol'ik-səm), n. به‌جوښ‌وخوښ؛ حمز له یاری و سه‌ما کمر.

from (frum, from), prep. (1) له (شوین). (He walked - home.)

(2) له (کات): (I stayed - Monday to Friday.) (3) له (ده‌ره‌مینان له شویننک): (He took a comb - his pocket.)

(4) له (شت یا مروت‌قهره)؛ له‌لایمن: (facts learned - reading; a letter - Mary)

(5) له (شوین. نووری): (She is far - home.) (6) له (د دهرکردن، ژماره): (Take two - four.)

(7) له (قه‌ده‌غه‌کردن): (He kept me - going.) (8) له (بهره‌لا کردن له شویننک): (They released him - jail.)

(9) له (جیاکردنه‌وه، ناسینه‌وه): (He didn't know me - Adam.) (10) له؛ به‌موی: (He trembled - fear.)

frond (frond), n. گه‌لایه‌کی هه‌مه‌ پور؛ وک هی دارخورما.

(Slang) شتیکی سمرنه کورتوو (ناهمگ، شانؤگمري).
 v.L
 (۱) نه زوقم داپوشين! به زوقم گرتن.
 (۲) به زوقم نموتاندن (پووهك) زوقم ليدان.
 (۳) داپوشيني كيك به كرنعيني سيني.
frost-bite (frôst'bit', frost'bit'), n. سمرماردر (مرؤف، پووهك) سمرماليدان.

-frostbitten (adj.).
frosting (frôs'tiŋ, frost'tiŋ), n. كرنمي سيني سار كيك.
frosty (frôs'ti, frost'ti), adj. (۱) نؤر سارد! سارد وهك سهؤل.
 (۲) به زوقم داپوشراو! زوقم گرتوو (سارد همست، پووشت).
 (۳) سمرسي (۵) پير. (ب) هي پيري.

-frostrily (adv.); **frostiness** (n.).
froth (frôth, froth), n. كف (۲) شتيكي هيچ رپوچ و بن بايخ.
 v.L
 (۱) كف پيكرن. (۲) به كف داپوشين.
frothy (frôth'i, froth'i), adj. (۱) كه فواري! كهفي! به كف داپوشراو.
 (۲) هيچ رپوچ! بن فرخ.

-frothily (adv.); **frothiness** (n.).
frown (froun), v.L (۱) نارچمران گرگرتن! خو مئن كردنوه.
 (۲) (- on; - upon), پمسند نه كردن! به دل نه بوون.
 v.L (۱) (- down), دمكوت كردن به سهرگردينيكي پمسند نه كردنوه.
 (۲) نارچمران گرگرتن! مئن بوونوه.
 n. (۱) نارچمران گرگرتن! مئن بوونوه.
 (۲) پمسند نه كردن! به دل نه بوون.
frowzy (frou'zi), adj. (۱) [Rare] بؤگن.
 (۲) پيس و پؤخل! پيس! چه پهل.

froze (frôz), past tense of freeze.
frozen (frôz'n), past participle of freeze.

adj. (۱) به ستوريه تي وهك سهؤل! به ستوو.
 (۲) رهق بووه! تهزيو! له گو چوو.
 (۳) به ستوريه تي له تاو سهؤلداندا (خواردمه ني).
 (۴) ووشك بوو! له ترسدا! سر دهبيت (له ترسدا): (- with terror).
 (۵) سارد همست! همست مردوو.
 (۶) دمست به سهردا گيراو (سامان): (- assets).
 (۷) ومستا (نوخ، موچه... هتد): (- Salaries were...)

fructiferous (fruk'tif'ēr-əs), adj. بهردار! نه بهر.

fructose (fruk'tôs, frook'tôs), n. شمكري ميوه همنگوين.

frugal (frôog'g'l), adj. (۱) گيرا! پاره به فيرؤنه دهرا! دمست به پارهوه گرا!
 دمست نووقاو. (۲) (۱) همرانبهها. (ب) كم.

frugality (frôog-gal'ə-ti), n. گيري! پاره به فيرؤنه دان!
 دمست به پارهوه گرتن! دمست نووچاري.

fruit (frôot), n. (pl.) بهرا! بهر بووم.
 (۲) ميوه! ميوه هات. (۳) بهرهم! نهجام: (- the ~ of his work).
 (۴) [Archaic] بهچه! بهچه (مرؤف، گياندان).

v.L بهرگرتن! هاتنه بهر.
 v.L هيتانه بهر.

fruitage (frôot'ij), n. (۱) بهرگرتن! هاتنه بهر.
 (۲) ميوه! بهرا! بهري وهزيك. (۳) بهرهم! نهجام! بهر بووم.

fruiter (frôot'ēr), n. (۱) باخوان! بنستانه وان.
 (۲) داري بهر دار.
 (۳) كه شتي ميوه گويزمروه.

fruiterer (frôot'ēr-ēr), n. (۱) [Chiefly British] ميوه فروش.
 (۲) كه شتي ميوه گويزمروه.

fruit fly, مزيروي ميوه: كه قوژاخه كي له سهر ميوهوه سمرزه دهزي و دهيله تينن.

fruitful (frôot'fal), adj. (۱) بهر! بهر دار! بهر شت.

(۲) به بهرهم! به كفك! به سوود! نهجام بهمخشي: (- a ~ plan)
fruition (frôo-ish'ən), n. (۱) خو شتي.
 (۲) بهرگرتن! هاتنه بهر! هاتنه بهرهم! بهر:

(Success was the ~ of his years of work.)
fruitless (frôot'lis), adj. (۱) بن سوود! بن كفك! بن نهجام.
 (۲) بن بهر! بن زي.

-fruitlessness (n.).
fruit tree, داري بهر دار! دره ختي بهرگر يا به بهر.

fruity (frôot'i), adj. (a ~ wine) (۱) ميوه ي! تام خو ش وهك ميوه.
 (۲) خو ش (دهنگ)! سان: (- a ~ voice).
 (۳) [Colloq.] تروبو! خو ش: (- a ~ story).

frump (frump), n. نارهمه تيكي پيس و پؤخلي تهنگه جيكلانه.

frumpish (frump'ish), adj. = frumpy.
frumpy (frump'i), adj. پيس و پؤخل و تهنگه جيكلانه (نارهمه ت).

frustrate (frus'trät), v.t. (۱) كوسپ خستنه پري! به زاندن!
 تينكشاندن! بهنگ بن خواردموه! زيرخستن: (- He ~d our plans).

(۲) ديقي پيكرن! تاوميند كردن! بيزار كردن.
frustrated (frus'trät'id), adj. وهرس! بيزار! بهست! تاوميند.

frustration (frus-trä'shən), n. بيزاري! وهري! بهستي!
 بهست بوون! تاوميني! نامرادي.

fry (fri), v.t. (۱) سوور كردنوه (خواردمه ني).
 (۲) [Obs.] چورساندنهوه! بهست كردن! تووره كردن.

v.i. (۱) سوور بوونوه. [Obs.] ، تووره بوون.
fry (fri), n. (۱) بهچكه ماسي. (۲) ماسي بچووه.
 (۲) بهچكه! بهچه! مندان! لاو.

(۱) مندان! مندان! (۲) هيچ رپوچ و بن بايخ (مرؤف، شت).
small fry.

fryer (fri'ēr), n. (۱) سوور كرموه (مرؤف، دهفر، شت).
 (۲) خوارديك كه بؤ سوور كردنوه باش بيت وهك مريشك.

frying pan, قاره.
 له باريكي خراپره بؤ خراپش.
 out of the frying pan into the fire.

fuddle (fud'l), v.t. سهر تي شينواندن! سهر تي تينكان.
 n. باريكي شينواو

fuddy-duddy (fud'i-dud'i), n. [Slang]. (۱) كه سيني هميشه
 رهمنگري به هيچ پازي نه بوو. (۲) كه سيني كونه پيرست! كه سيني كونه باو

fudge (fuŋ), n. (۱) قسه ي! يا همنه مستراو! قسه ي قووي بن تامو.
 هيچ رپوچ. (۲) چوره نوقل يا شيريني بهكه.
 (۳) دوا دهنگه ياسي به رهنكاره رنگ چاپكار له بؤژنامه بهكدا.

interj. قسه ي قووي هيچ رپوچ
 به لاسمه رلايي و همر به درؤوه كردن.

v.L (۱) سوورتمه ني (سهرت، دار، خلووژ، بهنژين).
fuel (fū'l), n. (۲) ناگر خو شكهر (همست، كردار، كردهوه).

سوورتمه ني تينكان يا تينخستن! ناگر خو شكردن (به راستي و به مهجازي): v.L
 (to ~ the fire)

-fueler; fueller (n.).
fugacious (fū-gā'shəs), adj. (۱) كه م خايه ن! زوو له تاوچوو!
 سهردمي! كاتي. (۲) زوو وهريو (كهلا).

fugitive (fū'jə-tiv), adj. (۱) هلا توو! پاگردو! قاچاخ.
 (۲) كه م خايه ن! سهردمي! زوو له تاوچوو. (۳) هميشه گووار.

n. (۱) كه سيني هلا توو! قاچاخ، يا پاگردو بهموي تاوانكار ي بهره.
 (۲) شتيكي زوو له تاوچوو، كه م خايه ن، يا سهردمي.

fugleman (fū'g'l-mən), n. (۱) سهر يازي نمونه. كه نه ونده له.
 همشقا! باشه له سهره تاي ريزدا دهوستن! تا نه واني تر چاوي تي بكن!

سهر يازي سهرمشق. (۲) نمونه! سهر دار.

fulcrum (ful'krəm), n. (۱) پاگره! نهو خاله به سهر ي نوئي له سهر.
 دانه نوي بؤ بهر كردنوه ي شت. (۲) هوي زور ليكرن! هوي زهر خستنه سهر

fulfil, fulfil (fool-fil'), v.t. (۱) مینانندی یا به چینهندان کردن؛ (۲) جینه جیکردن؛ (۳) پهیرهوی کردن یا به گوئی کردن (۴) تهاوکردن

fulfill oneself, ناوات نامانجی خو مینانندی.

fulfilment, fulfilment (fool-fil'mənt), n. (۱) به ناوات گمیشان؛ به نامانج گمیشان؛ ناوات مینانندی یا هانندی (۲) ناوات مینانندی

fulgent (ful'jənt), adj. [Poetic], گمشا بریفه دارا بریقاوه.

full (fool), adj. (۱) پرا نیپارایپ. (The glass is -). (۲) تیرا پر له: (a room ~ of people). (۳) تهاوا: (a ~ load). (۴) تهاوا میچی که نیبه: (a ~ dozen). (۵) پرا تهاوا: (a ~ moon; ~ speed). (۶) تهاوا همووی: (a ~ view). (۷) خروم پر قلمو: (a ~ face). (۸) رهبع تهاوا (two ~ years).

n. تهاوا پر زورترین.

adj. (۱) به تهاوی تهاوا: (a ~ - grown boy). (۲) به کسرا به تهاوی: (The blow landed ~ in his face).

full of, (۱) پرا پر له پره له. (۲) تیر. (۳) خمریقا سرنج پاکیشراو.

full well, زورباش باش تهاوا.

in full, (۱) به تهاوی همووی. (to pay in full). (۲) کورت نکراوه (ووشه): (to write the word in full).

to the full, به تهاوی همووی.

full blood, (۱) برایتی خوشکایته. (۲) توخسی رسن

full-blooded (fool'blud'id), adj. (۱) به مینا تهاوی (۲) رسن

full-blown (fool'blɔn'), adj. (۱) گمشاره گول؛ کراوه (گول). (۲) پیگه یشتوو کامل؛ گوره بوو.

full-dress (fool'dres'), adj. (۱) تابهتی به جلی ره سیمی: (۲) ره سیمی: (a ~ dinner).

full dress, جلو به رنگیک که له بونهی ره سیمیدا له بهر ده کرفنت

full-faced (fool'fəst'), adj. (۱) دم و چاوا خرا دم و چاوا پرا قله. (۲) دم و چاوا همووی دیاره (ویننه).

full-fledged (fool'flejd'), adj. (۱) پاپرو بان دم و کردوو؛ باله فرده؛ (۲) پیگه یشتوو؛ گوره بوو؛ کامل؛ تهاوا: (a ~ teacher, manager, member, etc.)

full-grown (fool'grɔn'), adj. پیگه یشتوو؛ کامل؛ گوره بوو.

full-length (fool'lenθ'), adj. (۱) هموودرخمر. (۲) ناودامان؛ هموو لهش درخمر یا داپوشن:

(a ~ picture, mirror, etc.)

(۳) کورت نکراوه؛ تهاوا همووی به تهاوی: (a ~ novel).

full moon, مانگی چوارده شهوه؛ مانگی پر.

fullness (fool'nɪs), n. پری تهاوی.

fullness of time, له کاتی خویدا؛ له کاتی دیاریکراودا.

full professor, ماموستای تهاوی ژانکو (به زورترین پلهی ماموستایه تیبه له ژانکوذا).

full sail, (۱) به هموو بایه وانه کانهوه. (۲) به تهاوی تواناو خیرایی هموه.

full stop, خال (له کوتایی رسته دا).

full swing, تهاوی تواناو چالاکی.

full tilt, به هموو هیزیکره؛ تهاوی خیرایی.

full-time (fool'tɪm'), adj. سهرمه کارکردن، فرمان:

(He has a ~ job; a ~ teacher)

fully (fool'i), adv. (۱) به تهاوی تهاوا همووی.

(۲) بهین کموزیاد. (۳) نیبگار زور؛ فره.

(۴) به لای کمهوه.

fulminate (ful'mə-nā'), v.t. (۱) [Rare] چه ضاخو

هموره تریشقه دان. (۲) تهاونمه (له توپر مییدا)؛ تعقین.

(۳) قیراندن (له توپر مییدا).

v.t. (۱) تهاونمه. (۲) قیراندن و جویان دان.

n. تهاونمه.

-fulmination (n.); fulminator (n.).

fulsome (fool'səm, ful'səm), adj. ناشرین و قیزهینه روه

(ستایشی زور و بن شهنازه، مراهی): (~ flattery).

fumble (fum'b'l), v.t. & v.i. (۱) بؤ گهران به ناقولایی و گمزهیی؛

دست پیدا گهران (گهران)؛ دست بؤ کوتان: (to ~ for a key)

(۲) به دستره گرتن به ناکارامهیی.

(۳) کرفنی کاریک به ناقولایی و ناکارامهیی؛ زمان گهران و هله کردن:

(He ~ed through his speech.)

(۴) توپ نگرتموه (باری فوتبالی نهمریکی).

n. (۱) پهل کوتان؛ دست بؤ کوتان به ناقولایی. (۲) توپ نگرتموه

-fumbler (n.).

fume (fūm), n. (۱) دووکل؛ چره دووکل؛ دووکلینی بؤکن و همناسه

سوارکمر. (۲) شتیک که تنها هر له خه یالدا هبن و بوونی نهبن.

(Rare)؛ توپهیی زور پستی.

v.i. (۱) چره دووکل ن هاننهمروه؛ دووکل ن هلسان.

(۲) زور توپه بوو؛ هله چورن.

v.t. چره دووکل لیدان یا پیا کردن؛ پاککردنوه به دووکل (بؤ کوشتی

جانمیر).

fumigate (fū'mə-gāt'), v.t. (۱) کوشتی جانمیر له مال، باخ، یا

میستاندا به دووکل کیبایی تابهتی؛ پاککردنوه له جانمیر به چره

دووکل؛ قانکدان (۲) [Rare or Archaic] بون خوش کردن.

-fumigation (n.); fumigator (n.).

fumy (fūm'i), adj. پر له دووکل؛ دووکل ن دهینه تهاوه؛

تهاونمرویی؛ دووکلایی.

fun (fun), n. خوشی؛ پاوردن؛ کیف؛ یاری؛ گالته و گپ؛ قوشه؛ سمیر.

adj. [Colloq.], خوش؛ قوشه: (a ~ movie).

for (or in) fun, بؤ گالته؛ به گالته؛ بؤ کیف و پاوردن؛ بؤ سمیر.

have fun, پاوردن؛ خوش پاوردن؛ کات به خوشی بردنسمیر.

make fun of, گالته پیکردن؛ پن پیگه نن.

funambulist (fyoo-nam'byoo-list), n. تماخیان.

function (funk'shən), n. (۱) کارا نیش؛ کردان.

(۲) لمرکی سموشان؛ نمرله؛

(The ~ of a policeman is to protect and assist the public.)

(۳) پیسه. (۴) نهمتک.

(۵) ژماره میکی گویاو (میکاری).

v.i. کارکردن؛ نیش کردن؛ به کارهاتن؛ به کله هاتن.

functional (funk'shən-l'), adj. (۱) هی کارا هی نمره.

(۲) به کاردیت؛ کاردمکات؛ باش کاردمکات.

-functionalism (n.).

functionally (funk'shən-l-i), adv. له پوی کارکردن، نمره

به چینهندان یا به کارهاتنمه.

functionary (funk'shən-er-i), n. لمرمانیر؛ مورچه خورا

کاربه دست.

fund (fund), n. (۱) تازووه: (a ~ of good humor).

(۲) همدی پارهی ترخان کراو بؤ مبهستیکی تابهتی: (~ orphans)

(ب) (pl.), پارهی تاماده بؤ خمرج کردن؛ پاره.

(۳) [British] (pl.), (the ~), لمرزی لمرمانیرهایی لینگلیزی

(۴) دهرگی بهرینه بردنی پارهی ترخان کراو بؤ مبهستیکی تابهتی.

fundamental

v.t. ۱: پاره دانان بۇ دانەمەى سوودى قەرزىكە
 ۲: گۇيرىنى قەرزىكى ماوه كورت بۇ ماوه درىژو سوود ئى وەرگرتىنى.
 ۳: پەرەكۆزگەنمەو خستىزىيە شوئىنىكى تايىمەتى.
 ۴: پارەپىدان يا لەسەر سەرف كوردن: (*to - cancer research*)
fundamental (fun'də-men'tl), **adj.** ۱: سىجىنەمىيە! بناغەمىيە!
 پىشەرىيە! بىنەرەتى! پىئويست (۲) ھى تۆمەتەن دەنگ (مۇسىقائاسى).
 ۲: بناغە! بىنچىنە! بىنەرەت (۳) دەنگى بىنچىنە يا تۆم (مۇسىقائاسى)
fundamentalism (fun'də-men'tl-iz'm), **n.** ۱: جىرو بونى
 كونىرانە پە ھەموو ئاومۇزكى ئىنجىل وەك چوئىنىكى درووستىبوونى جىھان و
 ئادەم و ھەوار بەھەشتو دۇزەخ (۲) بىروبوون بەم بىروبارەمە
fundamentalist (fun'də-men'tl-ist), **n.** كوپر بىروا بەتايىمەتى
 پە ھەمووشىكە كە لە ئىنجىلدا ئوسسارە! كەسەك كە بە توندوتىزى بىروا بە
 رىنايزكە ھەمىن بەتايىمەتى ھى ئانىنى.
adj. تايىمەتى پە كوپر بىروا.
fundamentally (fun'də-men'tl-i), **adv.** لە بىروى بىنچىنەرە!
 بە سىنەمەكى بناغەمىيە! لە بىروى ئەر شتەنەو كە بىنچىنەمىن.
funeral (fū'nēr-əl), **adj.** تايىمەتە بە سەسە! ھەمگىن
 پەرسە! مەروو ناشتەن.
n. تايىمەتى بە پەرسە مەروو ناشتەن
funerary (fū'nēr-er-i), **adj.** ھەمگىن! ناخۇش وەك پەرسە.
funereal (fū'nēr-i-əl), **adj.** قارىجى! تايىمەتە پە قارىجە.
fungus (fun'gəs), **n.** قارىجە! كەپو! بىرومەكى وەك قارىجە
 يا كەپو. ۲: لەپەر سەر ھەلەدەدات و لەپەر نامىنەن.
fungus (fun'gəs), **n.** ۱: قارىجە! كەپو! بىرومەكى قارىجى
 ۲: شىكە كە لەپەر دەپوئىت بەلام نۇر بەردەوام ناپىن.
funk (fun'k), **n.** [Colloq.] ۱: ترسان! ترس! زراوچوون! وورە بەردان.
 ۲: كەسەكى زراوچوون يا وورە بەردەن.
v.t. [Colloq.] ترسان و پاشىگەزىبوونەمە.
v.t. [Colloq.] ۱: ترسان! ئى ترسان. (۲) خۇ ئى دىنەمە لە ترسان.
-funky (**adj.**) سادە! خاكى (*a - hotel*).
funky (fun'ki), **adj.** ۱: رەجەتى (۲) دورەكەلەكشى
funnel (fun'l), **n.** بە رەجەتى تىكەرنە. نارەن. يا ئاراستە كەرنە لە يەك شوئىنەرە.
v.t. & v.i. ئەنتىكەمىيە! سەپرخۇشى! قۇشمەمىيە.
funniness (fun'i-nis), **n.** ۱: ئەنتىكە! سەپرخۇش! قۇشمە! قۇشمەچى!
funny (fun'i), **adj.** قۇشمەداز! نوكتەچى. (۲) [Colloq.] سەپرا! ئاناسا.
n. وینەنى سەپىر قۇشمە لە پۇژئانەمەكدا! ئە بە ھەشى پۇژئانەمەك كە ئەم جۇرە
 وینەنى تىدایە.
-funny (**adv.**)
fur (fūr), **n.** ۱: تووكى نەرم و شلى ھەندىن گىياندار
 ۲: كەمى ئەم جۇرە گىياندارانە. (۳) ھەرە: كەول.
adj. ھەرە: ئە كەول درووستىكرار
v.t. ۱: بە ھەرە كەرنە يا داپۇشىن يا پارازىدەمە. (۲) تەخت كەرنە.
furbish (fūr'bish), **v.t.** ۱: ساپ و لووس كەرنە! بۆنەكەرنە بىرقانەرە.
 ۲: up - .. تازە كەرنەمە! چاكەرنەمە.
furfur (fūr'fer), **n.** كرىشى سەر
furious (fyoor'i-as), **adj.** ۱: نۇر توپەر.
 ۲: رۇر توندوتىزى بەمىن (*a - attack*)
furl (fūr), **v.t.** ۱: پىچانەرە (ئاللا! ھەلەكەرنە! لوول كەرنە)
 لوول بوون! ھەلەكران.
v.t. ۱: توپى شىكى لوول كراو يا ھەلەكران
n. ۲: لوول كەرنە! لوول بوون! پىچانەرە! ھەلەكران.

fuselage

furlong (fūr'lōŋ), **n.** پىژانەمەكى دورىيە بەرئىيە لە ھەشت يەكى
 مەيلەك يا ۲۲۵ پارە.
furlough (fūr'lō), **n.** پشوو پىدان! پشوو (بەتايىمەتى ھى سەريان).
v.t. پىنگەپىدان يا پشودان بە سەريانكە بۇ ماوه يەك.
furnace (fūr'nis), **n.** ۱: تەنور! كورە: توونى گەرامو! توون.
 ۲: شوئىنىكى نۇر گەرم. (۳) تاقىكرەنەمەمەكى گران.
furnish (fūr'nish), **v.t.** ۱: دانانى نۇرە ھەرو سەرخەر لە ئاومالدا.
 ۲: پىدانی ئەم شتەى پىئويستە! پىدانی ھەمووشىكى پىئويستە! پىدان.
furnishings (fūr'nish-ŋz), **n.pl.** ۱: شتەمەكى ئاومال وەك
 كورسى و مېز و پەرە شتى و ھەماى تو. (۲) چلوپەرگ.
furniture (fūr'ni-chēr), **n.** ۱: شتەمەكى ئاومال وەك كورسى و
 ھىز و چوئى نووستەن و پەرە... ھەند. (۲) [Archaic] ھەم شتەنى پىئويستە بۇ
 سوارىكە ئەسپەكەى (وەك قەلغان, زىن... ھەند).
furor (fyoor'ōr), **n.** ۱: تووپەمى! نۇر تووپەمى.
 ۲: شىنگەزىبوون. (۳) جۇش! ھەستى بەتەن! شەيدايى! بەزم
furrier (fūr'i-ēr, fūr'yēr), **n.** ۱: ھەرەفروش! كەول فروش.
 ۲: ھەستى ھەرە.
furriery (fūr'i-ēr-i), **n.** ۱: ھەرە بەگشى! كەول.
 ۲: درووستىكرەنە چاكەرنەمە و فروشتى ھەرە.
furrow (fūr'ō), **n.** ۱: دىراو! ھىلى جوت! ھىلى كاسن.
 ۲: شىكە كە لە دىراو بچن! چرىچى ئاوپەرەن يا دەمەرچا.
v.t. ۱: دىراو ھەلەدان! شەستەدان.
 ۲: ھەلەپەن و پىدا پۇشتەن (كەشتى بە دەريادا).
v.t. ۱: دىراو ھەلەدان! شەستەدان. (۲) چرىچ و نۇج تىكەمەن (ئاوپەرەن).
furry (fūr'i), **adj.** ۱: لە ھەرە درووستىكرار! ھى ھەرە.
 ۲: ھەرە لەمبەر. (۳) قەرافەكەى بە ھەرە گىرلەو (۴) ھەرەمىيە.
further (fūr'thēr), **adj.** ۱: دورتر (۲) زياتر! نۇرترا! ھى تو.
 (ب) ترا ھى تو: (*till - notice*).
adv. ۱: دورتر (شوئىن, كات)! بۇ دورتر.
 ۲: زياتر (رادە, پە)! ئا پارەمەكى زياتر. (۳) لەو بەللاو! نۇرترا
 پەرەپىدان! پالپشتى كەرنە! پىشختەن! يارمەتىدان:
 (*to - the cause of peace*)
furtherance (fūr'thēr-əns), **n.** ۱: پەرەپىدان! يارمەتىدان!
 پىشختەن! پالپشتى كەرنە. (۲) يارمەتى! پالپشتى
furthermore (fūr'thēr-môr-), **adv.** جگە
 لەمەيش! لەمەيش بەللاو! زيات لەمەيش! زيات لەمە.
furthest (fūr'thēr-mōst), **adj.** دورترین (شوئىن, كات),
 پە, (رادە)! لەپەر (رادە).
furthest (fūr'thīst), **adj.** دورترین.
adv. ۱: دورترین (شوئىن, كات). (۲) ئەپەر (رادە, پە).
furtive (fūr'tiv), **adj.** نەقەنى! بە نەقەنى! بىن خەشپە:
 (*a - look*)
-furtively (**adv.**); **furtiveness** (**n.**)
furuncle (fyoor'uf-k'l), **n.** سوومەلەكى بچووك.
fury (fyoor'i), **n.** ۱: نۇر تووپەمى! شىنگەزى.
 ۲: توندوتىزى! زەبە! دېنەمىيە.
 ۳: كەسەكى توندوتىزى داينەن ئەكرار (بەتايىمەتى ئاھرەت).
 ۱: بە توندوتىزى! بە دېندانە. (۲) نۇر خىزا.
like fury, [Colloq.]
fuse (fūz), **v.t.** ۱: توولاندەمە. (۲) تىكەلا و كەرنە! كەرنە بە يەك! يەكەستەن.
v.t. ۱: توولاندەمە. (۲) بوون بە يەك! تىكەلا و بوون! يەكەستەن.
fuse (fūz), **n.** ۱: پىلتەى تەقەمەنى. (۲) فىوز (تەلەكەركە).
fusee (fū-zē'), **n.** ۱: شقارە يەك كە يا نايكوزىنەتەمە.
 ۲: پووناكەمەكى سوورى وورەكەمەمە (ھىنى شەمەندەھەر)
 ۳: پىلتەى تەقەمەنى. (۴) خوخلوۋكەى زەنەلەكى كاتەمىزى كۆن.
fuselage (fū'z'l-iz, fū's'l-iz, fū'zə-lāzh), **n.** لەشى فۇزەكە جگە

له بارو کلکهکهی (که شوونی دانیشتنو باره)

fusion (fū'zhən), *n.* (۱) تووانهوهو بون به یهک! تیکهلاویبون.

(۲) بون به یهک! یهکگرتن! یهکگرتن: (a ~ of political parties)

(۳) شتیکی یهکگرتوو! شتیکی تیکهلاو.

fusion bomb,

بومیای هایدروجینی

fusionism (fū'zhən-iz'm), *n.* یهکگرتنی جزهها حیزب یا کۆمله

یا نهتهوه! تیوری و ریئازی لهم یهکگرتنه.

-fusionist (*n.*).

(۱) له نهاندازه نهدر مراق خواردن به شتی هیج وپووچیره!

نازوتوو! شیرزهیی و جرینی لهسهر هیج. (۲) کسینکی وهها.

(۱) له نهاندازه نهدر مراق خواردن و شیرزهیی به شتی هیج وپووچیره! *v.i.*

نازوتووکردن (۲) زۆر گوئی به شتی بین بایهخ دان

(۳) زۆر به دهورو قنگدا هاتزو صرایی کردنو به درۆ بهتهنگرمهاتن:

(to ~ over somebody)

v.l.

مراق خواردن له خۆریایی.

fussy (fus'i), *adj.*

(۱) شیرزه! جرین! به جرت و لرت.

(۲) به هیج رازی نابیت! بۆله بۆل کهر! به نازوتوو! به قینووین.

(۳) زۆر سهرنج به شتی وورد و بین بایهخ نهر! له نهاندازه بدمر پاکرتهمیزو

گوئی به شتی ناگرنگ دم (له نارمال یا دهرمه).

-fussiness (*n.*).

fusty (fus'ti), *adj.* (۱) کهپوو ههلهیناو! بۆگهن. (۲) کۆن! کۆنباو.

futile (fū'til), *adj.* (۱) بین سوود! بین کهک! بین نهمجام.

(۲) بین بایهخ! هیج وپووچ! بین نرخ! ناگرنگ.

futility (fū-til'ə-ti), *n.* (۱) بین سوودی! بین کهکی! بین نهمجایی.

(۲) بین بایهخی! هیج وپووچی. (۳) شتیکی بین سوود

future (fū'chēr), *adj.* (۱) هی دواپۆژ! داهاتوو.

(۲) هی داهاتوو (پۆژمان - کاتی کردان)

n.

(۱) دواپۆژ! پاشمپۆژ! داهاتوو! لهسهره!

(۲) (pl.) شتی که دهکۆرتوو دهکۆرتوو که گوایی له دواپۆژدا نالوکۆر

دهکۆرت (پارهباری) (۳) کاتی کرداری دواپۆژ (پۆژمان).

futureless (fū'chēr-lis), *adj.* بین دواپۆژ! بی هیوای دواپۆژ!

بین ناوات

future life, شهوه و دنیا.

future perfect tense, کاتی کرداری دواپۆژی شهوا (پۆژمان):

روهک "will have finished" لهم رستمیهدا:

(I will have finished the dictionary by then.)

futurism (fū'chēr-iz'm), *n.* ناپندهگمیری بیروبارمینیکی هونهرییه

لهکاتی جهنگی جیهانی یهکههدا یهیدابوو دلوی وازلهینانی شینواری کۆنی

هونهر و اهینانی شینواری نوینی دهکرد.

-futurist (*n.*).

(۱) دواپۆژ! پاشمپۆژ. **futurity** (fū-toor'ə-ti, fū-tyoor'ə-ti), *n.*

(۲) پوداوتیک یا بارینکی دواپۆژ. (۳) پهگهزی دواپۆژ.

fuze (fūz), *n.* = fuse.

fuze (fūz), *v.l.* & *v.i.* to fuse.

fuzee (fū-zē'), *n.* = fusee.

fuzz (fuz), *n.* کهنگهههور (فۆخ: مۆه): کهندهههور:

(the ~ on a peach)

v.l. & *v.i.*

به گهندهههور داپۆشین.

fuzzy (fuz'i), *adj.*

(۱) به گهندهههور داپۆشوار.

(۲) لیل (بیروبارمینیکی) باری شتیکی! ناپوون! نادیار.

-fuzzily (*adv.*); **fuzziness** (*n.*).

G g

gaff (gaf), n. (۱) قولپنکی گهره‌ی ناستور به‌ساری دار یا پورینه‌کوره (بؤ دهره‌یانی ماسی گهره له ناو دواي گرتتی).
 (۲) چوقولپنکی تیزی تاسنه دمگرتته قاجی کله‌شیری شه‌روه.
 (۳) [British Slang]، تیا‌ترویه‌کی همرزانه‌ها.
 (۴) شه‌روهی که‌شتی بایوان.
 v.t. (۱) ماسی گراو دهره‌یانی له ناو به قولپنکی به‌میز.
 (۲) [Slang]، هملخه‌تاندن.
gaffe (gaf), n. هملیمک له هملسانو دانیشتنی ناو کۆمه‌له‌دا (ووته یا کردان) ووته یا کرداریکی نابجه‌ن که له‌به‌رچاری خه‌لک بکرت.
gag (gag), v.t. (۱) خنکاندن؛ پشانه‌ره
 (۲) دم داخستن به شتیک بؤ قسه نه‌کردن یا هاوار نه‌کردن.
 (۳) قسه ئی قده‌غه‌کردن؛ رینگه‌نه‌دانی قسه‌کردن و بیرو، دهره‌بین.
 (۴) پاده دانان یا قده‌غه‌کردنی دیوان له پاره‌ماندا.
 (۵) داخستن (مه‌کینه)؛ کورتاندنه‌ره.
 v.t. (۱) خنکان؛ پشانه‌ره. (۲) [Slang]، کالته‌وکه‌پ کردن؛ نوکته‌بازی کردن.
 n. (۱) شتیک که دم‌خرتته ده‌موره بؤ قسه نه‌کردن یا هاوار نه‌کردن؛
 دم داخه‌ر. (۲) دیوان ئی قده‌غه‌کردن (دادگا):

(The judge issued a ~ order.)

(۲) شتیک که دانسان به‌کاری ده‌مینه‌ت بؤ دم کردنه‌ره. (۱) لغاو.
 (۵) (۱) نوکته؛ گالته. (ب) فیل؛ فیل‌وته‌له‌که.

gage (gāj), n. (۱) بارمه. (۲) به‌لین (به‌تایبه‌تی هی هاتن بؤ شه‌ر به فری‌دانی ده‌سکتیشیک له‌به‌رچاوی به‌رام‌به‌رکه‌ت بؤ نیشانه‌ی تم به‌لینه)
 (۲) پوربه‌یرو وه‌ستان؛ مه‌یدان‌خاوی.
 (۱) گره‌وکردن. (۲) به‌سنته‌ره به به‌لینه‌کوره.
 v.t. [Archaic].

gage (gāj), n. & v.t. = gauge.
gag (gāj), n. قۆخ.
gag man, نوکته‌باز؛ نوکته‌چی؛ قۆشه‌چی.
gag rule (or law), قده‌غه‌کردنی لیتروان له مه‌سله‌یمک (به‌تایبه‌تی له دادگا یا پاره‌ماندا).
 (۱) خۆشی؛ کیه‌فو خۆشی و زه‌ماوند.
 (۲) نوواندن.

gaiety (gā'ā-ti), n. (۱) خۆشی و به‌کیفه‌ره.
 (۲) نوواندن.

gaily (gā'li), adv. (۱) به خۆشی و به‌کیفه‌ره.
 (۲) به‌ره‌نگی جوان و گه‌شه‌ره.

gain (gān), n. (۱) زیاده (به‌تایبه‌تی له سامان یا له ده‌سکوت‌دا).
 (۲) ده‌سکوت؛ ده‌سکوتن؛ سوود؛ قازانج.
 v.t. (۱) ده‌سکوتن؛ په‌یدا‌کردن. (۲) برده‌نوه (مه‌لملی).
 (۳) ده‌سکوتن (قازانج، سوود). (۴) گه‌یشتن.
 (۵) زیاده‌بون (سه‌نگ)؛ قه‌لمه‌بوون: (to ~ weight).

v.i. (۱) پینشکوتن. (۲) زیاده‌بون (سه‌نگ)؛ قه‌لمه‌بوون.
gain on, پینشکوتن (مه‌لملی).
gain over, پاک‌نیشانه‌ی لای خۆ.
gainful (gān'fəl), adj. به‌سوود؛ سوود‌به‌خش؛ به‌که‌لک.

(~ employment)
-gainfully (adv.).

gainly (gān'li), adj. جوان؛ به‌له‌جه‌ولار؛ قۆز.
gainsay (gān'sā'), v.t. (۱) حاشا‌کردن.
 (۲) به‌ره‌ی‌چدانه‌ره؛ به‌درؤ‌خستنه‌ره.

gait (gāi), n. په‌وت (نەسب، مروؤ)؛ لاروله‌تجه.
 v.t. په‌وت کردن به‌نەسب و ماین.
gaiter (gā'tēr), n. (۱) پورزه‌وانه. (۲) گیژره (سه‌ریان، پۆلیس).
 (۳) پینکۆی بین قه‌یتان.

gal (gal), n. [Slang], - girl. شاهه‌نگ؛ زه‌ماوند.
gala (gā'la, gal'ā, gā'la), n. خۆشی؛ زه‌ماوندی.
adj. به‌جلی زه‌ماوندنه‌ره؛ به‌جلی جوان و پاراوه‌و سه‌یره‌نه‌ره
in gala.

G, g (jē), n. (۱) تیبی حه‌وته‌س ئه‌لف‌وبه‌ی ئینگلیزی‌جه.
 (۲) ده‌نگی دم تیبی. "گ" یا "ج"

(۳) حه‌وته‌م (ب) تم تیبی به‌چاپ کراوی یا مه‌لکه‌کراوی.
adj. (۱) تاییبه‌تی به‌تیبی "G". (۲) حه‌وته‌م له‌پله یا ریزدا.

G (jē), n. (۱) نیشانه‌ی ژماره (۱۰۰) له پۆمانیدا.
 (۲) [Slang]، همرار دۆلار. (۳) شه‌ری "باش" (قوتابخانه).

gab (gab), v.t. [Colloq.]. چه‌نه‌دان؛ هه‌له‌وه‌ری کردن؛ قسه‌ی زۆرو
 بین تام کردن

n. چه‌نه‌بازی؛ چه‌نه‌دان؛ زۆروئیزی
gabardine (gab'ēr-dēn', gab'ēr-dēn'), n. گه‌به‌رین حوره
 قوماشیک‌ی حوری یا لۆکه‌به.

gabber (gab'ēr), n. [Colloq.]. چه‌نه‌باز؛ زۆروئیز
gabble (gab'l), v.t. چه‌نه‌دان؛ چه‌نه‌بازی کردن؛ قسه‌ی بین تام کردن.
v.t. چه‌نه‌دان؛ زۆروئیزی کردن.
n. زۆروئیزی؛ چه‌نه‌بازی.

-gabbler (n.)
gabby (gab'i), adj. [Colloq.]. زۆروئیز؛ چه‌نه‌باز؛ هه‌له‌وه‌ر.
gable (gā'b'l), n. (۱) دیواریکی سینگۆشه‌یی که هه‌روه‌و لای به
 سه‌ریانیکی لیز گه‌رایت. (۲) تاقیکی سینگۆشه‌یی سه‌ر ده‌رگا یا په‌نجه‌ره‌یه‌ک.

gaby (gā'bi), n. [Colloq.]. که‌سینکی ساری‌لکه‌و بین مینشک
gad (gad), v.t. گه‌راینیک بۆ نامانج؛ گه‌ران به‌دواي پاره‌بانداندا.
 (۱) نه‌قیره. (۲) نه‌سکه‌نه؛ پینکاریکی وه‌ک نه‌سکه‌نه؛ منج.

gad (gad), n. (۱) نه‌قیره تیره‌ژه‌ندن؛ تیره‌ژه‌ندن. (۲) کانه‌زی خام شکاندن به‌نه‌سکه‌نه.
gadabout (gad'ā-bout), n. [Colloq.]. که‌سینکه که هه‌یشه
 به‌دواي پاره‌بانداندا ده‌گه‌پئ؛ خانه‌بیزار.

gadder (gad'ēr), n. = gadabout.
gadfly (gad'fli'), n. (۱) خه‌ره‌نگه‌ر
 (۲) که‌سینکی خه‌لک په‌سنتکه‌را ملۆزم.

gadget (gaj'it), n. (۱) نامزینکی بچوون؛ به‌شینگی بچوونکی نامزینک.
 (۲) شتیکی بچوون به‌تایبه‌تی هی بین سوود و ناپیوست.

Gael (gāl), n. گیل؛ هاوولاتی‌یه‌کی ناوچه‌ی به‌زه‌کاشی ئوسکوتله‌نده یا
 نیرله‌نده که پینشیمان ده‌لین؛ "سنت"

Gaelic (gāl'ik), adj. (۱) تاییبه‌تی به‌په‌گه‌زی "گیل"
 (۲) تاییبه‌تی به‌زمانی "گیلیک"

n. زمانی "گیلیک"؛ که له ئوسکوتله‌نده و نیرله‌نده قسه‌ی بین ده‌کرتی.

gambol

galling (gôl'ing), *adj.* پستکەر زورکەر.
gallivant (gal'ə-vant', gal'ə-vant'), *v.i.* گهراڻ بهنواي
 رابوارندا.
gallon (gal'an), *n.* گالون.
gallop (gal'ap), *n.* (۱) غارا غاراغرين؛ رمايڻن؛ رمايڻي.
 (۲) [Colloq.]، کارنگي زور خيرا.
v.i. (۱) غاراغرين کردن؛ رمايڻي کردن؛ تاودان
 (۲) زور به خيرا کار کردن يا جوولانوم.
v.t. غاريگرند.
-galloper (*n.*)
gallows (gal'ôz), *n.* (۱) سڌاره؛ قناره.
 (۲) هملواسن؛ کردن به سڌاره.
 (۳) کسيک که شايستهي هملواسن بيت به سڌاره.
gallows bird, [Colloq.], کسيک که شايستهي هملواسن بيت به سڌاره.
gallows humor, جوړه نوکته و قوشمباريکه که شتي ناخوش به هيج پوچ و سوکو لاقرتن دگرئو دمردمخات.
gallstone (gôl'stôn'), *n.* بهردی ناو زوا.
galoot, galloot (gə-lōot'), *n.* [Slang], کسيکي ناوؤلو لهش لاروخوارو پتشي و بن ميشل.
galop (gal'ap), *n.* (۱) سهمايکي خيرا. (۲) موسيقيي نم سهمايه.
galore (gə-lôr'), *adv.* فراه زمينه؛ خيڭگار زور.
 (She has dresses ~.)
n. [Rare], فراه زورا زمينه
galosh, galoshe (gə-losh'), *n.* کالوش؛ پيلاويکي لاستيکي ناو نهده لهسور پيلاوي ترموه لهپښ دکريک.
galvanic (gal-van'ik), *adj.* (۱) تايبهتي به توروژمي نهلهکريکي باقري. (۲) وورياکه روه يا مېنره جوښ (وه به توروژمي نهلهکريکي) بزويته.
galvanism (gal'və-niz'm), *n.* (۱) نهلهکريکي پيکيښترو له کارايگردي کيميايي. (۲) لمر لقي رانستي فيزي که لسه دکوليتوره
 (۳) بهکارهيناني نهلهکريکي بؤ چارهکردني نهخوشي
galvanize (gal'və-niz'), *v.t.* (۱) توروژمي نهلهکريکي ليدان (بؤ) لهجيم کردن يا کاري وهما. (۲) هينانهجوښ؛ جيموجوړن ټيځستن؛ بزواندن.
 (۳) پوکوش کردن به چينکو (بهتايبهتي ځان بؤ ژنگ هلمنمينان)؛ چينکوکردن.
-galvanization (*n.*)
galvanized iron, فاسني پوکوش کراو به چينکو (بؤ ژنگ) هلمنمينان.
galvanometer (gal'və-nom'ə-tēr), *n.* پيؤمري توروژمي نهلهکريکي.
galvanoscope (gal-van'ə-skōp), *n.* نوؤرمهروي توروژمي بين هؤوي نهلهکريکي.
gam (gam), *n.* (۱) ديدني لهنيوان راکوهری نهمنندا. (۲) تاقمیک نهمنند.
v.i. (۱) ديدني کردن (بهتايبهتي له دمريادا). (۲) يهکگرتتوروي تاقمه نهمنند.
v.t. ديدني کردن (له دمريادا).
gambit (gam'bit), *n.* (۱) سهريان کردن به فورياني بؤ دسکوتنيکي گهورتر (ياري شترهنيچ). (۲) مناوره (بؤ دسکوتنيکي گهوره).
gamble (gam'b'l), *v.i.* (۱) قومارکردن. (۲) شتيکي پر مورتسي کردن له پيناري دسکوتنيکي گهوره.
v.t. (۱) (~ away), پاره دؤراندن به قومار. (۲) گروهوکردن.
n. قومارونکي پر مورتسي؛ قومار؛ هاتونمات؛ ديوهختي.
gambler (gam'blēr), *n.* قومارچي؛ قومارکەر.
gambol (gam'bəl), *n.* قلمه ميازدان و ياري کردن؛ ياري.

galactic

galactic (gə-lak'tik), *adj.* (۱) شير؛ شيري؛ له شير وهگريراو.
 (۲) هي هيلي کاکيشان (نمستيره ناسي). (۳) پهواني شير زيادکەر.
galavant (gal'ə-vant'), *v.t.* = **gallivant**.
galaxy (gal'ək-si), *n.* (۱) [G-] هيلي کاکيشان (نمستيره ناسي).
 (۲) کونه سڌيره؛ کومه له نمستيره.
 (۳) (دسته بهک مرؤفي زياده و په ناويانگ: ب) کومه ليک شتي بريده او.
gale (gā), *n.* (۱) بای قاسر. (۲) [Poetic], شه مان.
 (۳) قاقاي بيگه بڼه؛ هه لچوونیک (۴) [Colloq.], جوش و خروش
gall (gôl), *n.* (۱) زراو؛ زرداو. (۲) شتيکي تالو ناخوش. (۳) روق؛ قين.
 (۴) [Colloq.], بن هميايي؛ چاوقاييي؛ بن شمري
gall (gôl), *n.* (۱) جدره نمسي. هاین؛ برين (۲) (۱) پستي؛ زويري.
 (ب) هوي پستي يا زويري (۲) شويکي سولو يا بن هين.
v.t. (۱) پووشادن؛ پيښت؛ بريدان کردن به ليځشاندن.
 (۲) پستکردن؛ زويرکردن.
v.t. پووشان؛ بريدان برون به ليځشاندن
gall (gôl), *n.* لوي پروه؛ دوولیکه له پروه ديت بهمؤي جانموره يا بهکترياره
gallant (gal'ant), *adj.* (۱) جوان؛ گهوره؛ جوان؛ همشنگ.
 (۲) نازا؛ بهچرگا؛ جواميزا؛ نترساو؛ مهره: (a ~ warrior, man, etc.).
 (۳) جوانو که شخه (جل و بهرگ): (~ attire)
 (۴) (۱) به رفقاو ناسک له هلسانو دانيشتن لهگه نافرته؛ جواميز.
 (ب) دلدار؛ جهزکەر له دلداري.
n. (۱) کسيکي نازا؛ جواميؤک.
 (۲) (۱) کسيکي پهفتار جوان لهگه نافرته؛ جواميز. (ب) دلدار.
v.t. (۱) دلداري کردن لهگه نافرمتيکدا
 (۲) لهگه نافرمتيکدا برون بؤ پاراستن يا ناگاداري.
v.t. پهفتاري جواميزانه نوواندن
gallantry (gal'an-tri), *n.* (۱) نازايي؛ جواميزي؛ نترسان.
 (۲) پهووشني دلدارانه (۳) (Pl.) گرده ووهي جواميزانه و پياوانه.
 (۴) دلداري (۵) [Archaic], نوواندن؛ خوه مرختن.
gall bladder,
gallery (gal'ēr-i), *n.* (۱) هه بوان؛ سهکو؛ پارو. (۲) بانکون.
 (۳) سهکوي دواړي که شتي بايمواني کؤن.
 (۴) بانکؤني نوؤمي دوهومي سينه ما يا تياترؤ (که همزاترين جينگيه).
 (۵) هه زياترين جني سينه ما يا تياترؤ.
 (۶) نوو کسانه ي له جينگا همزاتانه دادميشن. (۷) زهومي بؤره پياو.
 (۸) گوښگران يا تماشا که ران (له ياريگا يا کؤبوونهروي په مرله ماندا).
 (۹) پارو يا ژورنيکي تلسکو دريؤ (۱۰) نيگارگا؛ نيگارخانه؛ گلمري.
 (۱۱) کومه له نيگارو تابلؤو په يکەر.
 (۱۲) شونښي وينگرؤن. نيشان شکاندن ... هتد: (~ a shooting).
 (۱۳) خه نقي ژورمهين
play to the gallery, (۱) خؤنوواندن لهسور شانؤ به جؤريک که تماشا که راني جينگه همزاتانه کان، واته بؤره پياوان. پسه ندي بکن.
 (۲) پهفتارنوواندن به جؤريک که بؤره پياوان پښيان خوش بيت.
galley (gal'i), *n.* (۱) که شتي يکي دريؤ کؤله ي کؤنه به بايموانو سهول تي دخوپريت (۲) نلمه ميکي سهول لهسور که شتي جمنگي ټينگليزي.
 (۳) جينشخانه واته موربقي که شتي يا فريکه.
 (۴) سڌي يکي تنکه ټيپي ناماده ي چاپه مني ټيدا هلمه گريت.
galley proof, ضوونه ي يکه مې چاپه مني (پيش هلمه بگردني) دوا چاپکرتي.
galley slave, (۱) بهندي سهول ليدور لهسور که شتي بايموانو سهول (۲) زحمه تکيش؛ کورکاري کاري ورشلو ناخوش
Gallie (gal'ik), *adj.* (۱) تايبهتي به وولاتي "گؤل" ي کؤن، واته فهره نساو خنکه که ي (۲) فهره نسي.

game

v.t. قلمساردان و یاری کردن؛ یاری کردن.
game (gām), n. (۱) یاری کلمه
(Football and basketball are ~s.)
 (۲) شیوهی یاری کردن
 (۳) تاقیکردنوهی نازایی، زیرهکی، یا دهریدن *(the ~ of life)*
 (۴) پیلان *(He saw through her ~)*
 (۵) گیاندارو بالندهی کنوی پاوکراو
 (۶) کوششی گیاندارو بالندهی کنوی پاوکراو. [Colloq.]
 (۷) نامانج. [Slang]
 (۸) کاروبار، یا کاسبییهکی پر مترسی.
v.t. قومارکردن
v.t. یاره دوزاندن به قومار
adj. (۱) تاییهتی به گیاندارو بالندهی کنوی پاوکراو.
 (۲) (ب) سارا (ب) نامادهو بهجوش: *(He's ~ for anything.)*
big game, (۱) گیانداروی کنوی گهرهوی پاوکراو (شیر، پلنگ... هتد).
 (۲) [Slang] کارنکی گرتگو پر مترسی.
make game of, گانته پیکردن؛ به گانتهگرتن یا دانه بهن.
play the game. [Colloq.] (۱) په پیرهوی کردنی دهستوری کاروبارک.
 (۲) به رهوا پهاقتارکردن.
the game is up, پیلانکه ژیرکوتوه یا تیکشکاره.
gamecock (gām'kok), n. کتله شیری شهر
gamekeeper (gām'kēp'ēr), n. پاسهوانی نانندهو گیانداروی کنوی.
game laws, یاسای پروگردنی گیاندارو بالندهی کنوی.
gamely (gām'li), adv. نازایانه
gamesome (gām'səm), n. بهکبف: حزل له یاری کمر
gamester (gām'stēr), n. قومارچی؛ قومارکر
gamete (gam'ēt, gā-mēt'), n. کهمیت؛ خنهی زاوون؛ خانهیهکه
 لهگهل خانهیهکی تردا جووت دهگرن و دهبنه زیندههوی تازه
gamic (gam'ik), adj. زاوونیی
gamma (gam'ə), n. (۱) تیبی سینیسی نطفووی بی یونانی.
 (۲) سینییم (۳) مایکروگرام
gamma rays, تیشکی گاما
gammer (gam'er), n. پیرژن: به تاییهتی لادی بی.
gammon (gam'an), n. معوز (تاره)
gammon (gam'an), n. & interj. [Colloq.] قسمی فزرو بین مانا
 رپو هانجه نماندن.
v.t. & v.i. [Colloq.] قسمی فزرو بین مانا کردن
-gamous (gə-məs), پاشگریکه همانای ژنپینان و شووکردن:
(monogamous, polygamous)
gamut (gam'ət), n. (۱) هموو مهوای نوازوی موسیقا.
 (۲) هموو مهوای یا پاده؛ له سهرهتاوه تا دواپی؛ هموو:
(She ran the ~ of emotions.)
gamy (gām'i), adj. (۱) تاینکی تیرژی همیه روهک کوشتی بانندهو
 گیانداروی کنوی؛ (۲) بوندار؛ نهختیک بؤگن. (۳) بزؤو.
-gamy (gə-mi), پاشگریکه همانای ژنپینان و شووکردن.
(polygamy)
gander (gan'dēr), n. (۱) نیرهوی قاز. (۲) کسینکی گوج و بن میشک.
 (۳) [Slang] سهریکورنیک
gang (gan), n. (۱) دهسته کریشکار
 (۲) دهسته شعلاتی؛ دهستمیهک پیاوکوژ یا پیاوخراب.
 (۳) تاقمیک سندا که پیکهوه تیشیان بین دهکری
 (۴) دهستمیهک همرزهوی گهره؛ پیز؛ تاقم.
 (۵) دهسته نامین
v.t. (~ up), بوون به دهسته؛ بوون به تاقم
v.t. [Colloq.] گلهکومهکی لیکردن؛ به تاقم پهلاماردان.
gang up on, [Slang] گلهکومهکی لیکردن

gardener

gangrene (gan'grēn), n. گانگریز؛ تیروی؛ بریونکی زرد پیسه
 له **gang** و **grene** لاقو بان دیتو دایه پزینت و سارپزینوونهوی زخمهته
v.t. & v.i. تووشی تیروی؛ بوون؛ پووکانهوه؛ داپزانی نهدامی لهش.
-gangrenous (adj.) نهدامی تاقمیک شعلاتی؛ شعلاتی؛ شعلوه؛
 پیاوخراب
gangway (gan'wā), n. (۱) پاروه؛ دهرگا
 (۲) دهرگای تهنیشتی کمشتی (۳) پاروهیکی سهردهمی تهخته.
 (۴) پاروهی نیوان پیزه کورسی
 (۵) پاروهی نوویمشکری په رلهمانی تینگلته ره.
 (۶) چین یا پاروهی سهرهکی کانی ژیرزه مین
gantlet (gōnt'lit, gan'tlit), n. (۱) سزاییکی سویایی به سزایی
 گونا هیار پای دهکورد بهناو دوو پیز سهریازادو له همرنو پیزهکهره به دهر نییان
 دهوا. (۲) چهند دهرده سهری بهنا؛ چهند ناخوشییهکی یهک له دوا یهک
 (۳) دوو هیلای شهمندههفر که له چینگهیهکی تسکدا دهبن بهیهک
 کردن بهیهکی دوو هیلای شهمندههفر.
v.t. (۱) سزا خواردن (ژماره یهک بیینه)
 (۲) په ردهوام بوون لهسمر کاری خو لهکاتیکدا که له هموولایهکهره هیرشت
 دهکورتیه سهر.
gantlet (gōnt'lit, gan'tlit), n. = gauntlet.
gantry (gan'tri), n. (۱) چوارچیوهی بهر میل لهسمر دانان لهسمر لا
 (۲) چوارچیوهی ههلگرتن و گواستنهوهی مهکینهی بهرزهکهرهوی خانوو کردن
 (۳) چوارچیوهی تیشارشی هیلای شهمندههفر.
gaol (jāl), n. = jail.
gaoler (jāl'ēr), n. = jailer.
gap (gap), n. (۱) بؤشایی؛ کهله بهر؛ کوز؛ درز؛ کهلین؛ دهلاق
 (۲) دهرهنگ؛ کهل؛ کهلای؛ چه.
 (۳) بچرپچی
 (۴) جیواوانی: *(There's a ~ between his thinking and mine.)*
v.t. کهله بهر تیکردن؛ کون تیکردن
gape (gāp), v.t. (۱) دم داچه لاندن (باویشک، برمیستی).
 (۲) چاو تن بوون به دم داچه قاوی (له سهرسامیدا)؛ نبلهق بوون
 (۳) کردنهوه؛ داپیراندن.
 (۱) (ب) نبلهق بوون؛ چاو تن بریونیک به دم داچه قاری (له سهرسامیدا)؛
 (ب) باویشک. (۲) کون؛ درزیک گهره؛ کهله بهر
 (۳) دم داچه قان
garage (gə-rāzh', gə-rāj'), n. گهراج
v.t. خسته گهراجهوه
garb (gärb), n. (۱) چلو بهرگه؛ جل (۲) پووکش؛ دیوی دهرهوه.
 (۳) [Obs.] شیوان
v.t. جل کردنهوه؛ پووشن؛ پووشته کردن
garbage (gär'bij), n. (۱) پاشه بؤک؛ پیسایی؛ زبل؛ گه دؤگو
 (۲) شتی بین ههوه هیووپورج: *(literary ~)*
 زبلدانی گهره
 زبلدان؛ تهنهکی خوژو بهرماهه و زبل
 خوژوژو؛ زبلوژو؛ زبل کیش
garbage bin, (۱) [Rare]، له بؤژنگ دان؛ پاک و پیس کردن
garbage can, (۲) شواندن (چوژک)؛ تیکدان؛ بهسهرهکمدادان
garbage collector, (۱) باخچه؛ باغ؛ بیستان؛ باخی سهرزه
garble (gär'b'l), v.t. (۲) *(pl.)* باخچهی گشتی؛ گولستان
 باخوانی کردن؛ باخچه ناشتن و په روهه دهکوردن
v.t. باخچه ناشتن و په روهه دهکوردن
v.t. (۱) باخچهیی؛ هی باخچه. (۲) (ب) ناسایی؛ ساده. (ب) به کیش
adj. تهره پیزه. (هرهوه ما " *gress* ")
garden cress, باخهران
gardener (gärd'nēr, gär'd'n-ēr), n.

gardenia

gardenia (gär-dēn'yə, gär-dē'ni-ə), *n.* گاردنیا: گول، بومک.
gargle (gär'g'l), *v.t. & v.i.* غرغره کردن
n. نالو یا شلای غرغره پینکدن
gargoyle (gär'goil), *n.* پمیکر یا پموسکه نالونکه له شینوی
 ده‌مباریک یا گیاندارنکی سمیردا به گوی سہبانمہ یا لای سمروی دیوارمہ.
garish (gär'ish), *adj.* زقم رهنک! زور بریقہدار.
garland (gär'länd), *n.* (۱) چپکے گول و گہلا (دھکرتے سمر بؤ جواشی): گولبند (۲) کڑمہلے ههلبهست یا گولانی ههلبه‌ژاره.
v.t. چپکے گول و گہلا پیکختن! پازاندنمہ به چپکے گول و گہلا.
garlic (gär'lik), *n.* سیر
-garlicky (*adj.*)
garment (gär'mənt), *n.* جل و بمرگه: جل
v.t. پوشن! جل له بمرگدن
garner (gär'nēr), *n.* (۱) همباری گنم و جؤ دانمونه. (۲) گمنبینه.
v.t. کؤکرده‌مہ و ههنگرتن! کورنه همبارمہ.
garnet (gär'nit), *n.* (۱) جؤره بوردنکی به‌نرخه. (۲) سورنکی تۆخ.
garnet (gär'nit), *n.* نامیری به‌نرخه‌مہ (بؤ بارکردنی کشتی و بارداگرتن)
garnish (gär'nish), *v.t.* (۱) پازاندنمہ! جواشکردن
 (۲) پازاندنمہ‌ی خوارده‌مہ‌ی (یا هر بؤ جواشی یا بؤ تام):
(A steak is often ~ed with parsley.)
 (۳) دست به‌سهرداگرتنی به‌شیک له موچه یا سمرمایه‌ی قهرزرنکه له لایین مری‌مہ بؤ قهرزاندنمہ.
n. (۱) جواشی شتیکی جوان. (۲) شتیکه که دهرزنته سمر قاپ له‌گه
 خوارده‌میندا بؤ جواشی یا تام (وهک کهرموز، یادهم ... هتد).
 (۳) [Obs.] مز (به‌تایبهتی که له بهندی تازه ده‌سمرنا له‌لایین به‌نده کؤنه‌کان یا پاسه‌وانی به‌ندیخانه‌مہ).
-garnishment (*n.*)
garnishee (gär'ni-shē'), *n.* کهنیک که دست به‌سمر به‌شیک له موچه‌مید! ده‌گری بؤ قهرزاندنمہ.
v.t. دست به‌سهرداگرتنی به‌شیک له موچه یا سمرمایه‌ی قهرزرنکه بؤ دانمہ‌ی قهرزکده
 شتی پازاندنمہ
garniture (gär'ni-chēr), *n.* ژوری به‌ینی سمریان و به‌میج (له خانوویه‌کده که سمریانی لیژی هه‌یه).
garret (gär'it), *n.* (۱) نوردور (۲) نوردوگا قشقه! قهلا
 نوردور دانان له قشقه یا قه‌لایه‌کده بؤ پاراستنی.
garrulity (gə-rōō'lə-ti), *n.* زؤروزی: چنهمبازی
garrulous (gär'oo-ləs, gär'yoo-ləs), *adj.* زؤروزی: چنهمباز
 زؤروزی: ده‌مهمه
garter (gär'tēr), *n.* (۱) ناسقی گؤره‌ی ژانان.
 (۲) [G.] مه‌الیایه‌کی به‌ری نینگلیزی‌جه
v.t. به‌ستن یا هه‌لواسن به ناسقی
garter belt, قابشیک لاستیکه ناسقی پیوه به ژانان ده‌یکه‌نه ناوه‌دیان.
garter snake, جؤره مارنکی بچوکی خنت خنتی نه‌سمریای باکورمہ.
gas (gas), *n.* (۱) گاز: هموا: با: گازی کیمیایی (۲) باوربه: با: ناسک.
 (۳) به‌نرخنی نوتومیل. هرکده ... هتد (۴) [Slang], لاف: هه‌لات: فیشان.
v.t. (۱) به‌نرخن تیکردن (مه‌کونه)
 (۲) هئرش بردنه سمر به گاز: کوشتن یا بریندارکردن به گاز
v.t. (۱) گاز ن! دهرچوون. (۲) [Slang], فیشان کردن! لاف لیندن
adj. تایبهتی به گاز
gas up, پورکدن له به‌نرخن. نوتومیل! به‌نرخن تیکردن
step on the gas, [Slang], (۱) پی سار به به‌نرخندا! به‌نرخنی زیاده دان
 به نوتومیل. (۲) په‌له‌کردن! خنراکردن
gasbag (gas'bag), *n.* (۱) کیسه‌ی گاز (بالون)

gather

(۲) [Slang], کهنیکی زؤروزی
gas burner, نؤزیا یا فرنی گاز
gas chamber, ژوری کوشتن به گاز
gas engine, مه‌کینه‌ی به‌نرخن
gaseous (gas'i-əs, gas'yəs), *adj.* گازین! تایبهتی به گاز
gas fitter, فینتری بؤری گاز یا سووتهمنی
gas furnace, (۱) کورده‌ی گاز دهرمهنر له خلوون. (۲) کورده‌ی گاز
gash (gash), *v.t.* هه‌لمیرن! بریندارکردن
n. قلیشیک قول له له‌مشا! برین یا برینکی قول.
gasify (gas'ə-fi'), *v.t. & v.i.* کورن به گاز
-gasification (*n.*)
gasket (gas'kit), *n.* (۱) قه‌باغ! ده‌موانه.
 (۲) کورسی پیچانمہ‌ی بایه‌وانی قه‌دکرو به تهرمهمه.
gas mask, ماسکه‌ی گاز. بؤ هه‌لمنمژنی گازی زهرموی.
gas meter, پیومہ‌ی گاز: بؤ پیوانی سووتهمنی به‌کاره‌یندرو له مالا‌ندا.
gasoline, gasolene (gas'li-ən', gas'ēn'), *n.* به‌نرخن!
 گازولین.
gasometer (gas-om'ə-tēr), *n.* (۱) به‌نری تیا هه‌نگرتن و پیوانی گاز.
 (۲) همباری گاز
gasp (gasp), *v.i. & v.t.* هه‌ناسه‌پکدن! هه‌نسدان! هه‌نسک.
at the last gasp, (۱) له دوا هه‌ناسه‌دا! کاتی دم به‌یه‌کدان!
 له پیش مردندا. (۲) زور دهرنگ! له همره دوا‌ییدا.
gas station, به‌نرخخانه
gassy (gas'i), *adj.* (۱) پچ له گاز. (۲) وهک گاز! گاز ناسا
 (۳) [Colloq.], فیشانچی! فیشان‌باز
gastrectomy (gas-trek'tə-mi), *n.* لاپردنی به‌شیک له سک
 (پزیشک‌ه‌وانی).
gastric (gas'trik), *adj.* تایبهتی به سک! می سک.
gastric ulcer, بریضی دیواری ناوه‌مہ‌ی سک
gastritis (gas-tri'tis), *n.* هه‌مکردن، سوربوونمہ یا برینداربوونی
 دیواری ناوه‌مہ‌ی سک
gastro- (gas'trō, gas'trə), پیش‌گریکه به‌مانای: سک! می سک.
gastrointestinal (gas'trō-in-tes'ti-n'l), *adj.* می سک
 ریخوله
gastronome (gas'trə-nōm), *n.* کهنیک که همز له خواردن باش
 ده‌مکات.
-gastronomer (*n.*); **gastronomic** (*adj.*); **gastronomist** (*n.*).
gastronomy (gas-tron'ə-mi), *n.* هونمہ‌ی خواردن باش خواردن.
gastroscope (gas'trə-skōp), *n.* نامیری ن! ووردبوونمہ‌ی ناسک.
-gastroscopic (*adj.*); **gastroscopy** (*n.*).
 (۱) چه‌مهمه! ده‌رگای ده‌رمهمه! ده‌روزه! چه‌مهمه.
 (۲) ده‌رگا! پنگه: (the ~ of one's heart).
 (۳) ده‌رمهمه! کهن. (۴) ده‌رگا یا کونی دایینکردنی نالو له به‌سنتیکد.
 (۵) (ا) سهرجه‌ی پارهی بلیتی نوواندنکی گشتی یا پیشانگایه
 (ب) سهرجه‌ی گونگران یا تماشاکهرانی نوواندنکی وه‌ها.
v.t. [British]. هه‌ده‌فهرکردنی چوینه ده‌رمهمه‌ی قوتابریه‌کی کؤلیج له کؤلیجه.
give the gate, [Slang], ده‌رگردن! له کؤل خؤ کردنمہ!
 خؤ ن! پزگارکردن
gateway (gät'wä'), *n.* (۱) ده‌روزه! ده‌رگا.
 (۲) پنگه! هؤی گه‌بشتن به شوینفیک و ن! هاتنمهمه ده‌رمهمه.
gather (gath'ēr), *v.t.* (۱) کؤکرده‌مہ! کورکده‌مہ! خردکده‌مہ.
 (۲) چنهمهمه! کورده‌مہ کؤکرده‌مہ (گول، میوه):
(to ~ a harvest, flowers, etc.)
 (۳) وا بؤ ده‌رکوتن! وا نینگه‌بشتن: (I ~ that you disagree.)
 (۴) خؤ گورج کورده‌مہ تاماده‌کردن

(۱) پوژنامه؛ غزوه.
 (۲) پلژنامه؛ فرمانبروایی یا زانکۆ.
 (۳) پوژنامهچی؛ پوژنامهگر.
 (۴) کارگێری پلژنامه؛ فرمانبروایی یا زانکۆ.
 (۱) (ب) جل و بەرگی سەرباز یا سولجاکێک.
 (۲) کەرەسە و پێداویستی یەکانی کارێک. (۳) گێڕ (مەکنه).
 (۱) کەرەسە و پێداویستی تەواو پێدان.
 (۲) گونجاشن؛ شیان.
 (They -ed production to the new demand.)
 (۱) (ب) گێڕ لەمەکان. (ب) خستنه گێڕهوه.
 خۆ بۆ نامادەکردن: (to gear up for a fight)
 (۱) گێری بەرز [Colloq.]، خێرا؛ نوپەری توانا.
 (۲) لە گێردایه.
 (۱) گێری نزم؛ وا ته ههواشو و بههێن.
 (۲) [Colloq.]، ههواش.
 (۱) له گێردا ئهیه؛ له بۆشدایه.
 (۲) شێواو؛ ئاڕێک و پێک؛ تێکچوو.
 گێری دواوه.
 (۱) گێڕ گۆڕین. (۲) گۆڕینی شێوهی کردنی کارێک.
 ووشهیهکه سەرسامی دەرەپێرت.
 gees (gēs), plural of goose.
 geezer (gē'zēr), n.
 gel (jel), n.
 gelatin, gelatine (jel'a-t'n), n.
 gelatinize (ji-lat'n-iz'), v.t.
 v.l.
 gelatinous (ji-lat'n-as), adj.
 gelation (jel-ā'shan, ja-lā'shan), n.
 به ساردی.
 (۱) خەسەندن. (۲) لاوازکردن؛ بێ هێز کردن.
 باجێکی کۆنی ئینگلیزییه.
 یەخته؛ نەسبێ یەخته؛ نەسبێ خەستێراو؛
 نەسبێ خەسار.
 سەمۆلاوی؛ پەستوو؛ زۆر سارد.
 gelt (gelt), alternative past tense and p.p. of geld.
 gem (jem), n.
 v.l.
 geminate (jem'a-nāt'), adj.
 v.l.
 v.l.
 -gemination (n.).
 Gemini (jem'a-ni'), n.
 (۱) کۆنەستێری سوانه؛ ناوی جوت
 (۲) بۆرچی جوتە نەستێره؛ کەلۆی جوتەوانه
 گەوهەر ناسی.
 -gemologist (n.).
 gemsbok (gemz'bok'), n.
 gemstone (jem'stōn'), n.
 gendarme (zhān'därm), n.
 gendarmerie (zhān'dār-mēr-i), n.
 gendarmery (zhān'dār-mēr-i), n. = gendarmerie.
 gender (jen'dēr), n.
 (۱) نێرو من له پێژماندا؛ توخم (پێژمان).
 (۲) [Colloq.]، نێرینه و مێینه؛ نێرومن.
 جین؛ شانهی هەنگری تابه‌خۆکانی توخم یا ڕه‌گه‌ز له نهره‌ی.
 گۆنوه‌ی بۆ نهوه‌ی تازه.

(۵) زیادکردن: (The car ~ed speed.)
 (۱) جل مێنانەریه‌یک یا قەدکردن. (۲) ناوچه‌ڕاشی خۆ گۆڕکردن.
 v.l.
 (۱) کۆبیوتنە؛ کۆمەل بوون؛ گۆربوونە. (۲) گه‌یی (دوومه‌ل).
 (۳) زیادبوون؛ زۆربوون. (۴) گۆرئێوون (ناوچه‌ڕان).
 (۱) کۆکردنە؛ گۆرکردنە.
 (۲) کۆبیوتنە؛ کۆپا؛ کۆمەل. (۳) دوومه‌ل.
 ناشرین، کردەوه‌ی کۆمە‌ل‌ایه‌تی؛
 کردەوه‌ی نابه‌جین.
 گۆد (gōd), n.
 gaudy (gōd'i), adj.
 شتیکی پازنە‌ره‌وه‌ی هه‌رزانیه‌ها.
 زه‌ق (ڕه‌نگ)؛ زۆر بریقه‌دارو هه‌رزانیه‌ها؛
 له نەنداره بەدەر بریقه‌دار.
 -gaudily (adv.); gaudiness (n.).
 gauffer (gōf'ēr), v.t. & n. = goffer.
 gauge (gāj), n.
 (۱) پێوانه؛ پێوه؛ نەنداره.
 (۲) ڕانه‌ی تێدا، جینگه‌بوونه‌وه. (۳) پانایی نێوان دوو هێلی شەمەندەفەر.
 (۴) پانایی نێوان دوو پێچه‌کی هه‌ردوولای ئوتومبیل.
 (۵) تیره‌کی لوله‌ی تەنگ.
 (۶) (۱) شوێنی کەشتی‌یه‌ک سەبارەت بە کەشتی‌یه‌کی ترو باوه.
 (ب) نه‌وه‌نده‌ی کەشتی‌یه‌ک بە باره‌وه‌ی نو‌ق‌ ده‌ییت له ئاودا.
 (۱) پێواز؛ نەندازمەگرتن. (۲) خە‌م‌ل‌اندن؛ بە گۆتره‌ دانان؛ گۆتره‌کردن.
 (۳) یه‌ک‌کردن؛ نەندازە‌یه‌ک له‌گه‌ڵ نەندازە‌ی گشتی.
 (۴) گرتە‌وه‌ی قوو و قس‌ل بە نەندازە‌ی ڕاست.
 (۱) پێوه‌ (هه‌ژۆ، ئامێر).
 (۲) پێوه‌ری به‌رمیلی خوارده‌ن‌وه‌ی سه‌رخۆش‌که‌ر (بۆ باج لێ‌گرتنی).
 (۳) باج‌گر.
 gaunt (gōnt, gānt), adj.
 (۱) له‌ڕوا واز؛ په‌ق‌له؛ پوو‌کاوه؛
 له‌ برسدا رهره‌ هه‌له‌گه‌راو. (۲) چۆل‌ه‌هۆل و ناخۆش؛ دل پەست‌که‌ر.
 (۱) ده‌سنجینی شەر؛ که‌ نارمه‌ی.
 لاسیکه‌ و ده‌رمه‌ی ناسته‌ بۆ پاراستن. نه‌مه‌یش چۆرێکه‌ له‌ قه‌لفان.
 (۲) ده‌سنجینی کار.
 (۳) پوو‌ه‌ری و ده‌ستان؛ نه‌مه‌ نه‌رزو نه‌مه‌ گه‌ز: (to fling down the ~)
 (۱) سه‌رای سه‌ربازێکه‌ بریقه‌یه‌ له
 پا‌کردنی سه‌ربازمه‌ به‌ناو دوو پێز سه‌ربازدا، له‌کاتێکه‌ که‌ له‌ هه‌ردوو پێز‌که‌وه
 به‌ دەر آه‌نی ده‌ده‌ن. (۲) تاق‌یکردنه‌وه‌یه‌کی سه‌خت؛ کارێکی سه‌خت.
 (۱) کرێشه؛ برنج‌له؛ شاش.
 (۲) ته‌مبێکی ته‌مک؛ ته‌م‌و‌رئێکی ته‌مک.
 -gauziness (n.); gauzy (adj.).
 gave (gāv), past tense of give.
 gavel (gav'v'l), n.
 (۱) چه‌مکۆشی به‌رد نه‌قاری کردن؛ چه‌مکۆش.
 (۲) چه‌مکۆشی سه‌رۆکی کۆبیوتنه‌وه‌ یا کۆپێک.
 کەسێکی ساریه‌که‌ی گه‌مزه‌ی بێ مێشکه‌.
 چاو تێ برین و واق و وێمان؛ نه‌بله‌ق بوون؛ واق و وێمان.
 -gawkily (adv.); gawkiness (n.).
 gawky (gōk'i), adj.
 شان و شه‌په‌یک خوار.
 کەسێکی گەمزه‌ی بێ مێشکه‌.
 n.
 (۱) به‌گه‌یف؛ دناخۆش.
 (۲) کراوه‌ (ڕه‌نگ)؛ جوان و په‌نگا‌وه‌نگ: (~ colors).
 (۳) جه‌ز له‌ پاپو‌اردن که‌ر؛ سه‌رسه‌ری: (a ~ life).
 (۴) [Colloq.]، هه‌تی‌یواز؛ حیز.
 gayety (gā'ā-ti), n. = gaiety.
 gayly (gā'li), adv. = gaily.
 gaze (gāz), v.l.
 n.
 gazebo (gā-zē'bō), n.
 gazelle (gā-zel'), n.
 ناسک؛ ناسکه‌ کێوی.

geneological

geneological (jē'ni-a-loj'i-k'l), adj. (۱) هی رهگزی یا تخم

(۲) هی رهگزی یا بنهجه بزینده (tree) (- tree)

genealogist (jē'ni-al'a-jist, jēn'ī-āl'a-jist), n. رهگزناس

رهگز خونته‌روه

genealogy (jē'ni-al'a-ji, jēn'ī-āl'a-ji), n. (۱) رهگزی‌ناس

توخناس (۲) بنهجه بنهجه (رهگزی) (۳) زنجیری بنهجه

general (jen'er-əl, jen'ral), adj. (۱) گشتی: هم‌مویی: همه‌مکی:

(the - welfare)

(۲) بلاو: سراسرن: (There is a ~ unrest in the country.)

(۳) تیگرا (۴) گشتی: (the governer ~)

(۵) نانابه‌تی: گشتی: (He spoke in ~ terms.)

(۶) گشتی: همه‌چهنی: هی هم‌موشتی: (a ~ store)

n. (۱) بیری گشتی: (۲) سرزگی کوملینگی ناینی:

(۳) [Archaic] جه‌ماوه:

(۴) جه‌نرال: ایله‌ی بیری نه‌فسری سوپا

in general, به‌گشتی: مه‌شویومیکی گشتی

General Assembly, (۱) په‌رله‌مان: نه‌تجوومه‌نی په‌رله‌مان

(۲) نه‌تجوومه‌نی گشتی نه‌تجوومه‌یه‌کگر توه‌کان

General delivery, (۱) گیاندنی بوسته له بوسته‌خانه‌ها به کسان

بن ناونیشار (۲) لقی لئپرسراوی گیاندنی هم جزره بوسته‌یه له

به‌رتوه‌به‌رتی بوسته‌خانه‌ها

general election, هملیزاردنی گشتی

generalissimo (jen'er-əl-is'a-mō), n. سوپاسالار

سرزگی سوپا یا هم‌موی هیزی چه‌کدار

generality (jen'a-ral'a-ti), n. (۱) گشتینتی: هم‌مویینتی

(۲) بیرویا یا ووتیه‌یکی گشتی یا گشتگروه: (He spoke in ~ies.)

(۳) نوره

generalization (jen'er-al-i-zā'shan, jen'ral-i-zā'shan),

n. (۱) گشتکاری: همه‌مکی کردن (۲) بیریگی گشتی

generalize (jen'er-əl-īz', jen'ral-īz'), v.t. & v.i. گشتکاری:

گشتکاری کردن: همه‌مکی کردن

generally (jen'er-əl-i, jen'ral-i), adv. (۱) به‌گشتی: تیگرا:

به‌مشویومیکی گشتی: به‌تیگرایس (۲) به‌نوری: نوره‌ی: نوره‌ی کات

general officer, نه‌فسری گه‌وره

general practitioner, پزشکی گشتی: پزشکیکه که سپوزی له

به‌ک به‌شدا: به‌بیت: به‌لکو به‌گشتی له پزشکی‌موانی بزانیته

generalship (jen'er-əl-ship', jen'ral-ship'), n. (۱) (ب) یله:

ده‌سه‌لانی جه‌نرال: (ب) کارامینی جه‌نرالیک

(۲) کارامیری: لئپانویس سرکرده‌ایته

general staff, به‌شی نرکانی سوپا

general store, دووکانی گشتی: که هم‌موی جزره فرزتندی‌یکی تبادا

ده‌ست ده‌کویت:

general strike, مانگرتی گشتی

generate (jen'a-rāt'), v.t. (۱) مندالوون: هینانه دنباوه:

(۲) په‌داکردن: دیروستکردن

generation (jen'a-rā'shan), n. (۱) مندالوون:

مندال مندب دنباوه (۲) په‌داکردن: دیروستکردن: دیروستوون:

(۳) نوره: نوره: پشت:

(۴) ماردی نوره یا پشتیک (نزه‌کی سی سال)

generative (jen'a-rā'tiv, jen'er-a-tiv), adj. (۱) هی مندالوون:

(۲) په‌داکردن: دیروستکردن:

generator (jen'a-rā'tēr), n. دینامز

generic (jə-ner'ik), adj. (۱) گشتی: هم‌مویی:

(۲) توخمی: قابیه‌تی به توخمیک هم‌موی ناک تنها نه‌ندامیک:

(Flower is a ~ name.)

gentle

(۲) قابیه‌تی نوریه به یک کومپانیا (دهرمان) گشتی:

نیشانه‌ی کومپانیا یکی پیروه نوریه: (This is a ~ medicine.)

-generically (adv.)

generosity (jen'a-ros'a-ti), n. (۱) ده‌ستو دل تیزی: به‌خشنده‌یی:

به‌چاوتیزی: ده‌ستکراویمی: بده‌یی: دلفاواپی: (۲) کارگی به‌خشنده‌یی

generous (jen'er-əs), adj. (۱) خانه‌دان: جوامیزا: په‌روشت جوان:

ناسک: (۲) بده: به‌خشنده: ده‌ستو دل تیزی: دل ناره‌دان:

(۳) زورا: فره: (portions of food) ~

genesis (jen'a-sis), n. (۱) [G-] به‌شی یه‌کمی نینجیل (که باسی

دیروستوونی گشتی ده‌کات): (۲) سره‌تا: سره‌چاوه: سره‌تای دیروستوون

یا پینکاتن:

genetic (jə-net'ik), adj. (۱) هی سره‌تا یا سره‌چاوه: په‌چلمکی:

(۲) هی زگمکی زانی: هی زانستی زگمکی:

-genetically (adv.)

geneticist (jə-net'a-sist), n. بوم‌موزان: زانی زگمکی:

genetics (jə-net'iks), n.pl. بوم‌موزانی: زانستی زگمکی:

genial (jēn'yəl), adj. (۱) [Obs.] قابیه‌تی به ژنیتان و شوکرده:

(۲) خوش: باش: سازگار: (a ~ climate)

(۳) په‌وخوش: دزستانه: گونجاو (په‌روشت): (a ~ disposition)

(۴) [Rare] بلیمتی:

geniality (jē'ni-al'a-ti, jēn-yal'a-ti), n. په‌وخوشی:

به ناسانی له‌گه‌ل ریکوتن:

genital (jen'a-t'l), adj. هی زاوروئی: هی کتروکوئی:

هی نه‌ندامی زاوروئی:

genitalia (jen'tal'ya, jen'a-tā'li-a), n.pl. = genitals.

genitals (jen'a-t'lz), n.pl. نه‌ندامی زاوروئی: کتروکوئی:

genitive (jen'a-tiv), adj. هی باری هم‌بوون (بیزمان):

n. (۱) باری هم‌بوون (بیزمان):

(۲) وشه یا شاپسته‌میک که له‌م بارده: بیت:

genitive case, باری هم‌بوون (بیزمان):

genius (jēn'yəs, jē'ni-əs), n. (۱) فریشته‌ی پاریزهر:

(ب) فریشته‌ی باش و خراب:

(ج) کسبیک که ده‌سه‌لانی زور بیت به‌سهر کسبیک تروا:

(۲) چنۆکه: دینج (۳) سروروشی قابیه‌تی گه‌ل، چرخ، یا جیگه‌یکه

(۴) (- to; ~ for) ~، مه‌یل: لئپانویس (۵) بلیمت:

genocide (jen'a-sid'), n. کومهل کوئی: گه‌ل کوئی: جینۆساید:

-genocidal (adj.)

genre (zhän'rə), n. چه‌شن: جزا: جزوی ویزه (به‌خشان، شانۆنامه،

هۆنراوه)

gent (jent), n. [Slang] جوامیزا یا پیاوچاک (له‌بووی سووکی یا

گالتوه)

genteel (jen-tē'l'), adj. (۱) په‌روشت جوان: په‌فتار چاک: ناسک:

(۲) له‌راده به‌دهر په‌روشت جوان و ناسک:

gentile (jen'til), n. (۱) کسبیک که جووله‌که نه‌بیت: مسمیحی و

موسلمان... هتد: (۲) کسبیک بن ناین: کافر:

adj. (۱) قابیه‌تی به کسبیک که جووله‌که نه‌بیت: (۲) بن ناین: کافر:

(۳) هی خیل، په‌گم، یا گمیک

gentle (jen'tl), adj. (۱) خانه‌دان: په‌گزاده:

(۲) په‌روشت جوان: په‌فتار چاک: [Archaic] جوامیز:

(۴) ده‌ستو دل فراوان: به‌رحم:

(۵) هینم: له‌سرخو: (a ~ dog; a ~ disposition)

(۶) نهرم: ناتوندوتی: (a ~ rebuke)

(۷) هیواشی: نهرم: (a ~ breeze) (۸) به‌به‌به: (a ~ slope)

v.t. (۱) مالی کردن: په‌هینان: هینم کردن:

(۲) خانه‌دان کردن:

gentlefolk, gentlefolks

the gentle sex, ژن: زنان: نامرد

gentlefolk, gentlefolks (jen'tl-folk), n.pl. خانه‌دانا

gentleman (jen'tl-man), n. (۱) خانه‌دانش: خانه‌دان

(۲) جوانمرد: بیواجاک: پیوا: جینتلمان (۳) برده‌ستی: پیاونکی: گوره.

(۴) (jil) پیوا: پیوا

gentleman-at-arms (jen'tl-man-at-arnz'), n. پاسوانی

شای: شنگل‌نره

gentleman-farmer (jen'tl-man-farmèr), n. به‌گزاره

کشیتیار: که سهره‌کاری: زهوی: وزاره‌کی: دهکات. به‌لام کاری: تیدا: تاکات.

gentlemanly (jen'tl-man-li), adj. جوانمردانه: برده‌وشت:

پیوا: پیاوانه

gentleman's (or gentlemen's) agreement. په‌یماشی

جوانمردانه: ریکه: و تئیکه: نهنووسراوی: نیوان: دوو: لایه: راکرتنی: تمنا: له‌سهر

به‌لئینی: همدرد: لا: به‌نده: نک: له‌سهر: په‌یوه‌ندی: په‌کی: یاسایی

gentleman's gentleman, مرده‌ستی: به‌گزاره

gentlewoman (jen'tl-woom'an), n. (۱) نافره‌تئیکه: خانه‌دان

(۲) نافره‌تئیکه: مرده‌وشت (۳) برده‌ستی: نافره‌تئیکه: خانه‌دان

gently (jen'tli), adv. (۱) خانه‌دانا: به‌ (born)

(۲) جوانمردانه

(۳) له‌سهر: خورا: به‌نهرمی: به‌ناسکی: به‌هئیراوشی: به‌نهرسیایی:

(Speak ~.; Treat the child ~.)

(The hill sloped ~.) (۱) برده‌سهره: وورده: وورده:

gentry (jen'tri), n. (۱) [Obs.] پله: هرزی: له: خیزانه‌وه: بوزاوه

(۲) خانه‌دانا

(۳) ده‌سته: کومه‌ل: له‌پوری: گاته: یا: سووکی: یه‌وه: (the newspaper ~)

genu (jē'nū), n. نه‌زوق

genuflect (jen'yoo-flekt), v.t. کرنوش: نو: بردن: با: چوک: دادان

(پهرست)

-genuflection; genuflexion (n.).

genuine (jen'ni-in), adj. (۱) ره‌سهر: ۲. بوخت: بوخته: راسته‌فینه:

گزی: و: هئیر: سدا: نیه: ۳. سه‌ریاست: راستال: دلپاک

genus (jē'nas), n. (۱) جه‌شن: خور: ۲. توخم: ره‌گهر

geo- (jē'ō, jē'ō), پینشگر: که: به‌مانای: زه‌مین: زه‌مین

geocentric (jē'ō-sen'trik), adj. (۱) وهک: له: ناوه‌راستی: زه‌مین‌هوه

پینوریت: ما: پینوریت: ۲. ناوه‌راستی: زه‌مین

geode (jē'ōd), n. به‌ردیکه: ناوه‌راسته‌کی: بوشه: به: بلور: گراوه

-geodesic (adj.).

geodesy (jē-ōd'ō-si), n. نه‌و: لقه‌ی: بیرکاری: به: که: له: پووی: زه‌وی: و

پیوانی: ده‌کولیت‌هوه

geographer (jē-ōg'ra-fēr, jē-ōg'ra-fēr), n. جوگرافیدان

کیشوه‌رناس

geographic (jē'ō-graf'ik), adj. جوگرافی: کیشوه‌ری

-geographical (adj.); geographically (adv.).

geography (jē-ōg'ra-fi, jē-ōg'ra-fi), n. جوگرافیا:

زه‌میتناسی: پووی: زه‌مین: ناسی

geological (jē'ō-ol'ō-j'k'l), adj. جیولوجی: نایه‌ستی: به: زه‌مین: و

ژنزه‌مین: ناسی

-geologically (adv.).

geologist (jē-ol'ō-jist), n. ژنای: جیولوجی: زه‌مین: و: ژنزه‌مین: زان

geology (jē-ol'ō-jist), n. (۱) جیولوجی: زه‌مین: و: ژنزه‌مین: زانی

(۲) په‌رتوک: با: لیکولیت‌هوه: په‌کی: جیولوجی

geometer (jē-ōm'ō-tēr), n. نه‌ندازه‌ناس: نه‌ندازه‌یار

geometric (jē'ō-met'rik), adj. نه‌ندازه‌یمی: شیوه:

له‌شیوه‌ی: نه‌ندازه‌یمی: پیکه‌اتوو: ریکه‌ویک: (شیوه)

-geometrical (adj.); geometrically (adv.).

gesticulate

geometrician (jē'ō-mō-trish'an, jē-ōm'ō-trish'an), n. = geometer.

geometry (jē-ōm'ō-tri), n. (۱) نه‌ندازه: زانستی: نه‌ندازه.

(۲) په‌رتوک: یا: لیکولیت‌هوه: په‌کی: نه‌ندازه.

geophagy (jē-ōf'ō-ji), n. خاک: خواردن.

geophysics (jē'ō-fiz'iks), n.pl. فیزیای: زه‌مین: جیوفیزیایی:

زانستی: په‌یوه‌ندی: ناوه‌هراو: باو: تاو: هه‌لسان: به: زه‌مین‌هوه.

-geophysical (adj.).

geopolitics (jē'ō-pol'ō-tiks), n.pl. (۱) زانستی: په‌یوه‌ندی: نیوان

جوگرافیا: و: پامیاری: جیوپولیتیک. (۲) هه‌لسه‌فدی: نازی: په‌کان: که: بریتی: پور: له

داگیر: کردن.

-geopolitical (adj.).

geoponic (jē'ō-pon'ik), adj. (۱) کشتوکافی: (۲) لادی‌یمی

geoponics (jē'ō-pon'iks), n.pl. زانست: یا: هوه‌ری: کشتوکاف

geothermic (jē'ō-thür'mik), adj. هی: گهرمای: ژنزه‌مین

geranium (ji-rā'ni-ōm), n. سارنژیا.

geriatrics (jer'ī-at'riks), n.pl. پزیشک‌هوانی: پیران.

germ (jürm), n. (۱) تپو

(۲) سه‌رجاوه: هه‌وین: (the ~ of an idea)

(۳) میکروب

German (jür'man), adj. نه‌لمانی: (گه‌ل, زمان, کلتور).

n. (۱) نه‌لمانی: که‌سیکی: نه‌لمانی: (۲) زمانی: نه‌لمانی.

german (jür'man), adj. (۱) له: هه‌مان: دایکو: باوک: پور:

برا: یا: خوشکی: دایکو: باوکی: (a brother-; a sister-)

(۲) هه‌مان: پاپیر: یا: داپیریا: هه‌یه: (a cousin-)

germane (jēr-mān'), adj. (۱) په‌یوه‌ندی: هه‌یه: به

باسه‌که‌وه: به‌جن: (۲) نزوک

Germanic (jēr-man'ik), adj. (۱) نه‌لمانی: (هورات, گه‌ل)

(۲) نایه‌ستی: به: زمانی: نه‌لمانی: کون.

n. (۱) زمانی: نه‌لمانی: کون. (۲) لئیکه: له: زمانی: هیندو-نورویا: په‌کان: که

نینگلیزی: و: نایسه‌ندی: و: زمانه: نه‌سکه‌ندی: نازی: په‌کان: ده‌گرت‌هوه.

German measles, سووریزه‌ی: نه‌لمانی: دیرکه

German shepherd dog, سه‌گی: شوانی: نه‌لمانی: که: له: گورگ

ده‌چنیت: زهره: که: بوا: کاری: پوئیلی: به‌کارده‌هئیریت.

Germany (jür'mā-ni), n. نه‌لمانی.

germicide (jür'mā-sid'), n. میکروب‌کوژ

germinate (jür'mā-nāt'), v.t. & v.i. سه‌زویون: چه‌گهر: کردن:

پشکوتن: پوان: (تو).

-germination (n.).

gerontology (jer'ōn-ol'ō-ji), n. زانستی: په‌یوه‌ندی: گروگرتی

پیران.

gerrymander (ger'i-man'dēr, jer'i-man'dēr), v.t. (۱) -

دایه‌شکردنی: ناوچه‌ی: هه‌نیزان: به‌جوزیک: که: که‌نکی: جیزینگی: زمان: تیدا

بیت: له: جیزینگی: تر. (۲) کاری: نارمو: کردن: بوز: ده‌سکه‌وتی: نایه‌ستی

n. دایه‌شکردنی: ناوچه‌ی: هه‌نیزان: به‌جوزیک: که: که‌نکی: نذر: بیت: بوز: جیزینک

گردانی: ناوی: کردار: که: که: وهک: ناو: له: رسته‌دا

به‌کارده‌هئیریت (پزیمان): (دوشه‌ی: "playing" له‌م: رسته‌یه‌ده)

(Playing the piano was one of his hobbies.)

Gestapo (gə-stä'pō, gə-stap'ō), n. پوئیلی: نه‌لمانی.

gestate (jes'tāt), v.t. مندا: له‌نگرتن: له: سکدا

gestation (jes-tā'shən), n. (۱) سه‌کپری: ناوه‌ی: سه‌کپری: سکداری:

کاروسی. (۲) گه‌لانه‌کردنی: بیریک: له: میشکدا.

gesticulate (jes-tik'yoo-lāt'), v.t. نیشاره‌تکرین: به: ده‌ستو: چاوو

سه‌ر: له‌کاتی: دوواندا

v.t. دووان: به: یارم‌تی: نیشاره‌تکرین‌هوه

ghoul

- هاتنه خوارموه؛ دابهزین
- دوستپیکردن
- (۱) چوونه ناو (کژمه ل)؛ بوون به نمدام یا به شیک له.
- (۲) گه پشختن. (۳) خستنه ناو.
- (۱) ټینگه پشختن (۲) سزا خواردن؛ سزا لوران
- هیچ به هیچ نه کړدن؛ به نه نجام نه گه پشختن.
- (۱) دابهزین (نوټومبیل، شه مننده فر، وولاخ... هند)
- هاتنه خوارموه. (۲) پوښختن. (۳) لایردن (په له، لکه)؛ جل دا کندن
- (۴) پاکردن؛ دهر با زبوون (۵) (۱) پرکار کړدن له سزا. (ب) سزا که مکړدنه و.
- (۶) دوستپیکردن (مله ملی). (۷) پرتانن یا دهر په پرتانن (فوکته، ووته)
- (۱) جل کړدنه بهر. (۲) پیښکوتن؛ سرکه ورتن.
- (۲) چورنه تمه منده؛ گه وره بوون. (۴) سوار بوون (ولاخ، نوټومبیل).
- (۵) له ژياندا سرکه ورتن؛ دهر بړدن. (۶) گونجان؛ هملکړدن له گه نډا
- (۱) چوونه دهر موه؛ هاتنه دهر موه. (۲) پوښختن
- (۳) هیئانه دهر موه؛ ناشکرا بوون. (۵) بلا وکړدنه و.
- (۱) ټی چوونه دهر موه. (۲) ټی دهر با زبوون؛ ټی دهر با زکړدن؛
- (۴) ټی دهر کیشان یا ټی دهر هیئان (دنگویاس)؛ ټی دهر کموون
- (۱) چاکوونه ووه (نه خوشی). (۲) له لیر چوونه ووه (کارسات)؛
- له دل دهر چوون. (۳) (۱) ټی په پرینه ووه. (ب) ټینگه یانندن؛ پین گه یانندن (بیر)
- سرکه ورتن.
- (۱) تهر او کړدن؛ لیبوونه ووه (کان).
- (۲) دهر بړدن؛ هملکړدن؛ مان. (۳) په میوه نډی پیوه کړدن (تله لټون)
- (۴) ټینگه یانندن
- (۱) به نه نجام گه پشختن.
- (۲) ټینگه یانندن؛ په میوه نډی پیوه کړدن؛ بیروای خو پین گه یانندن.
- (۳) کار ټیکردن (به بهر تیل یا ترساندن).
- (۱) کوز کړدنه ووه؛ یک پیگرتن. (۲) کوزیونه ووه؛ یک گرتن.
- (۳) [Colloq.]؛ رنک ورتن؛ په پیمان به ستن.
- (۱) هه لسان (له خو، جینگه، کورسی). (۲) پوښختن
- (۲) پیښکوتن (۴) پیدا؛ سرکه ورتن یا هملکړدن (شاخ، دان).
- (۱) دوستپیکردن (مله ملی).
- (۲) پاکردن؛ دهر با زبوون
- کوزیونه ووه کی کوزه لایه تی؛
- چاو به بهک کموون؛ سر له به گتری دان.
- (۱) گایزمر؛ فواری سرووشی گرم؛
- کادی به کی گرمه ناو به ناو وه فوواره هله د جینت.
- (۲) [British]؛ سه کینه ی ناو گرم کړدن.
- (۱) ترسانه؛ سامناک.
- (۲) زهره هملکړاو؛ ناشرین. (۳) [Colloq.]؛ خراب؛ به؛ ناخوش.
- ghastliness (n.).
- گهره کی جووله ککان
- (۲) گهره کی که سایه تی به نه ته ووهی به ککان (که گه لیک جار وهک ویرانه وایه).
- (۱) گیان؛ پوچ (۲) خنوا؛ نارمایی مردوو.
- (۲) یادینی ناخوش.
- (۴) به ناسته؛ نه ختیک (not a ~ of a chance).
- (۵) [Colloq.]؛ نووسریک که په رتو ویکه یا شتیک دهنوسیت بؤ پیاوینکی
- گهره به ناوی نه ووه. (۱) [G-]؛ گیانی پیوژ (خاج په رستی)
- نووسینی شتیک بؤ پیاوینکی گهره به ناوی نه ووه.
- (۱) وهک خنوا یا دهعبا؛ خنوا نه
- (۲) گیانی؛ نابینی.
- شاری چوول؛ شاری چوولکراو؛ شاری خنوا؛ چوله وانی.
- نووسریک که ووتارو په رتو ویکه بؤ که سینی کی تر
- دهنوسیت به ناوی نه ووه
- (۱) دهعبا به کی نه فسانه تی به گوزی هله د کهنی و گوشتی

gesture

- gesticulation (n.); gesticulator (n.).
- جورلانه موهی نه نداسی لهش (به تاییه تی)
- دوستو چاو، بؤ دهر برفینی بیروا؛ هیئا. (۲) نیشانه.
- (His speech was a ~ of friendship.)
- نیشاره تکردن به دوستو چاو بؤ بیروای خو دهر برفین
- v.i.
- (۱) دهر سکوتن؛ دهر سنگر بوون؛ چنگ کموون؛ په پیدا کړدن.
- (۲) گه پشختن (شوین)؛ گه پین. (We got home early.)
- (۲) دهر سکوتن (به تله لټون یا پین نل)؛ (Did you ~ Paris?)
- (۴) هیئان؛ هاورودن؛ (Go and ~ your books.)
- (۵) گرتن (مروژ).
- (۶) فیزبوون؛ لهر کړدن؛ زانین.
- (۷) والیکردن (Please ~ him to leave.)
- (۸) کړدن؛ والیکردن؛ (Can you ~ the door to shut?)
- (۹) کړدن (He got his hands dirty.)
- (۱۰) بړدن.
- (۱۱) حوکم به سردا لوران؛ پیدان (به ندیغانه) (He got ten years.)
- (۱۲) تامانه کړدن (Will you ~ breakfast for us?)
- (۱۳) زاین؛ بوون (مدال)
- (۱۴) [Colloq.]؛ پتویست بوون (He has got to pass the exam.)
- (۱۵) [Colloq.]؛ هه بوون؛ بوون؛ (He has got red hair.)
- (۱۶) سر سورماندن؛ (This problem ~s me.)
- (۱۷) گرتن (به ندیغانه)؛ بریدار کړدن؛ کوشتن
- (۱۸) [Colloq.]؛ نیدان؛ بیادان (The blow got him in the eye.)
- (۱۹) [Colloq.]؛ ټینگه پشختن؛ (Do you ~ me?; I don't ~ you.)
- (۲۰) [Slang]؛ په سترکړدن
- (۲۱) [Slang]؛ بیئین؛ چار پیکوتن؛
- (Did you ~ the look on his face?)
- v.i.
- (۱) گه پشختن (شوین)؛ هاتن؛ (When do we ~ to New York?)
- (۲) وا نیهاتن (He got caught in the rain.)
- n.
- (۱) به چکه. (۲) بوون (به چکه، مدال).
- get about, (۱) جورلانه ووه؛ بزوان (۲) گهران؛ سوورانه ووه. (۳) بلا بوونه ووه؛ دهنگویاس.
- get across, [Colloq.], (۱) پوو کړدنه ووه؛ پین سه لماندن (۲) ختیک ټی ټینگه پشختن (۳) ټینگه یانندن
- get ahead, پیښکوتن؛ سرکه ورتن.
- get ahead of, پینش که سیک یا که سانی تر که ورتن.
- get along, (۱) هر ووه؛ پینش ووه؛ پوښختن؛ هر دوام بوون. (۲) پوښختن (۳) سرکه ورتن؛ دهر بړدن له ژياندا. (۴) بیگمه گونجان؛ هملکړدن له گه ل (مروژ، گیاندا).
- get around, (۱) جورلانه ووه؛ بزوان (۲) گهران؛ سوورانه ووه. (۳) بلا بوونه ووه؛ دهنگویاس. (۴) نه فیلیازی تامانجی خو به جی هیئان؛ ختیک تانندن.
- get at, (۱) گه پشختن (۲) کړدن (کان). (۳) دوزینه ووه؛ دهنگویاس؛ بؤ دهر کموون. (۴) [Colloq.]؛ کار ټیکردن (به بهر تیل یا ترساندن).
- get away, (۱) پوښختن (۲) پاکردن؛ دهر با زبوون. (۳) دوستپیکردن (پیشکړدن).
- get away with, [Slang]. وهک به رزه کی باغان بؤ دهر چوون؛ بؤ سره گرتن؛ دهر با زبوون له سزا؛ بؤ لووان.
- get back, (۱) گهرانه ووه (۲) دوستکوتنه ووه؛ هملکړدنه ووه. [Slang]؛ [~ at]؛ ټوله ټی سندن
- get by, (۱) تپیه ریوون
- [Colloq.]؛ (۲) کاری خوی جیبه جین دهکات به پین نه ووهی پنی برانریت یا سزا بریت (۳) [Colloq.]؛ دهر بړدن؛ هملکړدن؛ (It'll be a hard year, but we will get by.)

مردودگان دهخوات. (۲) گوی پروتکرموه (مردود)
 (۳) کمیسکی به دگردهوه! کمیسکی که حمز له شتی پیس دهکات.

-ghoulish (adj.).
GI, G.I. (jē'ī'), adj. هی سمرانی نهمریکا
n. [Colloq.], سمران
giant (jī'ant), n. (۱) گیانداریکی نهفسانهیی زور زل
 (۲) رهبللاج! فیلهتن (ب) کمیسکی زور لیهاتوو! کمیسکی گموره یا معنز.
adj. گموره! معنز! زل
gibber (jib'ēr. gib'ēr), v.i. v.t. قسمی سن مانا کردن!
 چهقهچین کردن
n. ووتی سن مانا! چهقهچهق! وورینه
gibberish (jib'ēr-ish. gib'ēr-ish), adj. قسمی سن مانا!
 قسمی قوب! چهقهچهق
 سبزاره! قناره
gibbet (jib'it), n. (۱) سبزاره دان! هفواسین (۲) خستنه بپردمی خهک بؤ گانته پیکردن.
v.t.
gibbon (gib'on), n. جوزه مایونیکی باریکهلهی بچورکه.
gibe (jib), v.i. & v.t. گانته پیکردن! تواج تیگرتن
 گانته! تواج! گانته پیکردن! قهشمیری.
n.
giblet (jib'lit), n.pl. سیقه توره و زو جگهری مریشکو باندھی تر
giddiness (gid'i-nis), n. گیزئی ووبی! سمرخولانوه
giddy (gid'i), adj. (۱) گیزئی وور! (۲) حولولوی! بن بار
giddyap or giddyup, interj. تیخوریسی نهمسپ بؤ خیرا بزیشتن.
-giddily (adv.).
gift (gift), n. (۱) دیاری! خهلات.
 (۲) بهمره! نو نای زگماکی! لیهاتووی سرروش کرده:
 (Shakespeare had a great ~.)
look a gift horse in the mouth, کمهوکورپی روزینهوه
 له دیاری بیگدا
gifted (gif'tid), adj. بهمهرد! بهمهردار! بهمهروه! لیهاتوو
gift-wrap (gift'rap'), v.t. پینچانوهی دیاری مه کاغزی رهنکارهنگ.
gig (gig), n. (۱) مهردیانه یکی بهک نهمسوی دوو پینچکی سمر بهتال.
 (۲) نهله می سمولو بایهوان (به شیکه له کشتی و کاپیت بکاری ده میمنت).
 (۳) مهاسی خیرای سمول! ملاملی).
gig (gig), n. رمی زاودماسی
v.t. & v.i. زاودماسی کردن به پم
gig (gig), n. [Slang]. (۱) تاو! قوتابی! سمریان! لاساری.
 (۲) سزای شه جوزه تاوانه.
 سزادان
v.t.
gigantic (jī-gan'tik), adj. زور زل! زور گموره! فیلهتن
-gigantically (adv.).
giggle (gig'gl), v.i. له زینر لیهوه بیکنه نین
n. پینکهنیش! له زینر لیهوه.
-giggler (n.); giggly (adj.).
gigolo (jig'ō-lō'), n. (۱) بیابوکه که نافرته تیکی دوستی بهخوی دهکات.
 (۲) بیابوکه که بهگری دهگرینت بؤ سهما کردن لهگه نافرته یا چوونه مهروه
 ههگه یاد!
gild (gild), v.t. (۱) ره پیکش کردن! نه نالغون کردن.
 (۲) رازاسنوه! جوان کردن! پروککش کردن
 رازاسنوهی مایونیستی شتیک که خوی له خویدا جوان بیئت.
gild the lily.
-gilder (n.).
gilding (gil'din), n. (۱) ره پیکش کردن! نه نالغون کردن.
 (۲) زیری ره پیکش کردن! بویه زینر.
 (۳) پروککش.
gill (gil), n. (۱) هه ماسه کیشی ماسی! کوانهی ریشهدار.
 (۲) (n.pl.) گزشتی بهرملی که له شیرو قهلموون. (ب) غهغنه (مردود).
gill (gil), n. پنهان به یکی شله به سی و دورویه یکی گانزینکه.

gill (gil), n. یار (کچ)! دوست (نافرته).
gill (gil), n. (۱) چم! چه مینگی چپ. (۲) جۆگله! جۆگه.
gilt (gil), alternative past tense and p.p. of gild.
adj. زه پیکش کرا! له نالغون گراو.
n. زه پیکش! زیری زه پیکش! بویه زینر.
gilt (gil), n. [Dial.], به چیکه به رازی مینه.
gimlet (jim'lit), n. درهوشه.
v.t. به درهوشه کونکردن.
gimmick (jim'ik), n. (۱) فیل و قهلمه کی چادروگر
 (۲) فیل و قهلمه کی (۳) رینگه. هؤ، فیل، یا نامیزینکی تازه به بؤ چاره سمرکردن
 گیروگر فیلک یا گهیشتر به مبهستیک
gin (jin), n. جن: خوارنده مریه کی نه لکوهی سمرخوشکه ره
gin (jin), n. (۱) تله! ته پیکه. (۲) مکیه کی شت به ریزکه ره وه.
 (۳) جیکه نه! مکیه کی جیا کردنه می په مو له توره که می.
v.t. (۱) کرتن به تله یا ته پیکه (۲) په مو جیا کردنه له توره که می
ginger (jin'jēr), n. (۱) زه منجه فیل. (۲) رهنکیک لعین یا سوربار
 (۳) [Colloq.] جوش! تین
v.t. (۱) زه منجه فیل تیگرتن (۲) تین پنهان! خستنه جوش.
ginger ale. خوارنده مریه کی گازووی سمرخوش نه که ره
ginger-bread (jin'jēr-bred), n. (۱) کیک کی زه منجه فیل تیگراو
 (۲) شتی پارینه مریه زه قو هه رزانه ها.
adj. زه قو هه رزانه ها
gingerly (jin'jēr-li), adv. به ترسه وه! به ووریا می! به پارینه مریه.
adj. ترسنوکه! ووریا! گوئی قولاخ
gingivitis (jin'jā-vi'tis), n. ههوکردنی چوک.
gin mill, [Slang]. مه سخانه.
gin rummy, جوزه یاریه یکی کاغزه
ginseng (jin'sen), n. گیاهی کی بون خوشی چینی به (بؤ درمان
 به مکار دینتو چای لی! دروسته کردن)
gip (jip), n., v.t. & v.i. = gyp.
gipsy (jip'si), n. = gypsy.
gipsy moth, = gypsy moth.
giraffe (jā-raf', jā-rāf'), n. زرافه: خوشترمل.
gird (gürd), v.t. (۱) دورمدان به پشتین
 (۲) قایم کردن یا توند کردن به پشتین. (۳) دورمدان
 (۴) خهلات کردن. (۵) خؤ گورج کردنه مه یا ناماده کردن بؤ کردار
gird (gürd), n., v.i. & v.t. گانته پیکردن! بن پیکه نین!
 قهشمیری پیکردن.
girder (gür'dēr), n. نیرگه! شیلخان
girdle (gür'd'l), n. (۱) پشتین! کمه ربه ندا! قایمی پشت
 (۲) شتی دورمدان. (۳) کمه ره (نافرته).
 (۴) بازنه می دوری قهدی دارنک پاش توکن لیکردن مریه.
 (۵) نینسکان یا کوانهی نینسکانی چه سپاندنی لاقو بال.
v.t. (۱) پشتین به ستن! به پشتین یا قایم دورمدان. (۲) دورمدان
 (۳) بازنه دوروست کردن له سر قهدی دار به لیکردن مریه توکنه کی
girdler (gür'dlēr. gür'd'l-ēr), n. (۱) پشتین یا کمه ربه ندا
 دوروستکن. (۲) دورمدان (مردود). شت (۳) جانهمریگه له سر توکنی دار
 مریه (بازنه دوروست دهکات له سر قهدی داره که به خواردن توکنه کی)
girl (gür), n. (۱) کچ (۲) نافرته (شورکردو یا نه کردو)
 (۳) بهردمستی کچ (۴) [Colloq.] پار! دندار.
girlhood (gür'hood), n. (۱) کچینی! کاتی کچینی! کچینی
 (۲) کچان.
girlish (gür'lish), adj. کچانه! کچانی
girl scout, نه ندامتکی دیده وانی کچان.
Girl Scouts, دیده وانی کچان.

girth

girth (gürth), n. (۱) تهنگی نەسپو كەپو ھەتتەرا قايىشى قەياسە؛ قەياسە. (۲) كەمەرى مۆۋە يا ۋەرخت؛ بازىنە (قەدى مۆۋە يا دان).

(۳) پىشتىن كەمەرىنىڭ كەمەرى

v.i. (۱) دەۋرىدىن: تەنگە توندىرىنەۋە يا قايم كىرىن؛ بە قايىش توندىرىنەۋە. **v.i.** بازىنە قەدى سىون.

gist (jist), n. (۱) بىچىنەۋە ھۆى داۋايىك لە دادگادا.

(۲) پوختە مەسەلە. ۋوتار. يىروپروا؛ ئاۋەپۇك.

(۳) دان؛ پىدىن؛ دانەدەست؛ پىشكەش كىرىن.

(۴) پىن بەخشىرا؛ پىدىن (بەخشىش)

(۵) دانەۋە؛ دەرىپىن (to ~ a reply)

(۶) پىشكەش كىرىن كىرىن (They gave a concert.)

(۷) دان بەسەر؛ (سرا)

v.i. (۱) دان؛ پىدىن؛ دىيارى پىدىن.

(۲) چەمبەرە؛ شىكان؛ پووخان؛ پىسان؛

(۳) كىشان؛ مل دان ۋە ئىلەزىنەۋە

(۴) پىسان؛ چەمبەرە؛ شىكان (۲) كىشان

(۵) ئالوگۇز كىرىن؛ دان ۋە سەندۇن؛ گۆزىنەۋە.

give and take, (۱) بەخشىرا؛ پىدىن. بەخشىش؛ دان بە خۇزايى؛ بەخشىنەۋە.

give away. (۲) كىچ دان بە شور (to give away in marriage)

(۳) [alloq.]؛ ئاشكرا كىرىن؛ دەرخىستان؛ ئىھنى

give back, گەپراشنىۋە؛ پىداتەۋە؛ دانەۋە؛ (ئىت)

give forth, ئى ھاۋىن؛ پۇن؛ دانەۋە؛ پۇن؛

give in, (۱) دانەدەست؛ ۲۰. ۋازىھىتان؛ مل دان؛ كۆل دان

give it to, [Colloq.] سەزەننىت كىرىن؛ سۆزادان؛ لىدىن.

give off, دانەۋە؛ پۇن؛ ئىۋەھاتىن.

give out, (۱) دانەۋە؛ پۇن؛ ئىۋەھاتىن.

(۲) پىلاۋ كىرىنەۋە؛ ئىھنى؛ خىستەن پىۋو.

(۳) بەخشىنەۋە؛ ئاشكرا كىرىن.

(۴) سوزان؛ ئىمان؛ يەككەرتىن

give over, (۱) دانەدەست؛ دار بەدەستەۋە (۲) ۋەستان

give up, (۱) دانەدەست؛ دان بەدەستەۋە؛ پىدىن

(۲) ۋازىھىتان؛ كۆل دان؛ دەست ھەنگرتىن (۳) ھىۋا؛ پىرىن.

(۴) تەرخان كىرىن؛ سەخت كىرىن

give way, شىكان؛ پىسا؛ ھەرەس بىرىن؛ پووخان؛ پىچران؛

(The rope gave way.)

give-and-take (giv'an-tāk'), n. ئالوگۇز كىرىن؛ گۆزىنەۋە؛

دان ۋە سەندۇن

giveaway (giv'ō-wā'), n. [Colloq.] (۱) ئاشكرا كىرىن؛ پىن

دەسەننىت؛ ئىھنى؛ (۲) شىكىكى خۇزايى يا زۆر ھەرزانىھە.

adj. [Colloq.] تايىپەتە بەرنامە يەكى مەھەۋى تەلەۋزىۋىن يا پادىۋ

كە خەلاتى ئىلدا دەرىت

given (giv'n), past participle of give.

adj. (۱) دراۋ؛ خەلات؛ دىيارى؛

(۲) راھاتىۋو؛ خورپىۋەنگىر (He is ~ to drink.)

(۳) دىيارىگراۋ؛ تايىپەتە (۴) گرىمانە

(۵) پىلاۋگراۋە؛ پىسان؛ كىراۋ.

given name, ئاۋى بەكەمى كەسەنكە؛ ئاۋى خۇ؛ ئاۋ

giver (giv'ēr), n. بەدەر؛ بەخشىنەۋە (alms-, law-)

gizzard (giz'ērd), n. (۱) سىقەتەۋە؛ جىققدانە؛ جىققدانە.

(۲) [Colloq.]؛ سىك (لە پىۋى پىكەننەۋە)

glacial (glā'shal, glā'shi-əl), adj. (۱) سەۋزىرا؛ بەغزىن؛

ھى پىۋىرا يا شاخى سەۋزىرا (۲) زۆر سارد

(۳) تايىپەتە تە جەرخى سەۋزىرا

glacial epoch, جەرخى سەۋزىرا؛ جەرخى سەۋزىرا

glass

glaciate (glā'shi-āt'), v.t. (۱) بە سەۋزىرا داپۇشىن؛

بە پىۋىرا سەۋزىرا داپۇشىن (ب) پىستى؛ پىۋىن بە سەۋزىرا

(۲) پىۋىكەشكى سەۋزىرا كىرىن

glacier (glā'shēr), n. شاخى سەۋزىرا؛ پىۋىرا سەۋزىرا؛

بەستەلەنكىكى گەۋرە بەسەر شاخىكەۋە كە قەت ئاتۇتەۋە.

glacis (glā'sis, glas'is), n. بەرەۋىۋور كەيەكى كەم؛

(۱) بەختىرا؛ دىشا؛ دىلخۇش.

(۲) دىلخۇشكە؛ دىشا كىرىن: (~ tidings)

(۳) جۋان؛ پىنگاۋرەنگە؛ گىش (پىنگ)

gladden (glad'n), v.t. دىلخۇش كىرىن؛ بەختىرا كىرىن؛ شاد كىرىن.

v.i. دىلخۇش بىۋىن؛ بەختىرا بىۋىن؛ شاد بىۋىن.

glade (glād), n. (۱) پوۋتەنى ئىۋان دارىستانىك

(۲) زۇنگە؛ زۇنگاۋ.

glad eye, [Slang], سەپىر كىرىنكى چاۋباشقانە

[to give (or get) the ~]

gladiator (glad'i-ā'tēr), n. زۇرانبازىك بەتايىپەتە بەندى يا

دەستەسەر كە زۇرانبازىك دەكرت لەگەل دىرنەۋە يا زۇرانبازى تروھتا مردىن

بۇ كەيەۋ خۇشى تەماشاكەران لە پوۋماي كۇندا.

gladiola (glad'i-ō'la, glā-dī'ō-la), n. = gladiolus.

gladiolus (glad'i-ō'las, glā-dī'ō-las), n. گلادىۋولا؛

كۆلە سەرسەن؛ كۆلە زەنپەق

gladly (glad'li), adv. بە خۇشى يەۋە؛ بە خۇشى؛ بە خۇشى خۇ.

gladsome (glad'səm), adj. (۱) شاد كىرىن؛ خۇش

(۲) شاد؛ پىۋىخۇش؛ دىلخۇش

glamor (glam'ēr), n. = glamour.

glamorize (glam'ēr-īz'), v.t. بە خۇش ۋە كەشخە پىشاندىن

glamorous (glam'ēr-əs), adj. خۇش ۋە كەشخە (زىان).

glamour (glam'ēr), n. (۱) چادوۋا؛ چادوۋگەرى

(۲) خۇشى ۋە كەشخەتە (زىان)

glamorous (glam'ēr-əs), adj. = glamorous.

glance (glans, glāns), v.i. (۱) لاپەلا پىداندۇ ھەنگەرانەۋە (كۆلە).

بەرد. (۲) ئاۋ بىرىن (۳) شەرقەنەۋە (۴) سەپىر كىرىنكى يەلەۋ كوتۇپرا؛

چاۋ پىياخشان؛ چاۋ پىپاۋانز؛ چاۋ پىياگىپان.

v.i. لاپەلا پىداندۇ ھەنگەرانەۋە.

n. (۱) لاپەلا پىداندۇ ھەنگەرانەۋە (۲) شەرق؛ بىرقە

(۳) سەپىر كىرىنكى كورت؛ سەپىر كىرىن؛ چاۋ پىياخشان؛ چاۋ پىياگىپان

gland (gland), n. لوۋ؛ گلاند؛ پۇتۇن

glanders (glan'dēr), n.pl. ماقا؛ نەخۇشى يەكى نەسپ ۋە رولاخى

تروھ.

glandular (glan'joo-lēr), adj. ۋەك لوۋ؛ ھى لوۋ؛ لوۋى.

glans (glanz), n. (۱) سەرى كىز. (۲) مېتەك؛ قېتەك.

glare (glār), v.t. (۱) گەشەنەۋە؛ بىرقەدانەۋە (۲) زۆر بىرقەدار بىۋىن

(۳) ئىۋىۋىنەۋە؛ خۇستەن كىرىن؛ چاۋ بىز كىرىنەۋە

n. (۱) بىرقە؛ بىرقە يەكى زۆر؛ كىر

(۲) مۇۋىۋىنەۋە؛ خۇستەن؛ خۇستەن كىرىن؛ چاۋ بىز كىرىنەۋە؛ مۇۋە.

(۳) ئىۋىۋىن كىرىن بىرقەدار.

glare (glār), n. پىۋىۋىكى سافو بىرقەدار ۋە شىۋىۋىكى ۋەك سەۋزىرا

adj. سافو بىرقەدار.

glaring (glār'īn), adj. (۱) بىرقەدار؛ گەش. (۲) زەق.

(۳) مۇۋە؛ خۇستەن.

(۴) ئاشكرا؛ پىۋىن؛ دىيار؛ ھەنمەنراۋ: (a ~ mistake)

glary (glār'i), adj. = glaring.

glass (glas, glās), n. (۱) شىۋىۋە (۲) دەۋرى شىۋىۋە.

(۳) پەرداخ (۴) (۱) تىلەسكۇب؛ گەردىن (ب) (pl.) دەۋرىن. (ج) چاۋبەك

gloomy

(۳) هاتنه خوارموره بهین مکینه به کارهینان (فرۆکه).

(۴) خشان یا خشک کردن (دهنگناسی).

(۱) خشکه کشان؛ خلیسکان.

(۲) هاتنه خوارموره فرۆکه بهین مکینه به کارهینان.

(۳) به سردا خشان یا خلیسکانی تپپ یا دنگیک (دهنگناسی).

glider (gli'dēr), *n.* (۱) به خشپه یا خلیسکان پویشن (مروء، شت). (۲) فرۆکه یی مکینه.

(۳) کورسی یا قهنگه بیک که وهک جولانن هاتوچ دماکات (بو همیوان).

glim (glim), *n.* [Slang]. (۱) پورناکی؛ چرا؛ مزم (۲) چار.

glimmer (glim'ēr), *v.i.* (۱) ترووسکانهوه؛ پرته پرت کردن.

(۲) به ناستم دیارپوون.

n. (۱) ترووسکه؛ پرته؛ پویشایی؛ ترووسکایی.

(۲) دیارپوونیکي کم؛ دهرکه تینکی کز؛ ترووسکه: (a ~ of hope).

glimpse (glimps), *v.t. & v.i.* چاو پیاخشاندن؛ پوانین بۆ ماره به کی کورت؛ سهرکردن بۆ ماره به کی کورت.

n. (۱) ترووسکه؛ پویشایی؛ پرته؛ بریسکه. (۲) دهرکه تینکی کورت.

(۳) سهرکردنیکي کورت؛ چاو پیاخشاندن؛ چاو پیکه و تینکی گورج (۱) دهره شانهوه؛ شهوقدانهوه.

glint (glint), *v.i.* (۲) وهک برروسکه بزوان یا تپپه پوون.

n. (۱) شهوق؛ دهره شانهوه. (۲) [Dial.] سهرکردنیکي کورت.

glisten (gls'n), *v.t. & n.* بریقه دانهوه؛ دهره شانهوه؛ تریقه هاتن؛ بریسکه دانهوه.

glisten (glis'tēr), *v.t. & n.* [Archaic]. - glisten.

glitter (glit'ēr), *v.t.* (۱) بریسکه دانهوه؛ بریقه دانهوه؛ دهره شانهوه.

(۲) به جوان هاتنه بهرچاو؛ بریسکه هاتن؛ بریقه دانهوه (All is not gold that ~s.)

n. (۱) بریسکه؛ بریسکه بریسکه؛ تریقه؛ دهره شانهوه.

(۲) بریقه؛ جوانی به کی بریقه دارو له راده به دهر خونوین؛ بریقه بریق.

glitery (glit'ēr-i), *adj.* بریسکه دار؛ بریقه دار؛ شهوقموره.

gloat (glot), *v.t. (~ over)*. له راده به دهر پین خوش بوونیکي تابه جین: (to ~ over the misfortunes of an enemy; a miser ~ing over his gold)

global (glō'b'l), *adj.* (۱) خپ.

(۲) جیهانی؛ گینتی: (~ warfare).

globalization (glō'b'l-i-zā'shən), *n.* جیهانگیری.

globe (glōb), *n.* (۱) خزه ی زوی. (۲) جیهان؛ سهره مین؛ گیتی.

(۳) شتیکی خپ (گلوبی نله کتریک، دهری شورشی ماسی تیا به خپو کردن) ماسی به خپه.

globefish (glōb'fish'), *n.* گپۆلک.

globe-trotter (glōb'trot'ēr), *n.* گلوبین؛ پرتوینی ناو "هموگلوبین" که رهنگی.

سور دمدات به خوین.

globoid (glō'boid), *adj.* نیمچه خپ.

globular (glōb'yoo-lēr), *adj.* خپ.

glomerate (glōm'er-it), *adj.* توپه ل؛ توپه ل بوو.

glomeration (glōm'ēr-ā'shən), *n.* (۱) توپه ل کردن؛ خپ کردن؛

توپه ل بوون. (۲) توپه ل.

gloom (glōom), *v.t.* (۱) خفه تیار بوون؛ دلتهنگ بوون؛ پهست بوون؛ بهرچاو تاریک بوون. (۲) تاریک بوون؛ ناخوش بوون.

v.t. تاریک کردن؛ ناخوش کردن.

(۱) تاریکی؛ لیلی. (۲) شوینیکي تاریک. (۳) پهستی؛ دلتهنگی؛ خفه تباری.

gloominess (glōom'i-nis), *n.* (۱) تاریکی؛ لیلی.

(۲) پهستی؛ دلتهنگی؛ خفه تباری؛ بهرچاو تاریکی.

(۳) ناخوشی؛ ناسووه نه به خشی.

gloomy (glōom'i), *adj.* (۱) تاریک؛ لیلی.

(۲) پهست؛ دلتهنگ؛ خفه تبار؛ بهرچاو تاریک؛ بووگرز: (a ~ person)

glass blowing

(۱) بر سردا خنک؛ بر داهنک: (He drank a ~ of milk.)

v.t. (۱) نه شووشه دهرگرزتن. (۲) خسته دهفری شووشه بوو پاراستن.

(۳) دانهوه (شوق)؛ پوهه کی وهک شووشه لیکردن.

adj. شووشه؛ هر شووشه؛ له شووشه کراو.

glass blowing, فووکردنه شووشه ی توواوه بوو پیکهینانی شیوه ی ویستراو.

glassful (glas'fool', glās'fool'), *adj.* پر بر داهنک.

glass-house (glas'hous', glās'hous'), *n.* خانووی شووشه (بوو یهروه دهرکردنی پوهه).

glassiness (glas'i-nis, glās'i-nis), *n.* شووشه بی.

glassmaker (glas'māk'ēr, glās'māk'ēr), *n.* شووشه.

درووستکر؛ شووشه کی.

glassman (glas'mən, glās'mən), *n.* (۱) شووشه فرۆش؛

دهفری شووشه فرۆش؛ شووشه کی.

glassware (glas'wār', glās'wār'), *n.* دهفری شووشه.

glasswork (glas'würk', glās'würk'), *n.* (۱) کاره کی شووشه.

(۲) دهفری شووشه کردن و پاراستنهوه (دهفری شووشه).

-glassworker (*n.*).

glassy (glas'i, glās'i), *adj.* (۱) شووشه بی؛ ساف؛ پویشن.

(۲) ساردر بین ههست: (a ~ stare).

glaucoma (glō-kō'mə), *n.* ناوی ریس داهاتن (نه خویشی چاو).

glaucous (glō'kas), *adj.* (۱) سهر؛ سوزی شین باو.

(۲) نارکیکی سینی پیویه (وهک همدنی تری یا گهای کلهرم یا هه لوروه).

glaze (glāz), *v.t.* (۱) به نجهه خسته خانووهوه.

(ب) شووشه خسته چوارچینوهی به نجههوه.

(۲) رووکش وهک شووشه لیکردن (گۆزه و دیزه و قاپو دهفری تر).

v.t. وهک شورش نهاتن؛ ساف و لووس بوون.

n. (۱) رووکشی شووشه ی له سر گۆزه و دیزه و دهفری تر.

(۲) بوی شووشه بی. ۲. تارمایی سر چاو.

glazier (glā'zhēr), *n.* (۱) شووشه کی که شووشه دهررتو دهیخانه.

په نجههوه. ۲. رووکشی شووشه بیدهر له گۆزه و دیزه و دهفری تر.

glazing (glā'zinz), *n.* (۱) شووشه جینی شووشه برینو خسته.

په نجههوه. ۲. شووشه ی دامانه کراو بو خسته چوارچینوهوه.

(۲) رووکشی شووشه بی. ۱. بویه شووشه بی.

(۳) بویه شووشه بی له پوری گۆزه و دیزه و دهفری تر دان.

gleam (glēm), *n.* (۱) کلبه؛ برروسکه؛ شهوقیکي سهره مین؛ گرگ.

(۲) ترووسکه. ۲. پورناکی (تیکه بشتن، هیوا).

v.t. (۱) دهره شانهوه؛ برروسکه دانهوه؛ شهوقدانهوه.

(۲) دهرکهوتن؛ پیاخشاندنیکي له پیرو سهره مین.

glean (glēn), *v.t. & v.i.* (۱) چینهوه؛ رهتک چینهوه؛ کۆکردنهوه.

(۲) کۆکردنهوه یا چینهوه ی بهر بهر (دهنگویاس، راستی، زانیاری).

gleanings (glēn'inz), *n.pl.* زهرتک؛ شتی کۆکراوه یا چنراوه.

glee (glē), *n.* (۱) خووشی و شادی؛ کیف.

(۲) گورانی چه که بو سن گورانی بیژی تاک تاک بهین موسیقا.

دهسته یا یانه ی گورانی.

شاد؛ به خیار.

glee club, (Obs.) شتی لینگ.

gleeful (glē'fal), *adj.* (۲) همرچی شتی که لهش دهری بدات له نه نجامی نه خویشیدا.

(۳) دهردراری نه نجامی تاته شهک. (۱) چلمی نه سپ.

v.t. پیسایر یا شتی لینگ لئ هاتنه دهرهوه (وهک چلم یا دهردراری تاته شهک).

glen (glen), *n.* مۆل.

glib (glib), *adj.* (۱) لاسه لایی. (۲) زمانبارو؛ دهم راست.

(ب) زمان لووس؛ زمانبارو؛ زمانبار.

glide (glid), *v.t.* (۱) خشان؛ کشان؛ خشکه کردن؛ خلیسکان.

(۲) تپپه بوون نه خشپه (کات).

glorification

(۲) ناخوش به بستگرم! دلتنگم! (a ~ day)

-gloomily (adv.)

glorification (glôr'ä-fi-kä'shan), n. (۱) نهمری گموریر! (۲) مەزنی مەزنی کردن [Colloq.] ناهنگ

glorify (glôr'ä-fi', glô'rä-fi'), v.t. (۱) نهمکردن مەزنی کردن (۲) پەرسەت (to ~ God)

glorious (glôr'i-as, glô'ri-as), adj. (۱) شکواری بەشکۆ بەرز! (۲) سەریزە زەریزە (a ~ age) (۳) زۆر جوان و نایاب (۴) [Colloq.] زۆر خوش: (We had a ~ time.)

glory (glôr'i, glô'ri), n. (۱) سەریزە زەریزە ناواری! شانازی (۲) پەرسەت سقايشی زۆر (۳) بەرزى! سکۆ! کاتی زەریزە (Greece in her ~)

(۴) ئەو پەری خوشی و شانازی (۵) جوانی و خوشی (the ~ of the Rocky Mountains)

(۶) بەهەشت! خوشی بەهەشت یا بەهەشتی (۷) خەرمانە (هونەر) شانازی پێوه کردن! دل زۆر پێ خوش بوون

v.i. (~ in), gone to glory, مردوو

gloss (glôs), n. (۱) بریقە! برسقە (۲) پووکەش (پەروەشت. دووان)

v.t. (۱) بریقەدار کردن! ساف و لووس و برسقەدار کردن (۲) (over ~) کردن بە زۆر لێزومە (هەلە، گەم و کوویری)

v.i. بریقانەوه! برسقانەوه

gloss (glôs), n. (۱) تێبیشی ب پوونکردنەوهی نیوان دێرەکانی پەرتووکێک یا لە قەرەج بەراویزەگەیدا (۲) فەرھەنگێک

v.t. (۱) تێبیشی و پوونکردنەوه نووسن بۆ پەرتووکێک (۲) بە هەلە ب دیو لیکدانەوه

v.i. پوونکردنەوهی پەرتووکێک و نووسینەوهی لە پەراویزەگەیدا

glossal (glôs'al, glôs'äl), adj. هە زمان! تاسەت بە زمان

glossary (glôs'er-i, glôs'er-i), n. فەرھەنگێک

-glossarist (n.) بریقە! برسقە! ساف و لووس

glossiness (glôs'i-nis), n. هەوکردنی زمان

glossitis (glo-si'tis), n. فەرھەنگێک نووس

glossographer (glo-sog'ra-fër), n. نووسەری پوونکردنەوه و تێبیشی و لیکدانەوه لە پەراویزە پەرتووکدا

glossy (glôs'i), adj. (۱) بریقەدار! بریقارە! برسقەدار (۲) ساف و لووس و بە پووکەش جوان

-glot (glot), باشگرتکە بەمانای زانینی چەند زمانیک

(polyglot, triglot) گەروویی دەنگ دەنگناسی

glottal (glot'al), adj. دەنگی گەرووداخەر! دەنگناسی

glottal stop, گەروو

glottis (glot'is), n. (۱) دەستکێش

glove (gluv), n. (۲) دەستکێشی بۆکسباز یا یاریکەری بێسبۆل (۱) دەستکێش نەدەستکردن (۲) دەستکێش پێدان

handle with (kid) gloves, بە تاسکی و لەسەرخۆشی لەگەڵ جوولانەوه

put on the gloves, [Colloq.] بۆکسبازی کردن

to throw down the gloves, نەمە نەزرو نەمە گەز کردن (شیربازی)

to take up the gloves, قبول کردنی نەمە نەزرو نەمە گەز (بەتایبەتی بۆ شیربازی)

glove compartment, چەگمەجی نو تومبیل

glover (gluv'ër), n. دەستکێش فرۆش! دەستکێش دیووستکەر

glow (glô), v.i. (۱) کلێمکردن (۲) دەرەوشانەوه! شەوقدانەوه! پوونکەشی دانەرە! برووسکانەوه! گەلێشپوونەوه (۳) گەرمایی دانەرە! سووتان (۴) هەستی گەرم و گۆر پێشاندان! خوشی و پوونکەشی پێشاندان! لە تەندرووستی باشدا بوون! کەیف قنج بوون

gnomon

(۵) (۱) دەم و چاو سووربوونەوه (شەرم، جۆش)، (ب) چاو داگیرسان

n. (۱) شەوق! پوونکەشی! برووسکە! گۆ (۲) تێری پەنگ (۳) سووربوونەوهی دەم و چاو لە شەرمدا یا لە خوشیدا (۴) گەرم و گۆری هەست (۵) توند و تیز

glower (glou'ër), v.i. مۆپوونەوه! خێسە کردن

n. خێسە! مۆپوونەوه

glowworm (glô'wûrm), n. گولە نەستێرە! گول نەستێرە

glucose (glôô'kôs), n. شەکرێ میوه

glue (glô), n. سرفش! کەتەرە! گەمە! جەوی! هێلم

v.t. بە سرفش پێکەهەلکاندن! پێوه نووساندن! پێوه لکاندن

glucy (glôô'i), adj. (۱) سرفشی! لێنج (۲) بە سرفش داپۆشراو! پەر لە سرفش! سرفشاوی

glum (glum), adj. پەست! خەفەتبار! خەمبار! پووگۆر! مەرمۆن!

پوووتوش

glume (glôom), n. توونکی دانەوێلە! سۆس

glut (glut), v.i. نەووسنی کردن! زۆر خواردن! چنۆکی کردن!

v.t. دەست لە خۆ بەردان

(۱) ئاخێن! زۆر پێکردن! زۆر تێکردن

(۲) بازار پێکردن لە فرۆشەنێیەک! بازار نووم کردن لە فرۆشەنێیەک

n. (۱) زۆرخۆدی! زۆر خواردن

(۲) زۆر زەبەنەبی هەندئ فرۆشەنی لە بازاردا! زۆر زەبەنەبی

glutinous (glôô'li-nas), adj. لێنج

glutton (glut'n), n. (۱) کەسێکی زۆرخۆر! کەسێکی نەوسن یا چلێس

(۲) کەسێکی بە توانا یا بە کێش! دەربردن! کار!

(a - for work, punishment, etc.)

glutton (glut'n), n. گیاندارێکی گۆشتخۆرە! لە دەلەك دە چنۆک

gluttonous (glut'n-as), adj. زۆرخۆر! نەوسن! چلێس! چنۆک!

چاو برسی

gluttony (glut'n-i), adj. زۆرخۆری! نەوسنی! چلێسی! چنۆکی!

چاو برسی

glycerin, glycerine (glis'ër-in, glis'ër-in), n. گلیسیرین

gnarl (närl), n. گریزی دار

v.t. بادن! گریزان! کردن بە گری

v.i. یا خواردن! گری خواردن! پێنج خواردن

gnarl (närl), v.i. مواندن (سەگ)! مەرەم کردن

gnarled (närl'd), adj. گریزای! پێنج خواردو! یا خواردوو

gnarly (närl'i), adj. gnarled.

gnash (nash), v.t. (۱) ددان چیرکردنەوه! ددان لەبەك سووتاندن (۲) بە ددان کووشتن

v.i. ددان چیرکردنەوه! (تووڕەیی. خازان)

gnat (nat), n. مێشوووه

gnaw (nô), v.t. (۱) بە ددان قوتانن! بە ددان پارچەپارچە کردن (۲) بێن کەنکردن! هەلکەندن! خورانەوه! خواردنەوه: (to ~ a hole)

(۳) هەراسان کردن! چەوساندنەوه! پەستکردن! بۆزە کردن

v.i. (۱) (~ on; ~ away; ~ at) بێن کەنکردن! خورانەوه! خواردنەوه! دەرەوشاندن (۲) (~ on; ~ away; ~ at) چەوساندنەوه! هەراسان کردن! سەرخستەسەر! پەستکردن! بۆزە کردن

gnome (nôm), n. گورتنەبەکی نەفسانەبی! کە پاسەوانی خەزەنی

gnome (nôm), n. پەندی پێشیمان! قەسە نەستەق

-gnomic (adj.); gnomical (adj.).

gnomon (nô'mon), n. (۱) دەزەری کات پێشانەری کاتژمێری خۆری

(۲) ئەو لاتەرەجە دەمێنێنەوه! باش ئی برینێ لاتەرەجە! لە سووچیک

-gnomonic (adj.).

gnosis (nō'sis), *n.* زانیسی ناینبی و گیانی
-gnosis (nō'sis), پاشگریک به مانای زانی
gnostic (nos'tik), *adj.* بزانی زانا ناینبی و بیرونیون به خودا
Gnosticism (nos'ta-siz'im), *n.* پزنجاری ده زانکاری بیرونیکی
 ناینبی و شوقینی و فلسفه فی هندی کومهانی خاج پرستانی کونه.
GNP, = Gross National Product, بهرهمی گشتی میلی.
gnu (nōō, nū), *n.* بهرانه کنوییمکی نهفریقی به له گا دهچیتا

go (gō), *v.i.*
 (1) یویشتا یویشا چون
 (2) جوولانهوه بزوان (3) کارکردن (The motor won't -)
 (4) شهتادان (5) بهیرهوی کردن (6) بیون
 (7) تیپه بیون (کات) بهسهرچوون
 (8) بلاو بیونه (A rumor went through the office.)
 (9) ناسراو (She -es by that name.)
 (10) له مارینکا بیون (He -es in rags.)
 (11) بیون به گوزان بو (She went conservative.)
 (12) گومجارا شیان (This hat -es well with the dress.)
 (13) کیشان (زهحمت، ناخوشی) (Please don't ~ to any trouble.)
 (14) بهحیثیشتل شوینا یویشتا
 (15) بیون دهست بیزیکه (کن برکن)
 (16) نهمان نرایمی هاتن چون (The pain has gone.)
 (17) مردن (18) لایردن نهیشتن نهمان (Poverty must ~)
 (19) شکار
 (20) له کنگ کونتن خراب بیون له کار کونتن

(His eyesight will ~ first.)
 (21) دهست ن هانگرتن (The country house must ~)
 (22) پیدانان نمان به خلات (The prize -es to Jean.)
 (23) فروشتی به دان به (The painting went for fifty dollars.)
 (24) لاجو لاجو لهبرچارم! بیون
 (25) هاتوچوکردنی بکدویک چون (This bus -es to Los Angeles.)
 (26) گهیشتر برکردن (The belt won't ~ around his waist.)
 (27) چوون رینگه یویشتا (This road -es to London.)
 (28) چوون بوزکار خونندن (He -es to college.)
 (29) سکالاکردن به لا چوونه لا پنابردنه بهر
 (You must ~ to the president.)

(20) کردن (Do you think they will ~ to war?)
 (21) رادهی کردن (How far did he ~ in his protests?)
 (22) دهر بردن هانگرتن
 (23) دهخوننه دادنهزنت (The shirts ~ in the second drawer.)

v.t.
 (1) گرهه کردن (Slang) دهر بردن هانگرتن
n.
 (1) یویشتا چوون (2) سهرگرتن سهرگرتن به باشی کارکردن
 (3) [Colloq.] روزها تین (4) [Colloq.] باره دوخ
 (5) [Colloq.] (the ~) موده باو (6) [Colloq.] پشگرتن
 (7) [Colloq.] هولدان تههلا

as people (or things) go, لهچار خنک یا شتی تردا
go about, (1) خهریک بیون کردن (2) گهپان (3) بلاو بیونه
 (4) ناراسته گوزین (کشتی)
go after, [Colloq.], همول بو دان دواکونتن (بو دهستگرتن)
go against, دژ وهستار دژ بیون بهرنگاری کردن
go along, (1) بهرهمه بیون (2) قایل بیون پهسندکردن
 هاوکاری کردن گونجان (3) (with ~) لهگه چوون
go around, (1) دهرهردان (2) پینچ کردنهوه (3) بهش کردن
 (4) گهپان (5) بلاو بیونهوه
go at, (1) هیرش بردنهسره پهلاماردان
 (2) کار لهسهر کردن به تیفهوه خهریک بیون

go back on, [Colloq.], (1) ناپاکی کردن: بیز وهفایی کردن.
 (2) پهشیمان بیونهوه: پاشگرم بیونهوه! گلت شکانندن.
go beyond, تیپه بیون زیاثر بیون له
go by, (1) تیپه بیون به لادا (2) تیپه بیون (کات) بهسهرچوون
 (3) سهرلیدان (4) گوئی پین نهمان
 (5) لهسهر یویشتا (پهیرهوه)
 (6) به ناونک ناسران: (to go by a name) .
go down, (1) قزم بیونهوه: هاتنهخوارهوه (2) نوتم بیون
 (3) طاو بیون (خوژر) (4) دوزان: شکان
 (5) همتا همتا بیون له میژودا

(to go down in history as a great leader)
go for, (1) وا دهران (2) همول بو دان (3) لایمنگری کردن
 (4) [Colloq.] پهلاماردان
 (5) [Slang] به دل بیون ویستنا: هزلینکردن
go hard with, توشی ناخوشی کردن سهرنیشته توش کردن
go in for, [Colloq.], (1) تیپه بهشدار بیون
 (2) ویستنا: به دل بیون: هزلینکردن
go into, (1) لیکولینهوه (2) کردن به پیشهی خودا خهریک بیون (کاریایی)
 (3) تیپه بیون
go in with, بهشدار بیون (نهرک، خهرجی ... هتد)
go off, (1) یویشتا یویشا: بهحیثیشتل (چنگه)
 (2) تهقین: تهقینهوه (The bomb will go off at 9:00 A.M.)
 (3) پروودان: هاتنهوی

go on, (1) بهرهمه بیون: لهسهر یویشتا (2) پروودان
 (3) [Colloq.] چههچاق کردن (4) بهفتاکردن
 (5) دهریکونتن لهسهر شانو: هاتنهسهر شانو
go (a person) one better, [Colloq.], باشتی بیون له: بی برنهوه
go out, (1) کوژانهوه (ناگر، گلوپ، چرا) (2) موده نهمان
 (3) چوونه دهرهوه (بو سینما، ناهنگ، گهپان)
 (4) هاوسوزی کردن (5) مانگرتن
go over, (1) بی وورد بیونهوه: به ووردی لیکولینهوه
 (2) دووباره کردنهوه: سهرله نوئی کردنهوه
 (3) پیاجوونهوه (باس، نووسراو، مهسهله)
 (4) [Colloq.]: سهرگرتو بیون: سهرگرتو: به دلی خنک بیون

(Did his speech go over well?)
go through, (1) به تهاوی و ووردی کردن یا بهحیثیشتان
 (2) چهشت (ناخوشی) (3) پشگرتن: گهپان: پیانگهپان
 (4) پهسندکردن: موزکردن
 (5) خهرج کردن: بهکارهینان: تهاوکردن: هیچ نهیشتنهوه:

(He goes through two packs of cigarettes a day.)
go through with, تهاوکردن: وان له نهیشتان همتا دواپی
go to! [Archaic], تهاووه! (به تهوسهوه): راسته (به تهوسهوه)
go together, (1) پینکوه گونجان: له یک هاتن
 (2) [Colloq.]: یاری بهکتر بیون: دلدان یا دژستی بهکتر بیون
go under, (1) نوقوه بیون
 (2) شکستی هینان: نوشوستی هینان: ژیرکونتن
go up, (1) بهرز بیونهوه (2) نرخ زیاده بیون
 (3) نرخ زیاده کردن: به پایه خ بیون
go with, (1) لهگه بیون: لهگه بیون چوون یا یویشتا
 (2) لهگه گونجان: له یک هاتن
 (3) [Colloq.]: دلدان یا یاری بهکتر بیون: (He is going with her.)
go without, هانگرتن یا دهر بردن بهین شتیکی
have a go at, [Colloq.], هولدان
let go, (1) بهرهمه کردن: پزگار کردن: بهردان
 (2) دهست ن بهردان: دهستبهرهارد بیون

(۲) [G-] خودا! یزدان.
 خودایهستی! خودایی.
 خودانه‌ناس! کافر! بن ماین.
 خودا ناسا! له خودا چووا! پیروز.
 خودا پهرست! خوداپهرستی! به ماینی!
 خودایهستی.
 خودای بچورک
 (۱) [Archaic] خودایی! پیروز
 (۲) زور به ماین! خوداناس
 دایگی گیانی.
 دایک یا باوکی گیانی.
 دهسکرتیک یا خوشی‌یه‌کی چاوه‌یوان
 نه‌کراوی رهک له خوداوه نژودراو
 کوری گیانی
 خودا ناگای لیت بیت و سهرکوتوو بیت!
 دوعای گمشت خوشی.
 بالنده‌یه‌کی بچووی دهنوک نریزه له زوخی
 دهریادا ده‌زی.
 کسینکی به هه‌نابه، به چنگ.
 یا به هه‌نمته
 (۱) چاو زهق کردنهوه.
 (۲) چاو بادن! چاو پیچ بیدان.
 (۱) (۱) چاوزه‌قی! چاو زهق کردنهوه. (ب) چاو بادن.
 (۲) (pl.) چاوینکی، پاراستی (که قهرای چاو داده‌پوشیت بؤ پاراستنی له تمپ‌وتوزو با، هه‌روهه له ناو له کاتی مهله‌کردن یا چوونه زور ناودا!)
 چاوینکی زور ناو.
 زهق (چاو)! چاو زهق.
 چاو زهق.
 (۱) پوینشت! به‌جینشت! چوون
 (۲) چوینتی پینکاریان. [Colloq.] (۲) باری زور یا کاروبار
 (۱) کار دهکات! له گهردایه
 (۲) هی نیست! (The ~ rates are low.)
 (۳) هه‌یه! دهست ده‌کویت: (the best products -)
 نیازبوون (کردنی کارنک):
 be going to.
 (I am going to write him a letter today or tomorrow.)
 ده‌ستپیکردن.
 ره‌ووشت یا کرده‌وه (به‌تایه‌تی هی ناپه‌سند!):
 going on, [Colloq.]
 پرودانی ناپه‌سند.
 (۱) زور! زهرا! نالتوون.
 (۲) پاره‌ی زور (۲) سامان! پاره.
 (۳) زهردی نالتوونی! ره‌نگی زهردی وهک زور.
 (۴) شتیکی نایاب و به‌نرخ: (His voice is pure ~.)
 (۱) زور! له زور ده‌ووستکراو (a ~ watch).
 (۲) زهرد. (۲) پاپشتی کراوه به زور
 (۱) نافرده‌تیک که چاوه‌یوی دیاری گران و پاره
 ده‌کات له دۆسته‌کاتی. (۲) شوین زور کمتوو! بؤ زور گه‌راو.
 (۱) زور! زورین! نالتوون
 (۲) زهرد. (۲) زور به‌نرخ: (a ~ opportunity).
 (۳) زورین (کات)! خوش و پیشکمتوو: (~ age).
 چهرخی زورین.
 قازی هیلکه زورین (هه‌سانه‌ی یونانی).
 (۱) پینبازی زورین: بریتی‌یه له بیوستی چوولانه‌وه له‌گه
 خه‌لکدا بو جزیه‌ی که ده‌موت له‌گه‌لندا بچوولینه‌وه (۲) پینبازی چاک
 جهوت ره‌نگیله: بالنده‌یه‌کی بچووی
 بال زهرده

(۲) وار ئی هیمان! دهست ئی هه‌لگرتن
 بهر بو خد به‌ره‌لاکردن! جلمه مۆ خوشل کردن
 تاین! "بن که‌لکه" مین سوورده
 هه‌میشه له جمو جوولدایه! هه‌میشه خه‌ریکه
 ده‌برینه دهره‌وه و نه‌خوریت (خواردنه‌می چیشته‌خانه‌یه‌د).
 goad (gōd), n.
 v.t.
 (۱) سه‌قیزه (۲) ناوزه‌نگی! هاندهر.
 نه‌قیزه تیوه‌ژندن! هاندان! پال پینوه‌تان.
 (۱) مۆ پینسه‌وه چوو.
 (۲) نیشکهر! به تین و جوش
 پینگیه‌یوان.
 (۱) نامانج! ناوات
 (۲) گول (بازی تویی پین) (ب) گول کردن (چ) گولچی.
 goalie (gōl'i), n. [Colloq.] = goalkeeper.
 goalkeeper (gōl'kēp'ēr), n.
 goat (gōt), n.
 (۱) بز (۲) پساوینکی چاویاز! چاوباشقان!
 پساوینکی زور به هه‌موس (جووت بوون) (۲) [Slang] توریانی.
 get one's goat, [Slang].
 په‌سنگردن! تووره‌کردن! بقی هه‌لساندن.
 goatce (gō-tē'), n.
 چه‌ناکه پیش
 goatherd (gōt'hürd'), n.
 شواری بز!
 goatish (gōt'ish), adj.
 (۱) بزانه! بزنی! تاپه‌تی به بز
 (۲) چاویاز! چاوباشقان! خه‌زکهر به جووت بوون.
 goatskin (gōt'skin'), n.
 (۱) پسنه‌ی بز (۲) قایشی بزته پینسه.
 (۳) مه‌شکه
 gobble (gob'bl), n.
 عه‌لووولوی نیره قه‌لموون
 v.t.
 عه‌لوووجوورکردن (نیره قه‌لموون).
 gobble (gob'bl), v.t. & v.i.
 (۱) ماشنه‌وه - خواردن! لووشدان!
 به په‌له و چاوبرسی‌یانه خواردن. [Slang] (۲) دهست به‌سره‌دا گرفتن!
 ده‌گرکردن
 gobbledygook (gob'bl-di-gook'), n. [Slang].
 دووور
 نووسنی یز له ووشه‌ی زلو نادیارو مانا به‌ده‌سته‌وه‌نده‌هر.
 gobbler (gob'lēr), n.
 نیره هه‌ل
 go-between (gō'bi-twēn'), n.
 ده‌لال! ناویژیکهر
 goblet (gob'lit), n.
 (۱) کاسه یا ده‌فری ناو خوارده‌وه
 (۲) بهرد خی لاسکدار
 goblin (gob'lin), n.
 خه‌نکه! - هه‌عا! دیوودرنج
 go-cart (gō'kärt'), n.
 (۱) ره‌ره‌وه‌ی پینگرتنی هه‌لال
 (۲) عه‌ردانه‌ی هه‌لال (۳) عه‌ره‌بانه‌ی بچووک
 (۱) حوی ی بچووک! خودا! گچکه خوا
 (۲) بتا سنی پهرستراو (۳) کسینکی پهرستراو
 (۱) (۱) خودا! خودا! پهره‌ردگار
 خوا بیکت! په‌نا به خوا
 God willing,
 مندالی گیانی مندالیک که له‌کاتی کردن
 به‌خاچ به‌رسنیدا ده‌بیته مندالی گیانی براده‌رنکی نریک دایک و باره‌که‌کی
 goddamned, goddamn (god'damd'), adj.
 نه له‌هعت بیت!
 له‌هعتی خوی ئی بیت
 god-daughter (god'dò'tēr), n.
 کچی کدانی. ووشه‌ی پیشوو
 بیینه.
 goddess (god'is), n.
 (۱) بانورخوا! خواژن
 (۲) نافرده‌تیک زور جوان یا ره‌ووشت چاک.
 godfather (god'fäthēr), n.
 باوکی گیانی
 God-fearing (god'fēr'ing), adj.
 (۱) له خودا ترس.
 (۲) خوداناس! نایندار! زور به ماین
 God-forsaken (god'fēr-sä'kan), adj.
 (۱) عه‌دا ناپه‌سند!
 ره‌ووشت پیس (۲) [Colloq.] چوول و ناخوش
 godhead (god'hed), n.
 (۱) خود به‌تی! خودایی

gold-fish

gold-fish (göld'fish), n. ماسی به زهره ماسی په کی پهنگ زهری به

gold mine, (1) کانه زوړا کانه نالتون

gold plate, قاپی زس

gold rush, به پهله چووس خهنگ بؤ شوینیک که زهری تیدا دؤزراوه تهره

goldsmith (göld'smith), n. زهره نگر نالتونچی

gold standard, سیستمی زوړ دارایی

golf (gölf, gölf), n. یاری گولف

v.i. یاری گولف کردن

golf club, (1) داری گولف (2) پانهی گولف

golf course, یاریگای گولف

golly (gol'i), interj. نهی هور به مالم!

gonad (gon'ad, gö'nad), n. لوی زاووزی پٹنی جوت بوون یا زاووزی که گونو هیلکه دان دهگرنتهوه

gondola (gon'da-la), n. (1) گودوله سله می شاری قینسیا (2) فارگونیک بئ سهری بار

gondolier (gon'da-lér'), n. (1) زووری زوړ باقون بؤ مه کینه و خهنگه که گوندوله راز سله موان

gone (gön, gon), past participle of go. (1) بؤ بشتووا پروو (2) فوتاوا بهنگه که نهماوا به کار نهماوا وئران بوو

adj. (1) مردووا له مردنیا به برهه نمان دهچیت (2) کزای بئ هیز (3) هیجی نهماوا هه موی نهماوا هیزاوه تهاو بووه (4) نکس جووا نهماوا پابوردوو

goner (gön'èr, gon'èr), n. [Colloq.] کسینت که له سهره مرگدا

بیت کسینت با شتیک که فوتاشی نرک بیت کسینت یا شتیک که هیوا هیجی فی نکرت

gong (göŋ, gon), n. زهنگر خه پله یی خه پله یی که نه ختیک قوقزی

ناسیننه دنگ ده داته وه که شتیک پیا ده ماریت اوه زهنگ به کار ده هیزت بؤ ووریا کردنه وه خه لکه

goniometer (gö'ni-om'ä-tēr), n. گونشپن (تامین)

-goniometry (n.) سووزنهک

gonorrhoea, gonorrhoea (gon'ä-rē'a), n. (1) شتیک لنج (وهک سریش)

goo (goo), n. [Slang.] (1) شتیک لنج شیرین (2) ماشا چاک خاس نایاب

good (good), adj. (1) تازه ماشا (eggs) (2) راسته قینه (money)

(3) ماشا تندرورست به هیز (eyesight) (4) په سندا چاک ماشا (one's ~ name)

(5) خوش (Life is ~ here.) (6) بخت بئ به ستر او ماشا (~ advice)

(7) ورده چاک (a ~ job of cleaning up) (8) خوش زوړو به تام (a ~ meal)

(9) دوا بؤ پاکه پاک (ب) له خوا ترس (10) به برهه هوسوز (11) خوار بهروشت چاک (12) لهباتو به تواتا به بهره (a ~ swimmer)

(13) زوړ فره (a ~ many) (14) ماشا چاک با شتیک (There is much ~ in him.) (15) کهنه سوود قازنج (16) شتیک ماشا دهست خوش ماشه زوړ ماشه ناهیرین

interj. به ماشا به تهاوی

adv. (1) ماشا به تهاوی (2) ترکه می اوه نه وه وایه

as good as, به هیج نه بوون له تجمای ماش نه بوون تیکشکان

come to no good, به هیج نه بوون له تجمای ماش نه بوون تیکشکان

goody

for good, ههتا ههتا به به کجاری به نیجکاری

good and, [Colloq.] (1) زوړ (2) به تهاوی هه موی

make good. (1) بؤ ژماردن بؤ گورینه وه (2) کردن جینه جی کردن به جینه تان. (3) هینا نه دی

no good. (4) سهر کهوش. (5) سه لماندن

the good. بئ فهرا بئ سوود بئ کهنه قهلب

good afternoon, (1) پیا وچاکان. (2) کاری چاکه کاری پاک وچاک

good-by, good-bye (good'bi'), interj. & n. پاش نیوموژت ماش (سلاو کردن یا خواحافیزی) خودافیز!

خوات لهگه

good day, پوژ ماش خودافیز

good deal, (1) ژماره میکی زوړ زوړ. (2) [Slang] زوړ ماش

good evening, نیواوهت ماش (سلاو کردن یا خواحافیزی) نیواوهت ماش

good fellow, کوری ماش پیاوی چاک

goodfellowship (good'fel'ō-ship'), n. برادرمایستی

دوستایه تی

good-for-nothing (good'fēr-nuth'ing), adj. بئ فهرا ناله بار

Good Friday, قهلب ناله بار بئ سوود

n. کسینتی بئ هه ناله بار بیکاره یا قهلب

همیندی بیزوژ هه میدی ممان یاد پوژ هه تواسینی

عیس (که سن پوژ پیش جهونی زیندوو بوونه وه یه تی)

good-hearted (good'hä'rtid), adj. دل ماش بهرهم

باش (مروء)

good-humored (good'hū'mērd), adj. پووخوش

good-looking (good'look'ing), adj. جوان (مروء) قوژ شوخ

نیمک سوود

good looks, نیک سووکی جوانی (مروء) قوژی

goodly (good'li), adj. (1) نیک سووکی جوان قوژ

(2) ماش چاک (3) زوړ فره زهینه

-goodliness (n.) به میانیت ماش (سلاو کردن یا خواحافیزی)

good morning, به میانیت ماش

good-natured (good'nä'chērd), adj. پهروشت چاک

سروشت ماش لبار هین پووخوش

goodness (good'nis), n. (1) باشا چاک یاکی پیا وچاک

بهرهمی (2) ناکو کوه پوخته

interj. بؤ خاتری خودا! (for ~ sake!) شو بیا ماش (خودافیزی یا نووستن)

goods (goodz), n.pl. (1) شتومک شت کله یل

(2) فروتنی (3) قوماش کووتان. (4) [British] بار

deliver the goods, کردن یا به جینه تانی نه وه پتورسته

بعلین نه شکاندن بهلین به جینه تان

get (or have) the goods on, [Slang] موژینه وه زانینی تاوانیک

له سهر کسینت یا دسته یهک

good speed, خوا ناگای لیت بیتو سهر کهوتو بیت

دوعای گهشت خوشی

good-tempered (good'tem'pērd), adj. همین له سهر خوژ

زوو توپه نه بوو

good turn, چاکه پیاوهتی چاکه کردن

good will, (1) ههستی برادرمایه پاک بهرهم به خهنگ

چاکه خهنگ ویستن. (2) شادامی بؤ قایل بوون په سهند کردن

goodly (good'i), n. (1) ناوبانگی ماش دهزگایه کی بازرگانی

(2) خوارنیک شیرین خوش (وهک نوول)

goody (good'i), n. (1) خوارنیک شیرین خوش (وهک نوول)

(2) کسینتی به سهراری پاکو به ناین

govern

به چکه قاز
(۱) میژوری ژمانی مسیح و ناموزگاری به مانی.
[G-]، یه کیکه له یه کهم چوار بهشی نینجیل؛ نینجیل.
[G-]، هه لیزاردیه یکی نینجیل که له نوژی کۆمهله ده خویندیه
(۴) رینازو ناموزگاری په سه نذکارو به راست دانراو.
(۱) په ردهیه یکی ته نکه له هه وادو به سه ر.
پوهه و دره خه وه وهک هیلانه ی جانجالۆکه. (۲) توماشیکی زۆر ته نکه؛ کریشه.
(۳) شتیکی ته نکه و ناسک.
ته نکه و سووک و په ردهیه.

adj.
-gossamer (adj.).
(Obs. or Dial.) (۱) باروکی دایکی گیانی.
(ب) برادهری گیانی به گیانی
(۲) کسینکی به گۆ، پاش دوو. فیتنه باز، غه بیه تکر، یا له پاش مله دوو.
(۳) به دگزی؛ له پاش مله دوویی؛ ووت ووات؛ غه بیه ت کردن؛ فیتنه بازی.
به گۆزی کردن؛ ووت ووات کردن؛ غه بیه ت کردن؛ فیتنه بازی کردن؛
له پاش مله دووان.

(۱) ووت ووات؛ له پاش مله دووان؛ [Rare].
به بیه تکاری. (۲) پاش دووان؛ غه بیه تکاران؛ ووت ووات کران.
(۱) همز که له ووت ووات. پاش دوویی، یا
غه بیه ت. (۲) پر له ووت وواتو له پاش مله دووان.

got (got), past tense and alternative p.p. of get.
(۱) گۆتی؛ به کیکه له خیلکی نه لمانی کۆن که
زۆریه ی ئیمجراتۆریه تی ژمانی داگر کرد له سده ی سیمه و چواره م و
پینجه م زاینده. (۲) کسینکی گه رج و کۆی.
(۱) گۆتی؛ تاییه تی به گۆتی به مگان و زمانه گیان.
(۲) تاییه تی به هونه ری خانوسازی گۆتی که بریده یه له تاق و هیل و سیمه و
گۆی سه بانه ی نووک تیز.

(۱) ژمانی گۆتی به مگان. (۲) هونه ری خانوسازی گۆتی
Gothic arch, تاقی نووک تیز (خانوسازی)
gouge (gouj), n. (۱) نه سکه نه.

(۲) [Colloq.]. (b) سز یا کون تیکردن به نه سکه نه. (ب) سز؛ کون
(۳) [Colloq.]. (b) ساخته کردن؛ فریودان؛ هه لئه تانه دن. (ب) ساخته چی
(۱) سز یا کون تیکردن به نه سکه نه.
(۲) هه لکۆزین؛ هه لکۆندن؛ چار هه لکۆزین؛ (His eye was -d out.)
(۳) [Colloq.]. ساخته تیکردن؛ هه لئه تانه دن.

goulash (gōō'lash, gōō'lash), n. شله ی گۆشت و سه ره.
(۱) کووله کی مدار؛ کووله که -
ده ریشی؛ کووله کی رازاندن ره؛ جۆره کووله که یه که ناره کی هه لئه کۆلریت و
روشک ده کریته وه بۆ شت تیکردن یا تیا خوارده وه.
(۲) پوهه کی نه رزفۆنده م (کووله که، خه یار، کاله ک، شووتی).

gourmand (goor'mənd), n. (۱) کسینکی زۆرخۆر و نه رسن.
(۲) خوارده ناس؛ وه ستای خوارده ن.
gourmet (goor'mā), n. خوارده ناس؛ وه ستای خوارده ن.
همز که له خوارده نی خوش و نایاب.

gout (gout), n. (۱) باداری (نه خۆشی). (۲) دا لۆیه خۆین.
gouty (gout'i), adj. (۱) تاییه تی به باداری
(۲) وهک باداری؛ ده بیه ته هۆی باداری (۲) بادار

-goutiness (n.).
govern (guv'əm), v.t. (۱) پاندن؛ پاشین؛ به رتۆه برده ن؛ حوکم کردن؛
فه رمانه روه یی کردن. (۲) دابینه کردن؛ راگر کردن؛ گرتن؛ راگرتن.
(۳) پشکه و پیکه کردنی خیرایی (نوتومیل).
(۴) بریارده ن؛ گرتنه وه و په بوه نده ی پۆه بون؛
(The scientific principles ~ing a phenomenon)
(۵) پنیویست بونی شۆبه یه کی تاییه تی وشه (زمانه وان).
v.t. پاندن؛ به رتۆه برده ن؛ حوکم کردن؛ فه رمانه روه یی کردن.

goody

interj. ووتی ده برینه هه ستی خوشی و شادی مندال.
goody (good'i), n. پیرۆتیکی هه قه ر.
goody-goody (good'i-good'i), adj. به سه رزاری و له راده به ده ر.
په ر خوش و باش و هه رسۆن.
goosey (gōō'i), adj. [Slang]. (۱) لینج؛ وهک سریش؛ لینگ.
(۲) لینج و شیرین.

goof (gōōl), n. [Slang]. (۱) کسینکی ساوینکه و بن میشک و ناکارمه
(۲) هه لئه کی بچوک

v.t. [Slang]. هه لئه کردن؛ به هه لئه داچۆن؛ له پیکه ده رچۆن؛ ژۆر که رتن.
goofy (gōōf'i), adj. [Slang]. مه لانه؛ کرامه؛ کرامه؛ ناکارمه
(a ~ person, hat, etc.)

-goofily (adv.); goofiness (n.).
gook (gook, gōōk), n. [Military Slang]. کسینکی ملبینه یی
یا بانی، یا کورنایی له پوهی سووکیه وه.
(۱) کسینکی نا قۆل و گه زه و هه ل.

goon (gōōn), n. [Slang]. (۲) شه لاتی؛ به تاییه تی هه به کرێ گیرو بۆ تیکشکاندی مانگرتنیک.
(۱) مرایه یه کی ماسی خۆره.

goosander (gōōs-an'dēr), n. (۱) قان؛ (۲) گوشتی قان.
(۳) کسینکی هه ج و پوه و بن میشک و ساوینکه.

goose (gōōs), n. (۱) جۆره موته که (Slang). سیخوره (له پوهی یاری به وه).
(۲) سیخوره تۆه زه ندن؛ له پوهی یاری به وه.

v.t. [Slang]. (۱) به زین کردنه مکه یه وه به قلیه قلی
ناتی خۆ بریز؛ هه له ده ست خۆ دان و.
کاری خۆ تیکدال

cook one's goose. [Colloq.] موگرژی؛ موچرکه (به تاییه تی که ده بیه ته هۆی
ده رپۆقیی کونیه لکانی پینست)

goose flesh, = goose bumps.
goose pimples, = goose bumps.

goose step, رۆیشتی تاییه تی سه رپاز
gopher (gō'fēr), n. نه زه مکه نه؛ کۆزه مکه نه؛ جرج

gorc (gōr, gōr), n. خۆین (به تاییه تی هه مبه یی)؛ خۆینی بۆاو.
gorc (gōr, gōr), v.t. برینه ر کردن به شاخ یا شه ره.

gorc (gōr, gōr), n. (۱) پارچه زه یه کی بچوکی سینگۆشه
(۲) پارچه به ک توماشی سینگۆشه یی که پانی ده نوینیت له کردنه وه (چه ت،
ته نووره، بایه تی که شتی).

gorge (gōrj), n. (۱) قورگ؛ (۲) نه وستی؛ چلینی.
(۳) زۆرخۆری؛ زۆر خوارده ن.

(۴) خوارده نی ماشینه روه یا خوارو. (۵) قیز؛ قیزه اته ره؛ بقی.
(۶) ده رگای پسته وه ی قه لایه ک. (۷) گه ل؛ ده ربه ند.
(۸) کۆسپ یا نۆیه لیکه گه ره که رینگایه ک بگرتن.

v.t. زۆر خوارده ن به په نه؛ نووشدان؛ ماشینه ره.
v.t. (۱) پر کردن؛ له خوارده ن؛ تین قران.
(۲) په نه وسنه خوارده ن یا قووته دان.

make one's gorge rise, دل تیکه له اتن؛ تووره مپون؛ بقی هه لسان.
gorgeous (gōr'jəs), adj. (۱) په نکا و په رنگ؛ گهش؛ جوان؛ رازاره
(۲) [Slang]. جوان؛ مازدار؛ زۆر جوان
(۳) [Slang]. خوش

gorilla (gə-ril'ə), n. (۱) گۆریلا که ره ره ترین مبه مپونی نه فه رپه یی
له تاده مپزه ده چیت (۲) [Slang]. (۱) کسینکی ناشرینی به هیزی وهک
مه مپوز؛ ب؛ شه لاتی

gory (gōr'i, gō'r'i), adj. (۱) خۆیناوی؛ به خۆین داپۆشراو
(۲) خۆیناوی؛ پر له خۆین پشتن (a ~ battle, story, etc.)
-gorily (adv.); goriness (n.).

gosh (gosh), interj. هه راره به ماله
goshawk (gos'hōk', gōs'hōk'), n. شاپاز؛ باز

چوون بهناو پهکدا يا گۆرپان بهين سمرنج پاکيشان (رنگ، ناوان)
 (۱) چين چين! پله پله! چين چين کردن.
 (۲) گۆزيني پله پله يا بهر بهر.
 (۳) تیکهال بوون يا گۆزيني وورده وورده (رنگ، ناوان).
 (۴) پله: (There are many ~s between good and bad.)
 (۱) پله! نمره. (۲) پلهی بهر زونم بوونموره رينگه،
 زوی. (۳) بهر موخوارکه! بهر موژورکه! قه ديال.
 (۴) پۆل! پله (قوتابخانه). (۵) نمره (قوتابخانه)
 (۶) گياضارنگ که تنها باوکی يا دايکی رهسمن بيت.
 v.f. (۱) پله پله کردن! چين چين کردن! پۆل پۆل کردن! نمره لهسمر دانان
 (۲) نمره پيدان (قوتايي، تاقیکردنومه).
 (۳) تهخت کردن (زوی)! رينگه يا زمين تهخت کردن بۆ هيلی شهمنده فر.
 (۴) (up -) توخم چاک کردن به جووت کردن لهگهال گياضاري رهسه تردا
 v.i. (۱) پلهی خوگرتن! چينگهی خوگرتن له چينگدا.
 (۲) گۆزيني بهر بهر! به چمند پله پله! ريشتن.
 (۳) گهيشتنه تهوقسمري قه ديال يا بهر موژورکه يهک.
 (۴) بهسمر کۆسپدا زالمبون و گهيشتنه نامانچ
 قوتابخانهی سمرم تايي.
 the grades, (۱) نمره دهم. (۲) تهختگر (مروءه، مکينه).
 grader (grād'ēr), n. (۳) قوتايي پۆلنکی تاييهتی. (a fifth ~).
 grade school, قوتابخانهی سمرم تايي.
 gradual (graj'ōo-əl), adj. بهر بهر! وورده وورده.
 gradually (graj'ōo-əl'ī), adv. بهر بهر! وورده وورده!
 تۆنه تۆنه! نهخته نهخته.
 graduate (graj'ōo-it), n. (۱) نمره چووي زانکو، کۆليج، يا قوتابخانه.
 (۲) دهر يا شووشه يکی پله دار.
 v.f. (۱) نمره چوواندن (قوتايي)! برونامه ي تهواوکردنی قوتابخانه پيدان.
 (۲) شووشه يا دهر پله پله کردن.
 (۳) پۆل پۆل کردن! چين چين کردن.
 v.i. (۱) دهرگرتنی برونامه ي تهواوکردنی قوتابخانه! تهواوکردنی قوتابخانه
 (۲) گۆزینی وورده وورده
 adj. (۱) نمره چووي يا تهواوگر (قوتايي زانکو، کۆليج، يا قوتابخانه).
 (۲) تاييهتی به خویندنن بهر: (courses ~)
 قوتابخانهی بهر! پلهی ژور به کالورژيس له زانکو د.
 graduate school, قوتايي خویندنن بالآ. واته ژور به کالورژيس!
 graduate student, قوتايي نکتور او ماستر.
 graduation (graj'ōo-ā'shən), n. (۱) تهواوکردنی قوتابخانه،
 زانکو، يا کۆليج. (۲) نامهنگی قوتابخانه تهواوکردن و برونامه دهرگرتن
 (۳) پله پله کردن دهر يا شووشه يهک. (۴) يهکک له پلانه يان هه موويان
 (۵) پۆل پۆل کردن
 گورسين و وينه و نهخشه ي سمر ديوايی
 graffiti (grā-fē'tē), n.pl. شویننی گشتی (که به ژوی ناپهسند و ناره زايی دهره بریت)
 graffito (grā-fē'tō), n. (pl. graffiti), شووسین و وينه و نهخشه ي ناپهسندى سمر ديوار و کۆنهک.
 graft (graft, grāft), n. (۱) قه لقمه (موتور به کردن): گۆيکه (موتور به کردن).
 (۲) موتور به کردن! پهيوهست! پهيوه مرکز کردن (۳) چينگه ي موتور به
 (۴) دار يا پهيوه ي موتور به کراو.
 (۵) (b) دزی (کار به دستي میری، رينکراو، يا دهرگايهک): دهسکرتی قه دهغه
 (ب) پاره يا شتی دز او بهم چۆره
 (۶) تيشوو يا نيسقانی پهيوهست پیکراو (نهشته رکاری).
 v.f. (۱) موتور به کردن. (۲) بهرهم هينان به موتور به (ميوه، گۆل).
 (۳) دزی کردن (کار به دستي میری يا دهرگايهک).
 (۴) پهيوهستکردنی تيشوو (نهشته رکاری).
 v.i. (۱) موتور به کراو! پهيوهست بوون.
 (۲) دزی کردن (کار به دستي میری يا دهرگايهک)

governable (gub'vēm-a-b'l), adj. پهيوه ده بریت! دايين دهسکرت!
 پهيوه نمره يی دهسکرت
 governance (gub'vēr-nāns), n. پهيوه برندن! زانکو!
 پهيوه نمره و بر کردن
 governess (gub'vēr-nis), n. (۱) پهيوه ديداری مغانی مانيک (ژن).
 (۲) [gōv'nēs] (فهرمانره) (ژن).
 government (gub'vēr-mānt, gub'vēm-mānt), n. (۱) میری.
 پهيوه نمره يی! حکومت. (۲) پهيوه نمره يی کردن! پهيوه نمره يی! پهيوه برندن
 (۳) کار به دستن و پهيوه نمره يی پهيوه نمره يی يهک. (۴) ههر نيمگي بهر بهر
 (۵) کار تينکردنی ووشه يهک له ووشه يهکی تر (ريزمان)
 governmental (gub'vēr-men'tl), adj. تاييهتی به پهيوه نمره يی
 يا میری عی پهيوه نمره يی! میری
 governor (gub'vēr-nēr), n. (۱) بار بکار يا پهيوه نمره يی تاييهتی
 (۲) بار بزرگ ری درجه يا ههر نيمگي ژندهسته
 (ب) پهيوه نمره يی يهکک له ويلايهت کاشی نه مریکا.
 (ج) پهيوه نمره يی دهرگا يا رينکراو يک
 (د) نامیری رينکخه ری خيرا يی مکه يه يهک
 پارتیکاری گشتی
 governorship (gub'vēr-nēr-ship'), n. پارتیکاری بار بکار گشتی
 gov't. Gov't., = government.
 gown (goun), n. شوو نه نامنه يی (۱) کراسی درزی ژن
 (ب) شه کراسی ژن يا پياو (۲) جبه مهلا. قه شه. قوتاييان و ماموستا - سر
 زانکو به دهسنگی دهر چووندا. (۳) نهدامانی زانکو يا کۆليج
 جبه له مهر کردن
 v.f. (۱) فرات! پهلاماردان و فراندن! پهيوه کردن!
 هه لپور وسکاندن (۲) دهست به سهردا گرتن به ناره يی! قوستنمه! زهوتر کردن
 n. (۱) پهلاماردان و فراندن! پهيوه کردن! قوستنمه
 (۲) شينگی قوزراوه يا فرينراو (۳) گيره ي مکه يه يی بهر بهر موه
 grabble (grab'l), n.f. (۱) سر کوتان! دهست کوتان
 (۲) خو زانکشان بهسمر سکدا! به دهمدان پانگرتن! کوتن
 دهست سهردا گرتن
 v.f. (۱) جوانی لهخت ولار! لهجه ولار! شوخ وشهنگی!
 ناسکی (۲) جوانی کرد موه و رهوشت (۳) ينگه ي پاست.
 (۴) چکه! پياوشتی (۵) پهحم! رهحم! خويانه! خيرا يی خويی.
 (۶) مولهت (۷) دوعا و سوپاسی خوا کردن پيش نان خواردن.
 (۸) بهخشين. (9) [g]-[i]. ناو نيشانی سهرهک قه شه يا دوق بۆ لهگهال دوان.
 v.f. (۱) ريزان (۲) پارازندهوه
 fall from grace, گوناگون کردن! کرده و به يکی ژور ناپهسند کردن
 in the bad grace of, کۆن له بوون لهگهال! لهگهال! يهکک له پلانه يان هه موويان
 خاتر نه بوستن
 in the good grace of, کۆن بوون لهگهال! لهگهال! رينک بوون!
 خاتر ويستن
 with bad grace, به بادهسری! به مرومونی! به ناخوشی خۆ
 with good grace, به دل! به رهزامه ندي و خوشی خۆ
 graceful (grās'fəl), adj. به لهخت ولار!
 شوخ وشهنگ! حواو و رينک ويک
 graceless (grās'lis), adj. (۱) دهسکرت! مژ ناموس! ناپهسند
 (۲) مافولا! به لهخت ولار! ماشرين
 grace period, مولهت! موه ي نيشوون موه يکی زياده يی دهرزنت
 به قهر زانک دهردی قهرزه يکی يا کهرانه موه ي شتی خواستراو
 gracious (grā'shəs), adj. (۱) برو خوش! ناسک
 (۲) بهر دهه! هوسوز (۳) بهخشنده بهرام بهر نه بهجوو کتر له خۆ
 [An'v'el] حواو
 interj. ئه ي هوار نه مانه
 gradate (grādāt), v.f. & v.i. چين چين کردن! پله پله بوون!

graftage

graftage (graf'tij, graf'tij), *n.* (۱) موئوربه کاردن: موئوربه کاردی (۲) موئوربه کاردن: پیبوهست بوون

grain (grän), *n.* (۱) دهنک گهم، جو، مژک، گنمه شامی، نیسک... هتدا (۲) کاکله: کاکل (۳) دانه و نیله: دهنل و دان: ووشکه دان: خله دان (۴) دهنکوله: دانه خوی: (۵) نهخت: تون: (u ~ of sense) (۶) دهماری نهخته دارو بهرد (که به درینژایی نهخته دارو بهرده کهمه) (۷) سرووشت: باری همستو هوش و میفش.

v.i. (۱) وهک بلور لیکردن: دهنک دهنک وهستان (۲) بویه کردن (۳) قووک له پیسته کردنموره

v.i. وهک بلور لنهاقن: دهنک دهنک وهستان

against the (or one's) grain, *adj.* دژی همستو خواستو سرووشتی خوزا به بیجه نهی سرووشت: ناپهسند.

grain elevator, **grainy** (grän'i), *adj.* (۱) دانه و نیله: دانه دار: دهنکدار (۲) دهماردار: نهخته و دان:

gram, gramme (gram), *n.* گرام: غرام

-gram (gram), (*telegram*) پاشگرینکه سامانای (۱) شتیکی نووسراو (۲) (i) ژماره یکی نایمتهی به گرام (kilogram) (ب) بهشتکی گرامینت: (centigram)

gramercy (grä-mür'si), *interj.* [Archaic], (۱) یوزر سویاس (۲) ووته به که بو دهر بریشی سرسامی.

gramineous (grä-nün'i-ös), *adj.* گیایی: وهک گیا

graminivorous (gram'i-niv'er-ös), *adj.* گیاخور

grammar (gram'er), *n.* (۱) ریژمار: دستوری زمان (۲) پهرنوکی ریژمان (۳) (b) دستوری زانیاری یا هونه ریژک (ب) پهرنوکی نه حوزه دستوری.

grammarian (grä-mär'i-on), *n.* ریژمانناس: زانی ریژمان: دستوری زمانناس

grammar school, (۱) قوتاسفاهی سردتایی (۲) (a) قوتاسفاهی که لاتینی تیدا بووترتیموره له ینگلته ره (ب) قوتاسفاهی نارهندی له ینگلته ره

grammatical (grä-mat'i-k'l), *adj.* (۱) تاییبهی نه ریژمان: ریژمانی: هی دستوری زمان (a ~ mistake) (۲) بهیاری ریژمان له پوری ریژمانموره

grammatically (grä-mat'i-k'l-i), *adv.* گرامه فون: سدوروقی قهوان لیدان

gramme (gram), *n.* gram.

gramophone (gram'ä-fön), *n.* (۱) هماری دانه و نیله (۲) ناوچیدک که دانه و نیله یکی زوری تیدا بهرهم دههینرت

granary (gran'er-i), *n.* (۱) پله بهرد: پله بهرتو: گموره. (a ~ duke) (۲) سمره کی: گرنترین: بهگم. (۳) جوان (a ~ scenery) (۴) خوش و نیاب و کدشخه: (a ~ banquet) (۵) گرنک: بهرد: ناودان (۶) خونیوین: بووت بهرد: بهغین (۷) سدرحه: همور: تهراو: (the ~ total) (۸) [Colloq.] یوزر باش و نیاب: خوش و چاک (۹) بهرد ویزه: هونه: منند.

n. (۱) پینانوی گموره (۳) [Slang] - هزار دولا

grand- (grand), پینشگرینکه بهمانای هی نوهی گموره تر یا گهنتر له (grandfather, grandson)

grandam (gran'dam), *n.* [Archaic or Rare] دایه گموره (۲) دایه گموره: پیر

grandame (gran'däm, gran'däm), *n.* = grandam.

grandstand

grandaunt (grand'ant, grand'ant'), *n.* خوشکی نهنک یا بایر: پوره گموره

grandchild (gran'child, grand'child'), *n.* کوپهزا یا کچهزا.

granddad (gran'dad'), *n.* Also granddaddy. بایر: بایه گموره (ووتهی مندان)

granddaughter (gran'dô têt, grand'dô têt'), *n.* کچی کوپهزا: یا کچهزا.

grand duchess, (۱) ژنی گموره دوقا هارسری گموره دوق (۲) گموره دوقی ژن

grand duchy, گموره دوق نشین: گموره دوقی ژن نشین.

grandee (gran-dê'), *n.* بهگزه دایه یکی نیسپانی یا پورتوگالی

grandeur (gran'jër, gran'joor), *n.* بهرزی: گموره می: مرنی: بهمانایانگی: بهشکویی: بایر: بایه گموره.

grandfather (gran'fä thër, grand'fä thër), *n.* کاتژمیرینکی گموره می سهر دیوار (۱) بایرانه: بایه گموره: (۲) بهرجم: لیبورده: بهخشدنه

grandfather's clock, (۱) بایرانه: بایه گموره: (۲) بهرجم: لیبورده: بهخشدنه

grandfatherly (gran'fä thër-li), *adj.* بهکارهینانی ووشه ی ژلو و پازاوه و به کمش و فش: قسه ی ژل.

grandiloquence (gran-dil'ä-kwäns), *n.* ووشه ی ژلو و پازاوه و به کمش و فش بهکارهینانی.

grandiloquent (gran-dil'ä-kwänt), *adj.* (۱) بهشکوی: مرن: بندا: بهرد. (۲) خوزه ره خه: خونیوین: به کمش و فش: مرنی درژنه

grandiose (gran'di-ös), *adj.* (۱) بهشکوی: مرن: بندا: بهرد. (۲) خوزه ره خه: خونیوین: به کمش و فش: مرنی درژنه

grandiosely (*adv.*); **grandiosity** (*n.*); **grandioseness** (*n.*), (۱) بهشکوی: مرن: بندا: بهرد. (۲) خوزه ره خه: خونیوین: به کمش و فش: مرنی درژنه

grand jury, (۱) بهشکوی: مرن: بندا: بهرد. (۲) خوزه ره خه: خونیوین: به کمش و فش: مرنی درژنه

grand larceny, (۱) دزی: پاره یا شتی که ترخی له بهینی ۲۵-۵۰ دولا ره بیت. (۲) دزی: کم یا زور

grandma (gran'mä, grand'mä), *n.* [Colloq.] = grandmother.

grandmother (gran'muth'ër, grand'muth'ër), *n.* نهنک: دایه: دایه گموره.

grandmotherly (gran'muth'ër-li), *adj.* (۱) نهنکانه: نهنگی: (۲) بهرجم: زور به تنگه و هماتور

grandnephew (gran'nef'ü, grand'nef'ü), *n.* کوپهزا یا کچهزا: کچی زای: نیرینهی سرا یا خوشک.

grandniece (gran'nes', grand'nës'), *n.* کچی برلزا یا خوشک.

grandpa (gran'pä, grand'pä), *n.* [Colloq.] = grandfather.

grandparent (gran'pär'änt, grand'pär'änt), *n.* بایر: دایه: دایه گموره: دایه گموره: نهنک

grand piano, پینانوی گموره (که ژیکانی ناسویبی به)

grand prix, بهگم خهلات: بهرترین یا گموره ترین خهلات.

grandsir (gran'sër, grand'sër), *n.* [Archaic] = grandsire.

grandsire (gran'sir', grand'sir'), *n.* [Archaic] بایر: بایه گموره: (۲) باو و بایر (۳) پیره پیاو.

grand slam, (۱) دستیک قوما بردهنموره (۲) همور پینشگرینکان بردهنموره

grandson (gran'sun', grand'sun'), *n.* کوپهزا یا کچهزا.

grandstand (gran'stand', grand'stand'), *n.* شوینی (دانیشتنی تماشاکاران له یاریگایه کدا که سهری گراییت. (۲) تماشاکارانی باری بهک. یوزر لیدان: رهفتار کردن یا خونیویندن بهجوزیک که سمرنی

v.i. [Colloq.]

grate

هونهری نه‌خشه‌کاری!
 هونهری وینه‌ی کاره نه‌ندان‌ه‌زی‌یه‌کان
 پاشگرینه‌که به‌مانای. (۱) جۆرنکی تاییه‌تی نووسین یا
 وینه‌گرتن: (calligraphy; photography)
 (۲) زانیاری‌یه‌کی باسکر یا نیشانه‌ه‌لند: (geography)
 (۱) له‌نگر. (۲) قولاپ.
 (۱) قولاپ.
 (۲) گرتن (زۆرانباری)؛ به توند پرییاکردن یا گرتن.
 (۳) زۆرانباری؛ زۆران؛ نه‌مباربوون
 گرتن؛ به توند گرتن؛ زۆران گرتن؛ نه‌مباربوون
 (۱) قولاپ به‌کاره‌ه‌ئین. (۲) زۆران گرتن؛ پڕ به‌یه‌کدا کردن؛ نه‌مباربوون؛
 گرتن به توند.
 (۱) له‌نگر. (۲) قولاپ.
 (۱) به توند گرتن؛ به قایم گرتن؛
 به دهست گرتن. (۲) پرییاکردن (۳) تینگه‌یشتن؛ سهر ئی دهرچوون.
 (۱) گرتن به دهست؛ گرتنکی قایم؛ دهست به‌یه‌کدا کردن.
 (۲) دایب‌نکردن؛ له‌ژێر دهستدا بوون. (۳) پینگه‌یشتن؛ توانای گه‌یشتن
 (۴) تینگه‌یشتن؛ سهر ئی دهرچوون؛ توانای میشتکی
 (۱) په‌لاماردان؛ دهست بۆ پاک‌ه‌شان بۆ گرتن؛ پرییاکردن.
 (۲) به‌جوشه‌وه وهرگرتن یا قبول کردن.
 (۱) بگر
 (۲) چاوبرسی؛ چاوی تیرنه‌ه‌خۆر.
 (۱) گیا؛ گۆرگیا. (۲) له‌وه‌رگا؛ چیمه‌ن.
 (۲) [Slang]، ماریوانه.
 (۱) له‌وه‌راندن (ناژول). (۲) گیا ئی پرواندن.
 (۳) کوشتن و دان به زه‌ویدا (پار)؛ دان به زه‌ویدا (زۆرانباری).
 (۱) له‌وه‌رین. (۲) په‌که‌ه‌وتن؛ له‌وتان؛ پزین. (۳) مردن
 (۴) هه‌سه‌انه‌وه‌ا پشوو‌دان
 کاتی خۆ به‌ه‌ه‌ژدان؛
 هه‌ل له دهست خۆ دان.
 (۱) مه‌که‌ینه‌ی
 چیمه‌ن برین. (۲) [Colloq.] تۆپینه‌که گیای یاریگا دهرچووشین (بیسبول)
 (۱) کوله.
 (۲) [Military Slang]، فزۆکه‌یه‌کی بچووک بۆ چاودێری یا سووسه‌کردن
 (۱) له‌وه‌رگا.
 (۲) ههرینه‌کی گۆرگیاوای.
 له - (۱) [Colloq.] تۆپینه‌که گیای یاریگا دهرچووشین (بیسبول)
 خه‌لکی ساده یا جه‌مه‌ره‌ره‌هه‌هلۆتو: (a ~ political movement)
 (۱) ژینکی ته‌لاق دراو یا له مێرد جیا‌بو‌وه‌وه.
 (۲) ژینکه‌که مێرده‌که‌ی لا نه‌یه‌ت. (۳) ژنه‌ دۆسته‌یکی واز ئی هینراو
 (۴) دایکی منداڵینکی زۆل.
 پیاوینکی ته‌لاق دراو یا له ژن جیا‌بو‌وه‌وه.
 (۱) تاییه‌تی به‌ گۆرگیا.
 (۲) به گیا داپۆشراو؛ گیاوای. (۳) سه‌وز.
 سه‌وز و هه‌ک
 گیا.
 (۱) هارین؛ چینی (په‌نیر). (۲) کراندن.
 (۲) جیرکردنه‌وه (دان)؛ له‌یه‌که‌سه‌ستن. (۴) په‌سه‌تکردن؛ زیزکردن.
 (۱) کراندن. (۲) ده‌نگه‌ک ئی په‌یدا کردن و هه‌ک هی ددان جیرکردنه‌وه.
 (۲) په‌سه‌تکردن؛ دلگرتن: (Her voice ~s on me.)
 (۱) چوارچۆه‌یه‌کی شیش بۆ په‌نجمه‌ره‌ و ده‌رگا.
 (۲) ته‌په‌مانی کوه‌وه (که ناگه‌رکه‌ی له‌ژێر دایه‌وه شتی ده‌خه‌رتنه‌ سه‌ر یا له سه‌ری
 ده‌هه‌ژێنێ). (۳) ناگه‌ردان؛ کوه‌وه.
 (۴) بێژنکی ناسین؛ ته‌ه‌زای ته‌ل (بۆ له‌بێژنگدان)

grand tour

ته‌ماشاکه‌ران یا گۆرنگه‌ران پاک‌ه‌شتن؛ فیزاڵدان؛ خۆنواندن.
 (۱) گه‌رابینکی گه‌شتی به‌ نه‌وره‌پادا (له‌لایه‌ن قوتابییانی
 به‌گه‌زاده‌ی نینگه‌یه‌زه‌وه که به‌شیکه‌ بوو له ته‌واوکردنی خۆشه‌ندان
 (۲) گه‌ران یا چاوی بیاگه‌یرانینکی گه‌شتی و ووره.
 مامه‌که‌وره‌: (grand'tuŋ'k'l, grand'tuŋ'k'l), n.
 برای باپیر نا برای نه‌که
 (۱) هه‌ماری دانه‌وینه‌.
 (۲) کینگه‌به‌که به‌ خانووی وهرزێره‌که‌ر ته‌ویله‌ و کایه‌نه‌ره
 (۳) [G.] کۆمه‌یه‌کی هه‌ره‌وه‌زی وهرزێران
 (۴) باره‌گی له‌هه‌ جۆره‌ کۆمه‌له‌ هه‌ره‌وه‌زی‌یه
 (۱) نه‌ناسی کومه‌لینکی هه‌ره‌وه‌زی کشتوکالی
 (۲) وهرزیر؛ جوتیار.
 گرانبه‌ت به‌ریکی زۆر په‌ق و په‌نگا و په‌نگه.
 (۱) گرانبه‌ت؛ گرانبه‌ت؛ گرانبه‌تی تێدایه
 مانه‌وینه‌ه‌خۆر.
 (۱) نه‌که؛ دایه‌که‌وره‌: (gran'ti), n. [Colloq.]
 داپیر. (۲) بریژن (۳) که‌سه‌یکی له‌ پاده‌ به‌ده‌ر گۆی به‌ شتی ووره‌و بێن بایه‌خ
 دهره‌و به‌ هیچ پاری نه‌بوو
 (۱) پندان؛ پیدانی خواسته‌یله‌ دان
 (۲) (ا) بێ به‌خه‌ش؛ به‌خه‌شین. (ب) کرین و فرۆشتنی زه‌وی و خانوو به‌ تاپۆز
 (۳) کریمان؛ دان پیداندان بۆ مه‌به‌ستی گه‌فتوگۆ
 (۱) پندان؛ پیدانی خواسته‌یله‌ دان؛ دران
 (۲) به‌خه‌شیش؛ دراو؛ شتیکی به‌خه‌شراو زه‌وی، خانوو، پاره‌... هه‌تد.
 (۱) به‌ راسدو براره‌و دانان.
 (۲) به‌ ناسی دانان؛ به‌ هیچ نه‌زانین؛ به‌ هیچ دانان؛ بایه‌خ بێن نه‌دان؛
 ترخ نه‌زانین؛ به‌ سو ترخ زانین
 که‌سه‌یکی ست بێن به‌خه‌شراو
 که‌سه‌یکی ست به‌خه‌ش.
 داندار؛ له‌ ده‌نگه‌ت سکه‌باتوو
 (۱) داندار؛ داندار کردن؛
 داندار دان؛ بۆر؛ ده‌نگه‌ت ده‌نگه‌ت ده‌ستان. (۲) گرنج گرنج بوون
 -granulation (n.).
 (۱) ده‌نگه‌ت؛ ده‌نگه‌تی بچووک
 (۲) شتیکی بچووک و هه‌ک ده‌نگه‌ت
 گرانولایت به‌ریکی ده‌نگه‌ت ده‌نگه‌ت
 و هه‌ک به‌لوره
 (۱) تری (۲) دارمێو؛ داروتری.
 (۳) سوورینکی ته‌رخه‌وانی. (۴) بۆمبای میشوویی.
 (۵) [pl.] (ا) میخه‌که‌ی ژوور سه‌می نه‌سه‌پ و ماین. (ب) سیلی په‌شه‌وه‌ووخ.
 (۱) که‌مات؛ مژه‌ میوه‌یه‌که‌ له‌ پرته‌قان.
 گه‌ره‌تره‌ (۲) داری که‌بات.
 شه‌کری تری
 (۱) داره‌مێو؛ داروتری.
 (۲) پزنگا یا هۆیه‌کی نه‌پینی بۆ بلاوکه‌رته‌وه‌وه وهرگرتنی ده‌نگه‌تواس:
 (to hear something through the ~)
 (۲) ووت ووت؛ قار.
 نه‌خشه‌ وینه‌؛ شێوه‌ی نه‌ندان‌یه‌ی
 پیداندان به‌ نه‌خشه‌ یا شێوه‌ی نه‌ندان‌یه‌ی.
 پاشگرینه‌که به‌مانای (۱) نامێری نووسه‌ر:
 (۲) شتیکی نووسراو: (monograph)
 (۱) بۆن؛ بۆن‌نکراوه‌؛ بۆن و هه‌ک وینه.
 (۲) تاییه‌تی به‌ هونه‌ری نه‌خشه‌ی (۳) هی ده‌سته‌نووسین. (ب) نووسراو.
 (۴) تاییه‌تی به‌ نه‌خشه‌ وینه‌ی نه‌ندان‌یه‌ی.
 هونه‌ره‌ وینه‌ی یا نینگه‌ری‌یه‌کان.
 graph (graf, gräf), n.
 v.t.
 -graph (graf, gräf),
 (telegraph)
 (۲) شتیکی نووسراو: (monograph)
 (۱) بۆن؛ بۆن‌نکراوه‌؛ بۆن و هه‌ک وینه.
 (۲) تاییه‌تی به‌ هونه‌ری نه‌خشه‌ی (۳) هی ده‌سته‌نووسین. (ب) نووسراو.
 (۴) تاییه‌تی به‌ نه‌خشه‌ وینه‌ی نه‌ندان‌یه‌ی.
 هونه‌ره‌ وینه‌ی یا نینگه‌ری‌یه‌کان.
 graphic (graf'ik), adj.
 (۱) بۆن؛ بۆن‌نکراوه‌؛ بۆن و هه‌ک وینه.
 (۲) تاییه‌تی به‌ هونه‌ری نه‌خشه‌ی (۳) هی ده‌سته‌نووسین. (ب) نووسراو.
 (۴) تاییه‌تی به‌ نه‌خشه‌ وینه‌ی نه‌ندان‌یه‌ی.
 هونه‌ره‌ وینه‌ی یا نینگه‌ری‌یه‌کان.
 graphic arts,
 هونه‌ره‌ وینه‌ی یا نینگه‌ری‌یه‌کان.

grateful

v.t. جوارجیوهی شپش تیختن تهیمانه تیختن.
grateful (grāt'fal), adj. ۱. مهنون سوپاسکر؛ به چاکه زان (to be ~ to somebody)

۲. جیکه سوپاسه؛ خوش؛ باش.
grater (grāt'er), n. نامیری جینی پهنرو سهوزه؛ پهنرجن.

gratification (grat'ə-fi-kā'shon), n. ۱. دلخوش کردن؛
دلخوش بوون؛ دلخوشی؛ خوشی؛ بازی کردن. ۲. دلخوشکهره؛ خوشی پییمر.
۳. پاداشت؛ خهلات؛ بهخشیش.

gratify (grat'ə-fi'), v.t. ۱. دلخوش کردن؛ خوشی پیدان؛ بازی کردن.
۲. دار به دهمره؛ ناز کیشان؛ لاواندهره. [Archaic] ۳. پاداشت دانهره.

-gratifier (n.).
gratifying (grat'ə-fi'ing), adj. ۱. دلخوشکهره؛ خوش؛ خوشی پییمره.
باش؛ مدل بوو

grating (grāt'ing), n. جوارجیوهی شپش بؤ پهنجره و دهرگا.

grating (grāt'ing), adj. ۱. دهگینکی ناساز لیوههات وه هی منجهل.
کړاندن؛ موچرکه به لهشدا هیننر (دهنگ) ۲. ناخوش؛ پهستکر.

gratis (grā'tis, grat'is), adv. & adj. خورای؛ بهلاش؛ مفت.

gratitude (grat'ə-tōd', grat'ə-tūd'), n. مهنونوش؛ سوپاس؛
مهنونوینتی؛ مهنون بوون؛ به چاکه زانین.

gratuitous (grə-tōd'ə-təs, grə-tū'ə-təs), adj. ۱. خورای؛
بهلاش ۲. بین هؤ؛ نابهجن؛ پن نهریست؛ ناپیویست

gratuitous contract, فؤنهراتیکه که سوودی فؤنهراتیجهیکه
تیدا بیت

gratuity (grə-tōd'ə-ti, grə-tū'ə-ti), n. بهخشیش

gratulate (grach'oo-lāt'), v.t. [Archaic]. ۱. بن خوش بوون؛
دل بن خوش بوون ۲. پمؤزیایی لیکرن

-gratulation (n.); gratulatory (adj.).

grave (grāv), adj. ۱. کړک (a ~ matter; ~ doubts)
۲. پر مترسی؛ ستم؛ مترسیدار. (a ~ illness)

۳. مرمؤز؛ پهست؛ ناوچهوان کړ
۴. ناشرین یا مردود (دهنگ): (~ colors)

۵. نزه ناواز (موسیق، دهنگ).

-gravely (adv.); graveness (n.).

grave (grāv), n. ۱. کور؛ نارامگا. ۲. مردن

v.t. ۱. مهنکندن. [Obs.] ۲. ناشن. [Archaic] ۳. مهنکندن (بهیکمکاری)؛ داناشن؛ دانراشین. ۴. لهره مهنکندن.

۴. جسیاندن
have one foot in the grave, له گیاهه لاد بوون؛

سهر له گوئی کؤی کؤی له زین

make one turn in one's grave, کرسی کارنکی ناپهسند که
کسیکی مردوی زؤر پهست دهره نهگهر زیندوو بووایه.

grave (grāv), v.t. پاک کردنهوی دیواری دهرهوی کمشتی و قبر لیدانی.

grave-clothes (grāv'klōz', grāv'klōthz'), n. نهره رگی که
مردوی پیوه دهنیزرت

grave-digger (grāv'dig'er), n. کورمهنکن

gravel (grav'l), n. ۱. زبخ؛ جمو. ۲. بوردی ناو گورچیه یا میزهندان.

v.t. ۱. چوویژکردن (رینگه). ۲. له زوی دانی کهشتی یا بهنم له کهناری
زیخای دهریا یا پووباردا ۳. تهریق کردنهوی یا سهر لی شیانوشی دروینهر.

۴. نسیپ شهل کردن (به زبھی ناو سم یا ژینر نا).
۵. پهستکردن. [Colloq.]

-gravelly (adv.).

gravely (grāv'li), adv. نیجگار؛ زؤر؛ جیکه مترسیجه؛
(He is ~ ill)

graven (grāv'n), alternative past participle of grave.

adj. ۱. مهنکندار (لهره دار، تمخته، ناسن، بورد... هتد). ۲. چهسپنارو.

great

graver (grāv'er), n. ۱. نهسکنه

۲. مرقی شت مهنکن لهره بوردو دارو ناسن.

gravestone (grāv'stōn'), n. کینه بورد؛ کینی کؤی؛ کینل.

graveyard (grāv'yārd'), n. کورستان؛ کورخانه؛ قهرسان.

gravitate (grav'ə-tāt'), v.i. ۱. بهینی پاکیشانی زوی یا
موگناتیبسی بزوان ۲. نیشتن (له بنی ناو یا شله)؛ نوهم بوون

۳. بزواندن بهره مرقه یا شتیکهره؛ پاکیشران بهره.

۴. بهره په کتر چوون یا
پاکیشران؛ پاکیشران؛ چوون بهره.

۵. پاکیشانی زوی؛ پاکیشانی موگناتیبسی (فیزیا).

-gravitational (adj.); gravitationally (adv.).

gravity (grav'ə-ti), n. ۱. به گرنگی کرتن (بهره وشت، کرده)؛
گرنگی. (ب) مترسی؛ پادهی مترسی یا ترسناکی.

۲. پلهی تاوانباری یا گوناوهاری.
۳. قورسی؛ قورسایی: (center of ~)

۴. نرزی ناواز (موسیق)

۵. پاکیشانی زوی (فیزیا)؛ هیزی پاکیشان؛ پاکیشانی موگناتیبسی

gravy (grāv'i), n. ۱. چهروای کؤش
۲. شلهیک که له چهروای کؤش و تاردو خوی و نالهت دروست دهرکرت

(دهکرت بهسمر خواردهمه نیدا)

gray (grā), adj. ۱. خوله میخی (دهنگ)؛ بؤز؛ بؤز؛ رهنکی مردوو.
۲. ناخوش (ناوهو، ژیان... هتد)؛ ناسووده نه بهخش؛ پهستکر؛ تاربت

۳. سپی (قز)؛ (۴) پیر.

n. ۱. رهنکی خوله میخی یا بؤز. ۲. گیاندار یا شتیکی بؤز (بهتایبهتی نهسپ).
۳. کسپیک که جلی خوله میخی لهره بکات. (۴) قوماشی بؤز.

v.t. & v.i. بؤزکردن؛ سپی بوون (قز)

grayhound (grā'hound'), n. = greyhound.

gravid (grāv'id), adj. بؤزکار؛ بؤز؛ نرک له خوله میخی بهره.

graze (grāz), v.t. ۱. لهره پاندن؛ لهره پین؛ کورنده لهره پگاهوه (نازلن).
۲. ناگاداری نازل بوون له لهره پگاندا.

v.i. لهره پین؛ لهره پان

graze (grāz), v.t. ۱. پووشاندن (گولله)؛ مهنپووشاندن؛ چیچ کردن
(گولله). ۲. لیشان؛ به ناستم بهرکوتن؛ به ناستم لیکرتن.

v.i. پووشان؛ به ناستم بهرکوتن.

n. ۱. پووشان؛ به ناستم بهرکوتن. ۲. پووشاوی.

grazier (grā'zhēr), n. [Chiefly British], گاوران

grease (grēs), n. ۱. بؤن؛ بؤنی گیاندار؛ چهوری. ۲. پیو.
۳. بؤنی چهورکردن؛ گریس؛ بؤنی مکنینه

۴. هموکردنی قوه پنی نهسپ و نهو کینهی لوی دیت.
۵. چهوری بهرگن یا خوری تازه برپاوه. (ب) خوری پاک نهکراوه؛ بهرگن

۶. چهورکردن.

v.t. ۱. بوم چهورکردن؛ بهرتیل پیدان: [~ the hand (or palm)]

grease monkey, [Slang], فینهری فوتومیل و فیزکه.

grease paint, بیوه و شتومهکی مکیاچی نهکته.

greaser (grēs'er, grēs'er), n. ۱. چهورکر (مرق، ناسن).
۲. [Slang] مهنسپکی یا نههریکاییهیکه لاتینی (له پوی سووکی بهره).

greasy (grēs'i, grēs'i), adj. ۱. چهورکراو؛ بؤن لیدراو؛ پیس.
۲. چهور (خواردهمندی)؛ بؤناوی: (~ food).

۳. خز؛ خلیسک؛ لویس.

-greasily (adv.); greasiness (n.).

great (grāt), adj. ۱. زلا؛ گهره (قهره). ۲. زؤر (ژماره).
۳. دورودرؤز (ماوه، کات): (a ~ while)

۴. نیجگار زؤر؛ توندوتیز: (~ pain)
۵. زؤر (پاده): (to a ~ extent)
۶. بهناویانگ؛ ناودار؛ گهره؛ پایه بمر: (a ~ writer)

great-aunt

(۷) مەزىن: گەرە: بەزى (u - man) .
(۸) گەرە (the G-- War) .
(۹) گەرەتەر با گەنجەر بە يەك پىشت (~ grandmother; ~ grandson) .
(۱۰) كارامە: بزان: (He is ~ at tennis) .
(۱۱) زۇر ياش: ئاياب: زۇر چاك [Colloq.] .
(۱۲) سىكچى [Archaic] .
adv. [Colloq.] .
زۇر ياش: زۇر چاك: بە پاشى .
n.
يىلوى گەرە: مرقۇي پايە بەرزو بەئاوانگ:
(Many of the nation's ~s were there.)
-greatness (n.) .
great on, [Colloq.] .
the great .
يىلواه گەرەكان: مرقۇقە مەزىنەكان .

great-aunt (grāt'ant', grāt'ant'), n. - grandaunt.
Great Bear,
(۱) ئورچى گەرە كۇنەستېرەيكە: حموتە برا: حموتەوانە .
(مەررە: " Big Dipper " و " Ursa Major ") .
Great Britain,
بەرىتانىل گەرە اكە برىتىيە لە ئىنگلەتەرە و ئىزور
ئوسكوتلەندە

great Dane,
جۇرە سەگىنى گەرەي بەھىزى توك كورە .
Great Divide,
(۱) ئورچىگە يەك سەرەكى بەتايەتە شاخى
" بۇكى لە ئەمەرىكاي باكور (۲) (۱) مردن: كۇچى دوايى .
(ب) تەنكۇچەنەمەيكى گەرە .

great-grandchild (grāt'gran'child', grāt'grand'child') , n.
كورەزانا: كچەزانا .
great-granddaughter (grāt'gran'dô'tër, grāt'grand'-dô'tër), n.
كچى كورەزانا كچەزانا
great-grandfather (grāt'gran'fä'thër, grāt'grand'fä'thër), n.
بايرەگەرە: باوكى باپىر يا نەنكە .
great-grandmother (grāt'gran'muth'ër, grāt'grand'-muth'ër), n.
دايرەگەرە
great-grandparent (grāt'gran'pär'önt, grāt'grand'-pär'önt), n.
دايرەگەرە: بايرەگەرە
great-grandson (grāt'gran'sun', grāt'grand'sun'), n.
كورى كورەزانا: كورى كچەزانا .

great-hearted (grāt'här'tid), adj.
(۱) ئازا: چاوانەترس:
بەحمەك: (۲) - ل فراوان: بده: بەخشندە .
greatly (grät'li), adv.
(۱) ئىنكار: زۇر: زۇر .
(۲) بە سەرەزى: بە شەرەفەرە: بە دەستورنىكى بەزى .

great-nephew (grät'nef'ü), n. = grand-nephew.
great-niece (grät'nēs'), n. = grand-niece.
great-uncle (grät'unj'k'l), n. = grand-uncle.
greaves (grēvz), n.pl.
زىزى لاق: لە قولە قاچەرە هەتا ئەزىن .
grebe (grēb), n.
مەلىكى ئاويە .
Greician (grē'shən), adj.
يۇناسى: گرىك
n.
(۱) يۇنادىيەك: كەسىنىكى يۇناسى يا گرىك .
(۲) زىزى زىزى يۇناسى يا گرىك .

Greco- (grē'kō'),
پىنشىگرىكە بەماناي يۇناسى: گرىك .
Greco-Roman (grē'kō-rō'mən), adj.
تايەتسى بە يۇنان و رۇما .
Greece (grēs), n.
يۇنان .
greed (grēd), n.
چاوسرىتى: بە هىچ ئىر نەخواردن: چىلىسى .
greedy (grēd'i), adj.
چاوسرىسى: بە هىچ تىرەخۇر: چىلىسى .
-greedily (adv.); greediness (n.) .

Greek (grēk), n.
(۱) يۇناسى: كەسىنىكى يۇناسى يا گرىك .
(۲) زىزى يۇناسى يا گرىكى (۲) [Slang] . نەندامى پىنشىراونىكى قوتاييانشى
كورى زانكۇ كە لە خانوويەكدا پىكەمە دەزىن (۴) [Obs.] . براوەرىنىكى تىزىك .
adj.
تايەتسى بە يۇنان و گەلەكى و زەمانەكى و كلتورەكى .

grewsome

green (grēn), adj.
(۱) سەوز .
(۲) رەنگ زەرە يا سەوز (لە ئوسدا يا بەھوى نەخۇشىيەمە)
(۳) تازە: بەتىن:
(Recollections of his youth were still ~ in his mind.)

(۴) فەرىك: كال و كرى: نەگەيىو: كال .
(۵) تازە كورە: دنيا نەدىو: ناكام: هەرزە .
(۶) ساويلكە . (۷) تازە: نوي .
(۸) سەوز: پەنگى سەوز . (۲) خومى سەوز: (۲) جل و بەرگى سەوز .
(۴) (pl.) گەلو لقى سەوز (بۇ پارازاندەمە) . (۵) سەوزە (كاهو, سىپىناغ) .
(۶) چىمەنىك كە بۇ مەبەستىكى تايەتسى بەكاربەندىرت .
(۷) يارىگاي گۇلف (كە هەموى چىمەنە) .

v.t. & v.i.
green with envy,
(۱) زۇر دل پىس . (۲) زۇر بەخىل .
greenery (grēn'ēr-i), n.
(۱) سەوزە: شىنابى: سەوزى: سەوزايى .
(۲) شەتلىك: جامخانەي گول و نەمام: پورەك و گولخانە .
green-eyed (grēn'id), adj.
(۱) چار سەوز .
(۲) (۱) دل پىس . (ب) بەخىل .

green-grocer (grēn'grō'sēr), n.
سەوزەفروش .
green-grocery (grēn'grō'sēr-i), n.
(۱) فروشگاي سەوزە:
دووكانى سەوزەفروش: (۲) (pl.) سەوزە: سەوزەوات .
green-horn (grēn'hōm'), n.
(۱) كەسىكى تازە كورە . هەرزە .
يا ناكام . (۲) كەسىكى ساويلكە .
(۳) [Colloq.] . لانواز يا كۇچىكرىكى تازە (لەروى گانتمە)
greenhouse (grēn'hous'), n.
شەتلىكاي شووشە: خانوويەكى
شووشەي گەرە بۇ نەمام: جامخانەي گول و پورەك و نەمام: پورەك و نەمام: گولزار .

greenish (grēn'ish), adj.
سەوزياو: سەوزكار .
green light,
(۱) چراي سەوز (بۇ هاتوچى ئوتومبىل لەسەر شەقام) . واكە
پىنگە پىندان بە بۇيشان: (۲) [Colloq.] . دەسەلات پىندان يا پىنگە پىندان بە
كردنى كارىك . [to give (or get) the ~] .
greenness (grēn'nis), n.
سەوزى: سەوزايى: سەوزىتى .
green onion,
تەرە پىياز .
green pepper,
پىپەرى سەوز: دەلوپىپەرى سەوز .
green-room (grēn'rōom', grēn'room'), n.
ژوروى چاويرى .
حەوانەمەي ئەكتەران لە هەندى شانۇدا .

green-sickness (grēn'sik'nis), n.
جۇرە نەخۇشىيەكى
كەم خۇزىيە كە رەنگى پىنست سەوزياو دەكات .
greensward (grēn'swōrd'), n.
گىاي سەوز: چىمەن .
green thumb,
دەستياشى يا بە رەكەتى بۇ پورەك بواندن:
شت ياش بە دەست پووان .

greenwood (grēn'wood'), n.
دارستانى سەوز .
greet (grēt), v.t.
(۱) سلاؤلىكرىن: چاك و چۆنى لەگەل كرىن .
(۲) بەخىرەتەن كرىن: پىشوازي كرىن .
greeting (grēt'ing), n.
(۱) سلاؤكرىن: چاك و چۆنى كرىن: سلاؤ .
(۲) سلاؤ كە كەسىكى دورو يا ناديارە .
gregarious (grī-gâr'i-əs), adj.
(۱) لە كۇمەلدا ژمار .
(۲) كۇمەلخواز: سەربەدەرە: حەزكەر لە هارەمى مرقۇ .
(۳) تايەتسى بە كۇمەل يا جەمانە . (۴) بە كۇمەل پووان (پورەكناسى)

gremlin (grēm'lin), n.
(۱) گىاندانرىكى نەفسانەيى كەتلچى
وەك جىزكەپە (۲) كەسىكى كەتتبارو بەگۇبەنگ .
grenade (grī-nād'), n.
ئارىچۆك .
grenadier (grēn'ä-dēr'), n.
(۱) ئارىچۆك هاوز (سەرباز) .
(۲) جۇرە ماسىيەكە
grew (grō), past tense of grow.
grewsome (grōō'səm), adj. = gruesome.

grey

grey (grā), adj., n., v.t. & v.i. = gray: (British Spelling).

greyhound (grā'hound'), n.

grid (grid), n.

gridle (grid'l), n.

gridle-cake (grid'l-kāk'), n.

gridiron (grid'īrən), n.

grief (grēf), n.

grief-stricken (grēf'strik'ən), adj.

grievance (grēv'əns), n.

grieve (grēv), v.t.

grievous (grēv'əs), adj.

griffin, griffon, gryphon (grif'in), n.

griffon (grif'ən), n.

grill (gril), v.t.

grille (gril), n.

grilled (grild), adj.

grill-room (gril'rōm', gril'room'), n.

grim (grim), adj.

grimace (gri-mās'), n.

grimalkin (gri-mal'kin, gri-mōl'kin), n.

grime (grim), n.

grimy (grim'i), adj.

grin (grin), v.i.

grisly

grind (grind), v.t.

grinder (grin'dēr), n.

grindstone (grind'stōn'), n.

gringo (grin'gō), n.

grip (grip), n.

gripe (grip), v.t.

grisly (griz'li), adj.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

grit (grit), n.

(a ~ crime)

-grisliness (n.),

grist (grist), n.

(۱) گهمنی نامادهمکراو بؤ کوتان

(۲) تاردا گهمنی کوتراو. [Colloq.] هند

grist to one's mill,

شتینکی بوسود

gristle (grist'li), n.

کپرکراک

gristmill (grist'mil'), n.

ناش

grit (grit), n.

(۱) ریخ؛ دهنکه لم؛ دهنکه ریخ

(۲) بوردیکی رهی زیری لمین (۳) نازایهشی؛ نازایی؛ کۆن نهدان؛ غیرت

v.t.

(۱) به ریخو لم داپوشین (۲) ددان چپرکردنوه

v.i.

گرهگرکردن؛ لیکخشاندن

grits (grits), n.

چؤره هیردینکی هاپراوه وهک له بهی ساوه (به تاییهشی)

grizzle (griz'li), n.

(۱) قزی بؤز با خؤله مینشی

(ب) باروکهی بؤز (۲) رهنگی خؤله مینشی

v.t. & v.i.

وهک خؤله مینشی لیکردن؛ بؤزکردن؛ بؤزبویون

adj.

خؤله مینشی؛ بؤز

grizzly (griz'li), adj.

خؤله مینشی

n.

وورچینکی نوک قاوهیی یا رهدشتالهی دری گهرهی نیمه ریکیه

grizzly bear,

وورچینکی نوک قاوهیی یا رهدشتالهی دری نیمه ریکیه

groan (grōn), v.i.

(۱) نالان؛ نرکاندن؛ نرکه نرک کردن؛ نالین

(۲) لوورادن (یا) (The wind -s.)

(۳) ناله هاش له ژیر چهره سانه ودا

(۴) بار فورس بویون؛ نقه نق کردن له ژیر باری فورسدا

v.t.

نالاندا؛ ناله مان کردن

n.

ناله؛ ناله مان؛ نالین؛ ناهو ناله؛ نکه

grocer (grō'sēr), n.

دووکانداری وورده فروش؛ به قالی

grocery (grō'sēr-i), n.

(۱) دووکانداری؛ دووکانداریتی؛ به قالی

(۲) دووگان (هی خوارده مهنی و وورده شتی ناومان)

(۳) (pl) فروتنی؛ دووگان (خوارده مهنی و وورده شتی ناومان)

grog (grog), n.

(۱) خوارده مهنی سرخوشگر (که ناوی تیکه لاه ده کرت)

(۲) خوارده مهنی سرخوشگر

groggy (grog'i), adj.

[Colloq.] (۱) سرخوش؛ مهست

(۲) گیزو بی هیرو شلوقو بهم لاه بولادا که رتو (به موی لیدان، نه خوشی، یا

بئ خوی به وده)

-groggily (adv.); grogginess (n.).

groin (groin), n.

(۱) نارگن؛ پینشال؛ گدل وگون؛ گن و قون

(۲) شوینی لیکدن؛ دوو تاق (خانوسازی)

groom (grōom, groom), n.

(۱) همیتری وولاخ

(۲) زانو (۳) [Archaic] (۱) پیایو (ب) خزمه تکار؛ بوردستی پیایو

(۳) ناماده کردن و راهینانی مرؤه بؤ مهبستینکی تاییهشی

(He was ~ed for political office.)

groomsmen (grōomz'mən, groomz'mən), n.

برازرا

groove (grōov), n.

(۱) دیوار؛ درزا؛ هیل؛ قلیش؛ تلیش؛ کهدر

(۲) چازو جولی (۳) پوتین؛ یک نهوایی

v.t.

کهدنک تپ کردن؛ درز شیا هه لکهدن یا کردن؛ قلیش کردن

groovy (grōov'i), adj.

خوش؛ برودان؛ کار، کردار... هند

grope (grōp), v.t., v.i. & n.

پهل کوتان اوهک له ژورینکی تاریدکا؛

پهل قازی؛ دست کوتان بهم لاه بولادا (بؤ دوزینه ودی شت یا رینگه)

gross (grōs), adj.

(۱) زور قلدو

(۲) ناشکرا؛ هه لمانراوا؛ هه لیه کی دیار (a ~ violation)

(۳) چر؛ بر (۴) زبر

(۵) ناشرین (په وشت، کرده)؛ ناپه سندن؛ نابه جن (~ language)

(۶) نازان؛ بری بیدی نکس

(۷) سرجم؛ هه موی؛ سر ویر؛ کؤ (one's ~ income)

n. (۱) هه موی؛ هه موی؛ سرجم (۲) دروانگره دهرزن
v.t. & v.i. [Colloq.] سرجم کردن

grotesque (grō-tesk'), adj. (۱) سهیرو ناسرووشتی و شیواو
(بهره می هونری) (۲) ناشرین؛ به دپوو؛ بئ مانا؛ شیواو

n. (۱) تابلو یا پهیکه ریکی ناسرووشتی و سهیرو شیواو
(۲) نهخشه یا شیواونکی دژ به سرووشتی و ناشرین و شیواو

grotesquerie, grotesquery (grō-tes'kēr-i), n. شتینکی
ناشرین و سهیرو پورخسار شیواو (۲) ناشرینی پورخساری شت؛ به دپویی

ناسرووشتی پورالته (۳) تابلو پهیکه ری ناسرووشتی و شیواو سهیرو
لشکهرت (سرووشتی یا دستکرد)

grotto (grōt'ō), n. بؤله بؤل کردن و مپومونی نواندن
grouch (grouch), v.i. [Colloq.] (۱) کسینکی مپومونو بؤله بؤلکر؛ کسینکی سکالکر
n. [Colloq.] (۲) مپومونی؛ تهنگه جیکلانی (۳) هوی سکالا و بؤله بؤل و مپومونی

مپومون؛ مژن؛ بئ تاقته؛
grouchy (grouch'i), adj. [Colloq.] تهنگه جیکلانه؛ بؤله بؤل و سکالکر (a ~ man or woman)

-grouchily (adv.); grouchiness (n.).

ground (ground), n. (۱) بئ؛ پنچینه (ب) بنی دهریا
(۲) زمین؛ زهوی؛ نهر؛ زمین (۳) خاک؛ زهوی؛ پوی زهوی؛ ورشکانی

(۴) پارچه یهک زهوی تاییهشی: (~ a hunting)

(۵) مودای باسو و گفتگو

(۶) دوری له نامانجه؛ ماره ی که پیشت به نامانج

(۷) پنچینه؛ بناغه (۸) (pl.) هؤ؛ بنگه (۹) پوو

(۱۰) په یوهندی نه لکتریکی به زمینده

adj. (۱) زمینیی؛ هی زمینیی؛ نرک به زمین: (~ floor)
(۲) له زمیندا؛ پوواو یا ژیاو
v.t. (۱) خستنه سهر زهوی؛ لسه ر زمین دانان

(۲) له زهوی دان (که شتی، به لم) (۳) دامه زاندا؛ دانان (له سهر بناغی پتهو
(۴) دانان لسه ر (بنگه) (۵) فیرکردنی سهرتای باسینک

(۶) لسه ر زمین هیشته موه قده غی فرین لیکردن:

(The plane was ~ed by bad weather.)

(۷) گه یاندن به زمین (تدی له لکتریکی)؛ تهل

v.i. (۱) کهوتنه سهر زهوی؛ کهوتنه خوارموه
(۲) له زهوی دان (که شتی، به لم)

above ground, زیندوو
break ground, (۱) هه لکهدن (۲) کیلان
(۳) پنچینه دانان (خانوو)؛ رتنگ پشتن (خانوو)؛ دست به درووستکردن
(خانوو) (۴) دستچیکردن (کار، پوزو، نهر)

cover ground, (۱) پنگه برین؛ برین یا تهر او کوردنی به شیک له پنگه ی
گشت (۲) کوردنی به شیک له کار یا نهر

from the ground up, له بنه تهره؛ هه موی؛ به ووردی و تهرای

gain ground, پهره سندن؛ به هیز بویون؛ پیشکورتن

give ground, کشانه موه؛ شکان؛ بیزین؛ بئ هیز بویون و پده مسته و دان

hold one's ground, خؤ پاگرتن پهرامهر به هیرش؛ نه کشانه موه؛
واژ له مافو جینگه ی خؤ نه مینان؛ بهرگه کرت؛ بهرگری کردن

lose ground, موکهوتن؛ توپاندن؛ بئ هیز بویون

on firm ground, پتیر

on one's own ground, (۱) له بارنگ یا دهور بهرینکا که شارمزی
بیت (۲) له باسینکا که باشی برلنتیت (۳) له شوینی خؤتدا؛ له مالهوه

on the ground of, له مهر؛ به موی

run into the ground, [Colloq.] له تام کردنه دهرهوه؛
له پاده به دهر کردن

shift one's ground, هه لوینستی خؤ گویون؛ جن گویکن کردن
stand one's ground, خؤ پاگرتن له مهر هیرش؛ نه کشانه موه و نه بزان؛
نه چولان؛ هه لوینستی خؤ نه مگویون و بهرته دان
ground (ground), past tense and p.p. of grind.

guaranty

(home- ~ vegetables)

grown-up (grōn'up), n. کاستیکی همراش یا گهوره

grown-up (grōn'up), adj. همراش؛ گهوره

n. کاستیکی همراش یا گهوره

growth (grōth), n. (۱) گهوره‌بوون؛ نه‌شونماکردن؛ گه‌شه‌کردن.

(۲) (l) نۆزبوون؛ زیادبوون. (ب) چه‌ندی هم زیادبوونه.

(۳) شتیکنی پوواو: (a thick ~ of grass).

(۴) زیاده گۆشت؛ دوومال

grub (grub), v.i. (۱) زهوی هه‌لکه‌ندن؛ هه‌لکه‌ندن.

(۲) کاری ناخۆش و ووشک کردن.

(۳) بۆ گهران.

v.i. (۱) زهوی پاک کردنهوه له دهگ. (۲) له دهگ هه‌لکه‌نشان؛ له دهگ دهره‌نشان

(۳) [Slang]. خواران پیدان.

n. (۱) گرومۆکه (به‌تایه‌مته هی قانۆچه).

(۲) کاسیک که کارینکی ناخۆش و ووشک ده‌کات.

(۳) [Slang]. خوارده‌مته.

-grubber (n.).

grubby (grub'i), adj. (۱) گرم یا گرومۆکه تینداو (نازۆل).

(۲) پیمس‌پووش (جل‌و‌بهرگ)؛ شرپووپ: (~ clothes).

grudge (gruj), v.t. (۱) به‌خیلی پین بردن.

(He ~s John his beautiful wife.)

(۲) به نابه‌دایه‌وه پیدان؛ پین پانه‌نین:

(The miser ~ed his dog its food.)

n. (۱) کینه؛ پق؛ قین. (۲) هۆ یا به‌لگه کیته.

grudgingly (gruj'iq-li), adv. به نابه‌دایه‌وه.

gruel (grō'al), n. شوریا.

v.t. سزادان؛ ماندوو کردن به لئیرسینه‌وه؛ چه‌ساندنه‌وه.

grueling, gruelling (grō'al-iq, grō'liq), adj. سه‌خت.

(کار، شرک، لئیرسینه‌وه)؛ قورس؛ زۆر ناخۆش (کار، لئیرسینه‌وه) (~ work)

n. به‌سهره‌تینکی سه‌خت و ناخۆش.

gruesome (grō'səm), adj. قورسناک؛ جه‌رگرا؛ زۆر ناخۆش (دیمه).

(~ scenes of torture and death) ... هتد: (scenes of torture and death)

gruff (gruf), adj. (۱) قسه‌ره‌ق؛ تووپه‌وتوپ؛ تووپه؛ کهرتپ.

(۲) گر (دهنگ)

-gruffy (adj.).

grumble (grum'b'l), v.i. (۱) بۆله‌بۆل کردن؛ برته‌وبۆله کردن.

(۲) گرمه‌هاتن (ههره‌تریشقه).

n. (۱) بۆله‌بۆل؛ برته‌وبۆله. (۲) گرمه.

-grumbler (n.); grumbly (adj.).

grumpy (grum'pish), adj. = grumpy.

grumpy (grum'pi), adj. تمگه‌جیکانه؛ تووپه‌وتوپ؛ لچ هه‌لقورتاو.

-grumpily (adv.); grumpiness (n.).

grunt (grunt), v.i. & v.t. مرقه‌مرق کردن؛ مرقه‌مرق کردن؛ مرقه‌مرق کردن.

n. (۱) مرقه‌مرق؛ مرقه‌مرق؛ مرقه.

(۲) جۆره ماسی‌یه‌که مرقه ده‌کات که له ناو دهرده‌هینرت.

guarantee (gar'an-tē'), n. (۱) ده‌سته‌به‌ری؛ به‌لئینی دانه‌ره‌ی قهرزی.

کاستیکی تر. (۲) سه‌مه‌د؛ کومیپاله. (۳) گهره‌نتی؛ به‌لئین؛ په‌یمان.

(۴) ده‌سته‌به‌ری. (۵) به‌لئین یا گهره‌نتی و مرگر. (۶) مسزگهری.

v.t. (۱) پشتگهری کردن؛ ده‌سته‌به‌ری کردن؛ گهره‌نتی کردن:

(They ~ their products.)

(۲) به‌لئیندان.

guarantor (gar'an-tēr, gar'an-tōr), n. ده‌سته‌به‌ری؛ که‌فیل؛

به‌لئیندر.

guaranty (gar'an-ti), n. (۱) ده‌سته‌به‌ری.

ground crew

ground crew, n. تاقمی چاک کردن و باش راگرتن و پاراستنی فرۆکه له‌سه‌ر، زمه‌ین، واته له فرۆکه‌خانه‌دا.

ground floor, n. نهۆمی به‌کمی خانوو.

groundless (ground'lis), adj. بێ به‌لگه؛ درۆ؛ من هۆ

groundling (ground'lin), n. (۱) (l) ماسی له بێ ناودا ژیاو.

(ب) گیاندارێ ناو زه‌مه‌ین یا غزیک له زه‌مه‌ینه‌وه ژیاو

(ج) پووه‌کی تهر‌فرێده‌ر به‌سه‌ر زه‌ویدا (شهووتی، خه‌یار، قه‌زوی... هتد).

(۲) شه‌ماشاکه‌ریک که له هه‌مه‌زاترین کورسیدا داده‌نیشی بێ پینیشی شانو‌نامه‌یه‌ک.

(۳) کاستیکی ساده و نه‌زان.

grounds (groundz), n.pl. (۱) خه‌وشه‌ر چیمه‌نو و باخچه‌ی خانوو یا

مالینکی گهوره. (۲) خه‌ته: (coffee ~).

(۳) به‌لگه؛ هۆ: (~ for divorce).

ground swell, n. هه‌مساس ناوی دهریا به‌هۆی زریان یا بوومه‌مرزه‌یه‌کی

دوو‌روه

ground water, n. ناوی زه‌ره‌مه‌ین. وه‌ک هی کانی.

ground-work (ground'würk), n. بنچینه؛ بناغه

group (grōp), n. (۱) ده‌سته؛ تاق؛ کۆمه‌ل.

(۲) بۆل؛ بابته؛ پووه‌ک. گیاندار؛ توخم. (۳) بۆلیک فرۆکه

v.t. & v.i. کۆمه‌ل کردن؛ کۆکردنه‌وه؛ ده‌سته ده‌سته کردن؛ بۆل بۆل کردن.

grouper (grōp'er), n. جۆره ماسی‌یه‌کی گهوره‌یه.

grouse (grous), n. بالنده‌یه‌کی کێوی‌یه له مریشکه ده‌چیت؛

هامری کێوی.

grouse (grous), v.i. [Slang]. سکا‌ل‌کدر؛ بۆله‌بۆل کردن.

n. [Slang]. (۱) سکا‌ل؛ بۆله‌بۆل

(۲) کاستیکی هه‌میشه سکا‌ل‌کهر یا بۆله‌بۆل‌کهر.

grout (grout), n. (۱) خه‌ته

(۲) که‌ج. قوور قسل، یا چیمه‌نه‌تۆیه‌کی شل که درۆی پین پهر ده‌کرتنه‌وه.

v.t. به قوور قسل یا که‌ج درۆ پهر کردنه‌وه

grove (grōv), n. باخ؛ کۆمه‌نه مره‌ختیک؛ دارستانینکی بچوو.

grovel (gruv'l, grov'l), v.i. (۱) مسهر ده‌دا؛ پاکشان یا خۆ دان

به زه‌ودا. ۲: کړنووش بۆ بردن؛ ده‌سته‌ونه‌ژنۆ وه‌ستان؛ خۆ سووک کردن.

(۲) خه‌ز له خۆ سووک کردن

-groveler; groveller (n.).

grow (grō), v.i. (۱) پووان (پووه‌ک)؛ چه‌که‌ره‌کردن؛ پشتگوتن.

(۲) په‌روه‌ده‌بوون؛ ژیاو؛ پووان؛ توانای پووان بوون.

(۳) گهوره‌بوون؛ نه‌شونماکردن؛ به‌خۆدا هاتن؛ که‌شه‌کردن.

(۴) نۆزبوون؛ زیادکردن؛ فرمه‌بوون.

(۵) بوون به‌؛ وایه‌هاتن (He grew tired of his job.)

(۶) بوون به‌ یه‌ک و په‌یوه‌سه‌ت بوون

v.t. (۱) پوواندن؛ به‌خۆبوکردن؛ چاندن؛ په‌روه‌ده‌کردن؛ پینگه‌یاندن.

(۲) هینشتنه‌وه سێل. ریش. (He tried to ~ a mustache.)

(۳) په‌ره بێ سه‌ندن؛ که‌شه‌پینکردن.

grow on, n. پین راهاتن؛ وورده وورده به‌دانا چوون

grow out of, n. (۱) لێوه‌هاتن؛ له‌سه‌رچاره‌یه‌که‌وه هاتن.

(۲) تاقه‌ت ئی چوون.

grow up, n. (۱) گهوره‌بوون؛ به‌خۆدا هاتن. (۲) وایه‌هاتن

grower (grō'er), n. کشتکار؛ کشتوکارکهر؛ وهرزیش

growl (groul), v.i. (۱) مراندن (سه‌گ)؛ مره‌مرکردن؛ مره‌مه‌هاتن

(۲) قوژاندن (سه‌گ)؛ لووراندن (ره‌شه‌با). (۳) بۆله‌بۆل کردن.

(۴) گرمه‌هاتن (ههره‌تریشقه، توپ).

v.t. به بۆله‌بۆل کردن دهرپه‌رین

n. (۱) مره‌مر؛ مره. (۲) قۆبه‌قۆری سه‌ک. (۳) بۆله‌بۆل.

grown (grōn), past participle of grow.

adj. (۱) همراش؛ گهوره؛ پینگه‌یشتوو.

(۲) به‌شویه‌یه‌کی تاییه‌تی یا له‌شویه‌تینکی تاییه‌تیدا هینراوته به‌ره‌م

guard

۱) گهرهنتی: به‌ئینی مسۆگهری. (۲) سه‌نه‌ه كومپهاله.
 ده‌سه‌نه‌ری كوردن: به‌ئینی پشتگیری كوردن دان! گهرهنتی دان.
 v.t. **guard (gärd), v.t.**
 ۱) پاراستن: ناگاداری كوردن
 ۲) پاسكردن: پاسهوانی كردن! به‌دیاره‌وه بوون.
 ۳) [Archaic] له‌گه‌له‌ه چوون بۆ پاراستن.
 v.t. (~ against), **guard (gärd), v.t.**
 ووریا سوون له‌ شتیك یا كه‌سیك: ناگا له‌ خۆ بوون!
 (to ~ against infection)
 n.
 ۱) پاسهوانی: پاراستن. (۲) ووریایی: هوشیاری.
 ۲) پاسهوان: پاسدار! دیده‌وان! نۆیمه‌تی! یاساوی
 ۳) نامیری پارێزه‌ر: بۆ پاراستنی مه‌کیفه یا به‌کارمه‌نه‌ره‌گه‌ی.
 ۴) یارکه‌ری به‌رگه‌ر: فوتبۆل، باسکه... هه‌تد.
mount guard, ده‌ست به‌ نۆبه‌ی پاسهوانی كوردن
off (one's) guard, ناووریا: ناھوشیار.
on (one's) guard, ووریا: هوشیار! به‌ناگا.
stand guard, پاسهوانی كوردن! چاودیری كوردن! ناگاداری كوردن
guarded (gär'did), adj. (۱) پارێزراو
 (۲) پاسهوانی كراو: چاودیری كراو! داينه‌نگراو.
 (۳) له‌ سنوور نه‌چووہ ده‌ره‌وه! به‌ ترسه‌وه: (a ~ speech).
guardhouse (gärd'hous), n. (۱) ماسه‌وانخانه: پاسدارخانه
 (۲) گرتووخانه‌ی سه‌ربازو نه‌فسه‌ر.
guardian (gär'di-an), n. (۱) پاسه‌وان: پاسدار! پارێزه‌ر! پارێزگه‌ر!
 خه‌مخۆر (۲) پین سپه‌ره‌راوی مه‌دائیک یا كه‌سیك كه‌ نه‌توانیت كاروباری خۆی
 به‌رێزه‌بات! له‌ ئه‌ستۆگه‌ر! لێپه‌رسراو! خه‌مخۆر
-guardianship (n.).
guard-rail (gärd'räl), n. نه‌رده: پین پلێكانه‌و پێگه‌,
guardsman (gärdz'män), n. (۱) پاسه‌وان: پاسدار
 (۲) نه‌دی می هه‌زێی پاسدارانی مه‌یللی
guava (gwä'va), n. (۱) داری "گواڤه"
 (۲) به‌ری نه‌ه داره‌ كه‌ سه‌زه‌وه له‌ هه‌رمی ده‌چن. به‌لام بچووكرته ده‌خۆریت
 یا ده‌كریت به‌ مره‌با
gubernatorial (göb bär-na-tör'i-al, gū bär-na-tör'i-al),
adj. تایبه‌تی به‌ فه‌رمانه‌ره‌وی هه‌رم یا ویلايه‌تیكده‌ر فه‌رمانگه‌گه‌ی.
guerdon (gür'dn), n. [Poetic]. پاداشت: خه‌لات
v.t. [Poetic]. پاداشت دانه‌وه: خه‌لات كوردن.
guerilla, guerrilla (gö-ril'ä), n. (۱) شه‌ری پارته‌زانی!
 شۆرشه‌ری بارته‌زانی. (۲) پارته‌زان
adj.
guess (ges), v.t. & v.i. (۱) هه‌مه‌نه‌هان مه‌ته‌ل: گۆتره‌گاری كوردن.
 (۲) وازان! وازان! لا وابوون. (I ~ you can do it).
n. هه‌له‌نه‌هان (مه‌ته‌ل. شتیکی نه‌ینی): گۆتره! گۆتره‌گاری.
guess-work (ges'würk), n. (۱) هه‌له‌نه‌هان مه‌ته‌ل:
 (۲) گۆتره‌گاری
guest (gest), n. (۱) میوان. (۲) میوانی لوته‌یل.
 (۳) میوانی یانه یا ده‌زگایه‌ك كه‌ خۆی ته‌ییدا نه‌دام نه‌به‌یت.
 (۴) لاوورگه‌ (خانه‌وه‌ر، گه‌یاندان) لاكوته.
adj. (۱) نو میوان: تایبه‌تی به‌ میوان
 (۲) به‌ میوانی یا بانگ كوردن كارمه‌كات: (a ~ artist).
v.t. میوانداری كوردن.
v.i. میوانداری پێكردن.
guest-house (gest'hous), n. میوانخانه
guest of honor, میوانی به‌ریز
guffaw (gö-fö'), n. قاقای پێكه‌نین: تریقانه‌وه! تریق و هوو
v.t. تریقانه‌وه! پێكه‌نین به‌ ده‌نگێکی به‌رز! تریقه‌ی پێكه‌نین هه‌تن.
guidance (gid'ns), n. رابه‌ری: رابه‌ری كوردن! نامۆزگاری!
 رێنمایی: رێگه‌ پێشاندان.

gull

guide (gid), v.t. (۱) رابه‌ری كوردن! رێگه‌ نیشاندان! پێشه‌روه‌ی كوردن.
 (۲) ناراسته‌كردن. (۳) فیركردن! رابه‌یتان.
 (۴) به‌رێزه‌بردن! حوكمه‌رانی كوردن.
 v.t.
 بوون به‌ رابه‌ر! رابه‌ری كوردن.
 n. (۱) رابه‌ر! پێشه‌وه! پێشه‌نگ.
 (۲) چاوساغی گه‌شكه‌ران! رابه‌ری گه‌شكه‌ران.
 (۳) رێگه‌ پێشاندنه‌ر (نیشانه‌ه).
 (۴) رابه‌رنامه‌ی گه‌شكه‌ران! رابه‌ری رێزه‌ره‌.
 (۵) رابه‌رنامه‌: په‌رتووكی رابه‌ر: (a ~ to mathematics).
guidebook (gid'book), n. رابه‌رنامه‌ی گه‌شكه‌ران
guided missile, مووشه‌کی ناراسته‌كراو.
guideline (gid'lin), n. په‌یره‌وه! رابه‌رنامه‌.
guidepost (gid'pöst), n. دار یا سنوورنی رێگه‌ نیشاندنه‌ر
 (بۆ رێزه‌ره‌وان)
guild (gild), n. په‌كێتی (كه‌ركه‌ران، فه‌رمانه‌به‌ره‌مان، پێشه‌سازان): جفاته!
 مه‌قابه‌.
guilder (gil'där), n. په‌ره‌ی هۆله‌نده‌وه نه‌مه‌سا
guildsman (gildz'män), n. نه‌مه‌سامی په‌كێتی یا نه‌قابه‌به‌ك
guile (gil), n. فرۆفیل! ساخته‌! ساخته‌بازی! مه‌كره‌بازی! فیلبازی!
 زۆنیستی.
guileful (gil'fäl), adj. فیلباز! ساخته‌چه‌ری! مه‌كره‌باز! زۆل.
guileless (gil'lis), adj. بێ فیل و ته‌له‌كه‌! سه‌راسته‌! ساویلکه‌! دلناك.
guillotine (gil'o-tän), n. گیلۆتین: گیلۆتین: نامیری سه‌ره‌په‌ینی
 تاوانباران كه‌ له‌ فه‌ره‌نساوه‌ داها‌تووه‌.
guilt (gilt), n. (۱) تاوان! گونا‌ه! سووچ! خه‌تا
 (۲) هه‌ست به‌ گونا‌ه‌بازی كوردن! هه‌ست به‌ بێ وێژدانی كوردن.
guiltless (gilt'lis), adj. بێ تاوان! بێ گونا‌ه! بێ سووچ! بێ خه‌تا
guilty (gil'ti), adj. (۱) تاوانبار! گونا‌ه‌باز! خه‌تا‌باز! تاوانكار! به‌تاوان.
 (۲) هه‌ست به‌ گونا‌ه‌بازی كره‌! هه‌ستكهر به‌ بێ وێژدانی: (I ~ conscience).
-guiltily (adv.); guiltiness (n.).
guinea (gin'i), n. (۱) جونه‌ی: په‌ره‌یه‌کی ئینگله‌زیه‌.
 (۲) بانده‌یه‌کی مائیه‌ی له‌ مریشه‌ك ده‌چن.
 (۳) [Slang]. ئیتالی (له‌ په‌روه‌ی سووکی‌په‌وه‌).
guinea fowl, بانده‌یه‌کی مائیه‌ی له‌ مریشه‌ك ده‌چن.
guinea hen, = guinea fowl.
guinea pig, (۱) به‌رازێ گه‌ی: گه‌یانداریکی بچووکه‌ نه‌وه‌نده‌ی
 كه‌ رویشكێکی مانی ده‌به‌یت له‌ توخمی مشكه‌كوژنه‌یه‌ بۆ تاقیكردنه‌وه‌ و
 لێكۆڵینه‌وه‌ له‌ تاقیگه‌دا به‌كارده‌مه‌ینه‌رن.
 (۲) كه‌سیك یا شتیك كه‌ بۆ تاقیكردنه‌وه‌و لێكۆڵینه‌وه‌ به‌كارده‌به‌ینه‌رن.
guise (giz), n. (Archaic] په‌فتار! خووره‌په‌روشت.
 (۲) جل و به‌رگه‌! جل (۳) پوو! پووختار! شێوه‌ی ده‌ره‌وه‌.
 (۴) پووخته‌! پووخته‌ی درۆ! په‌رده‌:
 (Under the ~ of friendship he betrayed us.)
 v.t. (Archaic] (۱) پۆشین یا جل له‌ به‌ر كوردن به‌ شێوه‌یه‌کی تایبه‌تی
 (British Dial.) (۲) شارده‌نوه‌! خۆ لێ گۆزین! پووختار گۆزین
 خۆ گۆزین! ده‌ماخ كوردن
v.t. [British Dial.]
guitar (gi-tär'), n. گیتار: نامێرتیکی مۆسیقی‌یه‌ له‌ عوود ده‌چن
guitarist (gi-tär'ist), n. گیتاره‌زن! گیتاره‌نێده‌ر
gulf (gulf), n. (۱) كه‌ه‌داو. (۲) كه‌ه‌نه‌لان! كه‌ه‌نه‌ر! كه‌ه‌نه‌لانیکی قوول و پان.
 (۳) جیاوازی (نیوان دوو كه‌س، بیروباوه‌ی، كۆمه‌ل، رووت... هه‌تد).
 (۴) گێژاو! گه‌رداو.
 v.t. قووتدان! ماشینه‌وه! هه‌موو گه‌رتنه‌وه‌.
gull (gul), n. بانده‌یه‌کی ده‌ریایی قاج ته‌نه‌راوی په‌ر سپی و ره‌ش و بۆره
 نه‌وه‌نده‌ی مراییه‌ك ده‌به‌یت. (هه‌ره‌وه‌ها "sea gull").
gull (gul), n. كه‌سیکی ساویلکه‌! كه‌سیکی خۆشه‌یاوه‌ری به‌ ناسانی

gullet (gul'it), *n.* هملخه نینرو
gullet (gul'it), *n.* هملخه تاندن؛ قیل لیکردن
gullibility (gul'ə-bil'ə-ti), *n.* (۱) سورنچکه سورنچک
(۲) قورگ؛ مل
(۳) جۆگه ئاوا چم؛ گهل
سارینکسی؛ خوشباومری؛
بمسزمانی
gullible (gul'ə-b'l'), *adj.* سارینک؛ خوشباومر؛ بمسزمان
gully (gul'i), *n.* گهل؛ چم
gulp (gulp), *v.t.* (۱) همل لوریش (خوردنوم)؛ هملقوراندن به پهلر
چاوبرسی یانه (down coffee)
gum (gum), *n.* (۱) گریان هاترو وهستاندن (که وهک تف قورتدان دیاره)
همناسه وهستان (همر وهک له کاتی هملقوراندن قومینکی زلدا)
gum (gum), *n.* (۱) هملقوراندن به پهلر؛ همل لوریش (۲) قومینکی زل
(۳) گومر؛ جموی؛ سورنیش (۴) لاستیک
gumbo (gum'bō), *n.* (۱) ببنیش؛ جاچک
(۲) جموی دهردان؛ گومر دهردان (۳) لینج بیون؛ لینج بیون
gumption (gump'shan), *n.* (۱) داری بامز؛ پورهکی بامز (۲) بامز
(۳) شلهی بامز (۴) شزوبا یا شلهی حاسی
(۵) جۆره خاکینکی خواروو پزؤنلای هلمریکابه که تهر بوو لینج دهیبت
(۶) زمانی همرنسی قولهرشمکائی ویلاهیتی "لوریزانا" ی خوارووی
هلمریکاوی نیندیزی پزؤنلای
gun (gun), *n.* (۱) تفنگ؛ دمانچه؛ جهک؛ تۆپ
(۲) تهقی جهک؛ بۆ دهستیگورن یا دواپی هاتنی پیشپرکن یا هلمسلییهک
(۳) نامیریک که له شینوهو بهکارهیناندا له تفنگ بیچیت
(۴) [Slang] دهموانه؛ مکیهیهک
big gun, *v.t.* (۱) [Colloq.] تهقیلیگورن؛ کوشن
(۲) [Slang] جیولاندنی دهموانه؛ مکیهیهک بۆ خیراترکردنی
(۳) کسینکی کرنگو بهدهسهلات؛ کسینکی دهست پزیشتوو
(۴) هلمسریکی گهوره
gun (gun), *n.* خۆ پراگورن بهرامبر به هیرش؛ نهکشانوه؛
gunboat (gun'bōt), *n.* هملوینست یا رینبازی خۆ نهگقورین
gunboat diplomacy, *n.* بهلمی جهکداری پاسمانی
gunfire (gun'fir), *n.* دیبلوماسییهتی همره شهو زورهملی
gung ho, *n.* تهقی تهنگ؛ تفنگ تهقاندن؛ تهقی تهنگ
gunlock (gun'lōk), *n.* زۆر به جۆش؛ بۆ کردنی شتیک، هملوینستیک، بۆ کسینک؛
gunman (gun'mən), *n.* بهپوروش (He is ~ on working for world peace.)
gunner (gun'ēr), *n.* جهخماخ (تفنگ)
gunnery (gun'ēr-i), *n.* (۱) تفنگچی؛ بهتایهتی تارانباریک؛
(۲) تفنگ له شان؛ پیاوخرایینکی جهک له شان (۳) تفنگ دروستکر.
gunny (gun'i), *n.* (۱) سمراری تۆپ تهقین
(۲) هلمسری بییرسراوی تۆپو که شقییهکی جهنگی
(۳) پراچی
gunny sack, *n.* (۱) تۆپ؛ تۆپی گهوره
(۲) تۆپی گهوره دروستکردن و تهقاندن
(۳) تۆپ تهقاندن
gunpowder (gun'pou'dēr), *n.* (۱) هلو قوماشی گونیهی ئی دروست دکوریت
(۲) گونیه؛ خمار
(۳) گونیه؛ خمار
barrett (bar'ēt), *n.* باروت

gun-runner (gun'run'ēr), *n.* قاچاچی تفنگو چکی تر
gun-shot (gun'shot), *n.* (۱) گولله؛ تهقی تهنگ؛ تهقی
(۲) [Rare] تفنگ تهقاندن (۳) مهورای بپرکردنی گوللهیهک
gun-shy (gun'shī'), *adj.* تاییهتی به گولله: (a ~ wound)
gunsmith (gun'smith'), *n.* له تهقی تهنگ ترسای: (a ~ dog)
guppy (gup'i), *n.* تفنگساز؛ جهکساز؛ وهستای تفنگو
guzzle (guz'l), *v.t.* جۆره ماسییهکی بچوکی رهنکارهمنگ بۆ جوانی
بهخۆ دمکورت
guzzle (guz'l), *v.i.* بلقهبلق کردن (وهک ناری شمربه یا شووشه)
gush (gush), *v.i.* قلیههاتن؛ خورهاتن
gush (gush), *v.i.* ملقهبلی ناری خورپی ناری یا دمکنکی وهما
gush (gush), *v.i.* (۱) فیچقهکردن (خوین، ناری، فرمیک)؛
gush (gush), *v.i.* ئی هاتنهدهروه بهخو: [Colloq.] نووسین یا دروان به جۆشهوه
gushy (gush'i), *adj.* (۱) فیچله؛ فیچقهکردن؛ پزآن
(۲) [Colloq.] پیشاندانی همت یا جۆشی له پاره بهدهر
gusset (gus'it), *n.* همت پیشاندن به ناشکر له پاره بهدهر
gust (gust), *n.* تمزۆر؛ هفتک
gust (gust), *v.t.* [Scot.] (۱) پایهکی قایم که له پهلر هلمدهکات؛ رهمهبا
(۲) باران، دروکه، ناگر، یا دمکنکی لهپرو بهتین
(۳) هملچوونیک، توربهبوونیک، یا پیکه نینینکی لهپرو
gust (gust), *v.t.* تام کردن (۱) تام کردن (۲) همتی تام کردن
gustation (gus-tā'shan), *n.* (۱) همت؛ مایل
gusto (gus'tō), *n.* (۲) زۆر همتیکورن؛ زۆر بهدل بیون؛ زۆر به همتوه
(۳) جۆش: (to do something with ~)
gusty (gus'ti), *adj.* قایم (با): (~ winds)
gut (gut), *n.* (۱) (pl.) هتاو (۲) ریخوله
(۳) ئی (که دروست دکوریت له ریخولهی همدنی گیانداری وهک پیشیه بۆ
کهمانچه و دورینهوی برین) (۴) قوزاخه ی ناوریشم
(۵) پزموینکی تمسک؛ گهل
(۶) [Slang, pl.] (۱) غیره؛ نازایی؛ چاونترسای؛ بهجهگی
(ب) بین هیمایی؛ چقاومسویسی؛ بین شمسی (ج) هیز؛ کارگاری
(۱) هتاو دهرهتان
(۲) ناورهوی رینواترکردن وهک به ناگر: (Fire ~ted the building.)
gutless (gut'lis), *adj.* بین غیره؛ ترسوک؛ کوونی
gutlessness (n.), *n.* بهغیره؛ نازا؛ بهجهگ
gutsy (gut'si), *adj.* [Slang] بهغیره؛ نازا؛ بهجهگ
gutsiness (n.), *n.* (۱) ناوره؛ ناوره؛ زۆر
(۲) باری ژانینکی پر له نهوونی و بین دهرامتی و بیس و پۆخلی پرهشوروتی
gutter (gut'ēr), *n.* زۆر یا ناوره؛ زۆر بۆ دروستکردن
gutteral (gut'ēr-l), *adj.* (۱) به جۆگه؛ پزیشن (۲) توانوه (مؤ)
(۱) قورگی؛ تاییهتی به قورگ
(۲) به قورگ دهرورن (دهنگ)
(۳) پر له دهنگی له قورگ؛ پیدابوو یا به قورگ ووتراو:
(Arabic is a ~ language.)
guy (gī), *n.* (۱) دهنگیک که له قورگه دیت یا پهیدا دهیبت (وهک دهنگی تاییه)
guy (gī), *n.* ج، خ، ع، غ (۲) نیشانهی هلم جۆره دهنگه
guy (gī), *n.* گوریس، زیزه، یا داریک که بۆ چسپاندن یا پراگورن
guy (gī), *n.* شتیک بهکارههتیریت
guy (gī), *n.* (۱) کسینکی سمیر له پوخسار یا جل و بهرگیدا
(۲) [Slang] کوپ؛ پیاو؛ کابرا؛ زلام
guzzle (guz'l), *v.t. & v.i.* (۱) کانهپیکورن؛ بین پیکهمن
(۲) زۆر خوردهنوم

- gym (jim), n.** **gymnasium (j)**
(۲) کۆرسىتىكى جيمناستىك يا وەرزش لى قوتابخانه يا كۆليجدا.
(۱) جيمنازيۇم: خانور يا هۆلى
- gymnasium (jim-nā'zi-om), n.**
ياري جيمناستىك يا وەرزش كرن؛ ياريگاي سەرگيراي؛ وەرزشگا (تەنەپيازى).
(۲) [G-]. قوتاي يەكى قوتابخانه ي ناوەندى ئەلمانى و هەندى وولاتاشى
ئەروپى تر كە نامادە ئەكرىت بىز چوونە زانكۇ
تەنەپياز؛ ياريكەرى جيمناستىك
- gymnast (jim'nast), n.**
وەرزشى؛ تاييەتى بە وەرزش
- gymnastic (jim-nas'tik), adj.**
تەنەپيازى؛ ياري جيمناستىك
- gymnastics (jim-nas'tiks), n.pl.**
پىشگىرنكە بەمانى. ھى ژان؛
تاييەتى بە ژن
- gynecologist (gī'ni-kol'ə-jist, jī'ni-kol'ə-jist), n.**
پىزىشكى
ژان؛ پىزىشكى ئەخۇشى ژان (بە تاييەتى ھى ئەندامى زاووزى).
- gynecology (gī'ni-kol'ə-ji, jī'ni-kol'ə-ji), n.**
پىزىشكەروشى
تەخۇشى ژان (بە تاييەتى ھى ئەندامى زاووزى).
- gynecologic (adj.); gynecological (adj.).**
لە ژن ترسان
- gynophobia (jī'ni-fō'bi-ə, jin'ī-fō'bi-ə), n.**
پىشگىرنكە بەمانى: (۱) ژن؛ س.
- gyno- (jī'nō, jin'ə),**
(۲) ئەندامى زاووزى ژن
- gyp (jip), n. [Slang].**
(۱) ساختە؛ فىلو تەلەكە؛ فىل.
(۲) ساختەچى؛ كەسىكى ساختەچى يا تەلەكە باز
ساختەلىكردن؛ ھەلخەلەتاندن.
- v.t. & v.i. [Slang].**
گەج
- gypsum (jip'səm), n.**
قەرەج (۱)
- gypsy, gipsy (jip'si), n.**
(۲) [G-]. زمانى قەرەجەگان. (۲) كەسىك كە لە قەرەج دەچىت.
- adj.**
وەك قەرەج؛ قەرەجانە؛ تاييەتى بە قەرەج.
- v.i.**
وەك قەرەج ژان. واتە ژيانى گەپۆكى
- gyrate (jī'rāt, jī-rāt'), v.i.**
خولانەرە بە دەورى خۇدا رگىژاي، مەكىنە.
گەردەنلور.
- adj.**
پىنچاوينچ؛ پىنچ لورل
- gyration (n.); gyrator (n.).**
(۱) خولانەرە بە دەورى خۇدا؛ خولانەرە
- gyre (jīr), n.**
(۲) بازە؛ ئەلقە؛ شىقىكى پىنچ لورل
- gyve (jīv), n. [Archaic].**
پىنەند؛ پىنەن
- v.t.**
پىنەندەكردن.

H h

H, h (äch), n. (1) تیبی هشتەمی ئەلفوبەیی ئینگلیزی.

(2) دەنگی نەم تیبە. (3) هشتەمین شت لە پەرزەنتدا.

adj.

H, h (äch), n.

(1) تاپەستی بەم تیبە. (2) هشتەمین.

(3) شتێک کە شێوی لەم تیبە بگات.

(4) ژمارە یۆمانی بۆ (۲۰۰)

ha (hä), interj. ها! ئەها! دەنگێکە سەرسامی، گومان، تووڕەیی.

خۆشی. یا ناخۆشی دەربەرێت.

habeas corpus (hä'bi-əs kör'pəs), فەرمانی دادگا بە هینانی

بەندێک یا گێڕاوێک بۆ دادگا تاکو بپارێت بەند کردنی یا گرتنی

پەروایە پار ما.

haberdasher (hab'er-dash'er), n. (1) فڕۆشپاری شتومەکی

پیاوان: وەک کراس، بۆنیاخ، دەستسەپ، دەسکێش، کلۆ... هتد.

(2) وێرەفڕۆش (وێرەفڕۆش دەزوو قۆچە... هتد).

haberdashery (hab'er-dash'er-i), n. (1) وێرە شت.

(2) دووکانی وێرەفڕۆشی.

habiliment (hä-bil'ment), n. (1) پارچەبەک جێ.

(2) (pl) جل و بەرگ.

habilitate (hä-bil'tät), v.t. (1) پۆشتەکردنەوه پۆشێن

جێ لەبەرکردن (2) ئازۆوقەو پارە دان بە کانگایەک

-habilitation (n).

habit (hab'it), n. (1) جل و بەرگ جێ

(2) جل و بەرگێکی تاییبەتی (وێرە هەلا یا سواری وێرە بۆ ئێن):

(a monk's ~ ; a woman's riding ~)

(3) خوێ: نەبیت: پێشە: عەدەت.

(4) هۆگری بە شتێکەوه گرتن و واز لێ نەهێنانی: (the alcohol ~).

(5) شێوی تاییبەتی گەڕەبەوونی پووەک یا گیاندارێک.

v.t. (1) جێ لەبەرکردن: جێ تاییبەتی لەبەرکردن: پۆشێن.

(2) [Archaic]. تێدا ژيان نیشتهجێ بون تێدا.

habitable (hab'i-tä'b'l), adj. بەگاری تێدا ژيان دیت: بۆ تێدا

ژيان دەشین.

habitat (hab'ä-täi), n. (1) شوێنی سروشتی گیاندارێک یا

پووەکێک. نەو شوێنەکی کە گیاندارێک یا پووەکێک بەزۆری تێدا دەژی یا

دەبیرت: نیشتهجێی گیاندار یا پووەک: دەرووبەری سروشتی گیاندار یا

پووەک (2) هەوارگا: نیشتهجێی موزۆئیک یا شتێک.

habitation (hab'ä-tä'shän), n. (1) تێدا ژيان: ژيان: ژین.

(2) ماڵ: هەوارگا: نیشتهجێ: خانوو.

habitual (hä-bich'ööl-äl), adj. (1) خوێ: بووه به خوێ.

(2) هەمیشەیی: بەرەوام: هۆگری پێوهگرتوو: (a ~ smoker).

(3) باو.

habitually (hä-bich'ööl-äi, hä-bich'ööl-li), adv. هەمیشە:

جار لەوای جار: بە خوێ: عەدەتەن.

habituate (hä-bich'ööl-ät), v.t. (1) پاهێنان: پاهاتن:

خۆ پاهێنان: فێربوون: فێرکردن.

(2) [Colloq.]. نۆر چوونە شوێنێک: زوو زوو سەردان لە شوێنێک.

-habitation (n).

habitude (hä'b'ä-tööd', hä'b'i-tüd'), n. (1) سروشت:

جۆری هەلسان و دانیشتن. (2) باو: خوێ.

habitué (hä-bich'ööl-ä', hä-bich'ööl-ä'), n. کەسێکە کە زوو

زوو دەچێتە چێشتخانە، یانە. یا تیا تۆزێک

hacienda (hä'si-en'dä), n. کێلگە یا خانووێکی گەورە و زەوی

زاری دەرهەکی لە لاتی.

hack (hak), v.t. (1) داپاچین: لەت کردن یا برینەرە (بە تەشوی یا

تەوی). (2) زەوی هەلکەندن و تەخت کردن (بە قوئنگە و خاکەنان)

(3) شەق لە لوقاق دان (یاری فوتبۆلێن).

v.t. (1) برین بە شێوەیەکی نەزائەتە. (2) کۆچین.

n. (1) نامیری داپاچین یا هەلکەندن (تەوی، تەشوی: قوئنگ، خاکەنان)

(2) تێش یا قێشێک کە بە تێشکی تێژ دەکرێتە شتێک. (3) کۆکە.

(4) پووشان یا برینی لوقاق لە نەجاسی شەق تێن هەلاندان (یاری فوتبۆلێن)

hack (hak), n. (1) ئەسپی کوێ: ئەسپی عەرەبانە. (2) پارگیڕ

(3) ئەسپی سواری. (4) ئەسپێکی پیری بێ کارە.

(5) نووسەرێکی بەکوێ گێراو (بەتاییبەتی بۆ نووسینی شتی ووشک و ناخۆش).

(6) عەرەبانەکی کوێ. (7) تەکسی. (8) عەرەبانچی.

v.t. (1) بە کوێ گوتن بۆ نووسینی شتی ووشک و ناخۆش

(2) بە کوێ دان (ئەسپ). (3) سواندن: سوان.

v.t. (1) سواریبوونی ئەسپی کوێ.

(2) [Colloq.]. تەکسی لێخوێن.

adj. (1) بە کوێ گێراو بۆ نووسینی شتی ووشک و بێ نام:

(a ~ writer)

(2) سووا: کۆن و پەڕپووت (ووتە، زارواوە) پەڕپووت: هێچ و پووج

hack (hak), n. (1) چوارچێوەیەکی بە تەل یا شیش تەنراو (بۆ ئەسەر

هەلخستنی پەنێر و ماسی یا بۆ ناخۆپی رەشەوولاخ)

(2) پێزە خشتێکی کال کە لەبەر هەتار داندەنێن بۆ ووشک بوونەوه

v.t. خستتە سەر چوارچێوەیەکی بۆ ووشک بوونەوه.

hackle (hak'l), n. (1) پەری ملی کە لەشێرو کۆترو تاروس.

(2) پەری ملی کە لەشێر کە دەکوێت بە کلکی مێشێکی دەستکەردەوه بۆ

پاوه ماسی. (3) (pl.) تووکی مل و پشتی سەگ کە راست دەبێتەوه لە کاتی

مەترسیدا

hackman (hak'män), n. عەرەبانچی.

hackney (hak'ni), n. (1) ئەسپی کوێ: ئەسپی سواری.

(2) عەرەبانەکی کوێ. (3) کوێتکاریکە کە نیشی ووشک و ناخۆشی دەدرت

بەسەردا

adj. (1) بە کوێ گێراو. (2) سووا: پەڕپووت: کۆن و بێ نام و بێ مانا

هێچ و پووج

v.t. (1) بەکوێدان. (2) سواندن: سوان: لە کەلک خستن پە بەکارهێنانی زۆر.

hackneyed (hak'nid), adj. سوواو (ووتە، زارواوە) پەڕپووت:

کۆن و بێ نام: (a ~ phrase)

hack-saw (hak'sô'), n. = a hack saw.

hack saw, شکاری ناسنپی

had (had), past tense and p.p. of have.

haddock (had'äk), n. جۆرە ماسیێکی بچووکی دەریایی.

Hades

Hades (hā'dēz), n. (1) نارامگای گیانی مردویان (نفسانای یونانی - نیچیل) (ب) فرمانروای نام نارامگای (c) [Colloq.] [H-] دزخ؛ جهنم.

hadj (haj), n. حاج؛ حاج کردن. hadji (haj'ē), n. حاجی.

hadn't (had'nt), = had not.

haemo- (hē'mə, hem'ə), = hemo-.

haemoglobin (hē'mə-glō'bin, hem'ə-glō'bin), n. -

hemoglobin.

haemophilia (hē'mə-fil'i-a, hem'ə-fil'yə), n. - hem-

ophilia.

haft (haft, häft), n. مشتو (چاقو، شبر).

hag (hag), n. (1) دیو و سحرچی من؛ من جنوکه. (2) جاسوگری ژن (3) پیرونیکی ناپهسندو ناشرین. (4) جزیره ماسییهکه.

hag (hag), v.t. داپاچین؛ برین؛ لهت کردن. (1) (1) دارو دردهخت برینموه؛ دار داپاچین. (ب) بمشی دارستانیکه بق برینموه دانراوه. (ج) دارو دردهختی بپراوه. (2) ژنگار؛ بشینکی پتموی زهکار. (3) هلوئیکی به هراشی گیرا.

haggard (hag'erd), adj. (2) کیزی؛ مانی نکراو؛ دابین نکراو. (3) رنگ زهر دولاوازو ماندوو قویاو؛ (a ~ face, look, etc.) -

هلوئیکی به هراشی گیرا.

haggle (hag'gl), v.t. برین یا لهت کردن به شیویهکی نهانان.

haggle (hag'gl), v.t. سودا کردن؛ مشتومر کردن (لسمر نرخ و سودا).

hagiarchy (hag'i-är ki, hä'ji-är ki), n. سودا؛ سودا کردن؛ مشتومر (لسمر نرخ و سودا).

hagiarchy (hag'i-är ki, hä'ji-är ki), n. فرمانروایی

پیاره نایدییه پیروزهکان.

hagi-, hagio- (hag'i-ö, hä'ji-ö), پیشرگرنکه بهمانای پیروز.

hagiocracy (hag'i-ok'ra-si, hä'ji-ok'ra-si), n. فرمانروایی

پیاره نایدییه پیروزهکان.

hagiography (hag'i-og'ra-fi), n. (1) لیکولینوموی ژاننامهی

پیاره نایدییه پیروزهکان. (2) پرتوونکی نام جزیره ژاننامان.

-hagiographer (n.); hagiographist (n.).

hagiology (hag'i-ol'ä-ji, hä'ji-ol'ä-ji), n. (1) ریژوی ژانی

پیاره نایدییه پیروزهکان و نویسنهکانیان. (2) پرتوونکی ژانو نویسی

پیاره نایدییه پیروزهکان. (3) لیستهی پیاره نایدییه پیروزهکان.

haiku (hä'kü), n. جزیره هلیبستیکی یابانییه له سن دین پیکریتو

همفده برگیه

hail (hail), v.t. (1) سلوانیکردن یا بهخیرهاتن کردن به دمنگیکی برن.

(2) ناوانان (They ~ed him their leader.)

(3) بانگ کردن: (They ~ed a taxi.)

n. (1) سلو یا بهخیرهاتن کردن به دمنگیکی برن؛ سلو.

(2) حاوهی برکردنی هواریک: (He is within ~)

interj. سلوت ل بن! بهخیرین!

hail from, نیشتهجن یا خملکی شونینیکه بوون.

(I hail from Karadagh.)

hail (hail), n. (1) تهرزه

(2) بارین (تهرزه، ناگی، تلهمعنی): (a ~ of explosives)

v.t. تهرزه بارین.

v.t. (~ on; ~ upon), بسمردا باران؛ تیکرتن؛ دانیمبر (جرین، بورد، گولته): (He ~ed curses upon us.)

bairstone (hä'lstön), n. دمنکه تهرزه؛ تهرزه

hailstorm (hä'lstörm), n. باوبورانیکی تهرزه

hair (här), n. (1) قز؛ توک؛ مو؛ قزی سمر؛ تیسکا؛ پرچ؛ نکریجه؛ ژولف. (2) قوماش یا تمراوی توک.

half

(2) زور کم (ماوه، پله، جیاوازی): (He missed the target by a ~)

get in one's hair, [Slang]. پستگورن؛ زینکردن

let one's hair down, [Slang]. بر بؤ خؤ بره لاکردن؛ شمرم نمکردن

make one's hair stand on end, قورساندن؛ تۆقاندن

not turn a hair, خؤ نمشلنداندن؛ نشلنمان

split hairs, مشتومر کردن لسمر شتی هیچ وپوچ

to a hair, به تمراوی؛ بهین کم و زیاد؛ همموی راسته

hair-breadth (här'bredth), n. مارویهکی کورت یا تسمک؛

شمرهندهی موویهک؛ زور کم به ناسته؛ به حال

adj. (a ~ escape) فلجهی سمردهمینان

hair-brush (här'brush), n. سمرتاش

hair-cut (här'kut), n. قز چاک کردن و پیک وپیک کردنی ژانان؛

hair-do (här'dö), n. نارایشتی قزی نافرمت

hairdresser (här'dres'er), n. دهلاکی ژانان؛ سمرتاشی ژانان

hairdressing (här'dres'ing), n. (1) پییشی دهلاک یا سمرتاش؛ دهلاکی (2) قز چاک کردنی نارایشتی کردن. (3) دهرمانی نارایشتی کردنی قز

adj. تاییهتی به چاک کردن و نارایشتی کردنی قز

hairless (här'lis), adj. سهپرووتاوه؛ بن قز بین مو

hairline (här'lin), n. (1) گوریس؛ پهی مو (2) هینلی باریک

hair-piece (här'pēs), n. (2) قوماشی هیلدار. (4) سنووری قزی ناوچهوان

hairpin (här'pin), n. باروکه

adj. توقعی سمر

زور شکاوه (پیچ)؛ سخت یا تیژ (پیچ، لوف)

(a ~ curve in the road) جمرگی؛ ترسناک؛

hair-raising (här'räz'ing), adj. [Colloq.] ناخوش

hair-splitting (här'split'ing), n. & adj. مشتومر کردن لسمر

شتی هیچ وپوچ

-hair-splitter (n.).

hair-spring (här'spring), n. زمبیلکی کاتومیر (که وک مو

وایه)

hair trigger, پلهپیکهیکه که به ناسته بهنجی بهریکومیت

چمکهکه دمه قینیت

hairy (här'i), adj. توک؛ توکاو؛ تیسکن

-hairiness (n.) حاجی

haji, hajji (haj'ē), n. چمکیکی کک دروزه له پمو

halberd (hal'bērd), n. Also halbert. تموری شبر؛ پیکهاتوره

halyon (hal'si-ən), n. (1) بالندیمکه بهینی نهمسانه شهپولو

بای دهرمای هینن کردتوره لهکاتی کورکومتییدا لسمر دهریا له چلهی زستاندا

(2) بالندیمکه پوینهداره

adj. (1) تاییهتی بهم بالنده پوینهداره

(2) هینن؛ خوش؛ پر کامرانی: (~ days)

hale (hail), adj. تمدنرووست (بهتاییهتی کسینکی بهتمهمن)

hale (hail), v.t. (1) بهزور پاکیشان

(2) بهزور بردنی کسینکه بؤ شونینیک

half (haf, häf), n. نیوا؛ نیوه؛ نیمه

adj. (1) نیوا؛ نیوه؛ نیمه (2) ناتمراو؛ بمش بمش؛ کمرت؛ له؛ نیمچه

adv. (1) نیوا؛ نیوه (2) [Colloq.] نیمچه؛ تا رادیمیک: (I was ~ convinced)

(3) به هیچ جزوینکه قمت: (He doesn't ~ approve.)

by half, زور؛ نیچگار زور

in half, به دوو بهشمره؛ نیوا؛ نیوه؛ وکو یک

half-and-half

not half bad, باش
one's better half, [Slang], هاوسەر (ژن یا مێرد): ژنی کەسیگە

half-and-half (haf'nd-haf', hãf'n-hãf'), n. شتێکی سیواو
نیو بەتایبەتی (١) شیری چەور (ب) خواردنەوێهەکی تیکەلەو
adj. & adv. نیواوێو: لە دوو شتێ ئەوەندە یەک پێکھاتوو
half-baked (haf'bãkt', hãf'bãkt'), adj. (١) باش نەبرژاوا
پن نەگەبیوا: ناگام. (٢) باش لێ نەکۆلراوە: باش نامادە نەگراوا:
بەوردی نەگراوا: نیووەناتەرەو: (a ~ scheme).

half-blood (haf'blud', hãf'blud'), n. (١) زێر: زێخوشک
(٢) کەسیکی سوپەرگ.

-half-blooded (adj.).
half-breed (haf'bred', hãf'bred'), n. کەسیکی دوورەگ
(بەتایبەتی مەدالی کەسیکی سێپ و ھیندی یەکی ئەمەریکی)

adj.
half brother,
half-caste (haf'kast', hãf'kast'), n. کەسیکی دوورەگ.

adj.
half-hearted (haf'hãrtid', hãf'hãrtid'), adj. نیووە نابەدل
(a ~ attempt at painting.)
half-heartedly (haf'hãrtid-li), adv. بە نیووە دەتایبەرە:
بە لور تەلاو.

half-hour (haf'our', hãf'our'), n. نیو سەعات: سی خولەک.
adj. (١) نیو سەعاتی: نیو سەعات دەخایەنیت.
(٢) ھەموو نیو سەعاتێگە نیو سەعاتانە پوودەدات.

half-bourly (haf'our'li, hãf'our'li), adj. & adv. ھەموو
نیو سەعاتێگە: نیو سەعاتانە پوودەدات.

half-length (haf'lenkth', hãf'lenkth'), adj. (١) نیووەی درێژی
یا کاتی ناسایی (٢) ھی ناوقەد بەرەو ژوور (وێشە).

n.
half-mast (haf'mast', hãf'mãst'), n. ھێنانە خوارەروە ئالای بۆ
ناوھراستی دارنالاڤا (نیشانە ی شین و کارسات).

adv.
half-moon (haf'moon', hãf'moon'), n. شێوەی مانگ
شۆنکردنەروە ئالایەک بۆ ناوھراستی دارنالاڤا.

half-penny (hãf'pən-i, hãf'ni), n. (٢) شتێگە کە شێوەی واین
(١) نیو فەلس (یارە) ئینگلیزی.

adj.
half sister,
half-staff (haf'staf', hãf'staf'), n. = half-mast.
half title,
half-truth (haf'truth', hãf'truth'), n. نیووە راست
نیووە درۆ.

half-way (haf'wã', hãf'wã'), adj. (١) نیووەی: ناوھراستی
نیووەی رێگە (٢) ناتەرەو: نیووەناتەرەو: (~ measures).

adv.
meet halfway, (He'd win if he were ~ good.)
(٢) [Colloq.] نەختێگە: تۆزێگە.
(١) نیووەی پێ: (٢) بە نیووە ناتەرەو.

half-wit (haf'wit', hãf'wit'), n. کەسیکی کەرو پێ مێشک.
half-witted (haf'wit'id, hãf'wit'id), adj. کەرو پێ مێشک.

halibut (hal'ə-bət), n. ماسی یەکی گەورە دەریایی.
hall (hól), n. کۆشک.

[H-].
meet halfway, (He'd win if he were ~ good.)
(٢) خانوویەکی گشتی (بۆ کاروباری)

hamburger

کۆمەڵایەتی. (٤) ھۆل (زانکۆ، کۆلیج) ژوورێکی گەورە.
(٥) (١) کۆلیجێکی بچوکی زانکۆیەکی ئینگلیزی. (ب) خانووی ئەم کۆلیجە.
(٦) پارەو.

hallelujah, halleluiah (hal'ə-lōō'yə), interj. & n. سوپاس بۆ خودە: ھالیلویا: ھاوارێکە خۆشی و پەسەند کردن دەگەینیت.

hallmark (hól'mãrk'), n. (١) مۆژگە لەسەر شتوومەکی زێو زووی
ئینگلیزی ھەلەدەکە نۆتێگە نیشانە ی پەسەنی و راستەقینەیی دەگەینیت.
(٢) نیشانە ی پەسەنی و باشی و راستەقینەیی.

halloo (hə-lōō'), v.t., v.i., interj. & n. بانگ کردن بە دەنگی بەرژا:
ھاوارکردن: ھاوار.

hallow (hal'ō), v.t. (١) پێژێرێکردن: (٢) بە پێژێرێدان: پەرسێن.
hallow (hə-lō'), v.t., v.i., interj. & n. = halloo.

hallowed (hal'ōd), adj. پێژێر.
Halloween (hal'ə-wēn'), n. چەژنی ھەموو

پیاوچاگان یا پیاوھ پێژێرێگان کە پێکھاتی دەوای پۆزی "ئۆکتۆبەر" دەکات
و ھە "شەمی شەمی بەرانی" ی کوردەواری وایە.

hallucinate (hə-lōō'sə-nãt', hə-lū'sə-nãt'), v.t. تووشی
"ھەلووسە" بوون: واتە مێشک تێکچوون و شتی سەیر و ئاراست ھاتنە بەرچا
و وێشێنکردن.

v.t.
hallucination (hə-loo'sə-nã'shən, hə-lū'sə-nã'shən), n. تووشی "ھەلووسە" کردن.
ھەلووسە: مێشک تێکچوون و شتی سەیر و ئاراست ھاتنە بەرچا و وێشێنکردن.

hallucinosi (hə-lōō'sə-nō'sis), n. نەخۆشی "ھەلووسە"
تووشی مێشک دەبیت.

hallway (hól'wã), n. پارچە داڤن.
halo (hã'lo), n. (١) خەرمانە (مانگ، پۆن).

(٢) تریلە: نەقەبەکی پووناگە بە دەوری سەری پیاوچاگێگدا کە نیشانە ی
پاکی و پێژێرێیە. (٣) ئەو پێژێرێ و ھەزنی و بەرزییە کە دەدرێتە پال ھەندێ
کەسی ئەفسانەیی یا مێژوویی.

halt (hólt), n. وەستان: پاروستان.
(to come to a ~ ; to bring to a ~)

v.t. & v.i. وەستان: پاروستان: وەستاندن: پاروستاندن: پارگیرکردن:
بەریەستکردن.

call a halt,
halt (hólt), v.t. وەستاندن: ھەرامنی پاروستاندن دان.
(١) شەلێن. (٢) بڕوا بەخۆ نەبوون لە دووانا:

وەک لال دووانا: زوو زو وەستان و دەم بەیەگدا ھاتن لە دووانا:
(He ~s in his speech.)

(ب) دووڤال و پارچە بوون لە کاردا.
(٢) ناتەرەو: تەبەجین بوون (بەریاوە ی نووسین).

n. [Archaic],
halter (hól'tēr), n. شەلی.
(١) پەشۆ: پەشۆ: پەشۆ: پەشۆ.

(٢) پەتی ھەلووسین یا بە سێدارەدا کردن.
(٣) ھەلووسین (توانیان) بە سێدارەدا کردن.

(٤) بەرەمگانی ناھەت کە بە ھەموو ھەندەراسرێ.
(١) پەشۆکردن: بە پەشەمە بەستەنەو: پەشۆ کردنەسەر.

v.t.
halves (havz, hävz), plural of half. (٢) ھەلووسین (توانیان) بە سێدارەدا کردن: بە پەندا کردن.

(ب) بە نیووە نیووە چلای بە ناتەرەو. (٢) بە تەبەدلی.
by halves,
go halves hamlet, دانی پارە ی تێچوو یا خەرج کرا ی نیواوێو.

ham (ham), n. (١) پان (لەش). (٢) (١) پەشی پەشەوێ پان.
(ب) پان و سەت. (٢) پانی گیاندارێکی چوارپن.

(٤) پانی بەرژا: گۆشتی پانی بەرژا.
[Slang], ئەکتەرێکی ھەلبی خۆنوێنەر.
(a radio ~), [Slang], کارکەرێکی ئەمەریکی پەنێ ی لاسکی: (٢) ھاوێرگە: ساندوویجێکی گۆشتی

کو تراوی برژاوی گا
hamlet (ham'lit), n. کوئره دئی دئییمکی زور بچوک
hammer (ham'er), n. (۱) چهکوش
 (۲) شنبک که له چهکوش بکات: (۱) پیتکئی تهنگو دومانچه.
 (ب) زمنگ لیدر (ج) شو بيشه پيانو که له ژنگانی دودات.
 (۳) نینسقانی گوئی ناووه.
 (۴) چهکوشی سرژکی کوز یا پرله مان. (ب) چهکوشی موزاتکس.
 v.l. (۱) به چهکوش لیدان یا پیدان به چهکوش.
 (۲) چهکوش کاری کردن: دا کوتان به چهکوش: داچه قاندن به چهکوش
 (۳) به زور خستنه ناو. (*the idea into his head.*)
 v.l. به چهکوش لیدان یا پیدان.
hammer (away) at, (۱) همیشه خهریک بوون و کوشش له گندا کردن
 (۲) باس کردن یا ووتنهوه جار له دوی جار.
hammer out, (۱) گلا له کردن: رینک و پیک کردن
 (۲) باز کردنهوه به چهکوش. (۳) راستکردنهوه به چهکوش (قویاوی).
under the hammer, خراوونه موزاتنهوه له موزاتدایه.
hammer and sickle, چهکوش و داس (نالا).
hammock (ham'ok), n. جولاخی جولاخه
hamper (ham'pēr), v.l. پری نینگرتن: دواختن: کوسپ خستنه بهر
 پینگا
hamper (ham'pēr), n. زهمینه بهکی گهوره ی سرگرارو
hamster (ham'stēr), n. گیانداریکی کوزنه ندیه له مشکه کوئره
 گهوره تره هندی جار له تاقیگه به کاره مهینری بۆ تاقیکردنهوه ی زانستی.
hamstring (ham'strin'), n. (۱) دهمری پشت نه ژنوی مروء.
 (۲) دهماری پشت قولقاچی گیاندار چوارین.
 v.l. (۱) له کارخستن به برینی دهماری پشت نه ژنوی یا پشت قوله پنا
 شلو کوچ کردن (۲) په کخستنا هیز ئی برین: له کارخستن.
hand (hand), n. (۱) دهست: دوس
 (۲) لا: دوس (*at your right*)
 (۳) دهسلات (*He rules with an iron*)
 (۴) چوئیری: (*The child is in good*)
 (۵) بهنساری (*Take a ~ in this work.*)
 (۶) دوس نیدابوون: (*One can see his ~ in the affair.*)
 (۷) نوره (نیشانه ی بهئین، برادهرتی، ریکوتن، په سندن کردن):
 (*Give me your ~ on that.*)
 (۸) بهئینی خواست یا ژهنیان: (*He asked for her ~.*)
 (۹) کارامه یی: شاره زایی: توانای کارکردن به دوس:
 (*This work shows a master's ~.*)
 (۱۰) شیوه ی کردن کاریک.
 (۱۱) دهستنووس: دهس نووس: دهسخت (۱۲) نیمزا.
 (۱۳) چهپنه (*They gave the singer a ~.*)
 (۱۴) یارمته ی یاریده (*Lend me a ~.*)
 (۱۵) کسبیک که نیشی دهستی دهکات (که شتی بهوان، وهرزیر، کریکان).
 (۱۶) سرچاره (۱۷) وینه ی دوس (بۆ پئ نیشاندان).
 (۱۸) نیشاندن (خولنک وینیر یا کاترمین): (*the -s of a clock*)
 (۱۹) پانایی بهری له پ (پینوانیکه نژیکه ی چوار گوئی به).
 (۲۰) سرجهمی کاغزی دهسی قومارچی: دهستی یاریکهریک.
 (ب) سرجهمی شو کاغزه نه ی بهش دهکرت به سر یاریکهریک.
 (ج) یاریکهریک (د) دهستیک یاری کردن: (۲۱) (۱) هینشووه مؤن.
 (ب) چهپنیکه گلا توتن.
 adj. (۱) دهست: تاییهتی به دهست (۲) دهستی (کار): به دهست کراو.
 v.l. (۱) دهندهست: پیدان: پین گه یاندن: (۲) بردن بۆ یارمته یاندن.
 (۲) بیجاننوه ی باهرانی کشتی
 داواکردن (بۆ شووپیکردن):
ask for a lady's hand, له سرچاره کوه: په کسهر
(at) first hand,

at hand, (۱) نژیکه. (۲) ناماده.
at the hand (or hands) of, به دهستی: له سایه ی (به تهوسره):
 بههوی.
bite the hand that feeds one, گاز لهو دهسته کرتن که خورندت
 دوداتن. واته ههنگه پانهوه لهو کسه ی چاکت له گن دهکات: ننهک کوئری کردن
 به دهست، واته نهک به مهکنه.
by hand, دهستاو دهست کردن: خارن گوپان.
change hands, زور له کسبیک کردن که نیازی خوی دهر پری یا
force one's hand, خوی بخات به لایه کدا پیش شهوه ی ناماده بیت.
from hand to mouth, له دهستهوه بۆ دهم: بپن دهراسته:
 به کوله مهگری ژیان.
hand and foot, (۱) دهست و پین بهستنهوه.
 (۲) همیشه داسژانه (*She will wait on him hand and foot.*)
hand down, (۱) بۆ بهجینهشتن (که له بوور، میرات).
 (۲) بریاردان (دالگن): (*The judge handed down his decision.*)
hand in, دانه دهست پیدان: دان
hand in hand, (۱) دهست له دهستی یهکدا.
 (۲) شان به شانی یهکوی: پینکوه: پشت به یهکتری.
hand out, بهخشینهوه: دابهشکردن: بهشکردن.
hand over, دهست ئی ههنگرتن: دانه دهست: پیدان.
hand over fist, [Colloq.], به ناسانی و زور.
(He is making money hands over fist.)
hands down, به ناسانی.
(He can beat him hands down.)
hands off! دهستی ئی مدهه! دهستی تیهوه مدهه! وازی ئی بهینه:
 دهستکاری مهکه!
hands up! دهست بخهره سره سره! دهست ههله پوه خوت بده
 بدهستهوه.
hand to hand, له نژیکهوه (شه): شهری دهستو یه خه.
(hand to hand combat)
have one's hands full, سرقان: سرقال بوون.
hold hands, دهستی یهکتر کرتن (خوشه ویستی).
in hand, (۱) له ژیر دهستدایه. (۲) دهست دهکرت: هیه: له دهستایه.
 (۳) خهریکه ناماده دهکرت.
join hands, (۱) دهستی یهکتر کرتن: ههموه کردن: بوون به بهشدار.
 (۲) بوون به ژن و میزد: یهکتری هاره کردن.
lay hands on, (۱) هیزیش بردنه سر: نازاردان
 (۲) کرتن: کرتنه دهست: دهست به سر دار کردن.
 (۳) دهست خستنه سر و پیروز کردن.
not lift a hand, هیچ نه کردن: هیچ همول نه دان.
off one's hands, له ژیر چاودیریدا نه مان: ههق په سرهوه نه مان.
on hand, (۱) نژیکه. (۲) له بهره دهستدایه: هیه. (۳) ناماده.
on one's hand, نینرسراو: له ژیر چاودیریدا.
on the one hand, له سر نهکوه: له لایه کوه.
on the other hand, (بهلام) له سر نهکی توره: له لایه کی توشهوه.
out of hand, (۱) له دهست دهرچوو: دابین ناگوئی: له دهستدا نهماوه.
 (۲) یهکسهر بهین برین کردنهوه. (۳) تمواو
 تهره کردن.
shake hands, نیازی خۆ ناشکر کردن.
show one's hand, وازهنیان: کول دان: دهست ههنگرتن.
throw up one's hands, دهست ئی شتن.
wash one's hands of, (۱) به تاشرینی. (۲) به توندوئیری.
with a heavy hand, به لووت بهزی یهوه: به له خویایی یهوه.
with a high hand, به پاک: بهین تاوان.
with clean hands, (۱) جانقای دهستی ژاننه.
handbag (hand'bag), n.

handball (hand'bôl'), n. (۱) یاری‌بازی نوکسی یا چوارکسی ژورده‌یه توپنکی بچوکی تیدا دهریت به قه دیوارکدا. (۲) عهره‌بانه‌ی دست: عهره‌بانه‌ی خؤل.

handbook (hand'book'), n. (۱) پی‌ره‌نامه پیرتوگی سرچاره (پژمان، زانست... هتد)؛ پابره‌نامه. (۲) پابره‌نامه‌ی گشتکهران؛ پشنامه. (۳) پابره‌نامه‌ی گرهو؛ پشمن.

handbreadth (hand'breadth'), n. پانایی باری لهپ (پنوانیکه بریتیه له چوار گرت).

hand-cart (hand'kärt'), n. عهره‌بانه‌ی دست: تموقه. hand-clasp (hand'klasp' hand'kläsp'), n. تموقه‌کردن.

handcuff (hand'kuf'), n. (pl.) کله‌پچه؛ ده‌سند. v.t. کله‌پچه‌کردن؛ کله‌پچه‌کردنه‌دست.

handful (hand'fool'), n. (۱) پر شنت؛ شنت؛ مست؛ لالوینج. (۲) ژماره‌بازی کم؛ چند: (a mere ~ of people). (۳) ژور؛ فر؛ نس.

band glass, (۱) گهره‌بین؛ بز خوینده‌نومی چاپه‌منی بچوک. (۲) ناوینیه بچوکی ده‌سکدار. (۳) شووشه‌ی پروهک داپوشن.

band grenade, نارنجک؛ نارنجه. handgrip (hand'grip'), n. (۱) تموقه؛ تموقه‌کردن؛ به‌قلم‌گرتن. (۲) به‌دست. (۳) دست. (۴) شیری دسته‌ویمه‌خه شیری دسته‌ویمه‌خه کردن.

come to handgrips, (۱) مله‌ملی‌بمکه که کوسپی تیدا دهریت به‌میزه‌کان و یارمته‌ی بین هیزه‌کان دهریت بؤ نه‌وی هلی بردنوه بریت به همووکس. (۲) کوسپ (له‌بردم یاریگری به‌میزه‌کان).

handicap (han'di-kap'), n. (ب) یارمته‌ی، یو یاریگری بین هیزن. (۳) کم نه‌دامی؛ ناتواری؛ کم‌ووکی. v.t. (۱) کوسپ خستنه‌بردم یاریگری به‌میزه‌کان یارمته‌تیدانی یاریگری بین هیزن. (۲) کوسپ خستنه‌برن؛ دست به‌ستنه‌وه؛ په‌خستن.

handicapped (han'di-kapt'), adj. په‌ککته؛ کم نه‌دام. handicraft (han'di-kraft', han'di-kraft'), n. (۱) شاره‌زایی. له‌نیشی ده‌سند؛ کارامه‌یی پیشه‌ی ده‌ستی. (۲) پیشه‌ی ده‌ستی (جۆزایی). تمنج، بهره‌کردن، گۆزه‌دیزه‌کاری.

-handicraftsman (n.), (۱) به‌باشی و ریک‌ویینی؛ کارامانه. (۲) به‌ناسانی.

handily (han'di-i), adv. (۱) نیشی ده‌ست؛ کاری ده‌ست. (۲) شتی ده‌سنگرد.

handiwork (han'di-würk'), n. (۳) نه‌جامی کرداری خؤ؛ ده‌سنگردی خؤ. (This mess is my ~).

handkerchief (han'kēr-chif, han'kēr-chēf'), n. ده‌ستسپ. به‌دست کردن؛ به‌دست کردن.

hand-knit (hand'nit'), adj. به‌دست کردن؛ به‌دست کردن. hand-knitted (hand'nit'id), adj. = hand-knit.

bundle (han'dl), n. (۱) ده‌سک؛ کله (تامین)؛ قولفه؛ قولف؛ شتو. (۲) شتیکی وهک ده‌سک. (۳) هلی؛ شتی که به‌کارده‌مینوت بؤ مه‌بستی خؤ. (۴) سهرناو؛ نازناو.

v.t. (۱) ده‌ست تیوه‌دان؛ به‌ده‌ست به‌رنگردنوه. (۲) ده‌ستکاری کردن؛ به‌ده‌ست کردن. (۳) کردن؛ به‌ریزه‌بردن؛ سهره‌وکاری کردن؛ دابینکردن. (۴) جینه‌جینکردن؛ کردن؛ راییی کردن؛ خهریک بوون.

(Our office ~s many requests.) (۵) نووسین یا دروان دهریاره. (۶) پیشه‌وکارویار نه‌وی بوون. (۷) له‌گه‌ل جوولانه‌وه؛ ره‌فتارکردن یا نواندن له‌گه‌ل. کارکردن؛ لیشکردن؛ به‌ریزه‌بران: (The car ~s well).

v.t. کارکردن؛ لیشکردن؛ به‌ریزه‌بران: (The car ~s well).

fly off the handle, [Colloq.], له‌په‌هملچوون یا توپه‌بوون. handle bar, ده‌سکی پاسکیل و ماتو پاسکیل. handler (han'dlēr), n. (۱) مشق دادهر؛ پامینر؛ فیرکمر: (a dog ~).

(۲) مشق دادهر یا به‌ریزه‌بیری کارویاری بؤکسبازی. hand-made (hand'mād'), adj. ده‌سنگرد؛ به‌ده‌ست کراو نهک به‌مه‌کینه.

handmaid (hand'mād'), n. کارمکر؛ به‌رده‌ستی ژن. handmaiden (hand'mād'n), n. = handmaid.

hand out, به‌خشینه‌وه (پاره)؛ چل‌بیرگ، خوارده‌منی؛ بلژوکردنوه. (نامیلکه، بلژونه‌وه، نووسراو).

handout (hand'out'), n. (۱) خیز؛ پاره و چل‌بیرگ و خوارده‌منی. (۲) به‌ده‌ستی بؤ دروا به‌کسیکی بین ده‌رامت. (۳) نامیلکه؛ بلژونه‌وه، یا نووسراوی دابه‌شکراو. (۴) ده‌نگ‌ویاسی بلژوکردنوه.

hand-picked (hand'pikt'), adj. (۱) به‌ده‌ست هملژنروا (میوه). (۲) ده‌سختی‌شانکراو؛ ناوینشان کراو یا هملژنروا؛ سمرزه. (۳) ده‌سختی‌شانکراو؛ ناوینشان کراو یا هملژنروا: (a ~ candidate, successor, etc.)

handrail (hand'rāl'), n. تمیمانی شیشه‌ی ناسن (به‌قهرایی بین پلیکانه‌دا بؤ ده‌ست پیوه‌گرتن).

handsaw (hand'sō'), n. مشاری ده‌ست؛ مشار. handsel (hand's'l, han's'l), n. (۱) دیاری سهری سانی تازه.

[Rare] (۲) به‌کهم قیست. (ب) سفناح. (۳) نؤبهره. (۱) دیاری پیدان. (۲) رنگ رشتن؛ گردنوه به‌ناهمگ (شوینیکی تازه). v.t. (۳) نؤبهره‌لینکردن؛ کردن یا به‌کاره‌فتان بؤ به‌کهم جار.

handshake (hand'shāk'), n. تموقه؛ تموقه‌کردن. handsome (han'som), adj. (۱) ژور (موچه، پاره): (a ~ salary, sum, etc.)

(۲) به‌چن؛ په‌سند؛ باش؛ شیار: (It was ~ of him to say that). (۳) (۱) قۆز (پیان)؛ شوخ و نیشک سوک (پیان): (a ~ man). (ب) جوان و باش: (a ~ book, piece of work, etc.)

hand-to-hand (hand'tə-hand'), adj. دسته‌ویمه‌خه (شمن): ژور له‌نژیکه‌وه: (~ combat)

hand-to-mouth (hand'tə-mouth'), adj. ژیمانی کوله‌مهرگی؛ بین ده‌رامتی؛ بین قایمه‌کاری بؤ داپوژ.

handwork (hand'würk'), n. نیشی ده‌سنگرد؛ به‌ده‌ست کراو نهک به‌مه‌کینه.

handwriting (hand'rīt'ing), n. (۱) نووسین به‌ده‌ست. (۲) ده‌سخت؛ نووسین. (۳) [Archaic]، ده‌سختووسینیک؛ شتیکی به‌ده‌ست نووسراو (پیرتووک، نامیلکه).

see the handwriting on the wall, نیشانه‌ی به‌ده‌بختی و ناخوشی و کاره‌ساتی داهاتوو به‌پوونی بیجن.

handy (han'di), adj. (۱) نژیک؛ له‌برده‌ستدایه؛ به‌ناسانی ده‌ست ده‌مکری؛ ناسان. (۲) باش (نامین)؛ به‌ناسانی به‌کارده‌مینوت (نامین)؛ به‌کلهک: (a ~ device).

(۳) به‌کاسانی بؤ ده‌خوریوت (کشتی). (۴) کارامه (له‌کاری ده‌سند)؛ سهره‌رچوو؛ بزان (کاری ده‌ست).

handyman (han'di-mən), n. هه‌مه‌کار؛ کسبیک یا کورتکاریکی شاره‌زا له‌هموو ویرده‌کاریکی ده‌سند، وهک چاککردنوه و دانان و دروستکردنی شتی ناوماو و قهرمانگه و کارگه.

hang (han), v.t. (۱) هملواسین (جل، شتوهمک). (۲) کردن به‌په‌توه؛ له‌سیداردان؛ خنکاندن؛ هملواسین؛ له‌قهراردان.

(۳) وینه هملواسین (۴) رازاندنوه به‌شتی هملواسراو. (۵) پیشاندانی وینه و تابؤ له‌موزه‌خانه‌دا. (۶) رینگرتن له‌بیراردانی گشتی کۆپیک به‌دژوه‌ستان و ده‌نگدان به‌جزره.

hanger

- (تەنجومەنى سۆيىنچى خوارانى داڭگا).
- v.i. (۱) ھەلۋاسان ھەلۋاسىن (۲) شۆپۈنەنە (جەل بەرگ).
- (۳) بە سىبارەدا كران يا پەتەرە كران: لە قەنارەدان. (۴) بەلاداكەتەن.
- (۵) پارايرى كرەن: دوردلى كرەن.
- (۶) پيشناسان وئەو تابلۇي خۇ لە مۇزەخانەدا.
- n. (۱) شۆپەي شۆپۈنەنەو ھەستاسى شىتەك.
- (۲) شۆپەي كرەن كارتەك يا شىتەك: (to get the ~ of it).
- (۳) مانا يا گرنگى شىتەك. (۴) ھەستان: پارايرى.
- (۵) لىزىياسى سەرەو خوارەك.
- hang around (or about), (۱) لە دەور كۆيۈنەنە: لە دەور و پىشت.
- بوون (۲) [Colloq.] كات كوشتن و خۇ خستن بە قىنگا: ھەمىشە لە نارادا بوون ھېچ نەكرەن و تەملى كرەن
- hang back, (۱) دراكرەن (۲) دوردلى كرەن خۇ لە دواوەر گرتن يا
- ھېچ نەكرەن (لە ترسدا يا لە شەرەدا).
- hang on, (۱) دەست پىۋەگرتن: دەست ئى بەرنەدان.
- (۲) كۆل نەدان: بەرەوام بوون: وارنەمىتان.
- (۳) لەسەر بەنگ بوون: كەرتەسەر.
- (۴) قورسايى لەسەر شىتەك بوون: پالپىشتى كران: لەسەر بەندبوون.
- (۵) باش كوئى لىكرەن.
- hang out, (۱) شۆپۈنەنە: سەردەرھىتان.
- (۲) [Slang] (۱) نىشتەجەن بوون: ژيان لە شۆيىنەك.
- (ب) زوو زوو چوونە شۆيىنەك: زۆر كات بىردەسەر لە شۆيىنەك:
- (He hangs out in that cafe.)
- hang over, (۱) بە سەردا شۆپۈنەنە: بە سەرەو بوون.
- (۲) خۇل خوارەن بەسەردا يا بە دەوردا: بە سەردا گەران يا سوورپانەو:
- چارەئىرى كرەن (۳) ھەرەشە لىكرەن: دەورەدان و ترس خستەنەنەن.
- (۴) لە كۆنەو مۇ مانەرە.
- hang together, (۱) بەيەكەرە نووسان
- (۲) بەكگرەن: پىشتى بەكتى گرتن.
- hang up, (۱) ھەلۋاسىن: جەل بەرگ، وئەنە. (۲) تەلەفون داخست.
- (۳) تەلەفون لەسەر داخست (to hang up on somebody).
- (۴) ھەستان: دىنەن: گەرگەردن: بواخست.
- hanger (han'ēr, han'gār), n. گەراجى فرۇكە: مۇنگەي سەر
- داپوشراوى فرۇكە
- hanger (han'ēr), n. (۱) شت ھەلۋاسىن (مىزۇق)
- (۲) پىداكوژ: پىماو بەپەتەرەكەر: مىزۇق لە قەنارەدەر
- (۳) شىتەك شۆپۈنەنە (شېر بە پىشتىنەو). (۴) شى شتومەك پىما ھەلۋاسىن
- (قولاپ، برمار، پەت، ھەللاگەي جەل بەرگ).
- hanger-on (han'ēr-on'), n. (۱) خۇپىيا ھەلۋاسىنەر: پاشكۆ.
- (۲) مەتخۇز: لاكوژ: مەتخۇز.
- hanging (han'ij), adj. (۱) ھەلۋاسراو (۲) شۆپۈنەنە: داھىلراو.
- (۳) خوار: لار (۴) نەبېرپاۋە: بەلەيەكە: نەكەرتوو.
- (۵) خەمبار: دىگىر: پەست.
- (۶) شاپىستەي ھەلۋاسىنە: باقتى كرەن بە پەتەرەيە.
- n. (۱) ھەلۋاسىن: شتومەك. (۲) ھەلۋاسىن (مىزۇق): بە پەتەرە كرەن:
- لە قەنارەدان. (۳) [pl.] شتومەك بە دىوارەو يا پەنەرمە ھەلۋاسراو.
- hangman (han'mən), n. پىياركوژ: مىزۇق بە سىدارەداكەر.
- hang-nail (han'nāl'), n. زىادە نىنوك: پارچە پىستىكى مردولە
- قەراغ يا بنى نىنۇكەرە
- hang-out (han'out'), n. [Slang], ھەوارگە: لانا: شۆيىنەك كە
- كەستەك زوو زوو سەرى ئى بەت.
- hang-over (han'ō'vēr), n. (۱) پاشماوەي كۆن: شىتەك لە كۆنەو.
- ماو. (۲) سەرئىشەو دال تىكەلھاتنى پۇژى نوای سەرخۇشى: سەرخۇشى
- بەرنەدانى پۇژى نوای خوارەنەو.
- hank (han), n. (۱) كلاف (دەزور، بەن). (۲) ئەلقىمەكى ئاسن يا دارە

harbor master

- بايەوانى كەشتى و پەلمى پىما ھەلۋاسراوت
- hanker (han'kēr), v.i. (~ for; ~ after), خەزەنەكرەن: دال بۇ لىدان
- بە قاسەو بوون بۇ: بىزۇر بۇ كرەن.
- hanky-panky (han'ki-pan'ki), n. [Colloq.], (۱) قىلپازى:
- ساختە: ساختە چىتى: گزى كرەن: دوردوىي: ئايەكى (بەتاپەتەي لە نەدانى و
- ئۆنومىزداپەتەدا). (۲) ووتەو كرەوئەي ھېچ دوردوىچ و بىن مەشكانە.
- hansel (han'sl), n. = handsel.
- hansom (han'səm), n. غەربەنەيەكى سواری دوردويچەكى يەك
- ئەسپەيە.
- hap (hap), n. (۱) پەخت: شانس: ھات و نەھات.
- (۲) [pl.] پودان.
- v.i. [Archaic], بە پىكەوت پودان
- haphazard (hap'haz'ē-rd), n. پىكەوت: لاسەرلا.
- adj. بە پىكەوت: بە لاسەرلا.
- adv. بە پىكەوت: بە لاسەرلايى
- haphazardly (adv.); haphazardness (n.). بەدەپەخت: كۆنۇل.
- hapless (hap'lis), adj. بە پىكەوت: بەلەك: بەشكو: لەوانە.
- haply (hap'li), adv. [Archaic], (۱) پودان: قەمان: ھاتتەپو.
- happen (hap'n), v.i. (۲) بە پىكەوت پودان.
- (۳) وا پىكەوت: وا ھەلەكەوتن: (I ~ed to see it).
- (۴) [Colloq.] لەخۇو دەركەوتن.
- happen on (or upon), كوش بوون يا نۆزىنەو بە پىكەوت
- happen to, ئى پودان: پەسەرداھاتن.
- happening (hap'n-ing), n. پودان: پوداۋ: بەسەرھات
- happily (hap'li-i), adv. (۱) بەرەي باش بوو: بۇ پەخت باشى.
- (۲) بە پەختىرە: بە خۇشى: بە دلشادى.
- (۳) بە پىكەوت پىكى: بە باشى: بە زمانپاراۋى.
- happiness (hap'i-nis), n. (۱) پەختىرە: شادى: كامەرانى:
- خۇشى و شادى: ئاسودەيى: دلخۇشى. (۲) بەختەرى: خۇش بەختى: پەخت.
- (۳) شىباۋى: پەسەندى.
- happy (hap'i), adj. (۱) بە پەختەرە: خۇش بەخت
- (۲) پەختەرە: دلشاد: شاد: كامەران: دلخۇش.
- (۳) پەسەند: پەچن: شىباۋ: (a ~ suggestion).
- (۴) خۇش: (~ news).
- happy-go-lucky (hap'i-gō-luk'i), adj. & adv. بىياك:
- بىن خەم: بىن مەراق: كوئى نەدەر.
- harangue (hə-ranʒ), n. ووتارىكى دوردورمىزۇ لەخۇپايرىيانەو
- بە ھاوارو دېندانە ھىرشاۋى.
- v.i. & v.t. ووتارىكى ھەما دان يا خۇندنەو.
- harass (har'əs, hə-ras'), v.t. ھەراسان كرەن: ھەراس پىن ھەلگرتن.
- harassment (har'əs-mənt, hə-ras'mənt), n. (۱) ھەراسان
- كرەن: ھەراسان بوون. (۲) ھەراسان: شىتەكى ھەراسانكەر.
- harbinger (här'bin-jēr), n. (۱) پىشەنگ. (۲) مۇدەھىتەر: نۆبەرە:
- شىتەك كە نىشانەي پودانى دواپۇژ بىت لە باشى و خراپەدا.
- v.t. پىش بىتچ: نىشانەي پودانىكى دواپۇژ بوون.
- harbor (här'bēr), n. (۱) پەناگا: پەنا: لانا. (۲) بەندەر.
- v.t. (۱) پەندان: گرتتەخۇ: جىكەرەو: لانا دان و شارەنەو:
- دالەدان: (to ~ a fugitive).
- (۲) گرتتەدل: لە دلدا ھەلگرتن: لە بىرنەچوونەو:
- (to ~ a grudge, animosity, etc.)
- v.t. پەناپەندەنەن بەندەر.
- harborage (här'bēr-ij), n. (۱) بەندەر: پەناگا: كەشتى و پەلم.
- (۲) پەناگا: پەنا: لانا: دالەدان: لانا دان.
- harbor master, بەرپەنەرى بەندەر.

hard

hard (hård), adj.

- (۱) رەق: سەخت: پتەم (۲) وورده (پاره)
- (۳) تەندروست: بەھئىزوبايوودار
- (۴) توند: قايم (a ~ blow)
- (۵) قورس كار: سەخت: گران (~ work)
- (۶) قورس پرسپار: گران: (a ~ question)
- (۷) ھارده سەخت (a man ~ to live with)
- (۸) دلرەق: بى بەزەيى (a ~ heart)
- (۹) ناخەتەن: زۇرزان (a ~ customer)
- (۱۰) دزوار ناخوش: سەخت (a ~ life)
- (۱۱) توندوتىز: سىزۇ: لەگەل جولاۋنەمە: زۇردار

(a ~ master; ~ words)

- (۱۲) سەخت (ناوھوما) (a ~ winter)
- (۱۳) گرى كوتىرە (a ~ knot)
- (۱۴) زەق: رەنگ: تىر (رەنگ) (a ~ red)
- (۱۵) ناساز: ناو
- (۱۶) بەكار: زۇر كۇششەك: بە دل كارەم: كۆلنەدەر (a ~ worker)
- (۱۷) كحول زۇر تىدايە (~ liquor)
- (۱۸) پتەم: نۇخ: بازاي: گەرم (بازاي)
- (۱۹) گرانسەما: پارە: (~ currency)

(۲۰) بە گوى گرانەو خۇش نۇجە: وەك تىپى "c" و "g" كە بە "k" و "g" دەخۇنئىرىنەو: ("a ~ c"; a ~ "g")

adv.

- (۱) بەدەن: بەين كۆل دان: (Work ~)
- (۲) بە توند: بە قايم: بە ھىزمە (Hit ~)
- (۳) بە زەخمەت: بە ئارەقى ناوچەوان: (~ earned money)
- (۴) بە ئاسانى: وازنەينەر
- (۵) توند: بە توند: قايم: (Hold on ~)
- (۶) تىزىك

be hard on, (۱) بە توندوتىزى لەگەندا جولاۋنەو.

(۲) ناخۇش بوون بۇ ئىش وازار پىندان (پوردان) توندوتىز: نەگۇر: پەيرەو: لوى لا ئارنىت:

hard and fast,

(hard und fast rules)

hard of hearing,

گوى گران

hard up, [Colloq.],

داماو (بەتابەتتى بۇ پارە) زۇر پىنۇستى شىكىك بوون يا بۇ بەتاسەو بوون پەرنشان بوون بۇ.

hard-boiled (hård'boild'), adj.

(۱) باش كولاو يا رەق: ھىلكە:

(۲) دلرەق: سى ھەست: بى بەزەيى

hard-bound (hård'bound'), adj.

بەرگ رەق: پەرتووك.

hard cash,

(۱) پارەي وورده

(۲) پارەي رەق: پارەي نامادە يا لە دەستدا بوو.

hard-core (hård'kór'), adj.

قال: نەگۇر: نەگۇر: سەخت.

(~ criminals)

hard core,

ناوكرۇكى سەختى ھەرگىز نەگۇر: كۆمەلەبەك.

(the ~ of the movement, party, etc.)

hard-cover (hård'kuv'ër), adj. = hard-bound.

harden (hård'din), v.t.

(۱) رەق كردن: پتەم كوردن: سەخت كردن

(۲) قال كردن: بىكىش كردن.

(۳) ھەست كوشتن: بى ھەست كردن: دلرەق كردن (It ~ed his heart).

(۴) ھەين: چەسپاندن: پتەم كوردن

v.t.

(۱) رەق بوون: بەست: سەخت بوون

(۲) (۱) بىرەوونەو (نۇخ) (ب) چەسپىن (نۇخ): نەگۇر

(۳) دلرەق بوون: ھەست مردن: دل سەخت بوون (His heart ~ed).

-hardener (n.).

hard-fisted (hård'fis'tid), adj.

رەزىل: پىسكە: بارەپىس:

دەس قوچاو

hard-handed (hård'han'did), adj.

(۱) دەست رىز: لەبەر كارى

harmonize

دەستى (۲) زۇردار: توندوتىز: بى ئامان: دلرەق.

hard-headed (hård'hed'id), adj. (۱) گوردارىسەت: راستى بىن:

شويىن ھەست نەگەوتو. (۲) سەرسەخت: كەللەرەق: سەركىش.

hard-hearted (hård'här'tid), adj. دلرەق: بى بەزەيى: بى ھەست.

hardiness (här'di-nis), n. (۱) كىش: بە كىش: ھىز: دەرىدەن.

(۲) ئازايەتى: چاونەترساي.

hard labor,

كىشى گران (كە سزايەكە دەدرىت بەسەر بەندا).

hardly (hård'li), adv.

(۱) بە گران: بە زەخمەت. (۲) بە توندوتىزى.

(۳) بە دەگمەن. (۴) بە ئاستەم: بە حال: ھىج. (۵) لەوانە تويە: بۇى نۇجە

hardness (hård'nis), n.

(۱) رەقى: رەقتى: دلرەقى.

(۲) قورس: گرانى.

hard-nosed (hård'nōzd'), adj. [Colloq.],

كەللەرەق: سەركىش:

چى: سەرسەخت: سل نەكەرەو.

hard palate,

ئاسانەي دەم.

hardship (hård'ship), n. (۱) بارى ناخۇش زيان: ناخۇش: دزوارى:

دوچارى: گولقارنى نەبوونى: تەنگانە: ئارەختى: چەرسانەو. (۲) ھۇبەكى

تايبەتى ناخۇشى و ئارەختى و چەرسانەو (نەبوونى, ئىش و ئازار).

hardtop (hård'top), n. ئوتومبىلىكە كە سەرمەكى رەقەو ناكرىتەو.

hardware (hård'wâr'), n. (۱) وورده شتى ناسىن يا پۇلايىن (بىمار),

پارچەي مەكىنە, دەفر... ھتد. (۲) كەرەسەي قورسى سويا (چەك). لۇرى

ھتد.

hardy (hård'di), adj.

(۱) ئازا: چاونەترساي. (۲) سەرجا: سەركىش:

ھەلەشە. (۳) بە كىش: سىزۇ, گياندار, پووەك.

hare (hâr), n.

كەروىشكە كىوي: كەروىشك.

harem (hâr'om), n.

(۱) بەشى ژان لە خانوو يا مالى موسولمانىكدا.

(۲) ژنو دىست و كارەكەر كە لەم بەشەدا دادەنىش و ئىش نەكەن.

hark (härk), v.i.

گوىگرتن: گوى گره:

hark back,

گەرەنەو بۇ باسنىكى پىشورتن لە دوران يا بىر كەنەو.

harken (härk'n), v.i. & v.t. = hearken.

Harlequin (här'lə-kwin, här'la-kin), n.

كەسنى قۇشە:

ئەكتەرى قۇشە.

adj.

(۱) قۇشە. (۲) رەنگا رەنگ.

قەحبە: ئافرەتىكى سووك

-harlotry (n.).

harm (härm), n.

زيان: وەي.

v.t.

زيان لىدان: زيان پىنگەياندن: ئازاردان.

in harm's way,

لە مەترسىدا بوون.

harmful (härm'fæl), adj.

زيانبەخش: خراب: بەد: بەوەي.

harmless (härm'lis), adj.

بىن زيان: بىن وەي: بەسزەمان.

harmonic (här-mon'ik), adj.

(۱) ھاوسۇز: ھاوبىروا.

(۲) ھاوناواز: يەك دان: ساز (مۇسىقا): گونجاو.

n.

ئاوازلىكى ساز يا گونجاو.

-harmonically (adv.).

harmonica (här-mon'i-kə), n.

ھارمۇنىكا: ئامىزىكى مۇسىقا بە.

harmonics (här-mon'iks), n.pl.

زانستى دەنگى مۇسىقايى.

harmonious (här-mō'ni-əs), adj.

(۱) يەك دان: پىندوپىند:

پىنگەتور: چوون يەك: پىنگەو گونجاو.

(۲) ھاوھەست و بىروبارەي: لەگەل يەك گونجاو.

(۳) ھاوناواز: يەك ئاواز: ساز.

-harmoniously (adv.); harmoniousness (n.).

(۱) مۇسىقاي يەك ئاواز: دانەي.

(۲) بوۇز: ھۇنەر: شاعى. (۳) پىنگەو كۆكەرەوەي پارچە نووسراوى لەيەكچو

(بەتابەتتى لە ئىنجىل دا). (۴) ھاوناواز كەر: يەك ئاواز كەر: پىنگەو: ساز كەر.

harmonize (här'mə-nīz), v.i.

پىنگەو گونجان: پىنگەتور:

ھاوناواز بوون: يەككەوتن.

harvestman (här'vist-mən), *n.* (۱) دهره‌کمر؛ خهرمان هملگر (۲) جوزه میروویه‌کی وهک جالجالوکیه.

harvest moon, **has** (haz), *the third person singular, present indicative, of- have.*

has-been (haz'bin'), *n.* [Colloq.]. پاونه‌ماو (مرۆه، شت)؛ پرونه‌ماو؛ له کۆندا بیره‌و.

hash (hash), *v.t.* (۱) جین (گۆشت، سه‌وزه)؛ قاش کردن؛ لهت لهت کردن. [Colloq.]: تیکدان؛ بسمه‌کداندان. (۲) گۆشت و سه‌وزه‌ی جنراو و تیکه‌لاو کراو؛ شله (۳) شتوه‌کی تیکه‌لاو *n.* (۴) چیشتی مجبور

hasheesh (hash'esh), *n.* = **hashish.**

hashish (hash'esh, hash'ish), *n.* حه‌شیشه؛ تیاک؛ به‌نگ.

hasn't (haz'nt), = **has not.**

hasp (hasp), *n.* (۱) نه‌جامه (دەرگا، پنجه‌ره، سه‌رقاپ، په‌رتوک). (۲) کلّاه دهرور

v.t. به نه‌جامه لیکدان یا پیکه‌به‌سه‌تن

hassle, hassel (has'l), *n.* [Slang]. (۱) دمه‌قالتی؛ شه‌ی؛ مشتومر (۲) سه‌ره‌نیشه؛ شه‌ره‌شق؛ گیره‌و‌کیشه؛ گۆیه‌نگ.

v.t. ههراس بین هملگرتن؛ ههراسان کردن؛ سه‌رخسته‌سه‌ر؛ تووشی سه‌ره‌نیشه و شه‌ره‌شق کردن؛ په‌ستکردن. (*Don't - me.*)

hassock (has'ok), *n.* (۱) تۆیه‌نیک گیای چپ (۲) کوشن؛ بالیف؛ نه‌سه‌که‌ملی قاچ؛ کوشنیکي نه‌ستوره بۆ کرونوش له‌سه‌ر بریدن و نووژکردن له کلّسه‌دا.

haste (häst), *n.* (۱) په‌له؛ خیرایی؛ ده‌ستوبرد. (۲) شه‌رزه‌یی؛ شه‌رزه. (*H - makes waste.*)

(۳) پیوستنی په‌له‌کردن؛ په‌له‌یی. (۱) به په‌له. (۲) به شه‌رزه؛ به شه‌رزه‌یی. په‌له‌کردن؛ ده‌ستوبرکردن

make haste, په‌له‌هێکردن؛ په‌له‌کردن؛ پابه‌راندن؛ زور کردن.

hasten (häs'n), *v.t.* په‌له‌کردن؛ زور کردن.

v.t. به‌په‌له؛ خیرا؛ زو؛ به شه‌رزه‌یی؛ به‌په‌ی بریلێکردنه‌وه.

hasty (häs'ti), *adj.* (۱) په‌له؛ به‌په‌له؛ خیرا (۲) به شه‌رزه‌یی و به‌په‌ی بیرکردنه‌وه کراو. (۳) ته‌نگه‌جیکانه؛ زو هملچوو (۴) بین نارام.

(۱) شه‌په‌له؛ کلّوی فه‌ره‌نگی؛ ته‌په‌له؛ کلّو. (۲) (۱) کلّوی سه‌ره‌ک فه‌شه‌ی کاسۆلیک (ب) په‌لی سه‌ره‌ک فه‌شه. شه‌په‌له‌کردنه‌سه‌ر؛ کلّو له‌سه‌رکردن.

v.t. پیتاک کردن.

pass the hat, ئافه‌رین کردن؛ په‌ژو‌یایی لیکردن؛ ریز بۆ بوون (له‌به‌ر کردنش کارنکی گرتن).

take one's hat off to, باسی شتیک کردن که نه‌و

talk through one's hat, [Colloq.], کهسه هیچی ئی نه‌ران؛ کهسه‌ی هیچ‌و‌پوچ و بین مانا کردن

throw on's hat into the ring, (۱) به‌شاری ملامه‌لێه‌یک بوون. (۲) خۆ پا‌لو‌تن بۆ هملێژاردن.

under one's hat, [Colloq.], نه‌هێنی؛ په‌نهانی.

hatch (hach), *v.t.* (۱) هملێتان (هینکه، جوو‌جک). (۲) هملێتان (پیلان)؛ پیلان گه‌یران.

v.t. هملێتان (هینکه، جوو‌جک)

(۱) هملێتان. (۲) سه‌ره‌جمی جوو‌جعه‌ی مریشکیک یا باندیه‌یکی تر.

n. ده‌سته جوو‌جکی پیکه‌وه هملێتان. (۲) نه‌جام؛ به‌ره‌م

(۱) تیه‌وی خواره‌وه‌ی دهرگا یا چه‌په‌ره‌یک که له دوو به‌ش پیکه‌اتوه که به جیا جیا ده‌کۆرته‌وه و داده‌خه‌رین

(۲) دهرگا یا که‌به‌ره‌نکی سه‌رگه‌یرو له‌زه‌مینه‌ی زور یا که‌شتیدا.

v.t. گونجاندن؛ ریکه‌سه‌تن؛ به‌ک ناواز کردن؛ به‌کسه‌تن

-harmonization (*n.*).

harmony (här'ma-ni), *n.* (۱) ها‌وا‌وازی؛ به‌کسه‌تن؛ سازان؛ پیکه‌وه گونجان؛ ها‌رمۆنی (۲) ها‌وه‌سه‌ت و بیروبا‌وه‌ری؛ له‌گه‌ل به‌ک هملکردن یا گونجان؛ ته‌بابی. (۳) به‌ک دانی؛ جوو‌نیه‌کی؛ ریکه‌وتن له‌گه‌ل به‌ک (په‌نگ، شه‌پوه، فه‌واره)؛ گونجان. (۴) چه‌ند نووسراویکی له‌به‌کجه‌وی پیکه‌وه ریکه‌خراو (په‌ته‌بابه‌تی هی ئینجیل)

harness (här'nis), *n.* (۱) قه‌لغانی مرۆه یا نه‌سپ. (۲) زین و ها‌وو سینه‌به‌ند و قایش و قرووشی نه‌سپ. (۳) گه‌یرو گولنگ؛ په‌ت یا قایش پتیه‌به‌سه‌ته‌روه.

v.t. (۱) هه‌ینه‌سه‌ر بار؛ گرتن (وو‌اخ)؛ زین و لغاو کردن (۲) به‌ره‌هه ئی هه‌ینه‌سه‌ر؛ مالی کردن؛ دا‌بینه‌کردن و سه‌ود ئی وه‌رگرتن (*to - the forces of Nature*)

(*v.*) [Archaic]: قه‌لغان له‌به‌رکردن

in harness, له‌به‌ر باره؛ له‌کاتی کردنی کاری ئاسایی خۆدا؛ خه‌ریکی

(*to die in harness*) کاری هه‌موو پۆزه‌ی خۆ بوون

harp (härp), *n.* (۱) نامه‌ریکی موسیقی ژنده‌ره (۲) شتیک که له‌د نامه‌ره بکات (۳) [Slang]: نه‌ره‌ندی‌به‌ک له‌په‌روی سه‌وکی‌چه‌وه.

v.t. (۱) له‌داس سه‌م نامه‌ره موسیقی‌چه (۲) زور له‌سه‌ر به‌ک باس پۆیشتن (مو‌وان، نووسین)؛ نه‌په‌سه‌وه؛ نه‌په‌سه‌پندان.

(*He is continually -ing on his misfortunes.*)

harpist (här'pist), *n.* لیده‌ری نامه‌ری 'harp'

harpoon (här-pöön'), *n.* په‌ی پاره‌به‌هه‌نگ.

v.t. پاره‌به‌هه‌نگ کردن به‌هه‌سه

harpichord (härp'si-körd'), *n.* نامه‌ریکی موسیقی ژنده‌ره له‌پیانو ده‌ک

harrier (har'i-ēr), *n.* (۱) خوزه سه‌گنیکي راوی ئینگلیزی‌چه (به‌تابه‌تی بۆ راوی که‌رویشه‌که کبۆی) (۲) ده‌سته‌به‌ک سه‌گی وها‌و پاره‌چی‌به‌کان له‌را‌وه.

(۳) راکه‌ریکی دور

harrier (har'i-ēr), *n.* (۱) تالانکه؛ پوتکه‌ره‌که‌وه (۲) خوزه هه‌لۆیه‌که

harrow (har'ō), *n.* ماله‌ی ناسپن؛ بۆ زه‌وی ته‌خت کردن.

v.t. (۱) ماله‌ر؛ کشتوکال؛ بریندار کردن؛ برین (۲) په‌ستکردن؛ چه‌وساندنه‌وه؛ دلگرتن؛ ناره‌حه‌ت کردن؛ دیق پیکردن.

harry (har'i), *v.t.* (۱) تالان کردن؛ پوتکه‌ره‌نه‌وه (۲) هه‌راس کردن؛ دیق پیکردن؛ په‌ستکردن؛ چه‌وساندنه‌وه.

harsh (härsh), *adj.* (۱) ناسار؛ سه‌نگ. (۲) زه‌ق؛ په‌نگ (۳) تیز؛ تانه؛ تان. (۴) زه‌ق. (۵) نا‌خۆش؛ نابه‌سه‌ند؛ ناساز. (۶) به‌دروخسار؛ نا‌خه‌رین؛ قه‌لب (په‌روانه‌ت) (۷) توندوتیژ؛ کده‌روه؛ په‌ق؛ بین به‌زه‌یی؛

(*~ words; n - judge, judgement, reply, treatment, punishment, etc.*)

-harshly (*adv.*); **harshness** (*n.*).

hart (härt), *n.* تیره ناسکیکی پینج سالانه و گه‌روه‌تر.

harvest (här'vist), *n.* (۱) خه‌رمانان؛ کاتی خه‌رمانان (۲) به‌ره‌می دانه‌ویله یا میوه و سه‌وزه‌ی وه‌ریزه؛ به‌روبوومی کشتوکالی ساینک. (۳) دوورینه‌وه؛ ده‌غل‌دان کۆکردنه‌وه؛ دروینه و خه‌رمان هملگرتن؛ رنج؛ میوه سه‌وزه.

(*Death is the ~ of war.*) به‌ره‌م؛ به‌روبووم؛ نه‌جام.

v.t. & v.i. دوورینه‌وه؛ دروینه‌کردن و خه‌رمان هملگرتن؛ ده‌غل‌دان کۆکردنه‌وه؛ رنج؛ به‌ره‌م کۆکردنه‌وه

-harvester (*n.*).

(۷) هینانه ژیر دستتی خۇه: بوون به هی خۇ
(۸) خواردن و خواردهنوه: چگه کیشان:

(to ~ dinner, a drink, a cigarette)

(۹) مندانبوون: (to ~ a baby)

(۱۰) بوون: کردن: پرودان له بهیندا:

(We had an argument, a fight, etc.)

(۱۱) کردنی کارینه: داواکردن بۇ کردنی شتیك

(Please ~ this done at once.)

(۱۲) همبوون (به خارهمیتی نا): (We ~ a talkative neighbour.)

(۱۳) ریگه دان: میشتن: (I won't ~ this nonsense.)

(۱۴) [Colloq.]، به سردا زالبوون: دابینکردن:

(I had my opponent now.)

(۱۵) [Colloq.]، دستترین: خله تاندن: فیل لیکردن:

(They've been had in that business deal.)

(۱۶) هرودها و ورشی "have" به کارده میتریت وک کرداری یاریده در بۇ

دورپیشی کارنکی تهاوگراو:

(I ~ left; I had left; I shall ~ left; I would ~ left.)

(۱۷) هرودها به کاریش دهمیتریت لهگه چاورگ دا بهمانای "پنیسته":

(I ~ to go; He has to do it.)

n. [Colloq.]، دهوله مند: خوش گوزمران (مروء، وولات، چین):

(the ~s and the ~-nots)

پنیسته: وا چاکه.

had better,

(You had better go now.)

به لاهه باشتربوون: پنی باشتربوون.

had rather (or sooner),

(Had rather make love than war.)

have at,

have done,

have it in for, [Colloq.],

have it out,

have on,

have to do with,

haven (hā'v'n), n.

v.t.

(۱) هینانه بهنم (کەشتی): خسته بهنمهرود

(۲) لانه پیدان: دانه دان: چیکردنهره: پهنا پیدان: گرتنه خۇ

have-not (hav'not'), n. [Colloq.],

کەسبک یا وولاتیکی بن

دراهمت یا نهبوو.

haven't (hav'nt), = have not.

haveoc (hav'ok), n.

v.t. [Obs.],

play havoc with,

haw (hō), n.

haw (hō), interj. & n.

v.t. & v.i.

haw (hō), v.t., n. & interj.

(to hem and ~)

hawk (hōk), n.

(۱) ههلق: واشه. (۲) کەسبکی دستپ یا فیلبان

(۳) کەسبکی شهریه رست، شهرانی، یا جهنگاور.

v.i.

(۱) وورده طروشی کردن لهسر شهقامه کانو

هاوارکردن: چهرچیتی کردن. (۲) قارخسته نوه

قورگ پاککردنهره (به کۆکین).

(۳) دەرگا یا سمرقایی نهم کله بهره.

(۴) دەرگای لافا دابینکردن له بهنداو یا روبردا.

(۵) نۆزی ماسی گرتن

hatchery (hach'er-i), n.

شونتی هتکه ههلمیئان بهتابهتی می

میشندو بالندهی ترو ماسی.

hatchet (hach'it), n.

bury the hatchet,

dig (or take) up the hatchet,

شعر وهستاندن: ناشتیبوونهره.

شهر ههنگرساندن: جهنگان:

جهنگ کردن.

hatchetman (hach'it-mən), n.

پیاوکۆزی بهکرتی گیراو.

hatchway (hach'wā'), n.

دەرگا یا کله بهرینکی سمر داپوشراوی

زه مینهی کەشتی یا خانویهک

hate (hāt), v.t. & v.i.

بق ل بون: قین ل بون

n.

(۱) بق: قین. (۲) کەسبک یا شتیکی قین ل بون

hateful (hāt'f'l), adj.

(۱) کینه له دل: رقاوی: قیناوی: قین له بهن

(۲) بۆگه: پیس: بالقی بق ل بون: ناپهساند.

hath (hath), archaic third person singular, present indicative, of have.

hatred (hā'trid), n.

بق: قین: ناحهری

haughtiness (hō'ti-nis), n.

لوت بهری: لهخوبایی بوون:

کەشخه چیتی: تیزل: تیزلیتی

haughty (hō'ti), adj.

لوت بهری: لهخوبایی: کەشخه چی: تیزل:

بهفیز: فیر زل

-haughtily (adv.).

haul (hōl), v.t.

(۱) راکیشان: نه کیش کردن

(۲) کیش کردن به لوتومبیل. شهمندهفر: وولاخ ... هتد) گواستهره:

(He ~s coal for a living.)

(۳) گوریمی رینازی کەشتی (به بایه وانه کاشی)

v.i.

(۱) راکیشان (۲) بوو گۆزین (با).

n.

(۱) راکیشان (۲) دهسکورتی بهک جاری پاو (نۆزی ماسی).

(۳) ساوه یا دوروی راکیشان: (a long ~)

(۴) باری گویزراوه یا کیش کراو.

haul off,

(۱) بروی کەشتی گۆزین (بو شهوی له شتیك نهدات).

(۲) خۆکشانهره: کشانهره. (۳) [Colloq.]، دهست هینانه دواوهو گوپ

بهستهره و پیش زله لیدان

haunch (hōnch, hānch), n.

(۱) پشند: کله: قنگ.

(۲) راته گۆشت (۳) پایهی تاق (خانوسازی):

haunt (hōnt, hānt), v.t.

(۱) ههمشه و زوو زوو چوونه شونینگ (مروء).

خيو (۲) پهستکردن به شونین کەرتن له کۆل نهبوونهره

(۳) زوو زوو هاتنه يادو پهستکردن: (Memories ~ed her.)

(۴) تیداسون: خيو یا يادی يابورددو تیدابوون:

(Memories of a happier past ~ the house.)

n.

(۱) هوارگا: پهناگا (چایخانه، سمرکۆلان، پار ... هتد).

(ب) لانه لهومرگا: مۆلگه. (۲) [Dial.], خيو.

haunted (hōn'tid, hān'tid), adj.

خيو تیدابه: خيونشین.

(a ~ house)

hautboy (hō'boi, ō'boi), n. (Also hautbois), = oboe.

hauteur (hō-tūr'), n.

لوت بهری: فیرزل: لهخوبایی بوون: تیزل

have (hav), v.t.

(۱) ههبوون: بوون: ههیمتی: پنی بوون: خاورن بوون.

(He has money; I ~ a house.)

(۲) تیدابوون (The week ~ seven days.)

(۳) نوره بوون (نهخوشی): ههبوون: (The children ~ measles.)

(۴) بردنهره: وکات: رابواردن: جهشتن: (H ~ a good time.)

(۵) زانیر: (He has no knowledge of the matter.)

(۶) وا ووتن: وا گیزانهره: وا بلابوون: (Gossip ~ it that...)

(۱) ته‌ماوی؛ ته‌مومژاوی.
 (۲) لیل (میشتک، بیرکردنه‌وه، بیروباوه)؛ سەر ئی شیوانا؛ شیوانا
 (a - mind; - thinking, ideus, etc.)
 -hazily (adv).
 H-homb (äch'бом'), n. بۆمبای هایدروژینی.
 he (hè), pron. (۱) ئەو (پیاو، کوپ، گیاندارێ نێرینه، شتیك كه به نێرینه
 بناسرێت). (۲) ئەو كەسەى هەركەس:
 (H- who laughs last laughs best.)
 n. پیاوا کوپا گیاندارێ نێرینه. (Our dog is a ~).
 he- (hè), پیشگرێككه به‌مانای: نێرینه: (~ -dog).
 head (hed), n. (۱) سەر. (۲) كەلەكە كەلەسەى.
 (۳) میشتك: (Use your ~).
 (۴) توانا؛ لێهاتوویی؛ زیرەكى: (He has a ~ for mathematics).
 (۵) كەس؛ یەكێ: (dinner at five dollars a ~).
 (۶) سەر (ناژەن): (fifty - s of cattle).
 (۷) شیوێ سەر (پەیکەر، قابلۆ).
 (۸) ئەو پووهی پارەى ووردەپە كه وینەى سەرى تێدا هەلکەتراهو و پێى
 دەووتێ: " شێر " (۹) پۆپ؛ ئەوقەسەر؛ لای سەر: و:
 (۱) ئەوقەسەر؛ سەر (لاپەرە، پایە، شیوێ مژۆه یا شت).
 (ب) سەرباس. (ج) گرنگترین بەشى باسێك.
 (د) كەفێ سەر پەرداخە بێرە (the ~ of a glass of beer)
 (ه) سەرى تەپل.
 (۱۰) پێشەوهی شتیك یا سەرەكی.
 (۱) سەر (چەریایە)؛ لاسەر: و: (the ~ of a bed, table, etc.).
 (ب) سەرى دەور له زەمینی ئەسكەه. (ج) پێشی كەشتی؛ پوری كەشتی
 (د) پێشەنگ (لەشكر). (ه) ئەسەر و سەرى شتیك.
 (۱۱) (۱) سەرى دەری. (ب) نووكی تێژ. (ج) سەرى قەدپال.
 (د) سەرى دەری یا گەرمژەن. (۱۲) چەرى سەر تەپل.
 (۱۳) سەرچاوه (پویار، جۆگە). (۱۴) تەوژمی ناو.
 (۱۵) سەرۆك؛ سەرەك؛ سەرکردە؛ سەرگەرە (مال)؛ پێشەوا.
 (۱۶) بەرپۆشەری قوتابخانە
 (۱۷) ئەقینەوهی تەنگچەلەمە: (~ Things may soon come to a ~).
 (۱۸) [Slang]. ناو دەستخانە؛ توالت.
 (۱۹) (۱) سەلك (كەلەم، كاهو، پیاو). (ب) لاق و پۆپ (دەرخت، پووه).
 (۲۰) سەرى ئاسنینی دارى یارى گۆلف.
 adj. (۱) سەرەكی؛ یەكەم. (۲) پێشەوا؛ هێ پێشەنگ یا پێشەنگ.
 v.t. (۱) سەرۆكى كردن؛ سەرگەرەپى كردن؛ سەرۆكایەتى كردن.
 (۲) لە سەرەقاوه بوون؛ یەكەم بوون: (She ~s the list).
 (۳) سەر بۆ دەرووستكردن. (Rare) (۴) سەربەپن.
 (۵) لاق و پۆپ كردن. (۶) بە دەوری سەرچاوه‌دا پۆشێت.
 (۷) پۆشێت یا لێخوڕپن بەرهو: (I ~ed the car for home).
 (۸) لە تۆپ دان بەسەر (باری فوتبول).
 v.i. (۱) هەلقۆلان (رۆبار). (۲) گەورەبوون و بوون بە سەلك (كەلەم، كەوو).
 (۳) پۆشێت بەرهو؛ چوون بۆ: (They ~ed home).
 come to a head, (۱) گەپین (دووسەل)
 (۲) ئەقینەوه (تەنگچەلەمە)
 give a head, [Slang], بۆ مژین یا لاسنەوه (پیاوژۆن).
 go to one's head, (۱) سەرخۆش كردن؛ هێژانە جۆش؛ سەر ئی شیواندن.
 (۲) هەست بە زلی كردن؛ خۆ بە زلی دانان.
 hang (or hide) one's head, سەرشوێنكردن (شەرمەزاری).
 head and shoulders above, نۆر باشتربوون له (سزۆه).
 head off, (۱) بەرهو بڕی دانەوه. (۲) پێ لێگرتن؛ ئەهێشتن.
 head over heels, (۱) سەرەموقولات دان. (۲) نۆر؛ ئەوا؛ یەكجار.
 (۳) بە هەلەشەپى؛ بە پێكێ؛ بە پەلە.
 heads up! [Colloq.], ووریا بە!؛ تاگات له خۆت بێ!

v.t. بەلەم فرێدان
 n. قورگ یا كێرەبەرە؛ كۆكەى دەنگ بەرز
 hawk (hòk'èr), n. ووردەفروشی گەرزۆك؛ چەری
 hawk-eyed (hòk'èd'), adj. چاوتێژ
 hawkbill (hòks'bil'), n. Also hawkshill turtle. كێسەلى
 دەریایی
 hawse (hòz), n. (۱) ئەو هەشەى پێشی كەشتی كه كونی تێداپە بۆ
 گوریسی لەنگەرەویشێت. (۲) كونی گوریسی وەها. (۳) ماوهی بەینی پێشی
 كەشتی و لەنگەرەكانی (۴) بارى گوریسی ئاسنی لەنگەرەخست.
 hawsehole (hòz'hòl'), n. كونی بێشەوهی كەشتی بۆ گوریسی
 لەنگەر
 hawser (hò'zèr), n. گوریسی ئاسنینی لەنگەرى كەشتی.
 hawthorn (hò'thòrn'), n. دارگۆزین گۆزین
 hay (hā), n. گزە؛ پووش؛ كا
 v.t. گزەخستن؛ گزەكردن
 v.i. (۱) كا پیدان؛ گزە پیدان (۲) گپا بەخێوكردن بۆ گزە.
 (۳) گزەخستن؛ گزەكردن
 hit the hay, [Slang]. چوونەناو جینگا؛ نوستن.
 make hay, گزەخستن
 make hay while the sun shines, هەل له دەست خۆ ئەدان؛
 ئەو بەرى سوود وەرگرتن له هەلیك
 hay fever, ئەخۆشی‌یەكه نیشانه‌كانی پزیمێز و قورگ و چارو دەم‌و‌چاو
 خورام و نووت ناوكرده.
 hayfork (hā'fòrk'), n. (۱) سبلك؛ شەن. (۲) مەكینەى گزە باركردن
 hayloft (hā'lòft'), n. كایەن؛ هەورەبانی گزەو كا
 haymaker (hā'māk'èr), n. (۱) گزەخەر؛ گزەكەر.
 [Slang] (۲) مستەكۆلەپەكى توند
 hayrack (hā'rak'), n. (۱) ناخو (۲) چوارچێوهی سەردەرەمیانو
 له دو ی واگۆنی گزە گواستەوه (بۆ گزە زیاتر هەلگرتن).
 (۳) واگۆس گزەكێشان
 hayride (hā'rid'), n. گەشتێكی كورته به لۆری یا واگۆنێك كه
 زەمێنەكی كزە با پووشی ئەسەر دانراپن
 haystack (hā'stak'), n. بەسەتەر گزە؛ كۆمەلە گۆزەى گزە یا
 پووش؛ شارا؛ خەرمان.
 haywire (hā'wīr'), n. تەل گۆزەكردسى گزە
 adj. [Slang]. (۱) شیوانا؛ تێكچوو.
 (۲) شتی؛ سەرشیته (to go ~).
 hazard (haz'èrd), n. (۱) جۆره یاری یا قومازێكە به زار دەكرێت
 (۲) رێكوت؛ هات‌ونه‌هات (۳) مەترسی.
 (۴) [Archaeol]. شتیكى مەترسی لێكراو.
 (۵) كۆسسى بارێكای گۆلف
 at all hazards, مەترسی‌یەكەى هەرچەندە بێت
 hazardous (haz'èr-dəs), adj. (۱) هاتو نه‌هاتە؛ رێكوتە.
 (۲) پەر مەترسی
 haze (hāz), n. (۱) تەم؛ ئەدمەژ؛ (۲) لێلى میشتك؛ سەر ئی شیوان
 haze (hāz), v.t. (۱) سزادان و جەوساندنەوهی كەشتی‌یەوان بە كارى
 قورس و ناپیویست پین كردن (۲) جەوساندنەوهی قوتایی هاویژل به سەر
 خستنه‌سەر و لاقرتن پێكردنى
 hazel (hā'z'l), n. (۱) بێستە (۲) دارى بێستە؛ لێكێكى ئەم دارە
 (۳) رەنگی قاوه‌یى سووریان
 adj. (۱) هێ دارى بێستە. (۲) قاوه‌یى سووریان؛ قاوه‌یى سوورو سووزیانو؛
 (~ eyes)
 hazel-nut (hā'z'l-nut'), n. بێستە
 haziness (hā'zi-nis), n. (۱) ته‌ماوی؛ ته‌مومژاوی.
 (۲) لێلى میشتك، بیرکردنه‌وه، بیروباوه؛ سەر ئی شیوانا؛ شیواناوی.

keep one's head, خۆ نەشەنە ئىدىن: خۇ تىك ئەمان! بە ژىرى و ھىمنى مائەنە

keep one's head above water, (۱) سەرتان كەمەش: ئوقم ئەپوون (۲) ئاگا ئە خۇ بوون ئەكەمەتە ژىر قەزەدە.

lay heads together, پراویژ بەمەكەر كەردن: تەكبەر كەردن: پىلان دانان پىنكەرە

lose one's head, شەنە ئىدىن: سەر ئى تىنچوون: سەر ئى شىوان

make head or tail of, سەر ئى دەرچوون: تىگەمەشتن.

(نەم پەندە بەزورى لە باری "نەفى" یا "نەكەردن" دا بەكار دەھىنەنەت، واتە بە مانای "سەر ئى دەرەنچوون" یا "ئى تىگەمەشتن")

(I can't make head or tail of it.)

out of (or off) one's head, [Colloq.] شىت

over one's head, (۱) زور فورس یا گران: تىگەمەشتى زەحمەتە (۲) چوونە لای بەمەكەمى بەرەزەر (سكالا كەردن)

put heads together, پراویژ كەردن: تەكبەر كەردن: پىلان دانان بەمەكەمە

take it into one's head, ھاتن بە ھەماندا: بىرلىكەردنە

turn one's head, (۱) گىزەكەردن: (۲) لەخۇبايى بوون.

headache (hed'āk'), n. (۱) سەرنەشە: زانەسەر (۲) [Colloq.] دەردى سەرى: چەرسەسەرى: مەرقا: ئاخۇشى: گىچەل.

headband (hed'band'), n. (۱) سەرىنج (شەرت یا قاپش). (۲) نەقىر سەرەتای بەندى پەرتوونكە.

headboard (hed'bōrd', hed'bōrd'), n. تەختە لاسەرووی چىپانە

heddress (hed'dres'), n. (۱) سەرىنج: كلوو جامانە یا مشكى. (۲) شەنە ئى فۇدەھىنەنەتوون رىكخەستن

-headed (hed'id), (clearheaded) باشگەرنە ھەمانای: (۱) مەشكەنە تاپەتە ھەبە (۲) چەند سەرنەكى ھەبە (two-headed)

headfirst (hed'fūrst'), adv. (۱) بەسەرە: (مەلەكەردن: كەرتنە خوارەدە: (۲) بە ھەلەشەبە: بە بىپانە

headgear (hed'gēr'), n. (۱) سەرىنج: كلوو: تەبەلە: شەبەقە: كلووی ناسر (۲) قاپش و قوروش و گىزەگەنەنگى سەرى ئەسپ و ماين.

heading (hed'īŋ), n. (۱) سەرەتای: (۲) تونىلى كانگە

headless (hed'lis), adj. (۱) سەرىزاوا: بىن سەر (۲) بىن سەركەرە: بىن سەرۆك (۲) بىن مەشكە: كەر چەرى ئوتومبىل: شەمەندەھەر، یا سەر تەھەرى كەشتى.

headline (hed'lin'), n. (۱) سەرىدەر: سەرەتار: پوژنەمە، دەنگوچاس. (۲) كورەى دەنگوچاس.

v.t. (۱) سەرەدەر: مۇ ئوسىن یا دانان (۲) بلاو كەسەدە: لە شوئىنەنگى زور دياردا

headlong (hed'lōŋ'), adv. (۱) بەسەرە: مە سەرەمە و قولات: (۲) بە ھەلەشەبە: بە بىپانە. سەرىدەرە و خوار: (۲) بەخىزاو بە قايم. (۳) بە ھەلەشەبە: بە بىپانە.

adj. (۱) لىز: (۲) بەسەرە: سەرىدەرە و خوار: (۲) خىزاو قايم. (۳) ھەلەشە: بىپانە.

headman (hed'mæn), n. (۱) سەرۆن: سەركەرە: سەرکار: چاودىر (۲) [Rare] پىپاركوژ.

headmaster (hed'mas'tēr, hed'mās'tēr), n. بەرىنەبەرى قوتانخانە (بىپانە)

headmistress (hed'mis'tris), n. مەرىنەبەرى قوتانخانە (بىپانە)

headmost (hed'mōst'), adj. بەكەم: لەبىش ھەمەوشىتەنگە: لەبىشەدە

head-on (hed'on'), adj. & adv. بەسەرە (a - collision)

head-phone (hed'fōn'), n. بىستۆكە بىن بىست

headpiece (hed'pēs'), n. (۱) سەرىنج: كلوو: كلووی ناسنە:

شەبەقە (۲) بىستۆكە (۲) مەشكە: سەر (۳) نەقىشى سەرەتای پەرتوونكە یا بەندىكى.

headquarters (hed'kwōr'tēr), n.pl. (۱) بارەگا (جىزب)، پىنكەراو، سوپا، دەزگای بازگانی... ھەتد! سەرشان (۲) قەرمەنەران و كارەدەستەنى بارەگا.

headrest (hed'rest'), n. پائىشتى سەر.

headset (hed'set'), n. بىستۆكە

headship (hed'ship'), n. سەرۆكايەتە: پەلى سەرۆك

headsmān (hedz'mæn), n. (۱) پىپاركوژ (بە سەرىبىن). (۲) [Rare]، سەرۆك: سەرکەرە. سەرچاودە.

headspring (hed'sprīŋ'), n. لغاؤ: پەشودە: نەم بەشەى لغاؤ یا پەشودە

head-stall (hed'stōl'), n. كە دەگەرنە سەرى ئەسپ و ماين دەستپىنەكەردنى كەن: پەگەنەك لە پەش كەمانى ئردا

head-stone (hed'stōn'), n. (۱) بەردى بناغە (۲) كىل: كىلە قەبر

headstrong (hed'strōŋ'), adj. سەرىگەش: سەرىنج: سەرسەخت: كەلەھەرە: سەرىق

head-waiter (hed'wā'ēr), n. سەرەك بەردەستان (چىشتەخانە).

headway (hed'wā'), n. (۱) پو پىنەشە (۲) پىنەشكەرتن (كار، پوژنە): سەرىگەرتن. (۳) بۇشايبى ژور سەر (دەرگا، تونىل). (۴) ھاوەى كات یا دوررى ئىوان دوو شەمەندەھەر یا كەشتى كە بەھەمان پىنەگەدو ھەمان پوودا پوون

head wind, باى بەرمو پووى كەشتى یا فوژكە.

head-work (hed'würk'), n. كارى مەشكە: بىر كەردنە

heady (hed'i), adj. (۱) ھەلەشە: بىپانە (۲) سەرخۆشكەر (~ wine)

heal (hēl), v.t. (۱) چاكرەنەدە (بە دەزمان): چاكرەنەدە: (۲) ساپزە كەردن (بەرىن).

(to - the sick) (۳) لە خەم و خەفەت و ئاخۇشى و دەردى سەرى پىزگار كەردن. (۴) ئاشتەكەردنە: پىنەشەنەدە.

v.t. (۱) چاكرەنەدە (نەخۇش): (۲) ساپزە بوون (بەرىن).

healer (hēl'ēr), n. چاكرەنەدە (مەرقە: شت): (۱) تىپارگەر: پىنەشكە: دەزمانكەر. (۲) كەسەك كە بە دەرگاؤنزا نەخۇش چاكرەكەتەدە. (۳) دەزمان

health (helth), n. (۱) تەندروستى: لەش ساغى. (۲) كەشەكەردن: پەرسەندەن. (۳) فۇش.

healthful (helth'fəl), adj. (۱) ساڭگار: باش بو تەندروستى. (۲) [Rare]، تەندروست: لەش ساغ: ساغ

healthy (hel'thi), adj. (۱) تەندروست: لەش ساغ: ساغ (۲) ساڭگار: باش بو تەندروستى: (a - food). (۳) باش و بەھتەز لە پەرسەندەنەدە. (۴) چاكرە: باش: (a - appetite).

-healthily (adv.); healthiness (n.).

heap (hēp), n. (۱) كۆمەل: تۆپەل: كورد (شەتومەك). (۲) [Colloq.] ھەندىكى زۇر زۇر: (a - of money).

v.t. (۱) كۆمەل كەردن: كورد كەردنەدە: تۆپەل كەردن: كەلەكەكەردن. (۲) نۆر بىدان: (He -ed gifts upon me.)

v.i. (۱) لىپا و لىپ كەردن. (۲) كۆمەل بوون: كەلەكە بوون: كورد بوونەدە.

hear (hēr), v.t. (۱) بىستەن: كوئى ئى بوون (۲) كوئى لىكەرتن، بە تاپەمەنى: (۱) كوئى لە داوا كەرتن لەلايەن دانگەرەدە: (b) قاپل بوون: بەخىش: (He -ed my entreaty.) (c) كوئىكەرتن (نۆبەرا، شانۇنامە، ووتار). (d) پوئى قەسەكەردن دان: (I cannot - you now.)

hearing

- (۳) ئاڭداڭدار كىرىن: پىژانين
- v.l. (۱) بىيىتىن كۆي ئى بون. (۲) كۆيگرتىن.
- (۳) (~ of: ~ about) . پىژانين: بىيىتىن (دەنگوياس).
- bear from, (۱) ئامە يا مۇسكە لىۋە ومىرگرتىن: تەلەفۇن بۇ كىران: ئى بىيىتىن ۲، سەرزەشت كىران.
- hear out, كۆي لىگرتىن ھەتا نوايىي
- not hear of, رىئ نەدان: قەدەغە كىرىن: كۆي ئى نەگرتىن.
- hearing (hêr'ing), n. (۱) بىيىتىن: كۆي ئى بونون (۲) ھەستى بىيىتىن (۳) رىئ پىيدان بۇ قەسە كىرىن: پونون كىرىن: ھەستى شىتىك.
- (۴) دادگەرى: دادپەرس: لىكۆلەن ھەمى داوا يا سكا لايەك لەلاين دادپەرس يا لىيىتە كەمە (۵) ھامەي دەنگىرىن: (He is within ~ .)
- hearken (hâr'k'n), v.l. كۆي لىگرتىن: كۆي پىيدان: سەرخ پىيدان بە ووردى
- v.l. [Archaic]. كۆي لىگرتىن: كۆي پىيدان: بايەخ پىيدان: بەقسە كىرىن
- hearsay (hêr'sâ'), n. ووت ووت: غاۋ: قەسەي دەما و دەم.
- hearse (hûrs), n. تەرم: دارە تەرە: چواردارە
- heart (hârt), n. (۱) دل ۲، سنگ (۲) ئاۋجەرگە: (the ~ of the city) (۴) ئاۋكۆك: سەرزە: كاكلى. (۵) گەرگە: ئاۋمۇكە: پوختە: مائە. (۶) دلى مۇۋا: سەرچاۋەي ھەست و نەستىقى: بەتايىبەتى: (۱) ئاۋدەل: دەرووز: ھۇش (. I know my ~ .) (ب) سەرچاۋەي ھەست: (ج) سەروشت: (She has a kind ~ .) (د) ووزە: تىر: وورە: (I lost ~ .) (۷) كەسكى خۇشەمىست و رىز ئى گىراۋ: (He is a valiant ~ .) (۸) شىتىك نە شىۋەي دلدە بىيت: (۹) كويپە (كاغزى قومان) ھاندان
- v.l. [Rare], ھاندان
- after one's own heart, چۆن ھەز دەخت بەھا
- at heart, لە دەمە: لەدە دەمە: لەئاۋ دلدە.
- break one's heart, دل شىكادىن: سوئى بوننەمە: خەم و خەفتىكى زۆر پىيدان
- by heart, لەبەر: لەبەر بونون
- (to know something by heart) دل كۆيىن: دل ئى ھەنكەوتىن: پراگۆرپىن
- change of heart, سوئى بوننەمە: دل دەرىھىتان: خەم و خەفتىكى زۆر خوارىن
- eat one's heart out, لە ناخى دەمە: لە كانگاي
- from (the bottom of) one's heart, دەمە: پىر بە دل
- have a heart, بە پەھم بوننە: ھاسۇۋى كىرىن
- have one's heart in the right place, ئىچاك بوننە: خۇش خواسى: باش وىست.
- heart and soul, بە گىيان و بەدىن: بە ھەمە ھىزۇ ئوانا يەكەمە.
- in one's heart of hearts, لەئاۋ جەرگەي دەمە: لە ناخى دلدە.
- lose heart, وورە بىردان
- lose one's heart, ھەزلىگەرتىن: دل پىيدان: كەرتقە خۇشەمىستى يەمە.
- near one's heart, زۆر خۇشەمىست: زۆر گىرگ.
- set one's heart at rest, دلدە بونون
- set one's heart on, بەتاسەۋە بونون بۇ: دل لىچونون: وىستىن: بەتەما بونون: ھەزلىگەرتىن
- take heart, بىرۋا بەھىز بونون: ھاندان: دلخۇش بونون: وورە ھانتە بىر.
- take to heart, (۱) گرتە دل: لە دل گرتىن: خەفتە پىن خوارىن: پىن پەست بونون (۲) زۆر بە گىرگ گرتىن.
- to one's heart's content, چەندى نەۋى نەۋەندە: چەند ھەز ئى دەمكەت نەۋەندە.

heat

- wear one's heart on one's sleeve, ھەست زۆر پىشانان: ھەست زۆر لەپو بونون.
- with all one's heart, پىر بەدىن: بەدىن: لە كانگاي دەمە: بە ھەمە ھىزۇ ئوانا يەكەمە.
- with half a heart, بە ئىۋە بەدىن: بە ئىۋە ئابەدىن
- heartache (hârt'āk'), n. خەم و خەفتە: خەمبارى: دلئەنگى: سوئى.
- heartbeat (hârt'bêt'), n. دل لىيدان.
- heartbreak (hârt'brāk'), n. سوئى: سوئى بوننەمە: دل شىكادىن: خەم.
- heartbreaking (hârt'brāk'ing), adj. دل شىكىن: خەفتە تىبارى: زۆر ناخۇش: (~ news) .
- heartbroken (hârt'brō'k'n), adj. خەفتە تىبار: خەمبار: دل شىكار: جەرگىراۋ: دلئەكۆن.
- heartburn (hârt'bûrn'), n. دل پونون كىرىن: ھاندان: وورە پىيدان.
- hearten (hârt'n), v.l. دەلسۆزەن: لە كانگاي دەمە: پەستە قىتە.
- heartfelt (hârt'felt'), adj. پىن دلدە: ھەز لە كەس نە كىرىن.
- heart-free (hârt'frē'), adj. (۱) ئاڭداران. (۲) چوارچىۋەي ئاڭداران. (۳) مال: خىزان.
- hearth (hârth), n. (۱) كۆي ئاڭداران (۲) مال: خىزان (۱) بەردى ئاڭداران. (۲) مال: خىزان.
- hearthside (hârth'sîd'), n. (۱) كۆي ئاڭداران (۲) مال: خىزان.
- hearthstone (hârth'stôn'), n. (۱) بەردى ئاڭداران. (۲) مال: خىزان.
- heartily (hârt'lî-i), adv. (۱) بە پوخۇشى: بە پوخۇشەن. (۲) بەدىن: بە جۇشەمە: بە گەم (۳) بەدىن (خوارىن): زۆر (خوارىن): (He ate ~ .) (۴) تىراۋ: زۆر.
- heartiness (hârt'i-nis), n. پىر بەدىن: جۇش.
- heartless (hârt'lis), adj. (۱) پىن تاقەت: پىن وورە: ترستۆك. (۲) پىن بەزەمى: پىن پەھم: ھەست مەدەۋ: دل مەدەۋ.
- heart-rending (hârt'ren'ding), adj. جەرگىراۋ: زۆر ناخۇش.
- heart-sick (hârt'sîk'), adj. خەفتە تىبار: خەمبار: پەست: دلئەنگ.
- heart-stricken (hârt'strîk'n), adj. خەفتە تىبار: خەمبار: پەست: دلئەنگ.
- heart-string (hârt'strîng'), n. (۱) پەردى: دل: زۆر دل. (۲) (pl.) قوۋلەتەن ھەست.
- heart-to-heart (hârt'ta-hârt'), adj. بە دلئىكى كىرە: لەپو (دەۋان): (a ~ talk) .
- heartly (hârt'lî), adj. (۱) گەم (بەخىرەت): (a ~ welcome) . (۲) پىر بەدىن: زۆر: (a ~ dislike) . (۳) پەھىزۇ تەندروست.
- (a ~ meal) خۇش (خوارىن دەمە): باش و زۆر (زەمە خۇراك): (a ~ eater) . زۆر ھەز لە خوارىن كىر: زۆر خۇر: باش خۇر: (a ~ eater) .
- (۶) بە پىت (زەمە).
- (۱) ھامەي: بىراندەر. (۲) (كۆ) كەشتى بىمان.
- (۱) گەم: گەمبارى: گەمبارى: تىن. (۲) پەلى گەمبار.
- (۲) گەمبار بونون. (۴) ئاۋ ھەمەي گەمبار.
- (۵) گەمبارى: گەم كىرىنەمە (بە گاز يا كارەبا): (۶) تىزى (تام): خوارىن دەمە: گەمبار. (۷) تا (تەخۇشى).
- (۸) ھەستى بەھىز (جۇش): توورە بىي: ھەن.
- (۹) گەمە (جەتگ): لە گەمەي. (in the ~ of battle) .
- (۱۰) ئاقۇش: يەكەل بونون: بەما: پەشمى: تەلەب.
- (۱۲) [Slang], (۱) جەمە بونون: زۆر. (ب) زۆرەملى: زۆر: زۆر دارەكى.
- v.l. (۱) گەم كىرىن: گەم كىرىنەمە. (۲) ھىنانە جۇش: ھەست چوۋلاندىن

hedge

- (۱۸) ووشلو و ناخوش؛ ناخوش و بن تاقت کمر.
- (۱۹) ناقلو؛ سست: (a ~ walk).
- (۲۰) قورس؛ تمپه ی لیوه دیت: (~ footsteps).
- (۲۱) لیژ؛ ژور لیژ؛ (a ~ grade).
- (۲۲) پر چهک (سریان). (۲۳) کارساتی (شانزنامه).

- ژورا لیجگار ژور.
- (۱) شتیکی قورس یا گران (۲) کاس یا نهکترتیکی بهد (چپوک، شانزگهری). (۳) [Colloq.] کسینکی بهدو ناپه سهند.
- (۴) دهورتیکی کارساتی له شانزنامه یکهدا.
- (ب) نهکترتی که نم دهوره بیینی.
- به ناخوشی و هیواشی دهوات (کات).
- سکپ.

hang heavy, heavy with child, heaviness (n.), heavy-duty (hev'i-dōō'ti, hev'i-dū'ti), adj. (۱) ژور بهرگهر؛ (۲) ژور گورگی ژور له سره.

heavy-footed (hev'i-foot'id), adj. سست و قورس و ناقلو (پویشتن).

heavy-handed (hev'i-han'did), adj. (۱) ناقلو و نهزان (۲) ژوردار یا بهرزی یا بن پهجم.

heavy-hearted (hev'i-hār'tid), adj. خه مبار؛ خهفته تبار؛ دقتنگ؛ پست.

heavy-laden (hev'i-lād'n), adj. (۱) بار قورس؛ بار گران (۲) ممرادار.

heavy-weight (hev'i-wāt'), n. (۱) کسینک یا گیاندارتیکی قورس. (۲) ژورانیا یا یوکسبازتی که قورسای له (۱۷۶) پاره ن زیانو بیت (۳) [Slang] کسینکی ژور زیرهک، گرتگ، یا به دهسولات.

adj. تایبتهتی به کسانتی وهدا.

hebdomad (heb'də-mad'), n. حومت پوژا ههفته.

Hebraic (bi-brā'ik), adj. جووله که؛ جووله کسبی؛ عیبری؛ تایبتهتی به عیبری یکه کارو زمان و کلتور یکه یان.

Hebraist (hē'brī-ist), n. زانای زمان و کلتوری عیبری؛ عیبری زان.

Hebrew (hē'brōō), n. (۱) جووله که؛ جوو؛ عیبری یکه (۲) زمانی عیبری (کۆن و تازه).

adj. جووله که؛ جووله که؛ عیبری؛ عیبرانی؛ تایبتهتی به جووله که.

hecatomb (hek'ə-tōm', hek'ə-tōōm'), n. (۱) سهر پرون و کردن به قوربانی سه دگا له یژانای کوندا. (۲) قوربانای یه کی ژورا کوشتار؛ قه لاجن.

heck (hek), interj. [Slang] به جهه منتم؛ قروسا!

heckle (hek'l), v.t. هوروا لی کیشان (ووتار بیژ، دوونتهر)؛ هراسان کردن.

heckler (hek'lēr), n. هوروا کیش؛ هوروا کیشهر.

hectare (hek'tār), n. هیکتار (که بریتی یه له ده هزار دووچا متر).

hectic (hek'tik), adj. (۱) سیلای؛ سیلدار. (۲) تادار. (۳) شپرزو و هه میشه خهریک و شرک ژورو بن نارام و سهر هچ نه پهرژان (a ~ day, week, time, etc.)

n. (۱) تا (نه خوشی). (۲) کسینکی سیلای.

hecto- (hek'tō, hek'tə), Also hect-, هیکتو؛ هیکتو متر؛ سهده متره.

hectometer (hek-tə-mē'tēr), n. هیکتومتر؛ سهده متره.

hector (hek'tēr), n. بهجه ترسین کردن. (۱) بهجه ترسین کردن. (۲) سهر خسته سهر؛ په ستر کردن.

he'd (hēd), = he had; he would. (۱) پیزه یوو هیکه که بووین به پهرژان. (۲) پهرژان؛ ته یمان؛ کوسپ. (۳) پارژا؛ بیبه؛ بهر بهست. (۱) هی پهرژان؛ پهرژانی. (۲) نزم؛ سووک؛ به نزی یه هه: (a ~ love affair)

heater

v.t. (۱) گهرم بوونهوه؛ گهرم بوون. (۲) هاتنه جوش؛ ههست جوولان.

heater (hēt'er), n. (۱) زو پای گهرس یا گاز؛ نامیزی گهرمکرا. (۲) گهرمکرا (Slang). ده مانچه.

heath (hēth), n. (۱) دهشتیکی چول؛ دهشتی بهرله که هه ندی بنچهر. (۲) پوره کینکی دهشتیکی کورته بالی گول نهرخو انی یه.

heathen (hē'thən), n. & adj. (۱) کافر؛ کسینکی کافر؛ بن ناین. (۲) کسینکی کیزی؛ کیزی.

-heathenism (n.); heathenry (n.), heathendom (hē'thən-dəm), n. (۱) کافریتی؛ بن ناینی. (۲) رولات و گه لانی بن ناین یا کافر.

heathenish (hē'thən-ish), adj. (۱) کافر؛ بن ناین. (۲) کیزی؛ نهزان.

heather (het'ēr), n. پوره کینکی دهشتیکی کورته بالی گول نهرخو انی یه.

heatstroke (hēt'strōk'), n. گهرم برن؛ خوره نگازی.

heat wave, veave (hēv), v.t. (۱) گره؛ ناووهوای ژور گهرم. (۲) ماوه یه کی وهما. (۳) بهر زکرتوره به زه حمت.

heatstroke (hēt'strōk'), n. (۲) بهر زکرتوره و فریدان. (۳) سنگ دهر یه اندن؛ نارساندن؛ دهر یه قانندن. (۴) هه سسکان؛ هه ناسه هه کیشان؛ تالاندن. (۵) پاکیشان.

v.t. (۱) نارسان؛ بهر زبوونهوه. (۲) بهر زبزم بوونهوه (هه سسکان): (His chest ~d with sobs).

(۳) رشانه وه؛ پشانه وه هاتن؛ هیلنج دان. (۴) هه ناسه بهر یکن کردن. (۵) پاکیشان. (۶) جوولان؛ پویشتن.

n. بهر زبوونهوه؛ نارسان.

heaven (hev'n), n. (۱) (کق) ناسمان؛ گهرم بوون. (۲) [I-I]. خودا؛ (۳) به ههشت؛ شونینکی ژور خوش. (۴) بهختیاری؛ شادمانی؛ کامرانی. (۵) به ههشت (ناین).

move heaven and earth, heavenly (hev'n-li), adj. (۱) هه ولدان به نهر یه ی توانا. (۲) ناسمانی؛ گهرم بوونی. (۳) ژور خوش و پر ناسووه و جوان (۴) به ههشتی؛ تایبتهتی به به ههشت.

-heavenliness (n.), heavenward (hev'n-wērd), adj. & adv. بهر و ناسمان؛ بهر و گهرم بوون.

heavenwards (hev'n-wērdz), adv. - heavenward. نه خوشی یه کی و لانی بهر زبه بریتی یه له هه ناسه سوار بوون و کوزکین.

heavily (hev'l-i), adv. ژور؛ نیجگار ژورا له پاده بهدر.

(~ burdened; ~ taxed; ~ populated) heavy (hev'i), adj. (۱) قورس (سهنگ)؛ سهنگین. (۲) نه ستور (قوماش)؛ قورستر له ناسایی. (۳) نوند؛ قایم؛ به هیلن: (a ~ blow). (۴) زورتر به ستداری کردوه له وهی چاره و بان کراوه (دهنگدان و هیلنژردن): (a ~ vote)

(۵) هه ناساو پر شه پوول (دهریا): (a ~ sea). (۶) دهنگ بهر زو قایم (~ thunder). (۷) زلو قبه و ناقلو (بوخسان): (~ features). (۸) له پاده بهدر (a ~ drinker). (۹) گرتگ (a ~ responsibility). (۱۰) جهرگی؛ (~ sorrow). (۱۱) گران (نیش و کار)؛ قورس؛ نارچه حمت: (~ work). (۱۲) ناخوش (دهنگو یاس): (~ news). (۱۳) خه مبار (دل)؛ پر خه و خهفته؛ پست: (a ~ heart). (۱۴) خه و آلو؛ قورس بوو و داکه رتوو (پیلووی چاو): (~ eyelids). (۱۶) تال (ناسمان)؛ تاریه؛ لیژ: (a ~ sky). (۱۷) تیژ؛ بوون: (a ~ odor).

hedgehog

v.l. (۱) پەرژىن كۆندىن تەيمان كۆندى.
 (۲) (h - ɪ - ɪ) دەورەدان (بە پەرژىن يا دىوان) پاراستى.
 (۳) زيان كەمكردنەمە؛ خۇ ئى لادان (زىيان).
 v.l. (۱) خۇشاردەنمە يا پاراستى بە پەرژىن.
 (۲) خۇ ئەدان بە دەستەمە (پىرسىياروۋەلام) ۋە لاسى راستەمۇخۇتەمراۋ ئەدان بە دەستەمە بۇ تىن ئەكەرتىن (۲) زىيان كەمكردنەمە؛ خۇ ئى لادان (زىيان).
 -hedger (n.); hedgy (adj.).
 hedgehog (hɛdʒˈhɒɡ, hɛdʒˈhɒg), n. ئۆشك
 bedonic (hē-donˈɪk), adj. (۱) خۇش
 (۲) ئابىيەتى بە فىلسەفەى خۇشى پەرستى و خۇشى پەرستان.
 hedonism (hēdˈɒn-izˈm), n. فىلسەفەى خۇشى پەرستى و كەيفو رايوارىن پەرستى؛ شاۋەت پەرستى.
 hedonist (hēdˈɒn-ist), n. خۇشى و كەيفو رايوارىن پەرست؛ كەسبەكە شاۋەت پەرستى لە زىياندا بە باشتىن پىنگە بزانىن.
 -hedonistic (adj.); hedonistically (adv.).
 heebie-jeebies (hēˈbi-jēˈbiz), n.pl. جىرت و فرت و بىن ئارامى و شىزىزىيى و سەرشىتى و سەرلىقەن
 heed (hēd), v.t. كۆي پىدان كۆي لىگرتن؛ بەقسەكردن
 v.l. كۆنگرتن؛ سەرنىجان؛ بەقسەكردن؛ كۆي پايەل كۆندى
 n. سەرچ؛ كۆي دان؛ كۆنگرتن؛ كۆي پايەل كۆندى
 (Take ~ of what I say.)
 heedful (hēdˈfʊl), adj. كۆي پايەل؛ كۆنگرتن؛ ووربا؛ بەقسەكە.
 heedless (hēdˈlis), adj. بىيان؛ كۆي پائىبەل؛ كۆي نەگرا؛ كۆي نەدەر؛ لامار
 hee-haw (hēˈhɒ), n. (۱) زەپەى كەر. (۲) قاقاي پىنكەنىنى سىدالانە؛ تىرىقەى پىنكەنىن
 v.l. (۱) زەپەىن (۲) تىرىقانەمە؛ قاقاي پىنكەنىن ھاتىن.
 heel (hēl), n. (۱) قىنگە پاژنە؛ پاژنە پىن؛ پاژنە (۲) قىنگە پاژنەى كۆزمۈى.
 (۳) پاژنەى پىلاۋ (۴) شىنكە كە لە پاژنە بىكات لەپوۋى جىن و شىۋە و تەركدا (سەرى سەمورن، قۇناغە تەمىنگ، بىنى تەۋەرى كەشتى، دوا دلۇپى مەى لەبىنى شۇرەشەمەكدا... ھەتد.) (۵) كەسنىكى پىس و پىۋىگەن
 v.l. (۱) پاژنە بۇ كۆندى (پىلاۋ) (۲) شۇين كەوتن؛ دواكەوتن؛ راقواندىن.
 (۳) بە پاژنە سەماكردن؛ پاژنە دان لە زەۋى (۴) (Slang)، پارەپىدان.
 (۵) جىنگى ئاسىن كۆندە پىزى كەنەشۇرى شەپ.
 (۶) لە قۇپ دان بەسەرى دار (يارى كۆلف).
 v.l. (۱) دواكەوتن؛ شۇين كەوتن زۇر لە نىكەمە.
 (۲) بە پاژنە سەماكردن.
 at heel, زۇر نىكە لە دواۋە؛ نىكە لە پىشتەۋە؛ بەكسەر لە دواۋە؛ دوا بەدوا.
 cool one's heels, [Colloq.]. چاۋەرى كۆندى؛ چاۋەرى پىكۆندى؛ بەنگ كۆندى
 down at (the) heel, (۱) پاژنەى پىلاۋى سواۋ.
 (۲) پەپىۋوت؛ كۇن؛ دواۋا شى
 kick up one's heels, لە كەيفدا بون؛ لە خۇشىدا بون؛ سەماكردن لە خۇشىدا.
 lay by the heels, (۱) پىنەندەكۆندى؛ كۆت كۆندەپىن؛ خىستە بەندىخانە.
 (۲) بەسەردا زالبون؛ پى لىگرتن
 on (or upon) the heels of, دوا بەدوا؛ بەكسەر لە دواۋە
 out at the heels, (۱) پاژنەى پىلاۋ يا كۆزمۈى كۆن تىن بون.
 (۲) پەپىۋوت؛ دواۋا شىۋوۋى
 show one's (or a clean pair of) heels, راکردن لە ترسدا؛ ھەنھاتىن
 take to one's heels, راکردن لە ترسدا؛ ھەنھاتىن.
 to heel, (۱) دوا بەدوا؛ بەكسەر لە دواۋە. (۲) داپىنكراۋ.
 heel (hēl), v.l. خوارمورنەمە بە لايەكدا؛ كەشتى).
 v.l. لار كۆندەمە بە لايەكدا؛ كەشتى).

n. لار بوننەمە
 heft (heft), n. [Colloq.]. (۱) قورسايى؛ قورسى؛ سەنگ.
 (۲) دەسەلات؛ دەست پۇشش. (۳) زۇرەى شىنكە يا بەشە زەكەى
 v.l. [Colloq.]. (۱) بەرژىنەمە. (۲) ھەلسەنگاندن (بە بەرژىنەمە) شىتەكە.
 hefty (hefti), adj. (۱) قورس؛ سەنگىن (۲) زىل؛ گەرەۋى بەمىزىن
 hegemony (hi-jemˈə-ni, hēˈji-mōˈni), n. زالى (دەسەلات بون. بەسەر وولاتىكى تىرا)؛ خىستەنۇر دەستەۋە؛ داگىر كۆندى؛ دەست بەسەردا كىشان
 -hegemonic (adj.).
 heifer (hefˈɛr), n. ئوتىنگىن؛ مېن پارىن؛ بەرەكەن
 height (hɪt), n. (۱) پۇپ؛ تەۋەسەر؛ لووتكە.
 (۲) شۇمەپى: (the ~ of absurdity).
 (۳) بەرژىن؛ بەرژىي (۴) بالا (مروۋە)؛ قەلەفەت؛ درىزى (دار و درەخت)
 (۵) تاف؛ جۇش؛ گەرە (شەپ)؛ ھەرەت. (۶) بەرژ.
 (۷) (pl.) جىن؛ بەرژ؛ بەرژىي؛ بەرژىي پەكەن.
 (۸) (Obs.) پەلەپايەى بەرژ.
 heighten (hitˈn), v.t. (۱) بەرژىنەمە؛ بەرژىنەكۆندى
 (۲) زىادكۆندى؛ بەتتىنكۆندى؛ توندوتىزكۆندى؛ بەتتىن كۆندى؛ زۇر كۆندى
 (to - a person's pleasure, anger, etc.); to - the effect of something)
 v.l. (۱) بەرژىنەمە؛ بەرژىنەۋە. (۲) زىاد بون؛ بەتتىن بون
 heinous (hāˈnəs), adj. زۇر ناپەسەند (كۆدەۋە، تاۋان)؛ زۇر خراب؛ بەدوۋىگەن (a ~ act, crime, deed, etc.).
 heir (aɪr), n. (۱) مىراتبەر؛ مىراتگر؛ بەشەم؛ خاۋەن كەلەپوۋر.
 (۲) نەۋە؛ ۋەجە. (۳) جىنشىن؛ جىنگى.
 heir apparent, جىنشىن؛ جىنگى (پاش مەردن)
 heirloom (aɪrˈlɔ:m), n. (۱) جىنشىن؛ جىنگى
 (۲) مىرات؛ كەلەپوۋر
 heiress (aɪˈrɪs), n. مىراتبەرى ئىن (بەتتايەمەتى كىچىك يا ئىنكە كە سامان و مىراتبەرى تەبەكى زۇرى بۇ مايشەمە).
 heirloom (aɪrˈlɔ:m), n. (۱) شىنكى بەنرەخە كە مىراتبەر بۇى دەمىننەمە لەگەل مىراتكەيدا. (۲) شىنكى بەنرەخە كە لە باۋر بايرانەمە دەمىننەمە ھەر لە ھۆز يا خىزانەكەدا دەمىننەمە.
 heir presumptive, مىراتبەرى نىستا؛ مىراتبەر كە كە مافى دەفەۋتتە نەگەر خۇمىكى نۇكتە بە مىرات جىنشىنەمە كە لەدايك بىيىت.
 heirship (aɪrˈʃɪp), n. (۱) مىراتبەرلىكى؛ مىراتبەرى.
 (۲) مافى مىراتبەرى يا جىنشىن.
 held (held), past tense and p.p. of hold.
 heli- (hēˈli), = helio-.
 helicle (helˈi-kɪl), adj. پىنج لول.
 helico- (helˈi-kō), پىنجىگىنە بەماناى؛ پىنج لول.
 helicon (helˈi-kon, helˈi-kən), n. (۱) تۋاناي ھۇنەران
 (۲) ئامبۇرىكى مۇسقا پىيە
 helicopter (helˈi-kopˈtɛr, hēˈli-kopˈtɛr), n. ھىلىكۆپتەر.
 helio- (hēˈli-ō), پىنجىگىنە بەماناى؛ زۇر؛ خۇر؛ تىشكاۋەر؛ تىشكاۋەرەمە.
 heliograph (hēˈli-ə-graf, hēˈli-ō-graf), n. (۱) ھىلوگراف؛ ئامبۇرى ۋىنەگرتى پۇر؛ ئامبۇرى پىۋانى تىنى خۇر.
 (۲) ئامبۇرى بىرووسكەنۇر بە تىشكى پۇر.
 -heliographer (n.); heliography (n.). پۇر پەرستى؛ خۇپەرستى
 heliolatry (hēˈli-olˈə-tri), n. (۱) تىلىسكۆپى پىۋانى تىرەى
 heliometer (hēˈli-omˈə-tɛr), n. خۇر. (۲) تىلىسكۆپى پىۋانى ئىۋان دوو نەستىرە.
 Helios (hēˈli-ōs), n. خۇداى خۇر (نەفسانەى يۇنانى).

(ب) نمکوردن پئی لیگرتن؛ نه میشتن؛ وهستاندن:
(I can't ~ his bad manners.)
(I can't ~ thinking he's wrong.)

(۶) بهره‌ستی کردن.
 (۱) یارمه‌تیدان؛ یاریده‌دان؛ کۆمهک کردن.
 (۲) بهره‌ستی کردن (چیشخانه).
 (۱) یارمته‌تی؛ یاریده؛ کۆمهک؛ هاوکاری.
 (۲) چاره (نه‌خۆشی)؛ دهرمان.
 (۳) یاریده‌دەر؛ یارمه‌تیدەر.
 (۴) کەستیکی به‌گرتن؛ گه‌راو (کاره‌کەر، وه‌زیر، په‌نجیهر، بهره‌س).
 (۵) نیمچه زهم؛ هه‌م خوارمه‌منه‌تی به‌ی که ده‌خۆرتنه سەر قاپی ناشخواردن
 چار نه‌بوون؛ ناچاربوون.
cannot help but, (۱) خوارمه‌منه‌تی خواردن یا خستنه‌سەر قاپی خۆ.
help oneself to, (۲) بردنی شتیله به‌ی داواکردنی له خاوه‌نه‌کە.
help out, یارمه‌تیدان؛ یاریده‌دان؛ کۆمهک کردن؛ ده‌ستگرتن.
help yourself! هه‌رموو! هه‌رموو چیت هه‌وئ بیکه، بیخۆ، بیهه... هتد.
so help me God, خودا؛ شایه‌تمه (سوئند)؛ خوا؛ شایه‌ته.
helper (hel'pēr), n. یاریده‌دەر؛ یارمه‌تیدەر (مۆز، شت)؛ شاگرد؛ هاوکار.
helpful (hel'fəl), adj. به‌گه‌لک؛ به‌سوود؛ سوودبه‌خش؛ که‌لکار؛ باش.
helping (hel'pɪŋ), n. (۱) یارمه‌تیدان؛ یاریده‌دان؛ پالېشتی.
 (۲) هه‌م خوارمه‌نه‌تی ده‌خۆرتنه سەر قاپی خواردن؛ نیمچه زهم.
(I have had two ~s.)
helpless (hel'pɪs), adj. (۱) زه‌بوون؛ داماو؛ لیگه‌رتنه؛ دوچار؛ لاوازا.
 هه‌چی پئی ناگرتن بۆ خۆی. (۲) بێ دهرمان؛ بیکه‌س؛ خه‌ریک ماو.
 (۳) ده‌سته‌پاچه؛ بێ ده‌سه‌لات؛ ئی نه‌هاتووا؛ ناکارامه؛ نه‌زان.
helpmate (hel'pmaɪt), n. هاوهمو؛ یاریده‌دەر (به‌تایبه‌تی ژن و میژد)؛ هاوسەر.
helpmeet (hel'pmeɪt), n. -- helpmate. به‌شیره‌می و
helter-skelter (hel'tēr-skel'tēr), adv. لاسه‌هرایی؛ به‌ شێولی و بێ سه‌روقتگی.
adj. لاسه‌هرای؛ شپه‌زه‌و؛ شیناو و بێ سه‌روقتگی؛ به‌ په‌له پڕووسکتی کراو.
شتیکی به‌ لاسه‌هرایی و شپه‌زه‌می کراو؛ شتیکی شیناو؛ چیشتی مه‌مور.
hem (hem), n. (۱) دامین (جل و به‌رگ). (۲) په‌راویژن.
v.t. (۱) په‌راویژگرتن؛ دامین بۆ کردن (جل و به‌رگ).
 (۲) هه‌م؛ منجهمه‌نج؛ دامین بۆ کردن (هه‌رمان؛ ده‌ورگرتن).
hem (hem), interj. & n. هه‌م؛ منجهمه‌نج؛ ده‌نگی توورگی پاکردنه‌وه.
(مووان).
v.t. (۱) منجهمه‌نج کردن. (۲) توورگی پاکردنه‌وه له‌کاتی دوواندا.
hem and haw, (۱) منجهمه‌نج کردن.
 (۲) وه‌لامی تایبه‌تی نه‌دان بده‌سته‌وه له‌ ووتوژۆ و نوواندا.
hem- (hēm, hem), = hemo- .
hema- (hēmə, hem'ə), = hemo- .
hematology (hem'ə-tol'ə-zi, hēmə-tol'ə-zi), n. زانستی
 خوینی و نه‌خۆشی‌یه‌کانی.
hematoma (hēm'mə-tō'mə, hem'ə-tō'mə), n. ناوساوی خوینی
 تێژاو؛ دوورمه‌لیکی پیر له‌ خوینی
hematose (hem'ə-tōs, hēm'mə-tōs), adj. خوینداری؛
 پیر له‌ خوینی
hematothermal (hem'ə-tō-thū'r'm'l), adj. خوینی گه‌رم
 (ژینده‌مورزانی).
hemi- (hem'i), (hemisphere) . پینشگرتنه‌که به‌مانای؛ نیو.
hemisphere (hem'ə-sfēr), n. (۱) نیوهی سه‌رمه‌منه‌تی

helioscope (hē'li-ə-skōp), n. تیلیسکۆپی خۆر سه‌یرکردن به‌ی
 نازاردانی چاو
heliotherapy (hē'li-ō-ther'ə-pi), n. چاره‌سه‌رکردنی نه‌خۆشی
 به‌ تیشکی بۆژ
heliotrope (hē'li-ə-trōp, hē'lyə-trōp), n. (۱) گوله‌به‌رۆژه.
 بووه‌گه‌له که هه‌میشه بووه‌گه‌ته خۆر. (۲) بووه‌کی گۆل له‌رخه‌وانی.
 (۳) له‌رخه‌وانی سوورباو. (۴) ناخه‌یری بروسکه‌نخه‌ر به‌ تیشکی بۆژ.
helium (hē'li-əm), n. هه‌لیه‌م؛ گازێکی کیمیایی سووکی بێ په‌نگ.
helix (hē'liks), n. (۱) شتیکی پینچ لوول؛ پینچ لوول.
 (۲) که‌که‌راگی گۆی. (۳) نه‌قشینی پینچ لوول (خاوشووسازی).
 (۴) گیانه‌داری ناوی قاووخ پینچ لوول.
hell (hel), n. (۱) نۆزه‌خ؛ جهه‌منه‌م.
 (۲) شوینیکی یا باریکی ناخۆش و ناپه‌سه‌ندو پیر نازارو مه‌ینه‌تی.
 (۳) به‌سه‌ره‌ات یا پوورانه‌ییکی ناخۆش و ناپه‌سه‌ند.
beat the hell out of, ئێدانه‌تی زۆر
catch (or get) hell, [Slang]. سه‌ره‌نشوت کراو سزادراو.
for the hell of it, هه‌ر بۆ سه‌یر
go to hell! چاوت دهرمه‌ت؛ جهه‌منه‌مت ئی پیر
raise hell, [Slang]. کردن به‌ هه‌را؛ هه‌را هه‌را کردن و گه‌ره‌شینی
 تانه‌وه
to hell with him. چاوی دهرمه‌ت فیره‌وسای ئی بێ؛ ملی بشکن!
 جهه‌منه‌می ئی پیر
what the hell, [Slang]. چی تیا به؛ چی زمانیکی تیا به؛ وا ته کردو
 نه‌کردنی شتیله کار ناکاته سه‌ر هه‌یج و گه‌رگ نه‌یه.
he'll (hēl), = he will; he shall.
hell-bent (hel'bent), adj. [Slang], (~ on; ~ for). سووره-
 له‌سه‌ر (به‌تایبه‌تی کرداریکی هه‌له‌شانه).
hell-cat (hel'kat), n. (۱) جادووگه‌ر؛ ناغره‌ت.
 (۲) زینکی توور و تێژ و ناپه‌سه‌ندو به‌قیز
 یۆتانه‌یه‌که؛ نیفریقی
Hellene (hel'ēn), n. یۆتانی؛ نیفریقی
Hellenic (he-len'ik, he-lē'nik), adj. تاپه‌ی به‌ میژوو و زمان و کلتوری یۆتانی.
n. زمانی یۆتانی کۆن
-Hellenism (n.); Hellenist (n.); Hellenistic (adj.).
hell-fire (hel'fir), n. ناگه‌ری دۆزه‌خ؛ ناگه‌ری جهه‌منه‌م
hell-hound (hel'hound), n. (۱) سه‌گی دۆزه‌خ
 (۲) شه‌یتان (ب؛ کەستیکی به‌دو ناپه‌سه‌ند
 (۱) نۆزه‌خ؛ جهه‌منه‌می
 (۲) شه‌یتانه؛ شه‌یتانی. (۳) زۆر ناخۆش و ناپه‌سه‌ند.
hello (he-lō, hə-lō), interj., v.i. & v.t. هه‌لو (له‌سه‌ر ته‌له‌فۆن
 یا له‌کاتی بیه‌ینی کەستیکه‌دا وه‌ک سه‌لاوی لێکردن).
helm (helm), n. & v.t. [Archaic & Poetic]. کلاری ناسن
helm (helm), n. (۱) چه‌رخێ لیغوری کەشتی؛ سوکاتی کەشتی.
 (۲) سه‌روکایه‌تی (حیزب، رینگه‌راو، ده‌زگا)؛ پایه‌ی سه‌روکایه‌تی یا پایه‌ری.
v.t. پایه‌ری کردن؛ پینشه‌ری یا سه‌روکایه‌تی کردن؛ لێخوین.
helmet (hel'mit), n. کلاری ناسن؛ کلۆزێ
helmeted (hel'mit-id), adj. کلاری ناسن له‌سه‌ر؛ کلۆزێ له‌سه‌ر
 (۲) له‌ کلۆزێ چو
helminth (hel'minth), n. کرمی پینخه‌له
help (help), v.t. (۱) یارمه‌تیدار؛ یاریده‌دان؛ پالېشتی کردن؛
 لایه‌گه‌رنه‌وه؛ ده‌ستی یارمه‌تی بۆ درێژ کردن؛ هاوکاری کردن.
 (۲) چاکردنه‌وه؛ تیمارکردن. (*This medicine will ~ your cough.*)
 (۳) گه‌لک بۆ بوون
 (۴) به‌هه‌یزکردن؛ پته‌وکردن؛ به‌یره‌وکردن.
 (۵) (۱) به‌یره‌سه‌ری کردن؛ چاککردن (به‌روشت)؛ نه‌میشتن؛ قه‌ده‌غه‌نکردن؛

نیومی حیجان (۲) ولاتو گه لانی نیومی حیجان
(۲) ناوچه یا مودای شارهای
(۴) نیومی میثک

-hemispheric (adj.).

hemlock (hem'lok), n. (۱) روره کینکی زهراوی گوشنده
(۲) زهبری نم پوهکه

hemo- (hē'mō, hem'ə), (hemoglobin)
hemoglobin (hē'mā-glō'bin), n. هیموگلوبین: سوورایی خوین
hemophile (hē'mə-fil', hem'ə-fil'), n. (۱) کسکی

هیموفیلی: ۲. به کتیا به کی خوین خوشمیرسته، واته که له نار خویندا
باش دوی

hemophilia (hē'mə-fil'i-ə, hem'ə-fil'yə), n. هیموفیلی:
نخویشی نوره ستانموی خوین له بهر نهمیینی توشی نژیونه دهییت

hemophiliac (hē'mə-fil'i-ak, hem'ə-fil'yak), n. کسکی
هیموفیلیوی

hemophilic (hē'mə-fil'ik), adj. (۱) هموفیلیاری
(۲) له خویندا باش گوره دهییت (به کتیا)

hemoptysis (hi-mop'tə-sis), n. خوین مینانهوه به تف یا به کۆکه
(له سی به کان یا بزوی ههواوه)

hemorrhage (hem'er-ij), n. خوین بزوان: خوین بهر بوون
خوین لنها تینکی زور

v.t. خوین بزوان: توشی خوین لنها تینکی زور بوون
مایه سیری

hemorrhoid (hem'ə-roid), n.pl. مایه سیری
-hemorrhoidal (adj.).

hemorrhoidectomy (hem'ə-roi-dek'tə-mi), n. مایه سیری
پزیشکوانی

hemostasis (hi-mos'tə-sis), n. خوین وه ستانوه
bemp (hemp), n. (۱) پوهه کی گوش
(۲) پشانی نم پوهه که (که ده کزیت به گوش و پت) گوش
(۳) بهنگ: که له گولو گه لای نم پوهه که ده کزیت: خه شیشه: تلیاف

hen (hen), n. (۱) مریشک: مامرا: مر: (۲) مینی یا مامری هندی باننده
(۳) [Slang] ناغرت: ژن

hence (hens), adv. (۱) لیره: لیرهوه: دور له شوینموره: (go ~)
(۲) له نیشقاره: له مودوا: له مودوا: له نیشته بهدراوه: (a year ~)
(۳) له زمانه یا جیهانه: (before I go ~ and be no more)
(۴) له م سرجاره یوه: (۵) کواچو: له برمه: له برمهوه

interj. لاچو لیره: لاچو: بزوان: بزوان: لاچو له برچاوم
نیتر: نهمودوا: (۶) کواچو: له برمه: له برمهوه

henceforth (hens'fōrth', hens'fōrth'), adv. له مودواوه: له مودوا: له نیشته بهدراوه
henceforward (hens'fōr'wērd), adv. = henceforth.

henchman (hench'mən), n. (۱) برده ستا: خزمتکار
(۲) ده سکتا: دزده ستا: کلک (مروقه)
(۳) پانپشتکمرنکی پامیاری که له سوودی خوی ده گهرن:

hencoop (hen'kōōp', hen'koop'), n. کولانه مریشک
henna (hen'ə), n. (۱) خنه: (۲) خنه می: قاوه می سووریاو
adj. خنه می: قاوه می سووریاو
v.t. خنه لیدار: خنه تیگرتن

hennery (hen'er-i), n. مریشکخانه: جزای پوره مده کردنی مریشک
په روره ده گای مریشک

benotheism (hen'ō-thi-iz'm), n. پروا کردن به خدای پهمین
حاشا کردن له بوونی خودای تر

-benotheist (n.).
hen party, [Colloq.] ناھمنگی ناغرتان
henpeck (hen'pek'), v.t. دهسته مۆکردنی میزدا: هماسان کردن

زالی ژن به سهر میرده کیدا.
دهسته مۆ (میرد له لاین ژنکه میوه):
ژوردهسته (میرد بۆ ژنکه می): ملکچ

hepat- (hi-pat', hep'ət), = hepato-
hepatitis (hep'ə-ti'tis), n. جگر ناوسان: نه خویشی جگر

hepato- (hep'ə-tō), جگر تایبهتی به جگر
hepta- (hep'ta), پیشگرتنکه به مانای (۱) حموت
(۲) حموت گهردی (کیمیا گهری):

heptagon (hep'tə-gon), n. حموت لا: حموت گوشه
-heptagonal (adj.).

her (hür), pron. (۱) نمو (مروقه گیاندری میننه و بن گیانی به من
ناسراو): (The engine is all right start ~ now.)
(۲) هی نمو (مروقه گیاندری میننه و شتی بن گیانی به من ناسراو): -ی

(~ hands, ~ voice, ~ hair, ~ purse)
herald (her'ald), n. (۱) چاردهر (ب) په پامیهر (بۆ ولاتانی تر)
(ج) لئیرسراوی مله ملی و ناھنگ
(د) لئیرسراوی نیشانه و اروشی به گزاده می یا خیله می
(ه) مژده بهر: بلا و گهرمه: چارچی (ناری پوژنامه): په پامیهر
(۴) پیشه نگا: بهرایی: نیشانه

v.t. پیش بینن: بلا و گهرمه: نیشانه ی پودانی دواپوژ بوون: مژده دانی
پودانی دواپوژ چاردهر: (The cocks ~ dawn all night.)
تایبهتی به چارچی و پیشه نگا یا
نیشانه و اروشی به گزاده می

heraldic (he-ral'dik), adj. (۱) دروشمی خانه دانی، به گزاده می، یا
سوارچاکی. (۲) فرمانی لئیرسراوی نم جزوه دروشمانه
(۳) دروستکردن و لیکوژنیموهی نم دروشمانه
(۴) ناھمنگی دابه شکره و وهرگرتنی دروشمی وھا

heraldry (her'ald-ri), n. (۱) گیای گزویکا
(۲) گیای بۆندار (پیشانه، جاتره، پونگه ... هند): گیای درمان:
گیای بۆن خویش

herb (ürb. hürb), n. (۱) گیایی: وک گیای بۆن خویش
تایبهتی به گزویکا. (۲) سموزو گه لاسا
herbage (ür'bij, hür'bij), n. (۱) گیای گزویکا: قمرسیل
(۲) به شه تهر پوره کانی گیای که ده خویش
(۳) مافی له مهرانندی ناژان له له مهرگای کسینکی تردا

herbaceous (hēr-bā'shəs), adj. تایبهتی به گزویکا و بۆن خویش
herbal (hür'b'l, ür'b'l), adj. تایبهتی به گزویکا و بۆن خویش
په تروکی گیای بۆن خویش گیای درمان
n. (۱) نووسری په تروکی
گیای درمان و بۆندار. (۲) کۆکهرموره زانی گیای درمان

herbalist (hür'b'l-ist, ür'b'l-ist), n. (۱) چنده نمونه به که گیای
herbarium (hēr-bār'i-əm), n. (۱) ووشکی پۆل پۆل کراو و نامامکرو بۆ لیکوژنیموهی زانستی
(۲) گیاخانه: شوینی هملگرتنی نم نمونه ووشکه گیایانه
درمانی بزورکوز

herbicide (hür'bə-sid'), n. -herbicide (adj.).
herbivore (hür'bi-vör', hür'bi-vör'), n. گیاندری گیاخور
herbivorous (hēr-biv'er-əs), adj. گیاخور

Herculean (hēr-kū'li-ən, hür'kyoo-lē'ən), adj. (۱) تایبهتی
به "هیرکیولس" قاره مانی نهفسانه ی یونان و رومان
(۲) [h-], به میزو ناژان: قاره مان
(۳) [h-], زور گران (شکر): زور قورس: (a ~ task)

herd (hürd), n. (۱) بان (ناژان): گاگل: میگل: ناژان: پموگ
جمله ب. (ب) پوه (گیاندری کوی): (a ~ of elephants)
(۲) جهامو (له پوهی سووکی میوه): کۆمعه خنکی بن پای شوینی که ترو
کۆمهل کردن: گرده بوونه: بوون به یکه وک پانه ناژان یا جهامو. v.t. & v.i.
شوان: گاوان: (cow ~, shepherd)

herdsman

herdsman (hürdz'mən), n. شوان: گاوان
here (hēr), adv. (۱) لئیرەدا: لئیرە (بۇ دان پيامان):

(John ~ is a good player.)
(۲) ئئیرە: لئیرە: بۇ ئئیرە: (Come ~)
(۳) ئئىستە: لەم كاتەدا: (۴) لەم سەرئەمىنەدا: لەم ئئانەدا.

interj. ھاوار كۆردنئىكە بەكار دەمئىئىرى لە فەرمانداندا يا رەلام داتەرە لەكاتى
ئاو خۇيئەنەدەدا.

n. (۱) ئئیرە: لئیرە: لەم شۇئىئە
(۲) ئئىستە: لەم ئئانەدا

here and there, (۱) لئیرەم لئیرەم: لە ھەندى شۇئىئە
neither here nor there, پەيەندى نە مەسەلەكەرە ئىيە.

hereabout (hēr'ə-bout'), adv. لەم نۆزىكانە: لەم دەورەپۇشكە
hereabouts (hēr'ə-bouts'), adv. = hereabout.

hereafter (hēr-af'tēr, hēr-äl'tēr), adv. (۱) لە ئىستە بەدەنەدە
لەمەولا: لە ئىستەدە (۲) لەمەو دنىئا: لەمەو دنىئا: لە قىيامەتدا.

n. (۱) سوپۇز: ئىمە دنىئا: لەمەو دنىئا: قىيامەت.
(۲) بەمە: بەمە مۇئەدە: لە پىئى

hereby (hēr-bī', hēr'bī'), adv. ئەمەرە (۲): [Obs.] لەم نۆزىكانە.
(۱) بۇمارە (نە باورە بايەرەدە).

hereditary (hə-red'ə-ter'i), adj. (۲) زىگماكى: زىگما (traits ~)
-hereditary (adj.); hereditarily (adv.).

heredity (hə-red'ə-ti), n. (۱) زىگما: زىگماكى
(۲) تايەخۇى زىگماكى: تايەخۇى بۇمارە لە باورە بايەرەدە.

herein (hēr-in'), adv. (۱) لئیرەدا: لئیرە: بۇ ئئیرە.
(۲) لەم نووسر وەدا: (۳) لەم شتەدا: لەم مەسەلەدەدا: لەمەدا.

hereof (hēr-uv', hēr-ov'), adv. دەربارەى ئەمە: لەم دەورەدە
hereon (hēr-on'), adv. = hereupon.

here's (hēz), = here is.
here's to! نۇش

heresy (her'ə-si), n. (۱) كفر: ۲: رايەكى جياوان لە پاي: زالى كۇمەل
يا فەرماندەروپىيە لە فەلسەفە يا پامبارىدا.

heretic (her'ə-tik), n. كافىر
-heretical (adj.).

hereto (hēr-tō'), adv. بەمەرە: بەمە شۇئىئە: بروئانامە، يا شتەرە:
(Attached ~ is my report.)

heretofore (hēr-too-fōr', hēr-tə-fōr'), adv. لەمەپۇش:
ئان ئىستە.

hereunto (hēr'un-too'), adv. = hereto.
hereupon (hēr'ə-pon'), adv. (۱) يەكسەر: راستەخۇ: دەستبەجىن.
(۲) دەربارەى ئەمە: لەم دەورەدە

herewith (hēr-with', hēr-with'), adv. (۱) لەگەل ئەمەدا
(۲) بەمە شۇئىئە: بەمە مۇئە

heritage (her'ə-tij), n. (۱) جىراتى: زەرەى ورازو شتومەكى بۇ جىماو
(۲) كەلەپۇر

-heritable (adj.).
hermaphrodite (hēr-maf'rō-dit'), n. (۱) ئئیرەمورەك
(۲) كەشتىيەكى دوو تەرەپىيى.

adj. ئئیرەمورەكى
-hermaphroditic (adj.); hermaphroditism (n.).

hermetic (hēr-met'ik), adj. (۱) جادوگەرى: تايەمىتى بە ئەلكەمى.
واتە كىمباگەرى كۇن. (۲) لەجىم كراو: مۇركراو: لۇك كراو.

hermit (hūr'mit), n. (۱) ووشكە سۇقى: سۇقى: قەلەندەن: كۇشەگەر:
دەرويش: ۲: جۇزىكە لە كىئە (۳) باندەمەكى بېچوكە رەك فېسكە.

hermitage (hūr'mə-tij), n. (۱) قەلەندەرگا: نىشتەجىنى ووشكە
سۇقى: ۲: بەناگا: پەنا: شۇئىئىكى چەپە

heteronomous

hermitic (hēr-mit'ik), adj. ووشكەسۇقىتى: قەلەندەرىيە:
تەنھايى: چەپ (جىن)
قۇرى: قۇرىتى.

hernia (hūr'ni-ə), n.
-hernial (adj.).

hero (hēr'ō), n. (۱) پالەوان: قارەمان
(۲) قارەمانى مۇتراو. چىزۇك. يا داستانىك: كەسى سەرەكى چىزۇكىك

heroic (hi-rō'ik), adj. (۱) قارەمانى: پالەوانى: قارەمانانە:
(۲) لە بابەت قارەمانىكو كردارەكانىيەرە: (a ~ poem)
(۳) پارولو لە گوئىدا زىنگاوە: (~ words)
(۴) گەيرە (بەرەمى مەنەرى) (a ~ statue)

n. (۱) ھەلبەستى قارەمانى: (ب) (كۆ) مۇتراوۋى داستانى.
(۲) ووشەى زلو بۇش: كردهوۋى خۇنۇواندن.

-heroical (adj.); heroically (adv.).
heroic couplet, دوو دەپرى مۇتراوۋى پىنج بەرگەى ھاوكتىشە.
heroic verse, شىوۋى مۇتراوۋى داستانى.

heroin (her'ō-in, hēr'ō-in), n. ھىرۆين
(۱) قارەمانى زىن.
(۲) قارەمانى زىنى مۇتراوۋ. چىزۇك، يا داستانىك

heroism (her'ō-iz'm), n. (۱) قارەمانى: قارەمانىتى: پالەوانى:
پالەوانىتى. (۲) كردهوۋە رەقتارى قارەمانانە.

heron (her'ən), n. شىنە شاھۇ: شاھۇ
قارەمان پەرسىتى

hero worship, ئاگرە: ئەخۇشىيەكى ئەندامى زاووزىيە.
herpes (hūr'pēz), n. تايەمىتى بە ئاگرە: ئاگرەدار:
herpetic (hēr-pet'ik), adj. ئاگرە تووش بۇر.
زانستى ئاگرە.

herpetology (hūr'pi-tol'ə-ji), n.
-herpetologist (n.).

herring (her'ɪŋ), n. چۆرە ماسىيەكە.
hers (hürz), pron. ھى ئەمە (ئافرەت يا گياندارى مئىنە):
(a friend of ~; That book is ~; H~ are better.)

herself (hēr-self'), pron. خۇى (ئافرەت):
(She went ~; She hurt ~.)

hesitance (hez'ə-təns), n. hesitancy.
hesitancy (hez'ə-tən-si), n. راپايى: دوۋلى: دلمراوكن: كومان:
سەل: سەل كوردن.

hesitant (hez'ə-tənt), adj. دوۋلى: پارا: دلمراوكتىكەر.
hesitate (hez'ə-tāl'), v.i. (۱) دوۋلى كوردن: پارا كوردن: سەل كوردن:
سەل كوردنمە: دال لەدەل دان: دلمراوكن كوردن. (۲) زمان گىران: لال بوون:
رەك لال قەسكردن

-hesitater (n.); hesitatingly (adv.).
hesitation (hez'ə-tā'shən), n. دوۋلى: پارايى: دلمراوكن: سەل:
سەل كوردنمە.

-hesitative (adj.).
hest (hest), n. (۱) فەرمان. (۲) بەئىن.
hetaera (hi-tēr'ə), n. (۱) مۇست (بەتايەنى ئافرەتى دىل لە يۇنانى
كۇندە). (۲) ئافرەتىكى سەرەپۇ.

hetero- (het'ēr-ō, het'ēr-ə), پۇشگرتىكە بەماناى: ترا ھى ترا: جىيا
heterodox (het'ēr-ə-doks'), adj. لە پۇمان لادەر (تايىن).
-heterodoxy (n.).

heterogeneity (het'ēr-ō-jə-nē'ə-ti), n. (۱) جياوازى:
لەمەك نەجىون. (۲) شتىكى جياواز

heterogeneous (het'ēr-ə-jē'ni-əs), adj. (۱) جىيا: جياواز:
نەگۇنجاو. (۲) ھەمەچىزە: ھەمەچىشە: ئاچورنىك.

heteronomous (het'ēr-on'ə-məs), adj. (۱) ئئیرەمستە

hibiscus (hi-bis'kos, hi-bis'kos), n. پرووك يا درختيكي مام تاوهندي به گولني رنگاوپرنگ دهگريخت.

hic-cup, hic-cough (hik'ap), n. نژگهرد. نژگهردکردن.

hick (hik), n. [Colloq.]. كميكي نمراني چاونهكراوه لادئسي (لهپروي سووكييموه) كيوي دهشتهكي.

hickey (hik'i), n. [Colloq.]. وهك كميكي نمران يا لادئسي كيوي. (1) نامير. (2) (1) ناميري نوشاندنموي بوري. (ب) ناميري نلهكترك گهيبن (3) خال. (4) [Slang]. شوين گاز يا ماچي نرستانه (بهتابيهتي به لاملهوه يا پوومتهوه).

hickory (hik'er-i), n. (1) درختيكي نههريكي به له توخي درگويژ. (2) داري نم درخته كه زور چيره. (3) دارهستي نم داره. (4) بهري نم داره.

hid (hid), past tense and alternative p p of hide. hidden (hid'n), alternative past participle of hide.

adj. شاروه نهني! پهپهاني! نهپهراو. (1) شارنموه. (2) داپوشن. (3) كردن بهنژير ليئوه! كردن بهنژيرهوه. (4) دموجاو وهركيژان بؤ شارنموي: (He ~ his head in shame).

v.t. (1) شارنموه! شارنموه! شارنموه. (2) خوشاردنموه! خوداگرتن. (1) پيسته (خوشكارو يا خوش نكراو)! كول: چيرم. (2) [Colloq.] كولي مرؤ (لهپروي سووكي يا كاتنوه).

hide (hid), n. (1) كول كردن. (2) بيزاگردن! فلاقمگردن! كوتان! ليدان. v.t. هيچ شتتانه! هيچ چاوشاريكي! قهرهقهره.

hide-and-seek (hid'on-ssek'), n. (1) ناشرين. (2) بؤگن! چهپه! پيس: بهد! ناپهسند.

hideous (hid'us), adj. (1) ناشرين. (2) بؤگن! چهپه! پيس: بهد! ناپهسند.

hideously (adv.). -hideout (hid'out), n. پهناگا! پهتا! لانه! جني خوشاردنموه. (1) (1) شارنموه! شارنموه. (ب) شاراهيبي! خوي شارنموه: (in ~).

hiding (hid'ing), n. (2) لانه! پهناگا! جني خوشاردنموه. بيزاگردن! كوتان! فلاقمگردن. (ب) شاراهيبي! خوي شارنموه: (in ~).

hiding (hid'ing), n. [Colloq.]. تارهق كردن! تارهق كردنمويهكي زور. پهلهكردن! خيراكردن.

hidrosis (hi-dro'sis), n. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hie (hi), v.t. & v.t. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hierarch (hi'er-ark), n. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hierarchy (hi'er-ark-i), n. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hierarchy (hi'er-ark-i), n. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hierarchy (hi'er-ark-i), n. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

hieratic (hi'a-rat'ik), adj. بهپني گورهويچووكي. (1) سمرؤكي تايبي! شخ: قشهگوره. (2) سمرؤگوره! سمرؤك! سمرهك! سمرهك. بهپني پلهوپايه!

heteronym (het'er-a-nim), n. ناسرهبهست (2) جياوازا! جيا جيا. ووشه ي هارونه بهلام ماناو. بيزه جيا: وهك! درانن: tear وه فرميسك: tear.

-heteronymous (adj.). (1) نازمروكيري. (2) جيا توخم (ژيوارناسي).

heterosexual (het'er-o-sek'shoo-al), adj. جيووت بوون لهگهل توخي جيا له خودا (نير لهگهل من و من لهگهل نيردا).

heterosexuality (het'er-o-sek'shoo-al'ti), n. (1) نازمروكيري جيووت بوون له خودا. (2) جيا توخم (ژيوارناسي).

heterosexuality (het'er-o-sek'shoo-al'ti), n. نازمروكيري جيووت بوون له خودا (نير لهگهل من و من لهگهل نير).

heuristic (hyoo-ris'tik), adj. هاندري فيرپوون و نوزينهوه! هاندري قوتايي بونهوهي خوي شت فيرپوون و بوزينهوه (شيوهي پهروهده له قوتايي).

hew (hū), v.t. (1) بريئوه (دار: بهرد، كاشي): بريئ: لهتكردن! داپاچين. (2) (out ~). داتاشين! گهلاهكردن! نهقاري كردن. (3) (down ~). به تهر بريئوه (دارو درهخت)! خستن.

v.t. پيدان يا ليدان! چهق، تهر... هتد! بريئوه. hewn (hūn), alternative past participle of hew.

adj. بپراوه! داپاچراو! داتاشراو! گهلاهكراو. (1) جادوگر! سيحراو. (2) [Colloq.]. شتيكي بهدووم. (3) دوعاي خراب! لعنته.

hex (heks), n. (1) جادوگر! سيحراو. (2) [Colloq.]. شتيكي بهدووم. (3) دوعاي خراب! لعنته. v.t. [Colloq.]. (1) جادوگر! سيحراو. (2) دوعاي خراب! لعنته.

hexa-, hex- (hek'sə), (1) ششگونيكه بهماناي: شش. hexagon (hek'sə-gon), n. شش ل: شش گوشه.

-hexagonal (adj.). (1) ششگونيكه بهماناي: شش. hexagram (hek'sə-gram), n. شش ل: شش گوشه.

hexagram (hek'sə-gram), n. شش ل: شش گوشه. (2) ششگونيكه بهماناي: شش. hexameter (hek-sam'ə-tēr), n. ششگونيكه بهماناي: شش. hexangular (hek-san'gyoo-lēr), adj. شش ل: شش گوشه.

hexapod (hek'sə-pod), n. گياندار يا حانهوهريكي شمش پي شمش پين. adj. شش ل: شش گوشه.

hexapodous (hek-sap'ə-das), adj. = hexapod. hey (hā), interj. هي! دهنكيكه بؤ سرنج پاكيشان، سراسمي دهريين، يا پرسياركردن: نهرئ (پرسياركردن).

heyday (hā'dā), n. تاف: همرهت! نهرپهر (دهسهلات، گهنج)، خوشي ... هتد. (in the ~ of youth; in the ~ of his reign, power, etc.)

H-Hour (äch'our), n. ساتي نهني دهستينكردني ميرشيني سوياسي. hi (hi), interj. چؤني! نم كانهت باش! بؤباش! هلمو.

hiatus (hi-ä'tas), n. (1) بوشايي شويني بهتان يا بوش. (2) بچران! بردهوام نهپوون! كهسي: كزي. (3) روستانيكي كورت له بيزاني دوو برهه يا ووشه ي يك لهواي يهكي دهستينكردنو به قول يا تبيي دهنگار:

(he entered; re-enter; the ear) hibernates (hi'bēr-nāt), v.t. سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن.

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

hibernation (hi'bēr-nā'shan), n. (1) سربوون له زستاندا! امان! سربوون و نهجولاسره! خوشاردنموه چالاكي نهنواندن. (2) چالاكي نهنواندن! ماوهي چالاكي نهنواندن: (Stirring suddenly from long ~ I know myself once more a poet.)

n. (۱) وینتە یا تېئىبى ھېزگلىقى. (pl.) (۲) نووسىنى ھېزگلىقى.
 (۳) بىشائەپەكە كە تىنگەپىشنى گران بىت.
 (۴) (pl.) نووسىنىك كە بە گران ھەرىكىتى يا بھونىرتىمورە
-hieroglyphical (adj.); hieroglyphist (n.).
hi-fi (hi'fi'), n. (۱) دەنگەر ناوازى ساف (رادىئو، گراممفون)
 (۲) ئامبىرىكى ئەلەكترۇنى دەنگ ساف

higgle (hig'gl), v.l. = haggle.
higgledy-piggledy (hig'gl-di-pig'gl-di), adv. & adj. شىۋاۋا
 بەشىۋاۋى: بە ئارىلەۋپىنكى: تىكلەۋپىنكى
n. شىۋاۋى: تىكلەۋپىنكى: ئارىلەۋپىنكى.
high (hi), adj. (۱) بەرز: ئىلدى.
 (۲) تايىبەتى بە ناۋچەي گوردوشاخاۋى، واتە بەرز: (H-German)
 (۳) لە بەرراۋى: (a-jump)
 (۴) بەرز: يە: بەرزتەر: مەرزنا: ئاياب
 (۵) گەورە (ھەفە، ئايپاكي): گرنك: (~ treason)
 (۶) بەرز: يىشكەرتوۋ. (~er mathematics)
 (۷) سەرەك: سەرگەرە (~ a priest)
 (۸) زورا: گەرە: ئىچكار زورا: (~ stakes)
 (۹) گرانمەھ: گران: (~ prices)
 (۱۰) خۇش گوزەرائى: بەرز: فەنئازى: (~ living)
 (۱۱) لەخۇبايى: نووت بەرز.
 (۱۲) گەرە: نەپەي: (~ noon)
 (۱۳) بەرز: ئاساز: دەنگ: تىژ
 (۱۴) شاد: ئەۋەپى خۇشى: بەرزى: (~ spirits)
 (۱۵) [Slang]. مەست (بە خورادىنەۋە يا بەنگ): سەرخۇش
 (۱۶) ناۋچەي دورۇ لە كەسەرەي زەۋى.
 (۱۷) سەررتىن: خىرا: گىرى: ئوتومبىل.

adv. زۇرا: ئايىلەمكى بەرز: بەرز: ئىچكار: باش: پادەي: زۇرا:
 (to climb -; to aim -; to search - and low for something;
 to pay -; to live -)
n. (۱) بەرزايى: شونىنكى بەرز: (۲) گىرى: خىرا: يا بەرز (ئوتومبىل)
 بەتەماي شتى زۇرا بەرز: بوز شتى بەرز: بوزان: بىھىۋاي
 يىن گەپتىنى بوز.

high and dry. (۱) لەمەرەۋى: ئاۋدا: كەشتى.
 (۲) دامار: بىن: دەرەتاز: گىر: خورادىۋو: بىن: دەرەت: بىكەس: تەنھا.
high and low, ھەموزشونىنكى
 (He searched high and low for her but couldn't find her.)
high and mighty, [Colloq.] لەخۇبايى: لووت بەرز: بەلپىز
 لە ناسماتوۋ: نە بەرزايى: بەكەۋە.
on high, قوول: ھەست: بەھىزو: بەجۇش (ھەست)
run high, (۱) توخە: چاك: رەسەن
 (۲) بەرە: قاتار: رەۋوش: جوان: نەجىب: زادە.
high-bred (hi'bred'), adj. (۱) پۇشنىرى
 (۲) پۇشنىرى: ساختە.
high-brow (hi'brou'), n. [Slang]. ھى پۇشنىرى: پۇشنىرى: دۇزەنە: لەپروۋى: سوۋكى و
adj. [Slang]. گانئەپىكرەۋە.
high chair, كورسى: بەرزى: مىدال: كە: سىدى: چىكى: لەبەردە: مەدايە
 شونىنى: قاچى: ھەيە: مىدال: ئاشى: لەسەر: دىخوات
high-class (hi'klas', hi'kläs'), adj. ئاياب: نەرمە: بەن: زۇرا: باش:
 بەرز: بەندى: چار: نەپروۋى: سوۋكى: يا: گانئەپىكرەۋە: بەكار: دەھىرتىت.
high day, چەژدە.
higher education, خۇندىنى: بەرز: كۆلچى: و: زانكۇ.
higher-up (hi'er-up'), n. [Colloq.] كەسكىنى: پلە: ۋىايە: بەرزتەر.
high-falutin, high-faluting (hi'fə-lōō'tin), n. [Colloq.] قەسى: زى: زەمانى: فەشە: خۇدە: رەخستە: و: بۇش

adj. تايىبەتى بە زەمانى: رەھا.
high fidelity, دەنگەر ناوازى ساف (رادىئو، گراممفون).
high-frequency (hi'frē'kwən-si), adj. تەزىۋە: نەرمە: زۇر (رادىئو).
high-grade (hi'grād'), adj. ئاياب: نەرمە: يەك.
high-handed (hi'han'did), adj. زۇردارەكى: ئارەبۇكارى:
 قەرەلۇشى: ئابەجى: و: لەخۇبايى:
 (a ~ approach to solving problems)
-highhandedly (adv.); highhandedness (n.).
high-hat (hi'hat'), adj. [Slang]. (۱) تەرىۋش: پىلەۋپىنكە: شىكە.
 (۲) لووت: بەرز: بەلپىز: لەخۇبايى.
n. [Slang]. كەسكىنى: لووت: بەرز: لەخۇبايى.

highjack (hi'jak'), v.t. [Colloq.], = to hijack.
highjacker (hi'jak'er), n. [Colloq.], = hijacker.
high jump, بەرزە: پارە: (مەلەۋى: ۋە: بەرزى).
high-land (hi'länd), n. كويىستان: ئاۋچەي: گوردوشاخاۋى:
 ئاۋچەي: بەرزايى.
highlander (hi'län-dër), n. كويىستان: ئىشىن: چىناشنى:
 دانىشتوۋى: ئاۋچەي: گوردوشاخاۋى.
high life, خۇش: گوزەرائى: ھى: لايف.
high-light (hi'lit'), v.t. (۱) شەۋق: لىدان: پوۋناك: كەردەۋە
 (۲) پوۋنكەردەۋە: دەرەختە: سەرخ: بۇ: پاكىشان: (گرنكەپىن: بەشى: باسنىك)
highly (hi'li), adv. (۱) لە: بەرزايىدە: بۇ: بەرزايى
 (۲) بۇ: پلەيەكى: بەرز: لە: پايە: ۋە: پلەيەكى: بەرزە.
 (۳) زۇرا: ئىچكار: زۇرا: بەكەر: ئا: پادەيەكى: زۇر.
 (۴) بە: پىزەۋە: بە: پەسەندىكارى: (۵) گرانمەھا
 (۱) لووت: بەرز: لەخۇبايى.
 (۲) رەۋوش: ھەست: و: پىروپا: بەرز.
 (۱) بەرزى: بەرزىقى: ئىلدى.
 (۲) [H-], ئازناۋى: شانزادە:
 (His, Her, Your, Royal -; His, Her, Your -)
high-octane (hi'ok'tän), adj. (۱) كۆكچىنى: زۇرە: (~ gasoline)
high-pitched (hi'picht'), adj. (۱) بەرز: ئاساز: دەنگ: تىژ
 (۲) ئىلدى: بەرز: (۲) ئىژ: (سەربان)
high-powered (hi'pou'ërd), adj. زۇر: بەھىز: بەدەسەلات.
high-pressure (hi'pres'hër), adj. (۱) بەتەۋۇم: قايم:
 بەرگەي: تەۋۇمى: زۇر: دەگىت. (۲) سەلمىنەنە: بە: نىمچە: زۇرلىكەن: (فروشتەز
 سەلماندن): تەنگەتار: كەر: زۇر: كەرمەسەر: زۇرلىكەر.
 زۇرلىكەن: زۇر: كەرمەسەر: تەنگەتار: كەردن.
 w.t. [Colloq.]
high-priced (hi'prist'), adj. گرانمەھا: گران.
high priest, قەشە: گەرە: سەركە: قەشە: حاخامى: گەرە
high-proof (hi'prōōf'), adj. پلەي: ئەلكوۋ: بەرزە: يا: زۇرە
high-rise (hi'rifz'), adj. تايىبەتى: بە: خانوۋىەكى: بەرزى: چەند: نەۋمى.
n. بالەخانە: خانوۋى: چەند: نەۋم.
high-road (hi'rōd', hi'rōd'), n. (۱) شارپى: پىۋ: باشى: سەرمەكى.
 (۲) پىۋى: ئاسان: يەكسەر: سۆگەر: (the ~ to happiness)
high school, قوتابخانە: ئاۋەندى: قوتابخانە: ئامادەيى.
high seas, دەريا: بىن: خاۋەن: ئاشى: بەشائەي: دەريا: كە: نەرمەندە: دورۇن
 لە: ۋوشكانى: چەۋە: لەزىن: دەسەلاتى: ھىچ: ۋولتېكدا: ئىن: بەلگە: ھى: ھەموز: كەسكىنە:
 ئاۋەرەستى: دەريا.
high-sounding (hi'soun'din), adj. گەرە: ئوۋىن: بەدەبەيە:
 بەشكۇ: (پاست: يا: دۇزەنە): زى: (قەسە).
high-spirited (hi'spir'it-id), adj. (۱) ئازا: چاۋەترەس: نەبەز:
 بەجەرگ. (۲) بەكەيف: بەدەماخ: بەجۇش.
high-strung (hi'strun'), adj. زوۋەلچۇر: (مىزە): ھەمىشە
 بەجۇش: ھەست: توندوتىز: بىن: ئارام.

hight

hight (hīt), *adj.* [Archaic]. ناری لوهه به: پئی دهووترئ.
hightail (hī'tāī), *v.t.* [Colloq.]. به پنه پوووئی پزیشتر:

high tea, زمهیت خواردنی سووکه لهگه له چادا له پاش نیومو پیهکی ژور
دره سکا ده خوړت (تفریختکی ښکلغیزی به)

high tide, (۱) سروزاو (دورنا) شه پوول بهرزی.
(۲) کښی بهرزاو یا شه پوول بهرزی.

high time, (۱) مهربت: کښی خو په تی.
(۲) [Slang]. کاتیکی خوش و پر کیف

high-toned (hī'tōnd'), *adj.* (۱) له زور تیز (دهنگ).
(۲) مهربوت و بیرو باور بهر زو، گه لیک چار به توه سهوه یا به گانتهوه.

high treason, تاپکی هر مگره (دژبی وولاتی خو): خیانت
high-water mark (hī'wō'tēr, hī'wā'tēr), (۱) مریزترین پله، (۲) نیشانه ی تم پلیمه (۳) پوپ: پله، هره بهر زو یا لافاو (۴) نیشانه ی تم پلیمه (۵) پوپ: پله، هره بهر زو

highway (hī'wā'), *n.* شارو: بری گشتی: رینگا: بری
highwayman (hī'wā'mən), *n.* چیده چدره.

hijack (hī'jak'), *v.t.* [Colloq.]. (۱) روتوگره: دهری لوتومیل یا
شده سهوه له یژگه. (۲) فراندنی فرۆکه، کشتی، شه منده فر، لوتومیل له
یژگه و برنی به ژور بو شوئیکی دیار کراو. (۳) دژین (له موټر).

(۴) له ژوره منی شت پښ کول: ژور لیکول
-hijacker (n.). کښی به پښ به دهشتو دردا به تاییه تی به خیرا بو کیف
hike (hīk), *v.t.* یا تهنروستی (to ~ in the country)

(۱) هلکنیشان: بهر زو کړه نهوه. (up your pants).
(۲) بهر زو کړه نهوه (توخ) زیاد کول: کول کول.

له پښ گه ران به دهشتو دردا به تاییه تی به خیرا بو کیف یا تهنروستی:
(to go for a ~)

hilarious (hi-lār'ī-əs, hi-lār'ī-əs), *adj.* موشمه: ژور نشتیکه:
قوشم: چی به جوش و سرخ و اکتش: سهیر خوش

hilarity (hi-lar'ē-tī, hi-lar'ē-ti), *n.* نشتیکه یی: قوشم یی:
محوش و سرخ و اکتش: سهیر خوش

hill (hil), *n.* (۱) کړه: ته به (۲) کومه نه گل
(۳) کومه نه گل که ټووی تیدا دمچینرئ یا لدهوری تمام خړده کړته نهوه.

(۴) ټوله نهمام یا رووه کیک که پنجه کاتیان پیکهوه بیت.
(۵) وک گرد لیکول (۶) به کومه نه گل داپوشین یا دهورگرتن (تور نهمام).

hill-billy (hīl'bil'ī), *n.* [Colloq.]. لادئ بری له پوری سووکی بهوه:
لادئ بری بهکی هر نیمه خواریو دهگانی نه مریکا: دهشتکی.

hillock (hil'ək), *n.* گردلکه: نه پوژکه
hill of beans, [Colloq.]. زور کم: کم: نهخت: هیچ و پوچ

hillside (hil'sid'), *n.* هدرکړه: قديان: پال
hill-top (hil'top'), *n.* لوتو که گرد: سرگرد: توه قهسمری گرد.

hilly (hil'ī), *adj.* (۱) کړانی: گردای: گردلان (۲) لیز.
حشتو: دهست

hilt (hilt), *n.* مشو و بو کول.
به تهرای: همووی: ژور (پله).

him (him), *pron.* نو م پیاو و گیانداري نیرینه (له باری کار لیکراو)
یا ووشی ته او که دردا

himself (him-self'), *pron.* خو ی پیاو به تاییه تی:
(۱) کار له خو کول: (He hurt ~).

(۲) دو پیاو کړه نهوه (He ~ wasn't sure.)
(۳) باری ناسایی و تهنروستی خو ی. (He hasn't been ~ lately.)

hind (hind), *adj.* دواوه: پاشو: پشتهوه (~ legs)

hipster

hind (hind), *n.* من ناسکیکی سن سالانو و گه ورته.
hind (hind), *n.* پهنجه را وهریز یا بهر دهستی ښکلغیزی و نوسکوله ندی.

(۱) وهستاندن: بری لیکول: قده مغه کول:
hinder (hin'dēr), *v.t.* (۲) دواختن: راکرتن: کوسپ له بهر ده ما دانان: هپوش کړه نهوه.

hinder (hin'dēr), *adj.* پشتهوه: دواوه: پاشهوه
hinder (hin'dēr-mōst'), *adj.* = hindmost.

hindmost (hind'mōst'), *adj.* دواترین: دوا.
hindquarter (hind'kwōr'tēr), *n.* (۱) پان (لاشهی مې. گا.

گوربه که ... هند). (۲) (pl.) پاشنه: که فعل
hindrance (hin'drəns), *n.* کوسپ: قوت (موټر): شت.

(۱) باش بینا: باش بینینی پاش
hindsight (hind'sīt'), *n.* بودا ورته. (۲) نیشان (تفنگ، دهماچیه).

Hindu, Hindoo (hin'dōō), *n.* هیندی: هاونیشمانای بهکی
هندستان (۲) هندو زسی: هندو زسی په رست.

(۱) هی هندو سکان و زمان و کلتور په کیان. (۲) هی نایینی هندو زسی
Hinduism, Hindooism (hin'doo-iz'm), *n.* تایینی هندو زسی

Hindustani (hin'doo-stān'ī, hin'doo-stān'ī), *n.* زمانی
هندستان: زمانی " خورلو "

hinge (hinj), *n.* (۱) نهچامه. (۲) جوړگه (گیانداري ناوی).
(۳) تهره: تهره: شتیکی گونگ که هم موشتیکی تری لاسه به نهوه.

(۱) نهچامه لیدان: به نهچامه لیکول.
(۲) هلو اسران به نهچامه: له سر نهچامه وهستان.

(۳) کهرته سره: په ننگ بوون له سره: له سره وهستان.
hinge on, له سره په ننگ بوون (کاروبار): له سره وهستان: کهرته سره:
Everything hinges on her decision. (کاروبار):

hinny (hin'ī), *n.* جوانووه نهمپو مایا: چاشمه کول.
hinny (hin'ī), *v.t.* حیلاندن.

hint (hint), *n.* (۱) نیشانه: سووسه: تیل نیشان: سرخ: لاپلا: لاتیل.
(۲) [Obs.], هله: هله کهرت.

نیشانه پیدان: به لاتیل پښ ووتن: به ناراسته خو ی پښ پانگه بندن.
hint at, به لاتیل پښ ووتن: به ناراسته خو ی پښ پانگه بندن: نیشاندان

تینگه شتیکی لاتیل یا نیشانه به او به پښی نهوه جوو لانهوه.
take a hint, (۱) ناوچه ی دور له دریا:
hinterland (hin'tēr-land'), *n.* ناوچه ی ناوهری وولات (۲) شوینی لور له شار: لای: شوینی چه به

(۱) سمه: که فعل: گورپی سمه.
hip (hip), *n.* (۲) گوشهی دور پوی لیز وک هی سربان (خانوسازی).

hip (hip), *n.* بهری گوله کیزی.
hip (hip), *adj.* [Slang]. به ناگای مودهو نهرتی تازه باوی کومه ل:

تازه باو (کرده وه).
hipbone (hip'bōn'), *n.* سمه چوله.
hippo (hip'ō), *n.* [Colloq.], = **hippopotamus**.

hippocras (hip'ə-kras'), *n.* شهراییکی تیکه لاهو به داوره مانی
یون خو ش.

Hippocratic oath, سویندی بوقراتی (که قوتاییبی پزشکی کهرانی
ده یخون کانی و هرگرتنی پروانه می ده رچو نیان).

hippodrome (hip'ə-drōm'), *n.* (۱) معیبدانی پیشبرگرتنی نهمپو.
هره بیانه (یونان و رومای کون). (۲) پیشانگای نهمپو سیزک و یاری

نه عبا یه کی
hippogriff, hippogryph (hip'ə-grif'), *n.* نه لسان نه یی به سارویالی سپسارک و له شو پاشنه و لاقی نهمپو هه به.
hippopotamus (hip'ə-pot'ə-mas), *n.* نهمپو ناوی:

که مگره دهنی ناو: گیانداریکی زلی گیاه خوری بیست نه ستوری پښ توکی
نه فرفری به له قهرای ناو پورا دردا ده ژبی.

hip roof, سربانیکی لایزگی گوشه داوره
hipster (hip'stēr), *n.* [Slang], کسکیکی مودهو بهرستی شاه زای

نهرتی تازه باوی کومه ل

hire

hire (hɪr), n. (۱) كرىن (مورۇق تامىرا: ۲) بەكرىن كرىن.
 v.t. (۱) بەكرىن كرىن: مورۇق تامىرا: پاكرىن: كرىن (پارىزىم)
 (to ~ a laborer, lawyer, etc.)
 (۲) خۇ بەكرىن: كرىن كرىن: بەكرىن.
 for hire, بۇ كرىن (مورۇق تامىرا)
 hire out, كرىن كرىن: بەكرىن: خۇ بەكرىن.
hiring (hɪrɪŋ), n. كەسپىي بەكرىن كىرا: بەكرىن كىرا: كرىن.
 adj. بەكرىن كىرا.
his (hɪz), possessive pron. (۱) ھى ئەر (پىياو كىيانداری خىزىمە):
 (a friend of ~; That book is ~; ~ are better.)
 (۲) ھى ئەر (پىياو كىيانداری خىزىمە) - ى:
 (~ hand; ~ books; ~ tail; ~ house)
Hispanic (his-pan'ik), adj. ئىسپانىي (زمانو گەلو كلتور).
hiss (hɪs), v.t. (۱) فېشكان (رەك مان) فېشكەم كرىن.
 (۲) فېشكەم كرىن: سەسەس كرىن: لەپووى پۇقو گالته پىنكرىنە.
 v.t. ئاھرايى خۇ دەپرىن: بە فېشكەم كرىن: سەسەس كرىن.
 n. فېشكە: سەسەس.
hist (st, hist), interj. بىن دەنگ بە: قەسە مەكە: كرىن: گرە!
histamine (his'tə-mēn, his'tə-mɪn), n. ھىستامىن: ئارىتمىيەكە.
 لە شانەي زىندەرو پوومەكدايە: جۇرە دەرمەنكە.
histology (his-tol'ə-jɪ), n. (۱) زانستى لىكولنىپەھى گەردىپنى.
 تېشوو يا شانەي زىندەرو پوومەك.
 (۲) پىكھاتنى تېشوو يا شانەي زىندەرو پوومەك.
historian (his-tôr'i-ən, his-tô'ri-ən), n. (۱) مېژورناس.
 (۲) مېژورنوس.
historic (his-tôr'ik, his-tor'ik), adj. مېژورنىي: گرنگ.
 گرنگ لە مېژوردا: (a ~ event).
historical (his-tôr'i-k'l, his-tor'i-k'l), adj. (۱) مېژورنىي:
 (a ~ document)
 (۲) دەربارەي كەسانو پووداى راستەقىنمە: (a ~ novel).
 (۳) راست: راستەقىنە: ئەھەي لە راستىدا پوويدا.
 (۴) بە شىۋەيەكى مېژورنىي: بەپىنى پوودانى مېژورنىي: (a ~ account).
historically (his-tôr'i-k'l-i), adv. (۱) بە شىۋەيەكى مېژورنىي:
 بەپىنى پوودانى مېژورنىي: واتە بەرپىن لە كۆنرە بۇ تازە.
 (۲) لە پووى مېژورنە: بەپىنى مېژور.
historicity (his'tə-ris'ə-ti), n. مېژورنىي: راستىنى شىكە لەپووى.
 مېژورنە.
historiographer (his-tôr'i-og'rə-fēr), n. مېژورنوس.
 (بەقايەتى يەككە كە دائىرائىت لەلايەن دەزگايەكى رەسىيە)
-historiography (n.).
history (his'tə-ri, his'tri), n. (۱) چىرەك: ھىكايەت.
 (۲) مېژور: راپووردو: (This coat has a strange ~).
 (۳) شىكى گرنگ: كە شايستەي تۇمار كرىن: بىن).
 مېژور دەوستكرىن يا نوسىن: شىكى مېژورنىي يا زۇر.
 گرنگ كرىن.
histrionic (his-tri-on'ik), adj. (۱) شانزىي.
 (۲) خۇدەرخەي: لە زادە بەدەر خۇنورادنى: دەستكرى: مىدالانە.
histrionics (his'tri-on'iks), n.pl. (۱) خۇنورادنى سەر شانزى.
 (۲) خۇنورادنى لە كرىدەه يا دوواندا: پەروشتو كرىدەھى مىدالانە:
 خۇدەرخەي.
hit (hit), v.t. (۱) پىيادان بەر كرىن: (The car ~ the tree).
 (۲) لىدان: پىيادان: پىيادان: (He ~ her).
 (۳) پىكەند: ئەنگارت: (He fired and ~ the deer).
 (۴) تا نىستە: (~ on; ~ against).
 (۵) خراب كارتىكرىن: زىان لىدان:

hitherto

(The Irish were hard ~ by potato famine.)
 (۱) بە رىكەت دۆزىنمە: (He ~ the right answer).
 (۲) بەدل بوون: كەرتىكرىن: (The hat ~ her fancy).
 (۳) لە تۇپ دان (يارى بىسىل).
 (۴) [Colloq.] كەرتىكرىن: پۇشقىن: (Let's ~ the road).
 (۵) [Colloq.] داواي پارە لى كرىن: (He ~ me for ten dollars).
 (۶) [Colloq.] زۇر خوارنمە يا كرىن شىك: (~ting the bottle).
 v.t. (۱) لىدان: پىيادان: پىيادان.
 (۲) (~ against), خۇيادان: بەر كرىن.
 (۳) (~ upon), بە رىكەت دۆزىنمە: بۇ گەپان و دۆزىنمە.
 (۴) لىدانى تۇپ (يارى بىسىل).
 n. (۱) لىدان: لىدانىكە: بەر كرىن: پىكەن: ئەنگارت: پىيادان.
 (۲) پىكەن: بەيەكەدان: لەپەكەن.
 (۳) تىۋانجىكى پرىنە: تىۋىنىيەك كە لە جىنى خۇيدا: بىن (لاقرتى يا دانايانە).
 (۴) ھات: ھات: بۇ ھات: بەختەمورى.
 (۵) بەرھەمىكى ھونەرى بە پەرو (فيلم، گورانى، پارچە مۇسىقا، پەرتوك.
 شانزىمە): (~. The play was a ~; The film was a ~).
 (۶) لىدانى تۇپ (يارى بىسىل).
 hit it off, گونجان پىكەنە: ئاسىن بۇ يەكەم جارو يەكترى بەدل بوون:
 باش ھەلكرىن پىكەنە:
 (The two of them hit it off from the start.)
 hit off, (۱) لاسايىكرىنە.
 (۲) بە كورنى و بە باشى باسكرىن.
 hit or miss, بە لاسەرايى: يا گال دىنن يا پەمورا.
 يا دەيكرى يا ئابكرى: ھات نەھات.
 hit (out) at, (۱) نىشان لىكرىنمە (مستەكۆلە، زللە).
 (۲) ھىزىش بىر نەسەر بە دەم: سەزەشتكرىن.
 hit the hay, [Slang], چوونە جى: نوسىن:
 (I hit the hay at ten o'clock last night.)
 hit the trail, [Slang], كەرتىكرىن: پۇشقىن.
 hit-and-run (hit'n-run'), adj. (۱) لىدان و پاكرىن (ئوتومبىلچى).
 (۲) لىدان و ھەلاتن (شەرى پارىزان):
 (the ~ tactic of guerilla warfare)
 hitch (hɪtʃ), v.t. (۱) شەلەن: بە ھەنگەشەن: پۇشقىن.
 (۲) بەسترانمە: گىخوارىن: ئانۇسكان.
 (۳) پەيزىن بوون (شەسپ): قاچ لەپەكەن لە پۇشقىندا.
 (۴) [Slang], پىۋەببون (ژەنپان و شوكرىن): بەسترانمە: (to get ~ed).
 (۵) [Slang], دەست پاكرىن لە ئوتومبىل بۇ سواركرىن بە خۇپايى.
 v.t. (۱) پاتەكاندى: تەكان پىدان: ھەلكرىن.
 (۲) بەستەنمە: پىۋەببستى (بە قولاپ يا زنجىر): كرىدان: تونگ كرىن.
 (ب) بەستەنمە بە داوى ئوتومبىل يا ھەرمەبانمە: پىۋەببستى.
 (۳) [Colloq.], ژەنپان: شوكرىن: بەستەنمە.
 n. (۱) تەكان.
 (۲) ھەنگەشەن: شەلەن.
 (۳) ئانۇسكان: كۇسپا قۇرت: (a ~ in our plans for the picnic).
 (۴) كرىن: (۵) (b) كرىن: (ب) شى پىۋەببستى (ئەلقە، زنجىر، قولاپ).
 (۶) [Slang], سوارببونى ئوتومبىل پاش دەست لى پاكرىن.
 (۷) [Military Slang], مارەي سەريارتى.
 without a hitch, بە ئاسانى: بەپىن گىرورگرت: بەرھەمەتى.
 hitchhike (hɪtʃ'haɪk), v.t. دەست لە ئوتومبىل پاكرىن بۇ:
 سواركرىن بە خۇپايى.
 hither (hɪθ'ɛr), adv. بۇ ئىرە: بەرە ئىرە: لىرە.
 شەم لا: شەم لا: لەم لا: لەم لا: نىكرى بە ئىرە.
 hithermost (hɪθ'ɛr-mōst), adj. نىكرىن (لېرەه يا بۇ ئىرە).
 hitherto (hɪθ'ɛr-tō, hɪθ'ɛr-tō), adv. (۱) تا نىستە.
 (۲) [Obs.], ئىرە.

hitherward (hith'ēr-wērd), *adv.* بېرمو شيره بو نيره
hitherwards (hith'ēr-wērdz), *adv.* = **hitherward**.
hit-or-miss (hit'ēr-mis'), *adj.* لاسسهولا يا گال دېني يا پيمو:
 يا دهپگري يا بيگري: (a ~ approach to things)
hive (hīv), *n.*
 (۱) پوره هتک
 (۲) کوزه لکي هميشه کوششکري سرقال
 (۳) شونينگي سرقال
v.t.
 (۱) هتک کوزکړنهوه له پورهده. (۲) هتکون کوزکړنهوه له پورهده.
 (۳) کوزکړنهوه و هلگرتن بو دواړو: پاشهکوت کردن
v.l.
 (۱) چوپنه ناو پوره هتنگره. (۲) پينگوه ژيان
hives (hīvz), *n.pl.* ليري نالوشاوي يا خوراوا لير
hoar (hōr, hōr), *adj.* (۱) سپي قز سر (۲) سرسپي قز سپي
 (۳) [Dial.] کوز: کپور مهلهپناو
n.
 (۱) سپيني اسم: قز (۲) زوق
hoard (hōrd, hōrd), *n.* شتي هلگرو بو پوژي تنگانه: شتومکي
 عامرکرو بو - واروژ
v.l. & v.t. هلگرتن بو پوژي تنگانه: پارو، نازووه: عامرکردن بو دواړو:
 پاشهکوت کردن: (to ~ money, food, etc.)
-hoarder (*n.*)
hoarding (hōr'dīn, hōr'dīn), *n.* هلگرتن بو پوژي تنگانه: پارو
 خواردهمسي: عامرکردن بو دواړو: پاشهکوت کردن
boarding (hōr'dīn, hōr'dīn), *n.* (۱) پيرمينگي داريني کاتيجه
 له دوری خانويه کدا که دروست دکريت يا چاک دکريتهوه.
 (۲) تختني مژنامه: تختني ناگادارنامه
hoarfrost (hōr'frōst, hōr'frōst), *n.* زوق
hoarse (hōrs, hōrs), *adj.* (۱) نورساو دنگ: گز: (a ~ voice)
 (۲) دنگ نورساو: دنگ گز
hoarsen (hōr's'n, hōr's'n), *v.t. & v.l.* دنگ نورساندن
hoary (hō'ri, hō'ri), *adj.* (۱) سپي (قز) سر
 (۲) (۱) سرسپي: بهشک: (ب) به گنگهسوي سپي داپوشراو (گهلا):
 (۳) زور پيرا: کين
-hoariness (*n.*)
hoax (hōks), *n.* کلهک: گاتهدزي: گاتنه: ساخته
 گاتنه بازي کردن: کلهکچيني کردن: گاتنه کردن: بهفريوریدن
v.t.
hob (hob), *n.* قراغي دهرپوغيو ناگردان بو شت له سر گرم کردنهوه
 جنوکه: ديوودرنج
hob (hob), *n.* گيرمشيونسي کردن
play (or raise) hob,
hobble (hob'l), *v.t.* شلین: نه همنگله شلې پوښتن.
v.l.
 (۱) ودها نیکون که به همنگله شلې بروت.
 (۲) پيوهدکردن (نوسپ): بهستنهوهی دوو قاچي نوسپ پينگوه بونهوهی
 پانهکات ۲: ري لنگرتن: کوسپ خستنهون: بهرادم گوتن.
 (۱) همنگله شلې: شلین: (۲) پيوهدنا: پاشهبند: پت يا گورسي پينگوه
n.
 بهستني دوو قاچي نوسپ. (Rare) [۳] کيشه: بارنکي ناخوش
hobby (hob'i), *n.* (۱) نوسپيکي مام نوهندي بدهماخ
 (۲) [Rare]. نوسپه دارينهی مندان
 (۳) خوليا: شنيک که مرؤه خوي پيوه دهگري و لهکاتي دهست بهتاليد دديکات.
hobby (hob'i), *n.* بارنکي نوروبايي بچوکه
hobby-horse (hob'i-hōrs), *n.* (۱) وينه نوسپيکه سهماگر
 دهديکات بهار قدنيا له سهمايکي شينگليدا. (ب) نم سهماگره.
 (۲) نوسپه دارينهی مندان (که بريتيجه له دارنک مندان سواي دهين و
 غارغاريني پن دهکات) (۳) نوسپه دارينهی پارونهين.
 (۴) نوسپه دارينهی چرخ و فطک.
hobgoblin (hob'gob'līn), *n.* (۱) جنوکه: ديوودرنج (۲) خيو.
hobnail (hob'nāl), *n.* (۱) بزمارنکي کورتي سمرپانه ددرنيت له

بني پيلاو. (۲) کسيکه که پيلاوي ودها لهپن دهکات: لاديني.
v.t.
hobnob (hob'nob), *v.t.* بزماري کورتي سمرپان دان له بني پيلاو.
 (۱) پينگوه خواردهوه.
 (۲) زور برادريني و هادهمي لهگال کردن.
hobo (hō'bō), *n.* (۱) کورنکي گه پوله.
 (۲) کسيکي بن لانه ويئي بيگري دهست له ختک پانگهروهی گه پوله.
hock (hok), *n.* دهفيسک: پينگه (ناژول، پشمولواخ، وولاخي بهرز،
 بالنده).
v.t.
hock (hok), *n.* بهکختن به بريني ژوي دهفيسک.
hock (hok), *n.* جزوه شرايکي سپيه.
hock (hok), *v.t.* [Slang]. خستنه رهنهوه: رهن کردن
 رهن: بارنه.
hockey (hok'i), *n.* (۱) ياري هوكي (که لهسر سهول دهکري).
 (۲) ياري هوكي (که لهسر زوي دهکري)
hockshop (hok'shop'), *n.* [Slang]. دوکاني شت خستنه رهنهوه.
hocus (hō'kəs), *v.t.* (۱) خهله تاندن: کلهک ليکون: فرودان:
 ساخته ليکون: فيل ليکون. (۲) پنگ پيدان.
 (۳) پنگ کردن خواردهوه
hocus-pocus (hō'kəs-pō'kəs), *n.* (۱) قسمي بن ماناي جادوگر
 (که بکاري ديني له جادوگرتهوه). (۲) فيل و تلهکي جادوگر
 (۳) ورته و کردهوهی هيج وپوچ بو خلافتان يا سرنج پاکيشان له فيل و
 تلهکيه. (۴) فيل و تلهکي: فرودان: ساخته: هتخه تان.
v.t. & v.l. [Colloq.]. به تلهکي بردن: فرودان: خهله تاندن: فيل ليکون.
hodge-podge (hōj'pɔdʒ), *n.* (۱) چينشي شلې هه مجزو تیکه لو.
 (۲) چينشي مجهور: شتي تیکه لو و پينگه لو هه مجيزه.
hoc (hō), *n.* پاچهکوله: پاچهکوله يکي دم پاني کلک بروزه.
v.t. & v.l. زوي همنگله شلې خوش کردن يا بزاکردن به پاچهکوله.
hog (hóg, hog), *n.* (۱) بيران: بيزاي ماني: مالوس: خوگ.
 (۲) کاورينکي نه پوراو. (۳) قلچي پاکردنهوهی ژيرسي کهشتي.
 (۴) [Colloq.]. کسيکي خويه رست و چاويرسي: زور خور، يا پيس و پوخل.
v.t.
 (۱) پشت کوور کردن (وهک هي بيران).
 (۲) يائي نوسپ و ماين برين اهدا همر کورتهوهی ده مينيتيره).
 (۳) پاکردنهوهی ژيري کهشتي
 (۴) [Slang]. پرياکردن و بردن به چاويرسي يانه: هممو يا زياتر له بهشي
 خور بردن (خواردهمسي، شت)
 کوورپوون (وهک پشتي بيران: چمينهوه له ناوهراستدا.
v.l.
hogfish (hóg'fish, hog'fish'), *n.* بهرازه ماسي.
hoggish (hóg'ish, hog'ish), *adj.* (۱) بهرازانه: چاويرسي و
 خويه رست و زورخور و پيس و پوخل. (۲) پيس و پوخل: چه پهل.
hogshead (hógz'hed, hogz'hed'), *n.* (۱) بهريمينکي زل
 (۱۰۰-۱۴۰ گالون دهگرت). (۲) پيوه نيمکي شله به بريتيجه له (۳) گالون
hogtie (hóg'tī, hog'tī'), *v.t.* (۱) هر چوار پن بهستنهوه:
 دهست و پن بهستنهوه (۲) [Colloq.]. بهستنهوه: له کارخستن:
 دهست بهستنهوه.
hogwash (hóg'wosh, hog'wash'), *n.* (۱) بهراموه (که ددرنيت
 به بيران. (۲) قسمي قور و بن مانا: قسمي هيج وپوچ.
hoise (hoiz), *v.t.* [Obs.], = **hoist**.
hoist (hoist), *v.t.* بهرزکردنهوه (به مكنينه): هلپرين.
n. (۱) بهرزکردنهوه (به مكنينه): هلپرين. (۲) جهگي نه لکتریکي: مكنينه
 شت بهرزکردنهوه. (۳) (۱) ناوهراستي تورهوهی کهشتي. (ب) بهري نالا يا
 بايوه ايکي شکاره.
hoity-toity (hoi'ti-toi'ti), *adj.* (۱) حولحول: جرين: پارا.
 (۲) له خويايي: لووت بهرن.
 (۳) تنگه جيکانه: بوله بولنه: به هيج رازي نه بوو.
n. دهووشي ودها.

hokey-pokey (hō'ki-pō'ki), n. (۱) فیلو تەلەگەي جاموونگر (۲) سۆزبەندەي ھەرزانی سەرچاھە

hokum (hō'kəm), n. (Slang). (۱) رووداتی سەيرو قوشمەو ھەست (۲) بزویسی شانۆنامەو چیرۆک. (۳) شتی قۆزو بىن مانا: شتی ھىچوچوچ

hold (hōld), v.t. (۱) گرتن. بىە دەست، قۆز، یا شتی تى. (۲) گرتن. بۆنەمەي نەروات یا پانەكات: پارگرتن. (H- the prisoner.; Will they - the train till we get there?)

(۱) گرتن بەندىخانە (He was held for a week.)

(۲) گرتن: نەجولاندنەرە: پارگرتن (H- your head on one side.)

(۳) پارگرتن (تا نەگەوي): پارگرتن (This pillar -s the platform.)

(۴) گرتن زەمان. دەم (H- your tongue.)

(۵) سەرايى گرتن: ھەستاندن: سەرھەلستى کردن: پى پى نەدان: پى لىگرتن.

(۶) گرتن (سەرئىنج): (The speaker held their attention.)

(۷) بۆ ھەلگرتن (پارە. شت)

(۸) بۆ گرتن: بۆ ھەلگرتن (بە نەدان بە كەسى تى).

[H- the seat (the reservation) for me.]

(۹) ھەستەرە بە بەئىنەرە (H- him to his word.)

(۱۰) ھەبوون: لە پەلوپايەمەكدا بوون: گرتنەدەست (كان):

(He -s the office of mayor.)

(۱۱) پاراستن: نەدان بە دەست موزىسەرە (H- the fort.)

(۱۲) گرتن: كۆزى. كۆبوونەرە، پۆل قوتابخانە: پىنكەتارن:

(to ~ a meeting, class, etc.)

(۱۳) گرتن: كۆزى دادگا: (The judge will - the court today.)

(۱۴) جى تىابوونەرە: گرتن (دەفر. ژور، ھۆل. ئوتومبىل... ھتە):

(This bottle -s a quart.; This room -s ten people.;

The plane -s two hundred passengers.)

(۱۵) يا وا بوون: پروا وا بوون

(I hold your statement to be untrue.; to ~ an opinion)

(۱۶) وا دانان (to ~ a person responsible for something)

(۱۷) خۇشويستىن: رىزۇ بۇ بوون: (to ~ one dear)

(۱۸) بىرئارەدان (دادگا)

(۱۹) ھەستەرە بە قۇتەرەرە (۲۰) خاوەن بوون.

v.t. (۱) ھەگۇپان: دەست ئى بەرنەدان: (H- on to your resolution.)

(۲) سەرگەگرتن: نەپچان: (The rope held.)

(۳) ھە دووست يا ھەوا دانان: كارپىنكران.

(This principle -s in any government.)

(۴) بەردەوام بوون: (The wind held from the north.)

(۵) خۇگرتن (لەبەر ھىزىشا): (۶) ھەستان

(۷) گرتن: شىوھى: گرتن: بە دەست گرتن: (۲) دەسك.

(۳) شتىك كە دەستى پىنوھ دەگىرى بۇ پالېشت. (۴) دەفر.

(۵) گەرە: مەنگەنە (۶) دەسەلات: دەست بەسەر پۇزىشتن:

(His wife has a firm - over him.)

(۷) ژوروى بەندىخانە

(۸) [Arena]. سەنگەر: قەلا.

(۹) ھەستانىكى سەردەس

گرتن دەست پىياگەبىشت

(۱) گرتن: دەست پىياگەبىشت (۲) دەسكەوتن: پەيداكرن

(۳) دوزىنەرە: دەسكەوتن

(to look for and get hold of somebody)

hold back, (۱) خەلگەگرتن: پى لىگرتن (۲) خۇزىگرتن: خۇگرتن.

(۳) ھىشتەرە: گندانەرە

(۴) داپىز كرىن: خسقتە ژىردەستەرە: ھەستاندن

پى پى نەدان: فرخ بەرژبوونەرە. ئازادبوون.

(۵) [Colloq]. ھەبوون: لەسەرمانەرە (كان): كار گرتنەدەستو لەسەري

مانەرە: (to hold down a job)

hold in, (۱) پارگرتن: جەلەگرتن: پى لىگرتن: داپىنكرن.

(۲) دان بەخۇدا: گرتن: ھەستى خۇ دەرنەپىن: زەمانى خۇ گرتن: گرتن (ھەناسە).

hold off, (۱) خۇ دورىگرتن: دورىپەرىز ھەستان.

(۲) چاوەرىن كرىن: دواخستن: (Hold off for a minute.)

(۳) بەرگى كرىن: بەرھەلستى كرىن: لە دورىمەو پارگرتن (دورژەن)

hold on, (۱) دەست ئى بەرنەدان: بەرنەدان: دەست پىنوھگرتن:

بەرەلا نەكرن. (۲) بەردەوام بوون لەسەر: كۆل نەدان.

(۳) [Colloq.], پارەستە: بووستە: چاوەرىن بىكە: ھىواش كە: پەلە مەكە.

hold one's own, لە خەلك بوانەكەوتن: لەگەل خەرىفى خۇدا دەرجوون

يا دەربوون: جىن نەمان

hold out, (۱) دەربوون: بەرگەگرتن: خۇگرتن: كۆل نەدان: بەردەوام بوون

(۲) مل نەدان: خۇ نەدان بە دەستەرە: بەرھەلستى كرىن.

(۳) پىشكەش كرىن: پىندان: درىژكرن: دەست بۇ تەوقەكرن:

(۴) [Slang], نەدان: پى نەدان: بەدەستەرە نەدان: مل نەدان

hold over, (۱) دواخستن: تىروانىنى ھەسەلەمەكو چاوەكرنى.

(۲) مانەرە بۇ ماوەمەكى نەختىك زياتار: ھىشتەرە: ھىلانەرە

(۳) پارگرتن بەسەر سەرەو (ھەرەشە).

hold together, پەكگرتن.

hold up, (۱) پارگرتن (تا نەكەرىتە خوارى): پالېشتى كرىن (كۆلەكە).

(۲) پىشانەدان: خسقتەبوو. (۳) دەربوون: بەرگەگرتن: كۆل نەدان.

(۴) دواخستن: پى لىگرتن: ھەستاندن: كۆسپ لەبەرەمەدا دانان.

(۵) پووتكرنەرە: پارگرتن: پووتكرنەرە.

hold water, بىرواپىنكران: خۇزىگرتن لەبەر تاقىكرنەرەو لىكۆلنىنەرە:

جىن: بىروابوون: (Your argument doesn't hold water.)

hold with, (۱) پا لەسەر بوون: پەسەندكرن. (۲) لاپەن گرتن.

lay (or take) hold of, (۱) گرتن: ھەرگرتن: تونن گرتن بە دەست

(۲) دەست بەسەر: گرتن: دەست بەسەر: كىشان

hold (hōld), n. خانەي بار (كەشتى)

holdall (hōld'ōl), n. جانقاي پىنوون

holdback (hōld'bak), n. (۱) كۆسپ: قۇرت: لغا

(۲) قايش يا شىشى بەستى نەسپ بە ھەرەمانەرە

holden (hōl'd'n), archaic past participle of hold.

holder (hōl'dēr), n. (۱) خاوەن يا كەستىك شت لەدەستدابوو (چەك).

سەنەدا، كومپىالە. (ب) خاوەن (زەوى): كەستىك كە شتىكى بەدەستەرە بىن

(زەوى وژان): (land ~)

(ج) كرىنجى: گرتن: گرتە.

(۲) (۱) بگرا ھەنگر: ختىك كە شتىكى تى تى بخرى (دارجگەرە، مۇدان

(ب) بگرا (مىزۇق). (ج) دوزگر: دەستگر.

holdfast (hōld'fast', hōld'fast), n. (۱) بەتونن دەست پىنوھگرتن.

(۲) گىرە: مەنگەنە.

holding (hōld'ing), n. (۱) زەوى وژان: بەكرى گىروا

(۲) سامان (كومپىالە، سەنەدا، بەش لە كۆمپانىيە بەشكەدا)

(۳) گرتنى قەدەغى: پارىكەر لە ھەرزىش يا ملەلنىدا لەلاپەن پارىكەرنكى ترەرە

ھىزانەرە: كەستىك كە

دەھىلۆرتەرە يا دەھىلۆرتەرە لەسەر كار زياتر لە ماوەي ياسايى

hold-up (hōld'up), n. (۱) ھەستان: بەنگ كرىن: دواخستن: پارگرتن.

(۲) پووتكرنەرە: ھەستاندن: پووتكرنەرە.

hole (hōl), n. (۱) كوئ: چال: (He dug a ~ in the ground.)

(۲) كەندول: (۳) قوولايى ئاو پويار: (a swimming ~)

(۴) لانه (گياندار)

(۵) شوئىنكى بىجوروك: تارىكەو پىيسو: تاخۇش (ژور، خانور)

(۶) ژوروى بەندىخانە

(۷) دىز: كەلمەي: كوئ: (a ~ in the wall)

(۸) كوئ (جىل ۋەرگ): دىراوى

(۹) ناتەواوي: كەم و كورتى: ناھەجىزى:

Holy Communion, شوی پیروز: باور نریختگی خاج پرستی به برقی به له خواردی پارچه نانگی بچوک که قمشه له شهرابی پیروزی هملدکنیش.

holy-day (hō'li-dā'), n. جهژن (ناینی).

Holy Father, باوکی پیروز: نازناوی پاپیه.

Holy Ghost, Holy Spirit, گیانی خودا (خاج پرستی).

Holy Roman Empire, شیمپراتوری پرمانی پیروز (له سدهی ۸۰۰ تا ۱۸۰۶).

Holy Rood, holy rood, (۱) نهر خاجی عیسی پیوه هملواسرا. (۲) خاج.

Holy Scripture, = the Bible.

Holy See, پاپا: پایامتی: پلمر دهسلاتی پاپا.

Holy Sepulcher, گوتی عیسا.

Holy Spirit, = the Holy Ghost.

Holy Synod, کوز یا نهجوه منی به پیوه برابری کلیسیا له مرسته نؤکسی، واته پۆژهلانی.

Holy writ, = the Bible.

hom- (hōm, hom), = homo-.

homage (hom'ij, om'ij), n. (۱) (۱) زاهنگی کرنوش بۆ بردنی کشتیاری وهریزو دهست و پیوه بۆ بۆ نهریهگ. (ب) گوداریک یا دیاری به که په پوره مندی نیوان وهریزو دهریهگ و ناغای دهردهخت.

(۲) (do ~; pay ~) ریزانگریختگی نؤوا کرنوش کرده و به که یا شتیکی مراد که نهم پرتیخته پيشان ددهات: (The town paid ~ to the great man.)

hombre (ōm'brā, om'bri), n. [Slang], پیاوا کابرا: زلام: کس.

home (hōm), n. (۱) مال: مالوره: خانه: لانه. (۲) نیشتهجی: هوارگا: مهلبند.

(۳) جهزی له دایکیوی: نیشتمان: شاری خۆ. (۴) شوینی ناسودهیی و خوشی. (۵) گۆزا نارامگا. (۶) خیزان: مال: (There are only ten ~s in the village.)

(۷) گهله کارخانه: مهتیوخانه: تمه لخانه: ههزارخانه. (۸) دهوره بری سروشتی گیاندار یا پورهک.

(۹) مهلبند: (Paris is the ~ of women's fashion.)

(۱۰) گۆل (وهریز): (۱۱) سهرشار.

adj. (۱) مالی: خزمانی: (۲) ناوخوا: ناوخری (وهرزارت).

(۳) بارمگای گشتی: بارمگا: (a ~ office).

(۴) بهکار: سهرکوتوو.

(۵) له شاری تپیه که خۆی دمکرت (وهریز، مملتی): (a ~ game).

adv. (۱) بۆ مالوره: پهره: مالوره: له مالوره.

(۲) بهره شوینی خۆی: بهره: نهچام: (He drove the nail ~).

(۳) بۆ ناوچهرگی مهسهله که به کس ره بهیاشی (دوان، پیشاندان): (He drove the point ~).

(۱) چوونهوه بۆ مالوره. (۲) مال هه بوون: خاومن خیزان یا مال بوون لانه پیدان: گرتنه خۆ: پماندان: بردنه مالوره.

at home. (۱) له مالوره: له مالی خودا: له گهره، شاری نیشتمانی خودا. (۲) وه که له مالی خودا بوون: به ناسوده و شادمان: پین خوش بوون (شوین).

(I feel at home in this town.) (۳) شارمرا: بزبان: (He is at home in this subject.)

(۴) پیشواری میوان کردن.

(۵) شاههنگه له مالوره.

bring home to, (۱) پیشاندان: تیگه یاندان: پین سهلماندن.

(۲) لؤمه کردن: خهتابار کردن.

come home, (۱) گهرانهوه بۆ مالوره: گهرانهوه سهر شاری: گهرانهوه. (۲) جیگر تمبوون (لنگه): نهگرتن.

(We found ~s in his argument.)

(Colloq.) [۱۰] باریکی ناخوش و تهریکه رهوه: تنگوچلهمه.

(۱۱) (۱) کون یاری گۆلف.

(ب) دهوره و ماوه: بهینی کونهکانی یاری گۆلف.

v.t. (۸) کوز تیکردن: کونکردن: کهله بهر تیکردن: سز تیکردن: براندن.

(۹) خستنه کونهوه: کورده کونهوه.

(۱۰) هاندیس: تونیل: کونکردن: کوناوه کردن.

burn a hole in one's pocket, خۆ نهگرتن و پارکه هه موو خهرج.

کردن (دهلی: گریفانه که ی کوز دهکات نهگه خهرجی نهکات).

hole in the wall, شوینیکی بچوک و تنگه بهرو ناخوش.

in the hole, [Colloq.], قهرزرا: له واره: نهزترهوه.

(I'm fifty dollars in the hole.)

pick holes in, کهم رگورپی دهرخست: ناتموای پیشاندان:

ره خسته لنگرتن.

holiday (hol'ə-dā'), n. (۱) جهژنیکر ناینی: پۆژنکی پیروز.

(۲) پۆزی بشوو: وه که ههینی.

(۳) [Chiefly British] pl) بشوو: ماوه: پشوو.

(۴) پۆژنکی بشوو که تهرخانگه بۆ یادکردن بهوه.

(George Washington's birthday is a ~ in the U.S.)

adj. وه هس بۆزی جهژن یا پشوه: خوش و به که یف: (the ~ spirit).

holiness (hō'li-nis), n. (۱) پیروزی: پیروزی.

(۲) [His H~; Your H~] نارناری پاییه.

holler (hol'ēr), v.t. & v.i. بانگ کردن: هوار کردن: قیزاندن.

n. بانگ: هوار: قیزه.

hollow (hol'ō), adj. (۱) بۆش: بوچ: کوز: ناکوز: پوت: قریول.

(۲) چال: قویدو: (checks) قوون.

(۳) پوچوچ: بپن: بایخ: ههچوچوچ: بۆش: بپن مانا: بپن نرخ.

(۴) برسی.

(۵) دهنگینی مردوو: قول و نهزنگاه: (a ~ voice).

n. (۱) کوز: کوزی: کون: بۆشی: چال: چالایی: قویایی: (۲) بۆل: شیو.

v.t. & v.i. بۆش کردن: ههنگه کردن: پوچ کردن: پوچ بوون: چال کردن.

hollow out, ههنگه کردن و مردان: بۆش کردن: ناو دهرهینان.

-hollowly (adv.); hollowness (n.).

holly (hol'i), n. (۱) درهخت ب دهوه: تیکی هه مینه سهوزی گهلا بریقاوه.

قهرغ برکایی به بهرکه که نه شیلانی وورد دهچیت: (۲) گول و گهلو بهری نهم.

درهخته: بۆ پارانندهوه له کریسه سدا بهکارده هینرت.

Hollywood (hol'i-wood'), n. (۱) شاری هویوود: که به مهلبندی.

سینه ماگه ری نه مریکا و جیهان ناسراوه. (۲) سینه ماگه ری.

holo- (hol'ō, hol'ā, hō'la), پینشگرکه به مانای هه موو: گشت:

تعراف.

holocaust (hol'ə-kōst'), n. (۱) قویادی به کی سروتنراو.

(۲) له ناو بردنی خهنگه گیاندار به سووتاندن: ویران کردن به ناگرا.

به بریا کردن: گهلیک کس به ناگر (۳) به بریا کردن: ویران کردن: ویران بوون.

ههرتانی گشتی و تعراف.

holograph (hol'ə-graf', hol'ə-gräf'), adj. به دهستی.

دانهوه کی نووسراوه.

n. پروانه، نامه، یا وهسیه تنامه به که به دهستی دانهوه کی نووسرایت.

holster (hōl'stēr), n. کیفی دهمانچه.

v.t. خستنه کیفره.

holt (hōlt), n. [Archaic], پیشه لان: گردیکی داروده ختاری.

holy (hō'li), adj. (۱) پیروز: ده پرسترت.

(۲) خواهرهست: به ناین: پیروز (مرو): پاک: (a ~ man).

(۳) شایسته: پرستنه. (۴) تاییهتی به عیساو به سه راهتی ژبانی.

(۵) [Slang]. تعراف: به تهاوی: زؤرا: نیشکار: (She's a ~ terror.)

n. پیمانگه کی پیروز: شتیکی پیروز.

home-bred

see a person home, لەگەڵ کەسبێکدا چون بۆ مالهەکی خۆی؛
 بردنەروێ کەسێک بۆ مانی خۆی

home-bred (hōm'brəd'), adj. (۱) مانی: خۆمانی
 (۲) سادە: نەزان: هیچ نەزان: کۆبی.

home-brew (hōm'brō), n. خوارنەروێ سەرخۆشکەری خۆمانی
 (بەتایبەتی بێرە)

home-coming (hōm'kum'ing), n. (۱) ماڵتەرە مالهە: گەڕانەرە
 بۆ مالهە: پاش ماوهیەکی نوورودرێن. (۲) تاهەنگینگی سالاڤە کۆلێچ

home economics, هونەر و زانستی مانی بەرێوەبردن: زانستی مالداری،
 کابانی

home-grown (hōm'grōn'), adj. خۆمانی (میوه و سەوزە):
 لە ناوچە خۆ پەروردەکراو.

hometown (hōm'taun'), n. نیشتمان: وڵات

homeless (hōm'lis), adj. بێ لانه: بێ ماڵ: ناوارە: وێڵ: دەرێنەر:
 بێ نیشتمان: سەرگەردان: بێگەس.

homelike (hōm'lik'), adj. خۆش و پەجەت وەک مالهە:
 وەک مانی خۆ

homely (hōm'li), adj. (۱) خۆمانی: خۆبی: نارمانی.
 (ب) خانە پەرست: خەز: ل مالهە بوون کە.
 (۲) (۱) سادە: ئاسایی: خۆمانی: (virtues ~).
 (ب) سادە: نەزان: کۆبی.
 (۳) ناشرین: ئافەت: سادە: پووی دەرەوێ پێوێ: (a ~ girl).

-homeliness (n.).

home-made (hōm'mād'), adj. (۱) خۆمانی: خۆکردە. (۲) سادە.

home-maker (hōm'māk'ər), n. کەیبانوو: ژن: ژنر ناوماڵ.

homeo- (hō'mi-ə, hō'mi-ə), Also home-, homoio-.

پێشگرتنە بەمانای: هەمان: لەبەکچوو: وەک یەک: خۆ.

Home Office, وەزارەتی ناخۆی نینگتەرە.

home office, بارەگای گشتی کۆمپانیایەک.

homeopathy (hō'mi-ŏp'ə-thi), n. چارگەردنێ هەندئ نەخۆشی
 بە پێدانی دەرمانێکی کەم بە نەخۆشەکە، هەمان دەرمان کە لەگەر نۆزی
 ئی پەرتت بە کەسێکی ساغ هەمان نەخۆشی دەگرت.

-homeopath (n.); homeopathist (n.); homeopathic (adj.);
 homeopathically (adv.).

Homeric (hō-mēr'ik), adj. هۆمەری: تاییەتی بە یوونێ یۆنانی
 دێرین: هۆمەر: و هۆنراوەکانی و چەرخەکی.

home rule, خودمختاری: حوکمی ناخۆشی.

homesick (hōm'sik'), adj. بیری مالهە کەر: بیری نیشتمان کەر:
 توش بووی دەردی نووری.

homesickness (hōm'sik'nis), n. دەردی نووری (لە مالهە یا
 لە نیشتمان: بیری مالهە یا نیشتمان کردن: دەردی نووری و وڵاتی:
 سۆزی نیشتمان.

home-spun (hōm'spun'), n. (۱) قوماشی خۆمانی.
 (۲) قوماشی سادە یا رەشۆکی.

adj. (۱) خۆمانی (قوماش یا شتی ت): (۲) لە قوماشی خۆمانی دووستکراو.
 (۳) سادە: خۆمانی: (virtues ~).

homestead (hōm'sted'), n. (۱) خانووبەرە: ماڵ و زەوی وزاری
 دەرووبەری (۲) ماڵ: خانە.

homestretch (hōm'strech'), n. (۱) دوا قونای پێشگرتی
 ئەسپ: (۲) دوا قونای کارێک.

hometown (hōm'toun'), n. شاری لەدایکبوون: نیشتمانی:
 شاری خۆ

homeward (hōm'wērd), adv. & adj. بەرەو مالهە: بۆ مالهە.

homewards (hōm'wērdz), adv. = homeward.

homonym

homework (hōm'wūrk'), n. (۱) خوێندن و کۆششی مالهە
 قوتابی: ئەرکی دراو بە قوتابی. (۲) خۆ ئامادەکاری: خۆ ئامادەکردن بۆ ئەرک
 یا کارێک: (to do one's ~).

homey, homy (hōm'i), adj. [Colloq.]. وەک مانی خۆ:
 خۆش و پەجەت و پێناسوو وەک مالهە.

homicidal (hōm'ə-sīd'əl), adj. (۱) تاییەتی بە پیاوکۆژی
 (۲) پیاوکۆژی: مەیلی پیاوکۆژی: هەبە: (a ~ person)

homicide (hōm'ə-sīd'), n. (۱) پیاوکۆشتن: پیاوکۆژی: کۆشتن.
 (۲) پیاوکۆژی.

homily (hōm'i-l-i), n. (۱) پەندی تاییی (بەتاییەتی هێ نیشجیل):
 سەرگۆشتە تاییی: ئامۆژگاری (تاییی).
 (۲) ووتاریک دەربارە ی پەرورشت چاکی و پێی راست و پاک گرتن.

homing (hōm'ing), adj. (۱) بەرەو مالهە: بۆ مالهە: پۆیشتوو بۆ
 مالهە. (۲) بیری مالهە کەر: حەزکەر: چووێ مالهە.

homing pigeon, کۆتری نامەبەر: کۆتری ماڵ مۆزەرە: جۆرە کۆترینیکە
 پاش پەهێنان دەتوانیت لە دورەوێ بەگەرتنە مالهەکی خۆی بێ نەروێ
 پێ وین بکات.

hominy (hōm'i-ni), n. گەنەمخاسی: هابراو یا کۆتراو
 (۱) مۆژ: ئامەمیزاد: پیاو
 (۲) توخی مۆژی ئیستاق و چەند توخمینگی کۆنی ئەماو.

homo- (hō'mə, hō'mə), پێشگرتنە بەمانای: هەمان: چوونیک:
 وەک یەک: ئەبەکچوو.

homochromatic (hō'mə-krō-mat'ik), adj. یەک رەنگ

homogamous (hō-mog'ə-məs), adj. (۱) گولی یەک توخم:
 گولی نێرک و نێرەگەر (۲) نێرک و نێرەک: واتە ئەندامی مێینە و نێرینە ی گول.
 پێکەرە پێکەبوو

homogeneity (hō'mə-jə-nē'ə-ti), n. چوونیک: هاوتوخی:
 یەک شێوێ: یەکانی: لەبەکچوو: یەکسانی.

homogeneous (hō'mə-jē'ni-əs), adj. هاوتوخم: یەکسان:
 چوونیک: یەک شێو: یەکان.

homogenize (hō'mə-jə-nīz'), v.t. یەکسان کردن:
 وەک یەک لیکردن: یەک شێو کردن: یەک توخم کردن: هاوتوخم کردن
 شێرێکە کە چەورییەکی وەما ووردکراو

homogenized milk, کە دانرا: سەرتوونێ ناگرتن.

homogenous (hō-moj'ə-nəs), adj. هاوڕەگەز (ژووارناسی),
 زیندەوێزانی: هاوتوخم: چوونیک.

homogeny (hō-moj'ə-ni), n. هاوڕەگەزی: هاوتوخی: چوونیک.

homograph (hōm'ə-graf', hō'mə-graf'), n. هاوچونج:
 ووشەیکە کە وەک ووشەیکێ تر چونجە دەکرتن، بەلام مانا و سەرچاوەکە ی
 جیاوازە: هەندیک جار بێژانەکیشی: (قووقوشم lead: پابەری کردن: lead)

homologous (hō-mol'ə-gəs), adj. چوونیک (لە پێکەتێ و
 فرمان و جینگو باردا): هاوسەرچاوە (ژووارناسی): هاوڕەگەز.

homomorphic (hō'mə-mōr'fik, hō'mə-mōr'fik), adj. =
 homomorphous.

homomorphism (hō'mə-mōr'fiz'm), n. هاوشێوێ:
 هاوشێوێ و هاوئەبارەیی

homomorphous (hō'mə-mōr'fas), adj. هاوشێو:
 هاوشێو و هاوئەبارە.

homomorphy (hō'mə-mōr'fi, hō'mə-mōr'fi), adj. =
 homomorphism.

homonym (hōm'ə-nim', hō'mə-nim'), n. (۱) ووشە-
 هاوئەنگ و هاوچونج: ووشەیکە کە دەنگو چونجە ی وەک ووشەیکێ تر بێت.
 بەلام مانا و سەرچاوە ی جیا بێت: (گۆمی مەل: گۆمی ناو: pool,
 یاری بلیارد pool), (قۆج هاوژن: butter: کەر: butter)
 (۲) ووشی هاوئەنگ: ووشەیکە کە دەنگی وەک ووشەیکێ تر وایە. بەلام مانا و

شانه همنگويي: وهك شانه همنگويين.
honeydew (hun'ī-dōō', hun'ī-dū'), *n.* (۱) شيله (كه گدایي)
 همنديك درمخت دهردهدات. (۲) honeydew melon
honeydew melon, جزيره كاله كينكي زور شيرينه وهك همنگوين.
honeyed (hun'īd), *alternative past tense and p.p. of-*
honey.
adj. (۱) شيرين كراي: شيرين: همنگويين تينكراو.
 (۲) خوش و شيرين (روشه، ديوان): (~ words).
honeymoon (hun'ī-mōōn'), *n.* (۱) يه كهم مانگي دواي زنهنتان يا شووكردن.
 (۲) مانگي شهكراو: شو كانهي بووكو زواي پينگوه بسمري دهبين دواي شايي.
 شيرينه مانگ رباوردن: ماوهي دواي شايي پينگوه بردنه سر (بووكو) v.l.
 زواي).
honeysuckle (hun'ī-suk'ul), *n.* بووه كينكي گهلا و گول شيلواي
 گول سپي و بوڻ خوشه به دارو ديواردا همنده گمريت.
honied (hun'īd), *adj.* = **honeyed.**
honk (hōŋk, hōŋk), *n.* (۱) دمنگي قازه كنيوله. (۲) هونگي نوتوميل.
 هونڻ ليدان. v.l. & v.t.
honky-tonk (hōŋ'ki-tōŋk), *n.* [Slang]. مهيخانه يا تياترزميكي
 همزباندها و بدناو.
honor, honour (on'ēr), *n.* (۱) پيز
 (۲) ناويانگ: ناوي باش: سمريرزي.
 (۳) راستي: په ووشت چاكي: باشي: سمريرزي:
 (He conducts himself with ~.)
 (۴) دواين پاكی: پاكی.
 (۵) ناموس: شهره: نابوو: حيا.
 (۶) شانازي: جزي شانازي: (It is a great ~ to be your friend.)
 (۷) [I-I], نازناوي پيزگرتن (بميرزتان، بمرين فلان كسي): جناب:
 (Your, His, Her II~)
 (۸) خهلات: نيشانهي خهلات.
 (۹) (pl.) خهلات يا برونامهي شهره كه دهرت به قوتايي لياهاو زيرهك.
 (۱۰) بهليني شهره (بو كردن يا نه كردن كاريك).
 (۱۱) مايهي سمريرزي و شانازي: (to be an ~ to one's family).
 v.t. (۱) پيزلنيان: پيزگرتن.
 (۲) گومر كردن (نيلين: گمورته كردن): پيزگرتن: (to ~ someone).
 (۳) پمرست. (۴) خهلات كردن.
 (۵) (a) يارگرتن: نه شكنا: په پيرموي كردن: (to ~ an agreement)
 (ب) قايل بوون به دانهموي قهرز له كاتي خويدا:
 (Will you ~ this check?)
 (۱) زور پيزلنيكرتن.
 (۲) بوون به مايهي شانازي بو: گومر كردن.
do the honors, (۱) خانه خويزي كردن: به نركي خانه خوي هلسان.
 (۲) نركي شاهه ننگير بيدين وهك ميوان به يه كرتي ناصين و ووتاري پيشهكي
 خويندنه وهك باده نونشين خوازي.
on (or upon) one's honor, شهره خواردن: سويند به شهره
 خواردن (نيلين: به شهره قم): (on my honor).
 (۱) به پيز (كه وهك نازناو
 به كارده نيرت: به پيز فلان كسي): جه ناب. (۲) به ناويانگ: به پيز.
 (۳) به شهره: به ناموس: سمريرزي: پوسپي: امر: (an ~ man).
 (۴) (a) جزي شانازي: (~ mention).
 (ب) مايهي شهره و سمريرزي: (~ peace terms)
honorably (on'ēr-ə-bli), *adv.* به شهره فوه: به ناموس فوه:
 مردانه: به سمريرزي: (~ to behave ~; to live and die ~).
honorarium (on'ə-tār'ī-əm), *n.* خهلاتي پيزگرتن: شو پارهميه.
 كه دهرت به كه سيك له برتي كاريك كه كرتي بو نه پوراوه تهره.

سرچاوه و خونجهي جيايه: (سمنل): **pail**: رديك زهره ملكه پار: **pale**.
 وروشي **homophone: homograph**: بيينه).
 (۳) كسي هاوناو: مرقي همان ناو.
homonymous (hō-mon'ə-məs), *adj.* (۱) هارپيزو مارخونه.
 وروشي پيشوور بيينه. (۲) هارپيزو (روشه).
 (۳) هاوناو (مرقه).
homonymy (hō-mon'ə-mi), *n.* (۱) هارپيزو و هارخونجهي.
 (۲) هارپيزو. (۳) هاوناوي.
homophone (hom'ə-fōn'), *n.* (۱) تپي هاودمنگ.
 وهك. (gem, jump :z, g : saucer :s, c).
 (۲) وروشي هارپيزو: وروشي كه هه مان دمنگي ههين وهك وروشيكي تر.
 هلام خونجه و مانا و سرچاوهي جيا بيت: (وهك: مانا ناوهندي: پوون: قز زهره
 كرتي: fare). (قهرم: reed). خويندنه وهك: (read).
 وروشي **homograph: homonym**: بيينه).
homophonic (hom'ə-fon'ik), *adj.* (۱) هارپيزو (روشه).
 (۲) هارپيزو (تپي).
homophonous (hō-mof'ə-nəs), *adj.* = **homophonic.**
homophony (hō-mōf'ə-ni), *n.* هارپيزو (روشه، تپي).
Homosapiens (hō'mō sā'pi-enz'), مرقا: نادميزاد.
homosexual (hō'mə-sek'shōō-əl), *adj.* حيزا همتويان:
 حيز له هاوتوخم كمر.
 كسينكي حيز يا همتويان.
homosexuality (hō'mə-sek'shōō-əl'ə-ti), *n.* حيزي:
 حيزيتي: همتويان: حيز له هاوتوخم كردن.
homy (hōm'i), *adj.* [Colloq.], = **homey.**
hone (hōn), *n.* هستان: زيره.
 تيزگرتنه وهك (به هستان يا زيره): دهمزدر كردن (راستي يا مهجاري).
 (۱) بو به تاسره بوون: زور ويستن.
 (۲) بوله بول كردن: سكاو كردن.
honest (on'ist), *adj.* (۱) به ريزا: پيز له گيراو: برون پينگراو: باش.
 (۲) پاك (مرقه): راستگو: راستال: راست: سمريرست: دليكا: دل و دواين پاك:
 (an ~ man)
 (۳) دلسوزانه: به دل: به راستي: (an ~ effort).
 (۴) به شهره: سمريرزي: پاك: به پاك و بري راست گرتن دهمزدر فوه:
 (an ~ living)
 (۵) راسته قينه: بوخته: بين فيل و گزي: (~ wool).
 (۶) ساده و كراوه: هيج نه شماره وهك: (an ~ face).
 (۷) [Archaic], دواين پاك.
honestly (on'ist-li), *adv.* (۱) به پاك: به دليكا: به سمريرستي:
 به دلسوزانه. (۲) به راستي: برون بكه: دزوت له گهل ناكم: به راسته:
 (H~, I'll do it.)
honesty (on'is-ti), *n.* (۱) دليكا: پاك: راستگويي: سمريرستي:
 راستي: راست و دروستي. (۲) [Archaic], دواين پاك.
 (۳) جزيره بووه كينكي گول نه رخه وانويه.
honey (hun'ī), *n.* (۱) همنگوين. (۲) شتي شيرين.
 (۳) گيانه كهم: خوشمريسته كهم: شيرينه كهم: چاره كهم.
adj. (۱) همنگويي. (۲) شيرين: خوشمريست.
 v.t. (۱) شيرين كردن: خوش كردن.
 (۲) به زماني خوش له گهل دوان. (۳) معرايي كردن: كلكه له قن بو كردن.
 v.l. به زماني خوش و شيرين له گهل دوان.
honeybee (hun'ī-bē'), *n.* همنگ.
honeycomb (hun'ī-kōm), *n.* (۱) شانه همنگوين:
 دوربهره همنگوين. (۲) شتيك كه له شانه همنگوين بكات.
 (۱) كوز كوز كردن: كوز تينكردن. (۲) بنكهن كردن: همموگرتنه وهك.
 v.l. كوز كوز بوون: كوز تن بوون.
 v.l.

بازدید بن یا به خوابت؛ به هرچونیک بیت؛
 به هر شیوه‌یهک بیت.
 بزگار کردن له شرکیک یا لپیرسینومیهک؛
 پیره‌لاکردن؛ شتیکی ناخوش له‌کزل کردنه.
 (۱) پیوه‌بستن به قولاب. (۲) بستن به نه‌لکتریکهوه (پادیق).
 شطلفزیون؛ پینگه‌ببستن؛ کردن بیه‌کدا.
 نیرگله.
 قولابو نه‌لقه‌یهکی بچوکه ده‌کژن بیه‌کدا بز
 جل بستن بیه‌کموه (سوخمی مملک، بروانکه... هتد)
 (۱) چه‌ماوه.
 (۲) قولابدار؛ سنگدار. (۳) [Slang]، (۴) هزگری به‌نگه؛ تلیاک خور
 (ب) پیوه‌بورا؛ به دروازه بورا گیراو.
 (۱) کمشتی‌یهکی بچوکی درو تهره‌ری
 هونمندی‌یه. (۲) کمشتی‌یهکی یهک تهره‌ری نینگلیزی یا نیرله‌ندی‌یه
 (۳) کمشتی‌یهکی کوزنی ناخوفا. (۴) [Slang]، سیخورا جاسوس.
 (۱) قومیک ویسکی
 (۲) قهجه؛ نافرمتیکی سووک.
 لوتوی چه‌ماوه.
 (۱) تالو سوچی بستنی پادیقو
 تله‌لفزیونو تله‌لفون... هتد؛ بستنی نم شتانه
 (۳) [Colloq.]، پیمان یا یه‌مگرتتی سوو حیزب یا فرمانبرمویی.
 کرمی قولابدار (لری‌بیزوله‌دا)
 خوزدینموره له قولابخانه یا له نیش.
 (to play ~)
 hooligan (hōo'li-gən), n. -hoodlum.
 -hooliganism (n.).
 (۱) نه‌لقه، شریت، یا تیره‌یهکی ناسنه که
 دهری بهرمیله ته‌خته‌وسنوروی پین ده‌گری. (۲) نه‌لقه‌ی ده‌ست؛ نه‌مرستیله
 (۳) نه‌لقه‌ی ژیر تمنوره (بۆ فشرکده‌نهری).
 دهره‌دان به نه‌لقه، شریت، یا تیره‌یهک
 (۱) همرانزما؛ همرانهری
 نامه‌نگی خوشی؛ ده‌بیمه. (۲) دووانیکه بۆ چاوبه‌ستکردن و بعه‌له‌دابردن و
 سهر تی شواندن.
 په‌پوس‌آئمانکه.
 (۱) چوارچینه‌ی ژیر تمنوره بۆ فشرکده‌نهری.
 (۲) تنورهری فشرکراوه بام شیوه‌یه.
 hooray (hoo-rā'), interj., n., v.i. & v.t. = hurrah.
 (۱) خویندن کونه‌په‌پو. (۲) هوهاکیشان.
 (۱) هوها تی کیشان؛ غایه‌زایی دهرپین به هوها تی کیشان.
 (۲) به هوهاکیشان کردنه‌ده‌روه.
 (They ~ted him out of the room.)
 (۱) ده‌نگی کونه‌په‌پو؛ خویندن کونه‌په‌پو. (۲) ده‌نگیکی وه‌ها.
 (۳) هوها؛ هوهاکیشان
 (۴) شتیکی هنج و پوچو بۆن خوج
 (He doesn't give a ~ for your opinion.)
 hooves (hōovz, hoovz), n. alternative plural of hoof.
 hop (hop), v.i.
 (۱) به هه‌نگله‌شەن بازددان یا پزیشتن.
 (۲) قونه‌کردن (بۆق، مه‌ل)؛ قونه‌فون کردن؛ هه‌لقونین؛ بازددان.
 (۳) [Colloq.]، سه‌ماکردن.
 (۴) [Slang]، پزیشتن.
 (۱) به‌سهردا بازددان؛ خۆ به‌سهردا هه‌لدان: (H~ the hedge).
 (۲) خۆ هه‌لدانه سهر؛ بازددانه سهر؛ سواریبون: (to ~ a train).
 (۳) [Colloq.]، به‌سهردا فرین به هوزکه.
 (۱) هه‌نگله‌شەن. (۲) قونه؛ قونه‌فون؛ بازددان؛ خۆه‌لدان.
 n.

(۱) ته‌نبا له‌هری پزیزگرتنمه‌ ده‌کرتت
 یا ده‌درنت. بروانامه‌ی دکتورا؛ شانانامه: (an - degree)
 (۲) (۱) ههر به‌ناوو له‌هری پزیزانامه‌ (پله‌یهکی به‌رز له ده‌زگایه‌کدا):
 (the ~ president of the club; an ~ title)
 (ب) به خوشی خۆو بۆن موچه (نهرک بپین).
 (۲) له‌سه. به‌لین و سه‌پاستی نهم کسه به‌نده نه‌ک له‌سه‌ر یاسا (نهرکی -
 سه‌رشان، قهرن)
 honorific (on'ə-rif'ik), adj.
 بۆ پزیزانگرتنه؛ بۆ شانازی دهرپینه
 (به‌و کسه‌وه (an ~ title)
 ووشه. شانازا. یا شپوه‌یهکی مانگ کردن و گفتوگۆیه که نیشانه‌ی پزیزگرتنه
 له‌و کسه
 honour (on'er), n. & v.t. = honor.
 hood (hood), n.
 (۱) کلاو یا کلبتی سه‌رومل داپوش (به جیا یا وهک
 به‌شیک له بزوب عه‌با وهک هه‌ قه‌لنده‌ری خاج په‌رستان). (۲) کلاوی پژی
 نامه‌نگی دهرجونی قولابی کولنج و (انگ). (ب) بۆنیت یا کلاوی نوگومیل.
 (ج) سه‌ری عه‌مانه‌ی له‌سپو ممدال. (ه) چاوبه‌ستی باز (کاتی پاونه‌کردن).
 (۲) پۆینه‌ی دالنده؛ کلاوی مه‌ل
 v.t.
 (۱) کلاو کردنه‌سه‌ر؛ کلاو کردنه‌سه‌ر؛ چاوبه‌ستکردن
 (۲) شارندنه‌و؛ داپوشین.
 hood (hood), n. [Slang].
 شه‌لاتی؛ شه‌قوره؛ شه‌قاوه‌چی.
 -hood (hood),
 پاشگرکه ده‌مانای (۱) بارا سه‌رده‌ما؛ چه‌رخ؛
 (childhood)
 (۲) هه‌موو نه‌سامای کۆمه‌له یا پیشه‌یهک (priesthood)
 hooded (hood'id), adj.
 (۱) کلاو نه‌سه‌ر؛ کلاو دار
 (۲) کلاوه‌دار؛ سه‌رده‌ما؛ داپوشراو (۲) پۆینه‌دار
 hoodlum (hōod'ləm), n. [Colloq.].
 شه‌لاتی؛ شه‌قاوه؛ شه‌قاوه‌چی.
 hoodwink (hood'wɪŋk'), v.t.
 (۱) چاوبه‌ستکردن؛ چاوبه‌ستنه‌وه
 (۲) [Obs.]. شارندنه‌و؛ داپوشین
 (۳) خه‌له‌تاندن؛ هه‌لخه‌له‌تاندن؛ ساخته‌لیکردن؛ به‌فریو بردن
 hoey (hōo'i), interj. & n. [Slang].
 قسه‌ی قۆزو بۆن مانا.
 قسه‌ی هنج و پوچ
 hoof (hoof, hōof), n.
 (۱) سمی رولاخ؛ سمی گیاندار
 (۲) [Slang]، پین قاچ
 v.t. & v.i.
 (۱) به ژیر پیوه‌کردن؛ پینشیل کردن؛ کوتانه‌وه به سم
 (۲) [Colloq.]. به پین پزیشتن؛ پیاسه‌کردن (۲) [Slang]. سه‌ماکردن.
 (۳) [Slang]، نیشا کردن؛ مۆکردن
 on the hoof,
 hoofed (hoof, hōof't), adj.
 سمدار
 hooper (hoof'er, hōof'er), n. [Slang].
 سه‌ماکەر
 hook (hook), n.
 (۱) قولاب. (۲) قولابی پاره‌ماسی
 (۳) (۱) سگ. جل هه‌لواسین. (ب) قناره
 (۴) [Nautical Slang]. له‌نگه‌ر (کمشتی). (۵) داس.
 (۶) (۱) مووکی چه‌ماوه‌ی زهری (ب) پیچی روبا یا جۆگه.
 (۷) داوا؛ تله. (۸) به‌شی داکوتراوی نه‌جامه.
 v.t.
 (۱) به قولاب گوتن. (۲) خه‌له‌تاندن؛ هه‌لخه‌له‌تاندن؛ ده‌سپین؛ فریودان؛
 ساخته‌لیکردن (۳) دزین؛ رها کردن (۴) قوچ لیدان؛ بریندار کردن.
 (۵) وهک قولاب لیکردن. (۶) سووژا؛ سووژنی چه‌ماوه؛ شیشی چنن.
 (۷) قوچ لیدان و پیچ پیکردنه‌وه‌ی (باری بیسۆل)
 (۸) پیوه‌کردن (ژله‌نشان و شووکردن)؛ پیوه‌بیون
 v.i.
 (۱) چه‌مینه‌وه؛ چه‌مانه‌وه
 (۲) (۱) به‌سه‌راوه‌وه به قولاب. (ب) گیرانه‌وه به قولاب
 (۳) [Slang]، پیوه‌بیون (ژله‌نشان و شووکردن). (He is ~ed).
 (۴) [Slang]، توش بوون و وار بۆ نه‌هینزان (خو، خۆشه‌یوستی)
 پیوه‌بیون؛ تیکه‌وتن. (دنداری):
 (He is ~ed on cigarettes.; She is ~ed on him.)

(۱۱) نیشانه‌ی سمرمریزی و پایه‌بریزی به معنی.

(۱) شاخ [ی] یوواندن (۲) له شیوه‌ی شاخدا دروستکردن.

(۳) قوچ لیدان: یمر قوچ دان.

(۴) [Archaic]، سمرشویگردنی پیاویک به گاینی ژنکه‌ی.

blow one's horn, [Colloq.], یه شان و بالی خودا هاتن!

ستایشی خۆ کردن: فشمش کردن! لاف لیدان.

horn in, [Slang], خۆتیه‌لقورتان.

hornbill (hōrn'bil), n. بالنده‌یکه‌ی تری‌یکه‌ی گهره‌ی ده‌نووک نوشتاویه.

horned (hōrnd), adj. (۱) شاخدار: (a ~ cow).

(۲) سمیری وهک شاخه: (the ~ moon).

(۳) [Archaic]، ژن گایرانو.

horned toad, جۆره‌ی مارینکه‌یکه‌ی بیشت پورله‌که‌داری کلک کورتی لهش درکاو‌ی وهک شاخ.

hornet (hōrnit), n. زمردموله: شه‌نگسوره.

hornets' nest, شاره‌ی زمردموله: ده‌سته‌یکه‌ی له دوزمانان و ناخه‌زان.

horny (hōrni), adj. (۱) شاخدار. (۲) له شاخ دروستکراو.

(۳) په‌ق وهک شاخ. (۴) [Slang]، به خوروش! به نالوش! برسی‌گان.

-horniness (n.). کاتژمیر.

horologe (hōr'ə-lōj, hōr'ə-loj), n. (۱) زانستی کات ژماندن!

horology (hō-rol'ə-zi, hō-rol'ə-zi), n. هونه‌ری کاتژمیری. (۲) هونه‌ری کاتژمیر دروستکردن.

-horologer (n.); horologic (adj.); horologist (n.). نه‌خشه‌ی

horoscope (hōr'ə-skōp, hōr'ə-skōp), n. چاره‌نوس دوزیمه (به‌گوئیره‌ی شوینی نه‌سخته‌ی له‌کاتی له‌دایکبوونی نه‌و کسه‌ده!) نه‌خشه‌ی چهره‌کمان و کله‌وه‌کمان (که نه‌ستیزه‌مناس و به‌مختگروهه به‌کاری دین).

horrendous (hō-ren'das, ho-ren'das), adj. ستم!

نژور به‌دو ناپه‌سند (کردار) پیس! نژور خراب! ناشیرین (کرده‌ه).

horrent (hōr'ənt, hōr'ənt), adj. (۱) په‌پ (وهک درک).

(۲) [Rare]، تۆقینراو! تۆقاو! گیان هاته له‌زین.

horrible (hōr'i-b'l, hōr'i-b'l), adj. (۱) ستم! تۆقینه‌را! ترسناک.

(War is ~.) (۲) ناپه‌سند! به‌د! پیس! بۆگمن! خراب! ناخوش!

(a ~ smell, act, man, place, time, etc.) -horribly (adv).

horrid (hōr'id, hōr'id), adj. (۱) زهر! تیز!

(۲) تۆقینه‌را! ترسناک! ستم.

(۳) [Colloq.], به‌د! ناپه‌سند! ناخوش! پیس! بۆگمن! خراب! ناشیرین.

horrific (hō-rif'ik, ho-rif'ik), adj. ستم! ترسناک! تۆقینه‌ر.

horrify (hōr'ə-fī, hōr'ə-fi), v.t. (۱) تۆقاندن! زوروبردن!

ترساندن. (۲) [Colloq.], دل پارچه‌کاندن! داچله‌کاندن! دل داخوریاندن.

-horrification (n.). (۱) له‌زین (له‌ ترسدا).

horror (hōr'ər, hōr'ər), n. (۲) ترس! مەترسی! زراوچوون. (۳) بق! قین! قیزه‌هاتنه‌وه! قین لیهاتن.

(۴) شلینگی ستم! ترسناک، یا تۆقینه‌ر.

(۵) [Colloq.], شتیکه‌ی نژور ناخوش و ناپه‌سند و پیس.

hors d'oeuvre (ōr'dürv', ōr'düv'), pl. پیش خوراک!

مهره! به‌رله‌که‌روه.

horse (hōrs), n. (۱) ناسب! ماین! به‌زه‌ی وولاخ. (۲) ناسب.

(۳) شتیکه‌ی که صرغ! سواری ده‌بیست وهک ناسب.

(۴) چوارچینه‌یه‌که‌ی که مشارکاری له‌سه‌ر ده‌کرنیت.

(۵) پیاو (له‌پووی گالته، براده‌ری، یا سووکی‌به‌وه).

(۶) [Colloq.], ناسبی شه‌تره‌نج.

(۷) چوارچینه‌ی به‌سه‌ره‌ی بازده‌دان (تەئەلفازی).

(Colloq.)، سەما. (۴) به‌فرۆکه‌ی فرین به‌سه‌ره‌دا.

hope (hōp), n. (۱) هیوا! نومیندا! نومینده‌واری! ناوات! خواست.

(۲) ئامانج.

(۳) کەسیک با شتیکه‌ی که هیوای شتیکه‌ی ئی ده‌کرنیت (He is our ~).

(۴) [Archaic]، پشت پین به‌ستن.

v.t. & v.i. هیواداربوون! هیوابوون! هیواکردن! نومینکردن! ناوات خواستن!

ویستن! داواکردن! به‌ته‌مابوون.

hope against hope. هیواکردن هەرچه‌ند هیواش پراوه! هیوا نه‌برین.

هه‌گه‌رچی له‌ره ده‌چن شتیکه‌ی هیچ هیوایه‌کی ئی ناگرئ.

hopeful (hōp'fəl), adj. (۱) هیوادار! نومینده‌وار! ناواته‌خواز! به‌تەما.

(۲) چی‌ی هیوایه! باش! هیوایه‌بخش: (a ~ sign)

n. کەسیک که هیوای سه‌رکه‌وتنی ئی ده‌کرن! کەسیک که کوششی سه‌رکه‌وتن ده‌کات: (a presidential ~)

hopefully (hōp'fəl-i), adv. (۱) به‌ نومینده‌واری! به‌ هیوادارانه.

(۲) نومیند وابه‌! وا هیوا ده‌کرنیت (H- we will arrive this evening.)

hopeless (hōp'lis), adj. (۱) بئ نومیندا! نا‌نومیندا! هیواپراو! بئ هیوا.

(a ~ person)

(۲) نومیندی ئی ناگرئ! تاریک! لؤل.

(۳) بئ ده‌زمان ده‌رمانی نه‌یه.

(۴) بئ چاره‌ی جارده‌سیری نه‌یه (a ~ situation)

(۵) قەلب! ناله‌مان! بئ قەپ! نا‌کارامه

(a ~ teacher, tennis player, writer, etc.)

-hopelessly (adv.); hopelessness (n.).

hophead (hōp'hed), n. [Slang]، به‌نگکش! تلپاک خۆر.

hopper (hōp'ər), n. (۱) قوکه‌ر سرغ. گیاندار! بازده‌ر.

(۲) جان‌ه‌وری فونکه‌ر (کوله)

(۳) (۱) ره‌جه‌نی (شت پین تیکردن) گولیننه (که‌نوو)

(ب) هه‌مان! که‌نو: ده‌فیری شت تیا‌هه‌لگرتنی سه‌رده‌می.

hopple (hōp'l), v.t. & n. = hobbel.

hopscotch (hōp'skotch), n. یاری خه‌تخه‌تیز.

horde (hōrd, hōrd), n. (۱) خیلینگی کوچه‌ری معغولی.

(۲) خیلینگی کۆچه‌ر! کۆمه‌لینگی گه‌رگ.

(۳) خۆرد! گه‌! پوره! کۆمه‌لینگی وورژاو! کۆمه‌ل

v.i. به‌ جه‌ماهره‌ی بیکه‌ره ژبان! به‌ کۆمه‌ل یا نۆردو بیکه‌ره ژبان.

horizon (hō-rī'z'n), n. (۱) ناسۆ! که‌ناری ناسمان

(۲) مه‌ودای تواناو دوریینی و شاره‌زایی و پئ به‌دی‌یی!

(a man of limited ~s)

horizontal (hōr'ə-zon'əl, hōr'ə-zon'əl), adj. (۱) تاییه‌تی.

به‌ ناسۆ! ناسۆسی (۲) ناسۆسی (هیل): لابه‌لا: (a ~ line)

(۳) هی هه‌مان چین یا په‌ل. (۴) ته‌خت.

-horizontally (adv).

horizontal union, یه‌کتی کریکارانی یه‌ک پیشه‌ی نه‌قابه‌ی یه‌ک پیشه‌گه‌ری

hormone (hōr'mōn), n. هۆرمۆن ماده‌یه‌که‌ی هه‌ندۆی گلاند یا لووی

له‌ش ده‌رده‌دات که‌ی که‌ی شت هه‌ندۆی نه‌نداسی له‌ش کاری تینه‌کات.

-hormonal (adj.); hormonal (adj).

horn (hōrn), n. (۱) شاخ (بز). به‌ران. گه‌! به‌رانه‌کۆی... هتد.

(۲) شاخی هه‌ندۆی جان‌ه‌ره‌ر (کوله، شه‌یتا‌تۆکه... هتد)

(۳) (pl.) نیشانه‌ی بیاوی ژن گایرانو (۴) خوارنده‌یه‌که‌ی که‌له‌شاخدا بئ.

(۵) که‌له‌شاخی بیت و زه‌به‌نه‌یی. (۶) که‌له‌شاخ

(۷) شتیکه‌ی که‌ له‌ که‌له‌شاخ بیجیت: (ا) نه‌سه‌رو نه‌سه‌ری مانگی تازه.

(ب) نوکی زه‌وی سز لا‌ ناوی. (ج) لووتی ده‌رگا. (د) قه‌لب‌پووری زین.

(ه) زئی یوبار (۸) بوقیه (موسیکا). (ب) که‌له‌شاخیکه‌ی که‌ لووی بیا‌ده‌کرن.

(۹) (۱) هۆرنی نو‌توسیل (ب) هۆرنی تم: (fog ~)

(۱۰) لووتکه‌ی سه‌ختی چیا‌یه‌که‌.

(۱۱) نیشانه‌ی سمرمریزی و پایه‌بریزی به معنی.

(۱) شاخ [ی] یوواندن (۲) له شیوه‌ی شاخدا دروستکردن.

(۳) قوچ لیدان: یمر قوچ دان.

(۴) [Archaic]، سمرشویگردنی پیاویک به گاینی ژنکه‌ی.

blow one's horn, [Colloq.], یه شان و بالی خودا هاتن!

ستایشی خۆ کردن: فشمش کردن! لاف لیدان.

horn in, [Slang], خۆتیه‌لقورتان.

hornbill (hōrn'bil), n. بالنده‌یکه‌ی تری‌یکه‌ی گهره‌ی ده‌نووک نوشتاویه.

horned (hōrnd), adj. (۱) شاخدار: (a ~ cow).

(۲) سمیری وهک شاخه: (the ~ moon).

(۳) [Archaic]، ژن گایرانو.

horned toad, جۆره‌ی مارینکه‌یکه‌ی بیشت پورله‌که‌داری کلک کورتی لهش درکاو‌ی وهک شاخ.

hornet (hōrnit), n. زمردموله: شه‌نگسوره.

hornets' nest, شاره‌ی زمردموله: ده‌سته‌یکه‌ی له دوزمانان و ناخه‌زان.

horny (hōrni), adj. (۱) شاخدار. (۲) له شاخ دروستکراو.

(۳) په‌ق وهک شاخ. (۴) [Slang]، به خوروش! به نالوش! برسی‌گان.

-horniness (n.). کاتژمیر.

horologe (hōr'ə-lōj, hōr'ə-loj), n. (۱) زانستی کات ژماندن!

horology (hō-rol'ə-zi, hō-rol'ə-zi), n. هونه‌ری کاتژمیری. (۲) هونه‌ری کاتژمیر دروستکردن.

-horologer (n.); horologic (adj.); horologist (n.). نه‌خشه‌ی

horoscope (hōr'ə-skōp, hōr'ə-skōp), n. چاره‌نوس دوزیمه (به‌گوئیره‌ی شوینی نه‌سخته‌ی له‌کاتی له‌دایکبوونی نه‌و کسه‌ده!) نه‌خشه‌ی چهره‌کمان و کله‌وه‌کمان (که نه‌ستیزه‌مناس و به‌مختگروهه به‌کاری دین).

horrendous (hō-ren'das, ho-ren'das), adj. ستم!

نژور به‌دو ناپه‌سند (کردار) پیس! نژور خراب! ناشیرین (کرده‌ه).

horrent (hōr'ənt, hōr'ənt), adj. (۱) په‌پ (وهک درک).

(۲) [Rare]، تۆقینراو! تۆقاو! گیان هاته له‌زین.

horrible (hōr'i-b'l, hōr'i-b'l), adj. (۱) ستم! تۆقینه‌را! ترسناک.

(War is ~.) (۲) ناپه‌سند! به‌د! پیس! بۆگمن! خراب! ناخوش!

(a ~ smell, act, man, place, time, etc.) -horribly (adv).

horrid (hōr'id, hōr'id), adj. (۱) زهر! تیز!

(۲) تۆقینه‌را! ترسناک! ستم.

(۳) [Colloq.], به‌د! ناپه‌سند! ناخوش! پیس! بۆگمن! خراب! ناشیرین.

horrific (hō-rif'ik, ho-rif'ik), adj. ستم! ترسناک! تۆقینه‌ر.

horrify (hōr'ə-fī, hōr'ə-fi), v.t. (۱) تۆقاندن! زوروبردن!

ترساندن. (۲) [Colloq.], دل پارچه‌کاندن! داچله‌کاندن! دل داخوریاندن.

-horrification (n.). (۱) له‌زین (له‌ ترسدا).

horror (hōr'ər, hōr'ər), n. (۲) ترس! مەترسی! زراوچوون. (۳) بق! قین! قیزه‌هاتنه‌وه! قین لیهاتن.

(۴) شلینگی ستم! ترسناک، یا تۆقینه‌ر.

(۵) [Colloq.], شتیکه‌ی نژور ناخوش و ناپه‌سند و پیس.

hors d'oeuvre (ōr'dürv', ōr'düv'), pl. پیش خوراک!

مهره! به‌رله‌که‌روه.

horse (hōrs), n. (۱) ناسب! ماین! به‌زه‌ی وولاخ. (۲) ناسب.

(۳) شتیکه‌ی که صرغ! سواری ده‌بیست وهک ناسب.

(۴) چوارچینه‌یه‌که‌ی که مشارکاری له‌سه‌ر ده‌کرنیت.

(۵) پیاو (له‌پووی گالته، براده‌ری، یا سووکی‌به‌وه).

(۶) [Colloq.], ناسبی شه‌تره‌نج.

(۷) چوارچینه‌ی به‌سه‌ره‌ی بازده‌دان (تەئەلفازی).

(۸) سوار: نَسَب سواران (سویا): (a squadron of)
v.t. (۱) سوارى نَسَب کردن: نَسَب پيدان.
 (۲) خستمنسمر نَسَبىکى دارينه بؤ فَلَاقه کردن (۳) فَلَاقه کردن.
 (۴) [Slang] گالته پينکرون: سرخستمنسمر.
v.t. سوارى نَسَب بون: به سوارى نَسَب چوون
adj. (۱) نَسَبى: نَسَبينه: تاييهتى به نَسَب.
 (۲) به سوارى نَسَبه: به سوارى نَسَب.
 (۳) زلو گمروه قهبه: (- radish)
back the wrong horse, (۱) گمروه کردن لَسمر نَسَبى دُزبان
 (پنشچىکى نَسَبى): (۲) لايمنگى کردن لاي دُزبان.
be on one's high horse, [Colloq.], خُوبادان له خُوبايى بون: لوت به زى کردن.
from the horse's mouth, له سرچاو گمروه (باس يا دمنگوباس) بيسن: (to get a story from the horse's mouth)
hold one's horses, [Slang], خُوبادگرتن: دان به خُوباد گرتن.
horse around, [Slang], زرمزل کردن
horse of another (or different) color, مَسله نَسَبىکى زور جياوازه
horseback (hōrs'bak'), n. (۱) پشتى نَسَب (۲) ناورين
adv. به سوارى: (. They came on ~)
horsecar (hōrs'kär'), n. (۱) نوتومبيل يا واگونى نَسَب پاکيش.
 (۲) نوتومبيل نَسَب گواستنهوه.
horsefly (hōrs'flī'), n. خمرنگين
horsehair (hōrs'hār'), n. (۱) توکى يال يا کلکى نَسَب.
 (۲) قوماشى نَم تووکه.
adj. (۱) لَم تووکه دروستکراو. (۲) بَم تووکه داپزشراب يا ناخراو.
horsehide (hōrs'hīd'), n. (۱) پينسته يا کمولى نَسَب.
 (۲) قايشى نَم پينسته مِه.
horselaugh (hōrs'laf', hōrs'lāf'), n. قاقاي پينگن: له پووى گالته پينکرونه
horse mackerel, جوزه ماسى بيهکى گمروه به (وهک " تونا ")
horseman (hōrs'män), n. (۱) نَسَب سوار: سوار.
 (۲) سواره (لشکر): (۳) سوارچان: نَسَب ناسى.
horsemanship (hōrs'män-ship'), n. سوارچاکی
 نَسَب سوارى: شاره زايى: نَسَب و نَسَب سوارى
horse opera, [Slang], فيلد يا شانؤن مِه که له بابت گوارنى نَمه ریکاوه
horseplay (hōrs'plā'), n. زرمزل: شاره شق
horse-power (hōrs'pou'ēr), n. (۱) هيز يا خُيزايى نَسَبينه.
 (۲) پيوانه قين يا توانای مَهکينه مِه.
horse-radish (hōrs'rad'ish), n. تورى توون
horse sense, [Colloq.], = common sense.
horse-shoe (hōrs'shō', hōrs'shō'), n. (۱) نالی نَسَب: نال.
 (۲) هورشتیک له نال بچيت. (۳) پارى بيهک بريقى به له فريدانى نال و خستيه ناو سنگينى داکوتراو له دورى چل پيئوه.
v.t. نَسَب نال کردن
horseshoe crab, = king crab.
borsetail (hōrs'tāl'), n. (۱) کلکى نَسَب.
 (۲) دروشمى دهسه لاتی پاشای تورکى گون.
horsewhip (hōrs'hwip'), n. قامچى: قامچى.
 قامچى ليدان: به قامچى ليدان.
v.t. قامچى ليدان
horsewoman (hōrs'woom'ən), n. (۱) نَسَب سوارى: نَسَب سوار: (۲) سوارچاکی: نَسَب ناسى (نَسَب).
horsy (hōr'si), adj. (۱) نَسَبى: نَسَبينه: له نَسَب دهچى.
 (۲) حزه کر له ياسى نَسَب و پمبازينو پاو به سوارى نَسَبهوه ... هتد.

-horsily (adv.); horsiness (n.).
hortative (hōr'ta-tiv), adj. = hortatory.
hortatory (hōr'ta-tōr'ī, hōr'ta-tō'ri), adj. تاييهتى به ناموزگارى و هاندان بؤ پيارچاکی.
horticulture (hōr'ti-kul'chēr), n. باخهوانى: باخهوانىتى
 بيسنانهوانى: زانستى درهختى به دردارو بيسناتو گول و گولزار په رومده کردن
-horticultural (adj.).
horticulturist (hōr'ti-kul'chēr-ist), n. باخهوان: بيسنانهوان: زانای دارى ميوه و بيسناتو گول و گولزار.
hosanna (hō-zan'ə), n. & interj. هوارنکه وهک: خوابه همر خوت گمروه يت: خوابه همر خوت هيت: خوابه به قوريات بيا.
hose (hōz), n. (۱) پانقولى درين: (۲) پانقولى کووت.
 (۳) (pl.) گُزروهى ژانه (ب) گُزروهى پياوانه. (۴) سؤنده: لاستيکى ناو
v.t. (۱) به سؤنده ناودان: به سؤنده ناوپياکردن و شوژدن.
 (۲) [Slang] به سؤنده ليدان.
hosier (hō'zhēr), n. گُزروهى و جلی چنراو فروش
hosiery (hō'zhēr-i), n. (۱) گُزروهى ژانه و پياوانه.
 (ب) جل و بيهکى چنراو: (۲) پيشه ي گُزروهى و جلی چنراو فروشى.
hospice (hos'pis), n. خانه ي پنبوارو قه لير و همزارو نه خُوشان (به تاييهتى که لايهکى تايينى يا تهکيه مِهک سريره شتى بکات).
hospitable (hos'pi-tə-b'l), adj. (۱) ميوانپه روه: نان به
 بهمان: خانزاده: به مخرمت: ميوانخواز
 (۲) ميشک کراوه: ميشک فراوان: (to be ~ to new ideas)
-hospitably (adv.).
hospital (hos'pi-t'l), n. (۱) لانى رينبوران: خانه ي رينبورى همزار.
 (ب) هم تيوخانه: همزارخانه.
 (۲) خستمنخانه: نه خُوشخانه: بيمارستان: بيمارخانه: تيمارخانه.
hospitality (hos'pi-tal'ə-ti), n. ميوانپه روهى: ميواندارى: نان بديهى: ميوانخوازي: خرمتى ميوان کردن.
hospitalization (hos'pi-t'l-ə-zā'shən, hos'pi-t'l-i-zā'shən), n. له خستمنخانه گموتن: نوسن له خستمنخانه.
hospitalization insurance, بيمه ي چاره کردن له خستمنخانه دا.
hospitalize (hos'pi-t'l-īz'), v.t. نوادن له خستمنخانه بؤ درمان کردن: برن بؤ خستمنخانه بؤ تيمار کردن.
host (hōst), n. (۱) خانه خوئ: ميواندار: خاورن مال: نامهنگين.
 (۲) خانچى: نوتيلچى. (۳) گياندارى يا پوره کيک که ده بيقه لانى گياندار يا پوره کيکى تری مفلخورو له سهرى دهژى.
v.t. & v.i. ميواندارى کردن: خانه خوئ يى کردن.
host (hōst), n. (۱) لشکر: سويا.
 (۲) مُؤدو: ژماره بيهکى زور و بى شمندازه: (a ~ of golden daffodils)
host (hōst), n. ناشى پيرقزکراوى شيوى خواهانه (خاچ په رستى).
hostage (hos'tij), n. ديل: به ديل گيراو: دهستبه سمر.
 به ديل گرتن (وهک بارمته بؤ جيهه چينکردنى take someone hostage, مهبه ستيه).
hostel (hos'tl), n. (۱) خان. (۲) نوتيل يا خانه بيهکى همزار بؤ رينبورى گنج: (مروه ها پيشى دهوترى: youth hostel)
hosteler (hos'tl-ēr), n. (۱) خانچى: نوتيلچى.
 (۲) ميوانى نَم جوزه نوتيله.
hostess (hōs'tis), n. (۱) خانه خوئ (نَسَب): ميواندار: خاورن مان.
 (۲) (۱) نوتيلچى (نَسَب): خانچى. (ب) ژنى نوتيلچى يا خانچى.
 (۳) (۱) په روه ستي ناو فروکه (نَسَب). (ب) سفرچى: نَسَب سهرک به روه ستي چينستخانه (که پيشخواري له ههک دکاتو له سمر ميز دايمان ده نيت).
hostile (hos'tl), adj. (۱) دورمنانه: چنگاوه: (a - act)
 (۲) ناحمز: دژ: بقاوى: پوناخوش: (a - person)
 (۳) نه شيواو: نه گونجاو (دوره بيهک): دژ: (a - environment)

hostility

hostility (hos-til'ə-ti), *n.* (۱) دوزخناهي: دوزخمني: دوه پوره کي: (۲) (ب) کاري ناحهزانه: کاري دوزخمانه.
 (ب) شهروشنو يا نارواه: شهري: (to end all hostilities in the region).
hostler, ostler (hos'lēr, os'lēr), *n.* (۱) هيتار
 (۲) کريکارک که مکينهی شمه منده هره چي پيوست بين دمیکات له دوا
 نيسنگه يو باش راگرتشي. (۲) [Obs.], خانچي: نو تيلچي.
hot (hot), *adj.* (۱) گرم: گرم وگوي: داخ: به تين (ناگي).
 (۲) تووز: تيز: بيبر. بيان: (*pepper*).
 (۳) تنگه حیکلانه: زووه لچوو: سرگرم (*temper*).
 (۴) تووز: توندوتيز: (*words*).
 (ب) گرم: جهنگ (*battle*).
 (۵) به جوش: (۶) به خروش: به ناووش.
 (۷) مشت و مري: مشت و مري له سره: (*issue*).
 (۸) جنگ له سره شان (رافراندن): (*pursuit*).
 (۹) گرم: اتل له کتريک: له کتريکي له سره.
 (۱۰) [Slang], (ب) نوې (دهنگوياس): تازه: (*news*).
 (ب) تازه: گه پيشقوهه يا هاتووه: (*from the front*).
 (ج) تيز: بوز: به تايابي له پراوگردها.
 (د) خمه رايدان يا پنگه پيشتنينکي نهيني تازه و گرنگ (ده باره ي پوونکرده نه ي)
 تارايک يا دوزخه وه ي شتيکي وون: (*tip*).
 (ه) تازه دزراوا شتي دزراوا. (و) قاچاخ: شتي قاچاخ.
 (۱۱) [Slang], ناياب: باش: (۱۲) به جوش (موسيقي جان.
 به گرمي: به گرم: به تووني: به توندوتيزي.
adv.
in hot water, [Colloq.], له تنگ و چنه منده: بوز: له ناخوشي يا
 گنواوا: بوز.
make it hot for, زيار لي تال کردن: زبان لي تيگدان: نارحمهت کردن.
hot air, [Slang], منشه: فشه: قسه ي بوش و هيچ ويوچ.
hotbed (hot'bed), *n.* (۱) شتهنگايکي به شووشه دمورگيراي پمين.
 تيکاراي به گرمي راگيراي يو شم تل به خترياي پوره موده کردن.
 (۲) حن ي زو پوره منده شتيک.
 (*This neighborhood is a ~ of crimes.*)
hot-blooded (hot'blud'id), *adj.* (۱) حوين گرم: به جوش.
 به هست (۲) سرگرم: زووه لچوو.
hot cake = pan cake.
 زوري لي ده فوشري و
 sell (or go) like hot cakes, [Colloq.], خيرا: زور به يره دهم: کرياري زور دهم.
hotchpot (hoch'pot), *n.* زهري و زار تيکه او کردن يو دابه شکرده به.
 به کسان لي له او ميراثه مري مردويه کدا که وسيله تنامه ي به چن نه ميشتين.
hotch-potch (hoch'poch), *n.* (۱) چيشتي شله.
 (۲) چيشتي مجوره: شتي تيکه او ويپکه او.
 hotchpot (۳)
hot dog, (۱) حوادتيکه له گوشتي کوتراي به راز. گا. يا قل دمکريت.
 له شيوه ي لووله دايه دريژي ۴-۵ گروي و نسته ووري گريپک نه ميشت.
 (۲) [Colloq.], ووتيه که رها مندي و په سنده کردن و خوشي دموره پريت.
hotel (hō-tel'), *n.* نو تيز: خان: ميوانخانه.
hothead (hot'hed), *n.* کسيکي سرگرمي تووره و تيز: سرچل.
hotheaded (hot'hed'id), *adj.* سرگرم: تووره و تيز: سرچل.
 سرشيت: زووه لچوو: هه شه.
hothouse (hot'hous), *n.* شه تنگاي به شووشه دمورگيراي گرم:
 جامخانه ي گرمي پوره ک و نه نام.
hot rod, hot-rod, [Slang], نو توميلينکه مکينه که دستکاری
 ده کريت يو به گوپترو به ميژترو گرمه زلت کردني.
hot spring, کانياو: کانياوي گرم.
hot spur (hot'spūr), *n.* کسيکي هه شه ي سرگرم.
hot-tempered (hot'tem'pērd), *adj.* سرگرم: تووره و تيز.

house

تنگه تيکه: زووه لچوو
hot toddy, toddy, براندي يا ويسکي تيکه او کراو له قه ل ناوي گرمدا.
hot water, (۱) ناوي گرم.
 (۲) [Colloq.], (in ~) تنگه چيله مه: گيزار: ناخوشي.
bound (hound), *n.* (۱) تانچي: سگي پاو. (۲) سگ.
 (۳) کسيکي بين نرخی بوزگن.
 v.t. (۱) پراو کردن: دواگرتن و له کول نه پوونه مه: شوين کوه تي ناحهزانه.
 (*Tax collectors ~ him.*)
 (۲) هاندان: تن کردن (سگ).
hour (our), *n.* (۱) سات: سعات (کات).
 (۲) کاتيکي تايبي: (*the dinner*).
 (ب) کات: (*He spent his happiest ~s in Paris.*)
 (ج) ماوه ي وانه يک له قوتابخانه: وانه: (*The ~ lasts fifty minutes.*)
 (د) کاتي دهوام يا کار کردن: (*His office ~s are from 1-5.*)
 (ه) کاتي له خوره لسان و نوستن: (*He keeps late ~s.*)
 (۳) کاتي يوز يا شو: (*The ~ is 2:30.*)
 (۴) سات (هي رنگه يا چنه خاياندي):
 (*It is three ~s from New York to Washington by rail.*)
 (۵) کاتي نويز کردن ي يوزانه (خاچ په رستي).
 (ب) هم نويزه.
 after hours, دواي دهوام يا کاتي کار کردن.
 at the eleventh hour, له دوا سعاتدا: له دوا هه ناسه دا: درنگ.
 hour after hour, هموو ساتيک: سعات له دواي سعات.
 hour by hour, سعات به سعات: هر ساتي جاريک.
 of the hour, هي نيسنا: هي همرو.
 one's hour, کاتي مردن: کاتي گيان دمورچون.
 the small (or wee) hours, پاش نيوه شم.
hourglass (our'glas, our'gläs), *n.* کاتر ميزي لم.
hour hand, دهستي کاتر ميز.
hour (hoo'ri, hou'ri), *n.* (۱) حوري (۲) نافره تيکي جوان.
hourly (our'li), *adj.* (۱) هر ساتي جاريک: ساتانه: هموو ساتيک.
 (۲) ماوه ي ساتيک: ساتي: له ساتيکدا: (*The ~ output*).
 (۳) زوو زوو: به ردهوام.
house (haus), *n.* (۱) خانوو. (ب) مال.
 (۲) (ا) کوليچي زانکويه: (ب) نو تيل: خان.
 (ج) شويني ژياني تاقمیک: (*a fraternity*).
 (د) تمکيه: قه لندمرگا.
 (۳) خيزان: مال.
 (۴) [H-] هوز (به تايبي هي ناودارو خانه دان): بنه مال: خيل:
 (*The H- of Tudor*)
 (۵) (ا) لانه: په ناگا: (*the monkey - in a zoo*).
 (ب) هه مارا: جن ي هه لگرتي شتيک له کاتي به کار نه مي تاندا:
 (*a carriage* ~)
 (۶) چيشين: مه لماندا: نارامگا.
 (۷) (ا) شانو: سينه ما.
 (ب) ته ماشاکراني شانو يا سينه ما.
 (۸) (ا) جن ي کارو کاسبي: جن ي بازگاني.
 (ب) دمزگاي بازگاني: (*a printing* ~).
 (۹) کليسه: کنيشته: پرستگا.
 (۱۰) (ا) خانوي پهره مان.
 (ب) [H-], پهره مان: نه نجومه ي نو تيزان:
 (*The H- of Representatives*)
 (۱۱) (ا) بورچي گهردون.
 (ب) نيشانه ي هم بورچي.
 (۱۲) (ا) نو تيل: مه يخانه: چيشخانه: (*to have a drink on the* ~)

(ب) [Slang]. قەحبەخانىە
 v.i. (۱) خەنجەردەنە، خانوۋى يا ژورۇ پىندان.
 (۲) جىن تىبايىونە: (The building ~s ten people.)
 (۳) پەندان، لاندەن، لاندەن، لاندەن، جىنكەردەنە.
 (۴) ھەماركەن، ھەفگرتن.
 v.i. تىندا دانىشتن، تىندا يۈن.
 bring down the house, [Colloq.] كەرنەن چەپەرىزان (كۆن).
 clean house. (۱) مال ياككەردەنە، پىنكەشتن.
 (۲) لايىدى شىنى ناخۇشرو ناپەسەندە، كۆنل خۇكەردەنە.
 keep house, كەيبانوتىنى كەرنەن، ئىش-وکارى مال كەرنەن.
 on the house, بەلاش، خۇراسى، لەسەر، خاۋەن، چاينەن، پار، چىنشتەنە،
 يا نوتىكەپە (to have a drink on the house).
 set (or put) one's house in order, كارومارى خۇرۇنكەپكە كەرنەن.
 house arrest, بەندكەرنەن، لە مالى خۇدا لەباتى بەندىخانە.
 houseboat (hous'boāt), n. بەلەمبەكە، ەك مال، بۇ تىبا، ژىبان،
 بەكارە، ھەسەرنەت.
 house-breaker (hous'brāk'ēr), n. مالى، دىزى مال.
 house-breaking (hous'brāk'īŋ), n. مال بىرنە، مال دىزىن.
 house-broken (hous'brōk'n), adj. فەزىكەر، پەسەسەنە، لە شىنىنى
 تاپمەنەنە، ياكەن، ئەك، لە ناۋماندا، (سەگ، پەشپەنە)
 house-dress (hous'dres'), n. كوراسى، ناۋمان (ھەي ئىشكەرنەن).
 housefly (hous'fli'), n. مېشىنى، ناۋمان، مېشى.
 houseful (hous'fool'), adj. پىر، بە مالىكە، نەۋەندە، مالىكە، جىنى،
 تىندا، تىنە، بە پىرى: (a ~ of guests)
 household (hous'hōld'), n. خىزان، مال، مال، ۋەندەن.
 adj. ھەي مال، خىزان، (~ affairs).
 household arts, = home economics.
 householder (hous'hōl'dēr), n. گەرە، مال، خارەن، مال،
 سەرگەرە، ھەي مال.
 household word, ۋەتەنە، يا نارىكە، كە ھەمەۋكەس، بىزان، لە لەسەر،
 ژمانى، ھەمەۋكەس، بىت: (His name is not quite a ~.)
 housekeeper (hous'kēp'ēr), n. (۱) كەيبانوتى، ژانى، ناۋمان، بەنەن.
 (۲) كارەكەر، سەركارى، كارەكەر، بەردەستى، مالىكە، (ژن)
 housekeeping (hous'kēp'īŋ), n. مالدەرى، ئىشىنى، ناۋمان، كەرنەن،
 ئىشىنى، ناۋمان، كەيبانوتىنى.
 housemaid (hous'mād'), n. كارەكەر.
 housemother (hous'murh'ēr), n. چاۋدەن، يا بەرنەۋەنە، خانە،
 قوتابباسى، كور، يا كچ، (ژن)، كەيبانوتى، خانە، قوتابباسى.
 house of cards, ئىتىكە، كە بە ناسەنى، پىروخىت، يا ھەرس، بەرنەت.
 House of Commons, ئەنجورمەنى، پەرلەمانى، گەشتى، يا جەمەۋەرى،
 ئىنگلەندە، كەندە.
 house of correction, بەندىخانە، پاستورەندە، (بۇ ئەۋەنە، تاۋانى،
 بچوركىان، كەردەۋە، بەندىخانە، ئەمىنكەرنەن، تەمىنەنە.
 House of Lords, ئەنجورمەنى، پەرلەمانى، لوردەكانى، ئىنگلەندە.
 House of Representatives, ئەنجورمەنى، ئۆلەمان، واتە،
 پەرلەمانى، ئەمەرىكا، ئوستراالىا، ئىۋرەندە، مەكسىكە.
 house organ, ناملىكە، كۆمپانىيە، بۇ فەرمانبەرەكانى، خۇى.
 house party, (۱) ناھەتگىكى، چەند، شەۋ، پۇزى، يا ھىچ، ئەمىن، يەك،
 شەۋ، پۇزى، لە مالىكە، (۲) مېۋانەكانى، ئەم، ناھەنگە.
 house physician, (۱) بىرىشكى، خىنشىنى، خەستەخانە،
 (۲) بىرىشكى، خىنشىنى، ھەندى، دەرگە، ەك، نوتىن.
 house-room (hous'rōom', hous'room'), n. ژورۇ، مالىكە،
 (بۇ دانىشتن، نوسىن، يا شت، ھەنگەرنەن).
 housetop (hous'top'), n. سەربان.
 housewares (hous'wārz'), n.pl. دەفرى، ناۋمان، قاپ، قاچاق، ۋە.

شىنى، رەھا).
 housewarming (hous'wōr'mīŋ), n. ناھەنگە، گۈستەنە، بۇ.
 مالىكى، تىبا، تازە، (خاۋەن، مال، دەمىگەرنەت).
 housewife (hous'wīf'), n. (۱) كەيبانوتى، بەنەن، ژانى، ناۋمان.
 (۲) قوتۇرى، دەرنى، ۋەنەن.
 housewifely (hous'wīf'li), adj. ھەي، كەيبانوتى، يا بەنەن،
 تاپمەنەنە، بە ئىشىنى، ناۋمان.
 housewifery (hous'wīf'ēr-i, hous'wīf'ri), n. كەيبانوتىنى،
 بەنەن، ئىشىنى، ناۋمان.
 housework (hous'wūr'k'), n. ئىشىنى، ناۋمان، ئەركى، ناۋمان.
 housing (houz'īŋ), n. (۱) خانوۋ، بۇ، مۇزىنە، پىندان.
 (۲) خانوۋ، خانوۋ، بە گەشتى. (۳) خانەسازى: (the ~ problem)
 (۴) (۱) پەنەنگە، پەنەن، شىنىنى، ھەۋنە، پاراستەنگە.
 (ب) مال، يا جىنى، پارچە، مەكەنەنە.
 (۵) شىنىنى، سەرى، دەستەنە، ئەنگە، تىنەشتن، يا تىبادانان.
 (۶) قوزىنى، پەيگەر، تىبادانان.
 housing (houz'īŋ), n. (۱) سەرزىن. (۲) (كۆن) شىنى، پاراۋندەنە.
 hove (hōv), alternative past tense and p.p. of heave.
 hovel (huv'əl, hov'əl), n. (۱) پەچە، كۆن. (۲) كوختە، كوخ.
 v.i. جىنكەردەنە، لە كوختەنە، پەنەپىندان، لە كوختەنە.
 hover (huv'ēr, hov'ēr), v.i. (۱) بە ناسەنە، ۋەستان، (بالندە،
 فەزىكە، (۲) (~ around; ~ near) لەنەزىكە، يا بەسەر، سەرەۋە، ۋەستان،
 چاۋدەن، كەرنەن.
 how (hou), adv. (۱) بە چەي، جۇرنە، چۇن، (پىن، شىۋە):
 (He showed us ~ to work the machine.)
 (۲) چۇن: (H~ are you? ; H~ does she feel?)
 (۳) چەند، تا چەي، پادەنەك: (H~ do you like that?)
 (۴) بۇ، بۇچى، چۇن، (ھۇى، كەرنەن، كارىك):
 (H~ is it that you don't know?)
 (۵) بە چەند، (نرخ): (H~ are these shirts sold on sale?)
 (۶) چۇن، (مانا، ۋەن): (H~ should I interpret this?)
 (۷) ناۋى، چەي، بە چەي، ناۋىكە، مانگ، دەمىگەرنەت: (H~ is she called?)
 (۸) چەي، (بۇ، دەۋر، بارە، كەرنەن، ۋەتەن): (H~ is that again?)
 n. شىۋە، كەرنەن، چۇننى، پىنەن، شىۋان، پىنگە:
 (Show me the ~ of it.)
 how about? پات، چەي، دەرنەرى، ھەستەت، چۇنە، لە، باجەت.
 how come? بۇچى، بۇ؟
 (How come you are so late?)
 how now? ئەمە، چەي، ئەمە، مانا، چەي، ئەمە، بۇچى، ۋاھە.
 how so? بۇچى، بۇ؟
 How do you do?, چۇنى، (ۋەتەنە، دەۋر، تىنە، لە ناسەنى، خەلگە، بۇ،
 يەكەم، جار، ۋە، كەسەكە، تىنە، لە ۋەلاما، ھەمان، ۋەتە، دەلەتەنە)
 howdy (hou'di), interj. [Dial. or Colloq.]. چۇنى، ؟، مەرچە، با؟
 ئەم، كاتەت، باش.
 however (hou-ev'ēr), adv. (۱) ھەرچۇنۇكە، بىت: بە ھەرشىۋەنە.
 بىت. (۲) تا، ھەر، چ، پادەنە، بىت.
 لەگەن، نەۋەندە، بەلام.
 conj. (۱) لوراندن، (گورگ، سەگ)، ھەچ، لوراندن، كەرنەن.
 (۲) نالاندن، ھاۋار، كەرنەن، قىراندن، گرىبان.
 (۳) گەگە، كەرنەن، (با)، لوراندن، (با): (The wind ~ed.)
 v.i. (۱) دەرنەرنە، بە لورە، لوراندن.
 (۲) مەبەستى، خۇ، جىنە، جىنكەرنەن، بە لورە، ھاۋار، بەسەردا، كەرنەن.
 لورە، لورە، لورە، گەگە، قىرە، نالە، ھاۋار.
 n. قەسە، پىن، بىرنە، بە ھاۋار، ھاۋار، قىرە، قىرە، (ۋوتارىن):
 howl down, (to howl down a speaker)

howler

howler (hou'l'er), n.
(1) لوورهلوررکه؛ هاواررکه
(2) مهبوسى لوورهلوررکه (Colloq.) [Archaic].
howler (hou'l'er), n. [Archaic]. = owl.
howlet (hou'lit), n. [Archaic]. = owl.
howsoever (hou'sō-ev'ēr), adv.
(1) تا هر چه پادیهك بیت.
(2) هرچونتك بیت؛ به هر شیوهیهك بیت؛ هرچون بیت.
hoy (hoi), n.
(1) كهشتییمکی کونیای بیوکه (2) كهشتی یار.
hoy (hoi), interj.
هوی؛ هاواریکه بۇ سمرنج پاگیشان یا وولاخ لیخورین
hoyden (hoi'd'n), n.
کچه کیوانی؛ کچنکی جهریهزهی چه قاره سوو
adj.
جهریهزو چه قاره سوو.
-hoydenish (adj.).

hub (hub), n.
(1) توب یا تهرهه ی پیچکه، پانکه، یا پهرهوانیهك.
(2) ناو جهرگهی جموجول و چالاکری؛ ناو جهرگه؛ چهق.
(That place is the - of activity.)
hubble-bubble (hub'b'l-bub''), n.
(1) نیرگهله.
(2) همراهرا؛ غلبه غلب؛ ژاوه ژاو؛ دهنگ دهنگ.

hubbub (hub'ub), n.
غلبه غلب؛ ژاوه ژاو؛ دهنگ دهنگ
hubris (hū'bris), n.
شانازی؛ له خویایین بوون.
huckleberry (huk'l-ber'i), n.
تورتوک؛ داورو بهی
huckster (huk'stēr), n.
(1) جهرچی؛ فروشیاری گهرۆک
(2) فروشیاری شتومک لاسمر پادیبو تله فریزون.
(3) [Slang]. نووسهری بلاونامه ی شت فروشتن بۇ پادیبو تله فریزون.
v.t.
(1) شت فروشتن؛ جهرچیشتی کردن. (2) سمودا کردن.
(3) سر بهیه کمه نان؛ کۆمهل بوون؛ خریونهوه.
huddle (hud''), v.t.
(1) سر بهیه کمه نان؛ کۆمهل بوون؛ خریونهوه.
(Animals ~ together from fear or for warmth.)
(2) خۇ خزانه ناو. (3) پادیبو کردن؛ کۆمهل بوون بۇ پادیبو کردن
v.t.
(1) کۆمهل کردن؛ کرد کۆدنهوه؛ کۆکردنهوه.
(2) خۇ سزک کۆدنهوه؛ خۇ خزانه ناو. (3) به پهلوه لاسمر لایین کردن.
(4) خستنه ناو به پهلوه شپزه یی و نارینک ویینیکی.
(He ~d the children into the automobile.)

n.
(1) کۆمهلینکی نارینک ویینک و شپوا (نادهمی، شتومک).
(2) شپوا یی؛ شپوان؛ نارینک ویینیکی.
(3) کۆزینکی نهینسی؛ پادیبو گفتوگویی نهینسی.
(4) کۆزینکی کورتی تیپسی یاری (فوتبولی تهمه ریکی).
go into a huddle, [Slang].
کۆری نهینسی گرتن.
hue (hū), n.
رهنگ
hue (hū), n.
هاوار؛ همراهرا؛ هاوار هاوار

hue and cry.
(1) هاوار هاواری نهمانه ی شوین تارانبارنک دمکون
بۇ گرتن. (ب) نهم شوین کموتنه
(2) همارا زده نا؛ همارا همارا نارنه زایی دهره برین؛ همارا هوریا.
(to raise a hue and cry against a politician)
رهنگدارنکی نابیهتی: (rosy- ~ ; many- ~).
hued (hūd), adj.
(1) فوتینکردن؛ ناوساندن.
(2) به چهره ترسین کردن؛ همره شه لیکن کردن. (3) تووره کردن؛ زویر کردن.
v.t.
(1) ناوسان.
(2) فوتینکران (لووت بهرزی له له خویایین بوون)
(3) پیش خواردنهوه؛ زویر بوون؛ پهست بوون. (ing and puffing).
n.
پیش خوارده نهوه؛ تویره یی؛ هملچوون؛ شتیکری؛ تهنکه تیلکیمی
buffish (huf'ish), adj.
(1) لووت بهرزی؛ له خویایین؛ به فین.
(2) تهنکه تیلکه؛ پیش خوردهوه؛ زور تویره بوو؛ مؤن؛ تهنکه چیکلته؛ دهم و چاو گرت

-huffishly (adv.); huffishness (n.).
buffy (huf'i), adj.
(1) تهنکه چیکلته؛ زووهملچوو؛ زوو تویره بوو؛
همست ناسک. (2) تووره؛ زویر.
(3) [Obs.] له خویایین؛ لووت بهرزی؛ به فین.

humane

-huffily (adv.); huffiness (n.).
hug (hug), v.t.
(1) باومش پیا کردن. (2) ووشن له باومشدا.
(3) واز له نهینان (پیرویا، پیمان؛ نهست له بهر نهان.
(4) بهر نهان؛ گرتن؛ نعلنی باومشی پیاده کات.
(The automobile ~ged the curb.)
v.t.
باومش پیا کردن؛ باومش بهیمه کتره؛ کردن.
n.
(1) باومش؛ باومش پیا کردن. (2) ووشن (له باومشدا).
(3) زور زلا؛ زور گوره؛ فیله تن؛ قبه؛ کته (سؤقه).
-hugely (adv.).
hugger-mugger (hug'er-mug'er), n.
(1) تهنکه لاری و پینکه لاری.
(2) [Archaic]. نهینتی.
(3) شپوا یی.
adj.
(1) تهنکه لاری و پینکه لاری؛ شپوا.
(2) [Archaic]. نهینتی.
adv.
(1) به تهنکه لاری و پینکه لاری؛ به شپوا یی.
(2) [Archaic]. به نهینتی.

huh (hu), interj.
هه؟؛ دهنگیکه بۇ پرسیاو کردن، به سووک سهیر کردن،
سمر ساسی دهره برین.

hulk (hulk), n.
(1) (1) كهشتی. (ب) كهشتییمکی زلا ناقول.
(2) قاوغی كهشتییمکی کۆن. (3) [pl.] لاشه یا قاوغی كهشتییمکی کۆن یا
یهگینگی وهما که دروست نه کراره بی نیازی گهشتی دهره یی بکات ره
گراوه به بهندیخانه یا همار. (4) كهسبک یا شتیککی زلا ناقول.
v.t.
(1) به زلا و قه بیهی بهرزه دهینتهوه.
(2) [Dial.], دانیشتن، وهستان، یا جوولانهوه به ناقولایی و شان خواروی و
لمش قورسانه.
قه به و ناقول.
hulking (hul'king), adj.
hulky (hul'ki), adj. = hulking.

hull (hul), n.
(1) تویه (گهتم، جز، چمتووک؛ سوس؛ کبهک؛
تویکل (گوین، بادهم) کلهو (پاقه، لویی)،
(2) وورده گه لای دهری شلیک و
تورتوک. (3) قاوغ؛ بهرگا؛ سمر؛ تویه؛ توینج.
v.t.
تویه لیکردنهوه؛ تویکل لیکردنهوه؛ پاک کردن.

hull (hul), n.
(1) چوارچینوه یا لاشه ی كهشتی.
(2) چوارچینوه ی فروزه ی ناری.
(3) قاوغ یا چوارچینوه ی كهشتی ناسمانی یا مووشهك.
v.t.
لیدان و کونکردن لاشه ی كهشتی به بؤمبا.
hullabaloo (hul'ə-bə-loo', hul'ə-bə-lōō'), n.
همراه هوریا؛
همراه زنا؛ دهنگ دهنگ؛ غلبه غلب.
hum (hum), v.t.
(1) ووزهوز کردن (هنگ؛ قوه قهر کردن) (پانکه ی-
شله کتریکی). (2) همهم کردن؛ لهبر خۆوه ناوازی گۆزانی ووتن بهین
دهم کردنهوه.
(3) دهنگ دهنهوه.
(The room ~med with voices.)
(4) [Colloq.], سمرقال بوون؛ همیشه له جم و جوو بوون.

v.t.
(1) لهبر خۆوه ناوازی گۆزانی ووتن بهین دهم کردنهوه.
(2) لایله به بؤ کردن: (to ~ a child to sleep).
(3) لهبر خۆوه ناوازی گۆزانی ووتن بهین دهم کردنهوه.
(4) ووزهوز؛ قزه قز.
hum (ham), interj.
(1) نهم؛ دهنگی قوچک پاک کردنهوه.
(2) هم؛ دهنگیکه خۆشی، سمر ساسی، یا به سووک سهیر کردن دهره بری
v.t.
(1) پرتهم کردن یه کبیک لهم دهنگانه ی پیشوو.
(2) منجه منج کردن له درواندا.
human (hū'mən), adj.
مروقی؛ ناهمی؛ ناهمیزادی؛ مروقانه؛
ناهمیزادانه.
n.
مروقی؛ ناهمیزاد؛ ناهمی.
human being,
مروقی؛ ناهمیزاد؛ ناهمی؛ کهمس.
humane (hyoo-mān'), adj.
(1) به بهرزه یی؛ به پهه؛ دل به خملک
سووتار؛ مروقانه. (2) مروقی؛ پهره مردمکوره به برهوکمری پهفتاری مروقانه ی

1) ساخته چینی؛ فیلبازی؛ دسبچی.

دسبچین؛ به فروبردن؛ خله تانندن؛ ساخته لیکردن.

v.l.

-humbucker (n.); humbuggery (n.).

مرؤة یا شتیکی زور (hum'dinj'ər), n. [Slang].
تایاب.

ووشله ناخوش (زین، فرمان).
humdrum (hum'drum), adj.

1) کسیتی ووشله بین تاقهت کمر.

2) گفتوگوی ووشله ناخوش و بین تاقهت کمر؛ ووشکی (مهجان).

تبر (هوا)، ناوهمهرا؛ شیدار (هوا):
humid (hū'mid), adj.

(~ air; ~ weather)

شیدارکمری هوا (تامین):
humidifier (hyoo-mid'ə-fī'ər), n.

تبرکمری هوای ناوالم

شیدارکمرن یا تبرکمرنی هوای

ناوالم به نامیر (بؤ نوانه ای نه خوشی تنگه نه نفسی جان همیه).

-humidification (n.).

1) شیداری (ناوهمهرا).

2) پلهی شیداری (ناوهمهرا).

پیسواکردن؛ نامبرویدن؛
humiliate (hyoo-mil'i-āt'), v.t.

سمر بین شوپکردن؛ چاوشکاندن؛ پووشکاندن؛ مل بین شوپکردن؛

لووت شانکندن؛ شانکندن؛ شمرهف بردن.

شمرهزارکمر (کردار)،
humiliating (hyoo-mil'i-āt'ing), adj.

پوودان؛ ریسواکمر؛ شمرهف شکن؛ سمرشوکر؛ چاوشکین.

ریسواپی؛ شمرهزاری؛
humiliation (hyoo-mil'i-ā'shən), n.

سمرشوپی؛ چاوشوی؛ مل شوپی؛ ریسواپوون؛ شانک.

1) بین فیزی؛ بین هوایی؛ سمرکزی؛
humility (hyoo-mil'ə-ti), n.

ملکهچی. (pl.) کردهوی بین فیزانه و ملکهچانه.

جوزه بالندهیمی زور
humming-bird (hum'ing-būrd'), n.

بچووکه وک فیسهه وایه؛ ویزه ویزه

1) تپولکه؛ گردولکه.

2) گردولکه ای ناری زمری بکمی سمرول بهندان.

3) گردولکه ای بچی نریک زونگاوک.

1) شلهی نار لهشی
humor, humour (hū'mēr, ū'mēr), n.

گیاندار یا پورهک. 2) سروشتی مرؤة؛ باری میژک و هست. 3) همرس.

1) گانته وگپ؛ گانته وپیگنن. 2) قوشمه چیتی؛ گانته چیتی؛ نوکته چیتی؛

گانته بازی. 3) هستی قوشمه چیتی بوون. 4) نه خوشی بیست.

دل راگرتن؛ لاواندهمه؛ نازکیشان؛ دل نوابی کردن؛ دل نه شانکندن.

v.l.

هستی قوشمه چیتی؛ توانای گانته وگپ کردن؛

sense of humor, (He has a sense of humor.)

نوکته چیتی؛

زور؛ بین تاقهت؛ پووناخوش؛ بیست.

قوشمهچی؛ گانته بازی؛
humorist (hū'mēr-ist, ū'mēr-ist), n.

نوکتهچی.

-humoristic (adj.).

1) نمتیکه؛
humorous (hū'mēr-əs, ū'mēr-əs), adj.

هینتیره بیکنن؛ سیر؛ (a ~ sight, event, etc.)

2) قوشمه؛ قوشمهچی؛ سیر خوش؛ قسه خوش؛ نمتیکه (مرؤة)؛ نوکتهچی

(a ~ person)

humour (hū'mēr, ū'mēr), n. & v.t. = humor.

1) کویاره ای حوشترا؛ پشت کومی (نه خوشی)؛
hump (hump), n.

قورتاوی؛ قورتی سمر پشت 2) تپولکه؛ گردولکه.

2) هستی؛ غمباری؛ دلتمگی.

1) کوزماندهمه؛ نوشتاندهمه؛ (The cat ~ped its back.)

v.l.

2) [Slang]. خۆ ماندوو کردن

3) [Slang]. سوک پیوه دان؛ کوک پیوه دان؛ گاین؛ لگهل جووت بوون.

1) پشت کومی؛ قمووری.
humpback (hump'bak'), n.

2) کسینکی پشت کوم؛ قموور. 3) نهمنگینی کمووری کویارمدار

جوان وک دل به خهک سووتان: (a ~ education)

humanism (hū'mən-iz'm), n.

1) سروشتی نادمیزاد؛

نادهمیزادی؛ مرؤی 2) فلسفه و پربازی مرؤایهتی که ژمانی نادمیزاد هم

چیپانده نه کرنکتر دانهن له لیکزلینهوهی ناین و شتی مانایی و نهبینراو.

2) لیکزلینهوه و خویندنی زانست و هوشی مرؤایهتی.

1) [11-] مروتنهوهی مرؤایهتی که له سهدهی بریوتنهوهدا پوویده له

شورویا و بریتی بوو له خویندن و لیکزلینهوهی ویزه و هوشی و ژواری یوتان و

پژمانی کون

1) قوتابی یا زانی ندهوب و کلتوری
humanist (hū'mən-ist), n.

یوتانی و لاتینی. 2) قوتابی یا زانی سروشت و کاروبار و خوش گوزمرانی

مرؤة؛ مرؤة پهرست 3) قوتابی یا زانی باسه نادمیزادی بیکان.

-humanistic (adj.); humanistically (adv.).

مرؤة پهرست
humanitarian (hyoo-man'ə-tār'i-ən), n.

چاکهکمر؛ کسینک که چاکه و خوشی و خوش گوزمرانی ههموو مرؤیکی بویت؛

پیایوی چاکه و به بزمی.

مرؤة پهرست؛ چاکهکمر؛ خوشی و چاکه و خوش گوزمرانی مرؤة خواست؛

adj. به بزمی (a ~ act)

1) -
humanitarianism (hyoo-man'ə-tār'i-ən-iz'm), n.

مرؤة پهرستی؛ چاکه و خوشی و خوش گوزمرانی مرؤة و بیست؛ چاکهکمرن؛

دل به مرؤة سووتان. 2) فلسفه ههیه که دهلیت نرکی سمرشانی مرؤة نه نه

مرؤة پهرستی و چاکه و خوش گوزمرانی مرؤة و بیستنه.

3) بیوانه بوون به خوایهتی عیسا (پربازی ناینی).

1) سروشتی مرؤة.
humanity (hyoo-man'ə-ti), n.

2) (pl.) مرؤایهتی؛ هستی باشی نادمیزادیتی.

3) خهک؛ مرؤة؛ ههموو مرؤة؛ توخمی نادم.

4) بهره جمی؛ بهره بی هاتنهوه؛ دل سووتان به خهک.

1) ویزه و زمان به تایبهتی هی لاتینی و یوتانی.
the humanities,

2) زانستیی بیکانی مرؤة؛ هیو زانستانهی دهرباری مرؤان وک ویزه و فلسفه

(هاندی خار هوشی و میژویش).

1) به مرؤة کردن؛ خویره شتی مرؤة
humanize (hū'mə-nīz'), v.t.

پیدان. 2) رهفتار بوخته و جوان و خاوین کردن؛ کردن به مرؤیکی چاکه

به بزمی؛ کردن به مرؤة پهرست.

بوون به مرؤة پهرست؛ رهوشت چاکه بوون.

v.l.

-humanization (n.).

توخمی نادم؛ نادمیزادان؛
humankind (hū'mən-kind'), n.

خهک؛ مرؤة؛ ههموو مرؤة

1) مرؤانه؛ نادمیزادانه

2) نهری نه توانای مرؤفدا بیت؛ لهرتی مرؤانهوه؛

(to do everything ~ possible to help them)

3) به پیزی شاره زایی و زانیی مرؤة.

1) بین فیز؛ بین هرا؛ خاکی؛ ریسوا؛
humble (hum'b'l), adj.

ملکهچ؛ سمرکز؛ بین نار؛ (a ~ man, woman, etc.)

2) نزم؛ به ویا به. پیشه؛ فقیر؛

(a man of ~ birth; a ~ occupation)

(ب) مام ناوهندی؛ فقیرانه: (a ~ home)

ملکهچ کردن؛ فیز شانکندن؛ سمر بین دانمواندن؛ ریسواکردن؛

(to ~ one's enemies; to ~ oneself before God)

-humbleness (n.).

humblebee (hum'b'l-bē'), n. = humble-bee.

1) بین فیزانه؛ خاکی بانه؛ ملکهچانه.

2) به ریسواپی؛ به لووت شانکری؛ به سمردانه وای

3) به فقیرانه؛ له پله ویا بهی نزمهوه.

1) ساخته؛ فیژوتنهک؛ دسبچین
humbug (hum'bug'), n.

2) قسهی نوشر و ساخته بازانه؛ قسهی قورو هچ و پوچ.

3) کسینکی دسبچ. ساختهچی، کلهکچی، یا به فریوبر

humpbacked

humpbacked (hump' bakt'), *adj.* پشت کۆم قەمور
humped (hump't), *adj.* = **humpbacked**.
humpy (hump'i), *adj.*

humus (hū'məs), *n.* گياو پورهکی گەمبوی پەش داگەسار کە دەبیتە بەین بۆ زەوی.

hunch (hunch), *v.t.* کۆم کردنەوه؛ نوشتاندنەوه (پشت)؛ کۆماندنەوه: (*Don't ~ your back.*)

v.i. پال تان بۆ پېشەرە
n. (۱) کۆیارە - هوشتن؛ کۆم؛ قەموری. (۲) تۆیەل؛ کۆمەل؛ قۆرت.

(۳) [Colloq.] دال خەبەردان بە ھوودانی شتیکە باش بێت یا خراب؛ ھەست وای بون؛ ھەست واکردن؛ وایانین: (*I have a ~ we will win this time.*)
I have a ~ we are being tricked.)

hunchback (hunch' bak'), *n.* (۱) پشتی کۆمارە؛ پشتی قەمور.
(۲) کەسێکی پشت کۆم یا قەمور

hunchbacked (hunch' bakt'), *adj.* = **humpbacked**.
hundred (hun'drid), *n.* (۱) سەد ۲۱ سەد دۆلارییەک

hundredfold (hun'drid-föld'), *adj., adv. & n.* سەدبەندە - سەد قات

hundredth (hun'dridth), *adj. & n.* (۱) سەدەم - سەدەمین
(۲) سەدەیک - یەک لەسەر سەد.

hung (hun), *past tense and past participle of hang*.
Hungarian (hun-gâr'i-ən), *adj.* ھەنگاری؛ ھەجەری (گەل و زمان و کلتور)

n. (۱) ھەنگارییەک؛ ھاوولاتییەکی ھەجەری یا ھەنگاریا.
(۲) زمانی ھەجەری یا ھەنگاری

hunger (hun'gēr), *n.* (۱) برسێتی (ت) حەز؛ تاسە بۆ بون؛ بێژوو.
v.i. (۱) برسێ بوون

(۲) (to ~ for a woman, love, comfort, etc.) بۆ بەتاسەبوون؛ بێژوو بێژوکردن؛ حەزبێکردن؛

v.t. برسێ کردن؛ لە برسێ کوشتن.
hunger strike مان گرتن لە نانخواردن؛ مان گرتنی نانخواردن.

hungry (hun'gri), *adj.* (۱) برسێ.
(۲) بێژووکردن؛ بەتاسەوه (*a ~ glance*).
(۳) [Rare] برسێگەر.

(۴) بێ پیت؛ بێ بەر؛ پووتەنی؛ ووشک: (*~ soil*).

-hungrily (*adv.*); **hungeriness** (*n.*).
hunk (hun'k), *n.* [Colloq.] پێکی گەرە (گۆشت)؛ پارچە نان؛ کفۆ؛ تۆیەل

hunks (hun'ks), *n.* کەسێکی مەرمۆنی ناپەسەندی بێسکە.
hunt (hunt), *v.t.* (۱) پاوکردن (ت) بە شوێندا؛ گەران؛ بە دوا؛ گەران؛ بۆ گەران (۲) شوێن کەوتن؛ دواکەوتن. (ب) دواکەوتن و لەکۆل ئەبوونەوه؛ پاوکردن؛ ھەراسان کردن (۳) پشکنین بە ووردی (شوێن).

(۴) پاوکردن بە ئەسپ و تانجی و سەگ.
v.i. (۱) پاوکردن (ت) بۆ گەران؛ گەران بە دوا.

(۲) پاو؛ پاوکردن (ت) پاوگەران؛ تاقمیک پاوگەر. (۳) ناوچە پاو.
(۴) پشکنین؛ بۆ گەران.

hunt down, (to hunt down a criminal) (۱) دواکەوتن و گرتن یا کوشتن؛

(۲) بۆ گەران و دۆزینەوه.
bunt up, (۱) بۆ گەران (۲) دۆزینەوه بە بۆ گەران.

hunter (hun'tēr), *n.* (۱) پاوچی؛ پاوگەر؛ نێچیرەوان.
(۲) سەگ، تانجی، یا ئەسپی پاو.

hunting (hun'ting), *n.* پاو؛ پاوکردن؛ پاوچیتنی.
adj. ھی پاو؛ ھی پاوکردن

hurt

hunting ground, شوێنی پاو؛ پاوگەر.
huntress (hun'tris), *n.* (۱) پاوچی ئێ؛ ژنە پاوچی؛ بانو خودای پاوچی. (تەفسانە) (۲) مایفی پاو.

huntsman (hunts'mən), *n.* [Chiefly British], (۱) پاوچی؛ پاوگەر. (۲) سەرەستە پاوێک یا پاوچییان.

hurdle (hūr'd'l), *n.* (۱) تەیمان. (۲) چوارچێوەی گواستەرەوی تاوانباران بۆ ھەلواسینیان لە ئینگلتەرە لە کۆندا.

(۳) چوارچێوە یا کۆسپی بەسەر؛ بازەدان (مەملەتی ئەسپ یا پاگەران).
(۴) [pl.] مەملەتی بەسەر کۆسپدا بازەدان (ئەسپ، پاگەر).
(۵) کۆسپ؛ کەندوکۆسپ؛ قۆرت؛ بەرەست.

v.t. (۱) تەیمان کردن؛ پەرژین کردن
(۲) بازەدان بەسەر کۆسپ یا چوارچێوەدا (مەملەتی).

(۳) سەرکەوتن بەسەر کەندوکۆسپدا؛ زالیبون بەسەر کۆسپ و ناخۆشیدا
مەملەتی بازەدان بەسەر کۆسپ یا چوارچێوەدا (ئەسپ، پاگەر).

the hurdles, پاگەر.
-hurdler (*n.*).

hurdy-gurdy (hūr'di-gūr'di), *n.* ئامێریکی مۆسیقای کۆناو.
hurl (hūr'l), *v.t.* (۱) فرێدان (بەرد، شت)؛ تووێدان؛ ھەلەدان؛ پێدان؛ پیاکێشان: (*They ~ed stones at the police.*)

(۲) ھەلگەرانەوه؛ فرێدانە خورەوه؛ پووختان؛ ھەلەدان؛ ھەلەدانە خوارێ.
(۳) پێ ووتن بە دەنگی بەرزو بە تووێبی (جوین).

v.i. (۱) پێدان؛ فرێدان؛ پیاکێشان
(۲) [Archaic]، بە پەلە دەریەری یا پۆشتن.

(۳) [Slang]، تۆپ ھەلەدان (بازی بێسبۆل).
n. فرێدان؛ تووێدان؛ ھەلەدان؛ پێدان.

hurly (hūr'li), *n.* [Archaic], = **hurly-burly**.
hurly-burly (hūr'li-būr'li), *n.* ھەرلەوھوریا؛ ھەراوێنا؛ پشینی؛

غەلبەغەلب
hurrah (hoo-rō', hō-rā'), *interj. & n.* ئافەرم؛ ئافەرم خۆش؛ دەست خۆش؛

v.i. & v.t. ئافەرم کردن؛ ھاندان.
hurray (hoo-rā', hō-rā'), *interj., n., v.t. & v.i.* = **hurrah**.

hurricane (hūr'i-kān'), *n.* گەردا؛ باوێزان.
hurricane lamp, لەمبای گەردا؛ گۆزیک یا مۆمیک بە شووشە دەورەگیرا؛ فانۆس.

hurried (hūr'id), *adj.* (۱) پەلەنکراو؛ پافێزراو.
(۲) پەلە؛ بە پەلە کراو: (*a ~ meal, tour, etc.*)

hurriedly (hūr'id-li), *adv.* بە پەلەپووزن؛ بە پەلەپووسکێ؛ بە پەلە؛ بە ھەلەدان؛ بە پەلەفرتن.

hurry (hūr'i), *v.t.* پەلە لێکردن؛ دەستبەرد لێکردن؛ زوو لێکردن؛ خێرا لێکردن.

v.i. پەلەکردن؛ زووکردن؛ خێراکردن؛ دەستبەردکردن.
n. پەلە؛ پەلەکردن؛ دەستبەرد؛ بە خێرا.

hurry up! خێراکە! پەلە کە! زوو کە! دەستبەرد کە!
hurry-scurry (hūr'i-skūr'i), *n.* شپۆزە؛ پەلەپووزکێ؛

پەلەفرتن.
v.t. پەلەپووسکێ کردن؛ بە پەلە و شپۆزەیی جووڵانەوه؛ پەلەفرتن بوون

adj. شپۆزە؛ پەلە؛ پەلەبەتی.
adv. بە شپۆزەیی؛ بە شپۆزە؛ بە پەلە

hurt (hūr't), *v.t.* (۱) بریندارکردن؛ تازاردان.
(۲) زیان لێدان؛ زیان پێن گەیاندن.

(۳) دال تازاردان؛ دال ئێشاندن؛ ھەست بریندارکردن.
(۴) بریندارکردن؛ تازاردان؛ برینداربوون.

v.i. (۱) ئێشان؛ تازاربوون؛ ژان کردن: (*My leg ~s.*)
(۲) تازار؛ ئێش؛ برین؛ ئێش و تازار. (ت) زیان
n.

(۳) همت بریندارکەر؛ دل نازاردهر
hurtful (hūrt'fəl), *adj.* (۱) به نازار؛ نازاردهر (۲) زیانبخش
husband (huz'bənd), *n.* (۱) میړه؛ هارسر (۲) [Archaic]. سرکار.
v.t. (۳) کمینکی گیر، دست به پاروهه گر، یا دست قوچاو.
 (۱) ژن ماره کردن؛ ژنپشان؛ بوون به میړه.
 (۲) دست به پاروهه گرتن؛ پاره بهغیرونه دان.
 (۳) [Archaic]. دان به شور؛ قی ماره کردن؛ میړه بؤ دوزینهوه.
 (۴) [Obs.]. کشت کردن؛ پروهک بهغیو کردن؛ زهوی چاندن.
husbandman (huz'bənd-mən), *n.* [Archaic]. کشتیار؛
 زانای کشتوکار
husbandry (huz'bənd-ri), *n.* (۱) بهرینه بردنی کاروباری نامان.
 (۲) دست به پاروهه گرتن؛ پاره بهغیرونه دان؛ گیری.
 (۳) کشتوکار؛ کشت کردن؛ کشتیاری.
 (۴) بهغیو کردن و بهرینه بردنی هموور جزیره گیاندارتکی مانی بهغیوه پیمکی
 ژانسیخانه: (animal -)
hush (hush), *v.t.* (۱) بڼ دنگ کردن؛ دم کوټ کردن؛ دم پڼ داخستن.
 (۲) هیزن کردن؛ هیزانوهه سرخو؛ کوژاندهوه (نازاره)
 (۳) شاردنوهه دنگویاس؛ قدمه غه کردنی بلو بوونوهه؛ داپوشین.
v.i. بڼ دنگ بوون؛ دم داخستن.
adj. [Archaic]. بڼ دنگ؛ خاموش.
n. بڼ دنگی؛ خاموشی.
interj. بڼ دنگ نه؛ روس به؛ وس!
hush up, (۱) بڼ دنگ کردن؛ دم کوټ کردن
 (۲) شاردنوهه دنگویاس؛ پشیل کردن یا پڼگرتن له بلو بوونوهه
 دنگویاس
hush-hush (hush-hush), *adj.* [Colloq.]. نهینی؛ شاراره
hush money, بهریشی بڼ دنگ بوون (له بلو کردنوهه دنگویاسیک)
 بهریشی دم کوټ کردن.
hush puppy, خواردنیکه له بهشی خواری له امریکا بریتیه له
 خرؤکهدک گهنمشامی کوټاری سوور و مکروا له مندهه گوژنیک دهینت.
husk (husk), *n.* (۱) تویک دانونه؛ کهپک؛ سوس؛ تویکی دانونه و
 سورهه که لای گونه گهنمشامی. (۲) تویکل؛ قاوغ
 پاک کردن؛ تویکل لیکر دهنوهه.
v.t.
-husker (n.).
husky (hus'ki), *adj.* (۱) تویکلاری؛ تویکلاری
 (ب) وک تویکل یا تویک (۲) نووسا (دنگ)؛ گره دنگ نیر: (a ~ voice)
-huskily (adv.); huskiness (n.).
husky (hus'ki), *adj.* چوارشانه؛ کته؛ تیکسمرار؛ زل؛ چه توهول
 ژرتهوژ
n. کمینکی چوارشانه؛ کته. یا تیکسمرار.
-huskiness (n.).
husky (hus'ki), *n.* سهگینکی زل تووک؛ ژرتهه گالیسکه به فریندهی پڼ
 پاده کیشری هیرهها پڼی دهین: "Alaskan husky" و
 "Siberian husky"
hussy (huz'i, hus'i), *n.* (۱) شافره تیککی سووک (له پووی سووکی یا
 کالتهوه). (۲) شافره تیککی بڼ جهیاو چه قاره سوو.
hustings (hus'tiŋz), *n.pl.* (۱) نهجومنی لیکولینوهه.
 (ب) دادگای ماوشاری ینگلیزی (ج) دووانگی نامزه کردنی نویتهران بؤ
 هغیواردنیان بؤ پاره مان (۲) هغیواردن (۳) دووانگه.
hustle (hus'tl), *v.t.* (۱) پانه بهستو کردن؛ پال پیوهه تاز؛ به نؤر پڼ بؤ
 خؤ کردنوهه (۲) نؤر لیکر؛ پال پیوهه مان یا دم کردن به پهله و ناشویانه:
 (He ~d the unwelcome visitors out of the house.)
 (۳) [Colloq.]. پهله لیکر؛ به پهم کردن.
 (۴) [Colloq.]. بؤ گه پاز و دوزینهوه به چالاکیهانه؛ پاکیشان

(to ~ new customers)
v.t. (۱) پانه بهستو کردن؛ پال تاز؛ به نؤر پڼ بؤ خؤ کردنوهه.
 (۲) همولو تهقهلا؛ کار کردن یا جوولانهوه؛ همولو تهقهلا نؤردان.
n. (۱) پانه بهستو؛ پال تاز.
 (۲) [Colloq.]. کوژش؛ همولو تهقهلا؛ چالاکي.
-hustler (n.).
hut (hut), *n.* کوخته؛ کوخ؛ خانوچکه
v.t. کوخته بؤ دوزینهوه؛ کوخته پیوان.
v.i. له کوخته دا زان.
 (۱) (۱) یا قووت. (ب) چمن جزیره بهرینکی **hyacinth** (hi'e-sinth), *n.*
 بهرخی سوورکار یا پرته قالیبه. (۲) هاس؛ گونه هاس.
 (۳) بالنده پیمکی ناوی پڼ سرخهوانه پیمه. (۴) سرخهوانی شینکار.
hyacinthine (hi'e-sin'thin, hi'e-sin'thin), *adj.* (۱) یا قووتی؛
 وهک هاس؛ به یا قووت یا هاس پازاره. (۲) شین؛ سرخهوانی شینکار.
 (۳) پرته قالی پیمکی سوورکار.
hybrid (hi'brid), *adj.* (۱) گیاندار یا پوههکی دوو پدگه
 (۲) شتینکی نارسه؛ شتینکی دوو پدگه یا تیکه لو
 (۳) ووشی دوو پدگه؛ له دوو پدگه یا ووشی زمانی جیا جیا پیکهاتوره
 دوو پدگه؛ تیکه لو.
adj.
-hybridism (n.).
hybridize (hi'bri-diz), *v.t. & v.i.* دوو توخم کردن؛
 دوو توخم تیکه لو کردن؛ دوو توخم له پدگه چاک کردن.
-hybridization (n.).
hydrant (hi'drant), *n.* بؤری یا بهرینه ی ناگر کوژن؛ بریتیه له
 بؤری پیمکی گه وری ستوری له سهه شه قامه کاند؛ به ستراوه به سهه چاره وی
 ناوهه بؤری لاستیکی نه ستوری پڼوهه ده به ستوری ناگری پڼ ده کوژن ترتهوه
 (هیرهها پڼی دهوتری: "fire hydrant")
hydrate (hi'drat), *n.* شایته ی ناو ماده پیمکی تر
v.t. ناو تیکه لو کردن؛ له گهل ناو دا تیکه لو کردن.
v.i. له گهل ناو دا تیکه لو بوون.
-hydrated (adj.); hydration (n.).
hydraulic (hi-dro'lik), *adj.* هایدرولیکی: (۱) به ناو دنگه پڼ
 (صکینه). (ب) پهق بوون له گهل ناو دا (جیمه تۆ، فووقسل)
 (ج) تایه پڼ به زانستی شله و سرووشی و به کارهینانی له نهندهه.
hydraulics (hi-dro'liks), *n.* زانستی شله و به کارهینانی
 له نهندهه.
hydric (hi'drik), *adj.* (۱) تایه پڼ به هایدروژین.
 (۲) تایه پڼ به تهری یا شرن؛ تهر؛ ناو نؤر ویست.
hydro- (hi'drō, hi'dra),
 پیشگرتنکه به مانای: (۱) ناو.
 (ب) هایدروژین دارا هایدروژینی تیدایه.
hydrocephalus (hi'dra-sef'ə-ləs), *n.* نهخوشی پیمکی زگماتکی به
 بریتیه له زؤری شله له سهردا که دهینتههوی گوره بوونی کاسه ی سهرو
 بچوک بوونوهه مینش.
hydrocephaly (hi'dra-sef'ə-li), *n.* - **hydrocephalus.**
hydroelectric (hi'drō-i-lek'trik), *adj.* تایه پڼ به نه کتریکي
 له ناو دروستکار.
hydroelectricity (hi'drō-i-lek'tris'ə-ti), *n.* نهله کتریکي ناو
 نهله کتریکي له ناو دروستکار.
hydrogen (hi'drə-jən), *n.* هایدروژین
hydrogenate (hi'drə-jə-nāt), *v.t.* هایدروژین تیکرین؛
 هایدروژین تیکه لو کردن.
-hydrogenation (n.).
hydrogen bomb, بؤمبای هایدروژینی.
hydrogenize (hi'drə-jə-niz), *v.t.* = **hydrogenate.**
hydrogenous (hi-droj'ə-nəs), *adj.* هایدروژیناری؛

hydrography

hydrography (hi-drog'ra-fi), n. هایدروگرافی
رانشتی لیکوگرافی و نه‌خشه
بؤ دروستکردنی دهریا و دهریاچه و پویار (به‌تایبتهی دهریارهی سوودی
بازرگانی و دهریاوانی).

-hydrographer (n.); hydrographic (adj.).
hydrokinetics (hi'drō-ki-net'iks), n.pl. رانشتی بزورتنی شله
(هیریا)

-hydrokinetic (adj.).
hydrology (hi-drol'ə-ji), n. رانشتی ناو و تایبته‌خوگانی و
دابه‌شبوونی بوسه زهوی و ژئیزه‌ویدا به‌تایبتهی ژئیزه‌وی

-hydrologic (adj.); hydrologist (n.).
hydromechanics (hi'drō-mi-kan'iks), n.pl. رانشتی
بزورتن و هوسنگی شله (فیزیا)

hydromel (hi'drō-mel'), n. ناووه‌نگوینی تیکه‌لاو (خواردنه‌وه)
hydrometallurgy (hi'drō-met'al-ūr'ji), n. پادس بوخت
کردنی کانزای خاو به شؤردنه‌وهی به شله.

hydrometer (hi-drom'ə-tēr), n. پنبوهری هیزی موگناتیسی شله
(ناسیر)

hydrometry (hi-drom'ə-tri), n. پنبواسی هیزی موگناتیسی شله
hydropathy (hi-drop'ə-thi), n. دهرمان کردن و چاره‌کردنی
نه‌خوژی به ناو.

hydrophobia (hi'drō-fō'bi-ə), n. (۱) ترسی ناو: له ناو ترسان؛
له ناو تزلزل (۲) نه‌خوژی هاری (به‌تایبتهی له پیاردا).

-hydrophobic (adj.).
hydroplane (hi'drō-plān'), n. (۱) مه‌مینگی بن ته‌ختی خیرا
(۲) فرۆکهی ناوی (۳) شو به‌شمی فرۆکهی ناوی که به‌هزیمه‌وه فرۆکه‌که
له‌سه‌ر ناو ده‌خلیسکن. (۴) ستیزه‌ی به‌رکردنه‌وه و نزم کردنه‌وهی ژئیزه‌ریایی.

(۱) لیخورین یا سواریه‌بونی فرۆکهی ناوی یا به‌لمینگی خیرا.
(۲) خلیسکان (وه‌ک فرۆکهی ناوی).

hydroponics (hi'drō-pon'iks), n.pl. په‌روه‌ده‌کردنی پوره‌ک
له ناوینکدا که په‌ینی کیمیایی تندا بیت له باتی خاک

hydrothermal (hi'drō-thū'r'məl), adj. (۱) هی ناوی گرم
(۲) تایبتهی به ناوی گرم و کارکردنه‌ویه سه‌ر کانزای چینیی سه‌ر پوی زهوی

hydrothorax (hi'drō-thō'r'aks), n. ناو‌به‌نگی سنگ.
(۱) ناواری: ناوی تئیدیه: ناو‌دار: ته‌ر
(۲) ناوی تئیدیه (ناوینته‌ی کیمیایی).

hyena (hi-ē'nə), n. که‌متیار
hygiene (hi'ji-en, hi'ji-ēn'), n. رانشتی ته‌ندرووستی و په‌رم‌بیدان و
بهرده‌وام نوینی: پاک‌وته‌میزی

hygienic (hi'ji-en'ik, hi-jē'nik), adj. (۱) تایبتهی به -
ته‌ندرووستی و پاک‌وته‌میزی. (۲) بؤ ته‌ندرووستی باش. (۳) پاک‌وته‌میز

-hygienical (adj.); hygienically (adv.).
hygienics (hi'ji-en'iks, hi-jē'niks), n. ته‌ندرووستی زان
hygienist (hi'ji-en-ist), n. شاره‌زای ته‌ندرووستی

hymen (hi'mən), n. په‌رده‌ی کچ: بینی کچ
hymeneal (hi'mō-nē'al), adj. تایبته به شایه‌ی و ژانه‌ینان و
شوکریدن

n. گوزانی شایه: هه‌لبه‌ستی شایه: به‌سته‌ی شایه
(۱) سه‌روودی نابنی: سه‌روودی خودایی.
(۲) سه‌روودی شکرپیدان و مه‌زن کردن
سه‌روود ووتن: شکرپیدان و مه‌زن کردن له سه‌روود

v.t. & v.i.
hymnal (him'nəl), n. = hymnbook.
adj. تایبتهی به سه‌روود (نابنی و نانابنی)
hymnbook (him'book'), n. سه‌روودنامه: ناسیلکه یا په‌رتوکی

hypnotherapy

hypnotherapy (him'nə-θi), n. سه‌روود ووتن: سه‌روود خویندنه‌وه.
(۱) لیکوگرافی سه‌روود و میژوو و به‌کاره‌ینانی. (۲) سه‌روود
(۱) لیکوگرافی سه‌روود
(۲) سه‌روود. (۳) دانانی سه‌روود.

-hypnologist (n.).
hyper- (hi'pēr), پیش‌گرینکه به‌مانای: زؤا زیاد له نه‌نداره: نیچگار.
hyperacid (hi'pēr-as'id), adj. زؤر ترش.

-hyperacidity (n.).
hyperactive (hi'pēr-ak'tiv), adj. بزؤوا: نه‌سه‌رموت: بن شارام؛
زؤر جوجوولکنس.

-hyperactivity (n.).
hyperbole (hi-pūr'bə-li), n. زیاده‌بزی (دووان، نووسن)؛
زیاده‌بزیه‌مان (وه‌ک له‌م دور په‌ستمه‌دا پیشاندراوه):

(I could sleep for a year.; This book weighs a ton.)
-hyperbolic (adj.); hyperbolically (adv.).

hyperbolism (hi-pūr'bə-liz'm), n. (۱) زیاده‌بزی (دووان)
(نووسن)؛ زیاده‌بزیه‌مان (۲) وینه‌مینگی زیاده‌بزی

hyperbolize (hi-pūr'bə-līz'), v.t. & v.i. زیاده‌بزیستن له
دووان و نووسندا؛ زیاده‌بزیه‌مان.
hypercatalexis (hi'pēr-kat'ə-lek'sis), n. چرگه‌یک یا دوانی؛
زیاده له کؤتایی دپیرینگی هؤن‌لوه‌دا.

-hypercatalectic (adj.).
hypercritic (hi'pēr-krit'ik), n. که‌ستینگی زؤر به‌رخنه؛
که‌ستینگی نیچگار زؤر به‌رخنه‌گر.

hypercritical (hi'pēr-krit'i-k'l), adj. زؤر به‌رخنه؛
زؤر به‌رخنه‌گر.
hyperemia (hi'pēr-ē'mi-ə), n. خوین تیزان.

-hyperemic (adj.).
hyperesthesia (hi'pēr-es-thē'zha), n. هه‌ستیا‌ری یا ناسکی
پیست و نه‌دانی هه‌ست.

Hyperion (hi-pēr'i-ən), n. خودای خور (نه‌لسانه‌ی یونانی).
hyperkinesia (hi'pēr-ki-nē'zi-ə), n. زؤر بزوان یا له‌رزی
نه‌دانی‌مینگی له‌ش به‌تایبتهی ماسولکه (نه‌خوژی).

hypermetropia (hi'pēr-mi-trō'pi-ə), n. دوربینی (نه‌خوژی)
چاو

hyperopia (hi'pēr-ō'pi-ə), n. = hypermetropia.
hyperpyrexia (hi'pēr-pi-rek'si-ə), n. تایمگی زؤر به‌رمز.
hypersensitive (hi'pēr-sen'sə-tiv), adj. هه‌ست ناسک؛
هه‌ست زؤر ناسک: هه‌ستیا‌ر

-hypersensitivity (n.).
hypertension (hi'pēr-ten'shən), n. (۱) نه‌سه‌رموتن: جوت‌وهرت
(۲) ته‌رمزی خوین به‌رمزی یا زؤری.

hyphen (hi'fən), n. ته‌قه‌ل (پیزمان): ته‌قه‌لی ووشه‌ی لیک‌دار.
hyphenate (hi'fən-āt'), v.t. لیک‌دانی نو ووشه به ته‌قه‌ل.
adj. ووشه‌ی به ته‌قه‌ل لیک‌دار.

-hyphenated (adj.); hyphenation (n.).
hypno- (hip'nō, hip'nə), Also hypn-, پیش‌گرینکه به‌مانای.
خه‌وتن: نوستن. (۲) نووانندی موگناتیسی: نوستن موگناتیسی: خه‌وتنی

موگناتیسی.
hypnology (hip-nol'ə-ji), n. رانشتی نوستن و نوستن موگناتیسی.
(۱) نووانندی موگناتیسی

(۲) نوستن موگناتیسی: خه‌وتنی موگناتیسی.
hypnotherapy (hip'nō-ther'ə-pi), n. چاره‌کردنی نه‌خوژی
به نووانندی موگناتیسی

hypnotic

hypnotic (hip-not'ik), *adj.* (۱) خەولخەر (*~ music*). (۲) تايبەتی بە خەولخەستنی موگناتیسی. (۳) بە ئاسانی خەوی ئی دەخزیت یا دەنویفریت. (۴) خەولخەراو: ئونئراو.
n. (۱) دەرماسی خەولخەر (۲) شتیکی خەولخەراو. (ب) کەسیکی بە ئاسانی خەولخەراو.

-hypnotically (*adv.*).
hypnotism (hip'nə-tiz'm), *n.* (۱) خەولخەستنی موگناتیسی. (۲) زانستی خەولخەستنی موگناتیسی.

hypnotist (hip'nə-tist), *n.* خەولخەری موگناتیسی (مروۋ)

hypnotize (hip'nə-tīz'), *v.t.* (۱) خەولخەستنی موگناتیسی: ئونئراو (۲) [Colloq.] بئ هوش کردن: دلغراندن: وویکردن: سیرکردن: لە موش خستن

(*He ~d the audience with his eloquent speech.*)

hypo (hi'pō), *n.* (۱) دەری یا شریئەبەکە کە لە ژێر پنیست دەدریت. (۲) **hypochondriac** [Slang] (۳) پینشگرکە بەمانای: (۱) لە ژۆر (۲) کەتر کەتر لە (۳) ژۆر ژەنگ ناگری

hypo- (hi'pō, hip'ə), *n.* ژۆر (۱) پینشگرکە بەمانای: (۱) لە ژۆر (۲) کەتر کەتر لە (۳) ژۆر ژەنگ ناگری

hypochondria (hī'pə-kon'dri-ə, hip'ə-kon'dri-ə), *n.* ژۆر مەراقی تەندرووستی خواردن و هەمیشە خۆ بە نەخۆش دانان و سکاڵا کردن

hypochondriac (hī'pə-kon'dri-ak), *n.* کەسیکە کە ژۆر مەراقی تەندرووستی بخوات و هەمیشە خۆی بە نەخۆش بزانن و سکاڵای بئ

adj. تايبەتی نە کەسیکی وەها

hypochondriasis (hi'pə-kən-dri'ə-sis), *n.*

hypochondria

hypochondrium (hi'pə-kon'dri-əm), *n.* لاخواروی کەلەکە لەخوار پەراسوووە: لاتەراف

hypocrisy (hi-pok'ra-si), *n.* نوویووی: بئ باری: دوویانی: مەنەقەتی

hypocrite (hip'ə-krit), *n.* کەسیکی نوویوو بئ بار: نوویان: یا مەنەق

hypocritical (hip'ə-krit'i-k'l), *adj.* نوویوو: بئ بار: دوویان: مەنەق (*It is ~ of him to say that; You are being*)

hypoderma (hī'pə-dūr'mə), *n.* چینی ژێر پنیست: شانە ی ژێر پنیست

-hypodermal (*adj.*).

hypodermic (hī'pə-dūr'mik), *adj.* (۱) تايبەتی بە ژێر پنیست (۲) لە ژێر پنیست دەدریت (دەری. شریئە)

n. شریئە: دەری لە ژێر پنیست دراو

-hypodermically (*adv.*).

hypodermic injection, دەری لیداسی ژێر پنیست: شریئە لیداسی ژێر پنیست

hypodermic needle, دەری شریئە لیدان لە ژێر پنیست.

hypodermic syringe, سونج یا شریئە ی لە ژێر پنیست دراو.

hypodermis (hī'pə-dūr'mis), *n.* چینی ژێر پنیست: گیاندار: پووەک:

hypogastrium (hī'pə-gas'tri-əm), *n.* لای خواروی سک: لە ناوکەرە بۆ ئووکەبەر.

-hypogastric (*adj.*).

hypoglycemia (hī'pō-glī-sē'mi-ə), *n.* شەکر کەسی لە خویندا (نەخۆشی

hypothee (hī-poth'ēik), *n.* مافی خاوە: قەریک بە رەگرگرتنی سامان و زەوی واری قەرزەرە کە بە بارمە

hypothesize (hi-poth'ə-kāt'), *v.t.* بارمەکردنی سامان و

hysterotomy

زەوی واری قەرزەر (۱) شەلتین **hypothermal** (hī'pə-thūr'm'l), *adj.* (۲) تايبەتی بە نزمی پلە ی گەرمای لەش

hypothermia (hī'pə-thūr'mi-ə), *n.* نزمی پلە ی گەرمای لەش بەهۆی سەرمایەکی زۆرەو (پزیشکەوانی)

hypothesis (hī-poth'ə-sis, hi-poth'ə-sis), *n.* گریمانەکی: گریمانە: وا دانان

hypothesize (hī-poth'ə-sīz'), *v.i. & v.t.* گریمان: وا دانان: گریمانەکی کردن.

hypothetical (hī'pə-thet'i-k'l), *adj.* گریمانەکی: وا دانان: (*a ~ situation*)

-hypothetic (*adj.*); **hypothetically** (*adv.*).

hyster-, **hystero-** (his'tēr), *n.* پینشگرکە بەمانای: (۱) مەنەق (۲) **hysterectomy** (۳) هیستیریا: حال لێهاتن: شیتگری: لابردن یا دەرهێنانی مەنەق (پزیشکەوانی)

hysterectomy (his'tēr-ek'tə-mi), *n.* مەنەق (پزیشکەوانی)

hysteria (his-tēr'i-ə, his-ter'i-ə), *n.* هیستیریا: حال لێهاتن: شیتگری: شیتگری: شیتگری: بئ لێهاتن (مەجازی): پینشگرکە یا گریمان یا هەنچوو نیککی لە ئەندازە بە دەرو خۆ بۆ نەگراو

hysterical (his-ter'i-k'l), *adj.* (۱) تايبەتی بە هیستیریا (۲) هیستیریا ی هەمە: تووشی هیستیریا بوو: شیتگری: هەنچوو

(۳) زوو هەنچوو: زوو هەنچو: زوو شیتگری دەبئ (۱) پینشگرکە یا گریمان نیککی زۆر خۆ (۲) هیستیریا تووش بوون: شیتگری بوونیک:

hysterics (his-ter'iks), *n.pl.* بۆ نەگراو (۳) هیستیریا تووش بوون: شیتگری بوونیک:

hysterotomy (his'tə-rot'ə-mi), *n.* بویسی مەنەق: بۆ مەنەق (دەرهێنان: نەشترەگری قەیسەری (مەنەق بوون).

I i

(۲) ساردکردنهوه به سهۆل (1) کریم خستته سەر کێک.

بەستەر؛ بۆن به سهۆل.

break the ice, شەرم شکان؛ پووکرانهوه.

cut no ice, [Colloq.], بێ کەنک؛ بێ دەسەلات؛ کارناکاته سەر هیچ.

on thin ice, [Colloq.], شلۆق؛ پڕ له مەترسی

ice age, چەرخێ بەستەنەک؛ چەرخێ سهۆل.

ice bag, کێسه سهۆل

iceberg (is'bürg), n. شاخی سهۆل؛ بەتایبەتی کە سەر ئاوی دەریا

کەوتی، بەستەنەک.

iceboat (is'bōt), n. (1) بەلەمی سەر سهۆل

icebreaker (2)

(1) بە سهۆل دەورەدراو؛

له سهۆلدا چەقیو (بەلەم). (2) بە سهۆل گێراوه و کەس نایگاتێ جینگە

icebox (is'hoks), n. (1) سهۆلدا؛ بەفراو؛ یەخچال.

(2) سنووتیکی کۆنەر سهۆلی تێ دەخرێ بۆ خوار دەمەنی پاگرتن به ساردی.

ice-breaker (is'brāk'er), n. (1) سهۆل شکین (بەلەم)

(2) چوارچێوهی پاراستنی ئەسکەله له سهۆلی سەرتاو کەوتوو.

ice cap, کلاوهوتەهی سهۆلبەندانی شاخ.

ice cream, بۆنەرە

iced (ist), adj. (1) بە سهۆل دابۆشراو؛ سهۆلاوی.

(2) بە سهۆل ساردکراو؛ سارد.

(3) کریم بەسەر (کێک)

ice field, ice floe, تەبەقێکی گەوره سهۆلی سەرتاو کەوتوو؛ دەریا.

ice-hockey, یاری "هۆکی"؛ کە له سەر سهۆل دەکریت.

ice-house (is'hous'), n. (1) یەخچال.

(2) سهۆلگە؛ جزی دروو ستکردنی سهۆلی دەستکرد.

Icelandic (is-lan'dik), adj. تاییبەتی به وولاتی تاییسلانداو

میلتەتەکی و زمانەکی و کلتووڕەکی.

n. زمانی تاییسلانداو.

iceman (is'man', is'mon), n. بەفراویش؛ سهۆل فرۆش

ice pack, (1) کۆمەنیک سهۆلی سەرتاو کەوتوو (کە له چەند پارچە یەخ

سهۆلی پیکهوه نووساو پیکهاتوو). (2) کێسه سهۆل (کە دەخزێتە سەر

ئەندامی نازارای لەش بۆ تەری نەئاسن).

ice plant, پووھەگنێکی هەمیشە سەوزی تەرز فرۆزەرە بەسەر زەویدا گۆلی

سەیی و نەرخەوانی دەگری. گەلاکانی گۆشت و بارێک و چێز له دەور و پوشتی

مافدا دەپوینرێت بۆ جوانی و ناگرێ.

ice water, بەفراو؛ ساردو (بۆ خواردنەرە)؛ سهۆلاو

iceicle (i'si-k'l), n. چلوورە؛ کێرکە لەگا.

icily (i'so-li), adv. زۆر به ساردی؛ سهۆلانه

iciness (i'si-nis), n. زۆر ساردی؛ ساردی؛ سهۆلی

icing (is'ing), n. کریمی سەر کێک

icon (i'kon), n. (1) وێنە؛ پیکەر.

(2) وێنە یا پیکەری عیسا، مریەم، یا پیاویکی ئایینی مەزنی (گەنیک جار

لەسەر شووشە دەکریت یا له شووشە دەگریت)؛ ئەیفوون.

iconic (i-kon'ik), adj. (1) تاییبەتی به وێنە و پیکەری عیسا و مریەم؛

ئەیفوونی. (2) تاییبەتی به شیوازکی تاییبەتی و کۆنیاوی پیکەرگەری

iconoclasm (i-kon'ə-klaz'm), n. (1) بت شکان؛ پیکەر

شکاندن (بەتاییبەتی هی پیاوی ئایینی). (2) هێرش بردنە سەر و گانته پیکردن

بۆ بایەخ کردنی بیروباوەری کۆنی کۆمەل و دەزگاکانی

iconoclast (i-kon'ə-klast'), n. (1) بت شکین؛ پیکەر و وێنە

ئایینی شکین و دژ به پەرستیان. (2) هێرش بەرە سەر و گانته پیکەر و به

هیج نەزانیی بیروباوەری کۆنی کۆمەل و دەزگاکانی.

-iconoclastic (adj.).

iconography (i'ka-nog'rə-fi), n. (1) هونەری دروو ستکردنی

وێنە و پیکەری ئایینی. (2) لیکۆلێنەوهی ئەم هونەرە.

I, i (i), n. (1) ئییبی نۆهەمی ئەلف و یبێی ئینگلیزییە.

(2) دەنگی ئەم ئییبە "ئای". (3) نیشانەهی نۆهەم له پەرزێکدا.

adj. (1) تاییبەتی بەم ئییبە. (2) نۆهەم؛ نۆهەمین

I (I), n. (1) ئییبێک کە شیوہی ئەم ئییبە بچیت.

(2) ژمارە سێ یا یەكەم له لاتینیدا

(3) نەری "نا تەواو" Incomplete، واتە فۆتایی لەو واگە یا کۆرسەدا

دەرنەجۆرد و نەبێت تاقی پیکرێتەرە.

I (i), pron. هەا؛ مەدە

n. (1) مەر (He uses too many ~'s in writing)

(2) حوا؛ کەن؛ مەر

iamb (i'amb), n. بەشی نەریکی هونەرەویە کە له دوو بڕگە پیکهاتوو

یەكەسیان مە هیزو دووهمیان هیزدارە:

(To strive, / to seek, / to find, / and not, / to yield.)

iambic (i-am'bi-k), adj. له بڕگە سێ هیزو هیزدار پیکهاتوو

(هونەرە):

n. (1) بەشی نەریکی هونەرەویە کە له دوو بڕگە پیکهاتوو

مە هیزو دووهمیان هیزدارە. (2) هەلبەستیک کە بەم جۆرە هونەراییتەرە.

(3) هەلبەستیک لاقرتی ئەم جۆرە.

ibex (i'beks), n. بۆزەگنێکی گەلەگنێکی؛ فیلە گێژە.

ibidem (i-bi'dem), adv. له هەمان شوێندا (بەراویزی پەرتووک،

نامیکە، یا ووتار)؛ هەمان سەرچاوه

باندەبەکر تروپیکێ ئاری دەنووک داسی بە له توخمی

شاموێ.

-ic (ik), پاشگرتنە بەمانای: (1) تاییبەتی بە هی: (volcanic)

(2) وەك (angelic)

(3) ئی پیکهاتوو ئی پەیدا بوو؛ تاییبەتی: (alcoholic)

-ical (i-k'l), پاشگرتنە بەمانای: وەها؛ وەهای؛ تاییبەتی بە

(physical, historical, commercial)

Icarus (ik'a-ras, i'ka-ras), n. ئیکارۆس ئەگەل؛ دیدالۆس "ی

پاوکید" له سەندیاخانە پای گود بە بالی مۆمەرە بەلام زۆر بەرزەفری و گەرمی

خۆز بە مۆمەکانی تواندەرە و کەرته خوارەرە و له دەریادا نۆقم بوو.

-Icarian (adj.).

ice (is), n. (1) سهۆل؛ زوقم. (2) تەبەقە سهۆل؛ پارچە سهۆل.

(3) زوقم (4) کریمی سەر کێک. (5) [Slang]. ئەلماس.

v.t. (1) بەستەر کردن به سهۆل. (2) به سهۆل دابۆش؛ سهۆل لێدان.

پنجهی بخزیده سمر! ناسراو.
 (۱) بیاری کردن! **identification** (i-den'tə-fi-kā'shən), n.
 ناسراو! ناسینهوه! پنجه خستنهسمر! هملنجان.
 (۲) ناسنامه! دیارنامه! پیناس:
 (Do you have any - ?; He used his driver's license as - .)
 (۳) پیوهندی بهکی گیانی لهگهل مرژی تردا هوسوزی کردن له گهلیاندا:
 (His ~ with the poor is remarkable.)
 (۱) وهک یهک لیکردن! کردن به یهک **identify** (i-den'tə-fī), v.t.
 (۲) ناسینهوه! پنجه خستنهسمر! هملنجان! ناسراو:
 (He ~ied the criminal.)
 (۲) بیاری کردن! نیشانه کردن! ناو نووس کردن (to ~ the problem)
 (۴) پشتگیری کردن! هوسوزی کردن:
 (He ~ies with the labor movement.)
 (۵) هوسوزی کردن به نمدارهی خۆ یهو کهمه زانین:
 (to ~ with another person)
 (۱) له یهکچوون! هاوتوخی! دهقاددهقی! **identity** (i-den'tə-ti), n.
 وهک یهکی. (۲) ناوو ناو نیشان! راستی کهمه! نیشتاو! پاپوردوی کهمه.
 (He concealed his ~ in order to protect himself.)
 (۲) ناسنامه! پیناس.
 پینشگرینکه بهمانای! بیر **ideo-** (id'i-ə, i'di-ə),
 (۱) نیشانه: **ideogram** (id'i-ə-gram, i'di-ə-gram), n.
 نیشانهی بیرک یا شتیگ (وهک تپ یا وینهی زمانی چینی).
 (۲) وینهی نیشانهی: (\$, =, #, %, &, *) .
ideograph (id'i-ə-graf, i'di-ə-gräf), n. = **ideogram**.
 (۱) بهکانهینانی **ideography** (id'i-ə-g'ra-fi, i'di-ə-g'ra-fi), n.
 نیشانه یا وینه بو دهربرینی بیرک یا شتیگ
 (۲) دهربرینی بیر یا شت به نیشانه وینه
ideological (i'di-ə-loy'i-k'l), **adj.**
 (۱) زانای نهیدینولوجی یا بیروباوهی: **ideologist** (i'di-ol'ə-jist), n.
 پسپوری نهیدینولوجی. (۲) خاوهن بیر یا تیوری! خیال پرست.
 (۳) بیروباوهی پرست! شوین کهمتوی نهیدینولوجی بهکی تایبهتی.
 (۱) لیکولیتهموی **ideology** (i'di-ol'ə-zi, id'i-ol'ə-zi), n.
 بیروباوهی سراجوهی (۲) نهیدینولوجی! بیروباوهی! بیروباوهی شیوهی
 بیرکردنهوی مرؤه! چین! یا حیزبیک.
ides (idz), **n.pl.** پوژی پانزهی مانگی نهورز. مایس. تهموزو نوکتویمر.
 پوژی سیانزهی مانگهکانی تر له پوزنامهی پزمانیدا.
id est (id est), = **that is**. واته.
 پینشگرینکه بهمانای! هی خۆ! هی کهمی! جیا. **idio-** (id'i-ə, id'i-ə),
 (۱) بین میشکی! کهمیتی! بین میشکتی. **idiocy** (id'i-ə-si), n.
 (۲) کار. کردهوه. یا تینبیتی بهکی کهمه و بین میشکانه.
idiograph (id'i-ə-graf, id'i-ə-gräf), n.
 نیشانه بهکی کهمی
 یا تایبهتی (نیمرا، مؤر)
idiom (id'i-əm), n.
 (۱) زمانی ناوچه. گه. یا چینیگ.
 (۲) شیوهی تایبهتی ووشه لیکدان و رسته دارشقی زمانیگ بو مانا بهخشین
 (۳) زاراوه! زاراوهیک که دارشقیگ تایبهتی ههمه و تاییهتی به زمانیگ و
 گوژینی بو زمانیگی تر گرانه! لیدیهم. (۴) شیوازی نووسین و درواشی مرؤفیت
 (۵) شیوازیگ تایبهتی هونرو موسیقا.
 (۱) تایبهتی به زمانیگ **idiomatic** (id'i-ə-mat'ik), **adj.**
 (۲) زاراوهی تایبهتی یا نیدیهمی زور تیدایهه بهکاری دههینن
 (an ~ language)
 (۲) زاراوهی! مانای تایبهتی خۆی ههمه:
 (an ~ phrase or expression)
-idiomatically (**adv.**)
 نهخوشی بهک ههر لهخۆوه توش **idiopathy** (id'i-ə-p'ə-thi), n.
 دههین و هۆکی نهمانراوه

-iconographic (**adj.**).
iconology (i'ka-nol'ə-ji), n. (۱) لیکولیتهموی نهیقوون، واته
 وینه و یهیکری نایشی (۲) نهیقوون! سراجهی وینه و یهیکری نایشی
 (۳) نیشته نگاری! هونری نیشانهی.
icy (i'si), **adj.**
 (۱) سههولوی! بهقراوی! به سههول گراو
 (۲) سههول! تاییهتی به سههول.
 (۳) خر! وهک سههول! خلیسک
 (۴) زور سرد! زور سهرما! زوقماوی: (~ weather) .
 (۵) سار! هاست! دورره پهرین! پووناخوشی: (an ~ smile, face, etc.) .
id (id), n. بهشی بوخته نهکراو همزه له دایین نه کردوی هست و دهروشی
 مرؤه که سراجوهی هستی زگماکی به وهک ههمه سی جوت بوون و تیرکردنی
 گو توپری ههمو همزه ییوستی بهکی مرؤه! دهرووناسی.
I'd (id), = **I**. **I had**. **2. I would**. **3. I should**.
idea (i-dē'ə), n. (۱) بیر! بیروباوهی! بیروباوهی.
 (۲) پا! نوچوون (۴) نهخسه! پیلان! پرؤزه! نیاز
 (۵) بیرنکی لیل! ناگا (۶) نمونهی بتهجهی. پهسهی. یا راسته قینهی شت
 که برهین به له بری نه شت و مرؤه تهنه وینهی ناتاو او لاسایی دههینن
 به جاو فلسفههی نهفلاتونی)
ideal (i-dē'al), **adj.**
 (۱) نمونهی! تهنه له میشک یا بیردا ههمه!
 له بیر بیکهاتوه (ژمارهی شمش ووشی ویشو بیینه).
 (۲) نایاب! باشترین! زورباش! نمونهی!
 (an ~ place, job, situation, time, etc.)
 (۲) تاسهی به بیر
 (۴) دور به راستی چهوه! خهمانی
 (۱) نمونه (۲) ناوات! ناواتیک! نمونهی که مرؤه ههولی بو بدات و
 پیزی کات. (an ~ to strive for) .
 (۳) شتیگ که تهنه له میشکدا ههمه بوونی تری دیجه.
idealism (i-dē'al-i-z'm), n. (۱) خهم! پهرستی! نمونه پهرستی!
 خهمال پلوی! خهمال خاوی (۲) گوژش کردن بو گهیشتن به ناوای پهرزی
 خۆ: (۳) خهمال پهرستی له هونرو ویزده.
 (۴) فلسفهههیکه دهلیت: که نمو شتانهی مرؤه به جاو دههیننیت وینهی
 لاسایی بیروباوهی ناو میشکوه نمو شتانهش بیرووستکارای میشکنو
 راستی تهنه له میشکدا به
idealist (i-dē'al-ist), n. (۱) کهمسگی خهمال پهرست! نمونه خزان.
 نمونه پهرست. یا خهمال خاوهن! جار لهروی سووکی چهوه.
 (۲) پهبره ویکری فلسفههی نمونه خاوی له هونرو فلسفهههه
idealistic (i-dē'al-ist'ik, i-dē'al-ist'ik), **adj.**
 نمونه پهرست!
 خهمال پهرست! خهمال خاوه! نمونه خاوه: (an ~ person) .
idealize (i-dē'al-iz'), v.t.
 شکوینان! پهرستن!
 به نهی بهری باشی دانان: (to ~ the past)
 بوون به هموه! بوون به باشترین وینه
v.i.
-idealization (n.).
ideally (i-dē'al-i), **adv.**
 (۱) زور به باشی! به شیوه بهکی نمونهی!
 به جورینکی نمونهی! نمونهی یانه. (۲) نهگه چوون بوسترین وهه بین!
 لهروی نیزی چهوه! نهگه به ناوتنه خاوی بین.
ideate (i-dē'at), v.t. & v.i.
 بیر پینکمان! هینانه بهرجاری خۆ:
 بیر هه بوون دهرباره
 شنینکی - یارده که وینهی بری ناو میشک بین (فلسفههه)
n.
-ideation (n.); **ideational** (**adj.**).
identical (i-den'ti-k'l), **adj.**
 (۱) ههمان شت
 (۲) دهقاددهق! کتومت! وهک یهک! چورنیهک! هاویابهت! له یهکچوو
 (۳) له یهک هیکهوه بوون (ژوارناسی)
identical twins, **n.** درانهی - دهقاددهق! هاوزا یا هاوسکی دهقاددهق. واته
 ههمان توخو ههمان بوخسارو له ههمان هیکهوه بوو
identifiable (i-den'tə-'i-ə-b'l), **adj.** دیارکرو! دهواتر

idiophone

-idiopathic (adj.)
idiophone (id'ī-ə-fōn'), n. نامیریکه که هر به له‌رنه‌وهی خوی دهنگی موسیقایی ئی په‌یدا ده‌بن: کۆزنه‌نگی له‌برده‌رگا هه‌لواسراڤ.
idiosyncrasy (id ī-sin'krā-sī), n. (١) سرووشتو بیرکردنه‌وهی. (٢) خوری کەسی: خوری تایبەتی کەسیک.
idiosyncratic (id ī-sin-krat'ik), adj. تایبەتی به خوری کەسی

-idiosyncratically (adv.)
idiot (id'ī-ət), n. کەسیکی کەروو بی‌هێشتک
idiotic (id ī-ot'ik), adj. بی‌هێشتک کەر: کەری
-idiotically (adv.)
idle (ī'dl), adj. (١) هیچ‌په‌وچ: په‌رپووت. (٢) بێ سوود: بێ کەمک: بێ مامان: نه‌تایم: (an ~ wish) (٣) درو: بێ بنه‌ج و مامان: (~ rumors) (٤) بێ نیش و کار: به‌تان: (~ man) (٥) به‌کار نه‌هێنراو: له‌کار که‌رتوو: کار نه‌گەر: (~ machines) (٦) کاتی ده‌سته‌تالی: کاتی بێ نیش: (~ hours) (٧) ته‌مه‌ن: (an ~ person)

v.t. (١) ته‌مه‌نی کردن: کات کوشتن: هیچ نه‌کردن: سوورانه‌وه: خۆسته‌نه‌وه (٢) گه‌ڕان یا کارکردن به‌ هیواشی و ووزه‌ نه‌دان به‌ هیچ‌ لایه‌کی تر (مه‌کینه):
(The engine is ~ing.)
v.t. (١) به‌هێردن: (کات: کوشتن: کات): (He ~d away his youth.)
(٢) خسته‌نه‌گه‌رو واز له‌هێنان یو کارکردن به‌ هیواشی (مه‌کینه): (to ~ a motor)

-idleness (n.); idly (adv.)
idle pulley, خۆلخۆلوکه‌ی به‌ره‌لا یا بێکار
idler (ī'dlēr), n. (١) کەسیکی ته‌مه‌ن (٢) خۆلخۆلوکه‌ یا بێچکه‌ی ناوه‌راستی بێکار

idle wheel, په‌وره‌وه‌ی ناوه‌راست, بێکار, یا به‌ره‌لا که‌ له‌ په‌ینی دوو په‌وره‌وه‌ی تر دایه‌وه‌ ته‌مه‌ن و ووزه‌ نه‌بات له‌ په‌کیکیانه‌وه‌ بۆ نه‌وی تر.
idol (ī'dl), n. (١) بت (٢) شتیکی په‌رستراو. (٣) [Obs.] -ینه: په‌یکەر (ب) تارمایی: سینه‌ر: خێو: شه‌هنگ: وینه‌ی ناو تارینه: E: بیری هه‌له: (ئیریزیری)

idolater (ī-dol'ə-tēr), n. (١) بت په‌رست (٢) په‌رست: په‌رستەر
idolatress (ī-dol'ə-tris), n. ژنیکی بت په‌رست
idolatry (ī-dol'ə-trīz), v.t. په‌رست
v.t. بت په‌رست

idolatrous (ī-dol'ə-trās), adj. (١) تایبەتی به‌ بت په‌رستن (٢) بت په‌رستی (٣) ژور خۆش ویستا: په‌رست
idolatry (ī-dol'ə-trī), n. (١) بت په‌رستی: بت په‌رستن. (٢) په‌رستن

idolize (ī'dl-īz), v.t. (١) په‌رستن وەک بت: کردن به‌ بت (٢) په‌رستن: نه‌ه‌نداره‌ به‌ده‌ر شووێدان.
v.t. بت په‌رستن

-idolization (n.)
idyl, idyll (ī'dl), n. (١) هه‌لبه‌ستیک یا په‌خشانیك له‌ بابەت ژبانی خۆش و دیمه‌ی جوانی لادێوه (٢) بایسک یا دیمه‌نیک که‌ بۆ نه‌م جوژه‌ هۆنراوه‌ به‌ شتی: ٢- هه‌لبه‌ستیکی درژ. (٤) پارچه‌یه‌ک موسیقای ساده‌

idyllic, idyllic (ī'dl-īst), n. هۆنری هه‌لبه‌ستیك له‌ بابەت لادێ
idyllic (ī-dil'ik), adj. (١) تایبەتی به‌ هه‌لبه‌ستی ده‌رباره‌ی لادێ. (٢) خۆش و ساده‌ و جواز و دلگیر: هی لادێ و شوێنتی و شوێنی جوان: (an ~ place, life, existence)

-idyllically (adv.)
i.e. **id est** [i.e., - that is, وات

-ility

if (if), conj. (١) نه‌گەر: (I - I come, I'll see him; I - I were you I wouldn't do that.) (٢) نه‌گه‌رچی: (I - it was wrong, it was at least meant well.) (٣) نا‌یا: بێ‌ی: (I wonder - he can do it.) (٤) خۆزگه‌: (I - I had only known!)

n. (١) نه‌گه‌ر: نه‌گه‌رچی: نا‌یا: بێ‌ی: خۆزگه‌. (٢) مه‌رج: گریمانه‌کی ده‌له‌نی: له‌وه‌ ده‌چن: وەک نه‌وه‌ وایه‌ چهندوچون.

as if, ifs, ands, or buts, کوخه‌تی نه‌سکی‌مۆی گوومرزی وەک سه‌هۆلین
igloo, iglu (ig'loo), n. (١) ناگه‌رن: ناگه‌ری
igneous (ig'ni-əs), adj. (٢) ناگه‌رنی: به‌ ناگه‌رنی: دروست بووه. (~ rock) (١) گرگه‌ر

ignescant (ig-nes'ant), adj. (٢) په‌ریشکی ئی ده‌یه‌ته‌وه‌ ووه‌ک به‌ره‌سه‌ستن.
ignitable, ignitible (ig-nī'tə-b'l), adj. گه‌ره‌گه‌رنیت: ده‌سه‌وتیت
ignite (ig-nīt'), v.t. (١) ناگه‌رنی‌کردن: ناگه‌رنی‌هه‌زان: سووتاندن: داگه‌رساندن: گه‌رنی‌کردن. (٢) هه‌ینانه‌جووش: خسته‌نه‌جووش: (His speech ~d the crowd.) ناگه‌رگه‌رن: گه‌رگه‌رن: سووتان

v.t. -igniter; ignitor (n.). (١) ناگه‌رنی‌کردن: گه‌رنی‌کردن: ناگه‌رگه‌رن: گه‌رگه‌رن: سووتان (٢) سووتنه‌ر: گه‌رنی‌کردن: داگه‌رسته‌ن. (٢) په‌ریشکی کاره‌مایی: سووچ (٤) گه‌رم کردنی ناوینه‌یه‌ک تا په‌لی گه‌رگه‌رن سووچی ئوتومبیل.

ignition key, (١) ناگه‌س: ناوه‌سه‌ن: به‌چه‌نزم
ignoble (ig-nō'b'l), adj. (٢) بێ ناموس: نزم: نا‌پیاو: بێ شه‌ره‌ف: سووک
-ignobly (adv.)

ignominious (ig'nə-ni'n'ī-əs), adj. (١) شووره‌یی: ناشرین: نا‌په‌روه‌ر: حه‌یا به‌ر: شه‌ره‌زاکه‌ر: (٢) په‌یس‌بوگه‌ن: نزم: (٣) په‌سوکه‌ر
ignominy (ig'nə-mī'n'ī), n. (١) په‌سوایی: سووکی: حه‌با و ناموس (٢) چوون: نا‌په‌روه‌وچوون: (٣) گه‌ره‌وه‌, په‌روه‌شت, یا کرداریکی بێ نا‌په‌روه‌ نه‌و سووک و حه‌یا به‌ره‌انه‌

ignoramus (ig'nə-rā'məs), n. کەسیکی هیچ نه‌زان
ignorance (ig'nēr-əns), n. (١) هیچ نه‌زانی: هیچ نه‌زانی: نه‌خوێنده‌واری: نه‌شاره‌زایی (٢) بێ ناگه‌یی: نه‌زانین (شتیکی تایبەتی)
ignorant (ig'nēr-ənt), adj. (١) هیچ نه‌زان: نه‌زان: نه‌خوێنده‌وار: نه‌شاره‌ز (٢) ئه‌شانه‌ی هیچ نه‌زانی‌یه‌: هۆی هیچ نه‌زانی‌یه‌ (٢) (~ of) - بێ ناگه‌: (to be ~ of a new law.)

ignore (ig-nōr', ig-nōl'), v.t. (١) گوێ بێ نه‌دان: گوێ ئی که‌رکردن: سه‌ره‌نج بێ نه‌دان: خسته‌نه‌ پشت گوێ: پشت تێکردن: خۆ تێ نه‌گه‌یاندن: چاو ئی پوشتین. (٢) فریادانه‌ ده‌ره‌وه‌ یا په‌سه‌ندنه‌کردنی تاواننامه (دادگا)
iguana (ī-gwā'nə), n. هارمیلکه‌یه‌کی ژور ئی تروپیکي ته‌مه‌ریکیه‌ له‌سه‌ر دارو درمه‌خت ده‌ژی.

ikon (ī'kon), n. - icon. هه‌وکردنی به‌شی خوارووی په‌خۆله‌باریکه
ilcitis (il ī-tis), n. به‌شی خوارووی په‌خۆله‌باریکه
ileum (ī'lē-əm), n. به‌شی خوارووی په‌خۆله‌باریکه
-ileac; iliac (adj).

ileus (ī'lē-əs), n. په‌خۆله‌گیران یا گه‌رفه‌تی که‌ ده‌یه‌ته‌ هۆی ژانو پشانه‌وه
خوێن په‌یسی
ilex (ī'lēks), n. (١) داره‌په‌روه‌ریکی هه‌میشه‌سه‌ره‌ (٢) holly

Iliad (ī'lī-əd), n. ئه‌لیاد: داستانی هۆنه‌ری کۆنی به‌ناوێنگی یونان "هۆمه‌ر"
-ility (ī'lē-ti), باشگه‌رنیکه‌ به‌مانای: وه‌ها‌بوون: له‌باریکي وه‌ها‌دایه‌بوون: (ability, civility, sensibility)

ilium

ilium (il'i-əm), *n.* بهشی ژوروی ستمجوله: کفوت.
ilk (ilk), *adj.* [Obs.]. همان: هار چوونیک.
pron. [Obs.]. همان شت
n. [Colloq.]. توخ: مایه: چهن: خیزان: (of that ~).
 of that ilk. (1) همان ناو. یا شوین. یا خیزان.
 (2) همان توخ. چهن. مایه. یا چین.
ill (il), *adj.* (1) نهخوش: بیمار: خسته: ناساغ.
 (2) بهد: ناپهسنه: (~ *repute*)
 (3) بهدووم: بهدبخت: (~ *fortune*)
 (4) ناخوش: نوزمانه: دژ: بهدخواری. (~ *will*).
 (5) ناخوش: خراب: (~ *news*)
 (6) توندوتیز: بهزهیر: ناصرفانه: (~ *treatment*).
 (7) ناپهسنه: ناپهسنه: ناتواو: بهد (~ *breeding*).
n. خرابه: شتکی بهد ناپهسنه: نهخوشی: ناخوشی: دژواری.
adv. (1) به خراسی: به ناتواوی: به ههله: به ناپهسنه: دانه.
 (2) به دلرهقی: به بین بهزهوی: یانه: به توندوتیزی.
 (3) به رهحمت: بهحال (~ *He can - afford to refuse.*)
 ناپهحمت: سن نارام: بین تاقت.

ill at ease,
Ill (il), (1) I shall. (2) I will.
ill-advised (il'ad-vi'd'), *adj.* ناژیرانه: ناهعی: بین عقلانه.
 (an ~ plan, act, etc.)
-ill-advisedly (*adv.*)
illation (i-lā'shan), *n.* (1) گهشسته: تمجاده (ژیریزی)
 (2) شندام

-illative (*adj.*)
ill-being (il'bē'iq), *n.* ناخوشی: مهینهتی: نهخوشی: بهدی:
 خرابی: خه مباری: کونرهوهری
ill-boding (il'bōd'iq), *adj.* بهدووم
ill-bred (il'hred'), *adj.* (1) بهدورهوش: بهدخو: بین تهدهب:
 بین رهووشنه: ۲۰ ناپهسن.
ill-defined (il'di-find'), *adj.* باش دیاری: نهکراو: پوون نهکراوه:
 فیئل

ill-disposed (il'dis-pōzd'), *adj.* (1) بهدخو: بهد
 (2) پوون خویش: حهن لئ نهکرا: نهویست: پهمسته: نهکرا:
 (to be ~ toward somebody)

illegal (i-lē'gal), *adj.* قهدهغه: نایاسایی: یاساغ: نادهستووری
-illegally (*adv.*)
illegality (il'ē-gal'a-ti), *n.* (1) قهدهغه: نایاسایی: یاساغی
 (2) کورانیکی: قهدهغه
illegible (i-lej'ə-b'l), *adj.* ناخوینرتهوه: دهستووری: ناتواوئی
 چوونرتهوه

-illegibility (*n.*); **illegibly** (*adv.*)
illegitimate (il'i-jit'a-mit), *adj.* (1) بۆل: ناکهس: بهچه:
 حهرام: زاده: ۲ نابهجی: ههله: (ژیریزی).
 (2) قهدهغه: ناپهوه: نادهستووری
 (3) ههله: بهجهی: پیرمان.

-illegitimacy (*n.*)
ill-fated (il'fāt'id), *adj.* (1) بهدبخت: بین بهخت: سهرکهوتنی: بۆ
 نهووسراوه: چارههش (~ *an - person, mission, etc.*)
 (2) بهدووم

ill-favored (il'fā'vêrd), *adj.* (1) ناسرین: بهدروخسار
 (2) ناپهسنه: بهد: ناسرین: کورهوه: رهووش:
ill-founded (il'foun'did), *adj.* بین بناغه: سیز: نابهجی: شلوق
ill-gotten (il'got'n), *adj.* (1) به ناپهوایی: دهستکهوتووا: حهرام
 (2) له بری: جهوتوه: دهستکهوتووه (~ *gains*)

ill-use

ill humor,
ill humored (il'hū'mêrd), *adj.* تهنگهچیکلانه: توپهوتیزی: تهنگهتیلکهیی.
 تهنگهچیکلانه: توپهوتیزی:
 تهنگهتیلکه: مپوون
illicit (i-lis'it), *adj.* قهدهغه: نایاسایی: یاساغ
ilimitable (i-lim'i-tə-b'l), *adj.* بین شوهار: بین پایان: نیجگار: زۆر:
 بین سنوور.
illiteracy (i-lit'er-a-si), *n.* (1) نهخویندهواری
 (2) ههلهیمکی: زل (له نووسین یا دوواندا له نهجاسی نهخویندهواریدا).
illiterate (i-lit'er-it), *adj.* (1) نهخویندهوار
 (2) ههچ: نوزان (له زانست یا باسینک): (مشارمن): (~ *He is musically*)
n. کسینگی نهخویندهوار
ill-mannered (il'man'êrd), *adj.* بین رهووش: بهدرفقار:
 بهدخو: بین تهدهب.
ill-natured (il'nā'chêrd), *adj.* تهنگهچیکلانه: تهنگهتیلکه:
 توپهوتیزی: مپوون: بهدسرووش
illness (il'nis), *n.* نهخوشی: ناساغی: دهره.
illogical (i-loj'i-k'l), *adj.* نابهجی (ژیریزی): ناچینه: مینشکوه:
 بین مانا: بین جین

ill-omened (il'ō'mênd), *adj.* بهدووم
ill-spent (il'spent'), *adj.* بههزیو: دواو
ill-starred (il'stârd'), *adj.* چارههش: بهدبخت: بین بهخت.
ill-suited (il'sōot'id, il'sōot'id), *adj.* نهشیوار: نهگونجاو:
 بهکار: نابهت.

ill-tempered (il'tem'pêrd), *adj.* تهنگهچیکلانه: تهنگهتیلکه:
 توپهوتیزی: مپوون.
ill-timed (il'tîmd'), *adj.* له کاتی: خزیدا: نییه: له جزی: خزیدا: نییه:
 ناوهخت: (~ *an - remark*)
ill-treat (il'trê't'), *v.t.* به ناسرینی: لهگهلا: چوولانهوه: نازاردان:
 دلرهقی: لهگهلا: کردن.

-ill-treatment (*n.*)
illuminate (i-lōō'mā, i-lūm'), *v.t.* **illuminate**.
illuminate (i-lōō'mā-nāt', i-lū'mā-nā't'), *v.t.* (1) پووناک
 کورهوه: پۆشن: کورهوه: (2) (b) پوونکورهوه: دهرخستن. (ب) بین ووش:
 چاوکورهوه: ناگادارکردن (2) ناودارکردن: بهناو: بانگ: کردن
 (4) پارازندهوه: به گلۆپ
 (5) (b) پارازندهوه: بهیکم: تپپ: یا ووشه: به نهخشه: زیزین.
 (ب) پارازندهوه: دهستووری: یا پهراوین.

v.t. پۆشن: بوونهوه: پووناک: بوونهوه.
illuminati (i-lōō'mā-nā'tī, i-lū'mā-nā'tī), *n.* دهسته: یا جینی.
 پۆشنبران.

illumination (i-lū'mā-nā'shon), *n.* (1) پۆشن: کورهوه:
 پووناک: کورهوه: پووناک: بوونهوه. (2) پوونکورهوه: دهرخستن
 (3) بین ووش: ناگادارکردن. (4) پارازندهوه: به گلۆپ.
 (5) پارازندهوه: دهستووری: پهراوین. یا ووشه: بهیکم: به نهخشه: پهنگ
 (6) پووناک. (7) نهخشه: پارازندهوه: دهستووری.
 (8) گلۆپی: پارازندهوه: شار

illuminative (i-lū'mā-nā'tiv), *adj.* پووناککورهوه:
 پۆشنکورهوه: پوونکورهوه
illuminator (i-lū'mā-nā'têr), *n.* (1) پووناککورهوه: (مژده: نامین)
 (2) نامیری: تیشکدار: تیشکاوین: یا تیشک: خپهک.
 (3) پارازندهوه: دهستووری: به نهخشه: پهنگ.

illumine (i-lōō'min, i-lū'min), *v.t.* **illuminate**.
ill-usage (il'ūs'ij, il'ūz'ij), *n.* به ناسرینی: لهگهلا: چوولانهوه:
 دلرهقی: لهگهلا: کردن
ill-use (il'ūz'), *v.t.* به ناسرینی: یا توندوتیزی: لهگهلا: چوولانهوه:

دلبه‌ی نمکدان کردن.
illusion (i-lūd'zhən, i-lū'zhən), *n.* (۱) بیرو همله (۲) سمر او گازاو. (۳) خه‌یال: کلوری بایردو. (۴) قوماشی په‌چه.
-illusional (adj.); illusionary (adj.).
illusionist (i-lūd'zhən-ist, i-lū'zhən-ist), *n.* (۱) خه‌یال پیلو. (۲) خه‌یال بیرست (۳) جادوگر (به‌تایبته‌ی شه‌دی که بینا‌ییمان هملده‌خه‌نتین).
illusive (i-lūd'siv, i-lū'siv), *adj.* به‌همله‌بیرا: درو: خه‌یالی
 هملده‌نتین: سمر او: تارمایی
illusory (i-lūd'sēr-i, i-lū'sēr-i), *adj.* - **illusive.**
illustrate (il'əs-trā't, i-lus'trāt), *v.t.* (۱) روونکردن: دهرخس: (ب) روونکردن: به‌نمونه و برابردن: پیشاندان (۲) روونکردن: به‌پرتوک یا باسینک به‌ وینه و نخش (ب) روونکردن: وینه: پازاندن: (۳) [Obs.] پوشتکردن: وینه: پازاندن: (ج) پازاندن: کردن
illustration (il'əs-trā'shən), *n.* (۱) روونکردن: پوونکران: پیشاندان: (۲) نمونه‌ی پوونکران: (۳) وینه و نخش و نیگاری پوونکران: یا پازاندن: روونکردن
illustrative (i-lus'trā-tiv, il'əs-trā'tiv), *adj.* پوونکران: پیشاندان: دهرخس
illustrator (il'əs-trā'tēr, i-lus'trā'tēr), *n.* وینه و نخش و نیگار: کس (ب) روونکردن: به‌اسی ناو پرتوک یا گوشار: (۱) تیشکدار: بریقه‌دار: پوشت: پورناک: تیشکدار: (۲) پناوینک: پناو: ناسراو: (an ~ man) ناخیزی: دوزنایه‌ی: یق: بدخواری.
ill will, بدخوار: ناخیز
ill wisher (il'wish'ēr), *n.* من
I'm (im), = **I am,** من
image (im'ij), *n.* (۱) پیکر: (ب) بت. (ج) پیکری: نایبی: نیقون. (۲) وینه: وینه: قماردار: (۳) وینه: ناو: وینه. (۴) وینه: ده‌قوسق (He is the ~ of his father.) (۵) وینه: میشکی: بیر. (۶) نمونه: وینه: (He is the ~ of laziness.) (۷) وینه: وینه: زیندو: (The play is the ~ of life.) (۸) ناروانگ: ناو: (He is concerned about his ~ in the community.) (۹) بریتی (دوشه): هجاز (پروانیزی). (۱۰) وینه: میشکی: به‌درباره‌ی خو یا دایلو باوک (دروونناسی). (۱) پیشاندان: پوونکران: (به وینه) (۲) دانم: وینه: ناوینته. (۳) هینانه: به‌چاری خو: (۴) نمونه‌کاری کردن. (۵) به‌پوونی باسکردن: وسف کردن.
imagery (im'ij-ri, im'ij-ēr-i), *n.* (۱) پیکر: بت: پیکری: نایبی: وینه: قماردار: وینه. (۲) وینه: میشکی: (۳) روشمو: پسته‌ی بریتی له: وته‌ی هجازی (پروانیزی): (Shakespear's poetry is rich in ~.)
imaginable (i-maj'i-nə-b'l), *adj.* دهمنترینه: به‌چاری خو: پزی تن: ده‌چن: پی تن: چو.
-imaginably (adv.).
imaginary (i-maj'i-ner'i), *adj.* تمنا له: میشکدایه: خه‌یالی: نه‌دید: نه‌بیرا: نه‌دیو: ناپاست.
imagination (i-maj'i-nā'shən), *n.* (۱) خه‌یال (ب) توانای هینانه: به‌چاری خو (ج) هینانه: به‌چاری خو. (۲) وینه: میشکی: شتیکی: هیناره: به‌چاری خو. (۳) دالغه: بیرنکی: مندالته‌ی به‌سرداهاتوی سهرده‌می. (۴) توانای تیگه‌یشتن و نرخ زانینی: به‌ره‌می: هونری: وینه.
-imaginational (adj.).

imaginative (i-maj'i-nā'tiv), *adj.* (۱) خه‌یال: فرلوان: دانا: (۲) خاومن: بیروان: تازه: دانری: شتی تازه: رنگ: (an ~ person) (ب) حزن له: خه‌یال: کس: خه‌یالکار.
 (۲) خه‌یالی: خه‌یالکار: هینانم: به‌ره‌می: خه‌یاله: (literature) ~
imagine (i-maj'in), *v.t. & v.i.* (۱) هینانه: به‌چاری خو: به‌بیردا: هاتن: بچوون: خه‌یال: کردن: خه‌یال: کردن: (۲) وا دانان: وا زانین: لا وایون: (I ~ she is a good cook.)
imagism (im'əj-iz'm), *n.* شیوازی: بیسته: بریتی: به‌له: دهربرینی: باسی: تازه: به‌ وینه: پوون: وورد له: هونراوی: نازاد. وانه: بین: قافیه: "دا".
-imagist (n.); imagistic (adj.).
imago (i-mā'gō), *n.* (۱) دوا: قونای: یار: گوینی: جانم: (ب) جانم: هریک له: دوا: قونای: گوینی: (۲) وینه: میشکی: میرز: دهرباره‌ی خو یا دایلو باوک (دروونناسی).
imam (i-mām'), *n.* (۱) نیمام: به‌رونی: هلا: (۲) زانای: نیسلام: (۳) خه‌یاله: نیمام.
imbalance (im-bal'əns), *n.* لاسه‌نگی: ناهاوتایی: له‌نگی.
imbecile (im'bē-s'l), *adj.* بین: میشک: کس: گیل.
n. کسه‌ی بین: میشک: یا کس.
-imbecility (n.).
imbed (im-bed'), *v.t.* = **embed.**
imbibe (im-bīb'), *v.t.* (۱) خوراندن: (۲) هلمزین: ناو: (ب) هلمزین: همتاسه: همتاسه: هلمزین: (۳) خسته: میشک: تیگه‌یشتن: میشک: پکردن.
v.i. خوراندن:
imbitter (im-bit'ēr), *v.t.* = **embitter.**
imbosom (im-booz'əm, im-bōō'zəm), *v.t.* embosom.
imbricate (im'bri-kāt'), *adj.* (۱) سواری: به‌کتر: بو: پوولک: ماسی, خشت: (۲) پاراوه: به‌نخشی: سوار: به‌کتر: بو.
v.t. سواری: به‌کتر: کردن (خشت, تخته, تبه‌قه: کاش):
v.i. سواری: به‌کتر: بوون.
-imbricated (adj.); imbrication (n.).
imbroglio (im-brōl'yō), *n.* (۱) کومه‌ی شتوای: (۲) بارنکی: ناو: پشیزی: شیوازی: تهنوچه‌ه: ناوسکان.
imbrue (im-brōō'), *v.t.* له: خوین: هلمزین: خوینای: کردن.
imbrute (im-brōōt'), *v.t.* کردن: به‌برنده: کردن: به‌کیوی.
v.t. بوون: به‌برنده:
imbue (im-bū'), *v.t.* (۱) له: شله: هلمزین: له: نار: هلمزین: تیغه‌یشتن. (۲) خوم: کردن: له: خوم: هلمزین: رنگ: لیدان. (۳) (with ~), میشک: پکردن: پکردن: (بیر, هست): (to be ~d with patriotism, love, hatred, revolutionary spirit, etc.)
imitable (im'i-tə-b'l), *adj.* لاسایی: دهربرته: دهربرتی: لاسایی: پکردن:
imitate (im'ə-tāt'), *v.t.* (۱) چاولینکردن: لاسر: پی: شوین: پوشتن: (One should ~ the wise.) (ب) لاسایی: کردن: (۲) وینه: ده‌قوسق: ساخته: دروونکردن. (۳) لیچوون: له‌بچه‌چوون: لیچوواندن:
 (Glass is made to ~ diamonds.)
imitation (im'ə-tā'shən), *n.* (۱) چاولینکردن: لاسایی: کردن: (ب) لاسایی: لاسایی: کردن: (۲) وینه: درو: وینه: لاسایی: شتیکی: نارده‌من: دروژنه: ساخته: نارده‌من: ناپوخته: (leather ~) *adj.* (۱) تایبته‌ی به‌ لاسایی: (۲) نارده‌من: ناپوخته: دروژنه.

(۲) تیا چەسپوو. (۳) لە ژۆر ناویدا پوواو.
 (۴) ژۆر سەرقالا ژۆر خەریک.
 (۱) نوام کردن؟
 (۲) هەلکەتێشانی مادەمی لە ناو کردنی
 بە خاچ پەرست. (۳) گێران یا وون بوونی ئەستێرەییەک لە پال یا لەبەر سینیەری
 ئەستێرەییەکی قەدا
 کۆچکەر.
 کۆچکەر.
 کۆچ کردن؛ کۆچ کردن بۆ وڵاتیکی تر. *v.i.*
 کۆچ پیکردن.
 کۆچ کردن؛ کۆچ کردن بۆ. *v.i.*
 وڵاتیکی تر؛ کۆچ وەر. (۲) ژمارەیی کۆچکەران بۆ وڵاتیکی لە ماویەکی
 دیاریکراویدا.
 (۱) نزیک -
 (کاتی پوودان)؛ نزیکیی پوودانێک؛ خەریکی پوودان بوون.
 (۲) شتێک کە خەریکە پوودات (بەتایبەتی هی بەدرووم ناپەسەند)
 خەریکە پوودات (شتی بەدرووم ناپەسەند)؛ نزیک (کاتی پوودان).
 (*War between the two countries is ~ .*)
 تێکەڵکردن.
 تێکەڵ بوون.
 (۱) چەسپوو؛ قایم؛
 ئەزۆک. (۲) (۱) ناچوولیت؛ ناتوانی بچوولیت یا بچووی.
 (ب) ناچوولیشووت؛ ناتوانیش بچوولیشووت.
 (۱) قایمی؛
 چەسپوو. (۲) ئەچوولان؛ ئەتوانینی چوولاندن یا بزوان
 (۱) پەخسستن. *v.i.*
 (۲) لە جوولە خستن؛ پێی لێگرتن.
 (۳) کێشانەری پاری پەق لە بازار لەلایەن بانک یا مەری پەرە.
 -immobilization (n.).
 (۱) ژۆر؛ لە ئەندازە بەدەر؛
 تاجەجین: (*~ spending*)
 (۲) [Obs.]، بێ سنوور؛ بێ ئەندازە.
 -immoderately (adv.); immoderateness (n.).
 (۱) (ب) بێ شەرم؛ ناخەریک (پەرۆشت)؛
 تاجەجین. (ب) بێ حەیا؛ پوو قایم (۲) لەخۆیایی؛ بەفیز؛ لاف لێدەر.
 -immodestly (adv.); immodesty (n.).
 بەختکردن؛ کردن بە قوربانی.
 -immolator (n.).
 (۱) بەختکردن؛ کردن بە قوربانی.
 (۲) قوربانی؛ شتی بەختکارو.
 (۱) بێ پەرۆشت؛ بەدەرەفتار؛
 بەدەرپەرۆشت؛ بەدکار؛ ناپەمو؛ چەوت:
 (*an ~ person, act, behavior, etc.*)
 (۲) سەرەسەری؛ داوین پێس؛ بێ ئاچوو؛ پەرە. *v.i.*
 (۱) بەدەرپەرۆشتی؛ بێ پەرۆشتی؛
 بەدەرپەرۆشتاری؛ بەدکاری. (۲) سەرەسەرتی؛ داوین پێسی؛ بێ ئاچووویی؛ بەرە. *v.i.*
 (۲) کارێکی بەدەرپەرۆشتانە یا بێ ئاچوووانە.
 (۱) نەمر؛ بێ مەرگا؛ قەت نەمر.
 (۲) هەتا هەتایی؛ هەتا هەتا. (۲) هەرگیز لەیادنەچوو؛ نەمر.
 (۱) کەسێکی نەمر؛ کەسێکی هەرگیز لە یاد نەچوو.
 (۲) پوو نەمرێکی نەمر (خوداگانی ئەفسانەیی یۆنانی).
 نەمری؛ نەمری؛ نەمردن؛
 بێ مەرگی؛ هەتا هەتایی؛ هەرگیز لەیادنەچووون.
 نەمرکردن؛ کردن بە نەمر؛
 (۲) کراو بە خاچ پەرست بە هەلکەتێشان لە ناو.

(۲) چاویلکەر؛ لاساییکەرەوە؛ خەزکەر لە لاسایی کردنەرە.
 (۳) هەمان دەنگی؛ هاو دەنگ (ووشەر ماناکەیی وەک: *hum, hiss*).
 imitator (im'ə-lā'ēr), n.
 لاساییکەرەوە؛ چاویلکەر.
 immaculate (i-mak'yoo-lit), adj.
 (۱) خاویز؛ پاک و تەمیز؛ پاک:
 (*an ~ room, shirt, etc.*)
 (۲) بێگەرە؛ بێ هەلە؛ بێ ناتەواوی؛ راست.
 (۳) داوین پاک؛ پاک
 -immaculately (adv.); immaculateness (n.).
 سکپەرپوونی بێ جەوت بوون (ئینجیل).
 Immaculate Conception, (n.).
 (۱) ناوکی؛ ناوخوا؛ ناوخوازی.
 immanent (im'mə-nənt), adj.
 (۲) لە هەمووشوونیکدا؛ گشت جێیی: (*God is ~ .*)
 (۲) تەنھا لە مێشکی خۆدایە؛ کەسی؛ خۆتەنی.
 immaterial (im'ə-tēr'i-əl), adj.
 (۱) بە دەست نەگێراو؛
 هەست بێ نەگێراو؛ گێش؛ (۲) ناگرتن؛ بێ باوەخ.
 -immateriality (n.).
 (۱) کات؛ نەگەییو.
 immature (im'mə-tyoor', im'mə-toor), adj.
 فەرە؛ نەبەگام؛ (۲) هەرزه؛ ئەزان؛ باری تێنەگەبشتوو؛ مەندال (پەرۆشت)؛
 مەندالانە (*~ behavior*).
 -immaturely (adv.); immaturity (n.); immaturity (n.).
 بێ ئەندازە؛ بێ سنوور؛
 immeasurable (i-mezh'ēr-ə-b'l), adj.
 ئیجگار ژۆر؛ ژۆر گەرە
 -immeasurability (n.); immeasurably (adv.).
 (۱) یەكسەری؛ کوتوپری؛ خێراییی.
 (۲) نزیکیی (پوودا، کات، شوین). (۳) شتێکی نزیک (لە هەموو پوورەمکەرە).
 (۴) ناخەریکی و ئاسانی تێگەبشتنی شتێک.
 immediate (i-mē'di-it), adj.
 (۱) نزیکترین (شوین)؛ هەرە نزیک؛
 تەنیشت (۲) کوتوپر؛ کوتوپری؛ یەكسەر؛ دەستبەجین.
 (۳) هەرە نزیک (خزم)؛ نزیکترین: (*one's ~ family*).
 (۴) یەكسەر؛ راستەخۆ: (*an ~ cause*).
 (۵) نزیک (کات): (*the ~ future*).
 (۶) ناخەریک؛ پوون؛ دیار؛ تێگەبشتنی ئاسانە.
 -immediateness (n.).
 دەستبەجین؛ یەكسەر؛ کوتوپر.
 immediately (i-mē'di-it-li), adv.
 خێرا؛ هەر نیشتا؛ راستەخۆ؛ گەرماوگەرە.
 conj.
 یەكسەر؛ یەكسەر؛ دەستبەجین.
 immedicable (i-med'i-kə-b'l), adj.
 بێ دەرمان؛ نەخۆشی؛
 بێ چارە
 immemorial (im'mə-mō'ri-əl), adj.
 ژۆر کۆن؛ دێرین؛
 لە یادی کەسدا؛ نەبە؛ لە سەرەتای مێژوووە: (*for time ~*).
 immense (i-mens'), adj.
 (۱) بێ ئەندازە؛ بێ سنوور؛ ئیجگار ژۆر.
 (۲) ژۆر گەرە؛ ژۆر زۆل.
 (۳) [Slang]؛ ژۆرماش؛ نایاب.
 immensity (i-men'sə-ti), n.
 (۱) ژۆر زۆل؛ ژۆر گەرەویی.
 (ب) بێ سنووری؛ بێ ئەندازەیی: (۲) شتێکی ژۆر گەرە
 immensurable (i-men'shoor-ə-b'l), adj. =
 immeasurable.
 immerge (i-mürj'), v.i.
 نوام کردن؛ خستەناو ناو یا شلە.
 v.i.
 نوام بوون؛ وون بوون وەک لەناو ناویدا.
 immerse (i-mürs'), v.i.
 (۱) نوام کردن؛ خستەناو ناو یا شلەرە؛
 بە ناو داووشین (۲) لە ناو هەلکەتێشانو کردن بە خاچ پەرست.
 (۳) لە بێرکردنەرە؛ نوام بوون؛ ژۆر سەرقال بوون و خۆ لەبەرچوونەرە:
 (*He was ~d in thought; He ~d himself in work.*)
 (۱) نوام بوو؛ بە ناو یا شلە داووشراو:
 (*~ in water*)
 (۲) کراو بە خاچ پەرست بە هەلکەتێشان لە ناو.

(۲) زور کم: همستی پښ ناکړن لپه کمې: (~ differences)

-impalpability (n.); palpably (adv.)

impalpable (im-pāl'pə-b'l), v.t. (۱) به شدان: پش پندان: پندان

(۲) پښ ووتن: پښ پانگه پندان: پښ گهياندن: (to ~ news)

-impartation (n.)

impartial (im-pār'shəl), adj.

پښ لايه:

(an ~ person, policy, treatment)

impartiality (im-pār'shi-əl'ti), n.

پښ لايه:

impassable (im-pas'ə-b'l), adj. نابېږنت (ريگا، پويار، شاخ)

(an ~ highway, mountain, swamp) پيا پويشتن زور گرانه:

-impassability (n.)

impasse (im'pas, im-pas'), n. (۱) کوښه کوښان: کوښان دهر نه جوړو

(۲) تهنکوچپنمه: گروگرگرفتن پښ چاره: گروخواردن: چه تڼ:

(The negotiations have reached an ~)

impassible (im-pas'ə-b'l), adj. (۱) همست به بازار ناکم

(۲) کار تڼ نه کارو: زياتي ټي نادري: پاريزولو (۲) پښ همست: همست مردو

-impassibility (n.); impassibly (adv.)

impassion (im-pash'ən), v.t. همست جوړولاندن: هيښانه جوښ

impassioned (im-pash'ənd), adj. به جوښ: گرم: به همست:

(He gave an ~ speech.)

impassive (im-pas'iv), adj. (۱) همست مردو: همست برلو

همست نه پوزک: پښ همست (۲) هيچ کارې تڼ ناکات: پاريزولو

(۲) هيښن: لسه رخو: پښ دمنگ

-impassivity (n.)

impatience (im-pā'shəns), n.

پښ نارامی: نارام نه گرتن:

خو بو نه گريان: دان به خؤدا نه گرتن

impatient (im-pā'shənt), adj. پښ نارام: نارام نه گرا: خو بو نه گرايو

دان به خؤدا نه گرا: پښ سهر

impeach (im-pēch'), v.t. (۱) لکه دارکردن: بهر زخستنهوه

ټي کم کردنهوه: شکاندن (۲) گومانبار يا تاوانبار کردن و دان به دادگای

تاييهمتی (کار به دهستی بهر): (to ~ the president)

-impeachable (adj.); impeachment (n.)

impeccable (im-pek'ə-b'l), adj. (۱) پښ کم و کوږي: پښ هلما

(an ~ piece of work) زور ياش (شت): تهواو:

(۲) بيگه: پښ لکه: پاک (ره ووشتن): داوښن پاک:

(He is a man of ~ character, record, etc.)

-impeccability (n.); impeccably (adv.)

impecunious (im-pi-kū'ni-əs), adj. هرژار: مایه پوچ: نابووت:

پښ پاره: پښ دهرامت

-impecuniosity (n.); impecuniousness (n.)

impede (im-pēd'), v.t. پښ ليگرتن: مواخستن: وهستاندن:

تنگه رلاندن: کوښپ دانان له ړنگه: (to ~ the progress of a plan)

impediment (im-ped'ə-mənt), n. (۱) پښ ليگرتن: پښ ټي گران:

وهستان. (۲) کوښپ: که ندر کوښپ: قوت: بهر به ست: تگه ره.

(۲) لای: (a speech ~)

impel (im-pel'), v.t.

(۱) پال پيوه مان بو پيشهوه

(۲) زور ليگرتن: واليگرتن: هاندان

impend (im-pend'), v.t. (۱) همره شلنيگرتن: به سر سرهوه بوون

(مه ترسی). (۲) خريکي پوودان بوون (کاره سات): نژيکي پوودان بوون:

(an ~ing disaster)

(۲) [Archaic] شوږيو نهوه به سره ردا

impending (im-pen'dənt), adj. = impending.

impending (im-pen'diŋ), adj. خريکي پوودانه:

نژيک (کاشي پوودان). (an ~ storm; ~ dangers)

impenetrable (im-pen'i-trə-b'l), adj. (۱) کون ناکړي:

گهياني همقا همقايي کردن به به ردا:

(to ~ a person in a song or poem)

immotile (im-mō'tl), adj. نه پوزک: چه سپارو: نه جوړولو

-immotility (n.)

immovable (i-mōv'ə-b'l), adj. (۱) چه سپارو: ناجوړولنريت

(ب) ناجوړوليت: ناتوانيت بيژويت (۲) نه پوزک: جيگير (۳) نه گوز: پتي

(۴) پښ همست: همست سارو. (۵) ناگوزيزنهوه (سامان).

n. (۱) که سيک ما شتيگي نه پوزک

(۲) سامان نه پوزک يا نه گوزيزاره (خانو، زموي وزان)

-immovability (n.); immovably (adv.)

immune (i-mūn'), adj. (۱) هيچ کارې تڼ ناکات: به دهه: ټي به دهه

پاريزولو: ناراد اسزا، نه خوښي. (۲) نه خوښي ناگري: به ره هلستي نه خوښي

دهمات: کو تر او: پريشکه واني:

immunity (i-mū'nə-ti), n. (۱) ټي نه دهه: (هرک، پاچ، سره بازي)

په پيوه: نه گرتنهوه (ياسا، په پيوه): به دهه پيوه: پاراستن: نارادي (له سزا)

ياسا... هندا: پاريزوگاري (~ He has diplomatic ~)

(۲) نه خوښي نه گرتن: هيژي به ره هلستي نه خوښي: نه خوښي کار تڼ نه گرتن

immunize (im'yoo-niz'), v.t. کونان (پريشکه واني):

-immunization (n.)

immuno- (i-mū'nō),

پيشگريگه به ماناي: تواناي به ره هلستي همبوون:

نه خوښي نه گرتن: ټي به دهه

immunology (im'yoo-nol'ə-ji), n. زانستي به ره هلستي

نه خوښي و نه خوښي نه گرتن (پريشکه واني).

immure (i-myoor'), v.t. (۱) به ستنهوه: به ديوار دهر گرتن:

نابلوقه دان: نه دهر گرتن: ده ستبه سهر کردن

(۲) گوزنه گرتن: خو تيا وون کردن يا ناشتن:

(He ~d himself in his books.)

-immurement (n.)

immutable (i-mū'tə-b'l), adj. نه گوز: نه گوزو: هر گوز ناگوزي:

-immutability (n.); immutably (adv.)

imp (imp), n. (۱) هندان: نه چه ۲ به چه شميگان

(۲) مندالنيگه کتنبار: هارو هاج، يا سر به گزيه

v.t. (۱) مو تر به کردن: په پيوه زکردن

(۲) چاکر نه دهه: مان يا کلکي باز به مو تر به کردن: په پ. (۳) بال بو کردن

(۴) يارمه تيدان به بو زياد کردن

impact (im-pakt'), v.t. (۱) ړيز کردن: به ستنهوه: ليگدان: په کخستن

(۲) به په کدان: به ريه ک کهوتن: به ريه گرتن: ليگان

(۳) کار تيگرتن: (to ~ a situation)

n. (۱) به قايم به ريه ک کهوتن: به قوتند به په کدان

(۲) کار: کار تيگرتن: (The ~ of the news on the family.)

-impaction (n.)

impacted (im-pak'tid), adj. ړي ټي هاندنه دهه دهه ټي گراوه (ددان)

impair (im-pār'), v.t. زمان ليگان: زيان پښ گهياندن: کز کردن (توانا)

(to ~ one's ability to see) توانا کم کردنهوه

-impairment (n.)

impale (im-pāl'), v.t. (۱) ته به مان کردن: به منځ يا سنگ دهر ردان

(۲) (۱) منځنيگه نوک تيژ پيا کردن: کردن به نوکي شتيگي تيژوه

(ب) کوشتن يا نارادان به منځي تيژ کردن به له شد: کوشتن به پيدادني

که سيک به شيروتي يا منځي تيژا: خو کوشتن به خو پيدادان به شيروتي،

چه قو. يا منځي تيژا. (He ~d himself on a sword.)

(۲) په کخستن: سر کردن: پياچوون (وهک شتي تڼ):

(Her glance ~d him.)

(۱) ليگدانني دوو درووشمي سوارچاكي و خانزادمي لسه ريه ک قمنغان

-impalement (n.)

impalpable (im-pal'pə-b'l), adj. (۱) همست پښ نه کارو

کوباندهم ناکری: سخت. (۲) تیکه‌بشتنی بؤ ذیبه: سمری لئ دهرناکری! بؤی لیک نادرته‌وه. ۴: کاری تین ناکری! نه‌گوزا: سهرسهخت: ههست مردوو. (۴) هاوجن نابین هگهل شتیکی قردا (فیزیا).

-impenetrability (n.); impenetrably (adv.).
impenitent (im-pen'i-tant), adj. ناپه‌شیمان
-impenitence (n.).
imperative (im-per'ə-tiv), adj. (۱) فه‌رمانی: فه‌رمان: وه‌ک فه‌رمان: (۲) (an - gesture)

(۲) زۆر پیویست: پیویست. (It is ~ that I go at once.)
(۲) فه‌رمانی (ریزمان): تایبه‌تی به باری فه‌رمانی کردار: (the ~ mood).
n. (۱) فه‌رمان: فه‌رمووده: فه‌رمایشت

(۲) (۱) باری فه‌رمانی کردار (ریزمان) (ب) کرداریکی فه‌رمانی.
imperator (im-pə-rā'tōr, im'pə-rā'tōr), n. (۱) سه‌رکردی
ههره به‌رمی سو‌بای پوزمای کۆن. (۲) نیمپراتۆر.

imperceptible (im'pēr-sep'tə-b'l), adj. ههست پین نه‌کرا: (۲) نیمپراتۆر
نه‌مژده گمه ههستی پین ناکری (~ changes, differences, etc.).
-imperceptibility (n.); imperceptibility (n.):
imperceptibly (adv.).

imperfective (im'pēr-sep'tiv), adj. بپن سه‌رنج: ووردنه‌بین
نابه‌دی: ری به‌دی‌یی نه‌کەر

-imperceptiveness (n.).
imperfect (im-pūr'fikt), adj. (۱) ناتمه‌او: که‌م وکورت: که‌م وکوپو
(۲) تایبه‌تی نه کرداری رابوردووی ناتمه‌او. به‌رده‌وام، یا پیشه‌یی (ریزمان).

n. (۱) باری کرداری رابوردووی ناتمه‌او، به‌رده‌وام، یا پیشه‌یی (ریزمان).
(۲) کرداریکی نه‌م باره.
imperfection (im'pēr-fek'shən), n. (۱) ناتمه‌او
(۲) که‌م وکورتی: که‌م وکوپو: ناتمه‌او‌یی‌یک: گمرا: له‌که

imperfurate (im-pūr'fēr-it), adj. (۱) کۆن نه‌کرا: بپن کۆن
(توئنگاری) ۲: قه‌راغه‌که‌ی سافه و گرنج گرنج ذیبه (an - stamp).
n. پوولینگی قه‌را: ساف

-imperfurated (adj.); imperforation (n.).
imperial (im-pēr'ial), adj. (۱) تایبه‌تی به نیمپراتۆرشین یا
شاهه‌نشانشین (۲) داگیرکری: نیمپریالیزمی: نیستیمماری

(۳) تایبه‌تی به نیمپراتۆر یا شاهه‌نشا. (۴) دیکتاتۆری: دهسه‌لاتی په‌مایی.
(۵) به‌شکۆ: شکۆدار: به‌سام. (۶) گه‌وره‌پاشا: نایاب
(۷) تایبه‌تی به کیشانه‌و بیوانه‌ی نینگلیزی.

n. (۱) (۱) لایه‌نگریکی نیمپراتۆری په‌مایی پیمۆز
(ب) سه‌ریالیکی نه‌م نیمپراتۆره (۲) یاره‌یه‌کی زۆری نیمپراتۆرشینی بوسیا.
(۳) (۱) سه‌ریالی عه‌ریابه (ب) جانتای له‌سه‌ر نه‌م سه‌ریابه دافراو.
(۴) شتیکی گه‌وره یا نایاب (گه‌لێک جار ناوی دایرگانی نه‌م شته‌یه)
(۵) تمبه‌قه کاغزی زل (۶) چه‌ناگه‌ پيش: بزنه‌ پيش.

imperialism (im-pēr'ial-iz'm), n. نیمپریالیزم: داگیرکری: (۱)
داگیرکردن: نیستیمماری

imperialist (im-pēr'ial-ist), n. (۱) سه‌ر به نیمپراتۆر
لایه‌نگری شاهه‌نشا: شاهه‌نشا‌خواز

(۲) داگیرکەر: نیمپریالیزم خواز: نیمپریالیست
نیمپریالیستی: داگیرکری
n. نیمپریالیستی: نیمپریالیزم خوازی.

imperialistic (im-pēr'ial-is'tik), adj. داگیرکری:
نیمپریالیستی: نیمپریالیزم خوازی.

-imperialistically (adv.).
imperial (im-per'ial), v.t. خستنه‌مه‌ترسی‌یه‌وه
(۱) لووت به‌رز: به‌فیزا: له‌خۆبایی:
دیکتاتۆری زۆردار: به‌زه‌به‌ر (۲) زۆر پیویست: ناتوانی: بخریته‌ پشت گوی.

imperishable (im-per'ish-ə-b'l), adj. (۱) نامه‌وتی: ناپزنی:
ناگه‌ش ۲: سه‌را: هه‌ر ده‌میشتی

-imperishability (n.).
imperium (im-pēr'i-əm), n. (۱) دهسه‌لاتی په‌مایی یا بپن ستووور.
(۲) شاهه‌نشانشین: نیمپراتۆرشین. (۳) دهسه‌لاتی میری: مافی زۆرکاری یا
زه‌به‌ر به‌کاره‌یانی میری بؤ دابینه‌کردنی خه‌لک.

impermanent (im-pūr'mə-nənt), adj. ساتی: کاتی: سه‌رده‌می: (۱)
نامه‌میشتی: زوو به‌سه‌رچوو.

impermeable (im-pūr'mi-ə-b'l), adj. (۱) کۆن ناکری:
(۲) ناوی پیا ناپوات: پئی ناو یا شله نادات پیا بپوات.

-impermeability (n.).
impermissible (im'pēr-mis'ə-b'l), adj. قه‌مه‌غه: پئی نه‌دراو:
یاساخ.

impersonal (im-pūr's'n-əl), adj. (۱) که‌س نه‌ناس: سارد:
بپن ههست: (an ~ attitude).
(۲) له‌که‌سی به‌دەر: له‌ مرۆڤ به‌دەر: (Time is an ~ force).
(۳) تایبه‌تی ذیبه به‌ که‌س وه‌ک وشه‌ی "it" له‌م په‌ستیه‌دا (په‌زمان)

(It is snowing.)
(۱) شتیکی له‌ مرۆڤ به‌دەر.
(۲) کرداریکی نا تایبه‌تی‌یه به‌ که‌س (په‌زمان) (زماره‌ سن بیهینه).

-impersonality (n.); impersonally (adv.);
impersonalize (v.t.).
impersonate (im-pūr'sə-nāt'), v.t. (۱) نوینه‌ری کردن:
(۲) خۆ کردن به‌ که‌سیکی تر: خۆ وه‌ک که‌سیکی تر لیکرین: لاسایی کردنه‌ره

(He ~s the spirit of the people.)
خۆ کردن به‌ که‌سیکی تر: خۆ وه‌ک که‌سیکی تر لیکرین: لاسایی کردنه‌ره
(He can ~ anybody.)

-impersonator (n.).
impersonation (im'pēr-sə-nā'shən), n. (۱) خۆ کردن به
که‌سیکی تر: خۆنووندن وه‌ک که‌سیکی تر: لاسایی کردنه‌ره.

(۲) نوینه‌ریکی: نوینه‌ریکی کردن
(۱) بپن په‌یوه‌ندی:
په‌یوه‌ندی نه‌بوون به‌ باسه‌وه: له‌ باس لادان.
(۲) نه‌گوتنجان: نه‌شیان: نابه‌جینی: بپن جینی.
(۳) بپن هه‌مایی: پووکره‌وه‌یی: بپن په‌هوشتی.
(۴) کرده‌وه‌یه‌ک یا تییبه‌تی‌یه‌ک که‌ وه‌ک یه‌کێک له‌م سن خاله‌ی پێشوو بپنت.

impertinency (im-pūr't'n-ən-si), n. = impertinence.
impertinent (im-pūr't'n-ənt), adj. (۱) بپن په‌یوه‌ندی به‌ باسه‌وه:
له‌ باس لادان: بپن مانا (۲) نابه‌جین: نه‌شیاو: نه‌گوتنجاو.
(۳) بپن هه‌مای: بپن شه‌رم: پوو زۆر کراره‌وه: بپن په‌هوشت.
هه‌مان: به‌ ناسانی
imperturbable (im'pēr-tūr'bə-b'l), adj. هه‌مانجا: بپن هه‌ست: هه‌ج کار تین نه‌کردووی: ناسووده‌یی تیک نادری

-imperturbability (n.); imperturbably (adv.);
imperturbation (n.).
impervious (im-pūr'vi-ə-b'l), adj. (۱) هه‌چی پیا ناچن:
هه‌چی پیا ناپوات: لۆ به‌ به‌ره‌مه‌ستیکەر: تور: پتمو:

(fabric ~ to moisture)
(۲) هه‌ج کاری تین ناکات: هه‌ست نه‌چوو‌لۆ:
(He was ~ to her tears.)
(ب) گوی: له‌ هه‌ج ناکری: سه‌رسه‌خت: (He is ~ to reason).

-imperviously (adv.); imperviousness (n.).
impetuous (im-pech'ōō-əs), adj. (۱) زۆر قایم: زۆر به‌میزو: خه‌را:
(~ winds)
(۲) هه‌له‌شه: په‌رکیش: (an ~ person).

-impetuosity (n.).
impetus (im'pə-təs), n. (۱) گوژو: تین: هه‌ز
(۲) پال پتوونه‌ر: پالته‌ر: هاندەر: هاندانه‌ر.

(۱) (n.) له خودا نهترسانا بن مائینا کافری . impiety (im-pi'ə-ti), n.

(ب) بن بیژری پئز نهگرتن له شتو و کسانا به پئز
(۲) کفر کردن، یا کردموه ی له خوا نهترسانه .

(۱) لیدان، (impinge (im-pinj'), v.t. (~ on; ~ upon; ~ against)

پیاوانا به به کتریدانان له په کدان .

(۲) دستدریز کردنه سر مافی خملک: (to ~ on the rights of others)

-impingement (n.).

(۱) له خودا نهترسانا بن مائینا کافر . impious (im'pi-əs), adj.

(۲) ریز نهگرتووا بن ریز .

impish (imp'ish), adj.

که تچیا به کوپنه

(۱) سن نامان . implacable (im-plā'kə-b'l), adj.

به هیچ دلری نره مائینا بق نهستورا نییوردنی بۆ نییبه:

(an ~ enemy, hatred, etc.)

(۲) هیچ کاری تن ناکاتا نهگوا سرسختا کم ناکرتومه .

-implacability (n.); implacably (adv.).

(۱) ناشتا، تیا چه سپ کردن: v.t. implant (im-plant', im-plānt')

چه سپاندن (۲) چه سپاندن له میشکدا، خستنه میشکموه، گۆش کردن

(۳) موتوربه کردن (پزشکوانی)

شانه، نه تمام، یا به شینکی موتوربه کراوا (پزشکوانی).

-implantation (n.).

بۆی نییبه: له وانه نییبه . implausible (im-plō'zə-b'l), adj.

نابنا ناچینه میشکموه: پئی تن ناچن: (an ~ story)

-implausibility (n.); implausibleness (n.);

implausibly (adv.).

نامیرا بیکار هؤ . implement (im'plə-mənt), n.

(۱) نیش بیکردن (یاسا، پمیروه) خستنه کارا جینه جیکردن: به جینه نان: v.t.

(to ~ a law)

(۲) نامیر پیدان

خستنه کار (یاسا) . implementation (im'plə-mən-tā'shən), n.

پمیروه نیش بیکردن: پمیروه وکردن: به جینه نان: جینه جیکردن:

(The ~ of the new law is our goal.)

(۱) نالوسکادن له په کموه نالاندن: implicate (im'pli-kāt'), v.t.

له په ک هئکیشان (۲) وا گه یاندن له مائیه دان یا به خشین

(۳) توش کردن: تیره گلان پیوه کردن (تاوانباری) هیان بسمیردا .

(۱) توش کردن: توش بوون: implication (im'pli-kā'shən), n.

تیره گلان: (۲) وا گه یاندن وا گه یاندن .

(۳) مائا نیشانه: نه انجام (What are the ~s of his remarks?)

(۱) نالوسکاوا له په کموه نالان . implicit (im-plis'it), adj.

(۲) ناراسته وخوا نادیارا شاراره: به توکل (مائا، ووت):

(His anger was ~; ~ consent)

(۳) نارو کرا تیا به تنی: به شینکی سر و شتی به له .

(Suspicion is ~ in such a tone of voice.)

(۴) توراوا بن پایان: (Her trust in him was ~)

-implicitly (adv.); implicitness (n.).

ناراسته وخوا: مائا، شاراره: نادیارا implied (im-plid'), adj.

ناناشکرا

(۱) ته قینهوه بۆ نارووه: implode (im-plōd'), v.t. & v.i.

ته قینهوه به نارووخودا همرس دان بسمیر یا به نارووخودا .

(۲) بیژانی تیییک به همناسه وستان (وهك (p, t, k)

پارانهوه لی پارا: هوه: implore (im-plōr', im-plōr'), v.t.

تکالیکردن: داوا لیکردن: دامین گرتن

(۱) ته قینهوه بۆ نارووه: impllosion (im-plō'shən), n.

ته قینهوه به نارووخودا همرس بردن به نارووخودا .

(۲) همناسه برین له بیژانی هئدی تیییدا (وهك (p, t, k)

به همناسه برین نه بیژانی وهك تییی . implusive (im-plō'siv), adj.

تیییک که به همناسه برین نه بیژانی (دهنگناسی) . n.

(۱) به شینگ بوون له: تیدایبوون: imply (im-pli'), v.t.

(Drama ~ ies conflict.)

(۲) وا گه یاندن: له مائیه به خشین: (His attitude ~ ied boredom.)

(۳) نالوسکان: تیکومه نالاندن . [Obs.]

بن په ووشتن: بن نه زاکهت: impolite (im'pə-lit'), adj.

ناشرین (پهفتار) .

-impolitely (adv.); impoliteness (n.).

(۱) زور سووه: imponderable (im-pŏn'dēr-ə-b'l), adj.

بن سهنگ: ناتوانی بکیشری: ناتوانی بیژوری: (۲) ناتوانی هئلبسه نگینری:

شنگ که ناتوانی بکیشری یا بیژوری: شنگ که ناتوانی هئلبسه نگینری . n.

-imponderability (n.).

(۱) هیان له دهرموه وولاتوه: import (im-pōrt', im'pōrt), v.t.

(شتمومه، بیروباووی: (۲) وا گه یاندن نیشانه ی نه بوون: نه انجام به خشین .

(This action ~ s trouble.)

(۲) گرتن بوون بۆ به لاره گرتن بوون .

گرتن بوون بۆ به لاره گرتن بوون: گرتن بوون . v.t.

(۱) له دهرموه وولاتوه هیان: له دهرموه هیان . (l) (۱)

(ب) بازگانی شتومک له دهرموه وولاتوه هیان .

(۲) هارورده: شتومکی له دهرموه هیانوا .

(۳) مائا: نیشانه: (the ~ of his statement)

(۴) گرتنی .

-importable (adj.).

(۱) گرتنی: گرتنی: بایه خ . importance (im-pōr'tns), n.

(۲) په وپایه . (Obs.) شنگی گرتن . (۴) مائا: نیشانه

(۱) گرتن: به بایه خ: بایه خدار . important (im-pōr'tnt), adj.

(۲) به دمه سلات: به په وپایه . (Obs.) سوور له سمر: کۆلنه دهر .

(۱) ختومه له دهرموه ی: importation (im'pōr-tā'shən), n.

ولاتوه هیان: بازگانی له دهرموه شت هیان .

(۲) هارورده: شتی له دهرموه هیانوا .

بازگانی که شتومک: importer (im-pōr'tēr, im-pōr'tēr), n.

له دهرموه وولاتوه دهمین: بهین .

(۱) سوور له سمر داوا: importunate (im-pōr'chə-nit), adj.

کۆلنه دهر له داوا: (an ~ beggar)

(۲) [Obs.] پستکرا: بۆه کرا .

(۱) پستکردن: importune (im'pōr-toōn', im'pōr-tūn'), v.t.

به داوا کردن و از نه هیان: داوا کردن په پیتا په پیتا و کۆل نه دان: به زور داوا لیکردن:

بۆ زور کردن: (۲) [Obs.] (۱) په ست کردن: بیزار کردن . (ب) زور لی کردن .

adj. importunate.

(۱) - (۱) importunity (im'pōr-tōō'nə-ti, im'pōr-tū'nə-ti), n.

(۱) داوا لیکردنی په پیتا په پیتا و از لی نه هیان: به زور داوا لیکردن .

(ب) پستکردن: بیزار کردن .

(۲) (pl.) داوا ی په پیتا په پیتا: داوا ی به زور زورکاری: زور .

(۱) به سمر داوا دان (نهوک، باج): له سمر دانان یا . impose (im-pōz'), v.t.

بۆ برینهوه (سز، باج):

(The government ~ s taxes on the people.)

(۲) خۆ به سمر داوا سها پاندن: خۆ به زور دان به سمر خه لکدا!

خۆ سها پاندن به سمر خه لکدا:

(You shouldn't ~ yourself on others; .

I don't want to ~ on you, but I appreciate your help.)

(۲) به سمر داوا سها پاندن (به تیا به تنی به فریقل):

(He ~ d his doctrines upon the confused nation.)

(۴) پتیکستنی په ره بۆ چاپ کردن

(۵) [Archaic] دانان: خستنه سمر .

impressive

مؤھا لیکردن. (۲) لهعنته دؤعا نژای خراب.
 (۱) کون ناکرئ؛ **impregnable (im-preg'nə-b'l)**, *adj.*
 ناگهئ (شوئین) سمخت (قلا، شوئین)؛ داگر ناکرئ؛ قایم:
 (*an - castle, house, etc.*)
 (۲) پتو؛ چمسیبو (بیروبارو، ناوبانگ)؛ روگ دکوتو: (*an - belief*)
 -**impregnability (n.)**; **impregnably (adv.)**.
 سکی پر دهکرت.
impregnate (im-preg'nāt), *v.t.*
 (۱) پیټ کردن؛ لیکدانی تووی
 نیرو هیلکهی می (۲) سکیپر کردن
 (۳) پهین تیکردن؛ پهین ریژ کردن؛ بههین کردنی زهوی به پهین تیکردن
 (۴) پرکردن؛ شئ هملکشان:
 (*They ~d their clothing with insecticide.*)
 (۵) میشک پر کردن.
 (۱) سکیپرکراو؛ سکیپر. (۲) پرا؛ پرکراو.
adj.
 -**impregnation (n.)**; **impregantor (n.)**.
impresario (im'pri-sā'ri-ō), *n.*
 بهرئوبهبری تیپ یا دهستی
 مؤهرا، بائی، یا موسیقا؛ سمرتیب؛ رنکهن.
impress (im-pres'), *v.t.*
 (۱) گرتن به سهاریزا؛ بهزورگرتن به سهاریزا
 (۲) دهستبه سهراگرتن (سامان، زهوی وژان).
n. = impressment.
 (۱) نیشان کردن؛ موز کردن؛ لهسر هملکولین؛ **impress (im-pres')**, *v.t.*
 مؤر لهسر هملکهندن (۲) کارکردن سهرا (میشک، هست)؛ کارلینکردن؛
 هست جوولاندن؛ بعدلادچوون:
 (*The place ~ed him very much.; He ~ed his audience.*)
 (۲) خستنه میشکوه؛ له میشله و یادا چمسیباندن
 (۱) (۱) نیشان کردن؛ موز کردن؛ مؤر لهسر هملکهندن.
 (ب) کارکردن سهرا؛ هست جوولاندن. (ج) خستنه میشکوه.
 (۲) نیشان؛ نیشانه؛ مؤر. (۳) کاری سهرا میشله
-impressibility (n.); **impressible (adj.)**.
 (۱) نیشان کردن؛ موز کردن؛ **impression (im-presh'an)**, *n.*
 مؤر لهسر هملکهندن؛ لهسر هملکهندن. (۲) مؤر؛ نیشان؛ جن نیشان؛
 شوئین مؤر؛ جن نیشانه. (۳) چوئیتی هاتنه بهرچاو (شت، مرؤه، بودا)؛
 باری سهرا؛ یادکاری له میشله؛ دوروست بوو؛ هستی بهرامبر به کسینک،
 شتیگ، یا بوداویگ؛ کاری سهرا میشله و هست:
 (*His music makes little ~ on me.;*
He made a good ~ on all of them.)
 (۴) وا تینگه بشتن؛ وا زانین؛ لاوا بوون:
 (*I have the ~ that he was there.*)
 (۵) قالیمی دان (دانسازی)
 (۶) (۱) چاپ کردن. (ب) دانه ییکی چاپ کردن.
 (ج) سهراجهی ژاماری به یکجبار چاپ کردن (بهرتووک).
 به ناسانی کاری
impressionable (im-presh'an-ə-b'l), *adj.*
 شئ دهکرت؛ به ناسانی بیرو هستی دهگوریت و کار له رهوشتی دهکرت:
 (*Children are very ~.; He is at an ~ age.*)
 -**impressionability (n.)**; **impressionableness (n.)**.
impressionism (im-presh'an-iz'm), *n.*
 شیواژو -
 بزووتتو دهیمی نیگارکینشی به (هروهه و ژژو موسیقاش) له بهشی دواپی
 سهدهی نژدهمهدها داهات و دهلیت؛ که هونه رهنه چوون دیمهن و شت و
 بوداوی نیته بهرچاو بۆ یکهم جار دهیبت وهابیش بیگیریتوه بۆ خملک و
 گوئی نهاده وورده کاری و راست و دروئی شو وینیه که هاتوخته بهرچاوی و
 گونجانی لهگهله راستی تهراوی شته که ده.
 (۱) هونه رهنه -
impressionist (im-presh'an-ist), *n.*
impressionism (۲) لاساییکه هروهه.
-impressionistic (adj.).
impressive (im-pres'iv), *adj.*
 سهراچ راکیش؛ باش؛ بهشکو؛

imposing

بهکارهینان بۆ سوودو نامانچی نابهجری خو (مرؤه، شت).
v.t.
 (۱) بهکارهینان بۆ سوودو نامانچی خو؛ **impose on (or upon)**.
 خو به سهرا؛ سهپاندن (۲) خه له تاندن؛ فیل لیکردن؛ دهسپرن؛ ساخته لیکردن.
imposing (im-pōz'ing), *adj.*
 بهشکو؛ به سام؛ ساعدا؛
 به سهرا؛ سهپا
imposition (im-pə-zish'an), *n.*
 (۱) خو به سهرا؛ سهپاندن؛
 بهزور خو دان به سهرا خه لکده.
 (۲) بهکارهینان بۆ سوودو نامانچی نا هراوی خو
 (*It is an ~ to ask him to help.*)
 (۳) دهستی بیروزیایی خستنه سهرا سهرا (تاین)
 (۴) (۱) ماج؛ پین مژاردن. (ب) نهرا؛ نهراکی نا هراو.
 (۵) ساخته؛ دهسپرن.
impossibility (im-pos'ə-bil'ə-ti), *n.*
 (۱) بو نه بوون؛
 لهوانه نه بوونی بودا ائیک یا شتیگ؛ ری تئ نه چوون؛ نه چوونه میشکوه
 (لهیبر نابهجری) (۲) کاری نه کراو؛ کار یا شتی ری تئ نه چوون.
impossible (im-pos'ə-b'l), *adj.*
 (۱) نابن؛ همر نابن؛
 ری تئ ناچن؛ لهوانه زیه؛ ناچینه میشکوه (لهیبر نابهجری)؛ ناشن؛
 بۆی زیه (۲) [Colloq.] (ب) لهگ لیدا دهرا نابن؛ لهگ لیدا مه لکراو؛
 نایمه سهرا (*an - person*).
 (ب) نایمه سهرا؛ ناخوش؛ پو گروگرتن؛ (*an - situation*).
impost (im'pōst), *n.*
 باج؛ حاجی گورمرگ (له سهرا شتوومهکی له دهرهوه
 هینراو؛ گورمرگ
v.t.
 پؤل پؤل کردنی شتوومهکی له دهرهوه هینراو بۆ حاجی گورمرگ له سهرا
 دانان
impost (im'pōst), *n.*
 بهشی لاسهرووی کولمهک یا پایه ییک که تاقیکی
 له سهرا راکیر بووه.
impostor (im-pōs'tēr), *n.*
 ساختهچی به درؤ خو نویتنه.
imposture (im-pōs'chēr), *n.*
 ساخته؛ ساختهچی؛
 به درؤ خو نویتن
impotence (im'pə-təns), *n.*
 (۱) بین هیزی؛ لاوازی؛ بین توانایی.
 (۲) دهسته باجهی؛ بین دهسه لات؛ هیچ لهبارا نه بوون.
 (۳) له بیادوستی کهوتن.
impotency (im'pə-tən-si), *n.* = **impotence.**
impotent (im'pə-tənt), *adj.*
 (۱) بین هیز؛ لاوازی؛ بین توانا؛ بین تئ.
 (۲) دهسته باجه؛ بین دهسه لات؛ هیچ لهبارا نه بوون. (۳) له بیادوستی کهوتن.
impound (im-pound'), *v.t.
 (۱) کردن کولانه. تمویله، یا پهجهوه؛
 خستنه ژور هروهه به سخته هروهه. (۲) گرتن؛ خستنه زیندانهوه؛ خستنه بهندیاخه.
 (۳) ناز کوز کردن هروهه له نه سقیل یا عماراودا
-impoundment (n.).
impoverish (im-pov'er-ish), *v.t.*
 (۱) ههزار کردن؛ بین دهرامت
 کردن؛ بین پاره کردن. (۲) هیز لئ بوون؛ بین هیز کردن؛ بین پیټ کردن
-impoverishment (n.).
impracticable (im-prak'ti-kə-b'l), *adj.*
 (۱) ناکر هنی؛
 بهکار ناهینرنی؛ کاری بین ناکرئ؛ په بهری ناکرئ (*an - plan*).
 (۲) نابریئ؛ رنگه؛ کس ناتوانن پیاپا بروات؛ (*an - road*).
 (۳) دابین ناکرئ؛ سهراکیش؛ کهله به مق؛ (*an - person*)
-impracticability (n.).
impractical (im-prak'ti-k'l), *adj.*
 (۱) ناکر هنی؛ بهکار ناهینرنی؛
 جینه بین ناکرنت. (*an - idea*)
 (۲) ناکر هنی (مرؤه)؛ نه شماره زای کاروباری ژمان؛ خه یال په رست؛
 (*an - person*)
-impracticality (n.); **impracticalness (n.)**.
imprecate (im'pri-kāt'), *v.t.*
 لهعنته لیکردن؛ بؤعا لیکردن
-imprecator (n.).
imprecation (im'pri-kā'shən), *n.*
 (۱) لهعنته لیکردن؛*

impressment

په‌سند - کارتنگه! کارگه سهر هسستو ميشد.
impressment (im-pres'mənt), *n.* (۱) دوسيه‌سهرگرتنی زهوی و (۲) زارو سامان (۳) به‌زور گرتن به سهرماز
imprest (im'prest), *n.* قهرز يا بازه‌ی پيشه‌کی له ده‌زگايه‌کی مری‌په‌وه (۱) بز فرما‌سهرزکی له ده‌زگايه (بؤ حنيه‌جیکردنی فرما‌نیکي ره‌سمی)
adj. قهرز بازه‌ی پيشه‌کی سراو وهک قهرز
imprint (im-print'), *v.t.* (۱) له‌سهر هه‌لکه‌ندن! مؤرکردن! (۲) نيشان کردن (He ~ed the paper with his seal.)
 (۳) حاسکردن! ويته‌ی ده‌قارده‌ق دهرکردن به چاپ
 (۴) له‌سهر نه‌خش کردن! کردن (ماچ)! له‌سهرکردن!

(She ~ed a kiss on my forehead.)
 (۴) حسنه ميشکوه! له ميشکدا چسپ کردن! له‌یاد‌نه‌کردن.
(to - something on the mind)
n. (۱) نيشان! موزا! نه‌خشه يا جن نه‌خشه‌ی نه‌کوژاوه.
 (۲) نه‌خسای له‌برچاوا! جن نيشان! جن نيشانه! نه‌خسای کارتنگردن!
 نيشانه (the - of starvation; He left his - on his society).
 (۳) موزی چاپکهر يا بلاوکهرمه! که بریتي‌په له ناوی چاپکهر کاتو شوینی
 چاپ کردن! يهرتووکينک که له‌سهر په‌ره‌ی يه‌کم چاپ ده‌گرتن!

imprison (im-priz'n), *v.t.* (۱) حسنه به‌ديفانه‌وه!
 زندانی کردن (۲) به‌سئنه‌وه
imprisonment (im-priz'n-mənt), *n.* (۱) حسنه به‌ديفانه‌وه!
 خسته ريدار (۲) به‌سئنه‌وه
improbability (im'prob-ə-bil'ə-ti), *n.* (۱) له‌وه نه‌پوینی
 پوود-بب ری تن نه‌چوون! بؤ نه‌پوون که پوودات.
 (۲) شتک که له‌وانه نه‌پن پوودات! کاری نه‌کرد
improbable (im-prob'ə-b'l), *adj.* له‌وانه نويه پوودات! نابین!
 ری‌ی تن چاچن پوودات! بؤی نويه! تاجيته ميشکوه.

-improbably (*adv.*)
improbability (im-prō'ba-ti), *n.* سهرجوس! چوتی! ناپاکی
impromptu (im-promp'tū, im-promp'tū), *adj. & adv.*
 سهرپن‌س! به‌پن خؤ بؤ ناماده‌کردن و بيرليکردنه‌وه پيشه‌کی! کوتوپری:
(an ~ news conference)
n. شتک با کرداریکی سهرپن‌س! شتک يا کرداریکی کراو به‌پن خؤ بؤ
 ناماده‌کردن و بيرليکردنه‌وه له پيشه‌وه! شتکی کوتوپری.

improper (im-prop'ēr), *adj.* (۱) نه‌جوچار! نه‌شيار! نابه‌جی!
 بپن جن (۲) هه‌له! چوت! نادروست: (He uses ~ English.)
 (۳) ناشرين ره‌ورشت! بپن ره‌ورشت! ناپه‌سند! به‌دوره‌ورشت! ناشايست:
(~ conduct, language, dress, etc.)
improper fraction,
impropriety (im'pra-pri'ə-ti), *n.* (۱) نابه‌جی‌بی! بپن جن‌بی!
 نه‌شيار! نه‌گونجان! نه‌گونجاوی! ناشرينی (ره‌ورشت).
 (۲) کاریکی ناشرين يا نابه‌جی! کرده‌وه‌ی یکی بپن جن يا ناشرين
 (۳) نه هه‌له به‌کاره‌ينانی ووشه.

improve (im-prōv'), *v.t.* (۱) سوه! ئ وهرگرتن! کلهک ئ وهرگرتن.
 (۲) چاک کردن! ماش کردن! چاکترکردن! پهره بپن سهندن! پيشخست.
 (۳) به‌مختر کردن (زهوی‌وزار)
 چاک بوون! چاکتر بوون! باشتر بوون! به‌رهو باشی پؤيشتن! پهره‌سهندن!
v.t. پيشکوت

improvement (im-prōv'mənt), *n.* (۱) دشر بوون! چاک کردن!
 پيشکوت! پيشخست! پهره‌سهندن. (۲) باشی! چاکی.
 (ب) کورینی به‌رهو باشی! چاک کردن! زهوی‌وزارو خانوور.
improvidence (im-prov'ə-dəns), *n.* پاشه‌کوت نه‌کردن بؤ
 دوازون! دهره به‌فیزدان! ده‌ستيلاری! بيباکی
improvident (im-prov'ə-dənt), *adj.* ده‌سئلاو! بازه به‌فیزدەر!
 به‌نمگ دوازون‌هوه نه‌هات! پاشه‌کوت نه‌کەر! بيباک

improvisation (im-prov'ə-zā'shən), *n.* (۱) سهرپن‌س!
 کوردنی شتک به‌پن خؤ ناماده‌کردن و پيشه‌کی بيرليکردنه‌وه! به‌سهرپن‌س کردن.
 (۲) کاریکی سهرپن‌س! کرداریکی بپن خؤ ناماده‌کردن و بيرليکردنه‌وه.

improvisator (im-prov'ə-zā'tēr), *n.* بکهری شتک بپن خؤ
 ناماده‌کردن و پيشه‌کی بيرليکردنه‌وه
-improvisatorial (*adj.*); **improvisatory** (*adj.*).
improvise (im'prə-vīz), *v.t. & v.i.* به‌سهرپن‌س‌په‌وه کردن!
 کوردنی شتک به‌پن خؤ بؤ ناماده‌کردن و بيرليکردنه‌وه (گوزانی). خؤنوواندن.
 شت درووستکردن.
-improviser (*n.*).
improvised (im'prə-vīzd'), *adj.* سهرپن‌س! به‌سهرپن‌س کراو!
 به‌پن خؤ بؤ ناماده‌کردن و بيرليکردنه‌وه کراوه

imprudence (im-prōō'dns), *n.* (۱) هه‌لته‌سپي! نازیری!
 نابه‌جی‌بی! دورنه‌بيني
 (۲) کرده‌وه يا کرداریکی نازیرانه و هه‌لته‌شان
imprudent (im-prōō'dnt), *adj.* نازیر! هه‌لته‌سپي! نادروست!
 نابه‌جی! دورنه‌بين

impudence (im'pyoo-dəns), *n.* (۱) بپن حه‌يايی! بپن نابروویی!
 بپن شرمی! پووقایمی (۲) کرده‌وه‌ی یکی بپن شرمانه يا بپن حه‌يايانه
impudency (im'pyoo-dən-si), *n.* = **impudence.**
impudent (im'pyoo-dənt), *adj.* بپن نابروو! بپن شرم! بپن حه‌يا!
 پووقایم.

impugn (im-pūn'), *v.t.* هيرش بردنه سهر! په‌مخه‌ليکرتن!
 به‌دروختسئنه‌وه
 (۱) (ا) پال پيوه‌نان! له‌پز پال پيوه‌نان بؤ
 پيشه‌وه. (ب) پال! گوژم! پالیکي قايرو له‌پز (ج) جوولانیک به‌هزی نه‌ه
 گوژسه‌وه. (۲) (ا) هاندان! هانه‌هان (ب) هومس! مهيل! هومس با مهيلیکي
 له‌پزو بپن بيرليکردنه‌وه! هه‌سست.
 (۱) پال پيوه‌نان
 (۲) پال! گوژم (۳) هومس! مهيل! هومس يا مهيلي کوتوپر.
impulsive (im-pul'siv), *adj.* (۱) پال پيوه‌نر.
 (۲) (ا) هومس په‌رست! هومست خوازا! پرکيشن (an ~ person)
 (ب) نه‌خسای بپن نه‌کوردنه‌وه هومس په‌رست‌په: (an ~ remark, act)
impunity (im-pū'nə-ti), *n.* له سزا به‌دوری! به‌پن سزادان!
 به‌سهرپه‌سستی و بپن ترسی سزا! وهک به‌زه‌کی بانان بؤ دهرچوون.
(They commit crimes with ~ .)

impure (im-pyoor'), *adj.* (۱) پيس! تا خاوين! ناپاوه‌تمیز.
 (۲) گلؤ (۳) به‌دوره‌ورشت! ناپاک! داوین پيس! تاپه‌سند! پيس
 (۴) ناپوخت! ناپوخته (۵) تیکه‌لاو! هه‌مچیزه.
 (۶) هه‌له (له‌پرووی زمان يا ریزه‌مانه‌وه).
 (۱) پيسی! تا خاوينی! پيسیتی
 (۲) ناپاکی! داوین پيسی! به‌دوره‌ورشتی.
 (۳) ناپوخته‌بی! دوره‌گی! هه‌مچیزه‌بی! تیکه‌لاوی.
 (۴) هه‌له (زمان). (۵) شتکی پيس. ناپاک. دهره‌کی. يا ناپوخته
 (۶) تاوانبارکردن!
 گونا‌هبارکردن! تاوان دانه‌پال (۲) له‌که! له‌که! تاوان.

imputation (im'pyoo-tā'shən), *n.* (۱) تاوانبارکردن!
 گونا‌هبارکردن! تاوان دانه‌پال (۲) له‌که! له‌که! تاوان.
impute (im-pūt'), *v.t.* (۱) تاوانبارکردن! گونا‌هبارکردن!
 تاوان دانه‌پال! له‌که‌دارکردن! خسته‌مل:
(He was innocent of the crime -d to him.)
 (۲) دانه‌پال (مه‌جاز).

in (in), *prep.* (۱) له‌تاوان! له: (~ the room; ~ the envelope)
 (۲) له! له‌بهریدايه (جل). (the lady ~ red)
 (۳) له ماوی! له: (It was done ~ a day.)
 (۴) له‌پاش! له‌ماوی: (I'll be with you ~ an hour.)
 (۵) هه‌ستی بپن ده‌گرتن! له‌بهرچاوه! ده‌پينری (He is ~ sight)

- (٦) له له رای مندا: به (به رای من): (~ my opinion)
- (٧) له له پیشه‌ی‌کی تایه‌تیدا کاره‌کات: (He is ~ business.)
- (٨) له له ناوهراست له ناوچه‌ق: (They were ~ a storm.)
- (٩) له له مترسیدا بوون مترسی بوون: (~ trouble)
- (١٠) خبریک (~ a search for truth)
- (١١) له له بووه‌ده به‌ریاره‌ی له‌پرووی
- (weak ~ faith; They vary ~ size.)
- (١٢) به: بشود (~ arranged ~ groups, rows, etc.)
- (١٣) به: هو (~ He paints ~ oil; written ~ English)
- (١٤) له له نه نه‌وه یا نه‌وه کراهه: (It was done ~ wood.)
- (١٥) له له نار: (He cried ~ pain.)
- (١٦) بو له له: (Do this ~ my defense.)
- (١٧) تیاپووز سازیبی، توانا، غیرت: (He didn't have it ~ him.)
- (١٨) ژوروه‌ده ناروه‌ده: (Come ~ the house.)
- (١٩) بو ژوروه‌ده بو ناروه‌ده ژوروه‌ده: (~ He went ~)
- (٢٠) خستنه بندریاید، شوین، یا باریکوه (~ Labor's vote put him ~)
- (٢١) تیاپید (~ Mix cream ~ the sauce.)
- (٢٢) له گهل گوجان، نه‌گوجان: (He fell ~ with our plans.)
- (٢٣) به‌ده‌ست، به‌ده‌سلا، شت به‌ده‌ست: (~ the ~ group)
- (٢٤) بو ماده‌ده هی چوره ژوروه‌ده: (~ the ~ door)
- (٢٥) هانوا، به‌ده‌ی ده‌چینه ژوروه‌ده: (~ the ~ boat)
- (٢٦) له له نه قان، تیاپید: (~ He is ~ a hundred dollars.)
- (٢٧) به‌یاو، به‌ده‌ده
- (٢٨) (کو، ده‌سه، حیزب، یا کومه‌ی حوکمرانیکه) ده‌سته‌ی له به‌ده‌ده
- (٢٩) [Colloq.] کون، ده‌رگا، هزی چوره‌ناو کومه‌ن، یا ده‌سته‌ی‌کی به‌ده‌سه‌لاه‌توره: [Colloq.] ده‌سه‌لاه‌ت ده‌ست، خاتر گران
- (٣٠) گردکردنه‌ده، کۆکردنه‌ده
- (٣١) ده‌ورکردن، خستنه ناوه‌ده، خستنه ژوروه‌ده
- have it in for, [Colloq.] بقن ئی بوون کینه هه‌نگرتن
- قین ئی بوونه‌ده (~ to have it in for somebody)
- in for, توشی ناخوشی بوون
- in itself, خزی له خزی له خزی
- in on, [Colloq.] ناگا ئی بوون به ناگا
- (He was in on the plan.)
- ins and outs, (١) پیچ‌وه‌به‌ت، شوین، بیکه: کون و قوزین
- (٢) پیچ‌وه‌به‌ت، کردار، کار: کون و قوزین
- in that, چونکه له‌به‌رئ‌وه‌ی
- in the name of, به ناوی
- in with, دۆستتیی، سر ده‌رن، نریکن، به‌بندان نریکه
- (He is in with her.)
- in- (in), (inbreed) پینشگرکه سدان له‌ناو له‌ناوه‌ده ناوه‌کی
- in- (in), (insignificant) پینشگرکه سدان بی‌نه
- (illiterate) وه‌ده‌بن به "ill" له‌بیش "I" هوه
- (irresponsible) وه‌به "ir" له‌بیش "r" هوه
- وه‌به "im", له‌بیش "m, p, b" هوه
- (immaterial, impossible, imbecile)
- in (in), پاشگرکه سدان به کومه‌کی کردن، پینکه‌کردن
- (sit-in, teach-in, kneel-in, etc.)
- inability (in-'a-bil'ə-ti), n. نه‌توانی، بی‌توانایی، توانا نه‌بوون
- inaccessible (in-'ak-ses'ə-b'l), adj. (١) کس ناگه‌ت
- (an ~ place, mountain, etc.) کس ناوانی جگانی یا جیته ناوی
- (٢) کس ناوانی قسه‌ی له‌گه‌ل بکات یا بیبیین: کس ده‌می نایگانان
- (an ~ ruler, person, official, etc.) کاری تی سکر، تاسیر، تاسیر
- (٣) ده‌ست ناگه‌تی، ده‌ستگیر نابین

- inaccessibility (n.); inaccessibly (adv.)
- inaccuracy (in-ak'yoo-nə-si), n. (١) ناتواوی، ناراستی
- (٢) هه‌له: شتیکی ناتواو
- inaccurate (in-ak'yoo-rit), adj. ناتواو، هه‌له‌دار، هه‌له: ناراست
- inaction (in-ak'shən), n. هیچ نه‌کردن، ناچالاکی، سستی، ته‌مه‌لی
- پال ئی دانوه‌ده
- inactivate (in-ak'tə-vāt), v.t. (١) له چالاکی خستن، دانیشاندن
- (٢) هه‌له‌وه‌شانوه: ناشینه‌تال پینکردن، له‌کارخستن، دواپی پین هیتان (ده‌رگای میری، لقی له‌شکر... هتد)
- inactive (in-ak'tiv), adj. (١) نه‌بێژک، نه‌جوو، نه‌جوو
- (٢) سست، ته‌مه‌ل، خاو، ناچالان، هیچ نه‌کەر، دانیشوو
- (٣) (١) په‌که‌وته، له‌کارکووتو، (ب) خانه‌نشین
- (٤) ژورکار له هیچ ناکارو کاری ئی ناگر، (کیمیای)
- (٥) خاموش (نه‌خوشی)، دامرکاوه‌توره، هیچ نیشانه‌ی دیار نه‌یبه (نه‌خوشی)
- (an ~ disease)
- inactivity (in-'ak-tiv'ə-ti), n. ناچالاکی، هیچ نه‌کردن، دانیشتن
- سستی، ته‌مه‌لی، خاوی، خاموشی، دامرکاره‌یی
- inadequacy (in-ad'ə-kwə-si), n. ناتواوی، کم‌وکوو، کم‌وکوو
- کم‌وکوو، کم‌وکوو
- inadequate (in-ad'ə-kwīt), adj. ناتواو، کم‌وکوو، کم‌وکوو
- کم، پش ناگات، به‌س نه‌یبه، باش نه‌یبه
- inadequately (adv.)
- inadmissible (in-'əd-mis'ə-b'l), adj. قه‌مه‌غه: پئی نادرئ
- نابین، پئی ئی ناخری: (~ an ~ evidence, mistake, etc.)
- inadmissibility (n.); inadmissibly (adv.)
- inadvertence (in-'əd-vür't'ns), n. (١) گوئی پانه‌ی، بیباکی
- گوئی نه‌دان (٢) بێ ده‌سه‌نقه‌ستی، پینکه‌وتی، هه‌له‌ی بێ ده‌سه‌نقه‌ست، له‌خزوه‌یی
- inadvertency (in-'əd-vür't'n-si), n. = inadvertence.
- inadvertent (in-'əd-vür't'nt), adj. (١) گوئی پانه‌ی، بێ گوئی
- بیباک، گوئی پین نه‌ده‌ر، (٢) بێ ده‌سه‌نقه‌ست، پینکه‌وت، به‌هه‌له:
- (an ~ insult, mistake, etc.)
- inadvertently (adv.)
- inadvisable (in-'əd-viz'ə-b'l), adj. نابه‌جین، بێ جین
- وا باش نه‌یبه، ناژیرانه، نا‌درووست، نابه‌سه‌ند
- (It is ~ to put all your eggs in one basket.)
- inadvisability (n.)
- inalienable (in-'äl'yən-ə-b'l), adj. ناسه‌نتره‌وه، نادرئ، به
- په‌کیکی تر، بۆی نه‌یبه کس بیسه‌نتره‌وه یا بیدات به په‌کیکی تر (ماف)
- (~ rights)
- inalienability (n.); inalienably (adv.)
- inalterable (in-'äl'tēr-ə-b'l), adj. ناگۆڕی، گۆڕینی بۆ نه‌یبه
- نه‌گۆڕاو
- inalterability (n.); inalterably (adv.)
- inane (in-'än'), adj. (١) بۆش، به‌تا،
- (٢) هیچ ویووچ، بێ مانا، مندا، بێ مینشانه: (~ conversation)
- inanity (n.)
- inanimate (in-an'ə-mīt), adj. (١) بێ ژین، بێ گیان
- (A rock is an ~ object.)
- (٢) بێ گیان، بێ روح: (~ nature)
- (٣) ووشه: بێ هه‌ست، مرده‌و (مه‌جازی) بێ تین، خاو
- (~ conversation)
- inappeasable (in-'ə-pēz'ə-b'l), adj. دلی نه‌رم نابین
- هیچ کاری تی ناکارو رای پین ناگۆڕی، سه‌رسه‌خت
- هه‌ز له خواردن نه‌کردن
- inappetence (in-ap'ə-təns), n.

سهرهك كۆمارى تازهى ئەمەرىكاوھ (كە رىكەوتى ۲۰۰۱ى پىشەندان دەكات).

بەدووم: ئەھات: بەدووم. **inauspicious** (in 'os-pish'əs), *adj.*

(an ~ sign)

زگمكى: سرووشى: لەخزۆ: خۇشى

ھاتو: (an ~ train)

(۱) زگمكى: خۇشى

(۲) ئەنجامى زاووزى ئاۋ خزم: لە نۆك بە خۇ چاك كراوھ.

(۱) لە تارەوھ پەرەمەردە كردن **inbred** (in 'brəd', in 'brəd'), *v.t.*

يا پەيدابوون (۲) خزمى نۆكى خۇ ھىنان: زاووزى كردن لەگەل نۆك بە خۇدا

Inc., - incorporated.

(۱) بىن شوپارا **incalculable** (in-kal'kyoo-lə-b'l), *adj.*

ئاۋمۇرئ: بىن ئەندازە: ئىچكار زۆر: لە زماردن نايەت.

(۲) ئازائزئ: پىشەكى: ئەزانئو: پىشەيتى ئەكراۋ: پىشت بىن ئەبەستراۋ:

(~ risks; ~ moods)

-incalculability (n.); incalculably (adv.).

بلىئسەدان: گرگوتئ: **incandescence** (in 'kən-des'ns), *n.*

بىرقانئوھ: شەوقدانئوھ: درەوشانئوھ: داگىرسان

بلىئسە: بلىئسەدان: گرگوتئ:

بىرقە: بىرقانئوھ: شەوق: شەوقدانئوھ: درەوشە: درەوشانئوھ.

(۱) بلىئسەدار: گىردار **incandescent** (in 'kən-des'nt), *adj.*

داگىرسان: گەرمى: گىرى سوور: يا سىيى دەروھ.

(۲) بە شەوق: شەوقدار: بىرقاھ: درەوشاۋە: زۆر پووناك: (~ light)

incandescent lamp,

گۈلپى نەلەكترىك: گۈلپ

(۱) دۇعا خۇيئدن لە كاتى **incantation** (in 'kən-tā'shən), *n.*

ئوشتەكردن يا جادوۋگەمىدا. (۲) ئەم دۇعايە.

(۳) جادوۋگەمى: ئوشتەكردن: ئوشتەلىكردن: نەفسوون

بىن تواتئ: لە بارا نەبوۋ: ئى ئەھاتو. **incapable** (in-kā'pə-b'l), *adj.*

-incapability (n.); incapablely (adv.).

لە بارىدا ئۆيە: بۇى ئۆيە: ئاتوانئ: لە تواتئدا ئۆيە: **incapable of,**

(۱) ھىز ئى بىرئ: پەكخستئ: **incapacitate** (in 'kə-pas'ə-tā-t), *v.t.*

لەكارخستئ. (۲) چىروك كردن (ياسانئاسى).

-incapacitation (n.).

بىكارە: پەكخەتوئ: **incapacitated** (in 'kə-pas'ə-tāt'əd), *adj.*

ھىز ئى تراۋ: لەكاركەتوئ

(۱) ئەھاتئ: لە تواتئدا نەبوون: **incapacity** (in 'kə-pas'ə-ti), *n.*

لە باردا نەبوون: بىن تواتئى (۲) چىروك پوون: چىروك كران.

(۱) خستئە پەندىخانئوھ: **incarcerate** (in-kār'sə-rāt'), *v.t.*

زىندانئى كردن: گرتئ: (۲) ئەستئەوھ: كردنە زۆرەوھ.

-incarceration (n.); incarcerator (n.).

(۱) دانان بە قەشە **incardinate** (in-kār'də-nāt'), *v.t.*

(۲) كردن بە كاردىنال

سور وەك خۇيئ يا گۇشت: **incarnadine** (in-kār'nə-dīn'), *adj.*

سوروكردن: ئال كردن: خۇيئوۋى كردن.

(۱) گىيان بەبەرداكرائ: لە لەشۋ گىيانئ **incarnate** (in-kār'nit), *adj.*

ئادەمىزادئ: ئىئوئەى زىئدو (He is evil ~)

(۲) سوور: ئال

(۱) گىيان بەبەرداكرائ: بەرجەستەكردن

(ب) شىئوۋى قايەتئى بىدان: زىئدوۋ كردن

(۲) پوون بە ئىئوئەيەكى زىئدوۋ: ئىئوئەكارى كردن

(He ~s the courage of the whole race.)

(۱) گىيان بەبەرداكرائ: **incarnation** (in 'kār-nā'shən), *n.*

گىيان بەبەرداكرائ (۲) []- گىيانئ ئادەمى بەبەركردئى عىسا

(۳) سوۋا يا گىيانئەرك كە وەك خودا بىەرستئى.

ئارەزوۋى خوارىن نەبوون يا ئەكردن

(۱) ئابگرتئەوھ: ئاسا. **inapplicable** (in-ap'li-kə-b'l), *adj.*

پەيرە (The law is ~ in this case.)

(۲) ئەگوتخان: ئەشپاۋ: ئابەجئ

-inapplicability (n.).

زۆر كەم: ئەوئەندە كەمە ھەستى پئى ئاكرئ

بەدئەك: ئەكە كوتئرا **inappreciable** (in 'ə-prē'shi-ə-b'l, in 'ə-prē'sha-b'l), *adj.*

سېلە: بىن سەھت

(۱) ئىن ئاگاتئ **inapprehensive** (in 'ap-ri-hen'siv), *adj.*

ئاتوانئ: ئىن ئاگات (۲) ھەست بە ھەترسى ئەكەن.

كەس ئاتوانئ: ئىيى **inapproachable** (in 'ə-prōch'ə-b'l), *adj.*

نۆك بىئەوھ: كەس ئاتوانئ دەمى بىلگاتئ يا قەسەى لەگەلدا بگات.

ئاشرىن: كىرەوھ. **inappropriate** (in 'ə-prō'pri-it), *adj.*

بەرۋىشت: ئابەجئ: بىن جئئ: ئەشپاۋ: ئەگوتخان.

-inappropriately (adv.); inappropriateness (n.).

(۱) ئەگوتخان: ئەشپاۋ: ئابەجئ

(۲) ئاكارامە: ھىچ لە بارا نەبوۋ: ئەشارەئ: ئەزانئ: ئالەجارا: ئابەكار: دەسەپاچە.

(۱) ئەشپان **inaptitude** (in-ap'tə-tūd', in-ap'tə-tūd'), *n.*

ئابەجئ: بىن ئەگوتخان (۲) ئاكارامە: ھىچ لە بارا نەبوون: ئە شارەمىزئ:

ئەزانئ: ئالەبارئ: ئابەكارئ: دەسەپاچەبى

(۱) كەس ئىئى ئاگاتئ **inarticulate** (in 'ār-tik'yoo-li), *adj.*

دەپرتئئى: بىن ووشە. (۲) (~)

(۲) []- بىن دەموپل: زامان ئاپارائ: ئاتوانئ ھەستو بىرى خۇى باش

دەپرىئ

(۲) دەپرىئ: ئە ووشە دەرنابىرئ: (~ passion, pain, joy, etc.)

(۳) بىن جومگە: رىئەدەۋەئاسئ:

(۱) سرووشئ: ئادەستكرد **inartificial** (in-ār'tə-fish'ī), *adj.*

(۲) خاكئ: سادە (۳) ئاھونئەرى: ئەزان

ئاھونئەرى: ئاھونئەرانئ: ئاشرىن **inartistic** (in 'ār-tis'tik), *adj.*

-inartistically (adv.).

(۱) جومگە لەدەرتەۋى: **in-as-much** (in 'əz-much'), *conj.*

ئەبەرتەۋە: ۲: ئەوئەدەى: پەلە: ئا شەر: پادەبەى: كە: ھەتا

(۱) بىن گوىئى: گوىئ بىن ئەدان: **inattention** (in 'ə-tən'shən), *n.*

بىياكى: فەرمۇشئ (۲) كار يا كىرەۋەيمەكى بىن گوىئ يانەو بىياكانە.

بىن گوىئ: گوىئ بىن ئەدەر: **inattentive** (in 'ə-tən'tiv), *adj.*

گوىئ بىر: سەدەر: گوىئ پانەبەل: بىياك

-inattentiveness (n.).

ئابىستئ: ئەوئەندە ھىئاشۋ: نزمە **inaudible** (in-ə'də-b'l), *adj.*

ئابىستئ

-inaudibly (adv.).

(۱) ئابەتئى بە رەنگ: رىشتئ: **inaugural** (in-ə'gyoo-rəl), *adj.*

بناغەدان. يا كىرەۋەى پىرۆزەپەك (۲) ئابەتئى بە گرتئەدەستئى جەلۋى

فەرمائەۋەئى: لەلەين سەرەك كۆمارەۋە

ۋوتارى سەرەك كۆمار بە بۇئەى: گرتئەدەستئى جەلۋى: فەرمائەۋەئى: پەيرە

(۱) جەلۋى: فەرمائەۋەئى **inaugurate** (in-ə'gyoo-rāt'), *v.t.*

دائەدەست سەرەك كۆمارى تازە: (to ~ a president)

(۲) بناغەدان: رەنگ: رىشتئ: دەستپىكردن: بناغە دارىشتئ:

(The mayor ~d the new library.)

-inaugurator (n.).

(۱) جەلۋى **inauguration** (in-ə'gyoo-rā'shən), *n.*

فەرمائەۋەئى: گرتئەدەست (سەرەك كۆمار): جەلۋى: فەرمائەۋەئى: دائەدەست.

(۲) دەستپىكردن: بناغە دارىشتئ: رەنگ: رىشتئ.

(۳) كىرەۋە: پىرۆزە:

بۇزئى جەلۋى: فەرمائەۋەئى: گرتئەدەست: لەلەين **Inauguration Day,**

(He is the ~ of courage.) (شوروی زیندو)

incase (in-kās'), v.t. encase.

incaution (in-kō'shən), n. ناهوشیاری، ناووریایی، بی ناگایی، بیباکی

incautious (in-kō'shas), adj. ناهوشیار، ناووریا، هملشه، بیباک.

incendiary (in-sen'di-er'i), adj. (۱) سووتینهر، تابیهتی به

سووتاندس، خاسو شتی به نرخ به دسه نقه ست، ناگرتیبه رده

(۲) سووتینهر، بومبا (an ~ bomb).

(۳) ناژاوهجی، تابیهتی به ناژاوهجانوه

n. (۱) سووتینهری، خاسو به دسه نقه ست، مرژا، ناگرتیبه رده.

(۲) ناژاوهجی، شورشگنجر، (۳) بومبای سووتینهر، شتی سووتینهر

incendiary bomb, بومبای سووتینهر، بومبایه که دته تیتوه

ناگرتیش، ددیهوه

incense (in'sens), n. (۱) بخور، (۲) دورکال و بونی بخور.

(۳) بونیک خوش، (۴) ستایش، ستایش کران، شکو پیدران.

v.t. (۱) بون خوش کردن، به بخور بون خوش کردن.

(۲) بخور بون سووتان.

v.i. بخور سووتان.

incense (in-sens'), v.t. پق هلساندن، بون نویره کردن.

(Her remarks ~d him.)

incentive (in-sen'tiv), n. & adj. هاندن، پال بیودنهر، پالنه.

هانهان

inception (in-sep'shan), n. سرهته، کاتی دستپیکردن.

(The project ran into trouble from its ~.)

incertitude (in-sūr'tə-tōd', in-sūr'tə-tūd'), n. (۱) گومان.

دودنی، (۲) مترسی پشت پین نه به ستز، (۳) بن ناسوده بی، بن ناسایش

incessant (in-ses'nt), adj. بهرهوام، ساروم، نهوه ستاوا، هممیشه.

بن ووجار

-incessancy (n.); incessantly (adv.).

incest (in'sest), n. جووت بور، ب چوربه جن لهگهل کسینکی

پین نه شیاودا، ره باوند، دایک و خوشندو براو مندانلی خو

incestuous (in-ses'chuo'as), adj. (۱) تابیهتی به جووت بور.

یا چوربه جن لهگهل کسینکی پین نه شیاودا، دت باوند، دایک و خوشندو براو

مدنلی خو، (۲) تارانکاریکی وهما، (۳) بهرهوام نهجدمی لادانیکي وهما

inch (inch), n. (۱) گری، لنج، دوامزه بکی پین یک

(۲) نهوندی گری، یک باران یا به فری یازبو

(۳) نهخت، تون، توسقال، نهختان

v.t. & v.i. وورده وورده، خو لاهوده، زور به هیواشی بؤیشتر، به بهره ویشنهوه

by inches.

ورده وورده، سره بهره، زور به هیواشی

every inch.

له هممو رووبه کهودا، هممووی، به ترووی

inch by inch.

ورده وورده، سره بهره، زور به هیواشی

within an inch of.

زور لیک، هیچ دور، نیجه لیوه

inch (inch), n. [Scottish].

دورگه

inchmeal (inch'mēl'), adv. Also by inchmeal.

ورده وورده، سره بهره، لهسه خو

inchoate (in-kō'it, in'kō-āt'), adj. ساوا، پروزه، کار تازه.

سهرته

incidence (in'si-dəns), n. (۱) پودان، حوری پودان، ریکه ورتن.

پیکهوت، (۲) سودا یا پنهی پودان، سودای کارتیکردن

(۳) (۱) کورتنه سهر، بونناکی، کورتنه سهر، پویهک، فیژیا؛

(ب) گۆشهی سه، کورتنه سهره

incident (in'si-dənt), adj. (۱) پیوه ستر، به شیکه له.

له نهجایم سره دایه (the cures ~ to leadership)

(۲) کورتنه سهر، کورتوه ته سهر، پویهک: (~ rays)

(۳) دهگوتنه سهر، بهوه به سترهوه.

n. (۱) پودان، پودا، پیکهوت، به سهرته.

(۲) پودان یا به سهرته اتیکي بچوک، که به شیکه له پودانیکي گهره تر

(به تابیهتی له چیروک شانوانمدا)

(۳) شتیکی به ستر، به شتیکی ترهوه (یاساناسی).

incidental (in'si-den'tl'), adj. (۱) پیکهوت، پیکهوته، پیکهوتی

به شیکه له پودانیکي یا شتیکی گهره تر.

(۲) ناگرتکا، پراویزی، پاشکوی: (~ expenses).

n. (۱) شتیکی پیکهوت (که به شیکه له شتیکی یا پودانیکي گهره تر).

(۲) (pl.)، وورده، خمرجی، وورده شتا، وورده خمرجی، هممه چیشنه

(۱) به پیکهوت.

incidentally (in'si-den'tl-i), adv. (۲) بهم بؤنه بهوه، ووتیه که له پیکهوتش کردنی، دنگوباس یا باسینکی

تازه ی ناگرتک به قام په پیوه پیداردا، دهووترتیت، وهک دهلین: "نای پاش بور

بیم کورتوه": (I ~ I'll be home half an hour late today.)

incinerate (in-sin'ə-rāt'), v.t. سووتاندن، تا دهمین به خوله میش.

-incineration (n.).

incinerator (in-sin'ə-rā'tēr), n. (۱) کوره، فین (به تابیهتی هم)

زبل یا پاشماده ی خوراندن سووتاندن، (۲) فین یا کوره ی سووتاندنی لاشه ی

مردووان

incipient (in-sip'i-ənt), adj. ساوا، تازه، تازه پیدایو

سهره لدا: (an ~ tumor).

-incipience (n.); incipency (n.).

incise (in-siz'), v.t. (۱) پیرن، هملتیشاندن، هملدین.

(۲) لسهمر، هملکندن، لداو، هملکنلن، داتاشین، نهقش لسهمر، هملکندن

incised (in-sizd'), adj. (۱) (ا) هملدراو، بدهوا، هملتیشینراو.

(ب) نهقش لسهمر، هملکنه تراو

(۲) گونج گونج (قراضی گهلا)

incision (in-sizh'ən), n. (۱) هملدین، پیرن، هملتیشان

(۲) تلش، هملدراوی، برینیک، قلیش، (۳) تیژی.

(۴) هملدینیکي نه داند، یا تیشوری لهش (نه شترکاری).

incisive (in-si'siv), adj. (۱) تیژی، پیر، پرنده.

(۲) تیژی (میشک)، پرون، زیره: (an ~ mind).

(۳) بی (زمان)، پودن، پارا، پرنده: (an ~ language).

-incisively (adv.); incisiveness (n.); incisor (n.).

incitation (in'si-tā'shən, in'si-tā'shən), n. (۱) هاندن

میتانه، جوش، کلک پیوه کردن، هملگرساندن (ناژاوه).

(۲) هاندن، پال پیوه نهر، هاندان

incite (in-sit'), v.t. هاندان، میتانه جوش، هاندان دان، کلک پیوه کردن.

هملگرساندن (ناژاوه): (He ~d people to riot.)

incitement (in-sit'mənt), n. (۱) هاندان، میتانه جوش، هملگرسان.

(۲) هاندن، پالنه، پال پیوه نهر، میتانه جوش.

incivility (in'si-vil'i-ti), n. (۱) بین نهزاکتی، بین پهروشتی

پهروشت ناشیرینی، (۲) کارتیکي بین نهزاکتانه، کورده ویمکی ناشیرین

inclement (in-klem'ənt), adj. (۱) سهخت (ناووهوا)، سهرماو

سؤله و باوبؤراناوی، (۲) توندوتیزا، بین به زمی، دنهق: (an ~ judge)

-inclemency (n.).

inclination (in'klā-nā'shən), n. (۱) نوشتانهر، چه مینهر

لیژی، لاری، (۲) گۆشهی نوشتانهر.

(۳) نارزهو، همرس، هزا، ویست، مهیل، هملوئست.

(۴) شتیکی ویستراو.

incline (in-klīn'), v.t. (۱) نوشتانهر، چه مینهر، لاریوونهوه.

(۲) سهردانهراندن، لهش، نوشتانهر، خو نوشتانندنهوه.

(۳) ویستن، نارزهو کردن، مهیل کردن، مهیل پون، ههز کردن.

v.t. (۱) نوشتانهر، لاریوونهوه، به لاداخستن.

(۲) کارتیکردن، مهیل پین پیداکردن، دل پین گۆرین، دل پین داهیتان

inclined

n. ھەوس بىي پەيدا كىرگەن
incline one's ear, لىزاسى لىزىسى سەرھەۋۋوروكە: بەرھەۋۋوروكە
inclined (in-klind'), adj. كۆيىكتىن كۆيى پىندان
 (1) لازا خوارا بەلاڭا كەتتۇرۇپ چەرت
 (2) مەھىن بەنارەۋۋا خەزكەر: بويست
 (3) كۆشەيەكى دىرووستكردوۋە لەگەن ھىلىك يا پويەكى تىردا.
inclined plane, پويەختىكى لازا
inclinometer (in-kli-nom'ə-tēr), n. پويەرى ھىزى
 موگنسىسى زەمىن (3) پويەرى كۆشەي لازى پويەك.

inclose (in-klōz'), v.t. = enclose.
inclosure (in-klō'zhēr), n. enclosure.
include (in-klōōd'), v.t. (1) دەردەدان خستتەناۋەمە: ئابلوقەدان: قەبىسەن (2) كۆرتتەۋە: تىنداپويون
 (This atlas contains fifty maps ~ing six of North America.)
 There are ten of us in the house ~ing the four children.
 They will send you the book for \$ 10.00, postage ~d.)
inclusion (in-klōō'zhən), n. (1) كۆرتتەۋە: تىنداپويون: تىختىن
 ئەگەندە پويون خستتەناۋ (2) ئاۋەپوك: شىتەك لەناۋ شىتەكى تىردا.
 (3) شىتەكى خار لەناۋ بەردەك يا كانزاپەكە
inclusive (in-klōō'siv), adj. (1) كىشىنى كىشىنى ھەموي تىنداپە
 ھەموي دەكۆرتتەۋە (2) تەمپەرو تەمپەرو ئاۋەپوكەكى ھەموي دەكۆرتتەۋە:
 (A vacation from the first to the tenth ~ is a vacation of ten days.)
incognita (in-kog'ni-tə), n. & adj. femine of incognito.
incognito (in-kog'ni-tō'), adv. & adj. مە ئاۋەپاۋىنىشانو بەرگى
 كىشىنى تىردە: بە خۇ كۆپاۋى بۇ نەناسىدە: بە نەناساۋى:
 (The prince travelled ~.)
n. (1) كىشىنى ئاۋەپاۋىنىشانو بەرگى خۇگۆر بۇ نەناسىدە.
 (2) ئاۋەپاۋىنىشانو بەرگى خۇگۆر بۇ نەناسىدە.
 (3) ئاۋەپاۋىنىشانو بەرگى تازەكراۋ مە ھى خۇ: بۇ نەناسىدە.
incognizant (in-kog'ni-zənt, in-kon'zənt), adj. مەزۇن
 مەن تاك

incoherence (in-kō-hēr'əns), n. (1) بىرپىچىرىۋ بىرپىچىرىۋ ھىچ
 بەسەر ھىچچە نەپويون (نوسىن، موۋان، پىروپا) (2) ووتار، ئوسىن، يا
 بىرور - كى بىرپىچىرىۋ ھىچ بەسەر ھىچچە نەپويون
incoherency (in-kō-hēr'ən-si), n. = incoherence.
incoherent (in-kō-hēr'ənt), adj. بىرپىچىرىۋ بىرپىچىرىۋ
 بىرور مەزۇن: بىر سەروپىن: شەل و پەت: ھىچ بەسەر ھىچچە نەپويون.
incombustible (in-kəm-bus'tə-b'l), adj. نەسۇت: تاگرتەگىر
 (~ material)

-incombustibility (n.).
income (in'kum), n. دەسكەرت
incomer (in'kum'ēr), n. ھەسزۇر: نەۋەي دىتە ژۇرەۋە
income tax, باخى - دەسكەرت: باخى دەرامەت
incoming (in'kum'ɪŋ), adj. داھىتۇر: داھىتۇر: ئايدىدە.
 (~ profit; the ~ director)

n. (1) ھەسزۇرەۋە: ھاتىن (2) ھاتىنە ژۇرەۋە: نەۋەي كە دىتە ژۇرەۋە
incommensurable (in-kə-men'shoo-rə-b'l), adj. مەراۋرر
 ئاگرتىن: بە ھەمان پىۋانە ئاۋەپويون. (Coins and trees are ~.)
-incommensurability (n.); incommensurably (adv.).
incommensurate (in-kə-men'shoo-r-it), adj. (1) ئاھىتە
 ماھەكسە: نەۋەسەي بەك تىن (a reward ~ with his efforts)
 (2) بەس دىتە: كە: بەش تاكات
 (3) مەراۋرر ئاگرتىن: بە ھەمان پىۋانە ئاۋەپويون
-incommensurately (adv.).

inconclusive

incommod (in-kə-mōd'), v.t. پەستكردىن: پىزاركردىن
 ئاۋەھەت كىردىن
incommodious (in-kə-mō'di-əs), adj. (1) ئاۋەخۇش: ئاۋەسەندە
 پەستكەر: ئاۋەھەت (2) بىچوك: تەنگەبەر: ئاۋەھەت: بەش تاكات: جىن
incommodity (in-kə-mōd'ə-ti), n. ئاۋەھەت: پەستى
 ئاۋەخۇشى
incommunicable (in-kə-mū'ni-kə-b'l), adj. (1) ئاۋەتۇرئى:
 ئاۋەتۇرئى پويەرتى: پاناگەپىنئى: بە كەسى قىر (Rare) | نەدوۋا: كەم دوو
-incommunicability (n.); incommunicably (adv.).
incommunicado (in-kə-mū'ni-kā'dō), n. پەمپەندى ئى پىراۋ:
 بە جىيا: لىكپراۋ: داپراۋ: بە تەنھا: (The prisoners were held ~.)
incommunicative (in-kə-mū'ni-kā'tiv), adj. نەدوۋا
 كەم دوۋا: قەسەتەكەر: بىن دەنگە

incommutable (in-kə-mū'tə-b'l), adj. (1) ئاۋەقۇپئى:
 كۆپىنى بۇ نىپە (2) ئاۋەقۇپئىتەۋە: كۆپىنەۋەي بۇ نىپە
incomparable (in-kom'pər-ə-b'l), adj. (1) بىن ھارئا:
 بىن وئىشە: (~ beauty, skill, etc.)
 (2) بەرلوۋرد ئاگرتىن: بە ھەمان پىۋانە ئاۋەپويون
-incomparability (n.); incomparably (adv.).
incompatibility (in-kəm-pat'ə-bil'ə-ti), n. لەگەن بەك ھەن
 نەكردىن: پىنكەرە تەكۆرتىن
incompatible (in-kəm-pat'ə-b'l), adj. (1) پىنكەرە تەكۆرتىن:
 لەگەن بەك ھەن نەكردوۋ (The two are ~ with each other.)
 (2) ھەمان كەس ئاۋەتۇن ھەردوۋىكى بىرگىتە دەست لە ھەمان كاتدە: مەزما
 پەدوۋاپە: (2) تىنكەۋ: ئاگرتىن: پەمپەكەرە: ئاۋەپويون (دوۋ دەرمەن)
incompetence (in-kom'pə-təns), n. ئاكارامەپى: بىن تۋانابى
 ئى نەھاتتويى: ھىچ نەزاسى: نەشارەزاسى
incompetency (in-kom'pə-tən-si), n. = incompetence.
incompetent (in-kom'pə-tənt), adj. (1) ئاكارامە: بىن تۋانابى
 ئى نەھاتتويى: نەشارەزا: (2) نەشاپاۋ
n. كەشىكى ئاكارامە: كەشىكى بىن تۋانابى مېشك ئاگەۋ
incomplete (in-kəm-plēt'), adj. (1) ئاھىتە
 (2) تەۋاۋ نەكراۋ: نىۋەي نىۋەيچىل
 (3) كەم كۆرۈر: كەم كۆرت.

-incompletely (adv.); incompleteness (n.);
incompletion (n.).
incompliance (in-kəm-pli'əns), n. پەمپەۋى نەكردىن: مەل نەدان:
 پەيمان شىكاندىن
incompliant (in-kəm-pli'ənt), adj. پەمپەۋى نەكەر: مەنەدەر:
 پەيمان شىكىنەر
incomprehensible (in-kəm-pri-hen'sə-b'l), adj. (1) سەرى:
 ئى دەرناگرتى: ئاۋەپويونەۋە (2) كەس تىرى تاكات: قوۋل: ئاچىتە مېشكەرە:
 تىنكەپىشنى بۇ نىپە: سەپرا: گران: لىل
 (Archaic) | بىن شوۋمار: بىن نەندازە: ژۇر

-incomprehensibility (n.); incomprehensibly (adv.).
incomprehension (in-kəm-pri-hen'shən), n. تىنكەپىشنى
incomprehensive (in-kəm-pri-hen'siv), adj. ئاھىتە
 ئاگرتىنى: ھەموي شت ئاگرتىتەۋە
incompressible (in-kəm-pres'sə-b'l), adj. ئاۋەپىشنىتەۋە:
 بىچوك ئاگرتىتەۋە: كۆرت ئاگرتىتەۋە
inconceivable (in-kən-sēv'ə-b'l), adj. ئاشىن: ئاۋەپى:
 ھەرگىز بۇ نىپە پويەدات لەبەر ئاۋەپى: بە مېشكەدا ئاچىتە:
 كەس پىراۋ تاكات پويەدات
-inconceivability (n.); inconceivably (adv.).
inconclusive (in-kən-kloo'siv), adj. ئاھىتە: نەسەلمىنەر

(an ~ child, man, etc.)
(an ~ innocence) (۲) جەسيپو: پەقەت: لە رەگەو پىشە دەرنەههينىرى
 كەسنىك نا شتىك كە ئەتواتىرى راست بىكرىتەوه
n.
-incorrigibility (n.).
incorrupt (in 'ka-rup''), adj. (۱) ئىكرىپ: خراب ئەبىو: ئەگەنىو.
 (۲) پاك: سەفە: راست: سەپەراست: بىن لەكە (۳) بەرتىل ئەخۇر:
 بەرتىل دەرسەگر: ۴ بىن هەلە (ئووسراو: زمان)
-incorruption (n.).
incorruptible (in 'ka-rup' 'a-b'l), adj. (۱) بەرتىل ناخۇ:
 بەرتىل دەراگرى: رەووشتى خراب ناكرى: بەدپەقار ئابى.
 (۲) ئاپىرى بەردى بەنرەخ: وەك خۇي دەمىنىتەوه
-incorruptibility (n.); incorruptibly (adv.).
increase (in-'krēs'), v.i. (۱) زۆرەيوون: زىادەيوون: زىادەكرىن:
 پەرسەشتەر: ۲ زۆرەيوون بە زاوون: زاوون كرىن
v.t. زىادەكرىن: زۆرەيوون: پەرسەشتەر: خىستەسەر.
n. (۱) زىادەيوون: زۆرەيوون: پەرسەشتەر
(The population showed an ~ of 10 percent.) (۲) زىادە
-increaseable (adj.).
on the increase, لە پەرسەشتە: لە زىادەيووندا
increasingly (in-'krēs' 'iŋ-li), adv. هەتتا سەزىراتەر زىادەيووندا:
(The world is getting ~ more dangerous.)
incredible (in-'kred' 'a-b'l), adj. بىروى بىن ناكرى: زۆر سەپەر:
 ناچىتە مەسكەو: سەپەر: سەمكار: لەبەر ئاناسايس جىزى بىروا نىيە (باشى,
 خرابى: **(He is ~: an ~ story)**
-incredibility (n.).
incredibly (in-'kred' 'a-b'l), adv. (۱) بەشەيوەك كە بىروى بىن
 ناكرى: ۲ بە رادەيەكى سەپەر ئاناسا: بە رادەيەك كە ناچىتە مەسكەو يا
 ماپەي سەرسامىرو بىروا نەكرىنە: **(He is ~ stupid, cruel, etc.)**
incredulity (in 'kra-doo' 'la-ti, in 'kra-dū' 'la-t), n. گومان:
 بىن بىروا: ئوودلى
incredulous (in-'krej' 'oo-las), adj. (۱) بىن بىروا: ئوودل: بەگومان:
 گوماندار: ۲ گومان پىشاندەر: **(an ~ look)**
increment (in 'kra-mant, in 'kra-mant), n. (۱) زىادەيوون:
 پەرسەشتەر: زۆرەيوون: ۲ پەي زىادەيوون: پادەي زۆرەيوون
-incremental (adj.).
incriminate (in-'krim' 'a-nāt'), v.t. (۱) تار ئا: خراب:
 گوماندار كرىن: خەي ئاوانبارى بۇ نەرتز كرىن: ۲ توش كرىن: پىوهم كرىن
-incrimination (n.); incriminator (n.).
incubate (in 'kyoo-bāt', in 'kyoo-bā't), v.t. لەسەر پىشتەر و:
 هەلبەسار هەنكە بانئەد: هەلبەنئانى هەنكە بە مەكىنە: ۲ خىستە خۇنىنىكى
 باشو كەرمەو مۇگەرەيوون: مەندالى زوو لەدايكبوو. بەكتريا).
 (۱) هەلبەنئان: هەنكە: ۲ پەرسەشتەر: گەرەيوون
v.t.
incubation (in 'kyoo-bā' shan, in 'kyoo-bā' shan), n. (۱)
 هەلبەنئان: هەنكە: ۲ پەرسەشتەر: پەرسەشتەر: بەكتريا)
 (۲) مەوى سەپىرى توش بىروى نەخۇشى: مەوى دەركەشتى نىشانەكانى.
incubator (in 'kyoo-bā' tēr, in 'kyoo-bā' tēr), n. (۱) مەكىنە:
 هەنكە هەلبەنئان: ۲ مەكىنە مەندالى زوو لەدايكبوو تيا گەرەيوون.
 (۲) مەكىنە: بەكتريا تيا بەخىوكرىن
incubus (in 'kyoo-bas, in 'kyoo-bas), n. (۱) خىوئىك گوبە بە:
 شەو سوارى مەوى نووستوو دەپىن و لەگەل ژندا جوت دەپىن. (۲) مەپرەزە.
 (۲) بارىكى قورس و ناخۇش: شتىكى ناخۇش
inculcate (in-'kul' 'kāt, in 'kul' 'kāt'), v.t. فېر كرىن: مەشق دانا:
 مەشق كرىن: دەرس دانا.
-inculcation (n.); inculcator (n.).
inculpable (in-'kul' 'pā-b'l), adj. بىن تاوان: بىن سوچ: بىن گومان

inculpate (in-'kul' 'pāt, in 'kul' 'pāt'), v.t. - inculpate.
incumbency (in-'kum' 'bən-si), n. (۱) جەمەي فەرمانبەرەيوون:
 لەدەستدەيوون: پىئوستى سەرشان لەسەرەيوون.
 (۲) پىئوستى سەرشان: ئەرك: بار: (۲) (۱) جەمەي فەرمانبەرەيوون يا كلىشە
 (ب) مەوى ئەم جەمە بەدەستەوه بوونە.
incumbent (in-'kum' 'bənt), adj. (۱) قورسايس خۇ لەسەر راگر:
 لەسەر دەستاو: پال پىوهمەر: (۲) نىك (كاتى زوودان).
 (۳) پىئوست (ئەركى سەرشان) (۴) جەمەي فەرمانبەرەيوون بەدەست.
n. كەسىك كە جەمەي فەرمانبەرەيوون لەدەستدەيوون
incumbent on (or upon), پىئوستى سەرشانە.
incunabula (in 'kyoo-nab' 'yoo-lə), n.pl. (۱) ساوايى: سەمەتا.
 (۲) پەرتووكى كۆز لەچايدەر (بەتەبەشى پىش سالى ۵۰۰).
incur (in-'kūr'), v.t. هەتتا بەسەر خۇدا (كارى ناخۇش):
 خۇ توش كرىن
incurable (in-'kyoor' 'a-b'l), adj. بىن چار: بىن دەرمان: بىن چارە:
 چار ناكرى
incursion (in-'kūr' 'zhan, in-'kūr' 'shən), n. هەزىز بىرەنە سەر:
 پەلاماردان: شالو بۇمەنئان: چوونەماو وولاتى دوژمن
indebted (in-'det' 'id), adj. (۱) قەرز:
 (to be ~ to someone for a favor) چاوبەرەيوون: مەمنون
indebtedness (in-'det' 'id-nis), n. (۱) قەرز:
 (۲) چاوبەرەيوون: مەمنون
indecent (in-'dēs' 'n-si), n. (۱) بىن شەرمو شكىبى: بەدپەقارى:
 بىن رەووشتى: نەمى: ئاپىراي: (۲) كەرمەو يا كارىكى نەمى بىن شەرمە
 بىن شەرمو شكىبى: نەمى: ئاپىراي: بەدپەقار: **indecent (in-'dēs' 'n-si), adj.**
 بىن رەووشتى: ناشرىن (رەووشتى: زمان): بەرە: سەرسەرى: بىن ئابرو
 (exposure, behavior, language, etc.)
indecipherable (in-'di-'sī' 'fēr-'a-b'l), adj. ناخۇنىرتەوه:
 دەرتاكرى: لەبەر خراب ئووسراي:
indecision (in-'di-'sī-'zī-'ən), n. پارايسى: ئوودلى: بىر بار بۇ نەدران.
indecisive (in-'di-'sī-'sī-'v), adj. (۱) شت بەلەكەنەكەرەوه:
 شت بەلەكەنەكەنە: خراب: **(an ~ victory)**
 (۲) پارا: ئوودل: بىر بار نەدران: **(an ~ person)**
indeclinable (in-'di-'klī-'n-'a-b'l), adj. گەردان ناكرى: رىزمان:
 شىوئى ناگۆزى: ووشە: رىزمان)
indecomposable (in-'dē-'kəm-'pōz-'a-b'l), adj. ناگەنئ:
 شى تاپتەوه: داناپزى
indecorous (in-'dek' 'a-ras, in-'di-'kō' 'ras), adj. ناشرىن
 (كەرمەو. رەووشتى: زمان: نامەن: بەرگ. رەووشتى).
indecorum (in-'di-'kō' 'rəm, in-'di-'kō' 'rəm), n. (۱) تەبەجى بىي:
 (رەووشتى: كەرمەو. بەرگ. زمان): ناشرىن (رەقار)
 (۲) كەرمەو. ووتە. يا رەقارنى ناشرىن
 بەراستى: بىنگومان
indeed (in-'dēd'), adv. **(It is ~ warm; I was ~ glad to see her.)**
interj. ووتەيەكە سەرسامى. گومان. داخ. يا تەوس دەردەپىن: راستە:
 تەووه (بەتەوسەرە): بىنگومان: بە راستە: سەرسامى. تەوس)
indefatigable (in-'di-'fat' 'i-gā-'b'l), adj. ماندوو ئابى: ماندوو
 بىوئى بۇ نىيە
-indefatigability (n.); indefatigableness (n.);
indefatigably (adv.).
indefensible (in-'di-'fēn' 'sā-'b'l), adj. (۱) ئاپارزى: ئاتواتىرى
 بىپارزى: (۲) تەرەو: ناھەق
-indefensibility (n.); indefensibly (adv.).
indefinable (in-'di-'fīn' 'a-b'l), adj. دىبارى نەكران: دىبارى ناكرى:
 پەنجەي ناخۇشە سەر: سەنورى بۇ داناپزى

indefinite

indefinite (in-def'ə-nit), *adj.* (۱) ساقۇرۇق بۇ دانەنراۋ نادىيارا؛ (۲) دىيارى ئەنكرانۇ كات بۇ دانەنراۋ. (۳) نامۇسۇگە. (۴) نائايبەتنى سامران پىرماننۇ ئەناس.

("A" and "an" are ~ articles.)
 -indefiniteness (*n.*)
indefinite article, نامىرازى نائايبەتنى، رىزمان، نامىرازى ئەناس (*a, an*)
indefinitely (in-def'ə-nit'li), *adv.* ئاكتائىكى دىيارى ئەنكرانۇ.
(The meeting was postponed -.)
indelible (in-del'ə-b'l), *adj.* ناسىپتقەۋدا، ئاكوۋرئىتقەۋدا، ئاكوۋرئىنسىۋە، ئەنئەنەتائىكى، ئاناپىرئى.
(~ ink; ~ shame; an ~ impression, memory)
 -indelibly (*adv.*)
indelicacy (in-del'i-kə-si), *n.* (۱) ئابەجىزىي كىردەۋە، ووتە، زمان، پەۋوشتى؛ (۲) ئەزاكىتى، ئاشىرىنى، رەفئار، كىردەۋە، ووتە، با رەفئارىكى ئاشىرىن.
indelicate (in-del'i-kit), *adj.* بىن ئەزاكىتى، بى رەۋوشتى؛ ئاشىرىن، رەفئار، ئابەجىزىي، ووتە، كىردەۋە.
indemnify (in-dem'nā-lī'), *v.t.* (۱) بىيەككەردن ئە زمان پاراستىن. (۲) زمان بۇ بۇرئەن.
 -indemnification (*n.*); indemnifier (*n.*)
indemnity (in-dem'nā-ti), *n.* (۱) بىيەك ئە زمان پاراستىن. (۲) بەخشىن، تاۋان، ئىپتىسەنەۋە، قەرز، بۇرئەن، زمان بۇ بۇرئەن.
indemonstrable (in-di-mon'stra-b'l), *adj.* پىشاناندى، ئاخىرىتقە پىش چاۋ، ناسەلمىنئى.
indent (in-dent'), *v.t.* (۱) قەراغ گىرنج گىرنج كىردن. (۲) بۇرئەننى بىر ئانامەيەكى دوۋ دانەيى لەسەر ھېلىكى ئايرىك بۇ سەرلەنئى بىيەكەۋە نائىيان لەدوامىدا بۇ سەلمەندىن رىاست و دىۋىيى بىرئانامەكە. (۳) ئوسسىنى قۇتئەرتائىك بە دوۋ دانە. (۴) بەجىيەنئىشئى ئەختىك بۇشائى لە سەرەتاي بەند؛ بەجىيەنئىشئى پەراۋىزىكى پائتر لە ناسايى؛ (۵) رەۋەگىرتى شت لە سەرچاۋەى تىرمەۋە يا تۇمار كىردىن دەقارەدەقنى ووتارنىك... ھىند؛ بىرئەنئەۋەدەى ئوسسىن لە پەراۋىزى ناسايى زىياتى. (۶) داۋا كىردن و كىرىنى شتقۇمەك بە ئوسسىن.
v.t. (۱) گىرنج گىرنج بۇرئەن. (۲) قۇتئەرات كىردن. (۳) ئوسسىنى قۇتئەرتائىك بە دوۋ دانە. (۴) بەجىيەنئىشئى پەراۋىزى پائتر لە ناسا رۇمارە چوۋر بىيەنە. (۵) قىلىنى شتقىكى قەراغ گىرنج گىرنج. (۶) قۇتئەراتائىكى ئوسسراۋە. (۷) پەراۋىزى پان بۇشائى سەرەتاي بەند. (۸) دىۋىيى بەندىكى براۋە ناۋەۋە، واتە پەراۋىزى پان (۹) داۋاى شت كىرىن بە ئوسسراۋى.
indent (in-dent'), *v.t.* (۱) قۇپاندن. (۲) نىشانەكەردن؛ نىشانە لەسەر ھەلئەندىن؛ سۇر كىردن؛ مۇز لەسەر ھەلئەكەندن.
n. (۱) قۇپاننى بەجىيەنئىشئە لە سەرەتاي بەند؛ پەراۋىزى پان بەجىيەنئىشئە. (۲) قىلىشى شتقىكى قەراغ گىرنج گىرنج. (۳) قۇپاننى؛ قۇپان. (۴) بۇشائى سەرەتاي بەند؛ بىرئەنئەۋەدەى ئوسسىن لە پەراۋىزى ناسايى زىياتى.
indentation (in-den-tā'shən), *n.* (۱) بۇشائى بەجىيەنئىشئە لە سەرەتاي بەند؛ پەراۋىزى پان بەند؛ پەراۋىزى پان بەجىيەنئىشئە. (۲) ئەم بۇشائى بەند؛ پەراۋىزە پانە. (۳) قۇپاننى قۇپان.
indenture (in-den'chər), *n.* (۱) بىر ئانامەيەكى دوۋ دانەيى قەراغ گىرنج گىرنج. (۲) قۇتئەراتائىكى شاكرىدى يا كار بۇكەردن بۇمارەيەكى تايبەتنى. (۳) لىستەى شتقۇمەك كىرىن؛ لىستەى رەسىمى. (۴) بۇشائى سەرەتاي بەند؛ پەراۋىزى پان. (۵) بىيەكەردن ئوسسندىن يا لەيەكەندەن لە پىكىرى قەراغ گىرنج كىرنجبارى.
v.t.

(۲) بۇشائى بەجىيەنئىشئە لەسەرەتاي بەند؛ پەراۋىزى پان بەجىيەنئىشئە
independence (in'di-pen'dəns), *n.* (۱) سەرىمخۇيى؛ خۇبىيۋىيى. (۲) دەسكەۋتئىك كە بەشى دەرامەت بىكات. سەرىمىستى.
Independence Day, بۇرئى سەرىمخۇيى ئەمەرىكا (كە پىگەۋىتى چوۋارى تەمۋوزى ۱۷۷۶ دەكات).
independency (in'di-pen'dən-si), *n.* (۱) سەرىمخۇيى؛ سەرىمىستى؛ خۇبىيۋىيى. (۲) وولات يا گەلىكى سەرىمخۇيى.
independent (in'di-pen'dənt), *adj.* (۱) سەرىمخۇيى؛ سەرىمىست. (۲) لەۋزىر پىكىنى كەسدا نىيە؛ سەرىمىست: (*- thinking*). (۳) لە ھىچ كىرىز يا كۆمەلەيەكدا نىيە: (*an ~ voter, person, etc.*). (۴) چىيا؛ سەرىمخۇيى؛ (*an ~ grocer*). (۵) سەرىمخۇيى داراۋىيە؛ خۇيى خۇيى نەۋزىنى؛ پارمەتنى لە كەسەۋە ۋەرنانگىرى. (۶) دەسكەۋتئىكى تايبەتنى ھەيۋە ئىشئە ئاكتات بۇ پارە پەيدەكەردن. (۷) كەسكىكى سەرىمخۇيى لەيەكەردەۋە كىرداردا؛ كەسكىك كە سەر بە ھىچ *n.* كىرىز يا لەيەنئىك نەيئەت. (۲) [~]. كەسكىك كە داۋاى سەرىمخۇيى كىلىسەى ھەمۋو ئاۋچەيەك دەكات.
 -independently (*adv.*)
 independent of, بەيىن؛ بىن؛ گويى دان بە جگە لە دەستەۋەزى سەرىمخۇيى (پىرمان)
independent clause,
indescribable (in-di-skrib'ə-b'l), *adj.* باس ئاكرى؛ ۋەسەف ئاكرى.
 -indescribability (*n.*); indescribably (*adv.*)
indestructible (in-di-struk'tə-b'l), *adj.* لەنارناپىرئى؛ ئاقسۇتئىرئى؛ ئاپوۋخىنىرئى.
 -indestructibility (*n.*); indestructibility (*n.*); indestructibly (*adv.*)
indeterminable (in-di-tür'mi-nə-b'l), *adj.* (۱) بىرئارى لەسەر نادىرئى؛ ئاقتاۋىرئى؛ بىرئىت بەلايەكدا يا بىرئىتقەۋە. (۲) دىيارى ئاكرى؛ دىيارى ئەنكرانۇ؛ نازائىرئى؛ چەندە يا سىنۋورۇ كامەيە
indeterminate (in-di-tür'mə-nit), *adj.* (۱) دىيارى ئەنكرانۇ؛ ئىلل؛ ئەنئانراۋ؛ (*an ~ result*). (۲) بىرئار نەدراۋ؛ نەپراۋ؛ بەلايەكدا نەخرو. (۳) پىششەكى ئەنئانراۋ. (۴) دوۋالى؛ پاراپىي. (۵) ھىشۋورۇيى (ژۇۋارناسى).
 -indeterminately (*adv.*); indeterminateness (*n.*)
indeterminism (in-di-tür'min-iz'm), *n.* فەلسەفەيەكە دەلىت؛ كە مۇۋە دەسەلاتى ھەيۋە بىسەر چارەنۋوسى خۇيداد نازانە لە ھەلئەرتەرنى بىلئازو چارەنۋوسى خۇيداد ھەمۋوشئە لە ناۋچەۋاننى نەنۋوسراۋە. (۱) نۇشاۋمۇرئە؛ پەنچەى شايبەتەن. (۲) نىشاندەر؛ پىشاندەر؛ مەيل. (۳) نىشانە. (*Performance is an ~ of ability.*) (۴) پىپرست؛ لىستەى نىشاندەرى لاپەرەى گىرنكەرتىن شتى ئاۋ پەرتۋوكىك لە دوۋ لاپەرەكەيدا (ب) كەتەلۇگە؛ لىستەى نىشاندەرى جىنى ئۆزىشەۋەى شت: (*a library ~*). (۵) پۇرئە. (۶) [Obs.], نەخشەى ناۋەپۇكى پەرتۋوك؛ ناۋەپۇك و پىششەكى. (۷) نىشانەى دۇشاۋمۇرئە بۇ پەنچەركائىشان بۇشتىك (چاپەمەتى). (۸) (b) پىپرست بۇ نامادەكەردن (ب) خىستتە پىپرستەۋە؛ خىستتە لىستەۋە. *v.t.* (۱) نىشاناندان؛ پىشاناندان؛ دەرخىستن. (۲) دۇشاۋمۇرئە؛ پەنچەى شايبەتەن
index finger,
India (in'di-ə), *n.* ھىندىستان؛ ھىند
Indiaman (in'di-a-man), *n.* كەشتىيەكى بازىگانى گەرەپە بۇ ھاتوچۇ لەنئوان ھىندو لىنگلئەردە.
Indian (in'di-ən), *adj.* (۱) ھىندىستان و ھىندى پۇرئەلاتى و گەلو. (۲) ھىندى ئەمەرىكايى و كىلتورەكەيان (ھىندە سۇردەكان، كىلتورەيان.

n. ۱. هیندی: هاوولتییهکی هیندستان یا هیندی پوزهلانی. ۲. هیندی نهمریکایی: هیندی سوور. ۳. بهکند له زمانهکاتی هینده نهمریکاییهکان

Indian file,

پزوه پیادهی بهک کسی. Indian giver, [Colloq.], کسینگه که دیاری بهک یا شتیگ ده به خشن و نوابی دارای دهکاتوه یا دهیسه نیتوه (یا هر بهر نیازه دهیدات که له باتی نهوه شتیکی بدریتی): به خشندهی درز

Indian summer,

(۱) هاویمه دروزنه: ماوهیهکی کورتی گهروو. ناوهوا خوش له کوتایی پایزده (به تایبهتی له نهمریکاندا): هاوینه بچکوله.

Indic (in'dik), adj.

(۱) هیندی: هیندستانی. (۲) تایبهتی به نیتکه له زمانه هیندو-نهوروییهکان که زورهی له زمانه دهگرینهوه که له هیندستان قسهی پیگراوه یا پزی دهکرت

indicant (in'di-kant), adj. & n.

(۱) پیشاندان: پیشاندان: دهرخست. (۲) نیشانهی نهوه بوون: (Thunder ~s that a storm is near.)

indicate (in'da-kāt), v.t.

(۱) پیشاندان: پیشاندان: دهرخست. (۲) پیشانیست بهوه بوون. (۳) ووتن: راگه یاندن: واگه یاندن: دهرپین به کورتی

(He ~d that he would co-operate with us.)

indication (in'da-kā'shan), n.

(۱) پیشاندان: پیشاندان: دهرخست. (۲) نیشانه: بهلگه: (Is this an ~ of how she feels?)

indicative (in-dik'a-tiv), adj.

(۱) نیشانهی نهویه: نهوه دهگه بنیت: (actions ~ of love, hate, fear, hope, etc.)

(۲) تایبهتی به کردار له باری راگه یاندن، ووتن، نیشاندان، یا پرسیارده (پزیمان).

n. (۱) باری راگه یاندن، ووتن، نیشاندان، یا پرسیارکردن (پزیمان): (We rented a house.; Will you be on time?)

(۲) کرداریک لهه بارده. نیشاندن: پیشاندن: میل: نیشانکر. indicator (in'da-kā'tēr), n.

indices (in'da-sēz'), n. alternative plural of index. (۱) تاوانبارکردن: گومانبارکردن: تاوان دانه پال.

(۲) به رهسمی گومانبارکردن بۆ دان به دادگا. -indictable (adj.); indictee (n.); indicter, indictor (n.).

indiction (in-dik'shan), n. له زمانی نیسیراتوری پوما دهریارهی. پاچ له سرداران له سهره تای هموو ماوهیهکی پاتزه سالیاندا.

(۲) لهه جزره باجه. (۱) ماوهیهکی پاتزه سالی. (ب) سالیکی تایبهتی لهه ماوهیهدا.

indictment (in-dit'mənt), n. (۱) تاوانبارکردن: تاوانباری: تاوان: (It is an ~ of the regime.)

(۲) به رهسمی گومانبارکردن بۆ دان به دادگا. indifference (in-dif'ər-əns, in-dif'rəns), n.

(۱) گوئی ندان: بهدهریسه توه نه هاتن: بن دهریسهی: به تهنگهوه نه هاتن: کمترخه می: بیباکی: سن هستی. (۲) بین لایهتی. (۳) بین بایهخی: ناگرنگی.

indifferent (in-dif'ər-ənt, in-dif'rənt), adj. (۱) بین لایهتی. (۲) بهدهریسه توه نه هاتن: بین دهریسهی: به تهنگهوه نه هاتن: کمترخه می: گوئی نه دهر بیباک: دوره پهرین: هیچ مه بهست نه بوو:

(He is ~ to everything.) (۳) بین بایهخ: ناگرنگ.

(۴) (۱) ماوه نهدی: به شوکی: بازاری: نه باشو نه خراب. (ب) خراب: به کار نه هاتو. (۵) نه راستو نه هله. (۶) جیا ناگرنتهوه (زیمورناسی).

-indifferently (adv.). indigence (in'di-jəns), n.

ههژاری: نه موونی: نه بوون: دهستکورتی: بین دهرامهتی: فه قهری.

گیاندار یا پوهه کیکی indigene (in'di-jēn), n. Also indigen. خووولتی، خومالی، خومی، یا تایبهتی به ناوچهیهکی تایبهتی خومی

indigenous (in-dij'ə-nəs), adj. (۱) خووولتی (مروءه): گیاندار. پوهه: خومانی: خومی: بنه چیهی: خنکی ناوچه که خومی: پشه یی: هی شوینمکه خومی: تایبهتی به خومی:

(an ~ population; an ~ plant, animal or person) (۲) زگماکی: زگماک: ناوهکی.

indigent (in'di-jənt), adj. ههژاری: بین دهرامهت: دهستکورت: نه بوو: فه قهر.

indigested (in'də-jes'tid), adj. (۱) باش بیی له نه کراوه تهره: باش لوی نه کولراوه تهره. (۲) شیواو: تیکه لاووینکه لاو.

(۳) په له خورد نه کراو. په له خورد ناگرئی. indigestible (in'də-jes'tə-b'l), adj.

-indigestibility (n.). گرفت: گرفت کردن. indigestion (in'də-jes'chən), n.

(۱) گرفت کردن. (۲) گرفتگی کردن. (۳) گرفت به مروءه دهکات.

indign (in-din'), adj. [Obs.], (۱) بین له: بین بایهخ: هیچ و پوچ: بین نوح: هه لئاگرئی: شایسته نه یه. (۲) شوروییه.

indignant (in-dig'nənt), adj. توپوه (به تایبهتی به هوی کرده ویهک یا شتیکی ناومووه). توپوهییه.

indignation (in'dig-nā'shən), n. (۱) (pl.) پرسواکرا: ناموس شکنی: هه یایهرا به سووک تهماشاکردن:

(They subjected us to all sorts of ~ies.) (۲) [Obs.], (۱) بین ناپرووی: پرسواپی.

(ب) کرده ویه سووک، ناشرین، بین ناپروونه. (ج) توپوهییه (له سه کار ناومو).

indigo (in'di-gō), n. (۱) خومی شین. (۲) پوهه کیکه هم خومه شینهی له دهره هینت.

(۳) رنگی شین: شینگی توخ: شینگی له رخهوانی توخ. indirect (in'də-rekt'), adj.

(۱) به پنجه وینا: ناریک: نا راسته خو: پنجه وینج: (an ~ route; an ~ reply).

(۲) چورت: فرونیلاوی: ناپاک (~ dealing). (۳) نا راسته خو: له لاره: (~ benefits; an ~ result).

(۴) نا راسته خو (بووان، ووتن): (~ speech, discourse, etc.).

indirect discourse, ووتهی نا راسته خو: بووانی نا راسته خو: ووتیهیه که دهقادوق هی قسه کدر نه ب:

(She said that she could not go.) indirection (in'də-rek'shan), n.

(۱) کردار، رینبار، یا رنگی. نا راسته خو و پنجه وینج. (۲) فرونیل: چورتی: ناپاک: سه چورتی: ساخته.

indirect object, کماوکاری نا راسته خو (پزیمان): نامانج یا کار له سهری نا راسته خو. ووشه "him" و "her" له دو پرسته یهدا:

(She gave him the book.; I did her a favor.)

indiscernible (in'di-zür'nə-b'l), adj. هست بین نه کراو: جیا ناگرنتهوه: نه ونده که سه نابینرئی و هستی بین ناگرئی.

indiscreet (in'dis-krēt'), adj. هه لهله: ده مشر: دم دراو: بین سه لایه: نا زیز.

indiscrete (in'dis-krēt'), adj. بهک پارچه: جیا نه کراوه: نا تووانرئی جیا کرنتهوه یا پارچه پارچه بکری.

indiscretion (in'dis-kresh'ən), n. هه له شیهی: بین سه لایه یی: دم دراو: نا زیز. (۲) کاریکی هه لهله: کرده ویهکی بین سه لایه.

indiscriminate (in'dis-krim'ə-nit), adj. (۱) بین پاکو پیسی: کردن: جیا وازی نه کما: پاکو پیسی نه کما: (~ killing; an ~ reader).

(۲) لامسه رلا: بین سه رویشوین: چوین پزیموت ودها.

indiscrimination

۳. تېكىلەن بېكىنەن: شىنواۋا: پەشپاۋا
۴. مەرەپلا: خورۇپ: بوۋ: پاك و پېس نەكەر.
-indiscriminately (adv.)
indiscrimination (in'dis-krim'i-nā'shən), n. جياۋازى
نەكەرن: بى جياۋازى: پاك و پېس نەكەرن: بى جياۋازى نەكەرنە لەيەك
indispensable (in'dis-pen'sə-b'l), adj. مەۋزە ھەل مەكەت نەسى
نەۋە: زۆر مېۋىست: ناتۋازى دەستى ئى ھەنپىگىرن
(Air, food, and water are ~ to life.)
كەسىك يا شىنپىكى زۆر مېۋىست بو زىمان كە ناتۋازى دەستى ئى ھەنپىگىرن.
-indispensability (n.); indispensableness (n.):
indispensably (adv.)

indispose (in'dis-pōz'), v.t. ۱) يەكخىمەن نەكارخىست
۲) ھەۋەس كۆستەن: ئارەزىۋو مەندەن: مەن بىن بېرن
۳) نەخۇش خىست
indisposed (in'dis-pōzd'), adj. ۱) نەخۇش: نەسەغ: بىن تاقەت:
نەختىك نەخۇش ۲) نەندەن: بىن مەيلا: ئانا مەدە: ئاكار كەرن: چالاكى
indisposition (in'dis-pa-zish'ən), n. ۱) نەخۇشى: سەغەن:
نەخۇشى مەكە: س تاقەتى: ۲) بىن مەيلا: ئانا مەدە بىن
indisputable (in'dis-pū'tə-b'l), adj. مەشتۈمۈرى ئۆي:
گومانى ئ نەكەرن: بى لىنراۋا: بە درۋ نەختەۋە: خاشا ئى نەكەرن

(- facts)
-indisputability (n.); indisputably (adv.)
indissoluble (in'di-sol'yoo-b'l), adj. ۱) ھەنراۋە شىنپەتەۋە:
ھەنراۋە شىنپەرد (an - contract)
۲) ئارپىن: ئاگەنى: ئاتۋىتەۋە: ئاقەۋىن: ھەنراۋە ئاچى: پەۋە: ھەنراۋە ئاچى
indistinct (in'di-stīŋkt'), adj. ۱) كۆز: لىن: شە شە يىستەۋە: نەدەبار:
باش نەبىنراۋا: ئاروۋن: ۲) دىيارى نەكەراۋا: جيا نەكەراۋە: ئىشان نەكەراۋا.
indistinctive (in'di-stīŋkt'iv), adj. ۱) جىد: دى: بە نەسى تۋا:
بىن تايەخۇ: ھىچى تايەمتى دىچە: ۲) پاك و پېس نەكەرن: جياۋازى نەكەرن.
indistinguishable (in'di-stīŋ'gwish-ə-b'l), adj. ۱) جيا:
ئەكەرنەۋە: ھە: سى: ئا: جيا نەكەرنەۋە: بىن تايەخۇ: ئىشان نەكەراۋا
۲) ھەسب بىن نەكەراۋا: كەم كۆز
indite (in'dī'tē'), v.t. ۱) ھەنەسە: دى: ئا: ئوۋسىن: ھۆنراۋە: يەختىشان:
(to ~ a poem)
۲) تۈبىس
۳) [Obs.] سى: مەۋسەپتەۋە: بىن ووتەن

-inditement (n.)
indium (in'di-əm), n. كاتزەيمەن مەرمى: رەنگ زىۋىچە
indivertible (in'di-vū'tə-b'l), adj. ۱) نە پىنگە: ئا: مەرنى: ئا: مەرنى:
زىۋى بىن ئاگەرنى
individual (in'di-vij'oo-əl), adj. ۱) جيا نەكەرنەۋە: بەك پارچە:
بەش مەش نەكەراۋا ۲) جيا: تايەمتى: جياۋاز
۳) كەسى: بەك كەسى: تايەمتى: بە يەك كەس: تايەمتى: بە يەك كەس
(to give ~ attention to each student:
The children have their own ~ rooms.)
۱) تەسى: تەسى: بە خۇ: جيا نە خەلكى تۋ
(an ~ style of speaking, dressing, etc.)
n. ۱) مەۋسەپتەۋە: جيا: شىنپىكى: مەۋسەپتەۋە: بەك تايەمتى:
۲) كەس: كەسىك: ئا: مەس: مەۋزە: يەكەن: بەك كەس
(an ~; Two ~s walked in. :
the rights of the ~ as opposed to the rights of society as
a whole)

۳) كەسىكىر: سەرنەخۇر: گۈي: لە كەس نەكەرن
individualism (in'di-vij'oo-əl-iz'm), n. ۱) سەرنەخۇبىي
مەۋزە: كۈي: سە: بە كەسى تۋا: تەكۈمۈ: ۲) تايەخۇ: كەسىك: كەسىكى:
۳) كەسىكىر: سەرنەخۇر: گۈي: لە كەس نەكەرن

indomitable (in-dom'i-tə-b'l), adj. ۱) كەسىكىر: سەرنەخۇر: گۈي: لە كەس نەكەرن
۲) بىن ئازار: (پىزىشكەۋانى: (an ~ cyst)
نەپەز: نەپەزىۋا: ئا: مەرنى:

indomitable

كەسى. ۲) فەلسەفەيەكە دەلىت: كە سەرنەستى و خۇش گوزەرائى و مافى
مەۋزە لەپىش ھى كۆمەنەۋە دىت: ۴) فەلسەفەيەكە كە دەلىت فەرمەنەۋە بىن و
كۆمەل بۇ خەمتى مەۋزە بەدەبەۋون نەك بە پىچەۋانەۋە: ۵) مەن مەۋكەن
كەسىكى سەرنەخۇ:
كەسىك كە زىيازى خۇي دەگىرن لە زىاندەۋ شۋىنى ھىچ كۆمەنەۋ دەستەۋ
ھىزىيەك نەكەرن: تەكۈمۈ.

-individualistic (adj.)
individuality (in'da-vij'oo-əl-i-ti), n. ۱) تايەخۇبىي كەسىك
يا شىنپىكى: ۲) كەسىكى: خۇبىي: سەرنەخۇبىي مەۋزە: سەرنەستى مەۋزە كە چۈن
بىۋەن: ۳) كەسىك: كەس: مەۋزە.
۴) [Obs.] دابەش نەبەۋن: جيا نەكەراۋە بىن
۱) جيا كەرنەۋە.
۲) بەك يەك سەرنەكەرن: بە جيا جيا سەرنەكەرن: تايەمتى كەرن:
گومەندەن بۇ كەسىكى تايەمتى: ئاۋنوس كەرن: ئىشان نەكەرن.

-individualization (n.)
individually (in'da-vij'oo-əl-i), adv. بە جيا جيا: بە جيا:
بەكە يەكە: بەك يەك (to address each person in a group ~)
جيا كەرنەۋە: تايەخۇ كەرن: ۲) مەۋزە: جياۋازى:
تايەمتى كەرن: دىيارى كەرن
-individuation (n.)
indivisible (in'da-viz'ə-b'l), adj. ۱) جيا نەكەرنەۋە: بەك پارچە:
بەش بەش نەكەرن: پارچە پارچە نەكەرن: ۲) بە سەرنە: بەش نەكەرن: بەن نەۋە:
تەنپا: مەيپەتەۋە (بىركەرن):
پىشگەرنەكە بە مەن: ۱) ھىندى.
۲) ھى ھىندى و شى تىر
Indo-Aryan (in'dō-ār'i-ən, in'do-ār'yən), adj. ھىندى -
ئارى: تايەمتى بە ھىندى - ئارى يەكەن
۲) تايەمتى بە زەمانە ھىندى - ئارى يەكەن
۱) گەلپىكى ھىندى - ئارى. ۲) مەۋزە ئىكى ھىندى - ئارى
Indo-Chinese (in'dō-chī-nēz'), adj. ھىندى - چىنى (مىللەت و
كلتۇرن)
indocile (in-dos'ēl), adj. سەرنەكەش: مەلى نەكەرن: مەلى نەكەراۋا:
بە ئاساننى پانا ھىندىرەن.

indocility (n.)
indoctrinate (in-dok'tri-nāt'), v.t. ۱) ئىز كەرن
۲) ئىز كەرنى: پىروپاۋە: ئىۋىرى: فەلسەفە: گۆش كەرن: دەرس دادان
-indoctrination (n.); indoctrinator (n.)
Indo-European (in'do-yoor'ə-pē'ən), adj. ھىندى -
ئەۋرەپا: تايەمتى بە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن.
n. ۱) زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن.
۲) ئەم زەمانە بىچىنەۋە يەكەن كە گۈايە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەننى ئىۋە
ھاتتەۋە.

Indo-Germanic (in'dō-jēr-mān'ik), adj. & n. -
Indo-European.
Indo-Hittite (in'dō-hīt'tit), n. ھىندى - ھىتتايت: ئەم زەمانە
بىچىنەۋە يەكەن گۈايە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن و زەمانە ھىتتايتەكەسى ئىۋە
ھاتتەۋە.

Indo-Iranian (in'dō-i-rā'nī-ən), adj. ھىندى - ئىرانى: تايەمتى
بە زەمانە ھىندى - ئىرانى يەكەن (كوردى و فارسى بەشپىكىن لەم لەقەي زەمانە
ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن)
indolence (in'də-ləns), n. تەمەلى: پال لىدەنەۋە:
جەز لە ئىش نەكەرن.
indolent (in'də-lənt), adj. ۱) تەمەل: جەز لە ئىش نەكەرن: سىست.
۲) بىن ئازار: (پىزىشكەۋانى: (an ~ cyst)
نەپەز: نەپەزىۋا: ئا: مەرنى:

Indo-European.
Indo-Hittite (in'dō-hīt'tit), n. ھىندى - ھىتتايت: ئەم زەمانە
بىچىنەۋە يەكەن گۈايە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن و زەمانە ھىتتايتەكەسى ئىۋە
ھاتتەۋە.
Indo-Iranian (in'dō-i-rā'nī-ən), adj. ھىندى - ئىرانى: تايەمتى
بە زەمانە ھىندى - ئىرانى يەكەن (كوردى و فارسى بەشپىكىن لەم لەقەي زەمانە
ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن)
indolence (in'də-ləns), n. تەمەلى: پال لىدەنەۋە:
جەز لە ئىش نەكەرن.
indolent (in'də-lənt), adj. ۱) تەمەل: جەز لە ئىش نەكەرن: سىست.
۲) بىن ئازار: (پىزىشكەۋانى: (an ~ cyst)
نەپەز: نەپەزىۋا: ئا: مەرنى:

Indo-European.
Indo-Hittite (in'dō-hīt'tit), n. ھىندى - ھىتتايت: ئەم زەمانە
بىچىنەۋە يەكەن گۈايە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن و زەمانە ھىتتايتەكەسى ئىۋە
ھاتتەۋە.
Indo-Iranian (in'dō-i-rā'nī-ən), adj. ھىندى - ئىرانى: تايەمتى
بە زەمانە ھىندى - ئىرانى يەكەن (كوردى و فارسى بەشپىكىن لەم لەقەي زەمانە
ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن)
indolence (in'də-ləns), n. تەمەلى: پال لىدەنەۋە:
جەز لە ئىش نەكەرن.
indolent (in'də-lənt), adj. ۱) تەمەل: جەز لە ئىش نەكەرن: سىست.
۲) بىن ئازار: (پىزىشكەۋانى: (an ~ cyst)
نەپەز: نەپەزىۋا: ئا: مەرنى:

Indo-European.
Indo-Hittite (in'dō-hīt'tit), n. ھىندى - ھىتتايت: ئەم زەمانە
بىچىنەۋە يەكەن گۈايە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن و زەمانە ھىتتايتەكەسى ئىۋە
ھاتتەۋە.
Indo-Iranian (in'dō-i-rā'nī-ən), adj. ھىندى - ئىرانى: تايەمتى
بە زەمانە ھىندى - ئىرانى يەكەن (كوردى و فارسى بەشپىكىن لەم لەقەي زەمانە
ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن)
indolence (in'də-ləns), n. تەمەلى: پال لىدەنەۋە:
جەز لە ئىش نەكەرن.
indolent (in'də-lənt), adj. ۱) تەمەل: جەز لە ئىش نەكەرن: سىست.
۲) بىن ئازار: (پىزىشكەۋانى: (an ~ cyst)
نەپەز: نەپەزىۋا: ئا: مەرنى:

Indo-European.
Indo-Hittite (in'dō-hīt'tit), n. ھىندى - ھىتتايت: ئەم زەمانە
بىچىنەۋە يەكەن گۈايە زەمانە ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن و زەمانە ھىتتايتەكەسى ئىۋە
ھاتتەۋە.
Indo-Iranian (in'dō-i-rā'nī-ən), adj. ھىندى - ئىرانى: تايەمتى
بە زەمانە ھىندى - ئىرانى يەكەن (كوردى و فارسى بەشپىكىن لەم لەقەي زەمانە
ھىندى - ئەۋرەپا يەكەن)
indolence (in'də-ləns), n. تەمەلى: پال لىدەنەۋە:
جەز لە ئىش نەكەرن.
indolent (in'də-lənt), adj. ۱) تەمەل: جەز لە ئىش نەكەرن: سىست.
۲) بىن ئازار: (پىزىشكەۋانى: (an ~ cyst)
نەپەز: نەپەزىۋا: ئا: مەرنى:

فابەرىنى ئاشكىنىرى؛ غل شۇر ئەكەر؛ سەرىمىز؛

(an ~ spirit, people, etc.)

Indonesian (in'dō-ne'zhən), adj. (۱) ئىندونىزىيى تايىتى بە

ئىندونىزىيە كەنەكى (۲) تايىتى بە يەككە لە زمانەكانى ئىندونىزىيا

قىلبىرو جاوہ ھىد

n. (۱) ئىندونىزىيە كەسىكى ئىندونىزىيىي ھاۋولادىيەكى ئىندونىزىيا.

(۲) زمانە سىدۇنىزىيادى يەكان

indoor (in'dōr', in'dōr'), adj. (۱) ئاۋمان؛ ئورۇرە.

(an ~ pool; ~ plumbing)

(۲) لەسولدا پۈدەدەت؛ ئاۋمانى: (an ~ party)

indoors (in'dōrz', in'dōrz'), adv. بۇ ئورۇرە؛ لە ئورۇرە

لەئاۋماندا؛ ئاۋمان (let's go ~)

indubitable (in-dū'bi-tə-b'l), adj. كومانى ئى ماركى

كومانى سدا ئىيە

induce (in-dōōs', in-dōōs'), v.t. (۱) بى سەلمەندى؛ ساراۋندى

دل بىن دە سىنان؛ ۲. بون بە ھۇ؛ والېكردى؛ ھاندان؛ پال پىۋەتان؛

(to ~ sleep, labor, etc.; indigestion -d by overeating)

(۲) كەستىس بە سىخامى كىشتى لەپرى بەشەكانەرە؛ بە ئەنجام كىردى؛

ئىنجام بو- ھەركەش

inducement (in-dūs'mənt), n. (۱) بى سەلمەندى؛ دل بىن داھىنان؛

سازمان؛ ۲. ھاندەر؛ پال پىۋەتەر؛ پال- ھانەھان؛ بەرتىل (مەجان)

دل بىن داھىنەر؛ ۳. پىشەكى داۋا پۈنكردنەرە (دادگەرى)

induct (in-duk't), v.t. (۱) ھىناسەر بار

(۲) داندى بە كارىدەستىكى گەرە يا قەرمانەرە؛ بە تاھەنگەرە.

(۳) كىردى بە سىدام لە كۆمەلەيەكدا؛ راھىنان؛

(to ~ into an organization)

(۱) كىردى بە سەربار: (He was ~ed into the army.)

(۲) بە سىخامى كىشتى گەپىشتى لەپرى بەشەكانەرە

inductee (in-duk'tē'), n. (۱) ئەسەرى ئاردى كۆمەلەيەك

(۲) سەربىكى تازە كىراۋ

(۳) كارىدەستىكى گەرەى تازە داۋراۋ

inductile (in-duk'tl), adj. (۱) بەرە ئىيە؛ ئاكتىۋىر؛ تەك ئاكتىۋىر

ئاكتىۋىر بە بەردى ئەكە كانزا؛ ۲. سەركىش؛ ھىندەر.

-inductility (n.)

induction (in-duk'shən), n. (۱) دانان بە قەردەرە؛ بە تاھەنگەرە

(۲) كىردى بە سەسامى تازەى كۆمەلەيەك

(۳) كىردى بە سەربار؛ سەرباز كىرتى؛

(~ into the army; an army ~ center)

(۱) بە سىخامى كىشتى گەپىشتى لەپرى بەشەكانەرە (ئۆپىيۇ)

اب سە سىخامە كىشتىيە

(۲) [Archae] پىشەكى ھۇنراۋە. چىرۇك. يا شانۇناھەيەك

(۳) بەيد كىردى ئەلەكتىك يا موگناتىس لە ئامىرۇكدا لەپرى ئىزىكپوش

لە سەرجۈدى ئەلەكتىك يا موگناتىسكەرە بەين شۈدى ئەيەكتەر بىكون (فىزىيا).

inductive (in-duk'tiv), adj. (۱) پال پىۋەتەر؛ ھاندەر؛

جوارو سەپىنەر (۲) تايىتى بە گەپىشتە سىخامى كىشتى لەپرى

بەشەكەرد (ئۆپىيۇ) (~ reasoning, method, etc.)

(ب) بە جۈرد بىرگەنەرە بە ئەنجام ھىنراۋە

(۲) سەردىيى يا پىشەكى (ھۇنراۋە. چىرۇك. شانۇناھە).

inductor (in-duk'tēr), n. (۱) دانەرى كەسىك بە قەرمانەرە.

(۲) ئاسرى ئەلەكتىك گەپىنەر

indulge (in-dulj'), v.t. (۱) بەر بو سەرۋو بەرە لاکردى؛ پى پىدان؛

بەر بو سەرۋو بەردان (۲) بەدەمەردەدان؛ جەلو بو شىل كىردى؛

تازكىنار؛ لاۋ سەرە (He ~s his children too much.)

(۲) لە كوناە خۇشپۈن (ئاپنى كاسۋلىكى)

(۳) چاگە لەگەل كىردى؛ پىپاۋەتى لەگەل كىردى.

(۵) ماردى قەرزەنەرە؛ بۇ دىزىكردنەرە.

جەلو بو خۇ شىل كىردى؛ بەر بو خۇ بەردان؛

بەر بو خۇ بەرە لاکردى؛ شۈپن ئارەۋو كەوتىن.

v.t. (~ in),

(to ~ in drinking, eating, idle thoughts, etc.)

indulgence (in-dul'jəns), n. (۱) بەر بو بەرە لاکردى؛ بەدەمەردەدان؛

بەر بو ئارەۋو بەردان؛ جەلو بو شىل كىردى

(۲) نەمەى كە بەرى ئارەۋو بۇ بەرە لا دەكرى.

(۳) جەلو بو خۇ شىل كىردى؛ سەرتىكردى؛ شۈپن ئارەۋو كەوتىن

(۴) چاگە؛ پىپاۋەتى. (۵) ھاۋە پىدان بو قەرزەنەرە.

(۶) بەخىش؛ لە كوناە خۇشپۈن (ئاپنى كاسۋلىكى)

indulgent (in-dul'jənt), adj. بەر بەرە لاکەر؛ جەلو زۇر شىل كىر؛

دلنەرە؛ زۇر بەدەمەردە؛ زۇر شۈپن ئارەۋو خۇ خەلكە كەوتىن؛ تازكىش

(an ~ parent, teacher, etc.)

indurate (in'doo-rāt', in'dyoo-rāt'), v.t. (۱) رەق كىردى.

(۲) دلرەق كىردى؛ ھەست مەردان؛ كەللەرەق كىردى

(۱) رەق؛ رەق بون؛ ۲. دلرەق؛ ھەست مەردو؛ ھەست مەرتراۋ؛

adj. كەللەرەق؛ سەرسەخت

industrial (in-dus'tri-əl), adj. پىشەسازى؛ ھى پىشەسازى.

n. (۱) پىشەگەر؛ كىركارى كارگەيەك. (۲) كۆمپانىيەكى پىشەسازى

(۳) (pl.) كومپىلە ۋە ۋەلەدى دارابى كە كۆمپانىيەكى پىشەسازى دەرىدەكات

ھۈنەرى پىشەسازى؛ قوتاپخانە.

industrial arts, پىشەسازىتى؛

industrialism (in-dus'tri-əl-iz'm), n. خەرىك بونۇ پىشەسازى كۆمەلەك بە پىشەسازىيەۋە

industrialist (in-dus'tri-əl-ist), n. پىشەساز؛ خاۋەن كارگەر

پىشەسازىكى گەرەۋە بەدەسەلات

industrialization (in-dus'tri-əl-iz'ə-shən), n. پەرمەندىنى

پىشەسازى لە ۋولاتىكدا؛ بەرە پىن سەندى پىشەسازى؛

بلاۋبونەرەۋى پىشەسازى

industrialize (in-dus'tri-əl-iz'), v.t. پەرە پىن سەندى

پىشەسازى لە ۋولاتىكدا؛ پىشەسازى دەنانو مەردىپىدانى؛

(to ~ a country, region, etc.)

industrially (in-dus'tri-əl-i), adv. لەپىرى پىشەسازىيەۋە

Industrial Revolution, شۇۋىشى پىشەسازى

industrial school, قوتاپخانەى پىشەسازى

industrious (in-dus'tri-əs), adj. (۱) كارامە؛ زىرە؛ شارمرا؛

لېزان؛ ۲. كۆشكەر؛ زۇن ئىشكەر؛ زۇن ھولدەر؛ بەچىنگ؛

(an ~ student, farmer, worker, person, etc.)

industry (in'dəs-tri), n. (۱) زىرەكى؛ شارەزىي؛ كارامەي؛ لېزانىن.

(۲) كۆشكەر؛ ھول؛ زۇر ھولدان

(His success was due to ~ and thrift.)

(۳) ھەمىشە ئىشكەر؛ بىكار نەبونۇ

(۴) پىشەسازى

(the paper ~ ; the motion-picture ~)

(۵) لىكى پىشەسازى

(۶) پىشەسازان؛ خاۋەن بەرپەنەرەنى پىشەسازى

indwell (in'dwel'), v.t. & v.t. تىدا؛ زىان؛ تىداۋون

-ine (m, in, ēn), (crystalline) پاشگىرەكە بەمانى ۋەك؛ لىچىۋ

-ine (m, in, en), پاشگىرەكە ئاۋى مېنىنى ئى درووست دەكرى

(heroin)

-ine (m), پاشگىرەكە ئاۋى پوۋشى ئى درووست دەكرى؛

(doctrine, medicine)

-ine (en, in, in), پاشگىرەكە ئاۋى كېمىيى ئى درووست دەكرى؛

(vaseline, iodine)

inebriant (in-ē'bri-ant), adj. سەرخۇشكەر

n. خواردەنەرەيەكى سەرخۇشكەر

inebriate (in-ē'bri-āt'), v.t. (۱) سەرخۇش كىردى

inexpedient

(٣) ناكارامه يي: ئى نەزائىن: نەشارەت ياي: ئالەبارى: دەسپاچە يي: بىن تونايى
 (٤) كارىك، ووتەيك، يا رەفتارىكى ئايەجىن و ئايەسەند.
 (٥) ئاھارتايى: **inequality** (in 'i-kwāl'ə-ti, in 'i-kwōl'ə-ti), *n.*
 ئايەكسانى (٢) (١) جياوازى: قەبارە، بەلە، پامە، چۆنئىتى، پلە و پايەي
 كۆمەلەيتى. (ب) نەزەندەي يەك نەبوز: (ج) ئاھەقى، ئارمويى.
 (٣) ئاھارتايى: ئورۇمارە (بىركارى).
inequation (in 'i-kwā'zhən, in 'i-kwā'shən), *n.* ئاھارتايى
 ئورۇمارە (بىركارى).
inequitable (in-ek'wi-tə-b'l), *adj.* ئايەكسان: ئايەمۇ: ئاھەق.
inequitably (*adv.*)
iniquity (in-ek'wi-ti), *n.* ئارمويى: ئاھەقى: ئايەكسانى: لايەنگرى:
 لاسەنگى: سەسكارى
ineradicable (in 'i-rad'i-kə-b'l), *adj.* ريشەكەش ئاكرى:
 لەرگ دەرنايەت: ئاھەقئىزى: لەئاونابىرئ: بىر ئاكرى.
inerasable (in 'i-rās'ə-b'l), *adj.* ئاسپىزىتەرە: ئاكرىزىتەرە.
inerrant (in-er'ənt, in-ūr'ənt), *adj.* ھەلە ئاكت: لە ھەلە بەدور.
inert (in-ūrt'), *adj.* (١) بىن گيان: نەبوز: (٢) سست: ئاچالە: خا: تەمەل (٢) كارناكاتە ھىچ شتىك (كيميا، دەرمان)
inertia (in-ūr'shə), *n.* (١) پار نەگوزىن: نەبوزان: نەجوزلان: بىن تىشى. (٢) بىن گيانى: سستى: تەسلى: بىن تاقەتى: ھىچ نەكرىن
inertial (*adj.*)
inescapable (in 'ə-skāp'ə-b'l), *adj.* دەريازىبوزى لە دەست نەيە:
 ھەر نەبىن بىن: ھەر بوزدەدات
inessential (in 'ə-sen'shəl), *adj.* بىن نەويست: ئايپويست:
 ئاكرىك.
n. شتىكى بىن نەويست
inestimable (in-es'ti-mə-b'l), *adj.* (١) ھەئاسەنگىزى:
 ئازموزى: ئرخەكەي ئازانئ: ئايپوي: (٢) **damage** (~)
 (٢) زور بەنرخ: ئرخى لەسەر داتانئ: لەبەر زور بەنرخى: **advice** (~)
inestimably (*adv.*)
inevitability (in 'ev-i-tə-bil'ə-ti), *n.* سوزگەر بوزدانى شتىك:
 بىن گومانى بوزدانى شتىك: ئاچارى بوزدانى شتىك.
inevitable (in-ev'i-tə-b'l), *adj.* ھەر نەبىن بىن: ھەر بوزدەدات:
 ھەر دەبىت: لە دەست دەريازىبوزى بۇ نەيە: بە ئاچارى ھەر دەبىت
inevitably (*adv.*)
inexact (in 'ig-zəkt'), *adj.* راست نەيە: ھەلە: ئاھەق: وورد نەيە.
inexactitude (*n.*)
inexcusable (in 'ik-sküz'ə-b'l), *adj.* ئايەخشىرئ: ئىبوزدى بۇ
 نەيە: شايستەي بەخشىن نەيە: ئايىن بىەخشىرئ يا بىوزئ: ئارەوا: بىن بەلەك
 (١) **mistake, delay, oversight, etc.** (~)
inexcusably (*adv.*); **inexcusability** (*n.*)
inexhaustible (in 'ig-zōs'tə-b'l), *adj.* (١) لەبىن نايەت:
 تەوا: ئايىن: ئايىنى نايەت: لەبىن نەھاتو:
 (٢) **an ~ supply of food, water, good feelings, etc.**
 (٢) ھاندوز ئايىن: ھاندوزبوزى بۇ نەيە.
inexhaustibly (*adv.*); **inexhaustibility** (*n.*)
inexistent (in 'ig-zis'tənt), *adj.* بوزى نەيە: نەيە:
 لە جىھاندا نەيە.
inexorable (in-ek'sēr-ə-b'l), *adj.* بىن ئامان: ئلغەرم ئايىن: دلغەق:
 بىن پەھم: وازناھىنئ: لە رى ئانادات: كۆلنەدەر: ملنەدەر: سەرسەخت:
 كەلغەق: گويئ لە ھىچ نەگر: ئاكرى.
inexorably (*adv.*); **inexorability** (*n.*)
inexpedient (in 'ik-spē'di-ant), *adj.* نەشيار: نەگوجاوا:
 بەكارنەھاتو: بەكەك نەھاتو: ئايەجىن: ئايىرانە.
inexpedience (*n.*); **inexpediency** (*n.*)

inebriated

(٢) ھىنابە خوش: شادكرىن: شەيداكردن
adj. سەرخوش
n. كەسپىكەر ھەدەشە سەرخوش: كەسپىكى سەرخوش
inebriated (in-ē'bri-āt'id), *adj.* سەرخوش
inebriation (inē 'bri-ā'shən), *n.* سەرخوش
inebriety (in 'i-bri'ə-ti), *n.* سەرخوش
inedible (in-ed'ə-b'l), *adj.* ئاخورىت: بەكرى خوارىن نايەت
ineffable (in-el'ə-b'l), *adj.* (١) بە دەم ئاسر ئاكرى:
 لە ھەسەف كرس نايەت: لە باسكردن نايەت: (٢) **delight, beauty, etc.** (~)
 (٢) ئاوى ئاسسرىت: نەسەر بەشكۆبى و بىوزى: **God's ~ name** (~)
ineffability (*n.*); **ineffably** (*adv.*)
ineffaceable (in-i-fās'ə-b'l), *adj.* ئاسپىزىتەرە: ئاكرىزىتەرە:
 ئاكرىزىتەرە: ھەتتاھەتايى: **an ~ impression** (~)
ineffective (in 'ə-fek'tiv), *adj.* (١) بىن كەك: بىن نەھام: بىن سوود:
 ئاكرىكەر **effort** (~)
 (٢) ئى نەھاتو: ئاكرامە: بىن تونان: ھىچ لەبارا نەبوز: ئايەكار: چىروك:
 سەرنەكەتو: **an ~ leader** (~)
ineffectively (*adv.*); **ineffectiveness** (*n.*)
ineffectual (in 'ə-fek'chū-əl), *adj.* بىن نەھام: بىن كەك:
 بىن سوود: سە نەكەتو: ئاكرىكەر
inefficacious (in-ef-i-kə'shəs), *adj.* بىن كەك: بىن سوود:
 ئاكرىكەر: بىن نەھام
inefficacy (in-ef'i-kə-si), *n.* بىن كەك: بىن سوود: بىن نەھامى:
 ئاكرىكەرى
inefficiency (in 'ə-fish'ən-si), *n.* ئاكرامەيى: دكارىكەرى:
 ئاچالەك: ئى ھەتتويى
inefficient (in 'ə-fish'ənt), *adj.* (١) بىن نەھام: بىن سوود:
 بىن كەك: ٢) ئاش سەرنەھام: ئاكرامە: كاتو: ووزو: يارە بەفپوزدەر: ئاكرىكەر:
 (٢) ئى نەھاتو: ئاكرامە: ئى نەزان: بىن تونان: چىروك **an ~ worker** (~)
inelastic (in 'i-las'tik), *adj.* رەق: ئالاستىكى: ئاوشىتەرە
inelasticity (*n.*)
inelegance (in-el'ə-gəns), *n.* (١) ئاھەريوش: نەھامى:
 ئاوشوخ و شەنگى: ٢) ئاشرىنى: زمان: رەفتار: بىن نەزاكەتى
inelegant (in-el'ə-gənt), *adj.* (١) ئاھەريوش: نەھامى:
 ئاوشوخ و شەنگ **an ~ woman** (~)
 (٢) ئاشرىن: زمان: رەفتار: كوردە: بىن نەزاكەت
ineligible (in-el'i-jə-b'l), *adj.* نەشيار: بۇ ك رەدەسقىيەك يا
 فرمائىك: شايستەي ھەلئازان نەيە.
n. كەسپىكى نەھام: بۇ ھەلئازان بۇ شتىك.
ineligibility (*n.*)
ineloquent (in-el'ə-kwənt), *adj.* زمان ئامان: بىن دەمويىل
ineloquence (*n.*)
ineluctable (in 'i-luk'tə-b'l), *adj.* دەريازىبوزى: ئەدەست نەيە:
 لە دەست دەمويى نەيە: ھەر نەبىن بىن **fate** (~)
 (١) نەتئوب: كوجاوا: بەكارنەھاتو:
 بەكەك نەھاتو: ئاھەجىن **an ~ comparison** (~)
 (٢) كرامە: ووتە: مەشوم: كفتوگۇ: بىن مېشكانە: بىن مانا
 (٢) ئاكرامە: ئى نەھاتو: ھىچ لەبارا نەبوز: بىن تونان: ئى نەزان: نەشارەت:
 ئالەبار: بىن دەسەلات: دەسپاچە.
an ~ official, carpenter, worker, etc. (~)
ineptly (*adv.*); **ineptness** (*n.*)
ineptitude (in-ep'tə-tūd', in-ep'tə-tūd'), *n.* (١) نەشيار:
 نەگوجان: ئاھەجىسى (٢) بىن مېشكى: بىن ھانايى: كەرىتى.

inexpensive

inexpensive (in'ik-spen'siv), *adj.* هەرزەمەنە ھەرزان
inexperience (in'ik-spér'i-ans), *n.* نەشارەزایی: ئی نەزائین
نەزانی: قال نەبوون: ناقانی: تازە کوورەیی: دنیا نەدیدیەیی.
inexperienced (in'ik-spér'i-ans), *adj.* نەشارەزای: ئی نەزائین
تازە کوورە: ھەرزە: نەزان: قال نەبوون: دنیا نەدیدیە
inexpert (in'ik-spürt', in-ek'spürt), *adj.* نەشارەزای: ئی نەزائین
نەزان: قال نەبوون

-inexpertly (*adv.*).
inexpiable (in-ek'spi-a-b'l), *adj.* (1) ناسەریتەو: ئاوان: گوناه:
ئینخۆشموری: ئیچە (an ~ sin)
(Archael): [ناسەریتەو: سار: ناییتەو: دئی نەرم نایین: ناگۆڕئ:]

(~ vengeance)
inexplicable (in'iks-plän'a-b'l), *adj.* پوون ناکریتەو:
ھۆکەیی: پوون ناکریتەو: پوون نەکرەو
inexplicable (in-eks'pli-ka-b'l), *adj.* ھۆکەیی: پوون ناکریتەو:
پوون ناکریتەو: پوون نەکرەو: ئینگەبشتی: ھۆکەیی: گرانە

-inexplicability (*n.*); **inexplicitly** (*adv.*).
inexplicit (in'iks-plis'it), *adj.* ناپوون: ناساسکرا: نادیار: ئیل
inexpressible (in'iks-pres'a-b'l), *adj.* دەروناپوون: دس ناکرئ:
ناقوانئ: بووئ: با دەربوونئ: (~ joy)

inexpressive (in'iks-pres'iv), *adj.* (1) ووشەیی: نیشوو: بێتە
(2) دەربەر: نادرین: بێ مانا: ھیچ بێشان: نەدەر
inexpugnable (in'ik-spug'nə-b'l), *adj.* نابەرئوونئ: ناگۆڕئ:
ناشکینئ: ناگۆڕئ: ناگۆڕئ: ملی: بێ شوو: ناکرئ: سەخت

inextinguishable (in'ik-stin'gwish-a-b'l), *adj.* ناگۆڕئوونئ:
ناگۆڕئوونئ: دانامرکیتەو: ناووستینئ: دوایی: بێ ناییت:
(~ fire, flame, spirit, etc.)
inextirpable (in'ik-stür'pa-b'l), *adj.* نافەوتئوونئ: دوایی: بێ
ناییت: لە رەکو: ریتە: دەرناییت

in extremis (in iks-tré'mis), (1) لە سەرئەڕگ:
(2) لە خانی: نەکوچە: مەدا.
inextricable (in-eks'tri-ka-b'l), *adj.* (1) لە دەست: دەربازبوونئ:
ئییە: ئی زگەر: بوونی: ئییە: لە دەست: دەرچوونئ: ئییە.

(an ~ maze, quandary, etc.)
(2) (1) ئالو: ئالوسکار: ئالوژا: اتەنگوچە: مە: گۆڕئ:
(ب) بێ جار: جارەسەری: ئییە
(3) (1) ئی: دەرناییت: ئی: جیا ناکریتەو: چەسپوو

(The screws were rusted in and quite ~)
(b) ھەلندوونئ: جیا ناییتەو: (an ~ relationship)
-inextricability (*n.*); **inextricableness** (*n.*):
inextricably (*adv.*).
infallible (in-fal'a-b'l), *adj.* (1) ھەلنەکەر: راست: لە ھەلە: بەدوور:
پشت: بێ بەسراو: (an ~ man, source of information, etc.)

(2) باش: جارەکەر: دەرمان: کارگەر: مسۆگەر: (an ~ antidote)
(3) لە ھەلە: بەدوور: بەتایبەتی: پایا: دەربەرەیی: شش: نایینئ: لە ھەلە: گوناه
بەدوور: ھەلنەکەر: بێ ھەلە.
n. کەسێک: بێ ششێک: ھەلنەکەر: یا لە ھەلە: بەدوور

-infallibility (*n.*).
infamous (in'fə-məs), *adj.* (1) بەدناو: سوخراب: ناویانگ: خراب:
ناوژا: (an ~ person, place, etc.)
(2) ناپەسەند: پێس: کرەو: کردان: شوورەیی: زۆر: خراب: (an ~ deed)
(3) (1) سزای: بەندبەخانیە: ئاوان: (ب) سزادراو: ئاوانبار

infamy (in'fə-mi), *n.* (1) بەدناوی: ناپەسەندی: ناوخرابئ:
ناویانگ: خرابئ: خرابئ: (2) کرەو: ھەمەیک: یا کارێک: زۆر: خرابئ: ناپەسەندئ:
شوورەیی: (3) ماف: ئی سەندەو: ئی: ئاوانبارئ

inference

infancy (in'fən-si), *n.* (1) ساوایەتی: ساوایی: کۆریەیی: مندالی:
(2) سەرمتا: ساوایی: (Flying is no longer in its ~)
(3) کاتی: مندالی: ھەرزەیی: (تا ھەمەنی: بیست: ویک: سالی)

infant (in'fənt), *n.* (1) مندالی: ساوا: شیرەخۆرە: بەرمەمکانە: مەلوکتە:
مندالی: کۆریە: (2) مندال: (لە بیست: ویک: کەمتر): ھەرزە
(1) بۆ: مندالی: ساوا: تایبەتی: بە: مندالی: ساوا: یا: کۆریە
(2) زۆر: زووا: لە: سەرەتاو: لە: قۇلاغی: یەکم: یا: لە: سەرەتاو.

infanticide (in-fan'tə-sid'), *n.* (1) مندالی: ساوا: کوشتن:
(2) مندالی: ساوا: کوژ
infantile (in'fən-til', in'fən-til), *adj.* (1) تایبەتی: بە: مندالی:
ساوا: یا: ساوایی: (2) مندالانە: کردار: کرەو: ھەووشت: (~ behavior)

(3) لەکاتی: ساوایی: یا: مندالی: ھی: سەرەتا: سەرەتایی:
(4) ھەر: بە: مندالی: مانەو:
infantilism (in-fan'tə-liz'm), *n.* گەرە: نەبوون: ئە: لەش: و: ئە: لە: مێشکدا: بھووق: نەبوون: (نەخۆشی: ناسئ):
ھەر: بە: مندالی: مانەو: (2) کرەو: یا: کردار: ئی: مندالانە.

infantine (in'fən-tin', in'fən-tin), *adj.* ~ infantile.
infantry (in'fən-tri), *n.* لەشکری: پیادە: پیادە: اسەریان:
infantryman (in'fən-tri-man), *n.* سەریازی: پیادە
(1) ھوش: لە: بەر: نەمیشئ:

infatuate (in-fach'öö-ät'), *v.t.* شۆت: کردن: مێشک: نەمیشئ: (2) دلفران: ھینانە: جۆش: شەید: کردن:
(خۆشەو: بستی)
adj. & n. شۆت: وشەید: ھەر: ئیکەر: دلفرناو:
infatuated (in-fach'öö-ät'id), *adj.* شۆت: وشەید: ھەر: ئیکەر:
دلفرناو: (He is ~ with her.)

infatuation (in-fach'öö-ä'shan), *n.* شۆت: وشەیدایی: ھەر:
ھەر: ئیکەر: دلفران
infeasible (in-'fēzə-b'l), *adj.* نەکرەو: ناکرئ: نەکرەو:
دەست: نادان: سەرنانگۆرئ.

-infeasibility (*n.*).
infect (in-fekt'), *v.t.* (1) پێس: کردن: بە: میکروب: میکروبایی: کردن:
(2) تووشی: نەخۆشی: کردن: نەخۆشی: بێ: گەیاندن
(3) خراب: کردن: ئیکەر: پێس: کردن.
(4) پێ: گەیاندن: (نرس: نازایی: چاکئ: خرابئ: (His fear ~ed us all.)

infection (in-fek'shan), *n.* (1) نەخۆش: کەوتن: تووشی: نەخۆشی:
بوون: برینداربوون: (2) نەخۆشی: برینداری
(3) میکروب: یا: ششێک: نەخۆشی: تووشکەر: (4) نەخۆشی: یەکی: تووشکەر
(5) تووش: بوون: یا: پێ: گەیاندن: (بیروباوو: ھەست).

(1) دەبێتە: ھۆی: نەخۆشی.
infectious (in-fek'shəs), *adj.* (2) لە: کەسێکەو: تووشی: کەسێک: تر: دەبێت: (نەخۆشی): تییەر: پەرزە:
بەتەشە: (an ~ disease)
(3) پلۆدەبیتەو: بەناسانی: بە: خەنکی: تر: دەگات: (an ~ laugh)

(4) [Obs.] نەخۆش.
infective (in-fek'tiv), *adj.* = infectious.
infelicitous (in-fə-lis'ə-təs), *adj.* (1) ناخۆش: دەنگوباسئ:
خەمبار: دلنەنگ: بەدبەخت: بەدووم: بێووم: (2) نایەجئ: نەشیاو: نەگونجاو

infelicity (in-fə-lis'ə-ti), *n.* (1) ناخۆشی: خەمبارئ: دلنەنگئ:
بەدبەختئ: (2) نایەجئ: نەشیاوئ: نەگونجاوئ: نەگونجان.
(3) کرەو: کردار: یا: ووتەیک: نایەجئ.

infer (in-'fūr'), *v.t.* (1) پوون: بە: ھۆ: و: ئیکەر:
(2) بۆ: دەرکەوتن: ھەلنەئان: ئەنجام: ئی: دەرھنئان: ئەنجام: ئیو: ھەرگرتئ:
ئیکەر: بێشئ: (to ~ an unknown fact from a known fact;
I ~ed from what he said that he disagreed with me.)

(2) (1) ھەرگرتئ: نیشانی: ھەر: بوون
بۆ: دەرکەوتن: ئەنجام: دەرھنئان
(1) ئیو: ھەرگرتئ: بۆ: دەرکەوتن: ھەلنەئان:
inference (in'fēr-əns), *n.*

(to find out by ~) ئەنجام بو دەرگەوتن

(۲) ئەنجام بو - دەرگەوتنئېڭا بو دەرگەوتتو

(Is that a fair ~ from my statement?)

inferential (in-fə-ren'shəl), adj. قايىمىتى بە ئەنجام دەرھىنان يا دەرگەوتن بە شتىكەو.

inferior (in-fēr'i-ēr, in-fēr'yēr), adj. (۱) خوارتر: خواروتر (۲) پلە وياپە خوارتر: پلە نزمتر: پلە كەمتر: نزم (پلە): بەردەست: خواردەست. (۳) بازارى: رەسۇكى: كەنگ: ئى نەھاتو: بىن فەر: ناتەواو (۴) 10 - خراپىت لە: بىن بايەختەر: ئەودەندە ئو ماش نىبە (۵) لە زۆرمە روو زۆواناسى: (۶) لە زۆر ھىلەكەوە مووسراي يا چاچكراي.

n. (۱) كەسكىنى ئۇ نەھاتو: پلە وياپە نزم. بەردەست. يا كەم بايەخ (۲) شتىكى بازارى يا رەشۇكى. (۳) تىپ. نىقەسە. يا سەرۆبۇرى زۆر ھىل

inferiority (in-fēr'i-ōr'ə-ti, in-fēr-i-ōr'a-ti), n. (۱) پلە وياپە. (۲) خراپى: كەم وگورۇ

inferiority complex, نەمى: پلە كەم: پلە كەمترى (۲) خراپى: كەم وگورۇ ھەست نە ناتەواوى كەمتر: خۇ بە كەم زانئى: ھەست نە خەلك نە كەمتر دانان: ھەست بە كەم وگورۇ كەمتر: ھەستى ناتەواوى ھەستى كەم وگورۇ

infernal (in-fūr'n'l), adj. (۱) دۆزەخى جەننەمى (۲) ناخۇش: شەيتانى: ناموزقانە: بەلەغەت: بو دۆزەخ دەشت (۳) [olloq.]: ناتەسەند: زۆر خراپ: بەدو بىس

inferno (in-fūr'nō), n. (۱) دۆزەخ: جەننەم (۲) شوئىكى زۆر كەم و ناخۇش

infertile (in-fūr't'l), adj. (۱) بىن مەرەمە بىن بەر: بىن پىت (۲) بىن بەرەمەت (- land)

(an ~ egg) بە پىت نەكراو

infertility (in-fēr'til'ə-ti), n. بىن بەرەمە: بىن پىتى: بەر نەگرتن: مىدال نەبوون

infest (in-fest'), v.t. پىرپوون لە شتىكى باپەسەندو زىانەخس: قن ووروزاد (mountains - ed with robbers; buildings - ed with rats; clothes - ed with lice)

-infestation (n.).

infidel (in'fə-d'l), adj. (۱) بىن ناير: كافىر (۲) قايىمىتى بە كافىر: كافىرى

n. (۱) كەسكىنى بىن ناير: كافىر: خوانەناسىك. (۲) بىن بىر: كەسكىنە كە بىر: بە رېئازىكى قايىمىتى نەبىن (۳) بىن ناسى: كافىرى: كافىرىتى: خوانەناسى: دانئىسۆزى: تاياكى: بىن دەلايى (۴) تاياكى زۆر مېرەپەتتى: زىفا: دامىز پىسى نىوان ئۆومىز.

(۱) كارىكى ناسكانە نادئىسۆزانە. يا دامىز پىسانە (۲) زھوى وبارى نىزىك بە خانوى ئاو كىلگەپەت

infiltrate (in-fil'trāt), v.t. & v.i. (۱) بەشى: سادەودى يارىكاي بىسپون: (ب) يارىكەرشى نەم بەشى يارىكا (۲) پالوتىر: شە (۳) بە تىرىمەو چوونە ئاو بىنكە يا شتىكى دوزم

(to ~ behind the enemy lines) شتىك كە نە شتىكى لەشا كودبىتەو (۱) بە درىمەرە جوونەتار: موژەنەوە با شتىكى موژەنەوە بو زىان لىدان يا سورسەنە. (۲) بە درىمەرە ھەستەنەودى دوزم (۳) شتىكى پىنور: شتىكى كۆمەل بو

infinite (in'fə-nit), adj. (۱) بىن بايار: بىن سەور: بىن نەندازە: بىن شومار: بىن (space ~) (۲) زۆر زل: زۆر كەو: بەكجار زۆر: لە بى نەھاتو: بىن بىن (۳) بىن بايار: ژمارە: بىركارى.

n. (۱) شتىكى بىن سەور يا بىن بايار (جىگە. كات). (۲) ژمارەمىكى بىن بايار: بىركارى.

the Infinite (Being), -infiniteness (n.).

infinitely (in'fə-nit-li), adv. ئىجگار زۆر: بە پادەمىكى بىن نەندازە: (This is ~ better than all the others.)

infinitesimal (in-fīn'ə-tes'm'l), adj. (۱) ئىجگار زۆر چووك (ژمارە: بىركارى). (۲) زۆر زۆر كەم: ئىجگار زۆر كەم يا بچووك: زۆر وورە: كەمەندە كەمە يا بچووكە ناپتورى

n. (۱) تايىمىتى بە چووك (رېژمان): (۲) بىن سەور: دىارى نەكراو

infinitive (in-fīn'ə-tiv), adj. چاووك (رېژمان): سەرچاوەى كەم (رېژمان): لە ئىنگلىزىدا بىرقىمە لە ووشەى "to" لىكەن كەم: (to go; to think; to sing; to feel)

n. (۱) بىن بايارى: (۲) بىن سەور: بىن نەندازە: بىن سەور (۳) بىن بايارى: بىن سەور: بىن نەندازە: بىن بايار: (۴) ژمارە بىن بايار (بىركارى): (۵) ماوى بىن نەندازە لە دورىدا (وئەگرتن بە كامپرا):

to infinity, (۱) لاواز: بىن ھىز: بىن تىن (۲) پارا: موودن (۳) [Rare]: شلوق: شلوشوق

infirmary (in-fūr'mə-ri), n. تىمارخانى (بەتايىمىتى لە فوتايغانە يا ئۆمرگايەكدا): نەخۇشخانىە

infirmity (in-fūr'mə-ti), n. (۱) لاوازى: بىن ھىزى: بىن تىنى (۲) كەم وگورۇ (بەرووشت).

infix (in-fiks'), v.t. (۱) تىخسەن و تىدا چەسپاندن: تىدا قايىم كەم (۲) لە مېشكدا چەسپ كەم: قېزكەم (۳) ئاوگىر يا ئاويەند خستەنەو ووشەو (زمانەوانى)

n. (۱) ئاوگىر: ئاويەند (زمانەوانى): ئاوگىر (۲) ئاگرتىنەردان: كرتىنەردان

inflamm (in-flām'), v.t. (۲) ھىنانەجۇش: ھەست بزوواندن (بەتايىمىتى توورەمى)

(to ~ the crowd) (۳) تىزىتەكردن (ھەست: ئارەزوو: توورەمى: جۇش). (۴) ئاوساندن: ھەبىتەكردن: داگىرسان (بىر): شكاوى: ھەلئاناساندن (۱) ھاتتەجۇش. (۲) ئاگرتن: ئاگرتىنەردان: كرتىنەردان.

(۲) ھەم كەم: ئاوسان: سوورپوونەو: ھەلئاناسان

inflammable (in-flām'ə-b'l), adj. (۱) زوو ئاگرتن: زوو كرتن: خۇش سووت: ئاگرتن: زوو سووت. (۲) زوو ھاتتەجۇش: زوو ھەلچو

-inflammability (n.); inflammably (adv.).

inflammation (in-flā-mā'shən), n. (۱) سووتان: سووتاندن: ئاگرتن: كرتن. (۲) ئاوسان (نەخۇشى): ئاوساوى: ھەم كەم: سووتانەو (نەخۇشى): ئاوسان سوورپوونەو

(۱) ھاتتە: ھىنەرجۇش: ھەست بزوونە: (an ~ speech) (۲) تايىمىتى بە ھەم كەم: ئاوساوى سوورپوونەو لەگەندايە فووى تىن دەرگى: ھەوى تىن دەرگى:

(an ~ fire, tube, etc.) (۱) فووتىكردن: ھەماتىكردن: پەركردن لە ھەو: ئاوساندن (۲) دىخۇش كەم: كەم پىدان: فووتىكردن (مەجان): شادى و شانازى پىدان. (۳) فېشال كەم: قەشەكردن: پىوونان (۴) زىادكردن يا بەرەزكردنەو بىن نەندازە (۵) پارە زۆر خستەنەو بازارەو

ئاوسان: باكرى: فووتىكردن

-inflater (n.); inflator (n.). (۱) فووتىكراو: ئاوسا: باكرىو.

خهبرایندان: بۆ تین چاندن: ئی فووسین. *v.t.*
informal (in fôr'məl), *adj.* (۱) نارەسمی:

(۲) سەرپینیی، جل و بەرگ؟ بۆن کەش و فش (*~ clothes*)
(۳) سادە، خاکی. (*an ~ party, occasion, etc.*)
(۴) تاییەتی بە زمانی دەستەقی: (*~ language*)

informality (in fôr-mal'ə-ti), *n.* (۱) نارەسمیاتی، سەرپینییەتی:

informant (in-fôr'mənt), *n.* (۱) سیخوڕ: جاسووس
(۲) کەسێکە کە دەربارەی زمانی زگمکی خۆی دەنگوباس دەدات بە زمانناسی
پێگانه بۆ لیکۆئێنەوهی زمانەکان: زانیاری پێدەر.

information (in fôr-ma'shən), *n.* (۱) راگەیاندن: پێ ووتن
پێ ووترا: (۲) دەنگوباس: هەوال، ناگاداری (۳) زانیاری
(۴) پرسگە: فەرمانگە: دەنگوباس راگەیاندن: مەوقی دەنگوباس راگەییڕ
(۵) تاوانبارکردن (دادگا).

-informational (*adj.*)
information center, مەلبەندی مەلبەندی دەنگوباس

مەلبەندی راگەیاندن
informative (in-fôr-ma-tiv), *adj.* پۆشنگەر: پوونکەرەوه

(*an ~ lecture*)
informed (in-fôr'məd), *adj.* ناگادار: زانا: ئیگەبیشتو: شارەزا:

بەناگا: بزان
informer (in fôr'mēr), *n.* سیخوڕ: جاسووس: بەتاییەتی بەکێک

کە جاسووسی بەسەر ئەوانەوه دەکات کە دەیان ناسن و بە برادەری خۆی
دەزانن: خەبەرێدەر

infra- (in'frə), (*infrared*)
infract (in-frakt'), *v.t.* پەیمان شکاندن: شکاندن (یاسا، پەیره)

پەیمان
infraction (in-frak'shən), *n.* پەیمان شکاندن: شکان: یاسا:

سەرەوه: سووچ: تاوان
infrared (in frə-red'), *adj.* می نیشکی ژێر سوور

infrequent (in-frē'kwənt), *adj.* ۱. دەگەم: بە دەگەم
کەم: پوونەدات: ۲. ناریک و پێک: کەم: کەم: ناریک و پێک: (*an - guest*)

infrequency (*n.*); **infrequency** (*n.*); **infrequently** (*adv.*)
infringe (in-frinʒ'), *v.t.* شکاندن: پەیمان: یاسا: پەیره:

دەستدریژی کردنەسەر: یەرژین شکاندن
infringe on (or upon), دەستدریژی کردنەسەر مافی خەفک:

پەرژین شکاندن (*to infringe on other people's rights*)
infringement (in-frinʒ'mənt), *n.* ۱. شکاندن: پەیمان: یاسا:

پەیره، ۲. دەستدریژی بۆ سەر مافی خەفک: پەرژین شکاندن
infuriate (in fyoo'ri-ət), *v.t.* ژور ژووورەکردن

۱. ئیکور: شە: کردنەوا: شە: ۲. پڕکردن: ئیکور: پێدان:

**infuse (in-fūz'), *v.t.* کردن بەسەرەوه
(*to ~ fresh courage into soldiers; to ~ soldiers with fresh courage*)**

۳. تێهەنکشان: ئی هەلکێشان: خستەناو: تێدا نووق کردن
(*tea-leaves are ~d in hot water.*)

infusion (in-fū'zhən), *n.* (۱) تیکور: شە: تیکوران
(۲) شتیکی تیکەلاوکراو

(۳) خۆشای و دای شت کردنە ناو یا لە ناودا نووق کردن: چا
(۴) تێکەن کردن (*the ~ of new blood into old stock*)

-ing (ing), باشگرتنە بەمانای: ۱. بۆ پێکەینانی باری نیشتای پەردەوامی
(*reading, going, singing, writing, drawing, etc.*)

کردن: ۲. دەخوڕتەسەر کردن: بۆ مانا بەخشیانی: ۱. کردنی کارێک (*~ talking*)
(ب) ئەنجامی کارێک (*~ painting*)

۳. هەنە: پێوهنراو: فەشەباز: ژل (قەسە)
۴. لوت: نەز: ناوساو (مەجان): بە فیز: فووتیکراو:

(*an ~ ego; an ~ self-image*)
۱. ژور کراوو: شێخ کەم: کراوه: پارە.

inflation (in-flā'shən), *n.* ۱. فووتیکران: باکردن: هەواتیکردن
۲. پەرە: ژۆری: شێخ کەمی: ژۆر بوون و بێن بایەخی: پارە

-inflationary (*adj.*)
inflationist (in-flā'shən-ist), *n.* ۱. لایەنکەرکەمی: پارە: ژۆری: شێخ
کەمی: ناپوورناسی.

-inflationism (*n.*)
inflect (in-flekt'), *v.t.* ۱. جەماندەنەوه: نوشتاندەنەوه: بۆ ناووه
۲. دەنگ: نەز: نۆمکردنەوه: ۳. گۆرینی شیوهی ووشە (پێزمان):

گەردان کردن: ژمارە: چواری ووشە: دواوی: بێنە

-inflective (*adj.*)
inflection (in-flek'shən), *n.* ۱. جەمانەوه: چەمبەنەوه: نوشتاندەنەوه
۲. پێچ: ۳. نەز: نۆمی: دەنگ: دەنگناسی.

۳. گۆرینی شیوهی ووشە: بۆ پیشاندانی باری کردار: ناو، یا پستە (پێزمان).
ب. خێووبەکی گۆراوی ووشە (ج، نەو تیب، بەرگ، یا نیشانەیی دەخوڕتەسەر
ووشە: بۆ شیوه گۆرینی و مانای جیا دەبرین

(*ship, ships, ship's, ships'*: I play, he plays, we played)

-inflectional (*adj.*)
inflexibility (in-flek-sə-bil'ə-ti), *n.* ۱. بەدقی: توانای: چەمانەوه: یا
نوشتاندەنەوه: نەبوون: کەللەرەقی: سەرەسختی: نەگۆزان.

inflexible (in-flek'sə-b'l), *adj.* ۱. بەدقی: ناووشقینەوه
ناچەمانەوه: ۲. کەللەرەقی: سەرەسخت: سەخت: لە پای خۆ: نەهاتە: خوارەوه
راشکەر: (*an ~ person, parent, teacher, etc.*)

۳. تەگور: چەمبەو: (*an ~ rule*)
inflexion (in-flek'shən), *n.* = **inflection** (British spelling)

inflict (in-flikt'), *v.t.* ۱. ئووشی: ناخۆشی: کردن
بە: بەسەر: هێنان (*to ~ pain and suffering on people*)

ب. سزادان: بەسەر: دادگا (*to ~ punishment on a defendant*)
۲. تەدان: ناژاردان (*to ~ a blow or someone*)

infliction (in-flik'shən), *n.* ۱. بە: بەسەر: هێنان
ئووشی: ناخۆشی: کردن: سزا: بەسەر: دادان

ب. سزا: سزا: ناخۆشی: بە: بەسەر: هێنان: ناخۆش
۲. تەدان: ناژاردان (*to ~ a blow or someone*)

influence (in'flū-əns), *n.* ۱. جێره: شەپەکی: پێ: پەنگە: کە: گواهی
لە: نەسبەرەکانەوه: دێتە: دەرەوه: کار: دەکاتە: سەر: سووشت: کردەوهی: خەفک.

ب. کار: نیکرە: دەسەلات: بەسەر: داد: بوون
ب. سەختی: نەم: کار: نیکرە

۳. دەسەلات: دەست: دەست: پۆشتر: رکیف: فەرمان: پەروای
۴. کەسبکی: بەدەسەلات: یا: دەست: پۆشتر: شتیکی: بەدەسەلات

کار: نیکرە: کار: کردنەسەر: دەسەلات: بەسەر: داد: بوون: کار: تیکرە: و: گۆرین
v.t. کردەوه: کردان: پەرواشت.

بەدەسەلات: کار: نیکرە
influential (in'flū-ən'shal), *adj.* بەدەسەلات: کار: نیکرە

بەدەسەلات: دەست: پۆشتر: فەرمان: پەروا
(*an ~ person, politician, senator, etc.*)

influenza (in'flū-ən'zə), *n.* شەفەنزا: پەتا: ترم
هەرودە: پێشی: دەووتی: "flu" وە "grippe"

influx (in'fluks'), *n.* ۱. تێزان: پێدان: ناو
ب. داتنە: ژووورەوهی: پەیتایەیتا: هاتنی: بەردەوام: تێزان (مەجان)

(*an ~ of customers in the shop*)
۲. پێگە: ناوژین

inform (in-fôr'm'), *v.t.* ۱. شیوه: پێگرتن: شیوه: پێدان
ب. مرواندن: ۲. [Rarc]. فێرکردن: کار: کردنەسەر: مێشک

۳. ناگادارکردن: پێ ووتن: پێ: راگەیاندن (دەنگوباس)

ingulf (in-gulf), v.t. = engulf.

ingurgitate (in-gūr'jə-tāt'), v.t.

همان لوشین؟

بهمبلو چلپسانه خواردن.

inhabit (in-hab'it), v.t. تیندا ژیان (مال، ناوچه) تیندا نیشتجن بوون یا دانیشتن: (to ~ a house, a region, country).

-inhabitation (n.).

inhabitable (in-hab'i-tə-b'l), adj. بۆ تیندا ژیان دهشیت یا باشه: بعماری تیندا ژیان دیت (خانوو، ناوچه).

-inhabitability (n.).

inhabitancy (in-hab'i-tən-si), n. تیا ژیان تیا نیشتجن بوون! نیشتجینی: (2) نیشتجن: حال! خانه! لانه.

inhabitant (in-hab'i-tənt), n. دانیشتور! نیشتجن! نیشتنی: (the ~s of a town, region, country, etc.)

inhabited (in-hab'i-tid), adj. ئاوردان! ئاوا! ئاواکراوه: خفلکی تیندا نهئی: (an ~ house, place, town, etc.)

inhalant (in-hāl'ənt), n. بمرمانیکه که به همناسه هل بکیشی: به همناسه هملکیشان و مردهگویی

inhalation (in-hə-lā'shən), n. (1) همناسه هملکیشان: همناسه و مرگرتن! قووتدان (دووکهل) (2) دمرمانی به همناسه هملکیشان.

inhale (in-hāl'), v.t. همناسه هملکیشان! همناسه و مرگرتن! قووتدان (دووکهل).

inhale (v.t.) دموکلی جگمه قووتدان. (He smokes; but doesn't ~)

inhaler (in-hāl'ēr), n. (1) همناسه هملکیش! همناسه دمر: دووکلی جگمه قووتدمر. (2) نامیزی پاککردنهمی هم! له تۆزو دووکهل و پیسی.

inharmonious (in-hār-mō'ni-əs), adj. (1) ناساز (دهنگ، مؤسیقا) (2) ناساز! نیکومه نگویتجاو! لهگهل یهک ریک نهکمرتور.

inhere (in-hēr'), v.t. پارچهمهک بوون له! بهشیکی جیانه بیورمه له! پیوه نوسان! بهشیکی زگماکی یا خۆسی بوون له.

-inherence (n.); inherency (n.). زگماکی! خۆسی! بهشیکی سرووشتی بهه

inherent (in-hēr'ənt), adj. له! هر له خۆه تیا بیمتی: (Weight is an ~ property of matter.; He has an ~ love of beauty.; Most people have an ~ fear of darkness.)

inherently (in-hēr'ənt'li), adv. له خۆیدا! به زگماکی! له بچیئندا! (Is man ~ good or bad?)

inherit (in-her'it), v.t. (1) میرات بردن! میرات و مرگرتن! میرات بۆ بهجیمان یا بهرگرتن. (2) بۆ به جیمان له باو و بابیرمه (سرووشتی خۆسی) بۆ مانومه: (He ~ed his stubbornness from his mother.)

inheritable (in-her'i-tə-b'l), adj. (1) عافی میرات و مرگرتنی همیه. (2) دهبن به میراتی! بۆی همیه به جیئیلرئ و برئ به میراتی.

-inheritability (n.). (1) میرات بردن! میرات و مرگرتن. (2) میراتی! میرات. (3) کله بیور! شتی بۆ به جیمان له باو و بابیرمه.

inheritor (in-her'i-tēr), n. میراتبیر! میراتگور! بهشیر. (1) قهدهغه کردن. (2) پئی لیگرتن! پیشیل کردن! بهریمهستکردن! پارگرتن! جله و گرتن! پئی به خۆ نهدان و شرم کردن:

inhibit (in-hib'it), v.t. (to ~ wrong desires; Having been laughed at because of his lameness, the child became shy and ~ed.)

-inhibitor (n.); inhibitive (adj.). (1) پئی گرتن! (2) پئی له خۆ گرتن! پئی به خۆ نهدان! جله و گیری! شرم: (Wine weakens a person's ~s.; a man without ~s)

(ج) کمرهسی کارینک: (carpeting)

ingenious (in-jēn'yas), adj. (1) بلیمته! دانا! زیره! کارامه: لیاقتور! زانا: (an ~ mechanic, actor, diplomat, writer, etc.)

(2) بلیمته تانه کراوه! دانا یانه درووستکراوه! کارامانه پیکهینراوه! رسمن: (an ~ machine, theory, explanation, etc.)

ingénue (an'zhi-nōō'), n. (1) کچیکی ساویلکهی دلپاک. (2) دوری کچیکی ساویلکه له شانزنامه میگدا.

ingenuity (in'jə-nōō'ti, in'jə-nū'ti), n. (ب) ژنه نهکتوریک که دوری کچیکی ساویلکه دهبنن لهسر شانق. بلیمته! دانا بی: ژانایی! کارامه بی! رهسنی:

(His ~ was apparent to everyone.; the ~ of the plan)

ingenuous (in-jen'ū-əs), adj. (1) خانه دان! جوامیز! سرووشتو: پرهتار بهر! (2) لهروو! بئ پیچ و پهنا! کراوه. (3) ساده! خاکی! ساویلکه: (an ~ smile)

ingest (in-jest'), v.t. خواردن (خواردنهمنی. دمرمان!) خواردنهمنی خواردن.

-ingestion (n.). خواردنهمنی! خوراک! خواردن.

ingesta (in-jes'tə), n.pl. قووشنی گویی ناگردان.

inglenook (in'g'l-nook'), n. (1) شورره بی: شهر مازار کرا! چه یابیر! ناشوین (کودومه) سمرشون کرا: (an ~ retreat, defeat, etc.)

(to live an ~ life) نمانسراو! بئ ناوا! بئ ناویانگ!

-ingloriously (adv.). (1) چوره ناوا! چوره ژورومه! پیاجور. (2) وورد! هموگره ره.

ingot (in'gət), n. (1) داریزگه! قالب (2) دارشته! داریزه.

ingrain (in-grān'), v.t. (1) له خوم دان له پیش چینندا. (2) تیندا چیسپاندن! تیندا ناشتن! تیکه لاو کردن! له میشکا چیسپاندن.

adj. (1) له خوم دراو له پیش چینندا (2) له بن یا دمزوی له خوم دراو له پیش چینندا درووستکراوه (بهره، ژوره خمر) بن و دمزوی له خوم دراو پیش چنن.

ingrained (in-grānd'), adj. له میشکا چیسپانو! بهگ داکوتاو: (~ habits, prejudices, principles, etc.)

ingrate (in'grāt), adj. [Obs.] بهدتمک! سبله! نمک کوئر کسینکی سبله! بهدتمک، نمک کوئر، یا بئ سفت.

ingratiating (in-grā'ti-āt'), v.t. خۆ ئی بردن! پیشموره! مریایی کردن! (2) خۆ ئی نزدیک کردنه! خۆ له لا شیرین کردن:

(He ~d himself with his boss.)

-ingratiating (n.). سپله بی: (in-grat'ə-tōōd', in-grat'ə-tūd')

ingredient (in-grē'di-ənt), n. (1) بهشی ئی بینکاتور (به تیا بیته) خواردهممنی! کمرهسه! دانه: (the ~s of pea soup)

(2) پیکهین! پیکهین! بهشی پیکهین! کمرهسه (مه جان): (the ~s of success)

ingress (in'gres), n. (1) چورنه ژورومه! هانتنه ژورومه. (2) مافی چورنه ژورومه! ری پیدانی چورنه ژورومه. (3) دمرگا! کون! دمرک

ingression (n.). (1) بۆ ناورد پووا! له ناو گۆشتا پووا (نینوک)! نه ناو گۆشتا چور: (an ~ toe nail)

(2) زگماکی (3) بۆ ناومه پووا (4) شتیکی له ناو گۆشتا یا بۆ نامره پووا (نینوک)

ingrowth (in'grōth'), n. (1) بۆ ناومه پووا (2) شتیکی له ناو گۆشتا یا بۆ نامره پووا (نینوک)

inhospitable

(۲) کوسیبی میثکی و هستی؛ پئی لیگری دهروشی.
inhospitable (in-hos'pi-tə-b'l), *adj.* (۱) ناخانه‌دان؛
میوان رنه‌گر (۲) لانه‌نهدرا؛ چۆل؛ چۆله‌وانی و سه‌خت و ناخۆش؛
(*an - shore, region, place, etc.*)

-inhospitableness (*n.*); **inhospitably** (*adv.*);
inhospitality (*n.*).
inhuman (in-hū'mən), *adj.* (۱) نامرۆفانه

(۲) دهرندهیی؛ بئین بهره‌یی؛ بئین په‌جم؛ دل به کسم نسووتار.
inhumane (in hyoo-mān'), *adj.* بئین بهره‌یی؛ دل بئین نسووتار و
بئین په‌جم؛ دلره‌ق.

inhumanity (in hyoo-man'ə-ti), *n.* (۱) نامرۆفایه‌تی؛ دلره‌قی؛
دهرنده‌یی؛ بئین بهره‌یی؛ دل به کسم نسووتان. (۲) کاره‌تی یا ورته‌ییکی
نامرۆفانه و دلره‌قانه

inhume (in-hūm'), *v.t.* (۱) ناشخ (مردوو)
inimical (in-im'i-k'l), *adj.* (۱) فاحه‌زا؛ دوژمنانه.
(۲) زیان‌بخش؛ (*habits ~ to good health; acts ~ to peace*)

inimitable (in-im'i-tə-b'l), *adj.* بئین هارانا؛ بئین وینه؛
لاسابی ناکریمه‌وه

iniquitous (in-ik'wə-təs), *adj.* نارپه‌وا؛ زۆردارا؛ ناهه‌ق؛ ناپه‌سه‌ندا؛
بهره‌ییس ره‌فتارا؛ ره‌وشت نزم

iniquity (in-ik'wə-ti), *n.* (۱) نارپه‌وایی؛ ناهه‌قی؛ زۆرداری
ره‌وشت نزمی؛ ره‌فتار پیسی؛ سرسهرتی
(۲) کرده‌وه یا کاره‌تی نارپه‌وا؛ نزم، پیسی، یا زۆردارانه.

initial (i-nish'əl), *adj.* (۱) سهره‌تا؛ سهره‌تایی؛
(*the ~ stage of a disease*)
(۲) تایه‌تی به تیپی یه‌کسمی وشه‌یه‌ک یا نارپه‌ک.

تیپی یه‌کسمی وشه‌یه‌ک. به‌تایه‌تی؛ (۱) تیپی گموره له سهره‌تای به‌ندیکدا.
(۲) تیپی یه‌کسمی نارپه‌کسه‌لیک یا شوئینیک؛ (*a person's ~*)
مۆرکردن یا نیمزاکردن به تیپی یه‌کسمی نارپه‌ک؛

initially (i-nish'əl-i), *adj.* له سهره‌تادا؛ له‌پیشه‌وه؛ یه‌کسم جار.
initiate (i-nish'i-āt'), *v.t.* (۱) ده‌ستپنیکردن؛ ده‌ستپنیکه‌ری کردن؛
(*to ~ reforms, a fight, a friendship*)

(۲) فیرکردن؛ پیناسن؛ راهینان.
(۳) وه‌رگرتن یا کردن به نهندامی کۆمه‌له‌یه‌ک
adj. (۱) ده‌ستپنیکراو؛ (۲) فیرکراو؛ راهینراو.
(۳) تازه وه‌رگیراوه به نهندامی کۆمه‌له‌یه‌ک

n. نهندامیکی تازه وه‌رگیراوه له کۆمه‌له‌یه‌کدا.
-initiator (*n.*).
initiation (i-nish'i-ā'shən), *n.* (۱) ده‌ستپنیکردن.

(۲) راهینان؛ فیرکردن؛ راهاتن. (۳) وه‌رگرتن به نهندام له کۆمه‌له‌یه‌کدا
ناهنگر خوهریتی نهندامی تازه وه‌رگرتن له کۆمه‌له‌یه‌کدا.
initiative (i-nish'i-ə-tiv, i-nish'i-ā-tiv), *adj.* سهره‌تایی.

(۱) (*to take the ~*) ده‌ستپنیکه‌ری؛
(ب) کره‌وه‌یه‌کی ده‌ست پینشکه‌ری؛ هه‌نگاوئیکی ده‌ست پینشکه‌ری؛
(*a new European ~ about world peace*)

(۲) گیانی ده‌ستپنیکه‌ری کردن؛ گیانی هه‌نگاوی تازه و نارانا.
(۳) مافی په‌رله‌مان بۆ پینشکه‌شکرده‌ی یاسای تازه.
(ب) مافی هارولاتیان بۆ گۆزینی یاسایه‌ک یا دانانی یاسایه‌کی تازه له‌پئی
کۆکردنه‌وه‌ی نیمزای ده‌نگدمه‌رانه‌وه

on one's own initiative, له‌جۆره‌ به‌بئین کسم پئین ووتن یا زۆرلینکردن
یا هاندن؛ (*He started the project on his own initiative.*)
take the initiative, ده‌ستپنیکه‌ری کردن

initiator (i-nish'i-ə-tōr 'i, i-nish'i-ə-tō'r'i), *adj.* (ب) سهره‌تایی
سهره‌تایی؛ (۳) تاپه‌تی به ناهنگر و نهریتی نهندامی تازه وه‌رگرتن له

inmate

کۆمه‌له‌یه‌کدا (*- ceremonies or rites*)
inject (in-jekt'), *v.t.* (۱) دهرزی لیدان؛ شریقه‌لیدان.
(۲) تیکردن؛ تیکستن؛ پیاکردن.
(۳) تئین لیدان (ووته، سه‌ریج، تیپینی)؛ تیکه‌لاوکردن؛ تیکستن

(*to ~ politics in the discussion*)
injection (in-jek'shən), *n.* (۱) دهرزی لیدان؛ شریقه‌لیدان
(۲) خسته‌نار؛ تیکردن؛ تیکران.
(۳) (*to give a patient an ~*) شریقه‌ده‌ری؛ (ب) دهرمانی به شریقه‌ لیدراو.

injurious (in'jū-ri-əs), *adj.* نابه‌جین؛ نازیرانه.
injunction (in-jun'kshən), *n.* (۱) فهرمان؛ پئین ووتن
(۲) فهرمانی دادگا.

injure (in'jēr), *v.t.* (۱) بریندارکردن؛ زامارکردن؛ زامان لیدان.
(۲) هه‌ست بریندارکردن؛ کاره‌تی نارپه‌وا کردن بهره‌ییس؛ هه‌ست نازاردان؛
(*You ~d my feeling.*)

injurious (in-joor'i-əs), *adj.* (۱) زیان‌بخش؛ به زیان
(۲) بریندارکهر (هه‌ست)؛ له‌کارکهر؛ په‌سواکهر؛ ناشرۆن؛ سووه.
(۳) برۆن؛ زام؛ زامان نازار

injury (in'jēr-i), *n.* (۱) سته‌مکاری؛ هه‌ست بریندارکردن؛ ماف پینشیل کردن؛ ده‌ستریزی
(۲) کاره‌تی نارپه‌وا یا سته‌م.

injustice (in-jus'tis), *n.* (۱) نارپه‌وایی؛ زۆرداری؛ زۆلم؛ زۆلم زۆرا
ناهه‌قی؛ هه‌در؛ بئین دادی. (۲) کاره‌تی نارپه‌وا یا ناهه‌ق؛ کرده‌وه‌یه‌کی زالمانه.
ink (ɪŋk), *n.* مهره‌کبه.

(۱) له مهره‌کبه هه‌نگیشان (مۆز)؛ مهره‌کبه کردن به‌سهره‌دا
v.t. (۲) به مهره‌کبه نیشانه‌کردن.
مهره‌کبه‌دان (هی که‌ه‌شاخ).

inkhorn (ɪŋk'hɔrn), *n.* (۱) نیشانه؛ نیشانه‌یه‌کی ناراسته‌وه‌خۆ.
inkling (ɪŋk'liŋ), *n.* (۲) ناگا؛ دل خه‌به‌ردان؛ هه‌ستا؛ هه‌ستپنیکردن.

(*I had no ~ of what was happening.*)
inkstand (ɪŋk'stænd), *n.* (۱) مهره‌کبه‌دان و قه‌لمدانی سه‌ر مینز.
(۲) مهره‌کبه‌دانی سه‌ر مینز؛ مهره‌کبه‌دان؛ شووشه مهره‌کبه.

inkwell (ɪŋk'wel), *n.* مهره‌کبه‌دانی سه‌ر مینز؛ شووشه مهره‌کبه.
inlaid (in'lād', in-lād'), *adj.* بۆ جوانی خراوه‌ته نارو شتیکنه‌وه یا
تئیندا هه‌نگه‌ناره‌وه به‌لام ریکه له‌گه‌ل پووی شته‌کدا (نه‌قش و نیگا).

inland (in'lænd), *adj.* (۱) تاپه‌تی به به‌شی ناوهمه‌ی وولاتیک.
(۲) خۆلاتی؛ خۆمانی

n. ناوهمه‌ی وولاتیک؛ ناوچه‌ی ناوهمه‌ی وولات
adv. به‌ره‌وه ناوهمه‌ی وولاتیک؛ دورد له سه‌ووری وولاته‌وه.
inlander (in'lænd-ə), *n.* جینشین یا دانیشته‌وه‌ی به‌شی ناوهمه‌ی
ولاتیک.

in-law (in'lɔ'), *n.* خزمی ژن (خه‌سوو، خه‌زور، ژن برا، ژن خوشک،
برائۆن؛ زارا، ... هتد)؛ خزمی میردا؛ خزمی ژن و میردا.

inlay (in-lā'), *v.t.* (۱) تیکستن یا هه‌نگه‌ندانی زۆره‌وه به‌ره‌ی به‌نرخ یا
نه‌قش و نیگار له‌ناو شتیکندا به مەرچیک له‌گه‌ل پووی شته‌کدا ریکه‌ بئین.
(۲) پارازنده‌وه‌ی پووی شتیکنه‌وه به‌م جۆره.

n. (۱) شتی پارزنده‌وه‌ی له پوویه‌کدا هه‌نگه‌ناره‌وه یا تیکراو.
(۲) ددان پوکره‌وه؛ ناوئاخشی ددانی پوکراوه.
خسته‌نار؛ تیا قایم کردن یا چه‌سپاندن.

inlet (in-let'), *v.t.* (۱) (ب) جۆگه یا که‌نداونیک که له پویار، دهریا، یا
ده‌ریاچه‌یه‌کبه‌هه‌رتین یا جیابوویته‌وه (ج) که‌نداونیکی ئیوان دوو دورگه
(۲) دهرگا؛ کۆن؛ جۆی؛ چوونه‌ژۆوره‌وه.

(۳) شتیکی تیکراو، تئین چه‌سپینراو، یا ئی هه‌نگه‌ناره‌وه.
inmate (in'māt'), *n.* (۱) هاوخانه؛ هاومان؛ نیشه‌جینی خانوویه‌ک
(۲) نیشه‌جینی به‌ندیکه‌ه، شتیخانه، یا په‌ناگا؛ به‌ند؛
(*the prison ~s demanded better treatment.*)

in memoriam

in memoriam (in 'mə-mōr'i-əm), [L.]. به یاد فلان کسهوه. [L.].
لهسمر کیلی مردوو له بلواتامه ی بۆزتامه ده دهنووسری به بۆنه ی مردنی کسینکوه

inn (in), n. (1) خار: نوئیل (2) چیشخانوه مه یخانه: مه یخانه (3) خاسه ی فوئابانی شینگلته ره

innards (in'ərdz), n.pl. (1) ههناو: ریخونه: ناسک. (2) ناوه یون: ناوناخن: به شی ناوه ی شتیگ

innate (in'æt. i-nāt'), adj. زگماکی: حویلی: له خۆیدایه: له خۆدایه:
(~ courtesy; to have an ~ ability to sympathize سرووشتی

innately (adv.); innateness (n.). (1) ناوهوه: هی ناوهوه: ژوروهوه:
(an ~ room, door, etc.)

inner (in'ēr), adj. (2) تابهتی به مینشک و دهروون: دهرونی: گیانی.
(3) هی ناخ: قوون: تابهتی به خۆ: نهینی: کس پین نهزان: (~ emotion) .

inner circle, دهستی دهسه لاتداران یا نیک له فرما نهوه:
دهستی کار به دهست یا شت به دهستی وولاتیک یا دهزگایهک.

inner city, ناوه ی شار: نه تابهتی گهرمه که ههزارو قهرمانه کان.
innermost (in'ēr-mōst', in'ēr-mast'), adj. (1) هه ره ناوهوه:
هی ناوی ناوهوه: هی ناوهوه (2) دهرونی: کاسگ: ناخ: قوونترین:
کس پین نهزانو تابهتی به خۆ

(One's ~ thoughts, feeling, and desires)

inning (in'ɪŋ), n. کایه یاری
innkeeper (in'kēp'ɛr), n. خانجی: نوئیلجی.

innocence (in'ə-s'ns), n. (1) مین تاوینی: مین سووچی: مین گوناهی
(2) داوین ناکی یاکی (3) بهسزمانی: ساویلکه ی دل سافی: مین فروقیلی:
سادهی (4) مینشک سووکی: مندالیتی: کهرتی: مین مینشکیتی: نهزانی
(5) کسینکی ساویلکه: داوین پاک. مین تاوان. یا مین مینشک
(6) جوره یوهوکتیکی گول شینو سپیوه.

innocent (in'ə-s'nt), adj. (1) داوین پاک: پاک.
(as ~ as a child)

(He was found ~ of all charges.)
(2) مین تاوان: مین سووچی: مین گوناهی

(an ~ remark)
(3) ریاز: سه بهخت: مین زیان: مین وهی
(4) ساویلکه: بهسزمان

(an ~ smile)
(5) ههزان: ئی نهزان: ساده: نهشارهزا

(1) کسینکی دوین پاک (2) کسینکی ساویلکه و ساده ههچ نهزان.
(3) عدال

innocuous (i-nok'ū-əs), adj. مین ریاز: سه بهخت: مین وهی
innovate (in'ə-vāt'), v.t. داهنهتر: شتی تازه: تازه کردنهوه:

شینوارو ریازو نامیری نوین به کارهینان له کارو له ژیاندا
(1) شتی تازه: ههینان:
تازه کردنهوه: هه مینشه ریازو نامیری تازه به کارهینان: پئنی تازه نوژینهوه
بۆ شت کردن. شتیکی تازه داهنهتران: ریازیکی تازه: نامیریکی تازه
داهنهتران

innovative (in'ə-vā'tiv), adj. تازه کردنهوه: ریازان: نامیر. شینوار:
داهنهتر: تازه: تازه دهستپیکران:

(an ~ artist, teacher, person; an ~ method)
innovator (in'ə-vā'tēr), n. داهنهتری: ریازو: شینوارو: نامیری تازه

innocuous (i-nok'shəs, in-nok'shas), adj. مین زیان: مین وهی:
زمان سه بهخت

innuendo (in'ū-en'dō), n. پلار: لا پلار: تانج: تهقه (ههجان):

inquietude

قسمه به توینکرا ووتی توینکرا.
innumerable (in-nū'mēr-ə-b'l), adj. له ژماردن نایهت:

تاژمیزی: مین شومار: له ژماره نههاتوو.
innumeros (i-nōō'mēr-əs, in-nū'mēr-əs), adj. =
innumerable.

innutritious (in'noō-trish'əs, in'ū-trish'əs), adj. نابروینی:
کملکی کسه یا نویه بۆ نه درووستی (خواردمهستی).

inobservance (in'əb-zū'r'vəns), n. (1) سه رنج نهدان:
مین سه رنجی: گوئ نهدان. (2) په پیرهوی نه کردن (یاسا، پهیمان، نه ریت).

inobservant (adj.). (1) کوتان (پزیشکوهانی)
(2) خسته نه مینشکوه: مینشک پر کردن له.

inoculation (in-ok'yoo-lā'shən), n. (1) کوتان (پزیشکوهانی)
(2) دهرمانی کوتان

inoculum (in-ok'yoo-ləm), n. دهرمانی کوتان
inodorous (in-ō'dēr-əs), adj. مین بۆن.

inoffensive (in'ə-fen'siv), adj. مین زیان: زیان نه بهخت: مین وهی:
ناپهسند نویه: خراب نویه: ناشیرین نویه (پهروشت، کرهوه)

inofficious (in'ə-fish'əs), adj. (1) بیکار: کار نه کار
(2) نه بۆ سه سرووشت یا په پیرهوی کردنی نه ریت و په یوهندی خیزانی -
(به وهسه تانامه یک دهروتری که نهوانه ی مافی میرات برندنیان ههیه ههسرویان

تیبا: مین بهش کران: مین پيشاندانی ههچ هوزیک)
(1) ناخریته کار:

inoperable (in-op'ēr-ə-b'l), adj. کاری مین ناگری (2) بۆ نه مشتکارگی ناشی:
(an ~ cancer)

inoperative (in-op'ēr-ə-tiv, in-op'ēr-ə-tiv), adj. (1) کاری
مین ناگری (یاسا، په یوهی) و سه تیرو (2) ناکاریگر: مین نه انجام: مین کهک.

inopportune (in-op'ēr-tōōn', in'op'ēr-tūn'), adj. کاتی
خۆی نویه: ناوهخت: نا بهجت: (an ~ time, visit, request, etc.)

inordinate (in-ōr'd'n-it), adj. (1) ناژیکه و پیک: شینوار.
(2) (a) له پاده بهمه: زیاد له پئویست: نا بهجت: (~ demands)
(b) چله و نه گهراو: بهر بۆ بهمه لاگراو: بهره لا: داوین نهگراو: مین سنوور:

(~ passions)
inordinately (adv.).

inorganic (in'ōr-gan'ik), adj. (1) ناژنده بهر: ناژوگانیک:
(Rocks and metals are ~ substances.)

(2) ناسرووشتی: دهستکرد.
(3) تابهتی به کیمیای ژوگانیک.

inorganically (adv.).
inorganization (in-ōr'gan-i-zā'shən), n. تارنک: رییکی:
شینوارو

(1) نه بهمگه بهختی
سه رهکانیان (ده ماری خوین. بۆری: لیکدان (ب) له بهکه مه تالان: نهرو:
تالوسکان. (2) نیکه لا و بوون: بوون به بهکه: په کگرتن.

inosculation (n.).
inpatient (in'pā'shənt), n. نهخوشی له خسته خانه کهرتوو.
(1) روزه یا تهووزی نه له کهرتیکی خراوه ناو
مه کینه به کهوه: تیخراو. (2) زانباری خراوه ناو کزمیو تهروهه بۆ چاره سه ر-
کردنی. (3) شتیکی پیشکش کراو یا خراوه بهرچاو (پیشندان، په خنه)

(The director is asking for our ~ concerning this matter.)
inquest (in'kwɛst), n. (1) لیکوئینهوه به کی دادگهری له مرهتیکی
ناکاری و ناسرووشتی (به تابهتی له بهردهم دهستی سویند خواراندا)

(2) دهستی لیکوئینهوه ی وهه. (3) نه انجام و بریاری لیکوئینهوه به کی وهه
(4) لیکوئینهوه: ساغ کردنهوه.

inquietude (in-kwi'ə-tōōd', in-kwi'ə-tūd), n. مین خاری:
مین سهروشی: نه سهروشت:

inquire (in-kwīr^ə), v.t. (۱) پرسین؛ پرسسارکردن.
 (۲) into -، لیکولینهوه؛ ساغ کردنهوه؛ لی ووردیوونهوه.
inquire after, لی پرسسنهوه له تهنرووستی کسینک.
inquiry (in-kwīr^ə, in-kwə-ri), n. (۱) پرسین؛ پرسسارکردن.
 (۲) لیکولینهوه؛ ساغ کردنهوه؛ ووردیوونهوه (۳) پرسسار؛ پرس.
inquisition (in-kwə-zish^{ən}), n. (۱) لیکولینهوه؛ ساغ کردنهوه؛
 لی ووردیوونهوه (۲) inquest - (ب) دادگای کلینسه له سمدی سیانزههمدا بۆ
 سزادانی کفرکردن و کافران (ج) نیش و کاری نهم دادگایه.
 (د) لیکولینهوه و سزادانی توندوتیژ و هوسکاری کسانى دژ په پښم.

-inquisitorial (adj.).
inquisitive (in-kwiz^ə-tiv), adj. (۱) حمز به شت زانین کەر؛
 حمرکەر به پرسسارکردن و فیروبون؛ (to have ~ mind).
 (۲) حمرکەر به دژینهوه و زانینی نهنکوباس و شتی نهینی زیاد له پیوست:

(She is very ~.)
-inquisitively (adv.); inquisitiveness (n.).
inquisitor (in-kwiz^ə-tēr), n. (۱) لیکولنهروه.
 (۲) کاربهدست یا دادپرسیکی دادگای کلینسه (ژماره سنی ووشه ییشور بینهه.

-inquisitorial (adj.).
inroad (in-rōd^ə), n. (۱) بهلامار؛ میزش؛ شاقو؛ بهرده یاران.
 (۲) کهنه کهنهکردن؛ دستدریژی؛ زیان؛ بنکهنه:
 (These long hours will make ~s on your health.)

insalivate (in-sal^ə-vāl^ə), v.t. خورده مەنی و تف تینکەلا و کردن
 له کاتی حویندا
insane (in-sān^ə), adj. (۱) شیتان؛ مینشک تینکچوو.
 (۲) تابمەتی نه شیتان؛ هی شیتان: (an ~ asylum).
 (۳) شیتانه؛ بن مینشکانه؛ بن مینشک؛ نابهنج؛ بن مانا: (an ~ idea).

-insanely (adv.).
the insane, شیتان؛ خەلکی شیتان
insanitary (in-san^ə-ter^ē), adj. ناتهنرووستی؛ پیسو و پۆخل؛
 بۆ تهنرووستی خرابه: (~ conditions, houses, etc.).

insanitation (in-san^ə-tā^ə-shən), n. پیسو و پۆخلی؛
 ناباک و تهنیزی ناتهنرووستی
insanity (in-san^ə-ti), n. (۱) شینی؛ شینیتی؛ مینشک تینکچوو.
 (۲) نابهنجی؛ بن مینشکی؛ کهریتی؛ بن مانایی

insatiable (in-sā^ə-shā-b^əl^ə, in-sā^ə-shī-ā-b^əl^ə), adj. تیربه خورا؛
 هرگیز تیر نابن؛ تیربونی بۆ نیه؛ چاوبرسی؛
 (an ~ person; ~ desires)

-insatiability (n.); insatiably (adv.).
insatiate (in-sā^ə-shī-it), adj. = insatiable.
inscribe (in-skrīb^ə), v.t. (۱) لاسەر هەلکەندن (ناو، ووتە، نیشانه،
 درووشد: (to ~ a name on a tombstone)
 (۲) ناو خستنهسر لیسته بهک؛ ناو نووسین.

(۳) بيشکمش کردنی پەرتووکیک بۆ کەسینک (بە نووسینی چەند ووتە بیک
 لەسەرەتای پەرتووکیکەدا). (۴) له مینشکدا چەسپاندن.
 ۵: دروستکردنی وینە بیکێ ئەندازەیی لەناو وینە بیکێ تەرا بە مەرجیک لە
 پۆرتوین شویندا کە مەهەکانیان لە بیکێ بەن (نەندازە).

inscription (in-skrīp^{shən}), n. (۱) ناو یا نیشانه لەسەر هەلکەندن.
 (۲) شتی لەسەر هەلکەنراو (ناو، نیشانه، درووشم، ووتە؛ شتی نووسراو؛
 نووسین (The ~ on the monument, the coin, the medal, etc.).
 (۳) بيشکمش کردنی پەرتووکیک بە بیکێ لە سەرەتای پەرتووکیکەدا.

-inscriptional (adj.); inscriptive (adj.).
inscrutable (in-skrō^ə-tə-b^əl^ə), adj. سەری لی دەرناکری (مەسەلە،
 نووسراو؛ ناخوینترنهوه؛ کەس ناتوانی تەبی بگات (مەسەلە، باس، مرۆڤ،

شوین)؛ لیل؛ هەستو نەستی نازانری؛ مەبەستی نازانری:
 (an ~ person, people, look, country, face, etc.)

-inscrutability (n.); inscrutableness (n.).
insect (in^ə-sɛkt), n. میروو؛ جانەهر؛ چروچانەهر؛ مێش و مەگەز.
insectarium (in^ə-sɛk-târ^ə-i-əm), n. (۱) میرووخانە (بۆ-
 لیکولینهوه)؛ چروچانەهرخانە (۲) میرووی پەروەرمکراو بۆ لیکولینهوه

insectary (in^ə-sɛk-ter^ē), n. - insectarium.
insecticide (in-sɛk^ə-tə-sīd^ə), n. میرووکوژ (دەرمان)؛
 دەرمانی جانەهرکوژ؛ دەرمانی مێش و مەگەز لەناو بردن.
insectile (in-sɛk^ə-tīl), adj. (۱) میروویی؛ هی مێش و مەگەز؛
 جانەهری. (۲) له میروو یا جانەهر پیکهاتوو.

insectivore (in-sɛk^ə-tə-vōr^ə, in-sɛk^ə-tə-vōr^ə), n. گیاندار یا
 پووهکی میرووخۆر.
insectivorous (in^ə-sɛk-tiv^ə-ēr-əs), adj. میرووخۆر؛ جانەهرخۆر.
insectology (in^ə-sɛk-tol^ə-jī), n. میرووناسی؛ جانەهرناسی؛

زانستی چروچانەهر.
insecure (in^ə-si-kyoor^ə), adj. (۱) مەترسیدار؛ پە مەترسی؛
 مەترسی لیکراو؛ بن ناسایش. (۲) پەوا بە خۆ نەبوو؛ ناتاسووه؛ ترساو؛
 بە ترس: (an ~ person, child, etc.)
 (۳) شلوق؛ پشت پەن نەبەستراو؛ نەچەسیبو

insecurity (in^ə-si-kyoor^ə-tī), n. (۱) مەترسی
 (۲) پەوا بە خۆ نەبوون؛ ترس؛ ترسان.
 (۳) شلوقی؛ نەچەسپاوی؛ پشت پەن نەبەستراو.
inseminate (in-sɛm^ə-nāl^ə), v.t. سکپەکردن؛ لی پەرمین پیناندن؛
 تۆماو تینکردن؛ چاک کردن؛ لی چاک کردن.

-insemination (n.); inseminator (n.).
insensible (in-sɛn^ə-sə-b^əl^ə), adj. (۱) بێ هەست؛ هەست مردوو؛
 هەست بە هیچ نەکەر. (۲) بێ هوش؛ له هوش خۆ چوو.
 (۳) گوئی نەدەر؛ بێبەک؛ بێ دەربەست؛ بێ ناگا
 (۴) ناشیرین (کردهوه، پەروشت)؛ نابهنج؛ بن مانا؛ دلی خەلک رانەگرا
 بێ هەست؛ بێ هەستانه: (an ~ person, act; ~ behavior).
 (۵) نەرونده کەمە هەستی پەن ناگری.

-insensibility (n.); insensibly (adv.).
insensitive (in-sɛn^ə-sə-tiv), adj. (۱) هەست پەن نەکەر؛
 هەست نەکەر؛ هەست مردوو: (~ to beauty, touch, etc.).
 (۲) بێ هەست (بەرامبەر بە خەلک)؛ بێ دەربەست؛ گوئی نەدەر؛
 کاری تەن ناگری: (~ to people's wishes).

-insensitivity (n.); insensitiveness (n.).
insentient (in-sɛn^ə-shī-ənt, in-sɛn^ə-shənt), adj. بێ گیان؛
 بێ هوش؛ بێ ژین.

inseparable (in-sɛp^ə-rə-b^əl^ə), adj. له یەکتەر جیا نابەوه؛
 له یەکتەری جیا ناکرێنهوه؛ هەمیشە پیکهون: (~ friends)
n.pl. کەسانی هەمیشە بیکەکەر و لە یەک جیا نەبووهر
insert (in-sɛrt^ə), v.t. (۱) تێخستن؛ خستنهناو؛ خستنه نیوانهوه.
 (to ~ a key in a hole or an advertisement in a newspaper)
 (۲) خستنهسر؛ خستنهناو؛ دانەبەم:

(to ~ a sentence in a paragraph)
 شتی تێخراو (بەتایبەتی پەڕپەیکێ زیادە لەناو پۆزنامە یا پەرتووکیکدا).
insertion (in-sɛr^ə-shən), n. (۱) تێخستن؛ خستنهناو؛ خستنهسر.
 (۲) شتیکی تێخراو (پەستی زیادە لەناو بەندا، بلاو نامە لە پۆزنامەدا... هتد).
 (۳) شیوه و جێی لیکدانی ماسولکە یا ئەندامی لەش.
 (۴) تیرە، تیلماسک، یا نەقشیک کە دەدرێتە دەم جل و بەرگ.

inset (in-sɛt^ə), v.t. خستنهناو؛ تێخستن.
 شتیکی تێخراو یا خراوسەر (بەتایبەتی وینە یا نەخشە بیکێ بچوو کە
 دەخوینترنهوه یا ناو وینە یا نەخشە بیکێ گەرتر)

(۲) (ب) ووشك (دەمەتەقن، چىزىك) بىن تام (مەجان):
 (~ conversation; an ~ story)
 (ب) ووشك بىن مېشكە ھەستە مردوۋ: (pretty but ~ young lady)
 -insipidity (n.).
 كىرىقنى بىن مېشكى
 كىرا بىن مېشكە
 insipience (in-sip'i-əns), n.
 insipient (in-sip'i-ənt), adj.
 سوۋرىپون لەسەر: پىن ئى داكرتن:
 insist (in-sist'), v.i. & v.t.
 بە ئۆز داواكردن: وورك كرتن: (He ~s on the rights of minorities.; Don't agree unless he ~s.)
 insistence (in-sis'təns), n.
 سوۋر بوون لەسەر: پىن ئى داكرتن:
 ئۆزلىكردن: بە ئۆز داواكردن: وورك كرتن.
 insistent (in-sis'tənt), adj.
 (۱) سوۋر لەسەر: وورككر:
 كۆلنەمەر لە داواكردن. (۲) سىرنج پاكىش:
 insofar (in'sō-fār', in-sə-fār'), adv.
 ئەمەندەي كە:
 (Insofar as I can say now, I shall come.)
 بەر پادەيەي كە:
 insolate (in'sō-lāt'), v.t.
 لەيس ھەتار ھەلخست:
 insolation (in'sō-lā'shən), n.
 (۱) لەيس ھەتار ھەلخست.
 (۲) چارەكردىن نەخۇشى بە تېشكى خۇر.
 (۳) گەرمابردن: خۇرانگاز: ھەتاوگان.
 (۴) (۱) تېشكى پۇشى كەتەسەر زەوى.
 (ب) پادەي ئەم تېشكە.
 insolence (in'sə-ləns), n.
 (۱) لووت بەزى: لەخۇبايى بوون: فىزا:
 تېزلا: كەش ووش. (۲) بىن ھەيايى: بىن شەرمى: چاوقايى.
 (۳) كەرمەھەيەكى لووت بەرزانە يا بىن ھەيايانە.
 insolent (in'sə-lənt), adj.
 (۱) لەخۇبايى: لووت بەزى: بەفىزا: تېزول.
 (۲) بىن ھەيا: بىن شەرم: چاوقايى.
 insoluble (in-sol'yoo-b'l), adj.
 (۱) بىن چارە: چارەسەرى ئىيە:
 چارەسەر ئاكرى: (۲) ئاتوتتەمە.
 -insolubility (n.).
 بىن چارە: چارەسەرى ئىيە:
 چارە ئاكرى.
 insolvable (in-sol'və-b'l), adj.
 ئابوۋتى: مایەپوۋتى:
 قەرز بۇ ئەدرانە.
 insolvent (in-sol'vənt), adj.
 (۱) ئابوۋت: مایەپوۋت.
 (۲) بەشى قەرزداشە ناكات (میرات).
 (۳) ئايەبەتى بە مایەپوۋتى يا مایەپوۋتان
 كەستىكى مایەپوۋت.
 خەرزبان: خەم ئى نەكەوتن.
 insomnia (in-som'ni-ə), n.
 كەستىكە كە توۋشى خەرزبان
 بوۋىن: خەم ئى نەكەوتن.
 -insomniac (adj.).
 كەستىكە كە توۋشى خەرزبان
 بوۋىن: خەم ئى نەكەوتن.
 insomuch (in'sō-much', in'sə-much'), adv.
 بە پادەيەكە: (۲) (~ as), لەبەرئەھەي: چۈنكە.
 inspect (in-spek't'), v.t.
 (۱) پىشكىن: بە ووردى سەمىركردن (بۇ)
 كەم وگوروى: كەپان: ئى ووردەبوۋتەمە:
 (to ~ a house, a car, a suitcase, someone's work, etc.)
 (۲) بەسەركرىدەمە: (to ~ troops).
 inspection (in-spek'shən), n.
 (۱) پىشكىن: بە ووردى كەپان يا
 سەمىركردن (بۇ كەم وگوروى) (۲) بەسەركرىدەمە (لەشكى).
 inspector (in-spek'tēr), n.
 (۱) پىشكىن: پىشكىن.
 (۲) ئەفسەرى بەزى پۇلىس
 -inspectorship (n.).
 (۱) ھەناسە ھەنكىشان:
 ھەناسە ھەرگرتن. (۲) سەرووش پىدان: سەرووش: ۋەھى.
 (۳) ھاندان: بزوئەن: بزوئەن: مېشكە بزوئەن: پىشكىن: پىن ووتن

(۱) بەرمە فرامشى
 دەريا (۲) ئىزىك قەراشى دەريا: لە ئىزىك قەراشى دەريا دەكرت
 (۱) ئاۋرە: ئاۋرە: ئاۋرە: لە ئاۋرە:
 ئاۋرەكەي (۲) دىۋى ئاۋرە (۳) ئاۋرەست. (۴) دەروون: ھەستە نەست.
 (۵) [Colloq.], (pl.) ئاۋرە: رىخۇلە: ھەتار
 (۶) [Slang]. دەنگوباسى نەئىش.
 (۱) ئاۋرەكەي: ئاۋرە: ھى ئاۋرە. (۲) بۇ ئاۋرە گونەم يا باش
 (۳) لەئارماندا بەكارھىنراۋ: ھى ئاۋمال.
 (۴) نەئىش: تەنھا كەسانى ئىزىك دەپزان:
 (~ information; the ~ story)
 (۱) لە ئاۋرە: ئاۋرەكەي (۲) لەئارماندا.
 (۱) لە ئاۋرە: كەمتر لە (كات). (۲) بۇئاۋ: بەرمە.
 prep.
 inside of, [Colloq.],
 بە كەمتر لە (كات): لە ئاۋرە
 (inside of a week)
 inside out,
 (۱) ئاۋرە: ئاۋرە بە ھەنگەراۋىيى
 (۲) بە وورە: ئۆزباش: ھەمەوى: (to know something inside out)
 on the inside,
 ئىزىك لەئارمانە كە شتىان بە دەستە
 insider (in'sid'ēr), n.
 (۱) ئەندامى بەدەسەلاتى دەستە يا كۆمەنەيك
 (۲) كەستىكى ئىزىك پەوانەي شتىان بە دەستە: كەستىكى بە ئاگاۋ بەدەسەلات
 لە كۆمەنە. حىزب. يا فەرمانزەراۋىيە: كەستىكى خۇبى.
 (۱) دىۋى ئاۋرە: مەيدانى پىشكىن: واتە دىۋە
 كورترەكە (۲) ئارنىكى باش: زال. يا خاتركىراۋ لە مەمەنەيەكە:
 (One candidate for the job had the ~.)
 insidious (in-sid'i-əs), adj.
 (۱) پىس كەرمە: مۇزە: فىنبازا:
 نەئىشكە: مەجان: ئاپەك (an ~ enemy, remark, etc.)
 (۲) ھەستى بىن ئاكرى ھەتا وورە وورە تەشەنە دەكات: نەئىشكە (مەجان):
 (an ~ disease)
 -insidiously (adv.); insidiousness (n.).
 insight (in'sit'), n.
 (۱) پىن نەيىس: ئىزىكىنى: سەرنج تىزى:
 توۋاناي باش بىنەن و تىگەپىشتن
 (a man of ~; ~ into human character)
 (۲) تىگەپىشتەر لە نەتەم يا بە بەكارھەتەن پىن بەدىيى:
 (to gain an ~ into a person's mind)
 insignia (in-sig'ni-ə), n.pl.
 دروۋشە كۆمەنە. ئەندامىتى. يەلەۋىيەي
 كارمە ھەستى ۋەك نەفسەرو پۇلىس: نىشان
 insignificance (in'sig-nif'ə-kəns), n.
 ئاگرىكى: بىن بايەخى:
 ھىچوۋىچى: ئى نەخى
 insignificance (in'sig-nif'ə-kən-si), n.
 (۱) ئاگرىكى:
 ھىچوۋىچى: ئى بايەخى: بىن نەخى. (۲) كەستىكە يا شتىكى ھىچوۋىچى
 insignificant (in'sig-nif'ə-kənt), adj.
 (۱) ھىچوۋىچى: ئاگرىكى:
 بىن نەخ: ئى بايەخ. (۲) بچوۋە: كەم (۳) بىن مانا
 insincere (in'sin-sēr'), adj.
 ئاپەك: سەلسۇز: دوۋىۋو:
 پىشت سەبەستراۋ
 insincerity (in'sin-sēr'ə-ti), n.
 ئاپەكى: سەلسۇزى: دوۋىۋىيى:
 پىشت بىن سەبەستراۋ
 insinuate (in-sin'ū-āt), v.t.
 (۱) بە خشىۋە دانايانە خۇبەدە:
 پىشەمە: چوۋىنەنار. (۲) بە لاتىل بىن ووتن: ۋا: كەپاندا: لاپلار تىگرتن:
 دەبىرىن بە ئاراستەخۇ: (He ~d his doubt of her ability.)
 insinuating (in-sin'ū-ā'tīŋ), adj.
 (۱) گومار پەيداكەر: لاپلار:
 ئاراستەخۇ: ۋە: (to ~ remarks)
 (۲) خۇ لا شىرىنكەر: پىر لە مەرايى: خۇبەدە پىشەمە (a silky ~ voice).
 insinuation (in-sin'ū-ā'shən), n.
 (۱) ئوۋنچ ھاۋىشتن:
 لاپلار تىگرتن: نە لاتىل بىن ووتن. (۲) ئوۋنچ: لاپلار: قەسى بە تونىكل.
 (۳) مەرايى: كەرمە: يا ۋەھى: خۇ ئى بردەپىشەمە
 insipid (in-sip'id), adj.
 (۱) بىن تام: ئاۋوش. (~ food).

institutionalism

instanter (in-stan'tlēr), *adv.* کوتوپریا؛ یهکسرا؛ دم‌ودهست.
instantly (in'stānt-li), *adv.* (۱) یه‌پهله.

(۲) دست‌به‌جی زور به زور؛ کوتوپریا؛ یهکسرا؛ دم‌ودهست؛ خیرا!
(I went there ~ to help.)

instead (in-sted'), *adv.* له‌جیاتی؛ له‌بری؛ له‌بروتی.
(Since we had no honey, we used sugar ~ .)

(I asked for an orange, but she gave me an apple ~ .)
له‌باتی؛ له‌بروتی؛ له‌بری؛ له‌جیاتی؛ له‌جری؛
instead of.

(I will go instead of you.)
instep (in'step'), *n.* (۱) شانگی پین

(۲) نهو به‌شهی گزوه‌وی یا پی‌لو که شانگی پین داده‌پوشن
(۳) دیوی پی‌نشه‌وی لاقی نسه‌پ له‌نیوان پاشور قوله‌قاچدا.

instigate (in'sta-gāt'), *v.t.* هاندان؛ پال پی‌وه‌نان؛ جوشدان؛
تانه‌وه (شمی)؛ فیتدان؛ ری بو خوش کردن؛

(to ~ a rebellion, a quarrel, etc.;
to ~ workers to go out on a strike)

-instigation (n.); **instigator** (n.).
به هاندانی (فلان کس یا لا)؛ به‌فیتی

instill, instil (in-stil'), *v.t.* (۱) تیگردن؛ دلۆپ؛ دلۆپ
(۲) (in ~ ; ~ into)، خستنه می‌شکوه به‌برمه‌ره؛ له می‌شکدا چسپاندن یا

ناشتن
-instillation (n.); **instillment** (n.).

instinct (in'stɪŋkt), *n.* (۱) زگماکی؛ هستو هوشی؛
زگماکی یا سرووشتی؛ (Suckling is an ~ in mammals.)

(۲) به‌ره؛ توانای زگماکی؛ سه‌لیقه
(to have an ~ for music;
She has an ~ for doing the right thing.)

adj. پر له؛ (~ with emotions)
instinctive (in-stɪŋk'tɪv), *adj.* زگماکی؛ خوئی؛ له‌خزوه

(an ~ reaction)
-instinctively (adv.).

instinctual (in-stɪŋk'tʃuəl), *adj.* زگماکی؛ خوئی
(۱) دامه‌زندان؛ دانان؛

institute (in'stə-tʃoo't', in'stə-tu't'), *v.t.* هیئانه‌کایه‌وه؛ (to ~ a custom or rule)
(۲) دست‌پیکردن؛ کردن (to ~ an investigation, changes, etc.)

(۳) دامه‌زندان یا دانان له‌سه‌ر کارا؛ دانان به‌کاربه‌دهستی گه‌وره
(۱) (a) په‌پیره‌وه؛ ریزا؛ بنه‌ما؛ یاسا؛ ده‌زگا.
(b) گوته‌ی نهم په‌پیره‌وه یا یاسایانه؛ (۲) (a) دانشگا؛ ناموزگا.

(b) خانووی دانشگاهیک؛ (ج) دانشگاهی پیشه‌سازی
(d) دانشگاهی که برزی لیکولینه‌وه و خویندن.
(e) په‌رنامه‌یه‌کی کورتی تایبه‌تی خویندن.

(۱) دانان؛ **institution** (in'stə-tʃoo'shan, in'stə-tu'shan), *n.*

دامه‌زندان؛ هیئانه‌کایه‌وه؛ دست‌پیکردن؛ (۲) نه‌ریتا؛ خوونه‌ریتی کومه‌لایه‌تی؛
په‌پیره‌ندی و دامو ده‌زگای کومه‌لایه‌تی

(Marriage as an ~ is under attack.)
(۲) (a) ناموزگا؛ دانشگاه (~s of higher learning)
(b) ده‌زگا (دانشگا)؛ قوتابخانه؛ مزگوت؛ کلیسه؛ به‌ندیخانه، شیتخانه.

خسته‌خانه، ... هتد
(۴) شوین یا خانووی نهم جوړه ده‌زگایه
(۵) شیتخانه؛ به‌ندیخانه
(۶) [Colloq.] کسه‌یک یا شتی که بووین به‌به‌شینگی هه‌میشه له نارادای

ژدانی کومه‌لایه‌تی؛ (He is an ~)
(۷) کومه‌له یاسا و په‌پیره‌ویک

-institutional (adj.).
institutionalism (in'stə-tu'shan-'l-iz'm), *n.* (۱) پروا پین

بووون لایه‌نگیرکردنی ده‌زگایانی کومه‌لایه‌تی تایین (۲) به‌خیزوکردن و

inspire

-inspirational (adj.).
inspire (in-spir'), *v.t.* (۱) فورتیکردن؛ فووپییاکردن.

(b) زیاندن‌وه یا گیان پی‌دان به فووپییاکردن.
(۲) هه‌ناسه هه‌لکیشان؛ هه‌ناسه وه‌رگرتن

(۳) کارت‌کردن؛ بزواندن؛ خستنه جم‌وجوول؛ هاندان
(۴) سرووش پی‌دان له خوداوه؛ (God ~d the Bible.)

(۵) (a) بوونه‌وه بوون به هوزا نهنجاه دران (Kindness ~s love.)
(b) (It ~d fear in their hearts.)

(۱) هه‌ناسه هه‌لکیشان؛ هه‌ناسه وه‌رگرتن.
(۲) هاندان؛ پرواندن؛ خستنه جم‌وجوول

ژمانده‌وه؛ بوورژانده‌وه؛ جوشدان؛
دلفخوش کردن

inspirit (in-spir'it), *v.t.* ناسوسوده‌یی؛ پین ناسوسوده‌یی؛
پشیموی؛ شله‌ژاری؛ دانه‌مرکازی؛ نه‌چه‌سپووی؛ شلۆقی؛ شلۆوشۆقی؛

(~ in a country, a family, a person, etc.)
instable (in-stā'b'l), *adj.* = unstable.

install (in-stōl'), *v.t.* (۱) دانان به‌فرمان‌وه‌وا یا کاربه‌دهستیکی
گه‌وره به‌باه‌نکوه؛ (to ~ a president, a governor,
a government, etc.; to ~ in office)

(۲) جری خۆ خوش کردن؛ جری خۆ کردنه‌وه تیا دانیشتن.
(۳) تیا دانان (نه‌نه‌فۆز، نه‌له‌کتریک، به‌لوه‌عه ... هتد).

(to ~ a telephone, a heating or lighting system in a house)
installation (in'stə-lā'shən), *n.* (۱) دانان یا دانان به‌فرمان‌وه‌وا؛
دامه‌زندان؛ چسپاندن (۲) مه‌کینه‌وه کهره‌سه‌ی دانراو یا دامه‌زراو؛

(a heating, lighting, or telephone ~)
(۲) شکی سوپا؛ نۆردوگی؛ (military ~s)

installment, instalment (in-stōl'mənt), *n.* (۱) قیست
قیستی مانگانه (۲) نه‌لغی جیرۆکیکی زنجیره‌یی (که به‌چهند جاریکه

دوره‌ده‌جی (The story was published in ~s.)

installment, instalment (in-stōl'mənt), *n.*

installation.
instance (in'stəns), *n.* (۱) دارا؛ نکا؛ داواکردن؛ (۲) وینه؛ نمونه

(۳) حارا؛ کهرت؛ (in the first ~)
(۴) [ɪn'stəns]؛ هوزا پانفر

(۵) داوا؛ داگا
(۱) می‌شادان؛ دهرخستن؛ دهرکهرتن؛ (۲) نمونه هیئانه‌وه؛ نمونه دان.

for instance,
instant (in'stənt), *adj.* (۱) په‌له؛ ده‌پن دست‌به‌جی بگری؛
ناخرننه بستن گوئی (۲) هی نهم مانگه

(in reply to your letter of the 19th ~)
(۳) خهریکه پرووده‌دات له پرووداندایه.

(۴) کوتوپر ده‌سته‌جی؛ خیرا.
(to feel ~ relief after taking a dose of medicine)

(۵) کوتوپر ناماده ده‌گری (وهک قاهوی ووشکی ناماده‌مکراو که تنها ناوی
ده‌گری به‌سه‌راو ده‌خویرنه‌وه)؛ یه‌کسه‌ری؛ هه‌ناسه‌یه‌کی پین ده‌چن؛

(~ coffee)
(۱) حوله‌ک؛ چرکه؛ هه‌ناسه (کات)؛ (I will be back in an ~ .)

(۲) کاشکی تایبه‌تی
خیرا؛ به‌کسه‌ره؛ کوتوپر

on the instant,
the instant, هه‌ر که؛ کوتوپر که؛ یه‌کسه‌ره که
(I will let you know the instant he arrives.)

instantaneous (in'stən-tā'nē-əs), *adj.* (۱) یهک چرکه‌یی؛
یهک هه‌ناسه‌یی؛ له یهک هه‌ناسه‌دا ده‌پن یا پرووده‌دات

(۲) کوتوپری؛ یه‌کسه‌ری؛ دم‌وده‌ستی؛ خیرا؛ (an ~ reply)
-instantaneously (adv.).

تاکا ئى موزى مىن كەسانو ھەزاران ھەلايەن دەزگا كۆمەلەيتىيەكاشەرە
 (۱) كىرىن بە *institutionalize* (in'sta-tū'shən-'l-i-z'), *v.t.*
 دەزگا بەكى چەسپىو لە كۆمەلەدا (۲) خستە شىتخاھە يا بەندىخانە
 (۱) فېر كىرىن: وانە ووتتەو: *instruct* (in-strukt'), *v.t.*
 پەرەدە كىرىن لە قوتابخانەدا (۲) نامۆزگارى كىرىن: بۇ پوون كىرىنەو
 پىن راگەندىن: پابەرى كىرىن: (*The judge ~s the jury.*)
 (۲) فەرمان پىدان: پىن ووتن

(*The officer -ed his soldiers to shoot.*)
instruction (in-strukt'shan), *n.* (۱) فېر كىرىن: پەرەدە كىرىن
 (قوتابخانە) وانە ووتتەو (۲) زانىبارى: زانست
 (۲) فەرمان: نامۆزگارى: پابەرى: پىننامىي

-*instructional* (*adj.*).
instructive (in-strukt'iv), *adj.* فېر كىرە: بەكەك (پەندە): چار كەرەو:
 (*an ~ lesson, experience, book, trip, etc.*)
instructor (in-strukt'tēr), *n.* مامۇستا: وانە پىن: فېر كارا:

مامۇستاي پەلە نۇمى كۆلچ يا زانكۆ
instructorship (in-strukt'tēr-ship), *n.* پەلە مامۇستايەتى:
 مامۇستاي: كارى مامۇستايەتى

instrument (in'stroo-mant), *n.* (۱) ھو موزۇ: شت:
 دەسكەلا: پىنكار (*to be the ~ of a person's death*)
 (۲) مامىر: بەناپەتە ھى زانىبارى يا ووردەكارى: پىنكار
 (۲) مامىرى مۇسىقى (*a musical ~*)

(۱) برونامبەكى ياساينى (كومپىيالى. سەنەد. قوتتەرات. تاپۇ).
 (۱) موزىس يا نامادە كىرىن: برونامبەكى ياساينى.
 (۲) پىنكسترو گونچاندنى ناوازو نامىرى مۇسىقى.

instrumental (in'stroo-men'tl), *adj.* (۱) بەكەكلا: گىرگ: بەكار:
 ئەنجامدەر: يارمە تىدەر: (*to be ~ in finding work for a friend*)
 (۲) نامىرى مۇسىقا: بە نامىر ئىدەرى يا دۆزەنرى: (*~ music*)

(۱) بۇ نەو نووسراوہ يا دائىراوہ كە بە نامىر ئىدەرىت (مۇسىقا).
instrumentalism (in'stroo-men'tl-'iz'm), *n.* ئىبۇرىيەكە كە
 دەلىت: برونامبە تەنھا ھۇبەكە بۇ كىرىن شىتەك ۋە نۇرخى برونامبە بە
 سەرگەرتنى كىرەدەكەو بەنگە.

instrumentalist (in'stroo-men'tl-'ist), *n.* (۱) موزىقازەن:
 مۇسسە ئىدەر (۲) لاپەنگرى تىبۇرى "instrumentalism"
instrumentality (in'stroo-men-tal'ə-ti), *n.* (۱) كەك بوون:
 كارىكەرى: نە نەنجام گەپەنەرى (۲) ھو

(۱) نامىر
 بەكار ھىبان لە كارىكەدا (۲) پىنكسترو گونچاندنى ناواز لەگەل نامىرى
 مۇسسەفادا: نارازگەرى (۲) لىكۆنئىنەو پىنكسترو دروستكردنى نامىرى
 زانىبارى

instrument flying, فېرىنى فېزۇكە بە نامىر
instrument panel, دەشپوول: نۇلاب يا تەختە پارچە لىنخورىن
 فېزۇكە: ئوتومبىل
insubordinate (in'sə-bōr'd'n-it), *v.t.* ئى ھەنگە پەندەو:

بەسە نەكەرىن: ياخى بوون: بە گوى نەكەرىن
insubordination (in'sə-bōr'd'n-ā'shən), *n.* ئى ھەنگە پەندەو:
 بەسە نەكەرىن: ياخى بوون: بە گوى نەكەرىن: قسە پىن ووتتەو

(۱) جەپانى: بوونى نەجە: *insubstantial* (in'səb-stan'shəl), *adj.*
 (۲) ناپتەو: لاواز: پىن ھىزا: شلوق: ھىچا: كەم
 لەگەنى دەرنابىرى:
insufferable (in-sul'fēr-a-b'l), *adj.*
 لەگەنى ھەلناكارى: لە ووزە بەدەر (*~ insults; an ~ person*)

(۱) بەش نەكەرىن: كەمى:
 كەم و كوونى (۲) شتىكى كەم يا بەش نەكەردو
insufficient (in'sə-fish'ənt), *adj.* كەم: ناپتەو: بەش تاكات:
 بەس نەجە: كەم و كوونى

-*insufficiently* (*adv.*).
insular (in'sə-lēr, in'syoo-lēr), *adj.* (۱) دوزگەرىيە
 (۲) لە دوزگە زىاو: دوزگە نىشتەنى.
 (۲) جىيا (دەك دوزگە): داپراو: دوزر: پچراو: گۆشەگر.
 (۱) برونمىشكە تەسك.
 (۲) تاپەتە بە شانەو تىشوو پەر: لا تەرىكە. يا جىيا.

-*insularity* (*n.*).
insulate (in'sə-lāt', in'syoo-lāt'), *v.t.* (۱) جىيا كىرىنەو: داپرىن:
 داپرىكىرىن: ئى پچراونىن (۲) جىيا كىرىنەو پاراستن: دوزگەرتن يا داپوشن بە
 ماددە بەكى ئەلەكەرىكە. گەرما. سەرما: يا دەنگ نەگەپىن.

(۱) پاراستن:
insulation (in'sə-lā'shən, in'syoo-lā'shən), *n.*
 جىيا كىرىنەو پاراستن: دوزگەرتن پاراستن بە ماددە بەكى ئەلەكەرىكە. گەرما.
 سەرما. يا دەنگ نەگەپىن: داپرىكىرىن: ھەوا بىرى
 (۲) ماددە نەگەپەنە: جىيا كەم: يا لادەر.

insulator (in'sə-lā'tēr, in'syoo-lā'tēr), *n.* نەگەپىنى:
 نەگەپەنەرى ئەلەكەرىكى
insulin (in'sə-lin, in'syoo-lin), *n.* نەنسىلېن: دەرمانى نەخۇشى
 شەكەرە

insult (in'sult), *n.* پووشكاندن (بە ووتە يا كىرەو): قسەى سووك:
 سووكى.
 (۱) پووشكاندن (بە كىرەو يا بە قسە): شكاندن: قسەى سووك پىن ووتن: *v.t.*
 سووك كىرىن (۲) [Obs.], ھۇرش بىردە سەر: پەلاماردان.
v.t. [Archaic].
 بە لووت بەزىو لەخۇباپىتى پەفتار توواندن.

insuperable (in-sū'pēr-ə-b'l), *adj.* زالىجوشى بەسەردا بۇ نەجە:
 تاشكىنەرى: كۆلى پىن ناسرى: (*~ barriers, difficulties, etc.*)
insupportable (in'sə-pōr'tə-b'l), *adj.* (۱) لەگەلى ھەلناكارى:
 لە ووزە بەدەر (۲) نارەو: پىن بناغە: پىن پانشت: (*an ~ claim*)

insuppressible (in'sə-pres'sə-b'l), *adj.* تاشارىتەرە:
 داپىن ناكرى: دائامركىتەرە: پىرى ئى ناكرى: دەمكوت ناكرى
insurable (in-shoor'ə-b'l), *adj.* بىمە دەكرىت.
insurance (in-shoor'əns), *n.* (۱) بىمە: پاراستن

(۲) نۇرخى بىمە كىرىن: نەر پارەپەى دەرى: بە بىمە.
 (۲) پادەى بىمە كىرىن: زىان. شتوومەك. خانوور... ھتد.
 (۱) بىمەكارى: پىشە و كاروبارى بىمەكارى
 (۱) دلفىابوون: پىشت نەستوور بوون:
 دوزپاكتەردەو: (*Please ~ the accuracy of your reports.*)
 (۲) مسۆگە كىرىن: گەرەنتنى كىرىن: (*Your degree will ~ you a job.*)
 (۲) پاراستن: (*Care ~s one against error.*)
 (۱) بىمە كىرىن: (*to ~ a car, a house, etc.*)

insure (in-shoor'), *v.t.*
 بىمە كىرىن: بىمە پىدان يا بۇ كىرىن
 بىمە كىرەو: كەسپەكە زىانى يا سەرماپەو
 شتوومەكى بىمە دەكات.
insurer (in-shoor'ēr), *n.* بىمە كەر: كۆمپانىيەك يا كەسپەكە كە زىان
 يا سەرماپەو شتوومەكى خەك بىمە دەكات.
insurgence (in-sūr'jəns), *n.* شۇرش: پاپەرىن: ياخى بوون
insurgency (in-sūr'jən-si), *n.* = *insurgence*.
insurgent (in-sūr'jənt), *adj.* شۇرشگىرى: ياخى بوون: ياخى.
 كەسپەكى شۇرشگىرى: كەسپەكى ياخى: ياخى.
insurmountable (in'sēr-moun'tə-b'l), *adj.* زالىجوشى
 بەسەردا بۇ نەجە: تاشكىنەرى: (*~ difficulties*)

-*insurmountability* (*n.*).
insurrection (in'sə-rek'shən), *n.* ياخى بوون: شۇرش: پاپەرىن
 -*insurrectionary* (*adj. & n.*); *insurrectionist* (*n.*).
insusceptible (in'sə-sep'tə-b'l), *adj.* (۱) كارى تىن ناكرى:
 (۲) *to flattery*)

تایبەتی بە مێشک! ھی پۆشنیری (~ activities) .
(٢) پێویست بە بیرکردنەوە کەر: بیرکردنەوە: مێشک بەکارهێن.
(٣) زێرە: پۆشنیر: پووناکییر.
پۆشنیر: پووناکییر: کەسیکی پۆشنیر.

n.
-intellectually (adv.).
intellectualism (in'tel-ək'chōō-əl-iz'm), n. (١) پۆشنیری:
پۆشنیری: پووناکییری (٢) ئەو فەلسەفەیە کە دەلیت: سەرچاوەی
هەموو زانییەتیکی مێشکی بیرکردنەوەیە ئەک هەست.

intellectualist (in'tel-ək'chōō-əl-ist), n. (٢) کەسیک کە ئە پادە
بەدەر خەریکی کاروباری مێشکییە
بۆچوون و
intellectualize (in'tel-ək'chōō-əl-iz'), v.t. (٢) لیکۆلینەرە و چارەسەرکردنی شت لە پێی مێشک و بیرکردنەرەو ئەک لە پێی
هەستەرە.

intelligence (in-tel'ə-jəns), n. (١) مێشک: توانای بیرکردنەرەو
تینگەبێشتن. (٢) زێرەکی: مێشک باشی: بە توانایی.
(٣) [Rare] (b). کەسیکی زێرە: بوونەرەو مێشک بە مێشک
(ب) [I-]. فریشتە (٤) دەنگوباس: سووسە
(٥) سووسەکردن: جاسووسی کردن (بەتایبەتی لە کاروباری سوپا و پۆلیسیدا
(٦) دەزگای سووسەکردن: دەزگای جاسووسی: سەرچەمی جاسوسان

intelligence department (or bureau),
سووسەکردن: فرمانگە سووسە.

intelligent quotient,
زێرەکی: پێو: زێری پێو: پەلی زێرەکی یا زێری.
(بە کورتی: I.Q.): (to have a high (or low) I.Q.) .

intelligent test,
تاقیکردنەرەو زێرەکی.
intelligent (in-tel'ə-jənt), adj.
(١) مێشکەر.
(٢) زێرە: زانا: دانا: بە مێشک (an ~ person) .
(٣) زێرەکانە: زانیانە: (an ~ answer, approach, etc.) .
(٤) بە ناگا: ناگادار: تینگەبێشتوو.

intelligentsia (in-te'ə-jən'tsi-ə), n. چینی پۆشنیریانی کۆمەن:
پۆشنیران.

intelligible (in-tel'i-jə-b'l), adj. (١) تینگەبێشتراو: دیار: پوون
(٢) تینگەبێشتراو: ئەنھا بە مێشک (فەلسەفە) مێشکی: ئەنھا لە مێشکدا بە
-intelligibility (n.); intelligibly (adv.).

intemperance (in-tem'pēr-əns), n. (١) زیادەری (بەتایبەتی
لە جەوی ئارەزوو شل کردندا) لە ئەندازە بەدەری: خۆ بۆ ئەگیزان: توورەیی

(٢) مە ی زۆر خواردنەرەو
intemperate (in-tem'pēr-it), adj. (١) جەوی بۆ ئارەزوو شلکەر:
زیادەری: بەر بۆ خۆ بەرەلاکەر (٢) توورە: توورە و تێو: تەنگەچیکلانە.
(٣) توندوتیژی: قایم (an ~ wind) .
(٤) مە ی زۆر خۆرەرەو.

intend (in-tend'), v.t. (١) نیاژبوون: بەتەمابوون: ویسترا
لەسەر سووربوون: مەبەست بوون (٢) بۆ مەبەستیگ کران یا ئامادەکردن:
بەر نیاژە کران: (The cake was ~ed for the party.) .

(٣) مانا و ابوون: نیشانەبوون
(٤) [Archaic]. ئاراستەکردن.
v.t.
نیاژبوون: بەتەمابوون.

intended (in-ten'did), adj. (١) دەستەنقەست: بە دەستەنقەست کراو.
(٢) ھی دواپێژ: بەتەمابوو (ژنێنان): (an ~ wife) .

n. [Colloq.]
دەزگیان: ئن یا مێردی دواپێژ: هارەسەری دواپێژ.
intense (in-tens'), adj. (١) توندوتیژ: تیز: زۆر: بەهێز: زیادەپو:
(~ light, heat, pain, etc.)

(٢) هاندووەر: توندوتیژ: تیز: بەدەن: بەتین: (thought ~) .
(٣) بەهەست: هەست تیز: هەست توندوتیژ: زوو: هەتچوو: بەجۆش
(an ~ person)

(٤) زۆر: ئیجگار زۆر: بەتین: (~ activity) .

(٢) تووش نایم: نەخۆشی (to ~ disease)

intact (in-takt'), adj. دەست لێوە نەتراو: نەگۆراو: ساغ:
(to live on the interest ~; to find or leave something ~) .
هیچی ئێکم نەتراوەتەرە: سەرمۆز: بێ گەرد:

intaglio (in-tal'yō, in-tāl'yō), n. (١) مەقش و نیکاری هەنگەندراو
لەناو یا ئە ژێر پووی شتیگدا.
(٢) مەردیگی بەنرخێ نەقش لەسەر هەنگەندراو (لە ژێر پوویکەرەو).
(٣) نەقشی وەها هەنگەندن.

v.t.
intake (in'tāk'), n. نەقش هەنگەندن لەناو یا لە ژێر پووی شتیگدا:
(١) وەرگرتن: هێنانە ژوورەرەو
(٢) نەرەندی وەرەگرتن: دیتە ژوورن. یا پیا دەپوات:
(A small pipe has little ~.)

(٣) دەم: پووی. خەنەق: کون: (The sewer ~ was too small.) .
(٤) ئەسکوبوونەرە: پچووک بوونەرە
(٥) وەرە: وەرگیروا یا پێندراو (مەکیئە): سووتەمەنی.
(ب) خواردنەرەو خوروا.

intangible (in-tan'jə-b'l), adj. بە دەست ناگەری:
بە دەست ناگەری: هەستی پێ ناگەری: کەم: لێل: ناچیتە مێشکەرە:
تینگەبێشتنی گرانە (an ~ amount, idea, reward, etc.) .

-intangibility (n.).
integer (in'tə-jēr), n. (١) شتیکی تەواو: هەموو. یا گشت
(٢) ژمارەکی تەواو. واتە کەرت ئەبێ (بیرکاری).

integral (in'tə-grəl), adj. (١) پێویست: تەواوەر: ئێ جیا نەکراوە:
تایبەتی ئە بەشیک کە جیا نەکرتەرە: (an ~ part) .
(٢) تەواو: گشت: هەموو (٣) تایبەتی بە ژمارە تەواو (بیرکاری).

n.
integrand (in'tə-grənt), n. (١) شتیکی تەواو: هەموو. یا گشت (٢) تەواوکاری (بیرکاری).
بەشیکی ئێ جیا نەبووەو.
integrate (in'tə-grāt'), v.t. (١) تەواوکردن: گشتکردن.
(٢) کردن: بێکە: بەک پێگرتن: هێنانەناو: کردن بە بەشیک لە:
(to ~ a group into the society)

(٣) سەرچەم کردن: یا پیشاندان.
(٤) جیاوازی لابردن: جیاوازی نەکردن: دەرگاگردنەرەو بۆ هەموو نەتەرەوێک:
(to ~ the schools)

(٥) تەواوکردن: بیرکاری).
v.t.
بوون بەیەکە: بەگرتن

integration (in'tə-grā'shən), n. (١) بەگرتن: بەک پێگرتن:
بەکخست: ٢. جیاوازی لابردن: جیاوازی نەهێشتن: دەرگاگردنەرەو بۆ هەموو
پەرەزێک (school ~ in southern United States) .
(٢) تەواوکاری: بیرکاری

(٤) بەکخست و گشتکردنی کەسیک (دەرەوتناسی).
integrator (in'tə-grā-tēr), n. (١) مەکخە: بەک پێگر
(٢) نامێری ژماردنی تەواوکاری (بیرکاری).

integrity (in-teg'ri-ti), n. (١) هەموویی: گشتی: گشت.
(٢) ساغی: باشی: بێگەردی: پارچە پارچە نەکراوی.
(٣) راستگویی: راستی: سەرراستی: راستی و ئیروستی: ناموس:
چاک: پەرورستی (He is a man of ~) .

integument (in-teg'yoo-mənt), n. پێست: تویکل: تویک: قاوغ:
پێستە

intellect (in'tel-ək't, in'tl-ək't), n. (١) مێشک
توانای بیرکردنەرەو تینگەبێشتن و لیکۆلینەرە. (٢) زێرەکی: زینگی:
مێشک باشی: لێهاتوویی: دانایی: توانای بەر: (a man of ~) .
(٣) مێشکیکی باش: (ب) کەسیکی زێرە
ج. مێشکە: باشەکان: مێژە زێرەکان

intellection (in'tel-ək'shən), n. (١) بیرکردنەرەو: بیر
intellectual (in'tel-ək'chōō-əl), adj. (١) مێشکی: ھی مێشک:

intensify

- (۴) تاريك ويته
- intensely (adv.); intenseness (n.)
- intensify (in-ten'sə-*f*ī), v.t. (۱) توندوئيژ کردن؛ قايم کردن
به تير کردن؛ به ميژ کردن؛ زور کردن؛ پي لي هلهيرين؛ قبول کردن
(to - our efforts)
- (۲) توج يا تاريك کردن؛ جام ويته گرفتن
v.i. توندوئيژ بوون؛ به ميژ بوون
- intensification (n.); intensifier (n.)
- intension (in-ten'shən), n. (۱) سووربوون ناسرا نيان؛ مه بست
(۲) نودوئيژي توندوئيژ کردن؛ زياده بويي
(۳) ماناي زياد له ماناي بنچينه يي وشه يه
- intensity (in-ten'sə-*i*), n. (۱) توندوئيژي؛ قولي (هست)؛ جوش
تير؛ قايمي؛ توندی (۲) زياده بويي؛ له نه اندازه مدهري؛ زوري
(۳) تاريكي ويته يه (۴) زهر يا توندوئيژي؛ فيزيکا
- intensive (in-ten'siv), adj. (۱) نودوئيژي؛ زورکي؛ قولکي
(۲) نودوئيژ؛ قول (۳) بهرهم زيادکي؛ کشتوکال؛ قايمه يه بهرهم
زيادکي (۴) به ميژکي (ريزمان)؛ دوويادکي مده (وشه)؛
("Awfully" and "terribly" are used as - words. e.g.
a terribly hot day; an awfully difficult book.)
- n. (۱) شتيکي توندوئيژيکي يا به ميژکي
(۲) وشه يه به ميژکي؛ ريزمان؛ زماره جوار بيينه؛
(۱) تير (an - look)
(۲) خريکي بيودي (He was ~ on his studies.)
(۳) سوور ناسرا (He was ~ on going.)
- n. (۱) نيز؛ مه بست (with - to kill)
(۲) [Obs.] مانا؛ واتا
هر جوتک سبيري يکيت (to (or for) all intents and purposes.
يا بيگري؛ ه همو پويه کوره يا مارنکوره؛ نه راستيدا.
- intention (in-ten'shən), n. (۱) نيز؛ مه بست؛ به ته ما بوون
(۲) [Obs.] شيازي ژانينان و شوو کردن
(۳) [Arenae] مانا؛ واتا (۴) شيوه ي بوجوون يا نيگه يشتي (ژيربويي)
(۵) مريد سايزبوون
- intentional (in-ten'shən-*l*), adj. دسه مه بست
- intentionally (in-ten'shən-*l*-*i*), adv. به دسه مه بست
- inter (in-tūr), v.t. ناشن؛ مرور
- inter- (in'tēr), پيشگريک به ماناي (۱) له نيوان؛ له نار؛ له ناوه ندا؛ نيوا
(international)
- (۲) بيگوره؛ لاسر يه کتر (کارتیکر کردن)؛ دوويي (interact)
- interact (in'tēr-akt'), v.t. کار له يک کردن؛ کار ليک کردن؛ نيکه آويوون
- interaction (in'tēr-ak'shən), n. کار له يک کردن؛ کار له يه کتر
کردن؛ نيکه آويوون؛ نيکه آوي.
- interbreed (in'tēr-brēd'), v.t. زاوروي پي کردن يا له يه -
چاک کردن؛ هه مه چشه ي گياندارو پووه
- v.i. زاوروي کردن يا له يه چاک بووش هه مه چشه ي گياندارو پووه
- intercede (in'tēr-sēd'), v.i. (۱) نکا مژ کردن؛ بژ نيکه وتن
(His colleagues ~d with the dean on his behalf.)
(۲) ماويري کردن؛ چوونه نيوانه وه
- intercellular (in'tēr-sel'yoo-lēr), adj. نيوشانه؛ له نيوشانه دا
- intercept (in'tēr-sept'), v.t. (۱) بهر مدهري دانو وهر کردن
بهر مدهري دانو؛ ره ستاندن؛ بهر يه رچده انوره؛ گرفتن
(to - the enemy, the thief, letters, messages, etc.)
(۲) راکير کردن؛ نيشانه کردن؛ يا مدهري دانو له نيوان دوو خال؛ هيل يا پوودا
(بيگري)
- n. هيل يا پووي مدهري دانو (بيگري)

interdict

- interceptor (in'tēr-sep'tēr), n. = interceptor.
- interception (in'tēr-sep'shən), n. بهر مدهري دانوره
پي پي گرفتن؛ بهر مدهري دانو وره ووستاندن
- interceptor (in'tēr-sep'tēr), n. (۱) بهر مدهري دانوره؛ وه ستيندن
(۲) فوژکيه يکي جهنگي خيرا به بژ بهر مدهري دانو وه ووستاندن؛ فوژکي
موژمن
- intercession (in'tēr-sesh'ən), n. نکا بژ کردن؛ بژ نيکه وتن
ماويري کردن؛ چوونه نيوانه وه
- intercessional (adj.); intercessor (n.)
- interchange (in'tēr-chānj'), v.t. (۱) گوپينه مده دانو وهر کردن
(They ~d presents.)
(۲) جيگيگي پيگري؛ ناوگوپي کردن
(۳) به نويه کردن؛ به نوره کردن (He ~d work with play.)
گوپينه مده؛ ناوگوپي کردن؛ ناوگوپي بوون
- v.i. (۱) گوپينه مده؛ ناوگوپي کردن (۲) نويه؛ نوره؛ نويه کاري؛ نوره کردن
n. (۲) دور يه نويه کي يا جوار يه نويه کي وا کراوه که ريگه کان له يه ک ناوه و
نووتيميل له پي نيکه مده چينه سمر پويه يکي تر به يي ووستان
- interchangeable (in'tēr-chān'jə-b'l), adj. ناوگوپيدان پي
دهگري؛ له باغي يکتر يه کار به ميژي؛ وه يک وان
(- tools, words, machines, ideas, etc.)
- interchangeability (n.); interchangeably (adv.)
- intercollegiate (in'tēr-ka-lē'jī), adj. نيوا دانشگاهيان
نيوا نانگو کوليجيه کان (sports)
- intercom (in'tēr-kom'), n. [Slang] هوي نيويه بو مده ي
په مده ي کردن؛ ناوه ي (فهرمانگه، خانوه، فوژکي، پاپي)
(The pilot made the announcement on the ~.)
- intercommunicate (in'tēr-kə-mū'ni-kāt'), v.t. & v.i. په مده ي کردن له گه ل يه کدا له نار شوئيگي يا شتيگي
پيگري مده بستن
- interconnect (in'tēr-ko-nekt'), v.t. پيگري مده بستن
v.i. پيگري مده بستن
- interconnection (n.)
- intercontinental (in'tēr-kon'tə-nen'tl), adj. (۱) نيوا
کيشوره؛ نيوا کيشوره ان؛ کيشوره ان پيگري مده بست (flights)
(۲) پي دهکات له کيشوره نيگري بژ کيشوره نيگري تر (missiles)
- intercourse (in'tēr-kōrs', in'tēr-kōrs'), n. (۱) په مده ي کردن
سهرادگري نيوا وولاتان يا مبله تان يا مرؤ؛ ناوگوپي کردن (شومک، بيرور)
(۲) گان؛ جوت بوون؛ جوت گرفتن؛ چوونه جين
(به زوري ناوه مدهري به؛ sexual intercourse)
- interdenominational (in'tēr-di-nom-ə-nā'shən-*l*), adj. له نيوا به شه کان يا له کاني ناينيگي
- interdental (in'tēr-den'tl), adj. (۱) نيوا دانان؛ له نيوا دانه کاندا
(۲) به ميژي به سمری زمان له نيوان دوو ريز داندان
(وهک th له وشه ي؛ this و think)
- interdepartmental (in'tēr-di-pārt'men'tl), adj. نيوا
به شان؛ هي نيوان له کان يا به شه کاني دهزگايه ک
- interdependence (in'tēr-di-pen'dəns), n. پشت به يه يه
به ستن؛ لاسر يه يه بندبوون؛ هاويه مده ي
- interdependency (in'tēr-di-pen'dən-si), n. =
interdependence.
- interdependent (in'tēr-di-pen'dənt), adj. پشتيان به
پيگري يه؛ لاسر يه يه بندن؛ هاويه مده ي
(~ people, countries, groups, etc.)
- interdict (in'tēr-dikt'), v.t. (۱) مده غه کردن؛ ياساغ کردن
(۲) پي ليگري؛ بهر مدهري دانو و پي بوي ووستاندن؛ دوژمن؛ نه ميشتن

interdiction

تەمبەلان ۳: بىن بەش كۆردىن يا دا پىر كۆردى كىلىشە يا تەندامىكى لە كاروبارى ناپىنى (ناپىنى كاسولىكى).
n. (۱) قەرزماشى قەدەغە كۆردىن (۲) قەدەغە كۆردىنى كىلىشە يەكى كاسولىكى يا تەندامىكى لە ھەلسان بە ھەندى كاروبارى ناپىنى
interdiction (in 'tēr-dik'shan), n. قەدەغە كۆردىن: پىن ئىگىرتىن!
نەھىشتىر: ھەستاندان
(۱) بەش: ماف

interest (in 'tēr-ist, in 'trist), n.
(to have an ~ in a piece of property)
(۲) (to look after one's own ~s): چاكا: قازانچ: سوود:
(۳) (the business ~s; the steel ~): مەرزومەندى
(۴) خاتىرە: دەسەلات: خواپىشت.
(۵) خولدا: جەرىكى زۇرا: ھەرس: شتى بەتەنگە ھەتتور:

(We have similar ~s.; His great ~s in life are music and literature.)

(۶) گىرتىن: سەرىج: پاكىشان (~ a matter of little)
(۷) قازانچ: سوود: سوود (to pay 6% ~ on a loan)
(۸) سەلۇر: بە سەلۇمە: بە زىادە: بە خاتىرە: ھەتتور
(He repaid her kindness with ~ ; to return a blow with ~)
v.t. (۹) جەز بىن پەيدا كۆردىن: مەيل پىن پەيدا كۆردىن: ھەرس ھەلساندان:
(I want to ~ him in the plan.)
(۱۰) سەرىج: پاكىشان: (The story did not ~ him.)
(۱۱) جەز بىن كۆردىن: ھەرس لى بوون (She is ~ed in travelling.)
in the interest (or interests) of. لەپىر: لەپىر خاتىرى
بۇ سوود مەندى بۇ

interested (in 'tēr-is-tid, in 'ta-res 'tid), adj. (۱) مەتەن:
مافدا: (۲) لایمىگىر: سوودى خۇى تىدایە: (an ~ witness)
(۳) جەز بىن: مە جەز: ھەرس: سەلۇر: بە ھەرس (an ~ look)

interesting (in 'tēr-is-tiq, in 'ta-res 'tiq), adj. خۇش: سەرىج:
سەرىج: پاكىشان: نەتتىگە
(an ~ man, woman, book, conversation, film, place, town, time, idea, meeting, etc.)
interfere (in 'tēr-tēr'), v.t. (۱) بەزىر: بوور: نەسپ:
قاچ ھەسكەن لەكاتى رۇشىشتا: (۲) بەيەكدا: بەيەكدا: بەيەكدا: پاكىشان:
(۳) دەست كىشە: نە: دەست تىخىشتا: دەست تىخىشتا: دەست تىخىشتا:
دەست ھەتتور: خۇتتە: ئورتان

(He ~s in other people's affairs.)
ب.ب. كەرنە: ئىواھە:
(۴) داو: مافنامە: داھىيان كۆردىن لەلایەن چەن كەسىكە: گوايە لەپىر
دەستپىشكەرى كۆردىن لە داھىيانە:
(۵) كار كۆردى: سەرىج: بەكى شەپۇل: دەنگ: يا پووناكى: (فىزىيا).
(۶) پىن ئىگىرتىن لە شەپۇل: رادىئو: بەرنامە: ھەرىگىرتىن

(to ~ with radio signals)
interfere with, (۱) ھەستاندان: پىن ئىگىرتىن: پىن ئىگىرتىن لەگەل:
نەساران: (۲) بەستكۆردىن: زىز كۆردىن

interference (in 'tēr-tēr'ons), n. (۱) دەست كىشە: نە:
دەست تىخىشتا: دەست تىخىشتا: خۇتتە: ئورتان: تىن ھەلگوتان:
تىن ھەلگوتان: دەست تىخىشتا: (۲) بەرى يارىكەرى تىن گىرتىن لەكاتى يارىدا:
(۳) كار كۆردى: سەرىج: بەكى شەپۇل: دەنگ: يا پووناكى: (فىزىيا)
(۴) رادىئو: سەرىج: رادىئو: تەلە: فىزىيۇن: (كە پىن دەگىرتىن لە ھەرىگىرتىن بەرنامە: كە بە سەرىج:

interfuse (in 'tēr-füz'), v.t. (۱) تىكە: لۆ: كۆردىن: تىكە: كۆردىن لەگەل:
(۲) پىكە: سەرىج: تىكە:
(۳) ھەمبەرىگەتتور: پىيا: مەلۇ: بوونە:
v.t. تىكە: بوور: تىكە: لۆ: بوون:
intergrade (in 'tēr-grād'), v.t. كۆپىنى: نەرد: بەرد:

intermarriage

تىكەل: بوونى: پەلەمبەي:
ماوھ: كات: يا ماوھى: ئىوان: دوو: بوودان
interim (in 'tēr-im), n. سەردەمى: كاتى: ساتى:
adj. (an ~ council, president, government, etc.)
لەو: كاتەدا: لەم: سەردەمەدا

in the interim, (۱) ناوخۇ: ناوخۇسى: ناوھە: ھى: ناوھە:
(۲) ناوھە: ھى: وولات. واتە: دوور لە سنوور: يا كەنارى: دەريا.
(۳) ناوھە: كەسى: تاپىتەنى: بە: خۇ: تاپىتەنى: نەپىنى
(۴) (a) بەشى: ناوھە: ناوھە: دىوى: ناوھە:
(ب) ناو: زوورا: ناو: خانووا: زوورا: ناو:
(the ~ of a house, room, building, etc.)

(ج) بەشى: ناوھە: يا ناوخۇ: وولاتتە:
(د) سەرووشتى: مەزگىل: ناو: كۆك: مەك: گەمبەر
(۲) دىمەن: يا: ویتەنى: ناو: زوورا: يا: خانوويەك
(۳) (a) كاروبارى: ناوخۇ: وولاتتە:

(the I- Minister; the Department (or Ministry) of the I-)

interior decoration, ھۆنەرى: پارازىتە: ناو: ماف:
interject (in 'tēr-jek'), v.t. ھەندانە: قەسە: يا: بوون: پىن: بىرىن: (قەسە):
تىخە: ئورتان: تىخىشتا: (to ~ a question, remark)

-interjector (n.),
interjection (in 'tēr-jek'shan), n. (۱) تىخە: ئورتان:
پىن: بىرىن: قەسە: ھەندان: (كۆتۈگۈ): (۲) جارى: سەرسامى: (پىزىمان):
ووشە: سەرسامى: نامەزى: سەرسامى: (Good! Oh! Alas!)

interlace (in 'tēr-lās'), v.t. & v.i. چىن: تىكە: ئىكە: پاكىشان:
بەيەكدا: كۆردىن: بەيەكدا: چوون: (~ing branches)
interlay (in 'tēr-lā'), v.t. (۱) خىشتە: ئىوانە: خىشتە: ناو:
لەتاو: دا: تان: (۲) پارازىتە: بە: شت: خىشتە: ئىوانە:

interleaf (in 'tēr-lēf'), n. (۱) پەرىيەكى: سەرىج: دە: ھەرىتە: ناو:
بەرتو: كىگە: بۇ: شت: تىدا: نووسىن (۲) نووسار: ناو: نەم: پەرىيە:
interline (in 'tēr-līn'), v.t. تىپىنى: نووسىن: لە: ئىوان: دىرى: پەرتو: كىدا:
interline (in 'tēr-līn'), v.t. بەرىكى: زىادە: لە: جىل: بەرىك: دان:
interlink (in 'tēr-līk'), v.t. پىكە: ھەستە: لەپەك: گىر: كۆردىن: (گىزى):
interlock (in 'tēr-lok'), v.t. & v.i. (۱) پىكە: ھەستە:
پىكە: ھەستە: تىن: تىكە: ئىكە: پاكىشان: بە: جۆرىك: كە: لىك: جىيانە: بە: ھە:
لەپەك: گىر: كۆردىن: (گىزى):

interlocution (in 'tēr-lō-kū'shan), n. دوون: كۆتۈگۈ: ووتتۇ:
دەستە: قى: قەسە: كۆردىن: پىكە:
interlocutor (in 'tēr-lok'yoo-tēr), n. دویتە: قەسە: كە:

interlocutory (adj.),
interlope (in 'tēr-lōp'), v.i. (۱) دەست تىخىشتا: كۆردىن: سەرىج: بازىرى:
كەسىكى: تىر (۲) دەست خىشتە: ناو: كاروبارى: خەلكە: ھە: خۇتتە: ئورتان

-interloper (n.),
interlude (in 'tēr-lōd', in 'tēr-lūd'), n. (۱) شانۇنامە: پىكى:
كۆرى: قۇشە: پىشكەش: دەكرا: لە: ئىوان: پەردە: كاتى: شانۇنامە: پىكى: ھە: بۇ:
پىكە: تىن (۲) خۇبوان: تىكە: لە: ئىوان: پەردە: كاتى: شانۇنامە: پىكى:
(۳) شانۇنامە: پىكى (۴) پارچە: مۇسقا: پە: كە: كە: لىدە: دىرت: لە: ئىوان: پە: شە: كاتى:
گۆزاش: شانۇنامە. يا: خودا: پە: رىستى: لە: كىلىشە:
(۵) ماوھى: ئىوان: دوو: بوودان: پىشۇ: ووچان: شىنكە: كە: نەم: ماوھە: پىن:
دە: پىرتە: سەرىج: (~s of waiting between trains)

interlunar (in 'tēr-lōō'nēr, in 'tēr-lu'nēr), adj. لە: ئىوان: مانگى:
كۆن: تازەدا, واتە: نەم: چوار: شە: ھى: مانگى: تىدا: ناپىنى:
intermarriage (in 'tēr-mar'ij), n. (۱) ئىنەن: شوو: كۆردىن:
لە: ئىوان: خىزان: تىرە: جىز: پە: گە: زى: جىيانە:

(۲) ژهنينارو شووگردي شووخوي. واته له نارو خزسي نژيكا
intermarry (in 'tēr-mar'i), n. (۱) ژهنينارو شووگردي له نيوان
خيزانو نيزو و چيزو په گهزي حيا جادا (۲) ژهنينارو شووگردي شووخوي

واته له نارو خزسي نژيكا
intermediacy (in 'tēr-mē'di-a-si), n. ناوه نديني

مام ناوه نديني
intermediary (in 'tēr-mē'di-er'i), adj. (۱) ناويزکمر

(۲) ناويز ست ناوه راستي ناوه ندي ناويزي

n. (۱) ناويزکمر (۲) هو: پري بنگه

(۳) فوناج ناويزي ناوه ندي يا ناوه راست
intermediate (in 'tēr-mē'di-it), adj. ناوه ندي: دوهمي

(an - school, stage, etc.)

n. (۱) شينکي ناوه ندي يا ناوه نجي. (۲) ناويزکمر

(۳) مادد بکه ديروست دهين له قوناعي ناوه راستدا له پري ديروستگردي

دوا بهره همکه کيميا گهري:

v.i. ناويزي کړن: کوته نيوانووه: پريکښتنووه

-intermediation (n.); intermediary (n.).

interment (in-tūr'mənt), n. ناشر مړوو

intermezzo (in-tēr-med'zō), n. (۱) موداينکي شانويي يا

موسيقايي کورت له نيوان پهره دکاني شانوانامه يا نويه رايه کدا

(۲) بار چه سکه موسيقايي کورته که وک پرد به شه گوره کان به به کوره ده به ستن.

interminable (in-tūr'mi-nā-b'l), adj. دوامی ناپیدا من بيازا:

دوامي سي ناپيدا: من بيازا: نوورونديژ:

(an - speech, sermon, debate; ~ suffering)

-interminably (adv.).

intermingle (in-tēr-ming'g'l), v.t. تیکه لاو کړن: تیکه ل کړن

v.i. تیکه لاو مویان: تیکه ل مویان

intermission (in-tēr-mish'ən), n. (۱) بجزر مېړين (کار: دووان)

(۲) ووچل: شانوانامه. فيلمي سينما. ناهنگ: پشور:

(-s between acts of a play)

intermit (in-tēr-mit'), v.t. & v.i. مېړين مېړين وستان. بړين. يا

پېچر نکل

intermittent (in-tēr-mit'nt), adj. دهمدمي دهم دهم: ناوبه نارو

(- fever, pain, rain, activity)

جارخاري بجزر بجزر: مېړين مېړين

-intermittence (n.); intermittently (adv.).

intermittent current, تهرومي نه له کريکي پېچر پېچري به کلاسي

intermix (in-tēr-miks'), v.t. تیکه ل کړن: تیکه لاو کړن

ناوخته کړن

v.i. تیکه ل مویان: تیکه لاو مویان: ناوخته مویان

-intermixture (n.).

intern (in'tēr), n. Also interne. پزیشکی نيشته جن پزیشکي

ناروحيي ناوړه کي

ناروحيي ناوړه کي

interne (in'tēr), n. Also interne. پزیشکی نيشته جن پزیشکي

ناروحيي ناوړه کي

interphase (in'tēr-fāz'), n. دوامی ناپیدا من بيازا:

دوامي سي ناپيدا: من بيازا: نوورونديژ:

(- evidence)

(- revenue, wars, affairs, etc.)

(- injured, bleeding, medicine)

(- remedies)

-internally (adv.).

mekiney sovotashi naodaki.

internal-combustion engine, کړدن به به شنگ له خو په پيرموي

internalize (in-tūr'n'l-iz'), v.t. کړدن (پيروا) پريان: پري پيداني شتي دهموه يو کار کړدن سهر دمروون و

همستون نه ست

internal medicine, پزیشکي واني هه نارو: پزیشکي واني ناوړه کي.

شو لقي پزیشکي واني چه که له نه خو شوي و چاره کړدن نه ندي ناي ناوړه کي

لش به مې نه شته کار کي ده کولنه توه

internal revenue, دمسکورتی شوخوي وولات (که زوره به له باجي

دمسکورت و قزانچوه ديت)

international (in-tēr-nash'ən-l), adj. جیہانی: کيتي

کيتيتي: نيوانان: نيوميله نان: (an - incident, treaty, court)

n. (۱) پزیشکرو يا کومله به کي جیہانی.

(۲) گه سیک که هارولتي رولاتیک بين و نيشته جن ي رولاتیکي تر بين.

-internationally (adv.).

internationale (in-tēr-nash'ən-l), n. سروردي بزوتنه موي

چيني کريتکارو سوشاليستي جیہان

internationalism (in-tēr-nash'ən-l-iz'm), n. (۱) کيتيتي

جیہانيتي. (۲) هارکاري جیہاني يو چاکه کي گشتي

-internationalist (n.); internationality (n.).

خستنه ژير

internationalize (in-tēr-nash'ən-l-iz'), v.t. پکيف يا چاوديري جیہانه موه: کړدن به جیہاني.

-internationalization (n.).

international law, ياسای جیہاني (که هموو رولاتیک ده ييت

په پيرموي بکات له په پوهندي له گه ل وولاتاني تر دا)

International Phonetic Alphabet, IPA, نه ل فونې ي -

دمنگيزي جیہاني

interne (in'tēr), n. = intern.

internece (in-tēr-nē'sin, in-tēr-nē'sin), adj. (۱) بگړو:

کوشنده: ويرانکار: خويني زوري تيدا دهر پري خونناوي: (- wars)

(۲) کوشنده به يو هردوولا: يو هردوولا زيان به خش

(۳) تايبه تي به ناوکي ناوخو (گه ل. کومله. حيزب. ده سته).

internee (in-tēr-nē'), n. به ديل گيراي چهنگ: ده سته سهر -

(به تايبه تي هارولدي به کي بيگانه له کاتي جهنگدا): گيراي: ديل

internist (in-tūr'nist), n. پزیشکی همنارو: پزیشکی نه خو شوي

ناوړه کي.

internment (in-tūr'nəmənt), n. گرتن يا گيراني هارولتي بيگانه

له کاتي جهنگدا: خسته به ندي خانه موه: ده سته سهر کړدن (به تايبه تي له کاتي

جهنگدا)

internship (in'tēr-nsh'ip), n. (۱) نيشو کارو پله ي پزیشکی

نيشته جن له خسته خانه دا (۲) ماره کار کړدن پزیشکي نيشته جن له

خسته خانه دا.

internuncio (in-tēr-nun'shi-ō'), n. (۱) ناويزکمر: نوينه ر.

(۲) نوينه ري ديبلوماسي پله به که له خوار باليوزه موي پاپا له وولاتنگدا

لنيورسين موي

interpellate (in-tēr-pel'āt, in-tūr'pī-lāt'), v.t. کار به ده ستي گوره موي له په رله ماندا

-interpellation (n.).

interpenetrate (in-tēr-pen'ə-trāt'), v.t. پياچوون: تېچوون

تېخستن: پياکړدن: چوونه نارو ناوړه: هه سووگر تنه موه: به تهراري چوونه

ژور موه

v.i. چوونه نارو په کتي به موه: به به کدا چوون

پېچرئنه. (۲) ماوهی پېچان! ووچان! پشوو.
intersect (in 'tēr-sekt'), *v.t.* کورن به دوو بمشوه به پیاښیږن!
 لیکدان: هیڅل، ږی! برین. (A line ~s the angle.)
v.t. له پیکدان (هیڅل، ږی) پیکتری برین! به پیکه پشتن!
 (The roads ~ at the railroad.)
intersection (in 'tēr-sek'shən), *n.* (۱) پیکتری برین (ږی، هیڅل)
 له پیکدان (۲) چاویږی! یان! دوو ږی! یان! دوو ږی! یان!
 (There is a traffic light at the ~.)
 (۳) شوفنی پیکتری برین یا لیکدانی دوو هیڅل یا دوو ږو.
intersperse (in 'tēr-spürs'), *v.t.* (۱) پرشو بلاوگرده نو!
 بلاوگرده نو به ناوډا! دانان لږهو له وږی. (۲) پاراندن نو به شت هر له شوفن نه شو ښنیک.
-interspersed (n.).
interstate (in 'tēr-stāt'), *adj.* له نیوان ولایت یا لیواکانی وولاتیکي فیږلید: (~ commerce, highway, traffic, etc.)
interstellar (in 'tēr-stel'ēr), *adj.* نیو له ستیزه کان
intertribal (in 'tēr-tri'bal), *adj.* نیو تیره کان یا خپله کان
intertwine (in 'tēr-twīn'), *v.t. & v.i.* له پیکه نو نالان! له پیکه هملکشان! لول خوارن به پیکه نو! تیکه لاوبون (مه جازی):
 (The branches ~; The strands of a rope are ~d.)
-intertwined (adj.); intertwinement (n.).
intertwist (in 'tēr-twist'), *v.t. & v.i.* **intertwine.**
interval (in 'tēr-v'l), *n.* (۱) دوری یا ماوهی نیوان دوو شت
 (۲) ماوهی نیوان دوو ږوډان! ماوه! سرده م.
 (Trains leave at short ~s.)
 (۳) جیاوازی به زوی دوو ناواز
 at intervals, (۱) ناوبه ناو! به پین به پین! جارنه جار
 (۲) لږهو له وږی! هر له شوفن نه شو ښنیک.
intervene (in 'tēr-vēn'), *v.i.* (۱) کهوتنه نیوانه نو (کات! ږوډان):
 (the years that ~d)
 (۲) کهوتنه نیوانه نو (بؤ ریکه شتن!) ناوږی کورن
 (to ~ in a dispute)
 (ب) دهست خسته ناو کاروباری وولاتیکي تر یا خه لکه نو!
 دهستدریژی کورده سر وولاتیکي تر
 (to ~ in a foreign country's affairs)
intervention (in 'tēr-ven'shən), *n.* دهست کیشانه ناو (به تابه تی) کاروباری وولاتیکي تر! دهستدریژی کورده سر! دهست خسته ناو
 (military ~; to be opposed to armed ~)
 (۱) دیده نی (بؤ گفتوگو کورن):
 چاویږیکه وتن!
 (an ~ between an employer and an applicant for a job)
 (۲) دیده نی یا کږبوونه نو! ږوږه ږووی پوژنامه چی و کسپیک:
 (to have an ~ with the prime minister)
 (۲) ووتاریکي بلاوکراره له پوژنامه، رادیو، یا تله فزیوډا درباری شم دیده نی به.
 دیده نی کورن (بؤ گفتوگو): ږوږه ږو له گهل دووانی کسپیک بؤ دهسگوباس *v.t.*
 لږهوگرتنی: (He has ~ed many politicians.)
 (۱) چږن! له پیکه هملکشان!
 له پیکه نو نالان (۲) تیکه ل کورن! تیکه لاو کورن
 (~ing truth with fiction)
interwoven (in 'tēr-wō'vən), *adj.* (۱) پیکه چنواو!
 له پیکه نو نالو! له پیکه هملکشان او (۲) تیکه ل کراو! تیکه لاو کراو
intestate (in-'tes'tat, in-'tes'tit), *adj.* (۱) وهسپه تنامه ی
 نه نووسپوه یا به جن نه هښتوره (~ to die)

له ستیزه کار
interplay (in 'tēr-plā'), *n. & v.i.* کار کورده سر به پیک
interpolate (in-'tūr'pə-lāt'), *v.t. & v.i.* (۱) گورین، نیکان، یا
 دهست نیوه دانی دهقی ووتار، چیروک، نووسراو، یا په توتو کیکه به ووشه و
 رسنه ی تازه و زیاده تیخستن (۲) خسته ناو شتی تره نو! شتی زیاده
 خسته ناو
-interpolation (n.).
interpose (in 'tēr-pōz'), *v.t.* (۱) تیخستن! خسته نیوانه نو!
 خسته ناو (۲) دهست کیشانه ناو! خوښه لقرتوان
 (۳) قسه بی برین! همدانه قسه! تیښنی کورن له کاتی گفتوگوډا:
 (to ~ a remark, question, or objection)
 (۱) هاتنه نیوانه نو (۲) دهست کیشانه ناو! خوښه لقرتوان. *v.t.*
 (۳) قسه بی برین! همدانه قسه
-interposition (n.).
interpret (in-'tūr'prīt), *v.t.* (۱) مانا لیکدانه نو! ږوونکرده نو.
 (۲) گورین له زمانیکه نو بؤ زمانیکي تر (به دم یا به زان): (to ~ a speech).
 (۳) لیکدانه نو (He ~ed the silence as contempt.)
 گورین له زمانیکه نو بؤ زمانیکي تر (به دم یا به زان) گوریني گفتوگو یا *v.t.*
 ووتاری قسه کورن بؤ زمانی گورنکره کانی.
-interpretative (adj.).
interpretation (in-'tūr'pri-rā'shən), *n.* (۱) لیکدانه نو!
 ږوونکرده نو (۲) بؤچوون! پا
 (۳) گورین له زمانیکه نو بؤ زمانیکي تر به دم.
interpreter (in-'tūr'pri-tēr), *n.* (۱) وهرگږن! ترجمونان!
 کسپیک که نه دم گفتوگو یا ووتاری قسه کورنک ده گورینت بؤ زمانی گورنکره کانی.
interracial (in 'tēr-rā'shəl), *adj.* هی نیو ره کزان! نیو ره گزی
interrelate (in 'tēr-ri-lā't), *v.t. & v.i.* پیکه نو به سران!
 په یوه نوډی به کی نرک هه بوون پیکه نو.
-interrelation (n.); interrelationship (n.).
interrelated (in 'tēr-ri-lā'tid), *adj.* پیکه نو به سران!
 په یوه نوډی به کی نرک هه بوون پیکه نو.
interrogate (in-'tēr'ə-gāt'), *v.t. & v.i.* پرسپاریکون به وورډی و (He ~d the witness.)
 دووردریژی ادانگا، پوښسپانه.
interrogation (in-'tēr'ə-gā'shən), *n.* پرسپاریکون به وورډی و (The ~ took a long time.)
 دووردریژی ادانگا، پوښسپانه.
interrogation mark (or point), = question mark.
interrogative (in 'tə-rəg'ə-tiv), *adj.* (۱) پرسپاریکون!
 پرسپاریکون (۲) له پرسپاریکونډا به کارده هښرنیت (پوژمان).
 ووشه ی پرسپاریکون (پوژمان): (what?; where?; why?)
interrogator (in-'tēr'ə-gā'tēr), *n.* پرسپاریکون به تابه تی له
 دادگا، پوښسپانه، یا گرتووخانه (د).
interrogatory (in 'tə-rəg'ə-tōr'ī, in 'tə-rəg'ə-tō'ri), *adj.*
 وک هر پرسپاریکونډ له پوښسپانه و دادگا: (an ~ tone).
n. پرسپاریکون با چنډ پرسپاریکون (به تابه تی) که ناراسته ی گومانباریک (کږی).
interrupt (in 'tə-rup't'), *v.t.* (۱) قسه بی برین
 (to ~ a speaker)
 (۲) پچرانډ! (به رده وامی کارنک) وهستانډ! ږی لږگرتن.
v.t. قسه بی برین
interrupted (in 'tə-rup'tid), *adj.* (۱) پچر پچر
 (۲) نارنک زیوارناسی
interrupter, interruptor (in 'tə-rup'tēr), *n.* (۱) قسه بی
 برا خوښه لقرتښه (۲) نامیری بریني شم وومی نه له کتریکي به شښه پیکي
 سرده می و نوتوماتیکي
interruption (in 'tə-rup'shən), *n.* (۱) قسه بی برین! پچران-
 گفتوگو، کرا! برین (۲) شتیک که کارنک یا ږوډانیکه ده بری یا ده پچرین!

(He is intolerant of his children's laziness.)

intomb (in-tōm), v.t. = entomb.

intonate (in-tō-nāt'), v.t. (1) خویندن به ناوازمه (قورنان).

(2) به دهنگێکی تایبەتی ووتن

intonation (in-tō-nā'shən), n. (1) خویندن به ناوازمه (قورنان).

(2) بەرزو نزمی دەنگ (قسه‌کردن، گۆرانی، خویندنهوه).

intone (in-tōn'), v.t. (1) خویندن به ناوازمه (قورنان).

(2) بەرزو نزمی یەکێ تایبەتی دان به دەنگ (ووتە، گۆرانی).

(3) به گۆرانی ووتن

v.t. (1) خویندن به دەنگی بەرزو به ناوازمه (2) لووراندن.

in toto (in tō'tō), [L.] به هەمووی/ هەمووی پێکەوه.

به ته‌واوی/ سرچەم.

intoxicant (in-tok'sa-kənt), n. خوارەنەوهی سەرخۆشکەر.

بەمەگ یا دەرمانی هەست سەرکەر یا سەرخۆشکەر.

intoxicate (in-tok'sa-kāt'), v.t. (1) سەرخۆش کردن/ مست کردن.

کەیل کردن. (2) شەیداکردن! هێنانه چۆش/ شینت‌وشەیدا کردن.

(3) ژەهرای کردن (پزیشکەوانی): ژەهرای بوون

intoxicated (in-tok'sa-kā'tid), adj. (1) سەرخۆش/ مست.

کەیل. (2) شینت‌وشەیدا/ شەیدا: (~ with love)

intoxication (in-tok'sa-kā'shən), n. (1) سەرخۆشی/ مەستی.

کەیلی. (2) شەیدا/ شینت‌وشەیدا.

intra- (in'trə), پیشگرێکە بەمانای: لەناو/ لەناوێ: ناوکی.

(intramural, intravenous)

intractable (in-trak'ta-b'l), adj. (1) سەرگێش/ کەڵمەرق.

داوین ناکرێ/ سەر سەخت. (2) دەستکاری ناکرێ/ بە ناسانی لە قالب نادری/ یا

شۆهە ناگۆرێ. (3) چاره ناکرێ/ دەرمان ناکرێ/ بە ناسانی: کەم ناکرێتەوه

(نیش و نازار).

intramural (in'trə-myoo'rəl), adj. (1) لەناو سنووری شوێنێکدا.

(شار، زانکۆ، کۆلیج). (2) لەنیوان ئەندامانی قوتابخانە یا رانستگاهێکدا.

ناوکی: (~ athletics)

(3) لەناو دیوار یا بۆشایی ئەندامێکدا (ژیوارناسی)

intransigence (in-tran'si-jəns), n. Also intransigence,

سەر سەختی و هەلووست نەگۆرین: ڕێک نەکەرتن/ مەیلی ڕێکەوتن نەبوون

(کاروباری رامیاری) (the ~ of the warring factions)

intransigent (in-tran'si-jənt), adj. سەر سەخت/ یا نەگۆر/

هەلووست نەگۆر/ ڕێک نەکەوت:

(an ~ country, party, group, faction, etc.)

n. کەسیکی سەر سەخت/ کە نامادە نەبی/ پای خۆی بگۆرێ/ ڕێک بکەرێ

(بەتایبەتی لەکاروباری رامیاری و جەنگیدا):

intransitive (in-tran'sa-tiv), adj. تێنەپەر (پزیمان)

تایبەتی بە کردەری تێنەپەر، واتە کە پێویستی بە ئەواکەر نەبێ:

(I sleep: He slept.)

n. کردارێکی تێنەپەر (پزیمان)

-intransitively (adv.)

intrant (in'trənt), n. تازە کار بە دەست/ تازە ئەندام (یانە، کۆمەڵە،

دەستە یەکێ ناینی... هتد).

intrastate (in'trə-stāt'), adj. لەناو سنووری یەک ویلايەت یا

ایوادا (بەتایبەتی لە ئەمەریکا)

intravenous (in'trə-vē'nəs), adj. ناو دەمار/ لەناو دەماری

خویندا/ لە دەمارەوه: (~ an ~ injection; ~ feeding)

-intravenously (adv.)

intreat (in-trē't), v.t. & v.i. = entreat.

intrench (in-trench'), v.t. & v.i. = entrench.

intrenchment (in-trench'mənt), n. = entrenchment.

(2) له وهسیه‌نامه‌دا مریار ئەدراره بۆ کتێ بیت/ وهسیه‌نامه‌ ناگیرتەوه:

(an ~ estate)

n. کەسیکە کە دەماری نەتەوهی وهسیه‌تنامه هەجێ بێنێت

intestinal (in-tēs'ti-nāl), adj. پێخۆلەیی/ هەتاوی

intestinal fortitude, غەرت: تازایی و کۆل ئەدان/ زات

intestine (in-tēs'tin), adj. ناوخی: ناو و لاتی/ ناوکی

n. پێخۆلە.

inthrall, inthral (in-thrōl'), v.t. = enthrall.

inthrone (in-thrōn'), v.t. = enthrone.

intima (in'ti-mə), n. نیواری ناووهی بۆری خوین

intimacy (in'tə-mā-si), n. (1) تێگەلاوی نەشی دوو کەسی یا زیاتر:

دۆستایەتی/ تێگەلی/ نزکی

(2) کردەوه‌به‌کە کە نیشانه‌ی دۆستایەتی و نزکی بێ: مەج. دەستگرتن..

(3) حووت بوونی دزی

intimate (in'tə-mit), adj. (1) ناوکی/ خوین/ قول:

(2) کەسی/ بەهەشی/ خوینی/ هەست و نەستی

(the ~ details of one's life)

(3) زۆر نزیک بر دەدر (براهەری): گیانی به گیانی

(an ~ friend; to be on ~ terms with a person)

(4) قول/ وورد/ باش (an ~ knowledge of Kurdish literature)

(5) ناوکی/ ساغەبی: هەرە ناووه (the ~ structure of an atom)

n. براده‌ریکی گیانی به گیانی/ براده‌ریکی زۆر نزیک

v.t. (1) باکو کردنه‌وه/ ووتن/ دەربڕین

(2) درک کردن و پیشگەردان/ بە ئاواستەوخۆ دەربڕین یا نیشاندان:

(He ~d his approval of the plan.)

-intimateness (n.)

intimately (in'tə-mit'li), adv. زۆر له نزیکه‌وه/ ناسن:

گیانی به گیانی/ یانە/ زۆر به باشی یا ووردی (زاتین)

(to know a person or subject ~)

intimation (in-tə-mā'shən), n. (1) بلاو نامه/ ووتن

(2) درک کردن/ نیشاندان/ پێشبینی/ ناگا

intimidate (in-tim'ə-dāt'), v.t. بەجەت‌رسن کردن/ ترساندن

(به هەرچه/ ترس ناووه/ هەرچه‌شەبێکردن.

(to ~ a witness; to ~ a person into doing something)

-intimidator (n.)

intimidation (in-timə-dā'shən), n. بەجەت‌رسن/ ترس

ترساندن/ ئەدرتە (to give in or surrender to ~)

into (in'tō, in'tō, in'tə), prep. (1) بۆ ناووه/ بەر و ژوورەوه

(to come or walk ~ a building)

(2) هەتا ناووه/ بەر و و بوون/ کات:

(They worked far ~ the night)

(3) به (دوو) نه گۆرین نه گۆرین نه. بەش کردن به:

to put French ~ English; rain that turned ~ snow

intolerable (in-tol'ə-rə-b'l), adj. نەگەنی دەرماری: ئەکەلی

هەن ناکی: له/ وژە دەره: زۆر خراب (~ heat, pain, oppression)

-intolerably (adv.)

intolerance (in-tol'ə-rəns), n. (1) چاوه‌پوشی/ تەگەجێکە نەبی:

هەست خراب بوون بەرامبەر/ ڕێ ئی بوونه‌وه:

(his ~ of other races and religions)

(2) پێ نەگەوتن/ خوێردن/ خواردنه‌وه/ دەرمان/ هەستیاری

(his ~ of alcohol)

intolerant (in-tol'ə-rənt), adj. چاوه‌پوشی/ تەگەجێکە نە:

هەست خراب بەرامبەر/ ڕێ ئی بووه‌وه (~ an ~ person)

intolerant of, چاوه‌پوشی/ ڕێ ئی بووه‌وه/ ئەگەل هەن ئەکەر

intrepid

intrepid (in-trep'id), *adj.* نازا، بەترساو، ئەرات: بەغیرەت.
intricacy (in'tri-kə-si), *n.* ووردی، ئالۆسکاو، ئالۆزی
intricate (in'tri-kit), *adj.* وورد، ئالۆز، ئالۆسکاو، گران
تینگەشەسی گرانە

(~ directions; an ~ plot, design, or plan; an ~ machine)
-intricately (*adv.*); **intricateness** (*n.*).

intrigue (in-trēg'), *v.i.* (۱) دنداری کردن به دزی، چومە
(۲) پیلاننازی کردن، پیلان گێزان: (to ~ against one's friends)
v.t. (۱) فەلساوی کردن، فرۆفیل کردن، بە فرۆفیل شتیک بەجێهێنان.
(۲) سەرخی زۆر پاکێشان و پین خوش بوون: (The plan ~ed her.)
n. (۱) پیلاننازی کردن، پیلان گێزان
(۲) پیلان، پیلاننازی، پەنگ، فرۆفیل: (She loves ~s.)
(۳) دنداری، چومە دزی

intrinsic (in-trin'sik), *adj.* (۱) ئارەکی، خۆیی، هی خۆ، ئارخۆیی:
(the ~ worth of a man; ~ qualities;
the oppressive relationships ~ to capitalism)
(۲) هی ئارەوهی لەش یا ئەندامییکی

-intrinsic (*adj.*); **intrinsically** (*adv.*).
intro- (in'trō),
introduce (in-trə-dōs', in-trə-dūs'), *v.t.* (۱) جاوساگی کردن،
بردە ژۆر، ووه (۲) پێشکەشی کۆمەڵیک کردن بە دەسە: پێناسە،
(۳) تێخستن، خستەناو.
(۴) هێنانه پێشەوه، پێشکەش کردن.

(to ~ a subject into a conversation)
(۵) هێنانهکایەوه، هێنانه ئارەوه (بۆ بەکارهێنان)

(The war ~d many new words.)
(۶) پێشکەش کردنی شتیکی تازه بۆ فرۆشتن، خستە بازار، ووه: خستە پوو.
(۷) پێناسە، پێشکەش کردن، بەیەمکتر ناسین:

(I would like to ~ my friend to you;
to ~ two people; He ~d the speaker to the audience.)

(۸) پێشاندان، چارکردنەوه (They ~d him to city life.)
(۹) فەرکردن، رابەشتان، خستە پێش چاو: (She ~d him to music.)
(۱۰) پێشکەش کردن بە دەسە، بۆ لیکۆلێنەوه، گەڵاڵە، یاسا:
(to ~ a bill to Congress)

(۱۱) دەستپێکردن، پێشکەش کردن.
(He ~d his speech with a joke.)

introduction (in-trə-dūk'shən), *n.* (۱) پێناسە، هێنانهکایەوه،
پێشکەش کردن (۲) شتیکی پین ناسراو، پێشکەش کراو، یا هێنراوەکایەوه.
(۳) پێشەکی (بەرپۆک، ووتار) سەرەتا.
(ب) سەرەنای پارچەبەک مۆسیقا
(۴) پێناسە، یا پێشکەش کردن (گەسیک بە گەسیکی تر، کەسیک بە گونگراو
یا بە کۆمەڵ)

introductory (in-trə-dūk'tēr-i), *adj.* سەرەنای، پێشەکی،
هی نشتەکی (~ remarks by the speaker)

introspect (in-trə-spekt'), *v.t. & v.i.* لە هەست و بیربوونەوەی
خۆ کۆلێنەوه، لە خۆ کۆلێنەوه، بیرکردنەوه لە هەست و نەستی خۆ.
introspection (in-trə-spek'shən), *n.* لە هەست و بیربوونەوەی
خۆ کۆلێنەوه، لە هەست و نەستی خۆ کۆلێنەوه

introspective (in-trə-spek'tiv), *adj.* (۱) ئابەستی بە لیکۆلێنەوهی،
هەست و بیربوونەوەی خۆ.
(۲) لە هەست و نەستی خۆ کۆلێنەوه: (an ~ person)

introversion (in-trə-vūr'zhən), *n.* (۱) گۆشەگیری،
پووێکەر وەیی، سەرئێجان بە بیرو هەستی خۆ نە بە دەرهوه.
(۲) بۆ ئارەوه، چومە، چومە ئارەوه، بەرههه ئارەوه

-introversive (*adj.*).

invade

introvert (in-trə-vūrt'), *v.t. & v.i.* (۱) گۆشەگیری، گۆشەگرتن،
لە هەست و نەستی خۆ کۆلێنەوه (۲) بەرهه ئارەوه، چومە، یا نوشتانەوه
n. (۱) شتیکی چەماری بەسەر خۆیدا یا بۆ ئارەوه.
(۲) گۆشەگیر، کەسیکی گۆشەگیر

adj.
-introverted (*adj.*).

intrude (in-trōd'), *v.t.* (۱) سەپاندن بەسەردا، دان بەسەردا
(۲) خۆ سەپاندن بەسەردا، خۆ داکووتان، دەست کێشانه ناو، دەستدریزی
کردنەسەر، خۆتێهەلقووتاندن (۳) بەردی تۆلۆه بەزۆر کردن بەسەر یا
بەناو بەردی تێدا (زەمینیاسی).
v.i. (I hope I'm not ~ing.) (۱) خۆ سەپاندن بەسەردا، خۆ داکووتان،

intruder (in-trōd'ēr), *n.* (۱) خۆ سەپاندن بەسەردا، سەپنەر، خۆ داکووت،
خۆتێهەلقووتێنەر (۲) دەستدریزی کردنەسەر (دز، دوژمن، فرۆکە، دوژمن،
دەست کێشەر، ناو

intrusion (in-trōd'zhən), *n.* (۱) خۆ سەپاندن، خۆداکووتان،
خۆتێهەلقووتان (۲) دەست بەسەرداگرتن یا داگیرکردن، زەوی و زاری خەلک،
چووێه ناو زەوی خەلکەرە
(۳) دەستدریزی کردنەسەر، چووێه ناو یا دەست کێشانه ناو وولاتییکی ترەوه

(an ~ into our country's air space)
(۴) بەزۆر بەردی تۆلۆه کردنەسەر یا ناو تۆلی بەردی ترەوه (زەمینیاسی)

-intrusive (*adj.*),
intrust (in-trust'), *v.t.* - **entrust.**

intubate (in'tyoo-bāt', in'too-bāt'), *v.t.* بۆری خستەناو،
ئەندامییکی لەشەوه (وەک قورگ بۆ هەناسەدان)

-intubation (*n.*),
intuit (in'tu-it, in-tōd'it), *v.t. & v.i.* لە خۆوه زانی،

بە زگماکی، هەستییکردن یا زانی.
(۱) لە خۆوه زانی،
intuition (in-tōd'ish'ən, in-tū-ish'ən), *n.* هۆشی زگماکی، بە زگماکی زانی، یا هەستییکردن:
(to know something by ~)

(۲) پێ بەدی، سەلیقه
(۳) شتیکی لە خۆوه زانی، یا بە زگماکی هەستییکراو.

(۱) لە خۆوه زانی،
intuitive (in-tōd'i-tiv, in-tū'i-tiv), *adj.* بە زگماکی زانی، یا هەستییکراو: (~ knowledge)
(۲) لە خۆوه زانی، پێ بەدی، بە زگماکی زانی، یا هەستییکەر:
(an ~ person; Are women more ~ than men?)

-intuitiveness (*n.*),
intuitively (in-tōd'i-tiv-li, in-tū'i-tiv-li), *adv.* لە خۆوه زانی،

کردهوه، رهووشت، بە زگماکی نەک بە فێرپوو
(to know something ~)

intwine (in-twīn'), *v.t. & v.i.* = **entwine.**

inundate (in'un-dāt', in-un'dāt'), *v.t.* (۱) داپۆشین بە ناو، یا
بە ناوی لافاو، لافاو ئی هەلسان، ئوقوم کردن لە ئاردا
(۲) ئوقوم کردن، کردن بە ژێرەوه هەر وەک بە لافاو، پێبوون، پێکردن
(to ~ with requests; to be ~ed with letters)

-inundation (*n.*),
inure (in-yoor'), *v.t.* رابەشتان (بە شتی ناخۆش):

(to be ~d to hardships)
v.i. دەستییکردن یا خستەکار یاسا، پێهروه.
(Compensation benefits ~ from the first day of disability.)

inutile (in-u'til), *adj.* پین سوود، پین کەلک.

inutility (in'yoo-til'a-ti), *n.* (۱) پین سوودی، پین کەلکی
(۲) گەسیک یا شتیکی پین کەلک.

invade (in-vād'), *v.t.* (۱) هێرش بردنە سەر، پەلاماران، داگیرکردن،
دەستدریزی کردنەسەر، شالۆ بۆ بردن: (to ~ another country)

investment

داهینترا، مؤخره موه (نامین) **inventor** (in-ven'tēr), n.
 بارنامه **inventory** (in'ven-tō'rī, in'ven-tō'ri), n.
 لیستی به سرکردنوه
 (۱) لیستی به سرکردنوه بۆ نامدکردن.
 (۲) خستنه ساری تا ماکردن له لیستی به سرکردنوه.
inverse (in-vürs'), adj.
 (۱) ههنگه یاره سهره موه ههنگه یاره.
 (۲) پینجهوانه به پینجهوانه
 (۳) به پینجهوانه (بیرکاری): پیوهندی به پینجهوانه:
 (an ~ ratio or proportion)
 پینجهوانه: شتیکی پینجهوانه: (Love is the ~ of hate.)
 n.
 ههنگه یاره پینجهوانه کردن: وهرگه یاره
 v.t.
 به پینجهوانه به پینجهوانه ئه موه
inversely (in-vürs'li), adv.
 به پینجهوانه به پینجهوانه (بیرکاری).
inverse proportion,
 پیوهندی به پینجهوانه (بیرکاری).
inverse ratio,
 پیوهندی به پینجهوانه (بیرکاری).
inversion (in-vür'shən, in-vür'shan), n.
 (۱) ههنگه یاره موه
 وهرگه یاره. (۲) شتیکی ههنگه یاره. (۳) وهرگه یاره دهستوری پینجهوانه
 ناسایی پسته (ریزمان): باشو پینجهوانه بکرو کردار:
 (Waiting at the gate was the host; That I like.)
 (۴) پینجهوانه کردن (بیرکاری). (۵) گۆشه گیری.
 (۶) وهرگه یاره تاوان.
 (۷) ههنگه یاره ی زمان به پشتا (دهنگه یاره).
 (۸) ههنگه یاره ی حهز له توحی خۆ کردن: نیربازی
invert (in-vür't'), v.t.
 (۱) سهره موه خوار کردن موه: ههنگه یاره موه
 ههنگه یاره موه. (۲) وهرگه یاره: باشو پینجهوانه: پینجهوانه کردن.
 (۳) نیشاندن موه بۆ ناموه: به موه ناوخۆ وهرگه یاره یان
 n.
 (۱) شتیکی ههنگه یاره. (۲) ههنگه یاره: نیربازی
invertibrate (in-vür'ta-brät'), adj.
 (۱) بئ بربره بئ بربره
 (۲) ترسۆله بئ غهت: پاره بئ پاره
 n.
 گیاندار بئ بربره یا بربره
inverted commas, [British] = quotation marks,
 ویرگول
 سهره یاره ویرگول ههنگه یاره
invest (in-vest'), v.t.
 (۱) پۆشین: جل له موه کردن: کردنه موه: ازانده موه
 (۲) داپۆشین: گرتنه موه (Fog ~s the city.)
 (۳) پیروهن له: ههنگه یاره له: تیدابون: کرانه موه (مهجاز):
 (The old ruins were ~ed with romance.)
 (۴) دانان به فرمان موه یا کار به دهستیکی گه موه به نامه موه.
 (۵) دهسه لات پیدان: ماف پیدان
 (The military governor has been ~ed with full authority.)
 (۶) وه سهو دهینان: پاره ههلسۆران: پاره خستنه نیش بۆ قازانج:
 به بهرهم هینان: (to ~ money in real estate)
 (۷) تیدا خهرج کردن: کات. کۆشش. ورتنه. پاره: پهنج: پهنج تیدان
 (We have ~ed a lot of time and effort in this project.)
 (A) ئابلقه دان: مهوردان به سهربان
 v.t.
 وه سهو دهینان: پاره خستنه نیش موه بۆ قازانج: پاره ههلسۆران
investigate (in-ves'ta-gät'), v.t.
 لیکۆلینه موه به ووردی:
 ئی ووردی موه و پینجهوانه ساغ کردن موه:
 (to ~ a crime, the causes of a railway accident, etc.)
 -investigative (adj.).
investigation (in-ves'ta-gä'shən), n.
 لیکۆلینه موه به ووردی
 (تاوان، پودان).
investigator (in-ves'ta-gä'tēr), n.
 لیکۆل موه (تاوان، ووردان).
investiture (in-ves'ta-chēr), n.
 (۱) له موه کار دانان به بهرهم موه
 به نامه موه: دهسه لات پیدان: کردن به فرمان موه.
 (۲) بهرگ: داپۆشه: پۆش: سهرمخه.
investment (in-vest'mənt), n.
 (۱) داپۆشین: بهرگ له موه کردن:

invader

(۲) ئن ووردان: ئن جران: ئن ووردان: هیرش برده موه
 (The children ~d the kitchen.)
 (۳) دهستوری کردن موه: سنور شکاندن: خۆ سه پاندن به سرده:
 (He ~d my privacy.)
 (۴) پیاپلا و بوه موه ریان لیدان (Disease ~s tissues.)
 v.t.
 پهلاماردان: هیرش برده موه: شالاو بۆ بردن
invader (in-väd'ēr), n.
 داگیر موه: پهلامارد موه: هیرش بهر موه
 دهستوری کردن
invalid (in'və-lid), adj.
 (۱) نهخۆس: کهفته کار: لاوازه نهخۆش:
 پهککهوتنه: بئ هیز: ئی کهفته کاران: قایهتی به نهخۆش و کهفته کاران:
 (an ~ home)
 کهستیکی نهخۆش و کهفته کار: کهستیکی پهککهوتنه موه همیشه نهخۆش و
 له جیگادا کهتو.
 v.t.
 (۱) پهککستن: کهفته کار کردن: لاوازه کردن
 (۲) ئازاد کردن: سهربان له بهر نهخۆشی یا کهفته کاری
 v.t.
 (۱) پهککهوتن: کهفته کار بون: لاوازه بون
 (۲) خۆلینستن: سهربان له بهر نهخۆشی یا کهفته کاری
invalid (in-val'id), adj.
 نادروست: پوچ: بی پایه: بهتان بووه موه
 (پاوه نامه: کاری پۆ ناکر: نابهج):
 (an ~ excuse, argument, claim, passport, etc.)
invalidate (in-val'ə-dät'), v.t.
 بهتان کردن موه: پرا نامه: یاسا:
 نادروست کردن: سهرنامه (مهجاز): پوچ کردن
 -invalidation (n.).
invalidity (in'və-lid'ə-ti), n.
 نادروستی: بهتان: نابهجی:
 پوچی
invaluable (in-val'ü-ə-b'l), adj.
 زۆر بهر موه: زور به پایه:
 توحی له موه نادرستی له بهر زۆر به توحی
 (~ paintings, advice, service, help, etc.)
invariable (in-vär'ə-b'l), adj.
 نهگۆر: ناکۆری
invariably (in-vär'ə-b'li), adv.
 هه میشه: هه موه کاتیک:
 به موه گۆر (He is ~ late to class.)
invariant (in-vär'ə-ənt), adj.
 نهگۆر
 n.
 هیندی نهگۆر (بیرکاری)
invasion (in-vä'shən), n.
 (۱) پهلاماردان: هیرش برده موه
 داگیر کردن: شالاو: دهستوری: (a military ~)
 (۲) دهستوری بۆ سهر موه: سنور شکاندن: هیرش
 (an ~ of privacy)
 -invasive (adj.).
investive (in-vek'tiv), adj.
 هیرش بهر موه: به موه: جوین موه
 سهره نیش موه: به موه پیر: به موه
 n.
 (۱) هیرش بهر موه سهر موه: تود (به موه): به موه
 (۲) apt. حوس: ووشه ی پیر
inveigh (in-vā'), v.t.
 هیرش برده موه: سهر موه: به موه
inveigle (in-vē'g'l, in-vā'g'l), v.t.
 به موه بون: به موه بون
 ههلمه بون: موه کردن: کاری نابه موه:
 (۱) داهینان: موه ی شتی تازه:
 مؤز موه: موه:
 (Edison ~ed the phonograph.)
 (۲) ههلمه سهر: زور: به موه: دیوست کردن:
 (to ~ an excuse, alibi, etc.)
inventer (in-vent'ēr), n. inventor.
invention (in-ven'shən), n.
 (۱) داهینان: موه ی شتی تازه
 (۲) شتیکی داهینان: موه:
 شتیکی ههلمه سهر: موه
inventive (in-ven'tiv), adj.
 (۱) قایهتی به داهینان
 (۲) داهینان: موه: موه: به موه: داهینان: ههلمه سهر:
 (He has an ~ mind.)

inwardness

inwardness (in'wɜrd-nis), *n.* بیرکردنه ره له ههست و نهست و
بیری خو (۲) گهوهرا ناوگره: ماک (۲) قولی ههست و بیر دلسۆزی

inwards (in-wɜrdz), *adv.* = inward.

inwrap (in-rap'), *v.t.* enwrap.

inwrought (in'rɔt', in-rɔt'), *adj.* (۱) چنراوه به قوماشه کهوه
(نه قش ونگار) بیژده چنراو. (۲) تیکه: باش تیکه لاوکراو.

iod-, iodo- (i-od'),

iodate (i'a-dat'), *v.t.*

n. یۆد سنکرده
یۆدات

iodin (i'a-din), *n.* - iodine.

iodine (i'a-din, i'a-din), *n.* یۆد

iodize (i'a-diz'), *v.t.* یۆدیندار: نه یۆد برین دهرمان کردن

ion (i'on, i'on), *n.* ئایۆن: هیریا، کیمیا

-ionic (*adj.*).

-ion, باشکریکه ههنا: (۱) کودارینک یا نهجاسی کودارینک

(*indentation*)

(۲) باری شینک (*cohesion*)

Ionic (i-on'ik), *adj.*

(۱) تابهتی به تاپۆنیا و گهله که

(۲) هی رحاسی نابۆتی که به شینکه له زمانی یونانی

(۲) تابهتی به شیناری خانوو سازی نابۆتی که بریتیه له چوکلای لول
خواردوو ب بیج بیج به سهری کۆله کهوه.

n. (۱) حۆزه نیجیکی گهوهری به ناسانی خوینراوه به چاپههمنی.

(۲) زارای دیۆنی که به شینکه له زمانی یونانی

iota (i-ɔ'tə), *n.*

(۱) نیسی بوهمسی نهلفوبینی یونانی

(۲) تۆزا نهحت: نۆزینکه نهختینک

IOU, I.O.U. (i'ɔ'u'), *n.* مژ قهرزاری نۆم بریتیه له پارچه کاغه نۆزیک
که قهرز نه سن نییه له سهر دههوسن و نه دیدا به خاوهن قهرز ده
سهنده و کورنه نه سن وو شهیهه: "I love you"

IPA, = International Phonetic Alphabet, نهلفوبینی دهنگینۆزی
جیهانی

IQ, I.Q., = intelligence quotient.

ir- (ir), بیشگریکه ههنا: نه بن
له پیش و شهیهه: به کارده هینتری که به "r" دهست پین بکات.

(*irresponsible; irreversible*)

Irak (ē-rāk', i-rak'), *n.* Iraq.

Iran (ē-rān', i-rān'), *n.* ئیران

Iranian (i-rā'ni-ən), *adj.* تابهتی به ئیران و گهله که و زمانی که بیان و
کلتور ده که بیان

n. (۱) هاوولاتی بهکی ئیران: فارسی

(۲) لنگه له زمانی هیندی-نهروپی که فارسی و کوردی و نهفغانی. واته
پهشتو دهگریتهوه

Iraq (ē-rāk', i-rak'), *n.* عیراق

Iraqi (ē-rāk'i), *n.* (۱) عیراقی: هاوولاتی بهکی عیراق
(۲) زمانی عهده بی عیراقی

adj. عیراقی: تابهتی به عیراق و گه و زمانی کلتور ده که
irascible (i-ras'ə-b'l, i-ras'ə-b'l'), *adj.* تهنکه هیکلا: سهرگره:

تهنگه هیکلا: خورده و شۆ: زوو هه لچوو.

-irascibility (*n.*).

irate (i'rāt, i-rāt'), *adj.* (۱) تهوره (۲) به تهوره بی بهوه: تهوره بی بهانه
له تهوره بی بهویه (*an ~ phone call*)

ire (ir), *n.* تهوره بی بۆ

ireful (ir'fʊl), *adj.* تهوره پرقای

iris (i'ris), *n.* (۱) پهنگه دهگینه: پرچی نایش و فاشه.

(۲) گلینه: کلینه ی جاو: ره شینه: ره شینه ی جاو

(۲) سهوسهز گوله سهوسهز.

ironing

Irish (i'rish), *adj.* ئیرلهندی: تابهتی به ئیرلهنده و گهله که و
زمانه که و کلتور ده که.

n. (۱) زمانی ئیرلهندی

(*get one's ~ up*) [Colloq.]: تهوره بی: بۆ

the Irish, گهلی ئیرلهنده: ئیرلهنده بی بهکان.

Irish coffee, خواردهنده به که له قاره و ریسکی و گرم پیکدیت.

Irishman (i'rish-mən), *n.* (۱) ئیرلهندی بهک: پیاریکی ئیرلهندی
هاوولاتی بهکی ئیرینه ی ئیرلهندی (۲) که سیکه بنهجه ئیرلهندی

Irish Republican Army, [IRA], رینکخراوتیکه خهبات بۆ
سهر به خۆسی ئیرلهنده دهکات.

Irish setter, سهگینکی توک دریزی سووری ئاوریشیه.

Irish terrier, سهگینکی بچوکی قز لولی سووریاوه.

irk (ɜrk), *v.t.* پهستکردن: بپن تاقت کردن: بۆ ههسان

irksome (ɜrk'səm), *adj.* ناخۆش (شهره): چۆنینه: باریکه:

بپن تاقت کرا: پهستکرا: ووشت (کان) (*an ~ tack; ~ restrictions*)

iron (i'ɛm), *n.* (۱) ناسن (۲) ل) ئوتوو (ب) نامیژیک ناسن.

(۲) (pl.) پتوهنده: پیوهندی ناسن (۴) هیز: سهختی.

(۵) [Slang], چهکنیکی ناگرتنی بچوو

(۶) داری گۆلف: که سهر ده که ناسنه.

(۷) دهرمانی هیز که ناسنی تیدا پین.

adj. (۱) ناسن: ناسن: ناسنینه.

(۲) سهخت: به هیز: ناسن: ناسنینه: تانوشینه: تهره:

(*an ~ temperament, will, etc.*)

(۲) بپن بهزه می: دلره قانه: بپن بهحمانه: (*to hit with an ~ hand*)

(۱) له ناسن گرتن: به ناسن داپۆشین. (۲) په یوه سنکردنی به نۆدیک

(۲) جل له ئوتوو دانا: ئوتوو لیدان

v.t. جل له ئوتوو دانا: ئوتوو لیدان

have irons in the fire, خهریک بوون (کار و کاسه سی، باواردن، چالاک).
in irons, په یوه سنکردن: به نۆدیک: له به نۆدیکه دانا.

iron out, ساف کردن: لایردن (قۆرت، کۆسپ، ناگۆکی) ناگۆکی برینهوه:
(*They held a meeting to iron out their differences.*)

به گهرا و گهرم کردن: کردنی کاریک له
باشترین کاتدا: ههسان به کاریک له کاتی خۆیدا.

Iron Age, (۱) چهرخی ناسن: چهرخی به کارهینانی ناسن که له سالی
ههزاری پیش زاینهوه دهستیگیره. (۲) [i-a] دوا چهرخ و خراپترین

چهرخی جیهان (نهفسانه ی کۆن)

iron-clad (i'ɛm-klad'), *adj.* (۱) له ناسن گهرا: ناسن پۆش

له قهلفانی ناسن گهراو.

(۲) توندوتیز: سهخت: به زهبروژنگ: (*an ~ rule*)

(۳) مسۆگرا: تهوا: (*~ guarantees*).

n. کهشتی بهکی چهنگی به قهلفان دهور گهراو.
iron curtain, پهرده ی ناسن: بهر به سۆتیکه که بهری په یوهندی دهگرین

له نۆیان وولاتاندا به تابهتی له نۆیان به کیتی سۆقیته و هاو په یهانه کانی و
وولاته پۆژ ناوایی به کاند.

iron hand, توندوتیز: سهخت: به زهبروژنگ.

(*to rule a country with an ~*)

-iron-handed (*adj.*).

iron horse, [Colloq.], (۱) نهسه ناسنینه: پاسکین.

(۲) مهکنه ی بۆژیا: مهکنه ی شهمندههه.

ironic, ironical (i-ron'ik, i-ron'ik'l'), *adj.* (۱) به تهوس:

لاقرتیزی: سهیر: لاقرتیزی بۆژگار یا ژبان: پیچه واته (مههست، مانا):
تهوس: (*an ~ remark, event, etc.*)

(۲) به تهوسه وه قسه که: لاقرتین باز: پر له لاقرتین.

-ironically (*adv.*).

ironing (i'ɛm'ɪŋ), *n.* (۱) جل له ئوتوو دانا.

(۲) شو خله له ئوتوو دهرئ
ironing board, مئزى ئوتوودان
ironist (i-ron'ist), *n.* لاقرتن باز به تهرسهه قسهكه
iron-master (i'ern-mas'ter, i'ern-mas'ter), *n.* خاوره
 كارگهئ ناسن
iron-monger (i'ern-mun'ger), *n.* ناميرى ناسن فروش
 ناسن فروش
iron-side (i'ern-sid'), *n.* پياويكى مچهرگه و نازا
ironsmith (i'ern-smith'), *n.* ناسنگه
ironware (i'ern-war'), *n.* دهرى ناسن: شوممكى ناسن
ironwork (i'ern-wurk'), *n.* ناميرى ناسن: پارچه ناسن
ironworker (i'ern-wur'ker), *n.* (۱) ناميرى ناسن لرووستكه
 كرنكارى ناسن (۲) لرووستكه چوارچينوى پردى ناسن
ironworks (i'ern-wurks'), *n.pl.* كارگهئ ناسن يا تواندهوى
 ناسن: كارگهئ ناميرى قورسى ناسن
irony (i'ra-ni), *n.* (۱) لاقرتن: تهوس
 (The speaker was using ~ when he said that the stupid plan was "very clever.")
 (۲) قسه به تهوس: قسه لاقرتن: قسه به پينجهوانه
 (۳) لاقرتنى بوزگار, ژيان, يا چاره تهوس: شتىكى سهر: سهر: بوودانئيه
 كه پينجهوانهئى نهوه بن كه چارهئى دهكرئ:
 (If a poor man inherits a great fortune and dies soon, we might call it one of life's ~ies.)
 (۴) خو گيل كردن يا خو به نازان پيشاندان له وتووئوو مشتومره
 (پيشى دهرورئ) Socratic irony
irradiance (i-ra'di-ans), *n.* شومقانهوه: پووناكى دانهوه
 شومق
irradiant (i-ra'di-ant), *adj.* به شومق: شومقدار: شومق هاوئو
 برفقهدار
irradiate (i-ra'di-ai'), *v.t.* (۱) شومقانهوه: پووناكى دانهوه
 برفقه دانهوه (۲) پوونكردهوه: پيشاندان به پوونئى
 (۳) دانهوه: بلاوكردهوه: ئى بوونهوه: (to ~ joy)
 (۴) دهرمان كردن به تيشكى سيني و سهرو و نهوشهئى... هتد
v.t. (۱) شومقانهوه: تيشكدانهوه (۲) پووناك بوونهوه
adj. به شومق: شومقدار
irradiation (i-ra'di-ashan, ir-ra'di-ashan), *n.* (۱) شومق
 دانهوه: برفقه دانهوه: تيشكدانهوه (۲) تيشكه: شومق
 (۳) (۱) پوونكردهوه (ب) بوز پوون بوونهوه: تيشكيشتن
 (۴) دهرمان كردن به تيشكى سيني و سهرو و نهوشهئى... هتد
irrational (i-rash'an-l), *adj.* (۱) بن ميشك: تواناى بركردنهوى
 نوبه (to behave like ~ animals)
 (۲) نابهجن: لهگهل ميشكدا نهكونجاو: (~ fears)
irrationalism (i-rash'an-l-iz'm), *n.* بروجوا: بيز: يا كودارى
 نابهجن
irrationality (i-rash'an-l-iz'm), *n.* (۱) بن ميشكى
 (۲) نابهجنئى
 (۳) بيز يا كودارىكى نابهجن
irreconcilable (i-rek'an-sil'ab'l), *adj.* (۱) ناشتبان نايتهوه
 پينكهوه ههئ ناكه: ريك ناكهون: ناشت نابهنهوه: (~ foes)
 (۲) پينكهوه نهكونجاو: دژئى پهكتر: ناكوك:
 (~ ideas, statements, actions, etc.)
n. (۱) كهسئى سهسهخت: كهسيك كه ريك ناكهريت لهسهر هيج شتىك
 (۲) بروجواوهرو كودارى پينكهوه نهكونجاو, ناكوك, يا دژ به پهكتر
-irreconcilability (*n.*)
irrecoverable (ir-i-kuv'er-ab'l), *adj.* دهست ناكهويت

لهكيس چوهه: نايتهوه: ناميرنئتهوه: چاك ناكهريتتهوه: (~ losses)
irredeemable (ir-i-dem'ab'l, ir-i-dem'ab'l), *adj.* (۱)
 ناكهريتتهوه به پارهى ووره (پارهى كاغهئ): نرجهكهئ دهست ناكهويتتهوه
 به پارهى ووره (۲) ناكهريتتهوه (شئى بارههكرائ): دهرناهيترنئتهوه له بارته
 (۳) ناكهريتتهوه (قهرئ): دهست ناكهويتتهوه: ناسهترنئتهوه
 (۴) لهدهست چوهه: لهكيس چوهه: ناكهريتتهوه: ناكهريتتهوه: (~ losses)
 (۵) چاك نايبن (رهووشت, مرؤه, پهقان): ناكهريتتهوه سهر پئى راست:
 دهستئى ئى شوئاره (كهسئى سهرسهري بن رهووشت): ناكهويت
irreducible (ir-i-dūs'ab'l, ir-i-dūs'ab'l), *adj.* (۱) كهه
 ناكهريتتهوه: كهتر ناكهريتتهوه (۲) ناكهويتئى بوز بارئىكى ويستراو
irrefragable (i-ref'ra-gab'l), *adj.* به دژ ناكهريتتهوه:
 بهرپههچ ناكهريتتهوه
irrefutable (i-ref'yoo-ta-b'l, ir'ri-fū'ta-b'l), *adj.* به دژ
 ناكهريتتهوه: بهرپههچ ناكهريتتهوه: راست: (~ evidence)
-irrefutability (*n.*); **irrefutably** (*adv.*)
irregardless (ir-i-gärd'lis, ir'ri-gärd'lis), *adj. & adv.* =
 regardless.
irregular (i-reg'yoo-lär), *adj.* (۱) ناويزه: جيا: ناساسا
 (۲) ناپرئوويك: نادهستورئى: تيشكه لاوويكهاوئو
 (۳) خواروخئى: نايهكسان: لاسهنگ: ناپرئو
 (۴) ناپرئوويك: لاسهرا: چوئن پينكهوت وهه: به ناپرئوويكئى بوودهدات:
 (~ intervals, visits, etc.)
 (۵) نادهستورئى (پريزمان): به جيا گهردان دهكرنت (پريزمان):
 (Go and write are ~ verbs.)
n. (۱) شتىكى ناپرئوويك: كهسئى ناپرئوويك
 (۲) سويا يا سهريانى ناياساسي
irregularity (i-reg'yoo-lar'ab-ti, ir'reg-yoo-lar'ab-ti), *n.*
 (۱) ناپرئوويكئى: ناپرئوويكئى: نادهستورئى: پهپههوى ياسا نهكون
 (۲) شتىكى ناپرئوويك يا ناپرئوويك
irrelative (i-rel'ativ), *adj.* = irrelevant.
irrelevance (i-rel'ä-vans), *n.* (۱) پهپههونئى نهپوون به باسهكهوه
 له پاس بهدهرى: ناكهيتكى (۲) شتىكى له پاس بهدهر: شتىكى بن پهپههونئى
 به باسهكهوه يا ناكهيتكى
irrelevancy (i-rel'ä-vän-si), *n.* = irrelevance.
irrelevant (i-rel'ä-vant), *adj.* پهپههونئى به باسهكهوه نوبه
 بن پهپههونئى: له پاس بهدهر: ناكهيتكى له جهئى خوئيدا نوبه:
 (an ~ issue, remark, question, etc.)
irreligious (ir-i-lij'as, ir'ri-lij'as), *adj.* بن نايبن: كافه
irremediable (ir-i-mē'di-ab'l), *adj.* بن چاره: بن دهرمان
 چاك ناكهيتكى: چاك ناكهيتتهوه
irremissible (ir-i-mis'ab'l, ir'ri-mis'ab'l), *adj.* لئفوش
 بوونئى بوز نوبه
irremovable (ir-i-mōöv'ab'l), *adj.* ناجوونئى: ناجوونئى
 لاناپرئى
irreparable (i-rep'er-ab'l), *adj.* چاك ناكهيتتهوه:
 جهئى خوئى ناكهيتتهوه: (~ damage)
-irreparably (*adv.*)
irrepealable (ir-i-pēl'ab'l, ir'ri-pēl'ab'l), *adj.* لاناپرئى
 ناسهريتتهوه (ياسا): ناكهويتئى: مهلتاوه: شينئتهوه
irreplaceable (ir-i-pläs'ab'l), *adj.* هيج جينكهئى ناكهيتتهوه
 (شت, مرؤه): جينكهئى پير ناكهيتتهوه:
 (an ~ leader, thing, person, etc.)
irrepressible (ir-i-pres'ab'l), *adj.* پيشئيل ناكهيتكى: داببن ناكهيتكى
 ناكهيتكى: دممكوت ناكهيتكى: دانامرگيشئى: جههوى ناكهيتكى: (~ joy)
irreproachable (ir-i-präch'ab'l), *adj.* پينكهوه: بن سووچ

بىن لۇمە: لۇمە ناكىرى: لۇمەى لەسەر ذىبە (~ behavior)
irresistible (ir'i-zis'tə-b'l), adj. بەرھەستى ناكىرى: بەرى ناكىرى:

بەرىمەست ناكىرى: بەرىمەركانى ناكىرى: نۇر جوانو دلوفىن:
(an ~ feeling, smile, beauty, desire, etc.)

-irresistibility (n.); irresistibly (adv.)
irresoluble (i-rez'ə-lyoo-b'l), adj. = insoluble.

irresolute (i-rez'ə-lōōt', i-rez'ə-lūt'), adj. پارا: دوودن
irresolution (ir'rez'ə-lū'shən), n. پاراى: دوودلى

irresolvable (ir'i-zol'və-b'l), adj. (۱) شى ناكىرىنەمە
پارچە پارچە سكرىت: (۲) چارى ذىبە ناكىرى: كىشە: ناخىرى بە لاىكە:

irrespective (ir'i-spek'tiv), adj. [Rare]. گوى بىن نەدەر: بىناك
irrespective of, بىن گوى دان بە: لەكەل نەدەشدا: بىن رەچار كىردن:

(He rushed forward to help irrespective of the consequences.)

irresponsibility (ir'i-spon'sə-bil'ə-ti), n. (۱) بىن لۇمەى:
بىن سووچى: (۲) پىشت بىن نەبەستران: گوى نەدانە نەنجامى كارى خو:

بىن ھەستى: بىناكى:
irresponsible (ir'i-spon'sə-b'l), adj. (۱) لۇمە ناكىرى:
لۇمەى لەسەر ذىبە: لىنى ناپرسىرتەمە (an ~ child).

(۲) پىشتى بىن نەبەستران: بىناك: گوى نەدەر: ناشرىن (كردەمە) بىن ھەست:
(an ~ person, behavior, act, etc.)

n. كەسىكى پىشت بىن نەبەستراو: بىناك: يا گوى نەدەر
irresponsibly (ir'i-spon'sə-b'li), adv. بە بىناكانە: نە ناشرىنى:

بە پىشت بىن نەبەستراوانە: بە ناھەجىرى:
(He behaved ~ toward his parents.)

irresponsive (ir'i-spon'siv), adj. (۱) كارى تىن نەكرىووه:
ھىچ نەگۇراوہ يا چاكتىر نەبووه (The patient is ~ to treatment).

(۲) وەلام نەدەردەمە: بىن ھەيل
irretrievable (ir'i-trēv'ə-b'l), adj. دەست ناكىرىتەمە:

ناگەرىنرەتەمە: ناھىنرەتەمە: لەدەست چوو: (an ~ loss).

irreverence (i-rev'ēr-əns), n. (۱) رىز نەكرتن
(۲) كارنە يا كوردەمەدەكە كە رىز نەكرتن پىشان دەدات (۳) رىز ئى نەگىران

irreverent (i-rev'ēr-ənt), adj. رىز نەكر: رىز ئى نەكر:
بە چاوى سووك تەماشاكەر. (an ~ person, act, behavior, etc.)

irreversible (ir'i-rēv'ə-sə-b'l), adj. (۱) ھەلئادەشنىرتەمە: بىرپار:
ناسرەتەمە باسا: ناگۇرى (an ~ decision)

(۲) پاشو پىش ناخىرى: ھەلئادەشنىرتەمە: ناگىرىتەمە بۇ دواوہ.

-irreversibility (n.); irreversibly (adv.)
irrevocable (i-rev'ə-kə-b'l), adj. ھەلئادەشنىرتەمە: بىرپار:

ياسا: ناگۇرى: ناسرەتەمە: لاناپرى: ھەتا ھەتا ھەلئادەشەمە بۇ ذىبە:
(an ~ decision, judgment, act, etc.)

irrevocably (i-rev'ə-kə-b'li), adv. بەشەبەمەدەكە كە ھەنئەمەشەتەمە:
يا نەگۇرى: ھەتا ھەتا: (They are ~ separated, tied together, etc.)

irrigable (ir'i-gə-b'l), adj. بەراو: ناو دەردى زەوى وزان: ناوہ نىا:

irrigate (ir'ə-gāt'), v.t. (۱) ناودان زەوى وزان: بىوہك:
ناوئىزى كىردن: (۲) شوڧىدن يا پاكتەردەمە (پىزىشكەوانى):

-irrigator (n.)
irrigation (ir'ə-gā'shən), n. ناودان زەوى وزان: بىوہك: ناوئىزى

-irrigational (adj.)
irritability (ir'ə-tə-bil'ə-ti), n. (۱) تەنگەجىكلانەبى: بىن تاقەتى:
تەنگەتەلىكەبى: زوو شىتەگىرپوون (۲) ناسكى (نەندامى لەش)

irritable (ir'ə-tə-b'l), adj. (۱) تەنگەجىكلانە: تەنگەتەلىكە:
زوو توورەمەمۇ: زوو شىتەگىرپوون (۲) ناسك (نەندامى لەش):
(an ~ stomach)

-irritably (adv.)
irritant (ir'ə-tənt), adj. پەستەمە: توورەمەمۇ: ناخوش (شەت)
(۱) شىتەگى چووزىنەرەمە يا تارەمەتەمە (تالەت، تەپ پوتۇن).

(۲) شىتەگى پەستەمە: شىتەگى يا كەسىكى دال پەستەمە يا سەرنىشەن.

(۱) پەستەمە: توورەمەمۇ: بىن تاقەت كىردن: (۲) داگىرساندن (پىزىشكەوانى): ھەمپىكەردن:
بىزار كىردن: سەرنىشەندان (۳) داگىرساندن (پىزىشكەوانى): ھەمپىكەردن:

نازاردان: سوور كىردەمە: چووزاندەمە: نىشاندىن:
(Harsh soap ~s the skin.; The heavy smoke ~ed my eyes.)

(۱) پەستەمە: توورەمەمۇ: دىلگىرتن.
(۲) پەستى: دىلگىران: توورەمەمۇ (۳) شىتەگى پەستەمە: توورەمەمۇ: يا دىلگىر

(۴) نازارگەشەن: داگىرسان (نەندامى لەش): سوورپوونەمە يا ھەو كىردن:

(stomach, skin, or eye ~)
irrupt (i-rupt'), v.t. (۱) سىنوور شىكلانە: پەلاماردان: شالو بىردنە سەر:
ھىرش بىردنە سەر. (۲) زىمەبوونى ئارىكەو پىتە (دانىشتوان)

-irruption (n.); irruptive (adj.)
is (iz), بارى كىردارى "بوون" بۇ كەسى سىنەمى تاقى نادىار:

(She ~ ready.; The book ~ not there.; It ~ ten o'clock.;
He ~ doing his homework.)

as is, نىسلا چۇنە ھەر وەھا: بىمىن گۇرىن: چۇنە وەھا.

is- (is), = iso-.
-ish (ish), پاشگىرئەكە بەماناى: (۱) -ى (نىسپانى، كوردى، ئىزلەندى):

(Spanish, Kurdish, Irish)
(۲) -ئانە (مەدالانە): (childish, devilish)

(۳) ھەيل يا خەرىكى نە شە بوو: (bookish)

(۴) -باو (سوورىباو): نەختن. (tallish, reddish, bluish)

(۵) [Colloq.], نىزىكە (ژامەرە): (thirtyish)

Isis (i'sis), n. خۇدای پىت (نەلسانەى مىسىرى).

Islam (is'lām, is-lām', iz'lām), n. (۱) ئىسلام: ئاينى ئىسلام.
(۲) مۇسۇلمانان.

(۳) وولاتە ئىسلامەى بەكان
Islamic (is-lam'ik, is-lām'ik, iz-lam'ik), adj. ئىسلامى.

Islamite (is'lām-īt', iz'lām-īt'), n. مۇسۇلماننىكە: مۇسۇلمان.

island (i'lānd), n. (۱) دوورگە: (جىزىرە)
(۲) دوو بەينى (رىنگاوبان، شەقام): تىلماسكە زەوى بەكە لەنئىوان رىنگاوبان يا

شەقامى دووسەردەكە كە ئوتومبىلى پىنا ئاپرات بۇ جىياكردەمەى رىنگەكەو
سەلامەتى

(۱) كىردن بە دوورگە: وەك دوورگە لىكەردن: جىياكردەمە: داپەردن
(۲) پىچەپچەردن

islander (i'lān-dēr), n. دوورگەشەن: نىشەتەجىزى دوورگە.

isle (il), n. دوورگەبەكى بچووك: (the British I-).
جىياكردەمە: داپەردن:

v.t. لە دوورگەدا ژىان يا نىشەتەجىزى بوون.

v.t. دوورگەبەكى نۇر بچووك.

islet (i'līt), n. تىزىرى، ھەلسەفە، يا رىبازنىكە كە ئاوەكەى بە "ism"
دوايى دىت (لە پووى سووكى بەرە).

-ism (iz'm), پاشگىرئەكە بەماناى: (۱) كىردى كارىك يا شەتەمەكەى:
(terrorism)

(۲) بارى "بوون": (barbarism)

(۳) پەفتارو كوردەمەى تايىبەخۇ: (patriotism)

(۴) رىباز: تىزىرى: ھەلسەفە (socialism)

(۵) دىلسۇزى بۇ: (nationalism)

(۶) بارىكى ئاتاسايى: (alcoholism)

isn't (iz'nt), = is not.

isobar (i'sə-bār'), n. پىشگىرئەكە بەماناى: وەك بەك: ھاو: كوتومت: يەكسان.
(۱) ھىلىكە كە لەسەر نەخشە نەكشەرت لەنئىوان

(۵) دەسكەرتىڭ ھاتئەدەست.

(۶) دەركران (پۇرئانامە، گۇڧار)؛ پلاڧكرانەمە؛ دەرچوون

(۷) دەرمان؛ ئى ھاتئى؛ ئى پۇيىشتىڭ؛ ئى ھاتئەدەرمومە؛ فۇيئەن.

(۸) دابەشكردن؛ پۇئان: (to ~ supplies to the soldiers)

(۹) دەركران (پۇرئانامە، گۇڧار، پەرپەم، بىروانامە دارايى)؛ پلاڧكرەنومە

(to - a newspaper, a magazine, a new stamp, government bonds, a decree, etc.)

ئەم باسەى لىنى دەكۇلرئىتومە؛ ئەم مەسئەلەيەى ناكۇكى لەسەردە at issue, دەپن باس بىكرى بۇ بىكرى بە لايەكدا:

(At issue is whether we are for freedom or not.)

(۱) كەرتقە ناكۇكى يا شىتەمومومە لەگەل بەكتردا. join issue,

(۲) مەسئەلەيەك پىنكەمە خىستقە بەردەمى دادگا بۇ بىر بار لەسەردان.

پىك نەكەوتن لەگەل؛ را لەسەر نەبۇون؛ ناكۇكى لەگەلدا بۇون: take issue,

(I take issue with what you just said.)

پارچە زەمىيەكى تەسكە ھەردەم لاي ناو يا isthmus (is'məs), n. دەريا يە دور شۇنى ووشكانى بەيەك دەگەيىتىڭ؛ تەنگە زەمى:

(the I- of Panama)

پاشگىرنكە بەماناى؛ تاييەت بە؛ ناسراو بە: -istic (is'tik),

(artistic, altruistic)

(۱) ئەم (بۇ شى بىن گىان، گىاندان، يا مەدال): it (i), pron.

(I - is playing in the yard.; I - is four months old.;

who is -? I - is mine.)

(۲) بىكرى كىردارى گىشتى: (I - is cold.; I - is raining.)

(۳) ئەواو كەرى ناديارا:

(Carry ~ off successfully.; Confound ~ !; Face ~ out.)

ئىتالى؛ ھى گەل و زمان و كىلتورى ئىتالىا. Italian (i-tal'yən), adj.

(۱) ئىتالى؛ ھاوۇلاتىيەكى ئىتالىا (۲) زمانى ئىتالى. n.

چاپى خورا؛ تىپى لار: italic (i-tal'ik), adj. & n.

(This is ~ type.)

بە تىپى خورا چاپ كىردن (بۇ سەرنج italicize (i-tal'a-siz), v.t.

پاڧىشان.)

ئىتالىا Italy (i'tl-i), n.

(۱) ھاتقە ئالۇش؛ ھاتقە خورۇ؛ خوران. itch (ich), v.t.

(۲) كەرتقەسەر كەنگەلە؛ زۇر ھەزەردن.

(۱) ئالۇش؛ خورۇ؛ خوران؛ خورۇش. n.

(۲) كەنگەلە؛ ھەزىكى زۇر (to have an - to travel)

ئالۇشواى؛ بە ئالۇش؛ خورواى؛ بە خورۇش؛ itchy (ich'i), adj.

(an ~ skin) بە خورۇ:

-itchiness (n.).

پاشگىرنكە بەماناى؛ (۱) نىشتەنى؛ نىشتە جى؛ دانىشتىوا؛ -ite (it),

ھاوۇلاتى: (Brooklynite)

(۲) شۇيىن كەرتوى بىرواومەركە؛ خورۇ؛ پاپىشتىكەر: (Hashemite)

(۳) شىتىكى دروستكراو: (dynamite)

(۴) شىتىكى بەردىن.

(۵) بەشى ئەندامىكى لەش: (۶) خورۇ (كىمىا): (nitrite)

(۱) دانە؛ پەند؛ شت؛ مادە: item (i'təm), n.

(an - in a catalog; the first ~ on a program)

(۲) دەنگوياس:

(Are there any interesting ~s in today's newspaper?)

ئورسپن لە لىستەدا؛ تۇمار كىردن لە لىستەيەكدا. v.t.

لىستەگرتن؛ تۇمار كىردن لە لىستەيەكدا؛ itemize (i'təm-iz'), v.t.

ئورسپن دانە بە دانە: (to ~ a bill; an ~d list, account)

ئوببارە كىردنومە؛ ئوببارە كىردنومە. iterate (i'tə-rāt'), v.t.

-iteration (n.).

ئىتەرناسى itinerary (i-tin'ēr-a-si, i-tin'ēr-a-si), n. = itinerancy.

ئاوچەى ھاو بەستاقوتى ھەمرا لە ھاومىكى تاييەتدا.

(۲) ئەتۇمى ھاو كىشەى شەتۇمى و زامەى ئەتۇمى جىواون.

پۇئىمى بەكسانى (لەبىوى دەسئەلتى isocracy (i-sok'rə-si), n.

پاسبارىيەمە:

ھاوتىرە isodiametric (i'sə-dī'ə-met'rik), adj.

(۱) ھاومىز (۲) ھاومىزى موگنا ئىسى

ھاومىزى ئەلەكتىكى isodynamic (i'sō-dī-nam'ik), adj.

ھاومىزى ئەلەكتىكى isoelectric (i'sō-i-lek'trik), adj.

ھاوسەرچاوە isogenous (i-soj'ə-nəs), adj.

(۱) جىيا كىردنومە؛ داپىر كىردن؛ داپىر: (۲) كىرە كىردن يا بە خۇيۇ كىردننى نۇمومەيەكى بەكترىيە

تەرىك كىردن؛ بەر كىردن (۳) قۇرەتتىن كىردننى نەخۇش؛ جىيا كىردنومەى نەخۇش.

(۱) دورە پەرىزى؛ is'ə-lā'shən, is'ə-lā'shən), n. isolation (i'sə-lā'

تەرىك كىردن؛ بىر بۇون؛ داپىر بۇون؛ كۇشەگىر؛ خۇ دورە كىردن؛ تەنھايى؛

تەرىك كىردن؛ خەلوت؛ پەرى بۇون؛ بىن پەيوەندىتى؛ (to live in -)

(۲) قۇرەتتىن كىردن؛ جىيا كىردنومەى نەخۇش؛

(an ~ hospital, ward, etc.)

چەپە جىگا؛ لاتەرىك؛ isolated (i'sə-lā'tid, is'ə-lā'tid), adj.

دورە پەرىزى؛ دورە؛ پەرا؛ بىن پەيوەندى.

كۇشەگىرى رامبارى و isolationism (i'sə-lā'shən-iz'm), n.

پازرگاسى وولاتىك

پاپىشتكەرى كۇشەگىرى isolationist (i'sə-lā'shən-ist), n.

رامبارى و پازرگاسى وولاتىكەى؛ كۇشەگىر؛ كۇشەگىر خورۇ؛ كەتەرگەر.

ھاو پىوانە؛ ھاو كىشە isometric (i'sə-met'rik), adj.

(۱) ھاو؛ ئەومەندەى يەكى؛ ھاو پىوانى. isometry (i-som'ə-tri), n.

(۲) ھاو پەرىزى (لە ئاستى دەرياو)

پاشگىرنكە ناو ئى دروست دەكرى: (-ison (ə-s'n), (comparison)

يەكسانى (ماف) isonomy (i-son'ə-mi), n.

سىنگۇشەى جوت لا isosceles (i-sos'ə-lēz'), adj.

سىنگۇشەى دوو لا يەكسان: (~ triangle)

ھاوتايى زەمىن (زەمىنناسى) isostasy (i-sos'tə-si), n.

ئىسرائىلىي؛ جولوگە؛ يە ھوودى. -isostatic (adj).

جولوگە؛ عىرائى؛ يە ھوودى؛ ئىسرائىلىي. Israeli (iz-rā'li), adj.

(۱) دەردەكرىت issuable (ish'ōō-ə-b'l, ish'ū-ə-b'l), adj.

(چاپەمەسى؛ بۇى ھەيە دەرىكرىت يا پلاڧىكرىتومە.

(۲) لىنى دەكۇلرئىتومە لە دادگادا.

دەركىردن؛ چاپەمەنى، issuance (ish'ōō-əns, ish'ū-əns), n.

ياسا؛ بەرپەم.

(۱) جۇونە دەرى؛ دەرچوون. issue (ish'ōō, ish'ū), n.

(۲) دەرگا؛ كور؛ پى؛ (۳) نەنجام؛ بەرھەم.

(۴) وەجە؛ ئەومە؛ مەدال؛ بەجە

(۵) قازانچ؛ دەسكەوت

(۶) مەسەلە؛ ماس؛ مەسەلەيەكە كە ناكۇكى لەسەرە؛ كىشە:

(to debate an ~)

(۷) دەركىردن؛ پۇرئانامە، گۇڧار، بىروانامەى دارايى، پەپەم، ياسا.

(۸) پلاڧكرانە (پۇرئانامە، گۇڧار، بىروانامەى دارايى): (an ~ of bonds)

(ب) زامەى پۇرئانامە يا گۇڧار:

(the most recent ~ of a magazine, journal, newspaper)

(۱) جۇونىن يا كىم ئى ھاتن؛ خۇيىن پۇان.

(ب) كور تىكرىدنى دوومەلئىك بۇ كىم دەركىردن.

(۱) ھاتنەدەرمومە؛ ئى ھاتن؛ ئى پۇيىشتىڭ؛ پۇيىشتىڭ: v.t.

(blood -ing from the wound)

(۲) لىئومەھاتن (باروبايى)؛ ئەومە يا وەجەى فلانە كەس يا تىرە بۇون.

(۳) ئەنخاسى ئەومە بۇون؛ ئەومە ھاتن؛ بۇون بە ھۇا لىئومە پەيدابۇون.

itinerancy

itinerancy (i-tin'ēr-ən-si, i-tin'ēr-ən-si), n. گهړۍکي (۱)

هاتوچو کور له شوینیکموره بڼو شوینیک به فرمان.

(۲) دهمتهیهت مهلا یا دادپرسی گهړۍکي.

(۳) فرمانیک که پنیویست به هاتوچو کورن بکات له شوینیکموره بڼو شوینیک.

itinerant (i-tin'ēr-ənt, i-tin'ēr-ənt), adj. گهړۍکي

(~ musician, farm workers, etc.)

n. گهړۍکیند: گهړۍکي

itinerary (i-tin'ə-rer'ī, i-tin'ə-rer'ī), n. (۱) پینگی گهشت:

پښا پینگا ۲۰، یادداشتی گهشتیار (۲) پابه‌نامه

(۳) به‌نامه‌ی گهشت: نه‌خشه‌ی گهشت

itinerate (i-tin'ə-rāt', i-tin'ə-rāt'), v.t. گهړان (به‌تایه‌تی بڼو

مه‌به‌ستی ماین بلاو‌کړنه‌ره یا دادپرسی)

-itious (ish'əs), پاشگرینکه به‌مانای: - دارا: هی: تاییه‌تی به:

(nutritious, seditious)

-itis (i'tis), پاشگرینکه به‌مانای: نه‌خوش یا نه‌خوشی به‌تایه‌تی هم‌کړن

یا داگرسانی نه‌ندامینکی له‌ش:

(bronchitis, appendicitis, tonsillitis)

it'll (it'l), = it will; it shall.

its (its), pron. پانواوی بوونه به‌مانای: - ی: هی: نه‌ر

(The dog wagged ~ tail.; The horse broke ~ leg.)

it's (its), = it is; it has.

itself (it-self'), pron. (۱) خوی: بو‌گیاندارو مین‌گیان و بوونه‌ک:

(The dog scratched ~ .)

(۲) خوی له خویدا: هر خوی (بو‌دوو‌پات‌کړنه‌ره):

(The house ~ is not worth much but the land is valuable.)

(The house stands all by ~)

-ity (ə-ti, i-ti), پاشگرینکه به‌مانای: بار: دڅخ:

(adversity, chastity)

I've (iv), = I have.

-ive (iv), پاشگرینکه به‌مانای (۱) هی: تاییه‌تی به: (native)

(۲) بکر: جه‌زینکەر: خواز (destructive, creative)

ivied (i'vid), adj. به‌لاو‌لاو داپوشراو: لاو‌لاووی

ivory (i'vēr-i), n. (۱) ماهی: سده‌ف: (۲) ددانی فیل: (۳) ددان.

(۴) پهنکی سده‌ف: سپی (۵) (pl.) شتی له سده‌ف درووستکراو:

شتی ماهی (۱) کللی پیانو (ب) ددان (ج) زار (کاوله، بزمینه).

(د) توی بیورد

adj. (۱) له سده‌ف یا ماهی درووستکراو. (۲) سپی: سپی کال.

ivory tower, شوین یا همنویستی گوشه‌گیری و خو‌دوو‌گرتن له ژبان و

هر خهریکی بیرکړنه‌ره بوون (همندئ جار له‌بووی سووکی و په‌خنه و

گالته‌پنکړنه‌ره به‌کارده‌هینریت).

ivy (i'vi), n. لاو‌لاو

Ivy League, کومه‌لی هشت زانکوی پوځمه‌لاتی نه‌مهریکایه بڼو وهرزش و

چالاکي ناو‌خو (وونکه همنویست و موده و بیروزی قوتاییانی نم زانکویانه

دوره‌میریت)

-ization (ə-zā'shən, i-zā'shən), پاشگرینکه ناو له کرداره‌ره

پنکړینن به‌مانای: باری شتیک: بوونی شتیک:

(realization; sterilization)

-ize (iz), پاشگرینکه کرداری ئی پنکړیت به‌مانای:

(۱) کورن به: والیکورن: (democratize, Americanize, sterilize)

(۲) بوون به: والیهاتن: (crystalize)

(۳) خستنه‌به‌ر: کورتنه‌به‌ر: (oxidize)

(۴) کورنی شتیک: همنسان به‌کرداریک: (theorize, soliloquize)

J j

- (۱) چاکت. (۲) بەرگی دەرەدەیی پەرتووک کە لە بەرگە **jacket** (jak'it), *n.*
- پەقەکە گێراوە. (۲) قاوخی فېشەک. (۴) توونکی فاسۆلیا و پاقلە.
- (۵) (b) بەرگی قەوان. (ب) بەرگی بېروانامە یا فابلیک.
- (۶) ھەر بەرگیگە کە شتیکی تێو بپنجێرت.
- v.t.*
- (۱) چاکەت لەبەرکردن. (۲) پێچانەو.
- jackhammer** (jak'ham'ēr), *n.* نامێزێکی بە دەستووە گێراوی بەرد کونکەر.
- jack-in-the-box** (jak'in-thə-boks'), *n.* بووکەشوو شەیکە قومومەییەکی تێدایە
- jackknife** (jak'nif'), *n.* (۱) قەڵەمیری گەرە. (۲) جۆرە خۆفێرانیگە ناز گۆمی مەلەرە کە مەلەوانەکە بە نووشتاوەیی خزی فێرێ دەداتە ناوێکەو لە لاتی راست دەکاوەر پێش گەیشتنە ناوێکە بە سەردا چەقۆ لێدان.
- v.t.*
- v.i.* نووشتانەو لە ناوەراستدا: مەلەرکردن: لۆری وەرگەرێو بە (لادا).
- jack-of-all-trades** (jak'əv-əl'tradz'), *n.* کەسێک کە ووردە شاره‌زاییەکی ھەبە لە ھەموو شتێکدا: ھەسکارە.
- (۱) پووناکێیەکە لەسەر **jack-o'-lantern** (jak'ə-lan'tēm), *n.* زەلکاو دەمبێرێ بە شەو (۲) کۆولەکەییەکی بۆش کراوە توونکەکەیی شێوێ دەموچاویکی ئی ھەندەکەنێو مۆمێکی لەخزیتە ناوێو (بە بۆنەیی شەوی شەوی بەراتووە).
- jackpot** (jak'pot'), *n.* (۱) بلیت یا پاداشتی ھەرە گەرەیی پادانق یا ھایبەختیک [Colloq.], پاداشت یا دەسکەوتی ھەرە بەنرخ و باش (۱) بلیتی ھەرە بەنرخ بۆ دەرچوون لە پیاانق. [Slang] hit the jackpot, (۲) ھایبەختیکدا. (۲) دەسکەوتنی پاداشتی ھەرە بەنرخ و گەرە. کەرۆشکە کێوی. ھەلماق.
- jack rabbit**, **jacks** (jaks), *n. pl.* (۱) ھەلماق (۲) بەردە ھەلماق.
- jackstone** (jak'stōn'), *n.* (۱) بەردێکی بەنرخێ سەوزە (۲) بەرگی سەوزی تۆخ.
- jade** (jād), *n.* (۱) ھەم بەردە بەنرخە ئیرووستکراوە. (۲) سەوزی تۆخ *adj.*
- jade** (jād), *n.* (۱) نەسپێکی پەسکەوتەیی بێ ھەو و ماندوو. (۲) (a) ئاھرەتێکی سووک و پەرە. (ب) ئاھرەت (لە پوری گالترە) ماندووکردن: ماندوو بوون: سووان.
- v.t. & v.i.*
- jaded** (jād'id), *adj.* ماندوو: بێ تاھەت (لەبەر زۆر کردنی شتیک): ئاھرەزۆو ئی نەبوو (لەبەر تێریوون لە شتیک).
- jag** (jag), *n.* (۱) قەلبە یا قلیشێکی قەراغ ئاړیک (۲) چۆکە: نووک: قەراغێکی گرنج گرنجایی: (a - of rock) بە تارێکی برون (قوماش): گرنج گرنج کردن.
- v.t.*
- jag** (jag), *n.* (a) بارە دارا بارە گزەر. (b) بارە دارا بارە گزەر. [Slang] (۲) سەرخۆشی. [Slang] (۲) ئاھەنگێکی سەرخۆشانە نووک تێر: چۆکەدار: گرنج گرنج: داندار (دەمی مشان): (a - rock, mountain, edge, etc.)
- jagged** (jag'id), *adj.* پلنگە بەلەکی ئەمریکی. بەندیخانە: زیندان: جەسپخانە.
- v.t.* خستە بەندیخانەو: خستە زیندانو: بەندکردن.
- (a) بەند: بەندکراو: جەسپ **jail-bird** (jāl'būrd'), *n.* [Colloq.] (۲) کەسێک کە زوو زوو دەخزیتە بەندیخانەو.
- jailbreak** (jāl'brāk'), *n.* پارکردن لە بەندیخانە: بەندیخانە بڕین و دەرپازبوون.
- jailer, jailor** (jāl'ēr), *n.* بەندیوان: یاسەوانی بەندیخانە.
- (۱) تین ناختن: تین تێنجاندن: پەستەرە: زۆر بێرکردن. **jam** (jam), *v.t.* (۲) ھارین: بڕیندارکردن. (۳) پالەپەستۆکردن. (۴) پێ گوتن: پێرکردن و پێ لە ھاتوچ گرتن: (The streets are ~med with cars.) (۵) عاسقی کردن: عاسقی بوون: گران: پەست:

- (۱) نیسی دەھەمی نەلفووبی ئینگلیزییە **J, j** (jā), *n.*
- (۲) دەنگی ئەم تیبە. (۳) نیشانەیی بەلە دەھەم لە لیستایەکدا.
- (۴) شتیک کە شێوێ وەک ئەم تیبە وایست.
- (۱) نیووەژەندن: پیاکردن, یا لێدان بە شتیکی تێر. **jab** (jab), *v.t. & v.i.*
- (۲) مستەقۆلە لێدان خێرا خێرا.
- n.* (۱) تێوژەندن: (۲) مستەقۆلە.
- jabber** (jab'ēr), *v.t. & v.i.* چەندەن: چەنمازی کردن: قسەیی ھێچ و پوچ کردن.
- n.* چەنمازی: ھەلەمەری: قسەیی ھێچ و پوچ و بێ مانا.
- jack** (jak), *n.* (۱) [J-]. شاگرد. (۲) [J-], کابرا: کۆپا: پیاو. (۳) [J-]. کەشتی بیوان. (۴) دارفرۆش: دارکەر. (۵) [J-]. ھەسکارە: کەسێک کە ووردە شاره‌زاییەکی ھەبیت لە گەلیک کاردا. (۶) شتیگە چەگەیی لە پێن پێن دادەکەنێ.
- (۷) نامێزی ھەلگەرانەوێ شیشی گوشت بڕاندن.
- (۸) جەک: نوٹومییل بەرزکردنەو: نامێزێکی شت بەرزکردنەو.
- (۹) فاژ: قەبە باجگە (۱۰) نێرەگەر. (۱۱) نێرەگەرۆشک.
- (۱۲) نێرە ماسی " سالمۆن " (۱۳) [Slang], پارە: پۆلیسی: پۆلیسی نەتیی.
- (۱۴) کاغەزی " جاک "ی قوما. (۱۵) چرای شەرباو. (۱۶) بەیادەخی کەشتی.
- (۱۷) سویدی نەلەکتیک.
- v.t.* (۱) بەرزکردنەو بە جەک. (۲) پاروکردن یا بۆ گەران بە چرا.
- adj.* شیریەیی ھەندێ گیاندار. ھەموو کەس **every man jack**, **jack up**, (۱) بەرزکردنەو بە جەک. (۲) [Colloq.] بەرزکردنەو (نرخ, مووچە, کرێ): (to jack up food prices) (۲) [Colloq.] سەرزیشت کردن: لۆمەکردن: تەمەن کردن بۆ کارکردن. پینشگریگە بەمانای (۱) نێرینە. (jackass, jackdaw). **jack-** (jak), (۲) گەرە: بەھێز (jackboot, jackknife). (۳) کۆپا: کابرا (jack-in-the box). (۱) چەقۆل (۲) دەسکەلا: داردەست: بەردەست: نۆکەر: کلک (۳) دەستبەرا: ساختەچی. (۱) نێرەگەر. (۲) کەسێکی کەرو بێ مێشک. **jackass** (jak'as'), *n.* (۱) چەگە: جزمەیی دەرئۆکە دەگاتە ژوور. **jackboot** (jak'bōōt'), *n.* ئەژنۆ: (۲) شیشانەیی زەبروژۆنگ یا زۆرداری. (۳) قەلبە باجگە **jackdaw** (jak'dō'), *n.*

به زمانیکه پر له زاراوهی تایبعتی دویان یا نورسین.

jargonize (jɑrˈɡən-ɪz), *v.i. & v.t.* یاسمین.

jasmine, jasmin (jasˈmin, jazˈmin), *n.* بهرینگی به نرخی سووریاو، قارویی، یا زهره.

jasper (jasˈpɛr), *n.* (۱) زهره‌وری.

jaundice (jɒnˈdis, jænˈdis), *n.* (۲) دل پیسی و به خیلی و دل کریمی.

v.t. (۱) تووشی زهره‌وری کردن.

(۲) تووشی دل کریمی کردن به‌هزی دل پیسی و به‌خیلی‌یموه.

jaunt (jɒnt, jənt), *v.t.* گمشتیگی کورت کردن.

n. گمشتیگی کورت.

(۱) پووشه شوخ تهرپوش.

(۲) قیت؛ به‌کیف؛ دلخوش؛ بیباک؛ کیف قنج.

(۳) [Obs.]، خانه‌دان؛ پموشت جوان.

-jauntily (*adv.*); **jauntiness** (*n.*). (۱) تهر.

javelin (javˈlɪn, javˈə-lɪn), *n.* (۲) تیرگی سار تیری دارین (له هله‌های وهرزندا به‌کار دیت).

jaw (jɔ), *n.* (۱) کازیز؛ شریک؛ شریک.

(۲) دهمی گره؛ دهمی نامیرگی وک منگنه.

(۳) دهمی دول، گه، یا دهره‌نیک. (۴) [Slang]، قسمی تاشرین و کهرتانه.

v.i. [Slang]. قسم کردن.

v.t. [Slang]. سهرزشت کردن؛ شکاندن.

jawbone (jɔˈbɒn), *n.* نیسکی شریک؛ شریک.

jawbreaker (jɔˈbrɛkər), *n.* شریک شکن؛ (۱) ووشه‌یکه پرتاندی یا ووتنی زور گران بن به دهم. (۲) نوقولی همق.

jay (jɑ), *n.* (۱) قله‌باچک. (۲) [Slang]، کسینگی مین مینگی زورویژ.

jaywalk (jɑˈwɔk), *v.t.* [Colloq.]. له شقام پهریموه له شوینی قهقهه‌وهو بین گوی دان به پهریموی پهریموه. (J-walking is illegal.)

-jaywalker (*n.*). (۱) جاز؛ موسیقی جاز. (۲) موسیقی سما.

jazz (jaz), *n.* (۳) [Slang]، جوش؛ قنج و قیتی.

(۴) [Slang]، (۱) قسمی هیچ وپوچ و بین مانا (ب) لسه؛ (all that ~ about his adventures).

adj. وک موسیقی جاز.

v.t. موسیقی جاز لیدان.

jazz up, هینانه جوش؛ قسم پینوهان؛ خوش و جوان کردن؛ به‌هارت پینوه کردن (مجان)؛ خیراتر کردن؛ گورج کرده‌وه.

jazzy (jazˈi), *adj.* (۱) وک موسیقی جاز؛ جازی.

(۲) [Slang]، به‌جوش؛ خوش؛ گرم؛ به‌کمیف.

(۱) به‌تنگه‌وه‌تور؛ به‌وریاپی پارتیزیکر.

(۲) **jealous** (jelˈəs), *adj.* (A man is ~ of his rights.)

(۲) دل پیسی: (a ~ wife, husband, etc.).

(۳) به‌خیلی؛ به‌خیلی پین برن.

(۱) دل پیسی. (۲) به‌خیلی؛ به‌خیلی پین برن.

jean (jɛn, jɑn), *n.* (۱) جزیره قوماشینگی که تانی ناستوری قایمه.

(۲) پاتوقلیکه که لهم قوماشه دروستکاریت.

jeep (jɛp), *n.* جیب.

jeer (jɛr), *v.i. & v.t.* هوروا؛ کیشان؛ هوروا لیکرین؛ کالته پیکرین.

n. هوروا؛ کالته پیکرین.

Jehovah (ji-hōˈvə), *n.* خوروا؛ خوروا؛ یمزدان.

(۱) نابریژو؛ بین کلهک (خورا دهمه‌منی).

(۲) ووشکو و بین تام؛ ناخوش: (a ~ story, lecture, etc.).

(۳) متدالته (پموشت)؛ همریمی: (a ~ behavior).

Jekyll and Hyde, کسینگی سرورشت دووقا؛ کسینکه که همر دهمه به جزیکه رفلقار بنوینی.

jell (jel), *v.i. & v.t.* [Colloq.], (۱) بوون یا کردن به جهلاتین یا

(The door was ~med and couldn't be opened.)

(۱) وورژوور خستنه‌سهر به‌رنامه‌ی رادیو یا تله‌فزیون:

(to ~ a radio broadcast)

v.t. (۱) عاسنی بوون؛ به‌ستران؛ گران.

(ب) په‌کوتز به‌هزی هم عاسنی بوون یا گرانموه.

(۲) پاله‌په‌ستور کردن.

(۳) [Slang]، موسیقالیانان به گهره‌لاوژن.

(۱) پاله‌په‌ستور؛ پین گران (به‌هزی تن تریجانمونه)؛ گران یا عاسنی بوون: (a traffic ~)

(۲) [Colloq.]، تنگه‌چله‌مه؛ گروگرفت.

jam (jam), *n.* موهبا.

jamboree (jamˈbɔ-rɛ), *n.* (۱) زه‌ماوه‌سینگی پر له غلبه‌غمنی؛

ناهنگینگی دهنگ زل. (۲) ناهنگینگی جیهانی دیده‌واشی.

(۳) کونگره؛ کونگری گهره.

jam-pack (jamˈpæk), *v.t.* [Colloq.]. پیکرین؛ په‌ستنه‌وه؛ ناخنین: (a road ~ed with cars)

jam session, کونگری موسیقی سهرپین پی؛ ناهنگینگی سهرپین پی موسیقی جاز. که گه‌لیک جار زیاد له یه‌ک تیب موسیقی تیدا ئی دهمه‌ن.

Jan., = **January**.

jangle (janˈɡl), *v.i.* (the bell ~ed). (۱) دهنگینگی ناساز لیه‌هاتن:

(۲) شمر کردن؛ شمرده‌م کردن.

v.t. دهنگینگی ناساز لیه‌هاتن.

n. (۱) قسم کردن به دهنگی به‌رم: (۲) دهنگی ناساز؛ دهنگی ناخوش.

(۳) دهمه‌فالی؛ شمرده‌م؛ شمره ده‌نوک.

(۱) دهرگان؛ فراش؛ به‌رده‌ست.

janitor (janˈi-tɛr), *n.* رتبه‌ندان؛ مانگی.

-janitorial (*adj.*). یه‌کمی سان به‌پیری سالنامه‌ی زایینی.

Jap (jap), *n. & adj.* [Slang]. یابانی؛ له روری سووکی‌یموه.

Japan (jə-pan), *n.* یابان؛ ژاپون.

Japanese (jə-ˈnɛz), *adj.* یابانی؛ گهر و زمان و کلتوری یابان.

n. (۱) هاولادی‌یکه یابان؛ یابانی. (۲) زمانی یابانی.

jar (jɑr), *v.i.* (۱) دهنگینگی ناخوش لیه‌هاتن وک هی کراندن یا ئی خشاندن؛ کراندن؛ ئی خشاندن. (۲) (on ~) - په‌ستور کردن.

(۳) راوه‌شان؛ راتمه‌کان.

(۴) به‌یکه‌دان؛ نگوینجان؛ شمر کردن؛ ناگوزگی له‌نیواندا بوون.

v.t. (۱) راتمه‌کان؛ راوه‌شاندن:

(The earthquake ~ed many buildings.)

(۲) کراندن؛ لیکخشاندن.

(۳) خوربه له دل دان.

n. (۱) کرمگر؛ دهنگی ناسازی لیکخشاندن یا کراندن.

(۲) راوه‌شان؛ راتمه‌کان:

(We felt a little ~ when the engine joined the train.)

(۳) خوربه؛ راجله‌کان: (The bad news gave me a ~).

(۴) ناگوزگی؛ دهمه‌فالی؛ به‌یکه‌دان؛ نگوینجان.

jar (jɑr), *n.* (۱) شووشه؛ گوزه؛ دیزه؛ کورپه.

(۲) پر دهرینگی شووشه یا گلین.

jar (jɑr), *n.* توژن یا نه ناستم کراوه (دهرگا): (on the ~)

jargon (jɑrˈɡɒn, jɑrˈɡɒn), *n.* (۱) قسمی تیکه‌لاوینکه‌لاو.

(۲) زمانینگی سهر که تیکه‌بیشتنی گران بیت.

(۳) زمانینگی دورومگ یا تیکه‌لاو.

(۴) زمانینگی پر له زارواهی تایبعتی به پیشه‌یکه که کساننی تر به ناسانی تری نکه: (the medical ~)

v.t. دویان به زمانیکه که کس به ناسانی تری نکهات (یا له‌بهر تیکه‌لاو و ییکه‌لاوی یا له‌سار زارواهی تایبعتی).

به‌لهم.

- jet stream, (۱) تهرۆژی بایمکی به‌هیز (۲) دووکتلی دواي فوۆکه‌ی فیشکه‌دار.
- jetsam (jet'səm), n. (۱) بارینکی فوۆدراو له کەشتی یا فوۆکه‌ی لەکاتی. (۲) ناکاویدا بۆ بار سووک. (۳) بارینکی فوۆدراوی وەها که ئاو پای بەمانیته کەناری دەریا. (۴) شتومەکی فوۆدراو
- jettison (jet'tə-s'n, jet'tə-z'n), n. (۱) فوۆدانی باری فوۆکه‌و کەشتی. (۲) لەکاتی ناکاویدا بۆ بار سووک کردنی. (۳) باری وەها فوۆدراو.
- (۱) فوۆدانی باری فوۆکه‌و کەشتی لەکاتی ناکاویدا بۆ بار سووک کردنی v.t. (۲) فوۆدانی شتی بێ کەک.
- jetty (jet'ti), n. (۱) دیواری بەرپەستی بەرزای دەریا و پاراستنی بەندەر. (۲) ئەسکەله، یا کەناری دەریا (۳) مۆلگە‌ی کەشتی
- jetty (jet'ti), adj. پەشی قەترانی؛ زۆر بە‌ش و بریقارە.
- Jew (jō), n. جوولەکە؛ جوو.
- jewel (jō'əl), n. (۱) خێل؛ گەرمەر. (۲) کەسێک یا شتیکی زۆر خۆشەویست و بە‌رخ
- jeweler, jeweller (jō'əl-ēr), n. زەرمەنگەر.
- jewelry, jewellery (jō'əl-ri), n. خێل.
- Jewish (jō'ish), adj. هێ جوولەکە؛ تاییەتی به جوولەکە
- Jewry (jō'ri), n. (۱) گەرمەکی جوولەکان؛ گەرمەکی جوولەکە (۲) گەل جوولەکە؛ جوو زبانی. (American Jew)
- jibe (jib), v.i. (۱) لادانی بایەوانی کەشتی له لایەکی کەشتی‌یە‌کەرە بۆ لاکە‌ی تری. (۲) گۆڕینی رێبازی کەشتی بۆ یوو پێ گۆڕینی بایەوانە‌کە‌ی (۳) [Colloq.]: گونجان؛ رێکەوتن لەگەل یەک؛ یە‌ک‌ه‌وتن (بیرۆ)
- (Our views don't -) (۱) لادانی بایەوانی کەشتی له لایە‌کەرە بۆ لایە‌کی تر. v.t. (۲) پێباز به کەشتی گۆڕین بۆ یوو پێ گۆڕینی بایەوانە‌کە‌ی.
- (۱) لادانی بایەوانی کەشتی بایەوان له لایە‌کەرە بۆ لایە‌کی تر. n. (۲) پێباز گۆڕانی کەشتی بۆ یوو پێ گۆڕینی بایەوانە‌کە‌ی.
- jibe (jib), v.i. & v.t. گالته‌پێکردن؛ پێ پێکەنین
- گالته‌پێکردن؛ گالته‌ قەشەمری. n. هەناسە‌یە‌ک؛ ماوە‌یە‌کی زۆر کەم یا کورت: (۲) [Colloq.].
- jiffy (jif'i), n. [Colloq.]. (۱) گالته‌پێکردن؛ پێ پێکەنین (۲) مۆسیقای هەلبەرکێ‌یە‌کی وەها (۳) جۆرە قولاییکی راوە‌م‌اسی‌یە (۴) نامێزێک که به راوشاندن کاری پێ دەکری (بێژنگی پاکردنە‌وه‌ی کانزا. سە‌وی نە‌ه‌کتێکی) (۵) [Slang], یاری؛ فێز؛ گالته.
- (۱) هەلبەرکێ به جۆش. (۲) راوشاندن؛ له بێژنگ دان. v.i. & v.t. کار له کار ترازو؛ یاری ئە‌واو.
- the jig is up, [Slang], (۱) سە‌م‌کە‌ی به جۆش.
- jigger (jig'ēr), n. (۲) پێوانە‌یە‌کی بچووک بۆ پێوانی خواردنە‌وه‌ی سەر‌خۆشکەر. (۳) هین؛ نامێزێک یا شتی‌ک که ناو‌کە‌ی نە‌زانێی یا له بێ‌ج‌ووبین. (۴) داریکی کورتی سەر ناسنینه‌ی گۆلف. (۵) جۆرە قولاییکی راوە‌م‌اسی‌یە. (۶) بێژنگی کانزا پاکردنە‌وه. (۷) (ب) بایەوانیکی بچووک (ب) خول‌لۆ‌کە‌ی کاری‌نکردنی بایەوانی کەشتی (ج) بە‌هە‌میکی بایەوانی بچووک. (د) تە‌مرە‌ی پێش‌ه‌وه‌ی بە‌لە‌م یا کەشتی بایەوانی.
- لە‌رادنە‌وه‌؛ لە‌رینە‌وه. jiggle (jig'gl), v.t. & v.i. لە‌ره‌؛ لە‌رینە‌وه.
- jigsaw (jig'sō'), n. مشاریکی دەم باریکە بۆ برینە‌وه‌ی شت به خواروخێچی.
- jigsaw puzzle, مە‌تە‌ل یا یاری‌یە‌که‌ بریتییە له پارچه‌ دار یا مقعایی خواروخێچ که شە‌گەر به راستی بنزین بە‌یە‌ک‌ه‌وه‌ شێ‌وه‌یە‌کی ئی دە‌ر‌ه‌جین.
- jihad (ji-hād'), n. (۱) خەباتی ئایینی. (۲) خەبات کردن بۆ یا دژی بیروباوە‌ریک.

شیرینی‌یە‌کی جە‌لاتینی (۲) مە‌یێ؛ دە‌ق بە‌ستنا؛ خۆ‌گرتن؛ توندبوونە‌وه‌:

- (Our plans haven't -ed yet.) n. [Colloq.]. شیرینی جە‌لاتینی.
- jelly (jel'i), n. شیرینی‌یە‌کی جە‌لاتینی؛ جە‌لاتین.
- jelly-bean (jel'i-bēn'), n. نو‌ق‌و‌ن‌کی جە‌لاتینی
- jelly-fish (jel'i-fish'), n. (۱) ماسی سە‌رنیقه. (۲) [Colloq.] کەسێکی بوورده‌؛ کەسێکی بێ‌ غە‌رت.
- jeopardize (jep'er-diz'), v.t. خستنه مە‌ترسی‌یە‌وه‌: (The soldier -ed his life to save his comrade.)
- jeopardy (jep'er-di), n. (۱) مە‌ترسی؛ له مە‌ترسیدا بوون: (to be in ~; to put someone's life in ~) (۲) مە‌ترسی تاوانبارکردن له دادگا‌دا.
- jerboa (jēr-hō'a), n. گیانداریکی بچووک به بازوو نە‌روات له مە‌شک بە‌جێت
- jerk (jürk), v.t. (۱) تە‌کان پێدان؛ راوشاندن؛ پال پێ‌وه‌نان و پاکشان و بادان به قاید؛ هە‌لبەرکێ و پێ‌کردن. (۲) (- out), به هە‌ناسە‌ برکێ و پە‌له‌ ووتن.
- v.t. (۱) هە‌لبەرکێ و پێ‌کردن. (فە‌رین، چاو، ماسولکە): فرتە‌فرت کردن. n. (۱) تە‌کان؛ راوشان؛ پال پێ‌وه‌نان و پاکشان (۲) فە‌رین، چاو، ماسولکە): فرتە‌فرت. (۳) [Slang]. کەسێکی نالە‌پارو بێ‌ با‌ه‌ج و بێ‌ فە‌ر و گە‌ر و هێ‌چی چاک له دە‌ست نە‌هاتوو.
- jerky (adv.); jerkiness (n.). توی کردنی گۆشت و وشک کردنە‌وه‌ی و هە‌لگرتنی.
- jerk (jürk), v.t. گۆشتی توی توی کراوی و وشک کراوه (بە‌تاییە‌تی گۆشتی گاو مانگا). n. (۱) هە‌لبەرکێ و پێ‌کردن؛ پێ له تاسە‌: (a - automobile ride) (۲) فرتە‌فرتکەر، ماسولکە).
- jerky (jürk), n. گۆشتی گاو مانگای توی توی کراوی و وشک کراوه. (۱) قوماستکی سە‌می چنراوی خوری یا ناوریشتی
- jersey (jür'zi), n. کشار (۲) بلووسیک لەم قوماشە‌ کرابێت (کەشتی‌یە‌وان و وەرزشکاران لە‌بە‌ری دە‌کە‌ن) (۳) بلووسیکی چنراوی تە‌سک. (۱) توانج؛ لایلا؛ پلار. (۲) نوکتە. (۳) گالته (to say something in ~) (۴) کەسێک یا شتی‌ک که مایە‌ی پێ‌کە‌نین و گالته‌پێ‌کردن؛ گالته‌چی خە‌لک. (۵) [Obs.]: کاریکی گرتن. (ب) چیرۆکیکی فە‌شە.
- v.t. (۱) توانج تێگرتن؛ کلک پێ‌وه‌کردن؛ پلار تێگرتن. (۲) گالته‌کردن؛ نوکتە‌بازی کردن.
- jester (jes'tēr), n. گالته‌ماز؛ نوکتە‌ماز (بە‌تاییە‌تی کەسێکی نە‌تییە‌که‌ بێ‌شە‌ی قۆشە‌بازی و نوکتە‌بازی بووه له کۆشکی پاشاکانی سە‌ده‌ی ناو‌ه‌راست‌دا.
- Jesuit (jezh'ō-it, jez'ū-it), n. (۱) جە‌زویی نە‌ندامی لقیکی ئایینی خاج بە‌رسی که ناوی "جە‌زویت" ه. [j-]. کەسێکی فێ‌لباز عیسا
- Jesus (jē'zəs), n. فیچقه‌کردن؛ به گوژم هاتنە‌ده‌ره‌وه له کونیکێ تە‌سک‌ه‌وه
- jet (jet), v.t. & v.i. (۱) فیچقه؛ فیچقه‌ی ئاو یا شله‌ی تر. (۲) لوله‌؛ دە‌م (بۆ‌ی)؛ ناو‌پێ‌ژن. n. (۲) فوۆکه‌ی فیشکه‌دار
- jet (jet), n. (۱) کانزایە‌کی پە‌شی پە‌قه‌ خێشلی ئی دروست دە‌کری. (۲) پە‌شینی بریقە‌دار؛ قە‌ترانی پە‌ش.
- adj. (۱) لەم کانزا پە‌شه‌ بریقە‌داره دروستکراوه. (۲) پە‌ش؛ پە‌شی قە‌ترانی.
- jet airplane, jetliner, فوۆکه‌ی فیشکه‌دار
- jetblack (jet'blak'), adj. پە‌شی بریقە‌دار
- jet-propelled (jet'prə-peld'), adj. به نامێری فیشکه‌دار ئی دە‌خووبێت
- jet propulsion, لێ‌خووبین به مە‌کە‌یە‌ی فیشکه‌دار (فوۆکه‌، کەشتی).

(۴) بهکارهینانی پله ویایه خۆ بۆ سوودی تایبەتی.

- v.t. (۱) شتومەت گرین له کارگەر فروشتەنەوی به تانک فرۆشان.
- (۲) قۆنتەرات وەرگرتن و دانەنەوی به قۆنتەرات به خەفکی تر! دەلانی کردن.
- (۳) جێبه جێکردنی کاروباری گشتی یا رەسەر، به ناپاکی بۆ سوودی خۆ.
- (۴) به گریژ دان (ئەسپ، عەرەبانە).

به یەك یەك، دانە دانە، پارچە پارچە، یا جیا جیا (کردنی) **by the job**, کارێك به پارە.

هەموو جۆره فرمانێك! کاری هەمەچەشنە: **odd jobs**, (to work at odd jobs)

(۱) [Colloq.] لەكاتی نیش کردن! **on the job**, (۲) [Slang]; به تەنگ فرمان یا ئەركی سەرشارنەره هاتوو! به دل نیش کردوو.

(۱) دەلان: كەسیك كه شتومەك به كۆمكێو **jobber (job'ēr)**, n. دەپەرۆشتەنەوی به تانكفرۆش.

(۲) كەسیك كه دانە دانە یا یەك یەك نیش به قۆنتەرات دەگریو دەپكات.

(۳) كەسیك كه کاری رەسەمی به ناپاکی بهكاردههینن بۆ سوودی خۆی.

(۴) دەلانی بیوانامە یاریایی

ئەسپ سواری پیشگریی ئەسپ **jockey (jok'i)**, n. (۱) ئەسپ سواری کردن له پیشگریی ئەسپدا v.t. & v.i.

(۲) گزی کردن! فیل کردن! دەستپڕین

(۳) هەلوەره کردن یا فیل کردن بۆ جەری باش گرتن: سوود دەسکوتن یا خۆ پیشخستن: (The candidates were ~ing for position.)

ئارگەل بەند (وەرێشکار لەبەری دەگەن!) **jockstrap (jok'strap)**, n. پێشەل بەند! بەرەوسلەدان بەند.

(۱) ئەنتیکە! گالته! سەیر **jocose (jō-kōs')**, adj. (۲) گالتهباز! ئەنتیکە (مۆژە)! سەپرخۆش.

(۱) سەپرخۆشی! نوکتهبازی! گالتهبازی. **jocosity (jō-kos'ə-ti)**, n. (۲) نوکته! شتیکی ئەنتیکە یا سەیر.

(۱) گالتهباز! ئەنتیکە! سەپرخۆشی! **jocular (jok'yoo-lēr)**, adj. قۆشمە. (۲) گالته! به گالتهوه! نوکته.

(۱) گالتهبازی! نوکتهبازی. **jocularity (jok'yoo-lar'ə-ti)**, n. (۲) نوکته! گالتهبەك.

دەم به پێكەنین! دلخۆش! **jocund (jok'ənd, jō'kənd)**, adj. پووخواش.

(۱) دلخۆشی! پووخواشی. **jocundity (jō-kun'də-ti)**, n. (۲) کارێك یا ووتەبەیکی دەم به پێكەنینانە.

(۱) پال پیوەتان! پالتهکاندن، یا پالتهکاندن به ئەسپایی. **jog (jog)**, v.t. (۲) سیخورەه! پال پیوەتان! بیرخستنەوه! هینانەوهبیر.

v.i. (۱) پلگەردن لەسەرخوا! لۆقهکردن! هەروەتەکردن: (I ~ five times a week.) (۲) (~ on; ~ along), لەسەرخوا پزیشتی یا بەردەوام بوون.

n. (۱) سیخورەه! پال پیوەتان یا پالتهکاننیکه به ئەسپایی. (۲) لۆقه! پلگەردنیکه لەسەرخوا! هەروەه.

(۱) نەپزۆقین! چوکلە! خۆرک: (a ~ in the wall). **jog (jog)**, n. (۲) لادان یا پێ گۆپیننیکه کوئوپیری.

v.i. پێچگردنەوه.

پاوهشاندن یا پالتهکاندن به هێواشی **joggle (jog'li)**, v.t. & v.i. پاوهشاندن یا راتەکاندننیکه هێواش.

n. (۱) چال و زمانه بۆ کردنی دوو دار یا بەرد بۆ بیهێکدا چوون و لیکدان. (۲) چال، قلیش، یا زمانەبەك بۆ ئەم لیکدان.

v.t. لیکدانی دوو دار یا بەرد به چال و زمانه. (۱) لۆقه! پلگەردنیکه لەسەرخوا! هەروەه. **jog trot**, (۲) لەسەرخوا کردن کارێك.

(۱) كەسیکی خەیاڵی یا ئەناسراوا فلان كەس! فلان و لیسار. **John Doe**, (۲) كەسیکی سادە یا ئاسایی.

نێخرا یا مۆزی كەسیكە. **John Hancock, John Henry**.

ژمارەبەیکی بێ سنوور! ژمارەبەیکی له ژمارەن نەهاتوو **jillion (jil'i-ən)**, n.

ئاقەوتیکه که نەدارەکی بەجێ دەهێنن! پاش نەوی بەلێتی **jilt (jilt)**, n. خۆشەویستی پێن دەدات.

بەجێهێشتن یا واز له نەدار هینان! پاش بەلێتی خۆشەویستی پێدانی! **(When he lost his money she ~ed him.)**

(۱) [Colloq.] بەگەزبەرستی مۆزی **Jim Crow (jim'krō')**, قولەپەش ۲ [Slang]; قولەپەشیک! له پۆوی سووکیبەوه.

(۱) ژینگانەوه (زەنگ. پارەیی ووردە... هتد)! **jingle (jin'g'l)**, v.i. ژینگەزنگ کردن! پزەهاتن! هارەلپهاتن.

(۲) یەك ناوار یا یەك نەوا! بوونی هۆنراوه **jingle** ژینگانەوه! زەه ئی هەلسان! هارە ئی هەلساندن.

v.t. (۱) ژینگە! زەه! زەهتێ! ژینگانەوه! هارە n. (۲) هەلبەستەنیکه یەك ناواز

كەسیکی جەنگاوهرو شوغینی **jingo (jin'gō)**, n. شوغینی و جەنگاوهر

شوغینیکی مەن مانایە لەسەر سووریبون یا سەراسامی دەگەبەنیت. **by jingo!**, [Colloq.]

-jingoist (n.); jingoistic (adj.). شوغینتێرو جەنگاوهری.

jingoism (jin'gō-iz'm), n. خێرا! پلگەر و زوو زوو پێچگردنەوه بۆ بەربازبوون له دەست شتیک یا كەسیك

(۱) خۆ ئی لادان (به کوئوپیر پێچگردنەوه). **jink (jɪŋk)**, v.t. (۲) (pl.) شەرەشوق! زەرمزۆ! گالتهوگەپ. n.

جێكە **jinn, jinni (jin)**, n. كەسیك یا شتیکی بەمورم **jinx (jɪŋks)**, n. [Slang].

بەخشی رەش بۆ هینان! نوشتەلینکردن: (to put a ~ on). **jitter (jit'ēr)**, v.i. [Slang]. (۱) جەرت و فەرت کردن! هاتن و چوون به جەربانە ۲ سەماکردن به جۆش

جەرت و فەرت! جەربانی! بێن ئارامی! سەرشیقی. **the jitters**, [Slang]. سەماکردنیکه به جۆش به **jitterbug (jit'ēr-bug')**, n. [Slang]. مۆسیقای جاز.

سەماکردن به جۆش به مۆسیقای جاز **jittery (jit'ēr-i)**, adj. [Slang]. به جەرت و فەرت! حەرم! جەرت و فەرتكەر! بێن ئارام

(۱) گالتهوگەپ کردن لەلایەن جازلێدەرەوه لەكاتی **jive (jɪv)**, n. [Slang]. مۆسیقایێدەرەكە! (۲) زامانی تایبەتی به جازلێدەر و گوئیگەرنی (۳) مۆسیقای جاز. (۴) درۆ! قەسە! ههچ و پووچ و بەهەلەبەر! گالته.

(۱) مۆسیقای جاز لێدان (۲) سەماکردن به جاز **jive** (۳) گالتهکردن! درۆکردن v.t. [Slang].

مۆ لەگەل کردن! گالته لەگەل کردن. **job (job)**, n. (۱) فرمان! کار! نیش (۲) کاریکی تایبەتی که به گریژ یا به پارە دەکرت.

(۳) نەو شتەکی کاری لەسەر دەگریژ (ب) نەنجامی کارهکه (۴) پله و پیا به! کاربەهەستی. (۵) ئەرك! ئەركی سەرشارن: (It was her ~ to get her younger brother ready for school.)

(۱) [Colloq.] کارێك یا نیشیکه گران. (۲) [Colloq.] بار! چوئیتی. (۳) [Colloq.] تاوان! بەقا بیهتی مۆزی یا مال بڕین.

(۴) [Colloq.] کارێك که به پووالت بۆ سوودی گشتی کرابیت، بەلام له راستیدا بۆ سوودی خۆ کراره. (۵) [Colloq.] زمان لێدان! زمان! تازاردان.

(۱) کاری هەمەچەشنه کردن (۲) به یەك یەك، پارچە پارچە، یا دانە دانە نیش کردن (۳) دەلانی کردن

Johnny-on-the-spot (jon'i-on'θə-spɒt), adj. همیشه
ثامانه

n. کهنیکي هميشه ثامانه.
joie de vivre (zhwá'də-vēvr'), [Fr.]. خوشي ژيان راپورادن
كهيف

join (join), v.t. (1) پينگوه بستان؛ پينگوه ملکاندن؛ داندهم.
(2) يمعگرتن؛ يک پينگرتن: (to - forces; to ~ in marriage).
(3) چوونه پريزهوه؛ چوونه تار؛ بوون به نندام يا بمشیک له:

(He ~ed a labor union.)
(4) ليکدان؛ بوون به يک: (The path ~s the highway).
(5) لهگه له بوون يا چوون؛ هاووه می کردن: (J- me in a walk).
(6) گهرايمه يو شويني خو: (The soldier ~ed his regiment).
(7) [Colloq.]. به تنه نيشت يکمه بوون؛ هاو سنوور بوون.
(A) ليکدان (ننداره).

v.l. (1) به يه گهگه يشتن؛ ليکدان.
(2) چوونه پريزهوه؛ بوون به نندام تيدا.
(3) بمشادي کردن: (to ~ in the conversation, singing, etc.).

n. (1) ليکدانک؛ به يه گهگه يشتنک.
(2) جن ي ليکدان يا به يه گهگه يشتن.
joinder (join'dēr), n. (1) به يه گهگه يشتن؛ ليکدان؛ بوون به يهک.
(2) بوون به يه يکي چوند داواچي يهک يا داوا لسمرکراونک (دادگري).
joiner (join'er), n. (1) به يه گهگه ييندر (مروغ، شت)؛ دارتاش.
(2) [Colloq.]. کهنیک که بين به نندام له گهگه پينگراودا يا خوي
پن ياندا هه نپه سيري.

joinery (join'er-i), n. (1) دارتاشي؛ شتي دارتاش درووستکر.

joint (joint), n. (1) جن ي به يه گهگه يشتن ي دوو شت.
(2) چوونتي شم به يه گهگه يشتنه (2) پارچه يه يکي له يه کدراو لهگه پارچه ي تروا.
(4) پارچه يه يکي گموره گزشت به نيسقانموره. (5) ننجامه.
(6) جومگه؛ خرتکه. (7) جن ي لق ليونومره ي لقيک.
(A) درزي بمرد يا تاويز (زمينناسي). (9) [Slang]. خانوا مال.
(10) [Slang]. چينشتخانه، بار، تياتر، يا چاپخانه يه يکي همزان بمراد.
تاوبانگ به ختيک خراب. (11) [Slang]. جگه ره ي ميريوانه

adj. (1) هاوکات؛ هه مان کات.
(2) دووقولي؛ دوولايي: (a ~ communique).
(3) هاوبهشي؛ هي دوو بهشدار يا زياتر: (~ property).
(4) بهشدار؛ هاوبهشي. (a ~ owner).

v.l. (1) به يه گهگه ياندن يا پينگوه بستان (به ننجامه).
(2) گزشت برين به نيسقانموره؛ چيکاره نموره له جومگه.

out of joint, (1) له جن چوو؛ له خرتکه چوو؛ له يهک ترازو.
(2) پمشينوا؛ شينوا؛ شيرازه نينچوو.

joint account, حسابي هاوبهشي يا دووقولي بانق.

joint committee, ليژنه ي دووقولي يا زياتر.

jointly (joint'li), adv. پينگوه؛ به دووقولي؛ به هاوبهشي؛ به کومهل.

joint resolution, برياري دووقولي (له لايمن دوو لقي پهرله مانموره).

joint return, نيستماره ي باجي دهسکوتي ژنو ميژديک به دووقولي.

jointure (join'chēr), n. به چينشتن زهر يوزار له وهسيه تنامه دا.

joist (joist), n. دهسته؛ نبرگه.

joke (jōk), n. (1) نوکته؛ ورته يه يکي شمتيکه يا سهير.
(2) گاته؛ گمه. (3) کهنیکي گاته جي يا هنج ويوچ؛ شتيکي هنج ويوچ
بي بايهخ.

v.l. (1) نوکته ووتن؛ نوکته بازي کردن. (2) گاته کردن؛ به گاته موره ووتن.

v.l. گاته پينگرتن؛ کلک بيوه کردن؛ پن پينگرتن.
no joke, بين گاته؛ مسه له که گاته له گه له ناگري.

practical joke, پمگ؛ پمگ پندان؛ گاته پينگرتن که همر به دم
نه پيت، پمگو کرداريني له گه له پيت:

(to play a practical joke on someone)

joker (jōk'er), n. (1) نوکته جي؛ نوکته باز؛ گاته باز؛ قوشه جي.

(2) گيروگرفتيکي شارواه (3) مهرچيک يا بهنديکي شارواه له ياسايه کدا
(4) جوکس (قومار).

jollify (jol'a-fi'), v.t. & v.i. دلغوش کردن.

jolliness (jol'i-nis), n. - jollify.

jollity (jol'a-ti), n. (1) كهيف قنجي؛ به كهيفي
(2) ناهمگ؛ زماومند.

jolly (jol'i), adj. (1) به كهيف؛ كهيف قنج؛ پوو خوش
(2) [Colloq.]. خوش (کات به سميريدن): (to have a ~ time).

adv. ژورا به تهواوي: (~ well).

v.t. & v.l. [Colloq.]. (1) دلغوش کردن (به نوکته و مراهي... هتد)؛
(2) كهيف خوش کردن. (3) گاته پينگرتن؛ پن پينگرتن.

jolt (jōlt), v.t. (1) پاوه شاندن؛ راته کاندن؛ له رانهوه؛ تاسه پينگرتن؛
(The old car ~ed its passengers as it went over the rough road.)

(2) شه ژانن؛ نينگدان.

v.l. پاوه شان؛ راته کان؛ تاسه کردن؛ له رينهوه.

n. (1) له کان؛ راته کان؛ پال؛ له رينهوه؛ پاوه شان؛ تاسه.
(2) شه ژان؛ نينچوون؛ خوربه؛ دلچمکن؛ راته کان (همست):
(The news gave us all a ~.)

-jolly (adj.).

Jonah (jō'nə), n. (1) "يونس" ي په يامهر
(2) به مشيکه له "نينجيل" ي کون. (3) کهنیکي به دووم.

jongleur (jon'glēr), n. شاپيرتکي گمرون.

Jordan (jōr'dən), n. (1) دويري نوردون. (2) نوردون.

Jordan almond, نوقله بادهمي.

jostle (jɒs'tl), v.t. & v.i. پاله به پستو کردن؛ پال به يه کوره نان.

n. پاله به پستو؛ پال؛ پال نان.

jot (jɒt), n. نهخت؛ ژور؛ نه ختال؛ دهک؛ تومقال:

(She doesn't care a ~ for him.)

v.t. (~ down), نووسين؛ تومار کردن (تينيدي يکي کورت):

(to ~ down a note, remark, name, etc.)

journal (jūr'nəl), n. (1) بيرنامه؛ يادنامه ي پوزانه؛ يادداشت.
(2) پهراوي بيرنامه. (3) کارنامه ي کور، پهرله مان، کوميه، يا رينگراونک
(4) توماري پوزانه ي که شتي يهک. (5) پوزنامه.
(6) گوزار. (7) توماري پوزانه ي دمرگايه يکي بازگاني
(8) پاگره يا جن ي پاگريووني نومور (مکينه گمري)

journalism (jūr'nəl-iz'm), n. شينواي نووسيني
پوزنامه و گوزار.

journalist (jūr'nəl-ist), n. (1) پوزنامه گمري؛ پوزنامه چيني.
(2) نووسيني پوزنامه و گوزار.
(3) پوزنامه و گوزار.

journalist (jūr'nəl-ist), n. (1) پوزنامه گمري؛ پوزنامه چيني.
(2) يادداشت نووس؛ بيرنامه ي پوزانه نووس:

-journalistic (adj.); journalistically (adv.).

journalize (jūr'nəl-iz'), v.t. & v.l. تومار کردن (له بيرنامه، يا
توماري پوزانه ي دمرگايه يکي بازگانيدا).

journey (jūr'ni), n. گهشت؛ گهراي:

(a ~ of three days; a three days' ~; to make a ~;
to go on a ~).

v.l. گهشت کردن؛ گهراي؛ چوون بو شوينيک.

journeyman (jūr'ni-mən), n. (1) کريکار؛ کارگم.

(۲) تازه و مستأ؛ کارگریکی کارامه یا شارهزا
کاری کارگریکی شارهزا
journeywork (jūr'ni-wūrġ), n.

(۱) شارهزتریکی راستهقیبه یا درؤ
لەئێوان دوو سوارچاکدا به سواری ئەسپهوه.
joust (just, joust, jōst), n.

(۲) (pl.) کێ بێکی؛ مەلمەلی؛ پێشپێرکێ.
شەرەزبێرکردن به راستی یا درؤ (لەئێوان دوو سوارچاکدا به سواری
v.l. ئەسپهوه)

Jove (jōv), n.
گهوهخودای ئەفسانەیی بۆمانی.

به خودا! (سۆنندیکه سەرسامی یا لەسەر سووربوون دەردەبرێت),
by Jove!,
jovial (jō'vi-əl), adj.

(۱) (ب) تاییهتی به گهوهخودای ئەفسانەیی
بۆمانی (ب) تاییهتی به ئەسپهزەیی کاروانگەر "جۆپیتەر"
(۲) پووخواش؛ دەم به پێکهاتن؛ به کهیف.

جوویالی (jō'vi-əl'ə-ti), n.
پووخواشی؛ دەم به پێکهاتنی؛
کهیف خۆشی

jowl (joul, jōl), n.
(۱) شەویلگەیی خوارمە به چەناگەر پوومەتەرە
(۲) پوومەت

jowl (joul, jōl), n.
(۱) غەیفەیی مێوێ (۲) غەیفەیی گارمانگا
(ب) چەرمی سەرملی یالغەیی وەك مەیشەو كەشەزێرو قەلەمۆون.
(۲) سەرۆمەنی ماسی.

joy (joi), n.
(۱) خۆشی؛ شادی؛ دلخۆشی
(۲) هۆو سەرچاوهی شادی. (۲) شادی دەربەرین

v.l. دلخۆش بوور؛ شادبوون؛ کهیف پێن هاتن.
دلخۆش بوور؛ شادبوون؛ کهیف پێن هاتن.

v.l. (۱) شادا؛ بهختیار؛ دلخۆش؛ (۲) [Archaic] . پێن خۆش بوون.
joyful (joi'fəl), adj. (a ~ person)

(۲) خۆش دەنگوباس؛ دلخۆشکەر: (~ news)

-joyfully (adv.); joyfulness (n.).
joyless (joi'lis), adj. (۱) خەمبار؛ غەمگین؛ مات.
(۲) ناخۆش دەنگوباس.

-joylessly (adv.); joylessness (n.).
joyous (joi'əs), adj. = joyful.
-joyously (adv.); joyousness (n.).

گەرانیك به سوومبیل (به تاییهتی هەر بۆ کهیف و به خێزایی و
joy ride, بینیاکه)

Jr., jr. = junior.
jubilant (jōb'əl-ənt), adj. زۆر به کهیف؛ دلخۆش؛ شادا؛ گەشەگەدان: (A ~ crowd welcome him.)
(A ~ crowd welcome him.)

-jubilantly (adv.).
jubilate (jōb'ə-lā'it, jōb'ə-lā'it), v.l. له خۆشید ماھەنگ
گێزان؛ کهیف خۆشی دەربەرین.

jubilant (jōb'əl-ā'shan), n. (۱) دلخۆشی؛ خۆشی (به بۆنەیی
سەرکەوتنەوه) (۲) ناھەنگو زەماوەند (به بۆنەیی سەرکەوتنەوه).

jubilee (jōb'h'i-ē'), n. (۱) یاد. بە تاییهتی: (۱) یادی پەنجای ساڵە
(golden ~)

(ب) یادی بیست و پینج ساڵە: (silver ~)
(ج) یادی شەست یا حەفتا و پینج ساڵە: (diamond ~)

(۲) لێخۆشبوونی پایا له گوناھباران هەموو بیست و پینج ساڵ جارێک؛
ماوهی ئەو لێخۆشبوونە (۳) کاتی ناھەنگو خۆشی.

(۴) شادی؛ خۆشی

Judaic (jō-dā'ik), adj. (۱) هەي جوولەكە (۲) هەي نایینی جوولەكە

Judaism (jō'di-iz'm), n. (۱) نایینی جوولەكە
(۲) پەیمەرویی کردنی خوو و نەریت و پەیمەرویی جوولەكە

Judas (jō'das), n. (۱) جوداس؛ یەكێك یوو له دوازە قوتابییەكەیی
عیسا كە ناپێكێ لەگەڵ کردو به هەلواسینی دا. (۲) كەسێكی ناپاك

Judas tree, دار نەرخەوان

judge (juj), n. (۱) دادپەرس؛ دادگەر؛ دادوهر

(۲) سەرپشك (یاری، تاكۆکی، مەلمەلی).
(۲) هەلمەسەنگێنەر؛ پاك و پێس كەر؛ شارهزا:
(a good ~ of horses, books, music, etc.)

(۱) دادپەرسین؛ دادپەرسی کردن؛ دادگەری کردن
(۲) سەرپشکی کردن؛ خستن به لایەكدا (مەلمەلی، تاكۆکی)؛ بێزار لەسەر دان
(۳) فرمان دەركردن؛ فرمان دان
(۴) هەلمەسەنگاندن؛ پاك و پێس کردن؛ پاك دان دەربەرە.

(۵) سەرۆمەنشك کردن؛ لۆمەکردن؛ خەتابارکردن:
("J ~ not that ye be not ~d.")

(۶) به باشت زانی: (We ~d it better to start at once.)
judgeship (juj'ship), n. پەلو و فرماني دادگەر؛ كاروبار و ئەمرکی
سەرماشی دادوهر.

(۱) بێزار.
(۲) قەرزێك له ئەنجامی بێزاري دادگا.
(۳) سزای خواركەرە.
(۴) سەلیقە؛ بۆچوونێكی باش؛ توانای پاك و پێس كرم:

(a man of good ~)

judgement (juj'mənt), n. (۱) بێزاري دادگا: (The ~ was against him.)
(۲) قەرزێك له ئەنجامی بێزاري دادگا.
(۳) سزای خواركەرە.
(۴) سەلیقە؛ بۆچوونێكی باش؛ توانای پاك و پێس كرم:

(a man of good ~)

judgement day, Judgement Day, (۱) (in my ~) .
بۆنێ قیامەت؛
بۆنێ دادوهری.

judicatory (jōō'di-kə-tōr'i, jōō'di-kə-tō'ri), adj. دادگەری؛
دادپەرسی؛ دادی.

(۱) دادگا. (۲) دەزگای دادگەری؛ دەزگاکانی دادوهری به كۆمەل.
(۱) دادپەرسین؛ دادگەری.
(۲) پەلو و دەسەلاتی کاری دادپەرس.

(۲) رادەیی دەسەلاتی دادگایك یا دادپەرسێك. (۳) دادگا.
(۴) دەزگای دادگا و دادپەرسان به كۆمەل.
(۱) دادی؛ دادگایی؛ دادگەری:

judicial (jōō-dish'əl), adj. (۱) دادی؛ دادگایی؛ دادگەری:
(the ~ system)

(۲) به فرماني دادگایك یا دادگەرزێك كراوه.
(۳) دادپەرسی؛ دادگەری. (۴) بۆ دادگەر دەشێت.
(۵) پەوا؛ دادپەروەر؛ به سەلیقەو بێن لایەن و ژێر له بێزارداندا:

(a man with a ~ mind)

-judicially (adv.).
judiciary (jōō-dish'i-er'i, jōō-dish'ēr-i), adj. دادگەری؛
دادی؛ دادگایی.

(۱) دەزگاو دەسەلاتی دادگەری (كە بەشێكە له دەسەلات و دەزگاکانی میری):
(The ~ must be independent.)

(۲) دادپەرسان؛ دادگەران.
ژێر؛ پاك و پێس كەر؛ هاقل؛
تێكەپشێتوو.

-judiciously (adv.); judiciousness (n.).
judo (joo'dō), n. جودو؛ زۆرانمانی یابانی.

jug (jug), n. (۱) دەفرێكی گۆلن، شووشە، یا كانزایی (سوراهی، شووشە،
گۆزە، لوبولێنە، مەسینە، شەربە، دیزە). (۲) [Slang]، بەندیخانە؛ زیندان
(۱) كردنە سووراهی، شووشە، یا لوبولێنە.
(۲) لێنان یا كۆلاندن له دەفرێكی سەرتراوهدا.
(۳) [Slang]، خستنه بەندیخانەوه.

juggle (jug'ġ), v.l. (۱) یاری کردن به تۆپ و چەقۆو خشتی وەها به
هەلدانیان به هەواداو گرتنەویمان و هەلدانەویمان. (۲) چێن گۆزێك پێكردن؛
تازوگۆزێ پێكردن؛ دەستکاری کردن به نیازی خەلمەتاندن و سوودی خۆیی:
(The cashier ~ed the figures to show a profit.)

هەلدانی تۆپ و چەقۆو خشتی وەها به هەواداو گرتنەویمان و هەلدانەویمان
v.l. بێ ئەوهی بکەوه سەر زەوی.

juggler (jug'ler), n. (۱) كەسكەك تۇپو شتى وەھا ھەلەدەدات بە ھەرادار دەیان گریقتەو وەھلیان دەداتەو ھەر بۇ سەیر.

jugglery (jug'ler-i), n. (۱) ھەلەداس تۇپو شتى وەھا بە ھەرادار گرتتەو ھەیان و ھەلەداتەو ھەیان ھەر بۇ سەیر. (۲) فینبازی گزی خەلەتەنن.

jugular (jug'yoo-ler, joo'gyoo-ler), adj. (۱) ھى قویگو مل. (۲) ھى دەمارى قویگو مل.

jugular vein, n. پەككە لەر دور دەمارەى مل كە خوین لە سەرەو دەبەنەو بۇ دل

juice (joo's), n. (۱) شیلە: شېرە: ئاووگ: خۇشاو: ئاو: پىنگاوا: تەپى. (۲) شەلى دەردراو لە لەشى گىئادارىك. (۳) ئاووگروك: پوختە: ماھ: گەرەم.

(۴) [Slang], نەلەكتىكە: كارەبا. (۵) [Slang], بىنۇن: گاز: نەوت: سەرچاوەی ووزە.

v.l. [Colloq.], شیلە ئى دەرىھان: گوشىن و خۇشاو ئى دەرىھان. **juicer (joo'ser), n.** ئاووگرو: گوشە: ئامبىرى خۇشاو دەرىھەن لە سەو.

juicy (joo'si), adj. (۱) تەروپ: ئاودار: پەرلە خۇشاو یا شیلە (۲) خۇش و سەرنج پاكىش و پىلانارى (چىروك، ئوكتە، قەسى پاش مل):

(a ~ story; ~ details) **-juicily (adv.); juiciness (n.).**

jujitsu, jujutsu (joo-jit'soo), n. جۇجىتسو: جۇجىتسو: دار ەنەب. (۲) مەربەى ەنەب. **jujube (joo'joo'b), n.** فۇنۇگراف یا سەنۇقى قەوانىكە لە

juke box (joo'k), [Colloq.], ھەندى جىشتخانە و مەيخانەدا بە پارەى ووردە كار دەكات. **July (joo-lee'), n.** پووشبەر: مانگى تەموز: مەيەگەنان.

jumbel (jum'b'l), v.l. (۱) تىكەلەو و پىكەلەو كۆرەن: شىوانن بىسەر. (۲) سەر ئى شىوانن. **v.l.** (۱) تىكەلەو و پىكەلەو بون: بىسەرمەكە: شىوان (۲) سەر ئى شىوان.

n. (۱) چىنىنى مەمور: شىتىكى تىكەلەو و پىكەلەو شىتىكى بىسەرمەكە: شىوان. (۲) شىوانو: شىوان: سەر ئى شىوانو: شىتىكى بىن سەروپن.

jumbo (jum'boo), n. كەسىك. گىئادارىك، یا شىتىكى زو قەبە **adj.** زۇ زۇ: گەرەو قەبە.

jump (jump), v.l. (۱) بارەدان: قەلەمىزەدان: خۇمەلەدان: قونەكۆرەن (بۇق، ۲) ھەلەزىنەرە: پاتەكان.

(۲) ھەل سەنمەنەرە: پاجلەكەن: داجلەكەن: پاپەرىن: پاجەنن: (to ~ at a loud voice)

(۴) بارەدان لە باسىكەرە بۇ باسىكى تر (۵) لەپەر بەرزىونەرە: زىادەبون لەپەر: (Prices have ~ed recently.)

(۶) بارەدان بەسەردا و خوارەن (داشى دامە). (۷) بەلەكۆرەن: مە پەلە گەپشەنە نەنجام: (to ~ to conclusions)

v.l. (۱) خازەدان بەسەردا (۲) خازە پىدان: قەلەمىزە پىدان: (He ~ed his horse over the fence.)

(۳) خازە پىدانە سەر یا ئاو: (to ~ a train, bus, etc.) (ب) خازە لىنەدان (۴) بەرزىونەرە (توخ) زىادەكۆرەن (۵) خازەدان (فەلم)

(۶) [Slang], ھەلەكۆتە سەر: پەلامارەدان: شالو بۇ بۆرەن. (۷) [Slang], پارەكۆرەن: دەربازىون: لەپەر بەجىنەشتن: (He ~ed town.)

(۸) بەسەردا بارەدان و خوارەن (داشى دامە). (۹) تەوارەكۆرەن چىروك یا دەنگو باسىكە لە لاپەرەكى تەدا (پۇژنامەگەرى).

n. (۱) خازە: قەلەمىزە: قونە: ھەلەزىنەرە. (۲) ماوەى خازە. (۳) كۆسپ: قورت: شىتىكى بەسەردا بارەدراو.

(۴) گۆرىنەكى كۆتەر: لە باسىكەرە بۇ باسىك: (a ~ in the story) (۵) بەرزىونەرە یا زىادەبون لەپەر (توخ): (a ~ in prices)

(۶) ھەل سەنمەنەرە: پاجلەكەن: قوتەرت. (۷) (pl. - the) (۷) وپۇتەنە لەزىنە و قوتەرت (۸) مەلمەلى بارەدان (و مەزىش): (high ~)

(۹) بارەدان بەسەردا و خوارەن (داشى دامە) (۱۰) دېرەك كە بە خۇشەوار دەلەت چىروكەكە لەسەر چى لاپەرەمەك تەواو دەگىزى (پۇژنامەگەرى).

get (or have) the jump on, [Slang], لە پىش ھاوچاودا دەستپىكۆرەن (مەلمەلى، پىشەركەن).

jump at, n. (۱) گەپشەنە نەنجام بە پەلەو بىن لىكۆلەنەرە تەواو. (۲) بە پەرزەنەرە پازى بون یا پەسەندەكۆرەن: قۇزىنەرە:

(to jump at an offer) كەفەلەت شىكانن: پارەكۆرەن واز لە دەستەبەرى ھىنان

jump bail, n. سەرزەشت كۆرەن: ھەرتى بۆرەن سەر بە دەم. **jump on, [Slang],** پىشت ئى ھەلەكۆرەن: بەجىنەشتن: دەستەبەردا بون

jump ship, n. پارەكۆرەن لە ئەرك. (۱) دەست بە مەلمەلى كۆرەن لە پىش نىشانە یا [Slang], **jump the gun,** لەرمانى دەستپىكۆرەن: (۲) پەلەكۆرەن دەستپىكۆرەن كارەك بەر لە كاتى خۇى.

jump the track, n. لەپەر لە ھىلە لادان یا دەرىبەرىن (شەمەندەقى). **on the jump, [Colloq.],** سەرقال: ھەمىشە خەرىك

juniper (jum'per), n. (۱) بارەدەر (سۇق، شەت). (۲) گالىسكە بەفرىنە: نەسپە بەفرىنە.

(۳) گىرە (كاتزىن). (۴) تەل نەلەكتىكە پىن گىئادان (خىستەنگارى باترىيەكى مەرووى ئوتومبىلەنە بە پەستى بە باترىيەكى كارەمەرە). (۵) پەراسكەگەپىن.

(۶) ئامبىرى كۆنكەر (كانگەرى). (۱) چاكەتى كارگەرە كەشىمەن (بۇ بە پاكى **juniper (jum'per), n.** پارەتتى جلى نامەرە). (۲) كرەسى بىن قۇلى ژانە.

(۳) چاكەتىكى كۆادارى فەر. (۴) جلى بەك پارچەى سەرقابەى بارى مەندال

(۱) ھەلەزىنەرە: دابەزەكەر: پەر لە تاسە. **jumpy (jum'pi), adj.** (ب) زو زو لەمگۇزى: ھەمىشە گۇزار. (۲) ھەر لە خۇمەرە ھەل دەسەنمەنەرە (لە تەرسە): زو ھەلەمەجىت: زو زو دەمچەلەكەن: بە جەرت و قرت

(a ~ horse, guard, policeman, etc.) (۱) بەپەكگەپىشتن: بەپەكگەپىشتن: لىكەدان. **junction (junk'shon), n.** (۲) شۆرىنى بەپەكگەپىشتن (۳) چوار پىيان: دورىانە.

(۱) بەپەكگەپىشتن: بەپەكگەپىشتن: لىكەدان. **juncture (junk'cher), n.** (۲) جەسەر. (۳) كاتىكى تاپەتتى: (at this ~) (۴) تەنگو چەلمە: كاتى تەنگو چەلمە. (۵) بار: تۇخ

June (joo'n), n. جۇنەردان: باران بون. (۱) بىشەلان: بىشە: دارستانىكى چىرى پىر بۆرەن.

jungle (jun'g'l), n. (۲) چىستان: شۆرىنىكى پەر لە پورەك و دارو تەمخت. (۳) [Slang], نىشەتەنە جىنى خەلەكى بىن لانە و دەرىبەن.

(۱) كۆر یا چووك (نازناوى كۆرىكە كە ناوى وەك **junior (joo'n'yer), n.** ھى باوكى وەھا پىت): (John Brown, J ~) (a ~ partner, officer, etc.)

(۲) پەلە كەمتر: پەلە نۇمتر: پەلە نۇم: (۳) قازەتر: ئوئ تر: لە ئراوەر. (۴) تاپەتتى بە قوتابى پۇنى سىنەم یا پۇنى سىنەمى كۆلچى. زانكۆ، یا قوتابخانەى نامادەبى.

(۱) كەسىكى گەنج یا مەندال: لاو. (۲) كەسىكى پەلە نۇمتر: كەسىكى پەلە نۇم. **n.** (۲) قوتابى پۇنى سىنەمى كۆلچى، زانكۆ، یا قوتابخانەى نامادەبى

كەسىكى لە خۇگەپىت: كەسىكى لە خۇ مەندالتر. **one's junior,** كۆلچى یا دانىشگای سوسالەبى پاش قوتابخانەى

junior college, n. نامادەبى (كە بەرامبەر بە دوو سالنى يەكەمى زانكۆ یا كۆلچى چوارسالەبە). **junior high school,** قوتابخانەى ئاوەندى (كە بەرەبەرى بە پۇنى

ھەوت و ھەشت و ئو، واتە سىن پۇل دواى قوتابخانەى سەرقابەى). **juniper (joo'nə-pēr), n.** ھەرەمەر: دار ەمرەر.

junk (junk), n. (۱) شېرە: كۆنە: پىرپىت: خەرىكە شىكان. (۲) [Colloq.], شىتىكى بىن توخ: خەلە: شىكە كە ھەر بۇ قۇردان شىتە.

(۲) قاوورەمە.

junk

v.z. [Colloq.] (He ~ed his car.) فریادانی شنی کوزهو به کله نهامو.
junk (juŋk), *n.* کله شنی یه کی مایعوانی چینی
junket (juŋ'kit), *n.* (۱) مهله له بی پهنیری شپوین
 (۲) سهیران؛ ناهنگیک به نانخوردهوره. (۳) گهشت
 (۴) گهشتی کاربدهستیک لهسر حسابی میری.
v.t. گهشتکردن له لابن کاربدهستیکهوه لهسر حسابی میری.
v.t. میوانداری کردن له سهیران یا ناهنگیکدا.
junkie (juŋki), *n.* [Slang]. جه شیشه خورا میوین خور
junkman (juŋk'man), *n.* کوزه فروش
junkyard (juŋk'yård), *n.* کوزهخانه؛ کوزهخانهی شوئومبیل
junta (jun'ta), *n.* (۱) نهجورمن یا لیژنه ی پامیاری و کارگیری
 (په تابهتی دستهبه که جلموی وولات دمگرنه دست پاش بوخاندنی میری).
 (۲) دستهبه کی پیلانگیز
junto (jun'tō), *n.* دستهبه کی پیلانگیز
Jupiter (jōō'pə-tēr), *n.* (۱) گموره خودای پومانگان (نفسانهی
 پومان) (۲) حویبتار؛ گموره ترین نستیره ی کاروانکرو پنجهمین
 له نووریدا له یوزوره؛ موشتری
jural (joo'ral), *adj.* (۱) دادی؛ دادگری
 (۲) تابهتی به مافو نهرکی سرشان.
jurant (joo'rant), *n.* سویندخور؛ دادگری.
jurat (joo'rat), *n.* (Obs.) [کسیکی سوینددرای (دادگری).
 (۲) دادپرس؛ ۳: برانامه یکه دنوسینتی به شایه تیبه کوره پورنی دمکاتره
 کوی له کوئی و له بهره می کیدا نم شایه تیبه دراوه.
juridic, juridical (joo-rid'ik, joo-rid'ik'l), *adj.* دادگری؛
 تابهتی به دادگری و داواو رووداوو کاروباری دادگا.
jurisconsult (joo'is-kan-sult', joo'is-kon'sult), *n.* زانی
 دادگری؛ دادگرا؛ یاسازان
jurisdiction (joo'is-dik'shan), *n.* (۱) دادپرسی؛
 مافو دسه لانی دادپرسی؛ دادگری. (۲) دسه لات؛ دسه لاتاری
 (A country's courts have ~ not only over its own citizens
 but over foreigners who are living in the country.)
 (۳) پادهی دسه لات یا دسه لاتاری
 (۴) سنوورو مودای دسه لاتاری؛ بش کردن دسه لات به گوتیره ی ناوچه.
 (۵) دادگا
jurisprudence (joo'is-proō'dns), *n.* (۱) فلسفه و زانستی
 یاسا و یاسادانان؛ فلسفه و زانستی دادگری.
 (۲) کومه لیک یاسا؛ سرجه می یاسا. (۳) لقیق له یاسا یا دادگری.
jurisprudent (joo'is-proō'dnt), *n.* = jurist.
jurist (joo'ist), *n.* زانی؛ یاسا؛ یاسازان؛ دادگر
juristic (joo-ris'tik), *adj.* تابهتی به یاسا و یاسازانی؛
 تابهتی به دادگری
juror (joo'rēr), *n.* (۱) سویندخور؛ یه کیک لهو دوازه کسه ی که دادگا و
 پاریزمری گومانباریک هلیان دهمیزین بۆ بریاردانی تاوانباری یا بن تاوانی
 گومانباریکه (۳) سریشک؛ نهامی دستهبه کی سریشکی (ملهلی)؛
 کن برکن.
jury (joo'ri), *n.* (۱) دسه تی سویندخوران؛ بروتیبه لهو دوازه کسه ی
 که دادگا و پاریزمری گومانباریک هلیان دهمیزین بۆ بریاردانی تاوانباری یا
 بن تاوانی لهو گومانباریکه (۲) دسه تی سریشک (ملهلی)؛ کن برکن.
jury (joo'ri), *adj.* هی به کارهینانی سرجه می لهسر کله شنی یهک
 (a ~ mast)
juryman (joo'ri-mən), *n.* = juror.
just (just), *adj.* (۱) پخوا؛ حق؛ بن لایه (a ~ decision)
 (۲) دادپورمه؛ دادپورست؛ حق پورست: (a ~ man)
 (۳) شایسته؛ مقی خویه تی؛ پخوا: (a ~ punishment)
 (۴) بهی؛ شیاو.

juvenile

(a ~ suspicion) له جری خویایه تی؛ بن هۆ یا بچیته نیبه:
 (۶) راست. (۷) تخوا؛ دهقاو دهق
 (۱) به تخوا ی؛ بن کم و زیاد: (~ one o'clock)
 (۲) نزدیک. (۳) تمنا؛ هم: (~ a simple soul)
 (۴) به ناستمه؛ تمنا به توژیک: (He ~ missed the train.)
 (۵) هم نیستا؛ تازه: (She has ~ left.)
 (۶) [Colloq.] زورا؛ نیجگار؛ به راستی: (It's ~ beautiful.)
just now, هم نیستا؛ پیش همناسمه ک.
just the same, [Colloq.] لهگال نهومشدا.
justice (jus'tis), *n.* (۱) دادپورمی؛ دادپورستی؛ داد؛ حق پورستی؛
 حق. (۲) سرپاستی؛ راستی.
 (۳) پخوای (مسه لته یهک): (the ~ of our cause)
 (۴) پاداشت یا سزای شایسته (۵) دادگری؛ دادپرسی. (۶) دادپرس؛ دادگر.
bring to justice, دان به دادگا بۆ سزای پخوا ی خۆ و هرگرتن.
do justice to, (۱) به پخوا لهگال جوولانهوه؛ مافی خۆ پیدان.
 (۲) فرخ زانین؛ فرخی خۆ پیدان؛ بایه تی خۆ پیدان:
 (to do justice to the occasion)
do oneself justice, بایه تی به خۆ دان؛ ماف به خۆ دان؛
 خۆ بۆ ماف نهگورن.
justice of the peace, دادپرسی ناوبری کردن.
justiceship (jus'tis-ship), *n.* دادگری؛ پله و فرمان و ماری
 لهسر کار مانهری دادپرس.
justiciable (jus-tish'i-a-b'l), *adj.* (۱) دهقوانی بری به دادگا.
 (۲) له سنووری دسه لاتی دادگادایه.
justifiable (jus'ta-fi'a-b'l), *adj.* بهلگه دار؛ پخوا؛ حق
 بهلگه ی بۆ دهقوانیتوره: (His anger is ~; ~ homicide)
-justifiability (n.); justifiably (adv.).
justification (jus'ta-fi-kā'shan), *n.* (۱) بهلگه؛ بیانوا
 پوریمانوو:
 (One can find ~ for any act he commits.)
 His ~ for stealing was that his children were hungry.)
 (۲) بهلگه یا بیانوو هینانوره.
 (۳) بن تاوانی.
justify (jus'ta-fi), *v.t.* (۱) بهلگه هینانوره؛ به پخوا پیشاندان؛
 پوریمانوو دوزینوره (۲) بهخشی؛ نازادکردن؛ بریاری بن تاوانی دان.
 (۳) هینان؛ شایسته بوون: (Does anything ~ taking a life?)
 (۴) چاک کردن و ریختنستی تیپ (چاپه منی).
 (۱) به پخوا پیشاندان؛ بهلگه هینانوره.
 (۲) سهلماندنی شیان کسه ی بۆ بوون به دسته بر.
 (۳) ریختن و ریختنستی تیپ (چاپه منی).
v.t. به حق؛ به پخوا.
justly (just'li), *adv.* سردهر هینان؛ دهرفیقین:
jut (jut), *v.t.* (He saw a gun ~ting out of some bushes.)
n. چوکه؛ خوله؛ سر.
Jute (jōōt), *n.* نهامی تیره یکه نهامی که له سده ی پنجه مدا
 نینگلتهر میان دگور کرد.
jute (jōōt), *n.* (۱) گوش؛ پیشانیکه گوئیو پتی گوشین و شنی وای
 ئی نووست دهگورت. (۲) پورمیکه تم جوژه پیشانلی ئی سردهمینتی.
goshin؛ گوش.
 (۱) بهشتیکی دهرفیقو یا سردهر هینانی دیواریک یا
 خاوشویک. (۲) لهسه کله؛ دیواری بهرستکری بهزوی دهریا (بۆ پاراستنی
 پشهریک یا کناری دهریا که).
v.t. & v.t. دهرفیقین؛ سر هینانه دهروه.
juvenescence (jōō'va-nes'ns), *n.* گنج بوونوره.
juvenile (jōō'va-n'l, jōō'va-n'il), *adj.* (۱) مندان؛ گنج.
 (۲) مندان؛ هی مندان؛ گنجی؛ همزانه.

(۱) مندان: مندالیک، همزه. (۲) نکتەریک که دموری گنج دەبینی.
 (۳) کتیبی مندان.

juvenile court, دادگای مندان: دادگای همزه (له همزه سال کەمتر).

juvenile delinquent, تاوانباریک مندان: تاوانباریک گنج یا همزه (له همزه سال کەمتر).

juvenilia (joo'və-nil'i-ə, jōō'və-nil'yə), *n. pl.* پەرمەسی

مندان یا گنجی (نووسین، وینەکیشی): کرداری مندان یا گنجی.

juvenility (jōō'və-nil'i-ti), *n.* (۱) مندالیتی: همزهیی.

(۲) کردموه یا پەرووشتیکی مندانە. (۳) مندان: همزهکاران.

juxtapose (juks'tə-pōz), *v. t.* خستنه پال یەکتەری (بەتایبەتی بۆ

پەراوردکردن): له لای یەکمۆه دانان.

juxtaposition (juks'tə-pə-zish'ən), *n.* (۱) خزانە پال یەکتەری

(بۆ پەراوردکردن): له لای یەکمۆه دانان: (the ~ of ideas).

(۲) له لای یەکمۆه بوون.

K k

- K, k (kā), n.** (۱) تپسی یا نزهه‌سی شلف و بنی نینگلیزییبه (۲) دهنگی نم تپیه "کمی" (۳) نیشانه‌ی یا نزهه‌م له پوزیکدا.
- adj.** (۱) تاپهستی بم تپیه (۲) یا نزهه‌م
- K (kā), n.** (۱) شتبه له شیوهی تپیی "k" دا. (۲) ژماره ۲۵۰۰ یی ژمانی (۳) نیشانه‌ی ژماره‌ی نگۆپ (بیرکاری).
- adj.** شیوهی وهک "k" رایبه.
- Kaaba (kā'ba, kā'a-ba), n.** کعبه
- Kabuki (ka-bōō'kē), n.** کابوکی جزره شانزگه‌رییبه‌کی یا بادییبه به سمار گۆزانییبه‌ره.
- kaiser (kī'zēr), n.** قه‌یسرا ئیمپراتۆرا شاهه‌نشا نازناوی فرمانره‌واکاشی ئیمپراتۆرنشینی پۆمانی پیروزو نه‌مسار نه‌لمانیا.
- kaka (kā'ka), n.** توتوییه‌کی نیوزیله‌ندییبه.
- kakapo (kā'kā-pō'), n.** توتوییه‌کی زهمین نشینی شه‌وینی نیورینه‌ندییبه
- kale (kāl), n.** (۱) سه‌ره‌یه‌که وهک کله‌رم وه‌هایه (۲) ژوریا یا شله‌ی نم سه‌ره‌یه. (۳) [Slang] پاره (به‌تاییه‌تی هی کاغفن).
- kaleidoscope (ka-lī'da-skōp'), n.** (۱) نامینۆکی لووله‌کچیبه پارچه شووشه‌ی همه شیوه‌و نه‌ندازه‌و په‌نگو نه‌قشش تپدایه‌و نم شیوه‌و په‌نگو نه‌قشه ده‌گۆرئ به هی تر به باداشی نامیره‌که. (۲) شتکی همیشه گۆر: به‌تاییه‌تی له په‌نگو نه‌خشه‌دا; -kaleidoscopic (adj.); kaleidoscopically (adv.).
- kangaroo (kaŋ'gō-rōō'), n.** کهنگر گیاندارئکی ئوستورالییبه به قه‌لبز قه‌لبز دهراتو به‌چکه‌که‌ی له کیسه‌یه‌کدا هه‌نده‌گۆرئ له‌به‌رخۆیمه‌ره.
- kangaroo court, [Colloq.].** دادگایه‌کی بن دادی دادگایه‌کی هه‌مه‌سه‌کارییبه که نه‌سه‌ر یا‌ساو ده‌ستور ناروات
- kaput (kə-pōōt'), adj. [Colloq.].** فه‌وتار پدک کهورتووا شکاو! به‌که‌نک ه‌ماو
- karat (kar'at), n. = carat.**
- karate (kā-rā'tē), n.** کاراتی وات "نه‌دهستی خالی" جزره خۆیاراستئیکی بن چه‌کی یا‌بادییبه بریتییبه له هه‌ل هینازو له دوژمن دان به لای ده‌ست
- karma (kār'mə, kūr'mə), n.** کارمه سه‌ره‌سی کردارو په‌ووشتی کمبیک له یه‌کبیک له ژانانه‌کانیدا یا له چه‌رخیکی ژانانیدا که کارده‌کاته سه‌ر چاره‌منووسی له ژانانه‌کانی تردا یا له چه‌رخه‌کانی تری ژانانیدا (ناینی بوودی هیندی: (۲) چاره‌منووس

- katharsis (kə-thār'sis), n. = catharsis.**
- kayak (kī'ak), n.** په‌له‌می سه‌رداپۆن‌شراوی نه‌سه‌کیومی.
- keel (kēl), n.** (۱) نیرگه یا شیلمانی ژیر په‌له‌مو کشتی به درزئ. (۲) [Poetic] کشتی. (۳) سه‌ره‌سی شیشی ژیر فرۆکه (بو دانه‌که‌موتنی بینه‌کی). (۴) تیره‌غهی به‌سه‌ستی بالنده.
- v.t.** (۱) نیرگه یا شیلمان خسته ژیر (۲) هه‌لگه‌ماندنمه‌وه‌ی کشتی‌یه‌ک بو سه‌ر لایه‌کی.
- keel over, [Colloq.].** (۱) هه‌لگه‌ماندنمه‌وه! وه‌رگه‌ماندن (۲) کهوتن! بوورانه‌وه‌و کهوتن
- on an even keel,** (۱) به پئکی! راست! به‌بن کهوتن یا خواربوونه‌وه به‌ملاو به‌ولادا. (۲) به بن هه‌له‌زه‌و دابه‌ز! به پئکو ره‌وانئ!
- (to stay on an even keel)**
- keel (kēl), n.** (۱) کشتی‌یه‌کی بن نه‌خت (به‌تاییه‌تی هی خه‌لووز گواسته‌مه‌وه! باریجه‌ی خه‌لووز. (۲) باره خه‌لووزی کشتی یا باریجه‌یه‌کی وه‌ها. (۳) کیشانه‌یه‌کی نینگلیزی خه‌لووزه بریتییبه له بیست و یک تن
- keel (kēl), n.** پۆیه‌یه‌کی سووره
- keen (kēn), adj.** (۱) تیز: (a - knife, edge, etc.). (۲) تیز! بپی: (a - appetite, wind, etc.). (۳) تیز! ووریا! زوره‌که! پئ به‌دیکه‌ر: (~ eyes; a - mind) (۴) زۆزان (۵) سوور له‌سه‌ر! هه‌مه‌س له‌سه‌ر! بو به جۆش: (to be ~ on doing something)
- (۶) توندوتیژ. (۷) [Slang] زۆر باش! نایاب
- keen (kēn), n.** شیوه‌ن! واوه‌یلن
- v.t. & v.i.** شیوه‌ن کردن! واوه‌یلن کردن
- keep (kep), v.t.** (۱) په‌په‌وه‌ی کردن (نه‌ره‌تیک وهک کار نه‌کردن له پۆزی هه‌یه‌یدا): (They kept the Sabbath). (۲) (ا) پاراستن. (ب) ناگاداری کردن! چاو تیره‌بوون (بو ناگاداری). (ج) هینتته‌وه به باشی و پئکه‌ویتیکی. (د) ژانان! به‌خۆیکردن! یارمه‌تیدان (ه) خواردن پیدان یا جیکردنه‌وه به یاره! به‌خۆیکردن به یاره: (She ~s boarders.) (و) راگرتن (به‌ده‌سه‌ت): (They ~ servants.) (ز) ده‌فهره‌گرتن: (to ~ books for a business firm) (ح) تۆمارکردن (یادداشت! نووسین هه‌موو پۆز): (She ~s a diary). (۲) به‌پۆیه‌بردن (۴) به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر! راگرتن له باری خۆیدا: (~ your engine running.) (۵) هه‌لگرتن بو لوارپۆز یا بو ماره‌یه‌کی زۆر. (۶) هه‌بوون (له فرۆشگادا) (۷) گۆرتن (به‌منه‌یخانه!) به‌سته‌نمه‌وه. (ب) گلدانه‌وه! راگیرکردن (ج) پئ لیگرتن: (The rain kept us from going out.) (د) پئ نه‌دان (ه) هه‌لگرتن بو خۆ: (She kept the change.) (و) ئی شاردنه‌وه (ده‌نگوباس): (He kept the news from her.) (ز) ده‌ست ئی هه‌له‌گرتن (ح) مانه‌وه له‌سه‌ر پشازیک یا له شوئینیک! له پئ لانه‌دان (۱) به‌رده‌وام بوون! مانه‌وه له‌سه‌ر باری خۆ. جینگه، پشاز، هتد... (۲) (~ on) کۆل نه‌دان! واژ نه‌هینان! به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر: (to ~ on talking) (۲) خۆ راگرتن! پئ به خۆ نه‌دان: (She can't ~ from telling us.) (۴) نه‌فه‌وتان! مانه‌وه به پئکه‌ویتیکی و باشی! بوگه‌ن نه‌کردن: (The food will ~.) (۵) [Colloq.], به کراهی مانه‌وه! به‌رده‌وام بوونی کۆر گرتن: (Will school ~ all day?) (۶) [Colloq.], نیشته‌جمنی شوئینیک بوون! ژانان له شوئینیکدا!

keeper

- n.**
 - (۱) چاودیزی؛ ناگا ئی بوون؛ سرپرستی؛ پاراستن.
 - (۲) قهلا؛ سەنگەر. (ب) ناوجەرگی قهلا؛ قوللی ناوقهلا.
 - (۳) [Rare]، به خئیوکردن؛ ژانندن.
 - (۴) خۆزاک؛ خوارده منی؛ پڕۆین: (The horse isn't worth its ...)
 - (۱) شته براوه که هه ل دهگرئ بۆ خۆی
 - (۲) ههتا ههتا
 - keep at,** بهردوام بوون له سهی.
 - keep down,**
 - (۱) که مکردنهوه (خه رجی)؛ به که می هیشتهوه.
 - (۲) که مکردنهوه (دهنگ)؛ کپ کردنهوه. (۲) پئی پهرسه مندن لیگرتن.
 - keep in with,** په یوه ندی به باشی مانه وه له گه لدا؛ به براده ریتی مانه وه له گه ل.
 - keep off,**
 - (۱) ئی دور که ورتنه وه؛ له دور ره وه وه ستان.
 - (۲) به ره له نستی کردن؛ له دور ره وه راگرتن.
 - keep on,** بهردوام بوون له سهرا؛ سوور بوون له سهرا؛ ده ست هه لته گرتن.
 - keep out,** ئی دور که ورتنه وه؛ هه ق به سه ره وه نه بوون.
 - keep to oneself,**
 - (۱) گۆشه گیری کردن؛ به ته نهایی ژیان.
 - (۲) به که س نه بوون (دهنگو یاس)؛ شارده وه.
 - keep up,**
 - (۱) به باشی راگرتن؛ پاراستن. (۲) بهردوام بوون له سهرا.
 - (۲) بر کردن له گه لدا؛ له گه لدا ده رج بوون؛ دوا نه که ورتن.
 - (۴) ~ with ... به ته ناگاداری مانه وه.
 - keep up with,** دوا نه که ورتن؛ بر کردن له گه لدا؛ له گه ل ده رج بوون؛ پیاگه بشتن.
- keeper (kēp'ēr), n.**
- (۱) به ندیوان؛ پاسه وانی به ندیخانه
 - (۲) پاسه وانی بائنده و گیاندار (وه که له با خچه ی گیانداراندا).
 - (۳) یارنرگارا؛ چاودیزرکه.
 - (۴) خاوه ن (shopkeeper, innkeeper)
 - (۵) گیره نامین
- keeping (kēp'ing), n.**
- (۱) په یه وه ی کردن؛ راگرتن و نه شکانن (به لین)
 - (۲) سرپرستی؛ ناگا ئی بوون؛ پاراستن (۲) به خئیوکردن
 - (۳) دۆخ (۴) هیشته وه
 - (۶) هه لگرتن و پاراستن بۆ دوا پۆر
 - (۷) گوتخان: (His acts are not in ~ with his promises.)
- keepsake (kēp'sāk'), n.** یادگار؛ شتی که هه ل ده گرئ بۆ یادگار.
- kef (kāf), n.** (۱) که یف؛ سه رخۆشی (له بهنگ کیشانه وه). (۲) بهنگ.
- keg (keg), n.** (۱) بهرمینکی بچوکه (ده گالۆن ده گرئ)
- kelp (kelp), n.** (۱) کیشانه به کی بزماره (سه د پا وه نه)
- kelp (kelp), n.** (۱) گیای ده ریا؛ گه لا پان و بۆره
- ken (ken), v.t.** (۲) خۆ له منیشی نه م گیایه (یۆدی ئی ده رده هینریت).
- ken (ken), v.t.** [Scot.] ژانن.
- v.t. [Scot.], n.** [Rare]؛ بینین؛ ما وه ی چا و بر کردن؛ بینایی.
- kennel (ken'nl), n.** (۲) هه سته یی کردن؛ ژانن؛ مه و دای ژانن یا پئی به ده یی کردن.
- kennel (ken'nl), n.** (۱) کولانه سهگ
- v.t.** (۲) *pl.* جنی زاوئی پین کردن و به خئیوکردن سهگ. (۳) گه له سهگ.
- v.t.** خسته کولانه سهگه وه
- v.t.** له کولانه سهگه؛ ژیان.
- kennel (ken'nl), n.** ژیرایی سهرا به ره؛ ناوه رگه
- kenning (ken'ing), n.** [Scot.] ژانن؛ ژانن؛ (ب) نهخت
- (۲) ناوی مه جازی شتی که له هۆنرا وه دا (وه که: sea-stead به مانای: ship)
- kept (kept), past tense and past participle of keep.**
- keratin (ker'at-in), n.** نه و ماده به به له له شدا که شاخ و نینۆک و قژو
- سمی ئی پروست ده یین
- keratosis (ker'atō'sis), n.** مینخه که

khan

- kerchief (kūr'chif), n.** (۱) سه ریو ش. (۲) ده سه سه
 - kern (kūrn), n.** نووکی تیپنکی چاپ.
 - kern, kerne (kūrn), n.** [Archaic] سه ریازنکی پیاده ی کوئی
 - kernel (kūr'n'l), n.** ئیره له ندی یا نو سو کو ته ندی. (۲) وه زو ئر ئکی ئیره له ندی
 - (۱) دهنگ (گه م، جۆ، برنج، هتد ...). توو.
 - (۲) کاگل. (۳) ناو کرۆک؛ گه وه را؛ ما ک.
 - kerosene (ker'ā-sēn', ker'ā-sēn'), n.** نهوت.
 - ketchup (kech'ap), n.** Also catsup, catchup, به دۆشاوی ته ماته
 - به بههاراته وه.
 - kettle (kel'l), n.** (۱) کتلی؛ کتری؛ چا
 - (۲) ته پیل (که به نه کی ناسن بپ و سه ره که ی چه رم).
 - (۳) چاله قووته؛ چا. (۴) چاله قووته ی ناو شاخنی سه هو ئین
 - kettle of fish,** کاروبارنی نا قو لا؛ بارنی نا قو لا و گیرو گه قناری ناخۆش.
 - kettledrum (ket'l-drum), n.** ته پلنکی بپ ناسن و سهرا چه رم.
 - key (kē), n.** (۱) کلیل. (۲) (i) کلیلی کاترئیر. (ب) ده مپوس. بزمار، یا
 - کیلو نیک که ده خرته کو ئیکه وه شتیکی پین قایم ده گرئ یا داده خرئ.
 - (ج) شتی که دوو شت پیکه وه را گیر دهکات (وه که به ردی سهرا تا ق).
 - (د) دوگمه ی پیا نۆ یا تیپووس.
 - (۲) شتی که وه که کلیل بکاته وه و دا بخت به تابه تی: (i) ده رگای ناوچه ی که
 - (ب) نه خسه یا کلیلی لیکه ده وه (ده نگه یی)؛
 - نووسراوی سهرا نه خسه ی که نه خسه که لیکه داته وه.
 - (ج) که سیک یا شتیکی زۆر گه رنگ (بۆ جینه جیکردن کاریک).
 - (۴) دهنگ؛ به زو نرئ دهنگ
 - (۵) شینۆزی ده رپیزو نووسو ویرکردنه وه.
- (He wrote and spoke in a cheerful ~.)
- (۶) سه ره می ناوازی پارچه ی که مۆسیقا.
- adj.** زۆر گه رنگ؛ گه رنگ.
- (a ~ industry; He has a ~ position in the government.)
- v.t.** (۱) داخستن به کلیل یا کیلوون؛ کلیل دان
- (۲) (i) به ردی ته و قسه ری تا ق دانان. (ب) نه خسه یا کلیلی لیکه داته وه بۆ دانان
- (۳) پشکستی به زو و نرئ ته می دهنگ یا ناواز.
- (۴) گوتخانن؛ به خستن؛ به دان کردن.
- key up,** (۱) به زو کردنه وه (دهنگ، ناواز).
- (۲) وورژانن؛ خسته جۆش؛ بژانن.
- key (kē), n.** دور که به کی نزم؛ تیره به رد یا له که که له ناستی ناو دا بیت یا نه ختی که له ژیر له زووری ناستی ناو که وه بیت.
- keyboard (kē'bōrd', kē'bōrd'), n.** کلیل به ند (پیا نۆ، تیپووس).
- (۱) کلیل یا دوگمه دار (نا میزی مۆسیقا).
 - (۲) کلیل دراو؛ کیلوون دراو.
 - (۳) به زو و نرئ له په یه کی تابه تیدا دانرا وه (دهنگ، ناواز).
- keyhole (kē'hōl), n.** کونه کلیلی ده رگا؛ کونه قفل.
- keynote (kē'nōt'), n.** (۱) نزمترین دهنگی ناوازی مۆسیقا؛
- ناوازی بناغه. (۲) بنجینه ی ووتاریک یا پیمانیک؛ بیرو با وه ی هه ره گه رنگ
- v.t.** سه رو و تار خۆن د نه وه؛ بنجینه یا بیرو با وه ی هه ره گه رنگی ووتاریک یا نه خسه ی که پشککش کردن.
- keynoter (kē'nōt'ēr), n.** سه رو و تار خۆن د نه وه ی کۆنگره ی که یا کۆنیک
- keynote address or speech,** سه رو و تار کۆنگره ی که یا کۆنیک؛
- ووتاری سه ره کی کۆنگره ی که یا ناههنگی که په سه می.
- (۱) به ردی سهرا تا ق (که به ردو لای تا قه که
 - پیکه وه را ده گرئ). (۲) به ردی بناغه؛ گه رنگه ترین بهش یا پارچه
 - (۱) خاکی؛ بۆر
 - (۲) له قوماشی خاکی دروستکراو
 - (۳) خاکی؛ پهنگی خاکی (۲) جل و بهرگ یا قوماشی خاکی.
- n.** خان (نازناو)

به ناسکی و لهسه رخو و وریایی، [Colloq.] **handle with kid gloves**,
 لهگه‌دا جوولانومه
kidnap (kid'nap), *v.t.* فراندن (گموره یا مدال به‌تایبه‌تی بۆ پاره سه‌لدن بۆ به‌ردانی).
-kidnaper; kidnapper (n.)
kidney (kid'ni), *n.* (۱) گورچیله؛ گورچک (۲) (ب) سوزشتی کهمی. (ب) توخم؛ جۆز.
kidney bean, جۆزه فاسولیا یه‌کی قاره‌یی به له شیوه‌ی گورچیله‌دا.
kidney stone, به‌ردی گورچیله.
kidskin (kid'skin'), *n.* چهرمی کارو گیسک (ده‌ست‌کیش و پیناوری ئی دروست دکری).
kike (kik), *n.* [Slang] جوولمه‌که (له پوری سووک‌کی‌بومه).
kill (kil), *v.t.* (۱) کوشتن؛ سه‌ریین؛ مرده‌کردنومه؛ خپ کردن. (۲) فرماتندن؛ ویران کردن؛ نه‌هیشتن؛ تیکدان؛ له که‌له خستن. (۳) به‌زاندن (گه‌لانی یاسا له پهرمه‌ماندا)؛ ژنر خستن.
 (The bill was ~ed in the committee.)
 (۴) کات کوشتن.
 (It ~ed the motor.)
 (۶) پئ له بلاوکردنومه گرتن. (The editor ~ed the story.)
 (۷) نه‌هیشتن (نازان)؛ کوشتن (نیش و نازان) (to ~ the pain)
 (۸) [Colloq.] به سه‌ردا زلفوون (۹) لایردن (چاپه‌سه‌تی)؛ کوژاندنومه (۱۰) لیدانی توپ نه‌وه‌نده به قایم که نه‌توانی بگه‌ریشتومه (یاری تمنس).
v.i. (۱) کوشتن؛ سه‌ریین؛ مرده‌کردنومه (۲) مردن؛ فرماتن. (These plants ~ easily.)
n. (۱) کوشتار؛ کوشت؛ کوژان؛ سه‌ریین. (۲) گیانداریکی سه‌ریاو، کوژاو، یا پاوکرو. (۱) فاماده‌بوون له کاتی کوشتنی گیانداریکی پاوکرودا. (۲) فاماده‌بوون له کوژایی کارنگدا یا له کاتی سه‌رکه‌رتننگدا.
kill off, قه‌لاچوکردن؛ هیچ نه‌هیشتن؛ به‌ریاکردن.
kill two birds with one stone, به به‌ریک دوو نیشان شکاندن.
kill (kil), *n.* جۆگه؛ پوبار؛ چه‌م.
killer (kil'er), *n.* (۱) کوشتیار؛ پیاوکوژ؛ خوینهرژا؛ بکوژ (۲) نه‌هنگینکی درنده‌ی بکوژه.
killer whale, جۆزه نه‌هنگینکی درنده‌ی بکوژه.
killing (kil'ing), *adj.* (۱) کوشتنده؛ بکوژ. (۲) ماندووکەر؛ هین ئی پر. (۳) [Colloq.] زۆر جوان و دلگه‌ر؛ دل‌فرین. (۴) [Colloq.] قوشمه؛ زۆر سه‌ره؛ سه‌ریخوشت.
n. (۱) کوشتار. (۲) [Colloq.] ده‌سه‌کرتیک، قازانچیک، یا سه‌رکه‌رتنیکي گوره و له‌پر. (He made his ~ in real estate.)
kill-joy (kil'joi'), *n.* که‌سیک که خوشی له خه‌لک تیک دهدات.
kiln (kil, kiln), *n.* کل؛ کووره‌ی گۆزه و دیزه سوورکردنومه.
v.t. کل دان؛ گۆزه و دیزه سوورکردنومه له کووره یا کل دا.
kilo (kē'lō, kil'ō), *n.* (۱) کیلو؛ کیلوگرام (۲) کیلومتر.
kilo- (kil'ō, kil'ə), پیشگرتیکه به‌مانای، هزار.
 (kilogram, kilowatt)
kilogram, kilogramme (kil'ə-gram'), *n.* کیلوگرام؛ هزار گرام.
kilometer, kilometre (kil'ə-mē'tēr), *n.* کیلومتر؛ هزار متر.
kilowatt (kil'ə-wot', kil'ə-wōt'), *n.* کیلووات؛ هزار وات.
kilt (kilt), *v.t.* (۱) توی یا چرچ خستنه جل و به‌رگوره. (۲) [Scot.] تمنوره یا جل هه‌لکردن؛ توندکردنومه.
n. تمنوره‌میکی تا له‌ئێزی توی توی یا چرچداره پیاوانی فوسکوتله‌نده له‌به‌ری ده‌کن.
kilter (kil'tēr), *n.* [Colloq.] Also kelter، به پێکه‌ریکی کارکردن؛

khan (kän, kan), *n.* خان؛ کاروان سه‌را.
kibbutz (ki-bōōts'), *n.* ناوایی‌یه‌کی هه‌روه‌زی کشتوکانی جووله‌که‌به.
kibitzer (kib'it-sēr), *n.* [Colloq.] (۱) که‌سیک که له لای په‌ریکی فورماچی‌بومه داده‌نیش و خۆی هه‌ل ده‌کوژنیشته یاری‌یه‌که. (۲) خۆتبه‌له‌فورتینهر.
kick (kik), *v.i.* (۱) (ب) شوق تبه‌ه‌ندان؛ تبه‌هلدان (ب) له‌قه‌دان؛ جووته‌دان؛ جووته وه‌شاندن. (۲) به توندی گه‌رانومه بۆ دواره (چه‌کی ناگه‌ین پاش ته‌قاندنی). (۳) [Colloq.] بۆله‌بۆل کردن؛ سکاڵا کردن. (۴) (ب) شوق تبه‌ه‌ندان؛ تبه‌هلدان؛ له توپ هه‌ل‌دان. (ب) جووتبه‌هلدان؛ له‌هل‌یدان. (۲) به توندی گه‌رانومه بۆ دواره (چه‌کی ناگه‌ین پاش ته‌قاندنی). (۳) به شوق یا به زۆر پێ بۆ خۆ کردنومه. (۴) گۆل کردن (یاری توپ تویین). (۵) [Colloq.] خوو تهره کردن (جگه‌ره کیشان، خواردنومه، هتد...)
 (He ~ the habit.)
 (۱) (ب) شوق (ب) شوق تبه‌ه‌ندان. (ج) له‌قه؛ جووته. (۲) گه‌رانومه بۆ دواره به توندی (چه‌کی ناگه‌ین پاش ته‌قاندنی). (۳) [Colloq.] بۆله‌بۆل؛ سکاڵا. (۴) [Colloq.] خۆشی؛ که‌یف. (to get a ~ out of something)
 (۵) (ب) شوق له توپ هه‌ل‌دان؛ شه‌قیکی وه‌ها (ب) تویی شوق لیدراو. (ج) ماوه‌ی به‌رکردنی شوق یا تویی شوق لیدراو. (د) توبه‌ی شوق له توپ هه‌ل‌دان
kick around (or about), [Colloq.] (۱) شوق شه‌قین پیکردن؛ به ناشرمانه له‌گه‌ل جووله‌نهره (۲) گوتیارنومه؛ گواستنه‌وه له‌م شوین بۆ نه‌ی شوین. (۳) باس کردن؛ لیکۆلینه‌وه. (to kick an idea around)
kick back, (۱) [Colloq.] له‌پر یا له ناکاو گه‌رانومه بۆ دواره یا هه‌له‌بهرینه‌وه (چه‌کی ناگه‌ین پاش ته‌قاندنی). (۲) [Slang] (ب) شتی دێراو دانومه به خاوه‌نه‌که‌ی. (ب) به‌رتیل پیدان (به‌تایبه‌تی به‌ش کردن هه‌ندی له‌ی پاره، به‌رتیل، قازانج، موچه یا به‌خشیشی که ده‌ستکه‌وتوره له پێی چهرتومه له‌گه‌ل که‌سیک یا چه‌ند که‌سیکی تردا).
kick off, (۱) شوق له توپ هه‌ل‌دان بۆ به‌که‌م جارو ده‌ست به یاری کردن. (۲) ده‌ستپیکردن (to kick off a political campaign)
 (۳) [Slang] مردن.
kick one's heels, کات به‌فیر دان به چاوهری کردن بۆ سوود
kick out, (۱) [Colloq.] ده‌رکردن؛ کردنه ده‌روه (۲) توپ له یاریگا کردنه ده‌روه به شقی قایم
kick the bucket, [Slang] مردن
kick up one's heels, کاتیکی خوش بردنه سه‌را؛ رابوارمن؛ که‌یف کردن (به‌تایبه‌تی پاش کاریکی وشک و ناخۆش).
kickback (kik'bak'), *n.* (۱) گه‌رانومه بۆ دواره له‌په‌ر به قایم (چه‌کی ناگه‌ین پاش ته‌قاندنی). (ب) نه‌هنگامینکی توندوتیژ. (۲) [Slang] (ب) به‌رتیل (به‌تایبه‌تی له‌ی به‌رتیل، به‌خشیش، قازانج، یا موچه‌یه‌ی که ده‌ستکه‌وتوره له پێی چهرتومه و به‌ش ده‌کری له‌گه‌ل که‌سیک یا چه‌ند که‌سیکی تردا). (ب) گه‌رانومه‌ی شتی دێراو بۆ خاوه‌نه‌که‌ی.
kid (kid), *n.* (۱) (ب) کار؛ کارۆله. (ب) به‌چه‌ک ناسک یا بزنه‌کیوی. (۲) گۆشتی کار یا گیسک. (۳) پینستی کارو گیسک. (۴) [Colloq.] (ب) مندال. (ب) لاوا هه‌زه. (۵) [Slang] گانته؛ که‌مه.
adj. (۱) له پینستی کار یا گیسک دروستکراو. (۲) [Colloq.] بچووک (بیر، خوشک)؛ بچکۆله
 (his ~ sister; his ~ brother)
 (۱) زاین (بزن).
 (۲) [Slang] (ب) خه‌له‌تاندن؛ به هه‌له بردن؛ فیل لیکردن.
 (Don't ~ yourself.)
 (ب) گانته‌کردن؛ گانته له‌گه‌ل کردن؛ کلک پێوه‌کردن؛ که‌مه کردن.
 (ب) گانته (ب) بن گانته؛ ناشی.
no kidding, ده‌ست‌کیشینی نهرمه له چه‌رمی کار یا گیسک دروست دکری،
kid gloves,

- (۲) (۱) کونی نازوقه‌ی سهرباز (جگه له چک)
 - (ب) کهرسه و نازوقه‌ی گهشت: (~ a travel)
 - (ج) کهرسه‌ی کار: به‌تایبته‌ی وورده کهرسه: (~ a mechanic's)
 - (۳) فونو یا سنووی کهرسه و نازوقه تیا هملگرتن.
 - (۴) [Colloq.] دسته: تاقم: کومه‌ل
- سهرباز: همور: گشتی: the whole kit and caboodle, [Colloq.]
 هموربان: مرؤه: شت: به گوره و بچوکه‌وه

kit (kit), n. = kitten.

kit (kit), n. [Rare].

kitchen (kich'an), n.

- (۱) چیشخانه: موویق.
 - (۲) کهرسه‌ی چیشت لینان
- چیشخانه‌ی بچوکه: موویقی بچوکه: kitchenette (kich'an-et'), n.
 باخچه‌ی سوزو میوه‌هات بز به‌کارمینانی خو: kitchen garden,
 قابو قاچاغی چیشخانه وه: kitchenware (kich'an-wär'), n.
 مهنج‌لو تاوه و شتی وه‌ها

kite (kit), n.

- (۱) کولاره: دال (۲) کسبکی چاوبرسی و به هلیپه:
- (۳) کسبکی زولو قوربان (۳) کولاره‌ی مندان.
- (۴) بابواسی سووک و بهرز (۵) کومپیله‌یکی بن نرخ یا ساخته.
- (۱) فریز وه کولاره: فریز به بن خشبه و خیرا: v.l. [Colloq.]
- (۲) پاره دستکرتن به کومپیله و چکی بن نرخ یا ساخته
- فوسن یا دانی کومپیله‌ی بن نرخ یا ساخته: v.l.
- برادهران: خزمان: هرودراوسن: kith (kith), n. [Archaic].
- برادهر و هرودراوسن و خزمو کس و کار: kith and kin,
- به چکه پشیله: بچووه پشیله یا هی هندی: kitten (kit'n), n.
- گیاندری ش

v.l. & v.t.

kitty (kit'i), n.

- (۱) به چکه پشیله: بچووه پشیله (۲) پشیله
- نه و پاره‌ی قورچی کزی ده‌کنه‌وه بز کریتی شتیک: kitty (kit'i), n.
- به کومل وه خوارده‌وه یا خواردن... هتد:

kitty-cornered (kit'i-kór'nèrd), adj. & adv. Also kitty-corner,

Klan (klan), n. = Ku Klux & Klan.

kleptomania (klep'tə-mā'ni-ə), n. Also kleptomaniac, (adj.).
 حه‌زه دزی کردن: به‌تایبته‌ی وورده شتی فروشکا یا تاوما:

- (۱) (۱) فیل: ب. ریگه‌یکی ناساز و زیره‌کانه بز کردنی: knack (nak), n.
- شتیک: ۲: شاره‌زایی: کردنی: کارنگه: کارامبی: توان: به‌هره:
- ساز دهرچوون: سه‌لیقه (بز کردنی شتیک به باشی):
- (to have a ~ for doing something)
- (۲) [Rare] زروه‌نگیانه: شتی رازانه‌وه‌ی هرزانجه‌ها یا بازار:
- فیرموونی کردنی شتیک به ناسازی و به خیرا: get the knack for.
- پن راهاتن به کردنی کارنگه و ناساز بووش
- (۱) بیاکیشنان: بیادان: knap (nap), v.t. & v.i. [Dial.]
- (۲) شکاندن: ته‌لزم لیکردنه‌وه: (۳) کارلنگرتن: په‌لامارادان:

knap (nap), n. [Dial.]

knapsack (nap'sak'), n.

- کول: تووه‌کهمکه کهرسه. نازوقه:
- په‌نپوک با وورده شتی قز ده‌کرتن و دهرت: به شاند: توورکه‌ی شان
- (۱) [Archaic] - (۲) به‌رده‌ستی نیرینه
- (ب) بیاریکی بن په‌وپایه یا بنه‌چه نزم.
- (۲) کسبکی زون و قوربانان و نایاک: کسبکی تاکس به‌چه و ناپیاو:
- تاکس به‌چه‌ی: نایاک و زونی: knavery (nāv'er-i), n.
- کرده‌وه‌ی نایاک و بیس و زولانه
- نایاک: تاکس به‌چه: تاکس به‌چه‌ی: knavish (nāv'ish), adj.
- زول و نامرد
- (۱) شیلان: همویو: قوی: (۲) شیلان: پشت: لهش: knead (nēd), v.t.

knave (nāv), n.

knavery (nāv'er-i), n.

knavish (nāv'ish), adj.

knead (nēd), v.t.

knee (nē), n. (۱) نه‌زنو: چوکه: کهمشکرتن (۲) نه‌زنوی پانتول.
 (۳) گۆشه (دارتاشی).

v.t. (۱) نه‌زنو بیادان: به نه‌زنو لینان: نه‌زنو به‌رکوتن.
 (۲) به گۆشه قایم کردن (دارتاشی).

bring to one's knees, سهر پن دانه‌واندن: سهر پن شوپکردن:
 به‌زاندن.

knee breeches, پانتولی کورت (هه‌تا نه‌زنو)
 kneecap (nē'kap'), n. (۱) کهمشکرتن: کلاره‌ی نه‌زنو: کاسه‌ی نه‌زنو.
 (۲) په‌رز یا شتکی وه‌ها که ده‌کرتنه سهر کلاره‌ی نه‌زنو بز پاراستنی.

knee-deep (nē'dēp'), adj. (۱) ده‌کانه نه‌زنو: هه‌تا نه‌زنو دیت.
 (۲) هه‌تا نه‌زنو داپوشراوه: نوقوم بووه هه‌تا نه‌زنو:

(They stood ~ in water.) (۲) سهرقال.

knee-high (nē'hi'), adj. ده‌کاته نه‌زنو: نه‌زنده‌ی نه‌زنو به‌رزه:
 (~ grass)

knee jerk, فرته‌فرتی نه‌زنو لاق: فرته‌ی نه‌زنو.
 kneel (nēl), v.i. (۱) چوکه دادان

(۲) کپوش بز بردن: سهر بز دانه‌واندن.

knee-pad (nē'pad'), n. په‌رزیکه وهرزشکار نه‌زنوی پن ده‌پارلوت.
 knell (nel), v.i. (۱) لینانی زهنگی کلنسه به بوته‌ی مردنی کسبکه‌وه.

(۲) دهنگی شیومن یا به‌دوروی لویه هاتن.

(۱) بانگ کردن یا بلوکرتنه‌وه‌ی ده‌نگوباس به زهنگ لینان: v.i.
 (۲) [Obs.] زهنگ لینان.

(۱) دهنگی زهنگی کلنسه له‌کاتی پرسه‌ی هرموویمکدا: n.
 (۲) نیشانه‌ی مردن یا به‌دوروی: (۳) ده‌نگیکی غمگین.

knelt (nelt), alternative past tense and past participle of kneel.

knew (nō, nū), past tense of know.
 knicker-bocker (nik'er-bok'er), n. (۱) کسبکی نیویورکی که
 له بنه‌چه‌ی هوله‌ندی بیت: (۲) کسبکی نیویورکی.

[k-], شهرولینکی هه‌لکراو تا نه‌زنو: knickers (nik'erz), n.pl.
 (۱) شهرولینکی هه‌لکراو تا نه‌زنو.

(۲) به‌رگینکی ژیرموه‌ی ژتانه که لهم پانتوله ده‌چن.

knick-knack (nik'nak'), n. زپورنگیانه: خشنی هرزانجه‌ها یا
 بازار:

knife (nif), n. (۱) چاقو: (۲) ده‌می تیغ یا مکینه‌ی بریدن.
 (۱) چاقو لینان: بهر چاقو دان: بریندارکردن به چاقو: v.t.

[Colloq.] له ژیره و ناپاکی له‌کهل کردن: به دزی‌په‌وه نازاردان
 under the knife, [Colloq.]
 (۱) ده‌مه چاقو: (۲) ده‌مه تیغ

(۳) پاگره‌ی ترازوو.

knight (nit), n. (۱) شاسوار: کله‌سوار: پله‌یکی شاسواری‌چه که
 له سده‌کاتی تاوه‌راستدا پاشا ده‌یدا به سوارچاکی به‌گزاده.

(۲) کسب (شهره‌نج).

v.t. پله‌ی کله‌سواری پیدان: (He was ~ed for his war services.)
 کله‌سواری گه‌پوک: کله‌سوارنکه که: knight-errant (nit'er'ənt), n.

ده‌گه‌رت: به شوین شهروشو و نه‌نیشتنی ناهه‌قیدا بز نازیبه‌تی نوواندن

-knight-errantry (n.).

knighthood (nit'hood), n. (۱) پله‌وپایه‌ی کله‌سوار
 (۲) کله‌سواری: شاسواری: (۳) کله‌سواران: شوپ‌سواران.

knightliness (nit'li-nis), n. کله‌سوارتی: شاسواریتی.
 knightly (nit'li), adj. (۱) تایبته‌ی به کله‌سوار: کله‌سواری:
 شاسواری: (۲) له کله‌سواران پیکه‌اتوو.
 کله‌سوارانه: شاسوارانه
 adv. [Archaic],
 knit (nit), v.t. (۱) چنن: (۲) پشکوه‌یست: کردن به‌یکه.

knucklebone

(۱) گزندان؛ گزنی لیدان. (۲) نالۆسکاندن؛ نالۆزاندن.
v.t. (۱) گزنی خواردن. (۲) نالۆسکان؛ نالۆزان.
v.i. باندنیهکه له نۆزک ده‌ریاره ده‌ژی.
knot (not), n. (۱) گزندان؛ گزنی لیدراو؛ به گزنی قایم کراو.
knotted (not'ed), adj. (۲) گزندان؛ گزنی یابو؛ پر له گزنی
(۳) نالۆز؛ نالۆسکاو. (۴) سه‌یر؛ سه‌رسورمینه‌ر.
knotty (not'i), adj. (۱) گزندان؛ گزنی یابو؛ پر له گزنی:
(*a ~ board*)
(۲) نالۆز؛ نالۆسکاو؛ چاره‌سه‌رکردنی گرانه؛ نالۆزان: (*a ~ problem*).
know (nō), v.t. (۱) زانین. (*We ~ the facts.*)
(۲) ناگا ئی بوون؛ پین زانین. (۳) شاره‌زابوون.
(۴) ئی زانین: (*She ~s music.*)
(۵) ناسینه‌وه؛ ناسین: (*I'd ~ that face anywhere.*)
(۶) له‌یه‌ک جیا‌کردنه‌وه؛ جیا‌کردنه‌وه:
(*It is not always easy to ~ right from wrong.*)
(۷) چووته‌ جین له‌گه‌ل؛ جیوت بوون له‌گه‌ل؛ گاین:
(*Have you known her?*)
in the know, [Colloq.],
v.i. (۱) زانین. (۲) ناگا ئی بوون؛ پین زانین.
دەنگوباسی نه‌یشتی لایه؛
شتی نه‌یشتی ده‌زانیت
ده‌توانی برائتی؛ ده‌زانیت
شاره‌زایی؛ ئی زانین؛
کارامه‌یی.
(۱) بزانی؛ ناگادار.
(۲) زۆرزان؛ زۆنگه؛ دانا؛ زیره‌ک.
(۳) ناگاداری؛ ده‌گه‌یه‌نیت؛ نیشانه‌ی ناگا ئی بوون یا زانینه: (*a ~ look*).
(۴) ده‌سه‌نقه‌ستی؛ ده‌سه‌نقه‌ست.
(۱) به ده‌سه‌نقه‌ست:
knowingly (nō'ij-li), adv.
(*I would never ~ do anything to hurt you.*)
(۲) به شیوه‌یه‌کی وها که نیشانه‌ی زانین یا ناگا ئی بوون پین:
(*to look ~ at a person*)
know-it-all (nō'it-ōl'), adj. [Colloq.], به له هه‌موو شت زان یا
شاره‌زا خۆ ده‌رخه‌ر: (*a ~ attitude*).
n. کەسیک که وا خۆی ده‌رده‌خات له هه‌موو شت ده‌زانێ و شاره‌زاییه.
knowledge (nol'ij), n. (۱) زانین. (ب) ئی زانین؛ شاره‌زایی.
(ج) ناگاداری. (د) تیگه‌یه‌شتن. (ه) زانست؛ زانباری؛ زانستی.
(۲) شتی زانراو.
(۴) [Archaic] جیوت بوون؛ چووته‌ جین له‌گه‌ل؛ گاین: (*~ carnal*).
به‌په‌ڕی زانینی خۆ؛
نه‌وه‌ده‌ی که په‌کیک یا کەسیک بیزانی:
(*to the best of my knowledge he is an honest man.*)
knowledgeable (nol'ij-a-b'l), adj. شاره‌زا؛ تیگه‌یه‌شتوو؛ زانا؛
بزانی.
known (nōn), past participle of know.
know-nothing (nō'nuth'ij), n. (۱) هه‌ج نه‌زان؛ کەسیکی هه‌ج
نه‌زان. (۲) کەسیکی پین ناسین.
knuckle (nuk'ul), n. (۱) جومگه؛ که‌شه؛ گزنی په‌نجه.
(۲) خرته‌کی گیاندار به‌ گۆشتی ده‌روپه‌شتی‌یه‌وه که شله‌ و شو‌ری‌ای
پین ئی ده‌نریت. (۳) جومگه‌ی نه‌ه‌ج‌مه. (۴) (*pl.*) بۆکسی ناسن.
v.t. که‌شه لیدان؛ لیدان به جومگه‌ی په‌نجه.
(۱) به دۆل هه‌ولدان؛ به جالاکی کۆشش کردن.
(۲) مل دان؛ مل شو‌رکردن؛ ده‌ست هه‌لگرتن؛ بووخان (مرو‌ف).
knuckle under, مل دان؛ مل شو‌رکردن؛ ده‌ست هه‌لگرتن؛
بووخان (مرو‌ف).
knucklebone (nuk'ul-bōn), n. (۱) جومگه؛ نیشقانی جومگه

knitting

(۲) ناوچه‌ران گزندان؛ بوق هینانه‌وه‌یه‌ک.
[Archaic & Dial] گزندان؛ پینکوه گزندان.
v.t. (۱) چنن.
(۲) ساریژبوونه‌وه (نیشقانی شکار؛ برین)؛ بوونه‌وه به‌یه‌ک (نیشقان).
(۳) هاتنه‌وه‌یه‌ک: بوق؛ کزبوون: (*His brows ~ in thought.*)
(۱) چنن. (۲) چنراو؛ شتیکی چنراو.
knitting (nit'ing), n.
knives (nivz), n. plural of knife.
knob (nob), n. (۱) گزنی؛ دوگمه؛ چوکه‌یه‌کی خرا؛ گزیکه.
(۲) ده‌سکر ده‌رگا؛ ده‌سکی خرا. (۳) گزنیکی خرا؛ شاخیکی خرا.
knobbed (nobd), adj. گزندان؛ گزنی گزنی؛ ده‌سکار.
knobby (nob'i), adj. (۱) گزنی گزنی؛ گزندان؛ گزنی یابو.
(۲) ده‌ک گزنی؛ دوگمه؛ یا گزیکه.
knobkerrie (nob'ker'i), n. کوته‌ک.
knock (nok), v.t. (۱) له ده‌رگادان. (۲) پیدان؛ لیدان؛ به‌یه‌ک‌دانان؛
به‌ریکه‌وتن. (۳) ته‌له‌ته‌ق یا ته‌یه‌ته‌پ کردن (مه‌کینه).
(۴) [Colloq.] په‌خه‌نگرتن.
v.t. (۱) پیدان؛ پیاکێشان؛ لیدان.
(۲) (*~ down; ~ off*) به زه‌ویدان؛ خه‌ستن.
(۳) کون تیکردن به پیاکێشان یا پیدان: (*He ~ed a hole in the wall*).
(۴) [Colloq.] په‌خه‌نگرتن.
n. (۱) پیدان؛ لیدان؛ پیاکێشان. (۲) له ده‌رگادان؛ ته‌قی ده‌رگا.
(۳) ته‌له‌ته‌ق یا ته‌یه‌ته‌پ مه‌کینه. (۴) [Colloq.] په‌خه‌نگرتن.
knock about (or around), [Colloq.], (۱) گه‌ران.
(۲) به‌رازکردن؛ شه‌ق و زله‌وه مسته‌کوته‌ لیدان په‌میتا په‌میتا.
knock down, (۱) به زه‌ویدان؛ یخ دان؛ خه‌ستن.
(۲) هه‌له‌وه‌شاندنه‌وه‌ی شتی‌ک بۆ گواسته‌نوه‌ی به ناسانی.
(۳) نرخ که‌سه‌کردنه‌وه؛ نرخ هینانه‌خوارمه‌وه.
knock off, (۱) [Colloq.] (b) پایدۆس لیکردن؛ ده‌ست له کار هه‌لگرتن.
(ب) کار به‌جێهێشتن. (۲) [Colloq.] ئی داشکان؛ ئی ده‌رکردن:
(*He knocked off five dollars from the price.*)
(۳) [Colloq.] کردن؛ به‌جێهێشان؛ ته‌واوکردن (نووسین، گان).
(۴) [Slang] کوشتن. (ه) [Slang] دزین.
(۶) [Slang] گاین؛ چووته‌ جین له‌گه‌ل.
knock out, (۱) به زه‌ویدان (بۆکسیازی)
(۲) پین هۆش کردن؛ هیز ئی برین؛ هۆش ئی برین
(۳) به‌زاندن: (*to knock out a competitor*)
(۴) په‌خه‌ستن؛ له‌کارخه‌ستن. (ه) [Colloq.] کردنی شتی‌ک به په‌له.
(۶) [Slang] سه‌رسام کردن؛ واق و بوهرماندن.
knock up, (۱) [British Slang] ماندووکردن؛ هیز ئی برین.
(۲) [Slang] سه‌کپوکردن.
knockdown (nok'doun), adj. (۱) قایم؛ لیدان؛ پیاکێشان؛ توند.
(۲) به ناسانی هه‌له‌وه‌شێنن: (*a ~ table*).
n. (۱) بۆکسیک یا زله‌یه‌ک که پیاو ده‌دات به زه‌ویدان.
(۲) خه‌ستن؛ که‌وتن؛ به زه‌ویدان. (۳) [Slang] پین ناسین به کەسیک.
knocker (nok'er), n. ده‌رگا پین نێده‌ر؛ ته‌له‌یه‌کی ناسنه‌ به ده‌رگاوه.
چه‌سه‌پێنراوه له ده‌رگای پین ده‌نریت
به زه‌ویدان (بۆکس، زله‌ه).
knock-out (nok'out), adj. (۱) بۆکسیکی پین هۆشکەر.
(۲) به زه‌ویدان (بۆکسیازی)؛ خه‌ستن.
(۳) دلفرین؛ جوان؛ نایاب؛ زۆر چاک: (*She is a ~; The film is a ~.*)
knoll (nōl), n. ته‌پۆلکه؛ گزدۆنگه.
knot (not), n. (۱) گزنی. (۲) گزنی یا نه‌له‌یه‌ک له شریتی‌که؛ بۆ جوانی.
(۳) کۆمه‌ل (مرو‌ف، شت)؛ قائم؛ ده‌سته؛ تۆیه‌ل. (۴) په‌یوه‌ندی ژدو میژده‌یه‌تی.
(۵) گروگرفت؛ کێشه؛ نالۆسکاوی؛ نالۆزی. (۶) گزنی دان.
(۷) (a) پێوانه‌ی خێرای کەشتی له سه‌عاتیکه‌دا: (*a vessel of 15 ~s*).
(ب) میلی ده‌ریایی

- (۲) نېسقا نېك و جومگه ی گماندار.
knuckleduster (nuk^l-dus^tēr), *n.* بۆكسى ناسن
- kohī** (kōī), *n.* كل
- kook** (kōōk), *n.* [Slang]. گهسېنگى شېتۆكە و سەير
- kopeck, kopek** (kō^opek), *n.* كۆپېك ياره يەككى يەككىتى سۆڧيەتى
 چارانە سەدەيەككى " پۆبېل " نېكە
- Koran** (kō-rān^o, kō^oran), *n.* قورئان
- Korean** (kō-rē^oən. kō-rē^oən), *adj.* تايبەتى بە كۆريانا گەلەكەي ر.
 زمانەكەي و كلتورەكەي.
- n.* (۱) گەسېنگى كۆري. (۲) زمانى كۆري
- kosher** (kō^oshēr), *adj.* (۱) پاك و خاويىن بەپېنى دەستورى تايىنى
 جوولەكە (خواردەمەنى): (*~ food*).
 (ب) خواردنى پاك و خاويىنى تېدا دەفۆشۇرى ياكى دەئرى بەگويىرەي تايىنى
 جوولەكە (*a ~ kitchen*).
 (۲) [Slang]. بەسەندا سروسىت؟ چاك؟ باش؟ رەوا؟ راست؟ بەجىن
- n.* خواردەمەنى پاك و خاويىن بەپېنى دەستورى تايىنى جوولەكە
- v.t.* پاك و خاويىن كوردن (خواردەمەنى).
- koto** (kō^otō), *n.* ئامېرىكى مۇسىقاى ژۇدەي يابانىچە.
- kremlin** (krem^lin), *n.* قەلەي شاريك لە يەككىتى سۆڧيەتى چاران
 (۱) قەلەي مۇسكۇ كە بارەگاي فەرمانرەواي يەككىتى
 سۆڧيەتە (۲) فەرمانرەواي يەككىتى سۆڧيەت.
- Ku Klux Klan** (kū^okluks^oklan^o),
 كۆمەلەي كو كلەكس كلان:
 كۆمەلەيەككى رەگەزبەرستە سۆيەكەنە لە بەشى خوارويى ئەمەريكانا دامەزويىنرا
 لە دواي شەپى ناوڭوي ئەمەريكاوہ بۇ درىژمپيدانى پيشىل كوردنى مافى
 قولەرتەكەن و زالى رەگەزى سېيى
- Ku Klux Klanner,** ئەندامىكى كۆمەلەي " كو كلەكس كلان " ي
 رەگەزبەرست (ووشەي پيشوو بېينە)
- kumquat** (kum^okwôt), *n.* (۱) يەنگى دنيا (۲) درمختى ئەم مېوۋە
- Kurd** (kūrd, koor^od), *n.* كورد
- Kurdish** (kūr^odish, koor^odish), *adj.* كوردى؛ تايبەتى بە گەل
 كوردو زمانەكەي و كلتورەكەي؛ شتى كوردى.
- n.* زمانى كوردى؛ كوردى (زمان)
- Kurdistan** (kūr^odi-stān^o, koor^odi-stān^o), *n.* كوردستان
- kyack** (ki^oak), *n.* (بارى وولۇخ)؛ شەلتە.

L I

(۴) ژان گرتنی تافرهت پیش مندالبون.

v.t. دروزه پیدان: زور لاسر پویشتن: له تام کردنه دهرموه:

(Do not ~ the point.)

laboratory (lab'ra-tōr'ī, lab'ēr-ō-tō'ri), n. تاقیگه: تاقیخانه: زهمونگه

adj. له تاقیگه دا کراوا: تاقیگه یس.

Labor Day, جهژنی کونکاران

labored (lā'bērd), adj. (۱) هیواش و کزانو به نازارو ماندوو کهر. (~ breathing)

(۲) ده سترکرد: ناسرووشتی: (a ~ style of writing)

laborer (lā'bēr-ēr), n. کونکار: کارگر: نیشکهر: فرمانکهر

laborious (lā-bōr'ī-as, lā-bō'rī-as), adj. (۱) گران: قورس:

ناخوش (کا): زحمته: (۲) زور نیشکهر: کوششکهر: زور په منجهر

laborite (lā'bēr-it), n. (۱) نه ندانم یا پشتگریکی چیزبی کونکاران.

(۲) [L-], نه ندانم یا پشتگریکی چیزبی کونکارانی نینگلتهره.

labor party, (۱) چیزبی کونکاران. (۲) چیزبی کونکارانی نینگلتهره.

labor-saving (lā'bēr-sāv'īŋ), adj. شرک که سکرموه (تامین): (a ~ device)

labor union, یه کیتی کونکاران: جفاتی کونکاران.

labour (lā'bēr), n., v.t. & v.i. = labor. (British Spelling).

labyrinth (lab'ə-rīnth'), n. (۱) ریگه یا شوینگی پر له پیچوپهنا

(که مرؤه وین تیندا بین): پیچوپهنا: پی وونه

(۲) کاروباریکی نالوز: (۳) گوئی نارهوه.

labyrinthian (lab'ə-rīn'thi-ən), adj. = labyrinthine.

labyrinthine (lab'ə-rīn'thin), adj. (۱) پر له پیچوپهنا

پیچوپهنادار. (۲) نالوز: نالوزسکا: سهرسورمینههر.

lace (lās), n. (۱) قهیتان (پیلو، جل توندکونهوه): یمن: یمنخوین.

(۲) شریعت، قهیتان، یا بهؤکهی جل پین پارینههوه (بهتاییمتی بهرگی نهفسن).

(۳) نه قش (جل بهرگ، ده سسپ، متیل): نه قشکاری

(۴) قومیک له خواردنهوهی سهرخوشکهر که ده کونته چاو قارهوه

v.t. (۱) قایم کردن به قهیتان یا یمن: پیکهوه بهستن: توندکونهوه.

(۲) (~ up) - که مریه ند توندکونهوه (بۆ ناوقهوه سک تهسک کردنهوه).

(۳) چین: له یهک هه کیشان.

(۴) پاراندنهوه به نه قش و شریعتی جوان: نه قشکاری کردن.

(۵) پیراز کردن: دارکاری کردن: قهینه دان.

(۶) قومیک خواردنهوهی سهرخوشکهر کردنه ناو چاو قارهوه.

v.i. قایم بوون یا به ستران به قهیتان.

lace into, [Colloq.] (۱) هیرش بردنه سهر: پلاماردان

(۲) هیرش بردنه سهر به دم: سهره نشترکردن.

lacerate (las'ə-rāt'), v.t. (۱) کوتانهوه و شینکونهوهی پیستولهش:

پرین (پیست): بریندار کردن. (۲) ههست بریندار کردن: ههست نازاردان

adj. (۱) کوتراوهوه شیچ بووهوه (پیست، لهش): بریندارکراوا: بریندار

(۲) قهراغ گرنج گرنج (گه).

-laceration (n.).

lacertilian (las'ēr-tī'lī-ən), adj. تاپیهتی به هه ندی گیانداری

خشوک.

n. گیانداریکی خشوک (وهک مارمیکه).

lacework (lās'würk'), n. نه قش و نیگار.

laches (lach'iz), n. ههراوشی (بهتاییمتی له داوا کردنی مافی خۆ

لهکاتی خویندا)

lachrymal (lak'rə-m'l), adj. فرمیسکی تاپیهتی به فرمیسک.

n. (۱) ده فرمیکی شیوه که له گۆره کونه کانی پیمان کاندان نوزادههوه، گوایه بز

فرمیسکی شیوه که مان بووه. (۲) (pl.) لوری فرمیسک ریژ

lachrymose (lak'rə-mōs'), adj. (۱) گریه نوله چاو به فرمیسک:

زور فرمیسک ریژ (۲) هینهره گریان: غمگین: فرمیسک پین ریژ

L, l (el), n.

(۱) تیپی دوازدهه می نلفریه یی نینگلیزیه

(۲) دهکی نه تیپه. "ئیل" (۳) قالبی نه تیپه

(۴) نیشانهی دوازدهه می له لیسته می کدا.

adj.

(۱) تاپیهتی بهم تیپه. (۲) دوازدهه می

L (el), n.

(۱) شتی که له شیوهی نه تیپه: (بهتاییمتی نه خشی خانوو).

(۲) نیشانهی ژماره (۵۰) له لاتیپیدا.

lab (lab), n. [Colloq.] = laboratory.

label (lā'b'l), n. (۱) نیشان: شعل: نیشانه: کارشی ناوو ناو نیشانو

ناوروک: که ده نویسنی به فرؤتهه یهک، ناصیهک، یا شتی ترهوه.

(۲) ناو نیشان: ناوی نراو له کسبک، کۆمه لیک، یا شتی که نیشانه.

(۳) بهرزه کیکی جوا نه لاسر دهرگا و بهنجرهوه (خاوشو سازی).

v.t. (۱) نیشانه کردن: شعل کردن: مژ کردن: ناوو ناو نیشان لیدان یا

له سهر نویسن. (They ~led the boxes.)

(۲) ناو نیشان: ناو خسته ندوا:

(to ~ a person a "liberal" or "conservative")

labial (lā'bi-əl), adj. (۱) لیبوی: لیوکی: دوو لیوی

(۲) به لچو لیو بیژوا (دهنگناسی). وهک تیپی: (b, p, m)

n.

دهنگنکی لیوی

labialize (lā'bi-əl-īz'), v.t. به لیو بیژوانی دهنگ، هه ندی جار

له راده به ده رانه

-labialization (n.).

labiodental (lā'bi-ō-den't'l), adj. به لیوو ددان بیژوا

(دهنگناسی): وهک تیپی: (f, v)

labium (lā'bi-əm), n. (۱) لیوا: لیج (کۆ) لچی زئی تافرهت

(۲) لیوی کۆ بهرزه ی هه ندی گول. (۳) لیوی خوارووی هه ندی چانهوه.

labor (lā'bēr), n. (۱) کار: نیش: پهنج: فرمان

(۲) شرک کارنکی تاپیهتی. (۳) کونکاران: چیچی کونکاران:

(the right of ~; skilled and unskilled ~)

(۴) نیشی کونکاران: پهنجی کونکاران.

(۵) بهرزه ن: ژانی مندالبون: (She's in ~)

v.t.

(۱) په ندان: کار کردن: فرمان کردن: نیش کردن.

(۲) هه لندان: کوشش کردن: خۆ ماندوو کردن: تارهق پشتن.

(۳) (۱) به زهحمته و به هیواشی پویشتن:

(The old car ~ed up the hill.)

(ب) هه لینه و دابه ز کردن: به ملا و به ولادا هاتن

lading (lād'ing), *n.* (۱) بارکردن؛ بار لیفتان؛ بار ئی بارکردن. (۲) بار.
ladle (lā'd'l), *n.* چمچه؛ نسکوتی.
v.t. هملهنجان به چمچه؛ شله و ناو دهردان یا هملهنجان به چمچه.
ladleful (lā'd'l-fool), *n.* پر به چمچه بیک.
lady (lā'di), *n.* (۱) خان؛ خاتون؛ خاتون؛ بانو؛ خانم.
(۲) نافره؛ ئن. (۳) دلداری؛ پارا خوشبوست.
(۴) ئن؛ خیزان؛ هوسەر.
(۵) [L-], مریه (دایکی عیسا): (*Our L~*).
(۶) [L-], نازناری نافره تیکی پله و پایهی کۆمه لایهتی بمرن.
(۱) مژ؛ مینینه؛ ئن: (*a ~ barber*).
(۲) بۆ نافرهت شیوا، هی ئن؛ ژانته.
ladybird (lā'di-bürd), *n.* = ladybug.
ladybug (lā'di-bug), *n.* خانخالک.
lady in waiting, کارمەری شازن یا کچه پاشا.
lady-killer (lā'di-kil'ēr), *n.* [Slang], نلفرنی نافرهت؛
پیاریک که ئۆد ئن حەزی ئی بکەن و بۆی به تاسەرە بژ؛ ئن کۆژ.
ladylike (lā'di-lik), *adj.* خانمانه؛ خاتونانه؛
پەرۆشت جوان (نافرهت).
ladyship (lā'di-ship), *n.* (۱) خانیشی؛ پله و پایهی خاتونیشی.
(۲) [L-], خانم؛ خاتون؛ خاتون؛ نازناری نافره تیکی پله و پایهدار.
lag (lag), *v.t.* دواکەوتن؛ به جیمان؛ ئۆر پێچوون؛ خۆ به قنگدا خستن.
(۱) دواکەوتن؛ به جیمان. (۲) ماره ی دواکەوتن یا به جیمان.
lag behind, دواکەوتن؛ به جیمان؛ پیا نه گیشتن.
lag (lag), *n.* پەل یا پراسووی بەرەل.
lag (lag), *v.t.* (۱) ناردن بۆ ئۆردوگای بیگاری یا به نەبەخانه.
(۲) گرتن؛ بەندکردن.
(۱) تارانباری؛ ناو ئۆردوگای بیگاری؛ تارانبار.
(۲) ماره ی بەندیتهی له بیگارخانەدا.
lagan (lag'on), *n.* باری له کەشتی لوبدراو له باو بۆزاندای پاش بەستنی
به شتیکی سەر تاو کەوتووە بۆ دەر هینانەوهی له دولۆژدا.
laggard (lag'erd), *n.* کەسێکی سست و هەمیشە دواکەوتوو.
adj. دواکەوتوو؛ سست؛ خاو.
lagger (lag'ēr), *n.* کەسێک یا شتیکی سست و دواکەوتوو.
lagoon (la-goön), *n.* گۆم، دەریاچه، یا زەلکارێک که نزیك بێن له
دەریاوێه یا ئاو مەکی لەوێهە هاتنی.
laic (lā'ik), *adj.* تاییهتی به جه ماره ی خەلک جگه له شیخ و مەلاو
پیاوه نایهتیەکان؛ هی خەلکی پرمەکی و دور له ناین.
n. = layman.
-laical (*adj.*).
laicize (lā'ə-siz'), *v.t.* له ژۆ دەستی ناین و پیاوه نایهتیەکان
دەر هینان؛ پرمەکی کردن.
laid (lād), *past tense and past participle of lay.*
lain (lān), *past participle of lie.*
lair (lār), *n.* لانه؛ نیشته جێی گیاندارێکی کنوی.
laissez-faire (les ā-fā'r), *n.* بەره لای (بە تاییهتی له کار، باری
بازرگانی و کارو کاسبیدا)؛ سەر بهستی دان به دەرنگانی بازرگانی و کارو کاسبی
و دەست نەخستنه کارو بازرگانهوه لایه ن مری پیهوا دەست نەهینانه رێ.
laissez-passer (les'ā-pas'ēr), *n.* پەسایبۆرت.
(۱) جه ماره ی خەلک جگه له شیخ و مەلاو پیاوه -
نایهتیەکان. (۲) بۆزه پیاوان؛ تیکرای خەلکی پرمەکی یا ئەوانه ی که
پیشه یکی وهما یان ئێه که شار مزاری یهکی تاییهتی بویت.
(۱) گۆم؛ دەریاچه. (۲) گۆمه نەرت یا شله ی تر.
(۱) بۆیه یهکی سووری تۆخ. (۲) رەنگی نەم بۆیه یه.
lam (lam), *n.* & *v.t.* [Slang], پاک کردن له ترمی سزا؛ دەریازبوون
on the lam, [Slang], له پاک کردندا له ترمی سزا.

lack (lak), *n.* (۱) کەمی؛ کەم و کووری؛ بەش نەکردن.
(۲) نەبوون؛ هەج نەبوون؛ نەبوونی؛ بێن (۳) شتی کەم، نەبوو، یا پێویست.
v.t. (۱) کەم بوون؛ بەش نەکردن؛ کەم و کووری بوون.
(۲) نەبوون؛ دەست نەکووتن.
(۱) نەبوون؛ هەج نەبوون (۲) پێویست بوون.
lackadaisical (lak'ə-dā'zi-k'l), *adj.* بێن قانەت؛ ماندوو؛ بێن هینا؛
سست؛ تەمەل؛ بێناک؛ نازدار؛ خۆ بەناز فرۆش.
lackey (lak'i), *n.* (۱) بەر دەست.
(۲) ئۆکەر؛ کلک؛ دەسکەلا؛ به کرێ گیراوا: (*a ~ of imperialism*).
v.t. & v.i. ئۆکەری کردن
lackluster, lacklustre (lak'lus'tēr), *adj.* مریو (هەست)،
رەنگا؛ بێن هەست؛ بێن رەنگ؛ بێن بریقە؛ بێن جۆش (*~ eyes*).
laconic (lə-kon'ik), *adj.* کورت و پر مانا؛ کورت؛ کەم دوو؛ ئەدوو؛
(*a ~ person, answer, style, etc.*)
-laconically (*adv.*); **laconicism** (*n.*); **laconism** (*n.*).
lacquer (lak'ēr), *n.* (۱) جزیره بۆیه یه که.
(۲) پارچه یه شتی پازنەر هوه ی دارین که بعم بۆیه یه بۆیه کرابن.
v.t. بۆیه کردن بهم جزیره بۆیه یه.
lacrimal (lak'rə-m'l), *adj.* & *n.* = lachrymal.
lacrimose (lak'rə-mōs), *adj.* = lachrymose.
lacrosse (lə-krōs', lə-kros'), *n.* یاری یهکی ده یاریکەری یه له
هەر تێپێکدا، هەر تێپێک هەمو ن دەدات به راکیشی دەسک درێژ هوه تێه که بکات به
گۆلی تێپێ بهرامبەریدا
lactate (lak'tāt), *v.t.* (۱) هاقتە شیر؛ شیردان؛ شیر دهردان.
(۲) هەمە پێدان؛ شیر پێدان.
n. خوێی ترشە لوکی شیر
-lactation (*n.*).
lacteal (lak'ti-əl), *adj.* (۱) شیر ی؛ وهک شیر؛ تاییهتی به شیر.
(۲) تاییهتی به دەماری "کیلۆس" بهر "کیلۆس" خواردە مەنی پەله خۆردە کراوه
که وهک شله ی شیر ی وایه)
(۱) دەماری "کیلۆس" بهر
lacteous (lak'ti-əs), *adj.* شیر ی؛ له شیر چوو
lactescent (lak-tes'nt), *adj.* (۱) شیر ی؛ له شیر چوو
(۲) وهک شیر ئی هاتوو (۲) شیله یا شیر ه دەر دەر (پوهوه).
-lactescence (*n.*).
lactic (lak'tik), *adj.* شیر ی؛ له شیر وه گیراوا؛ شیر.
lactiferous (lak-tif'ēr-əs), *adj.* شیر دەر؛ شیر بهر؛ شیر دەر دەر.
lacto- (lak'tō, lak'tə), پێشگۆرێکه به مانای: شیر ی.
lactobacillus (lak'tō-bə-sil'əs), *n.* به کترای ترشینه؛ به کترای شیر
درووستگەری ترشی لاکتیک؛ واته ترشی شیر
lactose (lak'tōs), *n.* لاکتۆز؛ شه کری شیر
lacuna (lə-kū'nə), *n.* بۆشایی؛ کون؛ کە له بهر؛ درێ؛ چالایی.
-lacunal (*adj.*); **lacunar** (*adj.*).
lacunar (lə-kū'nēr), *n.* (۱) بنمبجی چال چالی پازاوه
(۲) یه کێکه له چاله پازاوانه ی بنمبج
نەفەش و نیکاری ناسکدار
(۱) کۆپا؛ لاو؛ هەرزە؛ (۲) پیاوا؛ کابرا؛ (له پوو ی دۆستی یه وه)
lacy (lās'i), *adj.* (۱) په یزه
(۲) هۆی پێشکه و تن یا بهرز بوون هوه ی بهر بهر ه: (*the ~ of success*).
lade (lād), *v.t. & v.i.* (۱) بار ئی بارکردن؛ بار لیفتان؛ بارکردن.
(۲) ناره هملهنجان به جه مچه یا سەتل؛ ناو یا شله دهردان
laden (lād'n), *alternative past participle of lade.*
adj. (۱) بار لیفتراو؛ بارگراو؛ پر.
(۲) تووش بوو؛ بارگراو؛ گرفتار: (*~ with pain*)
laden (lād'n), *v.t. & v.i.* = lade.

lama

take it on the lam, (Slang). پارکدن له ترسی سزا' ده ریاژ بوون.
lama (lä'ma), n. ووشکه سزای به کی بوودی له ثبت و منگولیا.
lamasery (lä'mə-ser'i), n. پهرستگا یا نشینگای ووشکه سزای بیانی بوودی.

lamb (lam), n. (1) به رخ' کورپا' مەر. (2) گۆششی به رخ' کاووپ' یا مەر.
(3) پیستی به رخ' کاووپو مەر.
(4) کەسینکی به سزمان و بین قاون به تایبەتی مندالیک.
(5) کەسینکی ساویلکە.

v.l. زاین امر' به رخ' بوون.
(1) به سزمان' نانه' به ترسهوه' به سزمان. (2) ساویلکە.
like a lamb, عیسا
the Lamb,

lambaste (lam-bāst'), v.l. (1) بیراگردن' دارکاری کردن' کوتان.
(2) سەرزنشتکردن

lambkin (lam'kin), n. بهرخله' هەندئ' جار به مندال دەووتن.
lamblike (lam'lik'), adj. به سزمان' ساویلکە' وهک مەر

Lamb of God, عیسا
lambskin (lam'skin'), n. (1) پیستی به رخ' مەر به تایبەتی
به خوری به کەیهوه. (2) چەرمی به رخ' مەر

lame (lām), adj. (1) شەل' لهنگ.
(2) رەق' بوو به نیش و کاران.

(3) هیچ ویووچ' کەس پێ نەسەلمینراو' کەس پێ بڕوانەکەر' قەلبا' بێ فەر:
(a ~ excuse)

v.l. & v.l. شەل کەس شەل بوون' له کەک خستن.
lame duck, (1) کەسینکی پەکەوتە. زەبوون, دەسپاچە, یا ناکارامە

شێنکی کەک نەمەر. (2) نەندامینکی پەرلەمان یا سەرەک کۆمارێک کە
هەڵنەبژێراییستەرە بۆ کایەیهکی تازه یا خۆی خانەنشین کردبێن, بەلام هێشتا
ماوەیهکی دێن نەسەر کار.

lament (la-ment'), v.l. شیوهن کردن' شێخ کردن' کپووزاندنوه'
زۆر پێ ناخۆش بوون.

v.l. (1) شیوهن بۆ کردن' شین بۆ کردن' بۆ گریان' زۆر پێ ناخۆش بوون.
(2) زۆر به شیمان بوونهوه.

n. (1) شین' شیوهن' لاوانهوه' سکالا' سکالا و گریان' کپووزاندنوه.
(2) هەلەسەسی شیوهن (وێژە یا مۆسیقا).

lamentable (lam'an-ta-b'l'), adj. (1) جێنی به شیمانیه.
جێنی داخه' ناخۆش. (2) دلگیر' شیوهنی.

(3) قەلبا' خراب' بێ فەر' هیچ ویووچ' (a ~ piece of acting).
-lamentably (adv).

lamentation (lam'an-tā'shan), n. شیوهن' شیر' واوهنی'
لاوانهوه' سکالا' سکالا و گریان' پۆله بۆ.

lamia (lä'mi-ə), n. (1) دەسپاچەیهکی نەفسانەیی خۆنخەر.
(2) گیاندارینکی خۆنخەر' چۆکەکی مینەنا نەفسونگەر.

lamina (lam'a-nə), n. (1) تەبەقینکی تەنک' توئی' چین
(2) لەپنی گەلا' گەلای فرەخت بێجگە له قنچەکەکی.

laminated (lam'a-nāt'), v.l. (1) کردن به تەبەق' یا توئی بهکی تەنک.
(2) چین چیر کردن' توئی توئی کردن. (3) به توئی تەنک داپۆشین

(4) به توئی توئی تەنک درووستکردن.
(5) بێگهوه نووساندن به پستاندنهوه.

adj. توئی توئی' چین چینی تەنک.
laminated (lam'a-nā'tid), adj. (1) توئی توئی' کراوه به چین چینی
تەنک. (2) بێگهوه نووسینراو یا پەستینراوه (پیناس).

lamination (lam'a-nā'shan), n. (1) توئی توئی کردن'
چین چینی تەنک کردن. (2) شتیکی توئی توئی یا چین چینی تەنک.

(3) توئی' چینی تەنک.
lammergeier, lammergeyer (lam'er-gī'er), n. دالاش

landing

lamp (lamp), n. (1) (1) چرا' له مپا. (ب) گولۆپ.
(2) سەرچاوهی زانست و ژیری دانایی.

(3) [Poetic], خۆرا' مانگا' نەستیره.
(4) [Slang] (pl.), چاو

v.l. [Slang]. تەماشاکردن' سەپکردن.
lamplight (lamp'lit'), n. شەرقی چرا' پووناکی چرا.

lampoon (lam-pōon'), n. داشۆری' بەدگۆزی (بە فەوسین).
v.l. داشۆری کردن' داشۆن' بەدگۆزی کردن له وێژەدا

-lampooner (n.); lampoonery (n.); lampoonist (n).

lamppost (lamp'pōst'), n. ستوونی کارهیا یا چرای سەر پێ.
lance (lans, läns), n. (1) وێژە' پم. (2) سەربازی سوارە تیرەوان.

(3) تیری پارە نەهەنگ یا ماسی. (4) چەقۆی دوو دەمی نەشتەکاری.
v.l. (1) پم بپاگردن' هێرش بردنە سەر به وێژە.
(2) هەلەدین به چەقۆی دوو دەمی.

lance corporal, سەربازی جیگری سەزۆک (سویای ئینگلیزی)
lancer (lan'sēr, län'sēr), n. تیرەوان' سەربازی سوارە تیرەوان

lancers (lan'sērz, län'sērz), n.pl. چۆره سه مایکە.
(2) مۆسیقای ئەم سه مایە.

lancet (lan'sit, län'sit), n. (1) چەقۆی نوو دەمی نەشتەکاری.
(2) پەنجەرە یاریکی بەرزی سەر تیرۆی ناو تاق

lancet window, پەنجەرە یاریکی بەرزی سەر تیرۆی ناو تاق
lancinate (lan'sa-nāt'), v.l. بڕویندراکردن (مەجازی)

land (land), n. (1) زەمین' ووشکانی (2) (1) وولات' خاک.
(ب) گەل' میللەت' دانیشتووانی خاکینک.

(2) زەوی' زەوی و زارا: (rich ~).
(4) خانووبەرە' زەوی و زارا: (L ~ is a good investment).

(5) (pl.) مۆلک. (6) لادێ (7) سەرمایەیی سرووشتی ژێرزمین و سەرزمین.
v.l. (1) دا بە زین له کەشتی' گەبشتنە ووشکانی.
(2) گەباندن' بێردن:

(This train will ~ you in New York tomorrow.)

(This fight ~ed them both in jail.)

(The pilot ~ed the plane safely.)

(He ~s the fish wich she hooks.)

(Colloq.] { He ~ed a job.)

(Colloq.] { He ~ed a punch on his face.)

v.l. (1) له کەشتی دا بە زین (2) گەبشتنە بەندەر (کەشتی).
(3) گەبشتن. (4) گیرسانهوه.

(The plane ~ed in London.)
make land, گەبشتنە کەناری ئەریا یا ووشکانی

landau (lan'dô, lan'dou), n. (1) عەرەبانەیهکی چوارپینچکەکی
سەرگیراوی دوو بەش. (2) توتومبیلینکی کۆناروی بەم شێوهیه.

landed (lan'did), adj. (1) خاوەن زەوی و زارا: (~ gentry).
(2) له خانووبەرە' زەوی و زارا پینچەتاو (a ~ estate)

landfall (land'fôl'), n. (1) بەبەرکردنی ووشکانی له کەشتی یا
فۆرۆکەوه (2) ئەم ووشکانی به بەدیکراره.

land grant,lands بەخشینی زەوی و زارا له لایەن میری بهوه به زانکۆر
دانسگا و ئەزگای کۆمەڵایەتی و گشتی.

landholder (land'hôl'dēr), n. خاوەن زەوی و زارا' زەویدار
(1) نیشاندنوه' گەبشتنە بەندەر یا ووشکانی

(2) جێنی بارکردن و بارداگرتنی کەشتی. lcs
(3) تەختایی سەر تەوقەسەری وێژە پێن پلێکانە.

(4) دا بە زین' گەبسانهوه.

landing field

- landing field**, لږکه، فږوکه خانه
- landing gear**, نامیږی میژکه پڼ نیشتنهوه
- landlady (land'lä'di), n.** (۱) خاوند خانووی به کوږی دراو (ښځه). (۲) بهرنیومبیری ټوټیل یا خانووی به کوږی دراو (ښځه).
- landless (land'lis), adj.** خاوندی زهوی زار نه‌میر.
- landlocked (land'lokt'), adj.** (۱) به ووشکاشی دورمه‌دراو. (۲) له دریا داپراو قه‌تیس بوو له جوژگو و پوباردا (ماسی): (the ~ salmon)

- landloper (land'lō'pēr), n.** کمسینکي بڼ لانهی دورمه‌دري گه‌رؤک.
- landlord (land'lōrd'), n.** (۱) دورمه‌گ: خاوند زهوی‌وزار. خاوند مولک و خانووی به کوږی دراو. (۲) بهرنیومبیری ټوټیل یا خانووی به کوږی دراو ووشکاشی نشین و نه‌شاره‌زای ژيانی.

- landlubber (land'lub'ēr), n.** دوریابی که‌شتی‌پیمان له پوری سووکي‌پیمره به خه‌لکی تری ده‌لږن. ووشکاشی نشین.
- landman (land'mән), n.** ووشکاشی نشین.
- landmark (land'märk'), n.** (۱) نېشان‌ه‌ی سنور.

- سنور دساریگه‌ری زهوی، ناوچه، یا شوینیک (۲) (۱) نېشان‌ه‌ی سمرینگا (که ریښو ریگه‌ی پڼ ده‌ناسیتنه‌وه: نېشان‌ه‌ی ریښوما (ب) شتیکی زور له‌برچاو که شوینیکي پیڼه بناسرت (خانوی، دای):
- (Their house was a - in the town.)**
- (۲) گوږیسی یا بووداننیکي میژوویسی گرتک:

- (~s in the history of civilization)**
- land mine**, مینی ژنږزه‌وی: تفقه‌مینی ژنږزه‌وی.
- land-owner (land'ōn'ēr), n.** خاوند زهوی‌وزار: خاوند مولک.
- landownership (n.).** دورمه‌گ.

- landscape (land'skāp'), n.** (۱) دیمه‌سی دهشت‌ودم. (۲) (۱) وینه‌بیه‌کی دیمه‌سی دهشت‌ودم (ب) هونری وینه‌گرتن و نیگارکیشانی دیمه‌سی حوانی دهشت‌ودم.

- v.l.** رینک کردن و جوانگردنی دیمه‌سی زمینی دوروپشتی خانوی (به دارو
- چیمه‌ن تا ناشتن و نه‌خشه‌کیشانی).
- v.l.** کارکردن له نه‌خشه‌کیشانو و جوانگردنی زمینی دوروپشتی خانوی.
- landscape architect**, نه‌خشه‌کیشانی جوانگردنی زمینی دوروپشتی خانوی.

- landscape architecture**, نه‌خشه‌کیشانی جوانگردنی زمینی دوروپشتی خانوی.
- landslide (land'slid'), n.** (۱) همرس برنی قه‌دپالیک. همرس هینان (۲) به‌ردو خالو خوئی همرس برورو (۳) وەرگرتنی ژږبه‌ی ده‌نگ له هلمېژر‌دینیکا.

- (۴) وەرگرتنی ژږبه‌ی ده‌نگ له هلمېژر‌دینیکا.
- (ب) مردنه‌ویه‌کی گهره‌ی هلمېژر‌دینیک: (~ The election was a
- (ج) مردنه‌ویه‌کی گهره.
- landsmān (landz'mән), n.** (۱) ووشکاشی نشین (۲) که‌شتی‌پیمانیکي تازه و نه‌شاره‌زا

- (۱) ماریکری، به‌تابیبه‌تی له لایڼ دا که هم دیوو شو دیوی
- په‌رږین بڼت: (۲) کؤلان؛ کوچه. (۳) پارهری نیوان ریزه خه‌لکی ومستار.
- (۴) ریگه‌ی دوریابی یا همیایی دپاریکراو بو که‌شتی و لږکه
- هیلنی دوریابی و همیایی: (Sea ~)
- (۵) هیل: خانه (هاتوچوی نوتومیل له شه‌قام و ریگه‌ی‌باندا):

- (traffic ~s; a four- ~ highway.)**
- (۶) هیل: خانه، یا ریږازی دپاریکراو بو پینشیرکیریک (مهل‌کردن، پاکردن، سرون بیدان ... هتد)
- language (lan'gwi:]), n.** (۱) زمان: زبان.
- (The English ~; foreign ~s)**

- (۲) شیوازی زمان به‌کارهینان و هست دمربرین
- (a person with a great command of ~; strong ~)**
- (۳) زمای پيشمیه‌کی تایبه‌تی: (technical ~; the ~ of diplomacy)

- (۴) زمای نېشان‌ه‌ی به دست و پمنجه: (deaf-and-dumb ~)
- (۱) بڼ هیژ لاور؛ پوکاوه
- languid (lan'gwid), adj.**

- (۲) سارد (مجان: بڼ تاقه‌ت: ماندور. (۳) سست: خا: هیواش
- (۱) پوکانه‌وه: لاور بوون: هیژ لاوران.
- languish (lan'gwish), v.l.** (۲) چه‌سانه‌وه: پوکانه‌وه له خدم خه‌فت و برسیتیدا: (~ing in prison)
- (۳) خاوبونه‌وه: سست بوون: ساردبوونه‌وه.
- (۴) به تاسه‌وه بوون بو: خه‌فت بو: خاوردن: خوژگه بو: خاوردن و پیڼه نالاندرا: (He ~ed for her)

- (۵) نوواندنې هست ناسکی و خه‌مباری و خوژه‌ویستی به سمرزای: (languisher (n.); languishment (n.))
- (۱) لاور؛ بڼ هیژ: ماندور.
- languishing (lan'gwish-in), adj.** (۲) خا: سست: هیواش.
- (۳) زور خایه‌ن؛ زور پیڼجوو (۲) خا: سست: هیواش.
- (۴) به‌تاس: خوژگه‌خواز

- (۵) تاسک: پر له خوژه‌ویستی و بو به‌تاسه‌وه‌بوون: (a ~ eye, look, etc.)
- (۱) بڼ هیژ: لاورای.
- languor (lan'gēr), n.** (۲) بڼ تاقه‌تی: ساردی: کوږی نه‌دان. (۳) هست ناسکی.
- (۴) سستی: خاری: هیواش.

- (۵) ناخوش و دلته‌نگه‌ر (ناوهمرا): قورس.
- (۱) بڼ هیژ: لاوران. (۲) خا: سست.
- languorous (lan'gēr-əs), adj.** (۲) سستکرا: هیواش که‌روه: خاوه‌که‌روه
- جوړه مه‌بوونیکي کلک درژنی بز پره.

- langur (lan'gōōr'), n.** (۱) باریکه‌له (مرژ): پیوله؛ بالا به‌رزو باریک: په‌قله.
- lank (lan'k), adj.** (۲) خا: (ق): درژو خا.
- lanky (lan'ki), adj.** پیوله؛ په‌قله؛ باریک و درژو باریکه‌له؛ باریک و ناشرین: (a ~ boy, tree, etc.)

- lankily (adv.); lankiness (n.).**
- lanner (lan'ēr), n.** (۱) جوړه هلږه‌که: هلږ.
- (۲) میننه‌ی لَم هلږه‌ه (پاری پڼ ده‌گرتن)
- lanneret (lan'ēr-et'), n.** نیره هلږ (ووشه‌ی پینشو بینه).

- (۱) چرا: له‌میا: لؤکس؛ فانوس؛ شووشه‌ی چرا
- یا له‌میا: (۲) ژورری چرای سمر بورچی پوونکی بو پڼ پيشاندانی که‌شتی و که‌شتی‌پیمان له که‌ناری ده‌ریاه: (۳) کلاو‌پوژنه.
- (۴) چرای له‌سوسونه‌یی: فانوس؛ له‌سوسونه‌یی

- lap (lap), n.** (۱) دامیننی کراس و گه‌را: (۲) کوږ.
- (۳) چمکه کراس (بو شت هلمگرتن). (۴) باوه‌ش؛ باووش.
- (۵) (۱) سمره‌یک چوون. (ب) توئی سمره‌یک چوو.
- (ج) مودای سمره‌یک چوون. (۶) خول (گومی مه‌له، پاکردن له یاریگاد):
- سوور؛ چه‌رخه (۷) پینچ (گورس به دوری سنگ یا مینخدا).
- (۸) نامیږی برین و سافو لووس کردن به‌ردی به‌نرخ

- v.l.** (۱) پینچانه‌وه؛ قه‌دکردن
- (۲) گرتنه‌باوه‌ش؛ دورمه‌دان؛ دورگرتن: (He was ~ped in luxury.)
- (۳) سواری په‌کتر کردن دوو شت یا زیاتر به جوړیک که سمری شته‌کی سمره‌وه له‌وهی ژږمه‌ه ټپېر بڼت (وهک چوله‌که‌ی ماسی):
- (You must ~ the second board over the first.)**

- (۴) ټپپه‌بوون (سمری شتیکی دانراو له سمری شته‌که‌ی ژږی)
- (۵) برین یا سافو لووس کردن به نامیږی تایبه‌تی (به‌ردی به‌نرخ).
- (۶) خول یا سوور‌خاوردنیک زیاتر له که‌سه‌که‌ی تر (پیشیرکیریک مه‌له و پاکردن).
- (۱) پیچرانه‌وه؛ قه‌دکردن. (۲) دانرازی دوو شت له‌سمر په‌کتری به جوړیک که

- v.l.** سمری له‌وهی سمره‌وه له‌وهی ژږمه‌ه ټپپه‌ بڼت.
- له خوږ گوزهرانیدا! له خوږو خوږیدا.
- in the lap of luxury,** له دست خودادایه! له دستی ناده‌میزاندا نیه.
- in the lap of gods,** (۱) ناو خاوردنه‌وه وهک سه‌گ؛ شلپ و هووږ ل
- lap (lap), v.l. & v.t.** هلپساندن؛ به شلپه شلپ خاوردنه‌وه. (۲) لستنه‌وه (مجان)؛ شلپه شلپ کردن (شپول)؛ به همیایی پینداهینان؛ پینداکیشان:
- (waves ~ping on the beach)**

lascivious

v.t. (۱) به بزی بهراز چوپرکردن؛ چوپرکردن.
 (۲) توی گوشتی بهراز خستنه مریشکو گوشتی گاره پیش کولاندنیان.
 (۳) پازاندنومه.
 (۱) گمجنینه. (۲) نازوقه.
larder (lär'dēr), n. توی گوشتی بهراز
lardon (lär'dən), n. Also lardoon, که دهخزته مریشکو گوشتی گاره پیش کولاندنیان.
large (lärj), adj. (a ~ heart) (۱) بهخشنده؛ دستو دل تیرا بده؛ (۲) گمیره؛ زل؛ فراوان؛ (a ~ room, office, house, etc.) (۳) زور؛ (a ~ sum of money) (۴) درشت؛ گموره.
 (۵) گموره؛ به نندازهیمکی زور؛ (a ~ manufacturer) (۶) بهات (با)؛ هات؛ باش. (۷) گشتی.
 (۱) به زل (نوسن)؛ به گمورهیمی. (۲) به پای بهات یا باشموره.
adv. (۱) بهره (تاوانیان)؛ بهلهسه.
 at large, (۲) به دورودریژی؛ به وردی؛
 (The killer is still at large.) (He spoke at large on the housing problem) (۳) به گشتی؛ (the society at large) (۴) نوینگری گشتی نارچهیمک.
 (a congressman at large) (۵) گشتی؛ گهپوک (بالیون)؛ دانهراوه بژ وولتیک بهلکو هی گشتییمو دهگمیریت به سهرموره؛ (ambassador at large) بهخشنده؛ دستو دل فراوان.
large-hearted (lärj'här'tid), adj. بده؛ هاسوز؛ به بهزهیمی.
large intestine, ریخوله گموره.
largely (lärj'li), adv. (۱) زور؛ به نندازهیمکی زور.
 (۲) به زوری؛ (His failure is due ~ to laziness.)
large-minded (lärj'min'did), adj. میشک فراوان؛ میشک کراوه.
large-scale (lärj'skäl'), adj. (۱) گموره (نخشنه).
 (۲) همردا گموره؛ گموره؛ به نندازهیمکی زور؛
 (a ~ offensive, war, business operation, etc.)
largess, largesse (lär'jis, lär'jes), n. بهخشش
lark (lärk), n. کلایکوچه.
lark (lärk), v.t. [Colloq.]. گالته وگپ کردن؛ یاری کردن
 v.t. [Colloq.]. گالته بیگردن؛ کلک بیوره کردن؛ سهرخستنه سهر
 n. گالته وگپ؛ یاری؛ یاری سهریو خوش.
larkspur (lärk'spür'), n. = delphinium.
larva (lär'və), n. کرموکه؛ بیچوهه مینوره.
-larval (adj.).
laryngeal (lə-rinj'gəl), adj. قورقورگاهیمی؛ بینه قاقیمی؛ قورگی.
laryngitic (lə-rin-jit'ik), adj. تاییبیتی به قورگ نیشه و دهنگ نوسان؛ قورگ نیشاور.
laryngitis (lə-rin-jit'is), n. قورگ نیشه به دهنگ نوسانهوه.
laryng-, laryngo- (lə-rinj'gō, lə-rinj'gō), پیشگرینکه بهمانای؛ (۲) قورقورگاهیمی؛ بهریبیتی؛ قورگی.
laryngology (lə-rinj-gol'ə-ji), n. پزیشکومانی قورگ.
laryngotomy (lə-rinj-gol'ə-mi), n. نیشته کجاری قورگ؛ قورگ هلدیرین (نیشته کجاری) قورگ؛ قورقورگاه؛ بینه قاقا
larynx (lə-rinjks), n. لمانیا؛ خوارده مینتیبیمی نیناییه له
lasagna (lə-zän'yo), n. مه عکمرونی و گوشتی کوتراو و دیشاری ته ماته و پنیر دهکرت له فرندا
lascivious (lə-siv'i-əs), adj. هوهس هلسیته؛ به نالوش؛ چاوجلیس (جووت بیون)؛ چاوباشقال؛ بهره آ
 (a ~ look, act, novel, etc.)
-lasciviously (adv.); **lasciviousness** (n.).

laparo -

n. (۱) خوارده نموهی به شلیبه شلیپ وهک سهگ.
 (۲) شلیپ؛ خوارده نموهی سهگ. شپول؛ شلیپ وههویو.
 (۳) شلیپکی به شلیبه شلیپ خورواوه.
lap up, (۱) به شلیبه شلیپ خوارده نموه یا خواردن (شله). خواردن شلیپ وهک،
 شوزبا؛ همن لووشین. (۲) [Colloq.]. همن لووشین؛ قوستنموره؛
 به چاوبرسیتی یا نه خواردن یا بردن بژ خو.
laparo- (lap'ə-rə), پیشگرینکه بهمانای؛ لاقه برغه؛ دیواری سگ.
laparotomy (lap'ə-rot'ə-mi), n. سگ هلدیرین له لاره یا له هر چ
 شویبیکموره به نیشته کجاری
lap-board (lap'bōrd, lap'bōrd'), n. تهخنه سکی بیچوکی
 سه کوزشی نوسینه (له باتی مین)
lap dog, سهگیتی چچوکی نارمانه (ده توافریت بخزته نار کوشموره).
lapel (lə-pel'), n. بهخه چاکهت؛ بهرژا؛ بهخه؛ بهرسنگی چاکهت.
lapful (lap'fūl'), adj. پر کوشیک زور؛ فره.
lapidary (lap'ə-der'i), n. (۱) زهرهنگار؛ کارگری گموره و بهردی
 بهنرخه تر؛ (۲) -هالی گموره و بهردی بهنرخه تر.
adj. (۱) تاییبیتی به گموره و شت لهسر هملکنده؛ هی زهرهنگاری؛
 هی هونری لهسر گموره هملکنده؛ (۲) لهسر گموره هملکنده؛
 (۳) نموده باش و جوانی نایابه شایستهی لهسر گموره هملکنده؛
 (- prose)
lapidate (lap'ə-dāt'), v.t. (۱) بهرده باران کردن.
 (۲) کوشتن به بهرده باران
-lapidation (n.).
lapillus (lə-pil'əs), n. بهردیکی شوشیمی ناگریژندییه (نمونه دی
 گولزیکه)
lapin (lap'in), n. (۱) کمریوشک. (۲) کمرله کمریوشک.
lapis lazuli (lap'is laz'yoo-li'), (۱) لاجی وهره بهردیکی نیمچه،
 بهنرخه (۲) لاجی وهردی؛ شینی ناسمانی.
lappet (lap'it), n. (۱) چمکی پازنده نموهی بهره لای جل و بهرگ یا سهرینچ.
 (وهک چمکی مشکو و جامانه). (۲) پارچه چهرم یا گوشتی داکرتوو
 (غهبهیمی کاو مانگا، نهرمه گوشتی گوی).
lapse (laps), n. (۱) له زمان بهرچوون؛ له دهست دهرچوون؛ هله؛
 کهموکووری؛ له بیرچوون (۲) دانه دواوه (بهروشت)؛ مین پهروشتی نوان
 (۳) نرم بیوسوه؛ مین داچوون (۴) فه تان؛ ویزان بیون
 (۵) تیبه بیون (کات)؛ پایوردن؛ بهسهرچوون.
 (۶) (۱) دهست له ماف هلگرتن یا مافیک (به سهرانهوه لهبر جینه جین شکرندی
 نهرکی سارشان و کهمترخه می (ب) وهرنهگرتنی میراتی بهلا لهبر مردنی
 میراتبه رکه
 (۱) چوونه ماریکی تاییبه تی بهره؛ کمرتن.
v.t. (He ~d into unconsciousness.)
 (۲) دانه دواوه (بهروشت)؛ مین داچوون (بهفتان)؛ له پئی راست لادان.
 (۳) تیبه بیون (کات)؛ پایوردن؛ بهسهرچوون.
 (۴) به تال بیونهوه بههوی نهدانی مانگانه یا قیستموره (بیمه).
 (۵) بیون به مولکی بهکینکی تر (له نهجاسی مردن یا کهمترخه میدا).
larboard (lär'bērd, lär'bōrd, lär'bōrd'), n. دهسته چپیمی
 کشتی یا فروکیمیک (نهگمر له دواوه بیوسیتیت و سهریری پیشموره بکیمیت)؛
 لاجیمی کشتی و فروکه
adj. & adv. تاییبیتی به دهسته چپیمی کشتی و فروکه.
larcener (lär'sə-nēr), n. = larcenist.
larcenist (lär'sə-nist), n. دن.
larcenous (lär'sə-nəs), adj. دزا؛ حهز له دزی کهر
larceny (lär'sə-ni), n. دزا؛ دزیتی؛ زین
larch (lärch), n. (۱) دره ختیکه له توخمی سته و بهر
 (۲) داری نهم دره خته
lard (lärđ), n. بهزی بهراز؛ بیوی بهراز

laser

laser (lā'zēr), *n.* تیشکی لیزر

lash (lash), *n.* (۱) قامچی قهچي. (۲) لیدانیک به قامچی.
(۳) پلارا توانج: سمرزدهشتی ووتیهکی توندوتیز
(۴) بیاکیشانیک (۵) برژانگ برژانگیک

v.t. (۱) قامچی لیدان: دارکاری کردن: فلاقه کردن.
(۲) رادوشاندن (an angry lion ~ing his tail).
(۳) پیدان به قاید: بیاکچ: ن لیدان (The waves ~ed the cliffs).
(۴) هیزش کردن: سر به دم: سمرزدهشتکردن: شکاندن
(۵) هیئانه جوش: هاندان.

v.i. (۱) رادوشان: لیدان: پیدان: بیاکیشان: بیامالین
(He ~ed at everything that came near.)
(۱) به توند بیامالین: بیاکیشان: به قاید لیدان.
(۲) هیزش بردنه سر به توندی به دم: به توندی سمرزدهشتکردن: شکاندن:
(to lash out at somebody)
lash (lash), *v.t.* بستنموده به پت: گوریس. یا زنجیر.
lashing (lash'ing), *n.* (۱) به قامچی لیدان: دارکاری کردن.
(۲) هیزشی به توندی به دم: سمرزدهشت: (He got a tongue ~).
lashing (lash'ing), *n.* (۱) بستنموده (۲) پت: گوریس.
lass (las), *n.* (۱) کچ: ۲۰ پار: بلدان
(۲) کارهک: ماندورویی: پیروکاران.
بن هتاوی: بن تاقهتی: بن هیزی.
lasso (las'ō), *n.* گهمند: پتیکي قولفهداره: نسیپ و رهشورواخی بهره لای.
پن دهگیرینهوه
v.t. به گهمند گرتنوره: گهمندکردن: گهمند هارویشتن
last (last, lāst), *adj.* (۱) دواهمین: دواترین: دوا: قره: همره دوايي:
دوايک: دوايین (the ~ place; the ~ person)
(۲) دوا: تنها نورهی که ماوه.
(۳) راپوردو: مانگ: سال: ههفته: (~ month, week, year, etc.)
(۴) نورهی که هر چاوهروانی تی تاکری: دوايین:
(She was the ~ person that they would have suspected.)
(۵) همره: گهورترین (of the ~ importance)
(۶) من شرح ترین: دوا: کمترین.
(۷) نارهترین: نوی ترین.
(۸) دوا: تازهترین (the ~ word in scientific research).
adv. (۱) له دو بیدا: همره دوايي: دوا: (۲) دواچار.
(۳) له کوتاییدا: له ناکامدا
n. (۱) دوا: شت. (This is the ~ of the apple.)
(۲) دوا: چرخ: قوناق:
له نهجامدا: له ناکامدا: له همره دوايیدا
مردن: دو هئانه هیلکیشان
دوا چاوپیکوتن: نیت: نهیمیننموده
(I hope we have seen the last of him.)
هتا مردن: هتا دوا هئانه.
last (last, lāst), *v.i.* (۱) بهره دوام بوون: خایاندن
(The war ~ed four years.)
(۲) بهره گرتن: بهره بردن: هیل کردن: مانهوه
(He will not ~ too long in his new job.)
(۳) بهش کردن: مان: بهس بوون: (will our food ~ ?)
last (last, lāst), *n.* قالبی پیلان
v.t. قالب: خستنه نار: پیژوموه.
last (last, lāst), *n.* کیشانه بکه برینیه نه چوار هزار پاوهند.
lasting (las'ting, lās'ting), *adj.* هه همیشه بهره دوام بهره گمر
(a ~ peace)
n. (۱) هه میسبی: بهره دوامی: بهره گرتن: ۲. جزوه قوماشینکی قایمه.

lather

Last Judgment, یژدی قیامت.

lastly (last'li, lāst'li), *adv.* له کوتاییدا: له نهجامدا: نیت:

(I ~, I must explain that...)
Last Supper, دوا شوی عیسا پیش له سیدارهدانی.
(هموما پیشی دهوترت: Lord's Supper).
last word, (۱) دوا گوفتار: دوا ووته (که گفتوگویی یا مشهوریک
دهبرینتیموه). (۲) [Colloq.] دوا مؤده.
latch (lach), *n.* نملقیریز: سوورگی: کلوم
v.t. & v.i. نملقیریزکردن.
(۱) خچ پیوه هملواسین: دهست پیوه گرتن و
بهره داندن. (۲) دهسکرتن: پیداکردن. (۳) تیگهیشتن.
latchet (lach'it), *n.* قهیماتی پیژان.
late (lāt), *adj.* (۱) درنگ: دواکوتو: له دوا.
(۲) (a) دوا دوا: درنگ: نزکی کوتایی: (~ afternoon).
(ب) دوا: بهشی دوايي: (the ~ Middle Ages).
(۳) خوالیخوشیوو: (the ~ president).
(۱) درنگ: دواکوتوو (۲) له دوا دواي.
(۳) تازه: بهم زووانه: لم درنگاندن: (I saw him as ~ as yesterday.)
بهم زووانه: تازه: لم دوايیبهدا:
(I have not seen him of late.)
کار له کار ترازو: تازه درنگ.
lately (lāt'li), *adv.* لم دوايیبهدا: لم چهندانده: بهم زووانه:
(I haven't seen him ~).
latency (lā'tēn-si), *n.* (۱) شاراوویی: نادایی: داپوشراوی.
(۲) ماتی: کش و ماتی: (زنده موزانی): کپی: کپ بوون.
latent (lā'tent), *adj.* (۱) شاراوو: نادایار: داپوشراو:
(~ talent, qualities, etc.)
(۲) مات (زنده موزانی): کش و مات: خاموش: (~ disease germs)
latent period, ماوهی نیوان تروش بوونی نه خوشیبهکو و درهکوتنی
نیشانه ماتی.
later (lāt'ēr), *adv.* له دوايیدا: له پاشدا: دواي نوره.
له دواي نوره: له پاشا: دوايی.
نیستا: بن یا کاتیکي ترا زوون یا مرهنگ:
sooner or later, (We must all die sooner or later.)
lateral (lat'ēr-əl), *adj.* لایه لایی: له لاره: لا تمیشتن
(~ movement)
n. شتی لایه لا شتی تمیشتنی.
-laterally (*adv.*)
latest (lāt'ist), *adj.* تازهترین: نوی ترین: دواترین: دوا.
دوا کات: لهره درنگتر نا:
(I will be back tomorrow at the latest.)
تازهترین: نوی ترین: دواهمین.
lath (lath, lāth), *n.* (۱) تمخته داری باریکو تمک (که له خانوسازی و
تمیانهی پنجره و درگاه: به کاردمیشتن) (۲) بهره کاتزای تنکی کون
کون یا تلی هیلکي (خانوسازی).
v.t. تمخته داری باریکو تمک لیدان: تمیانه ترووستکردن به تمخته داری
باریکو تمک.
lathe (lāth), *n.* (۱) نامییری دارو کاتزا: داتاشین و پیک و پیک کردن.
(۲) چرخي گوزدهگر.
v.t. داتاشین و پیک و پیک کردن: تمخته دارو کاتزا
lather (lath'ēr), *n.* (۱) کفه سابوون: کفه
(۲) کفی لافاوه و شوینی تری لهش.
v.t. (۱) کفه سابوون لیدان: سابوون لیدان.
(۲) [Colloq.] دارکاری کردن: هه لاقه کردن
v.i. کفه کردن: (This soap ~s well).

laundryman

(۱) به پیکه‌ن دهر برین. (۲) به پیکه‌ن و ده‌پیمان یا والیکردن
 (۱) پیکه‌ن. (۲) شتیک که مایه‌ی پیکه‌ن بیت
 له نه‌نجامدا بردنوه یا سرکه‌وتن پاش
 ژیرکه‌وتنیک سهرده‌می
 laugh at, پین پیکه‌ن؛ گالته‌پیکردن
 laugh away, خۆ دهر یازکردن یا په‌راندنوه له شتیک ناخوش به
 پیکه‌ن؛ به پیکه‌ن بردنه‌ سهر:
 (to laugh away a person's fears or doubts)
 laugh in one's sleeve, به دزی‌بهره پیکه‌ن؛ له نارومه پیکه‌ن
 laugh off, خۆ په‌راندنوه له بارنکی ناخوش به پیکه‌ن، لاقرتن، یا
 بیادکی نواندن (to laugh off an embarrassing situation)
 laugh out of (or on) the other (or wrong) side of the-
 mouth, هه‌ست به ناخوشی کردن پاش خوشی.
 no laughing matter, (شتیک) گالته‌دیبه:
 شتیک گرنگه‌ و نابین به سووکی بگری؛ گالته‌ی پین ناگری
 laughable (laf'əb'l, ləf'ə-b'l), adj. سه‌ین؛ شایانی گالته‌ یا
 پیکه‌نینه؛ بۆ پیکه‌ن یا گالته‌پیکردن باشه.
 -laughableness (n.); laughably (adv.).
 laughing gas, کاری پیکه‌ن.
 laughing jackass, -- kookaburra.
 laughingly (laf'ɪŋ-li, ləf'ɪŋ-li), adv. به پیکه‌نینه‌وه؛ به گالته‌وه
 laughing-stock (laf'ɪŋ-stok, ləf'ɪŋ-stok), n. قه‌شهری؛
 کسبک یا شتیک که گالته‌چی هه‌موو کس بیت.
 laughter (laf'tēr, ləf'tēr), n. پیکه‌ن.
 launch (lɔunch, ləunch), v.t. (۱) ته‌قاندن؛ هه‌ندان؛ فریدان
 ناردن (بۆ ناسمان وهک مووشه‌ک یا کشتی ناسمانی):
 (to ~ a missile, rocket, etc.)
 (۲) بۆ یه‌کهم جار خستنه‌مان نارومه‌وه خستنه‌گه‌ر (کشتی و به‌له‌می تازه،
 (۲) هیزش بردنه‌ سهر؛ ده‌ست به هیزش کردن: (to ~ an attack)
 (۴) دامه‌زاندن (هه‌سهر کار یا پیشه‌یه‌ک)؛ ده‌ستپیکردن.
 (to ~ a new career; to ~ a young man into business)
 v.t. (۱) نارده‌ ناو دهر یاره؛ ده‌ستپیکردن.
 (۲) (into ~) خۆ ئن فریدان؛ به‌ جوئنه‌وه ده‌ستپیکردن:
 (She ~ed into a trade.)
 n. (۱) نزم کردنه‌وه‌ی کشتی یا به‌له‌میک تازه بۆ ناو دهریا.
 (۲) جه‌وزی کشتی دروستکردن (که کشتی تازه‌ی لویه‌ ده‌نیزینه‌ ناو دهریا.
 (۳) کاتی ده‌ستپیکردن (کار، هیزش، مووشه‌ک ته‌قاندن).
 launch (lɔunch, ləunch), n. (۱) گه‌ره‌ترین به‌له‌می سهر کشتی‌یه‌کی
 جه‌نگی. (۲) به‌له‌می مه‌کینه.
 launching pad, launch pad (or platform), بنکه‌ی
 مووشه‌ک ته‌قاندن؛ بنکه‌ی هاویشتن یا ته‌قاندنی مووشه‌ک و کشتی ناسمانی
 launder (lɔn'dēr, lən'dēr), n. ته‌فتی پاک‌کردنه‌وه کانه‌زای خاو.
 v.t. جل شتن؛ جل شوژدن. (to ~ clothes)
 (۱) به‌رگه‌ی شتن گرقتن. (This fabric ~s well.)
 v.t. جل شتن؛ جل شوژدن
 (۲) جل شوژ (بنا‌فروخت)
 laundress (lɔn'dris, lən'dris), n. جل شوژ
 laundromat (lɔn'drə-mat, lən'drə-mat), n. جل شوژ؛
 جل شوژخانه.
 laundry (lɔn'dri, lən'dri), n. (۱) جل شتن؛ جل شوژدن
 (۲) جل شوژک؛ جل شوژخانه
 (۳) (۱) جلی پیس (که ده‌بیت بشوژی یا ناماده‌به بۆ شتن).
 (I have to do my ~ today.)
 (ب) جلی تازه شوژاو
 laundryman (lɔn'dri-mən, lən'dri-mən), n. کرتکاری یا
 سه‌ریه‌شتیکه‌ری جل شوژخانه‌و نو‌توخانه.

lathing

lathing (lat'ɪŋ, ləth'ɪŋ), n. ته‌خته‌داری باریک و ته‌نگ له دیوارو
 بنجیم دارو گه‌جکاری کردنی.
 Latin (lat'n), adj. لاتینی (زمان، کلتور، گه‌ل، نابینی کاسولیک).
 n. (۱) لاتینی؛ هاوینشتمانی‌یه‌کی بۆمای کۆن.
 (۲) لاتینی؛ زمانی لاتینی.
 (۳) کەسبکی ئیتالی، ئیسپانی، یا ئەمریکای لاتینی (که زمانه‌کیمان له
 لاتینی‌بهره‌وه‌رگراره) (۴) کاسولیک؛ کاسولیک پهره‌وه.
 Latinate (lat'n-āt), adj. له زمانی لاتینی‌بهره‌وه‌رگراره؛
 پوره‌ ووشه‌ی لاتینی و له لاتینی‌بهره‌وه‌رگراره.
 Latinize (lat'n-īz), v.t. (۱) وه‌رگریان بۆ لاتینی؛ کردن به لاتینی.
 (۲) وهک لاتینی نیکردن (۳) به‌ ته‌جی لاتینی خووسن.
 (۴) به‌بهره‌وی نابین و ده‌ستووری کاسولیک کردن.
 v.t. ووتنه‌ ووشه‌ی لاتینی به‌کاره‌ینان.
 latish (lāt'ish), adj. نه‌ختن دره‌نگ
 latitude (lat'ə-tōd, lat'ə-tūd), n. (۱) پانی فراوانی
 (۲) سه‌ریه‌ستی کرداری و ده‌ره‌برین و هه‌نسان و دانیشتن؛
 کردنی شت به‌ دنی خۆ (to allow people great ~ in their jobs.)
 (۴) هیلێ پانی (جوگرافیا).
 (۵) (high ~s; low ~s) واژه (pl.)
 -latitudinal (adj).
 latitudinarian (lat'ə-tōd'n-ār'i-ən, lat'ə-tūd'n-ār'i-
 ən), adj. مێشک‌کراوه (به‌تایه‌تی له کاروباری نابیندا)؛ چارپۆشیکه‌ر.
 n. کەسبکی مێشک‌کراوه؛ کەسبکی چارپۆشیکه‌ر (به‌تایه‌تی له سه‌ریه‌ستی
 نابیندا).
 -latitudinarianism (n.).
 latrine (lə-trēn'), n. ناو‌ده‌ستخانه (به‌تایه‌تی هه‌ی جه‌ماوهری وهک
 له ئوردوگا و قوتابخانه‌دا)؛ پیشاو.
 -latry (lə-tri), - (idolatry) پاشگرتنه‌ به‌مانای په‌رستن.
 latten (lat'n), n. (۱) په‌ره‌ی ته‌نگی مس.
 (۲) په‌ره‌ی ته‌نگی کانزا به‌تایه‌تی ته‌نه‌که.
 latter (lat'ēr), adj. (۱) دوآتر؛ نه‌وه‌ی دوایی؛ به‌شی دوایی؛
 دوایی‌یه‌که‌ی:
 (the ~ part of the year, the century, the book, etc.)
 (۲) دووه‌مین شت یا کەسی ناو‌په‌راو:
 (Of these two men the former is dead and the ~ still alive.)
 -latterly (adv.).
 latter-day (lat'ēr-dā), adj. تازه‌داو؛ موی باو
 lattermost (lat'ēr-mōst), adj. دوآترین.
 lattice (lat'is), n. (۱) ته‌یمانێ په‌نجه‌ره‌وه‌ ده‌رگا؛ ته‌لی په‌نجه‌ره‌وه‌ ده‌رگا.
 (۲) چوارچینه‌ی ته‌نراو (۳) ده‌رگا و په‌نجه‌ره‌ی ته‌یمان‌دان.
 v.t. (۱) ته‌یمانێ دروستکردن؛ وهک ته‌یمانێ لیکردن
 (۲) ته‌یمانێ لێدان؛ به‌ ته‌یمانێ داپۆشین
 lattice work (lat'is-würk), n. ته‌یمانێ ده‌رگا و په‌نجه‌ره‌؛
 چوارچینه‌ی ته‌یمان‌یه‌ی.
 laud (lôd), n. (۱) ستایش؛ پیا‌هه‌ندان
 (۲) سه‌روود یا گۆرائی ستایشی
 v.t. ستایش کردن؛ به‌ شان و باه‌ودا هاته‌ته‌ خوارمه‌وه.
 laudable (lôd'ə-b'l), adj. جچی ستایشه‌؛ ماش.
 laudanum (lôd'n-əm, lôd'nəm), n. (۱) شتیک گه‌راو‌یه‌ به
 تلباکه‌ره (۲) گه‌راوه‌یه‌کی تلباک و خوارنه‌وه‌ی که‌واییه‌.
 laudation (lô-dā'shən), n. ستایش کردن؛ ستایشکاری؛ ستایش.
 laudative (lôd'ə-tiv), adj. = laudatory.
 laudatory (lôd'ə-tôr'ī, lôd'ə-tō'ri), adj. ستایشکار؛
 ستایشکه‌ر
 laugh (laf, lăf), v.t. پیکه‌ن

laundrywoman

laundrywoman (lɒn'dri-wu:m ən, lɑ:n'dri-wu:m ən), n. = laundress.

- laureate (lɔ:'ri-it), adj. (۱) به جزو گولر گه‌لای "درفنه" چنراو (۲) گولبه‌ندی "درفنه" پین به‌خشراو (۳) هملکوتون (ه‌تایه‌متی هونس) شاعری بلیمت (۴) خلات کرو (Nobel ~)

-laureateship (n.).

laurel (lɔ:'rɔ:l, lɑ:'rɔ:l), n. (۱) درفنه درختکی همیشه سوزه (۲) گولبه‌ندی نم بره‌خته که به کسیک ده‌به‌خشریت له سرکه‌وتشید! گولبه‌ندی سرکه‌وتن. (۳) (pl.) پله‌وپایه به‌ریزی ناوداری ناربانگ (ب) سرکه‌وتن.

look to one's laurels, v.t. (۱) گولبه‌ندی سرکه‌وتن پین به‌خشین (۲) پرتزلیان پاراستن دسکه‌وت و پله‌وپایه‌ی خو له هاوجاوان

reap (or win) one's laurels, v.t. پرتزلیان گولبه‌ندی سرکه‌وتن پین به‌خشراو: به‌ریویوسی سرکه‌وتن خواردن.

rest on one's laurels, v.t. شانازی کردن به سرکه‌وتنی رابوردوه‌وه و پال لیدانه‌وه: بازی بوون به دسکه‌وت و سرکه‌وتن رابوردوه‌وه قاچ لی راکیشان.

lava (lɑ:'vɔ:, lɑ:'vɔ), n. (۱) ناگراو: شله‌ی ناگرینی ناگریش (که بریتیه له کاتراو به‌ردی تواره): (۲) نم ناگراوه پاش سارده‌بونوه‌وی و وهک به‌ردلیهاتنی

lavatory (lɑ:'vɔ:tɔ:ri, lɑ:'vɔ:tɔ:ri), n. (۱) جورنه: دستشور (۲) تارده‌ستحانه: ناوده‌ست! پینشوا: ژوری دست شتن.

lave (lɑ:v), v.t. & v.i. شتن! شوردن

lave (lɑ:v), v.t. به چمبه تیکردن یا هملیتجان

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lavender (lɑ:'vɛ:n-dɛ:), n. (۱) گولبه خرمین: چاران چقیله: پوره‌کتکی بون خوشه. (۲) بونز گولوری نم گولبه (۳) نرخمواتی

lay

take the law into one's own hands, مافی خو سمتن به دستن: خوو به‌رتز (له‌ماتی چووئه دادگا).

law-abiding (lɔ:'ɔ-bɪd'ɪŋ), adj. یاسایه‌ریست: یاسایه‌ریست! ملکه‌ج.

law-breaker (lɔ:'brɛk'ɛr), n. یاساشکن.

law-breaking (lɔ:'brɛk'ɪŋ), n. یاسا شکندن.

law court, یاساشکن

lawful (lɔ:'fʊl), adj. دادگا.

(a ~ act; ~ methods) (۱) یاسایی: به‌پینی یاسایه: ناقده‌غه:

(۲) دان پیدانراو: دستوری: (the ~ heir).

(۳) مرووست: هم‌لان: (a ~ marriage).

-lawfully (adv.); lawfulness (n.).

lawgiver (lɔ:'gɪv'ɛr), n. (۱) یاسای گول به‌ردا: پینشهرایه‌که که دستوری ژان دادمنیت بون گله‌کدی. (۲) lawmaker.

lawless (lɔ:'lis), adj. (۱) بپن یاسا: به‌ره‌لا: (a ~ city).

(۲) قدغه: دژ به یاسا: (a ~ act).

(۳) لاسار! یاخی! سرکیش: (a ~ person).

-lawlessly (adv.); lawlessness (n.).

lawmaker (lɔ:'mɛk'ɛr), n. یاسادانهر

lawn (lɔ:n), n. چیمهن.

lawn (lɔ:n), n. مامله‌ل: کریشه.

lawn mower, چیمهن: مکیه‌ی چیمهن برین.

Law of Moses, یاسای موسا: تورات.

law of nations, یاسای نیو وولاتان.

lawsuit (lɔ:'su:t, lɔ:'sʊ:t), n. داسخواری: داواکاری (دادگا).

lawyer (lɔ:'jɛr), n. پاریزور (دادگا).

lax (lɔ:ks), adj. (۱) په‌وان! سگجور

(۲) شل! شل‌وشیوا! خاو.

(۳) (to be ~ about paying one's bills) کسترخم: بی‌پاک (ب) به‌ره‌لا (په‌وشت)! شل (مجان): سوک (مجان): (morals ~).

(۴) خاو یا کشاو (زمان و کارش له‌کاتی بیژانی همدی له دنگه بزوینه‌کاندا وهک: "e" له "let" وه "i" له "hide" دا).

-laxity (n.); laxness (n.).

laxative (lɔ:'sæ-tɪv), adj. سله په‌وین

n. دمرمانی په‌وانی: په‌وانکهره

(۱) به‌زه‌ویدا دان! خسته خوارمه:

(He laid his opponent low with one punch.)

(۲) (in; ~ on), دانان: دانان له‌سهر، له‌ژنر، یا له‌ناو! خسته‌سهر!

پالختن: (L ~ the pencil on the table.)

(۳) دانان له شوینیکی تایه‌تید! خسته شوینیکی تایه‌تی!

خشتکاری کردن: (to ~ bricks, a carpet, etc.)

(۴) خسته‌سهر! پیدان: (He ~s great emphasis on accuracy.)

(۵) هیلکه‌کردن: (Chickens ~ eggs.)

(۶) هین کردنه‌وه: دامرکاندنه‌وه: (His doubts were laid.)

(۷) پارهدانان بون گره.

(۸) له‌سهر دانان (باج، سزا): بون برینه‌وه.

(۹) دانان (نم‌نشه، پیلان) کردن: (L ~ your plans carefully.)

(۱۰) ناماده‌کردن (میژنی نان خواردن).

(۱۱) به‌هی خو دانان: دست به‌سهردا گرتن:

(He laid claim to the property.)

(۱۲) خسته‌پال: دانه‌پال: (The murder was laid to Jones.)

(۱۳) [Slang] گاین! جوت بوون له‌گن.

v.t. (۱) هیلکه‌کردن. (۲) گره‌کردن.

(۳) پاکشان: پانگوتن. (۴) به‌چالکی کارکردن.

lay

lazy tongs

(۱) بارا جۇنتىقى ھاتتە بەرچاۋى شۇنتىقا چۇنتىقى پىنخۇرانى زەمى وزارا: n. (the - of the land)

(۲) بەش: لە قازانچىكە.

(۳) پىلەى بوول خۇاردى تالى گوريس يا پەت

(۴) [Slang]. (۱) ھاوسەر: ئافرەتتەك (كە لەگەنى جوت دەبىت):

(a good -)

(ب) گان

lay about (one), (۱) تازا يانە جەنگان: بە ھەموو لايەكدا ليدان: مستەكۆلە كىشان بە ھەموو لايەكدا.

(۲) چالاکى نواندن.

lay a course, (۱) نە لايەكى تايپەتتەدا بۇيشتن (كەشتى).

(۲) نەخشەدانان: پىن دانان بۇ كارىكە.

(۳) خىستەنلاۋە: لايىز: لادان:

(He laid his book aside to listen.)

(۲) ھەنگرتن: پاشەگەرت كىردن: خىستەنلاۋە:

(to lay aside money for one's old age)

(۲) وازەيتان: خوي: دەست ئا ھەنگرتن: تەرك كىردن.

lay away, (۱) پاشەگەرت كىردن: ھەنگرتن: خىستەنلاۋە.

(۲) خىستەنلاۋە: فرۇتەنى لە فرۇشگا يەكدا پاش نەمەى كىرپارەكە پىشەكى

ھەندى لە رىخەكەى دەدات) بۇ دانان (فرۇتەنى):

(I asked the store manager to lay away a suitcase for me.; Some stores lay away merchandise for their clients after they pay a percentage of the price.)

(۲) ئاشتى

lay bare, پوونكرىن: پوونكرىنەۋە: خىستەنپوون

lay before, خىستەن بەرچاۋ: خىستەن بەردەم: خىستەن پىش:

(to lay the facts before them) پىشكەش كىردن:

lay by, ھەنگرتن: پاشەگەرت كىردن.

lay down, (۱) خۇبەخىكرىن: ئىمانى خۇ بەختكرىن:

(to lay down one's life for a cause or a person)

(۲) پىن دان بە زەويدا: لەسەر سوورپوون: زەبىر نواندن: ووتن بە ئوتنى:

(to lay down the law)

(۲) جەك فرىدان: خۇ دان بە دەستەۋە: (to lay down one's arms)

(۴) گەرەكرىن: (۵) ھەماركرىن: ھەنگرتن.

lay (fast) by the heels, بەندكرىن: گرتن: پىنەندكرىن:

پىن دەريا پوون ئا گرتن.

lay for, [Colloq.], خۇ بۇ مات دان (بۇ پەلاماردان)

lay hands on, (۱) ليدان: ئالە: مستەكۆلە):

(Don't lay hands on the child.)

(۲) دۇزىنەۋە.

lay into, [Slang], (۱) ليدان يا پىمالان پەيتا پەيتا.

(۲) سەرزەشتكرىن: ھىرش بردنە سەر بە دەم.

lay it on, [Colloq.], (۱) قشەكرىن: (۲) بە شان و بالدا ھاتتە خۇارەۋە.

lay low, (۱) بە لەپەرە كەرتن.

(۲) [Slang]. سەرى خۇ كۆكرىن: خۇشاردەۋە.

lay off, (۱) خىستەنلاۋە: (مشتومس)

(۲) لە كار دەركرىن (بەتايپەتى بۇ ماۋەيەكى كورت): ئا خىستن:

(He was laid off yesterday.)

(۲) سەنور بۇ دانان: سەنور جياكرىنەۋە.

(۴) [Slang]. (۱) ۋەستان: وازەيتان

(ب) لە كالتە پىكرىن يا سەر خىستەن سەر ۋەستان: بىرەنە (قەسى ئاشرىن,

سەر خىستەن سەر. پەختە ... ھتد.)

lay on, (۱) ئا ھەلسوون: ليدان (مەلەم, پۇن ... ھتد.)

(۲) ھىرش بردنە سەر: ليدان بە توتد.

lay oneself open, خۇ خىستەن بەر يا پىن دان بە (ھىرش, ئۇمە: پەختە):

(to lay oneself open to criticism by one's actions)

lay open, (۱) ھەلپىن: كوردەۋە. (۲) خىستەنپوون: ھەلمالان.

lay out, (۱) خەرچ كىردن. (۲) پىنكەپىك كىردن: پىزكرىن.

(۳) پاخىستان: داخىستان: ھىنانەپوون

(۴) شۇردىن و كفن كىردن: ئامادەكرىن بۇ ئاشتى.

(۵) [Slang]. بە زەويدا دان و لە ھۇش خۇ خىستن: كوشتى.

lay over, لادان (پىنوان): مانەۋە يا پىشودانى پىنوان لەنپوان دور قۇناغدا

lay to rest, ئاشتى: بە خاك سپاردن.

lay up, (۱) ھەنگرتن: پاشەگەرت كىردن: خىستەنلاۋە.

(۲) پەكخىستن (نەخۇش). (۳) لە كار كىشانەۋە بۇ چاك كىردن (كەشتى)

lay waste, وپران كىردن.

lay (lâ), past tense of lie,

lay (lâ), adj. (۱) تايپەتى بەرئانەكى كە قەشە ئىن.

(۲) تايپەتى بە بۇرەپياۋ يا بۇرەپياۋان: تايپەتى بە كەسىكە كە ئەرە پىشەى

نەبىت كە باسى دەركرىن:

(No - reader will understand this medical text.)

lay (la), n. (۱) ھەلبەستكى كورت (بەتايپەتى كە بىكرىت بە گۇرانى).

(۲) [Archaic]. گۇرانى: ئاران

layer (lâ'ôr), n. (۱) چىن: تويغ: تويك: لۇ: توي: تيرە: تويغ:

(a - of meat, clay, etc.)

(۲) (۱) ۋەستا (خىستكارى): خىستكارىكە: (a brick - -)

(ب) ھىلكەكەر: (good -s; bad -s) -

(۳) چىنكە دەركرىت بەزىر خاكەۋە ۋەگ دادەكوتى بەبىن ئەرەى لە پوۋەكەكە

بىكرىنەۋە.

v.t. & v.i. پوۋاندنى پوۋەك بە كىردنى چەكەنى بەزىر خاكەۋە بۇ ۋەگ داکوتان

بەبىن لىكرىنەۋەيان لە پوۋەكەكە.

layer cake, كىكى چىن چىن.

layman (lâ'mân), n. (۱) كەسىكە كە قەشە نەبىت.

(۲) مېۋى پەمەكى: بۇرەپياۋ: كەسىكە كە ئەرە پىشەى نەبىت كە باسى

دەركرىن: (This medical textbook is not for the ~ -)

layoff (lâ'ôf'), n. (۱) لە كار دەركرىن بۇ ماۋەيەك: ئا خىستى سەردەمى: (

(There were many ~s in the oil industry last year.)

(۲) ماۋەى نەم ئا خىستەن.

lay-out (lâ'out'), n. (۱) پاخىستان: بلاۋكرىنەۋە: خىستەن بەرچاۋ

(۲) نەخشە: (the ~ of a factory)

(The newspaper - is his responsibility.)

(۴) [Colloq.]. بارمگا: فرمانگە: جىن كارى كەشە.

(۵) كۆمەلە ئامىر.

lay-over (lâ'ô'vêr), n. لادان (پىنوان): پىشودان يا مانەۋەى پىنوان

لەنپوان دور قۇناغدا.

lazar (lâ'zêr, laz'êr), n. سوانكەرىكى گەر.

lazaretto (laz'ê-ret'ô), n. Also lazaret, lazarette, (۱) -

خىستەخانەى گەران: خىستەخانەى نەخۇشەى سەرمەكان

(۲) كەرەنتىنەخانە. (۳) گەنجىنەى كەشتى.

laze (lâz), v.i. تەمەلى كىردن: سوورپانەۋە

v.t. (- away), كات كوشتى: تەمەلى كىردن: سوورپانەۋە.

laziness (lâ'zi-nis), n. تەمەلى: تەمەلىتى.

lazuli = lapis lazuli.

lazy (lâ'zi), adj. (۱) تەمەل: لەش گران

(۲) سىستو قورس: خاۋ: خاۋخىچىك: (a ~ motion)

(۳) كاتى پىشت لىكرىنەۋە يا پىشودان: (a ~ day)

-lazily (adv.).

lazy-bones (lâ'zi-bônz'), n. [Colloq.]. كەسىكى تەمەل.

lazy tongs, مفاشى تەمەلكەل: مفاشىكە شتوۋمەكى پىن ھەلدەگىرئو

دەھىنئى.

leadsman

(۱) قورقوشم.
 (۲) شتېنكى قورقوشمى: (ب) سىنگىتكە بۇ پېتوانى قورقوشمى دەريا.
 (ب) [British], (pl.)، پەردى قورقوشمى يە بۇ سەربان داپۇشېن.
 (ج) چوارچىۋە شوشە يەنچەرە.
 (د) تېلىماسكىگە بۇ جياكرىنەۋە دېرى چاپەمەنى.
 (۳) فېشەك گولە.
 (۴) گرافىت: جۇرە كاربۇن (خەلۋون) نىكە قەلەمى رەشى لى دروستدە كرىت قورقوشمى.
 (۱) قورقوشم لىدان. (۲) سۈرۈكردنەۋە يە قورقوشم (گىنەكارى).
 (۳) پان كرىدى نىۋان دېئەكاش چاپەمەنى بە تېلىماسكى قورقوشمى.
 قورقوشماۋى بونۇ قورقوشم لىدان.
 (۱) قورقوشمى. (۲) قورس: گران (سەنگ).
 (۳) سىست: خاۋا قىنگ گران. (۴) خەمبار: مات: دلتەنگ.
 (۵) خۇلە مېشى: قورقوشمى (رەنگ).
leader (lēd'ēr), n.
 (۱) سەرۋەلە سەرگەرە: رابەر: فەرماندەر: پېشەرە.
 پېشەرە: سەرگەرە. (۲) بەرپۇتە.
 (۳) (۱) سەرۋىكى حېزب يا پىنخۇاۋىن.
 (ب) كەسىپكى بەدەسەلات لە كۆمەلەمكى رامباردا: سەرگەرە.
 (۴) (۱) سەرەستە (تېببى مۇسقى).
 (ب) مۇسقىقارمى سەرەكى (تېببى مۇسقى).
 (۵) ئەسپى پېشەنگ: گالىسكەي چەند ئەسپى.
 (۶) سەرۋوتار (پۇژنامەگەر).
 (۷) (Pl.) پېزە خالى چاۋ ئاراستە كەر بۇ ئەۋپەرى لاپەرە (ۋەك لە پېرستدا).
 (۸) بۇرى (بۇ ئاۋرۇمى سەربان).
 (۹) ئۆي (تۈنكارى): ماسولكەن.
 (۱۰) ئۆيەمكى كۆرۈتە قولاپ يا دانى پېۋە دەبەستىزىت بە ئۆي سەرەكى يەكەرە (پاۋەماسى).
 (۱۱) قەۋقەسەرى چىلە دار يا دەۋەن: چىل يا لىقى سەرەكى پوۋە.
leadership (lēd'ēr-shīp), n.
 (۱) سەرگەرەپەتى: سەرۋىكەپەتى.
 رابەرپەتى: پېشەرە: پەلەپەيە سەرگەرە.
 (۲) تواناى سەرگەرەپەتى يا سەرۋىكى.
 (۳) كۆمەلە سەرگەرە: دەستەبەك سەرۋە.
lead-in (lēd'in), n.
 (۱) پېشەكى: سەرەتا.
 (۲) پەرتامەي پېشەنگ (تەلەفرىۋون، رادىۋ).
 (۳) تەل پىن گەيىن: ئەۋ بەشەپە لە تەل ئېرەپەنگ كە دەبەستىزىت بە نامېرە ئەلەكترىۋىيەكەرە ۋەك تەلەفرىۋون رادىۋ.
leading (lēd'ing), n.
 سەرۋىكەپەتى كرىن: سەرگەرەپەتى كرىن: پېشەرەپەتى: رابەرپەتى.
adj.
 (۱) سەرەكى: گرىنگ: بىنچىنەيى: (a ~ writer, factor, role).
 (۲) لەپىش: ھەمۋانەۋە: يەكەم: پېشەنگ: (the ~ candidate).
 (۳) ئوۋانەرى سەرەكى: دەۋرى سەرەكى بېنىن (فېلم، شانۋانە):
 (a ~ lady, man)
leading article, سەرۋوتار (پۇژنامەگەر).
leading lady, ئوۋانەرى سەرەكى (فېلم، شانۋانە).
leading man, ئوۋانەرى سەرەكى (فېلم، شانۋانە).
leading question, پىرسپاۋىكە ۋەكە دەرگىت كە ئەۋ ۋەلامەي پىرسپاۋىكەمەكە دەبەستىزىت بېرىتەۋە.
lead line, = sounding line.
lead-off (lēd'ōf), n.
 (۱) سەرەتا (ۋەرزىش): يەكەم لىدان (يارى).
 (۲) سەرەتا.
adj.
 دەستىپىكەر: تايپەتى بە دەستىپىكردن
lead pencil, قەلەمى رەش: قەلەم
lead poisoning, ژەھرى قورقوشم لىدان (كە دەبەستە ھۆي خۇيىن كەمى ۋە قەبىزى ۋە سەك ئېشەۋ ماسولكە ئېشەۋ كۆچى).
leadsman (ledz'mən), n. قورقوشم دەريا پېۋ.

lazzarone

lazzarone (laz'ə-rō'nā), n. سولنكەرى بىن لائە
lb., [L.], libra = pound.
lea (lē), n. [Poetic], مېرگە: لەرەپگا
leach (lēch), v.t. (۱) پالوتن: پاككردنەۋە.
 (۲) لى دەرەپىزان (بە پالوتن).
v.t. (۱) لى دەرەپىزان (بە پالوتن يا شۇردنەۋە). (۲) توانەرە ۋە ئاۋرەن.
n. (۱) پالوتن. (۲) نامېرىكى ۋەك بېزىنگە.
 (۳) ماددەبەكە كە شەپەمكى پىن دەپالنىۋرى
 (۱) پېشەرەي كرىن: سەرگەرەپەي كرىن:
lead (lēd), v.t.
 (to ~ a people)
 (۲) رابىكشان (جىنە): (He led the horse by the bridle).
 (۳) پېشەكەۋتەن: رې پېشەندان: (L ~ the way!).
 (۴) والىكرىن: بون بە ھى: (His troubles led him to drink).
 (۵) چوون بۇ: (This room ~s to another one.).
 (۶) پىن كرىن: (A teacher ~s his pupils to think clearly.).
 (۷) سەرگەرەپەي يا سەرەتپىي كرىن (لقە لەشكر. ھېزىش: ئۆزكىسترا، باق).
 (۸) بىردنەسەر (زىيان): ئىن: (He ~s a busy life.).
 (۹) پىن بىردنە سەر: ئىن: (She ~s him a dog's life.).
 (۱۰) دەستىپىكردن: كوردنەۋە
v.t. (۱) پېشەرەي كرىن: سەرگەرەپەي كرىن: رېنۇمايى كرىن.
 (۲) ۋەكە بون: ۋەكە بۇيۇش.
 (۳) بون بە ھى: (One thing led to another.).
 (۴) دەستىپىكردن (۵) يەكەم سەستەكۆلە ھاۋىشەن (بۇكسبازى).
 (۶) يەكەم دەست يارى كرىن (يارى كاغەن)
n. (۱) سەرگەرەپەي: پېشەرەي
 (In community projects he always took the ~.)
 (۲) ۋىتە: ئىۋەنە: (We will follow your ~).
 (۳) پېشەكەۋتەن: پېشەرەي.
 (۴) مەۋداي پېشەكەۋتەن: پېشەرەي: (We hold a safe ~).
 (۵) نېشانە: كىلىنى مەتەل ھەلپىزان.
 (۶) يەكەم سەستەكۆلە: بۇكسبازى.
 (۷) يەكەم دەست يا مافى يەكەم دەست يارى كرىن (يارى كاغەن).
 (۸) تەل تەلەكترىك گەيىن
 (۹) (۱) دەۋرى سەرەكى (فېلم، شانۋانە): (Who plays the ~?).
 (ب) ئوۋانەرى سەرەكى كە ئەم دەۋرە دەبېنىن.
 (۱۰) (۱) سەردىپىر يا يەكەم بەندى دەنگوۋاسىك (پۇژنامەگەر).
 (ب) دەنگوۋاسى سەرەكى (پۇژنامەگەر): تەلەفرىۋون، رادىۋ):
 (the ~ story in today's papers)
 (۱۱) چىنە كانزاي خاۋى زۇپاۋى لە بنى ۋوشكە پوجاردا.
adj.
 پېشەرە: ھى پېشەرە: يەكەم: (the ~ horse).
 بەھەلەدەرەن: خەستەسەر پىنى چوۋت
lead astray, جەۋرى كەسىكە نە دەست بون:
 (He was led astray by evil companions.)
lead (a person) by the nose, (She leads him by the nose.)
lead off, دەستىپىكردن: كرىنەۋە (ئاھەنگ، كۆن، ۋوتار... ھتد):
 (Who is going to lead off the discussion?)
lead on, (۱) فرىۋدان: ھانزان: دان بۇ پۇكردن: تەفرەدان.
 (She led him on.: Don't lead people on.)
 (۲) بەرەۋ پېشەرە بىردن: پال پېۋەنان بۇ پېشەرە
lead the way, پېشەكەۋتەن: رې پېشەندان: رېنۇمايى كرىن:
 بون بە ئىۋەنە بۇ خەلە.
 (۱) رى بۇ تەختكردن: بەرە بەرە بۇ نامادەكردن:
 بەرەۋ مەبەست بىردن (گىلتوگۇ)
 (I don't know what you're leading up to.)
 (۲) بون بە ئەنچاۋ: بەرەۋ نەرە بۇيۇش.

lease

به ليجونی له دهرف (بازرگانی).

leaky (lɛk'i), adj. (۱) تکهکرا؛ دلویمهکرا: (a ~ roof). (۲) [Colloq.]: دم دروا.

-leakiness (n.).

lean (len), v.i. (۱) لاریوونهوه؛ خواربوونهوه؛ چهینهوه. (۲) شان لسهرد دادان؛ دهست پیوهگرتن؛ پال پیوهدان:

(He ~ed on the desk.; ~ing against the railing)

(۲) (on; ~ upon), پشت پښ بستن: (L ~ on me for help.)

(۴) لایمنگیری کردن؛ پالېشتی کردن؛ پهلاوه باشتن بوون:

(You ~ toward state control of education.)

(۵) [Colloq.]: (on ~), زور یو هیټان؛ زور لیکدن؛ بگریهټان:

(Their boss is ~ing on them.)

lean (lèn), adj.

(۱) لمر؛ لاوا؛ پهقله؛ باریک.

(۲) بڼ چموری (گڼشت): (~ meat).

(۳) کم (قازانج، بار، پووجه، سرمایه): (a ~ budget).

n.

leaning (lèn'ing), n.

(۱) لاری؛ خواری؛ لاریوونهوه.

(۲) میل؛ تارمژو؛ لایمنگری.

leant (lent), alternative past tense and p.p. of lean.

leap (lɛp), v.i.

قله میازددان؛ بازددان؛ قونه کردن؛ هلهیه زینهوه.

(۱) قله میازددان به سردا؛ بازه به سردا دان.

(۲) باز پیدان: (He ~ed his horse over the wall.)

(۱) قله میازدا؛ بازدا؛ قونه؛ هلهیه زینهوه. (۲) موردای قله میازد.

(۳) شو شویندی بازدی لویه دهرفیت؛ شت یا شویندی بازه به سردا دروا.

(۴) گزینینگی کوتوپړی

(۵) قوستنهوه؛ به په روضهوه بوون یو همل یو هملکوتن (یو کردنی شتیک):

یله ورو لی نه کردن: (to ~ at the chance to do something)

a leap in the dark, کارینگی پر متمرسی؛ کارینگی نه انجام نرانواو.

by leaps and bounds, نیچگار زور زور خیرا؛ پیښکوتن،

پهره مسندن:

(His business is growing by leaps and bounds.)

leapfrog (lɛp'frɔg, lɛp'frɔg'), n.

یمکو همیزمران

یمکو گزتهکه.

v.t. & v.i. بهر وه پشمهوه پوشتن یا قله میازددان وه که یه که گزتهکه.

leapt (lept, lɛpt), alternative past tense and p.p. of leap.

leap year.

سالې پر ۳۶۶ پوژ.

learn (lɜrn), v.t.

(۱) فیروون. (۲) رهوان کردن.

(۳) بیستن؛ زانین؛ پښ زانین: (I ~ed that he had been sick.)

(۴) یو دهرکوتن.

(۵) عارتان: (I've learnt my lesson.)

(۶) فیروون (خو، هلمونست): (You have ~ed humility.)

(۷) فیر کردن (بهم مانایه نیستا هس نه خویندهوار به کاری دههټن):

v.i. (۱) فیروون. (۲) بیستن؛ پښ زانین؛ زانین.

(۱) زانا؛ بزانا؛ زور تیگه بېشتو؛ دانا:

(a ~ man)

(۲) زانایانه؛ تابهټی به زانایان؛ زانباری (گوزار، رنخراو):

(a ~ society, journal, etc.)

learning (lɜr'nɪŋ), n.

(۱) فیروون. (۲) زانباری؛ زانست.

learnt (lɜrnt), alternative past tense and p.p. of learn.

leary (lɛr'i), adj. = leery.

leasable (lɛs'ə-b'l), adj.

به کری دهرفیت (به تابهټی یو ماوه یمکی

دووردوژو به تابهټی خاڼو زهوی وزار)؛ به کری دهگرفت.

lease (les), n. (۱) کری نامه (خاڼو زهوی وزار)؛ قوتتهراتی به کردن یا

به کری گرتن. (۲) ماوه یم به کردن یا به کری گرتن (خاڼو زهوی وزار).

(۳) خاڼو زهوی وزاری به کری دروا.

leady

leady (led'i), adj. (۱) قور قوشمی؛ له قور قوشم دهچیت. (۲) قورس

leaf (lɛf), n. (۱) گهلا؛ (۲) پهری گول (ب) پهره گهلا.

(۳) پهره؛ پهره کاغذ.

(۴) پهری خوان (که ده تواسی له میزکه به کرتنهوه یا به رفتهوه سره

به پښی که و زوری میوان). (ب) پهری چه پیوی خوان

(۵) پهری دهرگا و په نجرهوی نوشتاوه.

(۶) پهری کانزایی.

v.i. (۱) گهلا کردن؛ گهلا گرتن: (Trees ~ in the spring.)

(۲) (through ~), په ره همدانهوه؛ په ره په پهره کردن:

(to ~ through a book)

v.t. پهره پهره کردن؛ پهره همدانهوه.

in leaf, گهلا گرتو؛ سهون؛ گهلا پیوه:

(The fig tree is in leaf.)

take a leaf out of a person's book, لسهرد پښو شوینی که سیک

پوشترا کردن کسیک به نمونهی خو.

turn over a new leaf, پهره به کر تازه همدانهوه له ژاندا (به تابهټی

به مانای ترک کردن خوی خراب؛ سرله نوښت دهسټپیکدن و پیرچوونهوه

پاوردو

leafage (lɛf'ɪdʒ), n. گهلا؛ سرجمی گهلا کاشی پروه کتیک یا درمختیک

leaf hopper, میروی زاردهرد (شیله و تهرابی گهلا ده خوات)

leafless (lɛf'lis), n. بڼ گهلا؛ روت

leaflet (lɛf'lit), n. (۱) گهلا چکوله؛ گهلا تازه.

(۲) به شینگی گهلا به کی خانه خاندان. (۳) بلا نامه (به تابهټی هی گورت و

پروبا که نه؛ نامیلکه: (~s propaganda)

leaf-stalk (lɛf'stɔk), n. لاسکه گهلا.

leafy (lɛf'i), adj. (۱) گهلا دارا؛ نه گهلا پښکها تو؛ گهلا پی.

(۲) گهلا زور زور؛ پښ گهلا

(۳) گهلا سان وه؛ کاهوو، سینیخ؛

(Lettuce and spinach are ~ vegetables.)

league (lɛg), n. (۱) په یمان (له نیو وولاتان، یانه، کومنه، یا تپیدا).

(۲) (به کیتی؛ نیوان وولاتان).

(ب) به کیتی؛ نیوان تپیی وه زرش، یانه، رنخراو، یا مروډا).

v.t. & v.i. په گگرتن؛ بوون به په

هاویه یمان: (He is in league with the enemy.)

league (lɛg), n. (۱) پیونه به کی دوری به بریتیه له سن میل

(له هندی وولاتیندا جوان؛ فرسهخ. (۲) دوو جای هم پیوانه به.

leaguer (lɛ'gɜr), n. (۱) که مارز؛ که مارو دان. (۲) له شکرکی که مارو دهر

(۳) خوررگی نام جزه له شکره.

leaguer (lɛ'gɜr), n. همدای به کیتی به که (هی نیو وولاتان، یانه،

رنخراو، تپیی وه زرش... هندا؛ هاویه یمان.

leak (lɛk), v.i.

(۱) تکه کردن؛ دلویمه کردن؛ ده لاندن

(۲) (in; ~ out) لی چوون (فار، هوا)؛ دادان دهر باز بوون؛ تن چوون

(۳) ناشکر بوون دهر که و تن درکان: (The truth ~ed out.)

v.t. (۱) رن دان به لی چوون یا تن چوونی ناووهوا؛ فشرکه دهرهوه.

(۲) درکاشن؛ ناشکر کردن؛ دهر خست: (to ~ secrets or information)

n. (۱) درز؛ کون؛ که به هر

(۲) تکه؛ دلویمه؛ ده لاندن (a ~ in the roof)

(۳) دهر باز بوون و له کیس چوونی ووهی نه له که تریکی

(ب) جی نام دهر باز بوونه: (۴) درکاشن دهنگوباسی نهټی

(به ده سه نه هست یا به یم ده سه نه هست) (ب) دهنگوباسی درکاشنواو.

(ج) درکاشنری نام دهنگوباسه؛ سرچاوهی نام درکاشنه

leakage (lɛk'ɪdʒ), n. (۱) دلویمه؛ دلویمه کردن؛ تکه

(۲) شتی نا چوون یا تن چوون (شله، هوا)

(۳) شو برهوی له دهفریک دهچیت یا تنی دهچیت.

(۴) شو برهوی که وا داده نهټی له کیس دهچیت له گواستنهوهی شله

lease-holder

v.t. (۱) به‌کردن (خانوار زموى ووزار) (۲) به‌کړئ گرتن (خانوار زموى ووزار).
a new lease on life, ژيان نوې موندلو (له نهنجامي له نه‌خوشي چاکېدونو، هراق نهمان، يا پرگار بوون له کاره‌ساتنک)

lease-holder (lēs'hōl'dēr), n. کړنچي (خانوار زموى ووزار) کړئ گرتن

leash (lēsh), n. (۱) ره‌شو، ره‌شمه، چلوا، هوسار، پټ (۲) دابینکړن: چلورگړی: (kept in ~)

v.t. (۱) ره‌شو، ره‌شمه، کړونه‌سرا، به‌ستنه‌وه: پټ کړن. (۲) چلورگړن: دابینکړن.

hold in leash, دابینکړن چلورگړن.
strain at the leash, سرکښي کړن: بڼ ناراسي نوواندن

least (lēst), adj. که‌ترين
adv. به‌که‌ترين

n. (۱) به‌لای که‌موره، هېچ نه‌بڼ. (۲) هرچونیک بڼ.
at (the) least, هېچ! به‌هېچ جزونک! به‌هېچ راده‌بڼ!
not in the least, (I'm not in the least tired.)

leastways (lēst'wāz'), adv. [Dial.]. = leastwise.
leastwise (lēst'wīz'), adv. [Colloq.]. = at least.

leather (lēth'ēr), n. (۱) چرم: پښتني خوش کړوا: قابش: پښتني دهباح کړوا. (۲) شتومکي له چرم دروستکړاوا شتي چرم

adj. چرم! له چرم دروستکړاوا: چرمين.
v.t. (۱) چرم نیکرتن: (۲) به قامچي ليدان: قامچي پيدان

leatherback (lēth'ēr-bak'), n. جزوه کيسلنکي دهرپاسي گوره‌به
leathern (lēth'ēm), adj. (۱) چرمين: چرم! له چرم دروستکړاوا. (۲) له چرم دهچيت.

leatherneck (lēth'ēr-nek'), n. [Slang], سرباري هيزي دهرپاسي، شمهرکي

leatheroid (lēth'ēr-oid'), n. چرمي ده‌ستکرد.
leathery (lēth'ēr-i), adj. چرمي: وک چرم وايه: نرورو چرم.

leave (lēv), v.t. (۱) هښتونه: نه‌بڼ: ټي به‌چيښتن. (۲) به‌چيښتن شوينوار، پاشماوه، نيشانه جن. (۳) له دواي خو به‌چيښتن: له دوا به‌چيښان: (The deceased ~s a widow and two children.)

(۴) بڼ به‌چيښتن: له ره‌سيه‌تنامه‌ده!
(۵) (She left her fortune to charity.)
(۶) (I will ~ that to you.; She ~s such decisions up to me.)

(۷) مانعه (ژميره): (Ten minus two ~s eight.)
(۸) نه‌ويست: به‌چيښتن: (Here is my proposal- take it or ~ it.)
(۹) به‌چيښتن (خوښ): پوښتن! پوښن: (we will ~ town tomorrow.)

(۱۰) به‌چيښتن له دواي خو (مړوځ، شت).
(۱۱) وازنيښان: ده‌ست ټي هملگرتن: ده‌ست ټي به‌ردار بوون
(۱۲) [Slang] هښتن: پڼ پيدان

v.i. پوښتن! پوښن
leave off, (۱) وه‌ستن: ده‌ست هملگرتن. (۲) تهرک کړن: وازنيښان: (leave off alcohol)

leave one alone, به‌رؤک نه‌ردان: ټي گهران: وازنيښان: له کول بوونه: (Leave me alone, please.)

leave out, به‌راندن: له‌بیرچوونه‌وه باسي نه‌کړن: (to leave out a letter, some names, an important item.

lee

unnecessary details, etc.)
leave word (with), پاسپاردن: په‌يام بڼ به‌چيښتن: (I will leave word with my neighbour to open the door for you and let you in my house.)

leave (lēv), n. (۱) ماوه: ماوه‌پيدان: پڼ پيدان: پڼ پڼ دران. (۲) ووچان: پشووا: ماوه دان بڼ ووچان گرتن. (۳) ماوه‌ي شم ووچانه.

heg leave, داواي ماوه‌دان کړن: داواکړن به پڼ پيدان.
by your leave, به يارمته‌ي ټو! نه‌گمر پښم بڼ ده‌دهيت.
on leave, له ووچان‌دابه له ووچانه.

take leave of, خواحافيزي ليکړن.
take one's leave, پوښتن! خواحافيزي کړن و پوښتن.

leave (lēv), v.i. گه‌لاکړن: گه‌لاکرتن.
leaved (lēvd), adj. (۱) گه‌لاي پڼويه: گه‌لاي کړدوه. (۲) جزونک يا ژماره‌يمکي تايبه‌ي گه‌لاي پڼويه: (narrow ~)

leaven (lēv'n), n. (۱) هوريرتوش: هورين. (۲) يوروپايه‌ک يا کارنک که وورده ورده شت ده‌بزوښتن و ده‌ژونښته‌وه جوښي تن ده‌خات.

v.t. (۱) هوريرتوش تيکړن: هورير هملهان! هورين تيکړن. (۲) ژيانده‌وه‌ي به‌ره به‌ره! پيا بلووبوونه‌وه بڼواندن يا جوښ تيختن

leave of absence, ووچان! ووچان پيدان.
leaves (lēvz), n. plural of leaf.
leave-taking (lēv'tāk'ing), n. خواحافيزي کړن: خواحافيزي: پوښتن.

leavings (lēv'ings), n.pl. پاشماوه: خلته: پاشمړوک: گه‌گوو: زبل.
Lebanese (lēb'ā-nēz'), adj. لوبناني (گال، کلفور).

n. لوبناني: کمسنيکي لوبناني.
lecher (lēch'ēr), n. پياوښکي داوښن پيس: چاوچليش.
lecherous (lēch'ēr-əs), adj. داوښن پيس: چاوچليش.

-lecherously (adv.); lecherousness (n.).
lechery (lēch'ēr-i), n. داوښن پيس: چاوچليش.
lectern (lēk'tēr-n), n. (۱) ميزي ښجيل ليوه خوښندنه‌وه له کلښه‌ده. (۲) دووانگه: ميزي دووانده: سپاي ووتار خوښندنه‌وه.

lection (lēk'shən), n. (۱) خوښندنه‌وه‌ي ښجيل له کلښه‌ده له‌کاتي نوږدا. (۲) خوښندنه‌وه‌ي ده‌قي نووسراوښکي جيا له ده‌قيکي تری هم‌مان نووسراو.

lectionary (lēk'shən-er'ē), n. ليسته‌ي شم به‌شانه‌ي ښجيل که ده‌خوښندنه‌وه له کلښه‌ده له‌کاتي نوږدا.
lector (lēk'tēr), n. (۱) خوښندنه‌وه‌ي ښجيل له کلښه‌ده له‌کاتي نوږدا. (۲) وانموني همدئ زانگو.

lecture (lēk'chēr), n. (۱) وانه. (۲) سرزه‌نشتنيکي دورودريژ: (to give someone a ~)

v.i. وانه بيژان: وانه دان.
v.t. (۱) وانه بيژان: وانه بڼ دان. (۲) سرزه‌نشتنکړن به دورودريژي وانموران: وانه‌بيژا: ماموزتا.
andembiŕi: پله‌ي وانموران

lectureship (lēk'chēr-ship'), n.
led (led), past tense and past participle of lead.
ledge (lēj), n. (۱) ليوارې پنجه‌ره يا په‌فه: په‌فه. (۲) (۱) لووتکه‌ي شاخ: لووتکه‌ي به‌رد. (ب) تيره به‌ردي ژير ثاوي که‌نار دهرپا

(۳) تيره به‌ردي کانزاداري ژيرزمين.
(۴) تخته‌به‌ردي سر گؤږ.
(۵) يوه‌دري ماسوزي سينداره (۶) ده‌فتمري ژميرباري: ده‌فتمري ژميره

ledger board, تخته‌دري سر ته‌يماني پڼ پليکانه و تهلارو شوښني تر.
lee (lē), n. (۱) په‌نا: په‌ناگا! جنې په‌نا (۲) شوښنک که با نه‌بگرتنه‌وه. (۳) شم ديوه‌ي که‌شتي و به‌لم که با ناښگرينه‌وه.

leech

adj. بانهگرهوه؛ تاييهتی به دیوی بانهگرهوه
leech (lēch), n. (۱) بزیشک. (۲) زارووا؛ زهرووا؛ زالوو. (۳) مفتخوورا؛ لاوررگا؛ لاکوت؛ هوانتهخوورا؛ ناخوونکهکمر؛ مشهخوور.
v.t. (۱) چاره کردن؛ چاککردنهره؛ دهرمان کردن. (۲) خویر گرتن به زهرووا؛ خویرن بگردان به زالوو.
v.i. لاکوتی کردن؛ مفتخوری کردن؛ ناخوونکه کردن.
leech (lēch), n. قهرای دهرهوهی بایهوان؛ قهرای ستونی بایهوان.
leek (lēk), n. سهرهویهکه له توخمی تهره پیازه گهلاکاشی له کهره دهچیت، بهلام زور باتره.
leer (lēr), n. سهبرکردنیکه به لاتیلهی چارو به بزوهه به نیازی پیسو و تاپهسدانه یا تهماج کردنه نافرمتیکه یا شتیك. تهماشاکردن بعم خویره.
v.i. (The nasty old man ~ed on the young girl.)
leery (lē'ri), adj. Also leary, [Colloq.]. به ترس؛ نه گومان؛
(I am ~ of people like him.)
lees (lēz), n.pl. خلته؛ تلپی نیشتوو؛ نیشتوی بن دهر.
lee shore, نهو کمنار دهریایهی بهروو نهروئ با هملدهکات.
leeward (lē'wērd), adj., n., & adv. بهروو نهو لایهی که با بوی هملدهکات.
leeway (lē'wā'), n. (۱) لاداشی کشتی و فرۆکه له فرۆی راستی خویان بهموی ماره. (ب) گوشهی نهو لادانه.
(Colloq.) معودای لاداشی پئی پئیدراو (پاره خهرج کردن، کات بردنسهی کاروبار هملسووراندن؛ پهفتار نوواندن) سهرهستی کردنی شت به دلی خو؛
(With this tight schedule I don't have much ~.)
left (left), adj. (۱) چهپ (۲) چهپهرو (رامیاری).
n. (۱) لای چهپ؛ چهپ. (۲) مستهکۆلهیهک به دهستی چهپ (بۆکسبازی).
(the L-) (۳) حیزب. کۆمهله، یا هملوونستیکی چهپهرو.
adv. بهروو چهپ؛ به لای چهپیدا.
left (left), past tense and past participle of leave.
left-handed (left'han'did), adj. (۱) چهپهرا؛ چهپه (۲) بهدهستی چهپ کراو. (۳) ناکارامه؛ گیل؛ گهلخو؛ گیلز. (۴) نادلسووزا؛ ناهدل؛ مهههست خراپ. (a ~ compliment) morganatic (۵)
**(۶) بۆ دهستی چهپ کراوه؛ به دهستی چهپ بهکاردهمیتئری. (۷) له راستهرو بۆ چهپ دهسووریتتوه (به دژی دهسی کاتژمیرهوه). به دهستی چهپ (He writes ~.) (۸) چهپهرو (رامیاری).
leftism (lef'tiz'm), n. چهپهرو (رامیاری) چهپوژ.
leftist (lef'tist), n. بهراماره؛ باشماوه؛ چیشقی کۆن؛
leftover (left'ō'vēr), n. & adj. باشمپوک
left wing, Also Left Wing, چهپهرو؛ حیزب؛ کۆمهله؛
-left-wing (adj.) چهپی (رامیاری).
left-winger (left'wɪŋ'ēr), n. چهپهرو؛ فرۆکه؛ شهداسی حیزب یا کۆمهلهیهکی چهپهرو
lefty (lef'ti), n. [Slang]. کسێکی چهپهرا
leg (leg), n. (۱) لاق؛ لنگ (۲) لنگی شهروالو پانتۆل. (۳) شتیك که له لاق بچن؛ (۴) لاق یا پینچکه (گورسی، مین). (ب) لاهی سنیوار پرگال. (۴) قوناغ (the last ~ of our trip). (۵) یهکێک نه درولا ستورونییهکی سینگۆشهیهک.
v.t. [Colloq.]. (~ it), به پین بۆیشتن؛ پارکردن
give a leg up, [Colloq.]. پال پینوهنان؛ یارمهتیدان؛ هاندان.
have not a leg to stand on, [Colloq.]. ههچ بهنگهرو بیانوییهکی
ژییه بۆ هملوونستیك یا کرههوهیهک.**

legibly

on one's last leg, [Colloq.]. زور به بهروهه نهمان؛ زوری نهماوه (بۆ مردن، ژێرکهوتن، نابووت بوون، یا ماندوو بوون) باری شلوقه.
pull one's leg, [Colloq.]. گالته لهگهه کردن؛
(I was pulling your leg when I told you about winning a lottery.) درۆ لهگهه کردن ههر بۆ گالته؛
shake a leg, [Slang]. (۱) پهلهکردن. (۲) سهماکردن
legacy (leg'ə-si), n. (۱) میراتی؛ جیناوه. (۲) کهلهپووڕا؛ باشماوهی دێروون؛ نهرویت.
legal (lē'gəl), adj. (۱) یاسایی؛ دروست؛ پئی دراو؛ (a ~ act). (۲) تاييهتی به پارێزهران و دادپرسان؛ (ethics ~). (۳) له پوری یاساوه؛ بهپئی یاسا؛ (a ~ offense). (۴) تاييهتی به تهمرات (۵) ههلال.
legal cap, کاههزی نووسینی پارێزهر
legalism (lē'g'l-iz'm), n. بهپهروهی کردنی کۆنراوهی یاسا.
-legalist (n.); legalistic (adj.); legalistically (adv.).
legality (li-gal'ə-ti), n. (۱) دروستیاتی؛ یاسایهتی (the ~ of his act). (۲) پهپهروهی کردنی یاسا
legalize (lē'g'l-īz'), v.t. (۱) پئی پیندان بهپئی یاسا؛ دروستکردن؛ (۲) ههلال کردن؛ بهپئی یاسا کردن.
(to ~ abortion)
-legalization (n.).
legally (lē'g'l-i), adv. له پوری یاساوه؛ له باری یاساوه؛ بهپئی یاسا.
legal tender, چهشتی باره که بهپئی یاسا دهییت خاوهن ههر وهری بگرتیت له وهرگرتنهوهی قهرزکههیدا؛
(Dimes are a ~ for any sum up to ten dollars.)
legate (leg'it), n. بالیوزی؛ پاپا؛ نوینهری دیلۆماسی (بهتاييهتی هه میراتگر؛ میراتگر.
-legateship (n.).
legatee (leg'ə-tē'), n. نوینهری دیلۆماسی نارن.
legation (li-gal'shən), n. (۱) ئهرکی پئی سپێدرراوی نهو نوینهره. (۲) دهرگایهکی دیلۆماسی به پلهیهک لهخوار بالیوزخانهرهیه. (۳) سهرۆکی نهو دهرگایه و فهرامانههرهکانی. (۴) فهرامانگی نهو دهرگایه. (۵) داستان؛ نهفسانه. (۲) کۆمهله داستان.
legend (lej'ənd), n. (۳) کسێکی زور بهتاویانگ یا شتیك که دهییته داستان؛ کسێکی نهرونده لێهاتوو که وهک نهفسانهی ئی دیت. (۴) ناوینشانینی ههنگهتراوه لهسهر سکهیك یا دروشمیکي خانهدانی. (۵) تییینی پورنکهروهی نهخشه یا وینهیهک داستان؛ نهفسانهی؛ نهفسانوی؛
legendary (lej'ən-der'ē), adj. (a ~ figure in Kurdish history) سهرجهسی داستان یا نهفسانهکان.
legendry (lej'ən-dri), n. (۱) دهست سووکی؛
legerdemain (lej'ēr-di-mān'), n. قیلو تهلهکهی جاسوگر؛ جادوگره. (۲) قیلو تهلهکه؛ تهلهکهبازی؛ قیل؛ ساخته؛ فرۆشیل.
leggy (leg'gi), adj. (۱) لاق درێژ له نهاندازه بهدهر؛ (a ~ coll). (۲) [Colloq.]. لاق جوان و درێژ (ناهرت)؛ (۳) لاسک درێژ.
legible (lej'ə-b'l), adj. پوو (دهستووس)؛ به ناسانی دهخوینترتوه؛ دهخوینترتوه؛ (~ handwriting).
-legibility (n.); legibility (n.). به چۆرێک که بخوینترتوه (دهستووس)؛
legibly (lej'ə-bli), adv. به پوونی؛ (Please, write ~.)

legion

legion (lē'jan), n. (۱) لقیگی لەشکری پۇمانی (لەئینوان سە ھزار تا شەش ھزار سەربازدا: (۲) ئۆردو؛ لەشکر. (۳) ژمارەییکی زۆر؛ گەنجە.

(۴) [L-], بەکیتی جەنگاوەرانى کۆن؛ پێکخراوی سەربازانى کۆن. ئۆردویى؛ لەشکرى.

legionary (lē'jan-er'i), adj. n. (۱) ئەندامى ئۆردو؛ ئەندامى لەشکرىکە. (۲) ئەندامى پێکخراویکی جەنگاوەرانى کۆن.

legionnaire (lē'jan-âr'), n. (۱) ئەندامى لەشکرىکە یا ئۆردویەکە. (۲) [L-], ئەندامىکی پێکخراوی سەربازانى کۆن.

Legion of Honor, خەلاتیکی بەرزى فەرەنسىیە بۆ سەربازان. Legion of Merit, خەلاتیکی لێھاتوویى. خەلاتیکی بەرزى ئەمەریکىیە بۆ سەربازان.

legislate (lej'is-lāt'), v.i. & v.t. یاسادانان

legislation (lej'is-lā'shən), n. (۱) یاسادانان. ۲. یاسا؛ قانون.

legislative (lej'is-lā'tiv), adj. (۱) یاساسازی؛ یاسادانان.

(~ powers, functions; the ~ branch of government) (۲) دەسەلاتى یاسادانان: (a ~ assembly)

(۳) لە پێرى یاسادانانەوه کراو.

legislator (lej'is-lā'tēr), n. لقی یاساسازی میری؛ دەستەى یاسادانەران؛ پەرلەمان؛ ئەنجومەنى نوێنەران. n.

legislator (lej'is-lā'tēr), n. یاسادانەر؛ ئەندامى دەستەى یاسادانەران؛ ئەندامى پەرلەمان.

legislature (lej'is-lā'chēr), n. ئەنجومەنى یاسادانەران؛ پەرلەمانى. یەکیگە لە وولاتە یەکنگرتووکانى ئەمەریکا؛ ئەنجومەنى یاسادانان؛ ئەنجومەنى یاساسارى.

legist (lē'jist), n. یاسازان؛ پەیسووزى یاسا.

legit (li-jit'), n. [Slang]. شانۆنامەى پەسەند.

adj. [Slang], ~ legitimate.

legitimacy (li-jit'ə-mə-si), n. پەرەیی؛ درووستى؛ درووستیى. پەسەندى؛ بەحەقیى (The ~ of a government, claim, purpose)

legitimate (li-jit'ə-mi), adj. (۱) حەلال زادە (a ~ child)

(۲) درووست؛ پەرە (a ~ claim, purpose, etc.)

(۳) بەجێن؛ پەسەند (a ~ reason for being absent)

(۴) راستەقینە

(۵) (a ~ government) دەستوورى؛ بەپێنى یاسا دانراو؛

(ب) بەپێنى ماڤى میرانى بۆى ماوەتەرە؛ دەستوورى: (a ~ king)

(۶) پەسەند. شانۆنامە؛ تاییەتى بە شانۆنامەیکە کە ناوگرێکەکی گرنگ ینت ئەکەتەرەگەب (a ~ drama, theatre)

v.t. (۱) بە پەرە دانان؛ پەرەکردن (ب) حەلال کردن؛ درووستکردن.

(۲) کردن بە حەلال زادە (لە دادگا).

-legitimately (adv.); legitimation (n.).

legitimize (li-jit'ə-mī-zī'), v.t. ~ legitimize.

legitimist (li-jit'ə-mi-st), n. لایەنگرى دەسەلاتى دەستوورى

بەتاییەتى. هەر کەسێک کە داواى پادشایەتى دەکات چونکە بە میرانى بۆى ماوەتەرە

-legitimism (n.).

legitimize (li-jit'ə-mī-zī'), v.t. بە پەرە پیشاندان؛ پەرەکردن؛

بەلگە بۆ ھێنانەرە (to ~ a claim, right, situation, etc.)

legume (leg'ūm, li-gūm'), n. (۱) پووەکى پاقەتیى؛

پاقەلو توخەمەکى لۆبیا. فاسولیا. تۆک... ھتد؛

(۲) کەلووی پاقەو توخەمەکى

(۳) تۆوی پاقەو توخەمەکى

leguminous (li-gū'mi-nəs), adj. پاقەمى؛ کەلوودان؛

تاییەتى بە پووەکى کەلوودان

leg work, [Colloq.]. ئەرکى بیادە؛ بیادەکار؛ ئەرکێک یا کارێکە

بە پێن بۆیشێن جیھەجێ دەکەرت زوھ دەنگوباس کۆکردنەرە بۆ پۆژنامەو

تەلەفزیۆن و رادیو؛

length

leister (lē's'tēr), n. پەمى چنگالى (بۆ پەرەماسى) p.m. پەمى چنگالى گرتنە ماسى.

leisure (lē'zhēr, lezh'ēr), n. کاتى بەتال؛ کاتى بێ ئیشى؛ ئاسوودەمى.

adj. (۱) بەتال (کات)؛ دەستبەتال: (~ time)

(۲) ئاسوودەو بێ ئیش؛ خۆش گوزەران: (the ~ class)

at leisure, (۱) دەستبەتال؛ بەتال

(۲) لەسرخۆ؛ بەبێ پەلەکردن؛ بە ھێواشى؛ بە شینەمى.

at one's leisure, کە دەست گەبى؛ لەکاتى دەستبەتالیدا؛

بە ھەرەسى خۆ: (Read this at your leisure)

leisured (lē'zhērd, lezh'ērd), adj. (۱) دەستبەتال؛ ئاسوودەو

بێ ئیش. (۲) لەسرخۆ؛ بە ھێواشى؛ بە شینەمى.

leisurely (lē'zhēr-li, lezh'ēr-li), adj. لەسرخۆ؛ بە شینەمى؛

بە ھێواشى؛ بەبێ پەلەکردن؛ ئاسوودە: (a ~ meal, drive, trip, etc.)

adv. بە لەسرخۆمى؛ بە شینەمى.

-leisureliness (n.).

leitmotif, leitmotiv (lit'mō-tēf'), n. پەمى سەرمەکى (لە چیرۆک)

ھۆنراو، یا شانۆنامەیکەدا کە زوو زوو دووبارە دەکرێتەرە وە چیرۆکەکە

دەبەستێت بەمەگەرە.

leman (lem'an, lē'man), n. [Archaic]. (۱) دلداو (پیاو؛ ژن)

خۆشەویست. (۲) دۆست (نافرەت)

lemma (lem'ə), n. (۱) بەلگەیکە یا پێرکى پێن سەلمێنراو

سەلماندنى پێرکى گرنکتر بەکاردەھێنرێ. (۲) (l) پەمى ئاویراو لە سەرباسدا

(ب) ووشەى لە فەرھەنگێکدا پوون کراو.

lemon (lem'an), n. (۱) لیمۆ. (۲) دار لیمۆ.

(۳) رەنگى لیمۆى؛ پەنگى زەرە

(۴) [Colloq.], شتیکی قەلب و بێ فەر؛ کچیکى ناشرین؛

کەسێک یا شتیکی بێ کەلەو سەرنەگەرەتوو؛

(The used car I bought was a ~.)

adj. (۱) لیمۆمى (رەنگ)

(۲) کامى لیمۆ دەدات؛ لیمۆمى؛ بە لیمۆ کراو.

lemonade (lem'an-ād'), n. ئاوى لیمۆ؛ خۆشاوى لیمۆ؛

شەربەتى لیمۆ.

lemon drop, نوقلە لیمۆ.

lemur (lē'mēr), n. جۆزیکە لە مەمبۆون.

lemures (lem'yoo-rēz'), n.pl. خێوی شەگەمى مردووان

(ئەفسانەى پۇمانى).

lend (lend), v.t. (۱) بە دەستپاو پێدان؛ بە ئەمانەت پێدان؛

(to ~ someone a book)

(۲) قەرەز پێدان.

(۳) پێدان؛ ئى زیادکردن؛ خۆشتو جواترکردن؛

(A fire ~s cheer to a room.)

(۴) دەستگەڕۆمى کردن؛ یارمەتیدان؛ پێدان: (to ~ a helping hand)

v.i. قەرەزەدان.

lend itself (or oneself) to, پێگەدان؛ بۆ ئاسان کردن؛ گونجان؛ شیان؛

(The novel lends itself to reading.)

length (lenkth, lenth), n. (۱) درێژى؛ درێژایى. (۲) دوروى.

(۳) ماوەى خایان؛ ماوەى پێن چوون؛ ماوە. (۴) دوروودرێژى.

(۵) پێوانەیکە بریتى بە لە درێژى شتێک یا گیاندارێک لە پێشپەکیدا؛

(His boat won by two ~s.; Her horse won by a ~.)

(۶) درێژى یا ماوەى خایانى بێژانى تییە بێژینیک

بەتەرەوى پاکشاو (لەش).

at full length, (۱) لە ئاکامدا لە مۆلییدا.

at length, (۲) بە دوروودرێژى: (We discussed the subject at length.)

گووێدان بە پەمى توانا؛ خۆ پێوھە ماندووکردن؛

go to any length,

lengthen

سَل نه گورنهوه له گورنې هېچ شتېک (بو دسهکورتن يا جېبه جیکورنې شتېک) go to great (or all) lengths, = go to any length.

keep at arm's length, دوور پېرېن ئې روستار؛ ساردي لهگه له نواردن؛ دوور پراگرتن: (She tried to keep him at arm's length.)

lengthen (lenk'th'n, len'θ'n), v.t. دريژگورنهوه؛ دريژگورن؛ دريژ پيدان

v.i. دريژ بوونهوه؛ دريژ بوون lengthily (lenk'thə-li, len'θə-li), adv. به دوور و دريژي

lengthways (lenk'th'wāz, lenθ'wāz), adv. & adj. - lengthwise.

lengthwise (lenk'th'wīz, lenθ'wīz), adv. & adj. له سر؛ باري دريژي؛ به باري دريژي؛ به دريژي

lengthy (lenk'thi, len'θi), adj. ژور؛ دوور و دريژ؛ (a ~ speech, lecture, discussion. etc.)

-lengthiness (n.). lenience (lē'ni-əns, lēn'yəns), n. = leniency.

leniency (lē'ni-ən-si, lēn'yən-si), n. (1) به زمي؛ دلنرمي؛ (2) کارنکي دلنرمانه

lenient (lē'ni-ənt, lēn'yənt), adj. دلنرم؛ نرم؛ به به زمي؛ شل؛ جلمو شلمو: (a ~ judge, teacher, parent, etc.)

Leninism (len'in-iz'm), n. بېرېو و بېرېو فلسفه؛ لينين -Leninist; Leninite (n. & adj.).

lenitive (len'ə-tiv), adj. نازارکوژ؛ نازار بېرېو؛ نازارکوژ؛ نازارکوژ

lenity (len'ə-ti), n. = leniency. lens (lenz), n. (1) گوردين؛ زېره بين؛ شوو شې بېنن (چاويلکه، کاغيز)؛ (2) پېرديه يکي پوژني چاوه له پشني پم شته ي چاوه تيشک کورمکاتوه.

Lent (lent), n. ماوه؛ پوژوگرتن له ناپني خاج پم ستيد؛ (بري تي به له چل پوژ).

lent (lent), past tense and past participle of lend. lenticular (len-tik'yoo-lēr), adj. (1) دوو پو قوژر؛ (2) گورديني

lentigo (len-ti'gō), n. (1) شل؛ کوچ؛ (2) نيشانه يکي زگماکي (وهک خال).

lentil (len'til, len'til), n. (1) نيسک؛ (2) پوومکي نيسک. Leo (lē'ō), n. (1) ناوي کو نيستره يه که. (2) پووجي شير.

leonine (lē'ə-nīn), adj. شيرانه؛ وهک شير. leopard (lep'ərd), n. (1) بېورا؛ پنگ؛ (2) کهرلي معور يا پنگ

(3) وینه يا پم يکې شيرنکه له لاوه سمرې بهر وه پووي تماشا کوره (وهک: شيرنې نينگليزي له سر درووشم يا شيرنې تن).

leopardess (lep'ər-dis), n. بېوري من؛ من پنگ. leotard (lē'ə-tārd), n. بېرگنکي يک پارچه ي تماغابازو سهما کوره.

leper (lep'ər), n. کهر؛ گول؛ که سنيکي گېر گول. lepidopterous (lep'ə-dop'tēr-əs), adj. تايبي تي به جانموري؛ بال تنکي پوونه کاري (وهک پم پوله).

lepidote (lep'ə-dōt), adj. به پوونه که کاژ يا تويژال دا پوژراو (پووه کناسي).

leprechaun (lep'rə-kōn), n. جنوکه يه که به خزنه ي شاراووه دوزانن وه هر کس بېگري پيشاني دوات (نفسانه ي نيره لندي).

leprosarium (lep'rə-sār'i-əm), n. خسته خانه ي گېراز. leprosy (lep'rə-si), n. گېرې؛ گېرو گول.

leprous (lep'rəs), adj. (1) گېر؛ گول؛ (2) له گېر نه چنن. lesbian (lez'bi-ən), adj. پانپانوکي کهر؛ فاشکرو قاش کورار.

n. نافرمني پانپانوکي کهر؛ نافرمني که کهر له نافرمني تر دمکات.

let

پانپانوکي؛ جنوگورنې نافرمني له lesbianism (lez'bi-ən-iz'm), n. نافرمني

lesion (lē'zhən), n. (1) برون؛ زام؛ نازار. (2) بريني پست. (3) زيان پين گميشتنې نهدامکي له شو له کارکورتني

less (les), adj. (1) کهتر. (2) بچووکتر؛ زمتر (پله وپايه)؛ خوارتر. کهتر؛ به پامه يکي کهتر.

adv. همدنکي کهتر؛ برونکي کهتر. n. شوونه ي ئې دهرچن (ژميره): (Five dollars ~ two).

prep. پاشگرنکه به ماناي: بې؛ به بېر؛ (pitiless, dauntless, relentless)

lessee (les-ē'), n. کورچي؛ کورن گورنه. lessen (les'n), v.t. (1) که مکر دنهوه؛ که مکر دن

(2) شکانن؛ له پله وپايه که مکر دنهوه. کم؛ بوونهوه؛ کم؛ بوون

v.i. lesser (les'ēr), adj. (1) کهتر. (2) بچووکتر؛ زمتر (پله وپايه)؛ خوارتر. (1) وانه. (2) پمش (پم تووکي قوتباخانه)

lesson (les'n), n. (1) شتېک که فېرېووني پوويسته. (2) پمدا؛ فېرېووني که له نه جامي هلمه کورنن؛ (I hope you've learned your ~.)

(3) سمره نشت. (4) به شينکي نينجېل (که له کلېسه دا ده خو نترتوه).

v.t. (1) فېرېوون؛ وانه پين ووتنهوه. (2) سمره نشت کورن. به مکر دنه به پين قوتنرات (خانوه - زهوي وزان؛ خانوه خانوه زموي و زاري به مکر دنه وراو.

lest (lest), conj. (1) نه که؛ نه بمانا؛ له ترسي شووه ي که: (We spoke very low ~ we should wake her up.)

(2) که: (We were afraid ~ he should get here too late.)

let (let), v.t. (1) واز لېږندان؛ به جيتي شتن؛ ده ست له ه لگرتن: (~ alone; ~ be)

(2) (1) به مکر دنان؛ خانوه زهوي وزان. (ب) به قوتنرات کار پيدان.

(3) بېردان (خوښ)؛ پشتن: (~ blood). (4) ماوه پيدان؛ پين دان: (Will you ~ me smoke?)

(5) با؛ بام: (~ us go.; L~ me hear from you). v.i. به مکر دن؛ دزان: (This apartment ~s for \$400.00 a month.)

let alone, (1) بېرک بېردان؛ له کول بوونهوه؛ واز لېږندان. (2) شووه هر هېچ؛ شووه هر پاسي مکه؛ نه خو ازولا: (We couldn't even hold our ground, let alone advance.)

let down, (1) زم کورننهوه؛ شوژ کورننهوه؛ هينان خو اوره. (2) پشت لېر کورننهوه؛ به ناساني گورتن.

(3) نافرمني کورن؛ نشت کورن؛ همناسه سار کورن. بېرک لاکورن؛ ده ست ئې بېرک لاکورن؛ واز لېږندان.

let go, پمت پو خو شل کورن؛ ده ست له خو بېردان. let go of oneself, پوخي هاتنه وورمهوه دان

let in, بېرک لاکورن؛ بېردان. let loose, (1) ئې هاتنه دهرمهوه: (to let off steam).

(2) بېردان (کرتکاي)؛ پاي دوس لېر کورن: (Let the workmen off early.)

(3) بېرک لاکورن به بېر سز يان به سزايه يکي کم. (4) دا بېراندن: (Let me off here.)

let on, [Colloq.], وا خو پيشاندان؛ وا پيشاندان. let out, (1) بېردان (طاو و شلي تر)

(2) ئې بهرېوونهوه؛ کورن؛ ئې هاتنه دهرمهوه: (The dog let out a Yelp.) (3) به مکر دنان.

(4) درکانن (نهني)؛ تاشکرا کورن: (who let that story out?) (5) دريژ کورن يا پان کورنې جل و بېرگ به کورننهوه ي دامين يا تيشکه ي.

lettuce (let'is), *n.* کاهو.

let-up (let'up), *n.* [Colloq.] (۱) کهم برونه؛ هېواش برونه؛ کزبون: (There was no ~ in the rain.) (۲) وستان؛ تمان؛ دوايي هاتن

leuco-; leuc-; leuk-; leuko- (lōō'kō, lū'kō), پيشگريکه

leucocyte (lōō'kə-sīt', lū'kə-sīt'), *n.* = leukocyte. بيماني؛ سپي (پزيشکوانی)؛ ين پمگ.

leucoma (lōō-kō'mə, lyoo-kō'mə), *n.* نؤر سپيتی و ناوؤشني

leuk-; **leuko-**, = leuco-.

leukemia, leukaemia (lōō-kē'mi-ə), *n.* لوکيميا؛ شخړه پنجهی خوین.

leukocyte (lōō'kə-sīt', lū'kə-sīt'), *n.* خړوکه سپي خوین.

leukopenia (lōō'kə-pē'ni-ə, lū'kə-pē'ni-ə), *n.* کمسي خړوکه. سپي پمگان له خویندا.

-leukopenic (*adj.*).

leukopoiesis, پنځه اترو پهره سندنی خړوکه سپي پمگانی خوین.

Levant (lə-vant'), *n.* (۱) ناوچه پؤزه لات؛ رولانتي پؤزه لات. (۲) [L.] جزیره چرميکه.

levanter (lə-van'tēr), *n.* (۱) پؤزه لات؛ کمسینکی پؤزه لات. (۲) بايمکی پؤزه لات بيميزه.

levantine (lə-van'tin, lev'an-tēn), *adj.* پؤزه لات.

(۱) پؤزه لات؛ کمسینکی پؤزه لات. (۲) کشتی پمکی پؤزه لات. *n.*

(۳) [L.] جزیره قوماشینکی ناوړيشنه.

levator (lə-vā'tēr), *n.* (۱) ماسولکې پهل يا نندامی تر بهر زکرمه. (۲) ناميرینکی پزيشکوانی به بؤ بهر زکرمه می بهشی نوری کاسه سمری شکار.

levee (lev'i), *n.* (۱) به ستنکی قراغ پوبار (بؤ لافا و پلگرتن). (۲) به ستوری کوله مهرزه يا شتی و مها؛ به ستوری کمي لسه دروا بهر زت (۳) شؤصته قراغ پوبار.

levee (lev'i, lə-vē'), *n.* (۱) پيشوازی سر له بهیانی له لاین پادشا يا کمسینکی پایه بهرزه. (۲) پيشوازی بهکی پاش نیوه پؤیه کی نؤ له کؤشکی پادشای ښکلیدیدا تنها بؤ پیاوان. (۳) پيشوازی بهکی پمسی.

level (lev'l), *n.* (۱) ترازوی و مستای خانو؛ ترازوی خانوسازو دارتاش. (۲) پیلوانی پله؛ بهرزه نزمی بهم ترازوؤ (۳) ناست؛ راه؛ (sea ~) (۴) تمخانی؛ تمخانی.

(۵) پینکی ناست: (The tops of the pictures should be on a ~) (۶) بهرزی؛ بهرزی.

(۷) پله: (Few men can rise to that ~) *adj.*

(۱) تمخت. (۲) پنگ؛ ناستی پمکت. (۳) چم به لأم لیا ولپ؛ نا؛ له پینکی لؤاری دفرمه: (a ~ teaspoonful) (۴) هاو پله. (۵) بهرامبر؛ هاوتا.

adv. به پینکی؛ به تمختی

v.t. (۱) پنگ کردن (به ترازوی خانوساز يا دارتاش)؛ يک ناست کردن (۲) تمخت کردن. (۳) هاو پله کردن (۴) وهک يک لیکرډن. (۵) پووخاندن؛ تمخت کردن (خانوی): (The storm ~ed trees and houses.)

(۶) تلهنگ بهر زکرمه و پنگ کردن بؤ تمقاندن. (۷) نیشان گرتنمه.

v.i. (۱) نیشان گرتنمه. (۲) نیشانه کردن؛ کردن به نیشان. (۳) وهک يک لیکرډن؛ يک ناست کردن. (۴) (~ with), [Slang], راستی پن ووتن. پنگ کردن؛ هاو پنگ کردن؛ تمخت کردن. راستگور سر راست بوون له گلد!

[Colloq.] (۱) بريدان (قوتابخانه)؛ پایدوس لیکرډن

let up, پشت لیکرډنمه؛ فراموش کردن.

(۲) وستان؛ هېواش کړنمه: (The storm didn't let up.)

let up on, [Colloq.] به ناستر له گلد جوړانمه؛ چلو نه ختی مژ شل کردن.

let (let), *v.t.* [Archaic]. نه هیشتن؛ پز لیکرډن؛ وستاندن؛ بهر یستکردن. *n.*

(۱) کؤصی؛ قورت. (۲) دو باره کړنمه؛ "سیرؤ" (باری تمس).

-let (lit), پاشگرنکه بهمانی؛ بچکوله؛ بچوک: (ringlet)

let-down (let'doun'), *n.* (۱) خاوبونمه؛ پشت لیکرډنمه. (۲) نامویندی؛ دلشکستی (۳) نزم بوونمه؛ فؤزه له پيش نیشتنه ویدیا

lethal (lē'thal), *adj.* کوشنده؛ بکؤز؛ زهرای؛ (a ~ injection; ~ gas, weapons, etc.)

lethargic (li-thär'jik), *adj.* (۱) خاوا؛ سست؛ بن تاقت؛ بن ووز؛ (۲) سستکر؛ بن تاقت کرا؛ خاوکرمه؛ لهش داهیزر

lethargy (leth'ēr-ji), *n.* (۱) نوستی دورو درؤو ناسرووشتی؛ نوستینکی وهک سر بوون. (۲) خه الووی؛ سستی؛ خاوی؛ خاو خلیچکی؛ بن هیزی؛ بن تاقتی. (۳) بیباکی؛ هیچ گوئ نمان

Lethe (lē'thi), *n.* (۱) پوباری له برچونمه؛ نعلسانه ی پؤان و پؤان. (۲) له برچونمه؛ هیچ له بر نمان.

let's (lets), = let us. با نيمه؛ با

letter (let'ēr), *n.* (۱) تپ؛ پیت (۲) نامه؛ پيام؛ نووسراو. (۳) (pl.) ویزه؛ (a man of ~s) (۴) ولمان؛ دهق ودهق (۵) (l) تپي چاپمندی. (ب) شپوه بهکی تايه تی هم تپه يا تپانه.

v.t. (۱) لسه نووسن به دست. (۲) نیشانه کردن به تپ؛ تپ لسه نه خش کردن.

letters, (۱) ویزه. ۲۱ زانباری (به تايه تی هی ویزه)؛ زانين. (۲) پيشی نووسر. دهق ودهق؛ به تراوی؛ کتومت؛ بن زيادو کمي: to the letter, (to carry out an order to the letter)

letter box, = mailbox.

letter carrier, = mailman.

lettered (let'ērd), *adj.* (۱) خویندهوار. (۲) ښکلېشتو؛ زانا؛ پؤشپور. (۳) به نووسن دیار کراو. برسکه نامه؛ برسکه

lettergram (let'ēr-gram), *n.* کاهزی سپي دهزگایه که ناو

letterhead (let'ēr-hed'), *n.* ناو نیشانی دهزگایه لسه ره. (۲) هم ناو نیشانه. پروانامی پشپوانی دارایی (که بانگ دمیاد به معمیلینکی بؤ قهرز وهرگرتن به ناوی هم بانقوه).

letter of credit, په سندنانه

letter of recommendation, (۱) توار؛ دهق ودهق

letter-perfect (let'ēr-pūr'fikt), *adj.* بن هه؛ ۲۰ ډیر کمانی خوی له بهره و دوره که خوی باش ده زان (نووانده).

letters (or letter) of credence, پروانامی دانیوز یا نوینری دبلو ماسی

letters (or letter) of marque (and reprisal), پروا- نامه به که میری دمیاد به که شتی پروانیک بؤ ده سته سهر دگرتنی کشتی و شتوه کی وولاتی دوزمن

letters patent, پروانامی مالینکی تايه تی به خشراو به کمسینک له لاین میری بهوه

letter testamentary, به لگ نامه به که دادگا دمیاد به سمر و سپهت به جینه جیکرډنی و سپه تنامه

leveler, leveller

یاستی ین ورتن: (You should level with me.)
one's level best, [Colloq.].

بهر پیری تواناره هموندان: (I will do my level best.)
on the level, [Slang].

پاستگو: سهریاست: پاک: بن فروفیل:
(You are not on the level with them.)
leveler, leveller (lev'li-ēr), n.

دهک یهک لیکهر: ریککهر:
وهک یهک لیکهر: (یکسانبخوازا: یکسانتی پمروه)
level-headed (lev'i-hed'id), adj.

هینا: لسهرخوا ژیر:
leveling rod, میلی زهری پیو (بو پیوانی بهزی و نژی زهری).
(leveling staff, leveling pole).

levor (lev'ēr, lē'vēr), n.
(1) نویل: نامیزی بهزکرتنومه.
(2) میل: میله تهرانوو: (3) هوی زهری خستنسهر.

v.l. (1) بهزکرتنومه (وهک به نویل): (2) بهکارهینان بو زهری خستنسهر.
v.l. بو زهری بهکارهینان.

leverage (lev'ēr-ij, lē'vēr-ij), n.
(1) بهزکرتنومه به نویل:
(2) دست تین خونجان
(3) هوی رهبر: هوی کارتیکردن: دست: دهسلا:

(to gain political and economic ~ ;
to have ~ over somebody.)
leveret (lev'ēr-it), n.

کهریشکی یهک سالانه:
leviable (lev'i-a-b'l), adj. (1) لسهری دهننئ (باچ):
کوز دهرکرتنومه باش لسهر دانانی (باچ): (2) بوی همیه باچی لسهر داننئ.

leviathan (lə-vi'ā-thən), n.
(1) دهنه بهکی دهریایی گهرمه:
(2) شنجیل: (3) گیانداریکی نوز زل: (4) شتیکی نوز زل و قبه.

levigate (lev'ə-gāt'), v.l.
(1) هاریز به تهری: وهک نارد لیکردن.
(2) تیکه لاکردن و گرتنومه (شلهک): (3) سافو نوس کردن

levitate (lev'ə-tāt'), v.l.
بهزکرتنومه به هورادا لسهر سووکی:
v.l. بهزکرتنومه به هورادا لسهر سووکی: له هورادا سلهکرتن:

levitation (n.); levitator (n.).
levity (lev'i-ti), n. (1) گانته رپیکه نین: گانته رگه پ:
(2) سووکی: (3) همیشه گزبان: حولولتی.

levorotation (lē'və-rō-tā'shən), n.
خولانهوه به راستنوه بو چپ

levulose (lev'yoo-lōs'), n. = fructose.
levy (lev'i), n. (1) باچ لسهر دانانو کوزکرتنومه: باچ گرتن
(2) باچ: سهرانه: میرانه: (3) سهریاز گرتن.
(4) نوردوی وهما گجراوا کوزمطه سهریازی گجراو.

v.l. (1) باچ لسهر دانانو باچ گرتن: باچ لیگرتن.
(2) گرتن به سهریاز: (3) بهریاکردن (شپ): جهنگان: کردن: پن هلسان.

v.l. دهستبسهراگرتنی زهری وزار (لهلایه ن دادگاه):
(1) بهره: بن شهرم: سووک: هلمانراوا:
lewd (lōōd, lūd), adj. نالوش تیجرم: همومس هلمسینئر: (- behavior, remarks, etc.)
(2) [Obs.]: (1) بهدخوازا: ناپهسند: پیس و بۆگن: نزم: ناپهسن.
(ب) نوزان

-lewdly (adv.); lewdness (n.).
lexical (lek'si-k'l), adj. (1) ووشهیی: زاراویمی: زمانی:
(2) فرهنگی

lexicographer (lek'sə-kog'rə-fēr), n. فرهنگ دانهر:
فرهنگ نووس

lexicography (lek'sə-kog'rə-fi), n. فرهنگ دانان:
فرهنگ نووسن.

-lexicographic; lexicographical (adj.).
lexicology (lek'si-kōl'ə-ji), n. ووشه ناسی (زمانوانی):
زانستی لیکولیننومه ی ووشه

liberality

lexicon (lek'si-kən), n. (1) فرهنگ: فرهنگی زمانیکی کون:
(2) ووشو زاراو ی تاییهتی به نووسرتنک. کسهک. یا پیشهیک:

(the ~ of the sports page)
liability (li'ə-bil'ə-ti), n. (1) بهرپرسی: بهرپرسیاری: ناستو: نرهک:
(2) قهرن (pl.) قهرن

(2) کوسپا: بار (مهجان): عایه ی زیان:
(He is not an asset but a ~ to our team.)

liable (li'ə-b'l), adj. (1) بهرپرس: لئهرسراوه له پوی یاساوه:
(2) بۆهه بوون: لهوانه بوون.

(If you cause an accident, you are ~ for all the damages. ;
A man is ~ for his wife's debts.)
(You're ~ to get sick. ;

All men are ~ to make mistakes.)
liaison (li'ā-zōn'), n. (1) په یوهندی: یهکفستو: ریکخستنی کاروبار:
(2) په تاییهتی له نوان لوق و بهشکائی لهشکرتا.

(2) په یوهندی: هوی په یوهندی: (3) دلداری نهیسی:
(4) لیکدانی ووشه له گفتوگزی فرهنسیدا: (به بیژانی دوا تپیی به ناسایی

نه بیژانوی ووشه یهک نگر دوا به درای ووشه یهک هاتین دهستی به تپیه
بزیون کردیت. وهک: " chez elle " که دهخونفریتنومه " شریژ ")
liaison officer, نهفسهری په یوهندی کار: نهفسهری په یوهندی.

liar (li'ēr), n. سوژن: دروگر:
(1) شراب یا بوز پشتن به زهری یا کردن

libation (li-bā'shən), n. بهسهر لهشی قوربانیدا بو خودایهک (نهرتی یونانی). (2) نهم شراب یا بزه
(3) خواردهنومی کوهی له بوی گانتهوه: هعی

libel (li'b'l), n. (1) ناور پیس کردن (به نووسن، وینه... هتد): ناوراندن:
به دناو کردن: به نویزی کردن (2) بلاو کردن هوی به نویزی یا ناور پیس کردنیک
(3) سکا لانه: یاسای ناینی و دهریایی).

libelant, libellant (li'b'l-ənt), n. سکا لاکهر (یاسای ناینی و دهریایی):
دهریایی:

libelee, libellee (li'b'l-ē'), n. شکات لیکراو (له دواکاری یهکی
ناوراندن).

libelous, libellous (li'b'l-əs), adj. ناورین: ناوریکهر:
په دناو کهر: ناوراندنی تیدایه: (a ~ article, statement, etc.)

liberal (lib'ēr-əl, lib'ral), adj. (1) نازاد: بو پیاری نازاد شیواو:
(~ arts, a ~ education)
(2) بهخشنده: بنده: بهرچاوتیر: (a ~ giver)
(3) فره: زورا: مشه: (a ~ reward)
(4) ناده قادهوق: خو نهمستنومه به دهقهوه: بن سنورا: کراوه:

(a ~ interpretation of the law)
(5) مینشک کراوه: مینشک فراوان
(6) دیموکراتی: (7) نازادبخوا

(A) [L-] حیژی نازادبخوا
(9) [Obs.], بهره (په ووشت): ناسرین
(1) نازادبخوا: کسهکی نازادبخوا.
(2) [L-], ننداسی حیژیکی نازادبخوای نهووپایی.

-liberally (adv.); liberalness (n.).
liberal arts, زانسته ندهدی یهکان وهک: وژوهی مژوو فلهسهفه:
(a ~ college)

liberalism (lib'ēr-əl-iz'm, lib'ral-iz'm), n. (1) نازادبخوایی:
(2) بیروپاوهرو فلهسهفه ی نازادبخوایی.

liberalist (lib'ēr-əl-ist, lib'ral-ist), adj. نازادبخوا:
کسهکی نازادبخوا: نازادبخوا.

-liberalistic (adj.).
liberality (lib'ə-rəl'ə-ti), n. (1) بهخشندی: بدهیی: بهرچاوتیری:
(2) خهلات: بهخش: (2) مینشک فراوانی: مینشک کراوه می.

liberalize (lib'ēr-ə-liz', lib'rə-liz'), v.t.
چاپویشین لیبورن زیاتر پی پیدان: (to ~ drinking laws)
چلغو شل کردن: چاو لئ پوشران.

-liberalization (n.)

liberate (lib'ēr-rāt'), v.t.
(1) نازادکردن: پزگارکردن:
(2) لیک جیاکردنوه (بمشه کانی نارینهی کیمیا).

(Military Slang), to ~ a people, country, etc.)
تالانکردن: دزین.

-liberator (n.)

liberation (lib'ēr-rā'fshən), n.
(1) نازادکردن: پزگارکردن:
سرسیستکردن: (2) نازادی: پزگاری.

libertarian (lib'ēr-tār'i-ən), n.
(1) لایهنگری بیروباومری
سرسیستی ویستور کردن (که دهلیت: مرؤة سرسیسته له خواست و کرداریداو
نمبستره توه به هیچ شتیکی له خؤ بدمن).

(2) نازادبخو: لایهنگری نازادی بیرکردنوه کارکردنی مرؤة: نازادی پموم.
لایهنگری یه کبک هم دوو بیروباومری خانی یه و دوو.

-libertarianism (n.)

libertinage (lib'ēr-tin-i-j), n. = libertinism.

libertine (lib'ēr-tēn', lib'ēr-tin), n.
(1) بهندیکی بؤمانی
نازادکراو: (2) کسینگی داوین پیس: سرسرسی: بهرلا.

(3) پهیرهوی سهکری هیچ جؤره بیروباومریکی ناینی و پهروشنی: بن بوا.
سرسیسری: داوین پیس: بهرلا.

libertinism (lib'ēr-tin-iz'm), n. Also libertinage.
داوین پیس: داوین پیسیتی: سرسرسیتی: بهرلا.

liberty (lib'ēr-ti), n.
(1) نازادی: سرسیستی: پزگاری.
(2) سرجهمی جؤره مافیک: (civil ~ies).

(3) پی پیدان: ماف: مافیکی تایهتی.
(4) پورکرانهوی مابجن: شمرم شکانی بن نندازه (to take ~ies).

(5) (1) پشووی سربازی هیزی دمربایی.
(ب) ماوهی هم پشوره (بؤ چوونه ناوشار).

(6) سرسیستی همنیزاردن (فلسفه).
(7) نازاد: سرسیسته: بهرلا.

at liberty,
(2) پی دراو: سو کردن یا ووتنی شتیکی: بؤی هیه:
(You are at liberty to come or go.)

take liberties,
(1) زؤر به پورکراوانه پهروشت نوادان:
به شمرم شکاوانی بن نندازه لهگهل جوولانهوه:
به ناشرخانه لهگهل جوولانهوه

(to take liberties with somebody; to take liberties)
(2) زؤر گوئی بن ندان (پهیرهوی): به همرسی خؤ جوولانهوه:
له تام کردنه دمروه

libidinous (li-bid'n-əs), adj.
به جؤش و خروش: به همرسی:
به نالوش

libido (li-bi'dō, li-hē'dō), n.
(1) (1) نارهبوری جووت بوون:
همستی جووت بوون: ووزهی جووت بوون: نالوش.
(ب) نیشانهی هم نالوش و نارهبوره

(2) همست و ووزهی زگماکی هاندن بؤ هممو کردهویهکی مرؤة
پورچی ترازوو (نستیزهوانی)

Libra (li'brə), n.
(1) پارهند: سهنگیکه نهختیک له نیو کیلؤ که متره.
(2) سهنگیکی بؤمانی کؤنه له پارهند که متره.

librarian (li-brār'i-ən), n.
(1) بهرینهی کتیبخانه:
لیبرسراو یا بهرینهی پمروکخانه (2) فرمانبهی کتیبخانه.

library (li'brer'i, li'brə-ri), n.
(1) (1) کتیبخانه: پمروکخانهی
گشتی (ب) کتیبخانهی تایهتی کسیکه.
(2) کؤمه لیک پمروکی سرچارهیس کتیبخانه یهک.

librate (li'brāt), v.t.
(1) له مریموه: جؤلان کردن: پاراکردن.
(2) به هاوترازووی مانوه.

-libration (n.)

libretto (li-bret'tō), n.
(1) همق یا وشه کانی زؤیره.
(2) پمروکی همق زؤیره.

lice (līs), plural of louse.

license (lī'sns), n.
(1) پی پیدان: پی دانیکی په سسی بؤ کردنی شتیکی:
(a ~ to marry, hunt, drive a car)
(2) پروانهی هم پی پیدان: (a driver ~).

(3) (1) سرسیستی لادان له دستور یا نریتی یو: (Poetic ~).
(ب) نمورنهیکی هم لادانه.

(4) بهرلا پی: بهکارهیشانی سرسیستی یهک یا مافیک به شیره میکی مابجن.
(5) سرسیستی: بن پهردیسی: بن نابرووی: بهرلا پی: داوین پیسی.

پی پیدان: ماوه پیدانی په سسی: پروانامه پیدان.

-licenser; licensor (n.)

licensee (lī'sn-sē'), n.
پی پیدارو به په سسی: ماوه پیدارو.
(1) پروانامه پیدارو.

licentiate (lī-sen'shi-it, lī-sen'shi-āt'), n.
بؤ پیشه کانی یهک: (2) لیسانس: پروانامه میکی زانکوی نهوروپایی به له نیوان
به کالوویس و دکتورادا.

licentious (lī-sen'shas), adj.
(1) بهرلا: داوین پیس: سرسرسی:
بن نابروو: کریف په رست.

(2) [Arch.], گوئی به په پمروه نریتی و دستوری کؤن نهم.

-licentiously (adv.); licentiousness (n.)

lichen (lī'kən), n.
(1) قهرزه: (2) نه خؤشی میکی پیسته.

lichenology (lī'kən-ol'ə-jī), n.
قهرزه ناسی زانستی قهرزه.

lich gate, Also lych gate,
پارموی سرگراوی بهردمی همرشه
کلیسیه تهرمی مردوی تیدا داده ترا که گیشتی قهشه.

licit (lis'it), adj.
مروست: یاسایی: پی بن درو به پی یاسا: جهلان.

lick (lik), v.t.
(1) لستنهوه: لیسانهوه.
(2) به گاستم بهرکوتن (شهوئل, گپ): پیداهیشان: لیختاندن.

(3) (1) [Colloq.], پزگارکردن: درکاری کردن: تیه لادن: به قهصی لیدان.
(ب) به سردا زلهوون (مرؤة, شت): به زندان:

(to ~ a disease, problem, person, etc.)
به خشبه و به تیژی بزوان.

v.t.
(1) لستنهوه: لیسانهوه.
(2) نهختیک: تۆزیکه: نهختان.

n.
(3) کاریکی پهله و لاسه لایی (خؤش, شوئن پاککردنوه).
(4) شوئیکه (وهک کانیاویک) که گیاندان زوو زوو بؤی ده چن بؤ لستنهوهی

بهردی سوئری دمورپیشتهکی.
(5) [Colloq.], درکاری.
(6) [Slang], هل: تویه.

lick one's lips,
نؤد پین خؤش بوون: مرخ لئ خؤش کردن.

lick one's wounds,
سرسی خؤ کزکردن پاش بهزین.

lick the dust,
بهزین: کؤردان: تۆپین.

lick up,
لستنهوه: پاککره تهره به لستنهوه: ماشینهوه.

lickerish (lik'ēr-ish), adj.
(1) به نالوش: بهرلا.
(2) نرسن: چلیس: چاوپرسی.

licking (lik'iq), n.
(1) لستنهوه: لیسانهوه.
(2) پزگارکردن: کوتان: به قهصی لیدان.

licorice (lik'ēr-is, lik'ēr-ish), n. Also liquorice.
(1) بهلک.
(2) پهگه بهلک.
(3) نوقوله بهلک.

lid (lid), n.
(1) سمرقاب: قهباغ: سمرقهباغ: سمر: سردم.
(2) پیلووی چاو.
(3) [Colloq.], پارگتن: سنور: پی ندان:
(The police put the ~ on vice.)
(4) [Slang], کلو: تهپله: شهپقه.
(5) بئ سمرقاب: بئ سمر: بئ قهباغ.

lie (li), v.ɪ
 (۲) وورما: من خەوا نەنوستو.
 (۱) پالکەوتن: پاکشان.
 (۲) لە باریکی تاییه تیدا بوون:
 (The town lay in ruins after the earthquake.)
 (۳) کەوتن: دەرکۆت:
 (Canada ~s to the north of United States.)
 (۴) دریزبوونەوه (The valley lay at our feet.)
 (۵) بوون: لە شوێنێکدا یا شتێکدا بوون:
 (The remedy ~s within yourself.)
 (۶) نێزان: خزانە گۆمەرە
 (۷) [Archaic] لادان یا مانەوه لە شوێنێک (بۆ شەڕێک یا زیاتر).
 (۸) بەچی یا سار پەمپەو ئۆبیه (داواکاری لە دادگا):
 (This appeal will not ~.)
 n.
 (۱) شێوهی بوون یا پێکخۆزان: (the ~ of the land).
 (۲) لایە
 lie down, پالکەوتن: پاکشان و حەواشەوه
 lie in, لە جێدا مانەوه لەبەر مندالوون
 lie with, [Archaic], جیوت بوون لەگەڵ: چوونە جێ لەگەڵ: کاین
 take lying down, [Colloq.], خۆبەستەستەوه دان بە بێ بەرھەڵستی.
 lie (li), v.ɪ
 v.ɪ
 (۱) بە درۆ بەدەستبێنان: بە درۆ کردن یا جێبەجێکردن
 n.
 (۱) درۆ (to tell a ~).
 lie in one's throat, درۆیەکێ زل یا ناشکرکردن
 lie out of, خۆ بەراندەوه لە تەنگوچەلمەیهک بە درۆکردن
 white lie, درۆی پەو
 lied (liəd), n.
 گۆزانی پەمپەو ئەلفانی.
 lie detector, درۆ دۆزەرەوه تائیرێکە ئەگەر کەسێک بە درۆ وەلامی
 پرسیارێک بەتەوه هەستی پێن دەکات (لە پێی تۆمارکردنی گۆزانی لێدانی
 دێو دەتگۆ کرێبوونەوه... هتد).
 lief (li:f), adj. [Obs.], (۱) خۆشەویست (۲) نامادە: ئارەزووکار.
 adv., [Rare], بە دل: نامادە.
 liege (li:ʒ), adj.
 (۱) مافی دەربەگایەتی هەیه: مافی نویدی هەیه
 مسکینەکانو دلسۆزی بزو کاری بۆ بکەن.
 (۲) بەستراوەتەوه بە پەیمانی دلسۆزی و خزمەتکردنی دەربەگایەتی
 بەندە: پەنجەر (subject) (~).
 (۳) دلسۆز: پەوفا
 n.
 (۱) بەگ: سەرۆک: پاشا: سەرگەرە: دەربەگ.
 (۲) بەردەست: مسکین: پەنجەر.
 liegeman (li:ʒ'mən), n.
 (۱) مسکین: پەنجەر.
 (۲) بە دووگەوتوویەکی دلسۆز: پاشکۆیەکی پەوفا: لایەنگی.
 lien (li:n, li:'ən), n.
 بارمە (زەوی و زار. خانوو، ئوتومبیل):
 مافی دەستبەسەرکردن یا فرۆشینی خانوویەک یا شتێک لەبانی قەرز (ئەگەر
 قەرزەکە نەدریتەوه): (The bank has a ~ on my car.)
 lienal (li:'nəl), adj.
 تاییەتی بە سێل: سێلی
 lieu (li:u, li:'u), n.
 جێ: جینگ
 in lieu of, لەبانی: لەجای: لە بریتی.
 lieutenantancy (li:'ten'ən-si, li:'ten'ən-si), n.
 پلەوپیایی
 ئەفسەری یەك ئەستێرە "ملازم"
 lieutenant (li:'ten'ənt, li:'ten'ənt), n.
 (۱) جینگ: باریدەر.
 (۲) ئەفسەری یەك ئەستێرە یا دوو ئەستێرە.
 lieutenant colonel, ئەفسەریکە پلەیهک لە خوار (کۆلۆنێل) (رەبە)
 lieutenant commander, ئەفسەریکە هێزی دەریایی پلەیهک
 لەسەروو "ملازم" (رەبە)
 lieutenant general, جینگێ جەنێرال ئەفسەریکە پلەیهک لە خوار
 (جەنێرال) (رەبە)

lieutenant governor, جینگێ فەرمانبەرێک و یاریەتیکی ئەمریکی.
life (li:f), n.
 (۱) ژیان. (۲) گیاندەر (بەتاییەتی مژگە)
 (۳) زیندەبوو: توخنیکی تاییەتی زیندەبوو: (plant ~).
 (۴) باری ژیان: (His was a ~ of poverty.)
 (۵) جۆری ژانی پێشایەکی تاییەتی و دەرووبەری: (military ~).
 (۶) ژياننامە: ژياننامە
 (۷) گیان.
 (۸) گەوهەر: ئاوکۆک:
 (Freedom of speech is the ~ of democracy.)
 (۹) سەرچاوەی خۆشی و بەزەوێ: (She was the ~ of the party.)
 (۱۰) زیندوویی: چالاک: گۆرچ و گۆلی.
 a matter of life and death, (۱) مەسەلە: مردن و ژيان.
 (۲) شتێکی زۆر گرنگ.
 bring to life, (۱) هێنانەوه هۆش خۆ: هۆش هێنانەوه.
 (۲) گەرم کردن (کۆز: ئاھەنگ): خۆش کردن
 come to life, (۱) هۆش هاتنەوه: هاتنەوه هۆش خۆ
 (۲) گەرم بوون (کۆز: ئاھەنگ): خۆش بوون.
 for life, (۱) بە درۆی ژانی ژیان هەتا مردن: (a job for life).
 (۲) بۆ ژانی خۆ پێگاکردن یا پاراستن
 not on your life, [Colloq.], بە هێج جۆری: نابێ.
 take life, کوشتن.
 take one's own life, خۆکوشتن.
 true to life, راستەقینە: راست.
 life-blood (li:f'blud), n.
 (۱) خۆین.
 (۲) گەوهەری شتێک: پێویستترین شت بۆ ژیان و مانەوه و بەردەوام بوونی
 شتێک.
 life-boat (li:f'bōt), n.
 بەلەمی پێگاری: بەلەمی فریاکەوتن (کە کەشتی
 هەلی دەگرت بۆ تەنگانە. وەك چۆلکردنی کەشتی یەكە)
 life buoy, چاکەتی پێگاری لە خنکان: چاکەتی سەرئاوخر.
 life cycle, چەرخێ ژیان
 life expectancy, ماوەی ژانی مژگە یا چەرخێک یا وولاتێک بە تیکرای: تیکرای
 تیکرای درۆی ژانی مژگە
 life-giving (li:f'giv'ɪŋ), adj.
 (۱) ژيانبخش: زیندووکەرەوه
 (۲) خۆش: بەهێزکەر: تازەکەرەوه.
 life-guard (li:f'gɑ:d), n.
 پاسەوانی مەلە: لە خنکان پێگاکەر
 (لە دەوری گۆمی مەلە و کەناری دەریا).
 life history, مێژووی ژیان (لە ئەدایکبوونەوه تا مردن).
 life insurance, بیمە: ژیان.
 life jacket, چاکەتی پێگاری لە خنکان: چاکەتی سەرئاوخر.
 lifeless (li:f'lis), adj.
 (۱) (ب) بێ گیان.
 (۲) روشتو و ناخۆش: بێ ووزە: سست: خاو.
 life-like (li:f'li:k), adj.
 (۱) زیندوو: لە زیندوو چوو: لە خۆ چوو.
 (a ~ portrait)
 (۲) راستەقینە: راست.
 life line, (۱) پەتی پێگاری: (ب) کە لە کەناری دەریاوه قوێ دەدرێ بۆ
 کەشتی یەك کە لە تەنگانەدایە. (ب) کە کەسێکی پێن پێگاکەرێت لە خنکاندن
 (۲) پەتی بەرزکردنەوه و نزم کردنەوهی مەلەوانی ژیرتاو.
 (۳) هێلێکی ئاو لەپە (کە گواپە راستی ژانی ئو کەسە دەردەمخات)
 (۴) پێگایەکی دەریایی بازرگانی زۆر گرنگ.
 (۵) پێی ئازووقە لێوه ئاردن.
 life-long (li:f'lɔŋ), adj.
 (a ~ friendship) .
 life preserver, (۱) چاکەتی پێگاری لە خنکان: چاکەتی سەرئاوخر.
 (۲) کۆتەك: داردەست (بۆ خۆ پاراستن).
 lifer (li:f'ɪr), n. [Slang], بەندیکی هەتا مردن.
 life raft, کەلەکی پێگاکەر.

light

- (۴) دور نۆقتەي يېڭەلمەيدىغان (مۇسقا).
- (۵) تېپە تولما؛ جووتە تىپ: دور تىپىن كە يېڭەرە دەنورسۇن دەخوئىدىنەرە (وولە: 2)
- يېڭەلمەستەنەرە.
- v.i. (۱) پووناكى پۇشنايى. (۲) شوق.
- light (lit), n. (۳) سەرچارەي پووناكى خۇر، چرا، لەمپا.
- (۴) تېشىكى پۇدا پووناكى خۇر (۵) بەرمەيان؛ پۇژبوونەرە.
- (۶) ماوەي پووناكى پۇژگار. (۷) پەنجەرە؛ كوئى پووناكى.
- (۸) شارقىتە؛ چەرخ؛ تاگر. (۹) پۇشنىرى؛ تېڭەشتوويى.
- (۱۰) ئاشكارىي؛ ھاتتەپووا؛ دەرگەوتن:
- (Every day new facts are brought to ~)
- (۱۱) شۇيەي ھاتتە بەرچاوا؛ پووالەت؛ شۇيەي مېنىن:
- (She saw the situation in a different ~)
- (۱۲) [Archaic & Poetic] بېئايى؛ بېيىن.
- (۱۳) (Pl.) يېرۇپووا ھەلوئىستو شۇيەي يېرگەنەرەي خۇ.
- (۱۴) پووناكى ژيان؛ ماپەي خۇشى و شادى:
- (His daughter is the ~ of his life)
- (۱۵) نەوونە؛ كەسنىكى بەناوياگ كە دەيىتە نەوونەي باش بۇ خەك.
- (۱۶) چاروگەشائەرە؛ چاروگەشى.
- adj. (۱) پووناك؛ پۇش؛ گەش.
- (۲) كراوہ (رەنگ)؛ سېي؛ سېپكار؛ كال: (~ colors)
- adv. كال؛ كراوہ (رەنگ).
- v.t. (۱) داگرسان؛ كەنەرە (تاگن)؛ ھەنگېرسان:
- (to ~ a candle, fire, lamp, etc)
- (۲) پووناك كەنەرە: (Lamps ~ the streets.)
- (۳) خۇشى و پووناكى تېختى؛ ژياندەرە: (A smile ~s his face.)
- (۴) پى بۇ پووناك كەنەرە؛ پى پېشاندان.
- v.i. (۱) تاگرگەت؛ سووتان: (Green wood will not ~ easily.)
- (۲) (~ up) پووناك بوونەرە؛ پۇش بوونەرە؛ پوون بوونەرە.
- bring to light, دەرغىست؛ ئاشكارا كەنەرە؛ پېشاندان؛ خىستەپووا.
- come to light, ئاشكارا بوون؛ دەرگەوتن؛ ھاتتەپووا.
- in the light of, لەپەر؛ لە پەچاوكەش ئەم شتەدا؛ بەيىزى؛ بەھۇي؛
- لە ئەنھامى ئەمەدا:
- (In the light of these facts we cannot sign any agreement)
- light up, (۱) پووناك بوونەرە؛ پۇش بوونەرە؛ پوون بوونەرە.
- (۲) دلفۇش كەنەرە؛ خۇشمال كەنەرە؛ پوونكەنەرە (ژيان):
- (to light up someone's life)
- (۳) [Colloq.] جگەرە داگرسان؛ جگەرە كېشان.
- (۱) لەدايىكبوون؛ پووناكى بېيىن؛ ھاتتەپووا.
- (۲) ئاشكارا بوون؛ دەرگەوتن؛ ھاتتەپووا.
- (۳) بۇ پوون بوونەرە؛ تېڭەشتىن؛ چاوكەنەرە.
- shed (or throw) light on, پوونكەنەرە (مەسلە، باس)
- stand in one's own light, زيان بە خۇ كەياندان.
- strike a light, شارقىتە داگرسان؛ شارقىتە لېدان.
- light (lit), adj. (۱) سوولە؛ سوولەكە.
- (۲) سوولە: (a ~ blow)
- (ب) كەم: (a ~ rain; a ~ vote)
- (ج) تاسلە؛ تەلە؛ جوان و تاسك. (د) كۇ؛ ھىواش: (a ~ wind)
- (۵) نۇم (دەنگ)؛ نەرم: (a ~ sound)
- (و) كەم؛ كۇ: (~ applause)
- (۳) تاگرگە: (~ conversation)
- (۴) تاسان؛ كۇ؛ كەم: (a ~ tax)
- (۵) تاسان: (~ work)
- (۶) پوونخۇش؛ باشمېن؛ بەكەپ؛ سوولە (كېان): (~ spirits; ~ hearted)
- (۷) ھولەي؛ سوولە؛ پارا؛ ھېچ بوونەرە.

life-saver

- life-saver (lif'sāv ɔr), n. (۱) لە خىنكار پۇژگارگەر (مروۇ، بەلم، شت)
- (۲) پاسەمىس مەلە (۳) [Colloq.] كەسنىك يا شتىكى زۇر پېويستو
- گرنگ بۇ تاسوودەيى و ژيان.
- life-saving (lif'sāv ɪŋ), adj. مروۇ پۇژگارگەر لە خىنكاشدەن و مردن
- (a - device)
- n. مروۇ پۇژگارگەردەن لە خىنكاشدەن و مردن.
- life-size (lif'siz), adj. بە قەبارەي خۇ؛ وئىنە؛ پەيگەن:
- (a - portrait)
- life-sized (lif'sizd), adj. = life-size.
- life-style (lif'stīl), n. Also life style, شۇيەي ژيان (مروۇ، چىن، كۆمەل)
- life-time (lif'tim), n. (۱) ژيان؛ ماوەي ژيان.
- (۲) ماوەي كەركەن، بەردەوام بوون، يا بوونى شتىك
- adj. بە نەزۇئىي ژيان: (a - job)
- life-work (lif'würk), n. گونگرتىن كارى ژيان.
- ئەركو كارىكە كە كەسنىك خەرىكىتى بە نەزۇئىي ژيانى.
- lift (lift), v.t. (۱) بەرزكەنەرە؛ ھەنېرىن؛ ھەنگەت.
- (۲) پەلو و پايە بەرزكەنەرە؛ بۇندكەنەرە (ھەست، بارى ژيان؛ وورە ئانەپەر)
- ھىوا پېندان (to ~ the nation's spirits.)
- (۳) دانەرەي قەزى سەر بارمەپەكو بەقال كەنەرەي.
- (۴) دەم و چاوەنگەرتن؛ چەرچ و لۇچى دەم و چاوە غەبەبە لا بردن (پزىشكەوانى).
- (۵) [Colloq.] قۇپپەكەرن؛ نەزىن بە ھى خۇ دانان (ئورسراو):
- (He ~ed a passage from Shakespeare.)
- (۶) [Slang] نەزىن.
- (۷) نەمام ھەنگەندەن بۇ گواستەنەرە و ناشتىن.
- (۸) لا بردن؛ تابلوقە: (to ~ blockade, curfew, etc.)
- v.i. (۱) بە گران يا بە زەھمەت شت بەرزكەنەرە.
- (۲) لاچوون؛ نەمان؛ پەوئىنەرە:
- (By afternoon, the clouds had ~ed.)
- (۲) بەرزبوونەرە
- (۴) وەستان
- n. (۱) بەرزبوونەرە؛ بۇندبوونەرە (۲) پارا؛ نەردەي بە چارەك ھەلدەگېرەت.
- (۳) ماوەي بەرزكەنەرە
- (۴) ھىزى بەرزكەنەرە: (the ~ of the pump)
- (۵) وورە؛ يان؛ ھىوا؛ ھاندان: (to give a hopeless person a ~)
- (۶) گەياندان؛ پە نوئومبېل بەرە و ئەو شۇيەي كەسكە خۇي بۇي دەچىت):
- (She gave me a ~ to my office.)
- (۷) بەزۇئىي (۸) جېنىكى پاژنە پېئلو
- (۹) پارمەتسى؛ يارىدە
- (۱۰) [British] (b) بەرزكەنەرەي كارەبايى ناو خانو (لە نەمەرىكا پېزى دەووتىن " elevator ")
- (ب) بەرزكەنەرەي كارەبايى بۇ شۇيى بەفەرەخلىسكىن لەسەر شاخ و كەردەكان
- (۱۱) ھىزى بەرزبوونەرە (فېوگەوانى)
- lift-off (lif'ɔf), n. فېزىن؛ ھەناسان؛ لە زەوى بران و بەرزبوونەرەي كەشتى تاسمانى و مووشەك.
- ligament (lig'ə-mənt), n. (۱) بەند؛ پەيەند؛ پېئەست.
- (۲) چەند رېشالىكى چېن ئېسكەكان بەيەكەرە دەبەستەنەرە بەتايىبەتى ھى جوگەكان؛ نەم جۇرە رېشالەپە ئەندامى لەش لە جىزى خۇيدا؛ پادەگىزى.
- ligamental; ligamentary; ligamentous (adj.).
- ligate (li'gāt), v.t. بەستەنەرەي دەمايى خۇيىن (نەشتەركارى)
- ligation (li-gā'shan), n. (۱) بەستەنەرەي دەمايى خۇيىن.
- (۲) سارغى؛ تەل نەشتەركارى؛ پېئەست؛ بەند.
- ligature (lig'ə-chēr), n. (۱) يېڭەلمەستەنەرە؛ پېچانەرە
- (۲) پېئەست؛ سارغى.
- (۳) تەل يېڭەلمەستەنەرە (نەشتەركارى).

(۱) داگیرسان؛ داگیرساندن.
 (۲) پووناک کردنه؛ پووناک بوونه؛ پووناکی.
 (۳) پینکستن و دایمشرکدن پووناکی و تاریکی له وینیمکدا.
 (۴) ریک وینک کردن پووناکی سهر شانق.
 (۱) به هیواشی؛ به نسیپایی؛ به ناستم؛ لهسرخ: **lightly** (lit'li), *adv.*
 (to touch something ~)
 (۲) کم؛ نهختیک: (to spend ~).
 (۳) به گورج وگول؛ خیرا
 (۴) به خوشی؛ به دلخوشی؛ به پینکهنیمه.
 (۵) به لاسسرلایی؛ به بیباکانه؛ به سووکی: (to take something ~).
 (۶) بن نابوونه؛ به بن شرمانه.
light-minded (lit'min'did), *adj.*
 هیج وپوچ (مروءة)؛ مندال (پرووشت)؛ فشی.
 (۱) پووناکی؛ پزشتی: (۲) سپیتی؛ سپیکه لیس.
lightness (lit'nis), *n.*
 (۱) سووکی؛ سووکیتی.
 (۲) خیرایی؛ سووکهنی؛ گورج وگول.
 (۳) بن مرائی؛ بیباکی؛ بن خهم و خهفتی؛ سهر سووکی.
 (۴) لاسسرلایی؛ به گالته دانبهرا؛ به سووکی کرتن.
lightning (lit'nin), *n.*
 هموره برروسکه؛ برروسکه؛ چه خماخه.
lightning bug (or beetle), = firefly.
lightning rod,
 بهریمه سترکری هموره تریشقه
lights (lits), *n.pl.*
 سیمی تارمن
lightsip (lit'ship), *n.*
 کمشتی چرای ووریا کمروه؛ کمشتی بیهکی
 چراداره له شوینیکی پر سترسیدا لنگر دهخات و به چراکمی کهشتی بیهرا
 ووریا دهکاتوه که نرکی شمر شوینته نکهون.
lightsome (lit'səm), *adj.*
 (۱) گورج وگول؛ خیرا؛ به هلمت؛ زیت.
 (۲) دلشاد؛ بن مرائی؛ بیباک؛ بکمیف: (۲) هیج وپوچ (مروءة)؛ فشی.
lightsome (lit'səm), *adj.*
 (۱) پووناکی دمروه؛ پوشتکمروه
 (۲) پووناک؛ پوشتن.
lightweight (lit'wāt), *n.*
 (۱) کمسینگی ستهگ سووک.
 (۲) [Colloq.] کمسینگی هیج وپوچ و بن بایخ: (He is a ~).
 (۳) یوکسبازیکه ستهگی له نیوان ۱۲۷-۱۳۵ پاوندا بن.
 (۱) ستهگ سووک؛ سووک: (۲) (۱) هیج وپوچ و بن بایخ.
 (ب) ستهگ له نیوان ۱۲۷-۱۳۵ پاوندا.
lightwood (lit'wood), *n.*
 داری خوش سووت.
light-year (lit'yēr), *n.*
 تیشکه سان.
ligneous (lig'ni-as), *adj.*
 دارین؛ داری؛ وهک دار وایه
ligni-, lign-, ligno- (lig'ni), *(lignify)*
 پینشگرینکه بهمانای؛ دار: (lignify)
lignify (lig'nə-fi'), *v.t.*
 کردن به دار؛ وهک دار فیکردن؛
 کردن به ریشالی دارین.
v.i.
 بوون به دار؛ ریشالی دارین ئی پینکاتن.
lignin (lig'nin), *n.*
 ماده بیهکه ریشالی دارین ئی دروست دهیئت.
lignite (lig'nīt), *n.*
 جزوه خهلورزکی قاره وپوچیه.
lignocellulose (lig'nō-sel'yoo-lōs), *n.*
 سیلولوزی دارین؛
 تاوینتهی سیلولوزو ماده بیهکی تره ریشالی دارین ئی پینکدیت.
ligula (lig'yoo-lə), *n. = ligule.*
ligule (lig'ūl), *n.*
 (۱) زمانه هندی کویه پدی گول.
 (۲) پرده بیهکی ته که له بنی که لای گیادا که که لاکه و لاسکه که به بیهک دهگن
 (۳) دمی هندی جانهور
ligure (lig'yoor), *n.*
 جزوه بردینگی به نرخه
likable, likeable (lik'ə-b'l), *adj.*
 پووخوش و باشا
 نیشک سووک؛ کوپی باشا؛ کچی باشا: (a ~ person).
like (lik), *adj.*
 (۱) وهک؛ ههمان (۲) وهک بیهک.
 (۱) وهک؛ دهقنی: (He works ~ a mad).
adv.
 (۲) [Colloq.] لهوانیه.

(۸) بهرمة؛ بهدر عروشت؛ داوین پیس؛ بن نابوو.
 (۹) گیزا؛ حول (a ~ head).
 (۱۰) سووک؛ ناسان؛ خوشی: (~ reading).
 (۱۱) سووک؛ کحول؛ کمه تیدایه: (~ wine).
 (۱۲) (۱) کمه؛ بیووک؛ هام ناومندی: (a ~ meal).
 (ب) به ناسانی بهله خورد دهکری؛ سووک.
 (ج) فشمال؛ فشو؛ فشوئل (a ~ cake).
 (۱۳) سووکله؛ خیرا؛ پوت؛ خوش پوت: (She is ~ on her feet).
 (۱۴) بار سووک؛ به سووکی: (~ We will travel).
 (۱۵) (۱) هیز نه خواره سهر (برگه-دهنگناسی). (ب) له؛ (تیپ، پیست).
 (۱۶) سووک (چمک) (a ~ tank).
adv.
 (۱) به هیواشی؛ به نسیپایی؛ به ناستم؛ لهسرخ
 (۲) به بار سووکی؛ به سووکی: (~ traveling).
v.t.
 (۱) دایمیز؛ هاتنه خواره (له نوتومیل، وولخ).
 (۲) نیشندنه؛ بالنده.
 (۳) (on ~; upon ~). هاتن بهسردا؛ به پینکوت؛ به رینکوت دوزینموره:
 (to ~ on a rare book in a second-hand shop)
 (۴) له پرنی بهسرهاتن؛ له پرنی پوودان:
(Misfortune ~ed upon him.)
light in the head,
 (۱) گیزا؛ (۲) مینشک سووک؛ مندال؛ حولولی.
light into, [Slang].
 (۱) هیزش بردنه سهر؛ په لاماردان.
 (۲) سهرده ششکردن؛ شکاندن.
light out, [Slang].
 تن نهفاندن؛ هلاتن؛ پین پیووه نان؛ بو دهر باز بوون؛
 دهر برین
make light of,
 به گالته دانبهرا؛ به سووکی ته ماشاکردن؛ گوئی پین نمان.
lighten (lit'n), *v.t.*
 (۱) پووناک کردنه؛ پوشتکردنموره
 (۲) کردنه؛ رهنگ؛ کال کردنه.
 (۳) بیر پوشتکردنموره؛ مینشک کردنموره؛ فیکردن
v.t.
 (۱) پووناک بوونه؛ پوشتن بوونه. (۲) بیره دانه موره؛ بریسکه دانموره.
 (۳) بروسکه دان
lighten (lit'n), *v.t.*
 (۱) سووک کردن؛ بار سووک کردن؛ بار کمکردنموره.
 (۲) نمرکی سهرشان کمکردنموره؛ سهرنیشکه کمکردنموره؛ به ناسانی تر کرتن؛
 پرنی دان بو همناسه دان (۳) دلخوش کردن؛ دل کردنموره.
v.t.
 (۱) سووک بوون؛ بار سووک بوون؛ کم بوونموره.
 (۲) نمرکی سهرشان سووک بوون؛ ناستر بوون
 (۳) دلخوش بوون؛ دل کرانموره
lighter (lit'ēr), *n.*
 (a cigarette ~) .
lighter (lit'ēr), *n.*
 بهله می مارداگرتن و بارکردن کهشتی باری گموره
 که ناتوان نرک باندور بکومنه وه له بر تنکایی.
lighterage (lit'ēr-ij), *n.*
 (۱) بارکردن و بارداگرتن کهشتی باری گموره.
 به بهله می مار (نمو کهشتی بیانهی ناتوان بیننه تنکای باندورموره).
 (۲) کرئی نیم بارکردن و داگرتن.
lightface (lit'fās), *n.*
 تیپس باریندو کال (چاپه معنی).
light-fingered (lit'fin'gērd), *adj.*
 (۱) دهست سووک.
 (۲) دهست باآ له گیرفان بریندا؛ دزا؛ لیهاتوو له نریدا.
light-footed (lit'foot'id), *adj.*
 سووکله؛ پویشتن؛ خیرا.
light-handed (lit'han'did), *adj.*
 (۱) دهست سووک.
 (۲) دهستیه تال؛ کمه هلمگرتوو به دهست.
light-headed (lit'hed'id), *adj.*
 (۱) گیزا
 (۲) شهیدا؛ گهشکه دار؛ سهرخوش.
 (۳) فشی؛ مینشک سووک؛ مندال؛ حولولی؛ هیج وپوچ (مروءة).
light-hearted (lit'hār'tid), *adj.*
 بیباک؛ بن خهم و خهفت؛
 مرائی نه خور.
light-house (lit'hous), *n.*
 بووچی پووناکی که ناری مهریا
 (بو پابهری کهشتی بیهاران)؛ تیشکی رینوما (بو پابهری کهشتی).

prep. (۱) *دەك، ئىچىو:* (*She is ~ a bird.*)
 (۲) *ئەسەر ھەمان شۇيۇە دەك:* (*She sings ~ a bird.*)
 (۳) *ئىۋەشائىو ە:* (*It was not ~ him to forget her birthday.*)
 (۴) *ھەزلىكەرا وىستىو:* (*I feel ~ sleeping.*)
 (۵) *ئەو دەجىن! وا ديارە:* (*It looks ~ a clear day tomorrow.*)
conj. [Colloq.] (۶) *دەك:* (*It was just ~ you said.*)
 (۷) *ئەو دەجىن! دەئى:* (*It looks ~ he is signalling to us.*)
n. *ھوقا:* (*I have never seen the ~ of it.*)
v.t. [Obs.] *ئىكچىواندىن:* بەراورەدەكردن.
v.t. [Dial.] *خەرىك بورا:* ئىزىك بوون لە كەردنى كارىك.
and the like, *nothing like,* *something like,* *the like (or likes) of, [Colloq.]*
شى وەك

like (līk), *v.i.* (۱) *بە دل بوون، بۇ بووان، بۇ شىان:* (*It ~s me not.*)
 (۲) *وېستى:* ھەزەردەكردن، ھەوەس ئى بوون.
v.t. (۱) *ھەزلىكەردن، خۇشويستى، وېستى:* بە دل بوون، دل پىۋەبوون
 (۲) *خۇزىگە ھواسنى:* برىا (*I should ~ to go there.*)
n.pl. *شى وىستراو، يا بە دل بوو، شتى ھەزلىكەراو:*
(We know nothing of his ~s and dislikes.)

-like (līk), *پاشگىرىكە بەمانى - ئاسا، وەك.*
(doglike, manlike, homelike)
likeable (līk'ə-b'l), *adj. = likable.*
likelihood (līk'li-hood), *n.* *ئەوانەبوون، بۇھەبوون، شىان،*
پى تى چور.
in all likelihood, *بۇزە لەوانە، بۇزە پى تى دەچىن.*
likely (līk'li), *adj.* *ئەوانە بە رەنگە:*
(They are ~ to become angry with him.)
 (۲) *پى تى دەچىن! جۆزى پىروايە، دەشنى:* بەچىن!
(a ~ excuse; a ~ account of the flight)
 (۳) *شىا، گۇنجاو:* (*a ~ place to find deer*)
 (۴) *ھىواى سەركەرتى ئى دەكرى:* ھواپۇزىكى باشى ھەبە: (*a ~ lad*)
adv. *ئەوانە بە رەنگە، بۇى ھەبە، پى تى دەچىن:* (*He will very ~ go.*)

like-minded (līk'mīn'did), *adj.* *ھاۋىپوون.*
liken (līk'n), *v.t.* *ئىكچىواندىن، ئىچىواندىن، بەراورەدەكردن.*
likeness (līk'nīs), *n.* (۱) *ئەبەكچىوون، ئەبەك كەردن.*
 (۲) *شۇو، (۳) وىئە.*
likewise (līk'wīz'), *adv.* (۱) *بە ھەمان چەشئ:* بە ھەمان شۇو.
 (۲) *ھەروەھا.*

liking (līk'īŋ), *n.* (۱) *خۇشويستى:* ھەز، (۲) *ويستى.*
 (۳) *بە دل بوون، بەلاو، باش بوون، مەبىل ئى بوون:* (*not to my ~*)
lilac (lī'lək), *n.* (۱) *ئەبلاق، (۲) گولە ئەبلاق.*
 (۳) *پەنگى نەرخەوانى كال.*

Lilliputian (līl'ə-pū'shən), *n.* (۱) *ئىشئە، دىيەكى بەستە، مالاى.*
دورگەى، ئىلپىپووت، ئى نەدبە، يا خەبائىيە، كە ئورسەرى ئىنگلىزى
بەناۋىانگ، سۋىفت، ئە جىروكى، گەشئەكاشى گەلىقەزى، دا باسى كەردوۋە.
 (۲) *كەسنىكى بەستە، مالا، (۳) [L.] كەسنىكى ھىچ ۋىپوچ، بىن بايەخ.*

adj. (۱) *تايبەتى بە دورگەى، ئىلپىپووت، و دانىشتورەكانى.*
 (۲) *بۇر بچووك، بەستە، مالا، (۳) [L.] ھىچ ۋىپوچ، بىن بايەخ.*
lilt (līlt), *v.t. & v.i.* *گۇزى روتى، روتى، دووان، بە دەنگىكى خۇش نەوا.*
n. (۱) *گۇزى روتى، خۇش گۇزى روتى، خۇش نەوا.*
 (۲) *جولانە، بەرەبەكى ئاسكانە، سووك، و جوان.*

lily (lī'lī), *n.* (۱) *شلىز، زەمەق، زەمەق، چەند جۇرە پوۋەكلىك گولنى.*
ھەمەرەنگى كەمىك بۇن خۇش دەگىن.

(۲) *گولنى نەم پوۋەكانە، گولە زەنەق، گولە شلىز،*
جوان، ئاسكانە، پالە، و سىپى، بىنگەرد، وەك گولە زەنەق.
lily-livered (lī'lī-liv'ērd), *adj.* *تورسئەلا، بىن غەرت.*
lily-white (lī'lī-wīt'), *adj.* (۱) *سىپى، وەك گولە زەنەق.*
 (۲) *بىنگەرد، پاك.*
 (۳) *[Colloq.]، بەگەزىبەست بەرامبەر، بە قولبەش.*

limb (līm), *n.* (۱) *پەل (مەست، لاق، قاچ):* دەست و پىن.
 (۲) *لاق، لاقەدارا، پەل درەخت.*
 (۳) *پەش، پەل، لاق:* (*A policeman is a ~ of the law.*)
 (۴) *مەدائىكى بىن ھەبە، و چەبە، و چەلاو، سوو.*

v.t. *پەل بىرەنەو:* پەل ئىكەردنەو، پارچە پارچە كەردن.
out on a limb, [Colloq.] *ئە بارىكى پىر مەترسىدە.*
limb (līm), *n.* (۱) *قەراشى مانگەر، پۇزۇ نەستىرە.*
 (۲) *قەراشى نامۇرى گۇشەپۇز.*
 (۳) *پۇپەى كۇپەردى گول (كە پاتىرىن بەشى گولەكەبە).*

limber (līm'bēr), *adj.* *نەم، جىرا، بە كىشمان!*
بە ئاسانى دەنوشقىنەو: (*a ~ body*).
v.t. *نەم بوئۇل كەردن، شلك كەردن:* (*Exercise ~s the body.*)
v.i. *ئەشى خۇ شلك كەردن:* (*The dancers were ~ing up.*)
limber (līm'bēr), *n.* *كالىسكەى جەنگى (كە ئازووقەى جەنگى پىن*
ھەلمەگەرى).

v.t. & v.i. *پىۋەبەستى تۇپ بە كالىسكەى جەنگى بە.*
limbo (līm'bō), *n.* (۱) *ئازچەبەكە لە قەراشى دۇزەخدا كىمانى خەلكى.*
پىش ھىساو مەدائى نەكروا بە خاچ پەرسىتى تىن مەخزىت نەگەرچى تاوانىشىيان
ئەمىن (خاچ پەرسىتى): (۲) (۱) بەندىخانە، شۇئىنى پاكەرتىن يا گەلەنەو
(بە بەندىتى، بەستەنەو.
 (۲) (۱) *خرانە پىشت گول، قەراشى گول، گول پىن نەدران.*
 (بە) *ئىشئەجىنى، مۇزۇ شتى نەمىستراو، گول پىن نەدران.*
 (۴) (۱) *بارىكە كە نە لىرە بىن، نە ئەئى، بارىكە كە مۇزۇ دەستى تىپدا*
بەستراپىقەو ھىچى پىن نەكرى: (*He has been in ~ for years.*)
 (بە) *شۇئىنى چاۋەرى كەردن، شۇئىنىكە كە لەنتىۋان دوو شۇئىنى تەردا بىن ھىچى*
تىپدا پو نەدات.

lime (līm), *n.* (۱) *دەموكانە، سەرىقە دەمىرت لە داروورەخت بۇ نەروى.*
بالندەى پىۋە بىنوسى بۇ پاروكردى. (۲) گەچ، قىل.
v.t. (۱) *دەموكانە لىدان، سەرىش لىدان بۇ بالندە گەرتن.*
 (۲) *پاۋكەردن بە دەموكانە، بە تەلوو كەردن.*
 (۳) *گەچكارى كەردن، (۴) بە گەچ قايم كەردن.*
lime (līm), *n.* (۱) *ئىمۇزى توش، (۲) دار ئىمۇزى توش.*
adj. (۱) *بە ئىمۇزى توش كراو، (۲) قامى ئىمۇزى توش دەدات.*
lime (līm), *n.* *سەنجو، جۇرە درەختىكە.*
limeade (līm'ād'), *n.* *ئاۋى لىمۇترش، خۇشاۋى لىمۇترش.*
limekiln (līm'kil', līm'kiln), *n.* *كوروو گەچ.*
limelight (līm'lit'), *n.* (۱) *شەرقىكى بەمىز، پوۋناكىيەكى بە شەرق.*
 (۲) *شۇئىنى شەرق، لەسەرى شانق.*
 (۳) *شۇئىنىكە بۇزە بەرەچارى جەماۋە بىن:*
(He is in the ~ because of his job.)

limen (lī'men), *n.* *كەمەرتىن ھاندان كە ئەنچامى ھەستى بەدات*
(دەرووناسى).
limerick (līm'ēr-ik), *n.* *ھەلبەستىكى پىنچ خشتەكى ھىچ ۋىپوچ.*
سەبىر ھەر بۇ پىنكەتتە.
بەرمەگەچ.

limestone (līm'stōn), *n.*
lime tree, *tupelo.* (۲)
limey (līm'ī), *n. [Slang.]* (۱) *سەربازى ئىنگلىزى، كەشتىيەوانى.*
ئىنگلىزى (لەرووى سووكىيەو)، (۲) ئىنگلىزىك (لەرووى سووكىيەو)
limicoline (lī-mīk'ə-līn'), *adj.* *تايبەتى بە بالندەى كەنار دەريا.*

- (۲) (۱) تەل تەلەفون: (ب) سەرجمى نىم تەلەنە.
- (ج) تەل تەلەفونى يەككە يەتكۈزۈۋال: (*Hold the - , please.*)
- (۳) يۇرى: تەل تەلەكتىرەك: تەل شت بەر يا گەيىنەن.
- (۴) (۱) دېئو: ھېلى نوسىن (ب) ھېلى ھەلگەنراو لەسەر پورويەك.
- (ج) ھېلى ناو لەپ يا دەم وچاۋ: چىچى ناۋچەوان.
- (۵) (۱) ھېلى دىيارى كىرەن و جيا كىرەنمەي و مەرزىشگا.
- (ب) ھېلى دەستىپىنكەرنى پىشپىك: (*startling- ~*)
- (۶) سنوور: (*the State ~*)
- (۷) ھېلى دىيارى كىرەن! ھېلى جيا كىرەنمەي
- (۸) چىۋە: كەمەرە: چوارچىۋە: پورخسارى گىشتى.
- (۹) چارەنوس: بارى ژيان
- (۱۰) (*pl.*) نەخشەكار (۱۱) رىز
- (۱۲) پەيرەويىكارى: پىي پاست: ھارپەموشتى:
- (*He brought the troublemakers into ~ .*)
- (۱۳) يەك لە نوای يەككى رىزا: نوپەموايى:
- (*a - of Democratic presidents*)
- (۱۴) بىنەچە: باۋوباپىر.
- (۱۵) (۱) ھاتوچۇي پىكە و پىكە (شەمەندەفەر، پاس، كەشتى).
- (ب) كۆمپانىيائى ھاتوچۇ.
- (ج) لىقى كۆمپانىيائىكى ھاتوچۇ.
- (د) ھېلى شەمەندەفەر.
- (۱۶) پىيانا: پىرەم: پو: (*the - of fire*)
- (۱۷) بار (پەرەشت، كىرەن، پورونكەرنەمە) پىي پوچوون:
- (*What was the - of his argument?*)
- (۱۸) پىيشە: (*his - of work*)
- (۱۹) چۆر (شومەك).
- (۲۰) پىسپۇرى: مەمداي ئى زاننن يا شارەزايى:
- (*Debating was right in his - .*)
- (۲۱) نامەيەكى كورثا پۇستكارث:
- (*Drop me a - when you get home.*)
- (۲۲) (۱) دىيىرى ھۇنراۋە.
- (ب) دىيىرى ھۇنراۋەي تايىمەتى بە ھۇنەرىك: (*Marlowe's mighty ~*)
- (۲۳) (*pl.*) سەرجمى روتە يا گوڭتارى ئولاندەرى شانۇنامەيەك.
- (*learning his -s*)
- (۲۴) موانزەيەكى گرى يا ئىنەيەك.
- (۲۵) پىزى يارىكەر (فوتبولنى نەمەرىكى).
- (۲۶) كەمەرە (زەمى): چىۋە (جوگرافيا): (۲۷) ھىل (بىرگارى).
- (۲۸) (۱) رىز (لەشكى، كەشتى جەنگ).
- (ب) رىزى پىشەمەي لەشكىر بەرپايى لەشكىر: بەرپايى جەنگ.
- (ج) لىقى جەنگەرى لەشكىر (د) ئەفسەرى كەشتى جەنگ لەكاتى جەنگدا.
- (۲۹) ھىل پىياھىنانا: خەت لىدان: كوزاندەمە.
- (۳۰) (*~ up*) پىزىكەرنى پىكەشتى:
- (*The general -ed up his troops.*)
- (۳۱) بە دىزىيائى شونىنك دىزىيەنمە: بە دىزىيائى قەرافىكەدا پووان يا پىنكەتن
- (*Tall trees ~ the streets.*)
- (۳۲) خىستەسەر قەراغ.
- (۳۳) (*~ up*), رىزىيەون: (*The soldiers quickly -ed up.*)
- (۳۴) (۱) لە ھەموشوئىنكەدا.
- (۲) ھەمىشە: ھەموشو كاتىك
- (۳) ھىنانا ناو رىزەمە: پىزىكەرن.
- (۴) خىستەنەزىر دەستەرە: راستكەرنەمە (پەرەشت): چلەوگرتن.
- (۵) ھاتتە ناو رىزەمە: راست موبنەمە.
- (۶) [*Colloq.*] گونجان: لەگەل رىك كەوتن.
- (۷) [*Colloq.*] رەموشتى خۇ چاك كىرەن: جلمى خۇ گرتنەمە
- سنوور بۇ دانان: ۋەستاندن (كردارو رەموشتى *draw the (or a) line,*

- limit (lim'it), n.** (۱) پادە: سنوور
- (۲) (*pl*) سنوور (*within the city ~s*)
- (۳) پەرى نەپەر: ئەندازەي پى دراو.
- v.t.** سنوور بۇ دانان: كەمەرنەمە: ۋەستاندن:
- (*to ~ the powers of the State*)
- limitation (lim'ə-tā'shən), n.** (۱) سنوور دانان: سنوور بۇ دانان.
- (۲) سنوور (۳) كەم و كورپى: (*We all have our ~s.*)
- (۴) مەمەي مافى دان بە دادگا.
- limited (lim'it-id), adj.** (۱) سنووردار: پادەدار: بەستەرە.
- (۲) كەم (*a ~ success*)
- (۳) بەستەرە بە دەستور: (*a ~ monarch*)
- (۴) تەنھا لە چەند شونىنك دەمەستىت و پىنوار كەم ھەلگەگىت (شەمەندەفەر، پاس) ۵۰ بەرپەرسارى ھەر بەشدارىك بەپىي ئەر پارەمىيە كە دىلناۋە (كۆمپانىيائى بەشگە) (*a ~ company*)
- لە چاپدانى ژمارەيەكى كەم.
- (۱) بەستەرەمە: سنووردانەر:
- limited edition, limiting (lim'it-ij), adj.** (*- factors*)
- (۲) دىيارىكەر (پىزىمان): (۳) ۋەك لە ۋەشەي: " *this* " و " *several* " لەم ئور دەستەرە: بەشگە: " *several horses* "; " *this book* " .
- limitless (lim'it-lis), adj.** بىن سنوور: بىن ئەندازە: بىن پايان:
- لە پادە نەمە: يەكجار رۇر.
- limn (lim), v.t.** (۱) ۋىنەكىشان: ۋىنەكەرن: نەخشەكىشان.
- (۲) [*Archaic*] باسكەرن: ۋەسەف كەرن.
- (۳) [*Obs.*] پورونكەرنەمەي دەستنوس يا پەرتوك بە ۋىنە.
- limousine (lim'ə-zēn', lim'ā-zēn'), n.** لىمۇزىن، ئوتومبىلى
- گەرەو جونو كەشە
- limp (limp), v.i.** شەلەن: لەنگىن: بە شەلەشەل پىشەن.
- n.** شەل: شەلەر: لەنگىن: لەنگە.
- limp (limp), adj.** (۱) سىس: شل و شىۋا: شل: خار.
- (۲) لاۋزا: بىن ھىزا: ھىچ لە باردا نەبو: بىن توانا.
- limply (adv.); limpness (n.).**
- limpet (lim'pit), n.** (۱) گىاندارىكى قاروغدارە بە بەردى قەراغ دەريادە
- دەنوسىن (۲) كەسكى خۇ ھەلۋاسىنەر: كەسكى خۇي دەنوسىنەت بە
- يەككى كەرنەمە ئىي ئابىتەرە. (۳) چۆرە تەمەنەيەكە دەنوسىنەت بە لەشى كەشتىيەمە
- limpid (lim'pid), adj.** (۱) پۇش: برون (ئار، ئارۋەمە):
- (*~ streams*)
- (۲) پوون: ئوسراۋ: (*~ prose*)
- (۳) خاموش: بىن دەنگە كىش و مات:
- (*The early morning and evening were ~ .*)
- limpidity; limpidness (n.); limpidly (adv.).**
- limpkin (limp'kin), n.** بالندەيەكى لاق دىزىي قارۋەيىكارى ناو
- زەلكارى بە ناۋدا پىشەنمە دەنگەكى لە نالە دەچىت
- limulus (lim'yoo-ləs), n.** قوزانگە گەرە: شاققۇنك.
- limy (lim'i), adj.** (۱) لىنج: شىنكى لىنجى ۋەك دەمەكانە لىدراۋ.
- (۲) گەچى: گەچى ئىدنايە: ۋەك كەسە.
- linage, lineage (lin'ij), n.** (۱) ژمارەي دىيىرى ئوسراۋ يا چاپكارى
- لاپەرەيەك (۲) كرى دان بە ۋىزەوان بەپىي ژمارەي دىيىرى لاپەرەيەك.
- linchpin (linch'pin'), n.** (۱) بىزمارى راگىر يا چەسپىنەر: بىزمار يا
- مىخىكى سەردارە دەگىت بە تەرەرى پەرەمە بۇ راگرتنى پەرەمەكەو
- دەرەھاتنى (۲) بەشكى بىناغىي يا سەمكى: بەشكى يەككەر.
- linden (lin'dən), n.** سىنجو: چەند چۆرە دەرەختىكى گول زەردو
- پۇن خۇش گەلەكانىيان لە دل دەكات.
- line (līn), n.** (۱) پەت: گورسى: تەل: تەمەف: ھىزا: رايەل.
- (ب) تەل پادەماسى: (ج) شورتى پىيان: (د) (*pl.*) جلمو: لغاۋ.

نایه‌سند،
 get a line on, [Colloq.] بیستن دهر باره: پین رانین؛ بؤ دهرکوتن.
 hard lines, [Slang.] پین بهختی؛ نه‌دهختی؛ بهخت رهشی.
 hold the line. نه‌جوولان؛ بهرمانستی کردن؛ نه‌بزون؛ جزی خؤ به‌جین
 نه‌هیشتر؛ بهرمان (to hold the line on inflation)
 in line. (۱) پینک؛ راست؛ بهرین. (۲) گونجاو؛ یک‌نوا (۳) ناماده
 in line of duty, له‌کاتی به‌جینسانی نهرکی سهرشاندا (به‌تایبهتی له
 سوادا) (He died in line of duty.)
 line up. (۱) ریزبویون؛ برزکردن؛ پینچکه به‌ستن؛ قهتاره به‌ستن.
 (۲) رینکستر (۳) به‌ئینی پانپیشتی کردن لئوهرگرتن
 (to line up support for his plan)
 on a line, (۱) هه‌لویستی حؤ ناشکرکردن.
 on the line, پینک؛ تخت
 (He put his reputation on the line.) (۱) خمتنه مه‌ترسی‌مه‌وه؛ مه‌ترسی؛
 (۲) نه‌لیره‌یمو به‌لوی
 out of line. (۱) چوت؛ لار؛ خوار؛ نارینک.
 (۲) نه‌گونجاو؛ حیوان؛ له‌پین لادهر
 (He is out of line with the rest of the group.) (۲) لاسار؛ سهرکینش
 read between the lines, ماناو مه‌بستی شاروهری نووسراو یا روتار
 نؤزینمه؛ حویندنه‌وهی ئیوان دیره‌کان؛ بؤ مه‌بست یا مانای نه‌ئینی گهران
 toe the line, په‌پیره‌ی کردنی فرمان؛ فرمان جینه‌جیکردن؛ هل‌نان
 له‌سهر پین و شوین و نه‌نامه‌ی دیاریکراو بؤیشتن (نه‌ندامی رینکخراوینک یا
 فرمانگه‌به‌ک)
 line (lin), v.t. (۱) به‌رتیکرتن؛ چاکت. پانقن.
 (۲) گورقان یا کیسه‌پرکردن له‌پاره (به‌تایبهتی هی‌دنراو)
 (~ one's pockets (or purse)) (۲) به‌کاره‌ئنان بؤ به‌ر (Strong cloth ~ed the trunk.)
 lineage (lin'i-ij), n. بنه‌چه؛ باوونایرا؛ بنه‌ماله؛
 (a man of good ~)
 lineage (lin'ij), n. lineage.
 lineal (lin'i-əl), adj. (۱) به‌کسهر یا راست له‌بنه‌چه‌وه‌هاتو.
 (a ~ descendant (or heir)) (۲) له‌باوونایره‌وه بؤ‌ماوه؛ زگماکی: (a ~ prerogative)
 (۲) له‌یک بنه‌جین (relatives) (~)
 linear (lī) (۱) رپوخسار؛ سهروسیمه.
 -lineality (n.); linearly (adv.)
 linament (lin'i-ə-mənt), n. (۱) نیشانه
 (۲) راست؛ پینک؛ تایبهتی به‌هینتی راست.
 linear (lin'i-ēr), adj. (۱) هینل هینل؛ هینلدار (هونهر، نه‌خشه): (a ~ design)
 (۲) به‌کلایرا؛ نه‌نبا درنؤزه؛ نه‌نبا به‌درنؤزایی‌به
 (۳) باریکو درنؤز (a ~ leaf)
 linear equation, هاوکیشنه هینل؛ (حس) هاوکیشنه‌ی به‌عجا.
 linear measure, (۱) پیوانی دوروی
 lineate (lin'i-it, lin'i-āt'), adj. Also lined. میل؛ میل؛ سیدان؛
 هینلدار
 lineation (lin'i-ā'shən), n. (۱) به‌هینل نیشانه‌کردن؛
 دیاری کردن به‌هینل (۲) چپوه؛ چوارچپوه؛ که‌سهره.
 (۳) نه‌خشه‌به‌کی هینتی
 lineman (lin'mən), n. (۱) پیوه‌ری پووی زه‌وی.
 (۲) دانهر و چاککهری تملی تله‌فون و تله‌کتریک
 (پیشی دوروتنی "linesman")
 (۳) پیشکنیاری هینتی ناسنینی شه‌مه‌نده‌فر.

(۱) یاریکهری هینریشهر (هوتبولی نه‌مهریکی).
 (۲) که‌تان؛ رینس و نه‌زوو قوماشی که‌تان.
 (۳) شتومه‌کی که‌تان (به‌رگه سهرین و دوشک، سهرمین... هتد).
 (۴) جل‌وبهرگی که‌تان (کراس، دهرین و فانیهل).
 (۵) کاغزی ته‌نکی که‌تان.
 که‌تان؛ له‌که‌تان نه‌رووستکراو: (~ thread) .
 wash one's dirty linen in public, باسکردنی نا‌کوکی خیزانی و
 نا‌وخؤ له‌بهرچاوی خه‌ک.
 line of credit, = credit line.
 lineolate (lin'i-ə-lāt'), adj. هینتی یاریک‌هه‌ارپیکدا (زینده‌مهرزانی).
 liner (lin'ēr), n. (۱) هینل کیش.
 (۲) که‌شتی هه‌لمی سواری و فرزگی سهر پینگه‌به‌کی تایبهتی (که‌هاتوجوی
 رینک‌ویپک ده‌کهن).
 liner (lin'ēr), n. (۱) که‌سینکه که‌بهر ده‌گرزنده جل‌وبهرگ.
 (۲) بهر (جل‌وبهرگ، کلوزنی): (a helmet ~)
 linesman (lin'mən), n. lineman .
 (۲) یاریک‌هه‌مهری سهرپیشکی وه‌ریش (که‌نیشی نه‌وه‌به بزانی تویه‌که له‌کوئی
 یاریک‌گادیه‌وه نایا له‌دوره‌ویه یان له‌نا‌وه‌ویه) (به‌تایبهتی له "تمس" و
 "فتبولی نه‌مهریکی")
 line up, (۱) ریزبویون؛ برزکردن.
 (۲) چوت کردن؛ له‌گه‌ل به‌کتری به‌راستی دانان
 (۳) کؤمه‌ل کردن؛ گرده‌کردنه‌وه
 (She ~ed up a lot of evidence against him.) (۱) لایه‌نگری کردن.
 line-up (lin'up), n. (۱) رپوزه خه‌ک (به‌تایبهتی گومانباران له
 پولیسفاندا بؤ پشکنین یا ناسینه‌میان و نؤزینمه‌وهی تاوانبارکه).
 (۲) (۱) نه‌ندامی نه‌ست به‌یاریکهری تیپ: (~ a football) .
 (ب) لیسته‌ی نه‌م یاریک‌هه‌رانه.
 (۳) به‌نگرتنی کؤمه‌له خه‌ک، حزب، رینکخراو، یا کؤمپانیای هاومبه‌به‌ست و
 هاوانامانجو هاویرپو.
 ling (liŋ), n. جزه‌ماسی‌به‌کی دهریایی‌به
 -ling (liŋ), باشگرینکه به‌مانای: (۱) به‌کؤله؛ به‌جوک: (duckling)
 (۲) هه‌ج‌ویوه؛ پین بایه‌خ؛ بؤگن‌ویپس: (princeling, hireling)
 -ling (liŋ), باشگرینکه به‌مانای: به‌رهو؛ راده؛ بار: (darkling)
 linger (liŋ'gēr), v.i. (۱) مانعه‌وه له‌شویننکه زیاد له‌پینوست:
 زؤر به‌نگ، بوون؛ خؤ دواخستن:
 (He ~ed about after everyone has left.; Don't ~ too much.)
 (۲) سستی نواندن؛ خاوه‌هاوکردن: (to ~ over one's work)
 (۳) درنؤزه‌کیشان؛ به‌گیانه‌لایی؛ زؤر مانعه‌وه به‌گیانه‌لایی.
 (۴) به‌ره‌هوام بوون ههرچی چهند به‌کزیش بیت؛ نه‌برانه‌وه:
 (The memory still ~s.)
 کات کوشتر؛ کات به‌فیرودان.
 v.t.
 lingerie (län'zhə-rē'), n. (۱) جل‌وبهرگی که‌تان.
 (۲) جلی زوره‌وهی زنا؛ زورکرس.
 lingo (liŋ'gō), n. زمان و زاروهی تایبهتی به‌پیشه‌به‌ک که‌هه‌ر نه‌ندامانی
 نه‌وه پیشه‌به‌تری ده‌گهن (له‌پووی گالته یا سووکی‌به‌وه):
 (the ~ of medical men)
 lingua (liŋ'gwə), n. زمان یا نه‌ندامینی له‌زمان چووی له‌ش.
 lingua franca (liŋ'gwə fraŋ'kə), (۱) زمانیک؛
 تیکه‌لاوه له‌نیقالی و له‌ره‌نسی و نیسپانی و یونانی و تورکی و ههرمی که
 له‌به‌نده‌مکانی پؤزه‌لاکده قسه‌ی پین دهرکرت. (ب) زمانیک دوربه‌گه که
 خه‌لمکی چهند وولانیک زمان جیاوژ قسه‌ی پین ده‌کهن و به‌هؤزه‌وه له‌به‌کتری
 ده‌گهن. (۲) هؤی له‌به‌کترگه‌پیشتر.
 lingual (liŋ'gwəl), adj. (۱) زمانی (نه‌ندام). (۲) به‌زمان ده‌پیننؤز.
 n. ده‌نگینه یا تینیکه که به‌تایبهتی به‌زمان ده‌پیننؤز.

linguiform

linguiform (liŋ'gwi-fôrm), *adj.* دهك "l, t" - دهنگناسی .
 linguist (liŋ'gwist), *n.* له زمان دهجیت .
 (۱) كهسنكى چهند زمان زان .
 (۲) زمانهوان زانای زمان زمانان .
 linguistic (liŋ-gwis'tik), *adj.* (۱) زمانای تایبتهی به زمان .
 (۲) تایبتهی به زمانهوانی .
 linguistically (liŋ-gwis'ti-k'l-i), *adv.* لهپوری زمانهوانی پوره .
 لهپوری زمانهوه
 linguistics (liŋ-gwis'tiks), *n.pl.* زمانهوانی زمانانان
 زمانستی زمان
 lingulate (liŋ'gyoo-lāt), *adj.* له زمان دهجیت .
 liniment (lin'ə-mənt), *n.* مهنه مهنکی شله
 lining (lin'ing), *n.* (۱) بهرتیگرتن (کمر، چاکهت، پالتو) .
 (۲) بهر کمر او چاکهت و پالتو .
 (۳) ناوپوش ناواخن .
 link (liŋk), *n.* (۱) نهنقی زنجیر؛ نهنقه .
 (۲) (۱) پارچه یك باستره كه به شینگه له زنجیره یكی به پهنه مهنکرو .
 (ب) برگه؛ نهنقه؛ بهش؛ بهند . (a weak ~ in the evidence) .
 cuff link (۳) .
 (۴) په پوره ندى؛ بهند (a ~ with the past) .
 (۵) سهر بهكى زنجیری پووپووی زهوی (كه بریتیه به له ۷.۸۲ شینج) .
 (۶) شیمشی ووزه گه یاندن و بزواندن (مهكینه چیتتی) .
 v.t. پهنه مهنه ستان؛ له یكدان؛ یك پهنگرتن .
 v.l. پهنه مهنه ستان؛ له یكدان .
 link (liŋk), *n.* مهنخهل (ب) بهرینى خو بینجین) .
 linkage (liŋk'ij), *n.* (۱) له یكدان؛ پهنه مهنه ستان .
 (۲) زنجیره ی ووزه یا بزواندن .
 (۳) په پوره ندى نرنکی دوو چین یا زیاتر (زینده وهر زانی) .
 link-boy (liŋk'boi), *n.* مهنخهلچى ههنگری مهنخهلنیکه بؤ
 پئ پرومات کردنهوه بؤ خهنك له شموردا . (پهنشی دهورتی: linkman) .
 linking verb, (be, is, are, appear, seem, become, etc.)
 link-man (liŋk'mən), *n.* = link-boy .
 link (lin), *n.* (۱) تالگه (۲) گزمی ژیر تالگه . (۳) چه می لیز
 linnet (lin'it), *n.* بالنده بهکی بچوکی قاره یی دهنگ خوزه .
 linoleum (li-nō'li-əm), *n.* مهنه مای زه مهنه داپوشین .
 linseed (lin'sēd), *n.* تۆگه تان
 linseed oil, یۆنی تۆگه تان
 lint (lint), *n.* (۱) سارغی؛ لۆکه ی برین پیچان .
 (۲) تۆبه له ریشالیکه كه له جل ده پهنه مهنه و شی ده پهنه مهنه (وهك له مهنوای جل شتن) .
 (۳) ریشالی دهوری تۆوی په مهنو
 lintel (lin'tl), *n.* چینی سهر ده رگا و پهنه مهنه؛ سهر ده رگا و پهنه مهنه .
 linter (lin'tēr), *n.* (۱) مهكینه ی لیکردنهوهی ریشاله کورته کانی كه
 به تۆوی په مهنووه ده مهنینتهوه پاش جیا کردنهوهی په مهنو له تۆوه گه .
 (۲) (pl) نم ریشاله کورتانه (كه ده کورتن به سارغی نهنستوری شت ههلچن) .
 lint-white (lint'hwit), *n.* = linnet .
 lion (li'ən), *n.* (۱) شیر؛ نرنه شیر . (۲) كهسنکی نازا .
 (۳) كهسنکی بهناوبانگ . (۴) دروشمی نینگلته ره .
 (۵) (۱) کونهنستری شیر . (ب) پنهنجه مهنوچ (هنهنستریه وان) .
 lioness (li'ən-is), *n.* شیر ی دایكه شیر ی مهنینه .
 lionet (li'ən-et), *n.* به چكه شیر
 lion-hearted (li'ən-här'tid), *adj.* زور نازا
 lionize (li'ən-iz), *v.t.* (۱) شكوپندان زور ریزلنگرتن (وهك له كهسنکی نازا) .
 ناوردا . [Rare] . (۲) سردان له جینگه خوش بهناوبانگه کانی شارنك .
 lion's share, بهشی شیر؛ بهشی گهره و باش؛ بهشی زل

liquorish

lip (lip), *n.* (۱) لئو؛ لچ . (۲) شتیکی وهك لئو؛ (۱) قهرافی برین .
 (ب) لئو یا ده می سوراهی و پباله و کووب . هنت .
 (ج) ده می شمشال و کهره نا (د) ده می تیغ
 (۳) [Slang] . قسمی قووی ناشرین .
 (۴) ماچ کردن؛ لئو تئوه بان؛ لئو لئدان .
 (۵) لئو خستنهنسهر شمشال یا کهره نا بؤ لئدان .
 v.t. (۱) سهر زاری؛ درؤ؛ تنها به ده مهن: (service -) .
 (۲) لئوی (دهنگناسی)؛ به لئو بیژراو (تیپ): (a ~ consonant) .
 adj. لئوی خو گهنستا؛ خو گرتن و توره می و پهستی
 bite one's lips, پیشان نهدان .
 hang on the lips of, به ووردی کوئی لنگرتن؛ باش سهرنج پئدان .
 keep a stiff upper lip, [Colloq.] . ووره بهر نهدان؛ هنترسان .
 smack one's lips, شمه قه له لئو ههنساندن له خو نشیدا .
 lipid (li'pid, lip'id), *n.* Also lipide, چهوری و ماده ی تری وهك
 چهوری (كه له گهل پروتینات و نیشاسته ده بناغی شانن) .
 lipo-, lip- (lip'ō, lip'ō), پهنشگرنگه به مانای؛ چهور؛ چهوری .
 lipoma (li-pō'mə), *n.* برینی چهوره پشال
 lip-read (lip'rēd'), *v.t. & v.l.* لئو خو نندنهوه
 -lip-reader (*n.*) .
 lip service, لایه مهنگری درؤ؛ پالهنشی سهر زاری؛ تنها به ده مهن:
 (to pay ~ to a cause, an idea, a person, etc.)
 lipstick (lip'stik), *n.* سهرورای لئو .
 liquate (li'kwāt), *v.t.* جیا کردنهوهی کانه زای دهن شته مهنه له یكتر
 به تواندنهوه .
 liquefaction (lik'wə-fak'shən), *n.* کردن به شله؛ بوون به شله
 liquefy (lik'wə-fi'), *v.t.* کردن به شله؛ گزین به شله
 (۱) به تواندنهوهی شتی پهق (ب) به گزینى گاز به شله
 بوون به شله .
 v.l. دهوتیتهوه؛ بؤی هه مهنه بقوتنهوه
 liquescent (li-kwes'nt), *adj.* جوزه مای خواردنهوهی کهنوی به مهنی مهنه
 liquour (li-kūr'), *n.* شیرینی بؤزو بهرامه خوزه
 liquid (lik'wid), *adj.* (۱) شله؛ شل؛ رهوان . (۲) بوون (ههوا) .
 (۳) رهوان (هوناره) . (verse -) .
 (۴) به ناسانی ده گزینتهوه به پاره پهق: (assets ~) .
 (۵) هه مهنشه گوزا؛ نه چه سپاو: (convictions or ideas ~) .
 شله؛ شله مهندى؛ شلالو .
 n. (۱) برهنهوه (قهز، یژاردن)؛ پاکتاو کردن .
 liquidate (lik'wi-dāt), *v.t.* (۲) پاک و پیس کردنى حسابی کومپانیایهکی ناموت؛ پاک کردنهوهی حساب
 (۳) قهر زانهوه؛ قهرز پاک کردنهوه .
 (۴) گزینتهوه به پاره پهق .
 (۵) کوشتن؛ بهنبر کردن؛ سهر کردن به گومدا: (to ~ one's enemies)
 قهر زانهوه؛ قهرز پاک کردنهوه .
 v.l. -liquidation (*n.*) .
 liquidator (lik'wi-dā'tēr), *n.* بهرهنسپاری برهنهوهی حسابی
 کومپانیایهکی ناموت، خانوو بهر مهنهك، یا مهناتیهك .
 liquidity (li-kwid'ə-ti), *n.* (۱) شله یی؛ شلیتی .
 (۲) به گزینتهوهی پهنیست پاره پهق بهده ستوه بوون یا سهر مهنه ی وهما كه
 به ناسانی بگزینتهوه به پاره پهق .
 liquor (lik'ēr), *n.* (۱) خواردنهوهی سهرخوشکرا خواردنهوهی کهنول .
 (۲) شله (گوشتا، خوشای) . (۳) دهرمانیکی له ناوردا گهواره .
 v.t. [Slang]. [~ up], سهرخوش کردن؛ خواردنهوهی کهنول پئدان .
 v.l. [Slang]. [~ up], زور خواردنهوه؛ سهرخوش بوون
 liquorice (lik'ēr-is, lik'ēr-ish, lik'rish), *n.* = licorice .
 liquorish (lik'ēr-ish), *adj.* (۱) lick'erish
 (۲) حهز له خواردنهوهی کهنول کهر

lira

lira (lêr'ə), *n.* لیره: سکه‌ی ایتالیا و تورکیه.
lisp (lisp), *v.t.* (۱) پسه‌پس کردن: به پسه‌پس قسه‌کردن.
 (۲) وک متدال قسه‌کردن
v.t. به پسه‌پس قسه‌کردن
n. پسه‌پسی زمان: زمان پسی: پسه‌پس.
lissome, lissom (lis'əm), *adj.* (۱) چیز: نرم: مکنشمان.
 (۲) لمش سووک: سووکله: خبیرا.
list (list), *n.* (۱) تیلداسکینکی لیکراوه له قهرافی داگراوه‌ی قوماش.
 (۲) میلی رهنکا ورنگی قوماش (۳) پارچه تخته‌ی مکی باروک و دریز.
 (۴) قهراغ: پراویز (۵) سهردیتر: (۶) لیسته.
v.t. (۱) پراویز داگرتنه‌وه: پراویز گرتن (۲) میل میل کردن.
 (۳) (۱) لیسته‌گرتن: نووسین به ریز (ب) خسته لیسته‌وه: نووسین له لیسته‌وه.
 (۴) زهری کتیلان و تودان له همان کاتده
 (۵) [Rare] . جز نووسین به سهربان (۳) زهری کتیلان
v.t. (۱) بملل بوون: پین رازی بوون
 (۲) ویستن: همرس لی بوون.
list (list), *v.t. & v.i.* به‌لاداکه‌وتن (کشتی): لاریبوونوه.
n. لاری: لاریبوونوه
list (list), *v.t. & v.i.* [Archaic] کوئی لیگرتن
listen (lis'n), *v.i.* (۱) گوئیگرتن
 (۲) به‌قسه‌کردن: تاموزگاری وهرگرتن: تمین وهرگرتن.
n. گوئیگرتن
-listener (*n.*) گوئی لیگرتن (له تله‌فونی خه‌ک، رادیو... هتد).
listen in, سووسه‌گا شویندینکی نه‌نی‌یه بو گوئیگرتن له دوزن و سووسه وهرگرتن.
listening post, هوجا: گاسن
lister (lis'tèr), *n.* (۱) لیسته‌گرتن: نووسین له لیسته‌وه
 (۲) ناوینکی سهر لیسته. (۳) لیسته.
listing (lis'tin), *n.* بین تاقه‌ت: لشر دا‌هیراوه: سست: خاوا: ماندووا: بین هیز.
listless (lis'tlis), *adj.* (۱) پهریزتر: یاریگا
 (۲) (۱) یاریگا: گوره‌یانی مله‌لی. (ب) مله‌لی. (۳) مهبانی جه‌نگ.
lists (lists), *n.pl.* چوونه مهبانی مله‌لی‌وه: چوونه مهبانی نا‌کوکی یا جه‌نگره
enter the lists, جه‌نگره
lit (lit), (1) *alternative past tense and p.p. of light.*, (پوواک کرده‌وه)
 (2) *alternative past tense and p.p. of light.*, (دابه‌زین).
litany (lit'n-i), *n.* نزه‌ی مکی جه‌ماوه‌ری‌یه قه‌شه ده‌یخوینتیره‌وه و خه‌کنی کلنسه‌که بوی ده‌سندنه‌وه
litchi (lê'chê'), *n.* جزره دره‌ختینکی همیشه سه‌وزی چینی‌یه
-lite (lit), *Also -lyte,* پاشگرینکه به‌مانای به‌رد.
liter (lê'têr), *n. Also litre,* لیت.
literacy (lit'èr-ə-si), *n.* خوینده‌واری
literal (lit'èr-əl), *adj.* (۱) تیپی: یینی: به تیپیک درده‌بیرین (شهره):
 (۲) ده‌قارده‌ق: مانای ده‌قارده‌ق: مانای ووشه به ووشه:
 (۳) (a ~ translation)
 (۴) (۱) تایبه‌تی به مانای ویک‌وه‌وان یک به یک نه‌ک معجازی:
 (the ~ meaning of a passage)
 (ب) تایبه‌تی به مانای بنجینه‌یی ووشه‌یه‌ک.
 (۴) ووشک (مروء: میشک): ناسا: مانای ووشه لیکدره‌وه به‌پنی مانای ناشکرای ووشه‌که نه‌ک معجازی و شاراوه: (He has a ~ mind).
 (۵) ساده: ساکار: پووت: نه‌رازوه: (the ~ truth).
-literalness (*n.*)

litigation

literalism (lit'èr-əl-iz'm), *n.* (۱) لیکدانه‌وه‌ی ده‌قارده‌ق
 لیکدانه‌وه‌ی ووشه به ووشه. (۲) دهر‌بیرینی باریکه له هونه‌ردا به‌پن پارزاندنه‌وه و به شیوه‌ی مکی زرد نزه له راستی‌یعه.
-literalist (*n.*); **literalistic** (*adj.*).
literality (lit'èr-əl-ə-ti), *n.* (۱) ده‌قارده‌ق: ووشه به ووشه.
 (۲) مانای مکی ووشه به ووشه‌یی یا ده‌قارده‌ق.
literalize (lit'èr-ə-liz'), *v.t.* (۱) گوئیگرتن ده‌قارده‌ق یا ووشه به ووشه.
 (له زمانیکه‌وه بو زمانیک).
 (۲) لیکدانه‌وه‌ی مانای ناشکرا نه‌ک شاراوه و معجازی.
literally (lit'èr-əl-i), *adv.* (۱) ووشه به ووشه: ده‌قارده‌ق:
 به‌پن پارزاندنه‌وه به‌پنی مانای ناشکرا نه‌ک معجازی:
 (Translate this passage ~).
 (۲) [Colloq.], به‌پن هیچ پیوه‌نان: به راستی:
 (He ~ flew into the room).
literary (lit'ə-rer'i), *adj.* (۱) ویزه‌یی (نه‌ده‌یی):
 (a ~ magazine)
 (۲) (۱) بو ویزه شیوا: (a ~ style).
 (ب) له نووسیندا به‌کاره‌یتران نه‌ک له دووندا: (a ~ language).
 (۳) ویزه‌وان: شاره‌زای ویزه: له‌ده‌ب خول: ویزه‌وان: (a ~ man).
 (۴) تایبه‌تی به نووسران و پیشه‌کیمان: (~ circles).
 (۵) ووشک: شاره‌زای‌یه‌کمی تنها له کتیب خویندنه‌وه‌وه هاتوره.
literate (lit'èr-it), *adj.* (۱) خوینده‌وار.
 (۲) پووشنیر: زانا: تیگه‌میشور
 (۳) ویزه‌وان.
n. کسینکی خوینده‌وار: زانا، یا ویزه‌وان.
literati (lit'ə-rā'ti, lit'ə-rā'ti), *n.pl.* (۱) نووسران: ویزه‌وانان
 بوونان. (۲) چینی پووشنیر.
literatim (lit'ə-rā'tim), *adv.* = **literally.**
literature (lit'èr-ə-čhēr, lit'ra-choor'), *n.* (۱) ویزه: له‌ده‌ب.
 (۲) سهرجه‌می شتی نووسراوه‌ی دهر‌باری باسک.
 (۳) [Colloq.], چاپه‌ممنی (نامینکه، بلونامه، شتی پروپاگنده).
-lith (lich), پاشگرینکه به‌مانای: به‌رد.
lithe (lith), *adj.* چیز: نرم: مکنشمان.
lithesome (lith'səm), *adj.* = **lithe.**
-lithic (lich'ik), پاشگرینکه به‌مانای: تایبه‌تی به چرخینکی تایبه‌تی (neolithic), به‌کاره‌یثانی به‌رد.
litho-, **lith-** (lith'ə), (lithograph) پاشگرینکه به‌مانای: به‌رد.
lithograph (lith'ə-graf', lith'ə-gräf'), *n.* وینه یا چاپی لسه‌ر. به‌رد کوا.
v.t. چاپ کردن یا وینه دهره‌یثان لسه‌ر به‌رد.
-lithographer (*n.*); **lithographic** (*adj.*);
lithographically (*adv.*)
lithography (li-thog'ra-fi), *n.* چاپ کردن به‌ردی:
 نووسین یا نه‌خطه و نیگارکیشان لسه‌ر به‌ردی ساف و وینه لسه‌ر دهره‌یثانی.
lithoid (lith'oid), *adj.* به‌ردین: به‌رد.
lithotomy (li-thot'ə-mi), *n.* به‌ردی ناو میزهدان دهره‌یثان (نه‌شترکرای).
lithotripsy (li-thot'ri-ti), *n.* هاریشی به‌ردی میزهدان (پزیشک‌هوشی).
litigable (lit'i-gə-b'l), *adj.* ده‌توانی: بدری: به دادگا.
litigant (lit'ə-gant), *n. & adj.* دادخول: دلواچی یا داوا لسه‌ر:
 هردو لای داوا‌یه‌ک.
litigate (lit'ə-gāt'), *v.t. & v.i.* دان به دادگا:
 دان به دادگا: داواکاری دان به دادگا.
 دان خواستن.
litigation (lit'ə-gā'shən), *n.* (۱) دادخول: دان به دادگا:
 ده‌وتی داواکاری له دادگا. (۲) داواچینی‌یه‌ک.

litigious

litigious (li-tij'əs), adj. (1) نورو شکانکرا حمز له شکانکرا: شپه ننگیز (2) له دادگا دهر پرتومود (3) تايبه تي به دادگا.
litotes (li'to-tēz), n. دهر پرتي شتيك به په رچدانه موي دژكه كي: (This is no small problem.; no rare occurrence)
litter (lit'er), n. = liter. (1) دسته به موي نمخوش گواستنه (2) پووش و په لاشي به كار هينراو بو ژير مخري گياندار يا داپوشيني نمام. (3) سكيك: سرچمي توتوله سمگ، بچكه پشيله، يا بچكه گيانداري تري به يك سكه له دايكوو. (a ~ of puppies)
(4) زيل: ششي پيس وپوخل: پاشاخو.
(5) پيس وپوخل: پيس: نارنك وپيكي.
(6) زمينه ي دارستان (كه پووش و گه لكاني نه ختيك گه نيون).
v.l. (1) پووش بو كردن به ژوره خرا: جن بو ناماده كردن له پووش: (to ~ down a stable, horse, etc.)
(2) ترمكړ.

(2) (to ~ up) ، پيس وپوخل كردن: تيكدان به سره يمكا: (to ~ a deck with papers; to ~ up one's room.)

v.l. ترمكړ: زرين (سهگ وپشيله).
litterateur (lit'er-a-tūr'), n. ويزه وان: نووسر
litterbug (lit'er-bug'), n. شونځي گشتي پيس وپوخلكر: كه مينه كه ششي پيس وپوخل به هممولايه مكا فري دودات.
little (lit'l), adj. (1) بچوك: بچوكه: وورديله: وورديله: بچكولانه. (2) كم: نهخت: توژ. (3) كورت (ماوه، دورې، كات): كم غايدن. (4) ناگرنگ: بچوك (له گرنگيدا): (the rights of the ~ man).
(5) كرا: كم هيز: بن هيز. (6) بن بايهخ: هيج وپوچ.
(7) نهسك (ميشك): بچوك: نهكراوه: (a ~ mind).
(8) كوزيه: بچكه: لاو: مندان.

adv. (1) كم: تا راديه كي كم: نهختيك.
(2) هيج (He ~ suspects the plot.)
n. (1) كم (L ~ will be done about it.)
(2) ماره يكي كورت: ماره يكي كم: پري يكي كورت.

little by little, make little of, think little of,
(1) بايهخ پڼ نه دارا: گوي پڼ نه دارا: به هيج دانه نان.
(2) بايهخ پڼ نه دارا: گوي پڼ نه دارا: به هيج دانه نان: به گرنگ دانه نان (2) پارايي نه كړن: دوو دلي نه كړن وورچي بچكوله: كو نه ستيزه يه كه: حوتوانه بچوكه په منجه توتو.

Little Bear, little finger, liturgical (li-tūr'ji-k'l), adj. تايبه تي به نهرتي نوژنو دوعا له كلنيسدا

liturgics (li-tūr'jiks), n.pl. زانستي نوژنو دوعا ي جهامو موي: ليكولنه موي نهرتي نايبي.

liturgist (lit'er-jist), n. (1) لايهنگري نهرتي نايبي له كلنيسدا.
(2) نهرتي نايبي ناسا: زاناي نهرتي نايبي كلنيسدا.

liturgy (lit'er-ji), n. شيوه ي خوداپهرستي له كلنيسدا: نهرتي نايبي له كلنيسدا په تايبه تي هي نوژنو دوعا.

livable, liveable (liv'ə-b'l), adj. (1) بو تندا: ژيان باشه (خانوي). ژورن: به كاري تندا ژيان ديت. (2) دهر دهر ي ژيان، بارنكي تايبه تي ژيان: له كلفي دهر دهر ي: بهرگه ي دهگري (ناخوشي ژيان).
(3) له كلفي هلد مكرنت (مروژ): ژيان له كلفي دهر دهر ي.

live (liv), v.l. (1) ژيان: ژيان
(2) حانوه: هلكردن: دهر يردن.
(3) به جوړنكي تايبه تي ژيان بردنه سر.
(4) به خوشي و پو ناسوودهي ژيان: (They ~).
(5) خو ژياندا: ژيان له سره: پڼ چوون بهر يوه: (She ~s on fifty dollars a week.)
(6) پڼ ژيان: (Bats ~ on insects and fruit.)

liveryman

(7) نيشتمني بوون: دانيشتن: ژيان: (He ~s in England.)
(8) له يادا مانهوه.

v.l. (1) به كردهوه كردن: (He ~s his faith.)
(2) بردن سره: (She ~ed a useful life.)

live and let live, live down,
ليبوردن هه بوون: بزي و بيله خهلكيش بزي
(1) سرينه موي كردارنكي ناپه مند به ژياني پاك.
(2) زالبوون به سره شهره مزاری يه مكا به ريماري راست گرتن.

live high, live in, live it up, [Colloq.], live through,
به خوش گوزهراني و ناسوودهي ژيان.
له گهل خاومن ماله كه ده ژي (كاره كم).
ژور خوش پابواردن
دهر يردن: هلكردن:
(to live through a frightening experience.)

live up to, (1) به گوزهر ي پيو باره ي يا په پيره نيك ژيان: په پيره موي كردن: (to live up to certain ideals)
(2) هينا ندي نه موي چاومروان دهگري: كردني كاري چاومروان كراو: (to live up to a great reputation)

live with, (1) له گهلدا ژيان. (2) هارسه موي كردن.
live (liv), adj. (1) زيندوو. (2) چالاک: ووريا: زيت.
(3) گهرم: (a ~ political issue).
(4) گزدار: دانه مكاروه: (a ~ spark).
(5) دانه مكارو او ناسووتاو زيندوو: (a ~ match).
(6) گهرم: زيندوو (تقمه مني): راسته قينه: (~ ammunition).
(7) نه تقيو: زيندوو: (a ~ shell).
(8) گهش: بريقه دارا تيز (رنگ): (~ colors).
(9) گهرم (تقل كارمه): كاره بای له سره: (a ~ wire).
(10) پر له خهلك: جمه ي ديت.
(11) پاك (هوا).
(12) راسته خو (ناهنگ، كوي، بهرنامه... هت): (a ~ concert).

liveable (liv'ə-b'l), adj. = livable.

livelihood (liv'li-hood'), n. بوژنو: گوزهران: دهرامت.

lively (liv'li), adj. (1) [Rare] ژيان ناسا
(2) چالاک: زيت: بزوك: به تين
(3) گهرم (كوي): به جوش (a ~ session of the council).
(4) به كه يفا: زيندوو.
(5) گورج وگول: خيرا.
(6) توند (يا، سره): (a ~ breeze).
(7) پوون: گهش: به شوق: (~ colors).
adv. به چالاکي: به تينهوه: به گورج وگولي.

adv. جوش تيفستن: گهرم كردن (كوي).
lively (adv.); liveliness (n.).
liven (liv'en), v.l. (~ up), (1) چوش سندن: جوش تيكردن: گهرم بوون.
(2) داره پووي يكي هه ميشه سموزي دار سهختي نه مري كايه يه.
(3) جگه را جهرگ. (4) كانگه ي همت و ناروون.
(5) جگه موي نه خوشه.
(6) تهنك جيكلانه: تووړه وقرق.
(7) چهند جزره پووه كيكي دهنگا پوهنگ له قهره نهچن.

live oak, (1) جگه را جهرگ. (2) كانگه ي همت و ناروون.
liver (liv'er), n. (1) جگه موي نه خوشه.
(2) تهنك جيكلانه: تووړه وقرق.

liverish (liv'er-ish), adj. [Colloq.], چهند جزره پووه كيكي دهنگا پوهنگ له قهره نهچن.
liverwort (liv'er-würt'), n. (1) بهرگي تايبه تي (وهك هي بهر دستان يا پيشه يه كي تايبه تي). (2) نوانه ي شم بهرگه تايبه تي به له بهر دهكند.
(3) پاگرتن و به خيو كردن: نه سپ بو خاوه نه كي به كړي.
(4) پاگرتن نه سپ و گاليسه كه بو به كړيدان.
(5) تهويله ي نه سپي كړي: خان.
(6) داني خانو و زهوي وزار به خاوهني تازه ي.

livery (liv'er-i), n. (1) بهرگي تايبه تي (وهك هي بهر دستان يا پيشه يه كي تايبه تي). (2) نوانه ي شم بهرگه تايبه تي به له بهر دهكند.
(3) پاگرتن و به خيو كردن: نه سپ بو خاوه نه كي به كړي.
(4) پاگرتن نه سپ و گاليسه كه بو به كړيدان.
(5) تهويله ي نه سپي كړي: خان.
(6) داني خانو و زهوي وزار به خاوهني تازه ي.
liveryman (liv'er-i-mən), n. (1) بهر دستان: په نجه م: پياو.

(A) پرسپار کردن به جزئی که نو و لایه‌های مهبسته بیدرشته.
 (۱) گولنه تیختست: داگرتنهوه. (۲) داگرتهوه: تقه‌مندی تیختوران.
 (۱) بارکراو: باری پیوهی.
 (۲) داگرتهوه: پر گولنه: پ. (۳) [Slang]، سرخوش.
 (۴) [Slang]، دمه‌لمندا: پارهدار.
 (۱) کوپیره: خهپله: لمراشه نان: (a ~ of bread).
 (۲) کیکیکی گموره.
 (۳) تمبه‌قیته خوارده‌مندی: (a salmon ~).
 (۴) کله شه‌کر.
 (۱) سورانهوه: تیش نمکردن: خوستنمهوه: جاده‌پیوان.
 (۲) کات به‌غیردان لمرش تیش: خو خه‌ریک کردن لمرش کار.
 v.t. (~ away),
 کات به‌غیردان: سورانهوه.
 (۱) کسینکی بن تیش‌وکار: کسینکی کارنه‌کر.
 (۲) پیاقوینکه له نعل ده‌چین.
 (۱) خاکی له خو‌لو و لو لینه و زینده ماده پیکه‌تور.
 (۲) قوری شیلراو (بج خشتکاری).
 v.t.
 خشت سوروستکردن بهم قوره: درز پیکردنمهوه بهم قوره.
 (۱) لمرز (به‌تایبندی که سوودی لمرش بدرئ):
 (to get a ~; to take out a ~; to give a ~)
 (۲) خواسته‌مندی: دستمورا.
 (۳) لمرز پیندان: دستگزیسی: پیدان به نامانته.
 (۱) به نامانته پیدان.
 (۲) به لمرز پیندان: لمرز پیندان به قازنج.
 سووخو: زور سوو خور (به‌تایبندی هی قدمه).
 رووشی خواستراو (له زمانیکی ترهوه و کراو به هی خق):
 (وهک هم رووشانه له لمره‌نسی و نامانته‌ییموه):
 encore, kindergarten, hors d'oeuvre
 نامبدن: (They were ~ to depart).
 لژدیق لی بوون: ییزلیها تهنوه: حمز له چاره نمکردن.
 loathe (lōth), v.t.
 loathful (lōth'fəl), adj. [Rare], = loathsome.
 loathing (lōth'ing), n.
 loathsome (lōth'səm), adj.
 قیزلیها تهنوه: (a ~ person, act, etc.).
 loaves (lōvz), n. plural of loaf.
 (۱) [Dial.], کسینکی زلی حوژل سست.
 (۲) توپ لیدانیکه که ده‌چین به هواداو له پشتمهوه‌ی یاریکای برامبردا
 ده‌گیرسیتنمه (یاری تنس).
 v.t.
 لیدانی توپی تنس بهم جزوه.
 (۱) به سستی و نا‌قولایی جوولانهوه.
 (۲) لیدانی توپی تنس به هوادا.
 lobar (lō'bēr), adj. (~ pneumonia).
 lobby (lob'i), n.
 (۱) سالوژی چاورچی کردن و حورانومه (نوتیل).
 لمرمانگه. (۲) سالوژنیکه گوره‌یه له تهنیش هژلی پهرله‌مانی ناوچهوه
 (کراومتهوه بژ خملک). (۳) دمندی پروپاگنده‌کران له‌لای پهرله‌مان
 (بژ سرخسستن یا ژورخسستن مسئله‌یهک): (the tobacco ~).
 پروپاگنده کردن له‌لای پهرله‌مان و نه‌ندامه‌کانی (بژ سرخسستن یا
 ژورخسستن مسئله‌یهک): (to ~ for a cause)
 پروپاگنده‌مندی لای پهرله‌مان (بژ دستگدان
 لمرش مسئله‌یهک و سرخسستن).
 lobe (lōb), n.
 (۱) نمره گۆشته‌ی گوئ.
 (۲) پهره (دل، سی، جگر، میشلک): لؤ: خانه:
 (the ~ of the brain, lung, or liver)
 (۲) خانه‌ی گه‌ؤ
 لیکردنمهوه‌ی پهره‌یسی سی، جگر،

(۲) پیشه‌چی‌یه‌کی خاری نه‌ندن
 (۳) خانچی: معیتر (که له تهریلدی له‌سپی کرئدا کارده‌کات).
 livery stable,
 ته‌ویلدی له‌سپو گالیسکه‌ی کرئ:
 ته‌ویلدی له‌سپ به‌خیزکردن بژ خارنه‌مندی به کرئ
 lives (livz), n. plural of life.
 livestock (liv'stok'), n.
 live wire,
 مهره‌مالات: ناژهن
 (۱) تهل کاره‌مای گهرم: تهل کاره‌ما له‌سهر.
 (۲) [Colloq.], کسینکی زیت و روویاو چالاک.
 livid (liv'id), adj.
 (۱) شین بووهوه: پینست، گۆشت: شین.
 (۲) پهنگ زهره هملگراو (له تووره‌ییدا یا به نه‌خوشی): (~ with rage).
 (۲) زور توره
 -lividity (n.); lividness (n.); lividly (adv.).
 living (liv'ing), adj.
 (۱) زیندور
 (۲) چالاک: به‌تن: به‌کان: (a ~ institution).
 (۳) تایبندی به‌وانه‌ی زیندورن: (withing ~ memory).
 (۴) ناوی لمرش ده‌یوات: په‌وان: (a ~ stream).
 (۵) زیندور (زمان): هیشقا قسه‌ی پین ده‌کرنت: (a ~ language).
 (۶) پاسته‌قینه: ده‌قارده‌ق: (the ~ image).
 (۷) (۱) تایبندی به زیان: زیان: (~ conditions).
 (ب) بهشی ژانیکه مام ناوه‌ندی ده‌کات (a ~ wage).
 n.
 (۱) ژیان: ژین زیندورینی.
 (۲) گوزهرار: ژینوی (He must work for a ~).
 (۳) شیوه یا پندی ژیان (a higher standard of ~).
 (۴) زهوی‌وزاریکی به کلنسه به‌خشارا (که به‌بووه‌مندی قمشای پین ده‌ؤی).
 the living,
 زیندوران: نه‌وانه‌ی زیندورن
 living death,
 ژانیکه تال و ناخوش
 living room,
 ژوروی میوان: ژوروی دانیشتن: دیوه‌خان.
 (پیشی ده‌ورتن: "sitting room" و "parlor").
 living wage,
 موچه‌یهک که بهشی ژانیکه مام ناوه‌ندی ده‌کات.
 lixivate (lik-siv'i-āt'), v.t.
 پا‌لوئن (به کوئندن)
 -lixivation (n.).
 lizard (liz'ērd), n.
 لامه: گیانداریکی له‌سریکای باشوره له توخسی
 llama (lä'mə), n.
 حوشتره به‌لام سچورکتره و کوپاره‌ی نی‌چه بژ بارکینشان به‌کاردینت و گوشت و
 شیرکه‌یهشی ده‌خورنت.
 lo (lō), interj.
 سه‌ریکه: تهماشاکه: (~ and behold!).
 loach (lōch), n.
 ماسی‌یه‌کی ناو روماره
 load (lōd), n.
 (۱) بار: بارگه: کوژل
 (۲) پیوانه یا سه‌نگینکی تایبندی: (a ~ of wood).
 (۳) (۱) بارنکی قورس
 (ب) بارنکی قورس به مینشکهوه یا به کوژنهوه: نمرک
 (That's a ~ off my mind.)
 (۴) داگرتهوه: چه‌کی ناگرین.
 (۵) [Colloq.], زور: فره: نیچگار زور. (She has ~s of friends).
 (۶) نه‌وکی ماموستا: (~ a heavy teaching).
 (۷) ته‌ووژی کاره‌ما
 v.t.
 (۱) پرکردن: ناخچن: (They ~ed the sacks with wheat).
 (۲) بارکردن: بارینتان: خستنه‌سهر
 (They ~ed the boxes on the truck.)
 (۳) باری قورس یئاز: پساندن: نه‌ریکی زور خستنه سهرشان.
 (۴) زور پیدار: (They ~ed him with honors).
 (۵) داگرتهوه: چه‌کی ناگرین: گولنه تیختست: فیضهک تیختست:
 (to ~ a gun)
 (۶) فیلم خستنه کامیراره: (to ~ a camera).
 (۷) ناپوخته‌کردن: روونکردنمهوه: (They ~ed the wine).

loblolly

loblolly (lob'lof'i), n. مینشک هتد. به نهشتهکاری.
 (Obs.) [Obs.] شوژیای خست.
 (Colloq.) کسینگی زلحوی کمر.
 (Colloq.) چالینگی قوپاری.
 lobo (lō'bō), n. جزره گورگینگی گه وره به.
 lobotomy (lō-bot'ə-mi), n. لاپرینی همدئی پهری مینشک به
 نهشتهکاری (که دهینقه هوی هست نهمانی نهخوشهگه).
 lobster (lob'stēr), n. کوللی دهریا
 lobule (lob'ül), n. لوب جکوله: لوب پهره جکوله (مینشک، سی، جگس).
 lobular (adj).
 local (lō'kəl), adj. (۱) تایهتی به شوینیک یا ناوچهیهک.
 (۲) ناوخو: ناوخوی: خومالی: (government) (~).
 (۳) تمسک: (outlook) (~).
 (۴) تایهتی به نهوامینگی لاش نهک هممووی: (anesthesia) (~).
 (۵) ناوخو (شهمندهفر- پاس): له گهلیک شوین دهرهستیت: هی ناوشار:
 (a ~ train)
 n. (۱) شهمندهفر یا پاسی ناوخو (که له گهلیک شوین دهرهستیت).
 (۲) لقی ریکخارونیک (بهتایهتی بهکیتی کریکاران).
 (۳) کسینگی خوچینیی.
 local color, خونوریتو تایهخوی ناوچهیهک (که نورسرنیک له چرکله
 یا شانوانامهیهکدا پاسی دهکات بو نژیک کورنهموی له خویندمهوان).
 locale (lō-kal', lō-käl'), n. (۱) شوین: حن: بهتایهتی جینگهی
 پرودانیک. (۲) شوین یا دهروربهری چیرۆکنیک (ویژوه).
 local government, فمرانزهروری ناوخو
 localism (lō-k'l-iz'm), n. (۱) خو شریتی ناوچهیی
 (۲) روشه یا ورتهمینگی تایهتی به ناوچهیهک.
 (۳) حمر له ناوچهیهکی تایهتی کردن: بهسترانوه به ناوچهیهکهم.
 (۴) هرور تمسکی: مینشک تمسکی و له چاری ناوچهیهکی تمسکهمه شت بیچن.
 locality (lō-kal'ə-ti), n. شوین: ناوچه: گهرهک.
 localize (lō'kəl-iz'), v.t. (۱) تایهتی کردن به شوینیک.
 (۲) له ناوچهیهکدا هینشتمهوه و پهرهسندن لئ کردن
 (۳) سهرچاره دوزینهوه: گهرانهمه بو شوینتی لایه هملقولانی یا پهردایوونی:
 (to ~ a dialect)
 v.t. له بیک شویندا جیگرهویون.
 locally (lō'kəl-i), adv. له شوینیک تایهتید: له ناوخو:
 (The tornado did much damage ~.: له ناوچهیهکدا
 You can't find any good honey ~.)
 locate (lō'kāl, lō-kāl'), v.t. (۱) شوین دیاری کردن.
 (۲) گهرهت شوینیکهمه: له شوینیکدا بوون:
 (His offices are ~d on the third floor.)
 (۳) دوزینهوه شوینیکهمه: (He ~d the seat of the trouble.)
 (۴) پیشاندان (شوین): پهنجه خستنسهر شوینیکهمه:
 (L~ Istanbul for me on this map.)
 (۵) داتان لهسهر کارینک یا له شوینیکدا.
 v.t. [Colloq.] . (He ~d in New York.)
 location (lō-kā'shən), n. (۱) جن دیاری کردن: شوین دیاری کران.
 (۲) شوین: جن: همرارگه.
 (۳) شوین یا ناوچهیهکی دیاریکران بو مههستینگی تایهتی.
 (۴) شوینیکه له دهرهوهی ستودیق که فیلمی تیدا دهگهری.
 locative (lok'ə-tiv), adj. تایهتی به باری نای شوین دهرین (ریزمان).
 n. (۱) باری نای شوین پیشاندهر (ریزمان).
 (۲) ناییکه که لهه بارهده بین.
 loc. cit., [L.], له ههمان شوینی ناوبراودا (پهراوین).
 loch (lok, lokh), n. [Scot.], دهریاچه
 lock (lok), n. (۱) قفل (۲) داخست: قفلدان.

locoweed

(۲) بهشینگی داخراوی جوگه نارونیک که بهلمی تیدا پهرزو نزم دهگهرتسهوه
 بهموی دهرگای بزۆکهمه.
 (۴) چهخماخیکه تهننگی کونی پین ناگر دهردا
 (۵) دهست لهیک گهریوون (زۆرانیازی): گهرتن: بهیهکداچوون (دهست و لاق):
 (۱) قفلدان (دهرگا، چانتا، سنووق): داخست.
 (۲) بهندکردن: راگهرتن: هتیس کردن: (He was ~ed in the closet.)
 (۳) بهیهکداکردن (قول): له بیک هملکیشان: (We ~ed arms.)
 (۴) به توند باومش پیداکردن.
 (۵) کلپله بوون: گهرخواردن لهناو یهکتردا: (The gears are ~ed.)
 (۶) دهرگای بزۆک داتان له جوگه نارونیکدا
 (۷) هینان و بردنی بهلم به جوگه نارونیکدا به هوی دهرگا یا بهستی بزۆکهمه
 (۱) قفلدان: داخراو: (۲) لهیک گهریوون: بهیهکداچوون!
 چوون بهناو یهکتردا: بوون به بیک: جروت بوون: لهیهکدان
 (۲) چوونه کلپله: کلپله بوون (هم): (His jaws ~ed.)
 (۴) گهرخواردن و نهجووان (گهری مهکینه)
 هملگرتن له دهری یا سنووقینگی قفل لیدراودا.
 lock away, تیوهگلان: دهسته و بهخه وهستان!
 lock horns, شاخ له شاخ گهرکردن (شهرهقویچی بهمان و خوت).
 lock in, دهرگای زورور لهسهر داخست و ریوی هاتمه دهرهوه نهوان.
 lock out, (۱) دهرگا لهسهر داخست و ریوی هاتمه زورورهوه نهوان.
 (۲) دهرگای کارخانه داخست و ریوی گهرکار نهوان به چوونه زورورهوه
 بو سبباندنی مهرجی خاومن کارهکه به سهراوندان)
 lock up, (۱) قفل لیدان (دهرگای مال): داخست به قفل
 (۲) هملگرتن له دهرینگی قفل لیدراودا. (۳) خستنه بهندپنانهوه: بهندکردن
 له دهرینگی قفل لیدراودا هملگراوه.
 under lock and key, (۱) کاکول: پرچی لوول: تینک: شکرجه.
 lock (lok), n. (۲) [Poetic] (pl.) پرچی: قوی سهر: قو: (۳) تۆپمه خوری یا لۆکه
 (۱) قفل لیدهر
 (۲) دۆلب (بهتایهتی له ژوروی خۆکوینیی وهرنشاگردا بو تیخستنی شتی
 بهنرخ و قفل لیدانی): چهکهمج: (۳) دۆلبی خواردن (له کهشتیدا):
 locker room, ژوروی خۆکوینیی وهرنشاگردا (که چمده دۆلبینگی تیدایه
 بو جلدو شتی بهنرخ تیدادانان و قفلدانی).
 locket (lok'it), n. قوتوبهکی بیکولهی جوانه تۆپمه قو، وینه، یا
 شتی تری تن دهری و به زنجیر دهرکی به ملدا.
 lockjaw (lok'jō'), n. کلپله بوونی دم (دهرهکویان)
 locksmith (lok'smith'), n. قفلچی: قفل و کلپل دهروستکهر.
 lock-up (lok'up'), n. (۱) داخست: قفلدان: داخراو.
 (۲) خراوه بهندپنانهوه: بهندکران. (۳) بهندپنانه.
 loco (lō'kō), n. (۱) loco disease. (۲) locoweed.
 v.t. (۱) دهرمانخواردن کردن به پروهکی شیتی. (۲) [Slang] شیت کردن
 adj. [Slang]. شیت: مینشک تیکچوو.
 loco- (lō'kō, lō'kə), پیشگهرنیکه بهمانای: له جینگهیهکهمه بو جینگهیهکی،
 ش.
 loco disease, شیتی ناروهل و ناسپ: نهخوشییهکی شیتی به توروشی
 ناروهل و ناسپ دهین بههوی خواردن "پروهکی شیتی" یهوه.
 locoism (lō'kə-iz'm), n. loco disease.
 locomotion (lō'kə-mō'shən), n. بزوان له جینگهیهکهمه بو
 جینگهیهکی تر: (Walking is a form of a ~.)
 locomotive (lō'kə-mō'tiv), adj. (۱) تایهتی به بزوان له
 جینگهیهکهمه بو جینگهیهکی تر. (۲) بزۆک
 (۳) تایهتی به مهکینهی بزۆک یا خوینوون.
 n. مهکینهی خوینوون (بهتایهتی هی شهمندهفر): مهکینهی بزۆک
 locomotor (lō'kə-mō'tēr), n. خوینوون (هروق، مهکینه).
 adj. هی بزوان.
 locoweed (lō'kō-wēd'), n. پروهکی شیتی: پروهکینه ناروهل و

locus

- locus (lō'kəs), n.
 - (۱) جىن شويىن: جىنگە.
 - (۲) يور - ئەندازە: ھېل! جىن (ئەندازە).
- locust (lō'kəst), n.
 - (۱) كۆللە
 - (۲) مېزوپوپىيە دىگ زەلە كۆللە دەپ چىت.
 - (۳) دارخېرئووك: خېرئووك. (۴) دىرەختتىكى ئەمەرىكايىيە.
 - (۵) دارو تەختەي ئەم دىرەختە.
- locution (lō-kū'shən), n.
 - (۱) روتە: روشە
 - (۲) شېۋەبەكى تايىمىتى دوران
- locutory (lok'yoo-tōr'ī, lok'yoo-tō'ti), n.
 - (۱) دەمەتەن: (ب) پارچە كاتزاي خار
 - (۲) سىراجاۋە لەين ئەھاتىۋى ئازوۋقە.
- lodestone (lōd'stōn'), n.
 - (۱) بەردى ئاسنىكىش.
 - (۲) پاكىشەر
- lodge (loj), n.
 - (۱) كوختەي دورر لە ئاۋەدانى: كوختە: خانوو: (a skiing ~)
 - (۲) كوختەي بەردەست: كوختەي پاسەران
 - (۳) ئوتتۇرا خان
 - (۴) (۱) دەمەرىي ھىندى ئەمەرىكايى. (ب) كۆمەلىكى دەۋارنىشىنى ۋەھا.
 - (۵) (۱) لىقى ھەندى رىكخراۋ. (ب) شويىنى كۆپۈنەۋەي لىقىنى ۋەھا.
 - (ج) كۆپى لىقىنى ۋەھا
 - (۶) لائە. رەك ھى كۆپ ھەلكتەنە.
- v.l.
 - (۱) ھەۋانئەنەۋەي سەردەمى: جىنى ئورسنى پىدائى سەردەمى: جىنكردنەۋە.
 - (۲) ئورر پىدان بە كرى.
 - (۳) دامەزئاندىر: جىنكردنەۋە: لائەپىدان: دانان
- (to ~ children with relatives)
 - (۴) دانان: خىستەنار بە ئەمانەت
 - (۵) پىكارىن: تىا چەسپاندىن: پىۋەنان: كۆللە. تىر: تىا كىرساندەۋە:
- (He ~d a bullet in the deer's back.)
 - (۶) شكات كرىن: دان بە دادگا: (to ~ a complaint)
 - (۷) دەسەلات پىدان
 - (۸) خىستى: دانەۋىلەي ئەۋۋوراۋە
- v.l.
 - (۱) تىدا تىان بۇ سەردەمىكە: نىشەتەنى بوون بۇ ماۋەيەك: (They ~d in the same house for a while.)
 - (۲) بە كرىن كرىن (بە تايىمىتى ئوررىك لە مانى كىسىكدا).
 - (۳) چورەتاۋ بۇ ھەۋانەۋە: كرىن بە لائەي سەردەمى
 - (۴) تىدا چەسپان: جىنكردنەۋە: جىنى خۇ كرىن: تىدا كىرسانەۋە:
- (The bullet ~d in his leg.)
 - lodger (loj'ēr), n. كرىجى دوررى مالىك
 - (The widow makes a living by taking in ~s.)
 - lodging (loj'ing), n.
 - (۱) مال با لائەي سەردەمى: نىشىنگەي سەردەمى.
 - (۲) جىنى ئورسنى: جىنى ھەۋانەۋە.
 - (۳) (۱) ئوررىك يا چەند ئوررىكى بە كرىن كىراۋ لە مالىكدا: دوررى كرىن كرىتە.
 - (۴) ھەۋانەۋە: لائەپىدان: جىنكردنەۋە.
 - lodging house,
 - lodgment (loj'mənt), n. Also lodgement.
 - (۱) جىنكردنەۋە:
 - لائە با نىشىنگەي سەردەمى پەيدا كرىن
 - (۲) لائە: نىشىنگە: مال با جىنى ھەۋانەۋەي سەردەمى
 - (۳) كۆمەلە بوون: كەلەكە بوون و پىنكرىن
 - (۴) ئاۋجەي كىراۋى خاكى دوررئەن لە جەنگدا: بىنكەيەكى سوپايىيە لە ئاۋ خاكى دوررئەن
 - loft (lōft, loft), n.
 - (۱) ئوررۇچكەيەكى بەرەۋەلەيە لە ئورر بىنەجىي
 - ئوررىكى بەردا
 - (۲) ئوررۇچكەيەكى ۋەھا لە ھەمارىك يا ئوررىكى پىشەسازى كەردەدا.

logical

- (۲) بالكون يا سەكۇ (رەك لە كلىسەمەكدا): (a choir ~)
 - (۴) كايەن: ئوررۇچكەيەكى بىنەجىي تەۋەلەيە بۇ كاۋ كىرە.
 - (۵) (۱) كۆلانە كۆتەر. (ب) كۆتەرى ئاۋ كۆلانەيەكى ۋەھا.
 - (۶) (۱) خواركردنەۋەي سەرى كۆرۈي يارى "كۆلف" (بۇ لىدائى تۇيەكە بە ھەۋادا). (ب) لىدائى تۇيى يارى "كۆلف" بە ھەۋادا.
 - (۱) دانان يا ھەلگرتن لە ئوررۇچكەي بىنەجدا.
 - (۲) (۱) لىدائى تۇيى يارى "كۆلف" بە ھەۋادا.
 - (ب) لاركردنەۋەي دەمى كۆرۈي يارى "كۆلف" بۇ لىدائى تۇپ بە ھەۋادا.
 - (۱) بەرەز (لووتكە) بىلەن: دۇر بەرەز.
- v.l.
 - (۲) بەرەز تاياب: بىلەن: شىۋان: بىشكۇ:
- lofty (lōf'ti, lof'ti), adj.
 - (~ aims, ideals, sentiments, style, etc.)
 - (۲) لووت بەرەز: لە خۇبايى: كەشخەچى: (in a ~ manner)
- loftily (adv.); loftiness (n.).
- log (lōg, log), n.
 - (۱) (۱) بەردار: ئەقەدار: كۆتەردار: مورەدار:
 - دارى سووتان. (ب) دارو دەستەك: دارى خانووسازى.
 - (۲) پىۋانەي خىرايى كەشى.
 - (۳) تۇمارنامەي پۇژانەي كەشى (دەمەرىي خىرايى و جىنگە بوودان)
 - (۴) (۱) تۇمارنامەي كارى پۇژانەي فېۋكە يا مەكىنەكەي.
 - (ب) تۇمارنامەي كاتى فېرېن و شارەزايى فېۋكەۋان.
 - (۵) تۇمارنامەي گەشقىك: كارنامە.
- le مورەدار يا دارو دەستەك ئوروستىكراۋ: (a ~ cabin) adj.
 - (۱) (۱) دار بىنەۋە. (ب) دارو دىرەخت بىرېنەۋە گواستىنەۋەي بۇ كارخانە.
 - (۲) تۇماركردن لە تۇمارنامەي كەشىنى يا فېۋكەدا.
 - (۳) بىرېنى ماۋەيەك بە كەشىنى.
 - (۴) كار بۇ كرىن: تۇماركردنى كاتى كاركردن:
- (He has ~ged 25 years with his company.)
 - دارو دىرەخت بىرېنەۋە گواستىنەۋە.
- v.l.
 - log, - logarithm.
 - logarithm (lōg'a-rith'm, log'a-rith'm), n. لۇگارېسم
 - logarithmic (adj.); logarithmically (adv.).
 - logbook (lōg'book, log'book), n.
 - تۇمارنامەي كارى پۇژانەي
 - كەشىنى فېۋكە
 - logger (lōg'ēr, log'ēr), n.
 - (۱) داركەر: ئەۋەي دارو دىرەخت دەپىتەۋە: (۲) ئامىزى باركردنى دارو تەختەۋ دەستەك لەسەر ئوررى دارو تەختە بىرەۋە.
 - (۱) كەسىكى كەر. (۲) شىشىكى سەر خۇبە سەردەمى كەرم دەكرىت و فېرى پىن دەۋىنئەۋە يا شەلەي پىن كەرم دەكرىت.
 - (۲) جۇرە كىسەلىكى ئاۋى سەر زى قارۋ ۋەقە
 - (۴) سىنگىكە لەسەر بەلەمى پراۋە نەھەنگ ئەۋ كورسەمى تىۋە دەپىچرىت كە نەھەنگى پاراۋراۋى پىن پادەكىشرىت.
 - at loggerheads (with),
 - ناكۆكن: شەرىانە: دۇر ئارىكەن.
 - loggia (loj'gi-ə, lō'jə), n.
 - (۱) پارەۋىكى ئاق ئاقى سەرگىراۋە بەسەر
 - ھەۋەشەيەكى بەر بەرەلادا دەپوانى. (۲) بالكون (شانزۇ يا سىنەما).
 - logging (lōg'ing, log'ing), n.
 - دارو دىرەخت بىرېنەۋە گواستىنەۋەيان بۇ كارخانە.
 - logic (loj'ik), n.
 - (۱) ئوررىكى: زانستى بىرېكردنەۋە لىكدانەۋەي
 - دوروست و بەجىن. (۲) پەرتۋوكى ئوررىكى.
 - (۳) بىرېكردنەۋەي راست و دوروست: لىكدانەۋەي راست:
 - (L ~ shows us a better course.)
 - (۴) شىۋەي بىرېكردنەۋە لىكدانەۋە (راست بىن يا ھەنە):
 - (At this point our ~ was at fault.)
 - (۵) بىنەجىنەكانى زانستىك يا ھەنەرىك.
 - (۶) پەپومەندى نىۋان ھۇۋ ئەنجام.
 - (۱) تايىبەتى بە ئوررىكى: ئوررىكى.
- logical (loj'i-k'l), adj.

logician

(۲) به‌عین آروست: پسه‌ندا ده‌چن به میشکدا بیئی تن ده‌چن.
-logicality (n.); logically (adv.).
logician (lɒˈdʒiʃən), n. ژورنیزا زانی ژورنیزا.
logion (lɒˈdʒi-ən), n. (pl. logia), کوفتاری عیسا.
logistic (lɒˈdʒɪsˈtɪk), adj. [Rare]. تایبته به ژمیره: ژماره‌زان.
n. [Rare]. ژمیره: زانستی ژماره.
logistic (lɒˈdʒɪsˈtɪk), adj. تایبته به logistics.
logistics (lɒˈdʒɪsˈtɪks), n.pl. کرینو ناماده‌کردن و گواستنه‌وهی.
سهره‌وکاری کردنی نازووهی له‌شکرو ده‌نگای تری میری.
(۲) نه‌خسه‌دانان و شیوهی جینم‌چیکردنی کارنک

logo (lɒˈɡoʊ, lɒˈɡoʊ), n. = logotype.
logo- (lɒˈɡoʊ, lɒˈɡoʊ), پیشگرنگه به‌مانای: وشه: ووته: دوان.
logogram (lɒˈɡoʊ-ɡrɑːm, lɒˈɡoʊ-ɡrɑːm), n. نیشانه‌ی وشه‌یهک.
(که به تیب یا نیشانه دهرده‌بیرت رهک " \$ " نیشانه‌یه بؤ " دزلار ").
logograph (lɒˈɡoʊ-ɡrɑːf, lɒˈɡoʊ-ɡrɑːf), n. = logogram.
logomachy (lɒ-ɡoˈmɑːki), n. ناکوکی یا مشت‌ومر دهریاره‌ی.
(۱) یاری وشه گۆزین به پاشو پیشخستنی تیبمکانی:
وشه ۲۱: یاری وشه گۆزین به پاشو پیشخستنی تیبمکانی:

won-now; made-dame
Logos (lɒˈɡos, lɒˈɡos), n. توانای بیرکردنه‌وهی لیکدانه‌وهی.
(فلسفه‌ی یونانی). عیسا: بیرویاوهی و لیکدانه‌وهی عیسا.

logotype (lɒˈɡoʊ-tɪp, lɒˈɡoʊ-tɪp), n. چمند تیبیکه پیکره.
چاپکراو (۲) نیشانه یا آروشمی کۆمبانیایهک یا چاپمه‌منی‌یهک.
logroll (lɒˈɡrɔːl, lɒˈɡrɔːl), v.t. & v.i. چاکه‌ی یه‌کتر دانه‌وهی.
شندامانی پهرله‌مان به ده‌نگدان بؤ گه‌لله‌ی یاسای یه‌کتر.

logrolling (lɒˈɡrɔːl ɪŋ, lɒˈɡrɔːl ɪŋ), n. (۱) ههره‌ومزکردنی.
درلووسن بؤ پاک کردنه‌وهی زه‌وی‌یهک له دارو دره‌ختو کۆزکردنه‌وهی کۆمه‌ل کردنی دارمکه بؤ سووتاننه‌ی.
(۲) (۱) ده‌سستیواو یارمته‌ی یه‌کتر دان: چاکه له‌گه‌ل یه‌کتر کردن.
(ب) یارمته‌ی یه‌کتر دانی شندامانی پهرله‌مان به ده‌نگدان بؤ گه‌لله‌ی یاسای یه‌کتر.

logwood (lɒˈɡwɔːd, lɒˈɡwɔːd), n. (۱) دره‌ختیکی.
شهمه‌ریکایی قد سووره بۆیه‌ی ئی دهرده‌منی‌ئین.
(۲) دارو ته‌خته‌ی قاوه‌یی و سوورکاری نم دره‌خته.
(۳) بۆیه‌ی دهره‌منی‌ئرو له‌م دره‌خته.

logi (lɒˈɡi, lɒˈɡi), adj. سست: خاوا: له‌ش قورس (به‌هزی زؤر خوارده‌نوه).

-logy (lɒ-ʒi), n. پاشگرنگه به‌مانای. (۱) شیوه‌یه‌کی تایبته‌ی باس لیکردن یا دوان (eulogy).
(۲) زانست: زانیاری: (geology, biology).

loin (loɪn), n. (۱) (pl) قمبرغه: لاسه‌رووی قمبرغه: کله‌که: ناوقه‌د.
(۲) گۆشتی لاسه‌رووی قمبرغه‌ی نژیک پشٹی گاو مانگاو هه‌رو بؤن.
(۳) (pl) (۱) سست و به‌رموسلطان: پشش‌لو پاشن: نم به‌شعی له‌ش که دهرینه‌ی کورت دایده‌پوششیت. (ب) شندامی زاوژن.
gird up one's loins, خؤ ناماده‌کردن بؤ کارنک یا نهرکیکی گران: خؤ گورج کردنه‌وه

sprung from the loins of, وه‌چی فلان کسه: مندالی فلان کسه: له فلان کسه بووه

loincloth (loɪnˈklɒθ, loɪnˈklɒθ), n. پشته‌مان.
په‌بۆیه‌کی رهک پشته‌مانه‌ه پشش‌لو پاشمعی پن دابه‌پوششئ له هه‌ندئ وولاتی گهرمدا له‌بهر ده‌کرتن.

loiter (loiˈtɛr), v.t. (۱) سوپانه‌وه: هاتن‌و‌چوون یا وه‌ستان له‌بهرده‌م.
شونینکدا له‌بهر بیکاری (۲) خؤ خستن به قنگدا: خاره‌خاوه‌کردن: کات کوشتن.
v.t. کات کوشتن: کات به‌له‌پۆدان.

-loiterer (n.); loiteringly (adv.).
loll (lɒl), v.t. (۱) شان دادان: پاکشان: پال لیدانه‌وه: ته‌معی کردن.

longevity

(۲) شوپروونه‌وه به شلو شیوایی: داگرتن.
شوپکردنه‌وه به شلو شیوایی.
نوقوله‌مزه.
(پیشی ده‌ووترئ: " sucker ").

lone (lɒn), adj. (۱) تنه‌یا: گۆشه‌گیر: بئ کس.
(۲) چۆل: چه‌په: دابه‌رو (۳) په‌بن: ژوگرتی: بیوه‌ندا: بیوه‌پیاو.
loneliness (lɒnˈli-nɪs), n. هه‌ستی ته‌نهایی: هه‌ست به ته‌نهایی کردن: ته‌نهایی.

lonely (lɒnˈli), adj. (۱) تنه‌یا: ته‌نھا: (a ~ traveller).
(۲) بئ کس: خه‌مبار: تنه‌یا: هه‌ست به ته‌نهایی کمر: (a ~ man).
(۳) چۆل: چه‌په: سووره ده‌ست: دوور له ناوه‌دانی: (a ~ house, mountain village, etc.)

(۱) هه‌ستی ته‌نهایی و بئ کس و خه‌مباری بئ ده‌ر:
(the loneliest night of the week)
گۆشه‌گیر: کسه‌یکی حه‌ز به ته‌نهایی کمر. (Colloq.)
هه‌ز به تیکه‌لای خه‌ک نه‌کمر.

lonesome (lɒnˈsəm), adj. (۱) هه‌ست به ته‌نهایی کمر:
ته‌نیاو بئ کس و خه‌مبار. (۲) هه‌ستی ته‌نهایی بئ ده‌ر: (a ~ trip)
(۳) چه‌په: سووره ده‌ست: ته‌ریله: په‌نا. (۴) چۆل: (a ~ valley)
(۵) ته‌نیا: تاک: (a ~ pine)

long (lɒŋ), adj. (۱) درئژ: له‌م سه‌ره‌وه بؤ نه‌و سه‌ر: هی درئژی.
(۲) هی درئژی‌یه‌کی تایبته‌ی نه‌وه‌نده (درئژی):
(The parade was a mile ~ .)
(۴) درئژ (لیسته).

(۵) (۱) دووردرئژ: زؤر خایه‌ن.
(ب) ووشاکر ناخۆشو و دووردرئژ.
(۶) فراوان: گشتگر: (He took a ~ view of the matter.)
(۷) گه‌ره‌وه: ژن: (He's taking a ~ chance.)
(۸) (a ~ of; ~ on) زؤر: فره (He was ~ on excuses.)
(۹) هه‌نگرتنی زؤر به‌ش به نیازی نۆخ به‌رژوونه‌وهی فرۆشتنی (پاره‌بزی).
(۱۰) زؤر خایه‌ن له ووتندا (ده‌نگساری). (۱۱) هینز له‌سه‌ر (په‌گه).

adv. (۱) بؤ ماوه‌یه‌کی زؤر: بؤ ماوه‌یه‌کی دووردرئژ: ده‌میک.
(۲) به درئژی (کات): (He lay awake all night ~).
(۳) زؤر زووتر یا دره‌نگتر له کاتیکه تایبته‌ی ده‌میک له پیش یا له پاش کاتیکه تایبته‌ی‌یه‌وه: (It happened ~ ago.)
(۱) گوراب (پاره‌بازی). (۲) تیب یا په‌گه‌ی درئژ (ده‌نگساری).
n.
as (or so) long as, (۱) هه‌تاکو: هه‌تا.
(۲) مادهم: له‌بهرنه‌وهی.
(۳) نه‌گه‌ر: به‌مه‌ریک.

before long, به‌م زوانه: زۆدی تری پن ناچن.
in the long run, له نه‌نجامدا: له کۆتاییدا: له ههره سواییدا:
(In the long run your hard work will pay off.)
به کورتی: کورتی مسه‌له‌که.
the long and the short of, به‌تاسه‌وه‌بوون: به‌په‌رۆشه‌وه‌بوون: ناوات بؤ خواستن:
long (lɒŋ), v.t. بیرکردن و زؤر حه‌ز به بینین کردن:

(We ~ to go home; I ~ for you.)
longanimity (lɒŋˈɡɑːnɪmɪ-ti), n. خۆپاگرتن له‌بهر نازارو.
ناخۆشیدا: هه‌لکدن: دهربردن: نارام گرتن.

long-distance (lɒŋˈdɪs-təns), adj. دوور: بؤ جن‌یه‌کی دوور:
(~ telephone calls; ~ running)

long division, په‌شکردنی دووردرئژ (ژمیره).
long dozen, سیانزه: دهره‌نیک به سه‌لاوه‌وه.
long-drawn (lɒŋˈdrɒn), adj. درئژمکش: درئژمخایه‌ن.
longevity (lɒn-jevɪ-ti), n. (۱) ته‌من: درئژی: ته‌منی درئژ.
(۲) زؤر مانوه له‌سه‌ر کارنک. له پیشیه‌که یا کاریه‌ده‌ستی‌یه‌کدا:

longevous

سەرگەرمەیی نە کاردا! پلە بەرزی نە کاردا.
longevous (lon-jē'vas), *adj.* [Rare], **تەمەن درێژ**: تەمەن گەرمە
long-faced (lōŋ'fāst'), *adj.* **مۆژا**: مەردمۆژا، یۆتەرش!
 دەمورچا و داگە نوو
longhand (lōŋ'hand'), *n.* **نوسینی ناساسی**: بە پێنجەوانە
 کورتە نوسینی گەرمە: تەراواننوس
long-horn (lōŋ'horn'), *n.* **گا و مانگای شاخ درێژ**: گە جاران لە
 خواروی پۆژاوی نەمەریکا نۆر بوو.
 (پیشی دەمورچا "Texas longhorn")
longi- (lon'ji), **پیشگرتنە**: سەمانای درێژ
longicorn (lon'ji-korn'), *adj.* **تایبەتی بە جاسوهری شاخ درێژ**
n. **قالبوئەچی شاخ درێژ**
longing (lōŋ'ing'), *n.* **تاسا**: پەرۆش، ناوات خواستن، حەزێکی نۆر
adj. **پەرۆش**: بە تاسا، ناواتەخواز (to look with ~ eyes)
longish (lōŋ'ish'), *adj.* **درێژکۆلە**: نەخست درێژ
longitude (lon'jə-tōd'), *n.* **هێڵی درێژی**: جوگرافیا
longitudinal (lon-jə-tōd'di-n'l, lon-jə-tū'di-n'l), *adj.* (1) **لە درێژیدا**: تایبەتی بە درێژی. (2) **لە باری درێژی**
 (3) **تایبەتی بە مێنی درێژی** (جوگرافیا)
long jump, **بازدە درێژ**
long-lived (lōŋ'livd'), *adj.* (1) **نۆر دەژی**: تەمەن درێژ
 (2) **هەر نابێتەرە**: درێژکێش. (a ~ rumor)
long-range (lōŋ'rāŋj'), *adj.* (1) **دووڕەودا**: دووڕەگەر (تەلەنگ)
 (2) **نووڕ**: دووڕەو، تەلەنگ (a ~ gun)
longshore (lōŋ'shōr', lōŋ'shōr'), *adj. & adv.* **هێ سەر کەنار**
 دەریا: هێ سەر کەنار
longshoreman (lōŋ'shōr'mən), *n.* **گرتکاری مەندەر**: بارکەر
 بارداگری کەشتی
long shot, [Colloq.]. (1) **گرەهێکە**: هێج ئەوانە نەبە بێریتەرە
 مەلەمەتەیکە: کە ئەوانە نەبە بێریتەرە. (2) **دیمەنێکی**: لە دووڕەودا گراوی فیلەت.
 ئێجگار نۆر: تارادەبەکی نۆر: بە رادەبەکی نۆر
 by a long shot, **بە هێج جۆری**: هێج ئەوانە نەبە: هێج
 not by a long shot. [Colloq.]. **قەت**
long-sighted (lōŋ'sit'id), *adj.* = farsighted.
long-spur (lōŋ'spūr'), *n.* **چەند جۆرە باننەبەکی بچووکێ** چنگ
 درێژ: لە توخمی چۆلەگەن
long-standing (lōŋ'stan'ding), *adj.* **دەمێگە**: مەبە، وایە، یا
 بەردەوامە: کۆن (a ~ practice, policy, etc.)
long-suffering (lōŋ'sul'ēr-ing), *adj.* **خۆراگەر**: بۆ ماوەبەکی نۆر
 لەبەر ناخۆشی و چەوسانەرەدا.
n. **دەبردن**: خۆراگرتن لەبەر ناخۆشی و چەوسانەرەدا.
long suit, (1) **دەستێک**: کە لە هەموو دەستەکاکی تر زیاتر کارتێ تێدا
 (یاری کافەز یا قومان): (2) **بەهرەبەگەر**: کە گەورەترین سەرمایەیی کەسێکە!
 کارێکە یا شتێکە: کە کەسێک نۆر شارەزایی تێدا هەبێ.
long ton, **قەمێ**: نینگلیزی: کە بریتیە لە ۲۲۴۰ پاونەد
long-ways (lōŋ'wāz'), *adv.* = lengthwise.
long-winded (lōŋ'win'did), *adj.* (1) **مادرووبانی**: هەناسە درێژ
 (2) (1) **درێژدانا**: نۆرەبێ: نۆرەبێ: (ب) **درێژ و ووشک** (ووتار)
longwise (lōŋ'wiz'), *adv.* = lengthwise.
loo (loo), *n.* (1) **جۆرە قومانێکە**: (2) **پارە**: گەرمە لەسەرکراوی قومان.
looby (loo'bi), *n.* **کەسێکی**: حۆق ناکارامە
look (look), *v.t.* (1) **سەیرکردن**: تەماشاکردن: روانین: نوارین.
 (2) **سەرچاوە**: ئی ووردبۆنەرە. (3) **بۆ گەران**: بەدوادا گەران
 (4) **وادیاربوون**: ئەوە چوون: وادەگەوتن.

look-out

(5) **بەسەرەدا**: روانین: (My windows ~ (out) on the garden.)
 (6) **بەتەمابوون**: چاوەڕوان کردن: نۆرەبێ: نووڕەبێ:
 (He ~ed to hear from her.)
v.t. (1) **سەیرکردن**: تەماشاکردن: پووتیکردن:
 (He couldn't ~ us in the face.)
 (2) **وا دەبرین**: بە پووخسار: (He ~ed his despair.)
 (3) **ئەو گەردن**: (تەمەن): وادیاربوون: (She scarcely ~ her years.)
 (4) **تەماشاکردن**: سەیرکردن: تەماشاکردن: (2) **پووتیکردن**: پووتیکردن: (3) **پووتیکردن**: پووتیکردن: (4) **پووتیکردن**: پووتیکردن:
 (Colloq.] (pl.) (5) **پووتیکردن**: پووتیکردن: (6) **پووتیکردن**: پووتیکردن:
 (I don't like the ~s of things.)
 (ب) **پووخسار**: (بەتایبەتی هێ جوان): ئێسک: سووک: جوانی:
 (She has ~s and youth.)
interj. (1) **سەیرکردن**: تەماشاکردن: (2) **وادیار**: بە ناگادار بە:
 (3) **وا دەبرین**: (4) **ئەو گەردن**: (5) **تەماشاکردن**: (6) **پووتیکردن**:
 it looks like, **وا دەبرین**: (4) **ئەو گەردن**: (5) **تەماشاکردن**: (6) **پووتیکردن**:
 look after, **ناگاداری کردن**: چاوەڕوان کردن: سەرەوکاری کردن:
 ناگا ئی بوون: بە دیارمە بوون.
 look around, **چاوەڕوان**: چاوەڕوان کردن: سەرەوکاری کردن:
 look at, **ئی ووردبۆنەرە**: سەیرکردن: تەماشاکردن.
 look back, **یادی گۆن**: کۆن کردن.
 look daggers, **ئی ووردبۆنەرە**: خێسەلێکردن: نۆر بە تووڕەیی بەهەر
 سەیرکردن.
 look down on (or upon), **بە سووکێ**: سەیرکردن: بە نۆر سەیرکردن:
 بە نۆر دانان: بە نۆر دانان: بە نۆر دانان.
 look for, (1) **بۆ گەران**: بەهەرەدا گەران: مەشورخواری کردن: سۆراخ کردن:
 چاوەڕوان کردن: (2) **بەتەمابوون**: چاوەڕوان کردن.
 look forward to, **بە پەرۆشە**: چاوەڕوان کردن: بە پەرۆشە: بەتەمابوون:
 بەتەمابوون: بۆ (بەبێنی کەسێک، کردنی شتێک).
 look in the face, **پووتیکردن**: بەبێ ترس: بەهەرە پووتیکردن:
 سەیرکردن: (to look a person in the face)
 look into, **ئێنۆلێنەرە**: بە ووردی سەیرکردن
 look on, (1) **تەماشاکردن**: (2) **تەماشاکردن**: تەماشاکردن: بەشداربوون:
 لە لایە سەیرکردن: بەبێ بەشداربوون. (3) **وا دانان**: وا سەیرکردن.
 look oneself, **پەتەنگ**: پووخسار: مەشورخواری کردن: باش بوون: باش بوون:
 وادیاربوون: ناگا لە خۆ بوون: ناگاداربوون.
 look out, **بەتەنگەرە**: هاتن: (look out for somebody)
 look out for, **ئی ووردبۆنەرە**: پشکێن: بە ووردی سەیرکردن.
 look over, (1) **ناگاداری کردن**: چاوەڕوان کردن.
 look to, (2) **پشت پێ**: بەستن: پەنابردنەبەر.
 (3) **بەتەمابوون**: چاوەڕوان کردن: بە پەرۆشە: چاوەڕوان کردن.
 look up, (1) **بۆ گەران**: (2) **فەرەنگ**: سەرچاوە، یا پەرتووکیکردن.
 (3) **پووتیکردن**: پووتیکردن: پووتیکردن: پووتیکردن: پووتیکردن:
 (Colloq.], **بە نوادا گەران**: نۆرەبێ: سەرلێدان: سەرلێدان:
 (If I come to London, I will look you up.)
 (4) **بەهەرە**: باشی پووتیکردن: (Business is looking up.)
 look up and down, (1) **هەموو شتێک**: بۆ گەران.
 (2) **بە ووردی**: سەیرکردن: (3) **هەلسەنگاندن**: باش ووردبۆنەرە: لە کەسێک
 چاوەڕوان کردن: (4) **هەلسەنگاندن**: (5) **هەلسەنگاندن**:
 look up to, **نۆر پۆز گرتن**: پۆز گرتن: وەگەرە: خۆ سەیرکردن:
 (to look up to one's parents, teachers, etc.)
looker (look'er), *n.* (1) **سەیرکردن**.
 (2) [Slang]. **ئێنۆکی**: جوان: پیاویکی قۆز.
looker-on (look'er-on'), *n.* **تەماشاکەر**: پووتیکردن: بەبێ
 بەشداربوون: تێدا: سەیرکردن.
looking glass, **تاوینە**.
look-out (look'out'), *n.* (1) **چاوەڕوان**: چاوەڕوان کردن.
 (2) (1) **پووتیکردن**: قۆلەیی چاوەڕوان. (ب) **پووتیکردن**: سەر کەشتی.

(۳) [Colloq.] پرايواردن به بمره‌لایانه خو ئی بمره‌لاکړدن.
 شیتوکه شینت.
 بمردان! بمره‌لایانه! بمره‌لاکړدن.
 (۱) بمره‌لا! بمره‌لا! ناژاد.
 (۲) [Colloq.] سترسمری! بمره‌لا!
 بمره‌لاکړدن! بمردان! ناژادکړدن.
 دوا بهشی تمواو نمکواوی کاریک.
 (۱) جومگه شل.
 (۲) نرم! جیو! بمره‌لایانه! به ناسانی بزواو.
 loose-leaf (lōs'leɪf), adj. . (a ~ notebook)
 شل کړدنومره! بمراندنومره! جلمو یو شل کړدن!
 loosen (lōs'n), v.t.
 شل کړدن! خاوکړدنومره.
 شل بوونومره! پرموینومره! شل بوون! خاوبوونومره.
 loose-tongued (lōs'tʌŋd), adj.
 دم شپ! غمبیتکمر!
 نهیسی لا توپیه.
 لوت (lōt), n.
 لوتانی تالان.
 v.t. & v.i.
 تالان کړدن.
 lop (lop), v.t.
 (۱) قلم کړدن! باخ بوین! لوتو پوږ کړدن.
 (۲) (~ off) بوینومره! بوین! لا بړدن.
 n.
 (۱) قلم کړدن! هلمپاچین. (۲) شتی بپاوه.
 lop (lop), v.i.
 شوپوونومره.
 شوپوونومره.
 شوپوونومره.
 شوپوونومره.
 adp.
 قلم‌بازیدان! بازیدان! نرمه غارکړدن! کورگه لوتکړدن.
 lope (lōp), v.i.
 قلم‌بازیدان! بازیدان! نرمه غارکړدن! کورگه لوتکړدن.
 n.
 قلم‌بازیدان! بازیدان! نرمه غارکړدن! کورگه لوتکړدن.
 -loper (n.).
 کوی شوپو.
 lop-eared (lop'ɛəd), adj.
 شوپو شوپوومره.
 lopy (lop'i), adj.
 لاسمگه! لاسمگه! لار! خوار! لنگه!
 lop-sided (lop'sɪd'id), adj.
 ناریکه.
 loquacious (lō-kwə'shəs), adj.
 نژدیز! چمباز! نژدیز!
 نومومر.
 -loquaciousness (n.).
 نژدیزتی! چمبازی! نومومری.
 loquacity (lō-kwə'sə-ti), n.
 (۱) داری پمگی دنیا.
 loquat (lō'kwät, lō'kwat), n.
 (۲) پمگی دنیا.
 lord (lôrd), n.
 (۱) پاشا! میر! سارومر! ناغا! فرمانومره! سمرگسره.
 (۲) دهره‌بگ. (۳) میزد.
 (۴) [L-], (۱) خود! خوا! (the L~) .
 (ب) عیسا: (Our L~) .
 (۵) لورده: (۱) نازناوی پیاوه خاندانمکانی شینگلتره.
 (ب) نازناوی سهرک قشعی شینگلیزی.
 (۶) [L-], (pl.) شنجووملی لورده‌انی پهره‌مانی شینگلیزی.
 فرمانروایی کړدن! فرمانروا بوون! نژداری نواندن! نولم و نژد کړدن v.t.
 lording (lôrd'ɪŋ), n.
 (۱) lordling, [Archaic] (۲) لورده.
 (۳) [Archaic]، نهی لورده‌مکان! نهی پیاوه گسره‌مکان!
 lordling (lôrd'ɪŋ), n.
 لورده‌تی بڼ باپه‌خ (له پړوی سووکی‌بهره)!
 لورده بچکوله.
 (۱) پادشایانه.
 (۲) جوانو نایاب! یو پادشا شیاو! بشکوک. (۳) له‌خو‌بایی! لوت بمر.
 adv.
 پادشایانه! لورده.
 -lordliness (n.).
 (۱) پله و پایه پادشا یا لورده! پادشایتی.
 lordship (lôrd'ship), n.
 (۲) دمه‌لای پادشا! دمه‌لای فرمانروایی.
 (۳) نازناوی پادشا یا لورده (بڼ پاک کړدن): (his ~ ; your ~) .

(۳) نیشکچی! پاسمران! جسممسی.
 (۴) ئی رابینتی نوابوؤ! ئی رابینترو.
 (۵) [Colloq.]، مرقاق! دهره‌بست! باغه! خم.
 loom (lōom), n.
 (۱) تمون. (۲) تمون چلین! تمون کړدن! چلین.
 (۳) لمر بمره‌ی سمول لمتیوان دمه‌کوی و دمه‌کویدا.
 loom (lōom), v.t.
 دهرکوتن (بم‌تایم‌تی شتی سامنا)! هاتنه بمرچاوا!
 (The peak ~ed up before us;)
 دیاربوون.
 The specter of revolution ~ed ahead.
 هاتنه بمرچاوی شتیله به لیلی و سامناکی.
 loom (lōom), n. = loon.
 loon (lōon), n.
 بالندیمکی ژواوگمپی ماسی خوری ناوچه سارومکانه
 له سراوی دمچن خویندنه‌کوی وک پنگه‌نینه.
 loon (lōon), n.
 (۱) کسینکی گیزو ویزو ساویلکه! کسینکی کمر.
 بڼ مینک! کسینکی شیتوکه.
 (۲) [Archaic]، بمره‌بستیک یا کسینکی بڼ پله‌وپایه.
 (۳) کسینکی بڼ نیش‌وکاری تمملی کات کوژ.
 loony (lōon'i), adj. [Slang],
 شیتوکه! شینت.
 n. [Slang],
 کسینکی شیتوکه.
 loop (lōop), n.
 (۱) لوله. (۲) پیچ (ریکه)! پیچنکی تییز.
 (۳) نلقه (نقش‌ونیکای).
 (۴) تعلقه (له‌ریکه)! تعلقه لیدان.
 (۵) بازنه‌ی کارمبایی! خولی کارمبا.
 (۶) قولله‌نیدان! کړدن به قولله.
 v.t.
 (۲) پیچ بیدان! پیچانومره به نومره! پیچ پڼ خولردن:
 (L~ the wire around the post.)
 (۲) قایم کړدن به قولله.
 (۴) خول کارمبا تمولوکړدن.
 v.t.
 (۱) قولله‌نیدان. (۲) پویشتی وک کرم به لمش کړل کړدن و خاوکړدنومره.
 (۳) تعلقه‌نیدان (له‌ریکه).
 loophole (lōop'hōl), n.
 (۱) کون یا قلیشه دیواری سمنگر
 (بڼ سبیری دهرمه لیدو کړدن یا تلمگ تعلقان).
 (۲) هوی دهریازبوون! پئی خوزینطوه له کارونکی ناخوش!
 پیچ‌ویمنا (بم‌تایم‌تی یو فیل‌وتلمگه کړدن و باج نهدان):
 (tax ~s ; a legal ~)
 loose (lōos), adj.
 (۱) بمره‌لا! ناژاد.
 (۲) نمکرومته دهرمومره: (~ salt) .
 (۳) پرش! پمرش‌ویلاو: (~ gravel) .
 (۴) له‌بهره‌بستیاپه: (~ cash) .
 (۵) له‌ق: شل: (~) . (The leg of this table is ~) .
 (۶) (۱) فشن! فشن: (~ sell) . (ب) دلمپا! فشن (جل‌ویمرگ).
 (۷) معلق و معلق! بمره‌لا (قسه): (~ talk) .
 (۸) ناتمواو نامعلقا ودمق: (~ translation) .
 (۹) سړوک (بم‌تایم‌تی ظالمت)! سر به دهرمومره خوینتری! بمره‌لا (بم‌تلقان).
 (۱۰) شوز! پموان: (~ bowels) .
 به بمره‌لایی! به فشملی! به ناتمواوی.
 adv.
 (۱) بمره‌لاکړدن! ناژادکړدنومره. (۲) شل کړدنومره (گری).
 v.t.
 (۳) فشن کړدن! شیکړدنومره.
 (۴) خاوکړدنومره! له توندوتیژی گمکړدنومره (پمپهری).
 (۵) سمراولز کړدن! بمضین! گمردن ناژادکړدن.
 (۶) هارویشتی! تعلقان.
 v.t.
 شل بوونومره! خاوبوونومره! بمره‌لا بوون.
 break loose,
 پمت پچراندن! خو یزگا کړدن! کوت شکاندن!
 بلمسه‌بوون! بمره‌لا بوون.
 cut loose,
 (۱) پمت پچراندن! بلمسه‌بوون! بمره‌لا بوون.
 (۲) دهریازبوون! هه‌لات! ناژادبوون.

Lord's Prayer, نژای خوداومد نەر نژاییه که عیسا فئیری دواتزه فوتایبیه که خوی کرد.

Lord's Supper, = Last Supper.

lore (lôr, lôr), n. (Archaic) (1) فئیرکردن؛ فئیربوون. (ب) شتی فئیرکردن؛ ژانست؛ ژانباری کهله پئوری (به تاییه تی هی کۆمهله خه لکته یا دهر باره ی ناسئیک تاییه تی).

lore (lôr, lôr), n. ناوچه ی نیوان جاوو بنی دهنوکی بانده؛ ناوچه ی نیوان جاوو کونطووتی مار.

lorn (lôrn), adj. (Obs.) (1) ویزان بوو؛ فوتاتوا له نارچوو. (2) [Archaic & Poetic]. کساسو دامار؛ کوفول؛ بین کاس؛ تئیا؛ چۆن.

lorry (lôr'i, lor'i), n. لوری.

lose (lôz), v.t. (1) وون کردن؛ گوم کردن؛ بزرکردن. (He lost his keys.)

(2) له دهست چوون؛ له کیس چوون: (He lost a good opportunity.)

(3) ئی بین بهش بوون (4) دۆزاندن (پاره)

(5) به فئیرزدان کات، یاره: (We can't afford to ~ any time.)

(6) دۆزاندن (باری، پئیشکرکی): ژۆرکهوتن؛ بهزین: (We lost the game.)

(7) وون بوون ری ئی ئی تئیکچوون: (She lost her way.)

v.i. (1) له کیس چوون؛ له دهست چوون؛ له ناوچووون.

(2) دۆزاندن؛ بهزین؛ ژۆرکهوتن.

(3) ری ئی وون بوون یا تئیکچوون؛ وون بوون.

(4) خۆ له سیرچوو نهوه؛ بههۆی خه ریک بوون به شتی که کارئیکوه.

losel (lôz'l, lôz'z'l, loz'l), n. کسئیک سز فەر؛ کسئیک بین بایه خ.

loser (lôz'er), n. دۆزار؛ تئیکشکار؛ زیان ئی کهوتوو.

losing (lôz'ing), n. (1) دۆزان؛ کسئیک دۆزارو.

(2) [Pl.] پاره ی دۆزارو به قومار.

adj. (1) دۆزارو؛ بهزینو (the ~ team).

(2) ده دۆزئ؛ ژۆر ده کوی؛ سه رناکوی: (a ~ proposition).

loss (lôs), n. (1) دۆزان؛ له کیس چوون؛ له دهست چوون.

(2) زیان (3) شت یا کسئ له ناوچوو.

(4) گوم بوونه وه یا له ناوچووئ تهرووئ کاره با.

(5) زیان و بریند ریو مردن که کۆمپانیای بیمه ده بین بئیرئیرئ.

(6) له ناوچووئ سه رباز له جهنگدا (به مردن و برینداریو به دیل گیران).

(ب) [Pl.]. نهر سه ربازانه ی بهم شئوه به له ناو ده چن.

سهر سوپاموا؛ سه ر ئی شئووار؛ سه رسام ماوا؛ گیر خواروو.

at a loss, سهر سوپاموا؛ سه ر ئی شئووار؛ سه رسام ماوا؛ واق و وپماو.

lost (lôst), past tense and p.p. of lose.

adj. (1) له ناوچوو؛ فوتاتوا؛ نه مار. (2) وون؛ گوم؛ وون بوو؛ گوم بوو؛ بئز.

(3) دۆزارو (پاره) شت؛ له کیس چوو؛ له دهست چوو.

(4) دۆزارو (باری، پئیشکرکی): نه باره؛ ژۆرکهوتوو.

(5) ری ئی وون بوو؛ وئیل (6) سه رگه ردان.

(7) سه ر ئی تئیکچوو؛ سه ر ئی شئووار؛ سه رسام ماوا؛ واق و وپماو.

(A) به فئیرزدوو؛ به فئیرزدوو.

lost in, تئیکهوتوو؛ ژۆر خه ریک بیوه (کار، رابولردن).

lost on, کار تئ نه کهر؛ سن که لک.

lost cause, کارئیک سه ر نه کهوتوو؛ کاری بین نه نجام.

lot (lot), n. (1) تیر و پشک؛ هابیه خت؛ شانئس. (2) بهش؛ بهخت.

(3) چاره نووس (4) بهله زهوی؛ پارچه زهوی: (1) بئ شوئن خانوو بهک.

(ب) له گۆرستاندا: (5) دهسته (مرؤة)؛ کۆمه ل؛ تا قم.

(6) [Colloq.] [Pl.]. که لیک؛ ژۆر؛ ژماره ییک؛ ژۆر:

(We saw a ~ of wild ducks.)

(7) [Colloq.] جۆر (مرؤة): چهشن (He's a bad ~).

adv. ژۆر؛ که لیک؛ نئجگار ژۆر: (She is a ~ happier.)

v.t. بهشکردن به بهله یه؛ دابهشکردن (زهوی).

v.i. تیر و پشک کردن؛ تیر و پشک بۆ کردن؛ هابیه خت بۆ کردن.

cast (or throw) in one's lot with, چاره نووسی خۆ بئینو بهستن.

draw (or cast) lots, تیر و پشک بۆ کردن.

the lot, [Colloq.], همووی؛ گشتی.

lotion (lô'shən), n. پۆی پیست چه رکردن (بۆ پاراستنی یا بۆ جوانی).

lottery (lot'er-i), n. تیر و پشک؛ هابیه خت؛ پئانقو.

lotus (lô'tos), n. (1) میوه یکه گوایه خواردن؛ ده بیته هۆی شت.

له میوه چوونه وه سستی و بئیاکی (نه لسانه ی یۆنانی). (ب) داری نهم میوه به.

(2) جۆزه پوهه کئیکه.

loud (loud), adj. (1) بهز (دهنگ)؛ قایم (دهنگ)؛ گهره.

(2) دهنگی گهره لئوه اتوو: (a ~ bell).

(3) پر له دهنگ دهنگ.

(4) [Colloq.]. زهق (دهنگ، نه قش): (a ~ necktie).

(5) [Colloq.]. (1) بۆگدن؛ پیس (بۆن). (ب) ناشرین (پهروشت).

adv. به دهنگی بهز؛ به لایم.

-loudly (adv.); loudness (n.), بهز کردنه وه (دهنگ).

louden (loud'n), v.t. بهز بوونه وه (دهنگ).

v.i. دم.

loud-mouthed (loud'mouth'd, loud'mouth'ed), adj. -

دراوا؛ دم دویژا؛ دهنگ ئی هه لهره ی.

loud-speaker (loud'spæk'er), n. دهنگ گهره کهر؛ بلندگو.

lounge (lounj), v.i. (1) جه وانهره؛ پال لئدانهره؛ دانئشتن؛

قاچ ئی پاکئشان؛ (2) پیاسه مکردن.

v.t. کات بردنه سه ر به پال لئدانهره وه هیچ نه کردن؛ کات کوشتن.

n. (1) جه وانهره؛ کات کوشتن؛ پال لئدانهره.

(2) کاتی جه وانهره؛ کات کوشتن. (3) پیاسه.

(4) لئوه خان؛ ژوروی دانئشتن. (ب) سالوئی جه وانهره وه چاره یئ کردن.

(5) قه نطه ی بین پشت.

-lounger (n.), (1) نه سپین.

louse (lous), n. (2) [Slang]. کسئیک بین نه رخ؛ پیسی بۆگدن.

v.t. [Rare], = delouse.

louse up, [Slang]. تئیکدان (کار)؛ شئواندن؛ پوچ کردن.

lousy (lou'zi), adj. (1) نه سپین؛ تئدار؛ پشکن.

(2) [Slang]. پیس؛ بۆگدن.

(3) [Slang]. که لک؛ بین فهی؛ پوچ؛ هیچ؛ پوچ؛ قه لپ؛ خراب؛ قۆز؛ ناله بار.

(a ~ job, teacher, hotel, restaurant, salary, apartment, etc.)

(4) [Slang]. ژۆدی هه به؛ پۆ فره.

-lousiness (n.),

ژۆکه بوژانه؛ زه لۆ؛ کسئیک هیچ نه زان و بین مئشک.

lout (lout), n. به چاری سووکه وه سه ربکردن.

v.t. [Obs.], کپنووئش برین؛

lout (lout), v.i. & v.t. [Archaic & Dial.], سه ردانه واندن.

loutish (lout'ish), adj. ژۆکه بوژانه؛ زه لۆ؛ گهره هیچ نه زان.

louver, louvre (lôv'vêr), n. (1) کلوو پۆژنه.

(2) (1) کونه په نجه ره ی ته نئشت نهم کلوو پۆژنه.

(ب) ته خته دارو شووشی دانراو له په نجه ره یکه وه ماوا بۆ هه را گۆزین و پئ

له باران گرتن. (2) کونه په نجه ره ی هه را گۆزین (وهک له ته نئشت کلوو ی سه ر

مه کئنه ی لوتو مئیل).

lovable, loveable (luv'ə-b'l), adj. خۆشه یوست؛ خۆین شیرین.

(a ~ child, person, etc.)

-lovableness (n.); lovably (adv.),

love (luv), n. (1) خۆشه یوستی.

(2) هه را؛ وئست؛ ژۆر وئست؛ تاره زوی توند.

(3) دلداری؛ خۆشه یوستن؛ هه را زکردن. (4) دلداری؛ خۆشه یوست؛ یار.

(5) جهزی جهوت بوون؛ جهوت بوون.

(6) [L-], خودای دلداری.

loveable

- (۷) (۱) خۇشەويىستى خودا بۇ مۇرۇ، (ب) خۇشەويىستى مۇرۇ بۇ خودا.
- (ج) خۇشەويىستى براۋ خۇشكايەتى مۇرۇ بۇ يەكتەر.
- v.l. (۸) خۇشەويىستى ۲. دەستبازى و ماچ كىردى و گىرتىنباۋەش.
- (۷) خەزىنىكىدىن - ن يېۋە بوون (She loves good music.)
- v.l. خۇشەويىستى
- fall in love, كەتتە خۇشەويىستى يەمە.
- for love, مەر بۇ خۇشى: بە خۇشايى: بىن ھىچ ئى دەسكەرتىن! ھەردەھا
- بۇ خۇشەويىستى: (I'm doing this work for love.)
- for the love of, لەبەر خاتىرى
- in love, خۇشەويىستى: خەزىنىكىدىن! دل پىدان!
- (Are you in love with her?)
- make love (to), ماچ كىردى دەستبازى لەگەل كىردى! جوت بوون!
- چوئە جى لەگەل
- no love lost between, پىقان لە يەكتەر! يەكتىرمان خۇش ناۋىت:
- (There's no love lost between the two.)
- loveable (luv'ə-b'l), adj. = lovable.
- love affair, (۱) دىلدارى: دىلدارى و جوت بوون لەنىۋان دۇستدا نەك
- ئۇو مىرد: (۲) خەزىنىكى زۇر شەيدايى:
- (America's ~ with the automobile)
- love apple, تەماتە
- love-bird (luv'būrd), n. بالندەي دىلدار: بالندەيەكى بچوۋكە
- لە توخسى توۋىتى. بۇيە پىزى دەۋورتى " بالندەي دىلدار " چونكە دۇستەكەي
- زۇر خۇش دەۋىت.
- love feast, (۱) خۇشى خۇشەويىستى (لەنىۋان خاچ پەرسىتانى كۇندا بۇ
- دەپرىشى ھەستى براپەتى). (۲) خۇانىكى ۋەھا لەنىۋان خا پەرسىتانى ئەمۇدا.
- (۲) خۇانىك ما كۇزىنىكى پىر لە ھەستى خۇشەويىستى و براپەتى.
- love game, پارىيەكى: تەنسى: ۱. كە لۇدا ھىچ خالى تىدا ناباتەۋە.
- love knot, كۇۋى دىلدارى: كە لە شىرتىك دەپرى ۋەك نىشانەي
- خۇشەويىستى.
- loveless (luv'lis), adj. (۱) بىن خۇشەويىستى! خۇشەويىستى تىدا ئىيە:
- (a ~ marriage)
- (۲) خۇش نەويىست! ھەست بە خۇشەويىستى ئەكەر.
- (۲) خۇش نەويىستراۋ: بىن بەش لە خۇشەويىستى
- loveliness (luv'li-nis), n. جۋانى: سەكى: دلفرۇنى
- lovelorn (luv'lōrn), adj. كوشتەي دىلدارى: كوشتەي دىلدار:
- شېتو شەيد.
- lovely (luv'li), adj. (۱) جۋان: ناسك: دلفرۇن (a ~ girl).
- (۲) [Colloq.] خۇش: نايب (a ~ party).
- lovemaking (luv'māk'ing), n. (۱) ماچ و دەستبازى
- (۲) جوت بوون: گان
- love match, شوۋكىردى و ئىنئىنئى خۇشەويىستى نەك بۇ پارە و پلەۋپايە.
- love potion, خۇاردنەۋەي دىلدارى: خۇاردنەۋەيەكى نەفسونەيەيە
- گوايە نەۋ كەسەي دەپرىتى دلى دەچىن بە كەسكى تايپەتيدا.
- lover (luv'ēr), n. (۱) دىلدار: پارا: دىكە: خۇشەويىست: دۇست.
- (۲) [pl] ئۇ و پىياۋىكى دىلدار
- (۲) پەردە: خۇان (a ~ of good food, music, etc.)
- love seat, قەنەفەيەكى دوۋ كەسى
- lovesick (luv'sik), adj. (۱) بىمارى دىلدارى: كوشتەي دىلدارى.
- (۲) بىمارىتى دىلدارى دەردەپرىت (گۇرانى).
- lovesickness (n.).
- loving (luv'ing), adj. دىلسۇز: ھەست ناسكەر چاك:
- (a ~ person, act, etc.)
- loving-kindness (luv'ing-kind'nis), n. دىلسۇزى خۇشەويىستى و.
- دلفەرمى
- low (lō), adj. (۱) نىزم: تەنك: تەنكار: (The river is ~).

lower

- (۳) كەم: نىزم: (~ prices; ~ pressure).
- (۴) نىزىك بە ناسۇ: نىزم: (The sun was ~).
- (۵) (۱) پاكشاۋ: مەريو: بە دەما كەرتو: (He was laid ~).
- (ب) سەرى خۇ كىزكەدو: سەركىز
- (۶) بىن ھىزا: لاۋاز
- (۷) خەمبار: مات و مەلوۋا: پەست: دل پەستكەر: كىز.
- (۸) ھەزا: نىزم (پلەۋپايە): (His ~ origin did not hamper him.)
- (۹) ئاكەس: ئاكەس بەچە: نىزم: نامەردا: بىن نىرخ: بۇگەن.
- (۱۰) خۇراپ (۱) ناپەسەندە: بەدل تەپو: نىزم:
- (She has a ~ opinion of him.)
- (۱۱) ئابىزىن: سادە: ھىچ: (a ~ diet).
- (۱۲) سەرمەتايى: نىزم (گىنەۋەي): (a ~ form of plant life).
- (۱۳) كۇزا: بىن: كەم (ئازۋوقە، پارە... ھەتد):
- (to be ~ on cash, food, etc.)
- (۱۴) نىزم (دەنگ): كىز.
- (۱۵) دەپىزى كاتىك زىمان لە زەمىنەي دەمدايە
- ۋەك " a " لە ۋەشى " calm " دا)
- adv. (۱) لە خۇارەۋە: بەرەۋ خۇار. (۲) بە ئاكەسانە: بە نامەردانە.
- (۲) بە ھىۋاشى: ھىۋاشى: بە دەنگى نىزم: بە نەسايى:
- (Talk ~ so as not to disturb the others.)
- (۴) بە دەنگىكى قوبول قەلە.
- (۵) نىزم (پلەۋپايە).
- (۶) بە ھەزىز: ھەزىز: (Sell high and buy ~).
- شىتەك يا پەلەيەكى نىزم: (۱) گىزى ئوتومبىل.
- (ب) [Colloq.] پەلە ئى نەھاتوۋىس. (ج) كەترىن خال (پارى، پىشېرىن)
- lay low, (۱) دان بە زەۋىدا: گەزاندە: خىستى. (۲) بەزاندە: كوشىتى.
- lie low, (۱) سەرى خۇ كىزكەدە: خۇ دەرنەخىستى.
- (۲) بە لەپەۋە كەرتو: خۇ پال خىستى بە دەمدا.
- low (lō), v.l. بۇزاندە: قۇباندىن
- بۇيە: قۇبە
- n. بىنەچە كەم: بىنەچە ھەزا.
- low-born (lō'bōrn), adj. جۇرە مېزىكى چەكەمەجەدارى نىزمە.
- low-boy (lō'boi), n. (۱) ئاكەس: ئاكەس بەچە: ئارەسەن: بىن ئەزاكەت.
- low-bred (lō'bred), adj. كەسكىكى كەم خۇندەۋار يا
- low-born (۱)
- low-brow (lō'brou), n. [Slang]. كەسكىكى كەم خۇندەۋار يا
- نەزان.
- adj. [Slang]. كەم خۇندەۋار: نەزان: پەشۇكى.
- ھەزىزەمە: ھەزىزەن.
- low-cost (lō'kōst), adj. پاستى يەمىن كەم زىادا
- low-down (lō'doun), n. [Slang]. ھەموۋ دەنگوۋاس
- بۇگەن: پىس: نىزم: نامەرد.
- adj. [Colloq.].
- lower (lō'ēr), adj. (۱) (۱) نىزم: خۇارتى. (ب) خۇاروۋ: زۇرۋو.
- (۲) نىزم: پلەۋپايە، پلە: كەمتر (پلە).
- (۲) [L-]. پىشۇۋتر (زەمىنئاسى).
- n. [Colloq.]. چەرىيەي زۇرۋە (كە دوۋان بەسەر يەكەرە بىن).
- v.l. (۱) پاكشاۋە خۇارەۋە: نىزم كەرنەۋە: داھىلان: پاهىلان: شۇپكەرنەۋە:
- ھىئانە خۇارەۋە. (۲) كەمكەرنەۋە: ھىئانە خۇارەۋە: شىكاندىن (نىرخ):
- (He will ~ his prices.)
- (۲) لاۋازكەردە: بىن ھىزا كەردە: كەمكەرنەۋە:
- (A cold had ~ed his resistance.)
- (۴) سوۋك كەردە: شىكاندىن (ناۋبانگ):
- (Such acts ~ed him in our eyes.)
- (۵) كىزكەردە: دەنگ: كەمكەرنەۋە.
- v.l. (۱) نىزم بوئەۋە: نەۋىن: داكەرتىن (۲) كەم بوئەۋە: كىزبوون.
- lower (lou'ēr), v.l. (۱) ئاۋچەۋان كىزكەردە: دەم و چاۋ كىزكەردە:

lower-case

مۆن بولۇپ (۲) مەترسى ئوۋاندن
n. (۱) سەرۋاجايىكى مۇن: ئارچەوانىكى تال
 (۲) شىۋە يا پوۋخسارنىكى پېر مەترسى: تائىي ئاسمان.
lower-case (lō'ēr-kās'), adj. تايىمىيە بە تىپىيى بچووك
 روك "a, b, d, h, r"
v.t. بە تىپىيى بچووك نووسىن.
lower case, (upper case تىپىيى گەۋرە پىزى دەۋوتىيى
lowerclassman (lō'ēr-klas'mən), n. قوتاسى پۇل يەكە دەۋى
 قوتابجانەي ئاۋەندى يا زانكۇ.
Lower House, لىي ئەنچورمەنى ئوۋنەرانى پەرلەمان.
lowering (lou'ēr-īŋ, lour'īŋ), adj. (۱) مۇن: گىرۇ: ئارچەوان تالو
 گىرۇ (۲) تال (ئاسمان).
lowermost (lō'ēr-mōst'), adj. ئىزىتىن
lower world, (۱) دۇرۇخ: جەھەننەم (۲) زەمىن: سەرزەمىن.
low frequency, شەپۇل نۇم (رادىۋ)
low-grade (lō'grād'), adj. پەشۇكى: مازاپرى
low-keyed (lō'kēd'), adj. ئاتۇدوتىيۇ: ھىيىن.
(a ~ speech, response, etc.)
low-land (lō'lənd), n. دەشت: دەشتايى: ئۇمە زەمىن
adj. دەشتى: ھى ئۇمە زەمىن.
the Lowlands, دەشتەكانى پۇرۇھلەتو لاي خواروۋى ئوسكوتلەندە.
lowlander (lō'lənd-ēr), n. دەشتەوان: دەشت ئىشپان
 دانىشئورى دەشتەكاش ئوسكوتلەندە.
low life, ئۇمانى چىنە ئۇمەكان: جۇرە ئۇمانىكى تايەسەندە.
lowly (lō'li), adj. (۱) ئۇمە: ھى پەلەۋپايەيى ئۇمە: پەلەۋپايە ئۇمە.
 (۲) مەكچە: سەركىزا بىن ئاز. (۳) سادە: ھاكى. (۴) ئۇمە (بار. چۈنئىيى).
adv. (۱) بە مەكچە: بە سەركىزا. (۲) بە شۇۋەپەكى سادە: بە ئۇمە (پەلە).
-lowliness (n.).
low-minded (lō'mīn'did), adj. ئۇمە دەرەۋوشت: پىس و بۇگەن
 ئامەردە
-low-mindedly (adv.); low-mindedness (n.).
low-pitched (lō'pīcht'), adj. (۱) ئۇمە (دەنگ): ئاۋاز ئۇمە
(a ~ voice)
 (۲) لىزىيى كەمە: بە ئاستەم لىزە: (a ~ roof)
low-pressure (lō'presh'ēr), adj. (۱) كەم زەمىن.
 (۲) ھىيىن: ئەسەرخۇ.
low relief, = bas-relief.
low-spirited (lō'spīr'i-tid), adj. پەست: مات: ماتەمىن: خەمبار
 دالەنگە: كىز
low tide, (۱) سزماۋ: نىشتاي. (۲) كاتى ئزماۋ
 (۳) ئزىمىن: پەلە شۇكى.
lox (loks), n. شە ئۇكسىيىن.
loyal (loi'al), adj. (۱) لايەنگىرى پۇنسى وولاتەكەي: سەر بە پۇنسى.
 (۲) ئىسوز: جگەرسوز: بەسەت: بە ۋەفا.
loyalist (loi'al-ist), n. (۱) لايەنگىرى پۇنسى (بەتايىمىيە لىكاتى شۇرۇشا).
 (۲) [-L]. لايەنگىرى ئىنگلەتەرە لىكاتى شۇرۇشى ئەمەرىكا دۇ بە ئىنگلىز.
 (۳) [-L]. لايەنگىرى كۇمارى ئىسپانىيا دۇ بە " فرانسۇز "
loyalty (loi'al-ti), n. ئىسوزى: جگەرسوزى: سەت: ۋەفا: بە ۋەفائى.
lozenge (loz'īnj), n. (۱) ئەپزىنە (ئەندازە): شىۋەپەكى ئەندازەپى
 چوارلاپى ۋەك يەكە دوان لە كۇشەكانى تىزە و دوانى كراۋەپە.
 (۲) ئەپزىنە: ئوقۇنى كۇكە و قورگ ئىشە
LSD, ماددەپەكى گىزىكەرە سزۇ ئوشى " ھەلۋەسە " يا خەۋرۋاندن دەكات.
lubber (lub'ēr), n. (۱) كەسكىنى قەبە و سست و كىل و ئاقۇلا
 (۲) كەشتىيەپەئىكى ئەزان و كىلۋكە
adj. قەبە و ئاقۇلا

lucubration

lube (lōb, lūb), n. = lubricant.
lubricant (lō'bri-kənt, lū'bri-kənt), adj. چەركەر
 تايىمىيە بە پۇنى چەركەردن
n. پۇنى چەركەردن (بۇ ئوتومبىل كەلىكە شتى تى).
lubricate (lō'bri-kāt, lū'bri-kāt), v.t. (۱) چەركەردن
 پۇن لىدان (مەكىنە). (۲) سافو لووس كەردن: خزكەردن.
-lubricative (adj.).
lubrication (lō'bri-kā'shən, lū'bri-kā'shən), n. سافو-
 لووس كەردن: چەركەردن: پۇن لىدان.
lubricator (lō'bri-kā'tēr, lū'bri-kā'tēr), n. (۱) چەركەر
 (سۇل). (۲) پۇنى چەركەردن. (۳) ئامبىرى چەركەردن.
lubricity (lō-bris'ə-ti, lū-bris'ə-ti), n. (۱) خزى: خزىيى
 سافو لووسى. (۲) لىلبانى.
 (۳) مەمەس ھەلسان: پەرەلەيى: ھەلمالراۋى.
lucent (lō's'nt, lū's'nt), adj. (۱) بىرلەدەر: بەشەرق: شەرقدار
 گەش. (۲) پۇش: پۇن: پۇننىكى لىۋە دىتە ئورۇن.
-lucency (n.).
lucerne, lucern (lō-sūm', lū-sūm'), n. = alfalfa.
lucid (lō's'id, lū's'id), adj. (۱) [Poetic]. كەش: بە شەرق
 بىرلەدەر. (۲) پۇش: پۇن: پۇننىكى لىۋە دىتە ئورۇن.
 (۳) پۇن: پۇن (شۇۋازى ئوسىن و ۋە). (a ~ speech, talk, etc.)
 (۴) مەشك پۇن: مەشك باش: (a ~ thinker)
 (۵) ھاق: زىن
-lucidly (adv.); lucidness (n.).
lucidity (lō-sid'ə-ti, lū-sid'ə-ti), n. (۱) پۇنى: دىپارى: پۇمانى
 (شۇۋازى ئوسىن و ۋە). (۲) ئۇرى: مەشك پۇنى.
 (۳) كەش: پۇننىكى
Lucifer (lō'sə-fēr, lū'sə-fēr), n. (۱) [Poetic]. ئەستىزەپى
 " فىنۇس " كە ئەستىزەپى بەپانىيەنە: ناھىد: كاروان كۇرە
 (۲) شەپتان. [-] (۳) جۇرە دەنگە شقارتەپەكە.
luciferous (lō-sif'ēr-əs, lū-sif'ēr-əs), adj. (۱) شەرقدار
 پۇننىكىرەۋە. (۲) مەشك پۇننىكىرەۋە.
luck (luk), n. (۱) چارەنۇوس: شانسى: ھاۋا: نەھات: ئامەد.
 (۲) بە بەختى: بەختەمەرى: ھاۋا: بەختى باش.
 (۳) شۇكى كە بەختەمەرى لە دىراپە ۋەك " قوزە كەمتىيار ")
down on one's luck, بىن بەخت: بەدبەخت: بەخت پەش.
in luck, بەختەمەرى: بە بەخت: بە شانسى.
out of luck, بەدبەخت: بىن بەخت: بىن شانسى: ئەگەت.
try one's luck, بەختى خۇ تاقىكەردنەۋە: كەردى شۇكى بەپى زانىيى
 ئەنجامەكەي ۋەك دەلۇن: " يا گال دىشنى يا پەمور "
luckily (luk'li), adv. بەۋەي: باش يور: خوارپاستان: بۇ بە شانسى.
luckless (luk'lis), adj. بەدبەخت: بىن بەخت: بىن شانسى: بەخت پەش.
lucky (luk'i), adj. (۱) بە بەخت: بە شانسى: بەختەمەرى: بە ئامەد.
 (۲) بەخت: (a ~ change, accident, etc.)
 (۳) شۇكى كە بەختەمەرى: بەپىنى.
-luckiness (n.).
lucrative (lō'krə-tiv, lū'krə-tiv), adj. زۇر بەسوز: زۇر بەمەرى
 زۇر سوزبەختى: (a ~ business, investment, etc.)
lucre (lō'kēr, lū'kēr), n. سامان: پارە: سوز: قازانچ.
lucubrate (lō'kyoo-brāt, lū'kyoo-brāt), v.t. (۱) ئوسىن و
 خۇنئەندەرە كۇشش كەردىكى بەل بەتايىمىيە بە شەۋە دەنگە.
 (۲) ئوسىن و ۋەردى بەتايىمىيە دەربارى شتى ھىچۋەپۇرچ
lucubration (lō'kyoo-brā'shən, lū'kyoo-brā'shən), n. (۱) كۇشش و خۇنئەن يا ئوسىنى لووسى. (۲) بەرھەمى ئوسىن
 (ب) بەرھەمىكى ۋەشە و ئورۇدۇرۇشى ۋەھا.

luculent (lōō'kyool-ant, lū'kyool-ant), *adj.* (۱) پشیموقی؛ (۲) گهش؛ بریقه‌دار (۳) پوون؛ ئاسان؛ تئگه‌پشختنی ئاسانه.

ludicrous (lōō'di-krəs, lū'di-krəs), *adj.* شایستی پئکه‌نینه (له‌پەر بن مانایی و ئابه‌جینی)؛ شایستی گالته‌پئکردنه؛ بن مانا: (*a ~ idea, suggestion, conclusion, etc.*)

lues (lōō'ēz, lū'ēz), *n.* plague (۲), syphilis (۱) -luetic (*adj.*)

luff (luf), *n.* (۱) به‌رو یا لیخوری کشتی (۲) قراضی پشیموهی یا به‌ران (۳) لیخوری کشتی به‌رو یا *v.t.* (۲) بوون به‌روی شەکانمۆهی یا به‌ران (به ئیجگار زۆر پووکردنیه‌یه‌یا)

lug (lug), *v.t.* (۱) پاكيشان یا هەنگرتنی شتیکی قورس؛ تەکان پیدان؛ (to ~ a heavy suitcase) به زۆر بردن کەسیک بۆ شووتنیک؛ (۲) سەپاندن باسیکی دەرەکی بەسەر دووانیکدا؛ هینانە پیشمۆهی باسیکی مین پەپووندی له گفتوگۆیکدا.

n. (۱) [Scot.] گوئی؛ گوئیچکە (۲) قولفەیک گونجکەیی (بۆ هەلگرتن یا پلگرتن شتەکه) (۳) پاكيشان شتی قورس؛ تەکان (۴) [Slang] پارەیی ئی کیشراوه به فیل و تەله‌یا به زۆر (به‌ناپه‌تی بۆ مەبەستی پارەیی، (۵) [Slang]، کەسیکی مین مێشک (pl.) خۆنۆزانی سۆ.

lug (lug), *n.* = lugsail.

lug (lug), *n.* = lugworm.

luggage (lug'ij), *n.* جانتا؛ بول؛ مارگە؛ جانتای گەشتیار.

lugger (lug'er), *n.* بەلەمیکە یا به‌روانی که با به‌وانەکانی چوارگۆشه‌ بن.

lugsail (lug's'l, lug'sāl'), *n.* به‌روانی چوارگۆشه‌یی.

lugubrious (loo-gōō'bri-əs, lyoo-gū'bri-əs), *adj.* دلگەری؛ (به‌ناپه‌تی نووه‌نده به سۆز و له سنوور به‌رەر که شایستی پئکه‌نین بن)

lugworm (lug'wūrm'), *n.* کورمیکە نەلقە نەلقە‌یه‌یه (بۆ دانی پاره‌ماسی)

lukewarm (lōōk'wōrm', lūk'wōrm'), *adj.* (۱) شەلتەن (۲) سارد؛ مەحان؛ ئا به‌دل؛ ئا به‌جۆش؛ (*He gave a ~ support to the cause.*)

lull (lul), *v.t.* (۱) لایلاه بۆ کردن؛ کردنەخۆ (به لایلاه)؛ لاواندنمۆه؛ (۲) هینن کردنمۆه؛ ددانمۆه؛ دانی مایینی کردن؛ دامرکاندنمۆه؛ (۳) کەمکردنمۆه (توندوتیژی)؛ (۴) هینن بوونمۆه؛ دامرکاندنمۆه.

v.t. ماوه‌ی هیننی و بن دەنگی؛ ماوه‌ی کشو و ماتنی یا خامۆشی؛ (*There was a ~ in the fighting, storm, conversation, traffic, etc.*)

lullaby (lul'ə-bī'), *n.* لایلاه

v.t. لایلاه بۆ کردن؛ لاواندنمۆه؛ کردنەخۆ به لایلاه.

lulu (lōō'lōō), *n.* [Slang]. کەسیکە یا شتیکی زۆر جوان و نایاب.

lumbago (lum-bā'gō), *n.* برک؛ په‌قبت

lumbar (lum'bēr), *n.* سینه‌نده

lumber (lum'bēr), *n.* (۱) شتومەکی نارمانی کۆنەر مین کەلکی کەلەکەکرۆی پئ گرتو یا له ژورنیکدا هەنگراو. (۲) تەختەدار؛ داری دەستەک.

v.t. (۱) پوکردن به شتی مین کەلکا؛ کەلەکەکردن؛ ناخەین به شتی مین کەک (ژور، مێشک، هەتد)؛ (۲) درەخت داپاچین بۆ داری دەستەک.

v.t. درەخت داپاچین بۆ داری دەستەک.

lumber (lum'bēr), *v.t.* (۱) به قورسی و ناقولایی جوولانمۆه. (۲) گرەمەتاتو به قورسی پویشتی. (*The heavy trucks ~ed by.*)

lumberjack (lum'bēr-jak), *n.* (۱) داریکەر (بۆ داری دەستەک و

تەختە)؛ داری دەستەک ئامەیکەر. (۲) چۆره چاکەتیکە (وەک هی داریکەر)

lumberman (lum'bēr-mən), *n.* (۱) داریکەر؛ داری دەستەک و تەختە. (۲) به‌روه.

lumberyard (lum'bēr-yārd'), *n.* فرۆشگا و گۆزەپانی داری دەستەک.

lumen (lōō'mən, lū'mən), *n.* (۱) چۆره پئوانەیکە روونایی لیبوونمۆه. (۲) بۆشایی ئەندامیکە بۆری لەشە.

luminary (lōō'mə-ner'ī, lū'mə-ner'ī), *n.* (۱) شتیکی پوونایی. (۲) به‌روه (خۆر، مانگ). (۳) سەرچارەیی پووشنیری.

(۴) پووشنیر یا زانیکی به‌ناواینگ؛ کەسیکی ئاودار.

luminesce (lōō'mə-nes', lū'mə-nes'), *v.t.* پوونایی دانمۆه؛ شووقدانمۆه.

luminescence (lōō'mə-nes'ns, lū'mə-nes'ns), *n.* شتیکی؛ پوونایی؛ دەرەوشانمۆه.

luminescent (loo'mə-nes'nt, lū'mə-nes'nt), *adj.* به‌شیموقی؛ شتیکی؛ دەرەوشانمۆه؛ پوونایی لیبوونمۆه.

luminiferous (lōō'mə-nif'ēr-əs, lū'mə-nif'ēr-əs), *adj.* پووناکیدار؛ پووناکیدمۆه.

luminosity (lōō'mə-nos'ə-ti, lū'mə-nos'ə-ti), *n.* (۱) گهشی؛ شتیکی؛ پووناکیداری؛ (۲) شتیکی پووناکیدار؛ شتیکی به‌شیموقی

luminous (lōō'mə-nəs, lū'mə-nəs), *adj.* (۱) پووناکیدار؛ پووناکیدمۆه؛ شووقدەرەوشانمۆه. (۲) پووناک؛ پووناک کراره.

(۳) پوون؛ ئاسان؛ دیار. (۴) زۆر زێرک؛ بلیمەت؛ زۆر پووشنیر.

luminous energy, پوونایی؛ روزەیی پوونایی.

luminous flux, پێژەیی پوونایی لیبوونمۆه یا لیبوونان.

lumox (lum'əks), *n.* [Colloq.], کەسیکی خۆی مین مێشک.

lump (lump), *n.* (۱) تۆپەل. (۲) کولۆ (شەکی). (*a ~ of sugar*). (۳) تلوکی؛ قورت؛ ئاوساری؛ لوی. (۴) سەرجه‌م؛ هەموو. (۵) کەسیکی ووشک و خۆل و مین مێشک و زل. (۶) کولۆ؛ هی کولۆ؛ (*~ sugar*).

adj. (۱) تۆپەل کردن؛ کۆمەل کردن؛ کۆکردنمۆه. (۲) کردن به یەک؛ وەک یەک سەیرکردن و جیاوازی نەپیندن؛ وەک یەک کۆمەل سەیرکردن؛ (*to ~ all the people of a country together is wrong.*)

(۳) تۆپەل تۆپەل کردن؛ قورت قورت کردن. (۴) تۆپەل تۆپەل وەستان؛ تۆپەل بوون. (۵) (*along ~*), خۆ بەکیش کردن؛ به زەحمەت بژوان.

a lump in the throat, قوپیگ پەربوون (له گریاندا یا له ناخۆشیدا)؛ پەست بوون و قوپیگ ووشک بوون و دل گران.

in the lump, به کۆمەل؛ پیکمۆه؛ هەمووی؛ به گشتی؛ به سەرجه‌می.

lump (lump), *v.t.* [Colloq.], دەربردن؛ گوئی نەدان به شتی ناخۆش؛ هەلکەردن؛ (*If you don't like it, you can ~ it.*)

lumper (lump'er), *n.* کرێکاری بارکردن و باره‌گرتنی کەشتی.

lumpish (lump'ish), *adj.* (۱) قەبه؛ قورس؛ ناقولۆ. (۲) مین مێشک؛ کەر؛ ووشک

lump sugar, شەکرێ کولۆ.

lump sum, به کۆمەل؛ هەندێ پارە که به یەک جار بدرشت ئەک به مانگانه؛ (*to pay someone in a ~*)

lumpy (lump'i), *adj.* (۱) گری گری وەستاو؛ تۆپەل تۆپەل وەستاو؛ گریگری؛ (*~ custard*) (۲) قوتقوتای؛ ناریک (۳) شەپۆلاری؛ هەلساو (تاو). (۴) زلو و قەبه و قورس و ناقولۆ

lunacy (lōō'nə-si, lū'nə-si), *n.* (۱) شتیکی؛ شتیکی؛ (۲) کەرتی؛ مین مێشکی.

lunar (lōō'nēr, lū'nēr), *adj.* (۱) تاییستی به مانگ؛ مانگی.

(۲) وهك مانگ. (۱) رهنگ زمردهملكه پراو: بن پهنگ (ب) خر: كوانه يي. (۲) مانگي: نه مانگ پيوراو: (a ~ year).

lunar month, مانگي عمره يي: مانگي هميفي.
lunar year, سالي عمره يي (۲۰۰۴ و يهك له سمر سن ي پوښ: سالي هميفي.
lunatic (lōō'nāt. lū'nit), adj. كوانه يي: دمه داسي.
lunatic (lōō'nā-tik, lū'nā-tik), adj. (۱) شين: شينته پته ري: (۲) ديوانه: (۳) هي شينان: بو شينته (۴) زور كمر: كمر كسيكي شينته.

n. شينخانه.
lunatic asylum, لقي زيادې وړي كوله يي كې پامپاري: نايي: يا كوله يي شيني.
lunatic fringe, لقي زيادې وړي كوله يي كې پامپاري: نايي: يا كوله يي شيني.

lunch (lunch), n. قاولتي: نامي نيوه يو.
v.l. نامي نيوه يو خواردن: قاولتي.
v.l. نامي نيوه يو پيدا.

luncheon (lun'chən), n. نامي نيوه يو (به تايه يي هي په سمې).
luncheonette (lun'chən-et'), n. (۱) چينخانه يي سه رپي يي. نامي نيوه يو: پيښي دمو تر يي: (lunchroom).
(۲) قاولتي سووك: نامي نيوه يو سووك.

lunchroom (lunch'room, lunch'room), n. = luncheonette.

lunes (lōōnz, lūnz), n.pl. شينتي نامي به ناو.
lunette (lōō-net', lū-net'), n. (۱) كلا وړو زه يي كوانه يي. (۲) شونينكي كوانه يي به سمر درگا و پمنجره و به په يي كمر. شووشه، يا شني تر درازن ترينه ووه.

lung (lun), n. سي.
at the top of one's lungs, به دهنگيكي زور بهر: هتا بتواني به دهنگيكي قايم.

lunge (lun), n. (۱) ليدان به شير. جهقو. يا خمنجره: تيغ پيدا كړدن. (۲) گوزميكي له پير.

v.l. (۱) شير. جهقو. يا خمنجره ليدان: تيغ پيدا كړدن. (۲) به گوزم پوښتن.
lunger (lun'jēr), n. سيلواي: كسيكي سيلواي.
lungi (lun'gē), n. (۱) پمشته مال يا بهرگي هميفي. (۲) قوماشي بهرگ و سه رپي يي هميفي.

lunisolar (lōō'ni-sō'lēr, lū'ni-sō'lēr), adj. مانگ و خوري: تايه يي به مانگ و خور (tides ~).

lunital (lōō'ni-tī'dl, lū'ni-tī'dl), adj. بهرزاو و نرزاوي به وړي مانگوه بوداو.

lunkhead (lun'k'hed), n. [Slang]. كسيكي كرو بن مينشك.

lunula (lōō'nyoo-lə, lū'nyoo-lə), n. نيشانه يي يا شينكي دمه داسي چووك.

lunular (lōō'nyoo-lēr, lū'nyoo-lēr), adj. كوانه يي: دمه داسي.

lunulate (lōō'nyoo-lit, lū'nyoo-lāt'), adj. (۱) بچوونو. كوانه يي (۲) نيشانه يي كوانه يي دار.

lunule (lōō'nyool, lū'nyool), n. نيشانه يي كوانه يي وهك سپينه يي نني نيفوك (تونيكاري).

lunny (lōōn'i), adj. & n. = loony.

lupine (lōō'pin, lū'pin), n. پوهه كيني يا قله يي به.

lupine (lōō'pīn, lū'pīn), n. (۱) گورگي گورگانه: گورگ ناسا. (۲) (۱) در: هار: (ب) برسي: به هج تيرنه خور: له برسا هار بووه.

lupus (lōō'pəs, lū'pəs), n. نه خوشي يي كې بيسته: برمي يي به له بريني گري كړي.

lurch (lürch), v.l. (۱) له ترار: بهم لاي پمو لادا كوتن. (۲) لاره و لار كړدن (وهك كمشتي يي كه له زياندا): تاسه كړدن: به لادا كوتن.

n. له ترار: بهم لاي پمو لادا كوتن: تاسه.

lurch (lürch), v.l. خوماتان: خومتكرن: خومه لاسدان. (۱) بهر دم گوتن و بن بهش كړدن. (۲) ساختن كړدن: پوهه كړنه ووه: گزي ليكړدن: ليساندن به فروقيل.

lurch (lürch), n. دوزاندنيكي خراب (ياري).

leave in the lurch, پشت هم لكړدن له كسيك له كاتي تمنا كونه.

lurcher (lür'chēr), n. (۱) خوما تكمرا خومه لاسده. (۲) دز (به تايه يي هي بالندو نازول).

(۳) [British], سمگيكي مورچه به بن دهنگ پراو دمكات (دژي بالندو نازولي بهرله بكار ي دهينن).

lure (loor, lyoor), n. (۱) جهش يا داني پاره ماسي (به تايه يي هي درق): چمش دان. (۲) شينكي هم لفر يون يا دلفر يون.

v.l. هم لفر يواندن: دلفر يواندن: رايگانان: فريواندن: له خشته بريدن: دان يو پوكردن.

lurid (loor'id, lyoor'id), adj. (۱) [Rare], سبي هم لگه پراو: پهنگي وهك مرده و نيشتو: زهرده لگه پراو. (۲) بليسه سه ندو به ناو دروكه و يا تدم و مرزا. (۳) سمر سوپرين: ترسناك: توقيتاره: زور سه رپي: پيس و ناشرين: پوونو به جوش: (a ~ tale, career, etc.).

lurk (lürk), v.l. (۱) خومه لاسدان: خوماتان: خومتدان. (۲) به دزي يوه جو لانه ووه: به نه يي بزوان. (۳) مانوره به بن بيزان: تيدا مانوره به نه يي (وهك له مينشكدا):

(Some suspicion still -ed in his mind.)

luscious (lush'əs), adj. (۱) خووش: بوخوش: به تام: شيرين: جوان: دلگير: (a ~ melon; ~ grapes, lips, music, etc.). (۲) [Archaic], زور شيرين.

lush (lush), adj. (۱) تهر و پراو: خووش. (۲) زور سه رزو چرو تير و ته سمه (زهوي، باخچه، باخ، گيا): پاراو: (~ meadows, fields, vegetation, etc.).

(ب) جوانو به تير و ته سمه كراو: (~ carpets).

(۲) زور پرازوه: (~ writing, prose, rhetoric, etc.).

lush (lush), n. [Slang], (۱) خواردينه وي كواي هم جهقو. (۲) كسيكي سه رغوشت.

v.l. & v.t. همرق خواردينه ووه: خواردينه ووه.

lust (lust), n. (۱) كارمزو: حمز: ويسته. (۲) (۱) همره سي جوت بوون: كارمزوي جوت بوون: نالوش. (ب) زور حمزه جوت بوون كړدن: كارمزوي بن ننداره يي جوت بوون بهرله: زور به نالوش.

(۳) كارمزوي به تير: حمز (دهسه لات، سامان... هتد):

(a ~ for power, gold, etc.)

(۴) [Obs.], (۱) خووش، (ب) هميل. زور همز ليكړن (جوت بوون، دهسه لات، سامان): (~ for; ~ after),

كارمزوي ناپه سندانه هم بوون: (to ~ after sex, power, gold, etc.)

luster (lus'tēr), n. Also lustre, (۱) بريقه: بروسكه: شوق: جواني: سافي لووسي. (۲) ناويانگ: ناوداري: شانازي: معزتي: بهرزي: شك:

(to add - to one's name)

(۲) ناويانگ: چل چرا. (۳) قوماشي بريقه داري لوكه و خوري تيكه لارو. (۴) سافي لووسي و بريقه يي گلينه.

v.l. بريقه پيدانه ووه.

v.l. بريقه دانه ووه.

luster (lus'tēr), n. = lustrum. گلينه يي بريقه دار.

lusterware (lus'tēr-wār'), n. Also lustreware, (۱) به نالوش: چا و چلپس (جوت بوون): به همره سي. (۲) [Archaic], Justy.

lustrate (lus'trāt), v.t. پاک كړنه ووه (به پي يي نريستو دمس تووړيكي).

تابیەتی...
lustre (lus'tēr), *n., v.t. & v.i.* = luster.
lustreware (lus'tēr-wār), *n.* = lusterware.
lustrous (lus'trəs), *adj.* بریقەدار؛ بە شەوق؛ گەش؛ دەرەوشاو؛ سافو لووسو بریقەدار.
lustrum (lus'trəm), *n.* (۱) پاك كردنەوی گیانیدی ھەموو گەل (۲) ماوەی پینچ سالی.
lusty (lus'ti), *adj.* (۱) بەھیزا گەنج و بەھیزا بەتین. (۲) lustful [Archaic]، بەکەیف؛ خۆشا دلخۆش.
-lustily (*adv.*); **lustiness** (*n.*).
lutanist, lutenist (lōō't'n-ist, lūt'n-ist), *n.* عودنەن؛ عودلەنەر.
lute (lōōt, lūt), *n.* عود؛ نامۆزێکی مۆسیقای بە لە عود دەچن.
lute (lōōt, lūt), *n.* قوبرقسل یا چیمەنقو (بۆ باپەرکردنی دۆن).
lutenist (lōōt'n-ist, lūt'n-ist), *n.* = lutanist.
luteous (lōō'ti-əs, lū'ti-əs), *adj.* زەردی پرتەقالی؛ زەردی سوورگار.
Lutheran (lōō'thēr-ən, lū'thēr-ən), *adj.* (۱) لووسەری؛ تابەتی بە مارتن لووسەر کە سەرۆکی ئاینی ئێلەمانی بوو. (۲) تاییەتی بە لقی پرتستانتی کە مارتن لووسەر داینا.
lutist (lōōt'ist, lūt'ist), *n.* (۱) lutanist (۲) عود دەروستکەر.
luxate (luk'sāt), *v.t.* لەجێردنی جوگە.
luxe (looks, luks), *n.* جوانی و باشی و نایابی؛ بە تێروتەسەل؛ دەروستکراوی. (بە ئاسایی دەووتیت: de luxe).
luxuriant (lug-zhoor'i-ənt, luk-shoor'i-ənt), *adj.* (۱) [Rare]، بەبیت؛ بەبەرھەم؛ بەمیرشت: (~ soil). (۲) گەشکەر؛ زۆر باش بووای گەورە بوو؛ زۆر سەوزو بەھیزو بە پیرشت. (۳) زۆر بازارە.
-luxuriance (*n.*).
luxuriate (lug-zhoor'i-āt), *v.t.* (۱) گەشکەرن؛ بە باشی پەوانو. (۲) گەورەبوون؛ بەمیرشت بوون. (۳) بە خۆشی ژیان؛ بە تێروتەسەل ژیان. (۴) (~ in) پەن خۆش بوون؛ لا خۆش بوون و بە دلەرە نووسان: (to ~ in the warm, spring sunshine)
luxurious (lug-zhoor'i-əs, luk-shoor'i-əs), *adj.* (۱) تیزو. (۲) تەسەل؛ خۆش گۆزەران؛ دەولەتمەند: (a ~ life). (۳) خۆش و نایاب؛ لەمقارای؛ بە تێروتەسەلە کرای: (a ~ hotel; ~ food). (۴) حەز لە تێروتەسەل؛ کەر؛ حەز لە خۆش گۆزەرانێ کەر.
-luxuriously (*adv.*); **luxuriousness** (*n.*).
luxury (luk'shə-ri), *n.* (۱) خۆش گۆزەران؛ تێروتەسەل؛ دەولەتمەندی؛ خێروخۆشی: (~ to live in ~; a life of ~). (۲) ھۆی خۆش گۆزەران و تێروتەسەل؛ شتیکی ناپۆیست بۆ ژیان. (۳) (۱) خۆشی بەکی تاییەتی (ھە ھەست یا مێشە). (ب) ھۆی ئەم خۆشییە.
-ly (li), (۱) پاشگرتنی ناوەلقا و پیکەنەرە بەمانای: (fatherly, manly). (۲) ھەر سەعاتی... پۆزی، مانگی، سانی... ھتد. جارێک بوو دەدات: (hourly, weekly, daily, yearly, monthly, etc.)
-ly (li), (۱) پاشگرتنی ناوولکەدار پیکەنەرە بەمانای: (harshly). (۲) بە جووژیکی تاییەتی: (outwardly). (۳) لە کات یا شوێنیکی تاییەتی: (hourly). (۴) لە پلەیکە تاییەتی پوزنکدا: (secondly, thirdly).
lycée (lē'sā'), *n.* قوتابخانەی نامادەمی فەرەنسی.
lyceum (li-sē'am, li'si-əm), *n.* (۱) [L.]، نەر باخەئ ناو شاری (ئەسپانیا) بە لە یونان کە (ئەرەستۆ) کۆچی خویندنی تیدا دەگرت. (۲) ھۆلی وانە؛ دووانگایەکی گەورە.

(۳) کۆمەڵێک کۆچۆر ناھەنگی مۆسیقا پراک دەمخات.
lycée (l) جۆرە تەقەمەنییەکی بەھیزە.
lyddite (lid'it), *n.* گیارەییەکی قلییەیی بە بۆ شت پاك كردنەو و سابوون.
lye (li), *n.* دەروستکەرن بەکار دیت. درۆکەرن.
lying (li'ing), *present participle of lie.* درۆ؛ ئاپراست.
adj. درۆکردن.
**n. پراکشان.
lying (li'ing), *present participle of lie.* لە جیگەدا کەوتن بەھۆی مەدالیوونەو.
lying-in (li'ing-in'), *n.* زەبستانای تاییەتی بە مەدالیوون: (a ~ hospital).
adj. (۱) [Poetic or Obs.]، کانی؛ کانیاری پوونو پاك. (۲) لەمف؛ شایەکی بێ پەنگە لە بۆری بە لەمفای بەمکانی لەشدا بە و لە پلازماي خوێن دەچن تەنھا خۆکەمی سپی تیدا بە. (۳) کیم.
lymphadenitis (lim-fad'a-ni'tis), *n.* ھەموکردنی لوو. لەمفای بەمکان.
lymphatic (lim-fat'ik), *adj.* (۱) لەمفی؛ تاییەتی بە لەمفو بۆری. لەمفو لووی لەمفای. (۲) سست؛ خارا؛ بێ ھیزا؛ بێ تاقەت؛ بێ ووزە بۆری لەمفای.
lymphatitis (lim-fə-ti'tis), *n.* ھەموکردنی بۆری لەمفای یا لووی لەمفای.
lymph follicle, lymph nodule, lymph gland, lymph node, = lymph gland. کێسی ناو لووی لەمفای. لووی لەمفای.
lymphocyte (lim-fə-sīt'), *n.* خۆزکە سپی لەمفی.
lymphocytosis (lim-fə-si-tō'sis), *n.* زیاد لە پتۆیستی بوونی خۆزکە لەمفی بەمکان لە خوێندا.
lymphoid (lim'foid), *adj.* لەمفی؛ تاییەتی بە لەمفو پێشانلی لووی لەمفی.
lymphoma (lim-fō'mə), *n.* نەخۆشی لەمفی.
lyncean (lin-sē'ən), *adj.* چاوتیز.
lynch (linch), *n.* ھەلواسین یا کوشتن بەبێ دادپەرسى.
lynch law, نەریتی ھەلواسین یا کوشتن بەبێ دادپەرسى.
lynx (links), *n.* (۱) مۆزێکە لە پشیلە کێوی کلک کۆرتی لاق دەرۆی گۆی تووکتی چاوتیز؛ پشیلە کێوی. (۲) فەرە تووگ دەروژو ئاوریشمی بەکەمی ئەم پشیلە کێوی بە. (۳) [L.]، ناوی کۆ ئەستێرەیکە.
lynx-eyed (links'id), *adj.* چاوتیز.
lyonnaise (li'ə-nāz'), *adj.* لەگەل پیاوی سووڕەدەر کردا لێنراو (بەتاییەتی پەتاتە).
Lyra (li'rə), *n.* ناوی کۆ ئەستێرەیکە.
lyre (li), *n.* نامۆزێکی مۆسیقی ژێداری یونانی کۆنە.
lyre-bird (li'rē-bird), *n.* جۆرە پانئەدیەکی دەنگ خۆشی ئوستورالیایی بە. (کلکی نێرەکانی لە نامۆزی "lyre" ی مۆسیقی دەچیت کە دەیکاتەو).
lyric (li'rik), *adj.* (۱) تاییەتی بە نامۆزی lyre ی مۆسیقی. (۲) ھەستی ناو دەروونی بۆرێ دەربارە پر ھەست (ھۆنراوە)؛ بەسۆز؛ بەستەیی؛ دەشیت بکری بە گۆرانی: (~ poetry).
n. (۱) بەستە؛ ھەلبەستێک کە بۆ گۆرانی شیت؛ ھەلبەستی گۆرانی. (۲) [pl.] ووشەکانی گۆرانی بەک.
lyrical (li'ri-k'l), *adj.* lyric (۱). (۲) بەسۆز؛ بەھەست؛ بەجۆش و شاعیرانە: (He became ~ in his account of his trip to Greece.)
lyricism (li'ri-siz'm), *n.* (۱) شایانی ھۆنراوە بۆ گۆرانی؛ بەستەیی. (۲) بە سۆزی ھۆنراوە؛ بە جۆشی ھەلبەست؛ دەربڕینی ھەستی ناو دەروون لە ھۆنراوەدا. (۳) ھەلبەستێک یا ووتەیکە وھا سۆزی قوول دەبیر**

lyricist

- lyricist** (lir'ī-sist), *n.* مۆتىرى كۆرانی، كۆرانی نووس، بىستىنوووس.
- lyrism** (lir'iz'm, lir'iz'm), *n.* lyricism (۱)
 (۲) لىۋدانى ئامبىرى "lyre" ى مۆسىقى.
- lyrist** (lir'ist, lir'ist), *n.* (۱) لىۋدىرى ئامبىرى lyre ى مۆسىقى.
 (۲) lyricist
- lysis** (lī'sis), *n.* (۱) لىۋىس پىن ھاتلى تىخۇشى يىك بەرە بەرە.
 (۲) لىۋاننى خۇڭكەي سۈۋى خۇيۇن و شانەي لىشى.
- lysis** (lī'sis),
 پاشگىرۈكە بىماناي: لىۋتان: شىپوونىۋە پىزىن
 داپزان: (paralysis)
- lysol** (lī'sol, lī'sōl), *n.* لاپسۇل: دىرمانى شىلەي مىكروپ كۆزۈ
 پاكىزلىغۇچى.
- lytic** (lir'ik), *adj.* لىۋىتىۋى پىزىن.
- lytic** (lir'ik),
 پاشگىرۈكە بىماناي: لىۋتان: پىزىن داپزان.
- lytta** (lir'ə), *n.* تۈزۈلۈش كىرگۈچى بەزىر زىمانى سىگ و ھىندى
 كىياندەرى كۆشتۈۋى تىرەۋە (كۋايە دەپتە ھۇى ھارى).
- lyze** (liz), پاشگىرۈكە بىماناي: پەكىستىرا سىپىرەن لىۋتاندىن پىزاندىن
 روشك كىرەن شىكەرنەۋە: (analyze, paralyze, etc).

M m

سپینەى ھىنگو بادەمى ھاپپاۋ و گوۋىزى ھىندى دروست دەكرى.

جۈزە توۋىشەككى كلك بىرئىزى دەموك
macaw (mə-kō'), *n.* نووشقاۋەى پەپ پەنگاۋەنگە.

maccaboy, maccoboy (mak'ə-boi'), *n.* بىرئوۋى.

mace (mās), *n.* (۱) كوتەكىكى سەر ئاستىنەى دېگراۋىيە (لە كۆندا

قەلغاشى پىن دەشكىنرا). (۲) گوۋىزى فەرمانرەۋا: دارەمستى فەرمانرەۋاىى.

(۳) ھەلگىرى ئىم دارەمستە. (۴) دارى بىلاردا: دارى يارىيەككە ۋەك بىلاردا.

mace (mās), *n.* جۈزىكە لە بەھارات.

macebearer (mās'bār'ēr), *n.* ھەلگىرى گوۋىزى فەرمانرەۋاىى لە پىن پۇشنىدا.

macedoine (mas'ā-dwān'), *n.* (۱) زەلاتەيەككى تىكەلەۋ لە سەۋزەۋ مەيۋە. (۲) شتى تىكەلەۋ.

macer (mās'ēr), *n.* = **macebearer**.
macerate (mas'ə-rāt'), *v.t.* (۱) (۱) خووساندن:

نەرم كوردنەۋەى شتىكى پەق بە خووساندن. (ب) لىك جىاكرەنەۋەى شتىكى پەق يا توندوتۇل بە خووساندن (بەتايەشەى لە كەمەۋ پىخۇلەدا).

(۲) لە بىرسدا ۋوشك كوردنەۋە پوۋكاندەنەۋە بە بىرسىتى: لاۋاز كوردن. (۳) چەۋساندەنەۋە: ئازاردان

v.t. پوۋكانەۋە لە بىرسدا: لە بىرسدا ۋوشك بونەۋە: لاۋاز بون.

macerater; macerator (*n.*); **maceration** (*n.*).

machete (mä-chä'lä, mə-shet', mə-shet'i), *n.* تەۋراسا: چەمپەچاڭ.

Machiavellian, Machiavelian (mak'i-ə-vel'i-ən, mak'yə-vel'yən), *adj.* (۱) مېكياڧېلى: تايەمتى بە مېكياڧېلى.

(۲) مېكياڧېلىئانە: تايەشەى بە مېكياڧېلى ۋە پىروپاۋەرى دەرىبارەى فەرمانرەۋاىى كە بىرئىيە لە ھەلغەنەتاندن ۋە ئىلۋتەلەكەۋ دۈۋەۋىيى ۋە ناپاڭكى: ناپاڭ:

ئىلپازا: دۈۋەۋە.

n. كەسنىكى مېكياڧېلى، ۋاتە كە بىرۋاى بە ئىلۋتەلەكەۋ دۈۋەۋىيى ۋە ناپاڭكى ۋە ھەلغەنەتاندن ھەيئەت.

Machiavellism (mak'i-ə-vel'iz'm), *n.* مېكياڧېلىئىتى: پىروپاۋە ھەسەفەى مېكياڧېلى دەرىبارەى فەرمانرەۋاىى كە دەلىلەت:

بۇ كەيشتن بە بەھەمبەستى خۇ مۇلۋا يا جىزىب بۇى ھەيە ئىلۋتەلەكەۋ ناپاڭكى ۋە دۈۋەۋىيى ۋە ھەلغەنەتاندن بەكاربېئىتە: ھەلپەرسى پامبارى.

machicolation (mə-chik'ə-lä'shən), *n.* (۱) كۈنى زمىنەى قوللە يا سەنگەرىكە كە شەى كەرمەۋ بەردى كەۋرەى لىۋە بەرەدەرتەۋە بەسەر دۈۋەنەدا. (۲) دىۋارلى قوللە يا سەنگەرى كوندرا.

machinate (mak'ə-nät'), *v.t. & v.i.* پىلان كىرپان: پىلان نىكرەن.

machination (mak'ə-nä'shən), *n.* (۱) پىلان كىرپان: پىلانبارى. (۲) (pl.) پىلان.

machinator (mak'ə-nä'tēr), *n.* پىلانكىر: پىلانبارى.

machine (mə-shēn'), *n.* [Rare] (۱) چۈرچۈۋەى لەشى مۇۋاۋۇ گىئاندا. (۲) (l) گالىسكە (ب) ئوتومبىل. (۳) مەكىنە: خەركە: (a sewing ~).

(۴) كەسنىكى يا رېڭخراۋىك كە ۋەك مەكىنە كار بىكات، ۋاتە بەيىن بىكرەنەۋە. (۵) (l) ئەندامانى بەرئىۋەبەرى جىزىب يا رېڭخراۋىك.

(ب) دامدەزگاي جىزىب يا رېڭخراۋىك: جىزىب. (۶) ئامبىر يا ھۇى ئوۋلەندى شتى سەپرو ئاسروۋشنى لەسەر شانۇ (بەتايەشەى لەسەر شانۇى يۇنانى كۇندا). (۷) ئامبىرى ۋوزە گوۋىزەرەۋە.

adj. (۱) مەكىنەئى: تايەشەى بە مەكىنە. (۲) بە مەكىنە دۈۋەۋىيى. (۳) يەك بابەت كراۋ: ۋەك يەك لىكرۋا: بە يەك ئەندازە كراۋ.

v.t. بە مەكىنە كرىن. گوللەپىرۇن كوردن.

machine-gun (mə-shēn'gun'), *v.t.* داۋەبەر گوللە (بە گوللەپىرۇن).

machine gun, گوللەپىرۇن: پەشاش: شەست تىر.
machine-made (mə-shēn'mād'), *adj.* بە مەكىنە كراۋ، نەك.

M, m (em), *n.* (۱) تىپى سىانزەممى شەفۋىزى ئىنگلىزىيە. (۲) دەنگى ئىم تىپە: " ئىم ". (۳) قالىپى ئىم تىپە.

(۴) نىشانەى سىانزەممە لە پوزىنگدا: نىشانەى پەى سىانزەممە. (۵) ئىم تىپە بە چاپكراۋى.

adj. (۱) تايەمتى بە تىپى M. (۲) سىانزەممە. (۱) شتىك لە شىۋەى M دا.

(۲) ژمارە ھىزارى پۇمانى.

adj. شىۋەى لە M دەكات. دايدە: دايدە

ma (mä), *n.* [Colloq.]. (كوتەى " mama ") بە. ماستەر (بىرونامە):

M.A., [Magister Artium= Master of Arts]. ماجىستىر

ma'am (mam, mām; unstressed məm, 'm), *n.* [Colloq.]. = **madam**.

Mac-, Mc-, Me- (mak, mək, mə), پىشگىرى ھەندى نازنارە بەھانى: كوپى: كوپى فلان كەس (لە نازنارى ئوسكوتلەندى ۋە ئىزلەندىدا).

macaber (mə-kä'bēr), *adj.* = **macabre**. (۱) دەرىبارەى مەردن. باسى ناخۇشىيە (چىۋەك، شانۇنامە). (۲) ترساندا: ساندا: زۇر ناخۇش ۋە لىپەستىكەر (باس، چىۋەك).

macadam (mə-kad'əm), *n.* (۱) ۋورە بەردى شكاۋ: ۋورە بەردە. چەۋ. (۲) پىن چەۋىزىكرۋا.

macadamia (mə-kad'ə-miə), *n.* جۈزە دەرەختىكى ئوستوراللىيە بەرەكەى نەۋەندەى نوۋ دەنگەنۇكە زۇر خۇشە پىن دەرەختى: " macadamia nuts "

macadamize (mə-kad'əm-iz'), *v.t.* پىن چەۋىزىكرەن

macaque (mə-käk'), *n.* جۈزە مەيۋىنىكى كلك كورە.

macaroni (mak'ə-rō'ni), *n.* (۱) مەكەرۋىنى. (۲) تەپىۋىشكى ئىنگلىزى سەدەى ھەزەممە كە لاسامى بىگانەى دەكرەمە لە بەرگەر پەۋشقىدا: كەسنىكى تەپىۋىش.

macaronic (mak'ə-ron'ik), *adj.* (۱) لە چەند زامانىك پىنكەتۋو. (۲) [Obs.] دۈۋەگ: تىكەلەۋ: تىكەلەۋۋىيەكەۋ.

n. (۱) ھىزارەۋەى لە چەند زامانىك پىنكەتۋو. (۲) [Obs.] (pl.) شتىكى تىكەلەۋ يا دۈۋەگ: شتىكى مەممەۋ.

macaroon (mak'ə-rōon'), *n.* ماكەرۋون: شىۋىنىيەكە لە شەكرۋو.

machinery

به دستا هي مكنينه.
machinery (mə-shēn'ēr-i, mə-shēn'ri), *n.* (۱) مكنينه
 مكنينهگان. (۲) پارچهگانی مكنينه.
 (۳) دامودمگا دوزگا: (the ~ of government).
machine shop, کارگاهی مكنينه درووستکردن و چاله کردنهوا
 مكنينه خانه و مرشاهی مكنينه.
machine tool, نامیزی مكنينه درووستکردن.
machinist (mə-shēn'ist), *n.* (۱) مكنينهچی، ماش و مستا.
 (۲) کریکارینگی شارمزای لیاآتوری نامیزی مكنينه درووستکردن.
 (۳) نعلسیری مكنينهچی (هیزی دهریایی نلمسریکی).
machismo (mä-chēz'mō), *n.*, زؤر خؤنؤندان به نیریتی و نازایهتی و
 زالیتی و بسمر ژندا خورین.
Mach number, mach number, پئژهی نیوان خیرایی
 شتیکار خیرایی دنگ له هه مان دوروبهردا (وهک هی فیزیکو دنگ له ههوادا).
macho (mä'chō), *adj.* زؤر خؤنؤنفر به نیریتی و نازایهتی و خؤبادان
 بسمر نافرتهدا.
 (۱) machismo .
 (۲) پیاویکی زؤر خؤنؤن به نیریتی و زالیتی و خؤبادان له بهرچاری نافرته.
mackerel (mak'er-əl), *n.* جزوه ماسی بهکی دهریایی به.
mackintosh (mak'in-tosh), *n.* (۱) مشه مای باران پالتوی باران.
 (۲) قوماشی نام جزوه پالتوی به.
mackle (mak'l), *n.* لهکه (چاپه مینی) لیلی شتیکای لهچا پدراو له بهر
 لهکه یا جورت بوونی دوو دپه بسمر به که ره.
macle (mak'l), *n.* (۱) جورت بلور. (۲) لهکهی کانزایهک.
macramé (mak'ra-mā), *n.* نعلش و نیگاری چنراوا
 شتی چنراو به پیشووهره (بؤ هلواسین بؤ جوانی یا بسمر شتی ناو ماندا دان).
macro-, macr- (mak'rō, mak'ra), پیشگرینکه بهمانای: گهره
 زلا بریز: (macrocosm).
macrocephaly (mak'ra-sef'ə-li), *n.* کاسهی سر گهره بهی
 (بهتایهتی له کسانای میشک سووکدا دهینریت).
-macrocephalic; macrocephalous (*adj.*).
macrocosm (mak'ra-kōz'm), *n.* گهره دونا گیتی.
-macrocosmic (*adj.*).
macron (mä'krōn, mak'ron), *n.* هیلینگی کورته (-) نیشانهی
 دریزی به له خؤیندنهوهده (دهخوئته سر تیهه بزؤین).
macroscopic (mak'ra-skōp'ik), *adj.* به چار دهخوئندنهوهده
 (دری روشهی "microscopic" ه).
macula (mak'yoo-lə), *n.* (۱) پمله (بهتایهتی هی سپی یا رهش
 بسمر پیستوهه). (۲) پلهی سر خؤر.
maculate (mak'yoo-lāt), *v.t.* پیس کردن لهکه دار کردن.
 (۱) لهکاری پله دارا لهکه دار. (۲) پیس ناهاوین.
maculation (mak'yoo-lā'shən), *n.* (۱) لهکه دار کردن
 په لاری کردن (۲) لهکه داری پیس پهلوی.
 (۳) پهنای پیستی گیاندارو پروهه (وهک هی پلنگ).
macule (mak'ül), *v.t. & v.i.* لیل کردن.
 (۱) پمله (چاپه مینی، به پیستوهه وهک هی ناوله ... هتد).
mad (mad), *adj.* (۱) شتیا میشک تیگور.
 (۲) بین میشکا نازیرو بین مانا.
 (۳) شتیا وشه پیدای شهیدا: (She's ~ about him).
 (۴) هار: (a ~ dog).
 (۵) [Colloq.]، زویرا تووه تزارا دل نیشارا لوت خوار.
drive a person mad, شتیت کردن.
go mad, شتیت بوون.
like mad, (۱) شتیتانه وهک شتیت. (۲) به پمله خیرا.
madam (mad'am), *n.* (۱) نافرته ژن خان (بؤ بانگ کردنی ژن)

madrigal

گهلیک چار دهرتئی: "ma'am" (۲) کهیباتووا کابان
 بهرپروهه بهری له حبه خانه.
madame (mä'dám'), [Fr.], *n.* (pl. Mesdames),
 خاتووا خان: نازناری نافرته میزداره وهک
 (abbr. Mme; Mdme.), روشهی "Mrs." ی نینگلیزی.
madcap (mad'kap), *n.* کسینگی هله شهو بهتبری
 (بهتایهتی کج).
 بهتبری هله شهو.
adj.
madden (mad'n), *v.t.* (۱) شتیت کردن. (۲) تووریم کردن
 نؤد تووره بوون نؤد پیست بوون.
v.t.
madder (mad'er), *n.* (۱) پروهه کینکه دهرمان و خوسی ژ دهگیتی.
 (۲) (۱) رگی سووری نام پروهه که. (ب) خوسی سوور که نام پروهه که دهگیتی.
 (۲) سووری نال قرمزی نال.
madder (mad'er), *adj.* شتیترا توورمتی.
madding (mad'ing), *adj. [Rare]، هله چووا حال لیاآتووا
 شتیا به جؤش و خروشا هار: (the ~ crowd).
 (۲) شتیتگرا تووریمگر.
made (mäd), *past tense and past participle of make.*
 (۱) گراوا درووستگراوا پیگهینراوا:
 (a well-~ play, plan, car, etc.)
 (۲) دستگراوا ناسرووشتی.
 (۳) داهینراوا داتشراوا: (a ~ word).
 (۴) بهتایهتی نام دهمگراوا لهخووه گراوا: (a ~ dish).
 (۵) سرگه تورو: (a ~ man).
made for, پچ به پیستی خؤیمتی؛ بؤ پکتری باشرا پزی دهکات
 گونچار: (The two are made for each other).
mademoiselle (mä'də-mə-zel'), *n.* [Fr.],
 نازناری کچه وهک روشهی "Miss" ی نینگلیزی. (۲) لهلهی فرمنسی.
made-to-order (mäd'tə-ör'dēr), *adj.* (۱) دستگراوا
 دستگراوا به پزی نازم زوی گزیدار گراوه. (۲) زؤر لهبار باشا گونچار
made-up (mäd'up'), *adj.* (۱) پیگهینراوا نام دهمگراوا.
 (۲) هله پستراوا برؤا داتشراوا درووستگراوا: (a ~ story).
 (۳) سووروسپیوا گراوا به سووروا و سپیاووه: (a ~ face).
madhouse (mad'hous'), *n.* (۱) شتیتخانه.
 (۲) شوئینگی پچ له پشینوی دهنگه دنگه حماسی ژنان.
madly (mad'li), *adv.* (۱) شتیتانه.
 (۲) زؤرا نینگار زؤرا به جؤشوهه: (- in love).
 (۳) زؤر به شپوزدهی بهوه وهک حال لیاآتووا.
 (۴) به گهرانه به گهریتی.
madman (mad'man', mad'mən), *n.* کسینگی شتیا دیوانه
 شتیت.
madness (mad'nis), *n.* (۱) شتیتا دیوانه بهی.
 (۲) زؤر تووریمگی (۳) کهریتی گهرجیتی. (۴) جؤش و خروشا جؤش.
 (۵) هاری هاریتی.
Madonna (mä-don'ə), *n.* [m-], خاتووا: نازناری کونه
 له زمانای شتیلیدا بؤ ژن وهک روشهی "madam".
 (۲) (the ~), (۱) مریم (دایکی عیسا). (ب) وینه و پیکه مریم.
madras (mad'ras, mä-dras', mä-dräs'), *n.* (۱) قوماشی
 مدراسا قوماشینگی نازیشی خمت خمتی قایمه.
 (۲) دهمسیرینگی گهره دی ناوریشم.
adj.
madrigal (mad'ri-g'l), *n.* (۱) هله پستینگی دلداری کورت
 که بکرت به گزانی. (۲) (۱) گزانی بهکی چهند کسسی بهین موسیقا.
 (ب) گزانی بهکی دووهنگی بهین موسیقا.
-madrigalist (*n.*).*

madrona (mə-drō'nə), n. Also madrono; madrone, - (۱) درختیکی همیشه سه‌وزی گول سپی گه‌لا بره‌قداره بره‌مکی دهموریت.

(۲) بیری سووری بۆ خواردن شیاری نم داره.

maduro (mə-door'ō), n. سیگارینکی پرش و تودوتیز.

madwoman (mad'woom'ən), n. نافرته‌تکی شیت.

madwort (mad'würt'), n. جژه بوه‌کیکه له توخمی خمرتهله.

maelstrom (mäl'strəm), n. (۱) گیتراونکی گه‌وره و به‌هیزو ترسانه‌ا.

گه‌ردار (۲) هیزینکی ویرانکری به‌هیزا پشوی‌یه‌کی گه‌وره (له می‌شک، جیهان، یا کاروباردا) گیتراو: (They were caught in the ~ of war.)

(۱) کچی به‌شدارای ناهنگو maenad, menad (mē'nad), n.

زه‌مارندی می خوارده‌وهی دایونایسیس و پاکوس (له‌فسانه‌ی یونان و رومان).

(۲) نافرته‌ی دیوانه: ژنی شه‌یدا یا حال لیه‌اتوو.

maestro (mis'trō, mā-es'trō), n. ماموستای لیه‌اتوری موسیقا:

دانری موسیقا: ماموستای هونری موسیقا.

mafia, mafia (mä'fi-ä'), n. (۱) دژا‌یه‌تی به‌میری

دژ وستان به‌فرمان‌ه‌وایی: (۲) [M-], مافیا: دست‌یه‌کی نه‌ینی خراپه‌کاره

له نهمریکا که هر خمریکی قاچاخچیتوی پاره به‌میزر له خه‌ک سمن‌دو

پیاروگشتن (له بنه‌چه‌ی نیقالین).

magazine (mag'ə-zēn'), n. (۱) عمار

(۲) عمارای ته‌قه‌منی (له قه‌لا یا گشتی جه‌نگدا).

(۳) (۱) شاننه (چمکی ناگرین) - (ب) شونین فیلم له کامیوادا.

(۴) نازوقه‌و ته‌قه‌منی و شتی تری هه‌لگیراو (له عمار یا لیه‌نگداندا).

(۵) گۆغان

maggot (mag'ət), n. (۱) کره‌مکه (به‌تایبه‌تی له‌ناو شتی پزیر و

کرم تیدوادا) (۲) بیژیکی سه‌یر.

maggoty (mag'ət-i), adj. (۱) کرماوی: کرم تیدوادا: کره‌مکاروی.

(۲) پر نه‌بیری سه‌یر یا هه‌وسجاری: هه‌وسجاری.

Magi (mä'ji), n.pl. (۱) دست‌هی مه‌جوس (که گوایه‌ی توانای

له سه‌روشت به‌ده‌ر یا له‌فسورنی هه‌بووه) (۲) نس سن پش سپی‌یه بوون که

هاتن به‌یر له‌دایکیرونی عیساره و دیاری‌یان بۆ هینا (شینجیل).

magic (maj'ik), n. (۱) جادوگره‌ی جادووبازی: جادووا ته‌لیسم

له‌فسورنا: سحر. (۲) شتیکی له‌فسورنی: (the ~ of love).

adj. له‌فسورنه‌ی: جادوویی.

magical (maj'i-k'l), adj. له‌فسورنه‌ی: جادوویی: ته‌لیسم‌وایی:

(~ power; The result was ~.)

-magically (adv.).

magician (mä-jish'ən), n. جادوگر: جادووباز: له‌فسورنیان.

magic lantern, فانوسی سه‌یری: چرای له‌فسورنی.

magisterial (maj'is-tēr'ī-əl), adj. (۱) دادپرسی: دادگره‌ی:

تایبه‌تی به‌دادگر: (~ rank).

(۲) مشکو: به‌کمش‌ولش: ژوردارمکی: به‌ده‌سه‌لاتی:

(~ opinion, manner, etc.)

magistracy (maj'is-trə-si), n. (۱) پله‌و‌پایه‌ی دادگر.

(۲) دادگه‌ران: دست‌هی دادگه‌ران. (۳) دادگه‌رنشین.

magistral (maj'is-trəl), adj. (۱) به‌شکو: دیکتاتوری: کش‌ولش:

ژوردارمکی. (۲) سه‌رمکی: بنچینه‌ی: (the ~ line of fortification).

(۳) تایبه‌تی نامادگه‌راو بۆ نه‌خوش‌یه‌کی تایبه‌تی (همچه‌ته، هم‌جان).

magistrate (maj'is-trät', maj'is-trit), n. (۱) دادپرس: دادگر.

(۲) فرمانده.

magma (mag'mə), n. (۱) گه‌راوه‌ی کانزایی.

(۲) بمری تو‌اره‌ی ژیزه‌مین (که بمری ناگره‌ژینی نی دروست دمینت).

(۳) تله‌ی میوه‌ی گوشراو.

Magna Charta, Magna Carta (mag'nä kär'tä), - (۱)

ماگنا‌کارتا: بیوانامه‌ی به‌ناویانگی شینگلیزی که گه‌لیک ماف و سه‌ریستی دا

به‌گه‌ل شینگلیزی له سالی ۱۲۱۵ دا. (۲) بیوانامه‌ی‌کی دست‌وویدی که ماف و

سه‌ریستی بدات به‌گه‌ل.

magna cum laude (mag'nä kum lödi), [L.], ژور په‌سه‌ند:

به‌شهری ژور باش: بیوانامه‌ی ژور په‌سه‌ند و به‌ری دهم‌چووانی لیه‌اتوی زانکۆ.

magnanimity (mag'nä-nim'ä-ti), n. (۱) به‌خشنده‌ی:

جوامیری: له‌خوبوردن. (۲) کارینکی جوامیرانه یا به‌خشنده‌ی‌یه‌انه.

magnanimous (mag-nan'ä-mäs), adj. به‌خشنده: جوامیر:

له‌خوبوردن و هه‌روشت به‌ریا پیاو.

magnate (mag'nät), n. که‌سینکی ده‌وله‌م‌ندو به‌ده‌سه‌لات و ناودار:

به‌تایبه‌تی له پیش‌سازی، بازرگانی، یا کاروکاسپیدا: (~ a cotton)

مه‌کتیسیم.

magnet (mag'nit), n. (۱) ناسن رفین: موگناتیس.

(۲) که‌سینکه، شتیک، یا شوپنکی دلفین.

magnetic (mag-net'ik), adj. (۱) ناسن رفین: موگناتیس.

(۲) موگناتیس‌وایی: ده‌کرت: به‌موگناتیس پادمه‌کیشرت.

(۳) دلفین: جوان (هه‌روشت، پورخسان): خه‌ک پاکیش: دل پاکیش

(a ~ personality)

-magnetically (adv.).

magnetic field, مه‌ودای موگناتیس: شو مه‌ودایه‌ی که موگناتیس

ده‌توانن ناسنی لیه‌و پاکیش.

magnetic flux, سه‌رجه‌ی ته‌ووژی موگناتیس.

magnetic needle, ده‌ری موگناتیس.

magnetic pole, (۱) جه‌سه‌ری موگناتیس.

(۲) [M- P-], جه‌سه‌ری زمین (که ده‌ری موگناتیس پوری تیده‌کات)

magnetic tape, شرتی موگناتیس: توژالی کانزایی یا پلاستیک

موگناتیس لیدراوه ده‌نگو به‌نامه‌ی قه‌له‌رفین و کومپیوترو شتی تری

له‌سه‌ر ژمار ده‌کرت

magnetics (mag-net'iks), n.pl. زانباری موگناتیس:

موگناتیس‌ناسی.

magnetism (mag'nä-tiz'm), n. (۱) ناسن رفین: موگناتیسیتی.

(۲) magnetics - (۳) دلفین: توانای دل پاکیشان.

(۴) نوواندن موگناتیس.

magnetize (mag'nä-tiz'), v.t. (۱) کردن به‌ناسن رفین:

موگناتیس‌وایی کردن: موگناتیس لیدان. (۲) دل رفاندن: دل پاکیشان.

(۳) [Rare]. نوواندن موگناتیس.

بوون به‌ناسن رفین: موگناتیس‌وایی بوون: وک موگناتیس لیه‌اتن.

v.t. -magnetization (n.).

دینه‌مزی موگناتیس:

نامیری له‌که‌کرتیک ترووستکه‌ری موگناتیس.

magnetolectric (mag-nē'tō-i-lek'trik), adj. کاره‌بایی

موگناتیس: تایبه‌تی به‌کاره‌بایه‌ک که به‌دینه‌مزی موگناتیس دروست

ده‌کرت.

magnetolectricity (mag-nē'tō-i-lek'tris'ä-ti), n. کاره‌بایی.

موگناتیس.

magnetogenerator (mag-nē'tō-jen'ä-rä'tēr), n. =

magneto.

magnetometer (mag'nä-tom'ä-tēr), n. پیوه‌ری هیزی

موگناتیس: نامیری پیوانی هیزی مه‌ودای موگناتیس.

magnetscope (mag-nē'tä-sköp'), n. نامیری دۆزه‌مه‌وی

هیزی موگناتیس.

magnific (mag-nif'ik), adj. [Obs.], = magnificent.

magnification (mag'nä-fi-kä'shən), n. گه‌وره‌کردن

(به‌وردین): زل کردن (ویشه، قه‌باره)، وانکردن که گه‌وره‌تر بنوین.

magnificence (mag-nif'ä-s'ns), n. جوانی و نایابی و به‌شکوئی و

شوخ‌وه‌نگی: (the ~ of the scenery, her dress, her act, etc.)

(۱) ژور جوان و نایاب:

magnificent (mag-nif'ä-s'nt), adj.

(6) يەككە (a ~ speech, voyage, etc.)
 (7) مەھسۇس يېشىل ياكى ئېمىنەتتە (a ~ horse)
maidenhair (māid' n-hār), n. چۆرە پۈدەكتىكى گەۋ ناسكى
 پۈدە لە سېپىردا باش دەپۈت.
maidenhead (māid' n-hed'), n. [Archaic] ، بىندارى: بەينى.
maidenhood (māid' n-hood'), n. كىچىنى. (۲) بىنا بىلى كچا پەردە كىچىنى.
maidenly (māid' n-li), adj. كىچىنى بىندارى: بەينى.
maiden name, ناسىدا شەرىن: بۇ كچ شىوار.
maidhood (māid' hood'), n. = maidenhood.
maid in waiting, كارەكەرى شازىن يا كچە پاشا.
maid of honor, (۱) ئاۋەل بۈك: كىچىكى ھاۋىنى بۈكە لە كاتى.
 مارەپىرەن شايىدا لەگەلېدا دەپنە. (۲) كارەكەرى شازىن يا كچە پاشا.
maidservant (māid'sūr' vənt), n. كارەكەر.
maihem (mā' hem), n. = mayhem.
mail (māl), n. (۱) (۱) [Obs.] ، چاقتا.
 (ب) [Archaic]، ئورەكە يا چاقتا پۇستە. (۲) پۇستە.
 (۳) پۇستەبەر (مىزۇ، شەمەندەقەر، پەلەم).
 (۴) پۇستە كۆكۈرەتەرەن تارەن ۋە گەياندەن بە ھاۋەنى.
adj.
 v.l. خىستە پۇستە: بە پۇستە تارەن:
 (to ~ a letter, package, etc.)
mail (māl), n. (۱) قىلغان زىن: گۈللەبەند.
 (۲) قانۇنى ھەندى گەياندەرى ۋەكە كىسەل.
 v.l. بە قىلغان پاراستا: گۈللەبەند كەرنەمى.
mailbag (māl' bag'), n. ئورەكە پۇستە.
mailbox (māl' boks'), n. (۱) سىۋالى پۇستە مال (كە لەمەردەمى).
 ھەسۋە مالىكەتدە پۇستەچى پۇستە ئىم مالى ئى دەخت.
 (۲) سىۋالى پۇستە كىشى سەر شەقەم (كە خەلك پۇستە تى دەخت).
mailed (māid), adj. زۇندار.
mailed fist, ھەپشە (ھى ئىز ۋولتاتان).
mailer (māl' ēr), n. (۱) پۇستە ئىز: ئاۋنىشان ئورەمى سەر پۇستە.
 (۲) مەككەنى پۇستە. (۳) بەلمى پۇستە.
mailman (māl' man', māl' mən), n. پۇستەچى: پۇستەبەر.
 ئاۋەمى.
mail order, شت كېرەن ۋە فرۇشتەن بەمۇ پۇستە.
mail-order house, دەنگەي فرۇشتەن شتەم بەمۇ پۇستە.
maim (mām), v.l. (۱) پەل شكاندەن: بىندار كەرنەن: كۆچ كەرنەن.
 پەل پىنەۋە: پەكسەن: (He was seriously ~ed in the war.)
 (۲) شىۋاندەن: تىكەن: پوچ كەرنەن: لە كەلك خىستە:
 (The bill was ~ed by amendments.)
main (mān), n. (۱) ھېز:
 (تەنھا لەم ۋوتەمە: "with might and main")
 (۲) بەش: بەشى سەمكى: (in the ~)
 (۳) بۇزى، ھېل، يا تەل سەمكى (ئاۋ، ئەلەكتىكە، گاز، بەنزىن).
 (۴) [Poetic]، دەريا: زەريا. (۵) (۱) تەرەرى كەشتى. (ب) بايمەنى سەمكى.
 (۶) [Archaic]، = mainland.
 (۷) [Obs.]، شىۋىنىكى زۇر گەرە ۋە (زەمى، دەشت، دەريا).
adj. (۱) بەمۇ: (۲) سەمكى: بىنچىنەمى: گەرنەن: گەرەتەن: گەرەتەن: گەرە.
 (۳) تايىمى بە شىۋىنىكى گەرە ۋە پان (زەمى، ئاۋ).
 (۴) ھى تەرەرى سەمكى كەشتى: ھى بايمەنى كەشتى.
 (۵) [British Dial.]، ئىچكار زۇر.
 تەنھا بە ھېز: ھەر بە زۇر.
 by main force (or strength),

شۇخ ۋە شەنگ: بەشكەن: زۇر جوان پاراۋە:
 (a ~ house, city, dress, carpet, etc.)
 (۲) زۇر باش: ئاياب. (a ~ place for sailing; a ~ book; ~ food)
 (۳) بەمۇ (بىرۋاۋە): زۇر چاقە بەمۇ: (a ~ idea)
magnifico (mag-nif' ə-kō'), n. (۱) بەگزا دەمەكى فېنىسىيە كۆن.
 (۲) بەگزا: كەسنىكى پەلە ۋە پايە بەرۋە ئاۋەن.
magnifier (mag'nə-fī' ēr), n. (۱) زىكەر: مىزۇ: گەرەكەر.
 (۲) ئامبىرى گەرەكەر (گەرەپىن، چاۋىلكە).
magnify (mag'nə-fī'), v.l. (۱) [Rare]، گەرەكەرنەن (قەبەرە،
 پەلە پايە). (۲) زىادە پىۋەمان: دەنەمە: گەرەكەرنەن (دەنگەي، چىزۇك):
 (She ~ied her sufferings in telling about them.)
 (۳) ۋەھالەنكى كە گەرەتەن بىۋىنەن (بە گەرەپىن) گەرەتەن كەرنەن.
 (۴) [Archaic]، شىۋىندەن: مەن كەرنەن: زۇر ستايش كەرنەن.
 v.l. گەرەكەرنەن
 (Telescopes and microscopes ~.)
magnifying glass, گەرەپىن: ۋوردىن.
magniloquent (mag-nil' ə-kwənt), adj. (۱) ۋوشە زىل.
 پاراۋە بە كەش ۋەش بەكارەنەن. (۲) گەزاف لىدەر: فەشەچى: خۇباۋە:
 خۇمەكتىش
-magniloquence (n.); magniloquently (adv.)
magnitude (mag'nə-tōd' ə, mag'nə-tūd'), n. (۱) گەرەمى.
 (۱) قەبەرە. (ب) رادە: پەلە: (an earthquake of great ~)
 (ج) گەرنى: بەرنى: (the ~ of his achievement)
 (۲) پەلە پورەكەنى نەستىرە
 زۇر گەنگە: شەرە پەلە.
magnolia (mag-nō' li- ə, mag-nōl' yə), n. (۱) ماگنولىيا.
 پوۋەكتە گۈلى سېۋى ۋە پەمەنى ۋە شەخەرنى بۇن خۇش دەگەن:
 (۲) گۈلە ماگنولىيا.
magnum (mag'nəm), n. (۱) شۇۋەمەكى ھى ۋە خۇرەنەمى تەرە.
 (بەرنى ۋە لە ۋە لەسەر پىنچى گانۇنەك). (۲) پەرى نەم شۇۋەمە.
magnum opus (mag'nəm ō' pəs), [L.], (۱) شاكار (بە تايەمى).
 بەرەمەنى ۋە پەمەنى، ھونەرى، يا مۇسىقى. (۲) گەرەتەن بەرەمە يا شاكارى
 نۇسەرەكە يا ھونەرمەندەك
magpie (mag' pi'), n. (۱) قەلباچەك (۲) كەسنىكى زۇرۋىز.
maharajah, maharaja (mā hā-rā' jā), n. مەھاراجا: شازادە.
 ھىندى: مېرى ھىندى
maharani, maharanee (mā hā-rā' nē), n. (۱) ئۇنى مەھاراجا.
 (۲) شازادە ھىندى (كە فەمەنە مەھاراجا ھىندىكى
 ھىندىستانى كەرنەن)
mahatma (mə-hat' mə, mə-hāt' mə), n. مەھاتما: كەسنىكى
 زۇر تىگەمەشتۇ ۋە پىرۋۇ دانا كە تۋانە شى ئاساسى ھەپن (تايىنى پۇدە).
mahogany (mə-hog' ə-ni, mə-hōg' ə-ni), n. (۱) تەختەدارى.
 مەھۇگەنى: تەختەدارىكى پەق ۋە تايىنى قاۋەمى سۋورباۋە مېزۇ كورسى ئى
 درۋىست دەكەن (۲) تەختە مەھۇگەنى. (۳) قاۋەمى سۋورباۋە.
adj. (۱) لە مەھۇگەنى درۋىستكاراۋ. (۲) قاۋەمى سۋورباۋە
mahout (mə-hout'), n. فېلەۋان.
maid (māid), n. (۱) كچ.
 (۲) قەبەرە كچ (ھەرەمە پىشى مەرۋەتەن: "old maid")
 (۳) كارەكەر.
maiden (māid' n), n. (۱) كچ: ئافەرتى كۆن نەكراۋ.
 (۲) نەسپەكە كە ھەرگىز پىشىرىكى يەنكى نەبەرنەتە.
 (۳) [M-]، ئامبىرىكى ئوسكۇتەندەن: بە لە گەلۋەتەن فەرنەمى دەچەن
 (لە سەمەنى شازادە ھەلەدە تۋانەنەرى پىن سەردەپەن).
adj. (۱) بۇ كچ شىۋا: بۇ كچ باشە. (۲) كچ: كۆن نەكراۋ: بىندار.
 (۳) تازە: فەلە: نەشارە: بەكارەنەنەن: ئۇنى

main clause

in the main, به‌زوری؛ به‌شیویمیه‌گی گشتی.
main clause, شایسته‌ی سرمدگی (که به تمناهایش مانا ده‌به‌خشی
له پرسنیه‌گی تاوخته‌دا وهک: " She will visit us " لم پستیمیدا:

main drag, [Slang], شه‌قاسی سرمدگی.
mainland (mān'land, mān'lənd), n. به‌مشی سرمدگی وولات یا
کوشوریک (نه‌که دورگه‌گاشی دهورپشتی).

mainly (mān'li), adv. (۱) به‌زوری؛ به‌گشتی.
(۲) [Archaic] زور؛ نیکگار؛ تا پادیمیه‌گی زور.
mainmast (mān'məst, mān'mast, mān'mäst), n. تومری
سرمدگی به‌لمی یا
mainsail (mān'səl, mān'sāl), n. بایوانی سرمدگی.

mainspring (mān'sprɪŋ), n. (۱) زمه‌لمگی سرمدگی (کاترژین).
(۲) هوی سرمدگی؛ پال پیوه‌نری سرمدگی.
mainstay (mān'stā), n. (۱) گوریسی پراگری تومری سرمدگی
به‌لمو کمشتی. (۲) پالپشتی سرمدگی؛ پایه؛ کوله‌که:

(Her son is her ~)
mainstream (mān'strēm), n. پزهوری گشتی، سرمدگی، زال،
بلاو. یا ماری مه‌یدانیکسی تایبه‌تی کومه‌ل؛ رای سرمدگی پشته‌بیک یا
کومه‌لنک. (He is in the ~ of the Democratic Party.)

main street, (۱) شه‌قاسی سرمدگی.
(۲) [M-S] . هلوئیسقی دانیشتونوانی شارزچکه که بریتیه‌به له
پاره‌بهرستی و منطک تاسکی و خویسه‌مندی
maintain (mān-lān), v.t. (۱) به‌ردوام بوون لاسمرا؛ نه‌گوزین؛
پاگرتن؛ لاسمرا پزویشتن:

(to ~ the same speed, standard of living, etc.)
(۲) به‌ردوامی پیدان: (Food ~s life.)
(۳) نه پاکو و چاکو پاگرتن؛ له نوحی خویدا؛ پاگرتن:
(to ~ a car, house, roads, etc.)

(۴) پاراستن (دزی هیریش).
(۵) پالپشتی کردن (به دم نه گتوگق یا مشت‌ومردا)؛ سووربوون لاسمرا
وا ووتن پیتا پیتا:

(Throughout the trial he ~ed he was innocent.)
(۶) یارمه‌تیدان؛ پاراستن.
(۷) به‌خویوکردن؛ زیاندن: (He can't ~ his family.)

maintenance (mān'tə-nəns), n. (۱) به باشی پاگرتن؛
پاگرتن؛ به‌ردوام بوون؛ به‌ردوامی؛ پاراستن؛ یارمستی.
(۲) گوزه‌ران؛ ماهیه‌ی زیان. (۳) به‌خویوکردن؛ یارمه‌تیدان؛ زیاندن.
(۴) ده‌ست خسته‌نه نار دواولکاری‌بیکومره به پالپشتی کردنی لایه‌که (داندگاری).

maitre d'hôtel (me'tr' dō'tel), [Fr.], سرمدک به‌ردومان
(له کوشک، میوانخانه، یا چیپشخانه‌دا)؛ گمردمی به‌ردومان. (۲) خوتیلچی.
(۳) شله‌بیکه له کمری توواره و گمردووژو لیمو یا سرکه پینگدیت.
maize (māz), n. (۱) گه‌نمه‌شامی (زهردی کال).
majestic (mə-jes'tik), adj. Also majestic, پادشایانه؛ به‌رزا؛
به‌شکوز؛ شکوزارا؛ به‌سام؛ زور جوان؛ شوخ‌وشمنگ؛ پایه‌به‌رن.

-majestically (adv.).
majesty (maj'is-ti), n. (۱) (۱) ده‌سه‌ولات و پله‌وپایه‌ی پادشا.
(ب) پادشا. (۲) [M-] . خاوون شکوز؛ سمروهر؛ تازناوی پادشا:
(His, Her, or Your M-)

(۳) شکوز؛ به‌شکوزی؛ پایه‌به‌زوری؛ به‌زوری؛ سام؛ جوانی و به‌سامی.
majolica (mə-jol'i-kə, mə-yol'i-kə), n. (۱) هوزره گلینیه‌گی
نه‌قش‌ونیکارداری شیتانی کونه. (۲) گلینیه‌بیک که لاسایی نهمه بکاموره.
major (mā'jər), adj. (۱) (۱) گموره‌تر (قمباره، ژماره، پاده).
(ب) گرنکتر (پله‌وپایه)؛ گموره‌تر. (۲) بالوق؛ بلوق بوو؛ همراش.

(۳) زوریه؛ به‌مشی زوری: (a ~ part.)

make

(۴) هی پشته؛ پسیوزی؛ تایبه‌تی به‌مه‌یدانی خویندن سرمدگی قوتابی زانکو.
(۵) گشتگر (زیربیزی): (~ premise.)
(۶) نوتته‌ی به‌یز (موسیقاً).

v.i. (- in), پسیوزی کردن؛ پشته‌ی تایبه‌تی خویندن (قوتابی زانکو):
(He will ~ in Physics.)
n. (۱) سرمدگوتووی پزلنک یا مه‌یدانیکسی تایبه‌تی.
(۲) پله‌یمگی ته‌لسمری‌به (چوار نه‌ستیره).
(۳) (۱) پشته (خویندن):

(Her ~ is Psychology; What's your ~ ?)
(ب) قوتابی‌بیک که پشته‌بیکسی تایبه‌تی ده‌خویندن: (He's a history ~).
(۴) کسینگی بالوق یا همراش.
(۵) نوتته‌بیکسی به‌یز (موسیقاً).

major general, پله‌یمگی ته‌لسمری‌به؛ لیوا.
majority (mə-jōr'ə-ti, mə-jor'ə-ti), n. (۱) زوریه؛ زورترین.
به‌مشی زور: (The ~ of people prefer peace to war.)
(۲) گموره‌ترین ژماره‌ی ده‌نگ (هملپزاردن)؛ جیوازی شیوان گموره‌ترین و
بچووگرتین ژماره‌ی ده‌نگ.

(۳) نمر جیزیه یا کومه‌له‌ی زورترین ده‌نگ رده‌ده‌گرئ.
(۴) بالقی؛ همراشی (ته‌منه‌تی بیست‌ویک سالی):
(He will reach his ~ next month.)

(۵) پله‌یمگی ته‌لسمری‌به (چوار نه‌ستیره).
join the (great) majority, مودن.
majuscule (mə-jus'kūl), n. (۱) تیبی گموره؛ تیبی گموره و قلدس.
(که له ده‌ستتووسه‌گاشی سده‌ی ناوهراستندا به‌کارده‌هینرا).

(۲) ده‌ستتووسیکسی به‌م تیبیه گموره‌نه نووسراو.
adj. تایبه‌تی به تیبی گموره و له‌لو؛ به‌م جوزه تیبیه نووسراو.
make (māk), v.t. (۱) دروووستکردن؛ کردن.
(۲) بوون به‌همز: (What made this sudden change?)
(۳) کردن به؛ دانان به: (They made him president.)

(۴) دانان ویکوردن؛ واکوردن: (This portrait ~s her an old woman.;
M- yourself at home.)
(۵) پزلنک‌وپیک کردن (جنی نووستن)؛ نامادکردن: (M- the beds.)

(۶) کردن (سمرجه‌م)؛ بریتی بوون له: (Four quarts ~ a gallon.)
(۷) بوون به؛ لی دهرچوون: (He will ~ a good doctor.)
(۸) دانان (به‌پروه):

(We made a rule that only members might attend.)
(۹) کرتن (برامی)؛ پیداکردن: (He made many friends.)
(۱۰) پیداکردن (پاره)؛ ده‌سگومتن: (We all want to ~ money.)
(۱۱) سمرخستن؛ کردن به پیاو: (This restaurant made him.)
(۱۲) تنگه‌میشتن؛ لیکدانه‌مه:

(What do you ~ of his strange actions?)
(۱۳) کردن: (She made a quick movement.)
(۱۴) کردن؛ خمریک بوون: (to ~ war.)
(۱۵) دان (ووقار)؛ کردن (قسمه)؛ بیژان: (to ~ a speech, remark, etc.)

(۱۶) وایکوردن؛ به زور پهن کردن: (M- him behave.)
(۱۷) گمیشتن: (The ship made port.)
(۱۸) فریاکورتن؛ پیاگمیشتن: (He made the train.)
(۱۹) چوون (به نیش‌وکار):

(The salesman made six towns on this trip.)
(۲۰) برین (پنگه، دوروی):
(They made the distance in five hours.)
(۲۱) (۱) پزویشتن (خیزایی): (My car can ~ 90 miles an hour.)
(ب) بیکردن.

(۲۲) (۱) لینان (چا، قاره، نارو چیضت): (I'll ~ you some tea.)
(ب) کردنومه (ناکی): (Let's ~ a fire.)

(۷) ناشکرده‌ها، ناشکرده‌ها: (We made up.)

(۸) سوور اووسپوار کردن، نارایشکریدن.

(۹) بریاردان: (I've made up my mind.)

(۱۰) سمرله‌نووی تالیکردن (له‌بهر دهرنه‌چوون یا دیار نه‌بوون):

(to make up a test)

make up for, بۆ بۆاردن، هاق بۆ کردنومه:

(We must make up for lost time.)

make up one's mind, بریاردان:

(Have you made up your mind?)

make up to, خۆ ئی بردنه پیشه‌ره، مه‌رایبی کردن.

(۲) هاق بۆ کردنومه: (We must make it up to him somehow.)

on the make, (Colloq.)، خمریکی پاره پایدکردن.

خۆ پیشخستنه (له‌بووی سووکی‌په‌وه).

(۳) [Slang]، خمریکی پاروکردنه (دلداری، تاوکردن).

make (māk), n. [Obs. or British Dial.]، هاوت؛ هاویله:

تاوه؛ هه‌قال. (۲) هاوسه‌را؛ بۆست.

make-believe (māk'be-lēv), n. (۱) پوهالته؛ وا ئوواندن

سمرزایی؛ پوهالته‌بازی. (۲) پوهالته‌باز؛ به‌دیو خۆ وا دهرخه؛ خۆ وا پیشاندنه

adl. برۆته؛ ترۆ؛ خه‌یالی؛ زرخه‌وی:

(a ~ character, situation, world, etc.)

maker (māk'er), n. (۱) بکمر؛ درووستکر.

(۲) [M-]، خودا. (۳) [Archaic]، هۆنرا؛ بوژن.

(۴) کیمزاکری کۆمپیا له.

makeshift (māk'shift), n. چاره‌ی سهردهمی؛ چاره‌سهری کاتی.

adl. سهردهمی (چاره)

make-up (māk'up), n. (۱) پینکاتان؛ شیوه‌ی پینکاتان:

(the complex ~ of a corporation)

(۲) سرووشتی مرۆ؛ (He has an easygoing ~)

(۳) پینکهران؛ پینکخستن (تپ و وینده‌ی چاپه‌مه‌نی).

(۴) (۱) نارایشته؛ سوور اووسپوار. (ب) شیوه‌ی نارایشته‌کردن.

(ج) نارایشته و جل‌ویهرگی نویندر (شانزگه‌ری).

(۵) [Colloq.]، تالیکردنومه‌ی دیو‌پاره یا له‌باتی (بۆ قوتایی‌په‌که که له

تالیکردنومه‌ی په‌که‌دا که‌وتن یا ناماده نه‌بوون و نه‌یدلن).

making (māk'ing), n. (۱) کردن؛ درووستکردن؛ پینکینان؛ پینکه‌مه‌نان.

(۲) هۆی سهرگه‌وتن یا پینگه‌بیشن. (۳) (۱) شتیکی درووستکراو.

(ب) په‌ره‌می یه‌ک چار؛ گه‌نده‌ی چارنک درووست ده‌کرئ.

(ج) داها؛ ده‌سکوت.

(۴) (pl.)، ئه‌وه‌ی پینوسته؛ نیشانه؛ تاییه‌خۆ:

(He has the ~s of a good doctor.)

(۵) (pl.)، [Colloq.]، کاخه‌زو ئوولتی جگه‌ره درووستکردن.

mal- (mal), پینشگرته‌که به‌مانای؛ خراب؛ ناتهاوا؛ هه‌له:

(malfunction, maladjustment, malnutrition)

malaco- (mal'ə-kə), پینشگرته‌که به‌مانای؛ (۱) نهرم.

(۲) گیاندارئ ناوی نهرمی قاوغدار.

malacology (mal'ə-kol'ə-ji), n. زانستی گیانداره‌ ناوی‌په‌نهرمه

قاوغدارمه‌کان.

maladjusted (mal'ə-ju's'tid), adj. له‌گه‌ل دهریوه‌ره‌دا نه‌گوتجاو.

پانه‌هاوو، یا پیک نه‌که‌وتوو.

maladjustment (mal'ə-just'mənt), n. (۱) له‌گه‌ل دهریوه‌ره‌دا

نه‌گوتجان یا پانه‌هاوتن. (۲) باش پین نه‌کردن (پارچه‌مه‌کینه) به‌هه‌له چاک کراو

maladminister (mal'əd-min'ə-stēr), v.i. خراب به‌رئوه‌بردن؛

باش نه‌بردن به‌رئوه.

-maladministration (n.).

maladroit (mal'ə-droit'), adj. (۱) بپن ده‌ست‌ویل؛ ناکاره‌ما؛

گه‌له‌خۆ. (۲) نه‌زان؛ پتی به‌دی‌پیی نه‌کمر.

(۲۳) [Colloq.]، دهرگیران (له‌رینکخراوتنه یا تپینکدا) گه‌بیشنته نامانج:

(He made the team.; She made the headlines.)

(۲۴) [Slang]، تاوکردن؛ جوت بوون؛ گاین (۲۵) یاری بردنومه.

v.i. (۱) ده‌سکرتدن به‌کارنک یا شتیته: (She made to go.)

(۲) بۆبیشنته نهرمو؛ خۆ بۆ کوتان: (He made for the door.)

(۳) بوون؛ به‌شیوه‌یه‌کی تاییه‌تی په‌ووشته ئوواندن

(M- bold, merry, etc.)

(۴) کردن: (M- fast; M- ready.)

(۵) که‌له‌که‌بوون؛ زۆربوون؛ قول بوون؛ هه‌لسان (تاو).

n. (۱) درووستکردن؛ کردن.

(۲) په‌ره‌مه؛ هه‌تاییه‌تی شتی درووستکراو؛ سهرجه‌می شتی درووستکراو.

(۳) مۆدیله؛ شیواز؛ شتی درووستکراو.

(۴) جۆرو شوینو ناوی درووستکر: (an automobile of English ~)

(۵) سرووشتی کسی: (a man of this ~)

make a fool (or ass) of, به‌که‌رکردن؛ به‌که‌ر دهرخستن؛

والینکردن که به‌که‌ر دیار بپن.

make after, پارکردن به‌دراوا؛ شوین کهنتن؛ نیشته‌سهر.

make as if (or as though), وا دانان

make away with, (۱) دریز؛ بردن؛ بریدن و پارکردن:

(The thieves made away with two thousand dollars.)

(۲) سهر به‌کۆمدا کردن؛ خۆ ئی پزگارکردن.

(۳) ماشینه‌وه؛ هه‌موو خواردن. (۴) گوشتن.

make believe, وا دانان؛ وا ئوواندن؛ وا دهرخستن:

(The children made believe they were adults.)

make for, (۱) خۆ بۆ کوتان؛ چوون به‌ره‌مو.

(۲) هیزش بردنه سهر؛ په‌لاماردان. (۳) هه‌ول بۆ دان؛ کۆشش بۆ کردن.

make haste, په‌له‌کردن؛ خپراکردن.

make it, [Colloq.], ده‌سکرتن؛ هینانه‌دی؛ جینه‌جینکردن؛

پین گه‌بیشنته نامانج)

make love, (۱) ده‌ستبازی کردن. (۲) جوت بوون؛ گاین.

make off, پارکردن؛ دهریاربوون؛ هه‌لاتن؛ بۆی دهرچوون.

make off with, دریز؛ بردن

(The burglars made off with a lot of money.)

make or break, یا گال دینن یا په‌موو.

make out, (۱) (ا) به‌حال به‌دی کردن؛ به‌ناسقه‌م پینن.

(ب) به‌حال بۆ خوینترانه‌وه.

(۲) تینگه‌بیشنته؛ سهر ئی دهرچوون: (I can't make him out.)

(۳) نووسین؛ نووسینه‌وه؛ ناماده‌کردن: (to make out a list)

(۴) پزگردنومه (نیشته‌سهر).

(۵) وا دهرچوون؛ وا دهرگه‌وتن

(۶) وا پیشاندان؛ وا ووتن

(۷) به‌باشی بۆبیشنته (کاروبار).

make over, (۱) تازه‌کردنومه: (to make over a coat)

(۲) خسته‌سهر (مولک)؛ پیدان؛ خسته‌سهر ناوی کمسینک (مولک، سامان):

(He has made over the whole business to his son.)

make the most (or best) of, (۱) به‌باشترین شیوه به‌کاره‌تان:

(He makes the most of the little he has.)

(۲) پین دهربردن به‌هه‌رچۆتیک بیت.

make up, (۱) دانان؛ نووسین؛ پینکه‌مه‌نان.

(۲) بریتی بوون له؛ بوون؛ پینکینان:

(Students make up half the population of the town.)

(۳) هه‌لسه‌ستن (چیرۆک، درق)؛ رینکخستن؛ درووستکردن:

(to make up stories, lies, etc.)

(۴) ته‌واوکردن

(۵) (for ~)؛ بۆ بۆاردن. (۶) رینکخستن

malady (mal'ə-di), *n.* نه خوځښی، راستو و مه جازي: (spiritual ~ies; a social ~)

malaise (ma-lāz'), *n.* بڼ تاقه ش، كزي پاستي، بڼ وورپي، له ش داهيران، نارجه تي.

malamute (mä'lə-mūt'), *n.* سه گيكي دل به هيزي تيسكني نه لاسكايي به.

malapert (mal'ə-pürt'), *adj.* [Archaic]، بڼ حيا، بڼ شرم، پروفايه.

n. [Archaic]، كسيكي بڼ شرم و بڼ حيا.

malapropism (mal'ə-prop-iz'm), *n.* (۱) به هله به كارهنياني، وروشه و نيكل كورني (له بهر له به كچووني دهنگيانه و). (۲) وښه يكي شم هله به كارهنيانه.

malapropos (mal'ap-rə-pō'), *adj.* له جزي خويدا نه بو، تابه جي، له ناكاتدا بو، به مشوره يكي تابه جي.

adv. هي كولم، هي نيسقاني كولم.

malar (mä'lär), *adj.* نيسقاني كولم.

n. له زوقا، له لاريا.

malaria (mə-lār'i-ə), *n.* قسمي بڼ مانا.

malarky, malarky (mə-lär'ki), *n.* [Slang]، قسمي هيچ و پوډو.

malcontent (mal'kən-tent'), *adj.* نارازي و سر كنيش (دژي)، پښنيك يا دژيكي تايبه تي: كينه له دل.

n. كه سيني نارازي و سر كنيش: كسيكي كينه له دل و ناماده ي شوپش يا ياخي يوون.

male (māl), *adj.* (۱) نيزه: نيزه، باوكه. (۲) به ميتر. (۳) پياوونه. (۴) هي پياوان، له كوپو پياو پيكتاتو: (a ~ choir). (۵) (۱) هي نيزه: هي نمداسي نيزه ي كول. (ب) نيزه كي، نيزه هلكو، نيزه كدار: (flowers ~). (۶) نيزه (ممكنه ناسي): دكرت به كوندا (سوچي كارميا، بوري... هتد).

n. نيزه ي مروډو گياندارو پوډو.

malediction (mal'ə-dik'shən), *n.* (۱) له عننت ايكوند، له هنت. (۲) به دگزي، او پيس كورن، به دناو كورن.

malefaction (mal'ə-fak'shən), *n.* قانون، به دكاري، خراپه كاري: خراپه

malefactor (mal'ə-fak'tēr), *n.* تاواندار، به دكار، خراپه كار.

malefic (mə-lef'ik), *adj.* زيان به خش، پيس، مال ويرانكار، به د.

maleficence (mə-lef'ə-s'ns), *n.* به دكاري، خراپه كاري، زيان، خراپه

-maleficent (*adj.*).

malemute, malemiut (mä'lə-mūt'), *n.* = malamute.

malevolence (mə-lev'ə-ləns), *n.* به دخوازي، ناحهزي، كينه و به دخوازي

malevolent (mə-lev'ə-lənt), *adj.* به دخوازي، ناحهزي، كينه له دل و به دخوا

malfeasance (mal-fē'z'ns), *n.* كاريكي قهده له لايمن، كاريده ستيكوره (وهك به رتيل و هرگرتن).

malformation (mal'fôr-mā'shən), *n.* شيوان (لش يا نندام)، شيوان ماكرابي، به نارتيكي يا ناتواوي پيكتاتن.

malformed (mal-fôrmd'), *adj.* شيوان (لش يا نندام)، به شيوان، نارتيكي، يا ناتواوي پيكتاتو.

malfunction (mal-fun'k'shən), *v.t.* به باشي نيش نه كورن (مه كينه، نامين، كار نه كورن، و دستان)

(Some of the instruments ~ed.)

n. به باشي نيش نه كورن، ناتواوي، كار نه كورن، و دستان.

malice (mal'is), *n.* به دخوازي، ناحهزي، پت، كينه:

(I bear you no ~.)

malicious (mə-lish'əs), *adj.* به دخوازي، ناحهزي، كينه دار، پيس، پقاني: (a ~ person, remark, act, etc.).

malign (mə-lin'), *v.t.* به دگزي كورن، او پيس كورن، به دناو كورن، خراپه ورت.

adj. (۱) به دخوازي، ناحهزي، پيس. (۲) زيان به خش، به د، خراپ.

-maligner (*n.*).

malignance (mə-lig'nəns), *n.* = malignancy.

malignancy (mə-lig'nən-si), *n.* (۱) به دخوازي، كينه و به دخوازي، پيس، ناحهزي. (۲) كوشنده ي (شيري نهجه، برين): زيان به خشي.

(۳) برين يكي كوشنده (شيري نهجه): سندان.

(۴) زور به دخوازي، زور ناحهزي.

malignant (mə-lig'nənt), *adj.* زور كينه دار. (۲) زور زيان به خش، به د، پيس. (۳) كوشنده (شيري نهجه، سندان، نه خوځښي): سندان، يكوژ، پيس (a ~ tumor, disease, etc.)

-malignantly (*adv.*).

malignity (mə-lig'nə-ti), *n.* (۱) زور به دخوازي، زور ناحهزي، پتيكي زور. (۲) كارنك، هسنيك يا پوډان يكي به د، ناحهزيانه. (۳) كوشنده ي (برين): يكوژي.

malingering (mə-linj'gēr), *v.t.* به درو خو نه خوځښ خست (بو خو - دزيموره له كار).

malkin (mô'kin), *n.* [Obs. or British Dial.], (۱) ژني چه پل. (۲) دامول. [Scot.], كرونيك، كرونيك كوي. (۳) پشيله. (۴) (۱) ميگوتي ياري "pall-mall". (ب) شم ياري به. (ج) ياريگي شم ياري به. (د) قيسه ي، بازا ي سرگراو. (۲) دور به يني (زيگاو بان، شه قام). (۳) جزي پياسه، پږه ي، داسي يه ي بډ پياسه كورن.

mall (môl), *n.* & *v.t.* = maul.

mallard (mal'ärd), *n.* خيره مرابي، سونه.

malleable (mal'ə-b'l), *adj.* (۱) نرم (كانا): چكو شخړو. (۲) به ساسي راديت، طهر، نرم، گونجاو.

-malleability (*n.*).

mallee (mal'i), *n.* (۱) جزيره كه له يوكاليپتوسي نوستورال. (۲) جزيرستان يا بيشه لانيك له درمخته.

malle-muck (mal'i-muk'), *n.* چمند جزره بالنده يكي به رايي، گوره يه وهك هتروس و فيلسار.

malleolus (mə-lē'ə-ləs), *n.* نيسقاني توله پڼ.

mallet (mal'it), *n.* (۱) ميگوت، چه كوشي دار. (۲) گوربي ميگوت ساسي همدن ياري وهك "پوژو".

malleus (mal'i-əs), *n.* نيسقاني ميگوت گويي ناروره.

mallow (mal'ō), *n.* (۱) چمند توخمه روومكنيك هيزو و لوكه و بامن، دهگرتنه وه. (۲) توله كه.

malm (mäm), *n.* (۱) جزره به رده قسليكي سپي بوري نارمه. (۲) [British Dial.]: گليكي نارمي ته باشيري به (خشتي لږ دروست نه كورن).

malmsey (mäm'zi), *n.* (۱) جزره شمرايكي شيريني بوڼ خوشه. (۲) شو تر يه ي شم شمرايكي لږ دروست نه كورن.

malnourished (mal-nūr'isht), *adj.* به دخوراك، گنده خور.

malnutrition (mal'nōō-trish'ən, mal'nū-trish'ən), *n.* بڼ خواردي، به دخوراك، كه خوراك، گنده خور.

malodor (mal-ō'dēr), *n.* بڼ يكي پيس.

malodorous (mal-ō'dēr-əs), *adj.* بڼ كه.

malposition (mal-pə-zish'ən), *n.* باري چومتي (به تايبه يي هي، تاونه له خندا لاند).

malpractice (mal-prak'tis), *n.* (۱) له تاكاري پزيش كه

چارهگردي نه خوښدا بهمزی کوئ پڼ نمانوره يا نمانينهره (که دميته مزی زيان پڼ گهياندي نه خوښهکه). (۲) ياسا شانگدن بؤ سوودی خؤ (بهتاييهتی له لايښ کاربه دهستانوره).

malt (môlt), n. (۱) جوی ترشای چوکه مکرديو (بق بیره دروستکردن). (۲) خوارنمويهکه وهک بیره بیره.

v.t. بیره دروستکردن له جؤ
v.i. بوون به بیره

malted milk, (۱) تۆزنگه له شیری ووشکو جوی ترشای چوکه مکرديو ووشک کراوهی هاپراو پيکديت.

malt liquor, بیره خوارنمويه تری وهای له جؤ دروستکراو؛ خوارنمويهکه له بیره دهچن.

maltose (môl'tôs), n. جؤنگه له شکر (له جوی ترشای درمديت). (همروهها پيشی دموترئ: "malt sugar")

maltreat (mal-trêt'), v.t. پهدرهفتاری له گهل کردن؛ خراب له گهل جوولانموره.

-maltreatment (n.).

malvasia (mal'və-sē'a), n. (۱) جؤره ترئيهکه شمراي- "malmsay" ن دروست دکرئ. (۲) نم شمراي.

malversation (mal'ver-sā'shən), n. پهدرهفتاری کاربه دهست (وهک: نزی، برتيل و مرگرتن... هند)

mamma, mama (mā'mə), n. (۱) دايک (ووشهی مندلانه) دايه. (۲) [Slang] ژينگی جوان و پانوپنډو شهوانی و همس هلئسئني.

mamma (mam'a), n. ممانه: ممانه: گوان.

mammal (mam'al), n. شپردهرا ممدکار: گواندار.

mammalian (ma-mā'li-ən), adj. شپردهرا ممدکار: گواندار.

n. = mammal.

mammalogy (ma-mal'a-jī), n. ممدکارناسی: گواندارناسی؛ زانستی شپردهرهکان.

mammary (mam'a-ri), adj. ممدکی: گوانی؛ تاييهت به ممدک يا گوان.

mammary gland, ممدکي شپردهرا: لوی شپردار.

mammiferous (ma-mif'er-əs), adj. ممدکار: گواندار.

mammilla (ma-mil'a), n. کؤی ممدک: کؤی گوان.

mammillate (mam'a-lāt'), adj. (۱) کؤدار (۲) له کؤی ممدک دهچن.

mammoth (mam'əθ), n. پارچه: کورت: کوت: لهت. (۲) کوت کوت کردن: پارچه پارچه کردن.

v.t. (۱) [M-] خوا: دؤزني سامان و چاوبرسيئي؛ سامان پهرستي و چاوبرسيئي (۲) سامان (لهپروي خراپييموه چونکه دپهرستريت).

mammonism (mam'an-iz'm), n. سامان پهرستي و چاوبرسيئي؛ زئپ پهرستي

mammoth (mam'əθ), n. (۱) جؤره فيليکی قرتنکوتوره. (۲) شتيکی نيچگار زؤر گهره.

adj. زؤر زل: زؤر گهره؛ فيلتهن: نيچگار زؤر گهره؛ زهبلانچ

mammy (mam'i), n. (۱) دايک (ووشهی مندلانه به همان مانای- "mamma") دايه. (۲) ژنه قولرهشي لهلهی مندالی سپی يا کارهکريکی

کؤنی مالیک (بهتاييهتی له ناوچهی خوارويی نهمريکا). (۱) موزا: نادميزاد.

man (man), n. (۲) موزاقيتهی: نادميزادان؛ خلك: توخي نادميزاد.

(۳) (۱) پياوا: کور: نؤرينه: نير. (ب) کابرا: زهلام: کس.

(۴) (۱) پياوا: بردهست: راگرتنه: نوکمر.

(ب) کونکار: موچه خؤر: (. The employer talked to his ~) (ج) (pl. سرباز (هسوو جزئيک): (officers and men)

(d) [Archaic], پمانه: مسکين: پمنهپس.

(e) (۱) ميزد: (They are ~ and wife).

(ب) موزت: دلدار: پار.

(۶) ممردا: نيز: پياوا: نازا. (۷) پياوهتی: مردايهتی.

(۸) لانداسي: تيب (موزش يا پوزنه). (۹) پارچهی شترمنج و دامه.

(۱۰) کشتی (له وشهی پيويهستيدا وهک: "merchantman"; "man-of-war")

v.t. (۱) پياوا خستناسر (کار، برگرگی، سمره وکاري): (They ~ned the ship, barricades, tables, etc.)

(۲) جزی خؤ گرتن (کار، برگرگی): (M~ the guns). (۳) خؤ گورج کورنموره: بهميژکوردن:

(He ~ned himself for the ordeal) (۴) ووشهيمکه خؤشی و سمرسامی دمردهپئ:

interj. [Slang], (Oh, ~ !; M~, what a sight!) (۵) نيزا: نؤرينه.

adj. (۶) پيگوره: هموو پيگوره. (۷) سمرهست: له ژير دستي کسدانمبون:

as a (or one) man, به همومسي خؤ شت کردن.

be one's own man, له مندلپيشداو له گهرهپيشدا.

man and boy, هموو پيانا: هموو کس؛ نواپيکيان.

to a man, پاشگرتنه بهمانای: کس؛ پياوا: موزا: (۱) خلگی وولتيکی تاييهتی: (Englishman, Frenchman)

-man (mən, man), (ب) پيشکمر: (laundryman)

(ج) ممانکچي: ليخوپ يا بهکارمينتري ممانکيهک: (motorman)

mana (mä'nä), n. ميژو: دمسلاشي له سروشت بهدمرا؛ ميژي خودايانه: ميژي نلسوروني.

manacle (man'a-k'l), n. (۱) (pl. کلهپچه. (۲) پاگريکرا: پاگرا: باستمروه.

v.t. (۱) کلهپچهکردن. (۲) ري: ليگرتن؛ بستنموره: راگريکردن؛ راگرتن.

manage (man'ij), v.t. (۱) راهيتان (نسس): امشخ پيکردن. (۲) بهرئوميرن؛ هلسوراندن؛ سمره وکاري کردن؛ کيزان:

(to ~ a hotel, restaurant, household, etc.) (۳) [Rare] دست پيؤمگرتن (پاره، نازوقه)؛ پغليؤنهدان.

(۴) هيلانه ژؤريارموه؛ مالی کردن؛ مل پيدان.

(۵) بهچيؤنيان؛ سمرگرتن له کارنکا (بهتوسمويه).

v.i. (۱) بهرئوميرن؛ سمره وکاري کردن؛ هلسوراندن. (۲) دهريرن؛ هملکردن: (. I don't know how but I'll ~)

n. [Archaic], (۱) مانهجه: بهرئوميرن؛ بهرئوميرايهتی.

manageable (man'ij-a-b'l), adj. دايين دکرئ؛ بهرئوميرئ؛ دمرگرتن؛ جيدهجن دمرگرتن.

-manageability (n.). (۱) بهرئوميرن؛ هلسوراندن.

management (man'ij-mənt), n. (۲) توانای بهرئوميرن؛ ليها تووي بهرئوميرن.

(۳) بهرئوميرايهتی؛ دستهی بهرئوميرايهتی يا بهرئوميران: (the hotel ~ ; Labor and ~ failed to agree on wages.)

manager (man'ij-ər), n. (۱) کارگرتا: بهرئومير (ميوانخانه، چيشخافته، دزگای بازارگاني و پيشمساوي)؛ سرکار.

(۲) بهرئوميری ليها تووي دستگر به پارموه. (۳) بهرئوميری تيبی وهرزش. (۴) بهرئوميری کاروباری گؤرانی بيژنگه يا سهماکمرنگ.

managerial (man'a-jēr'i-əl), adj. بهرئوميری: بهرئوميرن: (~ skills, positions, duties, etc.)

managership (man'ij-ər-ship'), n. پله وپايه و نمرکی بهرئومير؛ بهرئوميرايهتی.

manakin (man'a-kin), n. (۱) چمند توخمه بالندهيمکی پهنگارونگی.

manikin (Y) چوچوکه
mañana (mä-nyä'nä), n. [Sp.] سەبەن
 (1) سەبەن (Y) ھەركاتىك پىنكوت لەمەردا (نەم ووتەبە ئەرە دەگەبەن) adv. كە پىنوست ناكات پەلە لە كارەكە بگىرئ و خوا گەرەبە ھەركات كرا دەكرىت.
man-at-arms (man'at-ärmz'), n. سەرباز - بەتايىمى يەمكىنى
 سوارى پرچەك لە سوپاى سەدى ناوەرەستا.
mauntee (man'ə-tē'), n. مانگاى دەريا: گياندارىكى دەرياى
 گياحورى گەرەى ناوچە گەرەكانە
manchet (man'chit), n. نانى گەنى نايب
man-child (man'chīld), n. كوچ: مندالى نىزىنە
manchineel (man'chi-nēl'), n. (1) درەختىكى ناوچەى گەرمى
 نەمرىكىبە شىلە بەرى ژەھراوى ھەبە (بەرەكەى لە سىو دەچن).
 (2) دارو نەختەى ئەم درەختە
manciple (man'si-pl), n. قوننراتچى نازووقە (پەرسىگا،
 دانىشاى ئىنگلىزى... ھتد).
mandala (man'də-lə), n. مەندەلە كلىشەبەكى خېرى نەخىدارە
 نىشانەى گەردونە (نايشى بوودى).
mandamus (man-dā'məs), n. فەرمانى دادگاى بەرز
 v.t. فەرمانىكى وەھا بۆ دەركردن
mandarin (man'da-rin), n. (1) كارەدەستى بەرزى چىنى لەكاتى
 پادشاىەنە: [M-]، شىووزمانى چىنى رەسمى و چىنە پۇشنىرو بەرزەگان.
 (2) (1) لائىكى (ب) دار لەلانگى. (ج) ھەندى درەختى ھەمان توخم.
 (3) رەنگى پرتەقالى تۇخ.
 (4) جۆرە چاگەتىكى چىنىبە. (ب) جۆرە چاگەتىكى ژانەى چىنىبە
 تايىبەتى بەم چىنە بەرزەنەى چىن: بىك و پىك و جوان و باش و ناساھە (زمان).
 خوارەمەنى، شىواز... ھتد)
mandarin duck, جۆرە مەراوىبەكى رەنگا و رەنگى پىزىنەدارە
mandatary (man'də-ter'ī), n. (1) وولاتىكى دەسەلات پىندراو بۆ
 بەرپۆزەبەردنى وولاتىك يا ناوچەبەكى بىگانە.
 (2) [Rare]، كەسىتىكى دەسەلات پىندراو بۆ كرىتى شتىك.
mandate (man'dāt), n. (1) فەرمان (بەتايىبەتى ھى نووسراو)
 دەسەلات (Y) (2) ئەو فەرمانەبە كە كۆمەلى نەمەرەبەكگرتووەگان دای بە ھەندى
 لە وولاتە نەندامەكانى دواى جەنگى جىھانى يەكەم بۆ بەرپۆزەبەردنى ھەندى
 وولات و ناوچەى ژێردەستەى بىگانە (وەك لە پۆزەھەلاتى ناوەرەستا).
 (ب) ناوچە يا وولاتىكى وەھا بەرپۆزەبراوى ژێردەستە.
 (2) دەسەلاتىكى كشتى يا فەرمانىكە كە گەل دەمدات بە يەككە لە نوینەمەركانى
 (وەك سەركۆمار يا نەندامى پەرلەمان) بۆ جىبەجىكرىدى بەرنامەبە.
 (3) فەرمانىكى دادگاى يا پاپاىس.
 v.t. پىن سپاردن يا خستەنە ژێر دەستى ناوچەبەك بە وولاتىك بۆ بەرپۆزەبەردنى
 سەردەمى بەرپۆزەبەردنى ناوچەبەكى ژێردەستەى وەھا.
mandator (man-dā'tēr), n. دەسەلات پىندەر
mandatory (man'də-tōr'ī, man'də-tō'ti), adj. (1) زۆرەكى
 بەزۆر: (Military service is ~ in some countries.)
 (2) تايىبەتى بە دەسەلات و فەرمانى بەرپۆزەبەردنى ناوچەبەكى ژێردەستە.
 (3) فەرمان پىندراوى بەرپۆزەبەردنى ناوچەبەكى ژێردەستە.
mandible (man'də-b'l), n. (1) شەربىلگى خوارووى
 (2) لاخوارووى دەنووك يا لاسەرووى. (3) دەمى جانەمەرى.
mandibular (man-dib'yoo-lēr), adj. شەربىلگى كاتژىرى
 n. ئىسقاتى كاتژىرى خوارووى.
mandibulate (man-dib'yoo-lit), adj. (1) شەربىلگدار
 (2) خوارەمەنى پىن دەجوورى.
 n. جانەمەرى شەربىلگدار.
mandolin (man'd'l-in', man'də-lin'), n. ماندولين نامىزىكى
 مۇسىقاى ژىندارە لە عورە دەچن.
mandrake (man'drāk), n. (1) گيا نادەمە گياپەكى ژەھراوىبە

پەگەكەى بۆ دەرمان بەكاردەھىنئ
 (2) رەنگى ئەم پورەكە كە لە كۆندا وا ھەزرا شىووى لە ئادەمىزاد دەچن.
mandrel, mandril (man'drəl), n. (1) تەمەزىكى چەمبىوھ
 شتى پىتوھ قايم دەكرئ لەكاتى بەرپۆزە و پىك و پىك كرىندا.
 (2) قالدىكى نوولەبىبە شتى بەدەوردا دادەپۆزئ.
mandrill (man'drīl), n. مەيموونىكى نە دەرى پۆزراوى نەفرىكەبە
mane (mān), n. (1) يال (ئەسپ، ماين، شىر، گامىشى ئەمەرىكى).
 (2) پىرچ: پىرچى مەزئو پىر.
man-eater (man'ēt'ēr), n. (1) پياوخۆر: كۆشكى ئادەمىزاد خۆر.
 (ئادەمىزاد). (2) گياندارىكى ئادەمىزادخۆر، بەتايىبەتى: (1) ھەندى كۆسە.
 (ب) شىزو پىنگىكە كە حەز لە كۆشكى ئادەمىزاد دەكەن.
manège, manege (ma-nezh', mə-nāzh'), n. (1) سوارچاكى: (1) ئەسپ سوارى و مەشق پىكرىنى ئەسپ
 (2) رەموت و خۆنووانى ئەسپى مەشق پىكرى.
 (3) ئەسپى سوارچاكى (بۆ مەشق پىكرىنى ئەسپ و خەلك فېرى سوارى كرىن).
manes, Manes (mā'nēz), n.pl. (1) گيانى باوو باپەردانى مەردو
 كە بە خودا دادەنران (نايشى كۆنى پۆمان).
 (2) گيان يا خىزى مەردووى ژۆر بەرئ.
maneuver, manoeuvre (mə-nōō'vēr, mə-nū'vēr), n. (1) (pl.)، مئاومەرى سوپاى: مەشقى تايىبەتى لەشكر.
 (2) پىلان: فېل و تەلمەك: مئاومە:
 (The child tried various ~s to get his way.)
 v.t. & v.t. (1) مئاومەرە بە لەشكر كرىن.
 (2) پىلانى ژۆرژانە دانان: پىلان گېزان: بە فېل نامانجى خۆ ھىنانەدى:
 مئاومەرەكردن:
 (He ~ed his way to victory.; She ~ed herself out of an embarrassing position.)
maneuverable (mə-nōō'vēr-ə-b'l), adj. مئاومەرە پىن دەكرئ:
 بە ئاسانى پىنچى پىن دەكرىتەمە ئى دەخوورئ:
 بە ئاسانى دەجوولئىرئ و دەگۆرئ
 -maneuverability (n.).
man Friday, پەردەست، يارىدەدەر، يا شاگردىكى دلسۆزو لىھاتو.
manful (man'fəl), adj. مەرد: ئازا: پياو: بەزەبەرا بەرورە.
manganese (man'gə-nēs, man'gə-nēz'), n. مەنگەنيز.
manganic (man-gan'ik, man-gan'ik), adj. مەنگەنيزى.
manganous (man'gə-nəs, man-gan'əs), adj. مەنگەنيزى.
mange (mānj), n. گەپى (گيا تەمەرو سۆز): كەچەنى.
mangel-wurzel (man'g'l-wūr'z'l), n. جۆرە چەمەندەرىكى
 گەرەبە دەمەرى بە پەشمەرە لاخ.
manger (mān'jēr), n. ناخو.
mangle (man'g'l), v.t. (1) پىست و لەش شىن كوردنەمە و شىواندن و
 پىندار كرىن و كوتانەمە: (The body was ~d beyond recognition.)
 (2) تىكدان (لەرووى نەزانىنەمە): شىواندن: (to ~ a speech, text, etc.)
 (1) نامىزى لە ئوقووانى قومارش و جەل و بەرگ.
 (2) [Chiefly British]، نامىزى جەل كوشن.
mango (man'gō), n. (1) مانگۆ: ميوەبەكى تروپىكى رەنگ زەرد و
 سوورى كۆشكى پىست ئەستورى ناوك رەفە بە گەبىوى دەخوورئ و بە كالى
 دەكرئ بە "مەنبە". (2) درەختى ئەم ميوەبە.
mangonel (man'gə-nel'), n. نامىزىكى جەنگى بەرەھاوژى كۆنە.
mangosteen (man'gə-stēn), n. (1) ميوەبەكى تروپىكى تروش و
 شىووتى كۆشكى پىست ئەستورى پرتەقالىبە.
 (2) درەختى ئەم ميوەبە.
mangrove (man'grōv), n. جۆرە دارو دەمەنكى ھەمىشە سەرزى
 ناوچە گەرمە زەلگراوىبەكانە لەكاتى پىنچى رەنگى ئى دەبىتەمە.
mangy (mān'ji), adj. (1) گەم: كەچەن.

(۲) دېراو (حلوبېرگ) شپ: (a ~ old coat) .
(۳) پېرپووت: کلازمېی، کۆن و پېس و پوڅلو ناخوش:

(a ~ apartment building)

manhandle (man'han'd'l, man'han'd'l), v.t. [Rare] (۱)

به دست جوړلاندن نك به مكينه. (۲) به توندوتیښی له گڼل جوړلاندنره!
دانه بېر ته كان و پال پيوه نان و پايگان

manhattan (man-hat'an), n. جوړه خوارنده و پېمکې ټيکه لوی

سمرغوشکېره (له ونسکې و لهر موس ده گړت).

manhole (man'höl'), n. کونې ليوه چونه ناو زېراب و بوری

ژېړزه مېن (بو کار تيداکړدن).

manhood (man'hood), n. (۱) کاتي پياوړتې: تمه منې پياوړتې.

(۲) پياوړتې: مهربانې، نازايېتې.

(۳) پياوړان: پياوړ.

manhour (man'our'), n. کاري سعاتانه: بریتې به له پېوانه پېمکې

پهره مې سعاتانې کاريک.

manhunt (man'hunt'), n. به واداگېراني تاوانباريک به توندی

(له لايېن پوځيسمونه)

mania (mä'ni-a), n. (۱) شېتې، شېتې و بې نارامې دېوانه پېمکې

شېته په تېرېتې (۲) خوليا: (a ~ for collecting stamps) .

-mania (mä'ni-a), باشگرنگه به مانای خوليا شه پيدايې:

(kleptomania)

maniac (mä'ni-ak'), adj. شېته په تېرې: دېوانه شېتېکې تېراو.

n. کسېکې شېته په تېرې.

manic (man'ik, mä'nik), adj. شېته په تېرې: شه پيدا دېوانه.

manic-depressive (man'ik-di-pres'iv), adj. شه پيداو پېست

به نوره: به نوره جارېک زور به کيف و جارېک زور پېست و دلتمنگ
(دېروونناسی)

n. کسېکې که به نوره جارېک شېت و شه پيدا به له خوښيدو جارېک زور پېست و

دلتمنگ (دېروونناسی)

Manicheism, Manichaeism (man'a-ké'iz'm), n. بېرو -

باومرېکې نايدي به بریتې به له مېرپوون به ناکوکې نيوان باشې (پوونانکې،
خود، گيان و خرابي: تاريخي، شه پيتان، له ش).

-Manichean; Manichaean (n. & adj.).

manicure (man'a-kyoor'), n. نينوک کردن و بويه کردن يان.

v.t. & v.i. نينوک کردن و بويه کردن يان.

manicurist (man'a-kyoor'ist), n. ټنېکې پېشې نينوک کردن و

بويه کردن يان

manifest (man'a-fest'), adj. ديار: ناشکرا: پوون.

v.t. (۱) دهرخست: ناشکراکړدن: پيشاندان: پوونکړدنره.

(۲) سه لماندن: ساغ کړدنره. (۳) (۱) له بارنامه کې کشتيدا تومارکړدن.
(ب) بارنامه پيشاندان

v.i. دهرگه وتن: هاتن پوون

n. (۱) بارنامه کې کشتې و فېرک (بارو پېنوان).

(۲) گواستننره کې خوارده منې زو له ناوچو به هېزې هاتوچو خپراوه.
(۳) [Obs.] (۱) نيشانه: (ب) بياننامه.

manifestant (man'a-fes'tant), n. به شاعرپووی خوښاندانکې

خوښاندنره

manifestation (man'a-fes-tā'shan), n. (۱) دهرخست:

دهرگه وتن: پيشاندان: هاتن پوون: خستنه پوون.

(۲) نيشانه: (His silence was a ~ of cowardice) .

(۳) خوښاندان

manifesto (man'a-fes'tō), n. بياننامه: به تايېتې يکېکې

پاميارې گړنگ دهرپاره ي پوون او هېر و مانانچ.
بياننامه دهرکړدن

v.i. بياننامه دهرکړدن

manifold (man'a-föld'), adj. (۱) له گڼکې نه شو چېشن و تايېه خو.

پنکها توو: (- wisdom) .

(۲) فرمجور: جوراوجور: زور جياجيا: جورها: (- duties) .

(۳) گڼکې جارا: چندهماجار: (a ~ villain) .

(۴) گڼکې به شې مکينه يک کارپنېمکات له همان کاتدا.

n. (۱) شېتېکې جوراوجور يا فرمېش. (۲) ويته دقاوېمق.

(۳) بوري يک که چنده بوري يکې لقي ټې دپېتوره (مکينه ي ټومبيل).

v.t. (۱) گڼکې ويته ټې دهره يان: (to ~ a letter) .

(۲) فرمکړدن: زورکړدن: چندهما جارکړدن.

manifolder (man'a-föld'ēr), n. مکينه ي ويته دقاوېمق

دهره يان.

manikin, mannikin (man'a-kin), n. (۱) کوته پالا: بستمالا:

کوله يه. (۲) پېمکړنگه له شېوه ي فاده مېزباندا: بو ليکولينوره له زانستگای
پزمېشکولانيدا به کارده ينېرې: (۳) mannequin .

man in the street, کسېکې ناسايې: بوره پياوړ.

manioc (man'i-ok', mä'ni-ok'), n. (۱) پووه کيکې تروپيکې يه

رېمگه کې ده خوړی: (۲) نيشاسته ي دهره يان له ره که.

maniple (man'a-p'l), n. (۱) دسته ي سويای پرماني کون (بریتې يه

له ۶۰ يا ۱۰۰ کس). (۲) بانېستې کاتي خواني خودايې (خاچ پرستې).

manipulate (mä-nip'yoo-lät'), v.t. (۱) به دست خستنه کار:

به دست به کاره يان به کارمانه: به کاره يان. (۲) به کاره يان به زيرکانه بو
مهېست و سووې خو: کارټنکړدن بو سووې مهېستې خو:

(A clever politician knows how to ~ his supporters.

She always tries to ~ him.)

(۲) دستکاري کردن بو سووې مهېستې خو: ساخته کردن (ټميريارې، نرخ،
تومارنامه): (to ~ accounts) .

-manipulative; manipulatory (adj.); manipulator (n.).

manipulation (mä-nip'yoo-lä'shan), n. (۱) به دست

به کاره يان به کارمانه. (۲) به کاره يان دايېنکړدن به زيرکانه بو سووې خو.

(۳) دستکاري کردن يا ساخته کردن بو سووې خو (ټميريارې، نرخ).

manito, manitou, manitu (man'a-lō'), n. خودا يا هيزی

سرووشتي باش و خراب (لای هيندي يه سوورمکاني نهمريکا).

mankind (man'kind'), n. (۱) ټوخي نادميزان: رېمگه ي مرؤف:

همموکس. (۲) پياوړان: نيزنه.

manlike (man'lik'), adj. (۱) له پياوړه چن: شېوه له پياوړه نکات.

(۲) پياوړانه: بو پياوړه شيارا: بو پياوړه باشه.

manliness (man'li-nis), n. پياوړتې: نازايېتې: مهربانېتې.

manly (man'li), adj. (۱) مرد: به ييزا: پياوړه: نازا: نيز.

(۲) پياوړانه: تايېتې به پياوړه يا پياوړان: هي پياوړ: (~ sports) .

adv. مهربان: نازايانه: پياوړانه.

man-made (man-mäd'), adj. دستکوره: مرؤف کړد.

manna (man'a), n. (۱) گمؤ: من (که بو جووله که داياري به پېرې

شېنيل). (۲) خوراکیکې گيانې: دلخوش يه له، يا يارمته يه که وه که له
ناسمانوره ياري بيت و ابيت. (۳) شيله ي دهره شېتېکې ټمروپا يري به دهرې به

دهرمانې پووانې.

mannequin (man'a-kin), n. Also manikin,

حلوبېرگ نوواندنې فروشگا. (۲) موديل: ناهره ټيکه پيشه له مېمکړدنې جلو

به رگې تازه باره بو نوواندنې له پيشانگا و فروشگاندا.

manner (man'ēr), n. (۱) شېوه ي کړنې شېک: شېوان:

(Do it in this ~ .)

(۲) (۱) پووشت: شېوه ي هلسان و دانيشتن:

(He has an awkward ~; His ~ showed his anger.)

(ب) پووشتي جوان: خوړي جوان: سه لاری: (~ She has ~ .

(۲) خوړا: نهرتي تايېتې کسېک (له کسه کړدن يا رفتارکړدن):

(It is his ~ to be sarcastic.)

(۴) (pl.) (۱) نهرتي کومه لايېتې.

(good ~s; bad ~s) (ب) پهووشت: خوږ: (good ~s; bad ~s)
(5) شپوارې تايبه ته هونرو موسيقاو ويزه
(Archaic or literary) [.] جور:

(What ~ of man is he? all ~ of things)

by all manner of means, (1) بن گومار
by no manner of means, (2) به هيچ حريك به هيچ شپو مېك.
in a manner of speaking, (3) تا راده نه ده توانيت وا بلښت
to the manner born, (4) له پشناو پشته وه بڼې ماوه توره

mannered (man'erd), adj. (1) پهووشتي تايبه تيارا
خوږې تايبه تيارا: (ill ~ ; well ~)
(2) ناسرووشتي: خوږووشنه: خوږاوه را به پويز.

mannerism (man'er-iz'm), n. (1) خوږې تايبه ته زور له بهرچاو
(له قسه كړدن يا په فقاردا كه كسنيكي پښ ناسراوه پښ نه ناسرووشته وه).
(2) له راده زياتر به كار هيناني شپوارزكي تايبه ته له هونرو ويزه و مووانو
په فقاردا

mannerless (man'er-lis), adj. (1) بهر پهووشت به دخوږ:
پښ پهووشت: پهووشت ناشرين.

mannerly (man'er-li), adj. (1) پهووشت جوان ناسك.
adv. (2) به جواسي به ناسكي: به شپو مېكي جوان به پهووشت جواني.
-mannerliness (n.).

mannikin (man'a-kin), n. = manikin.
mannish (man'ish), adj. (1) كوراسي (به كچنيك يا ژنيك دهووتوي)
له پورې سووكي يهوه: ژنه كوراسي: (her ~ clothes and behavior)
(2) پيداوه: بڼ پياو شياوا له پياو هاتوږ.

mannite (man'it), n. = mannitol.
mannitol (man'a-tol', man'a-tol'), n. (1) مانينول مادده يميكي
كحول شيرينه له كچنيك پوهه كدا هيمه بڼ خوړاك وا تاقير كړنه ده كاري گورچيله
به كار ديت

mannose (man'os), n. (1) مانوز جوړه شمركرنه له نوكسيد كړدنې
" مانينول " بيگديت

manoeuvre (mā-nōō'vēr, mā-nū'vēr), n., v.i. & v.t. -
manoeuvre.

man of God, (1) خوداناس نايشارا: پويز: سوږي: قلملندهر.
(2) قهقهه: ملا: مانووم

man of the world, (1) كسنيكي ننگه پيشو و دنيا ديدنه زانا:
كسنيكي چاو كراوه.

man-of-war (man'av-wor', man'a-wor'), n. (1) كشتي جنگ.
manometer (mā-nom'a-tēr), n. (1) پيوهري په ستاني گازو هلم:
په ستان پيو: پيوهري په ستاني خوښ.

manor (man'er), n. (1) (1) دهره بېگ نشين: ناوچه ي سر به دهره بېگ.
(2) كوشكي دهره بېگي نارچمي يي ودها. (2) زهوي وزارو كينگي دهره بېگ.
(3) كوشكي ناو زهوي وزار.

manor house, (1) زهوي به كړي گيراو (له سره تاي درووستيووني نه سره ريكادا).
كوشكي دهره بېگ: كوشكي خاوه ن زهوي وزار (له ناو)
زهوي وزاره كدا:

manpower (man'pou ēr), n. (1) هيزي باهو مازووا:
هيزي ناده ميزاد (بڼ كار كړدن). (2) سرچمي كړنكاران يا فرمان كړناني
نارچه بېك يا وولاتنيك كه پيوست بيت بڼ جينه جين كړدنې كار كده.

manqué (mān kā'), adj. (1) سر نه كوتو: به نامانج نه گه پيشو و!
ناكراو (a poet, artist, Napoleon. ~)

manrope (man'rōp), n. (1) گورسي پيوه و قراغي پښ پليكانه ي
كشتي (بڼ دهست پيوه كړدن).

mansard (man'sārd), n. (1) سر برانيك هه موو ديوه كاني له دوو
بش پيكانه توره بشي ژيوه ده ليژتره (هروما " mansard roof ")

(2) خانه ي ژور نه م سر برانه
(1) خانه يا مالي قهقهه (به تايبه ته نوسكو تله ندي).
(2) [Obs.], mansion (b). (ب) نه وه نه زهوي وزار كه خيزاننيك گورماني
پښ بېكات.

manservant (man'sūr'vant), n. Also man servant,
بهره دهست: خزمه تكار: خزمه تچي.

mansion (man'shən), n. (1) كوشكه: خانو مېكي گهره و خوښ.
(2) كوشكي دهره بېگ. [Archaic], مان: خانه: خانوږ.
(3) يه كينك له بيست و هشت خولگه كمي مانگ

man-sized (man'sizd'), adj. (1) پياوانه: بڼ پياو دهسني:
هره به پياو دهسني: زل: گهره: (a ~ job, piece of pie, model, etc.)
پياو كوشتن به ناروه او به لام
به پښ كينه و پښ دهسني قهقهه: سړو كوشتن به پښ كوت.

manslayer (man'slā'ēr), n. (1) پياو كوز به دهسني قهقهه يا
پښ دهسني قهقهه.

mansuetude (man'swi-tōōd', man'swi-tūd'), n. (1) سر كزي:
ملكه چي به سزما ني.

manta (man'tə), n. (1) قوماشيكي لوكي هران نه مهاي به (بڼ دهستمال و
شتي ودها). (2) دهستمال. (3) سره دخمري بار. (4) devilfish
(1) (b) عبا ي ژانه. (ب) عبا.
(2) [Obs.], كراسي دهلبې ژانه.

mantel (man'tl), n. (1) پهغه يا ليواري سر ناگړدنې ناو ديوار.
mantel (man'tl-et', mant'lit), n. (1) هما ي كورتي بن لوني.
دهلب. (2) (b) قملغان يا زړي سر براني هيز شېر.
(ب) زړي توپ هويژ.

mantelletta (man'tə-let'a), n. (1) عبا ي سره قهقهه كار دينا لي
كاسوليكي.

mantelpiece (man'tl-pēs'), n. = mantel.
mantic (man'tik), adj. (1) پيشي بيگي: نو قلنه ليدنه.

mantilla (man-til'a), n. (1) سر ويژ (به تايبه ته كه ناروه تي
نيسپاني و مكسيكي دهره بېن به سر براندا). (2) دهستمال: عبا ي كورت
كولله حاجي.

mantis (man'tis), n. (1) كروا: عبا.
mantle (man'tl), n. (2) پوښني: پوښاك: سره دخم: داپو شم. (2) mantle.
(3) ديوي دهره ده ديوار. (4) هرواي گهرې دهره وپيشي گره ناگر.
(5) توپي لوكس (كه پوونكي دهه توره نه كاتي دگي سندا).
(6) ديواري فرني كانزا تووانده توره. (8) قهپاغې ميشك.
(9) چيني سره ده زهوي.

(10) په رده ي پيستي نيوان له شي و قاوغ له گورچي كه ماسي و همدې گيانداري
قاوغداري توره كه به بهردي كمنار دهره ياره ده نو سښن
(1) پوښني: داپو شم: شار نه وه:
(2) عبا به سره دان: كه را له بهر كړدن.

(1) داپو شم: (وهك: ناو به كهف يا خفته و پيسي و گندوگور)
(2) بلا بوونه به سره پويو كدا: كشان: كشان: كشان نه وه.
(3) رېنگ سور هلمگه ران (له خوښي يا ته ريقدا).
(1) وگه ي پويز: برتي يه له چمن ووت مېك له كاتي.
نويز يا نژاو نژا كړندا دهره توي (ثاني بودي و هيندي).
عبا: كراسي دهلبې ژان. (2) مانوا (man'chōō-ə, man'too-ə), n.
(1) دهستي: به دهست كار ينگراو:
(2) په رده تاهه ي پيوه تاهه يي: پيوه تاهه يي.

(1) په رده تاهه: پيوه تاهه: په رده تاهه يي: پيوه تاهه يي: پيوه تاهه يي: پيوه تاهه يي.
شتنيك يا به كار هيناني مېك نه يي. (2) كليل بند (نورگاني موسيقا)
(2) په رده تاهه يي به كار هيناني چي به تايبه ته تله نگ.

چاکی! لکمدار کردن: (Nothing -red this perfect day.; to - a happy occasion, her beauty, etc.)

n. لکه.

marabou (mar'ə-boo), n. (۱) لقلقلکی گوردی نهمریقاییه.

(۲) پیره نهمرکمی ژور بال و کلکی نم له قلهقه (شهبهقی ژتانهی تی دروست

دکری). (۳) جزیه ناوروشمیکی ناسکه.

marabout (mar'ə-bōōt'), n. ووشکسولی؛ قلهندهم.

maraca (mā-rā'ka), n. کوولهکمی مل دریزی ووشک کراوه (که دهنکه

زیخ یا داننونهی تن دکری و وهک نامیژیکی موسیقی بهکاردهمینری).

marasca (mā-ras'ka), n. جزیه گیلانیکی کیزییه.

maraschino (mar'ə-skē'nō), n. جزیه خوراردنومیهکی

سرخوشکوره له گیلانی کیزیی دروست دکری.

marasmus (mā-raz'məs), n. بهرمیره پورکانمیری لشی

(بهتایمیی له متدالدا).

marathon (mar'ə-thon', mar'ə-thən), n. (۱) پیشیکیهکی

پاکردنه ماوهکمی بیست ووشمش میلو سزسهو هشتاویینج یاردمیه.

(۲) ملاملمهکی نریژخایین: (a dance ~).

maraud (mā-rōd'), v.t. پیندگهپان بز تالانکردن؛ تالانکردن.

v.t. تالانکردن.

تالانکردن؛ تالانکردن و کوشترن و پینا هیرشیک بز تالانکردن.

marauder (mā-rōd'ēr), n. تالانکر؛ تالانکرو بکروزو بپ.

marble (mār'b'l), n. (۱) مرمر؛ تختهپیری مرمر؛ برده مرمر.

(۲) شتیکی سهخت و ساف ولوروس وهک مرمر. (۳) هملعات.

(۴) (pl.) هملعاتین؛ موشین. (۵) (pl.) کوملیک پیکیری مرمر.

adj. (۱) له مرمر دروستکرا؛ مرمر. (۲) سهخت و ساف ولوروس.

-marbly (adj).

marbleize (mār'b'l-iz'), v.t. وهک مرمر لیکردن (له رنگر

شیوهدا).

marbling (mār'blin), n. (۱) مرمرکاری؛ وهک مرمر لیکردن

(له سافو ولوروس و رنگو دهماردهماردا).

(۲) شیوه و رنگی مرمر.

(۳) برگی و پیره وهک مرمر نهخشکردن (پهپتوک بهندی).

marc (märk), n. (۱) تلیه و پاشمژکی ترین و میوهی تری گووشراو.

(۲) "براندی" نم تلیه و پاشمژکه دروستکراو.

March (märch), n. مارت؛ نهوژز؛ خاکلینو.

march (märch), v.t. (۱) به ریز پویشتن (وهک سمریان).

(۲) پهوتکردن. (۳) بهرمو پیشموره پویشتن به ریشه و پیکری و سمریو کشان

به ریز پهوت پیکردن وهک سمریان.

(۴) به ریز پویشتن وهک سمریان؛ پویشتنی سمریازانه.

(ب) پئی پویشتن.

(۲) بهرمو پیشموره پویشتن: (the ~ of events).

(۳) پهوت.

(۴) قوتاغ: (a day's ~).

(۵) به پئی پویشتنی دورودریژو ماندورکس.

(۶) مارش؛ موسیقای پهوتی سمریازی.

on the march, له پیشکورتندایه؛ بهرمو پیشموره دهوژن؛

(Science is on the march.)

march (märch), n. (۱) سنووری وولات؛ سنوور.

(۲) ناوچهی سمر سنووری نوو وولات که ناکژی لسهمر بئ چونکه همدولوا

داوای دهنکه.

marcher (mār'chēr), n. کسیتیکی وهک سمریان پویشتو؛

پخشدرنکی پئی پیوان.

marchesa (mär-ke'zä), n. مرمرکیزه؛ ژن یا بیومژنی مرمرکیز

(ووشی دهااتوور بیینه).

marchese (mär-ke'ze), n. مرمرکیز؛ بهگزامهی لیتالی.

manually (man'ü-ə-li), adv. به دست؛ دستنکاری مکینه یا

لیهوپینی: (to fly an airplane ~).

manual alphabet, تلف وینی دستی؛ بز کمرولان.

manual training, فیکردنی پیشی دستی (وهک؛ دارتاشی؛

کارمباچیتی و بهرگدرووی... هتد له قوتابخانهدا)؛ راهینانی پیشهگاری.

manufacture (man'yoo-fak'tēr-i), n. = factory.

manufacturer (man'yoo-fak'chēr), n. (۱) دروستکردن

(به دست یا به مکینه). (۲) شتی دروستکرا؛ کال و پهل دروستکراو.

v.t. (۱) دروستکردن (به دست یا به مکینه).

(۲) نویسن یا بهرمم هینان وهک به مکینه و بهمن بیرلینکردنموره (هونمر، وژره،

پهپتوک) (to ~ textbooks).

(۳) هملیست (درو، بهلکه، دهنگوباس)؛ داتاشین.

manufacturer (man'yoo-fak'chēr-ēr), n. خارمن کارگه

پیشساز؛ پیشهگرا؛ دروستکمر (کارگه، کارگه، دستگا)

manumission (man'yoo-mish'an), n. پزگارکردن؛ بهندایهتی؛

نازادکردن

manumit (man'yoo-mit'), v.t. پزگارکردن؛ بهسایهتی؛ نازادکردن.

manure (mā-nyoor', mā-noor'), n. پمین.

v.t. پمین تیکردن؛ بهیناوکردن.

manus (mā'nəs), n. (۱) دست؛ سسی پیشموی گیاندری برپردهدار؛

چنگ؛ دستنی وولاخ: (۲) دهسلاتی میرد بهسمر ژنکهیدا (یاسای پڑمانی).

manuscript (man'yoo-skript'), adj. دستنورس

n. دستنورس؛ وواتا؛ پهپتوک، یا بهروانامه؛ به دست نورسراو نکه به چاپ.

manx cat, Manx cat, جزیه پیشیلمهکی مانی بین کلکه.

many (men'i), adj. زورا؛ گلیک؛ فره؛ چندها.

n. ژمارهکی زورا؛ زورا؛ گلیک؛ کس یا شت.

pron. ژمارهکی زورا؛ زورا؛ گلیک.

a good many, ژمارهکی زورا؛ زورا؛ گلیک.

a great many, ژمارهکی نینگار زورا؛ نینگار زورا

many a man, گلیک کس؛ گلیک پیانو.

the many, (۱) زوری خلهک.

(۲) خهلانا جهمارم.

many-sided (men'i-sid'id), adj. (۱) فره پورا؛ زور پور

(۲) فره تواناو سهر له گلیک شت دهرچوو.

manzanita (man'za-nē'ta), n. دارودهوینکی همیشه سمری.

پوژاوی نهمریکایه کولی سپی و پهمهیی دکری.

map (map), n. (۱) نهخشه (جوغرافیا). (۲) شتیکی وهک نهخشه.

(۳) [Slang] دهمو جاوا؛ پوروخسار.

v.t. (۱) نهخشهکردن؛ پیشاندان لسهمر نهخشه؛ نهخشه بز کردن

(۲) پوی زوی پیوان بز نهخشه دروستکردن.

put on the map, [Colloq.] ناودارکردن؛ بهناویانگ کردن؛

ناو پین دهرکردن

maple (mā'p'l), n. (۱) کهوت؛ دارکهوت (۲) دارو تهختهی نم درهخته.

(۳) رنگی زهردی سورویای نم دارو تهختهیه.

(۴) تامی شیلوه شمکری نم درهخته.

adj. (۱) له دارکهوت دروستکراو. (۲) شیلوی نم درهختهی تیکراوه.

maple sirup, شیلوی همدنی توخن دارکهوت.

maple sugar, شمکری شیلوی دارکهوت.

maqui (mā'kē), n. دهموینکی همیشه سمرزه بهرمهکی شمراپی تی

دروست دهکری.

maquis (mā-kē'), n. (۱) پیشه؛ پیشهآز (که کسانیی پهناپرو

پاکرمو خویانی تیدا دهشارنموره).

(۲) [M-] خهباتکتری فهرنسی دژی هلمانزیه نازیپهکان

شیواندن؛ تیکدان؛ تی کهمکردنموره (له خوشی و تهرایو v.t.

marching orders

marching orders, (۱) لەرمانى لەشكرى بۇ چوون بۇ جەنگ (۲) فەرمانى دەركردن (لە شوئىنىك يا كارىك)

marchioness (mārch'shən-ĭs, mār'shə-nēs'), n. (۱) ژنە - (۲) marchesa بەگژادە

marchland (mārch'land'), n. ناوچەى سەر سنوور

marchpane (mārch'pān'), n. = **marzipan**.

Mardi gras, ماردى گرا بۇژى كەرتەقال لە شارى "نيوئورليانس" ي نەمرىكى و "پارىس" و ھەندى شوئىنى تر. ماين: ماگرا: ھىستەرە مېچكە.

mare (mār), n. (۱) دەريا: (۲) ناوچەىكى تارىكى سەر پورى مانگ (لە كۇندا و دەزانرا كە دەرياىە).

mare (mār'i), n. دەعبا يا جىزىكەىكە لە كۇندا و ايان دەزانى كە دەبىتتە ھۆى مېزدەرە

mare (mār), n. (۱) ساختە درۆ: شتىكى درۆژنە (۲) بارىكى بۆر ناوۆز.

mare's-nest (mār's'nēs'), n. (۱) بەلە ھەمورىكە لە شىتوئى كلكى ئەسپدا: گوبە نىشانى ناووهواى ناخۇشە. (۲) پورەكىكى ناووبە گولى زۆر بھوك دەگىئو گەلاكانى رەك تالەموو بارىكن.

mare's-tail (mār's'tāil'), n. (۱) پورەكىكى لاسك بۇشە. (۲) پورەكىكى ناووبە گولى

margarine (mār'jə-rĭn, mār'jə-rĕn'), n. مارجرىن رۆنى پورەك (رەك كەرە واىە)

margarita (mār'gə-rĭt'ə), n. مارگرىتە كۆكتىلىكى سەرخۇشكەرە لە "تەكئە" و ناوئى لىمۇ دەكرىئ (خوئى دەكرىت بە قەراشى ئەم پەرداخەى پىنى دەخورىتەرە)

margarine (mār'gə-rĭn, mār'jə-rĕn'), n. مارجرىن رۆنى پورەك (رەك كەرە واىە)

margarita (mār'gə-rĭt'ə), n. مارگرىتە كۆكتىلىكى سەرخۇشكەرە لە "تەكئە" و ناوئى لىمۇ دەكرىئ (خوئى دەكرىت بە قەراشى ئەم پەرداخەى پىنى دەخورىتەرە)

margin (mār'jĭn), n. (۱) قەراغ: كەمار: لىوار: تەنىشت (۲) پەراوئىز پەرتوك, دەفتەس.

margin (mār'jĭn), n. (۱) قەراغ: كەمار: لىوار: تەنىشت (۲) پەلەى حىواوئى:

(a ~ of 500 votes; He escaped defeat in the election by a narrow ~) (۱) پەلەى حىواوئى:

(a ~ of 500 votes; He escaped defeat in the election by a narrow ~) (۲) پەلەى حىواوئى:

(۳) پەلەى حىواوئى:

(۴) پەلەى حىواوئى:

(۵) جىواوئى نىوان نرخی كرىن و فروشتنى فروتەنى و بەشەكانى كۆمپانیاكانى بۆرسە

(۶) كەمترىن پەلەى قازانج كە لەرە كەمتر بۇ كۆمپانیاىكە دەست نادات نىتر كارىكات. (ب) جىواوئى نىوان نرخی فروشتنى شتومەك و نرخی درووستكردى

v.l. (۱) سنوور بۇ كردن: قەراغ بۇ درووستكرن.

(۲) خوسىنەرە لە پەراوئىزى پەرتوك يا دەفتەردا كورنكرنەرە لە پەراوئىزدا.

marginal (mār'jĭ-nəl'), adj. (۱) پەراوئىزى: لە پەراوئىزدا نووسراو: (۲) سنوورى: قەراغى.

marginal (mār'jĭ-nəl'), adj. (۱) پەراوئىزى: لە پەراوئىزدا نووسراو: (۲) سنوورى: قەراغى.

(۳) كەم: زۆر كەم: ناكرىك: (~ abilities, differences, profits).

marginalia (mār'jə-nāl'i-ə, mār'jə-nāl'yə), n. pl. تىبىنى پەراوئىزى.

marginate (mār'jə-nāt'), v.l. adj. پەراوئىز بۇ كردن: سنوور بۇ كردن. پەراوئىزدار: سنووردار: قەراغدار.

-margination (n.).

margrave (mār'grāv), n. (۱) فەرمانرەواى سوپاىى ناوچەىكى سنوورى ئەلمانى. (۲) مېرى ئەلمانى: شازادەى ئەلمانى.

margraviate (mār-grāv'i-ĭt), n. ناوچەى سنوورى ژۆردەستى فەرمانرەواى سوپاىى

marguerite (mār'gə-rĕt'), n. جۆرىكە لە گولە چارىشكە.

marigold (mar'i-göld'), n. گولە شەستىپەر: ھەمىشە بەهار: گولە قەيە

marijuana, marihuana (mār'i-wā'nə), n. مەروپانە: بەنگ

mark

marimba (mə-rim'bə), n. ناوئىرىكى مۇسقىيە

marina (mə-rē'nə), n. لەنگەرگاى بەلمەو بەخت

بەلدەرى بھووكى بەلمەو كەشتى و بەخت.

marinade (mar'ə-nād'), n. (۱) خۇشەوى گۇشت و ماسى تىادانان پىئش برۆاندن يا سووركرنەرەى (كە لە سركە يا شەراب و بەھارات پىكدىت)

(۲) گۇشت و ماسى خۇشەواكرائ يا ترش و خوئ كراو. خۇشەواكردىن يا ترش و خوئ كردنى

marinate (mar'ə-nāt'), v.l. (۱) دەرياى: تايبەتى نە دەريا. (۲) دەرياى: تايبەتى نە دەريا.

marine (ma-rĕn'), adj. (ب) دەرياى: ناوئى لەئاو دەريادا زىاو (گياندار: پورەك): (~ life)

(۲) تايبەتى بە ھاتوچۆو بازىگانى دەرياى.

(۳) تايبەتى بە كەشتى پانى: (~ chart)

(۴) تايبەتى بە سەرياز يا لەشكرى پىادەى دەرياى.

n. (۱) (۱) سەريازى ھىزى دەرياى پىادە

(ب) [M-]: سەريازى ھىزى دەرياى پىادەى ئەمەرىكى.

(۲) كەشتى بازىگانى و سوپاىى بە كۆمەل: سەرجەمى كەشتى وولاتىك.

(۳) وەژارەتى دەرياى (لە ھەندى وولاتدا).

(۴) وئەى دەريا يا كەشتى ھىزى دەرياى ئەمەرىكى.

Marine Corps, كەشتىوان: دەرياران: دەرياى.

mariner (mar'ə-nĕr), n. مەرمە پەرسىتى

Mariolatry (mār'i-ol'ə-trĭ), n. بووكە سەماكەرە:

marionette (mar'i-ə-net'), n. بېجىبىخەخانىى بە دەست يا بە تەل جوولئىتراو

marital (mar'ə-tl'), adj. (۱) مېردى: ھى مېرد.

(۲) ژنومېردى: ھى ژنومېردى: خىزانى: ھى ژنەئان و شووكردىن ھاوسەرى: (~ status)

maritime (mar'ə-tĭm'), adj. (۱) نەرىك بە دەريا: تەنىشت دەريا: سەر دەريا: (~ provinces; a ~ people)

(۲) ھى كەشتى پانى: ھى بازىگانى و ھاتوچۆى دەرياى: (~ laws)

(۳) كەشتىبەوانى: دەرياوانى: تايبەتى بە كەشتىبەوانان جاترە كىتوبلە.

marjoram (mār'jĕr-əm), n. (۱) نىشانە: نىشان (۲) نىشانەىكى تايبەتى

mark (mārk), n. (۱) نىشانەى خالىمەندى (زمانەوانى): (~ punctuation)

(ب) شەقل: نىشانى سەر شتومەك (بازىگانى): (~ a trade)

(ج) نىشانەى باشى و خاتەدانى:

(د) نەرە (قوتابخانە): (~ of "B" in history)

(ه) مۆز: دروشم

(۲) پەلە و نىشانەى لىھا تووئى و پەسەندكرائى:

(This novel doesn't come up to the ~.)

(۳) گرىكى: پاىە بەرئى: لىھا تووئى: ناسراوى: بەناوئانگى:

(a man of ~)

(۴) كارىتكرن: نىشانەى ئەم كارىتكرنە:

(Good teachers have their ~s on their students.)

- (۵) جیاکردنمونه: دیاریکردن
- (Great scientific discoveries ~ed the 19th century.)
- (۱) سهبرکردن: تئیینین: سهبرج پیدان: (M~ my words.)
- (۷) نمره پیدان: نمره لهسه دانان
- (The teacher ~ed the examination papers.)
- (۸) نرخ لهسه دانان (فروختهنی).
- (۹) تۆمارکردن یا راگرتن (خالنی پیشبرکن).
- v.i.
- (۱) نیشانهکردن: نیشاندنکردن: دیاریکردن
- (۲) تئیینی کردن: سهبرج دانان (۳) تۆمارکردن یا راگرتن (خالنی پیشبرکن)
- beside the mark, (۱) نه پیکاز: (۲) من په پوهندی
- hit the mark, (۱) له نیشاندن: پیکاز: نیشاندن شکاندن
- (۲) سهبرکوتن: به نامانج گهیشتن (۳) راست بوون: راست کردن
- make one's mark, (۱) ناودهکردن: ناوانگ دهکردن
- سهبرکوتن و ناوپه پیداکردن
- mark down, (۱) نویسن: تۆمارکردن (۲) نرخ شکاندن یا کمکردنمونه
- mark off (or out), (۱) ستور نیشانهکردن: ستور بۆ دانان: جیاکردنمونه
- mark out for, بۆ هایلرکردن: بۆ جیاکردنمونه
- mark time, (۱) هنگارمان هر نه شوینی خودا:
- قاچ بمرزو نرم کردنمونه له شوینی خودا بهین رویشتن بۆ پیشمونه
- (۲) پیش نکهوتن: له جزی خودا مانوره: ۲: کات کوشتن: کات بردنسهبر
- mark up, (۱) نیشانهکردن: (۲) نرخ زیادکردن (فروختهنی)
- miss the mark, (۱) نیشاندن نه شکاندن: له نیشاندن نه دانان: نه پیکاز
- به نامانج نکهیشتن (۲) راست نهکردن: بههله نه داچوون: له راستی بهمه دور
- mark (märk), n.
- (۱) سه نیککی کونی شوورپایی زینو زومه
- (۲) مارک: پاره یی نعلمانی (۳) پاره یی کی خوسکوتلهندی کونه
- markdown (märk'down), n.
- (۱) نرخ شکاندن (فروختهنی)
- (۲) چهنندی هم نرخ شکانده
- marked (märkt), adj.
- (۱) نیشانهکراو: نیشاندنکراو: (~ cards)
- (۲) دهستدیشان کراو (له بهر گوماندارو و ناحهزی) (a ~ man)
- (۳) زور: دیر: لههراچاو: نهوتن: (a ~ change in behavior)
- markedly (mär'kid-li), adv.
- زور: نه زوری: ننجگار زور: نهوتن
- marker (mär'kär), n.
- (۱) نیشانهکرا: شتی نیشانهکرا: (۱) کینه قهبر
- (۲) نیشاندن: نیشانه یی سهبر رنگه (ج) شریفتیک یا شتیکی تره که له شوینی پهرتووکنیک دادنهوتن که خوینه ره که دهیکاتی
- (۳) فروتنی نیشانهکرا (۴) خوینه ره وهی نووسراو نمره پیدوری
- (۵) منل: سهداخی بچوک: یا شتی تر که یاریگای پین نیشانه دهکون
- (۶) تۆمارکرا: خالی یاری و پیشبرکن: (مروء: نامین)
- (ب) خالی دیری با پیشبرکن
- (۷) بازار: (۳) خنکی ناو بازار
- (۴) فروشنگ: دوکان: (~ a meat)
- (۵) کریزو فروشتن: شتومک: پارهبازی: تالوویر: (~ an active, slow)
- v.i.
- (۱) بردن بازار: ناردن بازار (۲) خسته بازارمونه (۳) فروشتن
- v.t.
- (۱) کریزو فروشتن: کریز یا فروشتن (۲) تازووقه کریز
- be in the market for, (۱) ویستن: حمن به کریزی کردن:
- پنویست بون
- خرانه ناو بازارمونه
- be on the market,
- (His house is on the market.)
- بازاری کردنه: باری بازار له سوودی کریاره (له بهر
- زه به نهی فروختهنی)
- put on the market, خسته بازارمونه
- seller's market, (۱) بازاری فروشیاره: باری بازار له سوودی فروشیاره
- (له بهر کس فروختهنی)
- marketability (mär'kit-ə-bil'ə-ti), n.
- (۱) بازار هببوون
- باش بوون بۆ فروشتن: کریار بۆ هببوون (۲) برون

- marketable (mär'kit-ə-b'l), adj.
- (۱) ده فروشویی: بازاری همه
- (۲) بهرره
- (۳) تابهتی به کریز یا فروشتن
- market-place (mär'kit-pläs), n. Also market place, - (۱)
- بازار: (۲) شوینی تالوویرکردن (مهجان): شوینی تالوویرکردنی بیروباوم:
- بازار: (the ~ of ideas)
- market price, نوحی بازار:
- market value, نوحی بازار:
- marking (mär'kiŋ), n.
- (۱) نیشانهکاری: نیشانهکردن: نیشاندنکردن
- (۲) نیشاندن: نیشانه
- (۳) نیشانه یی پنگو شتی گیاندار یا پوهه
- marksman (märks'män), n.
- نیشانچی: نیشاندن شکاندن
- دهست راست
- marksmanship (märks'män-ship), n.
- نیشانچیستی:
- نیشاندن شکاندن: دهست راستی
- markup (märk'up), n.
- (۱) نرخ زیادکردن
- (۲) چهنندی هم نرخ زیادکردن
- (۳) مهر زیاددهیی دهخریته سهبر نرخ: تیچوونی فروتهندی بهک بۆ فروشتنی به قازانج
- marl (märl), n.
- (۱) خاکیکه بۆ پهیناوردن و خشت و چیمهنتو
- درووستکردن بهکارده میفرین: (Poetic), زهین
- پهیناوردن بهم خاکه
- v.i.
- marlin (mär'lin), n.
- (۱) ماسی بهکی گموره یی بز دریا به
- (۲) په ماسی
- marmalade (mär'mə-läd), n.
- مربه یی توکول و تلپه پرتقال
- marmorcal (mär-mör'i-əl, mär-mö'ri-əl), adj.
- (۱) مرمبه
- (۲) وهک مرمبه: سالی لوس و ساردو سپی
- marmorean (mär-mör'i-ən, mär-mö'ri-ən), adj.
- marmoreal.
- marmoset (mär'mə-zet), n.
- مهیموونکی بچکله یی نه سمریکای
- باشوور ناوه راسته
- marmot (mär'mät), n.
- مشکشاخی: گیاندارکی کرورنده یی
- قلموی تووک زبری کلک تووک و کورته
- maroon (mə-rōön'), n. & adj.
- سووری قاره یی: سووری تیر:
- شمرایی
- maroon (mə-rōön'), n.
- (۱) قوله رهشی بهندی راگردو یا په نابهر
- (ب) وهچی قوله ره شتی وهما
- (Rare)
- (۲) کسینکی گیرخواردو له چوله رانی بهکدا
- (۱) به چینه شتی کسینکه یا که نارده دریا بهکی چولدا
- بوئوهی دهنگی به کس نه گات و سزا بچیزن
- (۲) به چینه شتن له چوله رانی بهکدا که ئی دریا بوون یا بزگار بوونی نه بن:
- گیر پین خواردن
- marplot (mär'plot), n.
- کسینکی پین میشک که شت تیک ده دات به
- خوتیه مقورتاندن
- marque (märk), n.
- توله (۲) letters of marque
- marquee (mär-kē'), n.
- (۱) چادرنکی گموره یی لاکراوه بۆ ناهنگی
- دهرمه: (۲) چادرنکی گموره یی سهبران ناسابه به سهبر بهر ده رگای میوانخانه
- سینه ماو شوینی ترمه: (مهروها پیشنی دهووتن): "marquise"
- marquess (mär'kwis), n. = marquis.
- marquetry, marqueterie (mär'kä-tri), n.
- پازاندنمونه
- کورسی و میز به سهده و نقش جان
- marquis (mär'kwis), n.
- مهرکیز: به گزله می هندی ولاتی
- شوورپایی
- marquise (mär-kēz'), n.
- (۱) مهرکیزی ژن: (۱) ژن یا بیوه ژنی
- "مهرکیز": (ب) ژنه به گزله (۲) marquee
- (۲) نه مووستیله بهک بهر می بنرخنی هینکمی تیدا چه سینتاروه

(۲) ماسۆنی.

بەردگاری گومان؟ بە بەرد دیروستکردن؛ دیوارو خانووی بەرد دیروستکردن v.l. مەنگیکە بە تەنها دەژی و هیلانکەسی لە قوڕ یا لوی خۆل mason bee, دیرووست دەکات.

Mason-Dixon line, هێلی مەیس-دیکسن: سنووری نیوان ویلایەتی "مەریلاند" و "پەنسلفانیا" کە بە سنووری نیوان بەشی خوارو سەرووی ئەمەریکا دادەنری.

Masonic, masonic (mə-son'ik), adj. ماسۆنی.

Mason jar, شووشەییکی دەم پانی هەواپەرە لەناوالمادا خواردەمەنی تێدا هەڵدەگیرێ.

masonry (mā's'n-ri), n. (۱) بەردگاری؛ بەردتاشی؛ پیشەیی.

بەردگاری؛ وەستایی خانووی بەردوخشت؛ بەردوخشتکاری؛ خانووسازی بەردوخشت. (۲) خانوو یا شتی لە بەردوخشت دیروستکراو؛ خانووی بەردوخشت (M-). ماسۆنیەتی؛ (۱) بیروباوەڕو پێبازی ماسۆنیەتی. (ب) ماسۆنیەکان

masque (mask, mäs), n. (۱) masquerade.

(۲) شانۆنامیەکی سەدانی شانۆو حەفەییە بە جل و بەرگی جوانو موسیقاو سەماو پێشکەش دەکراو گەلگۆژی کەم تێدابوو.

masquerade (mas'kə-rād', mäs'kə-rād'), n. (۱) ناھەنگیکە.

بە جلی جوانو دەماخ کردنەو. (۲) جل و بەرگی ناھەنگیکە وەها.

(۳) (۱) دەماخ کردن؛ خۆگۆزین. (ب) بە درۆ و پێشاندان؛ شتی درۆزنو ساختە

(۱) بەشداربوون لە ناھەنگیکەدا بە جلی جوانو دەماخ کردنەو.

(۲) بە درۆ و پێشاندان؛ خۆگۆزین؛ پەقکاری ساختەو درۆژانە نوواندن؛ دەماخ کردن.

v.l. بە ماسکە داپۆشین؛ شارەنەرە؛ گۆزین.

Mass, mass (mas, mäs), n. (۱) نوژی بەکۆمەل لە کۆنەسی.

کامۆلیکیدا. (۲) موسیقای ئەم نوژنە

mass (mas), n. (۱) تۆپەل؛ بارست. (۲) ژمارەییکی زۆر؛ کۆمەل؛ زۆر.

گەلیک؛ کۆمەلێکی گەرە. (۳) جەماوەر؛ خەلک؛ گەلیک کەس.

(۴) بارستایی؛ قەبارە؛ گەرەیی. (۵) زۆری؛ بەشی زۆری شتی.

(۶) تۆپەلە کانزای ناریک و پێکی ژێرەمین.

(۷) گەرەیی توندی حەب ئی دیروستکراو (دەرمانسازی).

adj. (۱) بەکۆمەل؛ فرمیی؛ بەکۆمەل ئەک تاک تاک: (production ~).

(۲) جەماوەری؛ تابیەت بە هەموو کەس؛ گەشتی: (education ~).

v.l. & v.l. تۆپەل کردن؛ کۆکردنەو؛ کۆمەل کردن؛ بارست کردن؛ تۆپەل بوون؛

کۆمەل بوون.

in the mass, پێگەرە؛ بەگشتی؛ هەموو

the masses, جەماوەر؛ خەلک؛ گەل؛ یۆرە پیاوان؛ کۆمەلانی خەلک.

massacre (mas'ə-kēr), n. (۱) گەلەکوشتار؛ قەلاچۆ؛ کوشتار.

کوشتن و سەرپێشی دێندانەیی بەکۆمەل. (۲) [Slang] بەزێتیکی زۆر خراب

(یاری؛ وەرزش).

v.l. (۱) قەلاچۆکردن؛ کوشتن و سەرپێشی گەلیک کەس یا گیاندار بەشینومیەکی

دێندانەو بەبێ پادو پێس لیکردن. (۲) [Slang] زۆر خراب بەزاندن (یاری؛

وەرزش).

massage (mə-sāzh'), n. مەساج؛ شیلان؛ هەنووێ؛ دەست پیاھێنان.

v.l. لەش شیلان؛ شیلان؛ هەنووێ؛ دەست پیاھێنان؛ مەساج کردن.

-massager; massagist (n.).

massasauga (mas'ə-sō'gə), n. ماریکی زەنگۆلەداری خوارووی

ئەمەریکایە.

masseter (ma-sē'tēr), n. ماسولکەیی جوین (لە شەریلگەیی

لاخاویودا).

masseur (ma-sūr'), n. پەشت شیل بە پیشە؛ لەش شیل.

masseuse (ma-sooz'), n. ژنی پەشت شیل بە پیشە؛ ژنی لەش شیل.

massicot (mas'i-kot'), n. ماسیکۆت؛ پەگەم نۆکسیدی قوڕقووش.

massif (mas'if), n. (۱) بەشی سەرەکی ریزە شاخێک؛

چەند لوتکە شاخێکی لایەکی.

mascara (mas-kar'ə), n. ماسکارە ناراستنیکە وەک کل وایە

بۆزبانگەر سەری پێ بەرنگ دەکری

mascot (mas'kot, mas'kat), n. کەسێک، گەندارێک یا شتی

گوایە بەختەوێ لەهەوایە یا دەھێنێت بەسەر خەلکدا (بەتایبەتی کە بکری بە

دیرووشمی نیپینکی وەرزشی یا پێکخراویک).

masculine (mas'kyoo-lin), adj. (۱) نێرینە؛ نێر.

(۲) بەھێز وەک پیاو؛ پیاوانە. (۳) بۆ پیاو دەشێ؛ پیاوانە؛ کوپانە.

(۴) لە پیاو دەچێ (ژن): کوپانی؛ ژنە کوپانی (a - woman).

(۵) نێرینە؛ پێژمان: (the - gender)

n. (۱) نێر؛ نێرینە. (ب) پیاو؛ کوپ.

(۲) توحمی نێرینە (پێژمان): (ب) روشەییکی وەها

masculinity (mas'kyoo-lin'ə-ti), n. تێرینەیی؛ نێری؛ پیاوەتی؛

بەھێزی و نێری

mash (mash), n. (۱) جۆی خووساری ھارو (کە بیری ئی دیرووست

دەکری: (۲) دانەوێنەیی ھارواری خووسو (کە دەری بە ناژەل و پەشموو لاخو

ئەسپ و مریشک: (۳) ھەریسە.

v.l. (۱) جۆ خووساندن و بیری ئی دیرووستکردن.

(۲) فلیقارە؛ ھارین و وەک ھەریسە لیکردن: (potatoes -).

(۳) ھارین؛ کوتان: (۴) [Slang]. چاوباشقانی یا چاوبازی لەگەل کردن.

masher (mash'ēr), n. (۱) ناییری فلیقارەوێ سەوزو مێو.

(۲) [Slang]. بیاریکە کە بە زۆر دەبیری چاوباشقانی بکات لەگەل نافرەتیکی

نەناسیوادا

mashie, mashy (mash'i), n. جۆرە گۆرینکی یاری "گۆلف"

mask (mask, mäs), n. (۱) بووپوش؛ ماسک؛ دەماخ؛ دەموچاگر.

(۲) پۆشاک؛ پۆشەنی؛ داپۆشەر. (۳) ناھەنگیکە یا کەرنەلانی کە خەلکی

دەموچاوی خۆیان دەگۆزێن یا ماسکە لە دەموچا دەکەن. (۴) دەماخکەر.

(۵) دەموچاو، بەتایبەتی: (۱) پەیکەری دەموچاو؛ قالبی دەموچاو.

(ب) وینەیی شیاوی دەموچاو بۆ گاننەو لاقرتی.

(ج) وینەیی سەرو دەموچاو کە نەکتەرەکانی نیوانو پۆمان لەسەر شانۆ

لەسەر یاز دەکەر. (۶) کلۆزینی؛ کلۆی گان: (gas ~).

(۷) دەموچاو یا سەری پێوی سەگ.

(۸) پۆشەنی مناوەرەیی لەشکر. (۹) شریتی داپۆشەر. (۱۰) masque.

v.l. (۱) داپۆشین بە ماسک؛ بووپۆشین؛ دەموچاو ھەلبەستن؛ دەماخ کرین؛

ماسکە کردنەسەر. (۲) شارەنەرە؛ داپۆشین:

(to ~ one's enmity under an appearance of friendliness)

v.l. ماسکە لەسەرکردن (بۆ کەرنەفال یا ناھەنگ)؛ بووپۆشین؛

دەموچاو ھەلبەستن.

masked (maskt, mäskt), adj. (۱) دەماخ کردو؛ بووپۆشراو؛

ماسکە لەسەر. (A ~ gunman tried to rob the bank).

(۲) شارەو؛ داپۆشراو؛ بۆ بەھەلەدایردن.

(۳) ماسکەیی تێدا لەسەر دەکری؛ خەلکی خۆی بۆ دەگۆزێ (کەرنەفال،

ناھەنگی سەما): (a - ball).

masker, masquer (mas'kēr, mäs'kēr), n. ماسکە لەسەر؛

بەشدارێ کەرنەفال یا شانۆنامە بە بووپۆشراوی.

masking tape, شریتی پێوێلکین؛ شریتی سەرنشای؛

شریتی داپۆشەر (بۆ داپۆشین قەرەزی دەرگا و پەنجەرە لەکاتی بۆیکردندا).

masochism (maz'ə-kiz'iz'm), n. (۱) ماسۆشیەت؛ نەخۆشییەکی

دەروونیە بریتیە لە لەزەت بینینی کەسێک لە چەوساندنەو ناژاردن و

تێھەلدا بە دەستی ھاوسەرینەکە. (۲) (۱) خۆشی و لەزەت بینن لە ناژاردن و

چەوساندنەو خۆ. (ب) بە شوێن چەوساندنەو ناژاری خۆدا گەران.

masochist (maz'ə-kist), n. (۱) لەزەت وەرگر لە چەوساندنەو

ناژار چەشتن بە دەستی ھاوسەرینەکە. (۲) لەزەت و خۆشی یێن لە ناژارو

ناخۆشی و چەوساندنەو خۆ

-masochistic (adj.); masochistically (adv.).

mason (mā's'n), n. (۱) وەستایی دیوارو خانوو؛ بەردتاش؛ بەنا.

(ب) زور جاکه و به کارامانه کراو: کارگر: (a ~ speech).

-masterfully (adv.); masterfulness (n.).

کلیدی گشتی: شاکیل؛ کلیدیکه که چند قفلنکی جیواوژ دمکاتوه

مسترلی (mas'tēr-li, mäs'tēr-li), adj. زورباش؛ کارامانه؛
شارمزایانه: نایاب: (He did a ~ job.)

adv. به کارامهیی؛ به شارمزایانه؛ به باشی

-masterliness (n.).

مستر ماسون،
وهستای لیهاتوری بهردوخشتکاری؛
سهرهوستای خانو و دیواری بهردوخشت.

مستر میند (mas'tēr-mind, mäs'tēr-mind), n. کسینکی
زور زیرک بهتایبیتی دانره بهریمومیری نهخشهیک یا پرورمهیک: نهخشهکار
نهخشه دانان (پرورمه، جوولانهوه)؛ ریکخسختو رابهری کردن: v.t.

مستر آرتس، (Abbr. A.M.: M.A.)، (a ~ a revolution, an activity, attack, etc.)
(۱) پروانامهی ماستری؛
نههیبیات (که پشتهی زانسته مروتایهتی بهکان و هونره... هتد دهگرتوهه).
(۲) وهگری شم پروانامیه له زانکودا.

مستر آف سرمنی، (Abbr. M.C.: m.c.)،
ناهنگ؛ رابهری ناهنگ؛ ناهنگ گنچ.

مستر آف ساینس، (Abbr. M.S.: M.Sc.)،
هی زانسته.

مستر پیس (mas'tēr-pes, mäs'tēr-pēs), n. (۱) شاکار؛
بهترین و باشترین بهرهمی هونری. (۲) شاکاری هونرمندیک یا نووسریک
باشترین بهرهمی هونرمندیک یا نووسریک.

مستر شپ (mas'tēr-ship, mäs'tēr-ship), n. (۱) دابینو
دابینکاری؛ دابینکردن. (۲) ماموستاییتی (بهتایبیتی قوتایبانهی سهرتاییتی)؛
پلهویایه و شرکی ماموستاییتی. (۳) شارمزایای کارامهیی؛ لیهاتوویی.
(۴) وهستاییتی؛ وهستاییتی

مستر سترک،
کارنکی نایاب؛ کارنک یا جینه جینکردننکی بهرو
لیهاتوانه و نایاب.

مستر ورک (mas'tēr-würk, mäs'tēr-würk), n.
masterpiece.

مستر ورکمان،
(۱) وهستا؛ سهرهوستا. (۲) سرکار؛ کارگنچ.
(۱) دابینکاری؛ دابینکردن: mastery (mas'tēr-i, mäs'tēr-i), n.
دهست بهسره؛ پویشتن (۲) (۱) شارمزایای کارامهیی؛ لیهاتوویی.
(ب) زانینی شتیک زور به باشی: (a poet's ~ of the language)

مستر هید (mast'hed, mäs't'hd), n. (۱) سهری تومری
کشتی. (۲) نوبهچی سهر تومرسهری تومری کشتی.

(۳) شو بهشهی پوزنامه یا گوفا ریک که ناوی پوزنامه یا گوفا ریکه و خاوه نهکدی و
سهرنوسرو شوینی بلوکردنوه و نرخ... هتد، تیدا دنوووسری
(۱) کردنی کشتیوانیک به نوبهچی لهسهر تومرسهری تومری کشتی بو v.t.
سزادانی. (۲) بهرکردنوه و پیشاندان لهسهر تومرسهری تومری کشتی.

مستر (mas'tik), n. (۱) مهستکی؛ جموی بهکه له جزوه درهختیک
دهگری بنیشت و بویه درمانی فی درووست دهگری (۲) داری مهستکی
(۳) هرهقی مهستکی. (۴) جزوه جیمه نوبهکه.

مستر کات (mas'to-kāt), v.t. (۱) جوین (خواردهمنی).
(۲) جین؛ شیلان

-mastication (n.); masticator (n.).

مستر کاتوری (mas'ti-ka-tō'ri, mäs'ti-ka-tō'ri), adj. بو
جوین بهکاردهمنی (هم، ددان)؛ تایبته به کرداری جوین.
بنیشت؛ شتیک که دهجویری بو تف زیادکردن.
سگینکی گوره و بهیزی بینست mastiff (mas'tif, mäs'tif), n.

لووسی کوئی شوری راولو پاسه.
همکردنی مهک mastitis (mas-ti'tis), n.

مستر (mas'tō, mas'ta), Also mast-,
پیشگرتکه بهمانای؛

(۲) پارچهیک زوی دابراو له دهوویشتکهی به دیزی گوره.

ماسیو (mas'iv), adj. (۱) فمه؛ گوره؛ زور زل؛ فیله تهن؛
(a ~ piece of furniture)

(۲) گوره؛ زل؛ ماشکو: (a ~ head, forehead, etc.)

(۳) گوره نه قهاروه توندوتیزی و مودادا؛ له ننداره بهمن:

(a ~ military buildup along the frontier)

(۴) گورمهتر یا زیاتره ناسایی: (a ~ dose of vitamin C)

(۵) گشتی؛ زور خراپ و ترسناک (نهخوشی): (a ~ heart-attack)

-massiveness (n.).

ماس میڈیا، (sing. mass medium),
هزی؛ دگماندن گشتی
(تله فزیون، رادیو، پوزنامه)

ماس پروڈیوژن،
درووستکردنی برنکی زور شتوههک به مهکینه
بهکومهل و نیکرایی

ماسی (mas'i), adj. قبه؛ گوره؛ زور زل؛ قورس

مستر (mast, mäst), n. (۱) دارنالی کشتی و بهلم؛
ستوونی کشتی و بهلم. (۲) بهشیک شم دارنالیه. (the top ~)

(۳) توره یا ستوون (مهکینه).

(۴) [M-] دابیرسی له لاین نفهسریکی هیزی درایی شمیریکیهوه.

v.t. دارنالی تیدادان یا خستناس.

before the mast, (۱) جوی کاری دریاوانه ناساییکان له کشتی بهکدا
نهک نفهسرهکان (۲) وهک دریاواننکی ناسایی

مستر (mast, mäst), n. بهرو و مری هندی درهختی تر که ددری به
بهرازی مالی.

mast-, = masto-

مستر اب، (mas'to-bə), n. گورنکی فرعونهکانی
میسره له شیوهی ژورنکی لاکیشمیی دیوار خوری سهریان تهختدیه.

مستر تومی (mas'tek'tə-mi), n. مهک درهسنان به نهشته رگری
(پیشگراسی)

مستر (mas'tēr, mäs'tēr), n. (۱) کسینکی ژوردهست، سهرگوره.
یا بهدهسلات (۱) گورهی مال؛ خاوهن مال. (ب) سهرزکی دهزگایهک.

(ج) خاوهن کار؛ سهرکار؛ کارگنچ. (د) خاوهن بهندا؛ خاوهن گیاندان.

(ه) سهرهک کشتی بهوانی کشتی بهکی بازگانی (و) براوه (پیشگن).

(ز) ماموستای بیاری قوتایبانهی سهرتاییتی.

(ح) ماموستایهکی بهری فلهسهه یا نین که خهک شوینی بکون.

(ت) شتیک بهدهسلات: (Love is his ~)

(۳) (۱) وهستا؛ پیشه گرنکی زور لیهاتوو. (ب) هونرمندیک گوره و لیهاتوو.

(۴) بهرهمی هونرمندیک گوره و لیهاتوو.

(۵) سهره؛ سهره؛ گوره؛ ناغا.

(۶) [M-]، نازناوی کسینکه بهتایبیتی (۱) بیاونکی پلهویایهادر.

(ب) هر بیاونک یا کورنک. (نیستا "Mr." بهکاردهمنی).

(ج) کورنک که زور مداله تا پنی بووتی: "Mr."

(د) کارگنچ؛ سهرکار؛ لیبسراوی شوینیک.

(۷) خاوهن پروانامهی "ماستر" (A) یاریده دهری دابیرس.

adj. (۱) تایبته به سهرهک. سهرگوره، یا ناغا.

(۲) زور لیهاتوو؛ قال؛ دهستای: (a ~ craftsman, thief, etc.)

(۳) سهرهکی: (a ~ switch, key, etc.)

(۴) سهرچارهیی؛ وینهی سهرهکی (که وینهی تری لهبر دهگری تومره).

v.t. (۱) دابینکردن؛ بهزاندن؛ خستنه ژوردهستوه؛ هینانه بهر بار؛
هل پن شوگر کردن (۲) بهتوموی فیلبون؛ زورباش فیلبون؛

(to ~ an art, a language, craft, science, etc.)

مستر آت آرمز (mas'tēr-at-ärmz), n. نفهسری دابینکردن و
ناسایش له کشتی بهکی جهنگدا

مستر فول (mas'tēr-fəl, mäs'tēr-fəl), adj. (۱) بهزبروزنگ؛
توندوتیز؛ شو (۲) (۱) لیهاتوو؛ بهتوانا؛ بهدهست؛ کارامه؛ شارمزا؛

(a ~ pianist)

maternity

مؤنثه‌روا؛ ښځه‌مري کچو کوي بؤ ژنه‌يان.
(2) ښځه‌مري زورانبازي و بؤگمبازي.

-matchmaking (n. & adj.).

دوا خالي برده‌موي هاورېکښه (ياري تهنس).
mate (māt), n. (1) هاوډل؛ هاوډم؛ هاوړي.

(classmate, roommate)

(2) لنگ يا تاکي جوړتک شت: (the ~ to this glove).
(3) هاوسم؛ ژن؛ ميړه.

(4) څيره يا مينه‌ي دور بالنده يا گيانداري جووت بو.

(5) [Archaic] هاوتا؛ هاوسنگ

(6) پاريددمري کاپتني کمشتي: [~ chief (second, third)]

(7) پاريددمر (لسمر کمشتي): (the cook's ~).

v.t. (1) جووت گردن؛ يه‌کفست؛ يهک پيگرتن.
(2) بوون به ژنوميرد؛ شووپيگرتن؛ ژنه‌يان.

(3) جووت پيگرتن؛ ليمان (وولاخ)؛ که‌لدان؛ لي چاکردن؛ لي پيراندن.

v.i. (1) بوون به ژنوميرد؛ جووت بوون؛ گايڼ.
(2) جووت بوون (نيژومني يا نده و گياندار)؛ پيڼوبوون؛ ژاوړي گردن.

(Some animals ~ in the spring.)

mate (māi), n., interj., v.t. = checkmate.

mater (mā'tēr, mā'tēr), n. [Chiefly British Obsolete], =
mother.

material (mā-tēr'i-əl), adj. (1) بهرجاسته؛ بهرجاسته‌دار.
(2) (a ~ object; a ~ evidence)

(3) (l) لهشي؛ جستمه‌يي: (~ pleasures).

(ب) هي جيهاني (وهک شت و پاره و پله‌وپايه) نهک گياني: (~ success).
(2) گرتکا؛ سرهمکي.

n. (1) کهرسه؛ شت: (~ raw).
(2) قوماش؛ کوتال. (2) (pl.) نامير؛ کهرسه: (~ writing).

(4) شتوبهک.

materialism (mā-tēr'i-əl-iz'm), n. (1) فلسفه‌ي مادي.
(2) پارهمپرستي؛ شت پهرستي؛ ماده پهرستي.

materialist (mā-tēr'i-əl-ist), n. (1) پړوايوو به فلسفه‌ي مادي.
(2) پارهمپرست؛ ماده‌پهرست.

materialistic (mā-tēr'i-əl-ist'ik), adj. (1) تايپه‌يي به فلسفه‌ي مادي.
(2) پارهمپرست؛ ماده‌پهرست؛ پړولمکي.

-materialistically (adv.).

materiality (mā-tēr'i-āl'i-ti), n. (1) بهرجاسته‌يي؛
بهرجاسته‌داري. (2) لهشي؛ ماده.

materialize (mā-tēr'i-əl-iz'), v.t. (1) لهش به بره‌اکردن؛
گيان به بره‌اکردن. (2) هيفانوه‌روي فرشته‌يهک يا گيان به بره‌اکردن.

v.i. (1) هاتنډي؛ سرگرتن: (~ Our plans did not ~).
(2) هاتنډپړو به لهشوه (فرشته، ديودرتنج).

-materialization (n.).

materially (mā-tēr'i-əl-i), adv. (1) لهپړوي ناوړه‌پړه نهک شتوه.
(2) تايپه‌يي به شتي بهرجاسته‌دار.

(3) تا پاره‌يهکي ژور؛ ښکار؛ ژور.

(His testimony is ~ different from hers.)

matériel, matériel (mā-tēr'i-əl'), n. (1) کهرسه (به‌تايپه‌يي).
هي دمزگايهک: (2) کهرسه و چمکي سويي.

maternal (mā-tēr'n'l), adj. (1) دايکي؛ دايکانه: (~ instinct).
(2) له دايکهره بؤ ماوه؛ دايکي.

(3) دايکي؛ له دايکهره: (~ aunt, grandparents, etc.).

maternity (mā-tēr'nə-ti), n. (1) دايکيتي؛ دايکايه‌يي؛ دايکي.
(2) همستي دايکايه‌يي؛ خوشه‌پرستي دايکايه‌يي.

adj. هي منداپړون؛ هي سځپړي و منداپړون.

mastodon

مهک؛ تايپه‌ت به مهک يا گوان؛ گزي مهک.

mastodon (mas'tə-don), n. گيانداريکي قرتيکه‌وتووه له توخمي
فيل.

mastoid (mas'toid), adj. (1) مهمکي؛ گومهمکي.
(2) چوکله‌گوزي؛ تايپه‌تي به نيسقاني پشت گونچکه که له گزي مهک ده‌چن.

n. (1) نيسقاني پشت گونچکه که له گزي مهک ده‌چن.
mastoiditis. [Colloq.] (2)

mastoidectomy (mas'toid-ek'tə-mi), n. لاپردني نيسقاني
پشت گونچکه به نهشته‌رگري.

mastoiditis (mas'toid-i'tis), n. هموگردي نيسقاني پشت
گونچکه که له گزي مهک ده‌چن.

masturbate (mas'tēr-bāt'), v.t. دهسپه‌رکردن؛ ناويفندانوه.

masturbation (mas'tēr-bā'shan), n. دهسپه‌ر؛ ناويفندانوه.
ناوي خو هيفندانوه.

mat (mai), n. (1) همسپه‌ر؛ اخه‌را؛ به‌ره. (2) doormat.
(3) پارچه نه‌راويکي قوماش يا پوروشه ده‌خريته ژير قاپوه لسمر ميژي

نانخوارون. (4) ژيرخه‌ريکي شستووري نمره له وه‌رزشگاهه بؤ زورانبازي و
همليزوبه‌ن له‌سمرکردن.

(5) شتي چنگ له‌يه‌کدروي چر (ق): (a ~ of hair)

v.t. (1) پارچه همسپه‌ر يا فمرش لسمر پاخستن.
(2) تهنين و ناوژاندن پيگوه.

v.i. پيگوه تهنان و چنگ دانه يهک.

mat (mat), adj. بن بريقه؛ بن په‌گ؛ مردوو (په‌گ).
n. (1) پړويکي بن بريقه؛ پړوکاري بن په‌گ.

(2) پړاوژونکي بن بريقه‌يه ده‌خريته نيوان ويته‌يهک و چوارچينو‌يهک.

v.t. پړوداخ کردن؛ پړوکارتک به‌بن بريقه.
matador (mat'ə-dōr'), n. ماته‌دور؛ زورانبازي گاي نيسپاني

(که کهله‌گاهه ده‌کوژي پاش ياري پيگرتن)

match (mach), n. (1) پلتيه (ته‌قه‌مئي)؛ (2) ده‌نکه شقارته
(1) هاوتا؛ هاوسنگ؛ حريف.

(2) تاکي جووته شت يا مروفي له‌يه‌کچوو.
(3) جووت (شت يا کسي بؤ يه‌کتر شجاو).

(Her purse and shoes were a good ~.)

(4) مله‌ملي؛ بيشترکن.

(5) (1) شووکردن؛ ژنه‌يان: (~ She made a good ~).

(ب) ريکختني کچو کوي (بؤ خواستن).

(6) کهرسه که بؤ هاوسر بشيت؛ کچيک که بؤ هيفان باش بيت؛
کويرک که بؤ شووپيگرتن باش بيت.

v.t. (1) ژن بؤ دوزيموه؛ ميړد بؤ دوزيموه؛ ريکختني کچو کويرک بؤ ژنه‌يان؛
لي ماره‌کردن. (2) (1) به‌ره‌نگاريوون.

(ب) مله‌ملي له‌گه‌ل کردن؛ شان له شان دان؛

(He can ~ anybody in his specialty.)

(3) هاوچار بؤ دوزيموه؛ هاوتاکردن؛ حريف بؤ دوزيموه.

(4) له‌يه‌کچوون (~ The markings on the stamps ~ each other.)

(5) لي هاتن اجل‌وبه‌رگ؛ له‌گه‌ل يهک گونجان؛ بؤ يهک شيان:

(The coat ~es the dress.)

(6) له‌يه‌کچوواندن (~ I want to ~ this cloth.)

(7) شپړوخه‌ت کردن: (A) به‌راوورد کردن.

v.i. (1) ژنه‌يان؛ شووکردن.
(2) له‌يه‌کچوون؛ له‌گه‌ل يهک گونجان؛ بؤ يهک شيان؛ له‌يه‌ککردن.

(The colors ~ ; The description ~es.)

matchbox (mach'boks'), n. قوتوره شقارته؛ شقارته.
matchless (mach'lis), adj. بن هاوتا؛ بن ويته.

matchmaker (mach'māk'er), n. شقارته درووستنکر.
matchmaker (mach'māk'er), n. (1) ژنوميرد مو خه‌ک.

maternity hospital

(a ~ dress, ward, hospital, leave, etc.)
maternity hospital, نه خوشخانهی مندالبورن زاینکه.
math (math), n. [Colloq.] - mathematics.
mathematical (math 'ə-mat'i-k'l), adj. ١) برکاری ٢) هی ژماره و بیوان (٢) و ورده ته او: بی که مزید.

-mathematically (adv.).
mathematician (math 'ə-ma-tish'ən), n. زانای برکاری.
mathematics (math 'ə-mat'iks), n.pl. برکارناسا زانای ژماره و بیوان.
ژانسنی برکاری.
ژماره و بیوان

matin (mat'in), n. (p. ١١٠) نوژی بهره بیان (کلیسی کاسولیکی).
[Poetic] خوندنی به بیانی بالنده
adj. (١) تابهتی به نوژی بهره بیان. (٢) هی بیانی: هی به بیانیان.
-matinal (adj.).

matinee, matinée (mat'n-ā', mat'n-ā'), n. نونانیک.
به نام سهیه یا پیشاندانیکی به یوز (به تابهتی شانژنامه سهیه یا فیلمیکی پاش نیوه یوز).
matinee idol, نه کته زکی قوز که ژن زور جهز له فیلمه کانی ده که نو.
ده به برستی

matrass (mat'ras), n. شوسه سهیه کی مل باریکه یوز لوز پاندن.
matri- (mā'tri, mat'ri), (matriarch), پشکرنگه به مانای دایک.
matriarch (mā'tri-ārċ), n. دایکه سرک: نافره تیکه که
سرگه ورهی خیزان یا خیله که مبهتی.

-matriarchal (adj.); matriarchic (adj.).
matriarchate (mā'tri-ār'kit), n. ١) خیزانیک یا خیلنیک که
نافرهت سرگه ورهی بیث (٢) رژیمنیک که به سه سوکایهتی نافرهت بیث.
matriarchy (mā'tri-ār'ki), n. (١) رژیمنی دایک سالاری: رژیمنیکی
کوزمه لایه بییه که سه سوکایهتی خیزان و خیل دهادت به نافرهت وه لیم رژیمنیا
به چهش له رژیمنی دایکه ره ددوژ رژیمنه نه که باوک. (٢) matriarchate.
matricide (mā'trə-sid', mat'ra-sid'), n. (١) دایکی خوکوشتن.
٢) - بکی خوکوز

-matricidal (adj.).
matriculant (mə-trik'yoo-lənt), n. مونس وهرگرو له زانکوز
matriculate (mə-trik'yoo-lāt'), v.t. وهرگرتن له زانکوز پاش
تاقیکردنه وهی تابهتی.

v.t. وهرگرتن له زانکوز
matriculation (mə-trik'yoo-lā'shən), n. (١) وهرگرتن یا
وهرگرتن له زانکوز (٢) تاقیکردنه وهی وهرگرتن له زانکوز.
matriculator (mə-trik'yoo-lā'tēr), n. = matriculant.
matrilineal (mā'trə-lin'i-əl, mat'ra-lin'i-əl), adj. له رژیمنی
دایکه ره به نه که باوک (بنه چه) خزمایهتی.

matrimonial (mat'ra-mō'ni-əl), adj. هی ژهنیانزو شووگرتن:
هی ژدومیزدایهتی
matrimony (mat'ra-mō'ni), n. (١) ژهنیانزو شووگرتن: ژهنیان:
شووگرتن (٢) ژدومیزدایهتی.

(٢) زبانی ژدومیزدایهتی
١) جوره یاری به کی کاغز یا قوما ره.
matrix (mā'triks, mat'riks), n. (١) مندالان: تیزانگ.
٢) سرچاره: نیشتمان: زبده: شوینی لیوه پیدایه وین.

(٢) ١) نهو کونجهی ژرزه مین یا سرزه مین که به ردی به رخی تیدا چه سیوه.
٢) قالب (ج) قالبی نیسی چاپه مهنی.
٣) ماددهی نیوان شاننه کانی گیانداری بووه که.
٤) نهو شاننهی نیونوک و ددانیان لیوه پیدایه مهنی.
matron (mā'trən), n. (١) ژنی میردانا: ژنی قهیره:
ژنیکی مندالاری به سالداچو: که بیانوو.

maturity

(٢) بهر یوه بهری قوتابخانه، نه خوشخانه، یا بهندیخانه (نافرهت).
matronize (mā'trən-īz', mat'ran-īz'), v.t. سه پریشتی کردن
وهک دایک یوز مندالنه کی.

matronly (mā'trən-li), adj. (١) سه لار (نافرهت): سه لگین:
به سه پریشتی. (٢) تابهتی به نه کی سه پریشتی (نافرهت)
به سه پریشتی.
matron of honor, بهر بووک.
mat (mat), n. بهر داخ کردنیک یی پهنک.
matte (mat), n. تیکه لایه کی کانزاییه.
matted (mat'id), adj. (١) چوپونگ له یهک داو و په سترو:
(~ hair)

(٢) بهر اوژی یوز کراوه (ویته ی له چورچووه گیراو).
matter (mat'ēr), n. (١) شت: ماده (٢) کهرسه.
(٢) ناوه یوزی نووسراونیک نهک شیوانه کی
(٤) همد: بی: (a ~ of a few days).
(٥) مهسه: باس: (business ~).
(٦) (١) شتیکی گرتک: مهسه له یه کی گرتک.
(ب) گرتکی (It's of no ~).
(٧) (the ~), کیشه: ناخوشی: گروگرت: مهسه (ناخوشی):
(What's the ~ ?)

(A) پوسته: (second-class ~).
(٩) (ب) بیسانی: گور.
(١٠) (١) شتی له چاپدراو. (ب) نیسی ناماده کراو (چاپه مهنی)
v.t. (١) گرتک بوون: قهی کردن:
(It doesn't ~.; Does it really ~ what I think?)

(٢) کیم ئی هاتن: گهین (دومهل)
له راستیدا: نهی راستی بیث.
له و پوهه: سه بهارت به.
گائنه نه یه: زور گرتک
(١) گرتک نه یه: قهی ناکات.
(٢) له گهل نه مهشدا: به مین گویدان به.
matter of course, شتیکی ناساییه: شتیکی سهروشتی به و
جهی سه رسامی نه یه.

matter-of-fact (mat'ēr-əv-fakt'), adj. بین پیخویه مانا:
بین نه ملاو نهولا: به مین هه ستانه: به پوشکی
matter of opinion, نه که رفته سه رای نهو کهسه:
هه رکس رای خوی هیه به درباری.

mattock (mat'ək), n. پاچ: قولنگ.
mattress (mat'ris), n. (١) دوشک.
(٢) ته یمانیکی نه ستوری دارو گهل و بنچه داری ته تراوه یوز یاراستنی قراخی
پویار له پامالین و هه رس برین.

maturate (mach'oo-rāt', mat'yoo-rāt'), v.t. گهین
(سهومهل): کیم دهردان. (٢) گهین: پیگه بیشتن: کامل بوون.
maturation (mach'oo-rā'shən), n. (١) گهین (سهومهل):
کیم دهردان. (٢) گهین: پیگه بیشتن: کامل بوون: هه راش بوون.

mature (mə-tyoor', mə-toor'), adj. (١) هه راش (پوهه که).
گیاندان: گه یوو. (٢) کامل: گه وره: هه راش: قهیره
(a person of ~ age)

(٢) تیکه میشتوو: به جن: هیمن: (a ~ person, reaction, etc.)
(٤) باش لیکو تراوه: باش بیرلیکراوه: (a ~ plan of action)
(٥) کاتی دانوهی هاتوو: (a ~ loan, bond, etc.).
v.t. (١) پیگه پاندن. (٢) باش لیکو لینه وه.
(١) (١) گهین: پیگه بیشتن. (ب) هه راش بوون: گه وره بوون:
(Girls ~ early.)

(٢) کاتی دانوه هاتن (بانقنوت).
maturity (mə-tyoor'ə-ti, mə-toor'ə-ti), n. (١) هه راشی:
(٢) کاتی دانوه هاتن (بانقنوت).

may (mā), v. لغوانه به لغوانه بوی بوی همیون رنگه (۱) (It ~ rain.)

(۲) یی پیدان رنگه دان. (You ~ go.) (۳) یی شهوی تاکو:

(Write to him at once so that he ~ know our plans.)

(۴) تاوات خواستن ایوا وایون دؤ عاکردن (وهک: یاخوا واین یا وانه یی):

(M- you be happy!; M- he go!)

لغوانه به رنگه به لکو. پزگاران کنه: شغری هوارکردنه یی یارمه تی. Maybe (mā'bi, mā'bē), adv. له کشتی و فرۆکوره له کاتی تمناگانه. (There was no M- call.) (رووشی "S.O.S" بیینه)

May Day, جهژنی یهکی مایس: جهژنی کریکاران mayest (mā'ist), archaic second person singular of may.

mayhap (mā'hap', mā'hap'), adv. = maybe.

mayhem (mā'hēm, mā'ēm), n. (۱) بریندارکردن و پکفختن! یهل بره یهوه به دهسه نغمست (۲) کارنکی زیانبخش و ناپهسند: نازاردان (۳) پشویی.

mayonnaise (mā'ə-nāz', mā'ə-nāz'), n. میوئین: گراوه یهکی خستی سپیکاره له زهرینه ی هیلکه و سرکه و بهارات پیکندتی له پایله ی خواریمه منی دهریت و دخوریت.

mayor (mā'ēr, mār), n. سرۆکی شاروانی: بره یهبری شار. -mayoral (adj.); mayoralship (n.).

mayoralty (mā'ēr-əl-ti, mār'əl-ti), n. پله و پایه ی سرۆکی شاروانی: ماهوی فهرانه وایس سرۆکی شاروانی

Maypole (mā'pōl'), n. ستونی مایس: دارنکی به رزی به گول پزازه یه له جهژنی یهکی مایسدا سهمای لدهور ده کری.

mayst (māst), archaic second person singular of may.

mazard (maz'ērd), n. [Obs.]. (۱) سار: کله سار: کاسه ی سار. (۲) دهموچاو.

maze (māz), v.t. [Archaic]. (۱) ووپکردن: گیزکردن: واق ووپماندن. (۲) سهرسام کردن: سمر ل شیواندن: چهپساندن.

(۱) پزگی یه له پینچ و پنا: پزگی پینچ و پنا: پینچ و پنا: پز و پنا. n. (۲) سمر شیوانی: چهپساری: واق ووپماوی.

-mazy (adj.).

M.C., = Master of Cermonies.

M.D.,

M-day (em'dā), n. = mobilization day., پزیشک. پزۆی پهبشگر

دهستپیکردن بؤ جهنگ

me (mē: unstressed mi), pron. من (کاسی یه کاسی تاد) (پزیمان).

mead (mēd), n. خواریمه یهکی کجواوی به. میزگ.

meadow (med'ō), n.

-meadowy (adj.).

meadow lark, کلادوکچه ی میزگ. meadowsweet (med'ō-swēt'), n. جوره گوله باخنی بونخوشه

meager, meagre (mē'gēr), adj. (۱) له ی لوازا: له ی: (a ~ face)

(۲) کم: کز. (a ~ meal, salary, etc.; ~ resources)

meal (mēl), n. (۱) ژهم ژهمه خوارن: چینت. (۲) کاتی نانخوارن. meal (mēl), n. دانوئله ی هارپو. (corn ~)

mealie (mē'ī), n. (pl.) (۱) گهنم شامی. (۲) گول شامی. (۱) تکتی خوارن.

meal ticket, (Slang) (۲) هوی گوزهران: مایه ی گوزهران یا ژیان: پشقیوانی دارایی (کار. موز).

mealtime (mēl'tim'), n. کاتی نانخوارن. meal worm, موزانه ی تاردو دانوئله

کامل بوون (۲) گه یی: پینگه یشتن (۳) لیکوئراوه یی (1) تیگه یشتن: له سهرخونی: (This kind of work requires ~)

(۵) (۱) کاتی -انه وه هاتن: بانقه نوت. (ب) نه کاتی دانه وه

matzo (māt'sō, māt'sə), n. (pl. matzoth, matzov). جوزه ناننکی همریترش تیگه کراری رهقه (جوله که له همنه ی جهژندا ده یخون)

maudlin (mōd'lin), adj. (۱) به سوزو گریه: همت ناسکو. گریه نوک ۲. به سوزو گریه: له سهرخوشیدا

maul (mōl), n. (۱) کوته: بؤ سنگ داچه قانن: بیک (۲) [Archaic] گوز: داره ست

v.t. (۱) (۱) لیدال: بریندارکردن: پیست شینکردنه وه. (ب) هملگوتن: گلۆفینه وه: (A hunter was ~ed by a bear.)

(۲) قلیشاندن به بیک و پوز: له تکردن (دان)

-mauler (n.).

maulstick, mahlstick (mōl'stik'), n. داری نیگارکنش: داریکی دریزی باریکه نیگارکنش بؤ له نگر به کاری ده یینن

maund (mōnd), n. من دکنش: (۱) سورانه وه: خول خوارن. (۲) وورینه کردن: قسه ی بن سهرویه کردن

mausoleum (mō'sə-lē'ōm), n. گوزنکی گه وه: ده تابه تی له ناو: خانووه یی حواندا: گوزی کسینکی منن: نارامای منن.

mauve (mōv), n. رهنکی مور: سزه ی بنهوشه یی: موز: خامه کی: بنهوشه یی.

adj. (۱) گوزنکه با مانگای نه سمراری له: (۲) گاهل وونور یا دهرار: گوزنکه یا جوانووی تاره کی بن خاوه

(۳) پارین یا نهسی: راکردو.

(۴) [Colloq.]. کسینکی سهره خوک له مل نادات بؤ حیزبه کی یا کومه له کی: کسینکی که خوی جیا کردینه وه له حیزب یا کومه له کی و پزگی سهره خوی

گرتین

mavis (mā'vis), n. بانده یه کی دهنگ خوشه له توخمی پزیشله (۱) (۱) گه ده: وورگ. (ب) گه ده ی چواره می گیانداری

maw (mō), n. گاو پزگه: ۲: فورگو کازرو سورنچکی گیانداری زورخو.

maw (mō), n. [Dial.]. ma; mamma; mother. (۱) دل تیگه نیننن: پیس: زور بن قام

mawkish (mōk'ish), adj. (۲) به سوز یا همت ناسک به شیوه یه کی بن تامو مندانه.

max., = maximum.

maxi (mak'si), n. تموره با کراسی ناوانان. maxilla (mak-sil'ə), n. شویلیگی سهره وه

یه کیک له دوو نیسقا نه کی شویلیگی سهره وه

maxillary (mak'sə-ler'ə, mak-sil'ə-ri), adj. هی شویلیگی سهره وه

n. = maxilla.

maxim (mak'sim), n. په نو: په مندی پینشیمان: قسه ی نه ستق: ووتنه ی نه جن

maximal (mak'sə-m'l), adj. نه وپه ی: نه وپه ی: بهری نه وپه ی: گه یانده بهری نه وپه ی:

maximize (mak'sə-miz'), v.t. زیاد کردن همتا بهرترین پله: همتا بقوانری زیاد کردن گه ورکردن.

maximum (mak'sə-məm), n. بهری نه وپه ی: نه وپه ی: زیاترین: زیاترین

maxwell (maks'wel, maks'wəl), n. ماکسویل یه کی ته ووزمی: موگناتیسی

May (mā), n. (۱) به خته یازان: یازان یازان: یانه سار: مایس: مانگی پینجه می ساقنامه ی گریگزی. (۲) (ب) بهاران: بهار

(ب) لای: لایتنی: گمنجی: تافی گمنجی (۳) [m-]. گوزی نینگلیزی

(۴) نا همنگی جهژنی کریکاران (یه کی مایس)

mealy

mealy (mēl'i), adj. (1) وورد وەك ناردا تاردی (2) داسوێلەئە هەرداوی تێدایە (3) بەلەك كونج كونج خال خالی خالوی.

mealy-mouthed (mēl'i-moutht'), adj. (4) سەسی كانی پەنگ زەرد. (5) mealy-mouthed زمان لوس

mean (mēn), v.t. (1) نیازبوون مەبەست بوون وێستن. (He ~s to go.)

(2) مانا وابووێ وایەماندن واکرتنەوێ وانا وابووێ. (What does this word ~ in Kurdish?)

(3) بریتی بوون لە مایەئە شوێ بوون بوون بە هۆ. (Money does not necessarily ~ happiness.)

v.i. (1) مەبەست بوون نیازبوون وێستن. (to ~ well). (2) بایەخ بوون گرتن بوون. (Money ~s little to me.)

mean well by, مەستی باشو برابانەو چاکە وێستن. mean (mēn), adj. (1) گەنگا پەشۆکی بازاری قەلب. (He is no ~ scholar.)

(2) هەزارا فزە (پەلەوایە). (of ~ birth). (3) بێ شکر. (4) بێ بایەخ بێ ترخ هیچ دەبوو.

(5) پەڕپووت (پووشمان) ناشرین بێ قەز. (a ~ house in a ~ street)

(6) بەد نایەسەندا ناکەسی تاییاوا نامەردا فزە. (7) رەزێل پیسکە پوولەکی.

(8) سەرکێش (تەسەپ). (a ~ horse). (9) [Colloq.] نایەسەندا بەدخوا دریا تووێ و تێو بەدسرووشت پووکوێ.

دەرەق شەرەنگێز خراب (رەفتار لەگەڵ خەلکدا). (a ~ remark; Don't be so ~ to your little brother.)

(10) [Colloq.] شەرەزەر. (11) [Colloq.] نەخۆش.

(12) [Stang.] (b) قایم ناگەڕێنرتەو (قوێ یاری) سەخت. (He throws a ~ ball.)

(b) لێناوێ کارامە شارەزا. mean (mēn), adj. (1) نامەرست ناوێندا. (2) مام ناوێندی ناوێندی.

n. (1) نامەرست (2) نێوانزۆی مێنازۆی. (3) تێکرا (ژمارە و پێوان).

meander (mi-an'dēr), n. (1) رێگە یا رێبازی خواروخیج. (2) سووێ نامەرە گەڕان. (3) چەم یا ناوێرێ پێچا و پێچ. (4) نەخشە پێچا و پێچ.

v.i. (1) بە پێچا و پێچ پویشتن. (2) سووێ نامەرە گەڕان. (Streams tend to ~ through level land.)

(3) سووێ نامەرە گەڕان بەبێ مەبەست. (~ing through the bazaar, life, etc.)

meandering (mi-an'drəs), adj. (1) پێچا و پێچ (چەم، پویار، رێگە) خواروخیج.

meaning (mēn'ing), n. (1) واتا؛ مانا. (the ~ of a word). (2) [Archaic] مەبەست؛ نیا.

adj. (1) واتادارا گرتن؛ مانابەخش. (2) بە مەبەست. meaningful (mēn'ing-fl), adj. واتادارا مانابەخش؛ گرتن؛ بەترخ. پەر مانا (a ~ experience).

meaningless (mēn'ing-lis), adj. بێ مانا؛ هیچ دەبوو؛ بێ ترخ. meanness (mēn'nis), n. (1) گەنگی؛ بێ ترخی؛ قەلبی؛ بێ فەری.

(2) پەزێلتی؛ پوولەکیستی؛ خۆبەستی. (3) بەدخوازی؛ نایەسەندی؛ دەرەقی؛ پووکوێ؛ کێشە لە دل؛ خرابی (پەروشت). (4) کارێکی نایەسەندی؛ دەرەقمانە؛ کێشە لە دلانە؛ بەدخوازانە.

means (mēnz), n.pl. (1) هۆ؛ رێگە؛ رێباز. (a ~ to an end). (2) سەرمايە؛ سامان؛ پارە؛ داھات؛ دەرامەت؛ دەسکوت.

(He's a man of ~; i.e. to live within one's ~) by all means, بێ گومان؛ سەوگەر؛ بە سەوگەری.

measure

by any means, بە هرچۆنێک بێت؛ بە هرشێوەیەک بێت؛ بە هرچۆنێک بێت. by means of, بەهۆی؛ لەرێگە.

by no means, بە هیچ جوێرێک؛ بە هیچ رەنگێک؛ بە هیچ کلزجێک. means to an end, هۆی بە مەبەست؛ گەشتن؛ هۆی دەستکوتنی؛ سامانجێک.

meant (ment), past tense and past participle of mean. meantime (mēn'tim), adv. (1) لە هەمان کاتدا. n. مەوێ نێوان دوو کات.

meanwhile (mēn'hwil), adv. & n. = meantime. measles (mē'z'lz), n.pl. سووێرێ.

measly (mēz'li), adj. (1) سووێرێمەتی. (2) [Stang.] کەم؛ زۆر کەم؛ هیچ دەبوو. (a ~ tip).

measurability (mez'hēr-a-bil'ə-ti), n. بۆ پێوان یا ئەندازە. گرتن شیان.

measurable (mez'hēr-a-b'l), adj. (1) دەندازە؛ دەتوانێ؛ دەتوانێ پێوێرت. (2) زۆر؛ ئەزۆر؛ زۆر. (a ~ amount of rain).

measurably (mez'hēr-a-bli), adv. (1) رادەییکی زۆر؛ زۆر. (2) پێوان. (3) پێوانە؛ ئەندازە؛ کێشانە. (His health has improved ~). (4) ئەندازە (پاشی، دەرژێ، بەرزی، قەبارە، ئەستووری، سەنگ... هتد.). (5) پێوان. (6) پێوانە؛ ئەندازە؛ کێشانە.

(7) ئەندازە بۆنکی تاییبەتی یا دیارکولو. (8) (1) پارە یا سنووری دیارکراو. (2) (Remain within ~). (3) (She grieved beyond ~). (4) (In large ~).

(5) (6) (7) هەنگاو؛ هەلسان بە کارێکی پێویست؛ تەقەلا؛ تەگی. (We have to take ~s to deal with the problem.)

(8) گەلەلی یاسا؛ گەلەلنامە؛ یاسا. (9) کێش (هۆنراوە).

(10) سەمای لەسەرەزا؛ جوولەییکی ئەم جوێرە سەمایە. (11) ژمارە؛ بەسەر؛ دابەشکراو؛ بەبێ شوێی هیچی بێئێقەتەرە (ژمارە و پێوان).

(12) کێش (مۆسیقا). (13) پاشی شەقل یا لایەرە (چاپەمەنی). v.i. (1) ئەندازمگرتن؛ پێوان؛ کێشان.

(2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

سەر ووزە بۆ سەر لەش (فیزیا)

٢. مەکیئەکاری؛ زانست و پیشە مەکیئەکاری.

٣. چۆنیەتی کردنی شتێک؛ لایەنی کردنی کارێک کە بێرکۆنەرە ی زۆر ناویەت.

(the ~ of writing)

١. پارچەکانی مەکیئەیکەو

کارکردنیان بێکەرە: (the ~ of a clock).

٢. (a) کۆنەندام. (ب) شێوەی بە ئەنجام هێنان.

٣. لایەنی تەکنیکی.

٤. بیروباوەڕ یا فەلسەفەیەکە دەلیلت؛ ژيان و جیهان لەرێگەی فیزیا و کیمیایە

لیکەنەرێتەرە.

mekanistic (mek'ə-nis'tik), adj. مەکیئەیی؛ تاییەتی بە

مەکیئە و مەکیئەناسی و بیروباوەڕی مەکیئەپەرستی.

mekanize (mek'ə-niz'), v.t. ١. وەک مەکیئە لێکردن.

٢. بە مەکیئە پەرهم هێنان لەباتی دەست (to ~ agriculture).

٣. مەکیئە بەکارهێنان لە کارگەر (a) کەرەسەیی جەنگ دان بە سوپا.

-mechanization (n.).

medal (med'al), n.

نیشان؛ مەدالیا

medalist, medallist (med'al-ist), n. ١. مەدالیایچی؛

نیشان درووستکەر. ٢. نیشان وەرگر؛ مەدالیای پەرهم؛ مەدالیای پێن بەخێراو.

medallion (mə-dal'yən), n. ١. مەدالیای گەرە؛ مەدالیا.

٢. نەقشێکی خێر یا هێلکەیی بە فەرش و قوماش و شتی تەنراوی پێن

دەپازندەرێتەرە.

meddle (med'l), v.i. ١. (in; ~ with) دەست تێوەردان؛

دەست خستنه ناو کاروباری خەڵکەرە؛ خۆتێهەنقورتان؛ تێهەلچوون؛

دەست تێکشکان: (Don't ~ in other people's affairs.)

٢. (with ~) دەست تێوەردان؛ دەستکاری کردن.

٣. [Obs.] (b) چوونه ناو؛ تێکەڵبوون. (ب) بەرپەرەکانی کردن.

-meddler (n.).

meddlesome (med'l-səm), adj. خۆتێهەنقورتێنەر؛

دەست تێوەردەر.

media (mē'di-ə), n. alternative plural of medium.

media (mē'di-ə), n. پەرەیی ناوەراستی دیواری بۆری خوێن.

mediacy (mē'di-ə-si), n. ١. (a) ناوەراستی؛ ناوەندێتی.

(ب) تاراستەرەخۆیی پەرەندی ٢. ناوێرکاری؛ ناوێرێ کردن.

mediaeval (mē'di-ē'v'l, med'i-ē'v'l), adj. = medieval.

medial (mē'di-əl), adj. ١. ناوەراستی؛ هی ناوەراست؛ ناوەندی.

٢. ناوچەقی. ٣. (a) مام ناوەندی؛ ناوچە. (ب) ئاسایی.

n. ١. (a) تێپیی ناوەراستی ووشە. (ب) شێوەی تێپیی ناوەراست.

٢. دەنگی تێپیی (b, d, g) لە ناوەراستی ووشەدا.

median (mē'di-ən), adj. ١. ناوەراست؛ ناوەراستی؛ ناوەندی.

٢. تاییەتی بە هێلێک کە وێنەیکە لەئەندامی وەک سینگۆشە یا لەشێک دەکات

بە دوو کەرتی بەکسانەرە لەسەر باری درێژی. ٣. هی ژمارەیی ناوەراستی

پێزە ژمارەییەک (وەک ژمارە ٩) لەم پێزەدا: ٢ ٤ ٦ ٨ ٩ ١٠ ١٢ ١٤ ١٦ ٢٠.

n. ١. ژمارە، خال، یا هێلێکی ناوەراست (ئەندازە، ژمێرەکاری)؛ ناوەند.

٢. دەماری خوێن یا هەستەدەماری ناوەند.

٣. تیرە زەوییکە باریکە لە ناوەندی رینگایان و شەقامی دروسەریدا؛ ناوەند.

mediastinum (mē'di-as-tī'nəm), n. ١. پەرەیی نیوان.

٢. ئەو بۆشایەکییە سەنگ کە دڵ و هەموو ئەندامەکانی تری تێدا بە

جگە لە سەییەکان.

mediate (mē'di-āt'), v.i. ١. لە ناوەراستیدا بوون؛ لە ناوەندا بوون.

٢. ناوێرێ کردن؛ ئاشکرتەنەرە؛ کەوتنە بەینەرە؛ پێکخستنەرە:

(to ~ between two warring nations)

٢. هێنانه دی لەرێگەی ناوێرێ کردنەرە: (to ~ a settlement).

v.t. ١. ناوەند؛ ناوەندی؛ ناوەراستی. ٢. تاراستەرەخۆ.

adj.

task, etc.)

take measures, هەنگاوی پێویست نان؛ هەلسان بە کاری پێویست؛

کەوتنە خۆ.

take one's measure, هەلسەنگاندن

measured (mez'h'ərd), adj. ١. پێوێرا؛ ئەندازە گیرا.

٢. (a) پێک و پێک؛ چوونێهە.

(ب) وورد و لەسەر خۆ بەردەوام: (He walked with ~ steps.)

٣. کێشدار؛ هۆسراوە.

٤. باش بێرلێکراوە؛ بە ئەندازە و هێمنانە و وریایانە کراو یا ووتررا؛

بە ژمارە (مەجاز): (~ words; a ~ speech, response, etc.)

٥. دەستخەست

٦. کەم

measureless (mez'h'ər-lis), adj. بێن ئەندازە؛ لە پادە بەدەر؛

لە ئەندازە بەدەر بێن شوێن؛ تێهەگار زۆر یا گەرە.

measurement (mez'h'ər-mənt), n. ١. ئەندازەرەگرتن؛ پێوان.

٢. (a) ئەندازە یا قەبارە بە پێی پێوان و کێشان.

(ب) (pl.) ئەندازە. (a person's ~).

٣. پێوانە؛ کێشمانە؛ ئەندازە؛ سەنگ.

meat (mēt), n. ١. خواردنەسەنی؛ خۆراک؛ خواردن: (~ and drink).

٢. گۆشت (هی گیاندارێ چوارپێن). ٣. گۆشتی مێوهات.

٤. ناوێرێک؛ ناوێرێک؛ کرۆک: (the ~ of a story).

٥. ژەم (بەتاییەتی نانی ئێوارە).

٦. [Slang] کارێک یا شتێک کە کەسێک شارەزایی تێدا بێت و حەزی ئێ بکات:

(Tennis is his ~.)

meat-ball (mēt'bôl'), n. ١. کەلتە؛ گۆشتی قەیمە خێر هەلدرایی

ئەرەندەیی گۆزێک. ٢. [Slang] کەسێکی کەو بێن مێشک.

meatless (mēt'lis), adj. ١. بێن گۆشت؛ گۆشتی تێدا نەوێه.

٢. گۆشتی تێدا ناخوێن: (a ~ day).

meatman (mēt'man'), n. گۆشتەرێش.

meatus (mi-ā'tas), n. کۆن یا بۆری ناولەش (کۆنەرێ، بۆری مێرە).

meaty (mēt'i), adj. ١. گۆشتی؛ تاسی گۆشت دەمات؛ لە گۆشت دەچێن.

٢. (a) پێر لە گۆشت. (ب) گۆشتن؛ قەلە.

٣. مێشک بۆزێر؛ خەرپەرێن؛ ناوێرێکی زۆرە (مەجاز):

(a ~ subject for study and debate)

-meatiness (n.).

Mecca, Mekka (mek'ə), n. ١. مەککە

٢. [m-] (a) شوێنێکە کە کەلێک کەس بۆی دەچێن؛ قەبلە.

(ب) شوێنێکە کە مەزە ئاوتەخوێزە بێبێن. (ج) ئاوات؛ ئامانج.

mechanic (mə-kan'ik), adj. [Archaic]. ١. هی نیشی دەستی

٢. هی مەکیئە

n. ١. فێتەر؛ مەکیئەچی. ٢. [Archaic] (a) پێشەگەر.

(ب) کەسێکی پێسی بۆگەن.

mechanical (mə-kan'i-k'l), adj. ١. مەکیئەیی؛

تاییەت بە مەکیئە. ٢. بە مەکیئە درووستکراو. ٣. هی مەکیئەکاری.

٤. بێرکۆنەرە ی ناوی؛ ئۆتۆماتیکی؛ لە خۆرە یا خوێرەرە: (a ~ act).

٥. [Archaic] (a) هی پیشەیی دەستی.

(ب) هی پیشەگەران؛ هی چینی وەستاق کۆنکاران. (ج) فۆم پێسو بۆگەن.

mechanically (mə-kan'i-k'l-i), adv. ١. بە شێوەیەکی

ئۆتۆماتیکی؛ لە خۆرە. ٢. لەپووی مەکیئە و کارکردنێ پەرە:

(There is nothing wrong with the car ~.)

٢. دەربارەیی مەکیئە و مەکیئەکاری؛ دەربارەیی شارەزایی مەکیئەکاری:

(He is ~ inclined)

mechanician (mek'ə-nish'ən), n. مەکیئەچی؛ مەکیئەناس؛

ئەندازبازی مەکیئە.

mechanics (mə-kan'iks), n.pl. ١. زانستی بزووتن و کارکردنە

mediation (mē'di-ā'shən), *n.* ناوېزی کردن؛ ناشتکره نومه؛
 ریکسختن: (All attempts at ~ by a third party were rejected.)
mediator (mē'di-ā'tēr), *n.* ناوېزکسر؛ ناشتکره مومه.
mediatory (mē'di-ā-tōr'ī, mē'di-ā-tō'nī), *adj.* ناوېزکمری.
 تایبمته به ناوېزکسر یا ناوېزکمری.
medic (med'ik), *n.* [Colloq.] پزیشکده؛ ناشتکره گسر.
 (۱) قوتابی پزیشکمرانی؛ پزیشکمری تازه دهرچو؛ برینبچ.
 (۲) نهدامی نیبی پزیشکمرانی سوپا.
medic (med'ik), *n.* = alfalfa.
medicable (med'i-kā-b'l), *adj.* به دهرمان چاره سهر دمکری؛
 به دهرمان چاک دمیته مومه.
medical (med'i-k'l), *adj.* (۱) پزیشکی؛ پزیشکمرانی.
 (۲) پیویستی به دهرمان کرده نک ناشتکره کاری.
 (۳) [Archaic] وک دهرمان وایه؛ چاکه مومه.
n. [Colloq.] تیروایینی گشتی پزیشکی.
medical examiner, پزیشکی لیکزله مومه یاسایی؛ که لاشه ی
 مردو توینکاری نکات یو دوزینه مومه هوی مردنمکی (له مرمنی ناسایدا
 وک کوشنو و خوکوشنو... هتد) (پیشی دموتری: "coroner")
medical jurisprudence, پزیشکمرانی یاسایی.
medically (med'i-k'l-i, med'ik-li), *adv.* (۱) به دهرمان.
 (۲) له بروی پزیشکمرانی مومه؛ له بروی پزیشکی مومه.
medicament (mē-dik'ə-mənt, med'i-kə-mənt), *n.* دهرمان.
medicate (med'i-kāt'), *v.t.* (۱) دهرمان کردن.
 (۲) دهرمان تیگردن؛ دهرمان لیدان.
-medicative (*adj.*).
medication (med'i-kā'shən), *n.* (۱) دهرمان لیدان؛ دهرمان کردن.
 (۲) دهرمان
medicinal (mē-dis'n-l), *adj.* چاکه مومه؛ چاکه موم (دهرمان)؛
 یو چاره کردن نه خوشی باشه؛ وک دهرمانه: (~ herbs)
-medicinally (*adv.*).
medicine (med'ə-s'n), *n.* (۱) پزیشکمرانی؛ زانستی پزیشکمرانی.
 (۲) دهرمان (۳) (۱) شتیکه، نهریته، یا جادوگر مومیک که گوایه خملک
 دمپازیزنو وک دهرمان نه خوشی چاک دکات مومه (میته یه نهریکای بی مگان).
 (ب) نه فسوزن؛ هیزی جادوگر مومری (۴) [Obs.] **medicine man**.
v.t. دهرمان کردن؛ دهرمان پیدان؛ دهرمان لیدان.
medicine man, جادوگر مومری؛ پزیشکی جادوگر مومری.
medico (med'i-kō'), *n.* [Colloq.] (۱) پزیشکده؛ ناشتکره گسر.
 (۲) قوتابی پزیشکمرانی.
medico- (med'i-kō'), پینشگر نکه به مانای پزیشکمرانی.
medieval, mediaeval (med'i-ē'v'l), *adj.* سده ی ناوهریست؛
 هی سده ی ناوهریست.
medievalism, mediaevalism (mē'di-ē'v'l-iz'm, med-
 i-ē'v'l-iz'm), *n.* (۱) بیرواومو نهریتی سده ی ناوهریست.
 (۲) پهیره یی کردن و بربا پین بوون و لیسوزی یو بیرواومو نهریتگانی سده ی
 ناوهریست؛ سده ی ناوهریست خوازی. (۳) بیرواومو یا نهریتیکی سده ی
 ناوهریست. (۴) لیکزله مومه ی سده ی ناوهریست.
medievalist, mediaevalist (mē'di-ē'v'l-ist), *n.* زانا یا (۱)
 قوتابی سده ی ناوهریست؛ سده ی ناوهریست ناس.
 (۲) سده ی ناوهریست خوازی.
medio- (mē'di-ō, mē'di-ə), *Also medi-* پینشگر نکه به مانای؛
 ناوهند؛ ناوهندی؛ ناوونجی.
mediocre (mē'di-ō kēr, mē'di-ō'kēr), *adj.* مام ناوهندی؛
 ناوونجی؛ نه باش و نه خراب؛ پده شوکی؛ پده مکی.
mediocrity (mē'di-ōk'ra-ti), *n.* (۱) مام ناوهندیتی (توانا)،
 لیهاتوویس، چوینیتی؛ پده مکتی؛ نه باشی و نه خرابی.

(۲) توانا و لیهاتوویس مام ناوهندی مانه.
 (۳) کسیتی مام ناوهندی له توانا و لیهاتوویس.
meditate (med'ə-tāt'), *v.t.* [Rare] (۱) بیراینگردن مومه.
 (۲) نه خشمه دانان؛ وایاز بوون؛ ویستن؛ به ته مایوون
v.t. به قولی بیرکردن مومه؛ بیرکردن مومه.
-meditator (*n.*).
meditation (med'ə-tā'shən), *n.* (۱) بیرکردن مومه ی قول؛
 به قولی بیرکردن مومه. (۲) به قول بیرکردن مومه ی نایبی.
meditative (med'ə-tā'tiv), *adj.* (۱) حزرکمر له بیرکردن مومه؛
 بیرکرمومه: (a ~ mind)
 (۲) بیرکردن مومیی؛ تایبمته به بیرکردن مومه.
Mediterranean (med'ə-tə-rā'ni-ən), *adj.* (۱) (m-)، (n) له
 ناوهری و وولتدا؛ دور له قراغ دهریاوه.
 (ب) به زهوی دورگروا (دهریا، دهریاچه)
 (۲) هی دهریای سپی ناوهریست و ناوچه ی دوروبهری: (a M~ climate)
 (۳) هی گلانی ناوچه ی دهریای سپی ناوهریست.
 (۴) دهریای سپی ناوهریست. (۵) کسیتی خملکی هم ناوچه ی
Mediterranean Sea, دهریای سپی ناوهریست
medium (mē'di-əm), *n.* (pl. media or mediums), (۱) (۱)
 شتیکی مام ناوهندی یا ناوونجی.
 (ب) پله ی ناوهریست یا ناوهندی؛ نوخی ناوهندی.
 (۲) هوا ناوهند: (The ether is the supposed ~ for radio waves.)
 (۳) هوا: (Radio is a ~ of communication.)
 (۴) (۱) ناوهند. (ب) دوروبهر؛ شوین.
 (۵) کسیتی که گوایه هوی پهیره مومیی له میتوان خملکی مردو و زیندودا؛
 پهیر مومیی میتوان خملکی مردو و زیندود.
 (۶) هوی دوروبهرین (هونم): (This sculptor's favorite ~ is stone.)
adj. مام ناوهندی؛ ناوونجی
medium of exchange, هوی نالوگر کردن یا گوهر مومه (وک پاره)
 یا شتی که له جزی پاره)
medlar (med'lär), *n.*
medley (med'li), *n.* (۱) کومپلیکی هم مچمشنی تیکه لوی (مروک).
 گیاندار، شت؛ کومپلیکی هره مومه وک چیشتی مچمور:
 (What a ~ of races in America!)
 (۲) پارچه موسیقایی که له چند پارچه مکی بچوکی نسا ز پیکهاتین.
 (۳) [Archaic] **melee**.
adj. تیکه لوی؛ هره مومه؛ هم مچمشن؛ هم مچمور.
medulla (mi-dul'ə), *n.* (۱) موخ (ب) ناوهریکی هندی نهدامی
 لهش (وک گورچیلو و قز... هتد). (۲) ناوهریکی لیتی قلفی هندی پروک
-medullary (*adj.*).
Medusa (mə-dōō'sə, mə-dū'zə), *n.* (۱) مدهوسه؛ په کیکه له
 "گورگون" مگانی نهدامی یونانی (ووشی "gorgon" بیینه).
 (۲) ماسی به نهرملیه.
-medusan (*adj.*).
medusoid (mə-dōō'soid, mə-dū'zoid), *n.* (۱) شیهه مکی وک
 ماسی به نهرملیه. (۲) ماسی به نهرملیه
adj. له ماسی به نهرملیه دهچن.
meed (mēd), *n.* [Poetic], پاداشت؛ خلات.
meek (mēk), *adj.* (۱) به نارام؛ ملکهچ.
 (۲) (۱) بسزمان؛ سهرکز؛ بئ فیز. (ب) سهرشوی؛ بئ غرمت.
 (۳) [Obs.] له سهرشو؛ هیمن؛ دلنهرم.
-meekly (*adv.*); **meekness** (*n.*).
meet (mēt), *v.t.* (۱) (۱) تووش بوون؛ پین گهیشتن؛ تووش هانتن؛
 پهیره مکتیشتن: (I met him in the street.)
 (ب) تووش بوون (ناخوشی): (He met his fate.)

- (۲) چوون به پیرمه به خیرهاش کردن: (*He met her at the airport.*)
- (۳) (*I met her a year ago at a party.*) ناسی بؤ یکم جار: (ب) دیدمی کردن
- (۴) بهرنگاروبون: پوویرو وستان: شعر لگهل کردن: دسته وپهخه وستان.
- (۵) بهریمرچدانمه: بهرهنستی کردن: (*We can ~ this objection.*)
- (۶) توش هاتن: چشتن: هاتنه: (*Their plan will ~ disaster.*)
- (۷) هاتنه بهرچاو: وا دهرکوتن
- (۸) (*to ~ her wishes*) (ب) دانمه (قرین) دان

v.t. (۱) بهکوتن: بهیمهگیشتن: له یمکتی دن: (*The two streams ~ near our town.*)

- (۲) بهرکوتن: لیدان
- (۳) بهکوتن ناسی: (*We met a week ago.*)
- (۴) بهرنگاروبون: دسته وپهخه وستان: پوویرو وستان.
- (۵) بوون بهیکه: بهکوتن: (۶) کۆرگرتن: کۆبوونه.
- (۱) کۆبوونه (هرزش): کۆرگرتن: کۆر:

n. (*a swim ~ ; an athletic ~*)

- (۲) کۆرگرتوان: شوادی کۆدبهنمه.
- (۳) جنی کۆبوونه: جنی کۆر.
- همولی ریکوتن دان لگهل گسینک یا لایک *meet a person halfway*, به هلسان به نیوهی شعر شرکانه: پیوسته به نم ریکوتنه.
- توش هاتن (مؤلف، کۆسپ، ناخوشی): *meet with*, (*to meet with misfortune*)

meet (mēt), *adj.* بهجن: وا باشه: وا جوانه.

meeting (mēt'ing), *n.* (۱) کۆبوونه: بهکوتن: کۆرگرتن.

- (۲) کۆر: کۆبوونه: (۳) (۱) کۆرگرتوان.
- (ب) جنی کۆبوونه (بؤ نامانجی نایبی)
- (۴) جینگی بهیکه گمیشتن: (۵) بهرپوویروونه بؤ شعر: شعره شی:

mega- (meg'a), *n.* (*megaphone*), (*megacycle*) پینشگرکه همانای: (۱) گهوره زل: (۲) یک ملیون جار: ملیونیک.

megacephalic (meg'a-sə-fal'ik), *adj.* سرزل

megacephalous (meg'a-sə-fal'əs), *adj.* = **megacephalic**.

megacycle (meg'a-si'kl), *n.* ملیونیک خون له چرکهیمکدا (فیزیا).

megalith (meg'a-lith), *n.* بهردی زل که له بهیکمرو خانووی یادگاری زور کوندا بهکاردههینرا.

megalo- (meg'a-lō, meg'a-lə), *n.* پینشگرکه همانای: گوره: زل: (*megalomania, megalopolis*) بهمیز:

megalomania (meg'a-lə-mā'ni-ə), *n.* شینگی گمورهیی خوازی: شینگی خؤ به زل زانن: شینگی کردنی کاری گموره و سهرناسا.

-megalomaniac (*adj.*)

megalopolis (meg'a-lō-pō-lis), *n.* شارینگی زور گموره: کۆمهله شارینگی گمورهی بهتهنیشته بهیکمه.

megaphone (meg'a-fōn), *n.* بلندکۆ: نامیری دهنگ گمورهکمر: *v.t. & v.i.* دهنگ گموره کردن.

megathere (meg'a-thēr), *n.* گیاندارینگی گمورهی گیاخووی قوتیکهوتوه.

megaton (meg'a-tun), *n.* میگاتن: هینزکی تعقینومیه نوموندهی هینزی تعقینومیهی یک ملیون تن له تهقهمنی سنیهم نهتراتی تۆلیوون دمبیت.

megrin (mē'grim), *n.* (*migraine*)

- (۲) هموس: هموسی سهردهمی و حولوای بیانه: هموسبازی.
- (۳) پستی: مات و ملوولی: دلتهنگی.
- (۴) سهرهخووی (بهتایبیتی له ناسپ و نازهدا): سهرسورکتن.

(همورهها پینشی دمورتی: " *blind stagger* ")

meiosis (mī-ō'sis), *n.* (۱) دابهشووینی کمپوونهومی یا نیوهی له شانهی گیانومردا: (۲) *liotes*.

-meiotic (*adj.*), **melan-** = **melano-**

melancholia (mel'an-kō'li-ə), *n.* میلانخولیا (دمورناسی): پستی: مات و ملوولی: دلتهنگی: غمگینی.

-melancholiac (*adj. & n.*), **melancholic** (mel'an-kol'ik), *adj.* (۱) مات و ملوولی: پستی: دلتهنگا: همیارا: میلانخولیا: لگهلدايه: (۲) تایبیتی به میلانخولیا: له رانه به توشی میلانخولیا بییت.

-melancholically (*adv.*), **melancholy** (mel'an-kol'i), *n.* (۱) [Archaic] (۲) [Obs.] نهخوشی میلانخولیا: لگهلدايه.

(۱) چوار شلهی ناو لهشی موزا که پینشینان وایان دهزلی دمبیته موی همباری و دلتهنگی. (ب) نهخوشی میلانخولیا، واته همباری و دلتهنگی.

(۲) مات و ملوولی: همباری: پستی: دلتهنگی: (۳) بیرگردنومهی قوولی ودها.

(۴) [Obs.], نهخوشی میلانخولیا: لگهلدايه.

mélange (mä'länzh'), *n.* همهمه: شتی تیکهل وینیکهل.

melanic (mə-lan'ik), *adj.* پینست پمش: قرؤ پمرو پینست پمش.

melanin (mel'a-nin), *n.* پمتهنگی پمش (پینست و قرؤ پمرو پمیری گیاندان).

melanism (mel'a-niz'm), *n.* پینست پمشی بهشینومیهیکی ناناسایی: پمشی چاوو پینست و قرؤ پمرو... هتد. (پینشی دمورتی: " *melanosis* ")

melanite (mel'a-nit), *n.* جزوه بهرینیکی بهتره.

melano- (mel'a-nō, mel'a-nə), *Also melan-*, پینشگرکه

همانای: پمش: زور پمش: پمشی قهترانی.

melanoid (mel'a-noid), *adj.* پمتهنگ پمش (پینست، چاو، قرؤ پمرو).

melanoma (mel'a-nō'mə), *n.* لور، برین، یا سندانیکی پمشی کوشنده.

melanosis (mel'a-nō'sis), *n.* پمشی ناناسایی پینست و شانگانی لهش (نهخوشی ناسی). (پینشی دمورتی: " *melanism* ")

-melanotic (*adj.*), **melanous** (mel'a-nəs), *adj.* پینست و قرؤ پمش.

melaphyre (mel'a-fir'), *n.* میلافاپم: بهرینیکی ناگرپژینی رهشباوه.

meld (meld), *v.t., v.i. & n.* دست پینشانان بؤ خال ژماردن (قومان).

meld (meld), *v.t.* تیکهل کورن: تیکهل کورن.

v.i. تیکهل کورن: تیکهل کورن: بوون بهیکه.

melee, mêlée (mä-lä', mä'lä, mel'ä), *n.* (۱) شهمی (ب) شهمه مستهکۆله: بهیمکداچوون: بهیمکدانان: بهیمکداهاش:

(*He struck his wife and aunt, and during the ~ the baby also suffered scratches.*)

(۲) پاله پستوی جمارمیری: (*the rush-hour ~*)

melic (mel'ik), *adj.* (۱) هملیهست: هی گۆزانی و مؤنراوه.

(۲) هی هملیهستی گۆزانی یۆنانی.

melilot (mel'i-lot'), *n.* چمک جزوه گیاییکی سنیه پمیری بؤن خۆش و شیریوه.

meliorate (mēl'yə-rāt), *v.t.* باشتر کردن (چۆر، توخم، وچه، نهمه): چاکرند: پمرو پین سهندن.

v.i. باشتر بوون (توخم): چاکتر بوون.

-meliorable (*adj.*); **melioration** (*n.*); **meliorative** (*adj.*), (۱) شعر بیروپامرهی که دهلیت:

meliorism (mēl'yə-riz'm), *n.* جیهان همیشه بهرمو باشی دهوات و موزلیش دهواتی پمرو بهسندی بام چاک بوونه به هملو و تهقلای خووی. (۲) پمرو پین سهندنی کۆمهال (لهزنگی نههیشتنی نهخوشی و بهرگردنومهی پلهی ژانومه).

-meliorist (*n. & adj.*); **melioristic** (*adj.*), تیکهل کورن:

mell (mel), *v.t. & v.i.* [Obs. or British Dial.], تیکهل کورن:

melliferous (mə-lif'ər-əs), *adj.* همتگورین بهرمه دههینن:

mellifluence (mə-lif'flood-əns), *n.* همنگونی ئی پەیدا دەبێت.
 همنگونیاری شەڕین!
 خۆش دەنگ، مۆسیقا.

mellifluent (mə-lif'flood-ənt), *adj.* = **mellifluous**.
mellifluous (mə-lif'flood-əs), *adj.* دەلەزنی همنگونیە!
 ساروشەڕین (دەنگ)! خۆش (دەنگ، مۆسیقا، ووشە): (her ~ voice).
mellow (mel'ō), *adj.* (١) گەبیو (میو) شەڕین و خۆش و پڕ لە ئاوا:
 تەرۆبەر پینگەبیو. (٢) گەراو (شەراب) تام خۆش: (~ wine).
 (٣) خۆش (دەنگ، ئاوا و هەموو): نەرم (دەنگ)؛ بەلگەر (دەنگ):
 (~ ale, weather, etc.) (٤) شینداری بە پەیت (خالە).
 (٥) لەسەر خۆی تێگەشتوو و ژیر (بەهزی تەمەنمەو).
 (٦) [Colloq.] پوو خۆش! کوپی باش! ناسک: (He is a ~ guy).
 (٧) [Colloq.] سەر خۆش! نەختیگە سەر خۆش! خەیاڵی هەبە.
 (٨) [Slang] نایاب! زۆر چاک.

v.t. گەیاندری پز گەیاندر.
v.i. (١) گەیان! پینگەبیو (٢) بێل بوون! گەبیو.
 (٣) گەرانەو (مروۆ) هێمن بوونەو.

melodeon (mə-lō'di-ən), *n.* (١) ئامیریکای بچوونکی مۆسیقای
 بۆزیدارە وەک ئەرگۆن (٢) جۆزیکە لە ئەمکۆزەبۆن.

melodic (mə-lod'ik), *adj.* (١) خۆش (ئاوا). (٢) melodious
 -melodically (*adv.*)
melodious (mə-lō'di-əs), *adj.* (١) خۆش ئاوا! خۆش نەوا!
 شەڕین ئاواز (~ music).
 (٢) خۆش (دەنگ، مۆسیقا)! شەڕین (دەنگ)! ساز:
 (the ~ voice of a young girl)
 -melodiously (*adv.*)
melodist (mel'ə-dist), *n.* (١) ئاواز دەنەر. (٢) گۆرانی بیژر.
melodize (mel'ə-dīz), *v.t.* (١) خۆش کردن (دەنگ، مۆسیقا).
 (٢) ئاواز بۆ دانان.
v.i. ئاواز دانان.

melodrama (mel'ə-drā'mə, mel'ə-dram'ə), *n.* (١) شانۆیی
 دلداری یا وەرۆژنەنەر و هەست بزوین بە گۆرانی و مۆسیقاو.
 (٢) میلودراما شانۆناوەیکە پڕ لە کردارێ و وەرۆژنەنەر دلداری و هەست
 بزوین و گەلیگە جار توندوتیژی سۆزی لە ئەندازە بەدەر کە نەتەمامەکە بە
 خۆشی کۆتایی دێت.
 (٣) کردار و پەروەشت و ووتە و وەرۆژنەنەر و هەست بزوین و بەجۆش.
melodramatic (mel'ə-drə-mat'ik), *adj.* (١) وەک میلودراما
 (بوشە و پێشوو بیینە). (٢) وەرۆژنەنەر (کردار، پەروەشت، ووتە) بەجۆش!
 بەسۆزو توندوتیژ! هەست بزوین.

-melodramatically (*adv.*)
melodramatics (mel'ə-drə-mat'iks), *n.pl.* (١) شانۆناوەیی
 میلودراماتیکی (بوشە و پێشوو تر بیینە). (٢) پەقارو کردەوی و وەرۆژنەنەر
 هەست بزوین و لە ئەندازە بەدەر بەجۆش.

melody (mel'ə-di), *n.* (١) ئاوا! نەوا. (٢) ئاوازی خۆش یا شەڕین
 (٣) خۆشی دەنگ! ئاوازی مۆسیقای: (the ~ of verse).
 (٤) هەلەسستی گۆرانی.
meloid (mel'oid), *n.* جۆزیکە لە قانۆنچە.
adj. قانۆنچەیی تایبەتی بەم جۆرە قانۆنچە.
melon (mel'ən), *n.* (١) کالە.
 (٢) [Slang] قازانجی چاوەڕوان نەکراو کە بەش دەکرێت لەنیوان بەشداری
 کۆمپانیا بەکدا (~ to cut a ~).
melt (melt), *v.t.* (١) (١) تۆوانەو: (Sugar ~s in water).
 (ب) چوونەو (بەل) (ج) یەتکردنەو.
 (٢) لەماو چوون! نەمان! تۆوانەو! سەرنگۆم بوون:

(Like snow in sunshine his capital had ~ed.)
 (٣) تیکە ژبوون! بوون بەیەک.
 (٤) نەرم بوون (دەن، هەست)! تۆوانەو:
 (Her heart ~ed at the child's tears.)
 (٥) [Obs.] دلشکست بوون! هەمەس بردن (مەجان! پوو خان (تەرس،
 فەمباری، سەراسامی) (٦) تەراو ئی نیشان! زۆر گەرمای بوون.
v.t. (١) (~ down) تۆواندەو.
 (٢) تۆواندەو: (~ing honey in hot milk).
 (٣) ووردە ووردە نەمیشان! پەرش و پلۆ و پیکردن! لەناو بردن:
 (The sun ~ed the fog.)
 (٤) تیکە ژکردن! تۆواندەو:
 (Here individuals of all races are ~ed into a new race of men.)
 (٥) تیکە ژکردن (دەنگ، دەنگ)! تیکەل کردن.
 (٦) نەرم کردن (دەن، هەست).
n. (١) تۆواندەو! تۆوانەو. (٢) شتێکی تۆوینراو! شتێکی تۆواو.
 (٣) ئەر هەندە بە یەک جار دەتۆویندەو یا دەتۆویندەو.
melting (mel'tij), *n.* (١) تۆواندەو! تۆوانەو.
 (٢) شتی تۆوینراو یا تۆواو، هەندی تۆوینراو یا تۆواو.
melting point, **melting pot,** (١) دەفری تۆواندەوی کائۆ!
 (٢) وەرۆژنەنەر کە هەموو جۆرە ئەنەرەیکە کۆچەری ئیدا کۆدەبێتەو و تیکەل و
 دەبیت و دەتۆویندەو: (~ The United States is a ~).
member (mem'bēr), *n.* (١) ئەندام (لەش)! پەل
 (٢) بەش (هاوکیشە و ژمارە و پێوان، پستە، خانو، پرد... هتد).
 (٣) ئەندام (پێکفرای، یانە، حیزب).
 (٤) [M-] (١) ئەندامی کۆنگرەسی ئەمەریکا.
 (ب) ئەندامی پەرلەمانی شینگایی
 (١) ئەندامی ئەندامی.
 (٢) سەرجمی ئەندامان (پێکفرای، یانە، حیزب):
 (The club has a large ~.)
membranaceous (mem'brə-nā'shəs), *adj.* =
membranous.
membrane (mem'brān), *n.* پەردە (پووک، گیاندا) کائۆ!
 تەمکە پیست.
membranous (mem'brə-nəs, mem-brā'nəs), *adj.* Also =
membranaceous, (١) پەردەیی! لە پەردە دەچن (گیاندار، پووک)
 لە پەردە پێکەتوو. (٢) پەردە پێکەتەر (نەخۆشی). (٣) زۆر تەنک
memento (mi-men'ō), *n.* بیرخەرمەو! بیرخەرمەو.
memento mori (mi-men'ō mō'ri), [L.], نیشانە ی مردن
 (پووک کاسە سەن! بیرخەرمەوی مردن).
memo (mem'ō), *n.* [Colloq.] = memorandum.
memoir (mem'wār), *n.* (١) ژاننامە! ژاننامە. (ب) ژاننامەیی خۆ.
 (٢) پاپۆرتیکی زانستی! لیکۆلچەو.
 (٤) (pl.) یاداشت! بیرنامە! بیرمەوی: (~s of a national leader).
 (٥) (pl.) تۆمارنامەیی کاروباری پێکفرایکی زانستی.
memorabilia (mem'ēr-ə-bil'i-ə), *n.pl.* ئەو شتەیی شایانی
 لەبیربوون! شتی لەیادەنەچوومە! شتی لەبیرنەچوومە! شتی گرتگ.
memorable (mem'ēr-ə-b'l), *adj.* لەبیرنەچوومە! خۆش!
 (We spent a ~ evening together.)
 -memorability (*n.*); memorableness (*n.*); memorably (*adv.*).
memorandum (mem'ə-ran'dəm), *n.* (١) یادنامە! بیرنامە:
 (He wrote a ~ to the department chairman.)
 (٢) تۆمارنامەیی پێکەوتن یا قوشتەرانیگە.
 (٣) یادنامەیی دیپلۆماسی! پراگماندنامەیی دیپلۆماسی.

memorial

memorial (mə-mōr'ī-əl, mə-mō'ri-əl), adj. (۱) یادگاری:

بیرغفرهومی: هر یادکردنوه (۲) هر بیا: هر بیرهوهری.

(۱) شتی بیرهوهری: شتی که بۇ بیرکردنوهی کسینک یا بووداونه بکری یا n. کرابن (پمیکر-یشووی گشتی... هتد):

(the Lincoln ~ in Washington)

(۲) پرسه.

(۳) داوانامه: خو زمانه-سکالانامه

Memorial Day. پۆژی یادکردنوهی کوژراوانی جهنگ له نهمریکا

پۆژی ۳۰ ی میس.

memorialize (mə-mōr'ī-ə-līz', mə-mō'ri-ə-līz'), v.t. (۱)

یادکردنوه: بیرهوهری کردنوه (۲) داوانامه پیشکش کردن: خواننامه یا

سکالانامه پندان

memorization (mem'ēr-i-zā'shən), n. لهبرکردن: دهرخ کردن:

رهوان کردن

memorize (mem'ə-rīz'), v.t. لهبرکردن: رهوان کردن: دهرخ کردن:

memory (mem'ēr-i), n. (۱) بیا: یاد

[to have a good (or bad) ~]

(۲) سهرجهمی شتی لهبربوو: (۳) کسینک. شتی. یا کرداری لهیادبوو

(۴) بیرهوهری: ماوهی لهبربوون: ماوهی لهیادبوون:

(Not within the ~ of living men has this happened.)

(۵) بهیادی: یاد (in ~ of his father)

(۶) ناویانگی پاش مردن: ناویانگی له دوا بهجیماو:

(a man of notorious ~)

(۷) نهو بهشی پیزمیری نهلهکتونییه (کومپوتس) که وهک میشک یا بیری

موقه زانیاری تید کۆدهکرتنوه و دهپاریزری بۇ بهکارهینانی له پاشهپۆژا.

commit to memory, لهبرکردن: رهوان کردن: دهرخ کردن:

(to commit a poem to memory)

from memory, لهبر:

(I can recite the poem from memory)

in memory of, بهیادی: (in memory of the martyrs)

memsahib (mem'sā'ib), n. میمساحب: ناناوی نافرهتی

مهوپایمی مینداده له هیندستان (بهتایهتی ژنی کاربهدهستیگی نینگلیزی)

men (men), n. plural of man.

menace (men'is), n. (۱) شتیکی مهترسی لیکراو: شتی ترسناک.

(ب) مهترسی: ۲. هارهشه.

(۳) کسینکی نایسهندی ترسناک.

v.t. & v.i. (۱) خستنه مهترسییهوه (۲) ههرهشهلیکرن.

-menacingly (adv.)

ménage, ménage (mə-nāzh', mā-nāzh'), n. (۱) خیزان:

مالا خاوخیزان (۲) مانداری: بهوانی مالا: کهبیانویی: مال بهرپنوهیدن.

menagerie (mə-naj'ēr-i, mə-nāzh'ēr-i), n. (۱) کۆمهلیک

گیانداری کیزی یا سهیری ناو قهقز بۇ نوواندن.

(۲) پیشانگای کومهلیک گیانداری کیزی یا سهیر.

mend (mend), v.t. (۱) چاک کردنوه: چاکرندوه: چاک کردن:

(to ~ shoes, a broken window, etc.)

(۲) چاک کردن: رهووش: باشکردن: راستکردنوه

(M~ your manners.; to ~ one's ways)

v.t. (۱) رهووش باش بوون: بهرهو پاشی پویشتن

(۲) چاکبونوه: تندرروستی: (The bone ~ed in a month.)

n. (۱) چاکبونوه: چاکبوون: چاکرندوه: بهرهو پاشی پویشتن.

(۲) شوینی چاکراو: کونی دوراوه (جلوبهگ): جزی پینهکراو.

mend a fire, ناگر خوشکردن

mend one's fences, پهپوهندی باشکردن لهگال دراوسن و خنکی تردا

(موقه وولات)

mend one's pace, پین مهلگرتن: خیراکردن: پهلهکردن.

-ment

on the mend, له چاکبونوهده (تندرروستی):

بهرهو چاکبونوه دهجن.

mendacious (men-dā'shəs), adj. (۱) درؤن: (a - child)

(۲) درؤ: (~ statements, newspaper reports, etc.)

mendacity (men-das'ə-ti), n. (۱) درؤنی: درؤنیستی: (۲) درؤ:

Mendel's laws, یاسکانی مندل (دهریاره تایبهخوی به زگماکی

بزماره له گیاندرو پروهکدا).

mendicancy (men'di-kən-si), n. سولگهری: سوال کردن:

دمست پانکردنوه له خملک.

mendicant (men'di-kənt), adj. به سولگهری ژاوا: سولگهری.

n. (۱) سولگهری: (۲) روشکسولی سولگه (خاچ پهرستی).

menial (mē'ni-əl, mēn'yəl), adj. (۱) هر نوکرا: بۇ نوکرا باشه

(کار): پیسو ناخوش (کار): (a ~ job; She hated such ~ tasks as

washing the pots and pans.)

(۲) کاری پیسو ناخوش و نوکریکر.

n. (۱) نوکرا: پهردهست (۲) کسینکی پیسی بۆگهنی بن نرخ.

meningeal (mə-nin'ji-əl), adj. تایهتی به پهردهی میشک و

مؤخی پهرپراگه.

meninges (mə-nin'jēz), n.pl. پهردهی میشک و مؤخی پهرپراگه.

meningitis (men'in-jī'tis), n. ههوکردنی پهردهی میشک و

مؤخی پهرپراگه (پزیشکوانی).

meningococcus (mə-nin'gō-kok'əs), n. میکروبی نهخوشی

پهردهی میشک و پهرپره

meniscus (mi-nis'kəs), n. (۱) کوانه: شتیکی کوانهیی.

(۲) گهردییش قۆز و قویا: (۳) پوری کوانهیی شلهی ناو دهر.

(۴) کۆکراگی جومگه (توتکاری).

menology (mi-nol'ə-ji), n. (۱) سالنامهی زانی.

(۲) کورتهی زیاننامهی پیران له سالنامهیکی وهمادا.

menopause (men'ə-pōz'), n. وستانیی بن نوژی یا خوین پزانی

مانگانهی نافرهت.

-menopausal (adj.)

menorrhagia (men'ə-rā'ji-ə), n. بن نوژی یا خوین پزانی له

پاده بههری مانگانهی نافرهت.

mensal (men'səl), adj. هر نوژی مانخوارن.

mensal (men'səl), adj. مانگانه: مانگی: مانگی جارگه.

menscs (men'sēz), n.pl. بن نوژی: خوین پزانی مانگانهی نافرهت.

Menshevik, menshevik (men'shə-vik), n. منشهلیکی:

نهانداسی لقی داپراو له حیزیی دیموکراتی نیشترکی روسی پیش شویش که

بهوای به پنگه شویشکپرانه نهبو وه دژی "بۆلشهفیکهکان" وهستا.

-Menshevism (n.); Menshevist (n.)

menstrual (men'strō-əl), adj. (۱) هر بن نوژی:

هر خوین پزانی مانگانهی نافرهت. (۲) مانگانه: مانگی جارگه پوهدهت:

مانگیکه بهخایهتی.

menstruate (men'strō-āt'), v.t. بن نوژی هاتن: خوین پزان.

menstruation (men'strō-ā'shən), n. بن نوژی:

خوین پزانی مانگانهی نافرهت.

menstruous (men'strō-əs), adj. بن نوژی

مهپووی: نهاندازی دهگری.

mensural (men'shēr-əl), adj. پیوانهیی: پیوانی: هر پیوان.

mensuration (men'shə-rā'shən), n. (۱) پیوان: نهاندازگرتن.

(۲) نهاندازگرتنی قهواره و پانی و دریشی و بوو (ژماره و پیوان).

-ment (mant, mint), پاشگریکه بهمانای: (۱) نهجام: بهرهه:

(improvement) (۲) هو.

(*movement, measurement*) (۲) کرم: شینواری کردنی کاربند.
 (۴) بار: دوخ (*disappointment*).
mental (men'tl), *adj.* (۱) مینسکی: هر مینشک: هوشمکی.
 (~ *powers*)
 (۲) له مینسکا: نینکده دریتموه (واته بهین نووسینموه): (*arithmetic*) (~).
 (۳) شینا: مینشک تیکچوو: (*a - patient*).
 (۴) هر هسنان (*a - hospital*).
mental (men'tl), *adj.* چه ماکه بی.
mental age, تمه منی مینسکی: رادهی تینکده بشتزو زیروه کی کهنیک.
mental deficiency, مینشک نانه اووی (به زکماکی).
mentality (men-tal'ə-ti), *n.* (۱) توانای مینسکی: زیروه کی مینشک.
 (۲) باری مینشک: شینووی بیرکردنموه: بیروهوش: شینووی بیروهوش:
 (*a war - ; a racist -*)
mentally (men'tl-i), *adv.* (۱) به مینشک: له مینشکا.
 (۲) له روی مینشکموه: دهر باره ی مینشک: له باره ی مینشکموه.
menthol (men'thol, men'thōl, men'thōl), *n.* مینسول
 هادده به که له نعنا دهرده هینئرئ بؤ بؤن دهرمان
mention (men'shan), *n.* ناوربردن: ناوربوان: ناورهینان.
v.t. ناوربردن: ناورهینان
Don't mention it! شایانی نئی: له وهلامی سوپاسدا.
make mention of, ناوربردن: ناورهینان
not to mention, چگله: نه خوآزه.
mentor (men'tēr), *n.* ناموزگار: رابه ری زیری دلسوز:
 ماموزندی ناموزگاریکار.
menu (men'ū, mā'nū), *n.* (۱) لیستی خوربدن: چیشختخانه.
 خوراکنامه: ناشنامه: پیتی دهووتئی: ("bill of fare").
 (۲) حورت خورده منی پینشکه شکار.
meow, meou (mi-ou', myou), *n.* میاوانی بشیله: میاومیای.
v.t. میاواندر
Mephistopheles (mef'ə-stof'ə-lēz), *n.* (۱) مافیستوفیسس:
 شهینانه گوره داستانی کوزن: (۲) شهیتان: کسکی زل و قوماریان
-Mephistophelean; Mephistophelian (adj.).
mephitis (me-fi'tis), *n.* (۱) موفیک پیسی له زیزه مینموه هاتو.
 (۲) موزکن: بونیک پیسی.
-mephitic (adj.).
mercantile (mūr'kən-til, mūr'kən-til'), *adj.* (۱) بازرگانی.
 هر بازرگانان و بازرگانی: بازاری (۲) هر هستی بازرگانیتی.
mercantilism (mūr'kən-til-iz'm), *n.* هستی و نلسه کی
 بازرگانیتی (به تابهستی له هورویا: پاش دواپی پن هانتی دهره به گایهستی که
 بریتی بوو به پاره بین سهندی بازرگانی و زیاترکردنی ناردهی شتومک بؤ
 دهرده وهن له هینانی بؤ ناو وولات): (۲) بازرگانیتی.
mercenary (mūr'sə-ner'i), *adj.* (۱) (۱) تنها بؤ پاره کراو:
 پاره خوشه ویست: (ب) چاو برسی.
 (۲) نه کری گرو: هر سعریازی به کری گرو.
n. (۱) سعربزی به کری گرو (له لایه وولاتی بیگانموه): جاش.
 (۲) نوکمر: چلکا و حور: به کری گرو.
mercier (mūr'sēr), *n.* کووتانلغوش: بازرگانی کووتان.
mercery (mūr'sēr-i), *n.* (۱) کووتان: قوماش
 (۲) فروشکای کووتان: کووتانل فروشی.
merchandise (mūr'chən-dīz'), *n.* (۱) فروتسی: شتومه کی
 بازرگانی (۲) [Obs.], بازرگانی: کپین و فروشتن.
v.t. & v.i. کپین و فروشتن: بازرگانی کردن.
merchant (mūr'chənt), *n.* (۱) بازرگان: کوفروش.
 (۲) دووکاندار: وورده فروش: خاوهن فروشکا.
adj. (۱) هر بازرگانی: بازرگانی (۲) هر گله کشتی بازرگانی.

merchantman (mūr'chənt-mən), *n.* (۱) کشتی بازرگانی.
 (۲) [Archaic], بازرگان
merchant marine, (۱) گله کشتی بازرگانی وولاتیک.
 (۲) کشتی پیمانانی نهم گله کله کشتی به.
merciful (mūr'si-fəl), *adj.* به به زهیی: به بخشنده: دلنرم: پهرحم.
merciless (mūr'si-lis), *adj.* بین به زهیی: دلرهق: بین پهرحم:
 بین نامان.
mercurate (mūr'kyoo-rāt'), *v.t.* جیوه تیکه لاو کردن:
 جیوه لیدان.
mercurial (mēr-kyoor'i-əl), *adj.* (۱) [M-], تابهستی به
 ناستیزه ی گپوکی موشتیری: (۲) جیوه یی: جیوه دار.
 (۳) زوززان: دانا: زیروه و قوماریان.
 (۴) همه میشه گوزرا: حولحول: جیوه تیکراو.
n. دهرمانیک یا گروا به که جیوه یی تدا بین.
mercurialism (mēr-kyoor'i-əl-iz'm), *n.* ژهر لیدان به جیوه.
mercuric (mēr-kyoor'ik), *adj.* ژهر اوی بوون به جیوه.
 جیوه داری هاو هیزی دور
 (کیمیای گری).
mercurous (mēr-kyoor'əs, mūr'kyoo-rəs), *adj.* جیوه دار
 (به تابهستی هر هاو هیزی بهک)
Mercury (mūr'kyoo-ri), *n.* (۱) خودای پیمانبری و بازرگانی و
 کارگری و زمان پاروی و زوززان و هاوچوو دری (تلفسانه ی زومانی)
 (۲) ناستیزه ی گپوکی موشتیری.
mercury (mūr'kyoo-ri), *n.* (۱) جیوه (۲) جیوه ی گروا پینو.
 (۳) پیمانبر: پاره (۴) جوزه پوره کیکی له وریا یی به هندیکی ده خورئ و
 هندیکی تریشی ژهر اوی به
mercy (mūr'si), *n.* (۱) به زهیی: دلنرمی: پهرحم
 (۲) به خشنده یی: لیبوربدن: (۳) دهسه لاتی به خشین یا لیبوربدن
 (۴) خه لاتی خواهانه.
interj. "لهی هاوار به مانا: "
 at the mercy of,
 له زوزز دهسه لات یا پهرحمدا بوون:
 (*A slave is at the mercy of his master.*)
 (*The ship was at the mercy of waves.*)
mercy killing, = euthanasia.
mere (mê:), *adj.* (۱) تنها: هر: هر نه رنده (*He's a - child.*)
 (۲) [Obs.], تهاوار: پتی
mere (mê:), *n.* [Archaic, Poetic, or British Dial.], (۱) دوریا:
 (ب) لقی دوریا: (۲) دهریاچه (۳) زلکا.
mere (mê:), *n.* [Archaic, Poetic, or British Dial.], سلوور.
merely (mēr'li), *adv.* (۱) تنها: هر: هر نه رنده
 (*I - asked you a question.*)
 (۲) [Obs.], به ته اوی
meretricious (mēr'ə-trish'əs), *adj.* (۱) قهچیهانه.
 (۲) دورکوژ: دروزه: دروا به ووهکش جوان: زهق و هر زانه ها.
merganser (mēr-gan'sēr), *n.* جوزه مر اوی بهکی ماسی خوری
 پونه داری ده نوک باریک و نوشتاویه.
merge (mūrj), *v.t. & v.i.* لیکنان: بوون به یک: به ککرتن:
 به ککرتنموه.
-mergence (n.),
merger (mūr'jēr), *n.* بوون به یک (به تابهستی دوو کمپانی یا زیاتن):
 به ککرتن.
meridian (mə-rid'i-an), *adj.* (۱) هر نیوهوژا: نیوهوژ
 (۲) هر هینلی دریتی (جورگرافیا).
 (۳) تاف (گمنجی، جوانی، بهختیاری، دهسه لات): هرهت.
 (۴) [Rare], باشووری

تاهنگ.

merrythought (mer'i-thô't), n. = wishbone.

mesa (mā'sə), n.

mesalliance (mā-zal'i-əns), n.

mescal (mes-kal'), n.

mescaline (mes'ka-lēn', mes'ka-lin), n.

mesdames (mā-dām'), n. plural of madame and madam.

mesdemoiselles (mā'dmwā'zēl'), n. plural of mademoiselle.

mesecms (mē-sēmz'), impersonal v. [Archaic], لام وايه.

mesencephalon (mes'en-sef'ə-lon'), n.

mesh (mesh), n.

meshwork (mesh'wūrk'), n.

meshy (mesh'i), adj.

mesial (mē'zi-əl, mes'i-əl), adj.

mesmeric (mes-mer'ik, mez-mer'ik), adj.

mesmeric (mes'mēr-iz'm, mez'mēr-iz'm), n.

mesmerism (mes'mō-riz', mez'mō-riz'), v.t.

mesmerize (mes'mō-riz', mez'mō-riz'), v.t.

mesne (mēn), adj.

mesne lord, له خوی.

meso- (mes'ō, mes'ə),

mesoblast (mes'ə-bləst'), n.

mesocarp (mes'ə-kārp'), n.

mesocephalon (mes'ō-sef'ə-lon'), n. = mesencephalon.

mesoderm (mes'ə-dūrm'), n. = mesoblast.

mesomorphic (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphic (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

mesomorphie (mes'ə-mōr'fik), adj.

n. (1) بهرترین شون که نستیزه به پیندا دهرات له گهراپیدا

(2) تاف گهچگی، جوانی، هیز، خوشی، دهرله مندی... هقد؛ ههرهت.

(3) [Obs.]. نیومزی. (4) هینلی نیومزی (نستیزه ناسی).

(5) هینلی دریزی (جوگرافیا).

(6) (1) شونینگی تایهتی. (ب) سرووشنی تایهخ.

meridional (mə-rid'i-ə-n'l), adj.

(2) تایهتی به دانیشتونانی ناوچی باشوری نهورپا بهتایهتی فرهنسا.

(3) تایهتی به هینلی نیومزی یا هینلی دریزی

n. [M-]. دانیشتونوی ناوچی باشوری نهورپا بهتایهتی فرهنسا

meringue (mə-riŋ'), n. (1) سپینهی هیلکهی شلهقینراوی شهکر

که له فرندا سوردهکرتهوه و دهخرتیه سر کیک (2) کیکیکه له سپینهی

هیلکهیه و شهکر دروست دهکرنتو میوه دهکرنته ناویهوه.

merino (mə-rē'nō), n. (1) مەری نیسانی (که بهرگنهکی دریزی

ناوریشمییه). (2) بهرگنی لهم جوژه مەرە. (3) پرسی لهم خورییه.

(4) قوماشنگی خورییه لهم خورییه دروست دهکرنت.

adj. تایهتی بهم جوژه مەرە و پرسی و خوری و قوماش.

merit (mer'it), n. (1) باشی، نایابی، چاکی، لپهاتووی.

(a play of ~)

(2) (pl.) مەها، شرخ، بایهخ.

(3) چاکی کار یا شتی باش (4) خەلات: پاداشت

(5) (pl.) چاند و خراپیی، باش و خراپیی:

(You have to decide the case on its ~s.)

v.t. هینان! شایسته بوون.

merited (mer'it-id), adj. دههینان! شایستهی شهویه.

meritorious (mer'ə-tōr'i-əs, mer'ə-tō'r'i-əs), adj. باش.

چاند! شایستهی خەلاته

merit system, سیستمی لپهاتووی: دانان و پینشختنی فرمانبهران

بهگوزری لپهاتووی تهک خاترو خواشت

merl, merle (mūrl), n. [Archaic or Poetic].

نهورپایییه نهختیک له چۆلهکه گهرهتره

باندیهیکی گۆشخۆزه له واشه دهچن

merlin (mūr'lin), n. دیواری نیوان دور کونی سمنگرتک

merlon (mūr'lōn), n. (1) پەری دەریا گیاندارکی نهفسانهییه.

سەر و لهشی کچ و کلکی ماسی ههیه: کهنیشکی دەریا (2) تافهتی مههوان

merman (mūr'man), n. (1) پیاوی ناوی گیاندارکی نهفسانهییه.

لهش و سەری پیاو و کلکی ماسی ههیه 2: پیاوی مههوان.

-merous (mēr-əs), n. پاشکرتیکه سهمانی: نهونده پارچه یا بهشی ههیه.

merrily (mer'ə-li), adv. بهخوشییهوه: به کهیفر خوشی:

بهشادییهوه.

merriment (mer'ə-mənt), n. خوشی، شادی: زه ماهووندا!

کهیفر خوشی: بهزموپهزم.

merry (mer'i), adj. (1) پیر له کهیفر خوشی: پیر له شادی و پینکرتن.

شاد: خوش (a ~ laugh; a ~ Christmas)

(2) [Archaic]. (3) خوش: (the ~ month of May)

(ب) بهلاقرتی: بهتوسهوه.

-merriness (n.).

make merry, به پینکرتن و گوزانی و زه ماهووندا کات راپواردن

خوش راپواردن

make merry over, گالته پینکرتن! پین پینکرتن.

merry-andrew (mer'i-an'drōd), n. قهشمر! گالتهچی.

merry-go-round (mer'i-gō-round'), n. (1) چهرخ و فلهک

(2) پهردانی شت بهپهله و یک له دواي یک و سهیر: سورانهوه خولانهوه

merrymaker (mer'i-māk'ər), n. زه ماهوونداگنیا: بهشادی تاهنگ.

تاهنگکر

merrymaking (mer'i-māk'ɪŋ), n. بهزموپهزم: زه ماهووندا!

mesophyll

mesophyll (mes'ə-fil), n. شانەى نەرمى خاومەى گەلا.

mesophyte (mes'ə-fit), n. پورەمىكە لە دەورەمىزىندا دەمىوت كە شنى ماە نارەندى بىت.

Mesopotamia (mes'ə-pə-tā'mi-ə), n. مەزوپوتاميا: وولتى ئىوان نەور بوبار. "عىراق"

mesquite, mesquit (mes-kēt, mes'kēt), n. دار يا دەمەنىكى دەركارى بە بەرەكەى وەك كەلورى پاقە وایە.

mess (mes), n. (۱) ژەم: بەك خوراك. (۲) ژەمە شۇرىا. (۳) خواردى ناخۇش.

(۴) تاقىمك كە مەمىشە پىكەرە نان دەخۇن (وەك سەريان) نارەلى سەر خوان. (۵) (ب) نە ژەمە خوارەندەى ئەم تاقە پىكەرە دەمخۇن.

(ب) خوان: خوانى گىشى يا كۆمەل: خوانى جەماورەى. (He's at ~ now.)

(۶) كۆمەنىك شتى تىكەلەووپىنكەلەو يا بەسەرمەكە كەوتتو.

(۷) ئەنگوچەنەمە: ناخۇشى سەرنىشە: (He got himself into a ~.)

(۸) تىكەلەووپىنكەلەو: پىس وپۇخلى.

(۹) گەندەگورا پىسى: پىسامى: (Please clean up this ~.)

v.t. (۱) خوارىن پىدان (وەك لە سوپادا).

(۲) (ب) پىس كەردن: پىس وپۇخل كەردن. (up ~), تىكەدان: (The late arrival of the train ~ed up our plans.)

v.t. (۱) ناخوارىن بە جەماورەى: پىكەرە ناخوارىن.

(۲) تىكەدان: تىكەلەووپىنكەلەو كەردن: شىواندن.

(۳) دەست تىكەشان: دەست تىخىستى (كاروبارى خەلك).

make a mess of, تىكەدان: شىواندن

(He made a mess of his life.)

mess around (or about), (۱) خۇ خەمىك كەردن: كات كوشتن:

خۇ خەلفاندن بە شتى مەپووپوچو بىن ئەنجامەرە:

(She's always messing around the house.)

(۲) [C colloq.] ناپاكى كەردن لە ئۆن مېردى خۇ (بەتايىبەتى بەندى بېمەرە).

message (mes'ij), n. (۱) نامە: پەيام: راسپارە.

(۲) پەيامبەرەى: (۳) پەيامنىكى گىرنگ (وەك ھى پىنەمىرەك يا لەمەلسووفىك).

messenger (mes'n-jēr), n. (۱) پەيامبەر: نامەبەر: تەمەر.

(۲) رابەر: پىنەمبەر. [Archaic] پىنەنگ: مەرمەس.

mess hall, ئۆور يا ھۆلى ناخوارىن (ئۆوردوگا): خوانى جەماورەى.

Messiah (mə-sī'ə), n. (۱) پىگاركەرى چاومەوانكرارى جۈولەكە

(ناپنى جۈولەكە): (۲) مەسىح: عىسا.

(۳) [M-] پىگاركەرى چاومەوانكرارى.

Messianic (mes'ian'ik), adj. (۱) تايىبەتى مە مەسىح: ھى عىسا.

(۲) [M-] ھى پىگاركەرى چاومەوانكرارى.

Messias (mə-sī'əs), n. = Messiah.

messieurs (mes'jēz), n. plural of monsieur.

messily (mes'ə-li), adv. بە پىس وپۇخلى: بە تىكەلەووپىنكەلەو:

بە شىواو: بە پىسى.

messiness (mes'i-nis), n. پىس وپۇخلى: پىسى: شىواو:

تىكەلەووپىنكەلەو

mess jacket, چاكەتى سىس پىواوانەى ئەسكى كورت ھەتا ناوقە

(بۇ بۇنەى پەسىم)

mess kit, دەفەى ناخوارىنى سەربازو دەشتەمان

(پىشى دەموتى: "mess gear")

messmate (mes'māt), n. ھاوخوان (ئۆردوگا).

Messrs. (mes'ēz), n. plural of Mr.

messuage (mes'wiʒ), n. خانوومەرە: مانىك بە خانو و خانۇچكە و

ھەوشە زەوى دەوروبەرى بېمەرە

messy (mes'i), adj. (۱) پىس وپۇخل: پىس: ناپوختە: تىكەلەووپىنكەلەو:

ناپىكەلەووپىنكەلەو شىواو (a ~ place, dress, person, etc.)

metalloid

(۲) خراب (بارى ژيان): پر لە سەرنىشە: ناخۇش: شىواو: (a ~ situation)

mestiza (mes-tē'zə), n. كەسىنكى دوورەگ (بەتايىبەتى نافرەتىك كە

نەمەى ئىسپانى يا پورتوگالى و ھىندى نەمەرىكى بىت لە وولتانى نەمەرىكى

لاتىندا)

mestizo (mes-tē'zō), n. كەسىنكى دوورەگ (بەتايىبەتى بىواونك يا

كورپكە كە نەمەى ئىسپانى يا پورتوگالى و ھىندى نەمەرىكى بىت لە وولتانى

نەمەرىكى لاتىندا)

met (met), past tense and past participle of meet.

meta- (met'ə), پىنەنگىكە بەماناى: (۱) شىوە كۆران:

(metamorphosis)

(۲) (ب) لەولا: لەمەرە: لەپاش: ئەودىو: (metaphysics)

(ب) بەرتر: لەسەر (۲) لەپەشتەرە: لەپشت.

(۴) لىو وەرگىلو (كىمىا)

metabolic (met'ə-bol'ik), adj. تايىبەتى بە كەردەرە كىمىاى بېمەكان

لە لەشى گىئانداردا (ووشەى داھاتو و بىنە)

metabolism (mə-tab'ə-liz'm), n. مېتابولىزم: كەردەرەكانى

زىندەمەرە: كەردەرە كىمىاى بېمەكانى شانەكانى زىندەمەرە كە پىئوست بۇ ژيان:

زىندەكار

metabolite (mə-tab'ə-līt), n. مادەمىكە كە لە ئەنجامى كەردەرە

كىمىاى بېمەكانى شانەكانى زىندەمەرە: پەيدا دەبىت.

metabolize (mə-tab'ə-līz), v.t. & v.i. كۆرپنى خوارەمەنى بە

كەردەرە كىمىاى بېمەكانى شانەكانى زىندەمەرە بۇ بەرەمەم بونى ژيان

metacarpus (met'ə-kār'pəs), n. ئىنسانەكانى دەست لەنئوان

مەچەكو پەنچەكاندا: شانەى لەپ: بەروپىشتى لەپ.

-metacarpal (adj.).

metacenter, metacentre (met'ə-sen'tēr), n. چەنى

قورسايى بەشى نوقوم بوى لەشىكى سەرتاوكەوتتو.

metagalaxy (met'ə-gal'əks-i), n. گەردەوون

metal (met'əl), n. (۱) كان: كانزا. (۲) داپىژاوتىكى دوو كانزا يا زىات:

(۳) شتىكى كانزايى. (۴) سەروشتى مرۇلا: ماندا: گەوھەر.

(۵) [British], بەرەشكار: وورە بەرد.

(۶) شووشەى توورە (كە پەيكەرە شتى شووشەى ئى دووروست دەكرى)

(۷) نانسى جۆشدرولى توورە (۸) تىپى كانزايى (چاپەمەنى).

adj. كانزايى: لە كانزا دووروستكارو.

v.t. بە كانزا داپۇش: كانزا لىدان.

metal, metalist, metallist (met'əl-ist), n. (۱) كارگرى كانزا.

(۲) لایمەنگرى بەكارھىنانى پارەى كانزايى لەماتى ھى كاغەز.

metalyze (met'əl-īz), v.t. (۱) داپۇشەن بە كانزا: كانزا لىدان.

(۲) گۆرپىن بۇ كانزا

metallic (mə-tal'ik), adj. (۱) كانزايى.

(۲) كانزايى تىدايە: كانزايى ئى دەردىت: لە كانزا پىكەتتو:

(a ~ compound)

(۲) لە ھى كانزا دەچەن (دەنگ). (a ~ sound)

-metallically (adv.).

metalliferous (met'əl-īf'ēr-əs), adj. كانزايى ئى دەردىت:

كانزادار.

metalline (met'əl-in, met'əl-im), adj. (۱) metallic

(۲) كانزا يا ئايۇنى كانزايى تىدايە.

metalist (met'əl-ist), n. = metalist.

metallize (met'əl-īz), v.t. = metalize.

metallography (met'əl-og'rə-fi), n. (۱) لىكۆلىنەمەى پىكەتتو.

تايىبەخۇى كانزاو داپۇشەى كانزايى. (۲) جۆرىكە لە چاپكەردن.

metalloid (met'əl-oid), n. (۱) شتى ناكانزايى.

(۲) شتى نېمچە كانزايى.

adj. (۱) لە كانزاچو. (۲) ناكانزايى: نېمچە كانزايى

سرووشت بهدرا زانباری نوردیو سرووشتا زانباری و فلسفه‌ی بونه‌نوردی و سرچاوه و سرووشتی جیهان. (۲) تیوری و فلسفه‌ی زانباری‌یهکی تایبته (۳) لیکدانوردی لیلو نادیارو سرووشتی.

metaplastm (met'ə-plaz'm), n. (۱) بعضی مردودی پروتئیلازی (۲) جینگزیکن پیکردن، زیادکردن، یا لابردنی تیپ یا برکه له ووشه‌یهک.

metaprotein (met'ə-prō'tēn), n. له کردنی ترش‌لۆک یا قلیه بهسره پروتئیندا پمیدا دمبیت (ماده)

metapsychology (met'ə-sī-kol'ə-ji), n. لیکدانوردی فلسفه‌ی (۲) معربره‌ی سرچاوه و پینکاتنی مینللو پمپوهندی به جیهانوره هر رهک دیته بهرچاوه.

metasomatism (met'ə-sō'mə-tiz'm), n. گۆزانی کیمیایی بهریدیکه یا کانزایهک بۆ بهریدیکه یا کانزایهکی تر (مهره‌ها "metasomatosis").

metastasis (mə-tas'tə-sis), n. (۱) [Rare] گۆزینی تروار (شیوه، سرووشت). (۲) metabolism

(۳) پهرین یا یاقویونوردی نه‌خوشی له نه‌ندامیکه‌ره بۆ نه‌ندامیکه‌ی تر (شیرپه‌نجه). (۴) بازبدان له باسیکه‌ره بۆ باسیکی تر (مواضیعی)

metastasize (mə-tas'tə-sīz), v.t. یاقویونوردی نه‌خوشی له نه‌ندامیکه‌ی نه‌شه‌ره بۆ نه‌ندامیکه‌ی تر.

metatarsus (met'ə-tār'səs), n. شانیه‌ی پنا ناوه‌یاستی پین به‌تایبته‌ی ئیسلانمکانی پهنه‌ی پین له‌ئیلوان اوله‌پین و پهنه‌کاندا.

metathesis (mə-tath'ə-sis), n. (۱) جینگزیکن پیکردنی دوو تیپ، ده‌نگه، یا برکه به‌پین گۆزینی مانای ووشه‌که (روانین). (۲) جینگزیکن کردنی گهره (کیمیا).

-metathetic (adj.); metathetically (adv.). درایه‌پین

metathorax (met'ə-thō'raks, met'ə-thō'raks), n. بعضی سنگی جانمور.

Metazoa (met'ə-zō'ə), n.pl. گیاندار ی زور شاندار.

metazoan (met'ə-zō'an), adj. زور شاندار (گیاندار).

mete (mēt), v.t. (۱) «~ out» دابه‌شکردن، پیدان، بۆ دانان (to ~ out rewards) (۲) [Archaic or Poetic]، پیوان.

mete (mēt), n. سفور.

metempsychosis (met'əm-sī-kō'sis), n. گواستندوردی گیانی گیانه‌موریکه له‌گاتی مردندا بۆ نار گیانه‌موریکه‌ی زیندور.

meteor (mē'ti-ēr), n. (۱) ئه‌ستیزه‌ی کشاو. (۲) دیاردی کش (وهک ترمزه، په‌لگه‌زپه‌نه ... هتد).

meteoric (mē'ti-ōr'ik, mē'ti-or'ik), adj. (۱) تایبته‌ی به دیاردی کش: (Hail is a ~ phenomenon). (۲) هی ئه‌ستیزه‌ی کشاو.

(۳) وهک ئه‌ستیزه‌ی کشاو له بریقه و پوونگی و خیراییدا.

meteorite (mē'ti-ēr-it'), n. (۱) به‌ردی ئه‌ستیزه‌ی کشاو که ده‌گه‌په‌نه خوارموره بۆ سمر زوی. (۲) ئه‌ستیزه‌ی کشاو.

meteorograph (mē'ti-ōr'ə-grāf'), n. نامیوری پیوه‌ری دیاردی کش.

meteoroid (mē'ti-ēr-oid'), n. ئه‌ستیزه‌ی کشاو.

meteorologic (mē'ti-ēr-ə-loj'ik, mē'ti-ōr'ə-loj'ik), adj. کشا تایبته‌ی به دیاردی کش. Also meteorological.

-meteorologically (adv.). زانای دیاردی کشا

meteorologist (mē'ti-ə-rol'ə-jist), n. کشناس

meteorology (mē'ti-ə-rol'ə-ji), n. زانستی دیاردی کشا

کشناسی ناووه‌واناسی.

meter, metre (mē'tēr), n. (۱) کیش (هۆنراوه).

metallurgist (met'əl-ūr'jist), n. کانزانیاس زانای کانزا

کارگهری کانزا

metallurgy (met'əl-ūr'ji), n. (۱) کانزانیاس زانستی کانزا (۲) پاک و بوخته‌کردنی کانزا پاک‌کردنه‌ی کانزای خاوه جیا‌کردنه‌ی کانزا بوخته‌که‌ی

-metallurgic; metallurgical (adj.).

metalwork (met'əl-wūr'k), n. (۱) نامیور ده‌فرو شتی تری کانزایی (۲) کانزاکاری؛ دروستکردنی شت له کانزا.

metalworking (met'əl-wūr'kiŋ), n. دروستکردنی شت له کانزا کانزاکاری.

metamorphic (met'ə-mōr'fik), adj. (۱) تایبته‌ی به گۆزینی شیوه و سرووشتی شت (۲) تایبته‌ی به گۆزینی به‌ریدیکه بۆ به‌ریدیکه‌ی تر (زه‌مینناسی)

metamorphism (met'ə-mōr'fiz'm), n. (۱) شیوه‌ی گۆزیز (جانموره) گۆزان زینده‌مورانی. (۲) گۆزانی به‌ریدیکه بۆ به‌ریدیکه‌ی تر به‌موی گهرماو په‌ستان و کرداری کیمیایی‌پموره.

metamorphose (met'ə-mōr'fōz, met'ə-mōr'fōs), v.t. گۆزین شیوه‌ی گۆزین زینده‌مورانی.

metamorphosis (met'ə-mōr'fə-sis, met'ə-mōr'fō'sis), n. (۱) گۆزانی ترواری شیوه و سرووشت و گهرما (به جانمورگهری). (ب) شیوه‌ی پمیداووه له نه‌نجامی نه‌م گۆزینده‌دا (۲) گۆزانی ترواری پووخسارو سرووشتو بار (۳) گۆزانی شیوه و پینکاتن و نهرک (زینده‌مورانی). به‌تایبته‌ی: (۱) گۆزانی به‌گهارو کوتوپیری له‌ش: رهک سمرینکوته بۆ بوق. (ب) گۆزانی پووهک. (ج) گۆزانی شانیه‌ی له‌ش.

metanephros (met'ə-nēf'ros), n. گورچیه‌ی ناوه‌مه

metaphor (met'ə-fēr, met'ə-fōr'), n. برینیکاری زهان، ویزه، بریکاری، معجاز: (a heart of stone; the evening of life; He was a lion in the battle.)

-metaphoric (adj.). دوو ووتی معجازی نه‌گونجاو یا زیاتر: mix metaphors, "Young man, you have a spark in you-water it!"

metaphorical (met'ə-fōr'ī-k'l, met'ə-for'ī-k'l), adj. هی ووتی معجازی، معجازی

-metaphorically (adv.).

metaphrase (met'ə-frāz'), n. گۆزینی ده‌قاده‌ق (زهانوانی) گۆزینی ووشه به ووشه.

v.t. (۱) گۆزینی ده‌قاده‌ق، واته، ووشه به ووشه. (۲) ده‌ستکاری کردنی ده‌قی نووسراویک به‌تایبته‌ی له‌لاین ناچه‌زانموره به جزویک که به ناسانی هه‌ستی پین نه‌کری (بۆ گۆزینی ماناکه‌ی بۆ مه‌به‌ستی خق). نمو کسه‌ی نووسراویکی ویزه‌پین

metaphrast (met'ə-frast'), n. له شیوه‌یه‌که‌ره بۆ شیوه‌یه‌کی تر ده‌گۆزنی (وهک له په‌خشانه‌وه بۆ هۆنراوه)

metaphysic (met'ə-fiz'ik), n. metaphysics (۱)

metaphysician. [Obs.] (۲)

adj. [Rare] = metaphysical.

metaphysical (met'ə-fiz'ik'l), adj. (۱) میتافیزیکی، ووشه‌ی دواتر بینه‌ی (۲) لیل (زانباری)؛ نادیارا، پووت. (۳) له سرووشت به‌درا له‌لای سرووشته‌وه؛ له‌دیو سرووشته‌وه. (۴) شاره‌زای زانباری و فلسفه‌ی له سرووشت به‌درا. (۵) تایبته‌ی به ده‌ستپه‌ک هۆنری فینگیلیزی سهدی حه‌فده (که هۆنراوه‌کانیان به لیلی و له سرووشت به‌درا ناسراوه).

-metaphysically (adv.).

metaphysician (met'ə-fə-zish'an), n. زانای زانستو فلسفه‌ی له سرووشت به‌درا.

metaphysics (met'ə-fiz'iks), n.pl. (۱) میتافیزیک، زانباری له

(۲) کُنش مَوسِقا. (۳) مَتر.
meter (mē'tēr), n. پَیوَر: کات، دوری، خَیرایی، هَند، توندوتیژ؛
ژمیر: (a water- ~ ; a parking ~) .

v.t.
پیانو به پیوَر: ژماردن به ژمیر.
-meter (mē'tēr, mī-tēr), n. پاشگرنگه بهمانای: (۱) پیوَر؛ ژمیر: (barometer, thermometer)

(۲) (۱) ژماره مَترنگی تاپیهتی: (kilometer) .
(ب) کمرته مَترنگی تاپیهتی؛ ژماره مِکی تاپیهتی له کمرته مَتر: (centimeter)

(۲) کُنشیک تاپیهتیدار (هونراوه): (pentameter) .
methadon (meth'ə-don'), n. مینسادون دهرماننگی سِرکهره.
methane (meth'an), n. مینسان گازنگی بسووتی بن رهنگی

بن بونی کانگه ژونگه (کیمیا).
methanol (meth'ə-nōl', meth'ə-nol'), n. مینسانول شه به مکی بسووتی بن رهنگی ژه هراوی به (کیمیا).

methinks (mi-think's), impersonal v., [Archaic]. لام وایه؛
وا بزانم.

method (meth'əd), n. (۱) شیوهی کردنی کارنگه؛ شیواژا؛ رِیازا؛
رِنگه: (modern -s of language teaching) .
(۲) رِنگه وِینگی (یروپا، کار، دهرپین، شتومک رِنگهستی).

methodic (mə-thod'ik), adj. - methodical.

methodical (mə-thod'i-k'l), adj. رِنگه وِینگ به شیواژنگی
تاپیهتی کراو یا رِنگه خراو: (~ work; a ~ man) .

methodically (mə-thod'i-k'l-i), adv. به پهی شیواژنگی
تاپیهتی؛ بهوردی؛ به رِنگه وِینگی: (to arrange or do something ~)

Methodism (meth'əd-iz'm), n. (۱) بیروپاو شیوهی پهرستی
لقنگی کلنسهی خاچ پهرسته کانه که بنیان دهلین " مینسودی یکان "
(ووشه دواپی بیینه). (۲) خویسته ستوره به توندوتیژی به شیواژنگی
تاپیهتی له کردنی کارنگه.

Methodist (meth'əd-ist), n. (۱) نه داسی لقنگی کلنسهی
خاچ پهرسته کاز که پهنی دهورتری " مینسودی یکان " وه له لاین چارلس و
چوز ویلسی و چند کسینگی تره وه له فوکسفورد له نینگلتره له سالی
۱۷۲۹ دا دهرزا

(۲) [Rare] . [m-] . کمسیکه که به توندوتیژی خوی دهرسته ستوره به
شیواژنگی تاپیهتی بهوره له کردنی کارنگه.

methodize (meth'əd-iz'), v.t. رِنگه وِینگ کردن؛
شیواژنگی تاپیهتی بو دانان.

methodology (meth'əd-ol'ə-ji), n. (۱) زانستی شیواژی
بیرکردن وهر لیکونینمهری زانیاری و فلسفه فی (ژیرینی). (۲) زانستی شیواژی
کردنی کارنگه: سرجمی شیواژی لیکونینمهری زانیاری یکان یا کردنی شتیک.

methought (mi-thōt'), [Archaic], past tense of methinks.

Methuselah (mə-thū'z'l-ə), n. (۱) کله پیا وِینگی جووله کیه به
که به پهنی نینجیل گوايه (۹۶۹) سال ژیاوه. (۲) پیا وِینگی ژور پیه.

meticulous (mə-tik'yoo-ləs), adj. (۱) ژور وورد (مِرْطَه)؛ ووره؛
پوخته؛ ژور سرنچدر به شتی ووردی بن باهخ.

-meticulousity; meticulousness (n.); meticulously (adv.).

métier (mā-tyā'), n. پیشه
métif (mā-tēf'), n. کسینگی دورنگ (به تاپیهتی که هی فهرنسی و
هیندی نه مریکایی بیت).

metonym (met'ə-nim), n. ووشه ی مجازی (ووشه دواپی بیینه).
metonymy (mə-ton'ə-mi), n. مجازا؛ به کارهینتای ووشه یا
دهسته ژده به مانای ووشه یا دهسته ژده یکی ترا:

(the White House decided = the President decided;
the Crown = the King or the Queen)

-metonymic; metonymical (adj.).
metre (mē'tēr), n. = meter.

metric (met'rik), adj. (۱) تاپیهتی به پیوان
(۲) متری؛ تاپیهتی به پیوانی متری: (~ system) .

metrical (met'ri-k'l), adj. (۱) کُنشدار (هونراوه).
(۲) metric .

-metrically (adv.).
metrics (met'riks), n.pl. (۱) لیکونینمهری کُنشی هونراوه.
(۲) نووسینی هونراوهی کُنشدار. (۳) تیوری پیوان (ژماره و پیوان).

metric system, پیوهری متری؛ پیوهری پیوان و کُنشانی ده پیوهری متری؛ کُنشدار

metric ton, تهنی متری؛ تهنی هزار کیلویی.
metrist (met'rist, mē'trist), n. (۱) هونهری هونراوهی کُنشدار؛
هونهر. (۲) زلای کُنشی هونراوه؛ پسیوری هونراوهی کُنشدار.

metritis (mi-trī'tis), n. نواسانی منداندان.
Metro, metro (mē'trō), n. میتر؛ رِنگی شه مهنده فهری کارهایی

ژیرزه مین.
پیوهرنگه بهمانای: پیوان:

metro- (mē'trō, met'rə), (metrology)

پیوهرنگه بهمانای: منداندان.
(۱) زانستی کُنشان و پیوان؛ کُنشان و
پیوان زانی. (۲) پیوهری کُنشان و پیوان.

metronome (met'rə-nōm'), n. نامیترنگی کات ژمارده.
metronymic (mē'trə-nim'ik, met'rə-nim'ik), adj. ناری
دایگی یا دایگی به؛ له ناری دایگی یا دایگی به وهر گراوه.

metropolis (mə-trop'ə-lis), n. (۱) گهره شاری وولتیک؛
پایتهخت؛ شاری سهرکی وولتیک. (۲) شاری گهره؛ شاری سهرکی
(۳) دایگه شاری ناوچه مکی یونانی کون. (۴) سهرک قهشمنشین.

metropolitan (met'rə-pol'ə-l'n), adj. (۱) پایتهختی؛
گهره شاری؛ سهرک شاری. (۲) سهرک قهشمنشینی.

n. (۱) شاری؛ شارستانی؛ خهلکی شاری؛ دانیشتوری شاری.
(۲) سهرک قهشمنشینی. (۳) هاوولاتی دایگه شاری ناوچه مکی یونانی کون.

-metry (met'ri), زانستی پیوان؛ هونهری پیوان

mettle (met'l), n. پهروشت بمری؛ پهروشت؛ نازی؛ غیرت؛
نمیردی؛ جوش؛ چالاکي: (~ to test someone's) .

on one's mettle, پان پیوهرترو بو هوندان به نمیردی توانا.
mettled (met'ld), adj. - mettlesome.

mettlesome (met'l-səm), adj. به غیرت؛ به جوش؛ نازا؛ چالاک.
mew (mū), n. (۱) قهلهزی هملز. (۲) لان؛ جنی خوتاردنمهره.

(۳) [Obs.]. جنی بهستنمهره؛ پهنیخاته.
v.t. (۱) (~ up) . خستنه قهلهزه ره؛ بهستنمهره.
(۲) [Archaic] . پهر فریدان.

(ب) [Obs.]. شاخ کهرتن یا فریدان (کله گنوی).
پهر فریدان؛ پهر کهرتن (بالنده).

[Archaic], میاوماوی پشله؛ میاوان
mew (mū), n. میاوان؛ میاوندن.

v.t. نهورهس؛ بالنده یکی ناری سپی یا بزره نهختیک له کوتر.
گهره تره.

mewl (mūl), v.t. گریان وه ک مندال؛ نووزهنووز کردن.
mews (mūz), n.pl. (۱) قاوله ی نسپی شاهانه ی لهندن.

(۲) قاوله ی دوری حموشه یکان یا لاری یکان (که نینسا ژوره میان کراون به
خانورچکه)

Mexican (mek'si-kən), adj. مکزیکایی؛ تاپیهتی به گل مکزیک و
زمان و کلتور مکزیکایی.

نایمتریکه بۆ پیتوانی دوروی
micrometer (mī-krom'ə-tēr), *n.* نۆر کەمەر گۆنەشی نۆر بچووکه لەگەڵ گەردبین و دوروییندا بەکار دێت.
micrometry (mī-krom'ə-tri), *n.* پیتوان بە مایکرومەتر (رووشە) پیتشور بێینە.
micron, mikron (mī-kron), *n.* مایکرون: حەلۆن یەکی مەتریکە.
microorganism (mī krō-ōr'gan-iz'm), *n.* زیندەمەری گەردبین.
microphone (mī'krə-fōn), *n.* مایکروفۆن: ئامێری دەنگ گەیاندن و گەرمەکردن.
microphotograph (mī krə-fō'tə-graf', mī krə-fō'tə-gräf'), *n.* (۱) وێنەییکی نۆر بچووکه. (۲) وێنەییکی گەردبینی؛ وێنەییە کە لە ئەرێی گەردبینشە گەردبین.
microphyte (mī'krə-fīt), *n.* پودەکی گەردبینی (بەتایبەت لاخۆ).
microprint (mī'krə-print), *n.* وێنەییکی ئەومەندە بچووکه کە بە ئامێری گەرمەکر نەبێ نایبێ.
micropyle (mī'krə-pīl'), *n.* (۱) کونیکە (لە ئێزگی پورەکاندا بۆ چووئە ناوهرەوی تۆو یا هەلالە). (۲) کونیکە (لە پەردەیی هێلکەدانی زیندەمەردا بۆ چووئە ناوهرەوی تۆمار).
microscope (mī'krə-skōp), *n.* گەرمەسێن؛ زەرچین؛ میکروسکۆپ.
microscopic (mī'krə-skop'ik), *adj.* (۱) گەردبینی؛ نۆر بچووکه. ئەومەندە بچووکه بە گەردبین نایبێ. (۲) نۆر بچووکه؛ نۆر وورد. (۳) تایبەتی بە گەردبین.
microscopic investigation (a ~ investigation), (۴) نۆر بەوردەیی کراو؛ نۆر وورد.
microscopic (adj.); **microscopically** (adv.). (۵) ووردبین؛ وەک گەردبین وایە لە بێنیشی شتی نۆر وورد.
microscopy (mī-kros'kə-pi, mī'krə-skō'pi), *n.* لێکۆڵینەوە بە گەردبین؛ لێکۆڵینەوەی گەردبینی.
microseism (mī'krə-sīz'm, mī'krə-sīs'm), *n.* بوومەلەرزەییکی نۆر بچووکه.
microsome (mī'krə-sōm), *n.* دەنگۆلی نۆر بچووکی ناو پروتۆمیتۆماي شانی زیندەمەرو پووک.
microspore (mī'krə-spōr, mī'krə-spōr), *n.* شانەیی بچووکی ناوئۆوئی پووک و زیندەمەری گەردبینی کە خۆی دەبێتە پورەکی زیندەمەری گەردبینی.
microtome (mī'krə-tōm), *n.* ئامێری تووێ تووێ کردنی تیشوو بۆ لێکۆڵینەوەی بە گەردبین.
microtomy (mī-krot'ə-mi), *n.* تووێ تووێ کردنی تیشوو بۆ لێکۆڵینەوەی بە گەردبین.
microwave (mī'krə-wāv), *n.* مایکروووی؛ شەپۆل نۆر کورتی ئەلەکترومۆگناتیسی.
micturate (mik'choo-rāt), *v.t.* مینزکردن.
micturition (mik'choo-rish'ən), *n.* (۱) مینزکردن. (۲) نۆر مینزکردن؛ نۆر زو مینزکردن.
mid (mid), *adj.* (۱) ناوەراست؛ هێ ناوەراست. (۲) دەبێژێ کە زمان لە ناوەراستی ناسمانە و زەمینەیی دەمدا بێت وەک لە هەندێ تێبە بۆتۆندا (وەک: "a" لە "cake" وە "o" لە "cold" و "d").
mid- (mid), پێشگریکە بەمانای ناوەراست؛ بەشی ناوەراست: (*midbrain, mid-Atlantic*)
midbrain (mid'brān), *n.* بەشی ناوەراستی مێشک.
midday (mid'dā), *n.* نیوهرۆ.
midden (mid'n), *n.* [British Dial.] (۱) سەرەنوێک. (۲) گۆرەلکەییە کە ئێسقان و پاشماوەی تری کۆمەلگایەکی سەرەتایی تێدایە (پیتشی دەووتی: "kitchen midden").
middle (mid'l), *adj.* (۱) ناوەراست. (۲) ناوەندا ناوهندی.

n. کەسپێکی مەکسیکی: هارۆلاتی یەکی مەکسیک.
mezzanine (mez'ə-nēn, mez'ə-nin), *n.* (۱) تێمچە ئەوێمی. (۲) ئێوان ئەوێمی یەگەر و دورەمی خانوویەک.
meow, miaow (mi-ou', myou), *n. & v.i.* = meow; mew. (ب) پێژە گۆرەیی بەکانی پیتشەوی ئەم بەفکۆئە.
miasma (mī-az'mə, mi-az'mə), *n.* هالۆی بۆگەنی لە نۆنگارو. لاشەیی بۆگەن کردووە و هاتوو.
-miasmal (adj.); **miasmatic**; **miasmic** (adj.).
mica (mī'kə), *n.* میکا: کانزایەکی لافۆزی یا سلیکۆنۆیە بە ناسانی دەکرێ بە تەبەقی تەندە کەرما کاری تێ ناکات.
mice (mīs), *n. plural of mouse.*
mickle (mik'l), *adj. & adv.* Also muckle. [Archaic or Scot.], زۆر؛ گەنێک؛ برێکی نۆر.
micro- (mī'krō, mī'krə), پێشگریکە بەمانای (۱) بچووکه. (۲) زۆر بچووکه. (۳) گەرمەکر (*microscope, microphone*). (۴) ملیۆن یەکی پیتوانەییکی تایبەتی: (*microgram*).
microbarograph (mī krō-bar'ə-graf'), *n.* ئامێری پیتوانی گۆرینی نۆر کەم لە پەسناوتنی هەرا.
microbe (mī'krōb), *n.* میکروب؛ خۆرە.
-microbial (adj.).
microbic (mī-krō'bik, mī-krob'ik), *adj.* میکروبی؛ خۆرەیی.
microbicide (mī-krō'bə-sīd'), *n.* میکروب گۆر؛ خۆرەگۆرە.
microbiology (mī'krō-bī-ol'ə-jī), *n.* زانستی زیندەمەری گەردبینی.
microcephaly (mī krə-sef'ə-li), *n.* سەر بچووکی؛ مێشک بچووکی.
-microcephalic (adj. & n.); **microcephalous** (adj.).
microchemistry (mī'krō-kem'is-trī), *n.* کیمیای شت و هەندی گەردبینی.
microclimate (mī'krō-klī'mət), *n.* ناوهرەوی ناوچهییکی زوور بچووکه.
-microclimatology (n.).
microcopy (mī'krō-kə'pi), *n.* وێنە ئەقارەتی زۆر بچووکه.
microcosm (mī'krə-koz'm), *n.* جیانی بچووکه، بەتایبەتی: (۱) مۆزۆ وەک وێنەییکی زۆر بچووکی هەموو جیهان. (ب) دێ وەک یا کۆمەلگایەک وەک وێنەییکی بچووکی هەموو جیهان.
-microcosmic; **microcosmical** (adj.).
microcyte (mī'krə-sīt), *n.* خۆرەکی سوری زۆر بچووکه. لە ئەخۆشی کەم خۆنیشدا دەبێتێ.
microfilm (mī'krə-film), *n.* فیلمیکی زۆر بچووکه وێنەیی پەرتووک. و پڕوانامەو شتی تری نەسەر دەگەڕێت و کە ویسترا بە ئامێری شەرق هاریژ دەخۆنێتێتەر.
microgram, microgramme (mī'krə-gram'), *n.* ملیۆن بەکی گرامیک.
micrograph (mī'krə-graf', mī'krə-gräf'), *n.* (۱) ئامێری مۆسین و وێنەکاری و شت هەلکەندنی زۆر بچووکه. (۲) وێنەیی شتێک بەر شتووەیی کە بە گەردبین دەبێتێ. (۳) ئامێری تۆمارکردن و پیتوانی جوولەیی نۆر بچووکه.
-micrography (n.).
microgroove (mī'krə-grōōv), *n.* (۱) هینلی زۆر باریکی قەوان کە بەمۆمە قەوانەکی زیاتر شتی نەسەر تۆمار دەکرێ. (۲) قەوانیکی وەما
micrology (mī-krol'ə-jī), *n.* لێکۆڵینەوەی شتی هێج و یووچ.
micrometeorite (mī'krə-mē'ti-ēr-īt'), *n.* سەستەرەییکی کشاری نۆر بچووکه: بەتایبەتی کە بگاتە سەر زەوی مین ئەوی بسوتێ.

middle age

(۳) ناوچه؛ چق. (۴) [M-]، قۇناغى نىۋان كۆزۈ تازە لە كۆپلىنى زىمانىدا...
(۱) ناۋەرەستى (۲) ناۋەندى شىتى ناۋەندى. (۳) ناۋەلەدا كەمەر.
(۱) خىستەنە ناۋەرەستەمە. (۲) دوولۇكردن پەت، گورىس.
middle age, تەمەنى نىۋان گەنجى و پىرى.
middle-aged (mid'ol-ājd), adj. نە گەنج و نە پىرا.
Middle Ages, سەئەنى ناۋەرەست (لە مېژۇرى ئەۋرەپادا لە سالى: ۱۴۵۰-۵۰۰) زىانى.

middle-class (mid'ol-klas, mid'ol-klās), adj. ھى چىنى.
middle class, ناۋەندى كۆمەل، بورجوازى.
middle ear, چىنى ناۋەندى كۆمەل، چىنى بورجوازى، بورجوازى.
middlebrow (mid'ol-brō), n. [Colloq.]. گۆزى ناۋەرەست؛ پەردەى گۆز.

مىيۇندەۋارى
مام ناۋەندى نىچە خۇندەۋارا كەم خۇندەۋارا، پۇشنىپىرى مام ناۋەندى.
پۇزەلەنى ناۋەرەست.

Middle East, ئىنگلىزى ناۋەندى: زىمانى ئىنگلىزى لە سەئەدى.
Middle English, دوانزەمە زىدىپەمە ھەتا كۆتاپى سەئەدى پانزەمە.

middleman (mid'ol-man), n. (۱) دەلەل كەسكە كە شتومەك.
لە خاۋەنەكەى دەكۆرتەر دەپۇزىشەنەمە بە وورەفۇزىش يا خۇزى دەپۇزىشەنەمە. (۲) ناۋەرىكەر.

middlemost (mid'ol-mōst), adj. = midmost.
middle-sized (mid'ol-sīzd), adj. ناۋەندى: قەۋارە.

middleweight (mid'ol-wāt), n. (۱) كەسكىنى سەنگ مام.
ناۋەندى: (۲) بۇكسىماز يا زۇرنازىكە كە قورسايى ۱۴۸-۱۶۰ پارەن نىت.
middling (mid'olɪŋ), adj. ناۋەنى (قەۋارە، بار، دۇخ، چۆنىتى).
ئاسايى (fair to -).

adv. نەخەتەكە تا پادەيەكە بە پادەيەكە مام ناۋەندى.
n. (۱) گۆشنى نىۋان پان و مىلى بەران.
(۲) (pl.) شتومەكى مام ناۋەندى (باش و خراپى، قەۋارە، نۇخ).

midge (mij), n. (۱) مېشۋولەى بچۈك: جانەۋەرىكى بچۈك وەك.
مېشۋولە. (۲) midget.

midget (mij'it), n. (۱) كۆرتەبالا، جىر: فېرنەگولە.
(۲) شىتېكى بچۈك لەچاۋ تۇخمەكەى خۇيدا.

adj. بچۈك: بچۈك لەچاۋ تۇخى خۇدا.
midland (mid'lænd), n. (۱) ناۋەچەى ناۋەرەستى ۋولات:

ناۋەچەى ناۋەرەى ۋولات. (۲) [M-]، شىۋەزىمانى ئىنگلىزى ناۋەچەكى
ناۋەرەستى ئىنگلىتەرە (كە بىناغەى ئىنگلىزى ئەمۇزىە).

adj. (۱) ھى ناۋەرەستى ۋولات: ھى ناۋەچەى ناۋەرەى ۋولات.
(۲) [M-]، تاپپەنى بە ناۋەچەى ناۋەرەستى ئىنگلىتەرە.

midmost (mid'mōst), adj. ناۋەرەست: ناۋەچە: ناۋەرەستى تەۋا.
adv. لە ناۋەرەستدا: لە ناۋەچەدا: بەتەۋاى لە ناۋەرەستدا.

prep. لە ناۋەرەستدا: لە ناۋەچەدا.
midnight (mid'nit), n. (۱) نىۋەشمى: (۲) شەۋەزەنگە: نۇر تارىك.

adj. (۱) نىۋەشمى: نە نىۋەشمى: نىۋەشمى.
(۲) نۇر تارىك: رەش: (blue -).

burn the midnight oil, سەئەى كۆردن يا كاركۆردن تا نىۋەشمى.
midnight sun, خۇزى نىۋەشمى كە لە نىۋەشمى ھارپىدا لە تەرەى
باكۆرۈر باشۋوردا دەمىپىرتى.

midnoon (mid'nōn), n. [Rare], = noon.
midrib (mid'rib), n. دەھارى ناۋەرەستى كەۋا (لە قىچكەكەبەرە تا
سەرەكەى).

midriff (mid'rif), n. (۱) ناۋەچىك (تۇنكارى): پەردەى ماسولكەبى.
نىۋان بۇشايى سىنگو بۇشايى سىك. (۲) ناۋەرەستى لەشى مۇۋە لەقۇبان

ناۋەقدو سىنگدا (۳) (۱) ئەۋ بەشمى جىلى ئاۋەرەت كە ئەم ناۋەرەستى لەشى

migration

دادەپۇشنى: (ب) ئەۋ بەشمى جىلى ئاۋەرەت كە ئەم ناۋەرەستى لەشى دەردەخات
تابىشى يەۋ جىلى ئاۋەرەت كە ناۋەچەى نىۋان ناۋەقدو سىنەى دەردەخات.
adj. ھى ناۋەرەستى كەشتى.

midship (mid'ship), adj.
midshipman (mid'ship'mən), n. (۱) قۇتابى دانىشگاي ھىزى.
نەرسەىكى. (۲) ئەلسەرىكى بچۈك ھىزى نەرسەى ئىنگلىزى.

midst (midst, mitst), n. ناۋەرەست: ناۋ: ناۋەچەرگە.
in our (or your, their) midst, لە ناۋەندا (يا لە ناۋەندا، يا
لە ناۋەندا).

in the midst of, لە ناۋەرەستى: لە ناۋەندى: لە ناۋەچەرگەى.
(۲) لە كەشى.

midsummer (mid'sum'ēr), n. (۱) ناۋەرەستى ھارپىن.
(۲) كاتى پۇزۇ گەپانەۋەى ھارپىن.

midterm (mid'tūrm), adj. ھى ناۋەرەستى ۋەزى.
تاقىكردنەۋەى ناۋەرەستى ۋەزى زانكۇ.

n. [Colloq.]. (۱) (۱) نىۋەپى: نىۋەپى پى: ناۋەرەستى ۋەزى.
(ب) ميانەۋەى: نىۋانزۇبى (بىرۋاۋە، ھەلۋىست، كوردان).

midway (mid'wā), n. (۲) ناۋەچەى نۇۋەندى ۋاۋەردىن ۋاۋەردىن پىشانەكەبەك يا كەپنەقانىك.
نىۋەپى: لە نىۋەپى پىدا.

adj. & adv. ناۋەرەستى ھەفتە.
midweek (mid'wēk), n. لە ناۋەرەستى ھەفتەدا: ھى ناۋەرەستى ھەفتە.

adj. -midweekly (adv.).
Midwest (mid'west'), n. پۇزۇۋاى ناۋەرەستى ئەمەرىكا (كە
ناۋەچەكانى ناۋەرەستى ئەمەرىكا دەگرتەمە).

-Midwestern (adj.); Midwesterner (n.). مامان.
midwife (mid'wif'), n. مامانى: مامانىتى.

midwifery (mid'wif'ēr-i, mid'wif'ri), n. (۱) ناۋەرەستى زىستان.
(۲) كاتى پۇزۇ گەپانەۋەى زىستان.

midyear (mid'yēr), adj. لە ناۋەرەستى سالدا: ھى ناۋەرەستى سال.
تاقىكردنەۋەى ناۋەرەستى سالى زانكۇ.

n.pl. [Colloq.]. (۱) پەقەتارا: پەۋوش: چۆنىتى ھەلسان و دانىشتن:
(a person of noble -)

(۲) پەۋالەتا: پەۋخسارا: دىمەن: پەۋ.
demefatā: شەپىكى بچۈك: پىنگامان.

mién (mēn), n. پىست بون: ئى پىست بون: ئى زۆۋىرەبون.
(to be ~ed at somebody)

might (mīt), v. past tense of may.
might (mīt), n. ھىزى نۇر: دەسەلەتى گەرە: تۋانا: زەمبۇزۇنگ.

(the military ~ of the United States)
with might and main, بەرپەرى تۋاناۋە: بە ھەمۇ ھىزىكىبەرە.
mightily (mīt'li-i), adv. (۱) بە ھىزەۋە: بە ھىزى تۋاناۋە.

(۲) زۇر: تا پادەيەكى زۇر: ئىچكار: (to be ~ indignant).
mighty (mīt'i), adj. (۱) بەمىز: زۇر بەمىز: (the ~ ocean).
(۲) تۋندا: تۋندوتىز: (a ~ blow of his ax).

(۳) نۇر: نۇر: نۇر: گەرە: (a ~ hill).
زۇر: ئىچكار: زۇر: (~ hard).

adv. [Colloq.], -mightiness (n.).
migraine (mī'grān, mi-grān'), n. سەرىنەشمەكى ناۋەناۋە.
تۋوشى لايەكى سەر دەمىت، كەمىكە جەر سەرەخۇلۇ دل تىكەلەتەنى لەگەنە

migrant (mī'grənt), adj. كۆچەر: رەۋەند.
مۇۋە، بالندە، يا زىنەمەرى كۆچەر.

migrate (mī'grāt), v.i. (۱) كۆچ كۆردن: ۋولاتى خۇ بەجىنەشتن و
چىنەشتن بون لە ۋولاتىكى تەر. (۲) ھەۋار گۋاستنەۋە (بالندە، زىنەمەر، مۇۋە)
گەرميان و كۆپىستان كۆردن: باركۆردن: كۆچ كۆردن: رەۋەكۆردن.

migration (mī-grā'shən), n. (۱) كۆچ كۆردن: كۆچ: گەرميان و

migratory

کۆچمەن كۆچمەن (۲) كۆچمەنلىك سۇۋە، بالىدە، يا زىندەومىرى پىكىمە كۆچكەر. (۱) چىنگۇزىكى كۆچمەن كۆچمەن (كىميا). (ب) كۆچمەنلەر ئاپتونامات لە جەمەسىرى نەلمەكتىكىدا (كىميا). migratory (mi'grə-tōr'i, mi'grə-tō'ri), adj. (۱) كۆچمەن: پەرمەندە: گەرميان و كۆچمەن كەر: (~ birds). (۲) ھى كۆچ كۆچمەن: ھى كۆچمەن (۳) كۆچمەن: گەرمۇك.

mikado (mi-kā'dō), n. مېكادو: تارناوى شاهەنشاي ياپانە.

mike (mīk), n. [Slang], = microphone.

mikron (mi'kron), n. = micron.

mil (mil), n. (۱) ھەزاربەككى گىرەيك (بۇ پىلوانى تىرى تەل بەكارىت). (۲) مىلېمەتر.

(۳) پىلوانەيەككى كۆشەيە.

milady, miladi (mi-lā'di), n. (۱) خانىمەكە: خانىم. تارناوى ژنە. بەگەندەي نىنگىزە: لە دوران لەگەندە يا دەربارەيمە بەكارەھىتەن.

(۲) ئافرىدەتلىكى تەرىپش.

milage (mil'ij), n. = mileage.

milch (milch), adj. شىرەمە شىردەن: (~ cows).

mild (mild), adj. (۱) ھىمەن: لەسەرخۇ: ھىواش. (۲) ئافرىدەتلىكى تەرىپش.

(a ~ nature; ~ manners).

(a ~ punishment) ئافرىدەتلىكى كەم.

(a ~ fever, cold, etc.) سۈكە كۆز.

(a ~ cheese, cigar, etc.) تۈۈن و تىزەيەيە.

(~ weather) ھىتەك: نە گەرم و نە سارە: سازگار.

(~ steel) نەرم: پۇلا، ئاسن: گونجاو: بەرگەن.

mildew (mil'dō, mil'dū), n. كەپرە.

v.l. كەپرە ھەلەتەن.

mildewy (mil'dōwī, mil'dū'ī), adj. (۱) كەپرە ھەلەتەن.

كەپرەۋى: (۲) ۋەك كەپرە ۋايە: لە كەپرە دەچن.

mildly (mild'li), adv. (۱) لەسەرخۇ: بە ھىمەي: بە ھىواش.

(۲) نەختەك: تۆزەك: تا رادەيەك.

to put it mildly, ھەر ھىچ نەبەن: بىن نەۋەي ھىچى پىۋە بىنىت.

mile (mil), n. مېل: پىلوانەيەكە بىرەيە لە ۱۷۶۰ يارە، يا ۱۶۰۹ يا ۲۰.۱۶۰۹ مەش، يا ۵۲۸۰ پەن. (پىشى دەۋوتى: "statute mile").

mileage, milage (mil'ij), n. (۱) بۇ بۇرادىس پارەي گەشتەك بەپەن.

دورى (۲) سەرچەمى دورى بە مېل: ماۋە بە مېل.

(۳) سەرچەمى مېلى بېرە لە ماۋەيەككى تايەتەيد.

(Colloq.) كەلكە: سەرچەمى كەلكى ۋەرگەرە لە شتەك.

(to get full - out of a typewriter)

milepost (mil'pōst'), n. نىشانەي پىشانەدەرى دورى شونىكە بە.

مېل: ستورنى دورى پىشانەدە بە مېل.

milestone (mil'stōn'), n. (۱) بەرد. ستورن. يا نىشانەي پىشانەدەرى.

دورى شونىكە بە مېل (۲) پودانىكى زۇر گىرەك بە ژيانى كەسىنگە يا مېۋىي گەلەكە يا شتەكە.

miliaria (mil'i-ār'i-ə), n. نەخۇشەيەككى پىشە لە داگىرسانى دورى.

تەپومە پەيدا دەپن و نىشانەكەنى سۈرۈنۈنەرى پىشە و تۇقۇر خورۇر تۈۈنەنەرى.

milieu (mēl-yoo'), n. دەۋرەيە (بەتايەتەي ھى كۆمەلەيەتەي).

شۈنەنە: دەۋرەيەتە: (~ a person's).

militancy (mil'i-tən-si), n. جەنگەۋەرى: خەباتكارى: تۈندۈتەي.

لە مەردەي رامىيارى و نەتەۋەپەرسىتى و ماف داۋاكرەندە.

militant (mil'i-tant), adj. جەنگەۋەرە: خەباتكەرە: تۈندۈتەي.

(بەتايەتەي نە مەردەي رامىيارى و نەتەۋەپەرسىتى و ماف داۋاكرەندە).

مىلىتارىيە: جەنگەۋەرە: خەباتكەرە: كەسىنگى تۈندۈتەي لە كاروبارى رامىيارى.

n. نەتەۋە و نابىن پەرسىتى و ماف داۋاكرەندە.

milk snake

militarily (mil'ə-ter'ə-li), adv. (۱) لەۋرەي سۈپاۋە: بە سۈپا.

(۲) لەۋرەي سۈپاۋە.

militarism (mil'i-tə-riz'm), n. (۱) سۈپا پەرسىتى.

گىيائى سۈپا پەرسىتى: ھەلۋىستى سۈپا پەرسىتى و شەپ پەرسىتى.

(۲) بەنەسەلەتەي سۈپا لە كاروبارى ھەرمەنەپەيدە.

(۳) جەنگەۋەرى و دەرى و پارگىتى سۈپا پەرسىتى بەھىز بۇ جەنگەندە.

militarist (mil'i-tə-ris't), n. (۱) سۈپا پەرسىتە: كەسىنگى جەنگەۋەرە.

سۈپا پەرسىتە. (۲) زاناي جەنگە زانستى سۈپا پەرسىتى.

-militaristic (adj.); militaristically (adv.).

militarize (mil'i-tə-rīz'), v.l. (۱) سۈپا بەھىزكەن: سۈپا بەھىز.

كردن و خۇ ئامانكەن بۇ جەنگە.

(۲) بۇگۈنەنەرى گىيائى سۈپا پەرسىتى لە ۋولتەدە.

-militarization (n.).

military (mil'ə-ter'ī), adj. (۱) سۈپا پەرسىتى: تايەتەي بە سۈپا.

تايەتەي بە لەشكەر يا ھىزى چەكەرە.

(۲) جەنگى: تايەتەي بە جەنگە: بۇ جەنگ شىپا.

n. (the -), سۈپا: لەشكەر.

(The ~ took control of the government.)

military intelligence, سۈسەي سۈپا پەرسىتى.

military law, ياساى سۈپا پەرسىتى.

military police, پۇلىسى سۈپا پەرسىتى: بالدازى سۈپا پەرسىتى.

militate (mil'i-tāt'), v.l. (۱) سەرپازى كۆردن: شەپكەن: جەنگەن.

(۲) دۇگارى كۆردن: مۇۋەسسەنە: دۇۋەن: (His youth -d against him.)

militia (mə-lish'ə), n. ھىزى مېللى: مېلېشيا.

militiaman (mə-lish'ə-mən), n. سەرپازى ھىزى مېللى.

milk (milk), n. (۱) شىپا.

(۲) شىپە (ۋەك ھى گۈزى ھىندى، ھەمچىر... ھەند): شىپە.

v.l. (۱) دۇشەن: (to - a cow, goat, sheep).

(۲) ئى سەندن (پارە، بېۋىۋاچ، ھىز... ھەند): پۈۋەكەنەرى (مەجەن):

(corrupt officials -ing the company for all they could)

(۳) ئى مەھەتەن (زەھەر شىپە): (He -ed the snake of its venom.)

(۴) ئى مەھەتەن (دەنگۈياس): (to - information from a person).

شىردەن: (The cows are -ing well now.) v.l.

cry over spilt milk, خەفەت خورەن بۇ شىپا پەپورە و لە دەستچور.

milk adder, = milk snake.

milk-and-water (milk'an-wō'tēr, milk'an-wāt'ēr), adj. پۈۋەلە: لاۋا: ھىچ پۈۋەچ: بىن نەسەلەتە: پارا.

(۱) مۇشەر: مەرمولات دۇش.

(۲) مەكىنەي شىردۇش: مەكىنەي مانگا دۇش.

(۳) مانگاى شىپا شىردەر (مانگا، مەي، بۇز): (a good ~).

milk fever, (۱) ئاي سەكە پىندان (كە تۈۋشى ئافرىدە دەپن پاش.

مەندالپۈۋە شىردەن). (۲) تايەككى ۋەمەيە تۈۋشى مانگا دەپن پاش زاین.

milkfish (milk'fish'), n. چۆرە ماسىيەككى دەريايەيە.

milk leg, ھەرگەندەي لاقى ژن پاش مەندالپۈۋە.

milk-livered (milk'liv'ērd), adj. تىرەنەك: بىن غىرەت: كورنى.

milkmaid (milk'mād'), n. كەپە شىردۇش: ئافرىدە شىردۇش.

milkman (milk'man'), n. شىردۇش.

milk of human kindness, ھەستى ماۋسۇنى و بەزەيە و

دۇرۋاننى و دۇنەمى سۇۋە.

milk of magnesia, دەرمانىكى سەك پەۋاننى و دۇنەمى سۇۋە.

milk shake, خورەنەنەيەكە لە شىپە دۇنەمە و دۇۋەرمەنى تامو.

بۇنۇش دۇۋەست نەكەن.

milk snake, بۇرە مازىكى بېۋەكى بىن زەھەرە.

(پىشى دەۋوتى: "house snake" وە "milk adder").

milksop

milksop (milk'sop), n. ژاناسی کچاسی پیانو یا کوپی سمرژاناسی بوودله

milk sugar, شەکرى شیر

milk tooth, ددانى مندالى (پنشى دەوترى: " baby tooth ")

milkwhite (milk'hwit'), adj. سبى وهك شیر

milky (mil'ki), adj. (۱) شیرى سبى وهك شیر

(۲) شیردار؛ شیردهرا؛ شیرى تىدايه. (۳) ترسۆزه؛ سمرشۆپ.

خەتى كاكيشان (ئەستېرھوانى).

Milky Way, (۱) ناش (۲) مەكىنەى ھارىنى دانەوۆلە؛ دەستاپ.

mill (mil), n. (۳) ھارېر؛ مەكىنەى ھارىن: (a coffee ~) .

(۴) گویشرا؛ مەكىنەى ميوه گویش.

(۵) مەكىنەى ساف و لووس كوردنى پووى كانزا.

(۶) كارگە؛ كارخانە: (a textile ~) .

(۷) مەكىنەى پارە لە سگەدان.

(۸) مەكىنەى قالب لەسەر ھەلگەندن يا چاپكردن.

(۹) دەزگایەكى كارخانە ئاساسى لەرپووى پۆتینەوه (بۆ دەرھىنانو درووستكردنى

گەلىك شى چوونىك): (~ The college was only a diploma) .

(۱۰) شىوونەكى كارپوار جىبەجىكردنى سست.

(۱۱) [Slang] شەرپە سستەكۆلە؛ شەرپە بۆكس.

v.l. (۱) ھارىر؛ بۆدنه ناش؛ ھارىن لە ناشدا.

(۲) ساف و لووس كوردنى پووى كانزاسى. (۳) لىوار درووستكردن بۆ پارە.

(۴) شەقاندن و كەف پىكردن. (۵) گىژىخواردن (ناژەل)؛ گىژىندان.

(۶) [Slang] بىرازكردن؛ كوتان؛ بە سستەكۆلە لىدان.

v.l. (۱) گىژىخواردن؛ بەدەرى پەكدا سووپانەوه يا گىژىخواردن (چەماوەر،

ناژەل)؛ پانەپەستۆ: (The crowd was ~ing around) .

(۲) [Slang] شەرپە سستەكۆلە كوردن؛ شەرپە بۆكس كوردن.

run of the mill, پەشۆكى؛ ھەرەمە؛ ئاساسى؛ بارابرى.

through the mill, [Colloq.] بە تاقىكردنەوه يا بەسەرھاتىنى

ناخۆش و چاوكەرەوهدا.

millboard (mil'bôrd', mil'bôrd'), n. مەقا (بۆ بەرگى كۆتەپ).

milldam (mil'dam'), n. (۱) پەندارى ناش (بۆ بەرگەردنەوهى پەلى

ناو بە پارەپەك كە ئاشەكەى پىن بەگەپن). (۲) millpond

millenarian (mil'ə-nār'ī-ən), adj. ھى ھەزار سانى ھەزار سالە.

n. كەسىك كە پىرواى ھەپن بە گەپانەوهى عىسا و فرمانپەرواى بەسەر زەمىندا

بۆ ھەزار سال

millenary (mil'ə-ner'ī), adj. (۱) ھەزار سالە؛ ھى ھەزار سال؛

ھەزار سانى. (۲) تايبەتى بە گەپانەوهى عىسا بۆ سەرزمەن و فرمانپەرواى

كوردنى بۆ ھەزار سال؛ تايبەتى بەو كەسانەى پىرواىان بەم شتە ھەپە.

n. (۱) ھەزار (۲) ھەزار سال (۳) پادى ھەزار سالە.

(۴) كەسىك كە پىرواى ھەپن بە گەپانەوهى عىسا بۆ سەرزمەن و فرمانپەرواى

كوردنى بۆ ھەزار سال.

millennium (mi-len'ī-əm), n. (۱) ھەزار سال؛ ماوہى ھەزار سال.

(۲) شەر ھەزار سالەى كە گوایە عىسا دەگەپتەوہ بۆ سەرزمەن و فرمانپەرواى

دەكات (۳) سەردەمىكى ئاسوودەپى و ئادى و خۆش گۆزەرانى؛ سەردەسى

زۆپىن

millepede (mil'ə-pēd'), n. ھەزارپىن

miller (mil'ēr), n. (۱) ئاشەوان؛ وەستای ناش.

(۲) مەكىنەى ھارىن.

(۳) مۇزىانەپەكى پادارى لەشر، لە ئارداوى چوو.

millet (mil'it), n. ھەرن؛ كان.

milli- (mil'i, mil'ə), پىنشىگرنگە بەماناى؛ (۱) ھەزارپەك؛

(millimeter)

(۲) ھەزار (millifold)

milliard (mil'yərd, mil'yärd), n. مەپار؛ ھەزار مەلىون؛ بىلىون.

milligram, milligramme (mil'ə-gram), n. مەلىگرام؛

mimesis

milliliter, millilitre (mil'ə-lē'tēr), n. ھەزارپەكى گرامپە

millimeter, millimetre (mil'ə-lē'tēr), n. ھەزارپەكى لىترپە

مەللمەتر؛

millimicron (mil'ə-mī'krōn), n. ھەزارپەكى مەترپەك

مەلۆنەكى مەللمەترپەك، واتە

milliner (mil'ə-nēr), n. نەخشەمەنشى، برۆستەكەر، يا فرۆشپارى

شەپقە و سەرىوشى ژانە.

millinery (mil'ə-ner'ī, mil'ə-nēr-ī), n. (۱) شەپقە و سەرىوشى

ژانە. (۲) شەپقە و سەرىوشى ژانە درووستكردن و فرۆشتن.

milling (mil'ing), n. (۱) ھارىن (دانەوۆلە).

(۲) بىرن و پىكروپىك كوردن و پوختەكردنى بەرەمس كارخانە (وہك: قوماش،

كانزا... ھتد). (۳) لىواری پارە.

(۴) گىژىخواردن يا بەدەورى پەكترپدا سووپانەوهى ناژەل.

(۵) [Slang] كوتان؛ بىرازكردن؛ دانەبەر سستەكۆلە.

million (mil'yən), n. مەلىون؛ ھەزار ھەزار

millionaire, millionaire (mil'yən-är'), n. (۱) مەلىونپار؛

خاوەنى مەلىونپەك دۆلار، پارە، ھتد، فرانك... ھتد

(۲) كەسىكى زۆر دەوولەمەند

millionfold (mil'yən-föld'), adj. & adv. مەلىون شەوئە

millionth (mil'yənth), adj. & n. (۱) مەلىونەم؛ مەلىونەمىن

(۲) مەلىونپەك

milliped, millipede (mil'ə-ped'), n. = millepede.

millpond (mil'pond'), n. ئەستىلى پەندارى ناش

millrace (mil'rās'), n. (۱) تەوۆمى ناوى ناش

(۲) جۆكەى ناوى ناش

millstone (mil'stōn'), n. (۱) بەرداش؛ دەستاپ

(۲) بارىكى قورس و ناخۆش

ناوى ناش.

millstream (mil'strēm'), n. وەستای ناش؛ نەخشەمەنشى و دانەرى ناش.

millwright (mil'rit'), n. دانەوۆلەپەكە لە توخى ھەرن.

milo (mī'lō), n. بەگزاوہى ئىنگىلىزى؛ نازاوى بەگزاوہى پەكى

milord (mi-lōrd'), n. (لە دووان لەگەلیدا بەگزاوہى ھەپن).

milt (milt), n. (۱) تۆماوى ماسى. (۲) لووى تۆماوى ماسى.

v.l. ھىكەى ماسى چاپكردن يا پىتاندن

مىل.

milt (milt), n. (۱) نىزمەماسى لەكاتى جوت بوودا.

(۲) تۆماوى ماسى؛ لووى تۆماوى ماسى.

Miltonic (mil-ton'ik), adj. Also Miltonian, لەسەر شىواری

ھۆنروہى ھۆنەرى ئىنگىلىزى بەناوبانگ " جۆن مەلٹۆن "؛ بەرزو سەنگىز و

شەكۆدار.

mime (mīm), n. (۱) (۱) شانۆنامەى لاساى پۇنان و پۇمانى كۆن.

(ب) گفتوگۆى ئەم جۆرە شانۆنامەپە. (۲) شانۆنامەى لاساى نۆى.

(۳) نۆینەرى شانۆنامەپەكى وەھا.

(۴) قەشەم؛ گالته چى؛ نۆینەرىكى قەشەم.

(۵) شانۆنامەى پىن گفتوگۆ؛ شانۆنامەى پىن دەنگ.

v.l. لاساى كوردنەوہ لە شانۆنامەى لاساىپدا.

v.l. خۆنوواندن لە شانۆنامەى پىن گفتوگۆدا؛ خۆنوواندن بەپى دەنگ تەنجا بە

جولانەوهى ئەندامى لەش.

mimeograph (mim'i-ə-graf', mim'i-ə-gräf'), n. پۇنپۇ

نامىرى وینەى دەقاردەق دەرکردن.

v.l. لە پۇنپۇ دان؛ وینەى دەقاردەق دەرکردن بە پۇنپۇ.

mimesis (mi-mē'sis, mī-mē'sis), n. (۱) لاساى كوردنەوہ

(لە وۆژە ھونەردا)؛ دەرپىنى وینەى دەقاردەق پەرووشت و ووتەى سۆزە

وۆژە ھونەردا. (۲) لەپەكچوونى زىندەوۆرەك و زىندەوۆرەكى قریا

(ب) [M-] خرد؛ يەردان (پېشى دەورتى: "Divine Mind") .

- v.t. (۱) ھەستىيىگەن؛ يېنىن؛ سەمىركەن؛ ئاگا ئى بون.
- (۲) سەرنج پېدان؛ گوي پېدان. (M- your own business.)
- (۳) بەگوي كەن؛ بەقسەكەن؛ گوي پايەلى كەن:

(The dog -s nis master.)

(۱) كۇشش كەن.

(۲) چاودەئىرى كەن؛ ئاگا ئى بون؛ سەمىركارى كەن: (M- the baby.)

(۳) وورايبون؛ ئاگا لە خۇ بون:

(M- your tongue.; M- those rickety stairs.)

(۷) (۱) بە لاوہ گرنگ بون؛ بەتەنگەوہەتان

(ب) بەدل نەبون؛ ھەر ئى نەكەن؛ نەويست: (I don't - the cold.)

(۸) [Dial.]، لەيادبون؛ لەيەبون.

(۹) [Dial.]، بەتەمابون؛ نيازبون.

(۱۰) [Dial. or Archaic]، خەستەوہ ياد؛ يەرخەستەوہ.

v.t. (۱) گوي پېدان؛ سەرنج پېدان؛ باک بون.

(۲) گوي پايەل كەن؛ ملدان؛ بەقسەكەن. (۳) وورايبون؛ ئاگا لە خۇ بون

(۴) بەتەنگەوہەتان؛ بە لاوہ گرنگ بون.

(ب) بەدل نەبون؛ ھەزەنەكەن؛ نەويست.

لەيەبون؛ لەيادبون؛ لەيەنەچون.

bear in mind,

يەروھۇش لاى خۇ بون.

be in one's right mind,

پا يەك بون؛ لەسەر يەك پا بون.

be of one mind,

پا يەك بون؛ لەسەر يەك پا بون.

be of the same mind,

دوۋدل بون؛ سوۋدلى كەن؛ پارايبون؛ پارايى كەن.

be of two minds,

(۱) شەيت بون؛ مېشك تېكچون.

be out of one's mind,

(۲) يەروھۇش لە لاى خۇ نەمان (لە مەراق و خەفتەدا).

call to mind,

(۱) لەيەبون؛ لەيادبون. (۲) يەرخەستەوہ.

change one's mind,

پاى خۇ گۇيەن؛ پا گۇيەن؛ نياز و ھەلۋىست گۇيەن.

give a person a piece of one's mind,

سەرنەشتەكەن؛

ئاپەسەندى خۇ بەرامبەر كەسبەك دەمەيرىن بۇ ئەر كەسە؛ قەسە پېن ووتن؛

چى بە ھەمدا ھاتن پېن ووتن:

(I am going to give him a piece of my mind.)

have a (good or great) mind to,

زۇر ھەزەكەن؛

have half a mind to,

پەر بە دل ويست.

have in mind,

نەختىك ھەزەكەن.

have in mind,

(۱) لەيەبون؛ لەيادبون؛ لەيەنەچون.

(۲) يەريۇكەنەوہ.

(۳) نيازبون؛ ويست.

keep in mind,

لەيەبون؛ لەيادبون؛ لەيەنەچون.

keep one's mind on,

مېشك خەستە سەر؛ سەرنج پېدان؛ گوي پېدان.

know one's mind,

لە يەروھا ھەست و نەستى خۇ دۇنيا بون؛

خۇ باش تاسين؛ خۇ تاسين.

make up one's mind,

پەياردان؛

(I have made up my mind about the car; I want to buy it)

meeting of minds,

پۇتکەوتن؛ يەك دلى؛ يەك دل بون.

never mind,

قەي ئاگا؛ گوي مەدەرى؛ گرنگ نەچە گوي مەدەرى.

on one's mind,

مەراق بون؛ لە خەيالدا بون؛ مېشك پىوہ خەرىك بون؛

پىوہ سەرقال بون.

out of sight, out of mind,

كە شت لەبەرچا و نەبو زو لەيەر

دەمچىتەوہ؛ لەيەچونەوہى كەسىك (بەتايەتتى ئۇدارىك) ھەر كە لەبەرچا و نەما؛

ھوۋى دەمچىتە ھۇي يەچونەوہ.

pass out of mind,

لەيەچونەوہ؛ لەيەر خۇ بىردنەوہ.

put in mind,

يەرخەستەوہ؛ خەستەوہ ياد.

put out of one's mind,

لەيەر خۇ بىردنەوہ؛ يەر ئى نەكەنەوہ.

set one's mind on,

سوۋرەبون لەسەر؛ پەيارد لەسەر دان و پار نەگۇيەن؛

وويست.

دەروپەرەكەي و خۇياراستى و خۇشاردەوہ؛ خۇگۇيەنى ھەندىك زىندەوہر وەك دەروپەرەكەي بۇ خۇياراستى (وہك؛ قۇيە).

mimetic (mi-met'ik, mi-met'ik), adj. (۱) لاسايىكەرەوہىيە

لاسايى. (۲) دىۋنە؛ دىۋ؛ ھەر بە پەوالت. (۳) تايەتتى بە لەيەكچون يا

خۇگۇيەنى گيانەوہر بۇ لەيەكچونى لەگەل دەروپەرەكەيدا.

mimic (mim'ik), adj. (۱) لاسايىكەرەوہىيە؛ لاسايىكەرەوہ؛ لاسايى

(۲) دىۋنە؛ دىۋ: (battles) -

v.t. (۱) لاسايى كەنەوہ (بۇ گالئەپىكەن)؛ دەمەلاسىكەن كەن.

(۲) خۇگۇيەن بۇ لەيەكچون (وہك ھەندى گيانەوہر دەروپەرەكەي بۇ

خۇياراستى)

n. (۱) لاسايىكەرەوہ (بۇ گالئە و پىكەن)؛ دەمەلاسىكەن.

(۲) تويىنەرىكى لاسايىكەرەوہ.

-mimicker (n.).

mimicry (mim'ik-ri), n. (۱) لاسايى كەنەوہ؛ لاسايىكارى

لاسايى؛ دەمەلاسىكەن (۲) لەيەكچونى گيانەوہرىك دەروپەرەكەي يا

خۇگۇيەنى بۇ نەم لەيەكچون و خۇياراستى.

mimosa (mi-mō'sa, mi-mō'7a), n. پەوہكە شەرمە؛ چەند جۇرە

لەرخەت و نىچكو پورەمكىكز بە شەرمەنى، واٹە ھەستىارى بۇ پەوہتاكى و دەست

لەيدانەوہ ناسراون

mina (mi'na), n. ھەن؛ يەكەي كىشەن و پارەي پۇتەنى كۇن

minacious (mi-nā'shəs), adj. ترسناك؛ سامناك؛ مەترسى لىكارا

minaret (min'ar-et', min'ar-ret'), n. منارە

minatory (min'ar-tōr'i, min'ar-tō'ri), adj. - minacious.

mince (mins), v.t. (۱) جىنن؛ قىمەكەن؛ ووردەكەن؛ قاشكەن

گۇشت كوتان (۲) كەن بە بەش بەشى زۇر ووردەوہ

(۳) بە تېزى و ناز و خۇ تەسك كەنەوہ و دووان

(He -d his phrases in the presence of the rich.)

(۴) لەزىر لىۋەوہ قەسەكەن؛ منجەمنج كەن. (I -d no words.)

v.t. خۇ تەسك كەنەوہ و تېزى و ناسكى نوواندىن لە گۇتوگۇ پۇشتەدا.

n. = mincemeat.

not to mince matters (or one's words), قەسە لەيوو بون؛

شەرم نەكەن و ھىج نەشاردەوہ؛ بە ئاشكرا و بەبىن پىنچ و پەنا پار دەمەيرىن.

mincemeat (mins'mēt'), n. (۱) سىۋى خىراو و كىمىش و

داوودەرمانى تام و بۇن خۇش كە دەكەرتە كىكەرە (ھەندىك چار بە گۇشتى

قىمەكەرەوہ: (Obs.)، گۇشتى قىمەكەرە.

make mincemeat of, (۱) جىنن؛ پارچە پارچەكەن؛ و نەچرەنەكەن.

(۲) بەزاندان؛ بەتەراوى بەرەنەچدانەوہ؛ بەدۇ خەستەوہ.

mince pie, شىرىنىيەكى وەك كولىچەيە ناوہكەي پەر دەكەن لە سىۋى

خىراو و كىمىش و داوودەرمانى خۇش.

mincing (min'sin), adj. Also mincy, خۇ تەسكەرەوہ

بە دۇ نازكەر لە گۇتوگۇ پۇشتەدا.

mind (mīnd), n. (۱) يادا؛ يىر؛

(This brings to ~ another story.)

(۲) (۱) پا؛ ھەنوئىستا شەوہى لە مېشكەدايە: (Speak your ~ .)

(ب) نياز؛ ھەز؛ بەتەمابون: (I have a good - to go.)

(۳) (۱) ھۇش؛ يىر؛ يەروھۇش. (ب) زىرەكى؛ ژىرى؛ مېشك.

(ج) سەرچەمى ئەرە؛ سەسەرھاتانەي كە بەسەر كەسىكدا ھاتىن و لەيەرى يىن.

(د) دەروون.

(۴) مېشك؛ يەروھۇش؛ يىر: (He has lost his ~ .)

(۵) كەسى زىرەك و دان؛ پىاوى زىنگ؛ بىيەمت.

(the great -s of this century)

(۶) شىۋەي؛ بىر كەنەوہ و ھەنوئىستا؛ ھەنوئىستا؛ يەروپا؛

(the reactionary -)

(۷) ھۇش (فەلسەفە)

(۸) ياد كەنەوہى مەدەو وەك چەلە (خاچ پەرمىتى)

minded

speaking one's mind, پای خود در برین بهین پیچ و پیمتا.
take one's mind off, له میشک دهر کردن! له بیری خود بردنوه.
to one's mind, به پای خود به لای خوده! به بیرو پای خود.
mindful (mind'fʊl), *adj.* (1) میشکینکی تاییبتهی همیه:
(small- ~ ; evil- ~ ; strong- ~)

mindful (mind'fʊl), *adj.* (2) موبیلدرا: موبیل واپوو.
بمناک! ناگادارا! وریا! له بیره چورا!
به باک: (I am ~ of the danger) .

mindless (mind'lis), *adj.* (1) مین میشک! کهن.
(2) (~ of) . بیبناک! بی گوی! بی هوش.

mind reader, میشک خویشنرهوه! میشک و دلی خملک خویشنرهوه.
mind's eye, خیال! توانای شت هینانه بهرچاو.
mine (mɪn), *possessive pron.* (1) هر من:

(a friend of ~ ; That book is ~ . ; M- are letter)
(2) هر مرا: هر خوم: (~ eyes; ~ honor; mother ~) .

mine (mɪn), *n.* (1) کان! کانگه (2) کانزا.
(3) کانگا (مجان! سرچاوه بیکه بن بز و بنرخ: (a ~ of information) .
(4) مین (5) بنگه ندی ژنر جیگای دوژمن (بؤ مین تهقاندنوه).

v.t. (1) کانزا کردن! کانزا له کان دهرهینان.
(2) تونیز لیدان له ژنر جهی دوژمندا. (3) مین دانان! مین تهقاندنوه.

v.t. (1) زهوی ههکنه کن (بؤ کانزا)! کانگه ههکنه کنن یا لیدان.
(2) کانکران! کانزا له کان دهرهینان.
(3) ویزان کردن به مین! مین نانوهه! مین قیدا دانان! مین قیدا تهقاندنوه.
(4) بنگه کن کردن (بؤ پوو خاندن و ویزان کردن)! به دزی بوهه بنگه کن کردن ویزان لیدان.

mine detector, مین دوزرهوه نامیورکی نهله کتره موگنا تیسویه.
mine field, زهوی مین پتره کراوا! زهوی یا ناوی مین قیدا دانراوا! مایدانی مین

mine-layer (mɪn'leɪə), *n.* کهنشتی مین دانر له ناو ناودا.

miner (mɪn'ɛə), *n.* (1) کارگری کان! کارگری کانگه.
(2) سهریاری مین نیرهوه! مین نیرهوه.

mineral (mɪn'ɛərəl, mɪn'rəl), *n.* کانزا! کان
adj. (1) کانزایی! کانی.
(2) کانزا! نیکوار! کانزادار: (~ water) .

mineralize (mɪn'ɛərəlɪz, mɪn'rəlɪz), *v.t.* (1) کردن به
کانزا! گورین بؤ کان. (2) وهک بهردلیکنه کن (شقی زیندوه).
(3) کانزا نیکورن (ناو)! پیکورن له کان

-mineralization (*n.*); **mineralizer** (*n.*).

mineralogical (mɪn'ɛərələdʒɪkəl), *adj.* کانزایی! کانی

mineralogist (mɪn'ɛərələdʒɪst, mɪn'ɛərələdʒɪst), *n.* زانای کان!
کان! کانزاساس

mineralogy (mɪn'ɛərələdʒi, mɪn'ɛərələdʒi), *n.* (1) زانستی
کان! کانزاساس. (2) بهرتووک یا ووتارنکه دهریاریه کانزا.

mineral oil, پوئی کانزایی: (1) بهرتوول! نهوتی خاو.
(ب) پوئی له نهوتی خاو دهرهینراو (وهک دهرمانی پوهانی).

mineral pitch, قیر

mineral spring, گهراو! کانیاو! کانزایی.

mineral water, کانیاو! ناری کانزایی

Minerva (mɪ'nɜːrvə), *n.* بانوخوای ژیری و دانایی پومانی کونه.

minestrone (mɪn'ɛ-strɒn), *n.* شله بیکه سهرزه و مومکرونی و گؤشت

minesweeper, مینمان! کهنشتی لاهرو پووچه لکهرهوهی مینی دوژمن
له ناو دهریادا.

mingle (mɪŋ'gʌl), *v.t.* تیکهلا و کردن.
v.t. تیکهلا و بیرون! چوونه ناو بیکهوه:

ministry

(to ~ with the crowd, people, etc.; truth ~d with falsehood)
mini- (mɪn'i), پیشگرنکه بهمانای: بچوک کراوه! بچوک:

(miniskirt, minicar)

miniature (mɪn'i-ə-tʃɜːr, mɪn'i-tʃɜːr), *n.* (1) نیگار یا وینهی
کنیشراوی بچوک. (2) نیگار یا وینهی بچوکی له سر سهدهف کنیشراو.

(3) وینهی بیکه دهقاندنی بچوک یا بچوک کراوه.
adj. بچوک! بچوک کراوه! وینهی بچوک یا بچوک کراوه.

in miniature, بچوک کراوه! به بچوک کراوهی.

miniaturize (mɪn'i-ə-tʃɜːr-ɪz), *v.t.* به بچوکی دروست کردن
(لامیوری پیشسازی و سوپایی)! بچوک کردنهوه.

minify (mɪn'ɪfɪ), *v.t.* له گرنگی کم کردنهوه! به کمتر یا بچوکتر
پیشاندان.

minim (mɪn'im), *n.* (1) بچوکترین پیوانی شلهیه (که برقی بیه له
دلوزیکه). (2) تونیز! نهختیکه! زور کم. (3) نیونزته (موسیق).

adj. بچوکترین! کمترین.
minima (mɪn'ɪ-mə), *alternative plural of minimum.*

minimal (mɪn'ɪ-məl), *adj.* کمترین
minimize (mɪn'ɪ-mɪz), *v.t.* (1) کم کردنهوه بؤ پهری نم پهری!
کمترین کردنهوه! نیچگار کم کردنهوه. (2) له نرخ، گرنگی، ممترسی، یا پله

کم کردنهوه همتا بتوانی: (to ~ the importance, risk, etc.) .
minimum (mɪn'ɪ-məm), *n.* کمترین ژماره، پله، همد... هندا!

پهری نم پهری! به لای کمهوه.
adj. کمترین (ژماره، همد، پله... هندا)! نم پهری! به لای کمهوه!

minimum wage, پهری نم پهری (که دهرن بدری به کرتکار به پهری
یاسا)! پهری نم پهری کورنی کرتکار. (2) کورنی گوزمران! کورنی ممره و موزی.

mining (mɪn'ɪŋ), *n.* (1) دهرهینانی کانزا له ژنر میند! کانزاکاری.
(2) مین نانوهه! مین قیدا دانان.

minion (mɪn'ɪən), *n.* (1) نیکو! کله! دهسکلا.
(2) [Obs.], دزمت! هارچن. (3) قهرامه بیکه بچوکی کپ (چاپه مینی).

adj. [Rare]. ناسکزه! بچورس ناسک.

minion of the law, = a policeman.
mini-skirt (mɪn'i-skɜːrt), *n.* قلموریهی کورت.

minister (mɪn'ɪs-tɜːr), *n.* (1) شاهیار! وزیر.
(2) کاربهدمستیکی بالیوزخانیه پله بیک له خواری بالیوزمویه.

(3) قلمه! کهنشتی. (4) دهسکلا! دهرهست.
v.t. (1) [Archaic] . پیدان! یار میندان.
(2) پین هلسان (تورکیکی تایی له کلیمدا).

(1) بهردستی کورن! کورن له بوری کهنشتی تر.
(2) یار میندان! خزمه کنرین (نهقوش)! دهرمان پیدان:

(to ~ to the wants of a sick man)
ministerial (mɪn'ɪs-tɜːr-ɪ-əl), *adj.* (1) هر وزیر یا وزیران
شاهیار: (a ~ meeting) .

(2) بهرزه بیری. (3) بهردست! بهردستی.
(4) قلمه بیری. (5) هوزی! هوزکاری.

minister plenipotentiary, کاربهدمستیکی دیپلوماسی دهسلات
پیداره له خواری بالیوزمویه.

ministrant (mɪn'ɪs-trænt), *adj. & n.* بهردست! یار میندرا
خزمه کنر.

ministration (mɪn'ɪs-træʃən), *n.* (1) نیش و کاری قلمه
قلمه بیری. (2) خزمه! یار مینی.

ministry (mɪn'ɪs-trɪ), *n.* (1) خزمه! یار مینی.
(2) قلمه بیری! نیش و کاری قلمه. (3) قلمه کان! پیاره تایی بیکه کانی کلیمه.

(4) (the ~ of education) . (ب) مارهی کاربهدمستیکی شاهیار.

(four ~ two)

(~ a flinger) [Colloq.] ۲. بېين:

۱. هي نيشانهي ئې دەرکردن (ژماره وپيئوان): (a ~ sign) .
۲. كەم. (۳) نەختىكە كەتمەلە: نەختىكە لەخوار (نەمرە، پەلە):

(a grade of A ~)

۱. نيشانهي ئې دەرکردن (ژماره وپيئوان). ۲. بېئىكى كەم.
۳. جۈرە نووسىنىكى كۈنە بە تىپى
۴. جۈرە نووسىنىكى كۈنە بە تىپى
۵. جۈرە نووسىنىكى كۈنە بە تىپى

adj. ۱. بە تىپى بېجۈك نووسراۋ. ۲. ئۆز بېجۈك بېجۈك.
نېشانەي ئې دەرکردن. " - " (ژماره وپيئوان).

minute (min'it), n. ۱. خولەك: دەقىقە.
۲. ماۋەيەكى ئۆز كورت: ھەناسەيكە. (I'll come in a ~) .
۳. (pl.) تۇمارنامەي پرودانش كۆيۈنەمەيكە: (the ~s of a meeting) .

۴. يادنامە.
۵. تۇماركردنى پرودانش كۆيۈنەمەيكە.
۶. لە تۇمارنامەي پرودانش كۆيۈنەمەيكەدا تۇماركردن.

۲. يەۋوردى كات پاگرتن
ھەر كە: ھەر يەكسەر كە

the minute (that),
| I'll tell him the minute (that) he gets here. |
ھەتا دوا خولەك: ئۆز يەۋوردى (كات پىختىستن):
يەتەۋاۋى (كات):
دواترەن (دەنگوياس. مۇدە): ھەتا ئىستات:

up to the minute,
(up to the minute news, fashion, etc.)
۱. ئۆز بېجۈك بېجۈكە:
۲. ھېچ وپوچ: بىن بايەخ
۳. ووردە: ئۆز ووردە: (~ descriptions, details, etc.)

minute hand,
۱. خولەك: (كاتتۇمىن).
۲. زور ئۆز پرودەدات.

minutely (min'it-li), adj. ۱. خولەك: ھەممو خولەككە پرودەدات.
۲. زور ئۆز پرودەدات.

adv. ۱. ھەممو خولەككە. ۲. زور زور پەردەوام.
يەۋوردى: ئۆز يەۋوردى.
خەباتكەرى

minuteman, Minuteman (min'it-man), n. ھەميشە ئامادە بۇ جەنگاندن (لە شۇقۇشى سەرمەخۇزى ئەمەرىكادا).
۱. ئۆز بېجۈكى.
۲. ووردە: ئۆز ووردە: گۇيدان بە شتى ووردە ووردەكارى
پارچە گۇشتى تەنكى زور بېرۇشراۋ.
شنى ووردە.

minuteness (mī-nōōt'nis, mi-nūt'nis), n. ۱. ئۆز بېجۈكى.
۲. ووردە: ئۆز ووردە: گۇيدان بە شتى ووردە ووردەكارى
پارچە گۇشتى تەنكى زور بېرۇشراۋ.
شنى ووردە.

minute steak,
۱. ئۆز بېجۈكى.
۲. ووردە: ئۆز ووردە: گۇيدان بە شتى ووردە ووردەكارى
پارچە گۇشتى تەنكى زور بېرۇشراۋ.
شنى ووردە.

minutiae (mi-nū'shi-ē), n.pl. (sing. minutia),
دووردۇرۇشى ھېچ وپوچ.
كچىكى بىن شەرمى بىن خەيا.
۱. پرودانىكى لە سەرووشت بەدەر (تايىن):
موجىزە. ۲. پرودانىكى سەرناسا: شتىكى سەيرو ئاناسايى ۳. نمونە.
a miracle play ۴. شانۇنامەيكە سەدەكەنى ئاۋەرپاستە دەريارەي ژياننامەي
پىقەمبەرەكان و پياۋچاكانى موجىزەكار.

miracle play,
۱. لە سەرووشت بەدەر:
۲. ھەك موجىزە وايە: (a ~ event) .
۳. ئۆز سەيرە: سەرناسا: ئاناسا. ۴. موجىزەكار.

miraculous (mi-rak'yoo-ləs), adj. ۱. لە سەرووشت بەدەر:
۲. ھەك موجىزە وايە: (a ~ event) .
۳. ئۆز سەيرە: سەرناسا: ئاناسا. ۴. موجىزەكار.

mirage (mi-rāzh'), n. ۱. سەراۋ: تراۋپىلكە.
۲. كۆرۈ يابىرەۋا: ئۆزەخەرا شنى نەيدىدە.

mire (mīr), n. ۱. ئۆزەخەرا شنى نەيدىدە.
۲. ئۆزەخەرا شنى نەيدىدە.
۳. ئۆزەخەرا شنى نەيدىدە.
۴. ئۆزەخەرا شنى نەيدىدە.

(to be in the ~ ; to drag someone through the ~)
۱. لە قوپاۋ وچلپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

v.l. ۱. لە قوپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

v.l. ۱. لە قوپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

v.l. ۱. لە قوپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

v.l. ۱. لە قوپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

v.l. ۱. لە قوپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

v.l. ۱. لە قوپاۋدا چەقاندن
۲. قوپاۋى كردن: قوپاۋ وچلپاۋ ئې ھەلپۇزاندن: بە قوپاۋدا پاكىشان: مەجار.
۳. چەقاندن: لە قوپاۋدا چەقاندن: ۴. قوپاۋى بوون: بېس بوون

(ج) شالباران: سەرچەمەي شالباران.

miniver (min'ə-vēr), n. كەۋلى سېپى: فەروەي سېپى.

mink (mɪŋk), n. ۱. كىياندازىكى تېرە ووشكانى كۆشتۇزى لاق كۆشى.
۲. پىن پەردەدارە لە دەلەك دەچىن. ۳. كەۋلە نەرمو ئاستۇرۇ بىرقەدەرەكەي ئەم
كىياندازە. ۴. چاگەتى لەم جۈرە كەۋلە ئىروستىكاراۋ.

minnow (mɪn'ɒ), n. جۈرە ماسەيەكى بېجۈكە.

minor (mɪ'nɔr), adj. ۱. كەمتر: بېجۈكتە.
۲. ناگرتك: ئاسەرەكى! پەلە ئۆم: (a ~ poet) .
۳. ھېچ وپوچ: مەترسى ئې ناگرتك: (~ difficulties; a ~ injury) .
۴. ھەرزە: تەمەن لە بېست وىكە سال كەمتر: مئدال.
۵. ھىر پشەي ئاسەرەكى (زانكۇ).
۶. تەسك (ئۆزبېكچە): ناگرتك.
۷. كورت (نۆتەي مۇسېقا): غەمگىن (ئاۋان)

v.l. ۱. خولندى پشەي ئاسەرەكى: (He will ~ in chemistry) .
۲. كەسكىنى تەمەن لە بېست وىكە سال كەمتر: ھەرزە: مئدال.
۳. پشەي ئاسەرەكى (زانكۇ).
۴. گرىمانەيەكى ئاسەرەكى يا ناگرتك (ئۆزبېكچە).
۵. نۆتەي كورت (مۇسېقا).

minority (mə-nôr'ə-ti, mī-nôr'ə-ti), n. ۱. بەشى كەم!
كەمتر لە ئىيۈە ۲. كەمپەتەي نەتەۋەيى: پەگەزى. ئايغىي، يا پامپارى.
۳. كاتى لە بېست وىكە سال كەمتر: كاتى مئدالى و ھەرزەيى.

minor-league (mɪ'nɔr-lɛg'), adj. ۱. ھىر تىپى ۋەرزى بېجۈك.
۲. ئاسەرەكى: ئاۋەندى: ناگرتك: بېجۈك ھېچ وپوچ:
(a ~ politician)
تىپى ۋەرزى ئاسەرەكى ھەرزە (بەتايەتەي بېسېئۇل).
دەغىبانەكى ئەفسانەيەيە بە لەشى.
پياۋو كەللەي گاۋە (ئەفسانەي يۇئانى).

minor league,
Minotaur (mɪn'ə-tôr'), n. ۱. كلىسەي پەرسىنگا: كلىسە.
۲. كلىسەي گەۋرە.

minster (mɪn'stɛr), n. ۱. بەستە گۇرانى بېئى گەۋز بە گىتارەۋە.
(بەتايەتەي لە سەدانش ئاۋەرپاستدا): شايەرى گەۋز.
۲. [Poetic] ھۇنەر: گۇرانى بېئى مۇسېقاۋەن.
۳. ئەندامى تىپى " minstrel show " . (ۋوشى دىۋايى بېيىنە).

minstrel (mɪn'strɛl), n. ۱. خۇنۋاندى تىپىكى ئاۋانەرى گالتەبېئى دەمچاۋ.
رەمش كراۋە كە بىرىتى بوۋ لە گۇرانى و گالتەۋەگەپ.
۲. پېسەي بەستە گۇرانى بېئى.
گەۋز بە ئامبىرى مۇسېقاۋە لە سەدانش ئاۋەرپاستدا.
۳. دەستەبەك بەستە گۇرانى بېئى گەۋز بە ئامبىرى مۇسېقاۋە.
۴. كۆمەلىك بەستە گۇرانى ۋەھا.

minstrel show,
۱. پېسەي بەستە گۇرانى بېئى.
گەۋز بە ئامبىرى مۇسېقاۋە لە سەدانش ئاۋەرپاستدا.
۲. دەستەبەك بەستە گۇرانى بېئى گەۋز بە ئامبىرى مۇسېقاۋە.
۳. كۆمەلىك بەستە گۇرانى ۋەھا.

minstrelsy (mɪn'strɛl-si), n. ۱. شۇئى سەكەلىدان: سەكەخانە: دراۋخانە.
۲. سەرچاۋەي بىن بىن: شتى لە بىن نەھاتوۋ: (a ~ of ideas) .
۳. شۇئىن يا سەرچاۋەي ئىروستىكردن: جىزى ھەلبەستن يا داتاشىن.
نازە و غتوئى: نازە: ئوئى: (a postage stamp in ~ condition) .
۱. سەكەلىدان
۲. ئىروستىكردن: ھەلبەستن: داتاشىن: رىكختىن: دارشىن.

mint (mɪnt), n. ۱. بۈگە: نەمنا. ۲. بىنىشتن يا شىۋىنى بۆن پونگاۋى.
۱. سەكەلىدان.
۲. ئىروستىكردن: داتاشىن: دارشىن: ھەلبەستن. ۳. سەكە.
۴. كرىئى سەكەلىدان. ۵. نەقشى سەر پارەي پەق.
ژمارەي ئې دەرکردن (ژمارە وپيئوان).
نەر ژمارەيەكە ژمارەيەكى تىرى ئې دەرەكەرى.

mintage (mɪn'tɪdʒ), n. ۱. جۈرە سەمەيەكى ھىۋاش.
۲. مۇسېقاۋە ئەم سەمەيە
۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

mintage (mɪn'tɪdʒ), n. ۱. جۈرە سەمەيەكى ھىۋاش.
۲. مۇسېقاۋە ئەم سەمەيە
۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minuet (mɪn'juɛt), n. ۱. جۈرە سەمەيەكى ھىۋاش.
۲. مۇسېقاۋە ئەم سەمەيە
۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

minus (mɪ'nəs), prep. ۱. ئوئى دەرچىن (ژمارە وپيئوان): كەمتر:

mirk

mirk (mürk), *n.* = murk.
mirky (mür'ki), *adj.* = murky.
mirror (mir'ēr), *n.*

(۱) شاورینه
(۲) شتی پیشاندهر ا شتی دمرخهر:
(*The film is a ~ of the times we live in.*)

(۳) نمونه
دانهوه (شوق، وینه) پیشاندان یا دمرخستن وهک به شاورینه:
(*The water ~s a still sky.; The book ~s the conflict in the author.*)

mirth (mürth), *n.* خوشی وشادی؛ کیف و زماوهند.
mirthful (mürth'fəl), *adj.* پر له خوشی وشادی؛ بهکیف؛ دلخوش؛ خوش (کات).

mirthless (mürth'lis), *adj.* غهگیز؛ پست؛ بن کیف و خوشی.
miry (mir'i), *adj.* (۱) ژونگاری. (۲) قوپوای؛ قوپوچلپاری

mis- (mis), پیشنگرکه بهمانای؛ هله؛ به هله؛ بد؛ خراب؛ چومت؛
تادروست (*misplace, misconduct*)

misadventure (mis'ad-ven'chēr), *n.* کارنکی خوتین؛
کارنکی بد؛ چومت، تادروست، یا ناسرکهومتو.

misadvise (mis'ad-vīz'), *v.t.* ناموزنگاری هله یا خراب کردن.
misalliance (mis'ə-lī'əns), *n.* هاویهمانی یا بهنگرتننکی

نابهجن و هله و نمونجاو (بهتایبهتی ژنهینان و شووکردن).
misally (mis'ə-lī'), *v.t.* به هله بهنگرتن یا بهیمان پستن

(بهتایبهتی ژنهینان و شووکردن).
misanthrope (mis'an-thrōp', miz'an-thrōp'), *n.* Also-

misanthropist, حمز له مرؤه نکهر؛ کسینکه که گومان و پقی له هممو
مروفیکه بیت؛ مرؤه نهخوان.

misanthropic (mis'an-thrōp'ik), *adj.* نژ به مرؤو مروفایهتی؛
حمز له مرؤه نکهر؛ مرؤه نهخوان.

misanthropy (mis-an'thrō-pi), *n.* بق له مرؤه بوون؛
قین و گومان له مرؤه بوون.

misapplication (mis'ap-lā-kā'shən), *n.* بهخرابی بهکارهینان؛
به نابهجنی بهکارهینان.

misapply (mis'ə-plī'), *v.t.* (۱) به خرابی یا ناپسهندی بهکارهینان؛
(*He ~ies his energies.*)
(۲) به ناپاکانه و سمرچومتانه بهکارهینان؛ بهغیردان (پاره):

(*He ~ied the company's money.*)
misapprehend (mis'ap-ri-hend'), *v.t.* به هله تیگهیشتن؛
خراب تیگهیشتن.

misapprehension (mis'ap-ri-hen'shən), *n.* تیگهیشتن به
هله؛ خراب تیگهیشتن.

misappropriate (mis'ə-prō'pri-āt'), *v.t.* (۱) بوشتی خراب
داتان یا ترخان کردن (پاره)؛ به هله بؤ داتان؛ بهغیردان. (۲) دزین:

(*to ~ the company's money*)
-misappropriation (*n.*)

misbecome (mis'bi-kum'), *v.t.* نهمشان؛ قی نههاتن؛
(*What you've done ~s your place.*)

misbegot (mis'bi-got'), *adj.* = misbegotten.
misbegotten (mis'bi-got'n), *adj.* بؤل.

misbehave (mis'bi-hāv'), *v.t.* & *v.i.* پهووشتی ناشرین نوواندن؛
بهدرهفتاری کردن؛ بن حهایبی کردن.

misbehavior, misbehaviour (mis'bi-hāv'yēr), *n.* بن
حهایبی؛ بهدرهفتاری؛ پهووشتی ناشرین؛ کردهوی خراب.

misbelief (mis'bə-lēf'), *n.* بیروبوای چومت (بهتایبهتی نایینی)؛
پای هله یا چومت

misbelieve (mis'bə-lēv'), *v.t.* به هله برواکردن؛

miscereancy

بروایبون به شتی چومت یا هله.
miscalculate (mis-kal'kyoo-lāt'), *v.t.* & *v.i.* به هله ژماردن؛
به هله داچوون؛ به هله پهچارکردن.

-miscalculation (*n.*)
miscall (mis-kōl'), *v.t.* (۱) به هله ناوهینان؛ ناوی هله یینان.
(۲) [Obs. or British Dial.] جوین پندان؛ سووک کردن.

miscarriage (mis-kar'i), *n.* (۱) نههینانندی؛ جیمهجن نهکردن؛
به چومتی کردن (دادپرسی): (*a ~ of justice*).
(۲) (۱) ننگهیشتنه جنی خوی (پوسته، بار... هتد).
(ب) ننگهیشتنه نامانج؛ سرنهکومتن.

(۳) مندان له بارچوون؛ بهرفرندان؛ بهراویتهبوون.
miscarry (mis-kar'i), *v.i.* (۱) سرنهکومتن؛ ننگهیشتنه نامانج؛
نهماتندی: (*All his plans ~ied.*)
(۲) ننگهیشتنه جنی خوی (نامه، بار، پوسته).
(۳) مندان له بارچوون؛ بهراویتهبوون؛ بهرفرندان: (*She ~ied.*)

(۱) بهورنکی نگوونجاو یا
miscast (mis-kast', mis-käst'), *v.t.* قی نههاتو دان به نوتنهر له شانژنامه یا فیلمیکد.
(۲) دلپشکردنی دهرهکاتی شانژنامهیکه به هله یا به چومتی.

miscegenation (mis'i-jə-nā'shən), *n.* دوپوهگی؛ تیگهلاوی
نژوان پهگمزی جیا له پری ژنهینانوه (بهتایبهتی لهنژوان رهشو و سپی له
نهمریکا).

miscellanea (mis'l-ā'ni-ə), *n.pl.* کومهلنکی جزواوچوون
بهتایبهتی بهرهمی ویزهیی

(۱) همهرهنگ؛ همهچوون.
miscellaneous (mis'l-ā'ni-əs), *adj.* تیگهلا؛ جزواوچوون (۲) شلووه توانای جزواوچوون همبوون؛ چورههاری همبه.

(۱) کومهلنکی جزواوچوون بهتایبهتی
miscellany (mis'l-ā'ni), *n.* بهرهمی ویزهیی. (۲) (pl.) پهرفورکینکی بهرهمی ویزهیی جزواوچوون
(۱) کارهسات؛
mischance (mis-chans', mis-chäns'), *n.*

پهرداوونکی ناخوش. (۲) بهدبهختی؛ ننگهیتی؛ بن بهختی.
mischief (mis'chif), *n.* (۱) زیان (بهتایبهتی که مرؤه بیدا).
(۲) (۱) بهدکاری؛ کاری ناپسهندن. (ب) بهدکارا؛ زیانهمخش.

(۲) (۱) کمتن؛ گوین. (ب) هاروهاجی.
mischief-maker (mis'chif-māk'ēr), *n.* فیتمهچی؛ شیتیان؛
زیانهمخش؛ بهگوین.

(۱) زیانهمخش؛ بهدکار.
mischievous (mis'chi-vəs), *adj.* (۲) کمتنناز؛ بهگوین.
(۳) بن حمیا (مندان)؛ هاروهاج؛ شیتیان.

miscible (mis'ə-b'l), *adj.* به ناسانی تیگهلاو دمکری (کیمیای).
-miscibility (*n.*)

به هله تیگهیشتن؛
misconceive (mis'kən-sēv'), *v.t.* & *v.i.* به هله لیکدانهر؛ خراب تیگهیشتن؛ به هله دا چوون.
misconception (mis'kən-sēp'shən), *n.* به هله تیگهیشتن؛
به هله لیکدانهر؛ بی هله؛ هله؛ بیروبوایهکی چومت؛ به هله دا چوونیک.

(۱) به خرابی بردن بهرپوه؛
misconduct (mis'kən-duk't'), *v.t.* به چومتی کردن. (۲) بهدرهفتاری کردن؛ پهووشتی ناشرین نوواندن.
(۱) کاری چومت و قدهمغه وهک بهرتیل وهرگرتن).
n. (۲) بهدرهفتاری (وهک دلوین پیسی)؛ پهووشتی ناشرین

(۱) لیکدانهری
misconstruction (mis'kən-struk'shən), *n.* هله؛ به هله تیگهیشتن؛ به هله داچوون. (۲) به هله دلپشتنی پسته یا
دهستهواژه

به هله
misconstrue (mis'kən-strōō', mis-kon'strōō), *v.t.* لیکدانهر؛ به هله داچوون؛ به هله تیگهیشتن.

به هله ژماردن.
miscount (mis-kount'), *v.t.* & *v.i.* به هله ژماردن (وهک دهنگ له هله ژماردنیکد).
n.

بهی؛ پیسی؛ خرابی؛
miscreancy (mis'kri-ən-si), *n.*

په‌زێل؛ پیسکه؛ پارەپیس؛ پووله‌کی؛ چووک.

miserly (mī'zēr-li), adj. (۱) مەینەتی؛ کوژبوومی؛ ناخۆشی؛ کەساسی؛ (۲) هەزەری؛ نەبوونی؛ ناخۆشی.

misery (miz'ēr-i), n. (۱) کۆلی؛ دلقەنگی؛ غەمیاری. (۲) هەزەری؛ نەبوونی؛ ناخۆشی. (۳) [Dial.] ئازار؛ ئینش.

misesteem (mis-es'tēm), v.t. پێزی تەواو ئی نەکردن.

misestimate (mis-es'tə-māt'), v.t. بە هەڵە هەلسەنگاندن؛ بە هەڵە خەڵاندن.

misfeasance (mis-fē'z'ns), n. هەلسەنگاندنی هەڵە؛ خەڵاندنی هەڵە. سلوور شکاندن (کاریبەست).

misfire (mis-fir'), v.t. بەکارهێنانی دەسەلات بە نەبەجێیی؛ بۆ مەبەستی خراب دەسەلات بەکارهێنان. (۱) دانەگیسان (مەیکنە). (۲) نەتەقین (چەکی ناگەڕین)؛ نەتەقان. (۳) سەرئەگرتن (پیلان)؛ سەرئەگرتن: (a scheme that -d).

misfit (mis-fit'), v.t. & v.i. (۱) دانەگیسان. (۲) نەتەقین. (۳) سەرئەگرتن. (۴) پێن نەکردن (پێڵاو، جلوبەرگ)؛ بەبەرئەگرتن؛ نەگونجان.

misfortune (mis-fōr'chən), n. (۱) پێن نەکردن (پێڵاو، جلوبەرگ). (۲) جلی بە بەر نەکردن؛ پێڵاوی بە پێن نەکردن. (۳) کەسیکی نەگونجاو؛ لەگەڵ دەورووبەردا.

misfortune (mis-fōr'chən), n. (۱) بەبەختی؛ نەهاتی؛ نەگەبەتی. (۲) کارسات؛ بەلا؛ ئیقەومان.

misgive (mis-giv'), v.t. & v.i. مەترسی کردن؛ بەدگومانی کردن؛ دووێل بوون.

misgiving (mis-giv'ing), n. often in pl. بەدگومانی؛ مەترسی؛ دووێلی.

misgovern (mis-guv'ēm), v.t. بە خرابی بەرئەوێردن.

misgovernment (mis-guv'ēm-mant), n. بە خرابی بەرئەوێردن.

misguidance (mis-gid'əns), n. بە هەڵەدا بردن.

misguide (mis-gid'), v.t. بە هەڵەدا بردن؛ خستنه سەر پێی خراب.

misguided (mis-gid'id), adj. بە هەڵەدا براو؛ مەلخەلمەتار.

mishandle (mis-han'dl'), v.t. بە خرابی کردن یا بەرئەوێردن؛ بە ناشرینانە لەگەڵ جوولانەرە؛ بە نەزانانە چارەسەرکردن.

mishap (mis'hap', mis-hap'), n. (۱) بەبەختی؛ پێن شانس. (۲) پووێتیکی ناخۆش؛ کە جێی داخو و خەتای کەسیشی تێدا تۆبە؛ پووێتیکی ناپەسەندی تەریقەرمەر.

mish-mash (mish'mash'), n. = hodgepodge. خشتی

misinform (mis'in-fōrm', mis'n-fōrm'), v.t. & v.i. هەڵە یا تێر پێن ووتن؛ دەنگووباسی هەڵە یا تێر پێدان؛ بە هەڵەدا بردن

-misinformant; misinform (n.). دەنگووباسی تێر

misinformation (mis'in-fēr-mā'shən), n. یا هەڵە کە دەگەیهێنێ بە خەڵک؛ شتی هەڵە یا تێر.

misinterpret (mis'in-tūr'prīt'), v.t. بە هەڵە ئێکەیشن.

misinterpretation (mis'in-tūr'pri-tā'shən), n. بە هەڵە ئێکەیشن.

misjudge (mis-juj'), v.t. & v.i. ئێکەیشن؛ بە هەڵە هەلسەنگاندن؛ بەهەڵەداچوون.

-misjudgment; misjudgement (n.).

mislay (mis-lā'), v.t. (۱) شت دانان لە شوێنێکدا و پێن نەبەردن. (۲) لە دواییدا؛ لە شوێنێکدا دانان و بۆ تەدوێزانەرە لە دواییدا.

(to - linoleum) (۳) بە نەزانانە یا بە هەڵە دانان؛ بە خرابی کردن.

mislead (mis-lēd'), v.t. بە هەڵەدا بردن؛ هەڵەرواندن؛ خەڵاندن؛ چاوپەستکردن؛ لەخستەبردن.

ناپەسەندی

miscreant (mis'kri-ənt), adj. (۱) بەدا؛ پیس؛ ناپەسەند؛ بەدکار. (۲) [Archaic]، خوانەناس؛ کافر.

n. (۱) کەسیکی پیس و ناپەسەند؛ بەدکار؛ تاوانبار. (۲) [Archaic]، خوانەناسێک؛ کافر.

miscreate (mis'kri-āt'), v.t. تێکچووێند؛ بە چەرتی، ناقۆلایی، یا ناشرینی دروستکردن.

adj. [Rare]. تێکچوو (شینو)؛ ناقۆلا؛ خواروخیج.

miscue (mis-kū'), n. (۱) ئێدانی هەڵە (باری بلیارد). (۲) هەڵە

v.t. (۱) بە هەڵە ئێدان (بلیارد). (۲) بە هەڵە دەلام دانەرە (شانۆگەری)؛ هەڵەکردن.

misdeal (mis-dēl'), v.t., v.i. & n. بە هەڵە داڕەشکردن (کاغەزی)؛ قوماوو یاری.

misdeed (mis-dēd'), n. تاوان؛ کاری خراب؛ بەدکاری؛ خراپە.

misdeem (mis-dēm'), v.t. [Archaic or Poetic]. = misjudge.

misdeemean (mis'di-mēn'), v.t. بەدپەفتاری کردن؛ پەمووشتی ناشرین نوواندن؛ بەدکاری کردن؛ تاوان کردن.

misdeemeanant (dis'di-mēn'ənt), n. (۱) تاوانباری بچووک یا مام ناوەندی (دادگا)؛ (۲) بەدپەفتار؛ بەدپەمووشت؛ بەدکار.

misdeemeanor (mis'di-mēn'ēr), n. (۱) تاوانی بچووک (دادگا)؛ تاوان. (۲) [Archaic]، بەدپەفتاری؛ بەدپەمووشتی.

misdirect (mis'da-rekt', mis'di-rekt'), v.t. (۱) ئامۆزگاری؛ هەڵە پێدان؛ بە هەڵەدا بردن؛ بە هەڵە پێن ووتن. (۲) ناوێشانای هەڵە خستەسەر نامە.

misdirection (mis'da-rek'shən, mis'di-rek'shən), n. (۱) ئامۆزگاری هەڵە؛ هەڵە؛ بە هەڵەدا بردن. (۲) ئامۆزگاری هەڵە لە دادپەسەرە بۆ سوێندخواران.

misdo (mis-dō'), v.t. تێکدان؛ بە چەرتی و نەزانانە کردن.

v.t. [Obs.], بەدکاری کردن؛ گوناھ کردن.

misdoing (mis-dō'ing), n. بەدکاری؛ کاری خراب؛ گوناھ؛ تاوان؛ هەڵە.

misdoubt (mis-dout'), v.t. [Archaic]. (۱) گومان لیکردن؛ گومان ئی بوون (ترسان)؛ مەترسی لیکردن؛ ئی ترسان.

v.t. [Archaic]. گومان ئی هەبوون.

n. [Archaic]. گومان.

mise en scène (mē'zān'sen'), [Fr.], (۱) تەریهێنانی شانۆنامە؛ نوواندنی شانۆنامە (بە هەلبژاردنی دەورووبەرەکی و پێکخستنی نەکتەرەکان و پێوێستی تەرە)؛ (۲) دەورووبەر؛ دەوروێشت.

miser (mī'zēr), n. (۱) کەسیکی پەزێل؛ پیسکه؛ پارەپیس؛ پووله‌کی. (۲) [Obs.]. کەسیکی کۆلۆ؛ کەساس.

miserable (miz'ēr-ə-b'l, miz'rə-b'l), adj. (۱) دلقەنگ؛ پەست؛ غەمیبار؛ کەساس؛ بەدبەخت؛ هەناسەسارد. (۲) ناخۆش؛ بەدا؛ ناپەسەند؛ خراب: (a ~ climate). (۳) خراب؛ ناخۆش؛ خواردن؛ کەم (ژەمە خواردن): (a ~ meal). (۴) قەلب؛ خراب؛ بێ فەق: (He did a ~ job.)

-miserableness (n.); miserably (adv.).

misericord, misericorde (miz'ēr-i-kōrd'), n. (۱) شل کردن؛ پەیرەوی پەرستگایەک. (۲) ژووری هەوانەرەوی پەرستگا. (۳) بەشێکی دەریۆلیوی ژێر کورسی کێشەپە رنگەیی هەوانەرە دەدات بە کەسیک کە بە بیۆه نوێژ دەکات (۴) خەنجەرە بەزەیی و بزگاری (کە لە سەدەکانی ناوەراستدا سوارچاکی ژۆر بریندارو پەڕیشانی پێن دەکوژا بۆ بزگارکردنی لە ئازار).

miserliness (mī'zēr-li-nis), n. پەزێلی؛ پیسکەیی؛ پارەپیس؛ پووله‌کێتی؛ بەرچاوتەنگی.

misleading (mis-léd'ing), *adj.* به‌هله‌دانه؛ دروغ؛ چاوبه‌ستکمر (مغفله‌تیندر؛ تفره‌دور: (- information))

mismanage (mis-man'ij), *v.t. & v.i.* به خرابی برینومیردن

mismanagement (mis-man'ij-mant), *n.* به خرابی برینومیردن

mismatch (mis-mach'), *v.t.* (۱) یهک پنگرتنی نه‌گونجاو یا نه‌گونجاوان (به‌تابیهتی ژنهنان و شووکردن). (۲) یه‌کختستی شتی لمیهک نه‌هاتوو یا پینکوره نه‌گونجاو (ره‌نگ، جل‌وبه‌رگ)

mismatch (mis-mach'), *v.t.* یه‌کگرتنی نه‌گونجاو یا خراب (ژنهنان و شووکردن)؛ یه‌ککومتنی دوو شت یا *n.* ره‌نگی لمیهک نه‌هاتوو؛ لاسه‌نگی؛ ناهاوتایی

mismate (mis-māt'), *v.t. & v.i.* جووت بورنی نه‌گونجاو؛ ژنهنان و شووکردنی ناپه‌سند

misname (mis-nām'), *v.t.* ناوی هه‌له لیتان؛ به ناوی هه‌له بانگ کردن

misnomer (mis-nō'mēr), *n.* (۱) به هه‌له ناویلانی کسینک، شوونیک. (۲) شتی‌ک (که ناوه‌که راستی شته‌که یا شوونیکه دهرنه‌خات). (ب) ناویکی هه‌له‌ی وه‌ها. (۲) به هه‌له ناویلانی کسینک یا شوونیکه له پروانامه‌یکی یاساییدا

miso- (mis'ō), *adj.* (misogyny) پینشگرینکه به‌مانای؛ بق؛ قین

misogamist (mi-sog'amist), *n.* کسینکه که رقی له ژنهنان و شووکردن

misogamy (mi-sog'am-i), *n.* بق بوون له ژنهنان و شووکردن

misogynist (mi-soj'ā-nist), *n.* کسینکه که رقی له هه‌سو ژنه (به‌تابیهتی پیاو)

misogyny (mi-soj'ā-ni), *n.* بق بوون له هه‌سو ژن؛ بق له ژن بوون

-misogynous (*adj.*)

misology (mi-sol'ō-ji), *n.* بق بوون له مشت‌ومر؛ ژیرینژی، یا چهندوچوون

-misologist (*n.*)

misplace (mis-plās'), *v.t.* (۱) له جزئی هه‌له‌دا نان؛ له جزئی خویدا دان‌نان؛ به هه‌له دانان له جن‌یه‌کی تردا. (۲) به هه‌له پروا یا دلی خؤ دان به یه‌گی‌ک که شایسته‌ی نه‌وه نه‌بیئت. (۳) Coiloq. | به هه‌له دانان له شوونیکداو ری پین نه‌بردنه‌وه

-misplacement (*n.*)

misprint (mis-print'), *v.t.* به هه‌له جایکردن؛ هه‌له‌کردن له جایکردندا

n. هه‌له‌ی جاب؛ هه‌له‌ی چاپه‌مندی

mispronounce (mis-prə-nouns'), *v.t. & v.i.* به هه‌له ووتن؛ به هه‌له بیژان

-mispronunciation (*n.*)

misquote (mis-kwōt'), *v.t.* به به‌لگه یا نمونه‌هینانمندی ووتی کسینک یا ووتاریک به هه‌له: (to ~ a person or a book)

-misquotation (*n.*)

misread (mis-rēd'), *v.t. & v.i.* (۱) به هه‌له خویندندنه‌وه (۲) به هه‌له لیکدانمندی به هه‌له تیگه‌بیشتن

misrepresent (mis-rep-ri-zent'), *v.t.* (۱) به چهرتی یا شیواوی خسته‌ن پیش جاو؛ تیگدان؛ شیواندن؛ دروکردن: (to ~ the facts)

(۲) به چهرتی یا ناپه‌سندی نویندرايه‌تی کردن

-misrepresentation (*n.*); **misrepresentative** (*adj.*)

misrule (mis-rōol'), *v.t.* به خرابی یا ناروایی فرمانبروایی کردن

(۱) فرمانبروایی خراب یا ناروای (۲) پشجوی؛ بین ناسوردیمی؛ ناشووب

miss (mis), *v.t.* (۱) بی‌ندان؛ نه‌پینکان (۲) سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون له ده‌ستکورتن؛ بینج؛ گوی بی بوون، یا کردندا (۳) پیا رانه‌گه‌یین (I ~ed the train.) (۴) له‌کبیس چوون؛ له‌کبیس خؤ دان له ده‌ست چوون؛ له ده‌ست خؤ دان؛

(to ~ an opportunity)

(۵) له‌وی نه‌بوون؛ تاماده‌نه‌بوون: (He ~ed class yesterday.)

(۶) سه‌ریان‌بوون؛ پزگار‌بوون: (He just ~ed being struck.)

(۷) پین زانین به وون بوون یا دیارنه‌بوونی شتی‌ک: (He suddenly ~ed his watch.)

(۸) بیرکری: (I ~ you.; she ~ed her friends.)

(۹) سه‌رکه‌وتوو؛ بی‌ندان؛ نه‌پینکان (۲) سه‌رکه‌وتوو؛ سه‌رکه‌وتوو نه‌بوون

(۱۰) بی‌ندان؛ سه‌رکه‌وتوو؛ نه‌پینکان؛ ده‌ست نه‌کورتن؛ نه‌بوون؛ سه‌رکه‌وتوو

miss (mis), *n.* (۱) [M-] خان؛ نازناوی پزیزه بؤ کچ له دروان و نووسیندا له‌پیش ناوه‌که‌یهره دانه‌نری: (M-Smith)

(۲) خانم؛ نازناوی کچه له دروان و نووسیندا به‌مین ناوه‌که‌ی

(۳) کچ؛ ناوه‌تی شوونمک‌ردو یا بن میورد

(۴) په‌رتووکی نوژیو نرای سالیکی تمولو (تایینی کاسواییکی): (۲) په‌رتووکی نوژیو نرا

missal (mis'al), *n.* شیوه‌تیکدان؛ بووخسار تیکدان؛ ناشرین کردن

misshape (mis-shāp'), *v.t.* شیوه‌تیکداو؛ بووخسار تیکداو؛ ناشرین کردن

misshapen (mis-shāp'n), *adj.* (۱) ده‌ماوژیوئی (Rare) ، هاویژ

missile (mis'il), *adj.* مووشه‌ک؛ فیشکی هموایی

n. زانستی مووشه‌ک درووستکردن و هاویشتن؛ مووشه‌کناسی

missilery (mis'il-ri), *n.* وون بوو؛ وون (به‌تابیهتی له‌وای جه‌نگدا)

missing (mis'ing), *adj.* (۱) نه‌لغی وون (له زنجیره‌یه‌کدا که پینوسته بؤ تیگه‌بیشتنی): (۲) نه‌لغی وون (گوايه مه‌یموون و ناده‌میراد پینکوره ده‌بستن)

mission (mish'on), *n.* (۱) نارده‌نی خه‌ک بؤ بلاوکردنه‌وه‌ی ناپینیک (به‌تابیهتی له دهرمندی وولات) (۲) نارده‌نی نویندراي دین‌وماسی بؤ دهرمندی بؤ گفتوگؤ

(۳) (۱) ده‌ستکیمی نیندراي بؤ بلاوکردنه‌وه‌ی تاین له دهرمندی وولات (ب) باره‌گای ده‌ستکیمی وه‌ها. (۴) بالیوزخان

(۵) شرکی په‌یامبر یا نویندراي شرکی پین سییو‌دراي (۶) شرکی سرشان؛ شرکی چاره‌نووس

(۷) پینخراوی کاری خیر یا په‌رموومکردن له گه‌رکی هه‌رتوکاندا

(۸) ناوچه‌یه‌که که قشعی تابیهتی خؤی نه‌بی (۹) (pl.) خاچ په‌رستی بلاوکردنه‌وه (۱۰) شرکی سوپایی (به‌تابیهتی بوجباران کردن): (He flew many ~s in the war.)

adj. تابیهتی به کلینسه کۆنه‌کانی ده‌سته‌ی خاچ په‌رستانی شیسپانی له خوارووی پوژواوی نه‌میرکاندا

v.t. (۱) په‌یام پیا ناردن؛ ناردن به شرک؛ شرک پندا پاسپاردن (۲) ناردن بؤ بلاوکردنه‌وه‌ی تاین

missionary (mish'an-er'i), *adj.* تابیهتی به پیاوکردنه‌وه‌ی تاین؛ تابیهتی به تاینی خاچ په‌رستی بلاوکردنه‌وه‌کان و باره‌گاکانیا

n. تاین بلاوکردنه‌وه له دهرمندی وولات؛ په‌یامبری کلینسه بؤ تاین بلاوکردنه‌وه له دهرمندی

missioner (mish'an-ēr), *n.* = missionary.

missis, missus (mis'əz), *n.* (۱) [Colloq. or Dial.] ژن؛ خیزان: (The ~ does all the shopping.)

(۲) کعبیاوتو؛ ژنی حال

missive (mis'iv), *n.* نامه؛ په‌یام

adj. [Archaic or Rare] نویندراي (نامه)

misspell (mis-spel'), *v.t. & v.i.* به هه‌له خویندندنه‌وه

misspelling (mis-spel'ing), *n.* هه‌له‌ی خویندندا

misspend (mis-spend'), *v.t.* به‌غیرووان؛ پارو به‌بادان

misstate

misstate (mis-stāt'), v.t. به ههله دهربرین: به ههله ووتن: شیواندن: (He ~d the facts.; I ~d myself.)

misstatement (mis-stāt'mənt), n. شتی درو یا ههله: ووته یا راستی-هکی به دهمسه-نقصت شیواندن.

misstep (mis-step'), n. (1) ههنگوی ههله: بین ههنگوتن. (2) ههله (دروخت): ههلمهکه که بیته هزی تریق برونه.

missus (mis'ʊz), n. [Colloq. or Dial.], = missis. خان (نازنازه بۆ کچی بچوک).

missy (mis'i), n. [Colloq.]. (1) ههله (نازنازه بۆ کچی بچوک). (2) لیلی بیرچاگر: لیلی بیرچا: (She smiled in a ~ of tears.)

mist (mist), n. (1) تهمومز: تهمی تهنک: ههلمو-هالو. (2) لیلی ستهک: لیلی تیگهیشتن.

v.t. & v.i. (1) تهمومزای بوون. (2) لیلل کردن: سرچاوغرتن: بهرگرتن (بینن، تیگهیشتن): بهرچاوغرتن.

mistakable (mis-tāk'ə-b'l), adj. به ههله وهردهگرین: بۆی ههله به ههله وهریگرین یا لیک بدریتهمه.

mistake (mis-tāk'), v.t. (1) به ههله تیگهیشتن: به ههله لیکدانهمه: خراب تیگهیشتن: (You ~ his real motives.)

(2) کهمسک به کهمسکی تر دانان یا زانینا شتیک به شتیکی تر دانان: نهماسینهوه: (I mistook him for his brother.)

v.i. ههله کردن: بههلمه-داچوون. n. ههله: چهرتی

and no mistake, [Colloq.], بین کومان. by mistake, (I took your umbrella by mistake.) به ههله:

mistaken (mis-tak'n), adj. (1) بههلمه-داچوو: به ههله تیگهیشتنو. (2) ههله: چهرت.

mister (mis'tēr), n. [M-], نازناوی ریژه بۆ پیاو وک "کاک": لهپیش ناوی پیاو-کهمه دانهمین له دیوانو نویسنده به کورتی و هم جوره: "Mr.": بهرین: نهفندی:

(Mr. Jones; Mr. Secretary; Mr. Minister)

(2) نازناوی باگ کردنه بۆ ههمنی پلهی سوپای نهمریکی. (3) [Colloq.], کاکه، خانه. بۆ باگ کردنی کهمسکه ناهمگی نهمزانی: (What time is it, ~?)

(4) حیزد. n. همموکانه: پروه-کینکی لاکوتی ههمیشه سمره.

mistook (mis-took'), past tense and obsolete p.p. of mistake.

mistranslate (mis'trans-lāt', mis-tranz'lāt), v.t. به ههله وهرگرتن (زمان).

-mistranslation (n.). به خرابی لهگهډ جوولانهمه.

mistreat (mis-trēāt'), v.t. -mistreatment (n.). (1) کهمینترو: کهمورمژنی مال: ژنی حال (the ~ of a household)

(2) خاومن گیاندار یا ههمن. (3) خانم: ژنی دهمسه-لاتار (the ~ of his heart)

(4) [M-], شتیکی دهمسه-لاتی به من دانراو: خانم (همجان) (England was M- of the sea.)

(5) ژنیکی لیهاتوو له معیادانیکدا: (a ~ of cooking)

(6) دهمست: هارجن. (7) [British], ژنه ماموستا.

(8) [Archaic], دلهارا: یار. (9) [M-], نازناوی ریژه بۆ ناهرمه. (نهمستا "Miss", "Mrs.", یا "Ms." ههمکاره-همینرین)

mistrial (mis-tri'əl), n. داهپرسی یوچ: داهاکاری یوچ: کراوه

mitral valve

بههزی ههلمهکه له چوینتی داهپرسینهکهدا یا ریک نهگموتنی سویندخوهمکان نهمسر بهپارنک.

mistrust (mis-trust'), n. بووا بین نهمبون: کومان: بین باوهری. بووا بین نهگرتن (مروقه، شت، ریمان): بووا بین نهمبون: v.t. & v.i.

دل ئی پیس بوون: کومان ئی بوون. بین بووا دل پیس: بهگومان.

mistrustful (mis-trust'fəl), adj. (1) تهمومزای: تهموای: له تهمومز چوو. (2) به تهمومز داپوشراو. (3) لیلل: ناپوون: نادیار.

-mistiness (n.). به ههله تیگهیشتن: v.t. misunderstand (mis'un-dēr-stand'), v.t. خراب تیگهیشتن: به ههله لیکدانهمه: به ههله وهرگرتن.

misunderstanding (mis'un-dēr-stand'ing), n. به ههله تیگهیشتن: به ههله وهرگرتن. (2) ناکوکی: گهمگرفت: دهمه-قاتن: ناخوشتی.

misunderstood (mis'un-dēr-stood'), adj. (1) به ههله وهرگرتو: به ههله لیکدراوه. (2) گوډ بین نهمراو: بایهخ بین نهمراو: پیلل ئی نهمراو: (a ~ child)

misusage (mis-ūs'ij, mis-üz'ij), n. (1) به ههله بهکارهینان: ووشه. (2) به خرابی یا توندوتیژی لهگهډ جوولانهمه.

misuse (mis-üz'), v.t. (1) به ههله بهکارهینان (ووشه). (2) به خرابی، ناشرینی، یا توندوتیژی لهگهډ جوولانهمه.

(1) به ههله بهکارهینان (ووشه). (2) [Obs. or Rare], به خرابی یا توندوتیژی لهگهډ جوولانهمه.

misvalue (mis-val'ü), v.t. به ههله نهمسنگانن: بهتمولوی بایهخ بین نهمدان.

misventure (mis-ven'chēr), n. = misadventure. به ووشه ههله دهربرین:

misword (mis-würd'), v.t. به ههله دهرستن.

mite (mit), n. موزانه: چانه-هریکی مشهخوری زور بچوکه.

mite (mit), n. (1) بریکی زور کهم پاره. (ب) پاره-هکی زور بین خرخه له شینگلهمه: فلس. (2) زیندمه-ریک یا شتیکی زور بچوکه

miter, mitre (mī'tēr), n. (1) کلای پازاوهی پایا و سهرهک قهشه: تاجی پایا و سهرهک قهشه. (2) کلای کونی سهرهک مالووم.

(ب) سهریچی ژانهمی یوتانی کون. (3) پله-وپایهی سهرهک قهشه. (4) کلای لوللهی زویا و دووکه-نکیش.

v.t. کردن به سهرهک قهشه: تاجی سهرهک قهشه کردنه سهر.

miter, mitre (mī'tēr), n. (1) جنی لیکدانی دوو تهخته-دار به گوشه (5 پله) بۆ پیکهانی گوشه (90 پله).

(همره-ها " miter joint ") (2) ههمریکه له پووی نهم دوو پارچه تهخته-یه.

miter box, نامیریکه بۆ یارمه-تیدان له برینی تهخته-دار بۆ لیکدانیان: گوشهی راست نرووستکرتن.

mithridate (mith'ra-dāt'), n. دهمرمانی درزی زهمر.

mitigable (mit'i-gə-b'l), adj. کهم دهمگرتنهمه (ووشه) داهاتوو (بیینه).

mitigate (mit'ig-gāt'), v.t. کهمگرتنهمه (توورهمی، نازار، سزا، خهم، توندوتیژی، زیان، گهمرا، سهرما): نهم کردن (همجان): خاومگرتنهمه: (to ~ someone's anger, pain, loss, aggressiveness, etc.)

-mitigation (n.); mitigative; mitigatory (adj.); mitigator (n.).

mitosis (mi-tō'sis, mī-tō'sis), n. کهرت کهرت بوون: دابه-شیوونی ناپاستهموخ (له خانهمی لهشی گیانداره بالاکاندا): دابه-شیوونی دهمزولهمی.

-mitotic (adj.); mitotically (adv.). (1) هی کلای پازاوهی سهرهک قهشه. (2) هی زمانهی دل: زمانهی کلایهمی دل (تویکاری).

mitral (mī'tral), adj. mitral valve, زمانهی دل: زمانهی کلایهمی دل (تویکاری).

mitre (mī'tēr), *n.* & *v.t.* = miter.
mitt (mit), *n.* (۱) دستکشینکی ژانامیه باسکو دستو نمختیک له (۲) پهنهکار دادپویشی (۳) mittens (۴) دست. (۵) دستکش یاریگری بیسیول. (۶) دستکشینکی بۆکسیان.
mitten (mit'ən), *n.* (۱) دستکشینکی شونئی پهنهگهره یه جیایه (۲) دستکشینکی ژانامیه باسکو دستو چوار پهسکه ی تریش پیکره (۳) دستکشینکی ژانامیه باسکو دستو نهختک له پهسکه کار دادپویشی. (۴) دستکشینکی بۆکسیان.
mittimus (mī'ti-məs), *n.* (۱) فرماسی خستنه بندیخانوه (۲) دهرکردن له کار. (۳) دهرکردن له کار.
mitzvah (mits'vā, mits'vō), *n.* (۱) فرماتی نیجیل یا مالوم. (۲) جیبه چیکردنی نه فرمانه.
mix (miks), *v.t.* (۱) تیکه لاکردن: تیکه ل کردن. (۲) لرووستکردن له پری تیکه لاکردنوه. (۳) تنکه لاکردن: په کخستن:
 (They ~ed the boys and the girls in our school.)
 (۴) حوروت پنگرتنی دوو توخم (کیانه وهرناسی، پوره کناسی): لیکنای دوو توخم.
v.i. (۱) تیکه لاکردن: تیکه ل بوون. (۲) له گزله خنکدا باش ههل کردن یا گونجان.
n. (۱) تیکه لاکردن: تیکه ل بوون. (۲) شینوای: سر ئی شینوای: پشینوی. (۳) نارینه: چوند شتیکی تیکه لاکرکوا. (۴) خوارندوه یه کی گاراوی یه (وهک سؤدا) له گهل خوارندوه یه کی گهلایدا تیکه ل دهری
mix up, (۱) به تهروی تیکه ل کردن: باش تیکه لاکردن. (۲) (۱) سر ئی شینوای: سر ئی تیگدان: شینوای: شینوایندن. (ب) (With ~) به په کیکی تر زانین: نماناسینهوه: به په کیکی تر دانان. (۳) تووش کردن: تیکه لاکردن
mixed (mikst), *adj.* (۱) تنکه لاکردن: ناویته. (۲) همه جهرشا: جوره ها: تیکه لاکردن. (emotions ~) (۳) هه نیروما: هه ئو پیاو یا کوپو کچ: (a ~ class; ~ company) (۴) شینوای: سر ئی شینوای: سر ئی تیگچوو.
mixed marriage, ژهنبار و شوور کردن له نینوان خنکی ناین یا په گمز حیوازاندا
mixed metaphor, دوو ورتی مه جازی نه گونجاو یا زیاتر:
 (The storm of protest was nipped in the bud.)
mixed number, ژماره ی نانهواو: ژماره ی کهرتی.
mixer (mik'sēr), *n.* (۱) کسبک وه چوئیتی گونجانی له گهل خنکدا: (He is a good ~ . ; She is a bad ~ .) (۲) تیکه لاکره: نامیزی خوارنده منی تیکه لاکردن یا شله قادن (چینشت لیمان). (۳) [Slang] ناهنگی بهیه کترناسی خنک.
mixt (mikst), *alternative past tense and p.p. of mix.*
mixture (miks'chēr), *n.* (۱) تنکه لاکردن: تیکه لاکردن. (۲) شنی تیکه لاکردن: هه رهمه: هه سرهنگ. (۳) نارینه (کیما).
mix-up (miks'up'), *n.* (۱) شینوای: سر ئی شینوای: نانژی. (There was a ~ about who was to meet the train.) (۲) [Colloq.] شها: بهیه کداندان: بهیه کداهان: به گزله کدچوو.
mizzen, mizen (miz'ən), *n.* (۱) بابواسی سر ته رهری پشتهوه ی کشتی: mizzenmast (۲) کشتی.
adj. تابیهتی به ته رهری پشتهوه ی کشتی.
mizzenmast, mizenmast (miz'ən-məst, miz'ən-məst), *n.* ته رهری پشتهوه ی کشتی.
mizzle (miz'l), *v.t. & v.i.* ته پوند کردن: نهرمه باران بارین.
n. [Obs. or Dial.] = drizzle.
mnemonic (ni-mon'ik), *adj.* (۱) یارمه نیدهوه ی یادیا بۆ له بیربوون

باشه. (۲) تابیهتی به یاد یا بیر تیزکردنوه
(۱) زانستی یاد یا بیر تیزکردنوه: mnemonics (ni-mon'iks), *n.pl.* یاد به میزکردن (۲) هوی یاد یا بیر تیزکردنوه: هوی بیر به میزکردن.
moa (mō'ə), *n.* جزیره بالنده یه کی گهره ی نه فری قوتیکه وتوی
moan (mōn), *n.* (۱) [Rare] نووزنه نووز: نووزنه: سکادا. (۲) ناله: ناله نان: ترکه: نکند.
 (the ~ of the wind) (۳) دهنگینکی له ناله چوو (وهک لوورملووری یا):
v.i. (۱) نالاندن: ترکاندن: نکند هاتن. (۲) نووزنه نووزکردن: سکادا کردن: کپووزانه وه: شین کردن.
v.t. (۱) بۆ نالاندن: ناهوانل کردن. (۲) شین بۆ کردن: بۆ کپووزانه وه: سکادایکردن: (He ~ed his fate.)
moat (mōt), *n.* خه نه قیقی یان و قوولی پر له ناره به دوری قه لایه کدا (بۆ پاراستن له هیرشی دروژمن).
v.t. دورهدان به خه نه قیقی یان و قوولی پر له ناره
mob (mob), *n.* (۱) جه مارهریکی سرکیشی لاساری گیزه شینوای: کۆمه لیک خنکی ناشوویکی (۲) جه مارو: خنک. (۳) پورته و پورته: بزه پیاوان: هرچی وهرچی. (۴) [Slang] دستیمکی تاونکار: قاضیکی پیاوخراب یا پیاوگور.
v.t. (۱) به کۆمهل دورهدان و په لاماردان. (۲) به کۆمهل دورهدان و پال پیوه تان و هملوی بینن یا ئی تیزک بوونه وه دان (وهک جه مارهریک بۆ په کیکی بهاواندگ):
 (The audience ~ed the movie star.)
mobbish (mob'ish), *adj.* وهک جه مارهریکی سرکیشی لاسار.
mobile (mō'b'l), *adj.* (۱) جوولای: بۆک: ده جوولینتری: ده گوزینتیره. (۲) زور زور له باریکه وه بۆ باریکی تر ده گوزی. (۳) همه میشه له جه جوولندایه: تیکه لاکردن له نینوان په گزو و چین و ناوچه کاندیا زوره: (a ~ society) (۴) په وان (شله): بۆک: (a ~ fluid) (۵) گپۆک (سویا): به ناسانی ده کورینه جه جوولای: بۆک:
 (a ~ unit of the army)
n. په یکه ی بۆک
mobile home, خانووی بۆک: خانوویه که ده توانی بگوزینتیره یا بچوولینتری.
mobility (mō-bil'ə-ti), *n.* ناسانی گواستندوه یا جوولاندن: ناسانی هاتوچ: جه جوولای: بۆوان
mobilization (mō'b'l-i-zā'shən), *n.* (۱) په شیکر کردن: له شکر کردن: (۲) ناماده کردن بۆ نه کیکی گونگ: ناماده بوون بۆ کاریکی قورس و گونگ.
 (۱) (۱) بۆک کردن: والینکردن که بیروئ یا بچوولینتری: (ب) بزواندن: خستنه جه جوولای: جوولاندن. (۲) په شیکر کردن: له شکر کردن: ناماده کردن بۆ جهنگ: (to ~ the army) (۳) ناماده کردن بۆ کاریکی زور گونگ:
 (We have to ~ all our resources to fight this disease.)
mobocracy (mob-ok'rə-si), *n.* فرمانه وایی پورته و پورته: جوکمرانی بۆره پیاوانی سرکیشی لاسار.
-mobeocrat (*n.*); **mobeocratic** (*adj.*)
mobster (mob'stēr), *n.* [Slang] له ندهامی دستهی تاونکار یا پیاوخراب: تاونکار.
moccasin (mok'ə-s'n), *n.* (۱) نه علی چهره: نه علی (۲) جزیره ماریکی ژهرلوییه.
Mocha (mō'kə), *n.* (۱) جزیره قاومیکه وولاتی "یهمن" (۲) [Colloq.] [m-] قاوه: هه موو جزیره قاوه یهک. (۳) [m-] جزیره چهرمیکه نهرمه بۆ دستکشین. (۴) گانته پیکردن: پین پیکه نین: لاقرتی پیکردن.
mock (mek), *v.t.*

man, etc.)

- (۲) نه زۆرو نه كهم! ناوهندي: (~ prices).
- (۳) قېتته! نه كهمو نه سارد: (~ climate).
- (۴) مام ناوهندي! نه باش و نه خراب: (~ a man of - skills).
- n. كەسنىكى ميانرەو (لەپووي پامبارى و ئايىنى مەو).
- v.l. (۱) چلوگرتن! مەين كوردنەو (پەروپا)! خاوكردنەو! لە توندوتىزى كەمكردنەو: (He has ~d his political views).
- (۲) گۆپان كۆي: (Who will ~ this meeting?).
- v.l. (۱) مەين پوونەو! خاوپوونەو! لە توندوتىزى كەم پوونەو.
- (۲) كۆپ گۆپان

moderately (mod'ēr-it-li), adv. مەندازە! نەختىكە! تا پادەيك.

moderation (mod'ə-rā'shən), n. (۱) چلوگەي! مەين كوردنەو. (۲) مام ناوهنديتى! نه زۆرو نه كهم! مەندازەيى (۳) ئىوانرۆيى! مەينى! لەسەر خۆيى! ناتوندوتىزى (لەپووي پامبارى و ئايىنى مەو).

in moderation, مەندازە! نه زۆرو نه كهم! بە شىو مەيكي مام ناوهندي.

moderator (mod'ə-rā'tēr), n. كۆرگەي.

modern (mod'ēr), adj. (۱) تازە نوئ.

(۲) تازەباو! نوئ باو! تازە داهاوو. (۳) [-M], تايبەتى بە زمان يا شىو مەي زمانى ئىنسا بەكار مەينراو نەك مەي كۆن.

n. (۱) كەسنىكى نەم چەرخە. (۲) كەسنىكى يەروباو مە تازەباو! ئىوانرۆيى.

-modernly (adv.); modernity (n.).

Modern English, زمانى ئىنگلىزى نوئ (لە سەرەتاي سەدى شائزە مەمەرە تا مەمۆق)

modernism (mod'ēr-iz'm), n. (۱) (۱) تازەباو (بەكار مەينانى ووشە، يەروپا)! تازەباو مەيستى. (ب) ووشەيك، نەرتىك، يا يەروپايەكى تازەباو. (۲) [-M], تازەباو كوردنەو! خاچ مەيستى بەگۆرەيى زانست (كە بە كەر دا مەيستى). (۳) مەمەر كارى تازەباو

-modernist (n.); modernistic (adj.).

modernization (mod'ēr-i-zā'shən), n. تازەكردنەو!

تازەكارى! تازەباو كارى! تازەباو كوردنەو.

modernize (mod'ēr-iz'), v.l. & v.t. تازەكردنەو (بۇ گۆنجاندىن لەگەل چەرخى تازەدا)! تازەباو كوردن

modest (mod'ist), adj. (۱) مەن فېزا مەن مەو! خاكي سادە. (۲) شەرم! بەحميا و بەشەرم! بە حميا: (~ behavior).
- (۳) (۱) ئىوانرۆ! مەندازە: (~ a request).
- (ب) كەم! نه زۆرو نه كەم: (~ a salary; ~ wages).
- (۴) سادە! ساكارا! مام ناوهندي! نه باش و نه خراب: (~ a home).

modesty (mod'is-ti), n. (۱) مەن فېزى! مەن مەو! سادەيى! خاكيكى! خۆ مەنە كەيشان. (۲) ئىوانرۆيى! مەندازەيى! نه كەم و نه زۆرى (۳) پەردەي شەرم! حميا! شەرم! حميا و شەرم.

modicum (mod'ikəm), n. نەختىكە! ئۆزىك.

modifiable (mod'ə-fī'ə-b'l), adj. دەتوانى بگۆرئ.

modification (mod'ə-fī-kā'shən), n. (۱) گۆرئ! گۆرئىكى كەم: (۲) نەچاسى گۆرئىكى كەمى مەو. (۳) نەختىكە كەمكردنەو! كەمكردنەو! مەنە خوار مەو. (۴) مانا! گۆرئ يا پوونكردنەو! مەك ئاوه ئتارو ئاوه ئكردار! ووشەي دواي نەمەي ژمارە سزى مەو مەم ووشەي دواي نەمە مەينە.

modifier (mod'ə-fī'ēr), n. ووشە يا مەستە ووشەي مانا گۆر يا پوونكردنەو: (~s. Adjectives and adverbs are).

modify (mod'ə-fī'), v.l. (۱) گۆرئ! نەختىكە گۆرئ! سازكردن: (to ~ one's behavior, views, a contract, etc.)

(۲) نەختىكە كەمكردنەو! كەمكردنەو. (۳) گۆرئ يا پوونكردنەو! مانا ي رەستەيك (مە زمان): ("Large" -ies "house" in "a large house".)

(۲) دەمە لاسكى كوردن! لاسايى كوردنەو (بۇ گالته پىنگردن).

(۳) بە مەندابردن! مەلفرواندن! تەفرەدان بەر مەلستى كوردن! بەزاندن.

v.l. (~ at), مەن پىنگەن! گالته پىنگردن! لاقرتنى كوردن.

n. (۱) لاقرتن! گالته پىنگردن (۲) كەسنىكى لاقرتن! مەلگ: شىنكى گالته پىنگردن. (۳) ساختا! دۆزە! لاسايى.

adj. مەندازە! مە لاسايى نەك راستە قەينە (~ a trial).

mockery (mok'ēr-i), n. (۱) گالته پىنگردن! لاقرتنى پىنگردن! گالتهكارى! لاقرتنى. (۲) كەسنىك يا شىنكى گالته پىنگردن! كەسنىك يا شىنكى كە شايستەي لاقرتنى پىنگردن مەن. (۳) لاسايى (بۇ گالته پىنگردن)! دەمە لاسكى.

(۴) مەوئى مەن نەساج! تەقەلای مەن سوود! مەن سوودى.

mockingbird (mok'ing-bürd'), n. يالغەدى لاسايىكە مەو.

يالغە مەيكي بچووكە لاسايى خويئندى يالغەدى تەردەك مەو.

mock orange, پەرتەقانه دۆزە. -ارو! دەو مەنكى گۆل و بەرەكى لە مەي دار پەرتەقال دەچن

mock-up (mok'up'), n. نمونە مەكە بە نەندازەي سروسختى يا راستە قەينەيى. بۇ نىكۆر نەو مە تاقىكردنەو.

modal (mō'dl), adj. (۱) تايبەتى بە بارى كوردن (مە زمان) (~ a verb)

(۲) مەرجى (مە مەيى).

(۳) شىو مەي! شىو مەي! چۆنئىتى! مە شىو مەك ناو مە پۆك (۴) نمونەيى (مە مەيى).

modal auxiliary, كوردارىكى ياريدە مە مەكەل كوردارى تەدا بەكار مە مەيى. و بارى نەو كوردارە مەيشان دەدا. (مەك: can, may, might, must, would, etc.)

modality (mō-dal'ə-ti), n. مەرجىتى (مە مەيى).

mode (mōd), n. (۱) شىو مەي كوردى كارىك! چۆنئىتى! شىو مەي! چۆر. (۲) مۇدە! شىو مەي! بارى كوردن (مە زمان) (۳) شىو مەي شتىك نەك ناو مە پۆك مەي (۴) ژمارەي نمونەيى! مە مەيى! (مە مەيى).

model (mod'l), n. (۱) وئە! وئەي دەقارەق. (ب) سەر مەشق. (ج) قالب! مە مەيى! نەختە.

(۲) نمونەيى ماشى! نمونە (~ a of good behavior)

(۳) مۆدەل (~ last year's ~ of automobile)

(۴) مۆدەل! كەسنىكە پۆز ئىدەدا! بۇ وئە مەي يا نىگار كەيش بۇ وئە مە مەيى! مە مەيى!

(ب) نوواندە مەي! مە مەيى! تازە لە مەيشانگادا! مە تايبەتى مە مەيى!

adj. نمونە! نمونەيى! وئە

v.l. (۱) (۱) قالب يا وئەي نمونەيى! مە مەيى! مە مەيى! (ب) لەسەر قالبىك يا نمونە مەي! مە مەيى! مە مەيى! (۲) كوردن بە مە مەيى! بۇ خە! لەسەر مەي! وئە مەيى! يا مە مەيى! كەسنىك پۆشەن: (He ~ed his behavior on that of his father.)

(۲) چلو مە مەيى! مۇدە! مە مەيى! مە مەيى! نوواندىن لە مەيشانگادا

v.l. (۱) وئەي! نمونەيى! مە مەيى! مە مەيى! مە مەيى! مە مەيى! (۲) (۱) پۆز ئىدەدا! بۇ وئە مەي يا نىگار كەيش بۇ وئە مە مەيى! (ب) چلو مە مەيى! مۇدە! مە مەيى! مە مەيى! نوواندىن لە مەيشانگادا

-modeler; modeller (n.).

modeling, modelling (mod'l-ing, mod'l'ing), n. قالب (۱) سروسختكردن! نمونەيى! مەك قالب! مە مەيى! مە مەيى!

(۲) شىو مەي! مە تايبەتى مە مەيى! مە مەيى! مە مەيى! مە مەيى! (۳) (۱) پۆز ئىدەدا! بۇ وئە مەي يا نىگار كەيش

(ب) چلو مە مەيى! مۇدە! مە مەيى! مە مەيى! نوواندىن لە مەيشانگادا.

moderate (mod'ēr-it), adj. (۱) ناوهندي! مەندازە! ناتوندوتىزى!

ئىوانرۆو! (~ demands, views, opinions, etc.; a ~ organization.

modish

modish (mōd'ish), adj. مۇدە: بەينى مۇدە تازەبە مۇدەپەرست؛ تازەماوا: تازەبوخوازا: مۇدە تازە پەرست

modiste (mō-dēs'tē), n. بەرگىروى مۇدەي ژانانە؛ فۇرشىيارو نەخشەكېشى بەرگى تازەباوى ژانانە.

modulate (moj'oo-lāt'), v.t. (۱) رىكويىك كوردن: رىكخستن؛ (۲) گونجاندىن: بەرزو نزم كوردنەدى دەنگ.

(۳) گۇراسى ورتن: خويندەنەدە وەك بە گۇراسى: خويندەن (سرود).

(۴) گۇزىسى ناوازي مۇسىقا.

(۵) گۇزىسى مەوداى نەرى شەپۇلى رادىيو

v.t. (۱) گۇزىسى ناوازي مۇسىقا (۲) گۇزىسى مەوداى نەرى شەپۇلى رادىيو.

modulation (moj'oo-lā'shan), n. (۱) مەرزوئىسى دەنگ (۲) گۇزىسى ناوازي مۇسىقا (۳) گۇزىسى مەوداى شەپۇلى رادىيو.

(۴) نەمانى مېزى سەر ووشە كورت بوونەدى: ووشەي " have " لەم نوو رىستەبەد بەراورد بەكە: (I've gone.; I have friends.)

modulator (moj'oo-lā'tēr), n. (۱) رىكويىككەر: گونچىنەر (۲) نامىزى گۇزىسى نەرى مەوداى شەپۇلى رادىيو.

(۳) ھەستەدەمارنىكى تۇزى چاۋە (۴) حوزە پىئوانەيىكە: بۇ ناۋى

module (moj'ool. moj'ul), n. پۇيۇبا: (۲) پىئوانەيىكە دەكرى بە نەندازە بۇ لىكداشەرى ھەموو نەندازەيىكى خانۇبەك (۳) نامىزىكى نەكەتۇزىيە كە بەشنىكە لە نامىزىكى گەورەتەر. (۴) بەشنىكە لە كەشتى ھەوايى.

-modular (adj.). (۱) نەندازە: نەموئە.

modulus (moj'oo-lās), n. (۲) ژمارەي بەسەردا دابەشكراۋ (۳) مەودا

modus operandi, [L.]. شىۋەي كاركردن: شىۋەي كار جىئەجىكردن: شىۋەي رەفتارنوۋاندن: شىۋەي كاروبار بەرىۋەبەردن.

modus vivendi, [L.]. (۱) شىۋەي ژيان: چۆنلىكى ژيان. (۲) رىكەرتىنىكى سەردەسى

mofette, moffette (mō-fet'), n. (۱) كوئىنكە دوۋە ئۆكسىدى (۲) كارمۇن و گازى شى لەژىر زەمىيەۋە ئى نىتە دەرمە (دەۋى تاگرىژىن).

(۳) نەر گازانەي لە كوئىنكى ۋەھاۋە لەژىر زەمىيەۋە دىنە دەرمە.

Mogul (mō'gul, mō-gul'), n. (۱) مەغۇل: مەغۇلى (۲) كەسنىكى گەورە بەدەسەلات: كەسنىكى گونگ.

(۳) م- | مەكىنەيىكى ھەلمە بۇ راكېشاشى شەمەندەفەرى قورس.

mohair (mō'hār'), n. (۱) مەرەز: كارەموو: (۲) قوماشى مەرەز. (۳) جىنومەرگى مەرەز

Mohammedan (mō-ham'ā-dan), adj. تايەتتى بە ئىسلام: (مەرۋەھا " Muhammadan ") تايەتتى بە پىنقەمىر. (مەرۋەھا " Muhammadan ") مۇسولمانار: مۇسولماننىك.

Mohammedanism (mō-ham'ā-dan-iz'm), n. ئىسلام: تايىتى ئىسلام: مەرۋەھا " Muhammadan " تايىتى ئىسلام: مەرۋەھا " Muhammadan " مۇسولمانار: مۇسولماننىك.

Mohawk (mō'hōk'), n. (۱) خىلنىكى ھىندى سوۋى نەمەرىكايىيە. (۲) نەندامىكى نەم خىلنە. (۳) زمانى نەم خىلنە تايەتتى نەم خىلنە

adj. (۱) نىۋە: نەم (۲) ھەندە بەش: بىر

moiety (moī'ō-ti), n. تارەق رىشتن: نەشى قورس و ناخۇش كوردن.

moil (moil), v.t. (۱) ئېشىر قورس و ناخۇش (۲) پىشپۇي: شىۋاۋى. شىندار: تەر.

moisten (mois'tēn), v.t. & v.i. تەپرەن: نەربوون: شىنداربوون

moisture (mois'chēr), n. شى: شىندار: تەرى.

moke (mōk), n. [Slang]. (۱) قولەرش: مەروۋى سوۋىيەۋە. (۲) كەرا: گۇر: درىز: (۳) كەسنىكى كەرو بىن مىنشك (۴) نەسپىكى پىرى پەككەرتە.

molar (mō'lār), adj. (۱) ھارەر شىتى پىن دەھاپىرى (۲) كاكىلەيسى. كاكىلە: حرىن

molly

molar (mō'lār), adj. ھى پارچەپەك ھەموۋى نەك گەردەكانى (فېزىيا). مۇشار.

molasses (mə-las'iz), n. (۱) قالب: چوارچىۋە (۲) مۇدېل.

mold, mould (mōld), n. (۲) شىنىكى بە قالب درووستكراۋ: شىنىكى لە قالب دروا. (۳) شىۋە (۴) سىرووشتى تايەتتى كەسنىك. (۵) مۇدېل.

v.t. (۱) لەقالبدان: داپشتن: بە قالب درووستكردن. (۲) درووستكردن يا رىكويىك كوردن لەسەر شىۋەيىكى تايەتتى: گەۋلەكردن (to ~ a person's character)

mold, mould (mōld), n. كەپوۋ

v.t. كەپوۋ ھەلپىنغان. (۱) خاك (بەتايەتتى ھى فەشەل و پىر لە پوۋەكى گەنىۋو بۇ كشتوكال كوردن باش). (۲) [Poetic]. (۳) زەمىن: خاك. (ب) كلى گۇر: (۴) [Obs.]. (۵) گل (كە بەپىنى نائىن مۇزىقى ئى درووست بوۋە): خاك.

molder (mōl'dēr), v.t. پىزىن: پوۋان.

v.t. پىزانن: پوۋاندن.

molding, moulding (mōl'dīng), n. (۱) لەسەر قالب دەرھىنان: بە قالب درووستكردن: قالبكارى: داپشتن.

(۲) شىنىكى لەسەر قالب درووستكراۋ. (۳) نەقىشى پارىنەرمەۋە (خانۇوسازى (۴) نەختەدارنىكى بارىكە لە پىنى دىوارو قەرغى بىنچىچ و شوئى تى خانۇ دەمرى بۇ جوانى و قايىمى و شت داپۇشچىن.

moldy, mouldy (mōl'dī), adj. كەپوۋلۇ: كەپوۋ ھەلپىنغان: بۇن كروۋا: بۇن كۇنى ئى دى: بۇكەن.

-moldiness (n.). خال.

mole (mōl), n. مەشكەكۇرە: جىرھەكۇرە.

mole (mōl), n. (۱) بەرىمەستى كەنار دەريا (بۇ پاراستى بەندىم).

(۲) بەندەرى پارىزاۋ لە شەپۇلى دەريا بە بەرىمەستىكى ۋەھا كىشى گەردى بە گرام (كىمىيا).

mole, mol (mōl), n. تۇپەلە گۇشى زىادەي نەر مندالان: ناۋسارى نەر مندالان (لە نەخۇشى و باش گەورە نەپووشى ناۋلەمەرە درووست دەپن)

molecular (mə-lek'yoo-lēr), adj. گەردەلەيى: گەردى.

molecule (mol'ə-kūl'), n. (۱) گەردەلە: گەردە. (۲) تۇزا نەخت: نەختال: تۇسقال.

molehill (mōl'hīl'), n. تەپۇلكەيىكى بىجۇلەي خۇلە مەشكەكۇرە يا گۇرەلمەكەنە لەژىر زەمىيەۋە دەرىدەدات.

make a mountain out of a molehill, شتى بىچوك ئۇزۇل كوردن: گىروگىرتى بىچوكو ۋە بىچوپوچۇل زل كوردن: شت گەورەكردن.

molest (mə-lest'), v.t. دەست ھىنانە (بەبەبەستى جورت بوون): دەستدۇزى كوردن سەر مۇزۇ: پەستكردن: دەست تىۋەدان و تازاردان: (to ~ a child, girl, woman, etc.)

-molestation (n.); molester (n.). (۱) دۇستى تاۋانكارنىك يا دۇنك. (۲) شافەرەتنىكى سوۋك: قەجەبە.

mollah (mol'ə), n. = mullah. (۱) دىلنەۋايى كوردن: دل نەرم كوردن: دل ھىنانەۋە جىنى خۇ. (۲) ھىمن كوردنەۋە: ساردكردنەۋە: خاۋكردنەۋە: دامرگاندەۋە (توپرەيى): (to ~ a person's anger)

-mollification (n.); mollifier (n.). ھى گىئاندارە

mollusc, mollusc (mol'əsk), n. نەرمە قاۋغدارەكان: گىئاندارى نەرمى قاۋغدار يا قاقلىمدارى ناۋى (ۋەك گونكەماسى و شەپقانۇكە ... ھند).

molly (mol'i), n. ماسىيەكى رەنگاۋرەنگە بۇ جوانى پەرۋەرە دەكرى.

mollycoddle

mollycoddle (mɒl'ɪ-kɒd'ɪ), *n.* پیاویک یا کورنکی به نازی
سمرژانەنی سورەلە

v.t. نازکیشان

Molotov cocktail, [Slang]. نارنجۆکیکە بریتییە لە شووشەییەکی
پڕ لە بەنزین یا شەلە ناگەرگری تر

molt (mɔlt), *v.i.* کاژ فریدان: نوێژ فریدان؛ پەری کۆن فریدان و هی
تازە دەگرێن

n. (1) کاژ فریدان: بەری کۆن فریدان
(2) کاژ یا پەری فریدارو

molten (mɔl'tɪn), *archaic past participle of melt.*

adj. (1) توواوە: تووینراوە (2) تووینراوە و لە قالددا داڕێژرا.

mom (mɒm), *n.* [Colloq.]. = mother.

moment (mɒ'mənt), *n.* (1) ماوەیەکی کورت: ماوەیەکی زۆر کەم:
هەناسە. (He'll join you in a ~ .)

(2) کاتیکی تاییەتی (at that ~)
(3) کاتیکی گرگ.

(4) گرنگی: بابخ (business of great ~)
(5) زەبری هیز: مەکیەناسی.

the moment, (I'm busy at the moment.) ئێستا: لەم کاتدا

the moment that, هەر کە: یەکسەر کە

momentarily (mɒ'mən'ter'i-ə-li), *adv.* (1) بۆ هەناسەیان:
بۆ ماوەیەکی زۆر کەم (The phone was ~ out of order.)

(2) پاش مەختەک: بەم ژوانە: هەر ئێستا (We will start ~ .)

(3) هەموو هەناسەیان: لە چرکەیکەوه بۆ چرکەیکە تر.

momentary (mɒ'mən'ter'i), *adj.* (1) سەردەمی: کاتر: کورت
(2) هەموو هەناسەیان: بۆ دەدات

-momentariness (*n.*)

momently (mɒ'mənt-li), *adv.* (1) هەموو هەناسەیان:
لە چرکەیکەوه بۆ چرکەیکە تر (2) یەکسەر

(3) بۆ هەناسەیان: بۆ چرکەیکە

momentous (mɒ'men'tʃəs), *adj.* (a ~ decision) زۆر گرنگ:

-momentousness (*n.*)

momentum (mɒ'men'təm), *n.* گوز: تەووز: تاو: میژ: تین:
(Falling objects gain ~ . ;
پال پیۆمانسکی بەتین

The revolutionary movement is gathering ~ .

Momus (mɒ'mɒs), *n.* (1) خودای لاقرتی و رەخنە: ئەفسانەیی یونانی:
(2) [-i:] کەسێکی زۆر رەخنەگر: زۆر بە رەخنە

monachal (mɒn'ə-kəl), *adj.* = monastic.

monachism (mɒn'ə-kɪz'm), *n.* = monasticism.

monad (mɒn'ad. mɒ'nad), *n.* (1) یەک: شتێکی یەك پارچە کە
بەش نەکری (2) زیندەوهرینگی یەك شانه: ئەمیبا

(3) گەردیلەبەکی یەك هاوئیزی (کیمییا).

monadelphous (mɒn'ə-del'fəs), *adj.* نێرکەکانی بێکەوهن:
وەك چەپکێک: بۆوهکناسی:

monandrous (mɒn-an'drəs), *adj.* (1) تاک میژدار: یەك میژدار
(2) تاییەتی بە تاک میژداری (3) تاک نێرکدار: یەك نێرکدار

monandry (mɒn-an'dri), *n.* تاک میژداری: یەك میژداری

monarch (mɒn'ɜ:k), *n.* (1) پاشا
(2) جۆرە پەپۆلەبەکی ئەمریکایی قاوەیی سوورکاری قەراغ بال رەشە

-monarchal; monarchial (*adj.*)

monarchic (mɒn-nɑ:'kɪk), *adj.* Also monarchial. پاشایی:
تاییەتی بە شاک

monarchism (mɒn'ɜ:k-ɪz'm), *n.* بیروباوەری پاشایی:
بۆئێمی پاشاناسی: پەرستی: پاشاییەتی خواستن

Mongolism

monarchist (mɒn'ɜ:k-ɪst), *n.* پاشاییەتی پەرست: پاشاپەرست:
پاشاخوان.

-monarchistic (*adj.*)

monarchy (mɒn'ɜ:k-ɪ), *n.* 1. بۆئێمی پاشاییەتی: پاشایی
2. شانشین: وولاتی شانشین.

monastery (mɒn'ə-s-ter-i), *n.* پەرستگای ووشکەسۆفییان:
شینگەیی ووشکەسۆفییان: خەلوەتگای ئایینی: تەکیە (خاچ پەرستی)

monastic (mə-nas'tɪk), *adj.* 1. هی پەرستگای ووشکەسۆفییان.
2. هی ووشکەسۆفی: ووشکەسۆفییانە.

n. ووشکەسۆفی.

-monastic (*adj.*)

monasticism (mə-nas'tə-sɪz'm), *n.* تێانی ووشکەسۆفییتی:
ووشکەسۆفییتی

(1) تاک گەردیلەیی.
(2) تاک هاوتایی (کیمییا).

monatomic (mɒn'ə-tɒm'ɪk), *adj.* نێرۆشەمە.

Monday (mʌn'di), *n.* نەڕووی

monetarily (mɒn'ə-ter'i-ə-li, mʌn'ə-ter'i-ə-li), *adv.* پارەوێ: نەڕووی سکەوێ.

monetary (mɒn'ə-ter-i, mʌn'ə-ter-i), *adj.* (1) هی سکە:
تاییەتی بە سکەیی وولاتیک (2) هی پارە.

money (mun'i), *n.* (1) پارە: دراو. (2) سامان.
(3) براوەیە: لە براوەکانە

(4) دەوڵەتمەند: زەنگین: سەرمایەدار.
پارە پەیداکردن: پارە دەسکوتن

in the money, [Slang]. پارە تێخستن: پارە تێدا خەرج کردن.
گرمو لەسەر کردن.

make money, (1) کەسێی پارە.
(2) [Colloq.]. (pl.) (b) سامان: سەرمایە.

put money into, (ب) کەسێکی پارەدار.

put money on, (1) پارە گۆرەرەوێ (هی)
جۆرەها وولات. (2) مەکیەتی پارە ووردکەرەوێ.

moneybag (mun'i-bag), *n.* (1) دەوڵەتمەند: زەنگین: پارەدار.
(2) هی پارە و پارەداران: تۆقەری پارە و سەرمایەداران.

money-changer (mun'i-ʃɑ:n'jɜ:), *n.* پارە بە قەرزبەر: بە قازانج:
سووخۆز.

moneyed (mun'id), *adj.* (1) کەسێکی پارە کۆکەرەوێ:
کەسێکی پارە (زۆن) پەیداکەر (2) نیشکی بێسوود: پارە پەیداکەر: شتیک با
کاسییەکی پارە پەیداکەر. (This business is a ~ .)

(3) پارە پەیداکردن:
پارە دەسکوتن: قازانج کردن (2) سکەلێدان.

moneylender (mun'i-len'dɜ:), *n.* (1) بێسوود: پارەیی زۆر تێداپە: پارەیی ئی دەست دەکوێ:
(a ~ business)

(2) پارە پەیداکەر: خەریکی پارە پەیداکردن:
هەوالە: هەوالەیی پارە (لە پۆستەخانە دەکوێ).

money-maker (mun'i-māk'ɜ:), *n.* (1) فرۆشیار: فرۆش: (fishmonger)
(2) دەلال: کەسێک کە بازرگانی بە شتێکی ناپەسەندەرە بکات:
کەسێکی بەدخوا: (warmonger, scandalmonger)

money-making (mun'i-māk'ɪŋ), *n.* (1) هاوولاتیبەکی
مەنگۆلیا: کەسێکی مەنگۆلی (2) زمانی مەنگۆلی

Mongol (mɒŋ'gɔ:l, mɒŋ'gɔ:l, mɒŋ'gɔ:l), *n.* (1) تاییەتی
بە مەنگۆلیا و گەنەکی و کلتورەکی (2) مەنگۆلی. (3) زمانی مەنگۆلی

(4) ئووشی " Mongolism " بۆوه (نەم ووشەییە بێینە).

(1) هاوولاتی مەنگۆلیا: کەسێکی مەنگۆلی. (2) زمانی مەنگۆلی.
n. بێنیشکی مەنگۆلی

Mongolian (mɒŋ-gɔ:'li-ən, mɒŋ-gɔ:'li-ən), *adj.* (1) مەنگۆلیا و گەنەکی و کلتورەکی (2) مەنگۆلی. (3) زمانی مەنگۆلی
(4) ئووشی " Mongolism " بۆوه (نەم ووشەییە بێینە).

(1) هاوولاتی مەنگۆلیا: کەسێکی مەنگۆلی. (2) زمانی مەنگۆلی.
n. بێنیشکی مەنگۆلی

Mongolism (mɒŋ'gɔ:l-ɪz'm), *n.* بارینکی زگمادییە بریتییە لە مێشک سووکی و راست و چەپی چاو و نێکیان

Mongoloid (mon'gɔl-oid'), *adj.* له يەكەردە كەللە تەختى
(1) مەنگۆنى
(2) بىن مېشكى مەنگۆنى تووش بوو (وشەى پېشوو بېنە)
mongoose (mon'gʊʊs, mun'gʊʊs), *n.* جۆرە
گياندارىكى گۆشخۆرە تواناي پاكردنى جروج ماري ژەهرامى ... ھتد ھەبە.
mongrel (mun'grɛl, mon'grɛl), *n.* (1) دورەگ (بەتايىمىتى)
سەگ! گياندارى دورەگ. (2) موزۇقى دورەگ! موزۇقى ناپەسەن
(3) شتى دوو توخم! شتى ناپەسەن.
adj. دورەگ! نەپووى سووكى پەمە! ناپەسەن.
monicker, moniker (mon'ɪ-kēr), *n.* [Slang]. ناو! نارناو
monism (mon'iz'm, mō'niz'm), *n.* بېروماتېرىكى فەلسەفەى پە
كە دەلئىت بېرو ماددە ھەمپووى يەكەر پاستىتى گەردوون ھەر يەكەر پارچە
پارچە ناكرى.
monition (mō-nish'an), *n.* (1) وورپا كەردنەمە! ناگادار كەردنەمە!
ناگادارى مەترسى. (2) فەرمانى سەرەك قەشە بە نەكردنى تاوانىك.
(3) بانگ كردن بۇ دادگا.
monitor (mon'ə-tēr), *n.* (1) [Rare]. ناموزگار! ناموزگارىكەر.
(2) قوتاي چاودنرا! چاودنرا پۇل! چاودنرا. (3) بېرخەرەمە! ناگادار كەردنەمە!
وورپا كەردنەمە. (4) جۆرە قۇيى يەككى گەمورى ماسى خۇرە.
(5) كېرەى سەر لوولەى ناو (ناگركوژاندنەمە)
(6) نامىزى چاودنرا كەر (مەكېنەى ئەلەك تۇشۇش و پاگە ياندن).
v.t. & v.i. (1) چاودنرا كەردن (موزۇق، شت، بار... ھتد):
(to ~ a person, situation, etc.)
(2) چاودنرا كەردنى مەكېنەى ئەلەك تۇشۇش و پاگە ياندن (رادىو تەلەفونۇن).
monitorial (mon'ə-tōr'i-əl, mon'ə-tō'rɪ-əl), *adj.* تايىمىتى
بە چاودنراى يا ناموزگارى.
monitorship (mon'ə-tēr-ship), *n.* پلە و پايدە ماوەى پىن
سپاردنى چاودنراى پۇل يا ھەر چاودنراى يەك.
monitory (mon'ə-tōr'i, mon'ə-tō'ri), *adj.* وورپا كەردنەمە!
ناگادار كەردنەمە! بېرخەرەمە: (a ~ glance)
n. نامەى وورپا كەردنەمە! نامەى ناگادار كەردن.
monk (munj), *n.* ووشكەسۇفنى! خاچ پەرستى! خواپەرست! كەشيش!
قەلەندەر! پەرستگان شىن.
monkery (munj'ēr-i), *n.* (1) ووشكەسۇفنىتى! ژيانى ووشكەسۇفنى!
ژيانى ووشكەسۇفنىتى. (2) پەرستگاي ووشكەسۇفنى! تەكەب.
(3) ووشكەسۇفنىيان
monkey (mun'ki), *n.* (1) مەيموون
(2) مەندالنىكى قۇشمە و ھارواچ دەمە لاسكىكەر.
(3) [Slang]. كەسكىنى گائە پىنكارا! گائە چى خەلك.
(4) نامىزى جۇزاو جۇزى مەكېنەكارى
v.t. [Colloq.] (~ with; ~ around with), يارى پىنكەردن!
دەست تېۋەدان! خۇ پىۋە خۇلاڧاندن! دەست تېخستىن (كاروبارى خەلك).
v.t. [Rare]. لاسايى كەردنەمە! دەمە لاسكىن كەردن.
monkey business, [Slang]. كەردنەمە كردى چەرت!
پەرووشتى بىن مېشكانە و ناپاك و تەلەكە بازى! فېلىبانى.
monkeyish (mun'ki-ish), *adj.* مەيموونى! وەك مەيموون!
مەيموون ناسايى
monkeyshine (mun'ki-shin'), *n.* [Slang]. usually in pl.,
فېلىق و تەلەكە! گائە و گەپ! گائە.
monkey wrench, (1) ئىسپانە يەكە دەمەكەى دېگونچىنرئ بۇ نەمەى
بۇ ھەممو جۆرە بورغوبەك بېيىت (2) [Colloq.]. تىنكەر! شتى تىنكەر يا
شېۋىنەر (He threw a ~ into the plans.)
monkhood (munj'hood'), *n.* (1) ژيانى ووشكەسۇفنى! قەلەندەرى!
ووشكەسۇفنىتى. (2) ووشكەسۇفنىيان
monkish (munj'ish), *adj.* وەك ووشكەسۇفنى! ووشكەسۇفنى چانە!

ووشكەسۇفنى ناسا
mono-, mon- (mon'ō, mon'ə), (1) تاكە:
تاكە! يەك! تەنھا. (2) تاك گەردىلە! يەك گەردىلە
monocarpic (mon'ə-kār'pik), *adj.* يەك جار بەر دەگرئ و دەمرئ!
يەك بەرى! سالىكى.
monochord (mon'ə-kōrd'), *n.* (1) نامىزى مۇسىقى يەك ئى.
(2) [Rare]. يەك نەرايى! گونجان! يەك دەنگى.
monochromat (mon'ə-krō-mat), *n.* كەسكىنە كە رەنگ تايىمىتى!
يەك رەنگە! رەنگ كوتىر.
monochromatic (mon'ə-krō-mat'ik), *adj.* (1) يەك رەنگى.
(2) يەك شەپۇل! پەروناكى!
monochromatism (mon'ə-krō-mat'iz'm), *n.* رەنگ كوتىرى!
رەنگ نەبىنن تەنھا ھى بۇر نەبىن.
monocle (mon'ə-k'l), *n.* چاويلەكە يەك چاو
monoclinous (mon'ə-kli'nəs), *adj.* ئىرۆمىن بېنكەرە
(پوۋەكتاسى)! ئىرۆمىن بېنكەرەمەن لە ھەمان گولدا.
monocracy (mō-nok'rō-si), *n.* فەرمانتەرەپووى يەك كەسى!
فەرمانتەرەپووى پەھا! پاشايەتى.
monocrat (mon'ə-krat'), *n.* فەرمانتەرەپووى يەك كەسى پەرست!
لايەنگرى فەرمانتەرەپووى پەھا! پاشايەتى پەرست.
monocular (mō-nok'yoo-lēr), *adj.* (1) يەك چاوما! تاك چاوا!
تاكە چاوا. (2) يەك چاواى! مۇ يەك چاوا كراۋە.
monodrama (mon'ə-drā'mə), *n.* شانۇگەرى يەك كەسى
monody (mon'ə-di), *n.* (1) ھەلبىستى گۇرئانى (لە شانۇنامەى
كارەساتى بى يۇنانى كۇندا). (2) ھۇنراۋەى شىۋەن! ھەلبىستى لاۋانەمە.
(3) دەنگىكى يەك نەرا! (ۋەك ھى شەپۇل).
(4) ئاۋازلىكى مۇسىقى يا گۇرئانى يەك يەك دەنگ تايپدا زالە بەسەر دەنگەكانى
توردا.
-**monodic** (*adj.*); **monodically** (*adv.*); **monodist** (*n.*).
(1) ئىرۆمەموۋ.
(2) تاك مال (پوۋەكتاسى)! ئىرۆمىن بېنكەرەمەن لە ھەمان پوۋەكتەدان بە گونى جياۋان!
ئىرۆمىنى بېنكەرەمە (پوۋەكتاسى).
monogamist (mō-nog'am-ist), *n.* پىلواى يەك ژنە! يەك ھاۋسەرە!
ژنى يەك مېردە.
monogamous (mō-nog'am-əs), *adj.* يەك ژنە! يەك مېردە!
يەك ھاۋسەرە.
monogamy (mō-nog'am-i), *n.* (1) يەك ژنى! يەك مېردى!
يەك ھاۋسەرى. (2) [Rare]. يەك جار ژنەتەن يا شوۋكەردن لە ھەممو ژياندا
(1) پەيداۋوونى ھەممو
زىندەمەر لە يەك شانە (2) زىنداۋوون يا زازۇئى كەردن لەرئى كەرت بوونى
شانەمەو بوونى ھەر كەرتىك بە زىندەمەرىكى تازە.
monogenism (2)
-**monogenic** (*adj.*); **monogenetic** (*adj.*).
monogenism (mō-noj'ə-niz'm), *n.* پەيداۋوونى ھەممو موزۇقە
يەك كەسەرە يا لە يەك جووت باۋو باپەرەمە
monogram (mon'ə-gram'), *n.* نىشانە يەككى دوو تىپى يا زياتەرە
بەتايىمىتى تىپى يەكەسى ناۋو نازاۋوى كەسكىن دەردئ لە نامە و دەستەسېر
چاكتەتو جۆرەھا شتى ئەم كەسە.
نىشانەى و ھاا لېدان.
v.t.
(1) ووتارنەك يا
پەر توۋكىنەك دەربارەى باسكى تەسك (2) ووتارنەك دەربارەى توخنىك پوۋەك
يا گياندار.
-**monographer** (*n.*); **monographic** (*adj.*).
monogyny (mō-noj'ə-ni), *n.* يەك ژنەتەن لە ھەمان كاندا.
-**monogynist** (*n.*); **monogynous** (*adj.*).

monolatry

monolatry (mə-nol'ə-tri), *n.* يەك خوا پەرستى: پەرستى تانە
خوابكە ئەلا بېزايون بە خواى ترىش.
monolith (mon'ə-lith'), *n.* تەمىرىدىكى گەورەيە (ئە خانوسازى)
مەرۈمما يەيكەركارىدا بەكاردەھىنئى. (۲) يەيكەرنىكى يەك تەمىردى: پايە.
monolithic (mon'ə-lith'ik), *adj.* (۱) تەمىردى: وەك تەمىردە وايە.
(۲) گەورەو يەك پارچەو پتەرو يەك ئەواو چوونىنەك
monologue (mon'ə-lōg', mon'ə-lōg'), *n.* *Also monolog.*
مۇنولۇج (۱) ووتارىنكى دورودىرنىكى يەك كەسى: دووانىكى يەك كەسى:
كىتوبۇنىكى يەك لايى. (۲) ھەلبەستىگە بە زمانى يەك كەسەو.
(۳) خۇ نوواندىن (شانۇنامە): دووانى يەك كەسى (شانۇنامە).
(۴) خورواندىنكى دووانى يەك كەسى

-monologist; monologuist (n.).

monomania (mon'ə-mā'ni-ə), *n.* (۱) خولباي يەك پىر (تەخۇشى).
دەررولى (۲) سەرئىچى بىن ئەندازە دان بە بىرىت يا باسۇكا خولبا
monomaniac (mon'ə-mā'ni-ak'), *n.* شىئىتى يەك پىر
خولباي يەك پىر يا شت.

monometallic (mon'ə-mə-tal'ik), *adj.* (۱) بەك كانزا ئايى.
ئە بەك كانزا بىنگىتانوو (۲) يەك كانزا بەكارمىن (سكەلىدان)

monometallism (mon'ə-met'al-iz'm), *n.* بەكارمىنانى يەك
كانزا وەك زىر يا زىو بۇ بىنجىنەى سكە.

monomial (mō-nō'mi-əl), *adj.* (۱) يەك پارەمى (جەمىر، ژمارەو).
پىئوان (۲) يەك ووشەيى (ئار، زىندەمەرزانى).

monomolecular (mon'ə-mə-lek'yoo-lēr), *adj.* يەك
گەردىنەيى

monophagous (mon'ə-fā'gəs), *adj.* يەك خۇر خورادەمەنى خۇر.
(جانەور)

monophobia (mon'ə-fō'bi-ə), *n.* ترسى تەنىيايى.
-monophobic (adj.).

monophonic (mon'ə-fon'ik), *adj.* (۱) يەك ئاوازى: يەك دەنگى.
(۲) بەك كەئالى ھەوايى (ئامىزى نەلەكتۇشى)

monophony (mə-nof'ə-ni), *n.* مۇسقىي يەك ئاواز
monophthong (mon'əf-thōŋ', mon'əf-thonŋ'), *n.* تاكە (۱)
دەنگى تىپە بىزۇيىن (وەك "ə" ئە ووشى "father" دا).

(۲) رىو تىپە بىزۇيىنى يەك دەنگى: وەك "ea" ئە ووشى "leaf" دا.
monophyletic (mon'ə-fi-lit'ik), *adj.* (۱) يەك بىنەچچى:
ھى يەك بىنەچچە: يەك سەرچارەيى. (۲) يەك توخمى زېۋەكئاسى،
گىئانەرەئاسى.

monoplane (mon'ə-plān'), *n.* فېۋكەى دورمال
دوشى "biplane" بىيىنە،
يەك پوزى
گىئانەرى يەك پىر، بەتايىھەتى توخمە مۇقنكى ئەفسانەيى).
monopolist (mə-nop'ə-list), *n.* (۱) قۇرخكەر
(۲) لايەنگرى قۇرخكارى

monopolistic (mə-nop'ə-lis'tik), *adj.* قۇرخقەر قۇرخكارى
monopolize (mə-nop'ə-liz'), *v.t.* قۇرخكەرن: قەدەفەكەرن ئە
كۆمىنانيا يەك خەلكى تر.

-monopolization (n.); monopolizer (n.).
monopoly (mə-nop'ə-li), *n.* (۱) قۇرخقەر قۇرخكارى: قۇرخكەرن:
قەدەفەكەرن (۲) قەدەفەكەرن بۇ خۇ (۳) شتىكى قۇرخكارى.
(۴) كۆمىنانيايەك يا چەند كۆمىنانيايەكى قۇرخكەر.

monorail (mon'ə-rāl'), *n.* تاك ھىلى ئاسى (بۇ شەمەندەفەرو
مەكىسەى رەۋەدەراد).
monosepalous (mon'ə-sep'al-əs), *adj.* يەك گەلايى تەختەى
كۇن.
monospermal (mon'ə-spür'm'l), *adj.* = monospermous.

montage

monospermous (mon'ə-spür'məs), *adj.* تاك تۇرى
(پۇرەكئاسى)

monosyllabic (mon'ə-si-lab'ik), *adj.* يەك بىرگەيى (زمانەوانى).
monosyllable (mon'ə-sil'ə-b'l), *n.* ووشەى يەك بىرگەيى
(man, bed, etc.)
يەك خواپەرستى:
يەك خواناسى

monotheism (mon'ə-thē-iz'm), *n.* يەك خواپەرستى:
يەك خواناسى

monotheist (mon'ə-thē-ist), *n.* يەك خوائاس.
monotheistic (mon'ə-thē-ist'ik), *adj.* يەك خواپەرستى:
يەك خواناسى

-monotheistical (adj.); monotheistically (adv.).
monotone (mon'ə-tōn'), *n.* (۱) يەك دەنگى: يەك ئاواز: يەك ئەوا.
(to speak in a ~)
(۲) گۇزرائى ووتن، ووتار خۇفندەمە، يا دورانى يەك ئەوا.
(۳) گۇزرائى بىزۇكە يا ووتارخۇفندەمەيەكى يەك ئەوا.
يەك دەنگى: يەك ئاواز: يەك ئەوا.

monotonous (mə-not'ə-nəs), *adj.* (۱) يەك ئەوا: يەك ئاواز:
يەك دەنگى. (۲) ووشك (مەجان): ووشك و ئاخۇش: بىن تاقەتگەر: لەپەر
چوونىكى: (a ~ speech, lecture, person, life, day, job, etc.).
-monotonously (adv.).
monotony (mə-not'ə-ni), *n.* (۱) يەك ئەوايى: يەك ئاوازى:
يەك دەنگى: چوونىكى (۲) ووشكى (مەجان): ووشكى و ئاخۇشى.
(۱) تاكە جۇزى توخمەكەى
(زىندەمەرزانى). (۲) (مەكىنەى داپشتى تىپى تاك تاك (چاپەمەنى)
(ب) تىپى بەم جۇرە داپشتىلو.
(۱) تاك ھاۋتا (كېمىيا)
(۲) بەرھەلستىكەرى ھەندى مېكۇرۇب.

monovalent (mon'ə-vā'lant), *adj.* يەك ھەرھەلستىكەرى ھەندى مېكۇرۇب.
-monovalence (n.).
monoxide (mon-ok'sid, mə-nok'sid), *n.* يەك توكسىد.
Monseigneur, monseigneur (mon'sen-yür'), *n.* ناز-ناز
ئاۋىكى فەرەنسسىيە دەررى بە كەئالى پايەدار وەك مېرو سەرەك قەشە
(۲) كەستىگە كە ئەم ئازناۋەى درايتتى.
مىسۇق: ووشمەكى فەرەنسسىيە
پىرامبەر بە "Mr. ئى ئىنگىلىزىيە بەماناى " كان " .
(۱) نازناۋى
ھەندى كارەدەمەستانى بەرزو سەرەك قەشەى كاسۇلكىيە.
(۲) كەستىگە كە ئەم ئازناۋەى ھەبن.
(۱) مۇنسون: بەرزو بايەكى ئاۋچى
زەرىزاي ھىندى و خولرورى ئاسىيايە. (۲) بەرزى ئەم بايە.
(۲) بايەكە كە ھەر بەرزو بەرەو لايەك ھەل بەكات يا لەئىۋان دەرىاو ووشكانى
دوروپشتىدا ھەل بەكات.
(۱) دەعا: گىئانەرى يا پۇرەكئاسى ئاناسا
سەيىر. (۲) دەعا: زىندەمەرنىكى ئەفسانەيى.
(۲) كەستىكى دېندەو ئاپەسەندو بەدخو پېس و ئاشرىن.
(۴) گىئانەور يا شتى زل: عىفريت.
(۱) جانەۋەرى: دەعايەتى:
ئاپەسەندى: پېس و بۇگەلى: بەدى. (۲) جانەور: دەعا: شتىك يا گىئانەرنىكى
زل: زىندەمەرنىكى ئاناسا.
(۱) نۇر زل: نۇر زل و قەبە
(۲) ئاناسا ئە شىۋە يا سىرووشتدا: ئاسرووشتى.
(۳) ئە دەجاچو: سەيرو ئاشرىن
(۴) تۇقىنەر: نۇر خراب: پېس: نۇر ئاپەسەندە: بەد: (a ~ crime)
(۱) مۇنقاز: (b) ھونەر
شىۋازى لىكەندى خىستەنە نەيشت و سەر پەكتى چەند وئەبەكى جىواۋ.
(ب) وئەبەكى بىكەنئىراۋ بەم شىۋە.

(۲) مۆنتاز، (۱) سروسىتىردىن پىنكىستى زىچىرەك وىشەن ئوراندى سىنەما دەرىجەسى ھەمان ياس. (ب) بەرنامە يېقى سىنەمايى يا تەلەپ ئۆتۈن مەھا.
month (mʌnθ), *n.* ماڭك
month after month, ماڭك لەرەي ماڭك؛ ھەمۇر ماڭككە.
month by month, ماڭك نە ماڭك
month in, month out, ھەمۇر ماڭككە
monthly (mʌnθ'li), *adj.* (۱) ماڭكى ماڭككە دەخايەن؛
 ماڭككە يىن دەچن. (۲) ماڭكانە ماڭكى جارىك دەكرىن يا دەدرىن؛ ماڭكى؛
 (a - magazine)

(۳) ھى بن ئۆيۈنى ئافرەت.
n. (۱) كۇفارىكى ماڭكانە؛ ماڭكانە. (۲) (pl.) بن ئۆيۈنى ئافرەت.
adv. ماڭكى؛ ماڭكى جارىك؛ ھەمۇر ماڭككە.
monument (mɒn'ju:mənt), *n.* (۱) پەيگەرى يادگار؛
 خانۇي يادگار (۲) ياشاۋەرى دېرىن يا مېژۇويى.
 (۳) شىنكى گىرگە بەبايەنى نەم. (۴) بەردى سنور؛ نىشانەى سنور.
 (۵) [Obs.] كۆي. (۶) [Obs.] پەيگەر.
monumental (mɒn'ju:mən'tʃl), *adj.* (۱) ياددەرى؛
 ھى يادگار. (۲) گىرگە نەم؛ بەنرخ؛ مەن؛ گەرە: (a ~ book).
 (۳) زىا گەرە (۴) سەرسورمىنەر؛ لە ئەندازە پەدەر؛ زۇر؛

(~ ignorance, ineptitude, etc.)
-mony (mɒ'ni), بار، يا نۇخ، شەنجامى شت، بار، يا نۇخ
 (patrimony, sanctimony)

moo (moo), *n.* بۇرە (گاۋ ماڭك)
v.t. بۇراندن مۇرەبۇرگەردن.
mooch, mouch (mooʃ), *v.t.* [Slang], خۇ مات كىردن؛
 بەخىشىە بە بەرىيەمە بۇيشتن. (۲) سوورانەۋە؛ جادە پۇيان.
v.t. [Slang], (۱) زىن (۲) ناخۇنەك كىردن؛ ھىخۇرى كىردن؛ سولگىردن.
mood (moo), *n.* (۱) بارى ھۇش ھەست و مىشك؛ سىروشت؛
 (in a merry, gloomy, bad ~)

(۲) (pl.) پەستى؛ بەرچاۋتارىكى؛ پوگۇرى
 (۳) [Obs.] توورەيى.

mood (moo), *n.* بار يا پىزەرى كىردن (پۇزەمان)؛ لە زمانى ئىنگلىزىدا
 كىردن سىر بار يا پىزەرى ھەيە؛

(indicative, subjunctive, imperative)
moodiness (moo'di-nis), *n.* دلەنگى؛ پەستى؛ دەمىك دلخۇش و
 دەمىك غەمبار؛ زوو زوو كۇرپانى بارى ھەست؛ بىن بارى بارى ھەست.
moody (moo'di), *adj.* (۱) دەمىك دلخۇش و دەمىك غەمبار؛
 زوو زوو ھەست و ھۇش بۇگۇن؛ بىن بار (ھەست و ھۇش و سىروشت).
 (۲) پەست؛ پوگۇر؛ دلەنگ.

-moodily (*adv.*)
moon (moon), *n.* (۱) ماڭك؛ ھەرف (۲) ماڭك (كات)؛
 (۳) ماڭكەشەر؛ شەرقى ماڭكەشەر. (۴) نەستىرە يەكى بچوۋكە كە پەدەرى
 پەكىكى گەرەتەدا بىسورپىتەرە.
v.t. زۇرەخە بىنن؛ خەمبىنن؛ سوورانەۋە
v.t. كات كۇشتن بە زەخە بىننەۋە.

moonbeam (moon'bēm), *n.* شەرقى ماڭكەشەر.
moon-blind (moon'blind), *adj.* شەركۇرى
moon blindness, (۱) شەركۇرى (۲) چاۋئىشەى نەسپ.
mooncalf (moon'kaf', moon'kaf'), *n.* (۱) كەسكى بەزگماكى
 بىن مۇشك؛ بەزگماكى مۇشك سووك (۲) زىندەۋەرنكى سەرىو شۇۋە ئاناسا.
mooney (moon'i), *n.* (۱) چارى نەخۇشى نەسپ (۲) شەركۇرى.
 (۳) جۇرە ماسىيەكى پەنگ زىۋىيە.

moon-eyed (moon'id'), *adj.* (۱) شەركۇرى
 (۲) نەلەق؛ چار دەرىۋىقۇ لە ترس يا سەرسامىدا.
moon-faced (moon'fast'), *adj.* دەمەرچاۋ خۇر

ماسىيەكى دەرىيەى پەنگ زىۋى خرىنە. **moonfish** (moon'fish'), *n.*
 (۱) پورەككى خۇمەلۇسەرى **moonflower** (moon'flou'ēr), *n.*
 كۇل سىۋىيە بە شەر گولەكى دەم دەكاتەرە لە تۇخى لاۋلەۋە.
 (۲) كۇلى نەم پورەكە.

moonish (moon'ish), *adj.* (۱) ماڭكى؛ لە ماڭك چوۋ.
 (۲) بىن بار؛ حولىۋى.

moonlight (moon'lit'), *n.* ماڭكەشەر؛ شەرقى ماڭكەشەر؛
 شەرقى ماڭك.
adj. (۱) ھى ماڭكەشەر؛ ھى شەرقى ماڭك.
 (۲) ماڭكەشەر؛ بە شەرقى ماڭك پووناك كراۋەتەرە.
 (۳) بە ماڭكەشەر كراۋ؛ بە شەر كراۋ.

v.t. كارىكى تر گىرگەنە دەست بەتاييەتى بە شەر.
moonlighting (moon'lit'ing), *n.* كارىكى تر گىرگەنە دەست كە
 پەدەندى بە پىشەى شو كەسە خۇيمە نەبن بەتاييەتى بە شەر.

moonlit (moon'lit), *adj.* ماڭكەشەر؛ بە شەرقى ماڭك پووناك كراۋە.
moonrise (moon'riz'), *n.* (۱) ماڭك ھەلپەنن.

(۲) كاتى ماڭك ھەلپەنن.
moonset (moon'set'), *n.* (۱) ماڭك ئاۋابوۋن.
 (۲) كاتى ماڭك ئاۋابوۋن

moonshine (moon'shin'), *n.* (۱) ماڭكەشەر؛ شەرقى ماڭك.
 (۲) قەسى ھىچ پوۋچوۋ بىن مانا؛ قەسى قۇي.
 (۳) [Colloq.] وىسكى و ئەلكولى ترى بە قاچاخ سروسىتىردىن يا فرۇشراۋ
 بە قاچاخ وىسكى و ئەلكولى تر سروسىتىردىن يا فرۇشتن؛
v.t. قاچاخچىتى كىردن بە وىسكىيەمە.

moonshiner (moon'shin'ēr), *n.* قاچاخچى وىسكى و خواردەنەۋەى.
 ئەلكولى تر؛ وىسكى و خواردەنەۋەى ئەلكولى تر سروسىتىرە بە قاچاخ
moonstone (moon'stōn'), *n.* بەردە ماڭك؛ بەردىكى بەنرخى

سپى پوونى بىرپەدەرە ۋەك سوارى ۋايە دەكرى بە خۇش.
moonstruck (moon'struk'), *adj.* Also moonstricken, -(۱)
 دىۋانە؛ مىشك تىكچوۋ؛ شىت. (۲) كۇشتەى دلدارى؛ شەيدەى دلدارى.

moony (moon'i), *adj.* (۱) ماڭكى؛ ۋەك ماڭك.
 (۲) (۱) خۇ ۋەك ماڭكى چوۋاردە شەر. (ب) كەۋانەيى ۋەك ماڭكى نوپى.
 (۳) ماڭكەشەر. (۴) بە شەرقى ماڭك پووناك كراۋە.
 (۵) دالەنچى؛ دىۋانە؛ شەيدا.

Moor (moor), *n.* (۱) ھارۋادىيەكى موسولمانى باكوۋرى نەفرىقا لە
 پەگىننى تىكەۋى بەرپەرە ۋەرەب؛ بەرپەر. (۲) داگرىكەرنكى ئىسپانىيا لە
 سەدى ھەشتەى زاننيدا (كە لەم نەتەۋىيە بوۋن).

moor (moor), *n.* (۱) دەشتى زۇنگارى يا بىچكەۋى و چۇل؛ چۇلەۋاش؛
 دەشتى چۇل. (۲) دەشتى پىر لە بالدە بۇ پراۋكردن.
moor (moor), *v.t.* (۱) لەنگەر ھارۋىشتن؛ بەستەۋە بە كورس و زنجىر
 (كەشتى، پەلەم، فرۇكە). (۲) بەستەۋە؛ قايم كىردن.
 (۱) لەنگەر ھارۋىشتن؛ بەستەۋە (كەشتى). (۲) بەستەۋە.

moorage (moor'ij), *n.* (۱) لەنگەر فرۇدان؛ بەستەۋە.
 (۲) لەنگەرگا. (۳) كرىنى لەنگەر ھارۋىشتن لە لەنگەرگادا.

moor hen, مەرىشكە ئاۋى.
mooring (moor'ing), *n.* (۱) لەنگەر ھارۋىشتن؛ بەستەۋە (كەشتى).
 بەلەم، فرۇكە. (۲) (pl.) كورس و زنجىرى بەستەۋە. (۳) (pl.) لەنگەرگا
Moorish (moor'ish), *adj.* تاييەتى بە بەرپەرەكانى سەرىۋى
 نەفەرىقاۋ كىتورەكەيان بەتاييەتى خانۇوسازى ۋەك؛ خانۇوسازى بەرپەرەكان؛
 (M-architecture)

moose (moos), *n.* كىئاندارىكى گەرەى نەمەركاى باكوۋرە لە تۇخى
 كەلەكۇنى ئەرەندەى كەلەكەپەك دەبىن.

moot (moot), *n.* (۱) ئەنچوۋەمىنكى ئاۋچىيى كۇنى ئىنگلىزىيە بۇ
 بەرپەرەردىن كاروبارى ئاۋچەكە. (۲) لىكۇلئىنەۋىيەكى گورمانەكى (بەتاييەتى
 ھى داۋاكارىيەك لە دانشگارى ياسا بۇ مەشق كىردن).

morality play, *n.* جزوه شانزدهمیکی سده‌ی پانزدهم و شانزدهم به
 درباری ری و پرورشی راست و چوشت (که اکثره‌گان وینه‌ی پرورشی ره
 باشو و بدکاری و شتی تریان دهنوراند).
moralize (môr'ə-liz', mor'ə-liz'), *v.t.* پیشاندان ری و
 پرورشی چاک و خراب له نوسین و درواندا (به‌تایبه‌تی زیاد له بیویست)
 (۱) لیکدانوه له‌روی راستی و چوشتی‌یهوه.
 (ب) پند لیوه و هرگرتن؛ پیشاندان پند.
 (۲) پله‌ی راستی‌روی به‌زکودنوه؛ راستکردنوه (پرورشت).
-moralization (*n.*)
morally (môr'əl-i, mor'əl-i), *adv.* (۱) به پرورشت پاک؛
 به پاک؛ به داوین پاک؛ به راستی‌روی. (۲) له‌روی پرورشت چاک‌یهوه؛
 له‌روی پاک‌یهوه؛ له‌روی ری و پرورشی راست و چوشتهوه.
moral philosophy, *n.* فلسفه‌ی پرورشت؛ زانستی ری و پرورشی
 راست و چوشت؛ فلسفه‌ی ری و پرورشی چاک و خراب.
morass (mô-ras', mə-ras', mō-ras'), *n.* (۱) زونگاوار له‌کاو.
 (۲) ناؤزی؛ بارنکی ناخوش گیروگرفتاری؛ شتیکی سر لئ شویندر.
moratorium (môr'ə-tôr'i-əm, mor'ə-tôr'i-əm), *n.* (۱) -
 و مستاندن یا دواختنی قمردانوه له‌لایم بانق یا رولتیکوره به‌پزی یاسا.
 (۲) ماهوی شم و مستاندن یا دواختنه.
 (۳) و مستاندن یا دواختنی کار یا به‌نامه؛ قدهغه؛ قدهغه‌گردن:
 (*There is a building ~ in this town.*)
moratory (môr'ə-tô'ri, mor'ə-tô'ri), *adj.* دواخرا؛ دهسه‌لاتی
 دواختنی قمردانوه پندم: (*a ~ contract*).
moray (môr'ā, mō-rā'), *n.* جزوه مارماری‌چیگی به‌نگا و پرورشی
 چاویرسی‌یه.
morbid (môr'bid), *adj.* (۱) نه‌خوش؛ ناساغ.
 (۲) دلته‌نگ؛ به‌چاوتاریک؛ پست؛ همیشه بیرکوره له شتی ناخوش:
 (*a ~ person, mind, etc.*)
 (۳) ناخوش؛ پیس؛ دلته‌نگم؛ ترسناک؛ چرگیر:
 (*the ~ details of a story*)
 (۴) هی نه‌نداسی نه‌خوش (تونیکاری): (*~ anatomy*).
morbidity (môr-bid'ə-ti), *n.* (۱) نه‌خوشی؛ ناساغي.
 (ب) دلته‌نگی؛ پستی؛ به‌چاوتاریکی.
 (۲) پیژوی بلویونوه‌ی نه‌خوشی له ناچمیهک یا وولتیکار.
morbific (môr-bif'ik), *adj.* ده‌پیشه هوی نه‌خوشی.
morbilli (môr-bil'i), *n.pl.* = measles.
mordacious (môr-dā'shəs), *adj.* (۱) توندوتیز (ووته)؛ بی؛
 تیز؛ به‌ته‌وسوه. (۲) تخت‌وتال؛ تخت؛ تال؛ تون.
-mordacity (*n.*)
mordant (môr'dən), *adj.* (۱) توندوتیز (ووته)؛ بی؛ تیز
 (۲) داپزیندر (تیزاب)؛ زنگ پین هله‌پندر.
 (۳) رنگ چسپیندر (خومکاری).
n. (۱) ماده‌ی رنگ چسپیندر (خومکاری).
 (۲) ماده‌یهکه وهک تیزاب بؤ کلپشه هله‌کندن له‌سره کانترا.
 ماده‌ی رنگ چسپیندر تیکردن؛ ماده‌ی خورنده لیدان.
more (môr, mōr), *adj.* (۱) زیاتر (همنده)؛ یله؛ زورتر (همنده)؛ پتر.
 (۲) زورتر (ژماره)؛ زیاتر (ژماره).
 (۳) هی ترا؛ ترا؛ که:
 (*There is ~ tea in the tea-pot; Would you like ~ coffee.*)
n. (۱) همندینی زیاترا؛ برنکی زیاترا.
 (۲) ژماره‌یهکی زیاترا: (*M- of us are going.*)
 (۳) شتیکی ترا هیچی ترا: (*M- cannot be said.*)
 (۴) شتیکی گونگتر.
 (۱) زورتر؛ زیاتر: (*~ satisfying*).
 (۲) زیاد له‌وش؛ له‌وش به‌لاره؛ جگه له‌وش.
adv.

adj. چنی گومانه؛ نه‌پراوته‌وه؛ به لاییکدا نه‌خراوه:
 (*a ~ question; That's a ~ point.*)
v.t. (۱) لیکزینده؛ باسکردن. (۲) هیثانه پیشهوه بؤ لیکزیندهوه.
 (۳) لیکزینده‌ی داواکاری‌یهکی گریمانه‌کی هر بؤ مشق (له دادگای لاسایی
 یا دوزنه‌دا بؤ قوتابییانی دانشگاهی یاسا):
moot court, *n.* دادگای لاسایی. دوزنه، یا مشق (بؤ قوتابییانی دانشگاهی
 یاسا)
mop (mop), *n.* (۱) گسکی نیسفنج. ریس، یا پپرو (بؤ شتن و سربنده‌ی
 زمینی زور: (۲) تویه‌له شتی بژو ناؤز (هژ، به‌رگن).
 شتن و سربنده به گسکی نیسفنج، یا پپرو: (*to ~ the floor*).
 به‌زاندن؛ گم‌زاندن؛ [Slang], mop the floor with (*a person*)
 دان به زه‌بیدا؛ زه‌ی پین سربندهوه.
 (۱) تم‌اوکردن (کار، شرک).
 (۲) پاکردنوه له باشماره‌ی له‌شکری دوزمنی شکاو:
 (*mopping-up operations*)
 (۳) [British] ماشینه‌وه؛ همل لوشن؛ گسک لیدان.
mope (mōp), *v.t.* (۱) داخ و خهفت خواردن؛ دلته‌نگ بوون؛
 ناخ‌وداخ همل‌کنشان: (*He ~s about in the house all day.*)
 (۲) سوپانده؛ گه‌ران.
n. (۱) کسینی پست و بین تاقهت؛ کسینی داخ و خهفت خور؛ غمگین.
 (۲) *(pl)*. پستی؛ خهفت‌تباری؛ دلته‌نگی.
moped (mōpt), *n.* ماتویسکیلیکی بچوکه.
mopish (mōp'ish), *adj.* پست؛ داخ و خهفت خور؛ غمبار.
moppet (mop'it), *n.* مندان؛ کچوله
moquette (mō-ke't'), *n.* زرخه‌ری کولکن؛ فره‌شی توکن؛
 پینه‌ی کولکن بؤ زرخه‌ری وهما.
moraine (mə-rān', mō-rān'), *n.* بارستک خول و برده‌ی لمی
 پامالراو به یوباری سه‌مزلین.
moral (môr'al, mor'al), *adj.* (۱) تاییه‌تی به ری و پرورشی راست و
 چوشت؛ هی ری و چاله و خراب: (*~ standards; a ~ question*).
 (۲) داوین پاک؛ راستگوار؛ پاک؛ پرورشت چاک؛ راست:
 (*a ~ act; a ~ man; to live a ~ life*)
 (۳) ری و پرورشی چاک و خراب دوزانین.
 (۴) ری و پرورشی چاک یا راست فیوکمر: (*a ~ book*).
 (۵) گیانی (*to give a person ~ support*).
 (۶) همان نه‌نجام گه‌پین وهک شته راست‌قینه‌که: (*a ~ victory*).
 (۷) له‌تیه؛ زور بؤی هیه: (*a ~ certainty*).
n. (۱) پند (*What is the ~ of the story?*).
 (۲) *(pl)*. ری و پرورشی راست و باش؛ راستی‌روی؛ بنجینه‌ی پرورشت چاک؛
 پرورشتی چاک و خراب: (*His ~s are excellent.*)
morale (mə-ral', mō-rāl'), *n.* دوره؛ گیان؛ گیانی به‌رن:
 (*The ~ of our troops is high.*)
moralism (môr'al-iz'm, mor'al-iz'm), *n.* (۱) ناموزگاری
 پرورشت باشی؛ ناموزگاری ری و پرورشی راست گرتن. (۲) پند.
 (۳) ری و پرورشی راست
 (۱) ماموستای ری و
 پرورشتی راست؛ بیرخه‌وه‌ی ری و پرورشتی راست و چوشت.
 (۲) پاک؛ کسینی راسته‌وه ری و پرورشتی راستگر.
moralistic (môr'al-ist, mor'al-ist), *adj.* زیاد له
 بیویست سوور له‌سار پیشاندان ری و پرورشتی چاک و خراب:
 (*His ~ attitude turns people off.*)
morality (mə-ral'ə-ti, mō-rāl'ə-ti), *n.* (۱) راستی و چوشتی
 کارنک یا کورده‌یهک. (۲) داوین پاک؛ پاک؛ پرورشتی جوان؛ رده‌تاری باش.
 (۳) زانستی ری و پرورشتی راست؛ بنجینه‌گانی ری و پرورشتی باش.
 (۴) پند (۵) morality play.

moreen

more and more, ههتا بن له زۆر بوندابە؛ له ههموو کات زیاتر.
more or less, (١) تا پادهیهك، (٢) كهم تا زۆر ئزیکه.
no more, ههچی تر لێتر بهسه.
once more, جارێکی تر؛ ديسانهموه.
moreen (mā-rēn'), n. قومانیکی ناستووو قایمی خوری یا لۆکه به (بۆ پهردو و پینهکردنی قهغه به کاردهمیترئ)
morel (mā-rel'), n. جۆریکه له قارچك
moreover (mōr-ō'vēr, mōr-ō'vēr), adv. سهرجاری نهرهش؛
 زیاد له ههش؛ ههروهها؛ جگه له ههش؛ سهرجاری نهرهش
mores (mō'rēz, mōr'ēz), n.pl. خوونه ریتی كۆمه لایهتی؛ نهریت؛
 ههلوئستی كۆمه لگه بهك ده رباری پێ و پهووشتی راست و چهپ؛
 (according to the ~ of this society)
morganatic (mōr-gō-nat'ik), adj. تاییهتی به هینانی ژنیکی
 پهلوپایه له خۆ كه متر به سهرجیک نه ژنه كه و نه نو مندالانهی ده بییت میراتی
 وهرنگون
morgue (mōrg), n. (١) مردوو خانه؛ حزی دانانی مردووی پیکهوت و (٢) نه تاسراو مۆ ناسینه و هیمان و ناشتیان، (٣) (١) سهرچاوهی کۆنی پۆژنامه که
 ژماره ی کۆز و وینه و شتی تر دهگرتهوه (ب) ژووری نهم سهرچاوانه.
moribund (mōr'a-bund', mōr'a-bənd), adj. (١) گیان دهوات؛
 له مردن دابیه؛ حهریکه دهمرئ (٢) بهر وه نهمان دهچن؛ باوی نهماوه؛ کۆنیاو؛
 له نهماندیه؛ حهریکه دواپی پین دیت.
morion (mōr'i-on', mō'ri-on'), n. کلاوژینی بز لیواری خۆر
morion (mōr'i-on', mō'ri-on'), n. جۆره بهردیکی بهنرخ
 قارههیی یا په شیاوه؛ "کوارتز" ی قارههیی یا په شیاو.
Mormon (mōr'mən), n. مۆرمه ن؛ نهمانی کهنسه و کۆمه لکی
 نایینی نهمه ریکه یه له سالی ١٨٢٠ دا دامه زراوه.
adj. مۆرمه نی؛ تاییهتی به مۆرمه نکان و نایینه کایان.
morn (mōrn), n. [Poetic] = morning.
morning (mōr'niŋ), n. (١) بهیانی
 (٢) سهرمهتا (the ~ of life).
 (٣) (١) بهرهمانیان؛ شه به قی؛ مه لابانگدان.
 (ب) [M-]؛ بانوخوا ی بهرهمانیان؛ بانوخوا ی شه به قی.
adj. هه ی بهیانی؛ بهیانی؛ هه ی بهیانیان.
morning-glory (mōr'niŋ-glōr'i, mōr'niŋ-glō'ri), n. گوله
 لاواو
morning sickness, دل تیکه لهاتنی بهیانی؛ دل تیکه لهاتنی بهیانیانه
 تووشی ژنی تازه سکه پیر و ده بێن بۆ ماوه ی چه نه مانگنک.
morning star, (١) نهمستیره ی بهیانی؛ کاروان کۆژه؛ ناھی؛ فینۆس
 (٢) پوهه کینکی گول زهردی کالیفۆرنیاوییه.
Moroccan (mā-rok'ən), adj. & n. سهرکشی
moron (mōr'on, mō'ron), n. کهمینیکی سن مینشک؛ ده بهنگ.
-moronic (adj.); moronism (n.); moronity (n.).
morose (mā-rōs'), adj. مرومزن؛ گرز؛ دلتهنگ؛ بهرچاوتاریک.
-morosely (adv.); moroseness (n.).
-morph (mōrf), پاشگرنگه به مانای شیوهیه کی تاییهتی ههیه
morpheme (mōr'fēm), n. مۆرفیم؛ بچوکترین پارچه ی واتاداری
 زمانه (زمانه نواس)؛ بچوکترین بهشی واتاداری و وشه به.
-morphie (mōr'fik), پاشگرنگه به مانای شیوهیه کی تاییهتی ههیه
 (anthropomorphic)
morphine (mōr'fēn), n. مۆرفین؛ دهرمانی سهرکه رو نازارکۆژ
morphinism (mōr'fin-iz'm), n. (١) نه خۆشی خوی مۆرفین
 به کارهینان و مۆ تهرک نهمکران، (٢) خوی مۆرفین به کارهینان بۆ تهرک نهمکران.
morphogenesis (mōr'fā-jen'ā-sis), n. گۆزانی زینده موه
 له کاتی گه وره موه و پهره سه نهدیدا
morphologist (mōr-fol'ā-just), n. (١) زانای وشه سازی

mortician

وروشه ساز. (٢) زانای شیوه و پیکهاتی زینده موه.
morphology (mōr-fol'ā-ji), n. (١) زانستی شیوه و پیکهاتی
 زینده موه. (٢) زانستی پیکهاتن و شیوه ی زهوی (زه مینتاسی).
 (٣) وروشه سازی؛ لیکۆلینه موه ی شیوه و پیکهاتن و مۆژووی وشه.
-morphological (adj.).
morphosis (mōr-fō-sis), n. شیوه ی پیکهاتن و پهره سه ندنی
 زینده موه رینه یا نهماندما کانی
-morphous (mōr'fəs), = morphic.
morro (mor'ō), n. گوردیکی خری؛ ته پۆلکه خره.
morrow (mor'ō, mōr'ō), n. [Archaic or Poetic]. (١) بهیانی؛
 (Good ~ !)
 (٢) سه مین؛ پۆژی دواپی؛ پۆژی نوای پوه دانیک.
 (٣) کاتی دوا به نوای پوه دانیک.
Morse code, شفره ی "مۆرس" بۆ موه سه کاردن.
morsel (mōr's'l), n. (١) پارو؛ تیکه؛ پنجه.
 (٢) نهخت؛ تۆسقال؛ پنتکه.
 (٣) خوارده مهنی به کی خۆش.
 v.l.
mort (mōrt), n. دابه شکردن؛ بهشی بهشی کردن.
 (١) [Obs.]؛ مردن؛ کۆچی نوایی.
 (٢) فوو کردن به گه ره فا دا؛ پاش پیکان یا کوشتی نیچیر.
mort (mōrt), n. ژماره یه کی زۆر گه لیک.
mortal (mōr'tl), adj. (١) بهر؛ مهرگدار؛ مردنی؛
 (Man is ~.)
 (٢) هه مۆژا (که ده بێن بهرئ)؛ نهمه میزادی.
 (٣) هه نهم جیهانه یا ژیا نه. (٤) هه مردن.
 (٥) کوشنده؛ بکۆژ. (a ~ blow, wound, etc.)
 (٦) گیان کۆژ. (a ~ sin)
 (٧) خۆینخواز. (a ~ enemy)
 (٨) زۆر خراب؛ به دا نهمه مند. (a ~ terror)
 (٩) [Colloq.]؛ (١) زۆر؛ نینگار؛ له نهم اندازه به درم.
 (ب) ووشک و دوو و دۆژو ناخۆش.
 n.
mortality (mōr-tal'ā-ti), n. مۆژا نهمه میزاد.
 (١) مردن؛ مهرگداری.
 (٢) مردنی جه ماوه ری یا بێن شو مار (به مۆی جهنگ، دهرد، یا بره سینی به ره)
 (٣) پۆژه ی مردووان؛ ژماره ی مردووانی ناوچه یهک. (the ~ from disease)
 (٤) هه موو مۆژا؛ مۆژا قه یهتی؛ توخی نهمه میزاد.
 (٥) [Obs.]؛ مردن.
mortally (mōr'tl-i), adv. (١) به کوشنده موه ی؛ کوشنده موه ی به یانه؛
 (He was ~ wounded.)
 (٢) زۆر؛ نینگار.
mortar (mōr'tēr), n. (١) ده سه کوان؛ مۆژ؛ ده سه ک و مۆژ؛
 (~ and pestle)
 (٢) مه کینه ی شت هارین یا کوتان.
 (٣) تۆپ (جهنگ).
 (٤) قو و قس؛ قس و لگه؛ جیهه نتۆو له و ناوی تیکه ن کراو.
 v.l.
 به قو و قس له جیهه نتۆو له قایم کردن و چاک کردن.
mortgage (mōr'gij), n. (١) بارمه؛ دانانی شتیله به بارمه.
 (٢) پوه نامه ی به بارمه دانان (به تاییهتی هه ی خانو و زهوی و زل).
 v.l.
 (١) به بارمه دانانی شتیله بۆ قهرز و مهرگرتن (به تاییهتی خانو و)؛
 (to ~ one's house)
 (٢) گره و له سه مکرین؛ به لێندان به دان؛
 (He ~d his future happiness.)
mortgagor, mortgager (mōr'gi-jēr), n. بارمه مگر.
mortgagor, mortgager (mōr'gi-jēr), n. بارمه مده اندار.
mortician (mōr-tish'ən), n. سهره ره شتی شو و رین و نام ده مکردن و

ناشتنی مردوو
mortification (môr'ta-fi-kā'shən), *n.* (۱) پئی خوښی له
 خۇ گرتن؛ سزای خۇ دان به خوښی له خۇ قەدەغەکردن؛ ناروژو کوشتن؛
 سزای خۇ دان. (۲) پیسواپی؛ پیسواپون؛ پیسواکران.
 (۳) تیراوی؛ پووکانهوی ئەندامیگی لەش.
 (۴) پیسواکرا؛ مایه‌ی شووری.
mortify (môr'ta-fi'), *v.t.* (۱) سزای خۇ دان به ناروژو کوشتن و
 خوښی له خۇ قەدەغەکردن؛ خواردن و خوښی له خۇ برین.
 (۲) پیسواکردن؛ شکاندن.
 (۳) تیراوی تووش کردن؛ داپزاندن یا پووکانهوی ئەندامیگی لەش.
v.t. (۱) سزای خۇ دان به خوښی له خۇ قەدەغەکردن؛ خواردن و خوښی له خۇ
 برین. (۲) پووکانهوی ئەندامیگی لەش؛ داپزان.
mortise, mortice (môr'tis), *n.* کونیکه دەرگه پارچه دارنگهوه
 بۆ پیاکردنی زمانه‌یک و چسپاندنی.
v.t. (۱) لیکدان و چسپاندن به کون و زمانه.
 (۲) کونکردن بۆ زمانه پیاکردن و قایم کردن.
mortmain (môr'tmān), *n.* خانو و زهوی و زار دان به مزگهوت و
 قوتابخانه به خیر یا وهف.
mortuary (môr'chō-er-i), *n.* (۱) خانە‌ی شتو و ناماده کردن
 مردوو بۆ شاشت (۲) (ب) میراتی‌یکه له کسێ‌یکه که له گیانه‌لادا بۆ
 قەشە‌کە‌ی (ب) میراتی‌یکه له قەشە‌کە‌یه‌وه که له گیانه‌لادا بۆ سەرگه‌مرگه‌ی.
adj. (۱) تابه‌تی به مردوو ناشتن.
 (۲) مردنی؛ تابه‌ت به مردن.
Mosaic (mō-zā'ik), *adj.* موسایس؛ تابه‌تی به موسا و ناموزگاری و
 فرمان و یاساکانی
mosaic (mō-zā'ik), *n.* (۱) نه‌خشکاری هه‌مه‌چەشن لاسەر دیوار و
 شووشه و روی تو (۲) نه‌خشی جزاوجزوو نالۆزی سەر دیوار و شووشه و
 شوننی تو؛ وینه‌ی هه‌مه‌چەشن و پارچه پارچه‌ی لیکدار و.
 (۳) شتی جزاوجزوو؛ شتی هه‌مه‌چەشن و هه‌مه‌رنگ.
 (۴) نه‌خشی‌یکه که گه‌ پهلە‌په‌لاری و چرچ‌رلۆج ده‌کات.
v.t. (۱) نه‌خشی هه‌مه‌چەشن کردن؛ وینه‌ی جزاوجزوو هه‌مه‌رنگ و پارچه
 پارچه لیکدان. (۲) پازاندنه‌وه به نه‌خشی یا وینه‌یکه ره‌ها.
-mosaic (adj.); mosaicist (n.).
Mosaic law, یاسای موسا؛ یاسای جووله‌که که به ناری موساوه
 ناسراوه و له پینج بهشی یه‌که‌می ئینجیلدا به.
Moses (mō'ziz, mō'zəs), *n.* موسا؛ پنه‌مبهری جووله‌که.
mosey (mō'zi), *v.t.* [Slang]. پویشتر؛ جوو؛ پیاسه‌کردن؛ گه‌ران؛
 (I will ~ on home.)
Moslem (moz'lām, mos'lām), *n.* موسولمان
adj. موسولمانی؛ نیسلاسی.
Moslem calendar, سالنامه‌ی نیسلاسی یا هه‌رمبی.
mosque (mosk), *n.* مزگهوت
mosquito (ma-skē'tō), *n.* مینشوله
mosquito net, په‌رده‌کوله.
moss (mōs, mos), *n.* قه‌وزه
v.t. به قه‌وزه داپوشتن.
mossback (mōs'bak', mos'bak'), *n.* (۱) کیسه‌ل، ماسی یا
 گونچه‌ماسی پیری پشت قه‌وزای. (۲) [Colloq.] کسێ‌یکه کۆنه‌بهرست.
moss-grown (mōs'grōn', mos'grōn), *adj.* (۱) قه‌وزای
 به قه‌وزه داپوشراو (۲) کۆنه‌ کۆنه‌باوا کۆنه‌بهرست.
mossy (mōs'i, mos'i), *adj.* (۱) قه‌وزای؛ به قه‌وزه داپوشراو.
 (۲) له قه‌وزه ده‌چن.
most (mōst), *adj.* (۱) زۆترین؛ زیاترین؛ هه‌ره‌ - ترین.
 (Of the three, he has the ~ money.)
 (۲) زۆریه‌ی؛ بهشی زۆری. (M~ people think so.)

n. (۱) زۆریه‌ی؛ بهشی زۆری. (He took ~ of the credit.)
 (۲) زۆترین؛ زیاترین؛ - ترین.
adv. (۱) زیاترین؛ - ترین. (~ horrible)
 (۲) زۆر. (a ~ beautiful morning)
 (۳) [Colloq.]، زۆریه‌ی. (M~ everyone agrees with you.)
at (the) most, په‌ری نه‌په‌ری؛ به‌لای زۆره‌وه.
for the most part, به‌زۆری؛ زۆریه‌ی جان.
make the most of, نه‌په‌ری سوود ئی وه‌گرتن؛
 زۆترین که‌ک ئی وه‌گرتن.
 (to make the most of one's opportunities)
-most (mōst), (foremost) . پاشگرتکه به‌مانای؛ هه‌ره‌.
mostly (mōst'li), *adv.* به‌زۆری؛ بهشی زۆری.
mot (mō), *n.* په‌له‌؛ قسه‌ی نه‌ستو.
mote (mōt), *n.* گه‌ره‌یه‌ی ته‌پ و تۆن.
motel (mō-tel'), *n.* مۆتیل؛ نوته‌ی سهره‌پێ؛ نوته‌ی ساده‌ی نۆیه
 پێنگاوبان و هه‌ندیک جاریش ناوشار (که به زۆری خه‌لکی په‌لته‌نی ئی داده‌به‌زیت).
moth (mōth, moth), *n.* مۆانه.
moth ball, خه‌ره‌ی له‌فتا‌پینی مۆرانه‌کوو (بۆ جل‌وه‌به‌رگ پاراستن).
moth-eaten (mōth'ē't'n, moth'ē't'n), *adj.* (۱) مۆانه
 خواردو. (۲) داپزادو؛ کۆن؛ سووار؛ به‌کار نه‌ماو.
 (۳) کۆنه‌باوا؛ کۆن.
mother (muth'ēr), *n.* (۱) دایک. (۲) دایکه. (۳) سهر‌چاوه.
 (۴) (ب) نافرته‌یکه که نه‌رک و ده‌سه‌لاتی دایکی هه‌بیت.
 (ب) سه‌رۆکه ئنی ده‌ستگایه‌کی نایزی یا په‌رستگایه‌ک. (~ superior)
 (۵) دایه‌؛ نازاوی نافرته‌یکه به‌ته‌مه‌نه له‌په‌روی بێ‌زه‌وه.
 (۶) تابه‌خوڤکانی دایک.
adj. (۱) دایکی؛ تابه‌تی به دایک. (~ love)
 (۲) زگماکی. (~ tongue)
v.t. (۱) مندالپوون؛ هینانه جیهانه‌وه. (to ~ a child)
 (۲) چاوه‌بیری کردن و به‌ته‌نگه‌وه هاتن وه‌ک دایک؛ په‌روه‌ده‌کردن.
mother (muth'ēr), *n.* (۱) هه‌وینی سه‌رکه؛ سه‌رتوێزی لاینی شله‌ی
 ترشاو (هه‌روه‌ها پینشی ده‌ووتری: "mother of vinegar"
 [Obs.], خه‌ته.
mother country, = motherland.
motherhood (muth'ēr-hood), *n.* (۱) دایکه‌به‌تی؛ دایکه‌تی؛
 دایکی. (۲) تابه‌خوڤکانی دایک. (۳) دایکان.
mother-in-law (muth'ēr-in-lō'), *n.* هه‌سوو.
motherland (muth'ēr-land'), *n.* (۱) نیشتمان
 (۲) نیشتمانی باوو‌باپیر
motherly (muth'ēr-li), *adj.* دایکانه‌؛ دایکی؛ وه‌ک دایک؛ به‌رهم.
adv. هه‌ر وه‌ک دایک؛ دایکانه‌.
-motherliness (n.).
mother-of-pearl (muth'ēr-av-pūrl'), *n.* ماده‌یه‌یکه په‌نگاو -
 په‌نگه به به‌ری قه‌له‌ی هه‌ندئ گیانداری ناوی به‌وه‌یه قۆچچه‌ی خه‌شلی ئی دروست
 ده‌کرت.
mother of vinegar, هه‌وینی سه‌رکه؛ سه‌رتوێزی لاینی شله‌ی ترشاو.
Mother's Day, چاڤینی دایک (که درووم یه‌ک شه‌مه‌ی مانگی
 چۆنه‌ده‌هه‌).
mother superior, سه‌ره‌ک نافرته‌ی په‌رستگای ئن.
mother tongue, زمانه‌ی دایکه‌؛ زمانه‌ی زگماکی.
mother wit, زه‌ره‌کی زگماکی؛ هه‌ست و هوش.
mothy (mōth'i, moth'i), *adj.* (۱) مۆرانه‌تی؛ داوه.
 (۲) مۆرانه‌ خواردو.
motif (mō-tēf'), *n.* (۱) بیر یا مه‌به‌ستی به‌ره‌مه‌ینکی وێه‌یی یا هه‌نهری
 نه‌وه‌ زوو دوو‌یه‌ات کراوه. (۲) به‌ری بنجینه‌یی یا سه‌ره‌کی.

(۲) تەخشەبەكى بۇر دوپپات كراوه (خانوسازى، پارا ئاندەنە) **motile** (mō'tīl, mō'tīl), *adj.* بىزۇك (زىندە وەيرانى) خۇبىزۇن.

motility (mō-tīl'ə-tī), *n.* بىزۇكى (زىندە وەيرانى) خۇبىزۇنلىق.

motion (mō'shən), *n.* (۱) بىزوان، بىزواندىن، جۈولە، جۈولەنەرە (۲) رەوت (۳) تۈنەي بىزوان، تۈنەي جۈولەنەرە ھەبۈن.

(۴) ھىما، جۈولەنەرە دەست و چاۋ بۇ يېرۈرە دەرىپىن. (۵) مەيل، رىست.

(۶) پىشخىبار، بۇ دەنگ لەسەر دان لە كۆرۈ يا ئەنجۈمەندە.

(۷) داۋاي فەرمان دەركىن (دادگا).

(۸) سەرچەمى نامىزى بىزۇك (مەكىنەكارى).

(۹) كۆرۈش بەرزۇ ئىزى ناۋازى مۇسقىقا.

v.t. دەست با چاۋ جۈولەنەرە بۇ ئىشائە پىندان.

v.t. پىن ووتن بە بىزواندىن دەست يا چاۋ، ئىشائە پىندان بە جۈولەي دەست يا چاۋ.

in motion, لە گەراندايە: دەجۈولن: لە جەم جۈولەيدە.

put (set) in motion, خىستەنەكار: خىستەنە جەم جۈول: بىزواندىن.

(*The plan was put in motion.*) خىستەنگەر.

motionless (mō'shən-lis), *adj.* نەبىزۇك، ۋەستاق، بىن جۈولە: جۈولەنەكەر.

motion picture, سىنەما، فىلىمى سىنەما.

motivate (mō'tə-vāt'), *v.t.* ھاندان: پال پىئومنان: بىزواندىن.

motivation (mō'tə-vā'shən), *n.* ھاندە: پالەنەر: پان پىئومنان.

motive (mō'tiv), *n.* (۱) پالەنەر: ھۆكۈن: بىزۇنەر: مەرام.

(*We despise those who act from low or selfish ~s.*)

motif (mō'tif), *n.* بىزۇنەر: بىزۇن.

adj. ھاندان: پال پىئومنان.

v.t. مەرامى: دورا: مەرامى: شاراۋە.

ultimate motive, پاشگىرىكە نەمانا: بىزۇك: تايىبەت بە بىزوان.

-motive (mō'tiv), (*automotive, locomotive*) بىن مەرام.

motiveless (mō'tiv-lis), *adj.* (۱) ھىزى: بىزۇن: ھەلم: ئەلەكتىك... ھتد.

motive power, (۲) مەكىنەكارى: شەمەندەفەرەك.

(۳) ھىزى: پانپىئومنەر: ھىزى: جۈولەنەر.

motivity (mō-tiv'ə-tī), *n.* ھىزى: بىزۇن.

mot juste (mō'zhüst'), [Fr.], *n.* ۋوشەي پىر بە پىر: ۋوشەي: تىۋاۋا.

ۋولەي: گونەك.

motley (mot'li), *adj.* (۱) ھەمەرەنگ: خال خال: (*a ~ coat*).

(۲) بەرگى ھەمەرەنگ: لەبەرەكەر: (*a ~ fool*).

(۳) ھەمەچەش: تىنكەلەر: (*a ~ crowd, group, etc.*).

n. (۱) قوماشى ھەمەرەنگ يا خال خال.

(۲) بەرگى ھەمەرەنگ (كە قەشەمەرچى لەبەرى دەكرە بەتايىبەتى ھى كۆشكى شاھانەي كۆن). (۳) [Obs.]. قەشەمەرى كۆشكى شاھانەي كۆن: قەشەمەر.

motmot (mot'mot), *n.* بالندەبەكى ناۋچە گەرمەكارى نەمەركايە.

لە تۈجىمى قەلباجكە.

motor (mō'tēr), *n.* (۱) مەكىنە: ماتۇر: بىزۇنەر: مەكىنە بىزۇن.

(۲) ئوتومبىل.

adj. (۱) بىزۇن: تايىبەتى بە مەكىنە بىزۇن.

(۲) مەكىنەي ھەيە: بە مەكىنە دەپوات (*a ~ vehicle; a ~ boat*).

(۳) بە ئوتومبىل (*a ~ trip*).

(۴) تايىبەتى بە ھەستەدەمارى ماسۈلكەمبىزۇن.

v.t. بە ئوتومبىل گەران: بە ئوتومبىل چۈون يا گەشتكرن.

motorbike (mō'tēr-bīk'), *n.* [Colloq.]. ماتۇرسىكىل: ماتۇر.

motorboat (mō'tēr-bōt'), *n.* بەلەمى: ماتۇر.

motorbus (mō'tēr-bus'), *n.* پاس: پاسى كاروان.

motorcade (mō'tēr-kād'), *n.* بىزۇشنى جەند ئوتومبىلەك پىنكەرە.

motorcar (mō'tēr-kār'), *n.* ئوتومبىل.

motorcycle (mō'tēr-sī'k'l), *n.* ماتۇرسىكىل.

v.t. سۈارى ماتۇرسىكىل بۈون.

motorcyclist (mō'tēr-sī'klist), *n.* ماتۇرسىكىلچى.

motorist (mō'tēr-ist), *n.* ئوتومبىل لىخۇپ: ئوتومبىلچى (بەتايىبەتى ھى ئوتومبىل خۇ نەك بە پىشە).

(۱) بە ئوتومبىل يا بە مەكىنەكرن.

motorize (mō'tēr-īz'), *v.t.* لەپاتى: گالىسكە ۋەسپ. (۲) مەكىنە خىستەنە سەر: مەكىنە لى بەست.

motorman (mō'tēr-mən), *n.* لىخۇپى پاسى ئەلەكتىكى ناۋشار.

يا ترام: لىخۇپى شەمەندەفەرى ئەلەكتىكى بىزۇنەر.

motor scooter, ماتۇرسىكىلى بىچۈك.

mottle (mot'li), *v.t.* خال خال كىرە: پەلەپەلەي كىرە: پەنگاۋرەنگ كىرە.

n. (۱) خال: خال خال: پەلەپەلە: پەنگاۋرەنگ.

(۲) نەقىشى خال خالۋى، پەلەپەلە، يا پەنگاۋرەنگ (ۋەك ھى مەرام).

mottled (mot'ld), *adj.* خال خال: خال خالۋى: پەلەپەلەي: پەنگاۋرەنگ.

motto (mot'ō), *n.* سۈۈشم.

mouch (mōōch), *v.t. & v.t. = mooch.* جۇرىكە نە مەرمەكۈي.

mouflon, moufflon (mōōf'lon), *n.* (۱) لەقاندان بۇ ناسىنمە (بەتايىبەتى شوپىن پىن و شوپىن پەنچە). (۲) قالىپكى ۋەھا.

moulage (mōō-lāzh'), *n.* **mould** (mōld), *n., v.t. & v.t. [Chiefly British], = mold. **moulding** (mōl'dīng), *n. = molding. **mouldy** (mōl'dī), *adj. = moldy.***

(۱) سەنگەرى لەم خۇل. (۲) تەپۇلكە: گەمۇلكە.

(۳) بەستاق: بەستەك: بارست.

(۴) ئۇم نەختە بەرناۋىيەيە كە تۇپھاۋىزى لەسەر دەۋەستى (يارى بىسىۋل).

v.t. (۱) سەنگەرى خۇل ۋە لەم بەدەردا دەۋەستكرن.

(۲) كەلەكەكرن: گەمۇلكەرە: كۆمەل كىرە.

(۱) شاخ: چىيا: گەمۇلكە (*M- Everest*).

(۲) [Obs.]. سەنگەرى بەرناۋىيە: بەستاق.

(۳) بەشە گۆشكەنەكارى بەرى لەپ.

mount (mount), *v.t.* (۱) (*~ up*)، پىيا ھەنگەران: پىيا سەركەرتن.

(۲) سۈاربۈون. (۳) بىزۇبۈون: بىزۇبۈون: لە زىادەبۈوندايە: (*The number of casualties was ~ing.*)

(۱) پىيا سەركەرتن: سەركەرتن (*She ~ed the stairs.*) *v.t.*

(۲) (۱) سۈاربۈون (نەسپ، كەر، ھىستى): (*He ~ed his horse.*)

(ب) چۈونە سەر (سەكۇ، كورسى).

(۳) سۈاربۈون (تافەرت، گىانداز بۇ جۈوت بۈون).

(۴) خىستەنەسەرۋ قايم كىرە: لەسەر دانان و چەسپاندن: (*He ~ed the statue on a pedestal.*)

(۵) تىپىستەن و چەسپاندن: خىستەنەسەرۋ قايم كىرە: (*to ~ a picture*).

(۶) كوردنەبەرى بەيگەرى جەلبەرگە ۋە ئوۋاندن: پىشاندان.

(۷) (۱) راستكرنەمەرە لە شوپىنى خۇدا چەسپاندن ۋە ئامادەكرن: (*to ~ a gun*)

(ب) ھەبۈون (چەك): (*This ship ~s six cannon.*)

(ج) دانان بە پاسەۋان. (د) نۇرەي پاسەۋانى كىرە.

n. (۱) سۈاربۈون (نەسپ) شىۋەي سۈاربۈون.

(۲) شتىك كە بۇ سۈاربۈون بىن (نەسپ، پاسكىل).

(۳) سۈاربۈونى نەسپى پىشېركى. (۴) پانپىشت.

(۱) شاخ: چىيا: كەمۇلكە.

(۲) [pl.]. زىبەرە شاخ. (۳) بەستەك: بارست: كۆمەلېكى گەمۇلكە: تۇپەلېكى زل.

adj. (۱) شاخى: چىيايى. (۲) بۇرۇل.

(۱) بىزۇن (۲) پىشەلەكۈي.

mountain chain

mountain chain, زنجیره شاخ ریزه شاخ
mountain dew, [Colloq.], ويسكى (۱)

mountaineer (moun'tin-êr'), n. (۱) شاخ نشين
(۲) شاخووان

v.l. شاخووانى كردن.
mountain goat, بزئىكئوى
mountain lion, شيرى نهميرىكى ويز.

mountainous (moun'tin-əs), adj. (۱) شاخاوى جياياوى:
شاخ وياخاوى. (۲) زور زنا زور گهروه.

mountain range, زنجيره شاخ ريزه شاخ
mountain sheep, مېرئىكئوى
mountain sickness, گيژى شاخ سهره خووانى سهر شاخ.

mountebank (moun'tə-bank'), n. (۱) دهرمانفروشى ساخته بان.
(له شونىنكى گشتيدا) (۲) كسىكى ساخته بان

mounted (moun'tid), adj. (۱) سوار انسىپ پاسكيل سواربوو
(۲) سواره (- police)

(۳) داگراوه تفنگ: تاماده بۇ به كارهينان: لىسر په لىپتكه: (a ~ gun).
(۴) خراوه سوه چىسپينراو بۇ له چوارچينه كرتن.

(۵) بىوك هوى گواستفرومى هابه (سوپا).
mounting (moun'tinj), n. (۱) سواربوو
(۲) پالېشت وینه له چوارچينه كرتن.

mourn (môrn, mōrn), v.l. (۱) شينكردن: شيوه نكردن: بۇ گريان
داخ بۇ خواردن (۲) رمش پۇشين: جلى رهش له بهر كردن. (۳) خوئيند (كوتس).

v.l. (۱) شيوهن مۇ كردن: شين بۇ كردن: بۇ گريان (۲) داخ بۇ خواردن.
mourner (môr'nēr, mōr'nēr), n. شيوه نكرا كسىكه كه
له پرسدا به نندارى دهكات.

mournful (môrn'fal, mōrn'fal), adj. (۱) شيوهنى پرسى.
(۲) غمگين: دلگير: بهسوز (- a ~ song, sound, etc.)

mourning (môr'ning, mōr'ning), n. (۱) شيوه ن: شين
(۲) جلوسه رگى رهش: پۇشاهى رهش (۳) ماوهى رهشپوشى يا شين.

mouse (mous), n. (۱) مشك (۲) كچ (له پرووى خۇشه ويسته يهوه)
(ب) كسىكى ترسوك و ناله بار. (۳) [Slang], چاوشين بوونهوه (له نىنجامى

ليداندا) (۴) جۇزكه له گري (كه شقى يهوانى).
v.l. (۱) پاره مشك كردن: مشك كرتن
(۲) به ندى يهوه بۇ گه باران: به خشپه به دوا دا گه باران.

mouser (mou'zēr), n. پشيله مشكگر
mousetrap (mous'trap'), n. نهله مشك

mousey (mou'si, mou'zi), adj. = mousy.
mousse (mōos), n. مووس جوزه شيرى يه كه له شيرى خستى
شقه قينراو سپيندى هينكه و شىكر دروست ده كرى.

mousseline (mōos'1ēn'), n. [Fr.], muslin (۱)
(۲) جوزه شووشه يكي نه قش له سهر كراوه.

moustache (mæs-tash', mus'tash), n. = mustache.
mousy (mou'si, mou'zi), adj. (۱) له مشك چورا: مين دهنگ: ترسوك
(۲) پره له مشك: مشك تنى داوه

mouth (mouth), n. (۱) دم: زار (۲) ليو: لچ و ليو: دم و ليو
(۳) كس: كه دهن بۇيندى يا خواردى بديتن

(He has four ~s to feed.)
(۴) (۱) پزنگى بوبار (ب) دهمى دهفر.
(ج) دهمى لوله چمكى ناگري.
(د) دهمى گيره يا مەنگه. (ه) دهمى كه رمناى.

v.l. (۱) ووتن: دهر برين (به تايبهتى به خۇنواندهوه): ووتاردان.
(۲) خستنه دهوه (۳) دم پياهيان: دم و ليو پياهيان.
(۴) شىب پياهيان به لغاوه

movement

v.l. (۱) ووتن: دهر برين (به تايبهتى به خۇنواندهوه): ووتاردان.
(۲) دم و چاوش گريز كردن.

down in (or at) the mouth, [Colloq.], پهست: غمبار: خفه تبار.
give mouth to, ووتن: دهر برين: ووتاردان.

have a big mouth, [Slang], دم درىزى كردن: زمان درىزى كردن
دم لى كردنهوه.

mouthful (mouth'fool'), n. (۱) پر به دم. (۲) پارو: تيكه.
(۳) نهفت: تۇز.

(۴) [Colloq.], وشه يا ووتيهكى دهر و درىزى (كه به ناسانى نايىزى).
(۵) [Slang], ووتيهكى بهجى: (- say a ~).

mouthpiece (mouth'pēs'), n. (۱) شو به شىءى دهنى به دهوه
يا دهخريته ناو دهوه:
(the ~ of a telephone, of a pipe, of a horse's bit, etc.)

(۲) شو به شىءى نايىزىكى مۇسپىهتى كه دهمى پيوه دهنى (وهك شمشال):
(۳) دم راستى دهسته، كۇمهله، يا حيزيك.

(۴) [Slang], پاريزمى تاوانكاران.
mouthy (mouth'i, mouth'ii), adj. زورويى: مهلهوه: فشه كمر.

movability (mōov'a-bil'ə-ti), n. تواناى جولاىن دهوون.
movable, moveable (mōov'ə-b'l), adj. (۱) دهجوونىن:
دهتوانى بجوونىن (سامان): دهجوونىن: مهلهگري: (- property)

(۲) دهجوونىننهوه: له كاتيكوه بۇ كاتيكى تر دهجوونىن: (- holidays)
(۱) شتىكه كه بتوانى بجوونىن.

(۲) [pl.], سامانى هانگرتنى كسىكه خوى (به تايبهتى كه رهسه ناومان).
move (mōov), v.l. (۱) گواستفروم: گوزلانهوه (۲) بژواندن: جولاىن.
(۳) والىكردن: پال پيوهتان

(۴) خستنه جهووجول: هينانه جوش:
(He ~d the crowd with his speech.)

(۵) پيشنيز كردن (له كوي يا نه جوجوه نيكد يا دهنگدان لهسه)
(۶) گوزلانى كردن: پيساى پندردن.

(۷) فروشتن: (- to ~ the merchandise)
v.l. (۱) جولاىن: بژوان: چوون بديتن
(۲) گواستفروم (بۇ مال يا شارى تازه): گوزلانهوه: بار كردن:

(They ~d last month.; We will ~ to our new house.)
(۲) هلسان و دانىشتن: زيان: جهووجول كردن:

(We ~ in good society.)
(۴) پيشكوتن.
(۵) كهوتنه خۇ: جمان: كار كردن: به كار هلسان.

(۶) گه باران (مهكينه): كار كردن.
(۷) داوا كردن: (- to ~ for a new trial)

(۸) پيساى كردن: گوزلانهوه: به تالجهوونهوه.
(۹) [Colloq.], (- on ~), دهستكردن به بديتن: بديتن:

(Let's be ~ing on.)
(۱۰) جولاىن (داشى دامه و شترهنج)
(۱۱) فروشتن.

n. (۱) جوله: جولاىنهوه: جمه. (۲) هنگاو (بهره نامانج).
(۳) گواستفروم (مال): گوزلانهوه.

(۴) جولاىن (داشى دامه و شترهنج): نوره (بارى)
(۱) بژوان: جولاىن: جمان (۲) پهله كردن.
get a move on, [Slang],
on the move, [Colloq.], گهريوك: هميشه له جهووجولدايه

moveable (mōov'ə-b'l), adj. = movable.
movement (mōov'mənt), n. (۱) جوله: جولاىنهوه: بژوان.
(۲) هاتوجو: هاتوجوون: جهووجول.

(۳) پيساى: گو: (- bowel ~).
(۴) مناوهه (سوپا). (۵) پهرت: لهجه: چۇنقى جولاىنهوه.
(۶) بژووننهوه: كۇمهلايهتى يا پيساى.

mover

- (۷) یوودان اجیزوک، شانۆنامه. (۸) مهیل اجموجوول به لایمکی تاییهتیدا.
- (۹) گۆراسی نرخی فرۆتەنی. (۱۰) پارچه بۆۆکهکانی مهکینهتیک.
- (۱۱) خێزایس مۆسیقا. (ب) کێشی مۆسیقا. (ج) بهشێکی سهههفۆنیا
- (۱۲) کێشی هۆنراوه
- mover** (mōv'ēr), *n.* (۱) گهزۆک (۲) گوێژمهروه (بهتا بهتی کسێک که پیشه‌ی گواستنوه‌ی شتومهکی خه‌لک بیت:
- (۱) فیلمی سینهما. (۲) سینهما. (۳) سینهماکان
- the movies**, *n.* [Colloq.]
- moviegoer** (mōv'i-gō'ēr), *n.* [Colloq.] کسێک که زوو ئوو ده‌جته سینهما
- movie house**, [Colloq.] سینهما
- moving** (mōv'īŋ), *adj.* (۱) بزۆک جوولاره. (۲) بزۆنهر: جوولنهر
- (۳) ههست بزۆن: ههست جوولنهر
- moving picture, moving staircase (or stairway), escalator.** فیلمی سینهما
- mow** (mō), *v.t.* (۱) چیمه‌ن برین: چیمه‌ن: گیا: دوورینه‌وه
- (۲) (to ~ a lawn) (۳) (to ~ down) قه‌لاچۆکردن: به‌کۆمه‌ل کوشتن: ماکوژدان: مروینه‌کردن (مه‌جان). (We ~ed down the enemy.)
- v.i.* چیمه‌ن برین: گیا برین
- mow** (mou), *n.* (۱) گهزۆه (۲) کابه‌ن
- mow, mowe** (mou, mō), *n. & v.i.* [Archaic] دهم‌و‌چاو گرژ: گردن: خۆ مۆنکردنه‌وه.
- mower** (mō'ēr), *n.* چیمه‌ن‌ه‌ره: مه‌کینه‌ی چیمه‌ن برین.
- mown** (mōn), *alternative past participle of mow.*
- mozzetta, mozzetta** (mō-zet'ə), *n.* چاکه‌تێکی کورتی ته‌په‌داره
- پاپاو سه‌ره‌ک قه‌شه‌کان له‌به‌ری ده‌که‌ن.
- Mr.** (mis'tēr), *plural Messrs., = mister.*
- Mrs.** (mis'iz), *plural Mmes.,* خانم: خان: نارناوی نافهرتی مێرده‌ره.
- MS.** (mis), خانم: خان: نارناوی نافهرته، مێرده‌رو مین یا بن مێرده.
- M.S., = Master of Science.,** بره‌وانه‌ی ماسته‌ری زانیاری
- M.Sc., = Master of Science.,** بره‌وانه‌ی ماسته‌ری زانیاری
- much** (much), *adj.* زۆر: یۆ شتی نه‌زۆمێرده‌رو: گه‌لێک: نه‌توق:
- (~ rain, money, food, etc.)
- adv.* (۱) زۆرتر: زیاتر: زۆر: گه‌لێک: (He is ~ happier now.)
- (۲) ئێه‌کێ: گه‌ه تا زۆر: (He is ~ the same as yesterday.)
- n.* (۱) برێکی زۆر: هه‌ندێکی زۆر: (There is ~ to be done.)
- (۲) شتیکی سه‌ره‌سا، لێهاتوو، یا گرنگ: (As a leader, he is not ~)
- as much again,** دوو نه‌وه‌ده
- as much as,** نه‌وه‌ده‌ی
- make much of,** زیاد له‌ بی‌بیست گه‌وره‌کردن.
- زۆر بزۆر لێگرتن.
- think much of,** زۆر بزۆر لێگرتن.
- mucid** (mū'sid), *adj.* (۱) که‌رووی: بۆندار (۲) لێنج.
- mucilage** (mū's'l-ij), *n.* (۱) سه‌ریش: جیهوه.
- (۲) ماده‌یه‌کی لێنجی جه‌لاتینییه‌ له‌ هه‌ندێ بۆره‌کدا هه‌یه.
- muck** (muk), *n.* (۱) په‌ینی تاره: په‌ینی شێدار
- (۲) پیس: پیسای: لێخه.
- v.t.* (۱) په‌یناو کردن: په‌ین تێکردن (۲) [Colloq.] پیس کردن: لێخه‌کردن.
- (۳) پاکه‌سه‌وه کانه‌ی خاڤ.
- make a muck of,** تێکردن: کار: نه‌ه‌زانه‌ه کردن: تێکردن
- muck about,** [Chiefly British], [Colloq.] خۆخه‌لاقان:
- کات به‌فرۆدان
- muck up,** [Colloq.] (۱) پیس و پۆخه‌ل کردن.
- (۲) تێکردن (نه‌خه‌شه، پلان): شێواندن.

mudstone

- mucker** (muk'ēr), *n.* [British Slang] کسێکی نزم یا ناگه‌س:
- کسێکی کال و کوج.
- muckamuck** (muk'ə-muk), *n.* [Slang] کسێکی خۆ به‌ زل زانا،
- پیاوی گه‌وره (له‌په‌وی لا‌قتره‌وه).
- muckrake** (muk'rāk'), *v.t.* شتی پیسو خراب نۆزینه‌وه له‌سه‌ر
- کسانێ به‌ناوبانگو کاربه‌ده‌ستانێ میری و بلا‌وکرده‌وه‌ی له‌ بزۆرانه‌دا:
- ناوپیس کردن: ده‌رخستنی په‌ووشت و کرده‌وه‌ی ناپه‌سه‌ندی کسانێ ناودار
- muckraker** (*n.*).
- muckworm** (muk'wūrm'), *n.* کره‌م یا کره‌م‌کێی ناو شیاکه‌و
- پیسایی.
- mucky** (muk'i), *adj.* پیس: پیس و پۆخه‌ل: لێخه‌
- muco-, muc-** (mū'kō, mū'kə), *n.* پێشگرێکه‌ به‌مانای: (ا) چلم:
- رپیوق. (ب) په‌رده‌ی چلم: لێخه‌ په‌رده‌.
- mucosa** (mū-kō'sə), *n. = mucous membrane.*
- mucous** (mū'kəs), *adj.* (۱) چلم: چلم: چلم ده‌ردم. (۲) لێنج.
- mucosity** (*n.*).
- mucous membrane,** په‌رده‌ی چلم: لێخه‌ په‌رده‌.
- mucus** (mū'kəs), *n.* چلم: رپیوق: هه‌ر ماده‌یه‌کی لێنجی وه‌ک چلم که
- له‌ش ده‌ری به‌دات.
- mud** (mud), *n.* (۱) قوڕ: لێته: قوڕولیتاڤ.
- (۲) قه‌سی سووک: بوختان: له‌که: قه‌سی خراب (که‌ به‌زۆرته‌ ده‌وی به‌کێک)
- v.t.* قوڤاوی کردن: پیس کردن
- throw (or fling) mud at,** ناوێراندن: ناو پیس کردن: به‌دا ناو کردن:
- له‌که‌دار کردن.
- mud bath,** خۆ له‌ قوڤولیته‌ی کانه‌زای هه‌لکێشان (بۆ چاره‌سه‌ری یاداری).
- گه‌رم‌اوی قوڤولیته‌ی کانه‌زای.
- mud cat,** جۆره‌ ماسی‌یه‌کی ناو پوڤاره.
- muddiness** (mud'i-nis), *n.* قوڤاوتی: لێخه‌نتی: لێلێتی.
- muddle** (mud'l), *v.t.* (۱) تێکردن (کار): تێکه‌لاو پێکه‌لاو کردن:
- شێواندن. (۲) خوارده‌وه‌ تێکه‌لاو کردن یا تێکردن. (۳) لێل کردن.
- (۴) سه‌ر لێ تێکردن (به‌ خوارده‌وه‌ی سه‌رخۆشکه‌ن): سه‌ر لێ شێواندن.
- (۵) سه‌ر لێ تێکردن: سه‌ر لێ شێواندن: مێشکه‌ تێکردن.
- v.t.* سه‌ر لێ شێوان: سه‌ر لێ تێکچوون: تێکه‌لاو پێکه‌لاو بوون.
- n.* (۱) تێکه‌لاو پێکه‌لاوی: شێواوی. (۲) سه‌ر لێ تێکچوون: سه‌ر لێ شێواوی.
- muddle through,** هه‌رچۆنێک بیت به‌ نه‌ه‌جام گه‌یاندنی کارێک له‌گه‌ل
- هه‌له‌و تێکه‌لاو پێکه‌لاویشدا: جێبه‌جێکردنی کارێک به‌ زه‌حمه‌ت.
- muddle-headed** (mud'l-hed'id), *adj.* بێ مێشکه: که‌رده‌ن:
- سه‌ر لێ شێواوی.
- muddy** (mud'i), *adj.* (۱) قوڤاوی. (۲) لێخه‌: لێل.
- (۳) لێل: تێکه‌لاو پێکه‌لاو: شێواو: (~ thinking)
- v.t. & v.i.* قوڤاوی کردن: قوڤاوی بوون: لێل کردن: لێل بوون: لێخه‌ بوون:
- (to ~ the water, the situation, etc.)
- ماسی‌یه‌کی ناو قوڤولیته‌و ناوی لێخه‌.
- mudfish** (mud'fish'), *n.* کله‌وه‌ی پێه‌که‌ی پاسکێل و ئوتومبیل
- (بۆ فری نه‌دانی قوڤ به‌ملاو به‌ولادا)
- mudguard** (mud'gärd'), *n.* مریشکی زه‌لکار.
- چاله‌هۆڤ (له‌ پێنگاوباندا).
- mud pie,** هه‌مامۆکه.
- mud puppy,** قوڤناویله‌که.
- mudsill** (mud'sil'), *n.* هوره‌داری بناغه‌ی خاڤوو.
- mudslinger** (mud'sliŋ'ēr), *n.* ناو پیسکه‌ره‌ به‌ ناوه‌وا (به‌تا به‌تی
- ناهه‌زان و هاوچاوانی رامیاری له‌کاتی هه‌له‌بژاردندا): ناوێرێن: بوختانچی
- mudslinging** (*n.*).
- mudstone** (mud'stōn'), *n.* په‌رده‌ی گه‌لێن (که‌ هه‌م‌اوی به‌رکه‌وت
- ده‌په‌روێ).

mud turtle

mud turtle, کيسملى ناو قوروليتە.
muzzin (mū-ɛz'in), n. بانگەر

muff (muf), n. (۱) دەسكىش؛ دەسكىشنىكە شونىنى پەنجەكانى بە جياچيا نىن سلكو ھەمووى يەك خانەيە. (۲) (b) تۆپ نەگرتنەمە (يارى ميسىۋول). (ب) كارىكى ئاقۇلۇ نەشارمەزايانە؛ تىنگىدانى كار لەبەر نەزائىن. (ج) ئاقۇلكار؛ ئاكارامە؛ كار تىنگەر.

v.t. & v.i. بە ئاكارامەيى كردن (بەرزاش)؛ بە ئاقۇلایانە نەزائانە كردن.
muffin (muf'in), n. خەپلەنەنى نەستورۇ بچوك؛ كىكى بچوك.
muffle (muf'l), v.t. (۱) داپۇشپن بە (مەلپىج، بەتاش، يا پانقۇ) پىنچانەمە؛ لەبەر سەرما. (۲) دەم ھەلبەستىز؛ دەموجا ھەلبەستىز؛ چاۋ بەستەنەمە؛ دەماخ كردن. (۳) كپ كردن؛ دەنگ ئې پىرن؛

(to - a sound, an explosion, etc.)
(۱) دەم ھەلبەست؛ چاۋبەست. (۲) دەنگ كىكەر؛ خەفەكار.
(۳) فېرنىكە سۇ سۈرۈكۈدەنەمە گۈزەدەمەز بەين بەركەتتى پاستەمۇخۇي كېرى ئاگرەكە

muffler (muf'lër), n. (۱) دەم ھەلبەست؛ مەلپىج
(۲) كىكەر؛ دەنگ خەفەكەرى نەگۈزسى ئوتوسبىل

mufti (muf'ti), n. (۱) موختى (ئائىنى ئىسلام).
(۲) بەرگى موختى؛ بەتايبەتتى لەبەرى يەككىدا كە ھەمىشە بەرگى سوپايى لەبەركۈدىن

mug (mug), n. (۱) كۈيى نەختىك قورس و گەورەي چاۋ قاۋە (چاران) وىنەي دەموجاۋىكى لەسەر دەكرا). (۲) پۈ كۈيىكى وەما. (۳) [Slang]. (ب) دەموجاۋ. (ب) دەم.
(ج) لىچ ھەنقۇرتان؛ مۇنى؛ پۈيى كۇرۇ
(د) كەسكىنى قسەرەقتى بىن نەزاكتى نەزان.

v.t. [Slang]. (۱) وىنەكۈرن؛ بەتايبەتتى ھى ئاۋانكارىك لەلايەن پۇلىسەمە).
(۲) پەلاماردان لە پىشتەمە دەست خىستەنە بىنەقا پەنپانزى پۈوتكۈدەنەمە.
v.t. [Slang]. (۱) دەموجاۋى خۇ كۇرۇكۈرن يا شىۋاندىن لە دەمەلاستىدا
(بەتايبەتتى لەسەر شانق). (۲) پەلاماردان لە پىشتەمە دەست خىستەنە بىنەقا

بەنپانزى پۈوتكۈدەنەمە.
mugger (mug'ër), n. [Slang]. (۱) پۈوتكۈرەمە؛ بەتايبەتتى كە
پەلامارى كەسكى دەدات لەدەرەم دەست دەخاتە بىنەقا. (۲) نەكتەرىكە دەموجاۋى خۇي كۇرۇ دەكات يا دەشۈيۈنن لە دەمەلاستىدا لەسەر شانق.

muggy (mug'i), adj. گەرم شىدار؛ ئاۋوھەر؛ بۇخە؛
(- weather)

-mugginess (n.). موسولمان
Muhammadan (moo-ham'ad-an), adj. & n. (ھەرەمە "Muhammedan")

mulatto (mə-lat'ō, myoo-lat'ō), n. كەسكىنى دۈرۈك لە دايسو
باۋكىنى پەرش و سېى.
سەرزا پەشقانە

adj.
mulberry (mul'ber'i, mul'bër-i), n. (۱) تۈۋ؛ تۈۋە سېيىكە.
(۲) دارتۈۋ (۳) نەرخەۋاش؛ پەنگى نەرخەۋاشى سۈرۈكار.

mulch (mulch), n. كۇۋگىيەي ووشك و گەلاۋ تۈيۈكلەدارى خېركراۋە لە
بىنى پۈرەكدا بۇ مېشقتەنەمە تەپايى بىنى پۈرەكەكە پاراستىنى پەگەكانى لە سەرما گەرما

v.t. كۇۋگىيەي ووشك و گەلاۋ تۈيۈكلەدار خىستەنە بىنى پۈرەك.
mulct (mulkt), v.t. (۱) سەرادان بە پارە ئې سەندن (لەبەر تاۋان).
(۲) بە فىلرتەلەكە ئې سەندن؛ بە ساختە ئې كىشائەنەمە.

n. سزاي پارە (لەبەر تاۋاننىك).
mule (mül), n. (۱) ھىستەر؛ قاتر

(۲) رېسەرى لۆكە؛ مەكىنەي رەستىنى لۆكە.
(۳) [Colloq.]. كەسكىنى كەللەمەق؛ كەسكىنى سەرەسەخت و مانگر.
(۴) تۈخەنە گىياندەركى دۈۋرەمكى بىن بەر.

mule (mül), n. سۈلۈكە پارەنى بىن داناپۇش

multiple sclerosis

mule deer, فىلەگىزە.
mule skinner, [Colloq.], قاترچى؛ ھىستەرچى.

muleteer (mü 1ə-têr'), n. قاترچى؛ ھىستەرچى.
muley (mü'li, mool'i, möö'li), adj. & n. = mulley.

muliebrity (mü 1i-eb'rə-ti), n. (۱) ئۇننى؛ ئۇنەيى.
(۲) مېچكەيى؛ ئاسكى؛ ئۇنەيى.

mulish (mül'ish), adj. (۱) ھىستەرى. (۲) كەللەمەق؛ سەرەسەخت؛
مانگر. (۳) (b) بىن بەر؛ نەزۇك. (ب) دۈۋرەك.

mull (mul), v.t. & v.i. [Colloq.], (~ over), پىرلىكۈدەنەمە؛
(to - over a question)
mull (mul), v.t. خۇشاۋكۈرن؛ گەرمكۈدەنەمە خۇشاۋكۈرن (شەراب، پىرە، ئاۋى سىۋ)

mull (mul), n. مەلەل؛ قوماشى ئارۋىشەم يا چىقىتى تەنگ.
mullah, mulla (mul'a, mool'o), n. مەلا؛ مامۇستاي ئائىنى.

muller (mul'ër), n. دەسكەنران (بۇ ھەربىتى دەرمان وۇنە).
mullet (mul'it), n. چەند جۈرە ماسىيەكى دەريا و پۈۋبارەكانە.

mulley, muley (mool'i, möö'li), adj. شاخ كراۋ (پەشەۋولۇخ)؛
بىن شاخ
مانگاي بىن شاخ؛ مانگاي شاخ كراۋ.

n. شەلى گۇشت و سۈرە
mulligan (mul'i-g'n), n. [Slang]. (بەتايبەتتى ھى پىۋاي ھەزەرى بىن لانە).

mullion (mul'yən), n. تىغەدار يا شىشى ستۈۋى خانەخانەكەرى
شۈۋشى پەنجەرە.

multi- (mul'ti, mul'tə), پىنشىگرىكە بەماناي؛ فرە؛ زۇر؛ چەندەما؛
ھەمە؛ گەنلە؛ چەند؛ (multicolored, multimillionaire)
multicolored (mul'ti-kul'ërd), adj. ھەمەپەنگە؛ فرە پەنگ.

multi-ethnic (mul'ti-eth'nik), adj. فرە نەمە؛ فرە پەنگە؛
(a - city)

multifarious (mul'tə-fär'i-əs), adj. ھەمەچەش؛ فرە جۇر؛
جۇراۋجۇر؛ جياچيا؛ جۇرەما

multifid (mul'tə-fid), adj. بەش بەش (گەلاۋ)؛ خانە خانە؛
پارچە پارچە.

multifold (mul'tə-föld), adj. تۈۋى تۈۋى
multiform (mul'tə-förm), adj. فرە شىۋە؛ ھەمەچەش؛ جۇرەما.

multilateral (mul'ti-lat'ër-əl), adj. (۱) فرە لاينە؛ فرە پۈۋ؛
فرە لا. (۲) چەند لاينە؛ فرە لاينە؛ چەندەما ۋولات يا لاينە تىيىدا بەشدارە

(a - treaty)
-multilaterally (adv.).

multimillionaire (mul'ti-mil'yən-är'), n. خاۋەنى چەندەما
مەلۇن دۇلار يا پاۋەند؛ فرە مەلۇندار.

multipara (mul-tip'a-rə), n. ئاقرەتتىكە كە سكى پۈرە بە مندالى
دۈۋەم يا بەلاي كەمەۋە دۈۋە مندالى لەرەۋپىش پۈۋە.

multiparous (mul-tip'a-rəs), adj. (۱) سىكېر بە دۈۋەم مندال.
(۲) لە يەك بەچكە زىاتىرى دەبن لە سكىكدا.

multipartite (mul'ti-pär'tit), adj. (۱) بەش بەش؛ جۇرەما؛
فرە بەش؛ پارچە پارچە. (۲) multilateral

multiped (mul'ti-ped), adj. Also multipede, فرە پىن.
n. گىياندەركى فرە پىن؛ گىياندەركە لە چۈۋ پىن زىاتىرى ھەيە.

multiple (mul'tə-pl), adj. چەندجار؛ جۇراۋجۇر؛ زۇر؛ فرە.
n. نەنجامى لىكدان (ژامارەپىۋان): (10 is a - of 5 and 2).

multiple-choice (mul'tə-pl-chois'), adj. فرە ۋەلا؛
چەند ۋەلامىك دەدات بۇنەۋەي يەك ۋەلاي پاستىيان ھەلۋىزىت؛

(a - test, question, etc.)
multiple sclerosis, نەخۇشى پەق بۈۋن و ووشكىۋونەۋەي ھەستە

دەمەرمەكان كە دەبىتە ھۇي لەكارەكۈن و لەزىنى ماسولكەكان.

multipliable (mul'tə-pli'ə-b'l), adj. دەرئاشئ لەبەك بدرئ
ژمارە و پيوان.

multiplicable (mul'tə-pli-kə-b'l), adj. = multipliable.

multiplicand (mul'tə-pli-kand'), n. ژمارەى ليدراو

multiplicate (mul'tə-pli-kāt'), adj. (١) توي توي
(٢) چەدەها زۆر.

multiplication (mul'tə-pli-kā'shən), n. ليدكان ژمارەو
پيوان.

multiplication table, خستنى ليدكان (ژمارە و پيوان).

multiplicity (mul'tə-plis'ə-ti), n. (١) زۆرى چەدەها:

زۆرى و جورا و جورى. (٢) ژمارەىكى زۆر گەنىك.

multiplier (mul'tə-pli'ēr), n. (١) زيارەكە: برۆق، شت.

زاوړيكن. (٢) ژمارەى پين ليدراو (ژمارە و پيوان)

(٣) نامبرى سەهيزگەر (فيزيا)

multiply (mul'tə-pli'), v.t. (١) زيادكردن: زۆركردن: پەرەپيژدان.

(٢) ليدكان ژمارە و پيوان.

v.i. (١) زاوړى كردن: پەرەسەندن: زۆرپيوان: (Rabbits ~ rapidly).

(٢) ليدكان ژمارەىكى لە ژمارەىكى تى.

multitude (mul'tə-tōōd', mul'tə-tūd'), n. (١) زۆرى: فرمبى:

ژمارە زۆرى. (٢) ژمارەىكى زۆر گەنىك: كۆمەن: هەزاران

(There was a ~ of volunteers.)

(٣) جەماەر: خەلك: بۆرە پياوان.

multitudinous (mul'tə-tū'd'n-as), adj. (١) بى شومار: زۆر:

ئىنجار زۆر. (٢) زۆر جورا و جورى: هەمچەش.

multivalent (mul'ti-vā'lant, mul'tiv'ā-lant), adj. (١) فرە:

هاریزى (كيميا). (٢) فرە مانا: فرە نرخ

مزی شت: ناشانە.

multure (mul'chēr), n.

mum (mum), n. برەمەكى خەست و تیرە.

mum (mum), v.i. خۆگۆزىس یۆ خۆبواندن.

mum (mum), n. [Colloq.], = chrysanthemum.

mum (mum), n. [Colloq.], = mother.

mum (mum), adj. بى دەنگ: نەووا: قەسەنگەر: دەم داخراو

interj. بى دەنگ بە: قەسە مەكە: دەست داخە:

mumble (mum'b'l), v.t. & v.i. (١) منجەمەج كردن:

لەزۆر لایمە و وتن:

(Don't ~ your words.; The old man was ~ing to himself.)

(٢) بە بۆك حووبى بەهێواشئ و نارهەتئ: (لەبەر بى ددانئ).

n. منجەمەج

mumbo jumbo (mum'bō jum'bō), [M.-J.] بێشكى

ناشەرنە خەيلە بەشەكاشى بۆژاواى سوودان دەمان پەرست: جادو و گەرنكى

نايدەبە كە بە ناو گوايە خەلك لە وەى دەپارێژى. (٢) شتىكى ترسانە

(٢) نەرىشئ نابنى هيج و پيووچ و بى مانا: نەرىشئ وەك جادو و گەرى

(١) قەسە و هيج و پيووچ: قەسەى قۆبو و بى مانا.

mummer (mum'ēr), n. (١) نەكتەرى خۆگۆزى شائووبى بى دەنگ

(٢) نەكتەر.

mummery (mum'ēr-i), n. (١) نوواندنىكە بە جلى خۆگۆزىنەرە

(٢) نوواندنىكى كەش و فشانە: نەرىت يا ناهەنگىكى پىر لە كەش و فش و

هيج و پيووچ و دوو پوانە.

mummification (mum'ə-fī-kā'shən), n. موومياكردن:

موومياكارى

mummify (mum'ə-fī'), v.t. موومياكردن: دەرھيئاشئ ناوسكى

مروژە يا گياندارى مردوو و دەرمان تينكردنى بۆ پاراستنى لە بۆگەنگردن.

v.i. ووشكوبورنەرە: هەلقەرچان: سىس بوونەرە.

mummy (mum'i), n. (١) مووميا: مردووى موومياكارو

(٢) كەسكى هەلقەرچان: كەسكى رەقەلە و سىس بوونەرە.

mump (mump), v.t. & v.i. mumble = [Dial.] (١)

(٢) [Old Slang], (١) سوالكردن: پارنەرە. (ب) گزى كردن

ملەخەرى: ناوسانى لوى لىكى زۆر گونجەكە.

mumps (mumps), n.pl. كرمەندن: منجەمەج كردن.

munch (munch), v.t. & v.i. (١) جيهانى: تايبەتى بەم جيهانە نەك

بە جيهانتيكى بەرزترو گياني: (pleasures ~).

(٢) ئاسايى: ووشش و ناخوش (مەجان) سادە. (a ~ job, task, etc.)

mung bean, ماش.

municipal (mū-nis'ə-p'l), adj. (١) شارەوانى: هى شارەوانى:

هى ناوشار. (ب) سەرەبەخۇي ناوخۇي هەبە.

(٢) تايبەتى بە كاريوبارى ناوخۇي وولات يا هەرمەيكە.

municipality (mū-nis'ə-pal'ə-ti), n. (١) شار: شارەوانى:

شارەكە كە سەرەبەخۇي ناوخۇي هەبىن. (٢) كاريەدەستانى شار: كاريەدەستانى

شارەوانى.

municipalize (mū-nis'ə-p'l-iz'), v.t. (١) خستەسەر شار:

كردن بە بەشيكە لە شار: دانەدەم شار. (٢) كردن بە شار: كردن بە شارەكە

سەرەبەخۇي ناوخۇي هەبىن.

-municipalization (n.).

munificence (mū-nif'ə-s'ns), n. بەخشندەبى: زۆر دلفراوانى:

زۆر دەست و دل كراومبى.

munificent (mū-nif'ə-s'nt), adj. (١) بەخشندە: زۆر دلفراوان:

زۆر دەست و دل كراومبەخشندەبى و

دەست و دل كراومبى: (a ~ gift).

muniment (mū'ni-mənt), n. (١) هۆى خۆپاراستن: هۆى پاراستن.

(٢) (pl.), باوەرنامەى خاوەننيكى زەوى و زارو شتى: ترا: باوەرنامەى ماف.

munition (mū-nish'ən), v.t. كەرەسەى جەنگ پيژدان: چەكەكردن:

چەك پيژدان.

munitions (mū-nish'ənz), n.pl. چەكە كەرەسەى جەنگ

(گوللە, بۆمبا ... هتد)

mural (myoor'əl), adj. (١) هى سەر ديوار: هى ديوار: بۆ سەر ديوار.

(٢) وەك ديوار: ديوارى.

n. نىگار يا ديمەنى لاسەر ديوار كراو.

muralist (myoor'əl-ist), n. نىگار كيشى سەر ديوار.

murder (mūr'dēr), n. پياوگوشتن بە دەسەنقەست: پياوگوشتن

خويش و خويش پيژن.

v.t. (١) پياوگوشتن بە دەسەنقەست: گوشتن: خويش رشتن.

(٢) گوشتن بە شويمەيكى دێندانە و بى بەزمبى يانە (جەنگ).

(٣) تينكان: شيوادن: (She ~ed that song).

v.i. پياوگوشتن بە دەسەنقەست: خويش رشتن.

get away with murder, [Slang], كارنى خراب كردن و كەس

پىن ئەزانين و سزا نەدان: بەدكارى كردن و وەك بەزمەكى بانان بۆى دەرچوون

(١) پياوگوشتن هەر دەرەكەوئ: پياوگوشتن هەر

دەرەكەوئ. (٢) كارى نەيئنى و بەدكارى هەر دەرەكەوئ: زوو يا دەرەك

پياوگوشتن: خويش پيژن

murderer (mūr'dēr-ēr), n. ئاڤرەتى پياوگوشتن: ئن.

murderess (mūr'dēr-is), n. (١) دېرندە: گوشندە: پياوگوشتنە:

زۆر بەد: زۆر دەرەكەوئ. (a ~ act).

(٢) تايبەتى بە پياوگوشتن: هى پياوگوشتن: (a ~ rage).

(٣) [Colloq.], زۆر گران: زۆر ناخوش و ترسانە: (a ~ exam).

murine (myoor'in, myoor'in), adj. هى توخى مشك:

هى گياندارى كورژەندە (وەك مشك و مشكەكوئەر ... هتد).

n. گياندارى كورژەندە

murk (mürk), n. تاريخى: ئىلى: نادىيارى

adj. [Archaic], تاريخ: ئىل: نادىوان

murky (mūr'ki), adj. (١) تاريخ. (٢) ئىل (ناو), ئاسمان: لىخان

شەمەمەزى (~ waters, air, etc.)
(۲) لىل (مىشكە) شىۋا، تىكچىۋى.
(۴) ئادىيار: لىل تىگەمىشقى گرانە

-murkily (adv.); murkiness (n.).
murmur (mūr'mēr), n.
(۱) خورپە: خورپە خورپە خورپە ئاۋ.
(۲) بۆلە: بۆلە بول لەئىز ئىۋەۋە خوتە بۆلە.
(۳) پوتە پوتى دل (پىزىشكەۋانى).

v.i.
(۱) خورپە ماتتا: خورپە خورپە ماتتا.
(۲) خوتە بۆلە ماتتا: بۆلە ماتتا لەئىز ئىۋەۋە
لەئىز ئىۋەۋە روتتا: نەبەر خوتە ووتتا.

v.z.
murmurous (mūr'mēr-əs), adj.
(۱) خورپە خورپە
(۲) منجەمىنجاۋى: خوتە بۆلە ئىۋە ماتتا.

murphy (mūr'fi), n. [Slang]. = potato.
murrain (mūr'in), n.
(۱) دەردى رەشەمەۋىخ.
(۲) [Archaic]. تاعون

muscadine (mus'kə-din, mus'kə-dīn), n.
(۱) جۈرە تىزىمكە
(۲) [Obs.]. جۈزىكە لە شەراب.

muscat (mus'kət, mus'kat), n.
(۱) جۈرە تىزىمكى شەرابە
(۲) شەرابى نەم تىزىمە

muscatel (mus'kə-tel'), n.
(۱) جۈرە شەر بىكى شىرىنە.
(۲) جۈرە تىزىمكى شىرىنە نەم شەرابە ئى دروست دەكرى.

muscle (mus'əl), n.
(۱) ماسولكە: مازۇلە: بازۇ.
(۲) ھىزى ماسولكە (۲) ھىزى: زەبىر: زەبىرۋىنگ:

(to put some ~ into law enforcement)
v.z. [Colloq.]. (~ in),
muscle sugar,
Muscovite (mus'kə-vīt'), n.

پەزۇر خۇ يىداكرىن: بەزۇر بىئى خۇ كوردنە
شەكرى خار: شەكرى پاك نەكرارە
دانىشتۇرى شارى مۇسكۇ

پووسى: ھاۋنىشتىمادىيەكى پووسى
پووسى: تايەنى بە پووسىيا.
كانزايەكى فافونى يا شۋوشەمىي

كارەبا نەگەبەنەرە
ماسولكەمى: بازۇلەمى.
(۲) ماسولكەدار: مازۇودار: بەھىز: بازۇلەدار.

adj.
muscovite (mus'kə-vīt'), n.
كانزايەكى فافونى يا شۋوشەمىي

كارەبا نەگەبەنەرە
ماسولكەمى: بازۇلەمى.
(۲) ماسولكەدار: مازۇودار: بەھىز: بازۇلەدار.

muscular (mus'kyoo-lēr), adj.
muscular dystrophy,
muscularity (mus'kyoo-lar'ə-ti), n.

ئىسكەنەرە
ماسولكەدارى بەھىزى: بازۇلەدارى

بارى پىنكۇرنى ماسولكە
يا ئەندامىكى لەش
~. Also muscular,
پىنكۇرنە بەماناى ماسولكە: بازۇ.

Muse (müz), n.
(۱) باغخوۋى وىزە ۋ ھۇنراۋە ھونەرۋانلار
(ئەفسانەى يۇمانى) (۲) [m-]. پەرى ھۇنراۋە ھونەر: پەرى شىپەر.

muse (müz), v.z. (~ over; ~ on),
(۱) پىرلىكردنە: دانغەلىدان
(۲) تىدا: رامان: سەيرلىھاتتا.

v.z.
پىرلىكردنە
پىرلىكردنە: دانغەلىدان

n.
پىرلىكردنە
پىرلىكردنە: دانغەلىدان

musful (müz'fəl), adj.
musette (mü-zet'), n.
(۱) جۈزىكە لە زورنا يا جۈزىكە.
(۲) ئاۋاز: (۳) توررەكەى سەرشانى سەرباز.

museum (mü-zē'əm), n.
mush (mush), n.
(۱) شۇزىباى گەنەشامى.
(۲) شتىكى نەرووشنى تەروپى خەستە وئۇل.
(۳) [Colloq.]. سۇزدارى لە رادە بەدەر: ھەست ناسكى (بەتايەت دلدارى).

كاروانكرىن بەناۋ بەقردا بە گالىسكە بەفرىنەى سەگ.
كاروانىكى ۋەما.
تىخۇرىنى سەكى گالىسكەى بەفرىن

n.
كاروانىكى ۋەما.
تىخۇرىنى سەكى گالىسكەى بەفرىن

interj.
تىخۇرىنى سەكى گالىسكەى بەفرىن

mushroom (mush'room, mush'room), n.
قارچەك
(۱) قارچەكى: بە قارچەك كراۋ.
(۲) لە قارچەك دەچىن (لە شىۋە يا زوۋ پەرەسەندىدا).

v.i.
(۱) زوۋ پەرەسەندى: زوۋ گەورەبوۋىن:
(The demonstration ~ed into a riot;
Their business ~ed in the first year.)

۲) ئاۋسانو سەر پان بوۋنەرە ۋەك قارچەك ۋەك قارچەك لىھاتتا.
(۱) بل: نەرمە فشان: (~ rice).
(۲) [Colloq.]. لە رادە بەدەر بەسۇز: زۇر بەسۇز ھەست ناسكە.

(۱) ساۋ: مۇسىقا.
(۲) ئاۋازنىكى خۇش (ۋەك خۇندىنى پالندەۋ خورپەخورپى ئاۋ).
پوۋبەپوۋى نەنجامى تاخۇشى كارى خۇ [Colloq.],
face the music, [Colloq.].
ۋەستارۋ قىبول كوردى.
ئاۋاز بۇ دانان: مۇسىقا بۇ دانان.

set to music,
musical (mū'zi-k'l), adj.
(۱) ساۋى: مۇسىقايى.
(۲) خۇش ئاۋاز: دەنگۇش.
(۳) مۇسىقازان: ھەزكەر لە مۇسىقا: لىھاتتورى مۇسىقا: (a ~ person).
(۴) بە مۇسىقاۋە: بە ئاۋاز ۋە (a ~ comedy).

(۱) musical comedy. (۲) ناھەنگ بە مۇسىقاۋە
شانتۇمەى مۇسىقايى: فىلىمى مۇسىقايى:
فىلىمى بە گۇزىلى مۇسىقاۋە
ناھەنگىك بە مۇسىقاۋە.

musicale (mū'zi-k'al'), n. [Fr.].
music box,
music hall,
musician (mū-zish'ən), n.
musicologist (mū'zi-kol'ə-jist), n.
musicology (mū'zi-kol'ə-jī), n.
musical comedy, n.
شانتۇمەى مۇسىقايى: فىلىمى مۇسىقايى:
فىلىمى بە گۇزىلى مۇسىقاۋە
ناھەنگىك بە مۇسىقاۋە.

سۇقۇقى مۇسىقا
شانۇى مۇسىقاۋ شانتۇگەرى: ھۇلى مۇسىقاۋ شانتۇگەرى.
مۇسىقازان بە پىشە: ساۋلىدەر.
مۇسىقاناس.
زانىستى مۇسىقا: مۇسىقاناسى.

پىرلىكردنە
پىرلىكردنە
مسك: ماددەمىكى بۇندارە لە توررەكەمىكى زۇر
چەرمى سكى ناسكى مسك دەردەھىزى: (۲) مسك: بۇنىكى خۇشە بۇ لەمخۇدان.
(۳) ناسكى مسك.

مىسكەت: جۈرە تەنگىكى سەربازى پىادەى
كۇنە.
سەربازى مىسكەت لەشان:
مىسكەت لەشان.

musket (mus'kit), n.
كۇنە.
سەربازى مىسكەت لەشان:
مىسكەت لەشان.

musketier (mus'kə-tēr'), n.
مىسكەت لەشان:
مىسكەت لەشان.

musketry (mus'kit-ri), n.
(۱) ھونەرى تەقاندنى تەنگى مىسكەت
(۲) (۱) تەنگى مىسكەت بە كۇمەل (ب) مىسكەت لەشانان.

muskmelon (musk'mel'ən), n.
(۱) شەمامە: كانەكەزەردە.
(۲) پوۋمكى شەمامە

muskrat (musk'rat'), n.
(۱) مىشكى ئاۋى: گياندارنى كىرۋەندەى
ئاۋى كەرل سافو بىرقەدارە لە مىشك دەچىن: (۲) كەرلى ئەم گياندارە.

musk rose,
muslin (muz'lin), n.
مۇزلىن: قوماشنىكى لۇكەى تەنكە

مۇزلىن: قوماشنىكى لۇكەى تەنكە
musquash (mus'kwāsh), n. = muskrat.
muss (mus), n. [Colloq. or Dial.].
(۱) پىشۇبى: ئاۋاز.
(۲) شەپ: دەمەقانى:
تىكدان: شىۋاندىن.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

v.z. [Colloq. or Dial.]. (~ up),
mussel (mus'əl), n.
جۈزىكە لە گونچەماسى
نارىكەۋىكە: تىكەۋىۋىكەۋى:
بەسەرمەكدا شىۋاۋ.

must

(It ~ have rained while we were in.) (٢) دهمین وایوبویی
n. شتیکی بیویست؛ شتیکه که بیویسته بکری یا بیی:
 | This book (film, play) is a ~. |
adj. بیویسته؛ بیویسته
must (must), n. (١) مسسور؛ بدن بیستی نیره فیلی به مالووش (٢) نقردهنی به مالووش
must (must), n. شمراي ناره؛ خوشاوی تازه
must (must), n. بۆگه؛ بۆگه کردن
mustache, moustache (mäs-tash', mus'tash), n. سمیل
mustang (mus'tanj), n. نهمسه کوی بوزاری شمیریکا
mustard (mus'têrd), n. (١) خهرتله (٢) تروی هیزاری خهرتله که ده گریته وه وهک به هاروات و درمان به کار دیت.
 (٣) زهره؛ رنگی زهره
mustard gas, گازی خهرتله گازیکی زهرای کوشندهیه
mustard oil, بونی خهرتله اسابوونی ئی دروست ده کری
muster (mus'têr), v.t. (١) کوکریته ده. شمیران؛ کومل کردن (٢) بانگ کریس
 (The man was ~ed for roll call.)
 (٣) کوکریته ده. (M- up your courage.)
v.t. کۆبوونه ده شمیران؛ پزیربون
n. (١) کۆبوونه ده. شمیران؛ بۆ ناو خوندنه وه و پشتکتن (٢) کومل؛ کسان کۆبوونه وه یهک کۆبوونه وه (٣) لیسنه ناری لقیکی سویا یا هیزی ده ریایی
muster in, گران مه شمیران
muster out, له شمیرانی خستن یا تازا کردن
pass muster, باشه؛ به سنده؛ به کار دهینری؛ پله که یه به سنده
mustiness (mus'ti-nis), n. بۆن کپرو؛ بۆن دین
musty (mus'ti), adj. (١) بۆن کپرویی؛ بۆن دیناوی؛ بۆن کۆن (٢) کۆن؛ ناوه مار؛ سووا
mutability (mü'tä-bil'ä-ti), n. بگۆری؛ هه بیسته گۆران؛ بِن باری
mutable (mü'tä-bil), adj. (١) بگۆر؛ ده گۆری؛ ده تواتری بگۆری (٢) بِن بِن؛ جوتوون؛ هه میسه گۆراو
mutate (mü'tät), v.t. & v.i. گۆران؛ گۆری؛ گۆرانی بِنجینه یی و کو تو پزیرینه وه یی
mutation (mü-tät'shan), n. (١) گۆران؛ گۆری (٢) گۆرانی سنیه؛ سروشت؛ یا تاپیه خۆیی
 (٣) گۆری بِنجینه یی کو تو پزیر؛ گیانداریک یا پرومیکه و بون به هوی جیاوازی یهکی زور له چاو توخمو بِنجه که یه
 (ب) گناسر؛ پرومیکه که نهم گۆرینه یه مسهردا بیت دواي
mutatis mutandis (mü-tät'is mü-tän'dis), [L...] نهمی نهم گۆرینه یی بیویست بوو بکری کرا
mutative (mü'tä-tiv), adj. ده گۆری؛ گۆران؛ شتیکه له سرووشتی
mutchkin (much'kin), n. [Scot.] پیوان به کی شله به هشت یهکی کاتونیکه
mute (müt), adj. لال؛ بی زما
n. (١) لال؛ کپروان؛ کمینکی کپروان (٢) تپیی بِن دنگ؛ زمانه وان (٣) شتیکه سو کز کردنی دنگی نامیرنکی موسیقایی
v.t. (١) دنگ کر کردن؛ مزم کردنه وه؛ خفه کردن؛ کپ کردن (٢) له نۆخی که مکرده وه، به دنگ؛ له توندوتیژی که مکرده وه (دنگ)
mutilate (mü'til-ät'), v.t. (١) ده ست و بهل مریز؛ بهل پزیرن (٢) به سهریه که؛ شنواندن (لهش)؛ که له لا کردن (His body was ~d.)
 (The censors ~d his speech.)
-mutilation (n.); mutilative (adj.); mutilator (n.).
mutineer (mü'tin-êr'), n. کمینکی یاخی؛ شمیرانی یاخی؛ یاخی؛ شمیران

myna, mynah

یاخی بوو؛ شمیران
mutinous (mü'tin-əs), adj. یاخی بوون؛ شمیرانی؛ یاخی بوونی شمیران
mutiny (mü'tin-i), n. یا که شتی بومان له سمرۆ که کانیان
v.t. یاخی بوون؛ شمیرانی کردن
mutt (mut), n. [Slang]. (١) گۆزووی؛ کمینکی بِن میشک (٢) سگی دو ورهگ
mutter (mut'êr), v.t. (١) منجه منج کردن؛ له ژیر لیموه ووتن (٢) بۆله بۆل کردن (به دنگی مز)؛ خوته و بۆله ماتن؛ سکا لا کردن
 (٣) گرمه ماتن؛ گرمه گرم کردن
v.t. بۆله بۆل کردن؛ سکا لا کردن له ژیر لیموه؛ خوته و بۆله ماتن
n. (١) منجه منج کردن؛ بۆله بۆل کردن (٢) بۆله بۆل؛ ورتیمورت؛ منجه منج؛ سکا لا (٣) گۆشتی مەر (٢) [Rare]، مەر
mutton (mut'n), n. (١) گۆشتی مەر (٢) [Rare]، مەر
mutual (mü'chö-äl), adj. (١) دوو لایی؛ دوو سهره؛ دوو سهری (٢) (friendship, hate, suspicion, etc.)
 (ب) وهک یهک وان بۆ بیکتری: (~ enemies)
 (٢) ناو کۆی؛ هاو: (our ~ friend)
 (٣) تاپیهت به کۆمپانیایه کی بیه که له نهمه ماتن به بشداری سوود و زیانی دهر
mutualism (mü'chö-äl-iz'm), n. هاوکاری؛ ناو کۆی کردن
mutuality (mü'chö-äl'a-ti), n. سوود؛ له سهر بیکتری ژانی دوو گیاندار
mutualize (mü'chö-äl-iz'), v.t. & v.i. دوو لایی کردن؛ (١) دوو لایی کردن به هی همدوولا (٢) به بشداری کردن کۆمپانیایه؛ کردن کۆمپانیایه که به هی کرئکاره کانی
mutually (mü'chö-äl-i), adv. بۆ همدوولا؛ دوو لایه نه؛ دوو سهری: (~ beneficial)
muzzle (muz'li), n. (١) لۆز؛ قه پۆز؛ دهم و قه پۆز (٢) دهم به ست؛ دهم بِن؛ له وا شه
 (٣) سهر یا دهمی لوله ی چه کی نا کرین
v.t. (١) له واش کرین؛ دهم بینه کردن؛ لۆز کردن (٢) دهم داخستن؛ قسه ئی قه ده هه کردن
my (mi), pron. هی من؛ هینی من؛ م (سهرم، پیلاره کاتم)
interj. په محکا؛ په کور؛ به به به؛ هاوار به مالم: (Oh, ~!)
my- (mi), myo-
myalgia (mi-äl'ji-ä), n. نازاری ماسولکه
myasthenia (mi-as-thê'ni-ä), n. بِن هیزی ماسولکه
mycelium (mi-sê'li-äm), n. لوازنی و سستی ماسولکه
myco- (mi'kō, mi'kä), بهشی سهر زهوانی قارچک و توخمه که ی
mycobacterium (mi'kō-bak-têr'i-äm), n. که له شیهوی قاله دهم زودان
mycology (mi-kol'ä-ji), n. پيشگورنکه به مانای؛ قارچک؛ که یرو
mycology (mi-kol'ä-ji), n. به کتریای که یرو
mycology (mi-kol'ä-ji), n. (١) قارچک زانی؛ که یرو زانی؛ (٢) هه موو جزوه قارچک و که یرو یه کی ناو چه یان
mycosis (mi-kō'sis), n. (١) په یه دابوونی که یرو له له شادا؛ (٢) نه خۆشی که یرو
mydriasis (mi-dri'ä-sis, mi-dri'ä-sis), n. که یرو هه لۆن زانی لهش (٢) نه خۆشی که یرو
myelencephalon (mi'ä-len-sel'ä-lon), n. فراوانیوونی
 به یه یه یه چار (به هوی نه خۆشی یا دهمانه وه)
myelitis (mi'ä-lit'is), n. بهشی دواوه ی
 میشک
myelitis (mi'ä-lit'is), n. هه و کردنی مۆخی بپیره؛ نه خۆشی مۆخ
myelo- (mi'ä-lō), پيشگورنکه به مانای؛ مۆخی بپیره ی پشت
myeloid (mi'ä-loid), adj. (١) هی مۆخی بپیره (٢) تاپیهتی به مۆخ؛ له مۆخ چو یا وه گراو
myna, mynah (mi'nä), n. پالنه یه کی ناسیایی به لاسایی مریه ده کاته وه

myo-

myxoid

myo- (mī'ō, mī'ā), پېشگړنگه بهمانای: ماسولکه.
myocardiograph (mī'ō-kār'di-ə-graf', mī'ō-kār'di-ə-graf'), n. نامیږی توکارکری بزوانی ماسولکې دل؛ وینهگری بزوانی ماسولکې دل.
myocarditis (mī'ō-kār-dī'tis), n. هورکړنی ماسولکې دل.
myocardium (mī'ō-kār'di-əm), n. ماسولکې دل.
myogenetic (mī'ō-ja-net'ik), adj. له ماسولکوه پیدادهېن؛ له ماسولکوه هاتوو.
myograph (mī'ə-graf', mī'ə-graf'), n. نامیږی توکارکړنی گړزی ماسولکه.
myology (mī-ol'ə-ji), n. ماسولکهناسر (تونیکاری).
myoma (mī-ō'mə), n. ناوساوییمکی له تیښورې شانه پیکهاتو؛ لورې شانه ماسولکه.
myomatous (mī-om'ə-təs), adj. قایبهتی به ناوساوی شانه ماسولکه.
myopathy (mī-op'ə-thi), n. نهخوځی ماسولکه.
myope (mī'öp), n. نهخوځی نزیك بین؛ نزیك بین.
myopia (mī-ō'pi-ə), n. نهخوځی نزیك بین؛ نزیك بین.
myopic (mī-op'ik), adj. نزیك بین.
myopy (mī'ə-pi), n. = myopia.
myosis (mī-ō'sis), n. چوونوهمیک یا کرژوونې بیلبله ی چاو (بههزی) خوځوځی یا بهکارهینانی دهرمانوهه).
myosotis (mī'ō-sō'tis), n. پروهکینه گولې رهنکاوړهنگ دهگرې.
myotic (mī-ot'ik), adj. هي بیلبله ی چاو هینانهوهیمیکو کرژکړن؛ بیلبله ی چاو کرژبوړ؛ دهبېته هزی چوونوهمیکې بیلبله ی چاو. دهرمانی بیلبله ی چاو کرژکړن یا هینانهوهیمیک.
myria- (mir'i-ə), پېشگړنگه بهمانای: (۱) بن شومار؛ زوړا گلمیک. (۲) ده هزار.
myriad (mir'i-əd), n. (۱) ده هزار. (۲) هزاران؛ هزارهها؛ ژمارهیمکی بن شومار یا ښکار زوړ. بن شومار؛ هزارهها؛ ښکار زوړ.
myriapod (mir'i-ə-pod'), adj. & n. هزارپڼ.
myriapodan (mir'i-ap'ə-dən), adj. & n. = myriapod.
myriapodous (mir'i-ap'ə-dəs), adj. = myriapod.
myrmeco- (mūr'mi-kō, mūr'mi-kə), پېشگړنگه بهمانای: میرووله.
myrmecology (mūr'mi-kol'ə-ji), n. میروولرانی؛ زانستی میرووله.
myrmecophagous (mūr'mi-kof'ə-gəs), adj. میرووله خوړ.
myrrh (mūr), n. (۱) جموی دار " موی ". (۲) داری " موی " داریکی پوځوځه جهوییمیک دهردهدات بوځی خوځی لی. درووست دهگرې.
myrtaceous (mūr-tā'shəs), adj. مؤردی؛ هر درهختی مؤردی. یوکالیپتوس مؤرد.
myrtle (mūr'tl), n. مؤرد.
myself (mī-self', mə-self'), pron. (۱) خزم. (I went - ; I hurt - .)
(۲) دوزخی چاکي خزه؛ دوزخی باشیم؛ (I am not ~ when I rage like that.)
mystagogue (mis'tə-gōg', mis'tə-gog'), n. لیکدهرهوی شتی نایینی لیل و نایینی؛ ماموستای شتی نایینی و نرازاوی نایینی. -mystagogy (n.).
mysterious (mis-tēr'i-əs), adj. نادیار؛ لیل؛ خاروه.
mystery (mis'tēr-i, mis'tri), n. (۱) شتی نرازاوی یا دهرنهکوتو؛ نایینی (the ~ of life).

(۲) (۱) پوړدوونکی خاروه (بهقایهتی پیاوکوشتن). (ب) چیروکی پوړدوونکی خاروهی وهما. (۲) لیلی؛ نایینی؛ خاروهی: (An air of ~ surrounds this affair.) (۳) (pl.) نریت و بیرووی نایینی. (۴) (۵) کؤملی نایینی نایینی کؤن. (۶) a mystery play. (۷) (۱) نوځی بهکؤملی کلنسهی کاسولیکې. (ب) پوړدانی ژبانامه ی عیسا و مریم پیسه. **mystery** (mis'tēr-i), n. [Archaic]. **mystery play**, شانؤنامه ی پوړدوونکی ښیمیل بهقایهتی هر ژبانامه ی عیسا. **mystic** (mis'tik), adj. (۱) قایهتی به نریت و بیرووی نایینی. (۲) نایینی؛ خاروه؛ نادیار: (powers -). (۳) هر سوځی یا سوځیتی سوځی. (۱) نیشانه یی؛ گړنگ لوروی نایینیپوه. (۲) هر سوځی یا سوځیتی. [Rare] خاروه؛ لیل؛ نایینی؛ نادیار. **mysticism** (mis'tə-siz'm), n. سوځیتی. (۲) بیرووی خاروه یا نادیار؛ بیرکندوه له شتی نادیار. **mystify** (mis'tə-fi'), v.t. (۱) سرسام کړن؛ سرسروماندن. (۲) خارندهوه بؤ ټینگهگیشتی؛ وهالیکړن که سهیر بېته بهراچاو ټینگهیشتی گران بیت. -mystification (n.). **mystique** (mis-ték'), n. هستی سرسامی و شکؤ پیدان و لفراندن که شتی، کسیتک، یا پیشهیمیک درووستی دهکات له لای همدن کس (the ~ of Eastern music, art, progress, revolution, the acting profession, etc.) **myth** (mith), n. (۱) نهمانه. (۲) سرجمی نهمانمان. (۳) چیروکی نهمانه یی؛ چیروکی درؤ. (۴) کسیتک یا شتیکی نهمانه یی. **mythic** (mith'ik), adj. - mythical. **mythical** (mith'i-k'l), adj. (۱) نهمانه یی: (a ~ creature). (۲) درؤ؛ هملیسراو؛ ریکراو. **mythicize** (mith'i-siz'), v.t. کړن به نهمانه؛ به نهمانه دانان؛ وهک نهمانه لیکړن. **mytho-** (mith'ō, mith'ə), پېشگړنگه بهمانای: نهمانه. **mythological** (mith'ə-loj'i-k'l), adj. نهمانه یی. **mythologist** (mi-thol'ə-jist), n. نهمانه زان؛ قوتای نهمانه. **mythologize** (mi-thol'ə-jiz'), v.t. نهمانه لیکدانهوه؛ دهرپاره ی نهمانه نووسن. v.t. = mysticize. **mythology** (mi-thol'ə-ji), n. (۱) نهمانه زان؛ زانستی نهمانه. (۲) کلنسی نهمانه؛ پهرتووکیک دهرپاره ی نهمانه. (۳) نهمانه؛ سرجمی نهمانه ی چرخک یا نهتهوهیمیک. **mythomania** (mith'ə-mā'ni-ə), n. زوړ حزن له درؤکړن؛ حزن له شت گهورهکړن. **mythopoeic, mythopeic** (mith'ə-pē'ik), adj. نهمانه درووستکه؛ حزهک له نهمانه درووستکړن. **mythos** (mī'thəs), n. (ب) myth (۱) (۲) نریت و خوړوهوشتی نهتهوهیمیک وهک له هونری نهتهوهیمیکه دهردهکوی. (۳) درؤ پهرستی. **myxedema, myxoedema** (mik'si-dē'mə), n. جوړه نهخوځییمیک له نهنامی باش کارنهکړنی لوری " ساینرؤ " هوه تووش دهېن و نیشانهکانی ووشکبوونوهوی پیست و سستی لهش و میښکه. **myxo-** (mik'sō, mik'sə), پېشگړنگه بهمانای: چلم؛ ماده ی لینج. **myxoid** (mik'soid'), adj. چلم؛ لینج.

myxoma

myxomycete

myxoma (mik'sō-mə), *n.*

لووی بن ریانی چلمی.

myxomycete (mik'sō-mī-sēt'), *n.*

کهروری چلمیز یا لینج.

N n

۱. [Slang] جگمە.

- v.t. ۱. بزمارلىقدان! پە بزمار قايم كىردى.
- ۲. بەستىمە (مەجان)؟ مەسئۇگەر كىردى! دۇنيا بۇيۇن لە دەستكەرتقى شىكە (He - ed the bargain, contract, etc.)
- ۳. چاۋ تىن بىرىن! چاۋ ئۇ نەترووكاندن: (eyes - ed to the stage)
- ۴. [Colloq.] گرتن! بەرەۋىرى دانەرەو گرتن: (to - a criminal)
- ۵. [Colloq.] ھەنمەنن (دەق)؟ خىستىنەروا گرتن: (to - a lie)
- ۶. پىككان و خىستىنەخوارەو: (to - a bird in flight)
- بەريەرى تواتاۋە شەرىكرىن يا ھەولدىن.
- fight tooth and nail, پىككان! باش بۇ چوون! باش روتن يا كىردى.
- hit the nail on the head, بەستىمەرى كەسك بە
- nail (a person) down (to a promise), بەلئىنكەبەرەو واز ئۇ نەھىشەنى ھەتا بەلئىنكە كەى خىيەجىن دەكات.
- nail up, ۱. بە بزمار دىكوتان يا ھەلواسىن.
- ۲. داخستىن بە بزمار (دەرگا، پەنھەرە)؟ بە بزمار قايم كىردى:
- (to nail up a window)

- ۱. بەكسەر! دەمۋەست! بەمىن دواكەوتن
- on the nail, ۲. لە كات يا شوئىنى خۇيدا.
- nail clipper, نىئۆككەر! مەكئىنەى نىئۆك كىردى.
- nail file, بىرەندى نىئۆك
- naive, naïve (nä-ēv'), adj. ساۋىلكە! خۇش باۋەر! نەزان! دل ساف.
- naively (adv.); naiveness (n.)
- naiveté, naïvete (nä-ēv'tā', nä-ēv'tā), n. ۱. ساۋىلكە!
- خۇش باۋەرى! نەزان! دل سافى ۲. تىيىنى يا كىردىكى ساۋىلكە!
- گوفتار يا كارى دل سافانە.

- naivety (nä-ēv'ti), n. = naiveté.
- naked (nä'kid), adj. ۱. پووت! پووت و قووت: (a - body)
- ۲. ھەزاز! بىن دەرامەت! فەقىر. ۳. بەرەلا! نە پارىزراۋ.
- ۴. (a - sword) پووت! لەئاۋ كىلانە كەيدا نىيە: (a - sword)
- ۵. پووت (دەرەخت)
- ۶. پووت (دېۋان)! نە پاراۋە! ھىچى پئوۋە نىيە: (a - wall)
- ۷. ئاشكرا! پووت! ھەنمەنن: (the - truth; - aggression)
- ۸. پەتال. (a - contract)
- ۹. بىن تووك! بىن پەر! بىن قاۋرۇخ! بىن پۈلەكە! پووت.

- naked eye, چارى پووت! چاۋى بىن چاۋىلكە يا دورىن.
- nakedness (nä'kid-nis), n. پووتى! پووت و قووتى! ھەنمەنن! ھەنمەنن!

- nameable (näm'a-b'l), adj. ۱. ناۋ دەھىئى! دەتوئىنى ناۋى
- بەھىئى. ۲. شاياتى ناۋىرەنە! پەتاۋ! ديار
- نامبى-پامبى (nam'bi-pam'bi), adj. ۱. ناسكۇنە! ژانە!
- ۲. ھەست ناسك. ۳. بوودەنە! بىن غىرەت! بىن دەسەلات! چىروك! لاۋاز! پار
- n. ۱. قەسو نووسراۋى ژانەو چىروكانە! نووسراۋى پەسۆز
- ۲. كەسكىكى بىن غىرەت و بىن دەسەلات! كەسكىكى بوودەنە! (پىروۋى سوۋكى).
- ۳. ناۋ.
- name (näm), n. ۱. قەسە خراب! ناۋ و ناۋرە. (They called him - s.)
- ۲. ناۋ! ناۋبانگ! ناۋدارى. (a good ~)
- ۳. ناۋبانگى باش! ناۋى باش. ۴. خىل. (the last of my ~)
- ۵. پەتاۋ! ھەر پەتاۋ! (He is chief in ~ only).
- ۶. كەسكىكى ناۋدار! كەسكىكى زۇر پەتاۋبانگ:
- (the greatest ~ in science)
- ۷. ناۋ (تەربىئى)

- adj. ناسراۋ! ناۋدار! پەتاۋبانگ.
- v.t. ۱. ناۋلىقان! ناۋتان
- ۲. ناۋھىئان! ناۋىرەن! ناۋنوس كىردى: (He was ~ed in the report.)
- ۳. پە پاستى ناۋ روتن: (He ~ed the States of the Union.)
- ۴. دانان لەسەر كار بەدەستىيەكى گونگ! دامەزاندن.

- N, n (en), n. ۱. تىيى چوارەھەمى نەلف و بىنى نىنگلىزىيە.
- ۲. دەنگى نەم تىيە: " نىن " ۳. قالسى نەم تىيە.
- ۴. نىشانەى پلەى چوارەھەم! پلەى چوارەھەم.
- adj. ۱. تاييەتى بەم تىيە. ۲. چوارەھەم! پلەى چوارەھەم.
- N (en), n. ۱. شىكە لە شىۋەى تىيى " N " دە.
- ۲. زمارە ۱۰۰۰ى پۇمانى.
- nab (nab), v.t. [Colloq.] ۱. بىر پىدا كىردى! ھەلپىروسكان! پاندىن.
- ۲. كىرتى تاۋانكار.
- nabob (nä'bob), n. ۱. ھەرمايرەۋاى خۇشى ناۋچەبەكى شىمپراتورىيەتى
- مەغۇن لە ھىندىستان! ھەرمايرەۋاى ناۋچەبەى ھىندى
- ۲. نوروپادىيەكى دەۋلەمەند لە ھىندىستاندا. ۳. كەسكىكى زۇر دەۋلەمەند.
- nacelle (nä-sel'), n. خابەى لىزىكەۋان. مەكئىنە. يا بار لە ھەندى
- فرۇكەدا
- nacre (nä'kär), n. = mother-of-pearl.
- nacreous (nä'kri-əs), adj. ۱. ماددەبەكى ۋەك مىۋارى
- بە مەرەكەبەرەبە (قاقلەى گىاندارى ناۋى) ۲. بىرلەدار.
- nadir (nä'där, nä'där), n. ۱. بىر تەرىپى خالى جىهان (نەستىرەناسى)
- ۲. بىر تەرىپى پلە! نۇر تەرىپى شوئىن! بىنى بىن! پەستىرىن كات
- (the ~ of human misery)
- nag (nag), v.t. سەر كىردىن (بە پەختەو بىر تەۋىلە! سەر خىستىنەسەر!
- ھەمىشە بۇلەبۇل كىردىن بەسەرداۋ پەختەنىگرتن.
- v.t. ھەمىشە بۇلەبۇل كىردىن پەختەگرتن.
- n. ۱. سەر كىردىن! ھەمىشە بۇلەبۇل كىردىن پەختەگرتن.
- ۲. [Colloq.] سەر كىكەر (بەتاييەتى ئافرەت و بەتاييەتىش بۇ مۇرەكەبى!
- ھەمىشە بۇلەبۇلكەر و سكالاکەر (ئافرەت)
- nag (nag), n. ۱. سەسپى سۋارى بچووك! نەسپ.
- ۲. نەسپى پىرى لەكار كەرتوۋ! نەسپى بىن فەر
- nagger (nag'är), n. كەسكىكى سەر كىكەر (بەتاييەتى ئافرەت!)
- كەسكىكى ھەمىشە بۇلەبۇلكەر و پەختەگرتن.
- naiad (nä'ad, nī'ad), n. ۱. چۆرى ناۋ! كچىكى نەفسانەبىيە گواپە
- لە كسى و زوباردا دەۋى دەپىتە ھىزى ھەلقولايان و ووشك نەكرەدىيان.
- ۲. ناۋبۇشكەرەۋە. ۳. ئافرەتى مەلەۋان
- naif (nä-ēf'), adj. = naive.
- nail (näi), n. ۱. نىئۆك (ب) چىنگ! چىنووك. ۲. بزمار
- ۳. بىۋانەبەكى كۆنى كوتالە بىر تىيە لە دور كىرى و چوارەبەكى كىرىيەك.

(to ~ a price, date, day, etc.) (۵) ديارى كوردن (نرخ، كات) دانان.
 call a person names, جون پيدان! جنيو پيدان!
 ناري سووت يئ ووتن
 in the name of, (۱) بهناري: (in the name of the law)
 (۲) بهيوي دهسه لاتي! بهناري.
 know only by name, تنها ناورانين و هيچي ترا ناسين.
 to one's name, هه بور! حاوه ني بوون!

(He only has ten dollars to his name.)

nameable (nām'ə-b'l), adj. - namable.
 name-dropper (nām'drop'ər), n. كسينكه كه زور زوو ناري
 كسانى به تاوانگ دههيني له بهرچاوي خلك كه گوايه دهيان ناسن بو
 خو فاش كردن و ده خزه له كيشان.
 nameless (nām'lis), adj. (۱) بن شو! ناورانين: (~ stars)
 (۲) كس نازان! نه ناسراي.
 (۳) ناري ناهيترن! ناتوانين باسي بكرن: (~ dread)
 (۴) شاراره! ليل! ناهيار.

(۵) شاياني ناورين نويه! نه ونده خرايه ناتوانين ناري بيري: (~ voices)
 namely (nām'li), adv. وانه
 namesake (nām'sāk'), n. هانوان! كسينكه كه به ناري كسينكي
 قوهه ناري نراني
 nanny (nan'i), n. [British]. لهه ني مدان! دايمن.
 nanny goat, [Colloq.]. بز
 nap (nap), v.t. سه رخه وشكاندن! تنگه خه كردن!
 كه رويشكه خه كردن.

n. سه رخه! كه رويشكه خه! تنگه خه:
 (to take a ~; I take a ~ every afternoon.)

nap (nap), n. (۱) تيسك قوماش و تهرابي تازه
 (۲) ناور تيسكسي له تهرابي تازه ده بيشتره به يكهه فلجه ليدان.
 (۳) گه دهه سو! زوره كناسي.
 v.t. (۱) تيسك بز كردن و به فلجه
 (۲) تيسكي درينو زياده بيري! ساف كردن! سفت كردن.

napalm (nā'pām), n. ناپالم! بوساي ناپالم
 nape (nāp, nap), n. بوقه نه! مل! پشت مل! نه ستق
 napery (nā'pēr-i), n. سه رمينرو ده ستسرو شتي نري وهاي ناوالم.
 naphthalene (naf'thā-lēn', nap'thā-lēn'), n. نه فثالين

napkin (nap'kin), n. (۱) ده ستسري كاغه! ده ستسري سه رمينري
 ناخوارن: [Chiefly British]; ده رمينري مندال.
 napoleon (nā-pō'li-ən, nā-pō'l'yən), n. (۱) پارهيكي زيري
 فهره نسايب كونه (۲) جزره ياري يهكي كاغه زه.
 (۳) جزره شيريني يهكي فهره نسايبه.

Napoleonic (nā-pō'li-on'ik), adj. ناپليوني! ناپليوني
 يه كه مو هيزشه جينگي يه كاني و چيرخه كمي.

nappy (nap'i), adj. تووكن! توو كاي! گه نده موواري
 nappy (nap'i), adj. (۱) به تيز! بيره! (۲) نه ختن سه رخوش.
 n. [Scot.]. بيره! خوارن و نهه يه كه له بيره ده كات.

narcism (nār'siz'm), n. - narcissism.
 narcissism (nār-sis'iz'm), n. (۱) خويه رستي! من منوكي.
 (۲) دل چونه خزا! حمز له خزا كردن! خزا خوشويستن.
 narcissist (nār-sis'ist), n. (۱) خويه رست
 (۲) حمز له خزا كرا! دل به خوره بوو.

-narcissistic (adj.).
 narcissus (nār-sis'as), n. (۱) [N-]. لاويكي جوان بوو نهه بده
 حمزي له رينه ي خوي ده كره له ناو ده هتا پيو كايه ره و بوو به نيزگ
 (۲) نيزگ

narco- (nār'kə, nār-kō'), پيشگرنكه به ماناي: (۱) سه ي! سه ستي!

ناوي. (۲) ده رمانى سه ركه.
 narcolepsy (nār'kə-lep'si), n. نه خوشى زور نوستن.
 narcosis (nār-kō'sis), n. سه رپويون يا گيزويون به تلياك كيشان و
 شتي تري و هها.

narcotic (nār-kot'ik), adj. (۱) سه ركه! گيزكه.
 (۲) تاييه تي به شتي گيزكه يا سه ركه وهك بهنگو تلياك و ... هتد.
 (۳) تاييه تي به تلياك! تاييه تي بهر كسانه ي خوويان به تلياك كيشان و شتي
 تري و هها و گرتنوه.

n. (۱) ده رمانى گيزكه (وهك تلياك و بهنگو ... هتد)! شتي سه ركه. (۲) تلياك.
 (۳) شتي خه رليخه يا شتي سه ستنكه.

narcotism (nār'kə-tiz'm), n. (۱) گيزويون يا سه رپويون به تلياك
 كيشان و شتي تري و هها (۲) خووگرتن به تلياك كيشان و شتي تري گيزكه
 يا سه ركه ره.

nares (nār'ēz), n. pl. كونه لووتكان! كونه لووت.
 narghile (nār'gə-li, nār'gə-lā'), n. Also nargile, nargileh
 نيزگله.

narial (nār'i-əl), adj. Also naric, narine, هي كونه لووتكان!
 كونه لووتي.

nark (närk), n. [British Slang], سووسه! سيخوي! جاسورس.
 v.t. سيخوي كردن! سووسه كردن.

narrate (nā-rāt', nar'āt), v.t. & v.i. گيانه ره (چيوك)! هونينه ره.
 narration (nā-rā'shon), n. (۱) گيانه ره (چيوك)! هونينه ره!
 دووان (۲) چيوك. (۳) چيوكي نووسراو! نووسراوي گيپاره (وهك ميژوو،
 ژيان نامه و ... هتد).

narrative (nar'ə-tiv), adj. (۱) چيوكي! له شيوه ي چيوك دايه!
 هونراويه ي. (۲) له شيوه ي چيوك دايه ده نووسنت

n. (۱) چيوك. (۲) چيوك گيانه ره! هونيري چيوك گيانه ره.
 narrator, narrator (nā-rā'tēr), n. چيوكيژ! چيوك گيانه ره!
 گيانه ره ره.

narrow (nar'ō), adj. (۱) تهسك! تهنگ! تهنگه بهر! باروك.
 (۲) كم: (a ~ majority).

(۳) تهسك (ميشك): (a ~ mind, outlook).
 (۴) وورد: (u ~ inspection).
 (۵) به ناستم! به حال: (a ~ escape).
 (۶) بين ده رمانت! كم ده رمانت! ده ستكورت: (~ circumstances)

v.t. تهسك بوو نهه: (The river ~s).
 v.t. تهسك كردن و نهه! سنور بو دانان! كه مكرده نهه (مورد):

(He ~ed the argument.)
 (۱) پنگه ي تهسك! پنهوي تهسك. (۲) گمروو (ناوه ري)! تهنگاو.
 -narrowness (n.).

narrowly (nar'ō-li), adv. (۱) به ناستم! به حال:
 (He ~ escaped drowning, getting caught, etc.)

(۲) به وورد ي.
 narrow-minded (nar'ō-mīn'did), adj. ميشك تهسك!
 بير تهسك.

-narrow-mindedly (adv.); narrow-mindedness (n.).
 narthex (nār'theks), n. هميون قهراغ كلينه (له كوئدا قهروم و ...
 خلكي تاوانكاري به شيمان بووه و به كاربان ده ميئا). (۲) راره و دي كلينه
 كه مكرده ني.
 narwhal (nār'wəl, nār'hwəl), n. Also narwhale, ده ريا!
 جزره نهه ننگيكي تهره ي باكووره كه ليه يه كي درينو هه به له شاخ
 ده چيت.

nasal (nā'z'l), adj. (۱) لووت! تاييه تي به لووت.
 (۲) به لووت بيژاو (وهك تيبس: م، ن، نك).
 (۳) منگن! تاييه تي به دهنگي لووتي: (a ~ voice).
 (۴) دهنگي منگن! تيبس منگن يا به لووت ووتراو. (۲) نيسقاني لووت

nasalize

(۲) لوت بوش (کلوریدی)
nasalize (nā'z'l-īz'), *v.t. & v.i.* به لوت قسم کردن یا به لوت روتن؛ سنگینی کردن
-nasalization (*n.*)
nascency (nas'n-si, nā's'n-si), *n.* لهدایکبون؛ پیدابوون؛ هاتنه جبه نوه
nascent (nas'nt, nā's'nt), *adj.* صارا، کلنر، بیروا؛ تازه؛ تازه پیدابوو؛ تازه لهدایکبوو
nastiness (nas'ti-nis), *n.* (۱) بدی؛ ناپسندهی؛ پیسی؛ بدخواهی؛ (۲) بدسرروشتی (۳) کاریک یا گوفتاریکی ناپسنده پیسی
nasturtium (nə-stū'rshəm), *n.* (۱) پروهکنکه گلهای قلمانی و گولی رنگارنگی وک پمحتی دهگرت؛ (۲) گولی نم پروهکه
nasty (nas'ti), *adj.* (۱) پیس؛ چهپل؛ پیس وپوخل؛ (۲) ناخوش (چین)؛ پیس؛ (۳) ناشرین (کردار، پرووشت)؛ بؤگن؛ پیس؛ نرم؛ (۴) ناخوش (تاووهوا)؛ پیس؛ خراب؛ (۵) تورهرتو؛ به بدخوازا ناپسنده؛ کینهدار؛ بدسرروشت؛ خراب؛ (۶) زیانبهخش؛ خراب؛ ترسناک؛ (۷) *(a ~ temper, person, remark, etc.)*
-nastily (*adv.*)
natal (nā't'l), *adj.* (۱) هی لهدایکبوون؛ (۲) هی کات یا شوئی لهدایکبوون
natality (nā-tal'ə-ti), *n.* (۱) [Rare] لهدایکبوون birth rate (۲) سهرناوکهوتو؛ سهرناو
natant (nā't'nt), *adj.* (the ~ leaves of water lilies)
natation (nā-tā'shən), *n.* ملهکردن؛ مله؛ مونهری ملهکردن
natatorial (nā'tə-tō'r'i-əl, nā'tə-tō'r'i-əl), *adj.* = **natatory**
natatorium (nā'tə-tō'r'i-əm, nā'tə-tō'r'i-əm), *n.* کؤمی مله (بهتایهتی هی توورهوه یا ناو خانوو)
natatory (nā'tə-tō'r'i, nā'tə-tō'r'i), *adj.* هی مله؛ سهرناوکهوتو؛ (بالنده)
nates (nā'tēz), *n.pl.* گوویس سمت؛ گوویس قنگ؛ کفهل
nathless (nāth'lis, nath'lis), *adv.* Also **nathless**, [Arch.], = **nevertheless**
nation (nā'shən), *n.* (۱) نتهوه؛ گه؛ میللت؛ (۲) وولات؛ (۳) (۱) خیل؛ (ب) خیلکی هیندی نهمریکی؛ (ج) خاکی خیلکی وها؛ (۱) نتهوهی؛ نیشتمانی؛ میلی؛ نتهوهی؛ (۳) نیشتمانیوه؛ وولات پروه؛ (۱) هاوولاتی؛ هاو نیشتمانی؛ (۲) *(a U.S. ~)*؛ (۲) هاوولات؛ هاو نیشتمان
national anthem، **national bank**، **national Guard**، **national income**، **nationalism** (nash'ən-'l-iz'm), *n.* (۱) نتهوه پهرستی؛ نتهوهگری؛ نتهوهگری؛ نتهوهچی؛ پدهنیرستی؛ (۲) نیشتمانیوهی؛ نیشتمانیوهی؛ (۳) سهرهخیزی خوان
nationalist (nash'ən-'l-ist), *n.* (۱) نتهوه پهرست؛ نتهوهچی؛ پدهنیرستی؛ نتهوه پروه؛ (۲) نیشتمانیوهی
adj. نتهوه پهرست
nationalistic (nash'ən-'l-is'tik), *adj.* نتهوه پهرست

natural

هی نتهوه پهرستی؛ هی نتهوهچی؛ (feelings ~)
nationality (nash'ə-nal'ə-ti), *n.* (۱) زندهانه؛ زندهانه؛ پدهنیتامه؛ (۲) نتهوه؛ گه؛ پدهن؛ (There are many ~ies in America.)
(۲) سهرهخیزی نیشتمانی؛ سهرهخیزی نتهوهی؛ (۴) تاییهخو؛ پدهنخسارو پروهوشتی نتهوهیهک
nationalization (nash'ən-'l-i-zā'shən), *n.* خؤمالی کردن؛ کردن به مالی میللت
nationalize (nash'ən-'l-iz'), *v.t.* (۱) هموو وولات پین کرتنوه؛ گشتی کردن؛ بلاوکردنوه به هموو وولاتا؛ (۲) کردن به مالی میللت؛ خؤمالی کردن؛ خؤمالی کردن؛ هوی برهم هینان وک؛ کارگه و کومپانیو پیمشسازی ... هتد؛ (to ~ the oil companies) (۳) کردن به وولاتیکی سهرهخو؛ سهرهخیزی پیدان؛ (۱) له هموو وولاتهکده؛ له همساری وولاتهوه پز نهرسری؛ (۲) وک نتهوهیهک؛ وک گلهیک باخی گه؛ باخی میلی؛ سیرانگایهکی جوان و دلگیره، **national park**، میری سهرهخشی دمکات پز پابواردن و بهکارهینانی گه
nationhood (nā'shən-hood), *n.* سهرهخیزی نتهوهی؛ بوون به نتهوه یا وولاتیکی سهرهخو
nationwide (nā'shən-wid'), *adj.* سهرانساری وولاتا؛ گشتی؛ (۱) له هموو وولات؛ (۲) *(a ~ strike)* هی هموو وولات؛ (۱) زگماکی *(a ~ ability)*
native (nā'tiv), *adj.* (۲) خؤمالی؛ خؤی؛ خؤلاتی؛ ناو خؤی؛ بنهچی؛ خؤکری؛ (~ industry; ~ plants; a ~ New Yorker) (۳) (۱) هی خؤ؛ خؤی؛ (one's ~ land) (ب) دایکی؛ زگماکی؛ (one's ~ language) (۴) سرروشتی؛ خواکرد؛ دست تیره نهرار؛ (۵) تاییهتی به دانیشتمانی ناوچهیهک (بهتایهتی گه سهرمقای؛ خؤی؛ (~ customs) (۱) خؤمالی؛ شتیک خؤمالی؛ شتیک خؤی؛ (۲) (۱) خلگی شویندیک به بنهچ؛ کسینکی خؤلاتی؛ (a ~ of Sulaiman) (ب) گیاندار یا پروهکی خؤمالی؛ گیاندار یا پروهکی خؤلاتی یا هی ناوچهک خؤی؛ (۳) کسینکی نیشتمانی؛ نیشتمان
native-born (nā'tiv-bōrn), *adj.* خلگی فلان شوینه؛ له فلان؛ شار یا وولات لهدایکبووه
nativism (nā'tiv-iz'm), *n.* (۱) پینشتمانی سوردی خلگی وولاتهکده خؤی بهسهر هی کؤچکراندا؛ (۲) لهسهفهی پیری خؤی؛ دلالت که گوايه میشت خؤی له خؤیدا بیروای لیره پیداههینت بهین نهری له دهرهوهی خؤی وهری بگری؛ (۳) بوواند نهری نهریتو خوری خؤلاتی
nativity (nə-tiv'ə-ti, nā-tiv'ə-ti), *n.* (۱) لهدایکبوون؛ (۲) بارودخ لهدایکبوون؛ (۳) چاره نووس دوزینهوه بگویره کیلووهکان (۱) لهدایکبوونی عیسا؛ (۲) نوواندن نم لهدایکبوونه the Nativity، (۳) پوژی کریممس
natural (nach'ēr-əl), *adj.* (۱) سرروشتی؛ بگویره سرروشت؛ (۲) سرروشتکرد؛ خواکرد؛ خواکرده؛ (۳) تاییهتی به سرروشت؛ سرروشتی؛ (a ~ science) (۴) (۱) خاوا؛ نپالنیواو (ب) نهمان؛ کیوی؛ کال وکچ؛ تینهگهیشترو (۵) هی جیهانی سرروشتی نک گیانی؛ (۶) زگماکی؛ لهخوره؛ (~ abilities) (۷) سرروشتی؛ به زگماکی؛ (~ rights) (۸) راستهقیته؛ سرروشتی؛ (۹) ناسایی؛ سرروشتی؛ سهر نیهی؛ جزی سهرسوپمان نیهی؛ (a ~ outcome) (۱۰) ناسایی؛ له جزی خؤیایهتی؛ (a ~ courtesy) (۱۱) خاکی؛ ساه؛ بهین کشوفش

nature worship,

naturopathy (nā'chēr-op'ə-thi), n.

naught, nought (nôt), n.

adv. [Archaic or Obs.],

adv. [Obs.],

naughtiness (nô'ti-nis), n.

naughty (nô'ti), adj.

(۱) بی شرم (مرووی گالتهوه)؛ هملانراو: (a ~ wink).
(۲) [Obs.]، بدخوا؛ بد؛ ناپسند.

-naughtily (adv.),

(۱) جنگی دریایی دریا یا بحر به نام. **naumachia (nô-mā'ki-ə), n.**
(۲) جزی جنگی وها

(۱) هیلنج **nausea (nô'shə, nô'shi-ə, nô'zhə, nô'si-ə), n.**
هیلنج دان؛ دل تیکهلهاتن؛ دل تیکهچون. (۲) قیزا قیزوبیزا بقا؛ قیز.

(۱) قیز لی ماتتهوه **nauseate (nô'shi-āt', nô'zhi-āt'), v.t.**
هیلنج پیدان زور پستکردن؛ دل تیکهلهاتن: (You ~ me).
(۲) [Rare]، بق لی بونهوه.

دل تیکهلهاتن؛ دل تیکهچون؛ هیلنج دان. **v.t.**
(۱) هیلنج پیدمرا **nauseous (nô'shəs, nô'zhəs, nô'siəs), adj.**
دل تیکهلهاتن. (۲) پیس؛ بوگن.

دریایی؛ تایبتهی به دریانان و کشتی و **nautical (nô'ti-k'l), adj.**
دریانی.

میلی دریایی؛ که بریتیه له ۱۸۵۲م، یا ۱۷۶۶ پی. **nautical mile,**
گیاندرانگی دریایی بچوکی قاقه **nautilus (nô't'l-əs), n.**
پنج پیچکه دره.

(۱) [Obs.]، تایبتهی به کشتی و کشتی‌بهرانی. **naval (nā'v'l), adj.**
(۲) تایبتهی به هیزی دریایی.

ناوچهرگی کلنسه؛ سالونی دانیشتنی کلنسه؛ **nave (nāv), n.**
هولی کلنسه.

توهری پیچکه یا پورهوه **nave (nāv), n.**
(۱) ناوک (لش). (۲) شتیک که له ناوک چن.

جیره پرتقالیکی بن دهنه سهرکی له ناوک دهچن. **navel orange,**
له بهلم دهچن (نئیسقان)؛ بهلمی. **navicular (nə-vik'yoo-lēr), adj.**
نئیسقانی بهلمی بهتایبتهی هی مچک و خرتکهی پی.

(۱) کشتی پید؛ دهوات (نورهده) **navigable (nav'i-gə-b'l), adj.**
پانو قوله: (a ~ river).
(۲) لی دهخوبیت؛ دهوانی (a ~ baloon).

-navigability (n.).

(۱) به کشتی یا بهلم چوون، یا **navigate (nav'ə-gāt'), v.t.**
گهشتکردن. (۲) کشتی یا فرۆکه راندن؛ کشتی یا فرۆکه لیخوون.

(۱) کشتی یا فرۆکه راندن؛ کشتی یا فرۆکه لیخوون. **v.t.**
(۲) پید؛ ریشتن؛ پرتکه‌بکی تایبتهی گرتن یا برین: (to ~ a stream)

(۱) کشتی راندن؛ کشتی یا **navigation (nav'ə-gā'shən), n.**
فرۆکه‌راندن. (۲) دریایانی (بهتایبتهی بی مبهستی بازگانی).

(۱) کشتیران؛ فرۆکه‌ران؛ لیخوون. **navigator (nav'ə-gā'tēr), n.**
(کشتی و فرۆکه). (۲) گهرۆکی دریا بی شوینی تازه دوزیتوه.

کرتکاری ناکارامه **navvy (nav'vī), n. [British],**
(۱) [Archaic or Poetic]، گهگه‌کشتی. **navy (nā'vi), n.**
(۲) سرجمی کشتی جنگی وولتیک. (۳) [N-]، هیزی دریایی.

۱۷۲، رۆن (a ~ child).

n. (۱) کسینگی بن میشک؛ کمر؛ کمردهن.
(۲) [Colloq]، کسینگی کارامه و لپاتوو به زگماکی
(۳) [Colloq]، شتیکه بوی همیه که زور سهرکوتوو بیت
گازی سروشتی

natural gas,
natural history, (۱) منژوو سروشتی (گیانه‌رئناسی، پوره‌کناسی،
کانزاسی زهمینناسی). (۲) لیگولینهوهی گیاندارو پوره‌ک به‌شوییمکی
نازانیاری‌بانه.

(۱) همستور کردهوه و بری **naturalism (nach'ēr-əl-iz'm), n.**
سروشتی (۲)؛ خۆ به‌سختهوه به شیوازی راسته‌قینهوه له نواذنی دیاردهی
ژاندا به‌بن گۆزین و پازاندن‌نورهی به‌تایبتهی له ویزه و هونری نیگارکیشاندن.
(ب) نه‌ضاتی نهم شیوازه (۳) فهلسه‌فهیکه ده‌نیت؛ که سروشت هم‌سوختیکه
له جیهانداو هیچ شتیک نپه له سروشت به‌دمرا؛ سروشتخوایی؛
سروشت خوایی

(۱) سروشتناس؛ زانی سروشت **naturalist (nach'ēr-əl-ist), n.**
زانی گیاندارو پوره‌ک. (۲) سروشتخوآن له ویزه و هونردا (وروشی پیشوو
بینه)

(۱) هی میژوی سروشتی **naturalistic (nach'ēr-əl-ist'ik), adj.**
و زانابانی میژوی سروشت (۲) تایبتهی به سروشتخوایی له ویزه و
هونردا، وروشی پیشوو بینه. (۳) به‌پنی سروشت؛ سروشتی.

(۱) زندنامه دان نه بیگانه‌بمه **naturalize (nach'ēr-əl-iz'), v.t.**
کردن نه هاوولاتی؛ مافی هاوولاتی پیدان (to ~ an alien).
(۲) وهرگرتن و هک هی خۆ و لیکردن اووشه. خوو، نهریت
(۳) راهینان به ده‌روبه‌ری قاره، گیاندار، پوره‌ک. (۴) سروشتخوایی کردن.
(۵) خاکی کردن؛ وک ساده لیکردن.

(۱) راهانن به ده‌روبه‌ری تازه. (۲) له سروشت کولینهوه **v.t.**
-naturalization (n.).

یاسای سروشتی (درباره‌ی ره‌وشت) **natural law,**
(۱) به خاکی‌بانه؛ به ساده‌یی؛ **naturally (nach'ēr-əl-i), adv.**
به‌بن کشر و فشر (to speak and behave ~).
(۲) به زگماکی: (She is ~ musical).
(۳) بن گومان: (I was ~ surprised).

(۴) له‌خوه؛ سروشتکرد **(۴) له‌خوه؛ سروشتکرد**

(۱) سروشتناسی؛ زانستی سروشت **natural philosophy,**
(۲) فیزیا

سامانی سروشتی هی ژیزه‌مین و سهرزه‌مین **natural resources,**
زانستی سروشت؛ وک گیانه‌رئناسی، پوره‌کناسی، **natural science,**
زهمینناسی کیچا؛ فیزیا)

هه‌لیزاردنی سروشتی مانه‌وه و زالیوونی **natural selection,**
به‌هیزترین زندامانی توخمی گیاندارو پوره‌ک له جیهاندا به‌مۆی توانای
راهاننانه‌وه له‌گه‌ن پنیویتی ژیان و ده‌روبه‌رو سروشتدا.

(۱) ماک؛ کړوک؛ کمره‌ر؛ نه‌ژاد **nature (nā'chēr), n.**
(۲) خوو سروشتی زگماکی (Cruelty was against his ~).
(۳) جزا؛ جهنن (things of that ~).
(۴) هست و ناست و هه‌زو ناخه‌زی کسینک؛ سروشت؛ جیهان

(۱) [N-]، هیزی سروشت

(۲) کنبوتی؛ دۆخ یا چه‌رخ سهره‌تایی مرۆ

(۳) دبه‌نی سروشت؛ (to enjoy ~)

به زگماکی؛ ههر له‌خوه **by nature,**
(۱) پووت و رفیوت؛ پووت

(۲) کیزی؛ مالی نه‌کراو؛ چۆن خوا دروستی کرده‌وه وها.

(۲) کلبی مرۆ؛ کزهمگا، **in a state of nature.**
باشگرینکه به‌مانای خوو سروشتیکی

-natured (nā'chērd), تایبته‌یدار (good-natured)
لیگولینهوهی گیاندارو پوره‌ک به زاناباری‌بانه **nature study,**

- (۲) خاویز یا پاک و تمیز؛ پزندیگه: (a ~ room).
- (۴) پزندیگه؛ ووردو لپهاتوو؛ بوخت: (a ~ worker).
- (۵) تهرپوش؛ پزندیگه: (a ~ appearance).
- (۶) جوان؛ دلگیر: (a ~ dress).
- (۷) لپهاتوو؛ باش؛ کارامه

-neatly (adv.); neatness (n.).
neat (nēt), n. [Obs.],
neath (nēth, nēth), prep. [Poetic], = beneath.
neatherd (nēth' hūrd'), n.
neb (neb), n.

پهشورولاج

- (۱) (ب) دهنوك، (ب) لموز؛ قهپوز.
- (۲) دهمولوت؛ دم؛ لوت؛ قهپوز. (۲) نوك؛ سهر.
- (۱) پهنكه همر؛ تنكه همر؛
- كوزمه له سفتیره زور دووره كه وهك تهپوتوزی سپی یا تنكه همر
- دهردهكوی: (۲) (۱) تانه؛ لیلی كورنیای چاو. (ب) لیلی مین.
- (ج) پیزه دهرمان

-nebular (adj.).
nebulize (neb'yoo-liz'), v.t.

- (۱) شلهكردن به پیزه؛ به پیزكردن.
- (۲) دهرمان هلهپوزاندن له برین.

nebulous (neb'yoo-las), adj.

- (۱) تنكه همری؛ له توزی تنكه
- دهچن به بهرزیی ناسمانهوه. (۲) لیل؛ تمومزوی. (۳) نادیار؛ تارون؛ لیل

necessarily (nes'ə-sē'ə-li, nes'ə-sār'ə-li), adv.
به ناچار؛
(That is not ~ so.)
به پیوستی:

necessary (nes'ə-sēr'i), adj.
(۱) پیوستی:
(Water is ~ to life.)

- (۲) ناچارهکی؛ همر دهمین بین؛ خوی له ناداری.
- (۳) زورهملی:

necessitate (nə-sēs'ə-tāt'), v.t.
پیوست کردن:

(The increse in population ~s a greater food supply.)
necessitous (nə-sēs'ə-tas), adj.
همزاد؛ دهسکورت.

necessity (nə-sēs'ə-ti), n.
(۱) چاره نوبس (۲) ناچاری.

(Death is a ~ to life.)
(۲) پیوستی:
(A passport is a ~.)
(۴) شتیکی پیوستی:
(۵) پیوستی همی زور؛ ناچاری: (Call me in case of ~.)
(۶) (pl.) -ویسته منی. (the ~ies of life).

(۷) پیوستیقی (۸) همزادی؛ دهسکورتی

make a virtue of necessity,
کردنی شتیك له ناچاریدا به لام

necessity knows no law,
وا پیشاندان كه به خوضی خوز له باشی و پیاوهتی خوزه كراوه.

of necessity,
لهكاتی پیوستیدا هموو پهزیئتیك

neck (nck), n.
دهشكینری؛ پیوستی سنور نازنی

neck (nck), n.
به ناچار؛ له ناچاریدا؛ له تاوانا.

neck (nck), n.
(۱) مل؛ گهرن؛ نهستق.

(the ~ of a violin).
(۲) ملی شتیك:

(۲) ملیوان (۴) باریکترین یا تهسکترین بهشی شتیك كه له مل دهچن،
بهتابیهتی: (۱) تیره زوی (ب) ملی نامین. (ج) ملی شووشه یا بوتل.
(د) گهرو (ناومری)؛ تنگاو

(۱) سهربرین (بالنده)؛ خنكاندن؛ مل شكاندن (مهل).
(۲) [Slang]. دهستبازی و ماچ کردن

break one's neck, [Slang],
دهستبازی و ماچ کردن؛ باوهش پیاکردن و ماچ کردن
ملی خو شكاندن (له کردنی کارنگدا)؛
نوپهپی هملو تهقه لادان ریز جیبه جیکردنی شتیك؛ خو کوشتن بو کردنی
کارنگ (مهچاز)
سزای باش خواردن؛ به توندی سهردهنشست کران.
get it in the neck,

navy blue (n)

navy blue,
navy yard,
شینیی توخ؛ شینی دهریایی.
کارگی دروستکردن و چاک کردنهوی کشتی

navy (nā), adv.
هیزی دهریایی
[Archaic] نه؛ نهخیز

(I will permit, ~, encourage it.)
نك همر نهونده بهلكو هی تریش؛ نك... بهلكو:

n.
(۱) نه؛ نهخیز؛ نه کاری.

(۲) دهنگی نهی (دهنگدان)؛ دهنگی دژ؛ دهنگداری نهی.

(۳) وه لاسی نهی.

Nazarene (naz'ə-rēn' naz'ə-rēn'), n.
(۱) کسینکی خهنگی

"ناسر" له فهلسهستین بهتابیهتی عیسا. (۲) نهنداسی کوزمه لیکنی کونی خاچ

پهرستی جوولهکه: (۳) [Obs.], خاچ پهرست؛ عیساپی

Nazi (nā'tsi, nā'zi, nā'zi), adj.
نازی؛ فاشستی.

n.
کسینکی نازی؛ نهنداسی حیزبی نازی نهلمانی که به سمرق کایهتی هیتلر

نهلمانیای حسته زیر دهستی خوی

Naziism, Nazism (nā'tsi-iz'm, nā'zi-iz'm), n.
نازیستی؛

فهلسه فدی نازیستی؛ فهلسه فدی حیزبی نازی نهلمانی؛ فاشیزمی تللمانی.

N.B., n.b.,
تیبینی؛ باش سهرنجی لی بده

(کورتی "nota bene")

Neanderthal (ni-an'dēr-tāl'), adj. & n.
نیاندرتال؛ ناده میزادی

ههره کوز

neap tide,
به رزادی زور کم یا نرم.

Neapolitan (nē'ə-pol'ə-t'n), adj.
ناپولی؛ تاییهتی به شاری

"ناپولی نیقانی

n.
دانیشتوی شاری "ناپولی"

near (nēr), adv.
(۱) نزیک (شوین. کات):

(Summer is drawing ~.)
(۲) نزیک؛ نهوندهی نهماوه

(۲) زور له نزیکوه

(۴) به پیسکهیی؛ به پوهله کینتی.

adj.
(۱) نزیک (شوین. کات). (۲) نزیک (خزم. خزمایهتی).

(۲) نزیک (نراهری. هست)؛ گیانی به گیانی.

(۴) به ناستم؛ به حال. (a ~ escape)

(۵) لای چهپ؛ له لای چهپ: (the ~ horse)

(۶) نزیک؛ رنگه؛ راسته خوز؛ قهدیر

(۷) پیسکه؛ پوهله کی؛ پهزیل.

(۸) نزیک؛ نیوهی؛ لوی دهچن؛ وهك نهو وایه: (~ beer)

prep.
نزیک (شوین. کات. پله؛ کم

v.t. & v.i.
نزیک کردنهوه؛ نزیکبوئنهوه.

near at hand,
زور نزیک کات. شوین. پورودان؛ زوری نهماوه:

(Victory is near at hand.)

nearby (nēr'bī'), adj. & adv.
نزیک (شوین. کات):

Near East,
پوزمه لاتی نزیک؛ پوزمه لاتی ناومهرست.

nearly (nēr'li), adv.
(۱) هرریکه؛ زوری نهماوه؛ نهوندهی نهماوو:

(I'm ~ finished.; He ~ died.)

(۲) زور نزیک (خزمایهتی، لیکچووین): (They are ~ related.)

(۳) نه پیسکهیی؛ نه پوهله کی یانه؛ به پهزیلی.

(۴) نزیکه.

near miss,
نه پیکان هلام زیان پن گه یاندن (بومباران)؛ نهگرتن؛

نه پیکان

near-sighted (nēr'sīt'id), adj.
نزیکبین؛ دورنه بین.

-nearightedness (n.).

neat (nēt), adj.
(۱) تیکه ل نهکراو (خواردنهوهی گحول)؛ یه کسمی.

(۲) سافی (سورد، موچه، دهسکورت): (~ profit)

neckerchief

- neck and neck, بهرامبر / هاججوت پيشريکني ناسپ. هاليزردن
(The two candidates were neck and neck.) هنتا ...
- neck of the woods, [Colloq.], ناوچه؛ کوخ.
(When will you visit our neck of the woods?)
- risk one's neck, ژياني خو خستنه مه ترسي په موه.
- save one's neck, (۱) خو له هلواسن بزرگار کردن.
(۲) خو بزرگار کردن؛ خو نه بريا بزرگ کردن؛ ده بريا بزرگ کردن.
- win by a neck, (۱) بردنوه به دريژايي مليک، واته به ناستم
(پيشريکني ناسپ). (۲) به ناستم بردنوه (پيشريکني، مله ملي).
- neckerchief (nek'ēr-chif), n. مليچ؛ سرکيس
- necking (nek'ing), n. (۱) نه قشي پازانده نوهي دهوري تهرقسهري پايه
(خانووساري). (۲) [Slang]، ده سببازي و ماچ و موچ کردن.
- necklace (nek'lis), n. ملوانکه؛ گهر دانه.
- necktie (nek'ti), n. بوزيناخ؛ قهر واته
- neckwear (nek'wār'), n. مل پوش واک مليچ. سرکيس، مليون. بوزيناخ
- necro- (nek'rō, nek'rā), پيشريک- به ماناي مردن؛ لاشه؛
شانهي بزبو: (neurology)
- necrology (ne-krol'ō-ji), n. (۱) نومار نامه يا ليستهي ناي مردووان
(له بزبو نامه). (۲) يادگورنه ودي مردو له بزبو نامه ده.
- necromancer (nek'rā-man'sēr), n. (۱) پيشريک لهرېي
گفتوگورده نگه ل مردووان. (۲) جادوگر
- necromancy (nek'rā-man'si), n. (۱) پيشريک لهرېي گفتوگورده
نگه ل مردووان. (۲) جادوگرهري.
- necrophile, necrophil (nek'rā-fil'), n. همزه ل مردوگر
- necrophilia (nek'rā-fil'i-ā), n. Also necrophilism. حمزه ل
مردو کردن
- necrophilism (ne-krol'ō-liz'm), n. = necrophilia.
- necrophobia (nek'rā-fō'bi-ō), n. ترسانگي ناناسايي له مردنو
لاشه مردو
- necropolis (ne-krop'ō-lis), n. گورستان شاري کون
شاري مردووان
- necropsy (nek'rop-si), n. توپکاري لاشه مردو
- necrosis (ne-krō'sis), n. (۱) يوکانه و يا پزيني شانهي نه ندامتگي
لهش ۲. يوکانه ووه و فوگاني پروه و دار و درخت.
- necrotomy (ne-krol'ō-mi), n. (۱) به کا کردن ووهي لاشه مردو
(۲) لپردن نيسقاني يوکانه به توپکاري
- nectar (nek'tēr), n. (۱) خوارده نوهي خودايي (نهفسانهي يژاناي)
(۲) خوارده نوهي يکي زور خوش
(۳) شيله - ليکي گول؛ که هنگ هنگويي ز ديروست دکات.
- nectareous (adj.).
- nectarine (nek'tā-rēn', nek'tā-rēn'), n. نیکتارين ميوه يکي
- nectary (nek'tā-ri), n. شيرينه له فوخ دهچن پينسته کي سافه
نه ندامي شيله دهرکاري گول
- nee, nēc (nā), adj. وها له اباکيو ووشه يکه بو دياري کردن نازناوي
کچيني نافرديکي ميزدار. واته هي پيش شوو کردن؛ له کومه لگاي بزبو وانا
نافره که شوي کرد نازناوي ميزده کي وهرده گزنت؛
- (Mrs. Helen Jones, ~ Smith.)
- need (nēd), n. (۱) پيوست
- (There is no ~ to worry now.)
(I feel the ~ of a long rest.) پيوست بون وياست.
(What are his daily ~s?) ويسته ماني
(A friend in ~ is a friend indeed.) تنگانه
(to be in ~) نه بوني؛ همزاري؛ دهستگورتي
- v.t. پيوست؛ ويست؛ گهرهک بون.

negative

- (I ~ more time to think about it.; He ~s to be careful.)
- v.i. (۱) پيوست پي بون وياست. [Rarc] پيوست کردن.
نگه پيوست بيت.
- if need be, (۱) پيوست؛ پيوست بون.
(Archaic) هه ژار؛ دهستگورتي؛ فه قير.
- needful (nēd'fəl), adj. (۱) پيوست؛ نه بوني؛ دهستگورتي.
(۲) هه ژار؛ دهستگورتي؛ فه قير.
- neediness (nēd'i-nis), n. هه ژار؛ نه بوني؛ دهستگورتي.
- needle (nē'dl), n. (۱) نه زري. (۲) شيش (چين)
(۳) نه زري سنووقی قهوان. (۴) نه زري موگناتيسي قبيله نما.
(۵) ميلي پله پيشاندمر (هموو جزوه ناميزکي پيوست).
(۶) نه زري پزيشگه واني؛ شرينقه. (۷) نه زري کارمبايي.
(۸) شتيکي نوکداري له نه زري چو.
- v.t. (۱) نه زريمان کردن؛ نه زرين؛ نه زري پيا کردن و کون کردن؛ چين.
(۲) [Colloq.] هاندان؛ پال پيوست؛ تيوه زه نندن.
(ب) کلک پيوست کردن؛ سرخستنه سهر؛ تيز پيوست کردن.
(۳) [Slang]، خوارده نوه خستنه کردن به تيکردن کحول.
- v.i. نه زرين؛ نه زريمان؛ چين
بو شتيکي گهران که هه گيرن
له وانه نه بون بزبو زينه و
- needlefish (nē'dl-fish'), n. نه زري به ماسي؛ ماسي يکي له زور
تيکي ددان تيزه له بزوي دهچن.
- needless (nēd'lis), adj. پي نه بوست؛ پيوست ناکات
(~ work, suffering, trouble, etc.; N- to say, he kept his
promise.)
- needlewoman (nē'dl-wom'ən), n. بهرگدروي نډا
نافره تي نه قشکار
- needlework (nē'dl-würk'), n. نه زري و نه زريمان؛
نه قشکاری.
- needn't (nēd'nt), = need not. پيوست ناکات.
- needs (nēdz), adv. (He must ~ obey.) پيوست؛ به ناچاري؛
هه ژار؛ دهستگورتي؛ بون دهرامت؛ لان؛ فه قير.
- needy (nēd'i), adj. هه ژار؛ دهستگورتي؛ بون دهرامت؛ لان؛ فه قير.
- ne'er (nār), adv. [Poetic]. = never.
- ne'er-do-well (nār-doo-wel'), n. که سيني ناله بار؛
که سيني هيج به هيج نه گهر
پي قهر؛ بون که ک؛ هيج به هيج نه گهر
- adj. زور به ده؛ زور خراب؛ زور ناپه سندا؛
زور نا پاره.
- negate (ni-gāt', nē'gāt), v.t. (۱) حاشا (ن) کردن.
(۲) له کارخستن؛ له کارگيري که مکرده ووه؛ بوش کردنوه.
- negation (ni-gā'shan), n. (۱) حاشاکاري؛ حاشا کردن؛
به دروخستنه ووه. (۲) بون نه بون؛ بون دز و ملاسي دز.
(۳) نه بون: (Death is nothing more than the ~ of life.)
- negative (neg'ə-tiv), adj. (۱) نه؛ نا.
(۲) دز به همووشت: (a ~ person, personality, etc.)
(۳) نيشانهي نه خوشي دهرناخت:
- (The results of the blood test were ~.)
- (۴) ژماره له سفر که متر (ژماره و پيوست)؛ ژماره تي دهرکاري.
(۵) سارده (کاره با)
- n. (۱) نه؛ نا. (۲) حاشاکاري؛ حاشا.
(۳) پای بهر بهر چده ووه؛ پای دز؛ دز و هستان:
- (The ~ won the debate.)
(۴) مافي قيتن. (۵) سهری سارده (کاره با).
(۶) ژماره له سفر که متر؛ ژماره تي دهرکاري. (۷) جام (وینه گزنت).
- v.t. (۱) دز و هستان؛ قيتودان؛ حاشا کردن؛ بهر بهر چده ووه.
(۲) بهر بهر چده ووه.
(۳) پيوستگورته ووه؛ بهر بهر کاني کردن؛ بهرامير و هستان.

negativism

in the negative, به پنجپواڼه؛ را له سر نه بوون؛ په سمندنه کړدن
(to answer in the negative)

-negatively (adv.); negativity; negativeness (n.),
negativism (neg'ə-tiv-i-z'm), n. (۱) گومان بوون له برورای
ناښي و فلسفه یی: سی برورای (ناین، فلسفه) (۲) نړی هموشت وستان؛
په سمندنه کړدن یې برور او خواستی هیچ کس؛ هیچ شتیک به دل نه بوون.

-negativist (n.); negativistic (adj.),
neglect (ni-glekt'), v.t. (۱) گوئی پین نه دان؛ بایخ پین نه دان؛
خستنه پشت گوئی (They ~ed his warning.)
(۲) ژور گوئی پین نه دان؛ به تنگمه نه هاتن.
(She ~ed her appearance.)

(۲) کمترخمی کړدن؛ له برچوون نه کړدن؛ فراموش کړدن؛
(He ~ed to pay his telephone bill.)

n. (۱) کمترخمی؛ فراموشی؛ گوئی پین نه دان؛ خستنه پشت گوئی.
(۲) خزانه پشت گوئی؛ گوئی پین نه دان.

-neglecter; neglector (n.),
neglectful (ni-glekt'fəl), adj. گوئی پین نه دان؛ کمترخمی؛
(He is ~ of his appearance.)

negligee, negligé (neg'li-zhā', neg'li-zhā'), n. (۱) کراسی
تنکی شوی نامردت (۲) جلی نامالی نامردت.

negligence (neg'li-jəns), n. (۱) کمترخمی؛ فراموشی؛
گوئی پین نه دان (The accident was due to ~.)
(۲) نهنجاسی کمترخمی

negligent (neg'li-jənt), adj. کمترخمی؛ گوئته ده؛ بېناک.
(He was ~ of his duties.)

negligible (neg'li-jə-b'l), adj. کم؛ هیچ وپوچ؛ هیچ؛
(a ~ quantity; The difference between the two is ~.)

negotiable (ni-gō'shi-ə-b'l, ni-gō'shā-b'l), adj. (۱) گفونکوئی
له سر ده کړی؛ ووتوئی له سر ده کړی. (۲) د وتوانی بدری به کسینکی تر
(بانقمنوت، چک؛ د وتوانی بگنوپیتوره به پاره:

(a ~ check, banknote, etc.)
-negotiability (n.),

negotiate (ni-gō'shi-āt'), v.t. گفونکوئی کړدن؛ ووتوئی کړدن.
(۱) پوښونه به گفونکوئی له سر ریکرتن به گفونکوئی: (to ~ a treaty).
(۲) دان به کسینکی تر (چک؛ گنوپیتوره بانقمنوت، چک).
(Colloq.) سرکهوتن په سر کوسید (پنگاویان؛ کړدن یا پینداریشتن
(The driver was able to ~ the sharp curve.)

negotiation (ni-gō'shi-ā'shən), n. often in plural, ووتوئی
ووتوئی کړدن؛ ووتوئی کړدن.

negotiator (ni-gō'shi-ā'tēr), n. گفونکوئی کړدن؛ ووتوئی کړدن.
ژنه قوله پړش؛ له پووی سووکی پوهه.

Negress (nē'gris), n. قوله پړش؛ قول؛ پړش؛ موؤ؛
Negro (nē'grō), n. هی قوله پړش؛ قوله پړشی
adj. قوله پړش؛ هی رگزی قوله پړش.

Negroid (nē'groid), adj. قوله پړش؛ له سمجی یا رگزی قوله پړش.
n. حن؛
Negrophile, Negrophil (nē'grā-fil', nē'grā-fil'), n. له قوله پړش کس؛ لایه پنگری قوله پړشان

Negrophobe (nē'grā-fōb'), n. ناحزی قوله پړش؛ گسینکه که له
په رگزی قوله پړش د ترس؛ یا رقی ټی دمیتهوه.

Negrophobia (nē'grā-fō'bi-ə), n. ترسی قوله پړش؛ ترس و بقی
بوون له قوله پړش

neigh (nā), v.t. جیلانن؛ جیله جیل کړدن
n. جیله؛ جیله جیل

neighbor, neighbour (nā'bēr), n. (۱) دراوسن؛ هاوسنی؛
د درواوسن ۲. هاوسنووی.

neigh (nā), v.t. جیلانن؛ جیله جیل کړدن
n. جیله؛ جیله جیل

neighbor, neighbour (nā'bēr), n. (۱) دراوسن؛ هاوسنی؛
د درواوسن ۲. هاوسنووی.

neigh (nā), v.t. جیلانن؛ جیله جیل کړدن
n. جیله؛ جیله جیل

neighbor, neighbour (nā'bēr), n. (۱) دراوسن؛ هاوسنی؛
د درواوسن ۲. هاوسنووی.

neigh (nā), v.t. جیلانن؛ جیله جیل کړدن
n. جیله؛ جیله جیل

neighbor, neighbour (nā'bēr), n. (۱) دراوسن؛ هاوسنی؛
د درواوسن ۲. هاوسنووی.

Neoplatonism

(۲) موؤ؛ کس؛ نامه میراد.
تعینشت؛ هاوسنووی.

adj. (۱) دراوسن بوون؛ له تعینشته ژبان؛ به تعینشتهوه بوون.
(۲) [Rare]، ټی نریک کړنه مه.

v.t. (۱) دراوسن بوون؛ به تعینشتهوه بوون.
(۲) (with ~) هافسانو دانیشتن له گهل؛ هستی دراوسنیته یی بوون له گهل؛
پووخوش بوون له گهل؛

neighborhood (nā'bēr-hood'), n. [Rare] (۱) همستی
دراوسنیته یی. (۲) درواوسنیته یی. (۳) گرهک؛ (an attractive ~).
(۴) خهلکی گرهک؛ دانیشتنووانی گرهک.

in the neighborhood of, [Colloq.] (۱) نریک؛ نریک شوئی کیک
(۲) نریکی؛ (We paid in the neighborhood of ten thousand dollars for the car.)

neighboring (nā'bēr-ŭ), adj. هاوسنی؛ دراوسنی؛ نریک؛
هاوسنووی.

neighbourliness (nā'bēr-li-nis), n. همستی دراوسنیته یی.
وکه دراوسنی؛ دراوسنی پانه؛
پووخوش و پرک و بییک: (~ relations).

neighorly (nā'bēr-li), adj. هاوسنی؛ دراوسنی؛ نریک؛
هاوسنووی.

neighbour (nā'bēr), n. = neighbor. هیچیان (دوان)؛
neither (nē'thēr, ni'thēr), adj. (Use ~ hand.)
هیچیان؛ هیچ کامیان (دوان).

pron. (۱) نه ... نه شو؛ نه شو نه شو؛
(He can ~ read nor write.)
(۲) همومها نه؛ (He doesn't smoke, ~ does he drink.)

adv. [Dial or Colloq.]. همومها؛ -یش؛
(If she won't go, I won't ~.)

Nemesis (nem'ə-sis), n. (۱) بانخواوی توله سمندن (هفسانه یی پوزان).
(۲) [n.] (۱) توله؛ سزای پوه؛ (ب) توله سمندن (هی خو یا خهلک؛ سزادهوه
(۳) [n.] (۱) میمل؛ دوژمن؛ دوژمنی کولنه ده.
(ب) هاوچاوی بو نمبه زینراو؛ هاوچاوی کولنه ده.

neo- (nē'ō, nē'ə), پینشگریک؛ به مانای: نوی؛ باو؛ تازمناو؛ نوی؛ تازه؛
(Neoplatonism; neoclassic; neocolonialism)

neoclassic (nē'ō-klas'ik), adj. کلاسیکی نوی؛ شیوازیکه له
ویژه و هونردا بریدی به له زیندو کړنه ده و په پیره یی کړدن شیوازی کلاسیکی
کون.

-neoclassical (adj). کلاسیکی نوی؛ شیوازیکه له
ویژه و هونردا بریدی به له زیندو کړنه ده و په پیره یی کړدن شیوازی کلاسیکی
کون.

neolith (nē'ə-lith'), n. نامیری به ریدنی دواوی سردهمی به رید.
neolithic (nē'ə-lith'ik), adj. هی دواوی سردهمی به رید؛
هی سردهمی به رید نوی

neologism (nē-ol'ə-jiz'm), n. (۱) ووشه ی تازه؛ ووشه ی داریژاو.
یا داتاشراو؛ مانای تازه ی ووشه ی کون. (۲) ووشه ی تازه داپشتن یا داتاشین؛
به کارهینانی ووشه ی تازه داریژاو.

-neological (adj.); neologist (n.). نیومایسین؛ دهرمانیکې دژ به میکروبه.
neology (nē-ol'ə-ji), n. = neologism. گازی نیون.
neomycin (nē'ə-mī'sin), n. گلژی شیمی؛ گلژی نیون.

neon (nē'on), n. (۱) نوی پروا؛ تازه پرواکر (به ناین یا
بیروپای جیواژ له هی خوئی). (۲) (۱) قشهی تازه.
(ب) نه نامی تازه ی پرستگایهک
(۳) نوکار؛ نوکار؛ تازه کووره؛ فریک؛ شاگرد.

neon lamp, بریدی دهریوئیوی تازه؛ لوو؛ دوومه؛
neophyte (nē'ə-fīt'), n. ناوساوی (له گیاندار یا پروه کدا).
فلسفه یی نیپلاتونی -

Neoplatonism (nē'ō-plā'tūn-i-z'm), n. فلسفه یی نیپلاتونی -

تازه نلسهفه يکى سدهى سنيهمه بريقى به له ليکداني فلسفهى فيلا تون و
فيله سوره کاني تری يونان و هندی پرو بومری ناینی جو له کوو سزيتی و
خاچ پرسی

neoprene (nē'ə-prēn'), n. جوړه لاستيکي دستکړه.

neoteric (nē'ə-ter'ik), adj. نوي، تازه باو، تازه داهينزوه.

n. عرقي تازه باو، نوسمې تازه باو، نوسمې تازه؛ عرقي ميشک کړوه.

nepenthe (ni-pen'thi), n. (۱) دهرمانی ختم رهون؛ دهرمانی ختم.

خه ختم کوږ (که له کوږدا بکاردهيتر): (۲) ختم رهون؛ ختم لميريپرهوه.

-nepenthean (adj.).

nephew (nef'ū), n. (۱) ا. برازو خوشکه زای نيزينه؛ کورې براو.

خوشک ب. کورې ژن خوشکو ژن براو شوو براو دش.

(۲) زړه کورې پياوړيکي ناینی گهروې وه ساره کسه.

nepho- (nef'ō, nef'ə), - (nepology), پينشگرکه به مانای همو:

nephology (ni-fol'ə-ji), n. هموناسی؛ زانستی همو.

nephoscope (nef'ə-skōp'), n. نامیتری بیوانی برزی و خیرایی و.

پوی و هکنډنی همو.

nephro- = nephro-.

nephralgia (ne-fral'ji-ə), n. نارازی کورچيله.

nephrectomy (ne-frek'tə-mi), n. کورچيله دهرمان يا برين.

(نمشترکاری:)

nephridium (ne-frid'i-əm), n. (۱) نمر نندامی کاری کورچيله.

دکات له گیانداری بن بریده وه کرم. (۲) نمر نندامی کاری کورچيله.

دکات له نارنهمی گیانداری بن بریده او دوییت به کورچيله.

nephrite (nef'rit), n. بریديکی به نرخی سپی یا سمزه.

nephritic (ne-frit'ik), adj. (۱) کورچيله یی.

(۲) نه خوژی کورچيله ی همیه.

nephritis (ne-fri'tis), n. نه خوژی کورچيله؛ کورچيله نواسان.

nephro- (nef'rō, nef'ra), Also nephro- پينشگرکه به مانای:

کورچيله.

nephrosis (ne-frō'sis), n. نه خوژی کورچيله (بېن نواسانی)؛

پوکانه وهی کورچيله.

nephrotomy (ne-frot'ə-mi), n. هه ندریسی کورچيله بؤ برید.

ن دهرمانی.

nepotism (nep'ə-tiz'm), n. خاترگرتی نابهمنی خرم خویش.

به دامه زاندنیان له سره نیشی چاک (له لایه کار به دستیکوه).

-nepotist (n.).

Neptune (nep'tūn, nep'chōn), n. (۱) خوی دهریا، نه فسانه یی.

پژمانی. (۲) دهریا. (۳) نیشون؛ سپهم نسیتره ی گه پوک له گهورمیید او.

همشتمه له دوری پموره له خور.

nervation (nūr-vā'shən), n. نه خشی دهرمانی گه لیهک یا بالی.

جانمورنک.

nerve (nūrv), n. (۱) ماسونک؛ بازو او ماسونکون.

(۲) همسته دهرمان؛ دهرمانا په یی.

(۳) دان به خوردا گرتن؛ نارایی؛ چاونه ترسان: (a man of ~)

(۴) هین؛ تین.

(۵) [Colloq.] پوهاتن؛ پو قایمی؛ بن شمسی؛ بن تاپوویسی؛ چارقایمی؛

بن حمایی: (She had the ~ to accuse me of laziness.)

(۶) دهرمانی گه ل و بالی جانموره.

تین پیدان؛ هین پیدان؛ به هینز کردن.

په ستردن؛ توپه کردن.

v.t. get on one's nerves, [Colloq.] زور همولدان؛ نه تور پری تواناوه همولدان.

strain every nerve, شانهی همسته دهرمان.

nerve cell, (۱) کوزمه همسته دهرمانی هاو فرمان.

nerve center, (۲) جزی فرمانداریتی؛ تاجرگدی ده سلات و فرمانداری.

nerve fiber, پيشانی همسته دهرمان.

nerve gas, ژهرمگانی همسته دهرمان؛ ژهرمگانی ميشک.

nerveless (nūrv'lis), adj. (۱) بن فيزا بن تین؛ سست؛ خاوا.

نرموو (مجان). (۲) نشله ژاو؛ به نارامو ناراز؛ دان به خورداگر.

nerve-racking, nerve-wracking (nūrv'rak'ing), adj. ناخوش؛ په سترکرا گران؛ بن تاله تکرا؛ پر له سمرنشه:

(a - situation, job, etc.)

nervous (nūrv'vəs), adj. (۱) به هینز؛ بازو به هینز. (۲) په جوژ.

(۳) همسته دهرمانی؛ تابه تی به همسته دهرمان. (۴) شله ژاو؛ شيرزه؛ په شوکاو؛

به جرت و فرت؛ قوشکی؛ بن نارامی. (۵) ترساو؛ ترسدار؛ مترسیدار.

nervous breakdown, پورخان (کوله نداسی همسته دهرمان، ميشک)؛

همرس برنی کوله نداسی همسته دهرمان؛ په ککوتنی کوله نداسی همسته دهرمانی

موقو همرس برنی به هزی خورپه و پاری ناخوشی ژيانموره.

nervous system, کوله نداسی همسته دهرمان.

nerve (nūrv'vyoor), n. دهرمانی گه ل و بالی جانمور.

nerve (nūrv'i), adj. (۱) [Rare]، به هینز؛ به هینز و بازو.

(۲) [British]، شيرزه؛ به جرت و فرت؛ په شوکاو؛ قوشکی. (۳) ناراز؛ به جرت؛

چاونه ترسار. (۴) [Slang]، بن حمای؛ بن شمري؛ پو قایمی؛ چارقایمی.

nescience (nesh'əns, nesh'i-əns), n. (۱) نه زانی؛ نه زانی؛

تینه گیشتن. (۲) بن بریوی به خوا؛ پروا به خوا نه برون.

-nescient (adj.).

ness (nes), n. سمزوری برنی دهرمو قویو بؤ ناو دهریا.

-ness (nis, nəs), پاشگرکه به مانای؛ بون؛ بار؛ چزینتی؛ ی:

(greatness, sadness, kindness, etc.)

nest (nest), n. (۱) هیلانه. (۲) کونجی حمانوه.

(۳) (ا) لانه (به تابه تی نه لهروی خراپی پموره)؛ په ناگا.

(ب) نمرانی هاتوچوی لانه یکی وها ده کن یا تیندا دهرین:

(a - of criminals)

(۴) پوډ (بالنده؛ جانمور).

(۵) دستیک شتی قباره جیا جیا که دهرخرت ناو په گومر کله که دکرتن

(وهک سنووی، مین ... هند).

v.t. (۱) هیلانه کردن؛ نیشتن له هیلانده. (۲) پوکردن له هیلانده.

v.t. (۱) هیلانه بؤ کردن. (۲) خسته هیلانه وه؛ نیشتن له هیلانده.

nest egg, (۱) پوک. (۲) پاشمگوت؛ قایمی کاری.

nestle (nes'tl), v.t. (۱) پال لیدانه وه؛ پالانده وه؛ نیشتن:

(to ~ down in bed)

(۲) چورته باومش؛ باش ن نزدیک بونموره: (She ~d up to him.)

(۳) له کونجیکی باشدا بون و پاریزان یا دهره دران:

(The house ~d among the trees.)

(۴) [Rare]، نیشتن (له هیلانده).

nestling (nest'ling, nes'ling), n. (۱) زهرنه قوت.

(۲) مندالی ساوا؛ مندال.

net (net), n. (۱) (۱) توپ. (ب) توپ ماسی گرتن. (۲) داو؛ تله.

(۳) توپ یاری (تونس، باسکه، باله). (۴) توپی به توپ گرتن (تونس، باله)

(۱) کردن به توپ؛ توپ لهروست کردن. (۲) به توپ گرتن؛ پوکردن به توپ.

(۳) پاراستن به توپ؛ لهروگرتن به توپ. (۴) له توپدان (تونس، باله).

v.t. توپ کردن؛ توپ لهروست کردن.

adj. (۱) توپ؛ وهک توپ. (۲) به توپ گراو؛ به دهره بوی.

(۱) سافی (موچ، دمسکوت، قازانچ، کیش، بان):

(~ profit, salary, weight, etc.)

(۲) دوا؛ همره دوا یی: (~ result)

n. سافی (موچ، دمسکوت، قازانچ، قورسی، بان):

(We had a ~ of one thousand dollars.)

v.t. دمسکوتن به سافی؛ بؤ مانوره به سافی:

(He ~ted one hundred dollars from the sale.)

nether (neth'ēr), *adj.* . (*the ~ world*) خوارو: (۱) هی ژیره‌مین؛ خوارو: (۲) ژیره‌مه هی ژیره‌مه: (*~ garments*) .
nethermost (neth'ēr-mōst', neth'ēr-mast'), *adj.* . نزمترین؛ خوارووترین؛ ژیره‌ترین.
nether world, (۱) دۆزه‌خ: (۲) نهره‌ومینا؛ شوئینی مردووان.
netting (net'ing), *n.* (۱) تۆز دیروستکردن. (ب) پاوگردن به تۆز؛ گرتن به تۆز؛ کردن به داومه. (۲) تۆز. (۳) نیچیری به تۆز؛ گرابو.
nettle (net'l), *n.* (۱) نرک. (۲) پوومکی درکاووی.
v.t. (۱) نرک پیداکردن. (۲) پمستکردن؛ توپه‌کردن.
nettle rash, (۱) تۆز؛ تهنارو. (۲) چمندی شتیکی لیکدرارو.
network (net'wörk), *n.* چمندی شتیکی لیکدرارو؛ پینگه‌ومینا؛ دهستی پیمونه‌نیدار:
(*a ~ of railways, highways, friends, etc.*) (۲) چمندی نیستیگه‌ییکی رادیو یا تله‌فونی پینگه‌ومینا؛ دهستی پیمونه‌نیدار:
(*a television ~*)
neur-, = **neuro-**
neural (noor'al, nyoor'al), *adj.* هی هسته‌ده‌مار؛ هی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مار.
neuralgia (noo-ral'jä, nyoo-ral'jä), *n.* نازاری هسته‌ده‌مار.
neurasthenia (noor'äs-thē'mi-ä, nyoor'äs-thē'mi-ä), *n.* (۱) ماندریوموزو بین هیژی هسته‌ده‌مار. (۲) جۆزه‌نه‌خۆشی‌ییکی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌ماره نیشانه‌گاشی ماندریوموزو و بله‌پاوگن و پمستی و نازاره.
neurectomy (noo-rek'tä-mi, nyoo-rek'tä-mi), *n.* برون لابردنی هسته‌ده‌مار (نمشته‌کاری).
neurilemma (noor'ī-lem'ä, nyoor'ī-lem'ä), *n.* کیفی تهنکی دهوری هسته‌ده‌مار.
neuritis (noo-rī'tis, nyoo-rī'tis), *n.* همورکی یا داگیرسانی هسته‌ده‌مار.
neuro- (noor'ō, nyoor'ä), *Also neur-*, پینشگرکه به‌مانای: هسته‌ده‌مار؛ کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مار.
neuroglia (noo-rog'li-ä, nyoo-rog'li-ä), *n.* ریشالیئیکی تابه‌تیجه شانه‌گاشی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مار پینگه‌ومینا و ده‌بستن و پاگیرمان ده‌گا.
neurologist (noo-rol'ä-jist, nyoo-rol'ä-jist), *n.* پزشکی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مارو نه‌خۆشی‌ییکانی؛ پزشکی میشف.
neurology (noo-rol'ä-ji, nyoo-rol'ä-ji), *n.* پزشکی‌کوانی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مارو پینکاتنی و نه‌خۆشی‌ییکانی؛ هسته‌ده‌مارناسی.
-neurological (*adj.*), دوومه‌ل یا برینی هسته‌ده‌مار.
neuroma (noo-rō'mä, nyoo-rō'mä), *n.* شانه‌ی هسته‌ده‌مار.
neuron, neurone (noor'ōn, nyoor'ōn), *n.* هسته‌ده‌مار.
neuropath (noor'ä-path', nyoor'ä-path'), *n.* کیمیکه که نه زگماکی نه‌خۆشی کۆنه‌ندامی ده‌ماری له‌گه‌لدايه.
neuropathology (noor'ō-pä-thol'ä-ji), *n.* پزشکی‌کوانی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مار.
neuropathy (noo-rop'ä-thi, nyoo-rop'ä-thi), *n.* نه‌خۆشی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مار.
neurosis (noo-rō'sis, nyoo-rō'sis), *n.* میشف تینکجرون؛ نه‌خۆشی کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌ماره که ده‌بیته هۆی ره‌فتاری ناساسی شیتانه‌و ده‌خورت و ترسیکی زۆرو ووبک گرتن له‌کردنی شت؛ جۆزیکه له‌شیتی
neurosurgery (noor'ō-sūr'jēr-i), *n.* نمشته‌کاری کۆنه‌ندامی هسته‌ده‌مار.
neurotic (noo-rot'ik, nyoo-rot'ik), *adj.* (۱) هی هسته‌ده‌مار؛ تابه‌تی به هسته‌ده‌مار: (*a ~ disorder*) .

(۲) نه‌خۆشی "neurosis" ی له‌گه‌له؛ شیت: (*a ~ patient*) .
neurosis که نه‌خۆشی "neurosis" ی له‌گه‌له؛ کیمیکی شیت.
neurotomy (noo-rot'ä-mi, nyoo-rot'ä-mi), *n.* هسته‌ده‌مار برون یا پچراندن بو نازار که‌مکردنومه (نمشته‌کاری).
neuter (noo'tēr, nü'tēr), *adj.* [Archaic] . بین لایهن.
(۱) بین نه‌ندامی زاووژی؛ نه‌نیرو نه‌مین. (ب) نه‌ندامی زاووژی ناتمه‌اره.
(۲) (۱) نه‌نیرو نه‌مین (ریزمان)؛ بین گیان (ووشه): (ب) تینه‌په‌چی (کردار).
n. (۱) گیاندار ی خه‌سار. [Archaic] کیمیکی یا ده‌سته‌ییکی بین لایهن.
(۲) گیاندار یا پوهکی نه‌نیرو نه‌مین؛ گیاندار یا پوهکی نه‌ندامی زاووژی ناتمه‌اره.
(۳) ووشه‌ی بین گیان (ریزمان)؛ ووشه‌ی نه‌نیرو نه‌مین.
neutral (noo'tral, nü'tral), *adj.* (۱) بین لایهن (مروفا، وولات)؛ لاشه‌ی. (۲) هی وولاتی بین لایهن.
(۳) بین رنگ؛ په‌نگیکی تابه‌تی نییه: (*a ~ color*) .
(۴) بین نیرک و نیرک (پوهه‌کناسی). (۵) نه‌ترشه‌لۆکی و نه‌قله‌یسی (کیمییا)
(۶) نه‌ساردو نه‌گرم (کاره‌با)؛ ته‌ووژی کاره‌بای له‌سه‌ر نییه.
(۷) هیژ نه‌خراوه سه‌ر (تیبه‌ی بزیون).
(۸) نه‌نیرو نه‌مین؛ نه‌ندامی زاووژی ناتمه‌اره.
n. (۱) وولاتی بین لایهن. (۲) مروفی بین لایهن؛ هاوولاتی وولاتی بین لایهن.
(۳) په‌نگیکی بین رنگ؛ په‌نگیکه که په‌نگیکی تابه‌تی نه‌مین.
(۴) بۆش (گیزی نوتومیلو مه‌کینه).
neutralism (noo'tral-iz'm, nü'tral-iz'm), *n.* نه‌چوونه‌ناو پیمانی جه‌نگه‌وه؛ بین لایهنی وولات؛ لاشه‌ی.
-neutralist (*n.*), بین لایهنی وولات؛ نه‌چوونه‌ناو پیمانی جه‌نگه‌وه؛ لاشه‌ی.
neutrality (noo'tral'ä-ti, nü'tral'ä-ti), *n.* (۱) بین لایهن کردن (وولات)؛ بوون به بین لایهن. (۲) (۱) هاووات کردن. (ب) له‌کارخستن؛ بۆش کردن؛ به‌تال کردنومه (کاریگری شتیکی).
(۳) له‌کاریگری خستن (کیمییا)؛ له‌ترشه‌لۆکی و قله‌یسی خستن.
(۴) ته‌ووژی کاره‌با له‌سه‌ر لادان.
-neutralization (*n.*), نیوترون (فیزیا): گهریله‌ی بین ته‌ووژی کاره‌با و به‌قواره‌ی "پروتون" ییک.
never (nev'ēr), *adv.* همرگیز؛ هیچ کات؛ هیچ کاتیکه؛ قه‌ت؛ به‌هیچ جۆرتیکه؛ بپای بپای؛ هیچ بپای بپای؛ nevermore (nev'ēr-môr', nev'ēr-môr'), *adv.* همرگیزاو همرگیز؛ نیتر قه‌ت؛ همرگیز له‌سه‌ردا.
nevertheless (nev'ēr-thä-lex'), *adv.* له‌گه‌ل نهره‌شدا؛ هینشتا.
nevus (nē'vəs), *n.* خال (پینست).
new (noo, nü), *adj.* (۱) تازه؛ نوئ. (۲) (۱) تازه دۆزراوه. (ب) تازه بیدراو؛ تازه سه‌رنج پیدراو. (ج) تازه؛ سه‌یر؛ بین پانه‌هاتوو. (۳) نه‌شاره‌را؛ نه‌کار؛ تازه؛ پانه‌هاتوو: (*He is ~ to the work.*) . (۴) هی وه‌ژی تازه؛ تازه پینگه‌یشتوو: (*~ potatoes*) . (۵) تازه؛ هینشتا به‌کارنه‌ننراو یا له‌به‌ر نه‌کراو؛ کۆن نه‌بوو. (۶) تازه‌باو؛ تازه داهاتوو؛ نوئ باو؛ هی نه‌میز: (*~ fashions*) . (۷) هی تر؛ زیاده؛ هی تازه. (۸) تازه؛ نوئ: (*the ~ moon*) . (۹) تازه هاتوو؛ تازه گه‌یشتوو؛ تازه: (*a ~ arrival*) . (۱۰) [N-]، نوئ؛ هی سه‌دانی نوئ؛ له‌هوا ی سه‌دانی ناوه‌راسته‌وه (زمان)
(۱) دیسانه‌وه؛ سه‌رله‌نوئ.
(۲) له‌م جه‌نده‌ده؛ تازه؛ له‌م دوابی‌یه‌دا.
newborn (noo'bōrn', nü'bōrn'), *adj.* تازه له‌دایکبوو.
newcomer (noo'kum'ēr, nü'kum'ēr), *n.* تازه هاتوو؛ تازه گه‌یشتوو.

newel (nōw'əl, nū'əl), *n.* (۱) سنگی ناوراستنی محاجرەری
پن پلکانە که پن پلکانەگە بیچی تیندا دەکاتەرە.
(۲) سنگی محاجرەری پن پلکانە.

newfangled (nōw'fan'g'ld, nū'fan'g'ld), *adj.* (۱) تازەبار
تازە داماتور؛ نوێ باو؛ تازە پەیدا بوو: (~ ideas).

(۲) مۆدەری تازە بەرست (لەپووی سووکی یەرە)؛ زۆر حەز لە شتی تازەبارکەر.

newfashioned (nōw'fash'ond, nū'fash'ond), *adj.* تازە
بوو بە باو؛ تازەبار؛ تازە پەیدا بوو. (۲) شینو تازە؛ لەسەر شیوازی تازە کراو.

newish (nōw'ish, nū'ish), *adj.* نەخۆتیک تازە؛ نێمچە تازە.

New Latin, لاتینی تازە زمانی لاتینی لە سەر دەمی بزووتنەوی
نەویاریوە بەتایبەتی زمانی راستی.

newly (nōw'li, nū'li), *adv.* (۱) تازە؛ زۆری پن نەچوو؛ نوێ:
(~ baked bread)

(۲) سەر لە نوێ؛ دێسانەرە. (۳) بە شینو بەهێکی تازە.

newlywed (nōw'li-wed', nū'li-wed'), *n.* تازە بوو؛ تازە زاوا؛
نوێ بوو؛ نوێ بووک.

new moon, (۱) نوێ مانگ؛ مانگی دەمەداسی؛ نوێ مانگ.
(۲) کاتی نوێ مانگ.

news (nōwz, nūz), *n. pl.* (۱) دەنگوباس (بەتایبەتی هی ناو پۆژنامەو
سەر رادیۆ تەلەفزیۆن)؛ هەوال (۲) سەرچەمی دەنگوباسی بلۆکراوە.
(۳) دەنگوباسی تازەو هینشتا نەبیستراو: (That's ~ to me.)
(۴) پۆژنامە

news agency, ناژانس؛ کە دەنگوباس دەدات بە پۆژنامەو رادیۆر
تەلەفزیۆن

newsboy (nōwz'boi', nūz'boi'), *n.* پۆژنامەفروش (مەدال)؛
پۆژنامەبەر بۆ مانی خەلک.

newsbreak (nōwz'brāk', nūz'brāk'), *n.* دەنگوباسیکی گرنگی
کوئوپر؛ دەنگوباسی پەلە.

news bulletin, دەنگوباسی سەر رادیۆ تەلەفزیۆن (بەتایبەتی هی گرنگ)
newscast (nōwz'kast', nūz'kast'), *n.* ژەمیک دەنگوباسی سەر
رادیۆ تەلەفزیۆن؛ جارێک دەنگوباسی لەسەر رادیۆ تەلەفزیۆن بلۆکراوە.

newscaster (nōwz'kas'tēr, nūz'kas'tēr), *n.* دەنگوباس
خوێنەرە لەسەر رادیۆ تەلەفزیۆن؛ دەنگوباس بلۆکەرەو.

news conference, کۆنفرانسی پۆژنامەگەری؛ کۆری پۆژنامەگەری
newsletter (nōwz'let'ēr, nūz'let'ēr), *n.* دەنگوباسنامە (کە تاو-
بەتاو لایەک دەری دەکات)؛ پەیمانامە

newsman (nōwz'man', nūz'mən'), *n.* (۱) پۆژنامەچی؛
پۆژنامەگەر؛ دەنگوباس کۆکرەرەو یۆ پۆژنامەو رادیۆ تەلەفزیۆن
(۲) پۆژنامەفروش

news monger (nōwz'mun'gēr, nūz'mun'gēr), *n.* دەنگوباس
هینتەر و نینتەر؛ قاوخرەرەو

newspaper (nōwz'pā'pēr, nūz'pā'pēr), *n.* پۆژنامە
فیلمی دەنگوباس.

newsreel (nōwz'rēl', nūz'rēl'), *n.* (۱) توری
دەنگوباس؛ ژورنیکی لە دەستگایەکی راگیاندا؛ کە دەنگوباسی تیندا نامادە
دەکری بۆ لە چاپدانی یا بلۆکراوەوە. (۲) ژورنیکی وەها لە نێستگای
رادیۆ تەلەفزیۆندا.

newsstall (nōwz'stōl', nūz'stōl'), *n.* = newsstand.
newsstand (nōwz'stānd', nūz'stānd'), *n.* فرۆشگای پۆژنامە؛
پۆژنامەخانە

newsworthy (nōwz'wūr'thi, nūz'wūr'thi), *adj.* بە دەنگوباسی
دەژمێری؛ گرنگ (لەپووی دەنگوباسەرە)؛ دەهینن پێی بووترن "دەنگوباس".

newsy (nōwz'i, nūz'i), *adj.* [Colloq.] پڕ لە دەنگوباس
n. [Colloq.] پۆژنامەفروش (مەدال).

newt (nōwt, nūt), *n.* قویناویکە

New Testament, بەشی نوومی ئینجیل؛ بەشی تازەری ئینجیل

Newtonian (nōw-tō'ni-ən, nū-tō'ni-ən), *adj.* تاییبەتی بە
زمانای ئینکلیز "نیوتن" و ئیژییەکانی.

New World, new year, جیهانی نوێ؛ ئەمریکای باکوورو باشوور.
(۱) (the ~), سالی تازە.
(۲) سەری سالی تازە؛ جەژنی سەری سالی.

New Year's Day, یەکەم پۆژی سالی تازە؛ سەری سالی تازە.

New Year's Eve, شەوی سەری سالی تازە؛ جەژنی سەری سالی تازە؛
سەری سالی تازە

next (nekst), *adj.* (۱) تەنیشت: (the ~ room).
(۲) تەنیشت؛ داماتور؛ داوی؛ ئەوی تر:
(~ Monday, the ~ train; the ~ president)

adv. (۱) داماتور؛ تەنیشت؛ تر؛ پاشتر.
(۲) ئەجارە: (when ~ I write).

prep. تۆرک؛ بەتەنیشت؛ تەنیشت:
(Sit ~ to the tree.; ~ to my heart)

لە ماڵ یا خانووەکی تەنیشتیدا.
next door (to), هێچ لەوانە نەبێ پووبدات یا بێن؛ بۆی نەبێ؛
next to impossible, زۆر گرانبە.
next to nothing, هێچ:
(He knows next to nothing about it.)

next-door (nekst'dōr', nekst'dōr'), *adj.* ئەوەی تەنیشت؛
تەنیشت: (our ~ neighbor)

next friend, نوێنەری مەدالیکە یا کەسێکە کە نەتوانن نوێنەری خۆی
لە دادگادا بکات.

next of kin, (۱) نزیکتەری خۆم. (۲) (۱) نزیکتەری خۆمى مردووێک
(ب) نزیکتەری خۆمى مردووێک کە مافی میراتیان هەبێ ئەگەر وەسپەتنامە
بەجێ نەهینشتن

nexus (nek'sus), *n.* (۱) پەيوەندی (نیوان ئەندامانی کۆمەڵیکە یا نیوان
چەند دەستەبەک). (۲) کۆمەڵە پەيوەندیار؛ زنجیرە.

nib (nib), *n.* (۱) دەتووک (۲) تۆوکه پاندان؛ تۆوکه پینووس؛ تۆوکه تۆوچ؛
تۆوکی پینووسی لە قەلە پەر درووستکراو. (۲) تۆوکه (نامین).
(۴) (pl.) دەنگە قاوہ یا کاگاوێ هارپان.

v. t. (۱) تیزکردن و دروفاقەکردنی قەلە پەر کردن بە پینووس؛
تیزکردن تۆوکی پینووس. (۲) چاک کردنەری تۆوکه پینووس.
(۳) تۆوکه کردن بە پاندان و تۆوچەرەو.

nibble (nib'bl), *n.* (۱) کۆژشتن؛ داکۆژشتن (وەک مەشک)؛ قەپی بچووک
بچووکی لیکرتن. (۲) بە ناستەم گازلیکرتن؛ گازێ ئەسپایی لیکرتن؛
بە ئەسپایی قەب لیکرتن (خۆشەمێستی).

v. t. (۱) قەپی بچووکی بچووکی لیکرتن و بە ترسەرەو:
(The fish ~ed at the bait.)

(۲) مەرپووش کردن.
(۱) قەپی بچووکی (خواردن، خۆشەمێستی)؛ قەپی بچووکی گرتن.
(۲) قەپیک خواردن؛ قەپان.

nibs (nibz), *n.* [Colloq.] کەسێکی گرنگ؛ کەسێکی خۆ بە ژل ژان.
nice (nis), *adj.* (۱) بە قیژوویی؛ بەناز؛ بە نازوونوون.
(۲) وورد؛ بە ناستەم هەستی پێ دەکری: (a ~ distinction).
(۳) ناسک (تەنچەلمە، بار، کاروبار): (a ~ problem).
(۴) (۱) وورد (مۆز)، (ب) وورد (نامین)؛ تەواو.
(۵) (۱) باش؛ خۆش؛ چاک؛ دلگرا؛ پەسەند؛ زۆر باش:
(a ~ person, house, town, meal, etc.)
(ب) جوان: (a ~ girl).
(ج) پێکەوتن؛ پەروشت جوان؛ پەلکار چاک؛ باش؛ چاک؛ ناسک:
(a ~ person)
(د) جوان (شوین)؛ پێکەوتن: (a ~ room, office, etc.)

(Obs.) (v.) (۱) نازان! کمر و بین میشک.
 (ب) داوین پیس! سهرسهری. (ج) شمرن! به دروه شمرن.
nicely (nis'li), *adv.* (۱) به جوانی (۲) به وردی! به تمواوی.
 (۳) به باشی! به چاکي.
nicety (ni'sə-ti), *n.* (Obs.) (۱) کمرتی! بین میشکی! نمرانی.
 (ب) شمرنی! شمرم (ج) تمپوشی له پاده بدمر. (د) وردی! تمواوی.
 (ه) قیزویینا ناز فروشتن! نازکردن. (۲) جوانی! باشی! ناسکی! خوش.
 (۳) شتی خوشو جوان: (to enjoy the ~ies of life).
 (۴) ورده شتی به ناستم هاستینکراوی پمروش:
 (the ~ies of table manners)
 to a nicety, به تمواوی! به وردی
niche (nich), *n.* (۱) قاق (لماو دیواره) بۆ تیادانانی پمیکرو گولدان!
 خانه. (۲) کوچ! کنار! پمنا! قوزین.
 (۳) کونجیک ب پیشهیکمی خوشو گونجاو لهگهل تواناو ویستی کسینکا:
 (to find a ~ for oneself in life)
 (۴) دهروربری گونجاو بۆ پهرسهندن توحمه گیاندار.
v.t. خستنه کونجیکموره! له پمنایکدا دانان! خستنه تاقموره!
 جینگوی باش بۆ دوزیموره.
nick (nik), *v.t.* (۱) لهکردن! درز تیکردن! درز تیکردن!
 قلیش تیکردن (۲) ژماردن بهموی لهکردن یا قلیش تیکردن پوریکموره.
 (۳) لهکاتی خویدا هانسان به کاریک! پیکان! دست رهشانن لهکاتی خویدا.
 (۴) [British Slang] گرتن (تاوانکان).
 (۵) [Slang] خهله تاندن! کزی لیکردن.
n. (۱) لهه! قلیش! درز: (~s in the table).
 (۲) ژماردن بهموی لهکردن یا قلیش تیکردن پوریکموره.
 لهکاتی خویدا! له در! هاناسما:
 in the nick of time, (He showed up in the nick of time and rescued her.)
nickle (nik'l), *n.* (۱) نیکل. جزوه کانزایک.
 (۲) نیکل: دروی پینچ فلسی نهمریکاو کمنه.
v.t. پووگمش کردن به "نیکل".
nicker (nik'er), *n.* [British Dial.], (۱) هیله! لوشکمنووشک.
 (۲) پینکمن: زهردهخنه.
v.t. [British Dial.], (۱) حیلانن! لوشکمنووشک کردن.
 (۲) پینکمن: زهردهخنهگرتن.
nick-nack (nik'nak'), *n.* = nickknack.
nickname (nik'nām), *n.* (۱) نازان! که دهنرئ له مرؤ، شوین، یا.
 شت لهپوری خوشمیرستی یا سووکیبموره: (Fatty, Shorty, etc.).
 (۲) نازان (مرؤ):
 (Robert بۆ Bob + James بۆ Jim + David بۆ Dave).
v.t. (۱) نازانلینان. (۲) ناوی همله لینان! به ناوی همله بانگ کردن.
nicotine (nik'ə-tēn', nik'ə-tin), *n.* نیکوتین زهری تووتن.
nidificate (nid'ə-fi-kāt'), *v.t. هیلانن کردن.
-nidification (*n.*), هیلانن کردن
nidify (nid'ə-fi'), *v.t.* (۱) هیلانن (به تابهتی هی جالانژوکر جانمورن).
 (۲) هیلانن یا جنی هملینان و پهرسهندن: (۱) جنی پمیدابوون و پهرسهندن
 تهنی پک شانمی: (ب) جنی پهرسهندن میکرؤب! سمرچاروی نهخوشی.
 (۱) برار! یا خوشکهای میننه! کچی برا یا خوشک.
 (۲) کچی ئن خوشک و ئن براو شووبراو دش.
 (۳) زوله کچی پیاویکی تاینی گهری ریک قمشه له سدانی ناومراستدا.
niello (ni-el'ō), *n.* (۱) نل. داریزهیکمی رهشه له گزکردن قورقوشم.
 ژوو مس پینکدیت. (۲) پووگمشکاری بهم داریزهیه.
 (۳) شتیکی پووگمش کراو بهم داریزهیه.
v.t. پووگمش کردن یا پاراضنموره بهم داریزهیه.
nifty (nif'ti), *adj.* [Slang], (۱) تایاب! باش و جوان و پیک و پیک (میرگ)!*

جاهه
 قسمی قوت.
n. [Slang], کسینگی رهزیل! کسینگی پولهکی.
niggard (nig'ərd), *n.* رهزیل! پولهکی! پارمیس! بهرچاروتنگ.
adj. (۱) رهزیل! پولهکی.
niggardly (nig'ərd-li), *adj.* (۲) کم! نهختیک: (a ~ sum).
adv. رهزیلانه! پولهکیبانه! به بهرچاروتنگی
-niggardliness (*n.*), قولمروش (لهپوری سووکیبموره).
nigger (nig'ər), *n.* (۱) خۆ خهریک کردن به شتی هیچ و پووچموره.
niggle (nig'gl), *v.t.* (۲) سکالکردن له شتی هیچ و پووچ! همیشه پمختی بین جن گرتن.
nigh (ni), *adv.* [Archaic or Dial.], (۱) نزدیک (کات، شوین).
 (۲) نزدیک.
adj. [Archaic or Dial.], (۱) نزدیک. (۲) یکسمر! قدب.
 (۳) له لای چپ (رواخ، توتمیل). (۴) رهزیل و ناپهسند.
prep. [Archaic or Dial.], نزدیک.
v.t. & v.t. بۆ نزدیکبونموره.
night (nit), *n.* (۱) شمر! شوگار. (۲) تاریکی. (۳) تاریکی (مهجان).
 کاتی نمرانی و پئی راست وون کردن! کاتی دژورو ناخوشی.
 (ب) کاتی خم. (ج) مردن.
 شو! بۆ شو! هی شو.
 به ناهمگ شو بردنمسر.
 شوو پۆ! همیشه.
 شوکویری
make a night of it, (۱) کلوی نووستن! تهپلهی نارچینگ.
night and day, (۲) [Colloq.], پیکي خوارنمورهی کحوای به لهپیش نووستندا دمخوریتموره.
night blindness, چلی شو! چلی نووستن (وهک بیجامه).
nightcap (nit'kap'), *n.* یانهی شو! سماخانه! تیاترؤ
night clothes, (۱) کراسی نووستنی ژان:
night club, شوکراسی نافرمت. (۲) شو داهاتن! تاریک داهاتن.
night-dress (nit'dres'), *n.* (۱) کراسی نووستنی ژان:
night clothes, شوکراسی نافرمت. (۲) شو داهاتن! تاریک داهاتن.
nightfall (nit'fōl'), *n. (۱) کراسی نووستنی ژان:
nightgown (nit'goun'), *n. شوکراسی نافرمت و مندل. (۲) کراسی نووستنی پیاوانه.
nighthawk (nit'hōk'), *n.* (۱) هملوی شو. (۲) کسینگی شووکی!
 کسینکه که تا درمگ نیش دهکات یا داده نیشین.
night heron, شاهوی شو! شاهویکه به شوو تاریکی لیلی دهگمئ.
nightingale (nit'n-gāl', nit'ij-gāl'), *n.* بلبل! بولبول.
night letter, برووسکی شو! برووسکیکه به شوو دهنیرئ و پۆزی
 دروی دهگهینئ له هی پۆز همرانتره.
night light, چرای شو! گلؤپیکي کزه به درئیایی شو له پارهوی مالدا
 دهسووتن.
nightlong (nit'lōŋ'), *adj.* هموو شوو بمردهوامه.
adv. به درئیایی شو.
nightly (nit'li), *adj.* (۱) شووی! هی شووی.
 (۲) شووانه! هموو شوو شمریک پورودات. (~ performances).
adv. (۱) له شوو! هی شوو. (۲) هموو شووئیک.
nightmare (nit'mār'), *n.* (۱) میزدمزه! دنیومزه! مۆتهک.
 (۲) پمسهراشتیکی زور ناخوش.
nightmarish (nit'mār'ish), *adj.* میزدمزهیی! دنیومزهیی:
 (a ~ experience in jail)
 (۱) کونهبوری شوو. (۲) کسینگی شووکی! کسینکه که شوو،
 تا درمگ نیش دهکات یا داده نیشین.
nightrider (nit'ri'dēr), *n.* نهمپ سواری شوو! نهمدامی دهستیکه
 نهمپ سواری شهلای دهماخ کردوره که به شوو دهگبران و خلیکان بهچمترسین
 دهگروه دهستدرئیاییان دهکرد (له نارچهکاتی خواری سووکیبموره).**

night robe

night robe, = nightgown.
nights (nīts), adv. [Colloq.], . (He works ~ .)
night school, قوتابخانەى شەو.
nightshade (nīt'shād'), n. چەند حۆرە پۆرەگىزى ۋە ھەراىيە.
nightshirt (nīt'shūrt'), n. كراسى شەو كراسىنى پياوانەى تا ئەژمۇيە بۇ ئۆست

night-spot (nīt'spot'), n. [Colloq.], = night club.
night stick, داردەستى پۆلىس.
night-tide (nīt'tid'), n. [Poetic], = night-time.
night-time (nīt'tīm'), n. شەو، شوگار

nightwalker (nīt'wōk'ēr), n. حۆرە كرمىكى ئۆزىزەمىنە بە شەو.
night watch, (۱) حۆرە كرمىكى (بۇ پياوخراپى يا داوۋىن پېسى دەك دىزۇ قەھبە.
(۲) پاسەوانى شەو. (۳) پاسەوانى شەو، حەسەس؛
(۴) ئۆل، ئۆمەچى شەو. (۵) ئۆبەتى پاسەوانى؛ شەقتى پاسەوانى.

night watchman, پاسەوانى شەو، حەسەس؛ ئۆل، ئۆبەچى شەو.
night-wear (nīt'wār'), n. جىل شەو
nighty (nīt'i), n. [Colloq.], = nightgown.
nigrescence (nī-gres'ns), n. (۱) رەش بون، رەش بوننە.
(۲) رەشتىق، بەتايەتتى ھى پىست و قزۇ چاۋ، رەشى.

-nigrescent (adj.).
nigrify (nig'ra-fī'), v.t. رەش كىردى، رەش كىردە.
nigritude (nig'ra-tūōd', nig'ra-tūōd'), n. (۱) رەشتىق، رەشى.
(۲) شىكى رەش.

nihil (nī'hil), n. (۱) ھىچ، ھىچ شىكى
(۲) شىكى ھىچ و پوچ شىكى بىن بايەخ
(۳) فەلسەفەيەكە دەئىت: كە ھىچ شىكى

nihilism (nī'a-liz'm), n.
بىونى نىيە و نازان، و ناگەيەننى بە كەسى تر (۲) فەلسەفەيەكە بىواى نىيە بە ھىچ حۆرە فەلسەفە و بىروباوەرىكى رەوشت چاكي و ئايى و كۆمەلەيتى و دىزان دەوستن (۳) نەھىلان، بىروباوەرىكە دەئىت: كە نەبىن ھەموو دەزگا رامبارى و كۆمەلەيتى يەكەن بىروخىنرىن دەزگاى تازە لە جىگەيان دابەننى؛ بىروباوەرى شۇشكىرى خوتناوى. (۴) [N-]: بىروباوەرىكى شۇشكىرى خوتناوى بوو لە داواوى سەدەى (۱۹) و سەرەتاي سەدەى (۲۰) لە روسيا.

-nihilist (n.); nihilistic (adj.).
nihility (nī-hil'i-ti), n. نەموون، ھىچىتى؛ ھىچى
nil (nil), n. ھىچ، سەر (The profits were ~ .)
nill (nil), v.t. & v.i. [Archaic], . (will I ~ I.)
nimble (nim'b'l), adj. (۱) زىنگ، زىرەك، ووربا؛ تىز (مىشك)
(۲) گورج و گول؛ چابك؛ سووكەلە؛ بىزوتن؛ چوست و چالاك؛ خىرا.

-nimble (adv.).
nimbo-stratus (nim'bō-strā'tas), n. ھەورىكى تالى نزمى
باراز و نەلواى.

nimbus (nim'bəs), n. (۱) تريفى دەورى سەرى خوداگان كاتى
ھاتتبان بۇ سەرزەمىن (ئەفسانەى يۇنان و رۇمان): (۲) تريفى دەورى سەرى پىرو پىداچاگان، خاچ پەرسىتى. (۳) تريفى دەورى سەرى مۇشك يا شىكى بىزۇ (۴) nimbo-stratus

nimiety (ni-mi'a-ti), n. دىزەبىدان (بۇزە، خوسراۋ)؛ زىادەپۇسى.
niminy-piminy (nim'a-ni-pim'a-ni), n. خۇ تەست كىردە.
(دروان)

Nimrod (nim'rod), n. (۱) نىمروود، پاروگەرىكى لىھا تىروى وەچەى
"نوح" بوو نىنجىل. (۲) [n-]: پاروگە؛ پاروچى
nincompoop (nin'kəm-pōōp'), n. كەسىكى كەرى ھىچ نەزان؛
كەودەز

nine (nīn), adj. ئۇ
(۱) ئۇ؛ ئمارە ئۇ (۲) دەستەيەكى ئۇ كەسى (بەتايەتتى لە يارى بىسىۋلە)؛ n.

ninefold (nīn'fōld'), adj. (۱) ئۇ بەشە. (۲) ئۇ سەزەندە؛ ئۇ قات.
ئۇ سەزەندە؛ ئۇ قات.

ninepence (nīn'pəns), n. ئۇ پەنس: دراۋىكى ئىنگلىزى ئۇ پىواىيە.
nine-pins (nīn'pinz'), n.pl. يارىيەكە لە يارى "بولىنگ" دەچىن.
nineteen (nīn'tēn'), n. ئۆزە.

nineteenth (nīn'tēnth'), adj. (۱) ئۆزەھەم. (۲) ئۆزەيەك.
n. (۱) ئۆزەھەم. (۲) ئۆزەيەك.
ninetieth (nīn'ti-ith), adj. & n. (۱) نەو دەھەم. (۲) نەو دەيەك.
ninety (nīn'ti), adj. نەو دە.

the nineties, نەو دەگان (لە سەدەيەكدا يا لە ئىاضى كەسىكدا).
ninth (nīnth), adj. & n. (۱) ئۆزەم؛ ئۆزەم. (۲) ئۆزەك.
nip (nip), v.t. (۱) كوشىن؛ چىنوك لىگرتن؛ گازىگرتن؛ كوزشتن.
(۲) بىرەنە (خەلف)؛ بىرەن (باخ)؛ قەلم كىردن؛ قىرتاندىن؛ لىگىردنە.
(۳) بىرەست كىردن؛ پىشلىل كىردن.
(۴) زىان ئىدان (سەرما و سۆلە، زوقم)؛ لەوتاندىن؛ چورزاننەو؛

(Frost ~ped the plants.)
(Slang) (۵) (۱) قۇزىنەو؛ قۇستەنەو؛ پىرپىا كىردن؛ رقادىن؛ ھەلپىروسكان
(ب) دىزىن.
v.i. (۱) گازىگرتن؛ چىنوك لىگرتن؛ ووشىن.

(British Colloq.) (۲) خىرا؛ بۇ دەرجوون؛ بە چوست و چالاكى جوولانەو؛
بە گورج و گول؛ جوولانەو.
n. (۱) گاز؛ چىنوك. (۲) قەپ؛ قەپال؛ قەپى بچوك.
(۳) تىزى؛ بىرەنەي؛ چورزانەويى. (۴) سەرما و سۆلە؛ زوقم.
(۵) تىوانى تىز؛ ووتەى بىرەنە؛ قەسەى قوندوتىز. (۶) تىزى پەنر.

nip and tuck, دوپەختى (مەلەى)؛ بىرەمبىر (پىشكىرىن).
nip in the bud, پىشلىل كىردن لە سەرما تەو پىش پىشكوون؛
چارەكىرىن پىش سەرەدەرىھىتان و پەرەسەندىن؛ بە ساۋابى لەئاو بىردن؛

(The plot was nipped in the bud.)
nip (nip), n. قوم (خواردەنەوى كحول).
v.t. & v.i. قوم ئىدان (خواردەنەوى كحول).

nipper (nip'ēr), n. (۱) مەنەنە؛ كىرە (۲) (pl.) پىلايس؛ گاز (نامىز).
(۳) ئەندامى بىرەنە يا گاز و چىنوك كىرتن: (۱) دەنى بىرەنە يا پىشەروى نەسپ.
(ب) چىكى قىزال (۴) [British Colloq.]: مەدال.
(۵) [Slang]: (۱) كەلەپچە (ب) پىنەمە.

nipping (nip'ing), adj. (۱) تىز؛ قوندوتىز؛ بىر (سارد و سەرما، تىوانچ)؛
ئۆز سارد. (۲) تەوس؛ بەتەرسەرە.
(۱) گۆى مەك؛ سەرگۆى مەك.
(۲) گۆى مەكەمشووشە. (۳) گۆ (سەرى سۆندەو بۇرى... ھتد)

nippy (nip'i), adj. (۱) ئۆز سارد؛ تىز (The air is ~ .)
(۲) [British Colloq.]: چوست و چالاك؛ چابك؛ سووكەلە؛ گورج و گول.
نېرقانە: (۱) خۇشى و شادى.
nirvana (nēr-van'a, nīr-vā'nə), n. پاش مەردن و نەمانى ئادەمىزاد (نايىنى بوودى و ھىندى).
(ب) خۇشى و شادەمانىيەكە بە لە رەگ و رىشە دەرىھىتان و نەھىشتىنى ھەموو

چۆرە ھەزەنارە نۆرەكە مۇۋە دەيگانن.
(۱) رىشە. (۲) كەراى رىشە.
nit (nit), n. رەخنى ھىچ و پوچ كىرتن.
nit-picking (nit-pik'ing), n. [Colloq.],
niter, nitre (nī'tēr), n. نىترات.
nitrate (nī'trāt, nī'trit), n. نىترات.
nitric acid. نىترىك.
nitriety (nī'trē-ti), v.t. (۱) نىترىك تىكىردن.
(۲) نىترات تىكىردن (خاك).

nitro- (nī'trō, nī'trə), (۲) نىترىك.
nitrogen (nī'trə-jən), n. نىترىك.

nitty (nit'i), *adj.* پشکاوې پشکن
nit-wit (nit'wit'), *n.* کسینکی کمر و بن میشک؛ کوردمن
nix (niks), *n.* هوزی دهریایی (نهفسانهی نلمعانی)؛ پهریپهکی دهریاییپه نیوهی له شیوهی موزو نیوهکی تری له شیوهی ماسیدایه.
nix (niks), *adv.* [Slang]. (۱) هیچ (۲) نه؛ نهخیر.
interj. [Slang]. بستیستی؛ بیبرهوه؛ ناهیلما؛
v.t. نهغیشتا؛ نهغیلان
no (nō), *adv.* (۱) هیچ؛ هیچ (۲) نه؛ نهخیر. (He is ~ worse.)
adj. هیچ و ا نیجه (He is ~ fool.)
n. (۱) نه؛ نهخیر (۲) دهنگی نه؛ وهلامی نه؛ کسینک که دهنگی نه؛ دهات. **No, no** (nō), *n.* شانزگرمی "نو"؛ جوزه شانزنامیهکی یابازیپه لسه.
Noah (nō'ə), *n.* پینهمبر پروتوقوت به موسیقا و سهار برگی تایبهتیپهوه.
nob (nob), *n.* [Slang]. سهر؛ کله
nob (nob), *n.* [Slang]. کسینکی دهرمهندر پلهویایه کیومهآیهتی بهر؛ کسینکی گهره و بهدهسلاست.
noble (nob'l), *v.t.* [British Slang]. (۱) پهکسختی نوسپ بؤ پیشرپکن نهبردهوه؛ به دهرمان پیدان. (۲) (۱) بردهوهی پیشرپکن بهک به برتیل و گزی کردن. (ب) راکیشان بؤ لای خو به برتیل. (۲) گزی کردن؛ دستپزین؛ دزین؛ برتیل دان؛ خلهکاندن.
nobby (nob'i), *adj.* [Slang]. (۱) جوان و تازهباو؛ فنغازی؛ بؤ پارهداران دهسخت. (۲) نایاب؛ زورباش.
Nobel prize, پاداشتی نوبل؛ بهرترین پاداشتی سالانهی جیهانه له فیزیا و کیمیا و بزیشکروانی و ویژه و ناشتیخوازی... هتد.
nobiliary (nō-bil'i-er-i, nō-bil'yēr-i), *adj.* هی بهگزادهیان؛ بهگزادهیی؛ هی خانزادان.
nobility (nō-bil'ə-ti), *n.* (۱) خانهدانی؛ رهروشت بهرزی. (۲) بهگزادهیی؛ پلهویایهیی خانزادهیی؛ نهجیب زادهیی. (۳) (the ~) چینی بهگزاده؛ بهگزادان؛ خانزادهکان؛ گهره پیاوان.
noble (nō'b'l), *adj.* (۱) بهناربانگ؛ پلهویایه بهر؛ ناسراو. (۲) (۱) بهر؛ بهرزو پاک (a ~ idea, act, deed, etc.). (ب) سرووشت و رفتار بهر؛ بهر؛ (a ~ leader). (۲) زورباش؛ نایاب؛ رهسمن (a ~ horse). (۳) گهره و جوان.
(۴) خانزاده؛ خانهدان؛ بهگزاده (a man of ~ birth, rank).
(۵) ژنگ هغافهتی؛ بهنوخ (کانزا بهتایبهتی زپو زین).
n. (۱) کسینکی نهجیب زاده؛ خانزاده؛ بهگزاده. (۲) دروینکی کونی زپوی نینگلیزیپه. (۳) [Slang]. سهردهستهی کونیکاری بهکری گراو بؤ جینگهگرتنهوهی کونیکاره مانگرهکان
noble fir, جورینکه له دارسنهوبس
nobleman (nō'b'l-mən), *n.* کسینکی خانزاده؛ نهجیب زاده؛ بهگزاده؛ خانهدان
noblesse (nō-bles'), *n.* (۱) نهجیب زادهیی؛ بهگزادهیی؛ خانهدانی. (۲) نهجیب زادن؛ بهگزادهکان؛ چینی بهگزاده.
noblesse oblige (nō'bles'ōblēzh'), خانهدانی وهبا پیویست دمکات، دمکات؛ نهجیب زادهیی و پیویست دمکات که شو کسه به جوانی و خانهدانانه لهگل هغاکدا بجوولیتهره.
noblewoman (nō'b'l-woom'ən), *n.* ژنه بهگزاده
nobly (nō'bli), *adv.* (۱) به سهرهزیپهوه؛ به سهرههوه. (۲) زور به جوانی؛ به باشی. (۳) به نهجیب زادهیی؛ به بهگزادهیی.
nobody (nō'bad-i, nō'bod'i), *pron.* هیچ کس؛ کس؛ هیچ کس؛ کس؛ (N ~ came.)
n. کسینکی هیچ وپوچ؛ کسینکی بن ناو و پلهویایه؛ کسینکی بن پایخ؛

(She married a ~.)
nocent (nō's'nt), *adj.* زیانبهخش. (۲) تاوانبار؛ گوناهار.
nock (nok), *n.* قشپینکی لهلهکراره به تیروکهوانوه. لههکردن (تیروکهوان)؛ قلیش تیکردن و لههکردن؛ کهل کردن.
noctambulation (nok-tam'byoo-lā'shən), *n.* = **noctambulism**.
noctambulism (nok-tam'byoo-li'z'm), *n.* = **somnambulism**.
noctambulist (nok-tam'byoo-list), *n.* = **somnambulist**.
nocti- (nok'ti), *Also noct-*, یینگرینکه بهمانای؛ شو.
nocturn (nok'tēm), *n.* نوژی بهرهبهیان (خاچ بهرستی).
nocturnal (nok-tūr'n'l), *n.* (۱) شووی؛ تایبهتی به شو؛ شوهرگی؛ (۲) به شو پوودهات. (۳) به شو خوی دهکانهوه؛ شوگر؛ (~ birds). (۴) به شو خوی دیمهیی شو؛ (flowers) (~).
nocturne (nok'tēm, nok-tūr'n'), *n.* (۱) تابلوی دیمهیی شو؛ (۲) پارچیهک موسیقای رومانسیکی.
nocuous (nok'ū-əs), *adj.* زیانبهخش؛ زهرای.
nod (nod), *v.t.* (۱) سر بؤ لهقاندن (نیشانهی پهسهندنکردن). (۲) وهنوردان؛ زور هوهاتن. (۳) خافل بوون. (۴) شهکانهوه؛ لهرانهوه؛ لهرینهوه (سرهخت، گول).
v.t. (۱) سر بؤ لهقاندن؛ پهسهندنکردن. (He ~ed his agreement.) (۲) پانگ کردن یا نارده دهرهوه به سرلهقاندن: (He ~ed her into the room.) (۳) سرملهقن کردن.
n. (۱) (۱) وهنوردهکوتن؛ وهنور. (ب) شهکانهوه؛ لهرانهوه؛ لهجه. (۲) سر بؤ لهقاندن؛ پهسهندنکردن: (He gave my plans the ~.)
-nodder (n.).
nodding acquaintance, (۱) ناشنایهتیپهکی کم (مرو، شت). (۲) ناشنای دور؛ ناشنای کم.
noddle (nod'l), *n.* [Colloq.], سر (لهپووی گالتهوه).
noddle (nod'l), *v.t. & v.i.* زور زور سرلهقاندن.
noddy (nod'i), *n.* (۱) کسینکی کمر و بن میشک؛ گهره؛ کوردمن. (۲) باندهیپهکی دهریایی گیزکیمه.
node (nōd), *n.* (۱) تمنگوچله (شانزنامه، چیروک)؛ گروگرت. (۲) گری (لهش)؛ ناساوی؛ لور؛ تلوق؛ (a lymph ~). (۳) گری (له شونسی لهیک جیاپونهوهی که لا یا کونیک له قهدی پوههکهکه). (۴) شونسی خوپری یا لهخودانی هغلیکی پیچاویچ (نهغازه).
nodose (nō'dōs, nō-dōs'), *adj.* گریپاوی (رنگ)؛ گریدار؛ گری گری.
nodular (noj'oo-lēr, nod'yoo-lēr), *adj.* گری گری؛ گریدار؛ گریپاوی.
nodule (noj'ool, nod'ul), *n.* (۱) گری؛ تلوق؛ ناساوی. (۲) لوری بچول؛ ناساوی. (۳) گری (رنگ، قف، قف، قف).
nodulose, nodulous (noj'oo-lōs'), *adj.* گریپاوی؛ گری گری؛ گریدار.
nodus (nō'dəs), *n.* تمنگوچله (شانزنامه، چیروک)؛ گروگرت.
noesis (nō-ē'sis), *n.* تیگهپشتن تنها لهپری میشکوه.
noetic (nō-et'ik), *adj.* (۱) میشکی؛ تایبهتی به میشک. (۲) هارکمر له میشک بهکارهینان.
n. پوشتپیرا میشک بهکارهیننر.
nog (nog), *n.* (۱) تخهتداری دیوار (بؤ بزمارو سنگ پیداداکوتان)؛ میخی دیوار؛ سنگ. (۲) تیرگه (کانگا).
v.t. (۱) خشتکاری کردن له ناو چوارچینوهی داریندا. (۲) قایم کردن به منخ.
nog, nogg (nog), *n.* [British] جوزه بیرهپهکی خست و بهتینه.

egg nog (ɛɡnɒɡ) (۲)
noggin (nɒɡˈɪn), *n.* (۱) گروپینگی بچورت.
 (۲) پیلوانیەکی بچورکی حواریەنەوی کھوویە.
nogging (nɒɡˈɪŋ), *n.* (۲) خشتکاری سو جوار چپووی دار.
Noh, noh (nɒ), *n.* (۲) جۆره شا، بگدریجەکی یابانزییە
 وورشەیی "نۆ" بییەنە.
noil (noil), *n.* (۱) خوری گری خواربوو یا ئالۆسکار.
 (۲) پزۆلەیی خوری و فۆکە و تیسک.
noise (noiz), *n.* (۱) دەنگە دەنگ: دەنگی بەرزو ناسان! هەرا هەرا!
 غەلبەغەلب: هەرا وەرەتا (۲) (b) دەنگ. (ب) دەنگی چاوەپوان نەکران!
 تەفەتقی: تەقە و پەقە (۲) [Obs.]. ووت و وات! مەزموقا! قارەقار.
 (۴) ووز ووز رادیو. تەلەفزیۆن! خەشەخەش.
v.t. قارخەستەنە
v.i. (۱) ئۆزۆزۆی کردن! بە دەنگی بەرز قەسەکردن! دەمەوری کردن.
 (۲) دەنگە دەنگ کردن
noiseless (noizˈlis), *adj.* بێ دەنگ! بێ چرکە! کپ
noisemaker (noizˈmāk ɛr), *n.* دەنگە دەنگەر (بە تاییبەتی فیکەر و
 زەنگی ناھەمگ و زەمەنەنە)
noisily (noizˈi-li), *adv.* بە دەنگە دەنگ! بە - دەنگی ز! بە غەلبەغەلب.
noisiness (noizˈi-nis), *n.* دەنگ بەوری! دەنگە دەنگ هاتن!
 غەلبەغەلب هاتن! دەنگ زۆر هاتن (ناھەن)
noisome (noiˈsəm), *adj.* (۱) زیانەخەش! بۆ تەندروستی خراب
 (۲) بۆگەن! پیس! (a ~ odor)
noisy (noizˈi), *adj.* (۱) دەنگ رل! دەنگ گەورە! دەنگی زۆر فێو دەیت!
 دەنگاوی. ۳. پر لە دەنگە دەنگ! پر لە غەلبەغەلب (the ~ city)
nama (nɑˈmɑ), *n.* برینی دە: بە تاییبەتی لە مەندالدا.
nomad (nɒˈmɑd, nɒmˈɑd), *n.* (۱) کۆچەر! رەوێند! دەشتەکی
 (۲) گەزۆن! لاسگۆز
adj. کۆچەر! گەزۆن.
nomadic (nɒˈmɑdɪk), *adj.* هە کۆچەر! کۆچەری:
 (They lead a ~ life.)
nomadism (nɒˈmɑd-izˈm, nɒmˈɑd-izˈm), *n.* کۆچەرئەتی:
 ژانی کۆچەری.
no man's land, (۱) زەوی بەرەل: جۆلەوانی! زەوی بێ خاوەن.
 (۲) مەیدانی سوان دەر لە شکرێ جەنگاوەر کە هەچیان بۆیان نەگێرێ.
 (۳) ناوچەبەکە کە کەس نەوێرێ بۆی بێن لەبەر مەترسی و ئازارە.
nomarch (nɒmˈɑrk), *n.* هەمانەرەوی ناوچەبەکی یۆنان
nom de guerre (nɒn ˈdɒ ɡɑˈr), [Fr.], *n.* ناوی ئەنێس: سەربازی -
 فەرەنسی
nom de plume (nɒm ˈdɒ plʊm), [Fr.], *n.* ناوی ئەنێس نووسەر
nome (nɒm), *n.* ناوچەبەکی مەسیری کۆن و یۆنانی نیستا
nomenclator (nɒmˈɛn-klɑˈtɔr), *n.* (۱) بانگەری ناوی میوان و
 پێشاندەری جەمی میوان لەسەر میزی خاوەن (لە یۆماری کۆندا).
 (۲) ناوی ئەنێس: برانست. هونە: زانی ناوی ئەنێس! ناو بەرزەرەو بۆ شتی تازە.
nomenclature (nɒmˈɛn-klɑˈtʃɛr), *n.* (۱) ناوی ئەنێس: برانست.
 هونە: ناوان (۲) شێوە و چۆنێتی ناوی ئەنێس لە لایەکی زانست یا هونەرە.
 (۳) سەرچەمی زاراوە و ناوی لایەکی زانست یا هونەر.
nominal (nɒmˈɪ-nəl), *adj.* (۱) هە ناو! تاییبەتی بە ناو.
 (۲) هە ناو! ریزمان (۳) هەر بەناو! تەنە بەناو: (a ~ leader)
 (۴) کەم! زۆر کەم (a ~ fee)
n. ووشەبەکە کە نە شێوە و کردارە! لە ناو دەچن
-nominally (*adv.*)
nominalism (nɒmˈɪ-nəl-izˈm), *n.* فەلسەفەبەکە دەلێت کە
 بێرەوایەری رەوت تەنە لە مێشکدا هەز و هەر بەناو بوونی راستەقینەیان نییە.

-nominalist (n.); **nominalistic** (*adj.*)
nominal value, بەناوی بەناو.
nominal wages, مۆرچەبەکە کە بەگۆزەیی هیندی
 پارەگە لێکە دەریگەرە نەگ بەگۆزەیی ئەم شتانە کە بەر پارەبە دەکرێت. واتە
 نرخی راستەقینەیی پارەگە.
nominate (nɒmˈɪ-nāt), *v.t.* (۱) ناوان! ناوی ئەنێس! دیاری کردن.
 (۲) دانان لەسەر کار! دامەزراندن.
 (۳) پالۆتن (هەلبژاردن)! نامزەدکردن: (to ~ someone for president)
nominator (n.).
nomination (nɒmˈɪ-nāˈʃən), *n.* (۱) دانان لەسەر کار!
 دانان بە کاربەمەست! دامەزراندن. (۲) پالۆتن (هەلبژاردن)! نامزەدکردن!
 نامزەدکاری.
nominate (nɒmˈɪ-nə-tiv), *adj.* (۱) دانراو لەسەر کار (نە)
 هەلبژێراو! دامەزینراو (۲) ناوی کەسێکی پێشەبە: (a ~ will)
 (۳) یاری بکەر (پێشمان)
n. (۱) یاری بکەر (پێشمان). (۲) ووشەبەکە کە لەم بارەدا بێن.
nominee (nɒmˈɪ-nē), *n.* کەسێکی پالۆترو (هەلبژاردن)!
 نامزەدکار
nomogram (nɒ-mɒɡˈrɑm), *n.* نەخشەیی نەندانەیی.
nomography (nɒ-mɒɡˈrɑ-fi), *n.* - **nomogram**.
nomology (nɒ-mɒlˈɔ-ji), *n.* زانستی یاسا و یاسادانان!
 زانستی یاسای سەرپوشتی و ژیریژی.
-nomy, پاشگرتن بەمانای: زانستی فلانە شت. زانستی ریکخراو بەپێی
 نەخشەبەکی تاییبەتی: (astronomy)
non- (non), پێشگرتن بەمانای: نە! بێ! وا نییە! نا:
 (nonresident, non-American, nonathletic)
non-age (nɒnˈɪj, nɒnˈɪj), *n.* (۱) تەمەنی مەندلی و هەرزەیی!
 تەمەنی لە بیست و یەک ساڵ کەمتر. (۲) (l) هەرزەیی! کال و کێچی.
 (ب) ساواویی! قۆناغی سەرەتایی
nonagenarian (nɒnˈɔ-ji-nɑˈrɪ-ən), *adj.* (۱) نەو دەسەلە!
 تەمەنی نەو دە ساڵ زیاترە. (۲) تاییبەتی بە تەمەنی نەو دە ساڵ و زیاتر
 کەسێکی نەو دە ساڵ! کەسێکی نەو دە ساڵ و بەرەوژوو.
non-aggression pact, پەیمانانی لاشەری! پەیمانانی ناخەنگاوەری.
nonagon (nɒnˈɔ-gɒn), *n.* نۆلای! نۆگۆشەیی! پوری نۆلای.
non-aligned (nɒnˈɔ-lɪnd), *adj.* بێ لایەن (وولت)! نەندانەیی هەج
 پەیمانانێکی جەنگ نییە: (a ~ nation)
non-alignment (nɒnˈɔ-lɪnˈmɛnt), *n.* بێ لایەن (وولت)!
 نەندانەیی هەج پەیمانانێکی جەنگ نەبوون.
nonce (nɒns), *n.* یۆ ئێستا! تەنە! بۆ ئەم بەکارهێنانە (وروشە)!
 هەر یۆ ئەمجارە! (بەتاییبەتی لەم ووتەدا: " for the nonce")
nonce word, ووشەبەکی داتاشراو بۆ بەکارهێنانێکی تاییبەتی.
non-chalance (nɒnˈʃɑ-ləns, nɒnˈʃɑ-ləns), *n.* بێباکی!
 لاسەرایی.
non-chalant (nɒnˈʃɑ-lənt, nɒnˈʃɑ-lənt), *adj.* (۱) سارد:
 (هەست, هەلنێست)! بێ چۆش. (۲) بێباک! لاسەرایی.
non-com (nɒnˈkɒm), *n.* [Colloq.], = **non-commissioned officer**.
non-combatant (nɒn-kɒmˈbɑ-tənt, nɒn-kumˈbɑ-tənt),
 (۱) شەڕنەکەر: کەسێکە کە لە سوپادا نیە, بەلام ناچێتە مەیدانی جەنگەرە
 (وەک: قەشە, چێشکەر... هتد). (۲) شارستانیەتە بەکاتی جەنگ!
 شارنشین! سوپا.
 (۱) تاییبەتی بە نەندانەیی شەڕنەگەری سوپا.
 (۲) تاییبەتی بە سوپا! شارنشین
non-commissioned officer, نەفسەرایی.
non-committal (nɒn-kə-mɪtˈl), *adj.* خۆجە هەج لایەکی ساغ

non-compliance

نەگەرەوه؛ نە ئیزو نە ئەوچ: (a - answer, attitude, etc.)

non-compliance (non kəm-pli'ans), n. پەپەرەوی نەکردن؛
مەل نەدان

non compos mentis (non kom'pəs men'tis), [L.]. مېشک
ناھەوا؛ مېشک تەنکچوو

non-conductor (non kən-duk'tēr), n. نەگەمبەن؛ نەئەلەکتەریک.
گەرما، دەنگ

non-conformist (non kən-fōr'mist), n. پەپەرەوی نەکردی باوو.
نەریتی کۆمەلەگە؛ نەگونجاو لەگەل کۆمەلەکیدە؛ لە بیروپاوە مەلوونست و

پەرەوشتەیدا؛ شوێن بیروپاوەی خۆ کەوتوو.
non-conformity (non kən-fōr'mā-ti), n. پەپەرەوی. [N-] (A)

نەکردنی کلتەسی نینگلیزی. (A) بیروپاوە مەلوونستی پەپەرەوی نەکردنی
کلتەسی نینگلیزی. (B) پەپەرەوی نەکردنی باوو نەریتی کۆمەلە خۆ؛

نەگونجان لەگەل بیروپاوە مەلوونستی کۆمەلە خۆداو لەسەر بیروپاوەی خۆ پۆششتن.
ناھەواکاری. non-cooperation (non kō-op'ə-rā'shən), n.

ھاوکاری نەکردن
non-descript (non'di-skript'), adj. ناتایبەتی؛ ناھەواوا؛ ھەرەمە.

کەسیکە یا شتیکی ناتایبەتی و جیا نەکرەوه لە کەسان یا شتی تو.
none (nun), pron. (A) کەس؛ ھیچ کەس؛

(N- but Jack can do it.)
(There are ~ on the table.) ھیچ؛ ھیچ کەس؛ ھیچ شتیکی.

ھیچی؛ ھیچ (I want ~ of it.)
ھیچ؛ بە ھیچ جۆریک: (He is ~ the stronger for it.)

non-entity (non-en'tā-ti), n. (A) نەبوون. (B) شتیکی نەبوو.
(C) کەسیکی ھیچ و پووچ؛ کەسیکی بێ باوەخ و گۆی بێ نەبوو.

nones (nōnz), n. pl. (A) پۆزی حەوتەمی مانگی نەویژوو باران بران و
پووشبەر و گەلایزان و پۆزی پینجەمی مانگەکانی تر (سائنامە پۆمانی).

(B) (A) عەسەر. (B) نوێژی عەسەر (ھاچ پەرستی)
nonessential (non'ī-sen'shəl), adj. ناپۆنیست؛ بێنیوست نەبە.

کەسیکە یا شتیکی ناپۆنیست
nonesuch (nun'such'), n. (A) کەسیکە یا شتیکی بێ ھاوتا؛
بێ وێنە. (B) جۆرە سێونکە.

non-the-less, لەگەل نەبووندا.
non-existence (non'ig-zis'təns), n. (A) نەبوون

(B) شتیکی نەبوو؛ شتیکی کە بوونی نەبێ
-non-existent (adj.). جێبەجێ نەکردن یا خستە

non-feasance (non-fē'z'ns), n. پشت گۆی نەکردن سەرشان (یاسا).
non-intervention (non'īn-tēr-ven'shən), n. دەست نەکشانە. (A) ناو (کاروباری وولاتی تر)؛ دەست نەخستە ناو؛ دەستەرزێ نەکردن.

non-joinder (non-join'dēr), n. ناھەواوی داوانامە (دادگا).
non-juror (non-joor'ēr), n. (A) مەل کەچ نەکرد بۆ پاشا یا میری.

(B) [-N-] قەشە کلتەسی نینگلیزی مەل کەچ نەکرد بۆ پاشا و ایام و ماری
ژنی لە ساڵی ۱۶۸۹ دا.

non-metal (non-met'əl, non'met'əl), n. ناگانزا؛ وەك کاربۆن،
نۆکسجین، نایتروجن.

non-metallic (non-met'əl-ik, non'met'əl-ik), adj. ناگانزا.
non-pareil (non'pə-rel'), adj. بێ ھاوتا؛ بێ وێنە؛ کەسیکی بێ

ھاوتا یا بێ وێنە
non-plus (non-plus', non'plus), n. سەر ئی شێوان؛
سەر ئی تیکچوون؛ سەر ئی شێواوی

v. t. سەر ئی شێواندن؛ سەر ئی تیکدان.
non-productive (non'prə-duk'tiv), adj. (A) بێ بەرھەم؛
بێ سوود؛ بێ بەر (a ~ plan).

(B) بێ بەرھەم؛ بە شت ھێنانە بەرھەمەوه خەریک نەبە؛
non-profit (non-prof'it), adj. ناسوودی؛ بۆ سوود دانەنراو؛

(Clerks and salesmen are ~ personnel.)

non-profit (non-prof'it), adj. ناسوودی؛ بۆ سوود دانەنراو؛
مەبەستی قازانج نەبە (a ~ organization).

non-residence (non-rez'ə-dəns), n. نانیشتەجێبی.
non-resident (non-rez'ə-dənt), adj. نانیشتەجێبی.

n. (A) نانیشتەجێبی؛ نیشتەجێبی سەرەمی.
(B) کەسیکە کە نیشتەجێبی شوێنیکی دوورە لە شوێنی کار یا خوێندنییەوه.

non-resistance (non'ri-zis'təns), n. بەرھەلستی نەکردن؛ مەدان.
non-resistant (non'ri-zis'tənt), adj. بەرھەلستی نەکردن؛ مەدان.

n. بەرھەلستی نەکردن؛ ناخشێخاوا؛ لاشر؛ ملکەچ
non-restrictive (non'ri-strik'tiv), adj. (A) نەبەستەرەوه.

(B) تاییبەتی بە ووشەیکە یا دەستەواژەیکە کە مانای رستەگەیی لەسەر بەند
نەبەو نەگەر لایش بێرئ رستەگە ماناکەھی ھەر دەبەخشن (پۆزمان)

(وێلە دەستەواژەیی نیوان یەرگولەکانی ئەم رستەبە).
(John, who is six feet tall, is younger than Bill.)

non-sectarian (non'sek-tār'ian), adj. بێ پەپەرەندی بە ھێچ
تەرەپەکی نایبەتییەوه.

nonsense (non'sens, non'səns), n. (A) قەسە قێوو بێ مانا؛
قەسەھی ھیچ و پووچ؛ کوردەوی بێ مانا؛ قەسەھەلق و مەلەق.

(B) شتی ھیچ و پووچ؛ شتی بێ باوەخ؛ (C) پەرەوشتی کەرەنەو بێ مانایانە
بێ مانا؛ ھیچ و پووچ بێ مانا؛ nonsensical (non-sen'si-k'l), adj.

ناچێی بە مېشکدا. (~ remarks)
(A) ئەنجامی بێ مانا؛ ئەنجامی

non-sequitur (non-sek'wi-tēr), (B) بێ پەپەرەندی لەر بەئەگەییەوه کە لێوھی وەرگیراوه؛
(I am certain that all Germans like opera because I have not met one who did not like it.)

(A) ووشەیکە کە ھیچ پەپەرەندی نەبێت بە ئەوانەھی لەپېششییەوه ھاوتوو
نەخزاو (تاییبە) ناخۆج

non-skid (non'skid'), adj. بێ وەستان؛ بەرەھەوام؛ یەکیین
non-stop (non'stop'), adj. (a ~ flight)

non-such (nun'such'), n. = nonesuch.
non-verbal (non-vür'b'l), adj. بێ زارەکی؛ بێ قەسەکردن؛

بێ دەنگ: (~ communication)
(A) توانای زبانی نەبە؛ ناتوانی

non-viable (non-vi'ə-b'l), adj. بۆگی و گەرە بێن: (a ~ fetus).
(B) سەرناگرتن؛ ناگردنی

non-violence (non-vi'ə-ləns), n. لاشرەیتی؛ زینبازی لاشرەوی
ناخشێخاوازی (بۆ چاک کردن و گۆزینی کۆمەل).

-non-violent (adj.); non-violently (adv.).
noodle (nōō'd'l), n. (A) کەسیکی ساویلکە یا بێ مېشک.

(B) [Slang]. سەر؛ کەللەسەر
noodle (nōō'd'l), n. قالە مەمکەزونی یا سېاگێتی.

nook (nook), n. (A) قوێژن؛ قوێنە
(B) پەنا؛ گۆشە؛ شوێنی لاتەرەک؛ پەناگا.

noon (noon), n. نیوہەرز.
(A) قاف؛ پۆیە؛ نەپەر: (in the ~ of his life).

(B) [Rare or Poetic]. (A) نیوہەشو. (B) شوێنی مانگ لە نیوہەشو دا
کاتی نیوہەرز؛ نیوہەرز.

noonday (nōōn'dā'), n. & adj. no-one (nō'wun', nō'ən), pron. = no one.
no one, ھیچ کەس؛ کەس.

nooning (nōōn'ing), n. [Archaic or Dial.]. نیوہەرز.
(A) پشوووی نیوہەرز (B) مانی نیوہەرز؛ ژەمی نیوہەرز؛ قارەنتی.

noon-tide (nōōn'tid'), n. = noon.
noon-time (nōōn'tim'), n. = noon.

noose (noos), n. (A) قوڵفەھی پەت و گورس؛ قوڵفەھی کەسەند؛ ھەواوسین؛

nope

مل به پختهوه کردی (۲) تله! داو.
v.t. (۱) کردن به داومه! به تله گرتن. (۲) قولفاندان (گوریس، پت).
(Rare) | مل کردن به پختهوه! هملواسین.

nope (nōp), *adv.* [Slang]. - no.

nor (nōr), *conj.* نه! نه نه میش!

(I can neither go - stay.; He doesn't smoke. - does he drink.)

Nordic (nōr'dik), *adj.* تایبتهی نه رهگهزی سپی نهوویای باکوور
بماتیبتهی نهسکه ندینافیا که بالا بهرزو سمر مرزکوله و قرزهردی چاوشینن.

norm (nōrm), *n.* نمونه، رهنوشت؛ پینوانه؛ پیوه؛ رهووشتی ناسا؛
وینهی نمونه یی (۲) نارهند (ژماره و پینوان)؛ ناودندی.

normal (nōr'm'l), *adj.* (۱) ناسایی؛ ناسا؛
(What is the ~ temperature of the human body?)

(ب) ساده؛ سنگار. (۲) لهخزه بورداو؛ به سرووشتی پورداو.

(۳) یهکی (ژماره و پینوان)؛ لا به لا؛ ستوونی.

(۴) مام نارهندی، له زیرهکی و هوشمندی و هیمنیدا؛ ناسایی.

normalcy (nōr'm'l-si), *n.* شتی ناسایی (۲) نارهندی؛ تیکرا

ناساییته؛ مام ناومندی؛ ناومندیته

normality (nōr-mal'ti), *n.* = normalcy.

normalize (nōr'm'l-iz'), *v.t.* هینانه سمر ناری ناسایی؛

ناسایی کردن (to - the relations between the two countries)

-normalization (n.).

normally (nōr'm'l-i), *adv.* (۱) به شیوه یهکی ناسایی

(۲) به ناسایی (He is ~ home in the evening.)

normal school ژانستگای ماموستانای سهرمتایی.

Norman (nōr'mən), *n.* نورهندی؛ یهکی له داگیرگهکانی

"نورمندی" له سده دههدهدا. (ب) نهانداییکی نو تیره یی نینگلتهری

داگیرگه له سالی ۱۰۶۶ ی پ. ز. دا (ج) هارولادی یهکی ناوچهی "نورمندی"

فهره نسی؛ ۳ شیوه زمانی فهره نسی ناوچهی "نورمندی"

adj. تایبتهی به ناوچهی "نورمندی" فهره نسی و نورمندی یهکان و زمان و

کلتوره که مان (۲) شیوه یهکی خانوسازی یه که له ناوچهی "نورمندی" یوه

داماتوه

normative (nōr'ma-tiv), *adj.* (۱) پینوانه یی؛ پینوهی؛ نمونه یی؛

وینهی؛ هی ناسایی (۲) تایبتهی به شیوهی نمونه یی بۆ به کارهینان (پینوان).

Norse (nōrs), *adj.* نهوویجی؛ نهسکه ندینافی

n. زمانه نهسکه ندینافی یهکان

(۱) نهسکه ندینافی یهکان

(۲) نهسکه ندینافی یه پوزناوای یهکان.

north (nōrth), *n.* (۱) باکوور؛ باکووری؛ سهرود؛ سهرود؛ ژورور

(۲) [N-]. نهشی باکووری زهمین.

(۳) [Poleic]؛ پای باکوور

adj. (۱) باکووری؛ ژوروروا؛ سهرود.

(۲) له باکوورده هاتو (a ~ wind)

(۳) [N-]. نهشی باکووری کیشوه یا وولاتیک؛

(N ~ India; N ~ America) *adv.* بهرهو باکوور؛ بهرهو ژورور

North American (۱) هی نهمریکای باکوور و گه له کی.

(۲) هارولادی یهکی نهمریکای باکوور

northbound (nōrth'bound), *adj.* بهرهو باکوور؛ بهرهو باکوور

پویشقوا؛ بهرهو ژورور

northeast (nōrth'ēs'), *n.* (۱) باکووری بۆزه لات.

(۲) ناوچهی باکووری بۆزه لات

adj. & adv. بهرهو باکووری بۆزه لات؛ هی باکووری بۆزه لات

northeaster (nōrth'ēs'tēr), *n.* پای بهمینزی باکووری

بۆزه لات

northwestwardly

northeasterly (nōrth'ēs'tēr-li), *adj. & adv.* بهرهو باکووری

بۆزه لات. (۲) له باکووری بۆزه لاتمه: (a ~ wind)

northeastern (nōrth'ēs'tēr), *adj.* هی باکووری بۆزه لات.

(۲) له باکووری بۆزه لاتمه: (a ~ wind)

(۳) [N-]. تایبتهی به ناوچهی باکووری بۆزه لاتی نهمریکا.

northeastward (nōrth'ēs't'wērd), *adj. & adv.* بهرهو باکووری

بۆزه لات

n. ناوچهی باکووری بۆزه لات.

northeastwardly (nōrth'ēs't'wērd-li), *adj. & adv.* بهرهو باکووری

بۆزه لات. (۲) له باکووری بۆزه لاتمه: (a ~ wind)

northeastwards (nōrth'ēs't'wērdz), *adv.* =

northeastward.

norther (nōr'thēr), *n.* پای قایم یا باو بۆزانی باکووری

northerly (nōr'thēr), *adj.* (۱) باکووری؛ بهرهو باکوور؛ تایبتهی به

باکوور. (۲) له باکوورده؛ باکووری؛ (a ~ wind)

adj. (۱) بهرهو باکوور. (۲) له باکوورده؛ باکووری.

northern (nōr'thēr), *adj.* (۱) باکووری؛ بهرهو باکوور؛ له باکووردا.

(۲) له باکوورده؛ باکووری؛ (a ~ wind)

(۳) [N-]. هی ناوچهی باکوور.

n. = northerner.

northerner (nōr'thēr-nēr; nōr'thēr-ēr), *n.* (۱) نیشتمنی

ناوچهی باکووری وولاتیک؛ خطکی باکوور.

(۲) [N-]. نیشتمنی ناوچهی باکووری نهمریکا.

northern lights شعورلی بهرهو یانی جهه سمری باکووری زهمین.

northernmost (nōr'thēr-mōst), *adj.* سوورترین ناوچهی

باکوور.

nothing (nōr'thīŋ, nōr'thīŋ), *n.* (۱) ماوهی بپاو بهرهو باکوور؛

پئی بپاو بهرهو باکوور (که شتی بهرانی) (۲) لادان بهرهو باکوور (نه ستره رانی)

northland (nōrth'lænd, nōrth'land'), *n.* ناوچهی باکووری

وولات؛ بهشی سهرودی وولاتیک

-northlander (n.).

Northman (nōrth'mən), *n.* = Norseman.

North Pole جهه سمری باکووری زهمین؛ پۆنی باکووری زهمین

North Star نه ستره یی جهه سمری باکووری زهمین.

northward (nōrth'wērd), *adv. & adj.* بهرهو باکوور؛

بهرهو ژورور.

n. ناوچهی باکووری.

northwardly (nōrth'wērd-li), *adj. & adv.* (۱) بهرهو باکوور.

(۲) له باکوورده؛ له باکوورده هملکردور: (a ~ wind)

northwards (nōrth'wērdz), *adv.* = northward.

northwest (nōrth'west'), *n.* باکووری پوزناو.

adj. (۱) بهرهو باکووری پوزناو؛ له باکووری پوزناو دا.

(۲) له باکووری پوزناو دا؛ (a ~ wind)

adv. بهرهو باکووری پوزناو؛ له باکووری پوزناو ده.

northwester (nōrth'wes'tēr), *n.* پای قایم یا باو بۆزانی باکووری

پوزناو.

northwesterly (nōrth'wes'tēr-li), *adj. & adv.* (۱) له باکووری

پوزناو دا؛ بهرهو باکووری پوزناو. (۲) له باکووری پوزناو ده: (a ~ wind)

northwestern (nōrth'wes'tēr), *adj.* (۱) له باکووری پوزناو دا؛

بهرهو باکووری پوزناو. (۲) له باکووری پوزناو ای نهمریکا.

(۳) [N-]. تایبتهی به ناوچهی باکووری پوزناو ای نهمریکا.

northwestward (nōrth'west'wērd), *adv. & adj.* بهرهو

باکووری پوزناو.

n. ناوچهی باکووری پوزناو.

northwestwardly (nōrth'west'wērd-li), *adj. & adv.* - (۱)

بەرەو باکووری پۇژتارا (۲) لە باکووری پۇژتاواوە: (a - wind) northwestwards (nóth 'west'wéreds), adv. = northwestward.

Norwegian (nór-wē'jøn), adj. نەرویجی (گەم. زمان. کلتوری)
n. (۱) ھارولاتی-بەکی نەرویجی؛ کەسینکی نەرویجی (۲) زمانی نەرویجی.

nose (nōz), n. (۱) لوت؛ کەپور (۲) لەمژن (۳) ھەستی بۆن کردن (۴) (۱) بۆن (ب) بە بۆن دۆزینەرە. (۵) بەشێکی دەریاقووە کە لە لوت بچن
اوێک لولەي مەسینە و قۆری، لوتی ھوێکەر بە لەو کەشتی. (۶) [British Slang] سووسە سیخوڕا جاسورس.

v.t. (۱) بە بۆن دۆزینەرە؛ بۆن کردن. (۲) لوت یخشاندن؛ لوت ئی مەلسوون.
(۳) بە لوت یا بەشی پێشەرە پێگەکردنەوہ:
(The ship ~d its way into the harbor.)

(۴) بە ناستە بەزانن.
v.t. (۱) بۆن کردن. (۲) خۆتێھەلقورتان (کاروباری خەلک).
(۳) بەرەو پێشەرە چوون. [British Slang] سووسەیس کردن؛
سیخوڕی کردن

by a nose, (۱) بە ئەوھندەي لوتیک یا لەمۆزیک (پێشپەکی ئی نەسپ).
(۲) بە ناستە؛ ئەوھندەي ئەمخەیک.
count noses, سەر ژماردن. کۆر. دەنگدانێ ئەنجووھەن.
cut off one's nose to spite one's face, زیان لە خۆ دان لە رقی خۆ.
follow one's nose, (۱) یەكسەر بەرەو پێشەرە پۆیشتن.
(۲) شوێن ھەستی خۆ کەوتن؛ بۆن کردن (مەجان)
lead by the nose, بەتەواوی لەژێر پکێفدا بوون؛
بەتەواوی لەژێر دەستدا بوون؛

(She is leading her husband by the nose.)
look down one's nose at, [Colloq.] بە چاوی سووک سەیرکردن.
on the nose, [Slang] بەتەواوی؛ بەمێن کەو زیاد
pay through the nose, پارەي زۆر پێدان؛ زۆر گران کەوتن لەسەر
poke one's nose into, خۆتێھەلقورتان؛ دەست تێفستن (کاروباری خەلک)
turn up one's nose at, بە ھیج دانەتازان؛ پێ رازی نەبوون؛
گالەتەپێکردن

under one's (very) nose, بە ناشکر؛ بە بەرچاوەوہ
nose bag, توورەگەي وولاخ
noseband (nōz'band'), n. بەشی سەرلوتی نفاو پەشمە
nosebleed (nōz'blēd'), n. خوێن پێژان؛ نووت پێژان
nosedive (nōz'div'), v.t. کەوتنەخواروہي خێراو لەپەری فێزکە سەر بەرەو خوار.
سەر بەرەو خوار (فێزکە).

nose dive, (۱) کەوتنەخواروہي خێراو لەپەری فێزکە سەر بەرەو خوار.
(۲) ھاتنەخواروہي بەکی لەپەرو خێراو یەكجار: (Oil prices took a ~).
nosegay (nōz'gā'), n. چەپکە گول؛ دەستە گول.
nosepiece (nōz'pēs'), n. (۱) ئەو بەشەي کلاووزی کە لوت دەپارێژێ.
(۲) noseband (۳) ئەو بەشەي لە لوت دەچن (سەری سۆندە).

(۴) پەردی سەرلوتی چاویلکە
nose ring, (۱) ئەقەي لوتی وولاخ یا گیانداری تر (بۆ پاکیشانی بە پەت
یا زنجیر). ۲. لوتەواھ

nosey (nōz'i), adj. = nosy.
noso-, nos- (nō'sō, nos'a), پێشگرنکە بەمانای نەخۆشی.
nosology (nō-sol'a-ji), n. (۱) پۆل کردی نەخۆشی؛ ھارپۆل کردنی
نەخۆشی ۲. زانستی ھارپۆل کردنی نەخۆشی (پزیشکەوانی).
nostalgia (nos-tal'ja, nos-tal'ji-a), n. (۱) بیرێ مانوہ کردن؛
یادی نیشتماز کردن. (۲) خۆزگە خواستێ بۆ جاری جاران؛ خۆزگە خواستێ
بۆ شتی رابوردوو لە دەست چوو؛ خۆزگە خواستێ بە گەرانیەرە بۆ رابوردوو
-nostalgic (adj).

nostology (nos-tol'a-ji), n. زانستی بیرێ؛ پیرناسی.
nostril (nos'trəl), n. کونە لوت

nostrum (nos'trəm), n. (۱) (۱) دەرمانی خۆمانی؛ دەرمانی نەینی.
(ب) دەرمانی ساختە؛ دەرمانی پشت پێ نەبەستراو (۲) دەرمانی ھەموو
تەنگوچە لە ھەیمکی کۆمەلایەتی و پامپاری؛ دەرمانی ھەموو دەردیک.
nosy, nosey (nōz'i), adj. [Colloq.] ھەن بە سووسە کەر؛
خەزکەر بە نەینی زانی؛ زۆر بە پرسیار.

-nosiness (n.).
not (not), adv. نە؛ نا؛ نەخێر؛ ھیج.
nota bene (nō'tā bē'ni), [L.], تێبینی؛ باش سەرچێ ئی بەدە
notability (nō'tā-bil'a-ti), n. (۱) کەسینکی ناسراو یا ناوێار
(۲) ناوێاریتی؛ ناسراوی؛ بەناوبانگی؛ دیاری؛ سەرچێ پاکیشی.
notable (nō'tā-b'l), adj. سەرچێ پاکیشی؛ شایانی؛ باس؛ ديار؛ بەناو؛
ناسراو.

n. کەسینکی بەناو؛ کەسینکی ناسراو یا بەناوبانگ.
notably (nō'tā-bli), adv. (۱) بەتایبەتی.
(۲) تا پادەبەکی زۆر؛ نێچگار.
notarial (nō-tār'i-əl), adj. (۱) تاییبەتی بە دادنووس.
(۲) ناھادەکرلوو مۆرکراو لەلایەن دادنووسەوہ.
notarize (nō'tā-rīz'), v.t. مۆرکردنی برواتامەیک لەلایەن
دادنووسەوہ: (to ~ a document, petition, etc.)

-notarization (n.).
notary (nō'tār-i), n. = notary public.
notary public, دادنووس؛ برواتامە مۆرکەر.
notation (nō-tā'shən), n. (۱) بەکارھێنانی نیشانە لەباتی ووشو.
دەستتواوژە و ژمارە. (۲) کۆمەلەیک نیشانەي وھا (ژمارەو پێوان، نۆتەي مۆسیقا)
(۳) تێبینن؛ تێبیننکاری؛ تێبینی نووسین.
(۴) تێبینی پەراوێزی پەرتوووک و پەراو؛ تێبینی؛ یادداشت.

notch (noch), n. (۱) دزیک لە شێرەي حەوتدا؛ قلیشیکي وھا.
(۲) دەریەند؛ گەل؛ چەم؛ باریکە پێی شاخ.
(۳) [Colloq.] پلە؛ گری؛ نەرە: (His average dropped a ~).
(۱) قلیشی وەك ژمارە حەوت لەسەر ھەلکەندن.
(۲) ژمارەن بە ھەلکەندنێ درزی وەك حەوت لەسەر دار.

note (nōt), n. (۱) نیشانە: (a ~ of sadness).
(۲) گرنگی؛ ناوێاری؛ ناسراوی؛ شایانی؛ باس: (a person of ~).
(۳) نیشانە وەك نیشانەي پرسیار یا سەرسامی لە نووسیندا.
(۴) تێبینی؛ سەرچێ: (Please take ~ of this).
(۵) یادداشت. (۶) یادنامە (دەپۆلماسی).
(۷) پەراوێزی تێبینی پەراوێز.
(۸) بانقە نۆت؛ کومپیاڵە؛ برواتامەي دارایی؛

(a promissory ~; a bank ~)
(۹) بانگ؛ بانگەوا؛ دەنگ (۱۰) خوێندنێ یالندە.
(۱۱) نیشانە پێ ووتن. [Archaic or Poetic] ناوا؛ گۆرائی؛ نەوا
(۱۲) (۱) نۆتەي مۆسیقا (ب) نیشانەي نۆتەبەکی وھا.
(ج) نوگەي پێان یا شامیری مۆسیقای تر.
(۱) سەرچێ پێدان؛ تێبینی کردن؛ تێبینن.
(۲) تێبینن بە نووسین؛ نووسین؛ خستنە سەر کاغەن.
(۳) ناوێردن؛ ناوھێنان (۴) نیشانەي نەرە بوون؛ وا گەیاندن.
(۵) لە پەراوێزدا نووسین؛ پوونکردنەوہ لە پەراوێزدا.
(۶) نۆتەي مۆسیقا نووسین

compare notes, بیروپاوی تێبینی بەراوردکردن؛ باس کردن.
strike the right note, پێکان (نووسین، ووتن، کردار... ھتد)؛
کردنی شتیک بە جوانی و بەمێن زیادو کەمی.
take notes, تێبینی نووسین.
take note of, سەرچێ پێدان؛ سەیرکردن

notebook

notebook (nōt'book'), n. پېروا دفتري
noted (nōt'id), adj. ناوردار: نه ناروانگه يمانو: (u ~ poet)
noteless (nōt'lis), adj. (۱) سمرنج پانگېش: تعينتراو: نه ناسراو
(۲) هممکي (۳) ناموسيقي.

note of hand, = promissory note.

note paper, کاغزي نامه نووسين
noteworthy (nōt'wūr'thī), adj. سمرنج راکښ: شاياني باس
ناياب

-noteworthily (adv.); noteworthiness (n.).

nothing (nuth'ing), n. (۱) هيچ شتيك: هيچ
(۲) نه بوون: نه بووني. (ب) يېن بايهخي: ناگرنگي: هيچ وپوچي.
(۳) شتيكي نه بوو: شتيك كه بووني نه يېن.
(۴) شتيكي هيچ وپوچي يا يېن بايهخ (ب) كسيكي هيچ وپوچي يا يېن بايهخ.
(۵) سفر، ژماره وپوچون.

adv. به هيچ جزو نه: هيچ
for nothing, (۱) خورايي: به لاش. (۲) يېن سوود: يېن كلك: به هيچ چوو.
(۳) به خوټو خورايي: به يېن هيچ هڅه.

make nothing of, (۱) نه هيچ دانسان: به هيچ وپوچي دانان:
بايهخ يېن نه دان: كوڼي يېن نه دان. (۲) تينه گمېشت: سر نه نمرنه كورن.
(۳) نه كار نه هڅان: سوود نه ورنه گرتن: نه كورن.

nothing but, تنها: هر.

nothing doing, [Colloq.], (۱) نا: ناب: په سندن نه كورن: نه خځي.
(۲) يېن سوود: يېن نه چامه: سر ناكورن: به هيچ ناكات.

nothing less than, هيچي كمتر نه يه له: هر ورك يهك وان.

nothing short of, = nothing less than.

think nothing of, به ناسان دانان: به هيچ دانسان: به هيچ نه زانن:
نورنده نه گرتگ دانسان.

to say nothing of, نه گور ناسي نه وپېش هر نه كورن:
به يېن په چاو كورن نه وپېش.

nothingness (nuth'ing-nis), n. (۱) هيچيني: هيچي: نه بوون:
نه بووني. (۲) هيچ وپوچي: يېن بايهخي: ناگرنگي: يېن كلكي.
(۳) يېن هوشي (۴) به تالي: شوښي به تال
(۵) شتي هيچ وپوچي: شتيكي يېن بايهخ.

notice (nō'tis), n. (۱) ناگاداري: ناگانهامه: راگه ياندين: راگه ياندينامه.
(۲) راپورتيكي كورت (دهرباره ي پېرټوك يا شانزنامه يكي تازه).
(۳) راگه ياندينكي نووسراو يا چاپكراو.
(۴) سمرنج پيدان: كوڼي پيدان: بانك: سمرنج.
(ب) ريز: ريزلنگرتن: به جواني له گهل: جوولانه و.
(۵) راگه ياندين، دهرباره ي دوايي پښيناني قوتنمات، به يمان يا پمپوهندي يهك:
(The tenant gave ~ .)

(۱) ناربردن: ناوهڅان: تپينيني كورن (ب) هه لسه نگاندين به كورن.
(۲) سمرنج پيدان: سهير كورن: كوڼي پيدان.

پېن ريزگرتن: نه جواني له گهل جوولانه و. [Rare] (۳) يېن راگه ياندين.
serve notice, يېن راگه ياندين: ناگاداري كورن.

take notice, سمرنج پيدان: يېن پښان: كوڼي پيدان: ناگاداري بوون.

noticeable (nō'tis-ə-b'l), adj. (۱) ديار: سمرنج پاكښ.
(۲) گرتگ: شاياني سمرنج پيدانه.

noticeably (nō'tis-ə-bli), adv. (۱) به ناشكرا: به شپوره يهك كه
سمرنج راکښي (۲) تا راده يهكي زور: شينگار: زور.

notification (nō'tə-fi-kā'shən), n. (۱) ناگادار كورن:
يېن راگه ياندين (۲) ناگاداري: راگه ياندين: ناگانهامه: راگه ياندينامه.

notify (nō'tə-fi'), v.t. يېن راگه ياندين: ناگادار كورن.

-notifier (n.).

notion (nō'shən), n. (۱) يېرا: يېروپاي: گشتي.
(ب) يېري ليل يا نا بوون. (۲) بېوا: باومو: را.

novelty

(۲) نارمزو: مهره سي: مهيل. (۴) نياز.
(۵) شتومكې چوركي ناو فروشگا (وهك: دهرزي و دهرور).

notional (nō'shən-l), adj. (۱) يېروپاي: تايپه يي به يېروا.
(۲) تنها له ميشكدايه و لغوا هميشه پاست نه يېن: خه يالي:
(a ~ value of one's own skills)

(۲) همومسيار: شوښن يېري سمير كورن.
(۴) ماناي سمر به خوي خوي هميه (پښمان).

noto-, not- (nō'tō, nō'tə), پښنگرتنه به ماناي: پښت.

notochord (nō'tə-kōrd'), n. (۱) په تكي پښت: په تكي نمره كاري.
پېرېوگه نه يېش له گيانداره سمره تاكاندا. (۲) په تكي نمره له ناوله مهي
پېرېوگه داره كاندا كه له دواييده يميته پېرېي پښت.

notoriety (nō'tə-rī-ə-ti), n. (۱) ناوړن: به دناوړي: ناوړه:
ناوړانگي خراب. (۲) كسيكي ناوړن: كسيكي به دناو يا ناوړانگه پيس.

notorious (nō-tōr'i-əs, nō-tō'ri-əs), adj. (۱) له همومو شوښ.
باس كراو: باش زانراو: باو. (۲) به دناو: ناوړن: ناو خراب و همميشه
باس كراو: به ناوړه:
(a ~ criminal, thief, smuggler, etc.;
a city - for smog and traffic jams)

-notoriously (adv.); notoriousness (n.).

notwithstanding (not'with-stan'ding), prep. نه گورچي:
له گهل نه مرشدا كه: هرچي چوند: (They traveled on, ~ the storm.)
له گهل نه مرشدا: (They will do it, ~ .)
conj. نه گورچي: هرچي چوند: له گهل نه مرشدا.

nought (nōt), n. = naught.

noumenon (nōd'mi-non', nou'mi-non'), n. pl. noumena,
شتيكي به ميشلو زگماكي زانراو يېن يارمته همستكان (فلسفه ي)
"كانت" شتي بووت، مانايي، يا ناديار.
نو (پښمان).

nourish (nūr'ish), v.t. (۱) خوردين پيدان: بووژاندنومو: گوره كورن:
پمپوهنده كورن: به همز كورن (زوي). (۲) هاندان: پوره يېن سندن: بره وپيدان
(to ~ feelings of love or hatred; to ~ friendship)

nourishing (nūr'ish-ing), adj. بووژين: بو تمبو روستي باشه:
بووژينمومو: (~ food).

nourishment (nūr'ish-mənt), n. (۱) خوردين پيدان: بووژاندنومو:
پمپوهنده كورن: خوردين پيدان. (۲) خوردمه شي: خوردي يه كلك: بووژين:
شتيكي يه كلك بې پوره يېن سندن و دروژ پيداني شتيكي تر:

(There is no ~ in that type of food.)

nous (nōs, nous), n. ميشك (فلسفه): يېر كورنومو تنگميشتن.

nouveau riche (nō'vō' rēsh'), [Fr.], تازه بيا كورنومو:
تازه دولتمنده: نه دي وبيدي.

Nov., = November.

nova (nō'və), n. له ستيزه يه كه له پېر ده گم شتيمومو له دواي نومو
پمپوهنده كورنمومو (نستيزمواني).

novaculite (nō-vak'yoo-lit'), n. جوړه بردينه پمدمه ساني نه:
درووست هم كورن.

novation (nō-vā'shən), n. گورپنومو به هي تازه (فهرن) قوتنمات،
په يمان... هتد: تازه كورنومو.

novel (nov'l), adj. تازه: نوڼ: سمير: تازه باو: تازه داماتو:
(a - idea)

novel (nov'l), n. (۱) چيوته: داستان: پومان.
(۲) شم جوړه نووسيندي ويزه.

novelle (nov'ə-let'), n. كووته چيوته.

novelist (nov'l-ist), n. چيوته نووس.

-novelistic (adj.).

novella (nō-vel'lā), n. كووته چيوته: چيوته چكه.

novelty (nov'l-ti), n. (۱) تازه موي: نوڼي: خوشي و له تكيه موي شتي.

تازه: (The ~ of the romance soon wears off.)
 (T) شتیکی تازه و سپرو نعتیکه
 (Z) (pl.) شتیکی ههزانیهها و بچوللو جوان بۆ یاری یا پارازاندنوه.
November (nō-vem'bēr), n. سهرمهله سهرماورزا
 مانگی یانزهههمی سالنامهی گریگوری
novena (nō-vē'nə), n. نوژوو خواهرستنلیکی نو پۆژی
 (نایلی کاسولیکی...)
novice (nov'is), n. (1) ووشکسۆلی تازهگوره! نهاندایکی تازهی
 دهستهیکی نایلی
 (Y) تازه بولا: بهتایبهتی به خاچ پهرستی! تازه وهرگراو (بۆ نایلیکی ش)
 (Z) نوکار! تازهگوره! نهران! نهشارهزا! شاگرد! لهریک.
novitiate, noviciate (nō-vish'i-it, nō-vish'i-āt'), n. (1)
 ماوهی شاگردیتی ووشکسۆلی. (Y) شاگردیتی دهستهیکی نایلی.
 (Z) ووشکسۆلی تازهگوره! نهاندای تازهگورهی دهستهیکی نایلی.
 (E) نشینگهی ووشکسۆلی تازهگوره.
novocain, novocaine (nō'və-kān'), n. نوژوکمین: دهرمانیکی
 سپهره.
now (nou), adv. (1) ئیستا ئیسته (ب) ههر ئیستا! یهکسهر.
 (Y) پاش نهه! لهه کاته! (بهتایبهتی له چیرۆک گێرا نوهه):
 (N~ a series of catastrophes occurred.)
 (Y) (1) تاره! ههر ئیستا! نهختیک لهه وپیش: (He left just ~).
 (ب) ئا ئیستا! ههر ئیسته! پاش نهختیک: (They are leaving just ~).
 (E) لههر نهوهی شت بعم بارهه! کمو! ئیستا شتر.
 (N~ we'll never know what happened.)
 (ر) ههدهن! حاریش ووشهی "NOW" له پستهه! بهکار دیت بهمن نهوهی ههچ
 ماناییکی تایهتی بههخشی: (come - , don't be absurd.)
conj. لههر نهوهی
 (N~ that you are well again, you can travel.)
n. ئیستا! ئیسته! ئیستا.
interj. ووتیهکی سهرسامیه سهرهنششی یا ووریاگردنوه دهگمهنی.
now and again, = now and then.
now and then, جارجار! جاروبار! جاربهجار! جاربهجار! ناوبهناو.
nowadays (nou'ə-dāz'), adv. ئیستا! لهه پۆژانهه! لهه کاته!
n. ئیستا! ئیسته
noway (nō'wā'), adv. به ههچ جزۆنه! به ههچ رهنگیک!
 به ههچ کولۆجیک.
noways (nō'wāz'), adv. = noway.
nowhere (nō'hwār'), adv. له ههچ شوێنیک! له ههچ جینگهیک!
 له ههچ کوێنیک!
get nowhere, سهر نهگهستن! به نهنجام نهگهیشتن! به ههچ نهگهیشتن.
nowhere near, جیاوازیان زۆره! زۆر دورره لیهوه! (مهجان!)
 (This is nowhere near so good as that.)
nowheres (nō'hwārz'), adv. [Dial.], = nowhere.
nowhither (nō'hwith'ēr), adv. بۆ ههچ شوێنیک! له ههچ شوێنیک.
nowise (nō'wīz'), adv. = noway.
noxious (nok'shəs), adj. زیانبهخشی! پیس! زهرهراوی!
 خراب بۆ تهنهرووستی یا پهووشتن: (gases -)
nozzle (noz'l), n. (1) سهری لولهی ناوو بهلووهو سۆنده... ههتا!
 دههی بۆزی (Y), [Slang], لووت! لهوز! کهپوو.
nth (enth), adj. ژمارهیهکی زۆر! رادهیهکی زۆر
 له راده بهدرا! ئیجگار زۆر!
 ههتا بههری نهوهی
nuance (nō-āns'nū'āns), n. جیاوازییهکی کمو به ناستهه
 ههستینکراو له رهنگ یا مانادا.
nub (nub), n. (1) گری! چوکه! بهرزه! بهشی دهرپۆقیوا کولۆ.

بته! کۆتیره! قنجاک.
 [Colloq.] مانا یا ناوگۆژی چیرۆکیک! مههست:
 (the ~ of a story)
nubbin (nub'in), n. (1) کولۆ! گری! تزیهلیکی بچووک.
 (2) گوله که نههشامیهیکی بچووک یا ناتهاو.
 (3) میوهی ناتهاو! شتیکی بچووک لهچاو توخمه کهیدا.
nubble (nub'l), n. گری! بچووک.
nubby (nub'i), adj. گری! قوماش! گری! گریهه!
nubile (nōō'b'l, nū'bil), adj. بهشوو! بۆ شووگرهن دهشیت
 لههرووی تهسهرو جوانیهوه.
-nubility (n.).
nubious (nōō'b'l-əs, nū'bil-əs), adj. (1) ههرووی! تهماوی!
 تهسوهرۆوی (Y) لیل! نابوون! نادیار.
nucha (nū'kə), n. پشت مل
nuclear (nōō'kli-ēr, nū'kli-ēr), adj. نهتۆمی! گهردیلهسی.
nuclear energy, ووزهی نهتۆمی! ووزهی نهتۆم.
nuclear fission, کهرتیبونی نهتۆم!
nuclear physics, کهرتیبونی نهتۆم بهرههلوونی ووزه.
nucleate (nōō'kli-it, nū'kli-āt'), adj. فیزیای نهتۆمی.
 ناوکهه! ناوهرۆکهه.
 v.t. لههرووی تاوک یا ناوهرۆک کۆکردنوه.
 v.l. بوون به تاوک یا بناغه.
nuclei (nōō'kli-ī, nū'kli-ī), n. plural of nucleus.
nucleus (nōō'kli-əs, nū'kli-əs), n. (1) تاوک! ناوهرۆک! ناوهرۆکه.
 (2) بناغه! تۆو (مهجان! سهرهه): (the ~ of an art collection).
 (3) کۆمهله شانهی میژله یا بهیره.
 (E) ناوهریستی پووناکی سهری ئهستیرهی کلکهه.
 (E) ناوهرۆکی شانه (گیانههرناسی). (6) تاوکی نهتۆم (فیزیای کیمیای).
nude (nōōd, nūd), adj. (1) پووت (لهش)! پووت و قووت.
 (Y) ناتهاو (قۆتهرات)! بهتا.
n. لهشی پووت (له وینه, تابلۆ, یا پهیکهه).
nudge (nuj), v.l. سیخوپهه تیرهههه! ناییشک تیرهههه! پال پیوههه! پال پیوههه!
 هاندان.
n. سیخوپهه! پال! هان! هاندان.
nudism (nōōd'iz'm, nūd'iz'm), n. بهروباوههری پووتینی!
 پووتینی (لههر مهتاو بۆ تهنهرووستی! پیرهوی پووتینواری
 پووتینواری! کهسیکه که بهروای بهوهیه.
 مۆلاه له شوینی وهه کهتا دهریاده! به پووتی بهگهه! یا دانیشی.
adj. (a ~ beach, colony). پووت! پووت و قووت! می پووت و قووتکان:
nudity (nōōd'ə-ti, nūd'ə-ti), n. (1) پووتی (لهش)! پووتینی!
 پووت و قووتی: (~ in film and on stage is not allowed.)
 (Y) شتیکی پووت.
nugget (nug'it), n. (1) پارچهیهک کانزای بچووکێ خاو (بهتایبهتی زۆر).
 (Y) نهختیک شتی بهترخ! پارچهیهکی بچووک و نایاب:
 (~s of information)
nuisance (nōō's'ns, nū's'ns), n. شتیکه, کردهوهیهک, کهسیک یا
 باریکی پهستکهو ناپهسهه:
 (Flies and mosquitoes are a ~.; He is a ~.; what a ~!)
nuisance tax, باجی پهستکهو (چونکه نهخته نهخته به چهدههه جار
 له خهله دهسههههه).
null (nul), adj. (1) بهتا! بهیمان! قۆتهرات, یاسا! پووج! ههلوهشاو!
 شتی کاری پهن ناگرێ. (Y) نههوه! ههچ! به ههچ ناچن
 (Y) ههچ و پووج! بن بایهخ! ناگرنگ.
n. سفر.
null and void, بهتا! بهیمان, قۆتهرات! ههلوهشاو! پووج!

numerable (nōō'mēr-ə-b'l, nū'mēr-ə-b'l), *adj.* شمیرناپذیر؛ له ژماردن دیت؛ زور نییە
numeral (nōō'mēr-əl, nū'mēr-əl), *adj.* هی ژماره؛ تایبەتی بە ژماره یا نمره.
n. ژماره؛ نمره؛ تێپێکە کە نیشانەیی ژمارەبەکە
numery (nū'mēr-er'ī, nū'mēr-er'ī), *adj.* هی ژماره؛ تایبەتی بە ژماره یا نمره.
numerate (nōō'mə-rāt', nū'mə-rāt'), *v.t.* (۱) ژماردن. (۲) ژماره خوێندنەوه.
numeration (nōō'mə-rā'shən, nū'mə-rā'shən), *n.* - (۱) ژماردن (بە نووسین یا خوێندنەوه). (۲) دەستور یان شیوهی ژماردن؛ ژماره خوێندنەوه یا ژماره دانان.
numerator (nōō'mə-rā'tēr, nū'mə-rā'tēr), *n.* (۱) سەرە (کەرتی ژماره‌پێوان). (۲) ژمێرەر (مۆۆ، نامین)؛ ژمێریار.
numeric (nōō-mer'ik, nū-mer'ik), *adj.* - **numerical.**
numerical (nōō-mer'ik, nū-mer'ik), *adj.* (۱) ژماره‌بەیی. (۲) تایبەتی بە ژماره. (۳) هی ژماره‌بەک؛ نیشانەیی ژماره‌بەکە.
 (۲) بە ژماره نیشان دەدریت ئەک بە تێپ.

-numerically (*adv.*)
numerology (nōō'mə-rol'ə-ji, nū'mə-rol'ə-ji), *n.* - فەن گرتنەوه لەرێژێ ژمارهوه؛ لیکۆلینەوهی مانای جامووکەری ژماره
numerous (nōō'mēr-əs, nū'mēr-əs), *adj.* بێ شومار؛ فرە؛ ژماره‌بەکی زۆر؛ زۆر گەلیک.
numinous (nū'mə-nəs), *adj.* (۱) تایبەتی بە هێژکی پێوژی خودایی. (۲) پێوژ؛ مەزن (گیان).
numismatic (nōō'miz-mat'ik, nū'mis-mat'ik), *adj.* - (۱) هی پارهی ووردەو مەدالیات. (۲) **numismatics** (nōō'miz-mat'iks), *n.* لیکۆلینەوهی پارهی ووردەو مەدالیات؛ کۆکردنەوهی پارهی ووردەو مەدالیات.
-numismatist (*n.*)
numismatology (nōō-miz'mə-tol'ə-ji), *n.* = **numismatics.**

numskull, numskull (num'skul'), *n.* کەوهن؛ گەلمۆ؛ کەسێکی کەرو بێ مێشک؛ گەمژە؛ دەبەنگ.
nun (nun), *n.* سۆفیلکەژن (خاچ پەرستی)؛ پەرستگانشین (نافرەت).
nuncio (nun'shi-ō'), *n.* بالیژی پاپا.
nuncle (nun'kl), *n.* [Dial.] = **uncle.**

nuncupative (nun'kyoo-pā'tiv), *adj.* هەر بە دەم (وهسبەتنامه)؛ نەنووسراو؛ بە دەمی.
nunnery (nun'ēr'ī), *n.* (۱) پەرستگای نافرەت (خاچ پەرستی). (۲) خانەیی سۆفیلکەژنان. (۳) کۆمەڵگای سۆفیلکەژن.
nuptial (nup'shəl, nup'chəl), *adj.* (۱) هی بۆوک زاویەتی؛ هی شاییی؛ هی ژنێنێنان و شووکردن: (the ~ day). (۲) تایبەتی بە کات یا وەرزی جووت بوون.
n.pl. شاییی؛ شادی.

nurse (nürs), *n.* (۱) دایەن (هەروەها پێی دەوترێ "wet nurse"). (۲) لەهێ منداڵ. (۳) تەخۆشمان. (۴) پەرورەدەکار؛ پارێزەر؛ مەلقەند؛ نەشیتگە:

(*England, the ~ of liberty*)
v.t. (۱) مەمەک پێدان (دایەن، دایەن)؛ شیریپێدان. (۲) لەهێی کردنی منداڵ. (۳) چاودێری کردنی نەخۆش؛ ناگاداری کردنی نەخۆش: (to take up ~ing as a career)
 (۴) لەهێی چارەکردن دان (نەخۆش بۆ نەخۆشی‌بەکەیی): (He is ~ing a cold.)
 (۵) پەرورەدەکردن؛ چاودێری کردن؛ ناگاداری کردن و بەخۆتوکردن:

کاری بێ ناگرتن: (*This contract is null and void.*)
nullification (nul'ə-fi-kā'shən), *n.* (۱) بەتال کردنەوه (پەیمان، قۆنتەرەت، یاسا)؛ هەلومەشاندنەوه. (۲) پزای نەبوونی هەرمێنکی ئەمەریکا بە کاربێکردنی یاسای فیدرالی ئەمەریکی.
nullifier (nul'ə-fi'ēr), *n.* (۱) ئەمان کەرەوه؛ هەلوەشێنەر. (۲) ۷-بەنگری بێگەندانی هەرمێنکی ئەمەریکا بە کاربێکردنی یاسای فیدرالی.
nullify (nul'ə-fi'), *v.t.* (۱) بەتال کردنەوه (پەیمان، قۆنتەرەت، یاسا)؛ هەلومەشاندنەوه. (۲) تێکدان؛ بە هیچ کردن.
 (The court ~ied the contract.)

nullipara (nə-lip'ēr-ə), *n.* نافرەتی سێ منداڵ؛ نافرەتی نەزۆک یا سە نەکرەوو
nulliparous (nə-lip'ēr-əs), *adj.* نەزۆک؛ بێ بێر.
nullity (nul'ə-ti), *n.* (۱) بۆوجیتی (پەیمان، قۆنتەرەت، یاسا، ماریی)؛ بەتالایی (۲) کارێک یا بڕوانامەبەکی بۆوج (لەبۆوی یاساوه). (۳) مەجیبتی؛ هیچی؛ هیچ.

numb (num), *adj.* (۱) سەر؛ لە گۆ کەوتوو؛ تەزبو. (۲) کەس؛ واژ و پۆماژ؛ ووشک بوو (مەجان) (- with grief). (۳) بێر هەست؛ مردوو (هەست)؛ بێناک؛ هیچ کارتێنەکردوو: (a ~ feeling; People have become ~ to all the violence around them.)

v.t. سەرکردن؛ لە گۆ خستن؛ مراندن (نازار، پزیشکەوانی)
v.t. سەرپوون؛ لە گۆ کەوتن.
number (num'bēr), *n.* (۱) ژماره؛ نمره. (pl.) ژماره و پێوان. (۲) سەرچەم؛ کۆ. (۳) دەستە؛ کۆمەڵ؛ ژماره‌بەک؛ چەند. (A ~ of his friends came.) (۴) (pl.) گەلیک؛ زۆر. (۵) هەندایەر. (۶) ژماره‌بەک یا دانەبەک لە زنجیره‌بەکدا؛ (۱) ژماره‌بەکی پۆرتنامە یا گۆفارتێک: (The June ~ of a magazine)

(ب، تەلفەزی زنجیره‌بەک گۆرانی، سەما، خۆنوواندن)
 (۱) شیویدی ووشە بۆ پیشاندانی باری تاک یا کۆ (رێژمان)
 (The list was long; The lists were long.)

(۱) کێش (هۆزبەوه)
v.t. (۱) ژماردن؛ (۲) ژماره لەسەر دانان. (۳) دانان بە بەکێک یا بەشێک لە دەستەبەک. (۴) ژماره‌ی ماوه بۆ برینەوه یا بۆ دانان: (His days are ~ed.) (۵) کردنە ئەوه‌ندە؛ سەرچەم ئەوه‌ندەبوون؛ ئەوه‌ندەبوون: (The rebels ~ed in the thousands.)

(Obs.) بۆ دانان؛ بۆ تەرخان کردن.
v.i. (۱) ژماردن؛ (۲) دانان بە بەشێک لە چەندێک؛ ژماره‌بەک؛ هەندێک.
a number of, له ژماردن نایەت؛ بێ شومار
beyond number, ژماره‌ی جووت
even number, راستی کەسێک بۆ دەرکەوتن.
get one's number, [Slang], ژماره‌ی تاک؛ ژماره‌ی بەگتەشی
odd number, نۆزەری مردنی هاتوو
one's number is up, [Slang], له ژماردن نایەت؛ بێ شومار.
without number, له ژماردن نایەت؛ بێ شومار.

numberless (num'bēr-lis), *adj.* (۱) له ژماردن نایەت؛ بێ شومار. (۲) بێ ژماره‌بە؛ ژماره‌ی پێوه‌ نییە. (۳) خۆ.

(۱) خۆ
 (۲) نمره‌بەک؛ نایابترین؛ باشترین
numen (nū'men), *n.* هێژنکی خودایی (ئەفسانەیی یۆمانی)؛ خودای گەلیانکی مەزن؛ هێژنکی پێوژی خودایی

به‌کارده‌میترنن و همدی جوری شی ساده‌میزاد ده‌بخوات.
 (1) کایف قنج بوون؛ به ده‌ماخ بوون؛ سرک بوون.
 (2) خۆ به زل زانین؛ تیزلی نووانن.
 sow one's wild oats, بهر بز خۆ به‌ره‌فکردن و زۆر پاپواردن له‌کاتی لاویدا.

oaten (ōt'ən), *adj.* له‌دانه‌وێله‌ی "oat" درووستکراوه که له‌جۆ ده‌چن.
 oath (ōth), *n.* (1) سوێنڤ؛ سوێنگ؛ سوین. (2) سوێنڤ‌خواردن.
 (3) په‌یمان. (4) کفر؛ له‌عنەت.
 take an oath, سوێنڤ‌خواردن؛ سوێنڤ‌دران.
 under oath, به‌ سوێنڤ‌خواردنه‌وه؛ به‌ سوێنڤ‌ده‌وه؛

(He testified under oath.)
 oatmeal (ōt'mēl'), *n.* (1) دانه‌وێله‌ی "oat" به‌ ووردکراوی یا هاپ‌پاوی ئارد و وورده‌ی نهم دانه‌وێله‌یه. (2) شۆریا یا ههرسه‌ی نهم دانه‌وێله‌یه.
 ob- (ob, əb, ōb), پینشگرته‌که به‌مانای: (1) به‌رو. (2) دژ؛ دژ به.

obduracy (ob'doo-rə-si, ob'dyoo-rə-si), *n.* (1) دانه‌وێله‌ی. (2) ناپه‌شیمان.
 obdurate (ob'doo-rit, ob'dyoo-rit), *adj.* (1) دانه‌وێله‌ی. (2) ناپه‌شیمان.
 (3) کهلله‌په‌قی؛ قهرسه‌یبه‌ سهرسه‌خت.

obedience (ō-bē'di-əns, ə-hē'di-əns), *n.* (1) به‌ گوێ کردن؛ گوێ پاریملی؛ به‌تسه‌کردن؛ ملدان؛ ملکه‌چی.
 (2) ده‌سه‌لاتی کلنسه.

obedient (ō-bē'di-ənt, ə-hē'di-ənt), *adj.* (1) گوێ پاریل؛ ملکه‌چی.
 به‌ گوێکەر؛ مل شۆر؛ گوێ پاکر.
 obeisance (ō-bā's'ns, ō-bē's'ns), *n.* (1) کرنوش؛ کرنوش بوون. (2) پینز؛ پینزگرتن؛ ملدان. (They did ~ to him.)
 -obeisant (*adj.*)

obelisk (ob'el-isk'), *n.* (1) میل؛ پایه‌ی به‌ره‌پینی چوارگۆشە‌ی سەر.
 obelus (ob'el-us), *n.* (1) نیشانه‌ی " - " یا " " که له‌ ده‌ستنووسه.

obelus (ob'el-us), *n.* (1) نیشانه‌ی " - " یا " " که له‌ ده‌ستنووسه.
 کۆنه‌کاندا به‌کارده‌میترا؛ بۆ پيشاندانی شو به‌ند و به‌شانه‌ی که گومانێ ئی بکری.
 (2) نیشانه‌ی خه‌نجەر که ده‌خه‌رتنه‌ پال ووشه‌یه‌ک که له‌ په‌راویژندا پوون کرابه‌تسه‌وه.

obese (ō-bēs'), *n.* زۆر قه‌لمو.
 obesity (ō-bēs'ə-ti, ō-bes'ə-ti), *n.* زۆر قه‌لموی؛ قه‌لموی له‌ پاره‌ به‌هر.

obey (ō-bā', ə-bā'), *v.t. & v.i.* په‌په‌رکه‌کردن؛ به‌ گوێ کردن؛ ملدان.
 (Soldiers must ~ orders.)
 obfuscate (ob-fus'kāt, ob'fas-kāt'), *v.t.* (1) تاریکه‌کردن؛ لێل کردن؛ داپۆشین؛ شارده‌وه. (The fog ~d the shore.)
 (2) لێل کردن؛ شیواندن؛ تیکدان؛ سەر ئی تیکدان.
 (His emotions ~d his judgement.)

-obfuscation (*n.*),
 orbit (ō'bit, ob'it), *n.* = obituary.
 obiter dictum (ob'i-tēr dik'təm), *n.* (1) پای لاسمه‌را یا پینکه‌رتی دادپرس که هیچ په‌په‌وه‌ندی نهم به‌ر داوایه‌ی له‌به‌رده‌میاپه‌تی (2) تییینه‌یه‌کی مین بۆرکه‌ده‌وه یا پینکه‌رتی.

obituary (ō-bich'ōo-er'i, ə-bich'ōo-cr'i'), *n.* یادکردنه‌وه‌ی مرده‌و له‌ پۆژنامه‌دا؛ هه‌والی مرده‌ی که‌سێک له‌گه‌ل کورته‌ی ژماننامه‌که‌یدا له‌ پۆژنامه‌دا.
adj. (~ notices) هه‌والی مرده‌ی که‌سێک له‌ پۆژنامه‌دا؛ (~ notices)

object (ob'jekt), *n.* (1) شت؛ شتی هه‌سته‌پینکه‌راو.
 (2) که‌سێک یا شتێک که‌ جێی گه‌له‌پینکه‌ردن، خۆشه‌ویسته‌ی، بۆ یا جۆره

O, o (ō), *n.* (1) تیبی پانزه‌هه‌می ئه‌لف‌ووبه‌ی ئینگلیزییه.
 (2) ده‌نگی نهم تیبیه (3) قالیی نهم تیبیه (4) سفر
 (5) شتیه له‌ شیوه‌ی نهم تیبیه‌دا؛ (6) نیشانه‌ی په‌له‌ی پانزه‌هه‌م.

adj. (1) تاییه‌تی نهم تیبیه (2) خرا؛ هیلکه‌یی (3) پانزه‌هه‌م؛ په‌له‌ی پانزه‌هه‌م
 O (ō), *interj.* نیشانه‌یه‌کی سه‌رسه‌یه‌یه به‌ گه‌له‌یک مانا و شیوه
 به‌کارده‌میترنن. (1) بۆ پانگ کردن یا هاوار بۆ هه‌تان: (- God, save us!)
 (2) بۆ ده‌ریزینی سه‌رسه‌یی و ترسو و ناچار ده‌ک. (هی، هی، ئۆه.)
 (نوستا سه "oh" ده‌نووسه‌رت)

oaf (ōf), *n.* (1) مندانیکی ناته‌واوی ئالوگۆپکراو به‌ مندانیکی ناسایی یا ته‌راو (2) مندانیکی شیواو ناته‌واو یا گیل.
 (3) که‌سه‌کی جلفی یا ده‌به‌نگ؛ که‌سه‌کی که‌رو به‌ن مینشک
 oafish (ōf'ish), *adj.* جلفی؛ گیل؛ که‌رده‌ن؛ به‌ن مینشک

oak (ōk), *n.* (1) داربه‌پوو؛ به‌پوو (2) ته‌خته‌دارو داری به‌پوو
 (3) هه‌ر جۆره پووه‌کێکی وه‌ک به‌پوو (4) گۆبه‌ندی گه‌لای به‌پوو
 (5) که‌رده‌سی ناوه‌ال و شتی تری له‌ داربه‌پوو درووستکراو

adj. هه‌ی ته‌خته‌داری به‌پوو؛ هه‌ی داربه‌پوو؛ له‌ داربه‌پوو درووستکراو؛ به‌پوو
 oak apple, oak gall, ماروو
 oaken (ōk'ən), *adj.* له‌ ته‌خته‌داری به‌پوو درووستکراو؛ به‌پوو
 oakum (ō'kəm), *n.* پڕۆنهی گوشتی کۆنه (قهری ئی ده‌درئ و درزی به‌ده‌و که‌شتی پین ده‌گه‌رتن)

oar (ōr, ōr), *n.* (1) سه‌ول؛ داره‌ سه‌ول (2) سه‌ول لێده‌ر
v.t. & v.i. سه‌ول لێدان
 put one's oar in, ده‌ست خسته‌نه‌ نیش‌وکاری خه‌لکه‌وه؛ په‌مجه‌ تیه‌وه‌دانی کاری خه‌لک

rest on one's oars, پشوو‌داز؛ پشوو‌وه‌رگرتن
 oarfish (ōr'fish', ōr'fish'), *n.* سه‌وله‌ماسی ماسی‌یه‌کی ده‌ریایی
 گه‌روه‌ی به‌ره‌که‌ درێژه

oarlock (ōr'lok', ōr'lok'), *n.* قه‌لر سه‌ول له‌شێوه‌ی "U" دایه‌ بۆ
 پاک‌کردنه‌ی سه‌ول له‌ جێی خۆیدا له‌کاتی سه‌ول لێداندا؛ گه‌ره‌ی سه‌ول
 oarsman (ōrz'man, ōrz'man), *n.* سه‌ول لێده‌ر
 oarsmanship (ōrz'man-ship', ōrz'mən-ship'), *n.* هه‌نهری سه‌ول لێدان؛ سه‌ول لێدان

oasis (ō-ā'sis, ō-ā-sis), *n.* (1) مێرگ (به‌تاییه‌تی له‌ بیاباندا)
 (2) په‌ناگه‌؛ جێی جه‌رانه‌وه
 oat (ōt), *n.* چه‌ند جۆره‌ دانه‌وێله‌یه‌که له‌ جۆ ده‌چن بۆ تالیک

هستیگی تر من (to be an ~ of ridicule, contempt, love, etc.)
 (۲) نامانج: مهیست: (What is the ~ of the game?)
 (۳) شتیک که میشک وری بگری یا هستی پین بکات.
 (۴) کارلیکراو: ریزمان: تعولکر (ریزمان)
object (əb-jekt', ob-jekt'), *v.t. & v.i.*
 بهریره کاشی کردن: بهریره چندانوه: تگمره لیدن:
 (He ~ed to the testimony of the witness.)
 (۲) پمسنده نکرده: نارهرایی دهریزین:
 (He ~s to modern materialism.; I ~ to the noise.)
 (۲) دهست هیئانه ری: تگمره لیدن: پلپ کرتن: بهرره نستی کردن.
objectify (əb-jek'ti-fī, ob-jek'ti-fī'), *v.t.*
 پیدان: بهرگ کردنه بر: پیشاندان نهک وهک شتیکی پوروت بهلکو وهک شتیکی
 هستیگر او لهبرچار.
objection (əb-jek'shən, ob-jek'shən), *n.*
 دژ وهستان: بهرره نستی کردن. (۲) رمخنه: پلپ: تگمره: نارهرایی.
 (۳) هژی پمسنده نکرده: هژی دژ وهستان.
objectionable (əb-jek'shən-ə-b'l), *adj.*
 ناپمسنده: بهد: خراب: (۲) ناچهجن: ناشرین (کردهوه), ووته, رهووشت: جزی پهختهیه:
 (an ~ smell, person, act, word, etc.)
-objectionably (*adv.*)
objective (əb-jek'tiv, ob-jek'tiv), *adj.*
 (۱) قایبه تی به شتیکی
 هستیگر او نهک به شتیکی پوروتی ناو میشک: تمندار.
 (۲) بین لایین: بهر شتمکه هژی بهنده نهک هستی کسیتی خو:
 (an ~ person, description, analysis, etc.)
 (۲) قایبه تی به باری کارلیکراو (ریزمان) (me, him, her, them)
n.
 (۱) شتیکی هستیگر او لهبرچار: شتیکی تمندار
 (۲) مهیست: نامانج (۲) (۱) باری کارلیکراو (ریزمان).
 (ب) وشهیه که لهم باره د بیت: (me, him, her, them)
objectively (əb-jek'tiv-li, ob-jek'tiv-li), *adv.*
 به بین لایه نانه: (to report the news ~)
objectivism (əb-jek'tiv-iz'm, ob-jek'tiv-iz'm), *n.*
 بیرو: بیرو باورینکی فلهسه دییه که دهلیت: راستی نهویه که هستی
 پین بگری و لهبرچار بیت نهک تمنا بیرو باورینک بین له میشکدا.
 (۲) بایخ دار نه باسی هستیگر او نهک هستی خو له ویزدا.
objectivity (əb-jek'tiv-ə-ti), *n.*
 (۱) بین لایینی: بین لایه نیتی:
 (His report lacks ~.)
 (۲) راستی هستیگر او نهک هی پوروتی تمنا له میشکدا:
objectless (əb'jekt-lis), *adj.*
 بین نامانج: بین مهیست.
object lesson,
 پمند پوروتکردهوه له برئی شتی له برچار و
 هستیگر او وه.
objurgate (əb'jɜr-gāt', əb-jūr'gāt), *v.t.*
 به توندی سره زشت
 کردن: شکندن
oblate (əb-lan'si-ə-lit, ob-lan'si-ə-lāt'), *adj.*
 له ریم
 نهچن: بنهکی باریکو پویه کی پانه (گه): (an ~ leaf)
oblate (əb'lāt, ob-lāt'), *adj.*
 (۱) خوبه ختکر بؤ خودا.
 (۲) هاردو سره کی بان یا تهخته (نه دازه).
n.
 سؤ فیلکه: خویهرست.
oblation (əb-lā'shən, əb-lā'shən), *n.*
 (۱) قوربانی دان
 (بؤ خودا): قورمانی کردن. (۲) قوربانی.
obligate (əb'li-gāt'), *v.t.*
 (۱) بهستنهوه به بهلین. قوتنمات, یا
 بهیمانوه: ناچار کردن (۲) مهتبار کردن: چاو بهریره ویز کردن.
adj.
 (۱) بهستراوه: به بهلین. بهیمان, یا قوتنماتیکوه: ناچار.
 (۲) به باریکی ژبانره بهستراوه توه.
obligation (əb'li-gā'shən), *n.*
 (۱) بهستنهوه به بهلین یا بهیمانوه: (۲) پیویستی سرشان:
 بهستراوه به بهلینوه (۲) پیویستی سرشان:

(a person's ~ to his family, friends and country)
 ۳. بهیمان: بهلین
 ۴. (۱) مهتباری (ب) مهت.
obligatory (ə-blīg'ə-tōr-i, ob'li-gə-tō'ri), *adj.*
 پیویستی
 پیویستی سرشانوه: زورمکی (Attendance at school is ~)
oblige (ə-blīj', ō-blīj'), *v.t.*
 (۱) زور کردن: ناچار کردن: بهریره نانه: (۲) چاو بهریره ویز کردن: مهتبار کردن.
 به زور پین کردن.
-obliger (*n.*)
obligee (əb'li-jē'), *n.*
 (۱) ناچار کراو: به زور پین کراو: بهریره نراو.
 (۲) چاو بهریره ویز کراو: مهتبار کراو.
 (۳) کسیتی بهستراوه به قوتنمات یا بهیمانوه.
obliging (ə-blīj'ɪŋ, ō-blīj'ɪŋ), *adj.*
 (۱) [Rare] زورمکی.
 (۲) چاکه کر: همیشه نامادهی یارمه تیدانی خهک: دهست و دل فراوان
 بهلیندرا: بهیمانده:
obligor (əb'li-gōr', ob'li-gōr'), *n.*
 خویبهستنهوه به بهیمانوه یا به قوتنماتوه
oblique (ə-blēk'), *adj.*
 (۱) لارا: خوار: تارنک: لابهلا.
 (۲) ناراسته خو: تارنک.
 (۳) چورت: سه چورت: پشت پین نهیستراو.
 (۴) هی ماسولگی خوار
 (۵) لاکانی ناماوتان (گه): (۱) ناراسته خو (دوران).
v.t.
 (۱) خوار بونهوه: لار بونهوه
 (۲) به خواری پویشتن: لادان له ری به " ۴۵ " پله.
oblique angle,
 گوشه لار (که گوشه تیژ کراوه دمگرتنوه)
obliquity (ə-blīk'wə-ti), *n.*
 (۱) لاری: خواری: تارنکی.
 (ب) پلهی نم لاری به.
 (۳) چورتی (رهووشت): له ری راست لادان: بهریره فتاری.
 (۲) ناراسته خو و لینی (دوران, نووسین, بیرکردنوه).
 (۴) (۱) خواری هیل یا پوریک (ژماره پیویان).
 (ب) پلهی نم خواری به.
obliterate (ə-blī'ə-rāt'), *v.t.*
 (۱) سپهروه (نووسین, نیشانه):
 کوراندنوه. (۲) له نابودن: نهیشتن: لایردن: کورکردنوه (یاد):
 پیمه کش کردن:
 (to ~ a nation, a memory, differences between two or
 more things, etc.)
-obliterate (*n.*); **obliterative** (*adj.*); **obliterator** (*n.*)
oblivion (ə-blīv'i-ən), *n.*
 (۱) فراموش کردن: خراشه پشت گوین:
 له بری خهک چورنوه: (to fall into ~)
 (۲) له بر چورنوه: له بر نمان: فراموش کردن: (to suffer from ~)
 (۳) به خشین: تی خوشبوون: چاو تی نوو قاندن (تاران).
oblivious (ə-blīv'i-əs), *adj.*
 (۱) بین بری شت له برچار: بیر خراب.
 (۲) بین ناگا: له برچارهوه: گوین پین ندهوه: فراموشکر:
 (to be ~ of one's surroundings; ~ to the danger)
oblong (əb'lon), *adj.*
 لاکیشه: لاکیش: دریز کوله.
n.
 لاکیشه: رویوه یا وینه میکی لاکیش
obloquy (əb'lə-kwi), *n.*
 (۱) بهدگویی: پهختهی توند تیز: جنیو.
 سرزه نشت. (۲) ناویزان و شمهر زاری و پوروشی (له نهنجامی بهدگویی
 خهکدا).
obnoxious (əb-nok'shəs), *adj.*
 (۱) زور ناپمسنده: بهد (رهووشت).
 مروزه, کردن: پمستکر: بیزارکر: (an ~ person).
 (۲) [Archaic] بزی همیه زبانی پین بکات.
 (۳) [Archaic] بافتی سزادانه: شاپستهی سرزه نشتی به.
-obnoxiously (*adv.*); **obnoxiousness** (*n.*)
oboe (ə'bō, ə'boi), *n.*
 زورنا: کهره نا.
obovate (əb-ō'vāt), *adj.*
 هیلکیمی هتکر اووه (گه لای بین باریک).
obscene (əb-sēn', əb-sēn'), *adj.*
 (۱) هماغانراو: بین شرم: سورک.

(۴) تېيىنى: تېيىنى كۈندۈ تۇمار كۈندۈ

(۵) چاۋدىزى كۈندۈ (نەۋزۇش، گۇمانبار، تاۋانبار):

(to keep a patient or a suspect under ~)

-observation (adj.).

observation car, فارگۇنى تەماشى: فارگۇنىكى پىر لە پەنچەرىيە

لە بەشى دوامى شەمەندەلەردا بۇ دەيمەن سەير كۈندۈ.

observation post, بىنكەي چاۋدىزى (سۇپا) قوللەي چاۋدىزى:

پوۋانگە

observatory (əb-zūr'və-tōr'i, əb-zūr'və-tō'ri), n. پوۋانگە

observe (əb-zūr'v, əb-zūr'v), v.t. (۱) پەپەۋى كۈندۈ:

لەسەر بۇيىش: (to ~ the rules and regulations).

(۲) ياد كۈندەۋە: (Do you ~ Christmas?)

(۳) بېيىن: ھاتتە بەرچاۋ: چاۋبېيىكۈندۈ.

(۴) سەرئىچ پېندان: تېيىنىن. (۵) ووتن: بۇزۇن (۶) لېكۇلېنەۋە

(۱) چاۋبېيىكۈندۈ: بېيىن. (۲) ووتن: تېيىنىن: ئى دوۋان.

v.t. (۳) چاۋبېيى كۈندۈ.

observer (əb-zūr'ver, əb-zūr'ver), n. (۱) چاۋبېيى كۈندۈ.

(۲) چاۋبېيى: نۇتەنەك كە چاۋبېيى كاروبارى كۇنفرانسىك دەكات بەين ھامى

دەنگدان. (۳) (۱) سەربازى چاۋبېيى لە فۇكەي سۇپادا.

(ب) سەربازى بىنكە يە قوللەي چاۋبېيى.

obsess (əb-ses', əb-ses'), v.t. پوۋن بە خوليا: ھەمىشە لە خەيالىدا.

پوۋن: سوارى مېشكە پوۋن: سەرقال كۈندۈ: كەككەلە پىن خەست:

(to be ~ed by an idea; The thought he might lose his position ~ed him.)

obsession (əb-sesh'an, əb-sesh'an), n. سەرقالى كەسكە بە

پوۋنكەۋە كە سوارى سەرى دەپن و لە كۇلى تايىتەۋە: كەككەلە پىن كەرتن:

خوليا: ماخۇلىيان

obsessive (əb-ses'iv, əb-ses'iv), adj. (۱) سەرقالكەر:

كەككەلە پېنخەر (۲) لە پادە بەدەر.

(۳) خوليايى: تايىتەي بە كەككەلە يە ماخۇلىيان.

obsidian (əb-sid'i-ən, əb-sid'i-ən), n. بەرەدىكى شوشەيى

پەشى سەختى تاگرېزىنەيە ۋەك "گرانىت" ۋايە

obsolescence (əb-sə-les'ns), n. كۇنى: كۇن پوۋن:

بەكارنەھاتن لەبەر كۇنى

obsolescent (əb-sə-les'nt), adj. كۇن: بەكار نەھاتتو لەبەر كۇنى.

obsolete (əb-sə-lēt'), adj. (۱) كۇن: مەروۋ (مەجان): بەكارنەھاتتو:

بەكارنەھاتتو (لەبەر كۇنى): (an ~ word).

(۲) كۇنباۋ: كۇن: كۇنە: بەكارنەھاتتو: بارنەھاتتو: (an ~ gun).

(۳) لە نەماندايە يە بەرە بەرە بېچوك نەپتەۋە بەمۇي بار گۇزەنە (نەندامى زىندەۋەر).

obstacle (əb'sti-k'l), n. كۇسپا: كەندۇ كۇسپا: بەرەنەست: تەگەرە:

قۇرت: بەرەست.

obstacle race, پېشپىكەنى بەرەست (كە بىرۋەيە بە لاكۈندۈ بازدەدان

بەسەر بەرەستى جۇراۋ جۇردا)

obstetric (əb-stet'rik, əb-stet'rik), n. تايىتەي بە ھامانى:

ھى مەندالپوۋن.

obstetrician (əb'ste-trish'an), n. پزىشكى مەندالپوۋن.

obstetrics (əb-stet'riks, əb-stet'riks), n.pl. پزىشكەيەتى

مەندالپوۋن: پېشەۋ زانستى پزىشكەيەتى مەندالپوۋن ۋە ھامانى.

obstinacy (əb'sti-nə-si), n. (۱) كەلەپەقى: سەرسەختى: مانگرتن:

قىرەسچەيى: خەرسى: سەركىشى. (۲) دەرمان كار ئى نەكۈندۈ: چاك نەپورنەۋە

يە ئاسانى. (۳) كۈدەۋەيەك يە ھەلۋىستىكى كەلەپەقەنە.

obstinate (əb'sti-nit), adj. (۱) كەلەپەقى: سەرسەخت: سەركىشى:

مانگرتن: قىرەسچە: خەرس.

(۲) دەرمان كارى تىن ناكات: بە ئاسانى چاك نايىتەۋە:

مەرس ھەسەنتە: بەرە: (~ pictures).

(۲) ئاشرىن: قەسە: كۈدەۋە: پېس: ئاپەسەندە.

-obscenely (adv.).

obscenity (əb-sē'nə-ti, əb-sē'nə-ti), n. (۱) ھەنمەلراۋى پېسى:

بىن شەرمى: بەرە لايى: ئاپەسەندى (بۇۋخسار، پوۋ: رەۋوشت. ۋوتە).

(۲) شىنكى بېسەۋ ئاپەسەند (ۋوتە، كۈدەۋە، رەۋوشت)

obscurant (əb-skyoor'ant, əb-skyoor'ant), n. كەسكى دۇ:

بە پېشكەرتىۋ بۇشنىرى: كۇسپى رىۋى زانبارى ۋە پېشكەرتن: تارىك بەرەست.

adj. تايىتەي بە كەسانى دۇ بە پېشكەرتىۋ بۇشنىرى.

obscurantism (əb-skyoor'an-tiz'm), n. (۱) دۇنەستى

پېشكەرتىۋ بۇشنىرى: رىۋى كرتن لە چاۋكۈندەۋە پېشكەرتىۋ كەل:

تارىكى بەرەستى (۲) (۱) لېلى دەسەنقەست (ۋېزە، ھونە).

(ب) نەمۇنەيەكى نەم لېلى ۋە ئاپورنىيە دەسەنقەستە

obscure (əb-skyoor', əb-skyoor'), adj. (۱) تارىك: نەدىار:

(an ~ corner of the room)

(۲) (۱) مايۋون: كۇ: لېلى: ناديار: (an ~ figure or sound).

(ب) لېلى: شارارە: ئاپورن: ناديار (an ~ explanation, point, etc.).

(۳) (۱) نەناسراۋ: شارارە: بىن ئاۋ: (an ~ scientist).

(ب) نەناسراۋ: دورا: شارارە: تەرىك: ئاگرىك:

(an ~ town, country, etc.)

v.t. (۱) تارىك كۈندۈ

(۲) داپۇش: شارارە: بەرگرتن: (The moon was ~d by clouds.)

(۳) لېلى كۈندۈ: شارارە: داپۇش:

(to ~ an issue, a grievance, a fact, etc.)

(۴) كەمكۈندەۋە يە شارارەۋە دەنگى تېيە بۇزۇن (دەنگناسى).

-obscurely (adv.); obscureness (n.).

obscurity (əb-skyoor'ə-ti, əb-skyoor'ə-ti), n. (۱) تارىكى:

لېلى: ناديارى: ئاپورنى. (۲) نەناسراۋى: بىن ئاۋ: شارارەيى:

(He is content to live in ~.)

(۳) كەسكە يە شىنكى نەناسراۋ: بىن ئاۋ: يە شارارە

obsecrate (əb'si-krāt'), v.t. [Rare]. ئى بارارە

obsequious (əb-sē'kwī-əs, əb-sē'kwī-əs), adj. (۱) خەزە:

نۇكەرى كەر: كەككەلە قىكەر: سەربىكەر (۲) [Rare]. دۇسۇن: سەكچ: كۇن پايەن.

-obsequiously (adv.); obsequiousness (n.).

obsequy (əb'si-kwi), n. (pl. obsequies), پىرسە نەۋەشەيە

بەزۇرى لە شىۋەي كۇدا بەكار دەھىنەرتن:

observable (əb-zūr'və-b'l, əb-zūr'və-b'l), adj. (۱) بېنرو:

دەپىنرو: ديار: لەبەرچاۋ (~ improvements).

(۲) سەرىچ راکىش: گرنگ: شايانى باس

(۳) يادى دەگرتەۋە: (an ~ religious holiday)

observance (əb-zūr'vəns, əb-zūr'vəns), n. (۱) بەپەۋى كۈندۈ:

(ياسا، بەرەت نەركى سەرشان): تەرىت: كۇمەلەيەتى. ئايىنى... ھەتە.

(۲) ياد كۈندەۋە: (the ~ of his birthday)

(۳) ئىسىس: سەرتەدان: سەرىچ

(۴) (۱) پەپەۋى يەكەنى دەستەي ئايىنى (ئايىنى كاسۇلىكى)

(ب) دەستەيەكى ئايىنى ۋەھا.

(۳) [Archaic]. پزىگرتن: پزى: دىن راگرتن

observant (əb-zūr'vant, əb-zūr'vant), adj. (۱) بە ۋوردى:

پەپەۋىكەر: (~ of the rules of etiquette)

(۲) ۋورد: ھۇشيار: بەناگا: سەركەر

(۳) نە سەرىچ: ۋوردىن: تېيىن: (an ~ child)

observation (əb-zēr-vā'shən), n. (۱) بەپەۋى كۈندۈ: ياسا:

تەرىت... ھەتە (۲) سەرىچ: سەرىچ: پېندان: بېيىن: تەماشىكۈندۈ.

(ب) شىنكى سەرىچ پېندراۋ يە بېنراۋ

(۳) بېنراۋ (Let's try to avoid ~)

obstreperous

(an ~ headache, fever, etc.)

(۲) دابین ناکرئ دابین نابین به ناسانی سهرکیش ملنهده.

obstreperous (əb-strep'ər-əs), adj.

دابین نهکراو.

ملنهده به ناشکراو همرا کردنهده همراوهویریاکرو دژدهستار.

obstruct (əb-strukt', ob-strukt'), v.t.

(۱) پئ لیکرتن داخستن (پئ، بژدی، جۆگه بهریمستکردن گرتن پئ، پارو، ناوهپژ).

(۲) کۆسپ خستنه پئ، قۆرت نیختن؛ بهرهالستی کردن؛ تهگهه نیختن.

(۳) بهرگرتن نیختن؛ بهردهم گرتن؛

(to ~ a view; You can't ~ the view.)

obstruction (əb-strukt'shən), n.

(۱) پئ لیکرتن؛ دواخستن؛

کۆسپ خستنه پئ؛ دواخرا؛ بهریمستکردن؛ بهرهالستی کردن؛

تهگهه نیختن. (the ~ of justice).

(۲) کۆسپ، کهنهوکۆسپ، قۆرت.

obstructionism (əb-strukt'shən-iz'm), n.

پئ لیکرتن؛

زینبازی تهگهه لیدان و پئ لیکرتن (ووشه ی داهااتو بیینه).

obstructionist (əb-strukt'shən-ist), n.

پئ لیکر بهتاییهتی

نهنامیکنی بهرهمان که همیشه تهگهه دهخاته پئ یاسای نازهوهو ده بیته.

کۆسپ له پئ ی پشکهوتتندا؛ کۆسپ؛ بهریمستکردن.

obstructive (əb-strukt'tiv, ob-strukt'tiv), adj.

پئ لیکر؛

کۆسپ خهده سرده؛ تاییهتی به بهرهالستی کردن یا پئ لیکرتن.

obtain (əb-tān', ob-tān'), v.t.

دهستگرتن؛ چنگ کهرتن؛ پهیدا کردن؛

پینگهیشتن؛ دهستگرتن ببون؛

(to ~ a visa, passport, what one wants, etc.)

v.t.

چامسپین؛ دامعزان؛ بلژبوونهوه؛ چیکریبون؛ زالببون؛

(Peace will ~.)

obtainable (əb-tān'ə-b'l, ob-tān'ə-b'l), adj.

دهستگرتن دهی؛ پهیدا دهی.

obtrude (əb-trōōd', ob-trōōd'), v.t.

(۱) سرده رهینان؛

سرده رهینان؛ (۲) خۆ سهپاندن بهسرده؛ سهپاندن بهسرده؛

تهنگ پئ ههچنین

v.t.

خۆ سهپاندن به سرده.

-obtruder (n.).

obtrusion (əb-trōōd'zhən, ob-trōōd'zhən), n.

(۱) سرده رهینان؛

سرده رهینان؛ (۲) سرده رهینان؛ لوتکه؛ (۳) خۆ بهسرده سهپینن.

obtrusive (əb-trōōd'siv, ob-trōōd'siv), adj.

(۱) سرده رهینان؛

سرده رهینان؛ دهروه (an ~ rock on the side of the hill).

(۲) بین شعره له خویایی؛ چاوقایم؛ خۆ بهسرده سهپین؛

(the ~ behavior of a spoiled child)

(۳) زۆر له بهرجاوا زۆر بهدهروه؛ زۆر سرنج پاکیش (له یوی خراپی یوه).

-obtrusively (adv.); obtrusiveness (n.).

obtund (əb-tund', əb-tund'), v.t.

مراندن (هسته)؛ سهرکردن؛

که مکردهوه توندی.

obturate (əb'tyoo-rāt'), v.t.

(۱) داخستن؛ کۆن؛ بهرگرتن؛

پئ لیکرتن؛ بهریمستکردن (۲) داخستن (لوهله تهنهنگ).

obtuse (əb-tōōs', ob-tūs'), adj.

(۱) سرهکهی تیژ نییه (خپوه)؛

سرهکهی تهخته نک تیژ؛ (۲) کراوه (گۆشه)؛ له (۹۰) پله زیاترهوه له (۱۸۰)

که متر گۆشه. (~ angle)

(۲) بین منشا؛ بین هسته؛ کوردن؛ کرا؛ ده بهنگ.

(۳) پۆیه خۆ. (an ~ leaf)

(۴) ناتوندوتیژا؛ کم (مازان)؛ زۆر هستی بین ناکرئ؛ (an ~ pain)

-obtusely (adv.); obtuseness (n.).

obtuse angle, گۆشه ی کراوه (که له ۹۰ پله زیاترهوه له ۱۸۰ که متره)

obverse (əb-vürs'), adj. (۱) پوی له تهماشاکره؛ پوی له پینشمیه. (۲) بین تهسک؛ گهلا؛ (an ~ leaf)

(۳) هاوت؛ بهریمیه.

n.

۱) پوی (پاره، مدهالییه). (۲) پوی شت؛ پوکارا؛ پیش.

۳) هاوتا؛ بهریمیه. (۴) پوی هاوتا (ژیرپژی).

obversion (əb-vür'shən, ob-vür'zhən), n.

پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛

obvert (əb-vürt', ob-vürt'), v.t.

۱) پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛

۲) پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛

obviate (əb'vi-āt'), v.t.

۱) پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛

۲) پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛

۳) پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛ پوو نیکردن؛

obviously (əb'vi-as-li), adv.

۱) به ناشکرا؛ ناشکرایه.

۲) بین گومان؛ گومانی تیژا نییه

obviousness (əb'vi-as-nis), n.

ناشکرایه؛ پوونی؛ بین گومانی

occasion (ə-kā'zhən), n.

۱) ههلا؛ ههلاکوت؛ پشکوت.

(A chance meeting was the ~ of the renewal

of their friendship.)

۳) پوودان؛ پوودان؛ (ب) کاتی پوودان.

۴) پونه؛ پوودان یا کاتیکی تاییهتی؛

(I wish to express my sorrow on this ~.)

۵) جارا کهرت؛ کات؛ پونه. (He has said that on several ~s.)

۶) پینویستی؛ (You have no ~ to be angry.)

۷) [Archaic]. کاروبار

v.t.

پوون به هو؛ (to ~ a riot)

mark the occasion, یادکرتن هوه (پوودان، بهریمیه)

on occasion, جار به جار؛ جار جار؛ ناوهمان.

rise to the occasion, ههخسان به پینویستی سرشان له ناکاوی بهکدا؛

take occasion, کهرت ههرا؛ لیهاتووی نووانن له ناکاویدا.

occasional (ə-kā'zhən-l), adj.

(۱) له کاتیکی تاییهتی پوودهات.

(۲) هه کاتی تاییهتی؛ بۆ کاتی تاییهتی.

(۳) جار جار؛ کم جار؛ به دهگهمن؛ جار نه جار؛

(an ~ visit to the relatives)

occasionally (ə-kā'zhən-l-i), adv.

جار به جار؛ جاروبار؛

ناوهناو؛ کم (جار).

occident (ok'sə-dent), n.

(۱) [Poetic] پۆژاوا؛ ناوچه کاتی پۆژاوا.

(۲) [O-] (ب) له یویا؛ (ب) بهشی پۆژاوا ی زهمن؛ له یویا و له یویا.

occidental (ok'sə-dent'l), adj.

(۱) پۆژاوا؛ هه ناوچه کاتی

پۆژاوا. (۲) [O-] هه وولاته پۆژاوا ی بهکان و گهلهکانیان.

Occidentalism (ok'sə-dent'l-iz'm), n.

کلهووی پۆژاوا؛ هه وولاته یویا ی بهکان پۆژاوا ی بهکان.

Occidentalize (ok'sə-dent'l-iz'), v.t.

وهک پۆژاوا ی لیکردن

(له بهووشت و بیرو و شیوه ی زیاندا).

occipital (ok-sip'ə-t'l), adj.

هه نیسقای پشتهوهی کاسه ی سر.

n.

پشته نیسقای کاسه ی سر

occipital bone, پشته نیسقای کاسه ی سر

occiput (ok'si-pūt'), n.

پشته نیسقای کاسه ی سر؛ پشته ی سر.

occlude (ə-klōōd', ə-klōōd'), v.t.

(۱) داخستن؛ کۆن؛ پارو؛

پئ؛ گرتن؛ (۲) پئ لیکرتن؛ پئ لیکرتن؛ (to ~ light)

(۳) ههلمژین (کیمی).

(۴) جوت کردن؛ ددانی سرهوه و خوارهوه.

v.t.

جوت بونی ددانی سرهوه و خوارهوه.

occlusion (ə-klōōd'zhən, ə-klōōd'zhən), n.

(۱) داخستن؛

پئ لیکرتن؛ بهرگرتن؛ داخرا؛ بهرگرتن؛ (۲) جوت کردن؛ ددانی سرهوه و

خوارەره' جوت بوونی پیزه ددانی سەرەوه و خوارەره.
occult (ə-kul't, ok'ult), *adj.* (١) شاراره، داپۆشراو.
 (٢) پەنهای، نهێنی.
 (٣) مرۆفە ناتوانی تێی بگات؛ تێگه‌بێشتنی بۆ نێیه.
 (٤) هی نوو جۆره لێکۆلینه‌وه و هونەرە ئاناشرکرایانه‌ی وهک جادووگه‌ری و نه‌ستیره‌وانی. هتد
 له‌چاو وون بوون (به‌تایبه‌تی نه‌ستیره‌ وهک مانگ گه‌ران و پۆزگه‌ران)؛ *v.t.* & *v.i.*
 به‌رده‌م گرتن؛ به‌رده‌م گه‌ران؛ شارده‌وه.
the occult, هونەر و لێکۆلینه‌وه ئاناشرکراکان (جادووگه‌ری، نه‌ستیره‌وانی،
 هه‌ندێ کۆمه‌لی به‌ناو ئایینی و... هتد).
occultation (ok'ul-tā'shən), *n.* (١) شارده‌وه؛ شارانه‌وه؛
 له‌ چاو وون بوون. (٢) له‌ چاو وون بوونی نه‌ستیره‌ وهک مانگ گه‌ران و پۆزگه‌ران.
occultism (ə-kul'tiz'm, ok'əl-tiz'm), *n.* (١) به‌ردا‌بون به‌ هه‌زی
 ئاناشرکرا وهک جادووگه‌ری، نه‌ستیره‌وانی و... هتد؛ هه‌زی ئاناشرکرا به‌سه‌ستن.
 (٢) لێکۆلینه‌وه‌ی نه‌م هه‌زه ئاناشرکرایانه
occupancy (ok'yoo-pən-si), *n.* (١) گه‌رتن؛ ده‌ستبه‌سه‌رداگه‌رتن؛
 داگیرکردن؛ گه‌رتنه ژێرده‌ست. (٢) (١) تێ چوون (خانوو)؛ چوونه‌ ناو به‌ کرێ
 یا به‌ کرێن (ب؛ ماوه‌ی تێدا‌بوون (خانوو، فه‌رمانگه‌)
 (ج) کرێ گه‌رتن؛ تێدا‌بوون. (٣) گه‌رتنه ژێرده‌ست و کردن به‌ هی خۆ (زه‌وی و
 خانووی مه‌ره‌: شتی بێن خاوه‌ن)
occupant (ok'yoo-pənt), *n.* (١) نیشه‌نی؛ تێدا دانیشه‌توو (کرێچی
 یا خاوه‌نی خانوو)
 (the ~ of a house, apartment, office, building, etc.)
 (٢) خاوه‌ن (له‌رێی ده‌ستبه‌سه‌رداگه‌رتنه‌وه).
 (٣) نه‌م که‌سه‌ی تێدا‌یه (په‌وه‌یابه، فه‌رمانه‌ری): (the ~ of this office).
occupation (ok'yoo-pā'shən), *n.* (١) داگیرکردن
 (an army of ~; the ~ of a foreign country)
 (٢) چوونه‌ ناو (خانوو)؛ تێ چوون
 (٣) ماوه‌ی تێدا ژیا‌ن یا به‌ کرێ گه‌رتن (خانوو، کێنگه‌).
 (٤) پیشه؛ کار؛ نیشه‌وکار.
occupational (ok'yoo-pā'shən-l), *n.* (پیشه‌ی)
 سه‌به‌ره‌ت به‌ پیشه‌ یا کار؛ به‌هۆی پیشه‌وه‌یه:
 (~ hazards; an ~ disease)
 (٢) داگیرکه‌ری؛ هی داگیرکه‌ری داگیرکه‌ری.
occupational disease, نه‌خۆشی نه‌ نیشه‌وه تووش بوو.
occupational therapy, چاره‌کردن به‌ کارکردن
 چاره‌کردنی پیشه‌ی؛ چاره‌کردنی نه‌خۆشی مێشک یا له‌ش له‌رێی خه‌ریک
 بوونی به‌خۆشه‌که به‌ نیشه‌وکارێکی خۆش و به‌سه‌رده‌وه بۆ نه‌هه‌می کاتی نه‌بێن بۆ
 به‌رکه‌ردنه‌وه له‌ نه‌خۆشی‌یه‌که‌ی.
occupier (ok'yoo-pi'ēr), *n.* داگیرکه‌ر؛ ده‌ستبه‌سه‌رداگه‌ر.
occupy (ok'yoo-pī'), *v.t.* (١) داگیرکردن؛ گه‌رتن؛ ده‌ستبه‌سه‌رداگه‌رتن؛
 (to ~ the enemy's territory)
 (٢) تێدا دانیشه‌تن؛ تێدا جینگه‌ربوون؛ تێدا ژیا‌ن:
 (to ~ a house, farm, etc.)
 (٣) گه‌رتنه‌ده‌ست (کاربه‌ده‌ستی، فه‌رمانه‌ری)؛ تێدا‌بوون (پیشه، کاربه‌ده‌ستی،
 کات): (He has ~ied this important position for two years.)
 (٤) (١) گه‌رتن (جێ، کورسی)؛ تێدا‌بوون (to ~ a seat)
 (ب) پێچوون؛ کات گه‌رتن: (Dinner ~ies two hours of hour time.)
 (٥) خه‌ریک کردن؛ مێشک بپه‌وه خه‌ریک کردن
 (٦) پێهه‌وه خه‌ریک بوون؛ خه‌ریک بوون:
 (Workmen were ~ied with building new roads.)
occur (ə-kūr'), *v.i.* (١) هه‌بوون؛ بوون؛ تێدا‌بوون.
 (Several mistakes ~ on the first page.)
 (٢) به‌به‌ره‌هاتن: (Did it ~ to you to close the windows?)
 (٣) بوودان (When did the accident ~ ?)

occurrence (ə-kūr'əns), *n.* (١) بوودان؛ به‌سه‌ره‌هاتن.
 (The ~ of this disease is rare.)
 (٢) بووداوا؛ بوودانه‌یه؛ به‌سه‌ره‌هات: (an everyday ~).
-occurrent (*adj.*).
ocean (ō'shən), *n.* (١) زه‌ریا؛ ده‌ریا‌لووش؛ ئوقیانوس؛ زه‌ی؛ ده‌ریا.
 (٢) ئیجگار زۆرا فه‌: (~s of time, money, trouble, etc.).
oceanic (ō'shi-an'ik), *adj.* (١) زه‌ریایی؛ له‌ زه‌ریادا ده‌زی؛
 به‌هه‌می زه‌ریایه. (٢) زۆر زۆر؛ ئیجگار گه‌ره.
oceanographer (ō'shən-og'rə-fēr), *n.* زه‌ریاناس؛
 زانی ئوقیانوس.
oceanography (ō'shən-og'rə-fi), *n.* زه‌ریاناسی؛
 زانستی ئوقیانوس.
-oceanographic (*adj.*).
Oceanus (ō-sē'ən-əs), *n.* خوه‌ی ئوقیانوس (ئه‌فسانه‌ی یونانی).
ocellus (ō-sel'əs), *n.* (١) چاوی جانه‌مه‌ری بێن به‌هه‌ری زۆر بچووک.
 (٢) خال یا په‌له‌ی بچووک (وهک هی سه‌ر بانی تاووس).
ocelot (ō'sə-lot', ok'ə-lət'), *n.* گیاندارێکی نه‌مه‌ریکی به‌ له‌ پلنگ
 به‌هه‌جیت؛ به‌هه‌ری نه‌مه‌ریکی.
ocher (ō'kēr), *n.* (١) گه‌لسوور (که‌ ناسنی خاوی تێدا‌یه).
 (٢) په‌نگی سووریاو یا قاره‌یی.
v.t. په‌نگ کردن به‌م په‌نگه‌.
ochlocracy (ok-lok'rə-si), *n.* فه‌رمانه‌ریایی پووته‌وپووته؛
 فه‌رمانه‌ریایی جه‌ما‌مه‌ری بۆره‌پیاوان.
ochlocrat (ok'lo-krat'), *n.* لایه‌نگه‌ری فه‌رمانه‌ریایی پووته‌وپووته.
-ochlocratic (*adj.*).
-ock (ək), (hillock) . باشگه‌رێکه‌ به‌مانای؛ بچکۆله؛ بچکه‌له.
o'clock (ə-klok', ō-klok'), به‌هه‌می کات؛ کات؛ سات:
 (three ~; eight ~)
ocotillo (ō'kə-tēl'yō), *n.* پوه‌هه‌کیکی دێگاری بیایانی گول ئاله.
oct-, octa-, octo- پێشگه‌رێکه‌ به‌مانای؛ هه‌شت.
octagon (ok'tə-gon', ok'tə-gən), *n.* هه‌شت کۆشه؛
 وێنه‌ی هه‌شتا.
octagonal (ok-tag'ə-n'l), *adj.* هه‌شت کۆشه‌یی؛ هه‌شتایی.
octahedral (ok'tə-hē'drəl), *adj.* هه‌شت پوه‌یی (ئه‌ندازه‌).
octahedron (ok'tə-hē'drən), *n.* هه‌شت پوو (ئه‌ندازه‌).
 وێنه‌ی ته‌نداری هه‌شت پوو.
octameter (ok-tam'ə-tēr), *n.* دێژێکی هه‌شت پوه‌ی هه‌شت پوه‌ی
 کێشدار.
adj. هه‌شت پوه‌یی کێشدار.
octane (ok'tān), *n.* ئۆکتان (په‌تۆل، کیمیای)
octane number (or rating), په‌له‌ی ئۆکتان له‌ به‌نزیندا.
octangular (ok-tan'gyoo-lēr), *adj.* هه‌شت کۆشه‌یی.
octave (ok'tāv), *n.* (١) (١) هه‌شته‌م پۆزی دوا‌ی جه‌ژن (خاچ په‌رستی).
 (ب) ماوه‌ی نێوان جه‌ژن و نه‌م هه‌شته‌م پۆزه، واته‌ هه‌موو هه‌شت پۆزه‌که
 (٢) هه‌شت دێژی یه‌که‌می هه‌شت پوه‌ی هه‌شت پوه‌ی چواره‌ دێژی که‌ په‌ی ده‌موتری:
 "sonnet". (٣) هه‌شت دانه؛ ده‌سته‌یه‌کی هه‌شت دانه‌یی؛ هه‌شت
 (٤) ناوازیکی مۆسیقی که‌ هه‌شت په‌له‌ له‌ زوور یا له‌ خوار ناوازیکی
 تاییبه‌تی‌یه‌وه‌یه؛ هه‌شته‌م ناواز.
adj. (١) هه‌شت؛ هه‌شتی. (٢) هی هه‌شته‌م ناواز (مۆسیقا).
octave (ok'tāv), *n.* (١) قه‌وره‌ی په‌رهبه‌ک کاغزه‌ی چاپکراوه که‌ هه‌شت
 یه‌کی په‌رهبه‌ی گه‌وره‌یه‌و پانی‌یه‌که‌ی له‌ نێوان پێنج هه‌تا شمش گه‌ری دایه‌و
 درۆژی‌یه‌که‌ بێشی له‌ هه‌شت هه‌تا نۆ گه‌ری و نێوه.
 (٢) په‌رتووکیه‌ که‌ په‌رهبه‌کانی به‌م پانی و درۆژی‌یه‌ بێن.
 له‌ په‌رهبه‌ی وهک نه‌م قه‌وره‌یه‌ پێکه‌اتوه.
adj. (١) هه‌ر هه‌شت سا‌ن جارێک پوه‌ده‌دات.
octennial (ok-ten'i-əl), *adj.*

(۲) هشت سال دهخایه‌ین.
octet, octette (ok-tet^o), n. (۱) دسته‌بندی هشت دانایی؛
 هشت دانه (۲)؛ (۱) پارچه‌یک موسیقا که بؤ هشت سازژده یا گۆزانی بیژ
 دانراوه. (ب) هم هشت سازژده یا گۆزانی بیژده (۲) هشت دیری یکمسی
 هؤنراوه‌یک چواره دیری که پئی دهورتری: "sonnet".
octillion (ok-til'yən), n. نؤکتیلیون. ژماره‌یک له نه‌میریکا و
 له‌منسادا بریدی‌یه له یکانو بیست و هورت سفر له لای راستی‌پوره، وه له
 نینگلته‌ره و له‌مانیادا بریدی‌یه له یکانو چلو هشت سفر له لای راستی‌پوره.
octo-, oct- (ok'tō, ok-tō^o, ok'ta), هشت.
October (ok-tō'bēr), n. گه‌لایزان: نؤکتوبر مانگی ده‌یمی
 سالنامه‌ی گریگۆزی
octogenarian (ok'ta-ji-nār'i-on), adj. هشتا ساله
 تممنی هشتا ساله
n. کسکی هشتا سال.
octonary (ok'ta-ner'i), adj. هشت: هشتی: هشت هشت
 له دسته‌ی هشت هشت پیکهاتوو.
n. (۱) دسته‌ی هشت دانه: دسته‌ی هشتی.
 (۲) هشت دیری یکمسی هؤنراوه‌یک چواره دیری که پئی دهورتری:
 "sonnet" دوشمی "octave" و "octet" بیینه.
octopod (ok'ta-pod), n. گیانداری هشت پهل: هشت پن.
octopus (ok'ta-pas), n. (۱) هشت پن: هشت پهل: نؤکتوپس؛
 گیانداریکی نرم و لینج و پهل هاویژی ناوی‌یه هشت پهل همه هر پهل
 ده‌یگی مژگی پیویه به‌هؤی هم مژگانوره خؤی به شتوه دنوو‌سینت.
 (۲) شتیکی وه هشت پهل به‌تایه‌تی ریکخراویکی پهل هاویژی به‌دسه‌لات
 که له‌ری لقمکانی‌پوره دست بکیشن به‌سره دوزگا و ریکخراوی تروا.
octoroon (ok'ta-rōon^o), n. کسبه که هشت یکی خویضی
 قولهرش مژ و حورت به‌شیشی سپی
octosyllable (ok'ta-sil'ə-b'l), n. (۱) دیریکی هؤنراوه‌ی هشت
 برگی. (۲) روتبه‌یک هشت برگی.
-octosyllabic (adj.)
 باجیکه له‌سره همدن له و شتومه‌کانه دانه‌نری که
octroi (ok'troi), n. ده‌هینرنه نرو همدن له شاره‌کانی نه‌روپاوه
octuple (ok'too-p'l, ok'tyoon-p'l), adj. (۱) هشت نموده
 (۲) هشت بهشی: هشت پارچه‌یی
n. شتیکی که هشت نومنده‌ی شتیکی تر بین.
v.t. له هشت دان (ژماره و پیوان)
ocular (ok'yoo-lēr), adj. (۱) تایه‌تی به چاو: بؤ چاو: به چاو
 وه چاو (exercise)
 (۲) هی بینایی: تایه‌تی به هیزی بینن: (an ~ exam).
 (۳) له‌برچاو: بینراو: دیار: (- proof).
oculist (ok'yoo-list), n. پزشکی چاو.
oculo-, ocul- (ok'yoo-lō, ok'yoo-lə), چاو.
odd (od), adj. (۱) تاکي شتیکی جوت که ناکه‌می تری وون بیت:
 (an ~ glove, shoe, or boot)
 (۲) تاک (ژماره). وه: (۲, ۴, ۶, ۸, ۱۰, ۱۲, ... هتد): (an ~ number).
 (۳) تاک (سرجه‌می ژماره): (an ~ month).
 (۴) زیاده: نه‌نده: زیاتر:
(fifty and some ~ dollars; thirty ~ years)
 (۵) ریکهوت: نه‌وی ریکهوت: هانگوت: نه‌وی دست بکوت: زیاده:
(He is doing ~ jobs.)
 (۶) تاکیک یا چند ژماره‌یکه داپراو له دسته‌یک:
(a few ~ volumes of an encyclopedia)
 (۷) سهیر: ناناسا
(How ~ ! ; an ~ person, situation, place, etc.)
odd man out, کسکی جواوان له تاقم یا کؤمه‌له‌کی

کسکی به تنها ماوه (له‌بر جیاوازی له‌وانه‌ی دهوریشتی).
odd-ball (od-bôl^o), n. [Colloq.], کسکی سهیر (له رموش و
 بیروباوه‌ریدا).
oddish (od'ish), adj. نه‌ختیک سهیر: نه‌ختیک ناناسا.
oddity (od'ə-ti), n. (۱) ناناسایی: سهیری: سهیرتی.
 (۲) تایه‌مخومی سهیر یا ناناسا: خو ورموشتیکی سهیر.
 (۳) کسکی سهیر: شتیکی سهیر.
oddmint (od'mənt), n. (۱) پاشماوه: پروبیت: سهیره مقست:
 ووردکه وپرته. (۲) نه‌په‌رانی په‌رتوویک که به ده‌قی په‌رتوویکه نازمیروی
 وهک په‌ری ناوینشانی په‌رتوویکه.
odds (odz), n.pl. (۱) ناهاوتایی: شتی ناهاوتا.
 (۲) پیژدی له‌وانه‌بوونی پودانیک یا نه‌چامه‌کی (گره‌ی):
(The ~ on the champion winning are three to one.)
 (۳) جیاوازی نیوان نوو تیپی مله‌ملیکرو له‌وانه‌بوونی بردنه‌وی لایه‌کیان
 (۴) شو خاله زیادانه‌ی ده‌ریخت به تیپی لاوز له مله‌ملیکدا له سهیره‌تاوه بؤ
 هاوتاکردنی له‌گنل تپیه به‌هیزی که
 ناگۆکن: شریانه: دانووله‌کیان به‌یکموره ناگۆکن: ناریکن.
 به مسۆگه‌ری: بین گومان.
 له‌وانه‌یه: زور له‌وانه‌یه.
at odds,
by all odds,
the odds are,
odds and ends, ووردکه وپرته: پروبیت: وورده بایه‌ت:
 سهیره مقست: شتی ماوه
ode (ōd), n. (۱) هله‌بستی گۆزانی: هؤنراوه‌یک که بؤ گۆزانی ده‌شیت.
 (۲) هله‌بستیکی چر هاستی به‌ریز که به‌سه‌ر کسیک یا شتیکی هله‌ده‌دریت
 پاشگریکه به‌مانای: پنگه: پیمان: پیژدی.
-ode (ōd),
-ode (ōd), پاشگریکه به‌مانای: وهک.
odious (ō'di-əs), adj. بۆگه‌ن: پيسا: ناشیرین.
odium (ō'di-am), n. (۱) بۆگه‌نی: پیسی: ناشیرینی.
 (۲) بقا: قین: کینه (۳) شه‌رمه‌زای: نابووچوون.
odograph (ō'də-graf', ō'də-gräf'), n. odometer (۱)
 (۲) هسگا و ژمیر: نامزیکه ژماره و درژی و خیرایی هسگای کسیک ده‌مژمیری
odometer (ō-dom'ə-tēr), n. دوری ژمیر: نامزیکه دوری شو
 پنگه‌یه ده‌پیژدی و ژمار ده‌کات که نوتومیلیک ده‌پیژدی به میل یا کیلومه‌تر
 پاشگریکه به‌مانای: ددان.
-odont (ə-dont'),
odont- (ō-dont'ō, ō-dont'ə), پشگریکه به‌مانای: ددان
odontology (ō'don-tol'ə-ji, od'on-tol'ə-ji), n. دانسانزی:
 پزشکی‌کایه‌تی دهان: زانستی ددان و نه‌خؤشی‌یکه‌کانی.
odor, odour (ō'dēr), n. (۱) بوژ (به‌تایه‌تی هی ناخؤش).
 (۲) [Archaic], گولاو: بوژی خؤش.
 (۳) تایه‌خؤشیکی زال
 (۴) ناویانگ: ناو: ریژ: (to be in bad ~).
odorant (ō'dēr-ənt), n. ماده‌ی بوژدار (که ده‌کرته شتیکی ترسانکی
 بین بوژنه‌وه بؤ ووریاکردنه‌وی خه‌ک).
odorless (ō'dēr-lis), adj. بین بوژ.
odorous (ō'dēr-əs), adj. بوژدار.
odour (ō'dēr), n. = odor.
Odyssey (od'ə-si), n. (۱) داستانی "نؤدیسسی" یونانی به‌مانایانگ
 که له سوورانه‌وه‌ی ده‌ساله‌ی "نؤدیسسیس" ده‌دوی.
 (۲) [O-], گه‌شتیکی دوردریژا چند گه‌شتیکی دواپی نه‌هاوتا:
 سوورانه‌وه‌یکه زور
Oedipal, oedipal (ed'ə-pal, ēd'ə-pal), adj. نؤدیبی:
 تایه‌تی به نه‌خؤشی "نؤدیب" (ده‌رووناسی) (دوشمی دواپی بیینه).
Oedipus complex, نه‌خؤشی "نؤدیب": بریدی‌یه له هه‌زکردنی کوپ و
 له دایگی و بقا لای بوونی له باوکی وه هه‌روه‌ما هه‌زکردنی کچ له باوکی و بقا لای
 بوونی له دایگی (ده‌رووناسی)
oenology (ē-nol'ə-ji), n. شه‌راب ناسی: هی ناسی

o'er, [Poetic], = over.
oesophagus (i-sol'ə-gas), n. = esophagus.
oeuvre (ø'vr'), n. [Fr.], *نرمه‌مینیکی هونەری (پەرتووێ، تابلۆ، شاننامە... هتد)*. (X) سەرجهمی نەرمەسی هونەر، نووسەر، یا هونەرمەندیێک.
of (uv, ov), prep. *ئەگەر، لە، بۆ، بێ، لەگەڵ، بێ*

(~ a good family; men ~ Kurdistan)
 (He died ~ starvation) *ئەگەر (بۆ) گەورە گەورە*
 (a mile east ~ the river) *لە (بۆ) دەریا*
 (the plays ~ Shakespeare) *بۆ (بۆ) شەیکسپیر*
 (cured ~ his disease; robbed ~ his money) *بۆ (بۆ) نەشتەرەوانی / بۆ (بۆ) هەڵبەژێ*
 (one ~ his brothers) *بۆ (بۆ) برادرەکان*
 (made ~ plastic) *بۆ (بۆ) پلاستیک*
 (the leaves ~ the book) *بۆ (بۆ) کتێب*

(a man ~ property) *بۆ (بۆ) خاوەن بوون*
 (the State ~ California) *بۆ (بۆ) وڵات*
 (a man ~ words; a reader ~ books) *بۆ (بۆ) وێژ / بۆ (بۆ) کتێب*
 (Don't think harshly ~ me.) *بۆ (بۆ) نەتوانم نەتوانم*
 (a week ~ festivities) *بۆ (بۆ) تەنەکان*
 (late) *بۆ (بۆ) دەر*

(It is ten ~ eight.) *بۆ (بۆ) نەشتەرەوانی (کات ژماردن)*
off (ɒf), adv. *ئەگەر، لێرە، لێرە، لێرە*
 (He moved ~ toward the door.) *بۆ (بۆ) دەرگە*
 (He took ~ his coat.) *بۆ (بۆ) کەپوێ*
 (She tore a sheet ~.) *بۆ (بۆ) بۆش*
 (The ocean is fifty yards ~.) *بۆ (بۆ) دەریا*
 (My vacation is only one week ~.) *بۆ (بۆ) دەستێرگە*
 (He turned the motor ~.) *بۆ (بۆ) گەڕێ*
 (Drink it ~.; Kill them ~.) *بۆ (بۆ) ئێستێ / بۆ (بۆ) قەتڵێ*
 (The number of customers dropped ~.) *بۆ (بۆ) گەڕێ*
 (Let's take the day ~.) *بۆ (بۆ) ئەڕێ*

ئەگەر، لە، بۆ، بێ، لەگەڵ، بێ
 (The car is ~ the road.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (She lives ~ her savings.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (an alley ~ the main street) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (~ duty) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (badly ~ one's game) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (He's ~ liquor for life.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (His hat is ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

ئەگەر، لە، بۆ، بێ، لەگەڵ، بێ
 (The motor is ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (The children are off to school.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (Profits are ~ this year.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (She is ~ today.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (They are well ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (You are ~ in your calculations.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (an ~ chance) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (Business is quite slow during the ~ season.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (He is a little ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (The ~ horse is lame.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (دەریا، کەشتیوانی)

adj.
 (The motor is ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (The children are off to school.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (Profits are ~ this year.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (She is ~ today.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (They are well ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (You are ~ in your calculations.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (an ~ chance) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (Business is quite slow during the ~ season.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (He is a little ~.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (The ~ horse is lame.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (دەریا، کەشتیوانی)

interj.
badly off, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
get off, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
off and on, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
off the mark, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
off with, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
off with you! *بۆ (بۆ) ئەگەر*

take off, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (Colloq.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (They took off to New York an hour ago.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (The plane didn't take off.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

well off, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
offal (ɒf'ɔ:l, ɒf'ɔ:l), n. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
offbeat (ɒf'bi:t), adj. [Colloq.], *بۆ (بۆ) ئەگەر*
off-cast (ɒf'kɑ:st, ɒf'kɑ:st), adj. & n. *بۆ (بۆ) ئەگەر*

off-chance (ɒf'ʃɑ:ns, ɒf'ʃɑ:ns), n. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
off-color (ɒf'kʊl'ɜ:(r)), adj. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (an ~ joke) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 [Chiefly British] *بۆ (بۆ) ئەگەر*

offence (ɔ-fens'), n. = offense.
offend (ɔ-fend'), v.i. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (His rude remarks ~ed many people.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (Loud music ~s my ears.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 [Obs.] *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (ب) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

offense, offence (ɔ-fens'), n. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (ب) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (c) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (d) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (e) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (f) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (g) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (h) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (i) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

take offense, *بۆ (بۆ) ئەگەر*
offenseless (ɔ-fens'lis), adj. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
offensive (ɔ-fen'siv), adj. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (~ weapons) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (an ~ smell) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (an ~ act; ~ language) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

offer (ɒf'ɜ:(r), ɒf'ɜ:(r)), v.i. *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (He will ~ prayers.; They are ~ing up sacrifices.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (I ~ed my services.; Have you ~ed a reward?; They ~ed us food.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (She ~ed her suggestions.) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (to ~ resistance to the enemy) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (to ~) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

v.i.
 (1) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (2) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
n.
 (1) *بۆ (بۆ) ئەگەر*
 (2) *بۆ (بۆ) ئەگەر*

(a job ~ ; She has had several marriage ~s.)

- (۳) پیشنیاژ (دادگهاری)
- (۴) همول تتهقا.
- offer one's hand, (۱) دهست دریزکردن بؤ تتهوقکردن.
- (۲) داواکردن؛ خودپیشی کردن
- offering (ôf'êr-îng, ôf'êr-îng), n. (the ~ of bribes) (۱) پیدار (the ~ of bribes)
- (۲) ششنگی پیشکش کراو یا دراو (قوریانی، خلات، پیتاک، دؤعا)
- offertory (ôf'êr-tôr'i, ôf'êr-tô'ri), n. (۱) نوپزنگی تاییهتیبه
- له کلنسی نیگلزیدا (۲) پیتاکی کؤکراوه له کلنسیه دا.
- offhand (ôf'hând'), adv. (۱) معنی بیرکردنوهو خو تامادهکردن
- (I couldn't give you the figures ~)
- adj. (۱) سمرسیبی لاسه رایی بی نامادهکردن: (~ remarks)
- (۲) ناشرین (رهفتار)؛ بی نزاکت؛ نابجهن: (He acted in an ~ way.)
- offhanded (ôf'hând'), adj. = offhand.
- office (ôf'is, ôf'is), n. (۱) همول همولدان؛ تتهقا:
- (This was done through his good ~s.)

- (۲) نعت نرکی سرشان؛ کار.
- (۳) پله ویاپه؛ پایه (the ~ of president)
- (۴) ددرگا؛ مریزه براهیتی: (the Post Office)
- (ب) [British]؛ شالیارگه؛ وه زارت: (the foreign ~)
- (۵) فرمانگه.
- (ب) هه موو فرمانبهرانی فرمانگه یه؛ کاربه دهستانی فرمانگه یه.
- (۶) ژوری کارکردنی بعه دهسته کانی مالیکی گوره (چیشخانه، ژوری حل شتن، تویله).
- (۷) داهنگی نایی کلنسه؛ نوپزی به کومه

office boy, بعه دهستی فرمانگه؛ بعه دهست؛ کارگوزار؛ فراهش.

office-holder (ôf'is-hôl'dêr, ôf'is-hôl'dêr), n. کاربه دهست؛ فرمانبهر

office hours, (۱) کاتی دوهام فرمانگه یا فرمانبهر؛ کاتی نیش.

(۲) کاتی دانیشتنی ماموستا له ژوره که (بؤ ناموزگاری قوتایی).

officer (ôf'ô-sêr, ôf'ô-sêr), n. (۱) کاربه دهست؛ مری؛ کؤمیانیا.

یا نه. درگای کؤمه لایهتی... هتدا؛ فرمانبهر. (۲) نهمس.

(۲) نهمسری پؤلیس؛ پؤلیس: (a police ~)

(۱) کشتیوانی کشتی یهکی بازگانی

(۲) نپهتی به پله ویاپه نرکی

کاربه دهستی (an ~ uniform)

(۲) رسم؛ میرکاری؛ میریگری

(an ~ statement, reply, invitation, etc.)

(۳) دهسنت بو پله ویاپه کاربه دهستی.

(۴) په سندرکراوه بؤ به کارهینان (دهرمانساز).

n. کاربه دهست؛ فرمانبهر: (government ~s)

officialdom (ôf'ish'ôl-dəm), n. (۱) جیشی کاربه دهستان؛

سمرجهمی فرمانبهران. (۲) officialism

(۳) پله ویاپه دهسه لاتو کاری فرمانبهران

officialism (ôf'ish'ôl-iz'm), n. (۱) روتیر په رستی فرمانبهران؛

له زاده نهمس بیهیرهوی گردنی پؤتین له لایمن فرمانبهرانهوه

(۲) جیشی فرمانبهران؛ هه موو کاربه دهستان

officially (ôf'ish'ôl-i), adv. به رسم؛ به شیوه یهکی میرکاری

officialant (ôf'ish'ôl-ant), n. پیش نوپز؛ کلنسه

officialary (ôf'ish'ôl-er'i), n. دهسته یهک فرمانبهران.

adj. به هوی پله ویاپه که یهوهیه

officiate (ôf'ish'ôl-āt'), v.t. (۱) نرکی پله ویاپه به جیهینان؛

(to ~ as a chairman, master of ceremonies, etc.)

(۲) نرکی قهسه به جیهینان (پیش نوپزی، ماره برین... هتدا):

(to ~ at a marriage)

-officiation (n.); officiator (n.).

officious (ôf'ish'əs), adj. [Obs.] (۱) چاکه که ناماده یارمته؛

چاوبه ره موپزنگه. (۲) خؤتیبه مقوریتنه؛ دهست خه ره ناو کاروباری خه که مو

ناره سمی: (an ~ statement)

offing (ôf'îng), n. (۱) ناسوی دهریا؛ نوورترین بهشی دهریا که له که ناری

دهریاوه دیارینت. (۲) شویننگی نختیکه دوور له که ناره دهریاوه

دواپوزی نزلک.

in the offing, (۱) به ناستم دیاره له که ناری دهریاوه؛ له ناسوی دهریاوه.

(۲) دوور به لام به چاو دهیشی.

(۳) له دواپوزی نزلک؛ نزلک؛ به دهسته مویه (رودان، کار، پرزوه... هتدا)

(a quarrel in the offing)

offish (ôf'ish), adj. [Colloq.] گؤشه گری؛ دوور په ریز؛ ته ریکه.

offprint (ôf'print'), n. ووتاریکی سه ره نه توئ له چاپدراو که له وه ویش

بلاو کرایتتهوه

v.t. نه چاپ دانوهی ووتاریک یا به ششنگی پاش بلاو کوردنوهی له گؤفاریکی

گه ره ده.

offscouring (ôf'skour'îng), n. usually plural, (۱) پیسایی

که له دفریک یا شتیک کرایتتهوه به شتن.

(۲) کمینگی دهریه دهر؛ ناوهکی؛ تهره.

offset (ôf'set'), n. (۱) لوق؛ تهر؛ (۲) پارسهنگ؛ هاوسه تنگه.

(۳) تاو؛ رهفه.

(۱) تهرنیکه که رهگ داده کوئتی و ده بیته پوه مینگی تازه.

(۲) پچی بوری یا شیش (بؤ گردنی به شویننگه).

(۳) هینگی نه له که تریکی جیا بوه وه له هینگی سه ره کی.

(۴) جؤرنیکه له چاپکردن (ب) له که ی مهره کی لاپه ره یه کی تازه چاپکراو

که لاپه ره که ی ته نیشی پیس دکات.

v.t. (۱) پارسهنگ گرتتهوه؛ هاوسهنگ کردن؛ هاوتاکردن؛ سرینه وه؛

پاک له پاک کردن: (His gains will ~ his losses.)

(۲) چاپکردن به شیوه یهکی تاییهتی.

(ب) له که مدارکردنی لاپه ره یه که به مهره کی لاپه ره که ی ته نیشی چاپمه نی

v.t. (۱) تهرن فریدان؛ رهگ داکوتانو بون به پوه مینگی تازه (تهر).

(۲) له که دهر بونی لاپه ره یه که به مهره کی لاپه ره که ی ته نیشی.

offset printing, چاپی "نفسیت"؛ برقیه به له ره هینانی قالبی

تیه کان له سه لاستیکی مهره که باری و گوستنوهی بؤ سه کاهن.

offshoot (ôf'shōt'), n. تهرن؛ لوق؛ چوون؛ وهچ؛ نه نجام.

(an ~ of a plant, family, party, mountain range, etc.)

offshore (ôf'shōr', ôf'shōr'), adj. (۱) له که ناری دهریاوه

هملکردو یا هاتو: (an ~ wind)

(۲) دوور له که ناره دهریاوه (~ drilling for oil)

adv. دوور له که ناره دهریاوه: (The storm moved ~)

offside (ôf'sid'), adj. له به ردمی تویه که دایه له به ره وهی قهغه یه

یاری بین بکات (یاری فوتبؤلی نه ره یکی)

offspring (ôf'sprîng'), n. (۱) نهوه؛ وهچه؛ مندان؛ وهچا؛ بیچو؛

به چکه؛ جگه گؤشه؛ فرزند: (She has three ~s.)

(۲) نه نجام؛ به ره ه؛ بهر

off-stage (ôf'stāj'), n. پشته موی شانز

(۱) له پشته موی شانزوه (~ whisper)

(۲) دوور له شانزوه؛ دوور له بینایی سه میرکانه وه.

adv. (۱) به ره موی پشته موی شانز (~ He went ~)

(۲) دوور له شانز و بینایی ته ماشاکرانه وه.

off-white (ôf'hwīt'), adj. & n. پهنگی سپی وه خوری؛

پهنگی خوری؛ پهنگی سپی که ژور سپی نه بیته.

oft (ôft), adv. [Rare or Poetic] = often.

often (ôf'tn), adv. ژور جار؛ گه لیک جار؛ فره جار؛ جارها.

oftentimes (ôf'tn-tîmz', ôf'tn-tîmz'), adv. = often.

ofttimes

ofttimes (ɔf'tɪmz, ɔf'tɪmz'), adv. [Arch. or Poetic].

often.

ogive (ɔ-ji-v, ɔ-ji-v'), n. (۱) پەداپسە ن لابلاى جۈزىگە لە قاسە. (۲) تاغى بويىغا تىز

ogle (ɔ'g'l), v.i. & v.t. جاومازى كرىن، جارماشقالى كرىن، بە ھەزەۋە سەپىر كرىن

n. چاۋبازى جارباشقالى سەپىر كرىنكى بە ھەزەۋە

ogre (ɔ'gɛr), n. (۱) دەغدى بيارحور (فۇنكلۇر) دەغدا (۲) كەسكىنكى دېندەى دېرەقى ناشرىن

-ogreish; ogrish (adj.).

ogress (ɔ'grɪs), n. دەغداى مېنىسە. ووشەى پېشور بېنىسە.

oh (ɔ), interj. & n. ئاھا، ئۆھ، ھا، دىنگىگە سەرسامى، ترس، تووربەسى. ئازار، با نىزارى يى دەردە بېرىن

oil (oil), n. (۱) پۇزۇ چەۋرى

(۲) ئەوت، تەنرۇن رۇنى چەۋرىگىن پاك كرىنەرە.

(۳) بۇيەى رۇن نىكار كىشى (۴) تابلۇ بۇيەى پۇن (۵) [Colloq.] مەرىسى، پىوانەت، كىكەلەقن

v.t. (۱) پۇن نىزارا بە پۇن چەۋرىگىن (مەكىنە) ۲، بەرتىل پىدان

v.i. بىون بە پور سە توۋاندەۋە

adj. پۇن پۇنى، ھى پۇن، ھى ئەوت با پەترۇن

pour oil on troubled waters, شەپ كۆرۈندۈدە، ئاۋىزى كرىن

pour [throw] oil on the flames, شەپ كىرە كرىن، مەزۇن كرىن

strike oil. (۱) بىرە ئەوت ئۆزبەنەرە

(۲) لەپىر دەپە مەشەۋىن، لەپىر شىتىكى بەسرخ ئۆزبەنەرە

oil-cloth (oil'klɔth), n. مەشەماى سەن مېزورەفە

oil color, بۇيەى پۇنى نىكار كىشى،

oiler (oil'er), n. مەكىنە خەۋرىگىن

(۲) دەغرى رۇنى مەكىنە چەۋرىگىن (۳) كەشتى ئەوت

(۴) كەشتى ئەوت مەكارەنەس (۵) بىرى ئەوت

(۶) [Colloq.] چاكەتى مەشەما

oil field, ئەوتخانىە نەرتقا، چالە ئەوت

oil of vitriol, پۇنى راج، ترشى كۆگرەيدە، ترشى كېرىتىك

oil paint, بۇيەى پۇن

oil painting, (۱) تابلۇ بۇيەى پۇن، (۲) نىكار كىشىن بە بۇيەى پۇن

oilskin (oil'skin'), n. مەشەما (۲) چىل بىرەگى مەشەما

oil well, بىرە ئەوت

oily (oil'i), adj. (۱) لە رۇن دەچن، لە ئەوت دەچن، (۲) چەۋر

(۳) خىز، ئورس، (۴) زامان ئورس

ointment (oint'ment), n. مەلەم، شەپەكە بۇ چەۋرىگىنەرە

ھەنۇۋى نەش

O.K., OK (ɔ'kɑ'), adj., adv., interj. باشقا چاكە، ئىز

بەلنى باشقا، نەچن

n. بەسەندىكارى پەسەندىگىن (. . . (We would like to have your ~)

v.t. پەسەندىگىن (. . . (to ~ a plan)

oka, oke (ɔ'kɑ), n. ھۆكە كىنەسە

okapi (ɔ-kɑ'pi), n. كىاندازىكى سەرىقاۋىيە لە توخىمى زەرافە، بەلاۋ

ملى كورنە

okay (ɔ'kɑ'), adj., adv., interj., n. & v.t. [Colloq.] O.K.

Okie (ɔ'ki), n. ۋەزىزىكى كۆچكەر لە "ئۇكلاھوما" ۋە بۇ ئاۋچەكاشى

ترى ئەمەرىك (لەبىۋى سىۋىكىيەۋە)

okra (ɔ'krɑ), n. باغىن

old (ɔld), adj. (۱) پىر، ئەسلىدا چور

(۲) تەمەنى ئەرەندەپە: (. . . (She is seven years ~)

(۳) كۆن، كۆنە: (an ~ pair of shoes)

old-world

(۴) پەرىپوت، كۆنۋ دىۋا

(۵) پېشور، ھى پېشور يا پەردور

(۶) شارەزا: (He is an ~ hand at that work.)

(۷) دېرىن، كۆن: (an ~ civilization, culture, etc.)

(۸) كۆن: (an ~ tradition)

(۹) كۆن، كۆنەكە (ھى دوو شت يا زىاتىن): (The O- Testament)

(۱۰) [Colloq.] خۇشەۋىست: (good ~ Jack)

(۱۱) [Colloq.] خۇش، پىر لە كەيف: (a high ~ time)

(۱۲) دېرىن، كۆن، زەمانى كۆن: (~ days of)

(۱۳) خەلكى پىرا پىران

(۱۴) كەسكىنە لە ئەمەنىكى تايىمەتدا: (a three-years ~)

the old. خەلكى پىر، پىران

old age. پىرى

old country. نىشتەمانى كۆنى كۆچەر

olden (ɔld'ɔdn), adj. [Poetic]. دېرىن، كۆن، نۇر كۆن

(in the ~ times; in ~ days)

Old English, زەمانى شىنگلىزى كۆن (كە ئەنگلىز-ساكسونىيەكان

بەكارىان ھىتارە لە نىنگلەرە لە سەئەى پىتچەمەرە تا دىۋانەمەم)

old-fashioned (ɔld'fash'ɔnd), adj. (۱) كۆنەباۋ، كۆن

(an ~ dress)

(۲) كۆن بەرست، كۆنەبەرست، لەسەر پىۋ شىۋىنى كۆن پۇشور

(an ~ girl, man, etc.)

old fogey, old fogey, كەسكىنكى زۇر كۆنەبەرست، زەفەتار

-old-fogeyish; old-fogeyish (adj.).

Old Glory, ئاۋى ئەمەرىكا، پەيداخى ئەمەرىكا

old hand, كەسكىنكى زۇر شارەزا يا قال

old hat, [Slang]. (۱) كۆن، كۆنباۋ، كۆنەبەرست

(۲) پەرىپوت، كۆنۋ بىن مانا

oldish (ɔld'ɪsh), adj. نەھتەكە كۆن

old lady, [Slang]. (۱) دايك، (۲) ھارسەر، زۇن

old-line (ɔld'lm'), adj. (۱) كۆن، لە دەمىگەرە ھەپە

(۲) كۆن بەرست، كۆنەبەرست

old maid, (۱) گەرە كىچ، قەيرە كىچ، بىرە كىچ

(۲) كەسكىنكى بە قىزۇبىزۇ توۋرەۋتۇرۇ

(۳) يارىيەكى كاغەزە

-old-madish (adj.).

old man, [Slang]. (۱) باۋك، (۲) مېرد

(۳) سەرگەرە، سەرۇك، كاربەدەست (ئەسەر، كەشتىۋان، . . . ھىتار)

old master, (۱) پەيكە لە نىكار كىشى بەناۋانگەكاشى ئەۋرۇپاى پىش

سەئەى ھەزەدەم، مامۇستاي گەرە، (۲) تابلۇ ھەرىدەكەك لەم نىكار كىشىنە

old school, دەستەى كۆنەبەرستان، قوتابىزانەى كۆن (مەجان)

ئەۋانەى بە شىۋەى كۆن بىرەدەكەنەرە

old squaw, چۆرە مەۋىيەكى دەرياپە

oldster - ɔld'stɛr), n. [Colloq.] كەسكىنكى پىر، بەسەندە چور

Old Testament, بەشى يەكەسى نىنجىل، نىنجىلى كۆن

old-time (ɔld'tim'), adj. كۆن، ھى كۆن، ۋەك ھى كۆن

old-timer (ɔld'tim'ɛr), n. [Colloq.] (۱) كەسكىنە كە دەمىكە بىن

لە شارىكدا بىرى يا لە شىۋىنىكىدا نىش بىكات يا لە رىكخروۋىكىدا ئەندام بىن

(۲) كەسكىنكى شارەزا يا قال (۳) كەسكىنكى كۆنەبەرست

(۴) كۆنە شىتىكى كۆن يا كۆنەباۋ

old wives' tale, (۱) چىۋىكى پىرۇبىرۇن

(۲) ئەلسەنە، باۋمى پىرۇپوچ، شىتىكە كە جىنى بىرۋا نىيە

old-womanish (ɔld'wɔm'ɔn-ish), adj. پىرۇۋىنى

بە قىزۇبىزۇ ترسۇك

old-world (ɔld'wɔrld'), adj. (۱) (۱) ھى دېرىن، ھى سالانى زور

(ب) كۆنمەرىست: كۈنەپاۋ: ئەنتىكە
 (c-w-] ھى جىھازى كۆن اۋرۇشەى داھاتۇر بېيىنە)
Old World, جىھازى كۆن كە سۈرۈپاۋ ئاسىيا ۋە قارىقچى بېيىرە پىتاتەى
 بەتايىبەتى سۈرۈپاۋ پىتاتەى
oleaginous (ō'li-aj'i-nəs), *adj.* (۱) چەورە پۇندار
 لە پۇن دەچى (۲) خۇ: لۇوس: دەم لۇوس
oleander (ō'li-an'dēr), *n.* زانە
oleaster (ō'li-as'tēr), *n.* زەپىتۇنى كىۋى
oleic (ō-lē'ik, ō'li-ik), *adj.* پۇنى: لە زۇر دەرھاتۇر
oleic acid, تۇشى ئولىك لە پۇن چەورەدا ھەپە
oleomargarine (ō'li-ō-mär'jə-rin), *n.* = margarine.
olfaction (ol-fak'shan), *n.* (۱) ھەستى مۇن كىردن: (۲) مۇن كىردن
olfactory (ol-fak'tēr-i), *adj.* ھى ھەستى مۇن كىردن
n. (۱) ئەندامى مۇن كىردن: (۲) ھەستى مۇن كىردن
olfactory nerve, ھەستەدەماری مۇن كىردن
oligarch (ol'i-gärk'), *n.* ئۆلىگارخ ھەرمائەروپاى رولاتىك كە چەند
 كەستىكى كەم يا خىزانىك بەرپۇمەى بەرىت
oligarchy (ol'i-gär ki), *adj.* ئۆلىگاركى (۱) پۇننىكە كە تەنھا چەند
 كەستىك بېيەن بەرپۇمەى (۲) رولاتىكە كە پۇننىكى دەھای ھەپىت.
 (۳) ئەر دەستە كەسەى ئەم پۇننە بەرپۇمەى.
-oligarchic; oligarchical (*adj.*),
oligo-, olig- (ol'i-gō), پۇننىكىكە ھەماناى: كەم: چەند: بچوۋكە:
 كەمى: ئانەروى
oligopoly (ol'i-gop'ə-li), *n.* قۇرۇخ كىردى بازار نەلەپەن چەند
 كەستىك يا كۇمپانىيەكەمە
olio (ō'li-ō), *n.* (۱) شەلى گۇشتۇر سەورە
 (۲) شتى خۇراۋچۇرا شتى ھەرمەمە يا تىكەلەۋ.
olivaceous (ol'i-vā'shəs), *adj.* رەنگ زەپىتۇنى
olivary (ol'ə-ver'i), *adj.* شىۋە زەپىتۇنى
olive (ol'iv), *n.* (۱) دار زەپىتۇن (۲) زەپىتۇن (۳) دارى دار زەپىتۇن
 (۴) چەل زەپىتۇن: گولەندى زەپىتۇن: گەردانەى زەپىتۇن
 (۵) سەورى زەپىتۇنى: زەپىتۇنى
adj. (۱) زەپىتۇنى: ھى زەپىتۇن (۲) رەنگ زەپىتۇنى: زەپىتۇن رەنگ: زەپىتۇنى.
olive branch, (۱) چەل زەپىتۇن: نىشانەى ئاشتى.
 (۲) پۇننىكىكە ئاشتى: پۇننىكىكە شەكەرى ئاشتى: پۇننىكارى ئاشتى.
olive drab, (۱) سەورى تۇخ: سەورى بۇركار
 (۲) قوماشى خۇرى ئەم رەنگە اجلى سەربازى لى دروست دەكرىت.
 (۳) (L.) جىلۋەركى ئەم رەنگە.
olive green, سەورى رەپىتۇنى
olive oil, پۇن زەپىتۇن
Olympiad (ō-lim'pi-ad', ə-lim'pi-ad'), *n.* (۱) ماۋەى چىار
 سانى نىۋاز بارىپە ئۆلەمىپىيەكانى يۇنانى كۆن (۲) يارى ئۆلەمىپى ئۆي
Olympian (ō-lim'pi-ən, ə-lim'pi-ən), *n.* (۱) يەككە لەر دوانزە
 خۇايەى كە گۇايە لە قەدپالى شاخى " ئۆلىمىپىس " لە يۇنان زىاون (ئەفسانەى
 يۇنانى) (۲) نىقتەنەى يەككى دەشتى " ئۆلىمىپىس " ى يۇنانى (كە يارى ئۆلەمىپى
 لىۋە دەستېنكارا) (۳) ۋەزىشكارىكى يارى ئۆلەمىپى
adj. (۱) ھى دەشتى " ئۆلىمىپىس " يا شاخى " ئۆلىمىپىس " .
 (۲) مەزىن: خۇداسى: بەزى: گەورە (۳) ھى يارى ئۆلەمىپى كۇنى يۇنان.
Olympic (ō-lim'pik, ə-lim'pik), *adj.* = Olympian.
n. (۱) يارى يەككى ئۆلەمىپى.
 (۲) (the - /pl) يارى ئۆلەمىپى
Olympic games, (۱) يارى ئۆلەمىپى كۇنى يۇنان
 (۲) يارى ئۆلەمىپى
-oma (ō'mə), باشكەرىكە بەماناى: سىندان (شېرىپەنچە): بىرىن
omasum (ō-mā'səm), *n.* كەدەى سىنەمى گىئاندارى كاۋىزكە.

(۱) دوامەن تىپى
 ئەلفونىزى يۇنانى (كە بېستۇچۇر تىپە): (۲) دوا: كۇتايى: دوامەن: دواىى
omelet, omelette (om'li:t, om'ə-let), *n.* خۇراۋەمەنى يەكە
 بىرىتەى لە ھىكەى شەقارو پەنپىر سەورەى ۋەك قارىچى بېيىرە پىتاتەى
 سۈرۈپاۋ پىتاتەى
omen (ō'mən), *n.* نىشانەى دواپۇز ۋەى بەت يا نەھت:
 نۇقلانە (باش يا خراب): [It is a bad (or good) .]
 نۇقلانەلەيدان: پۇننىكى كىردن: ۋاگە ياندن: نىشانەى نەورەپۇن.
v.t.
ominous (om'ə-nəs), *adj.* بەسۇم: نىشانەى پۇدۇننىكى خراب:
 ترسناك: (an ~ sign)
-ominously (*adv.*),
omissible (ō-mis'ə-b'l), *adj.* مۇى ھەپە لاپىرى يا بىۋىرۇرى
omission (ō-mish'ən), *n.* (۱) لاپىردن: بۇۋاردن
 (۲) شتىكى لاپراۋ يا بۇۋىراۋ
 (۳) شتىكى پەپۇنراۋ: نەكراۋ: يا خۇراۋە پىشت كۇى
 (۴) لاپىردن: بۇۋاردن
omit (ō-mit'), *v.t.*
 (to ~ a sentence, paragraph, etc.)
 (۲) خۇستەنە پىشت كۇى: ھەرمۇش كىردن: نەكردن: (She ~ted to bathe.)
 پۇننىكىكە بەماناى: ھەمۇم: لە ھەمۇم شۇۋىن:
omni- (om'ni, om'nə),
(omniscient)
omnibus (om'ni-bus', om'nə-bas), *n.* (۱) پاسى دوو نۇمۇم:
 پاسى ئاۋشارا: پاس. (۲) پەرتۇكىكە گەلىك لە بەرمەمە جۇراۋچۇرەكانى
 نۇوسىرىكى تىدا كۇكراۋەتەرە يا بەرمەمەى ھاۋچەشنى چەند نۇوسىرىك
 كشتى: گشتەرەۋ: فرە مەبەستە: گەلىك شتى تىداپەى يا پىن دەكرى:
adj. (an ~ law, tool, volume, etc.)
omnifarious (om'ni-fār'i-as), *adj.* جۇراۋچۇرا: ھەمە چەشنا:
 فرە جۇر.
omnific (om-nif'ik), *adj.* ھەمۇم شت دروستكە (خودا): كىرگا.
omnipotence (om-nip'ə-təns), *n.* (۱) تۇۋانى بىن سەورۇ:
 تۇۋانى تەۋا: دەسلەتى بىن ئەندازە: (۲) [O-]. خودا.
omnipotent (om-nip'ə-tənt), *adj.* تۇۋاندارى بىن ئەندازە:
 زۇر بەدەسلەتا: تۇۋانى بىسەر ھەمۇم شتىكىكە: دەشتىكە: (God is ~)
 خودا: يەزدان.
the Omnipotent,
omnipresence (om'ni-prez'ns), *n.* لە ھەمۇم شتۇننىكە پۇرۇن لە
 ھەمان كاتدا.
omnipresent (om'ni-prez'nt), *adj.* لە ھەمۇم شتۇننىكەپە
 لە ھەمان كاتدا.
omniscience (om-nish'əns), *n.* (۱) ھەمۇم شت زانەن:
 ئاگا لە ھەمۇم شت بۇون: بە ھەمۇم شت زانەن: زانەننى تەراۋ.
 (۲) [O-]. خودا: يەزدان.
omniscient (om-nish'ənt), *adj.* ھەمۇم شت زان: بىزان:
 بە ھەمۇم شت زان: ئاگادارى تەراۋى ھەمۇم شت.
the Omniscient, خودا: يەزدان.
omnium-gatherum (om'ni-əm-gath'ər-əm), *n.* [L.],
 كۇمەننىكى جۇراۋچۇرا: چىشتى مەمۇر
omnivore (om-niv'ēr), *n.* گىئاندارى ھەمۇم شت خۇر: گۇشتىشۋ
 سەورەپىشۋ: مۇۋەپىش.
omnivorous (om-niv'ēr-as), *adj.* (۱) ھەمۇم شت خۇر:
 گۇشتىشۋ دەخۇۋات: سەورەپىشۋ دەخۇۋات: (Man is ~) .
 (۲) ھەمۇم شتىك دەخۇۋاتتەرە بەمىن جىۋاۋزى: تىرنەخۇر (مەجان):
 بە پەلە ھەمۇم شتىك ھەلدەلۇۋشنى (مەجان): (an ~ reader) .
on (on, ōn), *prep.* - (The cup is ~ the table.)
 (۱) لەسەر: نەپان:
 (۲) لە ئۆيك: پەتەنىشت: لەلاپەرە:
 (a cottage ~ the lake; seated ~ my right)
 (۲) لە (كات): لەكاتى:

onager

(~ entering the room; ~ the first of the month)
 (6) نه بېړۍ: پش به (~ his authority; ~ purpose)
 (7) خړېك له (~ a trip)
 (8) له ماريكي تايبتهيدا له: (~ parole)
 (9) له نسحامي شتيكدا له: (~) (He made a profit ~ the sale.)
 (10) له (to live ~ bread and water)
 (11) له نامه: دمرپاره ي (He wrote an essay ~ war.)
 (12) له (a drink ~ me; a beer ~ the house)
 (13) له (Put your shoes ~) (adv. ~) له (به پيكرډن، له سر كړډن، له سر كړډن):
 (14) بو پيشهوه (~) (Move ~)
 (15) مردهو م بوون: له سر پوښتنه: (~) (She sang ~)
 (16) داگرساندن هه لگړډن: كړندوه، راډيو، تله فزيون:
 (to turn ~ the light, radio, television, etc.)
 (17) كړاوه توره: راډيو، تله فزيون، داگرساوه، كاردهكات: adj.
 [The light (radio, television, engine) is ~ .]
 (18) دمستي پيكرتوره: بهر دموامه (~) (The play is ~)
 and so on, وه همدوه
 have something on one, [Colloq.], بهلگي نه يني خراب همدوون
 له سر: شتي خراب همدوون له سر: (She has something on him.)
 on and off, تاوېناو: خار نه جار به جار
 on and on, بهر دموامه: نه يني وه ستان
 on to, [Slang], ټاگدار
 onager (on'ə-jēr), n. (1) كهر مكيوي (2) مهنجه نيق
 onanism (ō'nən-iz'm), n. (1) خوكيند توره پيش ناو هاتنهوه بو
 سكيو نه بوون (2) دمسېرا ناوي خو هينانهوه
 once (wuns), adv. (1) جارنك: يه جار: (~ a day)
 (2) پوړيك له پوړان: شگر بو جارنكيش بيت
 (O~ known, never forgotten)
 (3) راورډوو: پيشووا: جارن (She was ~ a famous actress.)
 conj. همر كه: كه: په كسر كه: كاتيك كه
 (O~ he is tired he will quit.)
 adj. هي پيشووا: هي جارن (the ~ capital of the nation)
 n. (Let him go this ~ . ; I'm right for ~) جار
 all at once, (1) همدو مېكوه: بيكوه (2) كوتوي
 at once, (3) په كسر: دستمهجن: دمو د دست (2) له همدان كاتا
 for once, تنها جارنك: هيج نه بيت جارنك
 once and again, جار له دروي جار: گه نيك جار
 once and for all, به يه كجاري: به ترواي
 once in a while, جار به جارنك: جار نه جارنك: تاوېناو
 once upon a time, وا ده گيرنهوه كه نه زه ماني كوند: همدو نه بو
 once-over (wuns'ō'ver), n. [Slang], سه پيكرډنيكي سر يني رو
 هه لسه نگانډ
 oncology (on-kol'ə-jī), n. زانستي شترې نهجه
 شترې نهجه ناسي: پيژيشكه واني
 oncoming (on'kum'ɪŋ), adj. نهوه ي: وا: ست بهر وه نيره
 نزيك بو هره (the ~ storm)
 n. نزيك بو نهوه: هاتن بهر وه
 one (wun), adj. (1) يه: يه كيك: تاكيك
 (2) پيكرهوه: يه: (with ~ voice)
 (3) يه (from ~ end of town to another)
 (4) يه كيكې دباري نه كراو (~ day last week)
 (5) همدان
 n. (1) يه (2) يه كس يا شت
 pron. (1) يه كيك: دانه يه: (I don't like this hat. Can you show me a better ~ ?)

onslaught

(2) كسنيك يا شتيك: مرزا: يه كيك:
 (1) ~ has to do one's best.; If ~ wants a thing done, ~ had best do it oneself.)
 همدووي وهك يهك وايه
 at one, پيكره ترون: يهكن: له سر يهك پان
 one and all, همدووكس: همدووكسيك
 one another, يهكتر: يهكترې:
 (They love and respect one another.)
 one by one, يهك له دروي يهك: يهك به يهك: يهك يهك
 one-horse (wun'hōrs'), adj. (1) يهك له مسپ راي دهكشني
 يهك له سسي (2) بچووه: ناگړنگ: (~ a town)
 oneness (wun'nis), n. (1) ټمنايي: بڼ هابو يهشي
 (the ~ of God)
 (2) يهك تايي: بڼ هابو تايي (3) يهك تايي: يهك پارچي
 (4) گونجان: سازان (5) له يه كچوون: چوونيهكي: يهك نه وايي
 one-night stand (wun'nit'), نوواند نيكي يهك شموي تپيي
 شانزگري يا موسيقي گه پوډك
 onerous (on'er-əs), adj. گران: قورس: (~ duties)
 oneself (wun'self', wunz'self'), pron. خو
 be oneself, خو ټي نه گوزان
 by oneself, به تنها: به باقي تنها
 come to oneself, هوش هاتنهوه بهر خو
 one-sided (wun'sid'id), adj. (1) يهك لايي: يهكلا: (~ street)
 (2) لاسه ننگ (2) لايه ننگ: سر به لايه كه: له يهك لاره:
 (a ~ view of the issue)
 one-time (wun'tim'), adj. پيشووا: جارن: (a ~ teacher)
 one-track (wun'trak'), adj. (1) يهك ميل
 (2) [Colloq.], همر خولياي يهك شته: همر ير له يهك شت دهكاتوره: تسك:
 (a ~ mind)
 one-way (wun'wā'), adj. يهك سوري (شهام، بليتي گمشت... هند):
 يهك سوره: (~ a street, ticket, etc.)
 onion (un'yən), n. پياز
 onion-skin (un'yən-skin'), n. (1) ټوكله پياز
 (2) جوړه كاغيزيكي تنكي پوښني قايمه
 onlooker (on'look'er), n. تماشا كره: سه پيكر
 only (ōn'li), adj. (1) تنها: تنها (2) باشرين: ناياب ترين
 همر: تنها
 adv. به لوم شگر له بهر نهوه نه بو وايه:
 conj. [Colloq.],
 (I would have gone, ~ it rained.)
 if only, خوږ كه: (If only I could see you again!)
 one and only, تنها: (my one and only chance)
 only too, زور: (only too glad to help)
 onomatopoeia (on'ə-mat'ə-pē'ə), n. (1) پيكره ناني ووشه يه كه
 كه به دمنگه كيدا مانا كه ي دياره (وهك: تهق و تويق، شپيه، گرمه گرم
 زيله زيق، ووزه ووز: (buzz, hum, splash, etc.)
 (2) ووشه يهكي وهما
 (3) بهكاره ناني ووشه ي وهما
 -onomatopoeic (adj.),
 onrush (on'rush'), n. ليشاو: تروپم
 onset (on'set'), n. (1) هيرش: تاو: هلمت
 (2) سردتا: (the ~ of a cold)
 on-shore (on'shōr', on'shōr'), adj. (1) له كه ناري دمر يا:
 (an ~ gale)
 (2) له سر كه ناري دمر يا! له سر ووشكاني: (an ~ patrol)
 adv. له كه ناري دمر يا! له سر ووشكاني
 onslaught (on'slōt'), n. هير شيكي دپندانه

onto

onto (on'tō, on'tə), prep. (۱) بېرەو وە لەسەر؛ لەسەر
(۲) [Slang] ناگادان: (The boss is ~ you and your excuses.)
onto- (on'tō, on'tə), پېنښگرنکە بەمانای: یوونەمەری: بون
(ontology)
ontogeny (on-toj'ə-ni), n. گۆرانی ریندەوەر
ontology (on-tof'ə-ji), n. زانستی خوون: زانستی یوونەمەری
-ontological (adj.); ontologist (n.).
onus (ō'nəs), n. ئەرگی کران: نار: پزویستی سەرشان
(The ~ of proof rests with you.)
onward (on'wərd), adv. بۆ پیشەر: شوین. (کات)
(to move -)

adj. بۆ پیشەر: بەرەو پیشەر: (an ~ march)
onwards (on'wərdz), adv. = onward.
onyx (on'iks, ō'niks), n. یاقیغی ئەمەنی: بەردی سەنجان
oo- (ō'ə), پېنښگرنکە بەمانای: هینکە: هینکۆکە
oocyte (ō'ə-sīt'), n. هینکە نەبەگام (زیندەمەرزانی)
oodles (ōō'd'ɪz), n.pl. [Slang]. فرە زۆر ئیجگار زۆر زۆر:
(~ of money)
oology (ō-ol'ə-ji), n. زانستی هینکە یا ئەندە
oolong (ōō'lōŋ, ōō'lon), n. جۆرە حەبەکی چینی
oomph (oomf), n. [Slang]. (۱) -لەفری ئۆن یا پیاو:
هەموو سەلسەن (۲) تینا ووزە: چالاکی: گۆج وگۆلی

oops (oops), interj. = whoops; woops.
ooze (ōōz), n. (۱) ناروون: ناو دادان: دەلاندن: نارەزئ
(۲) شتیکی ناو درگروو: شتیکی کە بیدەنیش
(۳) نارووی حەوت (بۆ پێستە خۆشکردن)
v.l. (۱) دەلاندن: ناو دادان: ناوتیزان: خوین تیزان:
(My shoes were ~ing with water.)
(۲) بەرە بەرە ئەمان: (His desire to go ~d away.)
(۳) لێو هاتنەدەرەو: پڕ لە: (a woman ~ing with charm)

v.l. دانەو: ئی هاتنەدەرەو
ooze (ōōz), n. (۱) قورولیتە: بەتایبەتی هی بن نەستیل: دەریاجە: زەریا:
(۲) رەنگا: زۆنگا: زۆنگ
oozy (ōō'zi), adj. ناو دەلن: ناو یا خوین ئی تکار: خوین تیزان
oozy (ōō'zi), adj. لێنج: لستای
opacity (ō-pas'ə-ti), n. (۱) تاریکی: یووئاکي لێو ئەمان
(۲) شتیکی ناپۆشن یا یووئاکي لێو ئەمانتور
opah (ō'pə), n. ماسیەکی دەریایی گەورە: پەنگا: پەنگە
opal (ō'p'l), n. بەردیکی بەرخی پۆشنی هەمەپەنگە
opaline (ō'p'l-in, ō'p'l-in'), adj. پۆشن: سەرپاوە: رەنگین
opaque (ō-pāk', ə-pāk'), adj. (۱) یووئاکي لێو نایەت: تاریک:
تەغ: (glass)

(۲) نەدەرەو: شاو (۳) ئەلەکتریک یا گەرما نەگەیین
(۴) نابوون (ناس): لێل: تینگەپشتنی گرانە
(۵) بن مێشک: گەردەن: کەر
n. (۱) شتیکی ناپۆشن یا تاریک
(۲) شەبەکە بۆ داپۆشینی بەشیکی جام (وێنەگری)
op. cit., [L.], لە هەمان سەرچاوەی ناوبراوا (پەراوین)
open (ō'p'n), adj. (۱) کراره (an ~ door)
(۲) بەرە: بەر بەرە (an ~ field)
(۳) کراره: دانەخراو: نەپینچراو
(۴) سەرپەرە: سەرپەرە: کراره (an ~ can, jur, bottle, etc.)
(۵) نەپارێزراو: بەرە
(۶) کراره (an ~ book)
(۷) بەک نەگرتو: ناکۆک: ناریک: (~ ranks)

open door

۸ کراره: سەهۆل نەگرتو: نەپینچراو
۹ کراره: بۆ هەمووکس (an ~ meeting or tournament)
۱۰ نەپینچراو: نەخراو: بە لایەنکە: (an ~ question)
۱۱ کراره: فراوان: (an ~ mind)
ب. دەست و دەل کراره
۱۲ کراره: بە کاردايه: (an ~ account)
۱۳ نەگرتو: کراره: (The job is still ~)
۱۴ کراره: مەره: (~ The store is ~)
۱۵ ناکرا: رازراو: لەبەرچاو: (an ~ quarrel)
۱۶ لێوو: قسە لێوو: یووکراره (an ~ person, manner, etc.)
۱۷ یوو: ساپەقە
۱۸ (۱) بەگراو: یوو: یوو (تیبە بزوین)
ب. نە تیبە بزوین: دواھاو (بەرگە)
(۱) کردنەو (O ~ the door, please.)
(۲) کردنەو (to ~ a road through the mountain)

v.l. (۳) کردنەو (He ~ed the book)
(۴) دەرگا کردنەو بۆ هەمووکس (ئەندامێتی)
(to ~ u conference)
(۵) کردنەو: سەر هەلپێرین: (to ~ a bottle, can, etc.)
(۶) دانان (فرۆشگا), یانە... هتد: کردنەو (He ~ed a new store.)
(۷) ناچەقاندن
(۸) مەلپێتان (چاو)
(۹) کراره: (The flowers are ~ing; The door ~ed.)
(۱۰) دەرگرتن: هاتنە بەرچاو
(۱۱) کراره: مێشک

(۱۲) دەستپێکردن: کراره: (When does the school ~ again?)
(۱۳) کردنەو: (The story ~s with a terrible murder.; The play ~s next week.)
(۱۴) کراره: یوو: پوانین بەسەر: (He ~ed onto a lovely garden.)

تەقەلێکردن: گولە پێوەمان
open fire, (۱) کراره: کشان: (۲) دەرگرتن: هاتنە بەرچاو
open out, (۱) کراره: بۆ: ئامادە: بۆ یاسکردن: نارەزو: مەند:
open to, (۲) بۆ: هەیه: ئەوانە: دەرگرتن:
(We are open to suggestions.)
(۳) هەیه: هەل, هەل, کار: کراره: مەوه: بۆ:
(This tactic is open to criticism.)
(۴) کراره: کراره: کراره: (۲) پاخستن
(۳) دەستپێکردن: کراره: کراره
(۴) [Colloq.] یووکراره: زمان کراره: جەو: بۆ خۆ بەردان
قسەکردن: لێوو: یا پەفتار: نوواندن:
(The guests opened up after a while.)
the open, (۱) شوینیکی تەخت و پازو: کراره (لەسەر: ووشکانی یا
لە دەریادا): (۲) دەشت: دەره: دەره
(۳) هەمووکس: دەریان:

(Their secrets are all in the open now.)
(۴) [O-], پینچرکی: بەکی کراره: بۆ هەمووکس
open-air (ō'p'n-ār'), adj. = outdoor.
open air, دەره: مای: دەره: دەشت: دەره
open-and-shut (ō'p'n-ān-shut'), adj. (an ~ case) ناسان:
open-door (ō'p'n-dōr', ō'p'n-dōr'), adj. بێ: قەدەغه:
دەرگا کراره: مەوه: بۆ وەرگرتن: هەمووکس: یا هەموو: وو: لێک:
(an ~ policy of admission to schools)
open door, (۱) وەرگرتن: بێ: قەدەغه: دەرگای: کراره: بۆ وەرگرتن
هەمووکس: یا وو: لێک: (۲) سەرپستی: بازگانی: لەگەن: وو: لێک: لەلایەن: هەموو

ووژانتهوه مین مرج.
open-ended (ɔ̃'p'n-ɛnd'ɪd), *adj.* (۱) بڼ سنوور
 (۲) دهتوانی بگوزی بهگوزی پیوستی (an ~ plan)
 (۳) نهبراههوه نهخواه به لایهکدا
opener (ɔ̃'p'n-ɛr), *n.* (۱) مهکینه قوتوو ههلیچرین
 (۲) پردی پهکمه (شانزنامه. نوواندی قوشمه)
open-eyed (ɔ̃'p'n-ɪd'), *adj.* (۱) چاوکراوه ووریا
 (۲) به ووریا بی کراو
open-handed (ɔ̃'p'n-han'dɪd), *adj.* بهخشنده
open-hearted (ɔ̃'p'n-hərtɪd), *adj.* (۱) قسه نریو کراوه له پرو
 (۲) دلنره بهخشنده دل فراوان دلکراوه
open house, (۱) میوانداری پهکی گشتی یا کراوه بڼ ههموکس
 (۲) گردهودی شونینکی وه قوتابخانه بڼ میوان بهتایهتی باوک و دایکی قوتابی. یا دهنگایهکی تر بڼ نهوانه دیوانه بی بیین
 (۳) دهنگارندهوهی خانوویه که له ناو بازارده بیت بڼ فروشتن بڼهوهی کرایان بیین
opening (ɔ̃'p'n-ɪŋ), *n.* (۱) کورسوه ب. کراوه
 (۲) کون کته بهر دهنگا کلهیز دم
 (۳) پوونهی ناو دارستانیک
 (۴) سهرهتا دهسپینکرون
 (ب) کراوه کرونهوه (the ~ of a project)
 (۵) همل (as soon as there is an ~)
 (۶) جینکه پهکی بهنال له فرمانگه بهک یا دهنگایهک بڼ کارکرون
 (There is an ~ for a clerk in my department.)
open letter, نامه پهکی کراوه نامه پهکی پرخنهو سکالایه بڼ کار به دهسپینک
 یا نهنموونه نیک هلام له پوژنامه یا لادومکریتموه
open-minded (ɔ̃'p'n-mɪndɪd), *adj.* میشک کراوه
 گوئی راگر له بیرونی بهنگه نوی
-open-mindedly (adv.); open-mindedness (n.)
openly (ɔ̃'p'n-li), *adv.* به ناشکرا سڼ پیچوپهنا لپرو
open-mouthed (ɔ̃'p'n-maʊθɪd), *adj.* (۱) دم کراوه
 (۲) واق وورماو دم داچه قاو (سهرسامی) دم پان
openness (ɔ̃'p'n-nɪs), *n.* (۱) ناشکراسی شت نهشارندهوه
 (۲) قسه له پرویی (۳) ههموکس وه یک ته ماشاکرون
open season, وهری راوکرون به مولهتی مری
open secret, نهپنه پهکی گشت کس پڼ زانیو نهپنی ناشکرا
open sesame, هوی سرکوتن یا به نامانج گهیشتنی سسزگر
open shop, کارگه کراوه دهنگایه که نه دانی پهکیتی و نانه دانی
 بهکری دهگریت
opera (ɔ̃'pɛr-ə), *n.* (۱) نوبه چیروکیکی شانزگره په به گوزانی و
 موسیفاوه دهنوینرت (۲) نوبه راخانه
operable (ɔ̃'pɛr-ə-bəl), *adj.* (۱) چاره دهگریت نه نهشتهرگاری
 (an ~ cancer)
 (۲) بهکار دیت نیش دهکات کاری پڼ دهگریت (an ~ motor)
 (۳) کردهنی (an ~ plan)
opera house, خانه نوبه شانزوی نوبه
operate (ɔ̃'pɛr-ət), *v.t.* (۱) کهوتنه گه پ نیش کردن (مهکینه)
 کارکرون (۲) کارنیکرون به نه انجام گماندن
 (۳) (against ~) هیرش برده سهر لهشکرلینکرون
 (۴) نهشتهرگاری کردن نهشتهرگهری کردن
 (۱) خسته گه لیکورین (نوتومیل. تراکتور) نیش پیکرون
 (۲) بهریوهرن (to ~ a restaurant)
operation (ɔ̃'pɛr-ətʃən), *n.* (۱) کارکرون کارنیکرون

(۲) هیز دهسلا
 (۳) کردار کار (بهتایهتی که نهلقه بهک بیت له زنجیره بهک کاردا)
 (۴) کردارنکی سوپایی
 (۵) نهشتهرگاری
 (۶) ژماره کاری (ژماره وپوین)
 کاردهکات لهگه ردهیه لهکارکرندهیه
in operation,
 (The factory is in operation.)
operational (ɔ̃'pɛr-ətʃən-əl), *adj.* (۱) تاییهتی به کردارنکی یا
 کارنکی (۲) تاییهتی به کرداری سوپایی
 (۳) بهکاردهمینرت نهشتهرگه کار کاردهکات (an ~ aircraft)
operative (ɔ̃'pɛr-ət-ɪv), *adj.* (۱) کاردهکات
 نهشتهرگه کار (۲) کارگر (۳) تاییهتی به نهشتهرگاری بهک
 (۱) کونکاری پیشه ساری کونکار (۲) پولیس نهپنی
operator (ɔ̃'pɛr-ət-ɪr), *n.* (۱) کونکار کارگر
 (a telephone ~)
 (۲) خاوه کار خاوه کارگه
 (۳) پاره بان
 (۴) نیشانهی ژماره کاری (کوکرونهوه، لی دهکردن ... هتد)
 (۵) [Colloq.] کهسینکی زلی زمان لووسی له خسته بهر کهسینکه مه بهستی
 ههچ بهک بیت دهستی دهکویت له پروی چوتوه: (He is such an ~)
operculum (ɔ̃'pɛr-kyoo-ləm), *n.* (۱) قاوغی ههناسه کیشی ماسی
 (۲) چمکی داپوشم یا سرگر دگیا نه هرناسی پوره کناسی
operetta (ɔ̃'pɛr-ət-ə), *n.* کورته نوبه
ophidian (ɔ̃'fɪd-i-ən), *n.* مارا خشوکی بڼ په
adj. ماری هی مارو خشوکی تری بڼ په
ophiology (ɔ̃'fɪ-ol-ə-ji), *n.* مارناسی زانستی مار
ophite (ɔ̃'fɪt, ɔ̃'fɪt), *n.* بهرهمار: جوره بهردنکی خال خالوی سهره
ophthalmia (ɔ̃'θal-mi-ə), *n.* چاوشنه: چا گل کردن
 چاوه هر کردن
ophthalmic (ɔ̃'θal-mɪk), *adj.* (۱) هی چاوش تاییهتی به چاوش
 (۲) چاوشنه هی
ophthalmitis (ɔ̃'θal-mɪ'tɪs), *n.* = ophthalmia.
ophthalmo-, ophthalm- (ɔ̃'θal-mə),
 چاوش تاییهتی به چاوش (ophthalmoscope)
ophthalmologist (ɔ̃'θal-mɔ-l-ə-ʒɪst), *n.* پزشکی چاوش
 پزشکی نهشتهرگهری چاوش
ophthalmology (ɔ̃'θal-mɔ-l-ə-ʒi), *n.* پزشکی هوانی چاوش
-ophthalmological (adj.).
ophthalmoscope (ɔ̃'θal-mə-skɔp), *n.* بینهری چاوش
 قامیژنه بڼ نوبه ایلی چاوش چاوشکنه: بینهری پزشکی
-ophthalmoscopic (adj.); ophthalmoscopy (n.).
-opia (ɔ̃'pi-ə),
 پاشگرینه بهمانای: ناتراوی چاوش کهم وکویری بینایی
 (myopia)
opiate (ɔ̃'pi-ət, ɔ̃'pi-ət), *n.* (۱) دهرمانی کلیکای: دهرمانی سرکهر
 بهنگه (۲) شتیکی نارام پندهر یا دهرمانهوه
adj. (۱) تلیکای: تلیکای تیدایه (۲) سرکهر خهلیخهر نارام پندهر
 v.t. [Rare]. (۱) دهرمان کردن به تلیک (۲) سرکردن مراندن
opine (ɔ̃'pi-n), *v.t. & v.i.* وا دلان و زانن پا وا بوون
opinion (ɔ̃'pin-jən), *n.* (۱) پا
 (public ~; In my ~, he is a fool.)
 (۲) بیروپه بیروپه
 (۳) ههلسنگاندا پای لیکراوه (a legal ~)
 (۴) گوفتاری دهرمان فرمان بریار
opinionated (ɔ̃'pin-jən-ət-ɪd), *adj.* پای خویهرست
 له پای خوی نایته خوارهوه هر پای خوی لا پهسندنه کهلههه

opium

opium (ō'pi-əm), *n.* تلیاک، بهنگ
opium poppy, خهشخاش پووه کی بهنگ، پووه کی تلیاک.
opossum (ə-ˈpɒsəm), *n.* Also **possum**, گیانداریکی نهمریکایی
 شهوگبری ممووشتغوری شهرداری کلک بریژی دارویرهخت نشینه بهچگی
 له تورکه کهدا ههله گریو خوی دهکات به مردوو که مژیشی بژ دهبریت
opponent (ə-ˈpɒnənt), *adj.* (۱) برامبهر وهستار، برامبهر
 (۲) دژوهستار، دژ، ناخهز، غهیار
 (۳) ری لیگر (ماسولکه)
n. کسسی برامبهر وهستار (کهین و بهین، مشتومر، یاری، شهر، کژی، دژمن، ناخهز)
opportune (op'ər-tūn, op'ər-tūn'), *adj.* (۱) سارا گونجاو،
 باش وکات (at an ~ time)
 (۲) له کاتی خویدا له کاتیکی باشدا: (an ~ remark)
opportunism (op'ər-tūn'iz'm, op'ər-tūn'iz'm), *n.* ههل
 پهرستی
opportunist (op'ər-tūn'ist, op'ər-tūn'ist), *n.* ههل پهرستا
 کسسی ههل پهرستا
adj. ههل پهرستا
-opportunistic (*adj.*)
opportunity (op'ər-tūn'ə-ti, op'ər-tūn'ə-ti), *n.* دهرهت
 ههل مور، مؤلت، ههلهکوت
oppose (ə-ˈpɒz), *v.t.* (۱) دژوهستار، برههلهستی
 کردن، دژابتهی کردن، برههلهستی، له پوردا وهستار، شهر له گهل کردن
 (to ~ the enemy; to ~ the new ideas)
 (۲) برامبهر کردن (to ~ anger with good nature)
 مژ بوون، ناقابل، نارازی، پهن خوش نه بوون
be opposed to, (I am opposed to your going abroad.)
opposite (op'ə-zit), *adj.* (۱) برامبهر، نهمری (دیو، ل)
 (the house ~ to ours; the ~ side of the street)
 (۲) پینجهوانه (in the ~ direction)
 (۳) دژبه، ناخهز به، ناخهز
 (۴) هاوت، هاوت (جوتته پووهگناسی)
n. ووشهی پینجهوانه، ووشهی دژ مانا: (Black and white are ~s.)
adv. برامبهر: (He played ~ her in that film.)
prep. برامبهر، نهمری
opposite number, کسسیکی هاوپله له پینکخواونیک، دهرگایهک
 یا وولآتیک تردا، کسسی برامبهر
opposition (op'ə-zish'ən), *n.* (۱) برههلهکشی، برههلهکشی کردن
 (۲) ناخهزی، دژابتهی، دژمنابهستی (۳) کؤسپ، شقی برههلهکشیگر
 (۴) [O] حیریر، دژ وهستار یا ناخهز، برههلهکشی
 (the O~ party; the O~; leader of the O~)
 (۵) برامبهری، نهمری (هستهزده ناسی)
oppress (ə-ˈpres), *v.t.* (۱) دلگرتن، بهستکردن، بوون به باریکی قورس
 بهسره ره (۲) جهوساندنوه، سته مکاری کردن، زولم و زولیک کردن
 (۳) [Ohs] پینشیل کردن، پینسهستکردن، پینشاندنوه
 (ب) بهسره زانفون
oppression (ə-ˈpresh'ən), *n.* (۱) زولم و زور، سته مکاری، زورداری
 زولیک کردن، جهوساندنوه (۲) کاریکی سته مکارانه یا زوردارانه
 (۳) دلگرتن، پهست بوون، پهستی
oppressive (ə-ˈpres'iv), *adj.* (۱) جهوساندنوه، زوردار، سته مکار
 (۲) نارم، ناوه موار، ناھق (~ laws, taxes, rules, etc.)
 (۳) دلگرتن، ههناسه لی بر، ناخوش، تنگ (دهوروی، ههوا)
 (an ~ atmosphere, air, ~ weather, heat)
-oppressively (*adv.*): **oppressiveness** (*n.*)

or

oppressor (ə-ˈpres'ər), *n.* زوردار، زالم، جهوساندنوه، سته مکار
opprobrious (ə-ˈprɒ'bri-əs), *adj.* (۱) ناشرین (ووته، پهوشت)
 پووشکین، پوساکه، سووکه، سووک (~ words)
 (۲) حایه پووهشییه، ناشرین، بن شهزانه، شوریهی: (~ behavior)
opprobrium (ə-ˈprɒ'bri-əm), *n.* (۱) شوریهی، حایه چوون
 پوسایی (۲) کاریکی حایه بهره، کرده و بهیکی پوساکه
oppugn (ə-ˈpjuːn), *v.t.* برههلهکشی، بهنگه مینانه دهی
 پرخهلهکرتن
opt (opt), *v.i.* ههلهزاردن
 (The people ~ed for independence.)
optic (op'tik), *adj.* هی چار، هی بینین یا بینایی
n. [Colloq.] چار
optical (op'ti-k'l), *adj.* (۱) هی چار، هی بینایی
 (۲) هی بینایی، زانستی پووناکی و بینین
 (۳) هی بینینه، یارمهتی بینین دهوات
optician (op'tish'ən), *n.* چارویکه ساز، چارویکهچی
optics (op'tiks), *n.pl.* بینایی، زانستی پووناکی و بینین
optimism (op'tə-miz'm), *n.* خوش بینی، خوش بینین، گه شیبینی
 باش بینین
optimist (op'tə-mist), *n.* خوش بین، بهرچار پووناک، باش بین
optimistic (op'tə-mis'tik), *adj.* خوش بین، باش بین
 (I remain ~ about the future.)
-optimistically (*adv.*)
optimize (op'tə-miz'), *v.t.* گورهترین سوود لی و مرگرتن
 زور به باشی بهکارهیتان
optimum (op'tə-məm), *n.* باشترین (دوخ، پله، سوود، ههنا)
 باشترین، چاکترین
 (the ~ temperature for growing vegetables)
option (op'shən), *n.* (۱) ههلهزاردن، مافی ویستن یا ههلهزاردن
 تاره زوومندی: (I have no ~ but to go.)
 (۲) شتیکی ههلهزاراو، نهمری دهشتت ههلهزاردن
 (None of the ~s is satisfactory.)
 (۳) مافی کرین یا فروشتنی شتی که مارمهیکی تایهتیدا:
 (I have an ~ on a piece of land.)
optional (op'shən-l), *adj.* به کسسی خوییه، به تاره زووی یا ویستی
 خوییه: (Taking the test is ~.)
optometer (op-tom'ə-tēr), *n.* پیومتری بینایی، نامیزی بینوایی
 معدوی بینین
optometrist (op-tom'ə-trist), *n.* پیسوری بینایی و چارویکه
 پزشکی چار، چارویکه ساز
optometry (op-tom'ə-tri), *n.* (۱) بینوایی معدوی بینایی، بینوایی
 دورووی نزمکی بینین (۲) تیره بینی چار بۆ ناتره واری و چارویکه بۆ ههلهزاردن
opulence (op'yoo-ləns), *n.* (۱) سامان، زهنگینی، دهمه مندی
 (۲) زور و زهمه نی
opulency (op'yoo-lən-si), *n.* + **opulence**
opulent (op'yoo-lənt), *adj.* (۱) دهمه مند، زهنگین
 (۲) زور و زهمه: (~ vegetation)
opuntia (ō-pun'shi-ə), *n.* ههتجیری، دیرکای، ههزمنی، دیرکای
 پووهکشیکی میا جانه
opus (ō'pəs), *n.* (۱) پارچه یهک موسیقا
 (۲) برهه مینکی ویزهیی (چیریک، هوزاره، شانزگوری)
opuscule (ō-pus'kūl), *n.* پارچه موسیقایهکی کورت و ههچ و پوچ
 (۱) یا یا: (I'll offer her tea ~ coffee.)
 (۲) یا (له دور شت زیات): (apples, pears, peaches, ~ plums)
 (۳) واله، یان یا: (botany, ~ the science of plants)

(۱) خړا باز نه یی. **orbicular** (ôr-bik'yoo-lēr), *adj.*
 (۲) خړو تخت (ګڼه). (۳) توراو: سهراپا: هممو.
orbiculate (ôr-bik'yoo-lit, ôr-bik'yoo-lât'), *adj.* = orbicular.
orbiculated (ôr-bik'yoo-lât'id), *adj.* = orbiculate.
orbit (ôr'hit), *n.* (۱) چالی چاو.
 (۲) خولګه: سورګه: (the earth's ~ round the sun).
 (۳) مودای چالاکی و زاین و بسمهرات و هلسوکوت: (one's social ~).
 (۴) مودای دسهلات و دایینکاری: ریڅف.
 (۵) پیستی دهری چاری بالنده.
v.t. (۱) خسته خولګه (مانګی دستګرد).
 (۲) په مودا خولانده: سورانه په مودا:
 (The moon ~s the earth.; He ~s the film world.)
v.i. سورانه: خولانده.
orc (ôrk), *n.* = grampus.
orchard (ôr'chêrd), *n.* (۱) باخ. (۲) داری باخ.
orchardist (ôr'chêrd-ist), *n.* Also orchardman, باخمون.
orchestra (ôr'kis-trə), *n.* (۱) سازونه: سازو سمهورا: نوركیسترا.
 دستهای موسیقارانه. (۲) جری سازبند له شانزیمکدا.
 (۳) کورسی پرده کانی پیشمه دی شانزیمک.
-orchestral (adj.).
orchestrate (ôr'kis-trât'), *v.t. & v.i.* (۱) ساز دانان یو سازبند.
 (۲) سازاندن: ریڅفستن: ریڅوینک کردن: (to ~ an event).
orchestration (ôr'kis-trâ'shən), *n.* (۱) پارچه نوازنی نامادګرو.
 یو سازبند. (۲) سازاندن یا ریڅفستنی سازی سازبند.
 (۳) سازاندن: ریڅفستن.
orchid (ôr'kid), *n.* (۱) جزیره کولیکه.
 (۲) شرخهوانی: شرخهوانی کال.
orchitis (ôr'ki-tis), *n.* باګونه.
ordain (ôr-dân'), *v.t.* (۱) ریڅفستن: ریڅوینک کردن: نامادګرو.
 (۲) له چاره نووسن: وای یو دانان: فرماندان: یو برینه مه:
 (God has ~ed death as our lot.)
 (۳) دانان به قهشه: کردن یا دامنزدن به قهشه: (He was ~ed priest.)
 (۴) دانان به مالوم.
-ordainment (n.).
ordeal (ôr-dêl', ôr-dê'el, ôr'dêl), *n.* (۱) شیوهه یکی دادپرسی.
 کوزه یو بریاردانی تاوانبارتی یا یو تاوانی گومانباریک و بریتی به له
 تاقیکردنه یوه یکی سختی گومانباریکه (وهک دستی خسته ناو ناری
 له کوله یو گویه نګه یو تاوان یو خوا دمباریزیت و زوانی یو ناکات.
 (۲) تاقیکردنه یوه یکی سخت: کارساتنیکي ناخوش: کارنیکي سخت:
 (to go through a terrible ~)
order (ôr'dêr), *n.* (۱) پله وپایه یی کومه لایه تی.
 (۲) لاسایش: لاسوودیی. (۳) پرتا: بهرودایی.
 (۴) نه خشه: شیوه یی ریڅفستن: پمیره. (۵) تاقم: دسته.
 (۶) (۱) رینازنکی ناینی: (a monastic ~).
 (ب) ریڅفزاری نیننی.
 (۷) (۱) دسته یکی خلات کراو. (ب) درووشمی نم دسته یی.
 (۸) ریڅوینکی.
 (۹) دوح: بار: (The motor was in very poor ~).
 (۱۰) فرمان: فرمانیشت: فرموده. (۱۱) چمن: جزا: چمن.
 (۱۲) پرتا: پرتا: ریڅه: شیوه یی کردنی شتیڅ.
 (۱۳) (۱) دوا: خواست: دواکاری:
 (Have you received my ~ for books?)
 (ب) شتی دواکراو: (I delivered her grocery ~).
 (ج) پک پش خوردممنی دواکراو له چیشتخانه د:

(۱) یا: یاز یاوه کو
 (Eiher go ~ stay.; whether he stays ~ goes.)
adj. زهوی زهره
 پاشگرنکه بهمانای (۱) بګر: (inventor, inspector).
 (۲) دوح: نار: (horror, error)
oracle (ôr'ak-k'l, or'i-k'l), *n.* (۱) پینشینی په مامبر ولامیکي
 پینشینی یو له بهکیک له خوداکانه وه که بریک یا پیغه مبریک ده یکه مامبره
 بهو کسه یی پرسباری بګردایه دهریاری دواړو (نهفسه یی یونان و پومان).
 (۲) شوننی پیغه باندنی نم وه لامه.
 (۳) په مامبری نم په مامه: (to consult an ~).
 (۴) (۱) کسینکی زور ټینګه یشتوو.
 (ب) ناموزګاری کسینکی زور ټینګه یشتوو.
oracular (ôr-rak'yoo-lêr, ô-rak'yoo-lêr), *n.* (۱) تایه تی به
 وه لامه پینشینی خودایی (ووشه یی پینشو بیینه): (an ~ warning).
 (۲) دانان: زنگ: ټینګه یشتوو.
 (۳) نزل: تایار: ناپوون
 (۱) به دمه: به زار
 (۲) به دمه دهرګرو (an ~ vaccine)
 (۳) دمه: هی دمه (~ hygiene)
n. (often plural), تاقیکردنه یی زاره کی
-orally (adv.).
oral contraceptive, حبه یی مندان نه یوون: حبه یی سکیر نه یوون
orange (ôr'anj, or'inj), *n.* (۱) پرتهقال: ټی: دایرتهقال
 (۲) پهنگی پرتهقالی.
adj. (۱) تایه تی به پرتهقال: (۲) پرتهقالی: تارنجی.
orangeade (ôr'anj-âd' or'inj-âd'), *n.* ناوی پرتهقال
orange pekoe, جزیره جابه کی سیلانیه
orangery (ôr'anj-ri, or'inj-ri), *n.* جامخانه یی: دایرتهقال
 دایرتهقالی: تیدا بهروره ده کری له ناوچه ساردهکاندا.
orangewood (ôr'anj-wood', or'inj-wood'), *n.* دایرتهقال
orangutan, orangoutang (ôr-an'oo-tan'), *n.* ممیموینیکه
 له میوه دهجن له دارستانه کانی "پوزنیو" و "سومه تره" ده یی
 میوکی کیوی: میوکی دارستان
orate (ôr'ât, ô-rât'), *v.i. & v.t.* ووتاردان: ووتار خویندنه ره
 ووتار خویندنه ره به کس وفشوره
oration (ôr-râ'shən, ô-râ'shən), *n.* ووتار: ووتاردان
 ووتار خویندنه ره له پیکه وفتنیکي په سمیدا.
orator (ôr'at-têr, or'at-têr), *n.* (۱) ووتاربیژ: ووتاردهر
 (۲) ووتاربیژ: لمانتوو
oratorical (ôr'at-tôr'i-k'l, or'at-tôr'i-k'l), *adj.* (۱) تایه تی به
 ووتاردان یا ووتاربیژ: (۲) حمزګر له ووتاردان.
oratorio (ôr'at-tôr'i-ô', or'at-tôr'i-ô'), *n.* پارچه یی موزیقای
 ناینی دریژ
oratory (ôr'at-tôr'i, or'at-tôr'i), *n.* (۱) ووتاربیژ: ووتاردان
 مونهری ووتاربیژ: (۲) کلیسه یی کی تایه تی بچوک.
orb (ôrb), *n.* (۱) خړوکی زهوی: گیتی: خړوک
 (۲) (۱) نمنستیره: یژا: مانګه. (ب) [Obs.], سهرزمینا: سهرزوی.
 (ج) [Obs.], خولګه یی نمنستیره (۲) [Poetic]. چاو: گوی چاو
 (۴) خړوکی شاهانه: خړوکیکه خاچنکی به سهره یی هینمای دسهلاتی
 شاهانه یی. (۵) [Archaic], (۱) مودای چالاکی: مایدانی دسهلات: مبدان.
 (ب) پله وپایه: (۶) گشت: هممو.
 (۷) [Rare], بازنه: شتیکی خړ.
v.t. (۱) خړکردن: بازنه کردن (۲) [Poetic], دهرګردن
v.i. (۱) له خولګه مګدا: سورانه مه (۲) [Poetic], خړیوون.

orderliness

(I'll have an ~ of French fries.)

- (۱۴) شیوهی خانوسازی.
(۱۵) فرمانی دادپرس؛ بویاری دادپرس.
(۱۶) (pl.) بلاژنامه‌ی سویایی.
(۱۷) چین (زینده‌ومرزانی، پوومکناسی).
(۱۸) (۱) به‌کنک له نو پله یا جزیره‌کانی فریخته. (ب) پله‌یکی قمشیستی.
(ج) (pl) پله‌ی قمشه. (He took holy ~s.)
(د) ماه‌نگی کردن به قمشه.

v.t. (۱) ینکخستن؛ ینک‌وپینک کردن؛ ینک‌کردن.
(۲) فرمان به‌سپرد کردن؛ به‌سپردا خوین؛ فرمان پیدان.
(۳) داواکردن (to ~ groceries, a hamburger, a beer, etc.)
ordain (۴)

v.t. (۱) فرمان‌نکردن؛ فرمان‌دان. (۲) داواکردن.
a large (or tall) order, کارنکی گران
call to order, ده‌ست به کزبون‌نوره کردن؛ دست‌ینکردن (کژن)؛
کژن به‌ست: (He called the meeting to order.)
in order, (۱) به‌پیرا ینک‌وپینک. (۲) باش کارده‌کات.
(۳) به‌پیری پمیرموه. (۴) به‌جن شیاو.
in order that, بۆنهردی تاکو تاوه‌کو.
in order to, بۆنهردی تاکو تاوه‌کو.
in short order, خفرا؛ یکسه‌را زوو.
made to order, به‌پیری ریستی کپیار درووست‌کراوه؛ ده‌ست‌کرد.
on order, داواکراوه به‌لام هیشتا ننگه‌یشتوره (نازوقه، کمرسه).
on the order of, وک
order (a person) about, همیشه فرمان به‌سپردا کردن؛

پمیتا پمیتا به‌سپردا خووان
out of order, (۱) ناپینک‌وپینک؛ له ریز چوره دهره‌وه.
(۲) شکار؛ په‌کک‌موتوو؛ له‌کار‌گه‌وتوو؛ تیکچوو
(۳) ناپه‌پیره‌وی؛ به‌گوزیره‌ی په‌پیره‌و نویه (خواست، پینشیا، یا به‌ریه‌رچدانهردی کسینک له کوزینکدا).
(۴) ماه‌جن؛ نه‌شیاو؛ له جنی خۇیدا دی‌یه.

take holy orders, بوون به قمشه؛ کران به قمشه
orderliness (ôr'dêr-li-nis), n. ینک‌وپینکی.
orderly (ôr'dêr-li), adj. (۱) ینک‌وپینک؛ جوان ینک‌خراو؛ پاک‌وته‌مین:
(an ~ room)

(۲) به ناشتی؛ ناسایشانه.
(an ~ crowd; an ~ transition of power)

(۳) هر رگه‌یاندنی فرمانی سویایی.
n. (۱) سهرمازی به‌ردستی نه‌فسر.
(۲) به‌ردستی خسته‌خانه.

ordinal (ôr'd'n-əl, ôr'di-n'l), adj. (۱) پله‌یی (ژماره):
(first, second, third, tenth, thirtieth, etc. 1st, 2nd, 10th, 30th, etc.)

(۲) هر جینه زینده‌ومر یا پوومک
n. ordinal number (۱), [O-]. (۲) کتییی نوینکردن.
ordinal number, ژماره‌ی پله‌یی.
(first, second, third, ninth, fourteenth, etc.)

(روشی "cardinal number" بیینه).
ordinance (ôr'di-nəns), n. (۱) فرمان. (۲) نهریت.
(۳) نهریتی ناینی (به‌تایه‌په‌تی هر شیوی پیروز له کلینسه‌دا).
(۴) یاسای شاره‌وانی؛ یاسای ناوخوی شار: (a city ~).

ordinarily (ôr'd'n-er'ə-li, ôr'də-nâr'ə-li), adv. به ناسایی؛
به زوری

ordinary (ôr'd'n-er'i), adj. (۱) ناسایی.
(۲) ره‌مکی؛ هرهمه؛ بازارای؛ ساکار

organize

- n. (۱) کسینک، شتیله، یا بارتکی ناسایی.
(۲) کاربه‌ده‌ستینی کلینسه یا دادگای ناسایی (واته جیگری کسینکی تر نه‌بیت).
(۳) (۱) نه‌ به‌شهی نوینتی ناو کلینسه که هیچ ناگوزیت.
(ب) نامیلکهی نه‌م نوینزه. (ج) قه‌شهی به‌ندیخانه.
(۴) ژمیک خورنده که چیشتخانه‌یه‌ک هموو پوزنک له ههمان کاتدا پیشکشی ده‌کات به ههمان نرخ. (ب) چیشتخانه‌یه‌کی وهما.
(۵) درووشمی سوارچاکی ناسایی.

-ordinariness (n.).
out of the ordinary, ناسایی؛ ناسا؛ سهرناسا
ordination (ôr'da-nā'shən), n. (۱) (۱) کردن به قمشه؛ بوون به قمشه.
(ب) ماه‌نگی کردن به قمشه. (۲) ینکخستن؛ هاوپول کردن
ordnance (ôr'd'nəns), n. (۱) توپ (سویا).
(۲) کمرسه‌ی جهنگ؛ ته‌قه‌منی؛ چمکی جهنگ.

ordonnance (ôr'da-nəns), n. (۱) ینکخستن (ویژده، نیگارکیشی،
خانوسازی) سازدان. (۲) یاسا؛ یاسای شاره‌وانی؛ فرمان؛ فرماننامه
ordure (ôr'jēr, ôr'dyoor), n. (۱) پیمایی؛ شیاکه؛ گور.
(۲) شتیکی په‌ووشت پیمسگر.

ore (ôr, ôr), n. کانزای خاوا؛ کانزای پاک نه‌کراوه.
oread (ôr'i-ad', ôr'i-ad'), n. بووک یا خوری گردو شاخ (نه‌فسانه‌ی
یونانی).

oregano (ô-re'gə-nō), n. جاتره
organ (ôr'gən), n. (۱) نوزگن؛ نامینکی موسیقیایی بۆرهداره له بیانز.
ده‌چن. (۲) نه‌ندام (له‌ش).
(۳) ده‌گا؛ هوا؛ نامینا؛ ینکار:

(Parliament is the chief ~ of government.)
(۴) هوی رگه‌یاندنی حیزینک یا ینک‌خراوینک (بۆژنامه، کۆژان) نوزگان
organic (ôr-gan'ik), adj. (۱) تایه‌تی به نه‌ندام؛ نه‌ندامی.
(۲) ناره‌کی؛ خویی؛ به‌شینیکی ژ چپانه‌بووه‌ویه: (an ~ part).

(۳) ینک‌خراو؛ یک ناوازا؛ ینک‌وپینک؛ سازو: (an ~ whole)
(۴) نوزگانیک (کیمیا). (۵) زینده؛ زینده مادده.
(۶) (۱) به پمین په‌ورمه‌مکراو نه‌ک به پمینی کیمیاوی؛ به‌شپوهی سرووشتی
به‌خپوکراو: (~ gardening; ~ vegetables, foods, etc.)
(ب) موزمونات یا مادده‌ی کیمیاوی تن نه‌کراوه: (~ meat).

(ج) خاکی؛ سرووشتی؛ ساده: (an ~ lifestyle).
(۷) بنجینه‌یی؛ بناغییی.

-organically (adv.).
organic chemistry, کیمیاوی نوزگانیک.
organicism (ôr-gan'ə-siz'm), n. (۱) تیوری‌یه‌که ده‌نیت؛ که هموو
نه‌خوشی‌یه‌ک له گوزانی نه‌ندامی له‌شه‌وه تووش ده‌بیت.
(۲) پیروباوه‌ینکه که ده‌نیت؛ کۆمهل وک زینده‌ومرینک وایه.

organism (ôr'gən-iz'm), n. (۱) زینده‌ومر؛ گیانه‌ومر.
(۲) ینک‌خراوینک یا شتیکی له زینده‌ومر چورا پزیم؛ ده‌گا: (~ the social).
organist (ôr'gən-ist), n. نوزگه‌نژهن؛ نوزگن لیدر.

organization (ôr'gən-i-zā'shən), n. (۱) ینکخستن؛ سازدان.
(۲) (۱) شیوه‌ی پله‌ی ینکخستن یا ینک‌خراوی: (~ a high degree of)
(ب) ینک‌کاتن. (۲) (۱) ده‌گا؛ شتیکی یک پین گپراو یا په‌کخراو؛ کۆمهل
(ب) پزیم. (۴) ینک‌خراو؛ په‌کنتی.
(۵) ده‌سته‌ی فرمان‌نگیریی ینک‌خراوینک.

organize (ôr'gən-iz'), v.t. (۱) ینکخستن؛ ینک‌وپینک کردن؛ سازدان.
(to ~ one's thoughts before speaking)
(to ~ a strike)
(۲) ینکخستن.
(۳) دانان؛ دامه‌زندان؛ ینک‌خراو دانان: (to ~ a club).

(۴) په‌کنتی کرینکاران دانان؛ په‌کنتی کرینکاران:
(to ~ a union; to ~ the workers in a union)
v.i. (۱) ینک‌کاتن؛ بوون به‌یمه‌ک؛ په‌کگرتن.

organizer

(۲) چوونه ناو په کلتی کورکارانومه: بوون به نندام له پټکراویکدا.
organizer (ôr'gan-iz'ôr), n. پټکراو، پټکراوان، پټکراو.
حیزب، هند.

organogen- (ôr'gə-nô), پټشگرنگه به مانای: نندامی زینده له بی.
organogenesis (ôr'gə-nô-jen'ə-sis), n. سرچاوه و پټکراتی.
نندام

organography (ôr'gə-nog'rə-fi), n. باسکردنې زانستېجانې.
نندامی کبانله یرو پوهه

organology (ôr'gə-nol'ə-ji), n. نندامناسی: زانستی شپوه.
پټکراتو و پیره سندنو کاری نندامی گیانومر

organon (ôr'gə-non'), n. (۱) هوی برکردنوه و فیزپوون.
هوی راگه باندنې زانباری. (۲) پټبازی لیکولنیهوه: هوی لیکولنیهوه.

organum (ôr'gə-nəm), n. organon (۱).
پارچه یکه موسیقای همه دهنگ.

organza (ôr-gan'zə), n. جزوه قوماتیکې نارویشمېچه.
تاوهانتهوه: په حمت بوون.

orgasm (ôr'gəz'm), n. -orgasmic (adj.).
تایبه نه "orgy"
رووشی درایی بیینه.

orgy (ôr'ji), n. (۱) ناهنگی گوزانی و سماع خوارده نوه و جوت بوون له.
یونان و رومی کوندا به بونه ی پهرستی همدنیک له خوداکانهوه.
(۲) گله گار: ناهنگی گانی به کومل.
(۳) یرو بو جز نره لاکردن له شتنگدا: له ننداره به در خریک بوون به
کارنکوه (an ~ of work, reading, etc.).

oriel (ôr'i-əl, ô'ri-əl), n. پهنه ربه یکه گوره ی درویقو.
[Poetic] (۱) بوزه هلات.

orient (ôr'i-ant, ô'ri-ant), n. (۲) [O-] بوزه هلات: ناسیا (ب) بوزه هلاتی دور (چین، یابان... هند).
(۳) (ب) برقی سروری: شو تایبه خوږی یاشی سروری دمونیښی.
(ب) سروری باش

adj. [Poetic] (۱) بوزه هلاتی.
(۲) برقی دار: دره شاهه: نایاب: زور به نرځ

(۳) [Poetic] (ب) برزبووه (وهه خور).
(۱) ورو کردنه بوزه هلات (خانوه): بهرو بوزه هلات و هرگیزان.

v.t. (۲) راهنیز: راهان به بارو هلوئست و دور بهری تازه: شاره زاکردن: پټناسین.
(۱) ورو کردنه بوزه هلات. (۲) راهان به بارو دور بهرو هلوئستی تازه.

v.t. (۱) بوزه هلاتی.
(۲) [O-] می بوزه هلاتی دور و گلو کلتوروه گانی.

n. [O-]. کسینکی بوزه هلاتی دور (وهه چینی و یابانی)
هاوولاتی یکه بوزه هلاتی دور.

? Does he have a humanistic - ?

(۱) توانای گه رانهوی همدنې باندوه گیاندار بؤ هیلانو لانه کانیان
له شویښی دورومه بهی سر لې ټیکچوونیان

Orientalism (ôr'i-en'tl-iz'm, ô-ri-en'tl-iz'm), n.
(۱) خوونهریگی گلانی بوزه هلات: خوونهریگی بوزه هلاتی.
(۲) زانبرو لیکولنیهوه ی زمان و کلتوری گلانی بوزه هلات: بوزه هلات ناسی

Orientalist (ôr'i-en'tl-ist, ô-ri-en'tl-ist), n. بوزه هلات ناسی.
(۱) ورو کردنه بوزه هلاتی.
(۲) [O-] می بوزه هلاتی دور و گلو کلتوروه گانی.

Orientalize (ôr'i-en'tl-iz', ô-ri-en'tl-iz'), v.t. ورو کردنه بوزه هلاتی نبرکون (له بووخسارو پوهالته و تایبه خندا).
وهه بوزه هلاتی لیهانن.

v.t. (۱) قالی بوزه هلاتی: مافور یا فرشی بوزه هلاتی.
(پیشی دورترې "Oriental carpet")

orientate (ôr'i-en-tāt', ô کون: دده: دهرچه.
(۱) نالای جهنگی.
(۲) نالای پیژوری هاندن: درووشی به یږن.

oriflamme (ôr'ə-flam', or'ə-flam'), n. (۱) نالای جهنگی.
(۲) نالای پیژوری هاندن: درووشی به یږن.

ornate

origin (ôr'ə-jin, or'ə-jin), n. (۱) سرهتا: پیدایوون.
(۲) بنهجه: پهجه لانه: بنه ماله.
(۳) سرچاوه: بنجو و بناوان: ماله: بناوان.

original (ə-rij'ə-n'l), adj. (۱) پهگم: پیشتون: می سرهتا:
(۲) تازه: پهسمن: بن وینه: نو: لهوه و پیش نمکراوه یا نه بوهه: (ideas ~)
(۳) داهینرا: شتی تازه داهینرا: (an ~ writer).

(the ~ inhabitants of a country) (۴) تایبهتی به وینه سرهتایی (که وینه تری له بهر ورو دهگرې.
(۱) وینه سرهتایی (که وینه تری له بهر ورو دهگرې):
(This is not the ~ but only a copy.)

(۲) بهرهمی هونری یا وژوی پهسمن.
(۳) کسینک که نوینرا له تابلو پهکدا یا سرهتایی چیرکیک بیت.
(۴) کسینکی داهینرا: داهینرا. (۵) کسینکی سهین.

(۶) شو زمانه که له سرهتاوه بهرهمی وینه تری پښو سرهوه.
(to read Homer in the ~)
(۱) پهسمن: تازه می (بهرهمی).
(۲) هونری و وژوی... هند: (His work does not show much ~).

(۳) شتی که پهسمن یا تازه.
(۱) له سرهتاوه: له بنچنوه.
(۲) به شپوه یکه دیارو جیاوازه: به پهسمنی.

originally (ə-rij'ə-n'l-i), adv. (۱) پهگم گوناهمی خادوم (تایږن).
داهینرا: هیلانه بوهه: دهسټیکردن.
(۲) داهان: پیدایوون: هاتنه بوهه: دهسټیکردن.

originate (ə-rij'ə-nāl'), v.t. & v.i. -origination (n.).
داهینرا: توانای داهینرا میه.
(۱) پورکردنه.
(۲) پورکردنه لایک. (۳) راهان: شاره زابوون: چارو کوئی کردنهوه یا کرانهوه: شاره زاکردن: (to ~ oneself).

originator (ə-rij'ə-nā'tēr), n. (۱) پورکردنه.
(۲) پورکردنه بوزه هلات: دروستکردن کلتیسه به جزیک که قوربانیکه کی یا پیش نوینرا که له لای بوزه هلاته بیت. (ب) پور: لا.

oriole (ôr'i-ō'ri-en'tāt), v.t. & v.i. (۳) شپوهی برکردنوهوه: فلسفه و مهیل و هلوئست:
(What is the ~ of the new president)
بالندهمی کی

orifice (ôr'ə-fis, or'ə-fis), n. (۱) پورکردنه بوزه هلات: دروستکردن کلتیسه به جزیک که قوربانیکه کی یا پیش نوینرا که له لای بوزه هلاته بیت. (ب) پور: لا.
(۳) شپوهی برکردنوهوه: فلسفه و مهیل و هلوئست:
(What is the ~ of the new president)
بالندهمی کی

orison (ôr'i-z'n, or'i-z'n), n. (usually in plural), نوری: نرا.
(۱) پورکردنه بوزه هلات: دروستکردن کلتیسه به جزیک که قوربانیکه کی یا پیش نوینرا که له لای بوزه هلاته بیت. (ب) پور: لا.
(۳) شپوهی برکردنوهوه: فلسفه و مهیل و هلوئست:
(What is the ~ of the new president)
بالندهمی کی

ormolu (ôr'mə-lōō'), n. زهره: زیزه: نوزنه (له مسی زهره و کازای.
(۱) جوانکرا: شتی پارزندهروه.
(۲) خشل: تیت. (۳) نارایش: نارایش.
(۴) جزی شافازی: کسینک که جزی شافازی بیت بؤ کومل یا پیشه کی.

ornament (ôr'nə-mənt), n. (۱) جوانکرا: شتی پارزندهروه.
(۲) خشل: تیت. (۳) نارایش: نارایش.
(۴) جزی شافازی: کسینک که جزی شافازی بیت بؤ کومل یا پیشه کی.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornamental (ôr'nə-men'tl), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornamentation (ôr'nə-men-tā'shən), n. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornate (ôr-nāt'), adj. (۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.
(۱) پارزندهروه: جوانکرا.
(۲) شتی جوانو پارزندهروه: خشل.

ornery (ôr'ner-i), adj. (1) بین حیا و چهارمسو: شرمگین: تمسکه جیکلانه: به درهفتار: (2) کماله رقی: سرسخت.

(2) بیس و بۆگن: بین خرچ (1) همره مه: رهمکی: بازاری

ornithic (ôr-nith'ik), adj. بالنده می: می بالنده.

ornitho-, ornith- (ôr'ni-thô, ôr'ni-thâ), پیشگریکه به مانای: پیشگریکه به مانای: بالنده

ornithologist (ôr'ni-thol'ô-jist), n. بالنده ناس: زانای بالنده.

ornithology (ôr'ni-thol'ô-ji), n. بالنده ناسی: زانستی بالنده.

ornithological (adj.).

oro- (ôr'ô, or'ô), پیشگریکه به مانای: شاخ: کنو: چیا.

orogenesis (ôr'ô-jen'ô-sis), n. = orogeny.

orogeny (ô-roj'ô-ni), n. شاخ و کبو پیکهاتن (به تایبتهی له نمنجاسی جولانمردی زمینموره): پیدابوونی چیا.

orography (ô-rogr'ô-fi), n. شاخ و کبوناوسی (که بمشینک له جوگرافیا)

-orographic; orographical (adj.).

oroide (ôr'ô-id', ô'rô-id), n. دارشقی زهر یا زهره دروزنه: دارشقیمکه له مس و توقیا و تنهکه پینکیت له زهر دمچن خضلی همزانبه های ئی دروست دمکرت.

orometer (ô-rom'ô-têr), n. پیموری بهری شاخ.

orotund (ôr'ô-tund', ô'rô-tund'), adj. (1) گموره (دهنگ): دهنگدروم: پرو زنگاوره. (2) به تانتنه (گفتوگو، نووسین): به کمش و کشا: رازاره: خوهنکیشار: (~ talk).

orphan (ôr'fan), n. همتیو: بین باوک و دایک: بین باوک یا دایک.

adj. (1) همتیو. (2) هی همتیو: (an ~ home). v.t. همتیوکردن: کردن به همتیو.

orphanage (ôr'fan-ij), n. (1) همتیوی: همتیوتی. (2) همتیوخانه: (2) همتیوان.

orphanhood (ôr'fan-hood'), n. همتیوی: همتیوتی.

Orpheus (ôr'fi-əs, ôr'fūs), n. نورهیمس: سازمهنیک بو سازی نورهیمس: دلگری نیده: گیاندارو دارو بهردی دهجولاند (نلسانهی یونانی).

Orphic (ôr'fik), adj. تایبتهی به بیروباوهری نرفی: "نورفیس". روشی پیشوو بیمنه: (2) خۆش و دلگری وک ناوازی "نورفیس": دلفریز ناوازی: (2) [0-], نادیا: لیل: شاراره.

orphrey (ôr'fri), n. تیرهیمی نشتر و نیگاروی به به عهای قمشوره.

ortho- (ôr'thô, ôr'thâ), پیشگریکه به مانای: (1) ریک: راست: ستوونی: (2) گوشه ی راست.

(2) راست: توارا: به جوانی و باشی کراو: (orthography). (1) راستکردنموی چوتی و ناتواوی (به تایبتهی نیسان):

(orthopedics)

orthodontia (ôr'thâ-don'shi-ə), n. راستکردنموی ددان و شمولگی خواروخنج (پزشکوانی).

orthodontic (ôr'thâ-don'tik), adj. تایبتهی به راستکردنموی ددان و شمولگی خواروخنج.

orthodontics (ôr'thâ-don'tiks), n. = orthodontia.

orthodontist (ôr'thâ-don'tist), n. ددان راستکردنموره: دانساری راستکردنموی ددان و شمولگی خواروخنج.

orthodox (ôr'thâ-doks'), adj. (1) لهسمر بائی باوا: به پینی ناینی: چسپیوو کۆن باو. (2) به پینی نمریت و دستوری کۆن و چسپیوو: (~ ideas)

(2) [O-]. تایبتهی به کئیسهی پۆزهاتی: (O~ church).

orthodoxy (ôr'thâ-dok'si), n. (1) راستی (بیروباوهری: رهروشت). کرده: (2) به پیری کردنی نمریت و دستوری کۆن و چسپیوو.

(2) بیروباوهری کردهو و نمریت و دستوری کۆن.

orthocopy (ôr-thô'p-i, ôr'thô-i-pi), n. (1) زانستی دهنگ: دهنگناسی (زمانهوانی). (2) یونانی ریک و پیک: ییزی راست یا توار.

-orthoepic (adj.); orthoepist (n.).

orthogenesis (ôr'thâ-jen'ô-sis), n. (1) بیروباوهریکه که دهلیت: کۆبان له نورهیمکه بو نورهیمکی تر به ریک و پیک و به پینی به پیرهیمکی تایبتهی بوودهدات نهک مهر له خوه (زیندهموزانی).

(2) بیروباوهریکه دهلیت: که ههمو گمیک یا کۆمهلیک به ههمان قونای کۆریندا تئ ده پیری، نهگهچی دوروبهریشی جیاوازی بیت (کۆمهلناسی)

-orthogenetic (adj.); orthogenetically (adv.).

orthogonal (ôr-thog'ô-n'l), adj. هی گوشه ی و ستوا: تایبتهی به گوشه ی راست

orthography (ôr-thog'ô-fi), n. (1) رینووس: نووسینموی راست. (2) چونهمکردن: چونجه. (2) خوش نویسی: دهسخت خوشی.

-orthographic; orthographical (adj.).

orthopedic, orthopaedic (ôr'thâ-pê'dik), adj. تایبتهی به پزشکوانی نیسان: هی نیسانی شکار گرتنموره یا نهشتکرکاری کردن

orthopedics (ôr'thâ-pê'diks), n.pl. پزشکوانی نیسان: نهشتکرکاری نیسان.

orthopedist, orthopaedist (ôr'thâ-pê'dist), n. پزشکی نیسان.

orthopedy (ôr'thâ-pê'di), n. = orthopedics.

orthoscope (ôr'thâ-skôp'), n. نامیزی ئیروانی چاو: (پزشکوانی): بیمیری چاو.

ortolan (ôr'tâ-lən), n. بالندهیمکی گوش خوزه له توخمی چولهکیمه. (2) باشگریکه به مانای: (1) هی: وک: تایبتهی به (2) جئ: مهلبند: - خانه: (directory).

oryx (ôr'iks, ô'r'iks, or'iks), n. مانگا کئی نهمه ریکا: کلهکئیوی.

oscillate (os'ô-lät'), v.t. (1) له ریموره: له رانموره. (2) پارایی کردن: سووونی کردن: کۆبان.

oscillation (os'ô-lä'shən), n. (1) له ریموره: له رانموره. (2) پارایی: سووونی: سووونی کردن: کۆبان. (2) له رهلر (له لکتریک)

oscillator (os'ô-lä'têr), n. (1) له رهلر کرک: له رۆک. (2) پاراکم: سووونی کس: (2) نامیزی له رهلر دروستکمر (رادییۆ، له لکتریک).

oscillogram (ô-sil'ô-gram', os'ô-lâ-gräm'), n. ویتهی له ریموره (له لکتریک).

oscillograph (ô-sil'ô-gräf', os'ô-lâ-gräf'), n. قۆمارکیری له ریموره ی سووونی له لکتریک.

oscilloscope (ô-sil'ô-skôp'), n. = oscillograph.

oscitancy (os'ô-tän-si), n. (1) باویشک دان. (2) خهوالوویتهی.

osculant (os'kyoo-länt), adj. (1) (1) ماچکرا: ماچکری. (2) بهرکوتو: لیخشان. (2) ناوکۆ (تایبه خۆی دوو توخمی زیندهمور).

osculate (os'kyoo-lät'), v.t. & v.i. (1) ماچ کردن. (2) بهرکوتن: لیخشان: لیهودان. (2) بهشداربوون له جهند تایبه خۆیه کدا (زیندهموزانی). (4) لیکهوتن (نهاندازه)

osculation (os'kyoo-lä'shən), n. (1) ماچ کردن: ماچ کران. (2) ماچ. (2) بهرکوتن: لیخشان: لیهودان. (4) خالی لیکدان (نهاندازه): لیکدان

-ose (ôs), باشگریکه به مانای: کاربوهدرات (وهک نیسانسته و شکی): (sucrose)

باشگریکه به مانای: پیره له نام تایبه خۆیه می هیه: - ناسا: - باشگریکه به مانای: پیره له نام تایبه خۆیه می هیه: - ناسا: (bellicose, morose)

osier (ôs'zhêr), n. (1) داره می (به تایبتهی شو جزوه داره می هیه که خهلفه کانی سه بهتو زه میله ئی ئی دروست دمکرت).

(2) خهلفی داره می هیه که وهما.

osmosis (ôs'mô-sis), باشگریکه به مانای: (1) بارا: دۆخ: کار: (osmosis). (2) نه خۆشی: (neurosis)

(ج) زیاده زوریون یا پینکاتینیکی ناپه سمند: (sclerosis)
osmium (oz'mi-əm, os'mi-əm), n. نوزمیوم: ماده‌یه‌کی کانزایی.
سمخته

osmose (oz'mōs, os'mōs), v.i. ده‌لادن: دادن
(روشنی داهاتو بیینه)

osmosis (oz-mō'sis, os-mō'sis), n. (۱) ده‌لادن: دادن
پیدا رهنیون: (۲) هه‌لترین: فیزیون له‌خوره و بن هه‌لادن:

(to learn a language by ~)

osprey (os'pri), n. بانفده‌یه‌کی ماسی خوره له واشه ده‌چیت.

osseous (os'i-əs), adj. ئیسقانی: له ئیسقان ده‌چین: ئیسقدار.

ossicle (os'i-k'l), n. ئیسقانه سچکوله (به‌تاییه‌تی هی تاو گونجیکه):
ئیسکوله

ossification (os'a-fi-kā'shən), n. (۱) بوور نه ئیسقان: ئیسقان
پینکاتن: (۲) (۱) وهک ئیسقان لیهاتنی ریشال (ب) کوم‌لنیک ریشالی پهن بوو.

(۲) وهک به‌ر دلیلهاتنی دل، هه‌ست، مینشک

ossifrage (os'a-frij), n. (۱) osprey (۲) lammergeier

ossify (os'a-fi'), v.t. & v.i. (۱) کردن به ئیسقان: بوور به ئیسقان

وهک ئیسقان لیهاتن (۲) وهک به‌ر دلیلهاتنی دل، هه‌ست، یا مینشک.

ossuary (os'ū-er'i, osh'ū-er'i), n. ئیسقاندان: ده‌فریکه بۆ
هه‌لگرتنی ئیسقانی مردووون.

osteal (os'ti-əl), adj. osseous.

osteitis (os'ti-i'tis), n. هه‌رکردنی ئیسقان

ostensible (os-ten'sə-b'l), adj. له‌بوو: دیرا: پوواله‌ت: سه‌رزاری:
(ان ~ reason or purpose)

ostensibly (os-ten'sə-bli), adv. له‌بوو: به‌تاوا: به‌پوواله‌ت:
به‌سه‌رزاری.

(He was ~ for us but in reality he was against us.)

ostensive (os-ten'siv), adj. (۱) له‌بوو: پوواله‌ت: سه‌رزاری
(ب) وا‌ده‌رحر (۲) ناشکرا: دیار.

ostentation (os'tən-tā'shən), n. خویادان: خونیواندن:
کمش‌وفش (the ~ of the newly-rich)

ostentatious (os'tən-tā'shəs), adj. (۱) خویادان: خونیواندن:
به‌کمش‌وفش: به‌ته‌نته‌نه: (an ~ person, manner, etc.)

(۲) بۆ‌کمش‌وفش کراوا: بۆ‌ته‌نته‌نه و خویادان کراوا: کمش‌وفشاری:
(~ jewelry)

osteo-, oste- (os'ti-ō, os'ti-ə), پینشگرینکه به‌مانای: ئیسقان.

osteoblast (os'ti-ə-blast), n. شان‌هی ئیسقان پینکهنه‌ر.

osteoclast (os'ti-ək'lā-sis), n. شکاندن‌ه‌وی ئیسقان مۆ‌گرتنه‌وی.
به‌باشرو رینک‌ویپینکی.

osteoclast (os'ti-ə-klāst'), n. (۱) شان‌یه‌که ئیسقانی نه‌ویسترارو
له‌ناره‌ده‌ات (۲) نامیزی ئیسقان شکاندن‌ه‌وه و گرتنه‌وی به‌پنک‌ویپینکی.

osteoid (os'ti-oid'), adj. له‌ئیسقان ده‌چی

osteology (os'ti-ol'ə-ji), n. ئیسقان‌ناسی: زانستی ئیسقان
-osteologist (n.); osteological (adj.).

osteoma (os'ti-ō'mə), n. سندان‌ی نئسقان: سندان‌ی شان‌هی ئیسقان.

osteomyelitis (os'ti-ō-mi'ā-li'tis), n. هه‌رکردنی مۆخ

osteopath (os'ti-ə-pāth'), n. پزیشکی جاره‌که‌ری نه‌خۆشی له‌پری:
ده‌ستکاری کردن و راستکردنه‌وی بره‌به‌ی پشت‌ه‌وه.

osteopathy (os'ti-ə-pā-thi), n. چاره‌کردنی نه‌خۆشی له‌پری:
راستکردنه‌وی بره‌به‌ی پشت‌ه‌وه و ماسولکه‌وه

-osteopathist (n.).

osteophyte (os'ti-ə-fīt'), n. زیاده ئیسقان

osteoplasty (os'ti-ə-plas'ti), n. نه‌شته‌کاری ئیسقان

پینه‌کاری ئیسقان

osteotome (os'ti-ə-tōm'), n. ئیسقانبیر: نامیزی ئیسقان برون.

osteotomy (os'ti-ol'ə-mi), n. ئیسقان بره‌نوه (نه‌شته‌کاری):
نه‌شته‌کاری ئیسقان.

ostial (os'ti-əl), n. (۱) ده‌رگاران‌ی کلینسه.

ostiole (os'ti-ō'l'), n. (۲) ده‌رمان‌بیری کلینسه‌ی کاسولیک‌ی وهک قه‌شه.
گونجیله: کون: دم.

ostler (os'lēr), n. مه‌پتن.

ostosis (os-tō'sis), n. پینکاتنی ئیسقان.

ostracism (os'trə-siz'm), n. (۱) شاره‌ده‌رکردن (له‌یونانی کوندا):
په‌ره‌وازه: ده‌ریه‌ده‌رکردن. (۲) شه‌رکردن: شه‌راندن: په‌ره‌وازه‌کردن: نا‌واره‌کردن

ostracize (os'trə-siz'), v.t. شاره‌ده‌رکردن: ده‌ریه‌ده‌رکردن:

ostrich (ōs'trich, os'trich), n. شه‌رکردن: په‌ره‌وازه‌کردن.
هوشترمه‌ل: هوشترمه‌ل

hoshtrich.

other (uth'er), adj. (۱) (۱) ترا: شوئی ترا: نه‌وی که: (the ~ foot)

(ب) شوئی ترا: نه‌وانی که: (His ~ books are better than this.)

(۲) هی ترا: جیا‌وازا: هی جیا‌وازا: (any ~ girl)

(۳) زیاده: هی ترا: هی که: (He has no ~ coat.)

(۴) پینشور: (O- times had their own customs.)

pron. (۱) نه‌وی ترا: (Each loved the ~)

(۲) هی ترا: (How many ~s are there?)

adv. هیچی ترا: هیچی که: (He can't do ~ than go.)

every other, هه‌ر یه‌ک نه‌یه‌یکله:

(every other person, house, day, week, etc.)

of all others, زیاتر له‌هه‌موو: زیاد له‌هه‌مووون.

the other day (or night, etc.), ده‌میکه‌نیه‌یه: تازه: له‌م چه‌ندانه‌دا.

otherwise (uth'er-hwār'), adv. [Arch. or Dial.] له‌شونجی،
تردا: بۆ‌شونجینکی ترا.

otherwhile (uth'er-hwīl'), adv. [Archaic or Dial.] له‌کاتینکی،
تردا.

otherwise (uth'er-wīz'), adv. (۱) به‌پینچه‌وانه: به‌شویه‌یک‌ی ترا:
جیا‌وازا: (He says ~; She believed ~)

(۲) له‌هه‌موو پوره‌یک‌ی تره‌وه: له‌میکه‌نا:
(The rent is high, but ~ the house is satisfactory.)

(۳) له‌میکه‌نا: له‌میکه‌نا: ده‌نا:

(Do what you are told ~ you will be punished.)

adj. هی ترا: جیا‌وازا: به‌جۆزینکی ترا:

(His answer could not be ~.)

other world, شه‌وه و دنیا: دنیا‌ی ترا.

otherworldly (uth'er-würld'li), adv. (۱) تاییه‌تی به‌شه‌وه

دنیا. (۲) شه‌وه و دنیا به‌پرست: خۆ‌ته‌رخانکه‌ر بۆ‌شتی شه‌وه و دنیا‌یی و گیانی و
گوئی شه‌وه به‌شتی شه‌وه دنیا‌یه.

-otherworldliness (n.).

otic (ō'tik, ot'ik), adj. گونجیکه‌یی: هی گونجیکه:

otiose (ō'shi-ōs', ō'ti-ōs'), adj. (۱) ته‌مه‌ل: بیکاره.

(۲) ببن سووه: ببن کملک.

otitis (ō-ti'tis), n. گوئی هه‌رکردن: گوئی چۆزانه‌وه.

oto-, ot- (ō'tō, ō'tə), پینشگرینکه به‌مانای: گوئی: گونجیکه.

otocyst (ō'tə-sist'), n. کیسی شله‌داری بیست‌و له‌نگه‌گریری له
ببن بره‌به‌کاندا.

otolaryngology (ō'tə-lār'ing-gol'ə-ji), n. پزیشکه‌وانی توپ‌گو و گوئی.

otolith (ō'tə-lith'), n. گه‌ردینکی به‌ردین یا ئیسقانی تاو گونجیکه‌یه.

otology (ō-tol'ə-ji), n. پزیشکه‌وانی گوئی.

-otological (adj.); otologist (n.).

otoscope (ō'tə-skōp'), n. بینیری گوئی: نامیزی تیزوانچو.

تاقىكرىدىنمۇ ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلايدۇ.
otter (ot'ɛr), n. (1) سىڭ ئاي: كىيىنكى ئاي ئۆزىگە ئوخشاش تۈرۈكى.
 قاچ پەردەدارى بەل كۆرىتىشى بىلەن بىرگە. (2) كەملى ئەم گىياندا.
Ottoman (ot'a-mən), adj. (1) ئوسمانلى: ئوسمانلى تۈركى.
 n. (2) [O-] جۈرە كۆرسىتىدىغان ئىشقا. (ب) جۈرە ئەنئەنىسىگە.

Ottoman Empire,
oubliette (oo'bli-et'), n. ئىمپىراتورنىڭ ئوسمانلى.
ouch (ouch), interj. زىنداننى ئۆزگەرتىش.
ouch (ouch), n. [Archaic]. ئاچ: ئۇنىڭ دەنگىگە ئازارنى كۆتۈرۈپ بەرگەن.
 (1) يەخىمەسى بە گەھەر پىياز. (2) جىنى گەھەر تېخىستىن (دەك ئەقەم يەخىمەند... ھەتد).
 v.t. [Archaic]. پازاندىنمۇ بە يەخىمەندى گەھەردار.
ought (ɔt), v.aux. (1) پىيۇستە دەپن: (He ~ to pay his debts.)
 (2) ۋا باشقا دەپن: (You ~ to eat more slowly.)
 (3) ۋا چاۋەردان دەكرى: ئىياز ۋايە.

ought (ɔt), n. ھەر شىئە: ھەرچى شىئە.
adv. ھىج.
ought (ɔt), n. سىفر.
ounce (ouns), n. (1) ئاۋنس: شانزە يەككى پاۋەند.
 (2) نەختىكە تۈزۈك: (an ~ of care, kindness, intelligence, etc.).
ounce (ouns), n. يىڭىكى سىفر: يىڭىكى بەلغى.
our (our), pron. ھى ئىمە: مان - ى ئىمە.
 (~ home; ~ goal; ~ share)
ours (ourz), pron. ھى خۇمان: ھى ئىمە - ى ئىمە.
 (a friend of ~; This house is ~.; O- are better.)
O- is larger than yours.
ourselves (our-selvz'), pron. خۇمان (ئە زامانى شاھانە): خۇم.
 (1) خۇمان: خۇمان. دوۋپا تەكرىدىنمۇ.
 (We went ~.)

(We are not ~ when we rage like that.)
-ous (əs), (joyous, odorous) پاشىرىكە سەمانى: پىر لە.
oust (oust), v.t. دەرگىردن لە كار: لاۋردن: ئى خىستىن:
 (to ~ a president from office)
ouster (ous'tēr), n. (1) دەرگىردن لە كار: دەرگىردن لاۋردن: ئى خىستىن:
 (The demonstrations led to the ~ of the president.)
 (2) دەرگىردن لاۋردن.
 (3) خانىۋ زەۋى ۋازا لىسەندىنمۇ بە ئاۋەۋايى: لە مال يا مولك دەرگىردن بەرۋا.
 مولكەر مال زەۋى تەكرىردن.

out (out), adv. (1) (a) لە دەرەۋە: بۇ دەرەۋە (~ of the house).
 (ب) دەرەۋە: لە دەرەۋە مال. (ج) مانگىرتىۋ.
 (2) دەرەۋە: دەرەۋە: (Come ~ and play).
 (3) بەرەبەردىن: (Disease broke ~).
 (4) بە تەۋاۋى يەككە: (tired ~).
 (5) ھاتتە دەرەۋە: دەر: (The moon came ~).
 (6) خىستىن تار بازارەۋە: دەرەۋە: (The firm put ~ a new line of shoes.)

(7) دەرەۋە: ھاتتە تەۋاۋىيۇن: ئەمان: (fade ~; burn ~; die ~).
 (8) بە دەنگى بەر: بە تۇند: (speak ~).
 (9) دەرەۋە: دەرگىردن: ئۆز بەدەرەۋەيۇن: (stand ~).
 (10) بەرەبەردىن: (branch ~; spread ~; sort ~).

(11) جىياندىنمۇ: ئاۋك بون: ئورۇنمۇ ئە يەككە:
 (Friends may fall ~).

(12) ئىمپىراتور: (pick ~).
 (13) [Slang] بوراۋە: لە ھۆش خۇ چوون: (He passed ~).
 (14) دەرەۋە: ھى دەرەۋە: (~post; ~field; ~lying).
 (15) لە سىۋور بەدەر: لە رادە بەدەر.
 (16) ھى سەر سىۋور.
 (17) ئەھتەۋ: ئەھتەۋ: (~ because of sickness).
 (18) بەدەرەۋە: ھەتتە رار: روت: (~ at the elbow).
 (19) دەرەۋە: (five dollars).
 (20) يەككە تەۋا: لە كار كەتتە: (The television is ~).
 (21) ئاۋك: ئاۋك.
 (22) لىۋە: لىۋە: (~ this window).
 (23) [Slang], بەئەگە: يىڭى خۇ بەرەندە.
 (24) (pl.) دەرەۋە: ھەتتە رار: (1) ۋەشە پەردان (چاپەمەن).
 (ب) ۋەشە پەردان: (4) تۈپكە كە دەجىتە دەرەۋە (يارى تەنس).
 (25) ئاشكاراۋون: دەرگىردن: (Truth will ~).
 (26) دەرگىردن: كەندە دەرەۋە بە زۇر.
 (27) [British Slang], بە زەۋىدە دان.

interj. پىر دەرەۋە: پىر دەرەۋە.
all out, [Colloq.], بە تەۋاۋى: بە يەككە: پىر بە دل.
on the outs, [Colloq.], ئاۋك: ئاۋك.
out and out, بە تەۋاۋى: لە سەدە سەدە.
 (He's a scoundrel out and out.)
out for, زۇر ھەۋى: بۇ دان: تەقەلا كەردن.
out from under, [Colloq.], لە گىرگىرت يا مەتەسى بەرگەردىن.
out of, لە ئاۋمەۋى.
 (2) لە: لەماۋ زامەنە بە كەس يا شىقتا:
 (Out of a hundred people two were chosen.)
 (3) لە دەرەۋە: دەرەۋە: دەرەۋە دەست:

(out of the reach of police)
 (4) لە: (buildings made out of stone).
 (5) لە: بەھۇ: لەۋە: (out of spite).
 (6) پىر: پىر: نەبۇن: (out of money).
 (7) ئى سەنران: ئى: (They were cheated out of fifty dollars.)
 out of place, لە جىنى خۇيدا: ئى: ئاۋك.
 out of sight, ئاۋك: ئاۋك: لە چار ۋون بو.
 out to, زۇر ھەۋى: بۇ دان: تەقەلا كەردن: (He is out to get you.)
out- (out), پىششىكە بەمانى: (1) دەرەۋە: دەرەۋە:
 (outbuilding, outpatient)
 (2) پىر دەرەۋە: بەرەۋە دەرەۋە: (outhound; outcast).
 (3) پاشتە لە: پىششىكە: گەرەتە لە: خۇراتە لە: زۇر تە لە:

(outrun; outdo; outsell)
outage (out'ij), n. پىر: ئەكەتە: پىر: ۋەستان:
 (a power ~ lasting several hours)
out-and-out (out'n-out'), adj. تەۋاۋە: بە تەۋاۋى: لە سەدە سەدە:
 ئىچكەر.
outbalance (out-bal'əns), v.t. سەنكىتەردىن: لە زۇر تەردىن: لە.
outbid (out-bid'), v.t. لەسەر زىانگىردن: (ھەراج): پارە زىانگىردن.
outbound (out'bound'), adj. پىششىكە: چو: (an ~ train).
outbrave (out-brāv'), v.t. (1) ئازاتەردىن: لە.
 (2) ئى تەرسان: بەرەۋە پىر ۋەستان.
outbreak (out'brāk'), n. بەرەبەردىن: بەرەبەردىن: تەقەندە:

(an ~ of war, violence, disease, etc.)
outhreed (out-brēd'), v.t. & v.i. (1) لە يەك چاك كەردن: لەگەل.

outbreeding

توخمی حیوانزاد. (۲) ژنتیکان و شوگریدن له دهرموی خیل یا خیزان
(۱) له بک چاک کردن له گهل توخمی. n. outbreeding (out'brēd'ɪŋ)
جیاوازادا (۲) ژنتیکان و شوگریدن له دهرموی خیل یا خیزان.
(۱) خانووی دهرموی: خانوویکی بچورکه. n. outbuilding (out'bil'dɪŋ)
له دهرموی مال به لام بمشیکه ایبی (وگه کایمن، تمویله، سایه بان، چمره داخ...).

همنجوون، توورمیی، شادی... هتد' هاره'. n. outburst (out'bɜ:st)
تغییره. (an ~ of emotions, anger, joy, violence, etc.).
دهرموی دهرموی دهرموی: outcast (out'kast', out'kast'), adj.
(۱) کسینکی دهرموی دهرموی کسینکی تهره یا نهریستراو. n.

(۲) کسینکی هنج و یوچ شتیکی هیج رپوچ
(۱) کسینکی له چین یا خیلنی خن. n. outcaste (out'kast', out'kast')
دهرموی (له هیندستان)
نتجام بر: outcome (out'kʊm'), n.
(۱) هاوارا: قیره، تاله. outery (out'kri'), n.

(۲) نامزایی دهرموی توندوتیژ
کونه باوا باونه ماو: کوژ. outdated (out-dāt'id), adj.
پیشکورتن: پیشکورتن یا ملامتی. v.t. outdistance (out-dis'tans), v.t.
بوییدان: بوییدان یا بردنوه: پیشکورتن. outdo (out-dōō'), v.t.

(He will ~ anybody in wit.)
(۱) بوز به خو دان: له خو باشرموون. outdo oneself,
باشتر به نتجام گه یاندن له راپوردموی خو. (۲) همولیکی نیجگار زور دان.
دهرموی هی دهرموی مال: outdoor (out'dōr', out'dōr'), adj.
هی شوینی کراوه: دیدهوایی: (~ games).

دهرموی دهرموی مان: outdoors (out'dōrz', out'dōrz'), adv.
(Is it cold ~ ?)
دهشت دهرموی دهرموی. (She loves the ~).

n.
(۱) دهرموی هی دهرموی: دور له ناوچه تهره. outer (out'ēr), adj.
(۲) دورا: پهرا: لاتهریک: (~ regions).

پهرا تهره: دهرموی تهره. outermost (out'ēr-mōst'), adj. & adv.
دورترین

بوشایی دهرموی ناسمان. outer space,
(۱) چاوشکاندن: بوییدان له چاو تن بریندا. outface (out-fās'), v.t.
(۲) تهره پور و دستان: بهرهمستی کردن
ناومرینژ: جوگه، پودار، زوراب.

(۱) پهرا یاریگی: بیسبول. outfield (out'fēld'), n.
(۲) یاریگه رانی نهم ناوچه یی یاریگی: بیسبول
(۱) کهرسه (~ a carpenter's). outfit (out'fit), n.
(۲) دهستعل: بهرگ: جل و بهرگ: (~ an elegant).

(۳) دهسته یکی همان پیشه (به تاییهتی هی سوپا یا بازرگانی).
(۴) کهرسه یا جل و بهرگ: پیدان: به بهرگرتن
به بهرگرتن: جل و بهرگه: کهرسه یی گهشت و یاری کار پیدان. v.t.
-outfitter (n.).

(۱) دهرموی (هینژی دوژمن): دهرگرتن. outflank (out-flank'), v.t.
(۲) ری ل به ستنهوه: داناتریمون له: دهست به سمر تاحه زدا: پویشتن.
(۱) له بهر پویشتن (شله، خاو): پهوت: پویشتن. outflow (out'flō'), n.
توروز: پویشتنی خشوکانه: خمرج کردن.
(۲) له بهر پویشتنوه: نهم شته یی له بهری دهروات.

(۳) نهم همنده یی له بهری شتیگ دهروات: نهم همنده یی خمرج ده کرت.
خیراتر پویشتن یا پاکردن له. outfoot (out-foot'), v.t.
فیلنیا تریمون له: زیره کتریمون له: outfox (out-foks'), v.t.
زوتیریمون له

فی بردنوه له سمر کهره یی و. outgeneral (out-jen'ēr-əl), v.t.
پیلان داناندا
تیره ییمون: پیشکورتن: زیاتریمون له. outgo (out-gō'), v.t.
(۱) پویشتن: له بهر پویشتن: خمرجکاری n.

outlier

(۲) خمرجی: پارهی خمرج کراو. outgoing (out'gō'ɪŋ), adj.
(۱) (۱) پویشتنوه: نهمی دهروات:
(an - ship)

(ب) خمریکه دهروات و ده بیته هی راپوردموی:
(the ~ administration, government, director, etc.)
(۲) پورکراوه: سمر به دهرموی: پور به دهرموی: کورم فلوژا: پورخوش
(an - person)

(۱) پویشتن: چوون. (۲) (pl.) پارهی خمرج کراو: خمرجی. n.
(۱) گهره ییمون و فیتر به بهر نکریدن: outgrow (out-grō'), v.t.
(۲) خیراتر گهره ییمون: گهره ییمون له:
(Tom has outgrown his elder brother.)

(۲) گهره ییمون و تهرک کردن (خو):
(to ~ the bad habits of boyhood)
(۱) گهشه کردن: گهره ییمون: په ره سندن. outgrowth (out'grōth'), n.
(۲) وهچه: شتیکی تازه پوروا یا گهشه کوردمو:

(۲) نتجام: مایه: بهرهم: (Crime is often an ~ of poverty).
(۱) هملیکانی نیازو پیلانی کسینکی یا لایک. v.t. outguess (out-ges'), v.t.
(۲) فیلنیا تریمون له.

پهتی پاکیشانی بایه مان به سمر تهره یی. outhaul (out'hōl'), n.
کشتی و بهلمی بایه ماندا.
(۱) ناو دهستخانه یی دهرموی مان: outhouse (out'hous'), n.
ناو دهستی دهرموی. (۲) outbuilding.

outing (out'ɪŋ), n.
(۱) گهشتا: سه پیران. (۲) پیاسه
(۱) وولاتی بیگانه. outland (out'land'), n.
(۲) ناوچه دهرموی و مورمکانی وولاتیک: ناوچه پهراکانی وولاتیک یا

زهری و زاریکی گهره.
(۱) بیگانه. (۲) پهرا تهریکه: دهرموی. adj.
outlander (out'lan'dēr), n.
بیگانه: کسینکی بیگانه: دهرموی.
(۱) بیگانه: هی بیگانه. outlandish (out-lan'dish), adj.
(۲) سه پیرا ناواسایی: (an ~ dress).

(۳) کینوی. (۴) دورا: دهرموی: لا چپ: تهریک.
زیاتر بهرگرتن له: outlast (out-last', out-lāst'), v.t.
زیاتر دهرموی یا بهرهم ییمون له: بوییدان:

(These shoes will probably ~ me.)
(۱) تاوانباریکه که مافی پاراستنی یاسایی فی. outlaw (out'lō'), n.
سه نرابیتهمه له لایمن دانگاره. (۲) قاچاق: یاخی: کسینکی یاخی: چته!
تاوانباریکه یاخی. (۳) گیانداریکی تورو دابین نکراد.

(۱) به یاخی دانان: به چته دانان. v.t.
(۲) لیسمنده یی مافی پاراستنی یاسایی.
(۳) قهده فکرتن: (to - gambling).

(۱) قهده فکری: قهده فکرتن: قهده فکرتن. outlawry (out'lō'ri), n.
(۲) به یاخی دانان: مافی پاراستنی یاسایی فی سه نرابیتهمه.
(۳) یاخیکی: چته یی.

(۱) باره خمرج کردن. outlay (out'lā'), n.
(۲) نهم همنده یی که خمرج ده کرت: خمرجی.
پاره خمرج کردن. v.t.
(۱) کون: دهرموی: کله بهر: دهرموی. outlet (out'let'), n.
(۲) هوی دهرموی: کله بهر:

(an ~ for one's emotions, energies, etc.)
(۳) کله بهر: جوگه فی بیوموه: ناومرینژ: (the ~ of a lake).
(۴) (۱) بازا. (ب) فروشگای فروتمنی یکی تاییهتی: فروشگا.
(۵) جینی سوچ (نله تهریک).
(۱) دهرموی: ناوچه یی: کسینکی دهرموی له. outlier (out'lī'ēr), n.

کۆمەلەكەيەوه (۲). كەسىك كە مالمەكەي دوروه له شونىي كارەكەيەوه.
 (۳) ناسەبەردىكى دايراي له دوروبەرەكەيەوه بەمۆى خورائەومو (زەمىنناسى).
outline (out'lin'), n. (۱) چوارچۆيه سنوور: كەمەرە: چۆيه.
 (۲) شيوهى چوارچۆيهيى نىكارىكە كە مەر چۆيه شتەك دەريغات:
 (an - map of England)
 (۳) نەخشەيەكى سەرمتايى: پيلانىكى گشتى يا سەرمتايى:
 (the - of a composition, lecture, paper, plan, etc.)
 (۴) كورته: كورتهى باس: پوخته: (the story -)
 v.t. (۱) نەخشەكيشانى چوارچۆيه: نىكاركيشانى چۆيه.
 (۲) كورتمەكردن: پوختهكردن: (to ~ a story)
 (۳) پيلان يا نەخشەى سەرمتايى دانان: (to ~ a plan)
outlive (out-liv'), v.t. (۱) زۆرتر ژيان له ژيانر مانەوه يا بەرگەگرتن له:
 ژيانر دەربەردن له: بەردەوامتريون له:
 (He will ~ us all; His reputation will ~ him.)
outlook (out'look'), n. (۱) پوانكە (۲) ديمەن (۳) سەيركردن.
 (۴) شيوهى بينىنى ژيان يا مەسەلەيەك: پا: پيروا: شيوهى هاكته بەرچاو:
 (a narrow ~ on life; an optimistic ~ on the future)
 (۵) لى راسيەن: نيشانى دوايژا: ئەوهى چاومەوان دەكرى له دوايژا:
 (The ~ for trade is poor for next year.)
outlying (out'li'ing), adj. پەرا دور دوروبەرەيژا لاچەپا
 دوروه دەست (- villages, regions, etc.)
outman (out-man'), v.t. outnumber (۱)
 (۲) پياوتريون له: ئازاتريون له.
outmaneuver, outmanoeuvre (out'ma-nōō'vēr), v.t.
 فەلپاوتريون له: زيرەكتريون له: ئى بردنەوه به دانانى پيلانى باش.
outmatch (out-mach'), v.t. ئى بردنەوه: باشتريون له.
outmoded (out-mōō'd), adj. باونەماوا: كۆن: كۆنباو
outmost (out'mōōst'), adj. = outermost.
outnumber (out-num'bēr), v.t. ژماره زۆرتريون له.
out-of-date (out'āv-dāt', out'ā-dāt'), adj. كۆن: باونەماوا:
 (- information)
out-of-door (out'āv-dōōr', out'ā-dōōr'), adj. = outdoor.
out-of-doors (out'āv-dōōrz', out'ā-dōōrz'), adj., n. & adv.
 = outdoors.
out-of-the-way (out'āv-thā-wā'), adj. (۱) تەريك لاچەپا: پەرا:
 دوروا: پەرا دوروه دەست: (an ~ village)
 (۲) ناساسايى: سەيرا: جيا: ناەجەن.
outpatient (out'pā'shənt), n. نەخۆشەكە كە له خەستەخانه دەرمان
 دەكرىت بىر ئەوهى لەوى پتووت.
outplay (out-plā'), v.t. باشت يارى كردن له.
outpost (out'pōōst'), n. (۱) پاسەوانگاي سەر سنوور.
 (ب) پاسەوانگايەكە كە نەختەك دوروه له ژۆردوگاوه بۆ پنگەدانى هيرشى
 كوتەيرى دۆژم (ج) دەستەى پاسەوانانى پاسەوانگايەكى وها.
 (۲) شارۆجكەيەكى سەر سنوور.
outpour (out'pōōr', out'pōōr'), n. هەلپۆزان: پۆان: نيشاو: هەلقولان.
 v.t. & v.i. هەلپۆشت: پۆشت: هەلقولان: هەلچوون.
outpouring (out'pōōr'ing), n. هەلپۆزان: نيشاو: پۆان: هەلقولان:
 هەلچوون و لەبەر پۆيشتن: (an ~ of emotions)
output (out'pōōt'), n. بەرهم: (۱)
 (the ~ of a gold mine, factory, etc.)
 (۲) وورەى بەرهم هينراوى مەكینهيەك.
outrage (out'rā'j'), n. (۱) كارىكى زۆر درندانەى خراب.
 (۲) شوورەيى: شەرمەزاري.
 (۳) سنوور شكاندن: ياساي مرفايمەتى شكاندن: كاري تاوانكارانە:
 (The dropping of bombs on civilians is an ~.)

(۴) توورەيمەيەكى زۆر.
 v.t. (۱) كارىكى زۆر درندانە و ناەسەندانە كوردن.
 (۲) زۆر توورەكردن. (۳) بەزۆر گايين: بەزۆر سواریبون.
outrageous (out-rā'jōōs), adj. (۱) (۱) شوورەيى.
 (ب) زۆر خراب: زۆر ناسرين: توورەكەر: (an - act; - behavior)
 (۲) دېرندە.
 (۳) ئىجگار زۆر: له پادە بەدەر: ناەجەن:
 (She spends an ~ mount on clothes.)
outrank (out-rank'), v.t. پەلەوپاە بەرەتريون له.
outreach (out-rēch'), v.t. (۱) تێپەربوون: زياتر پۆيشتن له.
 (۲) درێژكردنەوه: دەست بۆ درێژكردن.
 درێژبوونەوه: زياتر پۆيشتن يا گەيشتن.
 v.t. (۱) دەست بۆ درێژكردن. (۲) ماوهى ئەم دەست بۆ درێژكردنە.
outride (out-rīd'), v.t. (۱) سواریكى باشتريون:
 بەزاندن له سواریدا. (۲) ئى پەريئەوه بەبى ژيان (كەشتى له ژيان)
outrider (out'rid'ēr), n. (۱) ئەسب سواری پاەيرى گاليسكەيەك كە
 يا له پيشەوهى گاليسكەكە يا له تەنیشقىيەوه دەروات.
 (۲) پاەير: چارواغ: ئاوهل: پيشەر
 پالپشتى سەريەيرى درێژبووهوه
 (بۆ چەسپاننى بەلامو قەياغ: لەنگەر: كۆلەكە: شتى راگر)
outright (out'rit'), adj. (۱) بەبى مەرج: يەكسەر: بەبى چەندوچۆن:
 (~ grants for research)
 (۲) تەوا: بەبى كەم و زيار: (an ~ lie)
 (۳) هەمووى به يەك جار نەك به مانگانە.
 (۴) پاستووپەوان: بى پيشووپەنا.
 (۵) [Archaic]. بۆ پيشەوه.
 adv. (۱) [Archaic]. بۆ پيشەوه: پاستەوخۆ.
 (۲) هەمووى: به تەواوى (- She rejected the proposal ~)
 (۳) يەكسەر: دەم دەست: (- He was killed ~)
 (۴) به يەك جار نەك به مانگانە:
 (He bought the property ~ for cash.)
outrun (out-run'), v.t. (۱) خيراوتر يا زياتر راكردن له:
 باشت راكردن له (۲) تێپەربوون: زياتريون له.
 (۳) دەريازبوون: خۆ ئەدان به دەستەوه.
outsell (out-sel'), v.t. زياتر فرۆشتن له
 (۱) دەستپيكردن.
 (۲) سەرەتا: (at the ~ of his career)
outshine (out-shīn'), v.t. (۱) زياتر بريقاندەوه له: زياتر شەرقاندەوه
 له: بريسكەدارتريون له. (۲) باشتريون له: جواتريون له:
 (He ~s all his classmates.; She ~s the other girls.)
 v.t. بريقاندەوه: شەرقاندەوه: بريسكاندەوه.
outshoot (out-shōōt'), v.t. (۱) نيشانە شكىنى باشتريون له:
 تەنگەنجى باشتريون له: باشت پيكان له. (۲) تێپەربوون.
 v.t. دەريۆقن: دەريەرين: سەر هينانەدەرەوه.
 n. (۱) شتى دەريۆقنا: چوكە: وەجە.
 (۲) هەلقولان: تەوژم دان: له بەر پۆيشتن.
outside (out'sīd'), n. (۱) دەرەوه: ئەرى: (۲) پووا: پووالەت.
 (۳) (the ~), ئەويەي: پەري ئەويەي.
 (۱) دەرەكى: هى دەرەوه. (۲) سەريەي: شوپەيرى.
 (۳) كەم: (There is an ~ chance of it happening.)
 adv. (۱) له دەرەوه. (۲) بۆ دەرەوه: بۆ دەرئ. (۳) له پادە بەدەر.
 prep. (۱) له دەرەوهى: له ديوى دەرەوهى.
 (۲) [Colloq.], جگە له: ئىچكە له.
 پەري شوپەيرى
 (۱) له دەرەوهى: دەرەوه.
 at the outside, outside of,

outsider

(Colloq.) (۲) جگه له بیجگه له
(۱) دهرهکی ناوهکی بیگانه.
(۲) نهسیپکه که لهوانه ذیبه پینشپرنی بهرمتوه
قراغ دهررویشته؛
دهرموی شارا نژیکی سنوور: (on the -s of the city)
(۳) فینلارتریوون له
زیرهکتریوون له

outspeak (out-spēk'), v.t. (۱) به دهرویل تو بوون له؛ دم همراشتر
بوون له (۲) به ناشکرا ووتن؛ به ناشکرا هاوارکردن
v.t. به ناشکرا ووتن؛ به ناشکرا هاوارکردن.

outspoken (out-spō'kan), adj. قسه له وو له دم؛ به دم وپل
دم همراش. (~ remarks; an - orlic of the government)

outspread (out-spre'd'), v.t. & v.i. بلاگردنوه؛ بلاوویونهوه؛
دریژویونهوه؛ کشان
بلاوویونهوه؛ بلاوی

n. بلاو
adj. بلاو

outstand (out-stand'), v.t. (۱) دیاربوون؛ زور بهدمهوه بوون
(۲) دهرچوون به کشتی؛ دهستکردن به گشتی دهریایی.

v.t. (۱) بهرهمه لستی کردن؛ (۲) زور بهرگهگرتن؛ دهربردن

outstanding (out'stan'ding), adj. (۱) دهریوقیو؛ دیار دهرکهوتو؛
دهریريو. (an - landmark)
(۲) ههلهوتوو؛ زور لیهاتوو؛ ناسراو؛ نایاب
(an - student, person, achievement, etc.)

(۱) سدر او؛ دهرارهتوره؛ لسمری هاوهتوره؛ (~ debts)
(۲) نهبراره؛ نهخراوه به لایهکدا؛ (~ issues)

outstare (out-stâr'), v.t. چاوشکندن؛ بوپیدان له چاو تن بریندا
(۲) چاو تن سیزو چاو نهترووکاندن

outstretch (out-strech'), v.t. نریژکردنوه؛ پاکیشان
(۲) تییهکردن؛ نریژکردنوهوه؛ تییهکردن

outstrip (out-strip'), v.t. (۱) خبراتریوون له؛ پینشپرنی؛ پیشگهوتن؛
بهجهپنشتن (۲) باشتریوون له

outtalk (out-tôk'), v.t. برزاندن به قسه

outturn (out'tûm'), n. بهرهم

outward (out'wêrd), adj. (۱) هر دهرهوه؛ دهرهوه؛ دهرهکی
(۲) دیار؛ ناشکرا؛ له بهرچاو (۳) بؤ دهرهوه؛ بهرمو دهرهوه
(۴) نهشی نهک گیانی؛ بهرجهستهیی
(۵) بؤوالتهتی؛ بووکشی

adv. (۱) له دهرهوه؛ دهرهکی. (۲) بؤ دهرهوه؛ بؤ دهری

(۳) به ناشکرا؛ له بهرچاو

n. (۱) بعضی دهرهوه؛ دیوی دهرهوه (۲) جیهانی بینهوا یا ههستپنکراو.

(۲) بؤوالته؛ بووکشی.

-outwardness (n).

outwardly (out'wêrd-li), adv. (۱) له دهرهوه؛ بؤ دهرهوه.
(۲) به بؤوالته؛ له بؤو؛ بهسزازی

(Though frightened, she remained - calm.)

outwards (out'wêrdz), adv. بؤ دهرهوه؛ بهرمو دهرهوه؛
(The two ends are bent -)

outwear (out-wâr'), v.t. (۱) تهاوکردن؛ پهکشتن؛ براندن؛
سووالده؛ زور بهکارهینان و له کهله خستن. (۲) زیاتر بهردوام بوون له؛
زیاتر بهرگهگرتن له

outweigh (out-wâ'), v.t. (۱) سهنگیتربوون له؛ قورستیروون له
(۲) گرنگتریوون له؛ زیاتریوون له (بایهخ، گرنگی)

(The advantages of television - the disadvantages.)

outwit (out-wit'), v.t. (۱) فینلارتریوون له؛ بوپیدان (به قسهی دانو
نهستهق؛ بهزاندن به زویذانی. (۲) [Archaic]. زیرهکتریوون له.

over -

outwork (out'wûrk'), n. سهنگریکی ناسرهکی سهرپه

v.t. (۱) زیاتر باشت نیشی کردن له. (۲) تهاوکردن؛ نهجمادان

oval (ô'vâl), adj. هیلکهیی

n. شتیکی شیوه هیلکهیی

ovarian (ô-vâr'i-an), adj. تاپیهتی به هیلکهدان یا گمادان

ovariotomy (ô-vâr'i-ot'o-mi), n. بویزو دهرمینانی هیلکهدان
(نهشتهرکاری)

ovaritis (ô'vâ-rî'tis), n. همرکردنی هیلکهدان

ovary (ô'vêr-i), n. (۱) هیلکهدان؛ گمادان
(۲) نهی بعضه ناوساوهی نیرک که گمادی پورهکی تیذایه

ovate (ô'vât), adj. هیلکهیی

ovation (ô-vâ'shan), n. چهپله بؤ لیدانکی بهجوش؛
پینشوازی لیکردنکی گم

oven (uv'on), n. کهنورا؛ کوره؛ فون

over (ô'vêr), prep. (۱) لاسرا؛ لهبان؛ بهسرا؛
(The branch hung - the house.)

(۲) سهرگرتن؛ گرتن؛ داپوشین؛ (They hoarded - the window.)

(۳) لهکاتی؛ (We'll discuss it - dinner.)

(۴) بهسرا؛ (She spread the syrup - the pancake.)

(۵) بهسرا؛ (She cast a spell - the group.)

(۶) سهرپهرشتی کردن؛ کیزان؛ (He will preside - the meeting.)

(۷) بهسرا؛ (The bird flew - the lake.)

(۸) لهویو؛ (a city - the border)

(۹) لیروه لهوی؛ له همموشونینکدا؛ (~ the whole country)

(۱۰) له لهکاتی؛ له ماوهی؛ (over a period of several years)

(۱۱) زیاتر له؛ (The sandwich cost - five dollars.)

(۱۲) لهو کاتدا؛ له؛ (Stay with us - the holiday.)

(۱۳) به لاره باشتریوون؛ (۱۴) دهریاره؛ سهبارت به

adv. (۱) بهسرا؛ پهپنومه بهسرا؛ (to go - the bridge)

(۲) زیاتر له؛ (They were gone two hours or -)

(۳) به تهاوی؛ همووی؛ (The wound healed -)

(۴) لهسرهوه؛ (He took out his money and counted it -)

(۵) کهوتن بهسرا؛ بهسرا؛ (The tree fell -)

(۶) ههلهگانهوه؛ ههلهانهوه؛ (Turn the page -)

(۷) سهرلهنوئ؛ دیسانوره؛ (Go back and do it again.)

(۸) لهوی؛ له؛ (- in England)

(۹) له لایهک، ههلوئستیک، یا بیرویاره؛ نیکهوه بؤ یکینی تر؛

(The party's new policy won him -)

(۱۰) له کهسینکوه بؤ کهسینی تر؛ (Sign the check - to her.)

adj. (۱) سهروو؛ زووروو؛ سهرا؛ زیاتر

(۲) تهاو؛ دواپی هاتوره؛ بهسراچوه؛ (The game is -)

(۳) پهپروهتوره. (۴) زیاده

n. (۱) زیاده؛ زیاد له پیووست

(۲) گوللهپهکه که له نیشانهکه تییه دهری و نایپینک

v.t. & v.i. [Archaic], بهسرا؛ پویشتن؛ بهسرا؛ پهپنومه

all over, (۱) له همموشونینک؛ به همموویدا.
(۲) تهاو؛ دواپی هاتوره؛ کوتایی هاتوره

over again, لهویاره؛ سهرلهنوئ؛ دیسانوره

(write it over again.)

over and above, زیاد له؛ جگه له؛ زیاد لهوهیش

over and over (again), گهلهک چار؛ چار له نوای چار؛ پهپتا پهپتا

over- (ô'vêr), پینشگریکه بهمانای؛ (۱) سهرا؛ سهراکار؛ سهرپهرشت؛
(overlord)

(۲) له راده بهدمرا؛ نیکگار زور؛ (oversleep)

(۳) تییهبوون؛ (overpass)

overabundance

overabundance (ō-vēr-ə-bun'dəns), n. ئىچىگار زۆر زۆر (to - obstacles) .
فەرە زۆر

-overabundant (adj.).

overact (ō'vēr-akt'), v.t. & v.i. لە پراە بەدەرخو ئىواندن
(شانزۆگەرى).

overactive (ō'vēr-ak'tiv), adj. بۆيۇ زۆر بە حدوجوول'ىن ئارام.

overall (ō'vēr-ōl'), adj. بەگشتى: بەتتېكرائى: ھەموو: سەرتا پا

overalls (ō'vēr-ōlz'), n.pl. بەرگى يەك پارچەى ئاودامان (ھەندى) جار
لەسەر جلى تەرە لەسەر دەكرى بۇ ئىش كردن: بەرگى يەك پارچەى ئاودامانى
كار

overbear (ō'vēr-bār'), v.t. (۱) پىساندن' قورسايى يا ھىز' خستەنە
سەر. (۲) زەبەر ئىواندن' سام ئىواندن' دەسەلاتى خۇ بەسەردا سەپاندىن.

overbearing (ō'vēr-hār'ing), adj. بە زەبەر: بە سەد' زەبەرنوئىن:
دەسەلاتى خۇ بەسەرداسەپىن: (an ~ manner, personality, etc.) .

overbid (ō'vēr-bid'), v.t. & v.i. (۱) پارە لەسەر زىادكردن (ھەراج)
(۲) پارە زىاتر بىدان' لە ئوخكەى (ھەراج).

n. (۱) پارە لەسەر زىادكردنىك (۲) پارە زىاتر بىدان' لە ئوخكەى.

overblow (ō'vēr-blō'), v.t. (۱) بايردن' ھەنگرتو بىدن' يا دان' بە
زەمىدا (باى قايم) (۲) بە توند' فوويياكردن (شمشال, كەپەتا... ھتد).

overblown (ō'vēr-blōn'), adj. (۱) زۆر كەشاو: زۆر كراو: (گول)
خەرىكە دادەتەپن: (۲) بايرەوو. (۳) فووتېكراو لە تېزايىدا' زۆر لەخۇبايى.

overboard (ō'vēr-bōrd', ō'vēr-bōrd'), adv. (۱) بەسەر
قەرغى بەلەم يا كەشتىيەو: (۲) لەسەر قەرغى بەلەم يا كەشتىيەو بۇ ئاو ئار:
(to jump ~; to throw ~)

go overboard, [Colloq.]. پىن ئى ھەلجىن' زۆر بەجۇشەو كردن:
لە پادە بەدەر بە جۇش بوو بۇ' لە تام كەردە دەروە.

overbuild (ō'vēr-bild'), v.t. (۱) بەسەردا درووستكردن:
درووستكردن لەسەر ئەو: (۲) زىاد لە پىئوست خائو درووستكردن لە
ئاوچەيەكدا: (۳) زىاد لە پىئوست كەورە درووستكردن

overburden (ō'vēr-būr'd'n), v.t. ئەوك' زۆر خستەنە:
دانەواندن' قورسايى زۆر خستەنە.

n. ئەركىكى گران' بارىكى قورس.
زىاد لە پىئوست شت كرىن

overbuy (ō'vēr-bi'), v.t. & v.i. (۱) پۇشەنى بەتايەتى
ھەروھالوئى ئاسمان داپۇشيو (۲) قولايى دوورتر لە پىئوست فېندراو
(پارەماسى):

overcast (ō'vēr-kast', ō'vēr-käst'), n. (۱) داپۇشراو (۲) ھەروھالوئى ھەروئى
(۳) بە تەقەلى زى دوورواو.

adj. (۱) تارىك كردن' بەرگرتن' داپۇشيو
(۲) فېندانى قولايى ماسى دوورتر لە پىئوست.
(۳) دوورنەو: بە تەقەلى زىو شاش.

overcharge (ō'vēr-chārg'), v.t. (۱) بە گران' پىن فۇشتن:
لە ئرخى خۇى زىاتر داواكردن يا لىسەندن' پارە زۆر لىسەندن:
(We were ~d for the eggs.; That grocer always ~s.)

(۲) زۆر داگرتمەو (to ~ a gun; ~d with electricity)
(۳) زۆر زىل كردن' پىن ئى ھەلجىن' زۆر شتى ئاپىئوست پىئومان (ئوسىن,
دېمەن كىشان' زىادە پىئومان.

n. (۱) ئرخىكى گران (۲) زۆر داگرتمەو (تەنگ, تەقەمەنى, ھىلى ئەلەكترىك)
بارى قورس لىشان (۳) زىل كردن' زىادە پىئومان

overcloud (ō'vēr-kloud'), v.t. (۱) بە ھەور داپۇشيو
(۲) تارىك كردن (۳) بەرچاو تارىك كردن' پىستكردن

v.t. بە ھەور داپۇشراو: تارىك بوون.
پالئو: پالئو: قاپووت.

overcoat (ō'vēr-kōt'), n. (۱) بەسەردا زالىبون' بەزاندن:
(to ~ one's enemies)

overcome (ō'vēr-kum'), v.t. (۱) بەسەردا زالىبون' بەزاندن:
(to ~ one's enemies)

overestimate

overestimate (ō'vēr-estē-māt'), v.t. بەسەردا سەركەوتن: (to - obstacles) .
پەكخستن: زۆر خراب كارئىكردن:

(to be ~ by illness, fumes, etc.)
سەركەوتن: (We shall ~) .
v.i. زىاد لە پىئوست

overcompensate (ō'vēr-kom'pən-sāt'), v.t. قەرمەوو بۇ كردن' لە پادە بەدەر ھەلەدان بۇ ھەق بۇ كردنەو يا سەلۇدانەو
دەرووناسى.

overcompensation (ō'vēr-kom'pən-sā'shən), n. ھەولى
لە ئەندازە بەدەر بۇ ھەق كردنەو يا سەلۇدانەو (دەرووناسى).

overconfidence (ō'vēr-kon'fə-dəns), n. ئىچىگار زۆر
بىوا' بە خۇ بوون.

overconfident (ō'vēr-kon'fə-dənt), adj. لە ئەندازە بەدەر
بىواى بە خۇيەتى: (He was ~ about his ability.) .

overcrowd (ō'vēr-krou'd'), v.t. سەيخانا كرىن' زۆر قەربالغ كرىن.

overcrowded (ō'vēr-krou'd'id), adj. سەيخانا زۆر قەربالغ:
زۆر پى: (~ homes, streets, cities, markets, etc.) .

overdevelop (ō'vēr-di-vel'əp), v.t. (۱) لە ئەندازە بەدەر پەرە پىن.
سەندىن يا كەورەكردن: (~ped muscles) .

(۲) زۆر شۇردنەوو پورنوك كرىن (وئشە).

overdo (ō'vēr-dō'), v.t. (۱) لە تام كەردنەو: لە پادە بەدەر
كردن:

(He overdid his part in the play.; an overdone scene)
(۲) زىاد لە پىئوست كردن يا ھەلەدان: (She overdid her apology.)

(۳) زۆر ماندووكردن (Work hard but don't ~ it.)
(۴) زۆر كۆلەندن: (The meat is overdone.) .

overdose (ō'vēr-dōs'), n. ئەمە دەرمانى زىاد لە پىئوست.
ئەمە دەرمانى زىاد لە پىئوست بىدان: ئەمە دەرمانى زىاد لە پىئوست

v.t. خوارىن.
(۱) پارە زىاتر

overdraft, overdraught (ō'vēr-draft'), n. دەرىئان لە بانق لەو: ئەو كەسە يا كۇمپانايە ھەيەتى لە بانقەكدا
(۲) ئەو پارەيەى بەم جۇرە دەرىدەھىزىت.

(۳) ھەواى تىئەپوو بەسەر ئاگرى كوررە يا تەئوردا.
(۱) پارە زىاتر دەرىئان لەو: ئەو كەسە ھەيەتى لە بانقەكدا. (۲) زۆر پاكىشان (تېروگەوان).

(۳) زىادە پىئومان و تىكەدان (چىرۆك كىرئانەو)
زىاد لە پىئوست جىل بەرگى (۲) زىاد لە پىئوست جىل بەرگى
فەنتازى لەبەرگردن' زۆر خۇ گۇپىن:

overdress (ō'vēr-dres'), v.t. & v.i. (۱) فەنتازى لەبەرگردن' زۆر خۇ گۇپىن:
(She was ~ed for the occasion.)

n. بەرگى دەروە (وەك بەروانكە... ھتد).
زىادەگىپ (بۇ خۇرايى و بەنژىن كەم
بەكارھىئان) كىپى پىنج

overdrive (ō'vēr-driv'), n. (۱) دواكەوتوو (قەرن)
دەمىكە كاتى دانەوى ھاتوو: ئەدراو: (This bill is ~.)

(۲) دواكەوتوو: لە كاتى خۇى دەنگ كەوتوو:
(The train is ~.; The baby is ~.)

(ب) دەمىكە كاتى ھاتوو بەلام ئەكراو: (A change in the law is ~.)
زۆر خۇرى كردن' زۆر خوارىن.

overcat (ō'vēr-ēt'), v.t. دووبارەكردنەو
بە توندى گرتن.

overemphsis (ō'vēr-em'fə-sis), n. دووبارەكردنەو
بە توندى گرتن.

overemphasize (ō'vēr-em'fə-siz'), v.t. & v.i. كەردنەو: بە توندى گرتن.
بە زۆرتر خەمەلەندن' زۆر خوارىن.

overestimate (ō'vēr-es'tə-māt'), v.t. بە زۆرتر دانان يا ھەلسەنگاندن: (Don't ~ your abilities.)
بە زۆرتر خەمەلەن: بە زۆرتر دانان يا ھەلسەنگان.

n. -overestimation (n.).

overexert

overexert (ō'vēr-ig-zūrt'), v.t. & v.i. زور له خو کردن
زور خو ماحور کردن زور پان به خورده نان زور کوشش کردن

-overexertion (n.)

overexpose (ō'vēr-ik-spōz'), v.t. زور در حسان

(Z. زور در ماهر پروفاکی (وینه گرتن یا شورده موه)

-overexposure (n.)

overflight (ō'vēr-flīt'), n. فرین به سار وولانی دوزمتدا بو سووسه

overflow (ō'vēr-flō'), v.t. (1) به سمره پزاندن لافو لی هلساندن

(2) پزان لی پزان له بهر پویشتن (3) پز کردن هتا لئی دهرئی

v.t. (1) پزان لی پزان (له بهر زور پزی) له بهر پویشتن

(2) هانچون له بهر زوری: نیچگار زور بوون

(a man -ing with kindness)

n. (1) لی پزان پز بوون لی پزان (2) لافو (3) زیاده پادهی زیاد له ناسایی

(4) کوسی دهرچووشی شلهی زیاده دهرگای لافو

overgarment (ō'vēr-gār'mant), n. جلی دهر موه

overgrow (ō'vēr-grō'), v.t. & v.i. (1) زور گهره بوون و هم موی

دایوشین سهر فرندان و هم موه گرتن موه

(a garden overgrown with weeds)

(2) زور زوو گهره بوون خیرا گهره بوون: (The hay overgrew.)

(3) قماره زور گهره بوون و پین نه کردن

overgrown (ō'vēr-grōn'), adj. (1) دایوشراو به گلا: نه ز یا

گژوکیا: زور زوو گهره بوون خیرا گهره بوون: زلا زلتر له ناسایی

(an - boy)

overgrowth (ō'vēr-grōth'), n. (1) شتیکی زور پهره سهدور (پزان)

گژوکیا: گلا (2) شتیکی به سهر موه پز او

(3) زور خیرا گهره بوون زیاد له پیویست پهره سهدن

overhang (ō'vēr-haŋ'), v.t. (1) پیدا شوپز کردن موه به سهر موه

شوپز کردن موه دهر یوقاندن به سهر موه (2) مترسی لی کران: ههر شه به سهر موه

کردن (an -ing danger)

(3) پزاندن موه به شت پیدا هملواسین

v.t. به سهر موه شوپز بوون موه نیوه شوپز بوون موه (وه له سهر ماینگه موه)

نیوه دهر یوقین و شوپز بوون موه

n. (1) دهر یوقین دهر یوقین و شوپز بوون موه

(2) پارچه بکی دهر یوقین (خانوسازی): شتیکی دهر یوقین و شوپز بوون موه

(3) پادهی دهر یوقین یا شوپز بوون موه

overhaul (ō'vēr-hōl'), v.t. (1) تیروانین به ووردی و تاقیکرندن موه

(ب) سهر پیا چاک کردن موه (مه کینهی نوتومیل): وه تازه لیکرندن موه

(to - an engine)

(2) پینگه بیشتن موه پینگه بیشتن موه به چینه بیشتن

n. چاک کردن موه سهر پیا پیا (مه کینه): تازه کردن موه

(to do an - ; to do an engine -)

overhead (ō'vēr-hed'), adj. (1) به زور سهر موه سهر موه

بهر سهر موه (an - light)

(2) نایسته به خهرجی دهر گایه کی بازگانی: (- expenses)

n. (1) خهرجی دهر گایه کی بازگانی یا کارو کاسی بیجک (وه کرئی خانوو

کرئی ناو کاره باو چاک کردن شتی شکاوو راگرتنی شوینده که به پاکي):

(Our - is very high.)

(2) شتیکه له زور ناستی سهر موه

adv.

به زور سهر موه له زور ناستی سهر موه

(the stars - ; look ~)

overhear (ō'vēr-hēr'), v.t. گوئی لی بوون به ریکموت یا

به دهسته بقست: بچین ناگای قسه کهر یا به لزی نه موه

overheat (ō'vēr-hēr'), v.t. زور گهره کردن

v.t. زور گهره بوون (The engine -ed.)

overindulge (ō'vēr-in-dulj'), v.t. زور جله بو شل کردن

overnight

زور بهر بو میره لاکردن و هم موه داخواری بهک بو جینه جیکرندن

(Don't - the child.)

v.t. زور سهر تیگرن زور جله بو (خز) شل کردن

overindulgence (ō'vēr-in-dul'jəns), n. جله بو زور بو (خز)

شل کردن

overjoy (ō'vēr-joī'), v.t. زور دلخوش کردن زور شادمان کردن

overjoyed (ō'vēr-joīd'), adj. شادمان: به اختیار زور دلخوش

overkill (ō'vēr-kil'), n. (1) کارنکی له نه اندازه به موه

کارنکی له پیویست به موه (2) کوشت و کوشتارنکی له پاده به موه

overladen (ō'vēr-lād'n), adj. بار گران: بار قورس

overland (ō'vēr-land'), adj. به یرنگی ووشکانیدا: به ووشکانیدا

(an - journey)

adv. به یرنگی ووشکانیدا: به ووشکانیدا

overlap (ō'vēr-lap'), v.t. & v.i. (1) خسته سهر نه ختیکیش لی

تیپه کردن (قوماش، خشت، تمختدار، تمبقه ناسن): چورنه سهر لی تیپه

بوون وهک پوله که ماسی: پز کردن بهم جزیره (2) له همان کاتا بوودان:

تیکه لای بوون: تیپه بوون: چورنه ناو به کتری به موه

(His visit and mine -ped.)

n. (1) چورنه سهر به موه تیپه بوون: چورنه ناو بهک

(2) نه موشه تیپه دهرین: (3) پادهی تیپه بوون

(4) شوینی چورنه سهر بهک

overlay (ō'vēr-lā'), v.t. (1) به سهر موه بلاو کردن موه: دان به سهر موه

(2) دایوشین یا پزاندن موه به شتیکی جوان: پووکمش کردن

(3) بار قورس کردن: دلگرتن: به ستر کردن

n. (1) پووشی شتیکه که شتیکی تری پین دهر پووشی: (2) پووکمش

(3) پارچه کاغذی شتیکه که دهر ختیه سهر کاغذی ناسایی

overleap (ō'vēr-lēp'), v.t. (1) به سهر موه باز دادن

(2) پیماندا: خسته پشت گوئی

(3) زور پویشتن: هله بهی نابه چن کردن: تیکشکاندن

overleap oneself, دوقاندن له بهر باز دی گهره دان: تیکشکان له بهر

چاوهر سیتی و زور پویشتن: ژورکوتن له بهر زور به پهر شه موه بوون

overload (ō'vēr-lōd'), v.t. باری قورس لینان: باری زور لینان

n. باری قورس: باری گران

overlook (ō'vēr-look'), v.t. (1) به سهر موه پوانین

(2) له سهر موه سهر کردن

(3) نه بینن: خسته پشت گوئی: سهرنج پین نه مان:

(He was -ed by his employers.)

(4) چاو لی پووشن: چاو پووشی کردن: چاو لی خورقاندن

(5) سهر بهر شتی کردن: سهر و کاری کردن: چاو دیری کردن

(6) چاو پیا هله لینان موه: به چاو موه کردن

n. (1) شوینیکی بهر که پروانیت به سهر دهر پووشته که موه

(2) دیمه نیکی بینراو له بهر زوی به کی ره ماهوه

(3) بینن: سهر کردن: چاو پیا خشاندن

overlord (ō'vēr-lōrd'), n. (1) سهر گهره موه دهر به گان

(2) سهر زوفا: خاهون نه سلات: ناغا

overly (ō'vēr-li), adv. نیچگار: زور

overman (ō'vēr-mən), n. (1) سهر کار: (2) سهر رشک: (3) کله پیاو

v.t. زیاد له پیویست کرینکار بو دانان

overmaster (ō'vēr-mas'tēr, ō'vēr-mās'tēr), v.t. پزاندن:

به سهر موه زالی بوون

overmatch (ō'vēr-mach'), v.t. با شتر بوون له

هله مایه کی لاره سنگ یا ناهاوتا

overnight (ō'vēr-nīt'), adv. (1) شه: به شه: له شه موه:

(I stayed at their house -)

(2) شه وی پووشو: نیواری پابو موه

overpass

adj. (1) شوی می شو (2) می شوی پیشروی
(3) یک شو دهخایهتی یک شوی پن دهچن یک شوی
(an ~ journey)

(ب) شویک دهخایهتیوه (an ~ guest)
(4) یو بهکارهینار یو یک شو (an ~ bug)
(5) کوتوپر نه پیر له ناکاو: (The situation changed ~)

n. **overpass** (ō'vēr-pas', ō'vēr-päs'), n. رینگهیکه که وهک پرد
بمسمر رینگهیکه قردا دهپهپرتهموا رینگه پرد

v.t. (1) بمسمر پهپرتهموا پیندا تیپهپرون: تی پهپرتهم
(2) تیپهپرون: زیاترپرون له (3) چاپویشین: چاپویشی کردن
خستنه بخت گوی (4) سنوور شکاندن

overpay (ō'vēr-pā'), v.t. (1) زیاد له پیوست پاره دان (قرن)
پاره یور دان: له ترخی خوی پاره زیاتر پیدان (2) پاره یور دان به کسینک
پاره یور دن

v.t. **overpower** (ō'vēr-pou'ēr), v.t. (1) بمسمره زالیون: مزاندن
(2) هیژ تی برین: کاس کردن (3) یور وزه پیدان
overpowering (ō'vēr-pou'ēr-īŋ), adj. یور بهمن: نوندوتیژ
کاسکرا: هیر تی بر (an ~ smell; ~ grief)

overprice (ō'vēr-pris'), v.t. ترخی گران بمسمر دانان
ترخی یور له مسمر دانان

overproduce (ō'vēr-pra-dōōs', ō'vēr-pra-dūs'), v.t. زیاد
له پیوست برهمه هیژان: زیاد له پیوست دروستکردن

overproduction (ō'vēr-pra-duk'shən), n. زیاد له پیوست
هیژانه برهمه: یور دروستکردن

overrate (ō'vēr-rāt'), v.t. به زیاتر دانان: زیاد له پیوست به گرنک
دانان (to ~ one's abilities; an -d book)

overreach (ō'vēr-rēch'), v.t. (1) تیپهپرون: تی تیپهپرون
(2) پیندا نلاوونهموا: داپویشین
(3) تیپهپرون و بهرنهگوتن: تیپهپرون و تی ندان
(4) هملخه ناندن: بهزاندن به فیلبازی

v.t. (1) تیپهپرون: یور بویشتن (2) خهله ناندن: زالیون بمسمره به فیلبازی
(3) پهیزون یون
تیگشکار نهمر یور بهپهروشمه یون و هملپه کردن:

overreach oneself, له توانای خو زیاتر بویشتن یا کردن

override (ō'vēr-rīd'), v.t. (1) پیندا بویشتن: ولاتی دوژمن به
لهشکره: پیندا تیپهپرون (2) (3) خستنه یور پیری ناسپهرو
خستنه یور یوه: (ب) پینشیل کردن: چه ساندنهموا: خستنه یور دهستهوه
(2) خستنه بخت گوی: هیچ بایخ پین ندان:

(He overrode their pleas, objections, etc.)
(4) بمسمره تیپهپرون
(5) رهناندن: ناسپه: یور ماندووکردن (ناسپه)
(6) خستنه سرو بهحقیکیش تی تیپهپرون (نهمشترکاری)

n. **overripe** (ō'vēr-rīp'), adj. (1) یور گمیوه: بل میوه: بوردوو
(2) گمیوه: معجان: بزگن: پیس (معجان)

overrule (ō'vēr-rōōl'), v.t. (1) (2) بریاری خو بمسمره سپاندن و
پا پین گورین: بریار پین گورین: (The general ~d the captain.)
(ب) بریارهان به دن
(ج) بریار بهقال کردنهموا (The judge ~d the previous decision.)
(2) کارتیکردن: به یور پین سئلاندن: به یور پین کردن

overrun (ō'vēr-run'), v.t. (1) داپویشین: پیندا بلاوونهموا داپویشین:
(The flooded river overran the valley.;
The garden was ~ with weeds.)
(2) داکر کردن: کرتن (territory ~ by enemy forces)

overstay

(3) خیرا بلاوونهموا: (پارو، بیروپا): تمشهته سندن
(4) تیپهپرون: (His speech overran the time allowed.)
(5) وشه ویش گواستهوه و سمرله نون ریگخستن (چاپهمنی)
(6) [Archaic]. خیراتر پارکدن له

v.t. (1) تی پزان: هملجون: هملسان (لافاو) (2) تیپهپرون
(1) (1) تی پزان: هملسان (لافاو) (ب) تیپهپرون
(2) (1) پادهی تی پزان: (ب) پادهی تیپهپرون

oversea (ō'vēr-sē'), adj. & adv., [Rare] = overseas.
overseas (ō'vēr-sēz'), adv. دمروهی ولات: دمروهه
لویهر یا لودیوی دمرو: (to go ~)

(1) می دمروهه می بینگانه: دمروهه بینگانه: (trade ~)
(2) لویهر یا لودیوی دمرو

oversee (ō'vēr-sē'), v.t. (1) سمرهکاری کردن: چاپویشی کردن
سمرهپرشتی کردن: سمرهکاری کردن (2) [Obs.] پشکتین: تی ووردیوهوه
چاپویشی: سمرهپرشتیار: سمرهکار

overseer (ō'vēr-sē'ēr), n. چاپویشی: چاپویشیکرا: بهرنهپهر
(1) زیاتر فروشتن له: زیاد له پیوست
فروشتن (2) یور بهپهروشمه یون بو (پین سئلاندن، پین فروشتن) . هتد:
یور چاکهی شتیک ووتن: (to ~ an idea)

overset (ō'vēr-sel'), v.t. (1) پهستکردن: شیواندن: تیگدان
(2) هملگه پاندنهموا: وهرگه پاندن: وهرگه پان: سمر بهرمه خووار کردن
(3) یور تن ناختن (چاپهمنی)

oversexed (ō'vēr-seks'), adj. حاشمیری
(1) (1) سینیهر بمسمره کردن
(ب) تاریک کردن (2) کردن بهژنهموا (معجان): داپویشین: گرنگتیبون له:
سمرنج تی پاکیشان: (His father's death ~ed his son's illness.)

overshoe (ō'vēr-shōō'), n. - galosh.
overshoot (ō'vēr-shōō'), v.t. (1) دور تهقه کردن: له نیشان
بهولاه تهقه کردن (2) زیاد بویشتن: له شوئیگی تاییهتی بهولاه تیپهپرون:
(The plane ~ the runway.)

(3) تیپهپرون: له سنوور دهروچون
(1) نیور تهقه کردن (2) یور بویشتن: تیپهپرون
(1) نیوی سمرهوهی دمروقیوه
(an ~ jaw)

(2) دهخولیتهموا بمو ناوهی که له نیوی سمرهوهی دموات:
(an ~ water wheel)

oversight (ō'vēr-sīt'), n. (1) چاپویشی: سمرهپرشتی
(2) ههله: ههلهی پین دهسه نهقتس که له نهپین یا سمرنج پین نه دانهموا یور دموات
یور به ناسان پیشاندان و
شیواندن

oversimplify (ō'vēr-sim'plā-ŋ), v.t. **-oversimplification** (n.).
(1) یور زل
(2) گهرهتر له راده یا پیوانتهی ناسایی
(1) قهوارهیکه یور زل (2) شتیکی قهواره نیجگار زل

overskirt (ō'vēr-skūrt'), n. تمووروی دمروهه
هتا درهنگتر نوستن له پوزانی v.t. & v.t. (1) ناسایی: درهنگ له خه هملسان: یور نوستن
(1) [Rare] ، سوواندن:
هیژ تی برین: پهکخستن: (overspent with toil)
(2) پاره زیاتر خرج کردن له: (to ~ one's income)

v.t. زیاد له پیوست خرج کردن
زل کردن: پیوه مان: قشمه کردن
پین تی هه پیرین

overstate (ō'vēr-stāt'), v.t. زل کردن: پیوه مان: قشمه کردن
پین تی هه پیرین

overstatement (ō'vēr-stāt'mənt), n. زل کردن: پیوه مان: قشمه
زیاتر مانهموا له: زیاد له پیوست و پادهی
overstay (ō'vēr-stā'), v.t.

(He ~ed his welcome.) به چیزی مایهه
overstep (ō'vēr-stēp'), *v.t.* له سنوور دمرچوون له ستوری
 دهسلاتی خو تپه پوون (*to ~ one's authority*)
overstock (ō'vēr-stok'), *v.t.* (۱) زور هانگرتن، فرۆتدن، نازوقه
 زیاد له پیوست ست هانگرتن له فرۆشگا یا مانا؛
 (۲) زور سرگرتن، فرۆشگا؛ زیاد له پیوست تپه هانگرتن
n. شتومهکی زیاد له پیوست عمارکراو یا هانگراو.
overstrung (ō'vēr-strung'), *adj.* زور به حرب و قوت، همار کړا؛
 بڼه نارام
overstuff (ō'vēr-stuf'), *v.t.* (۱) زور شی ناخښ، سیخناخ کردن؛
 زور پرگرتن (۲) ناو ناخښ زور تیختن (فهمه و کورسی)
oversupply (ō'vēr-sa-pli'), *v.t.* فرۆتدن زیاد له پیوست خستنه
 ناو بازار
 زیاد له پیوست بوونی فرۆتدن له ناو بازارا بوسی شتیک زیاد له پیوست:
(an ~ of meat and vegetables)
overt (ō'vērt, ō-vūrt'), *adj.* (~ hostility) ناشکرا، دبارا له روو
-overtly (adv.); overtly (n.)
overtake (ō'vēr-tāk'), *v.t.* (۱) پښه پشتمه، گرتنه.
 (۲) پښه ستنه ورو به چینیشتن، گرتنه ورو پښه کولن
 (۳) له سر داسه سره له لپره هاتن به سره
overtax (ō'vēr-taks'), *v.t.* (۱) باخی زور له سره
 دانان (۲) نرکی زور خستنه سره، مانو وگرتن، پوون به بار به سره ورو
over-the-counter (ō'vēr-thə-koun'tēr), *adj.* (۱) په شکر
 ده فرۆشگری نه کړیږد به یمن ده لال (پوړسه): *(an ~ stock)*
 (۲) پیوست به په چینه ناکات بو کړیږد (دهرمان)
(Aspirin is an ~ drug.)
overthrow (ō'vēr-thrō'), *v.t.* (۱) هانگرا، پشتمه وهرگراښدن
 هانگرا تپه (۲) یو خاندن (میری) خستن (*to ~ the government*)
 (۳) هرنده سوډیو تپشاته (پاری بیسپول)
n. (۱) هانگرا تپه وهرگراښدن
 (۲) پوچار، خستن
(The demonstrations led to the ~ of the government.)
overtime (ō'vēr-tīm'), *n.* (۱) کاتی زیاده کار کردن له سره و کاتی
 کار کول له ناسای په ورو (۲) موچه یا کړیږد تپه کار کولنه زیاده په
 (۳) کاتی دریز کولنه ووی یاری له کاتی بهرامبر و مستانی دور تپیدا.
adj. & adv. هی کاتی زیاده کار کردن، هی موچه یا کړیږد کاتی زیاده
 کار کول کاتی دریز کولنه ووی یاری له بهرامبر و مستانی دور تپیدا:
(~ pay; to work ~; ~ play)
overtone (ō'vēr-tōn'), *n.* (۱) دهنگی موزیک، موسیقا
 (۲) *(praise with ~ of envy)* (۳) *(praise with ~ of envy)* مانای زیاده
overtop (ō'vēr-top'), *v.t.* (۱) بهر زور له به سره داسه شکاره
 (۲) گرتن پوون له
overture (ō'vēr-chēr), *n.* (۱) پیشتیزی ناشتوونه یا
 گفتوگو کردن، خو بردنه پیشتوه، خستنه بهر چا، پیشتیان:
(to make ~s to a person; peace ~s)
 (۲) (۳) یا چینه موسیقا که نو په پرايه کی پښه دکړنه ورو.
 (ب) پارچه موسیقای نورو کینسرا (۳) سره تپه هانگرتن
 (۴) پیشتیز کلنسه
overturn (ō'vēr-tūrn'), *v.t.* (۱) هانگرا تپه وهرگراښدن
 هانگرا تپه، نخوون کولنه ورو (۲) بهراندن، زالیوون به سره داسه
 وهرگراښدن هانگرا تپه (*The car ~ed.*)
v.t. وهرگراښدن هانگرا تپه
n. زور به کاره ښدن
overuse (ō'vēr-ūs'), *n.* زور به کاره ښدن
v.t. زور به کاره ښدن
overvalue (ō'vēr-val'ū), *v.t.* نرخ زور له سره دانان، زیاد له

پیوست به باهخ یا گرتن دانان؛ به گرتن دانان
overview (ō'vēr-vū'), *n.* دیمه منی گشتی؛ سپر کردننکی گشتی؛
 هانگرتن گشتی (*to get an ~ of the situation*)
overweening (ō'vēr-wēn'ing), *adj.* (۱) له خو پایی؛ لوت بهر؛
 بهرین (۲) زیاد له پیوست زور
overweigh (ō'vēr-wā'), *v.t.* (۱) قورستوون له
 (۲) نرکی زور قورس دان به سره داسه؛ بار زور لیتان؛ پساندن
overweight (ō'vēr-wāt'), *n.* (۱) قورسای زیاد
 (۲) گرتن؛ به باهخی
adj. (~ luggage; an ~ person) زور قورس؛ زیاد له پیوست قورس:
 (۱) بار زور لیتان؛ نرکی زور قورس دان به سره داسه؛ پساندن
 (۲) باهخ زور پیدان؛ زیاد له پیوست به گرتن دانان
overwhelm (ō'vēr-hwel'm'), *v.t.* (۱) داپوشتن (لاوا، شپوون)
 کولن بهر زور ورو (۲) بهراندن؛ زالیوون به سره داسه؛ تپکشان دانان؛ په کشتن
 (۳) کاس کردن؛ په ریشان کردن؛ نیچگار کارتیک کردن
(to be ~ed by grief, excitement, kindness, etc.)
overwhelming (ō'vēr-hwel'ming), *adj.* زور بهرین؛ نیچگار زور؛
 کاسکرا؛ بهر هانگرتن؛ نرکی؛ په ریشانکرا
(an ~ victory; ~ support, sorrow, etc.)
overwork (ō'vēr-würk'), *v.t.* (۱) په تان زور لیش پښه کردن؛
(to ~ a horse, oneself, etc.)
 (۲) زور به کاره ښان؛ سوواندن (معجان)
(to ~ an excuse, a metaphor)
v.t. زور لیش کردن؛ زور تپکوشان
n. (۱) لیشی گران؛ نرکی قورس
 (۲) لیشی زیاده (به تپه پت هی دوی کاتی لیش کردن ناسای)
overwrite (ō'vēr-rīt'), *v.t.* (۱) نووسین له سره پهری شت له سره
 نووسراو (۲) نووسین به شپواری لیشی زور پارا ورو
 نیچگار زور نووسین
overwrought (ō'vēr-rōt'), *adj.* (۱) مانو؛ هیژ لې پراو له بهر زور
 لیش کردن (۲) دهمار کړا؛ به جوړش؛ بڼه نارام (۳) زور پارا ورو
ovi- (ō'vi),
oviduct (ō'vi-duk't'), *n.* بوژی هیلکه پيدا پوشتن بو مندانان یا
 بو دهر ورو
oviform (ō'vi-fōrm'), *adj.* هیلکه پي؛ شپوه هیلکه پي
ovine (ō'vin, ō'vin), *adj.* معری؛ وک معر؛ له معر ده چن
ovipara (ō-vip'ēr-ə), *n.* گیانداري هیلکه کرا
oviparous (ō-vip'ēr-əs), *adj.* (۱) هیلکه کرا؛ هی گیانداري
 هیلکه کرا (۲) هی زور ووی لیشی هیلکه پي هیلکه کرا له دهر ووی نه شی
 میننه کرا
ovoid (ō'void), *adj.* Also *ovoidal*, هیلکه پي؛ شپوه هیلکه پي
n. شتیکی هیلکه پي
ovular (ō'vyoo-lēr), *adj.* تاپه پت به هیلکه یا گرا
ovulate (ō'vyoo-lāt'), *v.t.* گرا کردن؛ دهر چوونی هیلکه یا گرا له
 هیلکه داننه؛ گرا دانان
ovulation (ō'vyoo-lā'shan), *n.* گرا کردن؛ مانه خواری ووی گرا
 یا هیلکه له هیلکه داننه؛ گرا دانان
ovule (ō'vūl), *n.* (۱) هیلکه کرا؛ هیلکه کرا به له سره تپه پرمه نندید.
 (۲) تپوه چکوله؛ نه په شپه پروه که که ده پت تپه
ovum (ō'vum), *n.* گرا (تافروته) همو جزوه میننه پي تریش؛
 هیلکه؛ هیلکه کرا
owe (ō), *v.t.* (۱) قور زالیوون (*I ~ you ten dollars.*)
 (۲) قور زالیوون (معجان)
(We ~ a great deal to our parents and teachers.)
 (۲) مهموون پوون؛ چاکه به سره ورو پوون

v.t. قەرز بولۇش: ھەببون: بوون
owing (ɔ'ɪŋ), *adj.* قەرز بولغۇچى: قەرز لەسەر بوون
 (There are ten dollars ~ .) ھېشتا ئەتراپتە تۆمۈر (قەرز)
owing to, بەھۇي: ئىلىم

(Owing to the floods, we couldn't come.)
owl (ɔʊl), *n.* ۱. كۈنەپەپور: بايەقووش: پەپور
 ۲. كەسكى شەمەكى: كەسكىك كە شەر تا دەرەنگ نەنۇن
 ۳. كەسكى يۈۈ خىسار بە شىكۆ يا سەنگىن

owllet (ɔʊl'it), *n.* ۱. نەجىتە كۈنەپەپور: كۈنەپەپور يىچۈك
 ۲. خۇرد كۈنەپەپور يەكى يىچۈك

owlish (ɔʊl'ɪʃ), *adj.* بايەقووشنى: نە كۈنەپەپور دەچىت

own (ɔʊn), *adj.* ھى خۇ
 (This is my ~ house.; I saw it with my ~ eyes.)

n. ھەر ھى خۇ: خۇ (That is his ~.; I am on my ~ .)

v.t. ۱. ھەببون: بوون: خاۋەن بوون (Who ~s this house?)
 ۲. پىن لىنئان: دان پىيادانان. (to ~ one's faults)

v.t. (~ to), پىن لىنئان: دان پىيادانان
 (to ~ to having stolen something)

be one's own man. ئەزىر دەستى كىمدا نەبوون: سەر بە خۇ بوون
 پىۋارى كىس دىيەو بە ھەرەسى خۇي رەفتار دەكات

come into one's own, پىنگە شىنئان: گەب شىنئان تاۋاتى خۇ

hold one's own, خۇراگرتى: ئەمەردە ھۇرش يا رەختەدا:
 جىي خۇ بىرنەدان: دەرەقەت ھاتن: بەرگەگرتن

of one's own, ھى جو (He has nothing of his own.)

on one's own, [Colloq.], سەر بە خۇ: ھەر خۇ: خۇ بە خۇ: بە تەنھا:
 تەمبا خۇ

(He's living on his own now.; Can you do the work on your own?)

own up (to), دان پىيادانان: پىن لىنئان (تاۋان)

owner (ɔʊn'ɛr), *n.* خاۋەن

ownership (ɔʊn'ɛr-ʃɪp), *n.* خاۋەن سارى: خاۋەن دارىقتى: ھەببون:
 خاۋەن دىنئى

ox (ɒks), *n. (pl. oxen),* ۱. كاي خىسار: گا
 ۲. كىياسارىك: لە توخى گاۋ مانگا.

ox-, = oxy-

oxbow (ɒks'bəʊ), *n.* ۱. كەلەمە ۲. شىنئىكى كەلەمە يىي يا كەرانە يىي
 ۳. ۳ەۋى ئىۋان پىچىنكى ۳ەما.

oxen (ɒks'n), *n. plural of ox.*

oxeye (ɒks'ɪ), *n.* چاۋەك: خۇرد يۈۈەكىكە

oxford (ɒks'fɜːd), *n.* ۱. خۇرد پىلاۋىكى قەبەي پارنە نۇمە
 ۲. خۇرد قوماشنىكى لۇكەبە

oxheart (ɒks'hɑːt), *n.* ۱. خۇرد گىلاسنىكى گۇشتنە لە شىۋەي
 ۲. خۇرىكە لە كەلەمە

oxidation (ɒk'sɪd-ə'deɪʃən), *n.* ۳ەنگ ھەلپىنئان: ۳ەنگ گرتن

oxide (ɒk'sɪd, ɒk'sɪd), *n.* ئۇكسىد كىمىيا

oxidize (ɒk'sɪd-aɪz'), *v.t.* ۱. ئۇكسىد تىكردن: يەك پىنگرتن لەگەن
 ئۇكسىد: ئۇكسىد كرتن: ۲. ۳ەنگ پىن گرتن: ۳ەنگ پىن ھەلپىنئان.

v.t. ۱. يەك كرتن لەگەن: ئۇكسىد كرتن: ئۇكسىد تىكەلا بوون
 ۲. ۳ەنگ كرتن: ۳ەنگ ھەلپىنئان.

oxidizer (ɒk'sɪd-aɪz'ɛr), *n.* ماددەي ۳ەنگگى: ماددەي ۳ەنگ پىنگر

Oxonian (ɒk-sɔ'ni-ən), *adj.* ئۇكسۇردى: ۱. ھى شارى ئۇكسۇردى
 لە شىنكلىنە: ۲. ھى زانكۇي ئۇكسۇردى.
 ۱. قونابى زانكۇي ئۇكسۇردى: دەرچووي زانكۇي ئۇكسۇردى
 ۲. ئاشتوويەكى شارى ئۇكسۇردى

oxtail (ɒks'taɪl'), *n.* كلك: گا (بەتايەتتى كە شۇرپاي پىن ئۇ دەنرىت)

oxtongue (ɒks'tʌŋ), *n.* ۳ەمانە گا: چەند خۇرد يۈۈەكىكە گەلەكەيان
 زىرەو لە زەمانى گا دەچىت

oxy- (ɒk'si), *Also ox-,* پىنشىگرتكە بەماناى: ئۇكسىجىناۋى:
 ئۇكسىجىنى تىدەيە.

oxy- (ɒk'si, ɒk'sə), پىنشىگرتكە بەماناى: تىز: ئووك تىز: تۇدوتىز.

oxygen (ɒk'sɪ-jən), *n.* ئۇكسىجىن

oxygenate (ɒk'sɪ-jə-nət'), *v.t.* ئۇكسىجىن تىكەلا كرتن:
 ئۇكسىجىن تىكردن.

-oxygenation (*n.*), كلاۋە ئۇكسىجىن: دەخرىتە سەر دەمو لوت بۇ ئۇكسىجىن
 ۳ەرگرتن ھەناسەدان.

oxygen tent, چادىرە ئۇكسىجىن: سەرو شانى نەخۇشى دەخرىتە زىر بۇ
 ھەناسەدان بە ناسانى.

oxymoron (ɒk'si-môr'on, ɒk'si-mō'rɒn), *n.* ۳وتەيەكە
 ۳رەتتە يە لە بەكگرتنى دوو ۳وشەي دىر بە يەك:

(sweet sorrow; cold fire; a mournful optimist)
oxytone (ɒk'si-tɒn'), *adj.* دوو بەرگەي ھىزى لەسەر:
 دوو بەرگەي بە زەمان دەگرتن

n. ۳وشەيەكە كە دوو بەرگەكەي ھىزى دەخرىتە سەر يا بە زەمان دەگرتن

oyster (ɔɪs'tɛr), *n.* ۱) گۈنچكە ماسى:
 ۲) شىنئىكى بەكەك: شىنئىكى سوود ئى ۳ەرگرتاۋ.

[Slang] ۳) كەسكى يىن دەنگ: كەسكى نەدور.
 جىنشىنى گۈنچكە ماسى (لە پنى دەريادا).

oyster bed, گۈنچكە ماسى گىرە: چەند خۇرد پالندەيەكى قەراغ
 ئاۋى دەنۋوك پۋازى لاق ئەسقورن.

oyster catcher, ۱) گۈنچكە ماسى قوش: راۋەكرى
 گۈنچكە ماسى: گۈنچكە ماسى بەخىۋىكەر ۲) بەلەمى راۋە گۈنچكە ماسى.

oysterman (ɔɪs'tɛr-mən), *n.* ۱) گۈنچكە ماسى قوش: راۋەكرى
 گۈنچكە ماسى: گۈنچكە ماسى بەخىۋىكەر ۲) بەلەمى راۋە گۈنچكە ماسى.

oz., = ounce.

ozone (ɔ'zɒn, ɔ-'zɒn'), *n.* ۱) ئۇزۇن: شىۋەيەكە لە ئۇزۇن
 ۲) [Slang] ھەمراي پاك

ozonic (ɔ-'zɒn'ɪk, ɔ-'zɒ'nik), *adj.* ئۇزۇن ئاۋى: ئۇزۇنى تىدەيە:
 تايەتتى بە ئۇزۇن

ozonide (ɔ'zɒn-aɪd'), *n.* ئاۋىتەي ئۇزۇن

ozonize (ɔ'zɒn-aɪz'), *v.t.* ۱) ئۇزۇن كۇرپن بۇ ئۇكسىجىن:
 ۲) ئۇزۇن تىكردن

ozonous (ɔ'zɒn-əs), *adj.* ozonic.

OZS., = ounces.

P p

P, p (pē), n. (۱) ئىپىر شائزەھەممى ئەلفونى ئىنگلىزچە.
(۲) دەنگى نەم تىپە. "پ" قاننى نەم تىپە

adj. (۱) ئاسەنى بە تىپە (۲) شائزەھەم شائزەھەمىن
mind one's p's and q's. ئاكا ئە دەمۇ كىردارى خۇ بوون

P (pē), n. (۱) شىنكە لە شىۋە P دا
(۲) زمارد ۱۰۰۰ ى پۇمانچە

pa (pā), n. [Colloq]. باوك بابە باۋە
paca (pā'kə, pak'ə), n. گىئاندارىكى ئەمەرىكى قىرتىنەرى شەركى
بەلەكارچە.

pace (pās), n. (۱) ھەنگىر ۲ دىۋى ھەنگاۋىك ماۋەى ھەنگاۋىك
(۲) خىرىي نە بىن پۇشىش راكرىن ھەتە (۳) (*a fast ~ ; a slow ~*)
(۴) خىرايى پىشكەرتىن. پەردەسەندىن

(ب) ھاۋ خىرايى: خىرايى ھاۋتا. (*Try to keep ~ with me.*)
(۵) رەت: پىاسە ۶ جۇرە پەۋتىكى ئەسپە گە بىرتىچە لە بەرگىرنەردە
دەست و بىشۋى لاپەك پىگەۋە

v.t. (۱) ھانز و چوون بە شوپىنكىدا پىاسە پىاكرىن (*to ~ a room*)
(۲) نە ھەنگاۋ پىيان (۳) ھەشقۇداننى ئەسپ لەسەر پەۋتىكى تايىبەتى
(۴) خىرىي بۇ دانان يا بېرەنە

v.i. (۱) لەسەر خۇ زۇشىتن زورە وورە پۇشىش پىاسەكرىن
(۲) دەسەر پاشۋى لاپەك پىگەۋە بەرگىرنەردە
تاقىكرىنەردە تونتا لىھانۋىيى:

put one through his paces.
keep pace with. = keep up with.
set the pace. پەلى خىرىي بۇ دانان بىرمارى پەلى خىرايى بۇ دان

paced (pāst), adj. (۱) بە خىرايى پەلى تايىبەتى پۇشىش:
(۲) (*at ~*) نە ھەنگاۋ پىيان
(۱) پەلى خىرايى دانەر: غارغارىن.

pacemaker (pās'mā kèr), n. پىشكرىن سۋارىك يا راكەرىكى پىشەنگە كە پەنى خىرايى پىشكرىن پەك
دادەسى ۲ پىشەنگ (۲) ۱) ھاسونكى رىك و پىشكرى دىل لىدان
(ب) تامىزى پىشكرى دىل لىدان پىشكرى:

-pacemaking (n. & adj.).
pacesetter (pās'set' tēr), n. = pacemaker.
pacier (pā'sēr), n. (۱) ئەسپكە كە پەۋتىكى تايىبەتى ھەيە
pacemaker (v.)

pachyderm (pak'ə-dürm), n. (۱) گىئاندارى پىشەت ئەستورە
ۋەك فېلو كەركەدەن. (۲) كەسكى بىن ھەست: ھەست مردوۋ.

pachydermatous (pak'ə-dür'mə-təs), adj. (۱) تايىبەتى بە
گىئاندارى پىشەت ئەستور ۋەك فېلو كەركەدەن. (۲) بىن ھەست: ھەست مردوۋ
Pacific (pa-sif'ik), n. دەرياي پاسىفىك

adj. (۱) ھى دەرياي پاسىفىك: لە دەرياي پاسىفىكدا.
(۲) ھى كەتارى پاسىفىكى ئەمەرىكا.
pacific (pə-sif'ik), adj. (۱) لاشەن: لاشەننى: تاشكەرەۋە
تاشتىخۋان. (۲) ھېمىن: لەسەر خۇ: ھىۋاش: بە ئاسۋودە

pacification (pas'ə-fi-kā'shən), n. (۱) دلنەرىيى كرىن:
دل ھىنانەۋە جىنى خۇ (۲) دامرگاندەنەۋە: داينكرىن: كپ كرىنەۋە
pacificism (pə-sif'ə-siz'm), n. = pacifism.

Pacific Ocean, ئۇقىيانوۋسى پاسىفىك: ئۇقىيانوۋسى ھېمىن
pacifier (pas'ə-fi' ēr), n. (۱) دلنەرىيىكەر: دلنەرىيەۋە جىنى خۇ.
(۲) مەمكە شۋوشە: مەمە

pacifism (pas'ə-fi'z'm), n. ئاشتىخۋاننى: لاشەرى: لاشەرىتى:
تاشەپرايىتى.

pacifist (pas'ə-fist), n. كەسكى لاشەن: تاشتىخۋان
-pacifistic (adj.).
pacify (pas'ə-fi'), v.t. (۱) دل ھىنانەۋە جىنى خۇ:
دلخۇش كرىن: ھىنانەۋە سەر خۇ: ھېمىن كرىنەۋە. (۲) ئاسۋودەيى خىستەۋە
ئاسايش خىستەۋە: دامرگاندەنەۋە.

pack (pak), n. (۱) كۆل: گورە: بار: بەستەك: پرىاسگە: بەند.
(۲) (۱) دەستە: كۆمەل: چەند (*a ~ of lies*)
(ب) دەستە كەغەزى يارى و قومار (ج) پاكەت: (*a ~ of cigarettes*)
(د) پەۋە: كەلە: گەل (*a ~ of wolves*) (ه) گەلە سەگى پاو
(و) تاقم: دەستە: كۆمەل (۲) بەستەككى: سەرئانگەرتوۋ
(۴) (۱) پىچانەۋەى نەخۇش لە بەتاتى و مېتەۋە
(ب) ئەر بەتاتى و مېتەلى كە لە نەخۇشەۋە دەپىچرى (ج) سارغى
(د) خاۋلى يا بەستەككىك قوماشى پېر لە سەۋلە دەخرىتە سەر ئاسۋاۋى بەك:
(*ice ~*)
(۵) چەند جۇرە دەرمانىكى جۋاننى پىشەت
(۶) سەرجمە خۋاردەمەنى قوتوۋكرۋاۋى ۋەزىكە
(۱) كەل پەل پىچانەۋە: گەشت: گۋاستەۋە: خۇ كۆكرىنەۋە: كۆكرىنەۋە
(*He ~ed his bags.*)
(۲) پىچانەۋە: كرىن بە بەستەك.
(۳) كرىنە قوتوۋەۋە، تەنەكەۋە، يا سىنۋەۋە (خۋاردەمەنى) قوتوۋكرىن:
داكرىن (۴) ئاخىن: تىن ناخىن: تەنەن (جىن) سىخناخ كرىن: پىكرىن:
تىن تىنچاندن: (*The audience ~ed the hall.*)
(۵) كرىن (كۆن) داكرىنەۋە (جىنى بەيەك گەپىشنى دوو لوۋلە):
(*to ~ a joint*) (۶) پەستانەۋە: پەستەۋە: داكرىنەۋە: (*~ ed earth*)
(۷) باركرىن (ۋولاخ) بار لىنان (۸) بار ھەلگرىن (ۋولاخ)
(۹) ھەلگرىن (چەك) (*He ~s a gun.*) (۱۰) (*~ off*)، پە پەم ئارنى:
بە پەلە پەوانەكرىن: (*They ~ed him off to school.*)
(۱۱) [Slang]، لىدان (مستەكۋلە): پىاكىشان
(۱) پىچانەۋە: كۆكرىنەۋە: بەستەك كرىن.
(۲) خۇ پىچانەۋە: گەشت: گۋاستەۋە: خۇ كۆكرىنەۋە: كەل پەل پىچانەۋە:
(*Are you going to ~ tonight?*)
(۳) تىن تىنچان: فەرە باغ كرىن: تىدا كۆمەل بوون
(۴) بە باشى يا بە ئاساننى دەپىچرىتەۋە: (*This suit ~s well.*)
(۵) پەستانەۋە: داكرىنەۋە: داكرىنەۋە (۶) بە پەلە پۇشىش: تىن تەقان
(۱) (۱) بۇ پىچانەۋە باشە يا بەكاردىت
(ب) بۇ قوتوۋكرىن باشە يا بەكاردىت.
(۲) بەستەك كراۋ: پەستراۋە: داكرىنەۋە: پىچراۋە.
(۳) بارىر: باركىش: بارەنگر: (*a ~ animal*)

pack

pack up. [Colloq.] واز له نیش هیئتان پەك كەوتن؛ شكان لەپە دەركردن (لەبەر ناپەسەندوونی).

send packing, پەرگەردن لە لایەنگرانی خۆ (كۆمیتە، ئەنجومەن، دەستە، سوبەخۆزان) زۆر لە لایەنگرانی خۆ تیا دانان: (to ~ a jury).

pack (pak), v.t. (١) پێچانەو، كۆكردنەو: بەستەك كردن؛ قوتوو كردن (٢) بریاسكە، بەستەك، گوزرە.

package (pak'ij), n. (٣) پێنسیان یا پێشكەشكەری بەكی گشتی: (deal ~)

v.t. پێچانەو، نامادە كردن (بۆ فرۆشتن یا گواستنەو)

package deal, رێكەوتنێكی سەرداگەری گشتی یەكە بە باش و خرابەمە دەبێن هەمووی پەسەند بكریت.

pack animal, رووآخی بار، رووآخی یاری یا بارەمەر

packer (pak'ēr), n. پێچەرەو، یا داگرەو، خوار دەمەنی و شتومەك بۆ فرۆشتن یا هەنگرتن یا گواستنەو (كۆفرۆشی): قوتوو كەری كۆفرۆش: (a meat ~)

packet (pak'it), n. (١) پاكەت، بریاسكە (٢) بەلەم یا كەشتی گواستنەو، رێك و پێنکی گەشتكەر و پۆستەو بار

pack ice, بەستە لەكی سەرناوگەوتوو

packet boat, بەلەم یا كەشتی گواستنەو، رێك و پێنکی گەشتكەر و پۆستەو بار

pack horse, (١) بارگەر (٢) كەسێكە كە نیشی قورس و ناخۆش دەكات.

packing (pak'ing), n. (١) داگر تەو، خوار دەمەنی بۆ ناردنی بۆ بازار؛ قوتوو كردن (٢) پەرگەردن، برین یا مۆشایی بەك بە سارغی (٣) شش بەكارهێنراو، لە داگر تەو، خوار دەمەنیدا (ب) شش بەكارهێنراو، لە پێچانەو، كەل و پەل و كەرەسەدا.

packing box (or case), سنووفی تێكردن و داگر تەو، خوار دەمەنی و شتومەك

packing house, كارگەری نامادە كردن و كۆردن قوتوو، خوار دەمەنی و داگر تەو، كۆشت و هەندێ جاریش میوه و سەوزە (هەر دەها پێنسی دەروترن: " packing plant ")

packman (pak'mæn), n. = peddler.

pack rat, (١) ششكە كۆبەرەكی ئەمەریكە، یەكە هەموو جۆرە شتیكە لە كۆنەكەیدا كۆدەكاتەو (٢) [Slang] كەسێكە كە هەموو شت كۆدەكاتەو، هەر گەر هێج شتیك فرۆی نادات

packsack (pak'sak'), n. تۆرەكی شان، حەوال

packsaddle (pak'sad'l), n. كورتان، كۆبان

packthread (pak'thred'), n. گوش، بۆ پێچانەو، سنووق و شتی تر

pack train, كاروانی بار

packt (pakt), n. پەیمان، رێكەوتن

pad (pad), n. تەپە، پێ، دنگی گۆچان یا دار دەست كە بەر زەوی دەگەڕێت

pad (pad), n. (١) لێبادی ژێر زین، لێبادی لەبەری زین بەكارهێنراو (٢) دۆشەكەنە، پێش، شتی ناخراوی نەرم، پاتپەشت، ژۆرەخەر (٣) ناواخر، سەر، جل و بەرگ، تەنراچە (a shoulder ~) (٤) نەرمە گێشتی لاسنیکی ژێر پێ، هەندێ گیاندار و بالندە (ب) سەمی نەم جۆرە گیاندارە (ج) شوێن پێ، نەم جۆرە گیاندارە (٥) بەشە گۆشەتەكە، ژێر سەری پەنجە، دەست و پێ، (٦) گەلای پانی سەرناوگەوتوو، پووكمی ناوی (٧) پەراو، دەفتەر (بەتایبەتی كە پەرەكانی بە ناسانی ئی بكرێتەو): (a writing ~)

(٨) ئیسەنەمیا.

(٩) بێكە، سەكۆ (بۆ مورشەك فرێدان، هیلەكۆتەر نیشتنەو، دەستپێكردنی كارێك): (a launching ~ for revolution; a missile launch ~ : a helicopter ~)

pagandom

(١٠) دەستگەر، دەزگەر، پەرێز (بۆ شتی گەرم پێن هەنگرتن)؛ پارچە بەك بەرزی ناخراوی نەرم و نۆل.

(١١) [Slang]، (١) زوورا، خانە، مال، جێ، (ب) جێی نووستن، چارەبە، جێ.

v.t. (١) ناواخر، تێخستن؛ ناخرا، بەر تێگرتن (جل و بەرگ)

(٢) موزێرە پێدان؛ شتی هێچ و پوچ تێخستن؛ پەرگەردن لە شتی هێچ و پوچ: (to ~ a speech, lecture, article, etc.)

(٣) بە شتی ساخه یا نرێ پەرگەردنەو (خەرجی)؛ زیادە پێوەتان بۆ قازانجی خۆ: (to ~ an expence account, payroll, etc.)

pad (pad), v.t. (١) بە پێن پۆشیتن؛ بە پێادەمی چوون (٢) بەین خشپە پۆشیتن یا پەرگەردن؛ بەین دەنگ پۆشیتن.

pad (pad), n. (١) ئەسپێکی سەست یا هێزوش. (٢) [Rare]، چەتە، پێادە، نرێ پێادە. (٣) [British Slang or Dial]، پێگە، پێ، پێادەمەرێ

padding (pad'ing), n. (١) ناخرا، ناخراوە (٢) ناواخر (لۆكە، پووش... هتد).

(٣) زیادە پێوەتان (بەتایبەتی لە نووسیندا)؛ شتی زیادە پێوەترای ناپێویست.

paddle (pad'l), n. (١) سەول؛ سەولی دەم، پانی كورت. (٢) گەلاكوته، (٣) شتیكی وەك سەول: (١) مفاشی تێكدانی ناسنی ترواوه لە كورەدا. (ب) بێلجە (شەووشەكار) (ج) ئەختەداری ماموستا (بۆ تەمەن كردن یا لێدانی قوتایی) (٤) ئەختەداری چەرخێ گەردوون یا چەمبەری ناو؛ ئەختەداری چەرخێ كەشتی و بەلەسە هەلمی. (٥) رەكیتی ئەنسی سەر مێز سەول لێدان؛ سەول لێدان لەسەر خۆ.

v.t. (١) سەول لێدان (٢) لێدان یا تەمەن كردن (بە تەختە دار دەست). (٣) تێكەڵدان؛ تێكدان.

-paddler (n.).

paddle one's own canoe, پەشت بە خۆ بەستن؛ نیش و کاری خۆ كردن بە دەستی خۆ.

paddle (pad'l), v.t. (١) بە ناو تەنگاودا پۆشیتن؛ دەست و پێن جوولاندنەو، لە تەنگاودا؛ شلپە لە ناو هەلساندن بە ئەسپایی بە دەست یا بە قاچ. (٢) (to ~ in ; ~ on ; ~ about) ، یاری پێن كردن (٣) بە گەلا و گەل پۆشیتن وەك مندال؛ وەك مروای پۆشیتن.

paddle boat, بەلەمی چەرخدار

paddle fish, ماسی بەكی لەمۆز سەولیچە

paddle wheel, چەرخێ بەلەم، پان، پێوەتان، چەرخێ بەلەم لێخوێن.

paddock (pad'æk), n. [Archaic], بۆق، قورتاویكە، بۆقێ زل

paddock (pad'æk), n. (١) لەهەر گای ئەسپ لە نرێك تاوڵەو (٢) مەیدانی مەشقی تەنیششت تاوڵە، ئەسپ (٣) شوێنی زین كردن و نامادە كردنی ئەسپێ غارغاریش پێش غارغاریتەكە (٤) زەوی پەرژێن، كراو

v.t. كۆردن، لەهەر گای یا مەیدانی مەشقرە.

paddy (pad'i), n. (١) مەرمزە، چەلتووك (٢) گۆلە مەرمزە، جاره مەرمزە

paddy wagon, [Slang], = patrol wagon, قفل

padlock (pad'lok'), n. قفل

v.t. قفل لێدان؛ داخستن

padre (pā'dri), n. (١) قەشە، ناوێنیشانی قەشە، لە ئێتالیا و ئیسپانیا و پورتوگال و ئەمەریكای لاتینی (٢) [Slang]، قەشە، سوپا.

padrone (pə-drō'ni), n. (١) سەردار، سەرگەرە، سەرەك (٢) خاوەن، نوێنل

(٣) قوتەرانی نیش دۆزینەو، بۆ كۆچەرە ئێتالیا، یەكە لە ئەمەریكا.

paean (pē'an), n. (١) سەروودی سوپا، سەمە بۆ خواگانی یۆنانی كۆن. (٢) سەروودی شادی و سەرگەوتن.

pagan (pā'gən), n. & adj. كافرا، بت پەرست، بێ ناو، خاوەن پەرست.

pagandom (pā'gən-dəm), n. (١) كافران، بت پەرستان.

تووشی دهردی سهری گردن.

به مەترسی سزادارانگی تایبەتی بومە (or upon, under) pain of : سزایەکی تایبەتی دهردی شگەر کارێک بکری یا نەکرێ:

(under pain of death)

پەست! بڵگەرێو: دنگەر: زویر! دل شکاو.

pained (pānd), adj. (۱) ئازارەبخش: ئازاردەر: پەسوێ.

painful (pān'fəl), adj. (۲) بە ئازار: بە نیش و ئازار: بەناسۆر: (a ~ finger)

(۳) ناخۆش: (a ~ decision) . (۴) [Archaic] قورس: گران.

painkiller (pān'kil'ēr), n. [Colloq.] ئازارکوژ: ئازارکشێن.

painless (pān'lis), adj. (۱) بێ ئازار: بێ نیش.

painstaking (pānz'tāk'ing), n. (۲) نایبته هۆی نیش و ئازار.

هەولدان: هەول: پەنج دان:

ووردی و وریایی لە نیش و کاردا.

adj. (۱) پێوست بە هەول و ووردی و کۆشش و بەتەنگەوه هاتن دمکات: گران.

(work) . (۲) زۆر کۆششکەر: هەولدەر: پەنجدەر: نیشکەری باش و گران:

(a ~ carpenter)

paint (pānt), v.t. (۱) دیمەن کێشان: وینە کێشان: نیگار کێشان.

(He ~ed a landscape)

(۲) بە پوونی باسکردن:

(He ~ed a bleak picture of the political situation)

(He ~ed the walls)

(۳) بۆیەکردن:

(۴) ئارایشت کردن: جوانکردن: پازاندنەوه (بە رەنگ یا بۆیە) پووگەش کردن.

v.i. (۱) دیمەن کێشان: وینە کێشان: نیگار دروستکردن.

(۲) ئارایشت کردن: ئارایشت بەکارهێنان.

n. (۱) بۆیە: بۆیاخ: رەنگ. (۲) بۆیە ووشکەوه بوو. (۳) ئارایشت.

paint out, بە بۆیە داپۆشین: بۆیەکردن و داپۆشین.

paintbrush (pānt'brush'), n. فلەهی بۆیەچی: فلەهی نیگارکێشان.

painted (pān'tid), adj. (۱) نیگار کێشراو: وینە کێشراو.

(۲) بۆیەکراو.

(۳) دیو: دۆزینە: پوولەت: هەر بە سەرزاری: (~ expressions)

(۴) زەق: لە ئەندازە بەدەر پەنگاوەرەگ. (۵) لە ئەندازە بەدەر ئارایشت کراو

painter (pān'tēr), n. (۱) نیگارکێش: وینە کێش: هونەرەمەند

(۲) بۆیەچی.

painter (pān'tēr), n. گوریسی بەستەنەوهی بەلەم لە بەندەردا.

painter (pān'tēr), n. [Dial.] پلنگی ئەمەریکی.

painting (pān'ing), n. (۱) بۆیەچینی.

(۲) نیگارکێشی: وینە کێشی: نیگارکێشان. (۳) تابلۆ.

pair (pār), n. (۱) جوت: (a ~ of shoes, socks, gloves, etc.)

(۲) شتیکی نوولا یا دوو پەل کە پێکەوه بەکار دەهێنن: (a ~ of punts ;

a ~ of scissors)

(۳) جوتە ئاممیزاد یا گیاندار: (۱) ژن و پیاو: جوتە دندار: جوتە دەزگیران.

(ب) جوتە بانفە یا گیاندارێ نێوین.

(ج) جوتن کەسی هاوێی یا هاوڕیوایەوێ: (a ~ of rascals)

(د) جوتە ئەسپی گالیسکە. (ه) دوو ئەندامی بیروباوەرو حیوێب جیاواژ کە

پێک دەگەژن دەنگ ئەمەن لەسەر گەژەلی یاسایەکی تایبەتی. (و) ئەم رێکەوتتە

(ه) دوو کاهەزی چوونیک لە دەستکاغەزی قوماڕدا.

(و) [Rare or Dial.] سوو: (a ~ of stairs)

v.t. (۱) جوت کردن: جوت جوت کردن.

(۲) جوت پین گرتن: لە یەك چاك کردن.

(۳) هاو جوت بۆ دۆزینەوه: هاوبەش بۆ پەیداکردن.

v.i. (۱) (~ off)، جوت گرتن: بۆون بە جوت یا جوتە.

(۲) هارەکردن: ژێننان: شوو پین کردن: بۆون بە هاوسەر.

(۱) جوت پین گرتن: جوت جوت کردن: جوت کردن.

(۲) جوت گرتن و پۆشین: جوت جوت بۆون و کشانەوه.

(۱) هی قوماشیکێ خوری نەقش و نیگاراری

(۲) کافرستان: شوینی کافران یا بت پەرستان.

paganism (pā'gən-iz'm), n. (۱) کافرێ: بت پەرستی: بێن نایینی

(۲) خۆنەریت و بیروپای کافران

paganize (pā'gən-iz'), v.t. کردن بە کافر

v.i. بۆون بە کافر

page (pāj), n. (۱) لایەرە: پەرە (tearing out a ~)

(ب) نووسراوی سەر لایەرەیک

(۲) (pl) تۆمارنامە: نووسراو (the ~s of history)

(۳) بووداوا: چەند بووداویک: زنجیرەیک بووداوا: ئەقە:

(a colorful ~ in his life)

(۴) چاپی نامەدەکراو بۆ لە چاپدانی لایەرەیک

v.t. ژمارە دانان: ئەسەر لایەرەکانی کتێب یا دەفتەرێک.

page (pāj), n. (۱) شاگردی سوارچاکی سەدانی ناوەراست (بۆ خۆ

نامادەکردن بۆ بۆون بە سوارچاک). (۲) بەرەدەستی پیاویکی گمڕە.

(۳) هەرزە: بەرەدەستی میوانخانە و فرمانگە (بۆ نامەبەری و نیشی سەریزی).

(۴) بەرەدەستی پەرلەمان یا کۆنگرێس (بۆ نامەبەری و کاری سەریزی).

v.t. (۱) بەرەدەستی کردن.

(۲) بانگ کردن بە بڵندگۆ: دۆزینەوهی کەسێک بە بانگ کردنی بە بڵندگۆ لە

شوینیکی وەك فرۆکەخانەدا: (to ~ a person)

v.i. بەرەدەستی کردن

pageant (paj'ənt), n. (۱) بەرەدەیکر: شانۆنامە ی نایینی.

(ب) شانۆی سەردەمی شانۆنامە ی نایینی

(۲) ناھەنگی نوواندنی سەر شەقام: نووانۆیسی نەسب سواران:

نووانۆیسی رازاوه: پئی بۆیشتنیکێ رازاوه و خۆشی

(۳) ناھەنگی نوواندنی سەر شانۆ بە جلی هەمەڕەنگەوه.

(۴) نوواندنی بە تەنتەنە و گەش و فەش و بۆش.

pageantry (paj'ən-tri), n. (۱) ناھەنگی نوواندنی سەر شەقامەکان:

نووانۆیسی رازاوه (۲) نوواندنیکی زۆر جوان: دیمەنی خۆ نوواندنیکی جوان و

رازاوه (۳) نوواندنیکی بە تەنتەنە و گەش و فەش و بۆش

paginal (paj'ə-nəl), adj. (۱) لایەری: هی لایەرە

(۲) لایەرە نە لایەرە (~ facsimile)

paginate (paj'ə-nāt'), v.t. ژمارە دانان: ئەسەر لایەرەکانی کتێب یا

دەفتەر

pagination (paj'ə-nā'shən), n. (۱) ژمارە لەسەر دانانی لایەرەکانی

کتێب یا دەفتەر: ژمارە لەسەر دانان: (۲) (ب) ژمارەکانی لەسەر لایەرەکانی

کتێب یا دەفتەر: دادنەرت (ب) سەرچەمی ژمارە ی لایەرەکانی کتێب یا دەفتەر

هەرەها رێکخستنیان

pagoda (pə-gō'də), n. پاگۆدە: پەرستگایەکی چەند نۆمی هیندی و

چینی و یامانیچە

Pahlavi (pā'lə-vē'), n. پەهلەوی: زمانی فارسی کۆن

pahlavi (pā'lə-vē'), n. پارەیکە: زبۆی نێرانیچە

paid (pād), past tense and past participle of pay.

adj. (۱) مە کری گراو: جووچەخۆر (a ~ advisor)

(۲) [~ out] : ~ out (ب) دراوەتەوه (هەژن)

pail (pāl), n. (۱) سەتێ: (۲) پەرسەتێک: سەتێک

pailful (pāl'fool'), n. پەرسەتێک: سەتێک

paillasse (pal-yas', pal'yas), n. Also palliasse. دۆشەکی

پووش ما ئارەسنار

paillette (pal-yet'), n. پوولەکە: زوو زنگیانە: مووروو

pain (pān), n. (۱) سزا: (۲) نیش: ئازار: ئاسۆر: گل: ژان

(۳) دهردی سهری: ناخۆشی: سەرئۆشە: سوئی

(۴) (pl) زانی مندالوون: ژان

(۵) (pl) هەول و تەقەلای ژۆر: بە تەنگەوه هاتنی ژۆر: پەنج دان: پەنج

(He took ~s with his work)

v.t. ئازاردان: نیش و ئازار پێدان: سوئی کردن بە دەوه

پهنگ زهره ههنگهراښان؛ کزکړدن

v.t.
-paleness (n).
pale (pāl), n.

- (۱) سڼگ (تیمیان)؛ قیسیپ
- (۲) پهرژین؛ تیمیان؛ سنوور: (outside the ~ of the law)
- (۳) شونښنیکي پهرژین کراو
- (۴) میلی ستوونې ناوهراستی قهلقان

beyond the pale,

pale-, palae- (pā'li), paleo-

pale ethnology (pā'li-eth-nol'ə-ji), n. پهگهزې کون ناسی؛ لیکولینمورې پهگهزه کونهکاشی بهر له میژوو.

paleo- (pā'li-ō), Also pale-, palae-, پینشگرینکه بهمانای: (۱) کون؛ بهر له میژوو. (ب) سمرهتایی؛ کیوی.

paleobotany (pā'li-ō-bot'ə-ni), n. لیکولینمورې پوههکه بهرهمذیبهکان؛ زانستی پوههکی وهک بهرد لیاهاون.

paleography (pā'li-og'ra-fi), n. نووسینې کون؛ نووسینه کونمکان (وهک نووسینې بزماري). (۲) لیکولینمورې نووسینو نووسراوه کونمکان؛ هملوینان یا دهرکړدن و خوړنندمورې باسکردنې نووسراوه کونمکان

-paleographic; paleographical (adj.); paleographer (n).

paleolith (pā'li-ə-lith'), n. نامیزې بهریدنی کون.

paleolithic (pā'li-ə-lith'ik), adj. تایبتهتی به دورې بهرد.

paleolithic man, موزلفی دورې بهرد.

paleontology (pā'li-ən-tol'ə-ji), n. (۱) زانستی پاشماوه بهریدنهکانی گیاندارو پوههکی کون (زهمینناسی)؛ لیکولینمورې بوونهومری زور کون. (۲) راپوړتینکی نووسراو دهریارمې نم لیکولینموریه.

-paleontological (adj.); paleontologist (n).

Paleozoic (pā'li-ə-zō'ik), adj. (۱) هی چهرخه زور کونمکان (زهمینناسی). (۲) هی بهردی نم چهرخه.

paleozoology (pā'li-ə-zō-ol'ə-ji), n. زانستی پاشماوه بهریدنهکانی گیاندارو جانمورې کون (زهمینناسی).

-paleozoological (adj).

Palestinian (pal'əs-tin'i-ən, pal'əs-tin'yan), adj. & n. فهلمستیني.

palette (pal'it), n. (۱) تختهتیکه نیگارکیش بویهکانی لاسمر تیکهلاو. دهکاتو ریک دهخات. (۲) رهنکی بهکارهتیزاو له لایه نیگارکیشنیکي تایبتهتیره؛ رهنکی تابلویهکی تایبتهتی.

palette knife, چهقوی کولی تیکهلاوکردنی بویه نیگارکیش.

palfrey (pɒl'fri), n. [Archaic]. نهمینکی بچوکه ژن سواری دهبن.

palimpsest (pal'imp-sɛst'), n. پیست یا تختهبهردیکه که دوو- سن جار شتی لاسمر نووسراون و کوژنراپینتهوه، بهلام همدنئ له نووسینه کونهکهی مینشقا همر پیوه دیارینت ووشهپهک یا رستهپهک یا ژمارهپهک که له پینشعوه دووه خوړنرتیره بهبن گوژینې ماناکه:

(madam; rotator; Able was I ere I saw Elba.; 1441)

paling (pā'liŋ), n. (۱) تیمیان دروستکردن؛ تیمیان کردن.

(۲) تیمیان. (۳) قیسی؛ سڼگ (تیمیان)

palingenesis (pal'in-jen'ə-sis), n. (۱) له دایکبوونهوه؛ زیندوو بوونهوه. (۲) زیندوو بوونهوهی گیانی مرپوو له له شتیکی تری زیندوودا.

(۳) گوژپانی تهاوی جانمور لهکاتی گهرههپوونیدا

palinode (pal'ə-nōd'), n. (۱) ههلبهستی پاشگرمی؛ ههلبهستیکه که هونم تیندا پاشگرم دبهیتوه له ههلبهستیکی پینشو. (۲) پاشگرمبوونهوه

palisade (pal'ə-sād'), n. (۱) سنگی نهمستوری نووک تیز. (۲) تیمیانی سنگی نهمستوری نووک تیز بؤ پاراستن.

(۳) (pl.), ریزه کهندهلانی بهردو زور لیزې قهراغ پوبار

بههیزکردن و پاراستن به تیمیانی سنگی نهمستوری نووک تیز.

v.t. palish (pāl'ish), adj. نهختیک رهنک سبې ههنگهراو؛

پهنگا ورهنک. (۲) لهم جزره قوماشه دروستکراوه

n. (۱) قوماشی خوری پهنگا ورهنکی نهقتش وینگاروی؛ شان. (۲) دهستان یا جل و بهرگی تری لهم قوماشه دروستکراو.

pajamas (pə-jam'əz, pə-jā'məz), n. pl. بیجامه

pal (pal), n. [Colloq.]. برادر؛ هاورئ.

v.t. & v.i. [Colloq.]. بوون به هاورئ؛ برادرمی کردن

palace (pal'is), n. (۱) کوشکی شاهانه؛ کوشک.

(۲) خانویهکی زور گوره و جوان.

(۳) خانویهکی گموره و جوانی پینشانگا و خونوواندن.

paladin (pal'ə-din), n. (۱) پهکینه له دوازه سوارچاکه بهگزامهکهی "شاره مان"؛ (۲) پالوان؛ قاره مان؛ سوارچاک.

palaestra (pə-læs'trə), n. (۱) ومړزشکا (بمقایمتهتی هی زورانباری له یونانی کوند). (۲) قوتابخانهی زورانباری.

(ب) جیمنازیوم؛ ومړزشکا؛ مهشقا.

palanquin, palankeen (pal'an-kēn'), n. کهژوه؛ که دور کسره له شان هملیان گرتیبت

palatability (pal'i-tə-bil'ə-ti), n. (۱) نام خوشی؛ خوشیتي.

(۲) پهسهندندي؛ بهجیني؛ بهدل بوون.

palatable (pal'i-tə-b'l), adj. (۱) نام خوش؛ خوش؛ دهخوریت

(۲) پهسهندندي؛ بهجیني؛ بهدل بوون؛ جنې پهزامهندی و پهسهندندي.

palatal (pal'i-t'l), adj. (۱) هی ناسمانهی دم؛ هی مهلاشو؛ هی دم. (۲) به بهرکهوتنی سمری زمان و ناسمانهی دم دهپوژنی وهک دهتکی "g" و "s"

palatalize (pal'i-t'l-iz'), v.t. گوژین بؤ دهتکینکی وهک که به بهرکهوتنی سمری زمان و ناسمانهی دم دهپوژنی.

palate (pal'it), n. (۱) ناسمانهی دم؛ مهلاشو. (۲) ههستی چهشترا؛ چهشترا؛ ههستی قام کردن.

(۳) چپوژی مینشکو دان؛ ههستی بهدل بوون و پهسهندنکردن.

palatial (pa-lā'shəl), adj. (۱) بؤ کوشک دهشیت؛ (۲) زور گوره و جوان و پاراوه؛ له کوشک دهچن؛ زور جوان و کمشه (خانور)؛

(a ~ house) (۱) همریني. (۲) ژیرههستی دمورههگینکی گهوره. (۳) پله رپایه میزکی دمورههگي.

(۲) [P-]. دایشیتووی همرینیکي نهمانیا که به "پلاتین" ناسراوه.

palatine (pal'ə-tin', pal'ə-tin), adj. (۱) کوشکی. (۲) مافی شاهانهی همیه. (۳) تایبتهتی به میر یا بهگزامه.

n. (۱) کاریههستی کوشکی شاهه نشا. (۲) دمورههگینکی سهلدنی ناومراست که وهک پاشا همرنهمکهی خوی دمراو.

(۳) کهولنی سمرشان

(۴) [P-]. پهکینه له حمرت کردنی بؤمای لاسمر دروستکراوه

(۵) [P-]. دایشیتووی همیهی "پلاتین" ی نهمانی.

palatine (pal'ə-tin', pal'ə-tin), adj. هی ناسمانهی دم؛ مهلاشووی

n. دینساقی ناسمانهی دم.

palaver (pə-lav'ər), n. (۱) کوری خینله نهفهریقاییهکان؛ کوری نیوان خینله نهفهریقاییهکان و بازگان و کساننی نوروپایی تر له نهفهریقادا؛ (۲) دههتقی؛ قسه. (۳) مهربان؛ زمان لووسی.

v.t. & v.i. مهربان کردن؛ زمان لووسی کردن

pale (pāl), adj. (۱) رهنک زهره ههنگهراو؛ رهنک سبې ههنگهراو؛ (۲) رهنک کز (پووناکي).

(۳) بن هیز؛ بن تیز.

v.t. (۱) رهنک زهره بوون؛ رهنک سبې ههنگهراو؛ رهنک پهیرین.

(۲) کز دار بوون؛ ناگرتگو و هچو پوچ دیار بوون له چاو شتیکی تره؛

(My work - d beside his.)

شختک رنگ زرد
pall (pól), *v.t.* له‌بر‌جاو‌خستی بئ تاقت کردن؛ په‌ستکردن
v.i. (۱) سست بوون؛ بئ تاقت بوون؛ ماندوبوون.
 (۲) له‌بر‌جاو‌کوشتن (له‌بهر ژوری) تاقت ئی چوون
pall (pól), *n.* (۱) پوردی داتریم؛ نارای تهره
 (۲) پوردیه‌کی ره‌شی دلته‌نگه‌ری ناشرین: (a - of smoke)
 (۳) [Obs.] پوره؛ پۇشاک (۴) [Obs.] عبا
 (۵) [تاری کاسه‌ی شعرایی پیرۆزی کلنسه] (ب) تاری قوربانیکای کلنسه.
v.t. پوره بدسردان؛ داپوشین به پوره
Palladian (pə-lā'di-ən), *adj.* (۱) تپه‌شی به "پالاس نسینا"
 که مانوخوی ژیری بوو لای یونان‌ه‌کان. (۲) هی ژیری و زانیاری.
Palladium (pə-lā'di-əm), *n.* (۱) په‌یکه‌ری مانوخوای ژیری
 "پالاس نسینا" له یونان و پوما (به‌تایه‌تی په‌یکه‌ره‌ک‌ی شاری "تزی"
 که گواپه شاره‌ک‌ی د‌پاراست. (۲) [P-] شتیکه که پاراستنی شوینیک یا
 له‌سرد سده؛ بارینزه‌را قه‌لا
palladium (pə-lā'di-əm), *n.* ماده‌یه‌کی کیمیایی زیوی‌یه له
 توخمی بلاتین
Pallas (pal'əs), *n.* (۱) نای بانوخوای ژیری یونانی کونه
 (۲) په‌کینکه له ن‌سئیره کاروانی‌یه بچوک‌ه‌کانی نیوان "م‌ریخو موشت‌ری"
pallbearer (pól'bār'ēr), *n.* تهره‌ه‌نکر؛ داتریم‌ه‌نکر
pallet (pal'it), *n.* (۱) مانه‌ی گوره‌و‌دیزه‌ کمر؛ مانه‌ی ساف کردن
 (۲) palette (۳۰) ته‌خت‌ی شت له‌سرد دانان یا شت پئ گواستنه‌وه.
 (۴) شاسری چاپ‌کردن له‌سرد به‌رگی کتیب. (۵) چه‌کوشی کاتژنیر.
pallet (pal'it), *n.* موشکی پووش؛ جنی پووش؛ گه‌نگه‌جن؛
 جنی هیج‌ویوچ
pallet (pal'it), *n.* میلی سنوونی سهر قه‌لغان
palette (pal'it), *n.* ته‌ب‌فی ژیردانی قه‌لغان
palliasse (pal-yas', pal'yas), *n.* - paillasse.
palliate (pal'i-āt'), *v.t.* (۱) له نار کهم کردن‌وه؛ نازار کوشتن؛
 له توندو تیزی کهم کردن‌وه. (۲) به‌نگه بؤ هینانه‌وه‌ی تاوان؛ له ستم‌کاری-
 تارابک کهم کردن‌وه به به‌نگه بؤ هینانه‌وه‌ی
palliative (pal'i-ā-tiv, pal'i-a-tiv), *adj.* هی نازار یا ستم
 کهم کردن‌وه
n. نازار‌م‌ریز؛ نیش کوژ؛ ستم کهم‌ک‌ه‌وه
pallid (pal'id), *adj.* رهنگ زرد؛ رهنگ پئ نه‌ماو؛ بئ رهنگ؛
 (the ~ face of an invalid)
pallium (pal'i-əm), *n.* (۱) کهرامه‌کی پیاوانه‌ی یونانی کونه
 (۲) توپکی میشتک (۳) عبا‌ی پایاو سهره‌ک قه‌شه (۴) توپک یا ریشالی ته‌نیش
 قاوخی ه‌ندئ گیاندارای نای؛ به‌رگی ناو قاوخی نم گیاندارانه.
pall-mall (pel'mel'), *n.* (۱) پوول باری‌یه‌کی کونه بریت‌یه له
 لیدانی توپکی داریز به مینکوتیکو خستدیه‌ی ناو نه‌لقه‌یه‌کی تاسنیزی
 ه‌لواسراو به‌وسری کولانیکه‌وه. ۲۰. نهر کولانه‌ی یاری‌یه‌کی وه‌مای تیزدا بکری.
pallor (pal'ēr), *n.* رهنگ زردی‌یه‌ی ده‌و‌چاوا؛ بئ رهنگی
 (۱) داخووما
 (۲) گه‌لای داخووما که نیشانه‌ی سهرکه‌وتنه (۳) سهرکه‌وتن؛ زالبوون
 (۴) ه‌د‌الیه‌کی خه‌لاتی سوپایه له شیوه‌ی گه‌لای داخووما
bear (or carry off) the palm. بردنه‌وه؛ سهرکه‌وتن؛ خه‌لات کران.
yield the palm to. دان نه دوزاندن؛ دان به سهرکه‌وتنی هاو‌چاودا
 نان؛ بئ نه به‌زس نان
palm (pām), *n.* (۱) به‌ری له‌پ؛ به‌ری ده‌ست؛ له‌پ؛ ناو له‌پ؛ ناو ده‌ست.
 (۲) به‌ری له‌پ؛ ده‌ست‌کشش (۳) پانایی شاشی ناسک و م‌ره‌ک‌یوی
 (۴) سس؛ پانایی به‌ری له‌پ؛ اپنوان.
 (۵) ده‌می سه‌ول؛ سهره پانه‌ک‌ی شتی تری وه سه‌ول
v.t. (۱) شاردنه‌وه له به‌ری له‌پ؛ (۲) به‌ری ده‌ست لیدان
grease the palm of. به‌رتیل یندان

به‌ری ده‌ست خوران بؤ پاره؛
have an itching palm [Colloq.]. ژور حه‌ز له پاره کردن؛ ژور برسی پاره بوون.
palm off. په ساخته بردنه‌وه؛ به درؤ بردنه‌وه یا خو پیراندنه‌وه.
palmar (pal'mēr), *adj.* وهک به‌ری له‌پ؛ له به‌ری ده‌ستدا؛
 هی به‌ری له‌پ یا سمی گیاندار.
palmary (pal'mə-ri), *adj.* ژور لیها‌تو؛ سهرکه‌وتو.
palmate (pal'māt, pal'mit), *adj.* وهک به‌ری ده‌ست وایه
 به‌کراوه‌یی؛ (۱) وهک ه‌ندئ گه‌لا. (ب) قاچی پوره‌داری گیاندارای ناوی
palmer (pām'ēr), *n.* (۱) حاجی‌یه‌ک که گه‌لایه‌کی داخووما‌ی ه‌له‌گرت
 نیشانه‌ی نه‌وه‌ی که حه‌جی کرد‌وه له "نهرزی پیرۆز" له سه‌دانی ناو‌پراستدا له
 سهروپا. (۲) حاجی. (۳) palmer worm.
palmer worm, (۱) جوره ته‌له‌م‌یرانیکی زیان‌به‌خشه بؤ پوره‌ک.
 (۲) جوره کرم‌که‌یه‌که گه‌لای داریسرو ده‌مخوات.
palmetto (pal-met'ō), *n.* جوره داخووما‌یه‌کی بچوکی گه‌لا
 باوه‌شیندیه.
palmist (pām'ist), *n.* فالگیر؛ فالگیره؛ ده‌ست‌گره‌وه.
palmistry (pām'is-tri), *n.* ده‌ست‌گرته‌وه؛ فال‌گرته‌وه؛ فال.
palm leaf, گه‌لای باوه‌شیندیه داخووما‌ی بچوک (باوه‌شینو کلاوی
 ئی نروس‌ت ده‌کرت)
palm oil, پوژی داخووما
palmy (pām'i), *adj.* (۱) پر له داخووما؛ داخووما سنبه‌ری به‌سردا
 داوه. (۲) داخووما‌یی (۳) سهرکه‌وتو؛ زال؛ گه‌شه‌کردو؛ (days)
palmyra (pal-mi'ra), *n.* داخووما‌یه‌کی گه‌لا باوه‌شیندیه پانی
 ه‌یندیه‌یه.
palomino (pal'ə-mē'nō), *n.* نسیپی (ه‌ره‌بی) شن یا بؤری کله‌و.
 یال زوی
palp (palp), *n.* = palpus.
palpable (pal'pə-b'l), *adj.* (۱) به ده‌ست ده‌گیرئ؛
 به ناسانی ه‌ستی پئ ده‌کرت. (۲) دیار؛ بوون؛ ناشکرا.
-palpability (n.)
palpate (pal'pāt), *v.t.* به ده‌ست تاقیکردنه‌وه (پزیشکه‌وانی)؛
 به ده‌ست پشکنین.
-palpation (n.)
palpebral (pal'pə-brəl), *adj.* هی برزانیگی چاو.
palpitant (pal'pə-tənt), *adj.* له‌زیزو؛ لیدم (دل، ده‌ماو)؛ پله‌وا؛
 پرته‌پرته‌ک.
palpitate (pal'pə-tāt'), *v.i.* (۱) پرته‌پرته کردن (دل)؛ پلدان؛
 خیزا لیدان (دل)؛ دل‌کوژن کردن (۲) له‌زیزن.
palpitation (pal'pə-tā'shən), *n.* (۱) دل‌کوژن؛ دل خیزا لیدان؛
 پرته‌پرته دل؛ پلدان (۲) له‌زیزن؛ له‌زیزه‌ریز
palpus (pal'pəs), *n.* شاخی ه‌ستیاری ته‌نیش ده‌می جان‌مهر.
palsied (pól'zid), *adj.* گوژ؛ په‌که‌وتو؛ سر
palsy (pól'zi), *n.* گوژی؛ نیلفیجی یا په‌که‌وتنی ه‌ندامیکی له‌ش
 (ه‌ندئ جار به له‌زیزه‌وه).
v.t. (۱) گوژ کردن؛ نیلفیجی کردن؛ سپ‌کردن؛ ووشک کردن.
 (۲) په‌کفستن (ب‌م‌ترساندن)؛ هیز ئی برین.
palter (pól'tēr), *v.i.* (۱) دووزمانی کردن؛ درؤ کردن؛ جامبازی کردن؛
 خو په‌ده‌سته‌وه ه‌ندان؛ ته‌له‌ک‌بازی کردن.
 (۲) به سووک دانه‌ب‌را به هیج‌ویوچ دانان؛ گاته‌پینا‌تن.
 (۳) چه‌ندوچوون کردن له‌سرد نرخ؛ سه‌وه‌اگ‌ری کردن.
paltriness (pól'tri-nis), *n.* که‌می؛ هیج‌ویوچی؛ بئ نرخ؛
 بئ پایه‌خی.
paltry (pól'tri), *adj.* که‌م؛ هیج‌ویوچی؛ بئ نرخ؛ بئ پایه‌خی
paludal (pə-lōd'əl, pal'yoo-d'əl), *adj.* (۱) زه‌لکاوای؛ ژونگاوای
 (۲) له زه‌لکاووه تووش دهمین (وهک نه‌خوشی مه‌لاریا).

paludism

- paludism (pal'yoō-diz'm), n. مه‌لاريا - له‌زوتنا
- pampas (pam'pɑz), n.pl. دهشتی زور گهوره‌ی په گيا داپوشراوی
- pampas grass, گيايه‌کی بهره له زهل ده‌چې گولنکی ویشایي
- pampean (pam'pi-ən, pam-pé'on), adj. تاييبت به دهشته
- pamper (pam'pēr), v.t. فراوانه‌کاري نه‌مريکاي لاتيني و دانيشتووه هيندي-پمکاني
- (He ~s the child.) (1) خواردن زور پيدان؛ زور تيرکردن.
- (2) تارکيشان؛ زور بدمه‌وه‌دان؛ جلفو بؤ بهره‌لاکردن.

(He ~s the child.)

- pamphlet (pam'flit), n. (1) ناميلکه - بلاوانامه
- (2) ووناري ناو ناميلکه‌پک (که به‌زوري له‌باري باسنيکي هاورچهرخوميه)
- pamphleteer (pam'fli-tēr'), n. ناميلکه‌نووس
- v.t. ناميلکه بلاورکړنده؛ ناميلکه نووسن؛ وونار نووسن بؤ ناميلکه‌پک.
- Pan (pan), n. خودای له‌ومرگا و دارستان و گيانداري کيوي و نازولو
- شوان که لاړو کللو شاخي وهک هي بزمنه قه‌پيشي وهک نادميزاد (نه‌فسانه‌ي پوتاني)

- pan (pan), n. (1) تاره - منجمنه‌توکه؛ قابلمه (~ frying)
- (2) (1) ده‌فري شؤرندوه و پاکړنده‌وي زيری خاو. (ب) ناي ترازو.
- (3) پر تاره‌پک؛ پر منجمنه‌توکه‌پک. (4) چالايي؛ نژمايي. (5) زه‌وي په‌ق.
- (6) پارچه سه‌هزي سرناوکه‌وتو. (7) بارودخانه‌ي تفنگ و دمانچي کؤن.
- (8) [Slang]. دده‌وچاو؛ پووخسار

- v.t. (1) له تاره، سوورکړنده‌وه؛ له منجمنه‌توکه‌پک ايټان
- (2) [Colloq.]. پسه‌ند نه‌کړن؛ رځنه‌ليکړن.
- (3) جياکړنده‌وي زيری خاو له زيخ و لم به شؤرندوه‌ي.
- v.t. (1) زيخ و لم شؤرندوه بؤ جياکړنده‌وي زيری خاو.
- (2) زير ده‌ستکه‌وتن.

- pan out, (1) زير مينانه به‌رهم؛ زير ده‌ستکه‌وتن.
- (2) [Colloq.]. روودان؛ هاتنده‌ي. (3) [Colloq.]. سرگرتن؛ سرکوتن.

- pan (pān), n. (1) گلاي دښک له توحني دارخورما.
- (2) مادده‌پک له‌که‌لایه ده‌رده‌پنښي بؤ جوړن
- pan (pan), v.t. & v.i. جوولاس کاتيږا بؤ ورگرتني قيلمی تنه‌نژيوني

- یا سينه‌مايي
- pan- (pan), پيشگرنيکه به‌ماناي؛ (1) گشت؛ هموو؛ (2) (pantheism)
- (3) [P-]. گشتگره‌وه؛ هموو ده‌گرنيته‌وه؛ (Pan-American)
- (ب) زيره‌وي به‌کيتي و هاورکاري هموو؛ (Pan-Americanism)

- panacea (pan'ə-sē'ə), n. ده‌رمانی هموو ده‌ردپک
- panache (pə-nash', pə-nāsh'), n. (1) پاري له تپله دراو
- (2) په‌ووشت جواني؛ ين باکي؛ پږ؛ قوږي؛ کمشخبي.

- Pan-American (pan'ə-mer'ə-kən), adj. تاييبت نه‌نمريکاي
- سررو، خوارو، ناوه‌راست و گله‌کانيان.

- Pan-Americanism (pan'ə-mer'ə-kən-iz'm), n. هاورکاري
- نايووري و رامباري و کؤمه‌لايه‌تي و کلتوري نيواز نه‌مريکاي سررو، خوارو، ناوه‌راست

- pancake (pan'kāk', paŋ'kāk'), n. (1) شکنيه؛ جوزه کيکنيکه له
- شکنيه نه‌ستورتره به‌پانايان ده‌خوري. (2) نيشتنه‌وي فږوکه به شيوه‌پمکي ستروني

- v.t. & v.i. فږوکه نيشتنه‌وه به شيوه‌پمکي ستروني.
- panchromatic (pan'krō-mat'ik), adj. به‌رگي هچ جوزه
- پووناکي‌پک ناگري؛ (~ film)

- pancreas (pan'kri-as, paŋ'kri-əs), n. په‌نکرياس لويوپکه
- شله‌پک ده‌رده‌ات و ده‌پږنيته‌گه‌دوه بؤ په‌لفورد کړدن و هلمزني خواردن.
- pancreatic (pan'kri-at'ik, paŋ'kri-at'ik), adj. په‌نکرياسي
- pancreatic juice, شله‌ي په‌نکرياسي (ووشه‌ي پيشووتر بيينه)

pan fish

- panda (pan'də), n. (1) پاندا؛ وورچي چيشي؛ گيانداريکي شپرده‌ري
- په‌مش‌وسبي تووکني شاخه‌کاني چين و تيبته له توحني وورچه.
- (ه‌ره‌وه‌ها پيشي ده‌موتري "giant panda")
- (2) گيانداريکي جيوکي مه‌مکداري سووري کلک دريژه له هيمالايا ده‌ژي
- pandemic (pan-dem'ik), adj. (1) بلاو گشتي.
- (2) به هموو لايه‌کدا بلاووه‌تموه (نه‌خوشي)؛ داکه‌وتو.

- n. (1) شميټانخانه؛
- Pandemonium (pan'di-mō'ni-əm), n. شمينگاي شميټانان (2) دوزخ.
- (3) [p-]. نازوه‌خانه؛ شونښکي پر له پشيوې و بگره‌وي‌ميره.
- (4) [p-]. نازوه؛ پشيوې؛ بگره‌وي‌ميره؛ گه‌ره‌لاوږي.

- pander (pan'dēr), n. Also panderer, (1) گمراي. (2) ده‌لان
- v.t. [Archaic]. گمراي بؤ کړدن.
- v.i. (~ to), گمراي کړن؛ چي بوويت بؤي ده‌کات (شتي سووک).
- pandit (pum'dit), n. کسنيکي زانا؛ دانا.

- Pandora (pan-dōr'ə, pan-dō'r'ə), n. پاندورا، نافرمتيک پور که
- "رووس" سره‌وکي خواکاني پوتان ناردي بؤ سزادايي نادميزاد به -
- سنووقتيکه‌وه "Pandora's box" چونکه "پروميسيس" ناگري دزي پور
- له خوداکان وه که سنووقته‌وي کړدوه هرچي به‌لو خراپه و ناپه‌سندی هه‌پور
- لوي هاته ده‌ره‌وه بلاووه‌تموه به‌ناو مرؤندا ته‌نبا "هيا" نه‌بيت له سنووقته‌کدا
- مايه‌وه (نه‌فسانه‌ي پوتاني).

- pandora (pan-dōr'ə, pan-dō'r'ə), n. ناميرنيکي مزيقياي ژنداره.
- pandurate (pan'doo-rāt', pan'dyoo-rit), adj. = panduri-
- form.

- panduriform (pan-doo'r'ə-fōrm', pan-dyoo'r'ə-fōrm'), n. له که‌مانچه ده‌چې (وهک هندی گلا)
- adj.

- pane (pān), n. (1) ته‌خته شووشه‌ي په‌نجره؛ ته‌به‌قه شووشه‌ي په‌نجره.
- (2) خانه‌ي ده‌رگا؛ ته‌خته‌دار (که به‌شیک ده‌پن له ده‌رگا يا ديوار يا له‌پيني دور
- سنگدا له شووره‌پکدا).

- panegyric (pan'ə-jir'ik), n. (1) ووناريکي ستايشي.
- (2) ستايش؛ پياه‌ندان؛ پږلټان.

- panegyricize (pan'ə-ji-riz'), v.t. & v.i. ستايش کړن؛
- پياه‌ندان؛ پږلټان

- panel (pan'əl), n. (1) (ب) لباد يا جلي زير زين (ب) زيني نغم.
- (2) خانه‌ي پوپيکه که نزمتره يا به‌رتره له ده‌روپشته‌کي يا خواره‌ته ناو
- چوارچيوه‌وه؛ (3) خانه‌ي پيني دوو سنگي شووره‌پک.

- (ب) خانه‌ي ده‌رگاپک، ديوارپک يا سر دولاپک (ج) ته‌به‌قه شووشه‌ي په‌نجره
- (2) دوگه‌پند؛ کليل پند، وهک نوټوميل و فږوکه؛ (- instrument)
- (3) (1) ته‌خته‌داري نيکار له‌سر کيشراو.
- (ب) نيکار يا تابلويکي وه‌ها. (ج) وينه‌پمکي لاکيشمبي.
- (4) کؤږ؛ نه‌نجومن؛ (a ~ will discuss the issue.)

- (5) ته‌به‌قي بالينيکي فږوکه. (6) تيلماسکه قوماشينيکي په‌نگ جياواز ده‌درئ له
- کراسيک له باري دريژي. (7) (1) ليسي‌ي ناوي له‌ي که‌سانه‌ي له دانگاوه بانگ
- مه‌کړن بؤ پورن به سويندخور. (ب) کؤږي سويندخوران (دانگا).
- (1) ته‌به‌قه شووشه، ته‌خته يا کانزا نيختن؛

- v.t. پازاندنوه به ته‌به‌قيکي وه‌ها (2) کؤږي سويندخوران هلمزاردن.
- panel discussion, کؤږي کؤږگرتنيکي ناشکرا له‌ميردم کؤمه‌نيک
- هلمکدا؛ ليکونيمه‌پک له‌لاين ده‌سته‌په‌کوره له‌ميردم کؤمه‌نيکه خندکا.

- panelling, panelling (pan'əl-in), n. (1) ته‌به‌قه شووشه،
- ته‌خته يا کانزا ليدان. (2) ته‌به‌قه ته‌خته‌ي ديوار ين داپوشراو (ب) جواني يا
- قايمي.

- panelist (pan'əl-ist), n. (1) نه‌داسي کؤږي به‌شداري کؤږي؛
- نه‌داسي ده‌سته‌ي ليکونيمه‌پک. (2) نه‌داسي ده‌سته‌پک که له په‌رنامه‌پمکي راديؤ
- يا تله‌فزيوندا پرسپاريان لي ده‌کري
- pan fish, ماسي‌پک که له‌رنده بيکوله بيت به ساغي له تاره‌پکدا

همووشتیکی لیوه دیاره: هموولایهکی لیوه دهیښی. (a ~ view)

panpipe (pan'pip'), n. نامیونکی موسیقایی کونډه بریځییه له پیره شمخالیکې لمپهکتر دریزتر

pansy (pan'szi), n. (1) گولوهمنوشه (2) بنوشمې: وهمنوشمې. (Slang), (1) سرژناني: کچاني: ژناني: خلهکچاني. (ب) حیرا: لووسکه.

pant (pan'), v.t. (1) همتاسهپریکړن کردن. (2) ژور خیرا لیدان (دل): پلدان: پرتپرت کردن.

(3) (for; ~ after) بؤ همتاسوره بوون: بهپهروشموره بوون: تاوات بؤ خواسترا: خوژگه بؤ خواستن.

(4) دووکدل یا هلم ئې هلمسان (مهکینه): فیشکهکړدن. به همتاسهپریکړه ووتن.

v.t. (- out; ~ forth), (1) همتاسهپریکړن. (2) دل لیدان به خیرایی: بهپهله. (3) فیشکهکی مهکینه: دووکدل یا هلم ئې هلمسان.

pantalets, pantaletts (pan'ta-lets'), n.pl. (1) برگیکی ژیمووی ژنانهی وهک پانتوله لیزتر تهنورهوه لمبردهکړئو له نهژنودا هلمهکړیتو گیزرگولنگی ئې دهرئ (له سدهی نژددهدا لمبر دهکرا):

(2) گیزرگولنگی دموری نهژنوی نم پانتوله. شانونامهکی قوشمې لیکالی کون که پانتولئ تهسکو دریزئ لهبهردهکړدو

همیشته گالتهی پښ دهکرا (ب) کسینکه له کسانئ شانونامهکی بز دهنگ که قوشمهبازی شانونامهکه دهیکات به گالتهچی خوئ. (pl.) پانتول

(1) بیروپایهکه که دهلیت: خوا له pantheism (pan'the-iz'm), n. همووشتیکیدا همپه همو کسینکو شتیکی لم جیهانهدا تاپیهخوئ خوابی

تیدایه: بیروپایهکه دهلیت خوا همووشتیکیکه همووشتیکیش خرابه، وانه خواو سرووشت همدروکیان همپهکیکنو همووشتیکیش وهک خوا پیروزه

(2) گشت خواپهرستی: پیرهوی جیهان پهرستی: پیرهوی همووشت پهرستی (گوایه خوا له همووشتیکیدا همپه).

gشت خواپهرست (ووشه پینشوو pantheist (pan'the-ist), n. بیینه)

-pantheistic (adj.). pantheon (pan'the-on', pan'thi-on, pan-thē'on), n. (1) [P-] پهرستگایهکه له پوما بؤ گشت خواکان ترخانکراوه.

(2) پهرستگای گشت خواکان (3) هموو خواکانی گهنیک. (4) گوزستانی پیاره گهرهکاني گهنیک.

panther (pan'thēr), n. (1) پلنگ: پلنگی نهمریکی: دیز. (2) جزیره پلنگی رهمه.

pantheress (pan'thēr-iss), n. پلنگی منپه: دیزی مینده.

panties (pan'tiz), n.pl. دهرپن کورتی ژنو مندان.

pantile (pan'til'), n. خشکی کاشیپهکی سهرپانه فراههکهی دهخړته سهر پهکری که لهسهر سهرپان ددهخړتی.

pantofle, pantoffle (pan'tə-fl', pan-tof'l, pan-tōō'fl), n. پیانوی ناومان: نعل: سؤل.

pantograph (pan'tə-graf', pan'tə-grāf'), n. نامیونکی ویتھی دهقاودمقی نخشهو وینه لهبهردهکړدن به گهرمهکراوی یا بچووکراوی

pantomime (pan'tə-mim'), n. (1) خوانامی شانونامهپهکی بین دهنگ له پوما کی کوندا. (2) شانونامهکی بین دهنگ: نوواندنیکی بین گلفتوگ

(همروه "mime") (3) هیماو کردهوی بین دهنگی هستو بیروباوهی دهرپه.

تایمتهی به شانونامهکی بین دهنگ. adj. نوواندن له شانونامهکی بین دهنگدا: به هیماو کردهوه هستو v.t. & v.i. بیروباوهی دهرپین.

-pantomimic (adj.). pantomimist (pan'tə-mim'ist), n. نووانمیر شانونامهکی بین دهنگ.

پښ دهنگ. گهنچینه: نازوقهخانه. pantry (pan'tri), n.

سوروریکړنهوه

pan-fry (pan'fri'), v.t. سورورکړنهوه له تارهدا.

pan (pan), n. نازاری تودوتیرئ کوتوپو اهی لهش یا میشه وهست: نازاریکی تیرئ وهک تیر: همستیکی ناخوئی کوتوپوئ

(the ~s of hunger; ~s of remorse) panhandle (pan'han'dl), n. (1) ددسکی تاوه

(2) [P-] ناوچهپهکه که له ددسکی تاوه بچیت: وهک کلکی باکووری بژژاوی تهکسار:

panhandle (pan'han'dl), v.t. & v.i. (Slang). سوانکړدن: دهست له حهک پانکړنهوه.

panhandler (pan'han'dlēr), n. سوانکر:

دهست له حهک پانکړهوه. Panhellenic (pan'ha-len'ik), adj. (1) اهری هموو یونانیپهکان

(2) هی یمنیکی هموو یونانیپهکان (3) تاپیهتی به پیکراوه کومهلایهتی: پهکاتی کورانو کچانی زانکو که ناوی یونانیان لیزراوه

Panhellenism (pan-hel'n-iz'm), n. بزپوتتوهی پهککرتی هموو یونانیپهکان: بیروباوهی ریباری پهککرتی هموو یونانیپهکان

panic (pan'ik), adj. هی وورهسردان: هی تواقا: له نهندازه بهدر (ترس): هر کانی ناکاری و ترسی زورا: (~ feat)

(1) وورهسردان ترسیکی شجگار ژورو کوتوپو (The earthquake caused a lot of ~.)

(2) ترسی همرس هینانی دهنگا داراییپهکاتی کومل [Slang] کسینک یا شتیکی قوشمه.

v.t. (1) تواقان: ژور ترساندن: ووره پښ بهردان. [Slang] (2) هیئانه پیکنین

v.t. تواقن: ژور ترسان: وورهبهردان: ترس ئې همنیشتن: (He ~ked when he lost control of the car.)

panic grass, گیای نائف: گیای گزوه.

panicky (pan'ik-i), adj. (1) وورهسردان: تواقو: ژور ترساو. (2) پښ له ترس: ترس خهرهمن: (a ~ situation)

(3) ژوو ووره بهردان: پښ ووره: ترسنوک: ژوو دهتوقن: گونی یه بل: وهک گوله جوداس.

panic-stricken (pan'ik-strik'n), adj. ژور ترساو تواقو: وورهسردان

panic-struck (pan'ik-struk'), adj. - panic-stricken.

paniculate (pə-nik'yoo-lāt', pə-nik'yoo-lit), adj. Also-paniculated, پهل پلاوی (وهک گوله جوداس)

panjandrum (pan-jan'drum), n. کاربهدهسینکی خو به زل زان: پیایوی گهره: لهپروی لاقرتیوه:

pannier (pan'yēr, pan'i-ēr), n. (1) سهپته: بهرچه: سموی. (2) (1) چورچیوهپهکه تهنورهی پښ قش دهرکړنهوه لهدهوری سمدان.

pannikin (pan'ə-kin), n. (1) تاوهی چکوله: منجهفوکه (2) کوپبی کاتزایی

panoply (pan'ə-pli), n. (1) زری هموو لهش داپوشمرا: قهلقان (2) (1) هرگی پهسمی: (ب) هرگی پازاوه جوان (ج) هرگی جوانی پاریزره: قهلقان (مدجان)

(3) تهنته: هنتازتی: خو نوواندنیکی جوان: (the full ~ of a military funeral)

panorama (pan'ə-ram'ə, pan'ə-rā'mə), n. (1) دیمهنیکی گهرهوی جوان: دیمهنیکی گهرهوی همووشت لیوه دیار

(2) زنجیره دیمهنیکه لهبابهت باسینکی تایمتهیپهوه: زنجیره دیمهنی پرودانیکه: (a ~ of ancient civilization)

(3) جاپیبا خشاندنیکی گشتی: هلمهنگاندنیکی گشتی panoramic (pan'ə-ram'ik), adj. پازو گهره (دیمهمن):

paraclete

همشت پښ منځپانگه قارغیځی تمځکی وهک کاغزی هیه به چکه گاشی تڼدا گموره دهکات.

paperweight (pā'pēr-wāt'), n. شتیځی قورس و بچوکه دمخړته سمر کاغزی سمریز بۆ پهرش ویلاو نه بیتهوه.

paperwork (pā'pēr-wūrċ'), n. Also paper work. فایلکاری؛ نووسینکاری (فهرمانگه میری)؛ کاروباری راپورتنووسین و خوندنهومر نیستیماره پرکردنهومر نامه و داواکاری و لیشی ماموستا... هتد

papeteric (pap'ə-tri), n. سنووقی کمرهسی نووسین.

papier-mâché (pā'pēr-mā-shā'), n. مادهمیهکه له تپهسی کاغزو جهوی پښکڼیت به نمرسی همرچ شیوهیهکه که بووسترئ لوی دروست دمکڼی.

papilionaceous (pə-pil-i-ŋ-nā'shəs), adj. له په پیرونه دمچڼ (وهک همدئ گول).

papilla (pə-pil'ə), n. (۱) گۆی مرمک؛ گۆ. (ب) شتیځ که له گۆی بچووله بچڼ (وهک زیاده گۆشتی بڼ ددانی تازه دهرمانو یا بڼ قڼ یا سمر زمان) (۲) شاهه بیکه بچووکي دهریوقیو (پوهکناسی).

papillary (pap'ə-lər-i, pə-pil'ēr-i), adj. گۆمه مکی؛ گۆی. papilloma (pap'ə-lō'mə), n. زیاده گۆشتی گۆی؛ منځه که.

papillon (pap'ə-lon'), n. سنگینکی بچووکي ناوماه.

papist (pā'pist), n. کاسولیکي؛ پاپایس کاسولیکي (له روهی ناخهزی هیهوه).

papistry (pā'pis-tri), n. بیروباوهری کاسولیکي (له روهی ناخهزی هیهوه).

papoose (pa-pōös'), n. مندالی ساوای هیندی سووری نهمریکایس.

pappus (pap'əs), n. تویمه تویکی دهری همدئ گول، تورو میوه نمر؛ پل؛ شل.

paprika, paprica (pa-prē'kə, pap'ri-kə), n. ناله تی سوور. Pap smear, = Pap test.

Pap test, تاقیکردنهومی شلهی دهربرای رۆی نافرته بڼ بوونو نه بوونی نه خۆشتی شتریه نیجه (همروه ها پښی دهورئ: "Pap smear"). (۱) زهل؛ پوهه کڼیکه له زهل دمچڼ له وولتی میسوره هیه. (۲) کاغزی زهل (۳) بیروانامه یه که نووسراویکی کونی له سمر هم جوره کاغزه نووسراو وهک هی میسرپی به کونه کان.

par (pär), n. (۱) بهای به ناوی پاره. (۲) هار تایی؛ یه کاسی؛ چوونیهکی له پله یا توانادا: (He is on a ~ with his classmates in ability.)

(۲) ناوهندی؛ ناستی ناوهندی؛ پلهی په سه ندرکراو: (His work is above ~.; Her work is not up to ~.)

(۳) بهای به ناوی بهش (پاره باری)؛ چوونیمک (پله)؛ هوارتا. (۴) ناوهندی؛ مام ناوهندی.

para- (par'ə), . (parallel). پښگړنکه به مانای. (۱) به ته نښت؛ به لای. (۲) له گال. (۳) وهک؛ لڼچو. (۴) ټیکچووا ناسایی (پزیشکوانی)؛ پښگړنکه به مانای. (۱) پاریزهر: (parachute).

para- (par'ə), . (paratroop). پهره شووت به کار هینتر (پاره شووت)؛ سمرگوز هشته؛ جیروکیکی کورتی په ند روونکرهوه.

parable (par'ə-b'l), n. میثلیکی چهماره یه له برینی قوچه کڼک به پیووته ختیځی هاورپک پهیدا دهی.

parachute (par'ə-shōöt), n. پهره شووت؛ چه تری نښتنهوه به پهره شووت خستنه خوارموه.

parachutist (par'ə-shōöt'ist), n. پهره شووت توان؛ نهمه ی به پهره شووت له فرزه دپته خوارموه (به تاییه تی سمریان).

paraclete (par'ə-klēt'), n. (۱) به هاروه هاتوو؛ له سمرکرهوه؛

pants

pants (pants), n. pl. (۱) پانتول؛ شبروان (۲) دهرپښی پیوانه یا ژمانه. pap (pap), n. [Archaic] گۆی مرمک.

(۲) شتیځی نه گۆی مرمک چوو. (۳) خواردسی شل یا نمرم بۆ مندالی ساواو نه خۆشت.

pap (pap), n. شتیځی هچ و پوچ و بڼ پایه خ؛ کتڼپ و ختی نووسراوی هچ و پوچ بۆ ختلکی بڼ میشت باش؛ شتی فشنل. (۲) چاکه ی کار به دست بۆ ناشناکشی. papa (pā'pə, pə-pä'), n. Also pa; paw; pop. بایه؛ باوند؛ پوه (ووشه ی مند له).

papacy (pā'pə-si), n. (۱) پایایه تی؛ پله و پایه ی پاپا (۲) ماره ی هیرمانه روهایی پاپا. (۳) پایاکان (۴) [P-] هیرمانه روهایی کتڼه سی کاسولیکي که پاپا سره کڼه تی.

papal (pā'pəl), adj. (۱) هی پاپ؛ پایایی: (a ~ visit). (۲) هی پایایه تی؛ تاییه تی به کتڼه سی کاسولیکي.

papaw (pō'pō, pə-pō'), n. (۱) مره ختیځی نهمریکای باکووره بهریکی زهردی پر له دهک دمکڼی. (۲) بهری نهم درهخته.

papaya (pə-pä'yo), n. (۱) مره ختیځی ناچه گهرمه کانه بهریکی وهک کانه یا شه مامه دهگڼی. (۲) بهری نهم درهخته (۳) کاغز؛ پهره.

paper (pā'pēr), n. (۱) کاغز؛ شت له سمر نووسراو یا چاپکراو؛ ووتاری نووسراو؛ لیکولینه وه؛ راپورتن (to write a ~). (۲) کوسمیاله؛ بانقمنوت؛ بیروانامه ی دارایی. (۳) پوژنامه.

(۴) کاغز؛ تیوه بیجان؛ قوتوی کاغز. (۵) کاغز؛ بیوار؛ کاغزه زکی جوانه سهرتا یا له دیوار دهررت. (۶) بلیتی؛ خورایی (سینه ماو شانق).

(۷) نمر؛ کسه ی بهم بلیته دهچینه ژوره وه. (۸) بیروانامه؛ ناسامه.

(۹) سمرحه می نووسین و نامه و بیروانامه ی کمینک. (the Lincoln -5) adj. (۱) هی کاغز؛ کاغز؛ له کاغز دروستکراو: (~ money). (۲) تمک وه کاغز؛ (۳) تمها له سمر کاغزه؛ به ناو: (~ profits).

(۳) به کاغز داپوشین (دیوان) (ژماره حوت بیبته): (to ~ a room). v.t. (۲) له سمر کاغز نووسین؛ له سمر نووسین؛ به نووسین لیدوان. (۳) به کاغز بیجان هوه.

(۴) [Slang]؛ پرکردنی سینه ما له ختلک به بلیتی خورایی. نووسین؛ خستنه سمر کاغز.

commit to paper, (۱) به نووسراوی؛ به چاپکراوی؛ به نووسین on paper, (۲) همر سناو؛ له سمر کاغز:

(On paper he was worth nearly a million dollars.) put pen to paper, نووسین؛ دست به نووسین کردن.

paperback (pā'pēr-bak'), n. کتڼی بهرگ نهم؛ کتڼی بهرگ کاغز.

adj. هی بهرگی نهم؛ هی بهرگ کاغز (a ~ edition of the novel). paper birch, داره سی نهمریکی (که توکله کی سپیکاره).

paper-board (pā'pēr-bōrd'), n. مقما paper-bound (pā'pēr-bound'), adj. = paperhack. paper cutter, . paper knife (۱) کاغز بر به پانسو دریزکی بهک که کمینک بیهوی.

paper hanger, کمینک که بیسه ی کاغز گرتنه دیواره paper hangings, = wallpaper. paper knife, چه قویه کی همر درو دیو کوله نامه و کتڼی تازه ی پڼ همدمه بچرت (پښی دهورئ: "paper cutter").

paper mill, کارگی کاغز. paper money, پاره ی کاغز: (~ A dollar bill is ~).

paper mulberry, دارتوی کاغز؛ دروستکراو paper nautilus, گیلاندریکی همشت په ل ناوی به له توخس

لەسەر ھەندەن. (P-) گياشي پيرۆز (خاچ پەرستی).
 (۱) خۆنوواندن بە گەش و فاش: خۆپيشاندانی بە **parade** (pə-rād'), n.
 ئەتەتە (۲) - خۆنوواندنی لەشکر: خۆپيشاندانی سوبایی (a military ~)

(ب) جزی يەگرتنی سويا بۆ خۆنوواندن.
 (ج) جزی ئەم خۆ نوواندنە.
 (د) پێ پۇيشتر: خۆپيشاندان يا نوواندن بە پێ پۇيشتر: نمايش.
 (ه) - شەقامی گشتی پياسه کردن: پياسه کردن. (ب) پياسه کردن.
 v.l.
 (۱) لەشکر پيشاندان يا نوواندن.
 (۲) بە شەقامدا پۇيشتر لە خۆپيشانداندا: (The band ~d the street.)
 (۳) خۆپيشاندان بە گەش و فاشەوا: خۆپيشاندان و خۇبادان:

(۱) بەشداربوون لە نوواندنی: بەسەر شەقامدا پۇيشتر و خۆپيشاندان.
 (۲) بە گەش و فاشەوا: خۆبادان و خۆپيشاندان: پياسه کردن.
 (۳) پيربوون بۆ خۆنوواندن يا خۆپيشاندان (لەشکر).

لەبەر چاوی ھەموو کەسە: دەر خراوە تا ھەموو کەس پييين.
on parade,
paradigm (par'a-dim, par'a-dim'), n.
 (۱) نمونە: وینە.
 (۲) وینە: ھەموو شێوەکان و باری ووشە (پێژمان)

نمونە: وینە: **paradigmatic** (par'a-dig-mat'ik), adj.
paradise (par'a-dis'), n.
 (۱) - [P-] - ھەمەشت (تاین).
 (ب) بە ھەمەشت: (۲) - شونڤنکی زۆر خۆش و جوانی وەک بە ھەشت.

(ب) باریکی زۆر خۆش و پیر ناسوودە: وەک بە ھەشت.
paradisiac (par'a-dis'i-ak'), adj.
 بە ھەشتی: بە ھەشتانە:
 خۆش و جوان وەک بە ھەشت.

paradox (par'a-doks'), n.
 (۱) ووتەسەکە کە لەو دەچن بێ مانا بێ و.
 بە منبەدا نەچن، بەلام لەوانەشە راست بێ. (۲) ووتەیکە ناکۆک و ناپراست:
 ووتەیکە نەگونجاو لەگەڵ خۆیدا.

(۲) - شونڤنکی ناکۆک يا نەگونجاو: بە پێزی زانینی خەف.
 (ب) کەسێکە کە بە ووشتر و کردەوێ لەگەڵ بەکتر ناگونجێ.
paradoxical (par'a-dok'si-k'l), adj.
 لەگەڵ بەکتر نەگونجاو
 (ووتە. شت. بووان): ناکۆک (a ~ statement)

-paradoxically (adv).
paraffin, paraffine (par'a-fin, par'a-fēn'), n.
 پارافین
 ماددەیکە سببی مێویە لە بەتێزۆل دەرە ھینێری و دەرکێ بە مۆم لە کاغەز

دەدری تاکو ناو کاری تێ نەگات
paragenesis (par'a-jen'a-sis), n.
 پێکھاتنی کارتا: بەتەنیشتر
 یەکەوێ بوون بە بەشێک لەیەکتر.

paragon (par'a-gon', par'a-gən), n.
 (۱) نمونە: وینە: نایاب:
 (۲) - [She was a ~ of virtue and beauty.]
 (۳) جۆرە ئەوارەیکە چاوە

(۱) بەند (نوسین).
paragraph (par'a-graf', par'a-gräf'), n.
 (۲) نیشانە: بەندی تازە. (۳) ووتاریکی کورتی ناو پۆژنامە يا گۆنارنک.
 v.l.
 (۱) لە بەندیک يا چەند بەندیکیکدا نووسین.
 (۲) بەند بەند کردن: بە بەند بەند پێکھاتن.

ووتاری کورت نووسین بۆ پۆژنامە.
 v.l.
paragrapher (par'a-graf'ēr, par'a-gräf'ēr), n.
 نووسەری
 ووتاری کورت (بەتایبەتی بۆ سەر ووتاری پۆژنامە).

parakeet (par'a-kēt'), n. Also **parrakeet**, **parroket**,
paroquet, **parroquet**,
paralax (par'a-laks'), n.
 جۆرە تووتییکە سچوکە
 وادیاپوونی گۆرانی جزی شتیک بە
 سەبیرکردنی لە گۆشەیکە جیاوازه.

parallel (par'a-ləl'), adj.
 (۱) ھاوڕێک: بەرامبەر: ھێل:
 (۲) - [~ lines, bars, etc.]
 (۳) ھێلی ھاوڕێک: شتی ھاوڕێک.
 n.
 (۱) ھاوئا: ھاوکێش: (~ kindness without)

(۲) لەبەگچوون: چوونیکە: ھاوئای. (۳) ھاوڕێکردن: ھاوڕێکرداری.
 (۴) ھێلی پانی (جوگرافیا). (۵) [pl.] دوو ھێلی ھاوڕێکی ستوونییە بۆ
 تێپێنی (بەراوتی چاوەمەنی).
 (۱) ھاوڕێک کردن. (۲) ھاوڕێکبوون: (The highway ~s the river.)
 (۳) ھاوڕێکردن: پيشاندانی چوونیکە. (۴) ھاوئا کردن.
 (۵) ھاوئا بوون: ھاوکێش بوون: شان لە شان دان.

parallel bars,
parallelepiped (par'a-ləl'a-pī'pīd, par'a-ləl'a-pī'pīd),
 n.
 ئاوۆزە شەش گۆشەیی (ئەندازە): تەنڤکی شەش پووی لاتەریە.

(۱) ھاوڕێکی: بەرامبەری (ھێل).
parallism (par'a-ləl-iz'm), n.
 چوونیکە: ھاوئای: ھاوکێش: وەک یەک.
 (۲) پیربوونیکە: ھەلسەفەییە کە دەنیت: مینشو لەش بە ھاوئای کاردەکەو.

کاردەکەو: سەر یەکتەری: بەلام بەشێوەیکە ناپراستەو.خۆ.
parallel of latitude,
parallelogram (par'a-ləl'a-gram'), n.
 لاتیاری (ئەندازە).
paralogism (pə-ral'a-jiz'm), n.
 ھەلە: پیرکردنەو: لیکدانەو:
 ھەلەکاری لیکدانەو: ئازیرپێژی.

(۱) ئیفلجی: ئیفلج بوون: گۆجی.
paralysis (pə-ral'a-sis), n.
 ووشک بوون: سە: شەپە: کەفتەکاری. (۲) بەکەوتن: لەکارکەوتن.

(۱) ئیفلجکەر: وەک ئیفلجی: وایە.
paralytic (par'a-li'tik), adj.
 گۆجکەر. (۲) گۆج: ئیفلج: کەفتەکار: بەکەوتە.

کەسێکی ئیفلج: گۆج: بەکەوتە: شەپە: لێدراو.
 n.
paralyze (par'a-līz'), v.l.
 (۱) ئیفلج کردن: گۆج کردن:
 کەفتەکار کردن: شەپە: لێدان.

(۲) لەکارخستن: بەکخستن: ووشک کردن: وەستاندن.
paramatta (par'a-mat'a), n.
 قوماشیکە تەنکی ئەرمی خوری
 لۆکە يا خوری و ئاوریشمە.

paramedic (par'a-med'ik), n.
 برینپێچی فریاگوزاری (بەتایبەتی
 کەسێکە کە فریای نەخۆش بەکەرێ بە ئوتووبیلی فریاکەوتنی نەخۆشخانە و
 لەکاتی ناکاویدا: یاریدەدەری پزیشک.

ھی برینپێچی فریاگوزاری.
paramedical (par'a-med'i-k'l), adj.
 کارو پيشەیان: ھی برینپێچی يا یاریدەدەری پزیشک.

شتوومەکی پازنەمەوی تاینی (بۆ) -
parament (par'a-mənt), n.
 ھەلواسین بە بەرگی قەشە: گەرمەدا.

(۱) ژمارە: نرخی گۆژاو (ژمارەو).
parameter (pə-ram'a-tēr), n.
 پێوان. (۲) سنوور: رادە. (۳) نیشانە: تايپەخۆ.

تايپەتی بە مێزی
paramilitary (par'a-mil'ə-ter'i), adj.
 نیمیچە سوپایی (کە لەگەڵ سوپادا يا لەباتی سوپا کاردەکن وە گەنیک جاریش
 بە نەین).

گۆرانی کارنایەک بەین.
paramorphism (par'a-môr'fiz'm), n.
 گۆرانی پێکھاتنی کیمیایی کارنەکە.

(۱) گرتگرتین: بەرتزرتین:
paramount (par'a-mount'), adj.
 باشترین: زياترین: ھەرە بەرز: (of ~ importance)

(۲) بەدەسەلاتترین: پلە بەرتزرتین: گەورەترین: مەزن: (a ~ leader)
 n.
 بەدەسەلاتترین کەس: گەورەترین کەس: مەزنترین کەس:
 ھەرمانزەوای ھەرە گەورە

paramour (par'a-moor'), n.
 دۆست: یارا: ئادار.
paranoia (par'a-noi'a), n.
 (۱) نەخۆشییکە دەروونییە برۆتییکە
 لە ھەست بە چەوساندنەو کردن يا خۆ بە زل زانین.

(۲) زۆر بەگومان بوون لە خەف: ترسینکی ئیجگار زۆر: زراوچوون.
paranoiac (par'a-noi'ak), n.
 کەسێکی ھەستکەر بە چەوسانەو
 يا خۆ بە زل زان (نەخۆشی دەروونی): کەسێکی زۆر بەگومان و بەترس لە خەف.

ھەستکەر بە چەوساندنەو: خۆ بە زل زان: زۆر بەگومان و بەترس.
 adj.
 (۱) ھی نەخۆشی ھەستکردن بە
paranoid (par'a-noid'), adj.
 چەوسانەو يا خۆ بە زل زانین. (۲) زۆر بەگومان و بەترس لە خەف: زراوچوو.

paronymph

n. (۱) شبنمی هستهگر به چهوساندنومه: شبنمی خۇ به زل زان.
 (۲) كهسینگی زور به گومان و به ترس له خهنگ.
paronymph (par'ə-nimf), *n.* (۱) برابران (۲) بهر بونوك
parapet (par'ə-pit, par'ə-pet'), *n.* (۱) دیوار نا شووری سهنگر.
 سهنگر (۲) شووره یا دیواری بالقون، سهربان، یا پردا سهد.
paraph (par'əf), *n.* نهفتش و نیگارینگی بچوونگی دوی نیمزایه بۇ
 ینگرتن له ساخته.
paraphernalia (par'ə-tēr-nā'li-ə, par'ə-tā-nā'li-ə), *n.*
pl. (۱) شتورمه کی خۇ؛ جروجیازی خۇ؛ وورده شتی خۇ.
 (۲) کهرسه؛ نامیز (۳) شتی جواز و جزا؛ وورده شتی همه مجوز.
 (۴) جروجیازی نافرهت خۇ؛ شتورمه کی که نافرهت خۇی خاومنی بی.
paraphrase (par'ə-frāz'), *n.* (۱) به روشی خۇ بهر بیونی پارچه.
 فووسراویک یا ووتی کهسینگی ترا؛ بوونکرده نومو کورکرده نومو نووسن و
 بیروی کهسینگی تر به روشی خۇ
 (۲) تاقبکرده نومو دهر برین و کورکرده نومو پارچه نووسراو و ووتی
 کهسینگی تر به روشی خۇ له قوتابخانه دا
v.l. & v.l. دهر برین و روونکرده نومو کورکرده نومو پارچه به نوموسراو یا
 ووتی کهسینگی تر به روشی خۇ.
paraphrastic (par'ə-fras'tik), *adj.* بوونکرده بر بی
 لیکدانه و بی
paraplegia (par'ə-plē'ji-ə), *n.* نینسه نهره؛ گنری
 نیفلیجی ممشی خواروی لهش.
paraplegic (par'ə-plej'ik, par'ə-plē'jik), *adj.* گنری نیفلیجی
 تووشی نینسه نهره بووه؛ بهشی خواروی لهشی نیفلیجه.
n. کهسینگی که بهشی خواروی لهشی نیفلیجی بیت؛ نیفلیجی
 کهسینگی گنری یا تووشی نینسه نهره بووه.
parapsychology (par'ə-si-kol'ə-ji), *n.* پاراسایکونوچی
 لقیکه له زانستی دهر و پیناسی که له دیارده ی له سرووشت بهدور دهگولیتاره
 وک دل خهبردان به پرودانیک یا دورره سوسه ... هتد
paraquet (par'ə-ke't'), *n.* = parakeet.
paraselenic (par'ə-si-lē'ni), *n.* یوشنایه کی مانگ ناسایویه
 بهسره خه مانه مانگره وه پیشی بهورتی: "مانگ درونته"
parasite (par'ə-sit), *n.* (۱) مشه خور؛ مفته خور؛ ههواته خور؛ لاخور.
 لاوورگه؛ لاکوت؛ مووشهک (۲) خوره؛ زینده مری مشه خور؛ پوهه یا گیانداری
 مشه خور
 (۱) مشه خور؛ لاوورگه.
 (۲) له زینده مری مشه خورمه تووش دهبن (نه خوشی).
-parasitical (adj.); parasitically (adv.).
parasiticide (par'ə-sit'is'id), *adj.* قهلاچوگری زینده مری
 مشه خور؛ مانومری بوونموری لاوورگه
n. دهرماسی قهلاچوکردن یا له تاویرینی زینده مری مشه خور
 (۱) مشه خوری؛ لاکوتی؛ لاوورگی.
 (۲) نه خوشی له مشه خورمه تووش بوو اوک نه خوشی پینست).
parasitize (par'ə-sit'iz'), *v.t.* مشه خوری کردن؛ لاوورگی کردن
parasitology (par'ə-sit'ol'ə-ji), *n.* زانستی مشه خوری
parasol (par'ə-sōl', par'ə-sol'), *n.* چمتری خوره تاری ژانه
parataxis (par'ə-tak'sis), *n.* زنجیره یک پرسته ی لیکدراو به بهر گول
 لیکدانی جهند رستمیک به بهر گول (وک نه سن پرسته یه):
 (I came, I saw, I conquered.)
parathyroid gland, یه کی که له جواز لووه هیلکه بی بی ته نیش
 لوی؛ سایزید؛ له ژیر ملدا.
paratrooper (par'ə-trōp'er), *n.* سهربازی بهر شووت؛
 بهر شووت واز
paratroops (par'ə-trōps'), *n.pl.* هیزی سهربازی بهر شووت؛
 بهر شووت ووانا

parenteral

paratyphoid fever, جوزنکه له گرانه تا (کهسینک سووگره)
paravane (par'ə-vān'), *n.* مکینتی؛ پاملینسی مینتی دهریایی
par avion, به پوستی ههوی؛ به فریکه
parboil (pär'boil'), *v.t.* (۱) نیوه کول کردن (برنج؛ گوشت).
 (۲) زور گهر مایون؛ گهر ماکردن و بین نیسراحت کردن
parbuckle (pär'buk'l), *n.* گورسی جوت قوفه (بۇ بهر زگرده نومو
 بهر میل و شتی تری لووله کی).
v.t. هه لیرین به گورسی جوت قوفه (بهر میل و شتی تری لووله کی).
parcel (pär's'l), *n.* (۱) پریاسکه؛ بهسته؛ گوریه؛ پاکهت.
 (۲) دهسته؛ تاقم (a ~ of fools). (۳) پهله زوی (به تاییه کی که بهشکی
 دابهشکارو بین له پارچه بهک زوی گوره): (a ~ of land).
 (۴) بهش؛ بهشکی گرنکو جیانه نومو: (part and ~).
 (۱) (~ out) - بهش بهش کردن (زوی):
 (to ~ out a piece of property or an estate)
 (۲) کردن به پریاسکه؛ بهسته کردن؛ پینچانه وه وک پریاسکه.
 (۳) گونیه پینچان له گورسی یا پهتوه (کهشتیوانی).
adj. & adv. نیمچایی؛ بهشی؛ کهرتی؛ نه خنیک؛ تا رادویهک
parcel post, پوستی بهسته و پریاسکه؛
 پوسته خانه ی بهسته و پریاسکه.
parcenary (pär'sə-ner'i), *n.* برابیشی میراتی؛
 هاوی بهشیی میراتی
parcener (pär'sə-nēr'), *n.* برابیشی میراتی؛ هاوی بهشیی میراتی
parch (pärch), *v.t.* (۱) پرواندن (نوک، گنه ممشی ... هتد).
 (۲) ووشک کردن؛ هه لقرچاندن له تینوتیدا. (۳) تینو کردن.
 (۴) هه لقرچاندن به سهرما
v.t. (۱) زور ووشکبوونومه؛ هه لقرچان (نیو، زوی) (۲) زور تینو بوون.
parchment (pärch'mənt), *n.* (۱) پیستیی مورو بز که شتی
 لاسر ده نووسری. (۲) بهلگه نامه ی لاسر پیستیی وها نووسراو
 (۳) جزره کاغزینکه له پیستیه دهچن.
pard (pärd), *n.* [Archaic or Poetic], ویزا؛ پلنگ.
pard (pär), *n.* [Slang], هاوی؛ دزست؛ هاوی بهش
pardon (pär'd'n), *v.t.* (۱) بهخشینی تاوانکار به هه مانی دانگا یا
 مجری. (۲) له خوش بوون؛ لیبورن؛ بهخشین؛ گهرن نازا کردن؛ چار له بووشی.
 (۱) (ا) بهخشینی تاوانکار به هه مانی دانگا یا میری؛ بهخشان.
 (ب) هه مانی نه بهخشینه. (۲) بهخشین له گونا (ناینی کاسولیک).
 (۳) لیبورن؛ له خوش بوون؛ چار له بووشین
 (۱) دیمپوره؛ بیوره
 (۲) بهنی؛ گویم له نه بوو چیت ووت تکایه دو باره ی کهرمه.
 (۱) بیوره. (۲) بهنی.
pardonable (pär'd'n-ə-b'l), *adj.* دهبخشری؛ دهبوری؛
 چاوی له دهبوشری.
pardoner (pär'd'n-ēr'), *n.* (۱) کهخشینیک بوو له سه دکمانی
 ناوه راستدا له لایه ی پاوه دهسه لاتی بین مرابوو که بهلگه نامه ی له گونا
 خوش بوون به خهک بهر زوشن (۲) بهخشنده.
pare (pär), *v.t.* (۱) تاشین و ریک و پیک کردن؛ داتاشین.
 (۲) پاک کردن (میوه)؛ تریکل لیکردنومه.
 (۳) (~ away; ~ down), بهر بهر کهسکرده نومو (خهچیی)؛ داتاشین
paregoric (par'ə-gōr'ik, par'ə-gor'ik), *adj.* نازارکوژ
n. دهرمانی نازارکوژی بهنگاری
parent (pär'ənt), *n.* (۱) بارک؛ دایک. (۲) باور باپیر
 (۳) سهرچاره؛ بنچینه؛ بناغه (۴) گیانداری بووه کی دایکه.
parentage (pär'ənt-ij), *n.* (۱) بهتجه؛ رهگهز. (۲) بارک و دایکینی
parental (pə-ren't'l), *adj.* دایک و بارک؛ هه بارک و دایک
parenteral (par-en'tēr-əl), *adj.* له دهرده ی پرخوله
 له مریی دهم و گده و گیپاله نومو نییه، بهنکو له مریی بوری خوین یا ماسولکه و به

پارک دهرمار یا خوراکی نه‌خوشی.
parenthesis (pə-*ren*'*thə*-sis), *n.* (۱) ووشه یا ووتی نیوان بوی. (۲) کوهانه یا بېرگول: رسقه یا ووشه‌ی ناواخن (۳) (pl.) کوهانه (ریژمان): دوو کوهانه (۴) بېرودانی بې په‌یوهندی به باسه‌وه: به‌سره‌هاتی له‌لاوه.
parenthesize (pə-*ren*'*thə*-sīz'), *v.t.* خسفنه نیوان دوو کوهانه یا بېرگوله‌وه.
parenthetical (pə-*ron*-*thet*'*i*-k'l), *adj.* (۱) ناواخنی (ریژمان): کوهانه‌یی (۲) تابه‌تی به پسته‌ی ناواخنی: (a ~ statement).
-parenthetically (*adv.*).
parenthood (pə-*ron*t-*hood*'), *n.* باوندو دایکی: باوکو دایکیتی.
parens (pə-*rē*'*sis*, pə-*rə*'*sis*), *n.* (۱) نیمچه نغلیجی: (۲) general parens.
paresthesia, paraesthesia (pə-*res*-*thē*'*z*i-ə, pə-*res*-*thē*'*z*i-ə), *n.* تیځکپورنی هسستی پیستو و همیشه کزانه‌وه و خورانو مییوله‌کردن.
-paresthetic (*adj.*).
paretic (pə-*ret*'*ik*, pə-*rē*'*tik*), *adj. & n.* نیمچه نغلیجی: نه‌خوشی 'parens' ی هیه.
par excellence (pär ek'sə-*lāns*'), [Fr.], باشترین: ناباقرین: بې هاونتا: زورباش.
parfait (pär-fä'), *n.* جزوه شیرینی‌مه‌که.
parfet (pär'fēt), *v.t.* که‌چکاری کرن.
parhelion (pär-hē'*li*-ən, pär-hē'*l*'yən), *n.* (۱) که‌چ (۲) که‌چکاری: نه‌قش‌ونیکاری که‌چ به دیواره‌وه نه‌قعی جزناسا خه‌مانه‌یه‌ک یا نه‌قعه‌یه‌کی بوشنه له ناستی ناسو: بییشی دمووتی: "parhelic ring".
pariah (pə-*ri*'*ə*, pə-*ri*'*ə*, pə-*ri*'*ə*), *n.* خوره دروزنه: پوزشانی‌یه‌که همدی جار لسه‌ر نه‌قعی خه‌مانه‌ی خور دویبیرن.
pariah (pə-*ri*'*ə*, pə-*ri*'*ə*, pə-*ri*'*ə*), *n.* (۱) نندامی چینیکی زور. (۲) که‌سیکی تهره‌کرو یا دهرکرو له کومه‌ل: که‌سیکی خو نیوه دورگرو یا که‌سیکی داپرو له کومه‌ل.
paries (pär'*i*-ēz'), *n.* دیواری نندامیک یا شانه‌یه‌کی بوش.
parietal (pə-*ri*'*ə*-*t*l), *adj.* (۱) [Rare] تابه‌تی به ژبانی دانشگاه. (۲) هی دیواری نندامی بوش (۳) هی نینسانی سهری لای کاسه‌ی سهر (۴) به‌ستراوه نه دیواری مندان‌لانه‌وه (پرومکاناسی).
parietal lobe, نینسانی سهری لای دیواری کاسه‌ی سهر.
pari-mutuel (pär'*i*-mū'*ch*ōō-*əl*), *n.* (۱) هارگرومکاری جزوه گرومیک غارغارینه که براره‌کان بگوریزه نه‌مه پاره براره‌که بیش ده‌کن به‌بزی نهو پاره‌یه‌ی گرویان له‌سهر کردیوه پاش من‌سندن.
paring (pär'*i*ŋ), *n.* (۱) تاشین: داتاشین: پاکردن: رتین (دارتاشی): توتکل کردن (۲) تەلاش: توتکل: (nail- ~).
pari passu (pär'*i* pas'*ū*, pär'*i* pas'*ōō*), [L.], (۱) وه‌کو یه‌ک: شان به شانی یه‌ک: به هه‌مان خیرایی: (to proceed).
Paris green, (۲) پینکه‌وه له هه‌مان کاتدا: له هه‌مان کاتدا.
parish (pär'*i*sh), *n.* (۱) قه‌شه‌نیشی نینگلته‌ره: ناوچه‌یه‌کی نینگلیزی به قه‌شه سپن‌سراوه به‌بزی داپه‌شکردنی کلن‌سهری‌یه‌وه. (۲) ناوچه‌یه‌کی نینگلته‌ره‌ی فرمان‌دهوایی ناوخته‌ی (۳) (۱) قه‌شه‌نشین: که‌ره‌ک یا ناوچه‌ی به قه‌شه سپن‌سراوه (ب) نندامانی کلن‌سهری ناوچه‌یه‌کی وهما یارمته‌ی پاره وهرگرتن له کلن‌سهری ناوچه (به‌تابه‌تی له نینگلته‌ره).
parishioner (pə-*rish*'*ən*-*ēr*), *n.* نندامی کلن‌سهر.
Parisian (pə-*rish*'*ən*), *adj. & n.* پارسی: نیشته‌نی شاری پاریس.

(۱) په‌کسانی: هاونتایی: هاونسه‌نگی: وه‌ک یه‌کی.
(۲) له‌یه‌کچوون: چوونیکه: (۳) هاونخوئی پاره‌ی وول‌تان.
parity (pär'*ə*-*t*i), *n.* (۱) مندان‌لیون: بون به دایه: مندان هینانه دنیاره. (۲) سهرجمی مندان‌لی ناهره‌تیک.
park (pärk), *n.* (۱) سهرانگا: باخچه‌ی گشتی: باخی میلی: می‌رگوزار. (۲) یاریکای بیسبول. (هه‌روهه "ball park" یا "baseball park")
(۳) مزلگی فوتومیل. (۴) مزلگی فوتومیل و کهرسه و تقاتی سوپا.
parking lot, پارگرتنی فوتومیل له مزلگه‌ده: وه‌ستانی فوتومیل له شوینیکدا.
parking meter, (۲) کوزکرنده‌ی کهرسه و تقاتی سوپا و پیزکردنیان له مزلگه‌یه‌کدا (۳) [Slang], دانان یا به‌جینیشتن له شوینیکدا بۆ ماوه‌یه‌ک فوتومیل پارگرتن له مزلگه یا شوینیکی ترو.
parking lot, مزلگی فوتومیل: گۆبه‌پانی پارگرتنی فوتومیل.
parking meter, مه‌کینه‌ی کات پارگرتنی ماره‌ی وه‌ستانی فوتومیل (له‌سهر شوسته به قهرای شها‌مه‌وه یا له مزلگه‌ده داتراوه و پاره‌ی تن دخری بۆ هقی وه‌ستانی فوتومیل).
parking ticket, کتکی فوتومیل وه‌ستان: سزایه‌کی پاره‌یه پۆلیس دمویدات به خاوه‌نی نهو فوتومیلگی که له شوینی قه‌ده‌غه‌ده دموه‌سینینی یا له کاتی خوری زیاتر دموه‌سینینی.
Parkinson's disease, نه‌خوشی لمرزۆکی (به‌تابه‌تی دست و سهر لمرزۆن): نه‌خوشی گۆجی و لمرزۆکی.
parkway (pärk'*wā*'), *n.* رینگه‌موبانیکی پانی قه‌راغ رازاوه‌یه به دارو‌ده‌خت.
parlance (pär'*l*əns), *n.* (۱) گفتوگۆ ووتوون: راورین. (۲) شیوای زمان (له نووسین یا دووادا): (newspaper ~).
parlay (pär'*l*i, pär-*lā*'*r*), *v.t. & v.i.* (۱) گره‌وکردن. (۲) به‌کاره‌ناتی سهرمایه‌یه‌ک به لپه‌تاوه‌نه.
parley (pär'*l*i), *v.i.* گفتوگۆکردن (به‌تابه‌تی له‌که‌ل دوژمنده): کۆپگرتن له‌که‌ل دوژمنده.
parley (pär'*l*i), *v.i.* گفتوگۆی نیوان دوو سوپای دوژمن: راورینکردن یا کۆپی نیوان دوو سوپای دوژمن به یه‌ک.
parliament (pär'*l*ə-*m*ənt), *n.* (۱) پهرلمان: نه‌نجووه‌منی نوین‌هراثی که‌ل (۲) [P-], پهرلمانی نینگلیزی.
(۳) په‌کیک له دانگا به‌رزه‌کانی قهره‌نسا له‌پیش شویشی ۱۷۸۹ دا.
parliamentarian (pär'*l*ə-*m*ən-*tār*'*i*-*ən*), *n.* [P-], (۱) لایه‌نگری پهرلمان دژی (چارلسی یه‌که‌م) له شه‌ری ناوختی نینگلته‌ره‌ده که پوزیان ده‌ووترا: "سهرخ". (۲) پهرلمانتار: که‌سیکی شاره‌زو لپه‌تور له پهریمو چهندوچونی پهرلمان‌نیدا. (۳) نندامی پهرلمان.
parliamentary (pär'*l*ə-*m*ən-*tār*'*i*), *adj.* (۱) وه‌ک. پهرلمانی: تابه‌تی به پهرلمان. (ب) پهرلمان قهرمانی له‌سهر داوه. (ج) به پهریمو پهرلمانه. (د) پزیمی پهرلمانی‌یه.
parlor, parlour (pär'*l*ər), *n.* (۱) دیوه‌خان: ژوری میوان. (ب) ژوری دانیشتن. (۲) سالونی میوانخانه. (۳) ده‌زگای بارزگانی: دوکان: (an ice-cream ~; a beauty ~).
parlor car, فارگۆنی هفتانازی شه‌مه‌نده‌فر.
parlormaid (pär'*l*ər-*m*ä'd), *n.* کارمگری ژوری میوان.
parlous (pär'*l*əʊs), *adj.* (۱) ترسناک: سامناک. (۲) زورزان: زیره‌ک.
adv. [Archaic],
Parmesan cheese, لیجگار ژور: پنیریکی ووشکه رهنده دهرکت و دهرکتی به‌سهر همدی خواره‌مه‌نیدا.
parochial (pə-*rō*'*ki*-*əl*), *adj.* (۱) هی که‌ره‌کیک یا ناوچه‌یه‌کی کلن‌سهری: تابه‌تی به کلن‌سهر یا کلن‌سهریه‌ک: تایی: (a ~ school).
(۲) ته‌سک (یروپا): ته‌سکین: (a ~ point of view, mentality, etc.).
parochialism (pə-*rō*'*ki*-*əl*-*iz*'*m*), *n.* ته‌سکی یروپا: ته‌سکینیی: بیرکرنده له کوشمیکه‌ی ناوچه‌یه‌ی یه‌وه نه‌ک فراوان و گشتی.

(۲) كەسىپكە كە دەك توتتى لاسايى قسەو كردهودى خەلك دىكاتەرە لاسايى كردهودى قسەو كردهودى خەلك دەك توتتى.

parrot fever, = psittacosis.

parrot fish, جۇزە ماسى يەككە رەنگاۋرەنگى يەككە كاتۇرى لە توتتى دەجى:

parry (par'ī), v.t. (۱) خۇ ئى پاراستن (مستەكۆنە، ئىدان) لە خۇ لادان؛ خۇ ئى لادان؛ خۇ ئى پۇگاركورن.

(۲) وەقە بەدەستەرە ئىدان؛ خۇ بەدەستەرە ئىدان.

v.t. لە خۇ لادان؛ خۇ ئى پاراستن

n. (۱) لە خۇ لادانى مۇرىش (شېرىزى)؛ خۇ پاراستن

(۲) وەقە بەدەستەرە ئىدان؛ وەلامى بە پىچۇپەنا.

parse (pārs), v.t. (to ~ a sentence) شىكردنەرە پستە (پىزىمان):

v.t. شىكردنەرە پستە

parsimonious (pār'sa-mō'ni-as), adj. پەزىل؛ پىسكە

parsimony (pār'sə-mō'ni), n. پەزىل؛ پىسكە؛ پارە پىسكى

parsley (pārs'li), n. مەمەنئوس.

parsnip (pārs'nip), n. كىزىمى سىپى.

parson (pār's'n), n. قەشە؛ كەشپىش.

parsonage (pār's'n-ij), n. (۱) مالى قەشە (كە ئىندامانى كىلىسكە كى)

پىنى دەبەخشىن. (۲) موچەو زەوى زىارى بە قەشە بەخشراۋ (لەلابەن ئىندامانى كىلىسكە كىمەرە).

part (pāt), n. (۱) (۱) بەش؛ كەرت. (ب) پارچە (مەكىتە، نامىز)

(ج) لەت؛ كەرت؛ پارچە؛ لىنكارە.

(د) ھەند؛ بى: (He lost - of his fortune.)

(ه) بەش: (Which - of the book did you like best?)

(و) كەندام (لەش)

(۲) بەركەرت؛ بەش:

(۱) شەركى سەرىشان؛ بەشى خۇ (كە): (We do our ~ .)

(ب) (pl.) تۇانا؛ لىناتۇوى. (a man of ~)

(ج) پۇلى كەسىپكى ناۋ شانۇنامە: (He played the ~ of a prince.)

(د) ووقەو كەردارى كەسىپكى ناۋ شانۇنامە:

(۲) (pl.) ئارچە: (He left these ~s.)

(۳) لا (سەرداگەرى، پەيمان، پۇكەرتن، ئاگۇكى).

(۴) خەتى سەرداھىتان.

v.t. (۱) بەشكردن؛ بەش بەش كەرن؛ پارچە پارچە كەرن

(۲) سەرداھىتان بە دوو دىودا تا خەتى تى بەكۆن: (He ~s his hair.)

(۳) لەيكە جىكارنەرە؛ جىكارنەرە؛ لە بەك داپرىن.

(۴) لەيكە جىكارنەرە لە نىشكدا. (۵) لەيكە جىكارنەرە دوو ماددە (كىمىيا)

(۶) [Archaic]، داپەشكردن؛ بەسەردا بەشكردن.

v.t. (۱) لەيكە جىبابونەرە. (۲) بوزن بە چەند بەشكەرە يا لىنكەرە.

(۲) پەيوەندى لەگەل بىزىن جىبابونەرە (برادەرىتى):

(The friends ~ed in anger.)

(۳) پۇششتا؛ بەجىنپىشختى شونىك؛ جمان

(۴) مەردن؛ كۇچى داۋىي كەرن

adj. بەشپىند: (to own ~ interest in a company)

adv. ئاپرادەيكە؛ لە ھەندى پورەو؛ لە لايەكەرە.

لەلايەن مەنەو؛ بەلاي مەنەو

پەزۇرى؛ بەشى نۇرى

ئاپرادەيكە؛ لە لايەكەرە؛ لە پورەيكەرە.

بەشپىكى كورنە؛ لە بەشپىكى پىنوستو جىبابونەرە.

part and parcel, (۱) ھەرەيكە بە لايەكدا پۇششتا.

part company, (۲) لەيكە جىبابونەرە (برادەرىتى)؛ پەيوەندى پىچراندن؛ لەيكە داپرىن.

(۳) يا لەگەل تەبون؛ يا جىبابون لە:

(On that question I'm afraid I must part company with

parochial school, قوتابخانە كىلىسە؛ قوتابخانە يەككە كە كىلىسە بەزىوھى دەپاتو پىشكەرى دارايى دەكات.

parodist (par'ə-dist), n. نووسەرى لاسايىكەرە (ووشەي داھاتوۋ بېينە)

parody (par'ə-di), n. (۱) لاسايى وىزەيى و مۇسىقايى؛ نووسارنىك

يا پارچە مۇسىقايەكە لاسايى نووسارنىك يا پارچە مۇسىقايەكى ئو دەكاتەرە بۇ لاقىزى (۲) لاسايى كردهودىكى ھىچ پوچوچ و بىن مانا.

v.t. لاسايى كردهودى نووسارنىك، ھەلبەستىك، يا پارچەيكە مۇسىقا... ھتد: (to ~ an author, a poem, etc.)

parol (par'əl), n. ووتتا؛ ووتە

adj. بەدەمى؛ ووتراۋ

parole (pə-rōl'), n. (۱) پەيمان؛ بەتايەشى دىلى جەنگ كە بەردرا

ئىتىر وازدەھىتىن و شەن ناكاتەرە.

(۲) بەردانى بەندىك لە بەندىخانە پىش تەراۋبوونى سزاكەي لەبەر پەقتار چاگىر بەيماندىنى بە بەردەوام بوونى ئەم پەقتارە؛ بەردانى بەندىك بە مەرجى خراپە نەكردن: (to be on ~ ; to break one's ~)

(۳) مەوى ئەم بەردانە. (۴) ووشەي نەپنى (سوپا)

v.t. بەردان لە بەندىخانە پىش تەراۋبوونى سزا لەبەر پەقتار چاگىر بە مەرجى خراپە نەكردن

on parole, ئازادكارە لە بەندىخانە پىش تەراۋبوونى سزاكەي لەبەر رەموشت باشى و بە مەرجى خراپە نەكردن.

parolee (pə-rō'lē'), n. بەندىكى ئازادكارە پىش تەراۋبوونى سزاكەي لەبەر پەقتار چاگىر و بە مەرجى خراپە نەكردن.

paronomasia (par'ə-nō-mā'zhə, par'ə-nō-mā'hi-a), n. (۱) ووشەي ھاۋدەنگو ھاۋسەرچاۋە

(۲) ووشەي لە زەمانى بىگانەرە ۋەرگىراۋ.

paronym (par'ə-nim), n. (۱) ھاۋسەرچاۋە (ۋوشە)

(۲) ھاۋدەنگ، بەلام ماناۋ جونچەو سەرچاۋە جىپاۋز (ۋوشە)

(e.g. pair, pare, pear)

paroquet (par'ə-ket'), n. = parakeet.

parotid (pə-rō'tid), adj. تايەشى نە نووى بىز گوى

n. = paratoid gland.

parotid gland, نووى بىز گوى

parotitis (par'ə-tī'tis), n. مەخزى

-parous (pēr'as), باشكەرنە بەمانى؛ مەندىبون؛ بون؛ ھىتانە دىناۋە.

paroxysm (par'ək-siz'm), n. (۱) لەبىر سەن ئى ھەندانەرە

نەخۇشى؛ ناۋەناۋ ئى پىس كەرنى نەخۇشى. (۲) پىكەن؛ توپەببون، يا ھەنچوونىكى تارتاۋو خۇ بۇ نەگىران؛ قى؛ حال ئى ھاتن.

paroxytone (par-ok'sə-tōn'), n. ووشەيكە كە برگەي پىش

دوھەمىنى بىگىن (پىزىمان).

parquet (pär-kä', pä-r-ket'), n. (۱) زەمىنەي نەۋسى يەكەسى

شانۇبەكە لەبەردەسى شانۇكەرە ھەتا زۇر بانكۇنەكان.

(۲) (۱) تەختەدارى نەقىش و نىگارارى جۇراۋجۇرى پارچە پارچە كە زەمىنەيكە پىن داۋەپۇشترى. (ب) زەمىنەي داۋەپۇشراۋ بەم جۇزە تەختەدارانە.

v.t. داۋەپۇشترى زەمىنەي زور بە تەختەدارى نەقىش و نىگارارى پارچە پارچە بەشى زۇر بانكۇنى شانۇ.

parquet circle, تەختەدارى نەقىش و نىگارارى جۇراۋجۇرى

پارچە پارچە كە زەمىنەي زور پىن داۋەپۇشترى

parrakeet (par'ə-kēt'), n. = parakeet.

parricide (par'ə-sid'), n. (۱) باۋك يا دايكى خۇكۇر؛ باۋك يا دايكى خۇكۇر؛ باۋك يا دايكى خۇكۇشتا؛ باۋك يا دايكى خۇكۇشتا.

-parricidal (adj.)

parroket, parroquet (par'ə-ket'), n. = parakeet.

parrot (par'ət), n. (۱) تووتى

partition

(a dust ~; not a ~ of truth)

- (۲) بەند (نوسراو، ووتان).
(۳) ئامراز (وەك: ئامرازى پەيۋەندى و شوناسى... ھەتتە) (رېزىمان)
(۴) ووردىنە (فېزىيا): دەنگۈلە. (۵) پارچە ئاشى پىچۇزىگراو (كلىپسە).
(۱) پەنگاۋرەنگ.
(۲) جۇداۋچۇزا ھەمەچەشەنە.
(۱) ھى.
(۲) جۇداۋچۇزا (pär-tik' yoo-lër, pär-tik' yoo-lër), adj.
تايپەتلى: تايپەتتى بە كەسىك، يارىك، يا شتىك:
(a ~ person, case, situation, thing, etc.)
(۲) تايپەتتى: (Why did she choose this ~ hat?)
(۲) شاينى باس! گرنگا تايپەتتى: (I had no ~ reason for going.)
(۴) ووردا بەورودى: (a full and ~ account of the incident)
(۵) بە قىزوبىزا بە ھىچ پارى نەبوۋا تەپۇش! ھەمووشتىكى لا گرنگا:
(She's too ~ about what she wears.)

- (۱) كەسىك، شتىك. يا يارىكى تايپەتلى شتىكى جياۋان.
(۲) تاكە شتىكە تىپىنىيەكە دانەپەكى ناسەرەكى! خان.
go into particulars, بەورودى باسكردن! بە دورودورۇنى ئى دوۋان.
in particular, بەتايپەتتى.
(۱) بىرۋاپەكى.
particularism (pär-tik' yoo-lër-iz'm), n.
ئايىپىيە كە دەئىت: تەنھا كەسانى تايپەتتى دەچنە بەھەشت ئايپاناسى.
(۲) خۇ تەرخانكردن بۇ ھىزىك، بىرۋاپەك، نەتەرەپەك، يا كارىكى تايپەتتى.
(۳) سەرەخۇيسى ئاۋخۇى نەتەرە و ناۋچەى وولاتىك بەينى گوندىان بە چاكەى ئەوانى ترا خودموختارى! ئاۋچەگىزىتى.
particularity (pär-tik' yoo-lar' a-ti, pär-tik' yoo-lar' a-ti)
(۱) تايپەتتىيەتتى. (۲) زۇر بەتەنگ ھەمووشتىكە ھانن نەگەرچى وورديش.
(۲) بە قىزوبىزا بە پەلەپىتتە خۇ تەكەندىن تەپۇشى.
(۴) شتىكى تايپەتتى: (۱) تايپەخۇيەك.
(ب) شتىكى وورودى ناگرنگا تاكە شتىكى ناگرنگا خان.
particularize (pär-tik' yoo-lër-iz', pär-tik' yoo-lër-iz'),
تايپەتتى كردن! يەك بە يەك ئاۋھىتان يا باسكردن! بەتايپەتتى و دورودورۇنى
v.l. باسكردن نەك بەگشتى.

- particularization (n.).
particularly (pär-tik' yoo-lër-li, pär-tik' yoo-lër-li), adv.
(۱) بەتايپەتتى. (۲) يەك بە يەك! بەورودى بە دورودورۇنى.
(۱) جياكەرەو. (۲) پۇششوتو.
(۲) مردوۋا لەمردەناپە.
(۴) لەكالى پۇششوتو ووتراۋ يا كراۋ: (a ~ comment)
(۱) جياپوۋنەرە! لەيەك جياپوۋنەرە! بەش بوۋن.
(۲) شۇنى لەيەك جياپوۋنەرە! دورۇن يان.
(۳) جياكەرەو! شتى لەيەك جياكەرەو. (۴) خەتتى سەرەدەھىتان
(۵) پۇششوتو! خواھافىزى. (۶) مردن! كۇچى دوابى.
(۱) ھىزىچى! لاپەنگرا.
partisan, partizan (pär'ta-z'n), n.
ھىزىچى! لاپەنگرى بەتەن و كوتراۋ. (۲) خەباتكەرى چەكدار (بەتايپەتتى لە
ئاۋچەرگەى خاكى دورۇندا)! پىشمەرگە! پارتىزان.
(۱) تايپەتتى بە ھىزىپك! سەر بە ھىزىب يا كۆمەنلىك! لاپەنگرى كوتراۋ:
adj.
(~ politics)
(۲) پىشمەرگەى! ھى خەباتكەرى چەكدار! پارتىزانى:
(~ fighting, warfare, operations, etc.)

- (۱) لاپەنگرى! ھىزىچىتى!
partisanshîp (pär'ta-z'n-shîp), n.
(۲) لاپەنگرى كوتراۋ.
pártite (pär'tit), adj. (tripartite) بەش بەش! بەشكراۋ! بەش:
(۱) بەش بەش كردن!
partition (pär-tish' an, pèr-tish' an), n.
بەشكردن! جياكەرەو. (۲) تىفەدېۋا! تىفە! دېۋا! پەردە
(۲) بەش! پارچە! لەت! خانە.

partake

you.)

- part from, نەجىبىشش (شۇن) پۇششوتو.
part with, دەست ئى ھەگرتن:
(He doesn't like to part with his money.)
play a part, (۱) بە دورۇ شتىك كردن بۇ خەلە تاندن!
بە ئايكانە ھەر بە پوۋالەت كورەو كردن. (۲) بەشداربوۋن.
take part in, تىدا بەشداربوۋن! تىدا ھاۋبەش بوۋن.
partake (pär-tāk'), v.l.
(۱) تىدا بەشداربوۋن.
(۲) ھاۋخۋاشى كردن! ئانخۋاردن لەگەل! بەشى خۇ بردن.
v.l. [Rare].
تىدا بەشداربوۋن! ھاۋبەش بوۋن.
-partaker (n.).
(۱) ھاۋخۋاشى كردن! بەشدارى كردن لە زەمىك خواردندا:
partake of, (to partake of a meal with one's friends)

- بە بردن! بەشى خۇ بردن! ھەندىك بردن.
(۲) ھاۋسرووشت بوۋن! لىچوۋن! لىكردن.
(۱) ماخىكى گونى پارە وادرو بە نەندازە كراۋ:
parterre (pär-târ'), n.
(۲) گونستانىكى نەخشەدار.
parquet circle, بەركرتنى بىن چاكردن.
parthenocarpý (pär'thə-nō-kar' pi), n.
يا ھوۋت گرتن
parthenogenesis (pär'thə-nō-jen' a-sis), n.
زايىنى بىن ھوۋت.
بوۋن يا بەرىن! زايىنى كچى! زايىنى بىچوۋ لە ھىلگەى بەپىت نەكرەرە (وەك لە
ھەندى جانەرە و قەرزەدا)

- parthenogenetic (adj.).
Parthenon (pär'thə-non', pär'thə-nən), n.
پەرستگى
بانووخوا " نەسىنا " لە شارى " نەسىنا " ي پايتهختى يۇنان.
Parthenos (pär'thə-nos'), n.
كچى كچى كون نەكراۋ! تايپەخۇيەكى.
كەلەك لە بانووخۋاكالى كۇنى يۇنانە بەتايپەتتى " نەسىنا ".
(۱) لاپەنگرا سەر بە لاپەك! خاتركرا! لاكر.
(۲) تەۋارا كەرتى! نەختى! نىمچە: (a ~ success, eclipse, etc.)
partial to, لاپەنگرتن! خۇشويستى! بەدۇ بوۋن! لاپەنگر بە.
partial fraction, كەرتى كەرت! كەرتى كەرتى.
partiality (pär'shi-al' a-ti, pär-shal' a-ti), n.
(۱) لاپەنگرى:
بە لاپەكدا! داتاشىن! خاترى لاپەك گرتن.
(۲) ھەرلىكردن! ويستى! بەدۇ بوۋن. (a ~ for pretty girls)

- partially (pär'shəl-i), adv.
(۱) بە لاپەنگرا! بە خاتركرتى لاپەك!
بە داتاشىر بە لاپەك! (۲) تارادەپەك! نەختىكە! لە پورەكەرە! لە لاپەكەرە.
partible (pär'tə-b'l), adj.
بەش دەكرت! جياكەرەتەرە
participant (pär-tis' ə-pant, pèr-tis' ə-pant), n.
بەشدار! ھاۋبەش! بەشدارى كارىك
بەشداربوۋ! بەشدار! ھاۋبەشكەر
adj.
participate (pär-tis' ə-pāt', pèr-tis' ə-pāt'), v.l.
بەشداربوۋن.
(۱) كەرتىك! ھاۋبەشى كردن. (to ~ in an activity, contest, etc.)
v.l. [Rare].
بەشدارى كردن! بەشداربوۋن.

- participance (n.); participator (n.).
participation (pär-tis' ə-pā'shan, pèr-tis' ə-pā'shan), n.
بەشدارى! كان! بەشداربوۋن! ھاۋبەش بوۋن
participial (pär'tə-sip' i-əl, pär'tə-sip' yal), adj.
تايپەتتى بە
" participle "

- ورشەپەكە لە كوردارەو وەرگىراۋە وەك ئاۋ يا ئاۋلئانۋ لە پستەدا
n.
بەكرە-ھىنرى (رېزىمان)
participle (pär'tə-si-p'l), n.
ئارەنناۋى كوردارى! ورشەپەكە لە
كوردارەو وەرگىراۋە وەك ئارەنناۋ بەكاردەھىنرى! وە تايپەخۇى كوردارو
ئاۋلئانۋى ھەپە (رېزىمان)
("Going" and "gone" are the present and past ~s of "go".)
particle (pär'ti-k'l), n.
(۱) گەردە! تۇز! نەختال

pass

- (۳) دستار دست کردن
(۴) گزویان (له بارنگهوه بۆ بارینگی تر):
(to ~ from a solid to a liquid state)
(۵) تیپه‌یوون: پهن گه‌بشتنه‌وه و تیپه‌یوون:
(The sports car ~ed on the right.)
(۶) ووتران له‌نیوان دوو کسم یا لادا کران (سلاو، قسه).
(۷) (۱) هوابی هاتن و هستان به‌سەرچوون:
(The fever ~ed.; The storm ~ed.)
(ب) بۆبشتن به‌جیه‌بشتن:
(۸) (to ~) مرده
(۹) تیپه‌یوون به‌سەرچوون: (The hour ~ed quickly.)
(۱۰) دانان (یاسا) به‌سهندکران (گه‌لانی یاسا): (The bill ~ed.)
(۱۱) دهرچوون (تاقیکردنه‌وه): برین: (to ~ a test.)
(۱۲) بوودان: (What ~ed in my absence?)
(۱۳) بریاردان: بریاردان: (The jury ~ed upon the case.)
(۱۴) تۆبه‌ی خۆ پهراندن (یاری کاغەزا).
(۱۵) تۆپ فرێدان بۆ هاوتیب.
(۱۶) دران له کسمیکه‌وه به‌کسمیکێ تر (تاپۆ، ناو، پله‌ویایه):
(The title ~ed to the elder son.)
(۱) به‌جیه‌بشتن: به‌لادا تیپه‌یوون و به‌جیه‌بشتن به‌لادا روت بوون:
(I ~ed Mr. Johnson just now.; We have ~ed her house.)
(۲) [Archaic] برین (رینگه):
(۳) به‌لادا بۆبشتن و نه‌بیتن: گوێ پێ نه‌دان
(۴) قازانج نه‌دان
(۵) زیاتریوون له‌ تیپه‌یوون: (The returns ~ed all expectations.)
(۶) (۱) دهرچوون (تاقیکردنه‌وه): برین: تیدا سەرکوتن:
(He ~ed every text.)
(ب) دهرچوواندن: (The teacher ~ed all the students.)
(۷) دست پندانه‌یان: (He ~ed his hand through her hair.)
(۸) پیداکردن: پیداکردن: (to ~ a thread through a needle)
(۹) به‌ به‌رده‌سدا بۆبشتن
(۱۰) به‌ده‌سه‌را کات به‌سه‌ربردن: رابواردن:
(He ~ed his winter in the mountains.)
(۱۱) (۱) گه‌یاندن: راکه‌یاندن: (They ~ed the news quickly.)
(ب) دانده‌سه‌را پندان: (P~ the bread, salt, knife, etc.)
(ج) شتی ساخته دستارده‌سه‌را بیکردن: (to ~ counterfeit money)
(د) له‌سه‌را بیکرێ تر تاپۆکړدن
(۱۲) تۆپ فرێدان بۆ هاوتیب: (to ~ the ball)
(۱۳) ئی دهرچوون: ئی هاتنه‌وه‌ی: (No secrets ~ her lips.)
(۱۴) میزو گوو کردن: (to ~ water)
(۱۵) (۱) دانان (یاسا) به‌سهندکران: (The parliament ~ed the bill.)
(ب) دانان (یاسا) به‌سهندکران
(The bill ~ed the House of Representatives.)
(۱۶) بریارده‌کردن: (to ~ judgment on something of someone)
(۱) بۆبشتن: تیپه‌یوون: روت بوون: (۲) دهرچوون (تاقیکردنه‌وه): برین.
(۳) شماری دهرچوون: شماری به‌ناسته‌م دهرچوون:
(She got a ~ in the exam.)
(۴) بار (به‌تایبه‌تی هێ گه‌روگرتاوی): دۆخ: (a strange ~)
(۵) (۱) بیلگی هه‌ڵبڕایی: بیلگی هه‌میشه‌یی هه‌ڵبڕایی.
(ب) پشوونامه‌ی سه‌رباز: (ج) تیپه‌نامه.
(۶) ده‌سه‌را سووکی جادوگه‌رو قوماچی بۆ فینا‌بازی و گزی.
(۷) جووله‌ی ده‌سه‌را له نوواندن موگنا‌تیسیدا.
(۸) شالاری فرۆکه به‌سه‌را نیشانی‌کدا: به‌سه‌را تیپه‌یوون.
(۹) تۆبه‌ی خۆ پهراندن (یاری کاغەزا).
(۱۰) (۱) تۆپ فرێدان بۆ هاوتیب: (ب) شێر پیداکردن (شیره‌ شیر).

partitive

- (۴) دابه‌شکردنی خانوبه‌ره یا زه‌وی و زارو تاپۆکردنی هه‌ر به‌شه‌ی له‌سه‌را بیکرێ.
(۵) دابه‌شکردن (ژماره‌یوێوان).
(۱) به‌ش به‌ش کردن: دابه‌شکردن: (to ~ a country).
(۲) به‌ تیفه‌یوون یا به‌رده جیاکردنه‌وه: (to ~ a room)
(۱) جیاکهره‌وه: له‌بێک جیاکهره‌وه.
(۲) تاپه‌تی به‌ روشی به‌سه‌ره‌وه یا به‌شی.
(۳) روشی به‌شی: برژمان: (few, some, any, etc.)
n.
partizan (pär'tä-z'n), n. & adj. = partisan.
partlet (pär'tli), n. به‌رگیکێ ژانانی نه‌خشی و نیکارداره‌شان و علو به‌سه‌را دابه‌یوشتن
partly (pär'tli), adv. قارانه‌یه‌ک: هه‌مه‌یه‌ک له‌ لایه‌کهره‌وه: له‌سه‌را بیکه‌وه.
partner (pär'tnär), n. (۱) هاوبه‌ش: به‌شدار: برابه‌ش: هاوکار
(۲) هاوبه‌شی ژانان: هاوسه‌را: ژان: میزد. (۳) هاوبه‌ش (یاری، یاری کاغەزا)
هاوتیب (۴) ناره‌ل سه‌ما (له‌ سه‌مای سووکسه‌یدا).
(۵) کۆله‌کی ته‌وه‌ر: که‌شتی باه‌وان.
(۱) کردن به‌ هاوبه‌ش (۲) بوون به‌ هاوبه‌ش.
partnership (pär'tnär-ship), n. (۱) هاوبه‌شی: به‌شدار:
هاوکاری: ناوکۆبی: (۲) (۱) کۆمپانیای هاوبه‌شی.
(ب) په‌یمانێ کۆمپانیای هاوبه‌شی: (ج) هاوبه‌شانی کۆمپانیایه‌کی وه‌ها.
(۱) به‌شیکه‌ له‌ به‌شکانی ناخواتن (برژمان): (روک):
ناو، ناوه‌لناو، کردار... هتد. (۲) روشه‌یه‌کی بیکه‌ک له‌ به‌شکانی ناخواتن.
partook (pär-took'), past tense of partake.
partridge (pär'trij), n. پۆ.
part-time (pär'tim), adj. که‌رته‌کات: نیمه‌کات: سه‌روم: نۆیه،
بە‌لکو ته‌نها به‌شیکێ پۆ. هه‌فته، یا مانگه (کان):
(~ work, teaching, etc.; a ~ teacher, student, etc.)
parturient (pär'tyoor'ä-ont, pä-r-toor'ä-ont), adj. (۱) ده‌زێ:
خه‌ریکه‌ ده‌زێ: خه‌ریکه‌ مندالی ده‌بێ: له‌ ژانایه. (۲) هێ زاین: هێ مندالیوون.
(۳) خه‌ریکه‌ شتیکی تازه‌ بدۆزێته‌وه یا بیریکی تازه‌ی بۆ بیت
parturition (pär'choo-rish'on), n. زاین: مندالیوون:
به‌چکه‌بوون.
party (pär'ti), n. (۱) حیزب
(۲) ده‌سه‌را: کۆمه‌ل: تام: (a surveying ~)
(۳) ئاهه‌نگ: زه‌مانه‌د: (a ~; a dinner ~; a cocktail ~)
(۴) به‌شدار: په‌یوه‌نیدار: (I'll not be ~ to the affair.)
(۵) لا تاخوکی: دادخوازی: لایه‌ن
party-colored (pär'ti-kul'äd), adj. = parti-colored.
party line, (۱) سنووری نیوان دوو زه‌وی.
(۲) هینگی ناوکۆبی ته‌له‌فون: هینگی که‌ ته‌له‌فونی چه‌ند مانگی له‌سه‌ره‌وه
هه‌رجاره‌ بیکه‌کیان ده‌توانن ته‌له‌فونه‌کانیان به‌کاربه‌یستن. (۳) (pl). په‌یوه‌وه
پێنازی حیزبیکه‌ که‌ نه‌ حیزبه‌که‌وه نه‌ نه‌ندامه‌کانی لایه‌ن لانا‌ده‌ن.
party man, نه‌ندامی دلسۆزو پشت پێن به‌ستراوی حیزب:
نه‌ندامی له‌ رێ لانه‌ده‌ری حیزب.
party politics, حیزبایه‌تی: حیزبایه‌تی کوێرانه: حیزب به‌سه‌را.
party wall, دیواری به‌ینی دوو خانوو: دیواری ناوکۆبی دوو خانوو.
parure (pä-roor'), n. ده‌سته‌خشل
parvenu (pär'vä-nö, pä-r'vä-nü), n. تازه‌پیاکه‌رتوو:
ئه‌دی ویدی: تازه‌ده‌وله‌مەند
adj.
parvis (pär'vis), n. (۱) ته‌وه‌ی کله‌سه‌ یا کۆشک.
(۲) ریزه‌ کۆله‌کی به‌رده‌می کله‌سه.
pasha (pä-shä', päsh'ä, pä'shə), n. پاشا.
pass (pas, pä's), n. دهریه‌ند
pass (pas, pä's), v.t. (۱) بۆبشتن: بۆ پێشه‌وه‌ چوون.
(۲) دهرژبوونه‌وه: بۆبشتن (رینگه): (The road ~es around the hill.)

passable

(۱) ههولنی چاروباشقانی لهگهڵ کردن دان: ههولنی تاورکردن دان:
(He made a - at her.)
 a pretty pass, باریکی گهروگرفتوای: باریکی ناخۆش و مهترسیدار.
 bring to pass, بوون بهمزوی بوودان.
 come to pass, بوودان: هاتنه‌دی: وا رینکهوتن.
 make a pass at, (۱) ههولنی لیدان دان: شالو یۆ بردن یۆ لیدان
 (۲) [Slang]. ههولنی چاروباشقانی لهگهڵ کردن دان: ههولنی تاورکردن دان
 pass around, دهستا و دهست بیکردن: له یه‌کێکه‌وه دران به یه‌کێکی تر:
 به‌سه‌رده‌دا گه‌ڕان: دا‌به‌ش‌تن.
 pass away, مردن: کۆچی دوایی کردن: دوایی هاتن.
 pass by, (۱) به‌لادا تێپه‌رین: (۲) پیشاندان بۆ‌را وهرگرتن.
 pass for, وا هاتنه به‌رچا (شتی ساخته): وا دانرا: به‌هرق وا دهرکه‌وتن.
 pass off, (۱) به‌سه‌رچوون: دوایی هاتن: (۲) روودان: هاتنه‌دی.
 (۲) به‌دیرو و نیشاندان: *(He passed himself off as a nobleman.)*
 (۳) سه‌رج لێ لابرین (باریکی ته‌ریقه‌ره‌وه): به‌ گانه‌گرتن (بۆ ته‌ریق نه‌بوونه‌وه).
 pass one's lips, (۱) حواره‌نه‌وه: خواردن.
 (۲) درکاسان: له‌ ده‌م هاتنه‌ ده‌ری: ووتن.
 pass out, [Slang]. بوورنه‌وه: بوورانه‌وه.
 pass over, په‌راشان: بواردن: گوێ پین نه‌دان.
 pass through, پیندا تێپه‌ر بوون (ناخۆشی): به‌سه‌رده‌ هاتن: چه‌شتن.
 pass time, پۆژ برده‌ سه‌ر: کات به‌سه‌ربردن: کات کوشتن.
 pass up, هه‌ل له‌ ده‌ست خۆ دان: هه‌ل له‌کێس چوون: له‌ ده‌ست دان:
 له‌قه لیدان مه‌جان: *(to pass up an opportunity)*
 (۱) ده‌سه‌ریت: بۆگه‌:
 (۲) ده‌توا‌سه‌ریت: پیندا بۆ‌یت یا به‌یه‌رته‌وه
 (۳) ده‌ستا و ده‌ستی پین ده‌کری (پاره): بۆ نا‌ئوو‌تر پینکردن ده‌شتن:
 (~ currency)
 (۲) مام ده‌ده‌دی: په‌سه‌ندا: نه‌ باش و نه‌ خراپ.

(~ grades; a ~ knowledge of English)
 (۱) بوی هه‌یه‌ نه‌کری به‌ یاسا: له‌وانه‌یه‌ ده‌نگی له‌سه‌ر به‌دی بۆ‌یون به‌ یاسا.
 passably (pas'ə-bli, päs'ə-bli), adv. به‌ مام ناوه‌ندی‌جانه
 passacaglia (pas'ə-käl'yə), n. (۱) سه‌مه‌یه‌کی نیشانی کۆنه.
 (۲) موسیقای نهم سه‌مه‌یه.
 pasado (pə-sä'dō), n. شەر بیاکردن له‌ هه‌لو‌نستیکی و مه‌ادا: که
 قاجنکی شیربازمه‌که له‌پیش نه‌وی تری‌یه‌وه بێت
 passage (pas'ij), n. (۱) بۆ‌یه‌شتن: تێپه‌ر بوون: په‌ت بوون: چوون
 (ب) به‌سه‌رچوون: تێپه‌ر بوون (کات): *(the - of time)*
 (ج) گۆزار: له‌ باریکه‌وه بۆ باریک یا له‌ قوتناغیکه‌وه بۆ قوتناغیکه‌ی تر.
 (د) [Obs]. مردن: کۆچی دوایی کردن
 (ه) دانانی یاسا: کردن به‌ یاسا: مۆرکردن: په‌سه‌ندکردن (په‌له‌مان):
 (the - of a bill)
 (۲) گه‌شتی ده‌ریایی یا هه‌وایی.

(۳) مافی گه‌شتکردن به‌ که‌شتی: کورسی یا جه‌زی گه‌راو له‌ که‌شتیدا:
 (to book a ~)
 (ب) کۆری گه‌شتنکی و مه‌ا
 (۱) بۆ‌یه‌که: گۆزه‌را: پشیاو: (ب) پارو: (ج) بۆ‌ی: کون: *(the nasal)*.
 (۲) مافی هاتن و چوون به‌سه‌ر به‌ستی
 (۳) نه‌وه‌ی که‌ پروده‌ده‌ت له‌نیوان دوو که‌سه‌دا: شەر: ووتووێژ: دانداری... هه‌تد.
 (۴) پارچه‌ یا برکه‌ (ووتار, چیرۆک, شانۆنامه): پیندا: *(a ~ from Hamlet)*.
 (۵) به‌شێکی سیمفۆنی‌یه‌ک یا به‌ره‌مه‌نکی موسیقای.
 (۶) گورکردن: بیه‌مایی کردن
 (۷) گه‌شتکردن: چوونه‌ گه‌شت: بۆ‌یه‌شتن: (۲) شه‌رکردن: ده‌مه‌قانی بوون: *passageway* (pas'ij-wä), n. رینکه‌: پارو: کۆلان: گۆزه‌را.
 (۱) ده‌فته‌ری حسابی *passbook* (pas'book, päs'book), n.
 بانکی کەسی: بیتی ده‌ووترن: "bankbook". (۲) ده‌فته‌ری حساباتی

passionate

دوکاندار یا بازرگان.
 pass degree, [Chiefly British], په‌روانه‌یه‌که‌ به‌ناسته‌م ده‌رچوون
 له‌ زانکۆ.
 passé (pa-sä', pas'ä), adj. (۱) کۆنه‌هاو: باو نه‌ماو: به‌سه‌رچوو.
 (۲) پیرا کۆن: سه‌یس: په‌که‌ه‌وتوو.
 passel (pas'l), n. فوره‌ ژماره‌یه‌کی زۆر: گه‌لیک.
 passementerie (pas-men'tri), n. نه‌قه‌شکاری قه‌راغی جل و به‌رگ.
 passenger (pas'n-jēr), n. (۱) رێبوار: کاروانی: په‌وه‌ند.
 (۲) گه‌شتکار: سواری: په‌فته‌نی.
 passenger pigeon, جوژه‌ کۆترنکی قه‌رتیکه‌ه‌تووی کۆچه‌ری کلک
 درێژی نه‌مه‌ریکایه‌یه.
 passe partout (pas pär-tōd'), [Fr.], (۱) نه‌وه‌ی به‌ هه‌موو -
 شوێنێکدا ده‌چێ: نه‌وه‌ی هه‌ج رینکه‌یه‌کی لێ ناگه‌ری: (۲) کللی گه‌شتی: شاکلی:
 گه‌لیکێکه‌ گه‌لیک قه‌لی جیاواز ده‌کاتوه. (۳) مه‌با یا کاغه‌زی وینه‌ له‌ چوارچینه‌وه
 گرتن. (۴) شه‌رتی سه‌رفشاری په‌راویزی وینه‌ی له‌ چوارچینه‌وه‌ گه‌راو.
 passer-by (pas'er-bi', päs'er-bi'), n. کەسێکی به‌لادا تێپه‌ر بوو:
 مرۆفی تێپه‌ر بوو.
 passerine (pas'er-in', pas'er-in'), adj. تاییه‌تی به‌ بانده‌وه
 نیشته‌وایی ده‌نگ خۆش (وه‌ک بۆ‌وه‌ر و فیه‌سه‌گه‌وه‌ پاساری... هه‌تد).
 n. بانده‌وه‌یه‌کی نهم توخمه.
 pas seul (pä'söl'), [Fr.], سه‌م‌ای یه‌ک کەسی.
 passible (pas'ə-b'l), adj. هه‌ستیار: هه‌ست ناسک.
 passim (pas'im), adv. [L.], له‌ هه‌موو شوێنێکی کتێبه‌که‌دا هه‌یه‌:
 ووشه‌یه‌که‌ له‌ یوو‌نکردنه‌وه‌ی په‌رتوو‌کێکدا به‌کار ده‌هێنری بۆ په‌نجه‌ راکه‌شان بۆ
 ووشه‌یه‌کی زۆر به‌کارهاتوو له‌و په‌رتوو‌که‌دا.
 passing (pas'ing, päs'ing), adj. (۱) تێپه‌ر بوو: پیدایه‌, به‌لادا, یا
 به‌سه‌رده‌دا. (۲) سه‌رده‌می: کاتی: کهم خایه‌ن: زو له‌ناوچوو.
 (۳) لامسه‌رلایی: به‌پین بیری‌کردنه‌وه: *(a - remark)*.
 (۴) ده‌رچوو (نهمه): *(She got a - grade in chemistry.)*
 (۵) هی ئیستفا: تازو.
 (۶) [Archaic], زۆرا به‌مه‌ر: ئینجگار زۆر.
 adv. [Chiefly Archaic], زۆرا ئینجگار زۆر.
 n. (۱) پیدایه‌ بۆ‌یه‌شتن: به‌ناو‌دا یا به‌سه‌رده‌ بۆ‌یه‌شتن: تێپه‌ر بوون
 (۲) هۆی تێپه‌ر بوون یا په‌رینه‌وه: شوێنی تێپه‌ر بوون.
 (۳) [Poetic], مردن: کۆچی دوایی کردن.
 in passing. به‌ لامسه‌رلایی: به‌ رینکه‌رت: به‌پین زۆر بیری‌کردنه‌وه
(He mentioned it in passing.)
 زه‌نگی مردن (به‌ بۆنه‌ی مردنی کەسێکه‌وه‌ لێ‌ده‌دری).
 passing bell, (۱) نیش و نازاری گه‌یه‌نه‌خش: تالو.
 passion (pash'ən), n. (۲) [P-], (۱) نیش و نازاری مه‌سح له‌کاتی هه‌لو‌اسین یا له‌کاتی نیوان
 دوو شینوو هه‌لو‌اسیندا: (ب) یاسی نهم نازاره‌ له‌ ئینجیلدا.
 (ج) ده‌ره‌یی نهم نازاره‌ له‌ پارچه‌یه‌ک موسیقا یا تابلۆیه‌که‌دا.
 (۳) (ب) هه‌ست: سۆز: (ب) هه‌ستێکی تاییه‌تی (وه‌ک توو‌ه‌یه‌ی, خۆشی... هه‌تد).
 (۴) هه‌ستێکی زۆر به‌تین, به‌تاییه‌تی: (۱) توو‌ه‌یه‌یه‌کی زۆر.
 (ب) حمز: حمزلیکردن (هونه‌ر, مه‌رزش... هه‌تد): جۆش:
 (She has a ~ for music.)
 (ج) خۆشه‌ویستی: خۆشه‌ویستن. (د) حمزی به‌تینی جووت بوون: جۆش
 (۵) شتی که‌ جه‌زی هه‌ستێکی به‌تین بێت.
 passionate (pash'ən-l), adj. هه‌ستی سۆزی: جۆشی.
 n. په‌رتووکی نیش و نازاری گه‌یه‌نه‌خشان و پیاوچاگان (خاچ په‌رستی).
 (۱) به‌سۆز: به‌هه‌ست: هه‌ستدار:
 به‌ناسانی دێته‌ جۆش. (۲) سه‌رگه‌رم: زو هه‌لچوو: توو‌ه‌یه‌ و تۆز.
 (۳) به‌تین: به‌سۆز: له‌ نه‌وه‌: خه‌له‌ هه‌نهمه‌ جۆش: *(a - speech)*.
 (۴) به‌جۆش (جووت بوون): به‌ناو‌ش: به‌هه‌وس: چارچێنسی.
 (۵) قوول (هه‌ست): توندووتیژ.

-passionately (adv.)
passionflower (pasʰən-flou ɛr), n. گوله نازار اگوييه
 بمشنگ له گولمکي له بريشي عيسا دهچن! گوله سه عاتي.
passion fruit, بمری گوله نازار (ووشه ی پيشو بيهينه)
passionless (pasʰən-lis), adj. بيز همست! ساردا! له سرخو!

Passion play, شانزنامه ی نازاری عيسا.
Passion Sunday, يهك شهمه ی نازار: دروهم يهك شهمه ی پيش
 جريشي هه نواسين و زيشورويوشه ی عيسا.

passive (pasʰiv), adj.
 (1) کارتیکراو! کار نهکمره سر هيج شتيك.
 (2) به رهه نستي نهکمر! مل کهچ! لاشه! خوین ساردا.
 (3) هيج نهکمر! ناکارا! ناچالاک.
 (4) بيز جووله کيميا! تين! ئي بياو.
 (5) کارليکراو (ريزمان)! ناکارا! تاييه متي به رستميه که کاراکه ی کاری
 ئي کرابي نهک کارکمر بيز! هي کرداري رستميه که کار نهکاته سر شتيك,
 وهك "was struck" لهم رستميه دا!

(The tree was struck by lightning.)
 (6) بيز قارانج بهشي کوميا نياي هاو بهش! قارانج نهدهم.
 (7) سستی (بزشکه گوانی)! خاوی
 (1) باری ناچالاکي کردار له رستمه! (ريزمان) رستميه که کردار هکي
 ناديار بيز (2) کرداري ناچالاکه! کرداري ناديار.
passive resistance, به رهه نستي کردني ميری زوردارو ياساکاشي
 له رنگي مل نه دان و هاوگاري لهگه ن نهکردني نهک له رنگي خوین پشتنهره.
passivism (pasʰiv-izʰm), n. ناچالاکي هيج نهکردن! مل کهچی!
 هه لو نستي تاهاوکاری! لاشه ی.

-passivist (n.)
passivity (pa-sivʰə-ti), n. مل کهچی! هيج نهکردن! ناچالاکي.
passkey (pasʰkē, päsʰkē), n. master key (1)
 کليلی تاييه تي.

passport (pasʰpört, päsʰpört), n. (1) گوزرنامه! پاسپورت.
 (2) هو ی سارکه وتن. پاسه ندرکران. يا به نامانج که يشتن:
(His wit was his ~.; Her good look was her ~.)

password (pasʰwüörd, päsʰwüörd), n. ووشه ی نهیئي!
 ووشه ی تيبه ی بون (به لای پاسه واندا)! په ره.
past (past, päst), adj. (1) درایس ها تو! ته او بوو! نهماو.
(His worries are ~.)

(2) حاران! پيشو! کون! کاشي کون! به مرو.
 (3) رابوردو! پيشو! (the ~ week).
 (4) هي پيشو! (a ~ chairman).
 (5) رابوردو (ريزمان)! نيشانه ی کاتي رابوردو
 (1) رابوردووی که سيك (به تاييه متي رابوردووی هکي له کاوی):
(The actress was found to have a ~.)

(2) کاشي رابوردو (ريزمان). (ب) کردار نيکه که کاشي رابوردو نيشان بيات.
 (3) زوتر له! کوتر له! دووتر له. (3) زياتر له (پله, بيز).
 (4) بهده! بهلاوه! (belief).
adv. بهده! بهلاوه (کات, شوین).

the past, رابوردو! کون! کاشي کون! پوراني رابوردو.
pasta (päsʰta), n. (1) هه ويری مه عکه روئي و سپاگيتي و خورده مهني
 تری نيشانی: مه عکه روئي! سپاگيتي. (2) ژميك خوراندني مه عکه روئي و
 سپاگيتي يا خورده مهني تری نيشانی.

paste (päst), n. (1) هه ويری شيريشي. (2) گيراوه! شله! شتي گيراوه
 (دهرمانی ددان, بويه, دوشاوی تهاهه): (tooth ~; tomato ~).
 (2) شيريشي هکي چه لاتي يه يه. (4) قوپی گلفنه کاری. (5) سرش! هيلم.
 (6) جزه شووشه يه کي بروه داره (خشلي دستکردو هه ران بهاي ئي
 دروست دهکري). (7) [Slang]. مسته کوله

(1) پيوه نووسان به سرش! پيوه نان! پيوه چه سپکردن.
 (2) داپوشن به شتي سرش ليدارو. (3) [Slang], مسته کوله پيادان! ليدان
pasteboard (päsʰbörd, päsʰbörd), n. (1) کاغذی کارتون!
 مقبا. (2) [Slang], شينکي دروستکراو له کاغذی نستور يا مقبا (وهك):
 کاغذی قوما, بليت... هتد

adj. (1) مقبایی! کارتونی. (2) درؤنه! ناسک! شهق وشه! پووگمشي
pastel (pasʰtel), n. (1) پووگمکيه خوم يا رنگي شين له گه لاکي
 دهکري. (2) خوم يا رنگي شيني گيراو له گه لای نه پووگمه.
pastel (pas-tel, pasʰtel), n. (1) گيراو مه که قلم بويه ئي
 سرووست دهکري. (ب) قلم بويه يه که گيراو به دروستکراو
 (2) ويته يه قلم بويه کيشراو. (3) نيگارکيشان به قلم بويه ره ما.
 (4) رهنگي کال و ناسک. (5) کوته باسيکي به خشان.

adj. کال و ناسک (رهنگ)
pastelist, pastellist (pasʰtel-ist, pas-telʰist), n. وئنه کيشي
 تابلوی رهنگ کال و ناسک.
pastern (pasʰtēr), n. (1) مه چه کي نه سپ.

(2) مه چه کي سهگه گيانداری چوارپي ئي تر
pasteurization (pasʰtēr-i-zäʰshan, pasʰchēr-i-zäʰshon),
 خاوين کردن به کولاندن و ميکروب کوشتن (شير, بيره)! پوخته کردن.
pasteurize (pasʰtēr-izʰ, pasʰchēr-izʰ), v.t. پوخته کردن!
 خاوين کردن شير و بيره به کولاندن و ميکروب کوشتن.

pasticcio (päs-telʰchô), n. پارچه يهک مۇسيقا يا به رهه يه کي
 وئنه يه که له چه ند سرچاويه که موه و مرگراين يا نزيان.
pastiche (pas-teshʰ, päs-teshʰ), n. (1) به رهه يه کي مۇسيقايي يا
 وئنه يه که لاسايي به رهه يه کي تر دهکاته موه بيز لاقرتن پيکردني.
 (2) کوميلک شتي جزا و جزا! کوميلکي هه ره مه ي وهک چيشتي مجور

pastille (pas-telʰ), n. Also pastil, (1) له بزيه ي دهرمان!
 له بزيه ي دهرمانی. (2) کولونه کي بونداره له ژورنگدا ده سوو نيزئي بۇ هه ما
 پاکردن موه بون خوشي (3) گيراو قلم بويه ئي دروستکردن.
 (4) قلم بويه يه که گيراو به دروستکراو.
pastime (pasʰtīm, päsʰtīm), n. شتي کات پين بردن سه ر!

شتي کات پين رابوراندن! رابوراندن.
past master, (1) سه روکي پيشوري يانه يا کومله يهک.
 (2) وهستا! که ستيکي شارما له پيشه يه کدا.

pastor (pasʰtēr, päsʰtēr), n. (1) شوان.
 (2) قهسه! سه ره شتي که ي کلنسه ي ناچه يا گمه کيفه.
pastoral (pasʰtēr-əl, päsʰtēr-əl), adj. (1) هي شوان و گاران و
 شوانيتي. (2) هي دهشت و دهر و باخ و باخات و معرومالات و شوانيتي
 (3) تاييه متي به وئنه يه که له ژياني لادئ و شوانيتي دهوي.
 (4) وهک ژياني لادئ له خوشي و ساهه ييدا! خوش و ساهو نزيک به سه روشت!

په ناسووده و خوشي. (5) تاييه متي به قهشه و کاروباري.
 (1) هونرويه يه يا شانزنامه يه که دهر ياره ي شوان و شوانيتي.
 (2) وئنه يه که ژياني لادئ و شوان دوو. (3) ديمه ني لادئ.
 (4) په رتوگمکيه دهر ياره ي نه رکي قهشه.
 (5) نامه يه که له سه ره ک قهشه بۇ نه داماني کلنسه يا قهشه کان.
 (6) گورزي سه ره ک قهشه. (7) **pastorale**

-pastoralism (n.); pastoralist (n.)
pastorale (pasʰtə-räʰli), n. (1) پارچه تاول نيکه دهر ياره ي ژياني
 په ناسووده يي لادئ و شواني. (2) نويه يه که دهر ياره ي ژياني لادئ و شواني و
 مه رو مالات.

pastoral staff, گورزي سه ره ک قهشه
pastorate (pasʰtēr-it, päsʰtēr-it), n. (1) سه ره ک قهشه يه تي!
 قهشه يه تي! نه رکي قهشه يا سه ره ک قهشه. (2) ماره ي قهشه يه تي قهشه يه که
 کلنسه ده! (3) دهسته قهشه! سه ره جي قهشه کان
past participle, شيوه ي گهر داني سنيه ي کرداره وهک ناوه لئو

گيرفانتيکه به دهرموی چاکت یا برگی ترهوه دهوروی وک پینه.

patchwork (pach'würk), n. پینکاری پارچهای جوراوجوری.
(۱) پینکاری پارچه یا برگی لینه. (۲) نقشکاری برگی لینه یکی ودها
(۳) شتی پارچه پیناوی شتی تیکه لاور جوراوجوری نارینک
(۴) پیناوی: (a ~ pair of trousers).
(ب) له پینه چور (۲) پیرچیر: پارچه پارچه: نارینک وپینک: یک نورا نوبه
همووی وک یک باش نوبه: (~ work).

-patchily (adv.); patchiness (n.).
pate (pät), n. (۱) سمر. (۲) ترققسمر.
(۳) زیرمکی (لهووی گالته یا لاقرتیوه).

pâte (päi), [Fr.], n. (۱) کولپچی گوشت یا ماسی.
(۲) جگمر یا گوشتی ووردگرو وک همویر لیکراو بۆ هلسوون له نانو
پسکیت.

patella (pa-tel'ə), n. (۱) تاروی بهیووی پهل.
(۲) kneecap. (۳) نهدامی له تاروچور (زیندموهرانی، پووهکناسی).

paten (pat'n), n. (۱) دهوری یا دهری خوانی قوریانی له کلپسه دا.
(۲) دهوری: قاپ. (۳) خه پلهی کاتزایی تهک.

patency (pä'tn-si), n. (۱) پوونی: ناشکاری: دیاری
(۲) پئی ئی نگیران (پزیشکوانی): بهر بهرلهایی.

patent (pat'nt), adj. (۱) (۱) کراوه (پروانامه یکه بۆ پشکنی جماروی).
(۲) ناههغه. (ب) کراوه تهوه بۆ همووکس. (۲) ناشکرا: دیار: پوون
(۳) بهر بهرله: پئی بۆ کراوه.
(۴) پاریزراو یا قهدهغه کراوه به مافی داهینانی تازه.
(۵) تازه (شیلوا، پئی، هز): نووی و نه تیکه: ناناسایی:

(a ~ method of lighting a fire)
(۶) نایاب (نارو).

(۷) تهرن فریندا: پهره سندر: بلوویووه.

(۱) مافنامه ی دانان: پروانامه یکه میری ده بیه خشن به داهینانی شتیکی
تازه که مافی بهکارهینان و بهرهم هینان و فریشتن و کهک ئی وهرگرتسی
دهدات به داهینانه که بۆ ماره یه کی تاییهتی: (~ to get a ~).

(۲) (۱) له مافنامه یه.
(ب) لهو داهینانوهی به مافنامه یه داپاریزری بۆ داهینانه که ی.
(۲) (۱) به شتیکی زهوی میری به کسینک. (ب) پروانامه یا تاپوی نه به خشینه.
(ج) زهوی به خشراو بهم جوره.

(۴) مافی تاییهتی: قورخ: تاپو (مهجان): (~ She had no ~ on charm.).

(۱) وهرگرتسی مافی داهینانی تازه (ژماره یک بیینه): تومارکردنی
داهینانوی تازه بۆ پاراستنی (لهووی که کسینکی تر بیکات به هی خوی) و
پروانامه ی داهینان وهرگرتن: (~ to ~ a new invention).

(۲) [Rare]. مافی داهینانی تازه پیدان.

patentee (pat'n-tē'), n. خاورونی مافی داهینانی تازه.
patent leather, قایشی بریقهداری رقی رقی.
patently (pä'tnt-li, pat'nt-li), adv. به ناشکرا: لهووی!

پنچووینا.
دهرمانیکه که به مافی داهینانی تازه پاریزراوه و
بهین پرچمه دمگرتن.

Patent Office, فهرمانگی مافی داهینانی تازه به خشین.
patentor (pat'n-tēr), n. به خشندهی مافی داهینانی تازه.
patent right, مافی داهینانی تازه.
pater (pä'tēr), n. [Chiefly British Colloq.], = father.
paterfamilias (pä'tēr-fa-mil'i-as), n. گهره ی مال (نیرینه):
باوک.

paternal (pä-tür'n'l), adj. (۱) باوکی: باوکی: باوکانه.
(۲) له باوکهوه بۆ ماوه تهوه. (۳) هی باوکی: له لای باوکی به موهی:
(~ grandparents; ~ aunt)

بهکاردهینن: "baked potatoes" و "finished work"، وده
وهک شیوه کرداریش بۆ دهربرینی سهردهمی رابوردو بهکاردهینن (ریزمان):
(The work was finished.; She had baked the potatoes.)

past perfect, رابوردووی سوور (ریزمان) رابوردووی تهواو:
شیوه یه کی کرداره که تهواو پوونی کارینک دهگه یهین له پیش کارینی ترده یا
له پیش کاتینکی تاییهتی رابوردوودا (وهک: "had locked") له م رسته یه دا:
(He had locked the door before he left.)

pastrami (pä-strä'mi), n. باسترمه
pastry (päs'tri), n. (۱) همویری شیرینی
(۲) شیرینی وک کینک و کولپچه و پاقلوه ... هتد
کاتی رابوردو (ریزمان)

past tense, کاتی رابوردو (ریزمان)
pasturage (pas'chër-ij, päs'chër-ij), n. (۱) لهووی.
(۲) (۱) لهوویگا: (ب) مافی بهکارهینانی لهوویگا
(۲) تازه لو وولاخ لهوهراندن: لهوهراندن

pasture (pas'chër, päs'chër), n. (۱) لهووی
(۲) لهوویگا: پاورا: پاکژ
v.t. (۱) لهوهراندن: (۲) لهوهرین
v.i. لهوهرین: لهوهر خواردن

-pasturer (n.).
pat (pat), adj. (۱) له کاتی خویدا: بهات: ساز: ناماده: (~ a ~ answer).
(۲) تهواو: راست: له جی خویدا یهتی.

adv. (۱) له کاتی خویدا: بوو: له جی خویدا: بن کم و زیاد:
(~ The reply came ~). (۲) ناماده

have (or know) down pat, همووی باش تیکه یشتن:
همووی زانیا: همووی باش له بهر یوون.

stand pat, [Colloq.], (۱) سوور یوون له سورا له پای خو لانه دان
(۲) کاههزی تر پانه کیشان (پاری قومان)

pat (pat), n. (۱) لیدانیکه به نده سپایی به دهست یا به پهنجه:
دهست پیداسی گورج و به نده سپایی (۳) دهنگی نم دهست پیدانه: تهپه:
دهنگی به دهست نیدان: (۲) قالب (که ره)

v.t. (۱) دهست پیدان به نده سپایی: تهپه ئی ههلساندن به شتیکی تهخت
به نده سپایی (۲) پینک و پینک کردن به دهست پیدان به نده سپایی و په پیتا په پیتا
(گونکه همویر: تویه له قور له کلپنه کاریدا).

v.i. تهپه تپ کردن له ر کردندا.
pat someone (or oneself) on the back, نافه رین کردن:

دهست به پشندا دان بۆ نافه رین کردن یا پیریززایی سهرکوتن لیکردن

patagium (pä-tä'ji-om), n. (۱) پهردمه کی بان ناسایی به له
شهمشه کویره دا: (۲) پهردی کشاوی بهینی بان و لهشی بانده.

patch (pach), n. (۱) پینه: (۲) سهرعی له برینهوه پینچراو.
(۳) پیسه ی جان

(۴) پارچه یه قومانده له سهر قونی کراس و چاکتی سهریان
دهرین وک پیناسه: ۵۰ پارچه یه قوماشی بچکوله ی ره شه ئن دهیدات له
دهم چاوی یا پختی وک نارایشت

(۶) پهله: پهله ی حیواوز له دهورو بهری (~es of blue sky)
(۷) (۱) پهله: لهووی: پارچه زهوی (~ a ~ of desert land; a potato ~)
(ب) بهرهمی پهله زهوی یه کی ودها (~ a ~ of grass, beans, etc.)

(۸) پینک: پارچه: سهرمه سست

v.t. (۱) پینه کردن: دهورینهوه
(۲) به پارچه ی جوراوجور و هم بهرنگ درووست کردن (وهک لینه)
(۳) (~ up; ~ together). چاکردن به پهله و به لاسه رلایی: پینه کردن

patch up, رینکوتن (درو کس یا لای ناکون: برینهوه (ناکوکی):
رینکوتن: پینه کردن (~ They patched up their differences.)

-patchable (adj.).
patchouli (pach'oo-li, pä-choü'li), n. (۱) نهغای هیندی
(۲) بونیکه له پونی نم نهغایه دهگرتن: (ههردها "patchouly".)

patriotism

دان به خۆداگرترن: دهریزدن. (Chiefly British) یارییهکی کاغزی یهک کسیه

patient (pā'shənt), adj. (1) بهنارام: نارامگرا: دان به خۆداگر. (2) کۆلنهدەر: خۆپاگر: بهتاقەت: دهریز.

n. نه خۆشیکه که نه ژیر چاوهیری پزیشکدا بیت: نه خۆش: (There are fifty ~s in the hospital.)

patiently (pā'shənt-li), adv. بهنارامهوه: بهین پهلهکردن: نه سهرخۆ.

patina (pat'i-nə), n. دهوری: قایی دهه پل

patina (pat'n-ə), n. ژهنگی سهوزکاری مسو زهره.

patio (pā'ti-ō, pat'i-ō), n. (1) ههویان: بهر ههویان. (2) حهوشه: دهورگیراوی ناروه.

patois (pat'wä), n. (1) شۆهزمانی بازاری ناوچیمی قهره نسی. (2) (1) شۆهزمانی ناوچیمی. (ب) شۆهزمانی بازاری یا نه خۆیندهواران. (2) شۆهزمانی تایبتمی پیشه گهروه یهک.

patri- (pat'ra, pat'ri), (patrimony) پینشگرنگه بهمانای: باوک: باوکی:

patriarch (pā'tri-ärk'), n. (1) باوک: سهرگهروهی خیزان یا تیره. (2) وهک په کۆکه له یقه سهیرمهکانی ناویراوه له قورنان و شینجیل و تهوراتدا: په تریارک

(3) دامه زینهر (تاین: ریکه ژبان: بازرگانی, کۆمهنگا... هند

(4) سهرک قهشه: کاربه دهستیکه گهروهی کلنسه.

(5) پیاویکی ژور بهشکۆو بهتتمه.

(6) بهتتمه تهرین یا گهروه تهرین کسێ کۆمهنگیک یا دهسته یهک: سهرگهروه.

patriarchal (pā'tri-är'k'l), adj. Also patriarchic, بهشکۆ. (1) تایبتهتی به پزۆنیکه کۆمه لایه تهریه که دهسه لاتی فهرمانهروایی تاییدا

به دهسه ت پیاوه: (a ~ social system or society).

(2) نه ژۆده دهستی سهرک قهشه یا په تریارکدا به.

patriarchate (pā'tri-är'k'it), n. ناوچهی ژۆده دهستی سهرک قهشه.

یا په تریارک: په تریارک نشین.

patriarchy (pā'tri-är'ki), n. (1) پزۆنی باوکی: پزۆنیکه

کۆمه لایه تهریه بریتیه له فهرمانهروایی باوک (وه نهرینهکان) به سهر خیزان و تیره داو منداڵ چوونه سهر باوک و بنهچهی باوک نهک هی دایک

(2) فهرمانهروایی باوکی: کۆمه لگایه که که نه ژۆر دهسه لاتو فهرمانهروایی باوکدا به نهک هی دایک

پاتریسیان: تهرستۆکراتی.

patrician (pə-trish'ən), adj. (1) بهگزه دهی: تهرستۆکراتی. (2) بۆ بهگزه دهی: له تهرستۆکراتی دهرت.

n. (1) بهگزه دهی یا تهرستۆکراتیهکی پزۆمانی

(2) کاربه دهسته تیکه گهروهی پزۆمانی له په کیکه له نارچهکانی نهمجراتۆرییهتی

پزۆمانی کۆن (3) خانه دان: خانه ده: بهگزه ده.

patriciate (pə-trish'i-it, pə-trish'i-ät), n. (1) بهگزه دهی: (2) چینی بهگزه ده یا خانه ده

patricide (pat'ra-sid'), n. (1) باوکی خۆکۆشتن. (2) باوکی خۆکۆژ.

-patricidal (adj.). باوکی

patrilinal (pā'trə-lin'i-əl, pat'ra-lin'i-əl), adj. نهک دایکی (خزمایه تی). بنهچه دۆزیندهوه, نار بۆ مانهوه, میراتی!

له پزۆی باوکه وه نهک دایکه وه.

(1) میراتی له باوکه وه یا له باوو

باپیره وه بۆ ماوه: میراتی (2) که له پوو. (3) زهوی و زارو شتی تری به کلنسه

به خهشراو.

-patrimonial (adj.). کسێکی نیشتمانپهروهی

patriot (pā'tri-ət, pā'tri-ot'), n. نیشتمان په رست: نیشتمانپهروهی.

patriotic (pā'tri-ot'ik), adj. نیشتمانی: نیشتمانپهروهی

نیشتمان په رست.

-patriotically (adv.). نیشتمانپهروهی

patriotism (pā'tri-ət-iz'm), n. نیشتمانپهروهی

paternalism

paternalism (pə-tür'n'l-iz'm), n. شۆیهی باوکانه په پوهندییه که

وهک هی باوک و منداڵ که میری په پیرهوهی دهکات له گهگه گه دا یا کسێکی

به دهسه لات له پهفتارکردنیدا له گهگه نهوانه ی بهر دهستی.

paternalistic (pə-tür'n'l-is'tik), adj. باوکانه (هه ندی) چار

له بروی ناپه سه ندی په وه به تاپه تهی له پهفتارکردنێ کسێکی خۆ به زل زان

له گهگه به کیکه خوار دهستی دا که به ههچ روپوچ و منداڵی دادهن! تاپه تهی به

کۆمهنگایه که بیاو شتی به دهسه نهک ژن: (a ~ attitude; a ~ society)

-paternalistically (adv.). (1) باوکیتهی: باوکی.

paternity (pə-tür'nə-ti), n. (2) سهرچاوه: بنچینه.

paternoster (pā'tēr-nos'tēr, pat'ēr-nos'tēr), n. (1) خراوه: (2) (1) دهنگه ته زبیدی نۆپهنگردن. (ب) ته زبیدی وهما.

(2) خراوه: (3) (1) دهنگه ته زبیدی نۆپهنگردن. (ب) ته زبیدی وهما.

path (path, päth), n. (1) رنجکه: باریکه: توله پزۆی: لاری: گۆزه:

(2) رنجکه: باریکه: توله پزۆی: لاری: گۆزه: (the ~ of righteousness)

پیاوهی: (3) رنجکه: باریکه: توله پزۆی: لاری: گۆزه: (the ~ of righteousness)

pathetic (pə-thet'ik), adj. (1) جزی داخه: ناخۆش:

(2) جزی داخه: ناخۆش: (a ~ sight, situation, etc.)

(3) کسهس: شایسته ی به زه یی پیاها ته نه وه: کولۆل و داماو (a ~ person)

(4) ههستی: تاپه تهی به ههستی

-pathetically (adv.). ههستی ناده میزادانه دان بهال شتی بن گیان

pathetic fallacy, (the angry sea; a stubborn wind; a sad day)

pathfinder (path'fīn'dēr, päth'fīn'dēr), n. پینشروه:

پزۆی تازه دۆزهروه.

pathless (path'lis, päth'lis), adj. رنجکه ی پیا دا نه براره:

کس پیا دا نه براره ی پزۆش تووه: نه زاتراو.

patho- (path'ō, path'ə), Also path-, پینشگرنگه بهمانای:

نه خۆشی: نیش و نازار: ههستی: (pathology)

pathogen (path'ə-jen), n. میکروبه: هه ر زنده وه رو یکی گه ره پینشی

که بهینه هوی نه خۆشی

pathogene (path'ə-jēn'), n. = pathogen. نه خۆشی په پیا دیوون:

pathogenesis (path'ə-jen'ə-sis), n. نه خۆشی کهوتتوه وه په ره سه ندن:

pathogenetic (path'ō-jə-net'ik), adj. (1) تاپه تهی به نه خۆشی

په پیا دیوون. (2) ده بیته هوی نه خۆشی (میکروبه) بۆی ههیه به بیته هوی

نه خۆشی: (~ bacteria)

pathogenic (path'ə-jen'ik), adj. = pathogenetic.

pathogeny (pə-thoj'ə-ni), n. = pathogenesis.

pathological (path'ə-ləj'i-k'l), adj. Also pathologic,

(1) تاپه تهی به لیکۆلیفه وهی نه خۆشی. (2) هی نه خۆشی: هۆکه ی نه خۆشییه

له نه خۆشی په وه په پیا ده وه بن (3) وهک نه خۆشی وایه: تیکچو: پهفتار که ی

وهک نه خۆشی په وه به دهسه نهک هه خۆی ذویه: (He is a ~ liar.)

pathologist (pə-thol'ə-jist), n. نه خۆشی ناس: زانای نه خۆشی

به تاپه تهی نه وهی که له نه زه وه نه ی پزیشکیدا کار دهکات.

pathology (pə-thol'ə-ji), n. (1) زاستی نه خۆشی و په پیا دیوون و

په ره سه ندی و نه چامهکانی: نه خۆشی زانی

(2) نیشانهکانی نه خۆشی: نه چامهکانی نه خۆشی.

(3) نیش و نازار

pathos (pā'thos), n. (1) نه ر شته ی که له دیبه نیکدا یا به سه رهاتیکدا ده بیته هوی هاوسۆزی

به زه یی پیاها ته نه وه. (2) به زه یی پیاها ته نه وه: هاوسۆزی

(3) نه ر لایه نی هونه رو به ره مهس هونه ری که په پوه ندی یان ههیه به ههسته ره.

pathway (path'wä, päth'wä), n. = path.

-pathy (pə-th'i), باشگرنگه بهمانای: ههستی: نیش و نازار: نه خۆشی:

چاره کردنی نه خۆشی: هه ره مانگره: (antipathy, osteopathy)

patience (pā'shəns), n. (1) نارام گرتن: خۆگرتن: سه روه: تاقهت:

(۲) یکمک وورگی گیانداري کاریزگر.
وورگ زل

paunchy (pɒnˈtʃi), adj.

-paunchiness (n.).

pauper (pəˈpɜːr), n.

(۱) کسینکه که به خیر نهی.

(۲) کسینکی هژار: کسینکی بن پولو پاره.

pauperism (pəˈpɜːr-izəm), n.

(۱) هژاری: بن پولو پارویی.
(۲) هژاران.

pauperize (pəˈpɜːr-iz), v.t.

هژارکردن: بن پولو پاره کردن.

pause (pəʊz), n.

(۱) وهستانیکي کم: وهستان: کورته ورجان.

هملوئستانهوه. (۲) وهستانیکي مهنامهي یا زور کورت له ووتار خویندنهوه.

یا ووتوویژ... هتد. (۳) پارایی: دودلی.

(۴) نیشانهی وهستانیکي کورت له نووسیندا (خالیهندی).

v.t. (۱) وهستان: هملوئستان: وهستان بۆ ماومیهکی زور کم: پارایی کردن.

(۲) (to ~ on; ~ upon): وهستان و بیرلیکردنهوه: لاسر مانهوه (دووان).

دریزه پیندا: (to ~ on a point).

بیره هوی پارایی یا دودلی: نادلفیایکردن.

گومان بی پایدابون

pave (pæv), v.t.

pave the way (for),

پئی بۆ خوش کردن: پئی بۆ کردنهوه.

پئی بۆ تخت کردن.

pavement (pævˈmɛnt), n.

(۱) پوویکی چیمهنتوکراو یا قیرتاوکراو.

(وهک شوسته). (۲) رنگی قیرتاو: شقامی قیرتاوکراو.

(۳) قیرتاو: چیمهنتوو زیخ و ورده بهردی بهکارهیندا له شوسته رنگی

چاک کردندا.

pavilion (pəˈvɪljən), n.

(۱) چادرنیکی گموره: سهیوان.

کهپر یا سایاتینکی گموره (۲) چپرداخی نار باخینکی گشتی

(۳) بهشی بیشاننگایهک یا خانوویهکی گموره. (۴) کپراگی گوی

v.t. چیکردنهوه لهناو چادر یا ژیر سایاتو سهیواندا.

paving (pævɪŋ), n.

(۱) قیرتاوکردن. (۲) پئی قیرتاوکراو.

پووی چیمهنتوکراو. (۳) قیرتاو: چیمهنتوو زیخ و ورده بهرد

قنغانی ههموو لهش.

pavis (pəˈvɪs), n.

(۱) وهک تاروس:

تاروسی. (۲) رهنگین (وهک پیلکه رهنگینه یا کلکی تاروس).

paw (pɔː), n.

(۱) چنگه: چنگی گیانداري چوارین (وهک سهگی پشیلوه

شیرو پلنگ... هتد): پئی چنگدار.

(۲) [Colloq.]: دهست (دهستینکی زل).

v.t.

(۱) چنگ لیدان: چنگ پیدان: پووشاندن به چنگ.

(۲) سمکول کردن: (to ~ the ground).

(۳) به ناشریانه رهاقتار لهگه ل نواندن: هملگنؤفتنهوه.

paw (pɔː), n. [Dial.],

پاوک

pawl (pɔːl), n.

گیره

pawn (pɔːn), n.

(۱) بارمته: بارمتهی دانراو لهبری قمرز.

(۲) دهست بهسر (که وهک بارمته گل دهدرینهوه).

(۳) دانان به بارمته: کردن به بارمته.

v.t. (۱) له بارمتهدا دانان: خسته رهمتهوه: (to ~ jewelry).

(۲) خسته ممترسی بهمه: گرهو لاسر کردن: (He ~ ed his honor).

pawn (pɔːn), n.

(۱) داش (شهرتینج، دامه): سهریان یا پیادهی شهرتینج:

بن نخرترین داش. (۲) دهسهکلا: کسینکی ناگرنکه که کسانن تر بهکاری

دهمین و یاری پئی دهکن بۆ هیئانهدی مهیستنی تاییهتی خوینان.

(We are only a ~ in the game of international politics.)

-pawner (n.): pawnor (n.).

pawnage (pɔːnɪdʒ), n. له بارمتهدا دانان: کران به بارمته: بارمتهکاری.

pawnbroker (pɔːnˈbrɔːkɜːr), n. بارمتهگر: کسینکه که پاره دهات.

به قمرز بهراهی به بارمتهبهک.

pawnshop (pɔːnˈʃɒp), n. بارمتهخانه: دوکانی بارمتهگر.

نیشتمانه پوره ریشتی: نیشتمان بهرستی

patristic (pəˈtrɪstɪk), adj. تاییهتی به دامه زیننهرو سهروکهکانی

کونی کلنیهو نووسینهکانیان

patrol (pəˈtrɔːl), v.t. & v.i.

پاسکردن

n. (۱) پاسهوان: نوبهچی: حسسهس. (۲) دهستی دیدهوانان.

-patroler (n.).

نوتومبیلی پاسهوان.

patrol car,

پاسهوان: نوبهچی: حسسهس

patrolman (pəˈtrɔːlmən), n.

نوتومبیلی گواستنهموی بهند

patrol wagon,

سایه دار: پاریزمر: لایهنگرا: پشتیوان

patron (pəˈtrɒn), n.

بهتاییهتی به پاره: (a ~ of the arts)

(۱) کریاری سهرومیر (فروشگا، چیشخانه... هتد): مهعمیل.

(۲) له پوزای گونده کسینک بوو که بهندهکمی نارادکردبوو: بهلام هیشتا هر

لهژر ریکنیدا بوو.

patronage (pəˈtrɒn-ɪdʒ, patˈrɒn-ɪdʒ), n.

(۱) پشتیوان کردن به پاره:

سایه: پشتیوانی: پاراستن: لایهنگری کسینکی سایه دار

(۲) خو به زلر دانان له خهله: به جوانی لهگه ل جولانهوه لهبر له خو به کهمر

دانان (۳) سهوداگری سهرومیر لهگه ل فروشگا، چیشخانه، میوانخانه یا

شونینکی نازگانی تره. (۴) کریاران: مهعمیلهکان: سهوداگران

(۵) دامه زانندی فرمانهیرانی میری به خاترو خواپشت نهک به پئی توانا:

دهسهلاتی نه دامه زاننده.

(۶) نهی نیشانهی میری که دهبه شریئنهوه به خاترو خواپشت.

patroness (pəˈtrɒn-ɪs, patˈrɒn-ɪs), n.

سایه داری نارهوت

patronize (pəˈtrɒn-ɪz, patˈrɒn-ɪz), v.t.

(۱) پشتیوانی کردن

بهتاییهتی به پاره: هیئانه ژیر سایهی خووه: پاراستن

(۲) نه جوانی لهگه ل جولانهوه لهبر به کهمر دانان له خو:

به سووک نه ماشاکردنو لهگه ل جولانهوه وهک خترینکردن:

(He often ~ s his employees.)

(۳) مهیسته لی کریین: (to ~ a shop)

-patronizer (n.): patronizingly (adv.).

patron saint,

بیری سایه داری شریئیک. کسینک. یا دهزگایهک

patronymic (patˈrɒnɪmɪk), adj.

هی نارناوی باوک یا باووباییر.

n. (۱) نارناویکه که پیشگر یا باشگری پیوه میت رهک: "Johnson"

"کوری جون" وه "McAdams" "کوری نادهمن" .

(۲) نازناو: سهروناو

patsy (patˈsi), n. [Slang].

کسینکی قهسهمری: گالتهچی خهک

patten (patˈn), n.

(۱) قاپقاپ: (۲) پیلووی بن بهرز.

patter (patˈɛr), v.t. & v.i.

بهیله یا لهه زخوره ووتن.

n. (۱) شووه زمانی تاییهتی پیشهگری بهک (که کسهی تر به باشی تری ناگات).

(۲) زور خیر: قسه کردن: زمان لووسی

(۳) [Colloq.]: قسهی بن تامو ههچ وپوچ: هملهمیری.

pattern (patˈɛrn), n.

(۱) نمونه. (۲) قالب

(۳) نهخشه وهک هی جل لاسر دوورین: (a dress ~)

(۴) نهخشه بهتاییهتی هی جواز وهک هی قالی و بهر وه جل و بهرگ.

(۵) ویته. (۶) شیواری هه میسته دوو باره کراوه: بایهت (behavior ~)

(۷) شیواری شیوه: (۷) بهشی دهستیک جل یا کراسیک له قوماش.

v.t. (۱) (to ~ on; ~ upon; ~ after): لهسه نهخشه بهک کردن:

لاسابری کردنهوهی نهخشه بهک: لاسر نهخشه بهک کردن یا دههینان

(to ~ a dress on a Parisian model)

(۲) راز دهتهوه یا داپوشین به نهخشه بهک

patty (patˈi), n.

(۱) کولچه

(۲) خه بهیهک گوشنی هایداو یا ماسی: وهک شفته: (a Hamburger ~)

paucity (pəˈsɪti), n.

(۱) زماره کم

(۲) کم: کمیتی: کزی: نمویونی: بهش نهکردن

paunch (pɒntʃ), n.

(۱) وورگی زل: وورگ

peacock

pay-off (pā'ɔf'), *n.* [Colloq.] (۱) دان: پیدان (موچه، کرئ) (۲) کاتی دانموره یا پیدان. (۳) پینکوتن (سورداکمري)
 دانموره (قمرن). (ب) کاتی دانموره یا پیدان. (۲) پینکوتن (سورداکمري)
payola (pā-ɔ'lə), *n.* (۱) بارتیل دان. (۲) بارتیل
payroll (pā'rɔl'), *n.* (۱) لیستهی موچهی مانگانه لیستهی موچه. (۲) سرجمهی مانگانهی دروا له جاریکدا:
 (to meet a ~)
pea (pē), *n.* (۱) پونگه: پوره کیکی تری فریده ره بره کهی سوره له نۆک
 دهچن دکری به چیشیت (۲) بری نم پوره که.
 (۳) چهن پوره کیکی تری نم توخمه (وهک: نیسکو نۆک).
 دهقادوق له یک دهچن:
 as like as two peas,
 کتومت وهک یک وان.
peace (pēs), *n.* (۱) ناشتی. (۲) پیمانی ناشتی.
 (۳) ناسایش. (۴) ناسودهی: (~ of mind)
 (۵) سازین: پینکوره گونجان. (۶) بن دهنگی: هینتی.
v.i. بن دهنگ به! بن دهنگ بوون.
 (۱) له ناشتیابه له جهنگدا نییبه له ناکوکیدا نییبه.
 (۲) پر ناسوده: ناسوده: خاموش.
hold (or keep) one's peace, بن دهنگ بوون: قسه نکردن:
 دم داخستن.
keep the peace, ناسایش راگرتن: ناسایش پاراستن:
 پینگه نهدان به پشتوی و یاسا شکاندن.
make one's peace with, ناشتیونموره له گل: پینکوتنموره له گل.
make peace, پینکوتن: جهنگ دروایی بین هیئان: ناشتی خستنه ره:
 شپروشوپ بیرنموره.
peaceable (pēs'ə-b'l), *adj.* (۱) لاشه: ناشتیخوان
 (۲) ناسوده: پر ناسوده: بن شپروشوپ.
-peaceably (adv.)
peace conference, کونگرهی ناشتی و شپروشوپ دروایی بین هیئان:
 کوژی ناشتی.
peaceful (pēs'fəl), *adj.* (۱) ناشتیخوان: لاشه:
 (۲) ناسوده: پر ناسوده: هینت: خاموش.
 (۳) بهین شپروشوپ: له رنگی ناشتییموره: به ناشتی:
 (۴) ناسوده: پر ناسوده: هینت: خاموش.
(a - people, tribe, person, etc.)
 (۱) ناسوده: پر ناسوده: هینت: خاموش.
(a - town; a - evining)
 (۲) بهین شپروشوپ: له رنگی ناشتییموره: به ناشتی:
(a - settlement of the conflict)
-peacefully (adv.); peacefulness (n.)
peacemaker (pēs'māk'ər), *n.* تاویزیکر: ناشتکرموره.
peace offering, (۱) قوربانی یز سویاس کردنی خودا.
 (۲) دیاری ناشتی: دیارییمه که جه پینکوتنموره که ناهمزیک له پیناری
 ناشتی و ناشتیونموره ده
peace officer, پولیس: بالباری ناسایش
peace pipe, = calumet,
peacetime (pēs'tim'), *n.* کاتی ناشتی: کاتی بن شپروشوپ
adj. هی ناشتی: تایبتهی به کاتی ناشتی.
peach (pēch), *n.* (۱) دارقوخ. (۲) قوخ. (۳) پهنگی قوخ:
 پهنگی پرتقالی زرد (۴) [Slang], که سینی جوان و باش: پروخوشو
 خوشه بیست: شتیکی جوان.
adj. (۱) قوخ. (۲) پهنگ قوخ: پرتقالی زرد.
peach (pēch), v.t. & v.i. بو تچاندن: جاسوسی به سهرمه کردن.
peachy (pē'chi), *adj.* (۱) قوخ (له روی پهنگو پینکاته موره).
 (۲) [Slang], نۆر خوش: نایاب: بیکره: (We had a ~ time.)
peacock (pē'kok'), *n.* (۱) تاووس.
 (۲) که سینی به کهش و فوش له خویایی.
v.i. خوشکردنموره (وهک تاووس یا عمل شیش): به قتح و قیتی پزیشتن:
 خونواندن.

pawn ticket

pawn ticket, په سیدی شتی مارمه کراو.
pawpaw (pō'pō'), *n.* = papaw.
pay (pā), *v.t.* (۱) پیدان: دان: موچه پیدان: کرئ پیدان:
 (Most tenants ~ their rent on time.)
 (۲) دانموره (She paid kindness with evil.)
 (۳) قمرزداسوره. (to ~ one's debts)
 (۴) کردن. ناهه رین. ستایش: پینشگش کردن:
 (to ~ someone a compliment)
 (۵) سه ریدان. (Let us ~ him a visit.)
 (۶) دان قارنج. (The bank ~s five percent interest.)
 (۷) هیئان: به سوود بوون. (It will ~ you to read this book.)
v.L (۱) پیدان: دان: دانموره
 (۲) به کتک بوون: هیئان: به سوود بوون. (It ~s to be honest.)
n. (۱) پیدان: دان: پیدان (۲) موچه: کرئ (۳) پاداشت
 (۴) که سینی له روی سرچوتی و سه راستییموره له قمرزدانموره ده.
adj. (۱) هی پیدان یا پیدان (موچه، کرئ... هتد)
 (۲) به روی به نرضی تیدایه و به سوود: (a ~ gravel)
 (۳) به پاره به: به پاره شیش دهکات. (a ~ telephone)
in the pay of, به کرئ گراوه نه لایین: موچه ی یز برادرموره له لایین:
 (He is in the pay of the enemy.)
pay as you go, پاره دان له کاتی کریدانموره یا به قمرن.
pay back, دانموره (پاداشت، قمرن): یز بژاردن
pay down, (۱) پاره ی رهق دان.
 (۲) پینشگی هندیکی دانو نموهی ده مینیتیموره به قمرن.
pay for, (۱) سزا جهشتن به هوی: نازار خواردن به هوی:
 (to pay for one's mistakes, sins, etc.)
 (۲) یز بژاردن
pay off, (۱) دانموره قمرن به تروای: هممو موچه یا کرئ پیدان له کاتی
 دهرکردن: (۲) توله ن سندن. (۳) پاداشت دانموره (به چاک یا خراب).
 (۴) پینشگی که شتی وهر گران به ره نه لایه ی که با بزی هه لدهکات.
 (۵) [Colloq.], بارتیل پیدان.
pay one's way, به شتی خودان له خهرجی: منتهی کسی هه له نکرتن.
pay out, (۱) پاره دان: پاره خهرج کردن.
 (۲) گوریس شل کردن (که شتیوانی).
pay up, قمرزداسوره به تروای: هممو قمرزکه یا پاره که دانموره به یکبار.
pay (pā), v.t. داپوشن به قیر یا مادهی تر یو تار بکردن (دیزی که شتی).
payable (pā'ə-b'l), *adj.* (۱) ده تواسری سرتیموره (قمرن).
 (۲) دهمین سرتیموره له بۆنکی دیاریکراوه. (۳) به سوود (کانگا، بانگانگی).
payday (pā'dā'), *n.* بۆزی موچه وهر گرتن یا دان:
 بۆزی مانگانه وهر گرتن یا دان
payee (pā-ē'), *n.* پیدراو (پاره. قمرن، کومپیه، بانقهنوت).
payer (pā'ēr), *n.* بهر: پاره. قمرن، کومپیه، بانقهنوت.
payload (pā'lōd'), *n.* (۱) بارگی کرئ: باری به کرئ گویزاده
 (هرموره ده مینتوسری: "pay load")
 (۲) باری فرۆکه (به پینوارو بارموره). (ب) تهقه منتهی ساری موشکه.
 (ج) که ره سی زانیاری کوکردنموره گویاندنی نه سرتیموره ده سترک.
 (د) که ره سی که شتی هورایی.
paymaster (pā'mas'tər, pā'mās'tər), *n.* قمرمانه روی موچه و
 کریدر
payment (pā'mənt), *n.* (۱) دانموره (قمرن): دان: درانموره:
 (to demand ~ of a debt)
 (۲) قیست: پاره ی دروا (مانگانه). (a low monthly ~)
 (۳) پاداشت (به چاک یا به خراب): سزا: خلات: یز بژاردن
paynim (pā'nim), *n.* pagan. [Archaic] (۱)
 (۲) که سینی خاج نه پیرست به تایبتهی موسولمانانگی.

peacock blue

-peacockish (adj.); peacocky (adj.).
peacock blue, شینی تاووسی شینی سوزگار.
peafowl (pē'fowl), n. قاروس من تاووس
pea green, سموزی بۆلگهیی سموزی کالی زمردیار.
peahen (pē'hen), n. من تاووس
peak (pēk), v.i. لاوان بوزا بۆلگه نوه سیس بوون.
peak (pēk), n. (1) قوونگه قووجکه: توقه سمرا: بۆیه.
(the ~ of a cap; the ~ of a roof)

(2) (1) لوونگه لوونگه شاخ: سمرلوونگه: سمرمه. (ب) شاخ: سمرشاخ.
(2) تاف: گهرمه: نۆپه: ههرت

(at the ~ of his powers; the ~ of summer)
v.i. گه پاندن بهری نۆپه
v.i. گه پشته پیری نۆپه: گه پشته بهرترین پله
adj. نۆپه: بهرترین پله (~ efficiency)

peaked (pēkt, pēk'id), adj. لووت نیزا لوونگه دار: قووجکه دار
peaked (pēk'id), adj. لاوان: پورکاوه: سیس

peal (pēl), n. (1) دنگی زمگ: دنگی لیدانی چه ند زمگنیک.
(2) دنگنیک گهری لرینخایان (توق و توقی تلهنگ، ترمانه و یا لاقای

پیکه نین، هورگرمه... هتد): دنگی زرنگانه و
زرنگانه و دنگه نومه

v.i. & v.t. (1) پورهکی بستهی سودانی (له توخسی بۆلگه و
نۆکه) (2) بستهی سودانی: کلهوری بستهی سودانی
peanut (pē'nut), n. (3) [Slang] کسینگی بچوک یا بن باهخ و هیچ و پووج
(4) [Slang] (pl.) همدنیک پاره ی زور کم: همدنیک زور کم:
شتینگی کم و بن خرخ و هیچ و پووج

(He bought the car for ~s.; He paid ~s for it.)

peanut butter, گهری بستهی سودانی: بریتییه له بستهی هاپدوی
وهک کهره نیهانو که له ناز ههله سوزو و دهخوری

pear (pār), n. (1) داره مرمن (2) همرمن
pearl (pūr), n. (1) مرواری (2) mother-of-pearl

(3) شتینگی جوان و بهرخر و بچوک وهک مرواری
(4) رهنگی مرواری: رهنگی سپی زهرکار یا خۆله مینشی شینکار

(5) چۆره چپیک
(1) پازاندن نومه به مرواری: (2) وهک مرواری لیکردن له شیوه و پهنگدا

v.i. پاره مرواری کردن
v.i. (1) تابهتی به مرواری: به مرواری پازاوه: مرواریان
(2) مرواری ناسا: له مرواری دهچن له شیوه یا پهنگدا

cast pearls before swine, پینشکمش کهرش شتینگی جوان و خوشو
نایاب به کسینگ که ترخی نمرانی

pearl barley, جۆساره
pearl diver (or fisher), مرواریگر: پوکهری مرواری

pearl gray, خۆله مینشی کالی شینکار
pearl millet, کال: همرز

pearly (pūr'li), adj. (1) له مرواری دهچن له شیوه و پهنگدا
مرواری ناسا (~ teeth) (2) مرواریان: به مرواری پازاوه

pearlman (pār'män), n. چۆره سبۆیکه
peart (pērt, pūr't), adj. [Dial.] (1) کهیف خرخش: قنج و قیت

(2) زۆندان: زهرهک
(1) جوتیار: پهنجه: وهرز: مسکین

peasant (pez'nt), n. (2) لادیس: (3) کسینگی کیزی هیچ نمرانی کهرش
(1) جوتیاران: پهنجه: وهرز: مسکین

peasantry (pez'n-tri), n. (2) باری زیان و پله و پایه ی جوتیار
(1) کهنوه بۆلگه

peascod, peasecod (pēz'kod), n.
pease (pēz), n. plural of pea (3) . pea (Obs.) (1)
pea soup, شورپای نیسک (2) [Slang] . ته مینگی چری زهردیار

pectoral fin

peat (pēi), n. پاشماوه ی پورهکی بزوی ناو زهنگاو (بۆ سووته مهنی و
زهری داپوشین و پهن بهکارده مینرئ)

peat moss, (1) چۆره قهرزیمکی شوینی زور شههه
(2) نهم چۆره قهرزیمه به بزوی (وهک پهن بهکارده مینرئ)

pebble (pēb'l), n. (1) چو: زینخ: وورده بهرد
(2) (b) بهردی کوارتن: بهردنیک بلوری بوون و بن رهنگه

(ب) چاویلکه یا گهردیننی لهم بلوره درووستکارو
(3) پورهکی زهری چرخ و لۆچاری دهستکرده (وهک هی قایش و کاغز)

v.t. (1) چاویزکردن: (2) زهرکردنی پوری قایش و کاغز
-pebbly (adj.)

peccan (pi-kan', pi-kän', pē'kan), n. (1) گوژی ته مریکی
شووهکی هیلگه پیرییه توونگه کی تهنگه و رهنگه کی و تامه کی وهک گوژی

(2) دارگوژی ته مریکی
بۆی همیه گونا یا ههله بکات:

peccable (pek'ə-b'l), adj. له گونا به دور نییه
-peccability (n.)

peccadillo (pek'ə-dil'ō), n. گونا مینگی بچوک: ههله مینگی بچوک:
ههله

peccancy (pek'ən-si), n. (1) گونا هاباری: تاوانباری (2) گونا
(2) سنوروشکین: پهره مینگی نهمه: کاری ناشیرینکه (3) دهمیته هزی تهخوشی

peccary (pek'ə-ri), n. گیاندارنیک ته مریکی به له بران دهچن
peck (pek), v.t. (1) دهنوک لیدان: دانه بهر دهنوک

(2) کون تیکردن: تیکردن: (The bird ~ed a hole in the bread.)
(3) چینه کردن: به دهنوک ههنگرتن

v.i. پیدان (وهک به دهنوک یا شتینگی نووک تین)
n. (1) دهنوک لیدان: لیدان

(2) شوین دهنوک: نیشانه ی دهنوک لیدان
(3) [Colloq.] ماچینگی خیرای وهک دهنوک لیدان

peck at, (1) پیدان (وهک به دهنوک یا شتی نووک تین): دهنوک لیدان
(2) [Colloq.] به قیزو بیزه و خواردن: چینه تیدا کردن: به ناستم ل خواردن

(3) [Colloq.] همیشه ره خه لیکرتن
(1) پیلوان مینگی دهغل و دانه بریتییه له چواری مینگی

peck (pek), n. "بوشل" یك، واته دور گالۆن (2) دهرنیک یك پینگی
(3) [Colloq.] برنکی زور (ماخوشی، سهرنیشه)

pecker (pek'er), n. (1) داروونکهره: بانده یا شتی دهنوک لیدر
(2) قولنگه: پاچ (3) [British Slang] غهره: نارایی

(4) [Vulgar] کیز
pecking order, گهره و بچوکی: پینکاتنی کۆمه لگای موزور

بانده و گیاندار به پیری گهره و بچوکی و پله و پایه (که نۆپش دهگهرته سهر
دهی و به دهسه لاتی و پاره داری... هتد)

pecten (pek'tən), n. پهره مینگی شانیه ییه به دهوری چاری بانده و
گیانداره خوشو کماندا

pectin (pek'tin), n. پمکتین: مادده مینگی لیکته له میوه دا همیه وهک
سبو بۆ دهق پینگرتنی مرجا و نهرمه لیکه و دهرمان و نارایشته بهکارده مینرئ

pectoral (pek'tə-rəl), adj. (1) سنگی: سینه یی: تابهتی به سنگ
(2) بۆ تهخوشی سو و سنگ بهکنکه (3) دهرنیک به سنگه: (a ~ cross)

(4) دهرونی: هی ههست و دهرون
(1) نه نام یا ماسولگه ی سنگ (2) پهره کی سنگی (3) دهرمانی سنگ

pectoral arch (or girdle), (4) سینه میند: شتیکه دهرنیک به سنگه و بۆ جوانی
پشتیننی سینه یی (له پرپر داره کماندا)

(له موزیفیشا پیری دهووترئ: "shoulder girdle")
pectoral cross, خاچی سینه یی (که سهرهک قهشه دمیکات به
سنگی پیره)

pectoral fin, پهره کی سینه یی ماسی

peculate (pek'yoo-lât'), v.t. & v.i. پاره لوف لیدان؛

دزیی پاره و شقی پین سپیزدراو.

-peculation (n.); peculator (n).

peculiar (pi-kül'yêr), adj. (۱) تایبتهی به (کسیک، شتیك،

شوننگ، گهلیک... هتد) حیاکرهوه: (a custom ~ to Americans).

(۲) تایبتهی (a ~ talent for distorting the truth).

(۳) سهیر: ناناسا: (a ~ man; ~ habits, actions, etc.).

n. (۱) شتیکی تایبتهی به کسیک (ماف).

(۲) کلنسهیهکی تایبتهی (که بهشیک نمین له کلنسهکانی شو ناوچهیهی

که خوی نیدایه، بهلکو بهشیک پین له کلنسهی ناوچهیهکی تی).

-peculiarly (adv).

peculiarity (pi-kü'li-ar'ä-ti, pi-kül'yar'ä-ti), n. شتیکی

تایبته به خو' تایبه خو' (۲) تایبه تیقی. (۳) شتیکی سهیر یا ناناسا؛

خوویک یا تایبه خوویکی سهیر. (~ies of speech, dress, habit, etc.).

pecuniary (pi-kü'ni-er'i), adj. (۱) دارایی؛ پارویی؛ پاره:

(- considerations; a ~ loss, reward, etc.)

(۲) تایبتهی به سزای پاره:

-ped, -pede (ped), پاشگریکه بهمانای؛ پین؛ قاچ.

pedagogic (ped'ä-goj'ik), adj. (۱) تایبتهی به ماموستا و پیشهی

ماموستایهتی. (۲) تایبتهی به زیاد له پیویست بایهخ دانی ماموستا به

فیرمونی شتی هیج وپوچ و ورد.

-pedagogical (adj.); pedagogically (adv).

pedagogics (ped'ä-goj'iks), n.pl. = pedagogy.

pedagogue (ped'ä-gog', ped'ä-gôg'), n. ماموستا همدئی:

چار له پوی سووکیهوه له بهر زور گوئدان به شتی هیج وپوچ.

(۲) ماموستایهکی روشک که زور بایهخ دوات به شتی ناو کتیپ و ورد و

هیج وپوچ

-pedagoguish (adj).

pedagogy (ped'ä-gô'ji, ped'ä-goj'i), n. (۱) ماموستایهتی:

ماموستایی؛ پیشهی ماموستایهتی. (۲) فیرکاری؛ هونری پورمرد و فیرکردن

(بماتبتهی ناماده کردنی قوتابی بؤ ماموستایهتی).

pedal (ped'al), adj. (۱) هی پین

(۲) به پایدمر ئی بمخویرت؛ به پایدمر نیش دمکات.

n. پایدمر (پاسکیل، پیانو، مکیتهی جل دورین)

v.t. & v.i. (۱) پایدمر لیدان. (۲) پاسکیل لیخویرن.

pedant (ped'ant), n. (۱) ماموستایهکی میشتک تمسک که زور بایهخ

دوات به فیرمونی شتی ورد و هیج وپوچ و له بهر کردنی کویرانهی پهمیره.

(۲) کسیکه که هر شتی ناو کتیپ بزانی و گوی ندادته شتی کردهتی.

(۳) زانای خودمخهر. [Obs.] (۴) ماموستا.

pedantic (pi-dan'tik), adj. زور بایهخدهر به فیرمونی قوتابی بؤ

شتی ورد و هیج وپوچ؛ ووشکو میشتک تمسک (ماموستا)؛

هر شارهای شتی ناو کتیپه.

-pedantically (adv).

pedantry (ped'an-tri), n. (۱) زور بایهخدانی ماموستا به فیرمونی

شتی ورد و هیج وپوچ؛ میشتک تمسکی ماموستا.

(۲) خویدان به پلهی زانیاری و شارهای خوزه.

(۳) سمونهی کرده ویهیکی یکیک له دوو جزوه کسی سمره.

pedate (ped'ät), adj. (۱) پیدان؛ قاچدار.

(۲) له پین دمچن؛ قاچ ناسا؛ وهک پین کاردمکات: (~ appendages).

(۳) ناوه شتی (گهلا)؛ بهش بهش: (a ~ leaf).

peddle (ped'dl), v.t. (۱) دهستگیری کردن؛ چرچیتی کردن؛ گه پان به

کولاندا بؤ شت فروشتن. (۲) خو خهریک کردن به شتی هیج وپوچوه.

v.t. (۱) دهستگیری کردن؛ چرچیتی کردن؛ شت فروشتن مال به مال

(-ing goods from door to door)

(۲) نهخته نهخته فروشتن یا بلوکردنوه (بمگ، بیرواوم، قسهی پاش طه):

(~ing drugs, an idea, etc.)

peddler, pedlar (ped'lêr), n. دهستگیری؛ چرچی:

peddlery, pedlary (ped'lêr-i), n. (۱) دهستگیری؛ چرچیتی.

(۲) فروتنی دهستگیری.

peddling (ped'lin), adj. به شتی هیج وپوچوه خهریک؛

هیج وپوچ؛ پین بایهخ

-pede, -ped (pêd), پاشگریکه بهمانای؛ پین؛ قاچ

pederast (ped'ä-rast', pê'dä-rast'), n. همتیویان؛ نیرواز:

pederasty (ped'ä-ras'ti, pê'dä-ras'ti), n. همتیویازی؛

نیروازی.

pedestal (ped'is-tl), n. (۱) بتکه (بؤ پیکر یا گولدان له سر دنان)؛

پین (پایه، کوله)، (۲) بناغه.

v.t. خستنه سر بتکه؛ خستنه سر پالپشت.

put (or set) on a pedestal, پهرستن؛ وهک بت پهرستن؛

شکویدان له نهدازه بهدم.

pedestrian (pä-des'tri-an), adj. (۱) پیاده: (~ traffic).

(۲) رهشویکی؛ بازارای؛ ووشکو و ناخوش (ویژده)؛ هیج نمران؛ ساده:

(a ~ literary style)

n. پیاده؛ کسیکی پیاده.

pedestrianism (pä-des'tri-an-iz'm), n. (۱) به پین گهران (بؤ)

تمندرووستی؛ پیادهیی؛ به پین ریوشتن (۲) رهشوکتی؛ بازاریتی؛ نمرانی؛

ووشکی و ناخوشی؛ پین قامی

pedi- (ped'i), پینشگریکه بهمانای؛ پین؛ قاچ: (pedicure).

pediatric (pê'di-at'rik, ped'i-at'rik), adj. تایبتهی به

پزیشکوانی مندالان.

pediatrician (pê'di-ä-trish'an), n. پزیشکی مندالان؛

پسیوزی نهخوشی مندالان.

pediatrics (pê'di-at'riks, ped'i-at'riks), n.pl. پزیشکوانی

مندالان.

pediatrist (pê'di-at'rist, ped'i-at'rist), n. = pediatrician.

pedicel (ped'i-s'l), n. (۱) قده بچکوله.

(۲) نمندای راکو (زیندمرمانی)

pedicle (ped'i-k'l), n. = pedicel.

pedicular (pi-dik'yoo-lêr), adj. (۱) نهمینیی؛ هی نهمین.

(۲) نهمین ووز؛ نهمین تری دوه.

pediculous (pi-dik'yoo-läs), adj. نهمین تری دوه

pedicure (ped'i-kyoor'), n. (۱) پزیشکی پین

(۲) قاچ چاکردنوه. (۳) نینوکی قاچ کردن و بره نکردنی.

pedigree (ped'ä-grê'), n. (۱) بنهجه؛ رگه ز؛ رجه لهک.

(۲) بنهجهی گیانداریکی رهسن (نهمس، سهگ... هتد)؛

رهسنننامهی گیانداریک

pedigreed (ped'ä-grêd'), adj. رهسن (بماتبتهی سهگ و نهمس):

(a ~ dog)

pediment (ped'ä-mënt), n. (۱) پوی سینگوشهیی لاسه ریان

(خانوسازی یونانی و بؤزواوی). (۲) پویهکی سینگوشهیی بازندهروه نهمس

دمرگا یا ناگردانهوه

pedlar (ped'lêr), n. = peddler.

pedo-, ped- (pê'dô, pê'dä), پینشگریکه بهمانای؛ مندال؛ بهجه.

pedodontia (pê'dä-don'shä), n. دانشازی مندال

pedology (pi-dol'ä-ji), n. زانستی پهوروشت و پهورمده کردنی مندال.

-pedological (adj.); pedologist (n).

pedometer (pi-dom'ä-têr), n. هنگاوزمیر؛ نامیزرکه بؤ پیوانی

شو ریگهیی به پین دمیرت.

peduncle (pi-dun'k'l), n. (۱) لاسکه گول؛ لاسکه هیشو؛ قف.

(۲) ریشانی همتدهماری میشتک. (۳) نمندایکی لاسکی یا قهفی زیندمرهی

(The moon ~ed from behind a cloud.)
peerage (pēr'ij), n. (۱) چینی به گزاده‌ی وولاتیک. (۲) پله و پایه‌ی به گزاده؛ به گزاده‌ی بی. (۳) به گزاده‌نامه؛ کتیبتیکه به ناو و بنه‌چمی به گزاده‌مکانه‌وه.
peeress (pēr'is), n. (۱) ژنه به گزاده. (۲) بانوو به گزاده.
peerless (pēr'lis), adj. بین هاوتایا بین وینه.
peeve (pēv), v.t. پهستگردن؛ تووره کردن؛ زویر کردن.
 n. (۱) سکاڭا: (a peevishness). (۲) پهستی؛ تووره‌ی؛ زویری؛ پیش خواردمه‌وه: (to be in a peevish mood).
peevish (pēv'ish), adj. پهست؛ تووره؛ زویر؛ توړوا؛ تین هه‌سواو.
 (۱) به سکاڭا؛ زویر به سکاڭا. (۲) تووره و توړوا؛ ته‌نگه جیکلانه؛ قیناوی.
peevishly (adv.); **peevishness** (n.). کسینک یا شتیکی نیگار بیجوک.
pee-wee (pē'wē), n. (۱) سنگ؛ میخ؛ چوقول. (۲) ده‌مه‌وانه؛ توپه‌وانه.
peg (peg), n. (۱) لوگمی؛ توندکردن؛ ووه؛ راکرتی زویری که مانچه و عوود (۲) حاوه‌ی نیوان دور سنگ. (۳) پله؛ نمره. (۴) قولاپ. (۵) [Colloq.] پین؛ قاچ؛ لاق؛ بنگه. (۶) [Colloq.] دان. (۷) [British] خواردمه‌وه‌ی کحولی په‌تایه‌تی براندی. (۸) داخست؛ به ده‌مه‌وانه یا توپه‌وانه.
 v.t. (۱) سنگ داکوتان؛ میخ داکوتان؛ سنگ لیدان. (۲) نیشانه کردن به سنگ؛ پله دیار کردن به میخ. (۳) قولاپ لیدان. (۴) فرخ چه‌سپاندن (پاره‌بازی). (۵) [Colloq.] هاویشتن (توپ)؛ همدان کردن. (۶) کوشش کردن؛ همیشنه همدان و خوریک بوون. (۷) راکرتن یا توپه‌کردن؛ سرجمی خالی براره (باری).
round peg in a square hole, کسینکی نه‌گوتجاو بو شوینو.
take down a peg, بارو نیشده؛ تیندایه. (مه‌روه ما "a square peg in a round hole")
 پله‌یک هینانه خواردمه؛ لیز شکاندن؛ له پله که‌مکردنوه.
Pegasus (peg'ə-səs), n. (۱) کسیمی؛ بانداز که به سکوژیک کانیاوی. (۲) بانوو‌خوای مژراوه‌ی هه‌لقولان (هه‌فسانه‌ی یونانی) (۳) نیله‌امی هونراوه‌ی (۴) ناوی کونسته‌سیریه‌یکی یا کوریه‌یکی.
peg leg, [Colloq.] (۱) لاقی دارین؛ لاقی ته‌خته. (۲) کسینکه به لاقینکی دارینه‌وه.
pegmatite (peg'mat-īt), n. به‌ریدینکی ناگرینتی زبری گرانیتی‌یه.
peg-top (peg'top), adj. هه‌رمین یا مژراسی (به‌تایه‌تی پانتوژیک که له سه‌روه ده‌لب بین و دره‌لنگه‌کانی ته‌سک بین).
peg top, (۱) مژراج. (۲) پانتوژی له سه‌روه ده‌لب و دره‌لنگ ته‌سک.
peignoir (pān-wār', pān'wār), n. = negligee.
pejoration (pē'ja-rā'shan, pej'ə-rā'shan), n. دانه دواوه؛ (۱) پناخداچوون؛ به‌رهو خراپی چوون. (۲) گزینتی مانای ووشه به‌رهو خراپی له هاوه‌ی چاند چه‌رخیندا (زمانه‌وانی).
pejorative (pē'ja-rā'tiv, pi-jōr'ə-tiv), adj. سووک و ناشرین (ووشه)؛ له ریژ که‌مکردنوه (ووشه): (a ~ term)
 ووشه‌ی سووک و ناشرین (که به کسینک، کوملیک، یا په‌گه‌ژیک بووتری).
pekan (pek'ən), n. (۱) گیاندارینکی شیردیری نه‌مه‌ریکی یا کوروه له توخسی ده‌لنگ. (۲) کهرلی نه‌م گیانداره.
Pekingese (pē'kiŋ-ēz'), n. (۱) هاوولتی‌یه‌یکی په‌کین. (۲) شیومزمانی په‌کین. (۳) سه‌کینکی بیجوکی تووک دریزو ناویشمی‌ی چاو دهریزو‌قیوه.
pekoe (pē'kō; Brit. pek'ō), n. پیکو؛ جزره جایه‌یکی په‌شه.
pelage (pel'ij), n. تووک یا کهرلی گیاندارای شیردیر.
pelagic (pə-laj'ik), adj. زهریایی؛ نوقیانوسسی.
pelargonium (pel'ār-gō'ni-əm), n. چمند جزره بووه‌کینک له توخسی ساردنیا.

بربره‌دار.
-peduncular (adj.).
pedunculate (pi-dun'kyoo-lit, pi-dun'kyoo-lāt'), adj. قه‌قدار؛ لاس‌قدار.
Also pedunculated, سهره‌تاتکن کردن؛ نه گورج و دزی‌په‌وه سه‌پیر کردن.
peek (pēk), v.i. (to ~ at something) سهره‌تاتکن (to take a ~ at).
peekaboo (pēk'ə-bōō'), n. چاوشارکن؛ یاری‌یه‌یکی مندا لانه‌یه بریتی‌یه له به ده‌ست دهمو چاوی خو داپوشن و له‌پ هه‌مائیینی و هاوار کردن "پیکا‌بو".
peel (pēl), v.t. توپکل لیکردنوه؛ پاک کردن؛ دامالین.
 (to ~ an orange) (۱) توپک فرندان؛ توپخ لیبوونه‌وه؛ توپکل دامالان. (۲) [Slang] خو پورکردنوه.
 n. توپکل؛ توپک؛ توپخ. (۱) خو دابریس فریژکه‌یک له پوله‌کی بو پور و ومان کردن یا نیشتنه‌وه.
peel off, قولله؛ به‌تایه‌تی وهک په‌کینک له‌وانه‌ی له‌سه‌ر سنووری. (۱) نوسکرتله‌نده و نیگنکته‌ره له سه‌ده‌ی شانزه‌دا دروو‌سکرتاوه؛ قه‌لا توپکل؛ توپک؛ توپخ.
peel (pēl), n. سهره تیزه‌کی چه‌کوش.
peeling (pēl'ing), n. (۱) چریکه کردن؛ نه‌چکه بانده؛ چریواندن؛ چریوه کردن. (۲) زیفه‌زق کردن. وهک مندا؛ چریکه کردن؛ جیغه کردن.
peen (pēn), n. (۱) چریکه؛ چریکه‌هریک؛ چریوه.
peep (pēp), v.i. (I don't want to hear a ~ out of you.) (۲) زیفه‌زق؛ چریکه؛ ده‌نگی بیجوکی سکاڭا.
peep (pēp), v.i. (to ~ through the keyhole) (۱) له کوبیکموه سه‌پیر کردن؛ (۲) به دزی‌په‌وه به پله سه‌پیر کردن؛ سهره‌تاتکن کردن؛ (He ~ed at her across the room.) (۳) سهره‌ده‌هشان؛ به‌ره‌به‌ره یا نه‌ختیک سهره‌ده‌رخستن؛ (Stars ~ed through the clouds.)
 v.t. سهر پین دهره‌هشان؛ سهر پین دهره‌په‌راندن.
 n. (۱) سهره‌تاتکن؛ سه‌پیر کردن؛ په‌پله و به دزی‌په‌وه. (۲) کونی لیوه سه‌پیر کردن. (۳) هه‌لاتن (پوز، به‌ره‌بیان)؛ په‌کم دهره‌کوتن.
peeper (pēp'ēr), n. (۱) له کونه‌وه و به نیمچه دزی‌په‌وه سه‌پیرکەر (به‌تایه‌تی کسینک که چیژ له‌وه وهره‌گری که به دزی‌په‌وه سه‌پیری ده‌سبازی و کپرو قوزو جووت بوونی خه‌لک بکات)؛ [Slang] چاو.
peeper (pēp'ēr), n. (۱) بوق ۳ کسینک یا گیاندارینکی زیفه‌زق‌کەر.
peephole (pēp'hōl'), n. کونه پوژنه؛ کونی دهرگا (بو لیوه سه‌پیر کردن)؛ کونی به دزی‌په‌وه لیوه سه‌پیر کردن.
Peeping Tom, کسینکه که چیژ له‌وه وهره‌گری به دزی‌په‌وه سه‌پیری کپرو قوزو جووت بوونی خه‌لک بکات.
peep show, سنووقیکه چاند وینه‌یک یا شتی تری تیاپه و کونیکیشی تیاپه به گه‌ردینه‌وه بو لیوه سه‌پیر کردن وینه‌کاشی ناوی نیشانگای تلنگو ده‌مانچه.
peep sight, (۱) کسینکی هاویل؛ هاوتایا پله. ته‌مه‌ن. گرنگی.
peer (pēr), n. په‌رامبه‌ر به باسا؛ حریف؛ (۲) به‌گزاده‌ی نیگنکیزی (۳) [Archaic] هه‌قال؛ ناوه‌ل.
 v.t. (۱) هاویل‌کردن؛ هاوتاکردن (۲) به به‌گزاده‌کردن. (۳) نه‌ندامیکی چینی به‌گزاده‌ی نیگنکیزی که به هوی پنه‌چه‌که‌وه مافی نه‌ندامیتی همه له نه‌نجوومنی لوردانی په‌رماندا.
peer (pēr), v.i. (to ~ into a dark cave) (۱) به وردی سه‌پیر کردن؛ باش لی وردبوونه‌وه؛ (۲) سهره‌ده‌هشان؛ هه‌لاتن؛ نه‌ختیک دهره‌کوتن.

pendulum

نوسون: (to ~ a letter)
به‌دینخانه.
pen (pen), n. [Slang].
penal (pē'n'l), adj.
(۱) سزایی: تابعیتی به سزا؛ به سزا داده‌نوی.
(۲) سزا دهم‌نعمه: سزایی: (~ laws; the ~ code).
(۳) سزای لاسمه: دهم‌نعمه: سزای: (a ~ offense).
(۴) هی سزادانه: سزایی؛ بؤ سزادان کراوه: (a ~ colony).
penal code,
یاسای سزایی: بریتیه له سه‌رحمی یاسای دهم‌نعمه به جوره‌ها تاوان و شو سزاییه بؤیان بپراوه‌شوه.
penalize (pē'n'l-iz', pen'l-iz'), v.t.
(۱) به تاوان دانان: (to ~ drinking liquor).
(۲) سزادان.

-penalization (n.).
خستنه به‌دینخانه و بنگار یا نیشی گران پښ کردن.
penal servitude,
(۱) سزا (۲) سزای پاره.
penalty (pen'l-ti), n.
(۲) سزای یاریگر (له‌بهر لاسمه په‌په‌په‌ی نه‌پزیشتن له‌کاتی یاریدا).
penance (pen'əns), n.
توبه: توبه‌کردن؛ توبه‌کاری؛ سزای توبه‌کاری؛ پشمیمان بوونه و سزای خن و دهرگرتن.
توبه پشگرتن.
do penance,
توبه‌کردن.
penates (pi-nā'tēz), n.pl.
خودکامی تاومالی بؤمانه‌کاتی کۆن.
pence (pens), n. [British], plural of penny.
(هم‌روها له وشه‌ی لیکراودا به‌کار دیت وک "twopence")
penchant (pen'chənt), n.
ناره‌نوی به‌تڼ؛ حمزا به‌دل بوون.
pencil (pen's'l), n.
(۱) فلجه‌ی هونرمند.
(۲) شیوازی ننگارکشی و لیتاوتویی هونرمندیک. (۲) پینوس: خامه.
(۳) میلی کلکاری: (an eyebrow -).
(۴) کۆمه‌له تیشکی له یک خالدا به‌یک‌گه‌پشتوو (پینه‌واری).
(ب) وینئی پیکه‌اتور له کۆمه‌له هیلگی له یک خالدا به‌یک‌گه‌پشتوو (نمداره).

pencil sharpener,
(۱) نووسن؛ وینه‌کیشان. (۲) پینوس خستنه سمر.
فله‌مدان: قه‌له‌مدان.
pend (pend), v.t.
(۱) چاوه‌پرسی بریار کردن.
(۲) [Dial.], به‌دنبون لاسمه: کم‌تنه سمر.
pendant, pendant (pen'dənt), n.
(۱) پارچه خشنگه که له ملوانکه‌یک یا بازنیگه شۆز بوینیعمه: گواره. (۲) تاوینزه: چل چرا.
(۳) په‌یکه‌ریکی جوانی شۆزبووه‌یبه له بنمچینگه‌وه.
(۴) زینزه یا نه‌لقی کاتژمیری گریان.
(۵) پمتی شۆزبووه‌وه له تهمیری گمشتی‌چم‌وه.
(۶) تاکی جووته شتی ده‌لاوه‌قی له‌یبه‌کچوو شۆزبووه‌وه: هملواسراو.

pendent, pendant (pen'dənt), adj.
(۱) شۆزبووه‌وه: هملواسراو.
(۲) دهم‌پوقیو.
(۳) بریار نهدراو: به‌لایه‌کدا نکه‌وتوو: نهم‌پراوه‌توه.
pending (pen'diŋ), adj.
(۱) بریار نهدراو: به‌کلایی نه‌کراوه؛
ساخ نه‌کراوه. (۲) خهریکی بووده‌انه: نژیکی بوودانه.
prep.
(۱) له‌ماوه‌ی: له‌کاتی (~ these discussions).
(۲) هه‌تا: تا‌کو: تا‌نه‌ر کاته‌ی: به‌چاوه‌پرسی شتیگه‌وه هه‌تا بووده‌ات (~ his arrival)

pendragon (pen-drag'ən), n.
فرمانده‌ری گشتی: پیشه‌وا؛
شازاده‌ی کۆنی نینگلته‌ره.
pendular (pen'joo-lēr), adj.
(۱) به‌ندۆلی: له‌به‌ندۆلی کاتژمیری
گه‌وره‌ده‌چن (۲) جۆلانیگه‌ر (وه‌ک به‌ندۆل) هاتوچۆگه‌ر: شه‌کاره.
pendulous (pen'joo-ləs), adj.
(۱) (۱) شۆزبووه‌وه: هملواسراو.
به‌شلی. (ب) جۆلانیگه‌ر (به‌ندۆلی کاتژمیری) هاتوچۆگه‌ر. (۲) پرا: دوودل.
pendulum (pen'joo-ləm, pen'd'l-əm), n.
(۱) به‌ندۆلی -
کاتژمیر. (۲) شتیگه که هه‌میشه دیت و ده‌چن وه‌کو جۆلانه شتیکی هه‌میشه

pelerine

pelerine (pel'ə-rēn'), n.
مهریکی پالتویی بین قولی ده‌لمی ژانانه‌یه.
pelf (pelf), n.
[Rare] ۱. تالانی.
۲. سامان: سامانی گلاو: مانی دنیا.

pelican (pel'i-kən), n.
بانفده‌یکه ناوی گه‌وره‌ی ده‌نوک پان و درنزه توره‌گه‌یک له‌ژیر ملیدایه بؤ ماسی تیگرتن و خواردن.
pelisse (pə-lēs'), n.
پالتوی قه‌روه‌ی درنژی ژانانه‌یه.
pelite (pē'lit), n.
مردی گلی.

pellagra (pə-lā'grə, pə-lag'rə), n.
به‌خوشی‌یکه درنژخایه‌نه.
نیشانه‌کاتی زبری پښت و سک نیش و دهم‌رتوندی‌یه.
pellet (pel'it), n.
(۱) کولوا: حمبی دهرمان: توبه‌ل: خړوکه: ده‌ک.
(۲) کولله‌تویی کۆن. (۳) کولله: فیشه‌ک. (۴) ساچمه.

v.t.
(۱) توبه‌کردن: خړه‌مدان (۲) کولله یا ساچمه تیگرتن.
pellicle (pel'i-k'l), n.
ببستی ته‌ک: په‌رده‌ی ته‌ک: تویژ.
pellitory (pel'ə-tō'r'i, pel'ə-tō'ri), n.
رووه‌تیکی پزیشکی.
هملگه‌پاره

pell-mell, pellmell (pel'mel'), adv.
(۱) به‌شیواری:
به‌په‌رش ویلاوی: به‌تیگه‌ل و پیکه‌لی (۲) به‌په‌له‌په‌روزی: به‌شپزه‌یی.
adj.
(۱) شیواری: په‌رش ویلاو: تیگه‌ل و پیکه‌ل (۲) به‌په‌له‌په‌روزی: به‌شپزه.
n.
شیواری: په‌رش ویلاو: تیگه‌ل و پیکه‌لی.

pellucid (pə-lō'sid), adj.
(۱) روون: پۆشن: دیار.
(۲) ناسان: پوون (باس): (a - explanation)

-pellucidity (n.).
جوزه یاری‌یکه توبه.
pelota (pe-lō'tə), n.
(۱) بیامان: په‌په‌په‌په‌تا: پیدان: به‌رده‌باران کردن:
pelt (pelt), v.t.
کولله‌باران کردن (to ~ someone with snowballs, eggs, etc.).
(۲) کولانه‌وه. (۳) فریدان: هاویشتن.

v.t.
(۱) کولانه‌وه: (The rain is ~ing down.).
(۲) خنرا راکردن: خنرا پزیشتن: به‌په‌له‌پزیشتن.
n.
(۱) بیامان: بیامان: پیاکیشان: لیدان: زله: شه‌پارله.
(۲) خنرای: گور (~ running at full).

pelt (pelt), n.
(۱) پښته (به‌تایه‌تی به‌تووه‌گه‌په‌وه).
(۲) ببستی ناماده‌کراو بؤ خنراکردن: (۲) کول: قه‌روه.
(۳) ببستی مروه.

peltate (pel'tāt), adj.
قنغالی: گه‌لا: لاسکه‌کی به‌ناوه‌راسته‌گه‌یه -
وه‌بته‌نک به‌قنغه‌گه‌په‌وه: (a - leaf)

pelting (pel'tiŋ), adj. [Archaic].
هه‌پوویوچ: بڼ بایه‌خ: بڼ خرخ:
یاره‌بیس: بیس و بۆگه‌ن: خویری.
ببستی خوش نه‌کراو.
سمته‌جۆنه‌یی: هی سینه‌نده.
سمته‌جۆنه: سینه‌نده.

peltry (pel'tri), n.
خوارده‌مندی‌یکه.
pelvic (pel'vik), adj.
هیدری‌یه نه‌مهریکایی‌یکه‌کانه بریتی‌یه له‌گۆشتی کوتراوی ووشه‌ک کراوه‌ی نیکه‌لوی پۆن کراو و هملگراو.
pelvis (pel'vis), n.
نه‌خوشی‌یکه.
خوارده‌مندی‌یکه.

pemphigus (pem'fi-gəs, pem-fi'gəs), n.
ده‌بسته‌هوی بلق کردنی پښت.
pen (pen), n.
(۱) په‌چه: کۆز: گمپر: مۆلگه: کولانه.
(۲) نازه‌لی ناو په‌چه یا گه‌ورا: نازه‌لی مۆل خواردوو.
(۳) شوینگی بچووی چوارده‌ور گراو (وه‌ک یاریگای مندالی کۆزپه).
(۴) نه‌نگه‌رگای چاککردنه‌وه‌ی پاپۆزی ژیناوه.

v.t.
کردنه به‌چه‌وه: کردنه کۆزه‌وه.
pen (pen), n.
(۱) پینوس: خامه: پاندان: قه‌لم.
(۲) نووی پاندان یا پینوس. (۳) (۱) نووسن: شیوازی نووسینی وینیه‌یی.
(ب) ببستی نووسن: نووسه‌ری (ج) نووسه‌ر.
(د) [Archaic]. پهر: قه‌لی پهر.

pen (pen), n.
(۱) قه‌لی: وه‌ک په‌ری ناره‌وه‌ی هه‌ندئ گیاندارای دهریایی.

penplain, peneplane

گۆزۈل: (the ~ of public opinion)
penplain, peneplane (pē'nə-plān), n. زەمى تەختكارا بە

دائىۋران با داخۇرائىمۇ.
penetrability (pen'ī-trə-bil'ə-ti), n. تۇتاي يىداچۇون بوون.
penetrable (pen'ī-trə-b'l), adj. كۆز دەكرئ:

پىنداچۇوسى لە تۇانا داىبە
penetralia (pen'ə-trā'li-ə), n.pl. (۱) ئاۇجەرگە (پەرستگا) ئاخ:
ئارى ئاومۇ (۲) شتى شاراۋە شتى پەنھانى

penetrant (pen'ə-trānt), adj. تىز: كۆكەر: بې: پىنداچۇو
penetrate (pen'ə-trāt'), v.t. (۱) پىنداچۇون كۆنكرن:
پىندا تىپە پىوون (۲) پىندا بلاۋبوونەۋە ھەمو گرتنەرە (۳) زۆر كارتىكرن.
(۴) تىگە شتى

v.t. (۱) كۆنكرن: پىنداچۇون (۲) زۆر كاركردنە سەر مېشك
penetrating (pen'ə-trāt'ing), adj. (۱) تىز: مەتىز
(a ~ sound or smell) (۲) قوون: زۆرى بىرۋە (a ~ wound).
(a ~ mind; ~ insight) (۳) زىرە: رى بەدىيىكەر: تىز:

penetration (pen'ə-trā'shən), n. (۱) كۆنكرن: پىنداچۇون:
پىندا تىپە پىوون (۲) تۇتاي يىداچۇون يا كۆنكرن.
(۳) قوون: (بىرىنى گولە بۇ نىشانەكەي پاش پىنكارى).
(۴) مېشك تىزى: زىرەكەي رى بەدىيى

penetrative (pen'ə-trā'tiv), adj. تىز: كۆنكر
penetrometer (pen'ə-trō'mə-tēr), n. (۱) بىنۋىرە ھىزى بىرېن
يا بىر كىردى تىشكى تىكس. (۲) پىنۋەرى رادەي پىنداچۇونى تەنى نىمچە رەق.

penguin (pen'gwin, pen'gwin), n. پەنگۋىر
ئارچە ساردەكانە پىنى پەردەدارە ئاتۇننى بېرىنى

penholder (pen'hōl'dēr), n. قەلمدان
penicillin (pen'ə-sil'in), n. پەنسىلېن (دەرمان).
penicillium (pen'ə-sil'i-əm), n. پەنسىلېم: كەپۋى نانۇ پەنىرو.
مىۋە كەنىو لە ھەندئ جۇرە كەپۋى تايبەتى دەرمانى پەنسىلېن ۋەردەگىرى.

peninsula (pə-nin'sa-lə, pə-nin'syoo-lə), n. سىلاۋ
نىمچە دوررگە
penis (pē'nis), n. كىر.
penitence (pen'ə-təns), n. تۇبە: تۇبەكرن: پەشىمانى.
penitent (pen'ə-tənt), adj. پەشىمان: تۇبەكەر.

n. تۇبەكرن: كەسكىنى پەشىمان.
penitential (pen'ə-ten'shəl), adj. تۇبەتى: پەشىمانى: تۇبەكارى.
n. (۱) تۇبەكارن: كەسكىنى پەشىمان.
(۲) لىستە يا ناملىكەي پەپىرەۋى يەكاشى كلىشە دەريازەي تۇبەكرن.

penitentiary (pen'ə-ten'shə-ri), adj. (۱) تايبەتى مە تۇبەكارى:
تۇبەتى: ۲: بۇ سۇزادان ۋە پەكارىدەت: (a ~ device).
(۲) سزاي لەسەرە: سزاي نەو كەسە دەدرئ كە بىكات: (a ~ offense).

n. (۱) نەدىخانە (بەتايبەتى ھى تاوان ۋە تاوانكارى ترسانا): تۇبەخانە
(۲) نەنجومەنى تۇبەكارى كلىشەي كاسۋلىكى
(ب) كارمەدەستى لىپىرسزاي تۇبەكارى لە كلىشەدا

penknife (pen'nif'), n. قەلمبىر: چەقۇى بچوك
penman (pen'mən), n. (۱) پوۋخوسكار: لەبەرئوس: پوۋخوسەر
(۲) خۇشئوس: خەتئوش: (۲) ئوسەر

penmanship (pen'mən-ship'), n. (۱) خۇشئوسى: خەتئوشى:
ھونەرى خۇشئوسى (۲) شىۋازىنى تايبەتى خۇشئوسى

penna (pen'nə), n. پەرى دەۋەي بانئدە
pen name, ئاۋى مېنى ئوسەر: ئەۋ ئاۋى ئوسەر لەماتى ئاۋى
پاستەقىبەي خۇى بەكارى دەھىنىت

pennant (pen'nant), n. (۱) ئالاي سىنگۇشەي بارىك (كە دەكرئ بە
درووشى قۇتايخانە. تىپى يارى. كەشتى... ھند) (۲) ئالايكى ۋەھا كە
دەكرئ مە خەلاتى تىپى براۋە يا نە درووشى بىردنەۋەكە

pensionary

pennate (pen'nāt), adj. = pinnate.
pennated (pen'nā-tid), adj. = pennate.

penni (pen'ni), n. پارمەيكى فەلئەندىيە.
penni- (pen'ni), پىنشىگرىكە بەماناى: پەپرا: لە پەرى دەچن:
(penniform)

penniform (pen'ni-fōrm'), adj. ۋەك پەپرا: لە پەرى دەچن.
penniless (pen'ni-lis), adj. بىن پوۋلو پارە: ھەزرا: ئابووت.
pennon (pen'nən), n. (۱) ئالاي سىنگۇشەيى بارىكى سوارچاك.
pennant (۲) ئالاي: (۳) پەپرا: بال.

penny (pen'ni), n. (۱) پىننىس: پارمەيكى سىنگلېزىيە دوانمەيكى
" شىنگ " نىكە. (۲) سەنت: پارمەيكى ئەمەرىكى ۋە كەنەدەيىيە بىرئىيە لە
سەدىيەكى دۆلارنىك. (۳) فەلس: پوۋلو پارمەي كەم ئرخ.
(۴) پارمەيكى زۆر: ھەندىكى زۆر پارە: (a pretty ~).

a penny for your thoughts, ئەم ۋوتەيە بە كەسكى دەۋوتىن كە
ئالغەي لىدەين ۋە ئاگاي لە كەسانى دەۋوپشتى نەمابن بەماناى: " نەۋەي كە
بىرى ئى دەكەيتەۋە فەلسىك نەھىنى "

a pretty penny, [Colloq.], بىرىكى زۆر پارە: پارمەيكى زۆر.
penny-wise and pound-foolish, پوۋلو بە پوۋلو كۆى دەكاتەۋە
بە قىرپ دايدەن: لە شتى ھىچ ۋوپوچدا ۋوردايە دەست بە خۇيەۋە دەكرئ
بەلام لە شتى گرتىدا ھىچ

turn an honest penny, بە ئارەقى ئارچەمان پارە پەيداكردن:
بە سەرپاستى پارە پەيداكردن.
penny-a-line (pen'ni-ə-līn'), adj. (۱) ھەر بۇ دىرئىك فەلسىكى
دەدرئىن: (۲) ھەرزانىبەھا (ئوسىن): قەلب: رەشۋكى.

penny-a-liner (pen'ni-ə-līn'ēr), n. ئوسەرىكى بە كرى گىراۋى
پۇئنامە كە بۇ ھەر دىرئىك فەلسىك ۋەردەكرئ: ئوسەرى بازاي
پارىيەكى پۇكەرە كە كرمى بچوۋكى لەسەر دەكرئ.

penny ante, پوۋلو كەي: پارەپىس: رەزىل: پىسكە.
penny pincher, [Colloq.], (۱) پوۋلو كىكە لە تۇخى نەمنا.
pennyroyal (pen'ni-roi'əl), n. (۲) پۇنى ئەم پوۋلو كە.
pennyweight (pen'ni-wāt'), n. كىشەنەيەكى زۆر سوۋكە بىرئىيە
لە بىست يەكى " ئاۋس " نىك يا ۱۰۰۰ گرام.

penny-wise (pen'ni-wīz'), adj. ۋوردايە پوۋلو كەيە كە دىتە سەر
پارمەي كەم شتى ھىچ ۋوپوچ.
penny-wise and pound-foolish, پوۋلو بە پوۋلو كۆى دەكاتەۋە
بە قىرپ دايدەن: لە شتى ھىچ ۋوپوچدا ۋوردايە دەست بە خۇيەۋە دەكرئ
بەلام لە شتى گرتىدا ھىچ

pennywort (pen'ni-wūrt'), n. چەند جۇرە پوۋلو كىكى گەلا خىن لە
دوۋە بەردو دىۋارو زەلكاۋا دەپوۋن.

pennyworth (pen'ni-wūth'), n. (۱) بابى پەنس يا پوۋلو كى.
(۲) كرىنى شتىك بە ھەرزان: بابەخى شتىك بەرامبەر بەۋ پارمەي پىنى درارە.
(a good ~)
(۳) نەختىلا: ھەندىك: تۇزىلا: بىرىكى كەم.

penology, poenology (pē-nol'ə-jī), n. زانستى بەندىخانە
بەرىۋەبىرېنو ۋە پاستىكرىدەۋى تاۋانكاران.

-penological (adj.); penologist (n.).
pensile (pen'sil), adj. (۱) شۇپىۋەۋە: ھەلساۋو.
(۲) ھىلانەي شۇپىۋەۋە كرىۋو.

pension (pen'shən), n. (۱) مانگانەي خانەنشىنى.
(۲) بەخشىشى سەرۋەرە كە كەسكىنى پارمەنار بۇ ھونەرەندىكى بەرىتقەرە
خانەنشىن كرىن بە مانگانەۋە.
pension off, خانەنشىن كرىن بە مانگانەۋە:
دەكرن لە كارو مانگانە پىندا.

pension (pen'si-on'), n. پەنسىۋن: مېۋانخانەيكى نەروپاىيە.
pensionary (pen'shən-er'i), adj. (۱) ھى موۋجەي خانەنشىنى:

peptonize

(۱) بیگارینگریدنی کسانى قهرزرا لهباتى
 قهرزدا نهمه بهکوردانى بهند له لایهن میری یوه بهر کسانه که دمیانهوی
 نیشیان پښ بکن (۲) کرینکاری باری ژبانی کرینکار.
 (۱) گهل نه نهمه: میلهت.
 (۲) دانیشتونای شارنک یا شویننک: خلک: (the ~ of New York).
 (۳) دمست وپیژوند.
 (۴) تاقم: نندامانی کومعه، چین، یا پیشه‌ی خو.
 (۵) کس وکار: خرم، خرمو کس وکار، باوویا پیر.
 (۶) جه ماومر: خمنک: بۆره پیاوان.
 (۷) هارولاتیان یا دنگدمرانی وولایتیک
 (۸) نهمونه: خلک: (I don't cure what ~ say).
 (۹) توخم (گیاتدان): (۱۰) مروه: تاده میزاد.
 v.t. ناوه‌دانکردنهمه: خلک تیدا نیشتمه جیکردن: پیکردن له خلک.
 بهره‌ی نیشتمانی: بهره‌ی میلی.
 چوست وچالاکي: تین: جوش ووزه:
 زیندووتنی
 بزواندن: زیندووکردنهمه: خستنه جوش.
 بهره‌گینکی وهه دمستمان یا ملیچی
 ناوهرتی یژتانی کونه
 (۱) peplos.
 (۲) بهره‌گینکی چیری زور کورته له که مروه شوږ دهیخته وه بهسهر ته‌نوره‌دا.
 (۱) پیپه: دهلویپه: (۲) ناله‌ت.
 (۲) ناله‌تی سوور.
 (۱) ناله‌ت پیژمکردن. (۲) زور پیژمکردن (به‌هارات).
 (۳) تیگرتن (گولته، برسای). (۴) بیرازکردن کوتان: تپه‌اندان.
 ماش ویرنج (پهنگ):
 (a ~ beard, moustache, hair)
 ناله‌ندان (بږ ناله‌ت کردن به
 خواردنهمه).
 (۱) دهنکه ناله‌ت.
 (۲) شتیکی هچ وپوړوچ وین شرح.
 (۱) نهمنا. (۲) ناروقی نهمنا.
 (۲) نوقلی نهمنا.
 (۱) pepper pot.
 (۲) چمند جوړه چیشتیکی شله‌ی گوشت و سمرزه‌ی تیزه.
 دارپیپه: دارنکی همیشه سمرزی
 که له باریدار بچکوله‌ی لق شوږپوړموریه.
 (۱) ناله‌تاوی: تون: تیز.
 (۲) توندوتیز (ووتار، نورسراو): پیر.
 (۳) تنگه‌جیکلانه: سمرگرم: توپه‌وتوږ.
 -pepperness (n.).
 گورچ وگول: چوست وچالاک: قیت: زیت.
 peppy (pep'i), adj. [Slang].
 پیپسین: (۱) ماده‌یه‌کی لیکاری ترشه‌لوزکه له
 گهددا خواردنهمنی پروتیني دموکوزی بږ شیوه‌یه‌کی ناساتر بږ همرسکردن:
 ناوړگی همرس. (ب) ههمان ماده‌ی که له که‌ده‌ی مهر وگوټرهمکه و بهراز ده‌گړیت و
 بږ دهرمانی همرس به‌کارده‌میتړئ.
 ماده‌یه‌کی له لووکاشی گهددا
 ناوړگی همرس یا پیپسیني لئوه پیدا ده‌بن (ووشه‌ی پیشو و بیینه)
 (۱) یارمه‌تیدهری همرس: بږ همرس باشه.
 (۲) همرسکر. (۳) تاییه‌تی به ناوړگی همرس: له ناوړگی همرسهمه پیدایوړ
 (برینی گده‌و پیخوله): (a ~ ucler).
 گوزین بږ شله‌یه‌کی لیقن.
 مادهمیه‌که له همرسکردنی پروتین پیدایا ده‌بن.
 له پروتینه‌وه کردن به "پیپتوز"
 به هزی ناوړگی همرسهمه.

pensioner

به موجه‌ی خانه‌نشینی دناوړ. (۲) به کرئ گراو: چاوه‌ری‌ی دمستی خلک.
 (۱) موجه‌ی خانه‌نشینی وهرگر. (۲) به کرئ گراو: دوسکلا.
 pensioner (pen'shən-ēr), n. (۱) خانه‌شین به مانگانه‌وه:
 خانه‌شین. (۲) که‌سینکه که به خیزو به‌خشیشی که‌سینکی ترده‌زی.
 pensive (pen'siv), adj. (۱) مات: له بیری قول و خه‌مناکدا:
 (a ~ mood)
 (۲) ماتی و دلته‌نگی که‌یمنه‌ر (هؤنراوه): بیری قول و پر له خه‌م دهرپ.
 penstock (pen'stok), n. (۱) دهرگای عماراو: بږ دابینکردنی لاوار.
 (۲) ناو‌باره: موزی ناو یا جوړگی ناویردن بږ گهردوونه.
 pent (pent), alternative past tense and p.p. of pen.
 adj. قه‌تیس کراو: په‌نگ خواردووه‌وه: گراو: پښ په‌ست کراو.
 (~ -up emotion)
 penta-, pent- (pen'tə), پینشگرینکه به‌مانای پیننج
 (pentameter, pentagon)
 pentacle (pen'tə-k'l), n. نه‌ستیره‌یه‌کی پیننج گوشه‌یه‌یه وهه
 نیشانه‌یه‌کی جادو وگهری به‌کارده‌میتړئ
 pentad (pen'tad), n. (۱) پیننج ژماره پیننج
 (۲) ده‌سته یا زنجیره‌ی پیننجی. (۳) چهرخینکی پیننج سانلی
 pentadactyl (pen'tə-dak'til), adj. پیننج په‌نجه‌یی.
 pentagon (pen'tə-gon), n. وینه‌ی پیننج گوشه‌یی یا پیننج سووچ:
 پیننج ۵
 the Pentagon, پینتاکون: باره‌گای وه‌زاره‌تی بهره‌گری نهمریکا
 pentagonal (pen-tə-gŏn-əl), adj. پیننج گوشه‌یی: پیننج لایی.
 pentagram (pen'tə-gram), n. (۱) pentacle.
 (۲) وینه‌یه‌کی پیننج هیلئ.
 pentahedron (pen'tə-hē'drən), n. وینه‌ی به‌رجه‌سته‌ی پیننج ۵
 یا پیننج پوړ له‌ندازه)
 -pentahedral (adj.).
 pentamerous (pen-tam-ēr-əs), adj. پیننج به‌شی پوره‌کناسی:
 زینده‌وه‌راسی)
 pentameter (pen-tam-ēr-tēr), n. (۱) دیرینکی پیننج کیشی هؤنراوه.
 (۲) هؤنراوه‌ی پیننج کیشی
 pentangular (pen-tan-gyoo-lēr), adj. پیننج گوشه‌یی.
 pentathlon (pen-tath'lŏn, pen-tath'lon), n. پوزپوزینئ:
 پیننجی بږپوزپوزینئ وهرزش‌یه‌یه بریتی‌یه له به‌شدارپوونی ههمو یاری‌یکرند
 له پیننج مله‌میتدا.
 pentavalent (pen'tə-vā-lənt, pen-tav'ə-lənt), adj. پیننج-
 هاوه‌زی (کیمیا)
 pentecost (pen'ti-kŏst, pen'ti-kost), n. جه‌ژننکی جووله‌وه.
 خاچ په‌رستانه.
 pent-up (pen't'up), adj. قه‌تیس کراو: په‌نگ خواردووه‌وه: گراو:
 پښ په‌ست کراو (emotion).
 penult (pē'nult, pi-nult), n. شتی بهر له دواترین شت: به‌تاییه‌تی
 بره‌گی پینش دوا بره‌گی ووشه‌یه‌یک:
 penultimate (pi-nul'tə-mit), adj. & n. = penult.
 penumbra (pi-num'brə), n. (۱) نیمچه‌سینبر: له‌نیوان سینبره‌ی
 تمواوړ پووناکي تمواوړ (۲) (۱) نیمچه‌سینبره‌ی دهورپوشتی خاله‌په‌شمکانی
 خوړ. (ب) نیمچه‌سینبره‌ی دهوری مانگی گراو (۲) چنوه: دهورپوشت.
 penurious (po-nyoor'i-əs, po-noor'i-əs), adj. (۱) پیسکه:
 په‌زول: یاره‌پیس: پوله‌کی. (۲) پووتنه‌ی: بږ به‌رهم (a ~ land).
 penury (pen'yoo-ri), n. (۱) هه‌ژاری: نه‌پوونی: بږ دهرامه‌تی.
 (۲) که‌می: بږ به‌رهمی: زه‌وی: که‌م به‌رهمی: قاتی: شت نه‌پوونی.
 peon (pē'an), n. (۱) کرینکاری نهمریکای لاتینی
 (ب) که‌سینکی بیگارینکراو: که‌سینکه که نیشی پښ دهرکږن له‌باتی قهرزدا نهمه.
 (۲) سهریازی پیداه‌ی هیندی (ب) پو‌لیسی هیندی (ج) به‌رده‌ست.

per

per (pür; unstressed pēr), prep. (۱) نەھۆى لەپىرى؛ بە (۲) ھەر دانەى؛ ھەر يەككى؛ ھەر...

(one dollar ~ gallon; ~ person; ~ kilogram) (۳) نە (۲۰ ~ cent) (۴) نە سېز؛ بەكۆپىرەي؛ نەھەر.

per- (pür; unstressed pēr), (۱) پىششىقلىق بەماناى؛ (۲) بەتاۋ؛ پىشدا (percolate) (ب) بەتەۋاۋى؛ ئۆز (persuade) (ج) ھارھىرى ماددەيەكى زىاتىر نە ئاساسى (كىيىپ)

peracid (pür'as'id), n. پىئراسىد ترشەنلۈكىگە ئۆكسجىنى زىاتىر قىلغان نە ترشەنلۈكى ھاۋچەشنى تر

peradventure (pür'ad-ven'chür), adv. [Archaic] (۱) بۇي (۲) ھەيە؛ نەۋايەيە (۳) نەرىكىت (۴) گومار (We shall win, without ~)

n. [Archaic] (۱) بە پىن پىدا؛ پۇششىق (۲) بە پىن بىرەر؛ پىدا گەران؛ پىياسە پىداكەرن (۳) مە پىن پىدا گەران بۇ پىشكىن و سنوور ئارىكەرن يا روۋپۇۋان

v.i. (۱) بە پىن پۇششىق گەران؛ پىياسەكەرن (۲) پىياسەنەر

perambulator (pür-am'byoo-lä'tür), n. گەپۇن؛ يەنە پۇرى دەۋى و سنوور ئارىكەرن (۲) ئامبىرى پۇۋانى دەۋرى پۇرچو ئىكەرن دەپىنن (۳) [Chiefly British] ھەرمانەنى مىندان

per annum (pür-an'nu-um), [..] سالاھ ھەر سەي؛ سالى percale (pür-käl', pür-käl'), n. قوماسىكى لومبە؛ چىت per capita (pür-kap'a-si), [..] ھەر كەسى سىرى

(۱) ھەممۇ ئىكەن؛ بو ھەممۇ مۇۋەپپەقىيەت (income) (۲) ھەسسى پىن دەكەرن (۳) دەپبىرى (۴) مۇزە دەتوانىن تىرى پىكەن؛ دەتوانىن براۋىرى

perceive (pür-sév'), v.t. (۱) ئىگەپىش؛ پىش؛ بە مېشك؛ (۲) مېتانبە نەرجاۋى خۇ (۳) ھەست پىكەرن پۇزاتىن پىش

percent, per cent (pür-sent'), n. لە سەدا؛ لەئىن نە سەدا (۱) نەمەدەدە نېش نەكەپىشى نەمەيە (ten ~) (۲) نەمەدەدە نېش؛ (۳) نەمەدەدە نېش؛

percentage (pür-sen'tij), n. (۱) نەمەدەدە نېش؛ (۲) نەمەدەدە نېش؛ (۳) نەمەدەدە نېش؛ (۴) نەمەدەدە نېش؛

percentile (pür-sen'til), n. & adj. ھەر يەكەن (۱) پەلەكەن نەزەي سەدى (۲) پەلەكەن نەزەي سەدى (۳) پەلەكەن نەزەي سەدى

percept (pür'sept), n. شىتلىكى ھەست پىكەرن؛ بە مېشك؛ بە نەمەدەدە نېش؛ شىتلىكى ھىنراۋە بەرجاۋ؛ بە مېشك؛

perceptible (pür-sep'ta-b'l), adj. (۱) ھەست پىكەرن؛ دىيار؛ بە جاۋ پىنراۋ؛ پىن زاتراۋ (بە مېشك؛ بە نەمەدەدە نېش؛ نەتۇتۇ؛ ئۇز؛ دىيار؛ مېنراۋ (a ~ change in him)

-perceptibility (n.) (۱) بە سىۋەپكە كە پىشنىرى؛ بە ھەسسى پىن بىكەرن (۲) بە جۇزىكى نەتۇتۇ؛ تا پادەپكە؛ ئىلگەر

perception (pür-sep'shan), n. (۱) ھەست پىكەرن؛ ئاگا ئى بوون؛ پىشنىر؛ مەجاز؛ (۲) شىۋەدە تۋاناي ئىگەپىش؛ بە ھەست پىكەرن؛ پىنبايى (۳) شىتلى ھەست پىكەرن؛ ئىگەپىش؛ تاۋ؛ ھاۋا ئاننە بەرجاۋ؛ ۱۰ ئىگەپىش؛ ۱۰ بۇجۇر؛ ۱۰ زى بەدىيەي؛ ھەست تىزى

perceptive (pür-sep'tiv), adj. (۱) ئابىھەتى بە ھەست پىكەرن؛ (۲) ئىگەپىش؛ (۳) ھەست تىزى؛ نەسەرنج؛ ووربىن؛ بۇن؛ پىن بەدىيەكەن (a ~ person)

-perceptively (adv.); perceptivity (n.); perceptiveness (n.), تاپىمەنى بە ھەست پىكەرن؛ perceptual (pür-sep'chü-äl), adj. دەكەپتە سەر ئىگەپىش؛ ھەستكەرن؛ ھى ھاۋوۋە بەرجاۋ.

-perceptually (adv.) چۆرە ماسىيەكى پۇبارە. perch (pürch), n. (۱) جەي نېشنىن بائىدە (لەقدار، درمخت... ھىند) perch (pürch), n. (۲) جىن (بەتاپىمەنى جىنەكى بەرزو بەمەرەۋە) (his new ~ as president)

(ب) جەي دائىشىن يا ۋەستاق؛ كورسى؛ شوپنى بەرن. (۲) پۇۋانەيەكى نەزىۋى بەرپىتەيە لە پىنج ياردە ئىۋ (بەتاپىمەنى ئۇزەۋى) (۳) پۇۋانەيەكى پۇۋەرە بىرپىتەيە لە سى ياردە و چۈرەيەكى ياردەيە (۴) پۇۋانەيەكى بەرە (۵) شەقتى گالىسكە

v.i. نېش؛ ھەلنىش؛ ھەلنروۋشكان؛ چىچكەكەرن v.t. دانان نەسەر شوپنىكى بەرن؛ ھەلنىشانن؛ ھەلچۇچكانن

perchance (pür-chans', pür-chäns'), adv. (۱) بەرپىكەرن (۲) بەرپىكەرن خۇي ترشەنلۈكى perchlorate (pür-klör'ät, pür-klör'ät), n. پىرکلورىك

perchloric acid, ترشەنلۈكى پىرکلورىك. percipience (pür-sip'i-ens), n. = perception. percipient (pür-sip'i-ent), adj. ھەست تىز؛ ووربىن؛ بەسەرنج

n. كەسپىكى ھەست تىز؛ ووربىن. percolate (pür'ka-lät'), v.t. (۱) پالۋان (۲) ئىزانن؛ دەلاندن؛ دادان (۳) قارە ئىزان؛ جۇشاندان (قارە) (to ~ coffee) (۴) پالۋان

v.i. شەلى پالۋان. -percolation (n.) چەنۇ؛ ئامبىرى قارە ئىزان

percolator (pür'ka-lä'tür), n. بەپىچەرەنە. per contra (pür-kon'tra), [..] لىدان (۱) بە سەرى پەنجە يا كەشك لىدانى (۲) سىنگو پىشنى نەخۇش لەلايەن پىزىشكەرن

percussion (pür-kush'an), n. (۱) لەپەكتەرداشى دەۋ شتە تەقە (۲) ھەلساندنى تەقە (۳) تەقەتەۋى يارۋوتى فېشكە (۴) بە سەرى پەنجە يا كەشك لىدانى سىنگو پىشنى نەخۇش لەلايەن پىزىشكەرن (۵) دەنگەنەۋەي شەپۇل دەنگە لە گۇندا؛ دەنگ بەر گۇن كەۋنن (۶) سەرچەسى ئامبىرى مۇسقى بە دەست لىدراۋ يا بەيەكە كىشراۋ؛ تەپل؛ پىياۋ... ھىند.

percussion cap, تەرەقە قارۋى يارۋوتى فېشكە. percussion instrument, ئامبىرى مۇسقى بە دەست لىدراۋ يا بەيەكە كىشراۋ؛ تەپل، پىياۋ، زەنگ، دەۋول... ھىند.

per diem (pür-dí-üm), [..] (۱) ھەر پۇزى. (۲) پۇزەن؛ خەرچەيەكى پۇزەنەيە دەرىخت بە فەرمانىبەر لەسەرۋو مۇۋجەكەيەۋە بۇ كۇيى خۇاردن و خۇوستن لەكەنى چۈۋنە دەرمەۋەي شار يا ۋولادا؛ بە كارۋبارى مېرى يا كۇمپانىياكى.

perdition (pür-dish'an), n. (۱) نەمان؛ فەۋتان؛ لەئاۋچۇن. (۲) لەنەنن لىكەرنى ھەتاهەتايى؛ خرانە جەھەننەم ھەتاهەتتا؛ چۈۋنە دۇزەخ (ب) دۇزەخ

perdu, perdue (pür-dü', pür-dü'), adj. شاراۋ؛ نەپىراۋ (۱) ۋەك لەئاۋ مۇسەپكە؛ لەچاۋ وون. سەرپازىك يا دەستەپەك سەرباز كە نەركىكى پىر سەترسىان ئرابىن بەسەر شاندا.

perdurable (pür-door'ä-b'l, pür-dyoor'ä-b'l), adj. قائىم؛ ئۇز بەرگەن؛ ھەرگىز نەشكاۋو پەك نەكەتۇتۇ؛ ھەرگىز نەفەۋتاۋ گەشتكەرن؛ گەران؛ peregrinate (pür'ä-grí-nät'), v.t.

peregrine

گەرآن سە وولاتى بىلگەندە كۆچمىرىنى كۆردى.
 v.t. بەناۋە گەرآن يا گەشكردى.
 -peregrination (n.); peregrinator (n.).
 peregrine (pēr'ā-grīn, pēr'ā-grīn'), adj. (۱) بىلگە (۲) گەرآن كۆچەر
 n. جۆرە ھەلۋىدىكى گەرۋە خىتايە.
 peregrine falcon, ھەلۋىدىكى گەرۋە خىتاي پەرسىيە بۆرە
 peremptory (pēr-emp'tēr-i), adj. (۱) دوا ئەنگۈز (بىرئارى داگا)، (۲) كۇتايى بىن ھىنەر ئىتەر چەندوچۇنى لەسەر ئاكرى: (a ~ writ).
 (۳) ھەرماسى بەرىرەچى ئامرىتەۋە دەپن ھەر بىن: دوانە خراۋ.
 (۴) دىككتاتورى ئۆزدارى توندوتكى لەخۇمايى: خۇباەر (a ~ manner).
 -peremptorily (adv.); peremptoriness (n.).
 perennial (pēr-enn'ī-əl), adj. (۱) بە دىرئۇسى سان ھەيۋە بەردەۋامە (۲) ھەمبەشىبى دىرئۇخايەن: دوايى نەھاتتور (~ youth).
 (۳) خار لەدواي جار سەرھەلمەدەتەۋە.
 (۴) چەند سانى پورەك: لە دوو سان زىاتتور ئىۋا: (a ~ plant).
 n. پورەكىكى چەند سانى يا لە دوو سان زىاتتور ئىۋا.
 -perennially (adv.).
 perfect (pūr'fikt), adj. (۱) تەۋا: بىگەرەد بىن كەم و كوروى: ئۆزباش: (۲) نەۋونەسى: ۲: دەقاۋدەق (a ~ copy).
 (۳) تەۋا: نەمىن كەم و زىاد: (a ~ fool).
 (۴) ئىزدارى بىزەدى لە ھەمان گولدايە
 (۵) ئايەتتى بە بارى كىردارى تەۋا: واتە كە كارەكە تەۋا كرايىن
 لەكاشى دوۋادا: ئىزما. ۋە نەم بارى كىردارى تەۋاۋە سىن جۆرە:
 past perfect (۲) simple perfect (۱)
 future perfect (۲)
 v.t. (۱) تەۋاۋە كىردى: بە نەنجام گەياندن.
 (۲) كەم و كوروى ئى دەرھىنان: ناتەۋاۋى تىندا نەھىشتى: بىگەرەكردى
 چاكرىس تا نەۋبەرى ۋادە: (He ~ed his imitation of the president).
 n. (۱) بارى كىردارى تەۋاۋە (ئىزما): (۲) مارتە پىنج بىيىنە
 (۳) كىردارىت لە بارى كىردارى تەۋاۋە (ئىزما)
 perfectible (pēr-fek'tə-b'l), adj. بىگەرەدەكرى:
 دەتۋاۋەرى تەگەبەرى بە پەلەى تەۋاۋى يا بىن كەم و كوروى
 -perfectibility (n.).
 perfection (pēr-fek'shən), n. (۱) بىگەرەكردى: گەياندنە پەلەى
 تەۋاۋى يا سىن كەم و كوروى:
 (The ~ of the machine took many months.)
 (۲) پەلەى نەۋاۋى: سىن كەم و كوروى
 (۳) نەۋونەسى بىن كەم و كوروى يا تەۋاۋى (مروۋە: شت):
 (She was the ~ of beauty and virtue.)
 to perfection, بەتەۋاۋى بە نەۋبەرى باشى يا تەۋاۋى پەۋە
 perfectionism (pēr-fek'shən-iz'm), n. (۱) بىرواۋەرىنكە كە
 دەئىت مروۋە نەتۋاۋى بىگاتە پەلەى تەۋاۋى يا بىگەردى لەپوروى پەۋوشت
 ئايزو كورەلەپەرى پەۋە (۲) پازى نەپور بە ھەر كارىك كە لە پەلەى بىگەردى يا
 تەۋاۋى كەمتر بىن
 perfectionist (pēr-fek'shən-ist), n. (۱) بىرواۋەرى بىرواۋەرى
 كە دەئىت مروۋە بۇي ھەپە بىگاتە پەلەى بىگەردى لە ھەمور پورۋىكەۋە.
 (۲) كەسىكى پازى نەپور بە ھىچ كارىك يا شتىك نەگەر نەختىك ناتەۋاۋى ھەپن
 لە سەدا سەد بە دنى خورى نەپن.
 perfective (pēr-fek'tiv), adj. (۱) بەرەۋ باشى تەۋاۋى چور
 (۲) ئايەتتى بە بارى كىردارى تەۋاۋە (ئىزما).
 n. (۱) بارى تەۋاۋى كىردار (ئىزما): (۲) كىردارىكى بارى تەۋاۋە.
 perfectly (pūr'fikt-li), adv. (۱) بەشىۋەپەكى بىگەرەد يا تەۋاۋە
 بە نەۋبەرى تەۋاۋى يا بىگەردى پەۋە (۲) بەتەۋاۋى: تەۋاۋە لە سەدا سەد
 (~ black)

pericardium

perfect participle, = past participle.
 perfervid (pēr-fūr'vid), adj. ئۆر بەجۇش: ئۆر بەپەمۇش.
 perfidious (pēr-fid'i-əs), adj. ئاپاك: پەيمان شكىن.
 perfidy (pūr'fā-di), n. ئاپاكى: پەيمان شكىنى.
 perfoliate (pēr-fō'li-īt, pēr-fō'li-āt'), adj. ئايەتتى بە گەلەپەكە (a ~ leaf).
 ke دەلۋى لاسكەكەي پىنداچورە:
 perforate (pūr'fā-rāt'), v.t. (۱) كورىردى: كور تىكرىن.
 (۲) بە پىز كور تىكرىن (پەرە كاغەز يا پورول بۇ لەپەككردەتەۋە بەناسانى)
 adj. پىزە كور تىكرىن
 -perforator (n.).
 perforated (pūr'fā-rāt'id), adj. پىزە كور تىكرىن.
 (a ~ sheet of paper)
 perforation (pūr'fā-rā'shən), n. (۱) پىزە كور تىكرىن
 پىزە كور تىكرىن: پىزە كور تىكرىن (۲) پىزە كور (كە دەكرىتە پەپەپەك
 كاغەزەۋە).
 perforce (pēr-fōrs', pēr-fōrs'), adv. بەتەۋاۋە:
 perform (pēr-fōrm'), v.t. (۱) كورن: جىبە جىكرىن: بەجىپىنان
 پىن ھەلسان: (to ~ a task). (۲) ئوۋاندن يا پىشاندان (شائۇنامە.
 مۇسقىقا. جاسوگەرى) (to ~ a play)
 ئوۋاندن يا پىشاندان (شائۇنامە، مۇسقىقا، جادوۋگەرى):
 v.t. (to ~ in a play)
 performance (pēr-fōr'məns), n. (۱) كورن: جىبە جىكرىن
 بەجىپىنان: پىن ھەلسان: (to be faithful in the ~ of one's duties).
 (۲) كارىكى گورگا: كارىكى جىبە جىكرىن.
 (۳) (۱) خۇۋوۋاندن (شائۇنامە) (ب) شىۋازى خۇۋوۋاندن.
 (۴) شىۋەى باشو خراپى كار كورنى مەكىنەپەك يا ئامىرۇك: كارىگەرى مەكىنە
 (۵) ئوۋاندن يا پىشانداننىكى كىشتى (شائۇنامە، ئاھەنگى مۇسقىقا)
 performer (pēr-fōr'mèr), n. ھونەرماندى سەماكر، كوراشى بىز.
 يا شائۇ.
 perfume (pēr-fūm'), v.t. بۇن لىدان: گولۋ پىۋە كورن.
 n. گولۋ: بۇنى خۇش: بۇن.
 perfumer (pēr-fūm'ēr), n. (۱) گولۋفروشى: بۇنفرۇش: فروشىارو
 دىروستكەرى بۇنى خۇش (۲) بۇن خۇشكەر: بۇنداركەر
 perfumery (pēr-fūm'ēr-i), n. (۱) گولۋفروشى: گولۋجىنى
 (۲) بۇنى خۇش: بۇن: گولۋ بەگىشتى (۳) كارگە يا فروشكاشى بۇن و گولۋ
 perfumatory (pēr-fūm'tōr-i), adj. (۱) لاسمەرايى: پۇتىشى:
 بە دل نەكرى: (a ~ smile, examination, letter, etc.)
 (۲) بىياك: بىن دەرىست: بەتەنگەۋە نەھاتتور: لاسمەرلا: (a ~ teacher).
 -perfunctorily (adv.); perfunctoriness (n.).
 perfuse (pēr-fūz'), v.t. (۱) ھەلپىزاندن: داپۇشىن (بە شەلە يا
 پورناكى): ئى ھەلپىشان: ھەمورگرتەۋە: سەرانسەر پىندا پلۋ كورنەۋە:
 پىۋە كورن. (۲) تىپىزاندن: تىكرىن: پىندا كورن يا پىندا بىردى شەلە.
 -perfusion (n.); perfusive (adj.).
 pergola (pūr'gə-lə), n. پارەۋىكى تەۋاۋە ۋەك كەپر بۇ پورەك
 پىندا ھەلپىزاندن.
 perhaps (pēr-haps', pēr-aps'), adv. (۱) بەلەك: پەنگە: لەۋانەپە:
 بەشكۇ: (P ~ I'll buy it for you.; P ~ we'd better go.)
 (۲) بەرىكەت: (If ~, he shouldn't come.)
 peri (pēr'i), n. پەرى.
 peri- (pēr'i, pēr'ə), پىشگرىتە بەمانى: (۱) بەچور دەۋرىدە:
 (periscope) (ب) ئزىك: بەتەنىشت: (perigee).
 periapt (pēr'i-apt'), n. چاۋەزار: نوشت.
 pericardiac (pēr'ə-kār'di-ak), adj. - pericardial.
 pericarditis (pēr'ə-kār'di'tis), n. ھەمور كورنى پەردەى دل.
 pericardium (pēr'ə-kār'di-əm), n. پەردەى دل.

periwinkle

- periodically (pēr'i-od'i-k'l-i, pēr'i-od'ik-li), *adv.* (۱) له (۲) سەر دەمی پێکدێت (۳) جارێ جارێ دەمدم! ناویەتای.
- periodicity (pēr'i-ō-dis'ō-ti), *n.* سەر دەمداوەی ناویەتای
- periodic sentence, پێکدێت (تا) پێستەیکە که ماناکە دەرناکەوتی هەتا
- periodontal (per'i-ō-don'tl), *adj.* هە پووک و پێخ و ناوچە دەورووێشتی ددان
- periodontics (per'i-ō-don'tiks), *n.pl.* دانسانزی پووک و پێخ ددان: زانستی نەخۆشییەکانی پووک و پێخ و ناوچە دەورووێشتی ددان
- periosteum (per'i-ōs'ti-əm), *n.* پەردە پەقی ئێسقان داپۆشەر
- periostitis (per'i-ōs-ti'tis), *n.* هەوکردنی پەردە ئێسقان
- periotic (per'i-ō'tik, per'i-ot'ik), *adj.* (۱) هە دەورووێشتی گۆی: کەر تووتە دەورووێشتی گۆی (۲) هە ئێسقانی گۆی ناو دەو (۳) [P-] هە فەلسەهە
- peripatetic (per'i-pa-tet'ik), *adj.* ئەرسێزی یۆنانی و قوتابی یەکێ (۲) گەپۆک (گواپە ئەرسێق بە بیاسەو کۆپی خوێندنی گرتوو لەو باخدا) که قوتابخانە ی بوو.
- (۱) [P-] ، قوتابی یەکێ ئەرسێق (۲) کەسیکی گەپۆک. *n.*
- peripheral (pə-rif'ēr-əl), *adj.* (۱) (۱) سنووری (ب) کەمەرەیی: چۆنە (۲) تاییەتی بە دەروە با پووی لەش: دەرمکی (توێکاری) (۳) ناگرتگ: (a ~ point, idea, thing, etc.) (۴) تاییەتی بە کەرەسە ناگرتگی لەگەڵ کۆمپیوتەر بەکارهاتوو پارچەیک کەرەسە ناگرتگ. *n.*
- peripherally (*adv.*)
- periphery (pə-rif'ēr-i), *n.* (۱) کەمەر (ئەندازە) چۆن (۲) (۱) سنوور: پەق (ب) ناوچە دەورووێشتی سنوور (ج) دەورووێشت (۳) پووی وێنە ئەندازەیی (۴) جەمسەری هەستە دەمار
- periphrase (per'ā-frāz'), *n.* = periphrasis.
- periphrasis (pə-rif'rā-sis), *n.* (۱) درێژە پێدان (دووان، نووسین) (۲) زۆر لەسەر شت پۆشتن و مەبەست دەنگ دان بە دەستەو: قسە جوینەو (۳) نموونەیکە درێژە پێدان و هەبای نووسین و دووان
- periphrastic (per'ā-fras'tik), *adj.* (۱) درێژە پێدان (دووان) نووسراو: (۲) بەکارهێنانی کرداری یاری دەدەر یا نامزانی لەباتی کردانی کرداری سەرەکی (پێژمان): وەک "she sang." لەباتی "she did sing." وە "the word of his father" لەباتی "his father's word"
- periphrastically (*adv.*)
- perique (pə-rēk'), *n.* جۆرە تووتنکی رهشی مۆشاری "لویزیانا" یە.
- periscope (per'ā-skōp'), *n.* دووربینی پاپۆزی ژێرتاو (کە شتی سەرناوی پێ دەبێت).
- perish (per'ish), *v.i.* لەناوچوون: ئەمان: ئەمان: مردن: پزین
- perishable (per'ish-ə-b'l), *adj.* زوو ئەتوان (میوه، سوزە)
- زوو ئەتوان چوو: زوو ئە کەنک کەوتوو: زوو خراب بوو (foods)
- perissodactyl, perisodactyle (pə-ris'ō-dak'til), *adj.* *n.* خوار دەمەندی یەک زوو ئە کەنک کەوتوو یا خراب بوو
- (۱) یەک سەمی: یەک سەمدار (۲) تاییەتی بە گیانداری یەک سەمی: نەسب: کەر گیانداری یەک سەمی
- peristalsis (per'ā-stal'sis), *n.* چوونە دەمی ناویەتای لەخۆ دەی
- پێفۆلە که پال بە خوار دەمەنی هەرس کراوە دەمن بەرمو خوار
- peritoneum, peritonaeum (per'i-tə-nē'əm), *n.* چەرەم - چەقانتە: پەردە ی سک
- peritonitis (per'i-tə-ni'tis), *n.* هەوکردنی چەرەم چەقانتە
- periwig (per'ā-wig'), *n.* = wig.
- periwinkle (per'ā-winj'kl), *n.* مۆرد

pericarp

- pericarp (per'ā-kārp'), *n.* تووتنکی میوه: فارغ: بەرگ یا تووتکی نوو
- perichondrium (per'ā-kon'dri-əm), *n.* پێست ب پەردە ی گرتو
- pericranium (per'ā-kra'ni-əm), *n.* پێست سەسە سەر
- periderm (per'ā-dürm'), *n.* نوکار: شانەکانی ژێر تووتنکی قەو: پەردە و پەردە خەت و پووک
- peridium (pi-rid'i-əm), *n.* سەف: تاییستی ئەندامی تۆوی هەندێ: کەرۆ
- peridot (per'ā-dot'), *n.* بەردێکی بەنرخێ پوونی سەوزی زەرەباو
- peridotite (per'ā-dō'tit), *n.* بەردێکی بەرخێ پەشی قورسی ناگرتەیی
- perigee (per'ā-jē'), *n.* (۱) مەزگەرێ خانی سوور دەمی مانگ یا مانگی: مەزگەر: مۆز دەمی (۲) مەزگەرێ یا مەزگەرێ شوین
- perigean (*adj.*)
- perigynous (pi-ri'jə-nəs), *adj.* نێرەیکە ی نەقەبەک پێکدێتی بە دەمی نێرەیکە: رووێ کەناسی
- perihelion (per'ā-he'li-əm), *n.* مەزگەرێ خانی سوور دەمی ئەستێرەیک گەپۆک لە خۆر دەمی مەترسی ترس
- peril (per'əl), *n.* *v.t.* خەستە مەترسی ی پەو
- perilous (per'ā-ləs), *adj.* پەری مەترسی: مەترسیدار: سامەن (a ~ path, course of action, etc.)
- perilously (*adv.*)
- perimeter (pə-rim'ə-tēr), *n.* (۱) (۱) کەمەر: ژمارە و پێوان (ب) دێری: ئەد کەمەرە: (۲) سنووری پارێزەر و پارێزراو (سوێتا): سنووری - تاشیش: (۳) سنوور (A fence marks the ~ of the field.)
- (۴) مامبیری تاقیکردنەوێ هێزو مەودای بینایی: پێشکەوتنی
- perimetric (per'ā-met'rik), *adj.* (۱) سنووری: کەمەرەیی (۲) تاییەتی بە بینوونی هێزو مەودای بینایی
- perimetry (pə-rim'ə-tri), *n.* پێوانی هێزو مەودای بینایی (پێشکەوتنی)
- perimorph (per'ā-mōrf'), *n.* بەردە بنوورنیکە بە چوار دەمی بەردە بنوورنیکە ترهوه
- perinephrium (per'ā-nēf'ri-əm), *n.* پێشانی جەوی دەورووێشتی گورچیلە
- perincum (per'ā-nē'əm), *n.* نارکن: ناوچە ی پێنی کلێچکەر: تووکەمەر: کە کێزو قوزو قنگ دەگرتەر
- period (pēr'i-əd), *n.* (۱) سەرەم: ماوه: دەم: کات: کاتیکی تاییەتی: تاو: قوای: (۲) وائە: کاتی وائەیک: ماوه: وائەیک (The first ~ at our school starts at eight o'clock in the morning.)
- (۳) قووعی نەخۆشی: ماوه: نەخۆشی: (۴) مەن: نوێزی
- (۵) کووتایی: ناوی: پایان: (۶) چەرخ: زەمیئەتی: (۷) رستە: ئەواو: رستە: پێژمان: (ب) خانی کووتایی رستە (ج) حال: کە لە کووتایی ووشە کورت کراوە: بەکار دەهێنرێ لە ئینگلیزیدا): (N.Y. = New York; Mr. = Mister. ~ adjective)
- هی سەر دەمیک یا چەرخیکی تاییەتی (*~ furniture or painting*) *adj.*
- (۱) دەم دەمی: سەر دەمی: ناویەتای: چارە جاری: (۲) لە سەر دەمی پێکدێت: پوودەت: (۳) تاییەتی بە رستەیکە که ماناکە دەرناکەوتی هەتا کووتایی یەکە ی نەیت.
- periodical (pēr'i-od'ik-l), *adj.* (۱) دەم دەمی: سەر دەمی: ناویەتای: چارە جاری: (۲) لە سەر دەمی پێکدێت: بلۆکراوە (گۆژان) (۳) تاییەتی بە گۆژان: گۆژار: وێژمانە *n.*

periwinkle

periwinkle (per'ə-wɪn'kl̩), n. (۱) پنجه نیچوکهای دریایی

(۲) قافله‌ی نمه گیانداره دریایی به جیوه که

perjure (pū'r'jēr), v.t. به دروغ سویند خواردن له دادگادا: که دهیته هوی سزادان:

-perjurer (n.).

perjury (pū'r'jēr-i), n. به دروغ سویند خواردن له دادگادا

perk (pūrk), v.t. (۱) - up قوتکردنموره: بهرزکردنموره

(۲) - up زیتکردنموره: زیندورکردنموره: کیف قنج کردن

(The good news -ed him up.)

v.t. (۱) فورب بوونموره (کوئی): به قنجی پویشتن

(۲) - up کیف قنج بوونموره: جوش تیگموتن

perky (pū'r'ki), adj.

زیت: جوست وچالاک: بده‌ماخ

permanence (pū'r'mə-nəns), n.

همیشی: همتاهتایی

نمگوران

permanency (pū'r'mə-nən-si), n. ۱. permanence

۲. شتکی همیشی

permanent (pū'r'mə-nənt), adj. همیشی: نمگور: نیجگاری

همتاسر

n. [Colloq.]

قز لور: کردنی دستکرد

permanent wave,

قز لور: کردنی دستکرد

permanganate (pēr-man'gā-nāt), n. پرمنگانات: خوبی

ترش‌نوی: پرمنگانیک: بق پاکردنموره به‌کاریدت

permanganic acid,

ترش‌نوی: پرمنگانیک

permeability (pū'r'mi-ə-bil'ə-ti), n. سوه‌پوشی: پیداچورن

بلا‌پوشموره

permeable (pū'r'mi-ə-b'l), adj. پیداچورن یا پیدا‌بلا‌پوشموره (شله):

شله داده‌ت

permeance (pū'r'mi-əns), n. پیداچورن و بلا‌پوشموره:

هم‌پوشموره

permeate (pū'r'mi-āt), v.t. & v.i. پیداچورن و بلا‌پوشموره:

چوره ناره‌وه و هم‌پوشموره: پیدا بلا‌پوشموره:

(Water -ing through the soil, membrane, etc.)

permeation (pū'r'mi-ā'shən), n. پیداچورن و بلا‌پوشموره:

چوره ناره‌وه و پیدا بلا‌پوشموره

permeative (pū'r'mi-ā'iv), adj. توانای پیداچورن و پیدا

بلا‌پوشموره هم‌پوش

per mensem (pēr men'səm), [L.] مانگه: مانگی: هر مانگی

permissibility (pēr-mis'ə-bil'ə-ti), n. هیشتر: ری پندران:

سیار: بق هم‌پوش

permissible (pēr-mis'ə-b'l), adj. پندراو: هینراو: ماوه پندراو

permission (pēr-mish'ən), n. ری پندران: ماوه پندران: ماوه:

(You have my ~ to go.)

permissive (pēr-mis'iv), adj. ری پندرا: ماوه پندرا

۱. هینراو: ری پندراو: قده‌غه نه‌کراو

۲. ناره‌وه: هم‌پوش، مرزفا: جنه‌وشلکرا: هر بق برده‌لاکرا.

(a ~ society, parent, etc.)

-permissiveness (n.).

permit (pēr-mit'), v.t. (۱) هیشتر: قده‌غه نه‌کردن:

(Smoking is not -ted.)

(۲) ری پندان: ماوه پندان: (He is -ted to leave.)

v.t. سوره: ری دان: (I'll come if time and weather ~.)

n.

موت: پروانامه: ری دان

permutation (pū'r'myoo-tā'shən), n. ۱. گزینن:

گزینن ته‌واو: پنکستنموره

۲. بکک: نه شپوه‌کافی: پزده شتکی: پاش‌وینش: خوار

persecute

permutate (pēr-mūt'), v.t. (۱) به‌ته‌واوی: گزینن: گزینن: یک‌جاری

(۲) پنکستنموره: پزکردنموره

pernicious (pēr-nish'əs), adj. (۱) زیانده‌خش: ویرانگر:

(۲) کوشنده: بکو: پیس (نه‌خوشی):

(۳) خراب: ناپه‌سمند: (a ~ philosophy)

-perniciously (adv.); perniciousness (n.).

pernicious anemia, کم خونیدی زیانده‌خش:

pernickety (pēr-nik'ə-ti), adj. Also persnickety. (۱) نه قیزو:

بیژا: به هیچ بازی نه‌بو: (۲) وورد (کار): پیوست به ووردی و شاره‌زایی و

ناسکی ده‌کات

perorate (per'ə-rāt), v.t. (۱) ووتاری: دورودریژ: خونده‌نموره:

(۲) کوتایی: هینان: به ووتار: پوخته‌ی ووتار: دوروپا‌تکردنموره: کوتایی: پندانی:

peroration (per'ə-rā'shən), n. به‌شی: کوتایی: ووتار: که پوخته‌ی:

ووتاره‌کمی: تیدا: دوروپاره: دم‌کرتنه‌وه:

peroxide (pēr-ok'sid), n.

پنوکسید

v.t. پنوکسید لیدان:

adj. به پنوکسید سپی: کزاره: قز:

perpend (pēr-pend'), n. به‌ردیکی: گهره‌ی ناو: دیواره: هم دیو:

له‌ودیوموره: سمر: دم‌ده‌پیش: بق پتوری: دیواره‌که

perpendicular (pū'r-pən-dik'yoo-lēr), adj. (۱) ستورنی:

راست: (۲) به‌کری:

(۳) [P-], شپوزانگی: خانوسازی: شینگیری: به به هینلی: ستورنی: ناسراوه

n. هینلی: ستورنی: هینلی: راست یا وه‌ستار

perpetrate (pū'r-pə-trāt), v.t. کردنی: کاریکی: ناپه‌سمند:

(to ~ a crime) تاوان: کرمن: به کاریکی: خراب: هلسان:

-perpetration (n.).

perpetrator (pū'r-pə-trā'tēr), n. تارانکار: کاری: ناپه‌سمند: کار:

perpetual (pēr-pech'oo-əl), adj. (۱) همیشی: همتاهتایی:

(۲) به‌ردوام: همیشی: به‌ردوام: (۳) به درزایی: وهرز: گول: به دم:

n. پوره‌کی: گول: به دم: به درزایی: وهرز: (به‌تایه‌تی: گول‌باخ):

perpetually (pēr-pech'oo-əl-i), adv. (۱) همیشی: همتاهتاهت:

(۲) به‌ردوام: به‌ین: وه‌ستان:

perpetuate (pēr-pech'oo-āt), v.t. درزده‌پندان: همیشی: کردن:

-perpetuation (n.); perpetuator (n.).

perpetuity (pū'r-pə-tōo'ə-ti, pū'r-pə-tū'ə-ti), n. (۱) همتا:

همتایی: همیشی: (۲) شتکی: همیشی: (موچه‌ی: خانه‌شینی):

in perpetuity, همیشی: همتاهتاهت:

(to own a piece of property in perpetuity)

perplex (pēr-pleks'), v.t. (۱) سمر: لی: تیکدان: سمر: لی: شپوزان:

سمرسام: کرمن: هپه‌ساندن: (۲) نا‌لوزان: نا‌لوسکان:

perplexed (pēr-pleks'), adj. (۱) سمر: لی: شپوزان: چه‌په‌سار:

سمرسورچاو: سمر: لی: تیکچور: (۲) نا‌لوزان: نا‌لوسکان:

perplexing (pēr-plek'sɪŋ), adj. سمر: لی: شپوزان: سمر: لی: تیکده:

سمرسامکر

perplexity (pēr-plek'sə-ti), n. (۱) سمر: لی: شپوزان: شپوزان:

سمر: لی: تیکچورن: سمرسورچاوی: (۲) شتکی: نا‌لوزو: سمرسورمیندر:

perquisite (pū'r'kwə-zit), n. (۱) سمرموچه: (۲) به‌خشیش:

(۳) مافی: تاپه‌تی:

perron (per'ən), n. پین: پیکانه‌ی: دهره‌وه: (نه به‌پنی: قده‌پالندو:

دهرگای: دهره‌وه‌ی: خانوویه‌کده):

perry (per'i), n. خوشاوی: هرمن:

per se (pūr'sē'), [L.] خوی: له: خویدا: شنه‌که: هر: وه‌که: خوی:

هیچی: تر:

persecute (pēr'sə-kūt'), v.t. (۱) چپوساندنموره: ۲. یاستکردن:

persecution

-persecutive (adj.); persecutor (n.).
persecution (pür'sa-kü'shan), n. چەوس سەنەھ
perseverance (pür'sa-vêr'ans), n. كۆنلەندەن وازىنەھىتان

persevere (pür'sa-vêr'), v.t. كۆنلەندەن وازىنەھىتان؛ خۇراگرتىش
پەردەھام بولۇپ ئەسەر ئاقەت كۆنلەندەن وازىنەھىتان؛ خۇراگرتىش

persevering (pür'sa-vêr'ing), adj. كۆنلەندەن وازىنەھىتەر خۇراگرتىش
Persia (pür'zha, pür'sha), n. ئىران؛ وولتى فارس
Persian (pür'zhan, pür'shan), adj. فارسى زىمان؛ كىلتۇر؛ گەل؛ ئىرانى

n. (1) كەسىكى فارسى يا ئىرانى. (2) زىمانى فارسى؛ فارسى
Persian cat, Persian Gulf, Persian lamb, (3) بەرخى فارسى

(4) بەرخى ئورۇن پەش يا بۇرى ئەم بەرخە؛ بۇ قەبرە درووستكردن.
Persian rug (or carpet), قانى ئىرانى؛ ماھور يا فەرخى ئىرانى
persiflage (pür'si-fläzh'), n. گاننە لافىتى

persimmon (pêr-sim'mon), n. (1) جورە بەختىكە بەرنىكى
پرتەھانى سېرىق دەگرى ئەردەھى قۇخىك دەپن نامەكى لە خورما دەچىت.
(2) بەرى ئەم ئەردەھى

persist (pêr-sist', pêr-zist'), v.t. (1) كۆنلەندەن وازىنەھىتان
(2) ئەسەر بۇيىقتا سۈرۈپۈن لەسەر؛ وپىك گرتىش
(3) بەردەھام بولۇپ؛ دوايى ئەھاتتا؛ مانەھە؛ ئەبرانەھە

persistence (pêr-sis'tans, pêr-zis'tans), n. (1) كۆنلەندەن؛
وازىنەھىتان 2. ئەسەر بۇيىقتا سۈرۈپۈن لەسەر؛ وپىك
(3) بەردەھام بولۇپ؛ دوايى ئەھاتتا؛ ئەبرانەھە

persistency (pêr-sis'tan-si, pêr-zis'tan-si), n. persistence.
(1) كۆنلەندەن؛
وازىنەھىتان 2. سۈرۈپۈن لەسەر؛ وپىكگەر
(3) بەردەھام؛ بىي وچان؛ ئەبرانەھە (attacks ~)

-persistently (adv.).
pernickety (pêr-snik'ti), adj. [Colloq.] = pernickety.
person (pür's'n), n. (1) كەسى؛ زەلام؛ مەزەھ؛ ئادەمىزاد (2) كىرا؛
(3) ئەش؛ (offences against the ~) خۇ

(the first ~ : I, we ; the second ~ : you; the third ~ : he, she, it)
in person, بۈيۈپۈپۈ؛ خۇ؛ خۇ بە خۇ
persona (pêr-sô'nə), n. (1) كەسى؛ مەزەھ؛ زەلام
(2) (pl.) كەسانى چىرۈك يا شانۇنامە

personable (pür's'n-a-b'l), adj. شۇخ؛ جۈن؛ قۇز؛ رەھبەت؛
خۇ؛ رەھبەت؛ جۈن
(1) كەسىكى ئاۋ-ئار
(2) كەسى؛ جۇقۇ؛ زەلام (3) كەسىكى ئاۋ چىرۈك؛ شانۇنامە؛ يا مەزۇبىي
[At. Pak] (4) پىروخسار

personage (pür's'n-i), n. (1) كەسىكى ئاۋ-ئار
(2) كەسى؛ جۇقۇ؛ زەلام (3) كەسىكى ئاۋ چىرۈك؛ شانۇنامە؛ يا مەزۇبىي
[At. Pak] (4) پىروخسار

persona grata (pêr-sô'na gra'to, grá'to), [L.]. كەسىكى -
پەسەندىكار؛ بەنايەتتى دىيىلۈمەسى
personal (pür's'n-əl), adj. (1) جۈبى؛ تايەتتى بە كەسىك؛ كەسى؛
(a ~ opinion) تايەتتى؛ ھى خۇ
(a ~ interview) كەسى؛ خۇگرتۈپۈ
(~ hygiene) ئاسەننى بە لەش؛ پىروخسارى خۇ
(2) ئىزى؛ يا ئەربارەھى كەسىكى تايەتتى
(3) خەركەر؛ لە ماسكردنى كاروبارى تايەتتى كەسىك؛ مەخپىيەتتى ئاشرىتانە؛
(He always becomes ~ in an argument.)

perspective

(a ~ God) (5) كەسى؛ لە مەزەھ؛ چۈر؛ مەزەھ؛ ئاسايى؛
(6) كەسى (پىزىمان)؛ (7) تايەتتى بە مۈلك يا خۇمەكى خۇ
n. (1) دەنگۈبايىكى كەسى (لە پۇزۇنامەيەكەندە)
(2) پلازىكراۋەيەك ئەربارەھى كاروبارىكى كەسى (نە پۇزۇنامەيەكەندە)

personal effects, شۇمەكى خۇ؛ كەلۈپەل تايەتتى بە خۇ
personality (pür'a-nal'ə-ti), n. (1) كەسىكى
(2) سەرچەم؛ رەھبەتتى تايەتتى سۈرۈشتى كەسىك؛ (She has ~ .)
(3) كەسىكى ئاسراۋ؛ (a television ~ .)
(4) (pl.) تىيىشى ئاشرىن يا سۈك ئەربارەھى كەسىك.

personalize (pür's'n-əl-iz'), v.t. (1) تايەتتى كرتىن بە كەسىك؛
بەسەر خۇدا ھىتان؛ ئاراستى خۇ كرتىن.
(2) لەش؛ بەمەردا كرتىن؛ رەك مەزەھ؛ دانان.
(3) ئاۋى خۇ لەسەر ئۈسۈپن يا ھەلەكەندن؛

(~d checks, stationery, etc.)
personally (pür's'n-əl-i), adv. (1) خۇ بە خۇ؛ خۇى؛
(He took care of the matter ~ .)
(2) رەك كەسىك؛ خۇى؛
(Though I dislike him ~ , I like his writings.)

(3) بە پاي خۇ؛ لەلەپن خۇۋە؛ (P ~ , I'd rather not go.)
(4) رەك ئاراستى خۇ كرايىتتى؛ (She took his remarks ~ .)
personal pronoun, پائارى كەسى؛
(I, me, you, we, he, she, it, they)

personal property, شۇمەكى خۇ؛ كەلۈپەل گۈزۈراۋەھى خۇ
persona non grata (pêr-sō'nə non gra'to, grá'to), [L.],
كەسىكى پەسەندە ئەكرۈ؛ كەسىكى ناپەسەند يا ئەرىستراۋ (بەتايەتتى
دىيىلۈمەسىيەك لە وولتى بىگانەندە)
personate (pür's'n-āt'), v.t. (1) خۇنۈنۈندن لە شانۇنامە؛
ئاسايى كرتىنەھە
(2) گىيان بەمەردا كرتىن شت (ۋىزە)؛ رەك ئادەمىزاد سەپىرگرتىن.
(3) بە درۈ خۇ كرتىن بە كەسىكى تىر (بۇ خەلەتەندن).

-personation (n.); personator (n.).
personification (pêr-son'a-l-i-ka'shan), n. (1) گىيان بەمەردا
كرتىن شت (ۋىزە)؛ بە ئادەمىزاد دانان
(2) ۋىزەيەكى گىيان بەمەردا كرتىن شت لە ۋىزە؛
(Flowers danced about the lawn.)
(3) ۋىزە؛ نمۇنە؛ (The old man was the very ~ of evil.)

personify (pêr-son'a-l-i), v.t. (1) رەك ئادەمىزاد سەپىرگرتىن؛
گىيان بەمەردا كرتىن؛ كرتىن بە مەزەھ؛
(We ~ a ship by referring to it as "she".)
(2) دەمەردى بىرىك بە ۋىزەھى مەزەھ؛ لە ھۈنەردا.
(3) نمۇنە بولۇپ؛ ئۈنەھى رېبان يا پىروپايەك بولۇپ؛ ئۈنەھى كرتىن؛
(He ~ied evil in the eyes of the world.)

-personifier (n.).
personnel (pür'so-nel'), n. (1) كارگەران؛ فەرمانبەران؛ سەرچەم
فەرمانبەرانتى دەستگايەك 2. فەرمانگەھى كارگەران؛ بەشى كاروبارى
فەرمانبەرانتى دەستگايەك
تايەتتى بە بەشى كاروبارى فەرمانبەران؛ ھى كارگەرانتى دەستگايەك
adj. (1) جۈرە ئىنگار كىشانىكە كە
پەشەكانى دىمەنەكە لە سۈرۈشتا جۈنە ۋەھايىش دىتە بەرچاۋ لەرۈۋى گەۋرەۋ
بچۈۋگىۋى دورۈۋى ئىزىكى شتەكان لەپەكتىرۈپەھە (2) ۋىزەيەكى ۋەھە.
(3) دىمەن؛ دىمەننى قولۇ بلاق.
(4) پەيۋەندى بەشەكانى باسنىك لەگەل يەكتىرۈپەھە بىيىنى ئەم پەيۋەندى بە بەشى
(5) لا؛ پۈۋ.
(6) پا؛ بۇچۈۋن؛ گۈشەھى تەماشاكردن ۋە ھەسەنگانەندن؛
(He brings a fresh ~ to the debates.)

perspicacious

perspicacious (pür'spi-kä'shäs), *adj.* (۱) رڼی به دیکمکه:

باش بو چووا ههست ویرتیزا ووردین: پوژشین ژیر
(۲) [Archaic] چاوتیز

perspicacity (pür'spi-kas'ä-ti), *n.* (۱) رڼی به دیکمکه:

باش بو چووا ههست ویرتیزا ووردین: ژیری
(۲) [Archaic] چاوتیز

perspiration (pür'spa-rä'shan), *n.* (۱) تعراو دهر:

تاروق کورندهرد: ۲. تعراو: تاروق

-perspiratory (*adj.*).

perspire (pür-spür'), *v.t. & v.i.* (۱) تعراو دهرمان: تعراو ل نشتر:

تاروق کورن: تاروق دهرمان.

persuadable (pür-swäd'ä-b'l), *adj.* ساز دهیبت:

پهزی دهسالمیتر

persuade (pür-swäd'), *v.t.* (۱) ساز کورن: قایل کورن: رازی کورن

(۲) پښ سولماندن.

persuasion (pür-swä'zhän), *n.* (۱) قایل کورن: ساز کورن: قایلی:

قایل بوون: سازبوون: (۲) پښ سولماندن: (۳) توانای قایل کورن

(ب) توانای پښ سولماندن: (۴) بیروباومرڼکی بهین: بیروباومرڼکی

(۵) ناین: پښار: نمران: لهسهر همان ناین یا ریتان

(۶) دهسته: کومهل: تاقه: حیزب: [Colloq.] چووا: چیشن: توخم.

persuasive (pür-swä'siv), *adj.* پښ سولمانن: ساز کورن:

(*a ~ person, reason, argument, etc.*)

n. [Rare]. شقی قایل کورن: پښ سولمانن.

-persuasively (*adv.*); persuasiveness (*n.*).

pert (pürt), *adj.* (۱) پښ حیا: پښ نارووا: چه قاوم سووا: یوو هه نمانراوا:

پوقایم (*a ~ answer*)

(۲) قیت: زیندورا: جوست وچالاک (*a ~ old lady*)

(۳) شیک: ریندورینک: جوان (*a ~, little hat*)

-pertly (*adv.*); pertness (*n.*).

pertain (pür-tän'), *v.t.* (۱) به شیک بوون: له

(۲) شیان: ل: ودهشانهرد (*the conduct that ~s to a gentleman*)

(۳) پهیره شری نینه بوون: (*evidence ~ing to the accident*)

pertaining to, دهربراره: سمبارت به: له ماره:

pertinacious (pür'tä-nä'shäs), *adj.* (۱) کولندهرد: رازنه میتر:

(پښان: بیروباومرڼکی به کله مرقانه شوینکوتی بیروباومرڼکی

(۲) بهر دهرمان: نمر وده به گیز: (*a ~ illness*)

pertinacity (pür'tä-nä'sä-ti), *n.* کولندهردان: کله مرقانه:

وازه هینان: سرحواسی

پهیره ندر بار: س

pertinence (pür'tin-äns), *n.*

pertinency (pür'tin-än-si), *n.* pertinence.

pertinent (pür'tin-änt), *adj.* پهیره ندر بار: پاس:

(*~ facts, information, etc.: a ~ remark*)

perturb (pür-türb'), *v.t.* (۱) شله ژانندن: ورووژانندن: پست کورن:

په شوکاندن: شله قانن: (۲) شوواندن: ټینکدن.

perturbation (pür'tür-bä'shän), *n.* (۱) شله ژان: ورووژان:

په شوکان: شله قان: ب: شووان: ټینکدن.

(۲) شله ژاوی: په شوکاوی: ټینکچوون: پستی.

(۳) گوژوان: ټینکچوون: خو لگه ی نه ستیزه (همزی کارک یا همزیکی تازهرد).

pertussis (pür-tus'sis), *n.* کوزک پرده

peruke (pä-rök'), *n.* پاروکه: کلارن:

perusal (pä-röd'z'l), *n.* بهورردی خویندنهرد: خویندنهرد:

لیکولینهرد

peruse (pä-röd'), *v.t.* [Rare] (۱) بهورردی لیکولینهرد:

لی ووردنهرد: ۲. خویندنهرد و لیکولینهرد بهورردی: بهورردی خویندنهرد.

(۳) خویندنهرد

pestiferous

pervade (pür-väd'), *v.t.* به هموویدا: بلاو بوونهرد: همووگر تنهرد:

پیدا بلاو بوونهرد: (*A marvellous stillness ~d the city*)

pervasion (pür-vä'zhän), *n.* به هموو شوینکدا: بلاو بوونهرد:

همووگر تنهرد.

pervasive (pür-vä'siv), *adj.* بلاو بوونهرد: هموو شوینکی

(*Corruption is ~ throughout the country.*)

-pervasiveness (*n.*).

perverse (pür-vürs'), *adj.* (۱) جهوت: به دخوو: بهر دهروش: گومرا:

(۲) سوور لهسهر هله: بهر دهرمان لهسهر هله: سهرسهخت.

(۳) ناله بار: ناپه سندن: دروه ستاو: (۴) تنگه جیکلانه: تووړه ورتو: قیناوی.

perversion (pür-vür'zhän, pür-vür'shän), *n.* (۱) جهوتی:

به دخوو یی: بهر دهروش: ناله بار: کارنکی ناپه سندی

(۲) شقیکی جهوت یا ناله بار: کارنکی ناپه سندن.

(۳) جهوت بوونکی ناسامی: سهرسهختی.

perversity (pür-vür'sä-ti), *n.* (۱) ناپه سندی: ناله بار:

سهرسهختی. (۲) بهر دهروش: جهوتی: به دخوو یی: پیسی.

(۳) کارنکی ناپه سندن: کارنکی خراب و بهر دهروش: چانه.

pervert (pür-vürt'), *v.t.* (۱) به دخوو کورن: بهر دهروش کورن:

له رڼی راست لادن: فیزی خرابه کورن: (۲) به هله به کارهینان: به خراب

به کارهینان. (۳) به هله لیکلانهرد: ټینکدن (مانا): شوواندن.

(۴) پیس کورن: نرم کورن: له پله که مکردهرد.

n. سهرساری: کمسیکی جهوت: دهروش له پووی جهوت بوونهرد:

دهروش پیس: جهوتو (جهوت بوون)

perverted (pür-vürt'id), *adj.* (۱) جهوت: له رڼی راست لاهرد:

ناپه سندن. (۲) به هله لیکلانهرد: شووانراوا: ټینکدراوا: ټینکچو.

(۳) سهرساری: بهر دهروش له پووی جهوت بوونهرد: جهوتو.

pervious (pür'vi-as), *adj.* (۱) رڼی پیداچوونو پیدا بلاو بوونهرد

دهرات: کوز دهرک: (۲) میثک کراوه: کاری ټن دهرک: (میثک، هلوئست)

pesade (pä-säd', pä-zäd'), *n.* وه ستانی نه سپ لهسهر هر دورو

پاشووی بهر دهرنهردی دهستی به هوادا.

pesky (pes'ki), *adj.* [Colloq.] پیس کورن: بیزار کورن: همراسان کورن

peso (pä'sö), *n.* پیسو: پاره میسک و همدی وولاتانی نهمریکای

لاتینی.

pessary (pes'ä-ri), *n.* (۱) شانی رڼی: ده ستوری رڼی

(۲) شتیکه دهر خرفه رڼی: بز مندان نه بوون یا پاکرتی رڼی له جن چو

pessimism (pes'ä-miz'm), *n.* (۱) (ب) بیروباومرڼکه که ده نیت:

نم جیهانه خرابوونو ناپه سندرترین جیهانه. (ب) بیروباومرڼکه که ده نیت

هیزی خرابه کاری له هیزی چاکه کاری به نیت. (۲) ره سینی: بهر دهر

بهر چاوتاریکی

pessimist (pes'ä-mist), *n.* کمسیکی ره سین، بهر دهر. یا

بهر چاوتاریک.

pessimistic (pes'ä-mis'tik), *adj.* ره سین: بهر دهر: بهر چاوتاریک

-pessimistically (*adv.*).

pest (pest), *n.* (۱) جانه وهری زیان نه خش.

(۲) کمسیک یا شتیکی په ستکرو: زیان نه خش و ناپه سندن.

(۳) [Rare]. تاورون: دهردی پیس.

pester (pes'tär), *v.t.* سهر کورن: سهر کورن: همراسان کورن:

(*She kept ~ing me for money.*; *Flies ~ed us in the daytime and mosquitoes at night.*)

pesthole (pest'höl'), *n.* شویتی پیسی و دهر ټینکدنهرد

pesthouse (pest'hous'), *n.* [Archaic]. نه خو شخانه ی دهردی

تیسره نه خو شخانه ی دهردی پیسی زو بلاو بوونهرد (بق دهر دهری)

pesticide (pes'tä-sid'), *n.* دهرمانی جانه وهر کورن: میروو کورن

pestiferous (pes-tif'er-äs), *adj.* (۱) نه خو شخانه ی ههنگو:

نه خو شخانه ی خمردهرد. (۲) دهر دهرمان: دهرمانی: (۳) دهروش پیس کورن:

pestilence

زیان‌بخش به کرم‌لگ: به‌ناپسند (Colloq.)، پستکرا: ناخوش؛ بیزارکرا
pestilence (pes'ta-ləns), n. (۱) دهردی کاری: دهردی پیس: تاغون (۲) دهردگه‌ونتهوه: ششنگی زیان‌بخش و پیس و ناپسند (بیروا، بیجان)
pestilent (pes'ta-lənt), adj. (۱) کوشنده سکوژ (۲) [Rare] درسی: تیپهر (دهرد)، (ب) درم خهرهوه: دهردخهرهوه
(۳) رهووشت بیسکرا: زیان‌بخش به کۆسه‌لگا: به‌د (۴) بهسکرا: ناخوش؛ بیزارکرا: ناپسند (۵)

-pestilential (adj.)

pestle (pes'tl, pes'tl), n. (۱) دمسکی دسکوان: دمسکی نزل (۲) کوتک

v.t. & v.i.

pet (pet), n. هاپین
(۱) گیانداری نامال که بو خۆشی به خۆده‌کری نهک بو سوود (سگ، پشینه، نالنده... هتد): گیانداری خانگی (۲) کسینگی خۆش‌ویست و نازکیشراو: به‌تابه‌تی که بکری به دسکلا: (a teacher's ~)
(۳) ششنگی خۆش ویستراو

adj.

(۱) خانگی و بو خۆشی به‌خۆکراو (a - duck)
(۲) خۆشه‌ویست: زۆر خۆش ویستراو
(۳) تابیه‌تی: نمونه له‌بووی گالتهوه: نیچگار
(۴) [Rare] رهک گیانداری خانگی سه‌یرکردن
(۲) دمسک پیداهینان: یاری پتکردن (to ~ a child, horse, dog, etc.)
v.i. [Colloq.] دهمسکاری کردن: بارهش پیداکردن و ماچ و مووچ کردن: ماچ و مووچ کردن

pet (pet), n. موومونی پروگرژی: دمووچاوترسی: پیش خوارده‌وه
v.i. موومونی کردن: پروگرژکردن: پیش خوارده‌وه

petal (pet'əl), n.

پهری گول
petaloid (pet'əl-oid), adj. له‌پهری گول: ده‌چینت
petalous (pet'əl-əs), adj. پهری گولنا: پهره‌دار
petard (pi-tärd'), n. (۱) بۆمباریه‌کی نووچه‌کی کونه دیوار و دهرگای
پن دهرووخیزار و دهرکرایه‌وه (۲) دهمه‌رقاچان
hoist with one's own petard, به‌داری خۆده‌ووژ:

تووشی داری خو بوون و له‌ناوچوون
petasos, petasus (pet'ə-səs), n. چۆره‌تله‌یه‌کی قه‌راغ پانی: سهر پانی کوشی بۆنازی‌یه‌کانه

petcock (pet'kok'), n. Also pet cock, دهمه‌وانه: تۆپه‌وانه

petiolate (pet'i-ə-lät'), adj. لاسکدار: پرووکه‌ناسی: زینده‌وه‌رناسی

petiole (pet'i-öl'), n. نه‌مادی لاسکی نیوان قه‌ره‌زی سنگ و سکی: هه‌ندئێ خانه‌وهر

petit (pet'i), adj. بچوک (دادگه‌ری): ناسه‌ره‌کی (ووشی دواپی بیینه)

petite (pə-tē't), adj. خنجیلانه: مامه‌رت: بچوک و باریکه‌له: خنجیله

petition (pə-tish'ən), n. (۱) سکا‌لانامه (۲) خواست

v.t. (۱) سکا‌لانامه بپشکمه‌ش کردن (۲) داواکردن: شکا کردن

v.i. داواکردن

petitioner (pə-tish'ən-ēr), n. داواکار: خاوه‌ر سکا‌لانامه

petit jury, ده‌سته‌ی سویندخۆزان (که له دوانزه کس پیندیت و بریار له‌سه‌ر داوا دده‌ت له دادگا‌دا)

petit larceny, = petty larceny.

petit mal (pə-tē'mäl'), [Fr.] فزی سووک

petit point, ته‌قلی بچوون

pet name, نازناو: ماریکه ته‌خۆشه‌ویستیدا له‌کمه‌تیک ده‌تری:

petrification (pet'rə-fak'shən), n. (۱) بوون به‌سهر:

وهک به‌ره‌د له‌نه‌ان: کردن به‌سهر: ره‌ق بوون (۲) زۆر ترسان: زاره‌ت‌ره‌ک کردن: کاس بوون له‌ترسه‌دا: واق و وره‌مان (۳) ششنگی وهک به‌ره‌د له‌نه‌اتوو.

petrification (pet'rə-fä-kä'shən), n. = petrification.

petulant

petrify (pet'rə-fī'), v.t. (۱) کردن به‌سهر: وهک به‌ره‌د لیکردن
(۲) ره‌ق کردن: مراندن (۳) سه‌رکردن له‌ترسه‌دا: زۆر ترساندن: زاره‌ت‌ره‌ک کردن:

ووپکردن له‌ترسه‌دا: واق و وره‌مان
v.i. بوون به‌سهر: وهک به‌ره‌د له‌نه‌ان

petro- (pet'rə), پیشگرتنه‌که به‌مانای: به‌ره‌د

petrochemical (pet'rə-kem'i-k'l), n. ماده‌یه‌کی کیمیایی له‌په‌تروژ و هه‌رگه‌رو.

adj. په‌تروکیمیایی

petroglyph (pet'rə-glif'), n. نه‌خششی سه‌ر به‌ره‌د (هی زۆر کۆن)

petrography (pi-trog'fä-fī), n. هونه‌ری نه‌خش هه‌که‌ندن له‌سه‌ر به‌ره‌د.

petrographer (pi-trog'fä-fēr), n. زانای به‌ره‌د: به‌ره‌دناس

petrography (pi-trog'fä-fī), n. به‌ره‌دناسی: زانستی نیشانه‌کردن و پۆل پۆل کردن: به‌ره‌د

petrol (pet'rəl), n. [British], = gasoline.

petroleum (pə-trō'li-əm), n. په‌تروژ: نه‌وت: نه‌وت به‌سزین

petrology (pi-trol'ə-jī), n. زانستی پینکاته‌نی به‌ره‌د و بنچینه‌کاشی: به‌ره‌دناسی

-petrologic (adj.); petrological (adj.); petrologist (n.).

چۆره‌تله‌نگینگی کۆنه (سه‌ده‌ی ۱۵ تا ۱۷)

petronel (pet'rə-nəl), n. (۱) به‌ره‌دین: زۆر ره‌ق

petrosal (pi-trō'säl), adj. (۲) تابیه‌تی به‌ی نیشقانه‌ی لای کاسی سه‌ره که دهری گۆئی ناروه‌ه دده‌ت و ده‌پیا‌رتی

petrous (pet'rəs, pē'trəs), adj. = petrosal.

petticoat (pet'i-kōt'), n. (۱) ژۆرکراس: (۲) ششنگی وهک ژۆرکراس
(۳) [Colloq.] قاره‌ت: کچ: ژن

adj. (۱) مینچکانه: ژاننه: کچانه: ناسک
(۲) هی ژاننا: هی ژن: ژن ده‌یبات به‌رتۆه (a ~ government)

petticoat government, فرمانده‌وایی ژن

pettifog (pet'i-fog', pet'i-fög'), v.i. داواکاری هه‌ج و پوچ

گه‌رتنه‌ده‌ست و به‌سه‌رجه‌وتانه و بن ویرژدانه کارکردن (پاریژمی)

pettifogger (pet'i-fög'ēr, pet'i-fög'ēr), n. پارێزهرێشکی

سه‌رجه‌وت و بن ویرژدانه که داوای هه‌ج و پوچ ده‌گرتنه‌ ده‌ست

-pettifoggery (n.).

pettiness (pet'i-nis), n. هه‌ج و پوچی: بن‌نرخشی: شتی بچوک

گه‌ره‌وکردن و گه‌ره‌گه‌رت دهرووسترکردن: زۆر گۆندان به‌شتی هه‌ج و پوچ

pettish (pet'ish), adj. تووره‌وترو: ته‌نگه‌جیکلانه: وورکگر: قیناوی

pettitoes (pet'i-tōz'), n.pl. (۱) پاچه‌ی قاچی به‌راز: قاچ و قوژ به‌راز

به‌کولای. (۲) قاچ و قوژ مندا

petty (pet'i), adj. (۱) هه‌ج و پوچ: ناگرتگ: کم: بچوک:

(~ grievances)

(۲) مینشک ته‌سک: (a ~ outlook)

(۳) [Colloq.] نزم: وورکگر له‌شتی بچوک و هه‌ج و پوچ: به‌کینه: ناپسند

(۴) بچوک (فرمانده‌ی): په‌ل نزم: ناسه‌ره‌کی: (a ~ official)

-pettily (adv.).

petty cash, ده‌غیله‌بچکۆله: هه‌ندئێ پاره‌ی کمه‌ه ده‌خرینه‌لاه بو

خه‌رج کردن له‌سه‌ر شتی نا‌کاو و ناگرتگ

petty jury, = petit jury.

petty larceny, Also petit larceny, دزی بچوک

petty officer, ده‌ستیار: نه‌فسه‌ر (هه‌زی ده‌ریایی)

petulance (petch'oo-ləns), n. ته‌نگه‌جیکلانه‌یی: بن‌ناراسی

زۆر هه‌لچوون: تووره‌وترویی

petulancy (petch'oo-lən-si), n. petulance.

petulant (petch'oo-lənt), adj. (۱) پوق‌قایم: بن‌سهرم

(ب) بن‌هه‌یا: بن‌نه‌زاکه‌ت (۲) ته‌نگه‌جیکلانه: تووره‌وترو: زۆر هه‌لچوو

petunia

petunia (pə-tōon'yo, pə-tū'ni-ə), n. (۱) پانونیا یووه کیکه

گولنی رنگاویه نگی دم بانئ وهک په حتمی دهگری: (۲) گولنه پانونیا.

pew (pū), n. (۱) تمخته یا کورسی درئوی پشت داری کلنسه

(ب) رمزه تمخته یا کورسی درئوی پشت داری کلنسه

(۲) لوجی کلنسه: به تاپهتی له کوندا.

pewee (pē'wē), n. بالنده مکی پچوکی میخخوره

pewit (pē'wit, pū'it), n. (۱) pewee

(۲) زیقا، له بالنده مکی قهراغ تاره

pewter (pū'tēr), n. (۱) پیوتنه دارشته به که له قهلابی و زهره یا مس

پیکدیت رهنگیکی زوی ههیه (۲) دهگری له دارشته به دیووستکراو.

peyote, peyoti (pā-ō'ti), n. (۱) پایوت ماده مکی سرکه ره له

توخی ننگ ۲۱، جوړه یووه کیکی بیابانه نم جوړه بهنگی ئی دهرمه پترئ.

pfennig (fen'ig), n. فینیک: باره مکی نمانانی به بریدی به له سده مکی

"مارک" ن: فلسی نمانانی.

phaeton (fā'ā-t'n), n. (۱) کالسیکه مکی جوارپیکه کیس بوونه سپی

سمرکراو به (۲) جوړه نوٹومیلکی سمرکراو به.

-phage (fāj), پاشگرکه به مانای: بخورا فورتینرا لمانوس.

phagocyte (fag'ō-sit'), n. خړوکی سوبه که به کتریا و زینده مری

پچوکی بیگانه ی ناو خوین و پیشالی لهش قوت ددات و دده پوتنئ.

phagocytosis (fag'ō-si-tō'sis), n. قوت ددات و قوت ددات به کتریا و

زینده مری پچوکی بیگانه ی ناو خوین و پیشالی لهش له لایه ن خړوکی

سپه مری

-phagous (fə-gəs), پاشگرکه به مانای: بخور.

-phagy (fə-ji), پاشگرکه به مانای: خوارن

phalange (fal'anj, fə-lanj'), n. نیسقانی به نجهی دست و قاچ

(پیشی ده ووترئ "phalanx").

phalanger (fə-lan'jēr), n. گیانداریکی نوستورال پچوکی

تووره که داری کلک درئوی تووک نمره و درئوه له ناو درهختا دهئ.

phalanstery (fal'an-ster'i), n. (۱) کومه لگای مکی هاو به شی

ههره مری به ۲۱: خانووی کومه لگای مکی ودها

phalanx (fā'lanks, fal'onks), n. (۱) دسته لشکر: تابور

(۲) کومه لگ خنک هاو نامانج: کومه لگای مکی رینکراو. (۳) phalanstery

(۴) نیسقانی به نجهی دست و قاچ: (پیشی ده ووترئ "phalange")

phalarope (fal'ā-rōp'), n. بالنده مکی قهراغ ناو ناو ناوی پچوکه

phallic (fal'ik), adj. (۱) کنری: می کتر

(۲) تاپهتی به کتر په رستی (کتر وهک نیشانه ی زاووزئ): (~ worship)

phallus (fal'əs), n. (۱) (ب) کتر: (ب) نمر پیشالانه ی ناو له مبه که

گه مری به ۲۱: دینه کتر یا قیتکه (۲) شیوهی کتر (که ده پیرسترا وهک نیشانه ی

زاووزئ له یوانش کوندا: (۳) کتر له کاتی مندالیدا: (درووناسی).

phantasm (fan'taz'm), n. (۱) تارمایی: خیو

(۲) له په کجرونیکی پوکه شی یا دروزنه.

(۳) شیوهی شتیکی راسته قینه له منشکدا.

phantasma (fan-taz'mə), n. تارمایی: خیو

phantasmagoria (fan-taz'mə-gōr'i-ə, fan'taz-mə-gōr'i-ə), n. Also phantasmagory,

(۱) شیوهی سمیر سمیر و همیشه

گوزراوی وهک له خوو وورینه کوندا بیفراو (۲) پیشاندانیکی وینه و شیوهی

سمیر و همیشه گوزراو: دیمه نیکی همیشه گوزراو.

phantasmal (fan-taz'm'l), adj. می تارمایی: خیوی: دروزنه

نادیار: خمانی

phantasy (fan'tə-si, fan'tə-zi), n. fantasy.

phantom (fan'təm), n. Also fantom, (۱) تارمایی: خیو

شهمنگ (۲) شتیکه که هر له منشکدا هبئ: شتیکه که له راستیدا بوئی

نمبئ. به لام له منشکدا خیالدا بیتا: خیاله دروزنه.

شهمنگی: له تارمایی جوو: (a ~ ship)

adj. Pharaoh (fār'ō), n. (۱) فرعون: پادشای مسیری کون

phase

pharaoh ant, میرووله مکی سووری زور چکلیمه

Pharisaic (far'ā-sā'ik), adj. (۱) تاپهتی به "فهریسی" یهکان

(دووم ووشه ی دوی نهمه بیینه): (۲) [-p-] دووپووا دووزمان: به سهراری

پاک و به ناین و دلسوز، به لام له ژیرموهیش ساخته چی.

-pharisaical (adj.); pharisaically (adv.).

Pharisaism (far'ā-sā-iz'm), n. (۱) پیرو باهرو کرهاری

"فهریسی" یهکان (ورشه ی داهاتور بیینه): (۲) [-p-] دووپووی: دووزمانی

به سهراری پاک و به ناین و دلسوزی و له ژیرموهیش ساخته چی

Pharisee (far'ā-sē'), n. (۱) نمانی کومیلکی تاپنی جووله مکی

کون بوو به کویرانه و توندو کترئ فهرمانی موسابو و ناینی مان لیکده دایمه

(۲) [-p-] کمیلکی به سهراری پاک و به ناین و دلسوز. به لام له ژیرموه

سهرچوت و ساخته چی: دووپووا دووزمان.

pharmaceutic (fār'mə-sōō'tik, fār'mə-sū'tik), adj. =

pharmaceutical.

pharmaceutical (fār'mə-sōō'ti-k'l, fār'mə-sū'ti-k'l),

adj. (۱) می دهرمانگری و دهرمانگری: می دهرمانسازی (۲) می دهمان

دهرمانی گراوه: دهرمان

pharmaceutics (fār'mə-sōō'tiks, fār'mə-sū'tiks), n. pl.

زانستی دهرمانگری: دهرمانسازی

pharmaceutist (fār'mə-sōō'tist, fār'mə-sū'tist), n. =

pharmacist.

pharmacist (fār'mə-sist), n. دهرمانگر: دهرمانساز: دهرمانفروش

pharmacological (fār'mə-kə-lōj'i-k'l), adj. تاپهتی به

زانستی دهرمان

pharmacologist (fār'mə-kol'ō-jist), n. دهرمانساز

زانای دهرمان و پیکهتان و گرتنه موی کارکردن.

pharmacology (fār'mə-kol'ō-ji), n. زانستی دهرمان:

زانستی دهرمان و پیکهتان و گرتنه موی کارکردن: دهرمانگری.

pharmacopoeia (fār'mə-kə-pē'ə), n. (۱) کتبی لیسته

دهرمان و چونهتی به کارهینانیا: په رتوکی دهرمانسازی. (۲) کومه له دهرمان

pharmacy (fār'mə-si), n. (۱) دهرمانگری: دهرمانساز:

پیشه ی دهرمانگری: زانایی دهرمانگری (۲) دهرمانخانه.

pharyngeal (fə-rinj'g'l), adj. pharyngeal.

pharyngeal (fə-rinj'ji-əl, fār'in-jē'əl), adj. تاپهتی به قورگ:

گهرووی

pharyngitis (fār'in-ji'tis), n. هورکردن قورگ: قورگ نیشه:

ناوسانی گهروو.

pharyngo- (fə-rinj'gō, fə-rinj'gə), پیشگرکه به مانای: قورگ:

گهروو.

pharyngology (fār'in-jol'ō-ji), n. پزیشکوانی قورگ:

زانستی قورگو نه خوشی به کانی.

pharyngoscope (fə-rinj'gə-skōp), n. نامیری تیرواین یا

پشکنینی قورگ (پزیشکوانی).

pharyngotomy (fār'in-jol'ō-mi), n. نه شتره گری قورگ.

pharynx (fār'inks), n. قورگ: گهروو: بینه قاتا

phase (fāz), n. (۱) شیوهی به که شیوه کانی مانگ یا نه ستیزه ی گهروو:

(۲) باری گورین: بار: دوش: پله: قوناق

(a youthful ~ ; a ~ of history)

(۲) پووا بار: لا: بهش: (This is but one ~ of the subject.)

(۳) شیوه (کیمی).

(۴) پیکه له دوش یا باره کانی گوزرنی زینده مری.

به پله به کون یا هینانه پشهمه: به قوناق قوناق کردن یا به جینان

به پله به کون: به قوناق قوناق جینمیک کردن یا پشکمش کردن.

phase in, وورده وورده درایی پن هینان: بهر بهر کونایی پن هینان.

phase out.

-phasia (fā'zho, fā'zhi-ə), پاشگرنگه بهامای ناتخوانی یا کهموکوپوری قسهکردن

Ph.D., = Philosophiae Doctor - Doctor of Philosophy.

pheasant (fəz'nt), n. قرقاول (بالندههنگی جوازی رهنگاوپهنگی کلک دریزه نهوسدهی گلهمشیرنگی گهوره دهبن)

phelloderm (fel'ə-dürm'), n. چینه شانای سموزو نهرمی دیوی تاوموهی توبنگله دارد

phellogen (fel'ə-jən), n. شو شانای یا ریشالانن که دیوی تاوموهی توبنگله داربان لی دروست دهبن.

phen-, پیشگرنگه بهامای له بهنرین دروستکراو: بهنرینی

phenix (fē'niks), n. = phoenix.

pheno- (fē'nō, fen'ə), = phen-.

phenol (fē'nōl, fē'nōl), n. فینول: ترشی کربونیک: نسهفندک

phenolic (fi-nol'ik, fi-nō'lik), adj. فینولی: نسهفندکی

phenology (fi-nol'ə-ji), n. فینولوجیا: رانستی لیکولیتنوهی پهپوهندی ننون تاوهواو گزیپنی وهزهدگانو دیاردهی زیندهوموری ربه گول کردن و یازویو کوچ کردنی باندهو زیندهوموری تر

-phenological (adj.).

phenomena (fi-nom'ə-nə), n. plural of phenomenon.

phenomenal (fi-nom'ə-n'l), adj. (۱) تاییهتی به نیارده

دیاردهی (۲) سرناسا: نیچگار زورا: زورا: ناساسا: چارهپوان نهکراو: (Her recovery from the car accident was ~.)

(۳) لهپزی بهکنک له همستهکانوره پین زانراو.

phenomenalism (fi-nom'ə-n'l-iz'm), n. بیروپایمکی

فلسفهپیه دهنت که تمنها دیارده هزانرنت و له دیاردهش بهولاره هیچ شتیگ راستبندی نیبه و نایشزائوئی.

-phenomenalistic (adj.).

phenomenology (fi-nom'ə-nol'ə-ji), n. (۱) دیاردهناسی

زانستی دمآرده (۲) زانستی نیشانه همدان و پول پول کردنی دیارده بهبن لیکندهنوهی

-phenomenological (adj.); phenomenologist (n.).

phenomenon (fi-nom'ə-non), n. (۱) پووداویکی سرووشتی

دیارده: شتیگ یا پووداویکی دیارو لهپرو: (An eclipse is a ~ of astronomy.)

(۲) پووالهت: یروخسان: پووکمشی شتیگ نهک راستیبهکمی

(۳) پووداویکی سرناسا: شتیگی ناساسا.

(۴) [Colloq.] کسهبنکی بنیمهت: کسهبنکی زور لیاپتوو: یهکنکی مهلمکوتوو

phenotype (fē'nə-tīp), n. (۱) تاییهخوی دیاری توخنیگ له

گیانهوره که له دوروبهروه پهیدابووین نهک له بنهچپوه بوی مایتهوره (۲) هممو نهدامانی توخنیکی وهما

فیوا: دهنگک سهرسامی: وهرسی. یا ناسوودهسی ده: نهمریت

phial (fi'əl), n. شووشه: مچووک: موئی بچووک

philander (fi-lan'dēr), n. [Rare]. = philanderer.

v.t. داوین پیسی کردن: دلداری و داوین پیسی کردن له لاسهراپایهپوه.

philanderer (fi-lan'dēr-ēr), n. پیاری داوین پیسی: سه: سه: پیاری

دلداری لاسهراپای: بیاریکه که هر خهریکی داوین پیسی و دلداری بییاکانهیه.

philanthropic (fil'an-throp'ik), adj. هی خیرهومندی

خیرهخوازی: خیری: دهستگرمیزی: (a ~ organization)

-philanthropical (adj.).

philanthropist (fi-lan'thra-pist), n. خیرهومند: نهخشنده

چاکهکر: مرؤه: اوست.

philanthropy (fi-lan'thra-pi), n. (۱) خیرهومندی: خیرهخوازی

چاکهکردن نو تا: همیراد: مرؤه: دوستی.

(۲) پووزهی چاکه یا خیرهومندی: کاری خیرهخوازان

philately (fi-lāt'li-i), n. پوولی پووسته کوزکرمهوهو لیکولیتنوهیان.

-phile (fil, fil), پاشگرنگه بهامای: خوشبستن: بهدل بوون: ویستن.

philharmonic (fil'er-mon'ik), adj. (۱) موزیقاخواز

حز له موزیقا کر. (۲) تاییهتی به کوزمهلهکی موزیقاخواز یا ژورکینسترا.

(۳) [P-], کوزمهلهی موزیقاخواز: کوزمهلهی سهریرهشیکهری ژورکینسترا

n. (۴) [P-], [Colloq.], ژورکینسترا: نامهنگی موزیقا.

philhellene (fil-hel'ēn), n. کسهبنکی سهر به یونان و گلهکمی:

یونان خواز.

philhellenic (fil'he-len'ik, fil'he-lē'nik), adj. یونان خواز:

سهر به یونان و گلهکمی.

philhellenism (fil-hel'ēn-iz'm), n. سهر به یونانی: یونانچیستی:

لایمنگری کردنی یونان و گلهکمی: یونان خوازیتی.

-philhellenist (n.).

-philia (fil'i-ə), پاشگرنگه بهامای: (۱) مهیلی بؤ ههیه:

(hemophilia)

(ب) زور ههزلیکردن: بهشیرهپهکی ناساسایی ویستن: (necrophilia)

Philistine (fə-lis'tin, fil'əs-tēn, fil'as-tin), n. (۱) فلهستین

(کوز): (۲) کسهبنکی نهرانی یارهپهرستی میثک تهسکی گوی به کلتور و

جوانی و هونه نهدر

(۱) تاییهتی به فلهستینی کوز. (۲) یارهپهرستی و کوزنهپهرستی و هیچ

نهران و میثک تهسک و گوی به کلتور و جوانی و هونه نهدر.

Philistinism (fə-lis'tin-iz'm, fil'əs-tin-iz'm), n. هیچ نهرانی

و میثک تهسکی و یارهپهرستی و کوزنهپهرستی و گوی نهان به کلتور و

جوانی و هونه.

philo- (fil'ō, fil'ə), پیشگرنگه بهامای: همزلیکردن: دل پیوهبوون:

ویستن: مهیل بؤ ههیبون (بؤ لیکولیتنوهه): (philosophy, philology)

شاهرت خوشبستن: شاهرت بهرستی:

philogyny (fi-loj'ə-ni), n. (۱) خوشویستی

ژن خوشویستی.

philologer (fi-lol'ə-jēr), n. = philologist.

philologist (fil'ə-lō'jī-ən, fil'ə-lō'jən), n. = philologist.

philological (fil'ə-loj'i-k'l), adj. فیلولوژی: تاییهت به زمانهوانی.

philologist (fi-lol'ə-jist), n. زمانهوان: زانای زمان

philology (fi-lol'ə-ji), n. (۱) همزکردن له خوفندن و ویژه

(۲) لیکولیتنوهی ویژه: کوزن یا کلاسیکی. (۳) فیلولوژی: زمانهوانی

philomel (fil'ə-mel), n. [Poetic]. بولبول.

philoprogenitive (fil'ə-prō-jen'ə-tiv), adj. (۱) مندالی زور

بوه: مندالی زور ههیه. (۲) مندالی خو خوشویستی: مندالی خو پهرست

(۳) تاییهتی بهم خوشویستی:

philosopher (fi-los'ə-fēr), n. (۱) فیلسوف.

(۲) کسهبنکه که خویشی و ناخوشی کاری تن ناکات: کسهبنکه که هات و نهات

به ژیری و هینمی و هرهگری. (۳) [Obs.] alchemist.

philosophers' (or philosopher's) stone, بهردی

فیلوسوفان: بهردی بن مهرگی

philosophic (fil'ə-sɒf'ik), adj. (۱) فلسفهئی: تاییهت به فلسفه.

(۲) ژیرا: هینم: بههرگی خو راگر له نهامتیدا.

philosophical (fil'ə-sɒf'i-k'l), adj. = philosophic.

philosophize (fi-los'ə-fiz), v.i. فلسفهکردن:

وهک فیلسوف بیرکردنوه و قسهکردن.

philosophy (fi-los'ə-fi), n. (۱) همزکردن له ژیری و زانین یا زانست.

(۲) فلسفه: لیکولیتنوهی بنچینهکانی راستی و بیرکردنوه و ژیان و پدووشت و

یاساکانی ژیان و جیهان و زانباری

(۳) بنچینه و یاساکانی بهشیک له بهشکانی زانباری یا ژیان:

(the ~ of education; the ~ of a culture)

(۴) هممو بهشکانی زانباری زانکو چکه له یزوشکهوانی و یاساناسی و ناین

(Doctor of ~)

- (۵) پا تیزی بیروباومری بنجینیمی.
- (۶) لیکولینومری پموشت و پمفتاری مریه
- (۷) ژیری هینمی.

philter, philtre (fil'tēr), n. (۱) خوارنومری یا نوشتهی دلداری؛ (۲) خوارنومریک گواپه وا له مریه دکات بکویته دلداری بیمره.

phiz (fiz), n. [Slang], پورخسار دهم و چاو.
phlebitis (fli-bi'tis), n. هموکردنی خونینیمه: ناوسانی دهماری خونین

phlebo- (fleb'ō, fleb'ə), Also phleb-, پینشگرینکه بهمانای: خونینیمه: دهمزولوی خونین: دهماری خونین

phlebosclerosis (fleb'ō-skli-rō'sis), n. رفق بیونی دیواری دهماری خونین

phlebotomy (fli-bot'ə-mi), n. دهماری خونین همفیرین و خونین بیردان بۆ چاره کردنی نه خوشی

phlegm (flem), n. (۱) بهلفم: (۲) بهکیکه لهو چوار شلهیمی لهشی ئی پینکدیت و له کۆندا وا بپواییو که ده بیته هزی سستی و تمهلی

(۳) سستی: تمهلی: بپن باکی: بپن تاقهتی: (ب) هینمی: لهسرخوی: (۱) خاوا: سستا: تمهلی

phlegmatic (fleg-mat'ik), adj. (۲) لهسرخو: هینمی: نه بۆک: هیچ کارتینمک:

phlegmy (flem'i), adj. (۱) بهلفمی: بهلفماری: بهلفم (۲) phlegmatic. [Rare]

phloem (flō'em), n. تویکی نهرمی لاسک یا قهوی پپوهک (که خوارنومری لیوه دیت و دهچن)

phlogistic (flō-jis'tik), adj. (۱) تابیهت به بنجینمی ناگرو سووتان: (۲) [Obs.] گروای: گروگروو: داگرمیساو

(۳) می هموکردن: می ناوسان یا داگرمیساو (پزیشکوانی)
phlogiston (flō-jis'ton, flō-jis'tən), n. بنجینمی ناگرو

مادده بیهکه له کۆندا وا دهژانرا که ده بیته هزی ناگرو داگرمیساو له ناگرمیساو ده بیته ره

phobia (fō'bi-ə), n. ترسینگی نینگار ژۆری بهردوامی نابجهن له شتیک با بارین: زراوچوون: تۆقین

-phobia (fō'bi-ə), پاشگرینکه بهمانای: ترس: ترسی ژۆری نابجهن: زراوچوون: تۆقین: قین (claustrophobia)

phobic (fō'bik, fō'bik), adj. (۱) تابیهتی به ترسی نینگار ژۆری نابجهن (۲) له شتی ئی ترساو پاکردوو

Phoebe (fē'bi), n. (۱) بانوو حوای مانگ (لهفسانهی یونانی) (۲) [Poetic] مانگ

phoebe (fē'bi), n. جزوه مانده بیهکی مینشخوره
Phoebus (fē'bəs), n. (۱) خودای خور (لهفسانهی یونانی) (۲) [Poetic] خور

Phoenician (fi-nish'ən, fə-nē'shən), adj. فینیقی: گهل: زمان: کلتور

n. (۱) فینیقی: کسینگی فینیقی (۲) زمانی فینیقی
Phoenix (fē'niks), n. (۱) قهقنوس: بالنده بیهکی لهفسانهی بیه پاش: نهمری پینچ سهه سال ژیاوه خوی سووتاندوره و له خۆله مینشکیمیره زیندوو پوره تهره به گهنجی و جوانی تا سهه له نۆی بۆنیمه (لهفسانهی میسری)

نیشانهی نهمری (۲) کسینگی ژۆر جوان یا بلیمهت: کسینگی بپن هاوتان: نهمونهی لنها تووی یا جوانی (۳) [P-] ناوی کۆنسترتیهکه

phon- (fōn), = phono- بیژان: ووتن

phonate (fō'nāt), v.i. دانه دهنگی ناخواتن: دهنگینک (دهنگناسی)
phone (fōn), n. یهک دانه دهنگ

phone (fōn), n., v.t. & v.i. [Colloq.], = telephone. پاشگرینکه بهمانای: دهنگ: تابیهتی به دهنگ

-phone (fōn), (saxophone) فونیم: بچووکترین دهنگی زمانه که مانای ووشه بیهک له ووشه بیهکی تر جیاده کاتوره: (تیپی "m" له "meat" دا و "b" له "heat" دا ههر بیهکیان فونیمین)

phoneme (fō'nēm), n. (۱) فونیمی: تابیهتی به فونیم (ووشه ی پینشوو بیهته) (۲) تابیهتی به فونیمناسی

phonemic (fō-nē'mik), adj. فونیمناسی (زمانوانی)
phonemics (fō-nē'miks), n.pl. (ووشه ی پینشوو تر بیهته): زانستی فونیم

phonetic (fə-net'ik, fō-net'ik), adj. (۱) تابیهتی به دهنگی زمان (دهنگناسی): دهنگی: می شینوی دهنگ یا تیپ: (۲) می دهنگناسی

(۳) لهگه له دهنگی ووشه یا بیژانیدا گونجاو: (~ spelling) به پیری

phonetically (fə-net'i-k'i, fō-net'ik-li), adv. دهنگزان: بهگوزیری پهمری زانستی دهنگ: به جۆریک که دهنگی زمان بیونی یا دهمیری

phonetician (fō-nə-tish'ən), n. دهنگزان: زانی دهنگ
phoneticist (fə-net'ə-sist, fō-net'ə-sist), n. = phonetician.

phonetics (fə-net'iks, fō-net'iks), n.pl. دهنگزان: زانستی دهنگ (زمانوانی)

phoney (fō'ni), adj. & n. [Slang], = phony. (۱) دهنگی: تابیهتی به دهنگزان: (۲) [Rare] بیژاوا: ووتراو به دهنگی بهرن

(۳) زانستی دهنگو دهنگ بیستی: (۱) phonics (fō'niks, fō'niks), n.pl. (۲) phonetics. [Rare]

(۳) فیلکردنی خونینومری زمان له پیری به کارهینانی دهنگزان بیمره
phono- (fō'nō, fō'nə), Also phon-, پینشگرینکه بهمانای: دهنگ:

phonogram (fō'nə-gram), n. فونوگرام: نیشانه بیهکه که له باتی ووشه بیهک، پرگه بیهک، یا دهنگینک بهکاردهینن (دهنگزان، کورتونوسی)

phonograph (fō'nə-graf', fō'nə-gräf'), n. فونوگراف: سنووقی قهوان لیدان: سنووقی گوزانی

-phonographic (adj.); phonographically (adv.). (۱) نووسینی ووشه بهگوزیری: دهنگهکی: بهکارهینانی نیشانه کانی دهنگزان بۆ نووسینی ووشه

(۲) کورتونوسی به پیری نیشانه کانی دهنگزان: (۳) بهکارهینانی سنووقی قهوان لیدان بۆ دهنگ پهمداکردن

phonological (fō-nə-lōj'i-k'l), adj. Also phonologic, می دهنگزان:

phonologist (fō-nol'ə-jist), n. = phonetician. (۱) phonetics (b) (۲) phonemics (ب) لیکولینومری گوزینی دهنگی زمانیک

phonology (fō-nol'ə-ji), n. پیمومری توندوتیژی و لهری دهنگ

phonometer (fō-nom'ə-tēr), n. گوی له دهنگو شه پۆل دهنگ بوون

phonoreception (fō-nə-ri-sep'shən), n. (۱) نیشانهی دهنگ له چاپکردندا (دهنگزان): (۲) پرتوکیکی چاپکراوه به نیشانه کانی دهنگزان له باتی تیپی ناسایی

phonotype (fō'nə-tip' n. بهکارهینانی نیشانه کانی دهنگزان له باتی تیپی ناسایی له چاپه مینیدا

phonotypy (fō'nə-ti'pi), n. ساخته: درژنه: پووکهش

phony (fō'ni), adj. Also phoney, [Slang], (۱) شتیکی لویزه یا ساخته

n. (۱) شتیکی لویزه یا ساخته

(۲) کەسبىكى دۇرۇزدا ساختىچى؛ پروالەتېاز؛ بە دىزۇ خۇنۇنىشەر
-phonily (adv.); phoniness (n.).
-phony (fō'ni, fā-ni), پاشگىرنىكە بەمانى دەنگ: دەنگى تايىمىتى: (cacophony)
-phore (fōr, fōr), پاشگىرنىكە بەمانى ھىنگر (semaphore).
phosgene (fos'jĕn), n. گازىنىكى بىز پىسە ۋەك گازى
 زەھراۋى بەكار دەھىنرئى و شوۋشە و خۇم و جەۋى و شتى پلاستىكى ئا دروست
 نەكرى (پىشش دەۋرئى: " carbonyl chloride ")
phosphatase (fos'fā-tās'), n. فوسفاتاز: چەند جۇرە نەزىمىكە
 لە شانەكان و شەكەنى لەشدا ھەن
phosphate (fos'fāt), n. (۱) فوسفات: كىمىيا
 (۲) جۇرە بەيمىكى فوسفاتىۋىيە (۳) خواردەنەرەيكە كەفوكولۇۋىيە لە
 ئاۋى گازاۋى و شىلە و چەند دۇۋىك تىشى فوسفۇرىك دروست نەكرى.
phosphatic (fos-fat'ik), adj. فوسفاتىۋى: فوسفاتى
phosphatize (fos'fā-tīz'), v.t. (۱) كىرەن بە فوسفات: گۇزىن بۇ
 فوسفات ۲۰ فوسفاتىۋى كىرەن: فوسفات لىتان
phospho- (fos'fō, fos'fā), Also phosph-, پىشگىرنىكە بەمانى
 فوسفۇر
phosphor (fos'fēr), n. (۱) نەستىرەيە بىيان: ناھى!
 كاروان كوزە: فىنۇس: (۲) [Archaic & Poetic]
 (۲) ماددەمەكە پووناكى دەداتەۋە كە تىشىكى نەتۇمى دەخىتە سەر (فىزىكا).
phosphorate (fos'fā-rāt'), v.t. فوسفۇر لىدان يا تىكە لۇكرىن:
 فوسفۇرلۇق كىرەن
phosphoresce (fos'fā-res'), v.i. شوۋقانەۋە: دەرەشانەۋە
 پووناكى دانەۋە
phosphorescence (fos'fā-res'ns), n. (۱) دەرەشانەۋە
 فوسفۇرلۇق: دەرەشانەۋە بەمىن گەرەما لىبۇنەۋە (۲) ۋەك پووناكى دانەۋە فوسفۇر.
 (۲) نەم جۇرە پووناكى بەمىن يا دەرەشانەۋە.
phosphorescent (fos'fā-res'nt), adj. دەرەشانەۋە فوسفۇرلۇق:
 دەرەشانەۋە
phosphoric (fos-fōr'ik, fos-for'ik, fos-fō'rik), adj.
 فوسفۇرلۇق
phosphoric acid, تىشى فوسفۇرىك: كىمىيا
phosphorism (fos'fā-riz'm), n. زەھراۋى سۇر بە فوسفۇر:
 زەھرى فوسفۇر لىدان
phosphorous (fos'fēr-as, fos-fōr'as, fos-fō'as), adj.
 فوسفۇرلۇق: كىمىيا
phosphorus (fos'fēr-əs), n. فوسفۇر: كىمىيا
phot (fot, fōl), n. پىۋانەيەكى پووناكىيە
phot (fō'tik), adj. (۱) ھى پووناكى
 (۲) تايىمىتى بە كار تىكەرنەنى پووناكى بۇ سەر زىندەۋەر
 زانستى رۇسكى: پووناكىزىنى
photo (fō'tō), n. [Colloq.] photograph.
photo- (fō'tō, fō'tā), پىشگىرنىكە بەمانى: (۱) بەھۇى پووناكىيە
 دروستكار: ھى پووناكى (photograph) (۲) فۇتۇگرافى: ۋىنەيى:
 ھى ۋىنەكارى
photobiotic (fō'tō-bi-ot'ik), adj. بە پووناكى دەۋى:
 زىانى لەسەر پووناكى بەندە
photochemical (fō'tā-kem'ā-k'ī), adj. تايىمىتى نە كارى
 كىمىيائى پووناكى
photochemistry (fō'tō-kem'is-tri), n. كىمىيائى رۇسكى
 لىقىكە كە كىمىيا لە كارىگەرى كىمىيائى پووناكى و تىنى تىشكەدەرەۋە تى
 دەكۇلنەۋە (۲) ۋەك لە ۋىنەكارىدا:
photocopy (fō'tō-kā-pi), n. ۋىنە دەقۇدەق شتى نۇوسراۋ يا
 چاپكاراۋ: ۋىنە فۇتۇگرافى شتى نۇوسراۋ (the ~ of a letter)

ۋىنە دەقۇدەق فۇتۇگرافى ۋەرگىرتن:
 v.t. (to ~ a document, letter, etc.)
photodrama (fō'tā-drā'mā, fō'tā-dram'ə), n. - photo-play.
photoduplicate (fō'tā-dōō'plā-kit, fō'tā-dū'plā-kit),
 v.t. = photocopy.
photodynamics (fō'tō-di-nam'iks), n.pl. (۱) كارىگەرى
 پووناكى بۇ سەر زىندەۋەر. (۲) زانستى نەم كارىگەرىيە
photo finish, پىشپىرىكىمە ئەنچامەكەي نەۋەندە لەيەكەۋە نىكە بە
 ۋىنە فۇتۇگرافى نەمىن ئازاننى كىن بىرەۋەتەيەۋە.
photogenic (fō'tā-jen'ik), adj. (۱) لە پووناكىيەۋە پەيدابوۋە
 (۲) لە ۋىنەدا جوان دەردەچىن (مىرۇۋ) ۋىنە ئى دىت.
 (۳) شەۋقەدەرەۋە: پووناكى دەرەۋە.
photograph (fō'tā-graf', fō'tā-gräf'), n. ۋىنە: فۇتۇگرافى.
 ۋىنەگىرتن: (to ~ a person, scene, etc.)
 v.t. (۱) ۋىنەگىرى كىرەن (۲) ۋىنەگىران (بەتايىمىتى جوان دەرچوون لە ۋىنەدا):
 (She ~s well.)
photographer (fā-tog'rā-fēr), n. ۋىنەگەر (بە پىشش).
photographic (fō'tā-graf'ik), adj. (۱) ۋىنەيى: فۇتۇگرافى.
 (۲) لە ۋىنەگىرتىدا بەكار ھىنراۋ: (a - lens).
 (۳) لە ۋىنە دەچىن (لە تەۋاۋى ۋە دەرىپىنى دەقۇدەق ھەمۇ شتدا).
 (۴) شتى بە باشى ۋە تەۋاۋى ۋە ۋەردى لەيەرە: (He has a ~ memory.)
-photographically (adv.).
photography (fā-tog'rā-fi), n. ۋىنەگەر: ۋىنەكارى.
photokinesis (fō'tō-ki-nē'sis, fō'tō-kī-nē'sis), n. جۋولە
 يا بىۋانى لە پووناكىيەۋە پەيدابوۋە (فەسلەجە).
-photokinetic (adj.).
photolysis (fō-tol'ə-sis), n. شىبۇنەۋە كىمىيائى بەھۇى
 پووناكىيەۋە
photomap (fō'tā-map'), n. نەخشەي پىكەھانەۋە ۋە ۋىنە لە ھەراۋە
 گىراۋ.
photometer (fō-tom'ə-tēr), n. پووناكى پىۋەر: نامىرىكە توندو
 تىزى پووناكى دەپىۋى.
photometric (fō'tā-met'rik), adj. ھى پووناكى پىۋەر پووناكى
 پىۋان.
photometry (fō-tom'ə-tri), n. (۱) پووناكى پىۋان لەپوۋى
 توندو تىزىيەۋە: (۲) نەم بەشەي زانبارى پووناكى و پىيىنە كە لە پىۋانى
 توندو تىزى پووناكى دەكۇلنەۋە.
photomicrograph (fō'tā-mi'krā-graf', fō'tā-mi'krā-gräf'), n.
 (۱) ۋىنە بە گەردىن ۋەرگىراۋ. (۲) ۋىنەيەكى زۇر بچوۋ.
-photomicrographic (adj.); photomicrography (n.).
photomural (fō'tā-myoor'əl), n. ۋىنەيەكى گەۋەرەكارەۋە
 دەنۇوسىنرئى بە دىۋارنىكەۋە بۇ جوانى.
photon (fō'ton), n. فۇتۇن: ئەندازەي ۋەزەي پووناكى.
photophilous (fō-tōf'ə-ləs), adj. ھىزىكەر لە پووناكى (پوۋە):
 لە پووناكىدا باش گەۋەرەۋە: (- plants)
photophobia (fō'tā-fō'bi-ə), n. تىسى نىچكار زۇر ناچەجى
 لە پووناكى.
photophobic (fō'tā-fōb'ik), adj. لە پووناكى زۇر تىساۋ.
photoplay (fō'tā-plā'), n. شانۇنامەي ۋىنەيى يا سىنەمايى.
photosensitive (fō'tā-sen'sə-tiv), adj. ھەستىيار بۇ پووناكى:
 پووناكى زۇر كارى ئى دەكات.
photostat (fō'tā-stal'), n. (۱) فۇتۇستات: نامىرى گىرتى ۋىنەيى
 دەقۇدەق فۇتۇگرافى شتى نۇوسراۋو چاپكاراۋ. (۲) ۋىنەيەكى ۋەھا گىراۋ.
 v.t. ۋىنە دەقۇدەق فۇتۇگرافى كىرتن.

photosynthesis

-photostatic (adj.)
photosynthesis (fō'tə-sin'thə-sis), n. به یووناکي نيکهاښ. بریځي چه له نيکپيښاي خوردهمه مني له خانه ي پوره کدا به پک پيگرتي ناو و گازی دووم نوکسيدي کاربون به هوی تيشکی خړو ماده ي سمرزهوه.
-photosynthetic (adj.); photosynthetically (adv.)
phototaxis (fō'tə-tak'sis), n. Also phototaxy. جوله ي تيشکی. حولا نوره يکه که به هوی يووناکي يهوه ده بيت (زينده وهرزاي).
phototelegraphy (fō'tō-tə-leg'rə-fi), n. (۱) په يوه ودي تيشکی. واک به تيشکی پوژده انوره به ناوينه. (۲) ناردي تيشکی نو سراسرو وينه.
phototherapeutics (fō'tə-ther'ə-pū'tiks), n.pl.
phototherapy.
phototherapy (fō'tə-ther'ə-pi), n. دهرمان کړدن نه خوښي به تيشکی يووناکي به تا ييه تي نه خوښي پيښت.
photothermic (fō'tə-thū'r'mik), adj. هي يووناکرو و گرمي.
phototonus (fō-tot'ə-nəs), n. يووناکي برده يي: زينده وهرزاي). همستاري بو يووناکي.
phototropism (fō-tot'rə-piz'm), n. جوله يهوه ورووناکي. په روه سندن نه يووناکي.
photozincography (fō'tō-zin-kog'rə-fi), n. همکنه ودي زينکوگرافي. په روي چينکو به کاره يان له کنيشه همکنه ودي تيشکي.
phrase (frāz), n. (۱) شپوه ي دهربرين: شپوازي دهربريني تا ييه تي. (۲) ووتعه ي کورت و قوت و جينگر. (۳) ده ستوازه (پژمان): (at home; in the garden; giving parties; doing my work; fresh vegetables; the same girl) (۴) پارچه يک موسيقي.
v.t. (۱) د ارښتن دهربرين (به نووسين يا د روان) ووتن: (How do you ~ this idea?) (۲) بهش بهش کړدن ووتاريکي خوښتوره (بو وستان پاش هممو بهشيد). (۳) بهش بهش کړدن پارچه يک موسيقي.
-phrasal (adj.); phrasally (adv.)
phraseogram (frā'zi-ə-gram), n. نيشانه ي ده ستوازه (کورته نووسين).
phraseologist (frā'zi-ol'ə-jist), n. (۱) که سنيکه که زور گوڼ. ده مات نه شپوه ي د ارښتن و نووسين و روان. (۲) که سنيکه ده ستوازه له د ارښتن و وشوه ده ستوازه ده: شاره زاي د ارښتن: ووشه د ارښت.
phraseology (frā'zi-ol'ə-ji), n. (۱) شپوه ي د ارښتن (نووسين). د روان شپوازي نووسين و روان: شپوازي دهربرين. (۲) زمان و زاروه ي تا ييه تي: (nautical -).
phrasing (frāz'ɪŋ), n. (۱) د ارښتن ده ستوازه. (۲) شپوه ي د ارښتن: شپوه ي دهربرين. (۳) شپوازي نيداني پارچه يک موسيقي. تيره: خيځ.
phratry (frā'tri), n.
phrenetic (fri-net'ik), adj. & n. = frenetic.
phrenic (fren'ik), adj. (۱) ناو په نيکي. هي په رده ي ماسولکه يي. شپوان بو شايي سنگ و سک. (۲) مينځکي: تا ييه تي به مينځک.
phrenitis (fri-ni'tis), n. (۱) هور کړدن مينځک (که له زوتاو وورينه ي. له گله دايه). (۲) هور کړدن ناو په نيک: د گيرساني په رده ي شپوان بو شايي سنگ و سک.
phreno- (fren'ō, fren'ə), پيشگرنيکه به ماناي. ناو په نيک: په رده ي شپوان بو شايي سنگ و سک.
phrenological (fren'ə-loj'i-k'l), adj. Also phrenologic, هي کاسه ي سمر زانين.
phrenologist (fre-nol'ə-jist, fri-nol'ə-jist), n. کاسه ي سمر زان (ووشه ي داهاتو بيينه).

physical education

phrenology (fre-nol'ə-ji, fri-nol'ə-ji), n. کاسه ي سمر زان: زانستي کاسه ي سمر: زانيني زيرکي و سروسختي که سنيک له رپي ليکون نيته ووه کاسه ي سمر يه ووه.
phrensy (fren'zi), n. & v.t. = frenzy.
phthalein (thal'en, fthal'ē-in), n. فسالين: جزوه بويه يا خومنيکه.
phthalic acid, توش ي فسالينک.
phthisis (thi'sis, fthi'sis), n. دهرده ماريکه: سيل.
phycology (fi-kol'ə-ji), n. قهوزنه ناسي: زانستي قهوزه.
phycomycete (fi-kō-mī-sēt'), n. که پوي قهوزه يي.
phylactery (fi-lak'tēr-i, fə-lak'tri), n. شوشه: چاروازا: جانور.
phylaxis (fi-lak'sis), n. په ره هلستي نه خوښي: هيزي بهرگري نه خوښي.
phyle (i'lē), n. تيره: پيشگر او نيکي خړمو که س و کار له يوانني کوندا.
phylesis (fi-lē'sis), n. پيشگر ووتني توحني: گوزاني توحني بهرو بهرني (زينده وهرزاي).
phyletic (fi-let'ik), adj. په گزي: توحني.
-phyll (fil), (chlorophyll), پاشگرنيکه به ماناي: گله.
phylo- (fil'ō, fil'ə), پيشگرنيکه به ماناي: گله.
(phylophagous)
phyloclade (fil'ə-klād), n. Also phylloclad, لاسکي واک. گله: قه لنگ يا ليني يانه کار ي گله دکات لاسکه گله يکي يانه واک گله کار دکات له گله دچي: واک گله وايه. گله: ننداميني واک گله.
phylopod (fil'ə-pod), n. چمند جزوه زينده وهرني قاورغاره په ل واک گله ي هميه بو ماله کړدن.
phyllotaxy (fil'ə-tak'si), n. Also phyllotaxis, شپوه ي پيشگراني گله به لاسکوه: باري پيزبون و پک پيني گله به لاسکوه. (۲) ده ستور يا شپوه و بيچينه ي هم پيشگرانه پاشگرنيکه به ماناي: نهمونده گله ي پيوه.
-phyllous (fil'əs), phylo- (fil'ō, fil'ə), پيشگرنيکه به ماناي: تيره: خيځ: توحني: په گزي: (phylogeny)
phylogeny (fi-loj'ə-ni), n. Also phylogenesis, ميثوي- گوزان و په ره سمندي توحنه گياندارنيک يا پوهه کيک.
-phylogenetic; phylogenetic (adj.); phylogenetically (adv.)
phyton (fi'ton), n. توحن (زينده وهر: پوهه).
phylum (fi'ləm), n. (۱) توحن (زينده وهر: پوهه). (۲) ميکي له خيځان يا کومله زمانه هاو توحنه کاني جيهان.
physiatrics (fiz'i-ə-triks), n.pl. = physical therapy.
physiatry (fiz'i-ə-tri), n. = physical therapy.
physic (fiz'ik), n. (۱) فيزياء. [Rare] (۲) [Archaic] پزيشکواني: زانستي دهرمان و دهرمان کاري. (۳) دهرمان: دهرمان ي رواني.
v.t. (۱) دهرمان پيدان به تا ييه تي دهرمان ي رواني. (۲) په وان کړدن. (۳) چاکر و نه ووه.
physical (fiz'i-k'l), adj. (۱) سروسختي: تا ييه تي به سروسخت (the ~ universe) (۲) هي زانباري سروسختي: هي فلسفه ي سروسختي. (۳) په پي ي ياساي سروسختي: تا ييه تي به ياساي سروسختي: (The force of gravity is a ~ fact.) (۴) فيزيايي: نه جامي ياسا و هيزي فيزيايي به (۵) تمني: له شي: جهسته يي: (~ exercise)
n. = physical examination.
physical chemistry, کيميا ي سروسختي.
physical education, وهرزاي: په روه وده ي جهسته يي

physical examination

physical examination, تیزوانی یا پیشکینتی پزشکی لهش.
physical geography, جوگرافیا ی سرووشتی.
physically (fiz'i-k'i-i, fiz'ik-li), adv. له باری باسای

سرووشتهوه (۲) لهشی: جهستهیی: لهپوری لهسهوه
(He is ~ fit for the trip.)
physical science, زانستی سرووشتی (کیمیا، فیزیا، زمیناسی)
physical therapy, چاره‌کردنی سرووشتی
چاره‌سهرکردنی نه‌خوژی و برینداری به‌هوی چاره‌سری سرووشتی و
میکانیکی‌بهره، روهک و ورزش و شیلزو ناوو گهرمار و پوئناکی و کاره‌با) نه‌ک
به‌دهرمان

-physical therapist (n.), پزیشک دکور
physician (fa-zish'an), n. زانای فیزیا فیزیاژان.
physicist (fiz'is-sist), n. (۱) فیزیا
(۲) نیشانه و پاساو کردارو کارله‌میکردنی سرووشتی

physio-, physi- (fiz'i-o, fiz'i-o), پینشگرینکه نه‌مانای:
(۱) سرووشتی (physiography)
(۲) ته‌نی لهشی (physiatry)
physiognomic (fiz'i-og-nom'ik), adj. تاپیهتی به سرووشتی و
په‌ووشتی سرؤه زانین به‌هوی ئی ووردبوونه‌وی پوخساره‌وه
تاپیهتی به روخسار: هی له‌موجار.

-physiognomical (adj.); physiognomically (adv.),
physiognomy (fiz'i-og'na-mi, fiz'i-on'a-mi), n. زانسی (۱)
په‌ووشتی و سرووشتی سرؤه له پئی ئی ووردبوونه‌وی پوخساره‌وه
(۲) ده‌موجار: پوخسار: بوی (۳) تاپیه‌خوی ناشکر: پوهاله

-physiognomist (n.),
physiography (fiz'i-og'ra-fi), n. جوگرافیا ی سرووشتی.
physiological (fiz'i-a-loj'i-k'l), adj. Also physiologic. (۱)
فهرسه‌جهیی تاپیهتی به کارکردنی ناسایی لهشی گیاندار
(۲) یارمشی کارکردنی ناسایی نه‌ندامه‌کانی لهشی گیاندار ده‌دات

-physiologically (adv.),
physiology (fiz'i-ol'oj-i), n. (۱) فسیولوژی: نستی کارکردنی
ناسایی نه‌د مه‌کانی لهشی گیاندار. (۲) کتینیک یا ووتاریکی نه‌م زانسته.
(۳) کارکردنی رینداریکی نه‌ندامه‌کانی لهشی گیاندار

-physiologist (n.),
physiotherapy (fiz'i-o-ther'a-pi), n. physical-therapy.
physique (fi-zek'), n. لهش‌ولار: به‌ئز و مال: شیوهی پینکاتن و
به‌عیزی لهش

پیشگرینکه نه‌مانای پوهه: شینایی: سه‌وزایی.
phyto- (fi'to, fi'ta),
(phytogeography) کژوگیا
phytogenesis (fi'to-jen'a-sis), n. Also phytogeny. میژوری
بنچینه و گۆرش پوهه

-phytogenetic; phytogenetical (adj.),
phytogenic (fi'to-jen'ik), adj. له‌بهره‌ند: به‌پروهه‌گهوه هاتوره:
بنچینه‌خ‌ی روهه‌وه بوه: خهلوز.

جوگرافیا ی پوهه
phytogeography (fi'to-ji-og'ra-fi), n.
له‌دابه‌شوروس پوهه به‌سهر زه‌ویدا ده‌کولینته‌وه
phytography (fi-tog'ra-fi), n. زانستی نیش‌ته‌کردنی پوهه
phytology (fi-tol'o-ji), n. [Rare] - botany.

گیاخور: به‌گژوگیا ده‌نی
phytophagous (fi-tof'a-gas), adj.
(۱) کومه‌نید تیبی چایه‌مدنی تیکه‌ل‌و‌پینکه‌ل‌و
(۲) کومه‌نیک تیکه‌ل‌و‌پینکه‌ل‌و
v.t. تیکه‌ل‌و‌پیکه‌ر کردن
pi (pi, pē), n. (۱) تیبی ش‌زده‌ه‌می نه‌لف‌و‌ب‌زی یه‌د‌نی‌یه

(۲) نیشانه‌ی پزوهی که‌مهری باز نه‌میکه‌و تیره‌که‌یه‌تی.
pica mater (pi'a mā'tēr), [L.]. پهره‌یه‌یکی تمکه به‌دهوری نیش‌و
مؤخی بربره‌دا.

pianissimo (pē'a-nis'a-mō), adj. & n. ژور نهرم (موسیکا):
به‌نهرمی.
pianist (pi-an'ist, pyan'ist, pē'a-nist), n. پیا‌نۆهن:
پیا‌نۆلیدهر.

piano (pi-an'ō, pyan'ō), n. پیا‌نۆ.
piano (pi-ā'nō, pyā'nō), adj. & adv. نهرم (موسیکا): به‌نهرمی.
پارچه‌میک موسیقای نهرم

pianoforte (pi-an'a-fōrt', pyan'a-fōrt'i), n. - piano.
piaster, piastre (pi-as'tēr), n. (۱) مۆلاری نیشپانی.
(۲) قرش (پاره‌ی میسر و تورکیا).

piazza (pi-az'a), n. (۱) مه‌یدانی گشتی (به‌تایبه‌تی له شارنکی
فیئالیدا): گۆره‌پان (ناوشار) (۲) پاره‌ویکی سهرگرایی پایه‌دار.
(۳) دالان: همیوان.

pica (pi'ka), n. تیبی بچووک (چایه‌مه‌نی):
قه‌باریه‌یکی بچووک تیبی چایه‌مه‌نی‌به
پینۆر: بیزووک‌کردن.
picador (pi-kä-dōr'), n. پیکادور: نهمپ سوارینکه له سهره‌تای
شهره‌گای نیشپانیدا نه‌قیزه ده‌کات به‌گامه‌دا تا‌کو توو‌په‌ی بگات و ناماده‌ی
بگات پۆ شهر.

picarous (pi-kä-rəs'), adj. (۱) ه‌ی سهرسهری و ژۆلو
قوماریزو پیا‌وخراپ و چه‌ت و کرداره‌کانیان. (۲) تاپیهتی به‌چۆره‌چیرۆکینکه
که له نیشپانیاوه داهاتوه ده‌ریاره‌ی پیاوی سهرسهری و ژۆلو قوماریزو
چه‌ت و خراپ‌کارو کرداره‌کانیان: (a ~ novel).

picaroon (pi-kä-rōon'), n. (۱) سهرسهری: چه‌ته، نزا، کسپکی
ژۆلو که‌له‌کچی. (۲) چه‌ته‌ی ده‌ریا. (۳) که‌شتی چه‌ته‌ی ده‌ریا.
picayune (pi-kä-ün'), n. (۱) (ب) نیوریالی نیشپانی کۆن (که له به‌شی
خوارووی نه‌مه‌ریکا به‌کارده‌هینرا). (ب) پاره‌یکی پینج فلسی: پاره‌ی که‌م نرخ
(۲) شتیکی بین نرخ: شتیکی هینج‌و‌پوچ: (not worth a ~).

adj. (۱) هینج‌و‌پوچ: بین نرخ: بین بایه‌خ.
(۲) گۆی به‌شتی هینج‌و‌پوچ و بین بایه‌خ ده‌ر.
picayunish (pi-kä-ün'ish), adj. = picayune.
piccalilli (pi-kä-lil'i), n. قرشیا‌تی سه‌وزه

piccolo (pi-kä-lō'), n. تامپۆرنکی موسیقای بچووک له‌بایه‌تی فلوت
یا شمشان.
pice (pis), n. پاره‌یکی بچووک هیندی کۆنه
piceous (pi'si-əs, pi'si-əs), adj. (۱) به‌ناسانی گۆرگوتو.
(۲) په‌ش وه‌ک قیر (زینده‌مه‌زانی).

pick (pik), n. قولنگا: پاچ.
pick (pik), v.t. (۱) هه‌لکه‌ندن به‌پاچ یا قولنگ
(۲) کونکردن به‌شتیکی شوک تیز. (۳) کراندن: هه‌لکه‌راندن.
(ب) ده‌دان نا‌زانین: لووت ده‌راندن: پاک‌کرده‌وه له‌شتی پیس:

(to ~ one's nose)
(۴) پینج‌ا کردنه‌وه (گول، میوه) چینی‌وه: لیک‌کرده‌وه: چنچن:
(to ~ flowers, fruits, cotton, etc.)
(۵) ناوه‌پوو‌تکردن: په‌رانی‌کرده‌وه.

(۶) به‌ده‌نووک خواردن یا هه‌لگرتن: هه‌لگرتن: ده‌نووک لیدان: چینی‌وه
(۷) به‌قیرۆبیزه‌وه خواردن: که‌م که‌م خواردن.
(۸) لیک‌کرده‌وه: براندن: هه‌لک‌نیشاندن.

(۹) هه‌لپ‌زانین: (The best swimmer was -ed.; to ~ a winner)
(۱۰) شهره‌فرۆشتن: (to ~ a fight with)
(۱۱) مۆزینه‌وه (که‌م‌و‌کوو‌پ): (He ~ed holes in their argument.)
(۱۲) لیدان (گیتار، عود).

pickaback

- (۱۲) قفل بريس (to ~ a lock).
- (۱۱) گورغاز مړين (to ~ a pocket).
- v.t. (۱) په قېزو بېزمه خواردن؛ په نابه‌دایي پوره خواردن (۲) د زین، (۳) قولنگ نه کاره‌بندان، (۴) پټن؛ کړدنه‌وه (گول، میوه، پېس)، (۵) پخوان تېکرانه‌وه، (Grapes ~ easily).
- (۶) هملېژاردن (بنا‌بېه‌تی به‌وړدی و قېزو بېزمه‌وه)
- (۷) هم‌میشنه، محضی هیچ‌وېچوچ گرتن.
- n. (۱) قولنگ لندان؛ په نامېزینکی نووک تیزه‌لکه‌ندن (۲) هملېژاردن، (۳) هملېژارده، (the ~ of the crop).
- (۴) شو به‌ردي له بېک جاردا دهرنې؛ یا دچېرته‌وه
- have a bone to pick with someone, سکالا هم‌بوون به‌رامېس.
- pick and choose, به هومو‌سی خو هملېژاردن؛ سرریشک بوون.
- pick apart (or to pieces), (۱) په‌کالا کړدنه‌وه؛ هملو‌شاندن؛
- لیک جیا کړدنه‌وه؛ شپو وورکړدن؛ پارچه‌پارچه کړدن
- (۲) کم‌وکوړی زور تېدا، دوزینه‌وه؛ زور په‌خنده‌لیکرتن به کینه و تاحزانه؛ شپو وورکړدن، (مع‌جان): (to pick someone's writing apart).
- pick at, (۱) به قېزو بېزمه‌وه خواردن؛ به لالوتنه‌وه خواردن، (۲) [Colloq.] ره‌خنده‌لیکرتن به خوړایي؛ سرکړدنه‌وه؛ مینشه بوون.
- (۳) دهنسکاري کړدن؛ پارې پیکرتن.
- pick off, (۱) لیکردنه‌وه؛ لای لېردن (۲) پیکان،
- pick on, (۱) هملېژاردن، (۲) [Colloq.] سرکړدنه‌وه؛ کلک پېوه کړدن؛ شپو پېن فروشتن؛ ره‌خنده‌لیکرتن (Everyone in the family picked on him.)
- pick one's way, له‌سرخ‌و به وورایي بؤ پېشموه چوون.
- pick out, (۱) هملېژاردن (۲) دهنس‌نیش‌انکړدن؛ جیا کړدنه‌وه؛ هملېژاردن (له‌ناو کومه‌نیکي گومردا).
- (۳) ټنگه‌بېش؛ لیکدانه‌وه
- pick over, باشتړین لې هملېژاردن؛
- (The orchard has been picked over.)
- pick up, (۱) به قولنگ زموې هلکه‌ندن، (۲) هملگرتن له زموې به‌رکړدنه‌وه، (۳) (to pick up a habit, language, etc.) فېر بوون، (ب) گوتن له‌خوشي؛ توش بوون؛ هملگرتن؛ (to pick up germs) دهنسکوتن؛ دوزینه‌وه؛ دوزینه‌وه و وەرگرتن به رېنکوت، (۴) بؤ وستان و سوارکړدن یا هملگرتن؛ (to pick up a hitchhiker; The train picked up passengers along the way.)
- (۶) پېن پېوه‌مان؛ پېن پېنگرتن؛ خپراکړدن؛ (The bus picked up speed after we left town.)
- (۷) چاکوون‌ه‌وه؛ خوگرتنه‌وه (پاش ژنیکه‌وتن یا پاره له‌کيس چوون)؛ دهنسکوتنه‌وه
- (۸) هملسانه‌وه؛ پاش کوتن یا ژنیکه‌وتن.
- (۹) گرتن (He was picked up by the police.)
- (۱۰) (بدي کړدن؛ پېنن؛ (to pick up a star through a telescope)
- (ب) بېستن؛ گوی ئې بوون؛ لوزینه‌وه؛
- (to pick up a station on the radio)
- (۱۱) پاکردنه‌وه؛ خاوین کړدن (ژوو)؛
- (Please pick up after you finish eating.)
- (۱۲) دان؛ کړی میوانخانه یا جېشقخانه یا شتی تر، شتی کړوا... هتد؛ (Her husband will pick up the tab.)
- (۱۳) [Colloq.] تاسین و بړدن له‌گډل خودا؛ دوزینه‌وه؛ ناشايي له‌گډل پمیداکړدن؛ بؤ دهنس‌تباري؛ هملگرتن؛
- (He picked up a girl at the bar.)
- pickaback (pik'ə-bak'), adv. Also piggyback. (۱) به کول، (۲) به قه‌اندوشکان (z. He carried the child ~).

picnic

- (۲) هي فېرني فېزکيه‌ک به‌سمر پشتي فېزکيه‌کي تره‌وه، يا گوژانه‌وه‌ی لوزی به‌شهمندنه‌وه، يا لوتومبيل به لوزی.
- مندانې قوله‌پرش (له‌پووی
- pickaninny (pik'ə-nin'i), n. سووگی‌په‌ره،
- پاچ؛ قولنگ.
- pickax (pik'aks'), n. قولنگه‌کاري کړدن؛ پاچکاري کړدن؛ قولنگه به‌کاره‌بندان؛ پاچ ليدان. v.t. & v.i.
- pickaxe (pik'aks'), n., v.t. & v.i. = pickax.
- picked (pikt), adj. (~ men) هملېژيرو (بنا‌بېه‌تی به‌وړدی)؛ (~ fruit) زېرو؛ لیکراوه (گول، میوه)؛ کراوه‌توره له دره‌خته‌که؛ (۲) به قولنگ هلکه‌نراو و هلگېراوه؛ قولنگکاري تېداکړاوه.
- pickeral (pik'er-əl, pik'ral), n. ماسی‌په‌کي ناي پوډايي لوت.
- دريزې کاژې دهریو قېوي ددان تيزه.
- picket (pik'it), n. (۱) مېخ؛ سنگ؛ مېخي له‌ستووري نووک تيزه (وک هي ته‌يمان). (۲) سره‌بازي پاسموانی مژدوگا (بؤ پاراستنی له هيزی له نا‌کاو). (۳) له‌ندامی رېنکرواویکی کړنکاري مانگرتووه که له‌به‌ردم کارگه‌دا ريز دموگړی له‌گډل نندامانی تردا به دريو شموه بؤ رينگرتن له‌وانه‌ی ده‌يانوې نیش بگن. (نهمه له‌به‌ردم فروشگا و دزگای بازگانی و فروگېشدا ده‌بيت؛ کړنکاري مانگرتووي دريو شمه هلگرتوو
- (۱) ته‌يمان کړدن؛ به سنگ يا مېخي نووک تيزه دهوره‌گرتن.
- v.t. (۲) ولاخ به‌ستنه‌وه به سنگه‌وه. (۳) (۱) ياساوا لندان له‌به‌ردم مژدوگا (ب) مژدوگا پاراستن به پاسموانی به‌ره‌رگا. (۴) کړنکاري مانگرتوو داندان له‌به‌ردم کارگه‌دا بؤ رينگرتن له‌وانه‌ی ده‌يانوې نیش بگن: (to ~ a factory).
- v.t. به‌رهمی کارگه گرتن بؤ رينگرتن له نیشکهران (کړنکاري مانگرتوو).
- پیکتې مېخ يا مېخي نووک تيزه
- picket fence, پوړی کړنکاري مانگرتوو به دريو شموه له‌به‌ردم کارگه‌دا
- picket line, (بؤ پوړیاگنده و رينگرتن له‌وانه‌ی ده‌يانوې نیش بگن).
- pickering (pik'ing), n. (۱) هملگرتن؛ پټن؛ برين (قفل، کړفان). (۲) (pl.) (۱) به‌راماوه؛ پاشماوه، (ب) به‌شی خو له تالان؛ تالان؛ شتی دزوا؛ دهنسکوتی نارماوه.
- pickle (pik'l), n. (۱) سوزراوی ترشيات، (۲) ترشيات؛ خياری ترشيات. (۳) گړاوه‌په‌کي ترشه‌لنکه (بؤ پاکردنه‌وه‌ی کيميايي کاژا له زهنگ و پوله‌که... هتد). (۴) گورقاري؛ بارنکی زور ناخوش يا دژوا.
- v.t. ترشيات کړدن؛ کړدن به ترشيات؛ خوشکړدن.
- pickled (pik'ld), adj. [Slang]. سرخوش؛ ماست؛ که‌پل.
- picklock (pik'lok), n. (۱) قفلېز؛ دز. (۲) ناميزی قفل برين.
- pick-me-up (pik'mi-up'), n. [Colloq.]. خوارنده‌وه‌په‌کي کحوول ووریاگه‌رموه‌په کړفانې.
- pickpocket (pik'pok'it), n. (۱) هملگرتنه‌وه له زموې.
- pickup (pik'up'), n. (۲) پیکاب؛ جوړنگه له لوتومبيل. (۳) توانای پېن گرتن؛ پېن گرتن؛ خپراکړدن؛ (a sports car with good ~)
- (Colloq.) (۴) به‌رمو باشی چوون (بازگانی)؛ زياده‌بوون: (a ~ in sales)
- (۵) [Slang]. گرتن (به‌ند)
- (۶) کمسټکی هلگېراو (۱) رېنوار يا بار.
- hitchhiker (ب) (ج) کمسټکه که ناشايه‌تی له‌گډل ده‌گړی بؤ دهنس‌تباري و جووت بوون.
- (۷) وەرگرتن (راډيو، تله‌فزيون).
- picky (pik'i), adj. [Colloq.]. زور به قېزو بېزمه‌وه زور به په‌خنده.
- picnic (pik'nik), n. (۱) سه‌يران. (۲) [Slang]. کارنکی ناسان؛ نیشینکی خوش و ناسان.
- v.t. سه‌يران کړدن؛ چوون بؤ سه‌يران.
- picnicker (n.).

pig bed

(۹) [Dial.] ماومیهکی کورت.
 (۱۰) [Vulgar Slang] تافرت (که هر یو جوت بوون بن)
 v.t.
 (۱) دانهمم: خستنه سزا پیکره دورون
 (۲) پینه کردن: پیکره تان: پیکره نو ساندن.
 پای له یو وه نادزستانه:
 a piece of one's mind, [Colloq.],
 سمرز نهشت: قسه خراب: (I gave him a piece of my mind.)
 go to pieces,
 (۱) پارچه پارچه بوون: پووخان.
 (۲) پووخان (مجان) پارتشان بوون: شیت بوون: هرهس بردن (به هزی خویبه و شتی ناخوشه وه).
 of a (or one) piece,
 چوینیه که همان چهن.
 speak one's piece,
 پای خو دهر برین: دهر خستنی نه وهی له دلدایه:
 دل هملرشتن.
 piece-dyed (pēs'dīd'), adj.
 له خوم درای یا بزه کراو پاش چینی.
 piecemeal (pēs'mēl'), adv.
 پارچه پارچه نه خته نه خته:
 وورده وورده نمک بهیمکجاری: بهیچرچی: (work done ~)
 adj.
 وورده وورده کراو: بهیچرچی نه خته نه خته کراو.
 piecework (pēs'wŭrk'), n.
 کاری قوتفترات به پارچه پارچه یا
 دانه دانه.
 -piecworker (n.).
 (۱) پهلپهل: بهلهک: هممه رنگ: بازوو.
 (۲) جلی وهما له بهر کرکدوو.
 piedmont (pēd'mont), adj.
 له بناری شاخدایه (a ~ stream)
 n.
 دمشت یا ناوچهی بناری شاخ.
 pieplant (pi'plant'), n.
 پیژواس.
 pier (pēr), n.
 (۱) پایه ی پرده: کوله کی پرده.
 (۲) شوستهی بهدمر: شوستهی درژیووه وه یو تار دهریا: نه سکه له.
 (۳) پایه (خانوسازی): کوله که (۴) دیواری نیوان دور پهنجره یا دهرگا.
 pierce (pērs), v.t.
 (۱) پیداکردن: پیدابردن: کونکردن: برین: نهنگاوتن.
 (۲) سمین: کوناد دهرکردن: (She had her ears ~d.)
 (۳) برین: پیداجوون: (The path ~d the wilderness.)
 (۴) تیدا دهنگدانوه: (A shriek ~d the air.)
 (۵) تیگه پشتن: (He ~d the heart of the mystery.)
 (۶) کارتیکردن (همست): (~d by anguish)
 v.t.
 کونکردن: پیداجوون.
 piercing (pēr'siŋ), adj.
 تیز: بیز.
 Pietà, pietà (pyā-tā'), n.
 وینه مریمه له کاتی گرتنه باوه شتی
 لاشه عیسا و شیوه نگردهی به سریدا پاش هملوسیتی (له بهیکرو تابلدن):
 pietism (pi'ā-tiz'm), n.
 (۱) ترسی خود: خودایهرستی.
 (۲) [P-] بیروباوهی پشیمانی کوله لیک له خوداترسی نهلمانی سدهی حهده.
 (۳) له خوداترسی پوواله: له نه دازه بهدمر خودایهرستی درو.
 -pietist (n.); pietistic (adj.).
 (۱) له خودا ترسان: خواهرستی.
 piety (pi'ā-ti), n.
 (۲) دلسوزی بؤ دایک و یاونی خرم و کس و کارو خیزان: جگهرسوزی
 (۳) کاریکی له خوداترسانه: ووقه دلسوزانه یا له خوداترسانه.
 (۴) [Obs.] بهزه می.
 piezometer (pi'ā-zom'ē-tēr), n.
 پمستان پیژور.
 piffle (pi'f'l), n. [Colloq.],
 شتی هنج و پوچ: شتی بن پایه
 v.t. [Colloq.],
 قسهی قور یا هنج و پوچ کردن.
 pig (pig), n.
 (۱) بهراز: خوگ: ماوس: (۲) پلخ: به چکه بهراز
 (۳) گزشتی بهراز. (۴) [Colloq.] که سبکی بیس و پوخلی بؤگنه چنیس
 (۵) (۱) پارچه یک تاسن یا کاتزای تری داریژراو. (ب) قالبی نمک داریشته.
 (۱) به چکه بهراز بوون. (۲) (~ it) به بیسی و پوخلی و چلیسی ژیان
 buy a pig in a poke,
 شت کرین له نه دیده.
 make a pig of oneself,
 زور خواردن: زورخوری کردن.
 pig bed,
 قالبی لمن که تاسنی توواوهی تیدا دانه پزژی.

pictograph

(۱) وینه بکه که
 پیکر دهرده برین (وهک نووسینی هیزگلیفی) (۲) نم جزوه نووسینه
 pictography (pik-tog'ra-fī), n.
 نووسینی وینه می
 نووسین به وینه (وهک هیزگلیفی).
 -pictographic (adj.); pictographically (adv.).
 pictorial (pik-tōr'ī-əl, pik-tō'ri-əl), adj.
 (Rare) . تاپیت
 به نیگار کش: هی نیگار یا تابلق
 (۲) وینه می: له وینه پیکهاتوو: (a ~ magazine)
 (۳) بوون وهک وینه (نووسین: نیشانه هه لندان، باس): ده لزی به وینه دهر پوراوه
 له وینه چوو: (~ writing)
 n.
 گزفاریکی له وینه پیکهاتوو.
 picture (pik'chēr), n.
 (۱) وینه
 (۲) وینه می نمونه می: نمونه: وینه: وینه ده قاولدهق:
 (She is the ~ of her mother.; That cat is the ~ of laziness.)
 (۳) شتیکی جوان و پیکه پیکه (The garden was a ~)
 (۴) شتیکی پورنی وهک وینه له می شکدا: بیری بوون.
 (۵) نیشانه هه لندان باس. (۶) هه موش شیک دهر باره ی پوراندیک.
 (۷) تابلو. (۸) فیلمی سینما.
 v.t.
 (۱) وینه گزشت: نیگار کشان. (۲) دهر خستن به یوونی: پیشاندان.
 (۳) ماسکردن: نیشانه هه لندان
 (۴) هیئانه بهر چاروی خو: به خمیان وینه کشان
 (to ~ something in one's mind)
 picture gallery,
 پیشانگی وینه
 picturesque (pik'chēr-esk'), adj.
 (۱) جوان: دنگر: وهک وینه
 جوانه (a ~ mountain, city, beach, etc.)
 (۲) نه تنیکه و جوان: (۳) بوون (~ language)
 picture writing,
 (۱) نووسینی وینه می (وهک هیزگلیفی)
 (۲) وینه می به کار هیژراو له نم جزوه نووسینه دا
 سهنگیکی چینی به
 picul (pik'ul), n.
 کات به هیژراو: کات کوشتن
 piddle (pid'əl), v.t.
 (۱) به شتی هنج و پوچ هره خو خهریک کردن: خاوه خاوردن
 (to ~ around)
 ۲. میز کردن: ووشه میندان.
 piddling (pid'liŋ), adj.
 هنج و پوچ: بن فیر: هنج: بن پایه
 piddock (pid'ɒk), n.
 جزوه گیاندارکی نهرسی قاقله داری ناری به
 pidgin (pi'dʒin), n. Also pigeon.
 زمانی ههرمه: زمانیکی تیگه لاره
 له دور زمان یا زیاتر بؤ قسه پیکردن له یان چند گه لیک جیاوازه وه
 جزوه زمانیکی نینگیزی
 Pidgin English, Also pidgin English.
 تیگه لاره و پیکه لاری بازرگانی به له یژره لاتی دور
 pie (pi), n.
 (۱) جزوه شیرینی که تاسه کی وهک باقلاوه و کولچه وایه
 (۲) [Slang] شتیکی زور تاسان یا خوش و باش
 pie in the sky,
 خه یالی یلاو: خون: نومییدی بوش.
 pie, pi (pi), n.
 (۱) کوله لیک تپمی چاپه منی تیگه لاره و پیکه لاره
 (۲) کوله لیک شتی تیگه لاره و پیکه لاره
 pie (pi), n. = magpie.
 پاره به کی کهم: رخنی کونی هیندی و پاکستانی به
 piebald (pi'bɒld'), adj.
 بهله بهله: بهلهک: بازوو: رهش و سپی
 (a ~ horse)
 n.
 نه سپی بهلهک: گیاندار می بهله بهله
 piece (pēs), n.
 (۱) پارچه: بهش: (۲) تیلما سک: پل: کورت: پهنچک: نهخت.
 (۳) وینه: نمونه: (a ~ of nonsense)
 (۴) بهر هه میکی هونه ری (ویژره. موسیقا. نیگار کشی).
 (۵) پای خو: پا: (speak one's ~)
 (۶) پاره: (a ten-cent ~)
 (۷) دازی شه ترمج (۸) چک (به تایی می تندنگ)

pigboat

pigboat (pig'bōt'), *n.* [Navy Slang]. ژنرالیهایی که شتی ژیرتاو. **pigeon** (pij'an), *n.* (۱) کبوتر.

(۲) [Slang]. کسیکی ساویلکه یا خوش باوه.

pigeon (pij'in), *n.* = pidgin.

pigeon breast, دهریوقینی نیسکهکۆله (تووشی کسانسی سیلاری دهین).

pigeon-breasted (pij'an-bres'tid), *adj.* سنگ دهریوقیو (نهخوشی): کۆترسنگ.

pigeon hawk, واشی کۆنرخور

pigeonhearted (pij'an-här'tid), *adj.* ترسنوک

pigeonhole (pij'an-höl'), *n.* (۱) کونه کۆتر: هیلانه کۆتر.

(۲) ناق: خانای بچوکی میز: چاوی میز.

v.t. (۱) خسته چاوی میزهوه. (۲) خسته پشت گوی: خسته لاره.

(۳) ریزکردن: به ریز وینکی دانان: ریکفست

pigeon-toed (pij'an-töd'), *adj.* پهنه کۆتری: پهنهچی پنی

نوشقاوتوره بۆ ناروهوه.

pigfish (pig'fish'), *n.* ماسییهکه دهرخین که له ناو دهردهمینرئ

piggery (pig'er-i), *n.* تهریله سراز

piggish (pig'ish), *adj.* دۆلکه با ستهنکی دارینی دهسک ستوروییه

piggishly (*adv.*); **piggishness** (*n.*). بهرازخو بیسرپیژخل: چلیس: سهرسهخت.

piggy (pig'i), *n.* Also **piggie**, پهلخ: بچهک بهراز

adj. = **piggish**.

piggyback (pig'i-bak'), *adv.* & *adj.* = **pickaback**

piggy bank, بهرازه بانق: دهرنیکه له شینوهی بهرازه: دهرنیکه تیدایه

پارهی ووردی لینه تیدهخری و پاشهکوت دهکری.

pigheaded (pig'hed'id), *adj.* سهرسهخت: کهلهرق

pig iron, ناسنی حار: لکانی دهرهاتنی له کورهی توواندهوه.

piglet (pig'lit), *n.* پهلخ: بچهک بهراز

pigment (pig'mənt), *n.* (۱) (ا) مونه: رهنگ. (ب) پهلخ: خال

(۲) ماددی رهنگداری: خانهی گیاندارو: پوهه: اوهک کلزوفیل یا سهرزینه.

pigmentary (pig'mən-ter'i), *adj.* رهنکی: بزمیسی: پهنهچی

خالاری

pigmentation (pig'mən-tā'shən), *n.* (۱) رهنک: بوون یا رهنک

بهیدکرانی: پوهه: گیاندار: بهمزی رهنک تیدابوونی: خانهکاتیان. (۲) رهنک یا

پهلخ: گیاندارو: پوهه.

pigmented (pig'mən-tid), *adj.* رهنگدار: پهلاوی: خالدار.

Pigmy (pig'mi), *adj.* & *n.* = **Pygmy**.

pignus (pig'nəs), *n.* بارمته: یاسا.

pigpen (pig'pen'), *n.* (۱) تهریله بهراز: بهچی بهراز.

(۲) شونینکی بیسرپیژخل.

pigskin (pig'skin'), *n.* (۱) پینسه بهراز: قایشی پینسه بهراز

(۳) [Colloq.]. تویی فوتبولی نهماریکی. (۴) [Colloq.]. زین.

pigsticking (pig'stik'ing), *n.* پاوه بهراز کردن به رم.

pigsty (pig'sti'), *n.* = **pigpen**.

pigtail (pig'tail'), *n.* (۱) کلافهتووتن

(۲) پرچی کلافهکراوی به پشتی ملدا شۆبوهوه

pika (pi'ka), *n.* گیانداریکی شپردی: قرتینهری: بن کنگه له توخمی

کهرویشک

pike (pik), *n.* (۱) turnpike. دهرگای رینگه: هاندان: لهرس: رینگاوبانی

باجی: دهرگای رینگه: هاندان: لهرس: رینگاوبانی به پاره پیندا پۆیشتو.

(۲) باجی دراو: لهه: دهرگایه: دا

v.t. [Slang]. (~ along). خۆپرا: پۆیشتن: بهپهله پیندا پۆیشتن.

pike (pik), *n.* رم: نزه

v.t. رم پینداکردن: به نزه یا رم کوشتن

pike (pik), *n.* جزوه ماسییهکی بوبارسی: لهنز: دهرژو: باریکی کارژیر

pilgarlic

دهریوقیوی ددان تیره.

pike (pik), *n.* نووکی: رم یا نزه: نووکی تیر.

pike (pik), *n.* [British Dial.]. (۱) لووتکی تیر: لووتکی تیری شاخ.

(۲) شاشی لووتکه تیر.

pikeman (pik'mən), *n.* سهربازی: رم ههلگر: رم هاویژ: نیهدهار.

pike perch, ماسییهکی لهنز: دهرژو: باریکی کارژیر: دهریوقیوی ددان تیره.

piker (pi'kər), *n.* [Slang]. (۱) کسیکی پارهبیسسی: ههچ: وپووج:

کسیکی دهست: نووچاوی: ترسنوک. (۲) قومارچی یا پارهبازنکی: پوههکی و

بچووک.

pikestaff (pik'staf', pik'stäf'), *n.* (۱) داری نزه: قدی: رم.

(۲) دهردهستی: نووک تیر: دهردهستی: نووک ناسنی تیر.

pilaf, pilaff (pi-läf'), *n.* پلاو.

pilaster (pi-las'tər), *n.* پایه: لاکینشی: کۆلهکی: لاکینشی.

pilaw, pilaw (pi-lö'), *n.* پلاو.

pilchard (pil'chərd), *n.* ماسییهکی بچووکه له توخمی "سارین".

pile (pil), *n.* (۱) کۆمهل: تۆپه: بهسته: بارستانی

(۲) لیره: دهر (که لاشی: لهرس: لهرس: لهرس: لهرس: لهرس).

(۳) خانوویهکی زل: کۆمهلنیک: خانووی: گوره

(۴) [Colloq.]. ژمارهیهکی زور: فره: ههشیک: زور.

(۵) [Slang]. کۆلیک: پاره: پارهیهکی زور: سامان

(۶) (۱) چمند: پهرهیهکی کامرایی: جیا: جیا: پاره: ماش یا کاغزی: به ترشه: نوک

تهرکراو: دهرخینه: شینو: نیانته: به بن: پیکه: نیانی: تهروری: کارهبا. (ب) باتری.

nuclear reactor (۷)

v.t. (۱) کۆمهل کردن: کلهکه کردن: بارسته کردن: بهسته کردن: گورد کردن: هوه

ههلچین. (۲) لهرس: ههلچین: ئی بار کردن.

v.i. (۱) کۆمهل بوون: کلهکه بوون: گورد بوون: هوه.

(۲) (~ in; ~ out). به شینواری: جولانوه: بهیه: کدها: تهر: جولانوه: به

تیکه: وپیکه: لوی: سهر: ئی شینواری: بهیه: کدها: کورتن

pile up, کۆکردن: هوه: خور کردن: هوه: کۆبوون: هوه: کلهکه بوون: مۆل بوون:

نیشته: سهرمه

pile (pil), *n.* (۱) نهخشینکی: چنراوی: نهرمی: سهر: پوری: قوماش

(۲) تهقل: یا: قولقه: نهخشینکی: وهما. (۳) وورده: په: گندهموو: کۆل:

نهرمه موو

pile (pil), *n.* (۱) پایه: کۆنکری: یا: پۆلایی: پردی: خانووی: کۆلهکی

هستهوورا: سنگ: منج: (۲) نیشانهیهکی: پواری: نووک: بهره: وخواه: دهروشمی

سوارچاکی.

v.t. (۱) کۆلهکه یا پایه: کۆنکری: پردی: خانووی: (ب) پردی: خانووی

(۲) بههیز کردن: یا: پالشتی: کردن: به پایه: کۆلهکه

pileate (pi'li-it, pil'i-ät'), *adj.* (۱) کلاو: دهر (وهک: قارچک).

(۲) پۆینه: داری: دهرژو

piledated woodpecker, دارکونکهریهکی: نهماریکی: پۆینه: دهرژو.

pile driver (or engine), مکهینه: داکوتانی: پایه: کۆلهکه.

pileous (pi'li-əs), *adj.* تووکن: کولکن: گندهموواری

piles (pilz), *n.pl.* مایهسیری.

pileum (pi'li-əm, pil'i-əm), *n.* تهقلهسیری: باندنه: له: دهنووکهره

ههتا: پشت: مل.

pileus (pi'li-əs, pil'i-əs), *n.* (۱) تهپله: یا: کلاوی: بین: قهراغ.

(۲) کلاوی: قارچک. (۳) pileum.

pilfer (pil'fər), *v.t.* & *v.i.* دهرژین: بهتاییهتی: پاره: کهم: یا: شتی

ههچ: وپووج.

-pilferer (*n.*), (۱) دهرژو: بهتاییهتی: پاره: کهم: یا: شتی

pilferage (pil'fər-ij), *n.* ههچ: وپووج: دهرژو. (۲) شتی: دهرژو.

pilgarlic (pil-gär'lik), *n.* (۱) کسیکی: سهر: پووتاهه

(۲) کسیکی: به: چاوی: سووک: تهماشا: کراو: کسیکی: داماو: که: جزی: بهزهیی

(۱) پادشاه لئوخیوین.
 (۲) کرئیی پابهو فرۆکهوان و پانهری کەشتی.
 پانۆنی دیارکردنی خێراییی و پوری هەلکەردنی با.

pilot balloon,
pilot burner, = pilot light.
pilot engine, مەکینەیی پابهرا مەکینەییەکی لەپێش شەمەندەفەرەوه دەنێرێت بۆ ئەوەی بزانن کە هێلی ئاسەنەکە تەواوە یا نا

pilothouse (pi'lot-hous'), n. ئۆوری پانهری کەشتی.
pilot lamp, گۆلۆیی پابهرا (۱) گۆلۆییەکی جێی گۆزەری کارەبایی یا دەستگای برینی تەزوی کارەبایی پیشان دەدات (ب) گۆلۆییەکی پیشانی دەدات کە ئەزوی کارەبایی کاربکات یا نا

pilot light, (۱) مۆمی فەین ترووسکەییەکی هەمیشە داگیرساونە لە فەنی گازدا بۆ داگیرساندنی فەنەکە هەرکات وێسترا.
 (پێشی دەوترێت: " pilot burner ") (۲) pilot lamp

pilular (pil'yoo-lēr), adj. لە خەب دەچن: هی خەب: وه خەب
pilule (pil'ul), n. خەبی پچووک
pimento (pi-men'tō), n. pimiento (۱) درەختێکی ناوچە گەرمەکانە نالەتی شیرین لە بەرەکی دەردەهێنن: نالەتی شیرین
 جوژه بیەریکی شیرین.

pimiento (pi-myen'tō), n. جوژه بیەریکی شیرین.
pinola (pi-mō'la), n. زەیتوونی بیەری شیرین تیکراو.
pimp (pimp), n. گەواد: کەشیش: قەحەبەچی.
 گەوادێ کردنی کەشیشی کردن.
pimpernel (pim'pēr-nel', pim'pēr-nəl), n. پووهکێکە گونیی
 سوورو سپیی و شینی نەستیرەیی دەگرتو و لە ناوهمواری ناخۆشدا گولەکی دانەخات.

pimping (pim'ping), adj. (۱) بێ باخە: هەج و پوچ: ناگرتک.
 (۲) لاوا: جیقن: دەردەدار

pimple (pim'p'l), n. دوومەل: پینۆکە: قەنجکە: زێپکە.
pimpled (pim'p'ld), adj. Also pimply, دوومەلۆی: پینۆکۆی: زێپکەدار.

pin (pin), n. (۱) سینگ: مینخ: چووقل: دووگە.
 (۲) شتیکی هەج و پوچ: بێ نرخ
 (۳) (۱) دەززی: دەززی سەرخر: دەززی سنجاق (ب) تەوقی سەر.
 (ج) گەری جـل. (د) یەخەبەت. (ه) بێزار (ی) [Colloq.] (pl.) (۴) لاق
 (۵) نیشانیکی دارینە لە گۆزەلە دەچن بۆ نیشان لیکرتنەوه (یاری بۆلەنگ)
 (۶) دووگەیی بیانۆ و نامیزی مۆسیقایێ تر. (۷) قولاب (کەشتی یەوان
 (۸) دارنالا (کە گونەکانی گۆزەییانی یاری گۆلف نیشانە دەکات)
 (۹) پێکەوه نووساندن: لیکدان (بە دەززی یا سینگ... هتد): پێکەوه بەسترا
 دەززی لیدان. (۱۰) دەززی پێداکردن. (۱۱) بەستنهوه: راگرتن لە یەت شویتندا
 چەسپاندن. (۱۲) (on ~) هیوا پێ بوون.
 (۱۳) [College Slang] نیشانەکردن: دیارکردن (دەستگیران)
 on pins and needles, بێ ئارام: سەرەوت نەگرا: بەپەرۆش:
 دەلێی لەسەر دەززی دانیشتووه: دەلێی بەسەر لێکەوهیە.
 pin one down, وا لە کەسێک کردن کە چی لە دایدا یە پێلێت یەین
 پینچ و پەنا: بەستنهوه: کەسێک بە رایەک یا بەلێنیکەوه: بە نێمچە زۆرەمل: بەلێن
 یا قەسە تەواو ئی وەرگرتن
 (He's hard to pin down on money matters.)
 خۆستنه پال (توان) بەدکاری: (۱)
 pin (something) on one, [Colloq.] دانەپال: پێوه نووسان
 (The murder was pinned on the wrong man.)
 سنهویەری: هی توخمی دارسنهویەر.
pinaceous (pi-nā'shəs), adj. بەرگیکی مندالانە لە
pinafore (pin'a-fōr', pin'a-fōr'), n. بەرگیکی مندالانە لە
 بەرگیکی مندالانە لە
 پەروانکە دەچێت
pinaster (pi-nas'tēr, pi-nas'tēr), n. سنهویەری ناوچەیی دەریای
 ناوهمراست.

پێدا هاتنەوهی خەلک بێت
pilgrim (pil'grim), n. (۱) گەروک: گەرمە: پەروان: وێل (۲) حاجی
 (۳) [P-] پێکێکە لەر کۆچەرە شینگنێزانە کە لە ساڵی ۱۶۲۰ دا یەکەم
 ناواییان لە ئەمریکا دانا و ناویان نا " بلیمس "

pilgrimage (pil'grā-mij), n. (۱) خەج: خەج کردن: چوون بۆ
 شوینیکی پیرۆز (۲) کەشتیکی دووڕودن:
piliferous (pi-li'fēr-as), adj. شووکاری
piling (pil'ing), n. (۱) پایە: کۆلەکە داکوکان. (۲) پایەکان: کۆلەکان
 (۳) خاموویەت یا شتیکی لەسەر پایە سرووسترا: شتیکی لە پایەو کۆلەکە
 دوووستراو
 (ب) خەب (دەرمان).
 (۲) شتیکی ناخۆشە کە مۆژە ناچارە بیکات یا پزی پازی بێت.
 (۳) [Slang] توپی بێسپۆل و گۆلف.
 (۴) [Slang] کەسێکی ورتک یا بەدسرووست و بێزارکەر.
 v.t. (۵) دەرمان بەش بەش کردن بە شتیوی خەب (۲) کردن بە خەب.
pill (pil), v.t. & v.i. [Archaic or Dial.] (۱) پاكردن: مپوه: توشک لیکردنەوه
 (۲) [Obs.] سەر پووتانەوه: سەر پووتاندنەوه
pillage (pil'ij), n. (۱) تالانکاری: راوویوت: تالانکردن: تالان
 (۲) تالاس: ستومەکی تالانکراو
 v.t. & v.i. (۳) تالانکردن: راوویوت کردن. (۴) بردن بە تالانی
pillar (pil'ēr), n. (۱) کۆنەکە: دنگ: دبرەک: پایە
 (۲) بەبکرتنکی یادگاری لە کۆلەکە دوووستراو (۳) شتیکی لە کۆلەکە چوون.
 (۴) کەسێکە کە وەک کۆلەکی دەستگایەن یا کۆنەلگایەن (بە) پشتیوان:
 (the ~s of society)
 v.t. کۆلەکە دانە: پشەوکردن: بەهێرکردن بە کۆنەکە یا پایە
 from pillar to post, لە تەنگ و چەلمەبەکەوه بۆ یەکیکی تر
 پافەرسراو: لە شوینیکیهوه بۆ شوینیکی تر: لە ماریکی ناخۆشەوه بۆ یەکیکی تر.
pillar box, [British], سسوقی بۆستە
pillbox (pil'box'), n. (۱) سووتەیی خەب (۲) سەنگەر
 (۳) ئەبەلی: نوولەکی یۆپە تەختی ژانە
pill bug, خلیزە: مێروویەکە لە هەزارین دەچن نەگەر دەستی ئی بێرت
 خوی حر ددک: وەت توپ
pillion (pil'yan), n. (۱) سۆنەکەیی باشکۆی ریس بو کەسێکە
 لە باسکری سواریهوه سواری دەبێت ئەتایەتی بۆ تافەرت: (۲) زینی باشکۆی
 زیسر مائوسکول
pillory (pil'a-ri), n. جوهرەدی سزادان: جوارجیوهیەکە شوینی
 دەستار: سەری تێدانە لە کوندا: تاواکاری: پێوه: دەبەسترا: یهوه لەبەرچاری
 خەلک بۆ شکاستن و سزاداسی
 v.t. (۱) خۆستنه جوارجیوهیەکی وەهاوه بۆ سزادان
 (۲) دووژاندن: ئەداوکردن: پوو هەنجانین بۆ کاتەپینکردن
pillow (pil'ō), n. (۱) سەرین: پشتی: سالیف
 (۲) دۆشکەیی نەخسینراو (۳) پانپشت
 v.t. (۴) سەر خۆستنه سەرین: سەرنە سەر سەرس (۵) بو بوون بە سەری
 v.i. سەرکۆرە: سەر سەری
pillowcase (pil'ō-kās'), n. بەرگی سەرس: بەرگی پشتی
pillowslip (pil'ō-slip'), n. pillowcase.
pilose (pi'lōs), adj. تووکن ئەتایەتی هی نەرەو وورد: شووکاری
pilot (pi'lat), n. (۱) شلجور: یا بەری کەشتی لە بەشەردا:
 (۲) هزوکراو: هزوکچی (۳) رانەر: چاوسا: رانەر
 (۴) دەمەری ریشوینیکی مەکینە
 pilot light (۵)
 v.t. (۶) رەزی کردن: بیساندن: رەسەری کردن
 (۷) هزوک: فراسدن: فرۆکه لێپوڕین: کەشتی پاشان
 adj. (۸) رانەر: رێ بیسانەر
 (۹) تاپەتی: نە نەرنامەییکی پچوکی تافیکردنەوهیی (a ~ program)

(۳) - شەتەنگای ئەماناس؛ باخی ئەماناس

piney (pin'ī), *adj.* = **pinny**.
pinfeather (pin'feth'ēr), *n.* پەری تازە (کە بە ئاستەم سەری دەرھێناو لە پێستەرە).

pinfold (pin'fōld), *n.* تەویلە گیانداری بەرە لا و وون بوو (بەتایبەتی سەگ و پشیلە)

v.t. پارگرتن؛ بەستەرە؛ خستە تەویلە وەو هێشتەرە
ping (piŋ), *n.* گێزە یا گەفی گولە
v.i. & v.t. گێزەھاتن

ping-pong (piŋ'pōŋ', piŋ'pōŋ'), *n.* یاری قۆبی سەر مینا
پینگ پۆنگ

pinhead (pin'hed'), *n.* (۱) سەرەدری
(۲) شتیکی بچوک و هیچ و پوچ - (۳) کەسێکی بێ مێشک

-pinheaded (*adj.*)
pinhole (pin'hōl'), *n.* کۆنی زۆر بچوک (وەک بە دەری کرابن)

pinion (pin'yən), *n.* پینجکە ی بچوکی داندەر (کە داندەکانی گێردەبێن لە دەستی پینجکەیی گەرەتر لەکاتی خوولانەرە)

pinion (pin'yən), *n.* (۱) بال - (۲) سەریال - شایال (۳) شاپەر؛ پەر
v.t. (۱) بال کردن؛ پەر و بال قوتاندن (۲) بال بەستن (بەلندە)
(۳) بال بەستەرە؛ بەستەرە؛ پێوەندکردن؛ جوولە ئی پوین

pink (piŋk), *n.* (۱) مێخەک - (۲) گولە مێخەک
(۳) مێخەکی؛ رەنگی مێخەک؛ رەنگی پەمەیی (۴) پلە ئایاب؛ چەشنی ئایاب
ئایابی (۵) [British]، چاکەتی سووری پارکەری پۆوی
(۶) [British]، پارکەری پۆوی (۷) کەسێکی شیوعی، سوور، یا چەپەرە (لەووی سووکی پەو)

adj. (۱) پەمەیی؛ مێخەکی (۲) نەختیک سوور یا چەپەرە
pink (piŋk), *v.t.* (۱) پینداکردن (تەغ، چەق، تیزە... هتد)
(۲) پاراندنەوی جل بە نەختی قەراغ گرنج (۳) قوماش برین بە مەستی گرنج گرنج تا قەرەغەکی گرنج گرنج دەرچن - (۴) پاراندنەرە

pink (piŋk), *n.* کەشتی دوا باریک
pinkeye (piŋk'ī'), *n.* *Also* pink eye، هەرکردن سووری پەو

pinkie (piŋk'ī), *n.* *Also* pinky، چار
پەنجە توتە؛ پەنجە بچکۆلە
pinning shears، مەستی گرنج گرنج؛ کە شتی پین دەپەری قەرەغەکی گرنج گرنج دەرەچن

pinkish (piŋk'ish), *adj.* نەختیک پەمەیی؛ مەیلە پەمەیی
pinko (piŋk'ō), *n.* [Slang]، کەسێکی چەپەرە یا سوور
pinky (piŋk'ī), *n.* = pinkie

کەشتی دوا باریک
pinky (piŋk'ī), *n.* (۱) پارە و وردە خەرجی کە مێرد دەیدات بە ژنەکی
(۲) وردە خەرجی

pinna (pin'ə), *n.* (۱) کرکراگە کۆئ
(۲) گەلایەکی بچکۆلە کە لەگەڵ چەند گەلایەکی بچکۆلە تێدا بە ریز بە لاسکە گەلایەکەرە بێ (۳) پەر؛ بال؛ پەرە ماسی

pinnacle (pin'is), *n.* (۱) بەلەمێکی مایەوانی پە بۆ بەکارھێنان لە نیوان
کەشتی و قەراغ دەریاد - (۲) بەلەمی کەشتی (بۆ جێبەجێکردنی کاروباری کەشتی پە بەکار دەھێنن)

pinnacle (pin'ə-k'l), *n.* (۱) قوللە یا بۆرجیکی نووک تیز
(۲) لووتکە؛ پۆیە؛ قووتکە (۳) نوپەر؛ تاف؛ ئەوپەری بلندی؛ بەرزترین سوین
(*the - of power*)

v.t. (۱) قوللە سەر تیز بۆ کردن (۲) خستە سەر لووتکە
(۳) بوون بە لووتکە یا پۆیە
(۱) پەری

pinnate (pin'at, pin'it), *adj.* *Also* pinnated، شێوەی لە پەر دەچن (۲) وردە گەلا بە ریز بە هەردوو دیوی لاسکەکی پە بە وەک پەر

pinball (pin'bōl'), *n.* یاری پەمە نە سنووقتیکی لێژ دەکرت کە پەری دەووتری **pinball machine** بریتییە لە لێدانی تۆپیک بەسەر پووی

مەمکێت پەمە کە پەرە لە چوقولی بچوک و نیشان
(۱) گان (۲) چنگ یا چرنووی قرژان
pincers (pin'sêrz), *n.pl.* **pincers movement** (۳) سنوورە پەمەکی سوپا پەمە بریتییە لە هێرش بردنە سەر دوژمن لە دوو لاورە لە پێشەرە

pincers movement, سنوورە پەمەکی سوپا پەمە بریتییە لە هێرش بردنە سەر دوژمن لە دوو لاورە لە پێشەرە
pinch (pinch), *v.t.* (۱) چرنووک گرتن

(۲) گۆشین یا گرتن و ئازاردان (پیلان) (۳) ئازاردان؛ ئازەرەخت کردن
(۴) لاوران کردن؛ ووشک کردنەرە؛ بە برستی یا ئازاردان
(۵) تەسک پین هەلجین (۶) [Slang]، درزین
(۷) [Slang]، گرتن (بەند)؛ پەلاماردان (لە لایەن پۆلیسەرە)
(۸) بە تەنیشت باوە کەشتی پاندن

(۱) چرنووک گرتن؛ گۆشین و ئازاردان (۲) پێسکەمی کردن؛ پەزێلی کردن
v.t. (۳) تەسک بوونەرە

(۱) چرنووک؛ چرنووک گرتن
(۲) سرووش؛ نەختیک؛ تۆزیک: (*a - of salt*)
(۳) مایکی ناخۆش و بە ئازار؛ دژواری؛ ناخۆشی (*to feel the -*)
(۴) تەسک؛ تەنگانە (۵) [Slang]، درز
(۶) [Slang]، گرتن (بەند)؛ هێرش پۆلیس

pinch bar, نوێلی نووک تیز
pinchbeck (pinch'bek), *n.* (۱) تازەیی مس و چینکۆ (بۆ خەشلی
هەرانبەها سووستکردن) (۲) شتی هەرانبەها

adj. (۱) لە تازەیی مس و چینکۆ سووستکراو (۲) هەرانبەها
pincers (pin'chêrz), *n.pl.* **pincers**

pinch-hit (pinch'hit'), *v.t.* (۱) لێدانی تۆپ لە ناچارێ یا ناکویدا
لەمانێ یاریکەرێکی تر (یاری بێسبۆل)
(۲) جگەری کەسێکی تر کردن لە ناکویدا یا ناچاریدا

-pinch-hitter (*n.*)
pin cushion (pin'koosh'ən), *n.* دەری دان

کوشنکی زۆر بچکۆلە پەمە دەکرت
Pindaric (pin-dar'ik), *adj.* (۱) تەسەر شێوازی هۆنەری یونانی کۆن
"پیندار" (۲) رێک و پێک (هۆنراوە)

pindling (pin'dliŋ), *adj.* [Dial]، محووب - لاواز؛ جیقن؛ هیچ و پوچ
pine (pin), *n.* (۱) سنوور؛ ئارستەرە؛ کاج (۲) دارووتەختی سنوور
pineapple [Celaen], *n.*

(۱) پووکاوە (لە برستی یا داخو خەفتا)
(۲) *for* - خۆزگە بۆ خواستن؛ بۆ بە پەڕۆشەرە بوون؛ بۆ بەتاسەرە بوون؛
زۆر خەزێنکردن
(*He is -ing for a vacation; I am -ing for her.*)

شێوە بۆ کردن؛ خەفت بۆ خواردن
v.t. [Archaic]
n. [Archaic]

pineal (pin'ē-əl), *adj.* (۱) شێوە سنوورە؛ قووجەکی وەک نەری کاج
(۲) نەری سنوورە؛ ووشەیی نوایی بێشە

pineal body, نەری سنوورە؛ نوویەکی قووجەکی بچووک کاج
بە ئەرە لە مێشکی بۆرەدارەکاندا (پێشی دەووتری: "pineal eye" و "pineal gland")

pineapple (pin'ap'əl), *n.* (۱) ئەماناس؛ پووجەکی ناوچە گەرەمەکی
نەمەرکایە بەرێکی گۆشت و ئاوداری قووجەکی دەگری گەلاکانی درز و تیز
(۲) نەری نەم پووجە (کە نەرەندە کالەکیکی مای ناوەندی دەبێن)
(۳) [Slang]، بۆمای دینامیکی دەستی؛ ئارنجک

pine cone, بەری قووجەکی سنوورە
pine needle, دەری سنوورە؛ گەلای وەک دەری باریک و تیزێ سنوورە
pinery (pin'ēr-i), *n.* (۱) سەرستانی سنوورە

pipestone

(۱) له خوداترس: خواپترس: خواناسا زور به ناین.
(۲) (b) نایی. (ب) پیروز (۲) (a) له خوداترس به درو: هر به درو به ناین
(ب) نمجاسی به پروالمت له خوداترسی به هر.
(۴) [Archaic]. دلسوز بوز دایکو بوانو خرمو کس و کار.
(۱) ناورک (سینو، هرمن، پرتقال): دهنک.
(۲) [Slang]. کسبک یا شتیکی زور پسمندرکراو.
خاللی سمر کاغزی قومارو پوولی نومینه و زاری تاو له
جریوه جریوکردن.
له قاوغی هیلکه هاتنه دهرمه (جورجه لهو بیجوری بالنده).
(۱) وه تاقی مریشک (نیشانه کانی قه شماغه کردنی زمان و ناو
له دهرمه هاتنه) باله شیری (۲) نه خوشی به یکی سووکی مروقه (له پوری
کالتوره).
(۱) ناو و نورت و گاز گواستنه ره به بوری.
(۲) کرئی نهم گواستنه ره به (۲) سرجمی بوری پیکوره به ستراو بوز نهم
مه به ست.
(۱) شمشال: جووزله: زورنا: بلوین.
(۲) (a) شاووری سرکاری که شتی به یوران (ب) دهنکی نهم شاووره.
(۲) دهنکی گوزانی. (۴) جریوه جریوه جریوه خوندنی بالنده.
(۵) بوری (۶) بوری ناو لهش (به تابهیت هی همناسه دان).
(۷) شتی که شتی به له بوری به یان.
(۸) (a) سهیل: قلیان: قنده. (ب) پر سهیل که تووشن
(۹) به مریشک هی یا شلی تر (۱۲۶)، گالون دهنکی.
(۱۰) پیوانه به یکی (۱۲۶) گالونی
(۱۱) [Slang]. کارکی ناسان: شتی ناسان.
(۱) شمشال لیدان: بلوین ژندن: جووزله لیدان.
(۲) هاوارکردن: زیمزیم کردن. (۳) شاوور لیدان (که شتی به یورانی)
(۱) شمشال لیدان: بلوین ژندن: جووزله لیدان.
(۲) هاوارکردن: زیمزیم کردن.
(۳) کارتی کردن: اوک به زورنا بوق لیدان) و لیکردن (به شمشال لیدان).
(۴) ناو و نورت و گاز گواستنه ره یا بوز بردن به بوری.
(۵) بوری پاکیشان.
(۶) شاوور بوق لیدان و کوز کردن (که شتی به یورانی).
pipe down, [Slang]. بین دهنک بیون: دهنک نرم کردنه
pipe up, (۱) دهنک به شمشال یا زورنا لیدان کردن
دهست به گوزانی ووتن کردن (۲) دهنک به زور کردنه: زیمزیم کردن
گلی سینی.
pipe dream, [Colloq.]. خه خیال پلا: خهون: نومیدی بوش و هرگیز.
نه هاتنه دی.
pipefish (pip'fish'), n. بوری به ماسی: ماسی به یکی له بوری چوری
پووله که ره قی لموز دروزه
(۱) (a) بوری به ستان.
(ب) بوری دانانو چاکردن: بوری کاری. (۲) قول یا پارچه بوری به یکی بچوکه
دوو بوری قری پن لیکه ده دی.
-pipe-litter (n.).
pipeful (pip'fool'), n. پر سهیل که تووشن.
pipe-line (pip'lin'), v.f. (۱) گواستنه ره به بوری (ناو، نورت، گان):
به بوری بوق بردن. (۲) بوری بوق پاکیشان.
pipe line. (۱) بوری (بوق ناو و نورت و گاز پاکیشان) هیلای بوری.
(۲) مزی که میاندن، گواستنه ره، یا بردن. (a ~ of information)
pipe of peace, = calumet.
pipe organ, نامزینکی موسیقی به له به ابته پیمانق.
piper (pip'er), n. بلوین ژندن: زورنالیدن: شمشال ژندن.
pay the piper, سمرانه خذ دان: شایاشی خذ دان!
نمجاسی کرده هی خذ هاتنه ره پری و هانگرتنی.
pipestone (pip'ston'), n. بهردی سهیل: هیندی به نهمه ریگایی به یکان.

pinner

(۱) حورد کلاویکی پانسی کونه دوو چمک لهم دیوو.
(۲) بکری "pin"
pinniped (pin'i-ped'), adj. قاپی به گدایان: ناری قاج
بهردی که له گدایان دهریاو شیری دهریا
گدایان: ناری. (۲) نچ بهردی به یکی
n.
pinnula (pin'yoo-lə), n. - pinnule.
pinnule (pin'ul), n. (۱) به خنک هو وورده که لایانه که به ریز
به هردو: بیوی لاسکه که لایانه که وک به ریز. (۲) بهردی زور بچوکی همندی
گدایان: ناری
-pinnular (adj.).
pinocchio, pinocle (pē'nuk'l), n. یاری به یکی کاغره.
piñon (pin'yan, pēn'yōn), n. (۱) حورد به رسته و بهردی که بهردی که
ده خوری. (۲) هر یا دهنکی نهم دانه
(۱) نشانه کردن به دهری پیدا کردن
وهک شونکت له سر نه خنک:
(۲) دهست نشانه کردن: پهنه خسته سر: بهوردی و هواوی نشانه کردن:
(Our radar ~ed the attacking planes.)
(۲) بهوردی نشانه لیکرتن
(۱) ستری دهری: (۲) شتی هیچ و پوچ و بچوکه من بایه خ
(۱) ووردی شونک: من زیاد و کم (a ~ bombing).
(۲) بچوکه
میرو و له: -
(۱) مینی موماش. (۲) قوماشی میدار: دهسته جانی میدار.
-pin striped (adj.).
pint (pīnt), n. پاینت: پیوانه به و سمنگیکه بریتی به له هشت به یکی
گالونک (ب) شله و شتی ووشک. (ب) دهری یکی به "پاینت" ی
pinta (pin'tā), n. نه خوشی به یکی بهردی بیسته دهینه هزی په یاد بونی
پهله به سه بهر بیسته ره
pintado (pin-tā'dō), n. حوره ماسی به یکی دریکونه به پهله قاره می
پیونه
pintail (pin'tāl'), n. (۱) حورد مرای به یکی مل درتزی سک سپی به
بهردی کانی: ودراسنی کنکی درتزی: (۲) حوره مریشک کونی به یکی کلک درتزی.
pintle (pin'tl'), n. توده ری ستووی
pinto (pin'tō), adj. بازو: پینه به پنه: خال خال
(۱) نهسی به پنه یا خال خال: (۲) pinto bean.
pinto bean, حوره ماسی به یکی قاره می خال خاله
pin-up (pin'up'), adj. (۱) به دیوار: هلو اسراو
به دیوار همنده و اسری (a ~ lamp). (۲) [Slang]. تابهتی به کچیکه
که شهوند جوانه وینه که به دیواردا همنده و اسری
(۳) [Slang]. کچیکه شهوند جوانه وینه که به دیواردا همنده و اسری:
وینه به یکی به دیواردا هلو اسراو
pinworm (pin'wurm'), n. گرمی دهری به یکی کرمی بچوکه له
ریخوه نه ستورده و کومدا دهری
piny (pin'i), adj. Also piney. (۱) برده نه ستورده: به دارسته و به
دایوسراو (۲) ستورده: وهک ستورده و به
pioneer (pi'o-nēr'), n. (۱) شه زوری سویایی ری ناماده که
له بهردی سویا به دروست کردنی پردو ریگ کرده ره... هشد.
(۲) رابره: پشته نگ: پیشرو: وهک زانایه کی شتی تازه دهنک: کسبکی
چوله وانی ناوه نگه ره... هشد: ری ناماده که: (a ~ in aviation)
(۱) تابهتی به رابره رابره هی دهنک: هی به مین (a ~ chemist)
(۲) هی شهوانی چوله وانی جان ناوه دان کرده ره و چرخه که بیان وهک شهوانی
نه مریکابان ناوه دان کرده ره به تابهتی بوز وای نه مریکا: (the ~ spirit)
(۱) (a) دوزینه (ناوجهی تازه) (ب) ناوه دان کرده ره شتی تازه و
v.f. چوله وانی (۲) رابره کردن: دهنک: دهنک: پیشرو کردن.
piosity (pi-os'ō-ti), n. له خوداترسانی درو: له خوداترسی پروالمت.

pipette, pipet

قلیانان ل دروست دهکره
pipette, pipet (pi-pet', pi-pet'), *n.* مژگه موزیجکی شوو شهی
پله پله کراوی بچورگه شله یی دگوزینزیتوهه له دهفرنگهوه بؤ دهفرنگی تر
(کیمیاجگری)

piping (pip'ing), *n.* (۱) شمخال بیدان بلویر ژهدن: زورنا لیدان
(۲) دهنگی شمخال، بلویر، یا زورنا (۳) زیفه
(۴) کومهلیک موزی بیکهوه بهستراوه (۵) مادهی موزی ل دروستکراو
(۶) هیللی شیرینی بهسر کیکهوه (۷) تیلماسکی پارانهوهی پهراویزی جل
adj. (۱) زورناژون نای لیدن: بلویرژون
(۲) قابهنی به دهنگو ناوازی هینزو خووشی ناشتی یانهی شمخالو نای
(۳) پرناسووبمی: هینن (۴) زیفهزینق

adv. چزهچرکرا: کسبه نپوههاتن: داخ (hot ~)
pipit (pip'it), *n.* بالندههکی سچوله له کلاو کوره دهچن
pipkin (pip'kin), *n.* (۱) دهفری کیننه مامجهل، قابهنه، قیزی
(۲) piggin

pippin (pip'in), *n.* (۱) جوره سنوونکی موزی سهوزه
(۲) ناووک (بروهکناسی): دهنگ
(۳) [Slang] کسینک یا شتیکی زور بیسهندنکراو

pipsqueak (pip'skwæk'), *n.* کسینک یا شتیکی بچورگه مین بایخو
هیچوویوچ

pipy (pip'i), *adj.* (۱) له موزی دهچیت
(۲) دهنگ تیزو ناسان: زیفهزینقاوی

piquancy (pe'kan-si), *n.* مززی: بیری: مینشک حوینن:
سهیری و خووشی

piquant (pē'kant), *adj.* (۱) مززا: میخوش
(۲) مینشک حوینن: سهیری و خووشی
(۳) [A'chanc] تیزا: بیری: برونده

pique (pēk), *n.* توران: تویز: پهنی و توورهی بههوی هست
بریندارکراس یا شکاندهوه

v.t. (۱) توراندن: بهستو توورهکردن به هست بریندارکردن یا شکاندن
(۲) جوولاندن: مینشکو هست، (The portrait ~d my curiosity.)
(۳) شانازی بیوکردن: خو پیوه پادان

pique oneself on (or upon), شانازی بیوکردن: خو پیوه پادان
(They piqued themselves on their modish attire.)

piqué (pi-kā'), *n.* جوره قوماسکی سفتی نوکهیبه

piquet (pi-ke't), *n.* یاریهکر: کامهزی دورکسیجه

piracy (pi'rā-si), *n.* (۱) چهنی: دریا: چهنکار: دریا
(۲) دریم: داهینان یا بهرهمی زاستی و هونری بیکیکی ترور کردن به هی خؤا
چایکردن و بلاکردنوهی بهرهمی نووسر یا زانابک بهی پرسس خاوههنکهی.

piragua (pi-rā'gwa, pi-rag'wa), *n.* (۱) پلههسکی سهوسی
چچوکه نه ههنکهدن داریکی ناستورور زل دروست دهکره (۲) بهههیکیکی
یابهوانی بز نهخته

piranha (pi-rān'ya), *n.* جوره ماسیجکی بچووکي چابرسی دره
هینش دههاته سر گیانداري ناوی گهوره و نهانته بؤ سر موزفیش

pirate (pi'rit), *n.* (۱) چهنی: دریا: ۲ کشتی چهنی: دریا
v.t. & v.i. (۱) چهنسی کردن نه دریا: پوتکردنهره نه دریا: پادان
(۲) بلاکردنهره یا بهکارهینانی بهرهمی مینکی ویزهیس یا زانستی معین پرسس
خاوههنکهی و نه بیجهوانی پهپهوهی بهلگهنامهی داهینان

-piratic; piratical (adj.); **piratically** (adv.).
pirogue (pi-rōg'), *n.* بهههیکیکی سهوسی بچوکه به ههنکهدن داری
ناستورور زل دروست دهکره

pirouette (pi-rō'e-t'), *n.* خوولانهوه لهسر بهنجهی پین یا لهسر
یک پین: سهمای باق:

v.t. خوولانهوه بهم جوره
piscary (pis'ka-ri), *n.* (۱) مافی ماسی گرتن له ناوی بیکیکی تردا

pit

(۲) شوینی پارهماسی: جزی ماسی گرتن
piscatology (pis'ka-tol'ə-ji), *n.* پارهماسی زانی
هونری ماسی گرتن

piscatorial (pis'ka-tōr'i-al, pis'ka-to'ri-al), *adj.* تاییهتی
به ماسی و ماسیگرو ماسی گرتن

piscatory (pis'ka-tōr'i, pis'ka-tō'ri), *adj.* piscatorial.
Pisces (pis'ēz), *n.* (۱) کؤنهستیرهی ماسی

(۲) کهلوی ماسی (ناستیرهناسی): بورجی ماسی
(۳) توخمی ماسی له برپهدارهکاندا

pisci- (pis'i), (pisciculture) ماسی
pisciculture (pis'i-kul'chēr), *n.* ماسی پهرورمکردن (بؤ خووشی
یا فروشتن)

piscina (pi-si'nə, pi-sē'nə), *n.* جورتهی تهنیشت قوربانیکای
کلیسه

piscine (pis'in, pis'in), *adj.* له ماسی جویا: تاییهتی به ماسی
piscivorous (pi-siv'ēr-əs), *adj.* ماسیخؤر

pish (pish), *interj.* پفیوا: دهنگیکه وهرسی و پهستی و تاقهت چوون
دهرهدی

pisiform (pi'se-fōrm), *adj.* (۱) پؤنکبی: نوکی له نوک دهچن له
شپوه و لهباردا: (۲) تاییهتی به نینسانیکی خری مهچک

pismire (pis'mir'), *n.* میزوروه
piss (pis), *v.t. & v.i.* میزکردن
n. میز (ورشمیکي ناشیرنه): (to take a ~)
توورهکردن: پهستکردن: توورههون: پهست بوون
(I was pissed off at him.; She pissed me off.)

pistachio (pis-tā'shi-ō', pis-tash'i-t'), *n.* (۱) داری بسته
(۲) بسته (۳) قامی بسته (۴) سهوزی کال: سهوزی زهردیو

pistil (pis'til, pis'tl), *n.* نیرله: نهنامی مینهنی کول
pistillate (pis'ta-lit, pis'ta-lāt'), *adj.* نیرکدار (بهتاییهتی مین
بوونی نیرهه)

pistol (pis'tl), *n.* دهمانچه
v.t. دهمانچه پیوهنان: دهمانچه تن نهکاندن

pistole (pis-tōl'), *n.* پارههیکي زیزی نیسانیا یا نهروپایی کؤنه
pistoleer, pistolier (pis'ta-lēr'), *n.* دهمانچههنگر
دهمانچه له قدر

piston (pis'tn), *n.* پستن: پهستینن: لولهکی هاتوچوکر
(مهکینهماسی)

piston ring, نلقههی پهستینن
piston rod, پاسکی پهستینن

pit (pit), *n.* ناووک (خورما، ههلووره، قوخ): دهنگ
ناووک ل درههینان
v.t. (۱) چال: چالایی: قوونگه (۲) چالی: پین: بؤن: دهک: توونی: بابا
(۳) دؤزهخ: (۴) تهیکه: چالیکه بؤ به داوههکردن گیانداري کیوی
(۵) داوا: تله: مهنسی خاراره (۶) مهیدانی شمره کهلهشیرو شمره سهگ
(۷) (ل) لولهی باکبشی کان (ب) کان: کانگه
(۸) چالایی لهش (لوک پین: بان) (an armpit)
(۹) چالایی پهنست بههوی نهخوشی: بهوه: دهک: کونجی: دهه: چاو: بههوی
ناولهوه) (۱۰) [British] (ب) نهومی پهکمی شایهتک متاییهتی بهشی
دواوهی: (ب) نهوانی لهه بههشی دواوه دادههینش
(۱۱) چالایی بهرهمی شانؤ که نؤرکینسترای تیدا دادههینش
(۱۲) قورنیکي تاییهتی بازاری پارههاری
(۱۳) قورنسی بهمنز تیکردنهره و تایه کورین له مهیدانی پینشیرکي بوتومبیدا
(۱) خستنه چالهوه: له چالدا ههنگرتن (۲) چال کردن
(۳) کونج بوون: خانی ووردورورد تیدا: ههنکهدن (ناوله):
(~ted by smallpox)

بۇ گرتقى گىپتار. (۲) مەترسى شارابا: داو. (۱) ئاممەت (قەلەبى پۈتۈك): ئارگۇن: كاكىل. (۲) مۇخ. (۳) گەھەم: كۆك: پوختە. (۴) ھېز: تۇمان. (۱) ئاممەت ئى دەرھىتان (پۈتۈك). (۲) (۱) بېرېراگە يا پىشت شكاندو كوشتن. (ب) بېرېراگە سىركىدن بۇ تاقىكردنەو ھە تاقىگەدا.

pith (pith), n.

v.t.

Pithecanthropus (pith'a-kan'thrə-pəs), n. ئادەمىزادى جاوھ. ئادەمىزادى كۆنى قۇتتېكتوتوھ ئىسقاھنى ھە " جاوھ " دۇزراوھتەرە. (۱) (۱) ئارگۇنكارى: مۇخارى. (ب) پەل ئارگۇن. **pithy** (pith'i), adj. ئاوارا بورودو: بل پىر مۇخ. (۲) كورتو بەمانا پىر مانا: بەھىز زامانراو (a ~ style)

-pithily (adv.); **pithiness** (n.). (۱) بەسزما: شايستە بەزەمى پىدا. **pitiable** (pit'i-ə-b'l), adj. ھاقىمە. (۲) بۇگەن: پىس: ئۆم: شايستە بە جاوى سووك سەپىركىدە: ئاپەسەند.

-pitably (adv.). (۱) بەھەست: ھارھەست: بەزەمى. **pitiful** (pit'i-fəl), adj. (۲) بەسزما: جىزى بەزەمى پىداھاتتەرە: جىزى دل پىن سووتانە: جىزى داخە: (a ~ sight). (۲) شايستە بە جاوى سووك سەپىركىدە: پىس بۇگەن: ئاپەسەند.

-pitifully (adv.); **pitifulness** (n.). (۱) بەزەمى: دلپەق: پىن پەھم. **pitiless** (pit'i-lis), adj. (۱) كىركارى كانگا. **pitman** (pit'mən), n. (۲) باسكى لىدان (سەكەنەكارى).

pitton (pit'tən), n. مېخىكى كانزايى بە ھەنگەپان بە شاخى بەردىندا بەكارەھىتى.

pit saw, مۇشارىكى گەھەم بە دوو كەس بەكارەھىتى بەكىكىان لەسەر پەرەلەمكە دەمەستى و ئىرى تىشىيان ھە چالىندا.

pittance (pit'əns), n. (۱) موچە كەم: پارەى بۇ پراوھ (خەرجى كەم). (۲) پارەى ھىچ دەپوچ: (He gets a mere ~). (۲) ھەندىكى كەم (خوارىن: ئازووقە) بەشى كەم: پىرىكى ھىچ دەپوچ: شىتىكى زۇر كەم.

pitted (pit'id), adj. (۱) چالاي: چال چال. (۲) كۆچ (دەم چارى ئالارى):

(His face was ~ with small pox.) **pitter-patter** (pit'ər-pat'ər), n. پىرتەپىرت (دل): تەقەتەق. تەپەتەپى ئىسپاسى پىن: لىدان.

pituitary (pi-tōō'a-ter'i, pi-tū'a-ter'i), adj. (۱) چىلمى. چىلم دەردەر: شەلى ۋەك چىلم دەردەر. (۲) ھى لووى ژۇر مېشكە. (۳) تايىمەتى بە جۇزە لەشىكى ئىسقاھ زۇر ئەستورودو قۇلو لاق زۇر دىزە بەھۇى زۇر دەردانى ھۆرمۇنى لووى ژۇر مېشكەمە لووى ژۇر مېشكە.

pituitary gland (or body), (۱) بەزەمى: بەزەمى پىداھاتتەرە: دل پىن سووتان: خەيف. (۲) ھۇى بەزەمى پىداھاتتەرە يا دل پىن سووتان داخى گرانم: دەستى شكاروم: داخەكەم: خەيفە. بەھۇى دل پىن سووتانەرە.

pity (pit'i), n. **It's a pity!** **out of pity,** **take (or have) pity on,** **(They took pity on him and set him free.)** **what a pity!** جەنى داخە: خەيفە: داخەكەم: داخى گرانم. (۱) نەخۇشى بەكى پىستە دەمىتە ھۇى. (۲) نەخۇشى بەكى پىستى گىئاندارى مائى بە دەمىتە ھۇى دىروسىيوتى پۈلەكەى ووشكى ۋەك گەپى. (۱) خالى پاكرا: پاكرا: خالى لەسەر ۋەستان يا پاكرتو خۇللا نەرە: تەرە. (۲) كەس يا شتى سەرەكى كە ھەمووكەس بەدەرىدا دەسوروتەرە: كەس يا شتى زۇر گىنگو بىرەرمەى ئەنجاسى كارىك:

(۴) دان نە شەر: سەگ: كەلەشىر. مۇوقە، تاقم: دان بەيمەكدا بەرامبەر بەكتەر ۋەستاندن

(to ~ one group against another)

v.t. چال بوون: چالابى تىكەوتن: چال چال بوون: كوچ بوون **pitch** (pich), n. قىرا: زفت: نەسەلت

v.t. قىرتاوتكردن: بە نەسەلت سوادان يا داپوشىن **pitch** (pich), v.t. (۱) ھەلدان: چادر. (to ~ a tent). (۲) قىردان: ھاويتىن: ھەلدان: بەرد: تۇپ.

(۳) ئامادەكردن و رىكخىست بۇ جەنگ (~ ed battle). (۴) ھە بەيەك يا ناستىگدا دانان (۵) تۇپ ھاوشىن بۇ تۇپ لىدەر كە گوزەكەى بەدەستەرە (يارى بىسىول). (۶) دىارىكردن: نەزى و نەزى ناوازى مۇسقا.

v.t. (۱) ھەوار ھەلدان. (۲) جىگىرەبوون. (۳) قۇندان: تۇپ: ھەلدان. (۴) بە سەرە كەوشتە خوارمە ۋە (۵) بەرەم خوار بوونەرە: نەمىز: داكەوتن. (۶) ھەلبەز و ھەلبەز كەشتى: تاسەمىردن. (۷) نەتەردان. (۸) ھەلدان: شىوھى ھەلدان. (۹) قۇندانىكە: ھاوشىتىكە.

n. (۱) ھەلبەز و ھەلبەز كەشتى: تاسە: لەتر (۴) قۇزىنى چەرچى. (۵) پىدە (~ Excitement was at a high). (۶) پەلى لىزى: پەلى لىزى سەربان (خاتۇرى پۇژاۋاى):

(the ~ of a roof) (۷) پەلى بەررونىمى (دەنگ، مۇسقا، قسە... ھتد): (the ~ of a voice). (۸) [Slang] ووتە ووتارو پىروپاگەندە بەكە بۇ سازكردن و قايىل كىردن و پىن سەلمەندەر ۋەك چەرچى و قۇزىيارى ترو خاۋەن بىروباۋەرىكە بەكارى دەھىتىن بۇ پاكىشاشى خەلك: چار.

pitch in, [Colloq.], دەست بە كاركردن بە چالاكى: قۇل ئى ھەفكردن و. دەست بە نىشكردن. (۲) ھەرەمەزى كىردن: ھاۋكارى كىردن: يارمەتىدان:

(We all pitched in and planted a garden.) **pitch into**, [Colloq.], ھۇرش بردنە سەر: بە دەم يا بە دەست:

pitch on (or upon), پەلامارداش ھەلبىزاردن

pitch one's tent, جىتىشىن بوون: جىگىرەبوون

pitch-black (pich'blək'), adj. رەشە ۋەك ھەلور: زۇر رەش: رەشە ۋەك قىر.

pitch-dark (pich'därk'), adj. تارىكە و ئووتەك: زۇر تارىك: شەرەزەنگ.

pitched battle, (۱) شەرى دەستە ۋە خەى ئۇيان دوو لەشكر ياش خۇ بۇ ئامادەكردن دىارىكردن شىۋىنى ھەردو لەشكرەكە.

pitcher (pich'ər), n. (۲) شەرى گەم: ئاكوۆكى زۇر خراب (۱) سوراخى: (۲) پىر سوراخى بەك (۲) گەلاى ۋەك سوراخى

pitcher (pich'ər), n. (۱) تۇپ ھاۋىز: يارى بىسىول. (۲) جۇزە گوزىكى كۆلفە كە سەرەكەى بەدوادا ھەنگەپراۋەتەرە.

pitcher plant, پوومەكىكە گەلاكانى لە سوراخى دەچن جانمەرە پادەكىنسىر دەمىانگىز

pitchfork (pich'fōrk), n. سىلك (كەشتىكان) كوشە ھەنگىرن يا گوزىتەرە بە سىلك

v.t. چەرچى: دەستگىر: بەتايىمەتى بەكىكە كە قۇزىنى چادەبەكى گرتىن بۇ خۇى و لەبەرەدا پىن

pitch pine, سەنەبەرى جەمەيدىر يا پىزىندان **pitch-stone** (pich'stōn), n. بەردى ئاگرىزىنى رەشى بىرقەدەر

pitchy (pich'i), adj. (۱) قىراى: قىرايدارو (۲) لىنج (۲) رەش تارىك

piteous (pit'i-əs), adj. (۱) بەسزما: جىزى بەزەمى پىداھاتتەرە: دامار (۲) [Archaic]. بەزەمى: بەھەست: بەرەم

pitfall (pit'fōl), n. (۱) داۋ: تەلە: تەپكە: چالى بە ناستەم سەرگىراو

(٦) پشت پښتې بېستې؛ نوښت پښ بېون؛ بېوا پښ بېون

(to ~ confidence in someone)

بردندوم به يې کمه، دووم، يا سټېم (بېتايېمتي به دووم له غارغارښي v.i. نېسېو پلگرنې سمگدا) (His horse -d.)

give place, (١) جېگرندوم؛ شونښ بؤ کردندوم (٢) پښگدان؛ جېگه بؤ چؤل کردن

go places, [Slang], in place, (١) له جږي خويابيتي؛ له شويښي خويدي دانراوه (٢) شيوا؛ بېچن؛ گونجاوا؛ پېسند

in the first place, له پېښ هه سوو شتېکدا؛ يې کمه

know one's place, خو ئې نگوزان؛ بې پښي بېرې خو پښ پلگېشان؛ له سنووي خو تښ تېرېن (بېتايېمتي کمېکي ژېردهسته)

out of place, (١) له جږي خويدي تېرېه (٢) تابه جږي؛ نه شيوا؛ نه گونجاوا

put one in one's place, لووت شکاندن؛ له لووت دان؛ شکاندنې کمېکي خو ئې گوزواو

take place, پووهان؛ قومان؛ هانتېروو

take the place of, جېگرندوم (کس، شت، پووهان)

placebo (plə-sē'bō), n. (١) نووژونزاي نېواره بؤ گياښي مردوو (٢) دېرمانې دلخوشکوره؛ دېرمانه نروژنه؛ دېرمانېکه که هر بېمان دېرمانه دېرمانې به نه خوش بؤ دلخوشکوره؛ دېرمانېکه که هر بېمان دېرمانه شتېک که دلخوشکوره؛ هېمن کوروه

place-kick (plās'kik'), n., v.t. & v.i. شوق تېهلداني توپي فوتبولې شمېرېکي پاش داتاني لېسې زهوي

placeman (plās'mən), n. [Chiefly British], (لېووي سووگي بېوه) فېرمانېرې مېرې

place mat, پارچه تېرلويکي قوماش يا پووشه دېخړننه ژېر قايې نانخورانې هه مووکسيکوم لېسې سږي نانخوران

placement (plās'mənt), n. (١) دانان؛ دانان (٢) پښکستن؛ پښکوران (٣) نېش بؤ خهک نوزېنوم (له لايېن فېرمانگي تايېمتي بېوه)؛ دامزاندن (a ~ office)

(٤) قوتابي دانان له پؤل گونجاوا لگال پلې خويندنو تواناياندا (٥) (١) دانانې توپي فوتبولې شمېرېکي لېسې زهوي بؤ شوق تېهلداني (ب) شم شوق تېهلدانه

placenta (plə-sen'tə), n. (١) پېردي مندان؛ ويلاش؛ پېردي ناولمه (٢) جږي پيوه نووساني گمرا به نېرکوم (پووهکناسي)

-placental (adj.), (١) پښکاتني پېردي (٢) مندان (ب) شپوهي نووساني پېردي مندان به مندانانوم (٣) شپوهي نووساني گمرا به نېرکوم (پووهکناسي)

placer (plās'ēr), n. (١) خلقي لم يا زينه که زېرو پېردي بېنرخي تړي (٢) قېدابه (٣) جږي شتېهوي شم خلقي به بؤ ئې دېرمانې زېرکمي

placid (plās'id), adj. (١) هېمن؛ لېسېخؤ؛ بې دېنگ؛ پړ ناسووه (٢) هېمن؛ لېسېخؤ؛ بې دېنگ؛ پړ ناسووه (a ~ lake; a ~ disposition)

له خؤپازي؛ هېچ کار تېنېکرووو

-placidness (n.); placidity (adv.), (١) هېمنې؛ لېسېخؤي؛ بې دېنگي (٢) پښت لېکرونوم؛ بې باکي؛ پمحتي؛ له خؤپازي

placidity (plə-sid'ə-ti), n. (١) خلقي تېنوروه و کراس (بؤ لېرکرندي) (٢) گورفاني تېنوروه (Archaic) (٣) ژېرکراس (ب) ناهرمت

placket (plak'it), n. (١) دزېني (٢) نووسين و بېروباوهري نووسېر يا دانېرکي ترو بلوکردنومې به باوي خوروه (٣) نووسين و بېروباوهري دزراو پېم شپوهي

plagiarism (plā'jə-riz'm, plā'ji-ə-riz'm), n. (١) دزېني (٢) نووسين و بېروباوهري نووسېر يا دانېرکي ترو بلوکردنومې به باوي خوروه (٣) نووسين و بېروباوهري دزراو پېم شپوهي

plagiarist (plā'jə-rist, plā'ji-ə-rist), n. Also plagiarizer, (١) دزې نووسين و بېروباوهري نووسېرکي ترو کردوو به هي خو

-plagiaristic (adj.),

گوهر؛ شويښي بېهنگه پښتن (٢) خوولانوم لېسې خالي پلگرا يا بېدووي تومرنکدا

adj. سره کمي؛ بېچنېي؛ گرنگ؛ تومري

v.t. پلگرتز لېسې خالي پلگرا يا خوولانوم بېدووي تومرنکدا

v.t. خوولانوم لېسې خالي پلگرا؛ خوولانوم بېدووي تومرنکدا

pivotal (piv'ət-l), adj. (١) هي پلگرا؛ هي خالي پلگرا؛ تومري (٢) سره کمي؛ زور گرنگ؛ ناوجهرگيې؛ (a ~ event, act, man, etc.)

pixy (pik'si), n. Also pixie, جنوکه؛ دېنورنچ؛ پېرې

pizza (pēt'sə), n. پېتزه؛ خاورده مېنېمکي شپانې بېه برتي بېه له لمر اشېه که پېنرو دزشاري ته ماتېر بېمارات و گزشتي قېمکراو يا شتي وه که قارچک و زېتون و بېبېرې بېسېروه دېکړي له لېرې دېرېرې

pizzeria (pēt'sə-rē'ə), n. چېشتخانې پېتزه؛ پېتزه خانه (ووشې پېشوو بېينه)

pizzicato (pit'sə-kā'tō), adj., adv. & n., لېتراو؛ نامزې موسيقي ژېداز وه عووه و گيتان

pizzle (piz'l), n. کزېرې گياندار (بېتايېمتي کدنگا)

placable (plā'kə-b'l, plak'ə-b'l), adj. دلي نرم دېنې؛ بېخشنده؛ لېوورده

-placability (n.); placably (adv.), بلوانمه؛ که به شويښکي گشتيدا هملواسي (١) يافته؛ ناگاداري هملواسراو

v.t. (١) بلوانمه هملواسي (به ديواردا) (٢) بلوکردنوم لېرېي يافته يا بلوانموم

placate (plā'kāt, plak'āt), v.t. دل نرم کردن؛ هېمن کردنوم؛ دلخوشکوره؛ پازي کردن

-placation (n.); placative (adj.); placator (n.), (١) مېديان (ناوشان)؛ شوقامېکي کووت و بارېک (٢) شويښ؛ جېگه؛ جېگه بېونوم؛ شونښ هېبون (٣) ناوچه؛ هېرېم؛ شونښ (٤) شويښي کمېکي (ب) باري ژيانې کمېکي (٥) شارا؛ تاروچک؛ دئ (٦) مان؛ خانه؛ خانوو (٧) شونښ يا خانووي ترخانکراو بؤ شونښکي تايېمتي؛ (a ~ of amusement)

(٨) خال يا بېرې سر شونښکي يا پوويک (٩) شونښکي تايېمتي له گورقارو بېر تووکنکدا (لا پېرې، بېند) (١٠) پنه پېه؛ جېگه؛ پايه؛ (His ~ in history is assured.) (١١) خال؛ پنه؛ هنگار (in the first ~) (١٢) حزي خوي؛ جږو کاتي شيوا يا بېچن؛ (There's a time and a ~ for everything.) (١٣) جز؛ باري ژيان؛ (If I were in your ~) (١٤) جز؛ جېگرې؛ له باتي؛ (He acted in ~ of his brother.) (١٥) پنه و بایه؛ کار بېدهستي؛ فېرمانېرې (١٦) مېرکي سرشان؛ نېش و کار؛ نېش (١٧) (It is not my ~ to tell him that.) (١٨) خېکي؛ دانېشکني کمېکي لېسې مېز؛ کورسي... هتد (١٩) پنه؛ پېشېرکني؛ نومنده بېمين کس له بؤ پوېرېنکدا؛ (He came in second ~.) (ب) پلې سووه مېن (پوېرېوېن) (٢) دانان؛ به شونښکدا؛ خستنه شونښکوم (٣) دانان؛ لېسې نېش؛ دامزاندن؛ نېش بؤ دوزېنوم (٤) داواي شت کړېن کردن له کومې نياي سرچاوه؛ ناردي شم داواکاري بېه؛ (The bookstore ~d an order for the new books.) (٥) ناسخنوم (I know his face but I can't ~ him.) (٦) حسنېسر لوم؛ ديارېکردن و لوم کردن (to ~ blame)

plagiarize (plā'jə-rīz, plā'ji-ə-rīz), *v.t.* دزینی نووسن او بیروبوامری نووسن یا دانشرینکی ترو بلورکردنموی به ناوی خوزه.

-plagiarizer (*n.*)

plagiary (plā'jə-ri, plā'ji-ə-ri), *n.* [Archaic]. - 1. plagiarism. 2. plagiarist.

plague (plāg), *n.* (۱) کارهسات؛ ليقهومان؛ بهلا. (۲) سزای خودایی.

(۳) تاعون؛ تاعونه رېشه؛ دهره. (۴) [Colloq.] شتی ناخوشو پستکس.

v.t. (۱) تاعون ليدان؛ تاعونه رېشه تووش بوون؛ دهرلیدان.

(۲) پستکسردن؛ همراسان کردن؛ نازاردان؛ تووشی ناخوشی کردن.

plaguy (plā'gi), *adj.* Also **plaguey**, [Colloq.]. پيسو ناخوش؛ پستکس؛ بزارکس.

plaid (plad), *n.* قوماشی خانه‌خانه؛ قوماشیکه نه‌خشی میلی له‌مکدراو یا خانه‌خانهی تیدایه.

adj. نه‌خشی خانه‌خانه‌دار؛ خانه‌خانه (قوماش).

plain (plān), *adj.* (۱) تخت؛ رڼه؛ تختایی.

(۲) بربیره‌لا؛ بربرنگیراو؛ کراوه: (*a ~ view*).

(۳) پوون؛ تیگه‌بشتنی ناسانه؛ ناسان؛ ساده: (*a ~ prose style*).

(۴) راست‌بره‌وان؛ بڼ پڼو پیمان؛ له‌پو: (*~ talk*).

(۵) ساده؛ ساکار؛ ناسایی: (*a ~ meal*).

(۶) نه‌خڅیک ناشرین؛ جوان نیه؛ ساده؛ ناسایی: (*a ~ face*).

(۷) ساده؛ ناسایی؛ څاکی؛ په‌بڼ کمش‌وفش: (*a ~ man*)

n. دهشت؛ دهشتایی؛ تخت؛ تختایی.

adv. بې‌پوون

-plainly (*adv.*); **plainness** (*n.*)

plain-clothes man, پوولیس نېنځی.

plain dealing, سهرپاستی و پاکي (له‌گڼل څه‌کدا).

plain sailing, (۱) به‌له‌و کشتی پاندنی ناسان.

(۲) که‌ندوکوسپ له رڼکه‌دا نه‌پوون؛ تووشی تنگ‌چلنه نه‌مان.

plainsman (plānz'man), *n.* دهشتنشین؛ دانش‌تووی دهشتایی.

plaint (plānt), *n.* [Poetic]. شپون؛ شین؛ کپوون‌امره (۱) سکالا (۲)

plaintiff (plān'tif), *n.* دلواچی؛ دا‌دخواز؛ ادانگا؛ شکاتکر.

plaintive (plān'tiv), *adj.* غمگین؛ دلگیر؛ بسوزا؛ خفه‌تاوی.

(~ music; a ~ song)

plait (plāt), *n.* (۱) توی یا فدی قوماش و جلی قه‌دکراو؛ چرچ

(۲) پرچی هونراوه؛ پرچی کلافه‌کراو

v.t. (۱) قه‌دکردن (قوماش، جل). (۲) پرچ هونینه‌وه؛ هونینه‌وه؛ پرچ کلافه‌کردن.

plan (plan), *n.* (۱) نه‌خشی. (۲) نه‌خشی خانوو یا زوی؛ نه‌خشی نه‌اندازې؛ رڼه؛ پشتن. (۳) نه‌خشی کار؛ برنامې کار؛ پلان.

v.t. (۱) نه‌خشی‌کینشار؛ خانوو، شار، زمین؛ رڼه؛ پشتن. (۲) نه‌خشی‌ان؛ پلان دانان؛ برنامې‌دانان. (۳) نیازبوون نه‌خشی‌دانان

v.t. سوورم‌چنار؛ دره‌خڅیکه له سوورم‌چنار دمچن

plane (plān), *n.* تخت؛ رڼه؛ راست

plane (plān), *adj.* (۱) پوون‌تخت. (۲) تختایی؛ رڼکی.

n. (۳) پله؛ ناست (*a low ~ of culture*). (۴) فرۆکه. (۵) بالی فرۆکه

plane (plān), *n.* رهنده؛ داناشی؛ رهنه.

v.t. ساف‌ولوس کردن به رهنده؛ رهنه به‌کاره‌انان؛ رهنه‌لیدان

v.t. رهنده به‌کاره‌انان

plane (plān), *v.t.* (۱) فریر؛ حبس‌کن یا خشان به هم‌راد

(۲) به‌ناسته؛ فریر یا به‌رزبوونه؛ فرۆکه یاوی

plane angle, گوښی راست

plane geometry, نه‌ندارې روون‌تخت

planer (plān'ēr), *n.* (۱) رهنده به‌کاره‌سز

(۲) رهنده او تخمه‌و کاسا. (۳) پارچه‌بک تختی ساف‌ولوسه نییی

چاپی پڼ رڼه ده‌کړی

دربختنکی زملکاوې بچورکه گه‌لای هیلکېی و بېری زېرو

planer tree, گوړیز ناسایی ده‌کړی

planet (plan'it), *n.* نه‌ستیزه‌ی که‌ژله؛ هم‌ساره.

plane table, میزې پوون‌پوونې زوی

planetarium (plan'ə-tār'i-əm), *n.* (۱) نمونې کوزمه‌لی خوز.

(۲) نامیزی پيشاندانی شوینی خوزو مانگو نه‌ستیزه‌و نه‌ستیزه‌و که‌ژله‌کانو خولا‌نموی نه‌ستیزه‌کان له‌ناو گووم‌زنگدا. (۳) پيشانگایه‌کی ومها

planetary (plan'ə-ter'i), *adj.* (۱) نه‌ستیزه‌ی؛

تایبته‌ی به نه‌ستیزه‌ی که‌ژله.

(۲) زمینی؛ تایبته‌ی به‌م زمینه. (ب) جیهانی: (*life* -).

(۳) تایبته‌ی به پوون‌پوون یا کپری دانداری بده‌پوون پڼکه‌ی تروا خولا‌وه

planetesimal (plan'ə-tes'i-m'l), *adj.* نه‌ستیزه‌ی که‌ژلی زور

بچورکه.

planetoid (plan'ə-toid), *n.* (۱) نه‌ستیزه‌ی که‌ژلی زور بچورکه.

(۲) نه‌ستیزه‌ی ده‌ستیزه‌ی تروا نه‌ستیزه‌ی.

plane tree, = **plane**.

planet-stricken (plan'it-strik'ən), *adj.* (۱) نه‌ستیزه‌کار.

تینکروو (نه‌ستیزه‌وانی). (۲) توڼو؛ زور تروا.

planet wheel, پوون‌پوون‌پوون دانداره که به‌ده‌پوون پوون‌پوون‌پوون دانداری تروا ده‌خوون‌لیتوره.

plangent (plan'jənt), *adj.* (۱) هارزه‌ی دینت (وهک ده‌نگی شپوړی

دهریا) به ده‌نگینکی زل پیداران (۲) (۱) بېزو ده‌نگ‌درومه (وهک ده‌نگی زه‌نگ)

(ب) غمبار؛ دلگیر: (*the ~ sound of a guitar*).

plani- (plā'ni, plan'i), پڼشگرنکه به‌مانای؛ تخت؛ رڼه؛

planimeter (plā-nim'ə-tēr), *n.* پوون‌پوون‌پوون نامیزی پوون‌پوون‌پوون

پوون‌تخت.

planimetry (plā-nim'ə-tri), *n.* پوون‌پوون‌پوون نامیزی پوون‌پوون‌پوون

پوون‌تخت.

planish (plan'ish), *v.t.* ناسن و کاندازی تر به چمکوش کولانو

پڼکه‌وینک و ساف کردن.

planisphere (plan'ə-sfēr), *n.* (۱) نه‌خشی ته‌نیکي خپ یا نپوهی.

(۲) نه‌خشی نه‌ستیزه‌ی که‌ژله یا نپوهی.

plank (plank), *n.* (۱) ته‌خته‌داری نه‌ستیزه‌و دریز (وهک هی ژیر

هیلې شمه‌منده‌فې). (۲) بناغه؛ پڼچینه.

(۳) پکڼک له بڼده‌کانی حیزنیک، کوزمه‌ل‌پک، یا برنامې‌مکې رامیاری

(۴) به ته‌خته‌دار داپوښن؛ ته‌خته‌دار دانان؛ زوی داپوښن به ته‌خته‌دار

v.t. (۱) بوون‌دن و پڼشگرنکه‌کردن له‌سره ته‌بڼ (ماسی، گوشت).

(۲) [Colloq.]. فرزندانه سر زوی.

(۳) [Colloq.]. (down; ~ out ~), جرنگاندن؛ پاره‌دان (به فرزندانی)

به چاوبه‌ستر او پې پوښتن به‌سره ده‌ستکې

walk the plank, دریزبوونه له که‌خشی‌پوهه (وهک چته‌ی دهریایی لهو که‌سانه‌میان ده‌کرد که

میانگرتن).

planking (plank'ing), *n.* (۱) زوی داپوښن به ته‌خته‌دار؛

ته‌خته‌دار دانان؛ داپوښن به ته‌خته‌دار. (۲) ته‌خته‌دار؛ سرجمی ته‌خته‌دار

(۳) ته‌خته‌داری خانووبه‌ک یا چوارچنوبه‌ک.

plank sheer, ته‌خته‌داری دهری پشتی که‌خشی.

plankton (plank'tən), *n.* پوون‌پوون گیانداری که‌رېبڼی ناو ناو

سمرناو‌کوتو.

planner (plan'ēr), *n.* نه‌خشی‌کیش؛ برنامې‌دان؛ نه‌خشی‌دانان

plano- (plan'ō, plan'ə), Also **plan-**, پڼشگرنکه به‌مانای؛ که‌ژله

plano- (plā'nō), Also **plani-**, پڼشگرنکه به‌مانای؛ تخت؛ رڼه؛

(*planoconcave*)

planoconcave (plā'nō-kon'kāv), *adj.* دپوونکی ته‌خته‌و

plasmolysis (plaz-mol'ə-sis), *n.* چوونمورهه بیهکی پرؤتوپلازمی خانهی زیندموره (له نهنجایی ناو کم بوونمورهه ده).

plasmolyze (plaz'mə-liz'), *v.t.* مینانمورهه بیهکی پرؤتوپلازمی خانهی زیندموره.

-plast (plast), plaster (plas'tēr, pläs'tēr), *n.* پاشگرئیکه بهمانای: خانه: شانه. (۱) گچ: هیلیم. (۲) مشه‌مای له پشت کرتن بۆ نهیشتنی نیش ونازار. (۳) سواغدان (به گچ یا شتی تو): گچکاری کردن: پوکمکش کردن *v.t.*

plasterboard (plas'tēr-bōrd', pläs'tēr-bōrd'), *n.* پیونمورساندن: لیدان تمبلیق - (۱) سواغدان (به گچ یا شتی تو): گچکاری کردن: پوکمکش کردن *v.t.* (۲) پیونمورساندن: لیدان تمبلیق - (۳) سواغدان (به گچ یا شتی تو): گچکاری کردن: پوکمکش کردن *v.t.*

plaster cast, (۱) قالبی گچ (بۆ پیمیک دروستکردن). (۲) نیشکبندی گچ (بۆ گرتنموری نیشقانی شکاوو لهجن چور).

plastered (plas'tērd, pläs'tērd), *adj.* سرخوش: سرمه‌ست

plastering (plas'tēr-ŋ, pläs'tēr-ŋ), *n.* (۱) گچکاری: سواغدان. (۲) سواغ: چینیق سواغی گچ.

plaster of Paris, گچی پاریس: جۆره گچیکه نیشکبندی قالبی پیمیکری ئی دروست دکری

plastic (plas'tik), *adj.* (۱) نهم: شلک: بهناسانی دنوشنتیموره: پلاستیکی. (۲) تایبتهی نه دروستکردن: دروستکاری: (the ~ arts) (۳) پیکهنه: (۴) زوو کاری تن دکری: بهناسانی کاری تن دکری. (۵) ریلک و پیلک جوان: پیمیکری: جوان دروستکراو (۶) پلاستیکی: له پلاستیک دروستکراو. (۷) ریشال پیکهنه (زیندمورناسی).

n. (۱) پلاستیک: باغه. (۲) شتیکی پلاستیکی. هونمیری قالبکاری (وهک پیمیک تاشی و گلینه کاری).

plastic arts, هونمیری قالبکاری (وهک پیمیک تاشی و گلینه کاری).

plasticity (plas-tis'ti-ti), *n.* نهمی: شلکی: بهناسانی نوشتانموره.

plasticize (plas'tə-siz'), *v.t. & v.i.* وهک پلاستیک لیکردن: نهم کردن: والینکردن یا لیهاتن که بهناسانی بنوشنتیموره.

plasticizer (plas'tə-siz'ər), *n.* ماددیمیکه دکریته پلاستیکموره بۆ نهمی نهرمت بین بهناسانی بنوشنتیمورده

plastic surgeon, نهشتهرگمیری جوانکردن (ووشه‌ی داهاتوو بیینه)

plastic surgery, نهشتهرگمیری جوانکردن: نهشتهرگمیری واستکردنموره و چاکردنمورهی نهمدانم و ریشالی ناته‌راوو کم‌وکوو ریدارو سووقاوی لهش

plastron (plas'trən), *n.* (۱) قهلقان: زری (۲) بهرؤکیقایی پاریزموره شریاز لهبهری دهکات (۳) نهخشی پازنهمورهه بهرؤکی کراسی نافره. (۴) بهرؤکی کراسی پیاو (۵) قاروغی ژیر سکی کیسه‌لو کیسه‌نی ناوی.

-plasty (plas'ti), پاشگرئیکه بهمانای. (۱) پیکهاتن: گه‌شکردن: گموره‌بوون. (ب) تایبتهی به نهشتهرگمیری جوانکردن.

plat (plat), *v.t.* هونیموره: کلافه‌کردن: تمبیل

n. [Dial.] پرچی هونراوه

plat (plat'), *n.* (۱) پارچه زهوی‌یهکی بچوک: پارچیمیک زهوی: به‌تایبتهی که خانووی لهسر دروست کرابن یا بکری: (۲) نهخشی پارچه زهوی (خانووی لهسر بین یا نا: نهخشنکیشان (پارچه زهوی) *v.t.*

plate (plā:), *n.* (۱) پهره: ته‌بقی: (۲) پهری کاغذ: ته‌بقه کاغذ. (۳) پارچه قهلقان. (۴) قهلقان: زری (۵) ته‌بقه کاغذی شت لهسر هلکهنراو. (۶) قالب یا ویندی ته‌بقه کاغذیهکی شت لهسر هلکهنراو. (۷) ویندی ناو پهرتوک: که لاپهریمیک ته‌واو بگریته‌وه. (۸) قاب و کوجک جهاتانی زینو زینو. (۹) قاب و کوجک جهاتانی پوکمکشکراو به زینو زینو. (۱۰) قاب: دوری (۱۱) قاییک خوارده‌مهی: بر قاییک چیشت (۱۲) خوارده‌مهی ناو قاب

planoconvex (plā'nō-kon'veks), *adj.* دیوئیکی قویاو دیوئیکی نهخته دیوئیکی قون

planometer (plā-nom'ə-tēr), *n.* پیوموری تهختی با رئیکی بوو

plant (plant, plānt), *n.* (۱) نهم: شتیل (۲) سه‌وزایی: شینایی: دارودرخت. (۳) پورهک: پورهکی قهف یا لاسک نهم. (۴) کارخانه: کارگه (ب) گهرسه‌و خانوو مه‌کینه‌کاشی کارگه. (۵) گهرسه‌و خانووی ده‌ستگایهک. (۶) مه‌کینه‌و نامیزی کاریک. (۷) [Slang]. فیل و ته‌لمکه: پیلان: داو: تله. (۸) [Slang]. کسک یا شتیکی به داومومکر. (۹) پوراندن: ناشتی: چاندن. (۱۰) چسپاندن: تیدا دانان: تیدا چسپاندن. *v.t.* (۱) خسته مینسکیموره: له مینسکا چسپاندن: (to - the seed of doubt in someone's mind) (۲) دامن‌زاندن: دانان له شوئینکدا (تاین): (۳) دانان (ناوایی): دامن‌زاندن: ناوادانکردنموره. (۴) به‌جکه ماسی خسته‌ت ناو ناوموره له شوئینکی تر بۆ گموره‌بوون و زانین: (۵) تیدا ناشتی: تیدا پوراندن: تیدا چاندن. (۶) [Slang]. مسته‌کوله‌لیدان له شوئینی خویدا. (۷) [Slang]. داو ناوموره: تله بۆ دانان. (۸) [Slang]. شاردنموری شتی دزانو.

plantain (plan'tin), *n.* پوره‌کیکه گه‌لکهی له نریک بینی لاسکه‌کیموره گولنی جوان به لاسکی دریزی نووک تیزموره دکری: گوئی کارئول

plantain (plan'tin), *n.* (۱) جۆریکه له دارمۆز. (۲) مۆزی نهم جۆره دره‌خته

plantar (plan'tēr), *adj.* بین‌پینی: تایبتهی به بینی بین

plantation (plan-tā'shən), *n.* (۱) ناوایی تازه: ناوچه‌یمیک تازه: ناوهدانکردنموره. (۲) کینگه: زهوی چینراو یا نئیراو: (۳) کینگه‌هکی گموره‌یه شو وهرزیمانهی نیشی تیدا: ممکن تیاشیدای ده‌ژین: (a sugar -; a cotton ~) (۴) زهوی و راریکی گموره‌ی به دره‌خت نئیراو: (a rubber ~)

planter (plan'tēr, plān'tēr), *n.* (۱) خارون کینگه: خارون کشتگی: گموره: (۲) چینه‌ر (مروقه: مه‌کینه): پورینموره: نئیرا: کشتکار: کشتیار. (۳) نینجانه (گموره یا بچوک گلین یا دارین بۆ گول و پورهکی بوخوش) (۴) ناوکه‌گموره: هی ناوچه‌ی دورو چولموشی

plantigrade (plan'tə-grād'), *adj.* تایبتهی نه گیانداریک که لهسر هم‌مو بینی دهموات (مروقه، وورچ) *n.* گیانداریکی وه‌ها

plant louse, سزا: نسپنی پورهک: نسپنی گهم

plaque (plāk), *n.* (۱) ته‌خته‌دار یا ته‌خته‌به‌ریدی نهخشانوی پازنهموره: (ب) ته‌خته‌دار یا ته‌خته‌به‌ریدیک ده‌نرنت به شوئینکموره و میژووی شو شوئنه یا شتی لهسر دنوشوریموره: ته‌خته‌دار یا ته‌خته‌به‌ریدی یادداشت. (۲) به‌جه: مخه‌بند یا دروشمی نهم‌دایمی: (۳) به‌لفی ره‌قو به‌ریدینی سمرو ژینو به‌بئی ددار: داناسازی، چالو

plash (plash), *n.* پاشگرئیکه بهمانای گموره‌بوون

plasm (plaz'm), *n.* = plasma.

-plasm (plaz'm), پاشگرئیکه بهمانای: پرؤتوپلازم: مادده‌ی پیکهنه‌ری خانه‌ی زیندموره: مادده‌ی شلی خانه‌ی پوهوک و گیاندان.

plasma (plaz'mə), *n.* (۱) جۆره نهمدیکه به‌نرخ "کوارتز" ی سه‌وزی. (۲) نیمچه پوره: (۳) زهر‌دای خویز: بلازمای خویز: به‌شی ناوی خویز و ماست. (۴) پرؤتوپلازم: (۵) جۆره گازیکه ژماره‌ی نایز و نه‌له‌کرتونه‌کاشی نهم‌نده‌ی به‌کرتن: فیریا

plasma- (plaz'mō, plaz'mə), = plasma.

(۱۲) ژام: (They serve dinner at six dollars a ~.)
 (۱۴) دهفري پيتاک کۆتکردنمده کليسه (۱۵) توئي گۆشتي گا
 (۱۶) پولمکي ماسي پهمکي ئيشلان. (۱۷) نيرگه.
 (۱۸) سمرشار (باري بيشپۆل). (۱۹) تاقمه دان.
 (۲۰) نهۆد جهمسهری گهرسي باتوي و راديۆ... هتد.
 (۲۱) تهبهقه شووشه ي پووکشکرو به ماددميهکه که پووناکي ژۆد کاري تن
 دهکات (وينگرى): (۲۲) کلنشه (چاپهممني).
 (۲۳) (۱) خهلات (بهتاييمتي کاسه ي زئي يا زيو که دهکرتنه خهلاتي برلوه ي
 پيشگرکزيهک): کاسه ي قارمانيتي. (ب) پيشگرکي (بهتاييمتي غارغارين).
 v.l. (۱) زهرکلنگکردن! زيوکلنگرتن! پووکش کوردن (به زئي زيو... هتد).
 (۲) تهبهقه کانزا تينگرتن بۆ پاراستن! به پهمکي ناسن داگرتنمده بۆ قايس و
 پاريزگار ي کوردن. (۳) کلنشه دارشتن (چاپهممني).
 (۴) ساف و لوبوس و بروه دارکردن پهم ي کاغز.
plateau (pla-tō'), n.
 (۱) دهشتي بمرزو فراوان! دهشتايي نهختيک بمرز.
 (۲) قوئاغ يا باري وهک خۆمانمده! سهردم يا باري هيمن و به ناسوودو
 کهم بازاري کهه گۆران و شت کهم تيادا پوودن.
plated (plāt'id), adj.
 (۱) زئي پزش! پهمکي کانزا ليدراو! زؤدرا.
 (۲) دوويو (جل ربهرگ) (۳) پووکشکرو به زئي زيو... هتد! زهرکشا!
 زهرکلت (silver- ~ ; gold- ~).
plateful (plāt'fool'), n. (a ~ of rice)
plate glass, شووشه ي ناستوري نارينه و پنههره ي گهره.
platelet (plāt'lit), n. خړۆکه ي بکتر ناو خون ي بپره دارمگانه له
 خړۆکه ي سوور بچووکتره و يارمته ي خون مابين دهات.
platen (plat'n), n. (۱) گهره ي کاغزي مکهينه چاپ. که برهتي به له
 تهبهليک يا لوله يک که کاغزهکه پادمگرئي لهردهسي تيبمگاندا.
 (۲) لوله مگر ناميزي پينووس.
plater (plāt'ēr), n. (۱) بکمر ي plate. (۲) ناسبي غارغاريني گمک.
platform (plat'fōrm'), n. (۱) سهکۆ! هيوان.
 (۲) دورانگه! شانۆ (بۆ دوران يا ووتار خويندنههره).
 (۳) شوسته ي ويستهگي شهمندههر.
 (۴) بهرنامه! بهرنامه ي حيزيک يا کۆمهله يک:
 (The party ~ was adopted.)
platform car, فارگوني سهر و ۷ بهرله ي شهمندههر ي بار.
 (پيشي دهووتري " flatcar ")
platina (plat'n-a, pla-tē'na), n. [Obs. or Rare] =
platinum.
plating (plāt'ing), n. (۱) پووکش کوردن به کانزا! کانزاييدان!
 زهرکلت کوردن. (۲) چيننک پهمکي کانزايي! چيننک تهبهقي کانزايي.
 (۳) زهرکشا! پووکشي تهنکي زئي يا زيو! زهرکلت
platinic (pla-tin'ik), adj. پلاتيني! تاييمتي به پلاتين!
 پلاتيني تيدابه
platinize (plat'n-iz'), v.l. پلاتين ليدان! پووکش کوردن به پلاتين.
platino-, platin-, platini-, پيشگرکزيهکه به ماناي: پلاتين.
platinoid (plat'n-oid'), adj. له پلاتين دهچن! پلاتيني شووه.
 (۱) دارشتهسهکه له سهر و چينکۆ و نيکلۆ تهنگستۆن پيکديت (تهل کارمباي n.
 ئي دروست دهکرت). (۲) کانزايهکه له توخي پلاتين.
platinous (plat'n-as), adj. پلاتيني! پلاتيني تيدابه!
 له پلاتين دهچن.
platinum (plat'n-am), n. (۱) پلاتين! کانزاييکي سبي زيو ي
 بهرله. (۲) خۆله ميشي! بۆ.
platinum black, قوئي پلاتيني.
platinum blonde, (۱) پهنکي زهره ي پلاتيني يا زيو ي (بهتاييمتي
 هي قو) (۲) ناهره تي قو زيو ي يا پلاتيني
platitude (plat'ə-tōod', plat'ə-tūd'), n. (۱) پهمووت ي
 ووشکي و س قامي (ووته) (۲) تيبيني يا ووته ي پهمووت و بئ تام و

پهمووتو ووشکي بئ تام (ووته، تيبيني).
platitudinize (plat'ə-dōō'd'n-iz', plat'ə-tū'd'n-iz'), v.l.
 زؤد ووته ي پهمووت و بئ تام به کارمندان له نووسين و درواندا.
platitudinous (plat'ə-tōō'd'n-as, plat'ə-tū'd'n-as), adj.
 پهمووتو ووشکي بئ تام (ووته، تيبيني).
Plato (plā'tō), n. فيلاتون: فيلهلسوف ي بهتاروانگي يوناني.
Platonic (plā-ton'ik, plā-ton'ik), adj. (۱) فيلاتوني: تاييمتي
 به فيلاتوني و فلهلسفهگي! لسهر پهمووتی فلهلسفه ي فيلاتوني.
 (۲) نهکرمه ي نمونهي! خهيالي.
 (۳) پاک (خۆشمهريستي)! هي خۆشمهريستي وهک خوشله و برايي:
 (P~ love)
-platonically (adv.),
Platonic love, خۆشمهريستي پاکي نيوان کورو کچ يا زؤد پيار بهين
 جهوت بوون! خۆشمهريستي پاکي وهک هي خوشله و برايي.
Platonism (plā't'n-iz'm), n. (۱) فلهلسفه ي فيلاتوني.
 (۲) ووتيهک يا بيروپاييکي وهرگراو له فلهلسفه ي فيلاتوني.
 (۳) فلهلسفه ي خۆشمهريستي پاکي نيوان زؤد پيار.
Platonist (plā't'n-ist), adj. فيلاتوني.
Platonize (plā't'n-iz'), v.l. فيلاتوني! کسيکي فيلاتوني! پهمووتکرمي فلهلسفه ي فيلاتوني!
 فواتي فلهلسفه ي فيلاتوني.
Platoon (plā-tōon'), n. لسهر فلهلسفه ي فيلاتون رويشتن.
 v.l. بمرکي فيلاتوني ببهرداگران! وهک فلهلسفه ي فيلاتوني ليکوردن.
 (۱) پهل (لهشکر).
 (۲) دهسته! قائم (فوتبۆلي لسهريکي).
platter (plat'ēr), n. (۱) پهلهم (چيننک) تهبهق.
 (۲) [Slang] سمرشار (باري بيشپۆل). (۳) [Slang] قومان.
platy- (plat'i), پيشگرکزيهکه به ماناي: پان! فراوان! تهنخت.
platypus (plat'ə-pəs), n. = duckbill.
platyrrhine (plat'ə-rin'), adj. Also platyrrhinian, لوروت
 پاني کورنه لوروت له يک گهره دور.
plaudit (plō'dit), n.pl. کسيکه يا مبهجورتيکي لوروت پاني کورنه لوروت له يک گهره دور.
 (۱) چهيله! چهيلميدان (نیشانه ي پسهمنده -
 کوردن). (۲) پسهمنده کوردن! بدل بوون! ستايش.
plausible (plō'zə-b'l), adj. (۱) وي ئي دهچن! مبهج! له وانمبه!
 له وانمبه و يا بئ يا راست بئ: (a ~ excuse, story, etc.)
 (۲) پووکش جوان! دورو کۆ! سورژنه! به پووالمت تموا.
 (۳) شايسته ي بوپاييکرتنه.
-plausibility (n.); plausibleness (n.); plausibly (adv).
plausive (plō'siv), adj. (۱) پسهمندهگرا! چهيله بۆ ليدن.
 (۲) plausible, [Obs.]
 (۱) شهکيلمههره:
play (plā), v.l.
 (Sunlight ~s on the waves.)
 (۲) ياري کوردن! گهمکرم.
 (۳) قومار کوردن! ياري کاغز کوردن.
 (۴) دهستبازي کوردن! چاروباشگالي کوردن.
 (۵) (~ with) ياري پيکرم! کالته پيکرم! به لاسه رلايي گرتن:
 (to ~ with someone's emotions)
 (۶) ژهمنان! ليدان (تاميزي مۆسيقي).
 (۷) دهنگدانمده (تاميزي مۆسيقي)! دهنگ ئي هاتنه دهروه.
 (۸) بهشپوه يهکي تاييمتي جهولا نمده يا رهووش بيئين.
 (۹) نوواندن لسهر شانۆ! دهروپيئين له شانۆگه ريدا.
 (۱۰) بهباشي دهووتري! بۆ نوواندن دهکوجن! باش نهزهرنئ:
 (The new piano ~s well; That drama ~s well.)
 (۱۱) پيشان دهدرن! دهووتري: (A new movie is ~ing tonight.)
 (۱۲) بهتاساني و سهريهستي بزوان (پارچمگاني مکهينه).

playa

- (۱۲) (to ~ on; ~ over) ، بمردهوام بوون لیسر: پمیتا پمیتا کورنومه.
- v.t. (۱) یاری کورن: گمه کورن. (۲) ملامت کورن.
- (۲) یاری پیمکی تایبتمتی به یاری کورن:
- (The coach ~ed him at center.)
- (۴) کورن: بو سیمو یا قیل لیکورن! پن هلسان: (to ~ tricks).
- (۵) (۱) گومو کورن: (ب) گرهو لیسر کورن: (~ the horses).
- (۶) بزواندن: گنیزان: کاری کورن.
- (۷) بوون به هوز: کورن: (~ havoc).
- (۸) ژماندن: لیدان: (to ~ the piano).
- (۹) نوواندن له شانز کوریدا! پؤل بینج له شانز کوریدا! گنیزان:
- (to ~ Hamlet)
- (۱۰) لاسایی کورنومه: به درو نوواندن: خوکورن به! وا خؤدرخستن:
- (to ~ soldier)
- (۱۱) لیسر شانز نوواندن یا ژماندن:
- (They ~ed U.S. cities for three months.)
- (۱۲) (to ~ on; ~ over) ، پمیتا پمیتا ئی مرمیتان یا فریدان.
- n. (۱) جووله جوول: جووله ی خیرا خیرا تازاد: (the ~ of muscles).
- (۲) سهریمستی بزواندن: مومادی جووله کار.
- (۳) یاری: گمه: رهوش.
- (۴) گالته: یاری: (to do a thing in ~).
- (۵) یاری کورن: گمه کورن: (۶) شئوه ی یاری کورن.
- (۷) مناوهره میک یا جوولانومه مکی تایبتمتی له یاری چمکدا.
- (۸) نوبه ی یاری کورن: (۹) قوما.
- (۱۰) شانز کور: شانز نامه: شانزی.
- make a play for, [Colloq.] (۱) همولی دلفران دن.
- (۲) زور همولی دستکورتن دان.
- play along, [Colloq.] به شداری کورن له کار کورن: نه گهرچی به نایه دلش بی.
- play at, (۱) به شداری تیداکورن.
- (۲) به نیوه به دلی کورن: هر به تاو کورن: به گالته گرتن: یاری پیکورن
- play down, له گرتگی با بایخ که مکر دنومه: به گمتر پیشاندان:
- (to play down one's failings)
- play dumb, خؤ گیل کورن
- played out, (۱) تمواو بوو: کورتایی هاتوو.
- (۲) ماندوو: پیوکاو: هیز لی برار: (۳) کؤنیاو: کؤن.
- play fair, بهویژگان بوون: به سهریمستی و ویژدانومه له گله خهلکدا جوولانومه
- play for time, همولی دوخستن شتیک دان بو سوود وهر گرتن له کات.
- play into the hands of, به جؤزیک رهفتار کورن یا کار کورن که بییته هؤی سوود گماندن به ناحمز یا هاوچاو.
- play off, (۱) دان به مکه: دان به شعر
- (to play off one group against another)
- (۲) کایه پیمکی تر یاری کورن نه گهر دوو تپ بهرامیمر بوون تاومکو یه کتیکان یاری به که بانهوه
- play on (or upon), به کارهیناسی کسبک یا باریک بو سوودی
- (He played on her sympathies.) ناهرمای خؤ:
- play one's cards well, به زیره گامه جوولانومه
- به وریا به و لنها تووانه شت کورن.
- play out, (۱) تمواو کورن: همتا دوایی و تمواو بوونی شتیک له گله
- مانعوه یا کورن: (۲) قوتار کورن: هیچ نه میشتنومه: تمواو کورن.
- play second fiddle, خوارده مستی کورن: پاشکویه مستی کورن
- play up, [Colloq.] پیوه مان: دانهم: فسه کورن: زیاده خستنمه
- به گرتن یا بایختر پیشاندان: (to play up one's successes).
- play upon words, ووشه به دوو مانا به کارهینان: یاری به ووشه کورن

pleadings

- مهرایی بو کورن: خؤ ئی نریک کورنومه.
- play up to, [Colloq.] (۱) گمانر پوبار: گمانر دهریا.
- playa (plā'ya), n. (۲) بئی دهریا چوی ووشه بو: چاؤی پیمکی گمروه ییابان که له دوی باران بارین پر دهین له تاو.
- playbill (plā'bil'), n. (۱) ناگاداری شانز نامه: بلا نامه ی شانز کوریمیک.
- (۲) به نامه ی نوواندن شانز کوریمیک.
- playboy (plā'boi'), n. [Colloq.] کمیفوزا: کسبیکه که همیشه خرمکی پابوردنه به تایبتمتی له گله نافرمتدا.
- play-by-play (plā'bi-plā'), adj. کایه به کایه:
- (a ~ description of a game) ووردی دورورونیز: (باس).
- player (plā'er), n. (۱) یاری کور: وهرزشمان: (~ a football).
- (۲) actor. (۳) موسیقایی ندر: سازهن. (۴) قوماچی: قوما کور.
- (۵) نامیزی پیاوژماندن: نامیزی پیاوژ لیدان.
- (۶) به سووک شت گرتوو: میناک.
- player piano, پیاوژی لؤتوماتیک: پیاوژی که به شئوه پیمکی لؤتوماتیک بو خؤی لیدهدات
- playfellow (plā'fel'ō), n. = playmate.
- playful (plā'fəl), adj. (۱) هرزه کور له یاری: مزو: پورخوش:
- (a ~ child, dog, filly, etc.) (۲) قوشمه: قوشمچی: توکته بان.
- playgoer (plā'gō'er), n. هرزه کور له شانز: کسبیکه که زوو زوو نهچیت بو شانز.
- playground (plā'ground'), n. (۱) یاریگا (به تایبتمتی هی متدلان).
- (۲) ممدانی چالکی بهریمه
- play hooky, خؤد زینومه له قوتابخانه یا له کار.
- playhouse (plā'hous'), n. (۱) شانز.
- (۲) خانووی یاری متدلان: یاریگای متدلان (خانوو).
- (۳) خانووی بووکشوروشه.
- playing cards, کاغزی قوما: کاغزی یاری.
- playing field, وهرزشگا: یاریگا.
- playlet (plā'lit), n. شانز کوریمیک کورت.
- playmate (plā'māt'), n. هاوکل یاری: هاویری یاری.
- play-off (plā'ōf'), n. (۱) دوا یاری نیوان دوو تپیی وهرزشی بهرامیمر.
- یؤ برندنومه ی لایه کتان. (۲) دوا یاری پالموانیتی وهرزشی.
- playpen (plā'pen'), n. یاریگای بچوکمی بهناسانی گویژاره ی متدالی کؤزیمه
- playroom (plā'rōom', plā'room'), n. ژووری یاری.
- plaything (plā'thiŋ'), n. (۱) بووکشوروشه: شتی یاری پیکراو.
- (۲) کسبیکمی یاری پیکراو
- کاتی یاری پابوردن
- playtime (plā'tim'), n. شانز کور: نووسری شانز: شانز نامه نووس.
- playwright (plā'rait'), n. گؤزه پانی ناوشار: ممدانی کشتی: بازار.
- plaza (plaz-ə, plā'zə), n. (۱) بهلگا: بیانو: بوویانو
- plca (plē), n. (۲) پارانهوه: داوا: داوا کورن: تکارای: (a ~ for mercy).
- (۳) دادخوژی (له لایین گومانباره وه له دادگادا): همولی گومان یا تاوان لیسر خؤ لایردن.
- pleach (plēch), v.t. تمین (خلفعهان) هؤنیمروه
- plead (plēd), v.i. (۱) دادخوژی کورن (له دادگادا): بهلگه مینانومه بو
- گومانبار یا دؤی
- (۲) وهلام دانعه ی گومان له دادگادا: (to ~ not guilty; to ~ guilty).
- (۳) پارانهوه تکارای: (to ~ for mercy).
- v.t. (۱) دادخوژی کورن (له دادگادا): (۲) وهلام دانعه ی گومان له دادگادا
- (۳) بهلگه مینانومه کورن به بهلگا به بیانو: (to ~ ignorance).
- pleader (n.).
- pleadings (plēd'inz), n.pl. دواوی دواچی و وهلامی گومانبار (دادگا)

pleasance (plez'ns), n. (Archaic) خۇشى شادى؛

ھۆى خۇشى و شادى. (۲) باخچە يا سەيرانگى كۆشكىدە

pleasant (plez'nt), adj. خۇش (۱)

(a - evening, voice, place, etc.)

(۲) پووخۇش ناسك. (a - person, companion, etc.)

(۳) كەيف خۇش قۇشمە.

-pleasantly (adv.); pleasantness (n.).

pleasantry (plez'n-tri), n. (۱) قسەخۇشى قوشمىيى؛

سەمىر خۇشى. (۲) قسەى خۇش گالته وگەپ

please (plēz), v.t. (۱) دىلخۇش كىردن؛ دل باگرتن؛ پازى كىردن

(It's difficult to ~ everybody.)

(۲) ھمز كىردن؛ رىست.

v.t. (۱) دىلخۇش كىردن؛ دل باگرتن؛ پازى كىردن. (We aim to ~ .)

(۲) رىست ھمز كىردن؛ ھمەس بوون. (I'll do as I ~ .)

(۳) كەبە؛ ھرمو؛ بىن زەجسەت؛ توخو. (P - don't forget the key.;

Won't you ~ come in?; Coffee for two, ~ .; Come in. .)

if you please, تىكەبە؛ نە سارمەنى تو؛ بىن زەجسەت

please oneself. بە ھەمدى خۇ جولا نەوھ پەقار كىردن؛

بە دىلى خۇ كىردن؛ جى دەوى دەپىكات

خۇش؛ حوان؛ دىلخۇشكەر

pleasing (plēz'ing), adj. خۇش دىلخۇشكەر

pleasurable (plezh'ēr-ə-b'l), adj. خۇش دىلخۇشكەر

(a - experience)

-pleasurableness (n.); pleasurably (adv.).

pleasure (plezh'ūr), n. (۱) خۇشى؛ لەزەت؛ ھەستى خۇشى

(۲) ھمز؛ رىست. (What is your ~ ?)

(۳) ھۆى خۇشى؛ ماىەى خۇشى؛ شتى لەزەت بىدەر. (۴) پاپواردن؛ كەيف

v.t. [Archaic]. دىلخۇش كىردن؛ پازى كىردن؛ دل باگرتن.

v.t. [Archaic]. پىن خۇش بوون؛ خۇشى ئى بىيىن.

pleat (plēt), n. لۇچ؛ تەننورەو؛ خلى تر؛ پەردە... ھتد؛

لەق يا تووى گىزىو كۆنگىو بەرگ.

v.t. لۇچ لۇچ كىردن؛ پەردە؛ جلا و بەرگ؛ لەق يا تووى تىنقىست.

pleb (pleb), n. (۱) plebe. (۲) plebian.

plebe (plēb), n. (۱) plebian.

(۲) قوتاسى پۇلى بەكەسى؛ دىلشگای نەفسەرى و نەفسەرى دەرياسى نەمەرىكا.

plebeian (pli-bē'ian), n. (۱) بۇرەپىياوى رۇماى كۇن

(۲) بۇرەپىياو؛ ھەرجى و پەرجى؛ رەش و پووت.

(۳) كەستىكى بىن نەزاکەت، ناكەس، يا كەپرت

adj. (۱) ھى بۇرەپىياوى رۇماى كۇن. (۲) بۇرەپىياوى ھى بۇرەپىياو

(۳) بىن نەزاکەت؛ نۇم؛ ناكەس؛ نەزان؛ رەشۇكى. (~ tastes)

-plebeianism (n.).

plebiscite (pleb'ə-sit', pleb'ə-sit), n. پاپىرسى؛ پاپىرسىن؛

پاپىرسى گە.

plebs (plēbz), n. (۱) جىنى رەش و پووتى رۇماى كۇن؛ بۇرەپىياوانى

رۇماى كۇن. (۲) بۇرەپىياوان؛ رەش و پووت

پەرى كىشا و عوود لىدان.

plectrum (plek'trəm), n. (۱) مارتە. (۲) بەلنىننامە. (۳) نۇش

(۴) پىشەكى. ۵ بەلنىش و ھەرگرتن بە نەندامى تازەى رىنخۇراوى قوتابى كوران

يا كچاسى رانكۇ

v.t. (۱) مارتە - اتان. (۲) بەلنىدان. (۳) بەلنىن ئى و ھەرگرتن؛ بەستەنەو بە بەلنىن.

(۴) بە بۇشى كىيانى كەستىگەرە خواردەنەو

(۵) بەلنىدان بە بوون بە نەندامى رىنخۇراوى قوتابى كوران يا كچاسى رانكۇ.

(۶) بەلنىدان بە ھەرگرتن بە نەندامى رىنخۇراوىكى دەھا

سوتىند خواردن؛ بە بەلنىدان بە ئىتەر نە خواردەنەو

take the pledge, خواردەنەو؛ سەرخۇشكەر

pledgee (plēj'ē'), n. (۱) بەلنىن بىدراو؛ بەلنىن و ھەرگ

(۲) يارمەنگرا؛ يارمەنورەگر.

pledgeor (plej'ōr'), n. = pledgor.

pledger (plej'ēr), n. بىلنىدەر.

pledget (plej'it), n. سارغى؛ شتى بىرىن پىچان.

pledgor (plej'ōr'), n. يارمەندەر؛ يارمەنەو.

-plegia (plē'ji-ə), پاشگرتكە بەماناى؛ ئىفلىجى؛ گۇجى؛ گىپى؛

(paraplegia)

Pleiades (plē'ə-dēz', plī'ə-dēz'), n.pl. (۱) ھەوت كچەكەى

"ئەتەس" گە بوون بە نەستىرە (نەفسەنەى پۇنانى).

(۲) كۆتەستىرەمىكە شمش نەستىرەى بە چار دەپىيىن.

plenary (plē'nə-ri, plē'n-ri), adj. (۱) تەواو؛ بىن سەنور؛ رەھا.

(a diplomat with ~ powers)

(۲) گىشتى (كۆبۇونەو)؛ فراوان؛ بۇ ھەموو نەندامان؛

(a - meeting, session, congress, etc.)

plenary indulgence, تەواو بەخۇشىنى كوناھبار (ناىشى كاسۇلىكى).

plenipotentary (plē'n-pə-ten'shə-ri), adj. دەسەلاتدارى

گىشتى؛ دەسەلاتدارى بىن سەنور.

n. پالويزا؛ ئوقىنەى دىلۇماسى توى دەسەلاتدارى گىشتى.

plenitude (plē'n-tōōd', plē'n-tūd'), n. (۱) تەواو؛ پەرى؛

لە ھىچ كەم نەبوون. (۲) زەبەنەى؛ زۇرى؛ ھرمى؛ مەشىي

plentiful (plēn'ti-əs), adj. (۱) زەبەنە؛ زۇر؛ فرە؛ مەشە

(۲) بەپىت؛ بەپەر؛ زۇر بەپەر

plentiful (plēn'ti-fəl), adj. (۱) زۇرۇزەبەنە؛ زەبەنە؛ فرە؛ زۇر؛ مەشە.

(۲) بەپىت؛ بەپەر؛ زۇر بەپەر. (a - harvest)

-plentifully (adv.); plentifulness (n.).

plenty (plēn'ti), n. (۱) خۇش گوزەرانى.

(۲) زۇرۇزەبەنەى؛ مەشىي؛ زەبەنەى.

adv. [Colloq.]. زۇرۇزەبەنە؛ مەشە؛ فرە.

plenum (plē'nəm), n. (۱) شۇئى پە؛ جى پە؛ پەرى؛ پىقتى.

(۲) كۆبۇونەو؛ ھەموو نەندامان؛ كۆبۇونەو؛ گىشتى يا فراوان.

(۳) شۇئىنكە كە پەستانى گان يا ھەوا تىپايدا زىاترە لە دەووپىشتەكى

pleonasm (plē'ə-naz'm), n. (۱) ئاخىنىنى قسە بە ووشەى زیادە؛

زۇر ووشە بەكارھىتان بۇ دەرىپى بىرۇپەك.

(۲) نەوونەپىكى نەم قسە ئاخىنە بە ووشەى ئاپىئوست.

(۳) ووشەى ئاپىئوست؛ ووتەى زیادە.

plethora (plē'thə-rə), n. (۱) زۇرۇزەبەنەى؛ ئىنچىگار زۇرى؛

زىاد لە پىئوست. (a - of rules and regulations)

(۲) نەخۇشى زۇرۇبونى خۇئىن لە نەندامىك يا ناوچەپىكى لەندا؛ نەخۇشى

زۇرۇبونى خۇئىكى سوز لە خۇئىندا.

-plethoric (adj.); plethorically (adv.).

pleura (plōr'ə), n. پەردەى سى.

plural (plōr'əl), adj. ھى پەردەى سى.

pleurisy (plōr'ə-si), n. ئاوسانى پەردەى سى؛ سىنەپالو.

pleuritic (plōr-it'ik), adj. پەردەى سى؛ ئاوساوە؛

تاپىپەى بە ئاوسانى پەردەى سى.

pleuro- (plōr'ō, plōr'ə), پىشگرتكە بەماناى؛ (۱) لا تەنىشت.

(ب) ھى پەردەى سى

pleuropneumonia (plō'rō-nōō-mō'ni-ə, plō'rō-nū-

mō'ni-ə), n. جوت نەخۇشەى پۇرۇ ئاوسانى پەردەى سى؛ ئاوسانى سى و

پەردەى سى.

plexiform (plek'sə-fōrm'), adj. (۱) لە تۆپ دەچن. (۲) ئالوز.

plexiglass (plek'si-glas', plek'si-glās'), n. پلاستىكىنى

پووناكە وەك شۇوشەى پەنجەرە (گەلىك چار لەباتى شۇوشە بەكاردەھىتىن)

plug

١. هوجار. (٢) به فرمال
 ٣. [P-] ناوی کوهه ستره يمه که.
 ١. کيلان: زوی کيلان.
 ٢. بریدان: به ناودا پویشن: پئی خز کرده نوم:
(He ~ed his way through the crowd.)
 ٣. به فرمالین: لبردن به به فرمال.
 ٤. کيلان (مهجان): به ناودا پویشن: پئی کرده نوم: پئی برین:
(The ship ~s the waves.)
 ١. کيلان: زوی کيلان: گاسن ليدان.
 ٢. کيلان: *(The field ~s well.)*
 ٢. مهلدرین: به ناودا پویشن: پيکرده نوم.
 ٤. به سستی: به زه همت پویشن.
plow back, کارانج خسته نوم: نیش لهگهل مایه.
plow into, ١. به توندی ليدان (٢) به چوست و چالاکي دستکردن به
 فیض: به پوزشور ئيشکردن: به کمری دستپيکران.
plow the sands, کاری بئ سوود کردن.
plowboy (plou'boi), n. ١. جویتیار. (٢) کورمه لادی.
plowland (plou'land), n. ١. نومده زوی وزار که به هشت گاه
 بکيلین له سائید: (٢) زوی وزاری چیتوار: زوی به کار مینراو بژ کشتوکار:
 زوی شپاو بژ کشتوکار.
plowman (plou'mən), n. ١. جویتیار. (٢) وهزیر: کشتیار.
plowshare (plou'shār), n. گاسن.
ploy (ploi), n. فیض: فیض و تله که: مناومره:
(The threat was merely a bargaining - .)
pluck (pluk), v.L. (to ~ a flower) ١. قره تاندا: لیکرده نوم: برین:
 ٢. ناوه بووت کردن: پهلینکردن نوم: *(to ~ a chicken)*
 ٣. پاکیشان: پاته کاندن: مهلچورقاندن: *(to ~ a sleeve)*
 ٤. ليدان (زوی عودو گیتان): پاکیشان و بمره کردن به پیتا به پیتا.
 ٥. [Slang], خله تاندا: دستچین: له خسته برین.
 ٦. [British Slang], نووستنی کسینک پاش تاقیکردن نوم.
 ١. پاته کانه: مهلچورقان: پاکیشان.
 ٢. پاته کانه: مهلچورقان: پاکیشان.
 ٢. دل و جگه رو سیی گاندن (بژ خواردن). (٢) نازابی: غیرت.
pluck up one's heart, spirit, or courage, غیرت کردن:
 خز جورج کرده نوم: نازابون: زات نانه بهر خز.
plucky (pluk'i), adj. نازا: به جگرگ: چاونه ترس: دلیر.
plug (plug), n. ١. دهه وانه: تویه وانه: پشک.
 ٢. تویه توتنی پستچوروا. (ب) تویه توتنی جورون.
 ٢. پلاکی کاره با. (٤) پلاکی توتومیل.
plug hat, [Slang] (٦) . fireplug (٥).
[Slang], شتیخ یا گیانداریکی بئ کملک به تاییهتی نسیپی په ککرته.
[Slang], کولله: *(a ~ in the back)*.
[Slang], ١. پرویاگنده بژ بره پویدان و فروشنی شتیخ (به تاییهتی
 که له زیاده بخرینه ناو بهرنامه یکی رادیو یا تله فزیونه نوم).
 (ب) بره دان به کسینک
 ١٠. تله بیری گوروی ناگریرژن که دهی ناگریرژنه که دهگن.
 ١. (UP -) بهرگرتن به دهه وانه: بهر یاستن: گرتن (کون):
 تویه وانه تیختن. (٢) پلاک پیدا کردن.
 ٢. قاشیکی بچکوله له کانک کرده نوم به تاقیکردن نوم.
 ٤. [Slang], کولله لیدان: پنگان. (٥) [Slang], هسته کوله لیدان
 ٦. [Slang], بانگ بژ دان و بره پویدان (به تاییهتی له سسر رادیو و تله فزیون)
(to ~ a product or a cause on television)
 ١. [Colloq.], به سستی و بهر دهه نوم ئيشکردن: نارهق پشتن.
 ٢. [Slang], کولله تیگرتن: کولله پنه نان.
 پلاکی کاره با کردن به سوکتدا:
plug in,

plexor

- چمکوشیکی بچوکی سسر لاستیکی پشکنی پزوشکیه
plexor (plek'sēr), n. چمکوشیکی بچوکی سسر لاستیکی پشکنی پزوشکیه
plexus (plek'səs), n. ١. کوهه ماری خویزون و هسته ده ماری وه که تۆز
 تهنراو. (٢) تۆزا شتی تهنراو یا نا لۆز.
pliability (plī'a-bil'i-ti), n. ١. به ناسانی خوشتانورده نهرمی
 چمکوشخوری شکی. (٢) به ناسانی پهاقتن (لهگهل باری تازه) به ناسانی
 گۆزبان یا کارتیکران.
pliable (plī'a-b'l), adj. ١. نهرم: به ناسانی نورشتاره چمکوشخوری
 شکه. (٢) ١. به ناسانی پهاقتو یا گۆزبان. (ب) به ناسانی کارتیکروا:
 نهرم (مروا)
-pliability (n.); plially (adv). نهرمی (شمت، مروا).
pliancy (plī'an-si), n. ١. نهرم: به ناسانی نوشتاره.
pliant (plī'ant), adj. ٢. به ناسانی پهاقتو یا گۆزبان: زوو کارتیکروا. (٢) ملکه: سدر.
plica (plī'ka), n. ١. لۆج (بیسنت): توی. (٢) نه خوشی قز.
plicate (plī'kāt), adj. باوشینی (گاه) لۆج لۆج.
plication (plī-kā'shən, pli-kā'shən), n. ١. لۆج لۆج کردن
 لۆج تیختن. (٢) لۆج توی: له. (٢) چین (زیمیناسی): توی.
pliers (plī'erz), n.pl. گاژنکی نورت دروزه بژ تله کرتن و چه مانده نوم و
 قره تاندا: گاژا: پلاسی.
plight (plīt), n. کیشه: باریکی: دژوارا: باریکی زور ناخوش و مته رسیدن:
(the ~ of refugees)
plight (plīt), v.L. ١. بهلیندن: پهایندان.
 ٢. دیار کردن (ژنه تان): نیشان کردن: بهلینی هیلان دان.
plight one's troth, ١. بهلیندن: پهایندان.
 ٢. بهلینی هیلان دان: دیار کردن: نیشان کردن.
plinth (plīnth), n. ١. بنی پایه و کولمه که (٢) بنی پیکرو گولان.
plod (plod), v.L. ١. هنگاری هیواش و قوری مهلینانورده
 به تپه تپ و زهممت و هیواشی پویشن: *(to ~ on one's way)*.
 ٢. نیسی روشو و ناخوش کردن: نارهق پشتن.
 ١. به تپه تپ و هیواشی پویشن. (٢) تپه تپ و پنه: دهگی پنه.
 ٢. هنگاری قوری.
plodder (plod'er), n. ١. کسینک که به تپه تپ و هیواشی دهه وانه
 هنگاری قوری (٢) کیشکرهکی سستی و بهر دهه نوم: کسینکی روشو سستی
 قورایی سستی و کوششکر.
plop (plop), v.L. & v.L. تمبه لیره ماست
n. تمبه (وهک دهگی شتیخ که بکمرته ناو ناووم).
plosion (plō'zhən), n. ١. بیژان یا پرتاندنی تپیی وهک (p, k) له
 سهرتای وشمه. (٢) له پوه دهه پیری هیوا له نه نجای پرتاندنی نم قیانبند.
plosive (plō'siv), adj. تاییهتی به دهنگبکه که بیژانی پیوسته دهکات:
 به وهستانی همتاسه و له پوه دهه پیری هیوا له دهه نوم (وهک تپیی):
 (p, k, t, l) له سهرتای وشمه (دهنگازی).
n. دهنگیکی وهما
plot (plot), n. ١. پله زوی: پارچه زوی. (٢) نه خشی خانوو.
 ٢. پیلان: داوا: نه خشی دهگی نهینی و ناپه سندن. (١) نه خشی چیرزه، داستان،
 یا شانزگرمی
 ١. نه خشی خانوو کیشان: رنهگ پشتن: نه خشی دانان.
 ٢. پیلان کیشان: نه خشی کیشان: *(to ~ someone's destruction)*.
 ٢. نه خشی دانان بژ چیرزه، داستان، یا شانزگرمی.
v.L. نه خشی کیشان: نه خشی دانان: پیلان دانان
v.L.
plottage (plot'ij), n. پوه بیری پله زوی.
plotter (plot'er), n. پیلانگیز: پیلانگیز.
plough (plou), n., v.L. & v.L. = plow. زوقاره: بانده ییکی گوی نهرمای
plover (pluv'er, plō'ver), n. کلک کورنی بوزه نومدهی کورنکه دهه پن.
 کلک کورنی بوزه نومدهی کورنکه دهه پن.

plunk

v.t. (1) کھوخته‌خوارم‌وه به ستوونی و له‌په‌ر له‌په‌ر به‌ریو‌نم‌وه:
(The plane ~ed to earth.)

(2) له‌په‌ر شکان (شرخ) له‌په‌ر و به‌خیزایی هاتنه‌خوارم‌وه دانگ‌وتن:
(Prices ~ed.)

plummy (plum'fi), adj. (1) هه‌لووژم‌یهی. (2) په‌ر له هه‌لووژم.
(3) [Colloq.] نایاب: زۆر باش.

plumose (plōō'mōs), adj. (1) په‌رای' په‌ردار. (2) له په‌ر ده‌چن.
plump (plump), adj. پان‌ویژو: خه‌یلانه: گۆشتن: خه‌رین:
نه‌ختیکه‌ قه‌مه.

v.t. & v.i. (~ up; ~ out), قه‌لم‌وکردن: دابه‌ستن: پان‌ویژو بوون.
-plumpness (n).

plump (plump), v.i. (1) به‌توندی و له‌په‌ر کھوتنه‌خوارم‌وه:
له‌په‌ر به‌ریو‌نم‌وه. (2) به‌توندی و له‌په‌ر به‌رگه‌وتن یا په‌پادارن.

v.t. به‌توندی و له‌په‌ر خه‌ستنه‌خوارم‌وه یا فریندان.
(1) (1) کھوتنه‌خوارم‌وه‌ی له‌په‌ر و به‌توندی: به‌ریو‌نم‌وه‌ی له‌په‌ر.
n. (ب) به‌قایم به‌رگه‌وتن. (2) ده‌نگی نهم کھوتنه‌خوارم‌وه‌یه یا به‌رگه‌وتنه: ته‌یه:

زرمه.
(1) له‌په‌ر: به‌توندی: به‌قایمی: به‌قورسی. (2) یه‌گسه‌ر بۆ خوارم‌وه.
adv. (3) به‌بین پیچ‌ویه‌نا: له‌په‌ر (قه‌سه).

یه‌گسه‌ر: به‌بین پیچ‌ویه‌نا: له‌په‌ر (قه‌سه).
adj. (1) ده‌نگ بۆ دان. (2) پابشستی کردن: پشتیوانی گرتن.

plump for, ده‌سته: تا‌قم.
plump (plump), n. [Archaic or British Dial.]

plumule (plōō'mūl), n. (1) لاسکی پوه‌کی تازه پشکو‌تو
(2) وورده په‌ر: نهمه په‌ر

plummy (plōō'mi), adj. (1) په‌ردار: به په‌ر داپۆشراو: به په‌ر پا‌زاهه.
(2) له په‌ر ده‌چن: په‌ری

plunder (plun'dēr), v.t. تالانکردن: پاو‌وو‌وت کردن.
v.t. دزین.

n. (1) تالان: تالانکردن: پاو‌وو‌وت کردن (2) تالانی.
-plunderer (n.); plunderous (adj).

plunderage (plun'dēr-ij), n. (1) پوو‌تکردنه‌وه: تالانکردن:
پاو‌وو‌وت کردن. (2) (1) شت دزین له که‌شتیدا

(ب) شتی دزواو له که‌شتیدا: تالانی.
plunge (plunj), v.t. (1) تیشستن (ناو، شله، کون): پینداکردن:
(He ~d his head into the water.)

(2) تووش کردن: پیوه‌کردن: تن تو‌جاندن: به زۆر خه‌سته ناو بارنگه‌وه
(to ~ a country into war; They will ~ us into debt.)

(1) خۆ تین فریندان: خۆ تیشستن:
(to ~ into the pool, an argument, a fight, etc.)

v.t. (2) هه‌لبه‌زودابه‌زکردن: تاسه‌کردن.
(3) لێژبوونه‌وه (په‌نگه): خه‌ل بوونه‌وه (وه‌ک به‌ره‌خوارگه)

(4) [Colloq.] سه‌رگینشی کردن: کاری په‌ر معترسی کردن: قومارکردن:
گه‌مو‌کردن.

n. (1) شوینی خۆ تین فریندان: گوماو: نه‌ستیل.
(2) (1) خۆ فریندانه ناو ناوه‌وه: بازددانه ناو ناوه‌وه (ب) مه‌له.

(3) په‌ستانه‌وه (په‌ستنی مه‌کینه): داگرتنه‌وه
(4) [Colloq.] قومار: پارهمبازی: گه‌مو‌کردن

به کاریکی تازه و گرتگو نه‌نجام نه‌زاشراو هه‌لسان
take the plunge, (1) بازدداره ناو ناوه‌وه: خۆ تین فریندان.
plunger (plun'jēr), n. (2) [Colloq.] سه‌رگینش: هه‌له‌شه: قومارجی: بیباک: پارهمبازی: بیباک

(3) په‌ستینه‌ر (په‌ستنی مه‌کینه)
(4) ئامیتریکه بریدی‌یه له پارچه‌یه‌ک په‌لاستیکی بۆشی وه‌ک کو‌وپ به‌سه‌ری

داریکمه‌وه بۆری گه‌رم‌اوو چیشته‌خانه و ژیرایی گه‌راوی یه‌ر ده‌په‌ستینه‌رته‌وه
بۆ به‌ردانی

(1) له‌په‌رانی ژۆری ئامیتری مۆسیقی وه‌ک عو‌ودو گیتار
plunk (plunk), v.t.

plug hat

ئامیتری کاره‌مایی که‌پاندن به کاره‌با به‌هۆی پلاکمه‌وه.
-plugger (n).

شبه‌قن قووجی ئاوریشمی پیا‌وانه.
plug hat, [Slang]
شهلانی: سه‌تایه‌ستی هی

plug-ugly (plug'ug'li), n. [Slang]. به‌مکری گه‌راو بۆ به‌چه‌ترسین کردن: خه‌له‌ک: سیبه‌ندی.
plum (plum), n. (1) داره‌ه‌نو‌ژه (2) هه‌لووژم. (3) مێووژی ناو کینک

(4) په‌نگی هه‌نو‌ژه‌یه‌ر: په‌نگی نه‌رخه‌وانی یا سووری تیش.
(5) شنیکی نایاب: شتیکی زۆر باش و هه‌لبه‌زاده. وه‌ک به‌له‌په‌رایه‌یه‌کی باش

به مو‌وجهی زۆرمه‌وه: خه‌لات
په‌ری مانه‌وه: مه‌ر.

plumage (ploōm'ij), n. له په‌ر ده‌حیت
plumate (plōō'māt, plōō'mit), adj.

plumb (plum), n. قورسایه‌یکی قورقوشمه به‌سه‌ری تاله ده‌زوویه‌که‌وه
به‌سه‌راوه سو‌دزینه‌وه‌ی قوولی ناوو راستی دیوارو شتی تر
(پینشی ده‌ووتنی: 'plumb bob')

ستوومی: خا‌وتن
adj. (1) به ستوونی: شتا‌وی‌پانه
adv. (2) [Colloq.] به‌ته‌واری (He is ~ exhausted.)

v.t. (1) راسته، خۆ که‌وتنه خوارم‌وه یا تو‌قم بوون
(2) راسته، خۆ سو‌زیبوونه‌وه (3) قورقوشم‌کاری کردن: بۆریکاری کردن

v.t. (4) ساینه‌رته‌وه‌ی راستی دیوار به قورسایه‌یکی قورقوشمی به‌سه‌راو
به‌سه‌ری تاله ده‌زوویه‌که‌وه: ~ up. (5) راسته‌کردنه‌وه: ستوونی کردن

(6) بیوانی قو‌لابی: قو‌لابی دزینه‌وه (7) ئی ووردبوونه‌وه: لیک‌نویسه‌وه:
تینگه‌نشتر (8) مۆرکردن یا داخه‌ستن به قورقوشه: به قورقوشم له‌حییم کردن

(9) بۆریکاری کردن.
ئاسفوسومی: خونا: لار

out of plumb; off plumb, graphitic
plumbago (plum-bā'gō), n. (2) نه‌خه‌سه‌یه‌کی نه‌قه‌مه گه‌راو: (3) گیا قورقوشمی

plumb bob, قورسایه‌یکی قورقوشمه‌یه‌که به‌سه‌ری تاله ده‌زوویه‌که‌وه
(بۆ پینشی قو‌لابی و راستی دیوارو شتی شری وده‌ا)

plumbeous (plum'bi-as), adj. قورقوشمی
plumber (plum'ēr), n. بۆری‌چی: تو‌وله‌چی

plumber's snake, ته‌لیکی نه‌ستووره بۆ پاک‌کردنه‌وه‌ی بۆری گه‌راوی
ژیرابو گه‌رم‌او

plumbery (plum'ēr-i), n. (1) بۆری‌چستی: تو‌وله‌کاری: تو‌وله‌چینی
(2) کارگه‌ی بۆری درووستکردن: کارخانه‌ی تو‌وله درووستکردن

plumbic (plum'bi-k), adj. قورقوشمی تیندایه
plumbing (plum'in), n. (1) بۆری درو‌گازو ژیرایی مارمان.
(2) بۆری‌چستی: تو‌وله‌کاری

plumbism (plum'biz'm), n. ژه‌هراوی بوون به قورقوشمه
ژه‌هری عورقوشمه بیداز

plumb line, (1) په‌نگه نا تاله ده‌زوویه‌که قورسایه‌یکی قورقوشم
مه‌سه‌راوه نه سه‌ره‌که‌مه‌وه بۆ بیوانی قو‌لابی و تاقی‌کردنه‌وه‌ی راستی دیوار

(2) هه‌نی ستوونی
plumbous (plum'bas), adj. قورقوشمی تیندایه
plumbum (plum'bam), n.

(1) به‌ریکی رن: باننده. (ب) کۆمه‌له په‌ری زل
(2) به‌ریکی زل: رازنه‌وه‌وه (به‌تایبه‌ستی که‌که‌مکری نه کلاو یا ته‌په‌وه)

(3) هه‌لات: چیشانه‌ی سه‌رگه‌وتن (4) په‌ری نه‌ره: په‌ر
(5) شنیکی سووب وه‌ک په‌ر (6) نه‌ندامینی که په‌ر چوو: زینده‌وه‌زیانی.

v.t. (1) نه‌په‌ری زلو جوان پا‌زافنده‌وه: په‌ر پیوه‌کردن
(2) نه‌ده‌نووت نه‌رووبال ساق‌و پرک کردن
(3) حو‌داد: حو‌سته‌کردنه‌وه: خۆه‌ل‌دان

به‌ری بھوون
plumelet (ploōm'let), n.
plummet (ploōm'it), n.

(2) ماریکی مورس: شتیکی قورس و به‌سه‌تکه‌ر
plum bob

(۱) دوزخخی! هی خودای دوزخ
 (نهلسانهی یونانی): [p-] تاییستی به چینهکائی ژیرهوی زوی
 به گهرمای چینهکائی ژیرهوی زوی دروست بووه ناگریژینی.
plutonium (plōō-tō'ni-əm), n. پلوتونیم: توخمکی کیمیاییه
 له دروستکردنی بومیای نه ترمیدیا بکارده هینتری
pluvial (plōō'vi-əl), *adj. Also pluvian*, (۱) بارانوی! بارانی
 تاییستی به باران. (۲) به باران دروستبووه له بارانهوه پیکهاتوو (زه میناسی).
pluviometer (plōō'vi-om'ə-tēr), n. بارانپیمو! پیوهری باران
pluviometry (plōō'vi-om'ə-tri), n. ژانستی باران پیوان!
 باران پیوان
 -pluviometric (*adj.*); pluviometrical (*adj.*).
pluvios (plōō'vi-as), *adj. Also pluviose*, بارانوی!
 باران زورلی باربو
ply (pli), *v.t.* چماندوره! نووشتاندوره! لولدان! قدکردن.
 (۱) چماندوره! نووشتاندوره! قدکردن.
 (۲) بلدان! نهری نوواندن! گونجان! سر بؤ نهواندن.
 (۳) توئی! توئی! قلد! لؤ! لؤچ
 (۴) تاله بهن یا نه زوی لولدانو یا کلافه کراو له گدل هی تردا.
 (۵) نووشتاندوره! چماندوره! لول خواردن! لاری.
 (۶) مهیل! لاری! لایهنگری.
adj. توئی توئی! لؤلؤ! نهرنده توئی همیه: (three- --)
ply (pli), *v.t.* (۱) کردن! نیشکردن! پیوه خهریک بوون (پیشهگری)
 کؤشش له گدلدا کردن
 (۲) به زور دان بهسره! (خوارده منی، خواردهوه، دیاری) به زور پیانان
 (He -ied his guests with food and drink.)
 (to ~ one's needle) (۲) بکاره مینان! نیش پیکردن:
 (Boats ~ the river.) (۴) هاتوچوکردن! پیدا پویشتن:
 (۵) هیزش بردنه سر به دم! سر کونکردن به پرسیار یا مشتومر
 v.i. (۱) کؤشش کردن! نیشکردن! خهریک بوون:
 (He -ied at the weaver's trade.)
 (۲) هاتوچوکردن به ریکو پیکری
 (The boat -ies between the islands on a weekly schedule.)
 (۳) [Poetic], ریکانیک گرتن! نهره ریکه یهک پویشتن
 (۴) بهر وهی پوی یا کشتی و بهلم پاندن (بؤ ریکه گویین)
plywood (pli'wood'), n. تهخته داری تهنگر پان
 p.m., = post meridiem [L.], پاش نیوه پؤ
pneuma (nōō'mā, nū'mā), n. گیان
 (۲) گیانی پیروز! حاج بهرستی.
pneumatic (nōō-mat'ik, nū-mat'ik), *adj.* (۱) هورایی! گازی
 (۲) تاییستی به " pneumatics"
 (۳) به هورای پستیپوروا کارکردوو: (a ~ drill)
 (۴) پر له هورای پستیپوروا (a ~ tire)
 (۵) بؤشایی هورای تیدایه. وهک نیشقانی همدی باندده.
 (۶) سینو و همک پر (۷) گیانی
 n. (۱) تاییه یا ره ورهوی پر له هور. (۲) مزی هاتوچوی ره ورهوی پر له هور.
 -pneumatically (*adv.*).
pneumatics (nōō-mat'iks, nū-mat'iks), *n.pl.* ژانستی هور!
 (فیزیا): هورناسی! ژانستی تاییه خؤ فیزیاییه کانی هور.
pneumatic tire, تاییه یا خهری فوئیکراو
pneumato- (nōō'mā-tō, nū'mā-tō), پیشگریکه بهمانای
 (۱) هور! هلم. (ب) هورناسه دان (ج) گیان
pneumatology (nōō'mā-tol'ə-jī, nū'mā-tol'ə-jī), n. - (۱)
 ریکانوی لیکوئیفی هورای دیاردهی گیانی و بوونهوری گیانی
 (۲) ریکانوی پروابوون به گیانی پیروز! حاج بهرستی.
pneumatolysis (nōō'mā-tol'ə-sis, nū'mā-tol'ə-sis), n.

(۲) دانان یا فریدانه خواروه به لوتندی.
 (۱) زینگانده نامیری موسیقی. (۲) به قایم کومترو ته په لی هفسان.
 (۳) لیوان (زوی هودو گیتان). (۴) دهنگی شم لیوانه.
 (۵) [Colloq.]. پیاکیشانیکی قایم. (۶) [Slang]. موزان
pluperfect (plōō-pūr'fikt, plōō'pūr'fikt), *adj.* پاپوره ووی
 مور (پوزمان): (He had finished it.; I had known it.)
plural (ploor'al), *adj.* (۱) کؤ: کؤیی
 (۲) کؤ (پوزمان): (a - noun)
 n. (۱) کؤ: کؤژماره. (۲) کؤ (پوزمان): کؤ شینوهی وشه.
pluralism (ploor'al-iz'm), n. (۱) فره شینوهی! همه جهوی!
 همه جهنگی ۳. فره کاری! گرتنه دهستی زیاتر له یهک نیش یا فره مانبری
 له لایه دن کاربه دهستیکی کلنسهوه (۲) کؤیی
 (۳) هاوره وی فری ره گهر و ناین و بیرو باور. له کؤمه لکایه کدا
 (۴) فره ریزاروی بیرو باور و راستی (فلسفه)
 (۱) کاربه دهستیکی کلنسهوی فره نیش.
 (۲) پهیره ویکری " pluralism ". (روشهوی پینشو بینه)
 -pluralistic (*adj.*).
plurality (ploo-ral'ə-ti), n. (۱) کؤ: کؤیی فره بی! زؤدی.
 (۲) زؤو: فره ره به نه زماره یهکی بن شو مار
 (۳) (۱) گرتنه دهستی نیشیک زیاتر له لایه دن کاربه دهستی کلنسهوه.
 (ب) یهکک له نه نیشانه. (۴) زؤره.
 (۵) زیادهوی نهر دهنگانهی که دهدریت به برارهوی همنیزگر دنیک لهره ی که دهدریت
 به لؤراو که
pluralize (ploor'al-iz'), *v.t.* کؤکردن! مشبوهدی کؤ دهربرین
 (پوزمان)
plus (plus), *prep.* (۱) و: خوارده سر! کؤکراوه:
 (two ~ two equals four 2+2= 4)
 (the salary ~ bonuses) (۲) له گدل: نیش! هوروه ها:
adj. (۱) هی نیشانهی کؤکردنه وه! هی خسته نهر! هی کؤ:
 [a ~ sign (+)]
 (a grade of B -) (۲) زیاده (نهره)
 (a ~ quantity) (۳) زیاده! زیاتر نهک که متر:
 (She has personality -) (۴) [Colloq.]. زیاتریش
 (the ~ column of an account) (۵) دهسکرت. دهه فترگری! داها:
 (۶) گهرم (کاره یا)
 n. (۱) نیشانهی خسته نهر یا کؤکردنه وه (+).
 (۲) شتی خوارده سر! شتی زیاده (۳) زیاده.
plus fours, پانتزولی دهلی هتا نه ژنؤ (بؤ ورزش به تاییستی گولف).
plush (plush), n. قوماشی کولکن یا تووکن
adj. (۱) کولکن! نه قوماشی کولکن یا تووکن دروستکراو.
 (۲) [Slang]. فهنتازی! کشخه! به تیرو تهسه لانه دروستکراو (کهرسهی -
 ناومان). (a ~ carpet, house, etc.)
plushy (plush'i), *adj.* (۱) له قوماشی کولکن دروستکراو.
 (۲) [Slang]. فهنتازی! کشخه! به تیرو تهسه لانه دروستکراو:
 (a ~ house, office, etc.)
 -plushily (*adv.*); plushness (*n.*).
plus sign, نیشانهی خسته نهر یا کؤکردنه وه (+)
plutocracy (plōō-tok'ra-si), n. پلوئوکراسی! اؤ پویشی -
 سامانداران! فره مانزه وایی دهوله مندان (ب) چینی سامانداران
plutocrat (plōō'ta-krat'), n. پلوئوکرات (۱) نه نداسی چینی
 سامانداران. (ب) دهوله مندیکی دهسه لانه کسینکی به دهسه لانه که
 دهسه لانه کی له سامانداراییهوه هاتینی. (ج) [Colloq.]. دهوله مندیکی.
plutocratic (plōō'ta-krat'ik), *adj. Also plutocratical.* - هی
 پویش یا چینی ساماندار! پلوئوکراتی
 -plutocratically (*adv.*).

pneumatometer

پنیکهاتنی کانترا لهزیر پهستانی زوردا.
pneumatometer (nōō 'ma-tom'ə-tēr, nū 'ma-tom'ə-tēr), *n.*
(۱) پیوهوری تهرکی سهر سیپهکان له همناسه داندا.
(۲) spirometer

-pneumatometry (*n.*).
pneumatophore (nōō 'ma-tō-fōr', nū-mat'ə-fōr'), *n.* (۱)
هنهاسی کونیهلهداری همناسه دان له رهگی همدنی پوهوکی ناوچه گهرمهکاندا.

(۲) بوشایی پر له هوما (زیندوهه بزاشی).
pneumectomy (nū-mek'tō-mi), *n.*
دهرهینانی بهشیک له
شانهکانی سی - نهشتهگرهگری.

pneumo- (nōō 'mō, nū 'mā),
pneumobacillus (nōō 'mō-bā-sil'əs, nū 'mō-bā-sil'əs), *n.*
میکروبسی بزو و نهخوشی تری بزوی هوما.

pneumococcus (nū 'ma-kok'əs), *n.*
میکروبسی بزوی
pneumoconiosis (nū 'ma-kon'i-ō'sis), *n.*
نهخوشیپهکی
سیپه دهبیته هزی پهق بوونی شانهکانی سی له نهجاسی همنزینی بهردوامی
تهپوتوزی کانترازیپهوه توش دهبن.

pneumogastric (noo 'mā-gas'trik, nū 'mā-gas'trik), *adj.*
هی سیپهکانو گنده.
pneumonectomy (nū 'mā-nck'tō-mi), *n.*
دهرهینانی پهکنک له
سیپهکان - نهشتهگرهگری.

pneumonia (nōō-mō'nyə, nū-mō'ni-ə), *n.*
سپوتانهوهی سی:
پنویا نهخوشی ههوکردن و پهق بوون و ناوتیزانی سیپهکان.

pneumonic (nōō-mon'ik, nū-mon'ik), *adj.* (۱)
تایسته به
سیپهکان: (۲) بزودار: سی ههوکردو: له بزوی چوو.

pneumothorax (nōō 'mō-thōr'aks, nū 'mō-thō'raks), *n.*
کوپورنهوهی هوما یا گاز له بوشایی بهردی سنگو قهقهزهی سنگدا
(پزیشکوانی)

p.o., = post office,
poach (pōch), *v.t.*
هینکه کردنه ناوی کولوهوهو کولاندنی بن
توکنکهکی (a -ed egg)

poach (pōch), *v.t.*
(۱) پینشیل کردنی زهوی.
(۲) له ناودا گرتنوهه: شیلان

(۳) چورنه ناو زهوی خهکنهوه بهدنیپهوه بز پراوکردن یا پارههاسی.
(۴) پراوکردن له زهوی خهکندا بهدنیپهوه

(۵) دزی کردن (بهتایبهشی ناژهل و باندهی خهک دزین): دزین
v.t.
(۱) له قوردا چمقین (۲) بوون به قورچلچلواو بوون به لپته
(۳) پراوکردن له زهوی خهکندا بهدنیپهوه.

poacher (pō'chēr), *n.*
دزی ناژهل و باندهه: پراوکری ناژهل و باندهه
له زهوی خهکندا
چورنه مرادیپهکی صهرسوروه.
pochard (pō'chērd, pō'kērd), *n.*
pock (pok), *n.*
شوین برینی ناوله: کونجی ناوله.

pocket (pok'it), *n.*
(۱) گیرفان: باخه: کیسه.
(۲) توورهکه: همکبه: باشییل (۳) بوشایی.
(۴) سامان: پاره: گیرفان (مهجان).

(۵) (۱) کان: بوشایی ژورمهینی پر له کانترا: کانگه (ب) کانترا: خاو.
(۶) توورهکه: قوژنی منزی بلیارد.
(۷) (۱) تنگ: پن ههچنران له ههموو لایهکوره له پینشیرکیدا.
(ب) کوزرهکولان: کولانی دهرنچور.

(۸) توورهکه یا بوشایی ناولعی گیاندار.
(۹) تهروژمنکی ههواپیپه که دهبیته هزی لهپر بهربوونهوهی فوژکه.
(پینشی دهوتتری "air pocket")

(۱۰) شویننیک یا کوملینکی چهپه پاریزولو:
(-s of resistance, unemployment, etc.)
adj.
(۱) دهخرینه گیرفانهوه. (۲) بچووک

poet

v.t.
(۱) خسته گیرفانهوه: خسته باخهوه.
(۲) تابلوههوان: دهرهوان. (۳) دزین: لرف لیدان.

(۴) مل شوپکردن: سهر دانوهاندان بهرامیهر هیزش یا قسهی به توینکل
(۵) شاردنوهه: پینشیل کردن: دهرنهخستن: (- one's pride)
(۶) پوچ کردنوهه یا قهدهغهکردنی گهلالی یاسا له لایمن سهرکوماری
نههریکیهوه به مژنهکردنی لهپیش پایدوست لیکردنی کونگرینس

لهزیر دهستدا بوون:
have a person in one's pocket,
لهزیر پکیندا بوون: جلموی کسینک بهدستمته بوون.

line one's pockets,
دهرههمندهبوون: گیرفانی خو پراکردن.
pocketbook (pok'it-book'), *n.*
(۱) جزدان: کیسهی پاره.
(۲) کیسهی پاره و وردهشتی ژاننه.

(۳) پهتووکی بهرگ تهرسی گیرفان، واته، بچووک.
pocketful (pok'it-fool'), *n.*
پر گیرفانیک.
pocketknife (pok'it-nif'), *n.*
قهلمهپ.

pocket money,
وورده خهرجی: پارهی خهرجی: خهرجی.
pocket veto,
پوچ کردنوهه یا قهدهغهکردنی گهلالی یاسایک له لایمن
سهرکوماری نههریکهوه به مژنهکردنی لهپیش پایدوست لیکردنی کونگرینس

شوین برینی ناوله: کونجی ناوله.
pockmark (pok'mark'), *n.*
-pockmarked (*adj.*).
(۱) ناولهی: کونج: به شوین برینی ناوله داپوشراو.
(۲) فهرهنگیدار: ناگهکنهکنار: زپیکهپی: کنجکیمی.

poco (pō'kō), *adv. & n.*
نهختیک: کمینک: کمه.
poco a poco (pō'kō ä pō'kō),
بهههیره: ووردهوورده:
نهختهنهخته.

pococurante (pō'kō-koo-ran'ti), *adj.*
بیشاکه: گوی پن نهمه.
pod (pod), *n.*
(۱) کلمو (پاقله، فاسولیا، نوله... هتد): توینکل.
(۲) قوژاخه. (۳) تانگی بهنرین و خانهی چهده و شتی تری ژیر بالی فوژکه

v.t.
(۱) قوژاخهگرن: کلموکردن یا گرتن. (۲) ناوسان
v.t.
له کلمو دهرهینان: توینکل لیکردنوهه: پاکردن.
pod (pod), *n.*
پوژل (بالنده، نهمننگ): پوهه.

v.t.
گرهکردنوهه: کومهل کردن: مولهان.
pod (pod), *n.*
(۱) قلیشی نامیری کونگری وهک دهرهوشه.
(۲) جههپند: مالی جهه یا نامیری کونگری.

-pod (pod),
پاشگرینکه بهمانی: (۱) پن.
(ب) کهرنده پنی ههپه: (tripod).
بادلیسی پن.

podagra (pō-dag'rə, pod'ə-grə), *n.*
(۱) بهزویهی یا سهرهک دادپرسی شاریکی
podesta (pō-des'tə), *n.*
نیتالی کون. (۲) دادپرسی شاریکی نیتالی.
(۳) سهروکی شارهوانی شاریکی نیتالی لهکاتی فاشستهکاندا.

podgy (poj'i), *adj.*
کورتو قهلمو: کولهمنه و پر.
podginess (*n.*).
پزیشکی پن.
podiatrist (pō-di'ə-trist), *n.*
پزیشکوانی پن.
podiatry (pō-di'ə-tri), *n.*
(۱) پنکه: دیواری نزمی پنکیمی.
(۲) دیواری دهوری سهکوی نژوانیازی له یارگایهکی پومانی کوندا
(۳) دووانگه. (۴) سهکوی قهراغ دیواری ناو ژورونک. (۵) پن.

podium (pō'di-əm),
پاشگرینکه بهمانی: پن: پنکه: پارگر.
podous (pə-dəs),
پاشگرینکه بهمانی: نهونده پن: ههپه.
podzol (pod'zol), *n.* *Also* podsol,
خاکی سپیداو یا خولهمیسی
بن پیتی ناوچه سارهکان.

poem (pō'im), *n.*
(۱) ههلبهست. (۲) شتیکی جوان وهک ههلبهست.
poesy (pō'i-si, pō'i-zi), *n.* [Archaic],
poetry (۱)
poem (۲).
(۲) دیرووشم. (۳) چهپهکول: دهستهکول.

poet (pō'it), *n.*
(۱) هونمر: بوژ: شاعر.
(۲) کسینکه که ههستی خزی بهجوانی و زهانپارای دهرههپری.

pointer

- (۱۶) لاقە شاخى ئاسكە كىۋى.
- (۱۷) (the ~)، ئاۋرۇپا يۇرتىغا مەسەلە باسكار.
- (۱۸) مەبەست: مانا، كەڭ: (What's the ~ of acting like a child?)
- (۱۹) يېرى سەرەكى: بەشى گىرەك.
- (۲۰) بىرىنكى سەلەپنىڭ بىرىنكى بەجىز پەسەند (بۇ پالېستى كىرىنى ھەلۋىستىك): (You have a ~ there!)
- (۲۱) پىۋانە (پارەمبازى، بۇرسە)
- (۲۲) ژمارە (قوتابىخانە): نەزە: (A grade of "A" is worth four ~s.)
- (۲۳) سۆكت (كارما).
- (۲۴) (۱) يەككە نە ۲۲ پەلە سىر قىيىلەنوما.
- (ب) گۆشە ئىۋان دور پەلە سىر قىيىلەنوما.
- (۲۵) پىۋانە ئىپتى چايمەنى.
- (۱) خالىمەندى كىرىنى پەستە (to ~ a sentence).
- (۲) تىزگىن (پىۋانە) دادان (۳) تىز پىۋانە (پوتە، چىۋەك).
- (۴) (out ~)، پىشاندا: دەرختىن سەرئىچ بۇ پاكىشان:
- (P ~ the way.; He likes to ~ out the shortcomings of others.)
- (۵) ئاراستە كىرىن (چەك، پەنجە): نىشان ئىگىزىن پەنجە بۇ پاكىشان
- (۶) پىشاندا: بە ۋەستانو پىۋانە كىرىن (سەگى پار): پىۋانە كىرىن
- (۷) سەرۋىز بۇ كىرىن (پىۋانە)
- (۸) درى ئىۋان چىنە خىشى دىۋار پىۋانە بە قورۇق سەلۋ چىمەنتۇ
- (۹) پەنجە بۇ پاكىشان. (۲) سەرئىچ بۇ پاكىشان: پىشاندا.
- (۳) پىۋانە كىرىن: ئاراستە كىرىن (۴) ۋەستانو پىۋانە كىرىن (سەگى پار):
- (۵) [British]، گەيىن (دورمەن).
- (۶) بەرە با پىۋانە: كەشىۋەت: پىۋانە با.
- at the point of, زۇر نىزىكە نە پىۋانە: خەرىكە پىۋانە.
- beside the point, پەلەندى نە پەلەندى بە باسەكەرە
- in point, بەجى: نە جىزى خۇبەتە.
- in point of, دەرۋارە: نە بايەت.
- make a point of, ئەسەر سۈرۈپۈن: پىۋانە
- on the point of, خەرىكە پىۋانە: نىزىكە نە پىۋانە.
- point out, پىشاندا: پەنجە بۇ پاكىشان: دەستىپاشان كىرىن
- point up, بە گۆشە پىشاندا: بايەخ پىدان
- stretch (or strain) a point, دانە دەم، زىادە پىۋانە:
- گەرەك كىرىن (پاس، دەنگۈپاس).
- بەجى: پەلەندى، پەلە بە ئاۋرۇپا باسەكەرە:
- to the point, [Your answer is (not) to the point.]
- point-blank (point'blank'), adj. (۱) نە نىزىكە (تەقەك كىرىن):
- (a ~ shot)
- (۲) بىن پىۋانە: پاستە پىۋانە (a ~ answer)
- adv. (۱) نە نىزىكە (تەقەك كىرىن): پاستە پىۋانە بە نىشان ئىگىزىنە:
- (He fired the gun ~ at the burglar.)
- (۲) بىن پىۋانە: پاستە پىۋانە (She refused ~).
- pointed (point'tid), adj. (۱) تىز: ئوۋك تىز: ئوۋكار: (a ~ arch)
- (۲) پىز: تىز: پاستە پىۋانە: نە جىزى خۇبەتە: (a ~ question)
- (۳) ئاراستە كىرىن: كىرىن: كىرىن: كىرىن: (a ~ comment)
- (۴) ئاشكارا: ئەپۋا: زۇر دىۋار: (a ~ lack of interest)
- pointer (point'tër), n. (۱) پىشاندا: تىزگەر
- (۲) مېل (كاتمېر، تەرازو... ھەم): نىشاندا (ئاممىن)
- (۳) دارى پىشاندا (كە مامۇستا يا ۋوتارىزىزىشى پىن نىشان دەدەت
- لەسەر نەخشە يا تەختە)
- (۴) سەگىنى پارى گەرە پەلەكى پىست سافو ئوۋك كورە (كە بۇنى
- ئىچىرەكە كىر دەۋەستىن بىرۋى تىن دەكەت ھەتتا پارچى پەكە خۇى ئامادە
- دەكەت بۇ تەقەك كىرىن)
- (۵) [Colloq.]: پىشاندا: تەقەك: تەقەك:
- (to give someone a few ~s)

poetaster

- poetaster (pō'it-as'tër), n. ھۆنەرىكى گەنگ: بىۋىزىكى ھىج ۋىۋىج.
- poetess (pō'it-is), n. بىۋىزى ژن: شاعىرى ژن.
- poetic (pō-et'ik), adj. (۱) ھۆنەرۋەنە: بىۋىزى: شاعىرى:
- (~ works)
- (۲) بۇ ھۆنەرۋەنە شىۋا: جۋان ۋە بەزى (زەمان، ۋوتە): (~ diction)
- (۳) نە جۋانى ۋە رىۋايەتچى: نە ھۆنەرۋەنە دەچىن: قول:
- (a ~ imagination, description, etc.)
- poetical (pō-et'ik'l), adj. (۱) poetic
- (۲) پاراۋە: ئوۋسراۋ:
- poeticism (pō-et'i-siz'm), n. ۋوتەپەنە ھۆنەرى زۇر بەكار ھۆنەرۋان
- پەلەندى
- poetic justice, دادى پەلە: باداشت دانمەۋى چاگە ۋە سزادانى خرابە
- ۋەك نە چىۋەك: ئاستان ۋە شانۇنامە: پىۋانە.
- poetic license, لادانى ھۆنەرى: لادانى بىۋىزى يا ھۆنەرۋەنە بە پەلەندى
- پىۋانە يا ھۆنەرى لەپەر پىۋانە: ئاچارى
- poetics (pō-et'iks), n.pl. (۱) ھۆنەرى ۋە پىۋانە: ھۆنەرى ۋە پىۋانە
- (۲) ۋوتارىۋە دەپارە: پەلەندى ۋە پىۋانە
- (۳) ھۆنەرى ھۆنەرۋەنە: ھۆنەرى بىۋىزى: ھەستى شاعىرى
- (۴) [P-]. ۋوتارىۋە بە ئاۋرۇپا بە ھۆنەرۋەنە شىۋە: لەلاين
- ئەسەرى بىۋانە پەلە
- poetize (pō'it-iz'), v.t. ھۆنەرۋەنە: ھۆنەرۋەنە ئوۋسراۋ
- v.t. ۋەك ھۆنەرۋەنە: لىك كىرىن: بە ھەلەمەست دەپەرپىن
- poet laureate, (۱) ھۆنەرى كۆشكى پاشا (بەتەپەتە نە ئىنگىلەتەرە).
- (۲) شاعىرى ۋە ۋوت:
- poetry (pō'it-ri), n. (۱) ھۆنەرى ھۆنەرۋەنە: ھۆنەرۋەنە.
- (۲) ھۆنەرۋەنە شاعىرى.
- (۳) شىۋە ھۆنەرۋەنە نە جۋانى ۋە رىۋايەتچى ۋە بەزى ۋە كارتىكەندە.
- (۴) گىيەنى بىۋىزى: ھەستى شاعىرى.
- pogonip (pog'ə-nip), n. تەمى چىز
- pogrom (pō'grəm, pō-grom'), n. گەلەكۋىستار: قەلە چۈكۈندى
- خەلگى بى ئاۋرۇپا: تەپەتەتە ھى كەمەتە نەتەۋىمەتە يا ئاينى بە
- پەزەمەندى مېرى.
- pogy (pō'gi, pog'i), n. جۋىزىكە نە ماسى
- poignancy (poin'an-si, poin'yan-si), n. (۱) تىزى: تەم: پىۋانە:
- (۲) پىزى: ھەستى پىۋانە كىرىن (۳) توندۇتۇپ: بەتەتە: بەتەتە:
- poignant (poin'ant, poin'yant), adj. (۱) تىز (تام، بۇن): تونۇ.
- (۲) پىز: توندۇتۇپ: تەم: (satire -).
- (۳) بەتەتە: مەھىز
- poignantly (adv.)
- poinsettia (poin-set'i-ə, poin-set'ə), n. پىۋانە كىرىن
- پازىنە ھۆنەرۋەنە گۆلى زەرەد سۈرۈ گەلە سۈرۈ دەگىزى.
- point (point), n. (۱) خال (نوسىن، چايمەنى): ئوۋكە.
- (۲) پەلە: لەكە. (۳) (۱) شۇنى پارىكەر لە پارىگادا. (ب) پارىكەر.
- (۴) [British]: شۇنى ۋەستانى پىۋانە بۇ پاسراۋى.
- (۵) كاتىكى تەپەتە: كات:
- (At this ~ she left the room.; the ~ of death)
- (۱) پەلە: (boiling ~)
- (۲) بەند: بەش: ئوۋكە: (He explained the problem ~ by ~)
- (۳) نىشان: تەپەتە: (ب) نىشانە يا تەپەتە خۇى گىدانارەك (بۇ پىۋانە)
- پەسەنى: ۹، پىۋانە: كىشانە
- (۱۰) ئوۋك: (۱۱) شىۋە: ئوۋك تىز
- (۱۲) (۱) سەرە دەپەرپى: ئوۋك دەپەرپى. (ب) شەشكارى.
- (۱۳) (۱) لوتكە: پىۋانە. (ب) لوتكە: قەدىۋانە: رىۋىۋەنە بۇنە دەپەرپى.
- (۱۴) ناسا: رادە: ۱۵: سەرى پىشاندا: پاشەنگى لەشكەر.

(۲) تەلەپپەننى ئۆز ئىچىگە ئالغان پانىيە ئىنژىنېرىنىڭ پانىيە ئىنژىنېرىگە قارىتا تەلەپپەن ئىشلىتىشى. **poker bonnet**, **poker (pō'kēr), n.** يارى پۇكىسى. **poker (pō'kēr), n.** ماقاش. **poker face**, دەمى چاچى ھەست پىشان نەدەر (ۋەك ھى يارىكەرى پۇكىسى)؛ دەمى چاچى بىن ھەست و ساردوسى. **-poker-faced (adj.)**. **poky, pokey (pō'ki), adj.** (۱) سىست؛ خاۋا؛ خۇخلاپىن. (۲) پىنتى؛ ئاخاۋىن و كۆنە (جىل و بەرگ). (۳) تەنگە بەر؛ بچوك؛ تەسك و ترووسك: (*a - apartment*) بەدىن پانە. **n. [Slang]**. **Polack (pō'lāk, pō'lak), n.** (۱) [Obs.] پۇلەندى؛ كەسىكى پۇلەندى. (۲) [Slang]. كەسىكى بىنچە پۇلەندى (لەپورى سوۋكى پەمە) پۇلەندى. **adj. [Slang]**. **polar (pō'lār), adj.** (۱) ھى تەمورى باكوور و باشوور. (۲) تەمورى. (۳) جەسەردار. (۴) ئاۋكە؛ زۆر لە يەك جىواۋو نەگۇچاۋ. (۵) پابەرى؛ پىنەرى. (۶) سەمەكى؛ ئاۋچەرگەي؛ زۆر گۇنگ. **polar bear**, ئورچى تەمورى؛ ئورچىكى سىپى مەلمۇنە لە ئاۋچەي تەمورى باكووردا دەمى. **polar circle**, (۱) بازى تەمورى باكوور. (۲) بازى تەمورى باشوور. **polarimeter (pō'lā-rim'ə-tēr), n.** پىئومى جەسەردىكى. **Polaris (pō-lār'is), n.** ئىستىزە تەمورى باكوور. **polariscope (pō-lār'ə-skōp), n.** ئامبىرى پىشاندا نۇر تاقىقۇردىنەمە جەسەردىكى شەپۇزى پووناكى. **polarity (pō-lār'ə-ti), n.** (۱) جەسەردىكى (فىزىكا)؛ جەسەردىكى؛ جەسەردا گۇرۇپپونەمە (ئە ئەنجامى جىواۋزىدا)؛ پاكىشرا نى چوون بەرمە: (*political ~*) (۲) ساردى و گەرمى (ئىلەكتىرىك). **polarization (pō-lār-i-zā'shən), n.** جەسەردىكى؛ جەسەردىكى؛ جەسەردىكى. **polarize (pō'lār-īz'), v.t.** (۱) جەسەردىكى (فىزىكا). (۲) گۇرۇپپونەمە لەم پەپۇ ئىپەرى باسەكە يا پائ ھەلۋىستىكىدا؛ بەرمەبەر يەكترى ھەستەندى. (*The Vietnam war ~d the American people.*) **v.t.** جەسەردىكى. (۲) لەم پەپۇ ئىپەرى بەرمەبەر يەكتر ھەستەندى. **polar lights**, شەرقى بەرمەبەرى تەمورى باكوور. **polaroid, Polaroid (pō'lār-oid), n.** كۆكەرمەمە شەپۇزى. (*a - camera*) پووناكى؛ **polder (pōl'dēr), n.** زەمىنى ئۆزى پىنكەتتۇر بە پىرگۇردىمە قەراش دەريا و دەرياچە (ۋەك لە مۇلەندە). **Pole (pōl), n.** كەسىكى پۇلەندى؛ پۇلەندى يەك. **pole (pōl), n.** (۱) تەمور؛ دارا؛ شىش؛ ستوون؛ دارالالا؛ پارا؛ كۆلەك؛ دەپرەك؛ مىخ؛ سىنگ. (۲) تەمورى گالىسكە (كە تەركى مۇن دەپىنىش). (۳) پىئولەنەكە برىتىيە لە پىنچ ياردەم نىو. (ب) پىئولەنەكە برىتىيە لە پىنچ ياردەم نىو دوچا. **v.t.** (۱) پال پىئولەنەكە بەلمە بۇئاۋ ئاۋ بە دار. (۲) دار داچەقاندن بۇ پووك بۇ پىئولەنەكە: (*to ~ a plant*). (۳) دار پىئولەندى. **v.t.** (۱) پال پىئولەنەكە بەلمە بۇئاۋ ئاۋ بە دار. (۲) دارى بەرمەبەرى پىنكەتتۇر بەرمەبەرى بۇ خىزىرى. (۱) جەسەردا تەمور. (۲) تەمورى باكوور و باشوور؛ ھەردوسەرى زەمى. (۳) جەمەسىرى موگناتىسى. (ب) جەمەسىرى كارەبايى؛ جەمەسىرى گەرمە يا

(۱) [P~]. ئاۋى ئوۋ ئىستىزەبەرە **pointillism (pwan'tɔ-liz'm), n.** ئىنگار كىتاشنى خال خال. **point lace**, نەخشكردن؛ نەخشكارى؛ نەخشاندىن. **pointless (point'lis), adj.** (۱) كۆن بىن ئوۋك. (۲) بىن مائا؛ بىن ئەنجام؛ بىن مەبەست؛ تەبەجىن؛ كەرانە؛ بىن سوۋد. **-pointlessly (adv.); pointlessness (n.).** **point of honor**, سەرمەرى و ئاۋمانگ و شەرمە كەسىكى لەسەر بەندە. **point of view**, (۱) مەنۇست. (۲) بارى سەرىج گۇشەي سەرىج. **poise (poiz), n.** (۱) ھارسەنگى؛ ھاۋتايى؛ لەنگەرگىز؛ ھاۋسەنگ بوون. (۲) سەنئەتتىكى سەلارى؛ ھىمەنى؛ لەسەرخۇس؛ ئىزى. (۳) رەۋت؛ شىۋەي ھەلسان و دانىشتىق. (۴) ۋەستەن؛ بەھەزى ھاۋسەنگى يەۋە؛ مەجۋولان؛ پارايسى؛ دوۋەلى. **v.t.** (۱) [Rare]. ئىكەنە؛ بىرلىكۇردىنەمە. (۲) [Rare]. ھاۋتاكردن؛ ھاۋسەنگ كىردن. (۳) پارگىزىن؛ نەنگە پىنگىزىن. (۴) ھەلۋاسىن؛ ھەلۋاسان. **v.t.** (۱) ھاۋتاۋور؛ ھاۋسەنگ بوون؛ نەنگەرگىز. (۲) بەسەردە ۋەستەن؛ بەسەردە پارگىر بوون. (۳) سەنگىن؛ سۇۋە؛ نە خۇ دۇنيا. (۴) يەكسەن؛ ھاۋسەنگ؛ (۲) ئامادە؛ بۇ ھىزىش. **poised (poizd), adj.** (۱) زەھەر. (۲) سىتىكى رىسەپەش و ناپەسەندى پىسى. **poison (poi'z n), n.** (۱) زەھەر خۇاۋردىن؛ زەھرىدان؛ بە زەھەر كوشىش؛ دەرمەنخۇاۋردىن. (۲) زەھرىدان؛ زەھرىتىكۇردن. (۳) [Nxious fumes ~ the air.] (ب) ئىكەن؛ ھەلۋاندا؛ ئىكەن پىنكەن. (*Jealousy ~ed their friendship.; He ~ed the atmosphere of the meeting.*) **adj.** زەھراۋى زەھرىن. **poison gas**, كارى زەھراۋى؛ كارى زەھرىن؛ لە جەنگدا بەكاردىن. **poison hemlock**, پوۋەكىكى سۇن پىسى پەگ زەھراۋى يە. **poison ivy**, ئارلاۋى زەھراۋى پوۋەكىكى زەھراۋى يە كەلەكى بە ھى. **poison oak**, پوۋەكىكى زەھراۋى يە گەلەي سىنپەردە دەگىرتە دەبەنە ھى. **poisonous (poi'z'n-əs), adj.** زەھراۋى زەھرىن. **poison sumac**, پوۋەكىكى زەھراۋى يە. **poke (pōk), v.t.** (۱) تىۋەزەندى؛ بە دار يا ئانىشك. (*P~ him in the rib.*) (۲) [Slang]. سىستەكۆنە ئىدان. (۳) كۆن تىكۇردىن: (*She ~d a hole in her dress.*) (۴) تىكۇردىن؛ ئاگى؛ (۵) ئاۋزىن؛ ئاۋزىسەۋە. (۶) پىپا كۇردىن؛ دەست تىخىستىن؛ تىخىستىن. (*P~ the stake into the ground.; Don't ~ your nose into my affairs.*) **v.t.** (۱) [at ~]. تىۋەزەندى؛ دەست تىخىستىن؛ ئاۋزىبارى خەلك؛ خۇتتەپەلقۇرتان؛ دەست كىشاشە ئاۋ. (۲) [~ about; ~ around]. گەران؛ بۇ گەران. (۳) [~ along]. خۇ خىستىن بە قىنگا؛ سىستى ئوۋاندن؛ خۇخۇلاندىن؛ كات كوشتىن بە شتى ھىچ و پوۋچەمە؛ خاۋەخاۋ كۇردن. **n.** (۱) تىۋەزەندى (بە دار يا ئانىشك). (۲) [Slang]. سىستەكۆنە. (۳) كەسىكى سىست يا كات كۆز بە شتى ھىچ و پوۋچەمە؛ خۇخۇلاندىن. (۴) **poke bonnet**؛ لىۋارى پىشەردە تەلەپپەن ئىشانە. **poke fun (at).** گانتەپىنكۇردىن؛ لاقىرتى پىنكۇردىن؛ پىن پىنكەن. **poke (pōk), n.** (۱) گۇنە؛ ھەگبە؛ جەمەن؛ كىسە؛ (۲) گىرەلان؛ باخەن.

ساردا: خەمسەری ماتىرى. (ج) جەمسەرى شانه (زىندەمەرزاشى).
 (۶) يەككە لە دورىر. مېزى يا مەلۇنسىتى تەگۇنجاو و تاكۆك لەگەن
 بەرامبەرەكە پەدا (۵) سەرشار: چەق
poles apart, تاگۇبجىر پىنگەرە: زۆر دورىر يا جىياوانن لە يەككەرى
 ئاسازىر پىنگەرە
poleax, poleaxe (pōl'aks'), n. (۱) تەورى جەنگ
 (۲) تەورى قەساب.
v.t. تەور لىدان: تەور پىدان: بە تەور خستىن
 فاسۇليا و لۇبىياي بە داردا هەنگەر.
pole bean, polecat (pōl'kat'), n. (۱) مستكى خورماي بۆگەن.
 (۲) skunk
pole horse, ئىسپى گالىسكە: بە تايبەتى تەورى كە بە تەنىشت
 تەورە كەرەپە لە گالىسكە يەككى چەند ئىسپىدا.
polemic (pō-lem'ik), n. (۱) مشتومر: چەندوچۇن: بەرپەرچدانەمە:
 هېرش بىرەنە سەر بىروماوەر يا مەلۇنسىتى كەسىكەر پوچكەردنەمە.
 (۲) ھونەرى مشتومر كۆرەن يا چەندوچۇن كۆرەن.
 (۳) مشتومر كەر: كەسىكى حەزكەر لە چەندوچۇن كۆرەن: بەرپەرچدەرەمە.
adj. Also polemical, (۱) مشتومر: چەندوچۇن: تايبەتى بە مشتومر.
 (۲) حەزكەر لە مشتومر: چەندوچۇن كەر.
-polemically (adv.)
polemicist (pō-lem'ə-sist), n. Also polemist. مشتومر كەر:
 كەسىكى سەسئىبالا لە مشتومر يا ئورسىنى و ئاتارى بەرپەرچدەرەمە
 پوچكەردەمە
polemics (pō-lem'iks), n.pl. (۱) ھونەرى بەرپەرچدانەمە
 پوچكەردنەمە: ھونەرى مشتومر چەندوچۇن كۆرەن.
 (۲) تاكۆكى: ئارنىكى: ئى ئىكەرتن: نەمەقانى
polemist (pōl'ə-mist), n. = polemicist.
polestar (pōl'stār'), n. (۱) Polaris
 (۲) بىروماوەرى ئى پىشانەمە: بىروپاي رايەن.
pole-vault (pōl'vōlt'), v.t. بازى بەزى دان بە دارەمە.
pole vault, بازى بەزى دان بە دارەمە.
police (pə-lēs'), n. (۱) راگرتنى ئاسايشى گشتى كۆمەنگا.
 (۲) قەرمانگەي پۇلىس: مەزگاي پۇلىس.
 (۳) ھىزى پۇلىس
 (۴) /p/ /f/ پۇلىس: ئەندامانى ھىزى پۇلىس
 (۵) ئاسايشى و پاك و تەمىزى راگرتنى كۆمەنگا.
 (ب) سەربازى ئاسايشى و پاك و تەمىزى راگرى ئۆردوگا.
v.t. (۱) پاسەوانى كۆرەن: چاودىزى كۆرەن: داينىكۆرەن: (to ~ the streets)
 (۲) ئاسايشى و پاك و تەمىزى راگرتنى ئۆردوگا.
police court, دادگاى تاوانى بچووك.
police dog, سەنگى پۇلىس: بە تايبەتى توخى سەنگى ئەلمانى:
 سەنگىكە بارمەتى پۇلىس ئەدەت لە ئىش و كارەكانىئاندا
 ھىزى پۇلىس: ئىروى پۇلىس.
police force, ھىزى پۇلىس
policeman (pə-lēs'mən), n. پۇلىس
police reporter, پۇرئانەگەرى پۇلىس: نەنگوباس دەريارەي
 كاروبارى پۇلىس كۆدەكەتەرە
police state, رولانى پۇلىس: وولاتىگە كە مېرى ھەمەمۇ جۇرە
 سەرسەزى يەككى تىدا پىشئىل كۆرەن: كەس ئەمىرى دەم بگا تەرە. ئەمەش
 لەرى مەكارەنئانى پۇلىس ئەندىيەمە
 پۇلىس: نە قەرمانگەي پۇلىس.
police station, پۇلىس ئىن
policewoman (pə-lēs'wom'ən), n. تىمارگەي
policlinic (pōl'i-klīn'ik), n. Also polyclinic, خەستەخانە تىمارگەيگە كە بەشىكە لە خەستەخانە يەك ئەم نەخۇشەنى
 تىدا چارەسەر دەكۆرى كە لە خەستەخانە كەدا نەئوستىن.
policy (pōl'ə-si), n. (۱) ئىزى: ئوربىيىنى ئۇقدانى.

(۲) پۇتيا: خۇبەي پەفكار كۆرەن: (Honesty is the best ~)
 (۳) پامپارى: پۇتيا: پامپارى: (This country's foreign ~)
 (۱) يىمەنەمە: قۇتتەمەنى يىمە.
 (۲) ھايبەخت: پىئەتق.
 خاوەن يىمەنەمە
policyholder (pōl'ə-si-hōl'dēr), n. ئىفلىجى مەندال
polio (pō'li-ō'), n. - poliomyelitis. گۇجى مەندال
poliomyelitis (pōl'i-ō-mī'ə-li'ō-tis), n. پۇلەندى گەل: كەلئور: زەمان ... ھەتد.
Polish (pō'lish), adj. زەمانى پۇلەندى.
polish (pō'lish), v.t. (۱) پۇتياخ كۆرەن: بىرقە پىندان: سافوللوس كۆرەن:
 پەرداخ كۆرەن: سىپكەردنەمە (مەنچەل): (۲) جوان و پىك و پىك كۆرەن (پەرووشت
 پووخسار: ئورسارو ... ھەتد): پوخت كۆرەن.
 (۳) باشكۆرەن: كەم و كۆرەن لا بىرەن.
v.t. (۱) بىرقەدەنەمە: سافوللوس پوون: بۇيەكران.
 (۲) پوخت پوون: جوان و پىك و پىك پوون.
 (۱) بىرقە: بىرىسكە: سافوللوس.
 (۲) جوانى و پىك و پىكى: پوختى: تەپووشى: ئاسكى (پەرووشت).
 (۳) بۇيە: بۇياخ: (۴) بۇيەكۆرەن: بۇيەكران: بۇياخكارى.
 (۱) ماشىنەمە: تەراو كۆرەن
 (۲) يەسەردا زالىپون: سەرنگوم كۆرەن: بەزاندن.
polish up, [Colloq.], پوخت كۆرەن: باشكۆرەن: چاك كۆرەن:
 (to polish up the speech, poem, lyrics, etc.)
polished (pō'lish), adj. (۱) بىرقەدەر: بىرىسكەدەر: سافوللوس.
 (۲) جوان و پىك و پىك: پەرووشت جوان: ئاسكە: بەنەزاكەت.
 (۳) مېن نەنگە: مېن كەم و كۆرەن: زۆر تەواو يا باش.
Politburo (pə-lit'byoor'ō), n. لىژنەي كارگىرى يا جىيە جىكۆرەن
 (بە تايبەتى ھى جىزى شىوعى): مەكتەبى سىياسى.
polite (pə-lit'), adj. (۱) بەنەزاكەت: ئاسكە: جوان (كۆرەمە):
 (a ~ person, answer, question, etc.)
 (۲) بەزىر جوان: بزان: پىك و پىك: ئاسكە: (~ society)
politely (pə-lit'li), adv. بەنەزاكەتەرە: بە جوانى: بە ئاسكى.
politeness (pə-lit'nis), n. نەزاكەت: ئاسكى: پەرووشت جوانى.
politesse (pōl'ə-tes'), n. - politeness.
politic (pōl'ə-tik), adj. (۱) ئىزى: ئوربىيىن: زىرەك.
 (۲) زۇرئان: زۇل: داوياز: (۳) ھى ھەلپەرىستى: بە زۇرئانە كراي
 پوچكەردنەمە كۆرەن بۇ ھەلپەرىدن.
v.t. (۱) پامپارى: سىياسى:
 (~ parties; ~ pressure)
 (۲) قەلەمى پامپارىدەر
political economy, = economics. سەربەستى پامپارى.
political liberty, لەپووى پامپارى يەمە.
politically (pə-lit'i-k'l-i), adv. زانستى پامپارى: پامپارىزاشى.
political science, (۱) پامپارى: سىياسەتەدەر: سىياسى:
 ھوققى سىياسەتەدەر (گەلىك چار لەپووى سووكى يەمە بەگاردەمىنئى)
 (۲) ئەندامى چالاكى جىزىب: (ب) ئوئىنەرى پەرلەمان يا ئەمەمەنى
 ھەلپەرىدەر تى پامپارى: (۲) كەسىكى ھەلپەرىست و خۇپەرىست
 (۱) كەسىكى شارەزا لە كارگىرى مېرىدا.
politicize (pə-lit'ə-sīz'), v.t. (۱) باسى پامپارى كۆرەن
 (۲) بەشدارى كۆرەن لە چالاكى پامپارىدا.
v.t. بەرگى پامپارى كۆرەنەمە: لە گۆشەي پامپارى يەمە باسكۆرەن:
 خستە قەلبى پامپارى يەمە
politico (pə-lit'i-kō'), n. - politician.

pollute (pə-ˈlɒlət), *v.t.* پىس كوردن؛ چىمەن كوردن؛ پىس ويۇخل كىرەن (ئارو خاك): (to ~ the air, water, environment, etc.)

(۷) پىس كوردن (رەھوش)؛ خراب كوردن؛ تىكىدان

pollution (pə-ˈlɒləʃən), *n.* پىس كوردن؛ پىس ويۇخل كوردن.

(۷) پىس بوون (ئارو خاك). (۲) پىسى. (۴) رەھوش پىسى؛ رەفتار خرابى.

pollywog (pɒl'ɪ-wɒg), *n.* = **polliwog.**

polo (pɒˈlɔ), *n.* (۱) پۇلۇ؛ يارىمىكە بەسىر سوارى ئىسپەتە دەكرى

(۲) گوردنكى درىزۇ تۇپىكى دىرىن. **water polo**.

polo coat. پالتۇ تويۇكى ووشتر.

poloist (pɒˈlɔ-ɪst), *n.* يارىمىكە يارى پۇلۇ (وروشى پىشوتور بىنە).

polonaise (pɒˈlɔ-nāz', pɒˈlɔ-nāz'), *n.* (۱) جۇزە كراسىكى

(۲) ئۆنەمە. (۲) جۇزە سەمايمىكى پۇلەندى. (۳) مۇسقى قەم سەمايمە

polonium (pə-ˈlɒ-ni-əm), *n.* پۇلۇنيۇم؛ كانزايىكى تىشكەدرى

ئەتۇمىيە.

polo shirt. فەنلىمىكى لۆكى قۇل كورتى ئەنراي پىوانە قۇچىمىك

بە بەر ملىكىمەورەمە

poltergeist (pɒl'tɛr-gɪst), *n.* خۇيۇنكە گۇايە دەپتە ھۇنى ئەفەور

چېرە مېزۇ دەنگى سەپىر سىمىرت.

poltron (pɒl-trɒn'), *n.* كىسىكى زۇر تىسەنكە

زۇر تىسەنكى

poly- (pɒl'i), پىشگىرىكە بەماما: (۱) زۇر؛ قۇم؛ گىلىك؛ ھەمە:

(**polyandry**)

(ب) لە پەدە بەدەر؛ ئىچگان زۇر: (**polyphagia**)

(ج) قۇم شۇپە؛ بە گىلىك شۇپە يا دۇخدا تى دەپەرى: (**polymorphous**)

polyandrist (pɒl'ɪ-an'drɪst), *n.* ئافەرتى قۇم مېزدا؛

ئۇنى قۇم مېزدار.

polyandrous (pɒl'ɪ-an'drəs), *adj.* (۱) قۇم مېزدار

(۲) تايىبەتى بە قۇم مېزدارى. (۳) قۇم تىركدار (پوومكئاسى).

polyandry (pɒl'ɪ-an'dri, pɒl'ɪ-an'dri), *n.* (۱) قۇم مېزدارى؛

قۇم مېزدارى. (۲) قۇم تىركدارى.

(۳) جورت بوونى گىلدارىكى مېننە لەگەل چەند نىرىنەمەگدا

polyanthus (pɒl'ɪ-an'thus), *n.* (۱) گولە بەھارە. (۲) تىرك

polychromatic (pɒl'ɪ-krɒ-mat'ɪk), *adj.* ھەمەرەنگى؛

رەنگارەنگى.

polychrome (pɒl'ɪ-krɒm'), *adj.* (۱) polychromatic

(۲) بە ھەمەرەنگ جىانكرن

polychromy (pɒl'ɪ-krɒ'mi), *n.* بە جىوانى رەنگارەنگ كوردن

(پەنگەرتاشى؛ خانوسازى).

polyclinic (pɒl'ɪ-kli'n'ɪk), *n.* خەستەخانە يا تىمارگەكى گشتى

(كە ھەموو جۇزە نەخۇشۇيەمكى تىدا چارسەر دەكرى).

polydactyl, polydactyle (pɒl'ɪ-dak'tɪl), *adj.* قۇم بەنجە.

(ھەرەمما " polydactylous ")

n. كىسىكە كە لە دە بەنجە زىئەرتى ھەمىن

-polydactylism (*n.*).

polyembryony (pɒl'ɪ-em'bri-ɔ-ni), *n.* قۇم ئاولەممىن؛

پەمەلەبوونى ئوو ئاولەممە يا زىئەرت لە يەك ھىلەمەدا.

polyester (pɒl'ɪ-es'tɛr), *n.* جىرىمىمىكى كىمىمىيە بە بۇ ئاوپكردن

شەت پىنكەورە ئووساندن بەگاردەت.

polygamist (pə-lɪg'ə-mɪst), *n.* پىياوى قۇم چەند ئۈنە.

(۱) قۇم ئۇن؛ چەند ئۈنە.

(۲) تايىبەتى بە قۇم ئۇنى (۲) (ب) گولنى نىرەومىيە يا ھەر نىرە يا مىنە بە ھەمەر

پوومكەورە. (ب) گولنى نىرەومىيە يا ھەر نىرە يا مىنە بە پوومكە جىجىباي

ھەمان توخۇمەورەمە.

polygamy (pə-lɪg'ə-mi), *n.* قۇم ئۇنى.

polygenesis (pɒl'ɪ-ɟen'ə-sɪs), *n.* قۇم بەنچەمى؛ ھەمە سەرچاومىيە؛

politico- (pə-ˈlɪt'ɪ-kō), پىشگىرىكە بەماما؛ رامىيىرى...

سىياسى

politics (pɒl'ɪ-tɪks), *n.pl.* (۱) زاسقى رامىيىرى؛ رامىيىزانى

سىياسەت. (۲) ئەزى؛ كاروبارى رامىيىرى.

(۳) سەرئەزى روتارىكە لەلايەز ئۇرستۇ يۇنانىچەرە.

(۴) «بەنە» رامىيىرى؛ بەشداربوون لە كاروبارى رامىيىرىدا.

(۵) پىروبو ھەلۋىسىتى رامىيىرى؛ ئەندامىتى جىزىمى

(۶) تەكتىنو وئى رامىيىرى

(۷) بىلاكتىرى ئەتايبەتى ئەناو دەستەمەك يا كۆمەلىك يا فەرمانگەمەگدا؛

تاقمەشتر (company - ; office -)

polity (pɒl'ɪ-ti), *n.* (۱) شىبۇيە فەرمانەرەمىيى؛ شىبۇيە كارگىرى

وولات كىسىمە. يا رىكترارنىك

(۲) دەولەت؛ قەنزەي رامىيىرى وولاتىك؛ مىرى؛ فەرمانەرەمىيى

polka (pɒl'kə), *n.* پۇلكا سەمايمىكى بۇمەيچە

v.t. سەماي يولكا كوردن.

polka dot, (۱) خانى قوماشى خان خان (۲) قوماشى خان خان

poll (pɒl), *n.* (۱) تەقوسەر سەر؛ پىشقى سەر؛ ئوومكەسر

(۲) كەس كەسىكە. (۳) دەنگ زامردن؛ ھەلپىزاردن.

(۴) دەنگدان. (۵) سەرجمى دەنگى دراو؛ ھەلپىزاردن.

(۶) (N) شىبۇيە دەنگدان (۷) **poll tax**

(۸) رابىسى راورگىرتنى ئىمومەنەك لە ھاوولەتۇيان دەربارەي مەسئەلەمەك.

(۹) سەرە بانكەي چەكوش.

(۱) بىرىنەرە كورتكردنەرە

v.t. (۲) بىرىنەرە مەر. (بۇن) قۇ كورتكردنەرە؛ قەلمە كوردن؛ لق وپۇپ كوردن.

(۳) دەنگ ئۇماركردن يا كۆكردنەرە (ھەلپىزاردن) (to - a city).

(۴) دەنگ رەرگرتن؛ دەنگ بۇ درانى كەسىكى ئامزەدكرار.

(۵) دەنگدان. (ھەلپىزاردن)

(۶) رابىسى راورگىرتنى ئىمومەنەك لە خەلك دەربارەي مەسئەلەمەك:

(They -ed two thousand students.)

v.t. دەنگدان

pollack (pɒl'ɒk), *n.* Also **pollock,** جۇزىكە لە ماسى پوولەكە

ووردى كارنر دەپىقو

pollard (pɒl'ɛrd), *n.* (۱) گىلدارى بىن شاخ

(۲) درەخنىكە كە سەرگەكى ھەموو ئەكاشى ھەلپىزاردن بۇ نەرەي بە پىرى

لەكاشى سەرەندەنەرە.

v.t. ھەلپىزىس سەرە ھەموو ئەكاشى درەختىك بۇ نەرەي بە پىرى

سەرەندەنەرە

polled (pɒld), *adj.* [Archaic] لق وپۇپ كراو؛ قەلمە كراو؛

چىراۋە مەر. (بۇن) (۲) بىن شاخ

pollee (pɒl'ɛ'), *n.* كەسىكى راورگىراو لە رابىسىدا.

pollen (pɒl'ən), *n.* ھەلە

polllex (pɒl'ɛks), *n.* پەنچە گە، رەي دەست

pollinate (pɒl'ɪ-nāt'), *v.t.* چاكردى گول؛ لىكداشى ھەلەو نىرك؛

چانكر-س گول

pollination (pɒl'ɪ-nā'ʃən), *n.* چاكردى گول؛

لىكداشى ھەلەو نىرك

polliniferous (pɒl'ɪ-nɪf'ɛr-əs), *adj.* ھەلەو مەندەبە؛

ھەلەو مەنگى؛ ھەلەو گەر

pollinium (pə-lɪn'ɪ-əm), *n.* كۆمەك مەدالە

pollinosis, pollenosis (pɒl'ɪ-nɔ'sɪs), *n.* = hay fever.

polliwog, pollywog (pɒl'ɪ-wɒg), *n.* = tadpole.

pollock (pɒl'ɒk), *n.* = pollack.

pollster (pɒl'stɛr), *n.* رابىس راورگىرى ھاوولەتۇيان دەربارەي

مەسئەلەمەك

poll tax, سەرەمە ئەتايبەتى كە مەرچىك بىن بۇ دەنگدان.

polygenetic

په‌مدا‌بو‌نی تو‌خ‌م‌ک له جه‌ند بنه‌چه یا ره‌گه‌ز‌ن‌گه‌ره.
polygenetic (pol'i-jə-net'ik), adj.
فره بنه‌چه، همه‌سه‌ر‌چاره
یا ره‌گه‌ز
polyglot (pol'i-glot'), adj.
(۱) فره زمان‌زان: جه‌ند زمان‌زان
(۲) به جه‌ند زمان‌نیک نووس‌راو: له جه‌ند زمان‌نیک پینک‌ه‌توو.
n.
(۱) ک‌س‌ب‌ن‌کی جه‌ند زمان‌زان: فره زمان‌زان
(۲) په‌رتوو‌کن‌کی به جه‌ند زمان‌نیک نووس‌راو.
(۳) جه‌ند زمان‌ن‌کی تین‌گه‌ل‌و‌پین‌ک‌ه‌ل بوو: له جه‌ند زمان‌نیک پینک‌ه‌توو.
-polyglotism; polyglottism (n.).
وی‌نه‌ی نه‌ند‌ز‌ه‌یی جه‌ند لاو جه‌ند گۆشه:
polygon (pol'i-gon'), n.
فره گۆشه، فره لا

-polygonal (adj.).
polygraph (pol'i-graf', pol'i-gräf'), n.
(۱) هم‌کین‌ه‌ی وی‌نه
له‌په‌ره‌ره‌ه‌ف‌ن‌ان ۲۰ نام‌یری قوما‌ر‌ک‌رد‌نی لید‌انی دل‌و پ‌س‌تانی خو‌ژ‌و
lie detector (۲)
هم‌ناسه‌دان نه‌ه‌مان کات‌دا (۲)
(۱) نووس‌ری ش‌نی ن‌ژ‌و جو‌زا‌و‌جو‌ز
polygynous (pə-lij'ə-nəs), adj.
(۱) جه‌ند ژنه: فره ژن
(۲) فره ن‌ز‌ک‌دار: جه‌ند ن‌ز‌ه‌گین‌کی پ‌یو‌ه‌یه
polygyny (pə-lij'ə-ni), n.
(۱) فره ژنی: جه‌ند ژنه
(۲) په‌ری‌ش گیان‌دار‌ن‌کی ن‌ز‌و له جه‌ند مین‌ه‌یه‌ک.
polyhedral (pol'i-hē'drəl), adj.
فره پو‌و: (سه‌نداره): جه‌ند پو‌ویی
polyhedron (pol'i-hē'drən), n.
ش‌یو‌ه‌یه‌کی نه‌ند‌اری فره پو‌و
(سه‌نداره): سه‌تایه‌تی له ش‌ش پو‌و زیات‌ی.

polymer (pol'i-mēr), n.
پۆلی‌م‌ر: ناری‌ته‌یه‌کی کیمیا‌یه‌یه له
په‌گ‌گرت‌نی جه‌ند گه‌ری‌له‌یه‌کی ه‌مان ماده‌ پین‌ک‌د‌یت: فره به‌ش
polymeric (pol'i-mer'ik), adj.
له جه‌ند به‌ش‌ن‌کی چوون‌یه‌ک
پینک‌ه‌توو: کیمیا:
polymerization (pol'i-mēr-i-zā'shən), n.
په‌گ‌گرت‌نی جه‌ند
گه‌ری‌له‌یه‌ک نه‌ه‌مان ماده‌ پۆ‌ درووست‌کرد‌نی ماده‌یه‌کی تازه.
polymerize (pol'i-mēr-iz'), v.t. & v.l.
په‌گ‌گرت‌نی جه‌ند
گه‌ری‌له‌یه‌ک نه‌ه‌مان ماده‌ پۆ‌ درووست‌کرد‌نی ماده‌یه‌کی تازه.
polymerous (pə-lim'ēr-əs), adj.
فره به‌ش: (پروم‌ک‌ناسی):
فره نه‌ند‌ام: فره ش‌یو‌ه.

polymorph (pol'i-mōrf'), n.
(۱) پو‌ون‌ه‌و‌ه‌ری‌کی فره ش‌یو‌ه
(ب): په‌کن‌ک له‌ه ش‌یو‌انه: (۲) (۱) ماده‌یه‌که که ده‌ی‌ته بلوور به دوو ش‌یو‌ه یا

زیات‌ر: کیمیا‌گر‌ی: کات‌ر‌اناسی: (ب) په‌کن‌ک له‌ه ش‌یو‌انه.
polymorphic (pol'i-mōrf'ik), adj.
فره ش‌یو‌ه: جه‌ند ش‌یو‌ه
polymorphism (pol'i-mōrf'iz'm), n.
فره ش‌یو‌ه‌یی:
جه‌ند ش‌یو‌ه‌یی

polymorphous (pol'i-mōrf'əs), adj.
فره ش‌یو‌ه: جه‌ند ش‌یو‌ه:
به جه‌ند ش‌یو‌ه یا دؤ‌خ‌دا تپه‌په‌ریو
Polynesian (pəl'ə-nē'zhən, pəl'ə-nē'shən), adj.
پۆ‌لین‌یز‌ی
(گه‌ل: کلتور: زمان: ... ه‌ند)

n.
(۱) ک‌س‌ب‌ن‌ک پۆ‌لین‌یز‌ی: (۲) زمان‌ی پۆ‌لین‌یز‌ی.
polynomial (pol'i-nō'mi-əl), adj. & n.
(۱) راده‌ زور: (جه‌م)
(۲) له دوو سا‌و زیات‌ر پینک‌ه‌توو (زین‌د‌ه‌و‌ه‌ز‌انی)
polynya (pol'i-ni'ə), n.
ناوی به سه‌ه‌ؤل د‌ه‌و‌ر‌گ‌یار (به‌تایه‌تی له):
د‌ه‌ری‌ای ته‌و‌ه‌ری باکوورد‌ا:

polyp (pol'ip), n.
(۱) گیان‌دار‌ن‌کی سه‌رم‌تای‌ی گول‌ه‌ی‌سی ناوی‌یه وه‌ک
شیلان ۲: نووبه‌که له په‌ر‌ه‌ی لینی‌جی لووت‌و میزه‌ندان کۆم د‌یت.
polypetalous (pol'i-pet'ə-s), adj.
په‌ر‌ه‌ی گول‌ی جیا‌جیا
اپروم‌ک‌ناسی:

polyphagia (pol'i-lā'ji-ə), n.
(۱) زور‌جه‌م له خوارد‌ن کردن:
به ه‌یج ش‌ت‌ک تیز نه‌خوارد‌ن: زور‌خ‌و‌زی ه‌م‌ی‌شه بر‌سی بوو
(۲) ه‌موو خو‌زه خوارد‌ه‌مه‌نی‌یه‌ک خوارد‌ن.

Pomeranian

polyphagous (pə-lif'ə-gas), adj.
ه‌موو جو‌زه خوارد‌ه‌مه‌نی‌یه‌ک
خو‌ز.

polyphone (pol'i-fōn'), n.
تپه‌یی فره ده‌نگ (وه‌ک تپه‌یی "C" له
ووشه‌ی "cat" و "nice" (ما

(۱) فره ده‌نگ (ده‌نگ‌ناسی).
polyphonic (pol'i-fon'ik), adj.
(پوشه‌ی پینشوو مینه): (۲) (۱) فره ناوا‌ز (ب) فره ناوا‌ز پین لید‌راو: پین‌ان‌و

polyphonous (pə-lif'ə-nəs), adj. = polyphonic.
polyphony (pə-lif'ə-ni, pol'i-fō'ni), n.
(۱) جه‌ند ده‌نگ‌ی:
فره ده‌نگ‌ی. (۲) فره ناوا‌زی تین‌گه‌لاو.

(۲) فره ده‌نگ‌ی: جه‌ند ده‌نگ د‌ه‌ر‌پ‌رین (ده‌نگ‌زانی).
polyphyletic (pol'i-fi-let'ik), adj.
فره بنه‌جه‌یی.

polyploid (pol'i-ploid'), adj.
فره گر‌و‌م‌وس‌م‌وی
polypod (pol'i-pəd), adj. Also polypodous.
فره پین: ه‌ه‌ز‌اری‌ین

polypus (pol'i-pəs), n. = polyp.
polysaccharide (pol'i-sak'ə-rid'), n.
ش‌ه‌کره همه‌جو‌ر‌م‌کان
(۱) فره بر‌گه‌یی:

polysyllabic (pol'i-si-lab'ik), adj.
له سن بر‌گه زیات‌ر پینک‌ه‌توو: (a ~ word)
(۲) به ووشه‌ی فره بر‌گه ناس‌راوه (زمان): گه‌لی‌ک له ووشه‌کانی له سن بر‌گه‌ر
زیات‌ر پینک‌ه‌توو: (a ~ language)

polysyllabic (pol'i-si-lab'ik), adj. = polysyllabic.
polysyllable (pol'i-sil'ə-b'l), n.
ووشه‌ی فره بر‌گه:
ووشه‌ی له سن بر‌گه‌ر زیات‌ر پینک‌ه‌توو

-polysyllabism; polysyllabism (n.).
polytechnic (pol'i-tek'nik), adj.
هی فره پینشه و زانستی:
تایه‌تی به زانکو یا دانش‌گایه‌ک که ه‌موو جو‌زه رسته‌یه‌کی زانستی و پینشه‌یی

تیدا بووت‌رت‌ه‌وه: (a ~ college)
زانکو یا دانش‌گای پۆ‌لین‌یز‌ن‌کی: زانکو یا دانش‌گایه‌ک که ه‌موو جو‌زه
رسته‌یه‌کی زانستی و پینشه‌یی تیدا بووت‌رت‌ه‌وه

polytheism (pol'i-thē-iz'm), n.
فره خوایه‌رستی: فره خواناسی.
polytheist (pol'i-thē-ist), n.
فره خوایه‌رست:
ک‌س‌ب‌ن‌کی فره خواناس

polytheistic (pol'i-thē-ist'ik), adj.
هی فره خواناسی:
تایه‌تی به فره خوایه‌رستی

polytypic (pol'i-tip'ik), adj.
هی جه‌ند جو‌زی: فره جو‌زی.
polyuria (pol'i-yoor'i-ə), n.
د‌ه‌له‌مین.

-polyuric (adj.).
polyvalent (pol'i-va'lənt, pə-liv'ə-lənt), adj.
(۱) هی جه‌ند
هاوه‌زی‌ی: کیمیا: (۲) جه‌ند د‌زه زینده‌یی (میک‌ر‌وب‌ناسی): هی فره میک‌ر‌وب

یا د‌زه ژانی
-polyvalence (n.).
pomace (pum'is), n.
(۱) تپه‌ی س‌یو‌و قری: ... ه‌ند
(۲) گۆ‌م‌رو و تپه‌و قو‌زی ه‌ن‌پ‌داو

pomaceous (pō-mā'shəs), adj.
(۱) س‌یو‌ی.
(۲) ناووک‌دار (س‌یو‌و: ه‌رم‌ن: به‌ه‌ن)

pomade (pō-mād', pə-mād'), n.
پو‌نی سه‌ر
پو‌ن له‌سه‌ر دان

v.l.
pomander (pə-man'dēr, pō'man-dēr), n.
(۱) توپ‌ی پو‌ن
خو‌ش: بر‌یدی‌یه له جه‌ند بو‌ن‌ن‌کی خو‌ش خه‌ک وه‌ک چاو‌ه‌زار یا پاراست‌ن له
نه‌خو‌شی ه‌ه‌لیان ده‌گرت: (۲) سنووقی نه‌م توپه پو‌ن خو‌شه

pomatum (pō-mā'təm, pō-mā'təm), n. pomade.
میوه‌ی گۆشت‌تی ناووک‌دار (س‌یو‌و: ه‌رم‌ن: به‌ه‌ن)

pome (pōm), n.
په‌ر‌ه‌ی گۆشت‌تی ناووک‌دار (به‌ه‌ن):
pomegranate (pom'gran'it, pum'gran'it), n.
ه‌هانار.

pomelo (pom'ə-lō'), n. = grapefruit.
Pomeranian (pom'ə-rā'ni-ən), n.
(۱) ک‌س‌ب‌ن‌کی پۆ‌م‌رانی (که
ناو‌جه‌یه‌که له پۆ‌نه‌ند): (۲) سه‌گی پۆ‌م‌رانی: سه‌گین‌کی جیو‌کی تیس‌ک د‌ری‌زی

pomiculture

adj. لوبوتو گوتی قوت پومیرانی

pomiculture (pō'mi-kul'chēr), *n.* میوه پرموردکردن

pomiferous (pō-mif'ēr-əs), *adj.* بهاردار! بهرگن! بهر

pommel (pum'əl), *n.* (۱) سمری مشوره تیر (۲) قلمپوژی زین! سرکو

v.t. مستهکونه لیدان! به مشوره شیر لیدان

pomology (pō-mol'ə-jī), *n.* زانستی میوه پرموردکردن

-pomological (adj.); pomologist (n.).

pomp (pom), *n.* (۱) تمتمنه! شکو! مزنی! جوانی و نایابی! (۲) فنمنازتی! دهمه به ۲: حویادان! کمش و فاش! کشفه! فیز pageant. [Obs.] (۳) قزدهایانی

pompadour (pom'pa-dōr', pom'pa-dōr'), *n.* ژن یا پیانو به پشت

pom-pom (pom'pom'), *n.* (۱) گولله پوزیونیک گمراهی جنتکی (۲) تویینکی فروکشکنی جیهای دوهه

pompon (pom'pon), *n.* (۱) تویهله پیر یا نوریشمی جوانه به (۲) کلینتی ژنو مدانهوه! تویهلیکی وهایه به بیستوهی کلینتی سربازوه (۳) پووهکیکی سملکاره گولی گمراهه وهه مرنگ دهگرت. (ب) گولی شم پوهه که

pomposity (poni-pos'ə-ti), *n.* کمش و فاش! خویادان! فیز! تمتمنه

pompous (pom'pəs), *adj.* (۱) بهشکوه! بهتمتمنه! جوان و نایاب (۲) بهکمش و فاش! بهمیز! کشفه! جی! لهخویابی! تیزل

-pomposity (n.); pompously (adv.); pompousness (n.).

poncho (pon'chō), *n.* (۱) بهرگینکی نستوری وهه بهتانیه سمری (۲) پندا دهگرتو بهسمر شان و پشتو بهرکده! شقوده بیتهوه تا خوار ناوقده (که لهسمرگای باشوروه مکسیک لهبرده کری! (۳) مشه مایهکی بارانی وهه

pond (pond), *n.* نستیل! گوما! چالو! گوله ناو

ponder (pon'dēr), *v.t.* بهوروی بیرلکدهوه! تیبین

باش لی ووردیوهوه هلهسنگاندن

v.t. بهوروی بیرلکدهوه تیبین! باش ووردیوهوه

ponderable (pon'dēr-ə-b'l), *adj.* (۱) دهگرتی! ده بیوری (۲) هلهسه سنگینری ۲: گرتک! نهوتو! سهنگین

-ponderability (n.).

ponderosity (pon'dēr-əs'ə-ti), *n.* (۱) قورسی (۲) قهیمسی! زلو! دقلایی! سستی (لهبر قورسی) (۳) قورسی و ووشکی و ناسرووشتی! دوتار! سورسواو (۴) زور قورسی! سسکج (۵) قهیم! زلو! نافولا! سست لهبر قورسی! (movement) (۶) قورس و ووشک و ناسرووشتی و ناخوش! (words; a -- style)

pond lily, شلیزی ناو

pond scum, قهوزه

pone (pōn), *n.* ناشی گهنم شامی! کنکی گهنم شامی

pongee (pon-jē'), *n.* قوماشی ناورسند به پدگی ناوریشمی سورووشتی

poniard (pon'jēr'd), *n.* خنجر

v.t. خنجر لیدان

pons (ponz), *n.* ۱- پهرده پشانی سوز! دو بهشی نهدامینکی نهش ۲- ههسته ریتانی میشک

pons asinorum, (۱) تیوری پنجهس نو قیدیس "که دهلیت دوو گوشه بهرامه دهکی سیکوشه بهکی جوت لا هونای بهکرت! نه اندازه (۲) کیشه بهکی گز! بونوکاران

pontifex (pon'ta-feks'), *n.* نهدامی لهنجومانی مریز قهشکانی

بزمای کون

pontiff (pon'tif), *n. (۱) pontifex ۲- سمرک قهش ۳- پایا*

poop

pontifical (pon-tif'i-k'l), *adj.* (۱) سمرک قهشیمی! تاییهتی به (۲) سمرک قهش (۳) پایایی (۴) بهشکوه! بهلیر! بهکمش و فاش

n. (۱) (pl.) بهرگن! گز و گولنگی سمرک قهش (۲) پموتوکی نهرو نه ریته نایدی بکاتی سهرشانی سمرک قهش

pontificate (pon-tif'i-kit), *n.* پنهوپایه سمرک قهش و پایاو ماوهکی

v.t. (۱) سمرکی سمرک قهش یا پایا بینن (۲) فیز لیدان! کمش و فاش نوواندن! قسهی زل کردن

pontil (pon'til), *n.* = **punty.**

ponton (pon'tn), *n.* = **ponton.**

pontonier (pon'to-nēr'), *n.* نهدانزایی پردی سمرناوکهوتوو

pontoon (pon-tōon'), *n.* (۱) بهلمی بن تخت (۲) قهیاغ! بهلمی بن تخت یا کونگی فوتیگرایی ژنر پردی سمرناوکهوتوو (۳) سمرناوخمی فروکهای ناوی (که وهه بهلم یا کونگی فوتیگرایی وایه)

pontoon bridge, پردی سمرناوکهوتوی سمردهمی (که بهسمر چند بهلمیک یا چند قهیاغیکه وهیه) پیشی دهوتی "pontoon bridge"

pony (pō'ni), *n.* (۱) نسیمی کورته بالا! نسیمه بچکوله (۲) [Colloq.] نسیمی غارغارین (۳) شتیکی بچوک (له چار توخمی خویدا) (۴) [Colloq.] (۱) بهرداختیکی بچکولهی خواردهموی کحوی (ب) پر شم بهرداخه بچکولهیه (۵) [Colloq.] گزینتیکی دهقاودهقی نووسراویک له زمانیکی بیگاندهوه

له لایمن قوتای میوه (بهتاییهتی بون قویه کردن)

[British Slang] (۱) بیست و پنج پاونی شینگلیزی قهر داندهوه

v.t. & v.t. [Slang], (~ up), پوستهی خیرا به نسیم

pony express, کلکه نسیمی

ponytail (pō'ni-tāl'), *n.* Also pony tail, شتیومیکه له دهنناتی ازنی کچ بریتی به له بهستنهوهی قز به لاستیکین خستی به مراداو شقوبونهوه

pooh (pōch), *n.* [Slang] سهگ

poodle (pōō'd'), *n.* سمنگینی بچکولهی قز لولور پری نارماله

pooh (pōō, poo, pə), *interj.* دهنگیکه لافرتن بیکردن و به کم داتان بهردهبری

pooh-pooh (pōō'pōō'), *v.t.* لافرتن بیکردن! به هیچ و پوچ داتان

pool (pōol), *n.* (۱) نستیل! گوما! گولا (۲) چالو! پنگاو (۳) گومی ماله! حموزی ماله (۴) شونی قول و مکنی روباو

pool (pōol), *n.* (۱) سمرجهسی پارهی قوماو لهسمر گراوی سمر حیزک (۲) دهفوی شم پارویه (۳) یاری بلیارد (۴) گردن بهیمکی پارهی چمند کهسنگ یا کومپانیایهک بون نامانجیکی تاییهتی (۵) پارهی لیکرایی چمند گرهویک لهسمر نسیمی غارغارین (ب) سمرجهسی پارهی خرامکاری چمند کهسنگ یا کومپانیایهک که قازانج زیمان بهش بکن (ج) سمرجهسی پارهی چمند پارهبازیک (د) دهستهیمک کهسانی پاره کردوو بهیمک بون مهبستیک تاییهتی (۶) قورخ! دهستی کومپانیای قورخکار (۷) هلهملی شیربازی

v.t. & v.t. پاره خستنهان و ستو قتیکی هابهش میوه! بهنداریبون له سمرکیکی هابهشیدا! کومه لیککی همره زری بیکهتایان

(to ~ our resources together)

poolroom (pōol'rōom', pōol'room'), *n.* (۱) ژوروی بلیارد (۲) ژوروی گرهو کردن لهسمر نسیمی غارغارین یا یاری تر

pool table, مزی بلیارد

poop (pōop), *n.* (۱) بهشی پشتموهی کهشتی (۲) بهرزاوی بهکی وهه سهکوی بهشی دواوهی کهشتی بایهوان (که همدی چار سمریانی ژورونکی ناو کهشتی بهک بیکدینت)

v.t. (۱) شه پزل لیدانی پشتموهی کهشتی

poop (poo̯p), *v.t.* [Slang].
 (۱) بەرکەمەنن يا ئىندرانى شەپۇل لە دىۋانەى كەشتى.
 زۇر مائىدور كۆردن لە پەن و پۇن خستى.
 ھىژن ئى بىرىن پېرووكاندىن.
v.t. [Slang].
 زۇر مائىدور بوزون و ازەمىنان! ھىژن ئى بېران! پېرووكان!
 (*He ~ed out of the race.*)
poop (poo̯p), *n.* [Slang].
 قىز: ئىس: بېسىمى: گور.
poop deck,
 سەكۆزى پىشتەمەى كەشتى.
poor (poor), *adj.*
 (۱) ھەژران: بىن دەرامەت: نەپو: رەش و رېوت: لات.
 دەسكورت (۲): گەندە: قەلبە: بىن لەپ: رەشۇكى: پەپېووت: خراب.
 (۳) كەم (*~ crops*).
 (۴) بىن پېت: پووتەنى: بىن بەر: (*~ soil*).
 (۵) لاۋان: لەپ: پووكاۋە: لات: (*a ~ body*).
 (۶) ئاتەۋاۋ.
 (۷) ئاپەسەندە: بۆگەن (رەۋىشت): بەدەرفەتار: (*He is a ~ creature.*).
 (۸) ئاخۇش: خراب: (*We had a ~ time.*).
 (۹) كۆلۈل: دامار: بەسزىمان: بەدەبەخت: نەگەت: كەساس.
the poor,
poor box,
poor farm,
 ھەژران: رەش و رېوتە: خەلكى بىن كۆزەران.
 سەنۋورنى پىتاك: نە كلىئەسەدا.
 كىلگەى ھەژران: بۇ جەۋانەۋەى نىش پىنكردن.
 يارمەتەندى ھەژران.
poor house,
poor laws,
poorly (poor'ly), *adv.*
 خانەى ھەژران: تەمەل: خانە.
 پاساكسى نارمەتەندى ھەژران.
 (۱) بەخراپى: بەقەلبى: بەقاتەۋاۋى:
 بەرەشۇكى: بانە (۲): بەسووكمە (سەپىر كۆردن): (*I think ~ of it.*).
adj. [Colloq.].
 نەخۇش: ئاساغ.
poor-spirited (poor'spir'it-id), *adj.*
 تىرسكۆك.
poor white,
 كەسپىكى سىپى بىن دەرامەت بەتەبەت ۋەزىرلىكى ئاۋچەكانى.
 خواروۋى نەمەرىكا.
pop (pop), *n.*
 (۱) تەقە: تەقەبەكى لەپىر و بچوك.
 (۲) تەقەى دەمانچە: تەقەنگ (۳) خواردەنەۋەبەكى گازاۋى.
v.t.
 (۱) تەقە ئىزەھاتن: تەقەنەۋە: تەقەن.
 (۲) لەپىر بەدەبەۋون: لەپىر سەردەمەتەن: (*He ~ped into the room.*).
 (۳) تەقەق بوزون.
 (*His eyes ~ped with interest and amazement.*)
v.t.
 (۱) تەقەنەۋە: كەنەمەشامى بىزەندىن: تەقە ئى ھەلسان.
 (۲) دەمانچە تەقەندىن: (۳) تەقەلىكۆردن: گوللە پىئەمان.
 (۴) لەپىر خستەنەۋ (سەرەقاتكەن): لەپىر لىكۆردن (پەرسىيان):
 (*He ~ped his head in the room.; They ~ped a question at him.*)
 (۵) مە نۇدى ئىدان (تۆپى بېسىۋول).
adv.
 (۱) بەتەقەنەۋە: مە دەنگى تەقەنەۋەۋە.
 (۲) لەپىر: كۆتۈپ.
pop the question,
 خواربىشى كۆردن: داۋا كۆردن (زۇنەتەن).
pop (pop), *n.* [Slang].
 باۋك: مارد: بانە.
pop (pop), *adj.* [Slang].
 (۱) ھى مۇسىقاۋ گۆرۈش: بەباۋ.
 (۲) ھى مۇسەرى بەباۋ: بەتەبەتەنى ئىگاركىشى.
 ھونارى بەباۋ: بەتەبەتەنى ئىگاركىشى.
popcorn (pop'kôrn'), *n.*
 گەنەمەتەنى مېرۋ و مېرىشكەى گەنەشامى.
pope (pôp), *n.*
 (۱) پاپا: سەزۇكى كلىئەسى كاسۇلىكى.
 (۲) كەسپىكى سەشكۆ بەدەسەلات و پەلەپاىە ۋەك پاپا.
 (۳) ھەندى كلىئەسى نەرسەزۇكىسى پۇژەھەلاتى.
popehood (pôp'hood), *n.*
 پەلەپاىە دەسەلاتى پاپا.
popery (pôp'êr-i), *n.*
 كاسۇلىكىنى نەروۋى ئاچەزى: پەۋە:

جەۋابەۋە نەرىتى ئايشى كاسۇلىكى.
 چاۋزەق: چاۋدەمەزۇق.
 تەقەنگى تەپەدۇر.
 (۱) ئوۋىتى.
 (۲) ئىشانىكە بىرىتەپە لە تۆۋى: بەكى پەپۇ بەسەر دارىكەمە.
 (۳) كەسپىكى چەنەبازى بەفېز: كەسپىكى لەخۇبەى زۇبۇن.
 (۴) داركۆنكەمەى سەموز.
popish (pôp'ish), *adj.*
 كاسۇلىكى: (لەپوۋى ئاچەزى: پەۋە)
poplar (pop'lâr), *n.*
 (۱) چنار: سېپىدا: ھەمەرى.
 (۲) داروۋتەختەى چنار.
poplin (pop'lin), *n.*
 پۇپلىن: جۆرە قوماشىكى كەتان: خورۇى: يا
 ئاۋرەشەمە.
popliteal (pop-lit'e-âl, pop'la-tê'âl), *adj.*
 ھى پىشتەمەى.
 كىلاۋەى نەزۇن.
popper (pop'êr), *n.*
 (۱) تەقە ئى ھەلساۋ: نەۋەى دەتەقەتەۋە.
 (۲) دەفرى كەنەمەشامى بىزەندىن.
poppet (pop'it), *n.*
 (۱) پارچە دارىكى بارىكە بە لاسەروۋى تەنەشنى كەشتى: پەۋە بۇ پارگرتىنى
 قەلى سەۋلەكان (۲): (۳) [Obs.], بۇكەشۇۋە.
 (ب) [British Dial.], گىمانە (بۇ مەندال بەكار دەمەتەن): خۇشەۋىست.
poppet valve,
 دەمەرانە: تۆپەمانە.
popple (pop'pl), *v.t.*
 شەپۇلدان: ھەلسان و بەزىۋەنەۋەى شەپۇل ئاۋ:
 بىلقدان: ماتتەكول.
 (۱) ئاۋى شەپۇلدان: (۲) بىلقدەلى ئاۋى كۆلۋ.
popple (pop'pl), *n.* [Colloq.], + **poplar**.
poppy (pop'pî), *n.*
 (۱) خەشخاش: پوۋەكى بەنگ: پوۋەكى تىياك.
 (۲) بەنگ: تىياك (۳) سوۋرى كان.
poppycock (pop'pî-kok'), *n.* [Colloq.].
 قەسەى تۆپا:
 قەسەى ھىچ ۋەپوچ.
populace (pop'yoo-lis), *n.*
 جەمانە: خەلك: كەل.
popular (pop'yoo-lêr), *adj.*
 (۱) گەشتى: (*~ opinion*).
 (۲) لەتارچەگەى كەنەمە ھەلفولار (*~ legend*).
 (۳) مىللى: جەمانەرى: نىشتەمى (*a ~ uprising*).
 (۴) باۋ: بەباۋ: بەبەۋە: بۇ گەشت كەس (*~ music*).
 (۵) ھەژران: بە خەلك دەكېرىت (*~ prices*).
 (۶) پلاۋ: باۋە لەئاۋ خەلكى (*a ~ misconception*).
 (۷) بەبەۋە: وىستراۋ (*a ~ magazine, song, leader, etc.*).
 (۸) خۇشەۋىستراۋ: خۇشەۋىست (*a ~ guy, girl, etc.*).
popular front,
 بەرەى نىشتەمى.
popularity (pop'yoo-lar'ô-ti), *n.*
 بەبەۋە: بەباۋى.
 خۇشەۋىستراۋ لەلەپەن جەمانەۋەۋە.
popularize (pop'yoo-lâ-rîz'), *v.t.*
 بەرەۋەپىدان: باۋ بىن سەندىن.
-popularization (n.).
popularly (pop'yoo-lêr-li), *adv.*
 لەئاۋ خەلكدا (ۋا ئاسراۋە):
 لەئاۋ جەمانەردا (ۋاى بىن نەلەن).
populate (pop'yoo-lat'), *v.t.*
 (۱) ئىدا جىنەش بوزون.
 (۲) ئاۋدەدانكۆردنەۋە: خەلك ئىدا نىشتەجىكۆردن.
population (pop'yoo-lâ'shôn), *n.*
 (۱) دانىشتوۋانى ۋولات يا
 ئاۋچەبەك. (۲) زمارەى دانىشتوۋانى ۋولات يا ئاۋچەبەك.
 (۳) توخمەك يا بەشكىكى تەبەتتى دانىشتوۋانى ۋولات يا ئاۋچەبەك.
 (*the Japanese ~ of Hawaii*)
 (۱) ئاۋدەدانكۆردنەۋە: ئاۋدەدان بوزونەۋە.
 (۲) سەرحەمى بوزونەۋەرى ئاۋچەبەك: زىندەمەزۇنى.
populism (pop'yoo-lîz'm), *n.*
 كەل پەرمەرى.
populist (pop'yoo-lîst), *n. & adj.*
 كەل پەرمەرى.

populous

populous (pop'yoo-las), adj. زوړ ناوهدان پر له خلكه چرنا
قهرمانغ

porbeagle (pôr'bê'g'l), n. چورنكه له كوسه يا سكي دهریا

porcelain (pôr'sî-lin, pôrs'lin), n. فەخفوری؛ جیسی: كاشی
-porcelaneous; porcellaneous (adj.).

porch (pôrch, pôrch), n. (۱) همیوان: بزمیوان: دالان
(۲) [Obs.] پارووی سرگرراو.

porcine (pôr'sin, pôr'sin), adj. بمرازی: له بمران چور

porcupine (pôr'kyoo-pîn'), n. سووچهر

pore (pôr, pôr), v.i. (۱) چارو تڼ بریرو چار نه تروگانان
شمهلق بوون (۲) بهوردي خویندنهوه: بهوردي لیکولینهوه:
بهوردي تڼروان: (He ~d over the book.)

(۳) بهوردي بیرانگرتنهوه: (He ~d on the wonders of science.)

pore (pôr, pôr), n. (۱) کوز: دهروو (۲) کونپلهی پښت: کونی پښت

porgy (pôr'gi, pôr'ji), n. ماسیپهکی دهریپیه

poriferan (pô-rif'êr-an), n. هموریکه یا نسیفهنجیپهکان
(۱) کونپلهدار: کون کونوی

(۲) هی گیاندارک له توخمی هموریپهکان یا نسیفهنجیپهکان

pork (pôrk, pôrk), n. (۱) بمران (۲) گوشتی بمران

(۳) [Slang] بړه یا پلهویاییهکه که له میریپهوه دست کورتښت به
خاتروخواښت

pork barrel, [Slang]. پرفڼه میری ترخانکرو بۇ ناوچهپهک له بهر
خاتروخواښت

porker (pôr'kêr, pôr'kêr), n. پلخ: پهچکه بمرای دایسته

porkpie (pôr'k'pi'), n. Also pork pie. (۱) خهپلهی ناوت خنراو
به گوشتی بمران (۲) نپلهپهکی پیاوانهی نهرمی نهرقهسر خره.

porky (pôr'ki, pôr'ki), adj. (۱) بمرازی: بمرارانه
(۲) قهلمو: دایسته

pornographic (pôr'nâ-graf'ik), adj. هی وژوه وینهو
هونهری بمره و تڼ ناوړو دهریاره جوت بوون

pornography (pôr-nog'ra-fi), n. وژوه وینهو هونهری
بمره و تڼ ناوړو دهریاره جوت بوون: وینهو نووسینی هملانراو هومس
هملسین

-pornographer (n.).

porosity (pô-ros'â-ti, pô-ros'â-ti), n. (۱) کونپلهداري
کون کونوینتی (۲) پلهی کونپلهداري شتیک (۳) شتیکی کونپلهدار
(۴) کونپله کور

porous (pôr'as, pô'ræs), adj. کونپلهدار: کون کونوی

porphyry (pôr'fâ-ri), n. چوره بوردیکه

porpoise (pôr'pæs), n. (۱) بمرازی دهریا (۲) بولغین

porridge (pôr'ij, por'ij), n. همریسه: شوزیا

porringer (pôr'in-jêr, por'in-jêr), n. کاسه دسکداري شوزیا

port (pôrt, pôrt), n. (۱) بندهر (۲) شاری بندهردار

port (pôrt, pôrt), n. چوره شمرایینکی شیرینی سووره

port (pôrt, pôrt), v.t. (۱) هلنگرتن (۲) هلنگرتنی تفنگ یا شیر
بهلابلاپی بۇ پشکنین

n. (۱) شینوهی هملسانو دانیشتن: پهرت.
(۲) شینوهی هلنگرتنی چمک بهلابلاپی بۇ پشکنین
(۳) مهبسته: مانا

port (pôrt, pôrt), n. لای چهپی کمشني و فزوهکه (نمگر له دروه
پوهستیت و سهبري پيشهوه بگهیت)

adj. له لای چهپی کمشني و فزوهکه

v.t. & v.i. به لای چهپدا بیچگردنهوه: چهرضی ناژوتنی کمشني بادهان
به لای چهپدا

portico

portability (pôr'ta-bil'â-ti, pôr'ta-bil'â-ti), n. توانای
گواستنوه یا هلگریان بۇ همورن

portable (pôr'tâ-b'l, pôr'tâ-b'l), adj. (۱) هلندگرتنی:
دملگرتنهوه: هلنگرتنی. (۲) دستي: سووک هلنگرا: مئاسانی گونزراوه
(۳) [Obs.] بهرگهی دملگرتنی: لهگنی دهردهبرن یا هلندگرتن.

portage (pôr'tij, pôr'tij), n. (۱) گواستنوه: هلنگرتن.
(۲) کورنی گواستنوه. (۳) گواستنوهی بلعمو ناژوهه بهسمر پئی
ووشکانیدا له پورباریکهوه بۇ پورباریکي تریا له دهریاچهپهکوه بۇ پیکتیکي تری
(۴) پڼگهوبانی نهم گواستنوهیبه.

v.t. & v.i. گواستنوهی بلعمو ناژوهه له پورباریکهوه بۇ پورباریکي تریا
له دهریاچهپهکوه بۇ دهریاچهپهکی تری

portal (pôr'tâl, pôr'tâl), n. (۱) دهرگای گهره (بهتابیبهتی هی
کوشکیک یا شونڼیکي کمشنه): دهروله
(۲) دهرگا: جنی چونهژوروهوه: (the ~ of wisdom).

portal vein (۳) تابعیته هیو دهرارهی خوین نوبات بۇ چگره.
کورنی کورنکار لهکاتی گهیشنیپهوه بۇ
کارگه همتا کاتی پزیشتنی.

portal vein, دهراری خوینبهر له ستر و پخوله و سپلو زراوهوه بۇ چگره.

portamento (pôr'tâ-men'tô), n. خشان یا کشان له ناواژیکهوه
بۇ ناواژیکي تری

portance (pôr't'ns, pôr't'ns), n. شینوهی هملسانو دانیشتن:
پهرت.

portative (pôr'tâ-tiv, pôr'tâ-tiv), adj. (۱) دمتوان: هلگری.
(۲) portable

portcullis (pôr't-kul'is, pôr't-kul'is), n. تهنراونکی ناسنه
دهرولزی له لاه و شونڼی تری وهمای پڼ دهرپزیدنی.

porte-cochere (pôr't'kô-shâr'), n. (۱) پارووی بمرهومی چهوشه.
(۲) پارووی یا دالانکی سرگرراوه لهرمدی خانوویمکدا بۇ نوتومبیل وهستارو
دایزینی خلمک.

portend (pôr'tend', pôr'tend'), v.t. نوڼگرتنهیدان: بۇ قرائدن
نیشانهی پوردانیکي خراب بوون.

portent (pôr'tent, pôr'tent), n. (۱) نیشانهی شتیکی بدمورم
نیشانهی پوردانیکي خراب له دواژیا. (۲) پوردانیکي نااسایی: موعجزه.

portentous (pôr'ten'tas, pôr'ten'tas), adj. (۱) بدمورم
نیشانهی بدمورمیبه. (۲) بهسام: پشکن: جنی سرسامیبه.
(۳) بهفیزا: پهکش و فشا: تریل: لهخوینای

porter (pôr'têr, pôr'têr), n. دهرگاوان.

porter (pôr'têr, pôr'têr), n. (۱) کوزل کیش: کوزل هلنگر: همال.
(۲) همپاش: بمرهوست. (۳) بمرهوستی شممندههر. (۴) چورنکه له بهر.

porterage (pôr'têr-ij, pôr'têr-ij), n. (۱) کوزل کیشی: همالی.
کوزل هلنگری. (۲) کورنی کوزل کیشان.

porterhouse (pôr'têr-hous', pôr'têr-hous'), n. (۱) همپخانه
بهتابیتهی که همدی جار تری گوشتی بمرازی گایشی تیدا دست دملگرتن.
(۲) تری گوشتی گا.

portfolio (pôr't-fô'li-ô', pôr't-fô'lyô), n. (۱) جانتای دست.
(۲) پلهویپایی وزیر: شالیاری: (a minister without ~).
(۳) لیستهی مولک و کومپیاوه بهنکه نوتو بزرسه و سرمایهی تری وهمای
کسپیک یا بانک.

porthole (pôr't'hôl', pôr't'hôl'), n. (۱) کون یا کلورپوشنی
لاتمنوشتی کمشني (بۇ پوروانکی وهما گونین و تفنگ نیره تهقاندن).
(۲) کونی سمنگر (بۇ تفه لیوهکرتن).
(۳) کونڼیکي وهما (روک هی دهرگای فون)

portico (pôr'ti-kô', pôr'ti-kô'), n. دالان: پارووی سرگرراو:
همیوان.

portiere

portiere (pôr-tyâr', pôr'ti-âr'), n. پورهی نستوری دموگا.
portion (pôr'shan, pôr'shan), n. (۱) بهش؛ همد؛ همدیک (۲) بهش میراتی کسینک (۳) جیازی و یاره ی بوبک (۴) چاره نووس؛ بهخت (۵) بهش خوراکي ژه مینکی کسینکا قاپه خورده مهنی:

(This restaurant serves large -s.)
v.t. (۱) بهش بهش کردن؛ دابش کردن؛ بهش کردن (۲) بؤ دانان؛ بهش پیدان. (۳) بهش بؤ به جیبیشتن له میراتید.

portliness (pôr'tli-nis, pôr'tli-nis), n. (۱) شکو (۲) قلهوی
portly (pôr'tli, pôr'tli), adj. (۱) بهشکۆ؛ شکۆدار. (۲) قلهوی
portmanteau (pôr-man'tô, pôr-man'tô), n. (۱) یاره؛ (۲) جانتا (۳) مارهلی دورخانه.

portmanteau word, ووشبه مکی ایرتژاو له پارچه ی دوو ورشهی
port of call, بندهری ساریندان؛ بندهریکه لاسر بئگی کشتیدا
port of entry, بؤ وستان و بار داگرتن و بارکردن و نازووه وهرگرتن... هتد. شویشی جوو بهار و ولاتهری رینوارو شتومک پاشر گورمگ کردن

portrait (pôr'trât, pôr'trit), n. (۱) وینه (۲) وینه ی کسینک؛ به تایمته می دهم و جاوی به دست کراو یا به کامیژا کراو (۳) نیشانه همدان؛ و مسف.
portraitist (pôr'trât-ist, pôr'trât-ist), n. وینه گری دهم و جاوی
portraiture (pôr'tri-chêr, pôr'tri-chêr), n. (۱) وینه گری
portray (pôr-trâ', pôr-trâ'), v.t. (۱) وینه گرتن؛ وینه کیشان؛ (۲) نیشار کیشان؛ (۳) بيشاندان همر وک به وینه؛ نیشانه همدان؛ و مسف کردن؛ باسکردن (۴) نوواندن لاسر شانق

portrayal (pôr-trâ'al, pôr-trâ'al), n. (۱) وینه کیشان؛ (۲) نیشانه همدان؛ بيشاندان (به وینه یا به ووتله) نوواندن (۳) وینه؛ به دست کراو یا نووسراوی؛ و مسف؛ باس.

portress (pôr'tris, pôr'tris), n. دمرگواشی ژن
Portuguese (pôr'cha-gêz', pôr'choo-gêz'), adj. پورتوگالی (زمان، گهل، کلتور... هتد)

pose (pôz), v.t. (۱) پورتوگالی؛ کسینکی پورتوگالی. (۲) زمانی پورتوگالی (۱) لیکردن؛ پرسیار؛ دانان؛ بيشان کردن؛ خستنه بهر جاوی:

(to ~ a question to; to ~ a problem for someone)
(۲) وستاندن بهش نوو مکی تایمته بؤ وینه کیشان یا وینه گرتن.
v.t. (۱) وستان یا دابشتن بهش نوو مکی تایمته بؤ وینه گرتن: (to ~ for a picture) (۲) پؤزلبدان (۳) خؤ و؛ بيشاندان؛ خؤ و؛ نوواندن: (He -s as a scholar.)

pose (pôz), v.t. (۱) وستان یا هملو نستیکی تایمته بؤ وینه گرتن یا وینه کیشان. (۲) پؤز؛ پؤزلبدان (۳) خؤ نوواندن؛ خؤ و؛ بيشاندان. (Obs.) (۱) پرسیار کردن؛ پرسیار لیکردن (۲) سهر سویماندن یا شله؛ اندن به پرسیارای قورس خؤ نویننرا؛ خؤ و دمرخهرا؛ خؤ و تسکمه ره و؛ پؤزلبدن

poser (pôz'er), n. پرسیارای قورس و سهر لی شویننر.
poseur (pô-zûr'), n. همیشه پؤزلبدنرا؛ خؤ نویننرا؛ خؤ و؛ دمرخه.
posh (posh), adj. [Colloq.] جوان و نایاب؛ کمشخه؛ شوخ؛ ژور نایاب و رکه وینک. (a ~ house, office, etc.)
posit (poz'it), v.t. (۱) دانان؛ حنجر کردن؛ چسپاندن

possess

(۲) و؛ دانان.
position (pə-zish'ən), n. (۱) دانان؛ حنجر کردن؛ چسپاندن (۲) هملو نستی؛ شووی وستان یا دانان (۳) هملو نستی؛ و؛ (What is his ~ on abortion?) (۴) شوینی تیدابوون؛ شوین؛ جن؛ (the ship's ~) (۵) شوینی خؤی؛ شوینی راست؛ (The players were in ~) (۶) بار (وینه) لهم ماره؛ له باری خؤیه تی... هتد):

(his favorite ~ for making love)
(۷) شوینی باش یا ستراتیجی؛ (The politicians were jockeying for ~) (۸) شوینی ستراتیجی سوایی. (۹) پله و یایه ی کؤمه لایه تی (۱۰) پله و یایه ی کار؛ فرمان؛ نیش؛ (He's got a good ~) v.t. (۱) دانان له جنیه کی تایمته (۲) [Rare]؛ نوژنه وری؛ شوینی شتیک؛ شوین دیار کردن. (۱) بهستکردن؛ مروق کردن. (۲) پله و پمان؛ پرون؛ چسپان. (~ instructions) (۳) خؤشبین؛ نوینده وری؛ (a ~ attitude; u ~ person) (۴) باش؛ بهات؛ (a ~ sign) (۵) به به یه؛ به تا؛ نری؛ (a ~ answer) (۶) بهرو نوژبوون (۷) دلنیا؛ بئ گومان؛ پشت نستور (۸) بهست باش؛ به که له؛ سوو دبه خش؛ (~ criticism) (۹) بئ گومان؛ به درؤ؛ ناخرینکوه؛ راست. (~ proof) (۱۰) کوه مهنی (۱۱) [Colloq.]؛ تمرو؛ بهتمروای؛ (a ~ devil) (۱۲) بوونی نه خؤوشی یا میکروب بيشان دهدات: (The result of the cancer test was ~.) (۱۳) گرم (کارها)؛ به هیز (فیژیا) (۱۴) باری ناسایی یا بهروردن گروی ناره لئاو و ناره لگورار (ویرژمان): (good, bad, beautiful, quickly, etc.) (۱۵) (۱) تایمته به ژماره ی گهره تر له سفر. (ب) هئ نیشانه ی کؤز کده و (۱۰) (ژماره و پینوان). (۱۶) وینه ی شویره (نهک جامه که ی). (۱) دیارده؛ شتی هسستی کراو (۲) ژماره ی له سفر گهره تر. (۳) گرم (کارها)؛ (۴) باری ناره لئاو یا ناره لکده ی ساده یا بهروردن نه کراو (۵) وینه ی شویره (نهک جامه که ی).

-positively (adv.); positiveness (n.).
positivism (poz'ô-tiv-iz'm), n. (۱) دلنیا؛ بئ گومانی. (۲) سهرسه ختی؛ نؤر سووربوون لاسر بهروای خؤ؛ میشک تسکی. (۳) بهروایه کی لهسه لایه ی که دلنیت؛ تنها دیارده ی هسستی کراو راسته و جنی پشت بئ بهستنه لهسه له ی "کؤنت"

-positivist (n.); positivistic (adj.).
positron (poz'ô-tron'), n. پؤزیترون؛ گهر دله ی خؤرگه بارسته که ی
شومهندی؛ نه لکرتونه (فیژیا)

posse (pos'si), n. (۱) دستمبه کی چکه داره که سهر مکی پؤلیسی ناوچه مبهک بانگیان دهکات بؤ ناسایی پاکرتن. (۲) دستمبه کی چکه داری خاورن دهسه لاتی میری؛ دهسته ی پاسهوان لهرافیه؛ بؤی هیه. in posse, (۱) خاورن بوون؛ هه بوون؛ بوون. (۲) هه بوون؛ (He ~es wisdom.) (۳) زانین (زمان). (۴) دهسه لات بهسره؛ نؤر بوون؛ دابین کردن: (The idea ~ed him.) (۵) پاکرتن؛ پاک کردن؛ ناگاداری کردن (۶) گاین؛ جووت بوون له گهل (۷) پیدان؛ کردن به خاورنی.

possess (pa-zes'), v.t. (۱) خاورن بوون؛ هه بوون؛ بوون. (۲) هه بوون؛ (He ~es wisdom.) (۳) زانین (زمان). (۴) دهسه لات بهسره؛ نؤر بوون؛ دابین کردن: (The idea ~ed him.) (۵) پاکرتن؛ پاک کردن؛ ناگاداری کردن (۶) گاین؛ جووت بوون له گهل (۷) پیدان؛ کردن به خاورنی.

(۲) دەستەبەرى كۆرۈن؛ دانان يا پېشكەش كۆرۈن (پارەى دەستەبەرى):

(to ~ bail)

(۱) پۇستەبەر (كە لە كۆندا بە سواری ئاسپ پۇستەبى دەپمۇر بۇ قۇناغنىڭ دەيدا بە سواریكى تروە ھەروەھا ھەتا دەگەپەتراپە جىزى خۇزى) (۲) (۱) قۇناغنىكى پۇستەبەرى (ب) ئىسپى پۇستە ئىستىگەى ئەسپى پۇستە. (چ) سىنولى پۇستە. (د) [Chiefly British], (۱) پۇستە. (ب) پۇستەخانە

(۳) سىنولى پۇستە. (د) [Dial.], پۇستەچى. (۴) پەرە كاغەزى گەرە

v.l. (۱) قۇناغ بە قۇناغ پۇششى (۲) خۇرا پۇششى؛ بەپەلە بە پۇنگەدا

پۇششى (۳) ھە بە سواری ئىسپى خۇراى پۇستەبەرى

v.l. (۱) (ب) بە پۇستەدا ئاردن. (ب) پەلەكۆرۈن؛ خۇراگەرن.

(۲) [Chiefly British], خىستە پۇستەو.

(۳) ئاگاگەرگەرن؛ پىن ووتن: (He is kept well ~ed.)

(۴) خىستە دەلفەرى ئىزىبارىپەرە (دەلفەرگەرى).

adv. (۱) بە ئىسپى پۇستە. (۲) بە پۇستە. (۳) خۇرا؛ زۇر بەخۇراى.

post- (pōst), (۱) لەدوای؛ لەپاش (كات):

(postmortem; postgraduate)

(ب) لەدوایە (شۇن)؛ لەپشتەرە (postaxial).

postage (pōs'tij), n. كىزى پۇستە؛ مزی پۇستە.

postage stamp, پولى پۇستە.

postal (pōs'tl), adj. ھى پۇستە؛ پۇستە.

n. [Colloq.], پۇستىكار

postal card, پۇستىكار.

postaxial (pōst'ak'si-əl), adj. كەرتووتە پۇشتى تەمەرى لەشەرە.

posthellum (pōst'bel'əm), adj. دوا جەنگ (بەتەبەتەى دواى

شەرى ناوخۇى ئەمەرىكا).

postbox (pōst'boks), n. = mailbox.

postboy (pōst'boi), n. (۱) پۇستەبەرى؛ پۇستەچى.

(۲) postilion

پۇستىكار.

post chaise, گالىسكەى چواریچەكەبى خۇراى پۇستەو پىچوار.

postdate (pōst'dat'), v.l. (۱) بەرورارى دواتر خىستە سەر لە ھى

پوودانى راستى: (to ~ a letter, petition, check, etc.)

(۲) دواتر پوودان؛ دواتر پوون لە

ھى دواى لاڧاۋەكەى

postdiluvian (pōst'di-lōō'vi-ən), adj. نۇج.

n. سۇزى دواى لاڧاۋەكەى نۇج.

poster (pōs'tēr), n. (۱) پلۇنامە ھەلۋاسەر.

(۲) پۇستەر؛ كارتىكى گەرەپە وىنەو ئرووشو نۇسپىنى لەسەر كراۋە؛

پلۇنامە بە وىنەرە.

poster (pōs'tēr), n. (۱) پىچوارى ئىسپو گالىسكەى پۇستە، واتە،

خۇرا. (۲) ئىسپى پۇستە

posterior (pos-tēr'i-ēr), n. (۱) پاشان؛ لەپاشدا؛ لەدوایدا؛ لەدواى.

(۲) پاشكۆ. (۳) ھى دواۋە (لەش)؛ تەبەتەى بە پىشتەرە.

n. سەت؛ قەنگ؛ پاشەل

posteriority (pos-tēr'i-ēr-ə-ti), n. دواترى؛ پاشكۆسى؛

پاشەلى؛ لە دواترەمەى

posterity (pos-ter'ə-ti), n. (۱) وەجاخ؛ وەجە؛ ئەمەى كەسكە.

(۲) ئەمەى دواپۇز؛ پاشەپۇز؛ سەرچەمى بەرەكەنى دواپۇز.

postern (pōs'tēr'n, pos'tēr'n), n. (۱) دەرگای دواۋە؛

دەرگای تەبەتەى (۲) دەرگای ئەنپى قەلەم. (۳) شۇنپى دەرپازپوون يا

خۇشاردەمەى ئەنپى؛ شۇنپى چوونەوئورەوە يا دەرەوە بەدزىپەرە.

adj. (۱) ھى دەرگای دواۋە يا ئەنپى. (۲) ھى پىشتەرە؛ ھى دواۋە.

(۳) كەمتر؛ پەلە خوارتر. (۴) ئەنپى؛ تەبەتەى.

Post Exchange, فرۇشكای ئۆردوگا (بۇ سەرپازو ئەسەرەو فەرمانبەرى

ئۆردوگاگەو كەسۋىكارىان).

(Archaic) | دەست بەسەردا گرتن؛ دەسكەوتن؛ كۆرۈن بە ھى خۇ

possessed (pə-zes'ed), adj. (۱) ھى كەسكە؛ خاۋەنى ھەبە

(۲) جىۋكە دەستى ئۇ ۋەتەندەرە؛ شەپقان سواری كۆلى پورە؛ سەرى لىداۋە؛

دېۋانە؛ شېت ۋەتەن؛ (۳) ھىمىن؛ بە وورە؛ خۇراگرا؛ خۇگر

ھەبەتەى؛ خاۋەننى؛

possessed of, (possessed of property; possessed of a sharp tongue)

possession (pə-zesh'ən), n. (۱) خاۋەن پوون؛ ھەبوون؛ خاۋەنپىتى

(۲) شتى خاۋەنشار. (pl.) سامان؛ سەرۋمان؛ دارىپ.

(۳) ۋولات يا ماۋجەى زۇردەستە. (۴) دەست بەسەردا گرتن

(۵) ھىمىنى؛ خۇراگرتن؛ خۇگرگرتن؛ دان بە خۇدا گرتن

(۶) جىۋكە دەست ئۇ ۋەتەن؛ دېۋانەمى؛ شېت ۋەتەن؛

possessive (pə-zes'iv), adj. (۱) ھى خاۋەنپىتى؛ ھى ھەبوون

(۲) ھەزكەر لە جەردەنپىتى؛ ھەزكەر لە خۇشەوېستى؛ دلسۇزى تەۋاى كەسكە

بەتەبەتەى دەر با زۇو مۇرد: (a ~ person, lover, woman, etc.)

(۳) ئىشائەى ماری خاۋەنپىتى يا ھەبوونە (پۇزمان):

(John's book; boys' games; my shirt; her house; its tail;

It is mine.)

n. (۱) ماری خاۋەنپىتى يا ھەبوون (پۇزمان) زۇمارە سىن پىنە.

(۲) دەرپشتىك كە ئەم مازە بگەبەنى

possession (pə-zes'et), n. خاۋەن.

possessory (pə-zes'et-i), adj. (۱) تەبەتەى نە خاۋەن خاۋەنپىتى

(۲) خاۋەن. (۳) ئەنجامى خاۋەنپىتە

posset (pos'it), n. خاۋەنمەۋەبەكە لە شىرى گەرەو شەكرو شەراب

يا پىرە پىنگەت

possibility (pos'ə-bil'ə-ti), n. (۱) لەۋانە پوون؛ رى تىن چوون

شىپان؛ بۇ ھەبوون؛ رەنگ پوون. (۲) شتى پى تىن چوون؛ شتى شىپاۋ

possible (pos'ə-b'l), adj. (۱) لەۋانەپە؛ پى تىن دەچن؛ مۇى ھەبە.

رەنگە؛ دەشنى؛ دەگۇنچىن؛ پوودات. (۲) لە ئاۋانادابە؛ دەتۇنرەت

(۳) پى تىن دەرت

(۴) [Colloq.] ئەگەنى دەردەپىن؛ چاۋپۇشى ئۇ دەگرتن.

possibly (pos'ə-bli), adv. (۱) بە ھىچ خۇرىك

(It can't ~ work.)

(It may ~ be so.)

possum (pos'əm), n. [Colloq.], = opossum.

play possum, خۇ ئۇ گىل كرىن؛ خۇ ئۇ كەركردن؛ خۇ كرىن بە مەردو

post (pōst), n. (۱) سىنگ؛ مېچ؛ ستوون؛ كۆلەكە؛ پاپە

(۲) شۇنپىكى نە سىنگ دەرپىكارا (۳) ھەك شۇنپى دەستپىنگردنى غارغازىن.

v.l. (۱) پلۇنامە ھەلۋاسىن نە سىنگ يا دېۋاردا.

(۲) چارپان؛ مانگ بۇ دان؛ ئاۋوگردنەرە

(to ~ a reward for capturing the murderer)

(۲) ئاگاگەرگەردەى جەلك بە نەچوونە ئاۋ شۇنپىكى قەدغەۋە بە ھەلۋاسىنى

پلۇنامەبەك نە سىنگىك

(۱) ئاۋنۇسپىنى كەسكە. لە لىستەى ھەلۋاسراۋ يا پلۇوگراۋە؛

(۲) ئارەنپى دەردىن نەرامبەر بە پلۇنامە

(۳) پلۇوگردنەۋەى ئاۋى كەشتىپەكى وون پوون

post (pōst), n. (۱) پاسەۋانگا؛ جىزى پادەستانى پاسەۋان يا سەرپاز

(۲) لەشكەرگا؛ ئۆردوگا؛ سىنگەى سۇپا؛ مەخفەر؛ بىكە. (۳) ئۆردو.

(۴) لىقى پىخۇراۋى كۆنە سەرپازان. (۵) كەرەنەى لەشكەر.

(۶) جىزى ئىشكردنى كەسكە لەسەر مەكەتەبەك

(۷) گارا؛ فرمان؛ پەنەپاپەى قەرمانبەر:

(He has served at his present ~ for three years.)

(۸) مەلپەندى مازگانى؛ فرۇشكای ناۋچەمەكى كەم ئاۋەدانى.

v.l. (۱) دانانى پاسەۋان يا سەرپاز نە شۇنپى پاسەۋانپەكەدا

(Guards were ~ed at the door.)

(۲) دانان بە سەرگەردەى ئۆردوگا

postexilian

postexilian (pöst'eg-zil'i-ən, pöst'ek-sil'i-ən), adj. Also postexilic, هي سدردهس پاش ديقيتي جوولمه كه له بابل له سدهي ششمي پيش زانيدا

postfix (pöst'fiks), n. = suffix.

v.t. پاشگر پيوه مان (پيزمان).

postfree (pöst'frē'), adj. (1) به خورايي به پوسته دا نيو دراو؛

هي پوسته به لاش (British) [British], مزي پوسته گه پيشه گه دراوه.

postglacial (pöst'glā'shəl), adj. هي دواي چرخي سهول.

postgraduate (pöst'graj'ōō-it, pöst'graj'ōō-āt'), adj. هي

خويندني مبري دواي هرچوون له زانگو؛ هي خويندني دواي به كالنوريس.

n. قوتابي دواي قوتايي به كالنوريس (كه بؤ ماستر يا دكتور ده خويند).

posthaste (pöst'häst'), n. [Archaic],

adv. زور به پيله زور به خورايي.

post horse, نهمي پوسته كرى

post house, خاني نهمي پوسته كرى.

posthumous (pos'choo-məs), adj. (1) له دواي مردني ياوله

له دايبكو (a - child).

(2) له دواي مردني نووسر بلو كراوه: (a ~ book).

(3) پاشه سرگه: له دواي مردن پوودا: (a ~ award).

posthumously (pos'choo-məs-li), adv. به پاشه سرگه.

له دواي مردن (He was honored ~).

postiche (pös'tësh'), adj. (1) دروزه (2) زهقو ناشرين.

n. (1) شتي دروزه يا دستكرد. (2) باروگه: كلاوژ.

postilion, postillion (pös-til'yən, pos-til'yən), n. (1) نهر

كسهي سوازي نهمي دسته چهي پيشمه ده بيت له گاليسكي چوار

نهميدا: (2) كسيكه سوازي نهمي دسته چهي ده بيت له گاليسكي

درو نهمي من گاليسكي چيدا.

postimpressionism (pöst'im-presh'ən-iz'm), n. وپيازكي

هونه له به شتي دوايي سدهي نوزدهمه دا پيدا بوو بريتي بوو له دربريني

هونه رهنه بؤ ههستي خوي به رامبر به شت نهك راستيقي راشتي و سرووشي

شع شتي كه لهو سدردهمه دا باويو.

-postimpressionist (n.); postimpressionistic (adj.).

postlude (pöst'lōōd', pöst'lūd'), n. (1) ناوازي نوزگاشي دواي

نوزي به كوزماني كلنسه (2) دوا ناواز

postman (pöst'mən), n. = mailman.

postmark (pöst'märk'), n. موزي پوسته نيشانهي پوسته

v.t. موزي پوسته ليدان

postmaster (pöst'mas'tēr, pöst'mäs'tēr), n. (1) خانچي

خاني نهمي پوسته. (2) بهرنيوههري پوسته خانه

postmaster general, بهرنيوههري گشني پوسته: وهزيري پوسته.

postmastership (pöst'mas'tēr-ship'), n. پله وپايه ي

بهرنيوههري پوسته خانه.

postmeridian (pöst'mə-rid'i-ən), adj. پاش نيوههري:

له پاش نيوههري پوودا

postmistress (pöst'mis'tris), n. بهرنيوههري پوسته خانه (زن).

post-mortem (pöst'mör'təm), adj. (1) پاش مرگه:

هي پاش مردن: له دواي مردن پوودا

(2) تايه شتي به تيروايني لاشه (بؤ موزينهوي هوي مردن).

(3) [Colloq.] هي (ليكوژينهوي) دواي پووداني شتمه:

(a - analysis)

n. (1) تيروايني دواي مردن (بؤ موزينهوي هوي مردن).

(2) [Colloq.] پاش مرگه: ليكوژينهوي دواي پووداني شتمه.

postmortem examination, تيروايني پاش مردن (بؤ

موزينهوي هوي مردن).

postnatal (pöst'nāt'l), adj. دواي له دايبكوون

pot

postnuptial (pöst'nup'shəl), adj. دواي ژنيان يا شوو كودن.

post-obit (pöst'ō'bit, pöst'ob'it), adj. پاش مرگه:

له دواي مردن پوودا يا هاتدهي

n. قهولميه كه قهوزار دهيدانه خاو من قهز بريدي به له به ليني به دانموي

قهز كه پاش مردني كسيك كه ميراثي بو به چي دهه ليني.

post-office (pöst'ōf'is), adj. هي پوسته خانه.

post office, (1) بهرنيوههري پوسته پوسته خانه.

postoperative (pöst'op'ə-rā'tiv), adj. پاش نهشته رگاري

پوودا.

postorbital (pöst-ōr'bi-t'l), adj. كه وتووته پشت چلايي چاوهه.

postpaid (pöst'pād'), adj. كروي پوسته گه پيشه گه دراوه.

postpartum (pöst'pär'təm), adj. پاش مندا ليون.

postponable (pöst-pōn'ə-b'l), adj. دوا ده خونت:

بوي هميه دوا بخريت.

postpone (pöst-pōn'), v.t. (1) دواختن: پاش خستن.

(2) [Rare] كه متر بايه خ پيدان: به تاگرنه دانان: خستنه دواي شتي تروهه

له بايه خ پيداندا.

postponement (pöst-pōn'mənt), n. دواختن: پاش خستن

postposition (pöst-pə-zish'ən), n. (1) كودني ووشهيك يا

پاشگرنه به پاشكوي ووشهيك تر (پيزمان)

(2) ووشه ي پاشكو: (وشه ي: "for" له "what for?" دا و "ward"

له "homeward" دا).

postpositive (pöst'poz'ə-tiv), adj. كراو به پاشكو (پيزمان)

(وشه ي پيشوو بيينه)

n. ووشه ي پاشكو.

postprandial (pöst'pran'di-al), adj. پاش تاني نيواره

پنگه ي پوسته: (1) نمو پنگه ي له كوتدا پوسته ي ليوه ده برا.

(2) نمو پنگه ي خاني نهمي پوسته كروي له سره.

postscript (pöst'skript', pös'skript'), n. پاشكوي نامه

ورتاو په رتوكه: تيوي به كه وهك په راويژ ده خريته سر نامه ورتاو

په رتوكه له كوتاييدا.

postulant (pos'choo-lənt), n. دواكمر له نه دايني له كومه ليكي.

سوقيتي يا خوا به رسيدا.

postulate (pos'choo-lāt'), v.t. (1) دواكردن: ويستن

(2) دادان: گريمان: به راست داناني شتمه به من بووني هيچ به لگهيك

(1) شتي به راست دانراو به من بووني هيچ به لگهيك: گريمانه.

(2) مهرجي پيشه گه: پيوستني پيشه گه.

(3) بناغه: بنچينه

-postulator (n.).

postulation (pos'choo-lā'shən), n. (1) دادان: گريمان:

به راست داناني شتمه به من بووني هيچ به لگهيك.

(2) گريمانه: شتي به راست دانراو به من بووني هيچ به لگهيك.

(3) پهوت: شيوه هه لسانو دانيشن

(4) پوزا: پوزايدان: هه لوئستي نابجه و تازكردن و خوقشكردنوه

(5) دوزخ: بار: (the delicate ~ of foreign affairs).

(6) هه لوئست: باري همستو ميشك.

v.t. پوز پين ليدان

v.t. پوزايدان: هه لوئستيكي تايه تي وهرگرتن (ميشك يا لهش).

postwar (pöst'wōr'), adj. پاش جهنگ

posy (pō'zi), n. (1) دروشمي هه لگه نراو له سره لهقه.

(2) گول: چهپه گول.

(3) مهنجه: قابله: قوري (tea -).

(4) كوپه: كلينه (2) flowerpot.

(5) پي مهنجهك يا قوريهك (a - of tea, rice, etc.).

(6) شتمه له مهنجه جوو (1) پينك: جامه باده.

(v) [Co. loq.] پارەى قومار لەسەرکراو لە جارنگدا.
 (ب) هەندىكى زۆر پارە پارەمىكى زۆر
 marijuana. [Slang] (A) pot shot. [Colloq.] (A)
 v.t.
 (1) خستنه ناو مەنچەنەرە. (2) هەنگرتن لە کوپپەدا.
 (3) کولادەر لە مەنچەندا. (4) پراوکردن بۆ گۆشت نەك بۆ خۆشى
 (5) [Colloq.] لە نزیكەوه پراوکردن یا گولە پێوهنان
 (A) [Colloq.]. بردنەوه؛ خستنه کيسمەوه؛ دەسکەوتن.
 v.t. [Colloq.]. لە نزیكەوه پراوکردن یا گولە پێوهنان
 فەوتان؛ ئەناوچوون؛ خراپ بوون؛ وێران بوون؛ لە کەمک کەوتن.
 go to pot, The pot calls the kettle black, قەل بە قەل دەلیت پورت بەش بن.
 potable (pō'tə-b'l), adj. دەخورنەرە؛ بۆ خواردنەرە دەشتن.
 n.pl. خواردنەرە
 potage (pō'tāzh'), n. [Fr.]. شوربا.
 potassium (pə-tas'i-əm), n. پۆتاسیۆم
 potassium carbonate, کاربۆناتى پۆتاسیۆم
 potassium nitrate, نیتراتى پۆتاسیۆم.
 potassium permanganate, پەرمانەگەناتى پۆتاسیۆم.
 potation (pō-tā'shən), n. (1) خواردنەرە. (2) پێک؛ جامە بەدە
 (2) زۆر خواردنەرە. (4) خواردنەرەى کەولى.
 potato (pə-tā'tō), n. پەتاتە
 potato beetle (or bug), قالونچەى پەتاتە؛ قالونچەىکى زەرەدە
 عیلى بەشى پێوه بە گەلای پەتاتە دەخوات.
 potato chip, قوئى زۆر تەنكى پەتاتەى سورکراوێ ووشک.
 potbellied (pot'bel'ed), adj. وورگن؛ وورگ زن
 potbelly (pot'bel'i), n. (1) وورگى زن؛ وورگ. (2) کەسێکى وورگن
 potboiler (pot'boil'er), n. بەرەمىنەر هونەرى یا وێژەبەى گەنگ
 کە هەر تەنها بۆ پارە پەیداکردن دەهینرێتە بەرەم
 potboy (pot'boy'), n. بەدەگێز؛ بەرەدەستى هەمپاڤە
 poteen (pō-tēn'), n. وىسكى قاچاچ (لە نێرلەندا).
 potence (pō't'ns), n. = potency.
 potency (pō't'n-si), n. (1) هێز؛ توانا؛ تێن؛ ووزە.
 (2) توانای بەرەسەندن. (3) کەسێک یا شتێکى بەهێز و بەدەسەلات.
 (4) کاریگەرى؛ دەرمان؛ بەتێنى (خواردنەرەى کەولى)
 (5) توانای گان کردن.
 potent (pō't'nt), adj. (1) بەهێز؛ بەدەسەلات؛ بەزەبەروونگ.
 (a ~ monarch)
 (2) پێن سەلمێن؛ بەهێز. (a ~ argument, idea, etc.)
 (3) بەتێن؛ دەرمان. خواردنەرە؛ بەهێز؛ کاریگەر؛ بەکار.
 (a ~ medicine, vaccine, drink, etc.)
 (4) بەکار گان کردن؛ دەتوانى گان بکات؛ گانگەر
 potentate (pō't'nt-tā'), n. پاشا؛ فەرمانرەوا
 potential (pə-ten'shəl), adj. (1) بەهێز؛ بەدەسەلات.
 (2) بۆى هەبە؛ دەشتن؛ شاراوو؛ توانا؛ لەوانەى بەهێز.
 (Every admirer is a ~ enemy.)
 (3) تاقەتێ بە باریک کە لەوانەبوون دەگەیهنن؛ بە بەکارهێنانى:
 (It may snow.) (may, can, could
 n. (1) توانای شاراوو؛ بەکارهێنەر؛ (2) لەوانەبوون؛ شیان؛ بۆ هەبوون.
 (3) ووزەى تەلەکتریک (کە بە "فۆلت" لیکەدرێتەرە).
 potential energy, ووزەى شاراوو؛ با کپ؛ فیزیا.
 potentiality (pə-ten'shi-əl'i-ti), n. (1) لەوانەبوونى پوودان.
 پەیدا بوون. یا بەرەسەندن؛ بۆ هەبوونى هاتنەدى یا هاتنەپوور.
 (2) شتێک کە توانای ئەم پوودانە یا هاتنەدى بەى هەبێت
 potentially (pə-ten'shəl-i), adv. لەوانەى؛ بۆى هەبە؛ پوودات.
 (a ~ dangerous situation)
 potentilla (pō'ten-til'ə), n. چەند جۆرە پوورەکیكى گول

پەنگا و پەنگان لە توخسى گولەباخ
 potentiometer (pə-ten'shi-om'ə-tēr), n. ئامۆزى پێوانى
 ووزەى شاراوو؛ ئەلەکتریک.
 pother (pōth'ēr), n. (1) دووکەل و تەپ و تۆزى چەر.
 (2) هەراوهریا؛ پشپۆی؛ ناشووب. (3) جرت و فرت.
 v.t. & v.i. پەختکردن؛ دینق پیکردن؛ تووشى مەراق کردن.
 potholder (pōth'ōl'dēr), n. دەستگرا؛ دەزگر.
 pothole (pōth'ōl'), n. (1) چالى پێگە و بارو؛ شەقام؛ قوولگە.
 (2) چالێکە گۆژاو هەلى دەکەن لە بەردى ناو پووباردا.
 pothook (pōth'hook'), n. (1) قولاپى کتلىر مەنچەل پێوه هەلواسن.
 بەسەر ناگەرە (لە شێزەى تێپى "S" دا). (2) قولاپى کتلىر مەنچەل گەرم
 لەسەر ناگر پین داگرتن. (3) نیشانەى کە وەک تێپى "S" کە مەدال تازە فێرى
 نووسن دەهێت دەبووسن.
 pouthouse (pōth'haus'), n. [British]. مەهپاڤەى ناوبانگە خراپ.
 pothunter (pōth'un'ter), n. (1) پراوکەرێک کە نێچیر دەکۆژێ بۆ
 گۆشتەکى نەك بۆ خۆشى. (2) یاریکەرێک کە مەبەستى تەنها خەلات
 بردنەرە و هەبى تر
 potion (pō'shən), n. قوومە دەرمان یا ژەهر؛ خواردنەرە (بەتەبەبەش)
 ژەمە دەرمان یا ژەهر.
 potlatch (pot'lach'), n. [P-] (b) (1) ئاھەنگى زستانەى ناو هەندى.
 خێلى هیندى بە ئەمریکایى بەگان. (ب) دیارى بەیەکتر دان لە ئاھەنگى و مەدا.
 (2) ئاھەنگ یا جەژنى دیارى بەیەکتر دان.
 potluck (pot'luk'), n. ئەم خواردنەى خوا داىتێتى (دەبرۆت بۆ
 ئاھەنگێک کە هەموو مێوانێک تەختێک خواردن لەگەل خۆى دەهینن بۆ
 بەشداری کردن لەگەل مێوانەکانى تەدا).
 potpie (pot'pī'), n. (1) خواردنەرەى بەکە بریتى بە لە گۆشتى گا یا
 موشک و سەوزە و ئانى ئەستوورى دەخوێتەسەر و لە فێندا ئى دەنرێت.
 (2) شەلى گۆشت یا موشک.
 potpourri (pō'poo-rē', pot-poor'i), n. (1) شەلى گۆشت و
 سەوزە. (2) هەندى گولێ جۆراوجۆزى ووشک کراوێ بۆن پێوهکراو دەخوێت
 لەفێرێکەوه بۆ بۆن خۆشى داھەنرێت.
 (3) کۆمەلە شتى جۆراوجۆز شتى هەمەجۆر؛ چێشتى مەجەور.
 pot roast, پارچەىکى گەورەى گۆشتى گایە لە دەفێرێکى سەرداخرادا
 لەناو فێندا ئى دەنرێت.
 pot shot, (1) گولەى پراوچى بەک کە هەر بۆ گۆشت پراو بەکات نەك بۆ
 خۆشى. (2) گولەى ناسان؛ گولەى لە نزیكەوه تەقینراو.
 (3) تەقى لاسەرلایى. (4) هەولێ لاسەرلایى.
 potstone (pot'stōn'), n. پەردى مەنچەل؛ بەردێکە دەفێر چێشت
 لێنانى ئى درووست دەکرا لە چەرخى بەرددا.
 pottage (pot'ij), n. شەلى سەوزە یا سەوزە و گۆشت؛ شورباى خەست.
 potted (pot'id), adj. (a) (1) خراوەتە مەنچەنەرە.
 (ب) خراوەتە شینجانەرە؛ لە گولداندا پوینراو؛ (a ~ plant).
 (2) لە دیزە یا شووشەدا هەلگەرە.
 (3) [Slang]. سەرخۆش؛ کەیل.
 potter (pot'ēr), n. گلینەکار؛ گۆزە و دیزەکار؛ گۆزەمکەر.
 potter (pot'ēr), v.t. & v.i. [Chiefly British]. خۆ خەریک کردن بە
 شتى هێچ و پووجەرە.
 potter's field, گۆزستانى هەزارو پین کەسان
 potter's wheel, چەرخى گلینەکار؛ چەرخى گۆزە و دیزەکار
 pottery (pot'ēr-i), n. (1) کارگەى گلینە؛ کارگەى گۆزەکارى.
 (2) گلینەکارى؛ گۆزە و دیزەکارى. (3) گلینە؛ گۆزە و دیزە؛ کاشى.
 pottle (pot'tl), n. (1) پێوانەى بەکە بریتى بە لە نيو کالۆن.
 (2) دەفێرێکى نيو کالۆنى. (3) ئامۆزى دەفێرێکى وەرە.
 (4) خواردنەرەى کەولى.
 potty (pot'ti), adj. [British Colloq.]. (1) هێچ و پووج؛ پین باخەخ

potty

(۲) نهختیکه سرخوښ. (۳) شیتوکه
قهدهی منال.

potty (pot'ī), n.

pouch (pouch), n.

(۱) تووره که کیسه؛ کیف؛ هه مانه.
(۲) تووره که ی باروت و له قهمنی (۲) کیسه ی تووتن.
(۳) تووره که پوښته

(۴) تووره که ی پوښته ی دیپلوماسی: (diplomatic ~).
(۵) شتیکی له تووره که چو: (Scot.], (۷) گیران
(۸) [Archaic]. جزدان (بهتایبه تی هی پارهی وورده).

(۹) کیس (تونکاری) پوښایی ناو لهش. (۱۰) کلهو.
(۱۱) تووره که ی ژیر سکی کمنگر. (ب) تووره که ی ژیر دمنوکی سقا قوش.
(۱۲) چرچ و لوزچی بښتی وک تووره که داکو تووی ژیر چاو.

v.l
(۱) خستنه تووره که یا کیسره 'خستنه گیرانهره':
(He ~ed all the money.)

(۲) وک تووره که لیکردن.
(۳) قوتدان (بالنده، ماسی).

v.l
وکه تووره که لیجاتن؛ دهریو لچن؛ داکو تن.
pouched (poucht), adj.

(۱) تووره که دار (وک کمنگر و سقا قوش).
pouchy (۲)

pouchy (pouch'i), adj.

pouf (pōf), n.

دعلی؛ تووره که بی
(۱) پرچی فشرکراه

(۲) بهش فشر بوهره ی کراسی ژاننه (ottoman ~).

poulard, poularde (pō-lärd'), n.

(۱) مریشکی هیلکه دان
دهریو لچوای دابه ستراو. (۲) مریشکی دابهسته.

poult (pōlt), n.

به چکه قله موون؛ باروکه؛ لهر وچ.

poulterer (pōl'tēr-ēr), n. [Chiefly British].
بازرگان یا دهللی. (۲) مریشکی دابهسته.
باندندی مالی

poultice (pōl'tis), n.

همویرنمک (ب) خستنه سمر برون.

v.l
همویرنمک لیجان یا خستنه سمر.

poultry (pōl'tri), n.

باندندی مالی وک مریشکی و قله و قازو مرای.

pounce (pouns), n.

(۱) چنگی باندندی گزشتخوژ.
(۲) شالو (وک هملزو باندندی تن) هیرش؛ په لامان.

v.l (~ on; ~ upon),

شالو بژ مردن؛ په لاماردان؛ هیرش برنده سمر؛
چه پوک پیادان

pounce (pouns), n.

(۱) تووی ووشک کردنهوه (ب) ممره که ب
بلاونه بوونهوه؛ ناماده کردنی کاغذی له پیسته چو بژ لاسر نووسین).

v.l
تووی خنووژ. بژ وینه گواستهوه.

v.l
بکاره نیانی نه جوره توژه.

pound (pound), n.

(۱) پارهن؛ سنگ یا کیشانه که بریدی به له
شانزه "نارنس" و نهختیکه که مته له نیو کیلن.
(۲) پاورن؛ پارهی نینگلیزی به.

(۳) پاورن؛ پارهی گه لیک وولای تره وک میسر، نوستورلیا، نیوزیلندا... هتد.
پول به پور کوی دهکاتوره و
penny wise and pound foolish,

v.l
بغرپ دابهندن.

pound (pound), v.l

(۱) هارین؛ وورد و خاش کردن.
(۲) داگرتنوه؛ پیا کیشان بهیتا بهیتا کوتانهوه؛ مسته کوله لیجان بهیتا بهیتا
داگرتان (بزمان، سنگ؛ پیادان

(The waves were ~ing the shore.)

v.l (~ at; ~ on),
(۱) پیا مالین بهیتا بهیتا کوتانهوه؛ لیجان؛ داگرتنوه:
(He was ~ing on the door.)

(۲) بهنیواشرو ته بهتپ پوښتن.
(۳) بهقایه لیجان (دل) پلدان.

n.

(۱) داگرتنوه؛ کوتانهوه؛ پیا مالینی بهیتا بهیتا.
(۲) لیجانکی توند؛ پیا مالینیکی بهقایم.
(۳) تبه؛ دنگی پیا مالینیکی توند

pound (pound), n.

(۱) تمویل یا بهجهی نارملی بهره لار وون بوو

poverty

(ب) کولانه ی سهگو پشیلهی بهره لار وون بوو بین خاوهن (که شارهوانی
به ریووهی دهبات): (a dog ~)

(۲) شوینی هملگرتی شتی دست به سرده؛ گراو (هتا خارونه که ی نیت
به شوینیدا): (a car ~)

(۳) داوی گیاندارو ماسی گرتن و هیشتنهوه.

(۴) بهندیخانه ی سردمی؛ شوینی گندانهوه یا لگرتن.

poundage (poun'dij), n.

(۱) باج یا مزی سر شتیکه به پینی

نرخه که ی به پاورن نینگلیزی لیکده دریتنوه. (۲) مزی شتیکه به پینی
سنگه که ی به پاورن لیکده دریتنوه. (۳) قورسایی به پاورن

poundage (poun'dij), n.

(۱) پارگرتن و هیشتنهوه ی سهگو

پشیلهی بهره لار وون بوو و بین خاوهن (له کولانه ی شارهوانیدا).

(۲) (ا) کرینی دهریو نیانهوه ی سهگو پشیله له کولانه ی وهاندا.
(ب) کرینی دهریو نیانهوه ی شویمکی دست به سرده؛ گراو.

poundal (poun'dl), n.

پاورن؛ پیاونه یکی هیزه (فیزیا).

pound cake,

کینکی پاورن؛ کینیکه له هیلکه پاورنیک له همریکه

له کهره سکانی پینکیت وک نارو شه کرو کهره.

pounder (poun'dēr), n.

شتیکه که قورسایی به پینی نهوه؛ پاورن.

بین یا بایی نهوه؛ پاورن بین: (a ten- ~)

pound-foolish (poun'dfōol'ish), adj.

کسیکه که نمران

چون دست به پارهی یکی ژوروه بگری یا چاره سیری شتیکی گرتن بکات
داولایی زور نابه چن و دلرزه قانه؛ قمرزیکه که

pound of flesh,

خاوهن که ی سورره لاسر سندنهوه ی هرچونیک بیت.

pound net,

تووی ماسی له چمد توویک پیکهاتو

pound sterling,

پاورن نینگلیزی

pour (pōr, pōr), v.l

(۱) تیکردن (چا، قاره، شله)؛ پوکردن؛
هملرشتن؛ پشتن؛ قلیپ کردنه ناو.

(۲) بهخور لیوه هاتنهوه؛ زور ووتن؛ لافا و هلسان (مجان):
(He ~ed out his tale of misfortune.; The sun ~ed down its heat.)

v.l
(۱) زور لیجاتن (دلرزه، شله)؛ بهخوری له بر پوښتن؛ لیجاو و هلسان
(۲) په میله کردن؛ لیژمه کردن؛ بهخور بارین؛ شسته کردن.
(۳) به سرده؛ دابارین؛ به کومل چونه ژوروه یا دهرهوه:
(People ~ed into the hall.)

(۴) تپزان (ببار):
(۱) لیجاو. (۲) به هیله؛ لیژمه؛ شسته باران؛ بارانیکی زور.
پهخشیش.

pourboire (pōr'bwär'), n. [Fr.]

دده ته تی پیش گفتوگو.

pourparler (pōr'pär'lär'), n. [Fr.]

جزیره چاکه تیکی پیوانه ی

pourpoint (pōr'point), n. [Fr.]

سهانی ناوهاراسته.

poussette (pō-set'), n. [Fr.]

جزیره سهامیکی لاری یانه یه

v.l
به کومل ده کری.
سهام کردنی وهما.

pout (pout), v.l

(۱) لچ هملقورتان؛ لچ بهیمه کداندان؛ لچ هملکردن.
(۲) پیش خوارنوه؛ روتوش کردن؛ دهر و چاو گرتن کردن
(۳) دهریو قین (وک لیو له کاتی ماچ کردندا).

v.l
(۱) دهریو قاندن (دهریو لچ)؛ به لچ هملقورتانوه ووتن.

(۲) لچ هملقورتان؛ لچ بهیمه کداندان؛ لچ هملکردن.
(۳) (pl.) پیش خوارنوه؛ دهر و چاو گرتی

pout (pout), n.

جزیره ماسی بهیمه

pouter (pout'ēr), n.

(۱) کسیکی لچ هملقورتان؛ لچ بهیمه کداندان.
(۲) کوتری حاوور.

poverty (pov'ēr-ti), n.

(۱) همراری؛ بین گوزمرانی؛ بین دهرامتی؛
نهبونی؛ دهستگورتی.
(۲) نهبونی؛ شتیکی ویستراو؛ کسی: (a ~ of talent).
(۳) کسی؛ کزی؛ کم و کوری: (the ~ of his vocabulary).

پايمبارى نۇرگارى
 (1) پزىشك و جادوگەر پياوى ئايشى
power politics,
powwow (pou'wou'), n.
 (لەناو ھىندىيە نەمىرىكايىيەكاندا) (2) ئاھەنگى ئزاكرىن بۇ سىرىكتەش لە
 جىنگدا، لە نەخۇشى چاكيوونەو، يا پاوى باش (لەناو ھىندىيە
 نەمىرىكايىيەكاندا) (3) كۆپى ھىندىيە نەمىرىكايىيەكان
 (4) [Colloq.] كۆپ
 v.i.
 (1) ئاھەنگ گىران بۇ ئزاكرىن
 (ب) كۆپكرىن لەناو ھىندىيە نەمىرىكايىيەكاندا (2) كۆپكرىن
pox (poks), n.
 (1) نەخۇشى وەك ئارلە و مىكوتە. (2) syphilis
pozzuolana (pot'swa-lā'nə), n. Also **pozzolana**,
 پوزولان،
 بەردىكى ئاگرىزىيە
practicability (prak'ti-kə-bil'ə-ti), n.
practicable (prak'ti-kə-b'l), adj.
 (1) كوردنى دەكرىت
 جىيەجى دەكرىت: (a ~ plan)
 (2) بەكارىت: بەكەك: بەكارىمىنى: (a ~ tool)
 -practicably (adv).
practical (prak'ti-k'l), adj.
 (1) تايىمى بە كورد و چالاكى ئەك
 خەيال پلاوى و دەل لىدان: كوردنى ئەك خەيالى: (~ knowledge)
 (2) كوردنى: دەكرىت: جىيەجى دەكرىت: (~ proposals)
 (3) بەكەك: بۇ بەكارىمىنەك بۇ جوانى. (a ~ dress)
 (4) ھى بەكارىمىنەك (بۇ مەبەستى بەكەك): (~ science)
 (5) كوردارخواز: جەز لە شت جىيەجىكرىن دەكات ئەك خەيال لىدان:
 كوردنى: بەكۆرەي بارى ژيان پىلانى خۇي دەكۆر: (a ~ man)
 (6) لەپاستىدا واپە: برىقىيە لە
practicality (prak'ti-kal'ə-ti), n.
 (1) كوردنىكى كوردارخوازى
 بۇ ھەبووشى جىيەجىكرىن شىئەك: كوردارخوازى ئەك خەيال پلاوى
 (2) شىئىكى كوردنى
 تەشقىئە: پەنگ
practical joke,
 (to play a ~ on someone)
practically (prak'tik-li, prak'ti-k'l-i), adv.
 (1) بە كوردە
 لەپورى كوردنىيەيە: بە كورد: بە كوردار
 (2) لە ھەموو پىويەكەرە: بە كوردە: لەپاستىدا: بە كوردار:
 (He is ~ the boss.)
 (2) نىزىكى
practice (prak'tis), v.t.
 (1) مەشق كورد: خۇ بىن راھىنان
 (2) كورد (بە پىشە): خەرىك بوون (پىشەگەرى): (She ~s medicine.)
 (3) مەشق پىكرىن: فىكرىن: راھىنان
 (4) پەيغەمبەرى كورد: (to ~ one's religion)
 (5) [Obs.] پىلان گىران
 (1) مەشق كورد: راھىنان: خۇ راھىنان. (2) كورد (پىشەگەرى)
 v.i.
 (2) [Obs.] پىلان گىران
 n.
 (1) خوو: (He makes a ~ of coming to work early.)
 (ب) نەرىت: (Tipping is the ~ in most restaurants.)
 (2) مەشق: پەراو: (P ~ makes perfect.)
 (3) كارامىمى و شارەزىي (لەئەنجامى مەشق كرىند): (He's out of ~.)
 (4) بەكارىمىنان: خىستەكار: (Theory is useless without ~.)
 (5) پىشەگەرى: خەرىك بوون بە پىشەيەكەرە: (the ~ of law)
 (6) پىلان: فرىقىل: (7) پىيازى بەرپەردىنى كاروبارى دادگا.
 بە كوردە: بە كوردار
 in practice,
 put into practice,
 جىيەجىكرىن (نەخشە): خىستەكار:
 ئىش پىكرىن (باسا، بىروپ، نەخشە)
practiced (prak'tist), adj.
 (1) قال: شارەزا (لەئەنجامى مەشق
 كوردە): بزان (2) لە مەشقە فرىبوو: لەئەنجامى راھاتن يا مەشقە
practise (prak'tis), v.t. & v.i. = practice.
practitioner (prak-tish'ən-ēr), n.
 (1) پىشەگەر

(1) بى پىشە: قاتى بى بەرى: ووشكانى. (the ~ of the soil)
poverty-stricken (pov'ēr-ti-strik'n), adj.
 ھەزىز: لات
 دامو بىن دەرامەت: بىن گۆزەران
POW; P.O.W., = prisoner of war.
 دىلى جەنگ
powder (pou'dēr), n.
 (1) تۇز: شتى ھاپراو: ئارو.
 (2) پۇسرە (bath -)
 (3) مابورە
 v.t.
 (1) پۇدرە لىدان: پۇدرە پىئەكردن: ئا ھەپىرژان: (2) ھارىن
 v.i.
 (1) ھارىن: ھارىن (2) پۇدرە لە خۇدان
keep one's powder dry.
 وروپا بوون بۇ بەرەنگارى مەترسى:
 ھەمىشە ئامانە بوون بۇ ئاكارى
powder blue,
powdered sugar,
powder horn,
powder keg,
 (1) بەرەمىلى مابورە
 (2) بارىكى تىسناك كە خەرىك نىت بەقىئە
 مابورەخانە: ھەمىرى مابورە
 ھەزىزەكە كە مابورە دەپەر لە مابورەخانە
 كەشتى جەنگەرە بۇ تۇيەكانى
powder room,
powdery (pou'dēr-i), adj.
 (1) تۇزى: ئارو: پۇدرەيى
 (2) بەتاسانى ووردوخاش دەپەر: دەپورى: وورد دەپەر:
 (3) تەبوتۇزى: پۇدرەيى
 (4) تۇز: تۇز: ھىز
 (2) تۇزىمىكى تايىمىنى: (the ~ of hearing)
 (3) تىز: ھىز: ووزە
 (1) دەسەلات: دەسەلاتارى: زۇزا زەپەر: دەست پۇيشن:
 (ب) دەسەلاتى مەپەزى: پاسا پىندراو: (ج) دەسەلاتنامە
 (5) ووزە: بەتايىمى كارەبا: ھىز: سەرچاوە ووزە: (~ electric)
 (6) كەسكى بەدەسەلات (He is a ~ to be reckoned with.)
 (7) وولاتىكى بەدەسەلات (the big ~s)
 (8) ھىزى گەن: ھىزى وولات (9) خود
 (10) Archaic. | ھىزى چەكدار: سويا: ھىزى دەپەرىس
 [Colloq.] (11) ژمارەيەكى زۇزا ھەندىكى زۇز
 (12) ھىز: ژمارە و پىئوان: جەپەر: (13) پەلى گەورەكردنى گەردىن:
 (14) [Dial.] جۇرىكە لە فرىشە (تايىن)
 (15) ووزە پىئان: بۇ بىزوواندن
 v.t.
 (16) [Colloq.] دىپىندان: بەزۇر پى بۇ خۇ كوردەو
 adj.
 (1) مە كوردە: نىش دەكات: ھى كارەمىس (~ tools)
 (2) مەتاسانى كارپىكرى: (~ steering in an automobile)
 in power,
 the powers above,
 the powers that be,
 فەرمارەراپە: خوكمرانى دەكات
 خود: خوداگان
 فەرمارەراپە: كارەدەستان: مىرى
powerboat (pou'ēr-bōt'), n. = motorboat.
 سموى ئەلەكترىكى: نەروشنە: ئەلەكترىكى
powerful (pou'ēr-fəl), adj.
 (1) ھەمىر: بەدەسەلات: دەسەلاتدار
 پەتوانا (2) بەكار (دەرامان): كارىگەر: (3) قايمە: بەھىز: زل
 adv. [Dial.],
 -powerfully (adv.); powerfulness (n.).
powerhouse (pou'ēr-hous'), n.
 (1) ئىستىگى كارەما
 (2) [Slang.] كەسكى زۇز مەتقى بەدەسەلات
powerless (pou'ēr-lis), adj.
 بىن دەسەلات: بىن ھىز: زەبوون: لاوان:
 دەسەلاتى پاسانى نەدراوئىن
power of attorney,
power plant,
 برىنامە: وەكەلتنامە
 ئىستىگى كارەما

(a medical -)

(۲) كەسپكە كە خەرىكى خەلك چاگردىنومىيە لەرىنى ئاينىمە (خاچ پىرستى).

prae- (prē), = pre- praedial, predial (prē'di-əl), adj. ھى زەمى وزارو خاھوۋا ھى ھوك.

praemunire (prē'myoo-nī'rē), n. (۱) تاۋانى بىگانە پىرستى (لە ئىنگلىتەرە كۆندا: ۲) تاۋانباركردنى كەسپكە بىم شۆبەيە (۳) سزاي ئەم تاۋانە.

praenomen (prē-nō'men), n. ئاۋى يەكەسى ھارۋىلەتەيەكى پۇمى كۆن

praepostor, prepostor (prē-pos'tēr), n. قوتابى چاۋدىر (لە ھىندى قوتابخانى تايىمى ئىنگلىزىدا)

praetor (prē'tēr, prē'tōr), n. دادپوسى پۇمى كۆن

praetorian (pri-tō'rī-ən, pri-tō'ri-ən), adj. (۱) تايىمى بە " praetor " ھى ياسەۋانى ئىمپىراتور پۇمى كۆن.

praetor (prē'tōr), n. (۲) ياسەۋانى ئىمپىراتور پۇمى كۆن

pragmatic (prag-mat'ik), adj. (۱) كۆندەنى كىرەخاۋى تايىمى بە جىنەھىكردن ئەك خەيال پلاۋى (۲) چالاك (۳) خۇتتەنقۇرنىر (۱) ھى كاروبارى كۆمەل يا ۋولات (۵) تايىمى بە ۋوداۋو دىاردە مىژۋىسى ۋ پەيۋەندىيان بەيەكەمە (۶) تايىمى بە ھەسەفەي " pragmatism "

pragmatic sanction (prag-mat'ik-sən-shən), n. (۱) كۆندەنى كىرەخاۋى (۲) خۇتتەنقۇرنىر

-pragmatical (adj.); pragmatically (adv).

pragmatism (prag'ma-tiz'm), n. (۱) پۇمى كۆن خەيال ئەك خەيال پلاۋى " ھەسەفەيەكى ئەمەرىكايە دەئىت. كە باش ۋ خراپى بىرۋاپەك يا رىبارىك دەكەۋىتە سەر ئەنجامەكانى.

pragmatist (prag'ma-tist), n. (۱) كەسپكە كە سەينى بارى ئىان ۋ پۇمى كۆن كاروبارى خۇ دەگۈنچىن دەگۈنچى: كۆندەنى كىرەخاۋى (۲) پەيۋەندەكى ھەسەفەي " pragmatism "

prairie (prā'ri), n. دەشتى فراۋى گىياۋى يا پوتەنى بىن دارۋرەخت: بەتايىمى ھى ئاۋمەراستى ئەمەرىكا.

prairie breaker, prairie chicken, جۇرە گاسپىكە. خاكەكە ئەمەراۋى ھەلدەگىرەتمە. مەرىشكە كىۋى ئە دەشتەكانى ئاۋمەراستى ئەمەرىكادا ھەبە.

prairie dog, سەلگى دەشتى كىاندارىكى كۆرۈنمەنەيە لە سۆرۈ دەچن.

prairie schooner, گالىسكە دەشتى گالىسكەيەكى گەۋرە سەرگىراۋە كۆچەرەكانى ئۆۋى ئەمەرىكا پىنى دەچچۈن بۇ ئاۋمەدانكۆندەنى بەشى پۇمى كۆن ۋولاتەك

praise (prāz), v.t. (۱) ھەسەتەكاندەن ئىخ لەسەر داۋان (۲) ستايىش كۆندەن پەسەندكۆندەن پىياھەلدان ئافەرىن كۆندەن. (۳) شكۆپىندان: مەزىن كۆندەن پەرسقا گەۋرەكۆندەن: (to ~ God)

n. (۱) ستايىش: بە شارۋ باندا ھەلدان پەسەندكارى: شكۆپىندان (۲) [Archaic] ھۇى ستايىش كۆندەن (۳) [Obs.] كەس يا شتى ستايىش كۆوا يا شكۆپىندار

sing one's praise (or praises), ئۆر ستايىش كۆندەن ئۆر پىياھەلدان

praiseworthy (prāz'wū'r'thi), adj. جەنى ستايىش كۆندەن شايستەي ستايىش ۋ شكۆپىندان: ئۆر پەسەند

-praiseworthyly (adv.); praiseworthiness (n.).

praline (prā'lēn, prā'lēn), n. پىرەلېن: شىرەنەيەكە لە كۆن يا بادەم ۋ شەكرى كۆلا درۋوست دەكرىت.

pram (pram), n. [British Colloq.] = perambulator.

prance (prans, prāns), v.t. (۱) شاخ كۆندەن لەسەر پاشۋو ۋەستان (ئەسەپ) جامبازەكۆندەن. (۲) سۋارى ئەسپكە بۈۋن كە شاخ يكا ۋ ھەلتۈۋىتىش.

(۲) ھەلتۈۋىزان: جۈۋتەلىدان بە ئاسماندا ۋ يارى كۆندەن.

(۳) خۇنۋاندەن: بەقەنجى بە پىگادا پۇشقىن: خۇبادان

(۴) خۇنۋاندەن: فېزلىدان بە سۋارى ئەسپەرە شاخ بە ئەسپ كۆندەن: ۋا ئە ئەسپ كۆندەن كە ھەلتۈۋىتىش ۋ يارى يكا.

prank (prɑŋk), n. (۱) تەشقىلە: پەنگ: گانتە ۋ گەپ: يارى (۲) ھەلتۈۋىزان ۋ يارى كۆندەن كىاندەر خۇ ۋازاندەنمە (بۇ خۇ بادان بە كەش ۋ شەۋە).

prank (prɑŋk), v.t. خۇبادان: خۇنۋاندەن بە كەش ۋ شەۋە.

prankish (prɑŋk'ish), adj. (۱) گانتە ۋ گەپ: ھەزكەر لە تەشقىلە قۇشە: (acts) . (۲) لە تەشقىلە جۈۋ: ۋەك گانتە ۋ گەپ ۋا بە تەشقىلەباز.

prankster (prɑŋk'stēr), n. سەت: قىگ: كەفەل

prat (prat), n. [Vulgar], چەنەبازى كۆندەن: ئۆرۋىزى كۆندەن ھەلمەۋى كۆندەن.

prate (prāt), v.t. & v.t. چەنەبازى: ئۆرۋىزى: ھەلمەۋى كۆندەن بە قىگدا.

pratfall (prat'fōl'), n. [Slang], باندەمەكى كەنارناۋە لە پەرسىپكە دەچن.

pratincole (prat'ij-kōl'), n. بېۋانامەي تەندۋوستى يا كەمەنتىنەي سۋا بە كەشتى (كە پىنى دەدات پىتتە ئاۋ دەرىارە).

prattle (prat'l), v.t. & v.t. (۱) چەنەبازى كۆندەن: ئۆرۋىزى كۆندەن ھەلمەۋى كۆندەن. (۲) گۈۋگال كۆندەن.

n. (۱) چەنەبازى: ئۆرۋىزى: ھەلمەۋى كۆندەن كۆللەي دەرىيا (ھى گەۋرە) پۇمىيان.

prawn (prɔn), n. پراۋە كۆللەي دەرىيا كۆندەن.

praxis (prak'sis), n. (۱) خىستەنەكارى بىرۋاپەرە: جىبە جىكۆندەنى كۆندەن (۲) ئەرىت: دەستۈۋر: پىشە: خۇر (۳) مەشق: پامەنان: شۈنەي مەشق (پۇمىيان)

pray (prā), v.t. (P ~ tell me.) (۱) پارائەرە: تەككۆندەن: داۋا كۆندەن: (۲) ئزا كۆندەن: دۇعا كۆندەن (۳) ھىنانەدى لەرىنى ئزا كۆندەن يا پارائەرەمە ئۆزى كۆندەن.

prayer (prār), n. (۱) ئزا: دۇعا: (۲) ئزا كۆندەن: دۇعا كۆندەن. (۳) ئۆزۈ: (۴) پارائەرە (لە خۇا): داۋا. (۵) داۋا: ئاۋات.

prayer (prār), n. ئۆزۈ كۆندەن.

prayer book, پەرتۈۋىكى ئۆزۈ

prayerful (prār'fəl), adj. ئۆزۈ ئۆزۈ كۆندەن: لەخۋاتىس: پەمانىن

pre- (prē), پىشەكۆندەن بەماناى: (۱) بەر لە: لەپىش (كات): (ب) لەبەرەمە: لەپىش (شۈۋىن): (preaxial) . (ج) لەسەرۋا بەرتتا: مەرتتا: (pre-eminent) . (د) لەپىش (پە): پىشەكى: (Preschool) .

preach (prēch), v.t. (۱) پەندو ئامۇزگارى ئاينى ۋوتن يا خۇندەنمە (لە كلىسە، مەگەت... ھتد.) (۲) پەندو ئامۇزگارى پەۋشقى ۋ كۆمەلەيتى ۋ ئاينى ۋوتن بەشۋەيەكى ۋوشكە ۋ ناخۇش (۱) بانگ بۇ دان: لاينەگرى كۆندەن: بە ئۆسۈن ۋ بە دەم) (He ~es morality but lives an immoral life.)

(۲) پەندو ئامۇزگارى ئاينى ۋوتن يا خۇندەنمە (لە كلىسە، مەگەت... ھتد.)

preacher (prē'chēr), n. (۱) قەشە: مەلا (۲) بانگ بۇ دەم: پەندىۋ

preachify (prē'chā-fī'), v.t. [Colloq.] ئامۇزگارى كۆندەن پەند ۋوتن بەشۋەيەكى ۋوشكە ۋ ناخۇش ۋ بىن تام.

preachment (prēch'mənt), n. (۱) ئامۇزگارى پەندى ئاينى ۋوتن يا خۇندەنمە (۲) ئامۇزگارى پەندى پەۋشقى ۋ كۆمەلەيتى ۋوشكە ۋ ناخۇش

preachy

preachy (prē'chi), adj. [Colloq.]. حمر نه ناموزگاری کردن و په نند ووترو خملگ خسته سمر ریځی خوی و بانگان بۆ ږیبارنکی تایبته دهکات. -preachiness (n.).

preamble (prē'am'b'l, prē-am'b'l), n. (۱) بېشمکی مه تایبته می دهستور، یاسا... هتد؛ سمرهتا (۲) ږووداننکی بېشمکی (که نیشانه می نمویه که له دوايموه دیت)؛ سمرهتا (ږوودان).

prearrange (prē'ā-rānj'), v.t. ږنکخستن له پېنښهوه یا بېشمکی ږنکخستن بېشمکی ږنکخستن بېشمکی یا پېنښ کاتی خوی

preaxial (prē-ak'si-əl), adj. له پېنښ تمهوی له شدايه (توڼکاری). prebend (preb'ənd), n. (۱) خهلات یا پڼ بهخشرای کلنسه (۲) موچه می قمشه که لم خهلاته ده درئ. (۳) قمشه موچه خوری دهها.

prebendary (preb'ən-der'i), n. (۱) قمشه موچه خور. (۲) قمشه همر بهناو موچه خور.

precancel (prē-kan's'l), v.t. بهتانکردنهوی ږوول پوښته پېنښ بهکارهینانی ږوول پوښته یا بهتانکراوه پېنښ بهکارهینانی n.

precarious (pri-kār'i-əs), adj. (۱) لاسر هومسی کسینکی تر بهنده: (a ~ allowance). (۲) پڅ متریسی: (a ~ life).

(۲) نوروختی: شلوق: (a ~ situation). (۳) لاسر بنجینه بیکې پتمو دانه ږیږزواوه: گومانی لی دهکری: (a ~ conclusion)

-precariously (adv.); precariousness (n.). precative (prek'ə-tiv), adj. = precatory.

precatory (prek'ə-tōr'i, prek'ə-tō'ri), adj. پارانهوی یا هی تکاکردن

precaution (pri-kō'shən), n. (۱) ووریهی بېشمکی: ناگاداری (بۆ ږووندهانی شتی خراب). (۲) کارنکه پېنښهکی دهکری بۆ ناگږپرکردن یا نه مېنښتنی ږوودانی شتی خراب: (to take ~s against flood, fire, illness, etc.)

precautionary (pri-kō'shən-er'i), adj. تایبته ته ووریاوی و ووریاوی ناگاداری پېنښهکی! هی ناگږپرکردن: (to take ~ measures against attack)

precautious (pri-kō'shəs), adj. ووریا: ناگادار! ناگا له خوی ږوول: (a ~ person) -precautiously (adv.); precautionousness (n.).

precede (pri-sēd', prē-sēd'), v.t. له پېنښدا ږوول! له پېنښخردا ږوول، ږوودان، یا هاتن. (۲) له بهر دهموه ږوول یا هاتن.

(۲) له پېنښتر ږوول (پله وریاهه)؛ گموره تر یا بهر تر ږوول؛ پایدار تر ږوول. (۳) دهسپنېکړدن به؛ پېنښهکی پېنښگمش کردن: (He ~d his speech with an anecdote.)

precedence (pri-sēd'ns, prē-sēd'ns), n. (۱) گرنکتر؛ له پېنښتر ږوول (کات، شوین، گرنکی)؛ یمگه مینتی (گرنکی): (Financial security takes ~ over other matters.)

(۲) له پېنښتر ږوودان و ږوول به نمونه بۆ ږوودای تری دهها له دواړوژدا! پېنښینه می. (Is there any ~ for this?) (۳) پایه بهر تر تری: مهن تر تری: گموره تر تری

precedency (pri-sēd'n-si, prē-sēd'n-si), n. = precedence. precedent (pri-sēd'nt), n. پېنښینه: ږووداننیک، کردمه میهک.

یا بریارنکه که ده پېته نمونه و بهنگه بۆ ږوودان، کردمه، یا بریار تری دهها له دواړوژدا.

(to set a ~; There is no ~ for this.; That would create a ~.) adj. له پېنښدا هاتو (کات، شوین، گرنکی).

precipitation

precedential (pres'ə-den'shəl), adj. (۱) نمونه و بهنگه می بۆ ږوودانی تری دهها له دواړوژدا.

(۲) له پېنښهوه ږوول (کات، شوین، گرنکی). preceding (pri-sēd'ing), adj. پېنښو (کات، شوین)؛ ږاږوودو: (the ~ day; the ~ paragraphs)

preceptor (pri-sen'tēr), n. سمر تیبی لېنجیل خوښندهوه به دهنگو ناوازمه له کلنسه ده.

precept (prē'sept), n. (۱) ناموزگاری (بهرناره ی ږووشته)؛ فرمان (هملسان و دانېشتن)؛ په پېرمو (ږهفتان). (Example is better than ~.)

(۲) په نند؛ ووتی بهجی (۳) په پېرمو. (۴) فرمانی دادگا.

preceptive (pri-sep'tiv), adj. (۱) په پېرمو (ږووشته)؛ فرمانی. (۲) په نند؛ فېرکرا ته مېنک.

preceptor (pri-sep'tēr), n. ماموستا؛ فېرکرا. preceptress (pri-sep'tris), n. ماموستای ژن.

precession (pri-sesh'ən, prē-sesh'ən), n. precession (۱) به مېنواشی خولا نموه می تمهوی ته نیکي خولاوه به دهموی تمهوی تری تردا (ږیږیا). (۲) precession of the equinoxes. ږووتن پڅگه زمانه به هارو

پایزه سالی پېنښو (نستېر هوانی). precinct (prē'sinjkt), n. (۱) حومه می کلنسه. (۲) (pl.) گمړهک. (۳) (۱) ناوچه یا گمړهکی قولیک پولیس. (ب) بنکه می پولیس گمړهک. (۴) ناوچه یا گمړهکی هملېږاردن: (election ~s). (۵) سنوور: (within the city ~s).

preciosity (presh'i-əs'ə-ti), n. به قېږوېږی له زماندا؛ خو تاسک کردنهوه له زماندا. precious (presh'əs), adj. (۱) به نړخ؛ گران؛ نایاب: (~ metals). (۲) به نړخ: (Freedom is ~). (۳) خوښهویست. (۴) به قېږوېږی. (۵) زور خراب و ناپه سندا؛ بد؛ زولو تاسک بهجه. (۶) [Colloq.]: تهاو؛ زورا ښکار: (a ~ liar).

n. کسینکی خوښهویست. adv. زورا له راده بهر: (He had ~ little money.) -preciousness (n.).

precious stone, ږهوی به نړخ. precipice (pres'ə-pis), n. (۱) هزار به هزار؛ قه پانی زور لیز؛ لیزگه؛ لیزایی سهخت. (۲) باری پڅ متریسی؛ دځی نړیک له کاره ساتهوه.

precipitance (pri-sip'ə-təns), n. هملشه می زور په لکه کردن. precipitancy (pri-sip'ə-tən-si), n. = precipitance. precipitant (pri-sip'ə-tənt), adj. (۱) یاسرا کموتوه خوارموه. (۲) هملشه؛ زور په لکه کردن.

n. نېشتیننر (کیمیا)؛ ماده می نېشتیننر. precipitate (pri-sip'ə-tāt'), v.t. (۱) یاسرا ږنډانه خوارموه. (۲) په لکه لیکردن (ږوودانی شتی)؛ ږوول به هوی ږوودان له پېنښ کاتی خویدا: (He ~d the crisis.)

(۲) نیشاندن (کیمیا). (۳) خسته کردنهوه؛ گورپشی هلم بۆ باران و به فرو سهول. (۱) نیشتن (کیمیا).

(۲) خسته ږوونهوه؛ گورپانی هلم بۆ باران و به فرو سهول. (۱) یاسرا کموتوه خوارموه. (۲) هملشه؛ سه رچل. (۳) له پږ؛ کوتوپږا زور خورا.

n. نېشتو (کیمیا)؛ ماده می نېشتو. -precipitateness (n.); precipitator (n.). precipitation (pri-sip'ə-tā'shən), n. (۱) یاسرا کموتوه

precipitin

خوارزه (۲) همنه شیمیایی؛ سهرچلی (۳) پهلنیکردن؛ پهل (۴) بیشتن؛ کیمیا (ب) ماددهی نیشتوو (۵) دران درین؛ بهفریاری (ب) نمره باران؛ باران؛ بهفر (ج) چه سبزی باران یا بهفر
precipitin (pri-sip'ə-tin), n. دره تهنیکه له کوتان یا نمرانی تایبتهی کردنه له شهوه بهیداده بیت.
précis (prā-sē', prā'sē), n. کورنهی ورتار؛ پوختهی ورتار یا باس.
precise (pri-sis'), adj. (۱) پورا؛ ورده؛ دیار (concept) (۲) ورده (هرزه)؛ وردهکار (۳) من کهم و زور؛ تموی: (the ~ amount) (۴) زور مایه خدر به شتی بیجورک.

-preciseness (n.)

precisely (pri-sis'li), adv. (۱) بهوردی؛ به تمواوی (۲) من زیاد و کم؛ کتومت؛ یعنی زور راسته؛ وایه.

precisian (pri-sizh'an), n. کسینگر توندوتیز؛ به تایبتهی له پهمردی کورنی نایندا.

precision (pri-sizh'an), n. ووردی؛ تمواوی؛ من کهم و زیادی. وورد؛ ووردکاری؛ بو ووردکاری کراوه: adj. (~ bombing, instruments, tools, etc.)

precisionist (pri-sizh'an-ist), n. کهنسگر وورد یا ووردکار.
preclinical (prē-klin'i-k'l), adj. هی ماردی پیش دهر کورتنی نیشانهی نه خورشی بهک.

preclude (pri-klōd'), v.t. نه کورنهره؛ پیشهکی ری ئی به مستنوه: پیشهکی نه هینشتن. (His attitude ~s a solution to the problem.)

preclusion (pri-klōd'zhən), n. نه کورنهره؛ نه هینشتن؛ پیشهکی ری ئی به مستنوه.

preclusive (pri-klōd'siv), adj. ری ئی به مستنوه؛ کوسپ.

precocial (pri-kō'shəl), adj. هی نه چکه بالندهی زو پنگه یشتوو؛ هی نه چکهی نمر بالندهی که همر له هملها تنوره پهریان دهر کهموهو و زیتلمن.

precocious (pri-kō'shəs), adj. (۱) نمر له کاتی خوی پنگه یشتوو (به تابیتهی مندالی زیره): (a ~ child) (۲) نمر له کاتی خوی همراش بوو (۳) له پیش چور کورندا خونچه پشتوتو.

precociously (pri-kō'shəs-li), adv. به زو یین که بیوی؛ به زو یین همراش بوو.

precociousness (pri-kō'shəs-nis), n. زو یین که یین؛ زو همراش بوون.

precocity (pri-kō'shət-i), n. زو یین که یین؛ زو همراش بوون.

preconceive (prē'kən-sēv'), v.t. پیشهگر هینانه بهرچاوی خق؛ پیشهکی بریاران یا هملوئست وهرگرتن: (a ~d idea)

preconception (prē'kən-səp'shən), n. (۱) پیشهکی هینانه بهرچاوی خق یا بریاران دهر باره ی (۲) بریاری نه بکام؛ بریوای کالو کرچ (۳) لاینگری به لایمکدا داتاشین.

preconcert (prē'kən-sürt'), v.t. پیشهکی رنکورتن.

precondition (prē'kən-dish'an), n. مهری پیشهکی. پیشهکی راهینان.

precook (prē-kōk'), v.t. پیشهکی کولاندن یا نیمچه کولاندن.

precritical (prē-krit'i-k'l), adj. پیش باری نه گورچله میمی.

precursor (pri-kūr'sēr), n. (۱) سینهی پیشهکی؛ نیشانهی شتی داهانوو یا دوبرو؛ پیشهنگ؛ بهراییی (The early snow was the ~ of a cold winter.) (۲) پیشین (له کار به دستیدا) (۳) ماددهیکه که له ریزن یا کورنی کیمیا یی ماددهیکه تر پیدا ده بیت.

precursory (pri-kūr'sə-ri), adj. (۱) نیشانهی دوبرو یا شتی داهانوو (۲) سهره تابی؛ پیشهکی.

predicate

predaceous, predacious (pri-dā'shəs), adj. = predatory.

predacity (pri-das'ə-ti), n. زیانه خوری؛ پراوچیتی (بو گوشت) درفده یی.

predate (pi-dāt'), v.t. (۱) بهروای پیشتر له سمر دانان (چهک) بهوانامه... هند (۲) له پیشدا بوون؛ له پیشتر دا بوودان، بوون؛ یا پهیدا بوون.

(Hunting ~s agriculture.)
predation (pri-dā'shən), n. (۱) زیانه خوری؛ گیانداری تر خوارن (۲) تالانگری؛ تالانکاری.

predator (pred'ə-tēr), n. (۱) زیانه خور؛ پراوچی؛ درفده (۲) تالانگر.

predatory (pred'ə-tôr-i, pred'ə-tō'ri), adj. (۱) تالانگری؛ پراوچکرموه: (a ~ band of people) (۲) زیانه خور؛ پراوچی؛ مرنده: (A lion is a ~ animal.)

-predatorily (adv.); predatoriness (n.)
predecease (prē'di-sēs'), v.t. له پیش کسینگی تردا یا بوودانیکدا مرن.

predecessor (pred'ə-sēs'ēr, pred'ə-sēs'ēr), n. (۱) پیشین؛ پیشتر (کار به دست)؛ پیشوو (۲) شنیکه که شتیکی تر شوینده کی گرتوه نمره (۳) باو و پیر.

predestinarian (pri-des'tā-nār'i-ən), adj. (۱) چاره نووسی (۲) بریوو به چاره نووس.

n. کسینکه که بریوی به چاره نووسه.

-predestinarianism (n.)
predestinate (pri-des'tā-nit), v.t. (۱) له چاره نووسی؛ وهما بو برینه نمره (۲) پیشهکی بریاران.

adj. وهما له چاره نووسی نووسراوه؛ نمره چاره نووسیتهی.

predestination (pri-des'tā-nā'shən), n. (۱) چاره نووس (۲) برینه نمره (تاین) (ب) چاره نووس بو برانه نمره (۳) چاره نووس؛ خواخواست.

predestine (pri-des'tin), v.t. (۱) له چاره نووسین؛ وهما بو برینه نمره (۲) پیشهکی بریاران.

predeterminate (prē'di-tūr'mā-nit), adj. پیشهکی بریاران.

predetermination (prē'di-tūr'mā-nā'shən), n. (۱) له چاره نووسین؛ له چاره نووسران (۲) پیشهکی بریاران (۳) پیشهکی لاینگری کردن.

predetermine (prē'di-tūr'min), v.t. (۱) پیشهکی بریاران (۲) پیشهکی لایمکدا خستن؛ پیشهکی لاینگری کردن.

-predeterminer (n.)
predial (prē'di-əl), adj. = praedial.

predicable (pred'i-kə-b'l), adj. (۱) له سمر بنچینه کی تایبتهی بهندبوو یا دانراو (۲) دروینکار و نمره؛ دیسان دان پیا نراو یا ورتراوه.

n. تایبته خویک که دهواترین دانی پیا بونی یا نهری (ژیر بیژی، زمان).

predicament (pri-dik'ə-mənt), n. (۱) تهنگ و چله م؛ گروگرفت؛ بارنکی گروگرفتاری و ناخوش (۲) بابت (ژیر بیژی)؛ جزو.

predicate (pred'i-kāt'), v.t. (۱) [Rarc]، بانگ بو دان؛ ووتن (۲) باهت (ژیر بیژی)؛ جزو بلاو کورنهره (۳) دان پیا نان (تایبته خق، نیشانه)؛ چه سپاندن.

(Let us ~ greenness of grass.) (۲) وا گه یاندن؛ وا گرتنهره: (Grass ~s greenness.) (۳) له سمر بناغه کی تایبتهی دانانی بریوایهک یا کرداریک.

v.t. ووتن؛ چه سپاندن؛ ووتنهره.

n. (۱) گوزله (ریزمان)؛ نمره بهشی رسته کی که له بکر دهنوی (روشی) "blows" له رستهی "The wind blows" "blows from the east" له رستهی؛ "threw the ball" "The wind blows from the east"

کریبی زهوی میری به چوونه ناوی بیروه پیش خەلکی تر.
 (۲) هی دەستپێشکەری (بەتایبەتی هێرش بردنە سەر دوژمن):
(a ~ attack against the enemy)
preen (prēn), v.t. (۱) پەمپ پاکردنەوە و پێخستن بە دەمۆک.
 (۲) جلی جوان لەمەرکردن و خۆ پازاندنەوە.
 (۳) شانازی بە خۆوە کردن؛ زۆر لە خۆ رازی بوون.
 v.i. بەرگی جوان لەمەرکردن و خۆ پازاندنەوە.
pre-establish (prē'ə-stab'lish), v.t. پێشەکی دامەزراندن.
pre-exilian (prē'ig-zil'i-ən, prē'ik-sil'i-ən), adj. تاییبەتی
 بە سەرەمی پیش دینی جوولەکە لە ماڵ لە سەدەمی شەشمی پیش زایندا.
pre-exilic (prē'ig-zil'ik, prē'ik-sil'ik), adj. =
pre-exilian.
pre-exist (prē'ig-zist'), v.i. & v.t. لەپیش کەسێک یا شتیکی
 تردا بوون یا ژيان.
pre-existence (prē'ig-zis'tans), n. لەپیشتردا بوون یا ژيان
 (بەتایبەتی گیان).
pre-existent (prē'ig-zis'tant), adj. لەپیشتردا بوو؛
 پیشتر لە کەسێک یا شتیکی تردا بوو.
prefabricate (prē-fab'rā-kāt'), v.t. (۱) پێشەکی دروستکردن.
 (۲) پێشەکی دروستکردنی بەشەکانی خانوویەک یۆ گواستنەوەی پێکەرمانی
 لە شوێنیکی تر.
-prefabrication (n.).
preface (pref'is), n. (۱) [P-] سەرەتای نوێی کاسۆلیکی.
 (۲) سەرەتا (بەرتووک-ووتار) پێشەکی.
 v.t. (۱) پێشکەش کردن بە سەرەتا یا پێشەکی بەکۆمەڵ بە سەرەتایەک
 دەستپێکردن. (۲) یۆ بوون بە سەرەتا یا پێشەکی.
prefatory (pref'ə-tōr'i, pref'ə-tō'ri), adj. سەرەتایی؛
 تاییبەتی یە هی سەرەتا یا پێشەکی.
prefect (prē'fekt), n. (۱) کاربەدەستێک یا فرمانبەرێکی بەرزی
 پۆمای کۆن. (۲) کاربەدەستێکی گەورە، بەتایبەتی: (۱) کاربەدەستی بەرزی
 فەرەنسا، (ب) سەرۆکی پۆلیسی پاريس. (ج) بەرێوەبەری دانشگاهی نایس.
 (۲) قوتابی چاودێر (بەتایبەتی لە قوتابخانە تاییبەتیدا).
prefect apostolic, کەشیشی گەورە کاسۆلیکی.
prefecture (prē'fek-chēr), n. (۱) دەسهلاتی یە وایەیی فەرماندەر.
 (۲) جێنشین فەرماندەر.
prefer (pri-fūr'), v.t. (۱) سکاڵاکردن؛ شکات کردن؛
 (۲) بەلاوە باشتربوون؛ زیاتر حەزلیکردن:
(I ~ tea to coffee; He ~ s reading to sports.)
 (۲) پەڵ پێدان؛ بەرزکردنەوە.
preferable (pref'ēr-ə-b'l, pref'rə-b'l), adj. باشتەرە لە:
(Death is ~ to slavery.)
-preferability (n.); **preferableness** (n.).
preference (pref'ēr-əns, pref'rəns), n. (۱) زیاتر حەزلیکردن؛
 بەلاوە باشتربوون؛ حەزی زیاتر: *(He has a ~ for younger women.)*
 (۲) مافی هەلبژاردن؛ هەل یا دەسهلاتی هەلبژاردن:
(You have your ~ of seats in the theatre.)
 (۲) شتی زیاتر حەزلیکراو؛ شتی زیاتر ویستراو؛ هەلبژێراو:
(What is your ~?)
 (۴) خاتەرگرتن لە قەرزدانەوه یا قەرز پێداندا؛ خاتەرگرتنی وولاتیک لە باجی
 گومرگی و بازرگانی و شتی تردا.
preferential (pref'ə-rən'shəl), adj. (۱) خاتەرگری؛ پێشەمەری:
(The sickest patients receive ~ treatment.)
 (۲) هی لایەنگری یا جیاوازیکاری: *(~ tariff rates)*.
preferment (pri-fūr'mənt), n. (۱) پەڵ پێدان؛ بەرزکردنەوە.

لە رستی "John throw the ball." د. (۲) تاییبەتییەکی دان پیاوان یا پیاوانەنراوی شتیکی (ژێربوونی).
 (۱) نەسەر بچینیەکی تاییبەتی دانراو.
 (۲) گوزارەبی (پێژمان): لە بێگەر دوواو. *(a ~ noun)*
predication (pred'i-kā'shən), n. (۱) دوویارە دان پیاوان
 (ژێربوونی): ۲. لەسەر بناغەیکە دانان؛ لەسەر شتیکی بەندبوون
 (گوزارە (پێژمان)).
predicatory (pred'i-ka-tōr'i, pred'i-ka-tō'ri), adj. هی
 بانگ نۆ دان؛ هی پەندو نامۆزگاری ناینی و رەووشتی ووتن.
predict (pri-dikt'), v.t. & v.i. پێشبینی کردن؛ پێشبینین؛
 موعەلە ئیدان؛ قزاندن.
predictable (pri-dik'tə-b'l), adj. پێشبینی دەکری؛
 پێشەکی زانراو: *(a ~ behavior, act, person, etc.)*
-predictability (n.).
predictive (pri-dik'tiv), adj. تاییبەتی بە پێشبینی کردن
 (۱) پێشبینکەر
 (۲) نامیری پێشبینی: نامیرێکی فزۆکەشکینە لیکێ دەداتەوه کە موشەکە
 بەتەقنریتە فزۆکەیی دوژمن
 حەز. **predilection** (prē'da-lek'shən, pred'l-ek'shən), n.
 لایەنگری؛ بەلاوە باشتربوون.
predispose (prē'dis-pōz'), v.t. (۱) وایکردن؛ پێشەکی نامادەکردن
 یۆ لایەنگری یا کەسی شتیکی:
(His good manners ~ people to like him.)
 (۱) [Archaeol] پێشەکی بیرنەوه یا رێکەوتن نەسەر
pre disposition (prē'dis-pə-zish'ən), n. (۱) وایکردن؛
 پێشەکی نامادەبوون یۆ لایەنگری یا کردنی شتیکی
 (۲) حەری پێشەکی "فەرەزوا" نامادەیی پێشەکی.
(a ~ to find fault with everybody)
predominance (pri-dom'ə-nəns), n. (۱) زانی
 (۲) زۆریی زۆری؛ بۆیووه
predominancy (pri-dom'ə-nən-si), n. = **predominance.**
predominant (pri-dom'ə-nənt), adj. (۱) بەدەسهلاتر لە هەموو؛
 زان. (۲) زیاتر لە هەموو؛ زۆرترا؛ بەهیزتر:
(The ~ feature of his character was pride.)
predominantly (pri-dom'ə-nənt-li), adv. زۆریی زۆری؛
 بەزۆری *(The country is ~ Catholic.)*
predominate (pri-dom'ə-nāt'), v.i. (۱) زالیوون نەسەر؛
 دەست نەسەر؛ زۆیشتر؛ جەمۆ بەدەست بوون
 (۲) بەهیزتر و زۆرترا بوون لە: *(a forest in which pine-trees ~)*
-predominately (adv.); **predominatingly** (adv.);
predomination (n.).
pre-eminence (prē-em'ə-nəns), n. زالی؛ دەست بۆین؛
 ناوبانگ؛ پایەبەری
pre-eminent (prē-em'ə-nənt), adj. زان؛ دەست بۆینو؛
 مەناوبانگ؛ پایەبەری *(his ~ position among his colleagues)*
-pre-eminently (adv.).
pre-empt (prē-empt'), v.t. (۱) دەستپێشکەری کردن لە کریندا
 (بەتایبەتی زهوی وزاری میری لمرێی نیشته‌جێ بوون تیا؛ پیش خەلکی تر).
 (۲) دەستبەسەرکردن لەپیش خەلکی ترهوه
-pre-emptor (n.); **pre-emptory** (adj.).
pre-emption (prē-emp'shən), n. (۱) مافی کرین لەپیش
 خەلکی تر؛ مەتاییبەتی هی زهوی میری بە چوونه ناری پیش خەلک
 (ب) کریمی زهوی بەم چۆره (ج) زهوی بەم چۆره کراوا
 (۲) دەستبەسەرکردنی شتیکی پیش خەلکی تر
pre-emptive (prē-emp'tiv), adj. (۱) تاییبەتی بە کرین یا مافی

preferred stock

(Y) پهلویایی پندراو: پلهی بهری پندراو.
preferred stock, بهشی هاندزاده شو بهشانهی کومپانیایمکه
(له بۆرسه) که دهخوێته پیش بهشی ناسایی له دابهشکردنی قازانج یا
سهرمایه(دا)

prefiguration (prē'fig-yoo-rā'shən), n. (1) نیشانهی نهوه
(2) بوون: بهرای شتیگ بوون: پیشهکی شتیگ که یاندن.
(3) نیشانهی پیشهکی: نمونهی پیشهکی یا یهکم.

prefigure (prē-fig'yēr), v.t. (1) نیشانهی نهوه بوون: پیشهکی وا
(2) دهرخستن یا وا که یاندن: نمونهی پیشهکی بوون بۆ: پۆ بۆ پاکردنهوه (مهجان).

(3) هینانه بهرچاوی خو: پیشهکی لیکدانهوه: پیشهین.
prefix (prē-fiks'), v.t. (1) [Rare] پیشهکی چاک کردن.
(2) دانان لهپیشی ورشه یهکدا: پیشگر دانان له بهردهم ووشه(دا)

preflight (prē-flit'), adj. n. پیشگر (زۆزمان): پیشهیندا: پیشکو.
هی پیش فریس یا ههلسانی فرۆکه

(- preparation)
preformation (prē'fōr-mā'shən), n. (1) پیشهکی بیکهینان:
(2) پیشهکی بیکهاتن: (3) برههزۆنکی کۆنه وانه ماوه که دهلیت: ههموو

نهانماه کاس رینهوهریک هه له سههتاوه له تۆمهکی یا شانه
بنجینهی یهک نیدا: ههیهو تهها نهوهیه بهره دهسهنن و دهین به زینهوهری
ههراش

pregnable (preg'nə-b'l), adj. (1) دایگر دهکری: دهتاوئری بگری
(2) (قهلا, سمنگه): ناقیه.

pregnancy (preg'nən-si), n. سکپری: ماوهی سکپری
(1) سکپری: تاووس: دووگیان.

pregnant (preg'nənt), adj. (2) دامینهرا: زهره: خهیاال فراوان: دانا: زوگه. (3) بههرا: بهپیت.
(4) گرنگ: پر مانا: سمنگه: (a ~ reply).

(5) (with: ~ in): پر له.
preheat (prē-hēit'), v.t. پیشهکی گرم کردن (وهک فین یا تهوور).

prehensile (pri-hen'sil, pri-hen's'l), adj. گپزنده
(1) دهگری: به بیج خواردن بهمهویدا (وهک کلکی مهپهون).

prehension (pri-hen'shən), n. (1) گرتن
(2) (1) ههستیگرتن. (ب) ئیگهپشتن: سهه لێ دههچوون.

prehistoric (prē'his-tōr'ik, prē'his-tor'ik), adj. Also-
prehistorical, پیش میژوو: به نه میژوو.

prehistory (prē-his't(ə)-ri), n. پیش میژوو
-prehistorian (n).

preignition (prē'ig-nish'ən), n. سووتان یا دایگرسانی پیش
کاتی (مهکینه).

prejudge (prē-juj'), v.t. پیشهکی بریاردان: بریاردان پیش زانیی
ههمووشتیگ دهبرارهی مهسهلهکه یا کهسهکه.

prejudgment, prejudgement (prē-juj'mənt), n. بریاری
پیشهکی: ورشهی پیشوو ببینه.

prejudice (prej'oo-dis), n. (1) بریاری پیشهکی: بریاردان پیش
زانیی ههمووشتیگ دهبرارهی مهسهلهیک یا کهسێک.

(2) لایهنگری کوێرانه: لایهنگری بێ پهوا: دههاریگری: جیاوازی کردن لهگهه(دا):
(a ~ against foreigners)

(3) قینی کوێرانه (زۆی رهگهزو نایین و وولات و گهلیک شتی تر):
پهچهلهک پهستی (4) زیان (بههزی کردهوه و لایهنگری کوێرانهی خهک).

(1) زیان لیدان (بههزی لایهنگری بێ پهوا یا بریاری پیشهکی پهوه):
(His mistake ~d the outcome.)

(2) قینی کوێرانه ههلساندن: بوون بههزی لایهنگری کوێرانه و بێ پهواینه.
in (or to) the prejudice of, به جوێرک که زیان بگهیهنن به
کهسێک, مافیک, یا داوایهک.

without prejudice to, به جوێرک که نهپهتیههزی زیان گه یاندن به
مافیک یا داوایهک (دادگری).

premiership

prejudicial (prej'oo-dish'əl), adj. زیان گهین:
تایهستی به لایهنگری کوێرانه و بێ پهواینه و زیان لیدان.

prelacy (prel'ə-si), n. (1) پهلویایی سهههک قهشه.
(2) سهههک قهشهکان.

(3) فهرمانهوایی سهههک قهشهکان (لهپهروی سووکی پهوه).
prelate (prel'it), n. سهههک قهشه: کاربهدهستیگی گهوهی کلیسه.

prelateship (prel'it-ship), n. پهلویایی سهههک قهشه:
ماوهی کاربهدهستی سهههک قهشه.

prelature (prel'ə-chēr), n. (1) پلهی سهههک قهشه.
(2) سهههک قهشهکان.

prelect (pri-lekt'), v.t. وانه ووتنهوه (له زانگه): ووتار خوێندنهوه.
prelection (n.); prelector (n).

prelibation (prē'li-bā'shən), n. پیشهکی چهشتن:
بههکولی خواردنهوه: نۆبهههزی خواردنهوه.

preliminary (pri-lim'ə-ner'i), adj. سهههتایی: پیشهکی:
(a ~ examination, report, etc.)

(1) (pl.) شتیگی پیشهکی یا نامادهی (کردار, ههنگاو, کاروبار)
(2) تاقیکردنهوهی سهههتایی (پیشی دهووتری): "prelim".

(3) بوودانی پیش مهنههکی وهک زۆرانبازی و بۆکسبازی.
(4) (pl.) بهههکاتی پیش دهقی پههتووکیه (چاپمههانی)

(1) هی بهههله پهیدابوونی نووسن.
preliterate (prē-li'l'it-er-it), adj. (2) هی گهلیکی بێ شتی نووسراو: هی کۆمهلیکی فیری نووسن نهپوو

(1) سهههتا (کردار, داستان).
prelude (prel'ūd, prel'lood), n. (2) سهههتایی بێ شتی نووسراو: هی کۆمهلیکی فیری نووسن نهپوو

(1) سهههتا (کردار, داستان).
(2) (1) پارچهیهکی کورت مۆسیقا که سهههتای پارچهیهکی درۆزه.
(ب) پارچهیهک مۆسیقای پۆمانسی کورت.

(1) بۆ بوون به سهههتا یا پیشهکی.
(2) دهستیگرتن یا پیشهکشی کردن به سهههتا.

(1) بۆ بوون به سهههتا. (2) پارچهیهک مۆسیقای سهههتایی لیدان
prelusion (pri-lōō'zhən), n. - prelude.

prelusive (pri-lōō'siv), adj. سهههتایی: پیشهکینی.
premature (prē'mā-tyoor', prē'mā-choor'), adj. پیش

کاتی خوێ: نهههکام: پین نهههییوا: زووا.
(a ~ baby; a ~ idea, proposal, etc.)

prematurely (prē'mā-tyoor'li, prē'mā-choor'li), adv. پیش کاتی خوێ: زووا: به نهههکامی: (- (She died ~)).

premaxilla (prē'mak-sil'ə), n. ئیسیکی کائیری سهههوی
پهپهههراوهکان

premedical (prē-med'i-k'l), adj. خوێندنێ سهههتایی یا
نامادهی بۆ خوێندنێ پزیشکهوایی.

premeditate (prē-med'ə-tāt'), v.t. پیشهکی بیرهههوه
نهخشهکیشان و پیلان گپزان: به دهسهههقهست کردن: تهگههکردن:

(to ~ a murder)
premeditation (prē-med'ə-tā'tshən), n. پیشهکی بیرهههوه

(1) نهخشهکیشان: تهگههکردن: (2) دهسهههقهستی نه کردنێ تاوانیکدا (یاسا).
premier (prē'mi-ēr, prem'yēr), adj. (1) یهکه: گرنهگرتن

سهههکی ترین. (2) کۆنترین: دیرینهترین: پیشترین: زووترین.
سهههک وهزیران.

première (pri-mēr'), n. (1) یهکه: پیشاندانی فیلمیک یا نوواندنیکی
شانۆگههری. (2) قارهمانی ژنی شانۆگههری یهک یا فیلمیک.

premiership (pri-mēr'ship, prē'mi-ēr-ship), n. سهههک
(1) نهخشهکیشان: تهگههکردن: (2) دهسهههقهستی نه کردنێ تاوانیکدا (یاسا).

(1) یهکه: گرنهگرتن
سهههکی ترین. (2) کۆنترین: دیرینهترین: پیشترین: زووترین.
سهههک وهزیران.

première (pri-mēr'), n. (1) یهکه: پیشاندانی فیلمیک یا نوواندنیکی
شانۆگههری. (2) قارهمانی ژنی شانۆگههری یهک یا فیلمیک.

premiership (pri-mēr'ship, prē'mi-ēr-ship), n. سهههک

prepositional

(جینگە، خانوۋ) پەتال ئۆيە. (۲) سەرقال؛ خوليا پۈتۈمگرتوو؛ دالغەلەندەر
(۳) تايپەتتى بە تاۋىكە گە لەرەپ پۈش ئزاۋە لە گياندارىك يا پرومكىتو
قاتوانئى بئرىئە لە يەككىكى تر.

preoccupy (prē-ok'yoo-pi'), v.t. (۱) سەرقال كوردن؛
ھەموو كات كرتن (۲) گرتتە دەست پۈش خەلكى تر؛ كرتن يا كوردن بە ھەر خۇ
پۈش خەلكى تر (خانوو، زەمى وزار، جینگە... ھتد).
preordain (prē'ôr-dān'), v.t. لە چارە ئورسەن؛ وا بۇ پۈشەۋە؛
پۈشەكى پۈرادان.
preordination (prē'ôr-d'n-ā'shən), n. لە چارە ئورسەن؛
پۈرپارى پۈشەكى.

prep (prep), adj. [Colloq.], = preparatory.
ن. [Colloq.]. قوتابخانە تاملەپپى.
prepaid (prē-pād'), past tense and p.p. of prepay.
adj. پۈشەكى دراۋ: (a - ticket).

preparation (prep'ə-rā'shən), n. (۱) تاملەكوردن؛ تاملەكارى؛
خۇ تاملەكوردن؛ تفاق خەست؛ سازكوردن. (۲) تاملەپپى.
(۳) كارىكى تاملەكەرى. (۴) گېرەۋە (دەرمان، ئارايشت، خواربەمەنى).

preparative (pri-par'ə-tiv), adj. ھى شت يا كارى تاملەكەر؛
تاملەكەرى.
شۈتىكى تاملەكەر.
preparatory (pri-par'ə-tôr'i, pri-par'ə-tō'ri), adj. (۱) -
سەرەتاپپى؛ پۈشەكى (a - step).
(۲) تاملەپپى (قوتابخانە، قوتابپى): (a - student).

preparatory school, قوتابخانە تايپەتتى تاملەپپى.
prepare (pri-pār'), v.t. (۱) تاملەكوردن؛ سازكوردن؛ شياندن؛
گەلەكوردن. (۲) تاملەكوردن: (He -d them for the bad news.)
(۳) تفاق بۇ خەست؛ پۈشەنغان.
(۴) گرتتەۋە (دەرمان، ئارايشت)؛ تاملەكوردن:

(to - the medicine; They -d dinner.)
(۱) تاملەكوردن؛ پۈ بۇ خۇش كوردن.
(۲) خۇ تاملەكوردن؛ خۇ خەمەندان.
-preparer (n.).
prepared (pri-pār'd'), adj. (۱) تاملە.
(۲) گېرەۋە (دەرمان، ئارايشت... ھتد).

-preparedly (adv.).
preparedness (pri-pār'id-nis, pri-pār'd'nis), n. تاملەپپى
(بە تايپەتتى بۇ جەنگ)
prepay (prē-pā'), v.t. پۈشەكى (پارە) دان.
prepayment (prē-pā'mənt), n. (پارە) دانى پۈشەكى.
prepense (pri-pens'), adj. ئەسەلەست؛ پۈشەكى پېلان بۇ كراۋ؛
تەكپىر بۇ كراۋ.

preponderance (pri-pon'dēr-əns), n. Also preponder-
ancy. زۇرتتى؛ سەنگىتتى؛ گرتتتى؛ بەپايەختى؛ گەرەتتى؛ قورستى؛
بەدەسەلاتتى: (the ~ of evidence is against him.)
زۇرتتا گەرەتتا گرتتتا:
preponderant (pri-pon'dēr-ənt), adj. سەنگىتتا؛ بەپايەختتا؛ قورستتا؛ بەدەسەلاتتا.

-preponderantly (adv.).
preponderate (pri-pon'də-rāt'), v.t. (۱) قورستىپوون لە؛
سەنگىتتىپوون لە. (۲) لەسەنگ بوون؛ تاى تەرازوو داكەرتن.
(۳) زالبوون؛ بەھىرتىپوون لە؛ زۇرتىپوون لە؛ بەدەسەلاتتىو گرتتتىپوون لە

-preponderation (n.).
preposition (prep'ə-zish'ən), n. ئامرازى پەپوھەندى (پۈزەمان)؛
ووشەي پەپوھەندى: (۱) "on, in, at" ۋەك: "on the ground, in the air, at sea"
تايپەتتى بە ئامرازى
prepositional (prep'ə-zish'ən-1), adj.

premillenarian

ۋەزىرىتى؛ سەرۋاگەپتتى نەخجورەمنى ۋەزىران.
premillenarian (prē mil-lən-ā-nār'i-an), adj. (۱) ھى پەر لە؛
ھەر سائەتى خوكىراتى عيسا (۲) تايپەتتى بەر پارەۋەي دەلئىت: ھاتتى

۱۰۰۰. ھارى عيسا؛ خوكىراتى بۇ سەرۋەمىن ھەزار سال دەخايەنئىت
كەسەلە ك سوزاى بەم پېرۋاۋەرە ھەپە
premillennialism (prē'mā-len'i-əl-iz'm), n. پېرۋاۋەرەكە؛
دەلئىت عيسا بۇ دوۋەم جار دئتەۋە بۇ سەرۋەمىن پۈش ئەۋ ھەزار سائەتى كە
خارى خوكىراتى ئىدا دەكات

premise (premi's), n. (۱) ۋەتەن؛ گرىمانە
(۲) سەرەتاپپى؛ تايۋ يا قۇشەرات. (۳) مولىكى تاپۋىكرۋا.
(۴) خانوو؛ خانوو و خەۋشەۋ زەمى وزارى دەپورپۈشتى
(۵) بەككە ئە ئور گرىمانە يا راستى ھاۋكىشەپەكى زۇرتىپۈش كە ئەنجامى
لئوۋ ۋەردەكېرى.

v.t. (۱) پۈشەكى ۋوتن؛ بە گرىمانە دانان
(۲) سەستىپىكوردن يا پۈشەكش كوردن بە سەرەت
premium (prē'mi-əm), n. (۱) خەلات؛ مەخشېش.
(۲) شىنكى خۇپامى يا ئوخ داشكېنراۋ
(۳) مەخشېشى سەرۋەمۈچە يا ئرخى ئاسابى
(۴) پارەي جگە لە قازانچ كە دەلئىت بۇ ۋەردەكرتى قەرزىك.
(۵) مانگانەي كۇمپانىيائى بېمە.
(۶) جىۋاۋزى بىھاي راستەقىنە يا ھىزى كرىتى دوو جۇر پارە كە بەتار
ھەمان نەھايان ھەپەت.
(۷) مېرى فېرگىردى پۈشەپەك
(۸) مانەخ؛ مابەھى زۇر.

(They put a ~ on honesty and hard work.)
at a premium, (۱) گران؛ كراتر لە بەھاي ئاسابى.
(The shares are selling at a premium.)
(۲) بىرخ؛ سەپايەخ؛ بەتختر لە جاران؛ بەرەۋ

(Japanese cars are at a premium now.)
put a premium on, بايەخ زۇر پېدان؛ زۇر بەتختر؛ بە گرتن دانان:
(They put a premium on punctuality.)
premlar (prē-mō'lār), adj. ھى ددائى پۈش كاكېلە
ن. ددائى پۈش كاكېلە.

premonish (pri-mon'ish), v.t. & v.i. [Rare]. پۈشەكى ئاگادار.
كردن؛ ۋورپاكردەۋە.
premonition (prē'mā-nish'ən), n. (۱) پۈشەكى ئاگادار كوردن
يا ۋورپاكردەۋە. (۲) دەل خەبەردان؛ پۈشەكى ھەستكردن بە پوودلئىكى
ناخۇش: (He had a ~ of failure.)

premonitory (pri-mon'ə-tôr'i, pri-mon'ə-tō'ri), adj.
ۋورپاكرەۋە؛ ئاگادار كەرەۋە. (a - symptom).
premore (pri-mōrs'), adj. لەپەر ئەۋاۋچو ھەر ۋەك قرتىتراپن
دكە؛ ۋوۋەك.

premunition (prē'mū-nish'ən), n. بەرگىرى پۈشەكى دەزى؛
نەخۇشى پېس و كوششەۋە (لەپۈش كوتانەۋە).

-premon (adj.).
prenatal (prē-nā't'l), adj. ھى بەر لەدايىبوون
(- care, injuries, etc.)
-prenatally (adv.).

preoccupancy (prē-ok'yoo-pān-si), n. (۱) خارەنئىتى يا
مافى خارەنئىتى لە پۈش خەلكى تر؛ گرتتە دەست پۈش خەلكى تر.
(۲) سەرقالى؛ خوليا

preoccupation (prē-ok'yoo-pā'shən), n. (۱) سەرقالى؛
خوليا پېۋە كرتن. (۲) خوليا؛ ھۇي خوليا يا سەرقالى؛
(Nature was clearly their main ~.)
preoccupied (prē-ok'yoo-pīd'), adj. (۱) پۈشەكى گېراۋ

دادگای کلبسی "پرسبتهتری" به له قهشکان و گهره پیاوای کلبسی پینکیت. (۲) قهش و گهره پیاوای کلبسی. (۳) کارگتیری کلبسی له لایهن قهشو گهره پیاوای کلبسهوه. (۴) بهشی کلبسی ترخان کراو بۆ قهشکان. (۵) مافی قهشه (نایبی کاسولیکی).

preschool (prē'skool'), adj. هی ته مانی پیش چوونه قوتباخانه (ته مانی ۲-۶ سال) هی مندالی دایهنگه

-preschooler (n.). پیشبیلی دوربیلی

prescience (prē'shi-ans, presh'i-ans), n. پیشبینی

prescient (prē'shi-ant, presh'i-ant), adj. پیشبین: دوربین. (۱) لهیهک جیاکردنوه له پیشکی خودا. (۲) یهک به یهک سهیرکردن یا لیکولینهوه. (۳) پارچه لیکردنوه له پیر یا بهر له کاتی خۆی ل لابران.

v.l. (~ from), سمرنج ل لابران پوکردن به لاره. (۱) پری بۆ دانان: نهخشه بۆ کردن

prescribe (pri-skri'b'), v.l. سنوور بۆ دانان: فرمان کردن: پیرهوه بۆ دانان: بۆ دانان: پین ووتن: بۆ پیرهوه: یاسا بۆ دانان. (۲) دهرمان بۆ نووسن (پزشک): بۆ پیرهوه یا بۆ دانان (دهرمان): (The doctor ~d a new medicine for him.)

(۲) پوچ کردنوه یا قهدهه کردن به پیری یاسا. (۱) پیرهوهی دانان: دانان: یاسا دانان: وا ووتن.

v.l. (۲) دهرمان بۆ نووسن (پزشک): رهجهته بۆ نووسن. (۳) (۱) شتیك به هی خۆ دانان به هۆی به دهستهوه بوونی نمو شته بۆ ماوه یهک دانانی مافیك به هی خۆ پاش به سهیرچوونی مارهك.

(ب) قهدهه بوون: پوچ کران

prescript (pri-skript'), adj. تهوژی: پیوسته: دهین پیرهوهی بکری.

prescriptible (pri-skrip'ta-b'l), adj. (۱) رهجهتهی بۆ

دهنوسری: دیاری دهگری (نهخۆشی): (a ~ illness)

(۲) پیرهوهی بۆ دانهن. (۳) مافی خاوه نیتی دهستتیری پاش به دهستهوه بوون بۆ ماوه یهکی ژۆر (زهوی).

prescription (pri-skrip'shən), n. (۱) پیرهوهی بۆ دانان: (۲) پیرهوه: فرمان: دهستوور (پهروشت). (۳) رهجهته. (۴) دهرمانی به رهجهته پیدراو. (۵) (۱) وهگرنتی مافی خاوه نیتی شتیك پاش به دهستهوه بوونی نمو شته بۆ ماوه یهکی ژۆر. (ب) نمو مافی خاوه نیتی به

prescriptive (pri-skrip'tiv), adj. (۱) پیرهوهی دانان: (۲) تهوژی: فرمانی: دهین پیرهوهی بکری: پیوسته (۳) له سهیر به دهستهوه بوونی نمو شته بۆ ماوه یهکی ژۆر بهنده (مافی خاوه نیتی، ماف). (۴) بهگوتیری نه ریخو دهستووری پهروشت دانراوه.

(۵) پیرهوهی به کارهینان دانان (زمانه مانی).

presence (prez'ns), n. (۱) له شوینیکدا بوون: له نارادا بوون: بوون. (۲) نامه ده بوون له شوینیکدا: هاتن: (Your ~ will be appreciated.) (۳) (۱) جهناب: پاشا یا بهگزه مانی دیار له شوینیکدا. (ب) کهسیکی نامه ده بوون له شوینیکدا.

(۴) شیوهی ههلسان و دانیشتن: شیوهی پهقار نواندن: سهروسیما: سهروچاو: شیوهی هاتنه بهرچاوی خهک: (He has a poor ~). (۵) خۆ. (۶) [Archaic] کۆر: کۆرگه: کۆمهن.

presence chamber, [Obs.], (۷) دیوه خانی پاشا: دیوه خان.

presence chamber, (۷) دیوه خانی پاشا: دیوه خان.

present of mind, (۷) نهشله ژان و زوو بیکردنوه له کاتی مهترسیدا:

تیک نه چوون و شت له بیر نه چوون له ناکاویدا: ووزیایی و زیرکی له ناکاویدا

present (prez'nt), n. (۱) نیستا: (at ~)

(۲) present tense (۱) (ب) کرداری دم کاتی نیستا (ریزمان)

په یوه دی

-prepositionally (adv.), دستوازه به که له ناسازی په یوه ندی و

prepositional phrase, ناری باشکۆ نیکهاتووهو نهرکی ناوه لئاو یا ناوه لکر دار ده بینن. (وهک: "of wool" و "in haste" له "a dress of wool" و "written in haste")

prepositive (prē-poz'ə-tiv), adj. هی ورشی بینشگر یا بهردهم (ریزمان)

n. ورشه یا ناسازی بینشگر و ورشی پیشبهند.

prepositor (prē-poz'ə-tēr), n. = praepostor.

prepossess (prē'pə-zes'), v.l. (Rare) گرتنه دهست له پیش (۱) خهکنی تر (۲) میشک پرکردن: سرقال کردن (به پیرهوه): میشک کردن. (۳) پیشهکی کارتیکردن بۆ لایهنگری کهسیک یا شتیك یا دژ وهستانی. (۴) دلهفاندن: یهکسهر به دندا چوون.

prepossessing (prē'pə-zes'ing), adj. جوان: دلهفان: نایاب.

prepossession (prē'pə-zesh'ən), n. (۱) لایهنگری بۆ رهوا: لایهنگری کوترانه (۲) سرقالی (به بیریکهوه): میشک پیری: میشک پیوهگیران.

preposterous (pri-pos'tēr-əs), adj. ناههچن: ناسانا: بۆ پینکدن: باشه (a ~ idea, suggestion, etc.)

prepotency (pri-pō'tēn-si), n. (۱) زالی: دهست به سهردا: زۆین: (۲) زالی تابهه خۆکانی دایک یا باوک له منداله کانیاندا.

prepotent (pri-pō'tēnt), adj. (۱) زالی: دهسهلات به سهردا: بوون: (۲) زالی تابهه خۆکانی زاتره له هی هاسره که له منداله کانیاندا.

prep school, [Colloq.] = preparatory school.

prepuce (prē'pūs), n. پینستی سهری کیز که له خهخته نه کردندا: ده پیری: پینستی قیتکهی قوز.

-preputial (adj.), مارجی پیشهکی: پینوستی پیشهکی

prerequisite (prē-rek'wə-zit), adj. & n. (۱) مافی تابهتی: له پیری چوون. (۲) بههجه، پیشه یا بهه و پیرهوه: سپریشکی: (the royal ~) (۳) بهرتیری: له پینشتن: مافی پیشبزی.

(۴) لیهاتووی زگماکی: بهرتیری: بهرتیری: جیاواری

adj. هی مافی تابهتی

presage (pres'ij), n. (۱) نیشانهی پرودانیکی دواژۆر (هی بهات یا نهات): نیشانه یهکی به دووم. (۲) دل خه بهردان به پرودانی ناخۆش: ههستکردن به پرودانیکی نابه سهند. (۳) [Rare] پیشبینی. (۴) مانا: نیشانه (of ominous ~)

v.l. (۱) نیشانهی پرودانیکی خراپی دواژۆر بوون. (۲) دل خه بهردان به پرودانی ناخۆش: ههستکردن به پرودانی خراپ. (۳) پیشبینی

v.l. (۱) دل خه بهردان به پرودانی ناخۆش (۲) پیشبینی.

presbyopia (prez'bi-ō'pi-a, pres'bi-ō'pi-a), n. نهخۆشی دوربیلی (که تووشی کهسانی پیر دهین)

-presbyopic (adj.), (۱) ریش سپی یا گهره پیری کلبسی. (۲) قهشه.

presbyterate (prez-bit'ēr-it, pres-bit'ā-rā't), n. (۱) پهره: پایهی قهشه یا گهره پیری کلبسی. (۲) presbytery

Presbyterian (prez'ba-tēr'i-an), adj. (۱) [p-] تابهتی به کارگتیری کلبسی له لایهن گهره پیاوای کلبسهوه. (۲) تابهتی به کلبسی "پرسبتهتری" که لقیکه له کلبسیه پرتستانی.

n. نهفامی کلبسه یهکی وهما.

-presbyterianism (n.), (۱) نهنجوومانی

presbytery (prez'bi-ter'ī, pres'bi-ter'ī), n. (۱) نهنجوومانی

(۲) پاراستن له بۆگەن کردن. (۳) هەلگرەتی خوار دەمەنی بۆ دواپۆز بە کردنه قوتوووه یا خوێن کردنی یا ترشییات کردنی.
 (۴) راگیرکردن؛ راگرتن له دۆخی خۆیدا؛ بەردەوام بوون.
 (۵) پاراستن یا هەلگرەتی گیاندارو ماسی و بەلەندە بۆ پاوی خۆ.
 (۱) خوار دەمەنی و میوه هەلگرەتی بە کردنه قوتوووه یا خوێن کردنی یا ترشییات کردنی. (۲) راگرتن یا پاراستنی شوێنی پاوی تاییهتی.
 (۱) (pl.) میوهی قوتوو (وهك مرهبا و ششی و هها).
 (۲) پارێزگاری گیاندار: ئاڕچەیمکی قەدەفە کراوه له پارچی و ئاوه دانگردهوه بۆ پاراستنی گیاندارو ماسی و بەلەندە کاشی و جار بە جار پێگەیی نەختیک پاروگرەتی ئێدا دەدری. (۳) خوار دەمەنی پارێزەر: ماددەیەکه دەرکێتە ئاڕ خوار دەمەنی میوه بۆ ئهوهی بۆگەن نەکات.
 (۴) شتیکه که قەدەفەیی کۆمەڵیک کەسی تاییهتییه:

(Ancient Greek is the ~ of scholars.)
 پێشەکی چۆتەرەیهک: تاییهت
 به جل و بێرگێکه که لهکاتی دروستکردندا دەچێتەرەیهک بۆ ئهوهی له دوایدا که شۆڕا نەچێتەرەیهک.

preside (pri-zīd'), v.l.
 (۱) کۆڕیگاری: سەرکۆماری کۆڕی یا
 کۆبوونەرە کردن: (He ~d at the meeting.)
 (۲) سەرکۆماریهتی کردن: لەلای سەرۆکی میزەوه دانیشتن؛ جلموگیری کردن؛ سەرپرەشی کردن.

(to ~ at the piano)
 (۲) پیاوان یا ئامێری تری مۆسیکا لێدان:
 (۱) سەرکۆماری: سەرکۆماریتی.
 (۲) پله و پیاوه ماوهی سەرکۆمار. (P-)، سەرکۆماری ئەمەریکا.
 (۳) ئەنجوومەنی بەڕێوبەردنی کلیسای "مۆمەنی".

president (prez'i-dənt), n.
 (۱) سەرۆک (زانکۆ، یانە، کۆمەڵە،
 پێشکەوار). (P-)، سەرکۆماری.
 سەرکۆماری تازە
 هەلبژێراو (که هێشتا نەچووته سەر کار).

presidential (prez'i-dən'shəl), adj.
 (۱) تاییهتی به سەرکۆماری:
 سەرکۆماری. (۲) تاییهتی به پێژمێکه که سەرکۆماری به جیا تیایدا هەلەبژێرێت له پەرلهمان وه سەرکۆمار لای نایرسرێتەرە له لایین پەرلهمانەرە سەرکۆماریتی.
 presidentship (prez'i-dənt-ship), n.
 پله و پیاوه ماوهی سەرکۆمار.

presidial (pri-sid'i-əl), adj.
 هێ ئۆرگا یا بنگەیی سویایی.
 presidary (pri-sid'i-er-i), adj. = presidial.
 ئۆرگا، لاشکرا، بنگەیی سویایی:
 presidio (pri-sid'i-ō'), n.
 قەڵەیمکی به ئۆرگا پارێزەر.

presidium (pri-sid'i-əm), n.
 پرێزیدێۆم: (۱) چەند جۆره
 ئەنجوومەنێکی فەرمانگێری یەکیتی سۆلیهتی جارنە.
 (ب) [P-]، ئەنجوومەنی بەرزی فەرمانگێری پەرلهمانی سۆلیهتییه.

presignify (pre-sig'nə-fi'), v.l.
 نیشانەبوون بۆ پرۆدانیک
 بولپۆز؛ پێشەکی واگیانیدن.
 press (pres), v.l.
 (۱) ووشین؛ گووشین.
 (۲) ئاویلگرتن؛ هەلگووشین؛ گووشین. (۳) (i) پەستتەرە؛ پەستتەرە؛ پەستن.

(ب) له ئوتودان. (۴) خۆ پێوه نووساندن؛ بارهش پیاکردن؛ هەلگووشین.
 (۵) زۆربلگرتن؛ زۆر کردن. سەر. (۶) بەگەر هێنان؛ هەلبێجان؛ گەپاندن. تین.
 (۷) بەزۆر دان بەسەر: (She ~ed the gift on her friend.)
 (۸) ئی پارانەرە؛ تکالیگرتن. (۹) پەنجە پیاوان؛ پال پێوهنان.
 (۱۰) تەنگە تاوکردن؛ پەستکردن. (۱۱) هانان.

(۱۲) [Archaic]. تین ترنجان؛ کۆبوونەرە؛ کەله کەبوون.
 (۱۳) [Obs.] چەرساندەرە.
 (۱) پەستتەرە؛ پەستتەرە. (۲) بۆ پێشەوه رۆیشتن به هەموو هیزو
 توانا ئەکەرە. (۳) درپێدان؛ ریی بۆ خۆ کردەرەوه بەزۆر.
 (۴) تین ترنجان؛ کەله کەبوون؛ کۆبوونەرە.
 (۵) بەگەر هێنان؛ هەلبێجان؛ زۆر بۆ هێنان.

(pl.) بیوانامەیی، ئاویلوار (دەنگەری، یاسا).

(Be it known by these ~s.)
 adj. (۱) هێ نێستا؛ تاییهتی به نێستا. (۲) دیار؛ ئامادە له شوێنیکدا.
 (۳) [Obs.]، ووریا. (۴) [Obs.]، لەبەرەستدایە؛ نێزیک.
 (۵) هێ کرداری دەم کاتی نێستا (پێزیمان).

present (pri-zent'), v.l.
 (۱) پێشکەش کردن
 (He was ~ed to the audience.)
 (ب) پێشکەش کردنی کچ بۆ کۆمەڵ بۆ یەکهەم جار له ئاهەنگیکدا.
 (۲) ئاواندر؛ پێشکەش کردن. (to ~ a play).
 (۳) خەلات پێدان یا پێشکەش کردن: (to ~ a medal).
 (۴) پێشکەش کردن (The new ambassador ~ed his credentials to the president.)

(۵) خەستە بەردەست (بۆ لیکۆلێنەر): خەستە پێش چاڕ.
 (۶) به چەك سلاز بۆ کردن؛ نیشان لێگرتەرە.
 (۷) پەسەندکردنی قەشە بۆ خەلات.
 (۸) (i) خەستە بەردەستی ئەنجوومەنی پەرلهمان یا دادگا بۆ لیکۆلێنەر
 (ب) تاوانبار کردن

presentable (pri-zen'tə-b'l), adj.
 (۱) دەهێننی بەدری به خەك:
 دەهێننی پێشان بەدری؛ دەتوانی بنوێنێ؛ یا پێشکەش بکری.
 (۲) سەرۆسیما و جل و بێرگەکی باش و دەهێننی پێشکەشی خەك بکری یا خەك بپێینی.

-presentability (n.); presentably (adv.).
 presentation (prez'n-tā'shən), n.
 (۱) (i) پێشکەش کردن:
 پێشاندان (ب) پێشکەش کردن بۆ پەسەندکردن.
 (۲) شتی پێشکەش کراو، پێشاندراو، یا نوێنراو. (۳) شانۆنامە (ب) خەلات.
 (۴) ئاواندر یا پێشکەش کردنی کۆمپیا له بۆ قەرز وەرگرتەرە.
 (۴) پێشکەش کردنی کەسیک بۆ کۆڕیک یا کۆمەڵیک خەك.
 (۵) پەسەندکردنی قەشە بۆ خەلات پێدان.
 (۶) چۆنیتی هاتنی مەدال لەکاتی مەدالیۆنرا.

present-day (prez'nt-dā'), adj.
 چەرخی نێستا؛ ئەمڕۆ:
 نێستا؛ ئەم سەر دەمە.

presentee (prez'n-tē'), n.
 (۱) خەلات کراو؛ خەلات پێدراو.
 (۲) پێشکەش کراو؛ کەسیکی به خەك ناسراو یا ناسێنراو.

presentment (pri-zen't-mənt), n.
 دال خەبەرمان به پرۆدانیک
 ناخۆش؛ پێش هەستی به پرۆدانی خراپ.

presently (prez'nt-li), adv.
 (۱) پاش تۆزێک؛ پاش نەختیک؛ زوو.
 (۲) نێستا (۳) [Archaic or Dial.]. هەر نێستا؛ یەكسەر؛ کۆتیبەر.

presentment (pri-zen't-mənt), n.
 (۱) پێشکەش کردن؛ ئاواندر.
 (۲) پێشاندگا؛ شتی پێشاندراو.
 (۳) ئاواندر یا پێشکەش کردنی کۆمپیا له بۆ قەرز وەرگرتەرە.
 (۴) راپۆرتی تاوانبار کردن (که دەستەیی سوێند خۆران پێشکەشی دەکات).

present participle, n.
 شیوهی ووشەیهکه له کردار پێکدێت و تاییهتی خۆی،
 کرداریش و ناوەڵناویشی هەیه دەم کاتی نێستا دەگەیهێنێ و به "ing-
 کۆتایی دیت (پێزیمان).
 (ووشەیی "running" له "running water")

present perfect, n.
 کرداری پانهبووردی یا نێستای تەواو (پێزیمان):
 (She has gone.; We have eaten.; I have read it.)
 present tense, n.
 شیوهی دەم کاتی نێستای کردار (پێزیمان):
 کات یا سەر دەمی نێستای کردار: (I play.; She laughs.; They sew.)

preservable (pri-zür'və-b'l), adj.
 دەپارێزێ؛ هەلەمەگێتی
 preservation (prez'ēr-vā'shən), n.
 پاراستن؛ پارێزگاری کردن
 (کەله بوور، خوونەریت، خوار دەمەنی ... هتد) هەلگرەتی.

preservative (pri-zür'və-tiv), adj.
 پارێزەر؛ شت پارێزەر.
 n.
 ماددەیی پارێزەر. دەرکێتە خوار دەمەنی میوه بۆ بۆگەن نەکردنی.
 (۱) پاراستن؛ پارێزگاری کردن؛ هەلگرەتی

شكۆل پۈتۈم دەسلەتلەر ئاۋداری (كە لە كوردنی كاری گەرەوه بیت)
 پایە بلندا پایەدارا بەشكۆل
prestigious (pres-ti'jʊs), adj.
 بەرپۈتۈ بە دەسلەتلەر بەناۋانگ: (a ~ job, person, etc.)
 زۆر بەخیرایی
prestissimo (pres-tis'si-mō), adv. & adj.
 فەرمان یا ئامۇزگاری سەرەك ئۆزگىسترا بۇ مۇسیقاژەن
 پارچە بەك مۇسیقای خیرا! جوولەیمەکی خیرای مۇسیقای ئۆزگىسترا
presto (pres'tō), adv. & adj.
 خیرا
 (۱) زۆر بەخیرایی: فەرمان یا ئامۇزگاری سەرەك ئۆزگىسترا بۇ مۇسیقاژەن
 پارچە بەك مۇسیقای خیرا! جوولەیمەکی خیرای مۇسیقای ئۆزگىسترا
presumably (pri-zoom'ə-bli, pri-zūm'ə-bli), adj.
 وادانرا: (۱) دەقتانرا وادانرا: بۇ مەییە واین
 بەناۋا
 (۲) وازانرا! لا وایون! دلتیابون! وادان (بەلدتیاپی یوه)
 وادانرا: (۳) وادانرا: (A person is ~d innocent until proven guilty.)
 (۴) وا گەیاندن
 (۱) زۆر بە شەرم شكۆل لە گەلن جوولەیمە! لە سنووری ئەزاکەت جوولە
 دەرهوه: (۲) (on; ~ upon), بە نارەوا بەکارهینان بۇ مەبەست و ئامانج
 خۆ
presumption (pri-zump'shən), n.
 (۱) پریکیشی! بىن شەرمی
 پىن ئا هەلجىن! چاوقایمی (۲) وادانرا: گریمانی (۳) شتی وادانرا
 (۴) هۇی وادانرا یا وا گریمان
 (۵) لیکدانەوه یا پىن بەدی كوردنی بە بەلگە (دادگەری)
presumptive (pri-zump'tiv), adj.
 (۱) هۇی پرو! هۇی وادانرا
 یا گریمانەیی: (~ evidence)
 (۲) وادانرا! وا پروایو (~ an heir)
presumptuous (pri-zump'chō-əs), adj.
 (۱) بىن شەرم
 بىن ئاپوون! پریکیشیکەر! چاوقایم: بىن حەیا! لە سنووری ئەزاکەت دەرچوون
 بە بىن شەرمەنە جوولەیمە: (۲) presumptive, [Obs.]
presuppose (prē'sə-pōz'), v.t.
 (۱) پىشەکی وادانرا
 (۲) پىووست بوون بە: وا پىووست كوردن:
 (A healthy body ~s healthy living.)
presupposition (prē'sup-ə-zish'ən), n.
 (۱) پىشەکی وادانرا
 (۲) گریمانە: شتی پىشەکی وادانرا
pretence (pri-tens', prē'tens), n. [British Spelling],
 pretense.
 (۱) واپىشاندان! وادەرخسترا! وانوواندن!
 واپووتن: (He ~ed ignorance of the law.)
 (۲) بە درۆ واپىشاندان! بە درۆ وانوواندن! بە درۆ وادەرخسترا:
 (He ~ed that he was ill.)
 (۲) خۆ كوردن بە: خۆ گۆپىن! خۆ وانوواندن:
 (She ~ed that she was a princess.)
 (۱) (to ~), واپىشاندان! وادەرخسترا! وانوواندن.
 (۲) خۆ كوردن بە: خۆ گۆپىن! خۆ وانوواندن.
pretended (pri-ten'did), adj.
 (۱) دەپۇنە! درۆ
 (۲) واپووترا (درۆ بىن یا راست): بەناۋ یا بەپروالەت.
pretender (pri-ten'dēr), n.
 (۱) خۆ وادەرخەر! خۆ واپىشاندەر!
 پووالەتبار! خۆنۆپەر. (۲) داواگەری تەختی پاشایی بە درۆ.
pretense (pri-tens', prē'tens), n. Also pretence,
 (۱) واپىشاندان! وادەرخسترا! وانوواندن. (۲) خۆ واپىشاندان! خۆ وادەرخسترا
 (۳) پووالەت! سەرزایی! پووالەتباری. (۴) بەهائە! بیاپوون.
 (۵) [Rare] مەبەست: نیاز
pretension (pri-ten'shən), n.
 (۱) خۆ واپىشاندان! خۆ وادەرخسترا.

(۱) پەستارتن! پەستانتەر! پەسترا: (۲) جەماوەرا! كۆمەلە خەلك.
 (۳) مەكینەى گوشین (۴) (۱) مەكینەى چاپ (ب) چاپخانه (ج) چاپمەنى.
 (د) پۇزنامە! پۇزنامە گولار (ه) پۇزنامەگەری. (و) پۇزنامەگەران.
 (ز) ئاۋەرەگى پۇزنامە! ووتارو تىببىنى پۇزنامەچىیان. (۵) نۆلاب.
go to press,
 دەستكردن بە ئەچاپدان
press (pres), v.t.
 (۱) مەزۇر گرتن بە سەرباز.
 (۲) بەشپووەیەکی جیاۋان لە ئاسایی بەكارهینان
 (۱) مەزۇر گرتن بە سەرباز. (۲) فەرمانى بەزۇر گرتن بە سەرباز.
press agent,
 ئۆپنەرى پروباگەندە (بۇ ئەكتەرىك. كۆمپانیا بەك,
 پىكچراۋىك... هتد).
 (۱) مەقبا
 (۲) مەزۇر ئوتور
press box,
 لۇجى پۇزنامەگەران لە یاریگادا.
press conference,
 كۆپى پۇزنامەگەرى.
presser (pres'ēr), n.
 ئوتوۋجى
press gallery,
 لۇجى پۇزنامەگەران (لە پەرلەمان یا ئەنجومەنى
 شری وەھادا)
press gang,
 دەستى زۆرەملى! بۇ بەزۇر خەلك گرتن بە سەرباز
pressing (pres'ing), adj.
 (۱) دەمىن بەكسەر جىبەجىن بىكرى! پەلە:
 زۆر بىووست. (u ~ need for food and medicine)
 (۲) بەكەرىنەر! تەنگ پىن هەلچنەر! داواگەرى كۆلەنەر.
pressman (pres'mən), n.
 (۱) كارگەرى چاپخانه.
 (۲) [British] پۇزنامەچى
pressmark (pres'märk'), n.
 ئاۋىشانى پەرتوك! ژمارە بەك یا
 تىببەكە لەسەر بىشتى پەرتوك دەنورسىن! بۇ ديارىكردنى شوپنەكەى لە
 كىنیاخانەدا
press release,
 باۋنامەى پۇزنامەگەرى
pressroom (pres'rōom', pres'room'), n.
 ئوروى مەكینەى
 چاپ لە چاپخانهدا
press secretary,
 سىكرىتەرى پۇزنامەگەرى.
pressure (pres'hēr), n.
 (۱) پەسترا! روشتىن.
 (۲) پەسترا! پالەپەسترا! تەورۇم. (۳) زەبر.
 (۴) بەكەرىنەر! هەلچىجان! زۆر بۇ هینان! زۆرلىكردن! تەنگ پىن هەلچىن!
 گوشار ۵۰ پالەپەسترا یا پەستراى كارەبايى! تەركى كارەبايى.
 (۶) پالەپەستراى هەوا (۷) پالەپەستراى سەر پوویەك (فیزیا).
 (۸) نارىكى قورس و ناخۇش! تەنگەتاۋى! پەسترا.
 (۹) [Obs.] حىن نىشانە.
v.t. [Colloq.]
 زۆرلىكردن! بەكەرىنەر! هەلچىجان! زۆر كوردن سەر!
 تەنگ پىن هەلچىن (to ~ someone into doing something).
pressure cooker,
 مەنجەنى هەلە
pressure gauge,
 (۱) پىنومەرى پالەپەستراى هەوا و هەلمو ئاۋ
 (۲) پىنومەرى هېز یا تەورۇسى تەقینەمەیدەك
pressure group,
 دەستى زۆر: دەستەبەكە بۇ زۆر خستفە سەر
 ئەندامانى پەرلەمان و مېرى بۇ لاپەنگەرى كوردنى مەسەلەبەك یا دز وەستانى.
pressure suit,
 بەرگى پەستارتن (بۇ لەبەر كوردن لە كەشتى هەوایدا).
 (پىشى دەموترى! "pressurized suit")
pressurize (pres'hēr-iz'), v.t.
 گونباندنى پەستارتن (لەتار
 فۇكەدا)
-pressurization (n.).
presswork (pres'würk'), n.
 (۱) كارگەرى چاپخانه
 (۲) چاپمەنى: سەرەسى چاپخانه
prestidigitation (pres'tə-dij'i-tā'shən), n.
 جادوگەرى!
 دەست سەۋكى جادوگەر لە فېلىمازىدا.
-prestidigitator (n.).
prestige (pres'tēzh', pres'tij), n.
 پایە لىدى! پایە مەزى!

(۲) دزد و دلمه‌سره.
 (۱) پیش‌زیی؛ له‌پیشه‌وه بوون. **prevenience** (prē-vēn'vəns), *n.*
 (۲) دست‌پیشگی‌ری. (۳) جینه‌جینگردنی پیوستی که‌سکه.
 (۱) پیش‌بو؛ له‌پیشه‌وه. **prevenient** (prē-vēn'vənt), *adj.*
 (۲) به‌پیره‌وه‌چوونی پیوستی‌یه‌که یا گروگرفتی‌که: دست‌پیشگی‌ری
 (۱) پی لیکرشن؛ ینگه‌ندان؛ نه‌میشتن؛ **prevent** (pri-vent'), *v.t.*
 به‌ریستکردن؛ کۆسپ خستنه سهر پی:
 (to ~ an accident; What ~ed you from coming?)
 (۲) به‌پیره‌وه‌چوونی پیوستی‌یه‌که، خواستی‌که، یا گروگرفتی‌که
 دست‌پیشگی‌ری کردن.
 (۲) [Archaic] رابهری کردن؛ **preventable** (pri-ven'tə-b'l), *adj.*
 نه‌توانی پی‌نگه‌ی ئی بکئی؛
 نه‌توانی نه‌میلن پی‌ویدات: (War is ~).
 (۱) ینگه‌گرتن؛ نه‌میشتن. **preventative** (pri-ven'tə-tiv), *adj.* = preventive.
 (۲) پاراستن؛ خو‌پاراستن: (P ~ is better than cure).
 (۱) به‌ریستکردن؛ ناگه‌پا: **preventive** (pri-ven'tiv), *adj.*
 پینگر: (to take ~ steps or measures).
 (۲) پینگر له نه‌خۆشی؛ له نه‌خۆشی پارین.
 (۱) ناگه‌پا؛ پی لیکر کۆسپ. (۲) به‌رمانی له نه‌خۆشی پاراستن؛ **n.
 هۆی له نه‌خۆشی پاراستن؛ لاستیک (جووت بوون)
 پیشه‌مکی بینن (فیلیم)، **preview** (prē-vū'), *v.t.* Also *prevue*,
 شانۆگه‌ری، په‌رتوک، پیشه‌نگه؛ له‌پیش خه‌نگه‌ا بینن؛ پیشه‌مکی پیشاندان.
 بینینی پیشه‌مکی (فیلیم، شانۆگه‌ری، پیشه‌نگه، یا په‌رتوک له‌لایه‌ن
 دست‌په‌مکی بانگ کراوه‌وه)؛ پیشاندانی پیشه‌مکی
 (۱) پیشوو (کات، نۆزه، **previous** (prē'vi-əs, prē'v'yəs), *adj.*
 پین؛ به‌ر له؛ رابوردو؛ پیشتر: (the ~ day, time, occasion, etc.)
 (۲) [Colloq.] به‌له؛ پیش کاتی خۆی؛ زو؛ هه‌له‌شه؛ نه‌به‌کام
 له‌پیش؛ به‌ر له.
 له‌وه‌پیش؛ له‌وه‌په‌ر؛ به‌ر له‌وه؛ **previously** (prē'vi-əs-li), *adv.*
 له‌وه‌پیش.
 پیشنیازنکی په‌ر له‌مانی‌یه‌ به‌ بۆ ده‌نگدن
 کو‌توپور له‌سهر ئه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ی که له‌به‌ر ده‌ستدایه.
 (۱) پیش‌بینن؛ پیش‌زانن. **previse** (prē-vīz'), *v.t.* [Rare].
 (۲) پیشه‌مکی ووریا کردنه‌وه.
 (۱) پیش‌بینی؛ دور‌بینی. **prevision** (prē-vīzh'ən), *n.*
 (۲) دل خه‌به‌ردان
 تاییبته‌ی به **prevocational** (prē'vō-kā'shən-l), *adj.*
 خویندنی پیوست پیش جوونه قوت‌بخانه‌ی پیشه‌یی.
prevue (prē'vū'), *n.* = preview.
 به‌ر له‌جنگ. **prewar** (prē'wōr'), *adj.*
 سه‌رۆک (به‌تایبته‌ی می دانشگاه یا **prexy** (prek'si), *n.* [Slang],
 زانکۆ).
 (۱) تالانی. (۲) نیچیر. **prey** (prā), *n.*
 (۲) سه‌رۆک یا شتی قوربانی؛ سه‌رۆک یا شتی نیچیر:
 (He was ~ to his own appetites.)
 (۴) راکردن؛ نیچیر کوشتن.
 (۱) تالانکردن؛ پروتکردنه‌وه. **v.i.**
 (۲) راکردن؛ کوشتن بۆ خواردن: (Lions ~ on deer).
 (۳) ده‌ست‌په‌رین؛ به‌کاره‌ندان بۆ مه‌به‌ستی خۆ کردن به قوربانی بۆ مه‌به‌ستی خۆ
 (مهمان): (Dishonest businessmen ~ on their customers.)
 (۴) خراب کارتی‌کردن؛ زیان لیدان؛ تیکدان:
 (Remorse ~ed upon his mind.)
 (۱) خودی زاوژی و باخ و باخات و هیزی **Priapus** (pri-ā'pəs), *n.*
 جووت بوون و شه‌وه خستنه‌وه‌ی پی‌او (نه‌فسانه‌ی یونانی و رۆمانی)**

(۲) خوفشکردنه‌وه؛ خو‌نوواندن؛ خو‌بادان. (۳) که‌ش و فش؛ فین
 (۴) پرواله‌نباری (۵) به‌مانه‌ا بیانوو.
pretentious (pri-ten'shəs), *adj.*
 (۱) خۆ واپیشاندەر؛
 خۆ وادهره‌ر؛ خۆ وانیوتنه‌ر. (۲) پرواله‌تیزان.
 (۳) به‌که‌ش و فش؛ به‌فیز؛ خو‌بادەر؛ خو‌فشکردنه‌وه؛ خۆده‌رخه‌ر
-pretentiously (*adv.*); **pretentiousness** (*n.*).
preter- (prē'tēr), **preterit** (prē'tēr-ət), **preterite** (prē'tēr-it), *adj.*
 (۱) هه‌ر دم کاتی رابوردو. (Rare) رابوردو؛ پیشوو.
 (۲) [Rare] رابوردو؛ پیشوو.
n.
 (۱) ده‌م کاتی رابوردو (پێژمان).
 (۲) کرداری ده‌م کاتی رابوردو (پێژمان).
preterition (prē'tēr-ish'ən), *n.*
 (۱) خستنه‌ پشت گوین؛
 له‌په‌رچوون؛ گوین پین نه‌دان. (۲) ناو نه‌بردنی میرات‌به‌ریک له‌لایه‌ن خاوه‌ن
 و سه‌به‌تنامه‌وه. (۳) ناو نووس نه‌کردنی نه‌وانه‌ی ده‌چنه‌ دۆزه‌خ و ته‌نها
 ناو نووس کردنی نه‌وانه‌ی ده‌چنه‌ به‌هه‌شت له‌لایه‌ن خاوه‌ (تاییبی "کالتن" ی).
 (۱) خستنه‌ پشت گوین؛ له‌په‌رچوون: **pretermit** (prē'tēr-mīt'), *v.t.*
 گوین پین نه‌دان (۲) چاوپوشتن؛ چاوی نووقاندن.
-pretermission (*n.*); **pretermitter** (*n.*).
preternatural (prē'tēr-nach'ēr-əl), *adj.*
 (۱) نا‌ناسایی؛
 ناویژه. (۲) له سه‌رووشت به‌ده‌ر؛ سه‌ر‌ناسا.
-preternaturalism (*n.*).
pretext (prē'tekst), *n.*
 به‌مانه‌ بیانوو؛ پرۆبیا‌نووی؛ په‌لپ.
pretor (prē'tēr, prē'tór), *n.* = praetor.
prettify (prit'i-lī'), *v.t.*
 جوانکردن؛ پازاندنه‌وه
prettily (prit'i-li), *adv.*
 به‌ جوانی؛ به‌ پیند و پینکی.
prettiness (prit'i-nis), *n.*
 جوانی؛ فه‌شه‌نگی؛ ئینسک سووکی؛
 دلگیری
pretty (prit'i), *adj.*
 (۱) جوان؛ فه‌شه‌نگ؛ ئینسک سووک.
 (۲) دلگیر؛ رهنگیر. (۳) زۆر باش (گه‌لێک جار به‌تسه‌سه‌وه)؛ تاییب؛ چاک
 (۴) ته‌ریزشر؛ سه‌ر‌زانی؛ که‌چانی (۵) [Archaic] ناسک؛ ووردو؛ تاییب.
 (۶) [Archaic or Scot.] نا‌زا؛ چاونه‌توس
 (۷) [Colloq.] زۆر (زه‌اره، هه‌ند، راده): (It costs a ~ penny).
 (۸) نا راده‌یه‌ک؛ زۆر نه‌ختیک (~ bad, good, small, etc.) **adv.**
 (۲) [Dial.] به‌ جوانی؛ به‌ پیند و پینکی.
 تیر و ته‌سه‌ر؛ خوش گوزهران؛ ده‌وله‌مه‌ند.
sitting pretty, [Slang].
 نه‌ختیک جوان یا ئینسک سووک. **prettyish** (prit'i-ish), *adj.*
 مه‌زه‌یه‌کی بۆرخوینی به‌ له‌ مارمارۆکه‌ی زۆر باریکی
pretzel (pret'sl), *n.*
 گرتی گرتی و نه‌غه‌ نه‌غه‌ ده‌چی
prevail (pri-vāl'), *v.i.*
 (۱) (over; ~ against), برده‌نه‌وه؛
 زالیبون؛ سه‌رکه‌وتن به‌سه‌ردا. (We ~ed over our enemies.)
 (۲) سه‌رکه‌وتن (~. The will of the people will ~.)
 (۳) له‌ به‌ره‌وه‌ بوون؛ چاویبون؛ بلا‌و‌بوون.
prevail on (or upon, with), **prevailing** (pri-vāl'ing), *adj.*
 قایل کردن؛ پین سه‌لماندن؛ پازی کردن؛
 وانیکردن: (We prevailed upon him not to sue her.)
 (۱) زال؛ سه‌رکه‌وتنو؛ به‌به‌ره‌وه
 (۲) باو؛ بلاو (the ~ attitude about war)
 (۱) [Rare] زالی؛ سه‌رکه‌وتوویی. **prevalence** (prev'ə-ləns), *n.*
 (۲) به‌باری؛ بلاوی
 (۱) [Rare] زال؛ سه‌رکه‌وتوو. **prevalent** (prev'ə-lənt), *adj.*
 (۲) به‌باو؛ سه‌ره‌وه؛ بلاو: (~ fashions, customs, ideas, etc.)
 (۱) تاییب و تاییب‌نباری کردن؛
 خۆ نه‌دان به‌ده‌سته‌وه؛ راستی نه‌دان به‌ده‌سته‌وه (۲) درۆکردن.
-prevaricator (*n.*).
prevarication (pri-var'ə-kā'shən), *n.*
 (۱) تاییب و تاییب‌ن

(۲) شانازی؛ سربریزی؛ شانازی به خوده کردن.
(۳) شتیکه که چنی شانازی بن؛ مایه شانازی:

(His children are his -.)

(۴) هلدنارده؛ باشترینی کوملیک: (the ~ of the team).
(۵) تیزی یا بدهماخی نوسپ.

(۶) همرهت؛ تاف: (the ~ of manhood).

(۷) [Archaic] - (b) جوانی و بهشکزی و نایابی و شوخی و پازاوهیی
(ب) شتی پازینهروه.

(۸) [Obs.] هاشنهکن؛ هاشنه یا؛ بهبابی؛ همرهسی جوت بوون

v.i. [Rare]. چنی شانازی بوون؛ سر پن برزکردنوه.
pride oneself on, شانازی پیوهکردن؛ خود پیوه دادن؛
سر پن برزبوونوه.

prideful (prid'fool), adj. (۱) سربریز؛ پر شانازی
(۲) لووت برز؛ بهفین

-pridefully (adv.); pridefulness (n.).
کسینکی زور بهپر سیاری نابهچنو
خوتیمهلقورتنهمری کاروباری خهک.

prier (pri'er), n. Also pryer, قمشه؛ کمشیش.

priest (prēst), n. پیشهی قمشیی؛
پریازو پیشهی قمشکان

priestess (prēs'tis), n. قمشه زن؛ کمشیش زن.
priesthood (prēst'hood), n. (۱) قمشهپتی؛ کمشیشی؛
پلهویایه قمشه. (۲) قمشکان؛ کوملی کمشیشان.

priestly (prēst'li), adj. (۱) قمشیی؛ کمشیشی.
(۲) بز قمشه شپار؛ شایستهی کمشیش؛ قمشانه.

-priestliness (n.).
لهژر دهستی قمشکاندایه؛
لهژر پکنفو زمبروونگی قمشکاندایه.

priest-riden (prēst'rid'n), adj. (۱) کسینکی زور گویندر به شتی بچووک و
میشک تسلسو بهفیز؛ کسینکه که همرهوشت به توندی بگرنی بهتابمشی

prig (prig), n. معسهی پمروشت و پمپمروی کردنی ریازی به باش زانراو.
(۲) [Archaic] کسینکی تریوشی ژتانی لهخویایی.

میشک تسلسو بهفیز؛ کسینکه که همرهوشت به توندی بگرنی بهتابمشی
معسهی پمروشت و پمپمروی کردنی ریازی به باش زانراو.
(۲) [Archaic] کسینکی تریوشی ژتانی لهخویایی.

-priggery (n.); priggish (adj.); priggishly (adv.);
priggishness (n.).
دزین

prig (prig), v.t. [British Slang], چهندوچونی کردن
v.t. [Scot. or Dial.] دزا گیرفانجی.
n. [British Slang].

prig (prig), v.t. [British Slang], سهار؛ سگن؛ له راده بدمر ریلهو پیندو
توندوتیز له رهفتار خواندنند؛ (a very ~ and proper old lady).

v.t. & v.i. سهاری نوواندن؛ دم داخستن و سهنگینی نوواندن.
prima ballerina, سرگموره یا یکهک ژنه سماکمری پالی.

primacy (pri'mā-si), n. (۱) بالادستی؛ برتری؛ یکهکی (له برزی و
دهسلات و پیشوی و نزهده)؛ زالی؛ دهستری بیسمر هممو لهوانی تری
توخمهکهدا. (۲) سرهک قمشهپتی؛ پلهویایه شمرکی سرشانی سرهک
قمشه. (۳) دهسلاتی برزی پاپا.

prima donna, (۱) سرگموره یا یکهک گزانی بیژی ژپهاریهک
(۲) تورانهی سرگموره لهخویایی؛ کسینکی بهفیزی لهخویایی

prima-facie evidence, بلگهیکه که لگمر به درق تخریتهوه
راستییکه دهسلتمن یا دهجسپینن (دادگری)

prima facie (pri'mā fā'shi-ē' fā'shi), [L.], له یکهک بیننوه؛
هر له یکهک چاویکنهوتنوه؛ بهنی لئ ووردبوونوه.

primage (pri'mij), n. (۱) نهو کرئییهی خاوهن بار دمیدات به
کمشتیوانهکان بز بارکردن و چاودیزی گودنی بارهکی.

(۲) مزای دراو به خاوهن کمشتی.
primal (pri'm'l), adj. (۱) سرهتایی؛ کون؛ یکهمین؛ پیشترین.

(۲) [p-] کیز.

price (pris), n. (۱) بها؛ بابی (۲) نرخ؛ پایه؛ هشان.
(۳) خهلاتی کوشتن یا گرتنی کسینک.

(۴) بارهی خهک پن کرین؛ بهرتیل؛ پاره یا شتی بهرتیل؛

(Some people think that every man has his ~.)

(۵) نرخ دهسکوتنی شتیکه: (Freedom has its ~.)

v.t. (۱) نرخ لهسر دانان؛ نرخ بز دانان.
(All our goods are clearly ~d.)

(۲) نرخ یرسین یا بوزینموه: (They spent hours ~ing dresses.)

at any price, به هر نرخیک بیت؛ هرچهندی تن بیجنت؛
هرچونیک بیت

beyond (or without) price, نرخي لهسر دانانری؛ شومنده بهنرخه.
every man has his price, همموکسی دهتوانری بکهری

priced out of the market, شومنده گرانه کسسی بز ناکهری

price control, نرخ بز برینهروی میری.
priceless (pris'lis), adj. (۱) شومنده بهنرخه؛ نرخي لهسر دانانری؛
زور بهنرخ (۲) [Colloq.] سهین؛ زور سهین.

price tag, (۱) طبعی نرخ (که له فروتنی دهدری).
(۲) نرخ؛ بهما: (a high ~)

prick (prik), n. (۱) کونیک زور بچووک (که به شتیکی شوک تیز
کراپته شتیکه یا شوینیکهوه).

(۲) درک؛ شتی شوک تیز (نیزه، چزوی هتگ، باج ... هتد).

(۳) درک بیاکردن؛ شتی شوک تیز بیاکردن؛ ناژنینهوه؛ سمین.

(۴) نازاری درک یا شتی تیز بیاکران؛ نازاری توندوتیز.

(۵) نازار؛ داخ؛ نیش: (~ of remorse).

(۶) [Vulgar] - (b) کیز.

(ب) کسینکی نایهسند، بهدرهوشت، بیزارکمر یا نالهبار.

v.t. (۱) کوسی بچکزه تیکردن؛ کون تیکردن و لشکردنوه.
(۲) داخ کردن به دلدا؛ نازاردان: (Remorse ~ed his conscience.)

(۳) درک بیاکردن؛ سمین؛ شتی شوک تیز بیاکردن

(۴) نیشانهکردن به خال.

(۵) بزاردان له گزشتی دهست یا پاشوری نسیپ لهکاتی نال کرهدهاو

شهل کردنی. (۶) [Archaic] هاندان؛ تیزههندن.

v.t. (۱) نازار پن گمشتن. (۲) میروولکردن؛ چورانهوه؛ موچرکه پیاهاتن.
(۳) [Archaic] ناوزهنگی لیدان؛ غارکردن.

(۴) (~ off; ~ out)، تمام گواستفاده و داشتن.

(۵) گوی قولاخ کردن.

adj. گوی قولاخ (سگ).
prick up, هلسان؛ قیت بوونوه.

prick up one's (or its) ears, (۱) گوی قولاخ کردن؛
گوی قولاخ بوون. (۲) باش گوینگرتن؛ باش سرنج پیدان.

pricket (prik'it), n. (۱) مؤدان.
(۲) ناسکه کیزی تیرینهی دوویهاره.

prickle (prik'l), n. (۱) درک.
(۲) موچرکه؛ میروولکردن؛ چورانهوه.

v.t. (۱) درک بیاکردن؛ ناژنن؛ شتی شوک تیز بیاکردن.
(۲) موچرکه پیاهاتن؛ چورانهوه.

v.t. موچرکه پیاهاتن؛ چورانهوه.
prickliness (prik'li-nis), n. درکاری؛ تیزی؛ چورانهوه.

prickly (prik'li), adj. (۱) درکاری؛ تیز (۲) چورانهوه.

prickly ash, بنچیکنی درکاری گول زمرده.

prickly heat, گرمهژنه.

prickly pear, همنجری درکاری؛ همرن درکاری.

prickly poppy, خهشخاشی درکاری.

pride (prid), n. (۱) فیز؛ لووت برزی؛ خودادان.

(۱) پەرتووكى نزاو ئوزۇن
 (۲) پەرتووكى تەلەپوون پەرتووكى سەرەتايى (بۇ فېرگودى ئووسىن و
 خويۇندىنەمە) (۳) پەرتووكى سەرەتايى (ھى ھەر باسنىك يا زانئايىرى يەك بىن
 (۴) قەبارەيەكى تايپەتى ئىچى چايەمەنىيە
 (۱) ئامادەكەر (مىزۇ، شت) سازەكەر
 (۲) ئاگرەمى چەك تەقۇنەرى چەك پلېتە
 كەمترىن پۇزەي قازانچ كە باقق لە قەرزەركانى دەسەنچ
 گۇزشتى پەرساوسى گا
 كاتى ھەلپۇزەدە: نەم چەند سەعاتى ئىواران كە زۇرتىن
 خەلك سەبىرى تەلەپوون دەكەن
 زۇر كۇن سەرەتايى: دىزىن
 ھى سەدەكانى كۇنى پىش مىزۇو
 (۱) ئامادەكارى: ئامادەكەرن
 (۲) ئاگرەمى چەك تەقۇنەرى باروونى تەقۇنەرى: پلېتە
 (۳) ئامادەكەرنى دىوارىك يا بىنچىك بۇ بۇيەكەرن: يەكەم چىشى نەم بۇيەمە
 ئالەمى سەكەر بۇ يەكەم جار
 ئالەمى يەك سەك كىرەو: ئۇنى يەك مەنەل بوو
 -primiparity (n.); primiparous (adj.).
 (۱) زۇر كۇن سەرەتايى: دىزىن
 (۲) كۇن و زىكەمى نەك مىزۇ كەرن
 (۳) سادە ساكارا سەرەتايى: (~ weapons)
 (۴) دەشتەكى كىيى: دواكەرتو: سەرەتايى: (~ societies)
 (۵) ھى پەكى ووشە (زەمانەنى)
 (۶) ھى ژمارەو شىوې بىنچىنەكى كە ژمارەو شىوې تىرى ئى وەردەگىرى
 (ئەندازەو ژمارەو وپوون)
 (۷) (۱) تايپەتى بە تابلۇ يا نىگار كىشى كۇمەلگانى كۇن و سەرەتايى
 (ب) خۇفەركەر (ھەنەمەند)
 (ج) تايپەتى بە نىگار كىشە ئىروپا يىمەكاشى دواواى سەدەكاشى ئاوارەست
 (د) سەرەتايى (زىندەمەزەنى)
 (۸) كەسكى كىيى يا دەشتەكى كەسكى دواكەرتو يا ھىچ ئەزان
 (۲) شىتەكى سادە يا ساكارا شىتەكى سەرەتايى يا پىش نەخراو
 (۳) (۱) تابلۇيەكى دىزىن تابلۇيەكە كە ژيانى كۇمەلگا سەرەتايى يا كۇنەكار
 پىشان بەدات. (ب) ھەنەمەندى خۇفەركەر
 (۴) شىوې يا ژمارە بىنچىنەكى (ئەندازەو ژمارە وپوون)
 (۵) پەكى ووشە (پۇزەمەن)
 (۱) كىيىنى: دەشتەكىنى
 (۲) شىوې ھەنەرى دىزىن نىگار كىشى كۇمەلگا سەرەتايى يەكەن يا دەربارى
 نەم كۇمەلگا يانە. (۳) سادەبى ساكارىتى
 (۴) دەشتەكى خوازى: پىن باشتەروونى ژيانى سەرەتايى و سادە لە ژيانى
 پىشكەرتو
 -primitivist (n.); primitivistic (adj.).
 باوياپىر: پىشپىنان
 باپىرە ھەمە گەرە
 (۱) نۇبەرەبى
 كوپە گەرەبى: كچە گەرەبى. (۲) مالى نۇبەرە (بەتايپەتى ھى كوپە نۇبەرە
 لە بىردى ھەمەو مىرانەكەي باولەو دايكەدا)
 (۱) زۇر كۇن پىشپىن: دىزىن
 ھى سەدانى كۇن (۲) سەرەتايى: بىنچىنەكى
 (۲) تايپەتى بە قۇناغى يەكەم يا سەرەتاي پەرسەمەندى بوونەمەرنەك
 primordium (pri-môr'di-əm), n.
 سەرەتاي ئەندام يا بەشى
 ئەندامىكى ئاوالەمە
 خۇ پارازىدەنەو جلى جوان لەبەركەرن
 خۇ لە تەل دان
 (۱) گولە بەھارە
 (۲) زەردى كالى ھەندى گولە بەھارە

۲۰. سەرەكى: گىرگىزىن: بىنچىنەكى
 ۲۱. لە سەرەتاو: primarily (pri'mer'ə-li, pri'mēr-a-li), adv.
 لە بىنشە: بە يەكەم جار. (۲) بەزۇرى: بەتايپەتى لە ھەمەو شت زىياتر
 ۲۲. سەرەتايى: كۇنتىن: primary (pri'mer'i, pri'mēr-i), adv.
 پىشتىر: (a ~ instinct)
 ۲۳. بىنچىنەكى: مئاغىبى
 (۱) تايپەتى بە پەنگە بىنچىنەكى يەكەن (وەك سوور، زەرد، شىن و سەون)
 ۲۴. سەرەتايى: (a ~ school)
 (۱) سەرەكى: زۇر گىرگا: بىنچىنەكى: (the ~ reason)
 (۲) چەرخى سەرەتا يا كۇن (زەمىنناسى)
 (۳) تايپەتى بە پەگ يا بىنچىنەكى كورت نەكارەوى ووشە (زەمانەنى)
 (۴) ھى دەم كاتى نىشەو دواپۇز (زەمانى لاتىنى و يۇنانى و سانسكرىتى)
 (۵) ھى پەرى زلو پەقى پىشتەوى بال
 (۶) شىنكى سەرەتايى يا بىنچىنەكى: شىنكى سەرەكى يا گىرگا
 (۷) (۱) ھەلپۇزەنى سەرەتايى
 (۲) زەنگى سەرەتايى: كە لە پەنگى ترەو وەرنەگىراو
 (۳) نەسنىرەي گەپۇك (۴) پەرى زلو پەقى پىشتەوى بال
 (۵) كۇنىنكى بىنچىنەكى (كارەبا)
 primary accent, (۱) ھىز يا گىرە سەرەكى ووشە لە ووتندا
 (دەنگناسى): (۲) نىشانەنى نەم ھىزە يا گىرەبە (كە لەم فەرەنگەدا بە ھىلەكى
 بچووكى نەستورى پەشى خوار نىشان دراوہ وەك ھەر لەم ووشەبە خۇندا
 [pri'mer'i]
 خانەنى سەرەتايى (كارەبا)
 primary cell, پەنگى بىنچىنەكى (وەك سوور، زەرد، شىن، سەون)
 primary color, قوتاخانە سەرەتايى
 primary school, (Rare) [sə'zɔ:k] سەزەك سەرگەرە
 primate (pri'mit, pri'māt), n. (۳) گىياندارى بالا: وەك مىزۇو مەپوون
 (۲) سەرەك قەشە (۳) گىياندارى بالا: وەك مىزۇو مەپوون
 -primatial (adj.).
 prime (prim), adv.
 (۱) سەرەتايى: بىنچىنەكى: كۇنتىن
 (۲) سەرەك: سەرگەرە: (~ minister)
 (۳) سەرەكى: گىرگىزىن: (a ~ advantage)
 (۴) باشتىن: ئايامتىن: نغزە يەك: (~ beef)
 (۵) مئاغىبى: بىنچىنەكى: (the ~ reason)
 (۶) تايپەتى بە ژمارەى خۇبەش (كە بەسەر ھىچ ژمارەبەكدا دابەش ئاكرى
 تەنھا خۇى و ژمارە يەك نەبىت وەك ژمارە ۲، ۵، ۷)
 n. (۱) بەكەم سەعاتى پۇزۇ بەرمەبەيان. (۲) سەرەتا (۳) بەھار: كاتى بەھار
 (۴) ھەرەتى ھەرزەكارى: قافى گەنجى: ھەرەتى گەنجى
 (۵) ھەرەت: ئاف: (He was in his ~)
 (۶) باشتىن بەشى شىتەك (۷) ھەلپۇزە: چاكتىزىيان
 (۸) ژمارەى خۇبەش (ژمارە شەش بىنە)
 (۹) بىنكەرە بە يەك دەنگ (مۇسقا)
 v.t. (۱) ئامادەكەرن: (۲) داگرەنەو (چەكى ئاگرەن)
 (۳) ترومبا خىستەنەكار
 (۴) ئامادەكەرنى پوويەك بۇ بۇيەكەرن: (to ~ a wall)
 (۵) وەلاو دەنگوباس پىدان: فېرگەرن و ئامادەكەرن: رابەرى كەرن:
 (The witness had been ~ d by a lawyer.)
 ئامادەكەرن: تەنگە، ترومبا، دىوار بۇ بۇياخ كەرن، مىزۇ... ھتە)
 v.t. ئىرخى دىروستكەرن: كە تەنھا كىرى كىرگا و كەرەسە
 خا و دەگىرەو ھىچى تىر
 primely (prim'li), adv. [Colloq.]. زۇر بە باشى: زۇر بە ئايامى
 prime meridian, ھىلى ئىوېو: ھىلىكى دىزىنەكى پەنگە سەرە
 ھىلى دىزىن لىوہ دەپوون بە پوانگە گىرغىچە ئىپەر دەپن (ئەنزىكە لەندەن)
 prime minister, سەرەك وەزىران
 prime mover, (۱) بىزۇنەرى يەكەم. (۲) بىزۇنەرى: جولىنەرى
 (۳) مەكىنەى بىزۇن. (۴) ھۇى يەكەم يا سەرەتايى بىزان (فەلسەفە)

(۸) رنگی کارکردنی شنبک
وهك سرهتا؛ بهگشتی:

in principle,

(I support the idea in principle.)

on principle,

لههه سرپرستی؛
بهپنی ریباری رهوشت چاکی:

(I refused to participate on principle.)

principled (prin'sə-p'ld), adj.

خواهن بیرویهری راست

سهراست؛ بن پینویهنا؛ پاک
(a high- ~ person)

prink (prɪŋk), v.t. & v.i.

خو پاراندنوه؛ خو له تمل دان.

print (print), n.

(۱) جن نیشانه؛ نیشانه؛ خوین (پن، دهست):

(footprint; the ~ of a heel)

(۲) دامغه؛ مؤز. (۳) شتیکی دامغه لئیدراو یا مؤزکراو.

(۴) قوماشی نهخشاوی؛ برگی لهم قوماشه دروستکراو.

(۵) لهچاپدران.

(۶) ووشه و تیبی چاپکراو: (~ uneven)

(۷) نهخشه یا وینهی لهقالبیدراو یا وینهی لهسهر ورگراو.

(۸) چاپهمنی؛ شتی لهچاپدراو: (newsprint)

(۹) گوڤارا؛ بوژنامه. (۱۰) چاپی شهمندههمی پهرتووکنک.

(۱۱) وینهی له جاموه ورگراو: (I prefer large ~s.)

v.t. (۱) نیشانهکوردن؛ جن نیشان بهچینیشتن؛ مؤزکردن؛ لهقالبیدان.

(۲) لهچاپدان؛ چاپکردن؛ بلژوکردنوه بهلهچاپدراوی.

(۳) به جیاجیا نووسینی تیهکان و لیک تمدانیان:

(P- your name, please.)

(۴) وینه لهسهر جام ورگرتن.

(۵) خستنه میژنکوه

v.t.

(۱) چاپگری کردن؛ له چاپخانه کارکردن.

(۲) وینه لهسهر دهرنیان.

(۳) به جیاجیا نووسینی تیهکان و لیک تمدانیان

in print,

(۱) بهلهچاپدراوی؛ به چاپکراوی؛ لهچاپدراو.

(۲) دهست دهکوری (شتی چاپکراو بهتاییهتی پهرتووک)؛ هینشتا ههه له بازارد

به چاپکراوی ههیه: (Is the book still in print?)

out of print,

دهست ناکورن لهلای بلژوکردنوه

تمراو بووه ویترا ناکورن: (The book is out of print.)

printable (prin'tə-b'l), adj.

(۱) له چاپ دهرنی؛

وینهی لیوه وهردهگری. (۲) بو لهچاپدان دهستی.

printed matter,

چاپهمنی (که به بوخته؛ به ههراژتر دهرنیریت

له لرضی ناسایی).

printer (prin'tēr), n.

(۱) چاپکرا؛ چاپگر.

(۲) نامیری تپینووسی پیژمیر یا کومپیوتر (که بهرنامکه به لهچاپدراوی

دهرههینن).

printer's devil,

شاگردی چاپخانه

printer's mark,

ناوو ناویشانی بلژوکرهه (لهگه لههه بروروی

بلژوکردنوه له دامینی لاپهههه بهکم دا دهردهگری).

printery (prin'tēr-i), n.

(۱) چاپخانه.

(۲) کارگی نهخشه لئیدانی قوماش.

printing (prin'tiŋ), n.

(۱) لهچاپدان؛ چاپکردن

(۲) چاپگری؛ پیشی چاپگر. (۳) چاپهمنی.

(۴) سهرجهمی ژماره پرتووکنکی به بهک جار لهچاپدراو:

(the second ~ of the book)

(۵) تیبی به جیاجیا نووسراو و لیک تمدراو.

printing office,

چاپخانه (بهتاییهتی هه میری).

printing press,

چاپ؛ مهکنهی چاپ؛ چاپخانه.

print out,

لهچاپدان (به نامیری تپینووسی پیژمیر یا کزبپوتن).

print-out,

شتی لهچاپدراو یا دهرنیان به نامیری تپینووسی پیژمیر

یا کومپیوتر.

adj.

(۱) گوله بهاوهیی. (۲) زهردی کال.

primrose path,

پربناری خوشی بهرستی؛ پربناری کهیفو راپواردن.

primula (prim'yoo-lə), n. = primrose.

prince (prins), n. [Archaic] . پاشا.

(۲) میرا فرمانروای میرنشین. (۳) کور پاشا؛ شازاده.

(۴) پیاونیکی پایه بهرزو لیهاتور.

prince consort,

میزدی بانووشا

princedom (prins'dəm), n.

(۱) سرنشین

(۲) پله وپایه می؛ میری

princekin (prins'kin), n. = princeling.

princelet (prins'lit), n. = princeling.

princeling (prins'lin), n. شازادهی ممدال یا ههجو بن پله وپایه؛

گمنگه شازاده.

princely (prins'li), adj.

(۱) میری؛ شازادهیی؛ بهمشکو

(۲) بهخشده؛ نهست و دل گراوه؛ دل فراوان.

(۳) شایستهی شازادهیی؛ شازادانه؛ نایاب.

-princeliness (n.).

Prince of Darkness,

شمیتان

Prince of Peace,

عیسا

Prince of Wales,

چینشینی پاشای نینگلتره.

prince regent,

چینشینی پاشا لهکاتی مدالی یا پیری و کفتهکاری

پاشادا؛ ومسی.

prince royal,

کوربه گمورهی پاشا یا بانووشا.

prince's-feather (prin'siz-feth'er), n.

بووهکنکی جوانو

ناسکی گول سووره

princess (prin'sis, prin'ses), n.

[Archaic] . شازن.

(۲) کچه پاشا؛ شازادهی کچ. (۳) ژنی میر؛ ژنی کوره پاشا؛ ژنی شازاده.

(۴) نافرهنکی پایه بهرزو لیهاتور

princesse, princess (prin-ses', prin'sis), adj.

هی بهرگی

ژنانهی نهسلو بهک پارچه.

princess royal,

کچه گمورهی پاشا یا بانووشا.

principal (prin'sə-p'l), adj.

بهکم؛ گرگرتن؛ سهرگی؛ بنچینهیی.

n. (۱) (۱) سهروک؛ سهرگوره؛ سهرهک. (ب) بهرئومبهری قوتابخانه.

(ج) سهرهک نووانر؛ نهکترمی سهرگوره. (د) شیرباز (۲) نیرگه.

(۳) (۱) دهستمایه؛ مایه؛ سهرمایه (ب) قهرزی پووت جگه له سوو.

(۴) (۱) بریکار (یاسا). (ب) لئپرسراوی سهرگی قهرزیک یا نهکک.

(ج) ناوانکار؛ یاردهدهری قاونکار.

principality (prin'sə-pal'ə-ti), n.

[Rare] . سهرگهتی

بهکهنی؛ بنچینهییتی. (۲) میرتی؛ پله وپایه می؛ دهسلاتی میر.

(۳) میرنشین. (۴) (pl.). بهکنکه له نؤ جشن فریخته.

principally (prin'sə-p'l-i, prin'sip-li), adv.

بهزوری

بهتاییهتی؛ له هه مووشن زهارت

principal parts,

شینوه نهچینهیی بهکاتی کوره (رؤزمان):

(drink, drank, drunk; go, went, gone)

principalship (prin'sə-p'l-ship), n.

بهرئومبهرنی قوتابخانه؛

پله وپایه و نهرو و دهسلات و عارهی کارکردنی بهرئومبهرا؛ بهرئومبهری.

principle (prin'sə-p'l), n.

(۱) سهرچاوه

(۲) رنسا؛ دهستور؛ بنچینه؛ رنگهی بنچینهیی؛ یاسای بناهیی.

(۳) پهیره؛ بیرویهری رؤبار دیارکرا؛ بیروپای بنچینهیی؛

(the ~ of racial equality)

(۴) ریناری رهوشت؛ بنچینهی رهفتارو کردار؛ رنسا یا دهستوری رهوشت:

(~s of conduct; to live up to one's ~s)

(۵) سهراستی؛ رهوشت چاکی؛ پاکي؛ بن پینویهنایی: (a man of ~)

(۶) تاییه خویمکی تاییهتی مادهمیک.

(۷) یاسایکی سهروشتی به که بهپنی نوره مهکنه بهک یا شتی کاردهکات.

میلادی به جری پیری پن دودات بۆ هیزیش بردنه سهره گرقتی کشتی بازرگانی
 دوژمن لکاتی جهنگدا. (۲) سهره کشتیوانی کشتییمکی وهما:
 کشتیوانی کشتییمکی وهما.
 کشتیوانی کردن لهسار کشتییمکی وهما.
v.i.
privateersman (pri'və-tēr'z'mən), n. = privateer (2).
private first class, سهریازی یهک خهت.
privately (pri'vit-li), adv. به نهینتی؛ به دزییمه؛ لهلاوه
 بهشیدیهیکی تاییهتی.
private parts, گهل وگون؛ گهل وگون.
private school, قوتایانهی تاییهتی؛ قوتایانهی میلی.
privation (pri-vā'shən), n. [Rare] (۱) بپش کردن؛
 بپش بهشی. (۲) نهیون؛ بپش (۳) نهیونی؛ بپش گوزمراشی؛ نهستکورتی؛
 بپش دهرامتی؛ بپش ناسوودیمی.
privative (priv'ə-tiv), adj. (۱) بپش کهر.
 (۲) هی بپش کردن یا لی سهندنهوه.
 (۳) نیشانهی بپش کردن یا نهیورنه (بیزمان):
 ("non-" is a ~ prefix)
n. پینشگری یا پاشگری بپش کهر:
 (پینشگر: a-, un-, non-؛ پاشگر: -less)
privilege (priv'li-ij), n. مافی تاییهتی؛ مافی جیوازی
v.t. مافی تاییهتی پیدان؛ مافی جیوازی پیدان.
privileged (priv'li-ij), adj. خاوهن مافی تاییهتی؛
 مافی تاییهتی ههبوو: (the ~ class of society)
privily (priv'li-i), adv. به نهینتی؛ به نهییمه؛ بهشیدیهیکی تاییهتی.
privity (priv'ə-ti), n. (۱) ناگاداری پیلانیک یا شتیکی نهینتی و
 قهدهه بوون. (ب) بهشداریبوون له شتیکی نهینتی دا.
 (۲) پهیوهندی نیوان دوو کسسی هاسوود (کریچی و خاوهن مال، خزمایهتی،
 کریکارو خاوهن کار... هتد).
privy (priv'i), adj. (۱) تاییهتی کسسی؛ خزیمی
 (۲) [Archaic] نهینتی؛ دزی
n. (۱) ناوهدستخانه؛ ناوهدستی دهرمهی ناومان.
 (۲) کسیتی پهیوهندیدلر به کسیتی یا کسانتی ترمه (خزمایهتی،
 کریچی و خاوهن مال... هتد).
 privy to, ناگادار؛ به نهینتی ناگادارکارو:
 (I was not privy to any information about the matter.)
privy council, [P.C.] (۱) نهنجورمهی راوزکاری پاشای
 لینگلتهره. (۲) نهنجورمهی راوزکاری؛ نهنجورمهی تاییهتی راوزکران
Privy Purse, بووجهی پاشای لینگلتهره (که پهلهمان بۆی دهرپرتوه).
prix fixe (pré'fiks'), [Fr.], (۱) ژهمیک خواردنی نرخ بپرووه
 (لهبری نهوهی نرخ همر شته به جیا بیئت). (۲) نرخي هم ژهمه خواردنه.
prize (priz), v.t. (۱) نرخ بۆ دانان؛ نرخ لهسار دانان؛ خهملاندن.
 (۲) زۆر له لا به نرخ بوون؛ زۆر به به نرخ دانان؛ له لا خۆشهویست بوون؛
 زۆر پیزگرتن.
 (۱) خهلات؛ بهخشیش؛ شاباش.
 (۲) شتیکه دهینتی ههرلی بۆ بهمیت؛ شتیکی زۆر به نرخ.
adj. (۱) خهلات پیدارو؛ خهلات کاروا؛ خهلات وهرگر: (a ~ novel)
 (۲) شایستی خهلات کردنه؛ نایاب. (همندی جار به تهرسره):
 (a ~ answer)
 (۳) خهلات؛ به خهلات دراو.
prize (priz), n. (۱) گرتن؛ دست بهسره؛ گرتن؛ داگر کردن.
 (۲) تالانی (به تاییهتی کشتی جهنگی دوژمن یا باره کهی).
 (۳) دهسالات بهسره؛ بوون؛ زۆر بهسره؛ بوون
 (۴) [Dial.], نوئل.
v.t. (۱) گرتن؛ دهستی بهسره؛ داگرتن؛ تالان کردن.
 (۲) ههملته کاندن؛ هولاندن به نوئل؛ ههملته کاندن.

print shop, فروشگای چاپ؛ فروشگایه که شتی تیدا له چاپ دهریو
 وینهی دهقاودهتی لی دهردهمینتی و لی دهرفوشتری
prior (pri'er), adj. (۱) پیشتر؛ رابوردو (۲) گرتگر.
n. سهروک بهرستگای خاچ بهرستان
 بهر نه؛ له پیش (It happened prior to my arrival.)
priorate (pri'er-it), n. (۱) پهرومایهی سهروک بهرستگا.
 (۲) بهرستگا
prioress (pri'er-is), n. سهروک بهرستگای ژنان.
priority (pri-or'ə-ti, pri-or'ə-ti), n. (۱) پیشتری؛ بهرتی.
 دیزتری؛ پیشترتی. (۲) گرتگری؛ مافی له پیشتر بوون؛ مافی پیش خزان (له
 دهسکوتنی شتی بهسورداد)؛ یکه میتی: (to have ~ over others)
 (۳) شتیکی پیش خزان (له جیبه جیکردندا)؛ شتی به گرتگر دانراو:
 (This is a ~)
priorship (pri'er-ship), n. = priorate (1).
priory (pri'er-i), n. بهرستگای ژن یا بیواو.
prise (priz), n. & v.t. ههملته کاندن؛ هولاندن یا لابردن به نوئل؛
 ههملته کاندن.
prism (priz'm), n. (۱) سییانه (هندازه).
 (۲) شعور شووشه؛ ناوژه
prismatic (priz-mat'ik), adj. (۱) سییانهیی؛ ۲: بلوری
 (۳) برقه دار؛ ههملته کاندن؛ بهشوق
-prismatical (adj.); prismatically (adv.).
prison (priz'n), n. (۱) بهندرخانه؛ زندان
 (۲) بهندکران؛ بهسترا نهوه؛ خزانه زندان نهوه؛ بهندی.
v.t. خسته بهندرخانه وه؛ خسته زندان وه.
prisoner (priz'n-ēr, priz'nēr), n. (۱) زندانی؛ به بند؛ دیل؛
 گیراو؛ به دیل گیراو (۲) گیروده؛ بهستراوه
 (a ~ of love; A bad cold kept me a ~ in my room.)
prisoner of war, P.O.W., دیلی جهنگ
prison fever, = typhus.
prissy (pris'i), adj. [Colloq.], (۱) به ناز و نوز؛ به قیزو بیژ
 (۲) له راده بهدر سهلارو سهنگین؛ گوئدر به شتی زۆر ووردو ههچ ویدوچ.
pristine (pris'tēn, pris'tin), adj. (۱) وهک دهرخی جاران؛
 وهک کوز جوون بوو وهما؛ وهک جاری جارانی زوو.
 (۲) (۱) دهشتهگی؛ پاک؛ دهستکاری نه کارو؛ بیس نه بوو به هژی پینشکوتنهوه
 به پاک خیزگر توو: (a ~ innocence)
 (ب) بان؛ حاوین؛ تازه؛ بوخت.
prithce (prith'i), interj. [Archaic]. = please.
privacy (pri'və-si), n. (۱) گوشه گیری؛ تاییهتی؛ سهر به خوی؛
 کهم نیکه لاری له گهل خهنگدا:
 (He likes his ~.; to disturb one's ~)
 (۲) نهینتی.
private (pri'vit), adj. (۱) تاییهت به خزا؛ ناگشتی؛ خزیمی
 (~ property; a ~ joke)
 (۲) تاییهتی: (a ~ school, club, etc.)
 (۳) ناسایی: (a ~ citizen)
 (۴) تاییهتی؛ کسسی؛ خزیمی: (a ~ bathroom)
 (۵) نهینتی؛ بلاننه کاروه؛ شاروه: (one's ~ opinion; a ~ affair)
 (۶) نهینتی خزان: (a ~ person)
 (۷) شاروه؛ داپوشراو؛ نهندامی لهش: (one's ~ parts)
n. (۱) (f) گهل وگون؛ گهل وگون. (۲) سهریان
in private, به نهینتی؛ لهلاوه؛ ته نه خز
private enterprise, کاری نازاد؛ بازرگانی نازاد یا سهر بهست به پیری
 رژیمی سهر مایداری به پیری جه وگیری میری
privateer (pri'və-tēr'), n. (۱) کشتی جهنگه گیری کشتییمکی

بوشایی ناسمان بۇ كۆكردنەمەي دىنگوباسى زانىبارى لەبارەي بوشايى دەورويشتى زەمىيەمە (پىشى دەورويش: space probe) .
(۲) لىكۆلېنەمەي وورد لە كارى چەتو قەدەغە (بەتايپەيى لەلايەن كۆمىتەيەكى بەرلەمانەمەي).
(۱) پىشكىنى بىرەن (وەك گەران بۇ گولەيەكى جىگىرەمە لەناو لەشدا) v.l.
(۲) لىكۆلېنەمە بەروردى.
پىشكىن: بۇ گەران لىكۆلېنەمە. v.i. (~ into).
سەرپاستى: بىن پىچەمەنەيى. probity (prō'ba-ti, prō'ə-ti), n.

پاكى.
(۱) كىشە: گىرگرفت: دەرەسەرى: problem (prō'bləm), n.
تەنگەچەلمە: كىچەل: تەگەرە: ناخۇشى: مەسەلەي باسكارو.
(۲) كىشە (زەمە رەپتوان): (a mathematical ~).
g. (۱) گىرگرفتاي: كىشەدار: (a ~ novel).
(۲) سەرگىش: لاسار: بە ناسانى پانەماتوو: (a ~ child).

(۱) گىرگرفتاي: problematical (prō'la-mat'ik'l), adj.
بە ناسانى چارەسەر ناكرى: (۲) گوماناي: ناسۆگەر: نەگەرونەگەرى
تايپەيى بە گىلاندارە proboscidian (prō'ba-sid'i-ən), adj.
لەمۆزدارەكان (وەك فىل): لەمۆزدار.
گىلاندارى لەمۆزدار n.

(۱) لەمۆزى فىل. proboscis (prō-bos'is), n.
(۲) لەمۆزى جانەمەر (بۇ مژىن): (۲) لەمۆزى زىل (لەمۆزى گالەمە)
پىرۇكايىن: ماددەيەكە نە procaine (prō-kān', prō'kān), n.

دەرمانى بەنج دا بەكاردەھىشئى.
نەم شائەي رورەكە نە procambium (prō-kam'bi-əm), n.
شائەي دارىن و ئاووگ بەريان ئى دروست دەيىت.
تايپەيى بە procedural (prō-sē'jēr-əl, prō-sē'jēr-əl), adj.

پەيەرەي جىبەجىكردى كاروبارى بەرلەمان يا دادگا يا كۆرئە.
(۱) شىوەي كردن: procedure (prō-sē'jēr, prō-sē'jēr), n.
پەيەرە: شىوەي جىبەجىكردى كارىك. (۲) پىيازى كردن شتىك.
(۲) شىوەي پەيەرەي جىبەجىكردى كاروبارى بەرلەمان، دادگا يا كۆرئە
(۱) بەردەوام بوون پاش وەستان: proceed (prō-sēd', prō-sēd'), v.l.
دەستپىكردەمە: (We then ~ed to the next town.)
(۲) دەستكردنەمە بە قەسەردن پاش وەستان: تىپەلچوونەمە.
(۲) كردن: لەسەر پۇششتا: بەردەوام بوون لەسەر: دەستپىكردن:
(He ~ed to eat his dinner.)

(۱) شكات لىكردن: دان بە دادگا. (E) (~ against)
(۲) لىوە پەيدابوون: لىوەماتن.
(۱) بەردەوام بوون: proceeding (prō-sēd'ing, prō-sēd'ing), n.

لەسەر: لەسەر پۇششتا: (۲) كردار: كار. (۲) پىياز: پى.
(E) (pl.), سەرداگەرى: سەردا: ئالوويژ.
(۲) (pl.), تۆمەنەمەي كۆپى پىكرلوئىكى زانستى يا ھى تر.
(۱) (pl.), شكات. (ب) شكات كردن.
داھات: بەرەم (سەرداگەرى، چالاكى): proceeds (prō'sēdz), n.pl.

دەسكەرتى ئالوويژ: (The ~ from the sale of the house will be devoted to charity.)
ھى پىشەمەي سەرا: procephalic (prō'sə-fal'ik), adj.
ئاوچەمەي.

(۱) پىياز: شىوەي جىبەجىكردى كارىك: process (pros'es), n.
پەرەسە: رەھتى كار: پەيەرەي ھىنانە بەرەمەي شتىك.
(۲) ھەنگەمەكانى جىبەجىكردى كارىك: ھەنگا يا قۇناغەكانى پىدا پۇششتى
كردارىك بۇ تەمەلويوشى: (the ~ of digestion).
(۲) كات تىپەبوون يا بەسەرچوون
(E) بەرەمەي: پىشكەمەن: بۇزوان
(۲) (۱) شكات. (ب) فەرمانى دادگا بۇ بانگ كردن گومانبار بۇ دادگا
(ج) سەرەمەي نەم فەرمانى بانگ كردنەمە دەرەبارەي داواكارىيەك.

بۇكسازى بۇ پارە. prize fight,
بۇكسازىكە كە بۇكسازى پىشەمەيى و بۇ پارە دەيەكە. prize fighter,
بۇكسازى بۇ پارە. prize fighting,
(۱) مەيدانى بۇكسازى بۇ پارە. (۲) بۇكسازى بۇ پارە. prize ring,
سەر بە لايەك: لايەنگەر. pro (prō), adv. & adj.
(۱) كەسكىنى سەر بە لايەك: لايەنگەرى مەسەلەيەكى كۆز لەسەر گىراو. n.
(۲) ھۆي لايەنگەرى كردن مەسەلەيەك:
(the ~s and cons of the matter)

(۲) دەنگىكە بۇ لايەنگەرى مەسەلەيەك.
pro (prō), adj. & n. [Colloq.] = professional.
پىشگىرەكە بەمانى: (۱) لەپىش: لەبەردەم. pro- (prō),
(ب) لەپىش: بەر لە.

پىشگىرەكە بەمانى (۱) بۇ پىشەمە پۇششتا: (progress) . pro- (prō),
(ب) لەمەرى: لەجىياتى: (pronoun) .
ج: لەسەر كەردنەمە: لەسەرەلداق.
(د) سەر بە: لايەنگەرىكەر: (prolabor; pro-American) .

بەلەمىكى باپەوانى خىزىيە. proa (prō'ə), n.
(۱) لەوانەبوون: بۇ ھەبوون: probability (prō'ə-bil'ə-ti), n.
پى تىن چوون: شىيان. (۲) شتىكى پى تىن چوون: شتىكە كە لەوانەيە بىن.

نۇر لەوانەيە: نۇر پى تىن دەچىن. in all probability,
(۱) لەوانەيە: پى تىن دەچىن: probable (prō'ə-b'l), adj.
بۇي ھەيە پىرەبىدات: رەنگە. (۲) دەشئ: دەگونچى: بۇي ھەيە بىكرى بە بەلگە:
شىار (evidence) .

ھۆي بەجىن بۇ بە تاوانبار دانانى گومانبارىك. probable cause,
(دادگەرى)
لەوانەيە: بۇي ھەيە: دەگونچى: probably (prō'ə-bli), adv.
رەنگە

قورگ پاكەرەمە: شىشكىنى نەرمە بارىكە. probang (prō'ban), n.
سەرەكەي نىسەلەنج يا لۆكەي پىوہەيە بۇ شت لە قورگ لاپردن يا دەرمان كردن
بەكاردەھىشئى

سەلماندنى راستى وەسپەتنامەي مردوويەك. probate (prō'bāt), n.
لە دادگا دا.
تايپەيى بە سەلماندنى دروستى وەسپەتنامەي مردوويەك لە دادگا دا: adj.
(a ~ judge)

(۱) سەلماندنى دروستى وەسپەتنامەي مردوويەك لە دادگا دا. v.l.
(۲) وەستاندنى سزاي تاوانبارىكى مەترسى ئى نەگراو و خەستىيە زىر
چاودىزىيەمە لەباتى بەندىخانە.

دادگاى سەلماندنى دروستى وەسپەتنامە (ھەندى) . probate court,
جار داھەشكردنى زەمى و زارو خانو و مائى مەراتى).
(۱) تاقىكردەمەي لىھاتوويى: probation (prō-bā'shən), n.
كەسكىك پىش دانانى لەسەر كار (۲) وەستاندنى سزاي تاوانبارىكە
خەستىيە زىر چاودىزىيەمە لەباتى بەندىخانە.

(۲) ھاوہي مۇنەتەدان بە قوتايەيەك بۇ بەزىكردەمەي نەمەكانى لەزىر چاودىزىدا.
(E) بارى كەسكىكە لەزىر چاودىزى وەھا دا.
-probational (adj.); probationary (adj.).
كەسكىكى زىر چاودىزى
ووشەي پىشوو بىيەنە.

نەفسەرى چاودىزى: فەرمانبەرىكە دادگا دايدەن. probation officer,
بۇ چاودىزى كردنى نەم تاوانبارانەي سزاکەيان وەستىنارەمە بەرەلە كراون.
(۱) ھى تاقىكردەمە: probative (prō'bə-tiv, prō'bə-tiv), adj.
تاقىكرەمە. (۲) سەلمەنەر: بەلگە پىشانەر: تايپەيى بە بەلگە پىشانەدان
سەلماندن.

probatory (prō'bə-tōr'ī, prō'bə-tō'ti), adj. = probative.
(۱) نامىرىي پىشكىن: نامىرىكى پىشكىنى بارىكى كۆنە. probe (prōb), n.
بۇ پىشكىنى بىرەن و بوشايى لەش. (۲) كەشتىيەكى ھەوايىيە دەھەزىزىرەتە

سلاویز کردن؛ هیتانه جیهانه‌ره.

procreative (prō'kri-ā'tiv), adj. (۱) مندالی دهبی؛ بیهرا

سک دمکات. (۲) زاونزیی تاییهتی به سلاویز کردن: (instinct ~)

procto- (prōk'tō, prōk'tə), پیشگیریکه بعمانای: کوز؛ قنگ:

(proctology)

proctology (prōk-tol'ō-ji), n. پزیشکمرانی کوز.

proctor (prōk'tēr), n. چاودیز (تاقیکردنمروی قوتایانه و خانه

قوتاییان یا میشی ناوخن).

v.i. (to - an examination) چاودیزی کردنی تاقیکردنمروه:

-proctorial (adj.); proctorship (n.).

proctoscope (prōk'tə-skōp'), n. نامیری نیژوانینی کوز

(پزیشکمرانی).

procumbent (prō-kum'bent), adj. (۱) بیسره دمدا پال کهوری.

(۲) تهرز فریڈمهر بیسره زهویدا! بیسره زهویدا کشان (پوره).

procurable (prō-kyoo'rā-b'l), adj. بعمانایی دمسکورتو.

procurator (prō'kyoo-rā'shən), n. (۱) بهجیهانی کاروباری

کسیکی تر. (۲) برینامه وکالهتنامه.

(۳) بؤ هیئان (نافرمتی سوک) بؤ پیداکردن.

procurator (prō'kyoo-rā'tēr), n. (۱) بهزیومهری دارایی

ناوچه‌بمکی شمیراتزیمتی بؤمانی. (۲) بریکار؛ وکیل.

procure (prō-kyoor'), v.i. (۱) پیداکردن؛ دمسکورتن:

(He -d work.)

(۲) [Rare] بوون به هز.

(۳) گمردای بؤ کردن؛ نافرمت بؤ هیئان.

v.i. گمردای کردن؛ نافرمت بؤ پیداکردن یا هیئان.

procurement (prō-kyoor'ment), n. (۱) پیداکردن؛

دمسکورتن. (۲) نافرمت بؤ هیئان؛ گمردای بؤ کردن.

procurer (prō-kyoor'ēr), n. (۱) پیداکر. (۲) گمرد.

procuress (prō-kyoor'is), n. گمرد (ژن).

prod (prod), n. (۱) نه‌قیزه.

(۲) نه‌قیزه قیومژندن؛ تیومژندن؛ هان؛ پال

v.i. (۱) نه‌قیزه قیومژندن؛ تیومژندن. (۲) هاندان؛ پال پیومنان.

-prod (n.).

prodigal (prod'i-g'l), adj. (۱) پاره به‌قیزمهر؛ پاره له‌بهردهر.

(۲) دمستقلو؛ به‌خشنده؛ دل فراوان؛ بهر. (۳) زؤورمه‌مه؛ فره؛ مشه.

n. کسیکی پاره به‌قیزمهر؛ کسیکی پاره له‌بهردهر.

prodigality (prod'i-gal'ō-ti), n. (۱) پاره به‌قیزدان؛

به‌قیزدان. (۲) به‌خشنده‌یی؛ دمستقلوی؛ دل فراوانی.

(۳) زؤورمه‌بمنیی؛ فره‌یی؛ مشیی.

prodigious (prō-dij'əs), adj. (۱) زؤر دل؛ زؤر گموره.

(۲) ناساسیی؛ سمرسوپمینهر. (Obs.) (۳) به‌مروم؛ نیشانه‌یی نه‌ماته.

prodigy (prod'ō-ji), n. (۱) پوره‌انیکیی ناساسیی یا له سمروشت

به‌مرا؛ شتیکی سمرسوپمینهر. (۲) کسیکی بلیمت (به‌تاییهتی مندال)؛

کسیکی هملکمرتو: (a child ~).

(۳) [Archaic] نیشانه‌یی به‌مرومی.

prodrome (prō'drōm), n. یکمهم نیشانه‌یی نه‌خوشی.

-prodromal (adj.).

produce (prō-dōs', prō-dūs'), v.i. (۱) دمهرهئان؛

دمهرخستی و پیدان بؤ سمیرکردن:

(At the police officer's request he -d his driver's license.)

(۲) به‌رمهم هیئان؛ به‌رگرتن:

(This field -s wheat; a well that -s oil)

(۳) درووستکردن؛ پیکهئان.

(۴) بوون به هز؛ پیدای بوون:

(His remarks -d a flood of rumors.)

(۶) زیاده نیشکان؛ زیاده گۆشت؛ نه‌مدام یا پارچه‌یی نه‌مدای زیاده‌یی گیانداری

پوره.

v.i. (۱) به ریخازیکیی تاییه‌تیدا بردن.

(۲) ناماده‌کردن به دستکاری کردن و گۆزین و بردن به چند همگاونیکی

تاییه‌تیدا؛ خوشکردن (پیسته، خورده‌مندی): (to - food).

(۳) شکلات لیکردن؛ دان به دادگا.

(۴) فرمان پیکردن بؤ چوونه دادگا؛ بانگ کردن بؤ دادگا.

adj. به‌شویه‌بمکی تاییه‌تی ناماده‌مکراو؛ خوشکراو؛ ناماده‌مکراو: (~ cheese)

in (the) process of, (۷) و ا دروست دمکرتن؛ له ناماده‌مکردنمراه.

(۸) نه کاتی.

process (pros'es), v.i. له نمایشدا بوون؛ له خوییشانداندا به‌مداری

کردن

procession (prā-sesh'an, prō-sesh'an), n. (۱) ری بؤیشتن.

بؤ پینهمره بؤیشتن؛ بؤیشتنی ری‌کوپیکه.

(۲) نمایش؛ گله‌مروت؛ خوییشاندان: (a funeral ~).

(۳) زنجیره.

v.i. به‌مدارمرونی ری بؤیشتن.

processional (prā-sesh'an-l, prō-sesh'an-l), adj. (۱) -

نمایشی (۲) تاییه‌ت به گۆزانی ورتن به ناوازهه (خاچ پهرستی).

n. (۱) پهرتوکی نمایشی کلنسه (۲) سروودیکیی نایینی یا گۆزانی‌بمکه

له کاتی هاتنه‌زورمروی قه‌شه‌کاندا بؤ کلنسه له‌پیش نوژندا دمورترا.

(۳) ناوارو موسیقایی نمایش یا ناهه‌نگیکیی نایینی ... هتد.

process server, پوزلیسی یاگه‌نهری فرمانی دادگا بهو کسانه‌یی که

بانگ دمکرتن بؤ دادگا (گومانبار یا شایهت).

proclaim (prō-klām'), v.i. (۱) بانگ بؤ همدان؛ جار بؤ دان

(They -ed her queen.)

(۲) قه‌ه‌غمکردن به بلاونامه.

(۳) بلاوکردنمروه؛ بانگ همدان؛ جار دان.

(۴) نیشانه‌یی نمره بوون؛ واگه‌یاندن؛ پیشاندان.

(Her every act -ed her a snob.)

proclamation (prō-klā-mā'shən), n. (۱) بلاوکردنمروه؛

بانگ همدان؛ حاردان. (۲) بلاونامه (به‌تاییهتی هی میری یا ره‌سمی)؛ جار:

(the - of independence)

proclivity (prō-kliv'ō-ti), n. ناره‌زو (به‌تاییهتی بؤ کرمه‌وهو

خوی ناپه‌سند؛ حزی وگماکی؛ مه‌یلی سرووشتی): (a - to vice)

proconsul (prō-kon's'l), n. (۱) فرماندهی لشکرو به‌زیومهری

ناوچه‌بمکی شمیراتزیمتی بؤمانی. (۲) فرمانمروه‌یی نیشگان له یه‌کیکه له

وولانه ژنرده‌مستکاتی نیشگلمهره.

-proconsular (adj.).

proconsulate (prō-kon's'l-it, prō-kon'syoo-lit), n. ماهوی

کاربه‌دمستی و به‌وپایه‌یی فرماندهی بؤمانی.

procrastinate (prō-kras'tə-nāt'), v.i. مواخستن:

که‌مترخه‌می کردن؛ خستنه پشت گوی؛ به قنگدا خستن.

v.i. شت دواخستن؛ شت خستنه پشت گوی؛ که‌مترخه‌می کردن.

procrastination (prō-kras'tə-nā'shən), n. که‌مترخه‌می:

شت خستنه پشت گوی؛ به قنگدا خستن.

procrastinator (prō-kras'tə-nā'tēr), n. که‌مترخه‌می:

کار له کاتی خویدا نه‌کمر.

procreant (prō'kri-ant), adj. (۱) مندالی دهبی؛ بیهرا سک دمکات.

(۲) تاییه‌تی به زاونزی؛ هی سکوزا کردن

procreate (prō'kri-āt'), v.i. (۱) مندالیبوون؛ زاونزی کردن؛

سکوزا کردن. (۲) هیئانه بهرا درووستکردن؛ هیئانه جیهانه‌ره.

v.i. مندالیبوون؛ زاونزی کردن؛ سکوزا کردن.

-procreator (n.).

procreation (prō'kri-ā'shən), n. مندالیبوون؛ زاونزی کردن؛

profitably

(۲) به درخشان: هر پیمان: دروغ: (a ~ friend)

(۲) خرد ترخان کردی بوی خواهریستی: (a ~ man)

professedly (prə-fes'ɪd-li), adv. (۱) به ناشکرا: به دهمی خرد

(۲) به نام: به درخشان: به سرزاری: به پوهانه

profession (prə-fesh'ən), n. (۱) بانگ همدان: به راست یا به درخشان

وا ووتن: واپیشاندان: دان پیمان: (a ~ of faith)

(۲) (۱) بروا: پیمان: به ناشکرا: به ناخنگ: (ب) نایبی: بوی پیکرا: بروا

(۲) پیشه: پیشهگه: نیش وکارا: کار: پیشه: به پیوست: به خوندنی

بهرز بگات: (وهک: پزیشگه: نیش وکارا: پاریزمری: نمدازاری: ماموستایی: ... همد)

(۴) پیشهگه: نیش وکارا: (۵) خرد ترخان کردی بوی خواهریستی

professional (prə-fesh'ən-l), adj. (۱) شایسته: پیشهگه:

پیشهمر: تاییستی: به پیشهگه:

(۲) بوی پاره: کرا: به پیشه: (نک: بوی خوشی): (a ~ writer)

(۲) هی: پیشهگه: نواندی: مهبستیان: پاریه: نک: رابورن: (~ sports)

(۴) بزان: شارهزای: رشتی: خوی: پیشهمر: پیشهمر: (a ~ politician)

n. (۱) پیشهمر: پیشهگه:

(۲) کسبگه: که شتی: رابورن: دکات: به پیشه: (وهزیشکاری: موجه: خرد)

(۲) پیشهمر: شارهزای: یا نیش وکارا: کسبگه: دستبلا: به پیشهگه:

(a true ~) professionalism (prə-fesh'ən-l-iz'm), n. (۱) پیشهگه: نیش وکارا

نیش وکارا: شارهزایی: له: پیشه: خرد: گیانی: پیشهگه: نیش وکارا: به جوانی و

پزیشگه: نیش وکارا: ووردی: نیش وکارا: نیش وکارا: خرد کردن:

(He impressed me with his ~)

(۲) به کاره: نیش وکارا: موجه: خرد: له: وهزیشکاری: کردنی: شیک: به پیشه و

بوی پاره: که همدان: هر بوی رابورن: دکات:

professor (prə-fes'ər), n. (۱) بانگ همدان: به هستی: نسبت و

بیروباهری: خرد: (۲) ماموستای: زانک: یا دانشگاه: پزیشگه:

professorate (prə-fes'ər-it), n. (۱) ماموستا: ماموستایی: زانک:

پله و پایبه: ماموستایی: زانک:

professorial (prə-fə-sôr'i-əl, prof'ə-sôr'i-əl), adj. تاییست

یا شایسته: به ماموستای: زانک: ماموستایی: ماموستایی: له: ماموستا: چور

(his ~ demeanor)

professorship (prə-fes'ər-ship), n. (۱) پله و پایبه: ماموستای

زانک: ماموستایی: نرد و کار: پزیشگه:

proffer (prə-fər), v.t. (to ~ friendship) پیشهگه: نیش وکارا:

n. پیشهگه: شتی: پیشهگه: کرا:

proficiency (prə-fish'ən-si), n. شارهزایی: کاره: نیش وکارا:

(~ in English)

proficient (prə-fish'ənt), adj. شارهزای: کاره: بزان:

(He is ~ in driving a car, two foreign languages, etc.)

n. کسبگه: شارهزای: کاره:

profile (prə'fil), n. (۱) لایه: ماموستا: لایه:

(۲) وینه: لایه: ماموستا: لایه:

(the ~ of a distant hill) چینه: چاره: چینه: شینه: ماموستا:

(۴) کورته: زانک: پخته: زانک: وینه: پورن: ماموستا: زانک:

v.t. (۱) وینه: لایه: ماموستا: لایه:

(۲) پخته: زانک: ماموستا: نیش وکارا: کورته: زانک: کسبگه:

profit (prof'it), n. (۱) سود: که: به: ماموستا: (۲) قازانج:

v.t. (۱) به: سود: بوزن: به: که: بوزن:

(۲) سود: بوی: ماموستا: قازانج: لیکردن:

v.t. سود: بوی: ماموستا: قازانج: لیکردن: (It ~ed him nothing)

profitable (prof'it-ə-b'l), adj. به: سود: به: که: سود: به: که:

(a ~ business; ~ advice)

-profitability: profitableness (n.)

profitably (prof'it-ə-bli), adv. به: سود: به: که: سود: به: که:

producer

(۵) نامده: کردی: پیشاندان: (فيلم، شانزگه: نیش وکارا): ده: کردی: ده: نیش وکارا:

(to ~ a film, play, etc.)

v.t. (۱) به: ماموستا: به: ماموستا: (۲) دروغ: ماموستا: پیشهگه:

n. به: ماموستا: کسبگه: نیش وکارا: ماموستا: ماموستا: (که: له: فروشگه: ده: فروشگه):

producer (prə-dōs'ər, prə-dūs'ər), n. (۱) به: ماموستا:

(به: ماموستا: کسبگه: نیش وکارا: شتی: دروغ: ماموستا: ... همد)

(۲) فرنی: گاز: سوته: ماموستا: دروغ: ماموستا: (له: خمدون)

(۳) ده: ماموستا: فیلم و شانزگه: نیش وکارا: ده: ماموستا:

producer gas, گاز: سوته: ماموستا: له: خمدون: دروغ: ماموستا:

producer goods, producers' goods, شتومگی: به: ماموستا:

که: ماموستا: خرد و ماموستا: به: کاره: نیش وکارا: بوی: دروغ: ماموستا: نیش وکارا:

producible (prə-dōs'ə-b'l, prə-dūs'ə-b'l), adj. به: به: ماموستا:

ده: ماموستا: پیدا: ده: ماموستا:

product (prod'akt), n. (۱) به: ماموستا: به: ماموستا: شتی: دروغ: ماموستا:

(۲) همدان: (War is a ~ of greed)

(۲) ماموستا: ماموستا: پیدا: بوی: له: همدان: ماموستا: کسبگه: نیش وکارا:

(۴) همدان: لیکردن: زانک: ماموستا:

production (prə-duk'shən), n. (۱) همدان: به: ماموستا:

(۲) همدان: به: ماموستا: نیش وکارا: (۳) به: ماموستا:

(۴) ماموستا: به: ماموستا: ماموستا: ماموستا: دروغ: ماموستا:

(۵) شانزگه: نیش وکارا: پیشهگه: نیش وکارا: له: ماموستا: نیش وکارا: شانزگه: نیش وکارا:

productive (prə-duk'tiv), adj. (۱) به: ماموستا: به: ماموستا:

(a ~ farm)

(۲) به: ماموستا: به: ماموستا: (a ~ week)

(۲) (~ of ~): ده: ماموستا: ماموستا: نیش وکارا: پیدا: بوی: (Waste is ~ of many evils)

(۴) به: ماموستا: نیش وکارا: نیش وکارا:

-productively (adv); productiveness (n.)

productivity (prə-duk'tiv-ə-ti), n. به: ماموستا: به: ماموستا:

به: ماموستا: به: ماموستا:

poem (pō'em), n. پیشهگه: یا: ماموستا: کورته:

prof (prof), n. = professor

profanation (prof'ə-nā'shən), n. پیشهگه: نیش وکارا: نیش وکارا:

پیرن

profane (prə-fān', prō-fān'), adj. (۱) نیش وکارا: جیهانی:

(~ history, literature, art, writer, etc.)

(۲) کافر: خوانده: نیش وکارا: بوی: نیش وکارا: پیشهگه: ماموستا:

(۳) پیشهگه: نیش وکارا: (کرده: ماموستا): (~ language)

(۴) نیش وکارا: پیشهگه: نیش وکارا:

v.t. (۱) پیشهگه: نیش وکارا: نیش وکارا: پیشهگه:

(۲) ماموستا: ماموستا: نیش وکارا: به: خرد: ماموستا: به: ماموستا: پیشهگه: نیش وکارا:

-profanatory (adj); profanely (adv); profaneness (n.)

profanity (prə-fan'ə-ti, prō-fan'ə-ti), n. (۱) کافر:

بوی: نیش وکارا: (۲) ماموستا: پیشهگه: نیش وکارا: به: ماموستا:

profess (prə-fes'), v.t. (۱) به: ناشکرا: ووتن: دان: پیمان: بانگ: همدان:

(۲) به: نیش وکارا: واپیشاندان: به: نیش وکارا: ووتن:

(She ~ed a gratitude she did not feel.)

(۲) پیشهگه: نیش وکارا: کردی: کردی: (to ~ medicine, law, etc.)

(۴) بروا: پیمان: به: ناشکرا: (to ~ Christianity, Islam, etc.)

(۵) ماموستا: به: ماموستا: ماموستا:

v.t. (۱) به: ناشکرا: ووتن: دان: پیمان:

(۲) بوزن: به: ماموستا: ماموستا: خرد: ترخان: کردی: بوی: خواهریستی:

professed (prə-fes't'), adj. (۱) به: ناشکرا: دان: پیمان:

به: دهمی: خردی: ووتن: ووتن:

(a ~ infidel; a ~ opponent of progress)

program, programme (prō'gram), n. (1) برنامه؛ نه خشه؛ (2) برنامه یا پيشاندانیک؛ (3) برنامه راديو و تله فيزيون؛ (4) برنامه ي پيژمير يا كومپيوتر. (5) خسته ناو برنامه موه. (6) برنامه بۆ دانان؛ نهخشه كيشان. (7) پروگرام كردني پيژمير؛ برنامه دانان بۆ كومپيوتر. (to ~ a computer) (1) برنامه (2) برنامه پيژمير؛ پروگرام دانه ي كومپيوتر. (3) برنامه نامامكم. موزيقيابه كه ديمه ني تايبه ني ديخته بهرچاوي گوتكر. progress (prog'res, prō'gres), n. (1) گهشه؛ [Archaic] گهشه باشي. (2) پيشگرتن؛ پهرسه ندين؛ گهشه كره ن. پيشگرتن؛ پهرسه ندين؛ گهشه كره ن. v.l. برده وامه؛ له بودان يا كره نده؛ دهستي پيكرده ووه برده وامه. (Work is now in progress on the project.) (1) پيشگرتن. (2) زنجيره (بودان)؛ پير؛ بوداني يهك له نواي يهك. (3) يهك به نواي يهكي ژماره يي (ژماره ويوتوان). -progressional (adj.). (1) بهر مو پيشه وه پيشتور. (2) بهر بهر مو منگو به ههنگاو بۆ پيشه وه چوون. (3) پيشگرتنوخا. (4) [P-]، نه ندياسي حيزي پيشگرتنوخا. (5) هه ميسه له پيشگرتنديه: (a ~ people). (6) نيشانه ي كرداري بهر دهوامه به (ing -) پيشان ده درئ (ريزمان) (present ~ tense). (7) له پهرسه ندينده (نهخشو): (a ~ disease). (8) بهر وه ژور (واج): تايبه ني به باجه كه ههتا بيت ريژمه كي زياد دهكات به زياده بووني دهسكوت. (a ~ tax). (1) كسيكي پيشگرتنوخا. (2) [P-] نه ندياسي حيزي پيشگرتنوخا n. -progressiveness (n.). بهر بهر زياد دهكات؛ بهر بهر هه ميسه هه ر له پهرسه ندينده: (His disease is getting ~ worse.) progressivism (prə-gres'iv-iz'm), n. بهر بهر پيشتورنوي؛ (1) له دهغه كره ن به ياسا (2) پي ليكرن؛ نه هيشتن. prohibit (prō-hib'it, prə-hib'it), v.l. ياساخ كره ن. (1) له دهغه كره ن به ياسا؛ ياساخ كره ن؛ له دهغه كره ن. (2) ياسا ي ته م قه دهغه كره ن. (3) له دهغه كره ني بهر وسكردن و فروشتن خوره نوه ي كحول. (b) [P-]، ته م قه دهغه كره ن له ته مريكا له سالي ۱۹۲۰-۱۹۳۳. (1) لايهنگري قه دهغه (2) [P-]، نه ندياسي حيزي قه دهغه كره ني كردني خورنده ي كحول له ته مريكا. (1) پيكر؛ قه دهغه كره ي (باجي ژوري سه ر شتيك بۆ نه وه ي خهك نه يگرئ): (~ taxes) (2) گران: (~ prices). prohibitory (prō-hib'ə-tōr'ī, prə-hib'ə-tō'r'i), adj. = prohibitive. (1) نه خشه؛ پلان. (2) پروژه. (1) نه خشه كيشان؛ پلان دانان؛ پيشنياز كره ن. v.l. (2) هاروشتن؛ فریدن.

profit and loss, (1) پيشانيه ي قازانچ و زيان (دهفتمرگري). (2) بازرگاني گرانخانو هه لپه رست؛ كسيكه كه شت به قازانچي ناروه ا ده فروشتن له كاتي گران يا جهنگدا. قازانچي ناروه ا كره ن به شت به گران فروشتن له كاتي كه م شت يا جهنگدا. v.l. هاروشتن قازانچ. profit-sharing (prof'it-shār'īŋ), adj. هاروشتن كردني قازانچ. profit sharing. (1) سه رسه رتي؛ داوین پيسي؛ بۆ ناپروسي. (2) پاره له برده دان؛ شت به فرودان. profligate (prof'lə-git), adj. (1) سه رسه رتي؛ داوین پيسي؛ بهر هوش؛ بۆ ناپروسي. (2) پاره له برده ده؛ شت به فرودانه. كسيكي سه رسه رتي و داوین پيسي؛ كه سيكي پاره به فرودانه. n. (1) زوري له بهر دهروات؛ پره ووهان (بويا). pro forma (prō fōr'mə), [L.]. (1) هه ر بۆ ناو كراو يا ووتراو؛ پووهكش؛ پوتيني؛ كليشه يي: (a ~ reply). (2) پيشه كي نيراو بۆ كيوار بۆ ريگه و پيني (بارنامه): (a ~ invoice). profound (prə-found'), adj. (1) قورل. (2) پير مانا؛ به مانا؛ قورل: (~ ideas). (3) نيجكار ژور؛ ژور؛ قورل: (~ differences, changes, etc.). (4) له ناخوه؛ توندوتيز؛ (~ grief, sorrow, etc.). (5) ته روا؛ نيجكار ژور: (a ~ silence). n. [Poetic]. (1) قورلي بۆ بۆن (وهك بتي دهريا)؛ چالي بۆ بۆن. (2) شتيكي قورل يا پير مانا. profoundly (prə-found'li), adv. له ناخي دهروه؛ نيجكار ژور. (I am ~ grateful to you.) profundity (prə-fun'də-li), n. (1) قورلي؛ قورلي. (2) پير مانايي؛ قورلي. (the ~ of his ideas). (3) قورلي بۆ بۆن؛ چالي بۆ بۆن. profuse (prə-fūs'), adj. (1) ژور وره به نه؛ فره؛ مشه. (2) (~ in). له پاره بهر بهر بهخشنده يا دل فراوان؛ بهخشنده: (She was ~ in her compliments.) -profuseness (n.). profusely (prə-fūs'li), adv. نيجكار ژور. profusion (prə-fū'zhan), n. (1) دهستلوي؛ به فرودان. (2) ژور ره به نه يي؛ فره يي. progenitor (prō-jen'ə-tēr), n. باپير؛ باپيره گوره؛ باو باپير. progeny (prō-jən'i), n. نه وه؛ وده جه؛ نه توه. proglottid (prō-glot'id), n. هه ر يه كيكه له به شه كاني كرمي شريجه كه نه ندياسي نيرومي خويي قيدايه و ده تواني بيته زيندمه رگري سه رسه رخ. proglottis (prō-glot'is), n. = proglottid. prognathous (prog'nə-thəs), adj. Also prognathic. كاتزر؛ ده ريذو قيو -prognathism (n.). prognosis (prog-nō'sis), n. (1) پيشبيني؛ ماوه ي خاياندني. (2) نه خوشي يهك و چاكيو نه وه ي نه خوشه كه. (3) پيشبيني. prognostic (prog-nos'tik), n. (1) نيشانه ي دواوژ. (2) پيشبيني. (3) نيشانه يه كه ماوه ي خاياندني نه خوشي يهك ده رده خات. adj. (1) تايبه ني به پيشبيني. (2) تايبه ني به پيشبيني كردني ماوه ي خاياندني نه خوشي يهك و چاكيو نه وه ي نه خوشه كه. prognosticate (prog-nos'tə-kāt'), v.l. (1) پيشبيني كردن. (2) نيشانه ي نه وه بوون بۆ دواوژ؛ وگهياندين ده ربه ري دواوژ. -prognostication (n.); prognosticator (n.).

projectile

(۲) هینانە نەرجاوی خۆ، یە خەیاڵ خۆ خستنه شوئینکەرە:
(P- yourselves into the world of tomorrow.)
 (۴) دەریوقانن دەریپەردان
 (۵) شەرق ھاریشتنە سەر پێشاندان (بە شەرق ھاریشتنە سەر):
(to ~ an image on the screen)
 (۱) یریا ھەستیکی خۆ لە خۆ دوورخستنەرە (دەروونناسی).
v.t. دەریوقن: دەریپەردان! سەر دەریھنان
projectile (prə-jek'tɪl), *n.* (۱) گولە: مووشە: فێشکە شیتە.
 (۲) شتی ھاریژراو: شتی فریدراو.
adj. (۱) بۆ ھاریشتنە: دەھاریژراو: *(A javelin is a ~ weapon.)*
 (۲) پال پێوەر بۆ پێشەرە: ھاریژەر: *(~ energy)*
projection (prə-jek'shən), *n.* (۱) ھاریشتن: فریدان.
 (۲) دەریوقن: دەریپەردان: سەر دەریھنان.
 (۳) شتی دەریوقن: چوکلە: نووک، زمانە، قوت، لووتکە.
 (۴) (۱) پێشاندانی وێنە و فیلم (بە شەرق ھاریشتنە سەر).
 (ب) وێنە و فیلمی وھا پێشاندراو.
 (۵) نەخشەی پێشبینی دواژۆ: گۆتەرکاری:
(These figures are only a ~ of next year's budget.)
 (۶) ھەست و نەست و جەزۆ بیرواری خۆ دانە پال خەلک (دەروونناسی):
 ھەستی باش و خرابی خۆ دان بەسەر خەلکدا.
projectionist (prə-jek'shən-ist), *n.* (۱) کارگەری مەکیئە
 سینەما. (۲) نەخشە درووستکەر.
projector (prə-jek'tēr), *n.* مەکیئە سینەما: شەوق ھاریژ (بۆ)
 پێشاندانی وێنە تاک تاک یا فیلم لەسەر پەردە: نامۆیری پێشاندان:
(a motion-picture ~)
prolan (prō'lan), *n.* پرۆلان: ھۆرمۆنیکە لە مێزێ نافرەتی سکپرەدا
 ھەبە
prolapse (prō-laps'), *n.* شۆربوونەرە یا لە جەنێ خۆ ترازانی
 ئەندامی ناوھەوی لەش (رەوگ مەندالەدان)
v.t. شۆربوونەرە: لە جەنێ خۆ ترازان! لە جەن چوون.
prolate (prō'lāt, prō-lāt'), *adj.* جەمسەر درێژکۆلە.
proleg (prō'leg'), *n.* پەل نەستوور و کورتی ژێر سکی ھەندێ کرۆمکە.
prolegomenon (prō'li-gom'ə-non), *n.* سەرەتای پەرێتووک:
 پێشەکی
prolepsis (prō-lep'sis), *n.* (۱) چاوەڕوان کردنی پەلپەو
 دەستپێشکەری کردن لە بەرپەرچدانەرەیدا: بەرپەرچدانەرەیی پەلپەیک پێش
 نەوێ یەلیگەرە دەم بکاتەرە. (۲) باسکردنی پرۆدراویکی چاوەڕوان کراو
 ھەر وەکو پێشەکی برۆی داویت.
-proleptic (*adj.*)
proletarian (prō'lə-tār'i-ən), *n.* پرۆلیتاری: تاییەتی بە چینی
 کۆنکار: تاییەتی بە گرتکار.
n. پرۆلیتاری: کۆنکار.
proletariat (prō'lə-tār'i-ət), *n.* (۱) مزەترین چینی کۆمەنای پۆمای
 کۆن: چینی پەش و پووت (۲) چینی کۆنکار: پرۆلیتاریا.
proletary (prō'lə-ter'i), *n.* ئەندامی چینی پەش و پووتی پۆمای
 کۆن
prolicide (prō'lə-sid'), *n.* مەدالی خۆ کوشتن (پێش یا پاش
 لەدایکبوون).
proliferate (prō-lif'ə-rāt'), *v.t.* پەرە پێ سەندن.
v.t. (۱) ژۆر پەرەسەندن! بە ھەموو لایەکدا تەز فریدان. *(-ing cells)*
 (۲) ژۆر تەشەنەکردن! بۆو بوونەرە: ژۆر بوون.
proliferation (prō-lif'ə-rā'shən), *n.* تەز فریدان: زاوژ!
 بە ھەموو لایەکدا بۆو بوونەرە: تەشەنەکردن:
(the ~ of nuclear weapons)
proliferous (prō-lif'ēr-əs), *adj.* (۱) ژۆر بوو بە گۆیکە کردن و

promiscuous

تەز فریدان و پەل ھاریشتن (پرۆمەکناسی، زیندەفرۆزانی).
 (۲) ژۆر گۆیکەکەر: ژۆر تەز فریدەر.
prolific (prə-lif'ik), *adj.* (۱) بەپێت: بەپێشت: بەبەر: ژۆر زاوژکەر!
 ژۆر بە وەجاخ. (۲) ژۆر بە بەرھەم: *(a ~ writer, poet, etc.)*
prolificacy (prə-lif'i-kə-si), *n.* بەپێتی: بەپێشتی: ژۆر بەبەری:
 ژۆر بەبەرھەمی.
proline (prō'lēn, prō'lin), *n.* پرۆلین: تریشیکی ئەمینیوئە
 پرۆتیندا ھەبە.
prolix (prō-lik's, prō'liks), *adj.* (۱) ئێوژێ: دێژدانی:
 دوور و درێژ و ووشک (نوسراو). (۲) حەزکەر لە زۆر وێژ:
-prolixity (*n.*)
prolocutor (prō-lok'yoo-tēr), *n.* (۱) دەم راستی دەستەبەک.
 حیزبێک، یا کەسێک: قەسەکەر بەناوی لایەکی تەرە. (۲) کۆژگێ.
prologue (prō'lōg, prō'log), *n.* (۱) سەرەتای ھۆنارە یا
 شانۆگەری: سەرۆتار: کورتە ووتارێکە ئەکتەر لە سەرەتای شانۆگەرییەکەدا
 پێشکەشی دەکات. (۲) خۆنەرەوی سەرۆتار.
 (۳) کاری سەرەتایی (کە نیشانی کاری نواری ئەو) پرۆدانی پێشەکی.
prologuize (prō'lō-giz'), *v.t.* سەرۆتار خۆنەرە.
prolong (prō-lōŋ'), *v.t.* درێژەپێدان: درێژکردنەرە:
 ژۆر پێن خایاندن
prolongate (prō-lōŋ'gāt), *v.t.* - prolong.
prolongation (prō'lōŋ-gā'shən), *n.* (۱) درێژەپێدان:
 درێژکردنەرە. (۲) بەشی خراوەسەر: بەشی زیادکراو.
prolusion (prō-lōō'zhən, prō-lū'zhən), *n.* (۱) تاقیکردنەرەوی
 سەرەتایی. (۲) ووتاری سەرەتایی: کورتە ووتارێکی پێشەکی بۆ ووتارێکی
 دوور و درێژ.
prolusory (prō-lōō'sə-ri, prō-lū'sə-ri), *adj.* سەرەتایی:
 ھی سەرەتا یا پێشەکی.
prom (prom), *n.* [Colloq.] ناھەنگی سەمای دەرچوونی قوتابخانە
 ناوھەندی.
promenade (prom'ə-nād, prom'ə-nād'), *n.* (۱) پیاسە:
 پیاسەیی خۆنوواندن. (۲) جەنێ پیاسەکردن: شەقامی گشتی پیاسەکردن.
 (۳) (۱) ناھەنگی سەما. (ب) بە پێر ھاتنەرۆرەوی بەشداری ناھەنگی سەما
 لە سەرەتای ناھەنگەکەدا.
v.t. پیاسەکردن.
v.t. (۱) پیاسەکردن. (۲) خۆنوواندن بە رەوت یا پیاسە.
promenade deck, جەنێ پیاسەکردنی سەر کەشتی.
Promethean (prə-mē'thi-ən), *adj.* (۱) پرۆمیس (ووشەیی دواوی)
 بێبەن. (۲) داھینەر: ژانەخشا: خاوەنی ییری رەسەن.
n. کەسێکی ژانەخشا: داھینەر: خاوەنی ییری رەسەن.
Prometheus (prə-mē'thūs, prə-mē'thi-əs), *n.* خودای
 ناگەزەل لە ئاسمان و بە مرۆڤ بەخش (لەفەسانەیی یونانی).
promethium (prō-mē'thi-əm), *n.* پرۆمیسۆم: توخمێکی
 کیمیایەکی کانزایییە.
prominence (prom'ə-nəns), *n.* (۱) ناوبانگ: ناو داری.
 (۲) دەریپەردان: دەریوقن. (۳) شتی دەریوقیو یا دەریپەرە: نووک: جوکە
prominency (prom'ə-nən-si), *n.* = prominence.
prominent (prom'ə-nənt), *adj.* (۱) دەریپەرە: دەریوقیو:
 (a ~ nose, chin, eye, etc.)
 (۲) ژۆر لەبەرچاوی بەرھەرە: دیار.
 (۳) بەناوبانگ: ناو دارا: ناسراو.
promiscuity (prom'is-kū'ə-ti), *n.* (۱) بەرە قەیی جوت بوون:
 پاک و پێس نەکردن لە جوت بووندا. (۲) ھەرەمە: شتی ھەمەجۆر
promiscuous (prə-mis'kū-əs), *adj.* (۱) ھەرەمە: ھەمەجۆرە.
 (۲) بەرە قەیی جوت بوون: پاک و پێس نەکردنی جوت بوون.

(۲) بلژوکردنموره: پوره پین سمندن: (to ~ learning and culture)

-promulgator (n.), بلژوکردنموره (یاسا), promulgation (prō'mul-gā'shan), n.

فرمان, زانیاری... هتد. (۱) پوو و مرگنیران پوره خواری.

pronate (prō'nāt), v.t. (۲) بمری لهپ پاگرتن بز خواریه. v.l. چه مینه و ما نوشتانه و.

-pronation (n.), pronator (prō-nā'tēr), n. باسکه ماسولکی بمری لهپ بز خواریه. پاگر.

prone (prōn), adj. (۱) چه ماوه: نوشتاره. (۲) به دمدا پاکشاو: به دمدا کموتوو یا پال کموتوو:

(~ on the ground) (۲) (to ~), مهیلدارا به سرووشت ودهایه: زور بوی همیه:

(~ to anger, error, mischief, etc.) (۱) پهل چنگال: نوکی چنگالی خوارین یا مکینه:

prong (prōŋ), n. پهل سیله. (۲) نوله: چوکلله. (۳) سیله: شهن. (۴) پهل شاخی ناسک.

v.l. (۱) چنگال لیدان: چنگال بیاکردن. (۲) زهری کیدان به چنگالی مکینه. (۳) به سیله هملگرتن.

pronged (prōŋd), adj. پهلدارا: چنگدار: (a three- ~ fork).

pronghorn (prōŋ'hōrn), n. فاسکی شاخ پهل پهل. pronominal (prō-nom'ə-n'l), adj. تایبته به پاناو (پیزمان).

pronoun (prō'noun), n. پاناو (پیزمان): (I, me, you, he, she, it, they)

pronounce (prə-nouns'), v.t. (۱) دمرکردن: بلژوکردنموره: دمرپیرن: (The judge ~d the sentence.)

(۲) بلژوکردنموره: بارو زخی کسبک یا شتیک: (He was ~d dead on arrival.)

(۳) ووتن: بیژان: (She couldn't ~ my name.) (۱) (to ~), بریار دمرکردن. (۲) بیژان (زمانه واتی): ووتن.

v.l. (۱) بیژاوا: ووتراو. (۲) دیارا: زور دیارا: تاشکرا: (a ~ accent).

pronouncement (prə-nouns'mənt), n. (۱) بلژو نامهی پهمسی. (۲) بریاری پهمسی: بریارا: و.

pronto (pron'tō), adv. [Slang], یکسمری: به خیرایی. pronunciamento (prə-nun'si-ə-men'tō), n. (۱) بلژو نامهی پهمسی. (۲) بلژو نامهی یاخی بیوان به پوو خاندنی میری.

pronunciation (prə-nun'si-ə'shan), n. (۱) (to ~) بیژان. (۲) زمانه واتی: ووتن. (ب) شیوهی بیژان یا ووتن.

(۳) نووسینی ووشه به شیوهی بیژانی یا ووتنی. (۴) چه سپاندن: سه نامدن: ساغ کردنموره.

proof (prūf), n. (۱) بهلگه: نیشانه. (۲) تاقیکردنموره. (۳) تاقیکراوه: دهرچوون.

(۴) قایمی: هیزی تاقیکراوه. (۵) تیزی یا خستنی خوارینموره: کحول. (۶) پراوه (چاپه منی، وینمگری، هملگندن).

(۷) بهلگه (دادگهری). (۸) کارتینه کراو: به ره هلستی کرا: خوراگر: (~ against criticism).

adj. (۱) تاقیکردنموره بی. (۲) خستنی همگی ناسایی به (خوارینموره: کحول).

-proof (prūf), (۱) - بی: (waterproof). (ب) دژ به: پاریزراو له: (foolproof; weatherproof).

(ج) به هیزی یا قایم وه: (armorproof). (د) کارتینه کردنموره: (pityproof).

proofread (prūf'rēd), v.t. & v.i. هلمه پکردن: پخته کردن (نورسواو، پرتووک).

(Colloq.) [لاسمرایی]

-promiscuously (adv.); promiscuousness (n.), promise (prom'is), n.

(۱) بهلین: پهیمان: کلت. (۲) هموی دوایزدا: خوش هیوایی: هیوای بهات (a writer of ~).

(۳) شتی بهلین پیدراو. v.l. (۱) بهلیندن: پهیماندن: گفتدن. (۲) نیشانهی نوره بوون: هیوا لیکران.

v.l. (۱) بهلین پیدان: گفت پیدان (۲) بهتله ماکردن. (۳) پهیمان پیدان (شووکردن): دیاریکردن.

(۴) نیشانهی نوره بوون: هیوا لیکران: (The clouds ~ rain.) (۱) خاکی بهلیندنراو: به جوولکه (پینجیل).

Promised Land, (۲) خاکی خیروخوشی: بهمشت. [p- l-]

promise (prom'is-ē'), n. بهلین پیدراو. promiser (prom'is-ēr), n. بهلیندن.

promising (prom'is-īŋ), adj. هیوای سرکردن لیکراو: نویند لیکراو (a ~ pupil).

promissory (prom'ə-sōr'ī, prom'ə-sō'ri), adj. پهیمان. promissory note, کومبیا له: قهرنامه.

promontory (prom'an-tōr'ī, prom'an-tō'ri), n. (۱) لیزگی. (۲) زهری دریژووهه: بز ناو دهریا یا دهریاچه.

(۳) نهدامی دهریژووی یا دهریژووی لهش. promote (prə-mōt'), v.t. (۱) پیشختن:

(He was ~d to colonel.) (۲) پامه بندکردن. (۳) بهره پیدان: گمسه پیکردن.

(to ~ a new law) (۴) دهرچوواندن بز پو لیکری بهرتن. promoter (prə-mōt'ēr), n. (۱) بره پیدرا: پیشختن: لایه نگر.

(۲) پرویاگنده چی: جاردن: (the ~ of a boxing match, beauty product, philosophy, etc.)

promotion (prə-mō'shən), n. (۱) پله پیدان: پیشختن: پامه بهرتن: نهدامه: (۲) بره پیدان: پرویاگنده کردن بز فروته نیجهک یا بازرگانیجهک: نم پرویاگنده چی.

-promotional (adj.); promotive (adj.). (۱) ناماده (بو کار): خیرا (بو کردنی شتیک): (men ~ to obey, volunteer, etc.)

(۲) به کسمر کراو: دوانه کمرنووا: زوو: (a ~ reply) (۱) - مؤلفتی قهرزادانموره (ب) پهیمانی قهرزادانموره له کاتیکی تایبته تیدا.

n. (۲) بیرخه روهی قهرزادانموره: نامهی بیرخه روه. (۳) - بیرخه روهی نه کتتر له سر شانز (ب) شتی بیرخه روهی نه کتتر.

v.l. (۱) هاندان: پال پیوه نان (۲) والیکردن (۳) بیرخستنه و. (۴) بیرخستنه ویدی نه کتتر له پمنا پردهی شانزوه.

promptbook (promp'tbook'), n. په پرتووی بیرخه روه: بردهی به له دهقی شانزگهریجهک که کسبک به کاری دینن بز بیرخستنه ویدی نه کتتر.

prompter (promp'tēr), n. (۱) هاندرا: بیرخه روه. (۲) بیرخه روهی نه کتتر له سر شانز.

promptitude (promp'ta-tūd', promp'ta-tūd'), n. (۱) - ناماده بی (بو کردنی کارک): خیرایی. (۲) شت له کاتی خویدا کردن: دوانه کتوتن.

promptly (promp'tli), adv. په کسمر بین دواکتوتن. prompt note, نامهی بیرخستنه ویدی قهرزار.

(پیشی دهوتری: "prompt") (۱) نانگ بز. (۲) هاندان: فرمان، یاسا: بلژوکردنموره: (to ~ a decree).

promulgate (prō-mul'gāt, prom'ul-gāt'), v.t. (۲) خستنه کاری یاسایهک به بلژوکردنموره: دهرکردن (یاسا).

-proofreader (n.), خواننده‌ی نوبه کمالی (له ۷۰۰٪ ی کمالی پوخته)

proof spirit, (۱) کوله‌کله پالېشت؛ پایه له‌نگر.

prop (prop), n. (۲) کهرسهو، حل‌و‌په‌رگو، شترمه‌کی به‌کاره‌یتراو بؤ دهره‌یتانی لیم یا شانزگه‌ری.

v.t. (۱) (up ~) له‌نگرگرتن؛ پالېشت گرتن؛ دانه‌پال.

(۲) (against ~) مه‌لپه‌سارن.

(۳) (to ~ an unpopular regime) راگیرکردن؛ پالېشتی کردن.

propaedeutic (prō'pi-dū'tik), adj. سره‌تایی (خویندن، فیکردن)

n. باسیکی سره‌تایی؛ خویندن یا فیکردنی سره‌تایی.

propaedeutics (prō'pi-dū'tiks), n.pl. زانیاری و په‌په‌رهمی سره‌تایی یا بنچینه‌یی.

propagable (prop'ə-gə'b'l), adj. (۱) بلأوده‌کریته‌وه (بیروباوه).

(۲) په‌ری پین دهمه‌نئ؛ زور دهمکری (له‌ری‌ی زاورئ‌وه).

propaganda (prop'ə-gan'də), n. (۱) |P-| له‌نصوبه‌نی ناین.

(۲) بلأوکرده‌وه (که له سره‌ک قه‌شه کاسولیک‌یه‌کان پیکردن).

(۳) ده‌ست‌ی پروپاگنده؛ ده‌ست‌ی بلأوکرده‌وه‌ی بیروباوه‌رنک یا پنبازنک.

propagandist (prop'ə-gan'dist), n. پروپاگنده‌چی؛ په‌ندوباو‌خه‌روه

adj. پروپاگنده‌یی

propagandize (prop'ə-gan'diz), v.t. (۱) پروپاگنده بؤ کردن؛

بلأوکرده‌وه‌ی بیروباوه‌یک به پروپاگنده بؤ کردن

(۲) پروپاگنده ناراسته‌کردن.

v.t. پروپاگنده‌کردن؛ په‌ندوباو‌خسته‌وه.

propagate (prop'ə-gāt'), v.t. (۱) زاورئ پیکردن؛

له‌یه‌ک چاک کردن و په‌رهم‌رهم‌کردن (گیاندار، پوهه).

(۲) زاورئ کردن؛ زوربوون؛ په‌رهم‌سندن.

(۳) تابه‌خویندن به نهره یا وهجه له‌ری‌ی زاورئ‌وه

(۴) بلأوکرده‌وه (بیروباوه، دنگویاس)؛ (to ~ news, ideas, etc.)

(۵) گه‌پاندن (to ~ heat)

v.t. زاورئ کردن؛ زوربوون؛ په‌رهم‌سندن.

-propagator (n.)

propagation (prop'ə-gā'shən), n. (۱) زاورئ؛ زوربوون؛

په‌رهم‌سندن (۲) بلأوبوونه‌وه؛ (the ~ of ideas, disease, etc.)

(۳) گه‌پاندن؛ تاردن.

propane (prō'pān), n. پروپین گازنکه بؤ سووتهمه‌نی به‌کاردیت.

propel (prə-pel'), v.t. پال پېوه‌نان بؤ پینشوره؛ هاندان؛ بزواندن.

propellant (prə-pel'ənt), n. پال پېوه‌نهر؛ ته‌قینهر (مووشهک،

تفنگ)؛ زوربوونهر.

propellent (prə-pel'ənt), adj. بزوینهر؛ ته‌قینهر.

n. = propellant.

propeller (prə-pel'ēr), n. په‌روانه؛ په‌رؤکه؛ پانکه؛ پالنه‌ر.

propene (prō'pēn), n. = propylene.

propensity (prə-pen'sə-ti), n. مه‌یل؛ حه‌زی زکامی؛

ناره‌زوی سرروشتی؛ (a ~ to exaggerate)

proper (prop'ēr), adj. (۱) شیار؛ گونجیار؛

(the ~ tool for this job)

(۲) تابه‌می به (This weather is ~ to California.)

(۳) راست؛ بن هه‌له؛ تمواو؛ (the ~ pronunciation; in ~ English)

(۴) به‌جن؛ دروست؛ له‌جری خوید؛ راست؛

(It was ~ for him to accept the invitation.)

(۵) رینک‌وینک (په‌ووشت)؛ سه‌نگی؛ به‌تا‌بوو؛ جوان (په‌فتار).

(۶) به‌مانای تمسکی ووشه‌که؛ به‌مانای راستی؛

(the population of London ~)

(۷) [Archaic or Dial.] (۱) باش؛ نایاب.

(ب) جوان؛ نیکس سووک

(۸) [British Colloq.] تمواو؛ (a ~ scoundrel)

(۹) [Obs.] تابه‌می به‌خو؛ خوئی.

(۱۰) ناوی تابه‌می (پېژمان)؛

(Sardar, New York, and Karadagh are ~ names.)

(۱۱) به‌رنگی سرروشتی خزی کراو.

(۱۲) تابه‌می به‌پژنیک یا نامه‌نگینی تابه‌می (نزا، نه‌ریقی تابه‌می).

proper fraction, کهرتی تمواو؛ کهرتی راست.

property (prop'ēr-li), adv. به‌پیکه‌وینکی؛ به‌جوانی؛ به‌باشی؛

به‌شيوه‌یی‌کی راست.

proper noun, ناوی تابه‌می (پېژمان)؛ (John, Paris, etc.)

propertied (prop'ēr-tid), adj. خاوه‌ن‌خاوه‌ن‌مولاک.

property (prop'ēr-ti), n. (۱) خاوه‌ن‌مولاک؛ خاوه‌ن‌مولاک؛

(۲) مولاک؛ مولاک مال؛ زهوی‌وزار؛ خاوه‌ن و زهوی‌وزار.

(۳) پارچه زهوی؛ خاوه‌ن‌مولاکی تابه‌می.

(۴) تابه‌خو؛ نیشانه؛ (the ~ies of a chemical compound)

(۵) کهرسه‌وه‌ی به‌کاره‌یتراو له دهره‌یتانی فیلمیک یا شانزگه‌ری‌یه‌که.

prophase (prō'fāz'), n. په‌لی یه‌کمی دابه‌شبوونی خانه‌ی له‌ش.

property tax, مولاکانه؛ باجی خاوه‌ن و زهوی‌وزار.

prophecy (prof'ə-si), n. (۱) پینشینی؛ نوقلانه

(۲) پینشینی تابه‌می؛ کارو گوفتاری پینشیمه‌ر؛ پینشیمه‌ری.

(۳) په‌رتووی پینشینی

prophecy (prof'ə-si'), v.t. (۱) پینشینی کردن؛ نوقلانه لیدان.

(۲) [Rare] نیشانه‌ی بووداشی دواپژد بوون.

v.t. (۱) پینشینی؛ پینشیمه‌ری کردن.

(۲) په‌ندو ناموزنگاری تابه‌می ووتنه‌وه یا بلأوکرده‌وه.

prophet (prof'it), n. (۱) پینشیمه‌ر؛ په‌پامه‌ر.

(۲) سررؤک یا ماموستای تابه‌می به‌ر.

(۳) دهم راستی ده‌ست‌یه‌ک یا پنبازنک (۴) پینشین.

the Prophet, (۱) مسمه‌ر؛ پینشیمه‌ری نیشلام.

(۲) پینشیمه‌ری مۆرمه‌نه‌کان.

prophetess (prof'it-is), n. پینشیمه‌ری ژن

prophethood (prof'it-hood'), n. پینشیمه‌ری؛ پینشیمه‌ریتی.

prophetic (prə-fet'ik), adj. Also prophetic, تابه‌می به (۲) تابه‌می به‌پینشینی؛ (a ~ utterance)

(۱) له

prophylactic (prō'fə-lak'tik, prof'ə-lak'tik), adj. نه‌خوشتی پاراستی؛ تابه‌می به‌پزیشک‌مونی به‌رگری.

(۲) تابه‌می به‌به‌رگری یا رینگرتن له‌نه‌خوشتی.

n. دهرمانی خو‌پاراستی؛ (۱) لاستیکی گان کردن.

(ب) دهرمان یا نامیزی سکپ نه‌بوون.

prophylaxis (prō'fə-lak'sis, prof'ə-lak'sis), n. (۱) خو له

نه‌خوشتی پاراستی. (۲) دهرمان کردنی خو‌پاراستی.

propinquity (prō-piŋ'kwə-ti), n. (۱) نزیکي. (۲) خو‌مایه‌می.

(۳) له‌یه‌که‌چوون؛ چوونیه‌کی تابه‌می خو.

propitiable (prə-pish'i-ə-b'l), adj. پازی دهرین؛

ناشت دهرکړتیره.

propitiate (prə-pish'i-āt'), v.t. پازی کردن؛ ناشت‌کړتیره؛

دل راگرتن؛

(Rain had to be prayed for and priests and gods ~d.)

propitiation (prə-pish'i-ā'shən), n. (۱) دل راگرتن؛

پازی کردن؛ ناشت‌بوونه‌وه. (۲) قوریانی.

-propitiatory (adj.)

propitious (prə-pish'əs), adj. (۱) به‌به‌زه‌یی؛ به‌رهم؛

propolis

(The gods were ~.)

- (۲) بهات بهات (a ~ amen)
- (۳) باش شمار: شيار (~ winds)
- propolis (prop'ə-lis), n. ماده بهیکی سرنجی به هنگ له دارو درخت کوی دهکاتهوه بؤ چه سپاندنی شانگانگی.
- proponent (prə-pō'nent), n. پیشنیازکر.
- (۲) لایه مگر: پشتیوان: بانگ بؤ هاندس.
- proportion (prə-pōr'shən, prə-pōr'shən), n. ریزه.
- بهش ۲. هارتایی: هوسهنگی: بهرامبری: پیک.
- (۲) (a building of large ~s) نهدازده: پانی و دریزی و نستوری:

- (Rare) (۱) بهراوردی.
- (۵) هاوریزه (ژماره و پیوان)
- v.t. (۱) هاورتاگردن: گونجاندن: هاوریزه کردن:
- (to ~ the penalty to the nature of the crime)
- (۲) رینک و بییک کردن: هوسهنگ کردن: تاووتوی کردن.
- blow out of proportion, زل کردن له نهدازده: چوره ته دهرود
- (They have blown this incident out of proportion.)
- in proportion to, بهگونری
- out of proportion, بپن نهدازده: له نهدازده چوره ته دهرود
- proportional (prə-pōr'shən-l), adj. (۱) بهنه اندازه:
- بهگونری: هوسهنگ: هورتا: گونجاو: هاوریزه:
- (His pay is ~ to his work.)
- (۲) هاوریزه: ژماره و پیوان)

- n. همد یا: ژماره: هاوریزه (ژماره و پیوان)
- proportionally (adv.); proportionable (adj.);
- proportionality (n.).
- proportional representation, نویندیری بهگونری یا بهنه اندازه:
- نویندیری هممو حیذب و دستکان له پهرله ساندن: بهگونری: شو دهنگی: گل
- پزبان: همدات
- proportionate (prə-pōr'shən-it), adj. بهنه اندازه: هورتا:
- هاوریزه: گونجاو

- v.t. هاورتاگردن: گونجاندن: هاوریزه کردن: بهنه اندازه کردن: تاووتوی کردن.
- proportionately (adv.).
- proportionment (prə-pōr'shən-mənt), n. (۱) هورتا کردن:
- تاووتوی کردن: هاوریزه کردن: بهنه اندازه کردن
- (۲) بهنه اندازه: هورتا: هاوریزه: هاوریزه: هاوریزه: هاوریزه:
- proposal (prə-pōz'əl), n. (۱) پیشنیاز: (۲) خوارینی: داخواری
- propose (prə-pōz'), v.t. (۱) پیشنیاز کردن
- (۲) نیازمونی: نهته مابون
- (to ~ a toast) (۳) پیشبازی نوش کردن:
- (I ~ kawa for chairman.) (۴) ناسره کردن: هاوریزه کردن:
- (۱) خیاربون: نهخشه دانان: پیشنیاز کردن:

- (Man ~s, God disposes.) (۲) داخواری کردن: خوارینی کردن:
- (He ~d to her and she accepted.)
- proposition (prop'ə-zish'ən), n. (۱) پیشنیاز
- (۲) شتی: پیشنیازکراو.
- (a difficult ~) (۳) [Colloq.] مسئله: کاروبار: شت:
- (۴) [Colloq.] داوای گان لیکردن
- (۵) ووته بهکه که ووتی پیشووی پشتگیری دهکات یا به درزی دهخاتوه (ژوریزی)
- (۶) گرمانه: ژماره و پیوان.

- v.t. [Colloq.] داوای گان لیکردن: (He ~ed her.)
- propositional (adj.).

proscenium

- propound (prə-pound'), v.t. پیشکش کردن بؤ لیکزلینهوه: پیشنیاز کردن.
- propractor, propretor (prō-prē'tēr), n. فرمانروای
- ناوچه: شیمپراتوری: پرمای کون.
- proprietary (prə-prī'ə-ter'), n. (۱) خاومن مولک یا دمرگای
- بازرگانی (موک: چیشخانه و فروشگا ... هتد): خاومن.
- (۲) دهستی خاومنان
- (۳) خاومنیتی مولکو دمرگای بازرگانی: خاومنی.
- (۴) خاومن و فرمانروای "proprietary colony"
- (ووشی داویی بیینه).
- (۵) دمرگای که بهناری کسینک یا کومپانیایه کوره ژمارکراوه و هر نوار مافی فروشتنیان هبه

- adj. (۱) تابعیت به خاومن یا خاومنهکانی دمرگا بازرگانی بهکان.
- (۲) مولکی تابعیتی کسینک یا کومپانیایه که
- (۳) له خاومن دمرگای بازرگانی دیت: (a ~ air)
- (۴) خاومنی مولک یا دمرگای بازرگانی به.
- (۵) مافی فروشتنی بهدهست کسینک یا کومپانیایه که: (a ~ medicine)
- proprietary colony, ناوچه بهی کوروی شمیرکا پیش
- سهر بهخیزی که شینگلره دیدیایه دهست دهر بهگنک.
- proprietor (prə-prī'ə-tēr), n. (۱) خاومن مولک یا دمرگای
- بازرگانی: خاومن (۲) خاومن یا دهر بهگی "proprietary colony"
- (ووشی پیشووی بیینه).
- proprietorship (prə-prī'ə-tēr-ship), n. خاومنیتی (مولکو و دمرگای بازرگانی).
- proprietress (prə-prī'ə-tris), n. ژنی خاومن مولک یا دمرگای
- بازرگانی.

- propriety (prə-prī'ə-ti), n. (۱) بهجینی: سروستی: شیان.
- (۲) نرکات: پرفشار جوانی: گونجان لهگل پموشت و نریتی کومه لایه تیدا
- (a breach of ~)
- the proprieties, پموشت و نریتی کومه لایه تی.
- proprioceptor (prō'pri-ə-sep'tēr), n. شانسی همستیاری
- ماسولکوه ماسولکوی که خیرا همست دهکات بهر همست بزوینانی که
- له نهدانهکانی لهشوره دین.
- prop root, پگی باگرکری پوره.
- proptosis (prop-tō'sis), n. چاو دهریزوین.
- propulsion (prə-pul'shən), n. (۱) پال پیوهنان بؤ پیشووه.
- (۲) هیزی پال پیوهنرا: پال پیوهنرا: هیزی بهرونی.
- propulsive (prə-pul'siv), adj. پال پیوهنری: پهرهانی.
- propylaeum (prop-i-lē'əm), n. دالان یا پارهوی بهرمسی خاومن.
- propylene (prō'pə-lēn'), n. گازینکی هایدروکاربونی زوگورگره.
- (پیشی دهوتوی: "propene")

- prorate (prō'rāt'), v.t. & v.i. بهشکردن یا ههسه نگاندن به نهدازده:
- بهشکردن به ریزه: (to ~ the insurance payment, the rent, etc.)
- prorogation (prō-rō-gā'shən), n. داویی پین هینان یا
- ناشبهتال لیکردنی پهرله مان.
- prologue (prō-rōg'), v.t. (۱) داویی پین هینان یا ناشبهتال
- پیکردنی پهرله مان. (۲) [Rare] داوختن
- prosaic (prō-zā'ik), adj. (۱) پسخشانی: تابعیتی به پسخشان
- نهک هژنراوه. (ب) پین پیوهنرانی: راست و پرهوانی.
- (۲) ناسایی: ووشک: ووشک: ناخوش: بازاری: ساده:
- (a ~ life, person, approach, view of things, style, etc.)
- prosaically (adv.).
- prosaism (prō-zā-iz'm), n. (۱) ووشکی و ناخوشی: بازاریتی:
- پهشوکیتی: ساده بییتی. (۲) ووته بهی ووشک و پین تام.

- proscenium (prō-sē'ni-əm), n. (۱) شانوی پیوان و پرمای کون.

قازانچ کردن. (٦) کەسێکی پیا پاییترای بۆ بوون بە کرییار. (٧) (١) جینگەیکە هیوای بوونی کاتگە ئی دەکرێ. (ب) خاک و خۆل و چووی تاقیکراوه بۆ کاتزا. (ج) کاتزا. بۆ گەپان (بەتایبەتی زۆر کاتزای بەنرخێ تێ).

v.l. & v.i.

(to ~ for gold)

چاوهریوانکراو؛ پیا پاییترای: in prospect, (He's out of work and has nothing in prospect at present.)

prospective (prə-spek'tiv), adj. (١) پێشبین؛ هیوایو بە دواپۆژا. پشت نەستوو بە دواپۆژا بەتەمای دواپۆژا بوو.

(٢) ئی پاییترای؛ چاوهریان لیکراو: (a ~ buyer, client, etc.) کەسێکە کە بۆ زێرو نەوت و کاتزای بەنرخێ تێ دەگەرێت.

prospectus (prə-spek'təs, pros-pek'təs), n. بۆ وێرکراوی سەرەتایی؛ دەرباری پێرۆژمیک، دەزگایەکی بازرگانی یا زانستی، یا کۆمپانیایەکی بۆ پێناسینی بە خەڵک.

prosper (pros'pēr), v.i. سەرگەوتن (بەتایبەتی لێرووی ئابووری یەموه)؛ پەرەسەندن؛ گەشەکردن: (When business ~s, the country will ~, too.)

پەرە پێ سەندن؛ گەشەپێکردن؛ سەرخستن. v.l. خوش گوزەراش؛ گەشەکردن: prosperity (pros-per'ə-ti), n. گەشەکردن؛ دارایی؛ تێرۆتەسەل.

prosperous (pros'pēr-əs), adj. (١) سەرگەوتو؛ گەشەکردوو؛ پەرەسەندوو؛ ئاومدان: (a ~ business, town, etc.). (٢) خوش گوزەران؛ تێرۆتەسەل؛ پارەدار؛ سەرگەوتوو. (٣) بەات؛ لەبار؛ باش.

prostate (pros'tāt), adj. & n. پرۆستات (پزیشکوانی)؛ لوی پرۆستات.

-prostatic (adj.), لابردنی لوی: prostaticectomy (pros'ta-tek'tə-mi), n. پرۆستات بە نەشتەرگەری

prostate gland, لوی پرۆستات. prostatitis (pros'ta-ti'tis), n. هەموکردنی لوی پرۆستات.

prosthesis (pros'thə-sis), n. (١) prosthesis. (٢) نەشتەرگەری پێنەکردن؛ دانانی ئەندامێکی دەستکرد لە جێی ئەندامێکی ئەماری لەشدا (روە: لاق، قۆل، چاو، ددان... هتد). (ب) ئەندامێکی دەستکردی وها.

-prosthetic (adj.), نەشتەرگەری پێنەکردن. prosthetics (pros-thet'iks), n.pl. (ووشە) پێشوو بێینە.

prosthodontics (pros'thə-don'tiks), n. Also prosthodontia, دانسازنی پێنەکردن؛ پرد و تاقی ددان کردن لە جێی ددانی کەوتوو.

prosthodontist (pros'thə-don'tist), n. دانسازنی پێنەکردن. (ووشە) پێشوو بێینە.

prostitute (pros'tə-tōōt', pros'tə-tūt'), v.l. (١) قەحبەییەتی کردن؛ بوون بە قەحبە. (٢) خۆفروشتن؛ بۆ مەبەستی سوولەو هیچ وەرچو بەکارهێنان: (to ~ one's abilities).

سوولە؛ نۆم؛ قەحبە. adj. (١) قەحبە؛ نافرەتی سووک. (٢) خۆفروشن.

prostitution (pros'tə-tū'shan), n. (١) قەحبەیی. (٢) خۆفروشن؛ فروشتن بۆ مەبەستی سووک (the ~ of one's genius)

prostrate (pros'trāt), adj. (١) بە لەپا کەوتو (پەرستن، ملکهچی). غەمباری؛ قنگەوتوو کەوتوو. (٢) بە دەمدا یا بە پشتدا پاکشاو؛ پال کەوتوو. (٣) ماندوو؛ پێرۆکاو؛ هیز ئی براو. (٤) بەزێو؛ ملکهچ؛ بێ چاره. (٥) تەرز قێژەر؛ بێسەر زەویدا.

(٦) خۆخستن؛ بە لەپا بۆ پەرستی یا ملکهچی پێشاندان؛ کێنوش بردن. v.l.

(٢) (١) بەردەمی شانۆ (کە پاش پەردە دادانەوش هەر دیاره). (ب) بەردەمی شانۆ و چوارچۆمگە.

proscribe (prō-skrīb'), v.t. (١) بۆ وێرکردنەوی ناوی تاوانبارێکی لە وولات دەرکراو یا بربارێراو بە هەلواسینی (لە پۆمای کۆندا). (٢) قەدەمەکردن؛ مافی پاراستنی یاسایی ئی سەندنەوه.

(٣) لە وولات دەرکردن. (٤) ناپەرەزیی توند نەپەرەیی. proscription (prō-skrīp'shən), n. (١) (١) قەدەمەکردن.

(the ~ of the party) (ب) قەدەمەکران (٢) لە وولات دەرکردن.

prose (prōz), n. (١) پەخشان. (٢) ووتە یا گەلترگزی ووشکو و ناخوش. adj. (١) پەخشانی. (٢) سادە؛ ووشکو و ناخوش؛ ئاسایی؛ پەشۆکی؛ بازاری. v.l. & v.i. (١) پەخشان نووسین.

(٢) بەشێوەیەکی سادە و وشکو و ناخوش نووسین یا گەلترگزی کردن. prosector (prō-sek'tēr), n. قوئ تۆنەری لاشە بۆ وانە ی تۆنکاری.

prosecute (pros'i-kūt'), v.t. (١) تا سوابی لەسەر پۆشتن؛ وازنەهێنان هەتا تەواوکردن: (to ~ a war with great vigor).

(٢) بەردەوام بوون لەسەر؛ بەردەوام خەریک بوون. (P~ your studies.) (٣) بە دادگا لێپرسینەوه؛ دان بە دادگا: (to ~ a criminal).

(٤) دواکردن لێرووی یاساوه. (١) دان بە دادگا؛ لێپرسینەوه لە دادگا. v.l.

(٢) کاری دادخواز یا نوێنەری گشتی بێین لە دادگا prosecuting attorney, دادخواز یا نوێنەری گشتی (دادگەری).

prosecution (pros'i-kū'shan), n. (١) لێپرسینەوه لە دادگا؛ دان بە دادگا. (٢) دەستە ی دادخواز یا دواکار (بە پارێزەرو دادخواز یا نوێنەری گشتی و شکاتکەرەوه).

prosecutor (pros'i-kū tēr), n. دادخواز یا نوێنەری گشتی (دادگەری).

proselyte (pros'li-it'), n. تازه ناین؛ تازه وەرگەراو بۆ ئاین یا حیزبی تازه؛ ئەندامی تازهی ئاینیک یا حیزبیک.

v.l. & v.i. (١) proselytize. (٢) بە بارە پاکێشانی وەرزشکار بۆ تیبی قوتابغانە ی خۆ.

prosencephalic (pros'en-sə-fal'ik), adj. تاییبەتی بە بەشی پێشەوهی مێشک.

prosencephalon (pros'en-səf'ə-lon), n. بەشی پێشەوهی مێشک.

proser (prō'zēr), n. (١) پەخشان نووس. (٢) بەشێوەی سادە و وشکو و ناخوش شت نووس یا گەلترگۆکەر.

prosimy (prō'zə-li), adv. (١) بەشێوەی پەخشان. (٢) بە سادەیی؛ بە ووشکی و ناخوشی.

prosit (prō'sit), interj. نۆش؛ (بەتاییبەتی لەناو ئەلمانانی یەکاندا)

proslavery (prō-slāv'ēr-i), adj. & n. لایەنگری کۆلەبەتی. prosodic (prə-sod'ik), adj. Also prosodical, بەپێی زانستی؛ هۆنراوه رێنخستە؛ تاییبەتی بە هۆنەری هۆنراوه.

-prosodically (adv.), شارهزای هۆنەری هۆنراوه هۆنراوه. prosodist (pros'ə-dist), n. زانستی رێنخستنی هۆنراوه؛ هۆنەری هۆنراوه.

prosody (pros'ə-di), n. (١) گیان بەبەرداگردنی کەسی مردوو و نەدیوارو خەیاالی (پەرمانیژۆی)

(٢) گیان بەبەرداگردنی شتی بێن گیان. prospect (pros'pekt), n. (١) دیەمن. (٢) ئەو لایە خاوەنێک یا شتێک رۆی تێ دەکات. (٣) شێوهی هااتنە بەرچاڕ.

(٤) هیوا؛ نەتەمەبوون؛ نوێتەکردن. (٥) شتی چاوهریوانکراو؛ شتی هیوا پێن بوو؛ ئەنجام.

(ب) (pl.) هیوالیکراوی سەرگەوتن یا بردنەوه؛ ئەوانەبوونی سەرگەوتن یا

prostration

(۱) زور زويدا دان: پال گەوتى: پال خستى
(۲) نەراسن: نەزىن: ھىزى لى بىرىن
(۳) خۇ بە نەيا دان (بۇ)
پەرسىت با ملەكجى پىشاندان: پال گەوتى: قىنگە وتلور كەوتىن.
(ب) رىسوايى (بە گىرلوش بىردىن يا خۇ دان بە زەويدا).
(۲) ھىزى لى بىران: ماندوويقى: خەفە تىبارى: بىن چارەيى.
prostyle (prō'stīl), adj.
پىزە كۆلەمكى لەبەردەمدايە، وەك
پەرسىتگاي بۇناسى (خانورسازى)
n.
خانوبەكە بەردەمەكەي دالانىك بىت بە رىزىك كۆلەكەرد.
prosy (prō'zi), adj.
(۱) يەخشانى
(۲) سادە: ووشك و ناخۇش: پەشوكى: ناسايى.

-prosiness (n.).
protagonist (prō-tag'ō-nist), n.
(۱) قارەمانى چىرۆك. داستان:
يا شانگۈمرى (۲) قارەمان: پالغوايى رۇمانىك. مەسەلە بەك. يا مەلمەي بەك.
protamine (prō'tā-mēn', prō-tā-min), n.
پروتامىن پىزىنى
تقتى سادە.

protasis (prot'ə-sis), n.
(۱) نەشى سەرەتاي شانگۈمرى بۇناسى
بۇماسى (۲) پىستەي مەرجى (وەك بەشى يەكەمى نەم پىستەيە)
(If it rains, I will stay at home.)

protean (prō'ti-ən, prō-ti'ən), adj.
بىن بارا بوز زور شىنويە
خۇگۇز: رەنگى خۇگۇز بەپىنى: كاتو شويىن (a ~ politician).

protease (prō'ti-ās'), n.
شەنزيى يەلە خورەك كىردى پىزىنى.

protect (prō-tek't), v.t.
(۱) پاراستى: پارىزىگارى كىردى: پاس كىردى:
تاگادارى كىردى (۲) پاراستى بەرەمسى خۇمالى بە دانانى باجى گومرگى زۆر

لەسەر شتومەكى لە دەرمو ھىنراو
protection (prō-tek'shən), n.
(۱) پاراستى: پارىزىگارى: پاسەوانى.
(۲) پارىزەر: پاسەوان (۳) پاساپورت.
(۴) [Coloq.] نەرتىلى خۇپاراستى: پارەي بە زۆر لە خەك كىشراو
لەلابەن دەستەي شەلاتى و پىاوخرەپەرە بۇ بازار نەدان ھەراسان نەگىردى.
(۵) پاراستى بەرەمسى خۇمالى لەرەي دانانى باجى گومرگى زۆر لەسەر
شتومەكى لە دەرمو ھىنراو.

protectionism (prō-tek'shən-iz'm), n.
پاراستى بەرەمسى
خۇمالى لەرەي دانانى باجى گومرگى زۆر لەسەر شتومەكى لە دەرمو ھىنراو.

protectionist (prō-tek'shən-ist), n.
پارىزەرى بەرەمسى خۇمالى.
(وروشە پىشوو بىنەن).

protective (prō-tek'tiv), adj.
(۱) تايەستى بە پاراستى:
بۇ پاراستى كراو (۲) تايەستى بە باجى سەر شتومەكى لە دەرمو ھىنراو بۇ

پاراستى بەرەمسى خۇمالى
تارىقى بارىزەر: باجى سەر شتومەكى ھىنراو

protective tariff,
بۇ پاراستى بەرەمسى خۇمالى.

protector, protector (prō-tek'tēr), n.
(۱) پارىزەر: پاسەوان
(۲) بىن سىپۇردراوى تەخى پاشايى لەكاتى مىندالى يا نەخۇشى پاشادا:
جىنشىنى پاشا

protectorate (prō-tek'tēr-it), n.
(۱) وولاتى زىردەستى جىنشىنى
پاشا (۲) جىنشىنى پاشا: پەلەپايە ماوەي فەرمانرەوايى جىنشىنى
پاشا (۳) [P-] فەرمانرەوايى ئىنگلەتەرە لەزىر دەستى "كروموىل" و
"رىچارىد" ي كورى سانى ۱۶۵۲-۱۶۵۹. (۴) پەيوەندى وولاتىكى گومرو
بەھىز بە وولاتىكى زىردەستى بەرەمە پەيوەندى پارىزەر پاراستە.
(۵) پاراستە: وولاتى زىردەستە و پارىزراو لەلابەن وولاتى پارىزەرە.
(۶) دەسەلاتى وولاتى پارىزەر.

protectorship (prō-tek'tēr-ship), n.
پەلەپايە جىنشىنى
پاشا: جىنشىنى پاشا.

protectory (prō-tek'tēr-i), n.
ھەتپوخاھە لانە مىندالانى ھەزار
protégé (prō'tə-zhā'), n. [Fr.], feminine protégée,
كەسبىكە
كە لەزىر سايبەي كەسبىكى لە خۇي بەدەسەلاتردا بىت: پارىزراو شاگردا: پىپاو.

protocol

proteide, proteid (prō'ti-id', prō'ti-id), n.
پروتىد: پروتىد
پروتىداي بە پروتىد.

protein (prō'tē-in, prō'tēn), n.
پروتىن: ماددەيەكى پىويستە بۇ
لەشى لە گۆشت و شىرەمەنى و ھىلەكەدا ھەيە.

proteinase (prō'tē-in-ās'), n.
پروتىناز: ئەنزىمىكى پروتىن
توتۇنەرەھەيە.

procolysis (prō'ti-ol'ə-sis), n.
شىپوونەرەي پروتىن (وەك)
لەكاتى يەلە خورەك كىردى خوارەمدەندىدا.

protest (prō-test'), v.t.
(۱) سوزبوزون لەسەر: بەتوئى و دلنىپايى بەرە
ووتى: (He ~ed his innocence.)
(۲) ئاپرەزايى دەرىپىن: دۇ وەستان: بىزاري دەرىپىن:

(to ~ against injustice, the war, etc.)
(۳) ئىزاي خۇ دەرىپىن بە نەدانەرەي قەرزىك.

v.t.
(۱) سوزبوزون لەسەر: بەتوئى و دلنىپايى بەرە ووتى.
(۲) ئاپرەزايى دەرىپىن: دۇ وەستان.

(۱) ئاپرەزايى: ئاپرەزايى دەرىپىن.
(۲) (۱) ئامەيەكە لە خاوەن قەرزە دەرىپەرى پازى نەبوونى قەرزاز بە دانەرەي
قەرزەكە. (ب) ئامەيەكە دەرىپەرى پازى نەبوونى كەسبىكە بە باج دان.

(۲) ئامەيە ئاپرەزايى پەرسى: (to lodge a ~).

-protester (n.); protestingly (adv.).
بە ئابەدلى: (كىردى شتىك) پاش ئاپرەزايى خۇ دەرىپىن:
under protest,
(to do something under protest)

protestant (prō'tis-tənt), n.
(۱) [P-], پروتستانتى: نەدانى
كلىسەي پروتستانتى. (۲) ئاپرەزايى دەرىپى: بىزاري دەرىپى.

Protestantism (prō'tis-tənt-iz'm), n.
(۱) ئىزايى پروتستانتى.
(۲) پروتستانتى بەكان: كلىسە پروتستانتى بەكان

protestation (prō'təs-tā'shən), n.
(۱) دوروپاكتىردنەرە
سوزبوزون لەسەر: بە دلنىپايى ووتى يا بانگ بۇ دان: (-s of friendship)

(۲) ئاپرەزايى: ئاپرەزايى دەرىپىن.
گۇزايى شايى.

prothalamion (prō'thō-lā'mi-on), n.
prothalamium (prō'thō-lā'mi-am), n. = prothalamion.

(۱) بىرگەيەك يا تىپىك خستەسەر
سەرەتاي ووشە (بىزەمان): (وەك) be- لە ووشەي beloved وە a- لە
ووشەي ahead (دا) (پىشى دەروترى: "prosthesis") .

(۲) (۱) ئامادەكىردى شىوي خودايى (خاچ پەرسى).
(ب) مېز يا سۇرەي نەم شىوہ. (ج) جىنى نەم مېزە يا سۇرەيە.

-prothetic (adj.).
(۱) سەرەك دادنوس.
(۲) تۇماركەرى فەرمانى پاپايى (ئايىنى كاسۇلىكى).

prothoracic (prō'thō-ras'ik), adj.
تايەستى بە بەشى پىشەمەي
سنگى جانومەر.

prothorax (prō'thō-raks, prō'thō'raks), n.
بەشى پىشەمەي
سنگى جانومەر.

prothrombin (prō-throm'bin), n.
پروثرومبىن: ماددەيەكە لە
خۇنىدا يارمەتى مەيىنى خۇين دەدات.

protist (prō'tist), n.
پورەك يا گىلندارى بەك خانەيى.

-protistant (adj.); protistology (n.).
پىشگىرەكە بەمانى: (۱) پىشگىرەكە: سەرەكە
يەكەم: (protoplast)

(ب) گىرگىرەكە يەكەم: سەرەكە (protogonist)
(ج) سەرەتايى: كۆترىن يەكەم نەمەنى چەشى خۇ (زمان، گەل): دىرىن:

(proto- Indo- European)

protocol (prō'tə-kol'), n.
(۱) يەكەم تۇمارنامەي پەيمايەك
پروانامەيەك. (۲) پروانامەي پەيمان. (۳) پروتوكول: پەلقارو نەرىت و
دەستورى دىلۇماسى و فەرمانرەوايى (بەتايەستى ھى نىوان وولاتان).

protogine

v.i. پەيمان دارىشنى يا گەۋدەلەندۈرۈش.

protogine (prō'tə-jin, prō'tə-jĕn), n. پروتوجين جۈزىگە نە بەردى گرانىت لە شاخى "ئالپ" ى سويسرا ھەبە

protolithic (prō'tə-lith'ik), adj. تايپەش بە سەرتاي چاخشى بەردىن.

protomartyr (prō'tō-mār'tēr), n. يەكەم گيانبەخشى (بەتايپەش) لەپىزى خاچ پەرسىدا.

protomorph (prō'tə-mōrf'), n. شىۋە سەرتاي (زىندەدەردىسى).

-protomorphic (adj.).

proton (prō'ton), n. پروتون پارچەمكى ناۋكى نەتۋەيە كارمى گومى لىسەرە

protonema (prō'tə-nēmə), n. تەپىشكى دەزۋەلەي قەرزەبە دەپىتە قەرزەي ھەراش

protonotary (prō-ton'ə-tər'i, prō'tə-nō'tēr-i), n. = protonotary.

protopathic (prō'tə-path'ik), adj. تايپەت بە ھەسنى سەرتايىو تەنھا ھەست بە شتى توندوتىز دەكات ۋەك ئازار.

protoplasm (prō'tə-plaz'm), n. پروتوپلازم ماددەي زىندۋىيى بىچىنەيى شانەي گياندارو پۈۋەك بەشى زىندۋى خانە.

-protoplasmic (adj.).

protoplast (prō'tə-plast'), n. پروتوپلاست (۱) پروتوپلازمى ناۋەدەي خانە: بەشى زىندۋى خانە.

-protoplastic (adj.).

protostele (prō'tə-stē'li, prō'tə-stē'l'), n. لولەي پىندا پۈششنى ناۋىگى بەردەزۋو تەزەپىزى پۈۋەك.

prototypal (prō'tə-tīp'al), adj. تايپەت بە يەكەم نەۋنە: ھى كۈنتەين نەۋنە: دىئەين

prototype (prō'tə-tīp'), n. نەۋنەي يەكەسى توخسى خۇ: كۈتەين نەۋنەي شتىك: يەكەم مۇدىل: يەكەم نەۋنە: (Benjamin Franklin is the real practical ~ of the American. ; the ~ of an airplane)

prototypic (prō'tə-tīp'ik), adj. = prototypal.

protozoan (prō'tə-zō'ən), n. زىندۋەرى يەك شانەي بە چار نەپىنارو.

adj. تايپەت بەم زىندۋەرى يەك شانەي يانە.

protozoology (prō'tə-zō-ol'ə-jī), n. زانستى گياندارە يەك خانەي يەكەن (گياندارناسى).

protozoon (prō'tə-zō'ŏn), n. = protozoan.

protract (prō-trakt'), v.t. (۱) دىزىزەپىندان: دورودىزىزەندەرە: (a ~ed war, argument, etc.)

(۲) نەخشەكەشەن بە كۈشەپىنو.

(۳) دىزىزەندەرە: دىزىزەندەن: دەرپەندەن

protractile (prō-trak'til, prō-trak'til), adj. Also protractible, دىزىزەندەرە.

protraction (prō-trak'shən), n. (۱) دىزىزەپىندان نەخشەكەشەن بە كۈشەپىنو.

(۲) نەخشەكەشەن بە كۈشەپىنو.

protractive (prō-trak'tiv), adj. دىزىزەپىندەر

protractor (prō-trak'tēr), n. (۱) دىزىزەپىندەر (۲) كۈشەپىنو (۳) ماسولەكى پەل دىزىزەندەرە.

protrude (prō-trōd'), v.t. & v.i. دىزىزەندەرە: دەرپەندەن: سەردەرەندەن: دىزىزەندەرە.

protrudent (prō-trōd'd'nt), adj. دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە.

protrusible (prō-trōd'sə-b'l), adj. = protrusile.

protrusile (prō-trōd's'l, prō-trōd'sil), adj. دەرپەندەرە: دەرپەندەرە.

providence

دەك زەمان يا لەۋزى قىل: دىزىزەندەرە: (۱) دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە: سەردەرەندەن: (۲) شتى دىزىزەندەرە: نەندەمى دىزىزەندەرە: شتى سەردەرەندەرە: بەردەك: چۈكە: گىزى

protrusion (prō-trōd'zhən), n. (۱) دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە: سەردەرەندەن: (۲) شتى دىزىزەندەرە: نەندەمى دىزىزەندەرە: شتى سەردەرەندەرە: بەردەك: چۈكە: گىزى

protrusive (prō-trōd'siv), adj. (۱) دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە: زۋر بەدەرە: (۲) خۈتەپەندەرە: خۈ بەسەردا سەپىن: خۈنۋىن

protuberance (prō-tū'bēr-əns), n. Also protuberancy, (۱) ھەلتۈقەن: دىزىزەندەرە: ئاۋسان: كىف كەن.

(۲) ئاۋساۋى: تۇق: شتى دىزىزەندەرە: بەردەك: گىزى: چۈكە.

protuberant (prō-tōd'bēr-ənt, prō-tū'bēr-ənt), adj. كىف كەن: ئاۋساۋ: دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە: ھەلتۈقەن.

protuberate (prō-tōd'bə-rāt', prō-tū'bə-rāt'), v.t. ئاۋساۋ: تۇق كەن: دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە.

proud (proud), adj. (۱) شاناز: سەردەرە: (۲) بەقىز: لوت بەرد: لەۋزىيى: (۳) بەختيار: دىلخۇش: شاد: (۴) خۇش: دىلخۇشكەر: (۵) بەشكۇ: زۇر پەندە: چاك: ئاياب: (a ~ fleet)

(۶) خۇش پەندە: بەدەماغ: چالەك: گورگۇن: (a ~ stallion)

(۷) [Obs.], ئازار.

-proudly (adv.); proudness (n.). شانازى پىنەندەرە.

proud of, دەسەندەرە: ساغ دىزىزەندەرە.

provable (prōv'ə-b'l), adj. بەلگەي بۇ دەسەندەرە.

prove (prōv), v.t. (۱) تاقىكەندەرە: (۲) سەلمەندەن: ساغ كەندەرە: بەلگە بۇ ھىنەندەرە: (۳) [Archaic], چەشتەن: بۇ دەسەندەرە بە تاقىكەندەرە: (۴) سەلمەندەن يا تاقىكەندەرە: راستى زامەندەك (زامەندەندەرە): (۵) پىچاچۈندەرە يا بىزەندەرە پەراۋەي چايمەندەرە: بۇ دەسەندەرە باش تاقىكەندەرە: (The operation ~d fatal)

v.i. سەردەرە: جەئى لىۋە ھاتتو: پروۋانسى: (prōv'ən-sāl', prōv'ən-sāl'), adj. تايپەت بە ناۋچەي "پروۋانس" ى ھەرەنسى كە دەكەۋىتە خوارۋىي پۇزەھەلاتى ۋولتەكەرە.

provenance (prōv'ə-nəns), n. (۱) شىۋەزەمانى پروۋانسى: پروۋانسى: (۲) ھارۋىزەندەرە: پروۋانسى: (۱) ئالغ: كا: كارچىز: (۲) [Colloq.], خواردەندەرە (لەرۋىي گالتمەرە):

provençal (prōv'ən-sāl', prōv'ən-sāl'), adj. تايپەت بە ناۋچەي "پروۋانس" ى ھەرەنسى كە دەكەۋىتە خوارۋىي پۇزەھەلاتى ۋولتەكەرە.

provender (prōv'ən-dēr), n. (۱) خواردەندەرە: (لەرۋىي گالتمەرە):

provenience (prō-vē'ni-əns), n. = provenance.

proverb (prōv'ərb), n. پەندى پىشەندان: قەسەي نەسەتق: دەرپەندەرە بە پەندە.

v.t. (۱) ۋەك پەندى پىشەندان: (۲) ۋەك پەندى پىشەنداندا دەپەرە: (۳) ۋەك پەندى پىشەندانى قى ھاتتو: ناسراۋ:

-proverbially (adv.).

provide (prə-vid'), v.t. (۱) ئامادەكەن: پىشەكى ئامادەكەن بۇ ئاكاۋى دىزىزەندەرە: دەرپەندەرە: خىستەن بەردەست: (to ~ someone with money, information, etc.)

(۲) مەرج دانان: (۱) پىشەكى خۇ ئامادەكەن بۇ ئاكاۋى دىزىزەندەرە: (to ~ against a shortage of wheat)

(۲) مەرج دانان: (۳) ~ for, بەخۇكەندەرە: پىشەكى زىان بۇ داينەندەرە: (to ~ for one's children)

provided (prə-vid'id), conj. بە مەرجەك: تەنھا نەگەر: نەگەر: (I will forgive you ~ that you apologize.)

providence (prōv'ə-dəns), n. (۱) دەرپەندەرە: پىشەكى خۇ

هست جوادند. (۲) (۱) شپ پین فروشتن؛ شپ نانوه.
(ب) توپهکردن؛ پق هملساندن؛ دمارگرتن.
(۲) بوون به هژ: (to ~ laughter).

provoking (prə-vōk'ɪŋ), *adj.* توپهکمر؛ پهستکمر؛ دمارگری؛
پق هملسنمر.

-provokingly (*adv.*).

provost (prov'əst), *n.* (۱) سمرۆکی شارهوانی له نوسکوتلنده
(۲) [Obs.] کارگری بهندیخانه. (۲) سمرۆکی کلنسه.

(۴) (۱) سمرۆکی هندی دانسگا له شنگلمترو نوسکوتلنده.

(ب) کاربهدمستیگی گهری زانکۆی ئەمەریکا؛ سمرۆکی هندی زانستگای
ئەمەریکا.

provost court, دادگای سوپایی تاوانی بچوکی ناچهی داگیرکراو.

provost guard, دهستهی پۆلیسی سوپا؛ دهستهی پاسروانی سوپا.

provost marshal, سهرهك دهستهی پۆلیسی سوپا.

prow (prou), *n.* (۱) پینش یا لووته توپهکەوی بهلمو کەشتی؛

پهراوسوبهندی پینش بهلمو کەشتی. (۲) پینش شتیك یا لووتەکەوی.

prow (prou), *adj.* [Archaic], ناژا؛ پالوان.

proress (prou'is), *n.* (۱) نازایی؛ پالوانی؛ جوامیزی.

(۲) کارتی نازایانه یا پالوانانه.

(۳) شارهزایی؛ لنها تووی؛ کارامایی.

prowl (proul), *v. i. & v. t.* دهوروخولدانی شوینیک (بۆ نژی یا

سووسمکردن)؛ گهران به شوینی قهدهغهدا.

n. دهوروخولدان (بۆ نژی یا سووسمکردن).

on the prowl, له دهوروخولدانی شوینیکهیه.

proowler (proul'ēr), *n.* دهوروخولداری شوینیک (بۆ نژی یا

سووسمکردن)؛ پهرژین شکی.

prowl car, = squad car.

proximal (prok'sə-m'l), *adj.* (۱) نزیکترون.

(۲) نژیکی تاوهراستی لهش یا بهیبهکگیشتی پهلو لهش.

proximate (prok'sə-mit), *adj.* (۱) نزیکترون. (۲) نژیکی.

proximity (prok-sim'a-ti), *n.* نژیکی (شوین یا کات).

proximo (prok'sə-mō), *adv.* Also prox, [Archaic], له

مانگی داهاتویدا: (on the 9th ~).

proxy (prok'si), *n.* (۱) بڕیکاری؛ مالی بڕیکاری؛ جیگری؛ نوینەری:

(to vote by ~)

(۲) بڕینامه؛ بڕوانامه؛ بڕیکاری یا نوینەری

(۳) بڕیکار؛ نوینەر؛ جیگر.

prude (prōod), *n.* خۆ به سنگی و به ناپرو و پهروشت چاک دهرخەر

(بهتایبهتی قاهره)؛ کەسێکه که به سهرزاری له پاده بهدهر گوئی دهدهت

پهروشت جوانی و هملسان و دانیشتی بهجین.

prudence (prōod'ns), *n.* (۱) دورویی؛ ووریایی و لهسرخۆی؛

ژیری. (۲) دهست به پاروهه گرتن؛ گیری؛ پاره بهفپۆندهدان.

prudent (prōod'nt), *adj.* (۱) دورویی؛ ژیرا؛ وریا و لهسرخۆ؛

تیگهیشتیو. (۲) دهست به پاروهه گرتن؛ خەمی خۆ خۆر.

(۱) تایبهتی به دورویی؛

prudential (prōod-den'shəl), *adj.* ژیرانه و وریایانه. (۲) دورویی؛ وریا و لهسرخۆ؛ تیگهیشتیو.

prudently (prōod'nt-li), *adv.* به دوروییخانه؛ به ژیری؛

به تیگهیشتیوانه؛ به وریایانه و لهسرخۆی.

prudery (prōod'ēr-i), *n.* (۱) خۆدهرستن به سنگی و به ناپرو و

پهروشت جوان؛ توندوتیژی؛ پوکەشی دهریاری پهروشت؛ له نهاندازه بهدهر

گویدان به پهروشت جوانی پوکەشی. (۲) وینهیک لهم جوژه پهفتاره

خۆ به پهروشت جوان و به ناپرو و

prudish (prōod'ish), *adj.* شەرمەن دەرخەر؛ شەرمەن به سەرزاری.

-prudishly (*adv.*); prudishness (*n.*).

pruinose (prōod'i-nōs), *adj.* داپۆشراو به قوژی سپی (وهك تری).

نامادهکردن بۆ ناكۆی دواپۆژ (۲) دهست به پاروهه گرتن؛ پاشهكوت كردن.

(۲) بهزیمی خوا و سروشت؛ بهزیمی خوا؛ چاودیری كردنی خوا بۆ نامهمیزانو

همموو بوونهومرئکی تری جیهان. (۴) [P-]. خودا؛ یهزندان.

provident (prov'ə-dənt), *adj.* (۱) دورویی؛ به تهنگ دواپۆژموه

هانوو. (۲) دهست به پاروهه گرتن؛ پاشهكوتكەر.

providential (prov'ə-den'shəl), *adj.* (۱) تایبهتی به بهزیمی

خودایی (۲) خواگرده؛ خوا وای داناوه.

(۲) بهات؛ گومجاو؛ خۆش (پوودا)؛ بهختموهر.

providing (prə-vid'ɪŋ), *conj.* = provided.

province (prov'ins), *n.* (۱) ناوچهی ژێردهستی ئیمپراتۆریهتی

پژما لهدهرهوی ئیٹالیادا. (۲) ناوچه؛ ههرژ.

(۲) همموو ناوچهکانی دهرهوی پایتهخت.

(۴) سردای شارهزایی و دهسهلات و نهرک.

(۵) لقی زانیاری؛ یهکیک له بهشمکانی زانست یا هونەر.

(۶) سهرهك قهشهنشین.

provincial (prə-vin'shəl), *adj.* (۱) تایبهتی به ناوچهکانی دهرهوی

پایتهخت؛ ناوچهیی. (۲) لادایی؛ تایبهتی به لادئ یا دهرهوی شار.

(۳) بیرو؛ تهسک؛ تهسکین؛ مینشک تهسک؛ ناوچهپهرست:

(a ~ outlook, point of view, attitude, etc.)

n. (۱) لادایی؛ کەسێکی لادایی.

(۲) کەسێکی تهسکین؛ مینشک تهسک؛ ناوچهپهرست.

provincialism (prə-vin'shəl-iz'm), *n.* (۱) لاداییهتی

(۲) مینشک تهسکی؛ ناوچهگرئتی؛ بیرو؛ تهسکی؛ تهسکینی.

(۳) خوویهک یا نهریتیکی ناوچهگهری.

(۴) وشهیک یا شیوهی قسهکردنی تایبهتی به ناوچهیک.

provinciality (prə-vin'shi-əl'a-ti), *n.* = provincialism.

proving ground, شوینی تاقیکردنهوی بیرواو کهرهسی تازه؛

تاقیکه.

provision (prə-vizh'ən), *n.* (۱) نامادهکردن؛ پیدان.

(۲) (pl) - ناووقه؛ تفاق؛ قایمهکاری.

(۳) قایمه؛ خۆ کۆکردنهوهو نامادهکردن بۆ شتیك یا ناكوک.

(۴) خۆ نامادهکردن بۆ دواپۆژ؛ پاشهكوت كردن

(to make ~ for the future)

(۵) مهرج بهند (one of the ~s in the will).

(۶) پیشهکی دامهزاندنی کاربهدهستی بهزی کلنسه لهلایین پاپاوه.

v. t. ناووقه بۆ دانار؛ تفاق خستن

provisional (prə-vizh'ən-l), *adj.* (۱) سهردهمی؛ کاتی:

(a ~ government)

(۲) مهرجی؛ به مهرجهوه.

-provisionally (*adv.*).

provisionary (prə-vizh'ən-er'i), *adj.* = provisional.

provisioner (prə-vizh'ən-ēr), *n.* ناووقه بۆ پهیداکەر:

تفاق بۆ هینەر؛ ناووقه پینەر.

proviso (prə-vi'zō), *n.* (۱) مهرجی پشکوتنیک؛ بهندی مهرجی

پشکوتنیک. (۲) مهرج

provisory (prə-vi'zēr-i), *adj.* (۱) مهرجی (۲) سهردهمی؛ کاتی.

provitamin (prō-vi'tō-min), *n.* پروفیتامین؛ مادهیهکه له هشدرا

دهگۆپیت بۆ فیتامین.

provocation (prov'ə-kā'shən), *n.* (۱) (۱) شپ پین فروشتن؛

توپهکردن؛ دمارگرتن؛ تهنگاوکردن. (ب) وروژاندن؛ هاندان.

(۲) هۆی توپهیی یا وروژاندن؛ هاندەر؛ شتی توپهکەر.

provocative (prə-vok'ə-tiv), *adj.* (۱) شپ پین فروش؛

توپهکەر (a ~ act, gesture, etc.)

(۲) وروژان؛ هومس هملسین: (She was wearing a ~ dress.)

provoke (prə-vōk'), *v. t.* (۱) وروژاندن؛ کلک پینوکردن؛

psychobiology

(to ~ someone) psychobiology (sī'kō-bi-ol'ə-ji), n. (۱) زانستی لیکولینتوهری

په پوهندی ریښه دهریزانتي و دهریونناسی: زانستی لیکولینتوهری په پوهندی لشی و مینشکو جونیټی کارکردنه سر په یکتی (۲) لیکولینتوهری نه خؤشی دهریونی لهری لیکولینتوهری لشموره.

psychodrama (sī'kō-drā'mə), n. پن هملسانی نه خؤشی دهریون

به دهریون یا نوواندنې هؤی نه خؤشی په که هیر وهک لهر شانو بیت

psychogenesis (sī'kō-jen'ə-sis), n. (۱) په پیدایوونو پهره سندنې

تایبېخؤی دهریونی. (۲) سرچاوهی دهریونی کردموه پیک یا تایبېخؤیه

psychogenetic (sī'kō-jen'et'ik), adj. = psychogenic. سرچاوه کی دهریونی په

له مینشکو با دهریونموه هملقوله وه.

psychognosis (sī-kog'nə-sis, sī'kōg-nō'sis), n. دیاری

کردنی نه خؤشی دهریونی یا مینشکو

psychograph (sī'kō-graf, sī'kō-gräf), n. ویندی

پوونکر دهریونی دهریونی

psychological (sī'kō-loj'i-k'l), adj. Also psychologic, دهریونی تایبېتی به مینشکو (a ~ problem)

-psychologically (adv.) دهریونیزان زانای دهریون

psychologist (sī-kol'ə-jist), n. دهریونیزان زانستی دهریون

psychology (sī-kol'ə-ji), n. (۱) پېوانی زیرمکی و نه خؤشی مینشکو (۲) نه خؤشی تایبیکردنموه و پېوانی دهریون

psychometrics (sī'kō-met'riks), n. (۱) فزبروون دهریاری شتیک یا خاوه نه کی به دست لیدانی شو شته یا ن نریکپورنموه

psychometrics (۲)

psychoneurosis (sī'kō-nyoo-rō'sis), n. = neurosis. مینشکو تیکچوون به تایبېتی که تر به کؤمه ل وهستانی له گهل بیت

psychoneurotic (sī'kō-nyoo-rot'ik), adj. = neurotic. دهریونیزان لشی لقیکه له دهریونیزانې که له په پوهندی نیوان لشی و مینشکو دکؤلینتوره

psychopath (sī'kō-path), n. -psychopathic (adj.). مینشکو تیکچوون به تایبېتی که تر به کؤمه ل وهستانی له گهل بیت

psychopathy (sī-kop'ə-si), n. دهریونیزانې که له په پوهندی نیوان لشی و مینشکو دکؤلینتوره

psychophysics (sī'kō-fiz'iks), n.pl. نه خؤشی مینشکو شیتی: نه خؤشی په کی

مینشکو سرتیپه له نه گونجانی نه خؤشکه له گهل دهریونیزان په پوهندی نه مانې له گهل راستی دهریونیزان

psychophysical (adj.); psychophysicist (n.). تایبېتی به دهریون و

لهش: تایبېتی به په پوهندی نیوان باری مینشکو لشی: تایبېتی به نه خؤشی په که له مینشکو تیکچوونموه تووش ده بیت: (a ~ illness)

psychosomatic (sī'kō-sō-mat'ik), adj. کسینکه که نه خؤشی په کی له مینشکو تیکچوونموه

psychoneurotic (sī'kō-nyoo-rot'ik), n.pl. = psychotherapy. چاره کردنی نه خؤشی

مینشکو یا دهریون لهریگی چاره سر کردنی دهریونی پوهه (وهک نوواندنې موگنا تیسې و شیکر: نهره ی نه خؤشی په کی و هؤکانی)

-psychopathic (adj.). چاره کردنی نه خؤشی

psychopathist (sī'kō-ther'ə-pist), n. مینشکو یا شینې پوهه (۲) نه خؤشی مینشکو له گله دایه: شیت

psychotic (sī-kot'ik), adj. مینشکو تیکچوون نه خؤشی مینشکو یا دهریون شیت

psychro- (sī'krō, sī'krə), پینشگرنگه به مانای: سارد

publication

psychrometer (sī-krom'ə-tēr), n. پیوهری شنی ههوا

P.T.A., Parent-Teacher Association, له تچوومنی دایسو بارکان و ماسوستانیان

ptarmigan (tär'mə-gən), n. بالندیمکه له کؤمه لې پز له شاخه به لهرینه کاند اهری و پنگه کی په پنی وهرز دکؤلینت

pteridology (ter'ə-dol'ə-ji), n. سرخه سنانسی

pteridophyte (ter'ə-dō-fit'), n. سرخه سنان پیوه کیکی جن

ptero- (ter'ō, ter'ə), (pterodactyl) گولی بی تووه پوهه که سرخه سنانسی به کان

pterodactyl (ter'ə-dak'tl, ter'ə-dak'til), n. پینشگرنگه به مانای: پهر: بال

pteropod (ter'ə-pod), adj. خؤشکی بالدارا

pterosaur (ter'ə-sōr), n. = pterodactyl. گیاندارنکی خؤشکی بالداری قرتیکه وتوه

-pterus (tēr-əs), پین بال

pterygoid (ter'ə-goid), adj. گیانداري پین بال: جؤریکه له گیانداره نهره کان که به هؤی لؤیه کی بال

ptisan (tiz'an, ti-zan'), n. ناسای پوهه که به پین پوهه به ستاره مله دکات

ptosis (tō'sis), n. پتوساوری

ptyalin (ti'ə-lin), n. پاشگرنگه به مانای: بالدارا نهره مانې هه به

ptyalism (ti'ə-liz'm), n. (۱) له بال ده چن وهک بال وایه (۲) تایبیت به دوو نیسانکی کاسه ی سر که له شیوه ی بالدان

pub (pub), n. [British Slang] نیسانکی وهک بال (توکیاری)

puberty (pū'bēr-ti), n. ناوی جؤ: خوارنومیه که

pubes (pū'bēz), n. داکه وتنی پیلووی سرجه ی چا و به موی خاویونموه

pubes (pū'bēz), n. یا ووشکونموه ی ماسولکه کانی پوهه

pubescence (pū-bes'ns), n. نه خؤشکی که له لیکي موزو همدی گیانداره

pubescent (pū-bes'nt), adj. همیه یارمندی په لخورنکردنی خوارنومنی دمدات

public (pub'lik), adj. لیکنی

public address system, مه پخانه پار

publican (pub'li-kən), n. بلوق بیون: تهمنی بلوق بیون

publication (pub'li-kā'shən), n. (۱) تووکه به (۲) تووکه به

in public, مینشکو ناوچه ی تووکه به

public address system, مینشکو ناوچه ی تووکه به

publican (pub'li-kən), n. مینشکو ناوچه ی تووکه به

publication (pub'li-kā'shən), n. مینشکو ناوچه ی تووکه به

publican (pub'li-kən), n. مینشکو ناوچه ی تووکه به

قوروقسل گرتنومه. (۲) ناو ببرکردن به قوروقسل؛ کون گرتن؛ کون بپرکردن. (۴) گوزینی ناسنی خاو بؤ ناسنی نرم یا بهرگهگر.

(۵) زهوی تهر کیلان یا ههنگیرانهوه (وهک نیشکردن له گۆله مهرهزهده) خؤ گهوزان له قورده؛ شینشیلپ یا یاری کردن له قورده.

v.t. (۱) قوروشیل؛ قوروقسل گرهوه. (۲) ناسنی خاو شیل یا تیکدهر بؤ نرم کردنی.

pudding (pu'd'liŋ), n. (۱) قوروشیلان؛ قوروقسل گرتنومه؛ قوروقرتنومه. (۲) ناسنی خاو کردن به ناسنی نرم یا بهرگهگر.

puddly (pu'd'li, pu'd'li-i), adj. (۱) پر له چالوی پیس. (۲) له چالو چوو.

puddency (pu'd'n-si), n. ناچوو؛ شهر؛ حمیا. pudendum (pu'den'dam), n. (۱) قوز؛ همولچو کونی قوز. (۲) قوز؛ کیز.

puddiness (puj'i-nis), n. پان و پوچی؛ خرنی؛ کورشی و قلموی. pudgy (puj'i), adj. پان و پوچی؛ خرن؛ کورشی و قلمو.

pueblo (pweb'lō), n. (۱) دئ (به تاتیستی می هیندی به کانی نه مریکا)؛ گوند (۲) [P-]؛ هیندی نه مریکایی.

puerile (pū'er-il), adj. (۱) می کانی مندلی. (۲) مندانانه؛ هیچ و پوچی؛ له مندان دمهوشیتنومه.

puerility (pū'er-il'ə-ti), n. (۱) مندالیتی؛ هیچ و پوچی؛ بؤ مندان شیان. (۲) گردهوهی مندانانه.

puerperal (pū-ūr'pēr'al), adj. زهپستانای؛ می کانی مندالپوون. puerperal fever, ماوهی زهپستانای زهپستانای؛ زهپستانه تا.

puerperium (pū'er-pēr'i-əm), n. ماوهی زهپستانای؛ زهپستانیتی.

puff (puf), n. (۱) (۱) فوو؛ پف؛ مژ (ب) دهنکی فوو یا پف؛ فیشکه (مهکنه). (ج) نهختیک بووکله یا هلمی بهیهک جار دهرهاتوو.

(-s of smoke from a pipe) (۲) مژا قوم (جگهوه)؛ (to take a -).

(۳) ناواسای؛ کیف؛ تلوق. (۴) کولبچهی ناوسا. (۵) کیسی؛ کیسی ناو ناختران. (۶) قژی بؤا تویهله قژی کیف بووهوه.

(۷) جزیره که لیله؛ سه رهخری ناو ناختران. (۸) نیسفهنجی پوزره (ناواریشت).

(۹) فشه. (۱) (۱) فیشکه فیشک کردن؛ فیشکاندن. (ب) فوو کردن؛ پف کردن؛ ده ماندن. (۲) (۲) (۱) هاتنه دهرهوه (دووکله، هلم)؛ (Smoke -ed up out of the volcano.)

(۳) هه ناسه برکزی پینگرتن؛ هه ناسه سواربوون. (۴) (۱) با کردن؛ هه لاتن؛ فش بوونومه؛ کیف بوونومه.

(ب) خؤ فوشکردنومه؛ خؤ کیف کردنومه؛ سنگ دهر پهراندن؛ (He is all -ed up.; Be not -ed up.)

(۵) مژ یا قوم له جگهوه دان. (۱) فوو لیکردن؛ فوو لیکردن و کوژاندنومه؛ (to - out a candle).

(۲) فوو تیکردن؛ فوشکردنومه؛ ناوساندن. (۳) فوو تیکردن (ستایش)؛ ده ماندن؛ هلمدان؛ (He -ed out his chest with pride.; He -ed his boss up.)

(۴) جگهوه کیشان قوم لیدان؛ مژ لیدان؛ (to - a cigarette).

(۵) بژکردنومه؛ کیف کردنومه. ماری خؤ فوو تیکر.

puff adder, جوزه قارچکنیکه که دهستی بهرکوت دهته قن و توژی لیوه. puff ball, دیتنه دهرهوه.

puffer (puf'er), n. (۱) فوو کمر؛ مژ بندهر. (۲) ماسی خؤ فوو تیکر. puffery (puf'er-i), n. (۱) فشه. (۲) جار یا بلاو کراوهی پر له فشه.

puffin (puf'in), n. پمهن؛ بالنده میکی دهنوک که رهنگاو پهنکی دهریای باکووه.

له چاپیدن (۳) (۱) شتی بلاو کراوه؛ چاپمه نی؛ بلاو کراوه. (ب) پمخشنامه. public defender, پارزهری گشتی؛ پارزهریکه دادگا دایدندن.

بؤ گوماندار می پاریزهر. public domain, (۱) زهوی وزاری میری؛ زهوی وزاری گشتی گه.

(۲) ماف یا بیوانامه می دهنیانی می کس نی به بلکو می هسور گنه؛ (Shakespeare's works are in the -.)

public enemy, بوژمنی گه؛ بوژمنی گشتی. public house, [British], (۱) مهیخانه؛ باپ. (۲) میوانخانه؛ خان.

publicist (pub'li-sist), n. (۱) شاره زای یاسای جیجانی. (۲) بوژنامهچی کاروباری گشتی.

publicity (pub-lis'ə-ti), n. (۱) لئیرسراوی راگه یاندن و جار دهن و پروپاگنده. (۲) ناشرکری.

(۳) جار؛ بانگ بؤ دان؛ راگه یاندن؛ پروپاگنده. (۴) له نار خه لکنا ناسران؛ ناو دهرکردن (باش یا خراب).

publicize (pub'li-siz), v.t. بانگ بؤ دان؛ جار بؤ دان؛ بلاو کردنومه؛ (to - an issue).

publicly (pub'lik-li), adv. به ناشرکرا؛ له بهرچاوی خه لک. public opinion, رای گشتی؛ بیروای جمهوه؛ رای خه لک.

public relations, په یوهندی گشتی؛ دامه زاندن و پهره یاندن؛ په یوهندی باش له نیوان کهسک، کومپانیایهک، دهرگایهک، دهسته یهک، یا گه لیکه.

public school, (۱) قوتابخانه می سهره تایی و نارهندی و ناماده می گشتی (له نه مریکا). (۲) (۱) قوتابخانه می سهره تایی گشتی (له جارانی شینگلته رده). (ب) قوتابخانه می ناماده می تایهتی به جزی خوارانو نووستنومه (له نیستای شینگلته رده).

public servant, کاربه دهستی میری؛ فرمانبر. public-spirited (pub'lik-spir'i-tid), adj. به تنگ سوودی گشتی به ره هاتوو؛ هه له کاریک دهکات که سوودی گشتی تیدا بیت.

public utility, (۱) دهرگایهکی تایه ته یه کار دهکات له پینان خدمت کردن گشتی؛ ره له ژیر چار دیزی میرید (وهک دهرگای ناو، کارمباو هاتوچن).

(۲) (Pl.)؛ بهشی دهرگایهکی وهای گهراو و فروشراو له بازاری بووسده. public works, نیش و کاری گشتی؛ لهی پرورانه به میری دهکات بؤ سوودی گه؛ ره له پنگا و بان و به ندان ... هتد.

publish (pub'lish), v.t. (۱) بلاو کردنومه؛ پمخش کردن. (۲) بلاو کردنومه؛ پهرتووک؛ بوژنامه؛ گوزان؛ له چاپیدن.

publisher (pub'lish-ēr), n. بلاو کراوه؛ سوژه، کومپانیای چاپمه نی.

puccoon (pə-kōon'), n. (۱) بووه کیکی نه مریکایی به بویه سوور یا زهری لئ دهر دیت. (۲) لهم جوزه بویه به سووری توخ؛ نهرخهوانی توخ.

puce (pūs), adj. په منکی سوور یا نهرخهوانی توخ. n. خه پلهی لاستیکی یاری هؤکی (که له بری توپ به کاردی).

puck (puk), n. جنوکه؛ نیوودرنج. puck (puk), n. چرچ و لوج کردن (بهرگه، ناوچهوان)؛ گرت کردن؛ ژاکاندن.

n. چرچ و لوج؛ چرچ؛ گرتی. puckery (puk'er-i), adj. چرچ و لوجاری؛ ژاکاو؛ زوو چرچ و لوجی قن دهری.

puckish (puk'ish), adj. به کوزن؛ که تبار؛ شهیمان؛ زیان به خش. pudding (pu'd'liŋ), n. (۱) ریخولهی پرکراو له گوشتی کورتراو (۲) محله می؛ شریتی به که وهک محله می.

puddle (pu'd'l), n. (۱) چالو؛ به تایه تی می ناوی و مستای پیسی باران او یا پژاو؛ گولای بچوک؛ پمگاو. (۲) قوی گراوه؛ قوروقسل. v.t. (۱) قویای کردن؛ لیل کردن. (۲) قوروشیلان؛ قوروقرتنومه.

puffiness

puffiness (puf'i-nis), *n.* قش بوسهوه، ناسان، باداری
puff paste,
puffy (puf'i), *adj.* (۱) پفه پفکەر؛ پف کرده.

(۲) هه ناسه سوزا؛ هه ناسه بپرکني پينکه وتوو.
(۳) ناساوا؛ فووتنکراوا؛ بادار. (۴) قهلمو.

pug (pug), *n.* (۱) سهگينکي بچووکي تووک کورتی دهموچاو چرچ وازچی
pug nose (۲) لوت کورت و ههنگه پراوهی کلک ههنگه پراوهیه.

pug (pug), *v.t.* (۱) قورشيلان؛ قورگرتنهوه
(۲) به قور سواغدان؛ به قور و قسمل سواغدان
(۳) به قور سواغدان بؤ دهنگر کردن
n. (۱) قوری گيراهه يا شيلراو (بؤ گۆزه رديزه و خشت دروستکردن).
(۲) مهکينی قورشيلان يا گرتنهوه

pug (pug), *n.* [Slang]. = pugilist.
pug (pug), *n.* شوين يزی گياندار.
v.t. شوين يز ههنگرتن.

puggaree (pug'a-rē'), *n.* = pugree.
pugree, **pugry** (pug'ri), *n.* سهرباستهک يا پارچه بهرزه يکه

دهبه سترن به سهري کلارو کلاروزی وه بؤ پاراستنی پشتی مل له تيشکی خؤر.
pugilism (pū'ja-liz m), *n.* بؤکسانزی
pugilist (pū'ja-list), *n.* بؤکسان

-pugilistic (*adj.*).
pugnacious (pug-nā'shəs), *adj.* شهرانی؛ در؛ شهر فوش
pugnacity (pug-nas'a-ti), *n.* شهرهنگیزی؛ دری؛ شهر فوش

pug nose,
pug-nosed (pug'nōzd'), *adj.* لوتی کورت و پازو ههنگه پراوه؛ لوتی قوت.
لوت کورت و پازو ههنگه پراوه؛ لوت قوت

pugree (pug'ri), *n.* = pugree.
puisne (pū'ni), *adj.* پله كه متر دادگهری).

n. دادپرسی سوئ يا ياریده مهر.
puissance (pū'i-s'ns, pwis'ns), *n.* [Arch. or Poetic]. هیزا

پازوو؛ دهسهلات
puissant (pū'i-s'nt, pū-is'nt, pwis'nt), *adj.* بههیزا

بهدهسهلات
puke (pūk), *n.*, *v.t.* & *v.t.* پشانهوه
pulchritude (pul'krə-tōōd', pul'krə-tūd'), *n.* جوانی

جوانی پوخسارو لهش و لار
pule (pūl), *v.t.* کپوون نهوه؛ نووره نوور کردن

pull (pool), *v.t.* (۱) راکيشان؛ راته کاندان؛ بهکيش کردن؛ راپسکاندن
(۲) (ه) ههنگه سهر؛ ههنگه کيشان؛ دههگيشان؛ دههگيشان

(*He had two teeth -ed.*)
(ب) کردنهوه؛ لیکردنهوه؛ پئین: (*She -ed several roses.*)
(۳) دراندن؛ لیکردنهوه: (*The seam of her dress is -ed.*)
(۴) کشاندن.
(۵) له جن برون؛ راته کازو نازاردان:

(*He -ed a muscle in the game.*)
(۶) [Colloq.] پين ههلسان؛ کردن:

(*They -ed a raid, robbery, etc.*)
(۷) [Dial. or Rare] ريخولهی، بانده دههگيشان
(۸) [Colloq.] راکرتن؛ دهست کيشانهوه و نيتر ئی نهان:

(*He's -ing his punches.*)
(۹) [Slang] (ه) گرش (بهمنديخانه)
(ب) هيزش برونه سهر له لایه ن پولي سهوه
(۱۰) ليدانی تويينک بؤ لای چهپ (باری بينسيول و گولف).
(۱۱) جله وگرتنی سهسپ بؤ نهبردنهوهی غار غارین
(۱۲) ويته له سهر دههگيشان (چاپه مهنی).

pull-out

(۱۳) (ب) سهول ليدان بؤ لای خؤره. (ب) گواسته نهوه به سهول ليدان.
(۱) راکيشان؛ بهکيش کردن.
(۲) قومينگی گموره ليدان؛ مژنگی باش له جگه دهان. (۳) راکيشان.
(۴) پؤيشتن؛ چوونه دههوه.

v.t. (۱) راکيشان؛ بهکيش کردن؛ راته کاز. (۲) سهول ليدان. (۳) قوم.
(۴) مژ (جگه ره). (۵) هيزی پياهنه گه پزان؛ نه رکی ههنگه پزان.
(۶) نه رکی گرازی بهر دهوام؛ ههولی بهر دهوام.
(۷) ليدانی تۆپ بؤ لای چهپ (بينسيول، گولف).
(۸) شتی راکيشراو وهک دهسکی چهکه جه.

n. (۹) [Slang]. دهسهلات؛ دهسهلاتی کارکردنه سهر بوون و نه بوون يا
کردن و نهکردنی شتيك: (*Do you have any - with the manager?*)
فيل کردن؛ ساخته کردن؛ گزی کردن.
pull a fast one, [Slang].
pull apart,
(۱) په خنه لیکرتن.
(۲) پارچه پارچه کردن؛ لهیهک جيا کردنهوه؛ لهیهک تراناندن؛ شیکردنهوه.
(۳) پوخاندن؛ پماندن.
(۴) شکاندن؛ رپسوا کردن؛ لوت شکاندن.
(۵) که مکرر نهوه.

pull down,
هاندان (تیبی یاری)؛ چهپله بؤ ليدان و هاندان
داوای سهرگهوتن کردن:
(*They were pulling for their football team.*)
pull for, [Colloq.]
pull off, [Colloq.]
هينانهدی؛ کردن؛ تیدا سهرگهوتن بوون؛
بههيننهان: (*to pull off a robbery.*)
pull oneself together,
غيرت هينانهوه بهر خؤ؛ هيز هينانهوه بهر خؤ؛
هين بوونهوه؛ خؤ گورج کردنهوه.
pull one's leg,
گالته لهگهل کردن: (*Are you pulling my leg?*)
pull one's teeth,
ددان دههگيشان (مهجان)؛ والیکردن که نيتر نه توانيت
زياد يکات.
pull one's weight,
بهشی خؤ ليشکردن، يارمه تيدان، يا پاره دان.
pull out,
کيشانهوه؛ خؤ کيشانهوه.
pull over, [Colloq.]
لادانه قهرازی پينگه و پاره ستاندنی نوتومبيل؛
هينانه لاره و وستاندن: (*I pulled over because of a flat tire.*;
The policeman pulled him over.)
pull punches,
به هه سوو هيزی خؤ ئی نهان؛ خؤ راکرتن ئی نهان.
pull things,
کارکردنه سهر نهجهامی کاریک يا مهسهله يکه به زؤر بي، يا
به خوايشت لهگهل نهوانی کارمه يان بهدهسته.
pull the rug from under,
بهره له زؤر پيدا راکيشان؛
پشت تیکرتن.
pull the wool over one's eyes,
چاو بستنهوه؛ چاو بهستکردن؛
ههلقه له تاندن.
pull through, [Colloq.]
زالبوون به سهر گير و گرتنيك؛
چاکبوونهوه له نه خؤ شوي يکه؛ سهرگهوتن به سهر کؤ سپيکدا.
pull together,
هاوکاری کردن؛ يهکلگرتن و يارمهتی يهکتری دان.
pull up,
(۱) له پهگ دههگيشان؛ ههنگه تندن؛ ههنگه کيشان.
(۲) پاره ستاندن (ليخووی نوتومبيل له بهر ههنگه کردن)؛ لادانه قهرازی پينگه و
وستان؛ وستان: (*I pulled up to check my tires.*;
The highway patrol pulled her up.)
(۳) پين گهيشتنهوه (پيشبرگتن).
pullback (pool'bak'), *n.* (۱) کيشانهوه (لهشکی)؛ کيشانهوه.
(۲) کؤسپ؛ راکيرگه. (۳) ناميزی راکيشان.
pullet (pool'it), *n.* باروکه؛ فېرورج
pulley (pool'i), *n.* خوئولوزکه؛ بهکره.
Pullman car,
لارگۆنکی شه منده هره ژوروی نوستنی تيدايه.
(پيشی دهووتنی: "Pullman")
pull-out (pool'out'), *n.* (۱) کيشانهوه (لهشکی)؛ کيشانهوه:
(*a - of troops*)

نيسك. (۲) پوهه كولو دار.
پيومي ليداني دل
(۱) ترومپاي ناو سرخستن.
pulsimeter (۲)

pulsimeter (pul-sim'ə-tēr), n.
pulsometer (pul-som'ə-tēr), n.

pulverable (pul'vēr-ə-b'l), adj. = pulverizable.
pulverizable (pul'və-riz'ə-b'l), adj.
دماپيټا
دهشيت بهارپټ

pulverization (pul'vēr-i-zā'shən), n.
(۱) وورده و خاش كردن
(۲) ويرانكردن يا پوځان.

pulverize (pul'və-rīz'), v.t.
(۱) هاپين او وورده و خاش كردن كوټان
(۲) ويرانكردن يا پوځان؛ تهخت و تراج ټيكان.

v.i.
پوځ به توڙه هاپران

pulverulent (pul-ver'yoo-lənt), adj.
(۱) توڙاي توڙي پټويه.
(۲) له ناساني ليريون؛ دهره و نوري.

pulvillus (pul-vil'əs), n.
(۱) نيسه نجي؛ نهرم.
(۲) بين فاروسو (لاسي گدا)

pulvinus (pul-vī'nəs), n.
(۱) پلنگي نهمريكي.
(۲) كولي نهم گيانده.

puma (pū'mə), n.
پورده پي؛ بمرديكي پدشي سووكي كون كونه
پو پاگورده و ساف و لووس كردن به كارده هينري.

pumice (pum'is), n.
پومل (pum'pl), n. = pommel.
ترومپا؛ پهمپ.

pump (pump), n.
(۱) ناو سرخستن به ترومپا؛ ناو يا شلهي تر دهره ټان به ترومپا.
(۲) ناو ټي دهره ټان؛ ناو ټي دهركون.
(۳) فووت ټيكون؛ فشكرده و نه و.
(۴) بهر و نهم كورده و پټان.

(۵) قسه ټي دهره ټان؛ دنگوباس ټي دهره ټان:
(to - a witness for information)

(۱) ترومپا به كار هينان.
(۲) ناو سرخستن يا دهره ټان به ترومپا.
(۳) بهر و نهم كردن و هك دهسكي ترومپا.

pump (pump), n.
پيلاوي بين قهبتان
فاني حمريخ.

pumpnickel (pum'pēr-nik'el), n.
(۱) كولهكه.
(۲) پوهه كي كولهكه.
(۳) ناركه.
pumpkinseed (pump'kin-sēd', pum'kin-sēd'), n.

كولهكه؛ دهنكه كولهكه.
(۲) جوزه ماسي پهمي ناو پوياره.

pun (pun), n.
ياري كردن به وشه (له پوهي گالته و)؛
ياري كردن به ماناي جيا جياي همان وشه يا به ماناو دهنگي چوونيهكي

ووشه جياواز (بو گالته)
ياري كردن به وشه ماناي (له پوهي گالته و).
v.i. & v.t. (~ on),
(۱) فاميري كونكردن:
(punch), n.
(a leather ~ ; a paper ~)

(۲) فاميري بزمار ليدان يا دهره ټان (به تايبه يتي كه بزماركه له ناو پوهي كدا
نوم بگات).
(۳) فاميري گليشه دان له پوهي؛ فاميري وټنه ههلكه ندن يا
دهره ټان لاسر پوهي؛ نيسه مپا؛ دامقا؛ مؤن.

v.t.
كون ټيكون؛ كونكردن:
(to - a hole in a piece of paper or leather)

(۱) نه قيره ټيكونه ندن؛ دار ټيكونه ندن.
(۲) ناوه ټيكونه به نه قيره.
(۳) سسته كوله ليدان؛ بؤكس ليدان.

(۱) سسته كوله؛ بؤكس.
(۲) [Colloq.] ، تين؛ هيز.
(۱) به همسو هيز سسته كوله ليدان.
(۲) به همسو هيزي خو ليدان يا هيزش برده سهر؛ هيچ ټيدا نه هيشتنه و.

(۱) به همسو هيز سسته كوله ټي نه دان.
(۲) به همسو هيز ټي نه دان يا پدخته نكردن؛ شتت ټيدا هيشتنه و.

خواردنه و هيهكي ټيكه ټوي ناوي ليمو پرته قالو.
(۱) ميوه ي تره گليلك جار له گيل شراب و خواردنه و هيهكي كحول تريشا.

punch (punch), n.
ميوه ي تره گليلك جار له گيل شراب و خواردنه و هيهكي كحول تريشا.

(۲) راستكردنه و هيه ټيكي فريډن پاش سمره و خوار فريډن.
(۳) شتت ټيكه كه وا دروست كراوه پاكيشريته دهره و.

پلووسني بن قوپچه يه به سمره له بهر.
pull-over (pool'ō'vēr), n.
دماگري

adj.
به سمره له سمره دهره گريته.
pululate (pul'yoo-lāt'), v.i.
(۱) چه كه ره كردن؛ پوځان؛ پشكوتن.

(۲) ټوو زاوڙي كردن؛ ټوډ زاوڙي كردن؛ به چه كه ټوډ بوون.
(۳) پريوون له؛ ټيچران؛ ټوډ بوون؛ ټوډ ټوډ بوون؛ ټوډ پره سندن.

-pultation (n.).
مناورهه يه كه بريتيه له كتوپ بهر و ټوډ.

پولشي فريكه بو ماره يه كي كورت پاش به ټيكي فريډن.
pull-up (pool'up'), n.
(۱) تايبه يتي نه سي.

هي سي همگان.
(۲) نه ناساني و هك سي هيه.
(۳) خونبهر و خونبهر يسي.

pulmonate (pul'mə-nāt', pul'mə-nit), n.
(۱) سي يا
نه ناساني و هك سي هيه.
(۲) تايبه يتي بهر كومه له گيانده نهمانه ي كه
نه ناساني و هك سي يا كي سيكي هموايي يان هيه و هك ټاگله و شمي ټاگله ي

باخچه.
گياندارنيكي نهم كومه له يه.

n.
pulmonic (pul-mon'ik), adj.
(۱) پلوني؛ تايبه يتي به نه خوشي سي.

pulmotor (pul'mō'tēr, pool'mō'tēr), n.
ناميزي همناسه دان؛
پو ټوهانه ي فزيكي مردن به هزي خنكانه و؛ همناسه پيندهر.

pulp (pulp), n.
(۱) ټليه؛ ټليه ي ميوه پاش گوشي (وهك تري، سيو...
(۲) گوشي ميوه.
(۳) ناوه ي ټيكي قهلي پوهه.
(۴) كانزاي خاوي هاپراوي ټيكان كراو له گيل ناو.

(۵) ټليه يا هويوي و هك كاغز؛ ټليه ي دارو پهر و شتي و هها كه كاغزي
ټي دروست دماگريته.
(۶) [Slang], (pl.)، شو گولار يا پهر و گولار كه
له سمر كاغزي زير چاپ دماگريته و باسي و وور و ټيچريان ټيچايه.

(۱) كردن به ټلپ يا ماسجون؛ و هك ټلپ ليكون.
(۲) گوشي يا ناوه ي ټيكي ټيچان.

v.i.
بوون به ټلپ؛ و هك ټلپ ليدان.

v.t.
(۱) دووانگه؛ كلنيسه، مرگه و.
(۲) قهشه گدا؛ مهلا گدا.
(۳) ناو ټيگاري تايبه ي و پوهوشي كردن.

pulpous (pul'pus), adj. = pulpy.
(۱) نهمه داري كاغز دروستكردن.
(۲) سيمدار و سمنويه.
(۳) ټليه دار (بو كاغز دروستكردن).

pulpy (pul'pi), adj.
گوشتي (ميوه)؛ ټليه ي؛ خست و خول.
-pulpiness (n.).

(۱) ليدان (دل)؛ پلان: (The heart ~s).
(۲) پلان (مهجان)؛ موچر كه پياهازن: (The city ~s with life).

(۲) له رزين
(۱) ليدنه دات (دل)
(۲) ليدنه دري (قه پل).

pulsation (pul-sā'shən), n.
(۱) دل ليدان
(۲) پرته؛ ليدانيكي دل.

pulsator (pul-sā'tēr), n.
پرته كدا (ناميز)؛ مه كينه؛ ليدنه و هك دل.
pulsatory (pul'sə-tō'ri, pul'sə-tō'ri), adj.
پرته كدا؛
به ريډ و پيكي ليدنه دات.

(۱) دل ليدان.
(۲) پرته؛ پل؛ ليدانيكي دل.
(۳) ليداني ريډ و پيكي و هك دل.

(۴) همست و نارهنوي شاروه ي كومه ټيگه: (the ~ of the electorate).
(۵) پرته؛ كارها.

v.i.
ليدان (دل)؛ پلان.
(۱) دهك يا ټوي ناو كولو (پا قله، فاسونيا، ټوك).

pulse (puls), n.
(۱) دهك يا ټوي ناو كولو (پا قله، فاسونيا، ټوك).

punch-drunk

punch-drunk (pʊnʃ'drʌŋk), *adj.* (۱) مېشكى تېكچووه به مستهكونه به مستهكونه ووپكراوه. (۲) [Colloq.] وورد.

punched card, كارتى كون كوز و نهخشه كراو (بو پيژمېن).

puncheon (pʊn'tʃən), *n.* (۱) كولهكې كورنو و نستوور اېهتابيهتى هي كانگه. (۲) موورهدارى پاڼو يهك لا ساف كراو (۳) موزى رېمېنگر.

puncheon (pʊn'tʃən), *n.* (۱) مرميسى گوره (كه ۷۲ - ۱۲۰ گانوز. بگرئ) ۲۰ پير مرميلينكى وها

punch in, تومار كړدى كاتى نيش دهستېكړدى كړنكار به كاتزميرنكى موزدار لهسر كارتيك.

punchinello (pʊn'tʃɔ-nel'ɒ), *n.* (۱) گانتهجى كورتهبالى قهلموى پشت كوزى لووت نووشقاومى نمايشى بيچيجه خاشى نيشانې.

punching bag, توررهكې مستهكونه ليدان توررهكېكى ناو ناخراو با فووتبگراوى هلواسراوه بو مسكى بؤكسپازى.

punch line, روتى مهست شو روتيهيه كه مهبستى نووكتيهيك دودات بهدهستوه.

punch out, تومار كړدى كاتى دهست له نيش ههفكرتنى كړنكار به كاتزميرنكى موزدار لهسر كارتيك.

punch press, پهسپنډرى كوكرن، مكمېمكارى.

punctate (pʊnkt'æt), *adj.* خال خالوې بهنه په لوى.

punctated (pʊnkt'ætəd), *adj.* punctate.

punctuation (pʊnkt'ætʃən), *n.* (۱) خال خالوېتى.

خال خاليتى ۲، خال ۳، خال خال كړن.

(۲) بهباناميهيكى له چهند خالنيك پينكهاوونو

punctilio (pʊnkt'il'i-ɔ), *n.* (۱) خالنيكى بچكولهى نزاكته يا پهوورشت حواسى (۲) پهوورشتى جوان خوازى؛ پهپرهوى كړدى دهستورى پهوورشت يا نزاكتهتى.

punctilious (pʊnkt'il'i-əs), *adj.* (۱) پهوورشت جوان؛ به نزاكتهتى.

نؤر بايهخده به دهستورى پهوورشت؛ پهوورشتوان

(۲) وورد؛ ووردگان؛ نؤر بايهخده به شتى بچوون

punctual (pʊnktʃ'ʊəl), *adj.* (۱) نؤر بچوون؛ وورد.

(۲) punctilious

(۳) له ژوان دوا نهگوتووا؛ له كاتى خويذا دهيكات دوا ناكموئى؛ له كاتى پينوستدا كراو.

-punctuality (*n.*)

punctuate (pʊnktʃ'ʊə-ti), *v.t.* (۱) خالبندى كړن؛ خالوېوز بو دانان ۲، ناوبهناو پڼ برين؛

(*lectures ~d by questions and discussions*)

(۲) موو پاتكردنوه

v.t. نيشانهى خالبندى بهكارهينان

punctuation (pʊnktʃ'ʊə-ʃən), *n.* (۱) خالبندى كړن؛ خالوېوز بو دانان ۲، خالبندى؛ خالوېوز

punctuation mark, نيشانهى خالبندى (وهك: خال، جووت خال، كهوانه، نيشانهى پرسپيار... هتد)

puncture (pʊnktʃ'ʊə), *n.* (۱) كونكرن

(۲) پهنچر؛ تايهى نوتمبيل، پاسكيل... هتد

v.t. (۱) پهنچر كړن؛ كون تيكردن و فشكلدنهوه: (*to ~ a tire*)

(۲) فشكلدنهوه؛ همرس پڼ هينان؛ تياندن (*His pride was ~d*)

v.t. پهنچر بوور؛ فش بوونهوه؛ تهپڼ؛ همرس هينان

-puncturable (*adj.*)

pundit (pʊn'dit), *n.* (۱) زاناي هيندى؛ زانا

(۲) زانا؛ لىروى سووكى يا گانتهپيكردهوه

pung (pʊŋ), *n.* [Dial.] گاليسكه هورينهى يك نسپى

pungent (pʊn'ʒənt), *adj.* (۱) تيز؛ تام، بوژ.

puppet

(*a ~ smell, taste, etc.*)

(۲) نووك تيز؛ پېر؛ بهنازار.

(۳) توندوتيز؛ تيز (زمان)؛ پېر (پهخته): (*~ satire, language, etc.*)

(۴) زانغوى ميشه دمرهوه؛ خوپهوين.

-pungency (*n.*); **pungently** (*adv.*)

puniness (pʊ'ni-nis), *n.* كمى؛ بچووكى؛ هيج وپوچى؛ بڼ بايهخى.

punish (pʊn'ish), *v.t.* (۱) سزادان (قوانبان)؛ سزا بهسردا دان.

(۲) نازاردان؛ به توندوتيزى لهگهلا جولانهوه.

(۳) هيج تيزا نهميشتموه (نازوقه).

v.t. سزا بهسردا دان.

punishable (pʊn'ish-ə-bəl), *adj.* شايايى سزادانه؛ سزا نهدرى؛

دهمشيت سزا نهدرىت: (*a ~ offense*)

(۱) (۱) سزادان (ب) سزادان.

(۲) سزا. [Colloq.] به توندوتيزى لهگهلا جولانهوه.

punitive (pʊ'nə-tiv), *adj.* تاييبت به سزا؛ بؤ سزادان يا تممن كړنه.

-punitively (*adv.*); **punitiveness** (*n.*)

Punjabi (pʊn-ʒə'bi), *n.* (۱) پمنجابى؛ هاوولاى پمكى ناوچى

پمنجابى هيندى. (۲) زمانى پمنجابى.

punk (pʊŋk), *n.* پووشو؛ قاو.

punk (pʊŋk), *n.* (۱) [Obs.] قهجه. (۲) [Slang] (۱) حيز.

(ب) شلاتى هرزه. (ج) گمنجنى نزانى هيج وپوچ؛ كمسكى نالهبار

adj. [Slang]. گمنگ؛ پمشوكى؛ قلب.

punkah, punka (pʊŋ'kə), *n.* پانگه.

punkie (pʊŋ'ki), *n.* ميشينكى بچكولهى گازگرى ناوچه شاخاوى پهگانى نهمريكابه.

punkin (pʊŋ'kin), *n.* [Dial.] = pumpkin.

punster (pʊn'stɜr), *n.* *Also punner,* پارى به ورشه كرا؛

پارېكېر به مانا ودهنگى جيا جياى ورشه.

punt (pʊnt), *n.* شق تپهلدانى توپ پاش لدمست بهردانهوى

پيش نهمى بگهوتنه سمر زموى (پارى فووتبوليتى نهمريكى).

v.t. & v.i. شق تپهلدانى توپ بهم جوړه.

punt (pʊnt), *n.* بهلممى يك سمولى بڼ تخمى نهمسرو نهمسار پتكه.

(۱) سمول ليدانى شم جوړه بهلمه له وپارى تهنگاودا به گيركړدى

v.t. سمولكه له بڼى وپارېكه. (۲) هملگرتن لهم جوړه بهلمههلا.

v.i. سولرپووشى شم جوړه بهلمهه.

punt (pʊnt), *v.t.* قومار كړن.

punty (pʊn'ti), *n.* شيشى شووشچى؛ شيشينكى ناسته شووشى

لهسر دروست نهدرى؛

puny (pʊ'ni), *adj.* (۱) گم؛ بچوون؛ هيج وپوچ؛ بڼ بايهخ

(۲) [Obs.] *puisne.*

pup (pʊp), *n.* (۱) تووتكه سگه؛ بهچكه سگه؛ تووتكه؛ تووله.

(۲) بهچكهى مانگى دهرىا.

v.t. ترمكڼ.

pupa (pʊ'pə), *n.* بهچكه مېروو؛ كرموكهى ناو قوژاخه.

pupal (pʊ'pəl), *adj.* تاييبت به قوژاخى شوان كرموكه و مېرووى تمولو.

pupate (pʊ'pāt), *v.t.* گميشتمه قوژاخى شوان كرموكه و مېرووى تمولو.

-pupation (*n.*)

(۱) قوتابى سهرمتايى؛ قوتابى متدال.

(۲) هرزهى بيستويهه سال كمترى ژير چارديزى كمسكى گوره.

pupil (pʊ'pəl), *n.* بيليلهى چار.

pupilage (pʊ'pəl-i-j), *n.* قوتابى يمتى سهرمتايى؛ كاتى قوتابى يمتى

سهرمتايى.

pupillary (pʊ'pə-ler-i), *adj.* تاييبت به قوتابى قوژاخى سهرمتايى.

pupillary (pʊ'pə-ler-i), *adj.* تاييبت به بيليلهى چار.

puppet (pʊ'pɪt), *n.* (۱) بيچيجه خانم؛ بووكه سهماكهره.

پاکردنهوه: شوئینکه له ناوهندنې بهمهشت و دژزه خدا که گیانی مردووی تندا سزا دهرئو له گوناوه پاک دهرکتومه پیش چوونه بهمهشت (ثابتي کاسولیکي).
(۲) شونځي سزاداني سردهمي و تاوان سرينهوه.

پاکژکهروه: خاویښکهروه
(۱) پاکردنهوه: خاویښ کردنهوه.

پاکړنهوه: ګوناوه پاکړنهوه: ګوناوه لاپردن. (۲) ئی لاپردن (پيسی).
(۴) بژاګردن: پاکړنهوهی حیزب یا پښخراویک له نهدامانی ناپاک.

(۵) تاوان سرينهوه (دادګری): تاوان لهسره لاپردن.
(۶) رهوان کړدن (پزیشکوهانی).

پاکړنهوه: خاویښ بوونهوه (۲) سک رهوان بوون.
(۱) پاکړنهوه: خاویښ کردنهوه (۲) دهرمانی رهوانی.

پاکړنهوه یا پاکړنهوهی حیزبیک یا پښخراویک له نهدامانی ناپاک
پاکړنهوه (pyoor'a-fi-kā'shən), n.

خاویښ کردنهوه
پاکړنهوه: پارچه قومانی
پاکړنهوهی کاسه ی بادهی شوی خاویښ (خاچ پهرستی).

-purificatory (adj.).
خاویښکهروه: پاکهروه.

purifier (pyoor'a-fi'ēr), n.
پاکړنهوه: پوخته کړدن

purify (pyoor'a-fi'), v.t.
خاویښ کردنهوه. (۲) له ګوناوه پاکړنهوه: تاوان سرينهوه.

پاکړنهوه: خاویښ بوونهوه.
purine (pyoor'ēn, pyoor'in), n.
پيورين: ناوټيميکي بلوروي

پهټتې زماز سوربوون
purism (pyoor'iz'm), n.
(۲) نمونينمکي پهټتې زمان.

پهټتې سور لهسره پهټتې زمان.
purist (pyoor'ist), n.
(۲) کاسينکي سور لهسره پهټتې زمان و ټيکه او نه کړدن و به پاکي ميشتهوهی شت

پيوريتاني: نهدامينکي کلنيسه
Puritan (pyoor'a-'t'n), n.
پروټستانتي نينگليري سدهی شانزه و حده که داواي چا کړدن کلنيسه

به ووردی په پيرهوی کړدن ريتازي ناپي راسته قينه يان ده کړد.
(۲) [p-] کاسينکي ژور توندوتيز له کاروباري ناپي و رهووشد:

پيوريتاني: تاييهت به پيوريتاني مکان و ريتازيان
adj.
(۲) [p-] ژور به توندوتيزي په پيرهويکاري ريتازي ناپي و رهووشتي

پيوريتاني (له پوري)
puritanical (pyoor'a-tan'i-k'l'), adj.
سووکي (هروه) (ژماره پهکي ووشی پيشوو بينه). (۲) ژور توندوتيز دهرپارهی کاروباري ناپي و رهووشتي (به تاييهتې سه بارهت به جووت بوون و نيشکړدن).

پيوريتانيسم: پيروباوهرو
-puritanically (adv.).
(۱) پيوريتانيسم: پيروباوهرو (pyoor'a-'n-iz'm), n.

پيتازي پيوريتاني مکان (ووشه پيشووتر بينه). (۲) [p-] ژور توندوتيز دهرپارهی کاروباري ناپي و رهووشت (به تاييهتې دهرپارهی جووت بوون):

به توندوتيزي دژوه ستاني خوځي بينن له زياندا.
purity (pyoor'a-ti), n.
(۱) پاکي: خاویښ: پوخته يی.

(۲) داوین پاکي: پاکي (رهووشت) (۳) پهټتې (زمان).
purl (pūrl), v.t.
(۱) خوږه هاتن: خوږه خوږ هاتن

(۲) گيژخواردن: خولانهوه.
(۱) جوگله ی خوږه خوږکه: جوگله ی گيژو خوږ: گيژو.

(۲) خوږه ی ناو: خوږه خوږی ناو
purl (pūrl), v.t. & v.i.
(۱) زهرکش کړدن: تهريب.

(۲) تهريب رازاندنهوه به زيره قولفه. (۲) به تهقلنی هلنگهروه چين.
(۱) تاله زړي يا زوي باخواردوي زهرکشکاری.

(۲) قولفه يا زيره قولفه ي رازينهروهی تهريبی جل و بهرگ.
(۲) تهقل هلنگه رانهوه له چينيدا.

(۱) قهرانغی دارستان
purlieu (pūrl'ōd), n.
(۲) پهنا: پهناک: شوئینکي زو زو سره ليدراو. (۲) (pl.) سنور: راهه

(۲) کاسينکه حطوي بهدست خه لکروه پيت: دهسکه لای دهستی خه لک ياری پينکری به پيچينه خان:

puppeteer (pup'i-tēr'), n.
دپروستکرو ياری پينکری بووکه سهماکروه.

puppetry (pup'it-ri), n.
(۱) دپروستکرون و ياری پينکړدنې بووکه سهماکروه. (۲) سهماکړدنې بووکه سهماکروه.

(۳) نوواندن يا پيشاندانې ووشک و ناخوځش
puppet show,
نوواندن يا پيشاندانې بووکه سهماکروه.

puppy (pup'i), n.
(۱) توونکه سهگ: بهچکه سهگ: توونکه: تووله سهگ.
(۲) بهچکه کوښه هندنئ گيانداري تر.

(۳) گه نچينکي رهووشت مفدا لانه: همره يه يکي نه زاني له خوږيايي: مندا ل.
puppy love, = calf love.

pur (pūr), n., v.t. & v.i. = purr.
purblind (pūr'blind'), adj.
(۱) [Archaic] کوڼر: کوڼري تهواو.

(۲) نيمچه کوڼر. (۳) کهودمن: بين مينشک: ته مه ل.
purchasable (pūr'chis-a-b'l), adj.
(۱) دهکړيت: بؤ کړينه.

له کړين ديت. (۲) به به رتيل دهکړيت: به رتيل دهخوات.
purchase (pūr'chis), v.t.
(۱) کړين. (۲) به ثارقي ناوچه واني خوځ

پهيدا کړدن (۳) جولاندين يا بهر کړنهوه به نامين.
(۴) کړيني زهوي وزارو خانوو.

n.
(۱) کړياری شتي کړيدو. (۲) کړين. (۳) دهسکوت.
(۴) بهتودي کړتن (بؤ جولاندين يا نه هنيشتي خلپسکاني شت).

(۵) حزي دست ټيختن: حزي دهسلا ت بهسردا شان. (ب) نوئل.
(ج) هؤی دهسلا ت پهيدا کړدن و زياد کړدن.
(د) زهوي وزارو خانوو کړين.

-purchaser (n.).
پهري کړين: (۱) توانای شت کړيني کاسينک به پري دهسکوته گي: (His - is up).

(ب) نه زو فرمي نوخي پاره يه: توانای شت کړين به پاره يه به پري فرخي پاره يه (The dollar's - has gone down.).

پرده: (۱) پرده: جيا کړنهوهی ژن له پياو
purdah (pūr'dā), n.
له مالای هيندستاندا (ب) پهچه: پهچه گرتنهوه: دهستوري پهچه يهيندي.

(۲) دهستوري نه ريشي جيا کړنهوهی ژن و پياو له هيند.
pure (pyoor), adj.
(۱) بالارته: پوخ: پوت (۲) بيگهردا: بين خورش.

(۲) پاک: خاویښ. (۴) ساده (۵) پهتي: تهواو: پوت.
(۶) تر ګوناوه تر تاوان (۷) داوین پاک: پاک.

(۸) رهسمن: يه پهگ. (۹) پوت (- science, physics, etc.)
شتي بيگهردا خاویښ
n. [Poetic], (the -),
-pureness (n.).

رهسمن: نهژاد پاک.
purebred (pyoor'bred), adj.
(۱) خواردمهني پالويواو.

(۲) شوږاي خهست
purely (pyoor'li), adv.
پالوتسر خواردمهني و فرندانې تلپهکي پاش کولاندي.

(۱) نه خاویښ: به پاکي: به پوخته يی.
(۲) نه هواوي: ته نها: هره: (It happened - by accident).

(۲) به داوین پاکي: به پاکي.
purfle (pūr'fl), v.t.
پهراوین زهرکش کړدن: پهراوین رازاندنهوه.

n.
پهراوین زهرکش کړاو يا رازاوه.
purgation (pūr-gā'shən), n.
پاکړنهوه: خاویښ کړدن

(۱) پاکهروه: خاویښکهروه.
(۲) رهواسکر

n.
دهرمانی رهوانی
purgatorial (pūr-gā-tō'r'i-əl, pūr-gā-tō'ri-əl), adj.
(۱) نه

ګوناوه پاکهروه: ګوناوه سرهوه. (۲) تاييهت به شوئینکي ګوناوه پاکړنهوه (ووشه ي داهاتوو بينه).

(۱) حزي ګوناوه
purgatory (pūr-gā-tō'r'i, pūr-gā-tō'ri), n.

purlin, purline

(۴) قهراغ، قهراغی شار (pl) (۵) دوروبره دوروویشت.
purlin, purline (pūr'lin), n. نیرکه
purloin (pūr-loin'), v.t. & v.i. دزین، دزی کردن.
purple (pūr'p'l), n. (۱) رنگی نرخواونی، نرخواونی.
 (۲) جلو نرخواونی وک نیشانهی پله و پایمه پاشایهتی.
 (۳) سمرهک قهشایهتی؛ پله و پایه ی سمرهک قهشه
adj. (۱) نرخواونی (۲) بهشکو، پاشایانه
 (۳) پاراوه (نوسراو): (a ~ passage in a book)
v.t. بویه ی نرخواونی کردن.
v.i. بوون به نرخواونی.
Purple Heart, دله نرخواون، خه لاتیکی نمریکیه بی برینداری
 چمگ
purple heart, دله نرخواون (۱) درهختیکی ناوچه گهرمهکانی
 نمریکیه: ب- تخته داری نهم درهخته که بی جوانی یووی شتی بین
 دهرانزینشوه
purple martin, جزیره پهره سینگیکه نمریکیه
purplish (pūr'plish, pūr'p'l-ish), adj. وک نرخواونی
purply (pūr'pli, pūr'p'l-i), adj. + **purplish.**
purport (pūr-pōrt', pūr-pōrt'), v.t. (۱) ممانا و ابوون
 بهتاو و اوون یا واگه یاندن؛ به پروککش و ابیشاندن (ووتار، نوسراو)
 (a book that ~s to be an objective analysis)
 (۲) مدهست و ابوون؛ نیاز و ابوون
n. (۱) مانا ووتار (نوسراو) (۲) مدهست؛ مرام
purpose (pūr'pəs), v.t. & v.i. نیازبوون؛ و بهتاما بوون
 و نخشه کردن؛ ویست: (They ~ a further attempt.)
n. (۱) مدهست؛ مرام؛ نیاز (۲) سووربوون لسه؛ ووره؛ دودنی نمکودن؛
 پارایی نمکودن؛ زهر (~ to be weak of)
 (۳) ناماچ تاوات
on purpose, به دسه نقتست
to good purpose, بهتخاه؛ نتخام گه بهتخا؛ بهکله.
to little (or no) purpose, بی نتخام؛ بی کله؛
 به نتخام؛ بهگه بهتخا.
to the purpose, پر به بری خویهتی؛ بی به نتخام گه یاندن بهکله؛
 په یووندی هیه به کاره کوره
purposeful (pūr'pəs-fəl), adj. (۱) سووره لسه کارنک؛ یک دان
 به مدهست؛ به ووره؛ به دسه نقتست: (a ~ man)
 (۲) مانا بهخش؛ به مانا؛ به ناماچ؛ بهکله: (~ activities)
-purposefully (adv.); purposefulness (n.).
purposeless (pūr'pəs-lis), adj. بی ناماچ؛ بی مانا
-purposelessly (adv.); purposelessness (n.).
 به دسه نقتست
purposely (pūr'pəs-li), adv. (۱) به ناماچ؛ سووردهخش.
 (۲) بی مدهستیکی تاییهتی کراو.
purpura (pūr'pyoo-rə), n. خوخوشی؛ به که دهیته هوی پهیدا بوونی
 پله به یه ی نرخواونی به پیست و پاره لنبجه کانهوه.
purr (pūr), n. (۱) مرخه مرخی؛ بشیله (له خوخشید)
 (۲) دهنگیکی وک نهم مرخه مرخه (که نیشانه ی خوشی و ناسوورده یی)
v.i. مرخه مرخ کردن
v.t. خوشی و ناسوورده یی دهر برین به مرخه مرخ کردن.
purse (pürs), n. (۱) جزدان؛ کیسه ی پاره
 (۲) کیسه ی پاره و وورده شتی ژاناه؛ جانتای دهمستی ژاناه
 (۳) دارایی؛ پاره؛ سامان (۴) خه لاتی پاره؛ دیاری پاره.
 (۵) شتی که له جزدان بیچن.
v.t. (۱) [Archaic] خسته جزدانهوه
 (۲) چرچ و لوچ کردن (بهرگ، ناوچهوان) هلقورچان (له)؛ گز کردن.

push

the public purse, خه زینده ی گشتی یا میلی؛ خه زینده ی وولات
purse-proud (pürs'proud'), adj. به سامانه کیسه و دهانزی
purser (pür'sēr), n. به پارمه کیسه و خوی باهدات
purse strings, ژمیریاری کشتی پشوار.
hold the purse strings, پمانی دهمی کیسه ی پاره
 دلرایلی له ژنر دهمستد بوون؛
 پاره به دهمست بوون.
purslane (pürs'lin, pürs'län), n. په لپینه.
pursuance (pür-sō'əns, pür-sū'əns), n. به ردهوام بوون
 لسه و جینه جینکودن.
pursuant (pür-sō'ənt, pür-sū'ənt), adj. به پنی؛ به گزیره ی
 لسه (پشکو و تیک یا شتیکی پشکو):
 (P - to your instructions I will send the money.)
pursue (pür-sō'ē, pür-sū'), v.t. (۱) شوین کورتن (بو گزتن یا
 کوشتن)؛ پلوکودن؛ دواکورتن (بو گزتن).
 (۲) لسه و پشکو (پشوان، کوردهوه)؛ په پهره یی کردن؛
 (to ~ a course of action)
 (۳) به دوا؛ گهران؛ سوورخ کردن؛ همول بو دان: (to ~ pleasure)
 (۴) به ردهوام بوون لسه: (to ~ one's studies, a career, etc.)
 (۵) بی نه بوونده؛ له کزل نه بوونده؛ شوین کورتن:
 (His record as a criminal -d him wherever he went)
v.i. (۱) شوین کورتن؛ دواکورتن (بو گزتن یا کوشتن)؛ پراواندن.
 (۲) به ردهوام بوون لسه.
-pursuable (adj.); pursuer (n.).
pursuit (pür-sō'ēt, pür-sūt'), n. (۱) شوین کورتن؛ پلوکودن
 پراواندن: (The ~ was on.)
 (۲) همول؛ همول بو دان: (the ~ of happiness, success, etc.)
 (۳) پیشه؛ شتی که کاشی بین برته سمر.
pursy (pür'si), adj. (۱) همناسه کورت (به هوی قله وری یهوه)
 زوو همناسه بی براو. (۲) قله و.
pursy (pür'si), adj. + **purse-proud (۲)**
purtenance (pür'tə-nəns), n. وورگه و پیخولای گیاندار
 (به تاییهتی دل و سوی جگر).
purulence (pyoor'ə-ləns, pyoor'yoo-ləns), n. (۱) کیم.
 (۲) کیم کردن.
purulent (pyoor'ə-lənt, pyoor'yoo-lənt), adj. کیم کردو؛
 کیموای.
purvey (pür-vā'), v.t. پیدان (نازوقه، خوارده مانی، دهنکویاس)؛
 نازوقه پیدان: (A butcher ~s meat to his customers.)
purveyance (pür-vā'əns), n. (۱) نازوقه پیدان (۲) نازوقه.
 (۳) مالی نازوقه له خلم سهندن به نرخیکی تاییهتی له لایه ن پاشای
 لینگته رهوه.
purveyor (pür-vā'ēr), n. (۱) نازوقه پیدان.
 (۲) لفسه ری نازوقه پهیدا کور بو پاشای شتیکی تاییهتی.
purview (pür'vū), n. (۱) دهم و مودا و سنووری یاسایک.
 (۲) مودای دمهلات؛ مودای یاسا، پلان، پروانامه، یا په پرتو کیک.
 (۳) مودای بینایی یا بینن؛ مودای تیگه شتن.
pus (pus), n. کیم.
push (poosh), v.t. (۱) پال پیوه نان؛ تهکان پیدان.
 (۲) به زور لهریدن؛ پیدان. (۳) په ستاوون؛ دهمست پیدان.
 (۴) هاندان؛ پال پیوه نان. (۵) زور همول بو دان؛ ته قهلا زور کردن.
 (۶) کشاندن؛ درز کردنهوه: (They ~ed their trade to the East.)
 (۷) زور لهریدن؛ زور خسته سمر: (He was ~ed for time.)
 (۸) پانگ بو دان (فره تسی، پا، بیرو باهره)؛ بره پیدان.
v.i. (۱) پال نان؛ تهکاندان. (۲) به همو توانا به کوره بو پیشه و پزیشتن.

pushball

(۳) زور هوندان؛ تهقلا زور دان. (۴) دپيښدان؛ پال نان.
 n. (۱) پال؛ تکان؛ کوت. (۲) هوانليکی زورا تهقلا. (۳) دپيښدان؛ پال نان.
 (۴) پستان؛ پستانوژن. (۵) ناکاری.
 (۶) [Colloq.] همستی پال پيوهنرا؛ همستی هاندرا؛ هاندرا.
 (۷) [Slang]، دسته؛ کومهل.
 get the push, دهرکردن له نيش.
 give the push, دهرکردن له نيش.
 push around, یاری بيښکړن؛ به ناشريښي رفتار له گهل کړن؛
 به چاری سووک ته ماشاکړن.
 push off, [Colloq.], يوښتر؛ دهستپيښکړن (گمشت)
 push on, بهر د هوم بوون لاسرا؛ لاسرا پوښتن.
 push out, دهر پهراندن؛ دهر کړن.
 pushball (poosh'bol'), n. (۱) یاری یکه به توپيکی گوره دهر کړن.
 که ترهکمی شمش پښه هر تپيک هون دمدات توپکه خل بکاتوه یا
 پالی پيوهنرا یو ناو گولنی تپيکه کی تر (۲) نم توپه.
 push button, دوگمی داکړساندنې سوورگمی کارهبا (وهک می زلی)
 کارهبا.
 push-button (poosh'but'n), adj. نه دست پیمان به دوگمی یکه
 دهر خرنه کار. واته ناسانه؛ به ناسیری خؤ بریون جیبهجن دهر کړن؛
 (- warfare)
 pushcart (poosh'kärt'), n. عهرا بهی دست (وهک می چهرچی).
 pusher (poosh'er), n. (۱) پانرا؛ پال پيوهنرا؛ به زهبر.
 (۲) [Slang]، فروشیاری بهنگو همیشبه به قاچاغ.
 pushing (poosh'ing), adj. (۱) جالاک؛ وویاو ښکمر؛ پرکیش.
 (۲) در؛ چاوقایم؛ بی شرم؛ دست له کاروباری خنکمره دهر.
 push-over (poosh'ō'vēr), n. [Slang], (۱) کاری ناسان؛
 نهرک یا کوسپيکی ناسان. (۲) کمسپیک یا دهسته یهکی بوودلهو به ناسانی
 مریسراو.
 Pushtu (push'tōō), n. = Pashto.
 push-up (poosh'up'), n. مشتفیکه یو بههیز کړدنې ماسولکمی شانو.
 قول بریدی به له پال گهوتن به دمدادو خؤ بهریو نرم کردنوه به دست.
 pushy (poosh'i), adj. به ناشريښانه وورهملی مهبهستی خؤ مینره دی.
 pusillanimity (pū's'l-a-nim'i-ti), n. ترسوکي
 pusillanimous (pū's'l-an'a-mas), adj. ترسوک
 puss (poos), n. (۱) پشيله. ووشی مندان).
 (۲) کچ (له پروی خؤشهریستی یهوه)؛ کړی پوخوش.
 (۳) [British]، کهروشک.
 puss (poos), n. [Slang], (۱) دهم وچاو؛ پوخسار. (۲) دم.
 pussley, pussly (pus'li), n. = purlane.
 pussy (pus'i), adj. کیمای
 pussy (poos'i), n. (۱) پشيله. (۲) catkin, [Colloq.]
 pussy (poos'i), n. [Vulgar Slang], (۱) قوز.
 (۲) نافوت (بهقاپهتی که هر له گؤشهی جوت بوونه سهر کړی).
 pussyfoot (poos'i-foot'), v.t. [Slang], (۱) نه ترسوه پوښتن.
 یا حولانهوه (وهک پشيله). (۲) به ترسوه هلسان و دانیشنو خؤ ندان
 به دهستهوه؛ گت ندان؛ شت به قنگلا خستن و جیبهجن نه کړن.
 n. [Slang], (۱) کمسپیک که به ترسوه بجولیتوهوه گت نداتو کار ندات
 به دهستهوه
 pussy willow, دهری بی؛ بی.
 pustular (pus'choo-lēr), adj. (۱) دروهلی؛ پیژگمی؛ قنچکمی؛
 میخکه می (۲) دووه لاری؛ پیژگمی یا قنچکه دهر دراو.
 pustulate (pus'choo-lāt'), v.t. & v.i. دووه ل دهر کړن؛
 پیژگمی دهر کړن
 adj. دووه لاری؛ پیژگمی یا قنچکه دهر دراو.
 pustulation (pus'choo-lā'shən), n. (۱) دووه ل دهر کړن؛

put

پیژگمی یا قنچکه دهر کړن. (۲) pustule (pus'chool), n.
 دووه ل؛ پیژگمی؛ میخکه؛ قنچکه.
 pustulous (pus'choo-las), adj. = pustular.
 put (poot), v.t. ۱. دانان؛ خستن (سهر، زلی، ناو... هتد).
 ۲. خستنه بارنگ یا دؤخیکي قاپهتی یهوه والیکړن؛
 (to ~ one's room in order)
 ۳. تاقیکردنوه؛ (to ~ someone to the test).
 ۴. پښکړن
 ۵. دانه پال؛ والیکړن؛ خستنه سهر؛
 (to ~ a false interpretation or events)
 ۶. به نهوهنده دانان؛ هلسه ننگاندن؛
 (He ~ the number of dead at twenty.)
 ۷. لاسرا دانان؛ (to ~ a tax on cigarettes).
 (۸) گرهو کړن.
 (۹) هاروښتن؛ فریدان؛ هلدان؛ (to ~ the shot).
 (۱۰) (۱) هیئانه پښهوه (یو لیکولیموه یا دنگدان)؛
 (They ~ the issue to a vote.)
 (ب) لیکړن (پرسیار)؛ (to ~ a question to someone).
 (۱۱) دهر پړن؛ (to ~ it bluntly; P~ it in plain language.)
 (۱۲) گونچاندن؛ ناواز یو دانان؛ (lyrics ~ to music).
 (۱۳) گوی پیدان؛ به گرنگ گرتن؛ خؤ یو ترخان کړن؛
 (We must ~ our minds to it.)
 v.i. پوښتن؛ چوون؛ بزوان بهرو؛ (The ship ~ into the harbor.)
 n. (۱) هاروښتن؛ فریدان؛ هلدان.
 (۲) مافی فروښتن له ماوه یهکی قاپهتیداو به نرخیکی قاپهتی (پاره بازی)
 کومپانیای هاروښ
 adj. [Colloq.], جنی خؤ بهرندهر؛ چوله نکر؛ له شوښی خؤدا ماوه؛
 نه بزواو؛ (Stay ~ until I come.)
 put about, (۱) پښ گویښی کمشتی؛ به لایهکی تردا پوښتن.
 (۲) پښاز گویښ.
 put across, [Slang], (۱) به پوونی پښ راگه یاندن؛ تنگه یاندن؛
 به باشی پښ گه یاندن (۲) جیبه جیکړن.
 (۳) به هیل و ته لکه دهسکرتن؛ خلمتاندن؛ به چهوتی کړن.
 put aside, (۱) هملگرتن؛ پاشه کورت کړن.
 (۲) (۱) خستنه لاره؛ لایردن؛ (Let us put our differences aside.)
 (ب) وازپه پښان؛ دست لې هملگرتن.
 put away, (۱) هملگرتن؛ پاشه کورت کړن.
 (۲) [Colloq.], (۱) خستنه لاره؛ لایردن.
 (ب) کوشتن؛ گیانداري نه خوش یا پیر)؛
 (to put away a dog, horse, etc.)
 (۳) [Colloq.], ماشینه یهوه؛ خواردنو؛ خواردنوه (بهقاپهتی بزکی زور)؛
 ته واکړن.
 put down, (۱) کوړاندنوه؛ داسر کاندنوه (ناژاوه)؛ هارین (مجان)؛
 (to put down a rebellion)
 (۲) شکاندن؛ پرسواکړدن؛ سهر زه نشکړدن؛ تهریق کردنوه؛
 (He puts everybody down.)
 (۳) نووسین؛ تومار کړدن. (Put it down in writing.)
 put forth, (۱) دهر کړن (که؛ خونچه؛ چوون).
 (۲) ههلان؛ زهر خستنه سهر. (۳) پښنیاز کړدن؛ خستنه بهر چار.
 (۴) بلادو کړنوه؛ له چاپدان.
 (۵) دست به گمشت کړن به کمشتی؛ به دهر به جیبه پښتن.
 put forward, پیښکمش کړن (نه خسته، پښنیاز، پلان)؛
 (to put forward a plan, proposal, etc.)
 put in, (۱) له نگر خستن؛ گه پښتنه به دهر؛ گه پښتن.
 (۲) ښستن؛ خستنه ناو (پسته، گفنگو، روتار).

(۷) ههلسان (تئجی پو) [Colloq.]، پيشمکی پلان دانان.
 (۸) [Colloq.]، پيشمکی پلان دانان.
 (۹) [Archaic]، خستنه کيژانهوه.
 put upon, شيرك خستنه سمر شان! شيرك بيسره دان.
 put up to, هاندان (بو كاري خرابه)! فيزي كاري ناپهسند كردن!
 پين كرم (كاري تابهجين)
 (His mischievous classmates put him up to that.)
 دهربره! لهگهل مهنكرن! ئي ههنگرتن! چارپوشی كردن!
 put up with, قسه ئي خواردنهوه: (How can you put up with all his insults?)
 ناووكي بهرديني همدئي ميوه (وهك قوخ).
 putamen (pū-tā'mən), n. وادانلوه! واپاوه! ولژانراوه
 putative (pū'tā-tiv), adj. پيسواكردن! شكان!
 put-down (poot'doun), n. [Slang], قسمي سوول! پرخنهي ناشرين.
 putlog (poot'lōg, poot'log), n. دهستكي زه مينه ي تهخته بهرد.
 يا چوارچيويه خانو.
 put-on (poot'on), adj. دروزه! ناپهسته قينه! سز! پروفهت.
 n. [Slang], (۱) گالته! گالته وگهپ! به ديژ واپيشاندان.
 (۲) شتيكه كه بژ سهيرو گالته و پيكنهني واپباردن دهكري! لاساي!
 خوزوواندنيكه كه هار بژ سهير دهكري.
 putrefaction (pū'trə-fak'shan), n. (۱) گهنين! بۆگن كردن!
 (۲) شتي گهنيو يا پزوي.
 putrefy (pū'trə-fi), v.t. & v.i. گهنين! بۆگن كردن! پزوين.
 putrescence (pū-tres'ns), n. (۱) گهنيو! بۆگن! پزوي.
 (۲) شتي گهنيو يا بۆگن كردوو.
 putrescent (pū-tres'nt), adj. (۱) گهنيو! پزوي! بۆگن كردوو.
 (۲) تاييه تي به گهنين يا بۆگن كردن.
 putrescible (pū-tres'ə-b'l), adj. دهشتيت بگهنيت يا بۆگن بگات!
 دهگهنيت.
 putrid (pū'trid), adj. (۱) گهنيو! بۆگن! پزوي.
 (۲) پيس (پهوشت)! پيس و بۆگن! يه پهفتار.
 (۳) خراب! ناپهسند! ناخوش! پيس: (~ weather).
 -putridly (adv.); putridness (n.).
 putridity (pū'trid'ə-ti), n. (۱) بۆگن! گهنيو! پزوي.
 (۲) يه پهفتار! پيس و بۆگن! (پهوشت).
 (۳) شتي گهنيو يا بۆگن كردوو.
 putsch (pooch), n. ياهي بوون (بژ پووخاندني مجري).
 putt (put), n. ليدانيكي تزي گولف به ناسپايي بۆ خستني به ئاو
 كونهكوره.
 v.t. & v.i. ليداني تزي گولف به ناسپايي بۆ نهوي بخريته ئاو كونهكوره
 گيتره.
 puttee, puttie, putty (pu-tē', put'i), n. (۱) گورزي ليداني تزي گولف به ناسپايي بۆ
 نهوي بخريته ئاو كونهكوره. (۲) ياريكيريكه كه بهم جزوه له تزي گولف
 دهوات.
 putter (put'er), v.i. (~ along; ~ around), خنهخن كردن!
 خوزلافاندن به شتي هيج ويوچيره! كات كوشتن.
 v.i. (~ away), كات به فچرودان به شتي هيج ويوچيره! خنهخن كردن!
 خوزلافاندن.
 -putterer (n.).
 puttier (put'i-ēr), n. هيلم كار! هيلم بهكارهين.
 putting green, پهلمهكي سمرزه له كوتايي ياريكاي گولف!
 كوتايي تيايه كه ياريكس دهين تزيهكي تن بخت.
 putty (put'i), n. هيلم! هيموري لكاندن.
 v.t. به هيلم سز گرتن، كون پر كردنهوه، يا سوادان.
 putty (put'i), n. = puttee.
 put-up (poot'up), adj. [Colloq.], پيلان بۆ كراو!

(Colloq.], كات پيوه برده سمر! پيوه خريته بوون!
 (I put in two hours yesterday.)
 (۱) داخوژي يا داوا! پيشكمش كردن: (to put in for a vacation)
 بيرخستنهوه! بيرهينانهوه
 put in mind, خستنه كاروه! تايكردنهوه به كاريكردن!
 put into practice, كاريكردن: (to put a theory into practice)
 واپيشاندان! وانواندن! به سز وادهر خستن
 put it on, [Slang], ههلهنه تاندن!
 put it (or something) over on, [Colloq.], فيل ليكردن! چار بهسختهوه!
 (Don't try to put something over on me.)
 put off, (۱) دواخستن
 (۲) خۆ ئي درينهوه! خۆ ئي لادان! حمز به بييني كسيكه نهكردن.
 (۳) پهشيمار كردنهوه! كۆسپ خستنه پي
 (۴) زوير كردن! پهستكردن (۵) جل داكهندن
 put on, (۱) له بهر كردن: (to put on a suit)
 (۲) به ديژ واپيشاندان! وانواندن
 (۳) قهلهربوون! زياد كردن: (to put on weight)
 (۴) نرخ بهرز كردنهوه
 (۵) گرتن! دوهستينهري ئوتوسيل و شتي تن! بهكارهينان.
 (۶) نوواندن! شانۆ! خستنه سمر شانۆ! پيشاندان: (to put on a play)
 (۷) دانپيال! A. لهسهر دانان (پاج)! خستنه سمر
 put one's finger on, پهنه خستنه سمر! دياريكردن:
 (He put his finger on the cause of the trouble.)
 put one's foot down, پي داگرتن! سووربوون لهسهر.
 put one's foot in one's mouth, به ههله قسه يهكي تابهجين كردن!
 قسمي تابهجين و ناشرين كردن (به ههله).
 put out, (۱) دهر كردن (۲) چو دهرهينان! چار ههنگرتن.
 (۳) كوراندنهوه (ناگر، گلۆپ): (to put out a fire)
 (۴) سهر ئي شينواندن
 (۵) پهستكردن! توور كردن! زوير كردن
 (۶) تيسراحت ئي تيكدان! تارهحت كردن
 (We hate to put you out like this.)
 (۷) ملاو كردنهوه! چاپكردن
 (۸) خانه نشين كردن (ياريكيري بيسبول).
 (۹) له جين برهين! جومگه! له جين چوون
 (۱۰) ههولدان! كوشش كردن: (We put out a lot of effort)
 (۱۱) پاره به قهرزدان به قازانج
 put over, (۱) دواخستن
 (۲) [Colloq.]، به فيل و تهلهكهو زورزاني جينه جينكردن
 put through, (۱) نه نهنجام گهياندن! جينه جينكردن! كردن.
 (۲) گهياندن به كهيكهكوره به تهلهفون (فهرمان بهري تهلهفون)
 (The telephone operator put me through.)
 (۳) تووشي ناخوشي كردن! پين كردن:
 (His children have put him through a lot.)
 put to death, كوشتن! هملواسين.
 put together, پيكنهه نان! يهكخستن! كۆكردنهوه.
 put (up) to, پيشكمش كردن بۆ ليكولينهوه يا بريار لهسهر دان.
 put up, (۱) نامزه كردن! خۆ نامزه كردن بۆ ههلبيردن.
 (۲) دروستكردن (خانوو).
 (۳) جين كردنهوه (بۆ شهي)! ميواي شهي راگرتن:
 (We put them up for a week.)
 (۴) پاره بۆ دانان! پشتيواني كردن به پاره! پارميدان!
 (His parents will put up the money for the car.)
 (۵) خستنه سنووقهوه! كۆكردنهوه! خستنه دهفرو سنووقهوه.
 (۶) ههلسان به (ناموزگاري): (to put up a notice)

به نژدییموه نه خشه کیشتران.
puzzle (puz'ɪ), *v.t.* (۱) سهرسوپماندن سهرسام کردن. (۲) هه پینان: لیکدانوه.
v.t. سهرسوپمان سهرسام بوون: تیا پمان
n. (۱) سهرسوپمان سهرسامی: تیا پمان (۲) سهرسوپمینه سهرسامگر: مهقل.
-puzzler (*n.*) هه پینان: لیکدانوه
puzzle out, زور بیرلینکردنوه
puzzle over, حه پسانو: سهرسوپمانو: سهرسام
puzzled (puz'ld), *adj.* سهرسامی: سهرسوپمان
puzzlement (puz'ɪ-mənt), *n.* حه پسان.
pyelitis (pi'ə-li'tis), *n.* هه وگردنی حه وری گورچیه.
pyemia, pyaemia (pi'e'mi-ə), *n.* کیم کردنی خون
 (پزیشکمرانی: کیمای بوونی خون
-pyemic; pyaemic (*adj.*)
pygidium (pi'jɪd'i-əm), *n.* پاشمندی میروو پاشمندی میروو.
pygmacan, pygmean (pig-mē'an), *adj.* = pygmy.
pygmy (pig'mi), *n.* (۱) کسینک، گیانارنک، یا پوره کینکی کورته بالا: کورته بنه: بچوک (۲) کسینک یا شتیکی هه وپوچو و بن بایهخ.
adj. (۱) کورته بالا: زور بچوک (۲) هه وپوچو: بن بایهخ.
pyjamas (pə-jam'əz, pə-jä'məz), *n.pl.* = pajamas.
pyknic (pik'nik), *adj.* توکمه: کورت و قلمو
n. کسینکی توکمه
pylon (pi'lɒn), *n.* (۱) دهرواز: دهرگایه کی زور گه ووه. (۲) دهروازی پهرستگای کونی میسری له دور قوچک پینکاتو. (۳) بورچی رابهری (هیزکوانی): ستوونی نیشانه ی پی فوکه. (۴) بورچی تهل کاره بایی: (۵) لاقی دهستکردی سهردهمی.
pylorus (pi-lôr'əs, pə-lô'rəs), *n.* کونی نیوان گده و پینوخلی
 دوازه گری
-pyloric (*adj.*)
pyo- (pi'ɔ, pi'ɔ), (*pyogenesis*) کیم: کیم کردن (پزیشکمرانی).
pyogenesis (pi'ə-jen'ə-sis), *n.* کیم کردن (پزیشکمرانی).
pyogenic (pi'ə-jen'ik), *adj.* (۱) کیم کردوو: کیمای (۲) کیم پز کردوو
pyoid (pi'oid), *adj.* له کیم ده چینت.
pyorrhea, pyorrhoea (pi'ɔ-rē'ə), *n.* (۱) کیم فی هاتو: (۲) کیم کردنی پووک کیم فی هاتو پووک.
-pyorrhoeal; pyorrhoeal (*adj.*)
pyosis (pi-ɔ'sis), *n.* = pyogenesis.
pyr-, = pyro-
pyralid (pi-ral'id), *n.* Also pyralidid, په پوله ناگری
adj. تایبهتی بهم حوزره په پوله میه.
pyramid (pi-rə-mid), *n.* (۱) قوچک: پوب تیز (۲) شتیکی شیوه قوچک کی (۳) قوچک (نه اندازه): وینه ی قوچک کی
 شمش گزشه (۴) دره ختیکی قوچک کی.
v.t. (۱) له شیوه ی قوچکدا هرووستکردن: وه قوچک کردن. (۲) پاره باری کردن لسهر بنچینه ی قوچک به به کاره نیانی قازانج یو کربنی
 بهشی زیاتر له مارپی بزرسه دا.
v.t. (۱) وه قوچک لیهاتن: (۲) کلهک بوون: پهره سندن: هئیرا زیاده بوون.
 (۳) پاره باری کردن لسهر بنچینه ی قوچک.
pyramidal (pi-ram'ə-dl), *adj.* Also pyramidic, pyrami-
 dical, قوچک کی: شیوه قوچک کی
-pyramidally (*adv.*)
pyrargyrite (pi-rär'jə-rīt), *n.* پهره جیرایت کانزایه کی سافو

نورسو و بره یه داری سوور یا ره شه.
pyre (pir), *n.* (۱) کله کهداری لاشه ی مردوو لسهر سووتان (به پی ی)
 تهریتی نایشی: (۲) کله کهدار یا سووته مانی.
pyrene (pi'rēn), *n.* دهنگی میوه ی وهک سیور همرن.
pyrethrum (pi-rē'thrəm), *n.* (۱) پوره کینکه له توخسی گوله داوودی. (۲) توری میروو کوژ.
pyretic (pi-ret'ik), *adj.* (۱) تا تووشکرا تایبهتی به نه خوشی تا. (۲) تای هه یه تا دار.
pyretology (pi-rə-tol'ə-ji, pi'rə-tol'ə-ji), *n.* تاناسی:
 پزیشکمرانی تا.
pyrex (pi'reks), *n.* ده فریکی شووشه می چیشت لیهان به ره مهنستی
 گرمی دهکات.
pyrexia (pi-rek'si-ə), *n.* [I.], = fever.
pyrexial (pi-rek'si-əl), *adj.* Also pyrexic, تادار: تای هه یه.
pyrheliometer (pi-rhē-li-om'ə-lēr), *n.* پیوهری گرمی تیشکی
 خور.
pyridine (pi-rī'dēn, pi-rī'din), *n.* Also pyridin, پیریدین:
 شله میکی زور بسووتی بن رنگ یا زهدی کاله له قهرانی خه لووزدا هه یه.
pyriform (pi-rī'fɔrm'), *adj.* همرنی: شیوه همرنی.
pyrite (pi'rīt), *n.* پایرایت: کانزایه کی زهره له گوگردو ناسن پینکیت.
pyrites (pə-rī'tēz, pi-rī'tēz, pi'rīts), *n.* ناویقه ی جزوا و جزی
 گوگردو ناسن.
pyro- (pi'rō, pi'rə), (۱) ناگر: گرمی: گرمی:
 (*pyromania*)
 (ب) له گهره ییموه په یه داووه: به گهرما دروست بووه.
pyrochemical (pi'rə-kem'i-k'l), *adj.* تایبهتی به کار تیکردنی
 کیمایی له گرمی زوردا.
pyrogenic (pi'rə-jen'ik), *adj.* (۱) ناگرین: به ناگر یا گرمی
 دروست بوو: گرمی تا په یه داووه. (۲) تا تووشکرا: له تاوه تووش ده بییت
 (۳) ناگرین: به ناگرین دروست بوو (زه مینناسی).
pyrogenous (pi-roj'ə-nəs), *adj.* = pyrogenic.
pyrography (pi-rə-g'grə-fi), *n.* (۱) کلنشه یا نه نشی هه کندن
 لسهر ته مخته دارو قایش به شیشی سووره و هه کراو.
 (۲) کلنشه یا نه نشی هه کندن: بام جوره
-pyrographer (*n.*); **pyrographic** (*adj.*)
pyrolysis (pi-rə-l'ə-sis), *n.* شیبوونه و ی کیمایی به گرمی.
pyrolize (pi-rə-l'iz), *v.t.* شیکردنوه ی کیمایی به گرمی
 به کار تیکردنی
pyromagnetic (pi'rō-mag-net'ik), *adj.* گرمی و موگنا تیس پودان.
pyromancy (pi'rə-man'si), *n.* پیشینی سواریژ به هوی گرمی
 ناگره وه (جادو گرمی).
pyromania (pi'rə-mā'ni-ə), *n.* شیتی ناگر بهر دانوه:
 خولایای ناگر نانوه: زور حه ز له ناگر نانوه کردن.
pyromaniac (pi'rə-mā'ni-ək), *n.* Also pyromaniacal,
 کسینکه شیتی ناگر نانوه بییت: زور حه ز له ناگر بهر دانوه.
adj. شیتی ناگر بهر دانوه: خولایای ناگر نانوه یه.
pyrometer (pi-rom'ə-tēr), *n.* گرمی پیوی پیوانی پله ی گرمی
 زور بهر (وهک هی تهنوری دهستکرد).
pyrometry (pi-rom'ə-tri), *n.* زانستی پیوانی پله ی گرمی زور
 بهر (هیزیا).
-pyrometric (*adj.*); **pyrometrical** (*adj.*)
pyrope (pi'rōp), *n.* چهند جوره گهره تکی سوور یا ره شه.
pyrophobia (pi'rə-fō'bi-ə), *n.* ترسی ناگر.
pyrophoric (pi'rə-fō'r'ik, pi'rə-for'ik), *adj.* له خویمه
 کپ دمگری نه گهر هه می بیرکوی

pyrosis

pyrosis (pi-rō'sis), n. heartburn.

pyrostat (pi'ra-stat'), n. پيروستات (۱) زەنگى ئاگرا؛
ئاھلىرى وورياكودنەوھ لە ئاگر بەربوونەوھدا

pyrotechnic (pi'ra-tek'nik), adj. پيروتېخنىك (۱) تەبىئەت بە قېشەكە شىئە.
پيروتېخنىك (۲) تەبىئەت بە قېشەكە شىئە.

pyrotechnics (pi'ra-tek'niks), n.pl. پيروتېخنىك شىئە
پيروستېكردىزى بەكارھىنان (۲) ئىواندىن يا پېشائەتائىكى قېشەكە شىئە.
(۳) زىرەكى، قەسەخۇشى، يا زىمانپارايى ئىواندىن

-pyrotechnical (adj.); pyrotechnically (adv.).
-pyrotechnist (n.).

pyrotechny (pi'ra-tek'ni), n. قېشەكە شىئە پيروستېكردىزى
بەكارھىنان

pyroxene (pi'rok-sen'), n. پيروكسىن سېلىكاتى مەگنېسىيۇسى
جوزاۋ حوزر كە لە بەردى ئاگرېئىئىندا ھەبە

pyrrhic (pir'ik), n. سەمايەكى جەنگى كۆنى يۇنانە
دوۋ بەرگەى كورت يا ھىز لەسەر نەبۇرى تەئىتت

pyrrhic (pir'ik), n. يەك: ھۆنراۋە پىرېكسىتى
تايەتى بە دوۋ بەرگەى وھە.

Pyrrhic victory, سەرکەرتتى گران: سەرکەرتتىكە كە لەدوای
كوتتارىتىكى ئىجگار زۆرەۋە دىتتە دى.

Pythagorean (pi-thag'o-rē'an), adj. فىساگورسى تايەتتە بە
جروۋاۋ ھەنەسەفەى زاناۋ ھەپلەسوفى يۇنانى "فىساگورسى".

Python (pi'thon), n. (۱) نەزىدەپايەكى زۆر گەۋرە (نەفسانەى يۇنانى)
(۲) پاپسۇز: جۆرە مارتىكى زۆر گەۋرەى نازدەھراۋىيە خۇى دەپىنچى لە
ئىچىرەكەبەۋە دەپچەرىنىۋ دەپكۆزىت.

pythoness (pi'thə-nis), n. (۱) ژنە سۆفى پەرسىتگای "نەپولۇ" لە
"دېلەر" لە يۇنان. (۲) ژنە سۆفى: ژنە فانچى

pythonic (pi-thon'ik), adj. فالگىرى: پىئىشېئىنى دواپۇژ
ۋەك مارى "پاپسۇن"

pyuria (pi-yoor'i-a), n. كىم پەيدابوۋن لە مېزدا.

pyx (piks), n. (۱) دەفرى ئانە رەقەى شىۋى خۇدایى (كىئىسەى
كاسۆلىكى): (۲) سىنۋوقىئەكە لە سىكەخانەى ئىنگىلتەرەدا شىۋوتەى پارەى تىئدا
ھەلدەگىرى بۇ تاقىكردنەۋە دىزى ساختە

pyxidium (pik-sid'i-əm), n. كەلوۋىيەكى قەپاغدارە كە قەپاغەكەى
لى بوۋەۋە تۆۋەكەى ئاۋى بەرەلا دەپن (بوۋەكئاسى)

pyxie (pik'si), n. بوۋەكئىكى خۇھەئواسەرى نەمەرىكىيە.

pyxis (pik'sis), n. (۱) قوتنۇۋا سىۋوقى پىچوۋك.
(۲) pyxidium.

۱) چوارگوشه؛ لاکیشه (۲) نَبَسکه چوارگوشه: نَبَسقانیکی که ملامه کارتری n. سرهوه و خوارهوهی بالنده و ماسو و خشوکهکان ده بستیت بهیه که ره

v.i. لهگنده گونجان؛ رِنکهوتن
v.i. گونجاندن لهگهل یه کدا؛ رِنکخستن

quadratic (kwäd-rat'ik), adj. دو جایی

n. = quadratic equation.

quadratic equation, هاوکیشهی دو جایی (بیرکاری)

quadratics (kwäd-rat'iks), n.pl. بهشی هاوکیشهی دو جایی (بیرکاری)

quadrature (kwäd'ra-chër), n. ۱) سووچاکردن (بیرکاری)

۲) باری دوو نَسْتیرهی (۹۰) پله له بهکتر دوور (نَسْتیرهناسی).

quadrennial (kwäd-ren'i-äl), adj. ۱) چوار سال خایهن.

۲) هر چوار سال جاریک پور دهدات؛ چوارسالانه.

n. بودوانیکه که هر چوار سال جاریک پور بدات.

-quadrennially (adv).

quadrennium (kwäd-ren'i-öm), n. چوار سال؛

ماوهی چوار سال.

quadri- (kwäd'ri), Also quadr-, پیشگرتکه بهمانی؛

چوار شوهنده؛ چوار؛ چوار جار؛ چواره: (quadrilingual)

quadric (kwäd'rik), adj. & n. دو جایی (بیرکاری)

quadridentennial (kwäd'ri-sen-ten'i-äl), n. یادای چوارسده ساله

adj. هی یادای چوارسده ساله

quadriceps (kwäd'ri-seps), n. ماسولکه چوارسره (له پیشی پانهره).

quadrifid (kwäd'ra-fid), adj. چوار پارچه (گلا، پهرهی گول)

quadriga (kwäd-ri'gä), n. گالیسکهیه کی نوو پنجگیمی چوار نَسپی یک به ته نیشیت یه که مویه.

quadrilateral (kwäd'ra-lat'er-äl), n. & adj. چوارلا (نه ندازه).

quadrilingual (kwäd'ra-lin'gwäl), adj. چوار زمانه:

۱) به چوار زمان نووسراو. (ب) چوار زمان زان

quadrille (kwä-dril', kə-dril'), n. ۱) جوره سه مایه کی چوار

جووت کسویه. (۲) موسیقای نهم سه مایه.

quadrille (kwä-dril', kə-dril'), n. یاریه یکی کاغزی چوار

کسویه.

quadrillion (kwäd-ril'yän), n. ژماره یکه پیکدیت له یه و پانزه

سفر له بهره مویدا (له نهمرکا و نهمرنا)، یا بیست و چوار سفر له بهره مویدا (له نینگلتره و نهمانیا)

quadrupartite (kwäd'ra-pär'tit), adj. ۱) چوار پارچه؛

چوار پارچیمی. (۲) چوار قوئی: (a ~ pact)

quadrisect (kwäd'ra-sekt'), v.i. کردن به چوار بهشی وک یه که وه.

quadrissyllable (kwäd'ra-sil'ä-b'l), n. روشهی چوار برگیمی. -quadrissyllabic (adj).

quadrivalent (kwäd'ra-vä'länt, kwäd-riv'ä-länt), adj.

چوار هاوهیزی (کیمی)

-quadrivalence; quadrivalency (n.).

quadrivial (kwäd-riv'i-äl), adj. چوار ری یان.

quadrivium (kwäd-riv'i-äm), n. پشتهی خوئندنی زانکی سهدانی ناومرست که پیکه تپوو له چوار بهشی: ژماره و پیوان، نه ندازه. موسیق.

quadroon (kwäd-röön'), n. که سیکه که چواریه کی خوئنی

قوله بهشی بیت.

quadrumanous (kwäd'roo-män'), n. گیانداری چوار دست:

گیانداری که هر چوار پهل وک دست به کار مهنی

quadrumanous (kwäd-röo'mä-nös), adj. چوار دست:

- Q, q (kü), n. ۱) تیبی حه فدهه می تلف و بزی نینگیزیه. ۲) دهنگی نه تیبی "کیو".
- ۳) ۱) قالمی نهم تیبی (ب) نهم تیبی به چاپکراوی یا هملکه نراوی. ۴) نیشانی حه فدهه م له ریزنکدا؛ حه فدهه م؛ حه فدهه مین.
- adj. ۱) تاییهتی به تیبی. ۲) حه فدهه م؛ حه فدهه مین.
- Q (kü), n. ۱) شتیکه له شیوهی تیبی "Q" یا "q" دا. ۲) ژماره ۴۰۰ ی پزمانی
- qua (kwä, kwä), adv. وک: (He will testify ~ official.)
- quack (kwak), v.i. ۱) واقهراق کردن وک مراوی. ۲) قسهی هیج و پوچ کردن.
- n. واقهراقی مراوی
- quack (kwak), n. ۱) پزشکی ساخته؛ پزشکی درو. ۲) زانای ساخته؛ ساخته چی؛ ساخته نوئن.
- adj. ساخته چی؛ پزشکی؛ ساخته (دهران).
- v.i. ساخته چنتی کردن: به تاییهتی له پزشکی وانیدا؛ به درو شت برنده سهر.
- quackery (kwak'er-i), n. پزشکیمرانی ساخته یا درو؛ ساخته چیستی به تاییهتی له پزشکی وانیدا.
- quackish (kwak'ish), adj. ۱) وک پزشکی ساخته چی؛ ساخته؛ ۲) حوروینهرا؛ خوئشکه ره وه؛ گمراه لیدهر.
- quack-salver (kwak'sal'ver), n. = a quack.
- quad (kwäd), n. [Colloq.]. گوره پانی به خانور دهره دراوی خوئندنگ.
- quad (kwäd), n. [Colloq.]. = quadrangle.
- quad (kwäd), n. [Colloq.]. = quadruped.
- quad (kwäd), n. = quadrat.
- quadrangle (kwäd'ran'g'l), n. ۱) چوارگوشه (نه ندازه). ۲) شوئنیکی چوارگوشیمی چوار دهره و کیراو به خانور.
- ۳) خانور مکانی چوار دهره و نهم شوئنه.
- quadrangular (kwäd-ran'gyoo-lër), adj. چوارگوشیمی
- quadrant (kwäd'ränt), n. ۱) چاره که بازنه؛ چاره کی بازنه یهک. ۲) نامیرنیکی چاره که بازنه یه یه بزی پیوان (که شتیوانی، نَسْتیرهوانی).
- quadrantal (adj).
- quadrat (kwäd'rät), n. Also quad. پهره کینکی کانزایی به بوشایی پیوان وشه کانی بزی ریک دهرت (چاپه مینی).
- quadrante (kwäd'rät), adj. ۱) چوارگوشه؛ لاکیشه. ۲) هی نَبَسکه چوارگوشه

quarantinable (kwôr'an-tên'a-b'l, kwâr'an-tên'a-b'l),
adj. دهنشیت کهرهنتینه بکرت.

quarantine (kwôr'an-tên'kwâr'an-tên'), n. (۱) دایرینی
پزشکی: کهرهنتینه؛ جیاکردنهره نهخوش له خملکی ساغ بؤ بریست
کردنی نهخوشیبهکه؛ پهرکردن. (۲) شونئی دایرین یا جیاکردنهرهوی پزشکی
کهرهنتینهخانه. (۳) ماوهی چل پؤژ.

v.t. (۱) قورهنتین کردن؛ دایری پزشکی کردن؛ جیاکردنهرهوی پزشکی.
(۲) پهرکردن؛ جیاکردنهره؛ دایرکردن.

quarrel (kwôr'al, kwâr'al), n. (۱) تیری سر چوارگوشهیی
تیرکمرانی کؤل. (۲) تهبهقه شووشی بجوکی چوارگوشهیی یا لمبزینی
پهنجهره. (۳) ناسکهنه.

quarrel (kwôr'al, kwâr'al), n. (۱) هوی ناکوکی و تیکچوونو شمر.
(۲) دمهقانی شمر؛ دمهقره؛ شمرهقسه؛ ناکوکی؛ تیکچوون.

v.t. (۱) سکلاکردن؛ رهخنهگرتن. (۲) شمرکردن؛ به گزداچوون؛ شمر فروشتن؛
دمهقرهکردن؛ دمهقانی بوون؛ بهبهکدامان؛ شمرهقسه کردن؛ پینکچوون.

-quarrel; quarreller (n.).
quarrelsome (kwôr'al-səm, kwâr'al-səm), adj. شمرانی؛
شمرهنگیز؛ شمرهفوش.

quarry (kwôr'i, kwâr'i), n. تهبهقه شوورنه یا خشتی لمبزینی
یا چوارگوشهیی

quarry (kwôr'i, kwâr'i), n. (۱) بالندهو گیانداری پوکراو (له لاین
پاچی یا ماندهو گیانداری پوکرهوه)؛ نیچر. (۲) شتی پو بؤ کراو؛
شتی ویستراو یا نه دودا گمراو؛ نیچر.

quarry (kwôr'i, kwâr'i), n. (۱) کانه بورد
(۲) سمرچاوهی دهنگویاس.

v.t. (۱) بورد دهرهنتان له کانه بورد. (to ~ out a block of marble)
(۲) کاتراکردن؛ بورد ئی دهرهنتان: (to ~ a hill)

(۳) بؤ گهران و دؤزیمهره (زانیاری، دهنگویاس):
(to ~ in old manuscripts)

-quarrier (n.).
quarryman (kwôr'i-mən, kwâr'i-mən), n. کرتیکاری
کانه بورد.

quart (kwôn), n. (۱) چارهکه گالوژ (۲) دهری چارهکه گالونی.

quart (kän), n. پیبری چواری (کاغزی قومارو یاری).

quartan (kwôr'in), adj. همر چوار پؤژ جاریک سمرهطدهدات
(لهمزوتا)

n. چوار مهرؤ نهرزوتابهکه همر چوار پؤژ جاری له نهخوشمه دیت.
quartern (kwôr'tër), n. (۱) چارهکه؛ چواریهک.

(۲) پیوانیهیکی دهغل ودانه بریتیهیبه له چارهکه تهنیک.
(۳) کیشانهیکه بریتیهیبه له ۲۵ پاوهن له نهرهیکا یا ۲۸ پاوهن له نینگلتهره.

(۴) بست (۵) چارهکی میل. (۶) وهز؛ چواریهکی سان؛ سن مانگ.
(۷) وهری خویندن؛ که سن مانگ دهخایهنتیت. (۸) چارهک (سهعات).

(۹) چواریهکی دؤلار (ب) پارهمیکی زوی نهرهیکارییه چواریهکی
دؤلارنکه. (۱۰) چواریهکی پاوهن (کیشانه).

(۱۱) چواریهکی گیانداری سهربرپاوا؛ پاتیلو گؤشتی دهوروپشتهکی.
(۱۲) (۱) لایهک له چوار لاکهی قیبلهنوما. (ب) چواریهکی ماوهی شیوان دور لای
قیبلهنوما. (ج) چواریهکی ناسوی به قیبلهنوما داپوشراو. (د) ناوچهیکی زهری
که کهرتیتیهیبهکک لهر چوار بهشهی ناسوره؛ ناوچهی زهمین.

(۱۳) گهرهک (the Latin ~ in Paris)
(۱۴) (pl) جینگه ورنگه؛ نشینگا (living ~s; sleeping ~s).

(۱۵) (pl) کسپیک یا دهستهیکی دیاری نهرکراو:
(This information comes from the highest ~s.)

(۱۶) چارهکه یاری فوتونئی نهرهیکری.
(۱۷) ۲ بهکی پیلار له فنکه پاژنهکهمیره ههتا لوتهکهی.

(۱۸) لایهکی سمی ناسب.

(۱۹) (۱) چواریهکی ماوهی خولانهویهیکی مانگ به دهوری زهویدا.
(ب) چارهکی بهکهر سینهسی مانگ (واته شو کانهی که مانگ نیوهی دیاره)

(۲۰) (۱) چواریهکی قذفان. (ب) دوشمی سمر چواریهکیکی قذفان.
(۲۱) دوزمنی بهزیوو خویهدهستهوهداو بهخشین و نهگوشن:

(to give or receive ~; to ask for ~)
(۲۲) (۱) بهشی پشتهوهی لایهکی کشتی.
(ب) پاسهوانی نهم بهشه.

v.t. (۱) چوار کهرت کردن؛ کردن به چوار کهرتی وک بهکهره.
(۲) بهش بهش کردن؛ کهرت کهرت کردن.

(۳) همراندنهره (بهتایهتی سهریان)؛ جینگهکردنهره؛ جینگه و رنگه پندان
(۴) هاتن و چوون به شونینکندا به شونین نیچره (تانجی)

(۵) دهروشم له قذفان دان.
(۱) (with ~ 21; ~) جینگه کرانهوه (سهریان)؛ همریتراونهوه؛

جینگه و رنگه پندان (۲) به شونین نیچره گهران (تانجی)
(۳) با همرکردن له بهشی دواوهی لایهکی کشتیبهوه.

چارهک؛ چواریهک
at close quarters,
close quarters,
(to live in close quarters)

ئی پارانهوه بؤ بهخشین (دورژنی بهزیوو خویهدهستهوهدهو).
cry quarter, (۱) موچه، بهخشیش. باج. یا
quartermage (kwôr'tër-ij), n. قیستی وهزانه (واته که سانی چوار جار دهری یا وهرهگیرئ).

(۲) نشینگای سهریان؛ جنی همراندنهرهوی لهشکر.
quarterback (kwôr'tër-bak), n. یاریکهری سهرمکی یاری
فوتونئی نهرهیکری (که نهخشهی یاریبهکه دهکیشن و ستراتیجی بؤ دانهن).

quartermaster (kwôr'tër-mas'tër, kwôr'tër-mäs'tër),
n. پؤژی سهرهتای چوار وهزی سالانه (که له ههمان کاتدا
کاتی قیست و کورئ و موچهی وهزانهیبه).

quartern (kwôr'tër), n. چارهکی پشتهوهی پشتی
کشتی (که هی نهرسمرکانه)

quarterned (kwôr'tërd), adj. (۱) چوار کهرت کراو.
(۲) همریتراوه (لهشکن)؛ جینگه و رنگه پندراو.

quarternfinal (kwôr'tër-fî'n'l), adj. تایهتی به پینشبرکئی پینش
نیچه دواپی.

n. پینشبرکئی ی پینش پینشبرکئی نیچه دواپی.
quartern horse, توخمه نهرسپیکیی بههیزو خیزرایه له غارغارنئی
چارهکه میلدا.

quartern-hour (kwôr'tër-our'), n. Also quarter hour. (۱)
چارهکه؛ چارهک سهعات.

(۲) نیشانهی چارهکک پینش و پاش سهعات لهسهر پووی کاتزمیر
quarternly (kwôr'tër-li), adj. (۱) چارهکی وهزی؛ سن مانگی؛
سانی چوار جار پوو دههات یا دهرهچن: (a ~ magazine)

(۲) چوار پارچهیی؛ چوار کهرت. (۳) کهرتیکه له چوار؛ بهشیکه له چوار.
وهزانه؛ وهزی؛ سن مانگانه؛ همر سن مانگ جاریک.

adv. بؤوکراوهی وهزی. بؤوکراوهیکه همر سن مانگ جاریک دهرهچن: (a ~)
quartermaster (kwôr'tër-mas'tër, kwôr'tër-mäs'tër),
n. (۱) نهرسهری نازوقه و جلوهگرگو خانهساز (له سوپادا).

(۲) نهرسهری لیپرسسزای قیبلهنوما و کؤ نامیری پاندنی کشتی.
(هیزی دهریایی)

quartern (kwôr'tëm), n. (۱) چارهک؛ چواریهک.
(۲) نانیکه قومسایی چوار پاوهنه.

quartern note, چارهکه نؤته (مؤسیقا).
quartern-phase (kwôr'tër-fāz'), adj. دوو قوناغی؛ به دوو
تهرشی به نؤره یا گزواو دهکرتیت یا دهکرتیت (کارهبا).

quartern-saw (kwôr'tër-sô'), v.t. چوار کهرت کردنی دار له باری
درژنی.

(۷) ومیزر (شهرت‌نوع) (A) [Slang]، لورسکه؛ حیز؛ لورسکه‌ی ژتانی.

(۱) گردن به شازن؛ گردن به بانوشا.
(۲) گردن به ومیزر (له شهرت‌نجداً شویش به گه‌یاندنی سمربارتک بؤ دوا خانگی برامبیس).

بانوشایی کردن؛ فرمان‌برمایی کردن وه بانوشا.
ژنه شاه هوسمیری پاشای سمر تخت.

queen consort,
queendom (kwēn'dəm), n. **queenhood** (۲).
(۱) بانوشانشین.
queen dowager,
queenhood (kwēn'hood), n.
پله‌ویایه و فرمان‌برمایی بانوشا؛ بانوشایی‌بشی.

queenly (kwēn'li), adj.
(۱) بانوشایی. (۲) له بانوشا دیت؛ بؤ بانوشا هشینت؛ جوان و نایاب.

adv.
بانوشاییانه.

-queenliness (n.).
queen mother, بانوشای سمر ته‌خشی نیست؛ شازنی دایک؛ بیوه‌زنی پاشای پیشور وه دایکی پاشا یا بانوشای سمر ته‌خشی نیست.

queen olive,
چۆره زه‌یتون‌نیکي گهره‌یه ناکینکی باریکی درتکۆله‌ی همیه.

queen post,
دیج‌ه‌کینکه له‌میسرو شوهره‌مروه دهرتیه بمر دهسته‌کی سمریانی سینگۆشمیی یا جه‌ملۆن.

queen's English, see "king's English."
queen's evidence, see "king's evidence."

queer (kwēr), adj.
(۱) (۱) ناسا؛ سیر؛ هنتیکه؛ جیوان.
(ب) پوروشتو خوو سهریر.

(۲) گۆژ؛ دل تیکه‌لها توو؛ ناساخ؛ (to feel ~).
(۳) [Colloq.]، جنی گومانه؛ پیچو په‌مادار (مزۆ)؛ (a ~ character).

(۴) [Colloq.]، مینشکی تهرای تی‌یه؛ شیتۆکه؛ سهریر.
(۵) [Slang]، ساخته؛ قلب.

(۶) [Slang]، حیز؛ همتیویان.
(۱) پاره‌ی قلب. (۲) حیز؛ همتیویان.

n. [Slang].
-queerly (adv.); **queerness** (n.).
Queer street, [British],
هلمزازی؛ همرزازی؛

(to find oneself in ~)
quell (kwel), v.t.
(۱) کوژاندنوه؛ دامرکاندنوه؛ پیشیل کردن.
(to ~ a rebellion)

(۲) هینن کردنوه؛ دل هینانوه جن.
quench (kwench), v.t. (Water ~ed the fire.)
(۱) کوژاندنوه؛
(۲) تینۆتی شکندن؛ (He ~ed his thirst.)
(۳) ئاودانه‌وه (پۆلا، تیغ).

-quenchable (adj.); **quencher** (n.).
quenchless (kwench'lis), adj.
(۱) ناکۆژنوه.
(۲) تینۆتی ناکشیتن.

quercitron (kwēr'sit-rən), n.
(۱) به‌روی پمش.
(۲) توئکلی نهم داره‌مروه رکه په‌نگیک یا بۆیه‌یکی زهردی ئی دهره‌هینری بؤ بۆیه‌کاری و پیسته خووش کردن. (۲) نهم په‌نگه یا بۆیه زهره.

querist (kwēr'ist), n.
پرسیارکار.
quern (kwürn), n.
دهستاپا؛ به‌رده‌ستاپ.

querulous (kwēr'ə-ləs, kwēr'yoo-ləs), adj.
(۱) به‌په‌خنده؛
زۆر به‌سکالا. (۲) سکالا و به‌مسی و تهنگه‌جیک‌لانی و تووزمه‌نورزکاری ده‌گه‌په‌نیت؛ (a ~ voice).

-querulously (adv.); **querulousness** (n.).
query (kwēr'i), n.
(۱) پرسیار. (۲) گومان.
(۳) نیشانه‌ی پرسیار (که له‌دوای پرسیاره‌وه دانه‌نری یا له‌دوای شتیکه‌وه بؤ گومان دهره‌پین له‌راستی شو شته).

(۱) پرسیاران‌کردن؛ (to ~ a person).

quarter section,
پارچه‌یه‌ک زهره‌یه پوویه‌ره‌که‌ی (۱۶۰) بانه‌گا (شیکه‌ر یا چاره‌که میلیکی دوو جا بیت).

quarter sessions,
دادگای وه‌زی (۱) دادگایه‌کی ناوخواو کهم ده‌سه‌لاتی نینگلیزی‌یه سالی چوار جار ده‌گیرئ.

(ب) دادگاسه‌کی چواروچۆری نهمه‌ریکایه‌یه سالی چوار جار ده‌گیرئ.
quarter-staff (kwōr'tēr-staf, kwōr'tēr-stäf'), n.
گورزینکی.

درتزی سمر ناسنینه بؤ شمر.
quartet, quartette (kwōr-tet'), n.
(۱) چوار ه‌مس یا شت؛
چواره (۲) (۱) ناواری مۆسیقا یا گۆزانی چوارقۆتی (ب) نییی مۆسیقا یا گۆزانی چوار کهسی.

quartic (kwōr'tik), adj. & n.
چوارجا، برکاری.
quarto (kwōr'tō), n.
(۱) په‌ره کاغەزی دوو جار که‌دکراو (که له شه‌مخادا بانی و درتزی په‌ره‌گان تۆ گری به‌ دوانه گری دهره‌چن.)

(۲) به‌رتووی کهم چۆره په‌ره‌یه دروستکراو گوارنر به‌ دینکی بلوری زه‌قی نیچه‌ به‌نرخه.
quartziferous (kwōr-t-sif'er-əs), adj.
گوارنری له کوئرتز.

پینکاتوو؛ گوارنری ئی دهره‌هینرنت.
quash (kwāsh), v.t.
پوچ کردنوه (دادگیری)؛ هله‌وه‌شاندنوه کوژاندنوه (ناژاره، راپه‌رین؛ دامرکاندنوه؛ پیشیل کردن).

quash (kwāsh), v.t.
نه‌ختنک یا تا راده‌یه‌ک له‌وه ده‌چیت؛ پوواله‌تی (-scientific literature).

له‌وه ده‌چیت؛ وه؛ نیچه؛ به‌ناو؛ (a ~ victory).
quaternary (kwā-tür'nə-ri), adj.
(۱) چوار؛ ده‌سته ده‌سته‌ی چوار.
چوار (۲) |Q|. تاییه‌تی به‌ چهرخی چوارم (زه‌میناسی).

(۱) ژماره‌ی چوار؛ (۲) چوارم؛ چواره‌مین. (۳) ده‌سته‌ی چواری؛ چوار دانه.
quaternion (kwā-tür'ni-ən), n.
چوارین؛ چوارینه؛ ده‌سته‌ی چوار کهسی یا شتی

چوار خشته‌کی
quatrain (kwāt'rān), n.
(۱) گولنکی چوار په‌ره.
(۲) گه‌لای چوار به‌ک. (۳) کلنیشیه‌کی رازننه‌مروه‌یه له‌ شۆیه‌ی گولی چوار په‌رده یا گه‌لایه‌کی چوار به‌لکدا (خانوساری)

quaver (kwā'vēr), v.t.
(۱) له‌زین؛ ههل له‌زین؛ له‌رینه‌وه.
(۲) له‌رینه‌وه (دهنگ گۆزانی، مۆسیقا).

(۱) به‌ له‌زینوه ووتن؛ به‌ دهنگی له‌راوه‌وه ووتن.
(۲) گۆزانی ووتن یا مۆسیقا لیدان به‌ شۆیه‌یه‌ک که دهنگه‌که به‌ره‌تیره.
n.
(۱) دهنگی له‌زۆک؛ له‌زین یا له‌رینه‌وه‌ی دهنگ.
(۲) نۆته‌یه‌کی مۆسیقای زۆر کورت.

quavery (kwā'vēr-i), adj.
له‌زۆک
quay (kē), n.
شۆسته‌ی به‌دهر؛ بؤ سوارپوون و دابه‌زین و بار کردن و بار داگرتن؛ نه‌سکه‌له؛ شۆسته‌ی کهشتی.

quayage (kē'ij), n.
(۱) مزی به‌کاره‌ینانی شۆسته‌ی به‌دهر.
(۲) جینگه‌یه‌کی سمر شۆسته‌ی به‌دهر. (۳) شۆسته‌کانی به‌دهرکان.

quean (kwēn), n.
(۱) ناهه‌رتنکی بن شهمرو بن حمیه. (۲) قه‌جیه (۳) [Scot.]، کچ.

queasy (kwē'zi), adj.
(۱) دل تیکه‌لها توو؛ (۲) دل تیکه‌لها توو؛ دل تیکچوو؛ دل تیکچوو (۳) زوو دل تیکه‌لها توو؛ زوو دل تیکچوو (۴) (۱) ناره‌حه‌تکر (ب) ناره‌حه‌ت. (۵) به‌ قۆزویتر؛ به‌ هیچ پزای نه‌بوو.

quebracho (kā-brā'chō), n.
(۱) دره‌ختینکی ناوچه گهرمه‌کانی له‌مه‌ریکابه توئکل و دره‌که‌ی بؤ پیسته خووش کردن و دهرمان و خو‌مکاری به‌کاره‌هینرنت (۲) توئکل و داری نهم دره‌خته.

queen (kwēn), n.
(۱) شازن؛ ژنه شاه؛ هوسمیری پاشا.
(۲) بانوشا؛ پاشای ژن (۳) شازن (له جوانی یا لنها توویدا)؛ شای ژنان.
(۴) شونیک یا شتیک که باشتیرینی توخمه‌که‌ی بیت (۵) شازنی پوره هه‌نگ و شاره‌ مینوره له (۶) کچ (کاغەزی قومان).

quest

(۲) گومان دهربرین؛ گومان ئی بوون؛ دودلی دهربرین.
 (۳) گومان دهربرین (به دانانی نیشانه‌ی پرسیار له دوائ شتیکیوه)؛
 دانانی نهم نیشانه‌ی پرسیاره له دوائ ووتیمه‌کی گومان لیکنراومه.
v.l.
quest (kwɛst), n. (۱) پرسیارکردن (۲) گومان دهربرین؛ گومان بوون.
 (۱) بۆ گهران؛ به نوادا گهران؛ رابو؛ گهران به دوائ
 خواستیک یا ئواتیکدا: (the ~ for knowledge, gold, etc.)
 (۲) گمشتیکه به دوائ خواستیکدا یا گنجیلهدا (وهک هی سوارچاکانی سهدانی
 ناوه‌راسه): (۲) نوانهی بهشاری نهم گمشته دهین.
 (۴) [Rare]، لیکنو لینه‌وه (دادگهری).
v.l. (۱) شوین پهن هلگرتن (تاشی): (dogs -ing for rabbits)
 (۲) [Rare]، به شویندا گهران؛ بۆ گهران.
 بۆ گهران؛ نه نوادا؛ به شویندا گهران:
in quest of,
(He went in quest of food.)
question (kwɛsʹtʃən), n. (۱) پرسبار؛ پرس.
 (۲) گومان؛ دودلی؛ دانلتیایی: (There is no ~ of his veracity.)
 (۳) مسهله یا داوایه‌کی بهرهم دادگا.
 (۴) مسهله؛ کیشه؛ پاس؛ گهروگرفت:
(The ~ of self-determination for minorities)
 (۵) مسهله‌ی باسکارو له کۆریک یا پهرله‌مانیکدا.
 (۶) شیوه‌ی هینانه پیشوه‌ی مسهله‌یهک بۆ دهنگ لاسر دان له کۆریکدا.
v.l. (۱) پرسبارکردن؛ پرس کردن.
 (۲) گومان لیکندن؛ دودلی لیکندن.
(I ~ whether his policy will be successful.)
 (۲) پرسبار لیکندن به ووردی (دادگا، پولیسفانه):
(He was ~ed by the police.)
v.l. پرسبارکردن.
beside the question, په‌یوه‌ندی نیه به باسه‌گوه؛ په‌یوه‌ندی نیه.
beyond (all) question, هه‌ج گوماسی تیدا نیه؛ هه‌ج ناکۆکی‌یهک نیه،
 ده‌باریه
call into question, (۱) گومان لیکندن؛ دودلی دهربرین ده‌باریه؛
(His integrity was called into question.)
 (۲) دوائ لیدوووان لیکنو لینه‌وه کردن.
in question, ناوبراو نوه‌ی باسی ئی ده‌کرت:
(Where is the man in question?)
out of the question, ههر نابن؛ ههر باسیشی مه‌که؛ ههرگیز نابن؛
 کاری نه‌کرده؛ لیدوووان هه‌لتاگرئ:
(Inviting him to the meeting is out of the question.)
questionable (kwɛsʹtʃən-ə-bʹl), adj. (۱) جزئی گومانه؛
 ناسۆگهر؛ گومانی تیدا (نه‌تجام).
 (۲) گومانی ئی ده‌کرت (ناواینگ، پاسقیستی، سهراسستی)؛ چهرت:
(a - person, tactic, motive, etc.)
questionary (kwɛsʹtʃən-er-i), n. = questionnaire.
question mark, نیشانه‌ی پرسیار ؛ ؛ پرسهک.
questionnaire (kwɛsʹtʃən-ā-ġ), n. پرسیارنامه؛ پرسنامه.
queue (kū), n. (۱) پرچ ؛ پرچ؛ پرزه خه‌ک (بۆ نۆمیگرتن).
v.l. (~ up), پرچبوون؛ نۆمیگرتن؛ پرچگرتن (بۆ نۆمیگرتن)
quibble (kwɪbʹl), n. (۱) pun (۲) خۆبه‌دهسته‌وه‌ندان له گفتوگۆدا.
 (به سهرنج پاکیشان بۆ شتی هه‌ج و پووچ و مانای جیا جیای قسه)؛ ناین و نۆین.
 (۲) په‌ختی هه‌ج و پووچ؛ په‌لپه‌ی بێ مانا.
v.l. (۱) خۆبه‌دهسته‌وه‌ندان له گفتوگۆدا (به سهرنج دان به شتی هه‌ج و پووچ و
 مانای جیا جیای قسه)؛ په‌لپ و په‌ختی هه‌ج و پووچ گرتن و مشت و مر کردن
 لاسر شتی ناگرتنه؛ ناین و نۆین کردن: (Let's not ~ about details.)
 pun (۲)
quick (kwɪk), adj. (۱) [Archaic]، زیندو.
 (۲) (۱) خیرا؛ گورج و گۆز؛ گورج (a - walk)

quiescent

(ب) زو و گراوا خیرا؛ به‌دهست و برد؛ گورج: (a ~ reply).
 (۲) سهریایی؛ په‌له؛ خیرا: (a ~ look, visit, etc.)
 (۴) زهره؛ ووریا؛ میشه تیز: (a ~ mind).
 (۵) هه‌ست تیز؛ هه‌ستیار: (a ~ sense of smell).
 (۶) چاپه؛ په‌هه‌نیه؛ ووریا.
 (۷) زو و هه‌ده‌چیت؛ سهرگهرم: (He has a ~ temper.)
 (۸) سکیپ؛ به سکا؛ ناووس.
 خیرا؛ به خیرایی؛ به په‌له.
v.l. زیندوووان؛ زیندوو: (the ~ and the dead).
n. (۲) گۆشتی ژیر نینۆک؛ شوینی ناسکا؛ ناوچه‌گره؛ ناوکرۆکی هه‌ست:
(Her sarcasm cut him to the ~.)
v.t. [Archaic], بزواتدن؛ زیندووکردن؛ ووریاکردن؛
-quickness (n.), پارهی دهستی و نه‌ی سهرمایه‌یه‌ی که ده‌توانریت زو
quick assets, بفرۆشئ و بکری به پاره
quicken (kwɪkʹən), v.t. (۱) هینانه‌وه هۆش خۆ و وریاکردن؛
 زیندووکردن؛ زیندوو کردن؛ بزوادن؛ جوو لاندن؛ وورووژاندن.
 (۲) په‌له‌نیکردن؛ په‌له‌کردن؛ خیراکردن: (to - the pace).
v.l. (۱) هۆش هاتنه‌وه بهر خۆ و وریا بوونه‌وه؛ زیندوو بوونه‌وه.
 (۲) جوو لاندن؛ ناوه‌مه له سکی داکییدا؛
 گه‌یشته‌وه شو قزناغه‌ی سکی که ناوه‌مه بجوو لینه‌وه و نیشانه‌ی زمان
 پیشان بدات.
 (۲) خیرا ژووین؛ خیرا بوون؛ گورج‌بوون: (The pulse -s with fear.)
quick-fire (kwɪkʹfɪr), adj. خیرا ده‌یه‌ه‌قیللیت (چه‌کی ناگرین)
quick fire, گولله‌ی خیرا و یک له دوائ یک ته‌قینرو.
quick-freeze (kwɪkʹfrɪz), v.t. خوارده‌مینی خیرا به‌سز (بۆ
 پاراستنی تامه‌کی)
quickie (kwɪkʹi), adj. [Slang], کاری سهریایی؛
 کاری په‌له (به‌تایه‌تی فیلمی سینهما).
quicklime (kwɪkʹlɪm), n. قسل؛ قسلی زیندوو.
quickly (kwɪkʹli), adv. (۱) خیرا؛ گورج؛ به‌په‌له؛ به‌گورج و گۆز؛
 به خیرایی (۲) زو به زو؛ به زوویی؛ نوو؛ بهم نوانه.
quicksand (kwɪkʹsænd), n. لسی فشان (که به ناسانی پیری تیدا
 داده‌چن).
quicksat (kwɪkʹset), n. (۱) قه‌له‌می پوره‌کیکه ده‌نیزئ بۆ پهرژین.
 (۲) پهرژیی قه‌له‌می وه‌ها.
quicksilver (kwɪkʹsilʹvər), n. جیوه.
adj. جیوه‌ی؛ حو‌لو‌وی؛ پارا.
quick-step (kwɪkʹstep), n. (۱) هه‌نگاوی خیرا (بۆیشتنی سهریاز
 به رین)؛ په‌ویی خیرا (۲) موسیقای نهم جۆره‌ بۆیشتنه.
 (۳) هه‌نگاوی خیرای سما.
quick-tempered (kwɪkʹtemʹpərɪd), adj. سهرگهرم؛
 زو و هه‌ده‌چیت؛ ته‌نگه‌چیک‌لانه.
quick-witted (kwɪkʹwɪtʹɪd), adj. بۆ قسه‌ی نهنیکه دانامینت
quid (kwɪd), n. پارچه‌یه‌ک تووتن بۆ جوین.
quid (kwɪd), n. [British Slang], پاره‌ی نیشترایی یا ئینگلیزی.
quiddity (kwɪdʹə-ti), n. (۱) گه‌وه‌ری شت؛ ناوهرز؛ نمراد.
 (۲) جیا و زانی‌یه‌کی هه‌ج و پووچ.
quid-nunc (kwɪdʹnʌŋk), n. وووت و وات خزان؛ خۆتیه‌ه‌لقور تینه‌ره؛
 حه‌ز به سووسه‌ که.
quid pro quo, ته‌مه‌ به‌وه؛ پاک له پاک؛ کردنی شتی بۆ کسه‌یک یا دژ
 بهر کسه‌ به‌رامبه‌ر به‌ شتی کردووییته.
quiescence (kwɪ-esʹns), n. Also quiescency, خاموشی؛ که‌ی؛
 بێ ده‌نگی؛ کش و ماتی؛ نه‌بزووتن؛ وه‌ستان؛ نه‌جووان؛ ماتی؛ هینتی.
quiescent (kwɪ-esʹnt), adj. خاموش؛ که‌ی؛ کش و ماتی؛ بێ ده‌نگ؛

نەبزووت! وەستاو! مات! مردوو! بىن جوولە! هينىن.
quiet (kwī'ət), *adj.* (۱) كىپ: خاموش: كىشومات: نەبزووت: بە نارام.
 (۲) ۱: بىن دەنگ: كىپ: كىشومات: كىر (ب): نەبوو: بىن دەنگ: كەم دوو.
 (۳) مەنگ: هينىن: كىپ (a ~ sea).
 (۴) هينىن: نەسرخۇ: (a ~ disposition).
 (۵) سادەو بىن كەمش و فش (a ~ furnishing).
 (۶) سەركىز: لە خۇ بايى نەبوو! سەلار! نەسرخۇ (a ~ manner).
 (۷) تەرىك (A) ناسوودەو بىن دەنگ (a ~ evening at home).
 (۹) هينواس! بىن جەو جەوول (a ~ day at the restaurant).
 بىن دەنگ! خاموشى! هينىنى! كىشوماتى! ناسوودەيى و بىن دەنگى! كىپى. *n.*
 بىن دەنگ كىرە! هينىن كىرەنەو! هينواس كىرەنەو! دامرگانەو! *v.t.*
 خاموش كىرەن: كىپ كىرەن.
v.t. (~ down), بىن دەنگ بوون: هينىن بوونەو! سەرەوتن:
 (The child had been crying but soon ~ed down.)
adv. بە هينىنى: نەسرخۇ
-quietness (*n.*).
quieten (kwī'ə-t'n), *v.t. & v.i.* [Brit. or Dial.]. هينىن كىرەنەو!
 هينىن بوونەو! بىن دەنگ بوون.
quietism (kwī'ət-iz'm), *n.* (۱) سوڧىتى! ووشكە سوڧىتى
 (۲) ناسوودەيى
quietly (kwī-ət'li), *adv.* بە بىن دەنگ! بە بىن خىشە! بە هينىنى!
 بە هينواسى! بە نەسپايى
quietude (kwī'ə-tōōd', kwī'ə-tūd'), *n.* بىن دەنگى و ناسوودەيى!
 هينىنى! بىن دەنگى! نارام
quietus (kwī-ē'tas), *n.* (۱) قەرز: سوو! تەواو كىرەنى تەركى سەرشاز.
 (۲) دوايى شت: مردن! كۇتايى (۴) شتىكى كوشنە.
 (۴) دوايى بىنەنەر! دامرگىنەرەو! هينىنەرەو
quill (kwil), *n.* (۱) پەرى يالندە! پەتايەشى پەرى گەرەو! بەهيزەكان).
 (۲) قەفى پەرى يالندە. (۳) پەرى دىكارىيەكەى سووچەرو ئىشك.
 (۴) شتى دىووستكراو! لە قەفى پەرى دىك پىنووس و پەرى عودو گىتار لىدان).
 (۵) شمشال: ۶: تەشى (۷) تويىكلە دارى ووشك كراو (دەرمانسازى)
v.t. (۱) لۇچ لۇچ كىرەنى قوماش. (۲) پەسترو هەلكرەنە سەر تەشى.
quilling (kwil'ing), *n.* لۇچى دەستكردى قوماش.
quilt (kwilt), *n.* لىڧە
v.t. پىڧەو دوررىن وەك لىڧە
v.t. لىڧە دووررىن لىڧەكردن
quilting (kwil'ing), *n.* (۱) لىڧە دووررىن لىڧەكردن
 (۲) قوماش و ناوناخى لىڧە.
quinary (kwī'nə-ri), *adj.* پىڧە! لە پىڧە پىڧەتور.
n. پىڧە دانە! دەستەبەكى پىڧە دانەيى
quince (kwins), *n.* (۱) مەمى. ۲: دار بەھى
quincunial (kwīn-kun'shəl), *adj.* پىڧىنى (ووشى داھاتوو
 بىيىنە:
quincunx (kwīn'kunk's), *n.* (۱) پىڧىنسىنى پىڧىن شت لەسەر
 چوارگوشەبەك با لاڧىشەبەك بە جۆرىك كە چوارىان لەسەر كوشەكان بزو
 پىڧىنەمىشان لە ناوەرەستە! ۲: پىڧىنخرايى پەرى گولنى پىڧىن پەرىمى.
quindecagon (kwīn-dek'ə-gon'), *n.* پانزەگوشە (دەندازە).
 وىنەي يانەرە
quindecennial (kwīn'di-sen'i-əl), *adj.* (۱) پانزەسىنى
 ھەر پانزە سان جارىك بوو دەدات (۲) پانزە سان دەخايەنىت
n. يادى پانزەھە
quinquagenarian (kwīŋ kwə-ji-nār'i-ən), *adj.* بەنچاسانە
 (تەمىن: تەمىنى لە ئىنويان پەنجاو شەست ساندايە
 كەسىكى بەنچاسانە! كەسىكە تەمىنى لە پەنچاكاندا بىت.
n. پىڧىنكرەكە بەماناى پىڧىن!
quinque-, quinqu- (kwīŋ'kwə),

پىڧىنى! پىڧىنچ و چەند جارى پىڧىن: (*quinquevalent*).
quinquefoliate (kwīŋ kwə-fō'li-ə-lit), *adj.* پىڧىنچ گەلەيى.
quinquennial (kwīŋ-kwen'i-əl), *adj.* (۱) پىڧىنچ سان خايەن
 (۲) پىڧىنچ سالى! ھەر پىڧىنچ سان جارىك بوو دەدات.
 (۱) شتىكى پىڧىنچ سان خايەن. (۲) شتىكە ھەر پىڧىنچ سان جارىك بوو دەدات.
quinquennium (kwīŋ-kwen'i-əm), *n.* پىڧىنچ سان!
 ماوەي پىڧىنچ سان.
quinquevalent (kwīŋ kwə-vā'lənt, kwīŋ-kwəv'ə-lənt), *n.*
 پىڧىنچ ھاوگىنىشى.
adj.
-quinquevalence (*n.*); **quinquevalency** (*n.*).
quinsy (kwīn'zi), *n.* ئالووكىرتوز و كىم لىپاتىنى
quint (kwint, kint), *n.* پىڧىرى پىڧىنچ كاغەزى.
quint (kwint), *n.* [Colloq.], = **quintuplet**.
quintain (kwīn'tin), *n.* (۱) نىشانى تىر ھاويشتن (بىرىنچە)
 نىشانىكە كە كراو بە ستوونىكەو. (۲) تىر ھاويشتن.
quintal (kwīn'tl), *n.* (۱) كىتال! قىنتار. كىشانەبەكە بىرىنچە لە سەد.
 پارەن لە نەمەرىكا و سەدو دوانزە پارەن لە ئىنگلەتەرە.
 (۲) كىشانەبەكە سەد كىلوزىيە.
quintan (kwīn'tən), *adj.* پىڧىنچ پۇز جارىك
 پوودەدات.
quintessence (kwīn-tēs'sns), *n.* پىڧىنچ بەرۇ! تاي گەرەو! تايەكە ھەر پىڧىنچ پۇز جارىك سەرھەلدەداتەو
 (۱) گەرەو يا مادەي پىڧىنچە!
 بەگورەيى فەلسەفەي سەدانى ناوەرەست پوختەترىن مادەيە (جگە لە ناو
 ئاگرو ھاووا خاك) كە نەستىرەكان و ئاوكروكى ھەموو شتى ئى پىڧىنچاتوو
 (۲) ئاوكروك! گەرەو! ناوەرەو! پوختەترىن بەشى شتىك.
 (۳) نمونە! وىنە: (*She is the ~ of virtue and beauty.*)
-quintessential (*adj.*).
quintet, quintette (kwīn-tet'), *n.* (۱) دەستەي پىڧىنى! پىڧىنى!
 پىڧىنچ كەسى يا شت. (۲) (۱) پارچەبەك مۇسىقا يا گۇرانى پىڧىنچ قولى.
 (ب) قىيى مۇسىقا يا گۇرانى پىڧىنچ كەسى.
quintillion (kwīn-til'yən), *n.* (۱) ژمارەبەكە بىرىنچە لە يەكە
 ھەرئە سەز لە بەرەمىدا (لە نەمەرىكا و فەرەنسا). (۲) ژمارەبەكە بىرىنچە لە
 يەكە سى سەز لە بەرەمىدا (لە ئەلمانىا و ئىنگلەتەرە).
quintuple (kwīn'too-p'l, kwīn-tū'p'l), *adj.* (۱) پىڧىنچى!
 پىڧىنچە! پىڧىنچ دانەيى! پىڧىنچ خىشەكى. (۲) پىڧىنچ ئەمەندە! پىڧىنچ قات
 ژمارەبەكە پىڧىنچ ئەمەندە.
n. پىڧىنچ قات كىرەن! پىڧىنچ ئەمەندە لىپاتن! لە پىڧىنچ دان.
v.t. & v.i. **quintuplet** (kwīn'too-plit, kwīn-tū'plit, kwīn-tup'lit),
 (۱) (ب) مەدالى پىڧىنچە! بەجەبەكى پىڧىنچ ھاووا: (ب) پىڧىنچە!
 پىڧىنچ ھاووا! پىڧىنچ ھاووسك. (۲) پىڧىنچ شتى ھاوتوخ! پىڧىنچى ھاووزر
 (۱) قەسى نەستىق! قەسى زىرەك! قەسى نەستىكە.
quip (kwip), *n.* (۱) توانچ! گالئە! قەشمەرى. (ب) نوكتە. (۲) **quibble**.
 (۲) شتىكى سەيرو ناھاسا.
v.t. & v.i. قەسى نەستىق كىرەن! توانچ كىرەن! گالئەوگەپ كىرەن.
quipster (kwip'stēr), *n.* قەسى نەستىق كىرە! توانچ كىرە! نوكتەباز!
 گالئەجى.
quipu (kē'pōō, kwip'ōō), *n.* چەند پەتتىكى رەنگا پەرمەنگو
 گورى گورىيە خەلكى " پىڧى " جاران ئىمپىرىيان پىن دەكرەو پووداويان پىن
 تۇمار دەكرەو نامەيان پىن دەمارە.
quire (kwīr), *n., v.t. & v.i.* [Archaic], = **choir**.
 بەستە كاھىرى بىست و جوار يا بىست و پىڧىنچ پەرىمى.
quirk (kwürk), *n.* (۱) خواروخىچى لارى
 (ب) خواروخىچى ئوسىن (بۇ پازاندەنەو خۇشتوسىن).
 (۲) ئاين و ئۆيى! خۇبەدەستەمەندان لە كفتوگۇدا.
 (۳) نوكتە! قەسى نەستىق! قەسى خۇش! ووتەي نەتتىكە! گالئەبازى.

- (٤) خوی سیرو قابیستی کسینک: (one of his -s)
- (٥) هموس یا کردموی سیرو پیشبینی نکراد
- (٦) درزی بنیمج (بۇ جواشی).

-quirkiness (n.); quirky (adj.).

quirt (kwürt), n. قامچی نەسپ سوار. قامچی لیدان.

quisling (kwiz'lin), n. وولات فریش (بەتایبەتی نەمەدی مارکاری لەگەڵ بیگانهەدا بکات بۇ داگیرکردنی وولاتەکەدی خۆی) خۆفرۆش! جاش.

quit (kwit), v.t. (١) قەرز دانەمە! ئەرك لەسەر شانی خۆ لادان. (٢) وازەینان! کۆل دان! ئی گەران! دەست ئی هەلگرتن.

(٣) بەرهەڵکردن! دەست ئی بەردان. (٤) بەجینیشتن! ئی کشانەمە! دەست ئی هەلگرتن

(٥) دەست لە کار هەلگرتن (لە کۆتایی پۆژمە یا بە بەکجاری) واز لە نیش مێنان. (٦) ئەرك کردن (خوو).

(٧) [Archaic] پەووشت نوواندن! پەفتارکردن. (٨) بۆیشتن! بەجینیشتن. (٩) وازەینان! کۆل دان! دەست ئی هەلگرتن.

(١٠) [Colloq] واز لە نیش مێنان بە بەکجاری! دەست لە کار هەلگرتن بە تەواری.

adj. ئازاد! بەخشاو! بەرهەڵ. ئاش بەتال لیکردن! وازەینان! دەست هەلگرتن.

quit it!, بیەرەمە! بوسیەتی! فیتەر بوسیەتی!

quitclaim (kwit'klām), n. (١) واز لە مافی خۆ مێنان (بەتایبەتی مۆلە! بەشی خۆ دان بە یەکیکی تر. (٢) بەلگەنامە وازەینان لە مافی خۆ بۆ کسینکی تر لە مۆلکینک یا شتینکدا.

quize (kwit), adv. وازەینان لە مافی خۆ بۆ کسینکی تر لە مۆلکینک یا شتینکدا. (١) بە تەواری! بە بەکجاری.

(٢) بە راستی! بە بێن گومان. (٣) [Colloq] زۆر! تا رادەییکی زۆر: (~ good).

quite a few, گەلینک! زۆر! چەندان! ژمارەییکی نەختیک زۆر.

quittance (kwit'sent), n. Also quit rent, مژینکە دەدری لە باتی ئیش و کار (لە پۆنسی دەرهەبەگیدا).

quits (kwits), adj. پاک لە پاک (قەرز دانەمە) تۆلە سەندن. هاورکردنی "پاکمان لە پاک"

quittance (kwit'sent), n. (١) لە قەرز خۆش بپوون! گەردن ئازادکردن لە قەرز یا ئەرکی سەرشان! بەخشین! ئازادکردن. (٢) بەلگەنامە گەردن ئازادکردن لە قەرز یا ئەرکی سەرشان.

(٣) بۆاردن! هەق بۆ کردنەمە! دانەمە. زوو دەست هەلگرتن! زوو وازەینان!

quitter (kwit'er), n. [Colloq.], زوو پاکەر لە ئەرکی سەرشان! بەرگەنەمەر. نەخۆش سمر نەسپ و گیاندارە.

quitter (kwit'er), n. بەک سەمکانی تر. لەرزین! لەرینەمە! تەزوو بە گیاندا هاتن!

quiver (kwiv'er), v.t. مووچرکە پینداهاتن. لەرزین! ئەره! لەرینەمە! تەزوو! مووچرکە.

quiver (kwiv'er), n. (١) تیردان! کیف یا هەگبەیی تیر. (٢) پەر تیردانیک تیر.

have an arrow left in one's quiver, تەواری بەکی نەگەموتووه! هینشا شتینکی پین ماوه! لە بێنی هەمانەکەدی نەداوه

qui vive? [Fr.], کێیه نەره! "تیشوریسی پاسەوان. لەسەر پین! ووریا! ناگادار.

quixotic (kwik-sot'ik), adj. (١) دۆن کیشۆتی! لەسەر پین و شوونی. دۆن کیشۆت (٢) ناگردەنی! خیالی! دوور لە ژانی راستەقینەمە! شتینکە!

دیوانەیی! زۆر پۆمانتیککی. -quixotical (adj.); quixotically (adv.); quixotism (n.).

quiz (kwiz), n. [Rare] (١) کسینکی سیر. (٢) تەشەقلە! پەنگ. (٣) پرسیار. (٤) تاقیکردنەمە یەکی کورت یا بچکۆلە.

v.t. (١) پەنگ پینان! تەشەقلە پینکردن. (٢) پرسیار لیکردن بە ووردی. (٣) تاقیکردنەمە (بەتایبەتی هی کورت یا بچووک).

quizzical (kwiz'i-k'l), adj. (١) سەر! پینکە نیناوی! نەنتیکە. (٢) لاقرتیکەر بە خەلک! گالته بە خەلک! کەر! توانج گر! گالته چی.

(٣) سەرسام ماو! سەر سووماو! سەر ئی شیواو: (a ~ smile). بەندبخانە.

quod (kwod), n. [British Slang]. بییینه (ووتەمەکی پەراوێزی یە کورت. quod vide (kwod vi'di), [L.], نەمکرتووه بۆ Q.V.

quoin (koin, kwoin), n. (١) گۆشەدی دەرمەوی دیوار. (ب) بەردی ئەم گۆشەمە (٢) بەردی بناغە! بەردی بنچینە. (٣) پارچە دارنەکە یا کائزای مینۆیە تپیی چا پەمەنی لە جەنی خۆیدا پین رادەگرتن

(١) لگرتنی تپیی چا پەمەنی لە جەنی خۆیدا. (٢) بەردی بناغە دانان. v.t. (١) ئەلقەدی یاری ئەلقە و مینج: ئەلقە یەکی ئاسنە دەهاوێژن بۆ ئەودی لەسەر مینجەکە بنیشیتووه.

(٢) [pl.] یاری ئەلقە و مینج. یاری ئەلقە و مینج کردن

quorum (kwō'rəm, kwō'rəm), n. (١) کەمترین ژمارەدی ئەندامی ئەنجومەنیکە کە دەتوانن کۆری پین لیکریت. (٢) دەستەدی هەلبژاردە! کۆر بەرکوت! بەشی پین براو! بەش.

quota (kwō'ta), n. (١) ووتەدی وەرگراو لە سەرچارە یە کەمە. بۆ نمونە! ووتەدی وەرگرتنی ووتەدی کسینکە و خستەنە بەرچاروی وەک نمونە. (٢) (١) نرخ پین ووتن یا وەرگرتن (بۆرسە، بازرگانی).

(ب) نرخ پین ووتن یا وەرگراو. نیشانەدی ووتەدی وەرگراو و بە نمونە هینزارە (وەک ئەمانە ".....") وێرگولی سەر وێرنا و وێرگولی هەلگە پارە

quotation mark, (١) (١) وەرگرتنی ووتە لە سەرچارە یە کەمە وەک نمونە! لەبەر ووتن (The teacher ~ed Shakespeare.)

(ب) وەرگرتن لە سەرچارە یە کەمە بە بەلگە یا نمونە هینانەمە (لە ووتار یا پەرتووکاندا). (٢) خستەنە و وێرگولی هەلگە پارە

quote (kwōt), v.t. (١) (١) بە بەلگە یا نمونە هینانەمە. (Can you ~ me a recent instance?) (٢) نرخ پین ووتن: (~ someone the price of merchandise)

quotation mark (٢). quotation mark (٢). [Colloq.], ووتی: (~ he).

quoth (kwōth), v.t. [Archaic], راستە! (لە پووی لاقرتی یا سەرسامی یەرە).

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

quotha (kwōth'o), interj. [Archaic], (١) پۆژانە! هەموو پۆژینک پوودەدات. (٢) هیچ و پوچ! ناسایی.

R r

v.t. تیکه‌لذاتی ناسنی توارو و خاو له کوورده.
rabblement (rab'li-mənt), *n.* هراوهوریا؛ پشینوی؛ تارو.
rabble rouser, پووتو و پووتو و پووتو و پووتو؛ جه ماوم و وروژننر (بۆ تارو و ماننر).
rabid (rab'id), *adj.* (۱) دابین نکران؛ هار.
 (۲) توندوتیز؛ بی نمدار؛ له رادیمه دهن: (- hate).
 (۳) هار: (a - dog).

-rabidly (*adv.*); **rabidness** (*n.*).
rabidity (rə-bid'ə-ti), *n.* هاری (سنگ)؛ توندوتیزی؛ هاری.
rabies (rā'bēz, rā'bi-ēz), *n.* هاری؛ نهخوشی هاری؛ میکروبی هاری.
raccoon (rə-kōōn), *n.* پاکوون؛ گیاندارینکی نه مریکی تیسکنی لمرز.
 لریژی گۆشتخو و شیردەر به داردا؛ هلمده گمیی؛ بزوری به شو و دیتهدری له پشینله ده چیت.

race (rās), *n.* (۱) پینشیرکی؛ کنی برکی؛ پاکرین.
 (۲) (Pl.) غارغارین؛ پیمازی.
 (۳) ملامتی؛ بۆ پووتین: (- The presidential).
 (۴) بۆ پینشهره چوون؛ پاکههک.
 (۵) (۱) تهرژی تار؛ خوار؛ شه پۆل. (ب) پوتی تهرژی تار.
 (ج) تاو باره؛ جۆگه دیستکرد.
 (۶) هینلی هاتو چۆی پارچه مکیته.

v.t. (۱) پینشیرکی کردن؛ پاکرین (بۆ بردن)؛ کنی برکی کردن.
 (۲) خیرا پویشتن یا کردن؛ پاکههک کردن؛ پهلمکردن.
 (۳) خیرا خولانم: (the engine is ~ing).
v.t. (۱) پینشیرکی له گهل کردن.
 (۲) غارغارین پی کردن (بۆ بردن)؛ پینشیرکی پی کردن: (to ~ horses, cars).
 (۳) خیرا خولانم؛ به نین زور پیدان: (don't ~ the engine).

(۱) پمگه؛ نه تهره. (۲) کۆمهی هار و پینشو هار خو.
race (rās), *n.* (۳) توخم؛ پهمن. (۴) تام؛ چهر.
racecourse (rās'kōrs, rās'kōrs), *n.* معیانی غارغارین یا پیمازی؛ معیانی پینشیرکی.
racehorse, ناسپی غارغارین؛ ناسپی پیمازی.
raceme (rā-sēm', rə-sē'), *n.* چهند جوره گولیکه وهک هینشور به سمر لاسکی کهره ریز دهن (وهک نیرگزه کنوی).

racer (rās'er), *n.* (۱) پینشیرکهر (ناسپی، مروژ، ئوتومبیل، فوژکه).
 (۲) خیرا؛ پاکه؛ تیرا؛ خیرا. (۳) جوره مارنیکه تاووهی نیونه تهریمی.
race riot, معیانی غارغارین یا پیمازی؛ معیانی پینشیرکی.
racetrack, (۱) جۆگه دیستکردی تاو گواستهره.
raceway (rās'wā), *n. تاو باره. (۲) بۆری پاراستنی تهل نه لکتریک. (۳) racetrack.*

rachis (rā'kis), *n.* (۱) بریده پشت.
 (۲) لاسکی گولی هینشوری (وهک نیرگزی کنوی). (۳) قهفی چهر.
rachitis (rə-kī'tis), *n.* - rickets.
racial (rā'shəl), *adj.* (۱) پمگهزی؛ نه تهریمی.
 (۲) له جیاوازی نیو پمگه مکنموره هاتوره.

-racially (*adv.*).
racism (rās'iz'm), *n.* پمگهزی پرستی؛ به سووک سهیرکردنی پمگهزی تر.
racist (rās'ist), *adj.* پمگهزی پرست.
rack (rak), *n.* (۱) چوارچووهی شت قیادانان یا لاسه دانان: (۱) ناخو.
 (ب) تهل گورزه پی؛ به ستموره. (ج) سنگی چل هلواسین. (د) رهقی دار یا ناسن.
 (ه) چوارچووهی بومیا تیراوه له فوژکه دی بومیا هار و تیرا.
 (۲) شیشی دانداز که له گهل چهرخیکی داندازا بیره کدا ده چن و له یهک گیرده بن (مکینه کاری). (۳) چوارمقیفه؛ خهرکه مان.
 (۴) نه شکه نهجه؛ نیش و تازارینکی زور؛ هوی نیش و تازاری پیس؛

R, r (är), *n.* (۱) تیبی ههژده ههمی نه لفظ و بیی لینگلیزییه.
 (۲) دهنگی نهم تیبیه: "ر".
 (۳) قالی نهم تیبیه (ب) نهم تیبیه به چاپگرایی یا ههنگه نراوی.
 (۴) نیشانی ههژده ههم له بریزنکدا؛ ههژده ههم.
adj. (۱) تابهتی به تیبیه. (۲) ههژده ههم.
R (är), *n.* (۱) شتیکه له شنبوهی تیبی "R" دا.
 (۲) ژماره ۸۰ ی پیمانی.

rabato (rə-bā'tō, rə-bā'tō), *n.* = rebato.
rabbit (rab'it), *n.* Also **rebat**, (۱) چانی نیکرایی قهرای دارو.
 تهخته بۆ پیداکردنی زمانه (۲) جومگه پینکته تو له زمانه کردن به چاندا یا نیرومی کردنی تهخته.
v.t. چال کردنی تهخته و پیداکردنی زمانه؛ نیرومی کردنی تهخته.
v.t. پیداکردنی زمانه به چاندا؛ نیرومی کرانی تهخته.

rabbi (rab'i), *n.* مالووم؛ مه لای حووله که
rabbīn (rab'in), *n.* = rabbi.
rabbinate (rab'im-it), *n.* (۱) مالوومی؛ پنه و پایهی مالووم.
 (۲) مالووه گهل.
rabbinic (rə-bin'ik), *n.* زمانه عبیری به کارهینراو له نووسراوه کانی.
 مالوومه کانی سه دهی تاوهراستدا
rabbīnical (rə-bin'i-k'l), *adj.* Also **rabbīnic**, مالوومی؛

تایهتی به مالوومه کانی سه دهی تاوهراستو و بیرو باهرو زانیاری و زمانه کمان.
rabbit (rab'it), *n.* (۱) کهر وینسک. (۲) کهر له کهر وینسک.
v.t. پاره کهر وینسک کردن.
rabbit punch, مسته کۆنه ی به پشتی ملدا دراو (بۆ کسبازی).
rabbitry (rab'ii-ri), *n.* کهر وینسک خانه؛ شوینی پهره دره کدرنی کهر وینسکی مانی.

rabbit's (or rabbit) foot, پاشووی کهر وینسک که وهک نوشته سمیر ده کزی و گوایه به ختی باش ده هینت.
rabble (rab'l), *n.* قهرمانی؛ کۆمهله خهنگی دهنگه دهنگه رو دابین نکران؛ جه ماومری هراوهوریا کهر هیرش برده سهر به جه ماومری یا به پووتو و پووتو پووتو و پووتو؛ بۆرهباران؛ جه ماومر (له پووی سووکی پهم).
 پهرش و پوت گهل؛ عمل و چله.
the rabble, مقاشی تیکدانی ناسنی توارو و خاو له کوورده دا.
rabble (rab'l), *n.* بۆ کردن به ناسنی نهم یا بهرگهگر

rack

گۆڭرەوشار. مەجان
v.t. (1) كۆرۈن بە سىڭدا (جىل، شتومەك)
 خىستەنەسەر چوارچىۋەيەك يا پەقەيەك رىزىكرەن بەسەر چوارچىۋەيەكەرە.
 (2) لە چوارمىنچە كىشان؛ لە خەركەمان دان؛ گۆڭرەوشار دان (مەجان).
 (3) ئىش و ئازاردان داخ و سوي كۆرۈن بەدلەۋە؛ چەوساندەۋە.
 (4) زۆر مالدوۋ كۆرۈن زۆر ھەلۋان؛ گۆشپان (مىشك)؛ پەستاقان؛
 (to ~ one's brain to come up with an answer)
 (5) كۆرۈن جانئورۇ زۆر ئى سەندن؛ كۆرۈن خانئورۇ بەر زىكرەنەۋە.
 on the rack, لە ئەشكەنچەدەيە؛ لە ئىش و ئازاردەيە؛
 لەۋپەپەرى ناخۇشئىدا بۇرۇن.
 rack one's brain (or memory), ئىشكار زۆر ھەلۋان بۇ
 يىرگەتەۋە
rack (rak), n. پەرت؛ تەرمەلۈقە
v.t. پەرت كۆرۈن؛ تەرمەلۈقە كۆرۈن
rack (rak), n. فەرتان؛ ئەمان (go to ~ and ruin).
rack (rak), n. پەلە ھەمرى ئىرەۋە
v.t. بايرىن (پەلە ھەمرى)
rack (rak), v.t. شەراب لە خەتە كۆرۈنەۋە.
racket (rak'it), n. (1) ھەراۋەريا؛ جەنجال؛ دەنگەدەنگە؛ مەنلا ھەللا.
 (2) بەزىم رەزە؛ كەيەۋ پايۋاردان؛ ناھەنگى خۇشى؛ زەماۋەند.
 (3) [Slang] (4) پارە پەيدا كۆرۈن بە ساختە ھەپەشەۋ چەۋتەۋ
 قاچاخچىنى (ب) پىشى چەۋتەۋ ساختە بۇ پارە پەيدا كۆرۈن؛ پىلانى ساختە
 (ج) پىشە يا كاسى پارە زۆر پەيدا كۆرۈن بە تايەمەتى بە چەۋتەۋ؛
 (The law profession has become a ~.)
 (د) پىشە؛ كار كاسى
v.t. (1) ھەراۋەريا كۆرۈن؛ دەنگەدەنگە كۆرۈن بە كۆمەن.
 (2) خەرىكى ناھەنگى بەزىم رەزە بۇرۇن؛ زەماۋەند كۆرۈن.
racket (rak'it), n. Also racquet, (1) رەكت؛ رەكتى تەنەۋ
 پىنگ پۇنگ (2) « pl. » پاكىت؛ يارى پەكە لە تەنەس دەچىت بە رەكتى دەسك
 كورت دەكرى لەنار زۆرۇرۇكا.
racketeer (rak'a-êr'), n. پارە پەيدا كۆرۈن بە فىلۇ تەلەكەۋ
 ساختەچىتى ھەپەشەۋ قاچاخ
v.t. پارە پەيدا كۆرۈن بە فىلۇ تەلەكەۋ ساختە ھەپەشەۋ قاچاخ
rackety (rak'a-ti), adj. (1) بە دەنگە؛ بە دەنگەدەنگە؛
 پۇر لە ھەراۋەريا. (2) خەن لە ناھەنگى بەزىم رەزە كەر.
rack railway, ھىلى داندارى شەمەندەقەر (بۇ بەرەۋ زۆرۇرۇكا).
 (پىشى دەۋرتى " cog railway ")
rack-rent (rak'rent'), n. كۆرۈن خانئورۇ زۆر گران
v.t. كۆرۈن خانئورۇ زۆر ئى سەندن
-rack-renter (n).
raconteur (rak'on-tür'), n. چىۋەكچىۋى لىھاتوۋ؛
 چىۋەلە كۆپەرەۋە بەخۇشى
racoon (ra-kōōn'), n. = raccoon.
racquet (rak'it), n. = racket.
racy (rās'i), adj. (1) تامو بۇن خۇش (مىۋە، شەراب)؛ مىزا؛ مىخۇش.
 (2) توندوتىز؛ سېرا؛ بىرەندە.
 (3) بىر پەردە؛ مەلمانراۋ؛ بىر ئاۋرۇ؛ (a ~ novel, story, film, etc.)
radar (rā'dār), n. پارادار
radar-scope, شاشە پارادار
raddle (rad'l), v.t. چىن؛ لەيەك ھەلگىشان؛ لەيەكەرە ئالاندن
raddle (rad'l), n. گەلسۇر؛ رەنگى ئال يا سۇرۇ.
v.t. بۇيە سۇرۇ لىدان؛ سۇرۇ كۆرۈن.
raddled (rad'ld), adj. سەر ئىشۋار؛ پەشۋار؛ مالدوۋ؛
 پەشۋار؛ شەكست؛ شىۋار. (He seems ~ these days.)
radial (rā'di-əl), adj. (1) تىشكى

radically

(ب) لە يەك شۇنۇندا كۆپەرەۋە؛ بەرەۋ ئاۋچەق ھاتوۋ؛ لەيەك شۇنۇنەۋە بلاۋبۇرەۋە.
 (2) ئىۋەتەرىپى (بىركارى)؛ ۋەك ئىۋەتەرىپ رىكخراۋ.
 (3) قۇلى (توتۇكارى)؛ ھىر ئاۋچەق قۇل
 (4) سىمدار زىئەي ئۆتۇمۇيل؛ (a ~ fire).
radian (rā'di-ən), n. گۆشەي ئىۋەتەرىپى (بىركارى)
radiance (rā'di-əns), n. Also radiancy, (1) دىرەۋشانەۋە؛
 شەرق؛ پوۋناكى؛ شەۋقدانەۋە (2) ۋوزەي تىشكارەۋە (فىزىيا).
radiant (rā'di-ənt), adj. (1) دىرەۋشانەۋە؛ بەشەرق؛ شەۋقدەرەۋە؛
 پوۋنالە؛ بىرەقەدارا تىشكەرە؛ (the ~ morning).
 (2) پۇر لە خۇشى؛ پۇر كەيەۋ خۇشى و ئاسوۋە؛ دەم بە پىكەنەۋە خۇش بىن
 (a ~ smile, personality, etc.)
 (3) تىشكەرەۋە؛ تىشكارەۋە؛ تىشكەرە؛ (~ energy).
radiant (rā'di-ənt), n. (1) سەرچاۋەي ئەستىزەي كىشاۋ
 (ئەستىزەناسى). (2) سەرچاۋەي پوۋناكى.
radiant energy, ۋوزەي تىشكارەۋە.
radiate (rā'di-āt'), v.t. (1) دانەۋە (تىشك. پوۋناكى. گەرمى. خۇشى).
 بىرەقەندەۋە؛ تىشكەندەۋە؛ بىرەسكەندەۋە.
 (2) ئىۋەھاتن؛ (Heat ~ from a fire).
 (3) بلاۋبۇرەۋە لەنار چەقەرە؛ ئىۋە بلاۋبۇرەۋە؛
 (Highways ~ from the city.)
v.t. (1) تىشكەندەۋە؛ شەۋقدانەۋە؛ گەرمى يا تىشك ئى بۇرەۋە.
 (2) دانەۋە (خۇشى. دىئەيەي)؛ ئىۋەھاتن؛ (He ~ confidence).
 (3) بلاۋبۇرەۋە لەنار چەقەرە؛
 (4) پوۋناك كۆرۈنەۋە؛ شەرق دانە سەر
adj. (1) تىشكارەۋە؛ تىشكەرەۋە؛
 (2) تەزى يا پەل فېزىدەر لەنار چەقەرە؛ لەنار چەقەرە بلاۋبۇرەۋە؛
 (~ flowers)
 (3) ئەندامو پارچەكانى لەنار چەقەرە بلاۋبۇرەۋە بە رىك و پىكى
 (گىئانەۋەرناسى).
n. گىئاندارىكە پەلەكانى لەنار چەقەرە بلاۋبۇرەۋە بە رىك و پىكى
 (ۋەك ماسىيە تەرمەلۈقە).
radiation (rā'di-ā'shān), n. (1) دانەۋە (تىشك. گەرمى. خۇشى).
 (2) تىشكەندەۋە (فىزىيا)؛ تىشكارەۋە.
 (3) تىشكى ئەتۇم؛ تىشك؛ ۋوزەي تىشك؛ ۋوزەي تىشكارەۋە.
 (4) رىكخراۋى پارچەكانى ئەندامىك يا ئەندامەكانى لەشك بەجۇرۇكە كە ھەمور
 لەنار چەقەرە ھاتوۋ لەۋش يەك بىگرنەۋە (لەشۋەي تەق تايەي پاسكىلدا).
radiator (rā'di-ā'ter), n. (1) پادەتەر؛ سارەكەرەۋەي ئوتۇمىيل.
 (2) ئامبۇرى زۆر گەرمكەرەۋە (بەھۇ بۇرى ئاۋى گەرمو ھەلمەۋە).
 (3) سەرچاۋەي تىشكارەۋە (فىزىيا). (4) ئىزىمەل نىزەر.
radical (rad'i-k'l), adj. (1) بىنچىنەي؛ بەنەپەي؛ نەۋپەي؛
 (~ social changes)
 (2) شۇپشكىزى؛ توندەۋى رامبارى؛ رادىكالى؛ (a ~ movement).
 (3) پەشەيى (پوۋەكتاسى)؛ بىنچى؛ رەگى؛ بەنەپەي.
 (4) رەگى (بىركارى).
radical (rad'i-k'l), n. (1) رەگى؛ بىنچىنە؛ پەشە؛ رەگى رىشە.
 (2) (1) شۇپشكىزى؛ چەپەرە؛ نەۋپەرگەر؛ رادىكالى
 (ب) [R-]، ئەندامى كۆمەلنىكى شۇپشكىزى يا چەپەرە.
 (3) كۆمەلنىك ئەتۇم بەلەي كەمەۋە يەك ئەلەكتۇن (كىمىيا).
 (4) رەگى ئوۋچاۋى يا سى جايى (بىركارى) (ب) radical sign.
 (5) رەگى ۋوشە (زەمانەۋىي)
radicalism (rad'i-k'l-iz'm), n. (1) شۇپشكىزى؛ رادىكالىتى؛
 توندەۋى رامبارى؛ چەپەرەي. (2) بىرەۋەۋەپى شۇپشكىزى؛
 پىنازۇ بىرەۋەۋەپى رادىكالىتى يا چەپەرەي
radically (rad'i-k'l-i, rad'ik-li), adv. (1) لە بىنچىنەۋە؛
 لە رەگى رىشەۋە؛ لە سەرچاۋەۋە.

radical sign

(English is - a Germanic language.)

(to change something ~) (۲) بنه‌ره‌تی: بنجینه‌یی: زوړا: نه‌وژویی: (۱)

(۳) په‌شینو‌به‌کې شوې‌شکونلونه یا چه‌په‌روانه

radical sign, نیشانه‌ی رېگې دوو‌جایی یا سړې جایی (بیرکاری)

radicel (rad'ā-sel'), n. رېگولکه: رېگه بچکوله

radices (rā'dā-sēz'), n. alternative plural of radix

radicle (rad'i-k'l), n. (۱) رېگې د‌هماری خوین یا هسته د‌همار

(۲) (۱) نه‌و‌ش‌ه‌ی پووه‌کې ساوا که د‌مبینه شاره‌گ (ب) رېگولکه: رېگه چکوله

radii (rā'di-i'), n. alternative plural of radius

radio (rā'di-ō'), n. (۱) به‌کاره‌یانی شه‌پوړی نه‌له‌کترو‌ماگنتیکې بۆ

ناردن و‌هر‌گرتنی نامه‌ی بې‌ تله (۲) په‌پوه‌ندی کردن به د‌ه‌زگای بې‌ تله

(۳) رادیو (۱): د‌ه‌زگای بې‌ تله: بې‌ تله: تله‌لسز

(۵) (۱) بلا‌و‌کردنه‌وه به رادیو یا به‌بې‌ تله (ب) خیس‌تگه‌ی رادیو

(۶) نامه‌ی بې‌ تله

adj. بې‌ تله: تله‌لسز

radio- (rā'di-ō, rā'di-ə), پېش‌گرکه معانی (۱) تپشک: نیشکاوهر

(ب) بې‌ تله: تله‌لسز (ج) قول: توپکاری

(د) به تپشکې نه‌تویم گراو (پزیشک‌دانی: ۵۱) تپشکې نه‌تویم‌دار

radioactive (rā'di-ō-ak'tiv), adj. تپشکې نه‌تویم‌دار: تپشکاوهر

radioactivity (rā'di-ō-ak-tiv'ə-ti), n. تپشکې نه‌تویم‌داری: تپشکاوهری

radio beacon, راپیری بې‌ تله: مؤ‌ړې پېشان‌دانی که‌شتی‌ی‌ه‌وانو

فروک‌ه‌وان

radiobiology (rā'di-ō-bi-ol'ə-jī), n. زانستی بیکولینه‌وه‌ی

کار‌کردنه‌سه‌ی تپشکې نه‌تویم له‌سمر زینده‌وه‌ر

radiobroadcast (rā'di-ō-brōd'kást, rā'di-ō-brōd'käst),

v.l. & n. به رادیو بلا‌و‌کردنه‌وه: به‌رنامه‌ی رادیو: بلا‌و‌کراوه‌ی رادیو

-radiobroadcaster (n.)

radiocast (rā'di-ō-kást, rā'di-ō-käst), v.l. & n. =

radiobroadcast.

radiochemistry (rā'di-ō-kem'is-trī), n. کیمیا‌ی تپشکاوهری

radio compass, قیبه‌نمای بې‌ تله: که‌شتی‌ی‌ه‌وانی:

radio frequency, له‌ره‌ی رادیو

radiogram (rā'di-ō-gram'), n. (۱) نامه‌ی بې‌ تله: بروسک‌ه‌ی

بې‌ تله: radiograph

radiograph (rā'di-ō-graf', rā'di-ō-gräf), n. وینه‌ی تپشکې

نیکس

v.l. وینه‌گرتن به تپشکې نیکس.

-radiographic (adj); radiography (n.)

radiolocation (rā'di-ō-lō-kā'shan), n. شوین د‌یاری کردن یا

د‌و‌زینه‌وه‌ی فیزیک‌ه‌ی نو‌ژمن به رادار.

radiologist (rā'di-ol'ə-jist), n. شاره‌زای پزیشک‌ه‌وانی تپشکاوهری:

زانی تپشکې نیکس و به‌کاره‌یانی له پزیشک‌ه‌وانی‌اند.

radiology (rā'di-ol'ə-jī), n. رادیولوژی: زانیاری تپشک:

پزیشک‌ه‌وانی تپشکاوهر زانستی به‌کاره‌یانی و‌ره‌ی تپشکاوهر له

پزیشک‌ه‌وانی‌اند.

-radiological (adj.)

radiometerograph (rā'di-ō-mē'ti-cr-ə-graf', rā'di-ō-

mē'ti-cr-ə-gräf'), n. = radiosonde.

radiometer (rā'di-om'ə-ter), n. رادیومتر:

پن‌وه‌ری خستی و‌زه‌ی تپشکاوهری

radiometry (rā'di-om'ə-trī), n. پن‌وانی خستی و‌زه‌ی

تپشکاوهری

-radiometric (adj.)

radiophone (rā'di-ō-fōn'), n. = radiotelephone.

raffia

radioscope (rā'di-ōs'kə-p), n. رادیوسکوپ: د‌ه‌زگای تپشکې

نیکس: د‌ه‌زگای تپووانن یا پشکیننی له‌ش به تپشکې نیکس.

radioscopy (rā'di-ōs'kə-pi), n. رادیوسکوپي: پشکینن یا

تپووانینی له‌ش به تپشکې نیکس

radiosonde (rā'di-ō-sond'), n. پشکیناری بې‌ تله: نامیزیکي

بې‌ تله له بالونیک‌ه‌وه به‌ر‌ده‌ر‌ش‌ت‌ه‌ر بۆ‌گ‌و‌ردنه‌وه‌ی زانیاری د‌ه‌رباره‌ی

ناو‌ه‌ه‌وان ناردنه‌وه‌ی بۆ‌س‌ر‌زه‌مین

(پیشی د‌هووتری: "radiometerograph")

radio spectrum, م‌ه‌ودای له‌ره‌ی نه‌له‌کترو‌ماگنتیکې رادیو

تله‌فون‌و‌ن و‌رادار: م‌ه‌ودای له‌ره‌ی شه‌پوړی رادیو

radio station, خیس‌تگه‌ی رادیو

radiotelegram (rā'di-ō-tel'ə-gram'), n. = radiogram.

radiotelegraph (rā'di-ō-tel'ə-gräf', rā'di-ō-tel'ə-gräf')

n. نامیزی بروسک‌ه‌ ناردن.

v.l. & v.l. نامه‌ی بې‌ تله ناردن.

-radiotelegraphic (adj.)

radiotelegraphy (rā'di-ō-tel'ə-leg'rə-fi), n. نامه‌ی بې‌ تله

ناردن.

radiotelephone (rā'di-ō-tel'ə-fōn'), n. تله‌فونی بې‌ تله:

تله‌فونی تله‌لسز (م‌ه‌وه‌ها "radiophone")

v.l. & v.l. نامه ناردن به تله‌فونی بې‌ تله.

-radiotelephonic (adj); radiotelephony (n.)

radiotelescope (rā'di-ō-tel'ə-skōp'), n. دوربینی بې‌ تله:

تله‌یسکوپي بې‌ تله.

radiotherapy (rā'di-ō-ther'ə-pi), n. چاره‌کردنی تپشکاوهری:

چاره‌کردنی نه‌خو‌ش‌ی به تپشک‌ه‌ یا تپشکې نیکس.

radio wave, شه‌پوړی نه‌له‌کترو‌ماگنتیکي

تورور.

radish (rad'ish), n. رادیوم: کانزایمکی سپی تپشک‌ه‌وه‌یه.

radium (rā'di-əm), n. چاره‌کردنی نه‌خو‌ش‌ی به رادیوم (به‌تایبته‌ی

شیرپه‌نجه).

radius (rā'di-əs), n. (۱) تله‌ی پنجه‌ی پاسکول: شتیک که له‌ناوچه‌وه‌ره

میته‌د‌ه‌ره‌وه یا له‌ناوچه‌فدا یکه بگری: (۲) قول (مه‌کینه‌کاری)

(۳) نیوه‌تیره (له‌ندازه)

(۴) ناوچه‌یمکی بازه‌یی به چوار‌د‌ه‌وری نیوه‌تیره‌ها:

(there was no house within a ~ of five miles.)

(۵) م‌ه‌ودا: (within the ~ of my experience.)

(۶) (۱) نیکس‌فانه کوورت و نه‌ستور‌ه‌که‌ی دیوی ناو‌ه‌وه‌ی باسک له دیوی

پمنجه گ‌وره. (ب) نیکسانی باسکی گیان‌داری جوار پی

د‌و‌وری تپشکوپي (بیرکاری، نه‌ستیره‌وانی).

radius vector, (۱) رېگ (پوه‌ه): پشه: بنج.

(۲) بنجینه (بیرکاری). (۳) رېگې ووشه: سمرچاوه (زمانه‌وانی).

radome (rā'dōm'), n. رادوم: گ‌ورمزی پار‌زهری شیرمه‌ل (ه‌وایی)

رادار (به‌تایبته‌ی له ه‌مندی فو‌ک‌ه‌دا به‌کارینت)

radon (rā'don), n. رادون: گازیکي تپشک‌ه‌وه‌ری‌یه له کانزای

"radium" م‌ه‌وه به‌پیدا‌ه‌مینت (بۆ‌چاره‌کردنی نه‌خو‌ش‌ی شیرپه‌نجه

به‌کار‌ده‌مین‌رینت)

radula (raj'oo-lə), n. شه‌ندامیکي زمان ناسایی گیان‌داره نه‌ره‌م‌کانه

پیزیک د‌دانی بچو‌وکي پن‌وه‌یه بۆ‌خوار‌ده‌م‌ه‌نی له‌ت‌کردن.

raff (raf), n. (۱) ژماره‌یمکی زوړا: کۆمه‌ل.

(۲) [Scot. Or British Dial.] زبل: پاشه‌پوک: شتی بۆگ‌ه‌نی فرین‌د‌راو

riffraff (۳)

raffia (raf'i-ə), n. (۱) دارخو‌رمای پالمه.

(پیشی د‌هووتری: "raffia palm")

(۲) پشالی گ‌لا‌ی هم دارخو‌رمایه که سه‌به‌ته و حمسرو شه‌په‌ی لی د‌ه‌چنری

(پیشی دھرتی: "ragtag and bobtail" له پووی سووکی پوره)
ragweed (rag'wēd), *n.* گیایکه هه لاله کلهی دهینته هوی نمخوشی هستیاری.
ragwort (rag'wūrt), *n.* پوهه کینکی بهیزی گهلا داندهانی گول زمرده.
raid (rād), *n.* (۱) هیرشی ناکاری لهشکر! بهسرداران! هه ل کوتانه سهر به لهشکرو فرۆکهوه: په لاماردانی چمه بۆ پاورپووتو تالان کردن. (۲) هیرشی پۆلیس. (۳) هیرش! بهسرداران. (۴) ههولی پاره یاران بۆ نرخ شکاندنی "پۆرسه" به له پیر فرۆشتنی به شه کانیان. (۵) هیرش برده سهر له تاگاوا! په لاماردان! بهسرداران.
raider (rād'ē), *n.* (۱) هیرش بهره سهر (به تاییهتی کهشتی و فرۆکه): هیرشکر (۲) [R-] سهر یاری شمعی دستوره خه.
rail (rāl), *n.* (۱) تهیمان! پهرین! شووره. (ب) شیشی تهیمان (داریا ناسن). (۳) نهرده! چاغ (پیی پلیکانه). (۴) هینلی شه منده فهر. (۵) داری دهرگا و دیوار (له سهر لا). تهیمان کردن! پهرین کردن! نهرده بۆ کردن (پیی پلیکانه).
rail (rāl), *v.t.* هیرش برده سهر به دم! به توندوتیزی رهخته لنگرتن! سهر نهشت کردن! زۆر گلهیی کردن! سکا لا له مست کردن.
rail (rāl), *n.* بالنده یهکی ناو زه لکاری قاوهیی بان کورته له قولنگ دهچی.
rail fence, (۱) کۆتایی هینلی شه منده فهر.
rail-head (rāl'hed), *n.* نهوسه یا کۆتایی هینلی شه منده فهر. (۲) جینی بار داگرتن له شه منده فهر و نارینی بۆ لهشکر له معیانی چمگا.
railing (rāl'ing), *n.* (۱) کهره سهی تهیمان و نهرده. (۲) نهرده (پیی پلیکانه، تالان! چاغ! تهیمان! شووره.
railroad (rāl'rōd'), *n.* (۱) هینلی شه منده فهر! هینلی ناسن! پینگای ناسن! پینگای شه منده فهر. (۲) دهرگای پنگه شه منده فهر و به ریزه بهره نی.
(۱) شه منده فهر گواستنهوه. (۲) هینلی شه منده فهر بۆ پاکیشان! پنگه شه منده فهر بۆ بردن. (۳) [Colloq.] به پهله پان پیوه نان و موز کردن بۆ شهومی کاتی شه منده فهر به ووردی لویی بکۆلرتنهوه: (They -ed the law through the Congress.). (۴) [Slang] به خۆپایی خسته به ندیخانهوه (یا تاوان بۆ ههلبهستن یا به پهله دادپرسین).
railroad flat, *n.* له سهر پوکی شه منده فهر کار کردن. خانوویه که ژووره کاتی وهک فارگۆتی شه منده فهر به ریزه دروستکاریان.
rail-splitter, دار له تکره تهیمان و شووره
railway (rāl'wā'), *n.* (۱) هینلی ناسنی شه قهه مگان (بۆ پاسی ناوشان). (۲) Railroad. [British] (۳) ههر هینلی ناسن بۆ پینچکه بهسردا خولانهوه.
raiment (rāl'mənt), *n.* [Archaic or Poetic], چاروبهرگ: پۆشاک.
rain (rān), *n.* (۱) باران. (۲) باران بارین. (۳) (b) [pl.] وهزی باران. (۴) شت بارین یا کهرتته خواریه کۆتوپ: (a - of ashes). (۱) باران بارین! بارین: (It is -ing.). (۲) بارین (گولله، بۆمبا... هتد): هاتته خواریه وهک باران! وهک باران بارین: (Bullets -ed about him.; Tears -ed down her cheeks.). (۳) باران باراندن (خودا) (۴) پۆلاندن وهک باران.
(۲) بهسردا پۆلاندن (بهخشیش، ستایش): پیی بهخشینی بی شوهار:

raffinose (raf'ə-nōs'), *n.* شه کورنکی نهختیک شریه له چه مندهوه تۆری به موه دهره هینینی.
raffish (raf'ish), *adj.* (۱) بریقه دار و هه زانیه ها. (۲) سهر سهری! بی نابو! بی شهره! به ره لا! خوئی! بی پموشت.
raffle (raf'f'l), *n.* هاپیهخت! پشک! پیا نۆق.
v.t. (~ off), پشک پاکیشان! خسته هاپیهختهوه.
v.t. به شداری هاپیهخت بوون.
raft (raft, rāft), *n.* کلهک
v.t. (۱) به کلهک په راندنهوه یا گواستنهوه. (۲) کلهک لۆ دروست کردن! کردن به کلهک.
v.t. به کلهک په رینهوه یا هاتوچ کردن.
raft (raft, rāft), *n.* [Colloq.], ژماره یهکی زۆر! زۆر.
rafter (raf'ter, rāf'ter), *n.* گورگه! دهستک
raftsman (rafts'mən, rāfts'mən), *n.* کلهک هوار! کلهکچی
rag (rag), *n.* (۱) په پو: په ریز و پاتال! پاتال. (۲) تلپه پو که کاغزی لۆ دروست دهکی (۳) پارچه! کوت! پنجه. (۴) (pl.) شیره و پیره! شیره! جلی دراوا! کۆنه (۵) (pl.) جل و بهرگ (له پووی کاغزهوه) (۶) [Slang] بۆژنامه. (۷) ده ماری مزه مه نی. له په پو دروستکاری: (a - doll).
adj. (۱) کلک پیوه کردن! گاتنه له گه ل کردن! سهر خسته سهر. (۲) سهر نهشت کردن (British), تمشقه له پی کردن! پمگ پی دان.
rag (rag), *n.* [British], تمشقه له پمگ
rag (rag), *n.* (۱) تهخته به ریکه دیوینکی زهره سهر یانی بی تهخته پویش ده کوریت (۲) [British], ههر جزوه به ریکه زهر.
rag (rag), *n.* [Slang], *n.* & *v.t.* = ragtime.
ragamuffin (rag'ə-muf'in), *n.* مندالینکی پیس و پوخلی شیره و پیره له بهر! که سینکی پنتی یا شپویش.
rage (rāj), *n.* (۱) [Obs.] شینتی! شینتینی. (۲) تووره به یهکی نینگار زۆر! شینتگری. (۳) هینلی توندوتیز (وهک هی با و زریان). (۴) ههزی به تین! ناره زوویهکی به تین! په ریش! قاسه. (۵) باوا! مۆده! خوایی سهر ده می گشت کهس (۱) زۆر تووره بوون! شینتگری بوون. (۲) هه لچوون! دهریا! باو بۆیان... هتد): ووردان: (The see ~d.). (۳) بلا بوونهوه (ته خوشی)! تمشه نه سندن. (۴) دراوا! شرا! شپو ووبا! په پووت:
ragged (rag'id), *adj.* (۱) پنتی! شیره و پیره له بهر! شپویشقال له بهر. (۲) زهر! نارینه! گرنج گرنج: (a - edge) (۳) بۆ! دانه هینار و فو: (~ hair) (۴) ناتمو! که موه کووریدار: (a - style) (۵) گۆ! ناسار: (a - voice)
-raggedly (*adv.*); **raggedness** (*n.*).
ragged edge, قهراغ! که نده لان. هزار به هزار! باری ناخوش! له سهر قهراغ (on the ~ of poverty)
ragger robin, پوهه کینکی لاسک دریزه گولی سوورو سپی و پهمیی ده گوریت
raglan (rag'lən), *n.* جزوه پانتو یا چاکه تینکی دهلبه.
ragman (rag'man', rag'mən), *n.* په ریزه فروش
ragout (ra-gōō'), *n.* راگوو! شلهی گۆشت و سهروه
ragpicker (rag'pik'er), *n.* کۆنه و شیره و پیره کۆقه رهوه و فروش! شهوه کۆنه فروش
ragtag (rag'tag'), *n.* پووته و پووته! عهله و جله! لات و لووت.

بمسره بارانن (*They ~ ed praises or gifts on him.*)
rain cats and dogs, په هيله كړدن؛ په ليزمه بارين؛ شسته كړدن؛
 به خړ بارين
rain or shine, باران بي يا ه تاو هميشه هموو كاتيك
rain out, دواختستى ناهه نيك، ياري پك، يا وهنژنيك بهوزى بارانومو.
rainbow (rān'hō), n. په لکه رنگينه؛ په لکه زونين
adj. په رنگين؛ هممه رنگه؛ په رنگاوه رنگ
rainbow trout, ماسيچه رنگينه؛ ماسيچه كى چوكو پوياره
rain check, (۱) نومولبته به كه به دريت به ته ماشا كمرانى ياري پمكى
 دواخراو يا تموانه كراو بهوزى بارانومو تاكو جارنگى تر بشوان ياري پمكه
 بيش به خو ياري. (۲) دواختستى په سنده كمرانى پيشنيازيك يا بانگ كړدنيك؛
 گفى دوويكړدنه وي بانگ كړدنيك يا پيشنيازيك كه نيسته ناتوانى
 جيبه جى كړيت
 (*She invited us to dinner but we had to get a ~ because we couldn't go.; Can I get a ~ ?*)
rain coat (rān'kōt'), n. پالتوى باران
rain drop (rān'drop'), n. دلويه باران؛ شه باران؛ خنوكه باران
rain fall (rān'fōl'), n. (۱) باران بارين؛ باران
 (۲) سرجمى باران باريش ناوچه پك له ماره يمكى تايبه تا
 (كه به گرى "نيچ" ده پيوړت.)
rain forest, دارستانى باران دارستانى چرو هميشه سموزى ناوچه
 گمره كان كه سانى سهه گرى "نيچ" بارانى نى دهبارى به لاي كمهوه.
rain gauge, Also gage, باران پيو
raininess (rān'i-nis), n. باراناوتى
rain maker, باران بارين (به يووكه بارانى).
rain making, (۱) باران بارانن (به يووكه بارانى).
 (۲) باران باراندى دهستكرد
rain proof (rān'prōōf'), adj. بارانپرا؛ باران داناداد
v.t. بارانپركردن
rain storm (rān'siōrm'), n. بايوپوان؛ باو باران؛ شسته باران؛
 په منيله ليزمه
 باراناو
rain water, باراناوى (*~ weather; the ~ season*)
rainy (rān'i), adj. پوزى تمگانه؛ پوزى پش
rainy day, پاشه كومت كړدن بى
put away (or provide) for a rainy day, پوزى تمگانه؛ شت هه لگرتن بى پوزى پش
raise (rāz), v.t. (۱) بهر كړدنه؛ بلفد كړدنه
 (۲) راستكړدنه؛ هه لساندنه
 (۳) دروستكړدن؛ (*to ~ a monument*)
 (۴) بى هه لسان؛ بهر پاكړدن؛ گپران (شورېش)؛ هاندان
 (*The Indians ~ d a revolt.*)
 (۵) زيادكړدن (په، خرخ، هين) بهر كړدنه؛ (*He ~ d his prices.*)
 (۶) بهر كړدنه؛ (دهنگ، توندوتيزى)؛ (*She ~ d her voice.*)
 (۷) يارى زيان باش كړدن يا په وپايه بهر كړدنه؛ پيشختن
 (*Hard work ~ d the man from poverty.*)
 (۸) زيندوو كړدنه؛ گيان هينانومو به بهر؛ (*to ~ from the dead*)
 (۹) بوون بهوز؛ (*The remark ~ d a laugh.*)
 (۱۰) هينانه پيشموه بى باس كړدن؛ هينانه كايه وه
 (*to ~ an issue or a question in a meeting*)
 (۱۱) (۱) كوكړدنه (پاره)؛ پيتاك كړدن؛ (*to ~ money for a cause*)
 (ب) كوكړدنه؛ پيكمه نان (*to ~ an army*)
 (۱۲) له دهه هاتنه دمه وه (فيزه، هوارا، وورته)
 (۱۳) شكاستن (نابلوقه)؛ دوايى پين هينان؛ لايړدن
 (*We have ~ d the siege.*)
 (۱۴) هه لپنانى همير (به همير ترش تيكردن)

(۱۵) (۱) به خپو كړدن؛ په موه موه كړدن؛ گمور موه كړدن؛ پيگم يانن
 (*to ~ children*)
 (ب) چانن؛ په موه موه كړدن؛ به خپو كړدن؛ (*They ~ wheat.*)
 (۱۶) [Scot.]، تووړه كړدن؛ شيتكړدن
 (۱۷) هه لگړدن (نالا، پيداخ)؛ (*We ~ d our flag.*)
 (۱۸) به ساخته نرخی چمكى پاره زيادكړدن
 (۱۹) نى نزيك بوونومو (له كه شتى تر يا له ووشكاشي)
 (۲۰) گرمو زيادكړدن. (۲۱) كوكړدن و بلفم هينانومو
 (۱) [Dial.]، له خمر هه لسان
 (۲) [Colloq.]، كوكړدن و بلفم هينانومو. (۲) گرمو زيادكړدن (قومان)
 (۱) بهر كړدنه؛ بهر بوونومو؛ بلفد بوونومو.
 (۲) موچه زيادبوون؛ موچه بهر بوونومو؛ زياده.
raise hell (or Cain, the devil, the roof, etc.), دنيا هينانه
 خوارموه؛ دنيا دان بهر ميه كدا؛ كړدن به ناخوشى؛ ناوړه نانومو.
raised (rāzd), adj. (۱) دهر ميوه؛ دهر ميوه؛ بهر نك تيارا؛ لوزاوى.
 (۲) هه لاتو (هموى)؛ په ل؛ په ل كړاى.
raisin (rā'z'n), n. ميژن
raison d'être (re'zōn' de'tr'), [Fr.], هوى بوون
 په لکه يا هممستى بوون
 همرمانه مويي؛ همسه لاتداری
raj (rāj), n. پاچا؛ شاه مويي
rajah; raja (rāj'jə), n. مير يا همرمانه مويي
rake (rāk), n. چنگال (بو گوكياو كه لا كوكړدنه و زوى خوش كړدن).
v.t. (*to ~ the soil smooth*)
 (۲) كوكړدنه؛ تيكدان و كوكړدنه؛
 (*to ~ the leaves; to ~ out a fire*)
 (۲) كوكړدنه؛ بى گپران و كوكړدنه؛ پياگپران به ووردي؛
 (*to ~ through old magazines for facts*)
 (۴) نى وورده بوونومو؛ چاو پياخشانن.
 (۵) ته لگړدن به دريوپايى لاي كه شتى يا پوزه سمريان
 (۱) چنگال پمكار هينان؛ (۲) پشكن؛ گپران؛ نى وورده بوونومو.
 (۳) گسك ليدان؛ پاك كړدنه؛ ته خنكردن (زوى)؛ كړانن.
rake up, كاي كوزن به پاكړدن؛ زيندوو كړدنه و شتى كوزن
 خستن هروى نپيش كوزن؛ (*to ~ an old charge against someone*)
rake (rāk), n. كسپيكي سمريان؛ بى نابوو؛ بى شمېر؛ بهر لا؛ خوږى.
rake (rāk), v.t. ليزوون؛ خوار بوون؛ لار بوونومو (داتالاي كه شتى).
v.t. خوار كړدنه؛ لار كړدنه.
 (۱) لارى؛ خوارى؛ خوار بوونومو. (۲) گوشه نيوان تيفيك و لمو پوهى
 دهر پيتمه يا شتمه كى له سر دهر پيتمه.
rake (rāk), v.t. (۱) هه لپرين بهر وای نيچر؛ (هلو)
 (۲) شوين بوزى نيچر كوتن و لووت نان بهر مويي يوه له پاتى بهه واره (تانجى).
rake hell (rāk'hel'), n. & adj. سمريان؛ بى نابوو؛ بى شمېر؛
 بهر لا؛ خوږى.
rake off (rāk'ōf'), n. [Slang], دملالاي پك يا بهه قازنجيك كه
 وه بهر تيل وهرگريزت.
raki; rakee (rə-kē', rak'i), n. عمرق.
rakish (rāk'ish), adj. (۱) جوان و شوخ و خيرا (كه شتى)؛
 كه شخه و خيرا. (۲) ته پوژن و كهيف قنج، كه شخه؛ جل قوز؛ قوز.
rakish (rāk'ish), adj. سمريان؛ بى شمېر؛ بى نابوو؛ بهر لا؛
 خوږى.
-rakishly (adv.); rakishness (n).
rakle (rāl), n. [Fr.] خيزمى سنگا؛ خيزه خيز.
rally (ral'i), v.t. (۱) كوكړدنه و پيگمستن (له مشكوى بهر و پاكړدو).
 (۲) كوكړدنه و پك پيگرتن؛ خپو كړدنه؛ بانگ كړدن بى پيگرتن؛
 (*The leader rallied his people.*)

rally

(۲) زیندوکردنموره! گورج کردنموره! هوش هینانموریم!

(He rallied his energy .)

v.i. (۱) کۆبونموره و یه گگرتن: (The soldiers rallied.)
(۲) یه گگرتن

(۳) هاتن به دنگموره: دهستی یارمعتی بۆ دویژگرن! پشتگرتن:

(He ~led to his defeated friend.)

(۴) هوش هاتنموره بمر! زیندو بوونموره

(۵) لیدان و لیدانمورهی تۆپسی تنس چهند جارنک پیش بردنمورهی خالیته.

(۶) نرخ بوردنموره پاش شکانی بۆ ماوهیک (بۆرسه).

n. (۱) کۆبونمورهی جماعوری:

(There were several anti-war rallies.)

(۲) لیدان و لیدانمورهی تۆپسی تنس چهند جارنک پیش بردنمورهی خالیته.

rally (ral'i), v.t. & v.i.

گالته پیکرتن: کلک پیوه کردن!

قهشمیری بر کردن! پی پیگه نین

ram (ram), n.

(۱) بران! نهخته بران! به خفته

battering-ram (۲)

(۳) (۱) نووکی تیزی کهشتی بۆ پیکانشانی کهشتی دوژمن.

(ب) کهشتی بهک که شم نووکه تیزی ههمن.

(۴) ترومیا! یه مپ

(۵) [R-] (۱) کۆنستیرهی بران! کلوری بران. (ب) بوجی بران.

v.i. (۱) به توندی پیکانشان! به قایم پیمالین! قوچ لیدان! شوق لیدان.

(۲) داگوتان! به ژور چهسپاندن! به ژور تیفستن یا تیکرن.

(۳) به ژور کردن یا سه پاندن بهسمر! به ژوره ملی بردنموره! به ژور پی کردن.

(۴) تی ناخنین! تی ترجانان! تی پست! داگرتنموره! پستنموره.

Ramadan (ram'a-dān'), n.

رهمزان مانگی رهمزان

مانگی بۆژور گرتن

ramble (ram'b'l), v.i. (۱) گهزان بیاسه کردن! گهزان بهمن مهبست.

(۲) یازدهر له باسینکوره بۆ باسینگی تر (له نووسین یان دوواندا)!

به پچرپچر نووسین یا دووان! قسهی ههله قو معلق کردن.

(۳) پیچاوینج کردن.

(۴) تهریز فریدان به ههمو لایمکدا! به ههمو لایمکدا بلابوونموره!

(The vines ~d over the fence.)

n. بیاسه! گهزانی بن مهبست! گهزان.

rambler (ram'bler), n.

(۱) گهزوک

(۲) یازدهر له باسینکوره بۆ باسینگی تر (له نووسین و دوواندا).

(۳) گولی خوهه نواسر یا تهریز فریدن به ههمو لایمکدا.

rambling (ram'blɪŋ, ram'b'l-ɪŋ), adj.

(۱) گهزوک

(۲) بلابوونموره! تهریز فریدان! بلابو پیچاوینج: (a ~ house) .

(۳) دووردن و تهریز پچرپچر (نووسین، دووان) یازدهر له باسینکوره بۆ باسینگی تر.

Rambouillet (ram'boo-lā'), n.

جوره مریخی فرهنسی به

بۆ خوری و گۆشت به خۆبوردن گرتن.

rambunctious (ram-bun'k'shəs), adj. [Colloq.]

سمرکینش:

سمرچن! سمرینچ! جهر بهزه! هارو هاج! چه توون! لاسار.

ramekin; ramequin (ram'ə-kin), n.

(۱) خوارده مهنی بهک له

وورده نان و پنیر هیلکه دروست دکورت و له فرندا ده پشترنرت.

(۲) ده فری تیا پیشاندنی شم خوارده مهنی به.

ramification (ram'ə-fi-kā'shən), n.

(۱) لق و تهریز بونموره.

(۲) چل! لق! تهریز

(۳) نهنجاه! نهنجاهی ناراسته و خۆ دور: (the ~ of an act) .

ramiform (ram'ə-fōrm'), adj.

(۱) پهل پهل! لق بۆ بوجره!

پهلدار (۲) له لق ده چیت: پهل ناسا.

ramify (ram'ə-fī'), v.t. & v.i.

لق بۆ بونموره! لق و پۆپ فریدان!

بلابوونموره! تهریز فریدان! بهش بهش بون.

ramose (rā'mōs, rə-mōs'), adj.

پهلدار! پهل پهل! لهدارا! بلابو.

ranchman

ramous (rā'mās), adj. (۱) له لق یا پهل ده چیت.

ramose (۲)

ramp (ramp), n. (۱) پاروینگی لیزه که نهۆمه کانی خانوویک بهیک

دهگه مهنی: (۲) ریگه مهنی کورنو گه لیک جار لیزه که دوو ریگه بهرزو نرم

به بهکتی دهگه مهنی: (۳) پینچی نمره یا چاچ.

(۴) پارووی سواری بونی فرۆکه ل دابه زینی.

ramp (ramp), v.t. (۱) له سمر پاشو پاروستان و دهست بلابوکردنموره

(وهک شیر پیگمرو درووشم).

(۲) هملونستینگی ترسانو ههراشانه وهرگرتن.

(۳) بهلهسه بوون! ههلهچوون! شینگیر بوون.

rampage (ram-pāj'), n.

بهلهسه مهنی! بهلهسه بوون!

(The crowd went on a ~ .)

v.i. بهلهسه بوون! شینگیر بوون! فرته نه نامره! نارووه خستنموره! وورژان

بهلهسه: لاسار! یاخی! شینگیر.

rampant (ram'pənt), adj. (۱) له پهرسه نند نده! له گهسه کردن نده!

(~ plants)

(۲) بلابوونموره به ههمو لایمکدا! دابین نکر! تهمنه کردو!

(Crime is ~ in the city.)

(۳) بهلهسه: سمرکینش! توندوتیز!

(۴) لایمگی پایمگی بهرزتره له لایمگی تر (خانوسازی)!

پایمگی بهرزتره له پایمگی تر (فاق).

(۵) له سمر پاشو و ههستاره و دهستمانی بلابوکردنموره یهکتیان له سمر

شوری تهره (شیری پیگمرو درووشم).

rampart (ram'pärt), n. (۱) سهنگر! قهلا! شووره! بهریست: بهیست.

(۲) پاریزره! پاریزگار! شتی پاریزره! بهریست:

(Courage is a ~ against troubles.)

v.t. پاراستن به سهنگر یا به شووره.

rampion (ram'pi-ən), n.

شیلبه کتیوه.

ramrod (ram'rod'), n.

زهی تفنگ! سمه.

adj. پهق! توندوتیز!

v.t. به ژور کردن! چال پیوه مان بۆ پهسه ندرکن:

(to ~ a proposal through a committee)

ramshackle (ram'shak'l), adj. شق و شرا! شلوق! په ریووت:

(a ~ old building)

ramson (ram'z'n, ram's'n), n.

(۱) سیرینگی گه لا پانه

(۲) پنگی شم جزره سیره.

ramulose (ram'yo-lōs'), adj.

لقی بچکلهی ژور ل بووه تهره!

پهل پهل! چل! چل!

ramus (rā'mās), n.

لق! پهل (زینده و نه زانی)! چل!

ran (ran), past tense of run.

also ran,

دو پاو (غارغارین، پیشچرک)! نه براره.

rance (rans), n. مهر مهنی به لایمگی (تهخته که سوره و پهل پهل)

شچو سپی پیوه به).

ranch (ranch), n.

(۱) کینگهی رهمرو لاخ و نارو و وولاخ بهرزه

(که گه لیک جار خارونه که پیشی تیدا دهزی)! نارو لکه و مالی خارونه که:

پهر مهرده یا لهر پگای رهمرو لاخ و نه سپو نارو!

(۲) باخ: (a fruit ~) .

(۳) نمرانده له نارو لکه کارده کن و ده زین.

v.i. له نارو لگا شیش کردن! نارو لگا بردن بهرزه.

v.t. لهرماندن! کردنه لهر مگراره

rancher (ran'cher), n. (۱) (۱) خارونه نارو لکه! خارون کینگهی

رهمرو لاخ و نه سپو نارو! (ب) سمرکاری نارو لکه.

(۲) کاوبۆی! گاوان. (همروه! پیشی دهروتری: "ranchman".)

ranchero (ran-chā'rō), n. [Sp.] = rancher.

ranchman (ranch'mən), n. = rancher.

rancho

rancho (ran'cho, ran'cho), n. [Sp.] ۱. کوخچی کرینکاو ۲. گاوارا ناژدهگه ranch

rancid (ran'sid), adj. بون دینا بونی پیسی یژنو کهری کون. -rancidity (n).

rancor; rancour (ran'ker), کینه کونه قینا پونا قینا بده خوازی. کونه دوژمناهیستی.

rancorous; rancourous (ran'ker-os), adj. به قین به کینه. قین ههنگرا کینه دار

-rancorously (adv.); rancorousness (n). rancour (ran'ker), n. [British spelling] = rancor.

rand (rand), n. ۱. نارویژی قنگه پاژنه ییلاو ۲. [Rare or Dial.], قماغ: پراویژا: کمارا وک کمارا زهوی پیک کحورنه گا یا مکینه نایگانی بیکیانیت:

۳. یارمی نهفریقای باشور. random (ran'dom), adj. ۱. ینکارسا کویرانه: بهین بیرلیکونهوهو ۲. پیلان داسان (a ~ remark, selection, meeting, etc.)

at random, همر چوینک ههلسوورا: به کویرانه: چور ینکارت وها (to shoot at random)

randomly (ran'dom-li), adv. چور ینکارت وها: بهین پیلان. | to read (or do something) ~]

randy (ran'di), adj. ۱. حهسهری بهناوش: چاوچلیس: چاویان ۲. [Scot.] بن تراکات: بهدرهوش.

ranec (ra'ni), n. = rani. rang (raj), past tense of ring.

range (ranj), v.t. ۱. بریرکردن ۲. هارپول کردن: پؤل پؤل کردن: ینکحسان ۳. حو. اناپا: لایمن گوتن

۴. بیستان گوتن: نیشان ل گوتن: بریرکردنی نیشان و میلی چوک. ۵. پیندا گهرا: گهرا. (They ~d the woods.)

۶. لهوهراندن: کردنه لهوهرگاوه. ۷. نالوسکای له لهنگه لایردن و راستکردنهوهی: بؤ لهوهی به نامسانی شور بکرتهوه بؤ لهنگه رختن:

v.i. ۱. بهره لایهک دریز: بیونهوه. (The mountains ~ toward the south.)

۲. گهرا. ۳. بؤ گهرا: (راو) پیندا گهرا.

(The dog ~d through the woods.) ۴. مودا نهوهنده بوون: گهیشتنه نهوهنده (دوری)

(The gun ~d half a mile.) ۵. له نیوان نهوهندهو نهوهندهو بوون: له نیوان دور سنووریا پاندها بوون:

(The children ~d in age from two to five years.) ۶. نیشتهنی شوینیک بوون: پوهه و گیاندار: له ناوچه یهکی تایبیتیدا پووان یا زیان

۷. دوزنهوهی ماوه یا دوری نیشان. ۱. ریز: زنجیره ۲. پؤل: بابته: چور

۳. زنجیره شاخ: ریزه شاخ ۴. ریک: ناست: لهسمر بهک هیل بوون

(The tree is on ~ with the house.) ۵. ۱. مودای تفهنگ و دهمانچهو چکی ترا ماوهی برکردنی گولله ۲. دوری نیشان

۳. مویانی تفهنگ تهقاندن (بؤ هشق) ۴. مودا: راهی گهیشتن: ماوهی برکردن (the ~ of my voice)

۵. گهرا: ۶. لهوهرگا: پاوه ۷. حیوا زی ایله. کهمو یژوری: نعم پهرو لهوی: راهی حیوازی:

(The ~ of price was narrow.) ۱۱. ناگردانی چیشتن لیان به گاز یا کارما: دمرگای چیشتن پی لیان ۱۲. نیشتهنی (پوهه و گیاندار) شوینی تیا پووان و زیان. ۱۳. مودا (ژمیرهکاری)

بهرهلا: نهیستراوه: له لهوهرگا دیوه بهره لایه: (- cattle) .

دوری نیشان دوزنهوهو (له تویو کامیتراشتی تردا) range finder. بوراندون

ranger (ran'jer), n. ۱. سمریاری هیرش و شمیری ۲. دستمویه خه. (ب. قول: پاسوان: حهسهرس.

۳. لایپوسراری باخچی گشتی (له ینگلنهره). (ب. forest ranger) ۴. گهریوک. ۵. پشمورلاخیکی بهره لا له لهوهرگا. واته: نهیستراوه.

۱. گهریوک. ۲. لاق ریز: فراوان: بلاو: گهره. rangy (ran'ji), adj. ۱. شازنی هیندی: ژنه میریا فرماندهری ۲. هیندی. ۳. بانووشای هیندی: پادشای ژنی هیندی.

۱. ریز: زنجیره. ۲. ریک و پیک. rank (ranj), n. ۳. پله: پله و پایی کومه لایته: چینی کومه:

(They come from all ~s of life.) ۴. پایهداری: پله و پایی: بهری: بهری: شکر: (a man of ~)

۵. پله (سوپا، میری، کاربه دهستی): (the ~ of captain) ۶. پله: شوره: پایه: (a poet of the first ~)

۷. خانهی ناسویی شترهنج. ۸. ۱. ریز (سهریز، نوتومیل). (ب. pl.) لهشکر: سوپا. ۲. چینی سمریان: (He rose from the ~s.)

v.t. ۱. بریرکردن: خستنه ریزهوه: له ریزه دانان ۲. پله بؤ دانان: پؤل پؤل کردن یا بریرکردن به پی: پله و پایی:

(She ~s him above the rest.) ۳. پله بریرتربوون له: (A colonel ~s a captain.)

v.i. ۱. پله یهکی تایبیتی هه بوون: شومندهم بوون له لیسته یه کدا: (He ~s second on the list.)

۲. بهرترین پله یا کس بوون (the ~ing member of the committee)

پلهی خو بهکاره نیشان بؤ pull one's rank on, [Military Slang]. سوود وهرگوتن یا بهسمر بهر دستدا خویرن

rank and file, ۱. چینی سمریان: سمریان. ۲. شمدامانی ساده ینگهراویک یا هیزیک، نک سمرگرده کانی

له سهریازی چه بوون به نهفسر وورده وورده. rise from the ranks, ۱. هه موشوینیکی گوتوه توره نهوهنده تیزی

فریاده: له نهاندازه بهدر بههیزهوه گهره بووه (- grass, weed, etc.) ۲. ژور به پیت: زیاد له پیویست به پیت: (- soil)

۳. یوگن: بون دین. ۴. نابهجی: ناشون: پیسو بوگن: پیسو.

۵. توار (له پووی ناپهسندی چهوه): لهوی: (- treason, deceit, nonsense, etc.)

ranker (ranj'er), n. [British], ۱. سمریان. ۲. لهفسه ریکه که له سمریازی چهوه بووی: به نهفسر

بهرترین شمدامی شهورمینیک یا ranking (ranj'in), adj. دستمویه که: (the ~ing member)

rankle (ranj'k'l), v.i. ۱. هه وکره: نارسان: دووهل کردن. ۲. پهنگ خواردهوهو دل نازاردان: هه میشه پهستکردن یا تووره کردن:

وووراندن: یادکردنهوهی ده پیت هزی بق ههسان: (The insult ~d ~)

ransack (ran'sak), v.t. ۱. ینکتن: بهوردی گهرا یا ووره بوونهوه. ۲. تالان کردن: (They ~ed the house, village, etc.)

ransom (ran'sam), n. ۱. گهرا ندهوه یا بهره لاکردنی دیلیک یا کسینکی فریترای. ۲. لهو پاره یه ده درت (بؤ مودانی دیلیک یا کسینکی فریترای).

۳. گوناوه یا کوردهوه به قورمانی کردن یا سزا چیشتن.

rapparee (rap'ə-rē'), *n.*
 ١) چەتەى ئىزلەندى.
 ٢) چەتە: پارووپوتىكىر تالانكىر.
rappée (ra-pē'), *n.*
rapport (ra-pōrt', ra-pōrt'), *n.*
 پەيۋەندى نىزىك: مۇستاپەتى؛
 نىزىكى
rapprochement (ra'prōsh'mān'), *n.*
 ئاشتىۋونەۋە؛
 ئىككىچەتتە: ئىككەتتە؛ ئىككەتتە.
rapsallion (rap-skal'yən), *n.*
 قوماربان: ئۇل: پىيارخراپ؛
 ئارەسەن: ئاپپار: ساختەچى
rapt (rapt), *adj.*
 ١) لەخۇشيدا ئاگا لە خۇ ئەماۋ: ھۇش لاي خۇ ئەماۋ.
 ٢) شەيدا: گەشكەدەر.
 ٣) يىرھۇش ئەماۋ: بەتھوارى پىۋە خەرىك بوۋ: (*in thought*) .
 ٤) شەيدا يانە: گەشكەدارانە. (*a ~ look*) .
raptorial (rap-tōr'i-əl, rap-tō'ri-əl), *adj.*
 ١) بۇ پاروكرىنو
 ئىچچىر كرىن شىياۋ: (*~ claws*) .
 ٢) تاپپەتى بە بانئەدى پاروكرى يا گۇشتخۇرا ھى چىرئوكرىدەكان.
rapture (rap'cher), *n.*
 ١) ئەپەرى خۇشى: شەيدايى: كامرانى؛
 گەشكە. (*Rare*) .
 ٢) لە خۇشيدا ئاگا لە خۇ ئەمان.
 شىتتە شەيدا كرىن: بەختيار كرىن: گەشكەدار كرىن.
rapturous (rap'cher-əs), *adj.*
 گەشكەدار: شەيدا: زۇر دلخۇش؛
 زۇر كامران.
rara avis (rā'rə ā'vis), [*L.*].
 ١) كەسكىك يا شىتتىكى بى ھاۋتا؛
 كەسكىنى سەرئاسا (*٢*) ھەل دانسقى.
rare (râr), *adj.*
 ١) دەگمەن: دانسقى: كەم: زۇر كەم دەست دەكەرىت؛
 بەگمەن دەست دەكەرىت. (*٢*) بى ھاۋتا: ئاياب: زۇر چاك:
 (*a ~ scholar, quality, friendship, etc.*)
 ٢) كەم (پالەپەستۇى ھەۋا): تەنك (ھەۋا): (*~ air*) .
 ٣) بىلاۋ: پەرشو بىلاۋ (*Obs.*) .
rareness (*n.*).
rare (râr), *adj.*
 نەپىزاۋا نەكولۇ: باش نەپىزاۋا يا نەكولۇ: كال وكرج:
 (*~ meat*)
rarebit (râr'bit), *n.*
 پەنپەرى تۋاۋە پەسەر ئانى بىرئاموۋە.
rare-earth elements,
 تۇخمە زەمىنپە دانسقىكان (كىيە).
raree show,
 ١) ھۇنئوۋاندنى سەر شەقام.
 ٢) *peep show*
rarefaction (râr'ə-fak'shən), *n.*
 ١) كەمكردنەۋە يا كەم بوۋنەۋەى.
 ٢) پالەپەستۇى ھەۋا (*٢*) تەنك كرىن: تەنك بوۋن
 پالەپەستۇى ھەۋا
-rarefactive (*adj.*).
rarefied (râr'fēd'), *adj.*
 ١) شاراۋە: ئىل: كەم كەس تەنى دەگات
 ٢) بەرئە: بەرئە بەشكۇ: پاكو خاۋىن.
rarefy (râr'ə-fī'), *v.t.*
 ١) كەمكردنەۋەى: پالەپەستۇى ھەۋا؛
 تەنك كرىن: لە چىرى يا خەستى كەمكردنەۋە. (*٢*) پاك كرىنەۋە: خاۋىن كرىن؛
 پاك كرىن: ئاسك كرىن: بەرئە كرىنەۋە.
v.i.
 ١) كەم بوۋنەۋەى: پالەپەستۇى ھەۋا: تەنك بوۋن.
 ٢) خاۋىن بوۋن: پاكو خاۋىن بوۋن
rarely (râr'li), *adv.*
 ١) بە دەگمەن: بە ھەل كەت: كەم جار: بە دانسقى.
 ٢) بەجۋاننى: ئايابى: بە ئىھاتۋانە. (*٢*) زۇر ئىچكار.
rareripe (râr'rīp'), *adj.*
 زۇر پىنگەبىۋى.
n.
 مېۋە يا سەۋەى پىنگەبىۋى
rarity (râr'ə-ti), *n.*
 ١) دەگمەنى: دانسقىبى: زۇر كەمى.
 ٢) ئايابى: زۇر چاكى. (*٣*) تەنكى: شاشى. (*٤*) شىتتىكى دانسقىۋە ئاياب.
rascal (ras'kəl), *n.*
 ١) قوماربان: ساختەچى: ئۇل: ئارەسەن.
 ٢) ھۇشەپە گەلىك جار لەپوۋى خۇشەۋىستى و گائتەرە بەگاردەمئىرتتە;
 ٣) پوتە: پوتە ۋىۋوتەتەيك.
 ٤) ئاگەس: ئاياب: پىسا: ئارەسەن
adj.

v.t.
 ١) پارەدان مۇ بەردانى دىلىك يا كەسكىنى فېرئىراۋ
 ٢) پارە دەرلەكرىن مۇ بەردانى دىلىك يا كەسكىنى فېرئىراۋ
 ٣) بەرەلاكرىسى دىلىك يا كەسكىنى فېرئىراۋ پاش پارە وەرگرتن.
 ٤) گوناھ ياك كرىنەۋە بە قوربانى كرىن.
rant (rant), *v.i.*
 ١) ھاۋار ھاۋار كرىن: قىرئەقىرئە كرىن ۋەك شىتتە؛
 قەسەى شىتتە كرىن: (*British Dial.*) .
 ٢) بەزەم پەزەم كىرئان
v.t.
 ھاۋار ھاۋار كرىن: قىرئەقىرئە كرىن ۋەك دىۋانە.
n.
 ١) قىرئەقىرئە: مېزە ھاۋار: قەسەى شىتتە.
 ٢) (*British Dial.*) .
 ٣) بەزەم پەزەم كىرئان
rap (rap), *v.t.*
 ١) پىياكىشتار: پىيامالىن: ئىدان: تەقە ئى ھەلسان؛
 لە دەرگا دار: (*out*) .
 ٢) لەپوۋە پەپەلە لەدەم دەپەپان.
v.i.
 ١) ئىدان: لە دەرگا دار: تەقە ئى ھەلسان: پىيادان.
n.
 ١) تەقە: تەپ.
 ٢) (*Slang*) .
 ٣) ئۆمە: سەزەشتى: پەختە (*to take the ~*) .
rap (rap), *n.*
 ١) پارەبەكى ئىزلەندى قەلبە
 ٢) (*Colloq.*) .
 ٣) مېچ (*I don't care a ~*)
rap (rap), *v.t.*
 ١) (*Obs.*) .
 ٢) فرادىن: لە دەست ھەلپەروسكان: كرىن؛
 پىيپا كرىن: مەن (*٢*) دلفراندىن
rap (rap), [*Slang*], *n.*
 دەمەتەن: قەمكردن پىنگەۋە بە ئاشكارا
 بى ترس
v.i.
 پىنگەۋە دوۋان بە ئاشكارا بەبى ترس
 (*a place where they could meet and ~*)
rapacious (rə-pā'shəs), *adj.*
 ١) تالانكىر بوۋنكەرەۋە
 ٢) چاۋبىرسى: بىرسى: بە ھىچ تىر نەخۇرا چاۋچۇك.
 ٣) دېندە: نىچىركۇ: گۇشتخۇر: پاروكر: (*a ~ animal, bird, etc.*) .
-rapaciously (*adv.*); **rapaciousness** (*n.*).
rapacity (rə-pas'ə-ti), *n.*
 ١) تالانكىرى
 ٢) چاۋبىرسىتى: چاۋچۇكى: بىرسىتى.
 ٣) دېندە: پاروكرىن: نىچىر كوشتن
rape (rāp), *n.*
 ١) بە زۇر گايىنى كچو: ئۇ: ئافەرت زەۋتكرىن: بە زۇر گايىن.
 ٢) (*١*) بوۋتكرىنە: ئى زەۋتكرىن: بە زۇر ئىسەندىن
 ٣) ھەلگرتى: فرادىن (ئافەرت)
 ٤) تالان كرىن: تالان كرىن ۋە بىزان كرىن
 ٥) شكارىن: ياسا: پەزىئىن شكان.
v.t.
 ١) بە زۇر گايىنى كچو: ئۇ: زەۋتكرىنى ئافەرت
 ٢) ھەلگرتى: فرادىن (ئافەرت)
v.i.
 بە زۇر گايىنى ئافەرت.
rape (rāp), *n.*
 شىلم
rape (rāp), *n.*
 تىلپە تىرى
rape oil,
 پۇنى شىلم
raphe (rā'fē), *n.* *Also rhaps*,
 شۇنى: نەپەكەشىتنى ئەندامىكى
 دوۋ پارچە: ۋەك (زەمان): سىم يا شىرازە (پوۋەكئاسى، كىيانەۋەئاسى):
 ئاۋبەند
raphia (rā'fi'ə), *n.* = *raffia*.
rapid (rap'id), *adj.*
 ١) خىرا: كورج: پەلە.
 ٢) لىز: سەزەمە: خوار: سەزەمە: زورور
-rapidity (*n.*).
rapid fire (rap'id-fīr'), *adj.*
 ١) خىرا: تەقىۋ (*a ~ gun*) .
 ٢) خىرا: پەلە: خىرا: خىرا: (*a ~ talk*) .
rapidity (rə-pid'ə-ti), *n.*
 خىرايى: پەلەيى
rapidly (rap'id-li), *adv.*
 خىرا: بەخىرايى: بە گورجى: زور: پەپەلە
rapier (rā'pi-er, rāp'yer), *n.*
 شىمپىرى: دوۋدەم
 شىرى بارىدو: نوۋك تىز
rapine (rap'in), *n.*
 تالان كرىن: بوۋتكرىنەۋە: پاروۋپوت: تالانكارى.
rapist (rāp'ist), *n.*
 بە زۇر گى: ئافەرت بە زۇر گى.

rascality

(۱) [ras'kal'i-ti] هی بیروتو پوتو

-rascally (adv.)

rascality (ras-kal'i-ti), n. (۱) دوماز زینتی بیاوخرایی: نارسه‌نی: (۲) نارسیه و نارسیه‌دینتی: (۳) کاریکی ناپاک و نامردانه

rase (râz), v.t. = raze.

rash (rash), adj. (۱) هه‌سه: سرچل: سرکیش: بیناک: جه‌ریزه (a ~ person)

(۲) هه‌سه: کرده‌ه: سرکیشانه (a ~ act)

(۳) [râsh] زوو به نه‌نجام گه‌یین

-rashly (adv.); rashness (n.)

rash (rash), n. (۱) که‌رمه‌نه: قشکه: زبیکه: لیر: (to break out in a ~)

(۲) حمه‌د پروداییکی یه‌ک له‌دوای یه‌ک زنجیره پرودان:

(a ~ of criticism)

rasher (rash'er), n. تویرالبت ب تیلماسکیک گۆشتی به‌رازی سووره‌وه‌کراو

rasorial (râ-sôr'i-âl. râ-sô'ri-âl), adj. (۱) چیه‌سه‌ک

gallinaceous (۲)

rasp (rasp. râsp), v.t.

(۱) له‌مره‌دندان کراندن

(۲) به‌ده‌سگی کر یا نوساو ووتن

(۳) به‌سند کردن: به‌رس کردن: زین کردن

(The baby's crying ~ed her nerves.)

v.t. (۱) کراندن: ههل کراندن

(۲) ده‌سگی ناساز یا ناخوش کردن: کره‌کر کردن

n. (۱) بره‌نه: بره‌نگ (۲) له‌بره‌دندان

(۳) ده‌سگی کره ناساز: ده‌سگی ناخوش: کره‌کر: ده‌سگی کراندن

raspberry (raz'ber'i. raz'ber-i), n. (۱) نووتون (۲) [Slang] حره‌ت

raspy (ras'pi. râs'pi), adj. (۱) کر: موساو (a ~ voice)

(۲) ناساز: ده‌سگی ناخوش وک ده‌سگی کراندن

(۳) نه‌نگ‌حیکلانه: نه‌نگ‌تیلکه: زوو به‌سه‌ت ده‌سیت

rat (rat), n. (۱) منسکه کویره: جرح

(۲) [Colloq.] توپه‌نیک قز یا قوماشه قزی نافره‌تی پرتی پی ده‌نووتونوت:

(۳) [Slang] که‌سینگی نوینگری نایاک: به‌تایبه‌تی: (۱) سیخوپ: جاسوس: به‌تایبه‌تی به‌سر هاوکاره‌گانی‌یه‌وه:

(۲) کرکاری ناساز: ناچینه‌ناو یه‌کیشی کرکارانه‌وه:

v.t. (۱) راه‌ه مسکه کویره کردن: به‌تایبه‌تی به‌سه‌گه‌وه:

(۲) [Slang] پشت تیکردن: هاویری و هاوکار له‌کاتی نه‌نگانه‌ا (وه‌ه چۆن گوانه جرح که‌سیتی‌هک به‌جی ده‌سیت له‌پیش نووقم بووندا):

ناپاکی کردن: به‌یمان شکاندن: (۲) سیخویری کردن: سووسه کردن: به‌تایبه‌تی به‌سر هاویری و هاویژول هاوکاره‌وه:

(to ~ on one's classmates, friends, etc.)

Rats! [Slang]. قسه‌ی موز قسه‌ی هیوو پووچو بی مانا

smell a rat. [Slang]. هه‌سه‌ت به‌بیلانی بیسو ناپاک کردن

ratable (râ'tâ-b'l), adj. (۱) هه‌ن ده‌سه‌نگینری: ریژه‌ی بۆ ده‌نووی یا لیکه‌درسه‌وه: [British] باجی له‌سره

ratafia (rat'â-fê'â), n. Also ratafee. (۱) خوارده‌وه‌ه‌کی کهورایی‌یه: (۲) خوریکه له‌پسکویت

ratan (ra-tan'), n. = rattan.

rataplan (rat'â-plan'), n. ده‌سگی تهر لیدان: سسی شسپ له‌کاتی غار غاریندا: یا ته‌قی گولله‌پزین

v.t. & v.t. ده‌سنگینی و ده‌ا نیوه‌ه‌ات

rat-bite fever (or disease), قای جرح: نه‌خوشی‌یه‌که له جرح یا منسکه کویره گه‌سه‌توره قووش ده‌سیت

ratch (rach), n. = ratchet.

rating

ratchet (rach'it), n. (۱) گیره و په‌وره‌وه‌ی دانداز: (۲) گیره (۳) په‌وره‌وه‌ی دانداز: پیچکه‌ی دانداز

ratchet wheel, په‌وره‌وه‌ی دانداز

rate (rât), n. (۱) تیکر: (the ~ of speed per hour)

(۲) ریژه: (the ~ of exchange.)

(۳) به‌ما: نرخ (postal ~)

(۴) پله: نمره (a first ~ musician)

(۵) خیرایی: (He reads at a moderate ~)

(۶) بار: گویره

(۷) بابیت: پله‌ریابه: جزو (a writer of the first ~)

(۸) [British] مولکانه: باجی خانوو و هووی و زار

(۹) [Obs.] هه‌نه: چه‌ت

v.t. (۱) نرخ له‌سر دانداز: هه‌سه‌نگاندن: خه‌ملاندن (۲) پله یا نمره بۆ دانداز: هه‌سه‌نگاندن (How do you ~ his work?) (۳) واداندان: دانداز

(He is ~d as an important national figure.)

(۴) دیاری کردن: رحی بار گواستنه‌وه

(۵) [Colloq.] شایسته‌بوون: ههل کردن: هه‌نان

v.t. (۱) پله یا نمره بۆ دانداز: (۲) به‌نرخ بوون

at any rate, هه‌رچونیک بیت: به‌هر خوریک بیت

at this rate, (نگه‌ه) به‌م گویره‌یه بیت: به‌پیی نهمه

rate (rât), v.t. & v.i. سه‌ره‌نشت کردن: شکاندن: پیاه‌لناخان

ratee (râ'tâl. râ'tâl), n. گیانداریکه له‌گوره‌لکه‌نه ده‌چیت

rate of exchange, ریژه یا به‌های پاره گویره‌وه

ratepayer (râ'tpâ'er), n. [British], باجدمر

-rater (râ'ter), پاشگریکه به‌مانای نمره نه‌وه‌نده: پله نه‌وه‌نده

(second ~)

rathe (râth), adj. [Obs. or Poetic]. (۱) ناماده: به‌پیره‌شوه: خیرا:

زوو: (۲) زوو پینگیبوو: زوو پشکووتوو:

rather (râth'er), adv. (۱) خیراتو: زووتر

(۲) به‌لایوه باشته‌ه: زیاتر: حزی پی ده‌کات:

(He would ~ go than stay.)

(۲) وا باشته‌ه: وا به‌جی قره له‌پاتی: نه‌ک:

(I ~ than you, should take the risk.)

(۴) راستر وایه: نا به‌کرو

(It was in the morning, or ~, the early afternoon.)

(۵) به‌پینجه‌وه‌ه: به‌لکو (We have not lost, ~, we have won.)

(۶) نه‌ختیکه: توژیک: ناراده‌یه‌ک (It is ~ cold, stupid, late, etc.)

(۷) [British Colloq.] به‌نی: راسته: وایه: به‌نی: بی گومان وایه:

had rather, به‌لاوه باشته‌بوون: پی باشته‌بوون:

(I had rather die than support that idea.)

rathskeller (râts'kel'er), n. چیشخانه‌یه‌کی زیزه‌میننه

خواردنه‌وه‌ی کهوری تیدا ده‌سه‌ت ده‌کووت

raticide (râ'tâ-sîd'), n. مرگه‌مووش: مرگه‌مشک: مشکه کوژ:

ratification (rat'â-fi-kâ'shôn), n. په‌سه‌ند کردن: په‌یمان:

مؤکوردن: مؤکوران: (a treaty ~)

ratify (rat'â-fi'), v.t. په‌سه‌ند کردن: په‌یمان: مؤکوردن:

(to ~ a treaty)

-ratifier (n.)

rating (râ'tîng), n. (۱) پله: نمره‌از

(۲) له‌پنده‌کدا دانداز: نمره یا پله بیدان: خسته‌نه پۆلکه‌وه:

(۳) خه‌ملاندن یا داناسی هیزی مه‌کینه به‌پیی هیزی شسپ:

(۴) هه‌سه‌نگاندن: باری داریایی که‌سیک یا بازگردانی‌یه‌ک (بۆ قهر بیدان)

(His credit ~ is not good.)

rating (râ'tîng), n. سه‌ره‌نشتی: شکاندن: پیاه‌لناخان

ratio

ratio (rā'shō, rā'shi-ō'), n. (۱) پیزه
(In our class there is a ~ of three boys to two girls.)

(۲) پیزه بیرکاری

ratiocinate (rash'i-ōs'ə-nāl'), v.i. لیکدانهوه ژیربیزی
-ratiocination (n.); ratiocinative (adj.).

ration (rash'an, rā'shān), n. (۱) بهش
(۲) بهشی یو پراوه (خواردمهشی، نازوقه، هتد)

(۳) خوراکي پوزانه سمریان
(۴) [Military Slang]. خواردمهشی خواردن خوراک

v.i. (۱) بهشی جز پیدان خوراکي پوزانه دان به سمریان
(۲) یو برینهوه لکاتی نه بوونی و جهنگدا (خواردمهشی، شتومک) کم پیدان:

(to ~ food)
rational (rash'an-l'), adj. (۱) مینشکی تاییهتی به مینزی بیرکردهنوه
(~ powers)

(۲) بیرکردهوه ژیر شت لیکدورهوه
(a ~ person; Man is a ~ being.)

(۳) بهجی دهجیته مینشکوره دروست (a ~ plan, argument, etc.)

rationale (rash'ə-nāl', rash'ə-nāl'i), n. (۱) بهلگه بیانوه
هزی بنجیبهی (the ~ for going to war)

(۲) بهلگه بیبشاندان
rationalism (rash'an-l-i-z'm), n. (۱) هوش بیرستی
بیرپرستی، مینشک پرستی، (۲) بیروپایه که به لیت بیرو هوش سمرچاوهی

زائینه نه خودا
rationalist (rash'an-l-ist), n. هوشو بیر پرست، مینشک پرست

-rationalistic (adj.); rationally (adv.)
rationality (rash'ə-nāl'i-ti), n. (۱) بهجی بی به مینشکدا چوون

ژیریتی کردهویهک یا بیروپایهک (۲) بیروپایهک یا کردهویهکی بهجی

rationalization (rash'an-l-i-zā'shān), n. (۱) بهلگه یو
دوژینهوه بیانوه یو دوژینهوه (۲) بهلگه بیانوه

rationalize (rash'an-l-i-z'), v.i. (۱) وهما لیکرنه که بهجی یا
درووست بنوینی، خستنه قالیبکی بهجی وه

(۲) بهلگه یو هیئانهوه بیانوه یو دوژینهوه
(Chiefly British). پینشختستی پینشسازی

v.i. (۱) بهشویهکی دروست یا بهجی بیرکردهنوه
(۲) بهلگه یو هیئانهوه بیانوه دوژینهوه یو کردار و رفتار یو خو

ratite (rat'it), adj. تاییهتی به سالی نینسکه کوله تدهخت که ناتوان بفرن
(وهک ووشترخ)

n. مهلی نینسکه کوله تدهخت
ratline (rat'lin), n. (۱) پله پهیزه کیشتی (که لهگورس یا پمت
درووستکراوه) (۲) پمتی نهلم پله پهیزه

ratoon (ra-tōon'), n. Also rattoon, خهلف یا وهجی تازهی
دارنکی میراوه (وهک قامیشه شهکرو مؤن)

v.i. خهلف یا وهجی تازه دهرکردن
rat race, [Slang], پراکیراک هارچاوی و پینشگری خهلفکی نهلم چهرخه

ratsbane (rats'bān'), n. مهرگه موشر، ژهری مشک
پینشی دهروشی "rat poison"

rattan (ra-tan'), n. Also ratan. (۱) پاتان: خوزه دارخورمایهکی
خوزه لوساسری قهد باریکد فریزو جیره (۲) قهدی نهلم درهخته که زهمیلوه

سهبهته و گوجانو شوونکی دارکاری لی دروست دهرکی
(۳) شوونکی دارکاری و گوجانو داردهستی لهلم درهخته دروستکراوه

ratter (rat'er), n. (۱) پراکیری مشکه کویزه (مرو، پشیله، سهگ)
(۲) وورینه کوهی شیتانه

rattle (rat'l'), v.i. (۱) مشکه کویزه (مرو، پشیله، سهگ)
(۲) وورینه کوهی شیتانه
(۳) [Slang]. کسینکی ناپاک، پهیمان شکین

(۴) شهقه شقی کردن: تهقه تقی کردن: زونگه زونگ هانت: (a train ~ing along the track.)
زونگانهوه هارمهاتن
The window ~s in the track.)

ravel

(~ on) (۱) چمنبازی کردن: چمنبچه کردن: زور ووتن
(۲) شهقه شقی لی مهلساندن: تهقه تقی بین کردن: زونگه زونگ لی مهلساندن

(He ~d the handle.)
(۲) لهبرخوزه و بهیله ووتن: بهیله به دم خویندنوه: لهدم هملودرون:

(He ~d off a list of names.)
(۳) [Colloq.]. وورزاندن: پهستکردن: دهمارگرتن:

(The questions ~d the speaker.)
(۱) شهقه شقی: شهقه: تهقه تقی: تهقه: زونگه: زونگه زونگ: زونگانهوه: هاره

(۲) شهقه شقی مندان: (۳) قرخه یا دهنگی گیانهلا: قرخه قرخ
(۴) زهنگولهی ماری زهنگوله دار: (۵) چمنبازی: چهقه چق: چمنبچه

rattle brain (rat'l-brān'), n. کسینکی چمنبازی بی مینشک
rattle brained (rat'l-brān'd'), adj. چمنبازی بی مینشک

ژدوژن
rattler (rat'ler), n. (۱) شهوی دهرزنگیتهوه: شهقه شقی: پراوشینگر
(۲) rattlesnake, [Colloq.]. شهمندهفری بار

rattle snake (rat'l-snāk'), n. ماری زهنگوله دار
rattle trap (rat'l-trap'), n. (۱) شتی کونه و شقی و شپو تهقه تقی کفر:

(بهتا بهتی گالیسکه و نوتومیل) نوتومیلی کوزو شهقه شقی کفر
(۲) [Slang]. (۱) کسینکی چمنبازی (ب) لهدم

rattling (rat'liŋ), adj. (۱) شهقه شقی کفر: تهقه تقی کفر
(۲) [Colloq.]. گهرم (گفتوگو): خیرا: (~ conversation)

(۳) زور باش: زور چاک
adv. [Colloq.]. زورا نیچگان: (a ~ good party)

rattly (rat'l-i, rat'li), adj. شهقه شقی کفر: تهقه تقی کفر: شقی و شپو
ratoon (ra-tōon'), n. = ratoon.

rat trap (rat'trap'), n. (۱) تلهی مشکه کویزه
(۲) شوینکی پیسو و پیریوت و ویرانه (۳) گبرگرفت: تهنکوچه نهلمه

ratty (rat'i), adj. (۱) مشکه کویزه بی جرجی: له مشکه کویزه دهجیت
(۲) پله مشکه کویزه

(۳) [Slang]. پیریوت و ویرانه: پوخاوه: لهکلاه دهجی
(۱) ناسازی و گری دهنگ: ناخوشی دهنگ

raucity (rō'sə-ti), n. (۲) سمرکینشی: بهله سسی: دابین شهکراوی
(۱) گرو ناخوش: ناساز: بهرزو ناساز:

raucous (rō'kəs), adj. تولد و تیر: (~ voice, laughter, etc.)
(۲) چه توون سمرکینشی: لاساره بهله سه: بن ناسایش: (~ frontier town)

-raucously (adv.); raucousness (n.)
ravage (rav'ij), n. (۱) ویرانکاری: تالانکاری: ویران بوون: خاپوور
(۲) [pl.]. لهماوچوون: لهماویران: زیان: نهنجاسی ویرانکاری:

(the ~s of time, disease, etc.)
v.i. (۱) تالان کردن: پروتکورهنوه

(۲) ویران کردن: خاپوور کردن (The invaders ~d the town.)
v.i. (۱) ویران کردن: خاپوور کردن

(۲) تیکچوون: داومشان: (a face ~d by disease)

rave (rāv), v.i. (۱) وورینه کردن: قسه بزیکاشن: وهک شیت قسه کردن:
قیراندن: (~ing like a madman)

(۲) بهجوشمه لی سوزان: پیامهدان (مرو، شت):
(He ~d about her books.)

(۲) گرمان: گرمه ماتن: همنچوون:
(The storm ~d in the forest.)

v.i. وورینه پیوه کردن: وورینه کردن: شیتانه قسه کردن
(۱) وورینه: قسه شیتانه (۲) وورینه کردن

(۳) [Slang]. (۱) ستایشی بهجوش: (The play got ~s.)
(ب) دلفران: بوشیت بوون: حمرلی کردن

نقد بهجوش (ستایش):
adj. [Colloq.].
(The film got ~ reviews.)
ravel (rav'l'), v.i. (۱) تالوسکاشن: تالوژاندن

- (۴) گزاشته و زبون نهفتانده؛ تازه (برون)؛ پیست ئی دامالراو (برین)؛
- داگیرساو؛ ههگردهو؛ به نازار: (a ~ cut, sore, wound, etc.)
- (۵) سارهو شیدارو ناخوش: (a ~ wind)
- (۶) [Colloq.] بئ پرمده؛ ههلمالراو؛ بهرلا؛ بئ شرم.
- (۷) [Slang] توندوتیژو نارمو؛

(A) له بوو؛ بئ پیچ و پیمه؛ بئ هیچ شاردهنوه؛
(a ~ treatment, punishment, etc.)

(a ~ portrayal of truth)
n. برون شوونی ههگردهو یا داگیرساو.

(۱) له دۆخی سرووشیدا به بئ دهستکاری کردن؛
in the raw, شتهکه خۆی چۆنه هه رهها: (nature in the raw)

(۲) پووتا؛ پووت و قووت.
رهفته؛ له پ لات.

raw-boned (rô'bônd'), adj.
raw hide (rô'hid'), n. (۱) پیستهی خۆش نهکراوی ره شه و لاخو

تاژمان. (۲) قامچی نم پیستیه.
v.t. قامچی لیدان؛ دان بهر قامچی.

raw material, کره سهی خاو
raw silk, (۱) ناوریسهی سرووشی. (۲) قوماشی نم ناوریسه.

ray (râ), n. (۱) تیشک؛ گزنگ؛ پرشنگ. (۲) وینهی تیشک.
(۲) قرووسکه؛ توژقان؛ نهخت؛ توژنگ: (a ~ of hope)

(۴) هیللی له چه قهوه هاتوو رهک نیو تهیره (نه ندازه).
(۵) گوله نهستیریمی (وهک گوله چاوشیله).

(۶) (۱) ئیسقانی راگری پهری ماسی. (ب) پهل نهستیره ماسی.
v.t. پرشنگدانمه؛ تیشکدانمه؛ شه قدانمه.

v.t. (۱) دانمه (پرشنگ، تیشک، شهق).
(۲) وینه گرتن به تیشکی نیکس.

ray (râ), n. پای، چه نه جۆره ماسی به یکی دهریاری پانکله ن پهره گانیان
پان و گهر و کلتیکی باریک و درزیشیان هه به له قامچی ده چیت.

ray flower, گوله نهستیریمی (وهک گوله چاوشیله).
rayless (râ'lis), adj. تارپه؛ تارپه و نوته؛ پووناکی بۆ ناچیت

rayon (râ'on), n. پایژن؛ (۱) جۆره ریشالیکی دهستکرده.
(ب) تمناوی لهم ریشاله درووستکراو؛ قوماشی " پایژن "

raze (râz), v.t. (۱) پورشانن؛ نهختیک بریندار کردن.
(۲) تاشین؛ سرینه مه؛ لیکردنه مه.

(۳) تهختکردن؛ ویران کردن؛ کاول کردن؛ پورخانن به تهراوی؛
(The occupation army ~d hundreds of villages.)

razor (râ'zer), n. گوژزان؛ گوژزانی ریش تاشین؛ هه کینهی ریش تاشین.
razor back (râ'zer-bak'), n. (۱) بهرازه کیوی لای خوارووی

نه مریکا (لهشی باریک و لاتی درۆزه و تیره غمی پششی تیژ).
(۲) جۆره نه مهنگیکه. (۳) گردی لیژو لووتکه تیژ.

razor billed (râ'zer-bild'), Also razorbill, مهنیکی دهریاری
پهشو و سهی ده نوک تیژی به.

razz (raz), v.t. & v.i. [Slang], کالته پینکردن؛ چوت بۆ لیدان؛
هوو ها ئی کیشان.

n. [Slang]. چپت؛ هوو ها.
razzle dazzle (raz'li-daz'li), n. [Slang]. به زه و پرمه؛ پشوی؛

نوواندنیکه که سهگ خاومنی خۆی تیا نا ناسیتیره.
re (rè), prep. دهریاری؛ سهبارت به؛ له بهابت. (مه رهها " in re ")

re- (rè), پیشگریکه به مانای: (۱) گهراندنه مه بۆ دۆخی جارن یا باری
پیشوری (repay, restore).

(ب) هورباره؛ سه ره نوی؛ دیسانمه؛
(reread, reappear, replay, etc.)

reach (rèch), v.t. (۱) دهست بۆ ئیرژ کردن.
(۲) دهست گهیشتن: (Can you ~ the top shelf?)

- (۲) رهوینه مه (قوماش، دهرزو)؛ هه لومه شانده مه؛ شیکردنه مه؛
- ریشان ریشان کردن (۲) (out ~). پووتکردنه مه؛ ناسان کردن
- v.t. (۱) شیبوونه مه؛ هه لومهان (جل، قوماش، تال، دهرزو)؛ رهوینه مه؛
- داومشان؛ سوان. (۲) [Rare]؛ تالوسکان؛ تالوزان؛ شیوان
- (۳) هه ل پرون؛ پورخان

n. (۱) رهوینه مه (دهرزو، قوماش)؛ هه لومه شان؛ شیبوونه مه
(۲) ریشان؛ دهرزووی هه لومه شاو یا پچراو قریدارو؛ تانی له قوماش هه لومه شاو.

(۳) تالوسکاری؛ شتی تالوزاو؛ تالوزاوی؛ گری؛ گروگرفت.
ravelin (rav'lin), n. سه مگری سیکوشه یی دهرمه.

raveling; ravelling (rav'li-ij, rav'linj), n. (۱) هه لومه شان.
شیکردنه مه؛ شیبوونه مه. (۲) تالی هه لومه شاو له قوماش؛ تانی جیا بو مه.

ravelment (rav'li-mant), n. شیواوی؛ تالوزکاوی؛ تالوسکان؛
شیوان

raven (râvon), n. قه لهره ش؛ قه ره شه که
adj. په شو و برقه دار

raven (rav'on), v.t. (۱) ماشینه مه؛ هه ل لووشین؛ لرف لیدان
(۲) نیچیر گرتن؛ راور کردن؛ تالان کردن؛ به زۆر گرتن؛ داگیر کردن.

v.t. (۱) راور کردن؛ گهرن بۆ نیچیر؛ بۆ تالانی گهران.
(۲) ماشینه مه؛ هه ل لووشین؛ لرف لیدان

(۳) زۆر برسی بوون؛ به هیچ تیر نه خواردن.
n. = ravin.

ravining (rav'on-ij), adj. (۱) نیچیر کوژ؛ راور که؛ گوشتخوژ؛ در؛
بۆ نیچیر گهراو. (۲) هار؛ شیت؛ شیتو هار

ravenous (rav'on-as), adj. (۱) زۆر برسی؛ زۆرخوژ.
(۲) درنده؛ نیچیر کوژ؛ گوشتخوژ؛ راور که

(۳) چاو برسی؛ چلینس؛ چاو چنوک؛ به هیچ تیر نه خوژ.
(۴) برسی؛ رستایش؛ ده سه لات. هتد؛ زۆر هه زکره؛ به پهره شو

(~ for praise, power, etc.)
-ravenously (adv.); ravenousness (n.).

ravin (rav'on), n. (۱) پووتکردنه مه؛ تالان کردن؛ نیچیر گرتن؛ کوشتن.
(۲) نیچیر؛ تالانی؛ چاو برسی؛ چلینس؛ به هیچ تیر نه خواردن.

v.t. & v.i. = raven.
ravine (râ-vên'), n. شیو؛ چه

raving (râv'ij), adj. (۱) شیت؛ ویرنه که؛ دیوانه.
(a ~ maniac)

(۲) [Colloq.] دلفرین؛ شیت و شهیدا که؛ (a ~ beauty)
n. قسه ی برکاو یا هه له ق و هه له ق؛ ویرنه؛ قسه ی بئ مانا.

ravioli (rav'i-ô'li), n. خواردینکی؛ شینایی به بریتی به له قاوغه
هه ویری بچووی برگر او له گوشتی قیسه و سپیناغ و دوشاوی ته ماته و به هارات.

ravish (rav'ish), v.t. (۱) هه لگرتن؛ فراندن (کچ، ژن، شومه ک).
بردن (ب) له ناو بردن؛ له ده ست هه لپورسکان؛ ئی سه ندنه مه

(~ed from the world by death)
(۲) تالان کردن؛ پووتکردنه مه

(۳) نافره ت نه زۆر گاین؛ به زۆر سواری بوون؛ بئ بئ کردن.
(۴) دلفراندن؛ شیت و شهیدا کردن؛ گه شه که پیدان

-ravisher (n.). دلفرین؛ زۆر جوان؛ خوژ
ravishing (rav'ish-ij), adj. (a ~ woman, beauty, view, etc.)

ravishment (rav'ish-mant), n. (۱) هه لگرتن؛ فراندن (کچ، ژن).
شومه ک. (۲) تالانی؛ پاو پووت. (۳) نافره ت به زۆر گاین؛ بئ بئ کردن

(۴) دلفراندن؛ گه شه که؛ نو به بری خوژی
raw (rô), adj. (۱) کال؛ نه کولاو. (~ meat, vegetables, etc.)

(۲) خاو؛ نه پانیراو؛ نه پانیراو؛ بوخته نه کراو. (~ material)
(ب) خوژ نه کراو؛ پینسه. سه وزه پشش کردن به ترشیات: (~ hide)

(۳) نهاره؛ نهاران؛ کال و کچ؛ تازه کووره.
789

- (1) گمبشتن (شوین) (We will ~ town by dark.)
- (2) پښ گمبشتن (He didn't ~ his goal.)
- (3) گمبشتمه دست: پښ گمبشتن (The news ~ed me late.)
- (4) کار تښکردن: راکښان! دل پښ داهښان.
- (5) پمپوهندی پیښوکردن: (I couldn't ~ her by phone.)
- (6) فریاکوون: (The help didn't ~ them in time.)
- (7) دریزکردن: دست، قاچ: راکښان.
- (8) گمبشتن (His influence ~s into other lands.)
- (9) پرکړن: دهنګ، چاچ: گمبشتن. (4) همون یو دان.
- (10) دریزکردن: دست، قاچ: راکښان.
- (11) توانای گمبشتن: توانای دسکهوون: (The goal within ~)
- (12) همدو: (دسه لات) شو دوروی پدې که شتیک دهیگات! ماوهی پرکړن: (a short ~; a wide ~)
- (13) دریزایی روبریک یا جڼګهیک له نیوان دوو پیچدا! راسته پوږار.
- (14) شوینی بهر بهر لآو فراوان: دهشت.
- (15) شو سوره به که نمکسلی دواوهی نو تومبیل یا گالیسکه ده بستین
- به پښه که مپوه

above reach = out of reach.

beyond reach = out of reach.

- out of reach, (1) د دست نایگات! دستي ناگاتی
- (2) ناتوانی بهینرتدهی: دوره دست: دور: پښ گمبشتن یو نی.
- within reach, (1) دست دهیگاتی: دستي دهگاتی.
- (2) دوتوانی بهینرتدهی: نریک: نریکه دست: پښ گمبشتن یو همیه
- react (ri-akt'), v.i. (1) بهر چي کار دانوه
- (2) وهلام دانوه بهدم یا به کرده: هملونستی خو پښاندان! وهلام دانوه:
- (How did she ~ to the proposal?; She ~ed positively.)
- (3) دژوستان بهر هملستی کردن: بهرامبر یا بهرو پوو وهستان:
- (to ~ against injustice)
- (4) گه رانه یو دخی جارن یا کون.
- (5) کار لښکردن (کیمیا).

re-act (rē-akt'), v.t. سهرله نوی کردنه: چاریکی تر کردنه: (to ~ a scene from the play)

- reactance (ri-ak'təns), n. بهر گهرتنی ته زوی کاره پای به نوره
- reaction (ri-ak'shən), n. (1) دژوکردن: دژکار: بهر چي کار
- (2) وهلام دانوهی دهمی یا کرداری: وهلام
- (There has been no ~ from the other side yet.)
- (3) کونه بهرستی: گه رانه یو دخی کون یا جارن.
- (4) گورینی کیمیا پښ: گورینی کیمیا پښ: کار لښکردن.
- (5) وهلام یا دژکاری لهش بهرامبر دهرمان یا بزویښه (پزیشکوانی).

reactionary (ri-ak'shən-er'i), adj. کونه بهرست (the ~ forces, groups, etc.)

n. کونه بهرست: کسینکی کونه بهرست.

reactionist (ri-ak'shən-ist), n. & adj. = reactionary.

reactivate (ri-ak'tivāt), v.t. خستنه و کار: خستنه و گه: زبندو و کردنه و: هجان.

-reactivation (n.).

reactive (ri-ak'tiv), adj. (1) بهر چي کرده: دژوستان

بهرامبر وهستان: (2) وهلام دهره و: وهلام دهر نک دست پیښگر:

(3) کار لښکر (کیمیا)

reactor (ri-ak'ter), n. (1) بهر چي کرده: بهرامبر وهستان

دژوستان: (2) کسینک که دهرمان کاری خرابی تی دهکات.

(3) نامبری بهر گهرتنی ته زوی کاره پای به نوره.

nuclear reactor (4)

read (rēd), v.t. (1) خویندنه و: (2) بهدمنگی بهر خویندنه و

(3) مو بهر که و قن: تیڼگه بشتن.

(You ~ a person's character in his face.)

(4) لښکانه و: (خوا): فان گرتنه و: بهخت یو گرتنه و: (to ~ someone's fortune)

(5) پښینی کردن: دواوژا وا هاتنه بهر چا:

(How do you ~ the future of this company.)

(6) تیڼگه بشتن به چوړیکي تایبتهی: (How do you ~ this poem?)

(7) نو سران یا له چاپ دران به شیوه پدېگی تایبتهی:

(This edition ~s "show," not "shew.")

(8) کوشش کردن یو تاقیردنه و: (to ~ for an exam)

(9) پښاندان: تو مار کردن و پښاندان:

(The thermometer ~s forty degrees.)

(10) خستنه دخیکی تایبتهی مپوه به خویندنه و: (وه خوه له خو خست)

(She ~s herself to sleep.)

v.i. (1) خویندنه و. (2) بهدمنگی بهر خویندنه و.

(3) (of ~ about; ~ of). فزوبون دهر پارهی: خویندنه و دهر پارهی

(4) کوشش کردن (قوتابخانه).

(5) مانایهکی تایبتهی به خشین یا دان:

(The paragraph ~s to the effect that all men are equal.)

(6) به چوړیکي تایبتهی نو سران یا خویندنه و:

(The sentence ~s as follows.)

read between the lines, کاغزی سپی خویندنه و:

مانا و مبهستی شاره و بینن یا همستچکردن

read into, مانای زیاده دانه پال: به چوړیکي تایبتهی لښکانه و یا

خویندنه و: (You are reading into the poem too much.)

read out of, دهر کردن (له حیزب یا رښکراونک به خویندنه و می ناوی

دهر کراوه که به دهنگی بهر بسهر خه لکا):

خویندنه و دهر پارهی.

read up on.

read (red), past tense and p.p. of read.

ژانا: تیڼگه بشتو یا فزوبون له پښی خویندنه و و: زوی خویندنه و تهره: (adj.)

(a well ~ person)

readable (rēd'ə-b'l), adj. (1) ده خوینرتنه و:

وهما نو سراره که به خوینرتنه و: (2) خویندنه و می خوش و ناسنه

-readability (n.); readableness (n.); readably (adv.).

reader (rēd'er), n. (1) خوینتر: خویندنه و مپوه: خویندنه و.

(2) خوینتر می هلمه ست و چیرک به دهنگی بهر له شوینی گشتیدا.

(3) خوینتر نو سراری ناپښ به دهنگی بهر یو خهک له کلښه دا.

(4) (1) خوینتر هلمه ست گشتی دهرستووس پیش چاپ کردن به شیوهی

په رتوک. (2) خویندنه و مپوهی په رتوک پاش چاپ کردن یو هلمه پرکړن

(3) هلمه مانبه رڼکه که زیمبر می ناو کاره باو گان ده خوینرتنه و.

(4) یاریده دهری ماموستای زانک: که تاقیردنه و و باسی نو سراری

قوتای به گان ده خوینرتنه و له پاتی ماموستا که نمره بیان ده داتی:

(5) [Chiefly British]. وانه بیژنی زانکوو دانشگاه

(6) په رتوک می هلمه زاردهی هونراوه و چیرک.

(7) په رتوک می خویندنه و می فیر کردن

(8) سرجه می خوینتر یژانه یا (Chiefly British). وانه بیژنی زانکوو دانشگاه: پلهی وانه بیژنی

گوزاریک. (9) [Chiefly British]. وانه بیژنی زانکوو دانشگاه: پلهی وانه بیژنی

readily (rēd'i-lī), adv. (1) به کسرا: خیرا: دهم دست.

(2) بهدل (3) به ناسانی.

readiness (rēd'i-nis), n. نامادهی.

reading (rēd'ɪŋ), adj. (1) یو خویندنه و کراوه

(2) حیز له خویندنه و دهکات.

(3) خویندنه و.

(4) به دهنگی بهر خویندنه و یو خهک له شوینی گشتیدا (هونراوه: شانو نامه.

چیرک): (She gave a public ~ of her poetry.)

(5) کوشش کردن (قوتابخانه). (6) شتی ناماده کراو یو خویندنه و

reading room

۱) ژماره‌ی ژمارکراوی سرگرمی پیو یا پهستان پیو.
۲) شپږمې حیا حیای ووشمیک یا رسته‌بیک له هژناره‌بیک یا شانژنامه‌بیک
چهد چار له چاپ درواډا:

(There were several ~s for the passage.)
۱) لیکدانه‌وه‌بیک تایبه‌تی نووسراوینک:

(What is your ~ of the poem?)
reading room, ژورې خویندنه‌وه (له کتیبخانه یا یانه‌بیکدا).
readjust (rē'ad-just'), v.t. ریکخستنه‌وه؛ گونجاوندنه‌وه؛ راهینانه‌وه؛
راهاتنه‌وه؛ چاک کردن.

-readjustment (n.).
readmission (rē'ad-mish'an), n. وهرگرتنه‌وه؛ له قوتابخانه

یا شونځنیکدا پاش دهرکردن؛ وهرگرتنه‌وه
readmit (rē'ad-mit'), v.t. وهرگرتنه‌وه (له قوتابخانه یا

ریکخروینکدا پاش دهرکردن).
ready (red'i), adj. (۱) تاماده

(The house is ~ for occupancy.)
۲) سزا؛ جزا دهکات؛ شل. (She is ~.)

۳) تاماده (He is always ~ to blame us.)
۴) کارامه؛ زیره؛ لیاقتو

۵) به‌کسر؛ دم‌و‌دهست؛ خیرا: (a ~ answer)
۶) تریک به دست؛ په دسته‌وه‌بیک؛ به ناسانی دهستی لې گورده‌بیک:

(~ cash)
۱) [Obs.] لیره‌بیک؛ له وه‌لامی ناو خویندنه‌وه؛ تاماده‌بیک؛

تاماده‌کردن
۲) پارې په‌ق؛ پارې به دسته‌وه یا تریک به دست.

n.
۱) تاماده‌بیک تعنگ بڼ تقاضن
۲) تاماده‌کردن

make ready,
۱) جل له‌برکردن؛ خځ گورین

ready-made (red'i-mād'), adj. (۱) تاماده جل‌و‌برگ، پیلار؛
تامده‌سنگرد (~ suits, shoes, etc.)

۲) تاماده «بیروپا» کون؛ هی کسه‌که خوی نیجه په‌لکو خه‌ک له‌زوره‌وه
بیرې لې کردووه‌شوه؛ په‌پیوت: (~ ideas, opinions, etc.)

ready money, پارې په‌ق
ready-to-wear (red'i-to-wār'), adj. جل‌و‌برگی تاماده.

واته. به دهست له‌دروواو.
بڼ قسه دانه‌ماو؛ زوو بیرکروه:
ready-witted (red'i-wit'id), adj. زیره؛ ووریا

موویانکونه‌وه؛ تازه‌کردنه‌وه.
reaffirm (rē'af-firm'), v.t.
(Today, we ~ our friendship.)

-reaffirmation (n.).
reagent (rē-ā'jənt), n. دهرحمری کیمیاپی مادده‌بیکه که له‌روی

کارلینکړدنې کیمیاپی‌بوه ماده‌ی تری پی دهرده‌خړی و تاقی دهرکرتنه‌وه یا
ده‌گوریت.

real (rē'al, rēl), adj. (۱) راست
(۲) رسته‌قینه؛ ته‌واو. (~ gold; a ~ cure; ~ people)

(۳) هی خانوبه‌بره؛ هی زه‌وی‌وزارو خانوو؛ هی سرمایه‌ی نه‌گوریزاره:
(~ property)

(۴) راسته‌قینه (ژماره، بیرکاری)؛
۵) نوسی راستی و بی‌گومانی هه‌یه (فلسفه)

n. (the ~), شتی رست؛ شتی راسته‌قینه
adv. [Colloq.] زور (I am ~ sorry; to have a ~ good time)

real (rē'al, re-āl'), n. بیان؛ بره‌بیکې لیسپانی کونه.
real estate, خانوبه‌بره؛ خانوو زه‌وی‌وزار

realgar (ri-al'ger), n. ریلگار؛ کانسار‌بیک سووری پرته‌قانی‌بیه بریت‌بیه
له دووه سونفادی زه‌پنیقی فیضه‌که شتی‌ی لې دروست دهرکړی.

reaper

realism (rē'al-iz'm), n. (۱) راستی پرست؛ شوین خه‌یال نه‌کمرتن؛
کرده‌نی پرستی. (۲) نوواندنې راسته‌قینه‌ی ژبان و

سرووشت له هونرو ویزه‌دا نه‌کمر چی خوش و ناشرینیش بیت؛
پښای راستی له هونرو ویزه‌دا. (۳) فلسفه‌فهمیکه ده‌لیت که شت بوونی

راسته‌قینه‌ی هه‌یه نه‌کمرچی له ناگا و مؤشی موزفیشدا نه‌بی؛
realist (rē'al-ist), n. (۱) کس‌بیکې راستی پرست یا راستی خوازا؛
راست بین؛ کس‌بیکه که شوین خه‌یال نه‌کمرتنی و خه‌یال پلاو نه‌بی؛

کرده‌نی خوازا. (۲) راستی پرست له هونرو ویزه‌دا (ووشی پیشور ببینه).
(۳) په‌په‌ویکمری فلسفه‌فهی راستی (ووشی پیشور ببینه)

realistic (rē'al-lis'tik), adj. (۱) راستی پرست؛
شوین خه‌یال نه‌کمرتنو.

(A ~ person is one who knows his limits.)
(۲) راسته‌قینه؛ راستی ژبان یا سرووشت پیشانده:

(The film is a ~ picture of life in the country.)
-realistically (adv.).
reality (ri-al'ti), n. (۱) راستی.

(۲) کس‌بیک یا شتیکی راسته‌قینه.
له راستیدا؛ به راستی.

in reality,
realization (rē'al-i-zā'shən), n. (۱) زاین؛ پیزان؛ بڼ دهرکرتن.
(۲) هاتنه‌وی؛ هینانه‌وی؛ به نه‌نجام گه‌یشتن.

(۳) شتی بدی هینارو یا به‌نه‌نجام گه‌یشتنو.
realize (rē'al-iz'), v.t. (۱) هینانه‌وی؛ به نه‌نجام گه‌یاندن؛ به‌جی هینان؛
(to ~ one's dreams)

(۲) زاین؛ ناگا لې بوون؛ پیزان؛ بڼ دهرکرتن: (I ~ the difficulties.)
(۳) گورینه‌وه یا فروشتنی خانوو زه‌وی‌وزارو بانقمنوت و سامانی تر

به پارې په‌ق.
(۴) دهرکرتن؛ هاتنه‌دهست: (The company ~d a profit.)

(۵) نه‌ونده قازنج کردن یا بڼ مانوه (له فروشتنی خانوو بره‌بیکدا).
گورینه‌وه یا فروشتنی خانوو بره‌وه بانقمنوت به پارې په‌ق.

v.t.
(۱) له راستیدا. (۲) بی گومان.
(۳) به راستی؛ ته‌واو؛ زور: (a ~ hot day)

realm (relm), n. (۱) پاشانشین؛ وولات.
(۲) جیهان؛ هودا؛

(the ~ of imagination, science, thought, etc.)
(۲) بابیت یا توخمه پروه‌وه کیناندری تایبه‌تی به ناوچمیکه.

real member, ژماره‌ی راسته‌قینه (بیرکاری).
realtor (rē'al-tor, rē'al-tôr'), n. ده‌لامی خانوبه‌بره؛

جامبازی خانوو زه‌وی‌وزار کورین و فروشتن.
realty (rē'al-ti), n. real estate (۱)

(۲) [Obs.] پاکي؛ دلسوزی.
ream (rēm), n. (۱) به‌سته کاغز؛ به‌نده کاغز (۴۸۰-۵۱۶ پهره)
(۲) [pl.] برنکی زور؛ همدنیکي زور؛ نیجگار زور: (~s of verse)

ream (rem), v.t. (۱) کورن گوره‌کردن. (۲) لاهردنی شت به کورن تیکردن.
(۳) گوشینی پرته‌قازو لیمز به گوشه.

reamer (rēm'er), n. (۱) کونکر؛ ناسیری کورن تیکردن؛
دهمی دهروشی کاره‌بایی (۲) گوشه‌ری پرته‌قازو لیمز.

(۳) کونکر (مروءه)؛ گوشه‌وه (مروءه).
reanimate (rē-an'ə-māl'), v.t. زیدوورگورده‌وه؛ بووراندنه‌وه؛

به‌هینزکردن.
-reanimation (n.).
reap (rēp), v.t. (۱) دوورینه‌وه؛ دروینه‌کردن؛ رین؛ خیرمان هملکرتن.

(۲) چینه‌وه؛ دهرکرتن؛ وهرگرتن (خه‌لات): (You ~ what you sow.)
v.t. (۱) دوورینه‌وه؛ دروینه‌کردن؛ رین.

(۲) چینه‌وه؛ دهرکرتن؛ خه‌لات وهرگرتن.
(۳) دهرکرتن؛ سپان؛ سروینه‌که؛ کوخل.

reaper (rēp'er), n. (۱) دهرکرتن؛ سپان؛ سروینه‌که؛ کوخل.

the (Great) Reaper, reaping hook, reaping machine, reapportion (rē'ə-pōr'shan), v.t.
 reapportionment (rē'ə-pōr'shan-mənt), n.
 rear (rêr), n.
 (the ~ of a house)
 adj.
 rear (rêr), v.t.
 v.l.
 rear admiral,
 rear guard,
 rearm (rê-ärm'), v.t. & v.i.
 rearward (rêr'wôrd'), n.
 rearward (rêr'wêrd), adj.
 adv.
 rearwards (rêr'wêrdz), adv. = rearward.
 reason (rē'z'n), n.
 bring (a person) to reason,
 by reason of,
 in reason,
 out of all reason,
 reason that,
 stand to reason,
 (۲) مکینه‌ی دروا؛ مکینه‌ی دروینه
 مردن
 داس
 مکینه‌ی دروینه؛ مکینه‌ی دروا
 سرله‌نوئی بهش کردن؛
 سرله‌نوئی دابمش کردن.
 (۱) سرله‌نوئی (۲) سرله‌نوئی دابمش کردن؛ دابمش کردن
 نوینترانی پهلیمان بهسر ناوچه‌کانی وولات یا ناوچه‌یه‌کدا به گویندی زیاد
 کسمی دانشتوان بهتابیبهتی دواي همور سرله‌نوئی بهک له نه‌مریکا
 (۱) پشتیره؛ پشت؛ دوا؛ دواوه
 (۲) باشمگ؛ لشکر؛ میگل؛ گاکل؛ پاشروه؛ قنگ (مجان)
 (۳) [Colloq.] سمت؛ قنگ؛ کهلان
 (۱) هی دواوه؛ دواوه: (a - view; a - entrance)
 (۱) بهزگردنوه؛ راستگردنوه؛ پاره‌ستاندن
 لهسر پی راگرتن. (۲) درووستگردن.
 (۲) پهروهمگردن (گیاندار، پورهله؛ زاونی پی کردن؛ به‌خونکردن
 (۳) به‌خونکردن (مندان)؛ گوره‌کردن؛ پهروهمگردن: (to - children)
 (۱) لهسر پاشوو و مستان؛ هلسانه سر پاشوو
 (۲) بهزبوننوه (لوتکه شاخ)؛ بلندبوننوه
 پله‌بکر بهزنی له‌فسری دروایی به له‌زور
 " کاپتن " مره و له‌خور جیگری له‌دویدله
 پاشکزی له‌شکر؛ پاشروه‌ی له‌شکر
 به‌تالیاتیکی دواي له‌شکر له‌پارتزی
 (۱) سرله‌نوئی پرچم گردنوه
 (۲) سرله‌نوئی پرچم گردنوه به چمکی چاکتو کزمر
 سرله‌سوی پرچم گردنوه
 همره دواي؛ واترین؛ قوه
 (۱) سرله‌نوئی پنکجه‌متنوره
 (۲) به شتیوه‌یکی جیا یا نوئی پنکجه‌متنوره
 -rearrangement (n.)
 rear view mirror,
 rearward (rêr'wôrd'), n.
 rearward (rêr'wêrd), adj.
 adv.
 rearwards (rêr'wêrdz), adv. = rearward.
 reason (rē'z'n), n.
 (۱) به‌نگه (۲) هو؛ بونه
 (۳) مینک؛ توانای بیرگردنوه؛ لیکدانوه. (۴) ژیری
 (۵) گربانه. ژیریژی.
 (۱) بیرگردنوه؛ لیکدانوه
 (۲) به شتیوه‌یکی به‌جی بیرگردنوه یا پی سملاندن
 (۱) بیرگردنوه؛ لیکدانوه. (۲) گفتوگوکردن؛ ووتووژکردن؛ باس کردن
 (۳) به‌نگه بوهینانوه؛ پهواکردن
 (۴) پی سملاندن
 هینانوه سر ری پی راستو بیرو
 کرده‌وی نابه‌جی پی وازلیهینان
 سه‌وی به مونه‌ی
 (۱) رهوا (۲) به‌جی
 نابه‌جی؛ پی جی؛ پی مانا
 وا لیکدانوه؛ له نه‌جاصدا وا بؤ ده‌گرتن
 دیاره؛ ده‌چینه مینکوه؛ به‌جی‌یه ری تی ده‌جی؛

with reason,
 within reason,
 reasonable (rē'z'n-a-b'l'), adj.
 (a ~ person)
 (a ~ idea, plan, etc.)
 -reasonability (n.); reasonableness (n.)
 reasonably (rē'z'n-a-bli), adv.
 reasoning (rē'z'n-in), n.
 reasonless (rē'z'n-lis), adj.
 reassurance (rē'ə-shoor'əns), n.
 reassure (rē'ə-shoor'), v.t.
 reave (rēv), v.t.
 v.l.
 rebate (rē'bāt, ri-bā'r'), v.t.
 n.
 (Car salesmen are giving ~s to thier customers.)
 rebato (ra-bā'tō), n. Also rabato.
 rebec (rē'bek), n. Also rebeck,
 rebel (reb'l, ri-bel'), n.
 adj.
 (the ~ forces)
 v.l.
 rebeldom (reb'l-dam), n.
 rebellion (ri-bel'yən), n.
 rebellious (ri-bel'yəs), adj.
 (a ~ child)
 (a ~ growth)
 -rebelliously (adv.); rebelliousness (n.)
 rebirth (rē-bürth', rē'bürth'), n.
 (the ~ of the movement for independence)
 reborn (rē-bôr'n), adj.
 rebound (ri-bound', rē'boun'd'), v.i.
 (The ball ~ed.)
 (۲) گه‌رانوه بؤ نهی کسه خزی؛ بؤ گه‌رانوه
 پی هو نیجه؛ له خزیایی نیجه؛ به همن
 به نه‌ناره؛ تا پاده‌یکی به‌جی
 (۱) ژیرا؛ باش بیرگه‌روه؛
 تیگه‌بشتوو: (a - person)
 (۲) به‌جی؛ درووست؛ شیوا؛ په‌سند: (a ~ idea, plan, etc.)
 (۳) گران‌نیجه؛ فرخه‌کی به‌جی‌یه
 (۱) به ژیری؛
 به شتیوه‌یکی به‌جی و جوان: (to think ~)
 (۲) تا پاده‌یک: (I'm ~ sure)
 (۱) بیرگردنوه؛ لیکدانوه؛
 لیکدانوه و گه‌بشتنه نه‌جام. (۲) به‌نگه
 (۱) پی مینک؛ بیرگه‌روه
 (۲) نابه‌جی؛ پی جی؛ نادرووست
 (۱) دوویاره؛ دنیا کردن؛
 سرله‌نوئی دنیا بوون. (۲) دنیاپی. (۳) سرله‌نوئی بیمه‌کردن
 (۱) سرله‌نوئی دنیا کردن؛ دنیا کردنوه.
 (۲) بیمه‌کردنوه؛ دوویاره بیمه‌کردن
 (۱) تالان کردن؛ به‌زور لی سندن و بردن؛ پهوتکردنوه.
 (۲) لی سندن؛ پی بهش کردن
 تالان کردن؛ پهوتکردنوه
 شکاندن؛ پارچه پارچه کردن
 (۱) (۱) بؤ گه‌رانده‌وی هندی؛ له
 پاره‌یی دواوه. (ب) هندی؛ له ترخ داشکاندن
 (۲) [Rare] کمگردنوه (۳) [Archaic] کول کردن (قیغ)
 پاره‌ی بؤ گه‌رانده‌وی (باش کینی شتیو و پاره‌دان)
 پاره‌ی له ترخ داشکندو:
 (Car salesmen are giving ~s to thier customers.)
 (۱) تموره؛ په‌بابه؛
 تامیونیکی موسیقی ژنده‌ی به‌کوان یا به پنجه لنده‌دریت
 یاخی؛ شویشگی؛ سرینج؛ یاخیکر
 (۱) سرکیش؛ سرینج؛ مل نده؛ یاخی
 (۲) هی یاخی گران؛ هی شویشگیان؛ شویشگی؛ شویشگی:
 (the ~ forces)
 (۱) یاخی بوون؛ شویشگیان؛ شویش کردن
 (۲) به‌ره‌لمستی کردن؛ دژ وستان؛ لی هه‌لگه‌رانوه؛ به‌سه‌بوون
 (۱) ناوچه‌ی یاخیکران؛
 ناوچه‌ی پژاکران. (۲) یاخیکران؛ شویشگیان
 (۳) کار و په‌رووشی یاخیکران
 (۱) یاخیکری؛ شویش؛ یاخیکه‌رتی
 (۲) به‌ره‌لمستی؛ مل نده‌ان؛ دژ وستان؛ سرینجی؛ سرکیشی
 (۱) یاخی؛ شویشگی
 (۲) یاخی‌بانه؛ شویشگیانه
 (۳) سرینج؛ سرکیش؛ به‌ره‌لمستی‌ک؛ لی هه‌لگه‌راوه: (a - child)
 (۴) دابین نه‌کراو (برین، نه‌خوشی): (a ~ growth)
 -rebelliously (adv.); rebelliousness (n.)
 rebirth (rē-bürth', rē'bürth'), n.
 (۱) زیندو بوونوه؛ له‌دواي
 مردن؛ له‌دایکی بوونوه؛ دواي مردن
 (۲) ژمانوه؛ بزوتنوه؛ زیندو بوونوه (مجان)
 (the ~ of the movement for independence)
 له‌دایکی بوونوه؛ زیندو بوونوه؛ تازه‌بوونوه
 (۱) هه‌لگه‌رانوه؛
 گه‌رانوه (باش له شتیو دان). (The ball ~ed.)
 (۲) گه‌رانوه بؤ نهی کسه خزی؛ بؤ گه‌رانوه؛

(Their evil deeds will ~ upon themselves.)

- (۲) خۆڭرتنەمە: پاش ژۆرگوتن، نەخۆشى ھتد. ھەلسانەمە
- (۳) ھۆز ھانتەمەبەر: بزووتنەمە: بوورائەمە. (His spirits ~ed.)
- (۴) [Rare, Obs] ، دىنگدانەمە

- v.t. [Rare] ھەلگەراشەنەمە: گەرانەنەمە (پاش لە شتەك دان)
- n. (۱) ھەلگەراشەنەمە: گەرانەمە (پاش لەشت دان)
- (۲) خۆڭرتنەمە: پاش ژۆرگوتن، نەخۆشى، تەلاق: ھەلسانەمە: گەرانەمە: بوورائەمە: خېرا:

(He married June on the ~ after his wife divorced him.)

- v.t. rebroadcast (rē-brōd'kast'), ھەلگەراشەنەمە: بزووتنەمە: بوورائەمە
- (بە پارادىيە تەلەفونىن) (to ~ a program)
- (۲) ۋەرگرتن لە نىستەگەيەكى ترو بلامۇكرەنەمە لەھەمان كاتدا.
- n. (۱) دىستانەمە: بلامۇكرەنەمە. (۲) بەرنامەى سەرلەنوئى بلامۇكرەمە.
- (۳) بەرنامەى ۋەرگراو لە ئىستەگەيەكى تروەو بلامۇكرەو لەھەمان كاتدا.

- v.t. rebuff (ri-buf'), ۋەلام دان: پىشنىيازى يارمەتيدان يا ۋەرگرتن، خوزىنى، داواكارى.
- (۲) بەرھەلستى: كۆسپ: بەرەست.

- v.t. (۱) لە لووت دان: بەرەچدانەمە: ۋىژ نەگرتن و خستە پىشت گوي:
- ۋەلام دانى كەسبەك كە بىەوئى يارمەتى بەدات يا ۋەرگرتن، خوزىنى بەكات، يا داوايەك يا پىشنىيازىنى ھەيئەت
- (۲) بەرھەلستى كردن: گەرانەنەمە: راوانان: دەرگرتن

- v.t. rebuke (ri-būk'), (۱) بە توندى سەرزەنشكردن: شكاندن:
- پىياھەلشاخان: [Obs]. (۲) بەرھەلستى كردن: گەرانەنەمە: دەرگرتن:
- راوانان: ۱- بەستەنەمە: پىشنىل كردن: پىپەستكردن: داپىنكردن

- n. سەرزەنشكى توندوتىز: شكان: پىياھەلشاخان.
- v.t. rebus (rē'bas), مەتلەنكە: رىقەبە: لە ۋىنەو نىشانەى ۋەھا كە: ناۋەكەيان ما دەنگى ناۋەكەيان ناۋى ۋوشى تىرگەبىنىت:

(A picture of a bedspring followed by a picture of a meadow is a ~ for springfield.)

- v.t. rebut (ri-but'), بەرەچدانەمە: بە بەلگە: بەدوختەنەمە: (to ~ an argument, a person, etc.)

- (۲) [Obs] بەرھەلستى كردن: گەرانەنەمە: دوادە: دەرگرتن
- v.t. بەلگەى يىچەوانە پىشكەش كردن بۇ بەرچدانەمە
- n. rebuttal (ri-but'tl), بەرەچدانەمە: بە بەلگە: بەرەچ
- n. rebutter (ri-but'er), بەرەچدەرەمە

- (۲) بەرەچى بەھانەو بەلگەى داواكەر لە دادگادا
- v.t. recalcitrance (ri-kal'si-trāns), (۱) سەركىشى: سەرىنچى:
- مل نەدان: كەلەرەقى: بەرەچدانەمە: (۲) كەدەوہەيەكى سەركىشانە يا كەلەرەقەنە.
- adj. recalcitrant (ri-kal'si-trānt), سەركىش: سەرىنچ:

- n. سەرسەخت: حەز لە بەرەچدانەمە كەر.
- v.t. recalcitrate (ri-kal'si-trāt'), كەسبىكى سەرىنچو بەرەچدانەمە: كەسبىكى سەرىنچ كردن:
- n. سەركىشى كردن: بەرەچدانەمە: كەسبىكى سەرىنچ كردن: مل نەدان.

-recalcitration (n.).

recalescence (rē'ka-les'ns), بەرزەبوونەمە: كوتوپىرى

سەردەمى پەلەى گەرمى و بلىقە سەندىنى ناسزو بوللا كەكاتى ساردىبوونەمە.

recall (ri-kōl', rē'kōl'), بانگ كردنەمە. (۱) بانگ كردنەمە.

(to ~ an ambassador)

- (۲) بىرخستەنەمە: خستەنەمە: ياد
- (۳) ھەلوەشانەنەمە (بىريان): سەرنەمە: لايردن
- (۴) بىرگەوتنەمە: ھانتەمە: بىر (۵) [Poetic]. زىندوكرەنەمە
- n. (۱) بانگ كردنەمە: (a ~ of their ambassador)
- (۲) (۱) بانگ كردنەمە: سەرباز بۇ ئۆزدوگا (بە كەردەن يا تەپل):

(to sound the ~)

(ب) بانگ كردنەمە: كەشتى (بە نىشانە).

- (۲) بىرگەوتنەمە: ھانتەمە: ياد.
- (۴) ھەلوەشانەنەمە (بىريان): سەرنەمە.
- (۵) لايردىنى كار بەدەستىك يا نەندامىنى پەرلەمان پىش كاتى خۆى بە دەنگدان: ھالى ئەم لايردە:

(the ~ of a governor or a member of congress)

- v.t. & v.i. recant (ri-kant'), ھاشاگردن: (لە گوفتارىكە يا پايەكى
- پىشوروى خۆى: پى لە ھەلەى خۆنانو كىشانەمە: بىورا يا گوفتارى رابوردو.
- recantation (n.); recanter (n.).

recap (rē-kap'), تەيەى گرتنەمە: تايەى ئوتوسىل.

n. (to use ~s instead of new tires)

recap (rē-kap'), كورتكرەنەمە: (short for recapitulate),

ووتنەمە بە كورتى: دووبارەكردنەمە بە كورتى: (to ~ the news)

n. كورتە: پوختە.

recapitalize (rē-kap'ī-tī-īz'), كۆرپى بىچىنەى سەرمایەى

كۆمپانىيەكە

recapitulate (rē'ka-pīch'oo-lāt'), كورتكرەنەمە: دووبارەكردنەمە: كورتە يا پوختەى باسبەك: بە كورتى ووتنەمە:

(to ~ the main points of a discussion or lecture)

n. recapitulation (rē'ka-pīch'oo-lā'shan), كورتكرەنەمە: دووبارەكردنەمە: كورتە يا پوختەى باسبەك: بە كورتەى ياس: پوختە.

(۲) پىدا رۆيشتى ناۋەلەمەك بە قۇتاغەكانى كۆرپى توخەمكەيدا

(۱) (۱) كرتنەمە (جىنى داگىركراو):

recapture (rē-kap'cher), داگىركردنەمە: كرتنەمە: ۋەرگرتنەمە: ئى سەندنەمە (شتى لەدەست چوو):

(ب) كرتنەمە (تاوانكار يا بەندى پاكردو).

(۲) ئى سەندنەمە يا دەستبەسەرداگرتنى زىادە قازانجى كۆمپانىيەك لەلايەن

مىرىيەمە: (۲) ھىنانەمە بەرجاۋى خۆ (پابوردو: بەسەرھاتى پابوردو):

سەرلەنوئى چەشتنەمە: (to ~ an experience or an emotion)

(۱) (۱) كرتنەمە (شونى داگىركراو، بەند يا بىلى پاكردو):

n. سەندنەمە: شتى لەدەست چوو. (ب) گىرانەمە. (۲) تالانى سەندنەمە.

(۲) شتى ئى سەنراۋە: شتى گەپىتراۋە يا گەراۋە.

(۴) دەستبەسەرداگرتنى يا ئى سەندنەمە: زىادە قازانجى كۆمپانىيەك لەلايەن

مىرىيەمە.

recast (rē-kast'), داپشتنەمە: داپزىنەمە: (to ~ a gun)

(۲) داپشتنەمە (پشە، ووتار): چاك كردن و دووبارە ئوسىتەمە: دەست لىدان

(to ~ a sentence, paragraph, speech, etc.)

(۲) سەرلەنوئى ژامردن: ژامردنەمە: (to ~ a column of figures)

(۴) داپشەش كردنەمە: بەشكانى شانۆنامەيەك: (to ~ a play)

n. (۱) داپشتنەمە: سەرلەنوئى داپشەن: داپزىنەمە.

(۲) داپزىنەمە: تازە: شتى دووبارە داپزىنەمە.

recede (ri-sēd'), كشانەمە: گەرانە دوادە: نىقشەنەمە (تار): (The flood water ~d.)

(۲) (~ from), ئى كشانەمە: ئى پەشيمان بوونەمە (پەيمان، پىكەرتن) (He ~d from his bargain.)

(۲) بەدوادا داچوون (چەناگە).

(۴) بايەخ يا گرنگى كەم بوونەمە: (to ~ into the background)

(۵) لەمىچوونەمە: دووركرەنەمە: (memories of childhood ~)

receipt (ri-sēt'), (۱) ۋەرگرتن. (ب) ۋەرگىران.

(۲) (pl.), سەرجەمى شتى ۋەرگىران. (۳) پەسىدا: ۋەرگرتن نامە

recipe, [Dial.] ۴

v.t. (۱) نىشانەكردن يا كوزاندنەمە: قەرزى دراۋە.

(۲) پەسىد پىدان يا بۇ ئوسىن.

v.t. پەسىد ئوسىن يا پىدان.

receivable (ri-sēv'ə-b'l), ۱) ۋەرەگەيى لىباتى فرۇتەنى يا

قەرز: دەشتى ۋەرگىرى: (۲) كاتى دانەوہەيەتى (قەرز): (accounts ~)

receive

n.pl. سرجمی نو قهرزاتی کاتی دانهمیان هاتوه.
receive (ri-sēv'), v.t. (۱) وەرگرتن: به دست گمبشتن: دسکوتن.
 (۲) پاکبشان (سرنج): (She -d a lot of attention.)
 (۳) چهشتن (سزا): خواردن (مهجان): وەرگرتن:
 (He -d punishment, a severe blow, etc.)
 (۴) هملگرتن: راگرتن: کوقته سمر:
 (The four wheels - the weight equally.)
 (۵) پین گمبشتن: پین زانین: وەرگرتن. (They -d the news.)
 (۶) تینگه بشتن: به مینشکدا چوون: دان پیمانان.
 (۷) گرتن: جی تیا بوونهوه: وەرگرتن.
 (۸) وەرگرتن (نهداسی تازه): (to - new members.)
 (۹) پینشورای کردن: به پیرموه چوون: به خیرهاشت کردن: میوانداری کردن:
 (He -s visitors at all hours.)
 (۱۰) وەرگرتن (وینهی پهوشت):
 (to - a bad (or good) impression)
 (۱۱) وەرگیران: په سمندران یا نهکوان:
 (His new book was well -d.)
 (۱۲) بهرگرتن (بهش):
 (۱۳) گوی لی بوون و وەرگرتن و دان پیمانان:
 (to - an oath of allegiance)
v.t. (۱) وەرگرتن: گمبشته دست.
 (It is more blessed to give than to -.)
 (۲) میوانداری کردن: پینشورای کردن: به خیرهاشت کردن.
 (۳) وەرگرتن و گزینشی شهوولی نله کتر موگناتیسسی بدهنگو وینه
 (دهرگای رادیو و تله فزیون)
receiver (ri-sēv'er), n. (۱) وەرگر
 (۲) خزانهدار: دهغیلچی: پاره وەرگر.
 (۳) کپیار یا وەرگری شتمگی دزواو.
 (۴) توپ گرمه و یاری بئیسبول.
 (۵) پین سپنرادی دادگه ری: کمسینگه که دادگا دای دهغی بۆ چاودیزی کردنی
 سرمایه ی کوئیزاوه و نهگوئیزاوه ی ناکوکی لاسر
 (۶) دهر کمیا (۷) بیستوک (تله فون):
receivership (ri-sēv'er-ship'), n. پین سپنرادی دادگایی
 (۱) نیش و کاری پین سپنرادی دادگایی (۲) زامه (۳) ووشی پینشور بیین.
 (ب) باری چاودیزی کرانی سرمایه ی ناکوکی لاسر له لایین پین سپنرادی
 دادگایی بیهوه.
recency (rē'sh-n-si), n. تازهیی بوودان: تازه بیتی.
recension (ri-sen'shən), n. (۱) بزارگرتن: په تووکنیک یا بهرهمینگی
 ویزه ی کور له ری بواروردگرتن دهق و سرچاوه ی جیا جیاوه.
 (۲) نووسراویکی وها بزاره کراو.
recent (rē's'nt), adj. (۱) تازه (بوودان): نوی.
 (a ~ event, murder, scandal, fashion, etc.)
 (۲) [R-]. تایبته به چرخنی تازه (زمینناسی)
recently (rē's'nt-li), adv. تازه: لهم دوایی بیهوا.
 (I haven't seen him -.)
receptacle (ri-sep'ta-k'l), n. (۱) دهر (سئووق: قاپ، قوتو،
 تهنه که هغد): (۲) بنگی گول (۳) کیف (کارهبا).
reception (ri-sep'shən), n. (۱) (۱) وەرگرتن: وەرگیران.
 (ب) پینشورای: پینشورای کردن: پینشورای کران: بهرموه پیمی چوون.
 (۲) شپوهی پینشورای یا به خیرهاشت کران: (a cool -; a hearty ~)
 (۳) شاههنگی پینشورای: (~ an official)
 (۴) تینگه بشتن: چوونه مینشکهوه: وەرگرتن.
 (۵) باش و خرابی یا بوون و لینی و وەرگرتن (رادیو، تله فزیون):
 (The storm caused poor ~.)
receptionist (ri-sep'shən-ist), n. پینشورایکری فرمانگه:

recipe

(که به نژی نافرته).
reception room, دیوه خان: ژوری میوان: ژوری پینشورای.
receptive (ri-sep'tiv), adj. (۱) وەرگر.
 (۲) کزوه (مینشک): (a ~ mind).
 (۳) باش و وەرگر (پینشورای، داوا... هغد): په سمندرکا
 ناماده بیه په سمندی بکات: (He was ~ to our proposal.)
-receptively (adv.); receptiveness (n.); receptivity (n).
receptor (ri-sep'ter), n. (۱) وەرگر
 (۲) هسته نهدام: سهره هسته ده ماری هسته کهر به بزویتهری وه که مری.
 ساردی، روونکی... هغد.
recess (ri-sēs'), n. (۱) کون: قوژین: بوشایی: قویاری: قاق (له دیواردا).
 سوچ: (۲) (pl.) شوینی تریک و شاراوه: کونج: شوینی شاراوه ی ناری
 ناوهوه: (a mountain ~; the -es of the subconscious).
 (۳) (۱) ووجان: بشور: (The court is in ~.; a school ~).
 (۴) چالایی (نهداسی لهش): قولایی قولگه.
v.t. (۱) خستنه کونج: قوژین: یا چالایی بیه کهوه: خستنه کونیکهوه.
 (۲) چالایی تیدا دروستکردن: کونج تیا کردن: چال کردن: بوش کردن.
 (۳) ووجان پیدان: ووجان دان: پشودان.
 ووجان دان: پشودان.
recession (ri-sēs'hən), n. (۱) گهراوه داواوه: گهراوه: کشانهوه.
 (۲) به ریز چوونه دهرموه یا کشانهوه ی قهشو کزوه سی کلنسه پاش
 تهواو بوونی نوژن (۳) چالایی: قویاری: کونج: شوینی قویاری.
 (۴) پین بازارای (نابوریناسی): بازارکزی: بازار ساردی:
 (The country is now in a ~.)
recession (rē'sēs'hən), n. گهراوندنوه بۆ خارمنی پینشور:
 دانوه به خارمنی پینشور.
recessional (ri-sēs'hən-l), adj. (۱) تایبته به موسیقایی
 لیده بریت له کاتی کشانهوه ی قهشو کزوه سی کلنسه پاش تهواو بوونی نوژن
 (۲) [British]: تایبته به ووجانی پهرله مان.
 (۳) موسیقایی چوونه دهرموه ی قهشو کزوه سی کلنسه پاش تهواو بوونی نوژن.
 (۴) لهم چوونه دهرموه بیه یا کشانهوه بیه.
recessive (ri-sēs'iv), adj. (۱) گهراوه: کشاوه.
 (۲) بزوی (زگمکی ناسی): بهرموه نهمان چوو: (~ genes).
 (۳) له برگه ی مراره بز هی پینشوره چوو (گیره - زمانه وانی).
 (۴) تایبته خزی بهرموه نهمان چوو یا کشاوه (زگمکی ناسی).
 (۵) زینده وریک که تایبته خزی وهایی هه بیت.
recharge (rē-chärj'), v.t. & v.i. پرکردنوه (باشی): بوژاندنوه.
 recharge one's batteries, ووجان دان و بوژاندنوه: خز بوژاندنوه
réchauffé (rā'shō'fā'), n. [Fr.] (۱) خوارده منی بهرماوه ی
 گهرم کراوه. (۲) گزین و چاک کردن یا پینه کردن نووسراوی کون و
 پینشکوش کردنی
 (۳) نایاب: دانسته.
recherche (rə-shär'shā'), adj. (۱) نژو جوان و ناسک. (۲) له راده به دهر ریگ و بیک.
recidivism (ri-sid'ə-viz'm), n. گهراوندنوه بۆ دوخ یا په ووشتی
 جاران (به تایبته هی تاوانکاری): گهراوندنوه تاوانکار بۆ تاوانکاری.
recidivist (ri-sid'ə-vist), n. تاوانکاری که هه میشه ده گهریتنوه
 بۆ تاوانکاری و چاره ی نییه.
-recidivistic (adj.); recidivous (adj.).
recipe (res'ə-pi), n. (۱) په چته (دهرمان)
 (۲) نیشته ووشی "prescription" به کار ده مینشیت.
 (۳) دهرمانی گیراوه یا ناماده کراو په گوئیزه ی په چته بیه که.
 (۴) دستوری ناماده کردن و لینی جینشکی تایبته ی
 (She has a new ~ for fish.)
 (۴) دستوری کار: دستوری چاره کردن: چاره: پینی چاره کردن
 سهرکوتن: یا دسکوتنی شتیک: (a ~ for success).

recipience

recipience (ri-sip'i-əns), n. Also recipiency, (۱) وەرگرتن

(۲) توانا و مەیلی وەرگرتن ھەبوون

recipient (ri-sip'i-ənt), n.

وەرگرت- وەرگرتوو

(the ~ of a scholarship, gift, favor, etc.)

adj.

ئامادەبە بۇ وەرگرتن وەرگرت

reciprocal (ri-sip'ə-ro-kəl), adj.

(۱) ھى بىرئامبەر ئالوگۇنۇ

(I helped him and had ~ help from him.)

(۲) دووسەرى: دوولايى (- love, hatred, protection, etc.)

(۳) بېچەۋاتەسى: ھەلگەراۋەبىي

(۴) يەكتىرى (يىزىمان): ھى پەيوەندى بىرئامبەر يەكتىر:

("Each other" is a ~ pronoun.)

n.

(۱) بىرئامبەر ئىشتى بىرئامبەر

(۲) ئامبەكە تەنجامى دا بەش كىردى يەكە بەسەر ئامبەكە خۇيدا:

(The ~ of 7 is 1/7.)

reciprocate (ri-sip'ə-ro-kāt), v.t.

(۱) ھىتانو بىردن (مەكىنە)

(۲) پىدانو وەرگرتن (چاكە، خۇشەۋىستى، دوژىنايەتى، بىرۋاۋە... ھتد)

گۆرىنەۋە: ئالوگۇنۇ كىردى: (They ~ love, enmity, etc.)

(۲) پىدانەۋە: خۇشەۋىستى، چاكە، رىق... ھتد: بۇ گەراندەۋە:

(We ~ her affection.)

(۴) [Rare] بىرئامبەر كىردن ھاۋا تاركىد

v.t.

(۱) ھاۋا تو چوون (مەكىنە): پىدانو وەرگرتن: ئالوگۇنۇ كىردن

(۲) پىدانەۋە، چاكە يا خۇاۋە: دانەۋە: بۇ گەراندەۋە

(۴) بىرئامبەر بىۋىن: ھاۋا تار بىۋىن

reciprocating engine, n.

مەكىنە ھاۋا تو چىكە بۇ ھاۋا و بۇ پىشەرە

ئەك خۇلاۋە

reciprocation (ri-sip'ə-ro-kā'shən), n.

(۱) ھاۋا تو چوون

(مەكىنە) (۲) پىدانو وەرگرتن (چاكە، خۇشەۋىستى، بارمەتى): گۆرىنەۋە:

يەك بەكە ئەمە پەۋە

(~ is necessary in all human relationships.)

reciprocity (res'ə-pros'ə-ti), n.

(۱) پىدرو وەرگرتن: چاكە

يارمەتى: گۆرىنەۋە: چاكە دانەۋە

(There is no ~ in their relationship because he always gives and she always takes.)

(۲) چاكە بىرئامبەرى لە بازىرگانى ئىۋو دوو ۋولاندا ئەمە پەۋە:

يەك پەيەك (بە تايپەتى لە كاروبارى گومرگو بازىرگاندا): (~ in trade)

recision (ri-sizh'ən), n.

ھەلۋە شامبە: ياسا، بىرئان

recital (ri-sit'əl), n.

(۱) بەدەنگى بەرزو لەبەر خۇيىندەۋە: ۋوتار

ھەلبەست: خۇيىندن (قورئان): لەبەر ۋوتن: (۲) گىرئانەۋە (چىۋەك)

(۳) چىۋەكى گىرئانەۋە: چىۋەك باس

(۴) ئامبەكى مۇسقىي يەك كەسى: سەماي يەك كەسى

recitation (res'ə-tā'shən), n.

(۱) گىرئانەۋە: چىۋەك:

(۲) چىۋەكى گىرئانەۋە: چىۋەك

(۳) ھەلبەست يا چىۋەك خۇيىندەۋە لەبەر بەدەنگى بەرزو بۇ خەكە: لەبەر ۋوتن

(۴) ھەلبەست يا چىۋەكى لەبەر خۇيىنراۋە بۇ خەكە

(۵) تەبەر ۋوتنەۋە ھەلبەست ۋولامى پىرسىر لەلەيەن قوتابى پەۋە

recitative (res'ə-tā'tiv, ri-sit'ə-tiv), adj.

(۱) ۋانە ھەلبەستى لەبەرگىز ۋوتنەۋە بەدەنگى بەرزو

خۇيىندەۋە ھەلبەست لەبەر ۋە بەدەنگى بەرزو: (۲) تايپەتى بە چىۋەك گىرئانەۋە

recitative (res'ə-tā'tev'), n.

(۱) ۋوتن يا خۇيىندەۋە بەدەنگى

بەرزو مۇسقىقارە: ۋەك ئۆبەر: (۲) ئۆبەر يا بەشەكى ئۇيىنراۋە بەم جۋە

(۳) مۇسقىقارە ئواندەنىكى ۋەھا

recite (ri-sit'), v.t.

(۱) لەبەر ۋوتن يا خۇيىندەۋە (ھۇنراۋە):

خۇيىندن: قورئان:

(to ~ a poem, a passage from the Koran, etc.)

(۲) گىرئانەۋە (چىۋەك)

recognition

(۲) ئۇمىدەن

v.t. (۱) لەبەر ۋوتن يا خۇيىندەۋە: بەدەنگى بەرزو لەبەر خۇيىندەۋە

(۲) خۇيىندەۋە ھەلبەستى لەبەرگىز يا ۋولامى پىرسىراندەۋە لەبەردەمى

مامۇستادا

reck (rek), v.t. & v.i.

گويۇ پىدان: بەتەنگەۋە ھاۋن: ياكە بوون:

ترسان: (He does not ~ death.)

reckless (rek'lis), adj.

(۱) بى گويۇ بىيان: گويۇ پى نەدەر: گويۇ نەگر

(۲) سەركىش: سەرىنچ: بىرئەكەمبەۋە لە تەنجامى كىردارى خۇ:

(a ~ driver; ~ driving)

-recklessly (adv.)

recklessness (rek'lis-nis), n.

بىيانكى: سەركىشى: سەرىنچى:

ھەلبەستى: بى گويۇ بىي

reckon (rek'an), v.t.

(۱) ئۇمىدەن

(۲) ۋا دانان: (I ~ him an enemy.)

(۳) ھەلبەستەندەن: خەملىدەن

(۴) [Colloq.] ۋازانچا: ۋا بىر كىردەۋە: لا ۋابوون

v.t.

(۱) ئۇمىدەن

(۲) ئاۋۇكى لەگەندا بىرئەۋە: ئىكەندەۋە خۇست بەلەيەكدا

reckon with, (۳) پەچاۋە كىردن: بە گالت نەگرتن:

(He is a leader to be reckoned with.)

reckoner (rek'an-er), n.

(۱) ئۇمىدەر: ئۇمىدەر

(۲) خۇشەي ئۇمەر: خۇشەي بىرگارى

پىشى دەۋوتى: "ready reckoner"

reckoning (rek'an-ŋ), n.

(۱) ئۇمىدەن

(۲) ئىكەندەۋە ھەلبەستەندەن: (۳) حساب بىرئەۋە

(۴) بىرئەۋە ھەلبەست خەلات يا سزاي خۇ پىدان: ئى پىرسىنەۋە

(۵) لىستەي حساب (ئوتۇن، لۇقتە)

(۶) (۱) دىارى كىردى جىي كەشتى (ب) ئەم جىيە

day of reckoning, (۱) رۇزى لىپىرسىنەۋە: كاتى لىپىرسىنەۋە

(۲) رۇزى قىيامەت

reclaim (ri-klām'), v.t.

(۱) ھىنانەۋە سەرىنچى راستا:

راست كىردەۋە كەسكە (to ~ somebody from error, vice, etc.)

(۲) زەمى ۋازار چاك كىردن: زەمى ۋازارى لەۋەۋىش بەكارنەھىنراۋ چاك كىردن

ئامادە كىردن بۇ كشتوكال يا شتى ئى

(۳) شتى بەكەك دەرىھىتان لە بەرمارە يا شتى قىردىراۋ

(۴) [Obs.] مالى كىردن (ھەلۇ)

v.t. [Obs.]

ھاۋا كىردن: قىرئەند

reclaim (ri-klām'), v.t.

چاك بوون: ھاۋتەۋە سەرىنچى راست: (He's past ~)

reclamation (rek'la-mā'shən), n.

داۋا كىردەۋە:

داۋا كىردەۋە شتىك كىردن

(to ~ one's rights, property, position, etc.)

reclamation (rek'la-mā'shən), n.

(۱) زەمى ۋازار چاك كىردن:

(land ~)

(۲) شتى بەكەك دەرىھىتان لە بەرمارە يا شتى قىردىراۋ

recline (ri-klīn'), v.t.

نوشتانەۋە بە پىشدا (كورسى)

خۇست بە پىشدا

v.t.

بە پىشدا: پال كەۋت: پال دانەۋە: پاكشان: پال كەۋت

recluse (ri-klōd's), adj.

گۆشەگىز: تەرىكە: لاتەرىك

كەسكىنى گۆشەگىز: گۆشەنشىز: كەنارگىز ۋوشكەسۇلى

reclusion (ri-klōd'zhən), n.

(۱) گۆشەگىزى: كەنارگىزى:

ۋوشكەسۇلىتى: (۲) بەندىتى تەنھا: بەند كىردى تەنھا

reclusive (ri-klōd'siv), adj.

گۆشەگىز: لاتەرىك: كەنارگىز:

(a ~ person)

recognition (rek'əg-nish'ən), n.

(۱) پىزىگرتن: پىزىگىران: پىزى:

recognizable

رېژن پيشاندان: (in ~ of your services; to get ~)
(~ of the new state) بېوايېنگردن، رېولات يا رېژمي تازه:
(~ of the danger) ههستيېنگردن؛ پې زانين:
(۴) ناسينمونه؛ شپڼوه گړدنهوه.
(۵) سلاؤ؛ چاكو جوړني.
recognizable (rek'ag-niz'ə-b'l), adj. ههستي پې دېكرت؛
دهناسرېنمونه؛ جيا دېكرتېمونه له شتي ترا دياره.

-recognizably (adv).
recognizance (ri-kog'ni-zəns, ri-kon'f-i-zəns), n. (۱)
په لېښتانه كه له گومانبار دېسه نړې كه بېت بؤ دادگا هر كات داواكرا؛ په لېښتانه.
(ب) پارې دانراو له گه ل په لېښتانه مېگه. (۲) recognition
(۳) [Obs.] نېشانه

recognize (rek'ag-niz'), v.t. ناسينمونه؛ شپڼوه گړدنهوه:
(to ~ an old acquaintance, a tune, a voice, a place, etc.)
(۲) وا دانان؛ به برادر دانان؛ سلاؤ لېنگردن.
(۳) به پاست يا راسته قېنه دانان؛ بېوايېنگردن: (to ~ a claim)
(۴) ههستيېنگردن؛ پې زانين (He ~ d the danger.)
(۵) پې ئې ناز؛ دان پېمانان: (to ~ defeat)
(۶) بېوايېنگردن؛ رېولات يا رېژمي تازه: (to ~ a new state)
(۷) رېژلېنگردن؛ رېژن پيشاندان

(His services to the cause have been ~ d.)
(۱) پې پېدان بؤ قسه گړدن له كورېدا
(۲) كشانه دواوه؛ گه رانه دواوه.
(۳) هه ل سله مينمونه (له ترس، سراسامي، يا لېښتانه مېگه)
(to ~ from danger)
(۲) به توندي گه رانه وهی چمكي ناگړين پاش ته قاندي؛
به توندي گه رانه وهی سپرېنگ ياش پاكېشاني و به راني.
(۴) (recoil on; recoil upon) هه لگه رانه وه؛ گه رانه وه بېسمر خؤدا؛
گه رانه وه بؤ نېم شوېنهي لېوهی هاتوه؛ بؤ گه رانه وه:
(His evil deeds recoiled upon his own head.)

n. (۱) به توندي گه رانه وهی چمكي ناگړين پاش ته قاندي؛
هه لگه رانه وهی سپرېنگ: (the ~ of a gun)
(ب) ماره ی شم گه رانه وهی.
(۲) هه لگه رانه وه؛ گه رانه دواوه؛ كشانمونه بؤ ناوخؤ
(۳) هه لسه مينمونه (له قېژ، سراسامي، يا ترسد)

recoilless (ri-koil'les), adj. ناگه رانه وهی يا كه م ده گه رانه وهی پاش ته قاندي (a ~ gun)
serle noui له سكه دانمونه.
recoil (rē-koin'), v.t. هاتنمونه بېر؛ هاتنمونه ياد.
recollect (rek'ə-lect'), v.t. له بېرېبون؛ له ياد بېبون.
recollect (rē'kə-lect'), v.t. (۱) كؤ كړدنهوه؛ گړدنهوه.
(۲) هاتنمونه سرخؤ؛ هيزو ووره هاتنمونه بېر؛ هه لسانمونه:
(to ~ oneself)

-recollection (n.).
recollection (rek'ə-lect'shən), n. (۱) بېر؛ يا.
(She has a good ~.)
(۲) بېرېموري (childhood ~s)
(۳) ياد كړدنهوه؛ بېر كړدنهوه؛ هاتنمونه بېر.

recommence (rē'kə-mens'), v.t. & v.i. دهستيېنگردنهوه؛
دېسانمونه دهستيېنگردن.
recommend (rek'ə-mend'), v.t. (۱) پې سپاردن
(I ~ him to your care.)
(۲) په سنده كړدن: (I ~ him for this job.; to ~ a book)
(۳) به ماش هېڅانه بهرچاو: (Honesty ~ s any man.)
(۴) وا به ماش زانين؛ پېښنېياز كړدن؛ پاسپاردن:

reconsider (rē'kən-sid'er), v.t. & v.i. په سنده كړدن؛ په ماش هېڅانه بهرچاو:
(He refused to ~ his decision.)
(۲) سره له نوي لېكولېتېمونه يا باسې كړدن (له كورېك يا نه منجوومني په رله مانتا)
-reconsideration (n.).
reconstruct (rē'kən-strukt'), v.t. درېوست كړدنهوه؛
پېگه رانه وه (شتيكي شكار).

reconstruct

(I ~ that something be done.)
recommendation (rek'ə-men-dā'shən), n. (۱) په سنده
كړدن؛ په سنده كاري (۲) په سنده نامه؛ نامه په سنده كړدن:
(He gave me a letter of ~.)
(۲) قايبه خؤی چاك (كه كاسيك خؤ شمويست دهكات يا په سنده دهكات لای خهلك.)
(۴) پېښنېياز؛ پاسپاردن: (This was his ~.)

-recommendatory (adj.).
recommit (rē'kəmit'), v.t. (۱) خستنهوه به دېځانمونه؛
خستنهوه شپڅانه. (۲) نارېنمونه يا گه رانه وه بؤ نه منجوومني په رله مان
(گه لآهي ياسا)

-recommittal (n.); recommitment (n.).
recompense (rek'əm-pens'), v.t. (۱) ياداشت دانمونه (به چاك يا
به خراب؛ چاكه دانمونه؛ هقي بؤ كړدنهوه؛ هقي ئې كړدنهوه؛ سزادان.
(۲) بؤ بؤاردن؛ بؤاردن.
(۱) ياداشت. (۲) بؤاردن؛ شتي دراو له جپاتي.
(۳) سزا؛ تؤله؛ سزا؛ پورا.
n. (۱) رېځخستنهوه؛
رېځخستنهوه؛
(۲) هېمن كړدنهوه؛ هېنانه وه سرخؤ؛ هاتنمونه سرخؤ؛
ووره هاتنمونه بېر.

recompose (rē'kəm-pōz'), v.t.
reconcilable (rek'ən-sil'ə-b'l), adj. (۱) ناشت دېكرتېنمونه.
(۲) يهك ده خړنېنمونه؛ ده سازنېنمونه.
-reconcilability; reconcilableness (n.);
reconcilably (adv).
reconcile (rek'ən-sil'), v.t. (۱) ناشت كړدنهوه؛ رېځخستنهوه؛
ناوېړي كړدن. (۲) بويڼمونه (ناكؤكي، شپې؛ نوايي پې هېنان
(۳) گونجاندن؛ سازاندن؛ له گه ل يهك رېځخستن؛ پېگه رانه وه (چمدي شتيكي
جياوران: (to ~ different ideas, viewpoints, etc.)
(۴) (to ~) پې قايل بېون (به باروئكي ناخؤش؛ شان دانه بېر؛
له بؤ كهچ كړدن؛ پې راهاتن؛ راهانان:
(I must ~ myself to a life of poverty.)

-reconcilement (n.); reconciliatory (adj.).
reconciliation (rek'ən-sil'i-ā'shən), n. (۱) ناشت كړدنهوه؛
ناشتېونمونه؛ رېځخستنهوه؛ رېځخستنهوه. (۲) پېگه رانه؛ سازان؛ رېځخستن؛
گونجان؛ گونجاندن.
recondite (rek'ən-dīt', ri-kon'dīt), adj. (۱) ښكېښتنې گران؛
گران؛ قورس؛ قول: (a ~ subject, author, etc.)
(۲) شاراوه؛ لېښتانه ناديار.

recondition (rē'kən-dish'ən), n. چاك كړدنهوه؛ پېنه كړدن؛
وهك تازه لېكړدنهوه.
reconnaissance; reconnaissance (ri-kon'ə-səns), n. سووسه؛ سووسه كړدن؛ تېروانېني سهنگرو له شكري دوژمن (به فرېكه يا
شتي تر).
reconnoiter (rek'ə-noi'ter), v.t. & v.i. سووسه كړدن؛
تېروانېني سهنگرو له شكري دوژمن (به فرېكه يا شتي تر).
-reconnoiterer (n.).
reconnoitre (rek'ə-noi'ter), v.t. & v.i. [British], =
reconnoiter.

reconsider (rē'kən-sid'er), v.t. & v.i. (۱) دېسانمونه تېروانېني و
لېكولېتېمونه (به تايېمتي بؤ كؤرېني بېراريك يا رايهك):
(He refused to ~ his decision.)
(۲) سره له نوي لېكولېتېمونه يا باسې كړدن (له كورېك يا نه منجوومني په رله مانتا)
-reconsideration (n.).
reconstruct (rē'kən-strukt'), v.t. درېوست كړدنهوه؛
پېگه رانه وه (شتيكي شكار).

reconstruction

- reconstruction** (rē'kən-struk'shən), n. (۱) دروستکردنموده؛ (۲) پیکه‌ومنانموده؛ (۳) شتی شکانی؛ (۴) ناوهداندکردنموده؛ ناواکردنموده.
- (۲) [R-] (۱) ناوهداندکردنمودی ناوچه‌ی خواوروی نهمیرکا له‌پاش شمیری براکوژی (ب)؛ ماوه‌ی نهم ناوهداندکردنموده (سانی ۱۸۶۷-۱۸۷۷).
- (۴) شتیگن سمرله‌نوئی دروستکردن؛ شتیگی دووباره پیکه‌ومنانو.
- reconversion** (rē'kən-vūr'zhən), n. (۱) گه‌رانموده بۆ دۆخی
- جاران (به‌تایبیتی باری نابووری و پیشناسازی وولاتیک له شیوازی جهنگره بۆ ناشتی)؛ (۲) ماوه‌ی نهم گه‌راندموده‌یه یا گزیننه.
- reconvert** (rē'kən-vūr't), v.t. & v.i. (۱) هه‌لگه‌رانموده
- بادانموده بۆ دۆخی جاران؛ گه‌رانموده بۆ دۆخی جاران
- (۲) گه‌راندموده بۆ دۆخی جاران (به‌تایبیتی باری نابووری و پیشناسازی وولاتیک له شیوازی جهنگره بۆ ناشتی).
- دانهوه به‌خاوه‌ن یا شوینی پیشوو
- reconvey** (rē'kən-vā'ans), n. (۱) دانهوه نه‌خاوه‌ن یا شوینی
- پیشوو. (the ~ of a house)

- record** (ri-kōrd'), v.t. (۱) نووسین؛ تۆمارکردن
- (to ~ the day's events)
- (۲) تۆمارکردن (له‌سه‌ر قه‌وان یا شریعت)؛ (to ~ a song)
- (۳) نیشاندان؛ پیشاندان (۴) نیشاندان کردن
- v.t. تۆمارکردن؛ نووسین
- n. (۱) تۆمارکاری؛ نووسین؛ نووسینهوه
- (۲) تۆمارنامه؛ تۆمار. (۳) یادداشت
- (۴) تۆمارنامه‌ی کۆبی په‌رله‌مان. دادگا، یا نه‌نجوومه‌نیک
- (۵) راپورده‌وری کسبیکه؛ (He has a clean ~)
- (۶) قه‌وان (۷) به‌زۆترین په‌له‌ دوا په‌له.
- adj. هه‌ی به‌زۆترین په‌له؛ هه‌ی په‌له‌ی هه‌ره‌ به‌زۆر؛
- (a ~ audience, harvest, temperature, etc.)

- break a record, دوا په‌له‌ شکاندن؛ له‌هه‌موو شه‌نجامینکی پیشوو
- باش‌بوون
- go on record, پای خو‌ده‌ربیرین به‌ناشکراو تۆمارکردن
- off the record, به‌دۆیه‌وه؛ به‌مه‌رحیک ناوی خاوه‌نه‌که‌ی نه‌بیریت
- وووتار، به‌یاسنامه؛ بۆ ناشکراکردن یا بلاوکردنموده دۆیه؛
- (He made these statements off the record.)
- on record, (۱) تۆمارکار
- (۲) ناشکرا؛ بلاوکاروه؛ ناشکرا کار.

- recorder** (ri-kōr'dēr), n. (۱) تۆمارکار؛ تۆمارگر؛ تۆمارکار.
- (۲) نامیری تۆمارکردنی مۆسیقا له‌سه‌ر شریعت. (۳) دادپرسی تاوانی بچوک.
- (۴) نامیرنکی مۆسیقی‌یه له‌بلویر یا فلوت ده‌چنی.
- recording** (ri-kōr'diŋ), n. (۱) تۆمارکردن؛ تۆمارکاری (مۆسیقا).
- (۲) ده‌نگی تۆمارکار له‌سه‌ر قه‌وان و شریعت (گۆزانی و مۆسیقا و وتار).
- (۳) قه‌وان شریعتی مۆسیقا.

- recount** (ri-kōnt'), v.t. (۱) گه‌رانموده (چیرۆک، بوودان)؛
- (She ~ed the story of her escape.)
- (۲) په‌که‌ به‌یه‌ک ناوبردن؛ ژماردن؛ به‌بیر ووتن. (She ~ed her sins.)
- recount** (rē'kōnt'), v.t. ژماردنموده؛ دووباره ژماردن؛ به‌سه‌ره‌کردنموده.
- n. ژماردنموده؛ به‌تایبیتی ده‌نگی هه‌لبێژدینیک؛ دیسانموده ژماردن؛
- (He demanded a ~ of the election votes.)

- recoup** (ri-kōōp'), v.t. (۱) ده‌ست که‌رتنموده؛ وه‌رگرتنموده (پاره‌وه)
- شتی له‌کیس چوو یا هارتای (to ~ a loss)
- (۲) دانموده؛ پاره‌وه؛ قه‌ین؛ بژاردن؛ پیدانموده.
- (۳) داشکاندن یا گلدانه‌وه‌ی نه‌ختیک له‌قه‌رتیک که‌کاشی دانوه‌ی هاتیبی.
- v.t. ده‌ست که‌رتنموده‌ی زیان؛ بۆ بژاردنی زیان.
- n. ده‌ست که‌رتنموده؛ بۆ بژاردنی زیان.
- recoupable (adj.); recoupment (n.).
- recourse** (rē'kōrs, ri-kōrs'), n. (۱) دالده‌وه بۆ بردن؛ په‌نا بۆ بردن

- (۲) دالده‌وه؛ په‌نا؛ په‌ناگا؛ (His one ~ was the law.)
- (۳) مافی دواکردنموده‌ی قه‌رز یا کۆمپیه‌اله له‌ده‌سته‌به‌ر نهمیر قه‌رزاره‌که
- بۆی نه‌دراپه‌وه. (Obs.) (۴) بوور یا هه‌تی بینینی کسبیکه.
- recover** (ri-kuv'ēr), v.t. (۱) ده‌ست که‌رتنموده؛ سه‌ندنموده؛
- وه‌رگرتنموده؛ (We ~ed our losses.)
- (۲) بۆ بژاردن؛ بژاردن
- (۳) چاک کردنموده؛ بووراندنموده؛ هه‌یز هانتنموده؛ به‌ر؛ هۆش هانتنموده؛ به‌ر؛
- (He ~ed himself quickly in the hospital.)
- (۴) هه‌لسانه‌وه؛ خۆگرتنموده (پاش ژۆرکه‌وتن یا شکستی).
- (۵) له‌ده‌ست بێژگاریکردن.
- (۶) ده‌سکه‌وتن له‌په‌نی بیریاری دادگاوه؛ (to ~ damages)
- (۱) چاکبوونموده؛ بووراندنموده؛ هۆش هانتنموده؛ به‌ر؛
- v.i. (He ~ed quickly from his illness.)
- (۲) هه‌لسانه‌وه؛ خۆگرتنموده (پاش ژۆرکه‌وتن یا شکستی)؛
- (He still hasn't ~ed from his divorce.)
- (۳) زیان بۆ بژۆردن به‌په‌نی بیریاری دادگا.
- recover** (ri-kuv'ēr), v.t. به‌رگ تینگرتنموده؛ به‌رگی تازه تینگرتن.
- recovery** (ri-kuv'ēr-i), n. (۱) ده‌ست که‌رتنموده؛ سه‌ندنموده.
- (۲) چاکبوونموده؛ هه‌یز هانتنموده؛ به‌ر؛ هۆش هانتنموده؛ به‌ر؛
- (We wish you a speedy ~.)
- (۳) هه‌لسانه‌وه؛ خۆگرتنموده (پاش ژۆرکه‌وتن یا شکستی)؛ بووراندنموده؛
- (the economic ~ of the country)
- (۴) (۱) ماوه‌ی چاکبوونموده. (ب) ماوه‌ی هه‌لسانه‌وه یا خۆگرتنموده
- (۵) له‌و شته‌ی یا هه‌نده‌ی که‌ده‌ست ده‌که‌وتنموده.
- recreancy** (rek'ri-ən-si), n. Also recreance, (۱) ترسه‌نۆکی.
- (۲) ناپاکی؛ ناندلسۆزی.
- recreant** (rek'ri-ənt), adj. (۱) ترسه‌نۆک. (۲) ناپاک؛ ناندلسۆز.
- (۱) که‌سبیکه‌ی ترسه‌نۆک. (۲) که‌سبیکه‌ی ناپاک.
- n. **recreate** (rek'ri-āt'), v.t. & v.i. راپاوردن؛ زاخاوی مێشکه‌ دانموده؛
- له‌شو و مێشکه‌ بووراندنموده؛ یاری کردن.
- recreate** (rek'ri-āt'), n. دروستکردنموده؛ سه‌ره‌له‌نوئی دروستکردن
- یا پیکه‌ینان.
- recreation** (rek'ri-ā'shən), n. (۱) راپاوردن (وه‌زۆش)؛ یاری؛
- مێشکه‌وله‌ش بووراندنموده؛
- (Everybody needs some ~ after a long day's work.)
- (۲) هۆی راپاوردن یا کات برده‌نسه‌ر (یاری، وه‌زۆش، پیاسه، خویندنموده).
- recreation** (rē'kri-ā'shən), n. (۱) دروستکردنموده؛
- سه‌ره‌له‌نوئی دروستکردن. (۲) شتی سه‌ره‌له‌نوئی دروستکارو یا پیکه‌ینارو
- هه‌ی راپاوردن
- recreational** (rek'ri-ā'shən-l), adj. هه‌ی له‌شو و مێشکه‌ بووراندنموده؛ هه‌ی یاری؛ (- activities, facilities, etc.)
- recreation room,** ئوودی یاری
- recreative** (rek'ri-ā'tiv), adj. تایبیتی به‌راپاوردن یا یاری؛
- بووراندنموده؛ خۆش
- recrement** (rek'rə-mənt), n. پیسی؛ که‌ندوگۆ؛ خه‌نه؛ زین؛
- پاشمۆک.
- recremental (adj.).
- recriminate** (ri-krim'ə-nāt'), v.t. تاوانبارکردنی یه‌کتی؛
- وه‌لام دانوه‌ی تاوانبارکه‌ به‌ تاوانبارکردنی خۆی؛ گله‌یی و گله‌ییکاری.
- recriminative (adj.); recriminatory (adj.).
- recrimination** (ri-krim'ə-nā'shən), n. تاوانبارکردنی یه‌کتی؛
- وه‌لام دانوه‌ی تاوانبارکه‌ به‌ تاوانبارکردنی خۆی؛ گله‌یی و گله‌ییکاری.
- rec room** (rek), [Colloq.], = recreation room.
- recrudescence** (rē'krōo-des'), v.t. سه‌ره‌له‌دانوه‌ی نه‌خۆشی.
- recrudescence; recrudescency (n.); recrudescence (adj.).
- recruit** (ri-krōōt'), v.t. (۱) سوپا به‌مه‌زکردن به‌ سه‌ربازی تازه‌گیارو.

redeploy (rē'di-ploi'), *v.t.* گواستنوی لهشکر له ناوچهیهکهوه
بۆ ناوچهیهکی تر.

-redeployment (*n.*).
redevelop (rē'di-vel'əp), *v.t.* (۱) دووباره شۆردنوه (وینه).
(۲) چاک کردنوهی کهلاوه یا شوینی بوخواو.

-redevelopment (*n.*).
red eye (red'ī'), *n.* (۱) جۆره ماسیهیکی چاو سووره.
(۲) [Slang], ویسکی ههزانبهها.

(۳) [Colloq.], نیشانهای مەترسی یا سووری سەر هێلی شەمەندەفر.

redfin (red'fin'), *n.* پەرەکه سووره: جۆره ماسیهیکی پەرەکه سووره.
(۱) درهختیکی ههیشه سهوزه له توخمی ستموهر دارو
تهختکهی سوورباوه. (۲) دارو تهختی ئەم درهخته.

red fir,
red fire, ناگه سووره: ماددیهکه که فیهشکه شیتکهی ئێ دروست
دهکرت گرتکی سووری ئێ دهبیتوه.

red flag, (۱) ئالای سوور! ئالای شوپش.
(۲) ئالای سوور: نیشانهای مەترسییه لاسەر هێلی شەمەندەفر
بەکاردههیندیت. (۳) شتی توورەکه: شتی شیتگرکه.

red fox, (۱) پۆرییه سووره. (۲) کهولێ ئەم پۆرییه.
red-handed (red'han'did), *adj.* (۱) دەست خویناوی.
(۲) به تاوانهوه گیراو: لهکاتی تاوان کردندا گیراو: (He was caught ~).
(۳) خویناوی.

red head (red'hed'), *n.* (۱) کەسێکی سەر سوور یا قر سوور.
(۲) جۆره مراییهکی ئەمریکیه نێرینهکهی ساری سووره.
(۳) دارکوتکههێ سەر سوور.

red-headed (red'hed'id), *adj.* سەر سوور: قر سوور.
red heat, پلیمهکی گهریه که کاتێ تیندا سوور ههنده گهریت.
red herring, (۱) ماسی "ههترینگ" ی نووکهل کراوی سوور ههنگهراوه.
(۲) شتی که بهکاردههیندیت بۆ خلاقاندنی خهلوو نههینیتی مەسەلەیک یا
شیتیک شارندنوهی.

red-hot (red'hot'), *adj.* (۱) زۆر گهرم: گهرگرتو.
(۲) زۆر بهجوش: زۆر تووره: ناگرگرتو. (۳) تازه (دەنگویاس): نوێ

red Indian, هیندی سوور: هیندی ئەمریکه.
redingote (red'ing-gōt'), *n.* (۱) پانتۆیهکی بیارانهیه.
(۲) چاکهتی درز یا کراسیکی ژنانیه.

reintegrate (ri-din'ta-grāt'), *v.t.* چاک کردنوه: بهکخستنوه.
دامەزراندنوه.

redistribute (ri'di-strib'yoot), *v.t.* داپەش کردنوه
سەرلهنوێ داپەش کردن.

-redistribution (*n.*); **redistributive** (*adj.*).
redistrict (rē-dis'trikti), *v.t.* سەرلهنوێ داپەشکردنی ناوچهکاتی
ههلبژاردن.

red lead, لۆکسیدی قورقوشمی سوور: قورقوشمی سوور.
red-letter (red'let'ēr), *adj.* (a ~ day). خوش و لهیاد نهچوو:
red light, (۱) نیشانهای ووریاکردنوه: نیشانهای مەترسی.
(۲) چرای سووری سەر زنگاوبانی نوتومبیل و هێلی شەمەندەفر که نیشانهای
وهستانه.

red light district, گهرهکی قهحبهخانه.
red man = red Indian.
red meat, گوشتی سوور (که گوشتی گاو مەرو بزێن دەگرتنوه).
red neck or red-neck, (۱) جورتیارێک یا کرتکارێکی سپی
لادیکاتی ناوچهکاتی خوارووی ئەمریکا که به پهگهزیهستی ئاسراون
(لهپوری سوورکیهوه). (۲) پهگهزیهستی.

redness (red'nis), *n.* سووری: سووریت: سوورایی.
redo (rē'dō'), *v.t.* (۱) سەرلهنوێ کردنوه: کردنوه.
(۲) سەرلهنوێ پازاندنوه: نهخشاندنوه.

red-breast (red'brest'), *n.* سنگ سووره: بوکه سووره
باندیهکی بچورکی سنگ سووره.

red-cap (red'kap'), *n.* (۱) کۆل ههنگری ئێستگهی شەمەندەفر.
(۲) فیرنهگوله: فیسقهگوله: حموت پهنگیله.
(۳) [British Colloq.], پۆلیسی سوپا.

red carpet, (۱) فهرشی سوور که رادهخزیت بۆ کاربهدهست یا میوانیکی
پایه سهرز. (۲) نیشانهای ریژنکی زۆر.
(to roll out the red carpet for somebody)

red cedar, (۱) سنهوههێ سوور: درهختیکی ههیشه سهوزه له توخمی
سنهوههیر. (۲) دارو تهختی ئەم درهخته.

red cent, [Colloq.], فلسه سوور: فلس: (not worth a ~).
red clover, وێنجه سووره (ئالف).
red coat (red'kōt'), *n.* سهربازی نینگلیزی (لهکاتی شهیری
سهربهخۆی ئەمریکا).

Red Crescent, مانگی سوور: زنگهراویکه یارمهتی لێقهماوانی
جهنگو یومهلهزه و لافاوو کارهساتی تر دهوات.

Red Cross, خاچی سوور: زنگهراویکی جیهانییه یارمهتی لێقهماوانی
جهنگو یومهلهزه و لافاوو کارهساتی تر دهوات
رینگهسترا.

redd (red), *v.t.* [Colloq. or Dial.], (~ up),
رینکوپینک کردن
ئاسکه سووره

red deer, سوورکردن
redde (red'dē), *v.t.* سووربووه: سوور ههنگهراو: تهریق بوونهوه
v.t. سوورکار: سوورباو! سوورکهله

reddish (red'ish), *adj.* سوورکار: سوورباو! سوورکهله
redde (red'dē), *n.* = ruddle.
redde (red'dē), *n.* = ruddle.
redde (red'dē), *n.* [Archaic, Poetic, or Dial.], (۱) تهمی: ناموزگاری.
(۲) نهخشه: پیلان. (۳) چهوک. (۴) لیکدانوه (خهو).
v.t. [Archaic, Poetic, or Dial.], (۱) ناموزگاری کردن: تهمی کردن.
(۲) لیکدانوه (خهو). (۳) گهزانهوه (چهوک)
redeem (ri-dēm'), *v.t.* (۱) له رههن دهرهینانهوه: کرینهوه:
ههنگرتنوه: (to ~ a watch from the pawn-shop).
(ب) کرینهوه: پاش فرۆشتن. (۲) دانوه (قهز)
(۳) فرۆشتن یا گۆزینهوه به پاره.
(۴) جینه جیکردن: بهجینهیان: ههینانهوهی (بهلین)

(to ~ an obligation)
(۵) بۆ بزاردن: ههق بۆ کردنوه: (to ~ a fault).
(۶) نازادکردن به پاره: بزگارکردن به پاره:
(to ~ a prisoner; a ~ed slave)

(۷) گوناه پاک کردنوه یا سزینهوه (بهقوربانی)
قوربانیدان: بۆ بزگار کردن. (ب) خۆ کردن به قوربانی.

-redeemable (*adj.*).
redeemer (ri-dēm'er), *n.* (۱) بزگارکار: نازادکار
(۲) عیسا.

redeliver (rē-di-liv'ēr), *v.t.* (۱) دووباره بۆ ناردن:
سەرلهنوێ بۆ ناردن. (۲) بۆ بردنوه: بۆ گهزاندنوه

redemption (ri-demp'shən), *n.* (۱) له رههن دهرهینانهوه:
کرینهوه: ههنگرتنوه. (ب) دووباره کرینهوه (پاش فرۆشتن).
(۲) گۆزینهوهی قهراوه و ههنگرتنی پاردهکی. (ب) قهزاندنوه.
(۳) بزگارکردن به خونیایی دان: نازادکردن.
(۴) گوناه پاک کردنوه (خاچ پهستی): گوناه لاسەر لایردن.

-redemptible (*adj.*); **redemptive** (*adj.*).
redemptor (ri-demp'shən-ēr), *n.* کەسێکه لهکاتی
سهههتای کۆچ کردندا بۆ ئەمریکا که کریێ زنگهکهی بهئینتی بوو
که گهیشته ئەمریکا بهردەستی بکات به خۆرای بۆ ماوهیهکی تایهتی

red ocher

red ocher, redolent (red'ə-lənt), adj. کله سوور (۱) بون خوش بوزو بمرامه خوش بوندار (wine ~) .

(۲) بون شوو ئى ھائوو: (of flowers. -) . (۳) بىرخەرەوہ وا پراگھيپين .

redouble (rē-dub'l), v.t. (We have to - our efforts.) دوو نەوہندە زيادکردن: (۱) دوومارە کردنەوہ: دووپاتکردنەوہ . (۲) دەنگدانەوہ .

(۳) دوو نەوہندە زيادکردننى نەو پارەيەي قومارى لەسەر دەکرتت (يارى بىرچ) .

v.t. دوو نەوہندە زيادبوون: دوو نەوہندە زيادکردن . (۲) دەنگدانەوہ .

(۳) دوو نەوہندە زيادکردننى پارەي قومار لەسەر گراو (يارى بىرچ) .

redoubt (ri-dout'), n. (۱) سەنگەر شورە: بەرەست . (۲) قەلا: مەنبەندى پارىزراو: پەناگاي پارىزراو .

redoubtable (ri-dout'ə-b'l), adj. (a - opponent) . (۲) شايەستى پۇرە: گانەي پى: ناکرى: ترسناک: سامناک: ئازا .

redoubted (ri-dout'id), adj. [Achaic] = redoubtable . (۱) کارتېگىردن (بە باش يا بە خراپ): يارمەتيد . (Your success will ~ to the fame of the college.) . (۲) (Glory -s upon the brave.) .

redound (ri-dound'), v.t. بىزارکردرو لادرنى نەوہي ناپەسەندە (چاپەسەنى لەلايەن مەرييەوہ): بىزارکردن (وہ بە پيئىنورسى سوور) .

red pencil, (۱) نالەتى سوور . (۲) بېيەرى سوور . (۳) برۆەكى نەم جۆرە بېيەرە .

red pepper, (۱) سەرسوور: جۆلەگەيەكى سەر سوورە . گەلانەي سووہ (ياسا) .

redpoll (red'pōl'), n. گەلانە کردنەوہ: سەرلەنوئى: داپشتنەوہ (ياسا) .

redraft (rē'draft', rē'draft'), n. (۱) راستکردنەوہ (بارىكى ناپەو) . چاگ کردەوہ: مافى بۆ گەرانەنەوہ: چارەسەرى سکاگىردن: (to ~ a wrong) .

(۲) راستکردنەوہ (ھەلە) . (۳) بۆ بۆاردن: ھەق بۆ کردنەوہ .

n. (۱) بىزارن . (۲) راستکردنەوہ: چاگ کردنەوہ . (۳) ھۆي چارەسەرگىردن: پىنى چارەگىردن: چارە ھيئدى سوور: ھيئدى نەمەريكى .

redskin (red'skin'), n. سوورە ماسى .

red snapper, سمۆرە سوورە: سمۆرەيەكى نەمەريكى توك سوورباوہ .

red squirrel, باندەيەكى بچووكى دەنگ خوشى كلك سوورە .

redstart (red'stärt'), n. پۇتيني مەري: سستى و زۆر خايانى جيبەجىگىردننى كاروبارى مەري بەھۆي گەندو كۆسپى نابەجىوہ .

red tape, (۱) كەمگىردنەوہ: بچووك کردنەوہ: كورتکردنەوہ . (۲) پۆلەپۆتە کردن: پۆل پۆل کردن . (۳) شيكردنەوہ . (۴) ھاپىز: تواندەنەوہ: ووردکردن . (۵) ھيئانە خوارەوہ (پلە وپايە): شكاندن . (۶) دايىنگىردن: ھيئانە زۆر پىگىفەوہ . (۷) دايىنگىردن: گرتن (شار, سەنگى: بەزانن .

(۸) (He was ~d to poverty) . (ب) والىنگىردن: (He was ~d to stealing) . (۹) لاوازگىردن: گۇشت پىوہ نەھيشتن: (~d to skin and bone) . (۱۰) سووك كىردن (سزا): ھيئانە خوارەوہ: (to ~ a prisoner's sentence) .

(۱۱) ھيئانە خوارەوہ (ئوخ): شكاندن: (to ~ the price of vegetables) .

(۱۲) كەمگىردنەوہي كەرتىك بەيى: كەمگىردنەوہي ئوخگەي (بىكارى) .

reeducate

(۱۲) بوون بەھۆي دايەتچىووشى ئىوھي شائەي زىندەوہ . (۱۳) (۱) ئۆگىتىشنى دەرىھيئان . (ب) ھايىزچىن ئىگىردن . (ج) شتى ئاگانزايى لە كانزا لابردن .

(۱۴) (۱) ئىسقانى شكاو: ھيئانەوہ جىي خۆي (ئىسقانى شكاو, ئەنداسى لەش) . (۱) كەم بوونەوہ: بچووك بوونەوہ . (۲) خۆ لەپىگىردن بە پارىز: قەلەوہ كەمگىردنەوہ .

-reducibility (n.); reducible (adj.); reducibly (adv.). (۱) كەمگىردنەوہ: بچووكگىردنەوہ . (۲) بۆريەكى كورنە دوو بۆري قەبارە جىواوزى پىگىوہ پى دەبەستىت .

reducer (ri-dōōs'ēr, ri-dūs'ēr), n. ھۆي كەمگىردنەوہ (كىميا) .

reducing agent, (۱) كەمگىردنەوہ: كەم بوونەوہ: بچووك كىردنەوہ: كورت بوونەوہ . (۲) شتى كەمگىردنەوہ: بچووك كىردنەوہ يا داشكاو (پەرى ئووسراو, ئوخ, ھەتد) . (۳) پارەي كەمگىردنەوہ يا بچووك بوونەوہ . (۴) دايەتچىووشى ئىوھي شائەي زىندەوہ .

reduction (ri-duk'shən), n. (۱) كەمگىردنەوہ: بچووك بوونەوہ: كورت بوونەوہ . (۲) شتى كەمگىردنەوہ: بچووك كىردنەوہ يا داشكاو (پەرى ئووسراو, ئوخ, ھەتد) . (۳) پارەي كەمگىردنەوہ يا بچووك بوونەوہ . (۴) دايەتچىووشى ئىوھي شائەي زىندەوہ .

-reductional (adj.). (۱) ھى كەمگىردنەوہ: تايەبەتى بە بچووك كىردنەوہ يا كورتگىردنەوہ . (۲) كەمگىردنەوہ: بچووكگىردنەوہ: كورتگىردنەوہ .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundancy (ri-dun'dən-si), n. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

redundant (ri-dun'dənt), adj. (۱) زياد لە پىنوئىست: زيادە . (۲) دووپاتگىردنەوہ: دووپاتگىردنەوہ (ئووسراو, دووان) . (۳) شتى زياد لە پىنوئىست: بەتايەبەتى ئووسراو: گىتوگۇ: شتى تاپىنوئىست . (۱) لە ئەندازە بەدەر: زۆر: زياد لە پىنوئىست . (۲) تاپىنوئىست: دووپاتگىردنەوہ: (a ~ word, sentence, etc.) . (۳) دووپاتگىردنەوہ: زۆر ووشەي تاپىنوئىست بەكارھيئەت: (a ~ literary style) . (۴) تايەبەتى بە كىردنەوہ كە لەيەك شىوہي راپورەووي زياتر ھەيئەت (پىزماز) . (۱) بوو ئەوہندە كىردن: دووپاتگىردنەوہ: وىتە لەبەر دەرگىردنەوہ سەرلەنوئى . (۲) داپشتنى ووشە بە دووپاتگىردنەوہي بىرگەيەك بە ھەندىك گۆرپىنەوہ يا بەيى گۆرپىن: (chit-chat) .

re-echo (rē-ek'ō), v.t. & v.i. دەنگدانەوہ: دووپارە دەنگدانەوہ .

reed (rēd), n. (۱) زەل: قاميش . (۲) چەپكە زەل: قاميشەلان . (۳) شىمال: (Poaetic), تىر . (۵) نەخشىكى خانووسازىيە . (۶) دەمى شىمالو تاي .

v.t. سەربان درووستگىردن لە زەل و قاميش .

reedbird (rēd'būrd'), n. باندەيەكى بچووكى دەنگ خوشى كۆچكەرى ئاو مېزگەكانە .

reedbuck (rēd'buk'), n. جۆرە ناسكىنگى نەھريقايسى ئاو قاميشەلانە .

reeding (rēd'ing), n. (۱) نەخشىكى قوژى خانووسازىيە بە قاميش دەجىت . (۲) پارزاندەوہ بە زەل چىراو .

reed organ, قوژگەنى قاميش .

reed pipe, زۆپناي قاميش .

reeducate (rē-ēj'oo-kāt'), v.t. (۱) دووپارە پەروەردەگىردن: پەروەردەگىردنەوہ . (۲) فېرگىردنەوہ: فېرى پيشى نوئى كىردن .

referendum

مؤیدیهی چولهکسی له.
 (۱) دویاره
 تالیکردنومه؛ سرلهنوی لیکولیتومه.
 (۲) سرلهنوی پرسپارلیکردنی شایهت (دادگا).
 (۳) دویاره تالیکردنومه:
 سرلهنوی لیکولیتومه. (۲) دویاره پرسپارلیکردنی شایهت (دادگا).
 پوری تازه تیگرتن! سواغ دانومه (دیوار، سریان).
 (۱) خواریدن و خواردنومه پیشکش کردن.
 (۲) خواریدن و خواردنومه؛ خواردمهنی.
 (۳) خواریدن و خواردنومه؛ خواردمهنی سوک! ژم.
 ژووی نان خواردنی دانسگا یا پرستگا.
 میزی نان خواردنی دانسگا یا پرستگا (که درژو باریکه).
 (۱) دانه پان؛ کردنه مل! به هژ دانان:
 (He ~red his troubles to the war.)
 (۲) دان بهسره پشک (بۆ پرینهه یا تاویژی کردن)؛ خستنه بهردم:
 (The dispute was ~red to arbitration.;
 The judge ~red the case to a higher court.)
 (۳) سهرنج بۆ پاکیشان! پهنجه بۆ بردن.
 (۴) ناردن بۆ پزشکی سپیژ:
 (The doctor ~red the patient to a specialist.)
 (۵) ناردن؛ ناراسته کردن:
 (They ~red me to the information office.)
 (۱) دهربارهی نومه بپون؛ ئی دوان:
 (The hook ~s only to fish.)
 (۲) پیاچوونهه؛ سهریکردن بۆ بیکوتنومه:
 (The speaker ~red to his notes and a map.)
 (۳) باس کردن؛ ناویردن:
 (Don't ~ to the matter again.)
 -referable (adj.); referral (adj).
 (۱) سهرپشکی یاری. (۲) ناویریکه؛ سهرپشک.
 (۱) سهرپشکی کردنی یاری:
 (He ~d the basketball game.)
 (۱) دان به سهرپشک (بۆ ناویرن) کردن
 یا بپوشهه. (۲) دهربارهی؛ سهارهت به؛ لهباری؛ لهلاین:
 (with ~ to his reply)
 (۳) سهرنج بۆ پاکیشان.
 (۴) پهنجه بۆ درژکردن؛ تاویردن.
 (۵) ناویردنی سهرچارههیک له پهرتوک و ووتاردا.
 (۶) سهرچاره:
 (In order to write the article, he consulted several ~s.)
 (۷) ژماره ی پراویژ (که سهرچاره پیشان ددهت).
 (۸) پهسهندنکه؛ پالپشت؛ کهمیکه که به نووسین یا به دم پهسهندی
 ناسیاونکی دمکات بۆ فیش، له زانکۆ وهرگیان، یا فهرز وهرگرتن... هتد:
 (Each job applicant must give the names of three ~s.)
 (۹) پهسهندننامه:
 (He submitted four ~s with his job application.)
 ناویردن! پهنجه بۆ درژکردن؛ نیشاندان به.
 دهربارهی؛ سهارهت به؛ له بابهت؛ لهلاین!
 نیشانه به.
 بهمی گوی دن به؛ بهمی پهپوهندی به.
 پهپتووی سهرچاره (وهک فهرهنگ).
 نیشانهی نیشاندان به شتیله له پراویژدا
 (وهک فهرهنگ).
 (۱) راپرسی؛ راپهرگرتن له می.
 دهنگدانی گشتی یهه؛ ریزاندنم. (۲) یادنامهی نوینریکی

reef

-reeducation (n.).
 reef (rēf), n reef
 (۱) تیره ی بارینی تمناکوی گوی دهریا.
 (۲) چینه کانزا؛ کانگری؛ دهمار یا تیره کانزا
 reef (rēf), n.
 (۱) بایهوانی پینچروه یا اوول کراو.
 (۲) پینچانهوهی بهمشیک له بایهوان.
 v.t.
 reef (rēf'er), n.
 (۱) پینچرهوهی بایهوانی بهلمو کشتی.
 (۲) پینچرهوهی بایهوانی بهلمو کشتی؛
 کشتی یهوان (۲) جزیره چاکه تیکی کشتی یهوانانه.
 (۳) جزیره چاکه تیکی ژانهمیه. (Slang)؛ جگهره ی مریوانه یا بهنگ
 reef knot,
 reek (rēk), n.
 (۱) هلم؛ هلم وهاوآو. (۲) بۆنی پیس؛ بۆگن.
 (۳) [Dial.] دووگنل.
 v.t.
 (۱) هلم ئی هلسان؛ دووگنل کردن؛ دووگنل ئی هاتن.
 (۲) بۆگن ئی هاتن؛ بۆن ئی هاتن (He ~s of whisky).
 (۳) پریوه لهشتی تاخوش و ناپهسهندا؛ پیا بلاو بپونهه (شتی پیس و خراپ).
 (۱) دووگنل تیگرتن؛ دووگنل لیدان؛ به دووگنل چاک کردن.
 (۲) دووگنل لیوه هاتن؛ هلم وهاوآو لیوه هاتن.
 -reeky (adj).
 reel (rēl), v.t.
 (۱) به قنگدا کورتن؛ لاریهونهه؛ به پشتدا کورتن.
 (۲) لارهولار کردن؛ بهم لارهولار کردن؛ له تودان (له خوشی، سهرخوشی،
 یا پهریشاندن)؛ (He was ~ing from the bad news.)
 (۳) خولانهه؛ سورانهه؛ (The street ~ed before his eyes.)
 (۴) گیزبپون؛ سهر خولانهه؛ وپریهون؛ سهر کاس بپون.
 v.t.
 لارهولاریک کردن؛ خولاندنومه.
 n.
 خولانهه؛ لارهولار کردن؛ سورانهه
 reel (rēl), n.
 (۱) جزیره سهامیهکی نوسکوتلهندییه.
 (۲) موسیقای نهم سهامیه.
 reel (rēl), n.
 (۱) خولخولنکه؛ بهکره؛ بهکره ی دهژو.
 (۲) نهم دهژو یا تلهی به بهکره یه کهویه؛ کلافه دهژو.
 (۳) ههزار بی شریقی سینهما
 (۱) ههنگرتنه سهر بهکره (دهژو، تله).
 (۲) (- in)؛ راکیشانی ماسی یا شتی تر به ههنگرتنی تله.
 (۳) گیزانهمه یا نووسین به ناسانی.
 ههلبژاردنهه (نوینن)
 re-elect (rē'ī-lect'), v.t.
 -relection (n.).
 re-enact (rē'in-akt'), v.t.
 (۱) یاسا دانانهه؛ دویاره کردن به یاسا.
 (۲) نوواندهه؛ سرلهنوی نوواندهه (شانوانه؛ کردار).
 (۳) دویاره کردنهه (کرداری راپوردو)
 -reenactment (n.).
 re-enforce (rē'in-fōrs'), v.t. & v.i. = re-inforce.
 reenter (rē-en'tēr), v.t. & v.i.
 (۱) دویاره چوونه ژوررهه؛
 دویاره تی چوون. (۲) گهراشهه و چوونه ناومه
 re-entrance (rē-en'trans), n.
 دویاره چوونه ناومه.
 re-entry (rē-en'tri), n.
 (۱) گهراشهه ی کشتی همایی بۆتار همایی
 دهوری زمین. (۲) دویاره هاتنه ناومه؛ سرلهنوی چوونه ژوررهه.
 (۳) (۱) مافی دهستپیکردنهه یه که مینی له یاری "بریح" دا.
 (ب) نهم کاغزه ی نهم مافه ددهت به یاریکهر
 (۴) بۆ گهراشهه ی مافی خاوه نینتی.
 reeve (rēv), n.
 (۱) (۱) فرمانروایی تارچه (له نینگلتهه)
 (ب) کاربه دهستی میری (له تارچه میکی نینگلتهه)
 (۲) سهرکار (۲) سهرزیکی شهجورمه نی شارهوانی (له کهندها).
 reeve (rēv), v.t.
 (۱) پمت کردن به نلقدها (کشتی یهوانی)
 (۲) قایم کردن و بهستنهه به پمت به نلقدها کردن به دهوردا پینچانهه.
 (۳) پمت کردن به نلقه ی بهکره ی شت به زکردنومه دا

referent

دبلوژماسییه بؤ وولاتهکمی خوی بؤ نامؤزگاری وهرگرتن.
referent (ref'er-ent), n. (۱) ووشو مانای پهنجه بؤ درؤزگراو یا
مه بئست زمانهوانی. (۲) نیشانه یا ووشهی سمرنج پاکیشمر (زمانهوانی).
referential (ref'ə-ren'shəl), adj. (۱) نیشاندنم؛ پهنجه بؤ پاکیش.
(۲) سمرچاوهیی.
referral (ri-fūr'əl), n. ناردن؛ پسه ندرکراو بؤ چئیه جئیکردن کاریک
له لایهن کسئیک ترهوه.
refill (rē-fil'), v.t. پرکردنم؛ داگرتنم (چک):
(to ~ a glass with wine)
n. پرکرمه (بهتایبهتی هی پینوسسی ووشک):
(a ~ for a ball-point pen.)

(۲) درووه پرکردنم یا زیاتر.
refine (ri-fin'), v.t. (۱) پاککردنم؛ پالوتن؛ پوختهکردن؛ پاککردن.
(to ~ gold, sugar, oil, etc.)
(۲) رهوشت جوانو ناسک کردن؛ باشترکردن (پهفتار، زمان، شیوان؛
کهم وکووری لای بردن؛ بزرگ کردن (مهجان):
(to ~ one's manners; to ~ a language)
(۲) لای بردن له کاتی پاککردنم.
v.t. (۱) پوخته بوون؛ پاکبوونم؛ پالوتن.
(۲) ناسک و جوان بوون (رهوشت، زمان، کردم).
(۲) وورد بوون له قسه یا زماندا.

refine on (or upon), چاکترکردن؛ باشترکردن؛ بهرمو باشتر بردن.
refined (ri-find'), adj. (۱) پوخته؛ پوخت؛ پالوته؛ پالوترا؛
پاککراوه (۲) رهوشت جوان؛ به رهوشت؛ به نزاکت.
(۲) وورد و جوانو ناسک.

refinement (ri-fin'ment), n. (۱) پوختهکردن؛ پوخته بوون؛
پالوتن؛ چاکبوونم. (۲) پوختهیی؛ پالوتتیی.
(۲) رهوشت جوانی؛ جوانو ناسکی (دمو بوو، پهفتار، زمان).
(۳) ووردی (ووته، زمان، بیرا؛ تمولوی.
(۴) نمونهی ووردی و تمولوی.

refinery (ri-fin'ēr-i), n. (۱) چاککردن؛ بهرمو باشتر بردن یا بران.
پالوتنم (شکر، نهوت، کانزا... هت):
کارگی بوخت کردن: (a sugar ~ ; oil ~)

refinish (rē-fin'ish), v.t. مزیهکردنم (شتومهکی ناوما).
refit (rē-fit'), v.t. چاککردنم؛ بینهکردن: (to ~ a ship)
v.t. چاککراوم؛ بینهکران.
n. چاککردنم؛ بینهکردن؛ بینه؛ گونجاندن.
reflect (ri-flekt'), v.t. (۱) دانم (شمق، گرمی، دنگ، وینه)؛
بریفه دانم؛ شموقدانم؛

(A mirror ~s light; The mirror ~ed his face.)
(۲) پیشاندان؛ دهرخستن؛ نیشانهی نموه بوون:
(His work ~s intelligence.)

(۲) [Rare]، نوشتاندنم به پشتدا.
v.t. (۱) دانم (شموق، بووناک، گرمی، دنگ)
(۲) پیشان دران؛ دهرخان؛ پیشاندان.
(۲) (~ on; ~ upon)، بیرکردنم؛ لیکولینم:
(I must ~ on this matter.)

(۱) (~ on; ~ upon)، لهکهدارکردن، بهدناوکردن؛ ناوژاندن
به خراب پیشاندان: (This action ~s badly on your character.)
reflecting telescope, تهلیسکوپ ناوینه دار.
reflection; reflexion (ri-flek'shən), n. (۱) دانم (شمق)؛
گرمی، دنگ، وینه؛ بریفه دانم؛
(the ~ of light, heat, sound, etc.)
(۲) بریفه؛ شمق.
(۲) وینه: (He saw his ~ in the water.)

reformatory

(۱) نیشانه: (His actions are a ~ of his thoughts.)
(۲) بیر قوول؛ بیرکردنم؛ قوول؛ سمرنجی قوول: (lost in ~)
(۳) بیر نمتجاسی بیرکردنم؛ قوول (~s. He wrote down his)
(۴) تیبینی.
(۵) لؤمه؛ سمرزمنشتی؛ ناوژان:

(to cast a ~ upon a mean's motives)
on reflection, پاش بیرلئکردنم به ووردی.
reflective (ri-flek'tiv), adj. (۱) شهوقدنم؛ گرمی دهرمه؛
دنگدهرمه. (۲) پیشاندنم؛ دهرخمر.
(۳) بیرکرمه: (a ~ person)

-reflectively (adj.); reflectiveness (n.); reflectivity (n.).
reflector (ri-flek'tēr), n. (۱) روو یا شتی بریفه دهرمه؛ دنگدهرمه؛
گرمی دهرمه؛ تیشکدهرمه (۲) reflecting telescope.
reflex (rē'fleks), n. (۱) بریفه دانم؛ تیشکدانم.
(ب) بریفه یا تیشکی دراه. (۲) وینهی ناو ناوینه.
(۳) کرداری خؤنویست و بی بیرکردنم:

(My first reaction was just a ~ .)
adj. (۱) دراه (تیشک، بریفه، گرمی، دنگ)
(۲) خؤنویست و بی بیرکردنم (کردار): (a ~ action, effect, etc.)
(۳) تایبهتی به گؤشهی بیچوانه: هی گؤشهیکه که له ۱۸۰ پله زیاترو
له ۳۶۰ پله که متری بی.
v.t. (۱) به دادا نوشکاندم؛ به پشتدا چمانم.
(۲) بوون بهمزی کرداری خؤنویست و بی بیرکردنم.

reflex camera, کامیرای ناوینه دار.
reflexive (ri-flek'siv), adj. (۱) بؤ خؤ گپراوه؛ بهسر خؤدا هاتم.
(۲) تایبهتی به کردارنکی گپراوه بؤ بکر (ریزمان)؛ تایبهتی به کردارنکه
که بکرو تمولوکری همان شتن (وک " dressed " لهم رسته بهدا:
(She dressed herself.)

(ب) تایبهتی به جی ناوینکی بهکارهینراوه وک تمولوکری کردارنکی وها
(ریزمان). (وک " herself " له رستهی پینشودا).
n. کردارنکی یا جی ناوینکی بؤ خؤ گپراوه (ریزمان). (ژماره دوو بینه):
-reflexively (adv.); reflexivity (n).

refluence (ref'lūd-əns), n. = reflux.
refluent (ref'lūd-ənt), adj. کشاره (ناوی دهریا)؛ نیشتو.
reflux (rē'fluks'), n. نژماو؛ ناو کشانه یا گپراوم؛ گپراوم (شله):
(The flux and ~ of the sea.)

reforest (rē-fōr'ist), v.t. دارودرخت تیدا پوواندنم.
-reforestation (n.).
reform (ri-fōrm'), v.t. (۱) چاککردن؛ راستکردنم؛ چاککردن:
(to ~ a system)
(۲) خستنه سمر پئی راست؛ رهوشت باش کردن.

v.t. پئی راست گرتن؛ راستبوونم؛ رهوشت چاک بوون؛ تۆبه کردن:
(He will never ~ .)
(۱) چاک بوون؛ چاککردن؛ راستکردنم؛ چاککردن:
(~ is needed in the political system.)
(۲) رهوشت چاک بوون؛ کونته سمر پئی راست.

reform (rē fōrm'), v.t. پئیکینانم؛ ریزبوونم؛ ریک ویک کردنم؛
کؤکردنم.

v.t. کؤبوونم؛ ریزبوونم؛ بهکرتنم؛ پئیکاتنم.
reformation (ref'ər-mā'shən), n. (۱) چاککردن؛ چاک بوون؛
راستکردنم؛ چوونته سمر پئی راست.
(۲) [R-]، بزوونم؛ ناین و راستکردنم دامه زانندی کلنیهی
پروئتستانی له نروپا له سهدهی شافزه همد.

-reformatory (adj.); reformatory (adj.).
reformatory (ri-fōr'ma-tōr'i), n. تمیخانه (بؤ همزی)

refrigerator (ri-frij'ə-rā'tēr), *n.* یخچال؛ یخچالی کارمایی؛ یخچال
 یخچال؛ یخچال
refracting (ri-frin'jənt), *adj.* شکستنده (تیشکی پووناکي)
 شکاره
reft (reft), *alternative past tense and p.p. of reave.*
adj. ئی سناو، بی میش کراو
refuel (rē-fu'əl), *v.t.* سووتسمنی تازه تیکرن
v.i. سووتسمنی تازه تیکران یا وهرگرتن
refuge (ref'ūj), *n.* پناه؛ دانه؛ پناگا؛ لانه؛ پریز
 دالمدان؛ پندان
 to give refuge, پنا برده نه بر؛ دانه بزمندان؛ دانه بزمندان
 to take refuge, پنا بر؛ پناهنده؛ بی لانه ناواره
refugee (ref'yoo-jē'), *n.* بریقه؛ بریسکه؛ دروشانم
refulgence (ri-ful'jəns), *n.* بریقه دار؛ دروشاوه؛ بریسکه دار
refulgent (ri-ful'jənt), *adj.* پاره بزمندان
refund (ri-fund'), *v.t.* پاره بی بزمندان؛ پاره بزمندان
n. (۱) سرلمونی پاره پندان
refund (rē-fund'), *v.t.* پالپشتی کردنه به پاره (۲) قهرزنده به وهرگرتنی قهرزنی تازه
refurbish (rē-fūr'bish), *v.t.* تازه کردنه؛ نوی کردنه (خانو)
 بهلم
-refurbishment (*n.*)
refusal (ri-fū'z'l), *n.* (۱) نویستن؛ پسمند نکردن؛ پازی نمبون
 (۲) مافی پسمندکردن یا نکردن
refuse (ri-fūz'), *v.t.* (۱) نویستن؛ پسمند نکردن
 (to ~ an offer)
 (۲) پازی نمبون؛ نکردن؛ به لسه نکردن (to ~ to go)
 (۳) مل نهدان (۴) سل کردنه و باز نهدان (نسب)
v.i. پازی نمبون؛ پسمند نکردن؛ نکردن؛ نویستن
refuse (ref'ūs, ref'ūz), *n.* پاشپوون؛ سرکوزما؛ پاشماوه؛ زیل
adj. نویستراو؛ فرزندراو
refutable (ref'yoo-tə-b'l), *adj.* بریچه دمردنته
 به نرو دمردنته
refutation (ref'yoo-tā'shən), *n.* بریچه دمردنته؛ به نرو خستنه
refute (ri-fūt'), *v.t.* بریچه دمردنته؛ به نرو خستنه
regain (ri-gān'), *v.t.* (۱) دست کورتنه؛ جنگ کورتنه
 وهرگرتنه؛ هاتمه دست
 (to ~ consciousness, confidence, control, etc.)
 (۲) سرلمونی؛ گیشتنه شویفیک؛ گیشتنه
regal (rē'g'l), *adj.* (۱) پادشایانه
 (۲) جوان؛ بزم پادشایان؛ له پادشاهان
-regally (*adv.*)
regale (ri-gāl'), *v.t.* (۱) خوشی پندان؛ دلخوش کردن
 (۲) خواردن و خواردمه نایاب پیشکش کردن
 خواردن و نورو نایاب خواردن
v.i. (۱) خوانیکی نایاب؛ خواردن و خواردمه نورو نایاب
n. [Obs.] (۲) خواردن یا خواردمه نایاب؛ جزه خواردنیک نایاب
 (۳) ساردمه نایاب
regalia (ri-gā'li-ə, ri-gāl'yə), *n.* (۱) مافی پادشاهی؛ مافی پادشاه
 (۲) دروشو و نیشانه پادشاهی (۳) تاج و کوزی پادشاه... هتد
 (۴) گیزرگولنگ و برگی تاییبی بله پادشاهی یا چینیکی تاییبی
 (The general in his full ~ reviewed the troops.)
 (۴) جل و برگی جوان و تاییبی
regality (ri-gal'ə-ti), *n.* (۱) پادشاهی
 (۲) پادشاهی
 (۳) مافی پادشاه؛ مافی پادشاهی
regard (ri-gārd'), *n.* (۱) سهرکردن؛ تماشا کردن؛ تماشا

تاوانکار؛ دهم گابه که رهک به نیدیخانه وایه بزمی کردن و خستنه و سهر پوی
 راستی هوزدی تاوانکار
reformed (ri-fōrmd'), *adj.* (۱) سهر پوی راست؛ خراو
 پهروشت و کردار چان بوو (a ~ criminal)
 (۲) هر کلیسای پروتستانی
reformer (ri-fōr'mēr), *n.* (۱) چاکر دوه؛ راستکرمه دی دهم گاهی
 کومه لایمی و پامیاری (۲) یه کیک له سهر کمانی بزمونمهی نایب و
 راستکردنه و دامه زاندنی کلیسای پروتستانی له نورو پادا
reformist (ri-fōr'm'ist), *n.* چاکر دوه؛ راستکرمه دی دهم گاهی
 کومه لایمی و پامیاری
reform school, = reformatory.
refract (ri-frakt'), *v.t.* شکانه (تیشکی پووناکي. داری ناو ناو)
refraction (ri-frak'shən), *n.* (۱) شکانه (تیشکی پووناکي)
 داری ناو ناو. هتد (۲) لادانی تیشکی پووی له نسیزیه له پیزه وی خوی
 (نسیزیه نامی)
-refractional (*adj.*); **refractive** (*adj.*)
refractometer (rē-frak-tom'ə-tēr), *n.* پیزه وی شکانه وی
 تیشکی پووناکي
refractory (ri-frak'tə-ri), *adj.* (۱) سهر سخت؛ گله پرق؛ لاسار
 سهر کیش (۲) به ناسانی ناتوتنه و کازا؛ بره نسیزیه گرمه دمکات
 (۳) درمان کاری ش ناکات (نخوشی)؛ چارکردنی گرانه
 (۴) بره نسیزیه نخوشی دمکات؛ نخوش ناکوت
refrain (ri-frān'), *v.t.* خوراگرتن؛ بی به خور نهدان؛ نه میشتن
 (to ~ from making any hostile comment)
v.t. [Archaic] پزی لیکرتن؛ راگرتن؛ وه ستاندن
refrain (ri-frān'), *n.* (۱) نهر بشعی هلمبستیک که سوپاره
 دمردنته؛ نهر بشعی گوزانی که که کورس دمیسنیتنه یا دمیلتنه
 (۲) موسیقی نهم بشعی گوزانی
refrangible (ri-fran'ja-b'l), *adj.* دهم کیشته و تیشکی پووناکي
 دهموانی بشکینرتنه
-refrangibility (*n.*)
refresh (ri-fresh'), *v.t.* (۱) بوورزاندنه (به خواردن، خواردمه،
 نوستر هتد؛ ژیانمه؛ گمشه پیکردن
 (۲) فینک کردنه؛ تازه کردنه (هواوی ژور)
 (۳) بیرخستنه؛ خستنه یاد (to ~ one's memory)
v.t. (۱) بوورزاندنه؛ ژیانمه؛ گمشه کردن (۲) خواردن؛ خواردمه
 (۳) نازوهی تازه خستن
refresher (ri-fresh'ēr), *n.* شتی بوورزاندنه یا فینک کردنه
adj. دهم زهره کرمه (مه جان)؛ تازه کرمه
 بیرخه روه (شتی له دمیکنه خورانی) (a ~ course)
refreshing (ri-fresh'ing), *adj.* (۱) خوش؛ فینک کردنه
 بوورزاندنه (a ~ drink)
 (۲) تازه؛ له ویش نسیستراو یا نه پیزرا؛ جیا؛ نانا سا
 (a ~ point of view)
refreshment (ri-fresh'mənt), *n.* (۱) بوورزاندنه؛ ژیانمه
 گمشه پیکردن (۲) بوورزاندنه (خواردمه منی، خواردمه)
 (۳) ساردمه منی؛ خواردن و خواردمه منی سوک
refrigerant (ri-frij'ər-ənt), *adj.* (۱) ساردمه روه
 (۲) لهش فینک کردنه؛ تا که سکره؛ تا هینترم خوارمه
n. (۱) دهم منی؛ تا دهم منی تا سوک کرم
 (۲) مادده ساردمه روه (له به فرخه منی کاره ماییدا به کاردمه منی)
refrigerate (ri-frij'ər-āt'), *v.t.* (۱) ساردمه روه
 (۲) خواردمه منی و خواردمه ساردمه روه بزم پادشاهی
refrigeration (ri-frij'ər-rā'shən), *n.* سارکردنی خواردمه منی و
 خواردمه منی بزم پادشاهی

regardful

چاوتی برین: (۲) گوی پیدان پاک: بهتنگرمهاتن: سرمنج: (with special ~ to your safty)

(۳) یز: (He had high ~ for his teachers.)
(۴) دهریاره: سهارهت به: لهیابت: یوو: (in ~ to your question)
(۵) (pl.) سلاوا: یوزو سلاوا:

(Please give my ~s to your brother.)
v.l. (۱) چاوتی برین: سهرکردن: تماشاگردن: (۲) دچاوتکردن: لینگدانهوه.
(۳) سرمنج پیدان: گوی پیدان
(۴) یوزلنگرتن: یز بوز ههبورن: (He ~s his brothers highly.)
(۵) وا سهرکردن: وا دانان: (I ~ this as a opportunity.)
(۶) پیوهندی پیوه یوون: (This proposal ~s your welfare.)
(۷) [Obs.] بهتنگرمهاتن:

v.l. (۱) سهرکردن: چاوتی برین: (۲) سرمنج پیدان: گوی پیدان
as regards, دهریاره: لهرووی: سهارهت به: له یابهت.
in regard to, دهریاره: لهرووی: سهارهت به.
with regard to = in regard to.

without regard to, بی گوی دان به
regardful (ri-gård'fəl), adj. (۱) به سرمنج: به گوی.
(۲) یوز پیشاندهر: یزگر.

regarding (ri-gär'din), prep. دهریاره: لهرووی: سهارهت به.
regardless (ri-gärd'lis), adj. بی گوی دان به: بی سرمنج دان به:

(~ of the cost)
adv. [Colloq.] لهگل: ئهوه: بی گوی دان به.
regatta (ri-gat'a), n. (۱) پیشرکابی بهلم.
(۲) چمند پیشرکابیمکی بهلم.

regulate (rē'jā-lāt'), v.l. (۱) بهستنی دوو پارچه سهؤل: پینگوه
به پستانهوه (۲) توانهوه و سرلهئوی بهستنهوهی دوو پارچه سهؤل
به پستانهوه.

regulation (rē'jā-lā'shən), n. (۱) بهستنی دوو پارچه سهؤل
پینگوه به پستانهوه (۲) توانهوه و سرلهئوی بهستنهوهی دوو پارچه سهؤل
به پستانهوه

regency (rē'jən-si), n. (۱) پله و پابه و دهسهلاتی پی: سپیروای تهختی
پاشایی: جینشینی تهختی پاشایی: (۲) ئهجوومنی پی: سپیروای تهختی
پاشایی: (۳) وولاتیکه که جینشین یا پی: سپیروای تهختی پاشایی بیبات
به یزه: (۴) ماوهی پی: سپاردنی تهختی پاشایی.

regeneracy (ri-jen'er-ə-si), n. تازه بونهوه: بورانهوه.
regenerate (ri-jen'er-it, ri-jen'ə-rāt'), adj. (۱) تازه له دایک
بونهوه (مهجان): (۲) تازه بونهوه: بورانهوه.

v.l. (۱) له دایک بونهوه: مهجان: (۲) بورانهوه: تازه بونهوه: چاککردنهوه.
(۳) دامه زاندنهوه: پوگردنهوه: (۴) پوگردنهوه: باتری).
(۵) ههلدانهوه: پوهکناسی: زنده موزانی).

v.l. (۱) تازه بونهوه: بورانهوه: ههلدانهوه: پوهکناسی: گیانه موزناسی.
(۲) له دایک بونهوه: مهجان:

regeneration (ri-jen'ə-rā'shən), n. (۱) تازه بونهوه: بورانهوه
ههلدانهوه: پوهکناسی: گیانه موزناسی: (۲) له دایک بونهوه: مهجان.
(۳) پوگردنهوه: (باتری): ووزه پیدانهوه.

regenerative (ri-jen'ə-rā'tiv), adj. (۱) تازه مکرهوه: بورانهوه
(۲) تایهتی به تازه بونهوه یا بورانهوه.

regent (rē'jənt), adj. تایهتی به پی: سپیروای تهختی
پاشایی: (prince ~)

n. (۱) پی: سپیروای تهختی پاشایی: جینشینی پاشا.
(۲) ئه داسی: ئهجوومنی سهره شتی که رانی زانکز (که له بهتار باندگانی
کۆمهل دامه سزیت): (۳) [Obs.] فرمانهوه.

-regentship (n.).
regicide (rej'ə-sīd'), n. (۱) پاشاکوژ: پاشای وولاتی خۆ کوژ.

regius professor

(۲) پاشاکوژ: پاشا کوشتن.

-regicidal (adj.).
regime (ri-zhēm', rā-zhēm'), n. (۱) رژیم: فرمانهوهایی
خپوهی فرمانهوهایی: (۲) پاریز (تهدروستی).

regimen (rej'ə-men', rej'ə-mən), n. (۱) رژیم: فرمانهوهایی
خپوهی فرمانهوهایی: (۲) پاریز.

(Rare), کارتیگردنی ووشمیک لهسر ووشمیک تر (ریژمان).
regiment (rej'ə-mənt, rej'ə-ment'), n. (۱) فوج (سوپا).
(۲) ژمارهیمکی زور خفله: [Obs.] فرمانهوهایی.

v.l. (۱) فوج پینگهاتن: کردن به فوج فوج.
(۲) له فوجدا دانان: دامه زاندن له فوجدا.
(۳) پینگهاتن: هسته هسته کردن.
(۴) ههتانه زور یازی یهک رژیم یا پهیرهوه.

-regimental (adj.).
regimentals (rej'ə-men'tl), n.pl. (۱) بهرگو گیزوگولنگی
تایهتی به فوجیک: (۲) جل و بهرگی سوپایی.

regimentation (rej'ə-men-tā'shən), n. ههتانه زور باری یهک
رژیم یا پهیرهوه: به ووردی لهسر یهک پهیرهوه پوزیشن.

reginal (ri-jī'n'l), adj. ژنه پاشایی: بانوشایی: شازنی.
region (rē'jən), n. (۱) ناوچهی زمینی.
(۲) ناوچهی وولات: ناوچه: ههتیم
(۳) ناوچهی لهش: بشی: ناوچه: (the abdominal ~)

(۴) مهیان (زانستی و هونری یا چالاکتی تر).
regional (rē'jən-l), adj. (۱) ناوچهیی: تایهتی به ناوچهیمکی
سهره مین: (۲) ناوخیی: تایهتی به ناوچهیمکی بیووک و ناوخی:

(a ~ dialect)
-regionally (adv.).
regionalism (rē'jən-l-iz'm), n. (۱) ناوچهگاری: ناوچه پهرستی.
(۲) تایههخی ناوچه: (۳) ناوچهگاری له ویزهوه هونردا.

register (rej'is-ter), n. (۱) ژمارنامه: لیستی شتی ژمارکارو.
(۲) خانهی ژمارنامه یهک: دانیهک له ناوچهی ژمارنامه.
(۳) ژمارکار: ژمارکار: (۴) ژمارکردن: ژمارکاری.
(۵) مهکینهی ژمارکار: مهکینهی ژمیرن: (a cash ~)

(۶) مهردای موسیقا یا دهنگ.
v.l. (۱) ژمارکردن.
(۲) پیشاندان: (The thermometer ~s fifty degrees.)
(۳) دهر برین: پیشاندان: (His face ~ed surprise, anger, etc.)
(۴) ژمارکردن (پوسته، نامه)

v.l. (۱) ناو نویسن (له ژمارنامه دا): ناوی خۆ ژمارکردن.
(۲) ناوی خۆ نویسن (بۆ لهنگدان له ههلدانهوه دینکدا).
registered (rej'is-tērd), adj. (۱) ژمارکارو.
(۲) ژمارکارو (پوسته): (~ mail; a ~ letter)

(۳) تایهتی به ناسپهوه سگی رهسگی (که ناوهکیان ده نووسری له ناو
ژمارنامهی زلوی پی: کهرمهکیان دا): (۴) موزکارو: پروپیتکارو.
registrant (rej'is-trənt), n. ژمارکار.
registrar (rej'is-strār), n. ژمارکار (زانکز، دادگا):
کاربه دستنی ژمارکاری.

registration (rej'is-strā'shən), n. (۱) ژمارکردن: ژمارکاری.
(۲) دانیهک له ناوچهی ژمارنامه.
(۳) سهرجهمی خهلتی ناو ژمارکارو.
(۴) ژمارکردن: ژمارکاری.
(۵) فرمانهگی ژمارکاری: ژمارخانه.
(۶) ژمارنامه.
(۷) ناسنامهی کهختی (که به ناوی وولاتهکی خاوهتیدا دیاره).
regius professor, ماموستایهکی همدی زانکز نینگهتروه

regularize (reg'yoo-lə-rīz'), *v.t.* پیکه‌ویک کردن؛ به‌یونی یاسا یا په‌یرو جینه‌جیکردن.
regularly (reg'yoo-lēr-li), *adv.* (۱) به پیکه‌ویکی. (۲) ناوبه‌ناوو به پیکه‌ویکی؛ ههمیشه: (He writes his family ~.)
regulate (reg'yoo-lāt'), *v.t.* (۱) پیکه‌ویک کردن؛ پیکه‌کستن؛ گوچاندن؛ په‌یرو بۆ دانان: (to ~ the heat). (۲) چاک کردن: (to ~ a watch). (۳) به پیکه‌ویکی په‌یرومیردن: (to ~ traffic).
regulation (reg'yoo-lā-shən), *n.* (۱) پیکه‌ویک کردن؛ گوچان. (۲) په‌یرو.
regulator (reg'yoo-lā-tēr), *n.* پیکه‌کسر: (۱) نامیری پیکه‌کسر (پلی). پیکه‌کستی ناوو نله‌کتریک و گاز... هند. (ب) پیکه‌کسری کاتژمیر.
regulatory (reg'yoo-lə-tōr'i, reg'yoo-lə-tō'ri), *adj.* هی پیکه‌کستی؛ پیکه‌کرا تایبستی به پیکه‌ویک کردن.
regulus (reg'yoo-ləs), *n.* (۱) نلسیتریمکه له کۆنستیزی "شیر". (۲) (۱) نلسیتریم؛ توخیمی کیمیاوییه. (ب) خلته‌ی کازا. (ج) کازای نخلتیک پاک کراوه.
regurgitate (rē-gūr'jə-lāt'), *v.t.* بۆ دواوه چوون؛ ته‌وژم دان بۆدواوه.
 هیئانه‌روی خوارده‌منی له سگه‌ه بۆ ناو دم (بۆ کاوریکردن یا بۆ دان به *v.t.* په‌چکه و ده همدنی بالنده)؛ پشانه‌روه.
-regurgitant (adj.); regurgitation (n.).
rehabilitate (rē-hə-bil'ə-tāt'), *v.t.* (۱) سهرمایه و پله‌ویایه. (۲) ماف بۆ کفراندن. (۳) ناوبانگی باش پیدانه‌وه پاش ناوچان.
 (۴) چاک کردن. (۵) خانوو، وولاتی ویران کراو پاش چنگه؛ یورژانه‌وه؛ ناوه‌دانکردن. (۶) کفراندن بۆ توخی باشی جارن:
 (to ~ a prisoner after his release)
-rehabilitation (n.).
rehash (rē-hash'), *v.t.* داپشتتی شتی کۆن به شیوه‌ییکه تازه (به‌تایبستی له پشخان و مؤنراوه باسی تردا).
n. (۱) داپشتتی باسی کۆن به‌شیوه‌ییکه تازه. (۲) باسی کۆنی داپشتراو به‌شیوه‌ییکه تازه:
 (The new article is just a ~ of old material.)
rehearsal (ri-hūr'sl), *n.* (۱) گپ‌اندن؛ (۲) تاقیکردن. (۳) ممشق؛ په‌راوه.
 (۴) په‌راوه (شانۆنامه): (the ~ of a play).
 له په‌راوه‌نایه (شانۆنامه).
 (۱) به دهنگی به‌رز خویندن. (۲) گپ‌اندن (بهرمهات).
 (۳) په‌راوه‌کردن (شانۆنامه): (to ~ a play).
 (۴) ممشق پیکردن؛ ممشق کردن.
v.t. په‌راوه‌کردن (شانۆنامه، ووتار... هند).
reich (rik), *n.* (۱) کیمپراتۆرنشینی ئه‌لمانیا له سده‌ی نۆه‌مه‌هه ههتا سالی ۱۸۰۶ (پایسی یه‌کهه). (۲) ئه‌لمانیا: (۱) کیمپراتۆرنشینی ئه‌لمانیا له سالی ۱۸۷۱-۱۹۱۹ (پایسی دووه‌هه). (ب) کۆماری ئه‌لمانیا له سالی ۱۹۱۹-۱۹۳۳. (ج) ئه‌لمانیا نازی له سالی ۱۹۳۳-۱۹۴۵ (پایسی سه‌هههه).
reichsmark (riks'märk'), *n.* ماریکی ئه‌لمانیا: درولی ئه‌لمانیا.
reify (rē'ə-fi'), *v.t.* شتی پوروت یا بی‌قهاره به شتی قهاره‌ده‌ده‌دان.
-reification (n.).
reign (rān), *n.* (۱) دهسه‌لاتی شاهانه؛ دهسه‌لاتی بی‌سور؛ دهسه‌لات. (۲) زالی؛ بلاوی؛ دهسه‌لاتداری؛ په‌بروی: (the ~ of fashion). (۳) ماوه‌ی فه‌رمانه‌روایی پاشایه‌که. (۴) فه‌رمانه‌روایی: (the ~ of terror). (۵) [Rare] شانۆن.

نوسکر ته‌ندیه‌که موچه‌کدی له به‌خشیشیکی شاهانه بۆ ئه‌ر زانکۆیه ده‌میرت.
reglet (reg'lit), *n.* (۱) تیلناسکیکی پازننه‌روه (خانوسازی). (۲) تیلناسکیکی داره بۆ جیاکردن. (۳) تیلیپ (چاپه‌مشی).
regnal (reg'nəl), *adj.* پاشایی؛ تایبستی به پاشاو ماوه‌ی فه‌رمانه‌رواییه‌کدی.
regnant (reg'nənt), *adj.* (۱) له‌سه‌ر تمخت؛ فه‌رمانه‌روا: (the King ~). (۲) زال؛ بار؛ به‌بره‌وا به‌باو: (the ~ fashion). (۳) بلاو؛ هه‌موو شوینیکی گرتوه‌توره.
regorge (ri-gōrj'), *v.t.* (۱) رشانه‌وه؛ هیئانه‌وه (په‌دمه). (۲) [Rare] تووتدانه‌وه؛ سه‌رله‌نوی قووتدان.
v.t. کفراندن (ناو).
regrate (ri-grāt'), *v.t.* (۱) کپینی خوارده‌منی و شتومکی ترو. (۲) فرۆشتنه‌روی به‌قازانج له هه‌مان بازاره؛ یا له بازاری ده‌روپشتدا.
 (۳) فرۆشتنه‌روی شتومکی به‌م جزوه کپراو به‌قازانج.
regress (rē'gres, ri-gres'), *n.* (۱) گه‌رانه‌وه؛ کشانه‌وه. (۲) مافی گه‌رانه‌وه؛ کشانه‌وه.
v.t. گه‌رانه‌وه؛ کشانه‌وه.
regression (ri-gresh'ən), *n.* (۱) گه‌رانه‌وه؛ کشانه‌وه. (۲) گه‌رانه‌وه بۆ شیوه‌ییکه سه‌ره‌تایی (زینده‌وه‌نایی). (۳) دانه‌دواوه؛ ده‌رووناسی؛ گه‌رانه‌وه بۆ دوخ یا سه‌رده‌می په‌یورنوو.
regressive (ri-gres'iv), *adj.* (۱) گه‌رانه‌ویی؛ کشانه‌ویی. (۲) گه‌رانه‌وه؛ کشانه‌وه؛ کشانه‌وه بۆ پزیشتی: (~ behavior). (۳) پزنده‌کدی کم ده‌بسته‌وه به زیاده‌بونی ئه‌ر پارویه یا سه‌رمایه‌یی باجی له‌سه‌ر ده‌رستی: (a ~ tax).
-regressively (adv.); regressiveness (n.).
regret (ri-gret'), *v.t.* (۱) داخ بۆ خواردن. (۲) په‌شیمان بوونه‌وه؛ په‌شیمانی ده‌ربیرن؛ پاشگهن بوونه‌وه.
n. (۱) داخ؛ ناخ‌واخ. (۲) په‌شیمانی؛ په‌شیمان بوونه‌وه؛ پاشگهنی.
regretful (ri-gret'fəl), *adj.* په‌شیمان؛ ناخ‌واخ هه‌لکش؛ پاشگهن.
regrettable (ri-gret'ə-b'l), *adj.* جینی داخه؛ حه‌یف؛ جینی په‌شیمانییه: (a ~ incident).
regrettably (ri-gret'ə-bli), *adv.* به داخه‌وه؛ داخه‌که‌م.
regroup (rē-grōp'), *v.t. & v.i.* یه‌که‌رتنه‌وه؛ سه‌رله‌نوی کۆبوونه‌وه و خۆ ناماده‌کردن بۆ هه‌نگاوی ناینده.
regular (reg'yoo-lēr), *adj.* (۱) ئاسایی؛ ده‌ستووری؛ تاجیوان. (۲) ئاسایی؛ هه‌روه‌ک خۆی یا جارن: (He sat in his ~ place). (۳) سه‌روپ؛ هه‌میشه‌یی: (a ~ customer). (۴) ریکه‌ویک؛ نه‌گۆن: (a ~ pulse; ~ speed). (۵) ده‌ستووری؛ له‌سه‌ر په‌یروویکی تایبستییه؛ په‌چی: (a ~ meals). (۶) پیکه‌ویک: (a ~ doctor). (۷) ئاسایی: (a ~ nuisance). (A) [Colloq.] توار، ئیچگار زۆر: (a ~ nuisance). (B) [Colloq.] چاک؛ باش؛ پشت پێ به‌ستراو؛ پوخواش. (۱۰) هی ووشکه‌سۆفی؛ تایبستی به‌و په‌راوه‌ نایندیانه‌ی له په‌رستگادا ده‌ژین: (the ~ clergy). (۱۱) ئاسایی (پزیمان)؛ بی‌هیز (کردان): (The verb "go" is not ~; "Love" is a ~ verb.). (۱۲) چوونیک (ئه‌ندازه)؛ گۆشکه‌کان و لاکانی هه‌موو چوون یه‌که‌ن. (۱۳) ئاسایی (سویا، سه‌ریان): (a ~ army). (۱۴) دلسۆز (ئه‌ندامی حه‌یز)؛ په‌یروویکه‌ری حه‌یز.
n. (۱) ووشکه‌سۆفی. (۲) سه‌ریازی؛ ئاسایی. (۳) [Colloq.] که‌سینگی خو و په‌روشت نه‌گۆن. (۴) ئه‌ندامینگی په‌یروویکه‌ری حه‌یز.
regularity (reg'yoo-lar'ə-ti), *n.* پیکه‌ویکی؛ چوونیکه‌ی.

Reign of Terror

v.l. (۱) فرمانروایی کردن و حک پاشا پاشایی کردن
 (۲) سرکوتن به برهه یون زالیون: (Peace ~s.)
Reign of Terror, n. سردهمی توفاندن لهکاتی شؤزشی فهرنسادا
 له سالی ۱۷۹۳-۱۷۹۴ که سهری گهلیک کسی تئدا پهئندرا.
 (۲) [-t-], سردهمی خوئن پڑان و توفاندن.
reimburse (rē'im-bürs'), v.l. بؤ بئاردنهوهی پاره و زیان
 پاره پیدانهوه به کسیک (لهباتی شو پارهیهی داویتی یا شو زیانهی اوتی
 کموتروه) (The company will ~ you for any loss.)
-reimbursable (adj.); **reimbursement** (n.).
reimpression (rē'im-presh'ən), n. له چاپدانی دووهمی
 پهرتوکیک.
rein (rān), n. (۱) جلمو: سرکمله.
 (۲) جلمو (مهجان) هؤی دابینکردن.
 (the ~s of government; the ~s of power)
 v.l. (۱) جلموکردن (۲) دابینکردن لغاوکردن (مهجان).
 v.l. (۱) وهستاندن یا هئواش کردنهوه به جلمو.
 (۲) [Rare]، ملدان (نسیپ): سهریچی نمکردن؛ ملکهچ نمکردن.
draw rein, Also **draw in the reins**, v.l. جلموگرتن؛ جلمو اکتیشان
 حلمو توندکردنهوه. (۲) وهستاندن؛ هئواش کردنهوه.
give (free) rein to, v.l. حلمو بؤ شل کردن؛ بهر بؤ بهره لاکردن
 حلمو بؤ بهره لاکردن؛ بدهمهوههوه.
keep a rein on, v.l. جلمو توندکردنهوه؛ جلموگرتن؛ دابینکردن
reincarnate (rē'in-kār'nāt), v.l. ریندووکردنهوه.
reincarnation (rē'in-kār'nā'shən), n. (۱) ریندوو بیونهوه
 ریندووکردنهوه. (۲) بویای ریندوو بیونهوهی مرؤه پاش سردن.
reindeer (rān'dēr'), n. ناسکی شاخه پهلکدار.
reinforce (rē'in-fōrs', rē'in-fōrs'), v.l. (۱) بههئیزکردن (بنکهی
 سویایی)؛ سهریازو چمکی تازه بؤ ناردن. (۲) زیادهکردن.
 (۳) داگرتهوه (تیکی پهراوین). (۴) توندکردنهوه؛ قایم کردن.
 (۵) پتموکردن؛ بههئیزترکردن؛ پالیشتی کردن.
 (He ~d his argument with new evidence.)
reinforced concrete, n. کونکریتی شیش بهند.
reinforcement (rē'in-fōrs'mənt), n. (۱) بههئیزکردن؛ پتموکردن.
 توندکردنهوه. (۲) شتی بههئیزکری یا پالیشتیگه.
 (۳) [pl]، سهریازو چمکو کهرهسهی جهنگی تازه نئیرای بؤ بنکهی سویایی
 یا معبانی جهنگ بؤ بههئیزکردنی شو لهشکوهی لهوییه:
 (New ~s were sent to the front.)
reins (rānz), n.pl. (۱) گورچیله؛ کلهکه؛ لاقهبرغه؛ لاخواروی پشتو
 کلهکه (۲) سهریچارهوی هست (گموا بپوا بوو که لهکلهکهکدایه). (۳) هست.
reinstatement (rē'in-stāt'mənt), n. دانانهوه لهسر کار (پاش دهرکردن)
 دهرگرتهوه له قوتابخانه؛ گئیرانهوه بؤ سرکار
 خستنهوهکار یا گئیرانهوه (یاسا): (to ~ a worker, student, etc.)
reinstatement (rē'in-stāt'mənt), n. دانانهوه لهسر تیش
 دهرگرتهوه له قوتابخانه؛ گئیرانهوهی یاسا یا پهپهرو.
reinsure (rē'in-shoor'), v.l. بیمهکردنهوه؛ سرلهنوئ بیمهکردن.
-reinsurance (n.).
reinvest (rē'in-vest'), v.l. سرلهنوئ ودهرهئینانی سهرمایه و
 قازانجهکی؛ دووباره خستنه تیشی سهرمایه و قازانج.
-reinvestment (n.).
reis (rās), n. دراوی پورتوغالییه.
reissue (rē-ish'ōō, rē-ish'ū), v.l. له چاپ داننهوه؛
 پیورل پؤسته دهرکردنهوه.
 n. (۱) پهرتوکی سهرلهنوئ لهچاپدراو.
 (۲) پیورل پؤستهی سهرلهنوئ دهرکراو.
reiterate (rē-it'ā-rāt'), v.l. دووبارهکردنهوه؛ دووپاتکردنهوه؛

relation

(He ~d the same statement he made yesterday.)
-reiteration (n.).
reject (ri-jekt', rē'jekt), v.l. (۱) نویستن؛ پهسند نمکردن؛
 بازی نه بیون؛ بدهل نه بیون: (to ~ an offer).
 (۲) فریزدان. (۳) پشانهوه.
 (۴) بهره لستتی کردن؛ مل نه دادن؛ له لوت دان.
 n. شت یا کسی نهریستراو؛ شتی فریزدراو؛ شتی بهکار نه هاتوو
 شتی پهسند نه کراو.
rejectamenta (ri-jek'tə-men'tə), n.pl. (۱) شتی بی کلهو
 فریزدراو؛ زبل. (۲) پسیایی؛ کور.
rejection (ri-jek'shən), n. (۱) نویستن؛ پهسند نمکردن؛
 بازی نه بیون؛ پهسند نه کراو. (۲) شتی پهسند نه کراو یا نهریستراو
rejoice (ri-jois'), v.l. دلخوش بیون؛ دلشاد بیون؛ زور پی خوش بیون
 خوشحال بیون. (We ~ in your success.)
 دلخوش کردن؛ دلشاد کردن.
rejoicing (ri-jois'ing), n. خوشی؛ کامرانی؛ شادی؛ دلخوشی.
rejoin (rē-join'), v.l. (۱) بهیهگه بیشتنهوه؛ چورنهوه لا؛
 بههگرتنهوه یا بهیهگه بیشتنهوه پاش جیابونهوه: (I will ~ you soon.)
 (۲) پهک پینگرتنهوه.
 بههگرتنهوه پاش جیابونهوه.
rejoin (ri-join'), v.l. وهلام داننهوه؛ له وهلامدا ورتن.
 (۱) وهلام داننهوه. (۲) وهلام داننهوهی داخواز (دادگا).
rejoinder (ri-join'dēr), n. (۱) وهلامی وهلام (ب) وهلام.
 (۲) وهلامی داوا لهسر بؤ داخواز (دادگا).
rejuvenate (ri-jōō'və-nāt'), v.l. گهنج کردنهوه؛ بپوزاندنهوه؛
 هئیزی لای پیدانهوه؛ تازهکردنهوه (تین، ورزه، تاقهت)
-rejuvenation (n.).
rejuvenescence (ri-jōō'və-nēs'əns), n. گهنج بیونهوه.
rekindle (ri-kin'dl), v.l. & v.l. داگرساندنهوه؛ ههلگرسانهوه؛
 تازه بیونهوه: (to ~ a fire; Our hopes ~d.)
relapse (ri-laps'), v.l. (۱) گهرانهوه بؤ نؤخی جارن.
 (۲) نهخوش کهرتنهوه پاش چاکوبونهوهی کاتی؛ ههلدانهوهی نهخوشی؛
 نهخوش کهرتنهوه (۳) گهرانهوه بؤ سر خو پهووشتی خراب؛ دانهدواوه
 به پاشدا هاتن.
 (۱) گهرانهوه بؤ نؤخی جارن. (۲) ههلدانهوهی نهخوشی؛ نهخوش کهرتنهوه. n.
 (۳) دانهدواوه؛ گهرانهوه بؤ پهووشتو خوری خراب.
relapsing fever, n. تای گهراوه؛ تای پینچ بهر؛ تای سهرهلدهروه.
relate (ri-lāt'), v.l. (۱) گئیرانهوه (چیزک)؛ ورتن.
 (۲) پیشاندان یا بیضی پهوهندی نیوان دوو شت:
 (to ~ theory and practice; to ~ what the government
 claims to what is actually happening)
 پهوهندی لهگهلا بیون یا پیداکردن؛ رهقار لهگهلا کردن؛
 ههلسان و دانیشتن لهگهلا؛ پهوهندی پیوه بیون:
 (She can't ~ to people well.)
related (ri-lāt'id), adj. (۱) گئیراوه (چیزک)؛ ورتراو.
 (۲) پهوهندی؛ پهوهندی پیوه هیه. (۳) خزمایه تی بیان هیه.
relation (ri-lā'shən), n. (۱) گئیرانهوه (چیزک)؛ ورتن. (۲) چیزک.
 (۳) پهوهندی؛ پهوهندی: (the ~ of the individual to society;
 the ~ of theory and practice)
 (۴) خزمایه تی. (۵) خرم؛ کسی وکار.
 (۶) [pl]، دؤستایه تی؛ پهوهندی برادره تی:
 (His ~s with his friends are good.)
 (۷) [pl]، پهوهندی نیو وولاتان: (foreign and trade ~s)
 (۸) بهگویزه؛ پهوی.
in (or with) relation to, n. دهریاره؛ سهارهت به؛ له بایهت.

-relational (adj).

relationship (ri-lā'shən-ship), n. (۱) پیوندهی؛ پیوستی. (۲) خزمایستی.

relative (rel'ə-tiv), adj. (۱) پیوندهیدار؛ پیوندهی؛ پیوندهی (His letter was ~ to this matter.)

(۲) هاریزه؛ هاریمونده: (We ended in the same ~ positions.)

(۳) هراوردی؛ دهکویته سمر شتی تریض نک همر شته که خوی؛ بهگوزهی؛ بستراره بهشتی ترهوه به تنها هال ناسهنگینری؛ له چار:

(~ wages; "strength", "speed", "cold", and "heat" are - terms.; He accepted defeat with ~ calmness.)

(۴) تاییهتی به ووشهی لیکدر (ریزمان)؛ وهک ووشهی "which" لهم نیمچه رستهیدا:

(the hat which you bought)

n. (۱) ووشهی لیکدر (ریزمان). (۲) شتی هاریزه؛ شتیکی هملسهنگینراو لهچاو شتیکی تردا.

(۳) خزم؛ کس وکار

relative to, (۱) هریباری؛ لهروی؛ سهبارت به. (۲) لهچاو؛ نگهر هراوردی بکهیت لهگهل شتیکی تردا.

relatively (rel'ə-tiv-li), adv. لهچاو شتی تردا؛ نگهر هراوردی بکهیت لهگهل شتی تردا:

(a ~ unimportant matter; He is ~ rich.)

relative clause, نیمچه رستهی پیوندهی؛ نیمچه رستهیمکه که به پناوی لیکدر دست پی دکات (ریزمان):

(He who hesitates is lost.)

relative pronoun, پناوی لیکدر (ریزمان).

(He who hesitates is lost.)

relativism (rel'ə-tiv-iz'm), n. فلسفههی ریژهی؛ بیروباریمکه که بعلیت پاستی و هملسهنگاندنی پاستییمکانی ژیان دهکویته سمر مروا خوی و کات و شویز و باری ژیانی؛ فلسفههی هاریموندهی.

relativist (rel'ə-tiv-ist), n. (۱) پهبریمیکری فلسفههی ریژهی. (۲) زانی بیردزهی ریژهی (فیزیا).

relativity (rel'ə-tiv'ə-ti), n. (۱) هاریزهیی؛ هراوردی؛ هاریموندهی دوو شت یا زیاتر لهگهل بهکتردا؛ پهچاوکردنی شتی که لهچاو شتیکی تردا (۲) بیردزهی هاریزهیی نهینشتاین هریباری فیزیای گمردون (که دهئیت هملسهنگاندن و پناوی هیچ شتی که به تنها ناکرت بهلکو به هاریموندهی لهگهل یا لهچاو شتی تردا.)

relator (ri-lā'tēr), n. چمؤکیز؛ چمؤگ گزیهوه.

relax (ri-laks'), v.t. (۱) شل کردن. (He ~ed his hold.) (۲) جله وشل کردن؛ خاوکردنوه؛ نرم کردن:

(She ~ed her discipline of the child.) (۳) کمکردنوه؛ خاوبونوره (همول): (He ~ed his efforts.)

(۴) پشور پیدان؛ هواندنوه: (to ~ the mind, muscle, etc.)

v.l. (۱) خاوبونوره (ماسولکه)؛ شل بوون. (۲) جله و شل بوون؛ زهبرو توندوتیژی کم بوونوه.

(۳) پان لیدانهوه؛ پشت لیکردنوه؛ نارام گرتن؛ پشودان: (He can't ~ because he has too many things on his mind.)

relaxant (ri-laks'ənt), n. همرمانی خاوکردنوه و کرژی نهینشتنی ماسولکه یا پشودان به میشتک.

adj. پشوپیدن؛ دهزمان؛ خاوکردنوه.

relaxation (rē'lak-sə'shən), n. (۱) خاوکردنوه؛ خاوبونوره؛ کرژی نمان (muscle ~).

(۲) جله و شل کردن؛ زهبرو توندوتیژی کم بوونوه؛ خاوکردنوه: (a ~ of the rules)

(۳) پشودان؛ همرانهوه.

(۴) پاپوردن؛ کملو خوشی: (I play tennis for ~.) (۱) دهسته نسبی حساره بۆ نوره پی کردن لهگهل relay (rē'lā), n.

نسبی ماشوره له گشتیکی چنده قوناغیدا؛ نوره. (۲) دهسته سهگی حسارهی نوره پی کراو له پراو یا گالیسگی بهفریندا

شلهقی کرکارا؛ نوره. (۳) نامیری ووزه گوزمروه و بهمیزکر (کاربا، مکتبهکاری). (۴) (۱) پیشبرکی پی به نوره؛ دست بهدهست گهاندن (پیشبرکی

(۲) قوناغیکی هم پیش برکی به. (۱) پی گهیاشن (پهپام، دهنگویاس): (to ~ a massage)

(۲) نوزمکردن به دهسته نسبو و سهگاو کرکاری ماندو و چی گرتنهمیان به هی حساره. (۳) ووزه گواستنهوه و بهمیزکردن (کاربا، مکتبهکاری)

relay (rē'lā'), v.l. داندانهوه؛ سمرلهنوی؛ داندان.

relay race, پیشبرکی پی به نوره؛ بریتی به له پیشبرکییمکی چنده قوناغی که لهنداسی تیهکه همریمکیان له قوناغیکیدا پادمکن.

release (ri-lēs'), v.l. (۱) بهرلاکردن؛ بهردان؛ نازادکردن: (to ~ a prisoner)

(۲) هارویشتن (تیر، بؤمیا)؛ فریدان. (۳) پزاندن؛ ژیاختهدهروه (شله، همرا، گان.

(۴) بهضیچ (له لهزیدانهوه، باج دان... هتد)؛ ژ خوش بوون. (۵) نازادکردن (له ناخوشی و گیروگرت)؛ نارام پیدان.

(۶) پلاوکردنوه (بیمانده، دهنگویاس): (to ~ a statement)

(۷) دست ژ هملگرتن دان به کسیتی تر (ماف، داوا).

n. (۱) بهردان؛ بهرلاکردن؛ نازادکردن: (the ~ of prisoners)

(۲) بهضیچ (له باج یا فریدانهوه)؛ ژ خوش بوون. (۳) نازادنامه؛ بهضنامه. (۴) بهرلاکردن؛ بهردان.

(۵) پزاندن؛ ژیاختهدهروه (شله، گان، همرا). (۶) نامیری دستپیکردن و کوژانهوهی مکتبه.

(۷) (۱) پلاوکردنوه (پهپام، فیلم، دهنگویاس... هتد). (۲) شتی پلاوکردنوه (پهپام، فیلم، دهنگویاس... هتد).

(۸) (۱) دست ژ هملگرتن بۆ کسیتی تر (ماف، داوا). (۲) بهلگهنامهی هم دست ژ هملگرتن.

release (rē'lēs'), v.l. به کرپی دانهوه؛ به کرپی گرتنوه؛ سمرلهنوی؛ به کرپی دان یا به کرپی گرتن.

relegate (rel'ə-gāt'), v.l. (۱) دهکردن له وولات؛ دهکردن؛ ناورمکردن؛ شاربهدهکردن.

(۲) له پلهی پاییمکی نزدا داندان؛ له پلهی نزدا؛ فریدان. (۳) پزل پزل کردن؛ بایهت بایهت کردن.

(۴) لیش پی سپاردن: (The director ~d the work to his assistant; to ~ authority to a subordinate)

-relegation (n.). (۱) دل نرم بوون؛ خاوبونوره؛ کزل دان؛ دل داهینان؛ له توندوتیژی کم بوونوه. (۲) [Obs.]; تورانهوه.

v.l. [obs.]. (۱) دل نرم کردن؛ خاوکردنوه؛ دل پی داهینان.

relentless (ri-lent'lis), adj. دل پلهقی؛ دل سهخت؛ توندوتیژی؛ دل نرم بوونی بۆ نیبه: (a ~ enemy)

(۲) کزلهدهمه؛ بی روچان؛ بی نامان؛ همرگیز نورهستار: (a ~ effort, storm, wind, etc.)

relevance (rel'ə-vəns), n. پیوندهی (به باسوه): (What you say has no ~ to the subject)

relevancy (rel'ə-vən-si), n. = relevance. پیوندهیدار (به باسوه)

relevant (rel'ə-vənt), adj. پیوندهی پیوه همیه: (This matter is not ~ to our discussion.)

reliability (ri-li'ə-bil'ə-ti), n. پشت پی بستران؛ پشت پی بستن. پشت پی بستراوه؛

reliable (ri-li'ə-b'l), adj. پشت پی بستراوه؛

reliably

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

religiose (ri-lij'i-os'), adj.
religiosity (ri-lij'i-os'ə-ti), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

religiose (ri-lij'i-os'), adj.
religiosity (ri-lij'i-os'ə-ti), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

religiose (ri-lij'i-os'), adj.
religiosity (ri-lij'i-os'ə-ti), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

remains

religious (ri-lij'əs), adj.
relinquish (ri-lin'kwish), v.t.
relinquishment (n.).
reliquary (rel'ə-kwəri), n.
relique (rel'ik, ri-lēk'), n.
reliquiae (ri-lik'wi-ē'), n.pl.
relish (rel'ish), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

religiose (ri-lij'i-os'), adj.
religiosity (ri-lij'i-os'ə-ti), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

religiose (ri-lij'i-os'), adj.
religiosity (ri-lij'i-os'ə-ti), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

relict (rel'ikt), n.
relief (ri-lief'), n.
in relief,
on relief,
relief map,
relieve (ri-liev'), v.t.
religion (ri-lij'ən), n.

religiose (ri-lij'i-os'), adj.
religiosity (ri-lij'i-os'ə-ti), n.

reliably (ri-liə-bli), adv.
reliance (ri-li'əns), n.
reliant (ri-li'ənt), adj.
relic (rel'ik), n.

(۱) لەبیربوون! لەیادبوون. **remembrance (ri-mem'brəns), n.**
 (۲) بێرا یادا! ماوەی لەبیرمان! ماوەی لەیادبوون.
 (۳) یادکردنەوە! تاهەنگی یادکردنەوە.
 (۴) بێرەمەری: (۵) یادگار.
 (۶) (pl.) سەلار: (to send ~s to someone).
remembrancer (ri-mem'brən-sēr), n. بێرەمەرە
 (۲) [Rare]. کاربەمەستی قەرز کۆکەرەو یا وەرگرەو (له نینگلەتەرە).
 (۳) یادگار.
remex (rē'mɒks), n. (pl. remiges), شاپە
remind (ri-mɪnd'), v.t. & v.i. بێرخستنەوە! هینانەوە بێرا
 خستنەوە یاد: (She ~ed me of it).
reminder (ri-mɪn'dēr), n. بێرخەرەو! یادخەرەو (نامە، شت):
 (She forgot her promise, so I sent her a ~.)
remindful (ri-mɪnd'fʊl), adj. (۱) لەبیری نەچوو! لەیادتی.
 (۲) بێرخەرەو! یادخەرەو.
reminisce (rē'mɪn-ɪs'), v.L (۱) یادێ کۆن کردنەوە!
 بێر لەشتی کۆن کردنەوە. (۲) لەسەر شتی کۆن نووسین یا دوران.
reminiscence (rē'mɪn-ɪs'ns), n. (۱) یادێ شتی کۆن کردنەوە!
 بێر لەکاتی کۆن کردنەوە. (۲) یادا! بێر.
 (۳) (pl.) یادداشت! بێرەمەری! یادێ کۆن.
 (۴) بێرخەرەو! یادخەرەو! شتیگە که یادێ شتیگە تەرت دەکاتەو.
reminiscent (rē'mɪn-ɪs'nt), adj. (۱) بێر لە شتی کۆن کەرەو!
 یاسی شتی کۆن کەر بە تاسەرە: (a ~ person).
 (۲) بیری شت یا پەودانی کۆنت دەخاتەو!
 له پەودان یا کاتی پەورەو دەچیت:
 (a scene ~ of the idyllic life in his village)
remise (ri-mɪz'), v.t. دەست هەلگرتن له ماف (دادگەری).
remiss (ri-mɪs'), adj. (۱) کەمترخەم! گۆی پێر نەدەر!
 به باشی پێر هەل نەسار: (to be ~ in one's duties)
 (۲) کەمترخەمی پیشان نەدات! نیشانە نەزانی و گۆی پێر نەداتە
 (۳) سست! تەمەل! خا.
-remissness (n.) دەبەخشەریت (گوتاه، تاوان)
remissible (ri-mɪs'ə-b'l), adj. ئێر خۆش بوون یا ئێبەرەو نەهەبە.
remission (ri-mɪsh'ən), n. (۱) ئێبەرەو (گوتاه، تاوان) بەخشین:
 (the ~ of sins)
 (۲) ئێر خۆش بوون (قەرز، باج، سزا) دەست ئێر هەلگرتن! وازنەهێنان
 (۳) کەم بوونەو (گەرمی، ساردی) کزبوون.
 (۴) سووک بوون! نەخۆشی، ئازار! کەم بوونەو (توندوتیژی نەخۆشی!
 کزبوون! وەستان: (a ~ of his fever, cancer, etc.).
remit (ri-mɪt'), v.L (۱) ئێر خۆش بوون (گوتاه) بەخشین! ئێبەرەو:
 (God will ~ sin.)
 (۲) (a) له قەرز خۆش بوون! باج ئێر سەندن.
 (ب) سزا لەسەر لابردن! له سزا خۆش بوون.
 (۳) کەمکردنەو (هەوڵ) خاوریبوون: (He ~ted his efforts).
 (۴) گەڕاندنەو بۆ دۆخی جاران! خستنەو شوینی خۆی! وەك خۆی ئێر کردنەو.
 (۵) ئارەنەو! داواکارییەك بۆ دادگایەکی نۆمەرت بۆ زیاتر لێکۆلینەو.
 (۶) دانی مەسەلەیک بە دەزگا یا کەسێکی شارەزا بۆ لێکۆلینەو.
 (۷) قەرزدانەو! پارەدان! پارە ناردن:
 (Please ~ this amount by the due date.)
 (۸) داواخست (بۆ لێکۆلینەو) تێر.
 (۹) [Rare]. ئارەنەو! بۆ بەندیخانە.
 (۱۰) کزبوون! کەم بوونەو. (۲) دانەو (قەرز) پارە پێدان! پێدان.
v.L
-remitable (adj.); remitter (n.),
remittal (ri-mɪt'əl), n. = remission.

(۳) شتی له کۆنەو بەجێماو (خانوو، پەیکەر، هتد).
 (۴) لاشە! نیشکەر! پوووسک.
 (۵) نووسراوی بۆلۆنەرەو! له دوا بەجێماوی نووسەرێکی مردوو.
 (۶) نووسراوی لەدوا بەجێماوی نووسەرێکی کۆن.
remake (rē-māk', rē'māk'), v.t. سەرلەنوێ! درووستکردنەو
 شتی سەرلەنوێ! درووستکردن.
reman (rē-man'), v.t. (۱) کرێکار یا سەربازی تازه بۆ ناردن.
 (۲) غەرت خستنەو بەرا! زات نانەو بەرا! وەرە نانەو بەر.
remand (ri-mənd'), v.t. (۱) ئارەنەو! گێرانەو
 (۲) ئارەنەو! بەندیک بۆ بەندیخانە (بۆ زیاتر لێکۆلینەو! داواکارییەك).
 (ب) ئارەنەو! داوایک له دادگایەکی بەرزەو بۆ هی زیاتر
 لێکۆلینەو!
 (a) ئارەنەو! بۆ بەندیخانە! خستنەو بەندیخانە.
 (ب) ئارەنەو! داوایک له دادگای بەرزەو بۆ هی نۆم.
 (۳) کەسێکی نۆرەو بۆ بەندیخانە.
remanence (ri-mān'əns), n. (۱) مانەو! نەهوتان! دەربەردن.
 (۲) ماوە! دوا ماوە! پاشماوە. (۳) پاشماوەی ئەووزی موگناتییسی پاش
 لایردنی سەرچاوەی هێزە موگناتییسییەك (فیزیقا).
-remanent (adj.),
remark (ri-märk'), v.t. (۱) تێبینین! بێتین! سەرئەج دان.
 (۲) تێبینی کردن! ووتن دەربارە! ئێر دوران! ووتن.
 (۳) [Obs.] نیشانەکردن! جیاکردنەو.
v.t. (~ on; ~ upon), تێبینی کردن! ووتن دەربارە! یا دەربەردن دەربارە:
 (This point has often been ~ed upon.)
n. (۱) سەرئەج! بێتین! تێبینی: (a place worthy of ~).
 (۲) تێبینی! ووتە! ئێر دوران: (to make a few ~s).
 (۳) **remarque**.
remarkable (ri-mär'kə-b'l), adj. (۱) شایانی! باسەر! سەیر.
 (۲) سەرئاسا! ئایاب! ئاناسایی (a ~ person, event, etc.).
-remarkableness (n.)
remarkably (ri-mär'kə-bli), adv. بەشێوەیەك که شایانی! باسەر.
 یا سەرئەج! رادەگێشتن! ئارادەییەكی نۆر! بە شێوەیەكی ئاناسایی! نۆر بە باشی.
remarque (ri-märk'), n. نیشانە! سەر قەرانی! کێشە (چاپەبەندی).
remediable (ri-mē'di-ə-b'l), adj. چارەدار! چارە دەکری!
 دەمرمان دەکری!
remedial (ri-mē'di-əl), adj. (۱) چارەکەر! نەرمانکەر! چاککەرەو.
 (۲) بۆ لابردن یا راستکردنەو! کەم و کوویرییەك (بەتایبەتی هی خوێندن و
 نووسن) (a ~ class in reading and writing)
remediless (rē'mē'di-lis), adj. بێ چارە! چارە نییە!
 دەمرمانی نییە
remedy (rē'mē-di), n. (۱) نەرمان! چارە! چار
 (۲) چارەسەر! چارەکردن! چارە
 (۳) بێگایەکی یاسایی بۆ سەندنەو! مافیك یا چارەکردنی ئەرەوایییەك.
v.L
 (۱) چاککردنەو! نەرمان کردن! چارەکردن
 (۲) چارەسەرکردن! راستکردنەو! چارەکردن! کەم و کوویری لابردن.
remember (ri-mem'bēr), v.t. (۱) ماتنەو! بێرا بێرگەوتنەو:
 (He tried to ~ her name.)
 (۲) لەبیربوون! لەیادبوون! لەبیر نەچوونەو.
 (۳) لەبەرچاوی بوون (چاکە).
 (۴) بەسەرکردنەو (بۆ بەخشیش پێدان یا چاکە لەگەڵ کردن).
 (ب) بەخشیش پێدان.
 (۵) سەلار! لێکردن: (~ me to your father).
 (۶) [Obs.] بێرخستنەو! خستنەو یاد.
v.L
 (۱) لەبیربوون! لەیادبوون (۲) بێرگەوتنەو.
 (۳) بێر هەبوون! توانای بێرگەوتنەو! لەبیربوون هەبوون.

remittance

remittance (ri-mit'sns), n. (1) پاره ناردن به پوښتمه؛

پاره‌دان؛ قهرزداڼه. (2) پارې نيزولو؛ پارې درلوه؛ قهرزې درلوه.

remittance man, n. کمښکي لاوړگڼه که له‌مرومې وولات دېزې

مرو پارېمې که کمښکاري بڼې دمنيزن

remittent (ri-mit'nt), adj. پېچر پېچر (تا)؛ ناوېمناو؛ دهمدمې؛

(- fever)

n. تاي دهمدمې؛ تاي ناوېمناو.

remitter (ri-mit'er), n. (1) گه‌رانومو بڼې دڅې جارن.

(2) نارنوموې داواکاري يېک بڼې دادگايمکي نيم بڼې لنيکوليشوموې.

(3) خانووو زموي وزار گرتنه‌دمست بېمېڼې تاېزېمکي کونې سروست نهک

تاېزې تازهې ناسرووست.

remnant (rem'nant), n. (1) دواواوه؛ پاشماوه؛ ماوه؛ پاشمړک.

(2) ژماره‌يمکي کمې دواواوه: (-s of enemy troops).

(3) نيشانه‌ي شتيکي کونې به زوري لغوتاو؛ پاشماوه‌ي شتي کونې

پاشماوه‌ي راپوردمو: (-s of former glory).

(4) سرهمه‌قت.

remodel (rē-mod'ul), v.t. (1) دارشتمه‌وه؛ سرله‌نوې دارشتم.

(2) تازه‌گردنومو (خانوو) چاک گردن؛ دست پياښانې خانوو؛

(He -s houses for a living.)

remonstrance (ri-mon'strəns), n. سکالا؛ نارمزي؛ دژ وستان؛

بيزاري.

remonstrant (ri-mon'strənt), adj. & n. نارمزي دهرېو؛

سکالاکرا؛ دژ وستانو؛ بيزاري دهرېو.

remonstrate (ri-mon'strāt), v.t. (1) نارمزي دهرېو؛

بيزاري خو دهرېو؛ سکالاکردن؛ دژ وستان.

(2) پياښانان؛ خستنه‌وو.

v.t. نارمزي خو دهرېو؛ بيزاري دهرېو؛ دژ وستان.

remonstration (rē'mon-strā'shan), n. نارمزي؛ سکالا؛

نارمزي دهرېو؛ بيزاري دهرېو.

remonstrative (ri-mon'strə-tiv), adj. هي نارمزي؛

هي بيزاري دهرېو؛ سکالايي.

remontant (ri-mon'tənt), adj. ورمزي جارنک؛ زيات دپشکوي؛

وېک همدې گولن.

n. کونیکه که ورمزي جارنک زياتر دپشکوي؛

جوزه ماسي يېمکي بېجوکه بهمزي خه‌په‌يمکي

مژکي سر سرې يېمزه خزي دهنوسينې به جلر کشتي و ماسي گورمه.

remorse (ri-môrs'), n. (1) پېشمانې؛ کالمک به نه‌زنج شکان.

(2) به‌زمي؛ هاوسوزي؛ دلهرې.

remorseful (ri-môrs'fəl), adj. پېشمان.

remorseless (ri-môrs'lis), adj. دلرمق؛ بې به‌زمي؛ ناپېشمان.

-remorselessly (adv.); remorselessness (n.).

remote (ri-môl'), adj. (1) دورو؛ دورو دست.

(2) دورو چهپهک؛ چهپهک؛ ترمک؛ پېر: (a ~ village).

(3) کون؛ دورو (رپوردمو يا دواوون): (the ~ past).

(4) دورو له باسوه؛ پېموندې کمه به باسکه‌وه؛

(a point ~ from the subject)

(5) دورو (هزم): (a ~ cousin).

(6) دورو پرميزا؛ گوشمگير: (~ and cold in his manner).

(7) کم: (a ~ resemblance; a ~ possibility, chance, etc.).

(8) ناسمره‌کي؛ ناراستمخو: (the ~ causes of depression).

-remotely (adv.); remoteness (n.).

remote control, (1) دستکاري گردن له دوروه؛

بهرنوموېرېنې لړوکو و موښمکو تلمه‌فرېزون له دوروه بهمزي شمېول بې تلمه‌وه.

(2) ناميزي؛ نم دستکاري گردن يا بهرنوموېرېنه.

remotion (ri-mô'shan), n. (1) لاپرېن؛ گواښتموه.

render

(Obs.) پوښتم؛ چوون.

remount (rē-mount'), v.t. & v.i. سواربونوموه

n. کمښې نوره پې کراو له‌گه‌ل کمښې ماندوودا.

removable (ri-mōōv'ə-b'l), adj. لاندېرېت؛ دمتوازي؛ بېجوليشري؛

دگوزنريتموه.

-removability (n.).

removal (ri-mōōv'ul), n. (1) لاپرېن؛ لاپران.

(2) ټي خستن؛ دهرکردن له نيش يا سروکايېتي؛ لاپرېن له کاربه‌دستې؛

(the minister's ~ from office)

(3) گواښتموه؛ جولان.

(ب) گوزنريتموه (مان)؛ گواښتموه.

remove (ri-mōōv'), v.t. (1) لاپرېن؛ گواښتموه؛ جولان.

(2) دلگندن: (- your coat).

(3) ټي خستن؛ له نيش دهرکردن؛ له سروکايېتي لاپرېن.

(to ~ from power)

(4) کوشن.

(5) نه‌ميشتم؛ لاپرېن؛ له‌ناوېرېن: (to ~ the causes of war)

(6) ټي لاپرېن؛ ټي جياگرېدتموه؛ لنيکردنومو: (to ~ the dirt from)

n. (1) لاپرېن؛ جولان؛ گواښتموه.

(2) همنگاو: (We are but one short ~ from war).

(3) [British]؛ گواښتموه (مان، خانوو)؛ گوزنريتموه.

removed (ri-mōōvd'), adj. (1) دورو (پله‌ي خزميتمې)؛

(My first cousin's child is my first cousin once ~.)

(2) دورو؛ پميوه‌ندي کمه يا نويه؛ جياواز.

remover (ri-mōōv'er), n. (1) لاپرې؛ لنيکرموه: (a paint ~).

(2) گواښتموه‌ي داواکاري يېک له دادگايمکوه بڼې دادگايمکي تر.

remunerate (ri-mū'nə-rā'l'), v.t. پاداشت دانومو؛ خه‌لات گردن؛

(to ~ a person for his services)

-remunerative (adj.).

remuneration (ri-mū'nə-rā'shan), n. (1) پاداشت دانومو؛

خه‌لات گردن. (2) پاداشت؛ خه‌لات.

renaissance (ren'ə-sāns', ren'ə-zāns'), n. (1) بورژانومو؛

له‌دايکوبونومو؛ بزورتنومو؛ وورپايونومو؛ راپېرېن.

(2) [R-]؛ بزورتنومو؛ هونرو ويزو و زانباري له نه‌روپادا له سمداني

چوارده و پانزه و شانزده؛ بزورتنومو؛ نه‌روپا.

(ب) سردهمې بزورتنومو يا راپېرېني نه‌روپا.

(ج) شينوازي هونرو ويزو خانوسازي نم سردهمه

(د) هر جوزه بزورتنومو يا راپېرېنيکي وها.

adj. [R-]؛ تايمېتي به شينوازي هونرو ويزو سردهمې بزورتنومو يا

راپېرېني نه‌روپا (- painting; the ~ mind).

(2) وک شينوازي خانوسازي سردهمې بزورتنومو؛ نه‌روپا

گورچيله‌ي؛ تايمېتي به گورچيله‌کان.

renal (rē'n'l), adj.

renascence (ri-nas'ns), n. = renaissance.

renascent (ri-nas'nt), adj. بورژاوه؛ گه‌شاوه؛ تازه له‌دايکوبوموه.

rencontre (ren-kon'tēr), n. = rencounter.

rencounter (ren-koun'tēr), v.t. & v.i. (1) به‌رهنگاري دوژمن

بوون له شمردا؛ رپورېرېو وستان. (2) به‌رېنکوت تووش هاتن.

n. (1) تووش بوونیکي سوزمنانه؛ به‌رهنگاري بوون.

(2) به رېنکوت تووش بووني برادرېک.

rend (rend), v.t. (1) درانن؛ پارچه پارچه گردن؛ پچراندن.

(2) به زور ټي سندن؛ له دست هاپېرووسکادن؛ پريياکردن و فراندن.

(3) تيکدان؛ شينوانن. (screams that ~ the silence).

(4) پچراندن (دل)؛ دل دهره‌فان؛ داخو خه‌فتمې زور پيدان؛ شق پې بردن.

v.t. شق بردن؛ دران؛ هاندېن.

render (ren'dēr), v.t. (1) پيشکش گردن (بڼې په‌سندکردن)؛

لیکزیلینوم، دواوی قهریز لیکردن؛ دان (پاپی):
 (- an account of your actions.; to ~ a bill)
 (up) () دان بهدستهوه! دست ئی هملگرتن! وازلیهینان.
 (They ~ed up the town to the enemy.)
 (to ~ good for evil): (چاکه، خرابه):
 (I ~ back your gold.)
 (to ~ thanks, obedience, etc.):
 (والیکردن):
 (The heat ~s me helpless.; It ~s the machine useless.)
 (to ~ help) () یارمهتیدان:
 (to ~ a service) (ب) کردن کار. خزمهت! پیشکش کردن:
 (A) نیشانه همدان! پیشکش کردن به نویسن
 (9) نوواندن (شانونامه): به دنگی بهرن خونندنوم (هلمهست، ووتان)
 موسیقالیان: (The actors ~ed "Hamlet" very well.)
 (10) گزین: به زمانیکی تر دهریون
 (11) چموری و پیو لیکردنوم به توواندنوم.
 (12) قیست دان یا قهریزانوم به شیوهی پاره، شتوومهک، یا خزمهت.
 (13) سواغ دان: چینی یهکم.
 (1) قیست: خزمهت کردن یا شت پندان لهباتی کری! خانوو
 (2) یهکم سواغ: چینه سواغی یهکم.
 rendezvous (rãndãvũ), n.
 (1) جیگای بهیهکگیشتن (لسمس)
 بهلیتیکی پیشور! شونی کوبونوم! جی ژوان
 (2) شونی خهک کوبونوم بؤ راپوردن، سهیران، یا وهریش... هتد.
 (3) ژوان: یهگرتن (به نهینی وهک دور دلان، یا به ناشکرا)! کوبونوم
 کوبونوم (به بی بهلیتیکی پیشور)! یهگرتن له جی یهکی تاییهتیدا
 کوبونوم له جیگایهکی تاییهتیدا (سهیران، کشتی... هتد).
 rendition (ren-dish'ãn), n.
 (1) نوواندن (شانونامه): موسیقالیان!
 پیشکش کردن (شانونامه، موسیقا): شیوهی نم نوواندن یا موسیقالیانده:
 (the ~ of a dramatic role or a piece of music)
 (2) گزین: (زمانهوانی): شیوهی گزین له زمانیکوم بؤ زمانیکی ترا
 نهنجاسی نم گزیننه.
 (3) [Archaic]. دان به دست دوزمنوم: دست هملگرتن.
 renegade (ren'ã-gãd'), n.
 (1) له ناینی خؤ هملگراوه:
 کسینکه که واز له ناینی خؤی دینئ بؤ ناینیکی تر.
 (2) ناپاک! له حیزب، گهل، یا رینانزی خؤ هملگراوه
 renegado (ren'ã-gãd'õ), n. = renegade.
 renege (ri-nig', ri-nëg'), v. &
 له بهلیتیکی! له بهیمان کشانوم: (to ~ on a promise)
 (2) پهیره نهکردن پهیرهوی یاری (یاری کاغزو قومان)
 v. & [Archaic].
 renege (ri-nig', ri-nëg'), v. &
 (1) تازهکردنوم: نوی کردنوم.
 (2) دستپیکردنوم: سرلهنوی کردنوم: تهنهچونوم.
 (3) دوبارهکردنوم: دوپاتکردنوم: ووتنوم:
 (~ one's objection; ~ a promise)
 (4) تازووقه یا تفاق تازه خستن.
 (5) تازهکردنوم (قونترات): (to ~ a lease)
 v. &
 (1) تازهبوونوم: نوی بوونوم (2) دستپیکردنوم: تهنهچونوم.
 renewable (ri-nũ'ãb'l, ri-nũ'ãb'l), adj.
 تازه دهییتوم:
 دینتوم جزی (شتی بهکارمینتراو): (Electricity is a ~ energy.)
 renewal (ri-nũ'ãl, ri-nũ'ãl), n.
 (1) (1) تازهکردنوم:
 نوی کردنوم (ب) تازهبوونوم: نوی بوونوم:
 (a ~ of hope, determination, etc.)
 (2) شتی تازهکراوه یا تازهبووه.
 reni- (ren'i, rë'ni), Also reno-

له گورچیه دهچنت.
 reniform (ren'i-fõrm', rë'ni-fõrm'), adj.
 لهزیمیکه گورچیه دهردهدات دهیته هوی
 renin (rë'ni), n.
 زیادبوونی پهستانی خوین.
 renitent (ri-ni't'nt, ren'ã-t'nt), adj.
 (1) پمق: بهرهمنستیکم.
 (2) سهرسهخت! کلهپرق.
 -renitency (n.).
 rennet (ren'it), n.
 (1) پهردهی چوارم گمدهی گوزومک.
 (2) مادهیهکه نم پهردهیه دهردهمینرنت بؤ شیر معیاندن (له پمیر
 دهردهمینرنتا بهکاردیت). (renin)
 rennin (ren'in), n.
 لهزیمیکه له پهردهی چوارم گمدهی ناوکی گوزومک.
 دهردهمینرنت بؤ شیر معیاندن.
 renounce (ri-nũns'), v. &
 (1) دست ئی هملگرتن (ماف، تاین،
 حیزب، بیویاوه): وازلیهینان:
 (to ~ one's citizenship, religion, party, right, etc.)
 (2) هاشالیکردن: (He ~d his son.)
 (3) واز له خؤشی ژبان هینان! کمنار کرتن: (to ~ the world)
 دست له ماف هملگرتن.
 v. &
 -renouncement (n.); renouncer (n.).
 renovate (ren'ã-vãt'), v. &
 (1) چاککردنوم (خانوو): تازهکردنوم:
 (to ~ a building)
 (2) بوواندنوم: ژباندنوم.
 -renovator (n.).
 renovation (ren'ã-vã'shãn), n.
 چاککردنوم (خانوو):
 تازهکردنوم.
 renown (ri-nũn'), n.
 (1) ناویانگا ناوداری! ناو.
 (2) [Obs.], واتروات.
 v. & [Obs.],
 renowned (ri-nũnd'), adj.
 ناو پم: دهرکوم: ناودارکوم: ناویانگ پندان.
 بهناویانگا: ناسراوا بهناوا ناودار.
 rent (rent), n.
 (1) کری! کری! خانوو. (2) بیویوموی زهوی وزار! بهرهه.
 (1) به کری کرتن (خانوو، زهوی، نامین).
 (2) (~ out): به کری دان (خانوو، زهوی، نامین).
 v. &
 به کری دان.
 for rent,
 بؤ کری:
 rent (rent), past tense and past participle of rend.
 adj.
 دپرا! شق بردوو! فرز بردوو.
 rent (rent), n.
 (1) کون (جلی دپرا! دزی زهوی).
 (2) دابهش بوون (حیزب یا کومال): دویومرکی جیابوونوم.
 rental (ren't'l), n.
 (1) کری! کری! خانوو. (2) دمسکوت (کری).
 (2) خانووی بهکری دپرا! خانووی کری: (They have several ~s.)
 بؤ کری! هی کری: (a ~ property).
 adj.
 (1) داهاتی سالانه دمسکوتی سالانه.
 (2) (pl.). (1) سمرجمی قهرزی میری فرهنسا. (ب) قازانچی نم قهرزه.
 renter (ren'tër), n.
 (1) گزینچی! کری کرته.
 (2) به کزینمرا خاوهنی خانووی کری.
 rent-free (rent'frë'), adj.
 بهی کری! به خؤیاسی.
 renunciation (ri-nũn'shi-ã'shãn), n.
 (1) دست ئی هملگرتن (ماف، تاین، بیویاوه، رینان): وازلیهینان: هاشالیکردن:
 (~ of pleasures, one's religion, rights, belief, etc.)
 (2) بهیمانامی دست ئی هملگرتنکی وهما.
 reopen (rë-õ'p'n), v. & v. &
 (1) سرلهنوی کردنوم.
 (2) دستپیکردنوم: تهنهچونوم.
 reorder (rë-õ'r'dër), n.
 دواوی دوباره (له بازگان یا دهلالوم بؤ
 همان شت).
 v. &
 (1) دوباره داواکردن (له بازگان یا دهلال بؤ همان شت).
 (2) ریک وپیک کردنوم: سرلهنوی ریکخستن.

reorganization

v.t. داراگردنی شتوومك دویاره.
reorganization (rē'ôr-gən-i-zā'shən), n. (۱) ریکسختنومه
سرله نوئی ریک وینک کردن. (۲) ریکسختنومهی کومپانیایک لیسر بنچینهی
تازه (به تاییه تی باش نابوت بوون).
reorganize (rē'ôr-gō-nīz'), v.t. & v.i. ریکسختنومه:
سرله نوئی ریک وینک کردن.
reorient (rē'ôr-i-ent', rē'ō'ri-ent'), v.t. & v.i. پاهینانومه:
پی راهاتنومه راهاتنومه.

-reorientation (n.).
rep (rep), n. جزیره قوماشیکی لؤکه، خوری، یا ناوری شمی هیلدوره.
rep (rep), n. [Colloq.] = representative.
repackage (ri-pak'ij), v.t. سرله نوئی پینانومه له بهرگیکی تازه ترو
جواترده

repaid (ri-pād'), past tense and past participle of repay.
repair (ri-pār'), v.t. (۱) چاککردنومه چاک کردن:
(to ~ a car, bicycle, window, etc.)
(۲) بووراندنومه چاک کردنومه: (to ~ one's health)
(۳) راستکردنومه چاک کردن: (to ~ a mistake)
(۴) بؤ بؤراندن.

n. چاک کردنومه چاک کردن
(۱) چاک کردنومه چاک کردن
(۲) (pl.) لیش و کاری چاک کردنومه چاک کردنومه:
(The ~s on the house are not finished yet.)

(۳) دؤخی شت له یووی چاک کردنومه: (The house is in bad ~)
beyond repair, چاری نییه: بی چاره یه: کار لکار ترازوه.
repair (ri-pār'), v.t. (۱) چوون: (to ~ to the parlor)
(۲) زوو زوو بؤ چوون: (They ~ed daily to the park.)
(۳) [Obs.], گه پانه روه.

n. (۱) چوون: بؤ چوون به گمشت. (۲) شوینی زوو زوو سرلیندوره.
repairable (ri-pār'ə-b'l), adj. Also repairable, چار دمکرت:
چاک دمکرتنومه

repairman (ri-pār'man'), n. چاککردنومه: کسینکه که پیشه یی
چاک کردنومه شتی شکاوه.
repand (ri-pand'), adj. قوراع شهبؤلی (گهلا): (a ~ leaf)
reparable (rep'ər-ə-b'l), adj. = repairable.

reparation (rep'ə-rā'shən), n. (۱) چاک کردنومه چاک کرانومه.
(۲) بؤراندن: قهرمیو: (to make ~ for)
(۳) [pl.] بؤراندنی جهنگ (که وولاتی نؤوا به وولاتی سرکورتووی دمدهات):
(war ~s)

reparative (ri-par'ə-tiv), adj. (۱) هی چاک کردن:
چاک کردنومه یی. (۲) تاییه تی به بؤ بؤراندن.
repatee (rep'ər-tē', rep'ār-tē'), n. (۱) وهلامی قوت و نستقی.
(۲) دمه ته قوی قوت و نستقی. (۳) بهرهی وهلامی قوت و خئیرا دانومه.

repartition (rē'pār-tish'ən, rē'pēr-tish'ən), n. (۱) دابیش
کردن: بشکردن. (۲) سرله نوئی دابیشکردن: بشکردنومه.
v.t. دابیشکردنومه: بشکردنومه.

repass (rē-pas', rē-pās'), v.t. & v.i. به لادا تیپه ییونومه
(به تاییه تی له گه رانومه): تیپه ییوون.
repassage (rē-pas'ij), n. (۱) به لادا تیپه ییونومه: تیپه ییوون.
(۲) گه پانه روه: مافی گه رانومه یا تیپه ییوون.

repast (ri-past', ri-päst'), n. (۱) (b) ژم: (ب) ژمیک خوارده منی.
(۲) [Archaic.] نان خواردن. (ب) کاشی نان خواردن.
(۳) [Obs.], خوارده منی: خواردن.

repatriate (rē-pā'tri-āt'), v.t. & v.i. نارنده به نیشتمانی خؤ
(دیلی جهنگ، پمانی): (Prisoners of war were ~d.)
n. کسینکی گه ریندوره بؤ وولاتی خؤی.

repellent

repatriation (rē-pā'tri-ā'shən), n. گه راندنومه بؤ وولاتی خؤ
(دیلی جهنگ، پمانی)

repay (ri-pā'), v.t. (۱) قهرماننومه: (۲) پاداشت دانومه. (۳) بؤراندن.
(۴) سرمدانومه: (to ~ a visit).

-repayable (adj.); repayment (n.).
repeal (ri-pēl'), v.t. (۱) هملوه شانومه: (یاسا): لایرمن: سرپنومه:
(The law was ~ed.)

(۲) [Obs.], بانگ کردنومه (کسینکی دهرکری بؤ دهرموی وولات).
n. هملوه شاننومه: سرپنومه: لایرمن.

repeat (ri-pēt'), v.t. (۱) دوویاره کردنومه: دوویاتکردنومه:
(to ~ a statement)

(۲) له بهر ووتن.
(۳) ووتنومه: بؤ سمندنومه: (He ~ed it after her.)
(۴) پی ووتن: درکندن: (to ~ a secret)
(۵) سرله نوئی کردنومه: (to ~ an operation)
(۶) قسه ووتنومه: (He ~s himself.)

v.t. (۱) دوویاره کردنومه: دوویاتکردنومه.
(۲) بووراندنومه: دوویاره بوونومه: (Experiences ~)
n. (۱) دوویاره (کردن، ووتن): دوویاره کردنومه. (۲) شتی دوویاره کراوه
(۳) (a) پارچمیکه مؤسیقای دوویاره کراوه.
(ب) نیشانه یی نم دوویاره کردنومه یی.

repeated (ri-pēt'id), adj. دوویاره کراوه: دوویاتکراوه.
repeatedly (ri-pēt'id-li), adv. چار له دوی جار: گه لیک جار:
چاره های جار.

repeater (ri-pēt'er), n. (۱) دوویاره کراوه (مؤقه، شت):
دوویاتکراوه. (۲) کاترئیری سات لیدر. (۳) repeating firearm
(۴) دوویاره تارنکار: تارنکاریکه که له موه پیش همان تارانی کردوه یا
له همان بهندبخانه ا بوه.
(۵) دوویاره دمنگمر له همان هیلدردنذا به ساخته.
(۶) قوتاییه یک که وانمیک وهردمکرتنومه یا سالیگ دوویاره دمکاتوره له بهر
دمرئه چوون. (۷) repeating decimal

repeating decimal, کهرتی دهیی دوویاره یا سووپاوه (بیرکاری).
(ههره ها پیشی دهروتری)
"circulating decimal" ر "recurring decimal"

repeating firearm, چمکی ناگرینی دوویاره یی: تفنگ یا
دممانچمیکه که چمند گوللمیکی پی دمته قینریت بی دگرتنومه

repel (ri-pel'), v.t. (۱) بهرهلستی کردن و گه راندنه دواوه:
پال پیونمان بؤ دهرموه: دهرکردن بهرئور:
(to ~ an attack, an aggressor, an invasion, etc.)

(۲) نهویستن: پی پازی نمبوون: پاسمند نهکردن:
(to ~ an offer, a suitor, etc.)
(۳) دورخستنومه: بهرهلستی کردن: (It ~s insects.)
(۴) قینر لئ هاننومه: بوون به موهی بیزهاتنومه دوورکهرتنومه:

(The odor ~s me.)
(۵) لئ دوورخستنومه: (A plastic coating ~s moisture.)
(۶) تیکه لؤ نمبوون: (water ~s oil)

v.t. (۱) بهرهلستی کردن و گه راندنه دواوه: دهرکردن.
(۲) بوون به موهی قینر لئ هاننومه.

repellence (ri-pel'əns), n. (۱) بهرهلستی کردن و پال پیونمان
بؤ دهرمه: به زور گه راندنه دواوه.
(۲) توانای نم بهرهلستی کردن و گه راندنه دواوه یی.

repellency (ri-pel'ən-si), n. = repellence.
repellent (ri-pel'ənt), adj. (۱) بهرهلستیکرو پال پیونمه بؤ
دهرموه. (۲) بؤگن: پیس (۳) تاویر: فو کارتینه کهر.
n. شتیکی بهرهلستیکر: (۱) قوماشی تاویر یا فو کارتینه کهر.

(۲) شتی لیدراوه.

(۱) دادخواری دووباره (دانگري). **repleader (rē-plēd'ēr), n.**

(۲) مافی دادخواری دووباره. (۲) لمرانی دانگا به دووباره دادپرسینهوه.

(۱) پرکردنومه (به نازوقه ي تازه): **replenish (ri-plen'ish), v.t.**

شتی تازه یز هیئان لمباتی نومدی بکارهیتراوه:

(to ~ the stock of goods)

(۲) سووتهمنی تازه بزهینان؛ سووتهمنی تازه تیختست.

-replenishment (n).

replete (ri-plēt'), adj.

(۱) پری:

(a home ~ with every comfort;

History is ~ with examples of injustice.)

(۲) تیز؛ نیچگار تیز.

-repleteness (n).

repletion (ri-plē'shən), n.

(۱) پری؛ پریشی.

(۲) تیزی: (He ate to ~)

replevin (ri-plev'in), n.

(۱) گهراومدی شتوومکی به ناروایی

سمنراو بۆ خاومندگی. (۲) لمرانی دانگا دهریاری نام گهراوندنومه

گهراوندنومدی شتوومکی به ناروایی دستیسسرداگراو بۆ خاومندگی. **v.t.**

replevy (ri-plev'i), n. = replevin.

(۱) وینه دهقارودقی بدهمندی هومدی

وهمه پیکر یا تابلو بهتاییمتی به دهستی هومرمنده که خوی

(۲) وینه دهقارودقی.

replicate (rep'li-kit, rep'li-kāt'), adj.

نوشقاره به پشتدا

(وهمه گهلا).

v.t. (۱) نوشتاندنومه به پشتدا.

(۲) وینه دهقارودقی لمرس دهرهینان؛ وینه لهبرگرتنومه؛ دووبارهکردنومه.

(Rare) (۳) وهلام دانومه.

replication (rep'li-kā'shən), n.

(۱) نوشتاندنومه به پشتدا؛ نوی.

(۲) وهلام؛ وهلام دانومه. (۳) وهلامی دادخواری بۆ گومانبار (دادگري).

(۴) دهنگدانومه. (۵) وینه دهقارودقی؛ وینه. (۶) وینه دهقارودقی دهرهینان

reply (ri-pli'), v.t.

(۱) وهلام دانومه.

(۲) تهقلیکردنومه یا پهلاماردنومه سوژمن:

(They ~ied to the enemy's fire.)

(۳) دهنگدانومه. (۴) وهلام دانومه؛ گومانبار (دانگري).

v.t. وهلام دانومه؛ له وهلامدا ووتن.

(۱) وهلام؛ وهلام دانومه. (۲) کرداریکه که وهلامی کرداریکي پیشتره.

(۳) وهلامی بهریارچدانومه؛ دادخواری بۆ گومانبار (دانگري).

-replier (n).

report (ri-pōrt', ri-pōrt'), n.

(۱) راپورت دان؛ ووتن.

(۲) راپورت نووسین؛ رپورتاژ (رپورتاژگري). (۳) بلوکردنومه.

(۴) سکالاکردن دهریاره؛ دهنگویاس گهیاندن به کاربهدهستان؛

راپورت لمرس یا له لښ نووسین:

(to ~ an accident, a burglary, etc.)

v.t. (۱) راپورت نووسین؛ راپورت نامادهکردن.

(۲) رپورتاژگري کردن.

(۳) هاتن بۆ کیش؛ چوون بۆ کارکردن: (to ~ for duty)

(۱) واتموت؛ قار: (- has it that you are married.)

(۲) ناویانگ؛ قار: (a man of good ~)

(۳) راپورتاژ؛ دهنگویاس؛ (a ~ of a battle.)

(۴) راپورتی پرسی؛ راپورت.

(۵) (pl.)، تۆمارنامه؛ داواکاری و بریاری دانگا.

(۶) تهقله؛ دهنگ؛ دهنگی تهقلنومه: (the ~ of a gun)

-reportable (adj.).

reportage (ri-pōrt'ij, ri-pōrt'ij), n.

رپورتاژ؛ تیروانینیکی

رپورتاژگري.

(ب) دهرمانی میشووله و میش و همگهز دوورخهرومیبه (له پنیست دهری).

(ج) دهرمانی ناوساوی و تلووق.

repent (ri-pent'), v.i.

(۱) پشیمان بوونومه:

(He ~ed of his severity)

(۲) توبهکردن (ناین).

v.t.

(۱) توبهکردن (ناین)

(۲) پشیمان بوونومه: (He ~ed his generosity.)

repent (rē'pənt), adj. (۱) خوهملواس (پورهکناسی)؛ پیندا ههنگراو.

(۲) خشوک (زیندهومرانی)

repentance (ri-pen'təns), n.

(۱) پشیمانی؛ توبه:

(He showed his ~)

(۲) پشیمان بوونومه؛ توبهکردن.

repentant (ri-pen'tənt), adj.

توبهکار؛ توبهکنر؛ پشیمان.

-repentantly (adv.).

repercussion (rē'pēr-kush'ən), n. (۱) گهراومه؛ هملبیزنومه.

(۲) دهنگدانومه. (۳) نهجامی ناراستاوخو (بهتاییمتی هی ناپسند):

(The explosion of the first atomic bomb had ~s all over

the world.)

-repercussive (adj.).

repertoire (rep'ēr-twār', rep'ēr-twōr'), n.

سهرجمی نهر

شانونامه و دهورو گورانی یا نهی تیپیکي شانوگري، نووانهريك. گورانی بیژنك،

یا موسیقاژهنك همیشه نامادهیه بۆ پیشکمش کردنی.

repertory (rep'ēr-tōr'i, rep'ēr-tō'ri), n. (۱) عمار (بهتاییمتی

هی شتی مهکنك و نا خواردهممنی) (a ~ of useful information)

(۲) شتی نار عماریکي وها؛ شتی ههنگراو.

repertoire (۲)

repertory theatre, شانویهکه که تیپیکي شانوگري همیشه

سهرجم شانونامه ی تیندا پیشکمش دهکات.

repetend (rep'ə-tend'), n. (۱) ژماره؛ دووبارهبوومدی کهرتی دهی.

دووباره یا سووراوه (بیکاری). (۲) دهنگی دووبارهکراوه (موسیقا).

repetition (rep'ə-tish'ən), n. (۱) دووبارهکردنومه؛ دووپاکنردنومه؛

دووبارهکردنومه؛ ووتنومه. (۲) لهبر ووتنومه (هملبست)

(۳) وینه دهقارودقی

repetitious (rep'ə-tish'əs), adj. دووبارهکراوه (مه جۆرنك که

بیخته هوی بیزاربوون یا بی تاقهت بوون)؛ دووپاکنراوه.

-repetitiously (adv.); repetitiousness (n).

repetitive (ri-pet'ə-tiv), adj. دووبارهکراوه؛ دووپاکنراوه.

-repetitively (adv.); repetitiveness (n).

rephrase (rē-frāz'), v.t. داریختنومه (رسنه، ووته، وهلام، پرسیا)؛

به شیویهمکی تر یا جیا داریختنومه و ووتن:

(to ~ a question, answer, statement, etc.)

repine (ri-pin'), v.t. (- at), سکالاکردن؛ بیژاری دهریون؛

نارمزایی دهریون

replace (ri-plās'), v.t. (۱) خستنومه شوینی خوی؛

له شوینی خوی دانومه؛ گهراوندنومه بۆ دوهی جاران.

(۲) جی گرتنومه؛ شوین گرتنومه یا پرکردنومه:

(The automobile has ~d the horse.)

(۳) گۆزین. (to ~ a worn tire)

(۴) گهراوندنومه؛ دانومه: (to ~ embezzled funds)

replacement (ri-plās'mənt), n. (۱) جی گرتنومه؛ شوین گرتنومه.

یا پرکردنومه. (۲) جی گرهوه؛ شوین پرکهرومه؛ جینگر:

(The director retired, but his ~ hasn't begun work yet.)

(۳) سهریازی جی گرهوه.

replay (ri-plā), v.t.

لیدانهوه؛ شریعت. قهوان.

n. (۱) لیدانهوه؛ لیدانهوه. (a ~ of the tape)

report card, راپۆرتی قوتایخانه؛ راپۆرتیکه ده‌بارهمی نهره و په‌ووشتی قوتایی که قوتایخانه‌کدهی سالی چه‌ت جاریکه ده‌بینیوی بۆ دایکو باوکی.

reportedly (ri-pōr'tid-li), adv. گوایه؛ وه‌ک ده‌ئین؛ ده‌لین.

reporter (ri-pōr'tēr, ri-pōr'tēr), n. (١) ژومارکدهی کۆری دالگا و په‌رله‌مان (a court -).

(٢) راپۆرت‌نووسی رۆژنامه‌و رادیۆۆ تله‌فزیۆن؛ په‌یام‌نێری رۆژنامه‌و رادیۆۆ تله‌فزیۆن؛ (a newspaper ~ ; a news ~).

-reportorial (adj.).

repose (ri-pōz'), v.t. پالختن؛ پالکرتن؛ حه‌وانه‌وه.

(~ yourself on the bed.) (١) پالکرتن؛ پالکشان. (٢) حه‌وانه‌وه؛ حه‌سانه‌وه؛ پشوره‌دان. v.t. (٣) حه‌وانه‌وه یا پالکشان له‌ گۆردا؛ (He ~s at the Salwan cemetery.)

(٤) (in ~)؛ پشت پێ بستن (٥) په‌ بێ ده‌نگی مانه‌وه یا درێژبوونه‌وه؛ (The land ~s in the dusk.)

(٦) پال پینه‌دان؛ کهوته‌ سه‌را؛ له‌سه‌ر وه‌ستان.

n. (١) پالکرتن؛ پالکشان. (٢) (١) حه‌وانه‌وه؛ حه‌سانه‌وه. (ب) نوشتن. (٢) ناسۆده‌یی. (٤) هه‌منی؛ له‌سه‌رخۆیی.

(٥) کبێ؛ بێ ده‌نگی؛ کش‌وماتی؛ ناسایش؛ ناشتی؛ خامۆشی. (٦) یه‌ک نه‌وایی؛ یه‌ک دانێ؛ پێگه‌وه‌ گونجاو.

repose (ri-pōz'), v.t. (١) دانان (in ~)؛ بره‌وپێکرتن.

reposeful (ri-pōz'fəl), adj. هه‌من؛ بێ‌ده‌نگ؛ خامۆش.

reposit (ri-pōz'it), v.t. (١) هه‌لگرتن؛ عه‌مارکردن؛ دانان بۆ دواپۆژ. (٢) [Rare]. خستنه‌وه؛ شوینی خۆی؛ گه‌راندنه‌وه بۆ چه‌ی خۆی.

-reposition (n.).

repository (ri-pōz'ō-tōr'i, ri-pōz'ō-tō'ri), n. (١) سه‌نۆق؛ چه‌که‌مه‌ج؛ دۆلاب؛ شوینی شت هه‌لگرتن.

(٢) [Rare]. موزه‌خانه. (٣) عه‌مار؛ دوکان؛ کۆکا؛ گۆپ. (٤) گۆپ. (٥) عه‌مار؛ مه‌جان؛ سه‌رچاره.

(The old professor was a ~ of knowledge.) (٦) پارگه‌؛ پارێۆش.

repossess (rē-pōz'es'), v.t. (١) ده‌ستبه‌سه‌رداگرقتنه‌وه؛ (The bank ~ed his house.)

(٢) بۆ گه‌راندنه‌وه؛ په‌یدانه‌وهی شتی خۆ؛ (They ~ed him of his house.)

-repossession (n.).

repossé (rē-pōs'sā'), adj. [Fr.] (١) نه‌خشی و کلێشه‌ی ده‌ریۆقیو. (کارزاکاری) (٢) به‌ نه‌خشی و کلێشه‌ی ده‌ریۆقیو و پاراوه.

n. نه‌خشی و کلێشه‌ی ده‌ریۆقیو. (١) سه‌ره‌نشترکردن. (٢) په‌رخه‌نه‌لێگرتن؛ لۆمه‌کردن.

reprehensible (rep'ri-hen'sə-b'l), adj. شایسته‌ی سه‌ره‌نشترکردنه‌؛ ناشیرین؛ خراپ؛ ناپه‌سه‌ندا؛ پێس (کوه‌وه، په‌روخت)؛ (a ~ act)

-reprehensibility (n.); reprehensibly (adv.). سه‌ره‌نشتی؛ سه‌ره‌نشترکردن

reprehension (rep'ri-hen'shən), n. هه‌ی سه‌ره‌نشتی؛ تایبه‌تی به‌ سه‌ره‌نشتی کردن

reprehensive (rep'ri-hen'siv), adj. (١) په‌یاشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه؛ هه‌ینانه‌ به‌رجاو (٢) باس کردن؛ نیشانه‌ هه‌ل‌دان. (٣) نیشانه‌ی نه‌ره‌ بوون؛ واگه‌یاندن؛ نه‌هه‌رپه‌رین. (٤) بریتی بوون له‌؛ (A cave ~ed home to these people.)

represent (rep'ri-zent'), v.t. (١) په‌یاشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه؛ هه‌ینانه‌ به‌رجاو (٢) باس کردن؛ نیشانه‌ هه‌ل‌دان. (٣) نیشانه‌ی نه‌ره‌ بوون؛ واگه‌یاندن؛ نه‌هه‌رپه‌رین. (٤) بریتی بوون له‌؛ (A cave ~ed home to these people.)

(١) په‌یاشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه؛ هه‌ینانه‌ به‌رجاو (٢) باس کردن؛ نیشانه‌ هه‌ل‌دان. (٣) نیشانه‌ی نه‌ره‌ بوون؛ واگه‌یاندن؛ نه‌هه‌رپه‌رین. (٤) بریتی بوون له‌؛ (A cave ~ed home to these people.)

(١) په‌یاشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه؛ هه‌ینانه‌ به‌رجاو (٢) باس کردن؛ نیشانه‌ هه‌ل‌دان. (٣) نیشانه‌ی نه‌ره‌ بوون؛ واگه‌یاندن؛ نه‌هه‌رپه‌رین. (٤) بریتی بوون له‌؛ (A cave ~ed home to these people.)

(٥) نوواندن (شانۆنامه)؛ پێشکه‌ش کردن. (٦) نوینه‌ری کردن (داسگه‌ری)؛ بریکاری کردن؛ (A lawyer ~ed each side.)

(٧) نوینه‌ری کردن (له‌ په‌رله‌ماندا یا وولاتیکی تردا وه‌ک بایۆۆ)؛ نوینه‌ریبوون؛ (He ~s his district well in parliament.)

(٨) شوونه‌ بوون بۆ؛ بوون به‌ شوونه‌ بۆ. -representable (adj.).

representation (rep'ri-zen-tā'shən), n. (١) په‌یاشاندان؛ په‌وونکردنه‌وه. یه‌ک. (٢) وینه‌.

(٣) په‌یان؛ په‌یاشانه‌وه. (٤) شوونه‌کاری. (٥) نوینه‌ری؛ (They have no ~ in the parliament.)

(٦) نوینه‌ران (په‌رله‌مانی و دیپلۆماسی). (٧) نوواندن (شانۆنامه)؛ پێشکه‌ش کردن له‌سه‌ر شانۆ.

-representational (adj.).

representative (rep'ri-zen-tā-tiv), adj. (١) هه‌ی په‌یاشاندان یا په‌وونکردنه‌وه. (٢) هه‌ی نوینه‌ری کردن؛ (٣) نوینه‌ری؛ (a ~ assembly)

(٤) ده‌ستووری؛ نوینه‌ری؛ (a ~ government) (٥) نموونه‌یی؛ (New York is not a ~ American city.)

(١) نموونه. (٢) نوینه‌ر (په‌رله‌مانی یا دیپلۆماسی). (٣) [R-]. ئەندامی کۆنگرێس "ئەنجۆمه‌نی نوینه‌ران" ی ئەمه‌ریکی یا په‌رله‌مانی یه‌کێکه‌ له‌ وولاته‌ یه‌گه‌رتووه‌کانی ئەمه‌ریکا.

(١) پێ لێگرتن؛ به‌ریسه‌ستکردن؛ نه‌هه‌یشتن؛ (to ~ a laugh)؛ (٢) کۆژاندنه‌وه؛ داسه‌رکاردنه‌وه. (to ~ a rebellion)؛ (٣) (١) پێشیل کردن؛ پێهه‌ست کردن؛ په‌سته‌ره‌؛ په‌سته‌رکردن؛ (to ~ a people's hopes)

(ب) چه‌وساندنه‌وه. (٤) کردن به‌ژێره‌وه (هه‌ست و یادی ناخۆشی)؛ شارندنه‌وه (هه‌ست)؛ پێهه‌ست کردن؛ ناشکارا نه‌کردن.

-repressible (adj.).

repressed (ri-pres't'), adj. پێشیل کراو؛ پێهه‌ست کراو؛ شاراره (هه‌ست)؛ به‌ ژێره‌وه کراو؛ په‌سته‌راوه.

repression (ri-presh'ən), n. (١) پێشیل کردن؛ پێهه‌ست کردن. (٢) چه‌وساندنه‌وه؛ ژۆرداری؛ زه‌هه‌رونگه‌.

(٣) شارندنه‌وه (هه‌ست)؛ کردن به‌ ژێره‌وه (هه‌ست و ئاره‌زووی نابه‌جی)؛ پێشیلکرا؛ پێهه‌ستکرا؛ چه‌وسینه‌ره‌وه؛ ژۆرداریانه‌.

repressive (ri-pres'siv), adj. (to ~ measures taken by the government)

-repressiveness (n.). (١) وه‌ستاندن یا دواخستنی سزا (به‌تایبه‌تی. v.t. هه‌ی هه‌لواسینی تاوانکارێکه‌). (٢) یزگاری کردن له‌ ناخۆشی‌یه‌کا؛ دواخستنی کاره‌ساتیک.

n. (١) سزای هه‌لواسینی تاوانکارێکه‌ دواخستنی یا وه‌ستاندن. (ب) له‌وامانی ئەم دواخستن یا وه‌ستانه‌.

(٢) یزگاری سه‌رده‌می له‌ ناخۆشی یا کاره‌سات؛ مۆلته؛ پشوو؛ (They got a temporary ~ from bombing.)

reprimand (rep'ri-mand'), n. سه‌ره‌نشتی؛ په‌یاهه‌نشخان. سه‌ره‌نشترکردن؛ په‌یاهه‌نشخان. v.t.

reprint (rē-print'), v.t. له‌ چاپ دانه‌وه (به‌بێ گۆڕین یا ده‌ستکاری). (١) (١) چاپی دووه‌می په‌رتووک یا گوڤار (به‌بێ گۆڕین). (ب) ووتاریک یا به‌شێکی له‌ گوڤار و په‌رتووک وه‌رگیراو به‌جیا له‌ چاپداو.

(٢) په‌وول پۆسته‌ی ده‌کراو له‌سه‌ر په‌وولێکی کۆن هه‌ر بۆ هه‌لگرتن ئەک به‌کاره‌ینان. (٣) له‌جابه‌ دانه‌وه.

(١) داگیرکردنی خاکی دوژمن به‌ خه‌لکه‌که‌یه‌وه. reprisal (ri-prī'z'l), n.

كۆماری. (۲) كۆماریخو: سەر بە پۇئىسى كۆماری.
 (۳) [R-]، تايىبەتتى بە حېزىپى كۆماری ئەمەرىكا.
 (۱) كەسىپكى كۆماریخو: كەسىپكى سەر بە پۇئىسى كۆماری.
 (۲) [R-]، ئەندامى حېزىپى كۆماری ئەمەرىكا.
 (۱) پۇئىسى كۆماری: republicanism (ri-pub'li-kən-iz'm), n.
 (۲) بېروپوۋېرۇ ئەنەسەفە پۇئىسى كۆماری.
 (۳) پادىروۋېرۇنى ئەم بېروپوۋېرۇ ئەنەسەفە.
 (۴) [R-]، بېروپوۋېرۇ ئەنەسەفە پۇئىسى پامپارى حېزىپى كۆماری ئەمەرىكا.
 republicanize (ri-pub'li-kən-iz'), v.t.
 پۇئىسى كۆماری
 دامەزىلەندىن: پاكىتشان بۇ بېروپوۋېرۇ ئەنەسەفە پۇئىسى كۆماری:
 كۆردى بە كۆماری.
 republication (rē-pub-li-kā-shən), n.
 سەرلەتۈن
 پۇرۇنۇرۇنە: (۲) پەرتۇرۇك يا كۆلگۈرى دۇرپارە بلۇكرارە.
 republic of letters, نووسىران: بوۋىزان: (۲) وىژە.
 repudiate (ri-pū'di-āt), v.t.
 (۱) حاشالەت كۆردى:
 پىنەندەنى پىچران لەگەندە:
 (۲) وازلەپىنئان (بېروپوۋېرۇ): حاشالەت كۆردى:
 (to ~ one's former beliefs)
 (۳) دان پىنەنئان (قەرن) حاشالەت كۆردى، ئەندامە: (to ~ a debt)
 -repudiator (n.).
 (۱) حاشالەت كۆردى:
 پىنەندەنى پىنەن ئەمەش: (۲) دان پىنەنئان (قەرن) حاشالەت كۆردى، ئەندامە.
 repugn (ri-pūn'), v.t. & v.i. [Rare or Obs.],
 بەرەمەلسىتى كۆردى:
 بەرەمەلكانى كۆردى.
 repugnance (ri-pug'nəns), n.
 (۱) ئەنگونچان لەگەن يەك.
 (۲) قېن: قېن: زۇدۇق قېن: بوۋىز: يېز قېن: مەتەم.
 repugnancy (ri-pug'nən-si), n. = repugnance.
 repugnant (ri-pug'nənt), adj.
 (۱) ئەنگونچان لەگەن: نەكۇك:
 (actions ~ to his words)
 (۲) بەرەمەلسىت كۆردى: بەرەمەلكانىك: (~ forces)
 (۳) پىس: بۇگەن: قىز قېن: بوۋە: ناپەسەندە: نەشورن (كۆرەمە):
 (a ~ odor, act, attitude, person, etc.)
 repulse (ri-puls'), v.t.
 (۱) بەرەمەلسىتى كۆردى: پان پىنەنئان دۇرە:
 گەنۇندىنە دۇرە (ھىرۇش) ھەلپۇرپىن (دوۋىن): بەرەمەلسىتى كۆردى:
 (to ~ an attack)
 (۲) لە لۇوت دان: شكاندن: پەسەند ئەمكردن: نەپىسئان: سارىدوۋىن لەگەندە.
 n.
 (۱) بەرەمەلسىتى: بەرگىرى: ھەلپۇرپىن دوۋىن.
 (۲) سارىدى نۇوانئان لەگەندە: نەپىسئان: شكاندن.
 repulsion (ri-pul'shən), n.
 (۱) بەرەمەلسىتى: ھەلپۇرپىن دوۋىن:
 پان پىنەنئان دوۋىن بۇ شوۋىنى خۇي.
 (۲) قېن: تېن: قېن: بوۋىز: يېز قېن: مەتەم.
 (۳) لەمەك ئورۇمكۆرەمە (ھېزىيا).
 repulsive (ri-pul'siv), adj.
 (۱) پان پىنەنئان: ئورۇمكۆرەمە:
 بەرەمەلسىتىكى (۲) بۇگەن: پىس: نەشورن (پوۋخسار. كۆرەمە): قېز قېن: بوۋە.
 reputable (rep'yoo-tə-b'l), adj.
 (۱) جىئى بۇۋە: بەرەمەلسىتى:
 بۇۋاپىكراۋ: پەنار: بە بايەخ.
 (۲) سەنگىن: ووشە: ھەمۋەكەس بەكارى دەھىنى (ووشە).
 -reputability (n.).
 reputation (rep'yoo-tā'shən), n.
 (۱) ئاۋبەتلىك: ئاۋ: ئاۋدارى.
 (۲) ئاۋبەتلىك باش: ئاۋى باش.
 (۳) بوۋە نەسرا: بە شتەك ئاۋ دەمكۆردى:
 (He has a ~ of being a thief.)
 repute (ri-pūt'), v.t.
 (۱) دانئان: پەمە نەسرا:
 (He is ~d to be stingy.)

بۇ تۆلمەندىن: (۲) تۆلە: تۆلمەندىن: تۆلەكۆرەمە.
 دوبارەكۆرەمە (مۇسقى):
 reprise (ri-priz', rə-prēz'), n.
 گەنۇندە بۇ سەرەتاي پارچەمەك مۇسقى.
 reproach (ri-prōch'), v.t.
 (۱) سەرەنشكۆردى: پىنەنئان.
 (۲) كەلەپى كۆردى: (۳) شەرمەزارى بەسەردا ھىقان
 n.
 (۱) شەرمەزارى: سەرشۇپى. (۲) سەرەنشكى: پىنەنئان.
 reproachful (ri-prōch'fəl), adj.
 (۱) پىرە لەسەرنەشتكى:
 لە سەرەنشكى يا پىنەنئان دەپتە: (a ~ tone of voice)
 (۲) [Obs.], جىئى شەرمەزارى: باقتى سەرەنشكۆردى.
 -reproachfully (adv.); reproachfulness (n.).
 reproachless (ri-prōch'lis), adj.
 كەلەپى لەسەر نەپە:
 خرابەنى نەكۆرەمە: شاپانى سەرەنشكى نەپە
 (۱) بىئى نامۇس: ئزىم: بەدپەقتار: **reprobate** (rep'rə-bāt'), adj.
 ناپەسەند (۲) ئاخىر شەپ: خوانەناس: خۇراگرتۇر.
 كەسىپكى بىئى نامۇس: بەدپەقتار.
 n.
 (۱) ئاۋەرەلى: دەرىپىن دەرىپارى: بىزارى دەرىپىن دەرىپارى: دۇرەستان.
 v.t.
 (۲) نەپىسئان.
 -reprobat (n.).
 reproduce (rē-prə-dōs', rē-prə-dūs'), v.t.
 (۱) سەرلەتۈن
 ھىقانە بەرەمە: ھىقانە بەرەمە. (۲) مەندالپۇن: بەجەككۆردى: زاۋۇزى كۆردى.
 (۳) بوۋىزەندە (ئەندامى فەوتۇرۇ لەش): زىندۇرۇكۆرەمە
 (۴) وىنەنى دەقارەمق دەرىپان: وىنە لەسەر دەمكۆردى.
 (۵) ھىقانەمە بەرچاۋ: (۶) دۇرپارەكۆرەمە: دۇرپارەكۆرەمە
 (۷) پىنەنئان كۆرەمە لەسەر شانۇ: نۇوانئانمە
 (۱) مەندالپۇن: بەجەككۆردى: زاۋۇزى كۆردى: سەدورا كۆردى:
 v.t.
 (Rabbits ~ faster than other animals.)
 (۲) وىنەنى دەقارەمق لەسەر دەرىپان: وىنە لەسەر دەمكۆردى.
 -reproducer (n.); reproducible (adj.).
 reproduction (rē-prə-duk'shən), n.
 (۱) ھىقانەمە بەرەمە.
 (۲) وىنەنى دەقارەمق: وىنە. (۳) زاۋۇزى: زاۋۇزى كۆردى: بەجەككۆردى: سەدورا.
 reproductive (rē-prə-duk'tiv), adj.
 (۱) دۇرپارەكۆرەمە:
 ئازمكۆرەمە: بە بەرەمە ھىقانەمە.
 (۲) ھى مەندالپۇن: ھى زاۋۇزى: (~ organs)
 -reproductively (adv.); reproductiveness (n.).
 reproof (ri-prōf'), n.
 (۱) سەرەنشكۆردى: پىنەنئان.
 (۲) سەرەنشكى: پىنەنئان.
 reprovable (ri-prōv'ə-b'l), adj.
 باقتى سەرەنشكۆردى:
 شاپانى سەرەنشكى.
 reproval (ri-prōv'v'l), n. = reproof.
 reprove (ri-prōv'), v.t.
 (۱) سەرەنشكۆردى: پىنەنئان.
 (۲) پەخنەپىنگرتن: (۳) [Obs.], بەرەمەچەنەمە: بەدپۇخسەنەمە.
 (۴) [Obs.], پىنە سەلمەندىن.
 reptant (rep'tənt), adj.
 پىنەنئان (پوۋەك): خۇشۇك (گىئاندى)
 reptile (rep'til, rep'til), n.
 (۱) گىئاندىرى خۇشۇك (كە مارومارمىنكە و خۇشۇك خىشەندە
 تىمساخ و كىسەل نەگىرەتمە): خۇشۇك خىشەندە
 (۲) كەسىپكى ئزىم و پىس و بۇگەن
 (۱) خۇشۇك خىشەندە: (۲) تايىبەتتى بە گىئاندارە خۇشۇككان.
 adj.
 (۲) پىس و بۇگەن: ئزىم (مۇۋە، كۆرەمە): نەپىنگر (مۇۋە).
 reptilian (rep-til'i-ən), adj.
 (۱) تايىبەتتى بە گىئاندارە خۇشۇككان:
 ھى خىشەندەكان (۲) خۇشۇك خىشەندە.
 (۲) ئزىم: پىس و بۇگەن: بەدخۇا: نەپىنگر (مۇۋە)
 n.
 گىئاندارى خۇشۇك.
 republic (ri-pub'lik), n.
 (۱) كۆمارى
 (۲) رولاتى كۆمارى: رولاتىكە كە پۇئىسى كۆمارى ھەپى:
 republican (ri-pub'li-kən), adj.
 (۱) كۆمارى: تايىبەتتى بە پۇئىسى

reputed

n. (a city of bad ~) (۱) ناویانگ؛ ناو: (۲) ناویانگی باش؛ ناوی باش: (a man of ~)

reputed (ri-pūt'id), adj. (the ~ author of a book) وائاسراو؛ وادانراو

reputedly (ri-pūt'id-li), adv. گوايه؛ بهناو

request (ri-kwest'), n. (۱) داواکردن (۲) داخوازی؛ داوا؛ خواست؛ تگا

v.t. (۱) داوا لیکردن؛ داواکردن؛ داخوازی کردن. (۲) تگا کردن

by request, (۱) (۲) تویژو مزای جه ماوه ری بؤ گیانی

requiem (rē'kwī-am), n. (۱) تویژو مزای جه ماوه ری بؤ گیانی (۲) لاونوره؛ لاونوره؛ شیوه؛ شیخ

require (ri-kwīr'), v.t. (۱) داواکردن؛ لاسمر سووریدون؛ (۲) فرمان دان؛ داوا لیکردن؛ پی؛ ووتن

(They ~ obedience.) (They ~d them to be present.)

(A hungry man ~s food.)

v.t. داواکرس؛ ژورکردن

required (ri-kwīr'd), adj. پیویست

requirement (ri-kwīr'mənt), n. (۱) داواکاری (۲) مهرج؛ مهرجی پیشهکی؛ پیویستی

(the ~s for college entrance)

requisite (rek'wə-zit), adj. (۱) پیویستی؛ شتی پیویست؛ ویسته مهنی (۲) پیویست؛ ژور پیویست

(The ~ supplies for a journey.)

n. شتی پیویست؛ پیویستی؛ ویسته مهنی

requisition (rek'wə-zish'ən), n. (۱) داوا؛ داواکردن (۲) داخوازی؛ رهسمی دهرگایهکی میری یا کومپانیا به بؤ کمرهسو شتومک

(a ~ for supplies and equipment)

(the ~ of college degree)

(۱) مهرج؛ مهرجی سهرهکی؛ پیویست (۲) داواکردن؛ گهراندنموره یا دانموره دهستی تاوانکارک (له وولاتیکموره بؤ وولاتیکتی تن)

v.t. (۱) داواکردن؛ لی سهندن: (~ food for troops)

requit (ri-kwīt'l), n. (۱) داواکردن؛ داواکاری؛ داوا لیکردن (۲) پاداشت؛ خلات. (ب) توله

requite (ri-kwīt'), v.t. (۱) بؤ گهراندنموره (چاکه، خوشمویستی)؛ پاداشت دانموره: (to ~ another's love)

(۲) توله سهندنموره؛ توله لیکردنموره

rerodos (rēr'dos), n. پهره؛ یا تیغه دیواری پشت قورمانیکا (کلینه)

reroute (rēr-rōūt', rēr-rout'), v.t. به ریگهکی تردا ناردن؛ به ریگهکی جیاوازا ناردنموره

rerun (rēr-run'), v.t. پیشاندانموره (فیلمی سینهما)؛ دوباره پیشاندان

n. پیشاندانموره؛ فیلمینکی سینهما یی یا بهرنامه ییکی لهله فریونی

resalable (rēsāl'ə-b'l), adj. دهر و شرتنموره

resale (rēsāl', rēr'sāl'), n. فروشتنموره

rescind (ri-sind'), v.t. هالوه شاندموره (یاسا)؛ پوچ کردنموره؛ سرینموره؛ لایردن: (to ~ a law)

-rescinable (adj.)

rescission (ri-sizh'ən, ri-sish'ən), n. هالوه شاندموره (یاسا)؛ پوچ کردنموره؛ سرینموره؛ لایردن

rescissory (ri-sis'ə-ri, ri-siz'ə-ri), adj. تایبتمی به یاسا؛ هالوه شاندموره یا پوچ کردنموره

reserve

rescript (rēs'kript), n. (۱) فرمانی شمیرا قوری پوما یا پایا؛ وهلامی شمیرا قوری پوما یا پایا دهرباره ی پرسپاریک یا داخوازی یک

(۲) فرمان. (۳) (۱) نووسینموره؛ دوباره نووسین. (ب) شتیکی سهرله نوی نووسراو

(۴) فرمانی دادگا بؤ داننوس یا هی دادگای بهرز بؤ دادگای فرم دهرباره داواکاری یک

rescue (res'kū), v.t. (۱) بزگارکردن؛ فریادکردن؛ هاتن به هاواروه. (۲) به ژور دهرهینان له بندیکخانه؛ به ژور شت سهندنموره

n. (۱) بزگارکردن؛ بزگاری؛ فریادکردن (۲) به ژور له بندیکخانه بزگارکردن؛ به ژور شت سهندنموره

research (ri-sürch', rēr'sürch), n. لیکولینموره؛ کنهکردن؛ لیکولینموره؛ رانستی

v.t. لیکولینموره؛ کنهکردن

researcher (ri-sürch'ēr, rēr'sürch'ēr), n. لیکولینموره؛ کنهکار. (۱) دانیشاندنموره (۲) کورسی تازه تیختن؛ کورسی تازه کردنموره

rescat (rēs-sét'), v.t. (۱) تویزی نقش لاسمر کراو (۲) پهره یا تویزی رهنکارپهنگ (ویته گهری)

resect (ri-sekt'), v.t. برون یا لایردن؛ میخینکی نهندامینکی لهش به نهندامینموره

resection (ri-sek'shən), n. برون یا لیکردنموره؛ پارچه یک له نهندامینکی لهش به نهندامینموره

reseda (ri-sē'də), n. (۱) پوهه کیکه کولی بون خوش دهگری (۲) پهنگی سهوزی خوله میشتی یا زه میشتی

resemblance (ri-zem'bləns), n. (۱) لیکچوون؛ لیکردن؛ هاوشیوه می (۲) ویته (۳) [Obs.] لمرانه بوون؛ بؤ هه بوون

resemble (ri-zem'b'l), v.t. (۱) لی چوون؛ لیکردن؛ لیکچوون؛ هاوشیوه بوون: (He ~s his father.)

(۲) [Archaic] براروردکردن؛ له یک چوواندن (۱) سهرله نوی ناردن یا ناردنموره (۲) گهراندنموره؛ ناردنموره

resend (rēs-send'), v.t. بق؛ لی بوون؛ لی پیست بوون؛ نارهزایی دهر برون؛ بدل نمبوون

resent (ri-zent'), v.t. (He ~s criticism.; He ~s her indifference toward him.)

resentful (ri-zent'fəl), adj. کینه له دل؛ کینه دار؛ قین له دل؛ داخ له دل

-resentfully (adv.); resentfulness (n.)

resentment (ri-zent'mənt), n. بق؛ قین؛ کینه؛ قین لی بوون؛ لی پریوون؛ نارهزایی

reservation (rez'ēr-vā'shən), n. (۱) ههنگرتن؛ بؤ دواپوژن؛ خستنه لوه؛ هیشتنموره (۲) شتی ههنگراو یا هیلراوه؛ یهمه؛ سپین

(۳) مهرج؛ دوودنی (۴) شوژن یا نارچه ییکی شرخان کراو بؤ مهبستینکی تایبتمی

(an Indian ~; a military ~)

(۵) قورخ کردن (ژوردی توئیل، کورسی فریوکه... هتد)؛ چی کرتن؛ چی یا بلیت بؤ ههنگرتن یا دانان: (We made ~ at this hotel.)

(ب) چی قورخ کراو یا ههنگراو (له توئیل، فریوکه، شه مهندمهر، یا چیشخانمهدا) (ج) بلیتی هم قورخ کردن یا چی کرتنه

(۱) ههنگرتن بؤ دواپوژن؛ گلدانموره (۲) قورخ کردن؛ ههنگرتن یا دانان بؤ کاسینکی تایبتمی یا مهبستینکی تایبتمی؛ گرتن (جیکه، کورسی) (۳) بؤ خو ههنگرتن؛ دان به خو

(I ~ the right to disagree.)

(۱) یهمه؛ سپین؛ شتی ههنگراو بؤ دواپوژن؛ نارووه، قایمه کاری. (۲) ههنگرتن بؤ دواپوژن؛ خرانه لوه. (۳) مهرج؛ دوودنی

(۲) ژمارەى دواماره پاش ئى دىركون (ژمارەو پىوان).
 (۳) ھەلەى ژماردن (ژمارەو پىوان) ھەلەى چاك نەكراو.
 (۴) (pl.) ، نەو مەزى دەمرى بە نووانەرىكى بەرنامەيەكى تەلەفزيونى ھەر جارىك بەرنامەكە پىشان بىرىتەو.
residuary (ri-zij'ōō-er'i), adj. ھى دواماره ھى پاشماوہ.
residue (rez'ə-dōō', rez'ə-dū'), n. (۱) پاشماوہ: دواماره: ماوہ. (۲) خلتە. (۳) پاشماوہى مىراتى پاش دايمەشكردنى بەسەر مىراتبەر خاوەن قەرزدا
residuum (ri-zij'ōō-am), n. پاشماوہ: دواماره: پاشمەزك: خلتە.
resign (ri-zim'), v.i. (۱) دەست ھەلگرتن (لە ماف يا داوايەك). (۲) وازمەنجان لەكار: دەست لە ئىش ھەلگرتن بە تەواوى.
 (۳) زۆر لە خۇ كردن بۇ پارزى بوون بە شتەك بە ناچارى پى پارزى بوون
 (You have to ~ yourself to do without luxuries.)
 v.i. واز لە كار مەنجان بە رەسمى: دەست لە ئىش ھەلگرتن:
 (He ~ed from the presidency.)
 resign oneself, بە ناچارى پى قایل بوون:
 (to ~ oneself to a life of poverty) مل بۇ كەچ كردن لە ناچارىدا:
resign (rē-sim'), v.i. سەرلەنوئى مۆركون: نىمزاكردنەوہ.
resignation (rez'ig-nā'shən), n. (۱) واز لە كار مەنجان بە رەسمى: (۲) بەيا ننامەى ئەم وازمەنجانە: وازنامە.
 (۳) پى قایل بوونى ناچارى: مەكەچى ناچارى! مل نان! شان دانەبەر: ماتەمىنى
resigned (ri-zīnd'), adj. مەكەچ بە ناچارى: ەلدە: ماتەمى:
 شان دەرمەبەر: (~ed to one's fate).
resile (ri-zil'), v.i. خۆگرتنەوہ: گەرئەوہ شىوہى پىشوو:
 شىوہى خۆ وەرگرتنەوہ: ھەلسانەوہ.
resilience (ri-zil'i-əns, ri-zil'yəns), n. (۱) شىوہى خۆ
 وەرگرتنەوہ: نەرمى: بەرگەرتن.
 (۲) تواناى خۆگرتنەوہ: تواناى ھەلسانەوہ (پاش تىكەشكان يا ژۆركەرتن):
 جىپى: تواناى گەرئەوہ بۇ دۆخى چاكى چاران
 (These people are known for their ~ .)
resiliency (ri-zil'i-ən-si, ri-zil'yən-si), n. = resilience.
resilient (ri-zil'i-ənt, ri-zil'yənt), adj. (۱) لاسىكى: نەرم:
 شىوہى خۆ وەرگەرە. (۲) زوومەلساوہ (پاش تىكەشكان يا ژۆركەرتن): جىپى:
 بەرگەگەر: نەبەزىو.
resin (rez'n), n. (۱) جەوى: شىلەيەكى لىتجە لە ھەندىك داروورەخت
 دىت كە برىندار دەكرى يا دەبېرى.
 (۲) ماددەيەكى كىمىيائى گەرئەوہ وەك جەوى وايە.
 v.i. جەوى لىدان: جەوى لىفشاندن.
resinate (rez'n-āt'), v.t. جەوى تىكرەن.
resiniferous (rez'n-īf'ēr-əs), adj. جەوى ئى دەمرىت:
 جەوى ئى دىتە بەرھەم.
resinoid (rez'n-oid'), adj. تايبەتى بە جەوى: لە جەوى دەچىت:
 جەوى تىدايە.
 n. ماددەيەك وەك جەوى.
resist (ri-zist'), v.t. بەرھەلستى كردن: بەرگى كردن: خۆگرتن:
 مل ئەدان: خۆ بەدەستەوہ ئەدان: بەرھەلستى كردن: دژ وەستان: خۆراگرتن
 ماددەيەكە لە پوويەك دەمرى بۇ رى گرتن لە خورائەوہ.
 n. (۱) بەرھەلستى: بەرگى: مل ئەدان:
 بەرھەلستى: خۆ بەدەستەوہ ئەدان: خۆراگرتن.
 (۲) تواناى بەرگى: تواناى بەرھەلستى.
 (۳) [R-], ھىزى بەرگى دژ بە داگەرگەرانى وولات.
resistant (ri-zis'tənt), adj. بەرگەر: بەرھەلستىكى: مل ئەدمر.
 n. موزلا يا شتى بەرگەر.
resistible (ri-zis'tə-b'l), adj. بەرگى دەكرى: بەرى دەكرى:
 بەرھەلستى دەكرى.

(۴) ھەستەو بىروپراى خۆ لە خەلك شارەنەوہ.
 (۵) شەرمى: خۆگرتن: سەنگىشى: پى دەنگى.
 (۶) سەرمايەى ھەلگىراو بۇ تەنگانە لەلەين بانق يا دەزگای ترموہ: قايسەكارى.
 (۷) رەوى پارىزراو يا شوپنى دانراو بۇ مەبەستى تايبەتى: (a forest ~).
 (۸) (pl.) ھىزى چەكدارى تەنگانە.
adj. ھەلگىراو بۇ دوپۇژ: دانراو بۇ تەنگانە: (a ~ supply of food) .
 ھەلگىراو بۇ كاتى خۆى: دانراو بۇ كەسىكە يا كاتىكى تايبەتى. **in reserve,**
 بەبى: مەرج. **without reserve,**
reserved (ri-zürvd'), adj. (۱) قۇرخ كراو: گىراو (جى):
 دانراو بۇ كەسىكە يا مەبەستىكى تايبەتى (۲) شەرمى: پى دەنگ.
reservist (ri-zür'vist), n. سەرمايى ھىزى چەكدارى تەنگانە
reservoir (rez'er-vvär', rez'er-vör'), n. (۱) ھەمارا: نەستىل: (۲) تانكى: دەفرى شلە. (۳) كىس يا توورەكە (زىندەوېزىي).
 (۴) ھەمار (مەخان): كۇگا: جىنى شت كۆمەل بوون: بىرىكى زۆر
 (a ~ of good will)
reset (rē-set'), v.t. (۱) دووبارە گرتنەوہ (ئىسقانى شكار):
 چاك كردنەوہ (to ~ a broken arm)
 (۲) راستكردنەوہ (كاترەين): دانانەوہ لەسەر كاتى راست
 (to ~ an alarm o'clock)
 n. (۱) گرتنەوہى ئىسقانى شكار.
 (۲) ئىسقانى شكارى دووبارە گىراو: شتى سەرلەنوئى چاك كراو يا پىنخراو.
 (۳) پوويەكى دووبارە ئىژراو
reship (rē-ship'), v.t. (۱) دووبارە نارەن بە كەشتى.
 (۲) گواستەوہ بۇ كەشتىيەكى تر.
 v.i. (۱) سواری كەشتى بوونەوہ: دووبارە بە كەشتى پۇشتن.
 (۲) ناوى خۆ مووسىن بۇ كار كردن لەسەر كەشتى تايبەتى كەشتى بازگانى
 (كەشتىو):
-reshipment (n.).
reshuffle (rē-shuf'l), v.t. (۱) دووبارە تىكەلۆكردنەوہ (كاغەزى)
 يارى يا فومار (۲) گۆزىن (ئەنجومەنى وەزىران): پىنخستەنەوہ.
 n. گۆزان: ئەنجومەنى وەزىران: پىنخستەنەوہ: (a cabinet ~).
reside (ri-zid'), v.i. (۱) نىشتەجى بوون (بۇ ھارەيەكى زۆر):
 تىدا زيان: دانىشتن: (He still ~s in the same house.) .
 (۲) تىدا بوون: تايبەخق: ھەبوون بە زكماى.
 (۳) بە دەست بوون: ارانە دەست: پى سپىزدان (دەسلات):
 (The real power ~s in the people.)
residence (rez'i-dəns), n. (۱) زيان لە شوپنىك: ماوہى ئەم زيانە:
 نىشتەجىيى (His ~ in Europe matured him.) .
 (۲) نىشتەجىيى كاتى قوتايىتى لە زانكۆدا: ماوہى ئەم نىشتەجىيىيە.
 (۳) مال: نىشتەجى: نىشتەگە. (۴) خانوويەرە: كوشك
 (۵) ھارەى ژيان لە خانوويەك يا شوپنىكدا.
residency (rez'i-dən-si), n. (۱) مال: خانە: نىشتەگە:
 (۲) نىشتەگە يا بارەگای نوئەرى دىلۇماسى (بەتايبەتى لە وولاتى ژۆردەستەدا).
 (۳) ماوہى فىربووشى پسپۆرى پزىشك.
resident (rez'i-dənt), adj. (۱) نىشتەجى: نىشتەنى:
 دانىشتووى شوپنىك. (۲) پزىشكى نىشتەجى:
 (a ~ physician in a hospital)
 (۳) ناوكى: شاراوہ.
 (۴) ئاكوچەر (بالفوہ): نىشتەنى بە درىژايى سان.
 n. (۱) نىشتەجى: نىشتەنى: دانىشتووى ھەمىشەيى شوپنىك.
 (۲) نوئەرى دىلۇماسى (بەتايبەتى لە وولاتى ژۆردەستەدا).
 (۳) بالفوہى نىشتەنى يا ئاكوچەر. (۴) جىگەر.
residential (rez'i-dən'shal), adj. (۱) تايبەتى بە مال:
 (۲) بۇ تىدا ژيان دەشتى: نىشتەجىيى: ھى نىشتەنى: (a ~ district) .
residual (ri-zij'ōō-əl), adj. & n. (۱) پاشماوہ: پاشمەزك: دواماره.

resistive

-resistibility (n.).
resistive (ri-zis'tiv), adj.
resistivity (n.).
resistless (ri-zist'lis), adj.
resistor (ri-zis'tēr), n.
resoluble (rez'ə-loo-b'l, rez'l-yoo-b'l), adj.
-resolubility (n.).
resolute (rez'ə-lōōt', rez'l-ūt'), adj.

-resolutely (adv.); resoluteness (n.).
resolution (rez'ə-lōōshən, rez'l-ū'shən), n.
resolvable (ri-zol'və-b'l), adj.
resolve (ri-zolv'), v.t.

(The discussion -d itself into an argument.)
resolution (rez'ə-lōōshən, rez'l-ū'shən), n.
resolvable (ri-zol'və-b'l), adj.
resolve (ri-zolv'), v.t.

resolved (ri-zolv'd), adj.
-resolvedly (adv.).
resolvent (ri-zol'vant), adj. & n.
resonance (rez'ə-nəns), n.
resonant (rez'ə-nənt), adj.

resonate (rez'ə-nāt'), v.Ī
resonator (rez'ə-nā'tēr), n.
resorb (ri-sōrb'), v.t.
-resorption (n.).
resort (ri-zōrt'), v.Ī

(People ~ to parks and beaches in the summer.)
resort (ri-zōrt'), v.Ī

respective

resound (ri-zound'), v.Ī
-resounding (adj.); resoundingly (adv.).
resource (ri-sōrs', rē'sōrs), n.

respect (ri-spekt'), v.t.
resourceful (ri-sōrs'fəl, ri-sōrs'fəl), adj.
-resourcefully (adv.); resourcefulness (n.).

respect (ri-spekt'), v.t.
resourceful (ri-sōrs'fəl, ri-sōrs'fəl), adj.
-resourcefully (adv.); resourcefulness (n.).

respectability (ri-spekt'ə-bil'ə-ti), n.
respectable (ri-spek'tə-b'l), adj.

respect (ri-spekt'), v.t.
respectability (ri-spekt'ə-bil'ə-ti), n.
respectable (ri-spek'tə-b'l), adj.

respect (ri-spekt'), v.t.
respectability (ri-spekt'ə-bil'ə-ti), n.
respectable (ri-spek'tə-b'l), adj.

They went back to their ~ rooms.)

- (1) [Obs.] [Y] .لايمتگر
- (2) [Obs.] [Y] .بهریز؛ شایانی ریزه
- (3) [Obs.] [Y] .بگویی

respectively (ri-spek'tiv-li), *adv.* به‌رود ا یک نه‌دوای یک؛
(The first, second, and third prizes went to John, Mary, and George ~.)

respiration (res'pə-rā'shən), *n.* همناسه‌دان

respirator (res'pə-rā'ter), *n.* (1) شتیکه ده‌کریته دم‌و لووت بؤ
همنه‌مرژی شتی پیس (له کریشه و شتی وه‌ها دروست ده‌کری).
(2) نامیزی همناسه‌پیدان. [British] **gas mask**

respiratory (ri-spir'ə-tōr-i, res'pēr-ə-tōr-i), *adj.* تاییه‌تی به
همناسه‌دان

respire (ri-spir'), *v.i. & v.t.* همناسه‌دان

respite (res'pit), *n.* (1) درواختن به‌تاییه‌تی هی سزای هملواسین
(2) موله‌ت (له نیش، نه‌خویشی، کارسات؛ پشور ماوه‌ی هینمی و خاموشی؛
(a ~ from pain, work, etc.)

(1) موله‌ت پیدان؛ کار، نه‌خویشی، نازار، کارسات؛ پشور پیدان. *v.t.*
(2) درواختنی سزا (به‌تاییه‌تی هی هملواسین)

resplendence (ri-splen'dəns), *n.* Also **resplendency**. برهقه
بریسکه دره‌شانه‌وه

resplendent (ri-splen'dənt), *adj.* برهقه‌دار، روسکه‌دار
دره‌شاهه زور جوان و نایاب

respond (ri-spond'), *v.i.* (1) وه‌لام دانوه
(2) بده‌نگه‌مه‌هاتن: (He ~ed to their appeal for help.)

(3) [Obs. or Rare] هاوتابوون؛ به‌رام‌میربوون
(4) لئیرسینه‌وه ر دادگه‌ری؛ به‌ریرسیاربوون

v.t. وه‌لام دانوه

n. (1) پابه‌ی تاق؛ خانوسازی

(2) خویندنه‌وه‌ی نینجیل به‌دنگه‌ر ناولزه‌وه له‌لایه‌ن کۆرپه‌سی کلئیسه‌وه

respondence (ri-spond'əns), *n.* Also **repondency**. وه‌لام
وه‌لام دانوه

reponent (ri-spon'dənt), *n.* (1) وه‌لام ده‌روهه؛ بده‌نگه‌مه‌هاتور
(2) شکات لیکراو؛ به‌تاییه‌تی له‌مه‌سه‌له‌ی ته‌لاق و به‌شکردنی سرمایه‌ دوا
ته‌لاق

adj. وه‌لام ده‌روهه؛ بده‌نگه‌مه‌هاتور

response (ri-spons'), *n.* (1) وه‌لام، وه‌لام دانوه
(2) بده‌نگه‌مه‌هاتن؛ وه‌لام دانوه (له‌همنجایی بزوینه‌ریکی ده‌روهه‌دا)
(3) بؤ سندنه‌وه‌ی ووتنه‌ی قه‌شه له‌لایه‌ن کۆمه‌لی نوێزگه‌ران یا کۆرپه‌سی
کلئیسه‌وه

responsibility (ri-spon'sə-bil'ə-ti), *n.* (1) لئیرسینه‌وه
به‌ریرسیاری (2) بیویستی سرشان؛ له‌همنجایی له‌همنجایی بیویستی سرشان بوون

responsible (ri-spon'sə-b'l), *adj.* (1) به‌ریرسیاری؛ لئیرسراو
(He is ~ for the car.)

(2) لئیرسراو؛ کاربه‌ده‌ست؛ شت به‌ده‌ست: (He has a ~ position.)
(3) هزی بوودانیک یا بارنکی تاییه‌تی؛ سووچار

(He is ~ for what happen.)

(4) پشت پێ به‌ستراو؛ جینی بپوایه: (She is a ~ person.)
(ب) تیگه‌بشتوو ژین

(ج) پشتی پێ ده‌به‌ستری که قه‌ری خوی بداته‌وه‌ی بیویستی سرشان
جینه‌جن شکات، سهرپاست

-responsibly (*adv.*)

responsion (ri-spon'shən), *n.* (1) وه‌لام، وه‌لام دانوه
(2) [P.] بیه‌که تاقیکردنه‌وه‌ی سی تاقیکردنه‌وه بؤ بپوانامه‌ی به‌کالوویوس
له‌زانکۆی نوکسفورد

responsive (ri-spon'siv), *adj.* (1) وه‌لام ده‌روهه
(2) بده‌نگه‌مه‌هاتور؛ به‌مه‌ست؛ به‌هواره‌وه‌هاتور؛ هاسوز؛ هاره‌ست:

(a ~ audience)
-responsively (*adv.*); **responsiveness** (*n.*)
responsory (ri-spon'sə-ri), *n.* بؤ سندنه‌وه‌ی ووتنه‌ی قه‌شه له
کلئیسه‌دا

res publica (rēz pub'li-kə), [L.] کۆمار؛ میری وولات

rest (rest), *n.* (1) (1) نوستن؛ پاکشان؛ پالده‌وه (ب) ماندویتی ده‌رچوون
(2) هه‌وانه‌وه؛ هه‌سانه‌وه (3) پشور؛ ووچار

(4) ناسوده‌وه‌ی هیشک هه‌سانه‌وه
(5) هه‌سانه‌وه‌ی مردن؛ کوشماتی یا خاموشی مردن
(6) وه‌ستان؛ نه‌جولان؛ نه‌بژوان

(7) جینی هه‌وانه‌وه؛ جینی وه‌ستان (له‌کاتی گه‌شتدا)؛ خان
(8) شوینی له‌سه‌ر پاکیر بوون، وه‌ستان، یا دانان؛ پالپشت

(9) وه‌ستانیکه کم (مۆسیقا، دێری هۆنراوه)
(10) ماندویتی ده‌رچوون (به‌نوستن) (ب) نوستن؛ پاکشان

v.t. (1) هه‌وانه‌وه؛ هه‌سانه‌وه (2) پشوردان؛ ووچار گرتن
(3) مردن؛ هه‌وانه‌وه به‌مردن

(4) بئ ده‌نگ بوون؛ وه‌ستان؛ سه‌ره‌وتن؛ جووله‌ی بران؛ نه‌بژوان
(5) فوستن (هه‌جان) مانه‌وه به‌بئ ده‌ست لیدان: (Let the matter rest.)

(6) پال پێوه دان؛ کورتنه‌ سه‌ر؛ پالده‌وه
(7) له‌شوینکدا بوون: (The fault ~s with him.)

(8) له‌سه‌ر به‌ندبوون؛ کورتنه‌ سه‌ر

(9) ناراسته‌کردن؛ له‌سه‌ر گه‌رسانه‌وه (هه‌جان) چاو تن بپین:

(Our future ~s on your shoulders.)
(His eyes ~ed on her picture.)

(10) به‌به‌یاری مانه‌وه؛ نه‌کێلزان

(11) دواپی پێ هاتنی دواکارییه‌ک (دادگه‌ری)

(12) (1) جه‌وانده‌وه؛ هه‌سانده‌وه (ب) پشورپیدان؛ ووچار گرتن

(2) دانان؛ خستنه‌سه‌ر: (~ your head on the pillow.)

(3) له‌سه‌ر دانان؛ کردن به‌بنجینه‌ بؤ

(He ~ed his argument on trivialities.)

(4) ناراسته‌کردن؛ چاو خستنه‌سه‌ر؛ چاو تن بپین

(5) وه‌ستاندن

(6) دواپی پێ هاتنی دواکارییه‌ک (دادگه‌ری)

(The State ~s its case.)

at rest, (1) نووستوو (2) جووله‌ی ئی بپرو

(3) له‌ناسوده‌وه‌دا پێ ناسوده؛ بپیاک

(4) مردوو

lay to rest, ناشتن (مردوو)

(He was laid to rest last week.)

rest (rest), *n.* (1) ماوه؛ پاشماوه (ب) ئه‌وانی ترا ئه‌وانی ماونه‌مه‌وه

(2) [British] پارهی زیاده یا هه‌نگه‌راو

(3) به‌رده‌وام بوون له‌سه‌ر؛ وه‌ها مانه‌وه؛ بوون

(~ assured that we will go.)

(4) [Obs.] له‌دا مانه‌وه؛ پاشماوه مانه‌وه

(1) ووتنه‌وه؛ دووباره‌ ووتن؛ سه‌ره‌له‌نوێ ووتنه‌وه

(2) به‌شێوه‌یه‌کی تازه‌ ووتن؛ داپشتنه‌وه‌ و ووتنه‌وه

-restatement (*n.*)

restaurant (res'tə-rənt, res'tə-rənt'), *n.* چێشته‌خانه

restaurateur (res'tə-rə-tūr'), *n.* خاوه‌ن چێشته‌خانه

کارگه‌ری چێشته‌خانه

restful (rest'fəl), *adj.* (1) هه‌وانه‌وه‌یه‌خس

(2) پێ ناسوده؛ بئ نیش و نازار؛ هه‌ساوه

(The patient spent a ~ night.)

restitution

-restfully (adv.); restfulness (n.).
restitution (res'ta-tōō'shan, res'ta-tū'shan), n.
(1) دانهوهی (1)
شټیکه به خاوه‌نه‌کهی خوی. (2) بؤ بژاردن. (3) گهرانهوه بؤ نؤخی جارن.
(4) شیوهی خو وهرگرتنه‌وهی شټیکي لاستیکي پاش قویاندن.
restive (res'tiv), adj.
(1) لاتراسکه بهستوو (ناسپ): مانگ.
(2) سمرکیش: کملهرقی: سمرسه‌خت: لاسار.
(3) بی نارام: نهمسره‌توو: بی سمرهوت.
restless (rest'lis), adj.
(1) بی نارام: بی سمرهوت: جیوه‌تیکراو (مهجان).
(2) بی حوانه‌وه: بی خمر: (a ~ night).
(3) هرگیز: نهمسقاو: (the ~ sea).
(4) بیزار: نارازی.

-restlessly (adv.); restlessness (n.).
restock (rē-stok'), v.t.
شټوه‌مکی تازه بؤ هیئان (دوگان، کوکا):
شوین پرکردنه‌وهی شټوه‌مکی فروشراو یا به‌کاره‌ینراو.
restoration (res'tā-rā'shan), n.
(1) دانانه‌وه: دانانه‌وه:
دانه‌زاندنه‌وه (2). گهراندنه‌وه بؤ نؤخی جارن یا پیشوو.
(3) چاک کردنه‌وه. خانوو، شتی نامال.

(the ~ of a house, a piece of furniture, etc.)
(1) چاک‌یوونه‌وه: له نه‌خوژی هملسانه‌وه: بوژانه‌وه.
(2) شټیکي چاک‌کراوه یا پیشه‌کراوه.
the Restoration,
(1) گهرانه‌وهی پژیسی پاشایه‌تی بؤ نینگلتره سالی ۱۶۶۰ به پاشایه‌تی چارلسی دوهم.

(2) ماوهی پاشایه‌تی چارلسی دوهم له سالی ۱۶۶۰-۱۶۸۵.
restorative (ri-stōr'a-tiv, ri-stō'rā-tiv), adj.
(1) چاک‌کهره‌وه.
(2) دهرمان: بوژانه‌وه: هوش هیئنه‌وه بهر خو.
(3) تازه‌کهره‌وه: گهرینه‌وه بؤ نؤخی جارن: دانه‌زاندنه‌وه.
(4) دهرمانی هوش هیئنه‌وه بهر خو: دهرمانی چاک‌کهره‌وه.

restore (ri-stōr', ri-stōr'), v.t.
(1) داننه‌وه به خاوه‌نی خوی:
بؤ گهراندنه‌وه (2). چاک کردنه‌وه: گهراندنه‌وه بؤ نؤخی جارن یا باری پیشوو:
(3) دانانه‌وه لاسر پله‌وپایه‌ی خوی: گهراندنه‌وه بؤ پله‌ی پیشوو:
(to ~ a king to his throne)
(1) بوژاندنه‌وه: چاک کردنه‌وه: (to ~ someone to health).
(2) سندنه‌وه: دانه‌زاندنه‌وه: هیئانه‌وه:

(to ~ one's rights; to ~ decency to the government)
(1) پاکرتن: خو‌اگرتن: وه‌سقاندن:
بهریمستکردن: پئی لیگرتن. (2) چله‌وگرتن: دایینکردن: گرتن.
(3) خستنه به‌دیخانه‌وه یا شټیخانه‌وه: گرتن.
(4) سنوو بؤ دانان: به‌سنتنه‌وه.
restraint (ri-strānt'), n.
(1) پاکرتن: خو‌اگرتن: پئی لیگرتن.
(2) سمریمستی ئی سندنه‌وه: بی سمریمستی: به‌سنتنه‌وه.
(3) پاکرا: پاکرکمر: کوسپ: ته‌گهره.
(4) همستی خو شاردنه‌وه: همست دهرنه‌ختن یا پیشیل کردن.

restrict (ri-strikt'), v.t.
سنوو بؤ دانان: به‌سنتنه‌وه: کم‌کردنه‌وه:
پئی لیگرتن: قده‌غمکردن: (The government ~ed his movements).
restricted (ri-strikt'id), adj.
(1) به‌ستراوه: سنوو بؤ دانراو.
(2) قده‌غمکراو: قده‌غمیه بؤ هندی: په‌گن: کس... هتد:

(a ~ hotel, neighborhood, etc.)
restriction (ri-strikt'shan), n.
(1) سنوو بؤ دانان: پئی لیگرتن:
قده‌غمه کردن: به‌ستراوه‌وه.
(2) سنوو: کوسپ: قده‌غمه: (to place ~s on foreign trade).
restrictive (ri-strikt'iv), adj.
(1) به‌سترمه‌وه: پئی لیگرتن.
(2) همست به‌سترمه‌وه: قده‌غمی: (~ regulations).
(3) به‌سترمه‌وه: پزیمان: تایه‌تی به‌دستراوه‌وه‌یک یا پارستمیه‌یک که پیوسته بؤ مانای رستمکوه دیمیمستنه‌وه: (له رسته‌ی:

retable

People who read a great deal have large vocabularies.
"who read a great deal" پارستمی به‌سترمه‌وه‌یه.
(1) لئوه پیدایوون: نهمجام ئی بوونه‌وه:
(2) بوون به هؤ: (The discussion ~ed in new action.)
بهرهم: بهر.

rest-room (rest'rōom', rest'room'), n.
(مه‌تابه‌تی له شوئنی گشتیدا): ناوه‌ست: پیشاو.
(هم‌ره‌ما "rest room").
result (ri-zult'), v.t.
(1) ده‌سپینکردنه‌وه: تیه‌له‌چوونه‌وه: (to ~ work).
ده‌سپینکردنه‌وه: تیه‌له‌چوونه‌وه: سمره‌لدانه‌وه: هلدانه‌وه.

resultant (ri-zul'tnt), adj.
لئوه پیدایوون: نهمجامی نهمیه.
(1) نهمجام: سمره‌نجام. (2) هیز: (فیزیا).
resume (ri-zōōm', ri-zūm'), v.t.
(1) وهرگرتنه‌وه:
(2) ده‌سپینکردنه‌وه: تیه‌له‌چوونه‌وه: (to ~ work).

resumable (adj.).
résumé (rā'zoo-mā', rez'ōō-mā'), n.
(1) کورته: پوخته.
(2) کورته‌ی ژیننامه: کورته‌ی خویندن و پیشه‌ی کاری راپوروو (کمیته که بؤ نیش ده‌گهری دمیداته خاوه‌ن کار).
resumption (ri-zump'shan), n.
ده‌سپینکردنه‌وه: تیه‌له‌چوونه‌وه:
ده‌سپینکردنه‌وه.

resupinate (ri-sōō'pā-nāt', ri-sū'pā-nāt'), adj.
هملگه‌راوه.
یا له سمره‌به‌وه‌خوار چوو (وهک هندی گول).
resupine (rē'soo-pīn', rē'syoo-pīn'), adj.
لاسر پشت.
پالکرتوو.
resurge (ri-sūrj'), v.t.
سمره‌لدانه‌وه: زیندوو‌بوونه‌وه: بوژانه‌وه:
هملچوون.

resurgence (ri-sūr'jəns), n.
سمره‌لدانه‌وه: سمره‌زکردنه‌وه:
زیندوو‌بوونه‌وه: بوژانه‌وه: (a ~ of nationalistic feelings).
resurgent (ri-sūr'jənt), adj.
سمره‌لدانه‌وه: زیندوو‌بوونه‌وه:
بوژاووه.

resurrect (rez'ə-rekt'), v.t.
(1) زیندوو‌کردنه‌وه:
مردوو زیندوو‌کردنه‌وه. (2) بوژاندنه‌وه: بژاندنه‌وه: هیئانه‌وه به‌رجار:
هیئانه‌وه پیشه‌وه.
زیندوو‌بوونه‌وه.

resurrection (rez'ə-rek't'shan), n.
(1) زیندوو‌بوونه‌وهی مردوو.
(2) بوژتنه‌وه: بوژانه‌وه: زیندوو‌بوونه‌وه (مهجان).
the Resurrection,
(1) زیندوو‌بوونه‌وهی عیسا پاش هلوآسیفی.
(2) زیندوو‌بوونه‌وهی مردوو له پوژی قیامتدا.

resurrectionist (rez'ə-rek't'shan-ist), n.
(1) مردوو له‌گور.
(2) دهره‌ینر بؤ فروشنی و مه‌کالا‌کردنه‌وهی: لاشدن.
(3) شتی کزن و له‌بیرچوو زیندوو‌کهره‌وه.
(4) بووادار به زیندوو‌بوونه‌وهی مردوو و پوژی قیامت.

resurvey (rē'sēr-vā'), v.t.
سمره‌لئوی لیکولینه‌وه: پیاچوونه‌وه.
دو‌باره لیکولینه‌وه: پیاچوونه‌وه.
همناسه هیئنه‌وه‌به‌ر:
هؤش هیئانه‌وه‌به‌ر (پاش له هوش خو چوون).

resuscitate (ri-sus'ə-tāt'), v.t.
همناسه هاتنه‌وه‌به‌ر: هؤش هاتنه‌وه به به‌ردا.
هؤش هیئانه‌وه‌به‌ر (پاش له هوش خو چوون یا بوژانه‌وه): هؤش هیئانه‌وه‌به‌ر: همناسه‌پیدانه‌وه.
هؤش هیئانه‌وه‌به‌ر (نامیر).
مروءه: همناسه‌پیدمه‌وه.

ref (ret), v.t.
خوشمکون: خوشاندن (بؤ جیاکردنه‌وهی ریشالی پورمکی).
گوش له قده‌کهی.
retable (ri-tā'b'l), n.
(بؤ شت لاسر دانان).

retail

retail (rē'tāil), n.
adj.
v.t.
v.i.

retain (ri-tān'), v.t.
(to ~ information, knowledge, etc.)

retainer (ri-tān'ēr), n.

retainer (ri-tān'ēr), n.

retaining wall, n.

retainment (ri-tān'mənt), n.

retake (rē-tāk'), v.t.

retaliate (ri-tal'i-āt'), v.t. & v.i.

retaliation (ri-tal'i-ā'shən), n.

retaliatory (ri-tal'i-ə-tō'r-i), adj.

retard (ri-tārd'), v.t.

retardate (rē-tār-dāt'), n.

retardation (rē-tār-dā'shən), n.

retarded (rē-tār-did'), adj.

retch (rech), v.t.

rete (rē'tē), n.

retene (rē'tēn, ret'ēn), n.

retention (ri-ten'shən), n.

retentive (ri-ten'tiv), adj.

retentivity (rē'ten-tiv'ə-ti), n.

retool

retiaary (rē'shi-er'i), adj.

reticence (ret'ə-s'ns), n.

reticency (ret'ə-s'n-si), n. = reticence.

reticent (ret'ə-s'nt), adj.

reticle (ret'i-k'l), n.

reticular (ri-tik'yoo-lēr), adj.

reticulate (ri-tik'yoo-lit), adj.

reticulation (ri-tik'yoo-lā'shən), n.

reticule (ret'i-kūl'), n.

reticulum (ri-tik'yoo-ləm), n.

retiform (rē'ti-fōrm', ret'i-fōrm'), adj.

retina (ret'n-ə, ret'i-nə), n.

retinitis (ret'n-ī'tis, ret'i-nī'tis), n.

retino-, retin- (ret'n-ə),

retinoscope (ret'n-ə-skōp', ret'i-na-skōp'), n.

retinoscopy (ret'n-os'kə-pi, ret'i-nos'kə-pi), n.

retinue (ret'n-ō, ret'i-nū), n.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retire (ri-tīr'), v.t.

retort

retort (ri-tôrt'), v.t. (۱) دانمە: خراپە، جوقۇن، بەدگۇزىيە!

كردنە بەرامبەر (بەتايىبەتنى كارى خراپ):

(to ~ an affront upon a person)

(۲) نەرىبەرچدانمە: ۋەلامى رەق دانمە.

v.t. بەرىبەرچدانمە: ۋەلامى رەق دانمە: ۋەلامى كوتۇپۇر دانمە (بەتايىبەتنى ۋەلامىكى پەقۇ زىرەكانە)

n. بەرىبەرچ: بەرىبەرچدانمە: ۋەلامى كوتۇپۇر پەقۇ زىرەكانە. شوشەي مل خوار (كەيىپا).

retort (ri-tôrt'), n. (۱) چەماندەنمە بە پىشتا!

retortion (ri-tôrt'shən), n. بە پىشتا ۋەرگەپان.

(۲) تۆلەكردنمە (بەتايىبەتنى لە ھاۋولاتيانى ۋولاتىكى تر لەلايىن جىرىمە).

retouch (rē-tuch'), v.t. (۱) دەستكارى كردن بۇ چاك كردن (تابلۇ).

نورسراۋ: پەيكس. (۲) چاك كردنى جام يا ۋىنە بە دەستكارى كردنى (ۋىنەگەرى)

n. (۱) دەستكارى كردن بۇ چاك كردن.

(۲) شۇبىكى زىانكراۋ يا لايرلو لەم دەستكارى كردنە.

(۳) ۋىنەيىمى دەستكارى كراۋو چاك كراۋ.

retrace (ri-trās'), v.t. (۱) پاشەۋپاش گەپانمە:

(He ~d his steps.)

(۲) پىچاچونمە لە سەرەتارە (بە جىرۇكىندا).

(۳) پىچاچونمە لە مېشكدا يا بەجاۋ.

retrace (rē'trās'), v.t. بەسەر مېلەكانىدا چوونمە (ۋىنە، نەخشە)

retract (ri-trakt'), v.t. & v.i. (۱) كىشانە داۋە يا نارەۋە:

كىشانەمە (A snail can ~ its horns.)

(۲) كىشانەمە: پاشگىز بوونمە: (to ~ a statement, offer, etc.)

-retractable; retractible (adj.).

retractile (ri-trakt'īl), adj. (۱) دەتۋاننى بىكىشىرتىمە: ئەكشىرتەمە:

(Cats have ~ claws.)

(۲) ھى كىشانەمە: (- power)

-retractility (n.).

retraction (ri-trak'shən), n. (۱) كىشانە داۋە يا نارەۋە: كىشانەمە:

كىشانەمە (۲) كىشانەمە (ۋوتە، بەلۋىن): پاشگىز بوونمە.

(۳) تۋاناي كىشانەمە.

retractive (ri-trak'tiv), adj. كىشەرە: تايىبەتنى بە كىشانە داۋە

يا نارەۋە.

retractor (ri-trak'tēr), n. (۱) كىشەرەمە: ماسولگەي نەنداسى لەش

كىشەرەمە. (۲) تامىرى ۋاكىشانى ئەملاۋ ئەملاۋى بىرىن لەكاتى ئەشتەركارىدا

بۇ ھىشتەنمەنى بە كراۋەيى.

retral (rē'trəl), adj. (۱) ھى پىشتمە يا داۋەمى لەش.

(۲) بۇ داۋەمى بۇ پىشتمە

retread (rē'tred'), v.t. لاسىكى تازە تىگرتنى تايەي ئوتومبىل.

n. تايەي لاسىكى تازە تىگىراۋ.

retread (rē-tred'), v.t. پىدا بويشتەنمە (رى، ۋىيان):

(to ~ a path)

retreat (ri-trēt'), n. (۱) كىشانە داۋە: كىشانەمە: گەپانە داۋە: بەزىن

پاشەۋپاش گەپانە داۋە. (۲) كىشانەمە بۇ پەناگا يا كۈنجى ھىۋانمە.

(۳) پەناگا: پەنا: قەلەندەرگا: جىنى خۇشاردەنمە.

(۴) مارەي بىسەرىراۋ لە پەناگايەكدا (بەتايىبەتنى بۇ خۇپەرسىن يا بىرگەنمە).

(۵) لانە (بۇ شىتە ۋ سەرخۇش ۋ نەخۇش ... ھتدا) شىتەنە.

(۶) (۱) كىشانە (لەشكى): تىكشكان: بە زۇر كىشانەمە: بەزىن كىشانەمە.

(ب) نىشانەي نەم كىشانەمەيەي لەشكى.

(ج) دەنگى تەپل يا كەرەنە لە ئىۋاراندا بۇ ئالا داگرتن.

(د) ناھەنگى نەم ئالا داگرتنە.

v.t. (۱) كىشانە (لەشكى): تىكشكان: (The army ~d.)

(۲) بە داۋاد چوون (چەناگە، ئاۋچەوان): بە پىشتا كەوتن.

retrogradation

v.t. گەپانمە يا كىشانەنمە: ۋەلامى شەرتەنچ

beat a retreat, (۱) فەرمانى لەشكىر كىشانەمە دان بە تەپل يا كەرەنە لىدان.

(۲) كىشانەمە: پاكردن: بەزىن كىشانەمە.

(۳) دەست ھەلگرتن لەكارىك: دەست ئى بەردار بوون.

retrench (ri-trench'), v.t. (۱) كەمكردنمە (خەرجى):

دەست بە پارەمە گرتن (۲) ئى لايردن (بەشى پەرتوك يا ۋوتارىك)

ئى بىرىن يا كردنمە.

v.t. كەمتر خەرج كردن: دەست بە پارەمە گرتن.

retrenchment (ri-trench'mənt), n. (۱) خەرجى كەمكردنمە:

دەست بە خۇرە گرتن. (۲) سەنگەرى داۋە يا دوۋەم پىز: خەنەقى پىشتە

retribution (ret'ra-bū'shən), n. (۱) سزاي رەۋا: تۆلە.

(ب) ياداشت.

(۲) پاداشتى نەمە: دىنا (ھى كارى خراپ يا باش).

retributive (ri-trib'yoo-tiv), adj. Also retributory, ھى

سزاي رەۋا: ھى پاداشتى كارى خراپ يا چاك.

retrievable (ri-trēv'ə-b'l), adj. دەمىنەرتىمە: دەگەرتىمە:

دەستەرتىمە: دەست دەگەرتىمە

retrieval (ri-trēv'əl), n. (۱) سەندەنمە: گەپانەنمە: ھىتانەمە:

دەست كەوتنمە: ھاتتەمەيى. (۲) لەۋانەمە: ھىتانەمە بۇ لاي خۇ.

دەست كەوتنمە، يا بىرگەتتەمە: (beyond ~)

retrieve (ri-trēv'), v.t. (۱) سەندەنمە: دەست كەوتنمە: ھىتانەمە:

گەپانەنمە بۇلای خۇ. (۲) بوۋانەنمە: تازە كەردنمە: بۇ گەپانەمە:

(He ~d his spirits.)

(۳) راستكردنمە (ھەلە): چاك كردن: بۇاردن.

(۴) بىرگەتتەمە: ھاتتەمەيى.

(۵) نۇزىنەمە: نىچىرى بىرىندار كراۋ يا كۇژداۋ ۋ ھىتانەمە بۇلای پوچى

(تانبى ۋ سەمكى پو).

v.t. نۇزىنەمە: نىچىرى بىرىندار كراۋ يا كۇژداۋ ۋ ھىتانەمە بۇلای پوچى

(تانبى ۋ سەمكى پو).

v.t. (۱) ھىتەنمە: سەندەنمە:

گەپتەنمە بۇ خۇ. (۲) سەمكى نىچىرى ھىتەنمە: جۇرە سەمكى پو نىچىرى

بىرىندار كراۋ يا كۇژداۋ دەنۇزىتەمە دەپىنەنمە بۇ لاي پوچى بەكە

retro- (ret'rō), پىشگىرەكە بەناساي: بۇ داۋە: پىشتمە: بەرەۋدا:

(retroactive)

retroact (ret'rō-akt'), v.t. (۱) بەرىبەرچى كار دانمە

(۲) كار كەردنەسەر بوۋداۋى پابوۋدو (ياسا) بۇ داۋىشەمە كار كەردن

retroaction (ret'rō-ak'shən), n. (۱) بەرىبەرچى كار دانمە.

(۲) كار تىكردنى ياسا بۇسەر ئەم شتەنە پىش دەرچوونى ياسا كە پوۋداۋە.

retroactive (ret'rō-ak'tiv), adj. ئەم شتەنەمە گەپتەنمە كە پىش

دەرچوونى ياسا كە پوۋداۋە: بەرەۋ داۋىش كار كەر:

(a ~ law or agreement)

-retroactive.

retroactively (ret'rō-ak'tiv-li), adv. بە جۇرەكە ئەم شتەنەش

بىگرتتەمە كە لەۋەۋ پىش پوۋداۋە (ياسا): (The law applies ~.)

retrocede (ret'rō-sēd'), v.t. گەپانە داۋە: كىشانەمە.

v.t. پىدانەمە: بۇ گەپانەنمە.

retrocession (ret'rō-sesh'ən), n. (۱) گەپانە داۋە: كىشانەمە.

(۲) پىدانەمە: بۇ گەپانەنمە.

retroflex (ret'ra-fleks'), adj. (۱) بە داۋادا ئوشتاۋەتەمە:

بە پىشتا چەمەۋەتەمە. (۲) بە لىدانى سەرى زمان لە ئاسمانى دەم دەپىزى

(دەنگەناسى).

-retroflexed (adj.); retroflexion; retroflexion (n.).

retrogradation (ret'rō-grā-dā'shən), n. (۱) كىشانەمە:

بۇ داۋە گەپانەمە: پاشەۋپاش پۇشنى (۲) دانە داۋە: خۇستى ھىتان:

بەناختاچوون: بەرەۋ نەمان چوون.

retrograde (ret'ra-grād'), adj. (۱) گمراهه، بز دوازه چو: کشاوه: (۲) (a ~ motion)

- (۲) هملگه پاره: نه پيچموانه (رين) پاش و پيش خراب
- (۳) بز دؤخی جارانو خراپتر دمگه پرتنموره: دمداته دوازه: هتا بيت خراپتر دهبي:
- (۴) به پيچموانه ي زمينموره دمسور پيچموره (نمستيزه ناسي).
- (۵) [Obs.] دژ

v.t. (۱) گمراهه: بز دوازه چوون.
 (۲) دانم دوازه (رموش، توانا) خراپتر بوون: نشوستي هينان:
 گمراهه بز دؤخی جارانو خراپتر.
 (۳) به پيچموانه ي زمينموره سوورانه (نمستيزه ناسي).

retrogress (ret'ra-gres'), v.t. (۱) دانم دوازه: برمه خراپي چوون:

retrogression (ret'ra-gresh'on), n. (۱) نشوستي هينان:
 دانم دوازه: برمه خراپي پؤشتن: به ناخدا چوون.

(۲) گمراهه بز دؤخی سرمه تايي و کم نالؤزي (زيندمه مرزاني).
 (۳) گمراهه بز دؤخی جارانو خراپتر: (۲) گمراهه: کشاوه: گمراهه دوازه.

retrogressive (ret'ra-gres'iv), adj. له به ناخدا چوونديه:
 له نشوستيدايه: برمه خراپي پؤشتنوا: نيشانه ي گمراهه ي پيؤه دياره بز دؤخی سرمه تايي.

retorse (ri-trôrs'), adj. (۱) نشوخته موره بز دوازه يا خوا موره: چه ماره.
 retrospect (ret'ra-spekt'), n. (۱) بز له شتي راپورديوو كردنموره:
 ياد كردنموره ي پوداوي راپورديوو.

v.t. & v.t. [Rare]. (۱) بر له شتي راپورديوو كردنموره: يادي راپورديوو كردنموره.
 in retrospect, که سيري راپورديوو دمکيهت يا اي ندمکوليت موره:
 نه گمراهه به چاري نيسته سيري راپورديوو بگيهت.

retrospection (ret'ra-spek'shan), n. (۱) بر كردنموره له شتي
 راپورديوو: ياد كردنموره ي راپورديوو.

retrospective (ret'ra-spek'tiv), adj. (۱) سيري راپورديوو که:
 له راپورديوو کؤنموره: هي تيرواني ي راپورديوو. (۲) سيري دوازه که:
 ناراسته ي پشت موره کرا. (۳) retroactive

(۴) تايي مته به پيشانگايه که به بره مته راپورديوو هونرمه ندیک پيشان دمدا: (a ~ exhibit)

n. (۱) پيشانگايه که به بره مته راپورديوو هونرمه ندیک پيشان دمدا.
 retrousse (ret'rôo-sâ'), adj. قنج (لوت):
 سرمه که هملگه پاره موره بز سرمه موره (لوت).

retroversion (ret'ra-vür'shan, ret'ra-vür'zhan), n. (۱) به:
 پشتدا خوار كردنموره: به دوازه که متهن يا لار بوونموره.

(۲) به پشتدا خوار بوونموره: به پشتدا چوون يا که متهن
 دو ياره داد بر سين: داد بر سين موره.

retry (rē-trī'), v.t. پيچسنا جزه شمرايکي پؤناده يه.
 retsina (ret'si-na), n. چني خوشه کردن يا خوشه اندن پوهه مته گوش.
 rettery (ret'a-ri), n. بز جيا کردنموره پيشاله کان له قهدي پوهه مته که.

return (ri-tüm'), v.t. (۱) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره.
 (۲) گمراهه سر (باس، يي): (Let's ~ to the subject.)
 (۳) گمراهه بز خوا مته پيشو. (۴) وهلام دانموره.

v.t. (۱) گمراهه: ناردنموره: هينانموره: بز گمراهه: هاوردنموره:
 خستنه موره چني خؤي. (۲) دانموره (چاکه، ديدنه):
 (to ~ a favor; to ~ a visit)

(۳) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۴) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۵) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۶) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۷) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۸) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

n. (۱) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره.
 (۲) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۳) شتي گمراهه: ناردنموره.

(۴) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۵) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۶) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۷) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۸) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۹) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

n. (۱) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره.
 (۲) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۳) شتي گمراهه: ناردنموره.

(۴) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۵) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۶) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۷) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۸) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۹) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۱۰) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۱۱) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۱۲) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۱۳) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۱۴) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۱۵) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۱۶) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۱۷) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۱۸) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۱۹) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۲۰) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۲۱) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۲۲) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۲۳) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۲۴) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۲۵) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۲۶) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۲۷) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۲۸) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۲۹) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۳۰) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۳۱) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۳۲) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۳۳) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۳۴) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۳۵) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۳۶) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۳۷) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۳۸) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۳۹) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۴۰) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۴۱) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۴۲) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۴۳) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۴۴) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۴۵) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۴۶) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۴۷) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۴۸) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۴۹) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۵۰) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۵۱) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۵۲) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۵۳) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۵۴) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۵۵) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۵۶) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۵۷) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۵۸) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۵۹) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۶۰) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۶۱) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۶۲) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۶۳) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۶۴) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۶۵) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۶۶) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۶۷) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۶۸) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۶۹) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۷۰) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۷۱) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۷۲) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۷۳) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۷۴) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۷۵) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۷۶) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۷۷) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۷۸) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۷۹) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۸۰) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۸۱) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۸۲) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۸۳) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۸۴) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۸۵) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۸۶) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۸۷) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۸۸) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۸۹) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۹۰) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۹۱) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۹۲) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۹۳) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۹۴) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۹۵) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۹۶) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۹۷) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۹۸) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۹۹) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۱۰۰) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۱۰۱) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۱۰۲) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۱۰۳) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۱۰۴) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۱۰۵) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۱۰۶) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۱۰۷) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۱۰۸) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۱۰۹) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۱۱۰) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۱۱۱) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۱۱۲) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۱۱۳) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۱۱۴) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۱۱۵) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۱۱۶) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۱۱۷) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۱۱۸) راپورديوو: بلاو کردنموره.

(۱۱۹) هملگه ناردنموره (نوئنه ي بره مته مان) گمراهه بز بره مته مان.
 (۱۲۰) چک خستنه موره کيله که ي.
 (۱۲۱) پاشه و پاش گمراهه: گمراهه بز دوازه.
 (۱۲۲) ليدانه موره (تؤبي باله يا تنس): گمراهه موره.

(۱۲۳) گمراهه: هاتنموره: پؤشتنموره:
 (۱۲۴) گمراهه: هينانموره: ناردنموره. (۱۲۵) شتي گمراهه: ناردنموره.
 (۱۲۶) بره مته بوون: بره مته بوون: بره مته بوون:
 (۱۲۷) راپورديوو: بلاو کردنموره.

reveler; reveller

- (۲) شتی ناشکرگراو یا نرگینتراو.
- (۳) (۱) خۇ ناشکرگردنی خوداو نەخشەکانی بۇ ئادەمیزاد.
- (ب) نەروی ناشکرگراو.
- (ج) نینجین (که مەبەست و نەخشەکانی خودای تیدا ناشکرگراو).
- (۴) [R-] مەبەشتی نینجیل

reveler; reveller (rev'li-ēr), n.

- بەزەم گینر: زەمەمەندکەر!
- شاهەنگەر
- بەزەم بەزەم: زەمەندە ئادەتگە: کەیف و سەما.

revelry (rev'li-ri), n.

- (۱) کەسینگی گەراو پاش مەبەشتی زۆر.
- (۲) خینو: کینانی گەراو مەردوو.

revenge (ri-venj'), v.t.

- تۆلە کردنە: تۆلەسەند.
- (۱) تۆلە (۲) تۆلە کردنە: تۆلەسەند.
- (۳) حەر لە تۆلەسەندە: تۆلەسەند.
- (۴) حەر لە تۆلەسەندە: تۆلەسەند.

be revenged, revengeful (ri-vcnj'fal), adj.

- حەر لە تۆلەسەندە: تۆلەسەند.
- کینە لە دە: بقی هەنگ.

revenue (rev'a-nōō', rev'a-nū'), n.

- (۱) داھات: مەروبووم!
- مولکە: دەسکەوت. (۲) سەرچاوەی داھات.
- (۳) داھاتی باج و گومرگ و شتی وەھای مەری.
- (۴) دەزگای داھات کۆکردنە: مەری.

reverberant (ri-vūr'bēr-ant), adj.

- دەنگەرمە
- (۱) دەنگەندە: زینگانە
- (۲) شەرقەندە: گەرمی دانەرە.

reverberate (ri-vūr'bā-rā't), v.t.

- (۱) دەنگەندە: زینگانە
- (۲) شەرقەندە: گەرمی دانەرە.

-reverberative (adj.); reverberator (n.)

- (۱) دەنگەندە: زینگانە
- (ب) شەرقەندە: گەرمی دانەرە
- (۲) دەنگی دراو: زینگە: شەرقی دراو.

reverberatory (ri-vūr'bēr-ə-tōr'i), adj.

- (۱) دراو (دەنگ).
- گەرمی (۲) تاییبەتی بە دەنگەندە یا گەرمی دانەرە.
- (۳) تاییبەتی بە گۆرەیک کە کائزای خاوی تیدا دەتۆنرێتە: بەھۆی نەر
- گەرمی بەی بنیچی کۆرەگە دەیدانەرە.

revere (ri-vēr'), v.t.

- تۆر پێزگرتن: پەرستن:
- (They ~ their parents.; to ~ a saint)

revere (ri-vēr'), n. = revers.

reverence (rev'ēr-əns), n.

- (۱) پێزگی زۆر: پەرستن.
- (۲) نیشانە: ریزی ئیچگار زۆر یا پەرستن (دەک کۆنۆش برەن).
- (۳) ریزی زۆر گەرا: پەرستن.
- (۴) [R-] بەرین: ئازناوی قەشە و سەرە قەشە:

(His ~, the bishop; your ~)

revere (rev'ēr-ənd), adj.

- تۆر پێزگرتن: پەرستن.
- (۱) [R-] بەرین: ئازناوی قەشە
- سەرە قەشە: (~ Jackson)
- (۲) تاییبەتی بە قەشە و سەرە قەشەکان.

n. [Colloq.]

reverent (rev'ēr-ənt), adj.

reverential (rev'ə-ren'shəl), adj.

(to be ~ toward somebody)

-reverentially (adv.)

reverie (rev'ēr-i), n. Also revery.

- (۱) زیندەخمەر: زەھەمەر: داغە.
- { I was lost in (a) ~ }
- (۲) خەیاڵ: پلاوی: خۇ خەلە تاندن: بیری ناگردەنی.
- (۳) ئاوازگی خۇش

revest

revers (rə-vēr', rə-vār'), n. Also reverse,

reversal (ri-vūr's'l), n.

- پەخە: چاکەت
- (بەتاییبەتی هە ژنانه).
- (۱) هەنگەراوە: پاش و پینش خست:
- گۆیعی بەرودو (۲) پاش و پینش خزان.
- (۳) پووج کردنە: یا هەنگەراوەی بیریاری دادگایەک لەلایەن دادگایەکی بەرزتەرە.

reverse (ri-vūr's'), adj.

- (۱) وەرچەرخوا: پاش و پینش کرار: بەرودو!
- ئاوژوو: هەنگەراوە. (۲) پینچوانە: بە پینچوانە: شینو: ئاسادی پەرە
- (۳) بۆ دواوە بەر (گۆی مەکینە): بۆ دواوە بۆین: (a ~ gear)

n.

- (۱) پینچوانە: دژ. (۲) پینتی پارە (کە پۆی دەلین "خەت")
- (۳) هەنگەراوە: وەرگەرا: وەرچەرخوا: ئاوەژوو.
- (۴) نۆسۆستی: نەھاتی: تینکشان.
- (۵) (i) گۆی گەراوە: دواوە: ئوتومبیل و مەکینە: تر. (ب) باری نەم گۆی
- (۶) بزوانی پینچوانە.

v.t.

- (۱) وەرگەرا: وەرچەرخاندن: وەرگەرا: گۆراوە.
- (۲) ئاوەژوو کردن: هەنگەرا: وەرچەرخوا.
- (۳) پاش و پینش خست: ئالوگۆ کردن: جینگە: بەرودو: خست.
- (۴) گۆیعی تەراو.
- (۵) پووج کردنە: یا هەنگەرا: وەرچەرخوا: بیریاری (دادگەری).

v.t.

- (۱) وەرگەرا: وەرچەرخوا: پینچوانە: بۆ دواوە بۆین: گۆراوە!
- بە پینچوانە بۆین: (۲) گۆی ئوتومبیل و مەکینە: تر: گۆی بۆ گۆی گۆراوە دواوە.

reversely (ri-vūr's'li), adv.

- (۱) بە وەرگەرا: بە وەرچەرخوا:
- بە ئاوەژویی: بە پاش و پینش خراوی: (۲) بە پینچوانە: کۆمەرە:
- لەلایەن یا لە سەرگی ترەو.

reversible (ri-vūr'sə-b'l), adj.

- (۱) دووڕوو (جەل و بەرگ):
- بە ئاوەژویی: لەبەر دەکری: بەرپشت دەکری.
- (۲) هەنگەرا: پینچوانە: دەتوانی: بۆ دواوە بۆین: وەرچەرخوا: وەرچەرخوا.
- (۳) شینو: یا بارەکی: دەگۆیعی: (فیزیا, کیمیا).

n.

-reversibility; reversibility (n.); reversibly (adv.)

reversion (ri-vūr'zhən, ri-vūr'shən), n.

- (۱) وەرگەرا:
- وەرچەرخوا: (۲) گەراوە: بۆ ئۆخ و بارو: خۆنەریت و بیروباوەری جاران.
- (۳) (i) گەراوە: بۆ ئۆخ یا شینو: سەرەتایی (زیندەمەزانی).
- (ب) دەرکۆتە: تاییبەتی: پینچوانە: نەروی نینتەدا.
- (ج) زیندەمەر: کە کەسینکە: کە نەم تاییبەتی: پینچوانە: تیدا: دەرکۆتە:
- (۴) [Obs.] ماوە: پاشماوە.

(۱) گەراوە: خانو: یا زەوی: و زاریگی بە خراو: بۆ خاوەنەکی

جانانی و میراثبەرەکانی (ب) زەوی: و زار یا خانو: یەکی وەھا

(ج) مافی گەراوە: خانو و زەوی: و زاریگی وەھا: بۆ خاوەنەکی یا بردنی

لەلایەن میراثبەرەکانی: مەرە

reversionary (ri-vūr'zhən-er'i, ri-vūr'shən-er'i), adj.

Also reversional,

reversioner (ri-vūr'zhən-ēr, ri-vūr'shən-ēr), n.

- تاییبەتی بە گەراوە: خانو و زەوی: و زاریگی بە خراو.
- بۆ خاوەنەکی زۆی.
- نەر کەسە: (۱) گەراوە: بۆ ئۆخ یا شینو: سەرەتایی (زیندەمەزانی).
- خانو و زەوی: و زاریگی بە خراو: بۆ دەگەرا: پاش: ئاوەژوو: ماوە
- بەخشینە: میراثبەری: نەم کەسە.

revert (ri-vūr't), v.t.

- (۱) گەراوە: بۆ خانو یا باری جاران:
- گەراوە: بۆ خانو: نەری: جاران: (to ~ to childhood)
- (۲) (i) گەراوە: بۆ ئۆخ: سەرەتایی (زیندەمەزانی).
- (ب) تاییبەتی: پینچوانە: ئاوەژوو: تیا: دەرکۆتە:
- (۳) گەراوە: خانو و زەوی: و زار یا پارە: بۆ خاوەنەکی: جاران: یا بۆ مەری

-revertible (adj.)

revery (rev'ēr-i), n. = reverie.

revest (rē-vest'), v.t.

بزووتنهوهی دستکاری کردن و گزین (به تائیدی همی پزباری مارکسی - لینیستی له لایین هینیک له کومپونینسته کانهوه).

د دستکاریگر یا چاککر **revisionist (ri-vizh'on-ist), n.** (به تائیدی کومپونینستیک بۆ پزباری مارکسی - لینیستی).

همی دستکاریگرانی پزباری مارکسی - لینیستی **adj.** تائیدی به دستکاری کردنی هم پزباره.

سهرلیدانهوه؛ دووباره سهرلیدان **revisit (ri-vizit'), v.f.** سهرلیدانهوه.

همی پیاجوونهوهی گزین **revisory (ri-vi'za-ri), adj.** دسه لاتی پیاجوونهوهی دستکاری کردن پزبارو: (a ~ committee).

بووژاندانهوه؛ ژاندانهوه **revitalize (ri-vi'tl-iz'), v.f.** زیندووگردنهوه.

(1) بووژاندانهوه؛ ژاندانهوه؛ زیندووگردنهوه **revival (ri-vi'v'l), n.** (2) بووژانهوه؛ ژاندانهوه؛ زیندوو بووژانهوه؛ بزووتنهوه:

(the ~ of an old custom) (3) پيشكش کردنیک تازه پاش یه کم پیشکش کردن یا نواندن به ماوه میکی زور (شانزنامه، فیلم): (a ~ of his play, film, etc.)

(4) همناسه هاتنهوه بهر؛ هاتنهوه هوش خۆ؛ هوش هیئانهوه بهر؛ ژاندانهوه (5) بزووتنهوهی همستی تائینی.

(6) کۆبوونهوه میکی یا چمند کۆبوونهوه میکی جه ماوه می بۆ بزووتنهوهی همستی تائینی: (to hold a ~)

بزووتنهوهی همستی تائینی **revivalism (ri-viv'iz'm), n.** (1) بانگ بۆ هلدهری بزووتنهوهی

همستی تائینی. (2) بووژاندانهوه یا زیندووگردنهوهی خوونهریت و بیروباوه می کۆن.

(1) بووژانهوه؛ زیندوو بووژانهوه؛ ژاندانهوه **revive (ri-viv'), v.f.** گهش بووژانهوه: (Flowers - in water.)

(2) هاتنهوه هوش خۆ؛ هوش هاتنهوه بهر؛ همناسه هاتنهوه بهر؛ زیندوو بووژانهوه (3) تازمبوونهوه؛ بووژانهوه: (Our hopes - d.)

(4) باو پمیداکردنهوه؛ بزووتنهوه؛ گهشکردن: (~ customs which)

(1) بووژاندانهوه؛ زیندووگردنهوه؛ ژاندانهوه. (2) هوش هیئانهوه بهر؛ هیئانهوه هوش خۆ؛ همناسه هیئانهوه بهر.

(3) پهره پی سندن؛ بره پیدان؛ گهش پیکردن. (4) باو پی پمیداکردنهوه؛ زیندووگردنهوه (خوونهریتی کۆن).

(5) خستنهوه میئش؛ هیئانهوه بیر. (6) پيشاندان یا نواندن پاش ماوه میکی زور دوا یه کم پیشاندان

(شانزنامه، فیلم): (to ~ a play)

بووژاندانهوه؛ زیندووگردنهوه **revivify (ri-viv'ə-fi'), v.f.** گهش پیدان؛ ژاندانهوه.

-revivification (n.) **reviviscence (rev'ə-vis'ns), n. Also reviviscency,** گهش بووژانهوه؛ بووژانهوه؛ تازمبوونهوه؛ زیندوو بووژانهوه.

-reviscent (adj.) **revocable (rev'ə-kə-b'l), adj. Also revokable,** پوچ دمهکرتهوه؛ هلدهره شیندیرتهوه.

-revocability (n.) **revocation (rev'ə-kā'shən), n.** پوچ کردنهوه؛ هلدهره شاندانهوه (the ~ of a contract, law, etc.)

revokable (rev'ə-kə-b'l), adj. = revocable. هلدهره شاندانهوه (یاسا، قۇنتهرات، پیمان)

revoke (ri-vök'), v.f. ماف؛ پوچ کردنهوه: (to ~ a license, contract, etc.)

یاری نهمکردن له کاتیکه که یاریگر وهره قه ی باشی پی بیت بۆ یاری کردن **v.f.** (قومارو یاری کاغهن)

یاری نهمکردن یاریگر همرچی چمند وهره قه ی باشی پی بیت بۆ یاری کردن **n.**

پله ریایه؛ بۆ گهراندانهوه؛ داسه زاندانهوه یا دانانهوه (له سمر کار).

پاگرتن یا بهر بهر بهر دستکردن کهنه لاتیکی یا به سترویهک **revet (ri-vet'), v.f.** نه کهنه که بهر، دیوار، یا چیمه مننۆ

(1) کهنه که بهر یا کیسه لمی **revetment (ri-vet'mənt), n.** بهر بهر دستکاری کهنه لاتیکی یا شتیکی: (2) دیواری بهر بهر دستکار.

(3) پیاجوونهوه؛ دووباره لیکولینهوه **review (ri-vü'), n.** (4) چار پیداخشاندنیک گشتی؛ پایوزنی گشتی:

(a ~ of last year's events) (1) بیرکردنهوه له شتی رابورنوه؛ پیاجوونهوهی یوودانی رابورنوه.

(2) پیاجوونهوهی بریاری دادگا: (a ~ of a lower court's decision)

(3) همناسه نگاندن یا شهن وکهر کردن (بهر هه میکی هونری، پهرتوک، شانزنامه هتد)؛ ووتاری همناسه نگیتهر یا شهن وکهر؛ ووتاری په خنهی:

(A ~ of his book appeared in several papers and -s)

(4) گۆزاری په خنهی؛ گۆزاریکی ووتاری همناسه نگیتهر یا شهن وکهر میکی پهرتوک و سهره می هونری و شتی تازه نۆزراوهی تیدا بلاوه مکرتهوه:

(a literary ~; a scientific ~) (5) پیاجوونهوهی واته: (a ~ of a lesson, chapter, etc.)

revue 8: (6) تیروانی خۆ پيشاندانیک سوپایی:

(a ~ of the troops by the commander-in-chief) **v.f.** (1) پیاجوونهوه؛ دووباره لیکولینهوه

(2) سه برکردن یا لیکولینهوهی رابورنوو. (3) پیاجوونهوه له میئشکا

(4) تیروانی خۆ پيشاندان سوپا: (The general ~ed his troops.)

(5) همناسه نگاندن (پهرتوک، شانزنامه، بهر هه می هونری هتد)؛ شهن وکهر کردن.

(6) پیاجوونهوهی بریاری دادگا (له لایین دادگایه می بهر ترمهوه). (7) پیاجوونهوهی واته:

(to ~ a lesson, chapter, etc.) **to ~ the material before the test**

v.f. همناسه نگاندن (پهرتوک، شانزنامه هتد)؛ شهن وکهر کردن؛ ووتاری په خنهی نووسین

پیاجوونهوه؛ لیکولینهوهی دووباره **reviewal (ri-vü'al), n.** شهن وکهر؛ همناسه نگیتهر (پهرتوک، شانزنامه، سهره می هونری هتد)؛ نووسه می ووتاری په خنهی بۆ

پوزنامه و گۆزار **revile (ri-vil'), v.f.** جوین پیدان؛ جنبو پیدان؛ سووک کردن؛ قسه ی خراب پی ووتن.

جوین دان؛ جنبو دان **v.f.** **-reviler (n.)** (1) جوین پیدان؛ جنبودان؛ سووک کردن (2) جوین؛ جنبو؛ قسه ی سووک

پیاجوونهوه؛ چاک کردن؛ بزاره کردن؛ بزاره کران **revisal (ri-viz'l), n.** (3) پیاجوونهوهی راستکردنهوه (ده ستنووس)

بزاره کردن؛ یوخته کردن. (2) گزین؛ پیاجوونهوهی گزین؛ دستکاری کردن: (They ~d their estimates.)

(1) بزاره کردن؛ بزاره؛ پیاجوونهوهی راستکردنهوه؛ شتی بزاره کران یا راستکاره. (2) شتیکی له چاپدراو که بزاره دمهکرتهوه بۆ نروم جار

-reviser; revisor (n.) بزاره کران؛ یوخته کران؛ چاک کران **revised (ri-viz'd'), adj.** (a ~ edition)

(1) پیاجوونهوه چاک کردن؛ یوخته کردن؛ بزاره کردن؛ راستکردنهوه (2) وینه ی بزاره کران یا یوخته کران (پهرتوک، ده ستنووس) وینه ی چاک کران یا راستکاره ی نووسراویک

-revisonal; revisionary (adj.) دستکاری کردن **revisionism (ri-vizh'on-iz'm), n.**

revolt

revolt (ri-vɔlt'), n. شورش یاخی بون.

v.l. (۱) شورش گيران؛ شورش کردن؛ یاخی بون: (The people ~ed against their rulers.)

(۲) دل ئی تیکلهاتان؛ قیزلیها تنهوه؛ بیژلیها تنهوه؛ زور پی پست بون: [Human nature ~s at (from, against) such a crime.]

v.l. دل تیکلهاتان؛ زور پست کردن؛ قیزلیکرده: (The scene ~ed him.)

revolting (ri-vɔlt'ing), adj. (۱) له شورشده؛ شورشگیر؛ یاخی. (۲) بیس؛ بؤگن؛ دل تیکلهاتان: (a ~ act, behavior, scene, etc.)

revolute (rev'ɔ-lɔt', rev'ɔ-lut'), adj. نوشتاره تنهوه به پشتدا یا بز خوارهوه (وهک سمر و قراضی هندی گهلا).

revolution (rev'ɔ-lɔd'shan, rev'ɔ-lu'shan), n. (۱) خولانهوه. (۲) سوورانهوهی زمین و ناستیزهکان. (۳) ماوهی سوورانهوهی یا خولانهوهی که ناستیزه گهزوک. (۴) خولانهوه (مکینه کاری) سوورانهوه. (۵) خول؛ سوور؛ چرخه.

(۶) گزیرینیکی تمواو: (a ~ in modern Physics).

revolutionary (rev'ɔ-lɔd'shan-er'i, rev'ɔ-lu'shan-er'i), adj. (۱) شورشگیر؛ شورشگیرانه. (۲) خواره؛ سوورانهوه.

n. شورشگیر؛ کسیتیکی شورشگیر.

revolutionist (rev'ɔ-lɔd'shan-ist, rev'ɔ-lu'shan-ist), n. شورشگیر.

revolutionize (rev'ɔ-lɔd'shan-iz', rev'ɔ-lu'shan-iz'), v.l. (۱) له رهگهوه گزیرین؛ به تمواوی گزیرین؛ زور گزیرین: (The automobile has ~d American life.)

(۲) [Rare] شورش گيران؛ شورش کردن؛ هملگینهوهی بزینی وولات.

revolve (ri-vɔlv'), v.l. (۱) بیرلیکردهوه. (۲) خولاندنوه؛ سووراندنوه؛ چرخاندنوه.

v.l. (۱) خولانهوه؛ سوورانهوه؛ چرخانهوه: (The earth ~s around the sun.)

(۲) دوا؛ بهدواوی یک هاتن و چون؛ یک لهدواوی یک هاتن و چون؛ نؤبکرده: (the ~ing seasons)

revolver (ri-vɔlv'vēr), n. (۱) دمانجهی بکردهدار؛ شمش تبر. (۲) خواره (مروء؛ شت).

revolving (ri-vɔlv'vin), adj. خواره؛ سوورانهوه؛ چرخاره.

revolving door, دهرگای خواره؛ دهرگای سوورانهوه.

revolving fund, پارهمهکه دائرهوه یز به قهریزان (لهلایین بانقوهوه) وه همر که قهریزک درایرهه پارهمه که دهخزیتنوه شونینی خوی وه همرهوه.

revue (ri-vyū'), n. نوواندنی لاقرتیبی؛ پیشاندانیکی لاقرتیبیانهی سمر. شانزیه بریتیبیه له موسیقا و گوزانی و سهما و گفتوگؤ یز گانته کردن به باو و بودان و خورنهزینی نهو سردهمه.

revulsion (ri-vul'shan), n. (۱) کشانه دواوه؛ خوی ئی کشانهوه. ئی دوررکوتنوه. (۲) (۱) گزیرینیکی کوتوپیری و تمواوی هست.

(ب) قین ئی بوننوه؛ قیزلیها تنهوه؛ دل ئی تیکلهاتان (بماتیبهتی له قندا).

(۲) چاک کردنهوهی نهندامیکی نهخوشی لهش به درمان کردنی نهندامیکی تر. هی درمانی چاککهرهوهی نهندامیکی نهخوشی لهش به چارهگرددنی نهندامیکی تر.

revulsive (ri-vul'siv), adj. درمانیکی وهما. پاداشت؛ خلات؛ بهخشیش.

reward (ri-wɔrd'), n. پاداشت دانوه؛ خلات کردن؛ بهخشیش پیدان.

v.l. (۱) تلی کارهوبی تازه لیدان یا تیخستن (خانوو. مکینه). (۲) پرووسکه ناردن دویاره؛ پرووسکه لیدانهوه.

reword (rē-wurd'), v.l. (۱) داریختنوه؛ ووتنوه یا نووسینوه به (to ~ a sentence, statement, etc.)

روشیه جیا (۲) دویاره کردنهوه (به ههمان روشه)؛ دویا تکردنوه.

rewrite (rē-writ'), v.l. & v.i. (۱) نووسینوه؛ سمرله نوی نووسینوه. (۲) داریختنوه و نووسینوه به شیویهکی جیا؛ دستکاری کردن و نووسینوه: (to ~ a paper, article, etc.)

(۳) داریختنوهی دهنگوباسی وهرگیراوه به شیویهک که بز بلأوکردهوه بشیت (پزئانهگهری).

ووتاریکی سمرله نوی داریختراوه. n. پاشا؛ شا.

Rex (reks), n. سطورری تازه داتان بز گهرهکاشی ناوجیمیک. v.l. یا شاریکه.

rezone (rē-zōn'), v.l. دزیننوهی ناوو کانزای. n. دزیننوهی به داری خهمل لیدان.

rhapsodic (rap-sod'ik), adj. Also rhapsodical, له ننداره (نوسراو، ووتار، دیوان).

بعده بهجوش. -rhapsodically (adv.).

rhapsodist (rap'sɔ-dist), n. (۱) خویتنهوهی داستان به دهنگی. (۲) نووسری یا گفتوگؤکهری زور بهجوش.

rhapsodize (rap'sɔ-dīz'), v.l. هستی خؤ دهریرین زور بهجوش له نووسین یا گفتوگؤده وهک دیوانه.

زور بهجوشهوه به دهنگی یمز خویتنهوهی داستان و هلهبست. v.l.

rhapsody (rap'sɔ-di), n. (۱) داستانیکی یا بمشیکی داستانیکی به دهنگی یمز خویتنهوه له یوانی کوندا. (۲) داستان یا هلهبستکی تازهی بهجوشی به دهنگی یمز خویتنهوه. (۳) بهجوشهوه هستی خؤ دهریرین له نووسین و گفتوگؤده؛ نووسین و گفتوگؤی زور بهجوش.

(۴) پارچیمیک موسیقای بهجوشی سمریریبی و لاسمر شیوانیکی تایبتهی داننراوه.

هستی بهجوش و گمشکعی خؤ دهریرین. go into rhapsodese over,

rhatany (rat'ə-ni), n. (۱) جزوه گیایهکی بزیشکییه. (۲) دهگی ووشک کرارهوی نم پوهوه.

rhea (rē'ə), n. ووشترمری نههمریکای خواروو؛ جزوه ووشترمریکی بچووهک توانای فرینی ذیهی لهباتی دور پهنجه سیاتی ههیه.

پیشگیریکه بهمانای؛ تهوژم؛ تهوژم (rheostat), rheo- (rē'ō, rē'ə), زانستی لیکزلینهوهی تهوژم و شیوه

rheology (ri-ol'ə-ji), n. گزیرینی ماده.

rheometer (ri-om'ə-tēr), n. نامیزی پیوانی تهوژمی کارهبا یا خوین.

rheoscope (rē'ə-sköp'), n. نامیزی تاقیکردنوهی بون و نهبوونی تهوژمی کارهبا.

rheostat (rē'ə-stat'), n. نامیزی پنخستنی هیزی تهوژمی کارهبا.

rhesus (rē'səs), n. Also rhesus monkey, جزوه مهیوونیکی کلک کورتی قارهیی هیندییه.

rhetor (rē'tēr, rē'tôr), n. (۱) ماموستای پهوانیبزی (۲) پهوانیبزی ووتاریبزی.

rhetoric (ret'ə-rik), n. (۱) هونری پهوانیبزی؛ هونری زمانپاروی. (۲) پهتوونیک یا باسک دهرباری پهوانیبزی (۳) هونری ووتاریبزی.

(۴) پهخشان؛ پهخشان نووسین. (۵) زیادهویزی و پی ئی هملیرین و زور پاراوهی زمان له نووسین و دیواندا؛ قسهی زلو و بوش.

(۱) تایبتهی به rhetorical (ri-tôr'i-k'l, ri-tor'i-k'l), adj. پهوانیبزی؛ بچی پهوانیبزی یا زمانپاروی. (۲) زیاتر به تنگ پروهال و زیادهویزی و کارکردن سمر خهلمه دیت له ناوهووک راستی قسه (نووسین).

دیوان، ووتاریبزی؛ پاراوه و بوش (زمان): (a ~ statement).

-rhetorically (adv.). پرسیماریکه که چارهپوانی وهلام ذیهی؛ پرسیماریکه که دهکرت تنهوا یز کارکردن سمر گوینگر نکل یز وهلام وهرگرتز.

rhetorical question, (۱) ماموستای پهوانیبزی؛ rhetorician (ret'ə-rish'ən), n.

rheum

زانای روماتیسمی. (۲) نوسوسر یا ووتاریتیژیک زمانپاروا: روماتیسمی.
 (۳) کسینگه که خەز لە کەسە ی زل دەکات: قەسە زل: زیادەبۆ لە گفتوگۆدا.
rheum (rōōm), *n.* (۱) چلە: فرمینگە: لیک. (۲) هەلامەت.
rheumatic (rōō-mat'ik), *adj.* (۱) بۆماتیزمی: هی باداری.
 (۲) بادار: یا تیداو: بۆماتیزمی هەیه: بۆماتیزمی تووش بوو.
n. (۱) کەسینگی بادار: کەسینگە بۆماتیزمی تووش بووینت.
 (۲) [Colloq.] .: *pl* . نیش و نازاری باداری.
rheumatic fever,
rheumatism (rōō'mə-tiz'm), *n.* (۱) باداری: بۆماتیزم.
 سووتانەوی جومگە (۲) **rheumatic fever** (۲)
rheumatoid (rōō'mə-toid'), *adj.* *Also* **rheumatoidal.** (۱)
 بۆماتیزمی: لەماداری دەچیت: هی باداری.
 (۲) بادار: نەخۆشی بۆماتیزمی هەیه.
rheumatoid arthritis,
rhin- (rīn), = **rhino.**
rhinal (rī'n'l), *adj.* قابیەترە لە لووت.
rhinencephalon (rī'nen-sef'ə-lon'), *n.* بەشی هەستی
 بۆن کردن لە مێشکدا.
rhinestone (rīn'stōn'), *n.* بەردی راین: بەردینگی دەستکردی
 بریقەدارە لە شووشە درووست دەکری: لاسایی نەئەناسی پێ دەکری: کۆمە.
rhinitis (rī-ni'tis), *n.* سووتانەوی لووت (بەتایبەتی هی پەردە)
 ناورەهە
rhino (rī'nō), *n.* [Colloq.] = **rhinoceros.**
rhino- (rī'nō, rī'nə), *Also* **rhin-**, پێشگرتنە بەمانای: لووت.
rhinoceros (rī-nos'ēr-əs), *n.* گەرکەدەن: یەکەنەشاخ.
rhinology (rī-nol'ə-ji), *n.* زانستی لووتو نەخۆشی: یەکانی
rhinoplasty (rī'nə-plas'ti), *n.* نەشتەرکاری لووت جوانکردن.
rhinoscope (rī'nə-skōp'), *n.* ئامێری تێروانینی لووت.
rhinoscopy (rī-nos'kə-pi), *n.* تێروانینی لووت (پزیشکەوانی).
rhizo- (rī'zō, rī'zə), *Also* **rhiz-**, پێشگرتنە بەمانای: رەگ.
(rhizopod)
rhizobium (rī-zō'bi-əm), *n.* جۆرە بەکتریایەکە لە شیش دەچێ.
rhizogenic (rī'zə-jen'ik), *adj.* رەگ ئی پەیداو: زوگە هەندێ
 شانە
rhizogenous (rī-zoj'ə-nəs), *adj.* = **rhizogenic.**
rhizoid (rī'zoid), *adj.* لە رەگ دەچێ
 ئەناسی دەزۆرەیی لە رەگ چووی قەزە (کە بەهۆیەوه دەنوسێ بە پەردو
 شتی ترەوه).
-rhizoidal (*adj.*).
rhizomatous (rī-zom'ə-təs, rī-zō'mə-təs), *adj.* قەدی ناو
 ناو زەوی یا بەسەر زەوی: پەوهی لە رەگ چووی هەیه.
rhizome (rī'zōm), *n.* قەدی ناو زەوی یا بەسەر زەوی: پەوهی رووه کێک
 کە لە رەگ دەچێت.
rhizomorphous (rī'zə-mōr'fəs), *adj.* لە رەگ دەچێ
rhizophagous (rī-zōf'ə-gəs), *adj.* بە رەگ ژیاو
rhizopod (rī'zə-pod'), *n.* زیندەوهری قاچ رەگی یەک شانەیی.
-rhizopodan; rhizopodous (*adj.*).
rhizopus (rī'zə-pəs), *n.* کەپووی لەرەگ چوو (کە کەپووی ئانیش
 دەگرێتەرە
rhizotomy (rī-zot'ə-mi), *n.* چڕینی رەگی: دەماری بریارگە لەبەر
 نازار (نەشتەرکاری).
rhodium (rō'di-əm), *n.* پۆدیۆم: کارزایەکی سببی زێوی: هەیه.
rhodo- (rō'dō, rō'də), *Also* **rhod-**, پێشگرتنە بەمانای: گۆل:
 سووره وەگ گۆل (**rhodolite**)
rhodochrosite (rō'də-krō'sīt), *n.* بەردەبەهەیی.

rhythm

rhododendron (rō'də-den'drən), *n.* جۆرە دەرمەنیکگی هەمیشە
 سەوزە گۆلی رەنگاو: رەنگ دەگرت.
rhodolite (rō'də-lit'), *n.* جۆرە بەردینگی بەنرخێ سوور یا
 پەمەویی: هەیه.
rhodonite (rō'də-nīt'), *n.* جۆرە کارزایەکی شووشەیی
 بلووری پەمەویی یا سووره یز جوانی بەکار دەهێنرێت.
rhodora (rō-dōr'ə, rō-dō'rə), *n.* جۆرە دەرمەنیکگی نەمەریکی گۆل:
 ئەرخی: هەوانی: هەیه.
rhomb (romb, rom), *n.* = **rhombus.**
rhombencephalon (rom'ben-sef'ə-lon'), *n.* بەشی
 پشتەوهری مێشک. (پێش دەمووتری " hindbrain ")
rhombic (rom'bik), *adj.* *Also* **rhombical,**
 لەبەزینەیی (ئەندازە).
rhombohedron (rom'bə-hē'drən), *n.* ئاوێزە شەش
 گۆشەیی (ئەندازە).
-rhombohedral (*adj.*).
rhomboid (rom'boid), *n.* وێنە لەبەزینەیی.
adj. لەبەزینەیی (ئەندازە).
-rhomboidal (*adj.*).
rhombus (rom'bəs), *n.* لەبەزینە (ئەندازە).
rhonchus (ron'kəs), *n.* خێزەیی سەنگ: خێزەخێز.
-rhonchal; rhonchial (*adj.*).
rhubarb (rōō'bärb), *n.* (۱) رۆواس.
 (۲) [Slang]. مەشت و مەر: دەمەقانی: کێش مەکێش.
rhumb (rum, rumb), *n.* (۱) یەکیکە لە پلەکانی قیبلە: نەمای
 کەمشێ: پیمان. (۲) **rhumb line**
rhumba (rum'bə), *n.* " rumba.
rhumb line, پێپەوهی کەمشێ.
rhyme (rīm), *n.* (۱) هاوکیشەیی یا هاودەنگی نوا ووشەیی دێپری
 هۆنراوە: کێش. (۲) هاوکیشەیی پارچە هۆنراوەییەکی یا هەلبەستیکە.
 (۳) هۆنراوەی هاوکیشە.
 (۴) ووشەیی نوا دەنگ لەمەکچوو: (*love, above; witty, pretty*)
v.i. (۱) دەنگ لەمەکچوو: هاوکیشەبوون:
 ("More" ~s with "door" .)
 (۲) هەلبەستی هاوکیشە نوسین: بەکارهێنانی هاوکیشەیی یا هاودەنگی
 نوا ووشەیی دێپر لە هۆنراوەدا.
v.t. (۱) هاوکیشە کردن (هۆنراوە): هاودەنگ کردن.
 (۲) بەکارهێنانی ووشەیی هاوکیشە یا هاودەنگ.
 بێ مانا: هیچ پێوچووی بێ مانا:
 ناچیی بە مێشکدا: ناچەیی.
rhymmer (rim'ēr), *n.* *Also* **rimer,** دانەری هۆنراوەی هاوکیشە
 (لەپووی سووکەیی: هەیه): گەنگە هۆنەر.
rhyme scheme, نەخشەیی کێشی هۆنراوە.
rhymester (rim'stēr), *n.* *Also* **rimester,** گەنگە هۆنەر:
 بوژیی هیچ و پەوهی.
rhynchocephalian (riŋ'kō-sə-fā'li-ən), *adj.* گیاندارینگی خۆشۆکی قەرتیکەرتوو.
n. یەکیکە لەم گیاندارە خۆشۆکە قەرتیکەرتوووانە.
rhyolite (rī'ə-lit'), *n.* بەردینگی ئاگرپزێننەییە لە کرانیت دەچێت.
rhythm (rith'm, rith'əm), *n.* (۱) رێکەوتن: بە رێک و پێکی
 پێدانی و پێدانی: هەیه: (*the - of speech, of the heart, of an engine,*
of dancing, of the seasons, etc.)
 (۲) پێکەرە گونجانی هەموو بەشەکانی هەرمەنیکگی هونەری:
 (*the - of a picture, a statue, a building, etc.*)
 (۳) هاوئاوازی: نەزمی: مۆسیقا.

rhythmical

- (۴) كئىش (ھۇنراۋە) رېتھمىكى يا نەزمى ھۇنراۋە.
- (ب) جۈرە كىشىكى تايىبەتى ھۇنراۋە.
- rhythmical** (riθ'mi-k'l), *adj.* Also **rhythmic**, ھاۋناۋازا
- كىشىدار (ھۇنراۋە) نەزمىدارا پىنكەۋە سازاۋ يا گونجاۋا رېتھمىكى.
- rhythmically** (*adv.*).
- rhythmics** (riθ'miks), *n.pl.* زانستى نەزمى ھۇنراۋە
- زانستى ھاۋناۋازى يا نەزمى مۇسىقا.
- rhythmist** (riθ'mist), *n.* كەسىپكى گۈي سۈك بۇ نەزمى ھۇنراۋە
- مۇسىقا.
- rhythm method**, رېتھمىكە بۇ سىكىپ نەپۈن بىرىتىپە لە جۈرت نەپۈن
- لەر كاتاندا كە ھىلگە نامادەپە بۇ چاڭكۈۈنۈ سىكىپۈن.
- riale** (ri-al'tō), *n.* (۱) بازار.
- (۲) [R-] كىرەكى شانزى شارى نىپۈنۈك (ۋە ھەندىك چار شارى تىرىش).
- riant** (ri'ant), *adj.* دەم بە پىنكەن: دىشادا پوۋخۇش.
- rib** (rib), *n.* (۱) پەراسوۋ: ئىسقامى پەراسوۋ. (۲) پەراسوۋىك گۇشت.
- (۳) ھارسەرا ئۇنا خىزان ئۇنى مېرداد. (۴) تېرە يا بەرزابى قوماشى چىنراۋ.
- (۵) پەراسوۋ (كەشتى، يالى فۇۋكە، چەش: تېرە.
- (۶) دەستىكى تاق (خانۋوسازى). (۷) دەمىرى سىرەمكى گەلا.
- v.t.* (۱) قايم كۈرۈن يا داگرتنەۋە بە پارچەپەمكى پەراسوۋى.
- (۲) پارچەپە پەراسوۋى تىخىست.
- (۳) [Slang] گالته پىنكۈرۈن: لاقرتى پىنكۈرۈن
- ribald** (rib'ald), *adj.* زمان پېسى: بى ئابروۋ (قەسە، زمان).
- n.* كەسىپكى زمان پېسى.
- ribaldry** (rib'ald-ri), *n.* زمان پېسى: قەسە پېسى.
- riband** (rib'and, rib'an), *n.* [Archaic] شىرتى ھوانى
- ribbon** (rib'band, rib'and, rib'an), *n.* تەختەدار يا ناسىنكى
- دەزىزە بەكار دەھىنەرت بۇ چەسپاندى پەراسوۋەكانى كەشتى لەكاتى
- دروستىكۈرۈنۈدا
- ribbing** (rib'in), *n.* (۱) پەراسوۋ بە كەشتى
- (۲) جۈرى رېنكەشتى پەراسوۋ يا تېرە (ۋەك لە بەلەپىنكە).
- (۳) [Slang] گالته: لاقرتى.
- ribbon** (rib'an), *n.* (۱) شىرتى جۈانى يا پاراندىنەۋە.
- (ب) شىرتى شت پى بەستىنەۋە
- (۲) (p) - تال (جلى دراز): شىتال (a garment torn to -s)
- (۳) شىرتى نامېرى چاپ كۈرۈن.
- (۴) شىرتى پەنگاۋەنگى خەلات (كە دەدرىت لە سنگ يا قۇل بۇ شانزى).
- (ب) شىرتى مەدالباي سۈيا (كە دەدرىت لە سنگ).
- (۵) [Colloq.] (p) - جلمو.
- v.t.* (۱) بە شىرت پاراندىنەۋە. (۲) شىتال شىتال كۈرۈن.
- ribbonfish** (rib'an-fish'), *n.* ماسىپە شىرتى.
- riboflavin** (ri'bō-flā'vin), *n.* رېۋولفەپان: فىتامىنكە لە شېرۋ.
- ھىلگەر جگەرۋ مېۋە سەۋزەدا ھەپە.
- rib cage**, قەفەزى سنگ.
- ribgrass** (rib-gras'), *n.* پوۋەكىنكە گەلاكى لە پم دەچىتۈ لاسكەكانى
- گولى سچۈكى سېپى دەگىن.
- ribwort** (rib'würt'), *n.* = ribgrass.
- rice** (ris), *n.* (۱) مەرەزە (۲) بىرىج.
- rice-paddy** (ris-pad'i), *n.* گۈلە مەرەزە: چارە مەرەزە.
- ricebird** (ris'bürd'), *n.* چۈلەكەي گۈلە مەرەزە.
- rice paper**, كاغەزى بىرىج: كاغەزىكى تەنگە لە گەلاي مەرەزە دروست
- دەكرىت
- rich** (rich), *adj.* (۱) زەنگىن: دەۋلەتەندە ساماندارا پارەدارا دارا
- سەرمایەدارا خۇش گۈزەران.
- (۲) سەرمایەي سۈرۈشتى زۇرە (a ~ country)
- (۳) پىرە لە زۇرى قىدایە (in minerals)

riddle

- (۱) بەنرخ بە باپەخ: (a ~ prize)
- (۵) گرانىمەدا گران: (~ gifts)
- (۶) جۈانۋو پارە زۇر تىچۈۋا: ناياب: كەشخە: (a ~ banquet)
- (۷) (۱) چەرا زۇر شېرىن: قورس: (~ foods, pastries, etc.)
- (ب) خۇشۋو ياش بوۋ: (~ wine)
- (۸) (۱) پىرۋ بەمېز: دەنگ: (a ~ voice)
- (ب) تىرۋ (رەنگ): (~ colors)
- (ج) نۇد خۇش (بۇن).
- (۹) بەپىت (خالە): (a ~ soil)
- (۱۰) زەپەنە: زۇرۋ زەپەنە: بى شومار.
- (۱۱) [Colloq.] سەپرا پىنكەنىداۋى.
- دەۋلەتمەندان زەنگىنان: سامانداران: پارەداران.
- the rich,**
- richness** (*n.*).
- riches** (rich'iz), *n.pl.* سامان: سەرمایە.
- (۱) بە تىرۋتەستى: تىرۋتەستەلانە: دەۋلەتمەندانە.
- (۲) زۇرا بە تەۋاۋى: نىچكار زۇر: (a punishment ~ deserved)
- rick** (rik), *n.* گۈزەي گۈرە (بەتەپەستى كە خرابىتە زۇر چەرداخ يا ناۋ
- كايەنەۋ بۇ باران ئى نەدان: بەستەك.
- rickets** (rik'its), *n.* ئىسكەنەرمە (نەخۇشى): گىزى.
- rickety** (rik'i-ti), *adj.* (۱) نەخۇشى ئىسكەنەرمەي ھەپە: گىزى
- ئىسكەنەرمەدار. (۲) ئىسكەنەرمەي: لە ئىسكەنەرمە دەچىت
- (~ diseases, symptoms, etc.)
- (۲) قىرچۇك: شەقۋىشرا شلۇق: (a ~ old house, tree, chair, etc.)
- (۴) لاۋاز: بى ھىزا: بى ئىن: (a ~ old man)
- (۵) ناپىلەپىنكە (بىرۋتەۋە، جۈلان).
- ricochet** (rik'a-shā, rik'a-shet'), *n.* ھەلبەزىنەۋە گەپانەۋەي
- گوللە پاش لىدانى پوۋەيكى تەخت: بەسەردا بازىدان: بەسەردا ھەلبەزىنەۋە
- بەسەردا تىپەپىرۋن
- v.i.* ھەلبەزىنەۋە گەپانەۋەي گوللە پاش لىدانى پوۋەيكى تەخت:
- بەسەردا بازىدان يا ھەلبەزىنەۋە: (The bullet ~ed from the wall)
- rietus** (rik'tas), *n.* (۱) كۈنى دەمى مۇۋەۋ گىاندازو دەتۈكى بالندە:
- دەم بۇشايبى دەم. (۲) دىزا كەلۈن: كەلەپەر: دەلاقە.
- rid** (rid), *v.t.* پىزگار كۈرۈن: ئى پىزگار كۈرۈن: لە كۈل كۈرۈنەۋە: پاكۈرۈنەۋە:
- (to ~ oneself of debt; ~ yourself of superstitions.)
- ئى پىزگار پوۋن: لە كۈل پوۋنەۋە:
- (We will be glad to be rid of him.)
- (۱) خۇ ئى پىزگار كۈرۈن: لە كۈل كۈرۈنەۋە: دەست پىۋەنان: لاپىرۈن: get rid of
- نەھىشت: (to get rid of red-tape, an unwelcome visitor, etc.)
- (۲) سەرنىگوم كۈرۈن: سەرنىگوم بە گۇمەدا: كۈشت: لەنابوۋن.
- rid** (rid), *archaic past tense and p.p. of ride.*
- (۱) بۇ سۈرۈپۈن دەشت: باش بۇ سۈرۈپۈن: (a ~ horse)
- (۲) دەپۈپى (پىنگە) بۇ پىپاۋىشتى دەشت: (a ~ path)
- riddance** (rid'ns), *n.* خۇ ئى پىزگار كۈرۈن: ئى پىزگار پوۋن
- لە كۈل كۈرۈنەۋە.
- لەۋە بەرلاتر چى! شوچاتر لە كۈلمان بوۋەۋە!!
- بابوۋا مىلى بشكىت!
- ridden** (rid'n), *past participle of ride.*
- پىرە لە: پىرە ھەمۋى گرتۋەتەۋە: لەزىر رىكىدبايە:
- (fear- ~ ; disease- ~ ; grief- ~)
- riddle** (rid'l), *n.* (۱) مەتل
- (۲) كەسىپكى يا شىكىكى سەرسۈپىنەۋە كە ئى تىگەپىشتى گران بىت ۋەك مەتل
- مەتل ھەپىنان.
- v.t.* مەتل داھىنان: بە مەتل قەسەكۈرۈن: واتە بە تارۋوشى
- v.i.* بىزىنگى كۈن گەۋرە (بۇ بىزىنەۋەي چەپ).
- riddle** (rid'l), *n.*

ride

v.t. (۱) بیژن نهوه له بیژنگ دان. (۲) کون کون کردن! وهک بیژنگ لیکنه: (Bullets ~d the automobile.)

ride (rīd), v.t. (۳) ره خنځلیگرتن! کهم وگووپی تیدا موزینهوه (۱) سوار بوون (نښه، نوتومیل... هتد). (۲) هملگریان یا بران به سوارۍ شتیکنهوه. (۳) رژیشتن لهسره: (The automobile rode on the rims.)

(۴) (۱) سمرناو کهوتن (ب) لهنگهگرگرتن. (۵) به ناسماندا بزمشتن وهک سهرناو کهوتن. (۶) رژیشتن (نوتومیل، نښه) چونیستی رژیشتن: (The car ~s smoothly.)

(۷) چرونهسرو ئی تئیهیرون! بهیکداچوون. (Slang) (۸) وازلیهینان! دهست تئیههاندان (I'll let the matter ~ a few months.)

v.t. (۱) سوار بوون! لیخویرن: (to ~ a horse, a bicycle, etc.). (۲) (The ship ~s the waves.; The child rode the merry-go-round.)

(ب) خستنهسره! لهسره دانان! راگریگرتن لهسره. (۲) به پښکینهک یا شونځلیکا رژیشتن (به نښه یا به نوتومیل... هتد). (۴) سوار کردن (۵) بهسدار بوون له غارغارون یا پښپښکی نوتومیلدا: (He rode a race with me.)

(۶) لهنگهرینگرتن. (۷) سوارۍ سهر بوون! دهستیهسره داگرگرتن: (ridden by doubts). (۸) [Colloq.] کالته پیکرن! لاقرتی پیکرن! تیز پیوه کردن! پی پیکنهین. (۹) به سهری نښی دانان و دانه دم (موسیقی جان)

n. (۱) گهشت (به سوارۍ نښه، نوتومیل، پاسکیل) چرخه! سوار بوون. (۲) ریجکه سوارۍ ری نښی وولاخ. (۳) سوار بوونیکې چرخ و فلهک و شتی وهه له سهرانگادا.

go for a ride, گهران (به سوارۍ نوتومیل یا نښه)! چوون بو گهران یا گهشتیکې کورت. ride down, (۱) لیدان و دان بهزمویدا (به سوارۍ). (۲) گرگتلهوه! پی گهشتتلهوه. (۳) زالیوون بهسره! بهزاندن. (۴) بهتاندا! زور هاندوو کردن نښه.

ride out, (۱) سمرناو کهوتن و بهرگمگرتن زیان بهی زیانی زور. (۲) بهرگه ناخوشی و نهعاتی گرتن! دهر برن لهکاتی کار مساتدا! هیچ ئی نهعاتن. take for a ride, [Slang]. (۱) برن به نوتومیل و کوشتن (لهسره) شیوهی شلاتی و چته! برن و سهرنگووم کردن (۲) هملخه لهتاندن! دهستیرن.

rider (rīd'ēr), n. (۱) سوار: نښه، پاسکیل، ماتوپسکیل! نښه سوار. (۲) پاشکزی برواتامه یا پاپوریکه. (۳) بهندی خراوهسره گهلاله ییاسا وهک پاشکزی بو موز کردن. (۴) پارچه یی بستر او به شتیکی تروه.

ridge (rīj), n. (۱) تیرهغی پشتی وولاخ! پشتی گیاندار. (۲) بهزایی (شپول، زهوی): لووتکه! پوپا سهره پوراو! بهزدهک. (۳) تیرهغان: تیرهغ! لووتکه (شاخ، برده): فاپورزان! قهراغ: (a mountain ~)

(۴) هیلی قوقز (وهک هی سهر جل یا شتی تر). (۵) تیرهغ یا شوینی لیکدانی دیو دیوی سهریانی لیز (خانوسازی پوزانواپی): (a ~ of a roof) لیکدان و تیرهغ ئی دروست کردن! وهک تیرهغان لیهاتن! هیلی پوی پیکنهینان. v.t. & v.i.

ridgepiece (rīj'pēs), n. = ridgepole. ridgepole (rīj'pōl), n. نیرگه (لهسهریانی خانووی پوزانواپییدا).

rig

ridicule (rīd'ī-kūl), n. لاقرتی! کالته پیکرن! کالتهکاری! پی پیکنهین.

v.t. کالته پیکرن! پی پیکنهین! لاقرتی پیکرن. ridiculous (rī-dik'yoo-ləs), adj. بو پیکنهین پاشه! بی مانا شایسته یی لاقرتیوه! هیچ وچوو.

riding (rīd'ing), adj. (۱) سوار بوو! سوار! نهوه یی سوار دهی. (۲) بو سوار بوون! بهکار دهینرت! هی سوارۍ: (a ~ costume; ~ horses)

riding crop, قامچی نښه سوار. riding habit, بهرگی سوارۍ (بهتایبمتی هی فالرته). riding school, قوتایفانه یی نښه سوارۍ rife (rīf), adj. (۱) پلاو! به همووشوینیکدا پلاو بووه تیره! همووشوینیکې گرتوه تیره: (Disease is ~ among them.; Gossip was ~.)

(۲) تیدا زهمنه. (۳) پره له: (The report was ~ with error.) (۱) لیزایی ناو پویار! تیره بهدی ناو پویار (که دهینکه هزی بهیدابوونی خوراو). (ب) خوراو! پوزاو! قهلیزه. (۲) دهسته کاغهنی یاری و قوما تیکه لاول کردن به پهنجه گهوه یی همدرو دهست. (۱) بوون به خوراو یا پوزاو. (۲) هملدانوه یی بهرگی پرتوک خیرا خیرا به پهنجه گهوه. (۳) تیکه لاول کردن دهسته کاغهنی یاری و قوما به پهنجه گهوه یی همدرو دهست.

riffraff (rīf'raf), n. (۱) پوتتو پوته! لات و لوت. (۲) زولا! گهن وگور! شتی بزگنی فریدرو. rifle (rī'fl), v.t. درز کردن لوله یی تفنگ. تفنگ تهقاندن. v.i. (۱) تفنگ. (Pl.) (۲) دهسته سهریانی تفنگ له شان. rifle (rī'fl), v.t. (۱) تان کردن. (۲) پوتتو تکردهوه! پشکنن و پوتتو تکردهوه. (۳) برین (مال، خزنه) گسک لیدان: (to ~ a safe, house, etc.). (۴) مزین! تان کردن.

rifleman (rī'fl-mən), n. (۱) سهریانی تفنگدار یا تفنگ له شان. (۲) تفنگچی! نیشان شکنن. riflebird (rī'fl-būrd), n. بالنده یه که له توحی بالنده یی بهمشت. rifle pit, خهتق یا سهرنگری تفنگچی. rifler (rī'flēr), n. تالانگرا! دزا پوتتو تکردهوه! چته. rifle range, (۱) تفنگ هاوریز! ماره یی برزندی گولله یی تفنگ. (۲) نیشانگا! مهبانی تفنگ تهقاندن.

riflery (rī'fl-er'ī), n. (۱) تفنگچی! نیشان شکنی! دهست پاستی. (۲) تهقی تفنگ: (the sound of distant ~). rifling (rī'fling), n. (۱) درز کردن ناو لوله یی تفنگ. (۲) درزی ناو لوله یی تفنگ. (۱) درزا! قلیش! تلپش. (۲) ناکوکی! ناخوشی نیران دیو کس، کوسه، یا وولات! نارپکی: (There is a ~ between them.)

v.t. شقی برن! دزیر برن! قلیش برن! پچران! هملتلیشان. v.i. شقی پی برن! درز پی برن! قلیشان! هملتلیشان. rig (rīg), v.t. (۱) پایمان و کهرسه یی تر ناما مکرین بو کشتی و دانای. (۲) ناما مکرین به کهرسه و همووشتوه: (~ged out and ready for action)

(۲) (UP ~) به پهل ناما مکرین. (۳) [Colloq.] جل لهبر کردن! پزاندنوه: (She was ~ged out in her best dress.)

(۵) ساختم کردن! لهجامی پښپښکی بیک بریاردان پښمکی به ساخته:

rigamarole

(to ~ an election; to ~ prices, a boxing match, etc.)

- n. (۱) شنبوی و هستان و پیکرکندهای باهمان و ستورنی کمشتی.
- (۲) کمرسه: کمرسه‌ی کار. (۳) کمرسه‌ی بیری نموت مملکتندن.
- (۴) گالیسکه (به ناسپه‌کانه‌ره). (Colloq.) [۵] جلی سبورو نمیتیکه.

rigamarole, = rigmarole.

- rigger (rig'ər), n.** (۱) کارگی باهمان و ستورن و کمرسه‌ی تری
- کمشتی (۲) کارگی لیکدانی پارچه‌کائی بالی فرژگه و پیکرکنانی.
- (۳) کرنکاری سمر بکوره و همکینه‌ی شتی قورس بمرزگردنره (خانورسازی).
- (۴) داربست (خانورسازی)؛ تخته‌بندی دوری شانور له‌کائی دروستکردنیدا.

- rigging (rig'ing), n.** (۱) بیت و زنجیری باهمان و ستورنی کمشتی.
- (۲) کمرسه‌ی کار؛ کمرسه.

- right (rit), adj.** (۱) راست (میل)؛ ریگ: (a ~ line).
- (۲) هستانو (گوشه): (a ~ angle).

- (۳) رهوا؛ راست؛ باش؛ پامسندا؛ به‌جی؛ سمرپاست؛ پاک: (a ~ conduct).
- (۴) راست؛ ته‌وا؛ بی‌همله؛ دروست: (the ~ answer).
- (۵) باش؛ بهات؛ گونجاو؛ شیوا.
- (۶) دیوی خوی؛ شو دیوهی که نه‌بی له دهرمه بیئت (قوماش، جل):

- (the ~ side of cloth)
- (۷) (ب) ته‌وا (میشک). (ب) ژیرا میشک ته‌وا.
- (۸) تندروروست؛ چاک.
- (۹) راست (دوخ، بار)؛ ریگ‌ویپیکه؛ باش؛ دروست:

(Make thing ~ again.)

- (۱۰) راست (لا، دیو): (the ~ side).
- (۱۱) راسته‌رو (پامیاری)؛ کونه‌پهرست.
- (۱۲) [Archaic]، راسته‌قینه.

- n. (۱) راستی و دروستی؛ به‌جی‌تیس؛ پامسندی؛ باشی؛ ره‌وایی.
- (۲) دار
- (۳) ماف: (It was his ~ to say what he thought.)

- (۴) لای راست؛ دیوی راست.
- (۵) (۱) دوستی راست (بۆکسبازی). (ب) مسته‌کۆلمیک به دوستی راست.
- (۶) [R-]، حیزب یا پیکرآوئیک راسته‌رو؛ حیزب و پیکرآوهد راسته‌رومگان؛ هم‌نوستی راسته‌روی.

- adv. (۱) یکسره؛ راسته‌خو؛ راسته‌روپاست: (Go ~ home.)
- (۲) به باشی؛ به چاک؛ به ریگ‌ویپیکه.
- (۳) به ته‌واوی.
- (۴) یکسره؛ هر نیسته؛ دم‌ودمست: (Come ~ now.)
- (۵) به‌یی؛ یاسا؛ ره‌وا.
- (۶) نه راستی؛ به‌یی همله.
- (۷) له‌لای راسته‌رو؛ دیوی راست
- (۸) زور:

(He knows ~ well; the ~ honorable; the ~ reverend)

- v.t. (۱) راستکردنره؛ خستنه‌وسمر باری راستی خوی:
- (We ~ed the boat and started rowing.)
- (۲) راستکردنره؛ همله ئی دهره‌نجان؛ چاک کردن.
- (۳) ریگ‌ویپیک کردن.
- (۴) بۆ بگردن؛ تۆلمسندن؛ راستکردنره (ناپه‌وایی): (to ~ a wrong).

v.t. راستنورنره؛ به راستی یا له‌سمر باری خۆ وستان

- all right, باشه؛ چاکه؛ با وایی؛
- by right (or rights), نه‌گمر نه‌روی ره‌وایی و راسته بووتری یا بگری.
- in one's own right, به شان و باهوی خۆ؛ به‌یی یارمتمی کسیتی تر:
- (She is a queen in her own right; She won the election in her own right.)

- in the right, راست؛ راست بوون:
- (He is in the right and you are in the wrong.)

rigidity

right away (or off), یکسره؛ هر نیسته:

(Come right away.)

- rightabout-face (rit'ə-bout'fās), n.** (۱) وهرگه‌پان؛ پور وهرگه‌پان؛ پیکرکنده‌روی ته‌وا. (۲) گۆزینی ته‌واوی به‌ویاوه؛ وهرگه‌پان (هملوئست)؛ هملگه‌پانوره.

- right angle,** گوشه‌ی هستانو (واته ۹۰ پله).
- righteous (ri'chəs), adj.** (۱) راست (مؤد)؛ ریگه‌ی راست گرا
- له‌سمر ری، راسته؛ دروست: (a ~ man).
- (۲) ره‌وا (مسهله، ماف، کورمه)؛ راست: (a ~ act).

- righteously (adv.)
- righteousness (ri'chəs-nis), n.** په‌وایی کرداریک یا همسه‌لمیک؛ راستی؛ ریگه‌ی راست: (his ~; the ~ of our cause).
- (۱) ره‌وا.
- (۲) هی راستی خوی؛ خارهن ماف؛ مافان:

- rightful (rit'fəl), adj.** (Return the watch to its ~ owner.; the ~ king)
- rightfully (adv.); rightfulness (n.)

- right-hand (rit'hand), adj.** (۱) هی لای راست؛ راست؛
- به‌ری راست: (on the ~ side of the street).
- (۲) هی له‌ستی راست؛ به له‌ستی راست.
- (۳) زور پشت چن به‌سترو؛ دهسته راست (مه‌جان):

(my ~ man; the king's ~ man)

- right hander (n.)
- right-handed (rit'han'did), adj.** (۱) راسته‌رو؛ راسته؛

- دهستی راست به‌کاره‌نیم (۲) به دهستی راست گراو.
- (۳) بۆ دهستی راست گراو؛ بۆ به‌کاره‌نجان به دهستی راست دروستگراو.
- (۴) له چه‌په‌ره بۆ راست سوورپاره یا رۆیشتو؛ وهک دهستی کاتریمیز وهرچه‌رخاو.

- rightism (rit'iz'm), n.** راسته‌روی (پامیاری).
- rightist (rit'ist), n.** راسته‌رو؛ کسیتی راسته‌رو (پامیاری).
- adj. راسته‌رو: (a ~ party, organization, person, etc.)

- rightly (rit'li), adv.** (۱) به په‌وایی؛ به شنبویه‌مکی ره‌وا.
- (۲) به ریگ‌ویپیکه؛ به جوانو باشی. (۳) به راستی؛ به‌یی همله
- right-minded (rit'min'did), adj.** خاوهن بیروپاری راست و به‌جی.
- rightness (rit-nis), n.** راستی؛ ته‌واوی؛ بی‌هملی؛ په‌وایی؛ ریگی.
- right of search,** مافی پشکنین (هی کشتی وولاتیکی بین لایهن بۆ شتی قاچاق له‌کائی جه‌نگدا).

- right of way, Also right-of-way,** (۱) مافی تیپه‌رویون له‌پیشدا؛
- مافی تیپه‌رویونی ئوتومبیلیکه یا کشتی‌یهک له‌پیش شوئی تردا له چوار پئی‌یانیکدا. (۲) مافی تیپه‌رویون؛ (۱) مافی تیپه‌رویون به زهوی یا هموشه‌ی کسیتی تردا بۆ گه‌یشتنه زهوی یا مالی خۆ.
- (ب) ریگه‌و ریچکته‌ی به‌کاره‌نراو بعم شنبویه‌یه.
- (۳) پارچه زهوی دهسته‌سمرادگراو بۆ پاکیشانی هیللی شه‌مهنده‌فرو ریگه‌و کاره‌با.

- right triangle,** سیکۆشه‌ی گوشه و هستانو.
- right-wing (rit'wiŋ), adj.** راسته‌رو (پامیاری)؛
- هی لقی راسته‌روی حیزبیک.
- right wing,** لقی راسته‌روی حیزبیک یا پیکرآوئیک؛ حیزبیک یا پیکرآوئیک راسته‌رو.

- right-winger (n.)**
- rigid (rij'id), adj.** (۱) ره‌ق؛ نانوشته‌تیره؛ سه‌خت: (a ~ bar).
- (۲) چه‌سپیرا؛ نه‌جوولار.
- (۳) توندوتیز؛ به زه‌بوزوئنگ: (~ regulations).
- (۴) له‌ری لانه‌مر؛ ره‌ق؛ کله‌ره‌ق؛ نه‌گۆز؛

- (a ~ person, teacher, parent, etc.)
- rigidity (ri-jid'ə-ti), n.** (۱) ره‌ق؛ سه‌ختی.

(۶) (up ~) ، تلهفون بۆ كۆرۈن: (I'll ~ you up tonight) .
 (۱) دەنگى زەنگ زېم .
 (۲) (the ~ of laughter) : دەنگىنى ۋەك ھى زەنگ : قاققا ھارە :
 (ب) دەنگىنى زىنگانەمە : دەنگانەمە .
 (۳) دەنگىنى تايىتەي : نىشانە : (the ~ of pride) .
 (۴) كۆمەلە زەنگ . (۵) زەنگ لىدان .
 (۶) زەنگ يا دەنگى تەلەفون .
 (۷) تەلەفون : پىيوەندى بە تەلەفون : (Give me a ~) .
ring down the curtain,
 (۱) پىرەدى شانۇ ھىنانە خوارمە :
 شانۇنامە كۆتايى پىن ھىنان . (۲) داۋىي پىن ھىنان : تەراۋكردن :
 كۆتايى پىن ھىنان .
ring in,
 (۱) دەستپىنكردن (ۋەك بە زەنگ لىدان) :
 بانگى دەستپىنكردن دان (ۋەك بە كاتۇمىن) نىشانەكردن :
 (to ring in the new year)
 (۲) [Slang] ، بە ساختە ھىنانە ئورومە .
ring the bell,
 سەرگەتۈن .
ring up,
 تۇماركردى تىرخى فرۇتەنى بە مەكىنەنى تۇماركردن ۋە زامردى
 فرۇشگا ئەلايەن دەغىلەجىيەمە : (to ring up an item) .
ring up the curtain,
 (۱) پىرەدى شانۇ كىرەنەمە يا بەزى كىرەنەمە :
 دەست بە شانۇنامە كىردن . (۲) دەستپىنكردن .
ring (rin), n.
 (۱) ئەمۇستىلە : ئەنگۇستىلە : مستىلە .
 (۲) ئەلقە : (a key ~) .
 (۳) ئەلقەنى پىنچ لورۇ . (۴) شىۋەيەكى خى .
 (۵) بازە : چىرخ : خىزۇك . (۶) ئابلۇوقە : ئەلقە .
 (۷) ئەلقەنى قەدى دار (كە تەمەنى دارەكە پىشان دەمات) .
 (۸) ئەلقەنى ھەلپىرەكى .
 (۹) دەستپىك يا تاقىمىكى خۇپىرەست (لە بازىگانى يا پامپاردا) .
 (۱۰) كۆپەپاشى خى (بۇ بۇيۇقۇن ۋە ئوۋاندىن) : (a circus ~) .
 (۱۱) مەپانى بۇكسبازى .
 (۱۲) بۇكسبازى : پىشەى بۇكسبازى : (the ~) .
 (۱۳) شۇيىسى بىلىت كىرىن ۋە گەرەكەن لىسەر ھارھارۇن ۋە بۇيۇقۇنى تىرە .
 (۱۴) بۇيۇقۇن يا مەسلى (بەتايىتەى ھى پامپارى ۋەك خۇ ھەنپىزاردن بۇ
 پەلەمان يا سەرەك كۇمان) : (He tossed his hat in the ~) .
 (۱) دەمەردان : ئابلۇوقەدان .
 (۲) ۋەك ئەلقە لىكردن : خىركردن : كىردن بە ئەلقە .
 (۳) ئەلقە كىردنە ئوتتەمە (كەلەگا ، بەران) .
 (۴) ئاۋەل خىركردنەمە .
 (۵) ھارپىشتى ئەلقەيك يا تايك بۇ كىردى بە مۇخىكدا .
 (۶) لىكردنەمەى ئەلقەنى قەدى دارەكە لە دارەكە .
ringbolt (rin'bolt), n.
 بىرھو يا بىزمارى ئەلقە بە سەرەمە .
ringbone (rin'bön), n.
 زىادە ئىسقامى مورچە يا مەچەكى نەسپ
 (كە دەپىتەمۇى شەل) .
ringdove (rin'duv), n.
 كۆترى خەت لەمەل : كۆترى خال لە مل .
ringed (rind), adj.
 (۱) مستىلە لە دەست : دىارىكرەۋ (ئۇنئان) :
 ماركەراۋ نىشانەكراۋ . (۲) بە ئەلقە پاراۋە : بە ئەلقە نىشانەكراۋ .
 (۳) دەمەردان : ئابلۇوقەدان .
 (۴) ۋەك ئەلقە ئاۋەتور .
ringent (rin'jənt), adj.
 (۱) داچەقراۋ : كراۋە .
 (۲) لىۋ كراۋە (كۆپەردى ھەندى كراۋ) .
ringer (rin'ēr), n.
 (۱) ئان يا ئەلقەنى ھارۋىراۋ بىسەر مۇخىكدا بۇ
 پىكاردى . (۲) ھارپىشتىكى ۋەھا .
ringer (rin'ēr), n.
 (۱) زەنگ لىدەر .
 (۲) [Slang] ، (۱) ئەسپىكە يا يارىكەرىكى بە ساختە بەشداركراۋ لە
 پىشپىكىيەكدا . (ب) كەسپىكى كەمەت لە كەسپىكى تر چور :
 (He's a ~ for his father.)

(۲) توندوتىزى : پەقى : سەرەسەختى .
rigmarole (rig'ma-röl), n. Also rigamarole,
 (۱) قەسى
 ھىچ ۋەپۇرچو بى مانا : قەسى ھەلقو ۋە مەلق : قەسى قۇي .
 (۲) شىۋەى كارى ئالۇسكا ۋە بى مانا .
rigor (rig'ēr), n. Also rigour,
 (۱) توندوتىزى : زەبىرۇنۇنگ :
 (the ~ of martial law)
 (۲) بارى ناخۇشى ژيان : ناخۇشى : گرفتارى : دژوارى : (the ~s of life) .
 (۳) سەختى ئاۋوھمەرا .
 (۴) كارىكى لۇرەقانە يا بى بەزەبىيانە : كارىكى چەرسىنەمە .
 (۵) ۋوشكىبونى پىشال ۋە نەمەسلى شى .
 (۶) لەرزىن (نەخۇشى) : سوچچەكە .
rigorism (rig'ēr-iz'm), n.
 توندوتىزى (پەروشت ، ھەلۇنىست ، پىران) :
 زەبىرۇنۇنگ .
-rigorist (n.).
rigor mortis,
 ۋوشكىبون يا پەق بونى لەش لەپاش مردن .
rigorous (rig'ēr-əs), adj.
 (۱) توندوتىزى : پەقى : پەزەبىر :
 (۲) سەخت (ئاۋوھمەرا) : (a ~ climate) .
 (۳) پەقى : توندوتىزى : (~ standards) .
-rigorously (adv.); rigorousness (n.).
rigour (rig'ēr), n. = rigor.
rile (ril), v.t. [Colloq. or Dial.],
 (۱) لىن كىردن : تىكەلەدەنى شلە بە
 خەلقەمە لىل كىردى . (۲) تۈرپەكردن : پەستكردن : ۋورۇندىن .
rill (ril), n.
 جۇگەنە .
rill; rille (ril), n.
 خەنەنى دەۋرۋەندۇرچەم دەۋلى سەرپۇرى مانگ .
rillet (ril'it), n.
 جۇگەنەى چىچور .
rim (rim), n.
 (۱) قەراخ (بەتايىتەى ھى شىتىكى خى) : لىۋار :
 (the ~ of a bowl)
 (۲) چوارچىۋەى ئاسنىۋى پەۋرەمە يا چىرخ كە تايەكەى دەخۇتە سەر : ئەلقە :
 (the ~ of a tire)
 (۱) كىردن بە ئەلقەيك بە دەۋرۋەدا
 (۲) خولانەمە بە دەۋرى قەراغەكەپدا (ۋەك تۇپى "گۇلف" بە دەۋرى كۈنەكدا) .
rime (rim), n. , v.i. & v.t. = rhyme.
rime (rīm), n.
 زوقى سەرگىيا ۋە دارۋەدەخت .
 بە زوق داپۇشنى گىيا ۋە لوق پۇپى دار .
rimer (rīm'ēr), n. = rhymer.
rime riche,
 ھارۋىشەمى يا ھارۋەنگىيەكى دوا ۋوشەكانى دىرە
 ھەلبەست كە ۋوشەى ۋەھا بەكاردىنى كە دەنگىان چورن يەكە مانايان
 جىاۋارە : (ۋەك " write, right " يا " night, knight ") .
rimester (rīm'stēr), n. = rhymester.
rimose (rīm'ōs, rī-mōs'), adj.
 قلىش قلىش : دىراۋى تلىش تلىش .
rimple (rīm'p'l), n.
 چىچ : لۇچ
 چىچ ۋەلۇچ كىردن : چىچ ۋەلۇچ بون .
v.i. & v.t.
rimy (rīm'i), adj.
 زوقماۋى : بە زوق داپۇشراۋ .
rind (rīnd), n.
 تونۇن (مىۋە) .
rinderpest (rīn'dēr-pest'), n.
 تاعونى پەشەۋولۇخ ۋە مەۋزىن .
ring (rin), v.i.
 (۱) زىنگانەمە : زىمەتتەن
 (۲) دەنگانەمە : ۋا دەركەتتەن : (Her promises rang false.)
 (۳) زەنگ لىدان : لىدان (زەنگ)
 (۴) زەنگ بۇ لىدان : بانگ كىردن بە زەنگ : (She rang for the maid.)
 (۵) دەنگانەمە : دەنگ لىۋە ھاتتە :
 (The room rang with merriment.)
 (۶) زىنگانەمە (گوى ، مۇشەك) .
v.t.
 (۱) زەنگ لىدان : لىدان (زەنگ) . (۲) بانگ بۇ دان .
 (۳) بارە تاقىكردنەمە بە زىنگانەمەى چىنگانەمە زىرە ئى مەلسانەمە

پهچاډه ښت: (u ~ tide)

- rip (rip), n. [Colloq.]، كسنيكي سرسره سرى؛ كسنيكي بهرلاو بڼې په موشت. (۲) ناسپيكي پيرو بڼې كلك. (۳) شتيكي بڼې كلك. هي قراغ پوبارو مرمياچه: له قراغ پوبارو دهرماچه ژباو يا كراو.
- rip cord، (۱) په پي پشه شوت كړنډه (به راكښاشي له كاتي نرم پوښه ده). (۲) په پي راكښارو بڼې بهر لاندې كاري يا لون بڼې نرم پوښه.
- ripe (rip), adj. (۱) گهيپو (ميوه، دانو ښه). (۲) گهيپو پي: ته پوي. (lips ~). (۳) پيگه پيشتووه: ماوه يكي ته راوي بسره دا پزيشتووه: كڼ:

- (- cheese, wine, etc.)
- (۶) په ساډا كمو تووا به ته من: (a person of ~ years)
- (۷) كه كاشي خويه تي: كاشي: (The time is ~ for action.)
- (۸) گهيپو (دوهمل).

-ripely (adv.); ripeness (n.).
 پيگه پي: گهيپو: پيگه پيشت (ميوه، دانو ښه): (Let the apples - before you pick them.)

riposte, ripost (ri-pōst'), n. (۱) هير شتيكي له پيرو خيرا (شريازي). شير پياكړنې خيرا. (۲) وه لاميكي خيراو توند تيرڼې.

ripple (rip'pl), v. & n. (۱) شپيڅو پچوك پچوك دان. (۲) كمو ويشتك كړن (گمنو جو گيا): به شيوه شپيڅو پچوك پچوك جو لاندوه. (۳) خوږه خوږه اتا: خوږه اتا.

rippl (۱) شپيڅو پچوك پچوك تښت. (۲) كمو ويشتك پيكرن: جو لاندوه به شيوه شپيڅو خوږه خوږو لي هلسانن.

rippl (۱) شپيڅو پچوك وورده شپيڅو. (۲) كمو ويشتك كړن: جو لاندوه يكي وهك شپيڅو پچوك خوږه ناو: خوږه خوږې ناو.

ripple (rip'pl), n. (۴) خوږاوتيكي پچووه: پيژاوتيكي پچوك. چيگنه (بو توري په مورو كمان دهر ميتان يا چيكرنوه)

rippl (۱) چيكرنوه ي توري په مورو و كمان. شپيڅو تيكي زږ پچوك. (۱) خوږه خوږه كمر: خوږه خوږو لوي. (۲) شپيڅو لوي. riprap (rip'rap), n. (۱) كلكه بهر: بستوي بهر. (۲) بهر ده شكاي كلكه بهر.

ripsaw (rip'sô'), n. كلكه بهر هملچن يا دروست كړن؟ مشاري ددان زل.

ripsnorter (rip'snôr'ter), n. [Slang]، كسيك يا شتيكي سرناسا له نايايي و بهيږي و توند تيرڼه.

riptide (rip'tid), n. دوو شپيڅو بهر كندهرو گيژاو دروستك. (۱) هلسانه سر پي: راستوونوه: هلسان: هستان. (۲) له هلموه هلسان (۳) زښتوونوه: (He rose from the grave.) (۴) شويش كړن: ياخي بوون: پا پيږن: لي هلسان:

(The people rose against the King.) (۵) دوايي به كږ ميټان: كږ تايي پي ميټان: (The legislature rose for vacation.)

(۶) بهر پوښووه: پلنډوونوه. (۷) هملهاڼ (پوږ) مانگ... هند: هملهاڼ: (The moon rose.) (۸) بهر پوښووه: هلسان (ناو، لافي): (The river rose rapidly.) (۹) په لويه بهر پوښووه: سر كرتن: بهر پوښووه له كږه لاند: پيشتكوتن:

پهچي نه موستيله.
 ring finger, ringleader (rin'led'ēr), n. بهر دهسته: به تايي تي هي ياخي بوونيك، (۱) نه لقي مچوك. (۲) نه لقي پوچ. ringlet (rin'lit), n. سر كرا يا بهر پوښووه ي سترك.

ring-neck (rin'nek'), n. بالندي خال له مل يا خه له مل. ring-necked (rin'neck'), adj. خه له مل يا خال له مل (بالنده، گياندا)

ringside (rin'sid'), n. ته نيشتي مهان يا نه لقي بو پوښن: (۱) كورسي به نزيك كاشي مهان يا نه لقي بو كسبازي و سترك. (ب) شوننيك كه به ناساني پوډاوتيكي ليوه بيبيږي: شوننيك نزيك له پوډاوتيكيوه.

ringtoss (rin'tôs'), n. پارې بهر بردي به له هاويشتي نه لقي كورسي يا پت بهر بوسر مينيك بو پياكړنې.

ringworm (rin'würm'), n. جوړه نه خوښي بهيكي پيسته. (۱) ياريگي سه هزل خليسيكي: مهاني بهر خليسيكي (له ژوروه): (۲) زه مينه يكي لوسي ته خته بهر له سر خليسيكي. (۳) خانوي مهاني سه هزل خليسيكي.

rins (rin), v. & n. (۱) ناو تيو مردان: ناو تي رادان. (۲) بهر ده شور كړن: شورده. (ب) شتن (سر، له ش): شورون. (۱) ناو تيو مردان: ناو تي رادان. (۲) ناو تيو مردان يا شورده.

rinsing (rin'sin), n. (۱) چلكاو نه ناوه شتي پي شورده يا تيو مردانه. (ب) خلكه. (۲) ناو تيو مردان: ناو تي رادان: شورده.

riot (ri'ot), n. (۱) ناشووب: ناژاوه: همره: همره: فيتنه. (۲) قاقاي بيگن: ته مينه (پيگه پي). (۳) زه مينه يي (رنگ): زوري: زوري زه مينه يي. (۴) زه ماوندې بهرلا: بهر پوښووه: ناهنگي دهنگه دنگاوي. (ب) بهر لايي: سر سر تيكي.

(Slang) (۵) كسيك يا شتيكي زور سمورو پيگه پيناوي: كسيكي زور قوشمه. (He is a - ; This television show is a - .)

riote (۱) ناژاوه نانهوه: ناشووب گيژان: همرته خستنهوه. (۲) بهر پوښووه: گيژان: ناهنگي دهنگه دنگاوي گيژان. (ب) سر سر تيكي كړن: به بهر لايي يانه ژيان. (۳) جله و بو خو شل كړن.

run riot, v. & n. (۱) پاره به هرده دان: پاره يا كات بهر پوښان به شيتانه. (۲) به زور زه مينه يي پوان: ترمز فريدان به همو لايه كندا: فيجگار زور بوون. داواي كړن: به پرښه يي ناشووب نهگينا سزا دان.

riotous (ri'ot-əs), adj. (۱) ناشووباوي: ناژاوه يي: همرته يي. (۲) ناشووبگيژا: ناژاوه چي. (۳) دهنگه دنگاوي: به دهنگي بهر و غلبه غلبه يوه. (۴) سر سر سر يي: بهرلا: بي نا پوږو. (۵) زور به پرښت و چرو سموزو پارو.

rip (rip), v. & n. (۱) دهر پيږن: داتليشانن: هملتليشانن: هملدرين. (۲) (off ~ ; out ~)، ليكړنهوه: لي درين: لي دراندن. (۳) دراندن: دران: درين. (۴) داتليشانن (دارو ته خته): قليشانن: پرښهوه: له كړن.

rip (۱) دران: هملتليشانن: ليكړنهوه: دهر پيږن. (۲) [Colloq.]، به خيراو توند تيرڼي جو لاندوه. (۳) [Colloq.]، (into ~)، هيرش برده سر (به دم): به توندي بهر خه ليريگرتن: (He ~ped into his opponent's record.)

n. (۱) دواوي: شونني دواو: دران. (۲) دراندن: ليكړنهوه: داتليشانن. هيرش برده سر (به دم): به توندي بهر خه ليريگرتن. rip into, [Colloq.]، به توره يي يوه ووتن: قيراندن. rip out, [Colloq.]، خوراو يا گيژاويك كه له بهر يگه پيشتي دوو شپيڅو

چو مەترسی؛ دووبەختی؛ مەترسیدار؛ ترسناک.
risky (ris'ki), *adj.* خوارەمەنەییەیکە بریتیە لە برنجی بە گۆشتاو
risotto (rĭ-sòt'ĭō), *n.* لێنژاو و تێکەڵاوکراو لەگەڵ پەنیری جنراودا.
risqué (ris-kā'), *adj.* بێ شەرم (چار بەرگ، کردەوه، سووخت، کفتوگن)؛ بێ پەردە؛ هەلماڵراو: (a - joke).
rite (rīt), *n.* (1) نەریتی ئایینی.
 (2) بەندوبار و نەریتی کۆمەڵایەتی: (the ~s of courtship).
 (3) بەندوبار و نەریتی؛ خوونەریتی.
 (4) [R-]، ئلفی ئایینی (خاچ پەرسی).
 (5) [R-]، شۆبەوه نەریتی خودا پەرسی و نوێژو ئزای تاییەتی بە کلیسایەیک.
ritual (rich'ōō-əl), *adj.* (a - dance).
 (1) خووو نەریتی ئایینی و کۆمەڵایەتی و... هتد.
 (2) پەپەرەکردنی خووو نەریتی ئایینی و کۆمەڵایەتی.
 (3) پەپەرەووکنی خووو نەریتی ئایینی. (4) سەرچەمی خووو نەریتی.
ritualism (rich'ōō-əl-iz'm), *n.* (1) پەپەرەکردنی نەریتی؛
 خووو نەریتی خوازی. (2) لێکۆڵینەوەی نەریتی ئایینی.
ritualist (rich'ōō-əl-ist), *n.* (1) زانای خووو نەریتی.
 (2) نەریتی خوازا؛ بە وردی پەپەرەکردنی نەریتی.
ritualistic (rich'ōō-əl-ist'ik), *adj.* (1) نەریتی؛ تاییەتی بە خووو نەریتی.
 (2) نەریتی خوازا؛ بە وردی پەپەرەکردنی خووو نەریتی.
-ritualistically (*adv.*)
ritzzy (rit'si), *adj.* [Slang], کەشخە (شوێن)؛ جوان و نایاب؛ فەتازنی: (a - hotel)
rivage (riv'ij), *n.* کەنار دەریا و پویار.
rival (ri'v'l), *n.* (1) هاوچار؛ خەنیم؛ رقەبەر. (2) شان لە شان دەرا؛ هاوت.
 (3) [Obs.]، ناوعل؛ هاوا؛ هاوکار.
riv (*v.*)
riv (*v.*)
 (1) هاوچارای لەگەڵ کردن؛ هاوچاربوون؛ ملەملەن کردن.
 (2) شان لە شان دان؛ هاوتابوون:
 (He ~ed his father in intelligence.)
v.t. [Archaic],
rivalry (ri'v'l-ri), *n.* هاوچارای؛ هاوچارکردنی؛ ملەملەن.
rive (riv), *v.t.* (1) پارچە پارچە کردن؛ دراندن؛ لێک جیاکردنەوە؛
 کەرتکردن؛ هەلئێشاندن؛ هەلئێشاندن. (2) شەق پێ برەن (to - pierce)
 دڵ دەرهێنان: (to - the heart with grief).
v.i. شەق برەن؛ پێچرا؛ لێک جیابوونەوە؛ هەلئێشان.
riven (riv'n), *alternative past participle of rive.*
river (riv'ər), *n.* (1) پویارا؛ ئۆ؛ چەم.
 (2) هەنێکی زۆر لە شتیگ کە وەک ئاری پویار لەبەری پێوات؛ جۆگە (مەجاز)
 (a - of tears)
 فرۆشتن (مەجاز)؛ دەستپێن؛ ناپاکی لەگەڵ کردن
 (to sell down the river, (له فرۆشتنی بەندی قوڵ پەشمو له ناوچەی خوارووی پویاری "میسسیسی" هاتوو).
river (riv'ər), *n.* (1) لێشێنەر؛ شەق پێ بەر؛ پارچە پارچە کردنی.
river bank, قەرانی پویارا؛ کەناری پویار.
river bed, زەمینی پویارا؛ بێ پویار (کە پویارەکە بەسەردا دەپوات).
riverhead (riv'ər-hed'), *n.* سەرچاوەی پویار.
river horse = hippopotamus.
riverine (riv'ər-ĭn', riv'ər-in), *adj.* (1) هە قەرانی پویارا.
 هە ئەم بەر و ئەوی پویارا؛ له دورووشتی پویارا.
 (2) پویاری؛ تاییەتی بە پویار.
riverside (riv'ər-sid'), *n.* قەرانی پویارا؛ کەناری پویار.
rivet (riv'it), *n.* له قەرانی پویار.
 بزماری پەرچەرلو؛ بزماری پەرچ.

دەسلەت زۆر پەیداکردن
 (10) قیت بوونەوه؛ پەق بوون؛ پەپ بوون؛ هەلسان.
 (11) بەرزبوونەوه؛ بەرهوژووربوونەوه. (The hills - steeply).
 (12) هاتنەسەر ئاو (ماسی)؛ سەر له ئاو هێنانەدەرەوه؛ هاتنەسەر پووی ئاو.
 (13) بەرزبوونەوه (دەنگ)
 (14) زیادبوون (پەلە، بێ، ژمارە، ئرخ... هتد)؛ زیادکردن؛ بەرزبوونەوه.
 (15) گەرزبوون؛ دەنگ؛ بەرزبوونەوه.
 (16) بەرزبوونەوه (کەیف)؛ بەهێزتربوون؛ کەیف خوش بوون
 (His spirits rose.)
 (17) هەلاتن؛ هەویر. (18) دەرکەوتن؛ سەردەر هێنان.
 (19) دەستپێکردن. (20) هەلقولان. (21) پودان
 (22) هاتنە بەرچاوی. (23) هاتنە بەرگویی.
 (24) دیروستکردن: (A house is ~ing on the hill.)
v.t. (1) هەلساندن؛ پالندە له هێلانەوه یا ماسی بۆسەر ئاو بۆ پاروکردن.
 (2) دەرخستن له ئاسۆوه.
n. (1) هەلاتن (مانگ، پۆن)؛ هەلاتن. (2) بەرزبوونەوه؛ بۆ سەرەوه چوون.
 (3) پەلە و پاییە بەرزبوونەوه؛ بەرزبوونەوه له کۆمەڵادا.
 (4) هاتنەسەر ئاو (ماسی)؛ سەر بەرزکردنەوه بۆسەر پووی ئاو.
 (5) زیندووبوونەوه. (6) گردا؛ بەرزایی.
 (7) بەرهوژوورکە؛ بەرهوژوورە. (8) ئاو هەلسان
 (9) بەرزای؛ پەلە بەرزای (پێ پیلکە).
 (10) بەرزبوونەوهی دەنگ؛ دەنگ گەورەبوون
 (11) زیادبوون؛ ژمارە. هەند. پەلە. ئرخ)؛ بەرزبوونەوه؛ زیادکردن.
 (12) سەرچاوه؛ شوێنی هەلقولان؛ هەلقولان
 (13) [British]، مووچە یا پۆژانە بەرزبوونەوه
get a rise out of, [Slang], تووڕەکردن و هاندان بۆ کردنی شتیکی
 تاییەتی و ووروزاندن و تیز پێوەکردن و پق هەلساندن
 بوون نەهوی
give rise to,
rise to, (He rose to the occasion.)
riser (rĭz'ər), *n.* (1) له خەو هەلساو؛ هەلسان:
 (an early ~; a late ~)
 (2) ئەو بەشە وەستای یا ستوونی پێ پیلکەیکە کە دوو پێ پیلکە بەیەک
 دەگەیی؛ ئەو بەشە ئێوان دوو پێ پیلکەیکە وەک پێ پیلکەکە لەسەر
 پاروستانای وایە
risibility (rĭz'ə-bil'ə-ti), *n.* (1) توانای پێکەنین؛ حەز له پێکەنین
 کردن. (2) (pl.) قۆشەیی؛ هەستی قۆشەیی یا خەتک هێنانە پێکەنین.
 (3) پێکەنین
risible (rĭz'ə-b'l), *adj.* (1) حەز له پێکەنین کەر
 (2) تاییەتی بە پێکەنین (3) سەپر؛ قۆشە؛ مووچە هێنەر پێکەنین.
rising (rĭz'ing), *adj.* (1) بەرزبوونەوه؛ بەرهوژووربوونەوه؛ له خەو هەلساو.
 له بەرزبوونەوه دایە: (a - tide)
 (2) له ئەمەن گەورەبوون و پێگە یشتن دایە (the - generation)
prep. [Colloq.], (1) نەختک زینتر له
 (2) [Dial.]، خۆی داوه له؛ نزیکەي ئەوەندەیه: (He was ~ fifty.)
n. (1) پارەین؛ شوێش؛ باخی بوون
 (2) نووک؛ چوکه؛ بەرزایی؛ شتی دەریزۆقیو
 (3) [Dial.]، دوومەل
risk (risk), *n.* (1) مەترسی. (2) سەرچاوی؛ خۆ دان بە دەم مەترسییەوه
 پەپێ نێکدەر؛ پرکێشی (3) (1) لەوانەبوونی زیان لێکەوتن (بیمە).
 (ب) مەترسی بیسەکردنی کەسیگ یا شتیگ
v.t. (1) خستە مەترسییەوه: (We ~ed our lives.)
 (2) پرکێشی کردن؛ خۆ دان بە دەم مەترسییەوه؛ ئامادەبوون بۆ هەرچ
 شتیگ کە رووبەت (to - failure)
run (or take) a risk, خۆ دان بە دەم مەترسییەوه
 ژانای خۆ خستە مەترسییەوه.

riviere

- v.t. (۱) به بزمارى پهرچ قايم كردن.
- (۲) پهرچداندهرى سهرى بزمار. (۳) چمساندن قايم كردن به قايم بهستنهوه.
- (۴) (~ on : ~ upon) . چاو تن برين گوى باش پيدان سهرنج پيدان.
- (۵) به تنوارى سهرنج پراگيشان به تنوارى خهرىك كردن.

riviere (rē-vyer'), n. ملوانكەى نەمەس يا بەردى بەنرخى تر
rivulet (riv'you-lit), n. جۆگه

roach (rōch), n. = cockroach.

roach (rōch), n. جۆره ماسى يەكى روباوه

roach (rōch), n. (۱) كاكۆلى داھنراو له ناوچەوانەوه به پشتدا يا له لاجانگەوه بۆ سەرەوه. (۲) قنگەجگەرەى مەريوانە.

v.t. (۱) قزداھننان به پشتدا يا بۆ سەرەوه. (۲) برينى يالى نەسپ.

road (rōd), n. (۱) پى رىنگە رىنگا رىوبان.

(۲) رىنگا رى: رىنگە: (the ~ to success, fortune, etc.)

(۳) رىكى ناسن: هينلى شەمەندەفەر.

(۴) (pl): لەنگەرگای كەشتى له كەنارى دەريادا.

(پيشى دەوترى "roadstead")

on the road, (۱) بەرئۆه رەك تىپى شانۆگەرى كە مەر پۆزه شانۆنامەكەيان له شارۆك دەنوون.

(۲) هەميشە هاتوچۆگەر (رەك فرۆشيارى گەرزك) بەرئۆه.

(۳) گەرزك رەهەند: وێل

take to the road, (۱) كەوتنەرى: دەست به گەشت كردن: رىنگە دانەبەر.

(۲) [Archaic]. بوون به چەتە

road agent, چەتە

roadbed (rōd'bed'), n. (۱) نەنجىسى رىنگەى ناسن:

بناغەى ژۆر هينلى شەمەندەفەر. (ب) وورده بەردو چەرى ژۆر هينلى شەمەندەفەر.

(۲) بناغەو دېوى رىنگەوبان.

roadblock (rōd'blok'), n. (۱) پى بەست (كە رىكى پى دەگيرى

لەلاين سوياو هينى پۆلىسەوه). (۲) كۆسپ: كەندوكۆسپ.

road hog, ئوتومبىلچى چاوبەرسى: ئوتومبىلچى يەكە كە رىنگە كە هەمورى

داگيردەكاتو ناھەنئەت كەسى پيشى كەوت چۆنگە له ناوچەقى رىنگەكەره

ئى دەخۆرئەت

roadhouse (rōd'hous'), n. خان: كاراوا سەر: چىشتخانەو

مەبخانە يا يانەيەكى سەر رىنگاى دەرهووى شارە.

road metal, وورده بەردو بەردى شكاوى رى پى چەوئۆزكارا يا

ئامادەكارا بۆ قىرتاوكردن

road runner, باقندەيەكى كلك زۆر دەريزى كلأو لەسەرى بەلەكاوى

ئىزۆهوى خواروى بۆزواوى ئەمەرىكايە لەباتى قىرین رادەكاتو حەزلە

رىنگە پەرىنەوه دەكات بە راکورن

roadside (rōd'sid'), n. قەرەغەرى: لارى

هى قەرەغەرى: هى لارى: (a ~ restaurant, gas station, etc.)

roadstead (rōd'sted'), n. لەنگەرگای كەشتى لەكەنارى دەريادا.

(پيشى دەوترى "roads")

roadster (rōd'stēr), n. (۱) ئوتومبىلنىكى سەرگراوهيه به كورسى يەكى

دوو سى كەسى يەوه (۲) نەسپى سواری رىنگەوبان. (۳) پاسكیل

roadway (rōd'wā'), n. (۱) رىنگە رى

(۲) سەرەرى: ئەو بەشەى رىنگە كە ئوتومبىلى پيدا دەوات

roam (rōm), v.i. گەران: سواریانەوه: گەران بەبى مەبەست.

v.t. پيدا گەران: پيدا بۆيشتن: پيدا سواریانەوه:

(to ~ the fields, streets, etc.)

n. گەران: سواریانەوه: جادە پۆوان.

roan (rōn), adj. كۆيت يا شى به پەلەپەلەى سەپى يەوه (نەسپ).

n. (۱) رەنگى قارەبى سووركار به پەلەپەلەى سەپى يەوه.

(۲) نەسپى كۆيت يا شى به پەلەپەلەى سەپى يەوه.

roar (rōr, rōr), v.i. (۱) نەراندن: قۆزاندن: نەپەكردن: قۆزەكردن:

بۆزاندن (The lion ~ed.)

robin

(۲) هاولاوكردن: قۆزاندن: بۆزاندن (له نازاردا).

(۳) به دەنگى بەرزو خیزەخیزەوه هەناسەدان (نەسپ).

(۴) گرمەگرم كردن: گرمەهاتن: به دەنگى زل قەسەكردن يا پىنگەن.

(۵) گرمەهاتن (هەورەگرمە، ئوتومبىل، تەنگ، دەبابە، زویان...هتد):

ووپهاتن: هازمەت هاتن:

(The tanks ~ed down the road.; The storm ~ed.)

(۶) دەنگدانەوه.

v.t. به نەپە ووتن: به دەنگى بەرز ووتن: گرماندن: نەراندن:

(He ~ed a welcome.)

n. (۱) نەپە: نەپەنەپە: قۆپە: بۆپە:

(The ~ of a lion, tiger, bull, etc.).

(۲) قاقى پىنگەن: (the ~ of laughter)

(۳) گرمە (هەورەگرمە، دەبابە، زویان، شەپۆل) هاپە: هازمەت: هازە.

(۱) نەراندن: بۆپەبۆر هاتن: قۆزەكردن: n.

بۆوان. (۲) نەپە: بۆپە: قۆپە: گرمە: گرمەگرم.

(۳) نەخۆشى يەكى نەسپە دەپیتە هۆى هەناسەدان به گرانو به دەنگى بەرز

(۱) به دەنگى بەر وەك نەپە يا بۆپە: دەنگەدەنگاوى.

(۲) [Colloq.]: زۆر سەرگەرتوو (بازگاش): گرم (بازاپ):

(a ~ business)

roast (rōst), v.t. (۱) برژاندن (گۆشت، بەپوو، گوین): گۆشت برژاندن.

(۲) پيشاندن: گۆشت پيشاندن (۳) ووشك كردنەوه يا برژاندن (قارە).

(۴) زۆر گرم كردن: دانەبەر گرمای بەتجن.

(۵) پوختمکردن: كانزای خاو به ترواندنەوهى له كوورەدا.

(۶) خۆ گرم كردنەوه لەبەر ئاگردان.

(۷) [Colloq.]: كالتە پىنگردن يا پەخەنەنگردن به توندوتیژى (كەنەك جار

لەپوروى برادەرى يەوه هەر بۆ رابوردن).

v.t. (۱) گۆشت برژاندن: گۆشت پيشاندن. (۲) برژانان: برژان: پيشان

(۳) زۆر گرم بوون: داخ بوون.

n. (۱) گۆشتى برژاو: پارچەيەك گۆشتى برژاو يا پيشاو.

(۲) پارچەيەك گۆشتى ئامادەكارا يا بەكارهاتوو بۆ برژاندن يا پيشاندن

(۳) برژاندن: برژان: پيشاندن: پيشان.

(۴) [Colloq.]: سەرپانگە كە گۆشتى تیدا بىرژنئەت. (a steak ~)

brژاو: پيشانراو: برژنراو: (~ beef)

adj. (۱) برژنەر (مۆز، ئامین).

(۲) تاوه يا دەفرىكى تری گۆشت تیدا پيشانراو

(۳) مریشك يا بەجكە بەرازى بۆ برژاندن بەكارهاتوو

(۱) پووتكردنەوه: پووتاندنەوه:

(The thief ~bed me of my money.)

(۲) ئى سەندن: ئى بى بەش كردن: (They ~bed us of our freedom.)

(۳) برين (مال، بانق): (to ~ a bank)

(۴) تالان كردن: دزین: به تالان بردن.

v.t. پووتكردنەوه: دزین: دزىكى كردن.

robalo (rob'ə-lō', rō'bə-lō'), n. جۆره ماسى يەكى دەريایى

ئەمەرىكايە.

roband (rob'ənd), n. پەتى بايەوان پى بەستنهوه.

robber (rob'ēr), n. چەرە: چەتە: خەلك پووتكەرەوه: دز:

مال و شوینی تر بپ.

robbery (rob'ēr-i), n. چەرەبى: چەتەبى: پووتكردنەوه: دزى: مال و شوینی تر بپ:

(There are bank robberies every day.)

(۱) عەبا (دابەرسى): قەشە: ئاھەنگى دەرچوونى قوتابيانى

زانقن: جبه: كەوا: پۆب. (۲) پۆبى گرمای يا خۆ ووشك كردنەوه.

(۳) كراسى ژانەى پاراوه. (pl.) (۴) چل و بەرگ

عەبا كردنەبەر: جبه: كەوا: يا پۆب لەبەر كردن.

v.t. & v.i. سنگ زەردە: بووكە سوورە: باقندەيەكى بچووكى

robin (rob'in), n.

سنگ سووری مایله زهرده نورهدهی چۆلهکەبەک دەبیت
roble (rō'blā), *n.* داوبەبووی خالیفوزنا (گەلاکەیی جیە وەک چەروو
 بەبووی بارکەلەو نووک تێژ دەگری) (پیشی دەروتری: "white oak")
roborant (rob'ə-rant), *adj.* بەهێزکەر دەرخاز: هێز
n. دەرخاز هێز
robot (rō'bət, rob'ət), *n.* (۱) موزۆی ئۆتوماتیکی
 موزۆی بە جەریەنگو خودکارە: موزۆی مەکیئەیی
 (۲) کەسێکە کە هەر وەک مەکیئە کاردەکات و هیچ بیر ناکاتەوە
 کەسێکی وەک مەکیئە ئی هاتوو! واتا بێ بیر
-robotism (*n.*); **robotistic** (*adj.*).
robust (rō-bust', rō'bust), *adj.* (۱) بەهێز: بەهێزوبازوو
 تێکسیرا: چوارشانه: (a ~ young fellow)
 (۲) سەخت: گران (~ labor)
 (۳) (a ~ plastic) (۱) قایم: بەهێز: تەزگەر: (a ~ plastic)
 (ب) بەهێز: چەسپوو: قایم: (a ~ faith)
 (۴) بێ پەردە: هەلماو: (stories) (~)
 (۵) بەهێز: ئەرپو: (language) (~)
 (۶) سەنگین و تووندوتیز: (a ~ wine, coffe, etc.)
-robustly (*adv.*); **robustness** (*n.*).
robustious (rō-bus'chəs), *adj.* (۱) بەهێز: تێکسیرا: چوارشانه
 (۲) دەنگ زان: نەختیک بێ ئەزاکەت و دەنگەدەنگەر
roc (rok), *n.* سیمرخ باندەبەیکی ئەفسانەیی یا قەتیکەوتووی زۆر بەهێز و
 گەورە
rocambo (rok'əm-bōl'), *n.* پووەکێکە لە سیر دەچیت
rochet (roch'it), *n.* جیە یا مەبای سەرەک قەشە
rock (rok), *n.* (۱) بەرد: تەبەرد: تاشەبەرد: گابەرد: وورە بەرد
 (۲) شتیکی سەخت و قایم و چەسپوو: پانپشت، بناغە، پشتیوان
 (۳) rock dove, (۴) rock fish
 (۵) [Chiefly British] جۆرە نووقوونکی پەقە
 (۶) [Slang] (a ~ pl.) پارە: پارچەبەک پارە
 (ب) ئەلماس: گەورەزێکی وەک ئەلماس
on the rocks, (۱) لە شەستیدایە: خەریکە تێکدەچیت یا دەفوتیت!
 خەریکە هەرس دەیات: مەجان: لە ئەماندایە: شۆتە:
 (Their marriage is on the rocks.)
 (۲) نابووت: بێ پوول و پارە
 (۳) پەکسەر بە سەهۆلەرە، واتا بێبێر بوونکردنە (ویسکی):
 (whisky on the rocks)
rock (rok), *v.t.* (۱) پارەندن: لە بێشکە یا جۆلاندا: جۆلانی پێکەردن:
 (She ~ed the baby to sleep.)
 (۲) پارەشاندن: هێنانه لەرزین: (The explosion ~ed the building.)
 (۳) شەقاندن: شەقاندن: ئاسایش تێکدان:
 (The scandal ~ed the town.)
 (۴) شۆردنەوی کانزای خاو بە پارەشاندن
 (۱) پارەندن: پارەنین: جۆلانی پێکەردن (۲) پارەشان: لەرزین: لەرزەوه
 (۳) شۆردنەوی کانزای خاو لە پارەشاندن
 (۴) پارەندن: پارەنین (۲) لەرزین: لەرزەوه: لەرزەهەز
rock-and-roll (rok'n-rōl'), *n.* (۱) مۆسیقای "پۆک ئەند پۆل"
 (۲) سەمای "پۆک ئەند پۆل"
rockaway (rok'ə-wā'), *n.* گالیسکەبەیکی سووکی تەنیشت کراوی
 چوارپێنجکەبەیی
rock bass, ماسیجەکی زۆباری ئەمریکی
rock-bottom (rok'bot'əm), *adj.* زۆر تەم (تەرخ): زۆر مەرزان:
 (~ prices)
rock bottom, بێ بنەرە: تەزترین پە:
 (He is at ~ psychologically and financially.)

بە بەرد دەموری دراوه
rock-bound (rok'bound'), *adj.* جۆرە ماسیجەکی بچورکە لە دەوریشتی بەردا دەژی
rock cod, بلبووری بەردین: جۆرە کریستالێکی پوون و بێ پەنگە
rock crystal, کۆترە کێویە
rock dove, Also rock pigeon, (۱) بێشکە پارەن: (۲) کورسی پارەندن
rockier (rok'ēr), *n.* (۳) ئەسبە دارینە پارەندن (بۆ سواریبوونی مندالان)
 (۴) مەکیئە لەو دوو تەختەدارە جەماوەی بێشکە یا کورسی پارەندن لەسەر
 پارەشاندن (۵) دەفرێکی لەرزۆکە بۆ شۆردنەوه و جیاکردنەوهی ئانتوون یا
 کانزای تەلە لەو خۆل: (۶) نامیزی ئامادەکردنی تەبەقە کانزا بۆ شت لەسەر
 هەلکەندانی (۷) [R-], ئەندامی دەستەبەیکی هەرزەیی شەلائی ماتۆسکیل
 سواری ئینگلیزی
rockery (rok'ēr-i), *n.* = rock garden.
rocket (rok'it), *n.* مووشەک: فیشەکە شیتە
v.t. (۱) وەک فیشەکە شیتە چوون بە ئاسماندا
 (۲) وەک فیشەکە شیتە چوون بە هەوادا (بەئەندە پاروکاری هەلسینراو)
rocket (rok'it), *n.* (۱) کورزە
 (۲) پووەکێکی گۆل سەپو و پەمەیی و زەرد و نەرخوانی
rocketeer (rok'it-ēr'), *n.* مووشەکناس: مووشەک هاریژا
 زانای مووشەک درووستکردن و هاریشتن
rocket launcher, مووشەک هاریژا (ناوین)
rocketry (rok'it-ri), *n.* مووشەکناسی: زانیاری مووشەک
 درووستکردن و هاریشتن
rockfish (rok'fish'), *n.* ماسیجەکە لە دەوریشتی بەردا دەژی
rock garden, باخچەی ناو بەرد: باخچەبەک بە گۆل و بەرد پارێزراویتەرە
 گولستانیکە لە ناوچەبەکی بەردیدا (پیشی دەروتری: "rockery")
rocking chair, کورسی پارێژە
rocking horse, ئەسبە پارێژە (بۆ سواریبوونی مندالان)
rock oil, [Chiefly British], ئەوت: پەتروۆل
rock pigeon, = rock dove.
rock-ribbed (rok'ribd'), *adj.* (۱) بەردین: بەردەلانی: بەردانی
 (۲) سەر سەخت: پەق: نەگۆز: لەبێ خۆ لاندەن
 بەردە خۆی
rock salt, گلیای بەسەر بەردەوه پووی کەتاری دەریا
rock weed, (۱) بەردەلانی: بەردانی: بەردەلانی
rocky (rok'i), *adj.* (۲) بەردین: لە بەرد پێکەتوو: (۳) (a ~ heart) چەسپوو وەک بەرد: قایم
 (ب) بێ بەرەیی: پەق: سەخت: (a ~ heart)
-rockiness (*n.*).
rocky (rok'i), *adj.* (۱) شلوق: لەرزۆکە: دەلەرنەرە: (a ~ table)
 (۲) [Slang] گێزو بێ هێز: لە تر دەدات
-rockiness (*n.*).
rococo (rō-kō'kō), *n.* (۱) شێوازێکی خانووسازی و جوانکارییە
 بریتیە لە ئەندازە بەمەر پارێزراوە و نەخش و نیکار بەکارهێنان
 (۲) شێوازێکی وێژەیی بریتیە لە پارێزراوەی لە پادە بەدەر
 لە ئەندازە بەدەر پارێزراوە (زۆر نەخش و نیکارووی (خانووسازی):
adj. زەق و بێ تام
 (۱) خەلفا: توول: لوق
 (۲) ئەوه: دەرچە: لەقی خێزانیک یا موزیک
 (۳) دار: شیش: میل: (a curtain ~)
 (۴) (a) داری دارکاری: داری فەلاخە (ب) سقا! سزادان
 (۵) (a) گۆبزی پاشا: گۆبزی فەرمانرەوا
 (ب) دەسەلات: فەرمانرەوایی: زۆرداری: زۆرداری
 (۶) داری پارەماسی: (a fishing ~)
 (۷) پاسک (چێوان)
 (۸) پێوانەبەکی پینچ یارد و نیوی (بەتایبەتی بۆ زەوی) میلی زەری پینچ
 (۹) [Slang] دەمانچە: دەمانچەیی بەکرەدار

(۱) میکروبی سرژنگوله. (۱۱) شانهی سرژنگولهی تۆپی چار.
 spare the rod, سزا نهدان؛ ئی نهدان؛ دلکاری نه کردن.
 rode (rōd), past tense and archaic p.p. of ride.
 rodent (rō'd'nt), adj. (۱) کرۆژنده؛ قرتینه.
 (۲) تایبتهی به کرۆژندهگان.
 n. گیاندارای کرۆژنده یا قرتینه (مشک، گمرویشک، سموره... هتد).
 rodeo (rō'di-ō'), n. (۱) گردکردنهوی رهشوولاخ و مۆلدانیان بۆ
 سمیر و شتی وهما. (۲) مۆلگهی رهشوولاخ؛ پهچه.
 (۳) نوواندن یا بۆبۆرینهی "کاروبۆی" نهمریکی به که بریتیه له سواری
 نهسب و کلهگای تۆبو که منهدکردنی پارین و کلهگای تۆبو شتی تری وهما.
 rodman (rod'mən), n. یاریدهداری زهوی پیو (میلی زهوی پیوانه که
 ههلهدهگرت).
 rodmontade (rod'ə-mon-tād'), n. فشه؛ فیشان؛ قسهی زلا؛
 خۆههنگیشان؛ لاف و گمزاف.
 adj. فشهچی؛ فشهبا.
 v.i. گمزاف لیدان؛ فشهکردن؛ خۆههنگیشان؛ لاف لیدان.
 roe (rō), n. گمراي ماسی
 roe (rō), n. = roe deer.
 roebuck (rō'buk'), n. نیره ناسک
 roe deer, Also roe, ناسک؛ حۆره ناسکی بچوکه.
 roentgen (rent'gən), n. بۆنتجن یهکهی پیوانهی تیشکی نیکس.
 roentgenize (rent'gə-nīz'), v.t. دانههر تیشکی نیکس؛
 تیشکی نیکس لیدان
 roentgeno- (rent'gən-ō, rent'gən-ə), پێشگری که بهمانای؛
 تیشکی نیکس
 roentgenogram (rent'gən-ō-gram'), n. وینهی تیشکی
 نیکس
 roentgenography (rent'gən-og'rə-fi), n. وینهگرتن به
 تیشکی نیکس.
 roentgenology (rent'gə-nol'ə-ji), n. تیشکی نیکس ناسی؛
 بهکارهێنانی تیشکی نیکس بۆ دیاری کردن و چارهکردنی نهخۆشی.
 roentgenotherapy (rent'gən-ō-ther'ə-pi), n. چارهکردنی
 نهخۆشی به تیشکی نیکس.
 rogation (rō-gā'shən), n. (pl) (۱) نزا و نوژوو له خودا پارانهوی.
 سێ رۆژ پێش یادی بهرزبوونهوی عیسا بۆ ناسمان (خاچ پرستی).
 (۲) (۱) پێشیانکردنی گهلهی یاسایه که له لایهن فرمانهروایهکی بۆمای
 کۆنعه له بهردهم چهامهردا. (ب) گهلهی نهم یاسایه.
 Roger (roj'ər), interj. Also roger, (۱) ووتیه که له پهیهندی
 کردن به دهمگای بی تهلدا بهکاردههێنریت بهمانای "گهیش" یا "وهرگیراوه"،
 واته پهیا به که گهیش یا وهرگیرا. (۲) [Slang], باشه!! چاکه!!
 بهنی باشه!! ئی.
 rogue (rōg), n. (۱) کسهیکی دهربهده؛ خانه به کۆل؛ وێل؛ بی لانه؛
 بهرهد. (۲) دهغل؛ کسهیکی بهدکاری پیس؛ پیاوخراب؛ ناکس.
 (۳) قوماریان؛ کلهکیان؛ سهرسهری (لهرووی گانتموه)؛ کهتنبان.
 (۴) گیاندارکی چه مووش یا سهرکیش بهتایبتهی فیله که له پهمکهی
 دابهرایت. (۵) زینهدهریکی گهنگتر له توخمهکی (بهتایبتهی پهمکه).
 (۶) دهستپێرین؛ ساختههێکردن؛ خهلهتاندن؛ به ساخته ئی کێشانهوه
 v.t. گزی لیکردن (۲) له بهگ دههمتان یا فورتاندنی نموونه کهنگهکانی توخمه
 بووهکه؛ بزرگکردنی توخمی خراب؛ بزرگکردنی بووهکی خراب یا گهنگ بۆ
 پاراستنی توخمهکی
 v.t. وێل بوون؛ ژیانیکی دهربهدهری و بی لانهی بردهسه؛ قوماریان کردن.
 roguery (rō'gə-ri), n. (۱) ساختهچینی؛ دهستپێرین؛ فیلبازی؛
 خهلهتاندن (۲) قوماریان؛ گۆبهنگاری؛ کهتنبازی.
 rogues' gallery, وینهی تاوانکاران له پۆلیسهخانه.
 roguish (rō'gish), adj. (۱) پیس؛ ناپاک؛ بی وێژان؛ دهغل؛ ناکس.

(۲) بۆل و قوماریان؛ چهربه؛ کهتنبان؛ هاروهاج؛ تهشقهلبان
 roil (roil), v.t. (۱) لێژ کردن (به تیکههاندنی شنه و خهتکهی بی).
 (۲) توورکردن؛ زویرکردن؛ پستکردن.
 roily (roi'li), adj. (۱) لێژ. (۲) تووره؛ زویر؛ ههلقو؛ تهنگهکیان.
 roister (rois'tēr), v.i. (۱) به کهش و فشمه بۆیشتن؛ خۆبادان؛
 پۆلیدان؛ کهشفهکردن (۲) بهزم گێران؛ کردن به بهزم و بهزم.
 -roisterer (n.); roisterous (adj).
 role (rōl), n. (the leading ~) (۱) دوری خۆنهرکی شانۆنامهیکه؛
 (۲) پۆل؛ دور: (He played an important ~ in the rebellion.)
 roll (rōl), v.i. (۱) خولانهوه؛ سوورانهوه.
 (ب) خل بوونهوه؛ گۆزبوونهوه؛ تهپاووتل کردن؛ تل دان.
 (۲) گهپان؛ سوورانهوه.
 (۳) تێپهڕین؛ پاروون: (The years ~ed by.)
 (۴) خولانهوه (نهمزهی گهپ، نهمزهی... تهستیره).
 (۵) شهپۆل دان؛ ههلبهز و دابهزی ناو.
 (۶) گرمهگرم هاتن؛ تهقینهوه: (Thunder ~s.)
 (۷) بهرز و نزم بوونهوی دهنگ.
 (۸) گرمهلهبوون؛ ههلبهزان؛ لول بوون؛ کلههکردن:
 (The string ~ed into a tight ball.)
 (۹) ههلبهپانهوه (چاو): (Her eyes ~ed.)
 (۱۰) (۱) به مالا و به مالا؛ کهرتن؛ لهنجه و لاریکردن: (The ship ~ed.)
 (ب) به لهنجه و لاریکردن؛ لهنجه و لاریکردن.
 (۱۱) پان بوونهوه له ژێر باگره پێدا.
 (۱۲) به ناسانی و خهیرا بهره و پێشوه بۆیشتن: (Now we're ~ing.)
 (۱۳) تهقله لیدان؛ سهروه قولات دان.
 (۱۴) خۆگمزان؛ تهپاووتل کردن.
 v.t. (۱) تل کردنهوه؛ خل کردنهوه؛ تلاندنهوه؛ تهپاووتل پیکردن؛ تل پیدان.
 (۲) خولاندنهوه؛ سووراندنهوه. (۳) تهپل لیدان خهیرا خهیرا.
 (۴) زمان لول دان له کاتی بێژانی ههندی تپیدا: (He ~s his r's.)
 (۵) خستهنگار (کامیرا)؛ خولاندنهوه (فیلمی کامیرا): (~ the camera.)
 (۶) پارێژدن؛ لاره و لاری پیکردن؛ لهنجه و لاری پیکردن:
 (The waves ~ed the ship along.)
 (۷) ههلبهپانهوه: (She ~ed her eyes.)
 (۸) پێشانهوه؛ لول دان؛ خه ههلبهپان: (He ~ed a cigarette.)
 (۹) نان کردنهوه؛ پان کردنهوه (به تیرۆک و شتی وهما).
 (۱۰) زار ههلبهپان (تالوه و دۆمینه).
 (۱۱) پارخستن؛ داخستن (بهره). (۱۲) بایۆله کردن.
 (۱۳) [Slang] بووه و بووه دهوی سهرخۆشیک یا کسهیکی بی دهسهلات.
 n. (۱) خل بوونهوه؛ تل بوونهوه؛ تل؛ تالوتل کردن؛ تهقله. (۲) لولوه (کاغهن).
 (۳) شتی لولوه کهرلو (فیلمی کامیرا)؛ تۆپ (قوماش، کاغهن)؛ گورزه.
 (a - of film)
 (۴) لیستهی ناو. (۵) بایۆله (نان)؛ مارماره.
 (۶) بهکره؛ باگره پێن؛ خولوتلۆکه.
 (۷) لهنجه؛ لهنجه و لاری؛ لاره و لاری. (۸) تهپل لیدان.
 (۹) دهنگدانمه (همورهگرمه، تۆپ تهقاندن)؛ گرمهگرم.
 (۱۰) بهرز و نزمی دهنگ.
 (۱۱) بهرزایی زهوی؛ بهرز و نزمی زهمین.
 (۱۲) [Slang] بایۆله (پاره)؛ سهفته: (a - of ten dollar bills)
 (۱) ترخ داشکان و گهپاندنهوه بۆ پانهی نزمی جارار:
 roll back, (to roll back gas prices)
 (۲) گهپاندنه دواوه؛ پال پێوهتان بۆ دواوه.
 roll in, (۱) گهیشتن یا هاتن (بهتایبتهی زامهیهکی زۆر):
 (The tanks rolled in.)
 (۲) [Colloq.] ماله تێدا کردن (مهمان)؛ زۆر ههبوون (پاره):
 (He is rolling in money.)

(۲) كەسپىكى كاسۆلىكى
 كاتولىسى كاسۆلىكى.
 ئاينى كاسۆلىكى.
Roman Catholic Church, Roman Catholicism, **Romance** (rō-mans^ə, rō'mans), *adj.* تايىمەتى بىر زامانەنى
 كە لە لاتىنچە ۋە رومگىران ۋەك ئىسپانى، پورتوغالى، فرەنسىسى. ئىتالىنى
 چەند زامانىكى تى: (~ languages).
 ن. قەدىم زامانە.
romance (rō-mans^ə), *n.* (۱) پۇمانس: چىرۆكىكى ھۇنراۋەبىيى يا
 پەخشانى كۆنە دەريارەي دلدارى كىردارى ئازايانە ۋە جۈملىرانەي سوراپچاكان.
 (۲) چىرۆكىكى دلدارى ۋە كىرەي جەريزانە.
 (۳) ۋىژەي لەم جۇرە چىرۆكە پىكەتتۇ.
 (۴) ھەستى دلدارى ۋە كارى خۇشى ۋە جەريزانە: خۇشى ئەم جۇرە ھەستە.
 (۵) زىيادەپۇسى: شت ھەلبەستە: مۇزىنى: مۇزىنەيى.
 (۶) دلدارى: خۇشەيىستى. (۷) پارچەيىكە مۇسىقاي دلدارى.
v.i. (۱) "پۇمانس" نۇوسىن: چىرۆكىكى دلدارى نۇوسىن يا كىرەنەۋە
 (۲) بە زامانى دلدارانە تۇوان
 (۳) زىياد پۇششەن لە بىر كىرەنەۋە خەيال ئىدەنە.
 (۴) [Colloq.], دلدارى كىردن: چاۋباشقانى كىردن: دەستىزايى كىردن:
 ھەلى دىل پاكىشان دان.
v.t. [Colloq.], دلدارى لەگەن كىردن: دەستىزايى كىردن:
 ھەلى دىل پاكىشان دان.
Roman Empire, ئىمپىراتۇرىمى پۇمانى: شامەنشانىمى پۇمانى.
Romanesque (rō-mə-nesk^ə), *n.* (۱) شىۋازىكى خانۇسەزىيە لە
 سەدانى يانزەۋە دوانزەدا باۋبۇۋ بىرىمىيە لە بەكار ھىتائى تاقى خۇرۇگومەزۇ
 دىۋارى نۇرۇستۇر. (۲) شىۋازىكى ئىگارىكىشى ۋەك ئەمە.
adj. تايىمەتى بەم جۇرە شىۋازى خانۇسەزىيە ئىگارىكىشىيە.
Romanian (rō-mā'ni-ən, rō-mā'n'yən), *adj.* تايىمەتى بە گەلو
 زامان ۋە كلتۇرى پۇمانى: پۇمانىيى.
n. (۱) ھاۋنیشمانىيەكى پۇمانى: پۇمانىيى. (۲) زامانى پۇمانىيى
Romanize (rō'mən-īz^ə), *v.t.* (۱) كىردن بە پۇمانى:
 ۋەك پۇمانى ئىكەن. (۲) كىردن بە كاسۆلىك: ۋەرگەراندن بۇ ئاينى كاسۆلىكى
 (۳) كۆپىن بۇ ئەلفوبىيى پۇمانى، واتە لاتىننى: بە تىپى يا ئەلفوبىيى پۇمانى
 نۇوسىن.
v.i. (۱) ۋەرگەرتن يا پەيەۋەكەردىنى ئەمىرتو ياساي پۇمانى.
 (۲) بۇون بە كاسۆلىك.
Roman numerals, رۇمارەي پۇمانى.
 (I = 1, II = 2, M = 1000, C = 100, X = 10, V = 5).
romantic (rō-man'tik), *adj.* (۱) پۇمانتىكى:
 (a ~ story, scene, etc.)
 (۲) خەيالى: ئاكرەمنى خەيال پلاۋى: (~ idea, scheme, etc.)
 (۳) پۇمانتىكى: ھەستى پۇمانتىكى ھەيە: ھەز لە دلدارى ۋە شۇيىن خەيال
 كەرتن دەكات: (~ a ~ girl, youth, man, etc.)
 (۴) ھەستى پۇمانتىكى يا دلدارى خەيالى خۇش نەرووستىكەر:
 (~ a ~ place, atmosphere, etc.)
 (۵) پۇمانتىكى: تايىمەتى بە بىرۋەتتەۋە پۇمانتىكى لە ۋىژە ۋە ھونەردا
 (۶) كەسپىكى پۇمانتىكى: كەسپىكى ھەست ناسكە ھەز لە دلدارى
 خەيال گەر. (۲) پەيەۋەكەردى پىنازۇ شىۋازى پۇمانتىكى لە ۋىژە ۋە ھونەردا.
 (۳) (pl.) ھەست ۋە ئىشانەي پۇمانتىكى.
-romantically (*adv.*)
romanticism (rō-man'tə-siz'm), *n.* (۱) ھەستى پۇمانتىكى:
 پۇمانتىكىيە: ھەست ۋە پەۋەشتو كىردەۋە ھەنۋىستى پۇمانتىكى. واتە
 دلدارى شۇيىن خەيال ۋە ھەست كەرتن ۋە ئاكرەندىيى.
 (۲) [-R.], بىرۋەتتەۋە پۇمانتىكى: پىنازۇ شىۋازىكە لە ۋىژە (بە تايىمەتى لە
 ھۇنراۋە ۋە ھونەردا) لە دلدارى سەدى ھەزەھەم ۋە سەدى قۇزەھەمدا
 پەرىيە سەند دىي "كلاسىكى نۇي" ۋە بىرىيى بۇ لە خۇ پىگارىكەردن لە

roll out, (۱) باز كىردەۋە: تەخت كىردن
 (۲) راخستن: داخستن (بەرى):
(to roll out the red carpet for a guest)
roll round, كىرەنەۋە (ۋەر):
(Winter rolled round again.)
roll up, (۱) لورل كىردن: پىچانەۋە: گىرۋەكەردن.
 (۲) ھەل كىردن (قۇل، پانتۇن): (*Roll up your sleeves.*)
 (۳) كەنەكە كىردن: كەلمەكەبۇن: كۇمەن بۇون: نۇرەۋون:
(His debts were rolling up.)
 (۴) [Colloq.], بە نۇتومبىل گەپىشتن.
rollback (rōl'bak^ə), *n.* ئۇخ داشكان:
 كىرەنەۋەي بۇ پادەي نۇمى چاران.
roll call, ئاۋ خۇيىندەنەۋە (قوتابى، سەريان، كۆن):
 پەسەر كىردەنەۋە: بۇ ئەۋەي بۇزائى كىن دىيارەۋە كىيىش دىيارىيە.
roller (rōl'ēr), *n.* (۱) بىكەرى roll (۲) بىكەرە: خولخولۇكە
 (۳) باگرەدىن. (۴) كۆرۈمى سارىنى.
 (۵) شەپۋىلىكى رۇل ھەلئاساۋە كە خۇي دەكىشىت بە كەنارى دەريادە.
 (۶) (۱) كۆتۈرى تەقەباز. (ب) بالندەيەكە تەقە ئىدەدات لەكاتى فرىندا.
roller coaster, ھىلىكى ناسنى بىرۋە نۇمى پىنج پىنجە كالىسىكى
 سەركارەۋەي بىچۈكى بە تىشى بەسەردا نەپوات خەلك سۈرى نەپىت بۇ
 خۇشى لە باخچەي چىرخ ۋە قەلەكدا.
roller-skate (rōl'ēr-skāt^ə), *v.i.* لەسەر بەستەلك خلىسكان بە
 پىلاۋى پىچكە دارەۋە.
roller skate, پىلاۋى پىچكەدارى سەۋۇل خلىسكى
roll film, فىلىمى ھەلگراۋ لەسەر بەكەرە: فىلىمى كاسىرا.
rollick (rōl'ik), *v.i.* زەماۋەند كىردن: بارى كىردن: خۇش پىلۋاردن:
 بەزۋە بەزۋە كىرەن.
n. بەزۋە بەزۋە: زەماۋەند: يارى: پىلۋاردن.
rollicking (rōl'ik-īŋ), *adj.* خۇش (كات: پىلۋاردن):
(We had a ~ time.)
rollick-some (rōl'ik-səm), *adj.* = rollicking.
rolling pin, قىرۋىك
roll-over (rōl-ō'vēr), *n.* (۱) ھەلگەرەۋە: تەقە: ئەم دىيو شەريو
 كىردن (۲) ۋەرگەرەن (نۇتومبىل).
roly-poly (rō'li-pō'li), *adj.* كورتو قەلەۋ: پان پۇپۇ.
n. (۱) كەسپىكى كورتەنەۋە قەلەۋ (بە تايىمەتى مىدان): زىندەۋەرىكى پان پۇپۇ.
 (۲) [Chiefly British], جۇرىكە لە كىكە.
Romaic (rō-mā'ik), *adj.* (۱) ھى يۇنانى نۇي.
 (۲) ھى زامانى يۇنانى نۇي.
n. زامانى يۇنانى نۇي
romaine (rō-mān'), *n.* Also **romaine lettuce,** كامو
Roman (rō'mən), *adj.* (۱) پۇمانى: تايىمەتى بە پۇمانى كۇزۇ تازەۋە
 دانىشتۇۋەكەنى (۲) كاسۆلىكى
 (۳) [-r.], ھى جۇرە تىيىكى راستو بارىكەلەيە (چاپەمەنى).
n. (۱) نىشەنەۋەكە پۇمانى كۇن يا تازە: ھاۋنیشمانىيەكى پۇمانى.
 (۲) زامانى ئىتالىنى شارى پۇما. (۳) لاتىننى: زامانى لاتىننى.
 (۴) كەسپىكى كاسۆلىكى.
 (۵) [-r.], جۇرە تىيىكى راستو بارىكەلەيە (چاپەمەنى).
roman à clef (rō'mān' nā klā'), [Fr.], چىرۆكىكە دەريارەي
 ھەلگەۋە پۇرداۋى راستەقىنە كە ناۋو شتى تىرى دەكۇپۇي بۇنەرى خەلك
 شۇنەكەن نەناسرەنەۋە
Roman alphabet, ئەلفوبىيى پۇمانى كۇن (كە زۇرىيە ئەلفوبىيى
 زامانە تازەكەنى نەروپاي لىۋە ۋەرگەرەۋە).
Roman candle, جۇرىكە لە قىشەكە شىتە.
Roman Catholic, (۱) ھى كلىسەي كاسۆلىكى

شينوازو ناسى كۆنو پەرىپووت و گوئى دان بە ھەستى ھۆنەر و سەرووش پۇمانتىكى پەرىپووتى گەرمىكىكى ھەزار كە چەند خىزائىتىكى تىدا دەئى

romanticist (rō-man'tā-sist), n. (۱) سەربازى تازە گىراو.

فەلسەفە پۇمانتىكى لە وئزە ھونەردا (ووشە پىشوو بىنە).

romanticize (rō-man'tā-sīz), v.t. (۲) يارىگەرى تازە (بىسبۇل).

بە پۇمانتىكى يانە ئوواندن يا پىشانان.

v.t. بىرى پۇمانتىكى كىرئە: پۇمانتىكى يانە بىر كىرئە يا شت بىنە.

Romany (rom'ā-ni), n. (۱) قەرەج: كارول (۲) زمانى قەرەجەكان.

adj. قەرەج: تاپىمى بە قەرەجەكان و زمانەكەيان.

Romish (rōm'ish), adj. كاسۇلبىكى (لە پووى سووكى يەمە).

romp (romp), n. (۱) يارى و سەماو گائەتە و گەب:

يارى و سەماكردن و بابولەردن تىرق و ھو. (۲) كچى ھەز لە يارى كە:

كچ و مندالى يارىگەر. (Slang) (۳) غارغارىن بىرئە بە ناسانى:

پىشەر كىر بىرئە ھو ناسان (نەسپ).

v.t. (۱) يارى و سەماو گائەتە و گەب كىرئە (بە تاپىمى كچ و مندال).

(۲) غارغارىن بىرئە بە ناسانى.

romper (rom'pēr), n. (۱) مندالى يارىگەر: يارى و سەماكەر

(بە تاپىمى كچ و مندال). (۲) (pl.) بەرگى سەر تاپاي يارى مندالان.

rompish (rom'pish), adj. ھەز لە يارى كەر (كچ و مندال).

rondeau (ron'dō, ron-dō'), n. (۱) ھەلمەستىكى سىنازە دىئى

دو كىنە يىپە ۋە ھەندى جارىش دە دىئى يە. (۲) rondo.

rondel (ron'd'l, ron'del), n. پارچە ھەلمەستىكى چوار دە دىئى يە.

rondo (ron'dō, ron-dō'), n. پارچە بەك مۇسۇقا يە كە ئاوازە

سەرگە يەكە ئاوبە ئا و دو يارە دەكرىتە ھو.

rondure (ron'jēr), n. [Poetic]. (۱) بازە: نطقە: چەمەرى.

(۲) خىرى بازەمى: نطقەمى.

rontgen (ront'jən), n. = roentgen.

rood (rōōd), n. (۱) نەر سىنارە يە عىساي پىئو ھەلواسرا.

(۲) خاچ (ھى ئا و كئىسە يا ھەر شوئىتىكى تى).

(۳) پىئوانە يەكە ئىنگلىزى يە برىتى يە لە پىنج بارو نىو ھەت ھەشت يارە.

(۴) پىئوانە يەكە پووى زەوى يە برىتى يە لە چوارەكە "ئەيكەر" يا

بانە گەبەك "ئەيكەر" يەك چوارەرازو چل ھەشت مەترە دوچا يە.

roof (rōōf, roof), n. (۱) سەريان (۲) مال: لائە

(۳) پۇيە: تەر قەسەر: سەر (the ~ of the world).

(۴) ناسانە ھى دەم: سەر: (the ~ of the mouth; the ~ of a bus).

v.t. سەريان بۇ كىرئە: سەرگرتىن (خانوو): سەريان كىرئە.

go through (or hit, or raise) the roof, (۱) كىرئە بە ھەرا

(چە پەلەندان. تامەتگ: توپە يە). (۲) زۆر توپە يە ھو: زۆر سەلا كىرئە بە

دەنگى ھەز.

under a person's roof, لە مالى يەكىندا ھوون (مىواندارى: داندەدان).

under one roof, لە ھەمان مالدا: لە ھەمان شوئفا.

roofer (rōōf'ēr, roof'ēr), n. ھەستا يا كىرئەكارى سەريان:

سەريان چا كىرئە يا دىرووستكەر.

roofing (rōōf'īng, roof'īng), n. (۱) سەريان دىرووستكردن يا

چا كىرئە: سەرگرتىن خانوو. (۲) سەريان. (۳) كەرەسە سەريان: دىرووستكردن.

roofless (rōōf'lis, roof'lis), adj. (۱) بى سەريان.

(۲) لائەواز: دەرەسەز: بى مال و شوئىن: بى لائە

rooftree (rōōf'trē, roof'trē), n. (۱) تىرگە (۲) سەريان.

(۳) مال: لائە

rook (rook), n. (۱) قەلەشكە: قا: قاژو.

(۲) گزىگەر: ساختە چى (قومان)

v.t. & v.i. گزى كىرئە: ساختە كىرئە (قومان)

rook (rook), n. قەلا: شەتەرەنج

rookery (rook'ēr-i), n. (۱) شوئىن ھىلانە كىرئە و بە چەكە كىرئە قاژو:

ھىلانە خانە قەلەشكە.

(۲) مۇنگە ھەندى گىياندار و ك مانگى دەريا: ھىلانە خانە پەنگىر.

(۳) خانوو يەكە پەرىپووتى گەرمىكىكى ھەزار كە چەند خىزائىتىكى تىدا دەئى

rookie (rook'i), n. (۱) سەربازى تازە گىراو.

(۲) يارىگەرى تازە (بىسبۇل).

(۳) نەركار: نوئكار: تازە كورە: قەرىك: نەشارەزا.

rooky (rook'i), adj. پەرە لە قاژ.

room (rōōm, room), n. (۱) جى: شوئىن: جىگە رىگە:

(We have enough ~ for one more person in our house.)

(۲) بووار: دەر قەت: پى: جى: بۇ ھەبوون: ھەل:

(There's ~ for improvement in your work.;

There is ~ for doubt.)

(۳) ژور: ھۆدە.

(۴) شوئىن: زىان: خانە

(۵) ئەرمانە لە ژورىگەدان: ھەنگى ئا و ژورىك:

(The whole ~ was silent.)

v.t. تىدا زىان تىدا دىنىشتن يا نىشتە جى بوون: تىدا بوون.

v.t. جىگە رىگە: جىگە رىگە پىدان: لائە پىدان.

make room, جىگە رىگە: جى بۇ چۆل كىرئە: پى دان:

(Make room for the guests.)

room and board, خواردن و ئوست (بە پارە يا بەخۇرايى لە

شوئىتىگە): (The school provides ~ for free.)

roomer (rōōm'ēr, room'ēr), n. = lodger.

roomette (rōōm-et', room-et'), n. ژورىكى بىگۇلە ھى ئوستن

لە فارگۇنى شەمەندە ھەرا.

roomful (rōōm'fool', room'fool'), adj. (۱) پىر ژورىك:

ئوئەندە ھى ژورىك بىگىرئە (موزۇ، شت).

(۲) سەرچەمى نەر كەسانە يا شتەنە لە ژورىگەدان: خەلك و شتى ئا و ژورىك.

roominess (rōōm'i-nis, room'i-nis), n. قولوانى يا گەورە يى

شوئىتىك (ژور، خانوو، كورسى، پارە).

rooming house, خانوو يەكە ژورەكانى بە جىا جىا درابن بەكرى:

(پىشى دەمورترى "loding house").

roommate (rōōm'māt', room'māt'), n. ھاوژور: ھاوسان:

ھاوشىن.

roomy (rōōm'i, room'i), adj. قولوان: گەورە:

(a ~ apartment, house, place, etc.)

roorback, roorbach (roor'bak), n. بوختان يا دىروودەلەسە

ھەلمەستىن (بە تاپىمى بۇ ئا و ئاندىن لە ھەلمەز دىنىگە).

roost (rōōst), n. (۱) شوئىن نىشتى موشكە و كەلەشپو بالندە ھى تر.

(بە نىشتىگە بالندە: جى يەكە كە شوئىن گەلەك بالندە تىدا بىنە ھو بۇ

نىشتن. (۲) نەر كۇمەلە موشكە و كەلەشپو يا بالندە يە تر كە پىگە ھەندەن.

(۳) لائە: خانە.

v.t. (۱) نىشتن (موشكە و كەلەشپو بالندە ھى تر).

(۲) ھەوانە ھو (بۇ شوئىكە) جى بۇ خۇ خۇش كىرئە بۇ شوئىكە.

come home to roost, ھاتتە ھو پىگە كارىكى خراب بۇ نەر كەسە

كىرئەكە دەكات: بە زىان گەلمە ھو كارىكى خراب بۇ كەسەكە خۇ

چلە ھو دەستە ھوون: سەرگەورە يى كىرئە:

رولە ھوون: سەرگەورە يى كىرئە:

رولە ھوون: سەرگەورە يى كىرئە:

rooster (rōōs'tēr), n. كەلەشپو: كەلەباب

root (rōōt, root), n. (۱) رەگ: بىنج: رىشە.

(۲) رەگ (دەدان): قش: بىنج

(۳) سەرچاوە: رەگ و رىشە: بىنج و بناوان: بناغە: بىنچىنە:

(the ~ of the problem; to get to [at] the ~ of the matter)

(۴) بىنچە: بىر بىنچىنە: باوبابىر.

(۵) رەگى ووشە (زمانە ھووش): (the ~ of verb)

(۶) رەگ (بىر كارى): (4 is the square ~ of 16)

put down roots, = take root.

root and branch, **root out (or up),** **take root,** **root (rōot, root), v.t.** **v.i. (~ through),** **rootage (rōot'ij, root'ij), n.** **root beer,** **rootlet (rōot'lit, root'lit), n.** **rootstalk (rōot'stok', root'stok'), n. = rhizome.** **rootstock (rōot'stok', root'stok'), n.** **rooty (rōot'i, root'i), adj.** **rope (rōp), n.** **rosaceous (rō-zā'shas), adj.** **rosary (rō'zā-ri), n.** **rose (rōz), n.** **roseate (rō'zi-it, rō'zi-āī'), adj.**

ھەمووی نە تەواوی
لە رەگ و ریشە دەرهێنان! بنەبەریکردن!
بە تەواوی ھەتواندن یا نەھێشتن.
(١) رەگ داکووتان! پووان! بنج بەستان! بنج داکووتان! خۆگرتن.
(٢) چەسپین! حەتی خۆ گرتن! جینگریبوون.
بە ئەمۆز ھەلکەندن (بەرەن).
(١) بۆ گەران! پشکنین! پێداگەران.
(٢) [Colloq.] کۆژش کردن بۆ پارە پەیداکردن! نیش زۆر کردن.
(٢) (~ for, [Slang]) ھاندان و چەپلە بۆ ئێدانی تێپێکی یاری یا پێشپڕکێکردن (*to ~ for a team*).
(٤) (~ for, [Slang]) پشت گرتن! پالپشتی کردن! یارمەتیدان:
(to ~ for a candidate)
(١) رەگ داکووتان! بنج داکووتان!
جینگریبوون! چەسپین. (٢) رەگ! رەگمکاش! پووەکنین.
خواردنەوھەیکە لە رەگی ھەندێ پووەک درووست دەکری.
رەگۆلکە. رەگی بچکۆلە
(١) رەگی مەتووبەکردن.
rhizome (٢)
(١) رەگاری! رەگی زۆرە.
(٢) رەگی! لە رەگ دەچیت.
(١) گوربسی! پەت! تەناف.
(٢) *!P!* تەنافی ھەبایی بۆکسمازی (٢) پەتی سێدارە.
(٤) ھەلواسین! کردن بە سێدارەدا.
(٥) lasso.
(٦) شتیکی وەك پەت! زنجیرە! پین: *(a - of pearls)*.
(١) بە گوربسی یا بە پەت بەستتووە! بەستتووە.
(٢) بێنگوھ بەستتووە (شاھەوانی).
(٢) (~ in; ~ off; ~ out). بە تەناف دەورگرتن! تەناف بەدەوردا گۆپان.
(٤) کەمەندکردن! گۆرئەوھە نەسپو رەشەوولاخی بەرەلا بە پەتی قوڵفادار.
پەت بۆ شێز کردن! پێ بۆ بەرەلاکردن!
سەرھەستی پێدان لە نیش کردندا
شارەزای شتیکی یا نیش و کارێک بوون
بە تەواوی زۆر ئێ زانی! ھەمووش تێرپوون دەربارە ی کارێک
ھەلفرووان! راکێشان! بەفریووان.
ھیوا! بڕوا! بێ ھیوا! ناچار! بەریشان!
ھیج بە دەستووە نەماو: (*He is at the end of his rope.*)
تەناباز
(١) لێنج (٣) گوربسی! تەنافی.
پۆك! یارییەكە بە تۆپێ تەختە دەکری
لە تۆپێ یاریگەرنکی تر دان
(١) گولی! لە توخمی گولە.
(٢) لە گول دەچیت! گولی! گول ئاسا. (٢) پەمەیی.
(١) گولستان! گولزار! گولدان. (٢) تەزییح.
(٢) (b) تەزییحێ سزاکردن. (ب) [R-], فزای بە تەزییح کوان.
(١) گولەباخ! گول. (٢) پووەکی گول ئاسا.
(٢) رەنگی پەمەیی و پەمەیی تۆخ و سوور. (٤) رەنگی کولمی سوور.
(٥) rosette (٦) بۆشی گولاری! گولوا! پۆن. (٧) ئاوپۆزێن! گولواپۆزێن.
(٨) نەلماس. (٩) compass card. (١٠) rose window
پەمەیی! پەمەیی تۆخ! سوور.
خۆش گۆرەرائی! تێرۆتەسەق! ژبانی خۆش و تاسووبە.
بە دزییەو! بە نۆپنی! بە پەنھانی.
(١) پەمەیی! رەنگ پەمەیی.
(٢) گولی! لە گول بێکھاتووا! بە گول کراو

rose-bay (rōz'bā'), n. **rose-bud (rōz'bud'), n.** **rose-bush (rōz'boonsh'), n.** **rose-colored (rōz'kul'ērd), adj.** **rose fever,** **rose-fish (rōz'fish'), n.** **rosemary (rōz'mār'i, rōz'mēr-i), n.** **roseola (rō-zē'ō-lā), n.** **rosery (rōz'ēr-i), n.** **rosette (rō-zet'), n.** **rose water,** **rose window,** **rosewood (rōz'wood'), n.** **rosily (rō'z'i-i), adv.** **rosin (rōz'n, rōz'in), n.** **rosiness (rō'zi-nis), n.** **rosinweed (rōz'n-wēd', rōz'in-wēd'), n.** **rostellate (rōs'tā-lāt', rōs'tā-lit), adj.** **rostellum (rōs-tel'əm), n.** **roster (rōs'tēr), n.** **rostrate (rōs'trāt), adj.** **rostrum (rōs'trəm), n.**

خۆشبین! بەرچاوی پووان! دەم بە پێکەنین
(١) زالە.
(٢) جۆرە دەوھەنیکی ھەمیشە سەوزە گولی رەنگارەنگ دەکری.
خونچە! خونچە گول.
دار گولەباخ! دارگول! گولەباخ.
(١) پەمەیی! رەنگ پەمەیی.
(٢) خۆشبین! بەرچاوی پووان! خۆش بینراو.
ئەفخۆشی ھەستیاری لە بۆنی ھەلاتی گولەو توش بوو
(دەبیئە ھۆی پشێن و ھەناسەتەنگی و ئاو بە لووت و چاوە! ھاتتەخوارەوھ).
ماسی یەکی دەریایی پرتەقالی سوورکارە.
بۆنچیکێ ھەمیشە سەوزی.
بۆن خۆشە لە توخمی جاترە گەلانی مەزۆوھەیین دەکریئە چێشتەرەو بۆنی
خۆشبینان ئێ دەردەھێزێت
گەرمەژنە! سووربۆزە ی نەلماسی.
گولستان! گولزار.
(١) گولەلمەند (بۆ بە پەخدا کردن لە شەیت و شتی
وھەا درووست دەکری)! پەخەبەندی گول ئاسا
(٢) شتیکی پازنەتەرەو لە شێوھە گولدا.
(٢) نەخش و نیکگاری گول گولی (خانوووسازی).
(٤) کۆپەرە (پووەمکاسی).
گول.
پاگنەھەری گولی! پەنجەرە یەکی خەرە شووشە یەکی
بە نەخشی گولی پارازوھتووە.
(١) تەختە ی پەمەیی! تەختە یەکی رەق و
بەنرخ سوورکارە لە ھەندێ نرەختی ناوچە گەرمەکان دەست دەکریئە
گەرمەسی ناوماالی ئێ درووست دەکریئە. (٢) نرەختی ئەم تەختە دارە.
(١) بە پووخۆشی! بە دەم بە پێکەنین! پەمەیی.
بە خۆشبینی. (٢) بە رەنگی پەمەیی.
جەری یا پێسینی سەوویەر بۆ چەورگەرنی
گەوانە ی کەمانچەو بۆیە درووستکردن بەکار دێت.
چەورگەرن بەم جەرییە.
v.t.
-rosiny (adj.).
(١) پەمەییئتی. (٢) گەشی! پڕ ھوایی!
جووانی و باشی (بار یا دۆخی شت). (٢) گول ئاسا پەتی.
گیای جەویدار.
دەنووکی بچکۆلەدار.
ئەندامێکە لە دەنووکی بچوک دەچیت
(لە ھەندیک جانیەری وورد و گولدا).
(١) لیستە ی ئاو (قوتابخانە... ھتد).
(٢) لیستە ی ئاوی نەفسمەر و سەرمەز.
لەوژدار! دەنووکار.
(١) (a) لووتی کەشتی جەنگی پۆمانی کۆن
(بۆ لێدانی کەشتی دۆژن). (ب) دوانگای کەشتی کۆنی پۆما (کە بە لووتی
کەشتی داگەرکراوی دۆژن دەپازنێنراوە).
(٢) (b) دوانگا. (ب) دوانگە ی ئاویی.
(ج) ووتار بۆزی.
(٢) دەنووگا! لەوژ! ئەندامی دەنووگا تاسایی (لە گیاندار و پووەگدا)
(١) پەمەیی! سوور! لە گول دەچیت: (~ cheeks).
(٢) گولی! گول گولی! بە گول پارازە.
(٣) گەش! خۆشبین! پڕ ھیوا! پووان!
(a ~ future; ~ expectations; to paint a ~ picture of life)
rot (rot), v.i. (١) گەنین! بۆگەن کردن! بۆن کردن! داوھشان.
(٢) (~ off; ~ away), پێزان! داپزان! داپزین! پزان! پووکناوە.
(٣) پیس و بۆگەن بوون (پەموشت, کردار... ھتد)! بەناخداچوون.
(١) بۆگەن کردن! داپزاندن! پزانن! داوھشان.
v.t.

rough

که دمسورپیتوره. (۲) پېروانه؛ پېرې پېروانه ی میلینگوتیش.
جزره که شدی یگی پایوانه.

rotor ship,
rototill (rō'tə-til'), v.t. زهوی چیمه و باخچه کیلان به مکتبی
خولاوه.

rototiller (rō'tə-til'er), n. زهوی کیلی خولاوه (چیمه و باخچه ی
پې هلمه گتیرینتوره).

rotten (rot'n), adj. (۱) گمبو؛ داوخوا؛ پیس (میلکه، خوارده مته)؛
کرمی؛ کرمول؛ (۲) بؤگن؛ بون کرمو. (۳) پژوا؛ خوراوه توره.
(۴) پیسو و بؤگن (مروقه، رمورشت، کورد، پژم... هتد)؛ به؛ ناپاک؛
(a ~ government, system, etc.)

(۵) خراب؛ زور خراب؛ ناخوش؛ (a ~ day, trip, time, etc.)

rotten borough, (۱) ناوچه یگی لینگلزیی به هرچی چمد ژماره ی
دانیش توره کاشی زور کم بون نویتمری پرله مانی خوی همبو (له پیش سالی
۱۸۳۲). (۲) ناوچه یکه که زیاتر له بهشی خوی نویتمری هبیت له پرله ماندا.

rottenstone (rot'n-stōn), n. هر دیک کلسی دلبره بؤ ساف
کردن بکاردیت.

rotter (rot'ēr), n. [Chiefly British Slang], کسیتی پیسو
بؤگن و بی فېر.

rotund (rō-tund'), adj. (۱) خړی؛ خروپ؛ خړوپ؛ گشتن؛ خرکه له: (a ~ little man)

(۲) خوپ به هیز (هنگ)؛ دهنگدوره؛ بلند (هنگ)؛ (~ speech)

rotunda (rō-tun'də), n. (۱) خانوی خړوگورمه دار؛
هولیک یا ژورنی خړی گورمه یکه که گورمزکی به سره هه بیت.

(۲) هول یا ژوری گورمه ی بنمیچ بهرز

rotundity (rō-tun'də-lee), n. (۱) خړی؛ خړیتی

(۲) قلمو؛ خړومری؛ خړینه یی. (۳) شتیکی خړو دهروپوویو

roturier (rō'tū'ryā'), n. بؤه پیار

rouble (rōō'b'l), n. ~ ruble. پیاوتکی سهرسهری و حمشاری؛ داوین پیسو.

roue (rōō-ā'), n. (۱) سووروا (نارایشت)؛
(۲) تۆزنی سووره خشلو شووشه و کانزای بی سافر لووس و بریقه دار
ده کرت.

rouge (rōōzh), n. سووروا (نارایشت)؛
(۲) تۆزنی سووره خشلو شووشه و کانزای بی سافر لووس و بریقه دار
ده کرت.

v.f. سووروا لیدان؛ سووروا کردن؛ سوورکردن.
v.t. سووروا کردن؛ سووروا بکار میتان.

rouge et noir, [Fr.], سووروا برش؛ جوړیکه له قوماری کاغز.
rough (ruf), adj. (۱) زیر؛ (a ~ surface)

(۲) سخت (ریگه)؛ قورتابی؛ نارپک؛ ناخوش؛ (a ~ road)

(۳) تیسکن؛ کولکن؛ توکن؛ (an animal with a ~ coat)

(۴) (b) سخت (نارو هوار)؛ ناخوش؛ (~ weather)

(ب) هلچور (دهریا)؛ شه پلدار؛ زیاناوی؛ شه پولاوی؛ (~ sea)

(ج) شه ره شقاوی؛ به زومزل؛ (~ play)

(۵) بی نزاراکت؛ در؛ توندوتیز؛ تنگه تیکه؛

(~ manners ; a ~ temper)

(۶) تاسا؛ (~ sounds)

(۷) تیق؛ (~ wine)

(۸) نازان؛ ره شوکی؛ کال و کرچ (مروقه، پهفتاری کومه لایته)؛ کمرق؛

(~ men)

(۹) سخت (ژیان)؛ ناخوش؛ ناهموار؛ بهی پیویستی بیکالی ژیان؛

(a ~ life)

(۱۰) خار (کانز، خشل)؛ چاک نکراو؛ (~ jewels)

(۱۱) په شاک؛ گه لاله؛ ناپرخت؛ گه لاله نوس؛

(a ~ draft, copy, sketch, etc.)

(۱۲) تزیکه یی؛ گوتره؛ (a ~ estimate)

(۱۳) قورس؛ گران؛ (~ work)

(۱۴) [Colloq.]، ناخوش؛ دژار؛ (a ~ day, time, etc.)

rota

ret (ʔ)

n. (۱) گمبن؛ پزین؛ پزان؛ داوخوا؛ بؤگن کردن
(۲) شتی گمبو؛ شتی بؤگن کردو؛ شتی دلبران.
(۳) نه خوشی بیکمی مرمولاته دهیته هوی پووکانه ره.
(۴) نه خوشی بیکمی بووکه دهیته هوی کرمو هملینان و گمبن.
(۵) [Slang]. قسمی هیچ پوویو؛ قسمی قوی.

rota (rō'ta), n. (۱) نوره؛ نۆرم کردن

roster (ʔ), [R-], دانگای پیاچوونوهی کلینسی کاسواییکی.

rotarian (rō-tār'i-an), n. شمنداسی یانه ی " پۆتمری"
(دورم روشی دیاره سمیرکه).

rotary (rō'tə-ri), adj. سوورواوه؛ خولاوه؛ به دوری تهره دار سوورواوه
یا خولاوه؛ گمردو خول (~ motion)

n. مکتبه ی سوورواوه؛ پارچه ی خولاوه.

Rotary club, یانه ی پۆتمری؛ یکنخرویتی جیمانی بیه نۆریمه

شمندامه کاشی بازگان و پیشه گران سالی ۱۹۰۵ له " شیکاگو" دامویندو
بؤ خزمتی شمندامه کاشی پیره پی شمنداسی له یکه تر نژیکوونوهی گه لان.

rotary engine, مکتبه ی سوورواوه؛ مۆتۆزی خولاوه.

rotate (rō'tāi), v.t. (۱) سوورواوه (به دوری تهره دار)؛ خولانوه؛

سوورواوه؛ چرخان. (۲) نۆرم کردن؛ نۆیم کردن؛ جیگؤزکی کردن.
(۱) خولاندنوه؛ سوورواوه سوورواوه؛ سوورواوه؛ چرخاندن.

v.t. (۲) نۆرم پین کردن؛ نۆیم پین کردن؛ جیگؤزکی پین کردن؛

(They ~ the troops. ; The farmer ~ d crops.)

adj. چرخ ی (وهه کویمه ی همدی گول)

-rotatable (adj.)

rotation (rō-tā'shan), n. (۱) سوورواوه؛ خولانوه؛ گمردو خول.

(the daily ~ of the earth)

(۲) خول؛ سوور؛ یکه خول

(۳) نۆره؛ نۆیم؛ جیگؤزکی؛ نۆرم کاری؛ (a ~ of duties)

-rotational (adj.)

rotative (rō'tə-tiv), adj. (۱) گمردو خول؛ سوورواوه یی؛ خولاوه یی؛

خولاوه. (۲) به نۆره کراو؛ بمرودایمی.

rotator (rō'tā-tēr, rō-tā'tēr), n. خولاندنوه؛ به تابستی

ماسولکه بیکه که شمنداسی لشم ده خولانده یی؛ سوورواوه.

rotatory (rō'tə-tōr'i, rō'tə-tō'ri), adj. (۱) خولاوه؛ سوورواوه؛

گمردو خول. (۲) خولاندنوه؛ سوورواوه؛ سوورواوه.

(۲) نۆیم کار؛ بمرودا هاتو؛ نۆرم کار.

rote (rōt), n. (۱) لمبرکردن؛ بهی تیگه یشتن؛ دهرخ کردن؛

(to learn by ~)

(۲) پۆتم؛ له سهر یکه شپواز.

by rote, له بهر؛ کردنی شتی که به پۆتم و بهی بیلینگرده یی؛

(to do something by rote)

rote (rōt), n. دهنگی شه پؤل شکانه ره؛

هازه هاری شه پؤل کنشان به قهراشی دهریاد

rote (rōt), n. نامیرنکی موسیقای ژنداری کونه له عود دهچنت

rotgut (rot'gut), n. [Slang]. گنده و نسکی؛ خوارده هوی خراب.

rotifer (rō'ti-fēr), n. گیانداریکی پنجه کی شوی گمرد بیتی به.

-rotiferal; rotiferous (adj.)

rotiform (rō'tə-fōrm'), adj. چرخ ی پنجه کی یی.

rotisserie (rō-tis'ēr-i), n. (۱) چنشتخانه ی گؤزشی برژار.

(۲) گؤزشت برژی خولاوه

rotl (rot'l), n. ره قن؛ کنشانه یکه بریتی به له پاره ندیک

rotogravure (rō'tə-grā-vyoor', rō'tə-grā'vyoor), n. (۱)

له چادانی پۆتوگرافی، انا به خولانوه.

(۲) وینه یا شتی له چادانی بهم شپوهیه.

rotor (rō'tēr), n. (۱) پۆتم؛ بهشی خولاوه ی مکتبه؛ نهر بهشی مکتبه

(۱) زهوی نارنگ و پینه؛ زه مینى قورتاوى. (۲) بارى ناخوش یا ناهموار.
 (۳) [Chiefly British]، کسینكى سینه‌ندى، زرتهمبۆز، یا بى نوزاكت
 (۴) نمر مەشەى یاریگای گۆلف که چیمه‌نەكى نەبەردایت.
adv. به توندوتیژی؛ توندوتیژانە.
v.t. (۱) زبیرکردن
 (۲) (up ~) ، به توندوتیژی لهگەڵ جوولانەرە (بەتایبەتی له‌کاتی یاریدا)
 لێدان؛ هەنگۆفتمەرە. (۳) گەلەمکردن
v.l. (۱) زبیرکردن
 (۲) پەفکاری بزو زرتەبۆزانە نوواندن؛ به توندوتیژی پەفکارکردن.
in the rough, به خاوی (کانزا)؛ به ناپوختی
rough it, هەل کردن بەبێ گەلیک پیویستی زیان؛
(to rough it on a camping trip)
roughage (ruf'ij), *n.* خوارەمەشی زبیر؛ وهك سهوزەو توینكى میوه و دانەنۆه. که بز همرس کردن باشن.
rough-and-ready (ruf'n-red'i), *adj.* (۱) زبیر باش نیجە، بەلام کاری پێ وایى دەکەیت: (~ methods)
 (۲) رەشکۆکی و کەرتۆه بەلام کار چینه‌جەن دەکات: (~ fellow)
rough-and-tumble (ruf'n-tum'b'l), *adj.* بى سهروى نارنگ رینگە، بەرەلأو توندوتیژ؛ زرتەبۆزانە: (~ a fight, scuffle, etc.)
n. پینکاھەلبۆزان، شەرە سستەمکۆلە؛ بەیەگدادان؛ زۆمکوت؛ شەرەشمق.
rough copy, گەلەنەنوسا، رەشمە؛ گەلە.
rough draft, رەشمە؛ گەلەنەنوسا؛ گەلە.
rough-dry (ruf'dri'), *v.t.* جل شۆردن و ووشک کردن نەمەو بەبێ ئوتولیدان
adj. جلی شۆراو و ووشک کراوەی ئوتو ئی نەدراو.
roughen (ruf'n), *v.t. & v.l.* زبیرکردن؛ زبیربوون
roughcast, (۱) گەج یا قویرۆ قسلی زبیرە بۆ سوادغانی دیواری دەرەرە. (۲) گەلەنە؛ گەلەنەنوسا؛ رەشمە.
v.t. (۱) سوادغانی دیواری دەرەرە بە گەج یا قویرۆ قسلی زبیر و ناپوختە. (۲) گەلەنە کردن؛ گەلەنەنوس کردن
rough-hew (ruf'hū'), *v.t.* (۱) گەلەنە کردن (بەرد، دای). (۲) گەلەنەنوس کردن؛ گەلەنە کردن
rough-house (ruf'hous'), *n.* [Slang]. زۆمەزنی؛ شەرەشمق (بەتایبەتی هی ناوماڵ)
v.t. & v.l. [Slang]. زۆمەزنی کردن؛ شەرەشمق کردن.
roughish (ruf'ish), *adj.* (۱) نەختیک زبیر (۲) نەختیک توندوتیژ (رەلقان)
roughly (ruf'li), *adv.* (۱) بە توندوتیژی؛ بە ناشریمانە. (۲) نزیکەى.
roughneck (ruf'nek'), *n.* [Slang]. کسینكى دېرا پیوانکی شەرەنگیزو کەرتی.
roughrider (ruf'rid'ēr), *n.* (۱) سوارنیکە که جوانووه نەسپ و ماين دەگری؛ جوانوو هینەرەبەر بار. (۲) سوارنکی لێهاتوو؛ سوارنیکە که سواری نەسپ چەمووش یا سەرکیش دەبیت.
roughshod (ruf'shod'), *adj.* ئالەمکاسی چوقولی پیۆمیه بۆ نەوێ. نەختیسکی (~ a horse)
ride roughshod over, به توندوتیژی له‌گەندا جوولانەرە.
rouleau (rōō-lō'), *n.* (۱) بابۆلەى پارەى وورده (له کاغەزینكى نەختیک نەستورەرە دەپینچرتەرە). (۲) شریتی له کلاو یا شەبەقەو پینچراو.
roulette (rōō-let'), *n.* (۱) بۆلێت جوژنیکە له قوماز (۲) چەرخینکی بچوکی داندارە دەخولینرتەرە بەسەر پوویەکدا بۆ کون تیکردنی نە ریز دەک پەرەى پووی پۆستە) یا نیشانە لەسەر هەنکەندنی (وهك پەرەى کانزا)؛ (۳) ریزه کوشی پەرەى پووی پۆستە.
round (round), *adj.* (۱) خەر (ب) بازنەیی؛ ئەلقەیی؛ چەمەری (۲) لۆولەیی (۳) کەوانەیی (۴) خرومەر؛ خڕکەلە؛ خرو پەر: (~ a little person)

(۵) بازنەیی؛ ئەلقەیی: (~ a dance)
 (۶) (۱) تەرەوا؛ بى کەمو زیاد: (~ a dozen)
 (ب) تەرەواکراو؛ تەرەوایی
 (۷) دوسەرە (گەشت)؛ چوون و هاتنەرە؛ ئەسەر و ئەسەر: (~ a trip)
 (A) تەرەوا (ژمارە)؛ بى کەرت؛ خشت.
 (۹) خەر (ژمارە)؛ ژمارەى وهك دەیی و سەدی و هەزاری:
(500 is a ~ number for 498 and 503.)
 (۱۰) خڕنکەیی؛ خڕنیکە له راستییهوه: (~ a guess)
 (۱۱) زۆر؛ فێجگار زۆر؛ بى شوهار: (~ a sum)
 (۱۲) رینگەوینک: (~ a style of writing)
 (۱۳) دەنگینکی سازو دەنگەرەوهو بۆند.
 (۱۴) خیرا؛ گورج و گۆز: (~ a pace)
 (۱۵) قسە نەمەرۆ؛ قسە نەشارەرە.
 (۱۶) بەبى نەوولێ؛ بەبى پارایی: (~ a oath)
n. (۱) شتینکی خەر؛ بازنەیی، ئەلقەیی، یا لۆولەیی (۲) پلە پەیزه؛ دارى نیوان دوو قاچی کورسی (۳) سستی گاو مانگا؛ گۆشتی پاز. (۴) خڕی؛ ئەلقەیی. (۵) گۆمەلە خەلە؛ گۆز. (۶) سوو؛ خول؛ چەرخە. (۷) سەمای ئەلقەیی. (A) زنجیرە؛ چەند شتینک یا پوورەنێنکی یەك لەدوای یەك: (~ of dinner parties)
 (۹) مەرود؛ لەم پەرەوه بۆ نەوێ؛ هەموو: (~ the ~ of human beliefs)
 (۱۰) (pl.) ، چەرخە؛ چەرخەکردن؛ پینداکەران و هاتنەرە؛ گەپراش پاسەرەوان بە ناوچەکەى خۆیدا:
(The watchman made his ~s.)
 (ب) (pl.)، گەپراش پزیشک بەسەر نەخۆشەکانیدا:
(The doctor will make his ~s soon.)
 (۱۱) خوارەنەرە گێران بەسەر نەمانەى له شویننیکدان؛ خوارەنەرەمەکی بەم جۆرە دراو بە تاقمیک خەلک (۱۲) تەقەیک (تەنگ، دەمانجە، تۆپ). (۱۳) گولە. (۱۴) چەپلە پێزان: (~ a ~ of applause)
 (۱۵) [British]، قاش؛ پارچە نان
 (۱۶) چەند تەزکی هاوئێوار له نووری یەکی تاییەتییهوه.
 (۱۷) کایە (بۆکسبازی)؛ جار (قوماز، یاری)؛ کەرە؛ نۆرە.
 (۱۸) گۆزانی یەکی کورته لەلایەن چەند کەسینکەرە دەووترتیت و دەووترتیتەرە
 (۱) خڕکردن؛ خەر هەلدان.
 (۲) به لێوخری ووتن (وهك تیبى "O")
 (۳) قەلەمکردن؛ خەرپوکردن. (۴) تەرەواکردن؛ خشت کردن.
 (۵) پینداکەران یا سوورانەرە؛ چەرخە پینداکردن: (~ We ~ed the island.)
 (۶) پینچکردنەرە؛ وەرچەرخان: (~ He ~ed the corner.)
 (۷) دەرەدان؛ ئابلوو قەدان.
 (A) چەرخانن؛ چەرخەپینکردن؛ خولاندنەرە؛ سووراننەرە.
v.t. (۱) خولاندنەرە؛ سوورانەرە؛ چەرخەکردن. (۲) پینچ پیدان؛ وەرچەرخان؛ پینچکردنەرە دەرمانبوون:
(The fleeing cat suddenly ~ed.)
 (۳) خڕبوون؛ خەر هەلدان.
 (۴) خڕبووین؛ قەلمبووین؛ خڕینەبوون.
 (۵) (~ into) ، بوون به: (~ The talk ~ed into a plan.)
adv. (۱) به خڕی؛ به ئەلقەیی؛ به بازنەیی. (۲) دیسانەرە؛ گەرانەرە؛ دووبارە هاتنەرە:
(The autumn came ~ once more.)
 (۳) به چواردەریدا؛ بەدەریدا؛ به دەرووشتیدا.
 (۴) به گەمەرەکیدا؛ چۆمەکی.
 (۵) به هەموولایەکدا: (~ The meadows extended ~).
 (۶) خڕنیکە هی نەر خڕنیکە یا دەرووشتە:

(He visited all the people ~)
 (The child played ~)
 (The wheel spun ~)
 (He turned ~)
 (The rope was tied ~ the tree.)
 (He went ~ the museum.)
 (He worked ~ the clock.)
 (The child played ~ the room.)
 (The wheel goes ~ an axle.)
 go (or make) the rounds,
 [The watchman (or the doctor) made his rounds.]
 in the round,
 round about,
 round off (or out),
 (to round off the expenses to the nearest dollar)
 (to round off a paragraph well)
 round up,
 [Colloq.]
 (The demonstrators were rounded up.)
 round (round), v.t. & v.i. [Obs.]
 roundabout (round'ə-bout'), adj.
 round dance,
 rounded (roun'did), adj.
 roundel (roun'dl), n.
 roundelay (roun'də-lā'), n.
 rounder (roun'dēr), n.
 Roundhead (round'hed'), n.

roundhouse (round'hous'), n.
 roundish (roun'dish), adj.
 roundlet (round'lit), n.
 roundly (round'li), adv.
 round robin,
 roundsman (roundz'man), n.
 round steak,
 round-table (round'tā'b'l), adj.
 Round Table,
 round-trip (round'trip'), adj.
 round trip,
 round-up (round'up'), n.
 round-worm (round'wūrm), n.
 roup (rōop), n.
 rouse (rouz), v.t.
 rousing (rouz'in), adj.
 (a ~ business)
 [Colloq.]
 roust (roust), v.t.
 roustabout (roust'ə-bout'), n.
 rout (rout), n.

roul (Archaic), ناهنگ (به تايپیتی هی خەلکی ناسراوی کۆمەن له شێوێردا).
 v.l. (١) پافراندن (لەشکی) پاونان؛ قاونان؛ دەریماندن.
 (٢) بەزاندن بە تەراوی؛ شکاندن (لەشکی).
roul (roul), v.l. (١) بە لەمۆز خاڵو خۆل هەلگێژانمەو بۆ خواردن گەران
 (بەزان) (٢) پشکنین؛ پێداهگەران
 v.l. (١) هەلگەیاننەوهی خاك و خۆل بە لەمۆز بۆ خواردن (بەزان).
 (٢) (out) ~، پشکنین و مۆزینەوه؛ دەرخستن؛ هەلمالین
 (٣) ناو بەرهێنان؛ بۆش کردن؛ ئی دەرهێنان؛ دەرهێنان
 (٤) دەرییانان (له جی، مانی، کون، جی) خۆشاردنمەوه؛ دەرکردن.
route (rōd), n. (١) رێگه؛ رێ؛ رێیان؛ رێره.
 (ب) رینگاویانی دەرهوهی شار؛ شارێ. (٢) رێگه یەکێ پێک و پێگی به ناسایی
 ها توجۆ پێداهگراو؛ هێلێ هاتووچۆ (شەمەندەفەر، فوؤکه، پاس).
 (٣) دابهشکردنی فرۆتمنی له لایەن کڕێکار رێگهوه بەسەر ئەر مانی
 فرۆشگایاندا که دایاوان کردبوو (رۆژنامه: شیر... هتد).
 (ب) رێگه ی ئەر دابهشکردنه. (ج) کۆیارهکانی ئەر دابهشکردنه.
 (د) فرماتی گواستنهوهی لەشکر و رینگاویانی ئەر گواستنهوهیه.
 v.l. نارین نه رێگه یەکێ تاییه تیدا؛ له پێ یەکێ تاییه تیه یهوه پهان کردن:
 (*The travel agency -d them to Paris by way of New York.*)
router (rou'ēr), n. پهنه (دار تاشی)؛ نامبیری خشت کردن و ساف و
 لوس کردن
routine (rōō-tēn'), n. (١) پۆتین؛ جینه جین کردنی کار لەسهه یەك
 شیواز و بهی؛ هیچ گۆزینیک. (٢) خۆنوواندنیکی یەك شیوازی سهه شانۆیه که
 ههر پیشان دەری و دەریتمهوه.
adj. پۆتینی؛ لەسهه یەك شیواز و بهی گۆزین.
-routinely (adv.); routinism (n.); routinist (n.).
routinize (rōō-tēn'iz'), v.t. کردن به پۆتین؛
 لەسهه یەك شیواز کردن و کردنهوه.
roux (rōō), n. پوو بریدییه له ناردی سوورهوه کراو له پۆنی هەلقچاوه.
rove (rōv), v.l. گەران نه ههموولایه کدا؛ سوورانمەوه.
 v.l. پیاگەران؛ پیا سوورانمەوه. (*He -d the woods.*)
 n. گەران به ههموولایه کدا؛ سوورانمەوه.
rove (rōv), v.t. (١) شیکردنهوه پینش پستن (خوری، لۆکه).
 (٢) کردن به کوندا (ریشانی خوری و لۆکه).
 n. ریشانی لول و درێژێ لۆکه و کەتان.
rove (rōv), alternative past tense and p.p. of reeve.
rove beetle, قالۆنچه گەرزک؛ قالۆنچه یەکی درێژکۆلهی گەندمخۆری
 خێزیه
rover (rōv'ēr), n. (١) گەرزک؛ مۆفی گەرزک
 (٢) (١) نیشانی به رێگهوت هەلگێژان (تیر هاویشتن) (ب) تیرهاویشتی دوو.
rover (rōv'ēr), n. (١) چەتهی دەریا. (٢) گەشتی چەتهی دەریا.
row (rō), n. (١) ریز (a ~ of house, trees, etc.).
 (٢) ریزه کورسی (سینه ما، قوتابخانه، شاقن).
 (٣) شەقامنیکه که هەردوو بەری ریزه خانوو بیت.
 v.l. (~ up),
hard (or long) row to hoe, نیشی کران؛ کاری سهخت
row (rō), v.l. (١) سهول لێدان. (٢) گواستنهوه به بەلهمی سهول
 (٢) بهکارهێنای کەسیه بۆ سهول لێدان.
 (٤) بهشداری کردنی بۆرێژینی سهول لێدان.
 v.l. (١) سهول لێدان. (٢) به سهول پاندن یا نێخوین.
 n. (١) سهول لێدان. (٢) (١) گەشتی سهول لێدان. (ب) دووری ئەر گەشته.
row (rou), n. (١) دمه قالی؛ شهه.
 (٢) دهنکه دهنکه ههراوه نا؛ ههرا ههرا.
 v.l. [Colloq.], شهه کردن؛ بهشدارییون له دمه قالی یا ههراوه نا ده.
 v.l. [Colloq.], سههره نشتی کردن؛ به توندی ره خەختن گرتن.
rowan (rō'an, rou'an), n. درهختنیکێ گول سپی و بهر سووره.

rowanberry (rowanberry).
 بێشێ دھوتی؛ "rowanberry".
 بێلهمی سهول.
rowhoat (rō'bōt'), n. کەسیکی دەر، چەتوون، شەلاتی... هتد.
rowdy (rou'di), n. چەتوون؛ دەر؛ (a ~ person, audience, etc.).
adj. -rowdily (adv.); rowdiness (n.); rowdysim (n.).
 نەختیک دەر شەرانی و چەتوون.
rowdyish (rou'di-ish), adj. چوقولی ناوژەنگی.
rowel (rou'əl), n. ناوژەنگی لێدان؛ تۆمەژەندن.
 v.l. گۆزه گیای مووهمی ههمان وەرژ.
rowen (rou'an), n. (که سههرمهله داتمه پاش یهکم دوروی شهوهی).
 سهول لێدهه.
rower (rō'ēr), n. rowlock (rō'lok', rou'ək), n. [Chiefly British], = oarlock.
royal (roi'əl), adj. (١) پاشایی؛ تاییه تی به پاشا؛
 (٢) شانینی؛ پاشایی؛ (a ~ fleet).
 (٣) شایانه؛ زۆر نایاب؛ شایانی پاشاییه شاهانه؛ (a ~ treatment).
 (٤) بەشکۆ؛ شایانه؛ (a ~ air, bearing, etc.).
 (٥) زۆر گۆره؛ زۆر نایاب.
 n. جۆره کافهژنکی گۆرهیه بۆ چاپ.
royal blue, شینی تۆخی نەختیک سوورکار.
royalism (roi'əl-iz'm), n. (١) پاشایی؛ پۆمی پاشایی.
 (٢) شاخواری؛ شاویستی؛ پاشاخواری.
royalist (roi'əl-ist), n. شاخوار؛ شاویست؛ پاشاخواریست.
 (١) [R-], پالیشتیکهری چارلس یهکم، شای نینگلتهه.
 (ب) پالیشتیکهری نینگلتههکان و نینگلتهه له شۆپشی ئەمهريکا ده.
 (ج) پالیشتیکهری بۆر بۆنەکانی فەرهنسه.
royal jelly, ههنگونی شایانه؛ خواردنی کرمۆکەیی ههنگو بانووشای
 پوره ههنگو.
royally (roi'əl-i), adv. شایانه؛ به جۆره که بۆ شا به شیت.
 (*We were treated - by everyone.*)
royal palm, دارخوومای شایانه؛ دارخوومایهکی درێژه بۆ پازاندنمەوه.
royal purple, ئهزهرهوانی شایانه؛ ئهزهرهوانی یهکی تۆخی شینکاره.
royalty (roi'əl-ti), n. (١) شایهتی؛ پلعماپیه و دمهلاتی شا.
 (٢) شا؛ شازاده؛ شازادان. (٣) شانین.
 (٤) تاییه بۆ شایانه؛ شکۆ؛ بهرزی؛ معزی.
 (٥) (pl.), مافی شا.
 (٦) (١) مافی پاشا به سهه زموی وزار یا سامانی ژۆره بیستی به خهترو
 (ب) باج یا مزى ئەم شته بهمشراوانه.
 (٧) (١) مزا؛ بەشی نووسەر له داهااتی پهترهوکێ فروشراو و هی دەر بهیندرو
 نووانهری فیلمی سینه ما بۆ پيشاندانی فیلمه کيان.
 (ب) مزا؛ بەشی دا هیندەر له داهااتی ئەو شتهی که دای هیناره.
-rrhea; -rrhoea; -rhea; -rhoea (rē'ə), پاشگۆرکە بهمانای؛
 ئی هاتن (شله)؛ ئی هاتنه دهرمەوه: (*gonorrhoea; diarrhoea*)
rub (rub), v.t. (١) لێخهاندن؛ لێخستن؛ پیا هینان؛ ئی سووان.
 (٢) ههتوون؛ تێمه نسوون؛ شیلان.
 (٣) (together) ~، له یهک خهاندن؛ له یهک خهستن.
 (٤) ههلگۆزتن؛ ههلووین؛ کراندن؛ ههله کردن.
 (٥) خوواندن. (٦) پڕووشاندن.
 (٧) (~ out; ~ off; ~ away)، لێکردنهوه (پهسی، چکه)؛
 ئی لایردن؛ ئی فریدن؛ سرینمەوه.
 v.l. (١) لێخستن؛ کران؛ ههله کردن؛ پیا هینان.
 (٢) (~ on; ~ against)، بهر کۆتن؛ لێکۆتن؛ لێخهاندن؛
 (*The tire -s against the fender.*)
 (٣) پڕووشان؛ برێندن؛ بوون.
 (٤) (~ out; ~ off)، لێبووتنهوه (پهسی، چکه... هتد)؛ سهرا نهوه.

(۲) پوره له پاشمه پوک: زېلاوی. (۲) بې قهرې هېچ وپوچ: بې خوځ.
 (۱) وورده بېرته بېرته نېقارې نېکارو! بېرته شکار. rubble (rub^l), n.
 (۲) ديوارې وورده بېرته بېرته نېقارې نېکارو! بېرته شکار.
 (۲) خځولو دارو بېرته خانووي ويزان کړاو! دارو بېرته خانووي پووخاو!
 کلاوه.

-rubbly (adj.),
 rubblework (rub^l-würk), n. بېرته شکار! ديوارې بېرته شکارو بېرته نېقارې نېکارو.

rubdown (rub^ddoun), n. لمش شيلاني توند.

rube (röob), n. [Slang] لادې بېرته بېرته ساده و نزان.

rubefacient (röob^{fa}-fä^{shant}), adj. پېست سورگره روه.

n. شتېکې پېست سورگره روه (وه مضمای له پشت گېراو بې فيش و نازار).

rubella (röob-bel^{la}), n. درکه: سور روزه نعلمانی.

rubellite (röob-bel^{lit}), n. تور مالينی سور: بېرته بېرته پخنی سور يا پهمه پېرته.

rubella (röob-bē^{la}), n. (۲) measles. پوهنگ

rubescence (röob-bes^{cent}), n. (۲) پوهنگ سورگره گېراو (له شمردا يا شميرق بونه روه دا).

-rubescence (n.).

Rubicon (röob^{bi}-kon), n. (۱) پوبېکون: پوبارنکه له باکوورې

ليثانيا. (۲) سنور.

cross (or pass) the Rubicon, له پوبارې رېښکون پېرته روه!

پرواپرته دان که همنوم شانه روه نمېت.

rubicund (röob^{bi}-kund), adj. سور (دهم وچاو)!

دهم وچاو گشو سور.

rubicundity (röob^{bi}-kund^{ti}), n. سورې و گمشې (دهم وچاو).

rubidium (röob-bidⁱ-öm), n. پوبيدېوم: توخنيکې کيميايي

زوي بېه له " پوتاسيوم " ده چت.

rubied (röob^{bid}), adj. ياقوتې: سورې توخ.

rubiginous (röob-bij^{ig}-näs), adj. ژمنگي: قارو مې سورگرار.

rubious (röob^{bi}-ös), adj. ياقوتې: سور.

ruble; rouble (röob^{bl}), n. پۇبل: پارو يکني سؤقمتي جاران.

(۱) سرباس: سېردينې يا يکم تپي بې سور.

rubric (röob^{brik}), n. نووسراو يا چاپکړاو: سېرووتا.

(۲) ناموزگارې بې سور نووسراو او ناميلکې نووژو نزاو کليسه

(۲) سرباسي بې سور نووسراو پاشا. (۴) شينواو رينان.

(۱) بې سور نووسراو.

(۲) [Archaic]، سور، سورگرار.

adj.

-rubrical (adj.).

(۱) بې سور نيشانه کړدن يا پازانه روه v.l. (röob^{bri}-käl),
 پېرته روه: بې تپي سور نووسراو يا چاپ کړدن. (۲) ناموزگارې پيدان يا بؤ

ناماده کړدن دېر بېرته نووژو نزاو نرېقي تپي تر له کليسه دا.

-rubrication (n.); rubricator (n.).

زاناو ناموزگارې نووژو نزاو نرېقي.

rubrician (röob^{brish}-än), n. تپي له کليسه دا.

ruby (röob^{bi}), n. (۱) گومهرې شموچرا: گومهرې سور يا قوت.

(۲) شتي له ياقوت دروست کړاو. (۲) سورې توخ

(۴) شتېکې ياقوتې يا سور (شمراب).

(۵) [British]، جوزه تپيکې چاپه منويه بې تور ميهکې تپيکې.

سورې توخ.

adj.

ruck (ruk), n. (۱) گومهان: بارست.

(۲) گومهانکې همه چيزه يا هممه رنگ (۲) چه ماوه رې هر مه.

(۴) گومهانکې نېسې بې جيمو (غار غارين).

(۱) چېرې و لېچ کړدن: ژاکان دن.

(۲) (~ up)، شينوان دن، تپنکان.

(۵) بېرته روه بون بې لام بې گران! بې گران بؤ پيشه روه پويشتن.

n. (۱) لېخستې: لېخستې: لېخستان! لېخشان.

(۲) همنون: تپه لمسون: ليدان (بؤيه... هند).

(۲) خوران: (۴) پووشاوي! شويني پووشاو يا بريشار.

(۵) کوسپ! کمندو کوسپ! نارېکې! قورت.

(۶) گېروگرفت! گنجه! کنيشه! تمگوجله مه: (~ .) (Aye, there's the ~ .)

(۷) لاقرتې! سېرزه نشتي! گالته پيکړدن.

rub down, (۱) شيلان: همنون.

(۲) سافو لووس کړدن (بې لېخستې)! رېکه کړدن.

rub it in, [Slang], برين کولاندمه (مهجان)!

پمپتا پمپتا خستنه روه بېرې کم وکړو بې هملې کسيک.

rub off, لېکړدنمه (بې لېخستې)! لېبوونه روه: سريزه روه.

rub out, (۱) سريزه روه: لېکړدنمه (بې لېخستې)! لېبوونه روه: لېکرانه روه.

(۲) [Slang]، کوشتن.

rub (a person) the wrong way, پستکړدن: تور پکړدن!

دماگرگرتن! دماغي خراب گرتن.

rubadub (rub^a-dub), n. دمنگي تپل.

rubasse (röob-bas^a, röob-bäs^a), n. روباو: جؤرنگه له بېرې

" کوارتن" پوهنگه کي سورېکې توخه.

rubber (rub^{er}), n. (۱) لېخه: لېخه (بؤيه... هند): لېخشيمن.

(ب) پشت شيل (بې پيشه): لمش شيل.

(۲) ناميزې هملکران دن يا سافو لووس کړدن (بېرته شتي زين).

(۳) لاستيک: شيره لاستيک. (۴) لاستيکې خت کوژاندمه.

(۵) (pl.)، کانوش (پنلاو). (۶) [Slang]، لاستيکي گان.

(۷) نهو پارچه لاستيک لکنيشه پي پي بېه که پارکېرې بېسيون له سېرې

پانوه ستي له کاتي توب هاويشتندا.

adj. لاستيکي: بکشي.

v.l. [Slang]. حل درېزکړدن يا ناوړه نامه بؤ سېرکړدن شتيک.

rubber (rub^{er}), n. (۱) پارې يا بؤرې بؤرېکې سې لايه يې يا پينچ

لايه يې نهو کسه يا تپه يې ژور بې کايه گان بېرته روه پارېکېک ده باته روه.

(۲) کايه برنده روه: کايه برانه روه.

rubber band, پيښستي لاستيک: لاستيکې پېر بېستي.

rubber check, [Slang]. چمکي گېراوه بؤ خاوه نه که له لايه دن.

پانوه بېسي گؤرېنه روه (له بېر نهو بوشې پارو له حسابي نهو کسه دا).

rubberize (rub^{er}-iz^a), v.l. لاستيک تپنکړدن: لاستيک تپنختن!

شيره لاستيک تپنکړدن

rubberneck (rub^{er}-nek^a), n. [Slang]. گمشتيارکې نه بله قې

نؤر حمز بې سور وه و پرسياو کمر

adj. [Slang]. هې گمشتياران! هې گمشتيارې

v.l. [Slang]. حل درېزکړدن يا ناوړه نامه بؤ سېرکړدن شتيک:

نه بله قې بون (گمشتيار).

rubber plant, (۱) داري لاستيک.

(۲) پوهه کنيکې گه لا نؤر پان و گوره و بريته دارو لاستيکي و لاسک رويي

پارنيزه روه بېه

rubber-stamp (rub^{er}-stamp), v.l. (۱) مؤرکړدن: مؤر ليدان.

(۲) [Colloq.]، مؤرکړدن يا پېسه مند کړدن بې پؤتيني و بې بيرکړنه روه.

rubber stamp, (۱) مؤر.

(۲) کسيک! نه جووه تپنک: يا پېر له مانگه که شت مؤر دهکات يا پېسه مند

دهکات بې پؤتيني و بې بيرکړنه روه:

(~ .) (Their parliament is nothing but a ~ .)

(۲) مؤرکړدن يا پېسه مند کړدن هېر به ناوړه پؤتيني و بې بيرکړنه روه.

rubbery (rub^{er}-i), adj. لاستيکي: بکشي: کشاو! جېي.

rubbish (rub^{ish}), n. (۱) زيل: سرکؤره: پاشماوه! پاشمه روه.

(۲) قسه ي هېچ وپوچ! قسه ي قوت و بې مانا.

rubbishy (rub^{ish}-i), adj. (۱) پاشمه روه! زيلې! سرکؤره روه.

v.t. (۱) چرچ ولۇچ بۇرۇن ژاكان. (۲) شۇنۇن تىكچۇون.
n. چرچ ولۇچ ژاكارى.
rucksack (ruk'sak'), n. تۇورەكەي شان
ruckus (ruk'əs), n. [Dial. or Colloq.] گەرەلاۋزە پىشۇرى
 ھەراۋزەنا ھەراۋورىيا.
ruction (ruk'shan), n. ئاۋازە شەپۇر ھەرا.
rudd (rud), n. ماسىيەكى رۇبارىيە.
rudder (rud'er), n. (۱) دەستارۋوي كەشتى
 سوكان يا دەسكى لىخۇيىش كەشتى.
 (۲) بەشىكى كىكى فېزىكەيە يارمەتى لىخۇيىن يا فېرىنى فېزىكەكە دەدات.
 (۳) رابەر چاۋساغ ئاراستەكەر ھۇي پانومايى
ruddle (rud'li), n. Also reddle, raddle. بۇيەي سۇرور
v.t. بۇيەي سۇرور لىدان سۇرور كىردن.
ruddock (rud'ək), n. سنگ زەرەدە بۇرەك سۇرورە؛ بالندەيەكى بچۇرەك
 ئەۋەندەي چۆلەكەيك دەبىت.
ruddy (rud'i), adj. (۱) سۇرور گەش (پىست. دەمۇچاۋ).
 (۲) سۇرور سۇروركار
-ruddily (adv.); ruddiness (n.).
ruddy duck, مەراۋىيەكى ئەمەرىكەيە.
rude (rūd), adj. (۱) كىۋى نەزان؛ كان ۋوگچ (مەجان) ساكارا
 سەرەتايى: (~ men, methods, etc.)
 (۲) ئارىك رېئەك ئاپوخ؛ ئاكارامە؛ خاۋا باش نەكرار:
 (~ path, drawing, style, plan, etc.)
 (۳) بەھىز؛ بەتىن باش: (~ health)
 (۴) بى نەزاكەت؛ كەرتى؛ قەسە سۇرور؛ قەسە پەق:
 (a ~ remark, reply, person, etc.; ~ behavior)
 (۵) ئاسار (دەنگ): ئەگەل يەك نەگونجاۋا تاكۇن: (~ tones)
 (۶) تۇندوتىر؛ داچلەكىن؛ دل خۇپىن؛ سەر سۇرورمىن:
 (a ~ awakening; a ~ shock)
-rudely (adv.); rudness (n.).
ruderal (rūd'də-r'l), adj. ئەماۋ زىلۇ زەرى بەرەلەدا پۇواۋ
n. پۇوۋەكىكە گە لە شۇيىنى ۋەھادا بېرېت
rudesby (rūd'dz'bi'), n. [Archaic] كەسىكى بى نەزاكەت ۋە بى
 پەۋۋەشت ۋە ئاكەس
rudiment (rūd'də-mənt), n. (۱) بىنچىنەكان سەرەتاكان
 (the ~s of art, science, etc.)
 (۲) (pl) سەرەتا؛ چەكەرە (مەجان) سەرەتاي شىك كە لەرانىە
 پەرە سىنىن (~s of social behavior in children)
 (۳) ئەندامىكى پەرەنسىنى بى نەركى لەش (مەكى پىۋار)
 ئەندامى گورە نەبوۋ جى نىشانەي ئەندامىكى ۋەھا
rudimentary (rūd'də-men'tēr-i), adj. (۱) سەرەتايى
 بىنچىنەي (~ knowledge; ~ rules of behavior)
 (۲) ساۋ تازە پەيدابوۋ يا سەرەھەلداۋ
 (۳) گورە نەبوۋ يا پەرەنسىن (ئەندامى لەش) تەنھا جى نىشانەكەي ديارە
 كۇيز مۇتەرە (~ organ)
-rudimentarily (adv.); rudimentariness (n.).
rue (rū), v.t. پەشىمان بۇونەرە؛ تۇبەكرەن داخ بۇ خوارەن
 پاشگەزبۇونەرە
v.t. پەشىمان بۇونەرە؛ داخ بۇ خوارەن.
n. [Archaic] (۱) پەشىمانى داخ؛ پاشگەزى.
 (۲) بەزەيى؛ بەزەيى پىھااتنەرە؛ دل پى سۇوتان
rue (rū), n. پۇوۋەكىكى ھەمىشە سەۋزى بۇز خۇشى گەلا تالى پزىشىكىيە.
rueful (rū'fəl), adj. (۱) جى داخ ۋەخەتە.
 (۲) دلنەنگ؛ دلگىر؛ خەفەتبار؛ ماترەمەلۇل.

-ruefully (adv.); ruefulness (n.).
rufescent (rū-fes'ns), adj. سۇروركار.
ruff (ruf), n. (۱) مېلوانى لۇچ لۇچاۋى يا فەشەل (پىۋور ۋن لە سەدى
 شانزە ۋە ھەفەدا لە مېلان دەكرە). (۲) پەپۇ تۇركى دەۋرى مى بالندەۋ
 گياندارى شىرەم (شىن). (۳) نۇرېنەي چۆلەكەي لم (لە ۋەزى جىوت بۇوندا
 پەپى جۋان لە مى دىت ۋەك ھى كەلمشۇرە مېنەكانى پىيان دەۋورتى
 "reeve". (۴) جۇرە كۇتۇركى پەپۇ لە مە.
ruff (ruf), n. [Obs.] (۱) جۇرە يارىيەكى كاغەزە.
 (۲) فېرېدان يا يارى پىكۇرنى كاغەزى براۋە.
v.t. & v.i. يارى پىكۇرنى كاغەزى براۋە يا دەستى براۋە.
ruff; ruffe (ruf), n. ماسىيەكى بچۇرەك پۇبارىيە.
ruffed grouse, ماسە كىۋىيەكى مل پەۋاۋى كك باۋمىشۇرە.
ruffian (ruf'i-ən, ruf'yan), n. كەسىكى دېرەدو ياخى؛ سىبەندى.
 شەلاتى
 دېرەدە؛ ياخى؛ سىبەندى.
adj.
-ruffianism (n.); ruffianly (adj.).
ruffle (ruf'li), v.t. (۱) شەپۇل بچۇرەك بچۇرەك تىخەست:
 گەۋرەشكەپىكۇرن؛ ژاكاند؛ شۇنۇندن:
 (The wind ~s the surface of the water.)
 (۲) ژاكاند؛ چرچ ولۇچ كىردن؛ فەشكەندەۋى جىل بەرگ بە شۇۋە شەپۇل
 بۇ جۋانى. (۳) فەشكەندەۋە (پەپى بالندە).
 (۴) پەستكۇرن؛ دل شكاند؛ دل كۇرن: (Nothing ~s her.)
 (۵) (۱) پەپەپەمكۇرن. (ب) تىكەلكرەن (دەستە كاغەزى يارى ۋ قوماۋ).
v.t. (۱) ژاكان؛ چرچ ولۇچ بۇون؛ فەش بۇونەرە.
 (۲) پەست بۇون؛ دل كىران؛ دل شكان.
 (۱) تىرە نەقىش قوماش؛ ژاكارى يا لۇچى دەستەنقەست (جىل ۋ بەرگ، قوماش).
 (۲) فەش بۇونەرە؛ پەپى بالندە. (۳) پەستى؛ دل كىران؛ دل شكان.
 (۴) شەپۇل؛ شۇنۇن (پۇۋى شىك).
ruffle (ruf'li), n. تەپۇل لىدانىكى نۇمۇ بەرەمۇم.
v.t. & v.i. تەپۇل لىدان بە دەنگى نۇمۇ بەرەمۇم.
ruffle (ruf'li), v.t. (۱) كىردن بە ھەرا؛ ھەراۋزەناكرەن؛ شەپۇر كىردن.
 (۲) خۇفەشكەندەۋە؛ خۇبادان؛ كەش ۋەفەش كىردن؛ پۇلۇدان.
n. ھەراۋورىيا؛ ھەراۋزەنا.
rufous (rū'fəs), adj. ژەنگى؛ سۇرور قارۋىيە.
rug (rug), n. (۱) بەرە؛ ماپۇر؛ قالى؛ پاخرە؛ فرەش؛ ژۇرەخرە؛ پەلاس؛
 پايدەخ. (۲) [British Chiefly] سەرەخرە خۇرى يا بەتائىيە بچۇرە
 (بەتايىيە بۇ دان بەسەر ئەنۇنۇدا).
pull the rug (out) from under, دەستبەردار بۇونۇ؛
 فۇۋشەن (مەجان)؛ پەرە لەزۇر پىن دەرىھان.
sweep under the rug, كىردن بە ژۇرەۋە (شىكى تاپەسەند)؛ داپۇشەن؛
 شارىنەرە.
rugā (rū'gā), n. چرچ ولۇچ (زىنەمۇرەزاشى؛ پۇوۋەكانسى).
rugate (rū'gāt, rū'git), adj. چرچ ولۇچاۋى.
Rugby (rug'bi), n. پەگىيى؛ فۇتبولنى ئىنگلىزى؛ جۇرەكە لە يارى
 شەق شەقتىن. (پىشى دەۋورتى): "Rugby football".
rugged (rug'id), adj. (۱) تارىكە؛ سەخت؛ قۇرتاۋى؛ بەرۇزۇ تۇماۋى؛
 چالۋچۇلاۋى: (~ ground; ~ mountains).
 (۲) چالۋچۇلاۋى؛ تارىكەپىنكە؛ بەھىزۇ پىۋاۋە (پۇوخسان): (a ~ face).
 (۳) زىدانىۋى؛ باۋبۇراناۋى؛ سەخت: (~ weather).
 (۴) ئاساز؛ ناخۇش: (~ tones).
 (۵) سەخت؛ ناخۇش؛ تۇندوتىر: (a ~ life; a ~ climate).
 (۶) كىۋىيەنە؛ كەرتانە؛ نەزان (پەۋۋەشت)؛ بى نەزاكەت: (~ manners).
 (۷) بەھىز؛ تەندروست.
-ruggedly (adv.); ruggedness (n.).
rugose (rū'gōs, rū-gōs'), adj. Also rugose, چرچ ولۇچاۋى؛

ددماروی (کلاً): زبر: (a ~ leaf)

-rugosity (n.)

ruin (rōō'in, rōō'n), n.

(۱) پووخان: اخانوی: پمان.

(۲) (pl.) . کهلاوه: ویرانه: کاول.

(۳) (۱) شوینی: ویران: کراو یا کاول: شوینی: پووخاو یا فورتاو:

(The bombed city was a ~.)

(ب) کهسینکی: پووخاو یا فورتاو.

(۴) فورتان: پووخان: ویران: بوون: تینکچوون: کاول: بوون: له کملک: کموتن:

هرمس: بردن (مروءة).

(۵) فورتان (مروءة): مایه: پووجی: نابووتی.

(۶) تابووجوون (کچ): حمایچوون: کون: کران.

(۷) فورتینئر: ویرانکرا: هژی: فورتان یا تینکدان:

(Gambling was his ~.)

v.l (۱) ویران: کران: کاول: کران: فورتان: پووخان: تینکدان:

له کملک: خست: بهریاکردن:

(It will ~ the crops.; to ~ a plan, a meal, one's chance, one's life, etc.)

(۲) مایه: پووج: کران: نابووت: کران.

(۳) کون: کران: (کچ): تابووجوون: بردن.

v.l ویران: بوون: فورتان: کاول: بوون: مایه: پووت: بوون.

ruinate (rōō'ā-nā't), [Archaic], v.t. & v.l. = ruin.

adj. = ruined.

ruined (rōō'ind), adj. ویران: کراو: کاول: بوو: فورتاو: مایه: پووت:

تابووجوون

ruination (rōō'ā-nā'shən), n. (۱) (۱) ویران: کران: فورتان: تینکدان:

تینکدان: کاول: کران: له کملک: خست. (ب) ویران: فورتاو: فورتاو:

مایه: پووتی: تینکچوون. (۲) فورتینئر: ویرانکرا: کاولکرا: نابووتکرا:

(Drinking was his ~.)

ruinous (rōō'in-əs, rōō'n-əs), adj. (۱) ویران: بوو: فورتاو:

پووخاو: کملک: نماو: کاول. (۲) ویرانکرا: کاولکرا: فورتینئر: زیانبخش:

(~ floods)

rule (rōō), n.

(۱) پیپر: (۲) دهستوور: یاسا: ریسا.

(۳) پیوانه: کیشانه

(۴) شتیگ: که به ناسانی: پوودات: ریجازی: ناسایی:

(Famine and disease are the ~ following war.)

(۵) فرمانروایی: هوکمرانی: فرمانداری: (the ~ of King George)

(۶) راسته. (۷) [Obs.]. ره: قنار: رهووشت

(۸) فرمانی: دادپرس: فرمانی: دادگا.

(۹) قیره: ناسینکی: باریکه: بو: هیل: راکیشان: چاپهمنی.

v.l (۱) پایری: کران: بردن: بهریوه: رانن.

(۲) دهسلات: یاسردا: بوون: لهژیر: بار: یا: دهسلاتدا: بوون

(۳) کهسکردنموه: راگیرکردن: راگرتن: بهستنموه.

(۴) فرمانروایی: کران: هوکمرانی: کران: بردن: بهریوه:

(The King ~d the country.)

(۵) گرتگرتین: بهش: بوون.

(۶) بریار: لهسردان: (دادپرس: دادگا)

(۷) به: راسته: راکیشان.

v.l (۱) فرمانروایی: کران: هوکمرانی: کران.

(۲) له: پلهیکی: تاییهتیدا: بوون: (نرخ): (Prices ~ low)

(۳) بریار: لهسردان: (دادپرس: دادگا):

(The court has not ~d on the matter yet.)

as a rule,

به ناسایی: به گشتی: به زودی

rule out,

پری: نعدان: به قسه: لیکردن: یا: پوودانی: شتیگ:

بریاردان: به نمبوونی: شتیگ:

(He ruled out any compromise or negotiation.)

rule of thumb,

پیپر: یا: ریگی: کردنی: شتیگ: که: مروءة: به

تاقیکردنموه: شارمزای: بووه: نکه: له: ریئی: زانستموه.

ruler (rōōl'er), n.

(۱) فرمانروا: فرماندهر. (۲) راسته.

ruling (rōōl'ing), adj.

(۱) فرمانروا: فرماندهر:

(the ~ party, class, etc.)

(۲) زال: بهدهسلات.

n. (۱) فرمانروایی: کران: هوکمرانی: کران: جلموگرتن.

(۲) بریار: دادپرس: یا: دادگا:

(A ~ by the court is expected today.)

(۳) به: راسته: پیوان: راسته: بهکارهینان: به: راسته: هیل: کیشان.

(۴) هیلی: به: راسته: کیشاو.

rum (rōōm), n.

(۱) رهم: جزره: خوارندنموه: کحواپی: به.

(۲) خوارندنموه: سرخوشکر.

rum (rum), adj. [Slang].

(۱) باش: ناباب.

(۲) [Chiefly British]. سپرا: ناویزه: ناسایی: جیا.

(۳) هچووج: گند: (a ~ joke)

rum (rum), n. = rummy.

Rumanian (rōō-mā'ni-ən), adj. & n. = Romanian.

rumba (rum'bə), n.

(۱) رومیا: سهمایکی: بهجوشی: کویایی: و

قولهرهشی: به. (۲) سهمایکی: لاساییکرموه: نم: سهمایه: به.

(۳) موسیقای: نم: سهمایه.

rumble (rum'b'l), v.i.

(۱) گرمهگرم: هاتن: گرموهور: هاتن:

گرماندن: (Thunder ~s.)

(۲) به گرموهور: پویشتن: گرمهاتن: گرمگرم: کران:

(The truck ~d down the street.)

(۳) [Slang]. شپره: گهره: کران.

v.l. (۱) گرمه: له: نساندن.

(۲) به گرمهگرم: روتن: یا: دهربرین: هاورکردن: گرماندن.

(۳) سافو: لووس: کردنی: پارچهیکی: کانزایی: له: بهرمیلنکی: سوور: اوده.

n. (۱) گرمه: گرمهگرم: گرموهور: هاره.

(۲) کورسی: پشتموه: گالیسکه: بو: شتومک: یا: بهردهست.

(۳) کورسی: یکی: وهای: پشتموه: توتومیل.

(۴) بهرمیلنکی: خولوه: به: بو: ریک: کران: یا: سافو: لووس: کردنی: پارچه: کانزایی

(۵) [Slang]. شپره: گهره: شپری: تاقه: شهلاتی.

-rumbly (adj.).

rumen (rōō'min), n.

گهمی: یکهکی: گیانداری: کاوژکر.

ruminant (rōō'mā-nənt), adj.

(۱) کاوژکر.

(۲) هی: گیانداری: کاوژکر: کاوژکر: بیرکرموه.

n. گیانداری: کاوژکر.

ruminare (rōō'mā-nāt'), v.i. & v.l.

(۱) کاوژکردن.

(۲) بیلیکردنموه.

-ruminative (adj.); ruminator (n.).

rumination (rōō'mā-nā'shən), n.

(۱) کاوژ: کاوژکردن.

(۲) بیرکردنموه.

rummage (rum'ij), n.

(۱) پوویت: وورده: بابته: شفی: هممهردگ: یا.

هممهرده. (۲) پشکنین: به: ووردی: گهران. (۳) rummage sale

(۴) [Obs.]. شیوهی: ریگشستی: باری: کشتی. (ب) عمار.

v.l. (۱) پشکنین: به: ووردی: پیاگهران:

(to ~ a ship for contraband)

(۲) (~ up; ~ out). خستنموه: (به: پشکنین: یا: بو: گهران): دمرخستن.

v.l. پشکنین: به: ووردی: گهران:

(The burglars ~d through all his belongings.)

rummage sale, (۱) فروشتنی: هممهرده: فروشتنی: شتوموهکی: هممهردی: کؤنه: تازهی: نامالو: جل: ویرگ: (بو: پاره: کؤکردنموه: دان: بهخیز).

(۲) فروشتن: یا: هراجی: هممهردی: فروشگا.

rummer (rum'ər), *n.* پەرداخ یا کوپینگی گەمەرە.
rummy (rum'i), *adj.* [Chiefly British Slang]. سەیرا جیا
 ناویزە، ئاناسا
n. پەم: جۆرە یارییەکی کاغەزە.
rummy (rum'i), *n.* [Slang]. سەرخۆش: کەسینگی سەرخۆش.
rumor (rōō'mēr), *n.* Also **rumour**, روت و وات: قارو، مۆمۆقا
 لەبەدەبە: تەخا تەخا: بەندوبارو، قارو، قارو.
v.t. قارو خستەنەو: قارو بلاوکردنەو.

rumour (rōō'mēr), *n.* & *v.t.* = **rumor**.
rump (rump), *n.* (١) کەفەلێ گیاندار: پاشەن، سەت.
 (٢) پارچە گۆشتی پاشی گا. (٣) سەتە جۆزەلی بەلندە.
 (٤) سەتێ سزۆ: کەفەل: گووبی سەت: گووبی قنگ: قنگ.
 (٥) پاشمارە: پاشمەزگ.
 (٦) پاشمەزگی پەرەمان (کە ئەندامە بەرەتییەکانی زۆریەیان ئەمان یا دەرکراوین).

ruple (rum'p'l), *n.* چرچ و لۆج: ژاگاری.
v.t. & v.i. چرچ و لۆج کردن: ژاگاردن.
rumpus (rum'pəs), *n.* [Colloq.]. هەراوژەنا: هەراوژە:
 هەراو بەزە: شەڕ: شەڕ و هەرا: دەرگەدەنگ
rumpus room, ژووری یاری (لە ژۆرخاندا).
rumrunner (rum'run'ər), *n.* (١) قاچاچیی مەوی ئارەق.
 (٢) کەشتی و بەلەمی قاچاچییتی رەها.

run (run), *v.t.* (١) پارکردن
 (٢) خێرا بۆیشتن: چون بە دەم یا هوارمە: (*We ~ to her aid.*)
 (٣) بەرە لایبۆن: پێ ئێ نەگیران: بە سەرپەستی گەران.
 (٤) هەڵباتن: هەلاتن: دەر یازبۆن: پارکردن: خۆدزینەو.
 (٥) (*~ up to* ; *~ down to* ; *~ over to*) . بە پەنە چون بۆ شوێنێکی
 نێزیک بۆ ماویەکی کەم: (*Let's ~ over to her house.*)
 (٦) (١) بۆرەوێن کردن: پێشبرکێ کردن: (*His horse ran in the race.*)
 (ب) خۆ ناسرەدکردن (هەڵبژاردن): خۆ پالۆتن لە هەڵبژاردنێکدا:
 (*He will ~ in the next election.*)
 (٧) تەواوکردنی غارغارنێک یا پێشبرکێیەک لە پەنەیی تایبەتدا:
 (*My horse ran last.*)

(٨) کۆچ کردن (ماسی): بە کۆمەڵ و بە مەلە بۆیشتن:
 (*The Salmon ~ every year.*)
 (٩) هاتوچوکردن بە رێک و پێکی:
 (*The bus ~s every hour.* ;
The train ~s between Washington and New York.)
 (١٠) بلاو بوونەو (دەنگوباس).
 (١١) خۆ پیا هەلناسین: پیا هەلگەران: تەرز فرێدان.

(*The vine ~s over the porch.*)
 (١٢) گەرانەو بۆ چەندەها ساڵ: درێژبوونەو بۆ ماویەکی کۆن لە پابوردوودا:
 (*His family live ~s back many generations.*)
 (١٣) هەمیشە بزووتن: هەرگیز نەوستان:
 (*His tongue ran on and on.*)

(١٤) هەلوەشان: (*Her stocking ~.*)
 (١٥) گەران (مەکیئە): کارکردن:
 (*The washing machine is ~ing.* ; *Her car ~s well.*)

(١٦) هاتنەو بە بیردا: هاتنەو بە مێشکدا: چار لە دواي چار:
 (*Thoughts ran in his head.*)
 (١٧) بێدا بۆیشتن: بۆین (ئاو، خوێن، شلە): (*Blood ~s in his veins.*)
 (١٨) تووانەو لەبەر بۆیشتن: (*The butter ran.*)
 (١٩) (١) بلاو بوونەو (شلە): بۆین. (ب) رەنگ دانەو (قوماش، جل).
 (٢٠) پەردوون لە (فرمیسک، خوێن، شلە): ئێ هەلئیشتن:
 (*Her eyes ran with tears.*)
 (٢١) (١) لێهاتن (کنیم، چلم، ئاو): پیا هاتنەو خوارەو:

(*His nose is raning.*)
 (ب) ئاو لێچوون (بەلەو) (ئاو دزین، ئاو لێهاتن.
 (٢٢) تێپەربوون (کات): بوون بە: بەسەرچوون و بوون بە:
 (*The days ran into weeks.*)
 (٢٣) (١) بەرەهوام بوون: بە بەرەهوام پیشان دران یا پێشکەش کردن:

(*The play ran for a year.*)
 (ب) خایاندن: پێ چوون: (*The movie ~s for two hours.*)
 (٢٤) کار پێ کران: (*The law ~s for ten years.*)
 (٢٥) درێژبوونەو: (*The fence ~s through the woods.*)
 (٢٦) تووش بوون: تێکەرتن (قەز، گەرگرفت):
 (*He always ran into trouble.* ; *We ran into debt.*)

(٢٧) بە شۆبەیک بوون: (*The proverb ~s like this.*)
 (٢٨) بە پەنەجە بۆ مانەو: (*Humor ~s in his family.*)
 (٢٩) بە نرخێکی تایبەتی بوون: لە رادەییکی تایبەتیدا بوون.
 (١) پیا پارکردن یا بۆیشتن بە خێرای: (*to ~ streets*).
 (٢) پێشبرکێ کردن: بۆرەوێن کردن: (*He ran a race.*)

(٣) خۆ دان بە دەم سەترەییەو: پرکێشی کردن: (*to ~ a risk*)
 (٤) پیا بۆیشتن: شکاندن (ناپلۆوه): بێرین (چرای سووری سەر پێگە):
 (*The ship ran the blockade.* ; *The driver ran a red light.*)
 (٥) پاروکردن: دووگەوتن: پارفاردن.
 (٦) سووریەنەو: تەقەل لێدان. (٧) مەلەلی: لەگەڵ کردن.
 (٨) (١) بەشداری پێکردنی نەسب لە غارغارنێدا: پێشبرکێ پێکردن
 (ب) نامزەکردن: پالۆتن (بۆ هەلئۆژدن):

(*The party will ~ a new candidate in the next election.*)
 (٩) کارپێکردن: خستەنەو (مەکیئە، ئوتومبیل) خستەنەو:
 (*to ~ a motor, engine, etc.*)
 (١٠) تووش کردن: (*His action ran us into difficulties.*)

(١١) (١) گواستەو (بە کەشتی یا ئوتومبیل): بردن: گەیاندن.
 (ب) قاچاچییتی کردن: بە قاچاخ دەرکردن: (*He ~s rifles.*)
 (١٢) پیاکردن: (*She ran a pin into her thumb.*)
 (١٣) تێکردن: (*to ~ water into a tub*).
 (١٤) لەبەر بۆیشتن (شلە): ئێ هەلئیشتن: لێهاتن: پیا بۆیشتن:

(*The gutters ~ blood.*)
 (١٥) (١) بەرەهوام بوون: (*They ran the film for a month.*)
 (ب) دەستپێکردن و دەوام پێدان: (*He ran a bill at the store.*)
 (١٦) بلاوکردنەو (پۆزنامە، تەلەفزیۆن):

(*to ~ an advertisement, a story, etc.*)
 (١٧) پاکێشان (پێگە): بردن: (*to ~ a road into the hills*)
 (١٨) بەرێو بەرمان: هەلسوواندن: گێزان (کار):

(*to ~ a household, hotel, restaurant, corporation, etc.*)
 (١٩) کردن (تاقیکردنەو): پێ هەلسان: (*to ~ a test*)
 (٢٠) کێشان (هێل): پاکێشان.
 (٢١) توواندنەو و پوختەکردن (کافزای خاوە).
 (٢٢) لێهاتن (قا): تووش بوون: (*He is ~ing a fever.*)

(٢٣) داڕشتن.
 (٢٤) بردنەو (یاری بلیارد).
 (١) (١) پارکردن: خێرای وەک پارکردن. (ب) غار.
 (٢) پارکردن.
 (٢) (١) ماوه یا دوری پارکردنێک.
 (ب) ماوه یا کاتی پێویست بۆ نەم پارکردن:

(*a two minute's ~ from the bus-stop*)
 (٤) گەشتێکی کورت و خێرا: سەردانیکی گورج: چون: (*a ~ into town*)
 (٥) (١) دا بەشکردنی فرۆتەنی بەسەر شو مالو فرۆشگایانەدا: کە داوایان
 کردووە: شو پێگەیی لەم دا بەشکردنەدا: دەرگێری:
 (*The milkman finished his ~.*)

(ب) خلافت بردنوم: (He ran away with several prizes.)

- (۱) پهككوتن (مكینه) و مستان.
- (۲) كودن به ژرموه:

(The policeman ran down a few demonstrators with his motorcycle.)

- (۳) راوتانو و گرتن يا كوشتن: راو كودن: شوین كوتن و دوزیموه و گرتن
- (۴) شكندن (مړۍ): ناو پیس كودن: خرابه ووتن: به سووكی تاویردن:

سووك كودن: (He was trying to run her down.)

- (۵) (۱) ماندوو كودن: ماندوو یووون و تهنرووستی خراب یوون.
- (ب) پیریووت كودن: چاك نكودن و فهاوش كودن و تیکو ویتكدان

(The tenants ran down the house.)

- (۶) خیرا خویندنوم: به پهله چار پیداخشان

run for it, دهریاو یوون: هلهاتن: راكودن

run in, (۱) خستنه ناو یا سمر (نووینی ژاده): تی تریجاندن.

(Slang), (۲) گرتن: گرتن و خستنه باندیخانوم.

(۳) لهچاپدان بېبی جیاكودنوم به باند بهند.

run into, (۱) به ښكوت توش یوون: پی كیشتن:

(I ran into some friends in the store.)

(۲) خړ پیدان: بهر كوتن: به په ككادان.

(۳) لیدان (ږنگه): له پككودن.

(۴) توش یوون: (to run into difficulties, debts, etc.)

run off, (۱) به پهله پوښتن: راكودن

(۲) وینه لسمه دهر كودن: لهچاپدان:

(to run off ten copies on the Xerox machine)

(۳) نووسینوم یا خویندنوم لیسته ناو به خیرا.

(۴) دزین و بړ دهرچوون: فراندن: راكودن:

(He robbed a bank and ran off with a lot of money.)

(۵) دووباره كودنوم: هلبژاردن له نیوان دوو كسدا كه له هممو نوانی تر

دمنگیان زیاتو هیناوه: (There will be a run-off election.)

run on, (۱) لهچاپدان بېبی جیاكودنوم به باند بهند.

(۲) له پككودن پی چاند رسته په هله بېبی وستان (وژمان)

(۳) لسمه پوښتن: قسم كودن بېبی وستان

run out, تهر او یوون: بسمه چوون (كات): دواپی هاتن: هیچ نمان:

(Time ran out.)

run out of, (۱) پیران (ناووه، شومك، كمرسه): هیچ پی نمان:

(We ran out of time and money.)

run over, (۱) كودن به ژرموه:

(He almost ran her over with his car.)

(۲) هنجوون: پی پړان له پیر پوښتن.

(۳) پیاچوونوم به پهله: پراوه كودن.

(۴) پی تیره یوون.

run the show, (۱) جلمو به دست یوون: بهر نوه بردن.

run through, (۱) به فریودان (پاره): له تاویردن: به پادان.

(۲) لیدان (چقو، شیر): پیاكودن: كوون كودن.

(۳) پیاچوونوم به پهله: پراوه كودن. (۴) هیل پیا هینان (نوسراو).

run up, (۱) بهر كودنوم: هلكودن: (to run up a flag).

(۲) درووست كودن به پهله. (۳) كوكودنوم (ژماره).

(۴) زیاده خرجی كودن: زیاد كودن (حساب، خرجی):

(He ran up a big bill at the hotel.)

run up against, توش یوون:

(to run up against difficulties)

run upon, (۱) خړ پیدان: لیدان:

(The ship ran upon a rock.)

(۲) دوزیموه به ښكوت: توش یوون: پی كیشتن.

runabout (run'ə-bout), n. (۱) گډوډك: كسیكه كه دسووریتوم.

(ب) ږنگی هاتوچوی پیلو پینگی هوی هاتوچو.

(ج) ماوهی نهم ږنگیه (كاتو دوری)

(۶) بړ پینشومه پوښتن (به تاییه هی ناسان)

(۷) چوینتی دریزوونومه دهماری دارو تهخته و بورد.

(۸) زنجیره (a ~ of good luck; a ~ of dry summers).

(۹) زنجیره (شانونامه پینشكش كودن):

(The play had a ~ of a year.)

(۱۰) چمند نوته یا ناوړنکی موسیقای خیرا خیراو يك له موای یكه.

(۱۱) تیکچران (معمیلی بانق بړ پاره وهرگرتن): هیزش:

(There was a ~ on the bank.)

(۱۲) دریزوونومه: بهر موامی

(۱۳) لیشاو: بهر زلو: ناو هملنیشتن: نوموژم

(۱۴) جوكه لهی خیرا.

(۱۵) (۱) له پیر پوښتن (شله): پوښتنی ناو یا شلهی تر

(ب) هندی نهم پوښتنه

(۱۶) (۱) كړانی كارخانه یا مكینه پهك بړ ماوهیكی تاییه هی.

(ب) بهرهمی نهم ماوهیه.

(۱۷) (۱) بایهت (شتموبه): چیشن: جۆر (مړۍ): گیاندار: هتد.

(ب) بایهتی رهمكی یا بازاری: جوری ناسایی.

(۱۸) (۱) بوری: پی: پوچكه: جوكه.

(ب) كوز: لانه: پهچه: (a chicken ~; a rabbit ~).

(۱۹) بهرلهایی: سره پستی سوورانهوه یا گه پان:

(We had the ~ of his yard.)

(۲۰) رومو: گال (میگال، گالگال).

(۲۱) (۱) پی كوج یا گه میان و كوستان كودن: ناوچهی تیداوون و هاتوچو كودن:

(۲۲) (۱) گله ماسی كوكچكر (بړ گه راكودن).

(ب) كوج كودن و ههای ماسی.

(۲۳) تالی هملوهار یا پرمیوه (قوماش و جلی تانراو): هملوهارنومو:

په وینومو

(۲۴) بهرمو نیشان چوون و نیشان لیگرتنی فروكی بؤمبا هوون:

(a bombing ~)

(۲۵) له توپ دانی يك له موای یكلو بردنومو (پاری بلیارد).

adj.

(۱) توراوه

(۲) داریزوون: (~ metal).

(۳) پالاوته: پانئوراو: پوخت: (~ honey).

(۴) قاچاخ: هی قاچاخ: (~ liquor).

a run for one's money, (۱) ملامیانی گران:

به ناسانی دست نكوتن. (۲) خوښی پی وهرگرتن: شت پی دست كوتن.

in the long run, له موادای دوردا: له دواپیدا:

(He may win now, but in the long run he will lose.)

on the run, (۱) راكودو: رافرینراو: شكاهو له راكودنایه:

(We have the enemy on the run now.)

(۲) راكوراك دمكات: هلمپه دمكات به هممولایه كدا:

(I have been on the run all day.)

(The thief is on the run.) (۳) قاچاخ (مړۍ): راكودو:

run across, توش یوون به ښكوت: پی كیشتن

run after, (۱) شوین كوتن: دواكوتن: به مواد راكودن.

(۲) [Colloq.] شوین كوتن بړ یوون به براده: داوای براده رتی لیكودن:

راكودن به مواد

run along, پوښتن: بړین: كوتنمیری.

run an errand, كارنکی سره پیری بچووك كودن (چوونه بازار یا بانق).

run away with, (۱) دزین: بردن (۲) په دووكوتن.

(۳) به پهله په سندن كودن (پروا، پلان)

(۴) خړ بړ نكودن: هلمچوون: (His temper ran away with him.)

(۵) بوریانان: بویوین بردنومو.

به شویڻ راپوراندنډا؛ راکټر اکرگمر (۲) گالیسکه پیکي سووکی یک کورسی سرکراوه. (۳) ټوټومیلینکی سووکی سرکراوه ی یک کورسی.

(۴) بهلمیکي چووکي ماتوړدو

runagate (run'ə-gāt'), *n.* (۱) کسینکی هملهاټوو یا قاچاخ؛

کسینکی راکردو. (۲) گمژک؛ قاوړه؛ دهریدهر.

run-around (run'ə-round'), *n.* Also **run-round.** (۱) دوستی

دوستی پیکرن؛ بهدمعه گرتن؛ ناین ونوین؛ راستی بهدمسته نمان؛ بیانو:

(to get the ~ from someone; to give someone the ~)

(۲) خانه پیکي چاپکراو به تمسکی بهدموری وینه پیکدا (وکه له فرهمنگدا).

runaway (run'ə-wā'), *n.* (۱) کسینکی یاخی یا هملهاټوو؛ راکردووا.

هملاتو؛ ټوراو. (۲) نسپي بهلمسه یا پت پچرین

(۳) راکردن؛ هملهاټن؛ هملاتن؛ ټوران؛ یاخی بوون؛ بهلمسه پی.

(۴) بردنومه پیکي ناسان؛ سرگرتنیکي ناسان و په کلایي.

(۵) راکردوو؛ بهلمسه؛ پت پچرین؛ ټوراو:

adj.

(a ~ teenager; a ~ horse)

(۲) هی راکر؛ هی راکردوو. (a ~ marriage)

(۳) به ناسانی براوه (پوچرین، پیشترکی).

(۴) زوو به زبوومه (نوخ) (a ~ inflation; ~ prices).

runcinate (run'si-nit, run'si-nāt'), **adj.** گوینجه نارینگی

به پشندا کموتو (که لا).

rundle (run'dl), *n.* (۱) پله پیزو. (۲) چرخ؛ په پوهه؛ پنجه

rundlet (rund'lit), *n.* (۱) بهرمیلی چووک

(۲) بیوانه پیکي شله ی کونه بریت پی به له هژده گانوڼ.

run-down (run'daun'), **adj.** (۱) قورمیش نهکراوو و مستاو

(کاتریمیز) (۲) ماندوو؛ له بهل وپو کموتوو؛ پی هیزو ناتمندووست (له بهر ټوډ

نیش کردن؛ لاواڼ. (۳) په پړپووت؛ چاک نهکراوو گوی پی نه دراو؛ پورخواو:

(a ~ building)

n. کورته؛ بوخته.

rune (rūn), *n.* (۱) بوون؛ تپیی ټلف ووی پیکي کوننی ټسکه ندانی و

ټه تهره نهلماندی پیکانی تره (۲) هله بیست، مه تل؛ یا شتینکی تری بهم

ټلف ووی پیکي نووسراو. (۳) نیشانه یا شیوه نووسینیکي نهفسونه پی.

(۴) هله بیستی فنله ندی (ب) هله بیستینکی ټسکه ندانی گون.

[Poetic] هله بیست؛ گوزانی.

-runic (adj).

run (rʌŋ), *n.* (۱) پله پیزو

(۲) داری نوزان دوو قاچی کورسی؛ داری پانچشتی کورسی

(۳) نعل بیچیکه ی پاسکیل (۴) پله

rung (rʌŋ), *past participle and rare past tense of ring.*

run-in (run'in'), **adj.** ټی ترخاو

(ووتی زیاده ی ناو شتی نووسراو یا چاپکراو)

n. (۱) ووتی زیاده ی ټی ترخاو یا خراوه ناو شتی چاپکراو یا نووسراو.

(۲) [Colloq] شمر؛ دمه قانن؛ مشت و مزا؛ شمره قسه؛ دهمقوی:

(She had a ~ with her boss.)

runlet (run'lit), *n.* جزگه

runnel (run'l), *n.* (۱) جزگله (۲) ناوه پو؛ ناوه ژگه

(۳) راکر (ب) هملهاټوو؛ راکردوو؛ قاچاخ

(۲) په یامهر. (۳) قاچاخچی. (ب) بهلمه یا کمشتی قاچاخچی.

(۴) مکینه چی به ریزه بهر (نامین) (۵) فرمانبر (بانق).

(۶) سره یا قالی باریکی پارو

(ب) سرمیزی باریکی جوان (که هر به شتی میزه که دایوشی).

(۷) قالی هله نوه شاو؛ تانیک که په وییته تهره

(۸) تری شتی خشوکی رهگ دا کوټاو (هر ره گینکی ده بیته پوهه گینکی تازه).

(ب) پوهه گینکی وها (وکه شلیک). (۶) پوهه کی پیا هملگه راوی ټیوه نالو.

(۱۰) ننی پیلووی سمهزل خلیسکی.

(۱۱) نلو بهشی نامیریک یا مکینه پیکه که به شتی تری پیندا دینت و ده چیت

یا دملخیسکی.

(۱۲) نلو پارچه دریزه ی بنی گالیسکه ی سمهزل که له سمری دملخیسکی.

(۱۳) دارژگه.

(۱۴) جزوه ماسی پیکه.

runner-up (run'er-up'), *n.* هاو پیکیکری نوی براوه؛

هاو پیکیکری دوروم؛ براوه ی دوروم.

(۱) راکردن. (۲) توانای راکردن.

(۳) هاو پیکي؛ بوچرین: (in the ~).

(۴) به ریزه برندن؛ گیزان؛ نیش پیکردن؛ خسته کار:

(the ~ of a machine)

(۵) (ب) پموت (شله)؛ پهوانی (ناو)؛ پوین؛ له بهر پوین

(ب) پاندی شله ی له بهر پوین.

(۱) راکر؛ خیرا پویشوو

(۲) هی راکردن: (a ~ race).

(۳) پهوان (ناو)؛ نهره ستاو؛ پوینو: (water ~).

(۴) پیکمه نووسا (نوسین). (۵) ټوراوه.

(۶) کین لنهاټوو: (a ~ sore).

(۷) هملگه راو (پوهه)؛ خشوک.

(۸) له گه پدایه؛ نیش دهکات (مکینه): (a ~ engine).

(۹) به دروژی (پوانه): (a ~ foot).

(۱۰) بهرموم: (a ~ fend between the two sides).

(۱۱) یکه له درای یک: (~ for seven days).

(۱۲) زال.

(۱۳) هی ټیسته؛ بهرموم: (a ~ account).

(۱۴) خلیسکار؛ شرا؛ نهچمه سپو: (a ~ knot).

(۱۵) به راکردن کراو: (a ~ jump).

in the running, له هاو پیکیکه دایه؛ لهوانه به بیباتره

out of the running, له هاو پیکیکه دا ټیوه؛ لهوانه ټیوه بیباتره

(هملگرادن، پیشترکی؛ غارغارین، یاری).

running board, چهلمندی ټوټومیل.

running gear, یمشه جوولاره کان یا نیشکمره گانی ټوټومیل و شتی

تری خوچوون (وکه گیزو نهگسل و مکینه و پیچکه گانی).

running head, سهریاسی دوو باره کراو میبه له لاسه ووی هموو

لاپه پیکدا یا هر له تهره سمری لاپه پیکه چیپ.

(پیشی دمورتری: "running title").

running mate, ناوه لی هاو پیکي؛ (ا) نسپي هاو نیله.

(ب) نسپیکه که خیرایی بو نسپیکي تری غارغارین دادمنی یا دهر ټه تهره.

(ج) کسینکه که نارینو کرابی بو پله و میبه پیکي جینگی له گهل کسینکی تره؛

بو پله سمره کی پیکه (وکه جینگی سمره کزمارو سمره کزمار له

هملگرادنیکدا):

(Jonson was Kennedy's ~ in the 1960 election.)

running stitch, ریزه تهقلی وور.

running title, = running head.

running water, ناوی به لوهوه؛ ناوی پهوان.

runny (run'i), **adj.** (۱) ناو به لوهوټدا هانتنه خوارمه؛ چلماری:

(a ~ nose)

(۲) ټوډر شل؛ شل: (~ yogurt, soup, etc.).

run-off (run'of'), *n.* (۱) باراناوو به فراری هملنه سزوری بهرم جزگه و

ناوه پو چو. (۲) چلکارو پیسای کارگه.

(۳) کاپه ی بریار دهر؛ دوا کاپه ی بوچرین؛ یاری؛ یا هملگرادنیکه که کس

نمیرد بیته تهره و بهرامبر پی:

(Since no one has won the election outright, there will be a ~.)

run-of-the-mill (run'əv-thə-mil'), **adj.** یازاری؛ په مکی؛

ټاسایی؛ ساده (نمونه).

run-on (run'on'), *adj.* ۱) بىند بىند ئەتراپ (چاپەلمەنى).
 ۲) بىنكەمە بىستراپ بە ھەلەو بەبىي ۋەستان (رېزىمان): (a - sentence).
n. ۱) شىتى چاپىكرارې بەند بەند ئەتراپو جىيانەكرارە.
 ۲) رىستەمىكە كە لە لىكداشې چەند رىستەمىك بىنكەتورە بە ھەلە (رېزىمان).
runt (runt), *n.* ۱) كورەتەنە (مورۇ، گىيانەنار، پزۈكە).
 ۲) سچوكرىن بەچكەي بە يەك سەك زار.
 ۳) كار مانگاي بچوك.

-runtiness (n.); **runt** (*adj.*).
runway (run'wā'), *n.* ۱) جۇگە ئاۋەرېژا ئاۋەرېژگە.
 ۲) رىنگى شىتى بىنچەكەدار. (۳) رىنچەكەي ئاسكەو گىيانەدارى لار.
 ۴) راپەرې گىرانەرەي تۇپى " بۆلىنگ " پاش خل كورنەرەي.
 ۵) راپەرې ئىوان شانزۈ شانزۇخانە. (۶) راپەرې فېرېن ۋ نىشتەرەي فۇزكە.
 ۷) كۇز: پەچە: كولانە مرىشك.

rupee (rū-pē'), *n.* ۱) پورېي: پارەي ھىندو پاكىستانە.
rupture (rup'chēr), *n.* ۱) شەق بىردن! پىچران! شەق ۋ پەق بىرون!
 ۲) دابىر: (۳) پەيوەندى پىچران (مورۇ، ۋولات): پەيوەندى بران!
 (a - in their relations)

۳ قۇرى
 ۱) شەق پى بىردن! پىچران: شەق بىردن! لىك جىياكرەنەرە.
 ۲) فۇرېبون

rural (rūr'al), *adj.* ۱) رىھانئى: ھى لادى: ھى دەرەھى شارا!
 ۲) دەشتەكى (۲) لادىيى: ھى خەلكى لادى: (۳) كشتوكالى.

-ruralism (n.); **ruralist** (n.).
rurality (rūr'al'ā-ti), *n.* ۱) لادىيەتى: دەشتەكىتى: سادەيى.
 ۲) تايىپەخۇزىمكى لادى: دىمەنى لادى: پەقتارى لادىيەنە.
ruralize (rūr'al-'iz'), *v.t.* ۱) ۋەك لادى لىكرىن.
 ۲) چورنە لادى: لە لادى ژيان بۇ ماۋەرەپەك.
v.t.

-ruralization (n.).
ruse (rūz), *n.* ۱) قىل: تەلەكە بازى: كەلەك: پەنگ: تەلەكە: درۇا ساختە
 ۲) پىلان.

rush (rush), *v.t.* ۱) بەلەكرىن: بە پەلە شت كرىن.
 ۲) ھىرش بىردنە سەر: پەلاماردان.
 ۳) into ~) . بە پەلەو سەرگىشانەو بىياكانە كرىن:

۴) نە پەلە ھاتن يا چوون! لە پېر تىپەرېبون يا پۇشنى
 ۱) مەپەلە بىردن، ئارەن، كرىن، يا پۇشنى:
 (They ~ed him out of the room.)

۲) بەلەلىكرىن: (Don't - me).
 ۳) ھىرش بىردنە سەر: پەلاماردان.
 ۴) كرىن لە ھىرشىكى ۋەھادا.
n.

۲) ۋورۇم! ۋورۇم بىردى خەلك بۇ شوئىنك بەھوای پارە يا ئىشدا:
 (the gold ~)

۳) راکەرەك! پەلەپەل: پەلە: (the ~ of modern life).
 ۴) ھىرش: پەلامار.
 ۵) سونى قوتابى تازەي ھەندىك زانكۇر دانىشگاي ئەمرىكى بە ئەندام لە
 مامە تايىپەتى زانكۇكەدا بە جەماۋەرې.
 ۶) قەرەبالغى: شېرەيى ۋ قەرەبالغى.
 ۷) بىردى تۇپ بەئاو تىپى بەرامبەرەدا (فوتبۇلى ئەمەرېكى).
 ۸) (pl.) ۱) ۋىنەي پەلەي بەشكە لە فىلمىكى تازە گىراو بۇ بىيىنى لەلاپەن
 دەرھىنەر يا سەررەشتىبارى فىلمەكەرە.
 ۱) ھى پەلە: دەپى بە پەلە جىنەجىن بىكرى: پەلە: (~ orders).
 ۲) قەرەبالغ: (~ hour).
 بە پەلە: لە پىر.

with a rush,
rush (rush), *n.* ۱) زەل: پورەكىنكە لەكاشى دەرگىن بە ھەسرو سەمەتەو.

كورسى. (۲) پورەكىنكى زەلكاۋەكانە ۋەك زەل.
 ۳) شىتى ھىچ ۋورېچو بى بايەخ

rush hour, كاتى قەرەبالغى رىنگەوبان! كاتى پېرېبونى رىنگەوبانو
 شەقامەكانە لە ئوتومبىل بەھۇي خەلك چوون بۇ ئىش يا ھاتنەرەو
rush-hour (rush'our), *adj.* ھى كاتى قەرەبالغى رىنگە (ۋوشەي)
 پىشور بىيىنە: (~ traffic).
rusk (rusk), *n.* ۱) چۇرەك.
 ۲) جۇرىنگە لە پىسكويت.

russet (rus'it), *n.* ۱) رەنگى قارەيى: قارەيى.
 ۲) قوماشىكى قارەيى زېرە.
 ۳) جۇرە سىۋىكى زىستانەي قارەيى سۋوركارى تۈنگل ئەستورە
 ۱) قارەيى.
 ۲) لە جۇرە قوماشىكى زېرى قارەيى درووستكرارە.

Russian (rush'on), *adj.* ۱) روسى (كەل، زمان، كلتور... ھتد).
 ۲) روسى: ھاۋىشتەماتىيەكى روسىيا. (۲) زەمانى روسى.
rust (rust), *n.* ۱) رۇنگ
 ۲) دانە داۋرە: كەرۋو ھەلۋىتانى مېشك (مەجان): ئەمەلى خورى خراب
 ۳) رۇنگ (رەنگ): قارەيى سۋوركار.
 ۴) رۇنگى دانەرۋىلە: نەخۇشېيەكە رۇنگ بە دانەرۋىلە ھەلدەھىتى
 ۱) رۇنگ لىدان (دانەرۋىلە).
 ۲) رۇنگ كرىن: رۇنگ ھەلۋىتان: رۇنگ لىدان.
 ۳) دانە داۋرە: رۇنگ ھەلۋىتان (مەجان): كەرۋو ھەلۋىتان:
 (His mind had -ed.)

۴) رەنگى رۇنگ كرىن يا لىدان.
 رۇنگ (رەنگ): قارەيى سۋوركار.
rustily (adv.); **rustiness** (n.).
rust-colored (rust'kul'ērd), *adj.* رۇنگ (رەنگ):
 قارەيى سۋوركار.

rustic (rus'tik), *adj.* ۱) رىھانئى: ھى لادى: لادىيى: دەشتەكى!
 ھى دەرەھى شار. (۲) (۱) سادە: خاكى. (ب) گىل: ئەزان! ھىچ نەدىو.
 ۲) لە دارو نەختەي تۈنگلۋى ۋ زېر درووستكرار: (furniture ~)
 ۴) لەھى لادى: دەچى لە سادەيى ۋ خاكىتى ۋ خىجىلەيى ۋ كۇنباۋىدا:
 (a - house, hotel, restaurant, etc.)
 لادىيى: كەسىكى سادەو ئەزانو گىلۋكەو كىۋى.
-rustical (adj.); **rustically** (adv.).

rusticate (rus'ti-kāt'), *v.t.* ۱) چوونە لادى: لە لادى ژيان.
 ۲) ئارەنە لادى: بە زۇر لە لادى دانان.
 ۳) [British]، مەركۇدى قوتابى لە زانكۇ يا دانىشگا بۇ مامەپەك
 ۴) بە شۇۋەيەكى سادەو خىجىلەو كۇنباۋو لادىيەنە درووستكرىن
 (خانۋوسازى).
-rustication (n.); **rusticator** (n.).

۱) سادەيى: خاكىتى: ئەزانى: گىلۋكەيى: **rusticity** (rus-tis'ā-ti), *n.*
 كىۋىتى. (۲) زەمانى لادى: لادىيەتى.
 ۲) كورەھى لادىيەنە: تايىپەخۇ يا خورى لادىيەنە.
rustle (rus'tl), *v.t. & v.i.* شىنەھەي كەلا: شەنەكرىن: لەرىنەرەي كەلا:
 خشەھاتن
 شىنەھەي دەرخت: ۋرەشەي كەلاو جلى تازە شەي كەلا: خشەخشى كەلا.
rustle (rus'tl), *v.t. & v.i.* ۱) بۇ گەران! ھەول بۇدان! كۇشش كرىن.
 ۲) بۇ خوارىن گەران! خوارىن لى سەندىن! بۇ ئالف گەران.
 ۱) ۱) ۋايجانې رەشەرۋلاخ. (ب) رەشەرۋلاخ دزىن.
 ۱) كەسىكى چالان ھەولەر.
 ۲) رەشەرۋلاخ دز.

rustless (rust'lis), *adj.* بى رۇنگ: رۇنگى پىۋە نىپە.
rust-proof (rust'prōōf'), *adj.* رۇنگ نەگر: رۇنگ مەلنەمىن.
rusty (rus'ti), *adj.* رۇنگاۋى: رۇنگ: رۇنگدار.

- (۲) له ژمنگه پمیدابوو.
- (۳) ژمنگی هملهیناوه (مه‌کینه): باش کارنه‌کمر له‌بهر ژمنگ.
- (۴) ژمنگن (مه‌جان): شوق‌وشرا نوه‌نده باش نویه چونکه ماوه‌یکه خوارمه پشت گویو بیکار نه‌هاتوره:
- (His geometry is -.; My French is a little -.)
- (۵) ژمنگر: قاوه‌یی سوورکار.
- (۶) رمنگ چوه‌وه یا تیکچوو! پهرپووت.
- rut** (rut), *n.* (۱) شوین بئجکه‌ی نوتومیلو ماتورسکیل.
- (۲) قلیش: ناودر: دیزاو: کهنده: کهنده.
- (۳) روتین: راهاتن به کردنی شتیک یا بیرکردنه‌وه به شیوه‌یکه یو ننگ‌پان:
- [to get in (or into) a ~].
- rut** (rut), *n.* (۱) نارهنزوی پهرین: نارهنزوی ناسکو حوشترو بهران و سابرین. هتد یو پهرین. (۲) هاتنه تکه: هاتنه با.
- (۳) ماوه‌ی نهم به‌یابونه.
- v.t.* نارهنزو هه‌لسان یو پهرین (که‌له ناسک، بهران، سابرین... هتد).
- v.t.* سواریبون: پهرین: جوت بون
- rutabaga** (rōd'tə-bā'gə), *n.* سه‌لکی پوره‌کینکه شیوه و تاسه‌کی
- له شیلیم ده‌چیت: شیلیمه زمره
- ruth** (rōōth), *n.* [Archaic] (۱) به‌زمی: به‌زمی پیاها‌تنه‌وه:
- دل پی سوونان (۲) داخ و خه‌فت: په‌شیمانی
- ruthenic** (rōō-then'ik), *adj.* پوتینیموس: ورشی داها‌توو بیینه.
- ruthenium** (rōō-thē'ni-əm), *n.* پوتینیم. توخمنیکی کانزایی
- خوله‌میشی‌یه (کیمیاه‌گری).
- ruthful** (rōōth'fəl), *adj.* [Archaic] (۱) دفته‌نگ: مات و مه‌لول:
- خه‌فته‌تبار: (۲) به‌زمی: دل‌نهرم: به‌رحم.
- (۳) دل پی‌ی ده‌سووتی: بافتی به‌زمی پیاها‌تنه‌وه‌یه.
- ruthless** (rōōth'lis), *adj.* بی به‌زمی: دل سه‌خت: دل‌ره‌ق: بی رحم.
- rutilant** (rōō'ti-lənt), *adj.* [Rare] دره‌وشاوه: بریقه‌دار
- ruttish** (rut'ish), *adj.* به‌خروش: به‌نالوش: به‌با.
- rutty** (rut'i), *adj.* قلیش قلیشاری: کهنده‌راوی: سزای:
- (a ~ road)
- ruttness (*n.*)
- rye** (ri), *n.* (۱) حه‌وینج (۲) ویسکی حه‌وینج.
- rye** (ri), *n.* پیاره قهرج
- rye grass**, زیزانه: سوز.
- rye whiskey**, ویسکی حه‌وینج.

S S

همه‌شمشیرگون به جنگ.

saber-toothed (sā'bēr-(tōōth'), *adj.* Also **sabre-toothed**,

بدان شمشیری؛ تاییه‌تی به گیاندری کلبه درژو چملاوی وک شمشیر

saber-toothed tiger, پلنگی بدان شمشیری پلنگینکی قوتیکه‌تووه.

sable (sā'b'l), *n.* (۱) سموره: گیانوره‌نکه له توخی ده‌نک

که‌نکه‌ی به‌نرخه. (ب) کمرلی سموره (۲) (ب) پمش: پمگی پمش

(ب) (pl.), جلی پمش: به‌رگی شین یا زاری

(۲) قارویی توخ: پمگی قارویی توخ

adj. (۱) له کمرلی سموره درووستکراوه. (۲) پمش: هی جل‌ویه‌رگی شین

(۲) تاریک: پمش: دل‌ننگم.

sabot (sab'ō, sab'ət), *n.* (۱) قاپ قاپ (۲) سؤل

sabotage (sab'ə-tij), *n.* (۱) تیک‌ویپنکدانی ده‌سمنقسست (وک هی

که‌رسه و به‌رهمی کارخانه له‌لایه‌ن کویکاری مانگر یا بیزاره‌وه)

(۲) تیک‌ویپنکدان و ویران کردن (هی وولات له‌لایه‌ن نوکمرانی بیگانه یا خلغی

یا‌خی‌یه‌وه له‌کاتی جه‌نگدا به‌تاییه‌تی هی پردو کارخانه و هیللی شمه‌نده‌فر

هقد) (۳) تیک‌ویپنکدانی نه‌ینی پیلان یا کارنک

(۴) کاری ویرانگر یا تیک‌ویپنکدر.

v.t. & v.i. تیک‌ویپنکدان: ویران کردن: تیکدان:

(to ~ a bridge, railroad, plan, etc.)

saboteur (sab'ə-tūr'), *n.* [Fr.] تیک‌ویپنکدر: ویرانگر (ووشه‌ی

پیشوو بیینه)

sabra (sabra), *n.* جووله‌کی له فه‌لس‌تین یا نیس‌رائیل له‌دایکبورو.

sabre (sā'bēr), *n. & v.t. = saher.*

sabulous (sab'yoo-ləs), *adj.* Also **sabulose**, لغاری: لمی

توره‌که (له گیاندارو پوره‌کدا).

sac (sak, sōk), *n.* گیایه‌که یو گزوه و لغور

sacaton (sak'ə-tōn'), *n.* (۱) له توره‌که ده‌چی

(۲) توره‌که‌دار (پوره‌کناسی، گیانوره‌ناسی).

sacchar- (sak'ēr), = **saccharo.**

saccharate (sak'ə-rāt'), *n.* خوینی ترشی شکر (کیمیا).

saccharic acid, ترشی شکر (کیمیا)

saccharimeter (sak'ə-rim'ə-tēr), *n.* پیوه‌ری پاده‌ی شکر

له ناویته‌یه‌کدا.

saccharin (sak'ə-rin), *n.* ساکهرین: ناویته‌یه‌کی بلووری‌یه چوارسه‌ه

شهرنده‌ی شکر شریتره (له‌باتی شکر به‌کارده‌مینریت له‌لایه‌ن هوانوره

که نه‌خویشی شکره‌میان هیه‌ه).

saccharine (sak'ə-rin, sak'ə-rin'), *adj.* (۱) شکرکی:

له شکر ده‌چی: شکرکی تیدایه (۲) ئیجگار شرین: نژو شریزو بی تام:

(a ~ voice, smile, etc.)

-saccharinely (*adv.*); **saccharinity** (*n.*).

کردن به شکر: گوپین به شکر.

saccharize (sak'ə-riz'), *v.t.* پینشگرنکه

saccharo- (sak'ə-rō, sak'ə-rə), *Also sacchar-*

به‌مانای: شکر.

saccharoid (sak'ə-roid'), *adj.* Also **saccharoidal**,

شکر ده‌چی: (به‌رد): کله‌شکرکی: بلووری و دانار دانار.

saccharometer (sak'ə-rom'ə-tēr), *n.* پیوه‌ری پاده‌ی شکر

له ناویته‌یه‌کدا.

saccharose (sak'ə-rōs'), *n.* سوکروز: شکرکی قامیشی شکر

چوه‌نده‌ه.

sacculate (sak'yoo-lāt'), *adj.* Also **sacculated**,

له ریزه توره‌که‌ی بچوه‌که ده‌چی.

saccule (sak'ūl), *n.* (۱) توره‌که‌ی بچوه‌که

(۲) توره‌که‌ی گویی ناوه‌ه.

sacculus (sak'yoo-ləs), *n.* = **saccule.**

sacerdotal (sas'ēr-dō'tl), *adj.* (۱) قه‌شه‌ی: تاییه‌تی به قه‌شه

S, s (es), n. (۱) تیپی نۆزده‌همی تلف‌ویپی ئینگلیزی‌یه.

(۲) ده‌نگی نم تیپه " ئیس "

(۳) (۱) قالیس نم تیپه. (ب) نم تیپه به چاپکاری یا هملک‌نراوی.

(۴) نیشانه‌ی ژماره‌ی نۆزده‌همینی پستمیکه: نۆزده‌هم.

adj. (۱) تاییه‌تی به‌م تیپه (۲) نۆزده‌هم: نۆزده‌همین

S (es), n. (۱) شبنکه له‌شویه‌ی تیپی " S " دا.

(۲) ژماره " ۷ " یا " ۷۰ " ی پڑمانی.

adj. له تیپی " S " ده‌چی.

sabadilla (sab'ə-dil'ə), *n.* (۱) پوره‌کیکی تۆو ژده‌راوی ناوچه

که‌رمه‌کانه (۲) تۆوی نم پوره‌که.

sabbatarian (sab'ə-tār'i-ən), *adj.* شه‌ممین: تاییه‌تی به پۆژی

شه‌مه. واته پۆژی هوانوره‌ی جووله‌که.

n. (۱) شه‌ممین: پهم‌ویکه‌ری نهریشی هوانوره له پۆژی شه‌ممه‌دا (وک

جووله‌که). (۲) خاچ پهرستیکه که پۆژی یه‌که شه‌مان ده‌هریتوره.

(۳) که‌سپیکه که نهریشی هوانوره‌ی پۆژی شه‌مه (ای جووله‌که) یا

یه‌که شه‌مه (ای خاچ پهرستان) ی به توندوئیری گرتی.

-Sabbatarianism (*n.*).

(۱) شه‌مه پۆژی هوانوره‌و خواپهرستی‌یه

لای جووله‌که: شه‌موانه. (۲) یه‌که شه‌مه پۆژی هوانوره‌و خواپهرستی لای

خاچ پهرستان. (۳) [-s], ماوه‌ی هوانوره.

adj. تاییه‌تی به شه‌مه: تاییه‌تی به کاتی هوانوره.

Sabbatical (sa-bat'ī-k'l), *adj.* (۱) شه‌ممین: تاییه‌تی به پۆژی

شه‌مه. واته پۆژی هوانوره لای جووله‌که.

(۲) [-s], هی ماوه‌ی هوانوره: (a ~ leave).

n. [s-], = **sabbatical year.**

sabbatical year,

(۱) وه‌ری پشودان یا به به‌یار هیشته‌نره‌ی

زه‌ری و‌زاره هر همرت سال جاریکه لای جووله‌که له کۆندا.

(۲) سالی پشودان: سالیکه یا شمش مانگه ده‌ریت به مامۆستی زانکۆ

هر همرت سال جاریکه یو پشودان و ئیگۆلینه‌وه ... هتد.

(پیشی ده‌وتری): " sabbatical leave. "

saber, sabre (sā'bēr), *n.* (۱) شمشیر

(۲) شمشیری شمشیربازی.

v.t. شمشیر لیدان: به شمشیر کوشتن یا بریندارکردن.

saber rattling, شمشیر پاره‌شدن (نیو وولاتان): هم‌په‌شه:

فەرمانى ۲۰، تايپەتى بە دەسلەۋى قەشقە دەك ئاۋىزىكىرى ئىۋان خاۋا
sacerdotalism (sas'ər-dō'tl-iz'm), n.

پروايون بە دەسلەۋى ئادەمىزاد
قەشقە دەك ئاۋىزىكىرى ئىۋان خاۋا ئادەمىزاد.

sachem (sā'chəm), n. سەرەك خىلى ھىندى ئەمەرىكى

sachet (sa-shā'), n. توورەكەى بۇدەرى بۇندار: دەخىرقە ئاۋ جلى
ھەلگىراۋەرە لەئەۋ دۇلابر جانتادا بۇ بۇن خۇشى.

sack (sak), n. (۱) گونىيە: توورەكە: جىۋال: ھەگبە: توربە: كىسە: جاخ:
فەردە (۲) گونىيە يا توورەكەۋ شتەكەى ئاۋى

(۳) گونىيەبەك شت: پىر توورەكەبەك: پىر فەردەبەك.

(۴) چاكەتتىكى دەلىنى ژانەۋ مندالانىيە.

(۵) [Slang], لە نىش دەركردن: (to get the ~) .

(۶) [Slang], جىنى ئوستى:

(I'm very tired, so I'm going to hit the ~)

v.t. (۱) كىرەنە گونىيەۋە: خىستەنە توورەكەۋە.

(۲) [Slang], لە نىش يا كار دەركردن: (He ~ed several generals.)

چوونە جى: (بۇ ئوستى): چوون بۇ ئوستى: ئوستى. [hit the sack, Slang].

sack (sak), n. ئالان (بەتايەمتى ھى شارى داگرىكراۋ): ئالانكردن: ئاشبىگر.

v.t. ئالانكردن: ئاشبىگرىكردن: پىرەن (مال، پانق... ھتد).

sack (sak), n. چۆرىكە لە مەى.

sackbut (sak'but'), n. (۱) ئامبىرىكى مۇسىقى كۇنە لە كەرەما دەچىت.

(۲) ئامبىرىكى مۇسىقى ژۇندارى كۇنە.

sack cloth, (۱) جانفاس: گوش: قوماشى گونىيە: گونىيە.

(۲) قوماشىكى زېرە بۇ جلى شىۋەنۋ پەشىمانى (لە موى بىن دىروست دەكرا).

sackful (sak'fool'), n. (۱) پىر توورەكەبەك: پىر گونىيەبەك.

(۲) پىرىكى ئۇرا: زۇر.

sacking (sak'ing), n. جانفاس: گوش: قوماشى گونىيە: گونىيە

sack race, پىشپىركى ئاۋ گونىيە: (ھەركەسە دەچىتە ئاۋ گونىيەبەكەۋە

بە قونەقون دەروات).

sacque (sak), n. چاكەتى دەلىنى ژانەۋ مندالانە.

sacral (sā'krəl), adj. پىرۇز: تايپەتى بە نەرىتى ئاينى.

sacral (sā'krəl), adj. سىمتەجۆلەبى

sacrament (sak'rə-mənt), n. (۱) نەرىتى ئاينى پىرۇز (خاچ -

پەرسىتى: ۲۰ [the S-], شىۋى خواھانە (كلىسە)

(۲) (۱) ئانە رەقەۋ مەى پىرۇزكراۋى ئەم شىۋە. (ب) ئانە رەقەى ئەم شىۋە.

(۳) شىۋىكى پىرۇز بەمانا (۵) نىشانە (۶) پەيمان (دەك ھى مارەپىن).

sacramental (sak'rə-men'tl), adj. (۱) ھى نەرىتى ئاينى پىرۇز.

(۲) پىرۇز (a - dut).

n. نەرىتى ئاينى پىرۇز: شىۋىكى بەكارەنئراۋ لە نەرىتى ئاينى پىرۇزدا (دەك

خاچ، ئاۋى پىرۇز ھتد)

sacramentalism (sak'rə-men'tl-iz'm), n. ئەۋ پىرۇباۋەردەبە

كە دەلىت پەيرەۋەكردنى نەرىتە ئاينەبە پىرۇزەكان پىۋىستە بۇ چوونە بەھەشت.

-sacramentalist (n.).

sacrarium (sə-krār'i-əm), n. (۱) ئزۇگە: پەرىستگا يا شىۋى

دائان ۋ ھەلگىرتتى شىۋى پىرۇز دەك بت (بۇماى كۇن)

(۲) ئاۋچەى دەروپىشتى قوربانىگا (كلىسە)

sacred (sā'krīd), adj. (۱) پىرۇز

(A mosque is a ~ building.)

(۲) ئاينى (~ music; a ~ song)

(۳) پىرۇز (a ~ promise)

-sacredly (adv.); sacredness (n.).

sacred College, كۇپى پىرۇز ئەنھومەنى كارەينالەكان (ئاينى

كاسۋىلىكى:

sacred cow, مانگا پىرۇزە كەسبەك يا شىۋىكى لە ئوۋر پەخنەۋە. واتە

كە كەسى نەتوانى رەخنەى ئى بگرى (لەپوۋى لاقىتىۋ كلك پىۋەكردنەۋە).

sacrifice (sak'ra-fis'), n. (۱) قوربانى:

(He killed an ox as a ~ .)

(۲) خۇبەختكرن: (He gave his life as a ~ for his country.)

(۳) لەمخۇبوردن: (Parents often make ~s.)

(۴) زىان (لە قۇشقى شىۋىگا بە كەمتر لە نۇخى كرىنەكەى).

v.t. كىرەن بە قوربانى: قوربانى كىرەن.

(۲) يەمختكرن: (He ~d his life to save the drowning child.)

(۳) بە زىان قۇشقىن: بە كەمتر قۇشقىن لە نۇخى كرىنەكەى.

v.i. كىرەن بە قوربانى: قوربانى كىرەن.

the supreme sacrifice, گىيان بەخشىن.

sacrificial (sak'ra-fish'əl), adj. ھى قوربانى:

تايپەتى بە خۇبەختكرن.

-sacrificially (adv.).

sacrilege (sak'ra-lij), n. (۱) نەزىنى شتى پىرۇز ئاينى يا پىرەنى

پەرىستگاۋ پىس كىردنى: كىرا: كارى دۇ بە ئاين:

(Robbery of a church is a ~ .)

(۲) بە سوۋك تەماشاكردن: پىس كىرەن، يا پىز نەگرتتى شتى پىرۇز:

كلر (مەجان)

sacrilegious (sak'ri-lē'jəs, sak'ri-lij'əs), adj. (۱) دۇ بە شتى

پىرۇز ئاينى: تايپەتى بە پىس كىرەنۋ پىز نەگرتتىۋ بە سوۋك تەماشاكردنى

شتى پىرۇز ئاينى: (a ~ act) .

(۲) پىسكەرو پىز نەگرتتى شتى پىرۇز: بە سوۋك تەماشاكردنى شتى ئاينىۋ

پىرۇز: كافر.

-sacrilegiously (adv.); sacrilegiousness (n.).

sacrist (sā'krīst), n. = sacristan.

sacristan (sak'ris-tən), n. (۱) كىلىدارى ەمارى دەفرى پىرۇز

جلى قەشقە لە كلىسەدا. (۲) مەجرى كلىسە.

sacristy (sak'ris-ti), n. ئۇدوى دەفرى شتى ترى پىرۇز جلى قەشقە

لە كلىسەدا. (ھەرەما " Vestry " .)

sacro- (sā'krō, sā'krə), پىشگرىكە بەمانى: (۱) سىمتەجۆلە.

(ب) سىمتەجۆلەبى

sacroiliac (sā'krō-il'i-ak'), adj. سىمتەجۆلەبى ھى سىمتەجۆلە.

sacrosanct (sak'rō-san'kt'), adj. نۇر پىرۇز (مۇز، شۋىن، ياسا.

دەزگا... ھتد): ئابى دەستكارى بگرى، تىك بىرەت، يا سىۋورى بىشكىنەرت

-sacrosanctity (n.).

sacrum (sā'krəm), n. سىمتەجۆلە: ئىسقامى جەمسەرى ھەردو سىمتى.

گىياندار.

sad (sad), adj. (۱) خەفەتبار: خەمبار: غەمگىن: مات: ماتۋەمەۋول:

دلتەنگ: پەست. (۲) دلتەنگ: ئاخۇش: خەفەتبارى: (a ~ song ; ~ news) .

(۳) دلتەنگ: ئال: رەشتالە. (۴) [Slang], زۇر خراب.

(۵) [Dial], قورس (شىۋىنى): توندوتۇل: پەستراۋە.

sadden (sad'n), v.t. دلتەنگ كىرەن: خەفەتبار كىرەن: پەستكرن.

v.t. دلتەنگ بوۋن: خەفەت پىن خوارەن: پەست بوۋن: پىن ئاخۇش بوۋن.

saddle (sad'l), n. (۱) زىن: زىنى پاسكىل.

(۲) پىشتىۋلاخى بەرەز. (۳) تىرەقەى ئىۋان دوۋ لوۋتەكە.

(۴) (۱) پارچەبەك كۇشقى پىشتى مەى (بە پىرپەۋ پەراسوۋەۋە).

(ب) بەشى دواۋەى پىشتى كەلمەشپىر.

v.t. (۱) زىن كىرەن: زىن لىكرن

(۲) شەركى قورس خىستەنەسەر: بارى قورس ئى ئان:

(He is ~d with ten children and heavy debts.)

v.t. زىن كىرەن: زىن لىكرن: سواربوۋن.

in the saddle, جلىۋ بەدەست: زال: دەست پىۋىۋو: شت بەدەست.

saddle-bag (sad'l-bag'), n. شەلقە: خورج: ھەگبە.

saddle-bow (sad'l-bō'), n. قەلبوۋنى زىن: بەركۇ.

saddle-cloth (sad'l-kloth'), n. لىپادى زىر زىن.

saddle horse

saddle horse, saddler (sad'ler), n. زیندرو: زینفروش.
saddlery (sad'ler-i), n. (۱) زیندرویی: بيشه‌ی زیندرو.
(۲) زین و قاورو پەشەو زینەبەندو قاپشې نەسب. (۳) دوکانی زیندرو.
saddle-tree (sad'l-trē), n. چوارچینوی زین
sadiron (sad'ir-ēn), n. ئوتوی قورس.
sadism (sad'iz'm, sā'diz'm), n. (۱) سادیتى: خوش بېخىن لە
ئازاردان و زەبەر بەسەردا ئوواندن دل سەختى كەردن لەگەل ھاوسەرى خۇدا.
(۲) سادیتى: خوش بېخىن لە ئازاردان و دل سەختى ئوواندن لەگەل خەلكدا.
sadist (sad'ist, sā'dist), n. سادی خوشى بېخىن لە ئازاردان و
دل سەختى ئوواندن لەگەل ھاوسەرى خۇو خەلكدا.
sadistic (sa-dis'tik, sā-dis'tik), adj. سادی: تايبەتى بە سادی
سادىيانە خوشى بېخىن لە ئازاردانى خەلك. (a - person, act, etc.)
-sadistically (adv).

sad sack [Slang]. كەسكى نەزان و ئاكارامە (بەتايبەتى سەريان)
safari (sə-fā'ri, suf'ə-rē'), n. (۱) گەشت (بەتايبەتى ھى پاو لە
پۇژاۋاي نەغەرىقا) گەشتى پاو. (۲) پاۋچى و كەرەسە نەم پاۋە.
safe (sāf), adj. (۱) بىن مەترسى: مەترسى ئى ئاكرى: بىن ترس.
(۲) سەلامەت: زىانى ئى نەكەتوۋە ئازارى نەبوۋە:
(The soldiers have returned ~ from the war.)
(۳) بى ۋە: سەلامەت: بىن مەترسى: (a - place)
(۴) زىان نەبەخش: ئاتوانى زىان بگەيىنى:
(A murderer is only ~ when he is in prison.)

(۵) زىر: ئورويىنا: ۋوروا.
(۶) پىشتى بىن نەبەستى.
(۷) سۆزگە: مەترسى (دۇرپانى) ئى ئاكرى:
(He has a ~ seat in the parliament.)
n. (۱) دۇلاب يا ستورقې ئاسن: دۇلابى پارەو شتومەكى بەنخ: قاسە.
(۲) دۇلابىكى ساردە بۇ خوارەمەنى ئىداھەنگرتن: (a meat ~)
(۳) ستورق. [Slang] (۴) لاستىك (جوتت بوون)

-safely (adv.) ; safeness (n.).
safe-breaker (sāf'brā'kēr), n. دۇلابى ئاسنچى:
دۇلابى ئاسنشىكىن (بۇ دەزى)
safe-conduct (sāf'kon'dukt), n. (۱) رى پىدائى تىبەپويونى
بىن مەترسى (بەتايبەتى لەكاتى جەنگدا)
(۲) بەنگى ئورسوروى نەم رى پىدائە.
(۳) پاس كەردن و پاسەوانى كەردنى نەم تىبەپويونە
n. (۱) رى پىدائە تىبەپويون بە سەلامەتى (بە ئاۋچەى ئورمندا).
(۲) پاراستن لەكاتى نەم تىبەپويونەدا.

safe-cracker (sāf'krak'ēr), n. = safe-breaker.
safe-deposit box, ستورقې سپاردەى نەمىن (بۇ پارەو خىشلىق)
شتومەكى بەنخ دانان لە بانق يا شونىنىكى قايىم و بىن ترسدا).
safeguard (sāf'gārd'), n. (۱) سەجىنىكى پارىزەر يا دلناكەر لە
قوتتەرەت يا پەيماىنىكدا. (۲) پارىزەر (شت، مرز) پارىز:
(Clean food is a ~ against disease.)
(۳) رى پىدائى تىبەپويون بەبىن مەترسى.
(۴) پاسەوان (قائە).

(۵) ئامبىرى دلنبايى مۇ بە پووداۋى كوتوپرى مەكىتەيەك: زمانەى دلنبايى.
v.t. پاراستن: سۆزگەكەردن: پاس كەردن:
(to ~ a place, an achievement, etc.)
safe-keeping (sāf'kēp'ing), n. پاراستن: پاس كەردن.
safety (sāf'ti), n. (۱) سەلامەتى: ئاسوودەيى: بى ۋەبى: پارىزىكارى.
بىن مەترسى. (۲) ئامبىر يا زمانەى دلنبايى دۇرى پووداۋى كوتوپرى مەكىتەيەك.
(۳) [Slang] لاستىك (جوتت بوون)
adj. پارىزى: پارىزەر: ھى پاراستن: ھى پارىزىكارى: (~ measures).

sagittate

safety belt, پىشتىنى سەلامەتى (لە ئوتومبىل و ئوۋكەدا).
پىشتى دەموترى " seat belt ".
safety glass, شووشەى بى زىان (كە وورەو خاش ئابىو بۇ جامى
ئوتومبىل... ھتد بەكاردەھىترىت).
safety island, ئاۋچەيەكە لەسەر شەقامدا قەدەغەبە بۇ ئوتومبىل و بۇ
پىادە دانراۋە. (پىشتى دەموترى: " safety zone ").
safety lamp, (۱) چراى سەلامەتى (لە كانگەدا). (۲) فانۇس: ئوكس.
safety lock, (۱) قىلى سەلامەتى: قىلىگە كە ھەر بە كىلەكەى خۇى
دەكرىتەرەو ئابپوى (۲) قىلى سەلامەتى چەكى ئاگرىن.
شاقارتەى بى زىان.

safety match, دەرىزى سىنچاق.
safety pin, گوۋزىنى بى زىان (رىش تاشىن).
safety razor, (۱) زمانەى دلنبايى يا سەلامەتى (مەنجەلى مەلم... ھتد).
(۲) كەلىن (بۇ دەرجواندى ھەستو چۇشى زىادە) دەرەتان: ھۇى دەرىپىن

safety zone, - safety island.
safflower (saf'lou'ēr), n. پۇنى گولەبەپۇزە.
saffron (saf'rən), n. (۱) زەمفەران. (۲) پوۋەكى زەمفەران.
(۳) زەردى پرتەقالى: پەنگى زەمفەران.
safranin (saf'rā-nin), n. = safranine.
safranine (saf'rā-nēn'), n. سافرانىن: ماددەيەكى سوورى مەيلە.
پرتەقالىيە پەنگى بىن دەكرىت.
sag (sag), v.i. (۱) نەمىن: داكەرتن: داتەيىن:
(The ceiling has ~ged.)
(۲) شۇپويونە: داكەرتن.
(۳) لاۋازبوون: ھىل ئى پەران: داتەيىن: داكەرتن: خاۋبوونە:
(His energies has ~ged.)

(۴) شكان (نرخ، بازار).
(۵) لە رى لادان (كەشتى).
نەواندن: داتەپادىن.
v.t. (۱) نەمىن: داكەرتن: داتەيىن. (۲) پادەى نەمىن يا داكەرتن.
(۳) شوشتى نەمىن يا داتەپوي.
(۴) لە رى لادان.
n. (۱) داستانى شەپوشوۋرى ئەسكەندىنبايى.
(۲) داستانى شەپوشوۋرى چىۋكى ئازايى: چىۋكى سوورودرىز.
sagacious (sə-gā'shəs), adj. (۱) داننا: زىرەكە: زىرەكە: زىرە: زانا.
سوورىيىن. (Archaic) (۲) بۇن تىۋر.
داننايى: زىرەكى: زىرەكى: زىرەكى: زانايى.
sagacity (sə-gas'ə-ti), n. سوورىيىنى
سەرەك تىرەيەكى
sagamore (sag'ə-môr', sag'ə-môr'), n. خوارەستى ھىندى نەمەرىكى.
چىۋكى پىشتاۋپىشتى خىزانىك.
(۱) داننا: زىرە: سوورىيىن: زانا.
(۲) داننايانە: زىرانە: سوورىيىن: داننايانە: (a ~ comment)
(۳) [Obs.] گەرىك.
n. كەسكى داننا يا زىر (بەتايبەتى كەسكى بەتەمەنداجو).
sage (sāj), n. پوۋەكەكە لە توخى جاترە (دەكرىتە چىشتەرە).
sage grouse, بالندەيەكى كىۋىيە لە مرىشك دەچىت بەلام گەورەترە.
(مىيەكەى پىنى دەموترى: " sage hen ").
(۱) تىرى: تىر ناسا: لە تىر دەچىت.
(۲) تايبەتى بە ھىلى ئىكەدانى خىسغانى كاسەى سەر.

Sagittarius (saj'i-tār'i-əs), n. (۱) كۆنەستىرەى تىرو.
تىرھاريز
(نەستىرەۋانى). (۲) بورچى تىرو تىرھاريز (نەستىرەۋانى)
sagittate (saj'i-lāt'), adj. تىرى: تىر ناسا: لە تىر دەچىت:
(~ leaves)

sagittiform

sagittiform (sə-jit'ə-fōrm', saj'i-tə-fōrm'), adj. = sagittate.

sago (sā'gō), n. نیشاسته‌بکی توزه له کرۆکی قەدی هەندێ دارخورما دەردەهینرت.

sago palm, دارخورمای "ساکو": له ناوچه گەرمەکانی ئاسیادا دەپوێت.

saguaro (sə-gwā'rō, sə-wā'rō), n. جۆرنیکه له "کاکتەس" (هەنەیری دەرگاوی) یه ئاساندا هەندەجیت، بەریکی زەرد دەگرت له ئەریزۆنا له پۆزاوای ئەمەریکادا دەپوێت.

said (sed), past tense and past participle of say.

adj. ئاوبراوی ئەوه وپیش ئاوبراوی

sail (sāl), n. (1) بایەوان (2) بایەوان بەگشتی.

(3) گەشتی با: بەلەمی با: گەشتی بایەوان. (4) گەشتی بەلەم یا گەشتی.

(5) شتیکی له بایەوان چوو (وەک پەروانە‌ی ئاشەبا).

v.t. (1) به ئاودا پوێشتن بههۆی بایەوانهوه (گەشتی، پوێوان)

(2) دەست به گەشت کردن به گەشتی با. (3) راندن په بایەوان یا پەروانه.

(4) فرین بەبی خێشە. (5) به جوانی له لهنجەولار پوێشتن.

(6) [Colloq.] خێزا تێپەرپوون.

(7) [Colloq.] (~ in), دەست به کارکردن به چالاکانه.

v.t. (1) به ئاودا پوێشتن: گەشتی ئاوی کردن. (2) گەشتی یا بەلەم راندن.

in sail, بایەوانەکانی کرانەتەوه، واتە گەشتی‌جەکه یا بەلەمەکه له پوێشتنەدا

make sail, (1) کردنەوهی بایەوان. (2) دەستکردن به گەشتی ئاوی

sail against the wind, (1) دژی با پوێشتن (گەشتی): بەرهو یا چوون.

(2) له باریکی دژواردا کارکردن: ناخۆشی و گێڕوگرفت بۆ خۆ دروستکردن.

sail into, [Colloq.], (1) به چالاکانه دەستگیرکردن (نیش‌وگان)

(2) به توندوتیژی سەرزەنشتکردن: هێرشێ خراب بردنە سەر.

set sail, (1) بایەوان کردنەوه و ئامادەکردن بۆ گەشت

(2) دەست به گەشت کردن: گەشتی.

take in sail, بایەوان شوێرکردنەوه یا هەڵکردن.

under sail, له پوێشتن‌دا (گەشتی و بەلەمی با)

بایەوانەکانی کرانەتەوه و پەرزەگراوەتەوه.

sailboat (sāl'bōt'), n. بەلەمی با: گەشتی با.

sail-cloth (sāl'klōth', sāl'kloth'), n. قوماشی بایەوان

sailer (sāl'ēr), n. بەلەمی با: گەشتی با: گەشتی بایەوان:

(a swift ~) جۆره ماسی‌جەکی دەریایی گەرمیە

sail-fish (sāl'fish'), n. (1) گەشتی رانی: شێوه و خێرای گەشتی رانی

sailing (sāl'ing), n. (2) دەست به گەشتی دەریایی کردن

adj. (1) به با نیش‌ویرا: هی بایەوانی.

(2) هی گەشتی رانی: (~ orders).

sailor (sāl'ēr), n. (1) گەشتی‌بەوان: دەریاوان: زەریاوان.

(2) سەربازی هێزی دەریایی. (3) پوێوانی دەریا بەتایبەتی لەپووی تووش

پوون یا تووش نەپوونی گێژی دەریاوه. (4) جۆرنیکه له کلۆی پووش

گەشتی‌بەوانی: وەك هی گەشتی‌بەوان.

adj. -sailorly (adv.).

sailor's-choice (sāl'ēr-zhois'), n. هەلبژاردە گەشتی‌بەوان:

جۆرنیکه له ماسی

sain (sān), v.t. (1) نیشانە‌ی خاچ بەسەردا لێدان. (2) دۆها بۆن کردن.

sainfoin (sān'foin), n. پوومەکیکه بۆ ئالف بەکاردێت.

saint (sānt), n. (1) پیاوچاک (ناين): کەسێکی پیرۆزا پیر (ناين).

(2) کەسێکی پیرۆزی مردووه که خاچ پەرستان دایان نابێ به "پیاوچاک".

adj. پیرۆز

v.t. به "پیاوچاک" دانان (خاچ پەرستی).

sainted (sān'tid), adj. (1) بۆ پیاوچاک دەشتیت (2) پیرۆز.

(3) به پیاوچاک دانراو.

sales-room

sainthood (sānt'hood'), n. (1) پیاوچاکتی (ناين)

پەلەپایە "پیاوچاک" بیری (ناين) (2) پیاوچاکان بەگشتی.

saintliness (sānt'li-nis), n. پیاوچاکتی (ناين): پاک و پیرۆزی.

saintly (sānt'li), adj. پیاوچاکانە: بۆ پیاوچاک شیاو: پاک و پیرۆزه.

sainthood (sānt'hood'), n. = sainthood.

saith (seith), archaic third person singular, present indicative of say.

sake (sāk), n. (1) لەپێناو: لەبەر: بۆ:

(2) لەبەر: لەبەرختاری: سوود: (for the ~ of money, peace, humanity, his family, etc.)

sake (sā'ki), n. ساکی: خواردنەوه‌بەکی سەرخۆشکەری یادی‌بە

له هەرق دەجیت.

saker (sā'kēr), n. هەل.

salaam (sə-lām'), n. سەلام: سلاو.

v.t. & v.i. سەلام‌بۆکردن.

salability; saleability (sāl'ə-bil'ə-ti), n. فرۆختا: بره‌و:

بازار، هەبوون.

salable; saleable (sāl'ə-b'l), adj. دەفرۆشێت: به فرۆختا:

دەتوانی فرۆشێت.

salacious (sə-lā'shəs), adj. (1) بەئالۆش (جەوت پوون): حەشەری:

(2) بێ شەرم: هەلمازراو: پووت: هەوس هەلسێن: بێ پەرم:

(a ~ book, novel, poem, picture, etc.)

-salaciously (adv.); salaciousness (n.).

salacity (sə-las'ə-ti), n. (1) بەئالۆشی: حەشەریتی.

(2) هەلمازراوی: بێ پەرمی: بێ شەرمی.

salad (sal'əd), n. زەلانە.

salad days, کاتی گەنجی و ساویلکەیی و بەرمەلایی.

salad dressing, خۆشای زەلانە: ترش و خۆی و سەراوی زەلانە.

salamander (sal'ə-man'dēr), n. (1) مارمێلکە‌بەکی ئەفسانە‌ییە:

(که گوايه توانیوتی لەماو ناگرده بژی). (2) گیانێکی له ناگرده ژیاو (ئەفسانە).

(3) کەسێکە که زۆر جەز له گەرما دەکات: گەرماخوێ.

(4) دەفرۆکە بەرگە ناگر بگری (مقاش، دەفری چێشت لێنای ناو تەنوو).

(5) قووناویلکە: مارمێلکە

salami (sə-lā'mi), n. سەلامی: گۆشتی بەهارات پێوه‌کراوی توێ

توێنی بەرزە.

sal-ammoniac, کلۆریدی ئەمۆنیا (کیمی): کلۆریدی نەوشاد.

salaried (sal'ə-riəd), adj. (1) مووچەخۆز: (a ~ person).

(2) بەمووچە: بەمووچە‌ره: (a ~ position)

salary (sal'ə-ri), n. مووچە: مانگانە.

sale (sāl), n. (1) فرۆشتن. (2) فرۆختا: بره‌و: بازارپوون یا نەبوون.

(3) هەراچ.

(4) نرخ داشکان: نرخ داشکاوی: (~. The shirts are on ~)

for (or on) sale, بۆ فرۆشتن:

(Is this house for sale?)

saleability (sāl'ə-bil'ə-ti), n. = salability.

saleable (sāl'ə-b'l), adj. = salable.

sales-clerk (sālz'klürk'), n. فرۆشیار (پیاو یا ژن).

sales-girl (sālz'gūrl'), n. = saleslady.

sales-lady (sālz'lā'di), n. [Colloq.], فرۆشیاری ژن:

salesman (sālz'mən), n. ئاخرتی فرۆشیار.

salesmanship (sālz'mən-ship'), n. فرۆشیاری:

salesperson (sālz'pūr's'n), n. پیشە‌ی فرۆشیار. (2) لێنا‌توویی فرۆشیاری.

sales-room (sālz'rōom', sālz'room'), n. فرۆشگا.

sales-talk

sales-talk, (1) ھاندان و پى سەلماندى كەسىك بۇ كرىن. (2) ورتوويۇنكە بۇ ھاندانى كەسىك بۇ كرىنى شتىك

sales tax, باجى قۇتەنى

saleswoman (sælz'wom'ən), n. = saleslady.

salic law, ياساى سالى (كە تىرىيەكى قەرىنگى كۇنن): (1) ماف نەدان بە. ئافرەت بۇ مېراىى زەوى زىلر بىردن.

(ب) ماف نەدان بە ئافرەت بۇ چوونە سەر تەختى پاشايى.

salience (sāl'i-əns, sāl'yəns), n. Also saliency, (1) (ب) بازى.

قونە. (ب) فىقە. (2) دەرىۋقۇن: شتى دەرىۋقۇن: چوققە: ئووكە: ئووتكە:

دەرىۋقۇن. (3) ئاشكرايى: لەمىرچاۋى: زۇر دياربىرون.

salient (sāl'i-ənt, sāl'yənt), adj. (1) (ب) بازىدەر: قونەكەر:

ھەلقوزىن (ب) فىقەكەر. (2) دەرىۋقۇن: دەرىۋقۇن (كۇشە).

(3) ديار: لەمىرچاۋ: ئاشكرا: لەمىر.

n. (1) سەرى دەرىۋقۇن سەنگەر (2) كۇشەى دەرىۋقۇن: بەشى دەرىۋقۇن.

salientian (sāl'i-en'shi-ən, sāl'i-en'shən), adj. تايىبەتە

گىئاندارى تىرووشكى قونەكەر: قونەكەر.

n. گىئاندارى قونەكەر (ووك بۇق)

saliferous (sə-lif'ər-əs), adj. خويى تىدايە:

خويى ئى دەردەھىنرەت.

salify (sal'ə-fi'), v.t. (1) سويۇرگىن: خويى تىكەن.

(2) كۇپىن بۇ خويى: كرىن بە خويى

salina (sə-lī'nə), n. (1) نەستىلى خويىياۋى: كۇم يا زەلكاۋى

خويىياۋى (2) كەنەخويى: شوئىنى خويى دروستكردن (بە كولاندى ئاومكە).

saline (sāl'in), adj. (1) خويىياۋى: سويۇر: خويۇر.

(2) ھى خويى كائزايى (كىمىيا).

n. (1) كۇم يا نەستىلى خويىياۋى: كەنەخويى. (2) خويى كائزايى.

(3) گىراۋەى سويۇر (پىزىشكەۋانى).

salinity (sə-lī'nə-ti), n. سويۇرى: خويىياۋىتى.

salinometer (sal'i-nom'ə-tēr), n. پىنومەرى پەلى خويى

لە گىراۋمەكەدا.

saliva (sə-lī'və), n. لىك: لىكاۋ: ئاۋى دەم.

salivary (sal'ə-ver'i), adj. لىكى: لىكاۋى: تايىبەتە بە لىك.

salivate (sal'ə-vāt'), v.t. لىكى زۇر پى دەردان.

v.t. لىك دەردان: ئاۋىتزانە دەم.

-salivation (n.); salivator (n.).

sallet (sal'it), n. چۆرە كلاۋزىيەكە لەسەدەى يانزەدە لەسەردەكەر.

sallow (sal'ō), adj. رەنگ زەرد: رەنگ زەرد ھەلگەرەۋ.

v.t. رەنگ زەرد ھەلگەرەۋ.

sallow (sal'ō), n. (1) شۆرەسى (2) شوۋل يا بارىكە لى شۆرەسى.

sally (sal'i), n. (1) ھىرش: لەلايەن ھىزى ئابلوقەدەرەۋە: پەلامار.

(2) ھەنمەت: ھەنپە: لەپەر دەرىۋقۇن.

(3) قەسى قوت: ئوكتە: قەسى نەنتىكە يا قۇشە. (4) گەشت.

v.t. (1) لەپەر دەرىۋقۇن دەرمەۋە

(2) ھىرش بىردنە سەر دوژىن (لەلايەن ھىزى ئابلوقەدەرەۋە): پەلاماردان.

(3) لە دەرگا يا كۇن ھاتتەدەرەۋە

(4) (~ forth ; ~ out), دەست بە گەشت كرىن: كەوتتەپى

salmagundi; salmagundy (sal'mə-gun'di), n. (1) جىرە

زەلاتتەكە لە تىلماسكە كۇشت و ھىلەكى كولاۋر پىياز و ماسى بچووك

دروست دەكرت: (2) شتى تىكەل: شتى ھەرەمە

salmi; salmis (sal'mi), n. كۇشتى ئالندەى كىزى بە بەھارات و

مەى لىتراۋ

salmon (sam'ən), n. (1) سەلمور: جىرە ماسىيەكى سويۇر:

ماسىيە خاتونە (2) رەنگى سويۇر پرتەقالى.

salmonberry (sam'ən-ber'i), n. (1) پوۋەكىكە لە تووتىكە

دەچىت: 2: مەرى لە تووتىكە چويى نەم پوۋەكە

saltiness

salmonoid (sal'mə-noid'), adj. (1) سەلمورنى (2) ماسى سەلمورن دەچىت: (3) لە توخى سەلمورنە.

n. ماسىيەكە لە توخى سەلمورن.

salmon pink, پەمەيى سەلمورنى: سويۇر پرتەقالى.

salon (sə-lon'), n. (1) سالۇن: دىۋەخان: سالۇنى ھەۋانەرە يا

چاۋەپى كرىن. (2) كۇپى دىۋەخان (بەتايىبەتى ھى ھونەرەندە بويۇر

دووسەرەن لە دىۋەخانى يەكىكىئاندا). (3) پىشانىكاى تابلۇ.

(4) خانە (ووك: سەرتاشخانە): سالۇن: (~ a beauty).

saloon (sə-lōon'), n. (1) سالۇن: دىۋەخان: سالۇنى ھەۋانەرە يا

چاۋەپى كرىن. (2) مەيفانە: باي (3) [British], ئوتومبىلى سالۇن: قەمەرە

مەيفانەچى.

salpingitis (sal'pin-jī'tis), n. ھەۋەكرنى بۇزى " ئالوۋىي " و

" ئۇستاكى ", واتە ھى كۇنى

(1) بۇزى ئالوۋىي.

(2) بۇزى ئۇستاكى, واتە ھى كۇنى.

salsify (sal'sə-fi'), n. پوۋەكى كۇنچەكە ماسى پوۋەكىكە پەگەكەى

كۇشت و سېرى و دىزىزە دەخوۋىت.

sal soda, كارپۇناتى سۇدۇم (كىمىيا).

salt (sôlt), n. (1) خويى: نەك. (2) تام: تام بويۇ تىز

(3) قەسى قوت و نەنتىكە تىز: كالتەى پىر: قەسى سويۇر.

(4) پارىزەر: پاككەرەۋە. (5) خويۇدان

(6) [Colloq.], كەشتىيەۋانى قال

adj. (1) خويىياۋى: خويۇدار. (2) خويى كراۋ: بە خويى پارىزەر.

(3) سويۇر. (4) تىز: پىر: قوت (قەس).

v.t. (1) خويى پىۋەكرىن: خويى تىكەن

(2) سويۇرگىن: خويى كرىن بۇ پاراستن (ووك قاۋورمە)

(3) بەھارات پىۋەكرىن (مەجان):

(He ~ed his conversation with wit.)

not worth one's salt, پىر: لى: بى بايەخ: ھىچ پوۋەچ

salt away (or down), (1) سويۇرگىن و ھەلگرتن

(2) [Colloq.], پاشەكەوت كرىن: ھەلگرتن (پارە).

salt of the earth, باشتەرىن كەسى يا خەلك:

نەۋونەى باشى و دىياكى و پىاۋەتى:

(Those people are the salt of the earth.)

with a grain of salt, پىۋا زۇر پى نەكرىن: كومان ئى بويۇ: بەگومانەرە.

(You have to take what he says with a grain of salt.)

worth one's salt, بە بايەخ: كارامە: جىنى پىۋايە.

saltant (sal'tənt), adj. سەمەكەر: ھەلپەر كىكەر: بازىدەر.

saltarello (sal'tə-rel'ō), n. (1) سەمەيكەى بەجۇشى نىتالىيە.

(2) مۇسىقاى نەم سەمەيە.

saltation (sal-tā'shən), n. (1) سەما: بازى: قونە.

(2) كۇپىنىكى كوتوپىرى. (3) پل دان (دەمەرى خويى).

(4) كۇپىنىكى بىچىنىمى (گىئاندار يا پوۋەك).

saltatorial (sal'tə-tōr'i-əl, sal'tə-tō'ri-əl), adj. (1) تايىبەتى

بە قونەكرىن يا بازىدان. (2) قونەكەر: بازىدەر.

saltatory (sal'tə-tōr'i, sal'tə-tō'ri), adj. (1) قونەكەر: بازىدەر.

(2) زوۋ زوۋ دەكۇپى.

salt-cellar (sôlt'sel'ēr), n. خويۇدان.

salted (sôlt'ed), adj. (1) سويۇرگراۋ: خويى كراۋ (بۇ ھەلگرتن ووك

قاۋورمە). (2) [Colloq.], قال: كارامە: شارمزا: سەردەرچوۋ.

salter (sôlt'ēr), n. (1) خويى فۇش: خويى دروستكەر.

(2) كۇشت و ماسى سويۇرگەر.

saltern (sôlt'ēr'n), n. = saltworks.

saltigrade (sal'ti-grād'), adj. لاقى بۇ قونەكرەۋە: قونەكەر.

saltiness (sôlt'i-nis), n. سويۇرى.

saltish

saltish (sɒl'tɪʃ), *adj.* نهختنك سویر
salt lick, بهر ده حویله که گیاندار دهیلینسره
salt marsh, زلکاری خوی ییای
salt peter ; saltpetre (sɒlt'pɛ'tɛr), *n.* بهرده خوی

salt rheum, نهتراتی پوتاسیوم سویدیوم
salt shaker, نهخوشی پیست (بهتایبمتی بیرق)
salt-water (sɒlt'wɔ'tɛr, sɒlt'wɔ'tɛr), *adj.* خوندار
هی ناوی سویرا

له ناوی سویردا ژیاو (*fish*)
salt water, سویرا ناوی دریا
saltworks (sɒlt'wɜ:kz), *n.* کارگی خوی شوینی خوی

درووستکردن (له پری گولاندنی خوی ناومکوه)
salt-wort (sɒlt'wɜ:rt), *n.* نسیرون جزیره گیایه که ساپرون
نی دروست دکری

salty (sɒlt'i), *adj.* (۱) سویرا زورخوی (۲) بونی درمیای نی دیت
(۳) قوت (قسه) تیزا پرده

salubrious (sə-lʊd'brɪ-əs, sə-lʊ'bri-əs), *adj.* سازگار
salubriousness (*n.*) سازگاری

salubrity (sə-lʊd'brɪ-ti, sə-lʊ'brɪ-ti), *n.* سازگاری
بؤ تندرروستی باش بوون

saluki (sə-lʊd'ki), *n.* سملوونی تانجی کوزیکه له سهگی پاو

salutary (sal'yoo-ter'i), *adj.* (۱) سازگار بؤ تندرروستی باشه
(۲) باش بوسودا بهککک (*a ~ effect*)

salutariness (*n.*)
salutation (sal'yoo-tā'shən), *n.* (۱) سلاوا سلاولیکردن
(۲) سلاوی سهرمتای نامه (رهک: Dear Sir)

بهخیرهاش کردن درود
salutatorian (sə-lʊd'tɔ-tōr'i-ən), *n.* قوتایی بهخیرهاشکنه

ووتاری بهخیرهاش خوینهرهوه قوتایی بهککه ووتاری بهخیرهاش دهخوینیتنهره
له ناهنگی دهرچووندا (بهگشتی قوتایی درووم هم ووتاره دهخوینیتنهره
ووشی "valedictorian" بیینه)

salutatory (sə-lʊd'tɔ-tōr'i), *adj.* بهخیرهاش
ووتاری بهخیرهاش که نه قوتایی بهی به دوهم دهرچووه دهخوینیتنهره

له ناهنگی دهرچوونی زانکوزو زانستگادا
salute (sə-lʊd'tɔ-tōr'i), *adj.* (۱) سلاولیکردن بهخیرهاش کردن
(۲) سلام بؤ کردن (سهربان) سلام کردن سلام سهندنهره

(۳) شکیبندان پیزگرتن تافهرین کردن
(۴) بهیرمهوه چوون خؤ پینشکمش کردن

v.t. (۱) سلاولیکردن بهخیرهاش کردن (۲) سلام کردن (سهربان)
(۳) سلاوا بهخیرهاش درود (۴) سلام (سهربان)

n. (۱) نهقی توب (بؤ بهخیرهاش کردنی رهسی)
(۲) بهیداخ نواندن (بؤ پیز پینشاندان)

salvable (sal'və-b'l), *adj.* (۱) پزگار دکری دهوتاری پزگار بکری
(۲) پزگار دکری له فوتاندن دهریاز دکری

salvage (sal'vi:j), *n.* (۱) پزگار کردنی کشتی و بارهکی و
کشتی چوانهکانی له متریسی وهک ناگرو نووم بوون و داکرکردن
(۲) مزیا کریی نهم پزگارکردن
(۳) کشتی و بارو کشتی یوانی پزگارکردن
(۴) هینانه سهرهوه یا دهرهینانی کشتی نووم بوو
(۵) دهریاز کردنی شتومک له مال شوینی تری سووتلوا
(ب) شتومکی دهریاز کردنی وهما (ج) مزیا کریی نهم دهریاز کردن
(د) دهسکرتی فرؤشتنی نهم شتومکه
(۶) بهکارهینانی شتومکی دهریاز کردنی له فوتاندن
v.t. (۱) پزگارکردن (له فوتاندن) نووم بوون یا دهرهگرتنی کشتی، ناگرو
لافاو بیوهله رزه هتد
(۲) هینانه سهرهوه یا دهرهینانی کشتی نووم بوون و دهرهگرتن

samoan

(۲) بهکارهینانی شتی دهریاز کردنی (له ناگرو لافاو شتی وهما)
-salvageable (*adj.*) ; **salvager** (*n.*)
salvation (sal-vā'shən), *n.* (۱) پزگارکردن پزگار بوون پزگاری
(۲) هوی پزگاری هوی پزگارکردن (*Hard work is his ~*)
(۳) پزگارکردن یا پزگار بوون له گونا (تاین) گونا پاک کردنهره
گونا لهسر لایرین

Salvation Army, لهسکری پزگاری پشخراونکه بؤ یارمهتیدانی
همژان و تاین بلاوکردنهره
(۱) مصلح
(۲) دهرمانی خهم رهوینا خهم رهوینا دلنهوایی
(*Her kind words were a ~ for his sunken heart.*)

salve (sav, sāv), *n.* (۱) مصلح
(۲) دهرمانی خهم رهوینا خهم رهوینا دلنهوایی
(*Her kind words were a ~ for his sunken heart.*)

v.t. (۱) مصلح لیدان (۲) خهم رهواندنهره دلخوشی دانهره دلنهوایی کردن
(۳) مهرایی

salve (salv), *v.t.* = salvage.
salver (sal'vēr), *n.* سینی دهری پهل
salvia (sal'vi-ə), *n.* گوله مریمی پروهکیکی بون خوشه له توخسی
نهصنا

salvo (sal'vō), *n.* (۱) دهری هاری گوله
(۲) گوله یا مووشمکی یهک لهوای یهک تهقینراو
(۳) هاری چهپله یا قاقای پینکمن (۴) کومهل یا ریزه پرسپار
خوبهدهستمرههاندان بیانور؛ راکردن له نهک خونزینهره؛ درودنی
کشتی یا مزلقی پزگارکردن
(له نووم بوون، سووتان، لافاو... هتد)

samar (sam'ə-rə, sə-mār'ə), *n.* بهریتی ووشکی یهک دهنکی به
توکلکله که له شتوهی بالدا به وهک بهری دهرهش
(۱) سامری؛ هاونیشتمانی بهکی
"سامره" له فلهستین (۲) کسینکی دلپاکه که ههمیشه یارمتهی خهک دهوات
تایبتهی به "سامره" و دانیشتوانهکانی
samarite (sə-mār'it), *n.* سهرسکایت؛ کانزایهکی برقههاری
رهشه تاسن و یورانیزوم همدنی کانزای تری تیدایه
samba (sam'bə, sām'bə), *n.* سهمایهکی بهراتیایه له پینچندها
نهقریقایی به
سهای "سامبه" کردن
جزیره تاسکینکی زنی یاداری
شاخ سیپله
سامبو؛ کسینکی دوروهگ بهتایبتهی هی
قولهرهش و هیندی نهامریکایی یا قولهرهش و نهروپایی
(۱) ههمان (یهک کات، شوین):
(۲) چوونیکه؛ هوا؛ وهک یهک (*He eats the ~ food every day.*)
(۳) نهگنراو؛ وهک جارن (*He looks the ~ as ever.*)
(۴) ناوبراو؛ پینشووتر ناوبراو
(۱) ههمان کس، شت، یا پوداو
(۲) کسینکی زووتر ناوبراو
ههمان شتوه؛ ههمان جزیره
(*He walks the ~ as his father.*)
all the same, (۱) لهگهل نهوهشدا (۲) بی یا بهخ؛ ناگرتن؛ هیچ
just the same, (۱) به ههمان شتوه (۲) لهگهل نهوهشدا
sameness (sam'nis), *n.* (۱) چوونیکه؛ وهک یهکی؛ لهیکچوون
(۲) یهک نهوایی؛ نهگنراو
samisen (sam'i-se'), *n.* فاحیرتیکی موسیقی سی ژایی یا بانیه
samoan (sə-mō'ən), *adj.* ساموایی؛ تایبتهی به گهل و کلتوری
"سامو" که برتییه له کومله دوروهگیکه له زهریای هیندی
(۱) هاونیشتمانی "سامو" *n.*

(۲) شونینگی زور پیروزا ناوجهرگهی شونینگی پیروز
 (۲) شونینگی تنهایی و تاییدی به حق (له پوری کالتوره).
sand (sand), n.
 (۱) لم
 (۲) (pl.) کمار دمریای لعی؛ شونینی لعی.
 (۳) لعی کاتژمیری لم
 (۴) (pl.) نه ختاله کات؛ چرکه؛ توزه کات: (the ~ of life).
 (۵) [Slang]، غازی؛ غیرت. (۶) رنگی لم.
 v.t.
 (۱) لم پیوه کردن؛ لم هله پوزاندن به سمره.
 (۲) ساف ولووس کردن به سمارته؛ سمارته لیدان.
 (۳) لم تیکه لاکردن؛ لم تیکردن
 (۴) به لم داپوشن. (۵) پرکردن له لم.
sandal (san'dal), n.
 (۱) سؤل؛ کاله؛ پیلای سمریایی؛ نه ل.
 (۲) قایشی سؤل.
sandal (san'dal), n. = sandalwood.
sandalwood (san'dal-wood), n.
 (۱) داروتختی سمندل
 (که سهخت و رنگ کراوه بون خوشه). (۲) درختی سمندل
sandarac (san'da-rak), n.
 (۱) (۱) جوره درختیکه له توخمی
 سمنوبهر. (ب) جموی نم درخته.
realgar (۲)
sandarac tree, جوره درختیکی پاکوری هله رفقایه له توخمی
 سمنوبهر دارمکی بون خوشه و جموی درمدهات.
sandbag (sand'bag), n.
 (۱) تورمه که لم کیسه لم؛ گونی لم.
 (۲) تورمه کیسه بچووک و باریکله به پره له لم (که وک چک به کارده میزند).
 (۱) تورمه که لم به دور یا له به درمدها دانان (بۆ پاراستن له لا قو هند).
 به به سستگردن به کیسه لم. (۲) تورمه کیسه بچووک و باریکله به پر له لم پیدان.
 (۲) [Colloq.] به زور شت پی کردن.
sand bar, بستو یا به زریای لعی کمار دمریا و پویار (که به موی به زوا
 نیشتاوموه دروست ده بیت).
sandblast (sand'blast, sand'bläst), n.
 هلمی تیکه له لم (کاتژا و شووشه دیواری پی یا ک دکوریکه و
 ساف ولووس دکوریت). (۲) مکینه به تم پاک کردنه و ساف کردن
 پاک کردنه و ساف ولووس کردن به تمورزی ههوا لعی تیکه له لم.
sand-blind (sand'blind), adj.
 نیسجه کویر؛ چاوگز.
sand-box (sand'boks), n.
 سفوفه لم (بۆ یاری مندان یا کردن به
 هینی شمه منده ههروه بۆ نه خلیسکان).
sand-cast (sand'kast, sand'käst), v.t.
 کاتژا داپشتن له قالی.
 لعدا.
sand crack, قلیشی سمی نسیپ (ده بیت هوی شمل).
sand dollar, ژیشکی دریا؛ گیانداریکی خه پله یی پانکله به حمز به ناو
 لم دهکات.
sand eel, = sand lance.
sander (san'dēr), n.
 (۱) ساف ولووسگر به سمارته؛ سمارتکهر؛
 سمارت لیدهر. (۲) مکینه ی سمارتکهر؛ مکینه ی ساف ولووسگر به سمارته.
 (۲) لم بلاوکه ههروه.
sanderling (san'dēr-lin), n.
 جوریکه له چوله کی لعی بچکوله.
sand flea, کچی ناو لم.
sand fly, مینشی ناو لم.
sand-glass (sand'glas, sand'gläs), n. = hourglass.
sand grouse, مامری لم.
sand hopper, = sand flea.
sand lance, Also sand lance or sand eel, مارماسی لم.
sand-lot (sand'lot), adj.
 تاییدی به یاری ناو لم یا دهشتی به رولا
 (به تاییدی هی مثالان): (~ baseball).
sandman (sand'man), n.
 پیایونکی هلسانه یی به گویه مندان
 ههراو دهکات به لم پرزاندنه ناو چاروانه وه.

(۲) زمای "سامووا" یی به کان.
samovar (sam'a-vär, säm'a-vär), n.
 سه ماوم.
samp (samp), n.
 له به ی گمنه شامی (خواردنیکه میندی نه سمریکی به).
sampan (sam'pən), n.
 جزیره به له مینکی سمولو و بایهوانی چینی و
 یابانی به.
sample (sam'p'l, säm'p'l), n.
 نمونه؛ وینه؛ به مرکول:
 (a ~ of his work)
 v.t.
 (۱) به مرکول کردن؛ خوی چاشتن؛ تاقیکردن ههروه.
 (۲) نمونه ل و مرگرتن.
sampler (sam'plēr, säm'plēr), n.
 (۱) نمونه کزاکره وه
 تاقیکره وه. (۲) نامیزی نمونه و مرگرتن یا کزاکردن ههروه و تاقیکردن ههروه.
 (۲) پارچه قوماشی نه خشی و نیگار له سمر کراو.
sampling (sam'plinj), n.
 (۱) نمونه کزاکردن ههروه و تاقیکردن ههروه.
 (۲) شینوی نم کزاکردن ههروه و تاقیکردن ههروه به. (۲) نمونه؛ وینه.
samurai (sam'oo-rī), n.
 سامورای؛ (ب) چینی سوپای یابان له کاتی
 ده ره به گیدا. (ب) نه نامیکی نم چینه؛ جهنگامری یابانی.
sanative (san'a-tiv), adj. [Rare].
 چاکره ههروه (نه خوشی) سازگار.
sanatorium (san'a-tō'r-i-əm, san'a-tō'ri-əm), n. Also-
sanatarium,
 (۱) بوژانگه؛ چینی سازگار بۆ بوژان ههروه نهوانی
 له نه خوشی ههلسا و نه تهره یا نهوانی تووشی نه خوشی قورس بوون.
 (۲) خسته خانه ی نه خوشی قورس (وک سبل).
sanatory (san'a-tō'r-i, san'a-tō'ri), adj.
 سازگار
 بۆ تندرروستی باش؛ چاکره ههروه.
sanbenito (san'ba-nē'tō), n.
 (۱) به رنگیکی گونی به کالی توبه کار
 له به ی دکور له کوندا. (۲) به رنگیکی وه های ره شه به وینه شمیتان و گری
 ناگره وه شم کافرانه ی سزای ههلاوسینیان به سمره؛ دراپور له بهریان دکور.
sanctified (sanj'k'tə-fid), adj.
 (۱) پیروزا؛ پیروز کراو.
 sanctimonious (۲)
sanctify (sanj'k'tə-fī), v.t.
 (۱) ترخان کردن بۆکاری پیروزا
 پیروز کردن. (۲) پاک کردن ههروه (له گوناوه)؛ گوناوه پاک کردن ههروه
 (۳) پیروز کردن له پوری ناپنوه: (to ~ a marriage).
 (۴) چمپاندن و پیروز کردن نه ریتیکه به پیروز دانان.
-sanctification (n.) ; sanctifier (n.).
sanctimonious (sanj'k'tə-mō'ni-əs), adj.
 به بووالهت زور
 خوا به رست؛ دو پوری ناپنی
sanctimony (sanj'k'tə-mō'ni), n.
 زور خوا به رستی بووالهت؛
 دو پوری ناپنی ناپنی؛ پیروزی نرو.
sanction (sanj'k'shən), n.
 (۱) ده سلات پیدان؛ پی پیدان
 (۲) پمسه ندر کردن؛ پانپشتی کردن؛ هاندان. (۳) سزا. (۴) یاسا؛ فرماننامه.
 (۵) (pl.) سزای نرو و پمسه و ولاتیکدا له لایه ن ولاتانی ترموه:
 (to impose economic ~s on a country)
 v.t.
 (۱) ده سلات پیدان؛ مۆر کردن.
 (۲) پمسه ندر کردن؛ پانپشتی کردن؛ هاندان؛ پی پیدان.
sanctity (sanj'k'tə-ti), n.
 (۱) پیداو چاک؛ پاکی.
 (۲) پیروزی؛ پیروزیتی: (the ~ of a church, mosque, temple).
 (۳) به پیروز دانان: (the ~ of life).
 (۴) شتیکی پیروز.
sanctuary (sanj'chō-er'i), n.
 (۱) به رستگا؛ شونینگی پیروز.
 (ب) نارجه رگی به رستگا یا شونینی پیروز. (ج) نرگه؛ مزارگه.
 (۲) په نا؛ په ناگا؛ پاریزگا؛ نارامگه. (۳) دالده.
 (۴) پاریزگای بالنده و گیاندار؛ جی به کته ترخان کراوه بۆ ژان و زووی کورنی
 نهو گیاندار و یانفدانه ی قیادان و پراو کردن تیدا قهده ههویه.
sanctum (sanj'k'təm), n.
 (۱) شونینگی پیروز.
 (۲) خه لوه نخانه؛ خه لوه ت؛ خه لوه تگا؛ ژوری تاییدی به حق.
sanctum sanctorum (sanj'k'təm sanj-tō'r-əm), (۱)

sandpaper

sandpaper (sand'pā'pēr), n. سمارته کاغزی سمارته

v.t. سمارته کردن: سمارته لیدان: ساف ولوس کردن به سمارته.

sandpiper (sand'pip'ēr), n. چوله کی لم بانده بیکی بچوکی

دهنووک دریزو رینکه له کهغاری دهریادا دهژی.

sandstone (sand'stōn'), n. بهره لم لمی وهک بهره لی هاتوو.

sandstorm (sand'stōrm'), n. گهرده لولول: گیزه لووکی لم:

گیزه لووکی

sand-table (sand'tā'b'l), n. (۱) میزینکی قهراغ بهره لمی لاسهر

پۆده کری بۆ یاری مندالان. (۲) میزینکی لم لاسهر نه خضه لاسهر دکری بۆ

مناوه ری سویایی فیرکردن (۳) میزینکی خلیسکی خواره کانزای تیکه لار به

لمی ده کریقه سهر بۆ جیاگردنه وهی.

sandwich (sand'wich), n. ساندویچ: بابۆله: تیشوو.

v.t. (۱) ترنجاندنه نیوان دوو شت یا کهمسه: خستنه نیوانوه وهک به یزۆر:

(to be -ed between two things or persons)

(۲) جینکردنه وه له شوینینکی تسکدا به ناستم

sandwich-man, (۱) کهمسکه که ته خته بیکی ناگاداری هملواسیهوه

به سنگیدا و یه کینکیش به پشتیدا و دهگه ری به شه قامه کاند، واته خزی وهک

ساندویچ لیکردوه. (۲) ساندویچ فرۆش: بابۆله دروستکر.

sandy (san'di), adj. (۱) لعاری: لعانی: لمی

(۲) شلوق: نه چه سپیو: بی بناغه: خۆ پانه گه. (۳) پهنگ لمی.

-sandiness (n.).

sane (sān), adj. (۱) ژیر: به میشتک (a - person)

(۲) به جی: دروست: (u - policy)

sang (saŋ), alternative past tense of sing.

sangaree (saŋ'gā-rē'), n. جۆرنکه له مهی

sang-froid (sān'frwā'), n. هینمی: تیک نه چوون: لاسهرخۆسی:

به جهرگی

sanguinaria (saŋ'gwi-nār'i-ā), n. پوهه که خویناوی پوهه کینکه

له توخمی خاشخاش پهگه کی گهرمه بۆ دهرمان به کارده هینترن.

sanguinary (saŋ'gwi-ner'i), adj. (۱) خوینین: خویناوی:

خوین یۆر تیا پزێواو: (a - battle)

(۲) خویناوی: نه خوین داپوشراو.

(۳) خوینترن: خوینتور: پیاوگۆز (a - ruler)

-sanguinarily (adv.); sanguinariness (n.).

sanguine (saŋ'gwin), adj. (۱) سوور: کوله: بیستی دهم وچاو.

پوهخسار: (۲) سوور: پهنگ سوور: خوینتی

(۳) به خویش: زوهه لچوو: بهسۆز: (۴) خویش بین: به هیوا: دلخۆش.

sanguinary (۵)

-sanguinely (adv.); sanguineness (n.).

sanguineous (saŋ'gwin'i-əs), adj. (۱) خویناوی: خوینتی تیدابه

(۲) سوور: خوینتی (۳) خوینین: تابه تی به خوین پشتی

(۴) خویش بین: نه هیوا: پشت نه ستوور

sanguinolent (saŋ'gwin'ə-lənt), adj. خویناوی:

خوینتی پیوهیه

sanicle (san'i-k'l), n. پوهه کینکی لاسک دریزه له توخمی مه عده نووس

بۆ ته ندرووستی و دهرمان باشه

sanics (sā'ni-ēz'), n. کینو: خوینتی به تیکلاوی

-sanious (adj.).

sanitarian (san'ō-tār'i-ən), adj. تابه تی به پاک و تمیزی و

ته ندرووستی

n. ته ندرووستی زان: زانای ته ندرووستی

sanitarium (san'ō-tār'i-əm), n. = sanatorium.

sanitary (san'ō-ter'i), adj. (۱) هی ته ندرووستی: ته ندرووستی

(the - conditions are poor)

(۲) پاک و تمیزی: خاویز

sapid

sanitary engineer, ته ندرووستی: ته ندرووستی: ته ندرووستی

سهر په رشتی ژیراب و تار دهگات.

sanitary napkin, له سه سه ری ته ندرووستی: په یزه که بۆ هه له ریشی

خوینتی قافوت له کاتی بی نوژیدا.

sanitation (san'ə-tā'shən), n. (۱) ته ندرووستی گشتی:

به پاک و تمیزی په رگرتی ژیراب و تار و ناوشار و شتی و هها.

(۲) دهرکردن یا فریادانی بیسایی و چلکاوای ناو ژیراب.

sanity (san'ə-ti), n. (۱) ژیری: میشته تمواری:

(۲) به جی: بی و دروستی پیاو: گهرمه ری مرۆ

sank (saŋk), alternative past tense of sink.

sannup (san'up), n. هیندی بیکی ته مریکی خیزاندان.

sans (sanz), prep. [Archaic or Poetic], (- teeth)

sanscrit (san'skrit), n. = sanskrit.

sansculotte (sanz'koo-lot', sanz'kyoo-lot'), n. بی پانتۆن:

(۱) شوپشگیزینکی فهره نه سیه له کاتی شوپشی فهره نه سیدا (ووتیه کی سووک

نرابوه پان شوپشگیزینه گهرمه که گوايه په شو و پووت و بی پانتۆن).

(ب) شوپشگیز.

-sansculottic (adj.); sansculottism (n.).

sansei (san'sā, sän'sā), n. Also sansei, نه وهی کۆچهری یابانی

له نه مریکا: نه مریکایی به به چه یابانی.

sansevieria (san'sə-vi-ē'ri-ə), n. پوهه کینکه له توخمی شلیز:

گه لاکانی نه ستوور و په قو و پم ناساین.

Sanskrit (san'skrit), n. سانسکریت: زمانی و یزه کی کلاسیکی،

واته کۆنی هیند.

adj. سانسکریتی: تابه تی به زمانی سانسکریت.

Santa (san'tə, san'ti), n. = Santa Claus.

adj. پهرۆ: پیاوچاک. (نازناوینکه به تابه تی بۆ شان).

(Santa Barbara, Santa Fe, etc.)

Santa Claus; Santa Klaus (san'tə klōz'),

به گۆزهری نه ریشتی خاچ په رستان پیاوچاکینکه دیاری بۆ مندالان ده مینیت له

له چه ژنی کریمه سدا.

santonin; santonine (san'tə-nin), n. ناوینکه بیکی بلوری

بی پهنگه (کیمیا)

sap (sap), n. (۱) ناووک: ناووک: ناووک: بمره یز و نومه ری پوهه و

دایره رخت. (۲) ناوی ژبان: خوین

(۳) تین: زیننه کی: زیندوونکی: چوست وچالاک: گف وگوا: هیز

له هه مینکی ته سک و دوور دیزه ئی ده دریت بۆ گه بیشتنه بنکه کی.

sap (sap), n. دوژمن.

(۱) بنکنه کردن.

(۲) هیز ئی پوین: بی تین کردن: ووشک کورنه وه: لاوا کردن:

(The heat - ped his strength.)

v.t. (۱) له غم لیدان: خمنه لیدان.

(۲) گه بیشتنه بنکه کی دوژمن به له غم.

sapajou (sap'ə-jō'), n. مه پیوون: جۆره مه پیوونیکه.

sapanwood; sappanwood (sə-pan'wood'), n. جۆره

دهرختینکی ناوچه گهرمه کانه بۆیه بیکی سووری ئی دهره هینترن.

(۲) داری نه م دهرخته.

saphead (sap'hed'), n. [Colloq.], کهمسینکی بی میشتک و ساویلکه.

sapheaded (sap'hed'id), adj. [Colloq.], بی میشتک: کهر:

گهرج: ساویلکه.

saphena (sə-fē'nə), n. په کینکه له نوو دهماری گهرمه ری خوین له لاقدا.

-saphenous (adj.).

sapid (sap'id), adj. (۱) به تاق: تام و بۆن خویش.

(۲) خویش (بۆ زلخاوی میشتک).

-sapidity (n.).
sapience (sā'pi-əns), n. *Also* sapiciency, دانایی؛ زیری؛ زانیی
sapient (sā'pi-ənt), adj. دانا (همندیک جار لاهووی لاقرتیوه)
 ژیرا زانا
sapless (sap'lis), adj. (۱) ووشکو برنگ؛ سبسی؛ بی ناووک.
 (۲) بی هیزا؛ سست؛ لاوازا؛ بی ثاقه؛ بی تین؛ مردوو (مهجان)
sapling (sap'lin), n. (۱) نمام (۲) لاو؛ گهنج. (۳) بهچکه تانجی.
sapodilla (sap'ə-dil'ə), n. (۱) درختیکی همیشه سموزی ناوچه
 گمرو ترمکائی نیمریکایه (۲) بهری نام درهخته.
saponaceous (sap'ə-nā'shəs), adj. سابوناری؛ سابونی.
saponifiable (sə-pon'ə-fī'ə-b'l), adj. دمکری به سابون.
saponify (sə-pon'ə-fī'), v.t. کردن به سابون
 v.t. بوون به سابون
-saponifier (n.); saponification (n.).
saponin (sap'ə-nin), n. سابونین ماددیمیکی سابونوییه له
 دارسابوندا (کیمیا).
sapor ; sapour (sā'pēr, sā'pōr), n. بۆزو بهرامه؛ بۆز؛ قام.
-saporous (adj.).
sapota (sə-pō'tə), n. = sapodilla.
sappanwood (sə-pan'wood'), n. = sapanwood.
sapper (sap'ēr), n. ئەندازاری سوبا (بهتاییمتی هی شینگلیزی).
sapphire (saf'fir), n. (۱) گمراهری شین؛ یاقوتی شین.
 (۲) رهنگی نام برده بهنرخه.
adj. شینی ناسمانی؛ شینی یاقوتی؛ شینی مایلهو سموز.
sapphirine (saf'ēr-in, saf'ə-rin'), adj. شینی یاقوتی؛
 شینی ناسمانی
 n. سلیکاتی مگنسیسیژم فافوئی شین یا سموز.
sapphism (saf'iz'm), n. = lesbianism.
sappy (sap'i), adj. (۱) ترووبر؛ ناودار
 (۲) بهتین؛ زیندوو؛ به گفدوگوب؛ چوستوچالاک؛ بهمین.
 (۳) [Slang] هیچویوچ؛ بی تام؛ بی مانا.
-sappily (adv.) ; sappiness (n.).
sapremia , supraemia (sə-prē'mi-ə), n. = septicemia.
sapro- ; sapr- (sap'rō, sap'rə), پینشگرینکه بهمانای؛ پزیوا؛ گهنوا
 مردوو؛ پوکانهوه؛ پوار. (*saprogenic*)
saprogenic (sap'rə-jen'ik), adj. *Also* saprogenous. (۱)
 پوکینهرده؛ دهیته هوی پزانن یا گهنن. (۲) له پوکانهوه یا پزینوه هاتوره.
saprolite (sap'rə-lit'), n. بهردی پزیو یا پوکاوه.
saprophagous (sə-prof'ə-gəs), adj. بۆگهخۆز؛
 شتی گهنو خۆز
saprophyte (sap'rə-fit'), n. زیندومره زک یا پوههکینکه که لاسمر
 شتی گهنوو پوکاوه دهوی.
-saprophytic (adj.).
sapsucker (sap'suk'ēr), n. ناووک ههنرزه دارکونکهرهیکه ناووک
 دار ههندهمژیت
sapwood (sap'wood'), n. شو چینه ناووکداره نهرمی قدی درهخته
 که لهژیر توینکه گمراهیه.
saraband (sar'ə-band'), n. سهربه ند؛ (ا) سهمایمکی ئیسپانی
 جوانه (ب) مۆسیقای نام سهمایه.
saracen (sar'ə-s'n), n. (۱) عمره
 (۲) موسلمان (بهتاییمتی لهکاتی شمیری خاچ پرستیدا).
sarcasm (sär'kaz'm), n. (۱) تموس؛ لاقرتی
 (۲) لاقرتی کردن؛ به تموسره ووتن
sarcastic (sär-kas'tik), adj. (۱) به تموس؛ به لاقرتی؛ به تموسره
 (a ~ statement)

(۲) حمز به لاقرتی کمر؛ قسه به تموس: (a ~ person)
-sarcastically (adv.).
sarcenet (sär'snet), n. قوماشیکی ناوریشمی نمرهو تمکه.
sarco- ; sarc- (sär'kō, sär'kä), پینشگرینکه بهمانای؛ گوشت؛
 (sarcology)
sarcocarp (sär'kä-kärp'), n. (۱) گوشتی میوهی ناوکار (قوخ)
 هملوژه. (۲) گوشتی میوه؛ کرۆکی میوه.
sarcology (sär-kol'ə-ji), n. توینکاری پيشاله نهرمکائی لهش.
sarcoid (sär-koid'), adj. گوشتی؛ گوشت ناسا؛ له گوشت چوو.
sarcoma (sär-kō'mə), n. سندانى شتریمنجیمی پيشاله لینکهرمکائی
 لهش.
sarcomatosis (sär-kō'mə-tō'sis), n. تهینمهری سندانى
 شتریمنجیمی به پيشاله لینکهرمکائی لهشدا.
sarcophagus (sär-kol'ə-gəs), n. دارتموس بهردین.
sarcous (sär'kəs), adj. (۱) گوشتی؛ له گوشت پینکهاوتو.
 (۲) ماسولکهکی؛ له ماسولکه پینکهاوتو.
sard (särd), n. سمرد؛ جۆزیکه له یاقیتی پووناکى سووری پرتقالی.
sardine (sär-dēn'), n. ساردین؛ جۆزه ماسییمکی زۆر بچکولمیه
 دمکرتیه قوتومره.
sardius (sär'di-əs), n. = sard.
sardonic (sär-don'ik), adj. لاقرتی؛ به تموسره؛ لاقرتیکه؛
 (a ~ smile, tone of voice, etc.)
-sardonically (adv.).
sardonyx (sär'də-niks), n. جۆزیکه له یاقیق هیلای سوورو پرتقالی
 یان قارهوی و سبی ترییمی تیدایه
 جۆزیکه لهگیای بهریایی
sargasso (sär-gas'sō), n.
sarge (särj'), n. [Colloq.] = sergeant.
sari (sä'rē), n. ساری؛ کراسی نافهرتی هیندی.
sark (särk), n. [Scot. or Archaic] = shirt.
sarmentose (sär-men'tōs), adj. تهرزی باریکو دریز؛ فریندهری
 بهگ داکوتاو وک شلیک
sarong (sə-rōŋ', sä'rōŋ'), n. بهرگیکی ژانهر پیارانیه دورگهکانی
 پاسیفیکه بریتییه له قوماشیکی رهنگاپرهنگی لهخۆزه پینچراو وک بهشتهمان
 یا تهنوره.
sarracenia (sar'ə-sē'ni-ə), n. پوههکینکی زهنگاری نهرمیکایه
 گهلاکائی له سواری دهجن جانمور دهگن وک تله بۆ خۆزاکى پوههککه.
sarsaparilla (sär'sə-pä-ril'ə), n. (۱) پوههکینکی ناوچه گمراهکانی
 نهرمیکایه رهگهکانی بۆن خۆشنو گهلاکائی له دن دهجن
 (۲) دهگی ووشک کرارهوی نام پوههک (بۆ تام و بۆن خوش کردن بهکار دیت).
 (۳) خواردنوهیمیکی شیرینه نام بۆن و بهرامهیمیه تیکراره.
sartor (sär'tēr), n. بهرگدروو (ووشهیمکی ویزهیمیه قوشمهیه).
sartorial (sär-tōr'i-əl, sär-tō'ri-əl), adj. (۱) بهرگدرووی؛
 هی بهرگدرووانو پيشمهکیان.
 (۲) بهرگی؛ تاییمتی به جل و بهرگ (بهتاییمتی هی پیوان).
 (۳) تاییمتی به ماسولکهکی بهرگدروو (ووشهی داهاتوو بیینه).
sartorious (sär-tōr'i-əs, sär-tō'ri-əs), n. ماسولکهکی بهرگدروو؛
 ماسولکهیمکی باریکو بریزه به نریژایی پيشمهری پان
 پشتین.
sash (sash), n. چوارچیه خلیسکهکی دهرگا و پهنهگره.
sashay (sa-shā'), v.t. [Colloq.] (۱) به کشو و قشوه پوشتی؛
 خۆیادان. (۲) ههنگاوتان له سهادا به شوویه خلیسکان.
 n. [Colloq.] گهشت؛ گهوان؛ سهیران.
saskatoon (sas'kä-tōön'), n. ساسکتهوون؛ دوهونیکى نهرمیکایی
 گول سپییه بهرهمکی دهخوژیت.
sass (sas), n. [Colloq.] بی شمردی؛ چاو قایمی؛ قسه پین ووتنموره؛

له گهرووی خو ههنگه پارهوه.
sassaby (sas'ə-bi), *n.* جۆره ناسکه کینوی یه مکی گهرووی نهفریلاپی یه.
sassafras (sas'ə-fras'), *n.* (۱) ساسافراس جۆره درهختیکی
 شهمریکی گول زهردی به دره. (۲) توئیکلی ووشک کرلوی، نم درهخته (بۆ
 پزیشکوانی و تام خوش کردن بهکاردهمینریت).
 (۳) نم تامو بۆزو بهرامیه.
sassy (sas'i), *adj.* [Colloq.]. (۱) بن حهیا! چهقاوه سوو!
 بزینو دهه ههراش (a ~ child).
 (۲) زهقو و بز شهراشه (جل و بهرگ).
-sassily (adv.); sassiness (n.).
sassy (sas'i), *n.* درهختیکی نهفریلاپی توئیکلو دار زههراوی یه.
 (پیشی دهووتری: "sassy bark").
sassywood (sas'i-wood'), *n.* = sassy.
sat (sat), *past tense and past participle of sit.*
satan (sā'tən), *n.* شهیمان
satanic (sā-tan'ik, sə-tan'ik), *adj.* شهیمانی، شهیمانه
-satanical (adj.); satanically (adv.).
Satanism (sā'tən-iz'm), *n.* شهیمان پرستی
satchel (sach'əl), *n.* جانتای دهست، جانتای کوتابی.
sate (sāt), *v.t.* (۱) تیرکردن
 (۲) نینه لاپنکردن؛ له نه اندازه به دهر تیرکردن؛ له بهرچاو خستن (بههوی زۆر
 پندانهوه).
sat (sat, sāt), *archaic past tense and past participle of sit.*
sateen (sa-tēn'), *n.* ساتین، قوماشیکی لووسی لۆکه به له ناوریشم
 دهچیت
satellite (sat'ə-lī't'), *n.* (۱) بهردهست، کلک (مرۆڤ)؛ دراکهوت؛ پاشکۆ
 کلکه له تیکر (۲) نهستیره یه مکی گهروکی بهجۆکه که به دهووری یه کینکی
 گهروهتردا ده سوو پشتهوه؛ مانگ. (۳) مانگی دهستکرد
 (۴) وولاتی پاشکۆ که زۆر دهستهی وولاتیکی گهروهتره له خۆی و له قسهی
 ده رناچی) کلک (ولات)
satiability (sā'shi-ə-bil'ə-ti, sā'shə-bil'ə-ti), *n.* تیری
 تیرهوون، تیرخواردن
satiabile (sā'shi-ə-b'l, sā'shə-b'l), *adj.* تیر دهیت، تیر دهخوات
 تیر دهکرت؛ تیرهوونی بۆ ههیه.
-satiableness (n.); satiably (adv.).
satiate (sā'shi-āt'), *adj.* تیر، تیرهووسال، هه
 (۱) تیرکردن (۲) له بهرچاو بردن (به زۆر تیرکردن) زۆر مکردهن.
-satiating (n.).
satiety (sə-ti'ə-ti), *n.* (۱) تیری، تیرهوون، هیرهوون.
 (۲) له بهرچاو کهوتن (له بهر زۆر تیری) زۆر تیری، زۆر هری
satin (sat'n), *n.* قوماشی ناوریشم
adj. ناوریشم، ساف و لووس.
satinet; satinette (sat'n-et'), *n.* (۱) قوماشی ناوریشمی تهنگ و
 گهنگ. ۲. قوماشیکی نهستووری لۆکه خوری یه.
satinwood (sat'n-wood'), *n.* (۱) دارو تهخته یه مکی ساف و لووسه
 گهروهسهی ناومانی لۆروروست دهکرت.
 (۲) درهختیکی "ماهۆگهشی" یه دارو تهخته که کوی زۆر ساف و لووسه.
satiny (sat'n-i), *adj.* ناوریشم، ساف و لووس و برهقه دار.
satire (sat'ir), *n.* (۱) ههلبهست یا چهڕۆکی لاقرتی و داشۆری و
 دهه لاسکی و پلارهاو یزی. (۲) (۱) ویزه ی ودها
 (ب) هونهری نووسینی شه جۆره ویزه یه
 (۳) بهکارهینانی لاقرتی. دهه لاسکی، یا قسهی به توئیکل له دووان یا
 نووسیندا پلارهاو ریشتن
satiric (sə-tir'ik, sa-tir'ik), *adj.* = satirical.
satirical (sə-tir'i-k'l, sa-tir'i-k'l), *adj.* لاقرتی یی، دهه لاسکه یی.

پلارهاو یزی: (a ~ poem, piece of writing, etc.).
-satirically (adv.); satiricalness (n.).
satirist (sat'ə-ris't), *n.* (۱) نووسهری ههلبهست یا چهڕۆکی لاقرتی و
 پلارهاو یشتی. (۲) لاقرتیکه؛ پلارهاو یز.
satirize (sat'ə-rīz'), *v.t.* لاقرتی پیکردن؛ پلار تیکرتن؛ گالته پیکردن
 دهه لاسکن کردن.
satisfaction (sat'is-fak'shən), *n.* (۱) دل ناوخواردنهوه
 پهزنامهندی؛ پازی کردن؛ پازی بوون.
 (۲) (۱) گوناخ یا تاوان پاکردنهوه به سزا جهشتن (ناپن).
 (ب) بۆ پزاردن (ج) قهزدهانهوه؛ نهکی سرهشان به جیهینان.
 (۳) هۆی پهزنامهندی؛ هۆی دل ناوخواردنهوه.
give satisfaction, (۱) پازی کردن؛ قایل کردن؛ دل ناو پز خواردنهوه.
 (۲) پازی بوون به شیربازی له گهله کردن یا زۆران له گهله کردن
 به دلی خو.
satisfactorily (sat'is-fak'tēr-ə-li), *adv.* به باشی
 به پزندهوینیکی: (to do a job ~).
satisfactory (sat'is-fak'tēr-i), *adj.* باش، مام ناوهندی؛ پهسهند.
 (to get a ~ grade on a test; to do a ~ job)
-satisfactoriness (n.).
satisfy (sat'is-fī), *v.t.* (۱) (۱) پازی کردن. (ب) نارهنوو شکاندن.
 (۲) پهیرهوی کردن. (۳) دلفیا کردن
 (۴) (۱) دانهوه (قهز) (ب) نهکی سهرهشان به جیهینان.
 (۵) بۆ پزاردن
 پازی بوون؛ دل ناوخواردنهوه؛ دلفیا بوون.
satrap (sā'trap, sat'rəp), *n.* (۱) فهراشهروای ناوچهیی تیرانی کۆن.
 (۲) فهراشهروای خواردهست یا ناسههکی بهرزهبروژۆنگ
satrapy (sā'trə-pi, sat'rə-pi), *n.* (۱) دهسهلات و پله پایی یه
 فهراشهروای ناوچهیی تیرانی کۆن؛ فهراشهروایهکی وهه.
 (۲) ناوچه یه مکی تیرانی کۆن
saturant (sach'ēr-ənt), *n.* مادهی تیکره یا تیرهوکه
saturate (sach'oo-rāt'), *v.t.* (۱) تیرکردن؛ تیرهوکردن؛ پاراو کردن
 له نه اندازه به دهر تیرکردن
 (۲) خووساندن؛ له شفه ههنگینشان؛ سهراسهس یا ههموو گرتنهوه
 (۳) پزکردن؛ زۆر پزکردن؛ زۆر تیرکردن.
 (۴) تیدا توواندنهوه ههتا بهتوانی (کیمیا)؛ یهق پیکردنهوه (کیمیا).
adj. (۱) تیراو؛ پز؛ پاراو؛ تیر. (۲) تۆخ (دهنگ).
-saturable (adj.); saturability (n.); saturator (n.).
saturated (sach'oo-rāt'id), *adj.* (۱) تیراو؛ پاراو؛ تیر
 پز (ههلهزین). (۲) خووساو.
saturation (sach'oo-rā'shən), *n.* (۱) تیراوی؛ تیری؛ پاراوی
 پزی (ههلهزین)؛ خووسان. (ب) تیراو کردن؛ پاراو کردن؛ پزکردن؛ تیرهو کردن
 (۲) یهق کردنهوه (کیمیا) (۳) پاراوی موگنا تیسسی.
 (۴) پوونی یا تۆخی دهنگ (۵) پزکردن بازار له فروتهندی یهک.
 (۶) داگرتنهوهی نیشانهک به بۆمبا یا سهوشهک و له ناوبردن.
saturation point, پلهی تیراوی، پاراوی، یا پزی؛ پلهی یهق کردنهوه.
Saturday (sat'ēr-di), *n.* شهسه.
Saturn (sat'ēm), *n.* (۱) خودای کشتورکا (ههلسانهی رۆمانی).
 (۲) ساتۆرن؛ دوهم گهروهترین شهستیره ی گهروکه و شهسه له دووری یهوه
 له خۆر؛ نهستیره یه مکی بهیانی یه دوا ی تیرهوه ههلهدیت.
 (۳) قورقوشم.
saturnalia (sat'ēr-nā'li-ə), *n.* (۱) ناههنگی خودای رۆمانی
 "ساتۆرن". (۲) ناههنگی بهرلهلا.
Saturnian (sə-tūr'ni-ən), *adj.* (۱) تایبهی به خودای رۆمانی
 "ساتۆرن" له چهرخهکی پزی دهووترا "سهردهمی زیزین".
 (۲) خوش گوزهرانی؛ خوشی و ناسوودهیی.

(۵) قوپوۋەرتۇ؛ تەنگەجىكلانە.
 (۱) كەسىپكى دەشتەكى ۋە ھىچ نەزان؛ كەسىپكى كىيۈۋى بىن شارسىتانى.
 (۲) كەسىپكى تېنەۋى بىن بەزىيى (۲) كەسىپكى بىن نەزاكتە ۋە پەشۋىكى.
 -savagely (adv.); savageness (n.).
 (۱) كىيۈش؛ دەشتەكىتى؛ بىن شارسىتانىتى.
 (۲) دېنەبەتتى؛ دېنەبەتتى. (۲) كۆرۈمۋى دېنەدە.
 (۳) دېنە گەل؛ گىياندارى دېنە بەگىشتى.
 savagism (sav'ij-iz'm), n. = savagery.
 (۱) دەشتى پۈتۈقوتۇ ۋە.
 savanna, savannah (sə-van'ə), n. بىن دارۋىرەخت (بەتايىپەتتە لە نىزىكى ئارچە گەرمەكان).
 (۲) لەرەگى كەم دارۋىرەخت (بەتايىپەتتە لە ئارچە گەرمەكانى زەرىدا).
 savant (sə-vānt', sav'ənt), n. زانا؛ دانان.
 save (sāv), v.t. (۱) پىزگار كۆردن (لە مەترسى):
 (to ~ a person from drowning)
 (۲) پاراسىت؛ ھېشتەنەۋە بۇ دارۋىزۇ.
 (۳) پاشەكەت كۆردن؛ ھەلگرتن؛ خىشتەنەۋە؛ كۆكردنەۋە (پارە):
 (She ~s half of her salary.; We have to ~ up some money for the trip.; We should ~ some of this meat for tomorrow.)
 (۴) بۇ گەلەنەۋە؛ بۇ ھېشتەنەۋە؛ لە كېس نەدان:
 (This train ~s several hours.; That will ~ me a lot of trouble.)
 (۵) پىزگار كۆردن (لە گوناۋە):
 (Christ came into the world to ~ sinners.)
 v.t.
 (۱) پاشەكەت كۆردن؛ پارە كۆكردنەۋە؛ پارە ھەلگرتن.
 (۲) پىزگار كۆردن. (۲) پاراسىت. (۴) مانەۋە؛ لەناۋ نەچچۈن.
 (۵) پىزگار كۆردن (لە گوناۋە).
 -savable; saveable (adj.).
 save (sāv), prep. بېجگە لە؛ جگە لە:
 (No man enjoys self-reproach ~ a masochist.)
 conj.
 (۱) جگە لە؛ بېجگە لە.
 (۲) [Archaic]. تەننە؛ نەگەر لەبەر ئەۋە نەمىت:
 (I am fine ~ that I have a cold.)
 save-all (sāv'əl'), n. (۱) گىشت پارىزىم (نامىش).
 (۲) بەرگى ئاۋدامانى دەرمەۋە (دەك ھى كۆرگەن).
 saver (sāv'ēr), n. پاشەكەت كۆردن؛ لە كېس نەدەر.
 (نەم ۋە شەپە لە ۋەشى تارۋىتەدا بەكار دەھىتتەن): (labor ~; time ~).
 savin; savine (sav'in), n. (۱) جۇرە سەروۋىيەكى پەل بىلۋى كۆرەتە.
 سەروۋى كىيۈ. (۲) پۇنى نەم سەروۋە (دەكۆرت بە دەرمەن).
 (۱) پىزگار كۆردن؛ پارىزىم.
 (۲) پاشەكەت كۆردن؛ پارە كۆكردنەۋە يا ھەلگرتن. (۲) بېجگەلەنكە.
 (۳) بۇ گەلەنەۋە؛ بۇ ھېلەرمەۋە.
 (۱) پىزگار كۆردن؛ پاراسىت.
 (۲) پاشەكەت كۆردن؛ پارە ھەلگرتن يا كۆكردنەۋە.
 (۳) بۇ گەلەنەۋە؛ بۇمانەۋە. (a ~ of 10%)
 (۴) (n.). پارەى نۇستۇ؛ پارەى مۇل؛ پارەى پاشەكەت كۆردن يا ھەلگرتن.
 (۵) دەرمەۋىشتن؛ بېجگەكارى؛ نەگرتنەۋە.
 (۱) دەۋر لە پۈت؛ لە گەل پىزىمەدا (بۇ ئىۋە).
 (۲) جگە لە؛ بېجگە لە.
 conj.
 saving account, حسابى پاشەكەت (لە بانكا).
 saving bank, بانكى پاشەكەت.
 savior, saviour (sāv'yēr), n. (۱) پىزگار كۆردن؛ ئازادكەن.
 (۲) [S-]. مېسا. (The ~)
 savoir-faire (sav'wār-fār'), n. [Fr.] سەلىقە؛ لېناۋىيە.
 كۆمەلەپەتتى؛ دانانى كۆمەلەپەتتى

(۲) قايىپەتتى بە ئەستىۋەرى گەپۋىكى "ساتۇرن"
 saturniid (sə-tūr'ni-id), n. جانەۋەرىكى باندارە لە پەپوۋە دەچىت.
 saturnine (sat'ēr-nin'), adj. (۱) سىست؛ خاۋ؛ بەرچاۋ تارىكە؛
 پوۋگرتن؛ مۇن؛ بەست؛ بەدېن؛ نەدوۋ. (۲) (۱) قوپۇش.
 (ب) ۋەھرى قوپۇشە لىندراۋ.
 saturnism (sat'ēr-niz'm), n. ۋەھرى قوپۇشە
 لىندان.
 satyr (sat'ēr, sāt'ēr), n. (۱) بۈۋەۋەر يا دەبەبەكى ھەشەرى
 سەرخۇشى دارستانە لە ئەفسانەى پۇناندا گۈيى قوتە شاخەكانى كۆرۈن
 سەرو لەشى لەھى مۇزە دەچىت ۋە لاقى لە ھى بىز.
 (۲) پىياۋىكى ھەشەرى؛ پىياۋى بەخۇش؛ پىياۋى كىزچلىش.
 (۳) جۇرىكە لە پەپوۋەلى يا ل قارەبى.
 -satyric; satirical (adj.).
 satyriasis (sat'ə-rī'ə-sis), n. ھەشەرىتى بى نەندانەى پىياۋ؛
 (بۇ بەخۇش پىياۋ).
 satyromaniac (sə-tir'ōmā'ni-ak'), n. پىياۋى زۇر ھەشەرى.
 (۱) سۇس؛ ساس. (۲) مېۋەى ھارپاۋ لىندراۋ.
 sauce (sôs), n. (۲) ئاۋى شە. (۳) مەزە زىادەكەن؛ خۇشكەن؛ تام پىندەن؛ تام خۇشكەن.
 (۴) [Colloq.]. بىن ھەبەبى؛ بىن شەرمى (۶) [Dial]. سەۋزە.
 (۷) [Slang]. مەى؛ مەرق.
 sauce-box (sôs'boks'), n. [Colloq.]. مەدانلىكى چەقەۋەسۈر يا
 بىن ھەبە.
 saucepan (sôs'pan'), n. مەنچەلۈكى دەسكەن.
 saucer (sôs'sēr), n. زۇرپىيەلە؛ زۇر كۆۋپ.
 saucy (sôs'si), adj. Also sassy. (۱) بىن شەرم؛ بىن ھەبە؛ چەقەۋەسۈر؛
 لە گەرمەى خۇ ھەلگەپراۋە (۲) قىچوقىت؛ بەجۇش؛ بىزى. (۳) تەپىۋىش
 -saucily (adv.); sauciness (n.).
 sauerkraut (sour'krout'), n. Also sour-craut. توشىياتى
 كەلەرم؛ اخۋاردنىكى نەنەدىيە.
 sauger (sô'gēr), n. جۇرە ماسىيەكى پۇبارى نەمەرىكىيە
 سۇنە. گەرمەۋى ھەل.
 sauna (sou'nä), n. پىياسە كۆردن؛ لۇۋلۇز پۇشتن
 پىياسە؛ لۇۋلۇز پۇشتن.
 saunter (sôn'tēr), v.t. ماسىيەكى دەرىيايە
 مارىنلىكەبى؛ تايپەتتى بە مارو مارىنلىكە
 تېمساح ۋە دايەسۇز.
 saurian (sô'ri-ən), adj. مارىنلىكە ۋە نۇخەمەكى كە تېمساح ۋە دايەسۇزىش دەگرتەۋە بەپىنى پۇل.
 sauro- (sô'rô, sô'rə), Also saur-. پىنشىگرتە بە مانانى مارىنلىكە.
 (sauropod)
 sauropod (sô'rə-pod'), n. جۇرىكە لە دانەسۈر كە گىياندارىكى زى.
 قۇرتىكەۋتۈۋە
 adj. تايپەتتى نەم گىياندارەۋ تۇخە قۇرتىكەۋتۈۋەكەى
 -sauropodous (adj.).
 saury (sô'ri), n. جۇرە ماسىيەكى دەرىيايى بارىكەلەى لەمۇز دىۋزە
 گۇشتى قىمەكراۋى بەھارات پىۋەكراۋى ۋەك
 مارمارە لىكراۋ
 sausage (sô'sij), n. سۈۋرەۋەكراۋ
 sauté (sō-tā'), adj. سۈۋرەۋەكراۋ
 v.t. سۈۋرەۋەكراۋ؛ پىياۋ. (to ~ some onions)
 n. خۋاردەمەسى سۈۋرەۋەكراۋ
 sauterne (sō-tür'nē), n. Also sauternes, جۇرىكە لە شەرابى
 سىسى
 savage (sav'ij), adj. (۱) دېنە. (a ~ tiger, person, etc.)
 (۲) كىيۈ؛ سەرتەپى؛ دەشتەكى؛ بىن شارسىتانى. (a ~ tribe)
 (۳) بىن نەزاكتە؛ كەرتن؛ ھىچ نەزان (۴) دەرەق؛ بىن بەزىيى

savor, savour (sā'vēr), n. (۱) تازا، بۆزۈ بەرامە: بۇنۇ چەشما
 چەش (ب) نامى تايىيەتى: بۇزۇ بەرامە تايىيەتى. (۲) تايىيەخۇ.
 (۳) خىشائە: [Archaic] تاروانگا، تار.
v.l. (۱) بۇنىكى تايىيەتى لىياتان: تايىكى تايىيەتى بونۇ:
 (Italian cooking ~s of garlic)

(۲) لەرە چورۇ: لىكرۇن: لىچورۇ: وەك لەرە واپورۇ
 (۳) دەر خستۇ: نىشانەي لەرە بونۇ.
v.l. (۱) تايىكى تايىيەتى بۇدان.
 (۲) تاسىك يا بۇزۇ بەرامە يەكى تايىيەتى ھە بونۇ
 (۳) لەرە چورۇ: نىشانەي لەرە بونۇ: دەر خستۇ
 (۴) بە لەرە نوسان: پىن خۇش بونۇ: تامو بۇنى شتىكە: بەدەل بونۇ:
 (He ~ed the wine.)
 بە خۇش يەرە چەشتن:

savorless; savourless (sā'vēr-lis), adj. بى تام
 بى تامو بۇزۇ بەرامە تايىيەتى
savory; savoury (sā'vēr-i), adj. (۱) تامو بۇزۇ بەرامە خۇش.
 (۲) تووز: مرزا: تىژ: ۲: خۇش: پەسەند
 (۳) بەجى: لەرە بونۇ نەرىشى كۇمە لايەتى يەرە: دروست: پەسەند: بەرىز.
n. [British]. بەرخۇرك: مەزە: پاش خۇرك

savory (sā'vēr-i), n. چاترە كىنولە
savoy (sə-vo'i'), n. جۇزىكە لە كەلەرمى گەلا چىچ وىلۇچ.
savvy (sav'vī), v.l. [Slang]. سەر لى دەر چورۇ: لى زانن: تىگە يىشتن.
n. [Slang]. سەلىقە: دانايى: ژىرى: تىگە يىشتن.
adj. [Slang]. زۇرزان: دانان: زىرەك: لىياتو: سەردەر چورۇ.
saw (sô), n. مشار

v.l. (۱) بە مشار بىرىنەرە: بىرىنەرە. (۲) بە مشار پىندوپىك كورن.
 (۳) بىزوانن نە شىنەي مشاركارى.
v.l. (۱) بە مشار بىرىنەرە: بىرىنەرە.
 (۲) بىرئەرە (This wood ~s easily.)
 پەند: قەسى پىشپىنان: قەسى ناستەق

saw (sô), n.
saw (sô), past tense of see.
sawbuck (sô'buk'), n. (۱) نەسى مشاركارى.
 (۲) [Slang] پارەي دە نۇلارى

sawdust (sô'dust'), n. ئارە مشار: ئارە دان.
sawfish (sô'fish'), n. ماسىچە مشارى: ماسىچە يەكى دەرىيەي
 دىرندەيە
 لەوزەكەي لە مشار دەچىت.

sawfly (sô'flī'), n. مېشە مشارى: جۇرە مېشەكە قورنى مېشەكەي لە
 مشار دەچىت قەدى پورەكى پىن دەپرى و گەراكەي تى دەخت.

sawgrass, گىيا مشارى: گىيا يەكە قەراش گەلاكانى لە مشار دەچىت.
sawhorse (sô'hôrs'), n. نەسى مشاركارى: چوارچىنە يەكى دارىنە
 دارى لەسەر دەپرىنەرە بە مشار.

saw log, دارىكە نەردەنە زلە بىرىنەرە بىكرى بە تەختە دار.
saw-mill (sô'mil'), n. (۱) كارگەي مشاركارى: فابرىقەي دار بىرىنەرە
 بۇ كورنى بە تەختە دار. (۲) مەكىنەي مشاركارى.

sawn (sôn), alternative past participle of saw.
saw-toothed (sô'tōoth'), adj. دەنوك مشارى
sawyer (sô'yēr), n. (۱) داربەرە بە مشار: مشاركەر
 (۲) قانۇنچە يەكە كرمۇكەكەي كورن دەكاتە دارى زىندوو مردوو دەمىخواتەرە.

sax (saks), n. [Colloq.] = saxophone.
saxatile (sak'sə-tīl), adj. = saxicoline.
saxhorn (saks'hôm'), n. ساكسوفون: تامبۇرنىكى مۇسقىيە
 لە پايەتى زورنا

saxicoline (sak-sik'ə-līn', sak-sik'ə-lin), adj. لەسەر بەرد
 دەپوئەت: بەردنشىن (زىندە موزىقەي)
saxicolous (sak-sik'ə-ləs), adj. = saxicoline.

saxifrage (sak'si-frij), n. پورەكىكى بچووكى گول پەنگا پەنگە
 لە دەپوئەشتو لەسەر بەرد دەپوئەتو گەلاكانى بە توپەل لە بەكەيدا دەپوئەت
Saxon (sak's'n), n. (۱) ساكسونى: ئەندامى خىلىكى ئەلمانىيە كە لە
 سەدەي پىنچەمەو شەشمەي پاش زاندا لە گەل " ئانگلزەكان " و " جووتەكان "
 شىنگلترەيان داگر كورنو نەم شىنگلترەيەي نىستايان پىكەينا.
 (۲) كەسىكى ئەنگلۇ ساكسونى.

(۳) ھاوولانى يەكى ناوچەي ساكسونىيەي ئەلمانى.
 (۴) زمانى ساكسونى كۆن. (۵) شۆبە زمانى ئەلمانى ناوچەي ساكسونىا
adj. (۱) ساكسونى: تايىيەتى بە ساكسونى يەكانو زمانو كلتورە كەيان
 (۲) ئەنگلۇ- ساكسونى: شىنگلنى
 (۳) ساكسونىيەي: تايىيەتى بە ناوچەي ساكسونىيەي ئەلمانى.

Saxonism (sak's'n-iz'm), n. ووشەيكە يا ووتە يەكى شىنگلنىيە
 كە سەرچارەكەي ئەنگلۇ- ساكسونى يىت.
Saxony (sak'sə-nī), n. (۱) جۇرە قوماشىكى خۇرى سافو لووسە.
 (۲) پىس يا تەنراوى ئەم قوماشە.
saxophone (sak'sə-fōn'), n. ساكسوفون: تامبۇرنىكى مۇسقىيە
 لە پايەتى زورنا.

-saxophonist (n.).
saxtuba (saks'tō'ba, saks'tū'ba), n. ساكسوتوبە:
 " ساكسوفون " يەكى گەورە يە (ووشەي " saxhorn " بىنە).
say (sā), v.l. (۱) ووتن: بىزان. (۲) دەپرىن: قەسە كورن.
 (۳) بە دلنبايە يەرە ووتن:

(I wish I could ~ when it will happen.)
 (۴) بە دەنگى بەرىز ووتن: لەبەر ووتن: كورن: (~ your prayers.)
 (۵) ئۆزىكەي: بلى شەرەندە:

(He is ~ forty.; It is ~ worth a dollar.)
 (۶) وا ووتن: (People ~ she is a loose woman.)

v.l. ووتن: بىزان: پارەمەرىن.
n. (۱) ووتە: فەرمودە: قەسى كەسىكە: ووتراو.
 (۲) ھەق پاي خۇ دەپرىن: (~ You've had your ~).
 (۳) دەسەلاتى بىرئەردان: (He has the ~ in this matter.)

ئاشكارە: ديارە: ووتنى ناوى.
go without saying, واتە.
that is to say,
sayid; sayyid (sā'yid), n. سەيدا: نەرمەي پىنچەمەرى.
saying (sā'in), n. (۱) ووتن: بىزان.

(۲) پەند: قەسى پىشپىنان: گوختار.
say-so (sā'sō'), n. [Colloq.], (۱) ووتەي بى بەلگە:
 ووتەي لاسەردايى يا بى بناغە. (۲) بىرئەردان: فەرمان: ووتە:
 (He left the hospital on the ~ of his doctor.)

(۳) ماقە يا دەسەلاتى دوا بىرئەردان:
 (He has the ultimate ~ on what is to be taught.)

scab (skab), n. (۱) قەشقاغى بىرنا: بزماتە.
 (۲) گەپى مەپوما لات: گەپى: كەچەلى.
 (۳) نەخۇشى يەكى پورەكە لە گەپى دەچىت.
 (۴) [Slang]، كەسىكى گەپى پىسى بۇگەن.
 (۵) (ا) كرىكارىكە كە نايەوئەت بىت بە ئەندامى رىكخراوى كرىكاران
 (ب) كرىكارىكە كە بەشدارى مان كورن تاكات.
 (ج) كەسىكە كە لەجى كرىكارى مان كورن كارەكات.

v.l. (۱) قەشقاغە بەستى. (۲) گەپ بونۇ.
 (۳) كار كورن لەجى كرىكارى مان كورن.
scabbard (skab'ərd), n. كىلتى خەنجەرەو شەو نىزە: كىف.
v.l. خستە كىلتانەرە: خستە كىفەرە.

scabble (skab'l), v.l. بەرد داناشىن يا گەلا كورن
scabby (skab'i), adj. (۱) قەشقاغە بەستى (بىرنا): قەشقاغە بەستو.
 (۲) گەپ: كەچەل: كرىشاوى. (۳) پىس و بۇگەن: نزم: تاپداو.

-scabbily (*adv.*) ; **scabiness** (*n.*).
scabies (skā'bi-ēz', skā'bēz), *n.* گهري به خوشي گهري.
scabietic (skā'bi-et'ik), *adj.* گهري
scabiosa (skā'bi-ō'sə), *n.* سكايبوزا: گونه گهري پدوه گهري گهري
 په تگارو دنگ ده گريت نيزه گه گهري زور نيمه روه به
scabious (skā'bi-əs), *adj.* گهري (۱)
 (۲): له گهري ده چي: تايبه تي به گهري.

scabious (skā'bi-əs), *n.* = scabiosa.
scabrous (skā'brəs), *adj.* (۱) زير: گرنج گرنجاوي.
 (۲) ناوړه سخت (کينه): پښت به ووردي و ژيري ده کات بؤ چاره گهري.
 (۳) بي پرده: بمره لا (په وروشت): هماغلارو: (*a ~ novel*).

scad (skad), *n.* = saurel.
scads (skadz), *n.pl.* [Colloq.], ژماره به يکي زور: کومه ليني زور:
 گه لک (*~ of people, money, etc.*)

scaffold (skaf'ld, skaf'öld), *n.* (۱) داربست (خانوگاري):
 داربست (۲) سينداره: قهواره.
 (۳) شامو يا سه کوزي داربست سرده مې بؤ شت پيشاندان.
 (۴) چوارچينو ي بمر: (۵) کهرسه ي داربست.

v.l. (۱) داربست بؤ کردن: داربست کردن (خانوگاري): داربست دانان.
 (۲) خسته سهر چوارچينو يا سه کوزي سرده مې بؤ پيشاندان.
scaffolding (skaf'ld-ing), *n.* (۱) کهرسه ي داربست (خانوگاري):
 (۲) داربست: کومه له داربست.

scagliola (skal-yō'la), *n.* معرمره دروژنه: بمرديکه له گهچ و توژي
 معرمره درووست ده کريت.

scalable (skāl'ə-b'l), *adj.* مروزه ده تواني پيدا: هماغه گهري:
 پيدا: هماغه گهري له تواني مروزه دايه.

scalade (skə-lād'), *n.* [Obs.], = escalade.
scalage (skāl'ij), *n.* (۱) لي داشکاني قهواره و پاني و دروژي و نرخ
 (بهزي چو نومره يک يا کوزوون و زياتي چاوه پدان ليکراوه).
 (۲) راده ي شم لي داشکانه. (۳) راده ي لي داشکاني دارو ده تخته ي خانوگاري
 (بهزي چو نومره يک و وشکوبو نومره).

scalar (skāl'ēr), *adj.* پله پله ي: پيژهي.
n. راده ي يا همدې به ژماره ده رپيراو وهک قهواره و دروژي و پله ي گهري.
scalare (skə-lēr'), *n.* جوړيکه له ماسي.
scalariform (skə-lar'ə-fōrm'), *adj.* په پيژهي: پله پله ي:
 نمره نمره ي

scalawag (skāl'ə-wag'), *n.* Also scallawag. (۱) ناپه سندا:
 پيس: نارهنه: قومارياو (۲) گمانداري گول: بهرول: يا بي ناليکو لاوان.
 (۳) نه دمايني سپي هيزي کوماري له ناوچه ي خواروي شمريکا له دواي
 شمري براکوژي شمريکا (له بروي سووگي چه).

scald (sköld), *v.l.* (۱) دايلو خاندن: داخ کردن يا سووتاندن به دواي گهري
 يا هلم (۲) هينانه کولان. (۳) دواي له کول به کاره ينان به تايبه تي بؤ:
 (۱) خاړينگر دهره ي نامير له ميکوړب.
 (ب) داماليني پيستي ميوه.
v.l. دايلو خان: سووتان به دواي گهري يا هلم.
n. (۱) نارچه ي دايلو خاړيو: شوني به دواي گهري يا هلم سووتان.
 (۲) سپي بوون يا هلقرچاني گه لاو شانه ي پوره به مزي گهري يا گهري
 زوره وه.

scald (sköld, skäld), *n.* = skald.
scalding (sköld-ing), *adj.* (۱) زور گهري: له کول: داخ:
 (۲) سووتيند: داخگر: هلقرچيند: (*the ~ sun*).
 (۳) تودوتيو (په خنه): بجا پرده: تيز: (*a series of ~ editorials*).
scale (skāl), *n.* (۱) پيژهي: بي پليکانه.
 (ب) مزي سرکهوتن بؤ سره وه.

(۲) پيژه پله: شمرد: (*the ~s of a thermometer*).
 (۳) پيژهي: پيژهي: ناميزي پله پله (بؤ پيژهي): راسته ي نيشانه گهري.
 (۴) پيژهي نه خنه: (*a ~ of one inch to a mile*).

(ب) مياني پيشاندهره شم پيژهي.
 (۵) (۱) پيژه. (ب) پله
 (۶) رشته ي پيژهي يا ژماردنيکي پله پله.
 (۷) هماغه گهري به ديوازي قه لا يا سهنگردا (بؤ گرتني).
 (۸) کليلي ناوازي موسيقا.

v.l. (۱) پيدا سرکهوتن: پيدا: هماغه گهري: به پيژه پيدا سرکهوتن.
 (۲) پله پله کردن. (۳) پيژهي.
 (۴) داشکانه به پيژهي پيژهي يا پيژهي تايبه تي:
 (*Prices were ~d down five percent.*)

(۱) پيدا: هماغه گهري: پيدا سرکهوتن. (۲) مريوونومره پله پله
 تا راده يکي زور يا کم:
 on a large (or small) scale,
 به نه اندازه يکي زور يا کم: له چوارچينو يکي فراواندا يا تسکدا

scale (skāl), *n.* (۱) يووله که ماسي:
 (۲) يووله که ي پيستي گمانداره خشکه کان (وهک مار، قيصاح .. همد).
 (۳) يووله که ي لاو و قاچي بالنده و بالي جانهره.
 (۴) توژه پيستي و وشکوبو موه ي له هش بوهره: توکه کاژ.
 (۵) يووله که.
 (۶) مريوونومره ي تهنگه به ماسر کاژوازي ژانگ هماغه نومره درووست ده نييت.
 (۷) يووله که يا قه شانه ي رمقي وورد وورد بوي ناو کتلي و به مريلي ناو
 گهري کردن. (۸) گوچکه گه لا ي ميوه يکي دهره ي خونه.
 (۹) ميوه ي يووله که ي: دواي پوره هماغه مزيوت و ده ي مزيوتين
 (۱) يووله که ليکرنومره ماسي پاک کردن: (*to ~ a fish*).
 (۲) داتاشين: دايروشاندن: دواي تو ي کردن: کراندن.
 (۱) توکه فريدان: توخ لي ميوه وه:
 (*The paint is ~ing off that old house.*)

(۲) به يووله که دايوشان.
 (۱) دواي ترازو. (۲) (*pl.*), ترازو.
 (۱) کيشان (به ترازو). (۲) قورسايي يا کيشي شمونه بوون
 (۳) تاوتوي کردن: بهراورد کردن: هاوتا يا هارسنگ کردن
 کيشان.
v.l. يوچي ترازو (نمستيزموني).
 پيرادان: خستن به لايکه دا.
 ميوه ي يووله که ي: ميوه يکي بچوکه دواي پوره
 هماغه مزيوت و ده ي مزيوتين.
 (۱) لا جياواژ (گوته)
 (۲) تايبه تي به ماسولکه ي نيوان مريو ي پشت و دور په راسوي سره وه
 تاترازو.
scalepan (skāl-pan), *n.*
scaler (skāl'ēr), *n.* ژميرمري نه له کتوژي
scaling ladder, په يژهي هماغه گهري به ديوازي قه لا و سهنگهرو شوني
 سهختدا.
scall (sköl), *n.* Also scald,
scallawag (skāl'ə-wag'), *n.* = scaldawag.
scallion (skāl'yən), *n.* تهره پيان.
scallop (skāl'öp, skal'öp), *n.* (۱) جوړيکه له گوچکه ماسي قاقله
 باوه شيني. (۲) گوشتي شم گوچکه ماسي به.
 (۳) بهرکاني قاقله ي شم گوچکه ماسي به (که گهرومکانيان بؤ چيشت ليسان
 له فرندا به کاره هيندين)
 (۴) چوکه ي قهراغي گرنج گرنجي نه قش و نيگاري جل ويهرگ
 (۱) قهراغ برون به گرنج گرنجي.
 (۲) ماسي و خواره ممني تر ليسان له فرندا هماغه جوان سوورده ميه تهره
scallywag (skāl'i-wag'), *n.* = scaldawag.
scalp (skalp), *n.* (۱) بيخي سهر: چهري سهر: بيخ.

scandal-monger (skan'd'l-mun'gër), n. کسیکه که قاری خراب ده خاتمه و ناوی خهک پیس دهکات؛ بهدگژ؛ نابرویه.

scandalous (skan'd'l-əs), adj. (۱) نابرویه؛ ریسواکه؛ ناشرین؛ حمیایه؛ (her ~ behavior) (۲) بوختانی؛ بریتییه له ووت وواتی نابرویه؛ (rumor ~)

scandal sheet, پوژنامه ی نابرویه. پوژنامه یا گزافیه که همیشه دهنگوباسی نابرویه و ناو پیسکر بلا و دهکاتوه.

scandent (skan'dənt), adj. (a ~ vine) خزه لواسی (بووه)؛

scandinavian (skan'di-ən), adj. ناسکه ندریتانی

Scandinavian (skan'də-nā'vi-ən), adj. ناسکه ندریتانی (گه)، زمانه کلتور... هتد.

scandium (skan'di-əm), n. (۱) کیمیکی ناسکه ندریتانی؛ ناسکه ندریتانییه که زمانه ناسکه ندریتانییه کان (که به شیکن له زمانه ناسکه ندریتانییه کان سهره).

scanner (skan'ēr), n. (۱) پشکنی (مرو)، نامین؛ (۲) نامیری پشکنی لهش (پزیشکه وانی)؛ (۳) نامیری نهله کترونی خوننمروه و نیره.

scanning (skan'ɪŋ), n. پشکنی و نوزینه و بلا و کتره و دهنگو وینه به نامیری نهله کترونی (رادویو تهله فریون).

scansion (skan'shan), n. شیکردنه و یا بهش بهش کردنی موزناره به پینی کیشه کانی.

scansorial (skan-sōr'i-əl), adj. (۱) بؤ پیاهملگه ران کراوه یا نه شیت (وهک قاجی بالنده)؛ (۲) پیاهملگه ران؛ توانای پیاهملگه رانی هیه

scant (skant), adj. (۱) کم؛ بهش ناکات؛ نه ختیکه؛ کن؛ (۲) نه ختیکه کمتر له؛ (a ~ these miles)؛ (۳) کم پی جان؛ پی نمان؛ (~ of breath)؛ (۱) پزینی لهگه ل کردن؛ بهرچاوتنگی کردن؛ پیسکمی نوواندن؛

scant of, کم پی بوون؛ نهمنده پی نمان؛ (۲) ستور بؤ دانان؛ کم پندان؛ (۳) کسکردنه و (۴) گوئی پی نمان و پزین؛ نهگرتن؛ سمرچ پی نمان؛ به هیچ دانان کم پی بوون؛ نهمنده پی نمان.

scantily (skan'tl-i), adv. کم؛ به ناتمروای؛ به ناستم؛ (She was ~ dressed.)

scantling (skant'liŋ), n. (۱) کم؛ همدنیک یا پزینی کم؛ (۲) پانی و سرژی کمره سی خانو (وهک خشت و بهرد و دارو ته خته)؛ (۳) پارچه یهک داری بچوکی خانو؛ دهستک؛ (۴) دیره؛ کوله کای باریک

scanty (skan'ti), adj. (۱) کم؛ به ناستم بهش دهکات؛ (۲) بهش ناکات؛ زور کم؛ بچووک؛ ناتمروای؛ (a ~ crop of rice; a ~ dress)

scantiness (n.).

scape (skāp), n. (۱) لاسکه گولینکی پووته که به کسمر له رده کوره له زموییموه هاتیتیه نهمروه وهک چاران چه قیلوه گولاله؛ (۲) قهانی پهری بالنده؛ (۳) قهوی کوله کای پایه؛

'scape; scape (skāp), n., v.t. & v.i. [Archaic], -escape. (۱) بزنی گوناخ خراوه مل (تهورات)؛ (۲) بزنی قوریانی (بؤ بهلا گزانهوه)؛ بزنی تاوان هملگر؛ (۳) قوچی قوریانی؛ کسیکه که تاوان و لومه بهدکاری کسیکی تر یا کومهلکی دمخریته مل.

scape-grace (skāp'grās'), n. کسیکی بی ناموسسی بهر هفتار؛

scaphoid (skaf'oid), adj. بهلمسی؛ له بهلم چو (بهتایبهتی نیسکانی)؛ مهچک و قوله قاچ؛ نیسکانی بهلمسی.

(۲) پارچه یهک چهرمی سهری دوژمن که هیندی یه کانی نهمریکا هملیانه ووسی وهک نیشانه و یادگاری سمرکوتن به سهر دوژمنه که میانه؛ (۲) نیشانه ی سمرکوتن؛ یادگاری سمرکوتن؛ (۴) [Colloq.] قازانچیکی که مه له کرین و فروخته و هوی بلیت و شتی وه هادا دهست دهکوتیت

v.t. (۱) چهرمی سهر گرتنمروه؛ (۲) ساخته لیکردن؛ دهست پزین؛ بووتکردنمروه؛ (۳) [Colloq.] کرین و فروخته و هوی شتومک بؤ قازانچیکی کم و خیرا؛ (۴) [Colloq.] کرین و فروخته و هوی بلیتی یاری و شانوخانه بؤ قازانچ له بازار ی رهشدا.

v.i. [Colloq.] کرین و فروخته و هوی بلیتی یاری و شانوخانه له بازار ی رهشدا؛

scalpel (skal'pəl), n. چه قوی نه شتکره

scalper (skal'për), n. [Colloq.] کسیکه که بلیتی شانوخانه و یاری به همران دهکرتن و به گران ده بیان فروخته و هوی له بازار ی رهشدا؛

scalp lock, کاکولیکه همدی هیندی نهمریکایی به توهقه سهره تاشراوه که بانمروه ده هیندیه مه له رقی دوژمن

scaly (skāl'i), adj. (۱) پوونه که دار؛ پوونه کاری؛ به پوونه که داپوشراو (وهک پنبستی ماسی)؛ (۲) توتک فریده؛ توتخ لی بووه و ده؛ کوشاوی؛ کوش مهنلانو؛ (۳) مبروی پوونه که یی توبی داوه (پووه کناسی)؛ (۴) [Slang] س؛ نرخ؛ پیس و بؤگن (مرو)

scaly anteater, pangolin, (۱) بووه کیککی خزه لواسی که لا تیری؛ گول سیدییه؛ (۲) جهوی رهگی نهم بووه که (بؤ ره وانی بهکارده هیندیتن)

scammony (skam'ō-ni), n. (۱) کسینکی بی نرخی سمرسهری؛ کسیکی ناپه سندی بهدکار

scamp (skamp), n. (۲) مندالینکی قومار بازی شیتان؛ لاریکی کشت بازی به گومین

-scampish (adj.). به لامسه رایی و بیباکانه کردن

scamp (skamp), v.t. به پله پزوری بؤیشتن؛ به پینه بؤیشتن؛

-scamper (n.).

scamper (skam'për), v.i. پزیشتنی یله؛ پارکردن؛ تی تهقان؛ بؤیشتنی پله پزوری؛ کولای دریایی گمروه

scan (skan), v.t. (۱) شیکردنه و هوی دیری هملبهست به پینی کیشه کای؛ (۲) به دتکی بهر موزناره خوندنه و بؤ نوزینه و هوی کیشه کای؛ (۳) لی ووردنمروه (له ناوچه یه کی بچووک)؛ (۴) چاوگرتن به پله به ناوچه یه کی گوره و له مسهر بؤ نهوسر؛ (۵) به شموقی نهله کترونی پیدا گه ران بؤ وینه گرتن یا ناردنی وینه یهک (تهله فریون)؛ (ب) به رادار بؤ شتیک گه ران؛ (ج) گهران به شریتی موگناتیسوای یا کارش تایبهتیدا بؤ زانیاری تایبهتی؛ (۶) چارویا خشاندن؛ به پله خوندنه و هوی پهره پهره کردن

v.i. (۱) شیکردنه و هوی دیری هملبهست به پینی کیشه کای؛ (۲) گونجاسی دیری هملبهست لهگه ل کیشینکی تایبهتیدا؛ (۳) خوننمروه به تیشکی نهله کترونی

n. (۱) لی ووردنمروه؛ تی نوآرین؛ (۲) بینایی؛ مودای بینایی؛ (۱) کرده و هوی نابرویه؛ کاری ناویرین؛

scampi (skam'pi), n. مرقی نابرویه؛ (۲) نابروچوون؛ ریسوایی؛ شهمزه زاری؛ ریسوایون؛ حمیایون؛ (۳) بهدگویی؛ له یاش مله به خرابه باس کردن؛ ناو پیس کردن؛ (۴) کسیکی ریسوا یا نابروچو؛

scantily (skan'tl-i), adv. کم؛ به ناستم بهش دهکات؛ (۲) بهش ناکات؛ زور کم؛ بچووک؛ ناتمروای؛ (a ~ crop of rice; a ~ dress)

scantiness (n.).

scape (skāp), n. (۱) لاسکه گولینکی پووته که به کسمر له رده کوره له زموییموه هاتیتیه نهمروه وهک چاران چه قیلوه گولاله؛ (۲) قهانی پهری بالنده؛ (۳) قهوی کوله کای پایه؛

'scape; scape (skāp), n., v.t. & v.i. [Archaic], -escape. (۱) بزنی گوناخ خراوه مل (تهورات)؛ (۲) بزنی قوریانی (بؤ بهلا گزانهوه)؛ بزنی تاوان هملگر؛ (۳) قوچی قوریانی؛ کسیکه که تاوان و لومه بهدکاری کسیکی تر یا کومهلکی دمخریته مل.

scape-grace (skāp'grās'), n. کسیکی بی ناموسسی بهر هفتار؛

scaphoid (skaf'oid), adj. بهلمسی؛ له بهلم چو (بهتایبهتی نیسکانی)؛ مهچک و قوله قاچ؛ نیسکانی بهلمسی.

scandal (skan'd'l), n. (۱) کرده و هوی نابرویه؛ کاری ناویرین؛ (۲) بینایی؛ مودای بینایی؛ (۱) کرده و هوی نابرویه؛ (۲) نابروچوون؛ ریسوایی؛ شهمزه زاری؛ ریسوایون؛ حمیایون؛ (۳) بهدگویی؛ له یاش مله به خرابه باس کردن؛ ناو پیس کردن؛ (۴) کسیکی ریسوا یا نابروچو؛

v.t. (۱) بهدگویی کردن؛ ناو پیس کردن؛ scandalize. [Obs.] (۲) دل داحور پاندن یا واق وورماندن؛ (۱) بهدگویی؛ له یاش مله به خرابه باس کردن؛ ناو پیس کردن؛ (۲) [Archaic] ناو پیس کردن؛ نابروچوون؛ ریسوا کردن؛

scapolite

scapolite (skap'ə-lit'), n. سکاپولیت: سلیکاتی نله سیتیم کالسپزمی شوقدار.

scapose (skā'pōs), adj. (1) لاسکی پروتی یه کسره له زمو یهوه دهرهاتوره دگرزیت (وهک گولآه چاران چقیله) (2) له لاسکه پووته دمچیت. (3) له لاسکنی پروتی وهما پیکهاتور.

scapula (skap'yoo-lə), n. دمهفی شار (پیشی دهورتری "shoulder blade").

scapular (skap'yoo-lēr), adj. تاپیمتی به دمهفی شان (1) کراسو یا چاکه تینکی بی بانی دلمبی ووشکسوزفیجه. (2) دوو بارجه قوماشی بچووکی به بهن پیکهوه به سترون له ژور جلهوه له بیره دکرین به سهر سنگو پشتهوه له لاین همدئی کاسولیکهوه وهک نیشانهی له خواترسی (3) scapula (1) (ب) پیری سهرشانی بالنده. (4) سارعی سهرشان (نشتهرکاری).

scapulary (skap'yoo-lər-i), n. & adj. = scapular.

scar (skār), n. (1) جی برین: جی نیشانهی برین، سووتای یا برین: جی کونه برین: بزماته (2) جی نیشانهی گه لاولق له دارو درمخت کوردهوه: بریضاری دوی نم لیکردنهوهیه (3) (1) پاشماوهی نازاری هستی و داخو خهفت له منشلو دهورونده: پاشماوهی برین و سووتانی هستی.

(ب) نیشانهی بهر دمواسی داخو خهفت و ناخوشی (وهک چرچ ولوچی ناوچوان). (1) بریندار کردن به جوری که جی نیشانهی همر بمانی: داخ کردن. (2) نازاران به جوری که بیی نه چیتهوه: نازاریکی هستی و دان که نیشانهی همر بمانی: (The rape - red her for life).

نیشانهی برین، سووتای، یا برین پیوه مانهوه: جی برین یا سووتای پیوه دیار بوون.

scar (skār), n. (1) قد شاهی بهر دمانی: کهنه لاتی بهر دین: لژیایی بهر دین. (2) بهر دی سهر دهریشای ناو دهریا.

scarab (skar'əb), n. (1) قالونجه ره شه کهنه قالونجه یکی بالداره میسریجه کونکان به پیوزیان دادمان. (2) گهره ریک یا خشفیک که ویتنه نم قالونجه یی له سهر ههکله نرای: (بۇ جوانی یا نوشته).

scarabaeon (skar'ə-bē'ən), n. & adj. = scarabaeid.

scarabaeid (skar'ə-bē'id), adj. قالونجه یی: هی توخسی قالونجه. قالونجه: که گه لیک جز دگرزیتوره وهک قالونجه ره شه و گوخلینگو و قالونجه بابانی همد.

scarabaeoid (skar'ə-bē'oid), adj. = scarabaeid.

scarabaeus (skar'ə-bē'əs), n. = scarab.

scaraboid (skar'ə-boid'), adj. قالونجه یی

scaramouch (skar'ə-mouch'), n. ترسنوکنکی فشهچی: کسینکی به دکاری خوه لکنیش.

scarce (skārs), adj. (1) کم: بهش ناکات: کز: قات: (Vegetables are ~ in winter.)

(2) دهگمن: دانسته. خق کم دهر خستن: خق پیشان نهدان: خق دورو خستنوره له خهک.

-scarce (n.).

scarcely (skārs'li), adv. (1) به ناستمه: به حال. (2) به دهگمن: به گران: (He can ~ write a paragraph.)

(3) وازیجه: نه: (That's ~ true.)

scarcement (skārs'mənt), n. رههفی دیوار یا قد شاخ.

scarcity (skārs'ə-ti), n. (1) کم: کمیتتی: کز: بهش ناکردن: قاتی: قات رقی: (the ~ of food and medicine)

(2) دانسته یی: دهگمنی: کم بوودان.

scare (skār), v.t. (1) ترساندن: توکاندن.

(2) [~ away; ~ off] ترس خستنمه: ترساندن و روان:

[The dog ~d the thief away (or off) .]

v.i. ترسان: توکان: ترس نیشته بهر.

scatology

n. ترس: ترسینکی گشتی: (a war ~). (1) دهاول.

scarecrow (skār'krō'), n. (2) ترس بوش: شتیکه که همر به شیوه ترسناک بی به لام له راستیدا وانه بی.

(3) کسینکی لاوزی جلی کونه و شروور له بر.

scarehead (skār'hed'), n. [Colloq.], سهرووتاری گهرهوه وورویتهری پوزانمه

scaremonger (skār'mun'gēr), n. کسینکه که قوی ترسناک دهخاتوره: کسینکی دم به هاورا: ترس خهرهوه.

scarf (skārf), n. (1) ملبینج: لهچک: سرکمی: ملبند.

(2) سهرمیزی باریک.

v.t. ملبینج له مل کردن: لهچک کردنه سهر.

scarf-skin (skārf'skin'), n. توکنی پینست: پوری پینست: توکنی سهروی پینست.

scarify (skār'ə-fi'), v.t. (1) پووشاندنی پینست (وهک له کوتاندا): به ناستمه هملدین یا هملتیشانی پینست (نشتهرکاری).

(2) به توندی ره خنه لیکرتن: هیزری توندوتیز بردنه سهر.

(3) ههکله ترانهوهی زوی: کیزان.

(4) پینستی توو هملدین بوزوو چه کرم کردن یا پووان.

-scarifier (n.); scarification (n.).

scarious (skār'i-əs), adj. تمکله پینست ناسایی و ووشک: (- bracts)

scarlatina (skār'la-tē'nə), n. = scarlet fever.

scarlatinoid (skār-lat'ə-noid'), adj. سورمه تایی: له سورمه تا دمچیت.

scarlet (skār'lit), n. (1) رنگی نال: نال: سورمال: سووری گمش. (2) قهجمبی: سوک: داوین پیسی.

(3) قوماش یا جل و بهرگی نال. adj. سورمه تا: نهخوشی یکی درمه ده بیته هوئی ناسانی گهرهوه و پهیدابوونی پهلهی سوور له سهر پینست.

scarlet fever, تیه سورمه: تیه یکی ناله له کوندا ژنی زینا کورقه حبه ده بویه به سهر جله کاندیا نوره له بریان بگردیه.

scarlet letter, لژیایی نال (گوله کی ناله).

scarlet runner, قهجمبه: نافرمتی داوین پیسی.

scarlet woman, (1) لژیایی: لژگه: قهچان: کهنه لان.

(2) لژگه: دهورو پینستی سهرگم: دیواری ناوره ی خه نهق.

v.t. (1) لژکردن: قهچان: دیوروست کردن: وهک کهنه لان لیکردن.

(2) کهنه لان به دهورو پینست: دیوروست کردن: بزماته: شوین بریشی گوشته زوون هیناوه.

scar tissue, (1) ترسناک: ساهانه: پر ممترسی. (2) ترسنوک.

scary (skār'i), adj. [Colloq.], سولکانه: باجی زمو و زار.

seat (skāt), n. پروا: لاجز لیره: پویشتن.

scat (skāt), n. گوزانی جازی بی مانا.

v.i. گوزانی جازی بی مانا ووش.

scat (skāt), n. جزوه ماسی یه کی پواری پانکله، خر، خال خان، یا بهلکه (به تاپیمتی بوزوانی له هوزو پیشانگادا دانه نری).

scat (skāt), n. پیسایی یا پشلی گیاندار (به تاپیمتی گیاندار کیوی پای).

scathe (skāth), v.t. [Archaic of Dial.], (1) سووتاندن: داخ کردن:

نازاران: بریندار کردن. (2) به توندی ره خنه لیکرتن: به توندی سهر زنه شت کردن.

n. [Archaic of Dial.], نازاران: سووتان: داخ کردن: نازار.

scathing (skāth'ing), adj. توندوتیز: بپا: پرند:

(a ~ article; ~ remarks, criticism, etc.)

scato- (skāt'ō, skāt'ə), پیشگرنکه به مانای: گوو: پیسایی: (scatology)

scatology (skə-tol'ə-ji), n. (1) گووناسی: لیکوئینمهوهی گوو.

scatophogus

٢. حولیایبوشی گورو گووکردن
ب. جارکردنی ئەم تەخۆشی خولیایری بە (دەروونناسی).

٣. زۆر سووسین یا دروان لەسەر پاسی پیس و بێ پەردە لە وێژەدا
-scatological; scatologic (adj.); scatologist (n.).

scatophogus (skat'ə-fə-gəs'), adj. شیاکە خۆر، وەك
گورو حانیسکە؛ پشقل خۆر

scatter (skat'er), v.t. گور، بێزانن، تۆزودان
ب. لێ هەلبێژان، بێژانەوه (٢) پڕشو و بلاوکردنەوه؛ بلاوکردنەوه؛

بلاو پینکردن؛ پەرەواژەکردن؛ پەخشکردن (٣) بەفیوژدان
(٤) شکاندنەوه؛ تیشکە گەرد؛ دانەوه (فیزی)

v.i. پەرشو و بلاو بوونەوه؛ بلاو بوونەوه؛ پەرەواژەبوون
(The crowd ~ ed.)

n. (١) پەرشو و بلاو بوونەوه؛ پەرەواژەبوون؛ پەرت و بلاوکردنەوه
(٢) ئەوهی پەرت و بلاو دەکێتەوه یا پەرەواژە دەبێت.

scatterbrain (skat'er-brān'), n. کەسێکی بیر لە لای خۆ نەبوو
دالغەجی؛ نادەمی زادی بیربلاو

scatterbrained (skat'er-brānd'), adj. بێ هوش؛ بیربلاو
دالغەجی

scattered (skat'erd'), adj. پەرش؛ پەرشو و بلاو؛ پەخش
کەسێکی تارە بەفیوژەر؛

scattergood (skat'er-good'), n. کەسێکی دەستلاو
(١) پەرشو و بلاوکردنەوه
(ب) پەرش بوونەوه؛ پەرش و بلاو بوونەوه (٢) پەرش و بلاوی؛ پەرش.

scattering (skat'er-ŋ), n. (٣) پەرش بوونەوه؛ پەرش و بلاوکردنەوه
(٤) پەرش بوونەوه؛ پەرش و بلاوکردنەوه (فیزی)

adj. پەرش و بلاو؛ پەرش؛ پەخش
پەرە یا پەرش بچوک (بۆ راخستار لە شوێنیکی بچوکی
بەتالی ماددە؛ "بێشێ دەوتری" (throw rug))

scatter rug, بێشێ دەوتری " (throw rug)"
بەتالی ماددە؛ "بێشێ دەوتری" (throw rug)

seaup (skōp), n. جۆره مرای بەشی پەرش و سێجە
scavenge (skav'ɪŋ), v.i. (١) کێسکان؛ کۆلان و شەقام؛ پاک کردنەوه
(٢) مووشەکردن؛ گەران بۆ خواردن لە بەرماوهی فرێداردا
(٣) بۆ شتی بەکەک هاتوو گەران لەناو کۆمەلە شتی فرێداردا
(٤) لابردنی گازی سووتاو لە مەکینەیی سووتانی ناوکی
(٥) پاک کردنەوهی کاندازی تووواوه (کانزائاسی)

v.i. مووشەکردن؛ بۆ خواردن گەران لەناو بەرماوهی فرێداردا؛ چلکاو خواردن
گەنگە خواردن؛ گیانەوهی مردارەوهبوو خواردن

scavenger (skav'ɪŋ-jər), n. (١) زەبێژ؛ خۆلکێش؛ خۆلێژ
(٢) کێسدار یا مانندەیی مردارەوهبوو خۆر؛ گیاندارێ گەنگەخۆر؛ گەنگەخۆر
(٣) چلکاو خۆر؛ مووشکەر؛ بەرماوه خۆر؛ گەنگەخۆر
(٤) ماددەیی پاککەرەوه؛ کیمیا

scenario (si-nār'i-ō', si-nār'i-ō'), n. سیناریۆ
کۆرتە

چێوکی شانۆنامە یا ئۆپەراییک (ب) کۆرتەیی چێوکی فیلمی سینەما
نەخشەیی فیلمی سینەما (ج) کۆرتەیی زنجیرەیی بوودانی گرێبانەیی
نەخشەیی زنجیرەیی بوودانی هێشتا پوونەدای

scenarist (si-nār'ist, si-nār'ist), n. نووسەری نەخشە یا کۆرتەیی
چێوکی فیلمی سینەما

scend (send), n. بەرزبوونەوهی کەشتی بە شەپۆل؛ پانی شەپۆل
بەرزبوونەوهی کەشتی بە شەپۆل؛ پانی شەپۆل

v.i. (١) حێی بوودانیک؛ شوێنی بوودانی شتیە
(٢) شوینی بوودان؛ بووداوه کانی شانۆنامە، ئۆپەرە، یا فیلمیکی سینەما
(The ~ of "Hamlet" is Denmark.)

(٢) پەردە؛ شانۆنامە؛ دیمەن؛ شانۆگەری
(٤) بەشێکی شانۆنامە، فیلم، یا چێوکی
(٥) دیمەرو کەرەسەیی دەروو پشتم و ناو شوینی بوودانی بەشێکی شانۆنامە

سیناریۆ
کۆرتە

چێوکی شانۆنامە یا ئۆپەراییک (ب) کۆرتەیی چێوکی فیلمی سینەما
نەخشەیی فیلمی سینەما (ج) کۆرتەیی زنجیرەیی بوودانی گرێبانەیی
نەخشەیی زنجیرەیی بوودانی هێشتا پوونەدای

نووسەری نەخشە یا کۆرتەیی
چێوکی فیلمی سینەما

بەرزبوونەوهی کەشتی بە شەپۆل؛ پانی شەپۆل
بەرزبوونەوهی کەشتی بە شەپۆل؛ پانی شەپۆل

v.i. (١) حێی بوودانیک؛ شوێنی بوودانی شتیە
(٢) شوینی بوودان؛ بووداوه کانی شانۆنامە، ئۆپەرە، یا فیلمیکی سینەما
(The ~ of "Hamlet" is Denmark.)

(٢) پەردە؛ شانۆنامە؛ دیمەن؛ شانۆگەری
(٤) بەشێکی شانۆنامە، فیلم، یا چێوکی
(٥) دیمەرو کەرەسەیی دەروو پشتم و ناو شوینی بوودانی بەشێکی شانۆنامە

(٢) شوینی بوودان؛ بووداوه کانی شانۆنامە، ئۆپەرە، یا فیلمیکی سینەما
(The ~ of "Hamlet" is Denmark.)

(٢) پەردە؛ شانۆنامە؛ دیمەن؛ شانۆگەری
(٤) بەشێکی شانۆنامە، فیلم، یا چێوکی
(٥) دیمەرو کەرەسەیی دەروو پشتم و ناو شوینی بوودانی بەشێکی شانۆنامە

(٢) پەردە؛ شانۆنامە؛ دیمەن؛ شانۆگەری
(٤) بەشێکی شانۆنامە، فیلم، یا چێوکی
(٥) دیمەرو کەرەسەیی دەروو پشتم و ناو شوینی بوودانی بەشێکی شانۆنامە

schemer

ئۆپەرە، یا فیلم (٦) دیمەن؛ وێژە
(٧) مەلپوون یا توو پەبوون لە بەرچاوی خەفک؛ تەقینەوه؛ هەستی بەتین
پیشاندان: (He made a ~ before the guests; to make a ~)

(A) [Obs.], شانۆ
بە شوینی؛ بە دزی نەوه

behind the scenes, (١) دیمەن و وێژەیی دەروو پشتمی شوینی بوودانی
سەنەرێ (sən'er-i), n. بەشێکی شانۆنامە، ئۆپەرە، فیلم (٢) دیمەن یا وێژەیی دەشت و دەر

scenic (sē'nik, sen'ik), adj. (١) شانۆیی؛ هێ نوواندن یا
خۆدەر خست (ب) هێ دیمەنی دەروو پشتم و سەر شانۆ

(٢) جوان (دیمەن، رینگە)؛ دنگەر؛ دیمەنی جوان (a ~ route)
(١) بۆن کردن

scent (sent), v.t. (٢) وا هەستکردن؛ بۆن کردن (مەجاز)
(٣) بۆنی خوش ئی هاتن؛ پێکردن لە بۆنی خوش
شوینی بۆن کەرتن (راو)

v.i. (١) بۆن؛ بۆنی تێژ (٢) هەستی بۆن کردن
(٣) بۆنی خوش؛ گولۆ؛ بۆن و بەرماوه
(٤) بۆن؛ بۆنی گیانداریکە کە لەدوای خۆیەوه جێی دەهێلێت و تانجی و
سەگی راپ بەهۆیەوه شوینی دەکەوێ

(٥) شوین بۆن یا شوینەوار (راو)
(٦) توانایەکی تاییبەتییە بۆ دۆزینەوه و پێزانینی شت؛ توانای بۆن کردن
(مەجاز): (a ~ for news)

scented (sent'id'), adj. (١) هەستی بۆن کردنی هەیه
(٢) بۆنی خوشدار؛ بۆندار
بێ بۆن: (~ flowers)

scentless (sent-lis), adj. (١) گۆزێ شا؛ گۆزێ پاشایی
(٢) دەسلاتی پاشایی
دەسلاتی پاشایی پێدان

scepter; sceptre (sep'tēr), n. (١) گۆزێ شا؛ گۆزێ پاشایی
(٢) دەسلاتی پاشایی
دەسلاتی پاشایی پێدان

v.t. sceptic (skēp'tik), n. & adj. = skeptic
scepticism (skēp'tə-siz'm), n. = skepticism
sceptre (sep'tēr), n. & v.t. [British spelling], = scepter

schedule (skē'jool), n. (١) خشتە؛ لیستە
(٢) خشتەیی کات (بەتاییبەتی هێ هاتن و چوونی شەمەندەفەر و پاسرو فۆزکە
(٣) پەرنامە؛ پەرنامەیی کارو کاتی جێبەجێکردنی
(١) خشتە نامادەکردن؛ لیستە گرتن (٢) خشتە ناو خشتەوه
(٣) کاتی تاییبەتی بۆ دانان: (His speech is ~d for next Monday.)

نهخسه؛ ئۆژەیی پیشاندەر
نهخسهیی؛ هێ رەنگ و رشتا
هێ نهخسه کێشانی

-schematically (adv.)
schematism (skē'mə-tiz'm), n. نهخسه؛ شێوه یا بێجێبەتی
نهخسه کێشانی

schematize (skē'mə-tiz'), v.i. & v.t. نهخسه کێشان
پێکخستن بە پێی نهخسه بەک

-schematization (n.)
scheme (skēm), n. (١) نهخسه؛ پێ دانان
(٢) پێکخستنیک؛ پەپەرە؛ جۆری لێکدان و پێکخستن: (~ a color)
(٣) پیلان؛ داو؛ نهخسهی نهێنی و ناپەسەند: (~ a ~ to steal money)
(٤) نهخسه یا پڕۆژەیی گرێبانەیی (٥) وێژەیی پیشاندەری ئەستێرەوانی

(١) نهخسه کێشان؛ نهخسه کردن؛ پێ دانان
(٢) پیلان کێشان؛ نهخسهی نهێنی و ناپەسەند کێشان؛ داوتانەوه؛ پیلان دانان
(They ~d the bank robbery together.)

(١) نهخسه کێشان؛ نهخسه کردن؛ پێ دانان
(٢) پیلان کێشان؛ پیلان دانان
(They ~d to overthrow the government.)

پیلانکێش؛ پیلانێز؛ داوتنەرەوه؛ قێبان
schemer (skēm'er), n.

به تین.

schmouzer (shnou'zër), *n.* شماوزر: جزیره سه گنگی شمالی لموز در ژده.

schmook (shnōök), *n.* کسینگی ساریکله و بی میشت: کسینگی به ناسانی هملخنه تازی خوشبار.

schmorrer (shnō'ër), *n.* [Slang]. سوانکر: مقله خور: لاوت: مشه خور.

schnozzle (shnoz'li), *n.* [Slang]. لوت: کمپو (۱) زانا: زانیار (له همر رشتیه کدا بی).

scholar (skol'ër), *n.* (۲) قوتابی: بیکه که یارمندی دارایی له دهرگایه کوره و مرهگری بؤ خویندن (۲) قوتابی: خویندکار

(۳) خویندهوار: کسینگی که بیوانی بیوسو و بیخوینته ره. (۱) هی زانیان: تاییه تی به زانیاران: شایسته زانیانه. (۲) تیگه یشتوو: زانا: بزبان.

(۳) زانستخوار: کوششکر. (۴) زانیانه: ورده و باش اینکولراوه: (a ~ article, journal, etc.).

-scholarliness (*n.*), (۱) اینکولینه و هی زانستی: فیروون: خویندن: زانیایی. (۲) زانیاری: زانست.

scholarly (skol'ër-li), *adj.* (۲) یارمه تاییه یکی داراییه دهررت به قوتابی لیهاتوو له لایمن زانستگا یا دهرگایه کی ترهه بؤ خویندن: (He has a university ~).

(۳) دهرگایه که هم جزیره یارمندی به دوات به قوتابی هملکرتور. (۱) هی قوتابی و قوتابخانه و زانکوز. ماموستا و خویندن: هی پورمده و فیروون: نه کادی: هی زانستی

(~ aptitude, activity, manners, etc.) (۲) تاییه تی به زانیانی فلسفه و ژیریژی سهدانی ناوهرست (۲) وشکو و تمسکو به توند گیراو.

(۳) هی قوتابخانه ناومندی: (~ football games). (۱) قوتابی: زانا: زانیار.

(۲) زانی فلسفه و ژیریژی سهدانی ناوهرست. (۲) زانی و ورده و وشکو له پاده به دهر شت به توندگیر.

-scholastically (*adv.*), فلسفه و ژیریژی و ناین. پور شیوهی که له زانکوزانی سهدانی ناوهرستدا دهووترایهوه.

scholiast (skō'li-ast'), *n.* شیکه رهه یا لینده رهه کی کوزی نووسراوه. کلاسیکی به کان (به تاییه تی که تاییه تی به کانی له سهر پراویزی پرتوو که کان له نووسی): تاییه تی نووس پراویزی پرتوو که تاییه تی هی نووسراوی کوز.

-scholiastic (*adj.*), (۱) تاییه تی پراویز (به تاییه تی له سهر دهقی نووسراویکی کوزی لاتینی یا یونانی). (۲) تاییه تی (بیرکاری).

scholium (skō'li-əm), *n.* (۱) قوتابخانه: خویندنگا. (ب) فیرگه: (a dancing ~).

(ج) زانکوز: زانستگا. (د) قوتابخانه تاییه و ژیریژی سهدانی ناوهرست. (۲) خانوو و پزلو و تاییه کی قوتابخانه به.

(۳) سهرجسی قوتابی و ماموستای قوتابخانه به: (The ~ was given a holiday.)

(۴) وهرزی خویندن: (~ begins in September). (۵) خویندن: فیروون: (He never finished ~).

(۶) قوتابخانه (مهجان): فیرگه: (the ~ of hard knocks). (۷) به شیکگی زانکوز: (the ~ of liberal arts).

(۸) زانیان یا قوتابخانه یکی پیری یا هونری... هتدا: پهره و کهرانی هم زانیان یا قوتابخانه به: دهسته یا کومه لی هلویر.

(۹) شیوارنکی تاییه تی زیان: (a gentleman of the old ~).

scheming (skēm'ing), *adj.* فیلمان: بیلانما: بیلانگیر: حهز له داوانه وه که.

schilling (shil'ing), *n.* شلنگ: پارهی نهمسایه. جزیره سه گنگی رهشی بچوکی تووک

schipperke (skip'ër-ki), *n.* کورسی گوی قوتی بی کلکه. (۱) دووهرمکی (به تاییه تی هی تاییه وه له خاچ پهرستیدا): دایه شجیوونی تاییه: اینکجیا بوونه: بهش بهش بوون.

(۲) تاوانی دووهرمکی خستنه وه: تاوانی دووهرمکی خوازی یا دایهش کورن. (۳) کوملنکی جیابوومه به هوی دووهرمکی به ره: توره یا تاقمی تاییه. (۱) هی دووهرمکی: تاییه تی به بهش بهش بوونی تاییه. (۲) دووهرمکی خوار (تاین).

schismatic (siz-mat'ik), *adj.* کسینگی دووهرمکی خوار: بهشداربووی دووهرمکی تاییه *n.* -schismatical (*adj.*).

schist (shist), *n.* بهردیکی بلوری به به ناسانی توی توی ده کرت. به ناسانی توی توی ده کرتی.

schistose (shis'tōs), *adj.* (ووشی و پیشوو بیینه). جزیره کرمنگی خوره به له خوینی

schistosome (shis'tā-sōm'), *n.* شیردهرو بالنده دا دهژی و ده بیته هوی نه خویشی پیفوله و جگر. **schistous** (shis'tās), *adj.* = schistose.

schizo- (skiz'ō, skiz'ə), *Also schiz-*, پینشگر که به مانای: دووفاقه: دوو فلیقانه: دوو بهش: دوو فلیش: تلیش: (*schizophrenia*).

schizo (skiz'ō, skiz'ə), *adj. & n.* [Colloq.], = **schizophrenic**.

schizocarp (skiz'ə-kārp'), *n.* بهری لهت بوو (پوره کناسی): بهری دور کهرت بوو یا شفق بردهو.

-schizocarpous (*adj.*), زاورزی دوو کهرت بوون (زینده و مرناسی).

schizogenesis (skiz'ə-jen'ə-sis), *n.* کسینگی جوت سرووشت (پروانناسی): مرزقی شیزو فرینایی: شیتو و ژیره.

schizoid (skiz'oid), *n.* کسینگی جوت سرووشت (پروانناسی): مرزقی شیزو فرینایی: شیتو و ژیره.

schizomycete (skiz'ō-mī-sēt'), *n.* جوت سرووشت (پروانناسی): شیزو فرینایی: دوو پار. به کرتیا: ورده زینده وه.

schizomycosis (skiz'ō-mī-kō'sis), *n.* نه خویشی له به کرتیا وه. توروش بوو

schizophrenic (skiz'ə-frēn'), *n.* کسینگی جوت سرووشت (پروانناسی): شیزو فرینایی: شیتو و ژیره.

schizophrenia (skiz'ə-frē'nī-ə), *n.* شیزو فرینیا: جوت سرووشت (پروانناسی): شیتو و ژیره.

schizophrenic (skiz'ə-frē'nīk), *adj.* شیزو فرینایی: جوت سرووشت (پروانناسی): دوو پار: شیتو و ژیره.

schizophyte (skiz'ə-fīt'), *n.* کسینگی شیزو فرینایی: مرزقی جوت سرووشت (پروانناسی): مرزقی جوت کسینگی یا دوو پار.

schizopod (skiz'ə-pod'), *n.* به کرتیا یا ورده زینده وه ره که که زاورزی دوو کهرتی ده کات.

schizopod (skiz'ə-pod'), *n.* گیاندری پر قلیشدار: جزیره گیاندریکی ناری قاقله داره له کوله ی دهریا ده چیت.

schizothymia (skiz'ə-thi'mi-ə), *n.* تاییه تی بهم جزیره گیانداره. شیزو فرینایی مام ناومندی: نه خویشی جوت سرووشتی یا کسینگی مام ناومندی (پروانناسی): کوششگری.

-schizothymic (*adj.*), کسینگی کهردهنی هیچ نهمزانی له خرابایی کهرتوی هیچ و پوچ.

schmucker (shmuk), *n.* [Slang]. کسینگی کهردهنی هیچ نهمزانی له خرابایی کهرتوی هیچ و پوچ.

schmucker (shmuk), *n.* [Slang]. کسینگی کهردهنی هیچ نهمزانی له خرابایی کهرتوی هیچ و پوچ.

schmucker (shmuk), *n.* [Slang]. کسینگی کهردهنی هیچ نهمزانی له خرابایی کهرتوی هیچ و پوچ.

school

v.t. (۱) فیکردن؛ پهروهردمکردن. (۲) مشق پیکردن؛ راهښان. (۳) [Archaic] سمرزدهشتکردن.

adj. هی قوتابخانه. قوتابخانه: (a ~ holiday).
school (skool), n. پوله ماسی یا گیاندارای نای تو (بهتایبتهی که پیکره مده بگن).

v.t. پیکره مدهکردن یا خوردهمندی خورن (ماسی، نههنگ...هتد).

school age, (۱) تمهمنی چورنه قوتابخانه (۲) تمهمنی قوتابینتی: سالانی قوتابینتی. لمنجورمسی بهریومردنی قوتابخانه.

school board,
school-book (skool'book'), n. پرتوکی قوتابخانه.
school-boy (skool'boy'), n. قوتابی کور
 adj. تایبتهی به قوتابی کور.
school-child (skool'child'), n. قوتابی مندل
school-girl (skool'girl'), n. قوتابی کچ
 adj. تایبتهی به قوتابی کچ.
school-house (skool'hous'), n. خانوی قوتابخانه
schooling (skool'ing), n. (۱) خویندن؛ خویندواری؛ چورنه قوتابخانه؛ فیکردنی قوتابخانه. (۲) شارهزایی (که له کارکردنوه هاتب). (۳) کړنی خویندن (۴) مشق پیکردن (مسیب): مشق پیکردن و فیکردن (نسیب و سوا). [Archaic] سمرزدهشت

school-ma'am (skool'mam'), n. [Colloq.]=
school-marm.
school-man (skool'man), n. (۱) ماموستای فلفسفر و لاین و ژیریژی زانکزیکی سدهی ناوهراسنی لهریوی. (۲) ماموستا: زان.
school-marm (skool'marm'), n. [Colloq.] ماموستای ژن (بهتایبتهی یهکنه که بایخ بدات به شتی هیچ رپوچو به توند شت بگړی و به زهروزینگو کونهپرست بیت). (له پوی لاقرتی و سووکیهوه بکاربیت).
school-master (skool'mas'ter), n. (۱) ماموستا (۲) بهریومردی قوتابخانه. (۳) سووره ماسی
school-mate (skool'mat'), n. هغالی قوتابخانه؛ هاروقوتابخانه.
school-mistress (skool'mis'tris), n. (۱) ماموستای ژن. (۲) بهریومردی قوتابخانهی ژن
school-room (skool'room', skool'room'), n. پولا؛ ژوری قوتابخانه
school-teacher (skool'tech'er), n. ماموستا
school-yard (skool'yard'), n. هاروشی قوتابخانه.
school-year, سالی خویندن
schooner (skoon'er), n. (۱) کهشتی دوو ستوونی. (۲) [Colloq.] گالیسکهی سمرداپوشراو (پیشی دورتری " prairie schooner ")
 (۲) پرداخ کوروی بیر.
schorl (shorl), n. تورمالینی ریش بهریکی نیمچه بهترخه
schottische, schottish (shot'ish), n. (۱) جزره سهامیهکه. (۲) موسیقی نم سهامیه.
schwa (shwä), n. شووا (دهنگاسی): (۱) دهنگی تیبه بزوینی هیز نهخرهوه سری " ش " یه (ومک دهنگی " a " له " ago " وه " e " له " agent " وه " i " له " sanity " ده)
 (ب) نیشانهی " ə " که نیشانهی دهنگی " ش " له تلفویزی دهنگاسی جیپاندا
sciatic (si-at'ik), adj. دست و لاق و هسته دهمارگانیان (~ pains; ~ nerve)
sciatica (si-at'i-kä), n. نیش و ناراری هسته دهمارگانی سمت و لاق.
sciatic nerve, هسته دهماری سمت و لاق
science (si'ans), n. (۱) زانین (۲) زانپاری؛ زانست

scissors

(۲) شارهزایی (بهتایبتهی که لکارکردنوه بیت)؛ کارسازي؛ پسپوړی.
 (۳) چلاکیهکه که پیوستی به لیکولینوهو ریباری تایبتهی بیت.
science fiction, چوکی زانستی خیمالی (بهتایبتهی که لاسر دهايندرو زانستیبه چارهوان کرولمکانی دواړو دنارایی).
 -science-fiction (adj.).
sciential (si-en'shal), adj. (۱) زانپاری؛ زانستی؛ زانست ن پمیداپوړ. (۲) شارهزا؛ کارساز؛ کارامه؛ لیاپتو؛ بز.
scientific (si'en-tif'ik), adj. زانستی؛ هی زانپاری:
 (~ study, classification, analysis, etc.)
scientifically (si'en-tif'i-kl'i), adv. بهیپی
 زانست؛ له پوی زانپاریهوه؛ زانستانه.
scientific method, ریگای زانستی (له لیکولینوهو که بریویه له تیبینی و لیکولینوهو...هتد)؛ ریباری زانستی.
scientism (si'en-tiz'm), n. (۱) زانپستی؛ بیروباوهو شینوی کارو. (۲) بیروباوهو که دلپیت: که شینوی لیکولینوهو زانستی دمولاری په پوی بکړیت له هه پوی جزوه لیکولینوهو یکی نارانستیدنا (گنیک جار له پوی سووکیهوه بکاردمیتریت).
scientist (si'en-tist), n. زانپا؛ زانپار.
scilicet (sil'i-set'), adv. وانا؛ واته.
scimitar, scimitar (sim'a-ter), n. شمشیر؛ شوی چماوهی یک دم شهوردی.
scincoid (sin'koid), adj. شهوردی؛ گیانداریکی ناوچه گهرمکانه له تومی مارمیکه.
scintilla (sin-till'a), n. (۱) پریشکه پزیکه؛ پړ. (۲) نهختالیکه؛ تزیله؛ قوسکا؛ نهخت.
scintillant (sin'ta-lant), adj. (۱) پریشکاوړی؛ پړلایند. (۲) بریشکه؛ لهروشاوه.
scintillate (sin'ta-lat'), v.t. (۱) پریشکه لیبونوهو؛ پړلایند؛ پزیکه هاریشتن. (۲) دهموشانوه؛ بریشکهوه؛ شمولانوه. (۳) زیرکی نولاندن؛ زانکی پیشاندان یا ن بونوهو: (~ witicisms)
 v.t. پریشک لیبونوهو؛ پړلایند؛ دهموشانوه؛ بریشکههاندوه.
 -scintillating (adj.); scintillatingly (adv.).
scintillation (sin'ta-lä'shan), n. (۱) پریشک لیبونوهو؛ پړلایند؛ هاریشتن. (۲) پریشکه؛ پړلایند؛ پزیکه. (۳) زانکی زیرکی ا هسی قوت کردن یکه له دوی یکه. (۴) دهموشانوهی نهستیزه. (۵) بریقه (لایزی). (۶) چارواکیساندن.
scintillation counter, لایزی همستپیکردن و ژاردنی تیشکامری (لایزی)؛ تیشکولایزی.
sciolism (si'ol-iz'm), n. زانپای لرو؛ گمزانای زانپای لیدن به لرو؛ زانپای پوککش.
sciolist (si'ol-ist), n. زانپای لرو؛ گمزانای زانپای لیدن به لرو؛ زانپای پوککش.
 -sciolistic (adj.).
scion (si'on), n. (۱) چورن؛ لقمه (موتوریه)؛ ترو؛ خلف؛ پهل؛ گویکهی په پوسکتکردن. (همروهه نهیشخوسری " cion "). (۲) نوه؛ وچاچ؛ بهر؛ وچه.
scirrhous (skir'as), n. سدانی شیرهمنجی پی پم.
 -scirrhoid; scirrhous (adj.).
scissile (sis'il), adj. به ناسانی دهمپری؛ توی توی دکری یا بهش بهش دکری.
scission (siz'an, sish'an), n. پرون؛ بریشکه؛ کورت بون؛ هغلتیشان؛ لیشاندان؛ جیابونوهو؛ بهش بهش بون؛ پارچه پارچه بون.
scissor (siz'er), v.t. به مقسبت پرون.
scissors (siz'erz), n.pl. (۱) مقسبت.

scissors hold

(ب) ممشقی مقستی: ممشقی تمناپازیه لای پیاو تیندا دهمگرتوهو
scissors hold (ب) ددهخزیت وهک مقست.
scissors hold, گرتننکه له زورانمازیدا که یهکنک له زورانمازیدگان شری
scissors kick, جوولانمویهکه له مملهگردنی سمرلادا که لای مملهوان
scissortail (siz'er-tāl'), n. تیندا دهمگرتوهو ددهخزیت وهک مقست.
کک مقستی بالندهیهکی میشگره کلکی
scissure (sizh'ēr, sish'ēr), n. له مقست دهچیت.
قلیش (دهستگرد یا سرووشتگرد)
sciuroid (sī-yoor'oid), adj. قلیش دبوفاق
(۱) سمورهیی له سموره دهچیت.
(۲) له کلکی سموره دهچیت (پوههکناسی) بژ (وهک گوله جق)
sclaff (sklaf, sklāf), v.l. & v.t. له زوی خشانندی گوزی "گولف"
پیش لیدانی تویهکه
نم حوزره لیدانه

sclera (sklēr'a), n. پهردهیهکی سپی پهقه چار ددهپزشنی بچکه له
کوزنبا
scleriosis (skli-rī'a-sis), n. رفق بوونی پيشال (زیندهومرزان)
scleritis (skli-rī'tis), n. ههوکردنی پیستی چار
sclero-, scler- (sklēr'ō, sklēr'a), پیشگرهکه بهمانای
(۱) رفق (sclerometer)
(۲) قایهتی نه "sclera"

scleroderma (sklēr'ə-dūr'mə), n. پیست رفق (پزشکمرانی)
نستوروهون و رفق بوونی پیست
sclerodermatous (sklēr'ə-dūr'mə-tōs), adj. (۱) پیست رفق
(۲) پیست به بوولهکهی رفق داپوشراو
scleroid (sklēr'oid), adj. رفق (زیوارناسی) رفق بوون
scleroma (skli-rō'mə), n. رفق بوونی شانای لهش
پهلهیک شانای رفق

sclerometer (skli-rom'ə-tēr), n. پیژمری رفق کانرا
sclerosed (skli-rōst' , sklēr'ōzd), adj. رفق بوون شانای لهش
به نهخوشی
sclerosis (skli-rō'sis), n. (۱) رفق بوونی شانای پوههک وهک له
پینکاتی دارهکید (۲) رفق بوون و وشکیبونوهی شانای نهتامو
دهماری نهش و لکارکمرقی (ب) نهخوشی نم شانای دهمار رفق بوون

-sclerosal (adj.),
sclerotic (skli-rot'ik), adj. (۱) خایهتی به نهخوشی رفق بوونی
شانای دهماری لهش: نم نهخوشییهی لهگانه (۲) قایهتی به "sclera"
n. = sclera.
sclerotium (skli-rō'shi-əm), n. ریشانه رفق خواردهممنی
تیندا همنگراوی همدی کپروو

sclerotomy (skli-rot'ə-mi), n. نهشتهکاری بهردی سپی چار
sclerous (sklēr'əs), adj. رفق بوون نینسانای
وهک نینسان ل هاتوو
scoff (skōf, skof), n. (۱) لاقرتی: گالته! گالته! پیکردن: گالته پیکردن
(۲) کسبک یا شتیکی لاقرتی پیکراو: شتی گالته پیکراو
v.t. لاقرتی پیکردن: گالته پیکردن: پی پیکهین
v.l. (~ at), لاقرتی پیکردن: گالته پیکردن: پی پیکهین
scold (skōld), n. نافرتهی دم پیس: ژنی جوین فروش و زمان پیس
v.t. سمرزهنشکردن: پیاهاشخا: شکاندن: رهخنهلیگرتن
v.l. (۱) سمرزهنشکردن: پیاهاشخا: شکاندن: رهخنهلیگرتن: پیاهاشکاندن
(۲) جوین فروشتن: قسهی پیس کردن

scolding (skōld'ing), n. سمرزهنشتن: پیاهاشخا: پیاهاشکاندن
شکاندن: شکان (to give someone a ~)
scolex (skō'leks), n. سمری کرمی شریتی

scopoline

چموتی لایس
scolliosis (skō'li-ō'sis), n. Also scolioma.
ناتاسایی بریرهی پشت: چهمانموی تمنیشتی بریرهی پشت
scollop (skol'əp), n. & v.t. = scallop.
همزایی
scotopendrid (skol'ə-pen'drid), n. جوزه ماسییهکی دهیرییه
scombroid (skom'broid), n. موزدانی قد دیوار: موم هانگری قد دیوار
sconce (skons), n. (۱) سایهبان: کوخ: پانگا: پنا: لانه
(۲) کلوزری: کلای ناسن (۳) [Colloq.] سمر: کله: کله: سمر
(ب) میشک: زیرهکی: سفیقه (۴) سمنگر: قهلا
(۱) سمنگر یق کردن: به سمنگر پاراستن (۲) پاراستن
sconce (skons), v.t. سزای پاره (به قایهتی له زانگوی نوکسفرود
لسمار پهوشتی ناشیرین)
نم سزایه

scone (skōns), n. جوتنکه له بسکویت یا کیک
(۱) چهچه: ناوگردان: کویجی
(۲) کویجی نارو شکر دانهوئله دهرهئان له دهرنیک
(۳) کویجی بوندرمه تیکردن (۴) کویجی نهشتهرگره
(۵) خاکنازی گمراهی مکنی هملکندن و رامالین
(۶) کویجک یا خاکناز لیدان: به کویجک یا خاکناز رامالین
(۷) پر چهچه: کویجک، کویجک، یا خاکنازک: پر کویجک
(۸) بوشایی: بوشایییهکی هملکنراو
(۹) [Colloq.] قازنجیکی گمراهی له پوی پارهبازییهوه
(۱۰) [Slang] (۱) دهنگوباسیکه که پوزتامگرنیک یهکم کس بیت دهستی
گوتی: به پرنکوت یا به لپهاتوویی خوی (ب) دهنگوباسی ورووژینه
(۱۱) [Slang] کورته یا درزهی دهنگوباسیک: روودانیک یا بارک
(۱) تیکردن یا دهردان (به کویجک، چهچه، خاکناز)
v.t. (۲) (~ out) (۱) هملکندن و دهردان: بوش کردن
(۲) بهتالکرنده: ل دهرهئان: هیچ تیندا نهیشتن
(۳) (~ up) (۱) کزکردن: رامالین: خپرندن: پهلاماردان و رامالین:
هملنجان (۲) [Slang] بلاکوردنموی دهنگوباسیکی ورووژینه لهپیش
پوزتامگانی تردا: دهستپیشگری کردن له بلاکوردنموی دهنگوباسیکدا

scoopful (skōp'fūl), adj. پر چهچهیهک: پر کویجک
پر کویجک: پر خاکنازک
scoot (skōot), v.l. [Colloq.] به پهله بزیشتن: به هلهاداران بزیشتن:
تی تقاندن: بزی دهرچوون
به هلهاداران بزیشتن: به پهله بزیشتن یا بوی دهرچوون
n. [Colloq.]
(۱) پاسکیلیکی مندالانه به پهله پی
scooter (skōot'ēr), n. ل دهرچووی (۲) ماقوسکیلی بچووک
(۳) بهلهسی بن تخت (بوس سمر تاو یا سمول)
(۴) بهلهسی تیزمو

scop (skop, skōp), n. هونموی ننگل-ساکسونی:
شایهیری نینگلیزی کون
(۱) رادهی نینگیشتن: مودای بینن:
توانا بهسرد شکان: (beyond the ~ of child's understanding)
(۲) مودا: (the ~ of a history book)
(۳) هال: بوار (۴) ماوهی پرکردنی حوشک
(۵) درزوی: ماوهی پرکردنی شتی (وهک گورس)
(۶) [Archaic] نامان: مهمست
پاشگریکه بهمانای: تیروان: بینن: سهرکردن
-scope (skōp), هی تیروان: موزمروه (telescope)
سکوپولامین: ماددیهکی
scopolamine (skō-pol'ə-mēn'), n. قلیهیهی له همدی پوههک وهردهگری
(دهرمانی نووستنی ل دروست دهمرت)
scopoline (skō'pə-lēn', skō'pə-lin), n. سکوپولین: ناوختهیهکی
بن پهنگ بوسکردن و نوواندن بهکاردههینرن

scopula

scopula (skop'yoo-la), n. تۆپلە مور: بە ھەندىك جانە مەرەوھە.
-scopulate (adj).

-scopy, پاشگىرگە ئەماناي تىزۋانين: تىيىنين: پىشكىن
(microscopy)

scorbutic (skôr-bû'tik), adj. نەخۇشى ئەسكەرىيوتى ھەيە:
تايىبەتى بە نەخۇشىيە: ئەسكەرىيوتى. (ووشى "scurvy" بىيىنە).

-scorbutical (adj).

scorch (skôr'ch), v.t. (۱) سووتاندن: ھەلقچاندن: ھەلقووزان:
بىزئانن ۲: ھەست بىرىندارگىرن: داخ كىرن: بىرىندارگىرن (بە پەخنەو ھىزىشى

توندوتىز: ۳) سووتاندن و وىزانگىرنى شوئىنك (پىشش ئەوھى دوژمن بىگىرنىت).

(۱) سووتان: داخ بوون: ھەلقووزان: ھەلقچان.
(۲) [Colloq.] ئوتومبىل لىخورىن زۇر بەخىزىشى.

n. سووتايىمكى رووكەشى: سووتانىكى كەم: ھەلقووزان: ھەلقچان.
scorched-earth policy, سووتاندن و وىزانگىرنى ئاچچەك

پىشش ئەوھى دوژمن بىگىرنىت.

scorcher (skôr'chër), n. (۱) سووتىنەر: ھەلقووزنەر: داخكەر.
(۲) [Colloq.] بۇزۇكى زۇر كەرم.

(۳) پەخنەي توندوتىز: ووتەي ھەست بىرىندارگەر: تونجى بىر.
(۴) ئوتومبىل لىخورى زۇر خىزا: پانەرى ئىجگار خىزا.

score (skôr, skôr), n. (۱) بووشان: بووشاوي: نىشانەي كەل.
(ب) ھىلى سەرەتا يا كۇتايى پىشچىكى.

(ج) ھىلى راكىشراو بە تەباشىر يا لەسەر تەختە بۇ حساب راگرتن.
(۲) حسابى قەرن: قەرن (to run up a -)

(۳) قىن: كۈنە قىن: رىق: سىكالا: (to pay off an old -)
(۴) ھۇ: ھۇي پالىيۈنەر.

(۵) خال (پىشچىكى: رەزىش): سەرچەمى خالى براوھ:
(to keep -; The - is 8 to 3.)

(۶) نەرە (تاقىگىرنەوھ) (His -s were high on two of the tests.)
(۷) (۱) بىست: كەس: شت... ھەتد.

(ب) (pl.) ژمارەيەكى زۇر: ژمارەيەكى بى: شومار: كەلىك: (-s of men)
(۸) [Colloq.] كارىك يا چالاكىيەكى سەرگەوتو: بىردنەو: سەرگەوتن.

(۹) [Colloq.] راسقى بارىك يا شتىك بە رىكەوېروانى: ئاگا لە شت بوون:
(to know the -)

(۱۰) (۱) پارچەيەك مۇسقىي نووسراوھ
(ب) مۇسقىي فىلىمىكى قوشمە

v.t. (۱) نىشانەكردن: ھە ھىل پىياھىتان يا بىرىن يا ھەلكەندن: كەل كىرن:
بووشاندن. مۇ نىشانە (۲) ھىل مەژدە: ھىتان: بە پىنئوس ھىل پىياھىتان

(۳) out - . بوچكردنەوھ بە ھىل پىياھىتان
(۴) ژمارە راگرتن مە ھىل يا نىشانە: حساب راگرتن

(۵) نىشانەكردن مۇ حساب راگرتن
(۶) (۱) بىردنەو (نەرەندە خال لە يارىيەكەدا) خال كىرن:

(He -d five points for his team.)
(ب) تۇماركردنى خالى براوھ

(۷) زۇر بە توندى سەرزەنشىكردن: شكاندن: بە توندى پەخنەيىگىرن.
(۸) نەرە لەسەردانان (تاقىگىرنەوھ): ھەلسەنگاندن (to ~ a test)

(۹) نەرە ھىتان: قوتايى: وەرگىرن (نەرە)
(She -d high on all her exams.)

(۱۰) (۱) پىشكەوتن: بىردنەو: سەرگەوتن: دەسكەوتن
(۱۱) ئارزىنەوھى كۇشت بە چەقۇ (بۇ ئارووخى ھەلمۇزىن و باش بىزئان).

(۱۲) نووسىرا: رىكەست: يا دانانى پارچە مۇسقى
v.t. (۱) خال بىردنەو: پىشش بىركى: يارى.

(۲) تۇماركردنى خالى براوھى پىشش بىركىيەك.
(۳) سەرگەوتن: پىشكەوتن: بىردنەو

(۴) بووشاندن: ھىل پىياھىتان: كەل كىرن: نىشانەكردن (بە ھىل).

keep (the) score, حساب راگرتن

on the score of, بە ھۇي: لەمىر.
on that score, (۱) لەمىر كەوھ: بە ھۇي ئەوھە.
(ب) لەو بووھە: لەمىرەي ئەوھە:

(You have nothing to worry about on that score.)
pay off (settle) old scores, تۆلمەكردنەو (بۇ كۇنە قىن):
تۆلمەسەندەوھ.

pay (wipe off) scores, قەرزدانەوھ.
run up a score, كەوتتە زۇر قەرزەوھ: قەرزارىبوون.

score-board, تەختەي تۇماركردنى خالى براوھ (پىشچىكى: يارى).
score-card, (۱) كارنى تۇماركردنى خالى براوھ (پىشچىكى: يارى).

(۲) كارنىكە ئارو ئەركى يارىكەرنى لەسەر نووسراوھ (بۇشەوھى ھەر
سەپىرگەرىكە بىيەرى خانە براوھكانى ھەر يارىكەرىكى لەسەر بنووسى).

score-keeper, تۇماركەرى خالى براوھ (يارى, پىشچىكى).
scorer (skôr'ër, skôr'ër), n. (۱) تۇماركەرى خالى براوھ (يارى).

پىشچىكى. (۲) خال بەرەوھ: كۆلكەر: يارىكەرى خال بەرەوھ.
scoria (skôr'i-a, skôr'i-a), n. (۱) خلتەي كانزا: پاش تۈاندنەوھ.

پوختكىردنى: تلبە يا سەرگەفى كانزا. (۲) تلبەي ئاگرىزىن:
وورە پارچەي ئاگرىزىن: ئاگرىزىنى شلى زىلەمۇس.

-scoriaceous (adj).
scorify (skôr'a-fi', skôr'a-fi'), v.t. پوختكىردنى كانزاو خلتە
ئى لاىردنى (بە تۈاندنەوھ).

-scorification (n.).
scorn (skôr), n. (۱) لاقىتى: گالتە: بە جاوى نزم سەپىرگىرن:

پى پىكەن: بە سووك تەماشاكردن: لىق ئى ھەلقورتان: پىق.
(۲) گالتە چى: جىنى پى پىكەن: يا بە سووك سەپىرگىرن.

v.t. بە جاوى نزم سەپىرگىرن: لاقىتى پىكردن: گالتە پىكردن: پى پىكەن:
بە سووك تەماشاكردن: پىق ئى بوونەوھ: لىق ئى ھەلقورتان.

v.t. [Obs.] گالتە پى ھاتن: گالتە پىكردن: پى پىكەن.
laugh to scorn, گالتە پىكردن: پى پىكەن.

scornful (skôr'fəl), adj. گالتە پىكەر: لىق ھەلقورتىنەر:
بە سووك سەپىرگەر: گالتە پى ھاتو: لاقىتچى.

-scornfully (adv.); scornfulness (n.).
scorpaenoid (skôr-pë'noid), adj. ھى ماسى دوپىشكى.

n. ماسى دوپىشكى.
Scorpio (skôr'pi-õ'), n. (۱) كۇنەستىزەي دوپىشك:
كەلووى دوپىشك. (۲) بورجى دوپىشك (ئەستىزەوانى).

scorpioid (skôr'pi-oid'), adj. (۱) دوپىشكى.
(۲) ھى توخنى دوپىشك. (۳) كلك ھەلكەرەوھ يا چەماوھ وەك دوپىشك

scorpion (skôr'pi-ən), n. (۱) دوپىشك.
(۲) قاسچى چوقلەدار (ئىنجىل). (۳) Scorpio = [S-]

scorpion fish, ماسىيە دوپىشكى (بەپىرەكەي زەھراوىيە).
scorpion fly, جانەوھەر دوپىشكى (نەندامى زلوژىي ئىزەكانيان لە

چىزى دوپىشك دەچى و بەزىر سىكىيەوھىە).
Scorpius (skôr'pi-əs), n. كۇنەستىزەي دوپىشك.

Scot (skot), n. (۱) ئوسكوتلەندى: كەسكىنى ئوسكوتلەندى.
(۲) ھاوئىشئامانى ئوسكوتلەندە.

scot (skot), n. باج.
pay scot and lot, ئەركى دارايى سەرشان جىبەجىكردن بە تەراوى:
ھەموو دانەوھ (قەرن: باج) باجى خۇ دان بە تەراوى: ھەموو دان.

scot and lot, باجىكى ئىنگلىزى كۇنى ئاوجەيىيە بەوئى تۈانا دەدا.
Scotch (skoch), adj. (۱) ئوسكوتلەندى (كەل, زمان, كلتور... ھەتد).

(۲) [Slang], پوولەكى: پىسكە: پەزىل.
n. (۱) زمانى ئوسكوتلەندى: ئوسكوتلەندى.
(۲) وئىسكى ئوسكوتلەندى: وئىسكى.

the Scotch, كەل ئوسكوتلەندى.

scotch

scotch (skoch), v.t.

- ۱. پوشان: کمال کردن: برین.
- ۲. بریندار کردن: پهل شکاندن: پمکفستن.
- ۳. دامرکاندنوه (قار، نه‌خشه، پیلان) پوچگردنوه: پمچداننوه: پینشیل کردن.
- ۴. پوشاوی: پوشان: تلیش. (۲) هیلای پاری خمت خمتین.

scotch (skoch), v.t.

- ۱. راکرتن بز خل نمبوئنهوه (تایه‌ی فوتومیل و شتی تر به بره، خشت، یا پارچه دار خستنبیری له بره‌خوارکندا).
- ۲. پارچه بره، خشت، یا دارنکه که ده‌خزرتنه بره تایه‌ی فوتومیل یا شتی تر بز خل نمبوئنهوه یا نمخزانی.

Scotchman (skoch'mən), n. = Scot = Scotsman.

Scotch tape, شریتی نوسکوتله‌ندی: شریتیکی سرنشای بارینو

Scotch terrier, = Scottish terrier.

Scotch verdict, (۱) بریاری دادگای به لایکه‌ی نه‌خزراو یا ناتراو.

Scotch whisky, ونسکی نوسکوتله‌ندی: ونسکی.

scoter (skō'tēr), n. مراوی‌یکدی دم‌ریایی نارچمکانی تمه‌ری باکورده.

scot-free (skot'frē'), adj. ۱. باج ندمر: به‌خزراو له باج.

۲. باخی لاسمر نییه. (۲) سزا ندمراو زیان ندمکرتو: هیچ ندماعتو یا ندمکراو.

(The criminal got off ~.; to go ~ despite an offense)

Scotia (skō'shə, skō'shi-ə), n. [Poetic]. نوسکوتله‌ندی.

scotia (skō'shə, skō'shi-ə), n. سخشینیکی پارزنمهره‌ی قویاره

۱. شمقانیکی کورته له لندمن.

۲. پؤلیسخانه‌ی لندمن: باره‌گای پؤلیسی لندمن.

۳. پؤلیسی لندمن به‌تایبمشی پمشکتن یا لیکولینوه‌ی تاون.

scoto- (skō'tō, skō'tə), پینشگریکه به‌مانای: تاریکی: تاریکایی.

scotoma (skə-tō'mə), n. نارچه‌ی تاریکی بینایی:

نارچه‌ی نمبیراوی ممرادی بینایی.

Scots (skots), adj. نوسکوتله‌ندی.

n. زمانی نوسکوتله‌ندی

Scotsman (skots'mən), n. = Scot.

Scotticism (skot'ə-siz'm), n. رونیمک یا زارامیه‌یکی

نوسکوتله‌ندی.

Scottish (skot'ish), adj. نوسکوتله‌ندی (گمل، زمان، کلتور... هتد).

n. زمانی نوسکوتله‌ندی.

the Scottish, نوسکوتله‌ندی‌یکمان

Scottish terrier, سه‌کینیکی راوی بچوکی لاق کورتی تووک لوولی

لمز ناستوری گوی قوته (پیشی دمورتری): "Scottish terrier".

scoundrel (skoun'drəl), n. & adj. ناکس: نزم: ناپسند.

-scoundrelly (adv).

scour (skour), v.t. (۱) منجه‌ل سپیکردنوه (مسگری):

پاک کردنوه (به تهل ناسن: سابون... هتد): هملگولین: لیکختن:

برقی له همنساندن: (to ~ pots and pans).

(ب) (off ~), ژمنگ یا بملغ لیکردنوه.

۲. جومال کردن: مار بیاکردن و رامالین (زیراب).

۳. سکر ریضوله داشورین: نارسک پاک کردنوه.

۴. برژاردن (گمنم پیشی هارینی).

۵. ن پاک کردنوه: نمعیشتن: سمرنگوم کردن: گسک لیدان (مجان):

(The navy ~ed the sea of enemy ships.)

(۱) منجه‌ل سپیکردنوه (مسگری): پاک کردنوه (به تهل ناسن، لیکختن،

سابون... هتد). (۲) سکچون (مهرمالات): توشی بملغیوه بوون:

توشی زه‌بیری بوون.

(۱) پاک کردنوه: منجه‌ل سپیکردنوه: برقی له همنسان: بملغ لیکردنوه.

scrag

(۲) ماده‌ی بملغ و پسی لیکردنوه: ماده‌ی شت پاک کردنوه.

(۲) شوینی جومال کراو یا پاک کراوه.

(۴) (pl.) بملغ‌بیری: سکه‌شوری (مهرمالات): شوری: زمچری مهرمالات.

scour (skour), v.t. به پمله بز گهران: به شونیدا گهران به پمله: پشکنین: (He ~ed the library for the book.)

v.t. به پمله پینداگهران: به شپزده‌یی بز گهران یا پشکنین.

(۱) قامچی. (۲) هزی سزادان یا چه‌وساندنوه.

(۲) هزی ناخوشی: کارسات: به‌لا: دمردی سمری:

(After the ~ of war usually comes the ~ of disease.)

v.t. (۱) قامچی لیدان: فه‌لاقمکردن.

(۲) نازردان: سزادان: چه‌وساندنوه: به توندی په‌خمنلیگرتن

ککله نهمب. پروه‌یکینی لاسک بوشه گه‌لاکاشی

پووله‌کاوین کانزوا ته‌خته و دمردیان پی پاک دمکرتنوه

(۱) خلتوه و بملغ و پسیایی (که له

دمردیک دمکرتنوه به پاک کردنوه). (۲) سمرگوزهر (ومک داروجان و شتی تر

که له گمنم برژار دمکرت پیشی هارینی).

scouse (skous), n. = lobsouse.

scout (skout), n. (۱) سووسه‌کمر: پینشنگی سووسه‌کمر (سمریان).

کمشی. فرۆکه. (۲) سووسه‌کردن: سووسه دیده‌وانی: دم‌نگویاس برین.

(۲) دیدموان: نمدامی تیپی دیدموانی. (۴) [Slang] لاوا کابرا: زلام

(۵) به‌مراوداگه‌راوی کسانای اینه‌اتوو بز تیپی یاری و شانوگه‌ری و سینما.

(۱) سووسه‌کردن: دم‌نگویاس ن دزین.

(۲) سمرنج پندان: تینینچ و همنسه‌نگاندن (بز و مرگرتن له تیپی و مرزندا یا

بز شانوگه‌ری و سینما).

(۲) (~ around), بز گهران: به شونیدا گهران.

v.t. (۱) سووسه‌کردن: دم‌نگویاس دزین.

(۲) بز گهران: به شونیدا گهران: سوزاخ کردن:

(to ~ around for some firewood)

(۲) دیدموانی کردن: نمدامیتی تیپی دیدموانی کردن (کور یا کچ).

scout (skout), v.t. گالته بی هاتن (بیروباوه، پینشیان):

به هیچ‌پوچ دانان: پی پینکتن: به هیچ دانان

دیدموانی کردن (کور یا کچ):

نمدامی تیپی دیدموانی بوون.

scout-master (skout'mas'tēr, skout'mās'tēr), n. سمرتیپی

دیدموانی.

scow (skou), n. بمله‌مینی بن ته‌ختی گوشه‌ریکی گوره‌ی بار

بار گواستنه‌ویه.

scowl (skou), v.t. & v.t. مؤن بوونوه: پیش خواردنوه:

مؤن بوونوه: خیسکردن.

n. مؤن بوونوه: مرمؤنی: پیش خواردنوه: خیس: مؤن‌بوونوه

-scowler (n.); scowlingly (adv).

scrabble (skrah'l), v.t. (۱) چینه‌کردن: چنگه‌کری کردن:

(۲) پمله‌قارنی کردن: پهل کوتان

(۲) به قلی‌وبلی نویسن: به لاسمهرلایی نویسن.

v.t. (۱) به پمله کؤکردنوه یا پمیداکردن: به چنگه‌کری گردکردنوه

(۲) به قلی‌وبلی نویسن.

n. (۱) چینه: چنگه‌کری: چینه‌کردن.

(۲) پمیداکردن یا گردکردنوه به پمله.

(۲) نویسنی قلی‌وبلی: نویسنی لاسمهرلایی و بی مانا

(۴) پمله‌قارنی: پهل کوتان.

scrabble (skrah'l), n. یاری وشه دروستکردن یا پیکرمهان.

(۱) مرؤلا یا گیانداری رملغو له‌رو لاواز.

(۲) پروهک یا دره‌ختی باریکمله و گمشه نمکردوو.

(۲) ملی ممر و گورمه‌که: کوشتی مل. (۴) [Slang] ملی مرؤلا

مل پادان و کوشان: هلواسین: مل هملگولین: خنکاندن.

v.t. [Slang].

(۵) به ناستم لیختاندن؛ به ناستم بهرکوتن.

(۶) چنگه کړې کړدن؛ به چنگ هملکهندن یا دهراند.

(۷) (~ up ; ~ together)، به کوله ممرگی کۆکردهنومه؛

به چنگه کړې پیداکردن یا دمسکوتن؛ هملکړاندن؛

(He ~d up some money.)

v.i. (۱) کړاندنو پاک کړدنهوه (به شتی زین؛ لیختن و پاک کړدنهوه

(۲) کړاندن؛ دهنگی ناخوش ئی پیداکردن (وهک دهنگی بنگر کړاندنو ددان

چپکړدنهوه). (۳) به کوله ممرگی کۆکردهنومه؛ به چنگه کړې پیداکردن یا

دمسکوتن. (۴) به کوله ممرگی زیان.

(۵) قاچ خشانده دواوه لهکاتی کړنووش بړدندا.

n. (۱) کړاندن؛ هملکړان.

(۲) پووشاوی؛ پووشان؛ شوینی پووشاوی یا کړنراو

(۳) کره کړ؛ دهنگی کړاندن یا لیختان.

(۴) تنگوچله؛ باری دژواوی خۆ کړه.

bow and scrape,

کړنووش بړدن؛ زور ملکه چپي کړدن؛

کلکه له قی کړدن یا دهر بړدن.

scrape a living, به کوله ممرگی زیان؛ به ممره و مزئی ژيان.

scraper (skrāp'ēr), n. (۱) کړنرا؛ مزلوی دهر کړنرا؛ پاکه ممرهوه.

(۲) نامیزی یا شتی پی کړاندنو پاک کړدنهوه.

scrapping (skrāp'ing), n. (۱) کړاندن؛ کړاندنو پاک کړدنهوه؛

لیکړدنهوه (بمغ، پیسی... هتد). (۲) کره کړ؛ دهنگی کړاندن.

(۳) شتی کړنراو پاک کړاوه؛ شتی کۆکړاوه به چنگه کړې

ناسنی له شوپت؛ ناسنی به کار مینراو یا فریدراو.

scrap iron, شه کړه؛ شه پنگیز؛ شه پانی.

scrapper (skrāp'ēr), n. [Slang]. خوارده ممرهوه به کړه؛ به پارچه گوشتی

scrapple (skrāp'l), n. بهرانی تیکه لاوکراو له گهل ناردی گنمه شامی و سووره ممرهوه به توی توی

scrappy (skrāp'i), adj. (۱) له توپت؛ سره مقست؛

پارچه پارچه؛ کمرت کمرت؛ لهت لهت. (۲) چپر چپر؛ (~ thinking)

scrappy (skrāp'i), adj. [Slang]. شه پانی؛ شه پووشاوی.

scratch (skrach), v.z. (۱) پووشاندن

(۲) چنگ لیدان؛ پلن (به چنگ وهک پشيله).

(۳) چینه کړدن؛ چنگه کړې کړدن؛ به چنگ هملکهندن.

(۴) خوراندن؛ هملکړان.

(۵) کړاندن؛ لیختن؛ پیا هیان به کره کړ.

(He ~ed a match on the wall.)

(۶) به قلی و بلی نووسن؛ به لاسه لایلی نووسن.

(۷) پووش کړدنهوه (نووسن)؛ هیل پیا هیان و کړاندنهوه.

(۸) (~ up)، به چنگه کړې کۆکردهنومه؛ هملکړاندن.

(۹) کشانده یا نار کړاندنهوه (غار غارین، پیشه کړی).

v.i. (۱) چنگ لیدان؛ پلن (به چنگ وهک پشيله).

(۲) چینه کړدن؛ چنگه کړې کړدن. (۳) خوراندن؛ هملکړان.

(۴) به کوله ممرگی دهر بړدن؛ به چنگه کړې زیان

(۵) کړاندن؛ پیا هیان به کره کړ.

(۶) کشانده یا نار کړاندنهوه (پیشه کړی، غار غارین).

n. (۱) (۱) پووشاوی؛ پووشان. (ب) هیل پووشینه.

(۲) برینگی زور کم (به چنگ لیدان یا شتی تیخ).

(۳) کره کړ؛ دهنگی کړاندن.

(۴) نووسینی قلی و بلی؛ نووسینی لاسه لایلی.

(۵) هیل دهنگی کړدن؛ پیشه کړی (واکړدن).

(۶) (۱) لیدانگی باشی ریکموت (بلیارد). (ب) لیدانی هغه (بلیارد)

(۷) یاری کړی کشاوه یا نار کړاوه.

(۸) دان (که پووش کړدن؛ به مریضه و کله مریض و بالنده تر بچ چینه کړدن؛

پیشی دهر و تری؛ " scratch feed ")

(۹) [Slang]، پاره.

(۱) له سره تاوه یا نوکوه دهنگی کړدن (یاری کړ).

adj. (۴) پووشاندن

scraggly (skrag'li), adj. بزو شانه ممرهوه (پیش)؛ پاک رانه کړاوه؛

خوار و خنج و قراغ تیخ (بهره)؛ ناریک؛ شکاوه

scaraggy (skrag'i), adj. (۱) بزو شانه ممرهوه (پیش)؛ پاک رانه کړاوه؛

خوار و خنج و قراغ تیخ (بهره)؛ ناریک؛ شکاوه.

(۲) روهله؛ له رولاوان؛ روهله؛ سیسه له.

-scraggly (adv.) ; scragginess (n.).

scram (skram), v.i. [Slang]. لاچو لیره؛ بزو سگور پشيله دهر کړدن؛

بزو دهرهوه؛ لاچو؛

scramble (skram'b'l), v.i. (۱) به چنگه کړې پیا هیان؛

به دست و پی پیا هیان؛ به پهله

(۲) پاله به بستو کړدن بزو بړدن یا دهنگی کړدن؛ شتی؛ شه لاسه کړدن؛

(The players ~d for the ball.)

(۲) به پهله هلسان بزو بهر و بړی دانهوه؛ په لاماری کورتی پری فوکه می نورمن

له ناساندا

v.i. (۱) تیکه ل کړدن به پهله و لاسه لایلی؛ تیکه و پیکه ل کړدن؛ به سره کړداندان

به پهله؛ شواندن به سره کړداندان (~ up)، به پهله کۆکردهنومه و هلسانی

فوکه بزو بهر و بړی فوکه می نورمن (له هیزشی ناکا و کو تو پیرا).

(۲) تیکه سور کړدنهوه به تیکه لاوکړدن زهر دینه کړی و سپینه کړی (هنه تیکه

چار به نهختیک شیر هوه). (۳) تیکه دانی بهر نامه می تله فریونی (بزو نهوه می

و مره کړی به می نامیزی قایبه می).

n. (۱) پیا هیان؛ تیکه گران به چنگه کړې یا به دست و پی؛

(۲) پاله به بستو؛ بزو شتی که هم و کو سینی تر بیموی؛ شه لاسه کړدن.

-scrambler (n.).

scrambled eggs، هیلگی نهختیک سووره ممرهوه کړاوی زهر دینه و سپینه می

تیکه لاوکراو؛ هیلگی چار به شیر هوه.

scrannel (skran'l), adj. [Archaic]. روهله؛ یاری که له لاوان؛

بچووه؛ کله نه کړدوو. (۲) ناسان و کز؛ دهنگ؛ ناخوش.

scrap (skrap), n. (۱) پارچه می بچووه؛ نهخت؛ تۆز.

(a ~ of paper)

(۲) پارچه بیک شتی نووسراو

(۳) پارچه نو تو می می شکاوه؛ ناسنی له توپت؛ سکراب.

(۴) ورده شتومگی بی فوری کونی فریدراو؛ سره مقست؛ شه؛

ورده پارچه؛ شتی له توپت

(۵) (pl)؛ بهر ماوه؛ پاشماوه (خوارده ممرهوه)؛ ورده نان و خوارده تری

بهر ماوه. (۶) (pl)؛ چزلیک

(۷) (pl)؛ وینه و پارچه پووشاوه و نووسراوی تری یادگار (که دهنووسینری

به لایه کانی بهر و بړی کوه بزو یادداشت).

adj. فریدراو؛ بی فورا؛ بهر ماوه؛ به کار نه مان.

v.i. (۱) هیلگی شاندن یا پارچه پارچه کړدن و هندی له پارچه کانی به کار هیان و

فریدانی نهوانی تر (نو تو می می)؛ سکراب کړدن

(۲) فریدان؛ له ممره کونی و بی کله کړی؛

(You ought to ~ that old bicycle and buy a new one.)

-scraper (n.).

scrap (skrap), n. [Slang]. شه؛ دهنه قانی

v.i. [Slang]. شه کړدن؛ دهنه قانی بوون.

scrap-book (skrap'book), n. پهرتوویکی وورده شت؛ پهرتوویکی

لایه سه می وینه و پارچه پووشاوه و نووسراوی تری پیوه دهنووسینری بزو

هیلگرتی بزو یادگار.

scrape (skrāp), v.z. (۱) لیختاندن؛ نه توند؛ لیختن؛

شتی زبر لیختن بزو پاک کړدنهوه (وهک تمل تاسن له مهنه ل).

(۲) کړاندن؛ وهک بلی مهنه ل؛ به کهرچک.

(۳) (~ off ; ~ out ; ~ from)، لیکړدنهوه (بمغ، ژهنگ، پیسای)؛

پاک کړدنهوه؛ داتاشین؛ لا بړدن به شتی زبر لیختن؛

(10 ~ grease from pots and pans)

(۴) پووشاندن

(۲) رینکورت: (*a ~ shot*)
 (۳) سهریچی: لاسهرلای: هر چوڻ رینکورت وها: (*a ~ team*)
 from scratch, له نوکوره: له سهره تاوه: له هیجوره: له سفرهوه.
 scratch along, به کوله مرگی ژبان: به ممره و مری ژبان.
 scratch one's head, سهری خو خوراندن (له سهرسامی یا
 حهپساندا): سهرسورمان.
 up to scratch, (۱) تاماده به بؤ پینچرکی.
 (۲) (Colloq.) تاماده به بؤ همووشتیله: له دزخیکی باشدا به.
 (۳) (Colloq.) بهوی پیوسته: هاوتایه: لیهاتوو.
 scratch hit, لیدانی رینکورتی باش (بیسبول).
 scratch line, (۱) هلی پینچرکی دهستینکردن (پراکردن).
 (۲) هلیکه که پینچرکیگر نابی اوی تیپربیت.
 scratch paper, کاغزی رهشوروس
 scratch sheet, پهری نسیه کشینراوه کان له غارخاند.
 scratch test, تاقیکردنوهیمکه بؤ زانینی همستیاری نه خوشیک بهرامیهر
 همدیک دمرمان بریتی به له به ناستم کوتانی نه خوشیکه به دهرمانیک که
 همستیاری پیدادهکات.

scratchy (skrach'ı), adj. (۱) قلی ولبایانه: تیکه لایو پیکه لایو:
 به نزانانه و لاسهرلای کران (نیگار، ونه): (*a ~ drawing*).
 (۲) کرهکر لئوه هاوتو: کرهکرکر: (*a ~ record, pen, etc.*).
 (۳) لاسهرلای: بی سهروین: ناریک وپیک.
 (۴) زیر اکالا: لهش هینمه خوروو: (*~ cloth*).

scrawl (skröl), v.t. & v.i. به پهله تیکه لایو پیکه لایو نووسین:
 به ناریک وپیک نووسین.

n. نووسینی قلی ولبی: نووسینی ناریک وپیکو بی سهروین
 -scrawniness (n.).

scream (skrēk), v.t. & n. = screech.

scream (skrēm), v.t. (۱) قیراندن (له ترس، تورری، یا خازاردا):
 هاوارکردن: قیره کردن: شیراندن: زریکاندن: قاروقیرکردن.
 (۲) به دهنگی بهرزو شیتانه پیکه کنی: به قاتا پیکه کنی.
 (۳) قسه کردن یا نووسین به توندوتیژی.
 (۴) سهرنج زور پاکیشان: بوون به هوی توکان یا سهرسورماندن.

v.t. به هاواروه ووتن: قیراندن: شیراندن
 n. (۱) قیزه: هاوارا: قیزه قیزه: شیره: قیره: زریکه: قاروقیز.

(۲) (Colloq.) کسینکی زور سه پرخوش: کسینکی زور قوشمه.
 screamer (skrēm'er), n. (۱) قیزه قیزه کر: قیزه کر: هاوارکر.
 (۲) (Slang.) کسینک یا شتیکی زل، لیهاتوو، یا بهین... همد.

(۳) (Slang.) کسینکی زور قوشمه: کسینکه کوا له خهک دمکات پچرین له
 پیکه نیندا. (۴) (Slang.) نیشانهی سهرسامی (ریژمان، خالبه ندی).
 (۵) (Slang.) سهردیگرکی ووروزنهری پوزتانه.

(۶) قیزه کر: بالندهیمکی ناوی نه مریکای باشوره قیزه ی ناساز دمکات.
 screaming (skrēm'ing), adj. (۱) قیزه کر: هاوارکر: قیزه قیزه کر.
 (۲) زوق: سهرنج پاکیش: توندوتیژ. (۳) زور قوشمه: زور خوش و پیکه نیناوی.

scree (skrē), n. (۱) چهر: ورده بهر: زینی درشت.
 (۲) کومه ورده بهر یا چهری دامینی که لایک یا لیزگه بهک.

screech (skrēch), v.t. (۱) شریخه کردن: قیران: هاوارکردن: زریکه کردن.
 v.t. شریخه ئی هلسان: هاوارکردن: زریکه ئی هلسان: قیراندن.
 n. شریخه: زریکه: قیزه: هاوار.

-screecher (n.); screechy (adj.).
 screech owl, بایه قوش: کونه بهیوو.
 screed (skrēd), n. (۱) ووتاریکی دورورنریژو ووشکو ناخوش
 (به تایبته هی سکا لاکاری). (۲) نووسراوینکی پهخشانی دورورنریژو ووشک.
 (۳) پارچیهک تهخته یاریکه به ناستورایی نو سواهی دهری له دیوار
 تاوه ناو دهریقه سهر دیوارکه وهک نیشانهیمک بؤ نهری ناستوروی سواغه
 وهک بهک دهرچیت (۴) نامیزیکه نیشی ماله دمکات (بؤ ساف کردنی سواهی

چیمه تنق).

screen (skrēn), n. (۱) پهره: بهریمه: پاریزمر: داپوشمر: شوره:
 تیغه دیواری جیاکه رهوه. (۲) بیژنگ: هیلهک: تهل بیژنگو هیلهک.
 (۳) تهل پهجنهرا: تهیمانه ی پهجنهرا.
 (۴) پهردهی سینهما و تله فزیژن و رادار: پهردهی ونه لاسهر پیشاندان
 (۵) فیلمی سینهمایی بهگشتی: هونهری سینهما و فیلم.
 (۶) (۱) پینشمنگی لهشکر (بؤ پاراستنی لهشکرکه)
 (ب) تاقچه که شتی بهیک جهنگی بچوکه به دوری گله که شتی باردا بؤ
 پاراستنی. (۷) نامیزی بهریمه ست (فیزیا).
 v.t. (۱) شارندهوه (به پهره): داپوشن: پاراستن.
 (۲) بیژانهوه: له بیژنگ دان: ورود درشت لهیمک جیاکه رندهوه.
 (۳) پاکو پیس کردن: جیاکه رندهوه (به وی پیو نانه بهیک تایبهتی وهک
 لیهاتووی، کارامیی، پلهی متریسی... همد): له بیژنگ دان (مهجان):
 (to ~ applicants for a job; Passengers entering a country
 are ~ed by customs officials.)
 (۴) تهل لیدان (پهجنهرا).
 (۵) فیلمی سینهما پیشاندان (به تایبته بؤ تاقیکردنوه پیش پیشاندانی
 بؤ جهماوه): ونه پیشاندان لاسهر پهره.
 (۶) ونه گرتن بؤ فیلمی سینهما.
 (۷) گوزینی چیرک یا شانزنامه و گونچاندنی بؤ فیلمی سینهما
 پیشان دران (فیلمی سینهما به تایبته بؤ تاقیکردنوه): بؤ پیشاندان شیان
 v.i. (۱) سهرکوزهر: کزته ل.
 (۲) تهل پهجنهرا و دهرگا.
 (۳) پیشاندانی فیلمی سینهما (به تایبته بؤ تاقیکردنوه).
 screen-land (skrēn'land'), n. سینهما چیتی: جیمان و پیشه ی
 فیلمی سینهما دروستکردن.
 screen-play (skrēn'plā'), n. چیرکی سینهما (همدیک جار په کسه
 بؤ فیلمی سینهما دهنورسری و همدیک جاریش له چیرک شانزنامه و
 داستانه و مرده گیزی): (پیشی دمووتی: "scenario")
 screw (skroo), n. (۱) چهر: پیچ: بورغو: بورگی.
 (۲) چهریادان: چهراندن: بادان: پیچ بیادان. (۳) پهروانه.
 (۴) (Chiefly British) (۱) کسینکی پیسکه یا پوولمکی.
 (ب) سهرداکمرکی پوولمکی زورزان.
 (۵) (British) (۱) پاکهته توتن.
 (۶) (British) (۱) نسیپکی پیری په ککه ووتو.
 (۷) (Slang) پاسمرانی به ندیخانه.
 (۸) (British Slang) موچه.
 (۹) (Vulgar Slang) (۱) گان: جوت بوون.
 (ب) نهو کسه ی له گملی جوت دهیمت: هاوچن: (*She is a good ~*)
 v.t. (۱) چهراندن: چهریادان: بادان.
 (۲) قایم کردن به چهر: ووشن: به چهر به ستنهوه یا توند کردن
 (۳) تیکدان: شیواندن: چرخ و لوج کردن: خواروخچ کردن (دهم و چار)
 (to ~ one's face up)
 (۴) زور لیکردن: به گره هنان: ههلیچان: زور بؤ هنان.
 (۵) به زور لیسندن: ئی کیشانهوه (پاره): قیل لیکردن: گزی لیکردن.
 (۶) (Slang) (up ~), تیکدان (کان): به خراپی و ناریک وپیک کردن:
 (He ~s up everything he does.)
 (۷) (Vulgar Slang) (۱) گان: جوت بوون له گمل.
 (۱) یا دهری: به چهر پیکهوه دهیمتری: (*The lid ~s on*).
 (۲) یا دخواست وهک چهر: پینی پی دهریت: پیچ دخواست.
 (۳) به زور به قیل پاره لیسندن یا کیشانهوه.
 (۴) (Vulgar Slang) (۱) گان کردن: گان: جوت بوون له گمل
 شیته: سهری لیداره:
 have a screw loose, (Slang).
 همووشتی سهر دهنوتی: سهره: (*He has a screw loose*).
 put the screws on (or to), زور لیکردن: ههلیچان: زور بؤ هنان:

به‌گرمینان؛ تنگ بین هلچنچ
 به زور نه فیل پاره لیسندن یا کیشانهوه.
 screw out of, [Slang].
 تیکان (کان)؛ به نزانانو نارینک وینگی شت کردن.
 screw up, [Slang].
 (۱) تژیی لابه‌لا پۆیشتوو (یاری بینسۆن).
 screw ball (skrōō'bōl'), n.
 (۲) [Slang]. کەسێکی سەپرو هەرسەبازو حولحول و شیتۆکە.
 adj.
 سەپرا شیتۆکە' هەرسەباز؛ حولحول؛ مێشک سووک
 screw bean, لۆببای بیج پینچۆکە: (۱) درەختیکە کەلوی بیج پینچۆکە
 دەگرت بۆ نالیکی وولاخ. (ب) بەری ئەم درەختە.
 screw-driver (skrōō'driv'ēr), n. Also screw driver. (۱)
 چەپ‌بەدر (۲) خوارنەرەویەکی سەرخۆشکەرە لە قۆنگا و ناری پرتەقال دەرکێت.
 screw eye, جەریکی ئەلقەدارە قفل و شتی تری پێداهەرکێت
 screw hook, جەرکە یا ناستینکی قولا پێدارە دەرگا و پەنجەرە یی
 دادەخزێت.

screw jack, = jackscrew.
 چەند جورە دەورن و درەختیکی نارچە گەرمەکان گەڵکانیان
 screw pine, بیج پینچۆکی بەرەگەکانیشیان بەدەرەویە

screw propeller, پەروانە
 screw thread, دانی بیج پینچۆکی جەر.
 screwy (skrōō'i), adj. [Slang]. (۱) شیتۆکە؛ شیت؛ مێشک سووک.
 مێشک تیکچور (۲) نابەجی؛ بێ مانا؛ ناچیت بە مێشکدا سەر

scribal (skrib'l), adj. (۱) تابه‌تی به نووسەر
 (۲) تابه‌تی به نووسینهوه: له نهنجی نووسینه‌وه‌دايه: (a - error)
 scribble (skrib'l), v.t. (۱) به په‌له و لاسه‌ر لای نی نووسین
 به قلی ملی نووسین: (He -d a note on a piece of paper.)
 (۲) به نووسین و شتی بێ مانا و قلی بلی کاغەز پەشکێردنەوه

v.t. به په‌له و لاسه‌ر لای نی نووسین: به قلی بلی نووسین.
 n. (۱) نووسینی قلی بلی: نووسینی په‌له و لاسه‌ر لای نی و به‌حال سەر ل دەرکراو.
 (۲) نیشانه و هینی بێ مانای کاغەز یی پەشکراوه.
 (۳) بەره‌میکی وێژەیی هیچ و پوچ

scribbler (skrib'lēr), n. (۱) قلی بلی نووس: کەسێکی دەسەخت
 ناخۆش (۲) نووسەرێکی گەند و هیچ و پوچ
 scribe (skrib), n. (۱) نووسەر (بە تابه‌تی پۆژنامه‌چی)
 (۲) دەست‌نووسیار: نووسیار: دەست‌نووس نووسەرەوه به جوانی.
 (۳) نووسەری فرمانگە: میرزا. (۴) scriber
 (۵) دادگەر یا زانی تایی جووله‌گە ی کۆن

v.t. (۱) نیشانه‌کردنی بەرد و خشت و دار به نامیزیکی نووک تیز ل شوینه‌وه
 که دەپزێتەوه (۲) نووسین: لەسەر نووسین.
 v.t. دەست‌نووس نووسینه‌وه (به پیشه پیش پێدا‌بوونی چایه‌منی):
 دەست‌نووس‌یاری کردن.

scriber (skrib'ēr), n. نامیزیکی نووک تیزه بۆ نیشانه‌کردنی بەرد و
 خشت و دار به هینیک لهو شوینه‌وه که دەویستری بپزێتەوه.
 scrim (skrim), n. کالایەکی نەختیک شاشی لۆکەبه (بۆ پەردە و بەرگ
 شیکرتن):

scrimmage (skrim'ij), n. (۱) بیکامەلێژان: شەڕەشەق: زەموکوت:
 زۆرابازی (۲) مەشقی نێوان هەمان تێپ لەپه‌ش پارێدا.
 scrimp (skrimp), v.t. (۱) به کەمه‌و کوری دروست‌کردن له‌بەر پەزێلی:
 زۆر دەست به شتەوه کرتن و به باشی دروست نەکردن
 (۲) پەزێلی (له‌گەل) کردن: پێسکەیی کردن: بەرچاو‌تەنگی کردن

v.t. پەزێلی کردن: پێسکەیی کردن: بەرچاو‌تەنگ بوون.
 adj. کەم (بەهۆی بەرچاو‌تەنگی‌ه‌وه): بەش ناکات.
 scrimpy (skrim'pi), adj. (۱) کەم: بەهۆی بەرچاو‌تەنگی‌ه‌وه:
 بەش ناکات (۲) پێسکە: پەزێل: پارەپیس

-scrimply (adv.); scrimpiness (n.).
 scrimshaw (skrim'shō), n. (۱) نەقش و نیکار دروست‌کردن لەسەر
 سەدەف و گونجکەماسی (له‌لاین کەشتیوانەوه له‌گەشتی دوردا).

(۲) سەدەف و نیشقانی نەه‌نگ و گونجکەماسی نەقش و نیکار لەسەرکراو به
 جزیره. (۳) کاریکی ووردی به شارەزایانه‌ کراو.

v.t. & v.i. نەقش و نیکار دروست‌کردن لەسەر سەدەف و گونجکەماسی.
 scrip (skrip), n. [Archaic]. جانقای مچوکی دەست: جزدان:
 هەنگە یا کەشکۆلی بچوو.

(۱) پارچه نووسراویکە: لیستە: خشته: پرونامه: پەسید.
 scrip (skrip), n. (۲) پارچه کاغەزیکی بچوو (بە تابه‌تی که شتی تیزدا نووسراویکە).
 (۳) قەوالە: داریایی. (۴) پارە: کاغەزی له دۆلار کەمتی (بە تابه‌تی که له
 ناکاودا دەرگرت بۆ کاریکی سەردەمی).

(۱) (۱) دەسخت: دەست‌نووس: نووسین.
 scrip (skrip), n. (ب) نووسینی پێکەره‌لکار. (ج) ئەلف‌وایی.
 (۲) (۱) چاپی وەك دەسخت. (ب) شتیکی چاپکراو.
 (۳) دەقی یەکمەمی بەلگە‌نامه‌یک (نەك وێژەکی).

(۴) دەقی چیرۆکی فیلمی سینەمایی یا شانۆ: بەرنامه‌ی پادپۆ و تەله‌فیزۆن.
 v.t. نووسین و نامە‌کردنی چیرۆکی سینەما.
 scriptorium (skrip-tōr'i-əm, skrip-tō'ri-əm), n. ژووری
 نووسینه‌وه‌ی دەست‌نووس (له‌ پەرستگای وشکەسۆزی‌یاشی خاچ پەرستاندا).

(۱) نووسراو: تابه‌تی به شتی
 scriptural (skrip'chēr-əl), adj. نووسراو.
 [S-], ئینجیلی: بە‌پێی ئینجیل: له ئینجیل‌دايه.
 -scripturally (adv.).

Scripture (skrip'chēr), n. Also Scriptures, (۱) دەست‌نووس:
 شتی نووسراو: پرونامه. [S-], ئینجیل: ئینجیل و تەورات.
 (پێی دەوتری: "Holy Scripture" و "the Holy Scriptures")
 (۲) [S-], [Rare]. بە‌دینێک یا بە‌شکی ئینجیل
 (۳) پەر‌توونگی نایبی پیرۆز.

scrivener (skriv'nēr, skriv'n-ēr), n. [Archaic]. (۱) نووسیار:
 دەست‌نووس نووسەرەوه به جوانی: نووسەر. (۲) notary.
 scrobiculate (skrō-bik'yoo-lit), adj. چال‌و‌چۆلایی
 (زیندە‌ره‌زانی: پووه‌کناسی): دێزادان: چرچ‌و‌لۆچاوی: چال‌چالایی.
 scrod (skrod), n. بەچکە ماسی "کۆد": ماسی‌یکە دەریایی گۆشت
 تۆرتە.

scrofula (skrōf'yoo-lə), n. دەردەباریکە: سیلی لوری لمانی مل:
 دیق (پێشی دەوتری: "King's evil" و "struma").
 scroll (skrōl), n. (۱) لووله کاغەز یا کاغەزی زەل و پێستە شت لەسەر
 نووسراو (بە تابه‌تی پرونامه).

(۲) پەر‌توونگی کۆنی لەسەر لووله کاغەز و کاغەزی زەل و پێستە نووسراو
 (۳) لیستە: ناو (که لەسەر لووله کاغەز نووسراویکە)
 (۴) (۱) نەقش و نیکاری بیج پینچۆکە: پایە: یۆنانی کۆن (خان‌نووسازی)
 (ب) نەقش و نیکاری بیج پینچۆکە: نیشا: پازینە‌وه.
 (۵) سەری بیج پینچۆکە: کەمانچە.

v.t. (۱) لووله‌کردن: پێچانە‌وه.
 (۲) به نەقش و نیکاری بیج پینچۆکە پازاندنە‌وه.
 لووله‌کردن.

v.t. (۱) مشاری تەختە برینە‌وه به بیج پینچۆکەیی بۆ جوانی
 scroll saw, نەقش و نیکاری پازینە‌وه‌ی
 scroll-work (skrōl'würk'), n. بیج پینچۆکە.

scrooge (skrōōj), n. کەسێکی پێسکە, بەرچاو‌تەنگ, یا پەزێل.
 scrotal (skrō'tl), adj. هە کێسە ی گۆن.
 scrotum (skrō'təm), n. کێسە ی گۆن: پێستی گۆن.
 scrounge (skrounj), v.t. & v.i. [Slang]. ناخونک کردن:
 مووشە‌کردن: دزین: سوال‌کردن: به دزی و سوال و مەرایە دەبردن:
 هەمووش کردن.

-scrounger (n.).
 scrub (skrub), n. (۱) (۱) دار و دەره‌نی باریک‌له یا پووه‌له.
 (ب) گۆمەنیک دار و دەره‌نی گەنگ و باریک‌له و به‌یک‌دا‌چوو.

(ج) پخه زهوی داپوشراو بزم جوره دارودهنه.
 (۲) گیانه‌نومر، بووهک، یا شتیکی گه‌نگو نارمسه‌نو ناشرین.
 (۳) کسبکی کورته‌بته‌و بی پایخ.
 (۴) گه‌نگ پاریکه‌ری وهرنگه‌گراو له تیپی وهرزندا.
 (ب) ده‌سته‌بک پاریکه‌ری وها.
scrub (skrʊb), *v.t.*
 (۱) نه قایم فلجه‌و سابوون لیختن یا کراندن بی
 پاک کردنمه: هه‌نگلوفین به توند: (to – pots and pans, floors, etc.).
 (۲) پاک کردنمه به کراندن و فلجه لیختن: بیسی لیکردنمه بزم جوره.
 (۳) نه توند لیختن یا هه‌لکراندن
 (۴) گاز پاک کردنمه (له‌ری‌ی کیمیاگری‌مه‌وه).
 (Slang) هه‌لو‌مه‌شاندنمه: پووچکردنمه: نه‌کردن:

(to – a plan, meeting, etc.)
scrub (skrʊb), *v.t.*
 پاک کردنمه به فلجه‌و سابوون لیختن به قایم یا هه‌لکراندن.
n.
 (۱) پاک کردنمه به فلجه‌و سابوون لیختن به قایم یا هه‌لکراندن.
 (۲) کسبکه که نیشتی قورس و روشکو تاخوش دکاتو به کوله‌ممرگی نه‌ری.

scrubber (skrʊbər), *n.*
 (۱) پاک‌کهرمه‌ی زهمینه‌ی خانوو کمشتی
 به فلجه‌و سابوون: (۲) فلجه‌ی زیر (بۆ به‌لغو شتی ره‌ق هه‌لکراندن له ده‌فرو
 زهمینه هتد: (۳) نامیری گاز پاک کردنمه (کیمیاگری).

scrub brush,
scrubby (skrʊb'i), *adj.*
 (۱) کورته‌بته: پوهله: بچوک: گه‌ند.
 (۲) له دارودهنه‌ی بچوک و پوهله پیکه‌توو: به دارودهنه‌ی پوهله داپوشراو.

(۲) به‌ریووت: بیس‌ویوخل: هیچ‌ووچ: کم: بچوک.
scrub oak,
scrub pine,
 حوره کاژ یا سنه‌بهرنیکی پوهله و کورته‌بالای نه‌مهریکی
 به‌ده قورچه‌کی‌به‌کمی هرکارویه

scrub-woman, *n.* = charwoman.
scruff (skrʌf), *n.*
 پشتی مل: چهرمی پشت مل (بۆ پاک‌کشان وک بزنو
 مهری مری): (to take by the – of the neck).
scruffy (skrʌf'i), *adj.*
 شپروو: بیس‌ویوخل: چه‌پهل: پشتی
 قژیرو دانه‌هینراو.

-scruffily (*adv.*) ; scruffiness (*n.*).
scrummage (skrʌm'ɪdʒ), *n.* Also scrum,
 "ره‌گی" تینگلزیدا به‌ری‌یه له وه‌ستانی یاریکهره‌کاشی مهریو تیه‌به
 به‌رامهره‌ی به‌کتری و سه‌ده‌انه‌واندلیان و شه‌ره‌شان کردن له‌گه‌ل به‌کتری بۆ سه‌مندی
 تو‌به‌که

scrumptious (skrʌmp'tʃəs), *adj.* (Slang),
 زور خوش
 خواره‌ده‌مه‌نی: نایاب: (a – meal, dinner, etc.).

scrunch (skrʌntʃ), *v.t. & v.i.*
 (۱) کرۆشتن: دکورمان: هارین
 (۲) (up –) شان کووچکردن: کۆمانمه.

n.
 خرمه‌خرمه: خرمه: ده‌نگی کرۆشتن: خرمه‌وه‌وو: دکورمان.
scruple (skrʊp'l), *n.*
 (۱) نه‌ختان: تۆسکال: نه‌خت.
 (۲) کینسانه‌یبه‌کی کۆتی بچووکی رۆمانه‌کانه.

(۲) کینسانه‌یبه‌کی زور بچووکی ده‌رمانه‌گری‌به‌ بریتی‌به له قورسایس بیست
 ده‌نکه گه‌ند یا ۱.۲۹۵ گرام
 (۴) دوردنی (ده‌ریاره‌ی کردن یا نه‌کردنی کاریک له‌بهر به‌ویژدانه‌ی) پارایی!
 ویزدان (a man of –s ; He has no –s).

دوردنی کردن ده‌ریاره‌ی کردن و نه‌کردنی کاریک به‌هزی ویزدانه‌وه
v.t. & v.i.
 ترسان یا سل کردنمه (له‌بهر به‌ویژدانه‌ی).

scrupulosity (skrʊp'yoo-lə'si-ti), *n.*
 به‌ویژدانه‌ی:
 دوردنی یا پارایی (ده‌ریاره‌ی کردن یا نه‌کردنی شتی‌که له‌بهر به‌ویژدانه‌ی).
 (۲) کاریکی به‌ویژدانه‌ه: نه‌وونه‌یبه‌کی به‌ویژدانه‌ه.

scrupulous (skrʊp'yoo-ləs), *adj.*
 (۱) به‌ویژدانه‌ی: پاک: راست.
 (۲) وورد: له‌نیشت‌وکاردا: به‌ویژدانه‌ی له‌نیشت‌وکاردا
 (a – worker, judge, person, etc.)
 -scrupulousness (*n.*).

scrupulously (skrʊp'yoo-ləs-li), *adv.*
 به‌ویژدانه‌وه
 (له‌ووی ووردی و پاک‌ی‌مه‌وه له‌نیشت‌وکاردا) زور وورد:

(He did his job ~.)
scrutable (skrʊt'ə-b'l), *adj.*
 لیکه‌ده‌ری‌تقوه: تیکه‌پشتتی بۆ همیه
 له‌ری‌ی لۆ ووردی‌بوونه‌وه لیکۆلینه‌وه‌وه.

scrutinize (skrʊ'tɪn-ɪz), *v.t.*
 لۆ ووردی‌بوونه‌وه: به‌ ووردی تیروانین
 یا پشکنین: به‌ووردی لیکۆلینه‌وه.

scrutiny (skrʊ'tɪn-i), *n.*
 (۱) لۆ ووردی‌بوونه‌وه: لیکۆلینه‌وه به‌ ووردی:
 پشکنین: به‌ ووردی تیروانین. (۲) سه‌میرکردنیکی وورد: (۳) چاودیری کردن
 (۴) تیروانین و ده‌نگ ژماردن (هه‌لپژاردنی گشتی).

scuba (skʊ'bə), *n.*
 نامیری هه‌ماسه‌دانی مه‌له‌وانی ژیر ناو.
scud (skʊd), *v.t.*
 (۱) به‌ تیرۆی پویشتن: خیرا پویشتن یا پاکردن
 به‌ خه‌شه‌ پویشتن (ههر وک شتی‌که پانی بیوه‌ بنیث).

(۲) به‌ میزی یا پویشتن (کمشتیوانی): پاره‌تیران به‌ با: پان پینومران به‌ با.
 (۱) به‌ تیرۆی پویشتن: به‌ خه‌شه‌ چوون: پاکردن: پاره‌ان.
 (۲) (a) هه‌ور یا بارانی بایردن: باران به‌ باوه.
 (ب) تاوه پارانیکی سووک و کوئوپر.

scudo (skʊ'dō), *n.*
 پاره‌یبه‌کی ژیر یا زوی نیثالی کۆنه.
scuff (skʌf), *v.t.*
 (۱) بی له‌زه‌وی خه‌شاندن له پویشتندا.
 (۲) سوواندن بی‌وه‌ی زیر: سوواندن و ته‌ک کردن بی‌وه‌ی شتی‌که.
 (۳) به‌ استهم به‌رکه‌وتن یا لیختن له پویشتندا.

v.t.
 پین له زه‌وی خه‌شاندن له پویشتندا.
n.
 (۱) ده‌نگی قاچ پاک‌کشان به‌ زه‌ویدا: پی له زه‌وی خه‌شان له پویشتندا
 (۲) په‌له‌بک یا شوینیکی سوو و ته‌ک بوو. (۳) سوول.

scuffle (skʌf'l), *v.t.*
 (۱) به‌به‌کدا هه‌لپژان: به‌به‌کداه‌تان:
 شه‌ره‌ مسته‌کۆنه کردن: له‌به‌کدران: چوون به‌گژ به‌کدا.
 (۲) پی له زه‌وی خه‌شاندن له پویشتندا.
 (۱) شه‌ره‌ مسته‌کۆنه: به‌به‌کدا هه‌لپژان: له‌به‌کدران: به‌گژ به‌کدا: چوون
 (۲) پی له زه‌وی خه‌شان له پویشتندا.

n.
 (۱) سه‌ولنی پشته‌ره‌ی به‌له‌م.
 (۲) به‌کینه‌که له نوو سه‌ولنی کورت که هه‌مان سه‌ولنی لیدهر به‌کاری ده‌هینیت
 (۳) به‌له‌میکی سه‌ولنی پیشه‌ری‌کی سووک و باریکه (بۆ یه‌ک سه‌ولنی لیدهر یا دوو).

scullery (skʌl'ɪ), *n.*
 سه‌ولنی لیدان: به‌له‌م راندن به سه‌ول.
scullion (skʌl'jən), *n.* [Archaic]
 ژووری قاپ و قاچاخ شوژدن و هه‌لگرتن.
 به‌ده‌مستی چیشته‌کهر: قاپ شوژ: شاکردی چیشته‌کهر.

sculpin (skʌl'pɪn), *n.*
 (۱) جوره‌ ماسی‌یه‌کی ده‌ریایی بی پوهله‌کی
 سه‌ر زلی ده‌م پانه. (۲) جوره‌ ماسی‌یه‌کی هه‌مان شه‌وه‌ی پویاره.

sculptor (skʌlpt'ɔr), *n.*
 په‌یکه‌رتاش: په‌یکه‌رساز
sculptress (skʌlpt'rɪs), *n.*
 په‌یکه‌رتاشی ژن.
sculpture (skʌlptʃər), *n.*
 (۱) په‌یکه‌رتاشی: په‌یکه‌رسازی.
 (۲) په‌یکه‌ر.

v.t.
 (۱) په‌یکه‌رتاشین: په‌یکه‌ر نه‌وو‌سته‌کردن.
 (۲) به‌ شه‌یره‌ی په‌یکه‌ر پیشاندان یا ده‌ریوین. (۳) به‌ په‌یکه‌ر رازاندنمه
 (۴) گۆزین یا داتاشینی ووردی زه‌وی به‌ خورانه‌وه (سه‌ووشت):
 وک په‌یکه‌ر لیکردن.

sculptural (*adj.*) ; **sculpturally** (*adv.*).
sculpturesque (skʌlptʃə'resk'), *adj.*
 په‌یکه‌ری
 له په‌یکه‌ر ده‌جیت: جوان و یرک‌وینک: شوخ: (She has a ~ figure.)

(۱) که‌فی بیس (له نه‌جایی کولاندنی شتی‌که یا
 ترش بوونیدا). (۲) خه‌ته‌و بیسی کانه‌زای توواوه.
 (۳) خه‌ته: به‌لغ: بیسایی: گه‌نگ‌وگوو: تلیه: سه‌رکۆزهر.
 (۴) کسبیک یا خه‌لکی بیس و بۆگه‌نو بی ترخ: خه‌ته‌ی کۆمه‌ل:
 گه‌ندوگویی کۆمه‌ل:

(They are the – of the earth.; the ~ of society)

v.t. كەلى پېسى لېكتىن.
v.i. كەف كىرەن (بەتايىمەتتىكى ھى پېسى).
-scummy (adj.).
scumble (skum'bl), v.t. (۱) لە زەقى پەنگىك يا تابلۇنىك كەسكىرەنەنە بە ئىدائى پەنگىكى نەختىك تارىك يا مردوو (ب) ئىدائى نەم پەنگە تارىكە يا مردوو (نىگارگىشى)
 (۲) كەسكىرەنەنە زەقى ھىلۇر پەنگى ۋەنىمەكى دەستى بە پەنجە ئىخستىن و مراندنى پەنگ زەقەكە
 (۱) چىنە بۇيە نەختىك تارىك يا مردوو لە تابلۇ زەق تراو بۇ
 كەسكىرەنەنە زەقى نەم زەقىيە (۲) كەسكىرەنەنە زەقى تابلۇ بەم جۇرە
scup (skup), n. جۇرە ماسىيەكى دەرياوييە
scupper (skup'er), n. كوشى نارمۇزى تەنىشىتى كەشىتى.
v.t. [British Slang]. لەپەر بەلاماردان و قەلا چۆكرەن: پەكخستىن: بەزاندن
 نوقوم كىرەن (كەشىتى و كەشىتوانەكانى): فەوتاندن
scuppernong (skup'er-nôn), n. (۱) جۇرەكە لە تىرى سېپەكى
 نەمەرىكى ۲. شەرابى نەم تىرىيە
scruf (skurf), n. (۱) كرىشى سەر.
 (۲) تونكى ووشكەپەنەنە گىياندەر پووكە: كرىشى تونكى ووشكەپەنەنە
scurfy (skur'fi), adj. كرىشەنەنە (سەر) بە تونكى ووشكەپەنەنە
 داپۇشراو: تونكىدەر
scurrile, scurril (skur'il), adj. [Archaic]. -scurrilous.
scurrility (skur-il'i-ti), n. (۱) دەم بېسى: جۇيۇن فرۇشى: بەدگىزى
 (۲) جۇيۇن: قەسە يا كارى خراب (ھەندىك جارىش نارەوا)
scurrilous (skur'il-lôs), adj. (۱) دەم بېسى: جۇيۇن فرۇش: بەدگىزى
 نۇم (رەھوشت ۲) بېسى: پىر لە قەسە بېسى: ناشرىن (زمان) نۇم:
 (The newspapers made a ~ attack on the prime minister.)
-scurrilously (adv.); scurrilousness (n.).
scurry (skur'i), v.i. بە ھەلەداوان بۇيشتن: ھاتن چوچون بە جەرت فرۇت و
 پەلەپروورنى: بە شەپزەيى شت كىرەن: ھەلەپەكرەن: راكەراك كىرەن.
 (۱) بۇيشتن بە ھەلەداوان: شەپزەيى: ھەلەپە بۇيشتن پەلەپەل و
 جەرت فرۇت: راكەراك (۲) دەنگى نەم بۇيشتن بە پەلەپەل و ھەلەداوان
 (۳) تارە ماران يا مەفرى كورت (۴) پېشچىكى يا غارغارىنىكى كورت
scurvy (skur'vi), adj. نامەرد: بېسى: نۇم: بىن نامورسى
 (a ~ trick, fellow, etc.)
 نەسكەرىپوت نەخۇشىيەكە لە كەسى قىتايىن "سى" و سوزەو مېوە
 خوراندەنەنە توش دەبىتو دەبىتە ھۇى بىن ھىزى و كەم خويىنى و نەرم بېوون و
 ئاوسان و خويىن ئىھاتىنى پووك
scurvy grass, گىيا نەسكەرىپوت گىيايەكى گەلا تالە بۇ چاكرەنەنە
 نەخۇشى نەسكەرىپوت بەكاردەھىنرا لە كۇندا
scut (skut), n. كلكى كورت و رەپ (رەك ھى كەرويشك و ئاسك)
scutage (skut'ij), n. باجى برىتى يا "بەدەل": باجىكە لەباتى
 سەربازى كىرەن دەدرا لە پۇشى دەرمەگىتتە
scutate (skut'iat), adj. (۱) قەلغاشى: رەك ھەندى گەلا كە لە
 ئارەباستەكەبەزە بە لاسكەكەبەزە ئوساوە لەباتى قەنگەكى، واتە بىنەكەكى.
 (۲) پوولەكەكى: بە پوولەكەكى تىزۇ رەق داپۇشراو (زىدەمەزىنى): قاوغدار.
scutch (skuch), v.t. شىكرەنەنەنە لۇكە جياكرەنەنەنە لە تۇمەكە:
 ھەلاجى كىرەن.
 (۱) چىكەنە: مەكىنە جياكرەنەنەنە لۇكە لە تۇمەكە.
scutcheon (skuch'an), n. scute (۲) . escutcheon (۱)
scute (sküt), n. قاووغ: رەك ھى كىسەل: پوولەكەكى تىزۇ گەمەرى سەر
 لەشى ھەندىك لە گىاندەرە خىشكەكان
scutellate (sküt'l-ät'), adj. Also scutellated. (۱) پوولەكەكى
 بە پوولەكەكى تىزۇ رەق داپۇشراو. (۲) قەلغاشى (پوولەكەكى)
scutellation (sküt'l-ä'shan), n. بە پوولەكە داپۇشراو: رەك لاقى
 بانگە: پوولەكەكى و ھە بەگىشى.

scutellum (skü-tel'am), n. (۱) پوولەكە يا قاووغى ھەندىكە جانمەر.
 (۲) گەلا يا نەندامىكى تىرى قەلغاشى پووك.
scutiform (sküt'i-förm'), adj. = scutate.
scutter (skut'er), v.i. & n. [British Colloq.], = scurry.
scuttle (skut'l), n. (۱) بەرچنە: زەمىلە بىن تەسك و دەم فروان:
 سەبەتە. (۲) دۆلگەكى خەلووز
 بە ھەلەداوان راكەردن (بەتايىمەتتىكى) لە
 مەترسى: بە پەلەپروورنى و جەرت فرۇت بۇيشتن: راكەراك كىرەن
scuttle (skut'l), n. (۱) كوشى كۆلەدەر يا قەباغدار (لە دىوارىك يا
 سەربازىنىكە). (۲) كوشى سەرقاقدار (لە لاتەنىشىتى كەشىتى يا زەمىنەكەيدا).
 (۳) كۆلەدى كوشىكى و ھە: سەرقاپ: سەردەم.
v.t. (۱) كورن كورنە بىنى كەشىتى يا بەلەم.
 (۲) نوقوم كىرەن كەشىتى يا بەلەم بەم جۇرە
scuttle-but (sküt'l-but'), n. (۱) فرۋەرى ئاۋ خوراندەنە لە
 كەشىتدا (۲) بەرمىلە ئاۋى خوراندەنە لە كەشىتدا.
 (۳) [Slang]. ووت وواتا: بەندىوا: قاۋ: قاۋەقاۋ.
scutum (sküt'am), n. (۱) قەلغاشى دارىنى قايش تىگىرۋى پۇمانى
 كۇن. (۲) [S-] كەلۋى قەلغان: ئاۋى كۇنەستىرەمەكە.
 (۳) قاووغ (كىسەل): گىاندەرى ئاۋى و خىشكە: پوولەكەكى نەستور و تىزۇ:
 قەلغان.
Scylla (sil'a), n. سىلە: بەرىدىكى ترسناكە لە دەيى ئىتالىا لە گەروناۋى
 "مەسینا" بەرەمبەر گىزۋى "كارىدېس"
between Scylla and Charybdis, لەئىتوان دور ناگەردا بېون
 لەئىتوان دور مەترسىدا بېون: دارىك بەدەستەنە بېون ھەردو سەرى گواۋى بىت
 (۱) (۱) زەمرا: ئۇقىنورس (ب) دەريا: (ج) دەرياچەكى شېرىن
 (۲) بارى دەريا (لەپوۋى ھىمىنى يا زىرناۋىيەمە):
 [a calm (or rough, or high) sea].
 (۳) شەپۇلى نۇر زىل.
 (۴) شىتقىكە كە لە گەمەرىيەدا لە دەريا بېجىت: شتى بىن بىن:
 (a - of debt, troubles, etc.)
 (۵) كەشىتوانى: ژيانى كەشىتوانى.
 (۱) (۱) لە دەريادا. (ب) لە گەشىتى دەريادا.
 (۲) ھەپسەساۋ: واق وورماۋ: سەرسورماۋ: وور: سەرسام ماۋ: سەر ئى شىۋاۋ
 كەشىتوانى كىرەن: بېون بە كەشىتوان
 (۱) بېون بە كەشىتوان: كەشىتوانى كىرەن.
 (۲) چوچون بۇ كەشىتى دەريايى: كەشىتى دەريايى كىرەن.
 دەست بە كەشىتى دەريايى كىرەن: بەندەر بە چىنۇشتن: بۇيشتن.
sea anchor, لەنگەرى سەرنائ: لەنگەرىكى سەرنائ كەرتوۋە بەدراۋى
 كەشىتىيەمە بۇنەمە كەشىتىيەكە لاندەت لەپى خۇى.
 "drogue", "drift anchor", "drag anchor"
 گولالەدى دەريا: گىاندەرىكى لىقنى نەمبۇكى دەريايىيە
sea anemone, لە گول دەچىت بە بەردەمە دەنەسۇبىت كە دەستى ئىۋە دەمەبىت خۇى كىرۇ
 دەمكات و خۇى دەھىنۇتەمەبەك.
sea bass, ماسىيەكى پەشتالەدى دەريايى پوولەكە زى دەم پانە لە دەريايى
 ئەتتەنتىكەدا ھەمە.
sea bird, بالندەدى دەريايى: لەئاۋ يا لەنۇك دەريادە دەرى.
sea biscuit, پەسكوتە رەقە.
sea-board (sē'bôrd', sē'hôrd'), n. كەنارى دەريا:
 ئاۋچە زەمىنى تەنىشت دەريا.
adj. كەنار دەريايى.
sea-borne (sē'bôrn'), adj. دەريادا گوزىزادە، گەبىنراۋ،
 يا ھەنگىراۋ: (- trade).
sea bread = sea biscuit.
sea breeze, سېرۋە دەريا: شە يا كزەبە دەريا.
sea calf, گوزىدەكى دەريا: مانگاش دەريا.

چاران چه قهلهی دریا: له زهنگاوی سویردا دهرویت.
sea lavender, توتای به یئگی پزیشتی بهسره که شندیوا به ملاز نه لادا نهگوتن
sea legs, لهکاتی زیاندا.
sealer (sēl'ēr), n. (۱) مۆرکار: لۆککرا داخه
 (۲) بۆیه به که له دیور دهریت پیش بۆیهکردنی (بۆ پرکردنهموی کون وکله بهر).
 (۳) فهرمانبهرنکه پیوانه و کیشانه تاقی دهکاتهمو و پاستهکانیان مۆر دهکات.
 واته پهسند دهکات
sealer (sēl'ēr), n. (۱) پاوچی مانگای دریا
 (۲) کهشتی پاوی مانگای دریا.
sealery (sēl'ēr-i), n. (۱) پاوی مانگای دریا.
 (۲) جی پاوی مانگای دریا.
sea lettuce, کاهوری دریا: گیاهی که دریا به یه که لاکه دهخورت.
sea level, ئاستی دریا: له پیوانی بهری و قوولیدا بهکاردههینرت.
sealing wax, مۆری سوور (بۆ شت مۆرکردن): لۆک.
sea lion, شیرای دریا.
seal ring = signet ring.
seal-skin (sēl'skīn'), n. (۱) پیستهی مانگای دریا.
 (۲) بهرگی درووستکارو لهم پیستهی.
scam (sēm), n. (۱) تیک (دروومان): شیرازه.
 (۲) (۱) هینلی لیکدانی دوو شت (وهک تهخته دار): هیل یا شوینی نیو لیواری
 سوو شتی لیکدارو. (ب) شوینی برین دوورنهمو.
 (ج) بزما ته: شوینی برین: جوی کۆنه برین.
 (د) درزا: قلیش: چرچ. (ه) چینه خه لۆو، بهرد، یا کانزا.
 (۱) تیک گرتن: شیرازه گرتن: ههلهوورین.
 (۲) نیشانه کردنی نیوان دوو شت به هیل: چرچ کردن
 (۳) تهریب زهر که ش کردن: تهریب پازاندنهمو به بیزه قولفه.
 (۱) در بزدن: شق بردن: قلیش برین.
 (۲) [Dial.] دروورینهمو.
 (۳) تهریب زهر که ش کردن: تهریب پازاندنهمو به بیزه قولفه.
sea-maid, Also sea-maiden, بانوخواهی دریا.
seaman (sē'mən), n. (۱) کهشتیوان: دریاوان
 (۲) سهریازی هیزی دریا.
seaman-like (sē'mən-lik'), adj. وهک کهشتیوانیکی باش:
 بۆ کهشتیوان شیار.
seamanship (sē'mən-ship'), n. کهشتیوانی: دریاوانی:
 پیستهی کهشتیوان.
sea-mark (sē'mārk'), n. (۱) نیشانهی بهری (له کهناردهریادا).
 (۲) نیشانیکی زۆر له بهرچاو له کهناردهریادا بۆ رابهری کهشتیوانان (وهک:
 چرخان یا منارهی کهنار دریا).
sea mew = sea gull.
seamless (sēm'lis), adj. (۱) بهک پارچه: بی تیک (۲) نهگۆر
 بهرگدروری ئن.
seamstress (sēm'stris), n. (۱) تهقهانو کهم و کورپی کهانی ههمو دیاره
 (وهک دیوی ژهرهموی جل و بهرگ): تهقههکانی بهدهرهمو به.
seamy (sēm'i), adj. (۱) ناشرین: ناپهسند: پیس: خراب: (the - side of life)
 (۲) کۆپ: کۆبوورنهمو.
séance (sā'āns), n. (۱) کۆرتن لهگه ل گیانی مردوو:
 دانیشتنیکه بۆ گفتوگۆ لهگه ل گیانی مردووئاندا.
sea otter, دهلمکی دریا: گیانداریکی دریا به پهل تنواری
 قاورموی به کهوله کهی بهنرجه.
sea-plane (sē'plān'), n. فوکهکی ئاری: لهسهر ئاو دهنیشتهمو
 دهفری.
sea-port (sē'pōrt', sē'pōrt'), n. بهنهر.
sea power, (۱) هیزی دریا.
 (۲) وولاتیکی بههیز له دریا: وولاتیکه که هیزی دریا به گورهی ههینت

کهناری دریا: نارچهی تهنیشت دریا.
sea coast, (۱) مانگای دریا (۲) کهرکه دهنی دریا. (۳) فیلی دریا.
sea cow, خه یاری دریا: گیانداریکی دریا به له خه یار دهجیت و پیسته کهی
sea cucumber, پیکاری به که لاکه شاخی ههستیار بهدهری دههیمو به.
sea devil, (۱) devilfish. (۲) angelfish.
sea dog, مرای دریا: له کهناری دریا دا دهژی.
sea duck, سیمارکی دریا: چهند جۆره باندهههکی ماسی خۆرن.
sea eagle, فیلی دریا.
sea elephant, باومشینی دریا: شیلانیکی باومشینی به.
sea fan, کهشتیوان: دریاوان.
sea-farer (sē'fār'ēr), n. دریاوانی: تابهتی به کهشتیوان یا
sea-faring (sē'fār'īn), adj. دریاوان
n. (۱) پیستهی دریاوان: دریاوانی: کهشتیوانی.
 (۲) کهشتکردن به دریا: کهشتی دریا
sea fight, جهنگی دریا: شهاری دریا
sea-food, Also sea food, ماسی و گورنکه ماسی: خواردنی دریا.
sea-fowl (sē'foul'), n. (۱) باندههکی دریا: ههر باندههیک که له
 دریا یا نزیک دریا بژی. (۲) باندههکی دریا به گهشتی.
sea front, بهردهمی دریا: شو بهشمانی شارنکه که بهکسهر بهتهنیشت
 دریا به: بهشی کهناری دریا شار.
sea gauge, قوولایی بیوست بۆ سهرئار کهوتنی کهشتی.
sea-girt (sē'gūrt'), adj. به دریا دهووردارو.
sea-going (sē'gō'īn), adj. (۱) بۆ گهشتی دریا کراوه
 کهشتی نار دریا: پین دهکرتن. (۲) sea-faring.
sea-green (sē'grēn'), adj. سهری شینکار
sea gull, باندههیک ئاری سپی قاچ بهردهداره نهختیک له کۆرتن گورهمو
 له کهناری دریا دا دهژی. (ههروهه "gull")
sea hog, = porpoise.
sea horse, (۱) نهسی دریا: ماسی بهکی دریا به بهچوکه سهری له هی
 لهسپ دهجیت و پوله کهکانی رهقن وهک نیسان. (۲) Walrus.
 (۳) گیانههرنکی نهفسانههوی به نیوهی نهسپه و نیوهی ماسی.
 (۴) شه پۆل گورهمو
seal (sēl), n. (۱) مۆر: نیمز: دامفه.
 (۲) لۆک: مۆری سوور: مۆی مۆرکردن.
 (۳) نامیری ههوا بهر یا گازپ.
 (۴) پهیمان: بهلین.
 (۵) نیشانه (بهلین یا مۆرکردن):
 (Their handshake was a ~ of friendship.)
 (۱) پوول پازندنهمو: (a Christmas ~)
v.l. (۱) مۆرکردن: مۆرلیدان: نیمزکردن: دامفهلیدان.
 (۲) داخستن: لۆک کردن: مۆرکردن. (۳) پهسهندکردن (به مۆرکردن).
 (۴) پیدان: بهلین پیدان: بۆ دانان:
 (He has ~ed his estate to his son.)
 (۵) دوا بریار لهسهردان: خستن به لایهکدا به جۆرنکه که ههلهووشانهوی نهینت
 بهرنهمو. (His fate was ~ed.)
 (۶) (۱) برینهه (ژنهینان): مۆرکردن. (ب) دان بهشوو.
set one's seal to, (۱) مۆرکردن: مۆری خۆ لیدان: نیمزکردن.
 (۲) پهسهندکردن.
under seal, مۆرکارو: لۆک کراوه.
seal (sēl), n. (۱) مانگای دریا: گورهمو یا پهلخی دریا: گیانداریکی
 شیرههکی ماسی خۆره پیسته کهی لووسه ههر چوار بهل بهردهدارن له سهول
 دهچن. (۲) کهول یا پیستهی نهم گیانداره.
 (۳) چهرمی درووستکارو لهم کهوله.
v.l. مانگای دریا راوکردن.

sea-quake (sē'kwāk'), n. بومعه‌لرزه‌ی دریا: له بنی دریا دا بوردوات

sear (sēr), adj. هه‌لقراو: ووشک: ووشکوه‌بووا سیس: هه‌لقراو

v.t. (1) ووشک کردنوه. (2) هه‌لقراو: هه‌لقراو: سوتاندن: سوتاندن: بروتان. (3) داخ کردن (4) هست مراندن: پمق کردن (دل: هست).

v.t. هه‌لقراو: هه‌لقراو: سوتاندن: سوتاندن: ووشکوه‌بووا.

n. شونی داخ گراو: سوتاوای: شونی سوتاوای: جی داخ.

sear (sēr), n. قفلی دنیایی یا سلامتی تهنک

sea raven, قه‌ره‌شی دریا: ماسی‌په‌کی گموره‌ی دریا: بئ پوله‌کی

search (sürch), v.t. سرزل دم پانه له "sculpin" ده‌چنت.

(1) پشکنن: گه‌ران: بؤ گه‌ران: (2) پشکنن (هرۆڤ).

(3) ئ وورد بونه‌وه: لیکولینه‌وه: گه‌ران:

(He ~ed his soul for the answer.)

(4) پیاچوون: لئوه چوونه‌ووره.

v.t. بؤ گه‌ران: به شویندا گه‌ران: گه‌ران

n. (1) پشکنن: گه‌ران: بؤ گه‌ران: به شویندا گه‌ران: لیکولینه‌وه

ئ وورد بونه‌وه (2) وه‌سقاوندن: کشتی وولاتیکی بئ لایه‌ن بؤ شتی قاچاخ

له‌لایه‌ن کشتی وولاتیکه‌وه که له جهنگدا بیت.

(ووشه‌ی "right of search" بیینه).

in search of, به شویندا یا دوادا گه‌ران به هیوای دۆزینه‌وه: به شویندا

به‌وادا

search out, بؤ گه‌ران و دۆزینه‌وه: به‌وادا گه‌ران: سؤراخ کردن:

(to search out an old friend)

searching (sür'chîn), adj. (1) وورد: پشکنن.

(2) تیز: جاو: ده‌لایه‌ی بؤ شت ده‌گه‌ریت: (~ eyes; a ~ look).

(3) سارد: تیز: (~ wind)

search-light (sürch'lit'), n. (1) تیشکی پشکنن: چرای پشکنن.

(2) نامیزی سرچاوه‌ی شم تیشکه.

search party, تاقسی پشکنن: تاقسی پشکنن (بؤ کسپیک یا شتیکی

وون جوو)

search warrant, فهرمانی پشکنن: که دادپرس ده‌یدات به پؤلیس بؤ

پشکنینی مالیک: خانوویک...هتد.

sea robber = pirate. جزره ماسی‌په‌کی سوورکاره

sea robin, فراوانی دریا: نه‌ه‌نده جینگه که به‌شی پانینو پیچکردنوه‌ی

کشتی بکات

sea rover, (1) کشتی چه‌ته‌ی دریا. (2) pirate.

sea-salt (sē'sôlt'), n. خوی‌ی دریا

seascape (sē'skâp'), n. (1) دیمه‌نی دریا

(2) وینه یا نابلی دیمه‌نیکی دریا.

sea scout, دیدموانی دریا

sea scorpion = sculpin.

sea serpent, ماری دریا: (1) گیانداریکی گموره‌یه له مار ده‌چیت و گویه

له دریا دا ده‌ژی به‌لام هه‌رگیز به تملوی نمینراوه.

(ب) ماری ژه‌هرای دریا.

sea shell, قاقله‌ی زنده‌وه‌ری دریا.

sea-shore (sē'shôr', sē'shôr'), n. کناری دریا

sea-sick (sē'sik'), adj. تووشی سره‌گیزه‌ی دریا بووه (به‌هوی

سواربوونی کشتی و به‌له‌مه‌وه).

sea-sickness (sē'sik'-nis), n. سره‌گیزه‌ی دریا

سره‌خوایی دریا.

sea-side (sē'sid'), n. کناری دریا: ناوچه‌ی قه‌راغ دریا.

adj. له کناری دریا دا: تایه‌تی به قه‌راغ دریا.

sea snake, sea serpent (2) ماری ژه‌هرای دریا: (1)

season (sē'z'n), n. (1) ورمز: په‌کیکه له‌چار ورمزی سان.

(2) کۆ: کمش: (~ the planting ~; the harvest ~)

(3) کاتی پودانی شتی: باشتین کات بؤ پودانی شتی: هه‌ره‌ت: ورمز: کۆ

(the fish ~; the orange ~)

(4) سرده‌م: ماری‌په‌کی کورت: ماوه.

(5) کاتی چه‌ژینکی تایه‌تی: کاتنکی تایه‌تی:

(the Christmas ~; the holiday ~)

v.t. (1) قرشو خوی کردن: به‌هارت پیومکردن.

(2) زیاده‌پیومدان بؤ خۆشی و سرنج و لگیشان (چیرۆک, ده‌نگوباس):

به‌هارت پیومکردن (مه‌جان)

(3) وازلینن: هه‌ت باش ده‌گات یا خوش دیمیت (ه‌ورمه, شراب, ترشیات).

(4) پاهینان: پاهاتن: فیروون: (He was ~ed to the hard life.)

(5) هینکردنوه: ووتار, ووته: له توندوتیزی که‌مکریه‌وه:

(~ your remarks with discretion.)

v.t. گه‌ین (خواردن و خواردنوه: شراب, باستره: قاورمه...هتد.)

for a season, بؤ ماوه‌یه: سرده‌میک.

in good season, زووا: نه‌ختیک پیش کاتی خوی بؤ نوانه‌کووتن.

in season, (1) ورمزی خۆیه‌تی: کۆتی: کاتی خۆیه‌تی: هه‌ره‌تی:

(Crops are in season now.)

(2) له‌کاتی خۆیدا: کاتی خۆیه‌تی: له کاتنکی باشدا.

in good season (3)

(4) به‌با: به‌گه‌ل: به‌تگه: هاتنه تگه.

in season and out of season, هه‌میشه: هه‌مووکاتیک.

out of season, به‌سهرچووا: ورمزی ئه‌یه: کاتی خۆی ئه‌یه:

(Apples are out of season.)

seasonable (sē'z'n-ə-b'l'), adj. (1) له‌گه‌ل نهر ورمزدا گونجاو:

ناساییه بؤ نهر ورمز: چون چاره‌پوان ده‌کری نهر ورمزدا وه‌ما.

(We've had ~ weather.)

(2) له‌کاتی خۆیدا: به‌جی: بؤ نهر کاته باش:

(He gave his foolish friend some ~ advice.)

-seasonably (adv.)

seasonal (sē'z'n-əl), adj. ورمزی: ده‌مه‌می: به‌گومره‌ی ورمز:

(Fruit-picking is a ~ occupation.)

seasoning (sē'z'n-îj), n. (1) به‌هارت: داوودهرمان: ترش و خوی:

(Salt and pepper are ~s.)

(2) داوودهرمان تیکردن: ترش و خوی کردن.

season ticket, بلیتی ورمزی: بلیتیکه که بؤ درزیایی ورمزیک هه‌ر باشه

بؤ شتی وه‌ک سینهما و شانۆنامه‌ی پاسو و شه‌مه‌نه‌هه‌ر...هتد.

season squirt, فیچقه دریا: گیانداریکی مچوویکی دریا: نهر بۆکه

فیچقه نار ده‌هاریزی که ده‌ستی لئوه‌دا.

sea-strand, sea-shore.

sea swallow, په‌ره‌سپیکه‌ی دریا: بالنده‌په‌که ئه‌ومده‌ی کۆتیکه.

seat (sēt), n. (1) شیزی دانیشتن (وه‌ک له سواریبوونی ئه‌سپیدا).

(2) جی دانیشتن: جی (3) کورسی: ته‌خته‌ی دانیشتن: ته‌خت.

(4) که‌هل: قنگ: سم: (5) قنگی پانتۆل یا شمروال.

(6) جی قنگی کورسی: جی قنگ خسته‌سهری کورسی.

(7) نه‌ندامتی په‌ره‌مان یا نه‌نجومه‌نیک:

(He has a ~ on the commission, in parliament, etc.)

(8) بئ: بنی شت.

(9) شونی خسته‌سهری بنی شتی: جی بن.

(10) مبله‌نه‌دا: باره‌گا: شۆن: پایته‌خت:

(The ~ of government; A university is a ~ of learning.)

(11) پایته‌خت.

(12) نشینگه: مال: خانوویه‌ره.

seat belt

v.t. (۱) دانیستاندن (۲) جینگه بوونوه: (*The stadium ~s 10000 people.*) (۳) کورسی تیا دانان: کورسی پینه کردن یا بزرگ تیگرتهنوه. (۴) دامه لاندن (له سهر کان) دانان! خستنه سهر.

be seated, دانیشتن (*Please be seated.*)
seat oneself, دانیشتن: (*Please seat yourself.*)
take a seat, دانیشتن (*Won't you take a seat?*)
win a seat, برده نوه (هه لهراردنی بخرله مان، شهنجورمانی شاره مانی)
seat belt, پشتینی سله مانی (له فرۆکه و ئوتومبیلدا) پشتینی کورسی (پیشی دهرتوری: "safety belt")
seater (sē'tēr), n. شتیکه که نه ونده کورسی یا جیئی دانیشتنی
seating (sē'tiŋ), n. تیدانیت (فرۆکه، ئوتومبیل): (*a two ~ ; a four ~*) (۱) کورسی تیدا دانان. (۲) بهرگی کورسی. (۳) شینوی دانان و رینکسنتی کورسی یا دانیشتنی خملک له شوئینیکا. (۴) ۱ بن! ۲ بنی شت (ب) جیئی بن له سهر دانان

sea trout, جوره ماسی یه کی دهریاییه
sea urchin, ژیشکی دهریا
sea wall, بهر بهستی شه پؤل دیواری پاراستنی که ماری دهریا له خورانه نوه، به شه یون

sea-ward (sē'wərd), n. لای دهریا لای بهر نو دهریا.
adj. (۱) بهر نو دهریا (۲) له دهریا و هملکرتو (با)
adv. بهر نو دهریا

seawards (sē'wərdz), adv. = seaward.
seaware (sē'wār), n. = seaweed.
seaway (sē'wā), n. (۱) رینگه دهریایی (۲) بزیشتنی که شتی به دهریا دا! بؤ پیشه و چوونی که شتی. (۳) دهریا: دهریای فراوان. (۴) دهریای هه لچوو یا زریاناوی (۵) رینگه ناری، زی، یا جۆگه یه کی گهره یه که له دهریا جیا بوته نوه به کار دهرینری بؤ هاتو چۆی که شتی

seaweed (sē'wēd), n. گیای دهریا: قهرزه دهریا.
sea wolf, (۱) گورگی دهریا: جهن د جوره ماسی یه کی گهره یه دین. (۲) pirate

sea-worthy (sē'wūr'thi), adj. که شتی بؤ چوونه دهریا! بهرگی که شتی دهریا و شه پؤل توندوتیژ دهگری: قایم! باشه بؤ که شتی: (*a ~ vessel or ship*)

-sea-worthiness (n.).
sea-wrack, = seaweed.
sebaceous (si-bā'shəs), adj. (۱) چهرا: بؤنی: بؤن ناسا (۲) بؤز دهره دهر (لوی): چهوری بؤن: (دوشه ی نوایی بیینه)

sebaceous gland, لوی چهوری (چهوری دهره دات له پیستدا)
seborrhea, seborrhoea (seh'ō-rē'ə), n. نه خۆشی چهوری زور دهرانی لوی چهوری یه له پیستدا
sebum (sē'bəm), n. ماده یه کی چهوره لوی چهوری دهره دات له پیستدا

secant (sē'kənt, sē'kant), adj. بیر: بره
secco (sek'kō), n. وینه کشانی سهر که چی ووشک
secede (si-sēd'), v.i. جیا بوته نوه له وولات: کشانه نوه له حوزب، رینکخرا. یا کۆمه لیک: (*to ~ from a country*) (۱) لیک جیا کردنه و: جیا ازای بیین (له مینکدا): (۲) [Rare] دهردان: پڑان (لوی)

secern (si-sūm'), v.t. (۱) لیک جیا کردنه و: جیا ازای بیین (له مینکدا): (۲) [Rare] دهردان: پڑان (لوی)
secernent (si-sūm'ət), adj. پڑن (لوی) دهره دهر.
secernement (si-sūm'mənt), n. دهردان: پڑان (لوی)
secession (si-sesh'an), n. (۱) جیا بوته نوه له وولات (۲) [S-] جیا بوته نوه وولاته کانی بهشی خوارووی له نهمریکا له نهمریکا له سالی ۱۸۶۰ دا که بووه هزی شه ی براکوژی نهمریکی.

second childhood

secessionism (si-sesh'an-iz'm), n. جیا بوته نوه خوازی (تاوچه یه که له وولاتیک! بیو با وهری جیا بوته نوه خوازی و جیا بوته نوه خوازان
secessionist (si-sesh'an-ist), n. جیا بوته نوه خوازا
seclude (si-klōd', si-klūd'), v.t. داواکاری جیا بوته نوه ی تاوچه کی خزی له وولات. (۱) جیا کردنه و: تهریک کردن: (۲) داپزوشن: له خملک شارده نوه. (۱) تهریک! چه یه: (۲) داپزوشن: (a ~ meeting place) دور: (۲) گۆشه گیر! گۆشه نشین! تهنا! شاروه.
-secludedness (n.).
seclusion (si-klōd'zhan), n. (۱) جیا کردنه و: تهریک کردن: داپزین. (ب) گۆشه گیری: گۆشه نشینی: تهنا یی! خه لوت. (۲) شوئینگی تهریک یا چه یه
seclusive (si-klōd'siv), adj. (۱) جیا کردنه و: تهریک کردن: داپزین. (۲) گۆشه گیر! گۆشه نشین! حزن له تهنا یی که.
second (sek'ənd), adj. (۱) دووم: دووه مین (۲) تر: هی تر: زیاده: (۲) یه کیگی تری وها! رینه! هارتا: (*We all took a ~ helping. ; for the ~ time*) (۲) یه کیگی تری وها! رینه! هارتا: (*There has been no ~ Shakespeare.*) (۴) دووم (پله، پایه، باشی، دهسلات... هتد): نهر نو. (۵) خوارده ست: خوارتر (پله، دهسلات، چاکی... هتد): شاگرد (۶) نزم (موسیق)

n. (۱) دووم: دووه مین. (۲) کسبیک یا شتیکی دووم. (۳) (*pl.*)، فرۆقه نی نهر نو: شتومکی مام ناوهندی یا که م و کوویدار. (۴) یاریده دهر (بۆکسیازی، شیربازی): شاگرد. (۵) پالپشتی (پیشنیازیک بؤ دهنگ له سردانی له گۆننگی بهرله مانی یا تردا). (۶) گیزی دووم (مکینه ی ئوتومبیل... هتد). (۱) یاریده دهر (بۆکسیازی، شیربازی): شاگردی کردن. (۲) پالپشتی کردن: پشتگرتن. (۳) په سندر کردن (پیشنیازیک بؤ دهنگ له سردانی له گۆننگی بهرله مانی یا تردا): لایمگرتن: (*to ~ a motion or proposal*)

adv. دووم (پله): دووه مین.
second (sek'ənd), n. چرکه (کات): هه ناسه: شه ست یه کی ساتیک.
Second Advent = Second Coming.
secondary (sek'ən-dēr'i), adj. (۱) دووم (پله، نهر): ناسهرگی: (۲) یاریده دهر: ناوهندی: نامده یی: (*~ school*) (۳) ناسهرچاوه یی: ناسهریه خۆ: (*a ~ source*) (۴) تاییه یی به بهری ناسهرگی یا ژیریا: هی وورده یی.
n. (۱) کسبیک یا شتیکی ناسهرگی: که پایه خ: نهر نو... هتد. (۲) یاریده دهر: خوارده ست: ژیرده ست. (۳) ناستیزه یه که که به نهری یه کیگی گهره تردا ده سوو پرتنه: مانگ. (۴) یاریگیری پشته و (فوتبۆلی نهمریکی). (۵) بهری ژیر بال: وورده یی.
secondary accent, گهری ناسهرگی (دهنگ ناسی): گهره یه کی سووکه له ووشه یه کی جهن د برگییدا (وه که گهری سهر برگی یه که له ووشه ی "elementary" دا).
secondary color, رهنگی ناسهرگی: رهنگیکه به تیکلکردنی هارتای، دوو رهنگی سهرگی پیندیت.
secondary education, خوئندی ناوهندی: بهروردی ناوهندی (که قوتابخانه ی ناوهندی دهرگرتنه و).
secondary school, قوتابخانه ی ناوهندی: قوتابخانه ی نامده یی.
second-best (sek'ənd-best'), adj. دووم (پله، باشی): نهر نو: (*He is the ~ writer, poet, player, singer, etc.*)
second childhood = senility.

second-class (sek'and-klas'), adj. (۱) نمره دورا رهشوکي

خواردهسته: (a ~ citizen)

(۲) هي گهشتي نمره دور: (a ~ railway carriage)

(۳) هي پوختهي نمره دور (وهك بؤ پوژنامه ر گؤڤار... هتد).

(۴) نمره دور (گهشت) به نمره دور: adv.

(We traveled to Europe ~)

(۲) به پوختهي نمره دور: (You can mail the magazine ~)

Second Coming, دووم هاتني عيسا بؤ نهم جيهانه (شينجيل).

second cousin, ناموزارا: پووزارا: خالوزارا.

second fiddle, (۱) (۱) كمانچهي ناسرهكي تپيي موزيكا

(ب) نهه كمانچييه: كمانچي ناسرهكي.

(۲) (۱) دوروي ناسرهكي (دلداري، كاروبار) خواردهستي ژيردهستهي.

(ب) كهسيكه كه نهم دوره دهيني: كسيكي ناسرهكي.

to play (or be) second fiddle, دوروي ناسرهكي يا نمره دور

بينين دلداري، كاروبار) خواردهستهبون: گرتك نمبون.

second-guess (sek'and-ges'), v.t. (۱) رهخنه له بريار يا

برياردهر گرتن پاش نمنجام دهرهكوتن: رهخنهگرتن پاش تهرابووني شت.

(۲) رهمن ليدان: هلهپناشي نيازو كرداري كسيك پينشكي

v.t. رهخنهگرتن له بريار يا برياردهر پاش نمنجام دهرهكوتن.

second-hand (sek'and-hand'), adj. (۱) ناراستهوخو

(~ information)

(۲) نيوداشت: كونه: كون: (a ~ car)

(۳) هي كونه يا نيوداشت (فروشاگا): (a ~ clothing store)

adv. ناراستهوخو: (I heard the news ~)

second hand, دهستي چركهژمير (كاتومين).

second hand, كهسيك يا سرچاودهيكی ناسرهكي يا ناراستهوخو:

(to hear something at ~)

second lieutenant, نهفسره يهك نهستيره

secondly (sek'and-li), adv. دووم هؤ يا نهنجام ژماردن.

second mate, يارندهدوري دوومهسي كاپتن (كهشتي).

second mortgage, پهمني دوومهسي خانوو.

second nature, خوويك يا كردهويهكه نهرنده چهسپوره وهك

تابهخوي ژگمكي لي هاتوره.

second person, پژهي كسي دووم (پژمان) پژهي كسي بدويهرو،

يا قسهبوگراو: (وهك: "you do" "لم پستههدا:

"You do not know.")

second-rate (sek'and-rāt'), adj. (۱) نمره دورا دووم (پله).

چاكي، نايهخ هتد.

(۲) گهندا خرابا رهشوكي بازاري: (a ~ actor)

second self, گياني دووم. كهسيكه نهرنده نزيكه له كسيكي ترموه

وهك نهوي لي هاتوره.

second sight = clairvoyance.

second-story man, [Slang]. نزيكه كه له پنجهره ي نهومي

دوومهره دهچيته ژوروره.

second thoughts, پاگويين (له نهنامي زياتر بيركردنره له شتيك):

(I have ~ about going on the trip.)

second wind, (۱) همناسه هاتنهوهبر (پاش همناسه لي بران له ياري

يا پاگردندا): (to get a ~)

(۲) هيز هاتنهوهبر (بؤ همر كوششيك).

secrecy (sē'krə-si), n. (۱) نهينيتي: پهنهاني: دزيتي

(۲) نهيني پاگرتن: نهيني نهركاندن: نهينيبازي: پهنهانبازي

secret (sē'krit), adj. (۱) نهيني: پهنهان

(۲) تاريك: چهپهك: دورا: گوشهگرا: گوشهنشين

(۳) نهينياز: پهنهانباز: نهيني خو به كسي نهوت.

(۴) ليان: نهرانراو: ناديار.

(۵) شاراره: نهينيو: (a ~ drawer)

(۶) نهينكار: نهيني: (a ~ society; a ~ agent)

n. (۱) شتيكي نهيني: پهنهان: نهيني: پار.

(۲) شتيكي ليان يا شاراره: ههمووكسي تپيي نهمگيشتور.

(۳) ههلامت: هؤي شاراره يا نهرانراو: (~s of success)

(۴) نوژنكه لهژير ليومره نهركي (خاچ پهرسطي).

in secret, = secretly.

secret agent, سوسه: سيفور: جاسوس: پارژور.

secretarial (sek'rə-tār'i-əl), adj. سكرتيري

تابيهتي په سكرتيري همرانگه.

secretariat (sek'rə-tār'i-it), n. Also secretariate, (۱) -

سكرتاريهت: (~ of the United Nations)

(۲) بارهگا يا مهلبندي سكرتاريهت.

secretary (sek'rə-ter'i), n. (۱) سكرتيري همرانگه.

(۲) سكرتير (هيزب، پيشخو، نهمجوومن... هتد): پارگرا: پارزان.

(۳) وزير (له نهامريكادا): شاليار.

(۴) ميژي نووسين كه دولاييكي بيسرهوه بيت بؤ پهتوك.

secretary bird, بالندميكي نههريفايي گهرهوي ملو لاق نريژي

گوشخوره چند شتيكي وهك قفي پير له پوينهكهيهوه هاتوره تدهرهوه

لهسر جانهرهرو گيانداره خوشهكان نهوي.

secretary-general (sek'rə-ter'i-jen'er-əl), n. سكرتيري

گشتي: پارگري گشتي.

secretary of state, وهزيري همرهوه (نهامريكا).

secretaryship (sek'rə-ter'i-ship), n. سكرتاريشتي: پارداري

پارگري: پلهويهيهي سكرتير.

secrete (si-krēt'), v.t. (۱) شاردهوه.

(۲) دهردان (هؤرمون، تهرار، جهوي... هتد): تي پژان: پژان:

له لهش كردنهرهوه.

secreting (si-krēt'ing), n. هؤرمونيكه له پيخولهدا يارههتي دهرداني

پهتكرياس دهوات.

secretion (si-krē'shon), n. (۱) شاردهوه:

(the ~ of stolen goods)

(۲) دهردان (هؤرمون، تهرار، جهوي، شيله... هتد): تي پژان: پژان:

(the ~ of hormone)

(۲) شتي دهردراو (هؤرمون، جهوي، تهرار، ميژي، ليك... هتد).

secretive (si-krē'tiv), adj. (۱) نهينياز: پهنهانباز: همستو نهستي

خو بؤ خهلك نهركين: نهراره: (a ~ person)

(۲) secretary

secretly (si-krē't-li), adv. به نهيني: به پهنهاني: به دزيهوه.

secretor (si-krē'tēr), n. لوري هؤرمون دهردرا: هؤرمون پژين:

نهندامي دهردرا.

secretory (si-krē'tə-ri), adj. دهردرا (هؤرمون، ليك، جهوي،

شيله... هتد): تابيهتي به دهردان يا تي پژان: تي پژين.

n. لوري هؤرمون دهردرا يا تي پژين: نهندامي دهردرا.

secret service, (۱) سوسهيهي جاسوسيهي سيخوي

(۲) [S-S] پولييسي نهيني: دهرگاييكي پولييسي و ناسايشه نهركي ياراستني

سهركوماري نهامريكا و خيزانهكهي و ميوانه بيگانه كهرهكاني سهرهك كوماري

پي سپردهاره.

sect (sekt), n. (۱) تاقمي هاوريوچاره: دهسته: تيره.

(۲) تاقم يا كومعلي تايبي: تيره يا دهستهي تايبي.

sect (sekt), n. = section.

sectarian (sek-tār'i-an), adj. (۱) تابيهتي به تيره يا تاقمي تايبي.

(۲) سهر به تاقم يا تيره ي تايبي: تيرهگرا: تاقم خواز.

(۳) ميشك تهسك: يرهتهسك: كوتيرياوه (تايين).

n. (۱) كهسيكي له كلنيسه يا تايين ههنگرهوه.

(۲) له تاین دابرین؛ له تاین جیاگردنومره؛ له تاین کردن.
(۳) به بیروباومری جیهان پهرستی گوش کردن؛ گوزین یو جیهان پهرستی کاروباری میری و گول.

(۲) نمداسی تیره یا تاقمئیکی نایینی.
(۳) کسئیکی بیرتسک یا کوژیواومره (تاین).

sectarianism (sek-târ'i-an-iz'm), n. (۱) تیرهگه‌ری (تاین)؛

سهر به تیره‌ی نایینی بوون. (۲) بیروباومری تیرهگه‌ری نایینی.

sectarianize (sek-târ'i-an-iz'), v.t. تیره‌تیره‌کردنی نایینی؛

جیاگردنومره یا بمش بمش کردنی نایینی.

sectary (sek'ta-ri), n. (۱) sectarian.

(۲) [-S]. کسئیکی له کئینسه هه‌لگه‌راوه یا جیابوومره (به‌تایبته‌یی

پروئتستانتیک).

sectile (sek'til), adj. به ناسانی نه چه‌قو دهبه‌ری یا قاش ده‌کری؛

-sectility (n.).

section (sek'shan), n. (۱) قاش کردن؛ بمش کردن؛ برینا؛

پارچه پارچه کردن. (۲) به‌ش؛ پارچه؛ کهرت. (۳) قاش؛ کوژ.

(۴) توئی (بۆ لیکوآینومره به‌گه‌ردین)؛ برگه؛ پارچه‌ی زور تنک.

(۵) به‌ند (نورسرا)؛ پارچه (نورسرا).

(۶) خانه؛ بمش؛ شه‌قل. (۷) پؤل (زیندمه‌ریزانی).

(۸) بمشئیکی زه‌ری‌یه برقی‌یه له (۶۴۰) بانگه یا نه‌یکه‌ر.

(۹) لقی (سویا). هئیزی ده‌ریایی؛ پهل. (۱۰) ناوچه.

(۱۱) (۱) فارگونی نووستنی دوو نه‌وی‌یی شه‌منده‌نمهر.

(ب) شه‌منده‌نمهری هه‌مان خخته له‌گه‌ل شه‌منده‌نمهرئیکی تردا.

(۱) قاش کردن؛ بمش کردن؛ بمش کردن؛ برینا؛ پارچه پارچه کردن؛

کهرتکردن. (۲) شانه جیاگردنومره (توئیکاری).

sectional (sek'shan-'l), adj. (۱) ناوچه‌یی

(۲) خانه؛ خانه؛ خانه‌خانیه؛ پارچه پارچه (۲) برگه‌یی؛ قاشی؛ پارچه‌یی.

sectionalism (sek'shan-'l-iz'm), n. کهرسه‌یه‌یکی ناومانی خانه‌خانیه که ده‌توانی هه‌مووی پیکه‌ره یا به جیا

به‌کاربه‌یئینی.

sectionalize (sek'shan-'l-iz'), v.t. ناوچه‌بهرستی

(۱) خانه‌خانیه کردن؛

پؤل پؤل کردن؛ بمش بمش کردن. (۲) بمش کردن به ناوچه ناوچه‌ره؛

ناوچه نارچه کردن

(۱) کهرته بازنه

(۲) نامیری گوشه‌پینوان و کئیشه لیکدانومره (نمدازه)

(۲) ناوچه‌ی سوپایی؛ کهرتی سوپایی

(۴) گه‌ره‌ک؛ نارچه‌ی شار؛ گوزهر؛ ناوچه

بمش کردن به ناوچه ناوچه‌ره؛ بمش بمش کردن؛ کهرت کهرت کردن.

sectorial (adj.).

secular (sek'yoo-lër), adj. (۱) جیهانی؛ نانایینی؛

تایبه‌تی بهم جیهانه (- music ; - schools).

(۲) نه‌یه‌ستراو به پهرستگاه؛ له دهرموی پهرستگا ژیاو: (- clergy).

(۳) سه‌ده‌یی؛ همر سه‌ده سال جارئیک پرونده‌ات.

(۴) زورخایین؛ له چه‌رخئیکه‌ره بۆ چه‌رخئیک ماوه‌تیره.

(۵) گوی به تاین نهدن.

(۱) قهشه یا روشکسؤفی له دهرموی پهرستگاه؛ ژیاو.

(۲) [Obs.]. کسئیکه که نه قهشه بیت و نه په‌یوه‌ندی‌شی هه‌بی به ناینومره.

secularism (sek'yoo-lër-iz'm), n. (۱) جیهان پهرستی؛

گوی به تاین نهدان و په‌یوه‌یی نهدکردنی؛ له تاین دابره‌ان

(۲) جیاگردنومره‌ی تاین له کاروباری میری و جیهانی به‌تایبته‌تی په‌روه‌ره‌و

فیئرکردنی قوتابیان

-secularist (n.) ; secularistic (adj.).

secularity (sek'yoo-lar'ä-ti), n. (۱) جیهان پهرستی؛

له تاین دابره‌ان؛ گوی به تاین نهدان و په‌یوه‌یی نهدکردنی.

(۲) کاروباریک یا شنئیکی جیهانی.

secularize (sek'yoo-lä-riz'), v.t. (۱) له‌زیر ده‌سه‌لاتی تاین و

کئینسه‌ده‌ره‌نیان و کردن به هی گه‌ل؛ خاوه‌نیستی له کئینسه سه‌نده‌ره.

-secularization (n.).

secund (së'känd, sek'änd), adj. همر به یه‌ک لاره‌یه (وه‌ک هه‌ندیک

گون).

secundine (sek'ändin', sek'an-din), n. (۱) دیواری دووم

یا

ناوه‌ری تۆوه چکۆله (پوه‌ه‌کناسی). (۲) (pl.) after birth # 1.

secure (si-kyoor'), adj. (۱) دلتیبا.

(۲) بی مەترسی؛ سه‌لامه‌تا؛ مەترسی لی ناکری؛

(۲) پارئینار.

(۴) قایم؛ توند؛ چه‌سیپو؛ قایم کراو: (- Make the knot).

(۵) بی گومان؛ مسؤگه‌ر.

(۶) [Archaic]. بیبانه؛ زور پشت نه‌ستور.

(۱) پاراستن؛ پارئینگاری کردن؛ پاس کردن.

(۲) داخستن؛ قایم کردن؛ توندکردن؛ باش قایم کردن؛

(He ~d the doors and windows.)

(۲) ده‌سته‌بهری کردن؛ به‌لیفتدان (به دانومری قهرن): (to ~ a loan)

(۴) ده‌سه‌کورتن؛ په‌یداکردن؛ مسؤگه‌رکردن؛

(We've ~d a cottage for the summer.)

v.t. دلتیباوون؛ مەترسی نەبوون.

-securable (adj.) ; securely (adv.).

security (si-kyoor'ä-ti), n. (۱) ناسایش؛ سه‌لامه‌تی.

(۲) دلتیبا؛ ناسوودمیی. (۳) بیبانه‌کی؛ زور پشت نه‌ستوری.

(۴) پاراستن؛ پارئینگاری؛ پاسداری.

(۵) (۱) ده‌سته‌بهری (قهرزدانومره). (ب) ده‌سته‌بهر.

(۶) بارمته. (۷) (pl.) قهرله‌ی دارایی.

Security Council, نه‌نجووومنی ناسایش (له کۆمه‌لی نەتەه‌ره -

په‌مگرتووهمگان).

security deposit, بارمته‌ی دلتیبا؛ خاوه‌ن مال له کهرئیکی ده‌سه‌نیئت

بۆ چاکردنومره‌ی شتی شکار و بزرگدنی همر زینتیک کهرئیکی‌یه‌که له خاوه‌ره‌که‌ی

بیدات.

sedan (si-dan'), n. (۱) قه‌مه‌ره.

sedan chair (۲) له‌سه‌رخ؛ فیمنا؛ سه‌نگین.

sedate (si-dät'), adj. دهرمانی هینکهرموره پیدان؛ هینکهردنومره؛

دهرمانی نازارکوژ پیدان؛ دامرکاندنومره.

sedation (si-dä'shan), n. (۱) هینکهردنومره؛ دامرکاندنومره؛

نازارکوشتن؛ نازار مراندن. (۲) نازار بران؛ هینمنی؛ بن نازاری؛ نازار؛ دامرکان

نازارکوژ؛ هینکهرموره؛ نازارمرئین.

دهرمانی هینکهرموره؛ دهرمانی نازارکوژ یا نازارمرئین.

sedentary (sed'n-ter'i), adj. (۱) پیووستی زور به دانیشتن هه‌یه

(کان: (a ~ job)

(۲) هه‌میشه دانیشتوو؛ نه‌جول؛ وه‌رئش نه‌کهر.

(۳) نیشته‌جی؛ نیشته‌نی: (-birds).

(۴) نه‌بزووه؛ جینگه‌ر؛ نه‌جول؛ چه‌سیپو (وه‌ک هه‌ندیک گیانداری لاقه‌داری خۆ

به به‌رده‌وه نووسینەر).

-sedentarily (adv.) ; sedentariness (n.).

sedge (sej), n. زه‌ل؛ زه‌له وورده؛ قه‌ره‌م.

sedilia (si-dil'i-ä), n. سئ کورسی‌یه له خوار قوربانئیکای کئینسه‌وه

بۆ دانیشتنی قه‌شه‌کان.

sediment (sed'ä-mönt), n. (۱) تله‌په؛ خخته؛ نیشته‌و؛ تله‌پ

(۲) قورولیته (که نازو با پای ده‌مانی).

(۱) تله‌په‌ی؛ قورولیته‌یی؛

sedimentation

خاکه پاشی (۲)؛ نیشته‌روی؛ له نیشته‌نی قورولیتته و بەردی پامالراومره پیکهاتتوره نیشته‌ن (قورولیتته)
sedimentation (sed'ə-men-tā'shən), n.

قلهه؛ پامالیر و نیشته‌نی قورولیتته و بەرد. هتد
sedition (si-dish'ən), n.

(۱) هاندان بو یاخی بوون و شووش کردن (بەقسە و بوون یین: [Rare] یاخی بوون؛ پاپه‌پین؛ شووش)
seditionary (si-dish'ən-er'i), adj. = seditious.

n. هاندەری یاخی‌بەتی
seditious (si-dish'əs), adj.

(۱) (ب) حەز بە هاندانی یاخی‌بەتی (ج) یانە: مەندەر؛ سەرکێش. (ب) قانانی هاندانی یاخی‌بەتی خراوە‌پال (ج) یاخی؛ مەندەر؛ سەرکێش. (۲) قانینەتی و هاندانی یاخی‌بەتی؛ هاندان: (~ writings)

-seditiously (adv.) ; seditiousness (n.).
seduce (si-dūs'ə, si-dūs'), v.t.

(۱) هەلفریواندن؛ تەفرەدان؛ لەخشتەبردن؛ فریواندن (۲) تاوکردن؛ سازکردن (بۆ جوت بوون)
-seducer (n.) ; seducible ; seducible (adj.).

seducement (si-dūs'mənt), n. = seduction.
seduction (si-duk'shən), n.

(۱) (b) لەخشتەبردن؛ تەفرەدان؛ هەلفریوان (ب) تاوکردن؛ سازکردن (بۆ جوت بوون) (ج) تاوکران (۲) شتی پی لەخشتەبردن یا هەلفریوان (ب) شتی پی تاوکردن؛ هۆی تاوکران؛ تاوکر (شت)

seductive (si-duk'tiv), adj. تاوکر؛ حوار؛ دەرڤین؛ هەلفریوان؛ لەخشتەبەر؛ هۆی بووالمەتی جوانەوه؛ فریودەر

(a ~ woman, offer, idea, life, style, etc.)
-seductively (adv.) ; seductiveness (n.).

seductress (si-duk'tris'), n. قانەرەتی بیواو تاوکر.
sedulity (si-dū'lə-ti, si-dū'lə-ti), n.

کۆشش؛ کۆنەدان؛ هەرلۆ و تەقەلا
sedulous (sej'oo-ləs), adj.

کۆششکەر؛ هەرلەدەر؛ کۆنەدەر؛ تەقەلاکەر

sedum (sē'dəm), n. چەند جۆرە روهه‌کیکی هەمەسالەن گەلۆ لاسک گۆشتن و گۆلی سپی و زەرد و سوور دەگرن

see (sē), v.t. بینین؛ چاوپیکهاتن؛ سەیرکردن؛ بەدی کردن (۱) بینین؛ چاوپیکهاتن؛ سەیرکردن؛ بەدی کردن (۲) تیکه‌بەشتن؛ هێشانه بەرچاوی خۆ: (I can't ~ your point.) (۳) بەمیشکدا چوون؛ پەسەندکردن؛ (I can't ~ him as president.) (۴) بۆ دەرکەوتن؛ زانیین؛ (~ what they want.) (۵) چەشتن؛ نەسەرەهاقتن؛ بینین (She had seen better days.; They have seen the results of two wars.) (۶) تێپوێنن؛ ئی ووردبوونەوه؛ سەیرکردن (The doctor had better ~ this lump.) (۷) دانیاپووز بە کردنی کاریک بە باشی: (~ that he does the job properly.) (۸) پەرمانەکردن؛ لەگەڵ چوون؛ لەتەکدا چوون (I'll ~ you to the door.; He will ~ her to her house.) (۹) تووش هاتن؛ بینین؛ چاوپیکهاتن: (Have you seen your brother recently?) (۱۰) چوونە لا؛ سەراپەدان (بۆ راویژکردن) (You had better ~ a lawyer.) (۱۱) پێشوازی لیکردن؛ پێ دان بۆ دیدەنی. (He is too ill to ~ you.) (۱۲) بینین؛ چوون (Have you seen the new movie?) v.i.

(۱) چاو بینین؛ توانای بینین هەبوون. (I can't ~ that far.) (۲) چاوپیکهاتن؛ بەدی کردن؛ بینین؛ (۳) تیکه‌بەشتن. (۴) بۆ گەران؛ چاو ووردکردنەوه؛ گەران (۵) بیرکردنەوه. (Let me ~ , where did I put it?)

interj. سەیرکەر؛ تەماشاکەر
see about, (۱) لیکۆلینەوه؛ تێپوێنن (۲) ئاگاداری کردن؛ ئاگا ئی بوون؛ چاودێری کردن

seedy

(۱) لیکۆلینەوه؛ تێپوێنن.
see into, (۲) باش تیکه‌بەشتن؛ بە تەواوی بۆ دەرکەوتن یا بینین (راستو درۆی شتیک یا کەسێک)

see off, بەپێی کردن؛ پەرمانەکردن؛ خواخاڤێزی لیکردن (لە فرۆکەخانە یا ئێستگە ی شەمەندەفەر... هتد): (We saw him off at the airport.)

see through, (۱) باش تیکه‌بەشتن؛ بە تەواوی بۆ دەرکەوتن یا بینینی (I can see through his lies now.)

(۲) بەرەوام بوون؛ لەسەر دەست ئی هەلنەگرتن؛ هەتا تەواکردن؛ (to see a project through)

(۲) یارەمەتیدان و دەست ئی بەر نەدان؛ هەتا دوایی: (to see someone through a difficulty)

see to, چاودێری کردن؛ ئاگاداری کردن.
see to, (۱) سەرکە قەشەنشین؛ ئاوجەئێ لێبەسراوی سەرکە قەشە؛ مەلەبەندی سەرکە قەشە. (۲) پەلە و پایە و دەسەلاتی سەرکە قەشە؛ سەرکە قەشەبەتی (۲) [Obs.]، تەخت

the Holy See, (۱) پۆما (کە پاپا سەرکە قەشەبەتی)؛ پێشێ دەورتن: " See of Rome "

(۲) پایەبەتی؛ دەسەلاتی پاپا؛ دام و دەزگای پاپا.
seed (sēd), n. (۱) تۆو؛ ئاوك؛ دەرکە. (۲) تۆو بەگشتی (۳) سەرچاوه؛ تۆو (هەجان): (Oppression sows the ~s of revolt.) (۴) بێنەچه. (۵) نەوه؛ وەجه؛ وەجە. (۶) تۆماو؛ تۆوی نێزا؛ تۆو؛ seed oyster (۷) (۱) تۆودان؛ تۆو چاندن؛ تۆوکردن؛ تۆو وەشاندن. (۲) ئاوك ئی دەرەیان. (۳) تۆودانی هەر بە ماددەئێ کیمیایی بۆ باران بارین: (to ~ the clouds.) (۴) هەلپێژدەو و پە بۆ دانانی وەزەشکار. v.t.

(۱) پیکه‌بەشتن و تۆوکردن. (۲) تۆوکردن؛ تۆو فریدان؛ پیربوون (پووهک). (۳) تۆو چاندن؛ تۆودان

(۱) تۆوکردن؛ تۆو فریدان (۲) پیرەلۆک بوون؛ روشک بوون؛ فەرتان؛ بەکارنەمان؛ شەمەلگا.
seedbed (sēd'bed'), n. کەلوپا؛ بەرگە تۆو؛ قاووخە تۆو.
seed-case (sēd'kās'), n. قوێکی تۆو؛ پێستی تۆو.
seed coat, (۱) نامێری تۆودەر یا تۆووشین.
seedler (sēd'ēr), n. (۲) نامێری ئاوك دەرەشەنەر (لە مێوژ... هتد). (۱) نەمام (کە لە تۆومە بیت)؛ شەتڵ. (۲) دەرەختیکی بچکۆله؛ نەمام.

seedling (sēd'liŋ), n.
seedman (sēd'mən), n. = seedsman.

seed oysters, بەمچکە گۆتچکە ماسی.
seed pearl, مەواری نۆر بچکۆله.
seed plant, پووهکی تۆودار.
seeds-man (sēdz'mən), n. (۱) تۆودەر؛ تۆووشین. (۲) تۆو فرۆش.
seed-time (sēd'tim'), n. وەزێ تۆو چاندن.
seed vessel, کەلوپا؛ قاووخە تۆو؛ بەرگە تۆو.
(پێشی دەورتن: " seed capsule " و " pericarp ").

seedy (sēd'i), adj. (۱) ئاوكی نۆر؛ پیرە لەتۆو: (This orange is too -) (۲) لە تۆو دەمچێت. (۳) پیرەلۆک؛ فەرتان؛ تۆوکردن و روشک. (۴) (۱) پێشی؛ شپێوش؛ چل دەرۆ.

(۱) تۆوکردن؛ تۆو چاندن؛ تۆو وەشاندن. (۲) ئاوك ئی دەرەیان. (۳) تۆودانی هەر بە ماددەئێ کیمیایی بۆ باران بارین: (to ~ the clouds.) (۴) هەلپێژدەو و پە بۆ دانانی وەزەشکار. v.t.

(۱) پیکه‌بەشتن و تۆوکردن. (۲) تۆوکردن؛ تۆو فریدان؛ پیربوون (پووهک). (۳) تۆو چاندن؛ تۆودان

(۱) تۆوکردن؛ تۆو فریدان (۲) پیرەلۆک بوون؛ روشک بوون؛ فەرتان؛ بەکارنەمان؛ شەمەلگا.
seedbed (sēd'bed'), n. کەلوپا؛ بەرگە تۆو؛ قاووخە تۆو.
seed-case (sēd'kās'), n. قوێکی تۆو؛ پێستی تۆو.
seed coat, (۱) نامێری تۆودەر یا تۆووشین.
seedler (sēd'ēr), n. (۲) نامێری ئاوك دەرەشەنەر (لە مێوژ... هتد). (۱) نەمام (کە لە تۆومە بیت)؛ شەتڵ. (۲) دەرەختیکی بچکۆله؛ نەمام.

seedling (sēd'liŋ), n.
seedman (sēd'mən), n. = seedsman.

seed oysters, بەمچکە گۆتچکە ماسی.
seed pearl, مەواری نۆر بچکۆله.
seed plant, پووهکی تۆودار.
seeds-man (sēdz'mən), n. (۱) تۆودەر؛ تۆووشین. (۲) تۆو فرۆش.
seed-time (sēd'tim'), n. وەزێ تۆو چاندن.
seed vessel, کەلوپا؛ قاووخە تۆو؛ بەرگە تۆو.
(پێشی دەورتن: " seed capsule " و " pericarp ").

seedy (sēd'i), adj. (۱) ئاوكی نۆر؛ پیرە لەتۆو: (This orange is too -) (۲) لە تۆو دەمچێت. (۳) پیرەلۆک؛ فەرتان؛ تۆوکردن و روشک. (۴) (۱) پێشی؛ شپێوش؛ چل دەرۆ.

(۱) تۆوکردن؛ تۆو چاندن؛ تۆو وەشاندن. (۲) ئاوك ئی دەرەیان. (۳) تۆودانی هەر بە ماددەئێ کیمیایی بۆ باران بارین: (to ~ the clouds.) (۴) هەلپێژدەو و پە بۆ دانانی وەزەشکار. v.t.

(۱) پیکه‌بەشتن و تۆوکردن. (۲) تۆوکردن؛ تۆو فریدان؛ پیربوون (پووهک). (۳) تۆو چاندن؛ تۆودان

(۱) تۆوکردن؛ تۆو فریدان (۲) پیرەلۆک بوون؛ روشک بوون؛ فەرتان؛ بەکارنەمان؛ شەمەلگا.
seedbed (sēd'bed'), n. کەلوپا؛ بەرگە تۆو؛ قاووخە تۆو.
seed-case (sēd'kās'), n. قوێکی تۆو؛ پێستی تۆو.
seed coat, (۱) نامێری تۆودەر یا تۆووشین.
seedler (sēd'ēr), n. (۲) نامێری ئاوك دەرەشەنەر (لە مێوژ... هتد). (۱) نەمام (کە لە تۆومە بیت)؛ شەتڵ. (۲) دەرەختیکی بچکۆله؛ نەمام.

seedling (sēd'liŋ), n.
seedman (sēd'mən), n. = seedsman.

seed oysters, بەمچکە گۆتچکە ماسی.
seed pearl, مەواری نۆر بچکۆله.
seed plant, پووهکی تۆودار.
seeds-man (sēdz'mən), n. (۱) تۆودەر؛ تۆووشین. (۲) تۆو فرۆش.
seed-time (sēd'tim'), n. وەزێ تۆو چاندن.
seed vessel, کەلوپا؛ قاووخە تۆو؛ بەرگە تۆو.
(پێشی دەورتن: " seed capsule " و " pericarp ").

seedy (sēd'i), adj. (۱) ئاوكی نۆر؛ پیرە لەتۆو: (This orange is too -) (۲) لە تۆو دەمچێت. (۳) پیرەلۆک؛ فەرتان؛ تۆوکردن و روشک. (۴) (۱) پێشی؛ شپێوش؛ چل دەرۆ.

(۱) تۆوکردن؛ تۆو چاندن؛ تۆو وەشاندن. (۲) ئاوك ئی دەرەیان. (۳) تۆودانی هەر بە ماددەئێ کیمیایی بۆ باران بارین: (to ~ the clouds.) (۴) هەلپێژدەو و پە بۆ دانانی وەزەشکار. v.t.

(۱) پیکه‌بەشتن و تۆوکردن. (۲) تۆوکردن؛ تۆو فریدان؛ پیربوون (پووهک). (۳) تۆو چاندن؛ تۆودان

(۱) تۆوکردن؛ تۆو فریدان (۲) پیرەلۆک بوون؛ روشک بوون؛ فەرتان؛ بەکارنەمان؛ شەمەلگا.
seedbed (sēd'bed'), n. کەلوپا؛ بەرگە تۆو؛ قاووخە تۆو.
seed-case (sēd'kās'), n. قوێکی تۆو؛ پێستی تۆو.
seed coat, (۱) نامێری تۆودەر یا تۆووشین.
seedler (sēd'ēr), n. (۲) نامێری ئاوك دەرەشەنەر (لە مێوژ... هتد). (۱) نەمام (کە لە تۆومە بیت)؛ شەتڵ. (۲) دەرەختیکی بچکۆله؛ نەمام.

(ب) شروویڤ: دواړو پامپوټ.
 (۵) بهاناو: ناوایانگ خراب: پیس: پیسو پوڅن: (a ~ hotel).
 (۶) نهخڅن: ماندووا: بې تاققت.
seeing (sē'ing), n. (۱) بینایی: همست یا توانای بینن: (۲) بینن.
adj. چاوی دهیښ: دهیښ: چاوساخ: (a ~ person).
conj. بههزی: لهبرناره: (- that you don't know it yourself, I will tell you.; ~ no other course is open to us, we have to compromise.)
Seeing Eye, سڅی چاوساخ: سڅیکه فیردهکرت بیت به چاوساخ
 کسینکی کوڼر (پښی دموتی: "Seeing Eye dog").
seek (sēk), v.t. (۱) یو گمران: به شونیدا گمران: بهودادا گمران.
 (۲) چوون یو لا: چوون بهروا: یو چوون.
 (He sought the woods for peace.)
 (۳) خواستن: داخوازی کردن.
 (۴) شوین کومت: دواکومت (یو دهسکومت): کوشش یو کردن:
 (to ~ wealth, fame, anonymity, etc.)
 (۵) همدان: (He sought to appease his enemies.)
 v.i. (۱) به شونیدا گمران: یو گمران: بهودادا گمران.
 (۲) [Obs.] سمریدن: چوون یو لا.
 -seeker (n.).
seel (sēl), v.t. (۱) چاومستکردن: بهچکه باز (راوکردن).
 (۲) چاومستکردن: چاومستتوره.
seem (sēm), v.i. (۱) وادباریون: لهومچوون: وادهرکومت:
 (He ~s glad to see us.)
 (۲) وا بو دمركومت: لا وایون: وا زاین: (I ~ to hear voices.)
 (۳) وا بیون: (There ~s no point in going.)
seeming (sēm'ing), adj. سمرزای: یوالعی: لمبرچاو: دیار:
 (In spite of his ~ friendship he wouldn't give me any help.)
 n. پوهالت: دیوکش.
seemingly (sēm'ing-li), adv. لهوم دهچنت: به پوهالت: وا دیاره.
seemly (sēm'li), adj. (۱) بهجی: شیار: جوان (کردهوه): پسهندا.
 سهلار: ماش: ریڅریڅ: (- behavior).
 (۲) حوار: شوخ: دلفرن: دلگیر.
 adv. به ریڅریڅ: به شونیمهکی جوان: بهجی.
 -seemliness (n.).
seen (sēn), past participle of see.
seep (sēp), v.i. دهلادن: تیزان: ناودادن: ناموڼی کردن: تکم کردن.
 n. شونینکه که ناو یا نموت بهلین: شونین ناو یا نموت دملین یا تیزاو.
 (۱) دهلان: ناموڼی: تیزان: تکم کردن: تکه: ناوون.
seepage (sēp'ij), n. (۲) ناو و شلهی دهلیو: چاله ناو: نموت: یا پیسای تیزاو.
 (۱) بینن.
 (۲) پښین: نوقلانعلیدو: دواړو بین: لهوی دهقرین.
seeress (sēr'is), n. پښین: زن: نوقلانعلیدو: زن.
seersucker (sēr'suk'ēr), n. شرو شکر: کالایهکی لۆکهکی تنگی
 میل میله
 (۱) زهراتیق یاریهکی مندالانه به بریویچه له
 دارینکی روژکه ناوهراسهکهکی دهخریتسمر شتیکی نهختیک بهر دوو منان
 سواری نمسرو لهوسری دمن هر دهمی پهکیکیان بهرزدبشوه.
 (۲) یاری کردن بهم جوړه: جوړلانی وها: جوړلانه کردن
 (۳) بهرزدبشوه: دوزان و بردنوه: هاتن وچوون
 ناکوڅیکه که هر لایک دهیک تیدا سمرکوتوبیت: (a ~ battle).
adj. بهرزدبشوه: هر نهمه به جوړیک: همیشگون.
 v.t. & v.i. جوړلانی کردن (وهک لهسر زهراتیق): هاتن وچوون
 هردهمه به جوړیک بوون.
seethe (sēth), v.t. (۱) کولاندن.

(۲) خووساندن: کرده ناوموه: نوم کردن
 (۱) کولان: هاتنمکول (۲) بلق بلق کردن: هاتنمکول: کف کردن.
 (۳) شینکریون: کف چاندن (له تورپمیدا): قوشی بوون:
 (He was ~ing with anger.)
 n. کولان: هاتنمکول (به همور مانایهک).
sec-through, کون کون: شاش: (a ~ dress).
segment (seg'ment), n. (۱) بهش: کورت: پارچه: لږ.
 (۲) پارچهی بازنه (شدهزه): (۱) پهل یا جومکه بهکی گیاندرکی لاش
 پهل پهل یا کورت کورت (وهک: دوپشک، جالچالوکه... هتد).
 (ب) بهکی نیوان دوو جومکه (ج) قلیش: تلش
 v.t. & v.i. بهش بهش کردن: کردن به پارچه پارچه: پهل پهل کردن.
 -segmentary (adj.).
segmental (seg-men'tl), adj. (۱) بهش بهش: پارچه پارچه.
 (۲) وهک پارچهی بازنه (شدهزه)
 (۳) پهل پهل (وهک لهشی دوپشک، جالچالوکه... هتد): جومکه جومکه.
 -segmentally (adv.).
segmentation (seg'men-tā'shən), n. (۱) بهش بهش بوون:
 پارچه پارچه کردن: کورت کورت بوون.
 (۲) دورکورت بوونی شانه (زیندههزانی): دالیشان: دالیشان
sego (sē'gō), n. Also sego lily, شلیری سیک: پروهکیکی
 شمهریکه یه گولکهکی زهنگولمیه.
segregate (seg'ri-gāt'), v.t. (۱) لږ جیاکردنوه:
 جیاکردنوه لهوانی تر (۲) به زور جیاکردنوه له نهکوهکاشی تر:
 رهمگزیپرستی لنگل کردن: لیک جیاکردنوه:
 (to ~ blacks from whites)
 v.i. (۱) لهوانی تر جیابوونوه: لږ جیابوونوه.
 (۲) رهمگزیپرستی کردن: داپرین.
 adj. جیاکراوه: داپراو.
 -segregative (adj.); segregator (n.).
segregated (seg'ri-gāt'id), adj. جیاکراوه (بهیښی رهمگن):
 جیا: هی رهمگزیپرستی:
 (Blacks used to go to ~ schools in America.)
segregation (seg'ri-gā'shən), n. (۱) جیاکردنوه:
 جیابوونوه لهوانی تر: جیاکراوه (بهیښی رهمگن، چین، فیرومیښ... هتد)
 (۲) رهمگزیپرستی: جیاکاری
segregationist (seg'ri-gā'shən-ist), n. رهمگزیپرست
seidel (zī'dl, sī'dl), n. پهراداشی گهرهوی بیره.
seigneur (sān'yēr), n. نهمههک.
seignior (sēn'yēr), n. (۱) نهمههک: ناغا.
 (۲) نازناویکی شیتالییه وهک "کاه".
seigniorage (sēn'yēr-ij), n. مزای سکهی نالتوونو زو لیدان.
seignior (sēn'yēr-i), n. (۱) پلهوپایوه دسهلاتی دهمهک.
 (۲) ناوچهی زیندههستی دهمههک: مولکی دهمههک.
 (۳) دهسته دهمههک (بهتایهتی له شیتالیای سهدانی ناوهراستد).
seine (sān), n. توږی گهرهوی پاوهماسی.
 v.t. & v.i. پاوهماسی کردن بهم توږه گهرهویه.
seise (sēz), v.t. دهستبهسهرادگرتن: دهست بهسهراد گیشان.
seisin (sē'zin), n. = seizin.
seism (sē'zim), n. = earthquake.
seismal (siz'məl, sīs'məl), adj. = seismic.
seismic (sīz'mik, sīs'mik), adj. (۱) بوومطرمیښی:
 تاییهتی به بوومطرمیښوه: (۲) بههزی بوومطرمیښوهیه:
 له نهنجامی بوومطرمیښوهیه: (۳) بوومطرمیښوهی تیدا دهیبت.
 -seismical (adj.); seismically (adv.); seismicity (n.).
seismism (sīz'miz'm, sīs'miz'm), n. دیاردی بوومطرمیښوه

seismo-

seismo- (sīz'mə, sīs'mə), **پېشگريکه بهمانای: بوممهلهزه:** (seismogram) **بېگشتی**

seismogram (sīz'mə-gram', sīs'mə-gram'), **n.** **وینه یا نهخشه ی تومارکراو به نامینری بوممهلهزه پینو.**

seismograph (sīz'mə-graf', sīs'mə-graf'), **n.** **بوممهلهزه پینو (نامین)**

-seismographer (n.); seismographic (adj.).

seismography (sīz-mog'ra-fi, sīs-mog'rə-fi), **n.** **زانستی بوممهلهزه پینو: بوممهلهزه پینوان.**

seismologist (sīz-mol'ə-ji-st, sīs-mol'ə-ji-st), **n.** **زانای بوممهلهزه: بوممهلهزه پینواناس.**

seismology (sīz-mol'ə-ji, sīs-mol'ə-ji), **n.** **بوممهلهزه زانای: بوممهلهزه زانایاری بوممهلهزه**

-seismologic (adj.); seismological (adj.); seismologically (adv.).

seismometer (sīz-mom'ə-tēr, sīs-mom'ə-tēr), **n.** **نامینری تومارکری پرودان و کاشی پرودانی بوممهلهزه.**

-seismoscopic (adj.).

seize (sēz), **v.t.** (1) **د دستبېسه سردا گرتن: دست بېسه سردا کیشان** (2) **زمو تکردي د اگری کردن: (3) گرتن (شتی قاچاق: شان: شوین): گمارودان** (4) **گرتن: مروقی گومانبار یا تاوانکان** (5) **لهېر لیدان (نه خویشی): کوتوپرو خراب کارتیکردن: لهېر گرتن و خستن (نه خویشی): (6) پرییداکردن: په لاماردان: به توند به دست گرتن** (7) **تیگه بېشتن: به میشتکدا چوون** (8) **هلهپنان: به همل زانین: (to ~ the opportunity)** (9) **پمت پیکمه به ستون وک گوریزه یا چهپک (که شتیوانی).**

-seizer (n.); seisor (n.).

seizin (sēz'in), **n.** (1) **خواه نینتی تعواری خانووو زهوی و زار به دریزایی** (2) **ژانی خواوه نه کوی (3) خانووو زهوی و زاریگی لهه بابهته.**

seizing (sēz'ing), **n.** (1) **پمت پیکمه به ستون وک چهپک یا گوریزه (که شتیوانی) (2) نمو پته تی نه ستیهک یا گوریزه به پتی پیکمه ده به ستون.**

seizure (sē'zhēr), **n.** (1) **د دستبېسه سردا گرتن: گرتن (The police ordered the ~ of the stolen goods.)** (2) **فی: فن لیجاتن: لهېر نه خویش کومتن (به تابه به تی فی و دل و ده ستان).**

selachian (si-lā'ki-ən), **n.** **توخمه ماسی به که کوسه و نستیره ماسی و سه که ماسی ده گرتن و نه.**

adj. **تابیه تی بهم توخمه ماسی به.**

seldom (sel'dəm), **adv.** **به ده گمن: به هله کورت: به دانسه.**

select (sə-lect'), **adj.** (1) **هله پزارد: (2) تابیا: زوچاک.** (2) **به ووردی هله پزارد: (a ~ group)** (4) **به فیرو پزیر: به فیرو: له خو یایی.**

v.t. & v.i. **هله پزاردن**

selectee (sə-lect'ē'), **n.** **هله پزارد (مق سهربازی): کسینکی تازه گبراو به سهرباز.**

selection (sə-lect'shən), **n.** (1) **هله پزاردن: هله پزاردن.** (2) **ده ستی هله پزاردن: ده ستی هله پزاردن: هله پزاردن: (s from Shakespeare; That shop has a good ~ of fruits.)** (3) **هله پزاردنی سرووشتی یا ده ستکرد (زنده موه زانی): بریتی به له مانه ووه دهریوه تی همدنیک توخوم فموتانی همدنیک تی.**

selective (sə-lect'iv), **adj.** (1) **هله پزاردنی: تابیه تی به هله پزاردن.** (2) **هله پزاردنی: پاک و پیکسکر: به فیرو پزیر (3) به باشی و سالی و مرگر (پادیق).**

selective service, **سهربازگرتن**

self-assured

selectivity (sə-lek'tiv'ə-ti), **n.** (1) **باش هله پزاردن:** (2) **پله ی به باشی و سالی و مرگرتن (پادیق).**

selectman (sə-lect'mən), **n.** **نمدانی نه تپوهه تی شاره وانی همدنیک له شاره کانی نارچه ی پوزمه لاتی نه مریکا.**

selector (sə-lect'ēr), **n.** **هله پزرد (مروژ، شت): پاک و پیکسکر.**

selenic (si-lē'nik, si-len'ik), **adj.** **سلیجی (کیمیا):** **هی ترشی سلیجینوم**

selenic acid, **ترشی سلیجینوم (کیمیا).**

selenite (sel'ə-nit'), **n.** **سلیجیات: که چی بلوری.**

selenium (si-lē'ni-əm), **n.** **سلیجینوم: توخمینکی گزگدی ناکا زایی به (کیمیا).**

selenography (sel'i-nog'rə-fi), **n.** **جوگرایی مانگ: لیکو زایی به ی پوی مانگ.**

-selenographer (n.); selenographic (adj.).

selenology (sel'i-nol'ə-ji), **n.** **مانگناسی (نستیره وانی): لیکو زایی به مانگ له ووی نستیره وانی به ووه.**

-selenologic (adj.); selenologist (n.).

self (self), **n.** (1) **خو: خود: کس: دهریون.** (2) **سرووشتی خویشی: کسینتی: تابه خویشی کسینک.** (3) **سوودی خو: خو خویشی: من منوکی: خو: (thinking of ~ alone)** **پرو.** **خو: خو: خویشی.** (4) **همان: ده قو ووه.** (5) **یکه جزا: یکه: وک شو شتی تره که له گلی به کارده هینریت (جل و به رگ): (a ~ scarf, lining, etc.)**

self- (self), **(~ restraint)** **پېشگريکه به مانای: (1) به خو کرد: خو: (2) خو کرد: خو کرد: (~ appointed)** (3) **پو خو: امر خسی خو بوون: (~ centered)** (4) **پو خو (نیزدای) به خو کراو: (~ addressed; ~ content)**

self-abandonment (self'ə-ban'dən'mənt), **n.** **خویشی پهرستی: جلوه یو خو شل کردن: خو به مراه کردن.**

self-abasement (self'ə-bās'mənt), **n.** **خو سووک کردن: خو پيسوا کردن.**

self-abnegation (self'ab-ni-gā'shən), **n.** **بهمنگ خووه نه مانن: گوئی به سوودی خو نه دان له بهر هی خلك.**

self-absorption (self'əb-sōrp'shən), **n.** **همر خسی سوودی خو بوون: له بهر چوونه ووهی هم مووشتی ووه همر خریکی خو بوون.**

self-abuse (self'ə-būs'), **n.** (1) **خو سووک کردن: خو شکاندن: له خو که مکرده نه ووه. (2) ده سپهر.**

self-acting (self'ak'ing), **adj.** **خو بوون: نؤنؤ ماتیکي.**

self-acceptance, **خو پسه مند کردن: خو لا باش بوون.**

self-addressed (self'ə-drest'), **adj.** **ناونیشانی خو لسمر نووسراو (پوسته): (a ~ envelope)**

self-aggrandizement, **خو زل کردن: ناوی خو زل کردن: خو فاش کردن: بو ناو په پیداکردن کراوه.**

self-appointed (self'ə-poin'tid), **adj.** **خو دانن: (a ~ leader)**

self-assertion (self'ə-sūr'shən), **n.** **لسمر مافی خو سوور بوون: ملکه چ نمکردن.**

self-assertive (self'ə-sūr'tiv), **adj.** **سوور لسمر مافی خو: مل شوپنه کس.**

-self-assertively (adv.); self-assertiveness (n.).

self-assurance (self'ə-shoor'əns), **n.** **پروا به خو بوون: به خو ودا پاپرموون.**

self-assured (self'ə-shoord'), **adj.** **پروا به خو بووا: به خو ودا پاپرمووا: پشت نه ستوروه.**

self-centered

self-centered (self'sen'tērd), adj. خۇپەرست! خۇرپست! مەنئۆكىگەر

self-collected (self'kə-lək'tid), adj. - self-possessed

self-colored (self'kul'ērd), adj. (۱) بەك رەنگى

(۲) رەنگى خۇيمەتى (كالا)

self-command (self'kə-mand', self'kə-mānd'), adj. = self-control

self-complacency (self'kəm-plā's'n-si), n. نۇر لە خۇ پازى بوز (لەپووى پەخىمە)

self-complacent (self'kəm-plā's'nt), adj. نۇر لە خۇ پازى (لەپووى پەخىمە)

self-composed (self'kəm-pōzd'), adj. ھېنەن لەسەرخۇ

self-conceit (self'kən-sēt'), n. لەخۇبايى موزن! بەفېزى! فېز! لووت نەزى! تېزى!

self-conceited (self'kən-sēt'id), adj. لەخۇبايى! بەفېز!

self-confidence (self'kon'fə-dəns), n. لووت نەزى! تېزى!

self-confident (self'kon'fə-dənt), adj. پوزا بە خۇ كوزن!

self-conscious (self'kon'shəs), adj. بە خۇدا پاپەرموزن

(۱) شەرمەن! بە خۇدا پاپەرموزن

self-control (self'kən-trōl'), n. (۱) شەرمەن! بە خۇدا پاپەرموزن

self-deceit (self'di-sēt'), n. = self-deception

self-deception (self'di-sēp'shən), n. خۇ خەلە تاندەن! خۇ بەھەلە داپەردەن

self-defense (self'd-fens'), n. خۇپاراستن (لە ھېزىش)

self-denial (self'di-nī'əl), n. خۇنەپويستى! بەتەنگ خۇشى خۇو ھەتتا! گوى نەدان بە سوودو خۇشى خۇ

-self-denying (adj.) خۇ لە ناوبەر! خۇ فەوتېنەر

self-destruction (self'di-struk'shən), n. خۇ كوشتن

self-destructive (self'di-struk'tiv), adj. خۇكوز! خۇخۇز!

self-determination (self'di-tūr'mə-nā'shən), n. (۱) مافى

(۲) پوزاردان بۇ خۇ. (۳) مافى چارەنئوس! چارەنئوسى خۇ نئوسىن!

self-devotion (self'di-vō'shən), n. خۇدموختارى! خۇيى بوون

self-doubt, self-driven (self'driv'n), adj. خۇپەرست! مەنئۆكىگەر! خۇويست

self-educated (self'ej'oo-kāt'id), adj. خۇ پەروەردەگەر! خۇ فېزگەر

self-effacement (self'i-fās'mənt), n. خۇ دەرتەخست!

self-employed, self-employment, self-esteem (self'ə-stēm'), n. خەز لە خۇ دەرخستن نەگەردن! مې فېزى

self-evident (self'ev'i-dənt), adj. ئيش بۇ خۇ كەرا خارەن ئيشى خۇ ئيش بۇ خۇ كوزن

(۱) پېز لە خۇ نان. (۲) شانازى بە خۇو كوزن. ئاشكرا! ديار! بوون! بەلگە نەويست

self-examination (self'ig-zam'ā-nā'shən), n. لە بېروپا و پەووشت و ھەستى خۇ وورېبوونەمە يا كۆلېنەمە

self-exiled, self-explaining (self'ik-splā'n'ing), adj. ئاوارەي خۇكوزە! خۇ ئاوارەگەر

self-explanatory (self'ik-splā'n'ā-tōr'i), adj. پوونكوزەنەمە

self-fertilization (self'fūr'f'l-i-zā'shən), n. پەرىتى خۇيى! چاك كوزنى خۇيى! خۇ پەران

self-fulfillment (self'fal-fil'mənt), n. ئاواتى خۇ مېتائەدى بە كۆشىشى خۇ

self-government (self'guv'ēr-mənt), n. (۱) خۇداپېنكوزن! خۇپاگرتن! دان بە خۇدا نان

self-hardened (self'hār'd'nd), adj. (۲) سەربەخۇيى ئارخۇ! ئۇتۇنۇمى! خۇ بەرئۆبەردەن! دېموكراسى

self-heal (self'hēl'), n. خۇزەلگەر (پۇلا) پووهكى دەرمانگەر يا چاككەرمە

self-help (self'help'), n. يارمەتى خۇ دان! كەرتنەفۇرماي خۇ

selfhood (self'hood), n. (۱) كەسپىتى! خۇيىتى! خۇپەرستى! خۇخۇيى! مەنى

self-importance (self'im-pōrt'ns), n. خۇ بە زل زانن

self-important (self'im-pōrt'nt), adj. خۇ بە زل زان

self-imposed (self'im-pōzd'), adj. بەسەر خۇدا سەپن! بەسەر خۇدا دەن! (~ isolation, deadline, etc.)

self-improvement (self'im-prōōv'mənt), n. خۇ پېنخستن! خۇ باشتەكوزن! خۇ پەرە پى سەندەن

self-induced (self'in-dōōst', self'in-dūst'), adj. (۱) خۇكوز! خۇ لە خۇ كەر! (a ~ wound)

(۲) خۇھاندەر (كارەبا) خۇھاندان (كارەبا) ھاندانى خۇيى

self-indulgence (self'in-dul'jəns), n. بەر بۇ خۇ بەرەلاگوزن! جەلە بۇ خۇ شل كوزن

self-indulgent (self'in-dul'jənt), adj. بەر بۇ خۇ بەرەلاگەر! جەلە بۇ خۇ شلگەر

self-inflicted (self'in-flik'tid), adj. خۇ بە خۇ كوز! خۇكوز (a ~ wound)

self-interest (self'in'tēr-ist, self'in'trist), n. (۱) سوودى خۇ! چاكە يا قازانجى خۇ (۲) selfishness

selfish (self'fish), adj. خۇپەرست! مەنئۆكىگەر! خۇويست

selfishness (self'fish-nis), n. خۇپەرستى! خۇخۇيى! مەنئۆكى!

selfishness

self-discipline (self'dis'ā-plin), n. خۇداپېنكوزن! خۇپاگرتن! دان بە خۇدا نان

self-doubt, self-driven (self'driv'n), adj. گومان لە (تواناي) خۇ كوزن

self-educated (self'ej'oo-kāt'id), adj. خۇبېزۇن! ئۇتۇماتىكى

self-educated (self'ej'oo-kāt'id), adj. خۇ پەروەردەگەر! خۇ فېزگەر

self-effacement (self'i-fās'mənt), n. خۇ دەرتەخست!

self-employed, self-employment, self-esteem (self'ə-stēm'), n. خەز لە خۇ دەرخستن نەگەردن! مې فېزى

self-evident (self'ev'i-dənt), adj. ئيش بۇ خۇ كەرا خارەن ئيشى خۇ ئيش بۇ خۇ كوزن

(۱) پېز لە خۇ نان. (۲) شانازى بە خۇو كوزن. ئاشكرا! ديار! بوون! بەلگە نەويست

self-examination (self'ig-zam'ā-nā'shən), n. لە بېروپا و پەووشت و ھەستى خۇ وورېبوونەمە يا كۆلېنەمە

self-exiled, self-explaining (self'ik-splā'n'ing), adj. ئاوارەي خۇكوزە! خۇ ئاوارەگەر

self-explanatory (self'ik-splā'n'ā-tōr'i), adj. پوونكوزەنەمە

self-fertilization (self'fūr'f'l-i-zā'shən), n. پەرىتى خۇيى! چاك كوزنى خۇيى! خۇ پەران

self-fulfillment (self'fal-fil'mənt), n. ئاواتى خۇ مېتائەدى بە كۆشىشى خۇ

self-government (self'guv'ēr-mənt), n. (۱) خۇداپېنكوزن! خۇپاگرتن! دان بە خۇدا نان

self-hardened (self'hār'd'nd), adj. (۲) سەربەخۇيى ئارخۇ! ئۇتۇنۇمى! خۇ بەرئۆبەردەن! دېموكراسى

self-heal (self'hēl'), n. خۇزەلگەر (پۇلا) پووهكى دەرمانگەر يا چاككەرمە

self-help (self'help'), n. يارمەتى خۇ دان! كەرتنەفۇرماي خۇ

selfhood (self'hood), n. (۱) كەسپىتى! خۇيىتى! خۇپەرستى! خۇخۇيى! مەنى

self-importance (self'im-pōrt'ns), n. خۇ بە زل زانن

self-important (self'im-pōrt'nt), adj. خۇ بە زل زان

self-imposed (self'im-pōzd'), adj. بەسەر خۇدا سەپن! بەسەر خۇدا دەن! (~ isolation, deadline, etc.)

self-improvement (self'im-prōōv'mənt), n. خۇ پېنخستن! خۇ باشتەكوزن! خۇ پەرە پى سەندەن

self-induced (self'in-dōōst', self'in-dūst'), adj. (۱) خۇكوز! خۇ لە خۇ كەر! (a ~ wound)

(۲) خۇھاندەر (كارەبا) خۇھاندان (كارەبا) ھاندانى خۇيى

self-indulgence (self'in-dul'jəns), n. بەر بۇ خۇ بەرەلاگوزن! جەلە بۇ خۇ شل كوزن

self-indulgent (self'in-dul'jənt), adj. بەر بۇ خۇ بەرەلاگەر! جەلە بۇ خۇ شلگەر

self-inflicted (self'in-flik'tid), adj. خۇ بە خۇ كوز! خۇكوز (a ~ wound)

self-interest (self'in'tēr-ist, self'in'trist), n. (۱) سوودى خۇ! چاكە يا قازانجى خۇ (۲) selfishness

selfish (self'fish), adj. خۇپەرست! مەنئۆكىگەر! خۇويست

selfishness (self'fish-nis), n. خۇپەرستى! خۇخۇيى! مەنئۆكى!

self-knowledge (self'nal'ij), *n.* خۇبىست خۇناسىن
 ئوانا ئاتوانا سىرۇشى خۇزانىن
selfless (self'lis), *adj.* خۇنەپەرىست؛ بەتەنگ خۇۋە نەھاتىو
self-loading (self'lōd'ij), *adj.* خۇداگىرەۋە؛ چىكى ئاگرىن
self-love (self'lūv'), *n.* خۇ خۇشۇبىستىن؛ خۇبىستىن
self-made (self'mād'), *adj.* (۱) خۇدرووستىگەر؛ خۇگەر؛ خۇگەر (۲) خۇبىگىيىنەر؛ سىرگىموتور بە كۇشىشى خۇ نەك بەيارمەتى خەلك:
 (a ~ man)
self-mastery (self'mas'tēr-i, self'mās'tēr-i), *n.* سىرەسەخت. ۲۱. لەخۇبايى؛ ئوت بەرن
self-control چاگ كودى خۇبىسى
self-opinionated (self'ā-pim'yān-āt'id), *adj.* (۱) كىلەرەق
 سىرەسەخت. ۲۱. لەخۇبايى؛ ئوت بەرن
self-pollination (self'pol'ā-nā'shān), *n.* (پروەكتاسى)؛ پىرىنى خۇبىسى
self-pollution (self'pō-lōō'shān), *n.* دەسپەر
self-portrait (self'pōr'trāt), *n.* وىنەى خۇ كىشراۋ (بە فلچە يا
 فوسىن)؛ وىنەى خۇى بە دەستى خۇ كراۋ
self-possessed (self'pō-zest'), *adj.* ھىمەن لەسەرخۇ
-self-possession (*n.*)
self-preservation (self'prez-ēr-vā'shān), *n.* خۇياراستىن
 (لە مەتسى و زىانو مەرن)؛ خۇيارىزى
self-propelled (self'pra-pōld'), *adj.* خۇيالەر؛ خۇھاۋىز؛
 پاڭ بە خۇۋە نەر
self-protection (self'prə-tek'shān), *n.* - self-defense.
self-realization (self'rē-āl-i-z. ā'shān), *n.* خۇ بەدى ھىنانا
 بەدى ھىنانى تۋانا لىھاتۋوبى خۇ
self-recording (self'ri-kōr'dij), *adj.* خۇ تۇماركەر (تامىن)
self-regard (self'ri-gārd'), *n.* بەتەنگ خۇۋە ھاتىن
self-reliance (self'ri-lī'āns), *n.* پىشت بە خۇ بەستىن
self-reliant (self'ri-lī'ānt), *adj.* پىشت بە خۇ بەستى
self-renunciation (self'ri-nun'si-ā'shān), *n.* بەتەنگ خۇۋە
 نەھاتىن؛ گوى بە سىۋودو چاگەى خۇ نەدان (لەبەر خاترى خەلك)
self-reproach (self'ri-prōch'), *n.* لۇمەى خۇ كرىن
-self-reproachful (*adj.*)
self-respect (self'ri-spekt'), *n.* پىزى خۇ كرىن
self-respecting (self'ri-spek'tij), *adj.* پىزى خۇ گر
self-restraint (self'ri-strānt'), *n.* - self-control.
self-righteous (self'ri'chās), *adj.* خۇ بە راستو پاكو چاك زان
 خۇ بە چاكترو پاكترو راستر دانەر لە خەلك
-self-righteously (*adv.*) ; self-righteousness (*n.*)
self-rising (self'riz'ij), *adj.* خۇنەھاتىو؛ بەدىن ھەۋىرتىش ۋەك
 ھەندىك ئاردو ھەۋىس
self-rule (self'rōōl), *n.* - self-government.
self-sacrifice (self'sak'rā-fis'), *n.* خۇبەختىكرىن
 خۇ كرىن مە قوربايى؛ لەخۇبىردىن
self-sacrificing (self'sak'rā-fis'ij), *adj.* خۇبەختىكرىن
 لەخۇبىردىو؛ خۇ بە قوربايىكرىن
self-same (self'sām'), *adj.* ھەمان
self-satisfaction (self'sat-is-fak'shān), *n.* لە خۇ پارى بون
 دل بە خۇ خۇش بون
self-satisfied (self'sat'is-fid'), *adj.* لە خۇ پارى
 دل بە خۇ خۇش
self-seeker (self'sēk'ēr), *n.* كەسىپكى خۇبەرىست
 كەسىپكە كە ھەر شونىن سىۋودى خۇى بىكۋىت ھەر بەتەنگ خۇبەرىست

self-seeking (self'sēk'ij), *adj.* خۇبەرىست
 ھەر شونىن سىۋودى خۇ كەۋىتو؛ ھەر بەتەنگ خۇۋە ھاتو؛
self-service (self'sūr'vis), *n.* خۇزەمت يا بەرىدەستى خۇ كرىن
 (لە چىشتىفانەۋ بەنژىخانە... ھەتدا)
**adj. تاپبەتەىيە بە شونىنكە كە كىپار خۇى خۇزەمت يا بەرىدەستى خۇى تىدا
 بىكات؛ خۇگەر. (a ~ cafeteria, gas station, etc.)
self-sown (self'sōn'), *adj.* خۇچىن (ۋەك تۇۋىكە كە بەھزى ياۋ
 ئاۋرە تۇ دەرىتو دەپۋىت نەك بە دەست)
self-starter (self'stār'tēr), *n.* خۇخەمگەر (مەكىنە)
self-styled (self'stīld'), *adj.* خۇ ۋەما دانەر؛ ئاۋى ۋەما لەخۇ نەر
 (a ~ revolutionary, guardian of democracy, etc.)
self-sufficiency (self'sə-fish'ān-si), *n.* خۇ پەس بون
 سەرىخۇبىسى ئابۋورى؛ پىۋىست بە كەسى تۋ نەبۋون
 پىۋىست بە پارمەتى كەسى تۋ نەبۋون
self-sufficient (self'sə-fish'ānt), *adj.* (۱) سەرىخۇبىسى دارايى
 پىۋىستى بە كەسى ھىچى تۋ تىبە لە دەرەۋە؛ خۇبىزىن
 (an agriculturally ~ region)
 (۲) لەخۇبايى؛ بە خۇ ناز
self-support (self'sə-pōrt', self'sə-pōrt'), *n.* خۇ لىۋىكرىن
 خۇ ئىيانىن
-self-supported (*adj.*)
self-supporting (self'sə-pōrt'ij), *adj.* خۇ بەخۇبىگەر
 خۇبىزىن
self-sustaining (self'sə-stā'ij), *adj.* = self-supporting.
self-taught (self'tōt'), *adj.* خۇ لىۋىكرىن
self-torture (self'tōr'chēr), *n.* خۇ چەۋسەندىنەۋە؛ خۇ نازلەدان
self-will (self'wil'), *n.* سەرىسەختى؛ كەلەرەق
self-willed (self'wīld'), *adj.* سەرىسەختى؛ كەلەرەق
self-winding (self'win'dij), *adj.* خۇ قورمىشىكرىن
sell (sel), *v.t.*
 (۱) قۇشۇش؛ قۇشۇش (۲) بازرگانى پىۋەكرىن
 (۳) (۱) دانەۋەى كەسىپكە بە دۇرۇمەكەنى بۇ پارە؛ دانەۋە دەست
 (ب) ۋولات قۇشۇش. (۴) خۇقۇشۇش
 (۵) پىرەۋىيدان: (Publicity ~ a product.)
 (۶) (sell ~)؛ پى سەلمەندىن (بايەخ يا چاكي شىۋىك)
 (He was sold on the idea, scheme, product, etc.)
 (۷) (Slang), ھەلخەلەتەندىن؛ دەستپىن؛ ساختمەلىكرىن
 (۱) قۇشۇش؛ قۇشۇش
 (۲) قۇشۇش ھەبۋون؛ بەبەرەۋىبون: (an item that ~s well)
 (۳) بە نەۋەندە قۇشۇش؛ بىم نرەخە قۇشۇش
 (Shirts ~ for ten dollars.)
 (۴) پەسەندىكران؛ بەدل بون: (Do you think the idea will sell?)
 (۱) قۇشۇش؛ شىۋازى قۇشۇش؛ قۇشۇش؛ قۇشۇش؛ قۇشۇش: (hard ~)
 (۲) (Slang), قۇشۇش، ساختە
sell off, ھەمۋو قۇشۇش (بەتاپبەتى بە ھەزەن)؛ ساغ كرىدەۋە
sell oneself, (۱) خۇقۇشۇش
 (۲) (Colloq.), بايەخ و لىھاتۋوبى خۇ پى سەلمەندىن
 (You have to sell yourself at a job interview.)
sell out, (۱) قۇشۇش؛ ھەمۋو قۇشۇش (بەشى كۇمپانىيا)
 (He sold out his share of the business and retired.)
 (۲) ھەمۋو قۇشۇش؛ ھىچ نەمان: (We are sold out of small sizes.)
 (۳) (Colloq.), ئاپاكي كرىن (بەرامبەر بە بىرۋا يا بىرادەى)؛ خۇقۇشۇش
sell up, (۱) ھەمۋو قۇشۇش
 (۲) (British), (۱) قۇشۇشنى ھەمۋو شىكى كەسىپكى ئابۋوت بۇ قەرزدانەۋە
 (ب) قۇشۇشنى ھەمۋو شىۋەسەكى كەسىپكە
 (۱) قۇشۇش؛ قۇشۇش؛ قۇشۇش**

(۲) فروختنى بەتايىپتى بەگۈيرەي فروخت يا بەرەو و بىن برەوى):
| a best (or good or poor) ~ |
seller's market, بازارى فروشتىبار: دۇخىكى بازارە كە بۇ فروشتىبار
 چاكە لەبەر كەمى فروختنى. (بەرەو ما: " sellers' market ").
selling (sel'ing), adj. (the ~ price of a house): (۱) ھى فروشتى:
 (۲) فروش (۳) بەفروخت: بەرەو.
sell-off, فرخ شكانىكى لەپرو نۇر فروشتى (پارەبازى)
sell-out (sel'out'), n. (۱) ھەموو فروشتى
 (۲) تامەنگىكە كە ھەموو بىتەكانى فروشتىبىت: (a ~ concert).
 (۳) كەسكىنى خۇفروشتى: ناپاك (بەرەمبەر بە بىرەو پى زورى نەم كەسە خۇي).
seltzer (sel'tsēr), n. (۱) پەرايىنى داگىرەوى كالاو
selvage, selvedge (sel'vij), n. (۱) پەرەو قالى (مۇ ھەننەرەشائەرە).
 (۲) كونە قفل
selves (selvz), n. plural of self.
semantic (sə-man'tik), adj. (۱) تايىپتى بە ماناي جۇراوجۇرۇ
 گۇرۇپى مېژورۇسى ماناي ووشە (۲) بەپەي زانستى " semantics ".
semanticist (sə-man'tis-st), n. مانائاسى جۇراوجۇرى ووشەر
 گۇرۇپى مېژورۇسى نەم مانايانە (زمانەوانى).
semantics (sə-man'tiks), n. pl. (۱) زانستى گۇرۇپى ھەسەمانايى
 ووشە: مانائاسى جۇراوجۇرى ووشەو گۇرۇپى مېژورۇسى نەم مانايانە.
 (۲) زانستى پەيپەندى نىشانەو ماناي (دەرەونفاسى، ژىرەيىتى).
semaphore (sem'ə-fōr', sem'ə-fōr'), n. (۱) دەرگاي
 نىشانەدان بە چراو ئالاو بالى خۇبۇزىن (وەك ھى پىنگە شەسەندەفى).
 (۲) جۇرۇنگە لە نىشانەدان بە دوو ئالا ھەرەمكە بە دەستىكەو.
 نىشانەدان بەم شىوہە.
v.l. & v.l.
semasiology (si-mā'si-ol'ə-ji), n. = semantics.
sematic (si-mat'ik), adj. وورپاكەرەو (وەك بەنگى ھەندىك ماری
 ژەھراي: ھى ئاگادارى مەترسى)
semblable (sem'blə-b'l), adj. (۱) چوونىك (۲) شىاو: گونبار
 (۳) پووالەتى: دىرۇنە: پووكەشى.
n. (۱) شتى چوونىك (۲) لەپەكچوون: چوونىكەي.
semblance (sem'bləns), n. (۱) پووالەت: پووكەشى: پووخسار:
 (He bears the ~ of an angel and the heart of a devil.)
 (۲) نەخت: نەختال: تۇز.
 (۳) وىنە: (۴) لەپەكچوون: لەپەكچوونى پووكەشى.
semé (sə-mā'), adj. بە نەخسى وورد ووردى وەك نەستىزە يا گول
 بازو (دوروشى خانەدانى و سوارچاكي).
semeiology (sē'mī-ol'ə-ji), n. = semiology.
semeiotic (sē'mī-ot'ik), adj. = semiotic.
semen (sē'mən), n. تۇمار: تۇرى پىاو: ئاوى پىاوو گياگذار
semester (sə-mes'tēr), n. (۱) نىوسان: شەنر مانگ.
 (۲) وەزى نىوسالەي زانكۇر قوتابخانە: وەزى قوتابخانە.
semi- (sem'i, sem'ə), پىنشىگىنگە بەماناي: (۱) نىو: نىوہ:
(semidiameter)
 (ب) نىمچە (semicivilized).
 (ج) نىو: دوچار لە ماوہەيكي تايىپتەدا: (semiannually).
semiannual (sem'i-an'ū-əl), adj. (۱) ھەر نىو سال جارنك:
 نىوسالانە: (a ~ journal).
 (۲) نىوسالى (پووكە): نىو سال دەرئى (a ~ plant).
-semiannually (adv.).
semi-automatic (sem'i-ō'tə-mat'ik), adj. (۱) نىو-
 نۇتۇماتىكى مەكىنە: نىمچە نۇتۇماتىكى (۲) نىو نۇتۇماتىك (چەكى ئاگورن).
n. چەكىكى ئاگورنى نىو نۇتۇماتىك
semibreve (sem'ə-brēv'), n. نۇتەيەكى ئەواوى مۇسىقا.

(۱) نىوسەدەي: **semi-centennial (sem'i-sen-ten'i-əl), adj.**
 ھەر پەنجا سال جارنك پوودەدات: پەنجا سالە. (۲) پەنجا سال خايەن.
n. يادى پەنجا سالە
semi-circle (sem'ə-sür'k'l), n. (۱) نىو بارنە
 (۲) شتىكى نىوبازنەي: چەند شتىكى بە شىوہى نىوبازنەي پىنكخار.
semi-circular (sem'ə-sür'kyoo-lēr), adj. نىوبازنەي.
semi-circular canal, بۇرى نىوبازنەي گونچەكى ئاومو.
semi-civilized (sem'ə-siv'li-iz'd), adj. نىمچە شارستانى.
semi-colon (sem'ə-kō'lən), n. وئىرگول خالدار: خالوۋر.
semi-conductor (sem'i-kən-duk'tēr), n. نىمچە گەيىنەر
 (كارەيا).
semi-conscious (sem'ə-kon'shəs), adj. نىمچە ھوشبار:
 نىو بەھۇش: نىمچە بى ھۇش.
semi-diameter (sem'i-dī-am'ə-tēr), n. نىوہتەرە (شەندازە).
semi-diurnal (sem'i-dī-ūr'n'l), adj. نىبوۋزى: (۱) نىبوۋز
 دەخايەننىت (نەستىزەناسى). (ب) ھەر دوۋتە سات جارنك پوودەدات (بەرزاور
 نىشتار): ھەر نىبوۋز جارنك پوودەدات.
semi-dome (sem'ə-dōm'), n. نىمچە گوومەزا نىوہ گوومەز.
semi-elliptical (sem'i-i-lip'ti-k'l), adj. نىمچە ھىلەكى
semi-final (sem'ə-fī'n'l), adj. نىمچە ھەرەوايى (پىنشىگى):
 يارى)
n. پىنشىگى نىمچە ھەرەوايى.
semi-fluid (sem'ə-flōō'id), adj. نىمچە شە.
n. ماددەي نىمچە شە.
semi-formal (sem'ə-fōr'm'l), adj. (۱) نىمچە پەسى:
 (a ~ occasion, reception, party, etc.)
 (۲) بۇ بۇنەيەكى نىمچە پەسى شىاو.
semi-glass, نىمچە برىقەدار (بۇنە)
semi-liquid, نىمچە شە.
semi-lunar (sem'i-lōō'nēr), adj. وەك مانگى يەك شەرە:
 دەمە ماسولكەي: كەرانەيى.
semi-lunar bone, ئىنسانى كەرانەيى (نەرتۇ).
sem-lunar valve, زمانەي كەرانەيى (دل): كەرانە زمانە.
semi-monthly (sem'ə-munth'li), adj. نىو مانگى:
 ھەر نىو مانگ جارنك دەرەچىت.
n. گۇفارىكى نىومانگى: گۇفارىكى دووہفتەيى.
adv. نىومانگى: دووہفتەيى: ھەر نىو مانگ جارنك.
seminal (sem'ə-n'l), adj. (۱) تۇماوى: تۇماوى: تۇوى:
 (~ fluid)
 (۲) زانۇنگەي: (~ power).
 (۳) تۇوى: تۇوى پەرەسەندىن دەرپۇزى تىدايە: شتى ئۇ دەپتەمە:
 سەرچاويى: (~ ideas, minds, etc.)
seminar (sem'ə-när'), n. سىمىنار: (۱) كۇرى خويىند:
 پۇلىك لە قوتابيانى زانكۇر كە لە باسك دەكۇلەرە بە سەرپەشتى مامۇستا:
 كۇرىسى زانكۇر. (ب) باسى نەم كۇرە. (ج) ژوورى گرتنى نەم كۇرە.
seminarian (sem'ə-när'i-an), n. قوتابى زانستگاي ئايى.
seminary (sem'ə-ner'i), n. (۱) سەرچاوہ: كانگا (مەجان):
 (Slums are ~ies of crime.)
 (۲) زانستگاي بەزى تايىپتى كچان.
 (۳) قوتابخانەي ئايى (بۇ پەروەدەكردنى قەشە).
 (۴) seminar
 (۱) بلاوكردەرەو.
 (۲) تۇو وەشانەن: تۇوان: تۇوچاندن.
seminiferous (sem'ə-nif'ēr-əs), adj. (۱) تۇودەگرى:
 تۇوى تىدايە. (۲) تۇماوى: تۇماوى: تۇماو دىرووست دەكات يا دەگەبىننىت

seminivorous

send

seminivorous (sem'ə-niv'ēr-əs), *adj.* قۇخۇر: بە تۇر زىاو
semi-nomad,
-semi-nomadic (*adj.*)
نېمچە كۆچەر.

semi-official (sem'ī-ə-fish'əl), *adj.* نېمچە رەسمى
(1) (ب) زىامى, **semiology**, **semiology**, *n.* Also **semiology**,
نېشانە: راستى نېشانە. (ب) نېشانە بەكارھېتان (زىگى شەمەندەفەس)
symptomatology (Y)

semiotic (sē'mī-ot'ik), *adj.* (1) قايىبەتى بە نېشانە و زىامى نېشانە
(Y) قايىبەتى بە نېشانەنى نەخۇشى.

semi-palmate (sem'ə-pal'māt), *adj.* نېمچە لەپى (وگ بەنچەي)
پىرى نېو تەتراوى ھەندىك بەندەي بە ئاودا پۇششور.
(ھەرەمە " semi-palmated ")

semi-parasitic (sem'ə-par'ə-sit'ik), *adj.* نېمچە لاورگە
(زىندە وەرزى: زوھەكتاسى) نېمچە شەخۇر.

semi-permanent,
semi-permeable (sem'ə-pūr'mi-ə-b'l), *adj.* نېمچە دەلنەر
نېمچە دەلنەر: ھەندىك شتى پىندا دەچىت (پەرە).

semi-political (sem'ī-pə-lit'ī-k'l), *adj.* نېمچە پارىمارى
semi-porcelain (sem'ə-pōr'sə-lin), *adj.* وگ فەخفۇرى واىە:
لەچىنى دەچىت

semi-postal, نېمچە پۇستەيى قايىبەتەيە بە پوولىنىكى پۇستە كە لە نرخی,
خۇي بە گراتر دەفۇرشى بۇ پارە كۆكرەنەرە بۇ پۇرۇشەي خۇرخوايى.

semi-precious (sem'ə-pres'h'əs), *adj.* نېمچە بەنرەج بەرد.
گەھەر: نەختىك بەنرەج (a - stone or gem)

semi-private (sem'ə-prī'vīl), *adj.* نېمچە قايىبەتى (ئوروى)
خەستەخانىدى دوچىگەيى: (a - room in a hospital)

semipro (sem'ī-prō'), *adj. & n.* [Colloq.], =
semiprofessional.

semi-professional, (1) ھى يارىكەرىكە كە نېمچە سەرورم بۇ پارە
يارى دەكات ھەر وگ پېشەي بىت. (2) لەم جۇرە يارىكەرانە پىنكەتو (تېپ)
ھى ئەم جۇرە يارىچە

n. (1) يارىكەرىكە كە بە نېمچە سەرورم بۇ پارە يارى دەكات.
(2) كەسىكە كە نېش و كارەگەي وگ پېشە واىە

semiquaver (sem'ə-kwā'vēr), *n.* = sixteenth note.
semiskilled (sem'ə-skild'), *adj.* (1) نېمچە كارامە
(a - worker)

(2) پىنويست بە كرىكارى نېمچە كارامە دەكات.
semi-solid (sem'ə-sol'id), *adj.* نېمچە پەق: نېمچە توند.

n. شتى نېمچە توند يا نېمچە پەق (ھەرر: جەلاتىن)
Semite (sem'īt, sē'mīt), *n.* سامى كەسىكى سامى (كە جوولەكە و

عەرەب و ئاشورى و فېنىقى و بابلى. ھند دەگرىتەرە.
(ئىستە بەقايىبەتى " جوولەكە " دەگرىتەرە).

Semitic (sə-mit'ik), *adj.* (1) سامى: ھى نەتەرە سامىيەگان.
(2) ھى زمانە سامىيەگان (وگ عەرەبى, عېبرى ھند).

Semitics (sə-mit'iks), *n.pl.* سامىناسى لىكۆلنېنەي زمانو
وئۇزە و كلتورى نەتەرە سامىيەگان.

Semitism (sem'ə-tiz'm, sē'ma-tiz'm), *n.* (1) زاراۋە يا ووشەي
سامى (2) سامىتى: قايىبەخۇو خوو و نەرىشى سامى
(3) لاپەنگرى جوولەكە.

semi-tone (sem'ə-tōn'), *n.* نېو ئاوازي مۇسىقا.
(پۇشى دەورترى " half tone " و " half step ")

semi-transparent, نېمچە پۇش: شتى نەختىك لېوۋ دەبىئىرى.
semi-tropical (sem'ə-trop'ī-k'l), *adj.* نېمچە گەرە:

نەختىك لە ھى ئاۋچەگانى پىشئىنەي زەوى دەچىت:
(~ weather, fruits, etc.)

semi-vowel (sem'ə-vou'əl), *n.* قىيى نېمچە بىزىن
(وگ " y " لە " wall " لە " w " و " t " yoke " لە " wall ")

semi-weekly (sem'ə-wēk'li), *adj.* نېمچە ھەفتىي.
n. كۆڭلرۇكى نېمچە ھەفتىي: شتىكە كە ھەر نېمچە ھەفتە جارىكە يا ھەفتەي
دوچار پوويدات.

adv. ھەفتەي دوچار: ھەر نېمچە ھەفتە جارىكە.
semi-yearly (sem'ə-yēr'li), *adj.* نېمچە سالى شەش مانگ.

n. كۆڭلرۇكى نېمچە سالى: شتىكە كە ھەر شەش مانگ جارىكە يا سالى دوچار
پوويدات.

adv. سالى دوچار: ھەر شەش مانگ جارىكە.
semolina (sem'ə-lē'nə), *n.* پېرىش

semper (sem'pēr), *adv.* [L.], -- always.
semper fidelis (fi-dē'lis, fi-dā'lis), [L.], ھەمىشە دىلسۇز

semper paratus (pə-rā'təs), [L.], ھەمىشە تامادە.
sempiternal (sem'pi-tūr'n'l), *adj.* = eternal.

sempiternity (sem'pi-tūr'nə-ti), *n.* = eternity.
sempstress (sem'stris, semp'stris), *n.* = seamstress.

sen (sen), *n.* پارەيەكى كەم نرخی يا بايىيە.
senary (sen'ēr-i), *adj.* شەشى.

senate (sen'it), *n.* (1) ئەنجومەنى رېش سېيىان:
ئەنجومەنى سەرگەرەگان. (2) ئەنجومەنى ھەرە بەرزى پۇماي كۆن.

(3) ئەنجومەنى ياسادانئەران.
(4) [-S-], (1) ئەنجومەنى " سەرورى " كۆنگرۇسى ئەمەرىكا.

(ب) لى " سەرورى " پەرلەمانى گەلىك لە وولاتە يەكگرۇتوۋەگانى ئەمەرىكا.
(ج) ئەنجومەنى " سەرورى " پەرلەمانى كەندەو فەرەنسا و ھەندىك وولاتى تر

(د) شۇنى كۆنگرۇتى ئەم ئەنجومەنە.
(6) ئەنجومەنى بەرزى زانكۇ (كە لە مامۇستاكەن پىكەدەت).

senator (sen'ə-tēr), *n.* سەنەتۇر: ئەندامى ئەنجومەنى " سەرورى " .
كۆنگرۇسى ئەمەرىكا: ئوئىنەرى لى " سەرورى " پەرلەمان.

senatorial (sen'ə-tōr'ī-əl, sen'ə-tō'rī-əl), *adj.* سەنەتۇرىي:
(1) قايىبەتى بە سەنەتۇر ئەنجومەنى سەنەتۇران: بۇ سەنەتۇر شىيار.

(ووشەي " senate " بېينە) (ب) لە سەنەتۇرەگان پىنكەتوۋە.
(ج) ماھى ھەلبۇرۇدى سەنەتۇرىكى ھەيە (ئاۋچەي ھەلبۇرۇدى).

senatorship (sen'ə-tēr-ship'), *n.* سەنەتۇرىتى:
پەلەپاىە و دەسەلاتى سەنەتۇر.

send (send), *v.t.* (1) ئاردن (شتمەك):
(The medicine was sent by plane.)

(ب) ئاردن (نامە, پۇستە, بروسكە): پەوانەكردن.
(2) دەرىپىن بۇ ئاردن: ئاردن: (She ~ s her love.)

(3) (1) پەيام پىدا ئاردن: ئاردن بە پەيامبەرى: (to ~ an envoy)
(ب) ئاردن (بۇ خويىن, كار... ھند): (His father ~ him to college.)

(ج) دەرىكردن: (~ the guard away.)
(د) والىكردن كە بېرۇن! پى چۆل كردن:
(The news sent them hurrying home.)

(4) ئى ھاقتە دەرەرە: ئى دەرجوون: دانەرە:
(The explosion sent a cloud of smoke high in the air.)

(5) ھاويشتن: فرىدان: (He sent the ball over the trees.)
(6) والىكردن: (The noise will ~ him out of his mind.)

(7) بوون بەمۇي پوودان.
ئاردن (پەيام, پەيامبەرى).
v.i.

send (one) about his business, دەرىكردن.
send away, دوورۇشتەنەرە: دەرىكردن: لە كۆل خۆ كردنەرە.

send away for, داۋا كردن بە پۇستە.
send back, ئاردنەرە: گەراندەرە.
send down, [British], لە زانكۇ دەرىكردن (قوتابى).

send

- send flying, (۱) دهرکردن (۲) راپراندن! راونان. (۳) پرشو بلاؤرکردنموره به هممولایمکدا.
- send for, (۱) نارن به نوانه! نارن به شویندا! داوای هانتی کسینک کردن (۲) داواکردن (به پوسته یا تلهفون).
- send forth, ئی هانتهدرموره! ئی بوئومره (پووناکي، دووکه، تون).
- send in, نارن! دانه دست! یو نارن: (Send in your request now.)
- send off, (۱) نارن (نامه، دیاری). (۲) دهرکردن. (۳) بمری کردن! رهوانه کردن! خواهافیزی لیکردن! پایی کردن.
- send out, (۱) نارن به هممولایمکدا! نارن: (to send out Christmas cards) (۲) ئی بوئومره (پووناکي، گهرمی). (۳) دهرکردن (گهلا، رهگ، یا تهرزی تازه).
- send (someone) packing, دهرکردن (به تاییهتی لهپن).
- send up, (۱) نارننه سرهوه. (۲) [Colloq.] خستنه بندنه پانموره.

send (send), n. & v.L = scend.

- sendal (sen'dal), n. سیندل: کالایمکی ناوریشمی تمکک.
- sender (sen'der), n. نیرره! بنیر! پیامنیر.
- send-off (send'of'), n. (۱) بمری کردن! رهوانه کردن! خواهافیزی لیکردن. (۲) ناواته خواری سهرکوتن بۆ کردن (له دستپنکردنی کارینکدا). (۳) دستپنکردن! یارمکتیدانی دستپنکردن! پایی کردن! خستنه سهر پی.
- senectitude (sa-nes'n-ta-lud'), n. پیری! پیریستی
- senescence (sa-nes'ns), n. پیربون! پیری! پیریستی
- senescent (sa-nes'nt), adj. پیر! بسانداچور
- seneschal (sen'a-shal), n. سهرکاری دهرمهگ.
- senhor (se-nyor'), n. سنهور: نازناوی پیاوی پورتوگالییه (وهك "كاه")

senhora (se-nyora), n.

سنهورا: نازناوی نافرته میردداری پورتوگالییه (وهك "خاتون", "خاتوو", "خانم", "خان").

senhorita (se-nyo-re-ta), n.

سنهوریتا: نازناوی کچی پورتوگالییه (وهك "خانم", "خان").

senile (se'nil, se'nil), adj.

- (۱) پیر! بسانداچور.
- (۲) خلهفاو! میطک سووک (بهمۆزی پیرییهوه).
- (۳) بهتواری خوراوه توره (زه میفناسی)
- (۱) پیریستی! پیری.
- (۲) خلهفان! خلهفاو! میطک سووکی (له پیردا).
- (۱) گهورمه لر له تمعدنا! پیرتر (به تاییهتی باوکو کوریک که همان ناویان هه بیئت).
- (۲) سهرگموره! بالاتر! به پله و پایه تر! سهرهک: (~ clerk, senator, etc.)
- (۲) تاییهتی به دوا سالی قوتابخانهی ناومندی و زانکۆ: (the ~ class)

senior citizen,

کەسیکە له ئەمەنی خانەنشینی و ژووئوئو بیت! هاورلانی پیر یا بهتەمەن.

senior high school,

قوتابخانهی ئامادهیی! قوتابخانهی نارهندی بهر، (که بۆی دهر یانزه و دوازه، واته چوارو پینچ و شمش دهگرتنموره).

seniority (sen-yor'a-ti, sen-yor'a-ti), n.

- (۱) (۱) گهورهتری (له کسینک یا چەند کسینکی تێ) (ب) سهرگمورتی! سهرگمورتی! به پله و پایه تری! بالاتری. (۲) له پینشتربون له هارکاران (بهمۆزی نۆدی خزمه تهره)! کۆتتری له ئیش و کاردا.
- (۱) پوره کینکی یاقلهیی گول زهره و سووره.
- (۲) گهلاي ئەم پوره که (که بۆ مهبهستی پزیشکی وهك پوهانی بهکارهینت).
- دهنگی زهردا (له هانتسهر شانۆو پویشتی نهگهری n. sennet) شانۆنامهی ئینگلیزی "ئیلینز ایبسی" دا لینه دنا!

sense perception

- sennit (sen'it), n. (۱) گوریمی هۆنراوه (کهشتیوانی). (۲) پیوش و گیا و گهلاي دهرخواری هۆنراوه (بۆ شهیقه دروستکردن).
- señor (se-nyor'), n. سنهور: نازناوی پیاوه له زمانی ئیسپانیدا (وهك "كاه")

señora (se-nyo-ra), n.

سنهورا: نازناوی نافرته میردداره له زمانی ئیسپانیدا (وهك "خاتون", "خاتوو", "خانم", "خان").

señorita (se-nyo-re-ta), n.

سنهوریتا: نازناوی کچی له زمانی ئیسپانیدا (وهك "خانم", "خان").

sensate (sen'sat), adj. Also sensated,

sensation (sen-sa'shan), n. (۱) ههستی (Hearing, seeing, touching, tasting and smelling are ~s.) (۲) ههستکردن: (a ~ of cold) (۳) مورچکه! تهرهوه.

(۴) وورویوانی گشتی! ههرا! جوش: (The news caused a great ~) (۵) هۆی ئەم وورویوان یا ههراوههراویه! پوردانیکی وورویوانته.

sensational (sen-sa'shan-l), adj.

(۱) ههستی (۲) (۱) ههستی جوولینهرا! وورویوانته: (a ~ story; ~ news) (ب) له شتی وورویوانتهرا یا ههستی جوولین دوولو: (a ~ magazine) (۲) نایاب! زۆرباش! دلفرین.

-sensationally (adv).

sensationalism (sen-sa'shan-l-iz'm), n.

(۱) وورویوانخوازی (له هونرو ویزه و پورتنامه گهریدا). (۲) ههستی پههستی: بیروباوهههتی ههلسه فیه که دهقیئت: پیزانن و مهرگرتن و فیروونی ههمووشت له پیری ههستهمیه.

sensationalist (sen-sa'shan-l-ist), n.

(۱) هورنهمهنا یا (۲) ههستهمیهههتی بیروباوههتی ههستی (ووشه ییشور بیههه).

sense (sens), n.

(۱) ههستی! هۆش. (pl.) (۲) (۱) ههستی ههلسهنگاندن (زگمکی یا فیروونی): (a ~ of timing) (ب) ههستی تیگههیشتن یا زانین: (a ~ of humor) (ج) ههستی مهترسی کردن. (د) ههستی دهروونی: (a ~ of guilt) (ه) (pl.) هۆش! توانای بیرکردنموره و بریاری راست دان. (ه) مانا! پوختهی باس! کرۆک.

(Few people grasped the ~ of his remarks.) (۱) به جیایی! دروستی: (There is some ~ in what he says.) (۲) ههلوئستو رای گشتی تاقمیک یا کۆرێک:

(What is the ~ of the meeting?) (۱) ههستپنکردن! پیزانن! دهرک پینکردن:

v.L. (He ~d our hostility.) (۲) [Colloq.] تیگههیشتن! سهر ئی دهرچوون.

bring a person to his senses, ههناوه هۆش خۆ! واز له کردمهی شیتانه و بی میشکانه پی ههتان

in a sense, له لایهکهوه! له پویهکهوه! له سهریکهوه! تا رادهیهک.

make sense, بهجی بوون! مانا بهخشین! به میشکدا چوون.

make sense of, سهر ئی دهرچوون! ئی تیگههیشتن

senses, هۆش! بیروهوش: (come to your senses!) (۱) بی هۆش! بیرواره! له هۆش خۆ چوو. (۲) بی میشکه! که: (۳) بی مانا! نابهجی! نادروست! بی سهرۆن:

(a ~ act, plan, idea, etc.) -senselessly (adv.); senselessness (n.).

sense organ, ئەندامی ههستی (چاو، گوێ... هتد).

sense perception, (۱) شت فیروونی یا پیزانن بهمۆزی یهکنیک له ههستهکانهوه (۲) ئەم توانایه.

sensibility

sensibility (sen'sə-bil'ə-ti), n. (۱) ھیزی ھەست؛ توانای پېژانېن؛ (۲) ھۆش (the ~ of the skin).

(۳) ھەست تېۋى؛ ھەست توندى؛ (the ~ of a painter to color). (۴) ھەستىياری؛ بەھەستى؛ (~ to kindness).

(۵) ھۆش-ھەست؛ ھەست جۇلان؛ ھەست بەرزى؛ (The sufferings of the refugees shocked our ~les.)

۶. دل ناسكى (۱)؛ (۲)؛ (۳)؛ ھەست ناسكى دەريارەى چاك و خراپى يا جوان و ناشرىنى... ھتدا؛ (Her ~les are quickly offended.)

sensible (sen'sə-b'l), adj. (۱) ھەستىيکار؛ ھۆش؛ (۲) ھەستى پى؛ دەقارى؛ ھەزىنى يەككە لە ھەستەكانەمە؛ (~ phenomena)

(۳) بەتاگا؛ تاگاندا؛ ھەستىيار؛ (He was ~ to their grief.)

(۴) بەھۆش؛ لەھۆش خۇ نەچو؛ ھۆشيار

(۵) (a)؛ بەجى؛ پەسەندا؛ دروست؛ شياو (a - idea, plan, etc.) (ب) ژىر؛ تىگەپشتو؛ (a - fellow)

-sensibleness (n.) ; sensibly (adv.).

sensitive (sen'sən-tiv), adj. (۱) ھەستى؛ ھۆشى؛

تايەتى بە ھەستەكان. (۲) ھەستدار؛ ھەستەمەر؛ ھۆشيار؛ ھەستيار

(۳) تىز؛ ھەست؛ (a - ear).

(۴) ناسك (برىن) (۵) ھەست بەرزا؛ بەھەست

(۶) دل ناسك؛ ھەست ناسك؛ ناسك ھەست

(۷) ژور ھەستيار يا ناسك (بۇ گەرمى، ساردى، پووناكى)؛ (Photographic film is ~ to light.)

(۸) بى بارا بگۇر؛ ھەميشە دەقۇرۇ؛ (a - stock market)

-sensitivity (adv.) ; sensitiveness (n.).

sensitive plant, پوونكى شەرىن؛ پوونكىكى قەف دىركاوى گون

نەرخەرانىچە گەلاڭكەى لوول دەپتت ھەر كە دەستى لئومەدەرىت

sensitivity (sen'sə-tiv'ə-ti), n. (۱) ھەستىياری؛ بەھەستى؛

ھۆشيارى؛ ھەستەمەرى. (۲) دل ناسكى؛ ناسك ھەستى

(۳) بەلى ھەستىياری يا ناسكى بۇ پووناكى (وئىنگەمەرى)؛

sensitize (sen'sə-tīz'), v.t. (۱) ھەست تېۋىزكەنەمە؛ ھەستىياركەن

(پىزىشكەمەنى). (۲) ھەستىياركەنەى فىلىم بۇ پووناكى (وئىنگەمەرى)؛

v.t. ھەست تېۋىپوونەمە؛ ھەستىياربوون.

-sensitization (n.) ; sensitizer (n.).

sensitometer (sen'sə-tom'ə-tēr), n. ھەستىياری پىنومەر (ھى چار

يا فىلىم بۇ پووناكى)؛

تاىمىرى ھەستكار (فىزىيا)

ھەستى - بىۋىنى

sentimentalize

(۲) ھەست پەرسىتى؛ نەم بىۋىپوونەمە ھەستەپەيەپە كە دەلىت؛ پېژانېن و

ھەرگەرتن و فىزىيونى ھەمووش لەپىنى ھەستەمەپە

sensualist (sen'shōō-əl-ist), n. (۱) خۇشى لەش و ھەست پەرسىتى؛

بەر بۇخۇ بەرەلاڭەرو ھەميشە خەرىكەووى جوت بوون و خۇشى تر.

(۲) ھەست پەرسىتى "sensualism"

-sensualistic (adj.).

sensuality (sen'shōō-əl'ə-ti), n. (۱) خۇشى لەش پەرسىتى؛

بەر بۇخۇ بەرەلاڭەرتن و سەركەنەسەر خۇشى لەش و جوت بوون

(۲) چاۋباشقالى؛ بەئالۇشى؛ كىزچىلىسى.

sensualize (sen'shōō-əl-īz'), v.t. خەستەسەر پىنى خۇشى

ھەست و لەش پەرسىتى.

-sensualization (n.).

sensuous (sen'shōō-əs), adj. (۱) ھەستى؛ تايەتى بە ھەست.

(۲) خۇش؛ دلگى؛ (the ~ beauty of a spring day)

(۳) حەز بە خۇشى ھەست دەكات؛ ھەست تىز؛ ھۆشيار.

-sensuously (adv.) ; sensuousness (n.).

sent (sent), past tense and past participle of send.

sentence (sen'təns), n. (۱) پىريارى دادگا (۲) سزاي دادگا.

(۳) پستە

(۴) [Archaic]. پەندا؛ پەندى پىشيان.

v.t. سزا بۇ پىزىمە (لەلاين دادگاوم)؛ سزادان؛ سزا بەسەردا دان؛

(He was ~d to death.)

sentence stress, ھىزى پستە؛ نەم ھىزىمە دەخۇتەسەر ھەندىك

ووشى پستە لە پىژاندا (پۇزمان)؛ گەمە پستە.

sentential (sen-ten'shal), adj. (۱) پستىيى.

(۲) تايەتى بە سزاي دادگا.

sententious (sen-ten'shəs), adj. (۱) كورت و پى مانا.

(۲) پىر لە پەندى پىشيان.

(۳) (۱) ووشك و پىر لە پەندا؛ پىر لە ئامۇنگارى ووشك؛ (a - speech)

(ب) حەز لە ئامۇنگارى و پەندى ووشك كەر؛ (a - speaker)

درویش سواندن یا به چاوتکی سوزیمرستانه سپرکردن:

(He ~s the past.)

sentinel (sen'ti-nəl), n. پاسهوان: شموگې: پاساوان: نؤبمچې.

v.t. (۱) پاسهوانی کردن. (۲) پاسهوان پیدان: پاسهوان یز ناردن.

(۳) پاسهوان دانان: دانان به پاسهوان له شوینیکدا.

stand sentinel, پاسهوانی کردن.

sentry (sen'tri), n. (۱) پاسهوان (بهتایبته هی بهردمگرا): پاساوان.

شموگې: احساس: نؤبمچې. (۲) پاسهوانی: شموگې: احساسی.

sepal (sē'pəl, sep'əl), n. پهری تختهگون.

sepaloid (sep'al-oid'), adj. له پهری تختهگون دمچیت.

-sepalous (sep'al-əs), پاشگریکه بهمانای: نهونده پهره به تختهگونلهکیرمیه: (trisepalous).

separability (sep'ēr-ə-bil'ə-ti), n. توانای جیاپوننوه:

جیاپوننوه یز جون.

separable (sep'ēr-ə-b'l), adj. دمشتت جیاکرتنوه:

جیاکرتنوه: جیاکرتنوه.

separate (sep'ə-rāt'), v.t. (۱) جیاکرتنوه: بهش بهش کردن:

لیکرتنوه: برین. (ب) لهیک دورخستنوه.

(ج) بلاویکرتنوه: ددان: دپیدان. (د) لیک جیاکرتنوه (پوسته).

(۲) پاک ویس کردن. (۳) دهرهئنان (تاویته): دهرهئنان.

(۴) دایرکردن (ژنو میزد به بریاری دانگا): لهیک کردن: لهیک جیاکرتنوه:

(He was ~d from his wife last month.)

(۵) دمرکردن (بهتایبته له سوپا): تی خستن.

(۶) لیک جیاکرتنوه: بهش کردن: (The wall ~s the two houses.)

v.t. (۱) تی جیاپوننوه: جیاپوننوه: کشانهوه:

(He has ~ from the party.)

(۲) تی جیوننوه: تی پچران.

(۳) جیاپوننوه: پیوهندی نهان: دایرپون.

(۴) جیاپوننوه (ژنو میزد)

(۵) تی جیاپوننوه: (Cream ~s from milk.)

adj. (۱) جیا: دایرپا: پیوهندی پچران. (۲) گوشگیر: تنها.

(۳) سمربه خو. (۴) جیاوازا: لهوانی تر ناچیت.

(۵) تایبته: تایبته به خو: جیا:

(The children have ~ bedrooms.)

n. (۱) شتیکی جیا یا جیاوازا.

(۲) پارچه جلیکی به جیا کپراو لهگال شتی جیا له خزیدا لمرکراو، واته:

دهسته جل نهیت (چاکت، پانژول، تنوره... هتد).

(۳) ووتاریکی له پهرتوکه دهرهئراو به جیا بلازکراو.

-separateness (n.); separately (adv.).

separation (sep'ə-rā'shən), n. (۱) جیاکرتنوه: لیک کردن:

لیک جیاکرتنوه. (ب) جیاپوننوه: لیک یون: لیک بران.

(۲) جودایی: دوری: دوریشی (۳) شوینی لهیک جیاپوننوه.

(۴) بوشایی: کلهبه: کلهین. (۵) تلاق.

(۶) جیاپوننوهی ژنو میزد (به ریکوتنی خزان یا به فرمانی دانگا).

(۷) دمرکردن (له کار یا سوپا).

separatism (sep'ə-rā't-i-z'm), n. جیاپوننوه: خواری (له رولات، کلنسه. هتد): جیاپوننوهگري.

separationist (sep'ə-rā'shən-ist), n. = separatist.

separatist (sep'ə-rā'tist), n. جیاپوننوه: خواری (له رولات، کلنسه):

جیاپوست: جیاپوننوهگمر

-separatistic (adj.).

separative (sep'ə-rā'tiv), adj. جیاکرتنوه: جیاکرتنوهی

separator (sep'ə-rā'tēr), n. (۱) جیاکرتنوه (سرو، شت).

(۲) نامیری جیاکرتنوه (بهتایبته شیر له چموری).

separatory (sep'ēr-ə-tōr'i, sep'ēr-ə-tō'ri), adj.

separative.

Sephardi (si-fär'di), n. [pl. Sephardim]. سرفاردی: جوولهکی

بؤزهلاتی: جوولهکیکی نیسپانیاو پورتوگال.

-Sephardic (adj.).

sepia (sē'pi-ə), n. cuttlefish (۱)

(۲) بؤزیهکی قارهیی توخه له شله پشه جهرهکریهکی که نم گیانداره

ناوییه دهریدهدات دمکرتنوه. (۳) رنگی قارهیی سوورکار.

(۴) نیگاریکه بم رنگه کرابیت.

adj. (۱) هی نم گیانداره ناوییه (۲) قارهیی سوورکار.

sepiolite (sē'pi-ə-lit'), n. = meerschaum.

sepy (sē'poi), n. سوپایی: سرفارزکی هیندی له سوپای ینگلنیزدا.

seppuku (se'pōō'koo), n. = hara-kiri.

seps (seps), n. (۱) ماریکی ژمهراوییه.

(۲) skink

sepsis (sep'sis), n. خوین پیسی (نهخوشی): بؤگن بروی خوین:

ژمهراوی بروی خوین.

خیل: هوزا تیره.

sept (sept), n.

Sept- (sept), = September.

septa (sep'tə), n. plural of septum.

septal (sep'tl), adj. پهرهیی: دیواری.

septarium (sep-tār'i-əm), n. پهرهکچی درز لیزوی به کاربؤنانی.

کالسیژم پیکراوه.

septate (sep'tāt), adj. پهرهیی جیاکرتنوه: ددار (گیانهوهرناسی).

پوهکناسی: به پهره جیاکرتنوه.

septem- (sep'tem), پیشگریکه بهمانای: حموت: حموت:

(sempartite)

September (sep-tem'bēr, sep-tem'bēr), n. Abbr. Sept.,

پهزیمر: مشتاخان: مانگی نؤمهیی سالنامهیی پزواویسی.

sempartite (sep'tem-pär'tit), adj. حموت بهشی:

حموت پارچایی

septenarius, دیزه هؤنراویهکی لاتینی یا یونانی حموت خشتهکی.

septenary (sep'tə-ner'i), adj. (۱) ژماره حموت: حموتی.

(۲) حموت دانایی: حموت کسی: دهستهیی حموتی.

septennial (sep'ten'i-əl), n. (۱) حموت: ژماره حموت.

(۲) حموت سال: ماهی حموت سالی (به دهگمه نیش حموت هفتهیی یا پزوی)

(۳) دیزه هؤنراوی حموت خشتهکی.

septennial (sep'ten'i-əl), adj. (۱) حموت سال: خایینا.

حموت سالی: حموت سالانه. (۲) هر حموت سال جاریکه پوهدهات یا دهکرت:

حموت سالی: حموت سالانه.

پوهدانیکیی حموت سالی: شتیکه هر حموت سال جاریکه پوهدهات.

n. -septennially (adv.).

septentrion (sep-ten'tri-ən), n. [Archaic],

باکور:

ناوچمکانی باکور.

-septentrional (adj.).

septet, septette (sep-le't), n. (۱) دهستهیی حموت کسی یا شتی.

(۲) (۱) ناوایی حموت نامیری یا حموت گؤرانی بیژی.

(ب) نم حموت موسیقارانه یا گؤرانی بؤزه: تیپی موسیقایی حموت کسی

پیشگریکه بهمانای: (۱) حموت: حموت:

septi-, sept- (sep'ti), (septilateral)

(ب) بؤگن: پزوی: (septicemia)

(ج) پهرهیی جیاکرتنوه: دیواری ناویین.

(۱) بؤگن: پیس.

(۲) بؤگنکمر: پیسکمر: پزینن.

(۲) نهنجاسی.

نهنجاسی.

(۱) sequent.

(۲) زنجیره‌یی؛ برودوایی.

(۱) جیاکردنموره (له خه‌ئک).

نوروخستنموره: (The Judge -ed the jury).

(۲) دستبیسسرداگرتن شتورمک (ههتا قهرزده‌نموره).

(۲) دستبیسسرداگرتن (له لایهن میری‌یهمه).

(۱) کشانه‌مه بۆ کونجیئک:

(He -s himself in his study every afternoon.)

جیاکارده؛ جیا؛ گۆشه‌گیرا.

sequestered (si-kwes'tērd), adj.

(۱) دستبیسسرداگرتن (له لایهن میری‌یهمه).

sequester, [Archaic] (۲) میری‌یهمه.

-sequesterator (n.).

(۱) جیاکردنموره؛ دابیرن:

sequestration (si-kwes'trā'shan), n.

نوروخستنموره. (۲) (۱) دستبیسسرداگرتن (ههتا قهرزده‌نموره).

(ب) دستبیسسرداگرتن (له لایهن میری‌یهمه).

sequestrectomy (sē'kwes-trek'ta-mi), n.

تله‌زمه ئیئسقانی مردوو له ئیئسقانی زیندوو (نه‌شتره‌گیرا).

sequestrum (si-kwes'trəm), n.

جیا‌بوومره له ئیئسقانی زیندوو.

sequin (sē'kwīn), n.

(۱) پارهمیکی ئالتووینی ئیتالی کۆنه.

(۲) پورله‌ئکه (که جلوبیرگی ژاننی پێ ده‌پران‌نترینه‌مه).

sequined, sequoia (si-kwoi'ə), n.

به پورله‌ئکه پازاوه؛ پورله‌کاوای.

سکویا: جۆزه دره‌خه‌ئیکه زۆر زلی کالیفۆرنیایه.

له توخسی کاج

serac (sā'rak'), n.

بارستایه‌یکه زلی سه‌مۆله بیه‌سه‌ر پویاری سه‌مۆله‌مه.

seraglio (si-rāl'yō, se-rāl'yō), n.

توکی؛ سهره.

serai (sə-rā'i), n.

سهره؛ کۆشکی سولتان یا پاشای تورکی.

serape, sarape (se-rā'pi), n. = poncho 1.

seraph (ser'əf), n.

سیراف: فریشتهمه‌که له به‌رزترین چینی فریشته.

(تایین)

-seraphic; seraphical (adj.); seraphically (adv.).

seraphim (ser'ə-fim'), n. alternative plural of seraph.

Serb (sūrb), n. & adj. = Serbian.

Serbian (sūr'bi-ən), adj.

سربی (که‌ل، کلتور، زمان)؛

تایبته‌ی به سربیا.

(۱) سربی؛ هاونیشتمانی‌یکه سربیا (له یوگوسلاویا).

(۲) زمانی سربی؛ سربی.

sere (sēr), n.

شمر گۆرینانه‌یه که بیه‌سه‌ر پوره‌کیندا دیت له سه‌ره‌تاره تا

دوایی.

sere (sēr), adj. [Poetic].

سیس؛ هه‌لقه‌جاوا؛ هه‌لقه‌پوگاوا؛ وشکه‌مهموو.

(روشه‌ی "sere" بیینه).

serenade (ser'ə-nād'), n.

ئاوازیکه موسیقیه دلداریک به شمر بۆ

دلداریک‌ه‌ی ئۆ دمدات له‌به‌ر پهنجه‌ریه‌کدا.

v.t. & v.i.

ئاوازی موسیقاییان بۆ دلدار به شمر له‌به‌ر پهنجه‌ریه‌کدا؛

گۆرازی بۆ ووتن؛ لاوانده‌نموره.

serenata (ser'ə-nā'tə), n.

(۱) پارچه‌یه‌که موسیقاو گۆرائی‌یه

له‌ریاره‌ی ژاننی لادی. (۲) پارچه‌یه‌که موسیقای نۆرکسترایه.

serendipity (ser'ən-dip'ə-ti), n.

بهمه‌ری شتی خۆش و باش

دۆزینه‌مه به پۆنکوت.

serene (sə-rēn'), adj.

(۱) سایه‌قه؛ پورن: (a ~ sky).

(۲) ئاسوده؛ هینان؛ کپا؛ کش‌ومات؛ خامۆش؛ بۆ دنگ؛ پۆ ئاسوده:

ماده‌ی بۆگنه‌گر یا پیسگر.

septicemia, septicemia (sep'tā-sē'mi-ə), n.

بۆگن بوونی (septicemia, septicemia) (sep'tā-sē'mi-ə), n.

خوینا ژهمه‌رای بوونی خوین. (هه‌روه‌ها پینشی ده‌ووتری: "saremia" و

"blood poisoning" روشه‌ی "sepsis" بیینه).

septicidal (sep'tā-sī'd'l), adj.

قلیشاوه‌توه نه‌دریژایی په‌رده یا دیوارمکه‌ی (میوه، تۆو، که‌لوو)؛ شق بردوو: (a ~ fruit).

septicity (sep-tis'ə-ti), n.

(۱) بۆگه‌سی؛ پیسی.

(۲) بۆگن بوون؛ پیس بوون.

(ب) بۆگنه‌گری؛ پیسگری

septic sore throat, = strep throat.

septic tank,

تانکی پیسایی؛ تانکی ئاوه‌دست (پیسایی توالت و شتی

تری ئیدا کۆده‌بیته‌مه‌و ده‌پزینتری)

septilateral (sep'tā-lat'ēr-əl), adj.

هه‌رتلا

septillion (sep-til'yən), n.

سینتیلیۆن: (۱) ژهمه‌ریه‌که بریتیجه له

یه‌کو بیست و چوار سفر (له ئه‌مه‌ریکا و فرهنسا).

(ب) ژهمه‌ریه‌که بریتیجه له یه‌کو چل و دوو سفر (له ئینگلتیره و ئه‌لمانیا).

septimal (sep'ti-məl), adj.

حه‌رتی؛ تایبته‌ی به ژماره‌ هه‌رت.

septuagenarian (sep'chō-ə-ji-nār'i-ən), adj.

که‌سینکی

هه‌فتا سانه؛ که‌سینکه ته‌مه‌نی له‌نیوان هه‌فتا و هه‌شتا سانه؛ بێت.

adj.

(۱) هه‌فتا سانه؛ ته‌مه‌ن نیوان هه‌فتا و هه‌شتا سانی؛ هه‌فتایی.

(۲) تایبته‌ی به خه‌لکی ته‌مه‌ن هه‌فتا سال.

septum (sep'təm), n.

په‌رده‌ی حیاکه‌رمه‌ه (گیانه‌مهرناسی؛

پوره‌کتناسی)؛ دیواری ناره‌بین: (The nostrils are divided by a ~).

septuple (sep'tū-ō-p'l, sep-tū'p'l), adj.

(۱) هه‌رت؛

له هه‌رت بێکه‌توو. (۲) هه‌رت نه‌هه‌نه.

v.t.

له هه‌رت دان؛ هه‌رت نه‌هه‌نه کردن.

septuplet (sep'tū-ō-p'l-it', sep-tū'p'l-it'), n.

(۱) هه‌رت دان؛

هه‌رت (۲) یه‌کێکه له هه‌رت مندالی به یه‌ک سه‌که له‌دا‌یکبوو.

(۳) (pl) هه‌رت؛ هه‌رت مندالی به یه‌ک سه‌که له‌دا‌یکبوو

sepulcher, sepulchre (sep'ul-kēr), n.

(۱) گۆز؛ قه‌بر

(۲) جایی شتی پیرۆز هه‌لگرتن (به‌تایبته‌ی له قوربانیکای کهنه‌دا).

v.t.

ناشتن؛ گۆزکردن.

the Holy sepulcher,

گۆزی عیسا.

sepulchral,

(۱) تایبته‌ی به گۆز؛ تایبته‌ی به ناشتن.

(۲) له گۆز ده‌چیت؛ تاریکو نووتک؛ ناخۆش

(۳) غه‌مگین (ده‌نگ، ناروان)؛ دلگیر.

sepulchre (sep'ul-kēr), n. [British spelling]. = sepulcher.

sepulture (sep'ul-chēr), n.

(۱) ناشتن؛ گۆزکردن

(۲) sepulcher. [Archaic]

sequacious (si-kwā'shəs), adj.

(۱) شوین که‌رتوو؛ گۆی پاره‌ل؛

هه‌ز به شوین که‌رتن یا پاشکۆیه‌تی که‌را؛ سه‌که‌ج؛ لاساییکه‌رمه‌ه؛ کلکی.

(۲) به پیزو بێک و پینکی گوا.

-sequaciously (adv.); sequacity (n.).

sequel (sē'kwəl), n.

(۱) پاشکۆ؛ پاشینه؛ پاشینه‌ند.

(۲) پاشکۆی به‌ره‌مینیکی وێژه‌یی یا چیرۆکی. (۳) نهنجام.

sequela (si-kwē'lə), n.

نه‌خۆشی پاشکۆ؛ نه‌خۆشی‌یه‌که که له

نه‌خۆشی‌یه‌کی ترمه‌ه دا‌که‌وتیته‌مه‌ه.

sequence (sē'kwəns), n.

(۱) به‌رودوایی؛ پسته؛ یه‌که له‌دوای یه‌که.

(۲) پیزا؛ سه‌ره.

(۳) زنجیره (به‌تایبته‌ی هی شتی نه‌په‌چراوی چوونیه‌که): (a sonnet ~).

(۱) سێ کاهه‌زی یه‌که له‌دوای یه‌کی پۆتریک (قوما، یاری)

(۲) نهنجام (۳) زنجیره وێژه‌ی نه‌په‌چراوی فیلمینکی سینه‌ما.

(۴) سه‌روودی تایینی (کلنسه).

in sequence,

به‌رودو؛ به‌ پیزا؛ به‌رودوای یه‌کتري.

sequent (sē'kwənt), adj.

(۱) دا‌هاتوو؛ تاینده؛ هی دوایی؛ له‌دوا.

(a ~ look, smile, temper, life, etc.)

(۲) [S-] خاھەن شىكزا بەرپۇزا نازناۋى ئەندامانى ھەندى خىزانى شازادى ئورويايىپە (His ~ Highness)

n. [Rare or Poetic], ئاسمانى پوزن ساپەقەى سامان دەردى پوزن -serenely (adv.); serenity (n.).

serenity (sə-rən'ə-ti), n. (۱) ئاسوودەبىي ھېنىنى خامۇشى؛ پۇ ئاسوودەبىي كېي كىش ومانى بى دەنگى.

(۲) پوزنى (ئاسمان، ئاۋ) پۇشنى (۲) [S-] بەرپۇزا نازناۋى ئەندامانى ھەندى خىزانى شازادى ئورويايىپە.

serf (sɜrf), n. (۱) پەندە كولىك بەندە. (۲) سىكىن. (۳) كىشىكى چەرساۋە.

serfage (sɜrf'ɪdʒ), n. = serfdom. serfdom (sɜrf'dɒm), n. (۱) پەندەكى بەندەبەتتى كۆپەلىنى؛ پەندەگەرى پۇشى بەندەبەتتى (۲) سىكىنى.

serfhood (sɜrf'hood), n. پەندەگەل بەندەن. serge (sɜrdʒ), n. سەرج كالايىكى خورى قايمە دەستە جلى ئى دروست دەمكۇنت.

sergeant (sɜrdʒənt), n. (۱) بەردەستى دەردەبەگ لەكاتى جەنگدا. (۲) sergeant-at-arms (sɜrdʒənt-at-ɑrmz), n. چاۋوشى پۇلىس (۴) چاۋوش (سوپا).

sergent-at-arms (sɜrdʒənt-at-ɑrmz), n. ئەلسەرى ئاسايش (۳) دادەگا يا زورى پەرلەماندا؛ لىپەرلولى ئاسايش (لە ھەمان شوئندا).

sergeant fish, جۇرە ماسىيەكى مېلدادە. sergent major, باش چاۋوش.

serial (sɜr'i-əl), adj. (۱) زنجىرەبەست؛ بەرپۇزا پەك لەردى پەك؛ پىز: (~ numbers).

(۲) زنجىرەبىس (جىزۇك، پەرتوك)؛ بە زنجىرە بلاۋكراۋە. (۳) تايىبەتى بە بلاۋكراۋە زنجىرەبىس.

(۴) جىزۇك يا پەرتوكى زنجىرەبىس (لە كۇقاردا يا لەسەر ئەلفوزىن).

n. (۱) ئەلقەبەكى ئەم زنجىرەبىس. (۲) كۇقار. serialize (sɜr'i-əl-iz), v.t. بلاۋكردنەرە لە شىۋەى زنجىرەدا.

serially (sɜr'i-əl-i), adv. بەرپۇزا پەك لەردى پەك. serial number, ژمارەى زنجىرەبىس؛ ژمارە لە زنجىرەدا؛ ژمارە: (-s are given to soldiers and engines to identify them.)

seriate (sɜr'i-it), adj. زنجىرەبەستتۇ؛ پىز پوزا پىزكراۋا؛ بەرپۇزا پىزكراۋا.

seriatim (sɜr'i-āt'im, ser'i-āt'im), adv. = serially. sericeous (si-rish'əs), adj. (۱) ئاورىشىمى. (۲) توكۇن (كەلاۋ مېۋە بەر)؛ توكۇكى نەردەدارا توكوكاۋى.

sericin (ser'i-sin), n. ماددەبەكى لىنجى جەلاتىنىپە لە ئاورىشىم بەردەبەتتۇرنت.

sericulture (ser'i-kul'chɜr), n. كرمى ئاورىشىم پەردەبەكردن بۇ پەردەبەتتۇرنت ئاورىشىم.

seriema (ser'i-ē'mə, ser'i-ā'mə), n. (۱) بالندەبەكى بەرپۇزا پە. (۲) بالندەبەكى نەرجەنتىنى ۋەك ئەم بالندەبەبەچۇكتۇ.

series (sɜr'iz), n.pl. (۱) زنجىرە؛ پىز؛ رىستە؛ چەند: (a ~ of accidents, victories, defeats, etc.) (۲) زنجىرە شتى پەپوئەندىدارا؛ رىستە. (۳) زنجىرە؛ ژمارە؛ پۇزان؛ زنجىرەبەست. (۴) زنجىرە ۋوشە يا ۋوتەى ھاۋتاي رىستەبەك (پۇزمان).

serif (ser'if), n. كلكە تىپ ھىلىكى بارىكە ۋەك كلك دەككى بۇ سەرى يا ئۇزى ھەندى كىبى ۋەك M يا S (چاپەبەنى).

serin (ser'in, sɜr'in), n. بالندەبەكى زەردى ئورويايىپە لە توكۇكى لىسقتە ترشىنىكى نەبىنىپە لەگەلەك پۇزىندا ھەپە (كىمىيا)

serine (ser'en, sɜr'in), n. (كىمىيا)

serious (sɜr'i-əs), adj. (۱) توندىكى سەنگىن؛ توندىتۇزا؛ سوزر لەسەر مەبەست؛ مەنگ: (a ~ man).

(۲) مۇن؛ مومۇن؛ كۇزا؛ مومۇج: (a ~ face).

(۳) راستى ئەك گالته؛ بەدل؛ بى گالته. (ب) كارىگەر؛ كۇششكەر؛ بە دل ھەندەر: (a ~ worker).

(۴) گرىگە؛ سەخت: (a ~ matter).

(۵) ترسناك؛ پۇر مەترسى؛ سامناك؛ سەتم؛ مەترسىدار؛ پەرىشان: (a ~ illness, situation, etc.)

seriously (sɜr'i-əs-li), adv. (۱) بەدل؛ بە راستى؛ بە گەرمى؛ بەبى گالته؛ بە توندى؛ بە دل ۋە گىيان. (۲) بە شىۋەبەك كە مەترسى ئى بىكى: (He is ~ ill).

seriousness (sɜr'i-əs-nis), n. (۱) بە توندى گرىن؛ سوزر پوزن لەسەر مەبەست. (۲) بە راست بوزن ئەك بە گالته. (۳) مەترسى؛ ترسناكى؛ سامناكى.

in all seriousness, بەبى گالته؛ بە راستىپەۋە؛ بەدل؛ بە توندى. serjeant (sɜrdʒənt), n. [British spelling], = sergent.

sermon (sɜr'mən), n. (۱) پەندو ئامۇزگارى ئايىنى (كە لە مۇگەرت ۋە كۇنىسەدا مەلا يا قەشە دەپۇنىتەۋە)؛ ۋوتارى ئايىنى. (۲) پەندو ئامۇزگارى دەردبارى پەقتار ۋەركى سەرشان (بەتايىبەتى ھى ۋوشك ۋاخۇش).

-sermonic; ermonical (adj.). sermonize (sɜr'mə-niz), v.t. & v.i. پەندى ئايىنى خۇئندەۋە (كە مۇگەرت يا كۇنىسەدا). (۲) ئامۇزگارى كرىن (بەتايىبەتى بە جۇزىك بە بۇنى سەرنەشنتى ئى بىت)؛ تەمى كرىن.

-sermonizer (n.). Sermon on the Mount, پەندى سەر شاخەكە؛ پەندو ئامۇزگارى بەكەى عىساپە بۇ خەلگەكەى (كە ئاۋكركى ئايىنى خاچ پەرسىپە) پىشگىرئە بەماناى؛ زەرداۋى خۇئن؛ (serology)

serology (si-rə-lə-ji), n. زانستى زەرداۋى خۇئن. -serologic; serological (adj.); serologist (n.). serosa, = serous membrane.

serosity (si-rəs'ə-ti), n. (۱) شەلى ئاۋ جومگەكانى لەش. (۲) لە زەرداۋى خۇئن چۇن. serotine (ser'ə-tin, ser'ə-tin'), adj. دەرەنگ كۇل كرىدۇرا؛ دەرەنگ پىنگەبىشتۇر (پوۋەك).

serotinous (si-rə-tə-nəs), adj. = serotine. serous (sɜr'əs), adj. (۱) لە زەرداۋى خۇئن دەجىت؛ ئاۋى تىداپە. (۲) شل؛ ئاۋى. serous membrane, پەردەى تەنكى شە دەردەرى بۇشايى ئاۋەش. serow (ser'ə), n. جۇزىكە لە بۇنە كىۋى. serpent (sɜr'pənt), n. (۱) مارا؛ مارى؛ زەرداۋى؛ ئەزەبە. (۲) كەسكىنى ئاپاۋ نەئىگرو ئۇئىبان. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpentine (sɜr'pən-tēn, sɜr'pən-tin'), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serpiginous (sɜr-pij'ə-nəs), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serpiginous (sɜr-pij'ə-nəs), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serpiginous (sɜr-pij'ə-nəs), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serpiginous (sɜr-pij'ə-nəs), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serpiginous (sɜr-pij'ə-nəs), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serpiginous (sɜr-pij'ə-nəs), adj. بەردەمار؛ بەرىكى سوزى پىنگەبەكەى ۋەك كاۋى مار. (۲) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ. (۳) فېشەكە شىتەبەكى مار ئاساپى، ۋاتە پىنج پىنجۇكە. (۴) شەبتان (فېنجىل). (۵) ئامۇزىكى دارىنى فۇرپىياكرىنى مۇسقاى كۇنە. (۱) مارىن؛ مارى؛ لەمار دەجىت. (۲) ئاپاۋ؛ ئۇئىبان؛ فېلپازا؛ پىس (۳) پىنج پىنجۇكە؛ لولۇ.

serpigo (sɜr-pi'gə), n. ئەخۇشى بەكى پىستى تەشەكەرە. serranid (ser'ə-nid'), n. جۇرە ماسىپەكە قەراى پۇنەكەكانى تىزۇ كرىنچ كرىنچ. تايىبەتى بەم جۇرە ماسىپە

serranoid

serranoid (ser'ə-noid'), adj. & n. - serranid.

serrate (ser'āt, ser'it), adj. Also serrated, گرنج گرنج: دانه‌دار: دان دانه‌ای: مشاری: (~ leaves; a -d knife)

serration (ser-rā'shən), n. (۱) گرنج گرنجی: دانه‌داری: دان دانه‌ای: مشاریتی: (۲) ددان (وهك هي مشارو چهقوی دهم مشاری) گرنج: نووك مشاریتی: (۳) ریزه ددان (مشار، دهمی چهقوی مشاری).

serried (ser'id), adj. چپر (ریزه سرباز یا دره‌خت): تیكچراو: تیكچرانچار

serriform (ser'ə-fōrm'), adj. - serrate.

serrulate (ser'oo-lā'), adj. Also serrulated, ددانی ووردی: همیه (وهك همدنیک مشار): گرنج‌کمانی ووردن.

serrulation (ser'yoo-lā'shən), n. (۱) ددانی وورداری (وهك): همدنیک مشار: گرنج ووردی: ددان ووردی: (۲) په‌کنیک هم ددان یا گرنجه ووردانه: (۳) ریزه ددان یا گرنجی وورد: تیكچران: تیكچران: تی تریجان.

serry (ser'i), v.t.

serum (sēr'əm), n. (۱) زهردای خونین: بریتی‌یه له شلاوی خونین که: خړوکه سوورو سپی‌په‌کمانی تیدا ذیه: (۲) whey (۳) شلاوی سمزه‌وات.

serval (sūr'vəl), n. پشیله پلنگ: پشیله کیزی‌په‌کی لاق سرنژی بدنه‌که: واته پنکه‌پنکه‌یه

servant (sūr'vənt), n. (۱) بخدمت: خدمتکار: خدمتچی: (۲) بخدمه: کویله: (۳) civil servant (۴) نؤکری: (~ your obedient)

serve (sūr'v), v.t. (۱) بخدمستی کردن: خدمت کردن: نؤکری کردن: (۲) (He -d tea to his guests.) ناماده‌کردن و پیشکش کردن: (ب) بخدمستی کردن له چیشخانه‌دا: خواردن بؤ مینان: (ج) نان تیکردن: خواردن تیکردن: (She will -d dinner at seven.) (۳) خدمت کردن (کریار له فروشگاه‌دا): یارم‌تیدان: داوا جیبه‌جیکردن: (to - the customer, the public, etc.)

(۴) (ب) برمی‌آیدان: خدمت کردن: (He -d his country as a great statesman.)

(ب) پهرست: خدمت کردن: (He -s God, not man.)

(۵) صهربازی کردن: شمر بؤ وولات کردن

(۶) کات بردن‌سمر (بمیدخانه، سوپا): (He -d two years in jail.)

(۷) کار همنسورپانندن: پی همنسان: شرک بینچن: خدمت کردن: کردن: (He -d three terms in Congress.)

(۸) شیان: بسم بوون: باش بوون: گونجان: (One nail will - my purpose.)

(۹) به‌کاره‌نیران: (One hospital -s the entire city.)

(۱۰) ئی پهرن: (The buck -d the doe.)

(۱۱) نیش بؤ کردن: بؤ باش بوون: (His cunning -d him well; My memory -s me well.)

(۱۲) توله‌لیک‌کردن‌هه: (Punish her; it will - her right.)

(۱۳) به شیوه‌یه‌کی تاییه‌تی په‌فتار له‌گهل کردن:

(۱۴) پی راگه‌یاندن (فهرمانی دادگا به‌تاییه‌تی دارالیکردن بؤ هاتنه دادگا):

(۱۵) سیترف لیدان (یاری تهنس و باله):

(۱۶) به تال دهورگرتنی پهت یا گوریس بؤ قایمی

(۱۷) قه‌تنگ تمقاندن یا چاک کردن‌هه

v.t. (۱) بخدمستی کردن: بوون به بخدمست یا خدمتکار: بوون به نؤکری: (۲) له سوپادا بوون: صهربازی کردن: (He -d in the army.) (۳) کار همنسورپانندن: شرک بینچن: (to - on a committee; She -s in Congress now.) (۴) به‌کاره‌نیران: به‌کاره‌تتن: (This nail is too short to -)

serviceable

(۶) بخدمستی کردن له چیشخانه‌دا:

(۷) گونجان: باش بوون بؤ:

(۸) سیترف لیدان (یاری تهنس و باله):

(۹) یارم‌تیدانی قه‌تسه له به‌نرئوژید:

سیترف (یاری تهنس و باله): نؤیه و مافو شیوه‌ی سیترف لیدان: شایسته‌ی شو سزاییه که دراره:

سزاکه‌ی پر به پپی خویته‌ی: هقی خویتمی:

(۱) یاریده‌دهری قه‌تسه له به‌نرئوژید:

(۲) سیترف لیدن (یاری تهنس و باله):

(۳) (۱) بخدمستی چیشخانه: (ب) بخدمست: خدمتکار: (۴) سینی (بؤ چاو خوارده‌ممنی):

(۱) خدمت: خدمتگوزاری: خدمتکاری: خدمتچیته‌ی:

(۲) مورچه‌خوری میری: فهرانبه‌ری: فهرانبه‌ریتی: (~ public):

(۳) (۱) سوپا: هیزی چه‌کدارو سهربازو نه‌سمره‌مگان: (ب) هیزه چه‌کدارمکمانی شماریکا:

(He was in the ~ for three years.)

(۴) کار همنسورپان: کارگوزاری: خدمت: خدمتگوزاری: (professional -s; repair -)

(۵) [Rare or Archaic], ریزو دلسوزی (بؤ دلداریک): بخدمست:

(۶) خواهرمستی (لمری نی نوژیو پوژوو نیشی چاکوه):

(۷) (۱) نوژی به کؤمه‌ل:

(ب) نهریتی نایمی یا کؤمه‌لایته‌ی: (~ Church; marriage):

(۸) چاکه: پیاره‌تی: یارم‌تی: (۹) سوود: کملک:

(۱۰) شیوه یا چاکه خرابی بخدمستی (چیشخانه، نوتیل، چاپخانه): (The food was good but the ~ was poor.)

(۱۱) قاقمی که‌چکر چه‌تانی سمر میزی نانخوردن: (~ breakfast)

(۱۲) به‌رئومندی: کارگوزاری: خدمتگوزاری: (telephone -; electric -; postal -)

(۱۳) شیوه‌ی پیشکش کردنی هم خدمتگوزاری‌یه:

(۱۴) باشو خرابی هم خدمتگوزاری‌یه: (Our telephone - is good.)

(۱۵) شو خدمت‌تیه که فروشیار پیشکش‌مشی ده‌کات به کریار (وهك بؤ براردن و چاک کردن‌هه‌ی فروته‌نی خرابی و شکار... هتد):

(۱۶) (۱) سیترف (یاری تهنس و باله): نؤیه و شیوه‌ی سیترف لیدان: (ب) توپ له‌کمانی سیترف لیداندا:

(۱۷) ئی پهرین: لیچوونی گیانداری نیر له می:

(۱۸) پی راگه‌یاندنی فهرانی دادگا (به هاتن بؤ دادگا):

(۱۹) تال پنچراو بدمه‌وری پهت و گوریسدا بؤ قایمی (کشتیوانی):

(۱) به‌کملک: به‌سوود: خدمتی پی ده‌کورت:

(۲) بؤ بخدمست و نیشکهرانی ده‌زگایه‌که شک بؤ خملک: (a - elevator, entrance, etc.)

(۳) سوپایی: هی سوپا: تاییه‌تی به هیزی چه‌کداران:

v.t. (۱) پیشکش کردنی پیوستی‌یه‌که به خملک: خدمت کردنی خملک: (One telephone company -s the entire city.) (۲) چاک کردن‌هه (مکینه‌کاری): چاک کردن: بخدمه‌وامی پیدان: سازکردن (مکینه) پوژوو پلاک... هتد گزپین (فوتومبیل): (to - a car) (۳) ئی پهرین: لیچوون (گیانداری نیر له می): (۱) ناماده‌بوون بؤ بخدمستی کردن و یارم‌تی و هاوکاری: (I am at your service.) (۲) ناماده‌بوون بؤ به‌کاره‌نیران: له‌بخدمست‌دا‌بوون: به‌کملک: سوود‌به‌خش: of service, | Is he (it) of any service to you? | service (sūr'vis), n. دارنکه برنکی بچووی خپ یا همره‌ی‌می ده‌کورت و ده‌خورتن: (۱) به‌کملک: به‌سوود: باشو: serviceable (sūr'vis-ə-b'l), adj.

بەکار دەهێنێ: (٢) بەرگەگر؛ قایم: (a ~ fabric) (Archaic) (٣) گۆی پاپەل؛ خزمەتگوزار؛ کارگوزار. **-serviceability (n.) ; serviceably (adv.)**. تەپەلی سۆیاپی؛ شەپەلی ئەفسەرو سەرباز. **service cap**, ئەسانسۆری بەردەست و جانتاو شتومەك (نووتیل و دەزگای تری وەها). **service elevator**, دەزگای بەردەست و کرێکارو شتومەك (نووتیل، چیشخانە، فرۆشگای گەرمە... هتد). **service entrance**, مزی بەردەستی یا خزمەت (چیشخانە، دەزگای یازگاش). **service charge**, بەرگی سەربازو ئەفسەر. **service dress**, (١) سەرباز؛ ئەفسەر. **serviceman (sûr'vis-man), n.** (٢) مەکتەو نامۆ سازکەر یا چاککەرەو: (a telephone ~). **serviceman (sûr'vis-man), n.** (٢) مەکتەو نامۆ سازکەر یا چاککەرەو: (a telephone ~). **service station**, (١) gas station (٢) کارخانە یا دورگاش نامۆری نەلەکتێرەو مەکتەوی شکارو چاک کردنەو پەرچە کرین هتد. **service tree**, دارنێکە بەرینگی بچوونگی خەر یا ھەرەیی دەگرێتو دەخوێت. **serviette (sûr'vi-et'), n.** دەسەسری خوان؛ دەستمانی سفرە. **servile (sûr'v'l), adj.** (١) بەسەسی؛ کۆیلەبەتی؛ تاییبەتی بە بەندە (a ~ class ; a ~ revolt) (٢) بۆ بەندە شیاو؛ وەك ھى كۆیلە؛ بەردەستی (~ work) (٣) ملەكج؛ ریسوا؛ چاوشۆرا؛ نۆكەرناسا: (~ flattery ; a ~ attitude) (Archaic) (٤) ژێردەستە؛ ئاناژان. **-servilely (adv.) ; servileness (n.)**. بەندایەتی؛ کۆیلەبەتی؛ ریسوایی؛ سەرشۆری؛ ملەكجی؛ چاوشۆری. **servility (sûr-vil'ə-ti), n.** (١) بەردەستی؛ بەردەستی کردن؛ خزمەت؛ نۆكەری (٢) نەرمەندە خواریدن یا خواریدەرەو بە كەسێك بۆ خۆی تى ئەكات یا بۆى تى ئەكرێت بە چارێك؛ بەشی كەسێك (خواریدن یا خواریدەرەو): (The food is enough for four - s) **adj.** ھى خواریدن تێكردن؛ ھى خواریدن تیاخواریدن یا پێشكەش كردن: (a ~ dish) **servitor (sûr'və-lēr), n.** بەردەست؛ خزمەتکار؛ خزمەتچی؛ نۆكەر. **servitude (sûr'və-tōd', sûr'və-lūd'), n.** (١) بەندەكەری؛ بەندەكی؛ بەندایەتی؛ کۆیلەبی. (٢) بێگار؛ کاری زۆرەمەلی (بۆ سزادان). (penal ~) (٣) sasement) **sesame (ses'ə-mē), n.** کونجی **sesamoid (ses'ə-moid'), adj.** لە کونجی دەچیت (توئیکاری) کونجییی. ئێنساقانیک یا کۆرکراگەییکی وەك کونجی. **sesqui- (ses'kwī),** پێشگرتنێکە بە ماڤای؛ یەك و نیوێك: (sesquicentennial) **sesquicentennial (ses'kwī-sen-tēn'i-əl), adj.** سەد و پەنجە ساڵی **n.** یادى سەد و پەنجە ساڵە. **sesquipedal (ses'kwip'i-d'l, ses'kwī-pē'd'l), adj.** = **sesquipedalian.** (١) پێ و نیوێك (٢) زۆر درێژ (ووشە) (٣) ووشەیی زۆر درێژ بەکارھێنەر؛ ووشەیی زۆر درێژی تێدا بە **n.** ووشەییکی درێژ. **sessile (ses'il), adj.** (١) ئەكەکی بەكەسەر بە شتیكەرەو نووساوە بەبی (گیانەوئەمرناسی). (ب) چەسپوو؛ ناخوونیت؛ نەبۆك (گیانەوئەمرناسی).

(٢) بەنكەیی بەكەسەر بە قەقەكەرە نووساوە (كەلا، گول)؛ بێ لاسك: (~ leaves, flowers, etc.) **session (ses'hən), n.** (١) کۆبوونەرەوێك (ئەنجومەنی پەرلەمان، دادگا... هتد)؛ دانیشتنێك؛ کۆرێك. (٢) چەند کۆبوونەرەوێك یا کۆرێکی ئەنجومەنیك؛ زنجیرە کۆر. (٣) سەردەمی کۆبوونەرەو ئەنجومەنیك؛ کایە، خول، یا ماوەی دانیشتنی ئەنجومەنیك. (٤) وەرزی قوتابخانە؛ ئەو کاتە قوتابخانەیی تێدا کراوەتەرە (بۆر یا ساڵ ~ the summer) (٥) تاقیكە كە بۆ مەبەستێکی تاییبەتی کۆبوونەرەوێك کۆر: (a gossip ~) (٦) دادگای تاران (لە ئەمریکا): (the court of ~s) (٧) ماوەی چالاکییەکی تاییبەتی؛ کایە؛ نۆرە؛ کۆر: (a recording ~) **-sessional (adj.) ; sessionally (adv.)** لە کۆرگرتنەوێك؛ لە کۆبوونەرەوێك؛ گێراو (کۆر)؛ **in session**, کراوەتەرە (قوتابخانە) | **The court (Congress) is in session.; School is in session from September to June.; School is in session from 8:00 A.M. to 3:00 P.M. |** **sesterc (ses'türs), n.** سێستەرس؛ پارەییکی كەم بایەخی پۆمانی كۆنە وەك فلس. **sestertium (ses-tür'shi-om), n.** سێستەرتیەم؛ پارەییکی پۆمانی كۆنە ھەزار "سێستەرس"ە. **sextet (ses-tet', ses'tet), n.** (١) sextet #2 (٢) شەش دێری دوايي "سۆنیت"ە. "سۆنیت" بریتیە لە ھۆنراوەییکی چوارە دێری كە لە ئیتالیارە داھاتووە. **sestina (ses-tē'na), n.** ھۆنراوەی شەشی؛ ھۆنراوەییكە لە شەش بەش پێكھاتووە ھەر بەشەیی لە شەش دێری شەش خشتەکی (١) دانیشاندن؛ دانان. (٢) (١) كۆرگرتن (مەرسك)؛ كۆر. (ب) ھێلكە خستە ژێر مەرسكی كەمەو یا ناو مەكتەوی ھەلھێنانەرە (٢) خستەسەر؛ لەسەردانان: (the book on the table) (٤) خستە جێی خۆی: (He ~ the wheel on the axle) (٥) خستەسەر شوێنێکی تاییبەتی (لەش): (He ~ his hand on my shoulder) (٦) پێوەتان؛ لێدان: (She ~ a match to the paper) (٧) (١) ئورسین؛ تۆمارکردن؛ خستەسەر كاغەز: (~ it down on paper) (ب) شێمژاكردن. (٨) كردن؛ والێكردن؛ تێ بەردان: (He ~ the house on fire) (٩) چاك كردن؛ چاك كردنەو؛ راستكردنەرە؛ سازاندن؛ پۆكخستن. (١٠) نانەو (تەلە، داو، كاتژمێری ووریاكردنەرە): (to ~ a trap, an alarm clock, etc) (١١) بايەوان ھەلدان یا كوردنەو: (to ~ the sails) (١٢) راستكردنەرە؛ لەسەر ژمارەییکی تاییبەتی دانان (پاڤێز، كاتژمێر. هتد)؛ چاك كردن: (to ~ a watch, an alarm clock, a radio dial, etc) (١٣) دەدانی مشار راستكردنەرە. (١٤) سفرە راخستن؛ نامادەكردن (مێزی ناخواریدن): (to ~ the table) (١٥) نیشمان گرتنەرە؛ نیشكەبەندكردن؛ گرتنەرە: (to ~ a bone) (١٦) چەسپاندن (پا، بێرنا... هتد). (١٧) دەق پێ بەستل (مەحەلەیی)؛ مەیاندن. (١٨) گەوھەر خستە ئەمۆستیلە یا كاتژمێرەرە. (١٩) تێدا دانان؛ تێخستن؛ تیا چەسپاندن: (~ the glass in the window) (٢٠) قەرغولكەر لە قز دان؛ تەوقەلێدان. (٢١) پال پێوەمان.

- (۲۲) پورتنیکردن: (He ~ his face toward home.)
- (۲۳) (۱) دانان: دیاری کردن: (to ~ a goal)
- (ب) مینک خستنهسرا: دل خستنهسرا:
- (to ~ one's mind or heart on somebody or something)
- (۲۴) (۱) دانان (له شوینیک یا لسه کارنکی تاییهتی):
- (We ~ sentris at all the gates)
- (ب) دامهزاندن: دانان (لسهس نیش):
- (ج) سنور بؤ دانان: (to ~ limits)
- (د) کات بؤ دانان یا دیاری کردن: (We have ~ a date for the ship.)
- (ه) بوا کات بؤ دانان: (to ~ a deadline)
- (و) دانان (یاسا، پیرهوی): چهساندن: (to ~ regulations)
- (۲۵) (۱) بون به نمونه بؤ خهنگ: (to ~ an example for others)
- (ب) رنگه بؤ (خهنگ) دانان: شیوان دیاری کردن:
- (The President ~s the tone.)
- (۲۶) (۱) نرهک بهسردادن: کار بؤ دانان
- (ب) دوس به نیش کردن:
- (۲۷) (۱) لسهسردانان (نوخ، کری): بؤ پیرنهوه (to ~ the price)
- (ب) بؤ پیرنهوه (سزا): (The judge ~ the fine at fifty dollars.)
- (۲۸) خستنهلاوه بؤ هلهاتن (هموین):
- (۲۹) دانان نهخشه: پیلان، ری، هتد:
- (۳۰) بؤ کورنه جینی نیچیر (سهگی پاو):
- (۳۱) (۱) ناوان بؤ دانان: (to ~ the words to music)
- (ب) ووشه نووسین یا دانان بؤ ناوان:
- (۳۲) تیب بؤ درووستکردن (چاپهسهتی):
- (۳۳) (۱) دانانی پودانی شانوانمه له شوینیکدا:
- (Shakespeare ~ the scene in Venice.)
- (ب) رینکستنی دیسه به جورنکی تاییهتی:
- (ج) نامادکردن (شاتن): (to ~ the stage)
- (۱) کرکرتن «مریشک، بالنده»:
- (۲) مهین «خوگرتن» دهق بهستنا: دهق گرتن:
- (The cement ~ after several hours.)
- (۳) گرتن (خوم، بویه): گرتنهخو:
- (۴) (forward ; ~ off ; ~ forth ; ~ out) . دهستپنیکردن (گهشت):
- گهرتنه پری: (۵) هلنگردن یا چوون بهرهو
- (۱) ناوانون (The sun ~s in the west.)
- (۷) کزبونان کم بونهوه: کم کردن: بهناخداچوون:
- (۸) رهستان (جل): پی کردن (جل و بهرگ): (The jacket ~s well.)
- (۹) [Dial]، دانیشتن
- (۱۰) بهرگرتن: پینکها تنی بهر له دوا ی لهیه کدان (رووهکناسی):
- (۱۱) بهرمو جینی نیچیر پوانین (سهگی پاو):
- (۱۲) گهرتنه شوینیک تاییهتی بهرهو: له شوینیکدا بوون:
- (The village is ~ among rolling hills and green fields.)
- (۱) دانراو: دیاریکراو: (a ~ time) .
- (۲) بیرهو: بیرهاردراو: چهسینتراو (به پی پی پیرهو یا یاسا):
- (۳) دهسهنقهست: بهمه بهست
- (۴) هپچی تازهی تیدا: نیچه: دانراو نهگورپاو: (a ~ speech) .
- (۵) هینگیر: چهسیبو: نهجول: نه بزوک:
- (۶) گهله رهقی: سهسهخت: سوور لسهس:
- (۷) توند: مهیو: دهق گرتوو:
- (۸) ناماده (بؤ دهستپنیکردن به پشپیکر): (get ~) .
- (۹) پینکها تو: درووستکراو: پینکها تو:
- (۱) بهرهو جینی نیچیر سهیرکردنی سهگی پاو:
- (۲) مهین: دهق گرتن: بهستن: توندبوون: (۳) ری: ریفازا: پوو:
- (۴) مهیل: ناروزو: (۵) نوشانهوه: خواریوون: چه مینهوه:
- (۶) شیوهی وهستان یا پی کردن (جل و بهرگ)

- (۷) شیوهی وهستانی نه دمانیکی لهش:
- (۸) گهرسهو دیسهو هموو لهو شتانهی شانوی پی: ناماده دهگری:
- (He designed the ~)
- (۹) شتلا: قنلم:
- (۱۰) تاقم (بهتاییهتی می هارپیشه یا هارخوو): دهسته: کوزهل:
- (the jet ~ ; a ~ of smugglers)
- (۱۱) (۱) دهسته (شت): تاقم: پزل: (to arrange in ~s) .
- (ب) تاقمه نامین: (~ a carpentry) .
- (ج) دهسته پهرتوره یا کوزفاری نووسه ریک لسهس هه مان یاس:
- (د) تاقمه قاپو کهرچهر چهتان: (a ~ of dishes) .
- (ه) تاقمه ددان:
- (۱۲) دزگا (تله فزیون، رادیو... هتد): نامین: (a television ~) .
- (۱۳) دهسته (یاری تهس):
- ناماده:
- دهستپنیکردن:
- all set, [Colloq.]،
- set about،
- set against،
- (۱) هاروتاکردن: (۲) بهراوردکردن:
- (۳) بی هاندان: کردن بهگوردا: تی بهردان:
- (to set one group or person against another)
- set apart،
- (۱) خستنهلاوه: هلنگرتن (بؤ دوا پوزن):
- (۲) جیاکردنهوه: لیک جیاکردنهوه:
- (۳) خستنه بهرچاو (به جیاکردنهوه): دهرخستن:
- set aside،
- (۱) (۱) خستنهلاوه: هلنگرتن (بؤ دوا پوزن):
- (ب) بؤ تهرخان کردن (پاره، کات): بؤ دانان: (۲) جیاکردنهوه:
- (۳) فریدان: نه ریستن: (۴) پووج کردنهوه:
- set back،
- (۱) کاتژیمیر گه پاندنه دواوه: (۲) گه پاندنه دواوه:
- set down،
- (۱) دانان: خستنهسرا:
- (Set it down on the table.)
- (۲) تو مارگردن: نووسین: خستنهسرا کاهفن:
- (۳) دابهزانندن: (۴) وادانان:
- (۵) دانه پال: خستنه پال:
- set forth،
- (۱) روتن: بیژان: (۲) بلاو کردنهوه:
- set in،
- (۱) دهستپنیکردن (پوودان):
- (۲) بهرهو قهراغ دهریا هلنگردن: بهرمو کهنار دهریا چوون (ثاو، با):
- set off،
- (۱) خستنهسرا نیش: خستنهسرا پی: دهستپنیکردن:
- (۲) وههالیکردن که دیار بیت یا سهرنج پاکیشی: باش دهرخستن:
- (۳) پازاندنهوه:
- (۴) بهرام بهرکردن: بهرام بهر وهستان:
- (۵) تهقانن: تهقانندهوه: (to set off a bomb) .
- set on،
- (۱) هاندان: تی کردن: تی بهردان:
- (She set her dog on them.)
- (۲) هیرش برندن سهی: پهلاماردان:
- set out،
- (۱) سنور بؤ دانان: سنور بؤ دیاری کردن:
- (۲) نهخشه گیشان (شار، باخچه... هتد):
- (۳) پیشاندان (بؤ فرؤشتن): خستنه پیش چار:
- (۴) ناشتن (شتهتل):
- (۵) دهستپنیکردن (گهشت): گهرتنه پری: ملی پی گرتن:
- set to،
- (۱) دهستپنیکردن: دهست به نیش کردن: (۲) دهست به شهی کردن:
- set up،
- (۱) (۱) راستکردنهوه: به پیوه دانان:
- (ب) بهر زکردنهوه: بلندنکردنهوه:
- (۲) ههلان (چار، دوار): درووستکردن (خانوو): پینگهومان:
- (۳) دامهزاندن: درووستکردن: دانان:
- (to set up a government in exile)
- (۴) دهستپنیکردن:
- (۵) پارهمیدان (بؤ دانانی بازگاییهک یا کاسمییهک): دامهزاندن:
- (to set someone up in a business)

(۶) نانمونه (نیشان).
 (۷) داممرزاندن له نیشینگی بهرژدا! دسهلأت پیدان.
 (۸) پینشیاژکړین.
 (۹) [Colloq]، خواردمونه بۇ هیئان یا بۇ کړین.
 (۱۰) [Colloq]، هیئانه جوش! خستنه جوش.
 پهلامارداڼ! هلممت برده سمر! هیرش بۇ بردن
set upon,
seta (sɛ'tə), n. تووکی زیر یا تیز (زیندهوهزاشی) تیسک! درک! پښ
setaceous (si-tā'shəs), adj. (۱) تیسکن! درکاروی! تووکی زبردان!
 پزدار (۲) له تووکی زیر چوو! له درک دهچیت.
setback (set'bak'), n. (۱) نوسروستی! تیکشکان! دانه دواوه.
 (۲) (ا) گهراڼه دواوهی دیوان.
 (ب) گهراڼه دواوهی لاسهرووی دیواری باله خانه (که دهپیته هزی
 تاسکپونهوهی باله خانهکه).
 (۳) دورری خانو له شقاقمونه (بهپینی یاسا).
set chisel, نوسکهنی دم پان
seti- (sɛ'ti), پینشگرکه بهمانای! تیسک! تووکی زیر! درک!
 (setiferous)
setiferous (si-tif'er-as), adj. درکاروی! تیسکن! تووکی زبردان.
setiform (sɛ'ta-fōrm'), adj. = setiferous.
setline (set-lin'), n. زنجیره قولپینکی پاره ماسیچه (بهله مینک
 پایده کینشیت به دواوی خویدا).
 (پینشی دمووتری: "trawl", "trawl line", "trotline".
set-off (set'ɔf'), n. (۱) له بری! له جیاتی! بهرامبر! پارسه تنگ.
 (۲) شتیځ یا دڅخیکه که له بهر جیاوازی شتیځ یا دڅخیکه تردا زیاتر
 دهپیاغه بهر چار. (۳) شتیځ پانینه روه.
 (۴) (ا) داوای بهرامبر (له لایه ن قهرزاریکمه بۇ خاوه ن قهرن).
 (ب) برینهوهی قهرزاریکمه بوم جوره.
setose (sɛ'tɔs, si-tɔs'), adj. = setaceous.
set-screw (set'skrɔ), n. (۱) بوعووی پاکړکړدن! بوعووی مکی
 بی سمره دهکرتت به دووشندا بۇ نهجوولانینان.
 (۲) بوعووی پاکړکړدن کړی زه بهلهک یا سپړنگ.
settee (se-tɛ'), n. (۱) تخته دی دینشنتی درژی پاپشندار.
 (۲) قه نه لهی بچوک یا مام ناوه ندی.
setter (set'er), n. (۱) دانرا! پښکمر: (a ~ of rules).
 (۲) جوره سهگنکی روي تیسکنه
setting (set'ɪŋ), n. (۱) دانان! چسپاندن! چاک کړدن! سازاندن!
 پښکمرستن. (۲) چوارچپوهی گهرهر تیخواو (وهک له نهموستیله پیکدا).
 (۳) دهوروبهر (هی چپوهک، شانلوانامه، مروه) جی! شوین و کات و دهوروبشتی
 شتیځ یا پرودانیک. (۴) دیمه ن و دهوروبهری شانلوه فیلم.
 (۵) ناواری دانراو بۇ فیلم یا هژناره.
 (۶) هیلکهی زیر مریشکه بهک. (۷) ناوایوون.
settle (set'l), n. تخته دی دینشنتی درژی پاپشنت بهری قول.
settle (set'l), v.t. (۱) ریکوونیک کړدن! پښکمرستن.
 (۲) جیکړکړدن! چسپاندن! باش دانان.
 (۳) جینشین کړدن! نیشته جی کړدن:
 (The firm has ~d its employees in nearby houses.)
 (۴) ناوهدانکړدمونه: (America was ~d by Europeans.)
 (۵) نیشاندن! نیشتن: (The rain will ~ the dust.)
 (۶) پالوتن! پوخته کړدن.
 (۷) هینمفکردهوه! نارام پیدان! هیئانهوه سرخو:
 (This medicine will ~ your stomach.)
 (۸) [Colloq]، سارکوتانهوه! به سرویوته لاکدا کیشان! لیدان.
 (۹) چسپاندن! پتمو کړدن.
 (۱۰) داممرزاندن (له سمر نیش، کاسپی، ژن بۇ هیئان).
 (۱۱) برینهوه (ناکوکی) خستن به لایمکدا! یکلای کړدمونه! پښکمرستن:

(to - an argument, a dispute, disagreement, etc.;
 They've ~d their differences.)
 (۱۲) بریارمان (ناکوکی) بهک له دهوروهی دادگا.
 (۱۳) دانمونه (قهرن) دان.
 (۱) جیکړکړوون! وهستان! نیشتهوه! گرسانهوه:
 (The bird ~d on the wire.)
 (۲) گرتنهوه! داپوشین! به سمر داپارین:
 (Darkness ~d on the troubled city.)
 (۳) جینشین بوون! نیشته جی بوون! گرسانهوه! نیشتهوه (مه جان):
 (They ~d in California.)
 (۴) نیشتن! نهوین! داکوتن: (The bridge ~d at one end.)
 (۵) نیشتن (خلته، تلپه):
 (The sediments ~d at the bottom of the cup.)
 (۶) روون بوونهوه (به نیشتنی خلته)! پوخته بوون.
 (۷) هیمن بوونهوه! هانتهمه سرخو! دامرکانمونه! نارام کړتن.
 (۸) (~ with; ~ on; ~ upon), پښکمرتن! بریارمان! برینهوه (ناکوکی).
 (۹) قهرزاندنمونه.
 (۱۰) چسپین! جیکړکړوون! جی خو کړتن! دوق کړتن.
settle down, (۱) جینشین بوون! نیشته جی بوون! جیکړکړوون!
 داممرزاندن له پاکړکړ کمرتن (باش ژنشینان)! دامرکاندمونه! دینشنت:
 (He is now married and settled down.)
 (۲) (ا) نارام کړتن! پان لیدانهوه.
 (ب) هیمن بوونهوه! هانتهمه سرخو! دامرکانمونه.
 (۳) بهل دسست به نیش کړدن یا گوینگرتن: (to settle down to work).
settle for, پی رازی بوون! پی قایل بوون.
 (۱) بریار له سمر دان.
 (۲) مولک پیدان یا پی بهخشن.
settle upon (or on), (۱) بریاری له سمر دواوه! براره تهمه:
 (a ~ matter)
 (۲) جیکړ! چسپینو! نکو.
settlement (set'l-mənt), n. (۱) جیکړکړوون! چسپین.
 (۲) داممرزاندن (له سمر کار، ژنشینان، کاسپی... هتد)! جی خو کړتن له زیاند
 (۳) ناوهدانکړدمونه! ناوهدان بوونهوه: (the ~ of a large area).
 (۴) ناوهدانی! ختلکی ناوهدانی بهک.
 (۵) دیپه مکی چپه! ناوایه مکی تریک.
 (۶) پښکمرتن (ناکوکی)! برینهوه.
 (۷) پاکړدمونه (قهرن)! دانمونه (قهرن)! پښکمرتن له سمر قهرن یا داوایهک.
 (۸) (ا) مولک بهخشن به کسپیک. (ب) مولکی بهخشاو.
 (۹) دهگای کومه لایه تی و پښتیرگی گهرهکی هژاران.
 (۱۰) نیشتن (خانوه، پرد)! نهوین.
 (۱) بریاردمر! شت برینهوه.
 (۲) ناوهدانکمرهوه! نیشتمجی ناوچپه مکی تازه ناوهدانکراوه!
 نیشته نی ناوای تازه
settlings (set'linz), n. خلته! نیشتنو! تلپ! تلپه.
set-to (set'tɔ), n. (۱) شمره مسته کوله! شمرا! بهیکدا هاتن.
 (۲) مشومری گرم.
set-up (set'ʌp), n. (۱) شیوهی پښکمرستن (کمره سه، مکینه،
 شوین... هتد)! نهخشه! پښکمرستن.
 (۲) بهژن و بالا! قه لافهت! شیوهی همنسان و دینشنت.
 (۳) [Colloq], [pl.], کمره سهی پینکی خواردمونهی کحول درووستکردن
 وهک سه هژل و ناوی سوده... هتد).
 (۴) [Slang]، (ا) پښتیرکړیبهکی به ناسانی یا به ساخته براوه (به پینی
 پښکمرستن پښمهکی)! پښتیرکړیبهکه پښمهکی نهمجامه مکی زانراپیت (له بهر
 ساخته تیدا کړدن به دهمستفلسه نورا ندنی لایهک)! پښتیرکړیبه ساخته
 (ب) نرکینکی به دهمستفلسه ناسان کراوه! کارینکی ناسان.

seven (sevⁿ), *n.* هفت: ژماره هفت.
sevenfold (sevⁿ-fōld'), *adj.* (۱) هفتواری: هفتواری هفتی؛
 هفتواری هفتواری: هفتواری هفتواری (۲) هفتواری هفتواری.
adv. هفتواری هفتواری.
seven seas, Also Seven Seas, هفتواری دریاکانی جیهان
seventeen (sevⁿ-tēn'), *n. & adj.* هفتده
seventeenth (sevⁿ-tēnth'), *n.* (۱) هفتدهم: هفتدهمین.
 (۲) هفتدهمیک
adj. (۱) هفتدهم: هفتدهمین (۲) هفتدهمیک.
seventeen-year locust, کولکایهکی بزرگهلاتی نهمریکایه
 به گرمزکایی لهزیر زهوپدا بؤ سیانزه همتا هفتده سالن دهژی نینجا همراش
 دهپیتو بؤ ماوهیکیی زور کورت لاسر زهوی دهژی.
seventh (sevⁿth), *n.* (۱) هفتوتم: هفتوتمین
 (۲) هفتوتمیک
 (۳) (۱) ناوارنکی هفتوتم نهونده بهزتر یا نزمتر له ناوارنکی تر.
 (ب) ناوارنکی هفتوتم پلیمین.
adj. (۱) هفتوتم: هفتوتمین (۲) هفتوتمیک.
seventh-day (sevⁿth-dā'), *adj.* (۱) هی هفتوتم پوژ. واته
 شهمه. (۲) شهموان نیش ناکات، واته پشور ددات (بههزی ناینده).
seventh heaven, (۱) ناسمانی هفتوتم
 (۲) نهپیری شادمانی و ناسوودهی: (I am in the ~)
seventhly (sevⁿth-li), *adv.* هفتوتم (له ژماردن هی یا خاند).
seventieth (sevⁿ-ti-ith), *adj. & n.* (۱) هفتاهم: هفتاهمین.
 (۲) هفتاهمیک.
seventy (sevⁿ-ti), *n.* هفتا
adj. هفتا
 the seventies, هفتاکان (له تهمنی کمینکدا یا لهسهدهمیکدا).
seven-up (sevⁿ-up'), *n.* جوړه بارییکیی کاغزه.
sever (sev^{er}), *v.t.* (۱) جیاکردنوه: لیک جیاکردنوه: پمش کردن؛
 کهرتر کردن (۲) برینوه: لیکردنوه: پچراندن:
 (to ~ a rope with a knife)
 (۳) پچراندن (پهپومندی): برین: (to ~ diplomatic relations)
v.t. (۱) جیاپونوه: دابیشپورن (۲) برینوه: پچران.
-severable (*adj.*)
several (sev^{er}-əl, sev^{er}əl), *adj.* (۱) جیا: جیاوان
 (They went their ~ ways)
 (۲) چس: همدیک. (~ of the windows were broken)
n. چهنه کمینک یا شتیک
severally (sev^{er}-əl-i, sev^{er}əl-i), *adv.* (۱) به جیا: به جیا جیا
 (۲) یک له دواوی یک
severalty (sev^{er}-əl-ti, sev^{er}əl-ti), *n.* (۱) جیاوازی: جیاپیی.
 (۲) مولکی حوآ زهوی و زارو خانووی یک خارون.
 (۳) خارونینتی خوآ خارونینتی بی هاویمش.
severance (sev^{er}-əns), *n.* (۱) برینوه: لیک کردنوه: جیاکردنوه:
 دابیرن (۲) جیاپونوه: برانوه: پچران (پهپومندی).
severance pay, بهخشیشی له نیش خست: نهو پارویهیه که دهرت
 به مورچهخوژیک لهکاتی دهرکردن یا دواوی پی هینانی کارهکید.
severe (sə-^{ver}'), *adj.* (۱) مؤن: گری: (looks ~)
 (۲) توندوتیز: بهزهبر: دلومق: (~ treatment)
 (۳) سخت ناووهوا: (a ~ winter; ~ weather)
 (۴) گران: قورس: سخت: (a ~ test of his ability, patience, etc.)
 (۵) ساده: ساکار: خاکی: نارپازوه: (a ~ style)
 (۶) ناخوش: تیز: (~ pain)
-severeness (*n.*)
severely (sə-^{ver}-li), *adv.* به توندوتیزی: به دلومقانه: به توندی.

(You will be ~ punished.)
severity (sə-^{ver}-ə-ti), *n.* (۱) توندوتیزی: بهزهبری. (۲) دلومقی.
 (۳) مؤنی: گری: مریونی.
 (۴) سهختی: (the ~ of a climate)
 (۵) گرسناکی: ممرسی لیکران: (the ~ of an illness)
 (۶) سادهپیی: خاکیتی: ساکاری.
 (۷) شتیکی توندوتیز: (سزا).
sew (sō), *v.t.* دوروین: دوروینوه: (to ~ a dress)
v.t. دورومان کردن: جل دوروین.
sew up, (۱) دوروینوه.
 (۲) [Colloq.] برینوه به سرکهوتویی و باشی (ریکوتن): پهیمان.
 (۳) [Colloq.] قورخ کردن (پازان).
sewage (soʊ^{ij}, sū^{ij}), *n.* پیسایی زئراب: پیسایوی زئراب:
 زئرابوا: گندوا.
sewer (soʊ^{er}, sū^{er}), *n.* زئراب: ناوهری زئراب زمین.
sewer (sō^{er}), *n.* چلدور.
sewer (sō^{er}, sū^{er}), *n.* سرکهک بردهستی خون (له سهدانی
 ناوهم استدا).
sewerage (soʊ^{er}-ij, sū^{er}-ij), *n.* (۱) کومله زئرابی لیکراو.
 (۲) دهرکردنی گاو و پیسایو به زئرابا. (۳) sewage
sewing (sō^{ij}), *n.* (۱) جل دوروین: جل دوروین: دورومان.
 (۲) بهرگی دورواو: کالای ناماده بؤ دوروین.
sewing circle, قاقسی جل دوروین: قاقسه زینکن پیکوه جل دهوروین
 (بهتاییهتی بؤ کاری خیرخواپیی)
sewing machine, مکیکنی جل دوروین
sewn (sōn), *alternative past participle of sew.*
sex (seks), *n.* (۱) زاینده: پهگن (نیر بیت یا می): توخم.
 (۲) نیرو منیی: نهو تاییه خوینانی که نیرو می له یک جیادهکاتره
 (۳) پاکیشانی نیرومی بؤ بهکتری.
 (۴) جووت بیون: جووت کرتن: (He had ~ with her)
the fair (or gentle, weaker) sex, زایندهی جوان:
 پهگنری جوان: نافرته: ژن.
the sterner (or stronger) sex, زایندهی بهزهبر یا بههین: پیاو.
sex- (seks), *Also sexi-*, پیشگریکه بهمانای: شمش:
 (sexpartite)
sexagenarian (sek^ˈsə-ji-nārⁱ-ən), *adj.* له تهمنی شست
 سالیادیه: شست ساله.
n. کمینکی شست ساله: مؤنیکیی تهمن شست سالو بهرور ژور.
sexagenary (seks-aj^ˈ-ə-nerⁱ), *adj.* (۱) شستایی
 تاییهتی به ژماره شست. (۲) به شست شست زیاد دهکات.
sexagenarian (۳)
n. کمینکی شست ساله.
sexagesimal (sek^ˈsə-jesⁱ-mⁱ-l), *adj.* شستایی
 تاییهتی به ژماره شست.
n. کهرتی شستیی (بیرکاری).
sex appeal, پاکیشانی زایندهی یا پهگنری: دلومقی: جوانی
 پاکیشانی جووت بیون.
sexcentenary (seks^ˈsen-ten^ə-rⁱ), *adj.* شمش سهد سالی:
 شمش سهدی.
n. یادی شمش سهد سالی.
sex chromosome, گروموسومی پهگن: نهو گروموسومیچه که
 بهپاری نیرومینیی زیندهومر ددات.
sexed (seks^t), *adj.* (۱) پهگنریکی تاییهتییه: نیرو یا مییه.
 (۲) باری زایندهی له پلهیکیی تاییهتیدایه (ژور، که، یا مام ناوهدی):
 پاکیشانی پهگنری کهه یا زوره... همد.

sexennial (sek-sen'ī-əl), *adj.* (۱) شەش سالی شەش سان خایەن. (۲) ھەر شەش سان جاریکە پۈۋەدەت شەش سالی شەش سالانە.

sex hygiene, تەندرووستى زاینەدەي پالەتەمىزى پەگەزى يا جۈۋت بۈۋن (بۇ چاگەي دوو كەسەكە خۇيان و كۆمەلەيش).

sexi- (sek'si), = sex-.

sexily (sek'si-li), *adv.* بە شىۋە بەگى ھەرس ھەسنىانە؛ بە خۇشاناھ

sexiness (sek'si-nis), *n.* پەلەي دلفرۇنى پادەي خۇشان يا ھەرس ھەسنىنى.

sexism (sek's-i-z'm), *n.* (۱) دۆايەتى نافرەت؛ لايەن نەگرتنى ئنا؛ چەۋسانەۋو دۆۋەستانى نافرەت. (۲) جياگردنەۋو ھەسنىگانى تابەجىيانە و تارەۋوۋكارىانەي خەلە بەگۈنەۋي نىرو مئىي و ھىچى تر. (۱) بى رەگەن: نە نىرەۋ نە مى. (۲) بى ھەستى جۈۋت بۈۋن؛ ساردا؛ بى تارەۋو؛ مەۋو.

sexology (sek-sōl'ə-ji), *n.* زانستى زاۋۋى؛ زاینەدەۋانى.

sexpartite (seks-pär'tit), *adj.* شەش بەشى

sext (seksi), *n.* (۱) چۈۋەم نوۋى حەۋت نوۋى پۇژانەي خاچ پەرستان (كە لە ساتى شەشى پۇژا دەگى واتە لە نىۋەپۇژا). (۲) كاتى ئەم نوۋە، واتە ساتى شەش كە نىۋەپۇژا دەگىتەۋە.

sextain (seks'tān), *n.* شەش خشتەكى؛ بەشىكى شەش دېرى ھۇنارە.

sextan (seks'tən), *adj.* شەش بۇژى؛ شەش پۇژا جارىك پۈۋەدەت. *n.* شەش بەپۇژا؛ تايمەك ھەر شەش پۇژا جارىك سەر لە نەخۇشەكە دەدات.

sextant (seks'tant), *n.* (۱) نامىزى پىۋانى دوۋى گۇشەي؛ نامىزى دىبارى كەشى لە دەريادا لە پىۋانى بەرۋى گۇشەي نەستىرەۋە (كەشتى پەمان بەكارى دەھىن). (۲) شەش يەكە بازەن. [Rare]

sextet, sextette (seks-tet'), *n.* (۱) دەستەي شەشى (مەۋۇ، شت). (۲) (۱) ئاۋازى شەش كەسى يا نامىزى. (ب) تىپى مۇسىقاي شەش كەسى؛ شەش كەسى تىپەكە.

sextillion (seks-til'yən), *n.* سىكستىلۇن (۱) ژمارەيكە برىتەيە لە يەك و بىست و يەك سەر (لە نەمەركاۋ فەرەنسا). (ب) ژمارەيكە برىتەيە لە يەك و سى و شەش سەر (لە ئىنگلەتەرە و ئەلمانىا).

sexton (seks'tən), *n.* مەجەر

sextuple (seks'too-p'l, seks-tū'p'l), *adj.* (۱) شەشى (۲) شەش نەۋەندە. (۳) كىشەي شەش نەنگى (مۇسىقا).

n. شەش نەۋەندە.

v.t. & v.i. شەش نەۋەندە كەرن؛ شەش نەۋەندە تەۋوۋن.

sextuplet (seks'too-plit, seks-tū'plit), *n.* (۱) مەداللىكى شەش ھارۋا؛ يەككە لە شەش مەداللى بە يەك سەك لەدايەكۋو. (ب) (Pl.), شەش؛ شەش مەداللى بە يەك سەك لەدايەكۋو. (۲) دەستەي شەشى (بەتا بەتەي ھى ھارۋو).

sexual (sek'shō-əl), *adj.* (۱) پەگەزى؛ زاینەدى. (۲) نەدەس جۈۋت بۈۋنى ھەيە؛ يا نىرە يا مى. (۳) جۈۋت بۈۋنى؛ ھى ھەرس يا ھەستى جۈۋت گرتن؛ گانارۋى. (۴) زاۋۋىيى؛ تايبەتى بە سەۋا.

sexual intercourse, گان؛ جۈۋت بۈۋن. (لە كۇندا پىشى دۈۋتر؛ "sexual commerce")

sexuality (sek'shō-əl'ə-ti), *n.* (۱) زاینەدىيەتى؛ پەگەزىيەتى؛ جياكرانەۋە بەپەي نىرو مئىي جياكرانەۋە بەپەي نىرو مئىي (۲) بەنالۇشى؛ جۇش و خۇشۇشى؛ خۇلباي جۈۋت بۈۋن (۳) بار يا پەلەي تارەۋۋى جۈۋت بۈۋن

sexually (sek'shō-əl-i), *adv.* (۱) لەۋۋى زاینەدە يا پەگەزەۋە. (۲) لەۋۋى جۈۋت بۈۋنەۋە.

(۳) بە جۈۋت بۈۋن؛ بە گان؛ بە گان. (۴) لەۋۋى زاۋۋىيە؛ بە سەۋا. نەدەس جۈۋت بۈۋن؛ نەدەس جۈۋت بۈۋن؛ كىرو قۇز. جۈۋت بۈۋن؛ گان. ھەلبۇتەي زاینەدەي؛ ھەلبۇتەي چاكتىن ھارۋەر بۇ زاۋۋىيە.

sexy (sek'si), *adj.* [Slang]. ھەرس ھەسنى؛ ھەستى جۈۋت بۈۋن و ۋوۋوۋنە؛ بە جۇش و خۇشۇشى؛ ھىنەرە نالۇش؛ (a ~ woman, dress, look, etc.) بى دەنگ بە؛ ووسكوت بە؛ ووسا. (۱) پەپۈۋت؛ لە كەلاۋە دەچىت؛ پىس و پىخۇل؛ كەند؛ (a ~ house, ~ surrounding). (۲) دىراۋ؛ شې؛ شېۋوۋو؛ (~ clothes). (۳) پىتى؛ شېۋۇش؛ شېرە لە بەر. (۴) ھىچ پەۋۋ؛ بى قە؛ كەم. (۵) (۱) بەدا؛ پىس (پەفتا)؛ تاپەسەند؛ (a ~ trick). (ب) نارەۋا؛ ناسىرەن (پەفتا)؛ (a ~ treatment of one's parents, friends, employees, etc.)

-shabby (*adv.*); **shabbiness** (*n.*), جەۋنى خەمان ھەلگرتن (لاي چۈۋەكە) كۇختە؛ زۇچ؛ قۇختە. (۱) شەۋەردنە سەر. (۲) (~ with), لەكەدا؛ ژان؛ بۈۋن بە ھارمان يا ھارۋەر؛ (She shackled up with him.)

shackle (shak'l), *n.* (۱) پىۋەندە؛ كۇت. (۲) كۇسپا؛ بەرەست؛ تەۋق. (۳) نامىزى بەپەكەگە پىنەن. (۱) پىۋەندەگەرن؛ زىچىر كەرنە پى؛ كۇت كەرنە قاچ. (۲) پىنەۋەبەستان؛ لىكەدان. (۳) بەستەۋە؛ پى لىگرتن؛ پەربەستەگەرن

shadblow (shad'blō), *n.* = **shadbush**.

shadbush (shad'boosh), *n.* گۇۋرۇكە؛ دەرەخنىكى بەردارى بچۈۋە. گۈلبىكى سېۋى بەرىكى شەخۋانى پەشكار دەگرت. (۱) مەۋە مېۋەيكە لە تۇخى كەبەت و لىمۇ. (۲) دەرەختى ئەم مېۋەيە. (۱) سىبەر؛ سەھەند؛ فىنكايى. (۲) تارىكى؛ تارىكايى. (۳) (Pl.), شۇننىكى چەپە يا تەرىك. (۴) تارىكايى (ۋىنە، تابلۇ، نىگار). (۵) پەلەي جياۋازى پەنگىك (بەگۈنەۋى پۈۋنى و تارىكى): (~s of blue) (۶) جياۋازىيەكى كەم؛ نەختىك جياۋازى: (~s of opinion) (ب) نەخت؛ تۇز؛ تۇسكال؛ (a ~ of humor in his voice). (۷) [Poetic], تارەيى؛ خۇ؛ شەبەنگ. (۸) (۱) كەلاۋەي لەمپا يا چرا؛ (~ a lamp). (ب) پەردە؛ (~ a window).

v.t. (۱) بەرى خۇز لىگرتن؛ سىبەر بۇكەرن؛ پاراستن (لە گەرمى يا پۈۋناكى): (~ your eyes from the sun.) (۲) داپۇشەن؛ شارەنەۋە. (۳) تارىك كەرن؛ لىل كەرن. (۴) تارىك كەرن (ۋىنە، تابلۇ، نىگار)؛ پەنگ تارىك كەرن. (۵) نەختىك گۇۋرەن؛ بە ناستەم گۇۋرەن. (۶) نەختىك كەمەردەۋە (نوخ). نەختىك گۇۋرەن؛ تۇسكالى گۇۋرەن (پەنگ، پادە).

shading (shād'ing), *n.* (۱) بەرى خۇز يا پۈۋناكى گرتن؛ پاراستن لە خۇز يا پۈۋناكى؛ سىبەر (بۇ) كەرن. (۲) تارىكى و پۈۋناكى پىشانەدان لە ۋىنە و تابلۇ دەرۋەستەگەرن (۳) جياۋازىيەكى كەم؛ نەختىك جياۋازى (چۈننى، جۇ... ھەند). (۱) سىبەر؛ سىبەرى كەسلىك يا شتىك.

- (ب) لوله. (ج) ستون.
- (۷) پیژموی نسانسیر: (an elevator ~).
- (۸) باکتش (بؤ همراگورین له توینل، کانی، یا ژئرزهمیندا): (a mine ~)
- (۹) لوله‌ی باکتش (بؤ همراگورین یا گرم کردنی خانوی).
- v.t.
- (۱) "بؤکردن یا پیوه‌بستن.
- (۲) (Slang)، به نارواییانه هفتار لهگهل کردن؛ خهله‌تاندا؛ ده‌ستیرین؛ ناپیایوی لهگهل کردن؛ به دره‌قانه لهگهل جوولانموره: (He was ~ed.)
- (۱) جه‌ند ستورونیکسی مه‌کینه (که پیکموره نیش، shafting (shaf'tiŋ), n.
- لهگهل بؤ ووزه گواستنموره: (۲) کهرسه‌ی دروستکردنی هم ستورونانه.
- shag (shag), n.
- (۱) قژ بؤ خوری چنگ له‌یه‌کداو و په‌ستراوه؛
- قژ بؤ دریزو بؤ: (۲) تیسک؛ کولک؛ ریشهل.
- (۳) کالای تیسکن و زیر؛ قانی کولکن؛ قوماشی تووکن.
- (۴) شتیکی نالوسکاو تیکهل‌وینکل.
- (۵) توتنی شیتال شیتال کراو؛ توتنی باش وورد نه‌کراو واته درشت.
- v.t.
- (۱) کولکن کردن؛ تیسکن کردن؛ بؤکردن.
- (۲) (Slang)، پاکردن به‌نوی قژیداو گرتنموره (باری بیسبول)
- shag (shag), n. = cormorant.
- shag (shag), n.
- جزیره سه‌مایه‌که.
- سه‌ماکردن بهم جزیره.
- v.t.
- (۱) دره‌ختیکی نه‌مهریکای باکووره shagbark (shag'bark'), n.
- توئکله‌کسی ته‌لاشدارو ریشانداره به‌رمه‌کی ده‌خوریت. (۲) داری هم دره‌خته
- (۳) بهری هم دره‌خته.
- (۱) تیسکن (فهرش، سه‌ک)؛ کولکن؛ تووکن؛ shaggy (shag'gi), adj.
- تووکن و زیر. (۲) بؤ دریزو دانه‌هینراو؛ چنگی داوه‌ته یه‌ک؛ نالوسکاو؛ شیاو: (~ hair)
- (۳) پنتی؛ شل‌وشیاو؛ شل‌وشول؛ شپوش؛ قژ بؤ دانه‌هینراو.
- shaggily (adv.) ; shagginess (n.).
- (۱) قایشیکی گرنج و زیره له پیسته‌ی shagreen (shə-grēn'), n.
- خوش نه‌کراوی نه‌سپو حوشترو مانگی دریا ده‌مکرت.
- (۲) پیسته زیره‌کی کوسه و سه‌گه‌ماسی (که بؤ شت ساف‌ولوس کردن و قایش به‌کارده‌میدرت).
- شا؛ پاشا؛ پاشای خیران.
- shah (shā), n.
- (۱) پاره‌شاندن؛ لهراندنموره؛ له‌قاندن؛ شه‌کاندنموره؛ shake (shāk), v.t.
- پاته‌کاندن. (۲) هه‌لته‌کاندن؛ ته‌کاندن؛ لیکردنموره: (to ~ the dust out)
- (۳) هینانه له‌رزین: (The tremor shook the building.)
- (۴) لاره‌ولاریپیکردن؛ له‌جه‌پیکردن؛ له‌تزییدن.
- (۵) په‌شوکان؛ تیکدان (هست)؛ ووره پئ به‌ردان؛ ده‌مار جوولاندن؛ په‌ستکردن؛ شینواندن: (He was visibly shaken by the news.)
- (۶) پاره‌شاندن: (to ~ one's fist)
- (۷) شه‌تاندن. (۸) تموقه له‌گهل کردن.
- (۹) (~ off) - خۆ ئی پرکارکردن؛ له کۆل خۆ کردنموره: (to ~ off a cold)
- (۱۰) پاره‌شاندن (زاری تاوله و دویمینه).
- (۱۱) دهنگ لهراندنموره (موسیقیا و گۆزانی).
- (۱۲) بادان (سه‌ما)؛ بایندان.
- v.t.
- (۱) له‌ریزموره؛ پاره‌شان؛ له‌قن؛ شه‌کانه‌موره؛ شه‌کینه‌موره.
- (۲) له‌ریزین؛ ههل له‌ریزین؛ هاتنه له‌ریزین: (He was ~ing with fear.)
- (۳) له‌تزدان؛ لاره‌ولاریکردن؛ له‌جه‌کردن.
- (۴) ته‌موقه‌کردن. (۵) دهنگ له‌ریزموره (موسیقیا و گۆزانی).
- (۱) له‌ره؛ له‌ره‌له‌ره؛ له‌ریزموره؛ پاره‌شان؛ بادان؛ بایندان.
- (۲) له‌ریزین؛ له‌ریزه؛ له‌ریزه‌له‌ریزه: (۳) قلیش (بهرد، دار).
- (۴) [Colloq.] earthquake.
- (۵) (Slang)، هه‌ناسه (کات)؛ کاتیکی ژور کم: (I'll be there in a ~.)
- (۶) له‌ریزه (موسیقیا و گۆزانی)؛ له‌ره.
- (۷) خواردنمویه‌کی تیکه‌لاو شه‌قینراو: (a milk ~)
- shakable; shakeable (adj).

(۲) پشت پی نهبستراوا شلوق: (a ~ truce, alliance, etc.)
(۴) قلیشاو (دارودرهخت): (۵) پمشوکار: شلوقاو.

-shakily (adv.),
shake (shāl), n.
shake Oil,
shall (shal), v.

بهردی گلچن
نهوتی بهرد.
(۱) کردارنکه نیشانهی کاشی داماتوووه (پریزمان)
له شایندها.
(I = be fifty next year. ; We ~ go home tomorrow.)

(۲) کردارنکه سردهمی دواپوژ دهگه بیئتیت به چهند مانایهک (پریزمان):
(۱) بهلین: (Your service ~ be rewarded.)
(ب) مسوگهری: هر دهبی بیی: (That day ~ come.)
(ج) فرمان (Thou shalt not kill.)
(د) پیوسته (یاسا): دهبی:
(The penalty ~ not exceed two years in prison.)
(۳) نایا (پرسیار دهریارهی دواپوژ):
(~ we meet again next week?)

shalloon (sha-lōon', shā-lōon'), n.
shallop (shal'op), n. = dinghy.
shallo (shā-lot'), n.

(۱) سوزیهکه له توخنی پیازه سملکهکی
له هی سیر دهچیت و تامهگیشی لهنیوان سیر و پیازدهایه به سهوی له
تهرهپیاز دهچیت. (۲) تهرهپیاز: فیستکه.

shallow (shal'ō), adj.
(۱) تمکار: تتهک: قول نویه:
(~ water ; a ~ river, stream, etc.)
(۲) پهل (قاپ، دهفن): پان (دهفن):
(a ~ plate, dish, container, etc.)
(۳) تی نهگه میشوو: تمک (مشک): پووکمشی:
(a ~ person, mind, etc.)

n.
v.t. & v.i.
shalt (shalt),
shall "o", "e" (لهگال "thou" به کاردهمیتیت):
(Thou shalt not kill.)

sham (sham), n.
(۱) فیل: کلهک: تلهکه بازی: فیل وتلهکه.
(۲) شکی قلب یا دروژنه: شکی پووکمش.
(۳) کسپیکه به درو خوی به کسپیک یا جزویکی تر پیشان بدات.
(۴) بهرگیکی پاراوهی لاسایی.

adj.
v.t.
v.i.
shaman (shā'man, sham'an), n.
پزیشکی جادووگهر (ووشهی دواپی بیینه)
(ب) پزیشکی جادووگهری هیندی به نهمریکایی بهکان.
(۱) شامانیستی: بیرویاوهریکی

نایشی هه نندیک گهلانی باکووری ناسیایه دهلیت: جیهان پره له فریشتهی باشو
خراب وه نهماته دهتواری کاریان تی بکری بو سوودی مرۆ له نری کمشیشی
جادووگهره وه. (۲) نایشیکی هیندی بهکانی نهمریکایه له مه دهچیت

-shamanistic (adj.),
shamble (sham'b'l), v.i.
شامان: (۱) کمشیشی جادووگهر:
پزیشکی جادووگهر (ووشهی دواپی بیینه)
(ب) پزیشکی جادووگهری هیندی به نهمریکایی بهکان.
(۱) شامانیستی: بیرویاوهریکی
نایشی هه نندیک گهلانی باکووری ناسیایه دهلیت: جیهان پره له فریشتهی باشو
خراب وه نهماته دهتواری کاریان تی بکری بو سوودی مرۆ له نری کمشیشی
جادووگهره وه. (۲) نایشیکی هیندی بهکانی نهمریکایه له مه دهچیت

give (a person or thing) the shake, [Slang].
خو ئی بزگارکردن
له کسپیک یا شتیکی نایهسند: له کوژ خو کردنموره.

get a fair (or good) shake, [Slang].
کرا: مافی خو پیدران: به یهک چاو وهک خفکی تر سهیرکران.
ناسایی ئی نههاتوو: رهشویکی
لهوانی تر باشتر نویه.

no great shakes, [Slang].
لهوانی تر باشتر نویه.
shake down,
(۱) تمکادن (دورهخت بو خستنی بهرهمی)
(۲) ماش پشکتن: باش ئی ووردبوونهوه یا گهران.
(۳) جینشین بوون به سردهمی. (ب) لهسر جینگهیمکی سردهمی نوستی.
(۴) راهاتن بهدمروبهری تازه. (ب) جینگهروون.
(۵) هینانه خوارهوه: کهمکردنموره.

shake out,
shake hands,
shake off,
(I can't seem to be able to shake off this cold.)

(۱) ئی دهرهفیان به پرلهوشاندن (وهک خوی له خویداندا).
(۲) تمکادن (پیلانو، بهره). (۳) چرچ و لوچ ئی دهرکردن به پرلهوشاندن.
shake up,
(۱) شلهقاندن: پرلهوشاندن و تیکهال کردن.
(۲) وروژاندن: تیکدان: شیواندن.
(۳) دن داخویراندن: راجلهقاندن: پاتهکاندن.
(۴) [Colloq.] له بتاغوره ریگخستنهوه: به تمواری گوژین:
(to shake up the government)

the shakes, [Colloq.],
shake-down (shāk'doun'), n.
سردهمی (وهک حسیری سفر زهوی).
(۳) [Slang]. پاره ئی کیشانهوه (به زور یا به فیل وتلهکه): پووتکردنموره.
(۲) پشکتنی ورد (مرۆ، شوین).
(۴) ماهوی راهاتن (به کاریک یا دهررویی).

adj. [Colloq.],
(the ~ of a new battleship)

shaken (shāk'an), past participle of shake.
shaker (shāk'er), n.
(۱) پرلهوشانهوه: له نهمروه.
(۲) دهفری پرلهوشان (خویدان، بیژنگی له زوک... هتد): (a salt ~).
(۳) معکینهی شلهقاندن یا پرلهوشاندن و تیکهال کردن: (a cocktail ~).

shaker (shāk'er), n.
له زوک: بامهر نهدامی کوملنکی نایشی به له
شنگلتهره دهستی پیکور، بریوی به پیکوره ژان و هاوبهشی مولک و رهبهشی
همیه ناوهکی له خویدان و سهماگردنموره هاتوووه لهکاتی نامهنگی نایشی.

Shakespearean; Shakespearian (shāk-spēr'i-an), n.
شکسپیری: تایبهتی به شکسپیر و نووسینهکانی و شیوازی نووسینهکانی
شیوازی کهی له هی نووسینهکانی شکسپیر دهچیت.
شکسپیران: زانی نووسینهکانی بوژو شانزگهر و نووسری بهماویانگی
نیشگیزی "شکسپیر"

Shakespearean sonnet,
سی چوار خشتهکی و یهک دوو خشتهکی پیکریت.
ریشی دهرتوی "Elizabethan sonnet" و "English sonnet".

shake-up (shāk'up), n.
گوژین یا ریگخستنهوهیمکی بنجینهیی
میری یا دهزگایهک: (a cabinet ~ ; a government ~).

shakiness (shāk'i-nis), n.
له زوکی شلوقی
shaking (shāk'ing), n.
(۱) له زوین (۲) له زو: له زو: مه لاریا.

shaking palsy, = Parkinson's disease.
shako (shāk'ō), n.
تهپلهیمکی سوایی لولهکی به پرنیک دهکرت به
قهرامی تهوقه سردهمی بهوه.

shaky (shāk'i), adj.
(۱) مرۆک: (a ~ hand).
(۲) شلوق: لهق و لوق: (a ~ table, roof, house, etc.).

(The children left the house in a ~.; The earthquake left the town in a ~.)

- shame (shām), n. (۱) شرم؛ ناپروا؛ پشیمانی؛ شرم؛ ناموس؛ (۲) حیا (Have you no ~?) (۳) مایه‌ی ریسوایی و روبره‌شی (۴) روبره‌شی؛ ریسوایی؛ ناپروچون؛ سرشویزی؛ شرم‌مزاری؛ (He brings ~ upon his name.) (۵) نام‌میزی؛ دل‌شکستی؛ (It's a ~ you can't come to the picnic.)

- v.t. (۱) شرم‌مزارکردن (۲) سرشویزی؛ مینان به‌سپردن؛ ناپروچون؛ حیا بردن؛ ریسواکردن (۳) (into ~; ~ out of ~) شرم‌مزارکردن؛ بی‌پیشگی؛ شتیک؛ (He was ~d into an apology.)

- for shame! (۱) ناپرووت بی! حیات بی! حیا چو نه! داره‌شینته! put to shame, (۱) شرم‌مزارکردن (۲) به‌زاندن؛ بی‌بردن؛ پشیمانی؛ بی‌پیشگی؛ داره‌شینته؛ ناپرووت چی! حیات چی! shame on you!, (۱) شرم‌مزاری؛ به‌نابرو؛ به‌حیا (۲) شرم‌مزار؛ روبره‌شی؛ چاوشی.

- shameful (shām'fūl), adj. (۱) شرم‌مزارکەر؛ روبره‌شکر؛ حیا بهر؛ (۲) ناور ناشرین (ره‌ووشت، کردار)؛ ناپروبهرا؛ شوهره‌بی؛ (~ behavior; a ~ act) (۳) [Archaic] شرم‌مزار؛ روبره‌شی؛ چاوشی.

- shamefacedly (adv.); shamefacedness (n.). shamefully (adv.); shamefulness (n.). shameless (shām'lis), adj. (۱) بی‌شرم؛ بی‌ناپرو؛ بی‌حیا؛ (۲) ناموس؛ روه‌فما؛ لراو (۳) ناشرین (کرده‌وه)؛ روبره‌شکر؛ بی‌شرم؛ ده‌گه‌نیتت.

- shamelessly (adv.); shamelessness (n.). shammy (sham'i), n. = chamois. shampoo (sham-pōō'), v.t. (۱) مهنون؛ شیلان (۲) سرشستن به شامپو (۳) شستن سر به شامپو.

- n. (۱) شامپو؛ سابونینکی؛ قایبه‌تی‌جه؛ بی‌سرشستن (۲) شامپو؛ سابونینکی؛ قایبه‌تی‌جه؛ بی‌سرشستن (۳) شامپو؛ سابونینکی؛ قایبه‌تی‌جه؛ بی‌سرشستن.

- shamrock (sham'rok), n. (۱) شامروک؛ گیاه‌که له سینه‌ره ده‌جیت (درووشمی؛ نیرله‌نده‌یه) (۲) گانیسکه‌ی‌مکی دورو [Dial].

- shandrydan (shan'dridan), n. [Dial]. (۱) گانیسکه‌ی‌مکی دورو (۲) گانیسکه یا نوتومبیلینکی؛ شوق‌وش. shandygaff (shan'di-gaf'), n. (۱) خوارنده‌ی‌مکی؛ سرخ‌وشکره له (۲) بی‌رهو زه‌جغه‌فیل؛ پیکدیت.

- shanghai (shan'hi', shān'hi'), v.t. (۱) سرخ‌وشکرندی؛ کمسیتک و (۲) فراندنی؛ بوسه‌ر کشتی‌ی‌مک؛ بی‌نیش؛ پیکردن؛ وه‌ک کشتی‌ی‌موان. (۳) فریودان؛ همل‌فریوان؛ له‌خشته‌بردن؛ تهرودان؛ به‌فیل‌وته‌که‌وه‌هره‌شه شت پیکردن.

- shangri-la (shan'gri-lā'), n. (۱) پوتوییا؛ مهنه‌شتی؛ سرزهمین؛ شونینینکی؛ خوش‌و‌پو؛ ناسوودو؛ تهرک. shank (shank), n. (۱) لوولاق؛ نهر؛ به‌شهی؛ لاقه که له‌نیزان نه‌نژوو (۲) پاژنه‌ی؛ پندایه (له‌مروژو وول‌خدا). (۳) لاق (۴) پارچه‌ی‌مک؛ گوشتی؛ لوولاق (گا. مپ). (۵) قهدی؛ بزمارو؛ دمزی. (۶) لاسکی؛ پوهه؛ قهف. (۷) قهفی؛ قولای؛ ماسی. (۸) دسکه؛ سهیل. (۹) قهدی؛ کلیل؛ نهر؛ به‌شهی؛ له‌نیزان؛ قنگه‌ی‌مکی؛ دانه‌کانیدایه. (۱۰) دسکی؛ که‌چک.

- (۱۰) (۱) نهر؛ به‌شهی؛ تاسکه‌ی؛ بنی؛ پیلاوه که له‌نیزان پاژنه‌ک‌ی و پانایه‌ی‌مکی‌میدایه. (ب) پارچه‌ی‌مک؛ ناسنه؛ ده‌خوتقه؛ نای؛ پیلاوه‌وه؛ بی‌داس‌تکرده‌وه‌ی؛ نهر؛ به‌شهی؛ پیلاوه. (۱۱) قهدی؛ دره‌وشه؛ نامیری؛ کونکری؛ تر.

(Colloq.) (۱۲) (۱) موابه‌شی یا دوابه‌شی؛ شتیک (به‌تایبه‌تی کات) (the ~ of the journey)

- (ب) به‌شی؛ به‌مک؛ یا باشرینی؛ کاتیک؛ (the ~ of the evening) (۱) به‌شی؛ به‌مک؛ یا باشرینی؛ کاتیک؛ (۲) ووشکی‌وو؛ له‌لاسکه؛ کمرته‌خوارمرو (گول). v.i. shan't (shant, shānt), = shall not. shantey (shan'ti, shānt'i), n. = chantey. shanty (shan'ti), n. = shack. shantyman (shan'ti-mən), n. (۱) کوزخته‌منشین (به‌تایبه‌تی داکر). shanty-town (shan'ti-toun'), n. (۲) شاری؛ کوزخته؛ گمرکی؛ قوزخته؛ زنجفانه.

- shape (shāp), n. (۱) شیوه؛ وینه. (۲) شیوه‌ی؛ کمسیتک. (۳) قهو؛ بال؛ بیجم. (۴) شیوه‌ی؛ درو؛ به‌رگ (مجان). (un enemy in the ~ of a friend) (۵) کارمایه؛ ختو؛ شه‌بنگ. (۶) قالب. (۷) جزو؛ شیوه؛ (dangers of every) (۸) شیوه‌ی؛ ریکه‌وینک؛ ریکه‌وینکی؛ (His story began to take ~) (۹) دمق.

(Colloq.) (۱۰) بار (به‌تایبه‌تی هی تهن‌رووستی)؛ دوخ؛ (The injured man was in bad ~.; You are in good ~.)

- v.t. (۱) دروستکردن؛ شیوه‌مندان؛ ریکه‌خستن؛ دمق؛ بی‌بصرت (۲) داریشتن؛ ریکه‌وینک کردن (۳) گونجاندن؛ شیانن؛ (your plans to your abilities) (۴) ریمان؛ بی‌دیاری؛ کردن؛ بریاری؛ شیوه‌ی؛ ژان؛ بی‌دان؛ (The war ~d their lives.; His teachers ~d his character.)

- (Obs.) (۵) فرمان؛ دان؛ بریاردان. (۱) گونجان؛ شیان. (۲) [Rare] پروان. (۳) پیکهاتن؛ شیوه‌ی‌مکی؛ تایبه‌تی؛ وه‌رگتن؛ به‌ره؛ پیشه‌وه؛ چوون؛ (Our plans are ~ing well.)

- shape up, [Colloq.], (۱) شیوه‌ی‌مکی؛ تایبه‌تی؛ وه‌رگتن. (۲) به‌ره؛ باشی؛ چوون؛ باشری‌ووون. (۳) ره‌ووشتی؛ خق؛ چاک؛ کردن؛ یا؛ گورین؛ هاتنه؛ سر؛ پئی؛ راست؛ (From this day on you're going to shape up or shape out.)

- take shape, (۱) پیکهاتن؛ پهره‌سندن؛ به‌ره؛ پیشه‌وه؛ چوون. shapeless (shāp'lis), adj. (۱) بی‌شیوه؛ بی‌دمق؛ له‌هیج؛ ناچیت. (۲) ناشرین؛ ناریک؛ وینک.

- shapelessly (adv.); shapelessness (n.). shapely (shāp'li), adj. (۱) شیوه؛ جوان؛ قهو؛ بال؛ جوان؛ ریکه‌وینک؛ خپوم؛ خپن؛ (a ~ figure).

- shapeliness (n.). shard (shārd), n. Also sherd, (۱) پارچه‌ی؛ شکاری؛ شووه؛ یا؛ کاتزا. (۲) به‌رگی؛ تهنکی؛ دهره‌وه‌ی؛ بالی؛ قالدوچه. (۳) کیلی؛ پهق؛ گیانه‌وه‌رناسی؛ قارغ.

- share (shār), n. (۱) به‌ش؛ پشک؛ به‌رکوت. (۲) به‌شی؛ توابی؛ خق؛ (Everyone has done his ~ of work.) (۳) به‌ش؛ کوزمیانای؛ هوابه‌شی. (۴) به‌ش؛ کردن؛ دابه‌ش؛ کردن. (۵) هوابه‌شی؛ کردن؛ به‌ش؛ کردن؛ له‌گلد؛ (~ the candy with your playmates.)

- v.i. (~ in), (۱) به‌ش‌داری‌ووون؛ تیدا؛ به‌ش‌داری؛ کردن؛ تیدا. (۲) به‌هوابه‌شی؛ کردن؛ پیکه‌وه؛ وه‌ک؛ به‌ک؛ به‌ش‌داری‌ووون. (۳) هوابه‌شی؛ کردن؛ له‌سوودو؛ زیانینشدا. on shares, (۱) به‌ش‌داری؛ کردن؛ له‌سوودو؛ زیانینشدا.

- share (shār), n. = plowshare. sharecrop (shār'krop'), v.t. & v.i. (۱) به‌ش‌تیک؛ له‌به‌ره‌می؛ کشتوکال. (۲) بره‌ن؛ له‌بری؛ نیش.

sharecropper

sharecropper (shär'krop'er), n. وەرزیزیکە کە بەشێک لە بەرھەمی کشتوکاڵەکەى دەبات لەبەرى نیشکەى

shareholder (shär'hölder), n. بەشدار. ئە کۆمپانیای ھاوبەشیدا؛ خاوەن بەش ھاوبەش.

shark (shärk), n. (1) دەستبەرا: ساخەچى؛ جامباز؛ تەلەگەبان. (2) [Slang] شارمزا؛ بزانی زانای پشتیەمکی تایبەتی.

v.z [Archaic], دەستبەرا: بە جامبازی دەست کەوتن. v.z دەستبەرا: بە ساخەچیتى ژيان.

shark (shärk), n. سەگەماسی؛ کۆسە؛ جۆرە ماسیەمکی گەورە و دەری ماسی خێزە ھەندیکیشیان بەلامارى مرۆڤ دەدەن.

sharkskin (shärk'skin), n. (1) پێستى کۆسە. (2) قابشیکە لە پێستى کۆسە درووست دەکۆیت.

sharp (shärp), adj. (1) قوماشیکى لووسی ئەختیک بێرھەدارە. (2) تیز: بێر. (a ~ knife).

(a ~ turn). (3) سووکدارا تیز (4) تیز (بێنج، لۆڤە): (a ~ turn). (5) دیار: زۆر دیار: لەبەرچاوا؛ شىگار:

(a ~ difference, contrast, etc.) (6) زێرە: دانای: زێرک: تیز: (a ~ mind, person, etc.).

(7) (ب) تیز: (a ~ eyes). (8) فیلباز: تەلەگەبان: زۆر زان: زۆن.

(9) بێر: ووشە: پەخنە: توندوتیز: (10) توند (ھێرش): توندوتیز.

(11) سارد: بێر: تیز: (a ~ wind). (12) تیز (نازان): زۆر: پەندە: (a ~ pain).

(13) تیز: تام: بۆن: تۆون. (14) تیز: ناساز: دەنگ: تیز:

(15) بەتین: بێرھە: زۆر پووناک: (a ~ flash of light). (16) شوخ: قوژا: تەپەوش: جوان:

(17) کەتفە: جلوبەرگ: جوان: پێتەپێتە: (a ~ jacket, suit, dress, etc.)

(18) بێر دەنگ: تەپ: دەنگناسی. (19) بەرزتر لە ناسایی (مۆسیقا و گۆرانی).

n. (20) دەری: دروومانی نووک زۆر بارەو تیز. (21) [Colloq.] زانای شارمزا؛ بزانی. sharper, [Colloq.].

(22) ناوازەنکی بەرزتر لە ناسایی (ب) نیشانەى ئەم جۆرە ناوازە. (23) موسیقاڵێدان یا گۆرانی ووتن بە دەنگی بەرزتر لە پێویست.

v.z. (24) لەبەر: بە پەلە: خێوا. (25) بە وورایی. (26) بە تیزى. adv. (27) بەرزتر لە ھی راست یا پێویست (نازان).

(28) تەواو (کات): بە تەواوی: بەبێ: گەم زێاد: (29) She came at seven o'clock ~ .

-sharply (adv.) ; sharpness (n.). (30) گوی قوت: گوی رەپ. sharper-eyed (shärp'erd'), adj.

(31) گوی سووک. (32) تیز: دەم تیز: بێر. sharp-edged (shärp'ejd'), adj.

تیزکردن: چەقۆ: گۆزبان: پێتەپێتە: (33) تیزکردن: تیزکردن: تیزکردن: تیزکردن.

v.z. (34) تیزبوون. (35) دەستبەرا: بەتایبەتی قوماچی: گزیکەرا. sharper (shärp'për), n.

ساخەچى؛ فیلباز. (36) چاوتیز. sharper-eyed (shärp'id'), adj.

(37) وریا: ھوشیار: بە سەرئەج. (38) جۆرە بەلەمێکی باھەوانی بارێک و درێژو. sharpie (shär'pi), n.

بە تەختی پاوەماسی: چەقۆ: گۆزبان: پێتەپێتە: (39) کەسێکی وریا و زێرەکە و تە قوت. sharp-nosed (shärp'nözd'), adj.

(40) نووت تیزو بارێک.

(41) نووک تیز: لووتکەدار: سەرتیز. (42) ھەستى بۆن کوردی تیز.

(43) بە پەرووش: زۆر بێر. (44) نامادەمە بۆ بێرین یا بێرەنە (مشار... ھتد).

sharp-set (shärp'set'), adj. نیشانچى؛ نیشان شىکێن.

sharp-shooter (shärp'shōöt'er), n. دەم درێژ: زمان سزێنا. sharp-sighted (shärp'sit'id), adj. = sharp-eyed.

sharp-tongued (shärp'tung'd), adj. زمان پێس. زێرە: مێشک تیز:

sharp-witted (shärp'wit'd), adj. مێشکی ۆلە دەمانى مارە. (45) ووردوخاش کوردن: (to ~ a window).

(46) وێران کوردن: تیکدان: لەماتاندن: تیک و پیکدان: لەناو بێرین: (to ~ one's hopes, nerves, etc.).

(47) [Obs.], پەرش و بلاو کوردنە. (48) ووردوخاش بۆون: شکان. (49) تیکچوون: لەماتان: وێران بۆون.

n. (50) ووردوخاش بۆون: شکان. (51) پارچە پارچە: پارچە ووردوخاش: ووردە پارچە: (pl.).

(52) [The broken vase lay in ~s.]. (53) ووردوخاشی: شکاری.

shatter-proof (shat'er-prōōf'), adj. ووردوخاش ناڤى: (~ glass).

shave (shäv), v.z. (54) تاشین (دەل): رەندەکردن. (55) تاشین (پیش): تەراش کوردن. (56) پووشاردن.

(57) بێرین (چیمەن، گیا). (58) [Colloq.], نرځ داشکاندن: نرځ ھینانەخوارەو. (59) بە نرځیکى کەمتر لە ناسایی کۆین (سەوادگەرى).

v.z. (60) تەراش کوردن: پیشى خۆ تاشین. (61) بە چنگەکۆرى دەریز (پاوەبازى).

n. (62) (ب) پەندە (ب) مەکینەى پیش تاشین. (63) تەلاش: ئاردە: مشارا: پڕووشەدار.

(64) تەراش: پیش تاشین: (a sharp razor means a good ~). [Colloq.], زۆر لى نرځکەوونەو بەبى لێدان یا بەرکەوتن.

a close shave, [Colloq.], بە حال: نەربازبوون: بە حال: پزگاریبوون. shaveling (shäv'liŋ), n.

(65) کەسێکی سەرتاشراو یا پاک کراو. (66) بەتایبەتی کەشیش (لەپووی سووکى پەمە). (67) لاو: گەنج: ھەرزە.

shaven (shäv'n), alternative past participle of shave. (68) تاشراو. (69) باش کوردکراو: تەو.

adj. (70) تەراشکەر: پیش تاش. (71) مەکینەى پیش تاشین (an electric ~).

(72) [Archaic], دەستبەرا: تەلەگەبان: ساخەچى. (73) [Colloq.], لاو: گەنج: ھەرزە: مندان.

shave-tail (shäv'täl'), n. (74) مێستری تازە گراو. (75) ئەفسەرى يەك ئەستێرەى تازە (لەپووی سووکى پەمە).

shaving (shäv'ij), n. (76) (ب) پیش تاشین: تەراش کوردن: تاشین. (77) پەندەکردن: تاشین (دان).

(78) تەلاش: ئاردە: مشارا: ووردە تۆشک: پڕووشەدار: پڕووش (پەنیر، کاش): (wood ~)

شاپووشى: پیش تاشین. (79) شاپووشى: پیش تاشین. shaving brush, shaving cream,

shaw (shō), [Archaic or Dial], بيشە: بيشە لان: چىستان: زەبەنگ. shaw (shō), n.

گەلاو: لاسكى شىلمو: پەماتە: ھتد. shawl (shōl), n. دەستمال: چارۆكى سەرشان: شان.

shawm (shōm), n. نامبۆرنكى فووپاگردنى موسیقى كۆنە. shay (shā), n. [Colloq.], = chaise. she (shē, shì), pron. (80) ئەو (ژن و كياندارى ھی).

(به قیاسی لیم دستموز میبند: the whole shebang.)

shebeen (shi-bēn'), n. [Irish and Scot.], میخانه‌ای قاچاق

shed (shed), n. سایه‌بان؛ چپرداخ؛ کهپرا؛ کهپری؛ ناژول؛ زنج؛ سبابات.

shed (shed), v.t. (۱) پڑانیدن (خوین، فرمیستک؛ پشتن؛ پڑان:

(to ~ blood, tears, etc.)

(۲) بی بوئونه؛ بلاؤ کردنوه؛ دانوه؛ بی هاتته دهرموه:

(He ~s confidence wherever he goes.)

(۳) نگرته خزا بی دورخستنهوه؛ پیژوه ته نووسان:

(A duck's feathers ~ water.)

(۴) فریدان (تویک، کاژ) وهرین بی بوئونه؛ پروتانهوه: (to ~ skin)

v.t. (۱) فریدان (تویک، کاژ)؛ پروتانهوه.

(۲) وهرین: (All the leaves have ~.)

n. = watershed.

shed blood, خوین پشتن؛ کوشتن.

she'd (shēd), = she had, she would.

shedder (shed'er), n. (۱) تویک یا کاژ فریدن؛ قژ یا تویک پروتانهوه.

(۲) قژانگو کولله؛ دهریا لهکاتی قاوغ فریداندا یا دوی.

shedding (shed'ing), n.

(۱) کاژ یا تویک فریدان.

(۲) تویک یا کاژو شتی تری فریدان یا بی بوئونه.

she-devil, نافرهتی به دخواستی کینه‌داری دلهرق.

sheen (shēn), n. (۱) تریفه؛ بریقه؛ بریسکه.

(۲) جلی بریقه‌دار؛ بهرگی بریسکه‌دار.

adj. [Poetic]. بریقه‌دار؛ بریسکه‌دار؛ به تریفه؛ جوان.

v.t. [Poetic]. بریقه‌دانوه؛ بریسکه‌دان.

sheeny (shēn'i), adj. بریقه‌دار؛ بریسکه‌دار.

sheep (shēp), n. (۱) مهر؛ پهر؛ (۲) پیسته مهر.

(۳) کسینگی ملکهچ و ترسنوک بی دسهلات و بی میشکوه سمرکن.

make sheep's eyes at, به شمرموه به خوشمویستانه دلداران.

سهرکردن.

sheepberry (shēp'ber'i, shēp'bēr-i), n. درختکی گول

سپی بهر تووترکی به.

sheepcote (shēp'kot'), n. = sheepfold.

sheep-dip (shēp'dip'), n. گروهه‌یکی کیمیاوی به مهری

تیهدله کیشورت بی کوشنتی گمنه و زچ و جانومری ترو پاکردنوه.

sheep dog, Also (sheep-dog), n. سگی شوان؛ سگینگی گهرمی.

هیمنی تیسک دروزه فیری به دیاره و بویوز و پاسهوانی میگله.

(پیشی دهوتری: "Old English sheepdog")

sheepfold (shēp'fōld), n. پهچه؛ کوز.

shepherd (shēp'hūr'dēr), n. شوان

(مهروما "shepherd")

sheepherding (shēp'hērd'ing), n. مهر له مرپاندن؛ شوانی کردن.

sheepish (shēp'ish), adj. (۱) شمرمن؛ زور تریق بوئونه؛ کم پوو:

(a ~ look)

(۲) ترسنوک؛ مالی؛ ملکهچ.

-sheepishly (adv.) ; sheepishness (n.).

sheep-kill (shēp'kil'), n. = sheep laurel.

sheep laurel, مهرکوزه؛ دهونیک ههمیشه سهوزی ژمه‌رای به

مهر دکوژی. (پیشی دهوتری: "lambkill")

sheep's eyes, سهرکردنی شمرمانه و خوشمویستانه:

(She was making ~ at him.)

sheepman (shēp'man', shēp'man), n. (۱) مهر به‌خوکهر.

(۲) shepherd

sheep run, = sheepwalk.

sheepshank (shēp'shan'k'), n. (۱) لولواقه مهر.

(۲) گری پیته کورکردنوه.

(۳) داناوکه به کارده‌هینری بو شو شتانه‌ی به می دانراون (وهک - کشتی؛

زهمیل هند:

کچ: ژن گیانداری میننه: (Our dog is a ~.)

she- (shē), پیشگرته به مانای می؛ میننه؛ ما:

(~ - ass ; ~ - cat ; ~ - hear)

sheaf (shēf), n. (۱) حبیب؛ دهسک؛ دهسته؛ مغوا؛ قول؛ گورزه

(۲) پر تیرداتیک تیر

(۳) بهسنک؛ کاغذ؛ دهسته (a ~ of papers)

v.t. مغوا کردن؛ گورزه کردن؛ چه‌پک چه‌پک کردن؛ پینچانهوه؛ بهستن.

shear (shēr), v.t. (۱) برینوه (مهر، بز، خوری).

(۲) تویک یا بهرگن لیکردنوه؛ تاشین (۳) برینوه.

(۴) بی دسهلات؛ هاف. دسهلات؛ بی بهش کردن.

(۵) [Dial]. دورینوه (به داس؛ درویننه کردن).

v.t. (۱) برنگ به کارهینان؛ برینوه؛ قلم کردن (ب) به داس دورینوه

(۲) له‌یکوونوه؛ شق کردن

(۳) پیندا؛ زویشتن؛ بزین (مهجان)

(The plane ~ed through the clouds.)

n. (۱) برنگ؛ مه‌قستی گهره (ب) به‌لنکی برنگ یا مقست

(۲) نامبری برینوه (به‌تابه‌تی می ته‌به‌قه کاژا).

(۳) برینوه (مهر، بز، کاژا... هتد)

(۴) بهرگن؛ مهر و بزنی بزپاوه.

(۵) برینوه به‌یک. واته سالیک ریگه به‌یک بز دیاری کردن یا ژماردن ته‌می

مهر (a sheep of three ~s)

shearing stress (۶)

-shearer (n.).

shearing (shēr'ing), n. (۱) برینوه (مهر، بز)

(۲) بهرگن؛ شو خوری و مووه‌ی له برینوه به‌یک له مهر یا بز دکورتهوه.

shearing stress, شمرکی مهر دوو پارچه ناسنی له‌یکه‌وتوو لهکاتی

کارکردن؛ (وهک دوو پهل برنگ)

shear legs, Also shear-legs, مه‌کینه‌ی شتی فورس به‌رنگردنوه.

shearling (shēr'ing), n. (۱) مهری به‌یک جار بزپاوه؛ شه؛

به‌رخی به‌یک ساله. (۲) پیسته‌ی شه یا به‌رخ به به‌رگنه‌کیموه.

shears (shērz), n.pl. (۱) برنگ؛ مقستی گهره

(۲) نامبری کاژاو شتی تر برینوه. (۳) shear-legs

shear-water (shēr'wō'tēr), n. ناویر ماندده‌یکی دهریایی ره‌شو

سپی ده‌نووک نوشتاوه‌ی بال دروزه نه‌وندی کوتریک ده‌بیت که ده‌فریت لهوه

ده‌چیت که به‌سهر ناوکه‌ده؛ بخشیت یا به‌پریت

sheatfish (shēr'fish'), n. ماس‌یکه‌ی زور گهره‌ی پویاری

شورویاری به: هه‌نونیکیان سه‌دویه‌نجا کیلق ده‌بن.

sheath (shēth), n. (۱) کینان؛ کیف (۲) بهرگ.

(۳) کراسی ته‌سکی نافرهت.

v.t. خستنه کینانهوه.

sheath-bill (shēth'bil'), n. ده‌نووک کینانی بالنده‌یکی دهریایی

سپی ناوچه‌کاتی ته‌وه‌ری باشوره کیفیک به ژیر ده‌نووک‌یکیموه به

sheathe (shēth), v.t. (۱) خستنه کینانهوه

(۲) بهرگ تیگرتن؛ داپوشین (بز پاراستن)

(۳) کردن به گوششتا (شیر)

(۴) چرنوک کینانهوه ناو کیفهوه

sheathing (shēth'ing), n. (۱) خستنه کینانهوه. (ب) بهرگ تیگرتن.

(۲) بهرگ

sheath knife, چه‌قوی کیفدار

sheave (shēv), n. پنچکه‌ی قراغ چال؛ وهک می خولخولک

sheave (shēv), v.t. چه‌پک کردن؛ گورزه کردن؛ پینچانهوه؛ بهستن.

sheaves (shēvz), n. plural of sheaf and sheave.

shebang (shā-ban'), n. [Slang]. کاروان؛ ده‌زگا؛ شت؛ مهرمه.

sheephead

(Scot.) شتیکی هج و پوچ: شتیکی ناسک، بی هین، یا باریکه.
sheephead (shēps'hed), n. (۱) کلهی مەر (بۆ خواردن).

(۲) کەسێکی کەرو بی مێشکا کەسێکی هج و پوچ.
(۳) ماسی پەکی دەریایی گەورە ی سەر زلی بانزۆه.

sheep-shearer (shēp'shēr'ēr), n. (۱) مەر بپەرەوه.
(۲) مەرگا مەکیتهی مەر بپرینهوه.

sheep-shearing (shēp'shēr'ing), n. (۱) مەر بپرینهوه.
(۲) کاتێ مەر بپرینهوه. (۳) ئاهەنگی مەر بپرینهوه.

sheepskin (shēp'skin), n. (۱) پێستە مەر بە کولکە مەر.
(۲) پێستە ی نووسن: کاغەزی پێستە.

(Colloq.) پروانەمی قوتابخانه: دیلۆم.
sheep sorrel, ترشۆکە گیایەکی کتێلەییە گەڵەکی لە سلق دەچیت

تامەکی ترشە.
sheepwalk (shēp'wōk), n. لەمەرگای مەر.

sheer (shēr), v.i. لە پێ لادان (کەشتی): لادان.
v.t. لە پێ پێ لادان.

n. (۱) لە پێ لادان (کەشتی): لادان.
(۲) زادە ی لاریونەرمە کەشتی (کە لە لاره بپیشی).

sheer away (or off), جیا بوونەوه (لە تاقە خەلک): بھینیشتر:

لە باس لادان یا گۆزین (لەمەر ناخۆشی باسکە).
sheer (shēr), adj. (۱) زۆر تەک (کالا): پۆشن.

(۲) ئەراو: بێ کەموزیاد: هەر: تەنها: پووت:
(It was ~ folly, ignorance, etc.;
a ~ accident; a ~ waste of time)

(۲) هەزار بە هەزار: سەخت: ستوونی: زۆر لێژ: یەکسەر چووه بە ئاساندا:
(a ~ drop; a ~ cliff)

adv. (۱) بە ئەواری: بەبێ کەموزیاد: پووت: هەر: تەنها.
(۲) یەکسەر بۆ خوارووه: بە لێژی: بە ستوونی: بە هەزار بە هەزاري.

n. کالای زۆر تەک: بەرگی ئەم کالایە دروستکراو.

sheer legs, = shear legs.
sheet (shēt), n. (۱) سەر دۆشەک: بەرگە دۆشەک: چەرچەف: مەیل.

(۲) [Poetic], پایەوان.
(۳) (a ~ of paper)

(ب: پۆزنامە
(۴) پەرە (ناسن): تەبەق (سەمۆن، شووشە): تەختە (دەر، شووشە):
(a ~ of ice, glass, iron, plywood, etc.)

(۵) تەختە بەرد (زەمینیاسی).
(۶) تەبەقە پوول (پیش جیاکردنەمیان لەیەک).

v.t. داپۆشین (بە مەیل، تەبەقە شووشە، سەمۆن یا ناسن): بەرگ تێگرتن.

sheet (shēt), n. بەتی پایەوان

v.t. درێژبوونەوهی بەتی پایەوان بە لایەکا.
three sheets to the wind, [Colloq.]

sheet anchor, (۱) لەنگەری گەورە تەنگانە کەشتی.
(۲) دوا پەنا: دوا دادە: کەسێک یا شتیگە کە لە تەنگانەدا ئەکەوتتە فریا.

sheet bend, قونفە گری: بریتییە لە گرتنای پەتیک بە قونفە مەر.
(کەشتیوانی)

sheet glass, تەبەقە شووشە: تەختە شووشە.

sheeting (shēt'ing), n. (۱) بەرگ تێگرتن: بە تەختە دەر یا تەبەقە کانزا.
(۲) قوماش داپۆشین. (۳) لۆکە و کەتانی چەرچەف ئی دروستکراو.

(۴) پەرە ی تێگراو: بەرگ (تەبەقە ناسن، تەختە دەر، مەیل... هتد):
(copper ~)

sheet iron, تەبەقە ناسن.

sheet metal, پەرە ی کانزایی: تەبەقە کانزا.

sheet music, مۆسیقای چاپکراو لەسەر پەرە ی بەند نەکراو.

sheik, sheikh (shēk, shākh), n. (۱) شیخ (نابین)

shell shock

(ب) سەرەک خێلی عەرەبی. (Slang) [۲] پیاوی قوژی ئێن بۆ شیت بوو: ژنکۆژ
sheikdom, sheikdom (shēk'dōm), n. شیخ نشین.

sheitan (shī-tān'), n. = shaitan.
shekel (shēk'l), n. (۱) کیشانە پەکی بابلی و جوولەکی کۆنە.

(۲) پارمەکی ئالتوون یا زیوی جوولەکی کۆنە.
(۳) [Slang] (pl.) پارە (بەتایبەتی هێ وورده).

sheldrake (shel'drāk), n. جۆره مەرایی پەکی رەش و سپی پە.
shelf (shelf), n. (۱) رەفە: تاق.

(۲) شتی سەر رەفە: ئەمرەندە شتومەک کە جۆی بپێتووه لەسەر رەفە پە.
(۳) تەختە مەری سەر دەرئیناو: لە گەندە لانیگە مەر وەک رەفە.

(۴) رەفە یا تیرمەکی بەر دینی تەنکاو ی گۆی دەریا.
(۵) تەختە مەری ژێر زین و گۆ (کانگەری).

on the shelf, بێکار (پیاوی پیر، کچی قەیرە): بێ کەلکە

خرارەتە پشیت گۆی: خوارووتە لاه: بەکار نەماو.
shell (shel), n. (۱) قاوگ (کیشەن، گۆنچە ماسی): لە پەکە: قاقە: سەدەف.

(۲) توئیکل (مێلکە، پاقە، گۆژ، بادەم، ئۆ): قاوگ: قاپۆژ: قانۆز.
(۳) بەرگەکی یا شتیکی لە قاوگ چو: (۱) چوار چۆوه یا قاوگی خانوو.

(ب) قاوگی پاقلاو و کیک و کولبچە
(ج) قاوگی بە لەو کەشتی. (د) گۆنچە

(۴) شتیکی بۆشو و پووتەمی (کردار، هەلوئەست... هتد): شتی بێ ناوەرۆک یا ناوئاخن. (۵) بە لەمی سەرئی باریک و مریژی پشیرگی.

(۶) بۆمبا. (۷) قاوگە فیشەک: قاپۆژ: قاوگە گولە.
(۸) گۆنچە ماسی: گیاندار ی دەریایی نەرمی قاوگدار.

v.t. (۱) توئیکل لیکردنەوه: پاک کردن:
(to ~ peas, shrimp, etc.)

(۲) دەمکی گەشە شامی کردنەوه: لە گولە شامی.

(۳) بۆمباران کردن: بۆمبا پێوه نان: تۆپ پێوه نان.

v.t. توئیکل ئی بونەوه: (Peanuts ~ easily).

come out of one's shell, شەرم شکان و چوونە ناو خەلکە مەر.

retire into one's shell, لە قاوگی خۆ هاتنە دەرەوه: هاتنە دەرەوه بۆناو کۆمەل.

shell out, [Colloq.] چوونە ناو قاوگی خۆه: شەرم گرتن:

پارە دان: جریگاندن: دانە دەست:
(He shelled out a large sum of money.)

she'll (shēl), = she shall, she will.
shellac, shellack (shə-lak'), n. (۱) جەوی "لەک" ی پانیووار.

(ووشە ی "lac" ببینە) (۲) بۆیە مەکی پوونە لە "لەک" و کحوول پینکیت:

شلاووی "لەک".
(۱) شلاووک یا جەوی "لەک" لێدان.

v.t. (۲) [Slang] زۆر بە باشی ئی بردنەوه (یاری): بۆ پیندان: باش بەزاندن.

(۳) [Slang] پەیتا پەیتا لێدان: بە بێ بەزمیانه دارکاری کردن یا بیراز کردن.

(۱) دارکاری کردن:
shellacking (shə-lak'ing), n. [Slang].

بیراز کردن: بە قامچی لێدان. (۲) بە ئەواری بەزاندن: باش بۆ پیندان

shell-back (shel'bak), n. (۱) کەشتیوانی قان یا شارەزا.

(۲) کەسێگە کە کە مەری زەوی بریوی بە کەشتی.

shell-bark (shel'bark'), n. = shagbark.
shell bean, جۆره لۆبیا پەکی کە هەر ناو کە مەکی دەخووتن نەک قاوگە مەکی.

shell-fire (shel'fir'), n. تۆپ پێوه نان: بۆمباران (بە تۆپ).
shell-fish (shel'fish'), n. گیاندار ی ئاری قاوگدار (گۆنچە ماسی،

شسپى گورته‌بالاي شيتلاند: نئسپىكى كورته‌بالاي شتيلاند پونى
بهميزو كلك نرژو (له "شيتلاند" موه هاتوره كه دوررگيمهكى نريك نوسكوئلمندمه).

Shetland sheep dog, سەگى شوانى شيتلاند.
(روشەي پيشور و "sheep dog" بيينه).

shew (shō), n., v.t. & v.i. = show.

shewbread (shō'brəd), n. = showbread.

Shiah, Shia (shē'ə), n. (1) شيعه (ئىسلام): لقي شيعه.
(2) Shiite.

shibboleth (shib'ə-ləth), n. (1) تاقىكرنده موه (نايى جولمهكه).
(2) تاقىكرنده موه (بەتايهتەي بۆ تاسيندە و جياكرنده موه كەسيك).
(3) درووشە نيشانەيەكى تايهتەي كۆمەڵەك، تاقىمەك، يا حيزىيەك.

shied (shīd), past tense and past participle of shy.
shield (shēld), n. (1) زى: قەلغان.

(2) پاريزەر (مروژ، شت): هۆي پاراستن.
(3) قەلغانەكە كه سرووشەي هۆزىنكى پيشويه.
(4) شتىكى له قەلغان چور.

(5) گوللەبەند يا بەرەبەستىكى ناستى توپ يا توپ هاويزو (بۆ پاراستنى توپى يەگان).
(6) بەرە يا بەرەبەستى پاراستن (مەكەنگارى).
(7) بەرەبەستى نارەق: شتىكى هەملە بۆ لاسىكى يە له بن قۆلى كراس و چاكەتا لە بەرەبەستى بۆ پاراستنى له نارەق.
(8) قاوڭ (كەسەل).
(9) بەرەبەستى نەتۆم: ديوارىكى قورقوشى يا چيمەنتۆيه بەدەورى فرى ئەتۆميدا بۆ بەرەبەستى تيشك (فيزيا).

(1) پاراستن بە زى: (2) پاراستن: پاريزوگارى كردن.
(3) شاردينهوه: داپوشن: بەرچاركرتن: (to ~ from view)

بوون بە زى: بۆ پاراستن.
shielding (shēld'ing), n. (1) كۆختەي دەشت و شاخى شوانان.
(2) [British Dial.] هاوینه لەمەركاي شاخ و كۆ.

shier (shī'ēr), n. نەسپى سەك: نەسپىكە كه زووزو هەلەسەمىتەم.

shift (shift), v.t. گۆزىن (له شونىك، كەسيك، يا بارىكەمە بۆ يەكىنى
تى: گواستەمە: لەدان: خستەسەر: (Don't ~ the responsibility;
to ~ the blame on to someone else; to ~ the scenes)

(2) گۆزىنەوه: جىگۆزىكى پىكرى: ئالوگۆزىن كردن.
(3) گۆزىن گۆزىن (نوتومىيل): (4) گۆزىنى دەنگ (زمانەوانى)

(1) گۆزىن (شۆنە، جى، سرووش، رىيان: جولان: له رىي لادن.
(2) دەربردن: بەيى يارمەتى كەس: هەل كردن: پشت بە خۆ بەستن:
خۆ بەخۆنوكرىن: (You must ~ for yourself now.)

(3) سەرچەوتى كردن: ئۆزىنبايى كردن: ئۆزىنبايى كردن: ساخته كردن.
(4) گۆزىن گۆزىن: (Our new car ~s automatically.)

(5) [Archaic or Dial.] جل گۆزىن: خۆگۆزىن.
(1) گۆزىن: گۆزىن: (a ~ in foreign policy)

(2) (1) پىلانى پرگارىن (بەتايهتەي له تەنگانەيەك).
(ب) فېلنوتەلەكە: فېلنبايى: ئاين و ئۆين: ساخته: خۆ دەرياز كردن

(3) گۆزىنەوه: جىگۆزىكى كردن: ئالوگۆزى.
(4) نۆزه: نۆبه: نۆبهت: سەرە: شەفت.

(5) تاقە كورنكارى شەفتىك: تاقە كارگرى به يەك نۆه نيش كردو: شەفت:
(Three members of the night ~ were absent.)

(6) گۆزىنى پەوى با هەلكرىن.
(7) [Archaic or Dial.] جل گۆزىن: خۆگۆزىن.

(8) chemise. [Rare] (9) جىگۆزىكى يارىكەر (قوتىوئى نەمەرىكى).
(10) كۆزى نوتومىيل گۆزىن.

(11) جولاننى زەوى له دەرووبەرى قەيشى كەورەي زەمىندا (زەمىناسى).
(12) جىنى پەنجه يا دەست گۆزىن لەسەر كەمانچە و نامۆزى تر

(13) دەنگ گۆزىن (زمانەوانى).
(1) دەربردن له نۆخى ناھەمواردا: به چىنگەكۆرئ هەل كردن

بەردەوامەر

-shell-shocked (adj.).

shelly (shel'i), adj. (1) بە گۆنچەكە ماسى يا قاقە داپۆشراو.
(2) فارغى: قاقەيى: قاقەدار

shelter (shel'tēr), n. (1) پەناگا: پەنا: لانە: دالە
(to take ~; to give ~ to somebody)

(2) پاريزگارى: پاراستن
دالەدان: پەنادان: گرتهخۆ: جىكرندهوه: پاراستن: (to ~ someone)

v.t. دالە بۆ بردن: پەنا بۆ بردن
v.i. چادىركى بىكۆلەي دوو كەسيه.

shelter tent, (پيشى دەووترى: "pup tent")

shelty, sheltie (shel'ti), n. = shetland sheep dog, shetland pony.

shelve (shelv), v.i. لىزىبون: بەرمەخواربوونەوه
(1) رەفە بۆ كردن: رەفە بۆ درووستكرىن. (2) خستەسەر رەفە.

v.t. (3) خستەلاوه: داواخستن: خستە پشت گۆي:
(to ~ a plan, project, discussion, etc.)

(ب) خانەنشین كردن: له نيش دەركردن: ئى خست.

shelves (shelvz), n. plural of shelf. shelving (shel'vɪŋ), n. (1) كەرەسەي رەفە.

(2) رەفە بەگشتى: رەفەگان.
(3) شت خستەسەر رەفە: رىكخستن لەسەر رەفە.
(4) لىزگە: لىزايى: لىزى. (ب) پەي لىزى.

Shemite (shem'it), n. = Semite. Shemitic (shem-it'ik), adj. = Semitic.

shenanigan (shi-nan'i-gən), n. [Colloq.] قسەي هيجر و بوجو
بى مانا: فېلنبايى: فېلن تەلەكە: كەتن: تەلەكەبازى: خەلەتان: شەشەلە: چەوتى.

sheol (shē'ōl), n. (1) جىنى مەرووان (ئىنجىيل).
(2) [Colloq.] [~] دۆزەخ، جەھەننەم.

shepherd (shep'ərd), n. (1) شوان
(بەردەمە "shepherd")

(2) رابەرى ناينى (مەلا، قەشە، ھتد): رابەرى كۆنيسە.
(3) شوانى كردن: بەديارەوهبوونى پائەمەر.

(4) رابەرى كردن: سەرەوگارى كردن: چاودەيزى كردن: ئاگا ئى بوون.
the Good Shepherd, عيسا

shepherd dog, = sheep dog. shepherdess (shep'ərd-iz), n. شوانى ئى: كچە شوان.

shepherd's check, (1) نەخىنكى ميل مېلى رەشو سېيە.
(2) قوماشنىكى ميل مېلى رەشو سېيە

پيشى دەووترى: "shepherd's plaid")
shepherd's purse, گياھەكى گۆن سېيە كەلوى سىگۆشەيى وەك
بۆ دەگرى

sherbet (shūr'bət), n. (1) شەربەت: خۆشاو
(2) شەربەتەيەكە له دۆنەرمە دەچىن

sherd (shūrd), n. = shard. shereef (shə-rēf'), n. = sherrif.

sherrif (shə-rēf'), n. (1) شەرىف: نەوى پىفەمەر
(2) شەرىف: فەرمانرەوای مەككە

sheriff (sher'if), n. (1) سەرۆكى پۆلىسى سوارەي دەروەو ناوشار
(كە ناسەيشى ناوچەكە و حىنە جىكرىنى فەرمانەكاشى دادگای يى سىزىدراوه).

(2) سەرۆكى شارەوانى و دادگەرى ناوچەيەكى نىنگلەتەرەيە
sherris (sher'is), n. [Archaic] = sherry.

sherry (sher'i), n. شەرى (1) شەرابىكى ئىسپانى خاستە (كەلىك جار)
شەربەت: (ب) شەراب يا مەبەكى وەها

she's (shēz), = she is, she has.

بهمی یارمندی کاس.
 (۲) نوبه‌پری هم‌اندان؛ هتا له توانادا بی کوشش کردن.
-shifter (n.)
shifless (shif'tlis), adj. (۱) تمه‌ل؛ لمش گران.
 (۲) له هاتوو؛ دسته‌پاچه؛ ناکارامه.
-shiflessly (adv.); shiflessness (n.)
shifty (shif'ti), adj. (۱) جمرت؛ فیلباز؛ سرجموت؛ ناپاک؛
 پشت بی نوبه‌ستراو؛ بی بار؛ همیشه گزواو؛
 (~ eyes; a ~ character or person)
 (۲) کارامه؛ لنبه‌توو؛ زورزان.
-shiftily (adv.); shiftiness (n.)
Shiism (shē'iz'm), n. شیعیسمتی
Shiite (shē'it), n. شیعیه‌بند؛ کمسیگی شیعه.
shikar (shi-kār'), n. پراو
v.t. & v.l. پراو کردن
shikari; shikaree (shi-kā'rē), n. پراچی؛ پراکرا؛ پابه‌ریا
 چاوساغی هیندی پراوکرمان.
shill (shil), n. [Slang]. داو (مجان)؛ تله؛ کمسیگه که چهرچی یا
 قومارچی یا خاوه‌ن تیا تیزوو پیشانگا به‌کاری ده‌مینیت به خویبشان‌دان به
 کریار یا سوداگر بۆ راکیشانی ختگی ترو هاندانیان بۆ کرین یا به‌شداری
 کردن.
shillelagh, shillalah (shi-lā'lə, shə-lā'li), n. کوتک؛ دار
shilling (shil'ing), n. (۱) شنگ؛ پارهمیکی وورده‌ی نینگلندریه
 بیست بهکی باوه‌نیکه (۲) شنگ؛ پارهی هندیگ ولاتی نهمریقابه وهک
 کینیا
shilly-shally (shil'i-shal'i), adv. به پزایی؛ به دوونلی
adj. دوونل؛ راپا.
n. دوونلی (به‌تایبمندی دهریاری شتیکی هیچ وپوچ)؛ پارایی.
v.l. (۱) دوونلی کردن؛ پارایی کردن.
 (۲) خز به شتی هیچ وپوچوه خیریک کردن.
-shilly-shallier (n.)
shily (shī'li), adv. = shyly.
shim (shim), n. پوزنکی دار یا ناسته بوشایی پی برده‌کریته‌وه و شتی
 پی راست دهرکریته‌وه وهک کورسی و میزی لاره‌سنگ؛ ناواخن؛ پشتیوانه.
v.t. پرکردن‌وه یا راستکردن‌وه به پواز؛ ناو ناخین.
shimmer (shim'ēr), v.l. (۱) دهروشانه‌وه؛ ترووسکانه‌وه؛
 وورشانه‌وه؛ سرسکه‌هاتن ناوبه‌ناو. (۲) کمرویشک کردن.
n. وورشه؛ وورشه وورش؛ بریسکه؛ ترووسکه؛ دهروشانه‌وه.
-shimmery (adj.)
shimmy (shim'i), n. (۱) نرسه‌وه‌ی یا یاری کردن بیچکه‌ی
 فوتوسین. (۲) شیمی؛ سه‌مایگی جازی نهمریگی‌به بادانی زور تیدابه.
 chemise. [Dial. or Colloq.] (۳)
v.l. (۱) نرسینه‌وه؛ لرزین. (۲) سه‌مای (شیمی) کردن.
shin (shin), n. (۱) لولاق
 (۲) پارچه گۆشتی به‌شی خوارووی لولاقی پینشهره‌ی په‌شمو‌لاخ.
v.t. (۱) نه دار یا گورسدا هه‌نگه‌ران به هردوو دست و قاچ.
 (۲) شقی له لولاق هه‌ندان؛ شقی هه‌ندان له لولاقه.
shin-bone (shin'bōn'), n. نینسفا لولاق؛ لولاقه نینسقا.
shindig (shin'dig), n. (۱) ناهه‌گی سه‌ماو هه‌لقه‌پکی
 (۲) ناهه‌گ؛ زه‌ماوه‌ند
shindy (shin'di), n. (۱) هه‌ر وزه‌نا؛ هه‌راوه‌ریا؛ هه‌را
 shindig. (۲)
shine (shīn), v.l. (۱) سرفه‌نوه؛ شه‌وقدانه‌وه؛ بریسکه‌دانه‌وه؛
 دهره‌شانه‌وه؛ پرشنگدانه‌وه. (The Sun was ~ing.)
 (۲) دهرکوتن له‌ناو کۆمه‌لدا؛ شه‌وقدانه‌وه. مجاز

(He dose not ~ in conversation.)
 (۲) زور باش دیاربوون؛ گه‌شانه‌وه؛ پرشنگدانه‌وه.
v.t. (۱) شه‌وق لیدان؛ داگی‌ساندن. (~ your flashlight over here.)
 (۲) بویاخ کردن (پیلان)؛ بریقه ئی هه‌لسان. (~ your shoes.)
n. (۱) بریقه؛ شوق؛ پووناکی؛ بریسکه؛ پرشنگ؛ وورشه.
 (۲) (۱) بویاخ کردن پیلان وبریقه ئی هه‌لسانی.
 (ب) بریقه‌ی پیلای بویاخ کراو.
 (۲) سایه‌وه؛ هه‌تاو. (rain or ~).
 (۳) [Colloq.] (pl.) ته‌شقه‌وه؛ پمگ؛ تهرن
 (۴) [Slang]، هه‌راوه‌ریا؛ هه‌راوه‌ریا. (۶) [Slang]، ویسکی
 باران بی یا سایه‌وه؛ باران بی یا هه‌تاو؛ هه‌موو کات؛
 rain or shine,
 هه‌میشه.
shine up to. [Slang]. خو ئی بردنه پینشهره.
take a shine to. [Slang]. په‌کسمر چوونه دلوه؛ به‌دل بوون؛
 خۆشویستن
shiner (shīn'ēr), n. (۱) شتی بریقاوه؛ کمسیگی دهرکوتن له کۆمه‌لدا.
 (۲) ماسی‌به‌کی بچووی پوله‌که زوی‌به.
 (۳) [Slang]، چاوشین بوونه‌وه و خوین تیزان (به‌وه‌ی مسته‌کۆنه لیدانه‌وه)
shingle (shin'g'l), n. (۱) زویخ و جهوی درشتی کتار دهریا؛
 وورده به‌ردی گوئی دهریا. (۲) جهوی زویخی درشت؛ وورده به‌رد.
 (۳) کتار دهریای دایوشرو به جهوی زویخی درشت و وورده به‌رد
shingle (shin'g'l), n. (۱) ته‌خته‌دارنکی بچووی ته‌هه‌لکیش
 نه‌کری و سه‌ریانی پی نه‌کری (هه‌ندیگ جاریش دیواری دهره‌وه.
 (ب) پارچه نهمسیستوسی به‌کاره‌هینراو بۆ هه‌مان سه‌به‌ست.
 (۲) قز تاشینی کورتی ناهه‌ت.
 (۳) [Colloq.]، ته‌خته‌ی ناوو ناوینشانی به‌رده‌می هه‌رمانگی پزیشکو
 پاریزه‌ن... هه‌تد. (to hang out a ~).
v.t. (۱) سه‌ریان کرتن به ته‌خته‌داری بچووی ته‌هه‌لکیش کراو.
 (۲) قز زور کورتکردن‌وه.
hang out one's shingle, هه‌رمانگه‌کردن‌وه (پزیشک، پاریزه‌ن).
shingles (shin'g'lz), n. نه‌خۆشی‌به‌که ده‌بیته هۆی برین ئی هاتن و
 تلوق کردن پیست.
shingly (shin'gli), adj. زیغاری؛ وورده به‌راداری.
shining (shin'ing), adj. (۱) بریقه‌دار؛ بریسکه‌دار؛ شه‌وقده‌رموه.
 (۲) گه‌ش؛ سه‌رنج راکیش؛ دهرکوتن‌وه؛ به‌ناو‌بانگ.
(a ~ example of courage)
shin-leaf (shin'lēf'), n. پوهه‌کینکی لاسک دریزه‌گه‌لای خپ به
 به‌بنه‌کایه‌وه‌وه‌ی گولی سپی ده‌گرتن.
shinny, shinney (shin'i), n. (۱) خنوه‌به‌که له یاری (هۆکی)
 هه‌ندان. (۲) کورزی نهم یاری‌به.
v.l. کوه‌نی نهم یاری‌به.
shinny (shin'i), v.l. [Colloq.], (~ up), هه‌نگه‌ران به دارو په‌تدا
 به هه‌ردوو دست و قاچ
shin-plaster (shin'plas'tēr, shin'pläs'tēr), n. (۱) سه‌مای
 له پیست گرتن. (۲) پارهی کاغزی بی ترخ.
shiny (shīn'i), adj. (۱) بریقه‌دار؛ بریسکه‌دار؛ بریقاوه.
 (۲) ساق و لورس. (۳) پووناک؛ هه‌تاو؛ سایه‌وه.
-shininess (n.)
ship (ship), n. (۱) کهشتی گموره؛ کهشتی؛ پایوچ.
 (۲) کهشتی باهوان؛ کهشتی چارۆکه‌دار.
 (۳) کهشتیوان و نهمسهری کهشتی‌به‌ک. (۴) فرۆکه
 (۱) بارکردنه سه‌ر کهشتی؛ هینان یا خستنه‌سه‌ر پایوچ.
 (۲) ناردن یا گواستن‌وه (به‌هه‌ر هۆبه‌کی گواستن‌وه بیته).
 (۳) ناوتیچوونی کهشتی (له زریاندان).
 (۴) ناوتیچوونی کهشتی (له زریاندان).

shivery

(۱) لاشه‌ی کشتی نوقوم بوو یا
(۲) کشتی وەرگه‌ران؛ کشتی شان؛ کشتی نوقوم بوون.
(۳) ژیرک‌هوش؛ تیکشکان؛ شکستی؛ مال ویرانی؛ فورتان.
(۱) کشتی وەرگه‌راندن، شانکندن؛ یا نوقوم بوون.
(۲) ژیرخستن؛ تیکشکاندن؛ مال ویران کردن؛ فوتاندن.
ship-wright (ship'wraɪt), n.
ship-yard (ship'yɑ:d), n.
چاک کردنه‌وه.
(۱) ناوچه (شینگلته‌ره) هریم.
(۲) ناوچه‌بیک یا هریشگی شینگلیزی.
shire horse,
shirk (shɜ:k), v.t.
خودریزه‌وه له شرکی سهرشان؛
شرکی سهرشان فراموش کردن یا بجهی نه‌هینان:
(to - one's duty or responsibility)
(۱) خوذریزه‌وه له شرکی سهرشان.
(۲) کسینکه که خوی بدزقته‌وه له شرکی سهرشان و جینه‌جی نکات.
shirr (shɜ:), v.t.
(۱) لوج کردن و تیک کردنی قوماش به پیز (بؤ)
پازاندنه‌وهی. (۲) هیلکه براندن (به‌بی توینکه‌کی)
چهند لوجینگی هاورینگی تیک کرولی کالاً.
shirring (shɜ:'rɪŋ), n. = shir.
shirt (shɜ:t), n.
(۱) کراس.
(۲) undershirt. shirtwaist.
keep one's shirt on, [Slang],
lose one's shirt, [Slang].
دائانی همو سامان: (He lost his shirt on that business deal.)
shirting (shɜ:'rɪŋ), n.
قوماشی کراس.
shirt-sleeve (shɜ:'slɛv), adj.
(۱) خاکی؛ ساده؛ ساکار.
(۲) خومالی؛ سهرماتی؛ ره‌مشکی؛ ساده: (philosophy -)
shirt-waist (shɜ:'wɑ:st), n.
کراسی تا ناوچه هاتوری ژانته
(له‌گدل تننوره له‌بهرده‌کرت).
shish-kebab,
shit (shit), v.t. [Vulgar],
v.t. [Vulgar].
v.t. [Vulgar].
خه‌لته‌تاندن؛ له‌خشته‌بیردن؛ فیل لیکردن.
(۱) گوی؛ پیسایی. (۲) گویکردن؛ پیسایی کردن.
(۳) شتی بی‌نرخ؛ شتی هیچ‌وچووچو بی‌نرخ.
(۴) [Slang], قسمی قوی؛ قسمی هیچ‌وچووچو.
(۵) [Slang], کسینگی هیچ‌وچووچو بی‌نرخ.
(۶) [Slang], هیزووین؛ بهنگ.
interj. [Vulgar Slang],
goyi tɪ 'bi! be zɪɑ:d nɛ:kɪ!
دارجهری.
shittah (shɪ'tɑ), n. Also shittah tree,
shittim (shɪ'tɪm), n. Also shittim wood,
داری و تخته‌ی
دارجهری.
shivaree (shiv'ɑ-rɛ), n. Also charivari,
لاسایی؛ بری‌تی‌به له زوپ‌نالی‌زدان و تقه‌تق کردن به کتلی و منجه‌ل له‌بهرده‌م
له‌بهرده‌م ژووری بووک و ژاواد.
shive (shiv), n.
(۱) تله‌زم. (۲) کوزم.
(۳) تله‌بدرینکه باریله بیت بؤ دمی شووشه‌که.
shiver (shiv'ɛr), n.
پارچه شووشی؛ شکاو؛ تله‌زم.
v.t. & v.i.
ووردوخاش بوون؛ پارچه پارچه بوون.
shiver (shiv'ɛr), v.t.
له‌زمین؛ هه‌لله‌زمین؛ گیان له‌زمین؛ لرفه‌لرف هاتن.
v.t.
شهاننده‌وهی بایه‌وان (به پوی کردنه یا).
له‌زمین؛ لرفه؛ لرفه‌لرف؛ ته‌زووا؛ موچوک.
n.
قرچوک؛ به لسانی ده‌شکیت و ووردوخاش.
shivery (shiv'ɛr-i), adj.
دمیبت.
shivery (shiv'ɛr-i), adj.
(۱) له‌زمین؛ هه‌ل له‌زمین.

-ship

(۱) خسته شوینی خوی له‌سهر کشتی: (~ the oars.)
(۲) به کری گرتن بؤ نیش کردن له‌سهر کشتی.
(۳) [Colloq.] دوورخستنه‌وه؛ له کول خؤ کردنه‌وه؛ خؤ لی پزگارکردن.
v.t.
(۱) سواری کشتی بوون؛ ده‌ست به گمشتی ده‌ریا کردن؛
گمشکردن به کشتی. (۲) نیش کردن له‌سهر کشتی؛ به‌کری گران بؤ نیشی
سهر کشتی.
when one's ship comes home (or in),
کاتی ده‌رله‌مه‌ندبوونی.
کسینکه که ناوات جینه‌جی ده‌بیت؛ کاتی به نامانج گه‌یشتن.
-ship (ship),
باشگرینکه به‌مانای. (۱) پار؛ دؤخ؛ جونیتی.
(friendship)
(ب) پله‌وپایه. (professorship; kingship)
(ج) کسسی خاوه‌ن نهم پله‌وپایه‌به: (lordship)
(د) کارامه‌بی؛ توانا؛ لیژانتین: (penmanship; leadership)
ship biscuit, -hardtack.
shipboard (ship'bɔ:rd), n.
(۱) کشتی؛ پایور.
(۲) [Obs.] لانه‌نیشتی کشتی.
on shipboard,
له‌ناو کشتی؛ له‌سهر پایور.
shipbuilder (ship'bil'dɛr), n.
وه‌سنا‌ی کشتی؛
کشتی دروستکردن.
ship-building (ship'bil'dɪŋ), n.
کشتی دروستکردن.
adj.
هی کشتی دروستکردن.
ship canal,
جزگه‌ی کشتی پیدا ریژیشن.
ship chandler,
بازرگانی کهره‌سه و شتومه‌کی کشتی.
ship-load (ship'lɔ:d), n.
باری ته‌روی کشتی؛ پم کشتی‌بیک.
shipman (ship'mən), n.
(۱) کمشوان.
shipmaster (ship'mɑ:stɜ:, ship'mɑ:s'tɛr), n.
(۲) کمشوان.
پانه‌ری کشتی؛
پانه‌ری کشتی؛ رانه‌ری ناژومری کشتی؛ سه‌ری‌کی کشتی.
ship-mate (ship'mɑ:t), n.
هاوک‌شنتووا؛ ناو‌له کشتی‌بیاوان.
shipment (ship'mənt), n.
(۱) شتومه‌ک گواستنه‌وه؛
شتومه‌ک ناردن (به هویه‌کی هاتوجودا)؛ بار ناردن.
(۲) بارگه؛ بار؛ باری گونیزاوه.
ship money,
باحی کشتی؛ باجینگی کونی شینگلیزی بوو له‌سهر
به‌نده‌ره‌کاشی شینگلته‌ره بؤ پاره کوزکردنه‌وه بؤ دروستکردنی کشتی جه‌نگ
(ده‌مینکه لا‌براهه).
ship of the line,
کشتی جه‌نگی گهوره.
ship-owner (ship'ɔ:n'ɔ:), n.
خاوه‌ن کشتی.
shippable (ship'ə'bəl), adj.
ده‌توانایی بنیزینت یا بگونیزینته‌وه.
shipper (ship'ɛr), n.
بارگه‌نیز؛ خاوه‌نی بارگه‌که خوی یا بریکاره‌کی.
کارگیري بارگه ناردن.
shipping (ship'ɪŋ), n.
(۱) بارگه ناردن یا گواستنه‌وه؛
ناردن یا گونیزانه‌وه‌ی شتومه‌ک. (۲) کشتی گه‌ل وولاتیک یا به‌نده‌ره‌ک
(به‌تابه‌ستی له‌روی نه‌وه باره‌وه که ده‌توان هه‌لی بگرن).
[Obs.] گه‌شتی ده‌ریایی.
shipping clerk,
فهرمانه‌ری بارگه ناردن؛ کارگه‌ری بار ناردن.
shipping room,
ژووری بارگه کردن و ناردن (له کارگه‌بیک یا
ده‌زگه‌بیکدا).
ship-shape (ship'shɑ:p), adj.
پیک‌وینک؛ پاک‌وته‌مین.
adv.
به پیک‌وینگی؛ به پاک‌وته‌میزی؛ به جوانی.
ship's papers,
به‌لگه‌نامه‌ی کشتی.
ship-way (ship'wɑ:), n.
(۱) چوارچیه‌ی کشتی له‌سهر
درووستکردن: (۲) ship canal.
ship-worm (ship'wɜ:m), n.
کرمی کشتی گیاندارینگی کرم
ناسایی قافله‌داره داری ژیر ناو ده‌خواته‌وه و زیانی پن ده‌گه‌بینیت (وه‌ک هی
به‌له‌م و کشتی).

(۲) په پریووت: پوخواو. (۲) له لرژلېخته: ساره: ترسناک: ترسینم.

shoal (shōl), n. (۱) گله: روه: پؤل. (۲) گله ماسی: ماسی گله: پؤل ماسی.

v.ġ کومهل بوون: مؤل خواردن: گرده بوونوه.

shoal (shōl), n. (۱) تنکار (روبار، دمريا، دهریاچه): تنکایی. (۲) بستو یا بهرزیی ناو ناو (که باش نابینریو ده بیته هزی مترسی بؤ بهلمو کشتی) (۳) مترسی و گندوکوسپی شاراوه.

v.ġ بوون به تنکاو: تنکایی پیکهینان.

v.ġ (۱) تنکاو کردن (۲) بهرمر تنکاو پویشن (کشتی) له تنکایی نریکبوونوه.

shoat (shōt), n. Also shote, پهلخ: هچکه بهرزیی تازه له شیر برپاوه.

shock (shok), n. (۱) لیدان: بهیهداکیشن: بهیهدادان (۲) (۱) پاتهکان: راولشان: (the ~ of an earthquake) (ب) نهجامی نم پاتهکانه. (۲) (۱) پاتهکانی میشل: پشینوی میشل له نهجامی لیدانیک یا پوهشاندنیک: میشل شلقان: (ب) هزی نم پاتهکانه. (۴) پاتهکاسی کاره بایی: (to get an electric) (۵) (۱) دلنه خوری: خورپه: پاجله کین: پاجله کان: دل داخویرپان: کسپه دل: ووری (ب) هزی نم دلنه خورپه: یه یا پاجله کان. (۶) داخویرنی دهماری خوینمیر بؤ لهش به هزی مه بینی خوینمیر.

v.ġ (۱) پاتهکاندن: پوهشاندن: له پورو به توند لیدان (۲) دل داخویرپاندن: وورکودن: ووشکبوون: زور پستکردن: قیز لی هاتنوه: کسپه هینان به دلدا: (He ~ed us all by his horrible behavior.) (۲) ته زوری کاره بایی لیدان: پاتهکاندن به ته زوری کاره بایی.

v.ġ [Archaic or Poetic], به توند بهیهدادان.

shock (shok), n. معلو: گورزه: شارا.

v.ġ & v.ġ معلو کردن: گورزه کردن.

shock (shok), n. (۱) تویه لیکي بزو چرو نالوسکاو (قز، توك). (۲) سهگی تیسکن

adj. بزو چرو نالوسکاو (قز).

shocker (shok'ēr), n. شتیکي دل داخویرینمیر (به تاییه تی جیرو کینکی ووروژینم).

shocking (shok'in), adj. (۱) دل داخویرین: همت پاته کین: زور ناخوش: (the ~ news of his death) (۲) زور ناپه سندن: زور خراب: پیسو بوگن: زور نابهجی و ناشرین: (~ behavior) (۲) زوق (pink) .

shock tactics, (۱) هیرشی له پورو به زمبرو وورکر (سویا). (۲) کاری له پورو توندوتیز.

shock therapy, چاره کردن به دل داخویرپان یا پاتهکاندن (به هزی پاتهکانی کاره بایی یا دهرمانوه) (پزیشکمانی دهریون). (هروهها پینشی دهروتری: " shock treatment ").

shock troops, سهربازی هیرشی له پور.

shock wave, شه پؤل یا له پستووی یا پاته کین: (۱) ته قینهوه. (ب) پاتهکانیکه به هزی گوزانی پستوتنی ههواوه. (ج) پاتهکانی توندوتیز: پوهشانی به زهر (معجان): (~s of rebellion) .

shod (shod), past tense and past participle of shoe. (۱) پیلو له پی: پیلو دار. (۲) تایه له زوره یا به: تایعدار. (۳) نال کرار.

shoddy (shod'i), n. (۱) ریسی گنده خوری (که له ریضانو کالو). (۲) فهرشی کون دهرکت. (ب) ته نراری خوری گندی له ریسه دروستکار. (۳) ختوممکی همرانیهها: گنده شت: شتی جهلمی.

adj. (۱) گندا جهلمی: قنبا له شتی گندو کونه دروستکار: همرانیهها: (۲) به پلهو لاسه رلایی کرار: قلب (کان) خراب: ناکارامه (کان): (~ construction, workmanship, etc.)

-shoddily (adv.); shoddiness (n.), (۱) پیلو: کوش: قوندوره: کاذب. (۲) نال. (۳) شتیکه که نرکی پیلو یا نال بیینی و لیدان بچی: (۱) نالی سمری داردهست. (ب) کوشی نیستوپ (نوتومیل). (ج) بنی پایوه و پالپشتی تر. (د) پیسته یا دهرموی تایه: تایه. (ه) کوشی گالیسکه به فرینه.

shoe (shō), n. (۱) پیلو بؤ کردن: کوش بؤ کردن. (۲) نال کردن: (to ~ a horse) . (۳) داپوشن (بؤ پاراستن یا جوانی): بن گرتن: دهروره گرتن. (۴) له جوی به کتر بوون: له باشی کسپیکي تر بوون: (If I were in your shoes, I would keep quiet.) (۵) جینگه گرتنوه: fill one's shoes, (no one can fill his shoes.) (۶) شتکه یا بارمکه به ته راری به پیچموانه ی نهوی تره. (۷) شو شوننی پیلو دمیگرتن: واته: where the shoe pinches, سهرچارهوی نیش و نازرو ناخوشی و دهردی ساری. پالنده به یکی ناوی دهرتوک پانه له حاجی.

shoe-bill (shō'bil), n. له قلعق دهچیت.

shoe-black (shō'blak), n. بویاخچی (پیلو).

shoe-horn (shō'hōrn), n. پاژنه مه لکیش: پاژنه کیش: کهرته.

shoe-lace (shō'lās), n. قه پتانی قوندوره: به پی پیلو.

shoe-maker (shō'mākēr), n. پیلو درووا: کوش درووا: قوندوره چی.

-shoe-making (n.), نالینم.

shoer (shō'ēr), n. (۱) بویاخ کردن (پیلو). (۲) برقیقی پیلو بویاخ کرار. (shoeblack) .

shoeshine (shō'shīn), n. (۱) پارهمیکی کم: سهرمایه یکی کم. (shoe) . (۲) شوکلای (بؤ راستکردنوهی).

shoestring (shō'striŋ), n. وهک قه پتان بپوروه یا کراره: باریک و دریز: قه پتانی: (~ potatoes) . (۳) به پارهمیکی زور کم: به سهرمایه یکی کم: (The company started on a shoestring.)

shoetree (shō'trē), n. قانلی پیلو (بؤ راستکردنوهی).

shofar (shō'fār, shō'fēr), n. Also shophar, کله شاختی یران.

shogun (shō'gōon, shō'gun), n. فهرمانداری زور به مسمداتی یابایی کون.

shogunate (shō'gōon-āt, shō'gun-it), n. (۱) پلهویا بهر. (۲) "شوگن" (وشهی پینشو بیینه). (۳) "شوگن" نشین.

shone (shōn), alternative past tense and p.p. of shine. (۱) کسه: (بؤ مریشله و پشیله دهر کردن): کس: خته! خت. (۲) لاچو! بچوره دهرموه! لاچو لیره!

shoo (shō), interj. کسه لیکرین: کس لیکرین: دهر کردن: پینشیر کینکهرنک یا نامزه دکرارنیکه. (۳) که برندنوهی مسوگمر بیت: (a ~ candidate) . (۱) که رهسه یا بارچهکانی پیکه موانی سنووق و بهریمیل... هتد. (۲) معلو: گورزه: شارا.

shook (shook), n. (۱) شله ژار: به شوکاو: پشینوار. (Shoek-up) (۲) شوون (shōon), n.pl. [Archaic or Dial], plural of shoe. (۱) خیرا پیندا پویشن یا برین: (He ~s the rapids in his canoe.) (۲) هفریشن (روم بؤ ناو بوری یا جۆگه یکی لیدن).

۳) هاویشتن (لنگر، تۆپەماسی): فریدان: هەلەدان.
 ۴) هینان و برین (کیلوون یا سوورگی دورگا).
 ۵) بەنگینگی تر لیدان یا پیاھینان و پەنگ گۆزین.
 ۶) تەمیز فریدان: چووژکردن: چووژ هاویشتن.
 ۷) (ب) هاویشتن (تیر، مووشەك): هەلەدان: تەقاندن (گوللە، فیشەكەشیتە) تێگرتن. (ب) هاویشتن (تیشك): دانەرە (تیشك): هاوژران.
 ۸) تێگرتن (پرسیار): ئێ کردن: بەسەرە! داپارانن (پرسیار):
 (They were ~ing questions at him.)
 ۹) تەقەکردن: تەقاندن (تەنگ، دەمانجە... هتد): پێوەنان (تیر، گوللە) ئاگردان: (to ~ a gun, pistol, rocket, etc.).
 ۱۰) كوشتن (بە گوللە، مووشەك هتد): بریندارکردن: پێكان: لیدان:
 (He shot her dead.)
 ۱۱) راوکردن (لە ناوچەبەك یا بەلەمەك زەوی تاییەتیدا).
 ۱۲) بەرزی نەستێرە پێوان: (to ~ a star).
 ۱۳) وێنەگرتن (بە كامێرای فیلم گرتن): (to ~ a picture, film, etc.).
 ۱۴) [Slang], پێدان: دانەدەست (لەسەر میزی ناخوارین): ئاومن:
 (~ the salt to me.)
 ۱۵) (ا) هاویشتن بەرەو گۆل (تۆپی باسكەو بالە): هەلەدان: فریدان
 (ب) خال گرتن: نەرەندە خال گرتن: بردنەرە
 (ج) تیل کردن (هەلمائین)
 (د) یاری کردن (بلیارد، گۆلف): (to ~ pool).
 v. ɪ
 ۱) لەپەر دەرجوون (تیر): بە تێژی پوشتن: تێ تەقان.
 ۲) بە توند و تێژی و لەپەر هەستپێكران (نیش ونازار، گەرمی).
 ۳) سەردەرھێنان (لووتكە).
 ۴) ئەرژ فریدان: لەپەر و ژۆر چووژ هاویشتن.
 ۵) تەنگ تەقاندن.
 ۶) تەقین: (The gun won't ~ until it is cocked.)
 ۷) (ب) وێنەگرتن (ھە دەستێك بە كامێرا).
 (ب) دەست بە فیلم گرتن: كەمێراكە نیش پێكردن بۆ فیلم گرتن.
 ۸) راوکردن (بە تەنگ): (He fishes but he doesn't ~).
 ۹) تۆپ هەلەدان بەرەو باسكە یا گۆل.
 (ب) یاری کردن (بلیارد، گۆلف):
 (He has been ~ing poorly for some time.)
 ۱۰) كشان (نەستێرە).
 n.
 ۱) پارو: پارو گەشت. (۲) پووان: چەكەرەکردن: گەورەبوون.
 ۲) چەكەرە: تەمیز: چووژ: گەلا و خەلفی تازە: گۆپەك (۴) وەچە: وەج.
 ۳) خوپاو: پێژاو: قەلبەزە
 ۴) پلوسك: بۆری یا جۆگەي نەختێك لێژ (بۆ پیا نارەن و گواستەرەي شت).
 ۵) تەزۆ: نیش ونازار: مووچرە: ئازاری وەك بە دەریزی ئازێنەرە.
 ۶) ماوەي نێوان سەول لیدان
 ۷) (ب) ووشەبەكە بەمانای: فەرموو چی دەنێی بێلن ئامادەم
 interj. [Slang].
 گوێت ئێ بگرم. (۲) ووتەبەكە بریتی جوان بۆ "shit" وە بێزاری و ئازەزایی دەردەبەری
 shoot at (or for), هەول بۆ دان.
 shoot down, خستەخوارەرە (بە تەقە یا فێزكەشكێن):
 (to shoot down a plane)
 shoot for (or at), هەول بۆ دان.
 shoot it out, شەرە دەمانجە یا تەنگ کردن هەتا بەزین یا كوشتن.
 shoot off one's (or at the) mouth. [Slang]. دەم دراوی کردن:
 زمان نەرەستە: دەم نەرەستەن
 shoot up, (۱) ژۆر ژۆر یا لاکردن: بالێ زیادکردن خێرا
 (Their son shot up in no time.)
 ۲) ژۆر تەقە (ئێ) کردن
 ۳) [Colloq.] تۆقاندنی خەلك یا شار بە تەقەکردن بە هەموولایەكدا.
 ۴) [Slang]. شریقەي بەنگ لیدان

shoot through with, پڕە لە.
 shooter (shoot'er), n. (۱) تەقەكار: تیرھاوژ
 (۲) (ب) هەلمات.
 (ب) دەمانجەي چەند گولمەخۆر: (a six ~).
 shooting gallery, مەبانی سەرگیراوی نیشانچیی: تەقەخانە
 چنێ تەقەکردن.
 shooting iron, [Slang], چەكی ئاگرین.
 shooting star, (۱) نەستێرەي كشار.
 (۲) پوومەكێكی گەلا لاكێشی گۆل سەیی و سوورە.
 shop (shop), n. (۱) دووكان: فرۆشگا: كۆگا.
 (۲) كارگە: كارخانە: دووكانی پیشەگەری:
 (a carpenter ~ : a machine ~)
 (۳) دەزگای پیشەسازی یا بازرگانی: (to set up ~).
 (۴) (ب) ژۆری پیشەسازی لە قوتابخانەبەكدا: پۆل پیشەگەری.
 (ب) پشتمی پیشەسازی: هونەری پیشەگەری.
 v. i.
 (۱) شت كڕین لە بازار: شت كڕین:
 (We were ~ing in the mall yesterday.)
 (۲) بۆ شت گەران و كڕین: (to ~ for a house, car, etc.).
 set up shop, (۱) دووكان دانان: دووكانی پیشەسازی یا بازرگانی
 كەركەرە: دەست بە كاسبی کردن. (۲) خۆ دانەزاندن و دەست بە كار کردن.
 shut up shop. (۱) دووكان هەلگرتن (بۆ شت): دووكان داخستن.
 (۲) دووكان داخستن (بە هەمیشەیی یا بە تەراوی): دەست لە نیش یا كاسبی
 هەلگرتن (بە تەراوی).
 talk shop, باسی پیشەي خۆ کردن.
 shophar (shō'fār, shō'fēr), n. = shofar.
 shop-keeper (shop'kēp'ēr), n. دووكاندار: خاوەن فرۆشگا
 ووردەفروش.
 shop-lifter (shop'lif'tēr), n. دووكان نەز: دووكان بێر
 كەسبێكە كە شت دەدرێ لە فرۆشگا لەكاتی یا بە ناوی شت كڕینەرە (نەمە لە
 فرۆشگای پێژاوییدا دەبێن كە شتومەك بە ناشكرا پێشان دراوەو لەبەردەستی
 كێرەدان).
 shop-lifting (shop'lif'tīŋ), n. دووكان نەزین (ووشەي پێشوو
 بێنە).
 shopman (shop'mən), n. shopkeeper (۱)
 (۲) كارگەری فرۆشگا.
 shopper (shop'ēr), n. (۱) كڕیار: ئەوانەي دەچنە بازار.
 (۲) كڕیار بۆ خەلك: كەسبێكی بە كڕێ گیارە بۆ شت كڕین بۆ خەلك
 (۳) كڕیارێ بەرلووردنەر: كارگەرێك فرۆشگایەك بە كڕێی دەگڕێ بۆ
 بەرلووردنەرێ فرخی شتومەكی فرۆشگا هاوچارەمەكانی.
 shopping (shop'īŋ), n. شت كڕین لە بازار: چووژە بازار.
 shopping center, بازار: تاقە فرۆشگایەكی جۆرلوجۆرە لە هەمان
 ناوچەدا. (پێشی دەووترێ: "shopping plaza").
 shop steward, نوێنەری یەكێتی كریكارانی كارگەبەك یا دەزگایەك.
 shop-talk (shop'tōk'), n. (۱) زاراوە و زمانی تاییەتی پیشەبەك.
 (۲) دەمەتەقن یا گفتوگۆی دەربارەي پیشەوکارو كاسبی خۆ
 shop-worn (shop'wōrn', shop'wōrn'), n. پێس وچرچ و لۆچ
 بووە و پەنگەكەي چووژتەرە بەمۆی هەلواسینەرە لە جامخانەي فرۆشگا
 (۱) گۆی دەریا: كەنار دەریا. (۲) ووشكانی.
 shore (shōr, shōr), n. نزیک كەنار دەریا: لەناو ناودا بەلام بەرەو گۆی دەریا.
 in shore, (۱) لەناو ناودا بەلام نزیک گۆی دەریا: لەلای قەراغ دەریاوە:
 (off-shore oil drilling)
 (۲) نزیک كەنار دەریا.
 on shore, لەسەر ووشكانی: لەسەر قەراغ دەریا.
 shore (shōr, shōr), n. پالپێشت (بەتاییەتی ھێ بەلەمە كەشتی
 دەردەریی ناو): كۆلەكە.

v.t. (~ up), (۱) کوله که دانمیر.

(۲) پالېشتی کردن یا ربه تیدان: (to ~ up a country's economy).

shore (shôr, shôr), archaic past tense and p. p. of shear.

shore bird, بالندوی کمنار دهریا

shore dinner, شنبوی کمنار دهریا. ژمه خواردینیکه له ماسی و گیانداری و دهریایی تازه گراو پینکھاتن.

shore leave, پشویی ووشکانی یا کمنار دهریا: ری پیدانی کشتیوانانہ بؤ جورنه ناوشار بؤ پشوو.

shore-less (shôr'lis, shôr'lis), adj. [Poetic]. بن پایارا

shore line, سنووری دهریا و دهریاچه و یوارا: هینلی قراغ نار.

shore patrol, پاسروانی کمنار دهریا (که بهشینکه له هینزی پاسروانی کمناری دهریا)

shore-ward (shôr'wêrd, shôr'wêrd), adv. بهره و کمنار دهریا.

adj. بهره و کمنار دهریا چوو.

shoring (shôr'ing, shôr'ing), n. (۱) کوله که دانمیر:

پالېشت یا دار دانه بهر. (۲) پالېشتی کردن: شنبوی پالېشتی.

shorn (shôm, shôm), alternative past participle of shear.

short (shôrt), adj. (۱) کورت: کول

(۲) نره کورته بنه: کورت (بهزوی) کول.

(۳) کورت کات: کم (کات).

(۴) کورت یاد: بیر: کورت (a ~ memory).

(۵) کورت جیژوک: ووقار

(۶) کورت (وهلام) (ب) قسمه ق: له بهر (کورتی): سرگرم: تنگه چیکانه.

(۷) ناتواوی کم: کمتر له پنیوست: کم یا کورت دهینن: کورت:

(We are ~ ten dollars. ; a ~ measure)

(۸) ناگته جنی خوی: نهگهیشوو: کورت: نژیک:

(He fired a shot that fell ~.)

(۹) فرجوک: ناسک: به ناسانی ووردوخاش لهین یا دهریوی.

(۱۰) لهکاتی سموداگرمی به کم و فروشتنه کدا شته که ی نیجه به لام چاوهیری دهکات (ب) تاییه تی بهم جزیره فروشتن و سموداگرمی و پاره یازی به.

(۱۱) کورت (برگه) (دهنگناسی: ههلیست)

ب هیری له سر نیجه (برگه) (هونراوه)

(۱۲) شنبکی کورت. به تاییه تی: (۱) برگه بهک یا دهنگینی کورت (له تمنیشت n.

به کینکی دریزه وه) (ب) فیلمینکی کورت.

(ج) ماسی بچوک (که به پنی یا سا نابن پو بکورت).

(د) گولمه یه کی کورت هینار یا نهگهیشوو نیشان.

(۱۳) مریخاریتکه که شتیک دهریوشیت بن لهوهی شته که بییت له عماددا به هیوای قازانج کردن له نرخ داشکان.

(ب) شنبکی بهم جزیره فروشراو: سموداگرمی به کی وها.

(۱۴) (pl) پانتولی کورتی تا سر نه زنج

(ب) پانتولی کورتی وهریش و یاری: (ج) دهریوی کورتی پیاوانه.

(۱۵) (pl) پاشماوه (له نهجانی شت درووستکردندا): زبل: سرگوزم.

short-stop (۱) short circuit.

adv. (۱) له بر: کونوپر. (۲) به قسمی رهق: به ناشیرانه.

(۲) به کورتی (۱) کورت لهوهی پنیوسته: به جزیک که کورت بهینن:

(He cut the board off too ~.)

(۵) نهختنکی هابو: لهوهی نه مابو:

(We were stopped just ~ of disaster.)

(۶) بهمن لهوهی له شتهی ههین له عماددا که دهریوشن.

fall (or come) short, کم بوون: کورت هینان: کم هینان: بهس نه بوون.

for short, مژ کورتی (زمانه وانی): بؤ مه بهستی کورت کردن

in short, به کورتی: به کورتی به کی: که دریزه ی پنی نه دهرین

in short order, خیرا: دست و برد: زووا: به کسر

run short, ئی بران: بهس نه کردن: بهس نه بوون

(Our supplies ran short.; We ran short of oil.)

short for, شنبوی به کی کورته بؤ (زمانه وانی).

(Benjamin called "Ben" for short.)

short of, (۱) کمتر له: کورت له

(something short of a mile)

(۲) ئی بران: بهس نه کردن: به کم کورت له سر: بهس نه بوون:

(to be short of money, supplies, breath, etc.)

(۳) کم هینان: کورت هینان: نهگهیشتن (نامانج، نیشان):

(We are still a mile short of our destination.)

short on, [Colloq.], کم هه بوون: نه بوون: بن.

shortage (shôr'tij), n. کمسی: ناتواوی: بهس نه کردن: کم هینان:

(a ~ of rice; food ~s)

shortbread (shôr'bred'), n. بسکویتنکی ناسکه زو و هله مده پیری.

shortcake (shôr'kak'), n. جزیره کینکی نیسه نجی ناسکه رگه لیک

چار به دژدرمه وه دهریوی.

shortchange (shôr'chānj'), v.t. & v.i. [Colloq.], (۱) کمتر

پاره ییدانه وه لهوهی پنیوسته (پاره وورد کردن وه، کورن و فروشتن):

به ناتواوی پاره ییدانه وه. (۲) گزی کردن: قیل کردن: ساخته کردن

short-circuit (shôr'tsūr'kit), v.t. & v.i. (۱) فیوز سووتاندن.

(۲) ری لنگرتن: کوسب خستنه سر ری.

short circuit, (۱) خولی کورت (کاره یا). (۲) فیوز سووتاندن

shortcoming (shôr'kum'ing), n. کم و کورپی: کم و کورتی:

ناتواوی: خهوش: نهنگی

short-cut (shôr'kut'), n. (۱) قهده بؤ: کورته ری

(۲) رنگه ی پاشه کموت کردن، به فیوز نه دمان، له کیس نه چوون، یا کورت کردن وه

(کات، نره، خه رجی، هتد).

short division, کورته دابهش کردن (ماره و پیوان).

shorten (shôr'tn), v.t. (۱) کورت کردن وه: کول کردن وه:

کورت تر کردن وه. (۲) هه لنگردن یا به وان (بؤ که سکردن وهی کاری با له سر

بایمرانی به طعم که کشتی). (۳) کم کردن وه (توند و تیژی، هیل، هتد)

(۴) بؤن کردن هه رییره وه.

v.i. کورت بوون وه: کول بوون وه: کورتی بوون وه.

shortened form, شنبوی کورت کاره (زمانه وانی):

روه "auto" بؤ "automobile".

shortening (shôr't'n-ing, shôr't'ning), n. (۱) کورت کردن وه:

کول کردن وه. (۲) شنبوی کورت کاره (زمانه وانی): کورته (ووشه)

(۳) بؤن (چینشت لیان) چاوهیری.

(۴) کمسی: ناتواوی: کم هینان:

shortfall (shôr'fôl'), n. کورت هینان. (۲) پادهی کمسی یا ناتواوی.

(۳) کم هینانی بووجه یا پاره: کورت هینانی بووجه

short-hand (shôr'hand'), n. کورت منووسی: کورت کردن وهی

نووسین له ری نیشان به کاره هینانه وه له باتی ووشه.

adj. (۱) کورت منووسی به کاره هین.

(۲) به کورتی نووسراو (له ری نیشان به کاره هینانه وه).

short-handed (shôr'han'did), adj. کورت کاری ته واری نیجه:

پنیوستی به کاره گری تره.

short-horn (shôr'hôm'), n. شاخ کورت: جزیره مانگایه کی شاخ

کورت و چه ماره یه (بؤ گوشنیش و شیریش به ختوده کورن).

shortish (shôr'tish), adj. نهختنک کورت.

short-legged (shôr'leg'id, shôr'leg'd'), adj. لاق کورت.

short line, هیل یا ری کورت (شه مهنده فر).

short-lived (shôr'liv'd'), adj. (۱) جوانه مرگه: تمه من کورت.

(۲) کم خایه ن: سردمی: زو و له ناوچوو: زور نه خایه ن.

shortly (shôr'tli), adv. (۱) به کورتی.

(۲) بهم زووانه: لهم نژیکانه دا: (He will arrive ~.)

shoulder

(15) [Colloq.], شریقه: مری:

(The doctor gave the patient a ~ .)

(16) [Colloq.], شتی گومو لسمرکولو (لهپوری بردنوموه سمرکردن):

(That horse is a twenty-to-one ~ .)

(17) پیوانیمیکی زنجیرو پتمه بریقیتی به له پانزه شمش پین (کهشتیوانی):

(18) big shot [Slang].

(1) همولدانینکه که لهوانه تویه سمرکوی:

(2) [Colloq.], گرومیکه که زور لهوانه به بۆرئ:

(3) [Colloq.], کسینک یا شتیکه که هیچ لهوانه نهمین سمرکوی:

دهستی خۆ پین تاقیکردنوموه: have (or take) a shot at, [Colloq.], تاقیکردنوموه.

like a shot, (1) خیرا زوو. (2) لهپه: کوتوپر.

shot in the arm, (1) بوورانهوه: پال: پال پیوهنان: یارمته: بره پیندان.

shot in the dark, (1) به کویرانه تیگرتن: به کویرانه خهملاندن:

گۆترهکاری. (2) همولدانینکه که هیچ لهوانه نهمین سمرکوی:

shot (shot), past tense and past participle of shoot.

(1) (1) شهپۆلاوی و پهنکارمگ (کالا، ناوریشم): پهنگ شهپۆلاوی. adj.

(2) جیاوازا: ههمه پهنگا: نوو پهنگ.

(3) [Colloq.], فهتاو: پهتکهوتوو: له کهمک کموتوو: زور ماندوو:

(His nerves are ~ .)

(4) [Colloq.], سه خۆش: کهیل.

(5) [Colloq.], زورکوموتوو: ههل له دهست چوو: تازه دهستی ئی بشو:

(His chances are ~ .)

shote (shōt), n. = shoat.

shotgun (shot'gun'), n.

تاپ:

(1) هس ساچمه زهن. (2) به زوره مانی: به زور.

(3) مهردایمکی زور فراوان دهگرتیهوه به "شلم کویرم تاپاریزم"

ژنه پینان یا شایی زوره ملی: shotgun marriage or wedding, (له بهر سکپری کههکه).

(1) بۆرپینتی هاویشتنی تۆپی قورسی

ئاسن (وهوژش). (2) هاویشتنیکی وهها.

(3) نام تویه قورسه ناسنه (پینتی دهووترئ: "shot").

shotten (shot'n), adj. (1) تازه گهراي گودوه له بهر نهوه بۆ خواردن

نومونده باش تویه (ماسی): (herring ~).

(2) [Archaic], بئ نرخ: بئ لهرا: بئ برمو.

should (shood), v. (1) کرداریتی یاریده دهره بعم مانایه: (1) پیویسته:

دهمین: (Children ~ obey their parents.)

(2) دهمین: ههلبهت:

(Since they left yesterday they ~ arrive here today.)

(3) شینومی راپورنوی "shall" ه له گۆرینی ووتی راستمخووه بۆ

تاپاستمخۆ: (I said I ~ be home by ten o'clock.)

(4) بۆ نهراکهت و داوای دوردلی بهکاردههتیرت:

(I ~ think he'd like to be invited to our meeting.)

(5) مهرجی مواریژ: (If I ~ go, would you be there?)

(6) مهرجی راپورنوی: (I ~ have gone, but you never asked me.)

shoulder (shōl'dēr), n.

(1) شان.

(2) (pl.), همدوو شان و ناوشان (بهتایهتی به معجاز بۆ ئمرک ههنگرتن).

(3) پارچه گۆشتی شان. (4) شانی جل و بهرگ.

(5) شتیکی دهره پوی وه شان. (6) شانی سهنگر.

(7) لاشانی پنگه: قهراغه پئی.

v.t. (1) دپیندانی چه ماوه به شان:

(He ~ ed his way through the crowd.)

(2) (1) ههنگرتن به شان

(2) (به) خهستاسمر شانی خۆ: شان دان بهر: شان پیوهنان: ههنگرتن (مهجان):

(to ~ one's responsibility)

shortness

(3) لهپه: کوتوپر (4) به قسهی پهق: به ناشرینی.

shortness (shōrt'nis), n. کورتی: کورتینی

short order, (1) خوارده مانی بهله: خوارده مانی بهکی به بهله نامادهگراو

(له چیشخانانه)

-short-order (adj.).

in short order, (1) خیرا: نه بهله

short-range (shōrt'rānj'), adj. (1) مۆ ماره بهکی کورته (نه خهسه).

پیلان: کورت: ماره (plans ~)

(2) کورت موده: ههر بۆ مهردایمکی کورت کراوه. دهگات یا بردهگات.

short rib, (1) توی گۆشتی لایه راسوری گا

short sale, (1) جوهر فروشتنیکي بهشی کۆمپانیای هاو به شری به که فروشیار

هینشا به سهگانی نهین. بهلام به ته مابن دهستی کوی پیش کاتی خۆی به

ههزبان: یاره بازی:

short short story, (1) چیرۆکی نینگار زور کورت (که تهنا لایه به بهک

بیت:

short shift, (1) مۆلعت پیدانی پیش کوشتن یا مردن

(2) [Archaic], ماوه پینان پیش ههواسی: بۆ دان به کوناهدا نان.

(3) خهستنه پشت گوی: گوی پین نه مان: فهراموش کردن: ناهاوسۆزی.

(4) ماوه پین نه مان: بئ بهزمیبتی: دله پتی.

make (or give) short shift of, (1) هیچ گوی پین نه مان:

(2) له کۆل خۆ کردنهوه: سمرکردن به گۆمدا به بهله

short-sighted (shōrt'sīt'id), adj. (1) شریکین: کورت بین

(2) کورت بین: مهجان: بئ له دوا بۆ نه که رهوه: دور به بین: دور بینتی نی به و

ناکات (a ~ plan, person, etc.)

-short-sightedly (adv.); short-sightedness (n.).

short snort, [Slang], (1) پینکی به بهله

short-spoken (shōrt'spōk'n), adj. (1) نه دوو: کهه دوو

(2) کهه ویز: (3) قسه پهق (له بهر کورتی).

short-stop (shōrt'stop'), n. (1) یاریکری بهرگ: یاری بیسپۆل.

short story, (1) کورته چیرۆک. چیرۆکی کورت: چیرۆک

short-tempered (shōrt'tem'pērd), adj. (1) تهنگه جیکلانه

(2) سهرگهه: تووره و تیز: زوو تووره دهین.

short-term (shōrt'türm'), adj. (1) ماوه کورت: قهزرا

(2) دهمین زوو بدرشتهوه: (a ~ loan)

short ton, (1) تانی نه ماریکی (بریقیتی له دووه هزار پاون).

short wave, (1) شهپۆل کورت: ارایق

short-wave (shōrt'wāv'), adj. (1) هس شهپۆل کورت: ارایق.

short-winded (shōrt'win'did), adj. (1) زوو ههناسی ئی دهپری:

(2) زوو ههناسی سوار دهین (3) کورت و پچرچیر: نووسراو

shorty (shōrt'i), n. [Colloq.], (1) کورت بالا: کورته بهنه: کوله بالا

shot (shot), n. (1) تهقه (2) کوله: فیشهک: کوله تۆپ

(3) (1) مهردای گولله و مووشهک (2) مهردا: ماره ی برکردن یا گهیشتن.

(4) ههولنی پیکاندن یا تیگرتن

(5) (1) ههول (2) گۆتره کاری: قهبلاندن: ههلبینان (مهتهن)

(6) تینیدی بهکی توندوتیز

(7) هاویشتن: تۆپ: لیدان: ههلمان (مووشهک): (a moon ~)

(8) تۆپ: ئاسنی قورسی هاویشراو (یاری، وهزیش)

(9) (1) قورقوشمی ساچمه (2) ساچمه ی تهنگ

(10) تهقینهوه: تهقه: تهقه مانی بهکارهینراو بۆ تهقینهوه بهک (کانزاکاری).

(11) نیشانچی: نیشان شکیز: دهست راست: (He's a good ~ .)

(12) وینه

(13) خهرجی بهتایهتی له مهیخانه و تیاتر دانا: بهشه خهرجی کسینکه که

دهمین بیدات (to pay one's ~)

(14) [Colloq.], پینکی بهکسهر. واته تیکه لانه گراو: قوم (خوارده موی

کحول بهکسهر نهک تیکه لانه)

بچوگه. (۲) جۇرە ماسىيەكى لوت پانە.

shoveller (shuv^l-ēr), n. = shoveler.

جۇرە ماسىيەكى لوت پانى بويىرى.

shovelnose (shuv^l-nōz), n. ميسيسىپىيە (پىشى دەموتىن): "shovel-nosed sturgeon"

سەريان؛ دەنووك پان؛

shovel-nosed (shuv^l-nōzd), adj. لوت پان؛

show (shō), v.i. پيشاندان؛ نيشاندان؛ خستنه بەرچاۋ؛ خستنه پويۇ؛ (۱) خستنه پيش چاۋ. (۲) نوواندىن لە پيشانگادا (تابلۇ، گول، گياندان).

(۳) پى پيشاندان؛ رابەرى كردن؛

(The bellboy -ed him to his room.)

(۴) سەرنج بۇ پاكيشان؛ پيشاندان: (We -ed him the sights.)

(۵) پيشاندان (هەست، ھەلوئىست)؛ دەرخستن؛

(The judge -ed mercy to the prisoners.)

(۶) پوونكردنمە؛ پيشاندان؛

(He has -n the difference between them.)

(۷) سەلماندان؛ دەرخستن؛

(Scientists have -n that it is possible.)

(۸) نوواندىن؛ دەرخستن: (He has -n himself to be reliable.)

(۹) نيشاندان؛ تۇماركردن: (A barometer -s the air pressure.)

(۱۰) پيدان (خەلات)؛ لەگەل كردن (چاكە).

(۱۱) خستنه بەرچاۋ؛ وا وتن؛ وا پيشاندان (دادگەرى): (to - cause)

v.i.

(۱) دەرگەرتن؛ ھاتتەپويۇ؛ گەوتتەپويۇ؛ ھاتتە بەرچاۋ.

(۲) سەرنج پاكيشان؛ ديارپويۇ: (The scratch won't -.)

(۳) وا دەرگەرتن؛ پووالە تىنكى تايىبەتى ھەپويۇ:

(It -s poorly in this light.)

(۴) سىنەم پويۇ (غارغازىن، پيشپىكىنى سەگ).

(۵) خۇنواندىن (شانگەرى)؛ نوواندىن.

n.

(۱) پيشاندان؛ دەرخستن: (a - of passion)

(۲) پيشانداننىكى جان و سەرنج پاكيش.

(۳) كەش و فشا؛ خۇدەرخستن؛ تەنتەنە؛ خۇيادان

(۴) پورگەش؛ پووالەت: (Her sympathy was mere -.)

(۵) كەسنىك يا شتىكى سەپرو سەرنج پاكيش.

(۶) پيشانگا (تابلۇ، ھونە): (an art -)

(۷) پيشاندان (شانۇ، سىنەما، رادىو، تەلفونۇن)؛ بەرنامە:

(The - begins at 8:00 o'clock.)

(۸) [Colloq.] كارا؛ كرادار؛ پىرۇۋە؛ نەتچام.

(۹) پەلى سىنەم (غارغازىن، پيشپىكىنى سەگ): (win, place, and -)

(۱۰) [Military Slang] جەنگ؛ ھىرش.

for show, بۇ خۇدەرخستن؛ بۇ خۇنواندىن؛ بۇ سەرنج پاكيشان.

show a person the door, دەرگەرتن؛ كەرتە دەرگە.

show in, بىرنە ئورۇدە؛ پىرى ئورۇدە؛ پيشاندان.

show off, (۱) نوواندىن؛ پيشاندان بە جۇرىك كە سەرنج پاكيشن.

(۲) خۇيادان؛ خۇنواندىن؛ خۇشكردنمە؛ كەشخەكردن؛ خۇدەرخستن.

show out, پىرى دەرگە پيشاندان.

show up, (۱) دەرخستن (كەم و كويۇ)؛ دەرگەرتن؛ ھاتتەپويۇ؛ پيشاندان.

(۲) ديارپويۇ؛ لەبەرچاۋپويۇ؛ باش دەرگەرتن.

(۳) سەرھەندان؛ ھاتن؛ دەرگەرتن: (۴) [Colloq.] زۇر باشتەپويۇ لە.

show bill, تاگادارى (كە ھەندەماسىنى بە شوئىتىكا).

show biz, [Slang], - show business.

showboat (shō^bōt), n. بەلەمى شانگەرى؛ بەلەمى نوواندىن؛

بەلەمىكە شاننامە تىدا پيشكەش دەرگە لىسەر بويار.

show-bread (shō^bbrəd), n. Also shewbread, ئىمى دوانزە

ھەپىرتىش تىنەكرادەپە كە لە كىئىسى جۈلەكەدا ھەموو شەمەپەك دادەنرەت

ھونەرى سىنەما و شانۇ تىاوتۇ تەلفونۇن.

show business, (۱) جامخانە (فۇزۇشگا)؛ شوۋبەندى كۇگا

showcase (shō^kās), n.

v.i.

بە شان پال پىئەنان؛ بە شان دىپىدان؛ شان پىئەنان.

cry on someone's shoulder, سكاۋى خۇ لا كردن؛

دلى خۇ بۇ ھەلرشترو چاۋەپىرى ھاوسۇزى لىكرن؛ چوونەلا بۇ ھاوسۇزى يا ھاوخەمى

put one's shoulder to the wheel, شان دانەمەر كارا؛

شان پىئەنان؛ كۇشش كردن.

rub shoulders with, شان لە شان خستن (بەتايىبەتى ھى كەسانى

بەناۋانگ؛ چوونە ناۋ خەلكمە (بەتايىبەتى ھى ناۋدىن)؛ تىكەلەۋى خەلك بويۇن.

shoulder to shoulder, (۱) بەتەبىخت يەكەرە؛ بەلەي يەكەرە

(۲) شان بە شانى يەكتەر؛ ھاۋكارى كردن بۇ ھەمان نامانچ:

[to stand (or work) shoulder to shoulder]

straight from the shoulder, (۱) يەكسەر لە شانمە ھاتتو

(مستەكۇنە، لىدان. (۲) راستەپويۇ؛ بەبىن ھىچ شارەنمە؛ لەپويۇ؛ بە ناشكرا.

turn (or give) a cold shoulder to, (۱) ساردىپويۇ لەگەندا؛

بە ساردى ھەقتار لەگەن كردن؛ گويى پىن نەدان (۲) خۇ ئى دىزىنمە؛ خۇ ئى لادان.

shoulder blade, دەھەي شان

shoulder girdle, = pectoral girdle.

shoulder knot, نەخشەگىرى سەر شان (بۇ جوانى يا نيشانە

ئەفسەرو ھەندى پيشەگەر دەپىروون بەسەر شانپاندا)

shoulder pad, قەنەۋاچە

shoulder patch, پىنە يا نيشانە سەر بالى ئەفسەرو سەريازو

پوليس

shoulder strap, قايىشى شان جاننا ھەلگرتن.

shouldst (shood^list), = shouldst.

shouldn't (shood^lnt), = should not.

shouldst (shoodst), [Archaic], شۇبەي رابورسويى كرادارى

"shall" ە بۇ كەسى دووم بەمانى "پىئوست بويۇ"

(Thou - have been there.) (۱) كەل "thou" بەكارىت (پىزەمان):

shout (shout), n. قىزۇ؛ قىرە؛ شىرە؛ ھارا؛ نەپاندن؛ ھەرا.

v.i. & v.t. قىزاندن؛ قىراندن؛ ھاۋلركردن؛ نەپاندن.

shout (someone) down, بە دەنگى نەزىتر قىزاندن بەسەر كەسنىكى

قرداۋ بىن دەنگ كردن يا قەس پىن بىرىن.

shove (shuv), v.t. & v.i.

(۱) پال پىئەنان بە توند.

(۲) پال نان بە نەرشانەۋ بىن نەزاكەتە؛ پالەپەستۇكردن؛ دىپىدان.

(۳) [Colloq.] تىخستن؛ خستنه ناۋ: (~ it in the drawer.)

n.

پالى قايە؛ پال.

shove it, [Vulgar Slang], بىخەرە قىتتەۋە؛ بىپەرە خۇت.

(۱) پال بە بەنەمە نان بۇ ناۋ ناۋ (بۇ دەست بە گەشت كردن).

(۲) [Colloq.] پۇششتن؛ چوون. (ب) بۇ لاچۇ لەبەر چاۋم؛ لاچۇ لىرەم.

(۳) [Slang] كوششتن.

shovel (shuv^l), n.

(۱) خاكەناز

shovel hat (۲) shovelful (۳)

(۱) بە خاكەناز گواستەمە يا فرىدان؛ پالەن يا پاك كەرتەمە بە خاكەناز.

(۲) خاكەنازكارى كرىن؛ ھەلگەندىن پىكە كرىن بە خاكەناز.

(۳) زۇر تىكرن؛ تىدا ھەلرشتن: (He -ed sugar into his coffee.)

shovelbill (shuv^l-bil), n. = shoveler # 2.

shovel-board (shuv^l-bōrd), n. = shuffleboard.

shoveler, shoveller (shuv^l-ēr), n. (۱) خاكەنازكارا؛

پالەن بە خاكەناز (۲) دەنووك خاكەناز؛ مراۋىيەكى دەنووك خاكەنازىيە.

(پىشى دەموتىن "shovelbill")

shovelful (shuv^l-fool), n. پىر خاكەنازىكە.

shovel hat, شەپقى خاكەنازىيە جۇرە شەپقىيەكى رەقى تەرەسەر

زىمى لىۋار پان و ھەلگەراۋەپە (قەشى تىنگىلەز دەپكەنە سەريان)

shovel-head (shuv^l-hed), n. (۱) سەر خاكەنازى كۇسەيەكى

بچوگه. (۲) جۇرە ماسىيەكى لوت پانە.

shoveller (shuv^l-ēr), n. = shoveler.

جۇرە ماسىيەكى لوت پانى بويىرى.

shovelnose (shuv^l-nōz), n. ميسيسىپىيە (پىشى دەموتىن): "shovel-nosed sturgeon"

سەريان؛ دەنووك پان؛

shovel-nosed (shuv^l-nōzd), adj. لوت پان؛

show (shō), v.i. پيشاندان؛ نيشاندان؛ خستنه بەرچاۋ؛ خستنه پويۇ؛ (۱) خستنه پيش چاۋ. (۲) نوواندىن لە پيشانگادا (تابلۇ، گول، گياندان).

(۳) پى پيشاندان؛ رابەرى كردن؛

(The bellboy -ed him to his room.)

(۴) سەرنج بۇ پاكيشان؛ پيشاندان: (We -ed him the sights.)

(۵) پيشاندان (هەست، ھەلوئىست)؛ دەرخستن؛

(The judge -ed mercy to the prisoners.)

(۶) پوونكردنمە؛ پيشاندان؛

(He has -n the difference between them.)

(۷) سەلماندان؛ دەرخستن؛

(Scientists have -n that it is possible.)

(۸) نوواندىن؛ دەرخستن: (He has -n himself to be reliable.)

(۹) نيشاندان؛ تۇماركردن: (A barometer -s the air pressure.)

(۱۰) پيدان (خەلات)؛ لەگەل كردن (چاكە).

(۱۱) خستنه بەرچاۋ؛ وا وتن؛ وا پيشاندان (دادگەرى): (to - cause)

v.i.

(۱) دەرگەرتن؛ ھاتتەپويۇ؛ گەوتتەپويۇ؛ ھاتتە بەرچاۋ.

(۲) سەرنج پاكيشان؛ ديارپويۇ: (The scratch won't -.)

(۳) وا دەرگەرتن؛ پووالە تىنكى تايىبەتى ھەپويۇ:

(It -s poorly in this light.)

(۴) سىنەم پويۇ (غارغازىن، پيشپىكىنى سەگ).

(۵) خۇنواندىن (شانگەرى)؛ نوواندىن.

n.

(۱) پيشاندان؛ دەرخستن: (a - of passion)

(۲) پيشانداننىكى جان و سەرنج پاكيش.

(۳) كەش و فشا؛ خۇدەرخستن؛ تەنتەنە؛ خۇيادان

(۴) پورگەش؛ پووالەت: (Her sympathy was mere -.)

(۵) كەسنىك يا شتىكى سەپرو سەرنج پاكيش.

(۶) پيشانگا (تابلۇ، ھونە): (an art -)

(۷) پيشاندان (شانۇ، سىنەما، رادىو، تەلفونۇن)؛ بەرنامە:

(The - begins at 8:00 o'clock.)

(۸) [Colloq.] كارا؛ كرادار؛ پىرۇۋە؛ نەتچام.

(۹) پەلى سىنەم (غارغازىن، پيشپىكىنى سەگ): (win, place, and -)

(۱۰) [Military Slang] جەنگ؛ ھىرش.

for show, بۇ خۇدەرخستن؛ بۇ خۇنواندىن؛ بۇ سەرنج پاكيشان.

show a person the door, دەرگەرتن؛ كەرتە دەرگە.

show in, بىرنە ئورۇدە؛ پىرى ئورۇدە؛ پيشاندان.

show off, (۱) نوواندىن؛ پيشاندان بە جۇرىك كە سەرنج پاكيشن.

(۲) خۇيادان؛ خۇنواندىن؛ خۇشكردنمە؛ كەشخەكردن؛ خۇدەرخستن.

show out, پىرى دەرگە پيشاندان.

show up, (۱) دەرخستن (كەم و كويۇ)؛ دەرگەرتن؛ ھاتتەپويۇ؛ پيشاندان.

(۲) ديارپويۇ؛ لەبەرچاۋپويۇ؛ باش دەرگەرتن.

(۳) سەرھەندان؛ ھاتن؛ دەرگەرتن: (۴) [Colloq.] زۇر باشتەپويۇ لە.

show bill, تاگادارى (كە ھەندەماسىنى بە شوئىتىكا).

show biz, [Slang], - show business.

showboat (shō^bōt), n. بەلەمى شانگەرى؛ بەلەمى نوواندىن؛

بەلەمىكە شاننامە تىدا پيشكەش دەرگە لىسەر بويار.

show-bread (shō^bbrəd), n. Also shewbread, ئىمى دوانزە

ھەپىرتىش تىنەكرادەپە كە لە كىئىسى جۈلەكەدا ھەموو شەمەپەك دادەنرەت

ھونەرى سىنەما و شانۇ تىاوتۇ تەلفونۇن.

show business, (۱) جامخانە (فۇزۇشگا)؛ شوۋبەندى كۇگا

showcase (shō^kās), n.

پيشانگای جوان و رنگ و بويک (۲)
 v.i. پيشاندار به جواش و رنگ و بويکي (رنگ له پيشانگادا).
showdown (shō'daun'), n. (۱) دمست خستنه يو (ياري پڙگه). (۲) دمست خستنه يو (ياري پڙگه).
 (۳) دمه پښه پښه. دمست خستنه يو. (۴) دمست خستنه يو (ياري پڙگه).
 (۵) دمست خستنه يو (ياري پڙگه).
shower (shō'ēr), n. پيشادهر
shower (shou'ēr), n. (۱) ماوه باران يا تهره. (۲) برښا پړژان هلمپړژان.
 (۳) ليشاو (مهجان) ژماره يکي ژور و وروژم. (a ~ of complaints).
 (۴) ناههنگيکه دهگري بڼه پوک پيش گواستنه يو يا بڼه نافرمت پيش منډال يوښي له لايمن ژنهگاني براهه يوه و ديارى ددهنى: (a bridal ~).
 (۵) ددوش: ناويرژني گهراو: ناويرژني: (to take a ~).
 v.i. (۱) له هلمپړژان: ناويرژني گهراو: ناويرژني گهراو.
 (۲) هلمپړشتن بهسره: بهسره: بهسره: هلمپړژان
 (He ~ed gifts up on us.; to ~ with gifts)
 v.i. (۱) هلمپړژان: به تاو بارين.
 (۲) خوشتر به ددوش: خوشتر دن به ناويرژني گهراو:
 (She ~s once a day.)
 -showery (adj.).
shower bath, (۱) ناويرژني گهراو: خوشتر به ددوش: ددوش.
 (۲) گهراو: ددوشدار: سرشورکي ددوشدار.
showgirl (shō'gūrl), n. کچي سمدگر يا گوراني بيژي شانزنامه ي مؤسقيابى
showing (shō'ing), n. (۱) بيشانگان: خستنه بهرچاو:
 (a ~ of evidence)
 (۲) پيشانگا
showman (shō'mən), n. (۱) کارگيري پيشاندانگي سر شانوا
 دهره يه شانو نامه: (۲) کسنيکه به جواني شت دهنونين يا پيشکشي دمکات
showmanship (shō'mən-ship'), n. (۱) هونري کارگيري
 پيشاندانگي سر شانوا: (۲) هونري شت به جواني نوواندن يا پيشکشي گهراو
show-me (shō'mē), adj. گومانگه: به گومان:
 بپوه به هيج نهگه چگه له شتي بيروا
shown (shōn), alternative past participle of show.
show-off (shō'ōf'), n. (۱) خودهخست: خوتواندن: خوتواندن:
 کهشخهگهراو: خوتشکردهوه: (۲) خودهخست: خوتواندن: خوتواندن:
 خوتشکردهوه
show of hands, دمست هلمپرين يا بهرژکردهوه (بڼه دهنگان له گورنگه)
 يا له نهخرومه نيکدا وهک هي پارلمان
show-piece (shō'pēs'), n. (۱) شتيکي پيشان دراو له پيشانگادا
 (۲) نمونوي باش يا شتيکي: نمونوي جوانو ناياب بڼه پيشاندان.
show place, شونينکه که خلمک بڼي دهچن له بهر جواني و ننتيگه يو و گونگي ميروويي همد
show-room (shō'rōom', shō'room'), n. پيشانگه
show window, جامخان
showy (shō'i), adj. (۱) جوانو دنگر: رازاوه: جوان نوين:
 (~ flowers)
 (۲) زهق: رنگ: برهقه دارو همزانبه هاو زهق: سررنج پاکيش به ناشريني.
 (۳) خوتونين: خودهخست: به کهش وفتش: سررنج پاکيش.
 -showily (adv.); showiness (n.).
shrank (shrank), alternative past tense of shrink.
sharpnel (sharp'nəl), n. (۱) بوميابى تله زمداو: بوميابيه که
 دده قينه وه تله زمه گاني پرش و بلوره يه وه: (۲) تله زمي بوميابى تله زمي

ناسني بوميابى.
 (۱) پړژوله: شيتال: پيشاله.
 (۲) تڙا: نهخت: دهنگه: نهختال:
 (There's not a ~ of truth in it.; a ~ of evidence)
 v.i. شيتال شيتال کردن: وونچر وونچر کردن: پړژوله پړژوله کردن
 -shreder (n.).
shrew (shrō), n. (۱) گيانداريکه له مشک دهچيت لوتني دريژه ميشو
 مهگمژ دهخوات. (پيشي دمورترين: "shrew mouse").
 (۲) ژني زمان پيسي بن حهاي توږه و تږي چه قاره سوو.
shrewd (shrōd), adj. (۱) زورزان: زيره: ساره رچو:
 زيرهک و قوماريزا: شيتان: دانا: (a ~ businessman, politician, etc.)
 (۲) [Archaic], (۱) تږي: بڼه. (ب) فليلان: تله که باو.
 (۳) [Obs.], (۱) بهرخوا: به: نايه سندن. (ب) نونينان: که تنچي
 shrewish (ج)
shrewish (shrō'ish), n. زمان پيسو بن حهاي و توږه و تږو
 چه قاره سوو (نافرمت).
shrew-mouse (shrō'mous'), n. = shrew #1.
shriek (shrik), v.i. & v.t. قيرژندن: شريخاندن: شريخاندن: زريکاندن:
 زرياندن
 n. قيره: قيره قيره: شريخه: شريخه: زريکه: قيروهوږا زيره.
shrievalty (shriev'lti), n. (۱) پلوي پايه و دهسه لاتي تايه تي به
 "sheriff". (۲) نارچه ي ژير دهسه لاتي "sheriff"
shrieve (shriev), n. [Obs.], = sheriff.
shrift (shrift), n. [Archaic], (۱) دان به گوناهدا نان له بهر دهمي
 قمشدا. (۲) گوناه به مخشين له لايمن قمشوه (باش گونگرتن له داز به گوناهدا نان).
shrike (shrik), n. بالنده يه کي ده نوک نوشتاوه ي پيرو بال پمشو
 سپي و بږي کلک دريژه (له سر جانمرو بالنده ي بچورکي بڼه دهره)
shrill (shril), adj. (۱) بهرزه و تږو ناساز (دهنگ): (a ~ voice).
 (۲) [Archaic or Poetic], تږي: بڼه.
 v.i. & v.t. قيرژندن: شريخاندن: دهنگي تږو بهرزه و ناساز لږه هاتن.
 -shrilly (adv.); shrillness (n.).
shrimp (shrimp), n. (۱) کولله دمرا: پښيان: گيانداريکي دمرايي
 قارو نمره دهخوي. (۲) [Colloq.], کسنيکي بچورکي هيج ويوچه
shrine (shrin), n. (۱) دهره شتي پيرژو (وهک نيسقاني پياوچاک)
 قوتو يا سفونوي هوه فوک. (۲) تزگه: گږي پياوچاک: پهرستگا.
 (۳) پيرژوگا: شونين پيرژو.
 v.i. هلمگرتن له دهره کدا وهک شتي پيرژو: به پيرژو دانا:
 وهک شت يا جينگي پيرژو سهير کردن.
shrink (shrink), v.i. (۱) چورنه يهک (جل و بمرگ): هلمچون:
 هلمچران: کرژبون: بچورکي بونهوه:
 (Woolen clothes often ~ when they are washed.)
 (۲) کم بونهوه: کرژبون: (Our resources are ~ing.)
 (۳) سل کردنهوه: سلمينهوه: خوکشانهوه: خو لي لادان: ديوپلي کردن:
 (A shy man ~s from meeting strangers.)
 v.i. جوانندهوه يهک: کرژ کردن (جل و بمرگ): بچورکي کردنهوه (به هلمچواندن)
 (You can ~ this shirt by washing it in hot water.)
 n. (۱) چورنه يهک: کرژبون: بچورکي بونهوه: کم بونهوه: کرژبون
 (۲) [Slang], پزيشکي دهره: دهره و ناس
 -shrinkable (adj.).
shrinkage (shrink'ij), n. (۱) چورنه يهک: هلمچون: کرژبون:
 هلمچران: بچورکي بونهوه.
 (۲) کم بونهوه: کرژبون: (a ~ of the export trade).
 (۳) پاره ي کم بونهوه ي کيشي دهشمه و لاخ له زيندروپتي يهوه بڼه فروشتني به گوتشي.

shrive (shriv), v.t. (۱) گونگرتنی قهقهه له دان به گوناهدا نانی گوناهارنکه بهخشینی (نایبی کاسولیکي). (۲) [Archaic or Rare] پښ له گوناه نان و بهخشان (نایبی کاسولیکي).
shrivel (shriv'li), v.t. (۱) همفرچان: چرچ ولوچ بوون: سیس بوونموره: تن قویان: چوونموره: پوکانموره:

(The leaves ~led up in the heat.)
 (۲) لاوازونون: پښ هیژ بوون: سیس بوونموره: پمککوتن: چوونموره: (مجان):
 (Their spirits ~led in the repressive atmosphere.)

v.t. همفرچاندن: سیس کوندموره: پوکاندنموره: چرچ کردن.
shriven (shriv'n), alternative past participle of shrive.
shroff (shroff), n. (۱) بانجی: پاره گونموره: "صمرف". (۲) پانو پیسکاری پاره: وورده: قافیگرموره: پاره: وورده بو: دوزینموره: نموره: قلمبه.

v.t. تاقیرکوندموره: پاره: وورده: جیاکوندموره: نموره: قلمبه: پاکو بیس کردن: پاره: وورده.

Shropshire (shrop'shir), n. جزیره مریکی گموره: دمورچاو: رهش: پښ شاخی: نیگلینزیه: (له ناوچه: "شروپشر" موره هاتوره).

shroud (shroud), n. (۱) کفن. (۲) پوښ: پیره: پوښاک: تارا: پنا: (a ~ of darkness, mist, etc.). (۳) پستی داری: پله: و کشتی: پایوان.

v.t. (۱) شاردنموره: داپوښن: بهرچاوگرتن: (۲) کفن کردن: (Archaic) [Archaic] پراستن: پماندن.

v.t. [Archaic]. پنا بو بردن: دهورن: بڼچک.

shrub (shrub), n. خوارنموره: میکی کهورای: په له براندی: یا پرم: خوښاو: شمر: پڼکیت.

shrubbery (shrub'ēr-i), n. (۱) دموره: مکان: دمورن: بڼچکه: کان. (۲) شوینی: دمورناوی.

shrubby (shrub'i), adj. (۱) دمورناوی: په دمورن: داپوښراو. (۲) له دمورن: دمچیت: له بڼچک: دمچیت.

-shrubiness (n.). شان: مهانتکندن: (له موروی: سمرسامی).

shrug (shrug), v.t. & v.i. گوی: پښ: ندان: بیباکی: گالتنه: پښانن: یا ناچار: پیوره.

n. (۱) شان: همنه: کان. (۲) چاکه: متیکی: کورتی: ژانجه: هتا: ناوقه.

shrug off, (۱) به بیباکانه: وهرگرتن: به لاسمیرلایس: گوتن: گوی: پښ: ندان: (He shrugged off his financial difficulties.) (۲) به هیچ: دانان: (۳) له کول: خو: کوندموره: خو: ئی: بزگار: کردن: (shrugging off sleep).

(۴) جل: لمبر: خو: داکه: ندن: به: زده: مه: تو: به: پڼچ: به: له: خدا: هینان.

shrunk (shrunk), alternative past tense and p.p. of shrink.
shrunken (shrunk'n), alternative p.p. of shrink.

adj. همفرچاو: چووه: ویهه: تن: قویاو: پوکاوه: (۱) توڼکل: کملو: توڼک. (۲) قارغ: (گونچکه: ماسی): قاتله.

(۳) [Colloq.] (pl) شنیکی: هیچ: وپوچ: یا: پښ: نرخ: شتیکی: پښ: فم: (not worth ~s)

v.t. (۱) پاکردن: توڼکل: لیکردنموره: توڼک: ئی: فریدن: قاوغ: لیکردنموره. (۲) لمبر: داکه: ندن: فریدن: داکه: ندن: (He ~ed his clothes.)

بایس: هیچ: نه: په: پښ: فم: پښ: نرخ: و هیچ: وپوچ: **not worth shucks**, ووتیهه: لمبرووی: بیژاری: پیوره: وه: **shucks** (shuks), interj. به: زیاد: نمښ: نمی: خوا: به: زیاد: نه: کات: نمی: خوا: بییرن:

(۱) له: زین: موچرک: پیاها: تن: **shudder** (shud'ēr), v.i. تنزو: پیاها: تن: (They ~ed at the thought of hard work.) (۲) له: زینموره:

n. له: زین: موچرک: تنزو: لمره.
 (۱) (۱) قاچ: پاکښان: به: مسر: زمویدا: له: پوښتندا: **shuffle** (shuf'l), v.t. (to ~ one's feet)

(ب) پښ: له: زوی: خشان: یا: به: ناستم: به: بزگردنموره: له: سه: مادا. (۲) تڼکل: کردن: کاغزی: یاری: یا: قوما. (۳) تڼکه: لا: کردن: تڼکه: وپڼکه: کردن: به: سه: ری: مکه: دادن. (۴) (۱) گویزانه: جیکو: کڼ: پیکردن. (ب) رڼک: خسته: موره: گویزین. (۵) شاردنموره: تڼخستن: یا: ئی: دمورینان: به: نا: قو: لایس: یا: به: فیلبازی.

(۱) قاچ: پاکښان: به: زمویدا: له: پوښتندا.
 (۲) خو: زینموره: (له: نرک) به: درو: وده: لمسه: فیل: و تلمکه: خو: ندان: به: ده: دستموره: به: مسر: خمنکدا: دان: (نرک): (to ~ off responsibility onto others; He has ~ out of responsibility time and time again.)

(۳) فیلبازی: کردن: خو: پیراندنموره: به: فیلبازی: ناپاکی: کردن: ساخته: کردن: (۴) جیکو: کڼ: پیکردن: جار: له: دوی: جار: همیشه: هملو: ناست: یا: جن: گویزین: (۵) تڼکل: کردن: (کاغزی: یاری: و قوما: نزمینه) (۶) به: نا: قو: لایس: جل: لمبر: کردن: یا: داکه: ندن.

(۱) تڼکه: لا: کردن: تڼکه: وپڼکه: کردن.
 (۲) خو: زینموره: (به: درو: وده: لمسه: فیلبازی): خو: پیراندنموره: (به: فیل: و تلمکه): خو: ندان: به: ده: دستموره: چوتی: امر: چوتی: (۳) قاچ: خشان: به: زمویدا: له: پوښتندا: رموتیکی: وها. (۴) پښ: پاکښان: به: زمویدا: له: سه: ماکو: ندن. (۵) (۱) تڼکل: کردن: (کاغزی: یاری: و قوما: نزمینه). (ب) نوبه: یاری: کونموره: بو: نم: تڼکل: کردن. (۶) گویزین: جیکو: کڼ: رڼک: خسته: موره.

-shuffleness (n.). له: کول: خو: کوندموره: مسر: به: گومدا: کردن: خو: ئی: بزگار: کردن:

shuffleboard (shuf'l-bōrd), n. Also shovelboard, - (۱) یاری: میکه: بریتیه: له: پان: پیوه: نان: یا: خلیسکا: ندن: خهله: دارین: به: گورنکی: دم: پان: به: مسر: پوویکی: تاختو: سافو: لووسی: خانه: خانه: کراو: ژماره: لمسه: دانراو: (۲) نم: پوره: تاختو: سافو: ولووسی: که: نم: یاری: پی: لمسه: ده: کړی.

shun (shun), v.t. خو: ئی: لادان: ئی: ته: کینموره: خو: ئی: مور: خسته: موره:

ئی: مور: کوندموره: لاری: میکه: ده: کړی: بو: ندانی: حزی: پڼگو: **shunpike** (shun'pik), n. کړی: له: پرد: په: زینموره:

(۱) له: پښ: لادان: لادان: خسته: لاره.
 (۲) گویزین: (شهمه: نه: مفرک: له: هیلی: کومه: بو: هیلی: تن): خسته: مسر: هیلیکی: تر: (۳) گویزینی: نه: ختیک: له: تنزو: کار: با: بو: خولینکی: کار: با: تر: (۴) خو: زینموره: (له: نرک): خسته: لاره: و: جیه: چن: نم: کردن: (نرک)

(۱) لادان: خسته: لاره.
 (۲) سوچی: گویزینی: شهمه: نه: مفر: له: هیلی: کومه: بو: هیلی: تن: گویزینکی: وها.

(۳) هیلی: خولینکی: کار: با: پی: بو: لادانی: نه: ختیک: له: تنزو: کار: با: پی: له: خو: مسر: مکی.

پښ: ده: گ: به: بییرموره: قسه: مکه: **shush** (shush), interj. ده: مت: دا: خا.

v.t. پښ: ده: گ: کردن: دم: کوت: کردن: دم: دا: خستن.

shut (shut), v.t. (۱) دا: خستن: (ده: رگا): په: چهره: پیره: قفلدان. (۲) پیوه: دان: جوت: کردن: (ده: رگا).

(۳) دا: خستن: (کون): گرتن: (کون): کپ: کردن. (۴) چوونموره: و هاتنه: دموره: ئی: قده: مفر: رڼ: لیکرتن.

(۵) لیکه: نان: دم: (لیو): دا: خستن: (چتر: دم). دا: خران.

v.i. دا: خراو: (ده: رگا): په: چهره: پیره.

adj. (۱) دا: خستن: کاتی: دا: خستن. (۲) هیلی: له: حیم: کردن: دوو: پارچه: کاتن: شوینی: له: حیم: کراو:

shut-down

shut down, (۱) هیئانه خواریوهو داخستن (شووشه‌ی پهنجره)؛ (۲) سمرنا نمره. (۳) داماتن (شهو) به‌چاواگرتن.

(۳) داخستن یا داخران بۆ سهرده‌میک کارگه، قوتابخانه، دهزگا: (to shut down a factory; Many schools have shut down.)

(۴) [Colloq.] نوابی پین هیئان! په‌کخستن! که‌مگردنموره.

(۵) په‌ککوتن یا له‌کارکوتن (مه‌کینه، کۆمپیوتن).

shut in, دهوره‌دان! چوارده‌ورگرتن! به‌چاواگرتن:

shut off, (۱) کوزاندنموره (چرا. کاره‌یا). (۲) گرتنموره (ناو): داخستن (پزگه).

shut out, (۱) رئی چوونه‌ژوروهه ئی گرتن (خه‌لک، ده‌نگ): ئی قه‌ده‌غکرتن! رئی به‌شداربوون ئی گرتن: (to shut out noise, opposition political parties, immigrants, etc.)

(۲) رئی نه‌دان به‌ تیبی به‌رامبهر بۆ خال گرتن.

(۳) هم‌وو ده‌رگا و به‌نجره داخستن

shut up, (to shut up a house)

(۲) داخستن (فرۆشگا): هه‌نگرتن (بووگان). (to shut up a shop).

(۳) خستنه شوئینکی باشموره بۆ پاراستن

(ب) گردنه ژوروهه ده‌رگا له‌سهر داخستن! خستنه به‌ندیخانه‌موره.

(۴) (۱) دم کوت کردن! بئ ده‌نگ کردن (ب) دم کوت بوون! دم داخستن.

(ج) (interj.) - ده‌ست داخه! بجه‌ره‌وه! لهره زیاتر قسه مه‌که!

shut-down (shut'down), n. (۱) داخستنی سهرده‌می کارگه. (۲) په‌ککوتن (مه‌کینه): له‌کارکوتنی سهرده‌می (کۆمپیوتن، مه‌کینه)

shut-eye (shut'ī), n. [Slang]. نوستن! خه‌رتن.

shut-in (shut'in), n. نه‌خوشیکی کفته‌کار:

نه‌خوشی نه‌ جیگه‌دا که‌رتوو.

adj. (۱) کفته‌کار! کفته! له‌ جیگه‌دا که‌رتوو. (۲) گۆشه‌گیر (ده‌بووناسی).

shut-off (shut'ōf), n. (۱) وه‌ستنه‌ن! کوزنده‌روهه‌ کلیل یا سوچی. (۲) وه‌ستان! کوزانه‌موره: گرتنموره (ناو).

(۱) داخستنی کارگه له‌لایه‌ن خاوه‌نه‌کجه‌یه‌وه. (shut'out), n. بۆ سه‌پاندنی مه‌رجه‌کاشی به‌سهر گرتنکاره‌کاشا. (پیشی ده‌ورتن! "lockout").

(۲) (۱) رئی نه‌دان به‌ تیبی به‌رامبهر بۆ خال گرتن (وه‌رتن)

(ب) یاری‌یه‌که‌ که‌ تیبی به‌رامبهر رئی نادرئ هه‌ج خال بگرتن.

shutter (shut'er), n. (۱) داخه: مرۆڤه، شت. (۲) ده‌روازه‌ی به‌نجره: چوارچینه‌یه‌که‌ له‌دیوی به‌نجره‌وه وه‌ک ده‌رگا وایه که‌ داده‌خه‌رتن پووناکی له‌ به‌نجره‌که‌ ده‌په‌رتن.

(۳) شتی دایۆشنه‌ی یا داخه‌ر (په‌رده، سه‌رقاپ، ده‌رگا... هه‌تد).

(۴) ده‌رگای کامیژا: بۆ رئی دان به‌ پووناکی یا به‌رگرتنی داخستن

v.t.

shutterbug (shut'er-bug), n. [Colloq.] زۆر حه‌ن له‌ کامیژا که‌ر.

shuttle (shut'l), n. (۱) مه‌کۆ (خۆلایی) (۲) نامیژی نه‌مسهر و نه‌سهر که‌ر. (۳) پاس. شه‌مه‌نده‌هه‌ر، یا فرۆگه‌یه‌که‌ که‌ هاتوچۆ ده‌کات له‌نیوان دوو شوئینی نه‌خه‌تیک نزیکه‌دا به‌ پزگه‌ویینکی و زوو زوو (1) نه‌مسهر و نه‌سهر که‌ر! هاتوچۆکردن به‌ پزگه‌ویینکی و زوو زوو له‌نیوان دوو شوئینی نزیکه‌دا. نه‌مسهر و نه‌سهر که‌ر (پاس، شه‌مه‌نده‌هه‌ر، فرۆگه، مرۆڤه): **v.t. & v.i.** هاتوچۆکردن (به‌تایبه‌تی له‌نیوان دوو شوئینی نزیکه‌دا)

shuttle bus, پاسیکه‌ نه‌مسهر و نه‌سهر ده‌کات له‌نیوان دوو شوئینی نزیکه‌دا

shuttlecock (shut'l-kok), n. (۱) تۆپی په‌ر. (۲) یاری تۆپی په‌ر (به‌ ده‌کت ده‌کرتن).

shuttle train, شه‌مه‌نده‌هه‌ریکه‌ نه‌مسهر و نه‌سهر ده‌کات له‌نیوان دوو شوئینی نزیکه‌دا.

shy (shī), adj. (۱) شه‌رم: به‌ شه‌رم: که‌م پوو: بئ پوو.

(۲) سرک. (۳) ووریا: به‌ ناگه! به‌ گومان! گوئی قولاغ (مه‌جان).

(۴) [Slang], قه‌زاز (له‌ یاری پۆکه‌ره‌دا).

(۵) [Slang], که‌م! کورت! کورت ده‌هه‌نیت! که‌م ده‌هه‌نیت: (It's two inches ~ .)

(۶) که‌م به‌ر (ده‌هه‌خت): بئ پیت: که‌م پیت.

(۱) سه‌له‌مینموره: هه‌لسه‌مینموره: راپه‌لکه‌ن: داچله‌کان: **v.t.**

(The horse shied at the scarecrow.)

(۲) لاتریسک ئی به‌ستن! خۆ ئی لادان! خۆ ئی نوور گرتن: (to ~ away from crowded areas)

سه‌له‌مینموره: راپه‌لکه‌ن: داچله‌کان.

n.

-shyly (adv).

خۆ ئی لادان! خۆ ئی نوور گرتن! توخن نه‌کوتن! ئی ته‌کیتموره. fight shy of, لاپه‌لا هاریشتن: **shy (shī), v.t. & v.i.**

(He shied a stone over the wall.)

n.

(۱) هاریشتن (به‌تایبه‌تی لاپه‌لا): تن گرتن! فریدان.

(۲) [Colloq.], هه‌ل‌دان! تاقیکردنموره. (۳) [Colloq.], توانج! پلار

Shylock (shī'lok'), n. **Atso Shylok,** خاوه‌ن قه‌زینکی بئ به‌زه‌می. دل‌هه‌لی له‌ کسه‌وه له‌ هه‌ج خۆش نه‌بووه.

(۱) شه‌رم! شه‌رمی! که‌م پوو: بئ پوو: **shyness (shī'nis), n.** (۲) سرکی.

shyster (shī'stēr), n. [Slang]. پاروژنه‌ریکی چاوبه‌رسی و بئ ویرانه‌وو. سه‌ره‌چهرت و به‌ پهنه‌وه‌نایه.

sialagogic (sī'ə-lə-goj'ik), adj. یارمندی لیک ده‌ردان ده‌دات.

sialagogue (sī'al'ə-gog'), n. ده‌ره‌مانی لیک بئ ده‌ردان.

siamang (sē'ə-maŋ', syə'maŋ), n. چۆره‌ مه‌یموونکی گه‌ره‌می "سه‌مه‌تره" یه.

Siamese cat, پشیله‌ی سیامی: چۆره‌ پشیله‌یه‌کی تووک کورتی بۆری

Siamese twins, چاو شینی سه‌رو قاقو کله‌ په‌شه.

sib (sib), n. هه‌رازای سیامی: هه‌رازای پیکه‌ره‌نووسا.

(۱) (1) خزم! خزمیک. (ب) خزمان! خزم کسه‌وه‌کار! خزم‌خویش. (۲) sibling.

(۱) خزم! خزمی هه‌روخویشی.

(۲) [Rare], نزیکه: په‌یوه‌نیدان.

Siberian (sī-bēr'i-ən), adj. سیریه‌یی: تایبه‌تی به‌ سیریه.

هه‌رواڵه‌یه‌کی سیریه: کسه‌یکی سیریه‌یی.

n.

(۱) نه‌رانه‌ دم په‌ک **sibilance (sib'l-əns), n.** **Also sibilancy,** (ده‌نگناسی). (۲) ده‌نگی دراره‌ دم په‌ک وه‌ک: (سس، شش)! فیشکه: فیکه

sibilant (sib'l-ənt), adj. فیشکه: له‌ فیشکه‌ چوو! فیشکه‌که‌ر.

ده‌نگی فیشکه‌یی یا نیشانه‌ی ده‌نگی وه‌ما (وه‌ک: ch, z, sh, s): **n.**

sibilate (sib'l-ət'), v.t. & v.i. فیشکه‌کردن! وه‌ک فیشکه‌ بیزان! به‌ فیشکه‌ رووتن.

-sibilation (n).

sibling (sib'liŋ), n. خوشه‌ک یا بر! خوشه‌ک بر! خوشه‌ک! بر!

sibyl (sib'l), n. (۱) ژنی پیشین (نه‌سه‌نه‌ی یوتان و پۆمان)! ژنی جادوگر. (۲) ژنی فالچی یا فالگر! ناهه‌رتی پیشین یا پیشزان! جادوگر (ژن).

sibylic, sibyllic (si-bil'ik), adj. = sibylline.

(۱) تایبه‌تی به‌ جادوگر.

(۲) پیشین: هه‌ی جادوگر! پیشزان! هه‌ی پیشینی.

sic (sik), adv. وه‌هایه! وایه! خۆی به‌م چۆره‌یه: نیشانه‌یه‌کی چاپمه‌نیه‌یه. له‌ناو که‌رانه‌ی گۆشه‌اره‌دا ده‌نووسه‌رئ له‌ناوی په‌ستیه‌ک یا وته‌یه‌کی هه‌له‌ی له‌ سه‌رچاوه‌یه‌که‌وه‌ره‌گراره‌وه‌ به‌مانای "هه‌نگه‌رچی نه‌م په‌ستیه‌ هه‌له‌یش بئ له‌ ده‌قه‌که‌یدا وایه‌وه‌ هه‌ج ده‌ستکاری نه‌کاروه‌!"

(۱) سه‌گ تیکردن! کس کس له‌ سه‌گ کردن! **sic (sik), v.t. Also sick,** هه‌تاندان. (۲) په‌لاماردان.

sicative

sicative (sik's-tiv), n. ماددی ووشککهره‌ی بویه و مره‌کب

adj. ووشککهره‌ی

Sicilian (si-sil'i-an, si-sil'y-an), adj. تاییستی به دورگی سیسیلی و خنک‌کهای سیسیلیایی

n. ۱. هارولای‌یگی دورگی سیسیلی

۲. شیوه زمانی نیثالی دورگی سیسیلی

sick (sik), adj. ۱. نه‌خوش بیمار: خسته: درده‌دار: ناساغ

۲. خریکه دهرشیتمره: دل تیکه‌لها تو: هینجدهر

۳. تاییستی به نه‌خوش یا نه‌خوشی: (~ leave)

۴. زور پست: پهریشان: داتنگ: تیکچو

۵. له‌برچاوکوتوو (له‌بر زوری): بیزار: (to get ~ of a food, place, activity, person, etc.)

۶. پیکموتوو (کشتی): پیوستی به چاک کردنه‌یه

۷. به‌په‌روش: به‌تاسوره: بیی دکات: (He is ~ for the hills.)

۸. رنگ زهره: زهره‌نگه‌راو: رنگ په‌پروا: بن رنگ

۹. میشک نه‌خوش: شیت

۱۰. پیتی نه‌ماوه (زهوی): به‌کلی هندی کشتوکال نه‌ماوه: (wheat - ~ soil)

n. (the ~), جانومری گم‌دین تزی دوه (زهوی): (a ~ field)

sick (sik), v.t. Also sic, نه‌خوشان: نه‌خوشکان: نه‌خوش گه

۱. په‌لاماردان (سهگ): راوانان

۲. سهگ تیکردن: کس کس تی کردن: (He ~ed his dog on us.)

sick bay, خسته‌خانه‌ی کشتی

sick-bed (sik'bed'), n. جیگی نه‌خوش

sick call, ۱. ریزبونی بزوانی نه‌ سرپازانه‌ی پیوستی‌یان به

دهران کردن: ۲. بانگ‌وازی هم پیزبونه

sicken (sik'n), v.i. ۱. نه‌خوش کورتن

۲. وهرس بوون: بیزاربوون: دلی تی تیکه‌لها تن

v.t. ۱. نه‌خوش خست

۲. زور پستکردن: دل تیکه‌لها تن: (Cruelty - s me.)

sickening (sik'n-in), adj. ۱. نه‌خوشخمر: دل تیکه‌لها تن

هینج بیدهر: ۲. پیس و بگن: زور پستکردن: قیزه‌ینه‌رموه

-sickeningly (adv.)

sick headache, = migraine.

sickish (sik'ish), adj. ۱. نه‌ختیک نه‌خوش: نه‌ختیک دل تیکه‌لها تو

۲. نه‌ختیک دل تیکه‌لها تن یا قیزه‌ینه‌رموه: نه‌ختیک پستکردن

sickle (sik'l), n. ۱. داس: داسولک

۲. [S-], شمش نه‌ستیرن له شیوه‌ی داسدا له کلهوی شیر (نه‌ستیره‌وانی)

sick leave, ورچانی ناساگی: پشوری ناساگی

sicklebill (sik'l-bil'), n. دهنوک داس: هر باندیه‌یکه دهنوکی

نوشتاره بییت وهک داس

sickle feather, به‌ری داسی: به‌ریکی دریزو نوشتاره‌ی کلکی کهنه‌شیره

sickly (sik'li), adj. ۱. همیشه نه‌خوش: نه‌خوش: درده‌دار: لاواز

۲. هی نه‌خوشی‌یه: له نه‌خوشی‌یمویه: (a ~ complexion)

۳. ناساز: ناسازگار: (a ~ climate)

۴. (۱) پنگ زهره: لاواز: رنگ په‌پروا: بن رنگ

(ب) کونول: داماو: کساسا: عراقاری: (a ~ smile)

(ج) لاواز: جیقن: (a ~ plant)

(د) دل تیکه‌لها تن: قیزه‌ینه‌رموه: پیس و بگن: (a ~ odor)

(ه) له راده به‌دهر به‌سوز: سوز پهرست به‌شیوه‌ی یکی بن تام و متالانه

-sickness (n.)

sickness (sik'nis), n. ۱. نه‌خوش کورتن: ناساگی: درده‌داری

بیماری ۲. نه‌خوشی: درده: دل تیکه‌لها تن: هسست به پشانموه کردن

sick-room (sik'room', sik'room'), n. زوری نه‌خوش

side light

sic passim (sik pas'im), [L.], ودهایه له هممو شونیکدا

(په‌تورک، ووتار... هتد) (نیشانه‌ی یکی چاپه‌ممنی یا بوون کردنه‌یه به‌مانای نه‌روی که فلان روت به همان شیوه به‌کاره‌ینه‌راوه له سرانسرری نووسراونکدا)

siddur (sid'oor), n. په‌رتوکی نزاو نوژی جووله‌که

side (sid), n. ۱. (لهش): لا کله‌که: لاقه‌د: کله‌که: لاتنه‌نیش: (I usually sleep on my left -)

۲. (ب) تهنیش: تکه

۳. (ب) تهنیش: تکه

۴. دیو (کاهن، کلا، برگ): پوو: پوورک:

(Write on one ~ of the paper.)

۵. پوو: بار: (the cruel ~ of him)

۶. لاقه یا لای کشتی: (۷) قه پال: پال (گرد، شاخ): قه لیزایی

(۸) گوئی (پوبار، دریاچه، نه‌ستیل): قه‌راغ: کنار: پوخ

(۹) لاین:

(Explain your ~ of the argument.; to take someone's ~)

(۱۰) لا (ناکوی): (۱۱) لا (بنجه)

(۱۲) [British Slang]، لووت به‌ری: قیز

adj. ۱. لاتنه‌نیشی: لایی:

(a ~ door, entrance, etc.)

۲. لایه‌لا: له‌لاوه: به‌تیلای چاو: (a ~ glance, view, etc.)

۳. ناسره‌کی: ناگرنگ: (a ~ issue)

۴. زیاد: زیاد له شته سهره‌کی‌یکه‌یش: (a ~ benefit)

۵. لا (پو، لا کولان): (a ~ street; a ~ road)

v.t. ۱. لا بو کردن: لا بو دیووستکردن:

(to ~ a barn)

۲. [Colloq.]، خسته‌لاوه: فریدانه‌لاوه

۱. له‌لاوه: جگه له پیشه سهره‌کی‌یکه‌ی:

(He also earns some money on the side.)

۲. جگه یا زیاد له شته سهره‌کی‌یکه‌ی له‌لاوه

دژ وهستان: لاین نه‌گرتن

side against, پیگوره: شان به‌شانی یه: له‌گه یه‌کدا

side by side, لاین گرتن: لاین‌گیری کردن: ناسره‌کردنموه

side with, پانپشتی کردن

take sides, لایه‌نی لایه‌گرتن: لایه‌گیری لایه‌کردن

this side (of), نه‌ختیکی گه‌راوده‌توره: له: چه‌پی گه‌راوده‌توره: له:

(this side of madness)

side arms, چمکی کسره (ده‌مانچه، شیر: نیزه): چه‌کی لاتنه‌نیش

side-board (sid'bôrd', sid'bôrd'), n. ۱. دۆلایی کولچکر

چه‌تال و قاپی نان خواردن: ۲. چه‌مله‌غ

side-burns (sid'bûrmz'), n. pl. لاجانگ

side-car (sid'kär'), n. ۱. گالیسکه‌ی یکی یه‌ک کس‌یه به‌تهنیش

ماتورسکیله‌وه: ۲. جوړه خواردنمویه‌کی سهرخوشکری تیکلاوه

sided (sid'id), adj. نه‌مونه لایی: نه‌مونه لای همیه:

(four- ~)

side dish, خوارده‌ممنی ناسره‌کی یا له‌لاوه (که له‌گه‌ل خوارده‌ممنی‌یه

سهره‌کی‌یکه‌دا پینشکس ده‌گرتن)

side effect, نه‌تجاسی لایه‌لایی یا ناسره‌کی تاپه‌سند (هی دهرمانیک)

side glance, ۱. سهرکردنیکه به‌تیلای چاو

۲. ناوه‌ناییکی ناراسته‌خو

side-kick (sid'kik'), n. [Slang], هاورنی گیاهی به‌گیاهی

هاوهم

side light, ۱. پوونایی له‌لاوه هاتوو

۲. ده‌نگوباسی لایه‌لایی یا ریکوت: ۳. په‌نجره یا کونی لا دیوار

۴. په‌کینه له دوو چرای لاتنه‌نیشی کشتی (په‌کینکیان سووره و په‌کینکیان

سمون.
side-line (sīd'lin'), *n.* Also *side line*, (۱) هینلی لاتینیشت: (۲) هینلی سنووری یاریگا. (ب) (pl.) ناوچهی دورپوشتی هم هینلی سنووره (که سهیرگرانی یاری تیا داده‌نیشن یا دهوستن):
(to watch from the -s)
 (ج) هینلی لقی (رنگه‌ی شه‌منده‌فر، بوری. هتد) (د) په‌تی پنه‌ندی وولاخ.
 (۲) چمند فروته‌زی‌یکه کوزمیانماییکه ده‌یفروشن لاس‌میریاری فروته‌تی‌یه
 سره‌کی‌یه‌کانیموره. (۲) نیشیکه که کم‌سیند له سریریاری پیشه‌کمیوره دهیکات.
 کردنه‌ده‌رموه‌ی یاریگا! قنده‌غلیکردنی یاری:
v.t.
(He was -d by his injury.)
sideliner (sīd'lin'ēr), *n.* سهیرگر له دوروهه! که‌سینکه که هر له دوروهه تماشا دهکات و به‌شاری شت نابین و ناچینه ناو شتوره.
sideling (sīd'lin), *adj.* (۱) لاهلا! خوار! لار. (۲) لیز!
adv. به لاهلایی! به خواری.
sidelong (sīd'lon), *adv.* (۱) نه لاهلایی! به خواری.
 (۲) نه‌سهر لا! به لاد!
adj. (۱) لیز! به‌ره خوارکه. (۲) لاهلا! خوار! به تیلای چاو.
 (۳) نا راسته‌خو! تئینیشی).
side-man (sīd'man), *n.* نهنداسی تئینیکی موسیقی جاز.
side-piece (sīd'pēs'), *n.* پارچه‌ی تئینیش! لا پارچه.
sidereal (sī-dēr'ī-əl), *adj.* (۱) نستیره‌یی! تایه‌تی به نستیره.
 کوزنستیره (۲) به‌پنی سوورانه‌وه ده‌پنوریت! به‌هزی نستیره‌ی پیوراد
 (کات) (~ time).
 (۲) به‌گوزری نستیره! دهریاریه نستیره.
sidereal day, روزی نستیره‌یی (برقی‌یه له ۲۲ سات و ۵۶ خوله‌و ۹.۴ چرکه)
sidereal hour, ساتی نستیره‌یی (برقی‌یه له بیست و چوار یه‌کی روزی نستیره‌یی)
sidereal month, مانگی نستیره‌یی (برقی‌یه له ۲۷ پوزو ۷ سات و ۴۳ خوله‌و ۵.۱۱ چرکه).
sidereal time, کاتی نستیره‌یی. کاتی پیوراد به‌پنی روزی نستیره‌یی
sidereal year, سالی نستیره‌یی! نهی کاته‌ی که پیوسته یو یهک سوورانه‌وی ته‌واری زهمین به دوری خوردا به‌پنی نستیره‌ی نه‌بزوکه‌کان (که برقی‌یه له ۳۶۵ پوزو ۶ سات و ۹ خوله‌و ۹.۹ چرکه).
sidero- (sīd'ēr-ō, sīd'ēr-ə), Also *sider-*, پیشگرینکه به‌مانای:
(siderolite)
sidero- (sīd'ēr-ō, sīd'ēr-ə), Also *sider-*, پیشگرینکه به‌مانای:
(siderostat)
siderosis (sīd'ō-rō'sis), *n.* هورکردنی سی: نه‌خوش‌ی‌یکه سی‌یه له هه‌لمزنی توژی ناسنوره تووش دهمین.
siderostat (sīd'ēr-ō-stat'), *n.* ناوینه‌یکه که‌گه‌گن نستیره‌یه‌کدا ده‌سووریتوره یو شوق دانوره یو سر تلیسکوپیک.
sidesaddle (sīd'sad'l), *n.* زینی زانان: یو هردوو لاق خستنه دیونکی وولاخه‌که (یو فارم‌تی ته‌نوره له‌می)
side show, (۱) پیشاندانیکی له‌لاوه: پیشاندانیکی یا نوواندانیکی ناسهرکی و زیاده‌یه وه له سریریاری نوواندنه سره‌کی‌یکه (به‌تایه‌تی له "سیرک" دا) (۲) پوداوانیکی ناسهرکی و له‌لاوه (هه‌ندی چار یو خلافتانند).
sideslip (sīd'slip'), *v.t.* خلیسکان به لایه‌کدا.
n. (۱) خلیسکان به لادا (فوتومبیل)! خلیسکانی تئینیشی.
 (۲) فرین به لایه‌کدا و نزم بوونه‌وه له همان کاتدا (فوزکه).
sidesplitting (sīd'split'ing), *adj.* شوق بین‌بهر له پیکه‌نیفدا
side-step (sīd'step'), *v.t.* (۱) هه‌تاوانان به لایه‌کدا
 (۲) لار کردن (بریار، کیشه)! خو لار دزینتوره! خو لار لادن.
v.t. (۱) خولادان (بوزکسانی)! له‌بهردهم لاجوون:

(۲) لار کردن! خو لار دزینتوره! خو لار لادن:
(to ~ a blow)
(to ~ an issue, awkward questions, etc.)
side step, (۱) هه‌نگاری لایی یا تئینیشی (بوزکسانی).
 (۲) پله‌ی لایی! پله‌ی تئینیشی.
side stroke, موله‌ی لاس‌لا.
sideswipe (sīd'swīp'), *v.t.* لیدان له‌کاتی به تئینیشدا پوزیش!
 له تئینیش دان (له‌کاتی به‌لادا پوزیشندا): *(to ~ a car)*.
 لیدانی تئینیشی له کاتی به‌لادا پوزیشندا.
sidetrack (sīd'trak'), *v.t. & v.t.* (۱) گوزین یا لاردن بوسر
 هینلی ناسهرکی (شه‌منده‌فر).
 (۲) (۱) له باس لادان! له پز لادان! سهرنج پاکیشان و خلافتانند.
 (ب) دواختن (باس، بریار)! لار کردن! خو لار دزینتوره.
 (۲) پله نزم کردنه‌وه.
n. هینلی تئینیشی یا ناسهرکی (شه‌منده‌فر).
 (پیشی ده‌ورتی: "siding")
sidewalk (sīd'wōk'), *n.* شوسته! پیاده‌روی (له‌میره و نوری شقامدا).
sideward (sīd'wērd), *adj.* تئینیشی! لایی! به‌ره تئینیش.
adv. له تئینیشتوره! به‌ره تئینیش! لایی! له‌لاوه.
sidewards (sīd'wērdz), *adv. = sideward.*
sideway (sīd'wā'), *adj. & adv. = sideways.*
n. = byway.
 (۱) له‌لاوه! له تئینیشتوره! له لایه‌کده!
 به‌ره لایه‌ک. (۲) لایه‌کی پروی کربوه‌ته پیشتوره (نهک پیشه‌کده)!
 لایه‌کی به‌ره پیشتوره‌یه. (۲) لاهلا! به‌لادا! له‌سهر لا.
adj. به‌ره تئینیش! له تئینیشتوره! له لاد.
side-wheel (sīd'hwēl'), *adj.* په‌په‌وه‌ی سه‌ول لیدان
 به تئینیش‌ی‌یه‌وه (به‌لمی هه‌لم). (ووشه‌ی "paddle wheel" بیننه)
side-wheeler (sīd'hwēl'ēr), *n.* په‌لمه‌سینگی هه‌لمه په‌په‌وه‌ی سه‌ول لیدان به‌م دیوو نهم‌دیوی‌یه‌وه بین
 (۱) پای تئینیشی.
 (۲) هزی ناراسته‌خو! پز لایه‌لایی:
(The announcement reached us by a -.)
side-winder (sīd'win'dēr), *n.* (۱) جزیره مارینگی زه‌نگوله‌ماری
 ژه‌ه‌واری به‌جوه‌که. (۲) [Colloq.] مسته‌کوله‌یکه توندی تئینیشی
sidewise (sīd'wīz'), *adj. & adv. = sideways.*
siding (sīd'in), *n.* (۱) نه‌ختمداری دیوی دهره‌وی دیواری خانووی دارین.
 (۲) هینلیکی شه‌منده‌فری کورته به‌ستراوه به هینلیکی سهرمکی‌یه‌وه.
 (پیشی ده‌ورتی "sidetrack")
sidle (sīd'l), *v.t.* له‌سهر لا پوزیشتن به ترسوره، به دزی‌یه‌وه یا به شه‌رمه‌وه.
n. پوزیشتن له‌سهر لا به ترسوره، به‌دزی‌یه‌وه، یا به شه‌رمه‌وه.
siege (sēj), *n.* (۱) نابلو‌وه (شار، قه‌لا)! گه‌مارو! نابلو‌وه‌دان! گه‌مارو‌دان. (*The city is under -.*)
 (۲) هه‌ولیکی به‌ره‌وای بین کول دان (یو سهرکوتن به‌سهر شتیکدا).
 (۳) ماره‌یکه درز! خایه‌ن (به‌تایه‌تی هی ناخوشی و دژواری و نه‌خوشی)
 (۴) [Obs.] (۱) کورسی. (ب) ته‌خنی پاشایی.
 (۵) [Obs.] پله‌پایه! پله.
 نابلو‌وه‌دان (شار، قه‌لا)! گه‌مارو‌دان.
v.t. نابلو‌وه‌دان! گه‌مارو‌دان.
lay siege to,
sienna (si-en'ə), *n.* (۱) خاکیکی قاره‌یی زهره‌کاره ناسن و منگه‌نیزی
 تئیدیه. (۲) بویه‌یکه قاره‌یی سوورکاره له سووتاندنی هم خاکه‌وه و هره‌ده‌گزی (پنی ده‌ورتی "burnt sienna")
 (۲) رنگی هم خاکه یا هم بویه‌یه.

(۴) چوگله نیشان خستنه سمر! نامییری بیین (وه له دوریین) خستنه سمر.
 (۵) چوگله نیشان چاگردن یا پیکفستان (تفهنگ، دمانچه).
 (۱) نیشان ئی گرتنمه (بههوی چوگله نیشانهوه).
 (۲) به ووردی سهرکردن.
 a sight for sore eyes (or for the gods), [Colloq.], شتیکه زور پین خوشحال بیت به بینینی.
 at first sight, همر له یکم چاوپیکهوتنمه!
 at (or on) sight, (۱) همر که بینرا! کو توپر که بینرا
 (۲) همر که داوا کرایهوه (قهرن، بازگانی).
 catch sight of, (۱) بهدی کردن! بینن. (۲) سهرکردن به پهله.
 know (a person) by sight, همر به دهموچاوا یا پورخسار ناسین.
 lose sight of, (۱) له چا وون بوون. (۲) لهیرچوونمه! په چا و نه کردن!
 out of sight, (۱) لههرچا و نییه! نابیرن.
 (۲) دور! هس نایگاتی.
 (۲) [Colloq.], زور بهرز (نوخ، پلهی چاکی)! هج نایگاتی! دهستی ناگاتی
 (Prices are out of sight.)
 out of sight, out of mind, نمری لههر چا و نه نامینن له یاد!
 نمری لههر چا و نامینن لههر دانیش نامینن.
 sight unseen, بههین بینینی شتکه پیشهکی.
 sight draft, چمیکه یا همرآهیکه که همر پیشهکش کرا دهمین بدرن.
 sighted (sit'id), adj. بینایی دار به چورنکی تایبتهتی!
 (far-; near-)
 sightless (sit'lis), adj. (۱) کوئو (۲) نه بینراو
 -sightlessly (adv.); sightlessness (n.). (۱) جوان! دلگیر.
 sightly (sit'li), adj. (۲) بهسر دیمه نیکي جوانا ده پوانن.
 -sightliness (n.).
 sight-seeing (sit'se'in), n. گهران بهناو شاردن بۆ بینینی دیمه نی
 جوان و شوینی خوش و نه نیتیکه.
 adj. تایبتهتی به گهرانی تاو شار بۆ بینینی دیمه نی جوان و شوینی خوش و
 نه نیتیکه.
 sight-seeer (sit'se'er), n. گهشتکریکه که بهناو شاردن ده گهرن بۆ
 بینینی دیمه نی جوان و شوینی خوش و نه نیتیکه شارهکه.
 sigil (sij'al, sig'ol), n. (۱) موزا دامغه.
 (۲) نیشانهیکه که گوايه هیزنکی سمرناسا و جادویی همیه (جادوگره).
 ئهستیرهوانی.
 sigill (sij'al, sig'ol), n. موزا دامغه.
 sigma (sig'mə), n. ههژدهههین تیپی ئهلفرین ی یۆنانییه
 بهرامهری تیپی "S" ی ئینگلیزییه.
 له تیپی "S" ده چیت.
 (۱) له تیپی "S" ده چیت.
 (۲) هی "sigmoid flexure".
 sigmoid flexure, (۱) داوا پیچی ریخوله گهره (پیش گهیشتنی
 به کۆم). (۲) پیچنکی وهک تیپی "S". (زندهومرانی).
 sign (sin), n. (۱) نیشانه:
 (A black arm hand is a - of mourning)
 (۲) نیشانه: هینا: (A nod is a - of approval.)
 (۳) نیشانه: (The ~ " ? " indicates a question.)
 (۴) نیشانه: ناگاداری: نیشانهی بلا نامه: دروشم! نیشانهه.
 (۵) شوین پین! جن شوین! نیشانهی بوونی شتیکه یا زندهومرک له شویننیکه
 وهک پشقل، شوین پین... هتد): (Deer ~s were plentiful.)
 (۶) نیشانه: (He showed no ~ of friendship.)
 (۷) (b) پووداننکی سمرناسایی وهک "موجیزه".

(۱) ریزه شاخنیکی تهوه سمر کله وهک دانی
 مشار ۲۰ جزوه ماسییمکی ده ریاییه.
 siesta (si-es'tə), n. سهرخوی پاش نیومرزا! سهرخوی شکاندن پاش
 نیومرزان
 sieve (siv), n. بیژنگ: هیلهک کوی
 v.t. & v.i. بیژانهوه! له بیژنگدان! تهتمله کردن.
 sieve tube, بۆری هیلهکی بۆرییمکه له قهوی داو برهختدا
 دیوارهکی له شانسی تهتملو کون کون پیکه هاتووه خواردممندی دهیات.
 sift (sift), v.t. (۱) بیژانهوه! له بیژنگدان! تهتمله کردن.
 (۲) بهسردا بیژانهوه: (to ~ sugar on to the cake).
 (۳) پشکنن! ئی ووردبوونمه! تاقیکردنمه! تیروانن! پیاگهران!
 (to ~ evidence)
 (۴) پاک و بیس کردن! پوخته کردن! لیکه چیاکردنمه!
 (He ~ed fact from fiction.)
 v.t. (۱) بیژانهوه! له بیژنگدان
 (۲) پیدا بۆیشتن (ههر وهک به بیژنگدان):
 (the soldiers, ~ing through the forest)
 (۲) (to ~ through), بهوریدی تیروانن! پشکنن! پاش ئی ووردبوونمه!
 پیدا گهران!
 (The rescue workers ~ed through the rubble looking for survivors.)
 sifter (sif'tēr), n. هیلهک
 (a flour- ~)
 (۱) ووشه "sieve" یش بیینه).
 siftings (sif'tinz), n.pl. (۱) شتی بیژانهوه! شتی له بیژنگدانو.
 (۲) سهرکۆزما! کۆزما!
 sigh (si), v.t. (۱) ههناسه (ی سارد) ههکنیشان! ناخ و داخ ههکنیشان!
 ناهي سارد ههکنیشان. (۲) ده کننکی وهک ناخ و داخ لیره هاتن! شنه کردن!
 ووژووژ هاتن! یا نوورمهوور کردن! یا بهناو برهختدا:
 (trees ~ing in the wind)
 (۲) (to ~ for), ناخ و داخ بۆ ههکنیشان! بۆ به تاسهوه بوون!
 تاواته خواز بوون بۆ.
 v.t. (۱) ههناسه (ی سارد) ههکنیشان! ناخ و داخ ههکنیشان.
 (۲) به ههناسهی سارد ههکنیشانمه کات بردنه سمر:
 (He ~ed his youth away.)
 (۲) [Rare], ناخ و داخ بۆ ههکنیشان! شین بۆ کردن! بۆ لاواندنمه.
 ههناسهی سارد! ناهي سارد! کسهی دهروون! ناهي ناخ و داخ.
 n. (۱) (b) دیمه نی (ب) دیمه نیکي جوان و نه نیتیکه!
 sight (sit), n. دیمه نی سمرناسا. (The dawn was a ~ to behold.)
 (ج) (pl.) دیمه نیک یا شتیکه که شاپستهی بینن پین:
 (the ~s of the city)
 (۲) بینن. (۳) پشکنن! تن پوانن! ئی ووردبوونمه.
 (۴) تهماشان! سهریرا! سهریرکردن! تهماشاکردن.
 (۵) نیشان ئی گرتنمه! تیروانن به نامیر. (۶) بینایی! دیده! ههستی بینن.
 (۷) هاتنه بهرچاوا! ههستیکردن! بینن به مینش.
 (۸) مهورای بینایی. (۹) (b) (b) [Obs.], پین بهدی پین.
 (۱۰) چوگله نیشانی تفنگو دمانچه (بۆ نیشان گرتنمه).
 (۱۱) [Colloq.], دیمه نیکي سهریرا ناسین

(ب) نیشانه‌ی پرودانی دواپۆژ؛ نوقلانه
 (A) یه‌کێکه له دوانزه کهلوو، برج، یا چه‌رخه‌کان (نەستێره‌وانی).
 (٩) نیشانه‌ی نه‌خۆشی.
 v.t. (١) نیشانه‌ی خاچ له خۆ دان؛ نیشانه‌ی خاچ لێدان بۆ په‌یوژکردن.
 (٢) نیشرا کردن؛ مۆز کردن؛ په‌نجه پیاوان؛ سم پیاوان.
 (٣) قۆنته‌رات له‌گه‌ل کردن؛ به‌کۆرئ گه‌رن (به نیشرا کردنی قۆنته‌راتیلک):
 (He ~ed a new player.)
 (ب) نیش بۆ خۆ دۆزینه‌وه به قۆنته‌رات نیشرا کردن.
 (٤) نیشاندان؛ ده‌ربهرین به نیشان:

(He ~ed his approval with a nod.)
 v.t. (١) نیشرا کردن؛ مۆز کردن؛ په‌نجه پیاوان.
 (٢) نیشانه‌کردن؛ پيشاندان به نیشانه
 پیدان نه نیشرا کردن؛
 sign away (or over), پهن به‌خۆش به مۆز کردن.

(He signed his house away (or over) to his heirs.)
 sign off, (١) دوابی پهن هینانی به‌رنامه‌ی رادیۆۆ ته‌له‌فزیۆن
 (له کۆتایی پۆژدا): (٢) [Slang] دم داخستن؛ ئیتر قسه نه‌کردن؛
 قسه وه‌ستان.

sign on, به‌کۆرئ گه‌رن (به قۆنته‌رات نیشرا کردن)؛
 نیش پیدان (یا بۆ خۆ دۆزینه‌وه) و قۆنته‌رات نیشرا کردن؛
 (They signed him on as a foreman;
 I signed myself on as a field hand.)

sign up, (١) ناوی خۆ نووسین بۆ سه‌ربازی.
 (٢) ناوی خۆ نووسین له‌سه‌ر لیسته‌به‌ک (بۆ کردنی کارنکی خۆیوست).
 signal (sig'nəl), n. (١) نیشانه (٢) بانگه‌وا؛ ناگاداری.
 (٣) نیشانه‌ی ناگاداری، مەترسی، فرمان... هتدا:

(A red light is a stop ~.)
 (٤) نیشانه‌ی نه‌له‌کترونیکي یا نه‌له‌کتریکی.
 adj. (١) دیار؛ سه‌رنج پراکێش؛ ده‌رکه‌وتوو.
 (٢) بۆ نیشانه یا نیشانه پیدان به‌کاره‌ینراو.
 v.t. (١) نیشانه پیدان؛ پهن راگه‌یاندن به نیشانه یا هینا؛
 به نیشانه پهن ورتن: (He ~ed his men to turn back.)
 (٢) به نیشانه ده‌ربهرین (٣) وا گه‌یاندن؛ نیشانه‌ی شه‌وه بوون؛

(His death ~ed the end of an era.)
 v.t. نیشانه‌دان؛ به نیشانه راگه‌یاندن.
 -signaler; signaller (n.).
 signalize (sig'nəl-īz'), v.t. (١) حیاکردنه‌وه؛ ده‌رخستن به گه‌رهدی.
 (٢) پيشاندان به بوونی؛ سه‌رنج بۆ پراکێشان

(٤) چرای نه‌له‌کتریکی هاتوچۆی نوتمبیل دانان له‌سه‌ر پئ.
 signally (sig'nəl-i), adv. به ده‌رکه‌وتویی؛ به دیاری؛
 به جۆزی که سه‌رنج پراکێش

signalman (sig'nəl-man', sig'nəl-mən), n. نیشاندەر
 (هیلۆ نېسگه‌ی شه‌مه‌نده‌هر)؛ کړنکاری نیشاندەر.
 signalment (sig'nəl-mənt), n. نیشانه هاندانی بوخسار
 (هی کەسێک که بۆایس به دوايا بگه‌رئ)

signatory (sig'nə-tōr-i, sig'nə-tō'ri), adj. نیشراکەر
 (به‌تایبه‌تی هی په‌یمان)
 وولات یا نوینهری نیشراکەر (به‌تایبه‌تی هی په‌یمانیک له‌گه‌ل وولاتانی تری یا
 نوینهره‌کایاندا)

sinature (sig'nə-chēr), n. (١) نیشرا (٢) نیشرا کردن
 (٣) نیشانه‌ی تاییه‌تی؛ نیشانه‌ی تاییه‌خۆ. (٤) نیشانه (مۆسیقا).
 (٥) شه‌وه به‌شێ به‌جه‌ته‌یه که پزیشک نامۆڤگاری تیدا ده‌نووسن ده‌رباره‌ی
 به‌کاره‌ینانی ده‌رمانه‌که‌وه.
 (٦) ناوازا یا نیشانه‌ی تاییه‌تی به به‌رنامه‌یه‌کی رادیۆۆ یا ته‌له‌فزیۆن.

(٧) نیشانه (چاپه‌مینی): بریتیجه له ژماره‌یه‌ک یا تاییه‌که که له لاخولرووی په‌که‌م
 لا په‌ره‌ی به‌شکه‌نی کتێبیک چاپ ده‌کۆرئ بۆ پزێه‌ خستنی له په‌رگ تهن گرتندا.
 ته‌ختی ناگاداری؛
 signboard (sɪn'bɔrd', sɪn'bɔrd'), n.
 یافته؛ شتی دروشم له‌سه‌ر خووسراو.
 (١) مۆز؛ دامفه.

signet (sig'nit), n. (٢) چن مۆز؛ نیشانه‌ی مۆز یا دامفه.
 مۆز کردن؛ مۆز لێدان؛ دامفه لێدان.
 v.t. نه‌موستیله‌ی مۆز؛ نه‌موستیله‌یه‌کی نیشرا له‌سه‌ر
 هه‌له‌که‌نراوه له ده‌ستیش ده‌کۆرئ و مۆزیسی پهن ده‌کۆرئ.
 (پیشی ده‌ووتن: "seal ring")

significance (sig-nif'ə-kəns), n. (١) گه‌نگی؛ گه‌نگی؛ بایه‌خ.
 (٢) مه‌به‌ست؛ مانا (٣) مانای شارواوه؛ مه‌به‌ستی ناراسته‌خۆ.
 significancy (sig-nif'ə-kən-si), n. = significance.
 significant (sig-nif'ə-kənt), adj. (١) گه‌نگ؛ زۆر گه‌نگ؛
 به بایه‌خ؛ بایه‌خدار. (٢) به مانا؛ پر مانا؛ به مه‌به‌ست؛ مانا به‌خۆش.
 (٣) مانای شارواوه‌ی هه‌یه

signification (sig'nə-fi-kā'shən), n. (١) مانا؛ مه‌به‌ست؛
 گه‌نگی. (٢) وا گه‌یاندن؛ نیشانه.
 significative (sig-nif'ə-kā'tiv), adj. = significant.
 signify (sig'nə-fi'), v.t. (١) وا گه‌یاندن؛ نیشانه‌ی شه‌وه بوون.
 (His rags ~ his poverty.)

(٢) پيشاندان (به نیشانه یا ورتنه)؛ ده‌رخستن؛
 (- "yes" by raising your hand.)
 v.t. گه‌نگ بوون؛ مانا به‌خۆش؛ به‌بایه‌خ بوون
 -signifier (n.).

signior (sēn'yōr, sēn'yōr), n. = signor.
 sign language, زمانێ کهر و لال؛ په‌نجه ده‌ویی؛ زمانێ نیشانه؛
 زمانێ ده‌ست و چاو.

sign manual, نیشرا‌ی پاشا له لاسه‌رووی فرمانیکي پاشاییه‌مه.
 sign of the cross, نیشانه‌ی خاچ (که له خۆ ده‌برێت له‌کاتی نوێژو
 نزا کردن و ناوه‌ینانی عیسادا به ده‌س خستنه سه‌ر ناوچه‌یان و هینانه
 خواره‌وه‌ی بۆ سه‌ر سنگه‌و بردی بۆ سه‌ر شانی چه‌په‌و شانی راست له شێوه‌ی
 خاچیدا).

sign of the zodiac, یه‌کێکه له دوانزه نیشانه‌ی کهلوو، برج، یا
 چه‌رخه‌کان (نەستێره‌وانی).

signor (sē-nyōr'), n. سنپۆز؛ پیاوی ئیتالی؛ کاک.
 (ه‌واتای "Mr." ه)

signora (sē-nyō'rā), n. سنپۆزا؛ تافه‌تی ئیتالی؛ خانم؛ خان.
 (ه‌واتای "Mrs." ه)

signore (sē-nyō're), n. سنپۆز؛ (ب) جه‌ناب.
 (ه‌واتای "Sir" ه)

signorina (sē'nyō-rē'nā), n. سنپۆرینا؛ کچی ئیتالی؛ خانم؛
 خانم. (ه‌واتای "Miss" ه)

signorino (sē'nyō-rē'nō), n. سنپۆرینۆ؛ لایکی ئیتالی
 (به‌تایبه‌تی په‌لویه‌یه‌دان). (ه‌واتای "Master" ه)

signory (sēn'yēr-i), n. = signiory.
 signpost (sɪn'pɔst'), n. (١) رێ نما؛ نیشانه‌ی سه‌ر پزێه (بۆ پئ)
 پيشاندانی رێماوا؛ پئ نیشاندەر؛ ستوونی نیشانه پئ.
 (٢) نیشانه؛ نیشاندەر؛ پاره‌ر.

Sikh (sēk), n. سیخی؛ گه‌سینگی سیخی؛ په‌په‌ره‌وه‌ی کهری سیخیتی.
 adj. سیخی؛ تاییه‌تی به سیخه‌کان.

Sikhism (sēk'iz'm), n. سیخیتی؛ ئاین و په‌په‌ره‌وه‌ی سیخه‌کانی
 هیندستان.

silage (sɪ'liʒ), n. ئاللی سه‌رووی هه‌لگیراو و پارێژراو له عه‌ماردا.

همانسه ئی برانه له ههلمژینی تۆزی سلیکاو به ماوهیهکی دووردریژ تووش دهین (وهک له کانه بهردا).

silique (si-lēk', sil'ik), n. بهریکی کهلویی دوو بهشه پهردیهیک له میوان جیا دهکاتمه که بهرکه گهیی (له توخمی خهترته له) **-siliquose; siliquous (adj.)**.

silk (silk), n. (1) ئاوریشم. (2) کلاوی ئاوریشم؛ دهزوی ئاوریشم. (3) جلوبهرگی ئاوریشم. (4) (pl.) بهرگی تابهتی ناسپ سواری غارغاریزو بۆکسبازو تهنافباز. (5) پژی گوله گهنهشامی.

adj. ئاوریشمی؛ ئاوریشم. **v.i.** پژی نهکردن (گوله گهنهشامی). **hit the silk**, [Slang]. به پهیرهشوت له فرۆکه هاتنه خوارهوه **silkline, silkalene** (sil'ka-lēn'), n. کلاویکی لۆکی تهنگ. **نهرمی نهخهتی بریقه داره له ئاوریشم دهچن.**

silk cotton, = kapok. **silk-cotton tree,** نهرختیکی ناوچه گهرمهکانه تۆزه که به پيشانی ئاوریشمی داپۆشراوه. (ووشی "ceiba" بیهته).

silken (sil'k'n), **adj.** (1) ئاوریشمی؛ ئاوریشم. (2) ئاوریشم دروست کراو. (3) نهرمو لووسو بریقه داره وهک ئاوریشم؛ ئاوریشمی.

(4) (i) زمان لووس؛ دهه لووس: (**~ flattery**) (ب) جوانو نایاب؛ شوخ. (ج) نهرم: (**u ~ touch**)

silk hat, کلاوی ئاوریشم؛ کلاویکی لولهکی به ئاوریشم یا قهیهه داپۆشراوه (بیاوان له بۆنه پهمیدا نهری دهکهن). **silk-stocking** (sil'k'stok'ɪŋ), **adj.** (1) پۆشته؛ شوخ؛ تهپۆش. (2) دهوله مند؛ خووش گوزهران؛ بهگزاره.

(3) کهسیکی دهوله مند یا خووش گوزهران. **Whig**, [Colloq.] (2)

silk-weed (sil'kwēd'), n. گیا ئاوریشم. **silk-worm** (sil'kwūrm'), n. گرمی ئاوریشم.

silky (sil'ki), **adj.** (1) ئاوریشمی؛ ئاوریشم؛ له ئاوریشم دروست کراو. (2) ساقو لووسو نهرم وهک ئاوریشم. (3) به گهنه ممو داپۆشراو (کهۆ). (4) زمان لووس؛ دهه لووس.

-silty (adv.); silkiness (n.). (1) (i) چوارچۆبهی ژیر پهنچهره. (ب) چوارچۆبهی بهردرگا؛ **sill** (sil), n. داری دهعمال؛ داری ژیر دهرگا. (2) تهخته بهردی ناگرو پۆشی نیوان بهردی تر (زهین ناسی).

sillabub (sil'ə-bub'), n. = **syllabub**. **silliness** (sil'i-nis), n. (1) گهوجی؛ بێ مینشکی؛ گهریتی. (2) بێ مانایی؛ ههچ وپهوجی.

(3) پهروشت؛ کردهوه؛ ههچ وپهوج؛ بێ مانا؛ تابهجن؛ **silly** (sil'i), **adj.** (1) گهوج؛ بێ مینشک؛ گهر؛ گیل. (2) مندالانه (پهروشت؛ کردهوه)؛ ههچ وپهوج؛ بێ مانا؛ تابهجن؛ **(a ~ person, idea, reason, answer, etc.)** (3) [Colloq.] گیل (به لیدان)؛ ووب. (4) [Archaic] بێ هیز؛ لاوان. (5) [Archaic] ساویلکه؛ خووش بپوا.

n. [Colloq.], **silo** (sil'ō), n. (1) (i) عماری ئالغ؛ عماری ئالغی سهوز؛ خانوومیکی لولهیی به ئالغی تیدا ههله دهگری. (ب) چالی ئالغ. (ج) عماری دهغل ودان؛ گهنوا؛ سایلوا؛ دهغدانای لولهیی. (2) عماری ژیر دهمین سووشهک.

silt (silt), n. **v.i.** (~ up), **v.t.** (~ up), **-silty (adj.)**. **silurid** (sə-loor'id, si-lyoor'id), n. چۆزه ماسییهکی ناو پویاره.

silence (sil'əns), n. (1) خاموشی؛ کپی؛ کپیتی؛ بێ دهنگی. (2) قوروقهپ؛ بێ دهنگی؛ قسه نهکردن؛ نه دووان: (**He listened in ~**). (3) بێ دهنگ بوون؛ باس نهکردن؛ پهنا نیتتی. (4) پهروهندی پۆیه نهکردن. (5) له بیروونهوه؛ ناو نهبران. (6) دهه کووت کردن؛ بێ دهنگ کردن.

v.t. (1) کپ کردنهوه؛ بێ شیل کردن؛ خهفه کردن (مهجان). (2) خپ کردن؛ دهنگ ئی بپون؛ بهزاندن: (**to ~ the enemy's guns**) **interj.** بێ دهنگا؛ بێ دهنگ به؛ بێ قسه.

silencer (sil'əns-ə), n. (1) بێ دهنگ کهر (هزۆق، شت)؛ کپکهره. (2) بێ دهنگ کهری تهنگو ده مانچه؛ نامیتری دهنگ مرین. (3) [Chiefly British] بێ دهنگ کهری گهرمی ئوتومبیل. (4) لال؛ بێ زمان؛ قسه نهکهر. (5) نه دووا؛ کهم بوو؛ بێ دهنگ. (6) کپ؛ خاموش؛ کش وهات؛ خپ؛ کپ. (7) دهه نه برپاوه؛ نه بوو تراو. (8) بێ دهنگ؛ باس نهکهر؛ ئی نه دوواو.

(9) بێ نیش وکار؛ بێ دهنگ؛ لهکار کهوتوون: (**The machines have been ~ for a year.**)

(10) بێ دهنگ (دهنگناسی)؛ وهک تهپیی 'b' له 'doubt' وه 'k' له 'knife' (11) بێ گهتوگۆ (فیلم)؛ بێ دهنگ: (**a ~ film**)

-silently (adv.); silentness (n.). **silent butler,** بهردهستی بێ زمان؛ دهفریکی سهراقداری دهسکداره. **silent partner,** هاورمشی بێ دهنگ؛ هاورمشیکه که بهمشداری سهرمو کاری نیشهکه یا بازگانی بیهکه ناکات؛ هاورمشی نوستوو.

silents (sil'ənts), n. pl. فیلمه بێ دهنگهکان؛ فیلمه بێ گهتوگۆکان. **silenus** (si-lē'nəs), n. (1) بوونههریک یا دهعیا بهکه له شیوهی پیاویکی ریشداری سهرخووشی پوو خووشی گوئی قوتی کلک دار که لاو و سمی له هێ بیز دهکات (لهفسانهی یونانی).

(2) بوونههریک یا دهعیا بهکی دارستانه وهک "satyr" (لهفسانهی یونانی). **silensia** (si-lē'shi-ə, sə-lē'shə), n. کلاویکی لۆکه یا کهتانی. **silix** (sil'iks), n. (1) بهردی سلیکات. (2) شووشه بیهکی گهرما کار تهنهکههر.

silhouette (sil'oo-ət', sil'ə-wet'), n. تارمایی؛ شه بهنگ؛ وینهی تاریک. **v.t.** وهک تارمایی پيشاندان؛ به تارمایی دههخست یا نوواندن.

silica (sil'i-kə), n. سلیکا. **silica gel,** جیلی سلیکا؛ سلیکایهکی لینهی مژۆکه. **silicate** (sil'i-kit, sil'i-kāt'), n. سلیکات (کیمیا). **siliceous** (sə-lis'əs), **adj.** سلیکونی (کیمیا). **siliciferous** (sil'i-sif'ər-əs), **adj.** سلیکایی؛ سلیکای تیدا به؛ سلیکای ئی دهردیت؛ لهگهله سلیکا دهیکه گرتوه.

silicify (sə-lis'ə-fī'), **v.t.** گزیرین بۆ سلیکا؛ سلیکا تهن کردن. **v.i.** گزیران بۆ سلیکا؛ بوون به سلیکا. **silicon** (sil'i-kən), n. سلیکون؛ توخمیکی ناکانزایی کیمیایی به له سهرووشدا زۆره (کیمیا).

silicone (sil'ə-kōn'), n. سلیکون؛ ئاوریشه بیهکی سلیکونی. **silicosis** (sil'ə-kō'sis), n. نهخۆشی بیهکی سهیه گانه نیشانهکهی

silva (sil'və), n. Also sylva. ۱. داروبرهختی ناوچه‌یهک؛ ۲. دارستانی ناوچه‌یهک.

۳. پهرتوکیکه دهریاره‌ی دارو درهخت یا دارستانی ناوچه‌یهک.

silvan (sil'vən), adj. & n. = sylvan.

silver (sil'vēr), n. ۱. زریو ۲. پارهی زریو ۳. قاپ‌وقاچاخی زریو ۴. دهری زریو که وچک و چتانی زریو ۵. پرنگ زریوی خوله‌میخی.

adj. ۱. زریوین: له زریو دروست کراو: به زریو داپوشراو: زریو ئی دراو. (~ thread)

۲. بنجینه‌کی زریوه (پاره‌ی وولاتیک): (the ~ standard)

۳. لایه‌نگیری به‌کاره‌ینانی زریو دهکات بۆ بنجینه‌ی پاره

۴. زریوی (پرنگ): خوله‌میخی

۵. زمان پاراو: پموانیژیا: به دهم‌ویل: (a ~ tongue)

۶. می یادی بیست و پنجه‌م: (a ~ wedding anniversary)

v.l. ۱. زریو لیدان: به زریو داپوشین.

۲. وهک زریو ئی کردن: وهک زریو ئی هانتن: (trees ~ed with snow)

v.l. له زریو چوون: وهک زریو ئی هانتن.

silver age, چهرخی زریوی: که وهک چهرخی زریون گرنگ نییه.

silver bell, درهختیکی گول سپیی زهنگوله‌یی شوپرومویه

silver-bell tree, = silver bell.

silver-berry (sil'vēr-ber'i), n. نووی زریوی دهم‌میخی گول بۆن خوش و گلاو بهر زریوی‌یه

silver bromide, بزمییدی زریو ناویته‌یهکی زور ناسکه بهرامبه‌ر به بووناکي له وینه‌گرندنه به‌کارده‌مینریت.

silver certificate, قهولە‌ی زریوی: جاران نهمه‌ریکا دهری ده‌کرد

silver chloride, کلوریدی زریوی: توژنکی سپیی که بووناکي نهرکوت رهش داده‌گیرسن: له وینه‌گرندنه به‌کارده‌مینریت)

silver cord, پهبورندی بهینی دایکو مندان.

silver fish (sil'vēr-fish'), n. ۱. ماسی‌یه زریوی

۲. جامه‌هرنگی بن بالی پووله‌که زریوی شاخ دروژنی کلک زبره حهن له‌شوینی

تاریک شنه‌دار دهکات و نهمه‌ر شه‌کرو نیشاسته دهژی زیان به‌برنگی پهرتوک و جل‌وبهرگ ده‌گه‌مینن.

silver fox, ۱. زریوی‌یهکی نهمه‌ریکی تووک ره‌شه سه‌ری تووکه‌کاشی خوله‌میخی‌یه ۲. گه‌لی نهم زریوی‌یه

silver gilt, زریوی زهرکمش کراو.

silver-gray (sil'vēr-grā'), adj. موری زریوی

silver-haired (sil'vēr-hārd'), adj. سارسی

silvering (sil'vēr-ij), n. ۱. زریو لیدان.

۲. چینی زریوی له شت دراو. ۳. بریقه‌ی زریوی.

silver iodide, توژنکی زریوی بن بۆنه رهش داده‌گیرسن ههر که بووناکي به‌رکوت (له وینه‌گرتن و شتی تردا به‌کارده‌مینریت).

silver lining, ۱. فراهی سپی یا پووناکي ههر ۲. تروسی پووناکي له کاشی تاریکی یا ناخوشیدا: نومیده‌واری له کاشی ئی قهومان و نه‌گه‌تیدا

silverly (sil'vēr-li), adv. رهنگی زریوی: دهنگی زریوی

silvern (sil'vēm), adj. [Archaic or Poetic], زریوی

له زریو ده‌جی

silver nitrate, نیراتی زریو.

silver plate, قاپی زریو: قاپ و کهرچک دهری زریو ئی دراو

silver screen, ۱. یهرده‌ی سینهما: یهرده‌ی زریوی ۲. سینهما. (the ~)

silver side (sil'vēr-sīd'), n. silver sides.

silver sides (sil'vēr-sīdz'), n. جوزه ماسی‌یهکی بچوکه هینی زریوی نه‌نیشته‌کانی‌یه‌ومیه‌تی

silversmith (sil'vēr-smith'), n. زیوگهر: زهره‌نگهر

silver standard, به‌کاره‌ینانی زریو وهک پنبه‌ری پاره.

silver-tongued (sil'vēr-tuŋd'), adj. زمان پاراو: پموانیژیا: یه دهم‌ویل

silver-ware (sil'vēr-wār'), n. کهرچک و چتال و چه‌قزی زریو یا زریو ئی دراو

silver wedding, یادی بیست و پنجه‌ی ساله‌ی ژن هینان و شوو کردن.

silver-wedd (sil'vēr-wēd'), n. گیا زریوی: پورمکیکی لاسه مرژی گول زهردی گلاو زریوی‌یه له ژرموه.

silvery (sil'vēr-i), adj. ۱. زریوی: پرنگ و بریقه‌ی زریوی.

۲. دهنگ ده‌داتهره وهک زریو: دهنگیکی نهم و پوونی همیه: (a ~ tone)

۳. زریوین: زریو ئی دراو: به زریو داپوشراو: زریوی تیدایه.

silviculture (sil'vi-kul'chēr), n. دارستان ناسی: زانستی دارستان پهرموره‌کردن.

s'il vous plaît (sēl'vō'plē'), [Fr.], تکیه.

simā (sima), n. چینی ژرموه‌ی توونکی زهمین (زهمین ناسی).

simian (sim'i-ən), adj. مهبوونی (به‌تایه‌تی می له مرؤه‌ی چوو وهک شمیانزی و گوزیلا و نۆرانگه‌تانگه مهبوون.

similar (sim'ə-lēr), adj. ۱. له‌یهک چوو: چوون یهک: هاوچوژا: هاوچمش: یهک چمش. ۲. هاوشیوه (نهمانه): یهک شیوه.

similarity (sim'ə-lar'ə-ti), n. ۱. له‌یهک چوون: چوون یهکی: هاوشیوه‌یی: هاوچمش: یهک چمش. ۲. وینه‌یهک یا نهمونه‌یهکی نهم لیک چوونه: له‌یهک چوونیک: (There are two ~ies between them.)

similarly (sim'ə-lēr-li), adv. به ههمان شیوه: به ههمان چوژا مهورهما.

simile (sim'ə-lē'), n. لیک چوون (زمانه‌وانی، پموانیژیا): لیک چووندن (به به‌کاره‌ینانی "as" وه "like")

(He is as brave as a lion.; Childhood is like a passing dream.)

similitude (sə-mil'ə-tōd', sə-mil'ə-tūd'), n. ۱. وینه‌ی ده‌قاده‌ق (مرؤه، شت): هاوا: هاوتا. ۲. شیوه: وینه.

simile, [Rare], ۱. له‌یهک چوون: چوون یهکی: هاوشیوه‌یی.

simitar (sim'ə-tēr), n. = scimitar.

simmer (sim'ēr), v.l. ۱. به هیوانشی کولان به‌بن بلق دان: وورده وورده کولان به‌بن هانتنکول: میژووله‌کردن ۲. پیش خوارندنه: له ژرموه زور تووربه‌بون: (to ~ with rage) به هیوانشی کولاندن به‌بن هیفانه کول: وورده وورده کولاندن نهمه‌ر تاگرنکی کز

به هیوانشی کولاندن به‌بن هانتنکول: n.

(Keep the soup at a ~.) simmer down, ۱. ناگری خوارده‌مندی کزکردن بۆ توونگرده‌نوهی خوارده‌مندی‌یه‌که: نه‌ختیک ساردبوونه‌وهی خوارده‌مندی و توونبوونه‌وهی:

(Let the food simmer down.) ۲. ساردبوونه‌وهی هینن بوونه‌وهی: (He was very angry at first, but he simmered down later.)

simnel (sim'nəl), n. [British], ۱. جوزه نانکی ره‌قه ۲. جوزه کینیکه (له ناهه‌نگی وهک کریسمسه‌دا ده‌خوری).

simoleon (sə-mō'li-ən), n. [Slang], دۆلار.

simoniac (si-mō'ni-ak'), n. کسینکه که پله‌پایه‌ی کینسه ده‌کری و ده‌فیرشی به پاره، واته، به به‌رتیل.

-simoniacal (adj.), پاکردنهمه و بریقه ئی هه‌لسان

simonist (si'mə-nist, sim'ə-nist), n. = simoniac.

simonize (si'mə-nīz'), v.l. (به مزم تیه‌لسون) (توتوسیل) پوخت: پوخته:

simon-pure (si'mən-pyoor'), adj. پوخت: پوخته:

(۲) همرا تمنا! من کمزور زیاد: (His answer was ~ this.)
(۳) تمراو! به تمراوی: (This is ~ unacceptable.)

simulacrum (sim'yoollā'krəm), n. (۱) وینه.

(۲) وینه‌ی درو! وینه‌ی ناتواو! لاسایی.

simulant (sim'yoollānt), adj. لاساییکرمه (زنده‌ومرزان):

خو به شتی تر پیشاندم.

similar (sim'yoollāer), n. = simulator.

adj. (۱) درو! ساخته: لاساییکرمه‌ی شتیگ.

simulate (sim'yoollāt), v.t. (۱) به درو! و پیشاندان!

و انواندن! به پوالت و دمرخستن: (to ~ an interest).

(۲) لاساییکردنم (به‌مشوره یا کردموره) خو وهک شتیکی تر پیشاندان:

(The insect ~d a twig.)

adj. درو! ساخته: لاسایی! پوالت.

simulation (sim'yoollā'shon), n. (۱) به درو! و پیشاندان!

و انواندن! پوالت. (۲) لیکچوونی درو! لاسایی.

simulator (sim'yoollā'er), n. لاساییکرمه (مرو، شت،

سه‌کینه)

بلاوکردنم (si'mol-kast', si'mol-käst'), v.t.

به‌رنامه‌یک به رادیو و تله‌فزیون له همان کاتدا.

به‌رنامه‌یکی بلاوکاروه به رادیو و تله‌فزیون له همان کاتدا.

simultaneity (si'ml-tā-nē'ā-ti), n. همان کاتیگی (پودان):

یهک کاتی! پیکه‌ویی

simultaneous (si'ml-tā'ni-ās), adj. هاوکات! همان کات

(پودان)! یهک کات! له یهک کاتدا پوداو! پیکه‌وه پوداو.

simultaneously (si'ml-tā'ni-ās-li), adv. له یهک کاتدا!

له همان کاتدا! پیکه‌وه.

sin (sēn), n. گونا! گونا! کاران (به‌تابه‌تی درو! بیرواوه‌رو نمرتی

تابینی و گونه‌آیینی).

v.t. & v.i. گونا کردن! گوناخ کردن! تاوان کردن (درو ناین).

since (sins), adv. (۱) لهی کاتموره تا نیستا! لهی ساوه تا نیستا.

(He came last Friday and has been here ever ~.)

(۲) له‌ساوه! لهی کاتموره!

(He was injured a year ago but has ~ fully recovered.)

(۳) له‌معییش! له‌پیش نیستاوه!

(She disappeared many years ~.)

prep. له (کات)! لهی کاتموره! له کاتیکی راپوردموره تا نیستا.

(We have been walking ~ one o'clock.)

conj. (۱) له‌مته‌ی! له‌مته‌ی! له‌ساوه! له‌کاتموره.

(۲) له‌بهرنمهی! چونکه: (~ we have no money, we can't buy it.)

لهی ساوه! لهی کاتموره.

(He came here ten years ago and has lived here ever since.)

long since, دم‌میکه.

sincere (sin-sēr'), adj. (۱) دل‌سوز! دلپاک! راست! پاک! جگرمسوز!

بین فروقیل. (۲) راسته‌قینه! راست! بین پوالت.

(۳) [Archaic] پوخت! پوخته! گزی و قیلی تیدا تمکاروه.

(۴) [Obs.] ساغ.

sincerely (sin-sēr'li), adv. به دل! به دلپاک! به راستی.

sincerity (sin-ser'ā-ti), n. دل‌سوزی! دلپاک! راستی! جگرمسوزی.

sinciput (sin'si-put'), n. (۱) لاسه‌روی کله‌ی سر

(که ناوچرمانیش دمرگرتوه). (۲) ناوچرمان.

-sincipital (adj.).

sine (sīn), n. گرهانی گوشه! پزده‌ی لای به‌رامه‌ری گوشه‌که بو ژوی

سین گوشه‌که (بیرکاری).

sine (si'ni), prep. [L.], به‌مین.

sinecure (si'ni-kyoor', si'ni-kyoor'), n. پله‌وپایه‌ی بینکار!

گزی و قیلی قیا نیجه! پاک! راسته‌قینه.

simony (si'mə-ni, si'mə'ni), n. کریز و فروزشتی پله‌وپایه‌ی

کلنسه به پارو، واته، به به‌رتیل.

simoom (si-mōōm'), n. Also simoon, سوم! بایمکی گرمی

به‌هیزی تپ‌وتوزلوی‌یه.

simp (simp), [Slang], = simpleton.

simper (sim'pēr), v.t. مزه‌هاتن! مزه‌لیوه هاتن به مانا، به درو.

یا به تمرسوه

n. مزه! زهرده‌مخنی به مانا، به درو، یا به تمرسوه.

simple (sim'p'l), adj. تاک! تمنا! تاتیکه‌او! نانالوز.

(a ~ sentence)

(۱) بین پیچ‌وپیمان! نانالوز: (a ~ pattern)

(۲) ناسان! سووک: (a ~ task, question, etc.)

(۳) قارازوه! ساکار! ساده: (~ food; a ~ style of architecture)

(۴) پودت! بین کم‌وزیاده! پمتی! تمراو: (Here are the ~ facts.)

(۵) بین فروقیل! پاک! راست! دلپاک

(۶) خاکی! بین قیز! بین همرا! ساده! بین نان: (a ~ man)

(۷) پله‌وپایه‌ی نرم. (ب) ناسایی (۸) ناگرتک.

(۹) ساویلکه! گیل! به سزمان! خوش بروا. (Dial.) (۱۱) بین میشک.

(۱۲) (ا) ناناوتنه (کیمیا). (ب) سهرقایی (کیمیا). (۱۳) بین معرج (یاسا).

n. (۱) کسینکی ساویلکه یا گیل! کسینکی خوش بروا.

(۲) (ا) گیای پزشکی (ب) دهرمانی لهم گیایه دهرمینراو.

(۳) شتیکی ساده و نانالوز.

(۴) [Archaic] کسینکی بنجه هزار! کسینکی پله‌وپایه‌ی نرم.

simple equation, هاوکیشی ساده (بیرکاری)

simple fraction, کمرتی ناسایی (بیرکاری).

simple-hearted (sim'p'l-hār'tid), adj. دلپاک! بین فروقیل!

ساده! دل‌ساف.

simple interest, قاراجی ساده! قاراجی پودت! سر قاراجیه‌که

دهرتی تمنا له‌سهر مایه‌ی شو یاره‌یه‌ی له باندا دهرتوئ نك له‌سهر قاراجیه‌که.

وروشی "compound interest" بیینه).

simple machine, سه‌کینه یا نامیزی ساده! خوخلوژکه، توژ!

دهرنه‌فیس! پهرپوهه! رهنده... هتد.

simple-minded (sim'p'l-min'did), adj. (۱) ساویلکه!

خوش بروا! دلپاک! دل‌ساف. (۲) گیل! گوج! کمر.

(۳) حینطک سووک! بین میشک.

-simple-mindedly (adv.); simple-mindedness (n.).

simple sentence, رسته‌ی ساده (ریزمان)! ساده رسته.

وینه. (The boy ran.; She sang a song.)

simpleton (sim'p'l-tən), n. کسینکی چه‌پول، ساویلکه، کمر.

نران. یا بین میشک.

simplex (sim'pleks), adj. (۱) تاک! یهک پارچه! نانالوز! ساده.

(۲) قایبه‌تی به شیوه‌یکی تله‌گراف نارده که تمنا یهک نامه دهرتوئ له

همان کاتدا.

simplicity (sim-plis'ā-ti), n. (۱) نانالوزی! بین پیچ‌وپیمان.

(۲) ناسانی! سووکی.

(۳) خاکیتی ساده‌یی! ساکاریتی: (the ~ of country life)

(۴) دلپاکیتی! دلپاک! دل‌سوزی! بین قیل و تله‌کیمی.

(۵) ساویلکه‌یی! گیلی! کمرتی! بین میشکی

simplification (sim'plā-fi-kā'shan), n. (۱) ناسان کردن

(۲) له‌نجاسی نم ناسان کردنه

simplify (sim'plā-fī'), v.t. ناسان کردن.

-simplifier (n.).

simply (sim'pli), adv. (۱) به ناسانی! به‌مین پیچ‌وپیمان!

به پوونی! به ساده‌یی

(Judge with a - eye.)

simplex (۱۱)

v.t. (~ out), جياکردنوم (له خلك يا شتى تن):

(to ~ somebody out for punishment, praise, etc.)

n. (۱) كسىنلا شتىك: يك كسى يا شت.

(۲) ليدانتيكه كه هر دهگانه بنگى يكم (يارى بيسپول).

(۳) يارى دوو كسى (كولف). (۴) (pl.) يارى دوو كسى (تەنس).

single-action (sin'g'l-ak'shən), adj. تايىمى به چه كىكى

ئاگرين كه دەين به دەست بېئىرتيسته سەر پىن بۇنومى پتەقېئىرئ! تاكه تەقەبى.

single-breasted (sin'g'l-bres'tid), adj. يك پىز دوگمى

پيئويه (چاكت): (a ~ jacket) .

single combat, چىنگى يك كسى (لەنيوان دوو كسى چەكداردا).

single entry, دەفتەرگى يەكلايى.

-single-entry (adj.).

single file, پىزى يەكى (مروژ، سمرىاز، چوارپىن، شتومەك)

تاكه پىز: (The men were marching ~) .

(پىشى دەورئى: " Indian file ") .

single-foot (sin'g'l-foot'), n. رەوتىكى نەسبە كه هر چارە

دەستىكە يا پاشورەيكى به جيا دالەنن.

v.t. بەم چۆرە پەوت كوردن.

single-handed (sin'g'l-han'did), adj. (۱) يك دەستى ھەمىە

يا بەكارى دەھيئى: تاك دەستە. (۲) به يك دەست بەكار دەھيئىرئ! بۇ يك دەست

كراو: يك دەستى: (a ~ sword) .

(۳) به تەنيا: به تاقى تەنيا! ھەر تەنيا خۇ! بەين يارمەتى كەس.

-single-handedly (adv.).

single-hearted (sin'g'l-här'tid), adj. دلپاك، دلسوز، پاك

راست، يەك بارا يەك دل.

single-minded (sin'g'l-mīn'did), adj. (۱) دلپاك، دلسوز

پاك، راست، يەك بارا يەك دل. (۲) يك مەبەست، يك پرا! ھەر خويلى يەك

مەبەست يا يك پايە! ھەر يك شت مەبەستىتى.

single-phase (sin'g'l-fāz'), adj. تاك بار (كارميا): تاك تەزوى

گۇپراو يا پەنۆيەي كارەيايى.

single-stick (sin'g'l-stik'), n. (۱) كوتەك، گوي: دارىكه له شير

دەچىن بۇ يارى. (۲) يارى داربازى (له شير بازي دەچىن).

single-sticker (sin'g'l-stik'ēr), n. [Colloq.], بەلەسى بايموانى

تاك دارى.

singlet (sin'glit), n. [British], فانيلەي ژۆرەي پياوان.

single tax, (۱) تاكه باج: كۆكردنومى ھەموو داھاتى مىرى له تاكه

باجيەك بەتايىمى لىسەر زەوى وزان. (۲) ئەم باجە.

singleton (sin'g'l-tən), n. (۱) كاشەزى تاك (له دەستى يارىگەر يا

قومار كەردا). (۲) كەسكى جيا شتىكى جيا تاقانە: مەدالى تاقانە:

مەدالى به تاكانە لەدايگويى.

single-track (sin'g'l-trak'), adj. (۱) تاكه رى: تاكه ھۆل

(شەمەندەفس): (a ~ railroad) .

(۲) تەسك (مىشك): (a ~ mind) .

single-tree (sin'g'l-trē'), n. = whiffletree.

singly (sin'gli), adv. (۱) به تەنيا: تەنيا.

(۲) يك لەواي يك، يك يەك و به پىز: يك به يك، تاك تاك، دانە دانە

(They entered the room ~) .

(۳) به تاقى تەنيا: به تەنيا! ھەر تەنيا خۇ! بەين يارمەتى كەس.

(ھەرەما " single-handed ") .

sing-song (sin'sŏŋ', sin'sŏŋ'), n. (۱) ھۆنراوى يەك نەوا.

(۲) ئاوازى يەك نەوا.

يك نەوا، يەك ئاوان

adj.

موچەي بەلاش: (۱) پەلەپايەيكى كنىسەيە كه موچە دەدات بە خارنەگى

بەن نەوى ھىچ ئىشنىك بكات. (ب) پەلەپايەيمەكه كه خارنەگى موچەي

بىن رەدەگويى بەين نەوى ھىچ ئىش بكات.

-sinecurism (n.); sinecurist (n.).

sine die (sī'ni dī'ē), [L.], ھەتا كاتىكى ديارى نەكراوا بەين دانانى

كاتىك 'بۇ كۆپونومە: (The parliament adjourned ~) .

sine qua non (sī'ni kwān non'), [L.], مەرجىكى بىچىنەيى:

شتىكى زور پىويست، بەين نەوا نەبىن: مەرجى پىويست.

sinew (sin'ū), n. (۱) رى (توتىكارى): ماسولكەزى

(۲) بازو، باھور، ھىزى بازو، ھىزى ماسولكە (۳) سەرچاوى ھىزى

v.t.

sinewy (sin'yoo-wi), adj. (۱) رى (توتىكارى): ماسولكە زىيى.

(۲) پر له ماسولكە (پارچە گۇشت)

(۳) بازو دارا، باھور دارا، ماسولكە دارا، بەھىز: (~ shoulders) .

(۴) بەھىز، بەھىز: به ووزە: (a ~ style of writing) .

sinfonia (sin'fā-nē'ə), n. [It.], = symphony.

sinful (sin'fəl), adj. گوناھبار، گوناھكار، گوناھ كرا، كافر، بەدا

مەكار، پىسا، زور خراب: (a ~ person, act, feeling, etc.) .

-sinfully (adv.); sinfulness (n.).

sing (sin), v.t. (۱) گۇزاشى ووتن: سۆزەكردن، سۆز كوردن.

(۲) (a ~ of) . گۇزاشى پياھەلەن: گۇزاشى بەسەردا ھەلەن: پياھەلەن:

شيعر پياھەلەن: (He sang of his beloved homeland) .

ب: ھۆننومە. (۳) خويئىن (مەل): جريكاندن: جريكە جريك كوردن.

(۴) ريزەكردن، گفەكردن (گولە، موشەك): فيكەكردن (كتلى): ريزەموز كوردن:

زىنگانومە (گوي): (The kettle was -ing on the fire) .

(۵) كران به گۇزاشى (مەلبەست): باش بوون بۇ كوردن به گۇزاشى.

(۶) زور دل خۇش كوردن: زور پىن خۇش بوون:

(a sight to make one's heart -)

(۷) [Slang], دان به تارائىكدا تان (به تايەتى بۇ خەلك پيئەكردن).

v.t. (۱) به گۇزاشى ووتن: كوردن به گۇزاشى، گۇزاشى ووتن: گۇزاشى يەك ووتن.

(۲) رەك گۇزاشى خويئىنومە (قوران، نويى بەكۆمەلە له كنىسەدا):

سورود خويئىنومە. (۳) گۇزاشى پياھەلەن: گۇزاشى بەسەردا ھەلەن:

پياھەلەن: شيعر بەسەردا ھەلەن: (They all ~ his praises.) .

(۴) كوردنەخو به گۇزاشى لايلايه بۇ كوردن: (to ~ a child to sleep) .

n. (۱) گەلە (گولە): فيكە (كتلى): ريزەزىزا، ريزەويىز.

(۲) [Colloq.], گۇزاشى (ووتن) به كۆمەن: گەلە گۇزاشى.

sing., = singular.

singable (sin'ə-b'l), adj. دەكرىتە گۇزاشى: دەتواشئ بوتوتئ به

گۇزاشى

singe (sinj), v.t. مەلگىروزاندن (توك، قۇ، پە، پىزى گولە گەنەشامى و

گەنە... ھتد): مەلگىروزاندن: مەلگزاندن: مەلگىروگاندن.

n. (۱) مەلگىروزان: مەلگزان: مەلگىروزان: مەلگىروگان.

(۲) مەلگىروزاوى: مەلگزاوى.

singer (sin'ēr), n. (۱) گۇزاشى بىزا، شايەر (۲) مەل دەنگۇش.

(۳) ھۆنەر شايەر

single (sin'g'l), adj.

(۱) تاك، يەك، تەنيا يەكئىك

(۲) تەنيا، به تەنيا: به تەنيا.

(۳) يەك كەسى، يەك خىزاشى: (a ~ room, bed, house, etc.) .

(۴) [British], گەند (بیرە) بوون.

(۵) دوو كەسى، تەنيا لەنيوان دوو كەسدايە: (~ combat) .

(۶) (a ~ man or woman; to remain ~) . رەبەزا، سەلت، زگورتى:

(ب) ھى رەبەزا، تايىمى به سەلت يا زگورتى. (a ~ life) .

(۷) يەك پارچەيى: يەك بەشى. (۸) يەك پىزى (پەرەي گول).

(۹) دلپاك، راست، دلسوز، پاك.

(۱۰) جياوازي نەكردن له بەيندا، به يەك (يا ھەمان) چار سەپىرى شت كوردن:

v.l. & v.i. هزرتاره خویندنهوه یا گورانی ووتن به دهنکیکی یک نهوا.
singular (sin'gyoo-lër), adj. (۱) تنها: یئ هارتا: یک.

(۲) (۱) حیا: حیوان.
(ب) [Obs.] تاییهتی به کسینک: هی خزا کسسی: تاییهتی.
(۲) سیرا: ناسا: (What a ~ remark!).
(۳) سرناسا: نایاب: سرنج پاکیش: هملکورتو:

(a woman of ~ beauty)
(۵) تاک: پزیمان. (۶) تاییهتی به یک شت (زیربزی).

n.
تاک (زیرمان): بار یا پزوهی تاک:
(The ~ of "women" is "woman").

singularity (sin'gyoo-lar'ə-ti), n. (۱) تاییهتی: جیاوازی: تایی.
(۲) تاییهخوئی: تاییههزا: شتیکی تاییهتی به خزا (نهریت، خو).

singularize (sin'gyoo-lar'iz'), v.l. جیاگردنهوه: دهرخستن:
سرنج مژ پاکیشان به تهنه: تاییهتی کورن.

singularly (sin'gyoo-lar'ə-li), adv. به شیوههکی تاییهتی:
به تاییهتی: نیجگار.

Sinicism (sin'ə-siz'm), n. شتیکی تاییهتی به جینییهکان
(خو. نهریت: نهریتی زمان... هقد).

sinister (sin'is-tër), adj. (۱) چپ: لای چپ
(۲) به لای چپی: درووشمی (سهر قهلفانی) کسینکوره تراوه (نیشانههکه بژ

نیشانداسی نهوهی که شو کسه زوله).
(۲) به: تاییههنا: ناهرن: پیس: بهدکار: (a ~ face, person, etc.).
(۳) بهیوم: خراب: نهات: نامده: (a ~ beginning, sign, etc.).

sinistral (sin'is-trəl), adj. (۱) هی چپ: هی لای چپ:
پوری کردنهوه لای چپ. (۲) چپلرا: چپه.

(۲) تاییهتی به گونیکهماسییهک یا قلفههکی پیچ خورندو بهلای چپه.
sinistro- (sin'is-trō, sin'is-trə), Also sinistr-, پینشگرته

به مانای: له چهپوره: چهپلرا: بهرو لای چپ: (dextral ~ -).
sinistro-dextral (sin'is-trō-deks'trəl), adj. له چهپوره بژ

راست: دوک جووانی دمست له نووسینی نینگلیریدا).
sinistrose (sin'is-trōrs, sin'is-trōrs), adj. بهزیوههتوره

به پیچ لووی له راستهوه بژ چهپ (پوهله): (a ~ vine).
sinistrous (sin'is-trəs), adj. بهیوره: نهات: نامده.

Sinitic (si-nit'ik), n. جینی: یهکینه له دوولتی زمانه جینی
تییتهیهکان که ههموو شیوه زمانهکانی چین دمکرتوره.

adj. جینی: رولات. گله: زمان: تاییهتی به چن و جینییهکان.
sink (sɪŋk), v.l. (۱) نوقوم بوون (له ناو، قور، بهفردا):
زیر ناو کورتن: پروچوون:

(The ship sank.; Wood does not ~ in water.)
(۲) بهربوونهوه: کمرتههخوارهوه:

(The ballon sank to the earth.; She sank into a chair.)
(۲) وون بوون: لهچاو وون بوون:

(The moon sank behind a cloud.)
(۱) نهرین: نیشتن: بنافه، سهربان، ناستی ناو: داچوون: داکورتن:

(The roof has sunk.; The foundation is ~ing.)
(۵) دامرکانهوه (ناگر، با، دمگ): کزبوون: هینن بوونهوه: کم بوونهوه.
(۶) شکان (نرخ): داشکان: هاتنهخوارهوه: (Prices are ~ing.).
(۷) جوون به قولندا (چاو، دم وچاو).
(۸) داکورتن: کورتن: پووخان (مهجان):

(His heart sank at the thought of failure.)
(۹) تزیکی مردن: بوونهوه: ههرهس برهن (تهدرووستی): داچوون:

(He is ~ing rapidly.)
(۱۰) دانههواره: به ناخدا: جوون: نشوستی هینان: داچوون (پلهریایه)

بهرهوه دولوه چوون (کومهل).
(۱۱) پیاجوون: پیا چوونهخوارهوه:

(Water ~s rapidly through topsoil.)
(۱۲) له نیشکنکا چهسپ بوون: له دلدا چهسپ بوون.

v.l.
(۱) نوقوم کردن: زیر ناو خستن:
(High waves sank the boat.; He sank his spade in the ground.)

(۲) داخستن: نرم کردنهوه: شوژکردنهوه:
(She sank her head in her hands.)

(۲) هملکمدن (بیس، کان، نیشان).
(۳) کمکردنهوه: کزکردن (دمگ).

(۴) پاره خستنهکارا: به بهرهههینان.
(۶) له کیس چوون (له نهجاسی پاره خستنهکارهوه): دژاندن:

(He sank a fortune in that fraud.)
(۷) شارندهوه (بهنگه): دهرنخستن: پیشان نمدان.

(۸) دانهوه (قمرن).
(۹) ریسواکردن: سووک کردن: شکندن (پله، ناموس، پایهخ).

n.
(۱) زیراب: چاله گور.
(۲) شوژننکی پیس و بژگن: سمرچارهوی سووکی و بهدپهروشتی

(۲) دمستشوز: حهوز چکه دهستشوزین یا قاپ شوژین: (a kitchen ~).
(۳) چالایی (به تاییهتی که ناوی نیدا کزبیتهوه).

sink in, [Colloq.], بهتهواوی چوونه نیشکوره
بهتهواوی ههستپنکردن یا تیگهیشتن:

(The news of his death hasn't sunk in yet.)
sinker (sɪŋk'ər), n. (۱) نوقومکار: زیرناوخر

(۲) قورساییهکی وهک قورقوشمه تزیی راهماسی و قولایی پین نوقوم دکوری
له ناردا. (۲) doughnut, [Colloq.]

sink-hole (sɪŋk'hōl), n. (۱) ناوهری: ناوهریگه
(۲) چالو (به تاییهتی له شوژننکی بهرده لاندیا و تاره کیشی لیره بهچته

خوارهوه بژ زیزهههین).
sinking fund, پارههیکه دمخرته لاره بژ قمرزندهوه.

sinless (sin'lis), adj. بئ گوناه: بئ گوناح: بئ تاوان.
sinner (sin'ər), n. گوناهاها: گوناهاکار: تاوانکار

Sino- (si'nō, sin'ō), پینشگرته بهمانای: (۱) جینی (گله، زمان):
(Sinology)

(ب) جینی و: (Sino-Japanese).
Sinologue (si'nə-lōg, sin'ə-lōg), n. چینناس:

زانای زمان و ویژه و نهریت و کلتوری چین.
Sinology (si-nol'ə-ji, si-nol'ə-zi), n. چینناسی: لیکزلیندهوی

زمان و نهریت و ویژه و کلتوری چین.
sinter (sin'tər), n. (۱) خلتهی کانزایی کانیاو.

(۲) تزیهلی ناکانزایی لسههس یهک کهلهک بهوی چنگ دهره یهک
تزیههل کردن: کهلهکبوون لسههس یهک.

v.l. & v.i.
sinuate (sin'ū-it), adj. (۱) چال وچولوی: خواروخیچ: پیچاوی:
پیچ خواردو: پیچ پیچ. (۲) قمراغ چال وچولوی یا خواروخیچ (گله):

v.l.
پیچ خواردن: چال وچول تیکهوتن.
-sinuately (adv.); sinuation (n.).

sinuosity (sin'ū-əs'ə-ti), n. (۱) پیچ پیچی: چال وچولوتی.
(۲) پیچ (به تاییهتی چند دانیهک): یادانهوه:

لوفه. (۲) شتیکی پیچاوی: شتیکی چال وچول، پیچ لووی، یا پیچاوی.
sinuous (sin'ū-əs), adj. (۱) پیچاوی: خواروخیچ: پیچاوی.

(۲) چهوت: سمرچوت: ناپاک: قیلان. (۲) نالوز: نالوسکاو.
(۳) قمراغ پیچاوی یا خواروخیچ:

-sinuously (adv.); sinuousness (n.).
sinus (si'nəs), n. (۱) پیچ. (۲) بوشایی.

(٢) (١) همدرو بوشايي بيهکهي بهيني لوتو و کاژيري سرروو! بوشايي بيهکاني
 ناو نيسقانه کاني لوت (ب) دهماري خوښي بيس به. (ج) بشيکي فراوان
 بوي بزي خوښ (٤) چالايي بيهيني دور گوښکچي که. (٥) بزي سوبه ل.
 sinusitis (٦)

تاوساني بوشايي بيهکاني ناو نيسقانه کاني. **sinusitis** (si'nas-i'tis), *n.*
 لوت.

قوم ليدان: مرئيدان **sip** (sip), *v.t. & v.i.*
n. (١) قوم ليدان: مرئيدان. (٢) قوم: مرئ چوپ.

سيقون: لوله‌ي سيقون: وشترکه‌روو: پيمره. **siphon** (si'fən), *n.*
 به سيقون همفرين يا پاکيخان: سيقون کردن: همفرين: دهرمينان.

به سيقوندا نيبيرين: به لوله‌ي سيقوندا چوون. *v.i.*
 شوپوشي سيقون: بوتلي سيقون: سيقون.

(١) پارچميک ناي باش برژاوي تن ورشراوه **siphon bottle**,
sippet (sip'it), *n.* ناوشه‌روه (٢) پارچه‌به تاني سووره‌وگراري قاب پز پارشراوه.
 (٣) پارچه: کون: پهنچک.

(١) جه‌تاب: قوربان: گهرم: (Yes, ~). **sir** (sür), *n.*
 (٢) [S-] نارناري سوارچاکو پياوي گهرمي تري نينگليزه:

(٣) [Obs.] ناويکه ههکي پن بانگ دمکري وهک: "نهضدي" "جه‌تابي
 فلان کمس" (— judge; — knight; — priest)

(٤) [Obs.] پياويکي گهرمه يا پله‌وپايله دار: لورد.
 (١) سردار (١) سردار: سرژوک **sirdar** (sür-där', sür'där), *n.*
 (ب) نفسرزيکي گهرمه. (ج) سرژوکي برده‌استکان
 (٢) فرماندهي نينگليزي سوپاي ميسري کون.

(١) (١) کسيکي گهرمه يا پله‌وپايله دار **sire** (sir), *n.*
 (ب) ناويکه بر بانگ کردني پاشا به‌ماناي "جه‌تابي) خاوون شکز":
 وهک: "your majesty" (وايه). (٢) [Poetic] باوک, باب, باورپاير.

(٢) باوکي گياندريک (به‌تابيهتي هي مالي وهک نه‌سپ).
 (٤) [Archaic] پياويکي گهرمه يا پايله دار

بوون به باوکي جوانو: لي بوونه‌وه (جوانو): لي بوون: خسته‌روه. *v.i.*
 (١) بووکيکي دهريايي نه‌فسانه‌يي دهنگ خوشه **siren** (si'rən), *n.*
 سمري ناهرتو و لمشي مه‌ل هه‌به که‌شتي‌په‌واني فریوه ده‌دا به سوڠي خوښي
 هه‌تا که‌شتي‌په‌کميان ده‌شکا له که‌نار دهرياي برده‌لاني‌داو دهمردن (نه‌فسانه‌ي
 يوناني). ٢: ئني هملفریون: ناهرتيکه که جواني‌په‌کي به‌کارده‌ميشي بۆ
 فریوه‌دان ٣: فيکي ووري‌کردن‌هوه (ناگر, بؤمباران, قسي که‌نار
 ده‌ريا... هند) (— an air-raid ~; a fire ~; a tornado ~)

(٤) گيانداريکه له توخمي قوناويلکه لافي دواوه‌ي نرجه.
 دلفريز: تاوکمر: فریوه‌زا: هملفريون *adj.*
 په‌کيکه له کومله گيانداريکي دهريايي **sirenian** (si-rē'ni-ən), *n.*
 شيرده‌ري گياخوڠي گهرمه وهک مانگاي ده‌ريا.

پارچه‌په گوشتي گاي نايابي لاس‌رووي **sirloin** (sür'loin), *n.*
 که‌له‌کيه.

(١) پايه‌کي گهرمي ناخوشه له بيابانه‌کاني **sirocco** (sə-rok'o), *n.*
 سه‌رووي نه‌فهريقاره هان دهکات به‌رمو خوارووي نه‌روپا.
 (٢) پايه‌کي گهرمه بؤخه و ناخوش.

گوره: کابرا (بؤ بانگ کردني کسيک **sirrah** (sir'ə), *n.* [Archaic],
 به سووکي)

sirree, siree (sür), *n.* [Colloq.] = sir.
sir-reverence (sür'rev'ər-əns), *interj.* [Obs.] مورد له
 پوي تو: دور له پوي نيوه.

sirup (sir'əp, sür'əp), *n.* = syrup.
sis (sis), *n.* [Colloq.] = sister.

(١) ريشانيکي قايمه گوشي لي دروست **sisal** (si'sil, sis'l), *n.*
 دمکري: اله که‌لای رووه‌کيکي مکسيکي‌په‌ره وهرده‌گيري)
 (٢) رووه‌کيکه هم ريشانه‌ي ليوه دست ده‌کوي.

(پيشي ده‌ووتري: "sisal hemp"
 بالنده‌په‌که له فيسقه‌گوله ده‌چن.

سرژواني: کچاني: ژناني **siskin** (sis'kin), *n.*
sissified (sis'ə-fid'), *adj.*
sissy (sis'i), *n.* [Colloq.]
 کورن به سرژواني: کردن به کچاني.
 (١) کويک يا پياويکي سرژواني:
 ژناني: کچاني. (٢) کسيکي ترستوک: ترکه‌ن: تسکه‌ن: شله شاري. (٣) خوشه
 خوشه (١)

sister (sis'tər), *n.*
 (٢) زپ خوشه. (پزي ده‌ووتري: "half sister"
 (٣) (١) خوشه: ناهرتيکه که نه‌ندامي هه‌مان رنخراو, پيشه, يا رکه‌م بۆ.
 (ب) ناهرتيکي برده‌ره که وهک خوشه تماشا کوي. (٤) (١) nud
 (ب) ناويکه بؤ بانگ کردني "nun" يک.
 (٤) شتيکي هارتوخو هاروشووي به من دافراه: (— ships ~).
 (٥) [British] سهرهک په‌رستار يا نه‌خوشه‌وان: سستمر.
 (٦) [Colloq.] ناهرت: کچ: ژن. (بؤ بانگ کردن يا ناوبردن به‌کارده‌ميشي
 هه‌ندئ جار له پوي سووکي يا پيکه‌نيمروه).

خويکي: خوشه: وهک خوشه وايه: وهک خوشه وان *adj.*
 (١) خوشکيکي: خوشکاپه‌تي:
 په‌يوه‌ندي خوشکاپه‌تي. (٢) رنخراويکي ناهرتان.
 (٣) رنخراويکي نايديي ناهرتان (به‌تابيهتي هي په‌رستگا نشينگان).

(١) ژن خوشه. (٢) بران: **sister-in-law** (sis'tər-in-lō'), *n.*
sisterly (sis'tər-li), *adj.* خوشکانه: خوشکي: (— love ~).
adv. ههر وهک خوشکيکي: خوشه چونه وهما.

sisterhood (sis'tər-hood'), *n.*
 په‌يوه‌ندي خوشکاپه‌تي. (٢) رنخراويکي ناهرتان.
 (٣) رنخراويکي نايديي ناهرتان (به‌تابيهتي هي په‌رستگا نشينگان).

(١) ژن خوشه. (٢) بران: **sister-in-law** (sis'tər-in-lō'), *n.*
sisterly (sis'tər-li), *adj.* خوشکانه: خوشکي: (— love ~).
adv. ههر وهک خوشکيکي: خوشه چونه وهما.

ناميونيکه ده‌زنگينه‌وه به راوه‌شاندن **sisterliness** (*n.*).
sistrum (sis'trəm), *n.*
 (ميسري‌په‌کاني کون بؤ مهبه‌ستي نايبي به‌کاريان ده‌مينان).

(١) سيسيفه‌سي: وهک "سيسيفس" **Sisyphæan** (sis'i-fē'ən), *adj.*
 که په‌پزي نه‌فسانه‌ي يوناني له دواي مردن خوداگان سزايان دا به پال پيونه‌تاي
 تله‌په‌ريدک بؤ سر توتقي سمري گردنيک وه ههر که گه‌پشته نه‌وي برده‌که خل
 ده‌پووه‌وه و ده‌پايله ديسانه‌ره پالي پيونه‌نپايله‌توره وه هه‌تا هه‌تا به‌م جزوه.
 (٢) قورسو و ناخوش و دوايي نه‌ماتيو (نه‌رک, کار): (— labor ~)

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(١) دانيشتن: قنقدان‌هوه.
 (٢) همليشتن: نيشتن (مهل). (٣) کوه‌وتن.
 (٤) دهم‌زندان يا جيکي خو کرتن (په‌رله‌مان, دانگا, نه‌نهورمه‌ن):
 تيذا دانيشتن وهک نه‌ندام:

(to sit in on a class)

- sit on (or upon), (۱) ئەندام بولۇپ ئولتۇرۇش (ئەنجومەننى سوتىدىغانلار، لايىھە) (to sit on a committee) (۲)
- (۲) [Colloq.]، پىنھانلىقنى كېڭەيتىش، شاردنەمە، ئاشكارا نەمەردىن كۆرۈنۈش (دەنگۇباس) (۳) [Colloq.]، بە توندى سەزىمەنلىكلىرىنى.
- sit out, (۱) چاۋمەننى كۆرۈش ياكى مانەمە ھەتتا دىۋانى ھاتتا؛ (۲) نەجۋان تا كۆتۈرۈش شەكلى (to sit out a speech, storm, etc.)
- (۲) زىيارەت دائىرىسىنى ئەڭ زۆرۈر مەنەمە ھە.
- (۲) دائىرىسىنى ئولتۇرۇش بەشدار نەبۋون (ھەلپەركىن، يارى).
- sit tight, كۆرۈنۈش مەجلىس چاۋمەننى كۆرۈش دىۋانى ھاتتا شەكلى نەجۋان نەبۋون خۇراگىنى
- sit up, (۱) بە قىتئەمە دائىرىسىنى (۲) بە پىنكى ياكى پەپى دائىرىسىنى (۳) نەبۋون ھەتتا دەرەخكە (يا دىۋان) كاتتى ئولتۇرۇش ئاساسى. (۴) ئورماندا ئولتۇرۇش پاجىلەكەن داچلەكەن.

- sitar (sitar), n. سىتار ئامېرىكى مۇسقىي ھىندىيە.
- sit-com (sit'kam), n. = situation comedy.
- sit-down-strike (sit'down'), مانگرتىش دائىرىسى؛ مانگرتىشكە بىرىتىپ ھە دائىرىسىنى كۆرۈنۈشكەن ھە كارگەكەندەمە بەجىن نەبۋون ھەتتا چىنەمەنلىكىنى داۋالانغان. (ھەرۋەھا "sit-down")
- site (sit), n. شۇنچە خاسى؛ شۇنچە پۈتۈن شەكلى؛ شۇنچە دائىرىسى داۋالانغان بۇ دروسىتىكى خانىۋو ياكى پۈتۈنلەپكەن؛ جىن؛ جىنكە؛ (a camp ~ ; a building ~ ; a prehistoric burial ~ ; a launching ~).

- v.t. ھە شۇنچەكەن دروسىتىكى داۋالانغان ياكى داۋالانغان.
- sith (sith), adv., conj., prep. [Archaic]. = since.
- sit-in (sit'in), n. مانگرتىش بە دائىرىسىنى ھە بەزىگەدا كە مانگرتەكەن قىيىدا دەۋرىن ياكى كارگەكەن.
- sito- (sit'o, sit'te), Also sitio-, پىنچىرىككە بە مانەمە؛ خواردەمەنى؛ خواردەن (sitophobia)
- sitology (si-tol'ə-ji), n. خواردەمەنى ۋ خواردەنئاسى؛ زانستى خواردەمەنى ۋ خواردەننى پىنچىرىك.
- sitomania (si'tə-mā'ni-ə), n. نەخۇشى زۆر ھەزەلە خواردەن كۆرۈش.
- sitophobia (si'tə-fō'bi-ə), n. قىسى خواردەمەنى (نەخۇشى).
- sitten (sit'n), obsolete past participle of sit.
- sitter (sit'er), n. مۇرىشكە بەكەر.
- sitting (sit'ing), n. (۱) دائىرىسىنى؛ شۇنچە دائىرىسىنى (۲) كۆرۈنۈشكەن كۆرۈش. (۳) مەۋە دائىرىسىنى؛ دائىرىسىنىكە (بۇ مەۋەمەكى تايىمەنى)؛

(He read the story in two ~s.)
 (۱) كۆرۈنۈش (ب) ئۇمەمە شۇ ھىلكانەمە مۇرىشكەن ھەسەريان كۆرۈنۈش.
 (۲) كۆرۈش كۆرۈش.

- adj. (۱) كۆرۈش كۆرۈش (a ~ hen)
- (۲) ھەكەتتى كارىدەستىدا (دادىپىس)؛ ھەكەتتى فەرماندەتقىدا: (a ~ judge)
- (۳) بە ئاساسى نىشان ئۇ كۆرۈش ياكى ئۇمەمە نەجۋان: (a ~ target)
- (۴) ھە دائىرىسىنى: (a ~ position)
- sitting duck, [Colloq.] نىشانى ئاسان (مۇۋە، شە)؛ ئىچىرى ئاسان
- sitting room, دىۋەخان ئۆيى دائىرىسىنى.

- situate (sich'ōō-it), adj. = situated.
- v.t. (۱) شۇنچە بۇ داۋان؛ خىستەن جىنەمەكى تايىمەتقىمە؛ خىستەن.
- (۲) خىستەن دۇخىكەن ياكى بارىكى تايىمەتقىمە.
- situated (sich'ōō-āt'id), adj. (۱) كەتتەمەتتە ھەلۋەدايە؛ كەتتەمەتتە شۇنچىكى تايىمەتقىمە. (The village is ~ in a valley.) (۲) ھە دۇخىكەن ياكى بارىكى تايىمەتقىمە؛ (Having three children and little money, she is badly ~.)

- situation (sich'ōō-ā'shən), n. (۱) شۇنچى شەكلى (نەمە) بەرۋە كۆرۈش ھەكەل شەتتە (تەدا)؛ ھە شۇنچە شەكلى تەدايە.
- (۲) شۇنچە جىن؛ جىنكە. (۳) ھەلۋەست. (۴) بارا؛ دۇخ؛ چۇنچى؛ چۇنچى بار.
- (۵) بارى پۈتۈنلەپكەن چىرىكەن ياكى شۇنچەمەمە. (۶) كارا؛ پەلۋەپە؛ ئىش
- situation comedy, زىچىرە بەرنامەمەكى قۇشەمە تەلەۋزۇن ياكى پەلۋەپە كە قۇشەمەمەكى ھە پەلۋەپەمەمە پۈتۈنلەپكەن بەمەنى كەسەكەن بەرنامەمە ياكى چىرىكەكەدايە. (ھەرۋەھا "sit-com")
- situs (si'tas), n. شۇنچە (بەتايىمەنى شۇنچى ئاساسى ئەندامىكى ھەش ياكى پۈتۈن)؛ جىن؛ جىنكە.
- sitz bath (sits), (۱) گەرماۋى دائىرىسىنى؛ گەرماۋىكە مۇۋەتتە داۋالانغان ھەتتا ئۇقەدى بۇ مەپەستى پىنچىرىكىنى. (۲) گەرماۋ كۆرۈش ھەزەمەتتە پەلۋەپەمەمە شەش.
- six (siks), adj. (۱) شەش (۲) شەكلى شەش بەش ياكى پارچەمەنى تەكەلۋەپەكەن؛ شۇنچە. [Colloq.] at sixes and sevens, (۱) شەش بەش؛ شەش پارچەمەنى (۲) شەش نەمەندە.
- adv. شەش نەمەندە
- six-footer (siks'foot'er), n. كەسەكەنى شەش پىن بال
- six-gun (siks'gən), n. = revolver.
- six-pack (siks'pak), n. پاكەتتە خواردەمەنى شەش قاچى ياكى قۇتۇپى (بەتايىمەنى بىرە).
- six-pence (siks'pəns), n. [British], (۱) شەش "پىنچىس". (۲) پارچەمەنى شەش "پىنچىس" يە.
- six-penny (siks'pen'i, siks'pən-i), adj. (۱) بە شەش "پىنچىس"؛ بايى شەش "پىنچىس". (۲) ھەزەنئەمە؛ ھەزەن.
- six-shooter (siks'shōōt'ēr), n. شەش تىر؛ نەمەنچە بەكەردار. (ھەرۋەھا "revolver")
- sixteen (siks'tēn'), adj. & n. شانزە.
- sixteenth (siks'tēnth'), adj. (۱) شانزەمە؛ شانزەمە. (۲) شانزە بەك.
- n. (۱) شانزەمە؛ شانزەمەمە. (۲) شانزە بەك.
- sixteenth note, ئاۋازلى شانزەمەمە؛ ئاۋازلى كۆرۈش مۇسقىيە كە شانزەمەمە كەتتى ئاۋازلى تەۋاۋى پىن دەچىن. (ھەرۋەھا "semiquaver")
- sixth (siksth), n. & adj. (۱) شەشەم؛ شەشەمە. (۲) شەش بەك. شەشەم (ئۇمەمە لىستە).
- sixthly (siksth'li), adv. ھەستى شەشەم؛ تولىلى ھەزەمەتتىكىرىن ياكى پىن زانچى؛ تولىلى ھەلپەنچەن.
- sixth sense, (۱) شەستەم؛ شەستەمە. (۲) شەست بەك. شەست.
- sixtieth (siks'ti-ith), n. & adj. شەستەكان؛ ھە بەيتى شەست ۋ شەست ئۇدا (تەمەن، سەمە، چەمە)
- sixty (siks'ti), n. & adj. گۆرۈنۈش ۋ گۆرۈنۈش پىرسىيان.
- sixty-four dollar question, [Colloq.] گەرۋە؛ قەبارەدا؛ زۆر (ھەند، ئۇمەمە)؛ زى.
- sizable, sizeable (siz'ə-b'l), adj. قۇتايى يارمەنى (پارە) پىدراۋ ھەلۋەپەن زانچۇۋە (زانچۇكى كامېرچ).
- sizableness (n.); sizably (adv.).
- sizar (siz'ēr), n. (۱) قەبارە؛ قەبارە؛ بارست؛ بارستى؛ گەرۋەمە؛ قەبەمە؛ زى؛ ئەندازە. (۲) نەمە (پىنچى، چىلۋەپەگە)؛ ئۇمەمە؛ پىنچەن؛ ئەندازە؛ (He wears ~ nine shoes.) (۳) (۱) پادە؛ ئەندازە؛ گەرۋەمە؛

پروژکتور په پيدا د مېن (له ريځونو ګوړو همدنئ روښنګا هښو به دستګرديش دروست دهګرئ).

skعان (skēn), n. ځمکنۍ نېرله ندي و نوسکو تله ندي.
skedaddle (ski-dad'əl), v.i. [Colloq.], پارګرډن: تن ته ګان:
به پهله د هريازيوون.

n. [Colloq.], پارګرډن: تن ته ګان: به پهله د هريازيوون.

skee (skē), n. & v.i. = ski.
skeet (skēt), n. جوړنګه له trapshooting.
skeg (skeg), n. (۱) بمشي پشته موي نرګي ژور بېلېمو ګه شتي به دروژي:
نو بمشي نم نرګه ګه ستووني دستاوړي ګه شتي لاسه راوستاوه
(۲) پرمه ګه له نواړي ديوې ژور موي تخمې شپول څليسي کي
ګمنار د هريا.

skein (skān), n. (۱) ګلاډه دمزور: ګلاډه.
(۲) ګاکول: تېله: ګنيسور: تزيڼه موو: ګلاډه کليکي نسي.
(۳) پوله مې کيوي.

skeletal (skel'ə-t'l), adj. ټاټېمې به پيکري نيسي:
هي نيسيګمن: نيسيګمندي: له نيسيکي پيکري دهچن.

skeleton (skel'ə-t'n), n. (۱) پيکري نيسي: نيسيکي پيکري:
کوټنډاسي نيسي: نيسيګمن: نيسيکي. (۲) قارو: قانور: قانله: قاپور.
(۳) کسيکي يا ګياندازيکي رهاغه: کسيکي پوګاوه: کسيکي لېرولاوان.
(۴) چوارچيوه (کشتي، خانو، ... هتد): چوارچيوه بوش.
(۵) نخشه (چېرک، پرژه)، پيلان.

adj. (۱) نيسيګمندي: وګه نيسيکي پيکري: له قارو دهچن.
(۲) ژور کم: پوګاوه: هيچ نه ماو.

(۳) تنها چوارچيوه موي ماوه: ژماره موي ژور کم کراوه توه: (a ~ staff)
کسيکي يا (پوړداننګه) که مېرې دلي خملک.
a skeleton at the feast, دهګرئ له کاتيکي خوشيډا: کسيکي که موي تاريخي و ناخوشي به له
ټاهنګنګدا.

a skeleton in the closet, شتيکي ټاپو مېرو شه مېراري به که له
خملک ده شاري توه (د مېراري ه نډاسي خيزاننک، ده ګايک، ... هتد).

skeletonize (skel'ə-t'n-īz'), v.t. (۱) پوړکانډنوه: لېرولاوان کړن:
ووشک کړنوه (لهش). (۲) نخشه کړنشان به کورتي.
(۳) ژماره که مکرده توه (مېرمانېراري ده ګايک).

skeleton key, رهاغه کلې: کليکي که ګليکي قفل دکاتوه.
skep (skep), n. (۱) زه مېله يا سېمې ته مېکي څر.
(۲) پېر زه مېله يا سېمې ته مېکي وهما.

(۳) پوره هنگ (به تايېمې هي پووش): پلوره هنگ: پوره.
skeptic (skep'tik), n. (۱) نډاسي ريځواړيکي فلسفه مې پوځاني
کوني مې بېوا يا بېګومان (د مېراري زانې شتهوه).

(۲) کسيکي مې بېوا (فلسفه): کسيکي دودل يا ګوماندار (فلسفه).
(۳) کسيکي مې باوه، ګوماندار، يا دودل.
(۴) کسيکي مې بېوا (ناين به تايېمې څاچ پهرستي).

skeptical (skep'tə-k'l), adj. (۱) مې بېواي فلسفه مې:
هي ګومانداران (فلسفه): (۲) مې بېوا: دودل: به شک: ګوماندار: به ګومان:
به ګومان. (۳) مې بېوا (ناين).

skepticism (skep'tə-siz'm), n. (۱) ګومانداري (فلسفه):
بيرويويکي فلسفه مې به که ده لیت مېن به ګومانوه سې مېرې راستي
هممو جزه زانې و زانيار يېک بکېن.
(۲) مې بېواي: دودل: بېګومان: شک.
(۳) مې باومې (به ناين به تايېمې څاچ پهرستي): مې بېواي.

skerry (sker'i), n. دورګه مې بېر د لاني بچوک:
بارد يا تيرې بېر د يني ته نکاري کوي د هريا.

sketch (skech), n. (۱) نيکار: ويڼه به دست کړا: ګلاډه نيکار.
(۲) نخشه (پېر توب، پرژه): ګلاډه. (۳) چېرک يا ووتاريکي کورت:
باسيکي کورت. (ب) پارچه ناواريکي کورت (به تايېمې هي پيان).

(The ~ of this undertaking is incredible.)
(ب) ګموره: ژور

(۱) تونا مېن شان: هيز به سېرا شان:
(The presidency is too big for the ~ of him.)

(۲) بار يا د زخي راسته قينه: چوڼي:
(Colloq.)

(That's the ~ of it.)
(۳) [Obs.]: بمشي مې پراوه (څاوه مې).

v.t. (۱) به ګوڼېرې قېاره يا قاليکي تايېمې دروست کړن.
(۲) ريځکستن به پېرې ګموره و بچوکي: به پېرې قېاره هاويول کړن.
of a size, يک نمرن: هاوه باره: نه مېرې يک
size up, (۱) همنسې ګانن

(to size up a person, situation, etc.)
(۲) شيار: ګونجان.

size (siz), n. مادده مېکي لنيجه (بو کون و چال و چوڼي پر کړنوه).
(همروه) "sizing".

v.t. ليداني نم مادده مې: پر کړنوه يا داپوشن به مادده مې.

-size (siz), n. = -sized.
sizeable (siz'ə-b'l), adj. ~ sizable.

-sized (sizd), Also -size. پاشګرکي به ماناي: نمره نه موندنه:
قېاره مې يا نه نډان مې نه موندنې: (small ~; life ~)

sizing (siz'ing), n. (۱) مادده مې لنيجه (کوڼو چال و چوڼي مې
پر ده کړنوه، همروه) "size".

(۲) ليداني نم مادده مې: پر کړنوه به مادده مې.
sizzle (siz'l), v.i. (۱) جزه چکړن (څاوه مې سور موه کړا):
جزه چکړن: جزه مې ليوه ماتن: کسيکي ليوه ماتن: کسيکي کړن

(۲) ژور سور مويون: شينګر مويون: قوشکي مويون

n. جزه جزه: جزه جزه: جزه جزه: جزه جزه

sizzler (siz'l-ēr), n. (۱) سور موه مې: جزه جزه مې:
جزه جزه ل هلسنيز. (۲) [Colloq.]: پوژنکي ژور گرم.

sizzling (siz'ing), adj. جزه جزه مې: جزه جزه مې:
[The food is ~ (hot).]

skald (sköld, skäld), n. Also scald, بوژ يا هون مېکي
نيسيګمنډاسي کون.

-skaldic (adj.). ياري مېکي کاغزه.

skat (skät), n. (۱) ناسنيکي باريکه ده دېرئ له مې پيلاوي سه مزل
څليسيکي (ب) پيلاوي سه مزل څليسيکي.

(۲) پيلاويکي پيچکه داره بو څليسيکي سر پوي لورس

v.t. څليسيکان لاس به سته لک به پيلاوي سه مزل څليسيکي وه:
سه مزل څليسيکي کړن: څليسيکان لاس پوي مې لورس به پيلاوي
پيچکه داره

skate on thin ice, له باريکي ناسک و مترسيدارو شلو قدا مويون.

skate (skät), n. جزه ماسي مېکي ده رايي پانکه مې پېرې پاش کک
دريزه له تخمي "gay".

skate (skät), n. [Slang]. (۱) نسيکي پيرې په کک مويون:
نسيکي قوتلر. (۲) کسيکي هيچ وپوچو مې باهخ: کسيکي به چاوي سوک
ته ماشاکراو.

skate-board (skät-börd), n. تخته څليسيکي: تخته مېکي
پيچکه داره بو څليسيکان لاس شق او شوسته پوي تخته.

skater (skät'er), n. (۱) سه مزل څليسيکي کړا: کسيکي لاس پوي
لورس (وه شق او) ده څليسيکي به پيلاوي پيچکه داره مې يا به ستر تخته مې

پيچکه داره (۲) water strider

skating rink, ياريکاي سه مزل څليسيکي: مېاني سه مزل څليسيکي
(له ژور موه)

skatole, skatol (skät'ol), n. ناريه مېکي بوزگنه له بوزگن کړن

sketch-book

(ج) پرده‌پیک یا شانزنامه‌ی کورتنی قوشه یا لاقرتین‌پس. (Colloq.) [کسیکی سهر خوش؛ کسیکی نه نتیگه نه‌خشم‌کنشان؛ به‌کورتی باس کردن؛ گه‌لانه‌کردن].
v.t. نیگارکنشان
v.l. (1) ده‌فتری نیگارکنشان (2) ده‌فتری باسی ویزه‌پس کورت (چیزوک، شانزنامه‌ی کورت). (3) گه‌لانه‌پس؛ نه‌خشم‌پس؛ سره‌تایی. (4) نات‌هوا؛ پروگه‌پس.

-sketchily (adv.); sketchiness (n.).
skew (skū), v.l. (1) خوارپوز؛ لادان؛ په‌لادا پویشتن. (2) [Dial.] به‌تیلای چاو سه‌پیرکردن؛ لایه‌کی چاو ته‌ماشاگردن.

v.t. (1) خوارکردن؛ لابه‌لاکردن؛ په‌لادابردن. (2) شیواندن؛ چورت کردن؛ تیکدان.
adj. (1) خوار؛ لار؛ لابه‌لا. (2) شیواو؛ تیکداو؛ چورت. (3) لابه‌لا (شندازه).
n. (1) لاری؛ خواری. (2) به‌پس لار یا خوار؛ پنج.
skew arch, تاقی حوار خانوسازی.
skew-back (skū'bak'), n. روویه‌کی لاره که پایه‌ی تاقی که‌وتومته‌سر.

skew-bald (skū'bōld'), adj. په‌له‌په‌له (نه‌سپ)؛ پنکه‌پنکه؛ به‌له‌ک.
skewer (skū'ēr), n. شیشی که‌باب؛ سیخ.
v.l. له‌شیش دان؛ به‌شیشمه‌کردن.
skewness (skū'nis), n. (1) لاری؛ خواری؛ چورتی. (2) لاری (ژیمبرکاری)؛ خواری.

ski (skē), n. پیلای به‌فره‌خلیسکن (که بریته‌ی به‌له پارچه‌پیک دار یا کازای نه‌ختیک دریز که پیلای پیوه ده‌بسترئو به‌فره‌خلیسکنی بن‌ده‌کوری) به‌فره‌خلیسکن کردن.
skiagram (skī'ā-gram'), n. Also skiagraph, وینه‌ی به‌تیشکی نیکس وهرگیراو؛ وینه‌ی سینبر یا تارمایی.

skiagraphy (skī-ag'ra-fi), n. وینه‌گرتن به‌تیشکی نیکس؛ وینه‌ی سینبر یا تارمایی گرتن.

skiascope (skī'ā-skōp'), n. = retinoscope.
skiascopy (skī-as'ka-pi), n. = retinoscopy.

skid (skid), n. (1) تخخته‌ی (یا جووته‌تخته‌ی) باری قورس له‌سر خل کردنه‌وه. (2) چوارچینوهی پیچکه‌داری بار گواستنوه. (3) (pi) چوارچینوهی تخخته‌په‌ده‌ترئو به‌قده‌کشتی‌په‌وه بؤ پاراستنی له‌کاتی بارداگرتندا. (4) نامزری خلیسکانی فرۆکه‌له‌کاتی نیشتنه‌وه‌یدا. (5) نامزری داخستن یا قلدانی ره‌په‌وه‌ی نوتومبیل و خلیسکانندی پیچکه‌کاتی. (6) خلیسکان (نوتومبیل، مروزه) همل‌خلیسکان.
v.l. (1) داخستن یا قلدانی ره‌په‌وه‌ی نوتومبیل و خلیسکانندی نوتومبیله‌که. (2) گواستنوه به‌چوارچینوهی پیچکه‌دار. (ب) خلیسکاندن له‌سر ته‌خته (با). (3) خلیسکان به‌لادا (وه‌ک نوتومبیل له‌سر سه‌ژن):

(The car ~ded ten feet.)

(2) خلیسکانی پیچکه‌ی نوتومبیل له‌بهر نه‌سورانه‌وه‌ی پیچکه‌کان. (3) خلیسکان (فرۆکه) (L) که‌وتنه‌خواهروه به‌توندو به‌خیزا.

on the skids, [Slang]. له‌سناخ جوونه‌په؛ له‌شکستیدابه؛ له‌نشوستیدابه.

skiddoo (ski-dōō'), v.l. [Slang]. رویشتن؛ بزو؛ لاجژ لیره؛

skid fin, "biplane" په‌ره‌کی ته‌نیشتی بانی سره‌وه‌ی فرۆکه‌ی (بزو هوسه‌نگی).

skid-proof (skid'prōōf'), adj. ناخلیسکن (پیچکه‌ی نوتومبیل)؛ شتی له‌سر ناخلیسکن (رنگه).

skid row, [Slang]. گهره‌کی دهر‌به‌دهران؛ ناوچه‌پیکه‌ه‌لکی ویزو خانه به‌کومه‌لو عمرق خیزو ناراره‌ی تیدا ده‌ژئ.

skier (skē'ēr), n. به‌فره‌خلیسکنگر.

skimp

skiff (skif), n. (1) به‌له‌مینگی سولنی سووه‌و بجوکه. (2) به‌له‌مینگی بایه‌وانی بجوکه.

skiing (skē'ing), n. به‌فره‌خلیسکن.

skijoring (skē'jōr'ing, skē-jō'r'ing), n. به‌فره‌خلیسکن به‌پاکیشان.

ski jump, وهرژشیکه بریته‌ی به‌له‌پاکیشانی به‌فره‌خلیسکن‌گر به‌نسپ یا نوتومبیل. (1) بازدی به‌فره‌خلیسکن؛ بازدیکه به‌فره‌خلیسکن‌گر نه‌میدات. (2) لیزگه یا سر به‌ره‌خواه‌ی نم بازده.

ski lift, نسانسیر (یا به‌سزکه‌روه‌ی) به‌فره‌خلیسکن؛ بؤ گواستنوه‌ی به‌فره‌خلیسکن‌گران بؤ سر ته‌رقه‌سری گردو شاخی به‌فره‌خلیسکن (پیشی ده‌ووترئ "ski tow").

skilful (skil'fəl), adj. = skillful.
skill (skil), n. (1) کارامه‌ی؛ شاره‌زایی؛ پسپوزی؛ کارسازی؛ وریایی. (2) [Obs.] زاناری؛ زانن؛ تیکه‌یشقوی؛ تیکه‌یشتن.

v.l. گرتن بوون؛ قه‌ی کردن.

skilled (skild), adj. (1) کارامه؛ شاره‌ز؛ کارزان؛ بزآن. (2) لیه‌اتوو (له‌پیشینه‌کدا). (3) کارامه‌ی ده‌وئ؛ پیویست به‌کارسازی یا شاره‌زایی ده‌کات: (~ labor).

skillet (skil'it), n. قاره.

skillful, skilful (skil'fəl), adj. کارامه؛ کارسان؛ شاره‌ز؛ قان.

skilling (skil'ing), n. پارمه‌کی نه‌سکندینانی کونی کم بایه‌خه (وه‌ک فلس).

skim (skim), v.l. (1) سمرتوژئ یا چوری ئی گرتن (شری)؛ ئی لایردن. (2) ئی گرتن (کف و کول و پیسایی)؛ ئی لایردن. (3) داپوشتن (به‌چینیکی ته‌ک): (a pond ~med with ice). (4) چاو پیاخشاندن؛ به‌په‌له‌خوئندنوه:

(He ~med the milk of its cream.) (to ~ a magazine, book, etc.)

(5) (1) به‌خیزا به‌سمردا پویشتن یا خلیسکان؛ پیاخشاندن؛ به‌ناستم به‌ره‌کورتن. (ب) هارویشتن به‌جوژیکه که به‌ناستم به‌سر سمره‌کی بکوی یا بظلمیکن به‌سمر (به‌ره‌بهر ناو یا سه‌ژندا):

(He ~med a stone across the pond.)

v.l. (1) پیداخشان؛ به‌سمردا خشان؛ به‌خضمه‌به‌سمردا تئیرپوون؛ به‌سمردا گشان؛ پووشان. (2) (~ over; ~ through) چاو پیاخشاندن (نوسراو)؛ به‌په‌له‌خوئندنوه: (to ~ over an article).

(1) سمرتوژئ ئی گرتن یا ئی لایردن. (2) شتی سمرتوژئ ئی گراو (وه‌ک شری).
n. (3) توژئان؛ توژئ ته‌کدا؛ سمرتوژئ. (4) [Obs.] کفی پیس؛ پیسی سمرتاوکه‌وتوو.

(1) سمرتوژئ ئی گراو یا لایراو: (~ milk).

(2) له‌شری سمرتوژئ ئی گراو دروستکاروه: (~ cheese).

skimble-scamble (skim'b'l-skam'b'l), adj. چپرچپو. بن‌مانا؛ هملق ماله‌ق.

skimmer (skim'ēr), n. (1) که‌لگیر؛ که‌رگیر. (2) (1) پالنده‌پیک که‌تارمه‌ریایی بال دروژئ ده‌نووک مقستیه‌به‌له‌فریندا به‌سر نارکه‌دا ده‌کشن به‌شون خواردندا. (ب) water strider. (3) شه‌پیمه‌کی لیاو پانه. (4) جوژیکه له‌کراسی کراوه.

skim milk, شیری چوری ئی گراو؛ شیری سمرتوژئ ئی لایراو؛ شیری پوون. (ه‌روه‌ها "skimmed milk").

skimming (skim'ing), n. [pl.], که‌ف‌وکولی له‌شله‌گراو؛ سمرتوژئ ئی لایراو یا گراو.

skimp (skimp), adj. [Colloq.], کم؛ به‌ناستم به‌ش ده‌کات.

v.l. [Colloq.], (1) به‌که‌م‌وکوی و خرابی دروستکردن له‌بهر پارمیس. (2) پیسکه‌ی کردن؛ په‌زلی کردن؛ زور ده‌ست به‌پاره‌وه‌گرتن؛ به‌سچاوته‌نگی کردن.

v.l. [Colloq.], زور ده‌ست به‌پاره‌وه‌گرتن؛ پیسکه‌ی کردن؛ کم خمرج کردن؛ به‌سچاوته‌نگی کردن.

(to ~ on the budget; We ~ed to save money.)

skimpy (skim'pi), adj.

-skimpily (adv.); skimpiness (n.)

skin (skin), n.

v.l.

v.l.

be no skin off one's back, [Slang].

by the skin of one's teeth,

(We escaped capture by the skin of our teeth.)

get under one's skin,

have a thick skin,

have a thin skin,

in (or with) a whole skin, [Colloq.].

save one's skin,

skin alive,

skin-deep (skin'dēp'), adj.

adv.

skin-dive (skin'div'), v.l.

skin diving,

-skin diver (n.)

skin flick, [Slang].

skin-flint (skin'flint), n. = miser.

skin-full (skin'fool'), n.

skin game, [Colloq.].

skin graft,

skink (skin), n.

skinned (skind), adj.

(a dark- ~ person)

skinner (skin'er), n.

(Colloq.) قاترچی؛ نیستوان؛ قاترچی.

skinny (skin'i), adj.

-skinniness (n.)

skinny-dip (skin'i-dip'), v.l. [Colloq.].

skinny-dipper (n.); skinny-dipping (n.)

skin test,

skin-tight (skin'tit'), adj.

skip (skip), v.l.

v.l.

v.l.

n.

ski pants,

skip-jack (skip'jak'), n.

skipper (skip'er), n.

skipper (skip'er), n.

skirl (skürl), v.l. & v.l. [Scot. & Dial.].

n.

skirmish (skür'mish), n.

v.l.

-skirmisher (n.)

skirr (skür), v.l.

n.

skirt (skürt), n.

v.l.

(to ~ a city, the woods, etc.)

(3) خۇ ئى لادان (پرسپيار، ياسى تاخۇش)؛ به دوردا سوورانهوه؛

ئى دوردا كۆتۈرۈمە (The president ~ed the subject.)

به دوردا بوون يا درىژيوونووه؛ به قىراغدا سوورانووه؛

له قىراغكەيدا بوون (The path ~s along the edge of the pond.)

ski run, **skit** (skit), *n.* لنگرگای به فرجه خلیسکن / پزیموی به فرجه خلیسکن
 (۱) توانج / توانج تیگرتن / قسه تیگرتن
 (۲) نووسراویکی کورتی قوشمه یا لاقرتنی
 (۳) شانزنامه یکی کورت یا پهره ییکی قوشمه یا لاقرتنی
ski tow, = ski lift.
skitter (skit'er), *v.i.* (بمتابیستی بوسمر) (بمتابیستی بوسمر) (بمتابیستی بوسمر)
 (۱) وک تیر بوسمردا تیپه بون بوسمردا تیپه بون بوسمردا تیپه بون
 (۲) یاری بی کردنی قولایی اواماسی و پاره شانزندی و پاتکائی بون سهرپوی
 (۳) یاری بی کردنی قولایی اواماسی و پاره شانزندی و پاتکائی بون سهرپوی
skittish (skit'ish), *adj.* (a ~ horse) سرك / تۆر:
 (۱) سرك / تۆر: (a ~ horse)
 (۲) بمان: به نارونوز: مکرما: به مکرما مکرما
 (۳) بی بار: دودل: پشت پن نه بستران
skittle (skit'l), *n.* bowling دمچیت /
 (۱) یاری ninepins که له یاری bowling دمچیت
 (۲) هر یه کیک له نون نیشانه کگی ندم یاری
all beer and skittles, هر یه خوارده نوره و پابورده
 هر پابورده
skive (skiv), *v.t.* پیسته تاشین / توئی توئی کردنی پیسته
skiver (skiv'er), *n.* (۱) پیستیکی تنکه (بوز بهرگی پهرتوک)
 (۲) پیسته تاش: پیسته توئیکر
 (۳) چه قوریک یا شتیکی تیپه بون پیسته تاشین یا توئی توئی کردنی
skivvy (skiv'i), *n.* [Slang], فانیله ی ژیره وی پیاوان (بمتابیستی)
 هر کشتیوان (pl.) (۲) دهرین و فانیله (۲) کارمکر (له پوری سووکی بیوه)
skoal (skol), *interj.* نوش
skua (skūə), *n.* بالنده ییکی دهریایی گوروی گوشت خوری راکر
skul-duggery (skul-dug'er-i), *n.* [Colloq.], قیلباری
 تله کمبازی / نوریانی
skulk (skulk), *v.i.* (۱) خز مات دان / خز مت کردن
 (۲) به ترس و لهزومه بویشتن / به خشپه جوولانه: به دزی بیوه گهرا
 (۳) خز له شرکی سرشان دزینمه / راکردن له شرک
 (۴) کمسینگی به خشپه و ترس و لهز گهرا
 (ب) کمسینگی راکردو له شرکی سرشان
 (۲) تاقمی گیانداربی به دزی بیوه گهرا (بمتابیستی پزوی)
skull (skul), *n.* (۱) کاسه ی سر: کله: کله ی سر: قاپول: کاپول
 (۲) مینک (بمتابیستی بن مینسکی): (thick ~; empty ~)
skull and crossbones, کله و نیسقانی چه پو پاست لمیمکرلو
 وینه ی کله یه یکی سر و دو نیسقانی چه پو پاست لمیمکرلو که نیشانه ی
 مردن و مترسیه (له کوندا مکرما به نالی چه ته ی دهریایی بیوه و نیستان له
 دهری زهر دهری بون ناگاداری)
skull-cap (skul'kap), *n.* (۱) کلاو / بمتابیستی می تمسک بون ناوما
 (۲) تمسک سمر (۳) جوره پورمکینکه گولمکگی له کلاورن نمچن
skunk (skunk), *n.* (۱) بملک
 (۲) [Colloq.] کمسینگی پیسی بۆگمی ناپسند
v.t. [Slang], (۱) بی بردنمه (بمتابیستی به رنگه نمدان به بردنمه ی هیچ
 خالیک له بارید): بۆر پندان: بمراندن (۲) گزی کردن: قیل کردن: پاره نمدان
 کله ربه بۆگمه
skunk cabbage, (۱) ناسمان (۲) گمردون
sky (skī), *n.* (۲) شوپری بهری: پله ی زور بهری ناسمان (مهجان):
 (reaching for the ~)
 (۱) شوپری ناسمان: (blue ~)
 (ب) ناوهمرا [Obs.]: پله همره همر
v.t. (۱) شوق له قوپ هلدان به ناسماندا / هاویشتن به ناسماندا
 (۲) زور به بهری هملواسینی وینه یک له پیشانگادا
out of a clear sky, له پور: له ناو
to the skies, (۱) نیجگار زور شوپری:

(praised to the skies) (۲) بون ناسمان: بهرو ناسمان
 شینی ناسمانی
sky blue, **sky-blue** (adj.), به فرجه گویندراه
sky-borne (skī-bōrn), *adj.* (~ troops) کول هملگری فرجه خانه
sky-cap (skī'kap), *n.* یاری خور فریدانه خوارمه له فرجه کوه به
sky-dive (skī'div), *v.i.* پهره شووت (له بهریایی شمش هزار پن وه)
sky-diver (n.); **sky-diving** (n.), سگینگی بیورکی باو و گوئی کورتی تیسک دریزه
Skye terrier, (۱) ناسمانی (رنگ): شینی ناسمانی
sky-ey (skī'i), *adj.* (۲) بهری: بلند
sky-high (skī'hī'), *adj.* زور بهری: بلند
sky-jack (skī'jak'), *v.t.* فرجه فراندن به زور (بمتابیستی فرجه کیمیک
 که به همراره بن). (مروما "highjack")
skylark (skī'lärk'), *n.* کلاو کوره
skylight (skī'līt'), *n.* کلاورن: پهنه مری سمریان
skyline (skī'lin'), *n.* (۱) ناس
 (۲) دیمنی خانوه کانی شار یا ریزه شاخیک به قعد ناسمانمه
sky pilot, [Slang] = clergyman. فیضه کهنه
sky-rocket (skī'rok'it), *n.* له پور بهری بیوه (نرخ: فروخت: ناوانگه: پهریایه):
 (The price of food has ~ed.; Home sales have ~ed.)
v.t. له پور بهری کردنمه
sky-scraper (skī'skräp'er), *n.* خانووی زور بهری
 باله خانه ی سر له ناسمان دهر
sky-ward (skī'wärd), *adv. & adj.* بهرو ناسمان: بوسمه
sky-wards (skī'wärdz), *adv.* = sky-ward.
sky-way (skī'wä'), *n.* میلی ناسمانی: میلی فرجه
sky-writing (skī'rit'ing), *n.* (۱) نووسین به قعد ناسمانمه
 (بهوی هملیکی باش دیار که له فرجه کیمکوه دیته دهری)
 (۲) نهر ووشانه ی بوم شوییه دهنوسورن
sky-writer (n.), (۱) تخفه پور: تاشه پور: قاته پور
slab (slab), *n.* زمینی کونکرتی: (a ~ of concrete)
 (۲) قاشینگی پان و مستور (پهنر: کیک): (۲) توئی له دار پراوه به خری
 [Slang], (۴) بنگه یا سرشاری توپ هاویزی یاری بیسول
v.t. (۱) کردن به تخفه پور: توئی توئی کردن
 (۲) توئی پزیمه له داریک به خری
 (۳) تخفه پز کردن: زمینه داپشتن به کونکرت
slab (slab), *adj.* [Archaic], خاستو لینج
 (~ porridge)
slabber (slab'er), *v.i. & v.t., n.* = slobber.
slab-sided (sla-sid'id), *adj.* [Colloq.], (۱) لاتخت: پووتخت
 (۲) دریزو باریک: پیوه: باریکه: رقه له
slack (slak), *adj.* (۱) سست: خاو: خاو خلیچ: هیواش: تمه
 شله بهته (۲) منگه: دستار (ناو: تروزی ناو کاره): هیواش
 (۳) بن بازار: خاو (بازگانی): کز: (a ~ period in car sales)
 (۴) شل: شل شو: نهجه پزناو: توند نهکراو: (a ~ rope)
 (۵) شل: به ناسانی کارتیکراو
 (۶) که مترهم: فراموش کارا: بیباک: لامسرا: بن گوئی یانه کراو:
 (a ~ workman; ~ book-keeping)
v.t. (۱) شل کردن: خاو کردنمه: شل کردنمه (کورس: گری: ژن)
 (۲) فراموش کردن: که مترهمی کردن: گوئی پن نمدان: لامسرا بی کردن

slap-jack

slam (slam), n. هموو بردنوه (باری کاغذ): بردنوهی قواو.
slam-bang (slam'baŋ), adv. [Colloq.]. خیراو به دنگی
بهرز! له پرو به دنگی بهرز! به توند. (۲) به ههلهشمیی! سمرگیشانه! سمریچانه.

slander (slan'dēr), n. (۱) بوختان.
(۲) بهدگویی! ناوژاندن! ناو پیس کردن! قسه شوین خستن.
v.t. بوختان بژ ههلهستن! لهکهدار کردن! ناوژاندن! ناو پیس کردن! بهدگویی کردن.

-slanderer (n.).
slandereous (slan'dēr-əs), adj. (۱) بوختان! هی ناو نراندن یا لهکهدار کردن: (a ~ statement).
(۲) بوختانگه! ناو پیسگه! ناو خرایگه! بهدگوه! لهکهدارگه.

slang (slan), n. (۱) زمانی تاوانکاران و دهر به دهران.
(۲) زمانی پیشه یهکی تایبتهی (نیستا پنی دهورتیری "jargon" یا "shop talk"). (۳) زمانی ناو یازان! زمانی سه رجاده، واته هی گفتوگو نهک شووسین.

v.i. & v.t. زمانی ناو یازان به کارهیتان! قسهی ناشرین پین ووشن.
-slangily (adv.); slanginess (n.).

slangy (slan'gi), adj. (۱) له زمانی ناو یازان لهچن نهک هی خوشین!
(۲) حزن له به کارهیتانی زمانی ناو یازان لهکات!

slant (slant), v.t. (۱) خوار کردنه! لار کردنه! جهوت کردن.
(۲) [Colloq.]. به لایهکا خستن (دهنگوباس، راستی)! شیواندن! گورین! تیگدان: (to ~ the news, the truth, etc.)

v.i. خوار بوونوه! لار بوون! نارنگ بوون! به لاداکهوتن.
n. (۱) لاری! خواری! جهوتی! لیزی! بهر سو خوار.
(۲) [Colloq.]. لایهنگری! پای تایبتهی! ههلویتست: (to give the news a ~)

(۳) [Colloq.]. سه برکردنیکی کورت و پهله! ته ماشایهکی گورج لار! خوار! نارنگ! بهر سو خوار.

adj.
slantways (slant'wāz'), adv. = slantwise.
slantwise (slant'wīz'), adv. به خواری! به لاری! به جهوتی! به نارنگی.

adj.
slap (slap), n. خوار! لار! نارنگ! جهوت.
(۱) زله! شه پارزه! شه پارزه! شه پلاخ.
(۲) پوو شکاندن (به قسه یا کردهوه)! شکاندن! پیسوا کردن! (a ~ in the face.)

v.t. (۱) زله لیدان! شه پارزه لیدان! شه پلاخ پیامان.
(۲) به لاسه رلایی یا به توند تن کردن! پیوه دان (وهک نان به ته تورهوه).
(She ~ped the butter into the pan.)
(۱) لهپرا! له ناوا.
(۲) بهکسرا! راستهوخ: (He ran ~ into the wall.)

-slapper (n.).
slap down, (۱) قهده فکردن! ری! تی برین! ری! پین نهدان.
(۲) دامرکاندنوه! کوژاندنوه! نه میشتن! پیشیل کردن.

slap-bang (slap'baŋ), adj. & adv. [Colloq.]. = slap-dash.
slap-dash (slap'dash), n. (له) لاسه رلایی! پهله! کو توپیری! ههلهشمیی. (۲) شتیکی به ههلهشمی لاسه رلایی کراوا! شتی پین سه روین (His book is mere ~ .)

adv. به لاسه رلایی و به پهله! پین دهر یهستانه! به ههلهشانه! پین سه رویتانه.

adj. لاسه رلا و پهله! ههلهشمی! پین دهر یهستانه! پین سه روین.
slap-happy (slap'hap'i), adj. [Slang]. (۱) گیزی مسته کوله! ووی (ههروه) به مسته کوله وای! هاتین. (۲) شل و پت! پین میشتن! سهر مست.

slap-jack (slap'jak), n. یاری یهکی کاغذی ناسانه.

slack

(۲) قسل کوژاندنوه یا مراندن.
v.i. خاوبوونوه! سست بوون! هیواش بوونوه.
adv. به شل و شویری! نه شلی! به دو اکه و توویسی.
n. (۱) به شتیکی شل یا نه هه پینراوا! به شتیکی خاوا یا شل بوونوه: (to pull in the ~ of a rope)

(۲) شلی! به هه پینراوی! شل و شویری: (There was ~ in the rope.)
(۳) وهستان! خاوا! تهووزم! نهنگی.
(۴) پین بازاری! بازار کزی! کزی! سست.
(۵) برگی هیژ به خراوه سهر (ههلیهست).

-slackly (adv.); slackness (n.).
slack off, خاوبوونوه! سست بوون! سارد بوونوه! قهراموش کردن! شل کردنوه! شل بوون.

slack up, هیواش کردنوه! خاوبوونوه (شه منده نه).
slack (slak), n. خاوا و خونی خه لوور.
slack (slak), n. (۱) (۱) دوتنکی سیوک.

(ب) چالایی ناو زه پین یا قه دگرود (۲) زونگا! زهنگار.
slack-baked (slak'bāk't), adj. (۱) نه برزاو اتان.
(۲) نه به کا! کال و کرج! کال (مهجاز).

slacken (slak'en), v.i. (۱) سست بوون! هیواش بوونوه! خاوبوونوه! پشت سارد بوونوه! سارد بوونوه.
(۲) کزی بوون (بازگانی، فروخت)! سارد بوونوه.
(۳) شل بوونوه! گورسی، پت! شل بوون! خاوبوونوه.

v.t. (۱) هیواش کردنوه! که مکرده نه! وتوند و تیزی! خیرایی! شل کردن! جلوه! زه بر و زونگا. (۲) شل کردن! پت! گری! شل کردنوه.
slacker (slak'er), n. پارکردو له شرکی سهرشان (به تایبتهی له سهر یازی له کاتی جهنگدا).

slacks (slaks), n.pl. پانتول (ژاننه و بیارانه).
slack water, (۱) ماوهی نیوان بهر زاو نیشتاو (که ناری که نارده ریا فیمن ده بیتوه). (۲) ناری مهنگ یا وهستاو.

slag (slag), n. (۱) تپه و سهر کف و خلتهی کاژا (که له توانده وهه پوخته کردنی کاژای خاوا ده مینتیهوه). (۲) خفته و کفنی ناگر پین.
v.t. & v.i. بوون به تپه و سهر کف.

-slaggy (adj.).
slain (slān), past participle of slay.

slake (slāk), v.t. (۱) تینوتنی شکاندن! تیر کردن! دامرکاندنوه (تاره زوون) (۲) کوژاندنوه (ناگن)! کیکردن! دامرکاندنوه.
(۳) قسل کوژاندنوه یا مراندن (۴) ناودان! تیر کردن! فیکه کردنوه.
(۵) هینس کردنوه! که مکرده وه! هیواش کردنوه.

v.t. (۱) (۱) کوژاندنوه! قسل! هران و پروان (قسل). (ب) شکان (تینوتنی).
(۲) خاوبوونوه! هیواش بوونوه! هینس بوونوه.

slalom (slä'lôm), n. (۱) به فره خلیسکن به رینبارنکی پینج پیچوکهی لیزه. (۲) پینش برکنی به فره خلیسکنی و وهما.
(۳) رینباری بیجا و پینج یا پینج پیچوکه.

v.t. به فره خلیسکن کردن به رینبارنکی پینج پیچوکه.
slam (slam), v.t. (۱) به قایم داخستن! دهرگا! شقه تی همنسندن له کاتی داخستندا (Don't ~ the door.)
(۲) تن فریدن! خسته ناو به قایم به دنگی بهرز! به توند دانان: (He ~med the box into the cupboard.)

(۳) به به کدان! پاکیشان! به توند پیدان.
(۴) [Colloq.]. به توند و تیزی ره خه نیگرتن! به دم هیزش بردن سهر.

v.t. (۱) به قایم داخزان! شقه تی هه لسان له کاتی داخستندا.
(۲) به توند لیدان یا پیدان.

n. (۱) به توند و دنگی بهرز داخستن! داخزان به شقه تی هه لسانوه.
(۲) شقه! ته قهی گهوره! دنگی زل (که لهم داخستنهوه بیت).
(۳) [Colloq.]. ره خه نی توند و تیزی! هیزش

slap-stick

slap-stick (slap'stik), n. دوو دارين سىزىكىيان پىككەره بەستراوه...
(1) دوو دارين سىزىكىيان پىككەره بەستراوه
(2) شەكىلدا دران شەقەيان ئى ھەلدەستى (لە كۇندا ئەكتەر بەكارىان دەھىتا بۇ تەقە ئى ھەلسانى پىيامالىنىكە).
(3) شائۇنامە شەقەرتەقە: شائۇنامەيەكى قۇشمە پەرە لە زۇمەزۇو كىرمەوى ھىچ پوچوچو مىنلانى.
(4) تايەتتە بىم جۇرە شائۇنامەيە.

slash (slash), v.t. ھەندىن بە توندو بە گوپ ئى كىرتنەوه بە چەقۇ...
(1) ھەندىن بە توندو بە گوپ ئى كىرتنەوه بە چەقۇ
يا تىپى قرا ھەلقىشاندىن بىم جۇرە: دىراندن.
(2) بىزىن ھەندىن: (He fell on the broken glass and -ed his arm.)

slashing (slash'ing), adj. توندو كىرە: توندو كىرە...
(1) توندو كىرە: توندو كىرە بە بەزىمىن.
(2) جوستو چالانە: بە گىل وگورە بە تەين.
(3) [Colloq.] گورە: زلا: زۇر گورە: زۇر: (a - success).

slash pine, n. كاجى زەلگاو: دارىنەمىرى زۇنگار...
(1) دارو تەختەي ئەم كاجە.
(2) تىرەدار يا كازايەكى بارىكە تەنكەو دىرۇزۇ.

slat (slat), n. تىرەدار يا كازايەكى بارىكە تەنكەو دىرۇزۇ...
(1) تىرەدار يا كازايەكى بارىكە تەنكەو دىرۇزۇ.
(2) [Slang] (pl) پەراسوو.

slat (slat), v.t. شەكەنەوه (وگە جلى سەر تەنەف): پارەشان...
(1) بە توندو ھاروشقان يا فۇندان.
(2) لىدان: پىيامالىن: پىيادان.
(3) پىيامالىن: پىياداننىكى قايم.

slate (slāt), n. تەختە بەردىكە بە ئاسانى توپۇزلى ئى دەكوتەوه...
(1) تەختە بەردىكە بە ئاسانى توپۇزلى ئى دەكوتەوه.
(2) توپۇزلىكى وھا لىكراوه (بەتايەتتە بۇ سەربان كىرتوشت لىسەر نووسىن).
(3) توپۇزە بەردى نووسىن (بۇ مىنلانى).
(4) رەنگى بۇرى شىنكار (كە رەنگى ئەم تەختە بەردانەيە).
(5) لىستەي نامزەدگراوان (بۇ ھەندىرەند): لىستەي ھەندىرەوان: (a - of candidates)

slate (slāt), v.t. بە تەختەبەردى تەنكە دەپوشىن (سەربان)...
(1) بە تەختەبەردى تەنكە دەپوشىن (سەربان).
(2) نامزەدگىرەن (بۇ ھەندىرەند), داتان لىسەر كار. نوواندىن لە شائۇنامەوه بىسەر: ھەندىرەند.

slater (slāt'ēr), n. سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە...
(1) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(2) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(3) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.

slather (slā'ēr), n. سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە...
(1) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(2) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(3) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.

slavish (slāv'ish), adj. سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە...
(1) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(2) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(3) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.

slavish (slāv'ish), adj. سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە...
(1) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(2) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(3) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.

slavish (slāv'ish), adj. سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە...
(1) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(2) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(3) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.

slavish (slāv'ish), adj. سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە...
(1) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(2) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.
(3) سەرباننى بە تەختەبەردى تەنكە.

slavish

v.t. [Dial or Colloq.], ھەندىكى زۇر بەكار ھەندان زۇر بەكار ھەندان...
(1) سەربان گىرتن بە تەختەبەردى تەنكە: تەختەبەردى تەنكە لىسەر داتان.
(2) تەختەبەردى تەنكە بەگىشى (خانوسازى).

slattern (slat'ēm), n. ئافرەتى چەپەل: زنى پىس و پۇخل...
(1) ئافرەتى چەپەل: زنى پىس و پۇخل.
(2) قەھىبە: ئافرەتى سووك.

slatternly (slat'ēm-li), adj. چەپەل: پىس و پۇخل: چەپەلانە...
(1) چەپەل: پىس و پۇخل: چەپەلانە.
(2) قەھىبانە: وگە قەھبە.

slaughter (slō'tēr), n. گوشتان بە دىرەدانە...
(1) گوشتان بە دىرەدانە.
(2) گوشتان: قەلاچۇ: گوشتو گوشتار: گوشتنى خەلگىكى زۇر بە دىرەدانە: خوون رىشتن.

slaughter-house (slō'tēr-hous), n. گوشتارخانە...
(1) گوشتارخانە.
(2) گوشتارخانە: گوشتنى خەلگىكى زۇر بە دىرەدانە: خوون رىشتن.

slaughterous (slō'tēr-as), adj. گوشتارخانە...
(1) گوشتارخانە.
(2) گوشتارخانە: گوشتنى خەلگىكى زۇر بە دىرەدانە: خوون رىشتن.

slave (slāv), n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave ant, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave driver, n. سەركارى كۆپلەكان...
(1) سەركارى كۆپلەكان.
(2) سەركارى كۆپلەكان: سەركارىكە كە زۇر ئىشى بە بەردەستەكانى بىكات.

slave-holder (slāv'hōl'dēr), n. خاومەن كۆپلە: بەندەدار...
(1) خاومەن كۆپلە: بەندەدار.
(2) خاومەن كۆپلە: بەندەدار.
(3) خاومەن كۆپلە: بەندەدار.

slave-making ant, n. جۇرە مېروولەيەكە بەندەن بىسەر شارە...
(1) جۇرە مېروولەيەكە بەندەن بىسەر شارە.
(2) جۇرە مېروولەيەكە بەندەن بىسەر شارە.
(3) جۇرە مېروولەيەكە بەندەن بىسەر شارە.

slaver (slāv'ēr), v.t. لىك لە دەم ھاتان: ئار لە دەم ھاتان...
(1) لىك لە دەم ھاتان: ئار لە دەم ھاتان.
(2) لىك لە دەم ھاتان: ئار لە دەم ھاتان.
(3) لىك لە دەم ھاتان: ئار لە دەم ھاتان.

slavery (slāv'ēr-i), n. كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە...
(1) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(2) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(3) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.

slave ship, n. كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە...
(1) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(2) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(3) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.

Slave State, n. كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە...
(1) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(2) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(3) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.

slave trade, n. كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە...
(1) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(2) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.
(3) كۆپلەفۇش: پازۇرگانى بەندە.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

slave, n. كۆپلە: بەندە: قول...
(1) كۆپلە: بەندە: قول.
(2) كۆپلە: بەندە: قول.
(3) كۆپلە: بەندە: قول.

sleep-walking

slavocracy

نۆکرئاسا (۲) بۆ بەندە شياو؛ بەندەیی؛ زۆردار؛ ستەسکار؛ چەسپتەرەمە.
(۳) لاساییکەرەمە؛ کوپزانە شوپن کەوتور:

(a ~ adherence to a model)

(۴) قورس و ناخوش (گان).

-slavishly (adv.); slavishness (n.).

slavocracy (slāv-okʻrə-si), n. بەندەدارو بەندەیی خولازان
(لە ئەمەریکاڭدا لە پیش شەری ناوخذا).

Slavonian (slə-vōʻni-ən), adj. (۱) سلاڤونی؛
تایبەتی بە سلاڤونی و دانیشتووێکانی. (۲) سلاڤی.

n. (۱) سلاڤونی؛ ھارولاتی ھەیکە سلاڤونی. (۲) سلاڤی (مرۆڤە).
(۳) زمانە سلاڤی ھەیکان.

Slavonic (slə-vonʻik), adj. (۱) سلاڤونی (۲) سلاڤی.
زمانە سلاڤی ھەیکان.

slaw (slō), n. زەلاتەیی کەلمەرم (بە وورد جنراوی).
slay (slā), v.t. (۱) کوشتن؛ سەربەڕین.
(۲) [Obs.] لێدان

sleaze (slēv), n. (۱) (ا) تالە ناوڕیشمی خاوی جیاپەرەمە.
(ب) ئالۆسکای؛ ئالۆسکان.
(۲) پەواندەنەو. خاوەنەو.

v.t. sleazy (slēʻzi, slāʻzi), adj. (۱) تەندە و نەگەر (کافە)؛
سووک (قوماش)؛ بێ کەلک: (a ~ fabric).

(۲) بازاری؛ ھەرزانیھا؛ گەند.
(۳) ھەج و پەووج: (a ~ excuse).

(۴) سووک (پەرووشت)؛ تێم (مرۆڤە، پەقەت):
(a ~ character, behavior, etc.)

-sleazily (adv.); sleaziness (n.).
sled (sled), n. (۱) گالیسکە بەفرینە (بە ئەسپ یا سەگ پامکیشیڤت).
(۲) ئەسپ بەفرینە (چوارچێپۆھەیکە بۆ یاری مەقدان).

v.t. بە گالیسکە بەفرینە گواستەو.
v.t. سواری گالیسکە بەفرینە بۆون.

-sledder (n.).
sledding (sledʻɪŋ), n. (۱) بە گالیسکە بەفرینە پۆیشتن؛
سواری گالیسکە بەفرینە بۆون. (۲) باری سواریبۆونی گالیسکە بەفرینە (لەپرووی ناوھەموو بەفرەمە) (۳) [Colloq.] دۆخ، بار، قورسی و ئاسانی کار:

(The ~ gets tougher every year in this business.)
sledge (slej), n. پیکە؛ چەکووشی قورس.
(ھەروەھا " sledge-hammer ")

v.t. & v.t. پیک پێدان؛ پیککاری کردن.
sledge (slej), n., v.t. & v.t. = sled.
sledge-hammer (slejʻhamʻɛr), n. پیکە؛ چەکووشینی قورسی
کەلک درێژە نە ھەردوو دەست بەکار دەھێنن؛ بەرد و چیمەنتۆی پەن دەشکێنن

ھەروەھا " sledge "

v.t. پیک لێدان؛ چەکووشی قورس پێدان؛ بە توند لێدان
adj. بەزەبەر؛ توندوتیژ؛ بە زەبرووزنگا؛ توند:

(~ blows, arguments, style, etc.)
sleek (slēk), adj. (۱) ساف و نووس؛ بریقەدار؛ شەرقەر؛
برقارە (قز؛ پێست): (~ dark hair)

(۲) پۆشتە و پەردە؛ تەپووش؛ ئەش و لار جوان؛ تێرووسەن
(۳) گەشتی نە کەشتەکردنەییە.
(۴) پێندەوییە جوان بە ھەم؛ شوخ؛ قوژ.
(۵) زامەن سووس؛ زامەن ناھێڵ؛ تێنێڵ؛ ھەروەھا sleek

v.t. سوووس کردن؛ تێنێڵ تێنێڵ؛ بزیخ کردن؛ برھەن؛ مەنسەن.
-sleekly (adv.); sleekness (n.).

sleep (slēp), n. (۱) سووتن؛ خەریکیگرتن
(۲) ھەردوو سووتن؛ خەریگرتن
(۳) سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

(ب) سوپوون؛ مێروولەکردن: (My leg has gone to ~).
(ج) لە ھۆش خۆ چوون؛ بوورائەمە.
(د) مردن: (to put a pet dog to ~).

(۴) داخستنی پەرمی ھەندئێ گۆڤ لە شەمەدا.
(۱) نووتن؛ خەوتن؛ خەویگرتن.
v.t.

سوپوون؛ سوپوون بۆ زستان (مان)؛ بوورائەمە؛ مردن؛ لە ھۆش خۆ چوون.
(۲) داخزان بە شەم (پەرمی ھەندئێ گۆڤ، گەڤ).
v.t.

(سووتن بە جۆریکی تایبەتی؛ خەویگرتن؛ خەوتن):
(He slept the ~ of the just.)
(۲) جەنی نووتن؛ تێدایبوونە: (This cabin will ~ four.)

(۳) لەبەر خۆبێرئەمە بە نووتن: (He went home to ~ it off).
(۱) نووتن؛ خەویگرتن (۲) سوپوون؛ مێروولەکردن.
(۱) کردنە خەم.
(۲) سوک کردن (بە دەرمان)؛ بەنج کردن (بۆ نەشتەرکاری).

(۳) کوشتن (بە دەرمان بەتایبەتی گیاندارێ پێرو نەخۆش و نەویستار):
(She put her old cat to sleep.)
sleep around, [Colloq.] چوونە جێ لەگەڵ ھەموو کەسێکدا؛
جووت بۆون لەگەڵ ھەموو کەس؛ پەرەڵبوون.

sleep away, (۱) بە نووتنی بردنە سەر:
(He slept away his vacation.)
(۲) لە بیری خۆ بردنەمە یا خۆ ئێ پزگاکردن بە نووتن.
(۱) لە شوێنی نیش کردندا نووتن (بەردەستی ناوماڵ، کارمەگەن).
(۲) درەنگ لە خەم ھەلسان (بە دەستگەست)؛ مەتا درەنگ نووتن:

(I sleep in on week-ends.)
sleep off. لەبەر خۆبێرئەمە یا خۆ ئێ پزگاکردن بە نووتن:
(He was drunk so he went to bed to sleep it off.)

sleep on (or over) a question, پێیار نەدان تا پۆژی دوایی؛
پێیار داواخستن تا پۆژی دوایی؛ لەسەر نووتن.
sleep with, چوونە جێ لەگەڵ؛ جووت بۆون لەگەڵ؛ چوونە لا.
(۱) کەسێک یا گیاندارێکی نووتسوو یا خەوتوو.
[She is a light (heavy) sleeper.]
(۲) [British] داری ئەستووری لەسەر زەمین پاخراو (وێک نێرگەیی ژێر ھێتی شەمەندەفەر).
(۳) ڤارگۆنی نووتن لە شەمەندەفەردا.
(۴) چۆرئێکە لە ماسی.
(۵) کەسێک یا شتێکە کە لە پێ دەرووی ئێ دەکرێتەو سوو سەر دەکەوێ و بۆم دەسەنێ (ئەسپی غارغارێن، پەرتووک، فووتەن... ھتد).

sleepiness (slēpʻi-nis), n. خەوئۆتی؛ خەوئۆچکێ؛ خەوھاتن؛
وہنووزەکوئی.
sleeping bag, تووڕەکەیی خەم (وێک لێفەییەیکە کە ڤەرماگەکی زێزەیی
پێتوویە بۆ تێدا نووتن بە تاییبەتی لە دەروەدی ماڵ).
sleeping car, ڤارگۆنی نووتن لە شەمەندەفەردا.
sleeping partner, [British] = silent partner.
sleeping pill, ھەبێ نووتن؛ ھەبێ نوینەم؛ ھەبێ خەم.
sleepint sickness, نەخۆشی نووتسوویی؛ خەم نەخۆشی؛
سەرئێگە تووشی خەمکی نەرچە گەرمەکانی شەھریقا دەبێ نیشانەکانی تا و
تارازی و لەرزین و خەوئۆتی ھەندئێ چاریش کوشندەھێ.
sleepless (slēpʻlis), adj. (۱) بێ خەم؛ خەم زەو؛ بێ دارم؛
خەم ئێ نەکەوتوو.
(۲) ھەمیشە بە جێرچوون؛ ھەرگیز نەسووتاو: (the ~ wind).
(۳) ھەمیشە ووریا؛ ھەمیشە بەتاک؛ یە ھوشیار.

sleeplessly (adv.); sleeplessness (n.).
sleep-walker (slēpʻwōkʻɛr), n. ھەرکەسێک کە نە تەتی
سەرستەن؛ مەگەرێن.
sleep-wain (v.t.).
sleep-walking (slēpʻwōkʻɪŋ), n. ھەرکەسێک

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

ھەرکەسێک کە نە تەتی سەرستەن؛ مەگەرێن.

تەجەن لەگەشتی نووتن؛ سووتن؛ سووتنی زامەن؛ مەت پرسی زامەن؛ مەت

sleepy (slɛp'ɪ), adj. (۱) خەتەرلىك خەتەرلىك. (۲) ئوتتۇرا مەدەنىيەت (مەجلىس) خاموش بىر دەنگ. (a - little town) (۳) خەتەرلىك ئوتتۇرا.

-sleepily (adv.) كەسكى خەتەرلىك. sleepy-head (slɛp'i-hed'), n. (۱) تەزەلەنگەن تەزەلەنگەن. (۲) زوقم. sleet (slɛt), n. تەزەلەنگەن بارىن. v.t.

-sleety (adj.) (۱) سەرئۆلۈك سەردەست؛ قۇل (كراس، چاكتە). sleeve (slɛv), n. (۲) كىشىنى ئويلىشىپ سەرى بۇرىيەكى تىن دەخىرى؛ ئىلھامىيەكە سەرى بۇرىيەكى تىن دەخىرى.

v.t. (۱) سەرئۆلۈك بۇ كۆرۈن؛ سەردەست بۇ كۆرۈن. (۲) سەرى بۇرى كۆرۈن بە ئىلھامىيە يا كىشى ئويلىشىپ. laugh up one's sleeve, up one's sleeve, (He must have some trick up his sleeve.) ئەبەر خۇدە پىكىرەن؛ بە سەپىر ھاتتەبەر چار. قىل ئە زۇر سەردا ھەپتون؛ قىل بەدەستەمە پون.

wear one's heart on one's sleeve, (a - businesswoman) ھەستى خۇ بە ئاشكرا دەرىپىن (بەتايىپەتى ھى ئىدارى يا خۇشەرىستى) ھىچ نەشارەتەر؛ لەپوۋپون. sleeved (slɛvd), adj. قۇندار: (short - ~). sleeveless (slɛv'lis), adj. بى قۇل (بەرگ): (a - sweater). sleigh (slɛ), n. گالىسكە بەفرىنە (بۇ خەتەر بار گوستەنەرە بەسەر بەفردا).

v.t. سواری گالىسكە بەفرىنە پون؛ گالىسكە بەفرىنە ئىخوپىن. sleigh bells, sleight (slɛt), n. (۱) ئىلتازنى؛ قىل تەلەكە؛ تەلەكە بازى؛ ئۆزىنى. (۲) قىل تەلەكە بازى. (۳) كارامەتلىك؛ شارەزايى؛ وورپايى؛ كاراسزى.

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

sleight of hand, (۱) دەست سوۋى جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى؛ وورپايى؛ ئۆزىنى جادوۋبان. (۲) قىل تەلەكە جادوۋگەر؛ قىل تەلەكە بازى. (۳) بارىكە؛ قەد بارىكە؛ بارىكە. (۴) سەپىر: (She has a ~ body.). (۵) كەم؛ كز: (~ wages, earning, etc.). (۶) كەم؛ بىن بىنچىنە؛ كز: (~ hope; only a ~ chance for success).

(۲) (~ off; ~ from; ~ away) قاش ئىكردىنەرە؛ ئىكردىنەرە. (۳) ھەلپىر (ھەر رەك بە چەق): (The plow - d the land.) (۴) بەش كۆرۈن؛ دابىش كۆرۈن؛ بەش بەش كۆرۈن.

(۵) مەركەبى چاپكارى بۆلۈكردىنەرە يا پويەك كۆرۈن؛ پاك كۆرۈنەرە بە شىشىكى دەم پان. (۶) ئىدائى قۇبى كۆلۈك بە چۆرۈك كە بەلای راستدا پىرات (بۇ راستلەر) يا بەلای چەپدا (بۇ چەپلەر). قۇبى كۆلۈك ئىدائى بە چۆرۈك كە بەلای راستدا چىچ يا بەلای چەپدا. v.t. شىشە ئاسنىكى دەم پانە (بۇ ئاگرىدان پاكردىنەرە).

(۱) قاشكەر (مىزە). slice bar, slicer (slɪs'ɛr), n. (۲) ئامپۇنى قاش كۆرۈن يا توي توي كۆرۈن. (۳) ساف و لووس كۆرۈن؛ بىرەقە ئى ھەلسان. (۴) [Colloq.] (~ up) جوان پىكەرىك كۆرۈن؛ تەپپۇش كۆرۈن؛ شۇخ كۆرۈن.

adj. (۱) ساف و لووس؛ بىرەقە دارا؛ شوقدار؛ بىرەقارە. (۲) خىلىكە؛ خن: (a - road). (۳) بە توانا؛ ئىلتاز؛ زىرەك؛ زىرەك؛ زانا؛ دانا. (۴) [Colloq.]؛ فروفىلای؛ فىلورى؛ زۇرئانە. (۵) زەمان لووس؛ زۇرئان: (a - businessman). (۶) [Colloq.]؛ بە پويەكەش جوان و باش؛ (a - hook, magazine, etc.)

(۷) [Slang]؛ ئاياب؛ باش؛ خۇشى. (۱) پويەكى خن؛ شونىكى خىلىكە؛ پەلەيك پۇنى سەرى پويى ئاۋ يا پىكە كە خىزى دەكات (۲) پەندە؛ ئىسكەنە. (۳) [Slang]؛ كۆفارىكى لەسەر كاغەزى چاك و ساف و لووس چاپكار و كەم بايەخى و ئۆزىيە.

زىرەكانە؛ بە زۇرئانە؛ بە ئىلتازانە؛ بە جوان و پىكەرىكى. adv. پويەكى ساف و لووسى بەرد. slicken-side (slik'n-sid'), n. (كە بە ئىختىتى سىرووشى وى ئى ھاتىن). slicker (slik'ɛr), n. (۱) پالتوزى باران. (۲) [Colloq.]؛ كەسكى قومازى و ساختە چى.

slid (slɪd), past tense and past participle of slide. slidden (slɪd'n), alternative past participle of slide. slide (slɪd), v.t. (۱) خىلىكە؛ ھەلخىلىكە؛ خزان. (۲) بىن ھەلخىلىكە؛ قاچ خزان (۳) كشان. (۴) بە بىن خىشە پۇشنى؛ بە دىزىيەمە يا بە ماتەمات پۇشنى (۵) لە دەست ھەلخىلىكە.

(۶) دەستكارى نەكردنى شىك و وازىنەتەنى بۇنەرە چى ئى دىت ئوى نىت. (Let it - ..; He let his affairs - ..) (۷) خزان بە دەستقەست (بارى بىنچۆل). (۱) خىلىكە؛ خزان؛ ھەلخىلىكە؛ خزان. v.t. (۲) بە دىزىيەمە يا بە بىن خىشە تىختىن.

(He - the money into her hand.) (۱) خىلىكە؛ خزان؛ ھەلخىلىكە. (۲) شونى قىتە خىلىكە. (بارى مەلەن؛ خىلىكە. (۳) بەش ئامپۇنىك يا مەكىنەيك كە لە كاتى كار كۆرۈن؛ دىت دە چىن بە خىلىكە. (ب) مېلى تەنگەر دەمانچە. (۵) وىنەي لەسەر پەردە پىشاندار بە شەرقى ھاۋىز (۶) تەختە شوشە شت لەسەر دانا بۇ ئىزوانىنى بە گەردىن. (۷) (۱) ھەرس دان (بەرد، خۇل، بەف، سەھۇل)؛ ھەرس بەردن (ب) بەرد و خۇل و سەھۇلى ھەرس بەردن. خىستە پىشت كۆن؛ فەرمۇش كۆرۈن.

let side, slide fastener, = zip-fastener. slide Knot - slip-Knot. slide rule, slide valve, slide-way (slɪd'wɑ'), n. راستەي ژمارە؛ پاگر؛ راستە خىلىكە. زەمانە خىلىكە؛ دەموانە خىلىكە. بىرەنە خىلىكە؛ خىلىكە.

sliding (slid'ɪŋ), *adj.* خز؛ خلیسکا؛ دهخلیسکی؛ دهگۆزی؛ بگۆز.
sliding door, دەرگا خلیسکه.
sliding scale, پپوانه خلیسکه؛ پپوانه یهکه دهگۆزی به گۆزیه دی دۆخ و باری شت (موچه، کرئ، نرخ، باج، هتد): (the ~ of taxes).
slight (slīt), *adj.* (۱) باریکه؛ باریک؛ قه؛ باریک؛ له؛ سووکمه. (۲) ناسک؛ بهرکه؛ نهگرا؛ به تر بهنگه؛ لاوازا؛ چرووک. (۳) ناسهگیر؛ سئ؛ بایهخ؛ هیچ وپووج. (۴) که؛ سووک؛ نهخت: (u ~ fever, illness, etc.).
v.t. (۱) به لاسه لایس کردن؛ به خراپی یا ناریک وپینگی کردن. (۲) ریز نهگرتن؛ گۆی پین نه دان؛ به سووک سهیرکردن: (to ~ a person). (۳) بایهخ پین نه دان؛ به هیچ داننهان؛ به هیچ وپووج ته ماشاکردن؛ به لاسه لایس کرتن.
n. ریز نهگرتن؛ گۆی پین نه دان؛ به سووک سهیرکردن؛ کارکه ریز نهگرتن بگه پیننی.
-slightness (n.).
not in the slightest, هیچ؛ به هیچ خۆریک؛ به هیچ چۆنیک.
slighting (slīt'ɪŋ), *adj.* ریز نهگرتن؛ دهگه پیننی؛ به سووک سهیرکردن.
slightly (slīt'li), *adv.* (۱) به لاسه لایس؛ به پین گۆی یانه؛ پیناگانه. (۲) قه؛ باریکانه؛ باریکه لانه: (She is ~ built). (۳) نهختک؛ توژیک: (~ ill, overweight, better, etc.).
slily (slī'li), *adv.* - slyly.
slim (slim), *adj.* (۱) قه؛ باریک؛ باریکمه: (a ~ figure). (۲) که؛ کز: (~ pickings; a ~ possibility). (۳) [Dial] میناز؛ نهگه کباز.
v.t. قه؛ باریک کردن؛ له پرکردن.
v.i. قه؛ باریک بوون؛ کهم بوونهوه (قورسی، قه لوی).
-slimness (n.).
slime (slim), *n.* (۱) قوری لینیج؛ ملتته؛ شتی لینیج یا لینیج. (۲) ماده به یکی لینیجه ماسی و قاقه جینزه که هند. دهری دهری. (۳) پیسی؛ شتی لینیج یا لینیج و پیسی؛ لینیجه پیسی.
v.t. (۱) به شتی لینیج یا قوری لینیج دایوشن؛ ملتته کردن به سهردا؛ شتی لینیج لیدان: (۲) شتی لینیج لیکردنهوه؛ پاکردنهوه (ماسی)؛ کپروه؛ لینیجه.
slime mold, کسینگی پروهه؛ که سینگی زۆر قه؛ باریک.
slim-jim (slim-jim), *n.* ناسک؛ نهنگ.
slimsy (slim'zi), *adj.* Also slimsy, [Colloq.], بهرکه نهگرا؛ چرووک؛ هیچ وپووج.
slimy (slim'i), *adj.* (۱) لینیج؛ لینیج. (۲) به شتی لینیج یا لینیج داپوشراو؛ ماده دی لینیج یا لینیج دهره. (۳) پیسی؛ پیسی و بۆگه.
-slimily (adv.); **sliminess** (n.).
sling (slɪŋ), *n.* (۱) قۆچه قانی؛ بهر ده قانی. (۲) sling shot (۳) هاویشتن؛ هاویشتن؛ فریدان. (۴) پت یا گوربسی شت بهر زۆر نزم که رهوه؛ سلنگ (ب) قایشی تهننگ.
v.t. (۱) هرا؛ هاویشتن؛ به قۆچه قانی. (۲) هاویشتن؛ هاویشتن؛ فریدان (۳) بهر زۆر نزم کردنهوه؛ به گوربسی یا پت. (۴) دهگوتن؛ دهگ جولانن؛ شۆر بوونهوه.
-slinger (n.).
sling (slɪŋ), *n.* سلنگ؛ خوارنهوه به یکی مستکه ره.
sling-shot (slɪŋ'shot'), *n.* دارو لاستیک.
slink (slɪŋk), *v.i.* به دزی بهره؛ هاتن و چوون؛ به پین خشیه جوولانهوه یا پۆیشتن (له شهمدا).
slink (slɪŋk), *v.t.* بهراویته بوون؛ به تاپیهتی مانگا؛ بهر فریدان.
n. گۆزیه که دی بهراویته؛ گۆزیه که یا به چکه دی له بار چوو.
adj. له بار چوو؛ به تاپیهتی گۆزیه که.

(۱) بپن خشیه؛ به دزی بهره؛ به پین دهنگ.
slinky (slɪŋ'ki), *adj.* (Slang) (۲) جوان و شۆخ و شهنگ (به تاپیهتی له جوولانهوه).
(a ~ evening gown)
-slinkily (adv.); **slinkiness** (n.).
slip (slɪp), *v.i.* (۱) به دزی بهره یا به پین دهنگ دهر چوون؛ به پین خشیه پۆیشتن؛ دهر باز بوون: (He ~ ped out of the house). (۲) به پین دهنگ به خیرا پۆیشتن؛ کشان. (پ) خیرا تپیه بوون به پین پیزانین: (The years ~ ped away. Time ~ ped by.) (۳) له دهست دهر چوون: (~ Don't let this opportunity ~). (۴) گۆزان له باریک یا دۆخیکه ره بۆ به یکینی تر. (۵) (۱) خزان و کهرتنه خوارمه؛ خزان: (The plate ~ ped from her hand.) (ب) مه لخیسکان؛ خلیسکان؛ پین دهر چوون؛ ساتمه کردن؛ ساتمه دان. (۶) ترازان؛ له جن چوون (۷) ههله کردن. (A) دانه تولوه (تهندروسستی، مینشک... هتد)؛ به ناخدا چوون: (He has been ~ ping for several years.) (۹) شکان (نرخ، بازار، موچه، کرئ)؛ کهم بوونهوه؛ داچوون؛ کز بوون: (Both prices and wages have ~ ped.) (۱) تپخستی (به خلیسکاندنه ناز شهگهوه)؛ پیاکردن؛ خستنه ناز: (He ~ ped the bolt through the hole.) (۲) گورج له بهر کردن یا دانه نین: | to ~ on (off) one's clothes | (۳) به پین دهنگ یا به دزی بهره تپخستی؛ به پین خشیه خستنه ناز: (He ~ ped in a cutting remark; to ~ a coin into a child's hand; They ~ ped some kind of drug into her drink.) (۴) (۱) له پین چوونهوه؛ له پین نه مان: (It ~ ped her mind.) (ب) ههله کردن؛ پین نه زانین؛ ههست پین نه کردن. (۶) بهر ده لای بوون؛ دهر باز بوون. (۷) بهر ده لاکردن (تاجی له کاتی راودا): (to ~ greyhounds) (۷) بواردن (ته قه)؛ گۆی نه دان (درومان) (۸) بهر فریدان؛ بهراویته بوون. (ههروما "slink"). (۱) (۱) لیزگه به یکی قهراغ ناره به له می لیزه ده خریته ناز ناز و لیزه ده میندرته دهرئ. (ب) لیزگه به یکی قهراغ ناره که شتی له سهر دروست ده گۆزی چاک ده کرتنهوه. (۲) پست؛ پتی سهگ؛ هوسار؛ جلهو. (۳) زۆر کراس. (۴) جلی مندان؛ بهر گیتی مندان له به روانکه ده چن. (۵) بهرگه سهرین؛ بهرگه پشتی. (۶) خلیسکان؛ خزان؛ هه لخران؛ ساتمه؛ قاج دهر چوون. (۷) لادان (له رینبازی ناسایی و چاک). (۸) ههله؛ ههله ی زمان یا پیننوس؛ له دم دهر چوون: (a ~ of the tongue) (۹) پوودانیکی ناخوش؛ ریکه وتنیکی ناپه سهند. (۱۰) پاده ی کهم و کوروی کاری مه کینه بهک. (۱۱) (۱) یاری کردن (مه کینه)؛ شلۆفی؛ جنی خۆ نهگرتن. (ب) ترازان؛ له جن چوون. (۱۲) ههروس؛ قلیشانهوه؛ ترازان (به ره زه مین) له دم دهر چوون؛ له زمان ترازان؛ ههله ی زمان یا پیننوس
give someone the slip, خۆ ئی دهر باز کردن؛ خۆ ئی دزی بهره؛ له دهست را کردن.
let slip, له دم ترازان؛ له دم دهر چوون؛ له زمان ترازان.
slip over, زۆر گۆی پین نه دان؛ به لاسه لایس کرتن.
slip up, [Colloq.], (۱) ههله کردن؛ به ههله داچوون. (۲) بۆ سهر نهگرتن؛ تپنچوون؛ سهر نهگوتن.
slip (slɪp), *n.* (۱) قه لمه (موتور به کردن)؛ گۆزیه که یه به دهست کردن؛ چوون؛ خهلف: (۲) که تپینی قه؛ باریک یا بچوک؛ خهلف (مه جان).

هملخزاندن؛ هملخلیسکاندن.
 خزان؛ خلیسکان؛ کشان وک مار.
 (۱) خزا خلیسک.
 (۲) له خلیسکان یا کشان دمچن: (~ walk).
 (۱) تلمزم دبار، ببرد، بزمای تملیو.
 (۲) تاله مور، خوری، لۆکه، یا کمتانی خاو، پيشال.
 v.t.
 تلمزم تلمزم کردن؛ تلمزم لیکردنموم.
 v.i.
 یوون به تلمزم؛ تلمزم لیبوونوم.
 خواردمومیمکی مستکمری وولاته
 سلاقییمکانه.
 slob (slob), n. [Dial.].
 (۱) قوپ.
 (۲) شوئینکی قوپو چلباوی؛ شوئینکی لیتاری.
 (۳) [Colloq.]، کسینکی گلمهزی پنتی پیس وپوخلی بیزارکمری نزان
 شت به تلمزم پینیکمر.
 slobber (slob'er), v.i.
 (۱) لیک له دم هاتن؛ لیک دمردان.
 (۲) به سوزمه کسمکردن؛ هستی بسوزن دمبرین (لنداری).
 لیکاری کردن؛ پیس کردن به لیک یا خواردن له دممه گهوته خوارموم:
 (The baby has ~ed his coat)
 (۱) لیک. (۲) قسمی نورسینی زور بسوزن مدالانه.
 slobber over someone,
 پرمستار؛ تازی دم بژ تکان
 (۱) لیک؛ تلمو تاخوش؛ لیکاری؛
 لیکن. (۲) بسوزن مدالانه (دوان، نووسین).
 چاو پمشو گموم.
 جن؛ خواردمومیمکی مستکمره.
 sloe-eyed (slō'id), adj.
 چاو پمشو گموم.
 sloe gin,
 جن؛ خواردمومیمکی مستکمره.
 slog (slog), v.i. & v.t. - slug.
 (۱) به موباشی و به زمحمت پویشتن بمرموم؛
 همتگاری موباش وورد هملینانموم.
 (۲) پمچ دان؛ زور نیش کردن؛ فاروق پمچتن.
 (۱) نیش زور کران؛ پمچ.
 (۲) پویشتنکی دورو درزور کران و ماندوکمر.
 -slogger (n.).
 (۱) هوارای جنگی خیلته نوکسگولندییمکانی
 کون. (۲) دوروم (بمابیمشی هی حیزب، پیکفرلو، دمزگا... هند)؛ تال.
 (۳) دورومشی دمزگایمکی بازگانی بژ شت فروشتن.
 stoid, slojd (stoid), n. = sloyd.
 بلمشی بایموانی یک ستوونی یا دار.
 sloop (slōop), n.
 بلمشی بیچوکمی جنگ.
 sloop of war,
 (۱) لیتاوا؛ لیته؛ قوپو لیته.
 slop (slop), n.
 (۲) چالوی پیس؛ تارو شلهی پژاو یا هملپژاو.
 (۳) شوپراو خواردمومنی تری پوونو بژ تام.
 (۴) (pl.) بمراموه (که دمدری به گیاندان)؛ پاشماوه.
 (۵) (pl.) ملتهی پاشماوهی خواردمومنی مستکمر دوروسککردن.
 (۶) (pl.) گو؛ پیسایی.
 (۷) نووسین و دوروانی له نندازه دمدر به سوزو بژ تام.
 (۸) [Slang]، کسینکی گلمهزی پنتی پیس و پوخلی شت به پندوپینکی
 نمکمر.
 (۱) پژان؛ هملپژاندن. (۲) پژان (لبمی پری دمفری شله).
 (۳) (~ over) له پاده دمدر به سوزمه دوران.
 (۴) به همتگاری ووردو قورس و موباش پویشتن (ووک بمانو قوردا).
 (۱) پژاندن (به خواردمومنی دمفری شله).
 (۲) شله یا تارو پیکرین؛ تارو شتی شت بمراموه؛ پژاندن.
 (۳) تان تیکردن به نزان تلو ناخولایانه. (۴) بمراموه دن به چوارپس.
 (۱) پژان؛ پژاندن؛ بمراموه؛ پژاندن.
 slop over,
 [Colloq.]، له نندازه پدمی به سوزمه دوران.

(۲) کسینکی قهد باریک؛ کسینکی باریکله.
 (۴) تیرمدار؛ پارچه تمختهدارینکی درزور تملو باریک.
 (۵) پارچه کاشهزیکه شتیکی لسمر نووسرا بژ یا تاماده کرا بژ؛
 پارچه کافمن: (an order -).
 (۶) تمختهی دانیشتنی کلیمسه.
 v.t.
 قلمم لیدان؛ قلمم لیکردنموم بژ موتوریمکردن.
 قوپی شل (گنیمکاری).
 (۱) بمرگه کورسی و قمنهلمیکه که پیوهی نمدوروموه
 لادمبری (۲) بمرگی دموموهی پمچتوک که له بمرگه پمچکیمومه گموم.
 slip-knot (slip'not), n.
 گری خلیسک.
 (هوموما " slide Knot ").
 slip noose,
 قولله گری خلیسک.
 slip-on (slip'on), adj.
 (۱) به ناسانی لبمر دمکری و دادمکمرین.
 (۲) بمراموه لبمر دمکری (ووک بلوس و کورسی بژ قوچمه).
 بمرگینکی بمراموه لبمرکری (ووک بلوس و کورسی بژ قوچمه).
 n.
 slip-over (slip'ō'vēr), n. & adj. = slip-on.
 (۱) (۱) خلیسکان؛ خزان؛ هملخزان.
 (ب) خزان (گپری شوئیمیل)؛ ترازان؛ له جنی خق دمچوون؛ یاری کردن
 (۲) پادهی نم خزان، ترازانه، یا یاری کردنه.
 (۳) بژ تیشی بمرموی نم خزان یا یاری کردنموم.
 سؤل؛ نعل؛ پیلایو ناومال.
 slipper (slip'er), n.
 (bedroom -s)
 سؤل لبین
 slippered (slip'er'd), adj.
 (۱) خزا خلیسک (a - road).
 (۲) دمستی ل؛ گیم نایم لبمر لیکنی یا لیکنی (ووک ماسی)؛ لووس.
 (۳) پشت بژ نمبستراوا همیشه گموم؛ بژ بار؛ فیلما؛ قوماریا
 جنی بژا نیبه (Obs.)، سووک یا ماشرین (پمووشت)؛ تاپوومری.
 slippery elm,
 (۱) درمختینکی بوز خوشه توریکلهکی ناموموهی
 مالمشی ل؛ دوروست دمکری. (۲) توریکنی ناموموهی نم درمخته که مالمشی
 ل؛ دوروست دمکری.
 slippery (slip'i), adj. [Dial. or Colloq.] = slipper.
 slip-sheet (slip'shēt), n.
 پمردیمک کاغزی سبچی دمخرتنه فیوان
 مور پمردی تازه له چاپ درامومه بژ لیکدار نمبورنیان به مرمکمی میکتی
 لاپمردیمکی سبچی خستنه فیوان دور لاپمردی تازه چاپ کرامومه.
 v.t. & v.i.
 (۱) (۱) سؤل لبین؛
 پیلایو پازنه سؤل لبین. (ب) پازنه سؤل (پیلایو)؛ کونه؛ کون.
 (۲) (۱) بژ دمردیمست؛ پنتی؛ پیس و پوخل؛ به تمگموم نهماوتو؛ لاسمولا؛
 بیماک (ب) به لاسمولاپی گراو؛ تیکل؛ پیکل؛ بژ سمر بژ خراب (کان)؛
 قلمب (کار) (~ work, writing, etc.)
 (۱) خواردمومنی مستکمری
 پوونو بژ تام؛ شوپرای پوونو بژ تام. (۲) قسمی نووسینی هچ وپوچو
 بژ تام
 slip-stitch (slip'stich), n.
 تقطنی شاشی ژنوموه، واته، نمبیراوا.
 slip-stream,
 هموی پال پیومنراو بژ دواوه به پمرواشی همزکه.
 slipt (slipt), archaic or poetic past tense of slip.
 همله
 slip-up (slip'up), n. [Colloq.].
 لیزیکه بیکه به کمشتیک یا قمرع تامل؛ بژ
 دوروستکردن و چاکردنمومنی کمشتی و بمرموم خمتش خستنه تار دورو بیزه
 دمردیمسته دموموه. هوموما " slip # 1 " .
 slit (slit), v.t.
 (۱) همسیر له ساری درزور؛ هملپین و کرموموم.
 (۲) تور تور خردن به بمراموه به پارچی بمراموه - بیک - باری درزور.
 (۳) میشر؛ خیش؛ بیز.
 (The ~ under the door lets in light. The ~ in her skirt.)
 (۱) خزان؛ خلیسکان؛ هملخزان.
 (۲) خند - وک مار؛ وک مار پویشتن

slop

slop (slop), *n.* (۱) چلو و برگو پیخته‌ی دابش کراو به‌سمر ک‌مشتیواندا. (۲) *(Pl.)* پانتۆل و پانتۆلی کورتی دغلب (له س‌مدی شانزده امیرد‌مکرا). (۳) برگ‌ی ناودامانی د‌رم‌وی د‌غلب. (۴) *(Pl.)* جلی ق‌رده؛ چلو و برگ‌ی ناماده‌ی ه‌ریزان.

slope (slōp), *n.* (۱) نیژگه؛ لیژی؛ لیژی؛ ق‌د پال؛ ق‌د شاخ؛ ق‌د گرد؛ (۲) ن‌مدان‌وی ن‌م لیژی‌یه.

v.t. لیژی‌بون‌مه؛ برگ‌و خوار‌یون‌مه؛ برگ‌و ژور‌یون‌مه؛ خوار‌یون‌مه.

v.i. خوار‌گرد‌ن‌مه؛ لیژی‌گرد‌ن‌مه.

sloping (slōp'ing), *adj.* برگ‌و خوار؛ برگ‌و ژور؛ خوار؛ لار.

sloppy (slōp'i), *adj.* (۱) ق‌ور‌وی (۲) شقی پیس‌ی ق‌ی ه‌غ‌پ‌ر‌و‌ا‌و پیس؛ ل‌م‌ک‌د‌ار (به شله پ‌ژان به‌س‌م‌ر‌د‌ا). (۳) پ‌ور‌و و ب‌ن تام: (*a ~ stew*). (۴) *[Colloq.]* پیس‌و پ‌و‌خ‌ل؛ پیس؛ پ‌ن‌تی؛ ش‌ل‌و ش‌ن‌و‌ا‌و؛ ن‌ا‌ر‌ن‌گ‌و پ‌ن‌گ‌ه. (۵) *[Colloq.]* به ل‌م‌س‌م‌ر‌ل‌ای ک‌را‌و؛ ت‌ن‌گ‌ل‌و پ‌ن‌گ‌ل؛ ب‌ن س‌م‌ر‌و‌ب‌ن خ‌راب‌ ک‌ا‌ب‌: (*~ work, writing, etc.*). (۶) *[Colloq.]* له ن‌م‌د‌از‌ه ب‌د‌م‌ر به‌س‌و‌ژ‌و م‌د‌ال‌ان‌ه: (*~ sentiment*).

-sloppity (*adv.*); **sloppiness** (*n.*).
slop-shop (slop'shop'), *n.* فرۆشگای جلی ناماده و ه‌ریزان؛ فرۆشگای جلی ق‌رده.

slop-work (slop'würk'), *n.* (۱) جلی ناماده و ه‌ریزان یا ق‌رده س‌ر‌و‌س‌ت‌ک‌رد‌ن (۲) ن‌م چ‌وره ج‌له ب‌گ‌ش‌تی.

(۳) کاری ب‌ن س‌م‌ر‌و‌ب‌ن؛ کاری ت‌ن‌گ‌ل‌و پ‌ن‌گ‌ل یا ت‌ا‌ر‌ن‌گ‌و پ‌ن‌گ‌ه.

slosh (slosh), *v.t.* (۱) ت‌ن‌گ‌دان (شله)؛ ژ‌ن‌دن؛ پ‌ار‌ه‌ش‌ان‌دن. (۲) پ‌ار‌ه‌ش‌ان‌دن له شله‌ی‌ک‌ده؛ به ت‌وند ب‌ژ‌وان‌دن له‌ا‌و شله‌ی‌ک‌ده: (*~ clothes in soapy water.*)

v.t. به شله‌ی شله‌ی به ل‌ی‌تا‌ودا پ‌و‌ی‌ش‌تن.
n. شله‌ی‌ش‌له‌ی؛ شله‌ی؛ د‌م‌نگ‌ی شله‌ی‌ش‌له‌ی.

slot (slot), *n.* ق‌لیش؛ ت‌لیش؛ ت‌ر‌و؛ ک‌ون (وهک ن‌م‌ ک‌ونه‌ی م‌ک‌ینه‌ی ش‌ت فرۆش که پ‌اره‌ی و‌ور‌ده‌ی ت‌ن د‌م‌خ‌ر‌ئ).

v.t. ق‌لیش ت‌ن‌گ‌رد‌ن؛ ت‌لیش ت‌ن‌گ‌رد‌ن؛ ک‌ون ب‌ژ‌ ک‌رد‌ن.

slot (slot), *n.* ش‌و‌ب‌ن ب‌ن‌ی گ‌ی‌ان‌د‌ار (به‌ت‌ای‌به‌تی ن‌اس‌ک)؛ س‌م‌ی ن‌اس‌ک.

v.t. ش‌و‌ب‌ن ب‌ن‌ ه‌ل‌گ‌رت‌ن.

sloth (slōth, slōth, sloth), *n.* (۱) ت‌ه‌م‌ل‌ی؛ س‌س‌تی؛ خ‌ا‌وی؛ (۲) گ‌ی‌ان‌د‌ار‌ن‌گی ش‌ی‌ر‌د‌م‌ری س‌س‌تی چ‌ن‌گ‌د‌اری ن‌ه‌م‌ر‌گ‌ای با‌ش‌و‌ره له‌ا‌و د‌ر‌ه‌خ‌دا د‌م‌ژ‌ی.

sloth bear, و‌ور‌چ‌ن‌گی ه‌ی‌ند‌س‌ت‌انی ت‌ی‌س‌ک ن‌ر‌ژ‌ی چ‌ن‌گ د‌ر‌ژ‌و س‌ی‌یه.

slothful (slōth'fal, slōth'fal, sloth'fal), *adj.* ت‌ه‌م‌ل‌؛ س‌س‌ت؛ خ‌ا‌و؛ له‌ش ق‌ور‌س.

slot machine, م‌ک‌ینه‌ی ش‌ت فرۆش‌تی یا ت‌وم‌ار که له د‌ر‌ژ‌ن‌گ‌مه پ‌اره‌ی و‌ور‌ده‌ی ت‌ن د‌م‌خ‌ر‌ئ تا‌کو ل‌یش ب‌ک‌ات.

slouch (slouch), *n.* (۱) ک‌ه‌س‌ن‌گی ت‌ه‌م‌ل‌ و ق‌ی ن‌ه‌ات‌و‌ا؛ (۲) شان د‌چ‌م‌کان؛ شان د‌چ‌م‌ک‌ا‌و؛ شان د‌ا‌گ‌م‌رت‌ن.

(۳) د‌ا‌گ‌م‌رت‌ن (وهک ل‌ی‌واری ش‌ه‌پ‌ه)؛ ش‌و‌پ‌و‌ون‌مه؛ د‌چ‌م‌کان.

v.t. (۱) شان د‌چ‌م‌کان؛ به شان د‌چ‌م‌کان‌مه و‌م‌س‌تن، د‌ان‌یش‌تن، یا پ‌و‌ی‌ش‌تن ب‌م‌ر‌ن‌مه. (۲) د‌ا‌گ‌م‌رت‌ن (ل‌ی‌واری ش‌ه‌پ‌ه)؛ د‌چ‌م‌کان د‌چ‌م‌ک‌اند‌ن.

v.t. ش‌ه‌پ‌ه‌ی‌تی ن‌م‌ری ق‌م‌ر‌خ پ‌ان‌و د‌چ‌م‌ک‌اره.

slouchy (slouch'i), *adj.* شان د‌چ‌م‌دار

-slouchy (*adv.*); **slouchiness** (*n.*).
slough (slau), *n.* (۱) خ‌از‌ه م‌را‌خ‌ان. (۲) ت‌ون‌د. (۳) ک‌و‌م‌س‌یت ت‌ه‌م‌ل‌ی م‌ر‌د‌و پ‌ر‌ن‌ش‌م‌را‌ش‌ی.

v.t. (۱) م‌ر‌د‌ان ح‌ا‌؛ ت‌و‌ی‌ش‌تن. (۲) *off* ~ ج‌یا‌ب‌و‌ون‌مه‌ی ت‌ه‌م‌ل‌ی م‌ر‌د‌و له ت‌ه‌م‌ل‌ی ژ‌ی‌ش‌و‌ری د‌ه‌و‌و‌ی‌ش‌تی.

v.t. (۱) م‌ر‌د‌ان ک‌ا‌؛ ت‌و‌ی‌ش‌تن. (۲) *off* ~ ت‌ه‌م‌ل‌ ک‌رد‌ن؛ و‌ر‌ژ‌ی م‌ر‌د‌ان *off a had ability*.

slubber

(۲) فرۆش‌تی ک‌ا‌ف‌ر‌ن‌گی ب‌ن ک‌ل‌ک‌ه (ق‌وم‌ار، یاری ک‌اش‌ن).

slough (slou), *n.* (۱) چ‌اله‌ل‌و؛ چ‌اله ل‌و‌ر‌ای‌ته. (۲) گ‌ه‌ند‌ا‌و؛ ز‌ه‌ن‌گ‌ا‌و؛ ژ‌ون‌گ‌ا‌و؛ ن‌ه‌س‌ت‌ینی پیس. (م‌م‌ر‌وما "slue" وه "sluw"). (۳) ب‌لی‌ه‌س‌تی؛ د‌ل‌ت‌نگ‌ی؛ ک‌ز‌س‌ت ک‌م‌رت‌ن؛ ب‌ن ه‌ی‌و‌ایی. (۴) ب‌م‌نا‌خ‌د‌ا‌چ‌و‌ون؛ ن‌ز‌س؛ پ‌س‌و‌ایی.

sloughy (slu'fi), *adj.* ک‌ا‌ژ‌ی؛ وهک ک‌ا‌ژ‌ه م‌ار‌ا ه‌ی ش‌ان‌ه‌ی م‌ر‌د‌و؛ ه‌ی ت‌و‌ی‌گی م‌ر‌د‌و.

sloughy (slou'fi), *adj.* ژ‌ون‌گ‌ا‌و؛ گ‌ه‌ن‌ا‌و؛ ق‌و‌ر‌وی.

Slovak (slō'vak, slō-vak', slō'vāk), *n.* (۱) س‌ل‌و‌ا‌ک‌ی؛ ک‌ه‌س‌ن‌گی س‌ل‌و‌ا‌ک‌ی. (۲) ز‌مان‌ی س‌ل‌و‌ا‌ک‌ی.

adj. س‌ل‌و‌ا‌ک‌ی؛ ت‌ای‌به‌تی به س‌ل‌و‌ا‌ک‌یا و گ‌ل‌و ز‌مان‌ه‌ک‌ی.

Slovakian (slō-vä'ki-an, slō-vak'i-an), *n. & adj.* = **Slovak**.

sloven (sluv'an), *n.* ک‌ه‌س‌ن‌گی پ‌ن‌تی و پیس و پ‌و‌خ‌ل؛ ک‌ه‌س‌ن‌گی ش‌لو و ش‌ی‌وا‌و و پیس.

Slovene (slō-vēn', slō'vēn), *n.* (۱) س‌ل‌و‌ف‌ینی؛ ه‌ا‌و‌ر‌ل‌ت‌ی‌به‌تی س‌ل‌و‌ف‌ینی له پ‌و‌ک‌و‌س‌ل‌ا‌یا. (۲) ز‌مان‌ی س‌ل‌و‌ف‌ینی.

adj. س‌ل‌و‌ف‌ینی؛ ت‌ای‌به‌تی به س‌ل‌و‌ف‌ینی‌ا‌و گ‌ل‌و ز‌مان‌ه‌ک‌ی. (م‌م‌ر‌وما "Slovenian").

slovenly (sluv'an-li), *adj.* (۱) چ‌م‌پ‌ل؛ پیس‌و پ‌و‌خ‌ل؛ پ‌ن‌تی؛ پ‌و‌خ‌ل. (۲) *slipshod*.

-slovenliness (*n.*); **slovenly** (*adv.*).
slow (slō), *adj.* (۱) گ‌ی‌ل؛ گ‌م‌ر‌ج؛ د‌م‌ب‌ت‌گ‌ه؛ ک‌م‌ر‌د‌ن؛ ت‌ا‌ز‌ی‌ره‌ه؛ ب‌ن م‌ی‌ش‌ک‌ه. (۲) خ‌ا‌و؛ خ‌ا‌و‌و‌خ‌ل‌ی‌ک‌ه؛ س‌س‌ت؛ خ‌ا‌و‌ی‌ک‌ه. (۳) (ب) ه‌ی‌وا‌ش؛ ل‌ه‌س‌م‌ر‌خ‌: (*a ~ runner*). (ب) ه‌ی‌وا‌ش؛ ک‌ات ژ‌و‌ر د‌م‌بات: (*a ~ train, journey, etc.*). (۴) له د‌وا (ک‌ا‌ژ‌م‌ین): (*~ My watch is five minutes*). (۵) د‌وا‌گ‌و‌ت‌و‌را له‌ک‌ا‌تی خ‌و‌ی‌دا ت‌م‌ک‌را‌و. (۶) س‌ارد (بازار): (*a ~ market*). (۷) ک‌ژ‌ن‌ا‌و؛ ک‌ژ‌ن‌ه‌ی‌م‌ر‌س‌ت. (۸) و‌و‌ش‌و‌ نا‌خ‌و‌ش: (*a ~ party, afternoon, etc.*). (۹) ن‌د‌ری پ‌ن د‌م‌چ‌ن؛ ل‌ه‌س‌م‌ر‌خ‌: (*~ growth*). (۱۰) ه‌ی‌وا‌ش ک‌رد‌ن‌مه؛ خ‌ا‌و‌گرد‌ن‌مه؛ ه‌ی‌وا‌ش‌ت‌ر ک‌رد‌ن‌مه. (۱۱) ه‌ی‌وا‌ش ک‌رد‌ن‌مه؛ خ‌ا‌و‌ی‌و‌ون‌مه؛ ه‌ی‌وا‌ش‌ت‌ر ب‌و‌ن‌مه. (۱۲) (*~ up; ~ down*), *v.t.* (*~ up; ~ down*), ه‌ی‌وا‌ش ب‌و‌ن‌مه؛ خ‌ا‌و‌ی‌و‌ون‌مه؛ ه‌ی‌وا‌ش‌ت‌ر ب‌و‌ن‌مه.

-slowness (*n.*).
slow-down (slō'doun'), *n.* ه‌ی‌وا‌ش ک‌رد‌ن‌مه‌ی د‌م‌س‌ت‌ک‌س‌ت‌ک‌اری ک‌ا‌ر‌گ‌ه‌پ‌ه‌ک له‌ا‌پ‌ن گ‌ر‌ن‌گ‌ار‌م‌کان یا خ‌ا‌و‌ن ک‌ا‌ر‌مه.

slowly (slō'li), *adv.* به ه‌ی‌وا‌ش‌ی؛ ل‌ه‌س‌م‌ر‌خ‌؛ به ش‌ن‌ه‌ی‌ا‌ی؛ و‌ور‌ده و‌ور‌ده؛ ب‌م‌ر‌ه‌ب‌ره.

slow match, پ‌ن‌ی‌ته یا ف‌ی‌و‌وز‌ی ه‌ی‌وا‌ش س‌و‌وتا‌و (ب‌و ت‌ه‌ق‌ان‌د‌ن‌مه‌ی ت‌ه‌ق‌ه‌م‌ه‌ش‌ی).

slow-motion (slō'mō'shan), *adj.* (۱) ه‌ی‌وا‌ش‌ی. (۲) ت‌ای‌به‌تی به ف‌ی‌لم‌ی ه‌ی‌وا‌ش ک‌را‌وه.

slow-poke (slō'pōk'), *n.* *[Slang]*. ک‌ه‌س‌ن‌گی خ‌ا‌و‌و‌خ‌ل‌ی‌ک‌ه.

slow-witted (slō'wit'id), *adj.* ک‌ژ‌ن؛ ک‌م‌ر‌د‌ن؛ ب‌ن م‌ی‌ش‌ک‌ه؛ گ‌ی‌ل.

slow-worm (slō'würm'), *n.* = **blindworm**.
slويد (slō'id), *n.* *Also* slōid, slōjd, ش‌ی‌ر‌م‌ی‌م‌کی س‌و‌ید‌یه ب‌و؛ م‌ی‌ر‌س‌ش‌ی؛ ت‌ا‌ز‌ی‌ر ب‌ک‌ا‌ر‌م‌ی‌ن‌ان و م‌ک‌ن‌ی‌ن‌ک‌اری ب‌م‌وی ت‌ه‌خ‌ت‌ه‌ک‌اری و د‌ر‌م‌ا‌ش‌ی‌م‌وه.

slub (slub), *n.* (۱) گ‌ر‌ن‌ی ر‌یس؛ به گ‌ر‌ن‌ی و‌م‌س‌ت‌ی د‌م‌ژ‌و. (۲) پ‌ن‌سی؛ پ‌یس؛ ب‌اد‌ل (ظ‌و‌ری، م‌ر‌و، ت‌و‌ت‌ه).

v.t. (۱) پیس ک‌رد‌ن؛ ل‌م‌ک‌اری ک‌رد‌ن. (۲) به ل‌م‌س‌م‌ر‌ل‌ای و ت‌ه‌م‌ل‌ان‌ه ت‌ه‌م‌ل‌؛ ت‌ن‌گ‌س‌ت.

هەرسس بێردن (مەجان)

(Tired from his walk, he ~ed into a chair.)

- (2) نوقوم بیون لەناو قواری، زەلکار، یا بەفردا پێ داچوون! داچوون
- (3) لەمێر شکان (نرخ، بازاڕ) لە پێر چوونەخوارەوه (نرخ) بەناخداچوون
- (4) شان داچەکان

(1) لە پێر کەوتن! لە پێر کەوتنەخوارەوه.
 (2) لە پێر شکان یا چوونەخوارەوه (نرخ) بێن بازاڕی: (an economic ~)

slung (slʌŋ), past tense and past participle of sling.
 slung-shot, پارچەبەک ناسن یا بەردی بەستراوه بە سەری قایشیکەرەوه
 وەك چەك بەكار دەمەنێرت.

slunk (slʌŋk), past tense and p.p. of slink # 1.
 slunk (slʌŋk), alternative past tense and p.p. of slink # 2.

slur (slʊr), v.t.
 (1) بە پەلە بەسەرە پزیشتی یا باسکردن!
 بە کورتی باسکردن! پەراندن! زۆر گۆی پێ نەدان!
 (He ~red over the dead man's faults and spoke chiefly of his virtues.)

- (2) وشە قووتدان یا پەراندن لە قسەکردندا: زمان تێکناڵان! زمان تەتە نەکردن.
- (3) [Dial.] لەکەدارکردن! پیس کردن.
- (4) لەکەدارکردن (چاپکاری) پەلەدارکردن.
- (5) سووک کردن! ناوێراندن! ناو پیس کردن! ناو لەکەدارکردن
- (6) (1) نوو گۆزانی جیا ووتن یا نوو ناوازی مۆسیقای جیا لێدان بەبێن وەستان. (ب) نیشانەکردنی نۆتە مۆسیقا.

(1) بە پەلە یا بە کورتی باسکردن! درۆژە پێ نەدان.
 (2) وشە قووتدراو یا پەراندراو لە قسەکردندا.
 (3) پەلە! لەکە! لکە. (4) لەکەداری! لەکە! سووک کردن! ناوسووک!
 ناویسی. (5) (1) ناوازی جیاوازی لیکدراو یا تێپەلکیشراو.
 (ب) نیشانە نەم لیکدانه یا تێپەلکیشانه.
 slurp (slɜrp), v.t. & v.i. & n.
 هەلقوێراندن (شۆریا، شە)
 هەلقوێشێن

slurry (slʊri), adj.
 چیمەنتۆی شل! گەچاوا! قوڕولیتە: قوړاوا!
 پارچەیی ووردی نەتواری ناو ناو.

slush (slʌʃ), n.
 (1) بەفرۆ سەهۆلی نیوہ چووہە لیتاوا!
 لیتەیی بەفرۆ سەهۆل. (2) قوړولیتە: لیتە! قوړو چلپاوا.
 (3) پاشماوەی پۆنی چیشتی لێنای ناو کەشتی.
 (4) پۆنی مەکیئە چەرکردن (بۆ ژەنگ نەگرتن).
 (5) نووسین و قسە لە ئەندازە بەدەر بەسۆز.

(1) مەکیئە چەرکردن بە پۆن (بۆ ژەنگ نەگرتن).
 (2) (MP ~) دیزۆ کونی دیوار پیکردنەوه بە قوړو قسل! گەج لێدان!
 بە قوړو قسل پینتەکردن.
 (3) داشۆزین بە سۆتدە (زەمینی کەشتی)! شۆردن بە ناوی خوێ.
 (4) قوړاوا! هەلقوێراندن! لیتاوی بەفر ئی هەلقوێراندن.

v.i.
 بەناو لیتاوا یا بەفرۆ سەهۆلی چوووەدا پزیشتی.
 slush fund, (1) دەسکورتی فرۆشتنی پاشماوەی شتومەکی کەشتی
 کە ووردە شتی پێن دەکرێت بۆ کەشتی یەوانەکان.

(2) (1) سنووقی بەرتیل: نەو پارەبەیکە کە تەرخان کراوە لەلایەن دەسکایەکەرە بۆ بەرتیل دان بە کاربەدەستان و بۆ کاری قەدغە ئێری وەها
 (ب) پارەبەیکە کە فەرمانبەرانی دەسکایەک لە خوێانی کۆ دەکەنەوه بۆ ناھەنگ گێژان و سەیران و... هتد.

slushy (slʌʃi), adj.
 (1) لیتاوی: بە لیتاوی بەفرۆ سەهۆل داپۆشراو: (~ street)
 (2) لە لیتاوی بەفر دەچن! نیمیچە توواری: لە بەفرۆ سەهۆلی نیوہ توواری دەچن: (~ snow; a ~ mixture).

(3) مەجرۆپوچو یاسۆز لە ئەندازە بەدەر: (a ~ novel).
 slut (slʌt), n.
 (1) ئافرەتی پیس و پۆخ! ژنی چەپەل.
 (2) مەجەبە! فلتن! ئافرەتی سووک.

خراب کردن

sludge (slʌdʒ), n.
 (1) قوړ هی سەرزەمین یا بێنی نەستیل و پوڤا: لیتە.
 (2) حلتە: بیلغ (3) پارچە سەهۆلی شکاری سەراوا.

-sludgy (adj).
 slue (slʊd), v.t. & v.i. Also slew, باداز! یا پیدان! سووړاندنەوه!
 خوولاندنەوه.

(1) نادان! یا پیدان! سووړاندنەوه! خوولاندنەوه.
 (2) نەر نارەیی کە شتیکی بۆ با دەدرێ یا دەسووړینێتەوه.

slue (slʊd), n. = slough.
 slue (slʊd), n. = slew.

slug (slʌg), n.
 (1) مەلە گیاندارێکی نەرمی لێنچە لە کۆمەڵەی شایتانۆکە
 گژوگیوا و یورەکی یاخجە دەخوات. (2) کرمۆکی نەرمی لوسسی هەندێ جاشەرم.
 (3) [Colloq.] کەسێکی تەمەل و تەرەزەل! گیاندارێک یا ئوتومبیلێکی خا.
 slug (slʌg), n.
 (1) گولە: فیشک! ساچمە.
 (2) پارچە کانزاییکە ئەومەندە پارەبەیک ووردە دەمیت و لەباتی پارە بە قاچاخی دەخەرتە ناو مەکیئە شت فرۆشتنەوه
 (3) تۆبەلە کانزا یا شووشە نامادەکراو بۆ شت ئی درووستکردن.
 (4) پارە کانزای تەنگ و یاریک بۆ دێر جیاکردنەوه (چاپکاری).

slug (slʌg), n. [Slang].
 slug (slʌg), v.t. [Colloq.].
 پینکی بەکەسەری خوارینەوهی مەستکەر.
 مستکونە لێدان!

بە توند مستکۆلە پیاکیشان.
 مستکۆلە: مستکۆلەیی توند.
 n. [Colloq.].
 slugabed (slʌg'ə-bɛd'), n.
 کەسێکی تەمەلی درەنگ لەخووەناساوا.
 sluggard (slʌg'ɜrd), n.
 (1) شەرە مستکۆلەیی بێردانە.
 (2) باری "بیسبۆل" ی بە تێن یا چوست و چالاک.

sluggard (slʌg'ɜrd), n.
 کەسێکی تەمەل و تەرەزەل و خا.
 adj.
 sluggish (slʌg'ɪʃ), adj.
 (1) خاوا! سست! خاوا! هێواش.
 تەمەل (2) سارد (بازاڕ) بێن جم و جوول! کز (بازاڕ)!

(a ~ economy, market, etc.)
 sluice (slʊis), n.
 (1) بەنداری دەرگاوار.
 (2) دەرگای بەندار یا بەست (بۆ دابینکردنی ناوی پوڤا: دەریاچە یا نەستیل.
 (هەرەهە "sluice gate"). (3) ناوی دابینکراو بەم جۆرە دەرگایە.

(4) جۆگە (بەتایبەتی هی ناوی زیادە).
 (5) جۆگە لێز بۆ شۆردنەوهی لڤو خۆلی زێراوی یا دارو دەستەک گواستەوه.
 (1) ناوی عەماراوا یا دەریاچە بەرە لاکردن لە دەرگاوه.
 (2) 1- شۆردنەوهی لڤو خۆلی زێراوی بە ناوی خوێ.
 (ب) شۆردن بە ناوی خوێ! ناوی خوێ پیاکرتن!

(The sailors ~d the deck with hoses.)
 (3) دارو دەستەک گواستەوه بە جۆگەیی خوێ.
 v.i.
 لێوہەاش (ناو)! بە جۆگە یا دەرگای عەماراوا پزیشتی ناو.
 sluice-way (slʊis'wɛ), n.
 جۆگە دەستکرت.

slum (slʌm), n.
 گەرەکی هەزاران! گەرەکی قەرەبالفی پەریووتی
 پیس و پۆخلی گۆی پێن نەدراوه

v.i.
 سەردان لەم جۆرە گەرەکە: چوونە گەرەکی وەها: (go ~ming).
 slumber (slʌm'bɜr), v.i.
 (1) نوستن! خەوتن! چاوا چوونەخەر!
 کەروێشکە خەوکردن. (2) خامۆش بوون! کپ بوون! سەپوون! نەججولانەوه.
 بە خەو بردنەسەر! بە نوستن بردنەسەر.
 v.i.
 (1) نوستن! خەر! کەروێشکە خەر.
 n.
 (1) خامۆشی! کپ! سەپ! نەججولان.

slumberous (slʌm'bɜr-əs), adj.
 (1) خەوالو.
 (2) 1- خامۆش! کپ! پێن دەنگ! نوستنوا! هینم (ب) لە نوستن دەچن.
 (3) خەولیتە: نۆینەر.

slumbrous (slʌm'bɜr-əs), adj. = slumberous.
 slump (slʌmp), v.i.
 (1) لە پێر کەرتن! داگەوتن! تێپسانەوه (مەجان).

sluttish

(۲) کچینگی چقاوه سوسور. بن حمیا. یا چاوقایم (لبروی گانتوره)
 (۱) دینل: دهلسهگا سهگی من
sluttish (slut'ish), *adj.* (۱) چهیل پیسویوخل
 (۲) قحمان: سوره: له لهجه دهچن.
sly (sli), *adj.* (۱) فیلساز: تلهکمباز: نوینباز: زوزان: زول.
 (۲) نوینباز: پنهانباز: له ژروره شت کم. (۳) به گوین: کمتنباز.
 به دزیبوره: له ژروره: به نهینی.
on the sly,
slyly, sliily (sli'li), *adv.* به دزیبوره: له ژروره: به نهینی: به زلانه.
slype (slip), *n.* پارو یا دالانی نیوان کئیسو مالی قهقه.
smack (smak), *n.* (۱) تام: بزو بهرامه: تامینگی کم: چهژ.
 (۲) تخنیک: توژیک: توسکالیک.
v.i. (۱) تامینگی تایبته هی بوون: تام لهوه چوون:
 (The medicine ~s of sulphur.)
 (۲) ~ of) بونی نوه ئی هاتن (مجان) لهوه چوون: وا گه یاندن:
 (This ~s of foul play.)
smack (smak), *n.* (۱) شقهی لیو: ماچ. تام کردنی شتی مزو خوشو.
 توون: شلیبی لیو
 (۲) ماچی شقه ئی هلسینلرا: شقهی ماچ: (~ on the lips).
 (۳) زله: شقازله: شهپازله: شهپلاخ.
 (۴) شقهی لله: شقهی قامچی یا شوول لیدان.
v.t. (۱) شقه له لیو هلساندن (له تام کردنی شتی مزو خوشو تووندا):
 (to ~ one's lips)
 (۲) ماچ کردن و شقه له لیو هلساندن: شقه له لیو هلساندن له ماچ کردندا.
 (۳) شقهی زله هاتن: شهپازله یا قامچی لیدان و شقه ئی هلساندن:
 (to ~ a naughty child)
v.i. شقه ئی هلسان: شلیبی ئی هلسان.
adv. (۱) به شقه به شلیبی: (The child fell ~ on her hand).
 (۲) یهکسه راسنهوخو: (The car went ~ into the wall).
smack (smak), *n.* (۱) بهلهسی مایهوانی یهک ستووندا.
 (۲) بهلهمینگی پاوه ماسیبه که حموزنکی تیدا بن بز تیختستی ماسیبه مکانو
 نمرندیان
smacker (smak'er), *n.* (۱) ماچینگی زل: ماچی شقه ئی هلسینلرا.
 (۲) شهپازله: زله: شقازله: شهپلاخ (۳) [Slang]. دۆلار.
smacking (smak'ing), *adj.* بهتین: قاید: خیرا: توژ.
 (a ~ breeze)
small (smôl), *adj.* (۱) بچوک: بچوک (له چاو شتی هاوچورد):
 (a ~ animal, town, room, audience, etc.)
 (۲) (b) کم: (a ~ income, amount, etc.)
 (ب) کم: (ژماره): (a ~ number of people)
 (۳) بچوک: له بوی سرمایهوه:
 (a ~ business, businessman, farmer, etc.)
 (۴) هیچ ویوچ: بن بایخ: شایانی یاس نوبه.
 (۵) بچوک: یلهویابه: ناسایی: گمند (یلهویابه).
 (۶) میشک تهسک: ناپیوا: هیچ ویوچ: بن فرخ: (~ people)
 (۷) کز (دهنگ): نهرم (دهنگ): نسیایی (۸) بیون (خواردنوه).
adv. (۱) به پارچهی بچوک بچوک: (~ Cut it up).
 (۲) به دهنگی نزم
 (۳) هیچ ویوچانه: به راهیمکی کم: به ترسو لهزمهوه: کم.
n. (۱) شتیکی بچوکتر لهوانی تر.
 (۲) وردهشت: شتی ورده. (small-clothes (pl.))
-smallness (n.).
feel small. تعریق بوونهوه: شعرمزار بوون: بوورهش بوون: یسو بوون.
no small, نؤرا نیچگار نؤرا کم نا.
 (There was no small excitement about the news.)
smallage (smôl'ij), *n.* کهرهوزه کئینوه

smart aleck

small arms, چمکی بچوک (وهک تفنگو دهمانچه).
small beer, (۱) بیره خراب: بیره بیون.
 (۲) کسینک یا شتیکی هیچ ویوچ و بن بایخ: شتی ناگرنگ.
small capital, تیپی گهرهوی قباره بچوک.
small change, (۱) پارهی وردهی کم نرخ: وردهی کم نرخ
 (۲) شتی هیچ ویوچ و کم بایخ.
small-clothes (smôl'klô'hiz'), *n.pl.* (۱) پانتولی کورت و تسکی
 پیوانه (له سهدی ههژدهمهسا بیاو بوون).
 (۲) [British]. ورده جل (وهک فانیله دهرین و دهسهس... هتد)
 (همروه "small")
small fry, (۱) ماسی بچوک: بهجکه ماسی
 (۲) مندالی ورده: مندالی بچوک: مندال.
 (۳) کس یا شتی هیچ ویوچ و ناگرنگ.
small game, نچیری پارهی بچوک.
small hours, کاتی دوی ساتی دوازدهی نیومشوا: دوی نیومشور.
smallish (smôl'ish), *adj.* نهختیکه بچوک: توژیک بچوک.
small intestine, ریغوله بچکله.
small-minded (smôl'min'id), *adj.* بیرتهسک: تینمگهشتوو:
 خویهرست: هیچ ویوچ
-small-mindedly (adv.); **small-mindedness** (n.).
small of the back, چالایی لاخاوری پشت لهسورو سستوه.
small potatoes, [Colloq.], (۱) کسینک یا شتیکی هیچ ویوچ و
 بن بایخ: (۲) کسان یا شتی هیچ ویوچ و ناگرنگ.
small-pox (smôl'poks'), *n.* قارله.
small stores, ورده بایته: فرزهنی وهک تووتن و جگروه سابون
 که له دوکانی کهشتیدایه بز فروشتن به کهشتیبهوانهکان.
small-sword (smôl'sôrd', smôl'sôrd'), *n.* شیری
 شیریازی
 که برتیبه له شیتیکی باریکلهی دهسکار.
small talk, دهمهقن دهریاری شتی هیچ ویوچ و بن بایخ
small-time (smôl'tim'), *adj.* [Slang]. هیچ ویوچ: بن بایخ:
 بچوک: هیچ: (~ hoodlums).
smalt (smôlt), *n.* (۱) بویه شین. (۲) رنگی شین: شین.
smaltite (smôl'tit), *n.* Also smaltine. کاتزاییکی سپی و زبویه.
smalto (zmâl'tô), *n.* (۱) شووشی رنگارنگ.
 (۲) پارچهیه له شووشیه.
smaragd (smar'agd), *n.* زهرهوت: بهرینگی بهنرخ سوره.
smarmy, بهسوزاری به دهرهستهوه هاتوو:
 لهخوژازی و خویهرهپیشهوه: (a ~ magazine article).
smart (smärt), *v.i.* (۱) چورانهوه: تووزانهوه: کزانوه: بوژانهوه:
 گل کردن: (~ Iodine ~s when it is put on a cut).
 (۲) هست به چورانهوه کردن: هست به بازار کردن: بازار گمین
 (۳) سوئی چمشتن: پهشیمان بوونهوه: تروشی نهشکمنجه بیون.
 (۴) (for ~) سزا چمشتن: سزا خوردن.
 سوئی نهشکمنجه: بازار: نیش و بازار.
n. (۱) زیره: زرنک: دانا: (a ~ person).
 (ب) زیرهکانه: دانایانه. (a ~ answer).
 (۲) خیرا: گورج: (a ~ pace).
 (۳) نوژان: سهرهچوو: وریا: چاپک: گوستاخ: (a ~ businessman).
 (۴) پوخته ویهراخ: شوخ (جل و بهرگ): تهرپوژش: قوز: (a ~ dress).
 (۵) یهباو: مزده: شوخ: (a ~ restaurant).
-smartness (n.).
smart aleck (smärt-al'ik), [Colloq.], کسینک که شانازی به
 نوژانی خویهوه دهکات و خهک پست دهکات: کسینکی خو به زیرهک داشوو
 به تهوسره قسهکر.

-smart-alecky (adj.).

smarten (smär'tn), v.t. بۆشۈتۈپ بەرداخ كۆرۈن: تەپپۇش كۆرۈن.

(۲) خىرا كۆرۈن: يېن ھەمگۈرتن: خىراتر پۇشۇش: (- the pace).

v.t. (- up),

smart money, پارەي پىندارو لە برىتى برىندار بوون يا نەخۇش

كەوتن لە كاتى شىشدا: بۇ بۇاردنى نەخۇشى يا برىندار بوونى كاتى كار.

(۲) زىادە بۇ بۇاردنىكى وەھا (لە سزاي يېن دەرىمستىدا).

(۳) پارەي گىرمو لەسەر كراوى كىسىك كە زۇرەي كات براومىيە.

smart set, خەلىكى تىگەبىشتوو زىرەكە و تەپپۇش.

smart-weed (smärt'wēd), n. پوومكىكى زەلكاوى گۈل

پەنگاوردنگە گەلەكەي تامى توون و تىرە.

smarty, smartie (smär'ti), n. = smart aleck.

smash (smash), v.t. (۱) ووردوخاش كۆرۈن: شىكاندا

ھەپروور بە ھەپروون كۆرۈن.

(۲) يىمالان: بە توند پىدان: ھاروشان: بە توند لىدان يا پىياكىشان:

(-ed his fist on the table.)

(۳) بە توند لىدانى تۇپى تەنس بەسەر سەرداو كىشانى بە زەمىدا.

(۴) ھارىن: جىق دەرىھان: پان وپلىش كۆرۈنە: پلىشانەنە: بەزەندەن:

تىكشكاندا: پاراندان.

v.t. (۱) بە قايم بۇيۇشمەن چوون: بە توند بە دەنگى بەر زەمى پەرمو پىشەنە چوون.

(۲) ووردوخاش بوون: ھەپروون بە ھەپروون بوون: شىكان: پارچە پارچە بوون.

(۳) بە توند لىدانى تۇپى تەنس بەسەر سەرداو كىشانى بەزەمىدا.

(۴) پلىشانەنە: جىق دەرىھان: پان وپلىش بوونە: تىكشكان.

(۵) (- up) ئابوت بوون: ماپە پووت بوون.

(۶) (۱) دەنگى ووردوخاش بوون: ھارە: شەقە: تەقە.

(ب) ووردوخاش بوون: ووردوخاشى: ووردوخاش كران.

(۲) تىكشكان: بەزىن: ھەرتان: شىكىتى.

(۳) زىركەوتن: ئابوتى: ماپە پووتى

(۴) بەيەكەدان بە دەنگى بەر زەمى توند: تەپە: دەنگى پىياكىشان: پىياكىشان.

(۵) خوارىنەمىيەكى مستكەرە (لە براندى و نەغنا و شەكەر سروس تەكەرى).

(۶) بە توند لىدانىكى تۇپى تەنس بەسەر سەرداو كىشانى بەزەمىدا.

(۷) [Colloq.] زور سەركەوتو.

zür serketu.

adv. بە شەقە يا تەقە يەكى زل: بە تەپە يەكى زل.

serkush: سەركۇش: مەستا كەيل.

(۱) تەوا بەزىن: ووردوخاشانە تەوا: (-ing)

(۲) دەنگەمەرە: زور جوان و سەركەوتو:

(The play was a ~ success; a ~ performance)

smash-up (smash'up), n. (۱) رووخاشى تەوا: بەزىن:

تىكشكان: ھەرمەس برىن: بە ناخداچوون. (۲) كارەسات: شىكىتى.

(۳) لىكدانى زور بە قايسى دوو ئوئومىيل و شىكانيان.

smatter (smat'er), v.t. (۱) دوران بە زەمانك بە ناتەواي:

قەسەكەرن بە زەمانك بە نارەواي (۲) بە لاسەرلايى فېرېوونى شىكىت:

ھەر بە نار يا بە پوومكىشى فېرېوون: بە گالەگرتنى فېرېوونىكە.

v.t. چەنەبارى كۆرۈن: چەتەدان: ھەلمومى كۆرۈن.

n. زانىنىكى كەم يا لاسەرلايى: زانىنى ناتەوا يا پوومكىشى.

smattering (smat'er-ing), n. زانىنىكى كەم يا لاسەرلايى:

زانىنى ناتەوا يا پوومكىشى.

smear (smēr), v.t. (۱) لەكە داركۆرۈن: لەكەوى كۆرۈن: پىس كۆرۈن.

(۲) شىكىكى لىنچ: چەم: يا پىس لىدان و بەسەردا بۆلۈكەنەمە.

(۳) ئا و لەكە داركۆرۈن: ئا و لىدان: ئا و پىس كۆرۈن: ئا و سووك كۆرۈن.

(۴) [Slang] ھەرتاندا: تىكشكاندا: نەپىشتن: سەرنەمە: لەنادان: بەرگرتن.

v.t. پىس بوون: لەكە داربوون: لەكەوى بوون.

n. (۱) لەكە: پەلە

(۲) دۇبى شە (وەك خوون) كە دەخىرتە ژىر گەردىنەمە بۇ تىپوانىن

(۳) ئارونيان: ئا و لەكە داركۆرۈن: ئا و پىس بوون: بوختان.

(۴) [Obs.] (۱) مەلەم.

(ب) ماددىيەكە كە لە پووم دەرىن يا بۆلۈكەنەمە بەسەردا

smear-case (smēr'kās), n. = cottage cheese,

smearly (smēr'i), adj. (۱) لەكەوى: پەلەمە: لەكەمە.

(۲) پىسكەمە: لەكەداركۆرۈن.

-smeariness (n.).

smell (smel), v.t. (۱) بۇن كۆرۈن.

(۲) ھەستىپىكۆرۈن: بۇن كۆرۈن (مەجان): (They -ed trouble and ran.)

(۳) بۇن پىيۈە كۆرۈن: بۇن كۆرۈن (بۇنەمە بۇنەن بۇگەنە يان ئا):

(- the milk and tell me if it's sour.)

v.t. (۱) بۇن پىيۈە كۆرۈن: بۇن كۆرۈن.

(۲) بۇن ھاتن: بۇنىكى تاپىمەي ئا ھاتن: (The bread -s fresh.)

(۳) بۇگەن لىوھەتەن: بۇن ھاتن: بۇگەن كۆرۈن: بۇنى پىس لىوھەتەن.

(۴) (- of) (۱) بۇن ئا ھاتن: (His breath -s of garlic.)

(ب) بۇنى خراب لىوھەتەن (مەجان): ئاپاكي و ئاپەسەندى گەياندا:

(His plan -s of treachery.)

(۵) [Slang] باپەخ نەبوون: ھىچ تيا بەستە نەبوون: بەكەك نەھاتن

n. (۱) ھەستى بۇن كۆرۈن: (۲) بۇن: بۇن بەرامە: (۳) بۇن كۆرۈن.

(۴) نىشەنە: بۇن (مەجان) و گەياندا.

smell out, (۱) بە بۇن مۇزىنەمە: مۇزىنەمە بە بۇن كۆرۈن.

(۲) بۇگەن بە ووردى و مۇزىنەمە.

smeller (smel'er), n.

(۱) مۇزۇ يا گىئەندارى مۇنكەم: بۇنكەم.

(۲) شتى بۇندار: شتى بۇگەن. (۳) كەسىگە ئىشى نەمەيە تام و چاكر خراپى

شت تاقى بىكەتەمە بە بۇن كۆرۈنى شتەكە. (۴) نەندامى ھەستىيار: شاخى

ھەستىيارى جانەمەر. (۵) [Slang] لووت.

smelling bottle, شووشەي نەرشاد (ووشەي دوابى بىيەنە).

smelling salts, خوونى بۇن كۆرۈن: نەوشادى بۇنى خوون پىيۈمگراو

بۇ ھىنانەمە مۇش خوونى ھەلىكى بووراو و چاكرەنەمە سەر ئىشە.

smelly (smel'i), adj. بۇگەن: بۇندار.

smelt (smelt), n. جۇرە ماسىيەكى بچووكى پەنگ زىوىيە.

smelt (smelt), v.t. توواندەنەمەي كانزاي خا و پوختەكۆرۈنى.

v.t. توواندەمە پوختەكۆرۈنى كانزاي خا.

smelt (smelt), alternative past tense and p.p. of smelt.

smelter (smel'tēr), n. (۱) توواندەنەمەي كانزاي خا (مۇزۇ).

(۲) كورە يا كارگەي توواندەنەمە پوختەكۆرۈنى كانزاي خا.

smeltery (smel'tēr-i), n. كارگەي توواندەنەمە پوختەكۆرۈنى

كانزاي خا.

smew (smū), n. جۇرە مەلوىيەكە.

smidgen (smij'in), n. Also smidgeon, smidgin, [Colloq.]

تۇزىك: نەختانك: نەختىك.

smilax (smi'laks), n. جۇرە پوومەكىكى خۇمەلوا سەرە.

smile (smīl), v.t. (۱) زەردەخەنەگرتن: خەنەن: خەنەنەمە: بىسكەھاتن:

بۇھەتەن. (۲) بە سەير ھاتتەمەرجا و بۇگرتن.

(۳) جولان ديار بوون: خەنەنەمە (مەجان):

(hillsides -ing in the sunlight)

(ب) بۇ بىكەنەن (مەجان) بە چاوتكى باش سەيركۆرۈن: بەھات بوون:

پەسەندكۆرۈن: (Fortune -d on us.)

v.t. (۱) بە زەردەخەنە دەرىمەن. (۲) گۇزىن يا كار تىككۆرۈن بە زەردەخەنە.

n. (۱) زەردەخەنە: بىسكە: بۇھە: خەنەن: خەنەنەمە.

(۲) زەردەخەنەگرتن: بىسكەھاتن: خەنەنەمە.

(۳) پوختەكۆرۈنى جوان يا دلگىر: بارى جوان و گەش.

-smiler (n.); smilingly (adv).

smile away, بە زەردەخەنە لاپردن: بە خەنەن نەپىشتن يا سەرنەمە:

(to smile away grief, tears, anger, etc.)

smile on (or upon), به چاروی ماش سهیبرکردن؛ بهاهات بیون بوز

(Fortune smiled on her.)

smirch (smürch), v.t. لهکهدارکردن؛ پیس کردن؛ لهکاری کردن

(1) لهکهدارکردن؛ ناو پیس کردن؛ ناو پیانندن

(2) لهکهدارکردن؛ ناو پیس کردن؛ ناو پیانندن

n. لهکه - پهله - پهله - پهله پیس (2) لهکه (ناویانگ)؛ لهکهداری

smirk (smürk), v.i. بزماهتان زهردهخه گرتن به تهوسوه،

به درووه یا به لهخویایی بیونوه

n. بزماهتان زهردهخه به تهوسوه، به درووه، یا به لهخویایی بیونوه

smirky (smürk'i), adj. به بزموه؛ به زهردهخه به تهوس یا درووه

(a ~ face)

smite (smīt), v.t. (1) به توند لیدان؛ به قایم پیاکیشان یا پیامان

(به تیغ یا به دهس)

(ب) لیدان (به جورینگی تاییهتی): (The Lord will ~ him dead.)

(2) تروش بیون (~ with disease)

(3) کوشن؛ فوتانندن؛ سزادان؛ تیکشکان؛ هیزش بردهنسه

(4) کارتیکردن؛ له پر هاست جوولاندن

(5) دلفراندن؛ کهرتنه خۇشهویستی یوه؛

(She has smitten him with her charms.; ~ with love)

v.i. لیدان به قایم؛ به توند پیاکیشان یا پیامان

smith (smith), n. (1) ناسنگر؛ ناسنگر؛ زهرهنگر

(gold - ; silver -)

blacksmith (2)

smithereens (smith'ə-rēnz'), n.pl. [Colloq.], وورده پارچه

smithers (smith'ērz), n. pl. [Colloq.], = smithereens.

smithery (smith'ēr-i), n. (1) زهرهنگری؛ ناسنگری؛ ناسنگاری

smithy (2)

smithsonite (smith'sən-īt'), n. سمیسونیت؛ کاتزایمکی سپی یا

زهرهنگری جینکوتدی به

smithy (smith'i), n. دووکاشی ناسنگر؛ ناسنگرخانه؛

دووکاشی ناسنگری

smitten (smit'n), alternative p.p. of smite.

adj. (1) به قایم لیدان؛ به توند پیاکیشان

(2) تروش بوو؛ شکست؛ پیوه بوو؛ زور خراب تیکوتو

(3) [Colloq.] زور کهرتنه خۇشهویستی کمینکوه؛ زور له دلفراندهایه؛

دلفرانان

smock (smok), n. (1) بهرگینگی تندر نهختیک دهلی دهرهویه لهسه

لهسه جلموه له بهر دهکرتن لهکاشی نیش کردندا بو پیس نه بوونی جلمکان

chemise [Archaic] (2)

v.t. (1) هم جزوه بهرگه له بهرکردن

(2) لۆچ کردنو تیککردن جلوبه رگ به ریز بو جوانی

smock frock, بهرگینگی سهر جله کونگاری شمروپایی له بهری دهکن

(ووشه ی بیشتور بیینه)

smocking (smok'ing), n. لۆچ کردنو تیککردن جلوبه رگ

به ریز بو جوانی

smog (smog), n. دووکهنی نوتومیل و کارگه؛ دووکهنی پیس

smoggy (smog'i), adj. دووکهنی نوتومیل و کارگه

smoke (smök), n. (1) دووکهن

(2) شتیکی دووکهن ناسا (وهک هلمو هالو)

(3) حگه کیشان؛ ماره ی جگه کیشانیک

(Do we have time for a ~ ?)

(4) حگه؛ سهیل

(5) شتیکی بن سوود یا بن نهجام: (Our plans went up in ~ .)

(6) شتی اینکس

v.t. (1) دووکهن کردن؛ دووکهن لئوه هاشن

(2) دووکهن کردن به شتی یوه مکی خراب (زوپا، ناگردان):

(The fireplace ~s badly.)

(2) دووکهن زور کردن (چرا): (4) تپ و تپوز فی هلساندن (به خیرا پیویشتن)

(5) جگه کیشان؛ جگه خواردن

v.t. (1) لهکهدارکردن به دووکهن؛ دووکهنی کردن؛ رهش کردن

(2) دووکهن کردن (گۆشت، ماسی)؛ به دووکهن ناماده کردن و پاراستن (وهک

قاوومه) (3) قانگدان؛ قاودان؛ دهره پانندن

(4) جگه کیشان؛ جگه خواردن

(5) [Archaic] هاستپیکردن؛ هرهک پیکردن

(He ~ed the trick at once.)

(6) [Obs.] کاتپیکردن؛ کله پیوه کردن

smoke out, قانگدان؛ قاودان؛ دهره پانندن

smoke bomb, بومیای دووکهن (جنگ)

smoke-house (smök'hous'), n. کارگه ی گۆشت و ماسی

دووکهن کردن؛ دووکهنخانه

smoke-jack (smök'jak'), n. نامیزی سوورانهوی شیشی گۆشت

برواندن کوره

smoke-jumper, ناگرکوزن دهرهویه که به په ره شووت دیته خواره

بو کوزاندنوهوی ناگری دارستان

smokeless (smök'lis), adj. بین دووکهن؛ دووکهن نهک

smokeless powder, بارووتی بین دووکهن

smoker (smök'er), n. (1) جگه کیش؛ جگه خور

(2) فارگونی جگه کیشان له شهمنده فردا

(پیشی دهرهوتی: "smoking car")

(3) نامنگ یا کوزی پیاوان (چونکه له کوزدا جوان نمبو له بهر چاروی نافرمت

جگه بکنشری)

smoke screen, په رده دووکهن (بو شاردهوهی راسته یهک، نهینی یهک،

یا جم و جوولی له شکرک له نوژمن)؛ چاوبست

smokestack (smök'stak'), n. دووکهنکیش

smoke tree, دهرهختیکه گوله په رده کانی له دووکهن نهچن

smoking car, فارگونی جگه کیشانی شهمنده فر

(ههره ما "smoker")

smoking jacket, چاکه تی جگه کیشانی پیاوانه؛ چاکه تیکی

نهختیک دهلی شوارانی پیاوانه به جاران پیاو له بهری دهکرد له مالمه له کانی

جگه کیشاندا بو پاراستنی جلمکانی له بونی دووکهن

شوری جگه کیشان (له نوتیلو یا نهدا)

smoking room, بین په رده (سه)

smoking-room (smök'ing-rōom), adj. نوکته، چیرۆک؛ هلمانار

(1) زور دووکهنکس

smoky (smök'i), adj.

(a ~ haze) له دووکهن نهچن؛ دووکهنی

(2) دووکهنی؛ پره له دووکهن: (a ~ room)

(4) دووکهنی؛ پمگ تارو بونی له دووکهن نهچن

(5) دووکهن پهشی کردوه؛ دووکهن لئی داره یا پیسی کردوه

-smokily (adv.); smokiness (n.)

smolder (smōl'dēr), v.t. Also smoulder, سووتان و دووکهن

کردن بهمن گر لئوونوه (2) خهله یون؛ به خهله یی مانوه

(3) پیش خواردهوه؛ له ژرهمه توو پیوون و پق فی بوونوه

(For years hatred ~ed in his heart.)

n. چوه دووکهنی ناگری بین گر؛ ناگری خهله کراو

smolt (smōlt), n. بهچکه ماسی "سهلمون"

smooch (smōoch), v.t. & n. = smudge. ماچ کردن

smooch (smōoch), v.t. [Slang], ماچ

n. [Slang], ماچ

smooth (smōoth), adj. (1) (a ~ surface) ساف و لووس؛

(۴) بشپوی: تیکه‌لویپیکلی

-smothery (adj.)

smoulder (smōl'dēr), n. = smolder.

smudge (smuj), n.

(۱) لکه‌ی پنهان. (۲) ناگری چره دروکه‌لوی. (۳) چره دروکه‌ل (ب) قانگدانی میشووله و جانمیری تر یا داروسره‌خت پاراستن له زوقم و سرما.

(۱) قانگدانی جانمیر به چره دروکه‌ل؛ چره دروکه‌ل کردن به با خدا بۆ پاراستنی له زوقم و سرما و سووله. (۲) لکه‌دار کردن (و) لکه‌لایه‌ریه‌ک به مرمکه‌بی لایه‌ریه‌کی تری تازه نووسراو یا چاپکراو؛ پیس کردن

(۱) بلایوونومری لکه‌یه‌ک. (۲) لکه‌داربوون؛ پیس بوون؛ لکه‌اری بوون
smudgy (smuj'i), adj. لکه‌دار (و)ک به مرمکه‌ب؛ پیس؛ لکه‌اری.
-smudgily (adv.); smudginess (n.).

(۱) جوان و ریله‌ویک؛ شوخ؛ تهرپوش.
(۲) زۆر له‌خۆ رازی؛ هست به هیچ پیوستی و مترسی و کم‌وکویری‌یه‌ک نه‌کس.

-smugly (adv.); smugness (n.).

smuggle (smug'l), v.t.

(۱) به قاچاق هینان و بردن: [to ~ goods into (or out of) the country]
(۲) به درزی‌بهره بردن یا دمر کردن: (to ~ a letter out of prison)

قاچاقچی‌تی کردن
(۱) قاچاقچی. (۲) که‌شتی قاچاقچی‌تی.
(۱) هییس (۲) لکه‌ک؛ په‌ک
(۲) قسه یا نووسینی پیس و ناشرین؛ نووسراوی بین شهرمانه و نزوم پیس (۴) سن (که له ده‌غل و دان ده‌دان و رمشی ده‌کات).

پیس کردن؛ لکه‌اری کردن؛ لکه‌دار کردن.
پیس بوون؛ لکه‌اری بوون

-smuttily (adv.); smuttiness (n.); smutty (adj.).

smutch (smuch), v.t.

لکه‌اری کردن؛ پیس کردن؛ لکه‌دار کردن.
(۱) لکه‌ک؛ په‌کی پیس؛ په‌ک. (۲) چله‌و پیسی و وشک بوومره؛ به‌لغ.
-smutchy (adj.).

snack (snak), n. (۱) به‌ش. (۲) ناوگیر: نه‌و خوارده‌مه‌تی‌یه‌ک که له به‌ینی دوو ژه‌مدا ده‌خوری به سرپین‌ری‌یه‌وه

ناوگیر کردن؛ نه‌خه‌ک شت خواردن به سرپین‌ری‌یه‌وه له به‌ینی دوو ژه‌مدا.
snack-bar (snak-bar), n. چیشته‌خانه‌یه‌ک خواردن سووکی

سرپین‌ری‌یه‌ک پیشک‌ش ده‌کات.
لغاو
snaffle (snaf'l), n. لغاو کردن.

به تهروری
snafu (sna-fōō', snaf'ōō), adj. [Military Slang], شیناوا؛ زۆر شیناوا یا تیکچوو.

شیناواندن؛ به‌ته‌راوی تیکدان یا شیناواندن.
n. [Military Slang], بارنکی به‌ته‌راوی شیناوا یا تیکچوو.

(۱) چوقول؛ چوقولی لقی پراوه؛ کۆلکه‌داری تیز.
(۲) کۆتیره‌دار یا لقه‌داری ژیرتاوی روباو و ده‌ریاچه (که ده‌بینه هوی مترسی بۆ به‌لم پیندا پویشتن) (۳) snaggle tooth (۴) دران یا هه‌لم‌مشانه‌ری کلا.

(۵) ته‌گه‌ره؛ قورت یا کۆسپی چاومیران نه‌کراو. (Our plan hit a ~)
v.t. (۱) چوقول لیدان؛ دران یا هه‌لم‌مشانه‌ره به چوقول به‌رمکه‌وشن (۲) ته‌گه‌ره تیکستن؛ ته‌گه‌ره تیکه‌وشن؛ قورت خستنه‌ری. (۳) روباو یا ده‌ریاچه پاکردنه‌ره له کۆتیره‌دارو لقه‌دار.

-snaggy (adj.).
snaggle-tooth (snag'g'l-tōōth'), n. (۱) ده‌مانی ده‌ریوقیو. (۲) ده‌مانی خوار یا شکاو

-snaggletoothed (adj.).
snail (snāl), n. (۱) شه‌یمانۆکی باخچه؛ قاقه‌جنۆکه؛ گیاندارنکی نهرمی لینجی قاقه‌داره کۆرگیاو روه‌کی باخچه ده‌خوات؛

(ب) سورا ساف. (a - lire)

(۲) ته‌خت. (۳) بین تووکه؛ لووس و پووس؛ لووس: (a - cheek)

(۴) شل؛ یه‌ک دان (توند و تۆلی شله)؛ به تۆیه‌ل نه‌مه‌ستاره: (a - paste)

(۵) هیمرا؛ له‌سرخۆ؛ مه‌نگ. (a - seas)

(۶) ناسان؛ بین ته‌نگ و چله‌مه؛ بین ناره‌ه‌تی؛ ریله‌ویک

(~ progress; ~ sailing)

(۷) له‌سرخۆ؛ هیمرا: (a - temper)

(۸) خۆس؛ تام؛ توون و تیز؛ نیچه

(۹) ساز؛ ده‌نگ؛ خۆش؛ یه‌ک نه‌وا.

۱۰: زمان لووس؛ خۆ به‌ره پینشه‌وه؛ ریله‌ویک؛ ره‌ووشته.

(~ words; a ~ manner; a ~ talker)

(۱۱) [Slang] زۆر خۆش؛ کات: (a - time)

(۱۲) [Slang] لپها‌تو؛ ریله‌ویک؛ جوان و باش (a - dancer)

(۱۳) لیه‌ک نا‌کووی (مه‌کینه‌کاری).

v.t. (۱) ته‌خت کردن. (۲) (b) ساف و لووس کردن؛ ساف کردن.

(ب) چرخ و لۆج تیندا نه‌هیشتن یا ئی لایردن. (۳) ناسان کردن؛ که‌ندو کۆسپ له‌برده؛ لادان (۴) هیمرا کردنه‌وه؛ هینانه‌وه سه‌رخۆ. (۵) جوان و ریله‌ویک.

adv. به ناساسی و ریله‌ویکی؛ به هیمرا؛ له‌سرخۆ.

n. (۱) شینکی ساف و لووس؛ روه‌یه‌کی ساف و لووس یا ته‌خت.

(۲) ساف و لووسکاری؛ ته‌خت کردن.

smooth away, ناسان کردن؛ که‌ندو کۆسپ له ریندا لایردن؛

(to smooth away obstacles to a plan)

smooth down, هیمرا کردنه‌وه؛ هینانه‌وه سه‌رخۆ.

smooth over, چاو لای بۆشین؛ زۆر به‌گرتگ دانه‌نان؛ زۆر گوئی پین نه‌دان.

smoothbore (smōōh'bōr', smōōth'bōr'), adj. لوله ساف
ته‌نگ

n. ته‌نگی لوله ساف.

smoothen (smōōth'n), v.t.

ساف‌ریوس کردن

v.t. ساف‌ریوس بوون

smooth-faced (smōōth'fāst'), adj. (۱) ده‌م‌وجاو لووس؛

بین ریش و سیمیل؛ تیف تیفه‌دراو. (۲) ساف‌ریوس: (a - tile)

(۳) روه‌انه‌تیار؛ دۆزنه؛ به سه‌رزاری دلسۆز

smooth muscle, ماسوولکی له‌خۆوه کارکردوو یا لۆتوماتیکی
وه‌ک ماسوولکی پیخۆله و میزه‌ل‌دان و ده‌زوله خوین.

smooth-shaven (smōōth'shāv'n), adj. خۆ تیف تیفه‌کردوو؛

ده‌م‌وجاو په‌رداخ کردوو؛ ریش جوان تاشیوو.

smooth-spoken (smōōth'spō'k'n), adj. قسه‌خۆش؛

زمان لووس؛ زمان‌پاراوا؛ قسه‌زان.

smooth-tongued (smōōth'tuŋd'), adj. زمان لووس؛

ده‌م لووس.

smorgasbord (smūr'gās-bōrd'), n. خواسی جۆراو جۆری یه‌ک

نرخ چیشته‌خانه‌یه‌ک خوارده‌مشی هه‌مه‌چه‌شنی له‌سمر خوان تیندا داده‌نریو
مه‌رکس چه‌ندی پین بخوری ده‌یخوات به یه‌ک نرخ و به‌رده‌ستی خۆیشی ده‌کات.

smote (smōt), alternativ past tense and p.p. of smite.

smother (smuth'ēr), v.t. (۱) هه‌ناسه ئی برین. (ب) خنکاندن

(۲) ناگر خه‌فه‌کردن (۳) داپۆشین؛ به‌سره‌دا بلاقردنه‌وه؛

(a dish of liver -ed in onions; a grave -ed in flowers; to ~ a child with kisses)

(۱) شاردنه‌وه؛ کردن به ژیره‌وه: (to ~ a yawn, one's anger, etc.)

v.t. (۱) هه‌ماسه بۆ نه‌دان؛ خنکان؛ هه‌ناسه ئی بران

(۲) شاردنه‌وه؛ به‌ژیره‌وه کران؛ کپ کرانه‌وه

(۳) [Dial.] سووتانو و دووکه‌ل کردن به بین گز لیبوونه‌وه

n. (۱) چره دروکه‌ل؛ ته‌پ و تۆز یا هه‌لمی چپ

(۲) [Archaic] ناگریکه که له ژیره‌وه بسوتوو و دووکه‌ل بکات به‌مین گز

لیبوونه‌وه؛ ناگری خه‌فه‌کراو (۳) له ژیره‌وه کولان؛ پیشان؛ پیش خوارنه‌وه.

بىچ بىچۆكە (۲) كەسىنك يا گىياندارنىكى زۆر خاروخلېچك يا ھىواش:
 كەسىنكى خار يا تەمەل
 at a snail's pace, زۆر س ھىواش! زۆر خاۋ يا ھىواش
snail-paced (snāl'pāst'), *adj.* زۆر ھىواش! زۆر خاۋ:
 (~ progress)
snake (snāk), *n.* (۱) سار; (۲) كەسىنكى ناپاك و نېنىگر
 (۳) تەيىكى نەستورۇ زۆر دىزۆدە دەكرى بەناۋ بۇزى و زۇرابى گىراۋدا بۇ بەر بەرەلاكردى
 v. & به پىنچاۋپىچ پۇيشتن ۋەك مارا ۋەك مارا كشان يا خشان
 v. & [Colloq.] (۱) پاكىشان (بەتايەتتى بە پەت يا زىجىر); (۲) پاتەكاندن
snake-bird (snāk'būrd'), *n.* مارە مەل مەلپىكى دەريايى ماسى
 خۇزى مل پىنچاۋپىچ و دىزۆدە دەنوك تىزۆ دىزۆى ناۋچە گەرمەكانە.
snake-bite (snāk'bit'), *n.* مارا يەۋەدان: مارا گەست: گازە مار
snake charmer, مارگر مارمان
snake dance, مارە سەما (۱) جۇزە سەمايەكى نوو سالانەى تىرەى
 "ھۇپى" ھىندىيە نەمەرىكايىپەكانە بىرتىيە لە پارى كرىن بە مارى
 زەسگۇدەلەر ئەكاتى سەماكەدا (ب) خۇيشاندا ئىكە خەلك دەستى يەكرى
 تىدا دەگورۇ پىنچاۋپىچ ۋەك مار دەپۇن
snake fence, = worm fence.
snake-head (snāk'hed'), *n.* = turtlehead.
snake in the grass, دوزىنى نېنى! بىرەھرى ناپاك
 مەترسى نەپىتراۋ
snake-mouth (snāk'mouth'), *n.* دەمەرانە پورەكىكى گول
 پەمەبىر گەلا ئىزەبىيە.
snake pit, شىخەنە
snake-root (snāk'rōōt', snāk'root'), *n.* (۱) گىمارانە:
 پورەكىكە گوايە رەگەكەى دەرمانە بۇ مارا پىۋەدان; (۲) رەگى نەم پورەكە.
snake-skin (snāk'skin'), *n.* (۱) پىنستە مارا:
 (۲) جىرەم قايشى لە پىنستە مارا دىرۇستكراۋ
snake-stone (snāk'stōn'), *n.* (۱) مەرە مارانە بەردىكە گوايە
 دەرمات بۇ مارا گەست; (۲) whetstone
snake-weed (snāk'wēd'), *n.* مارەكە: چەند جۇزە پورەكىكە
 گوايە دەرمانە بۇ مارا گەست.
snaky (snāk'i), *adj.* (۱) مارى: مارىن: تايەتتى بە مارا.
 (۲) پىنچاۋپىچ; (۳) ناپاك: نېنىگر! زەھراۋى: پىس! نېنىبان
 (۴) ماراۋى: پە لە مارا.
snap (snap), *v. &* (۱) قەپ پىداكرىن: قەپال ئىدان: قەپ ئىدان:
 (The animal ~ped at the meat.)
 (۲) ~ at ~: پىر پىداكرىن: قۇستەنەۋە: بە پەرۇشەۋە ۋەرگرتن يا پەلاماردان:
 (We ~ped at the invitation.)
 (۳) ~ at ~: بە تاشرىشى و توندوتىزى رەلە دانەۋە يا قەسە لەگەل كرىن.
 (۴) لە پىر قرتان يا پىجران بە دەنگىكى بەرزا: لە پىر ترازان! لىك ترازان.
 (۵) پورۇخان ھەستە دەمار. مېشك. بەرھەلىسى! پىسان: ھەرس بىردن.
 (۶) قىرچە قىرچ كرىن (دارى ناۋا ئاگر) تەقەتق ھاتن تەقىنەۋە:
 شەقە ئى ھەلسان! قرتەكرىن
 (The fire is ~ping.; The whip ~ped loudly.)
 (۷) قرتە ئى ھەلسان لەكاتى داخستندا: تەقە لىۋەھاتن:
 (The lock ~ped shut.)
 (۸) بە خىراۋ پىكەۋىيىكى جۈۋلانەۋە
 (The soldiers ~ped to attention.)
 (۹) كرانەۋە داخران خىرا خىرا: (دەك چاۋ لەكاتى شەۋزان و پەشۇكاندا).
 v. & (۱) پىر پىداكرىن: پەلاماردان: قەپ پىداكرىن: قۇستەنەۋە.
 (۲) قرتاندا: لىك ترازانن بە دەنگى بەرزا: پىچاندىن قرتە ئى ھەلساندىن.
 (۳) ~ out ~: پىن ۋەرىن (مەجان) بە تاشرىشى و توندوتىزى قەسە لەگەل كرىن.

(۴) چەقەنەئىدان! بستەئىدان: (He ~ped his fingers.)
 (۵) قرتە ئى ھەلساندىن لەكاتى داخستندا: داخستن بە قرتە:
 (He ~ped the safety before putting the gun away.)
 (۶) تىگىرتن (دەك دارۋلاستىك):
 (He ~ped her with a rubber band.)
 (۷) ۋىندەكرىن: (She ~ped a picture for us.)
 (۱) قەپ: قەپال. (۲) پىر پىداكرىن: قۇستەنەۋە: قۇزىشەۋە: پەلامار.
 (۳) قرتان! پىجران بە دەنگى بەرزا: لىك ترازان و قرتەكرىن.
 (۴) شەقە: قرتە: قىرچە:
 (We heard the ~ of the whip;
 the ~ of a broken branch in the forest)
 (۵) ۋەپە (مەجان) ۋەلام يا قەسى تاشرىن! خەپە (مەجان).
 (۶) مارەمەكى كورت (تەنھا بۇ سەراموسۇلە):
 (We had a cold ~ last month.)
 (۷) قرتىنە: (the ~ of a bracelet).
 (۸) چەقەنە: بستە. (۹) داخستنىكە كە قرتەى لىۋەبىت (دەك ھى قىل).
 (۱۰) بسكوتىنكە زەنجەبىلى تىن دەكرى. (ھەرۋەھا "gingersnap")
 snapshot (۱۱)
 [Colloq.] (۱۲) تىن: چوست و چالاكى گۇرگۇيا ۋوزە:
 (The performance seemed to have no ~.)
 (۱۳) [Slang] شىتىكى ناسان! كارىكى ناسان! كارىكى سوۋك.
 (۱۴) [Slang] كەسىنكى بە ناسانى كارىكرىن يا شت پىن سەلمىتراۋ.
 (۱) سىرىپىن (بىرا) بىرى ئى نەكرەۋەتەرە: پەلە. (a ~ decision) ~ *adj.*
 (۲) [Slang] ناسان: سوۋك: (a ~ assignment, job, etc.)
 ~ *adv.*
 بە قرتە! بە قرتەۋە: بە شەقە.
 not a snap, بە ھىچ جۇرتك: ھىچ.
 snap (a person's) head off, سەراپىكەنەۋە: زۆر بە توۋپەيى و
 توندوتىزىيەۋە قەسە لەگەل كرىن: زۆر ئى توۋپە بىردن.
 snap once's finger at, بە سوۋك تەماشاكىرىن: بەھىچ دانان!
 كوتى پىن نەدان! پىز نەكرىن.
 snap out of it, زۆر ھەلسانەۋە (لە نەخۇشى يا دلەنگى):
 زۆر خۇگرتتەۋە يا ھاتتەرە سەرخۇ: چاكىۋەنەۋە: خۇ ئى پىزكارىن:
 (We hope he will snap out of his depression.)
 snap bean, لۇبىيە سەۋر.
 snap-brim (snap'brim'), *n.* شەپقەيەكە لىۋارەكەى ھەنگەرۋەتەرە
 بۇ سەرمەۋە لە پىشەۋە داكرەتوۋە بۇ خاۋرەۋە لە پىشەۋە.
 snap-dragon (snap'drag'on), *n.* پورەكىكە كولى سىپى و زەردى
 سوۋرۇ ئەرخەۋاشى دەكرىن.
 snapper (snap'er), *n.* (۱) بىكرى "snap"
 (۲) snapping turtle
 snapping beetle, قالدۇنچەي تەقەتەكەر: قالدۇنچەيەكە كە دەستى
 تىۋەدرا يا كەرت بەسەر پىشەدا خۇي رادەتەكىنن و تەقەتقى لىۋەبىت
 snapping turtle, كىسەلى ئارى گازگر: كىسەلىكى ناۋىيە
 كاۋىپى بەھىزە بە توند قەپ لە نىچىرەكەى دەكرى.
 snappish (snap'ish), *adj.* (۱) گازگر (سەگ) بىر
 (۲) توۋپە بىن ئەزاكە: زامان پىس! توۋپە ۋەتۇر! بە كورتى و تاشرىنەنە ۋەلام
 دەرمەۋە.
 -snappishly (*adv.*); snappishness (*n.*)
 snappy (snap'i), *adj.* (۱) بەتىن! كورچ وگول: چوست وچالاك:
 خىرا: (a ~ reply, conversation, pace, etc.)
 snappish (۲)
 (۲) ساردو خۇش: نەختىك سارد: (a ~ day)
 [Colloq.] (۳) شۇخ. تەپپۇش: (a ~ dresser).
 -snappily (*adv.*); snappiness (*n.*)
 make it snappy, [Slang]. خىراكە: پەلەكە.

snap-shot (snap'shot), n. (۱) تەخەيىن نىشان گۈرتىنمە. (۲) ۋىنەي سەرىيىسى (بە كامېرا). (۳) دېمىنىكى بە پەلە يا بۇ ماۋىيەكى كۆرت پىناۋا ۋىنەي ئەم دېسەنە لە مېشىدا.

snares (snâr), n. (۱) تەلە داۋا تەيكە (۲) ئۆيىكە دەۋرۈ بىنى تەپلى پىن دەگىرىن بۇ باشتەر دەنگدانمەي. **snares drum** (۳) .

(۴) قولىقى نەيلىكە بۇ دوۋمەل دەرىھىنان (نەشتەركارى). كۈردن بە تەلەۋە بە تەلە گرتن كۈردن بە داۋومە تەپلىكى ئىچۈكى دەۋىرىيە دەۋرەكەي و بەكەي بە ئۆي دەگىرىن بۇ باشتەر دەنگدانمەي.

snares (snârli), v.l (۱) مېراندن دان ئى چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

(۱) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۲) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۳) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۴) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە (۵) مېرەپ مېرەپ دان چېركىدەنمە

She -ed him into the country in the car trunk. (۲) [Colloq.] دىزىن. (۱) گەشىكى ئېيىناۋۇ قىرىنۋەلەي ئالەبارا ئاگرى بىن كا قومارىن. (۲) چورلانمەيىكى بىن خىشپە يا بە دىزىيەمە. (۳) **sneakers**, [Colloq.] (pl.) (۴) [Slang], قوتابى سۈۈسكەر بىسىر ئاۋەلەكەنمە بۇ مامۇستا بە دىزىيەمە كراۋ يا پىلان بۇ كراۋ: (a ~ attack) . **adj.** خۇ ئى دىزىيەمە (ئەركى سەرشان): خۇ لە ئىش شارەنمە: **sneak out of**, خۇ دەريازكرىن. **sneaker** (snëk'er), n. [Colloq.] (pl.) (كە بۇ (" tennis shoes ") پىشى دەۋىتىن: پىشى دەۋىتىن: (۱) قىرىنۋەلەي بە دىزىيەمە: **sneaking** (snëk'in), **adj.** ئېنى (لەپۇرى سۈۈكىيەمە): (a ~ manner) . (۲) ئېنى: پىن ئى ئىنارۋا شارۋە: (a ~ fondness for stealing) . (۳) بەرە بەرە لەزىيەدەنمە. **sneaking suspicion**, نەختىك گومان كە ووردە ووردە بەرە دەسنىن. **sneak preview**, پىشاندىنىكى قىلىسى سىنەما بە دىزىيەمە بۇ ھەلسەنگەندى پاي خەلك پىش پىشاندىنى گىشى بۇ ھەموۋكەس. **sneaking thief**, دىزىكە كە شت دەدىن بىن ئەۋەي دەركاۋ پەنجەرە بشكىن بەلكە بە چوۋنمەۋرەۋە لە دەركاۋ پەنجەرە كراۋمەۋە دىزىكە كە بە دىزىيەمە شت دەدىن ئەك بە زۇر. **sneaky** (snëk'i), **adj.** ئېنىگرا: قومارىنۋا قىرىنۋەلەي ئېيىناۋۇ: ئاگرى بىن كا: بە دىزىيەمە بە نەۋەردانە كراۋ. **-sneakily** (adv.); **sneakiness** (n.) . (۱) گالته پىكرىن: لاقرىن پىكرىن: قەشمەرى پىن ھاتن: **sneer** (snër), v.l. لىچ ئى ھەلقۇرتان. (۲) لاقرىن پىكرىن لە ئوسىن و دوۋاندا. v.l. بە لاقرىن ۋە ورتن: گالته پىكرىن: بە لىچ ئى ھەلقۇرتانمە دەپىرىن. n. (۱) گالته پىن ھاتن: لاقرىن پىكرىن: لىچ ئى ھەلقۇرتان. (۲) لاقرىن: قەسى بە تەسەۋە يا قەشمەرى. **-sneerer** (n.); **sneerful** (adj.); **sneeringly** (adv.) . پىزىم. پىزىمە پىزىم. **not to be sneezed at**, گالته پىن ئاگرى: كەم دىيە: بە كەم داتانن: (A salary of thirty thousand dollars a year is not to be sneezed at) . كىياپىزىمە: پۈۋەكىنى زىرە مۇۋە **sneeze-weed** (snëz'wëd'), n. دەھىنىنە پىزىمە. **sneeze-wort** (snëz'würt'), n. كىيا پىزىۋوتى: پۈۋەكىنى بۇن تىۋى گول سۈيە گەلكەي پىزىۋوتى ئى دىرووست دەكرى. (۱) زۇر دەپىزىم: مۇۋە دەھىنىنە پىزىم. **sneezy** (snëz'i), **adj.** (۱) خىرا: گورج وگول. (۲) زىرەك: زىرەك: تىۋ (با): ساردا: سەخت: (A ~ wind smote us.) (۴) توندوتىۋ. **snell** (snel), n. ئۆيىكى كورته قولاي پادەماسى پىۋە دەبەستىن بە ئۆي سەرەكەيەكەمە. **snick** (snik), n. (۱) لەل: تلىش: بىرىنىكى كەم: كەل. (۲) لىۋانى تۆپ بە لايەلەي (بارى كرىكىت). (۱) پىۋىن بە ناستە: كەل كورن: لەكەردن: دىزىتېكرىن. (۲) لىۋانى تۆپ بە لايەلەي (بارى كرىكىت). (۲) بە توند لىۋان يا پىياكىشان. **snick** (snik), n. قىرە: تەقە. **v.t. & v.l.** قىرەكردن: تەقە ئى ھەلسان. **snicker** (snik'er), v.l. (۱) بە دىزىيەمە بە بىن دەنگ پىكەن: پىن پىكەن بە بىن دەنگ: بىرەگرتن (لەپۇرى گالته پىكرىن يا پىكەنمە): (The class -ed at the teacher's mistake.) (۲) خىلانن.

n. پښکه نښنیکي بڼه دنگو به دزی یوه بزه (له پوړی گانته پښکړدن یا پښکه سینه وه .
snickersnee (snik'ēr-snē'), *n.* چه قوی زل (به تابه تی که وهک چک .
 به کار به یفرن) کبړه
snide (snid), *adj.* [Slang]. بپ (توانج لاپلار، قسمی به تهوسموه)؛
 ناشرین یا له پوړی سووکی یوه ووتراو: (a - remark)
sniff (snif), *v.i.* (۱) بون پښه کړدن؛ بون کړدن (به جزیک که مشی
 لوت بیت؛ لوت بون بردن بون پښه کړدن؛ مشهاتن
 (۲) (a - at) . گانته پښکړدن (له ری بون پښه کړدن و مشی لوت هاتمه وه)
 به سووکی سهیر کړدن؛ لاقرتی پښکړدن. (۳) بون پښه کړدن له بهر بون خوشی
v.t. (۱) بون پښه کړدن؛ بون کړدن؛ مشهاتن کړدن
 (۲) تاقیر کړنه وه به بون پښه کړدن
 (۳) همسپښکړدن؛ بون کړدن (مهجان؛ گومان په پیداکړدن)
 (We -ed danger in the man's manner.)
n. (۱) بون کړنیک؛ مشی لوت له کاتی بون پښه کړنه؛ مشهاتن
 (۲) شتښکی بون کړاو؛ شتښکی همسپښکړاو یا دوزراوه له پری بون کړنه وه؛
 بون
sniffle (snif'li), *v.i.* چلم هل لوشین؛ مشهاتن کړدن؛
 مشی لوت هاتن.
n. مشهاتن؛ مشی لوت؛ چلم هل لوشین و دنگه کهی.
the sniffles, [Colloq.]. (۱) هلامت
 (۲) چلم هل لوشین و مشهاتن دوی گریان
sniffy (snif'i), *adj.* [Colloq.]. کهشخه چی؛ لوت بهر؛ به یفرن؛
 به سووکی سهیری خهک و شت کهر.
sniffer (snif'tēr), *n.* (۱) به راخی دم تمسکی خوارنده وی مهستکر .
 (ب) مښتنده وی بونه کهی. (۲) [Slang]. پښکښکی بچوکی خوارنده وی
 مهستکر
snigger (snig'ēr), *n. v.t. & v.i.* = snicker.
sniggle (snig'li), *v.i. & v.t.* پاره مارماسی کړدن (به قولاب خسته
 کونه کانیانوه)
snip (snip), *v.t. & v.i.* به مه قست برینه وه؛ به مه قست هلدرین.
n. (۱) برښکی که به مه قست. (۲) دنگی به مه قست برین یا برینه وه.
 (۳) (۱) سره مه قست؛ واک. (ب) پارچه ی بچوک.
 (۴) (pl.) مه قستی قورسی ته به قه کانرا برینه وه
 (۵) [Colloq.]. همزیه یکی بچوک و بڼه باهخ؛ شتښکی بچوک و هچ و پوړج.
 (۶) [Slang]. کاریکی ناسان؛ شتښکی به ناسانی جینه جیکړاو؛ نیشی سوک.
snipe (snip), *n.* (۱) قوراونیکه؛ قورایله؛ بانده یکی دهنوک درزی
 ناو زلکاره (۲) ته قهیکه له شونښکی نه یزی یوه له دوزمن بکړت.
 (۳) [Slang]. قنگه چکره.
v.i. (۱) پارو کړدن؛ قورایله؛ ته قه له قورایله کړدن
 (۲) ته قه له دوزمن کړدن له شونښکی نه یزی یوه (به مشت لې گرتنوه)
sniper (snip'ēr), *n.* نیشانچی؛ نیشان شکن؛ (۱) سره مارښکی
 نیشانچی که نیشان له دوزمن دهگرتنوه له دورره وه؛ نیشانگر له دوزمن.
 (ب) که سیکه که ته قه دهکات له شونښکی نه یزی یوه.
snippet (snip'it), *n.* (۱) پارچه یکی بچوک؛ سره مه قست.
 (۲) [Colloq.]. که سیکه گنهی بچوکی بڼه باهخ؛ که سیکه هچ و پوړج.
snippetty (snip'it-i), *adj.* (۱) بچیرچر؛ له شتی پارچه پارچه یا
 سره مه قست دروستکړاو (۲) [Colloq.]. snippy
snippy (snip'i), *adj.* (۱) بچیرچر؛ له شتی پارچه پارچه یا
 سره مه قست دروستکړاو. (۲) [Colloq.]. ووشک و بڼه نازک؛ بڼه حیا؛
 قسه ووشک و بڼه
snitch (snich), *v.t.* [Slang]. دزین؛ به تابه تی شتی کم نرخ
**v.i. [Slang]. (۱) دزی کړدن؛ به تابه تی هی شتی کم نرخ
 (۲) (a - on) . خه به لیدان؛ دنگو یاس راگه یان دن دزی که سیکه
 (to - on somebody)**

n. [Slang]. خه به لیدان؛ دنگو یاس راگه یان دن دزی که سیکه؛ سیخو.
snivel (sniv'li), *v.i.* (۱) چلم به لوتدا هاتنه خواروه.
sniffle (۲) (۳) دنگه کړدن؛ گریان و چلم هل لوشین.
 (۴) کپوزانه وه؛ نووزانه وه؛ نووزانه نووز کړدن.
 (۵) گریان به درزه (ب) هوسووی پمشاندان یا خه قه تباری شواندن.
n. (۱) چلمی به لوتدا هاتنه خواروه؛ چلم.
 (۲) چلم هل لوشین؛ مشهاتن کړدن؛ دنگی چلم هل لوشین.
 (۳) گریانی دوز؛ نووزانه وه؛ نووزانه نووز؛ کپوزانه وه.
sniveler; sniveller (n.).
snob (snob), *n.* (۱) که سیکه بڼه سامان و بڼه پله و پايه کومه لایمتی.
 (۲) که سیکه که زور باهخ دمدات به پارداروی پله و پايه کومه لایمتی و همیشه
 خوی دمیاته پښه وه لوانه له خوی دهنوکمه تڼی پله و پايه بهر تڼی
 (۳) که سیکه که خوی به زاترو باشر دانه له خهک؛ که سیکه لوت بهر.
 له خوی یایی، به یفرن . . .
snobbery (snob'ēr-i), *n.* خو به زاترو باشر دانان له خهک؛
 لوت بهر تڼی؛ له خو یایی بون؛ خهک له خو به که متر دانان.
snobbish (snob'ish), *adj.* خو به زاترو باشر دانان له خهک؛
 لوت بهر تڼی؛ کهشخه چی؛ له خوی یایی؛ له که سیکه لوت بهر هاتو.
-snobbishly (adv.); snobbishness (n.).
snobbism (snob'i-z'm), *n.* = snobbery.
snobby (snob'i), *adj.* = snobbish.
snood (snōōd), *n.* (۱) گیسو باندی که شریک که چکان دیمان بست
 به دهوی سهیراندا. (۲) توپی قزی نارهت تڼختن له دواوه.
 (۳) ژونیکه کورته قولای پاره ماسی پښه ده بسترتت به ژنی سره که یی که وه
 قزی به مستنوه و راگرتن به گیسو بند یا توپی.
snook (snoōk), *n.* جزوه ماسی یکی دهریاییه
snooker (snoōk'ēr), *n.* یاری یه که وه به ییاره.
snoop (snōōp), *v.i.* [Colloq.]. سووسه کړدن؛ چای پیداکړان به
 دزی یوه؛ به دزی یوه تڼیوانه شت و شونښکی که سیکه تر (ب) مه بهستی
 خراب. (He was -ing around her house.)
n. [Colloq.]. (۱) سووسه که؛ که سیکه که به دزی یوه چای دهگرتن به شت
 یا جینگه که سیکه ترده به مه بهستی خراب. (۲) چای پیداکړان یکی وه.
snoopy (snōōp'i), *adj.* [Colloq.]. سووسه که؛
 حزن له چای پیداکړان شت و جینگه خهک دهکات به دزی یوه به مه بهستی
 خراب.
snoot (snoot), *n.* [Colloq.]. (۱) لوت.
 (ب) snout (۲) دم وچاو.
 (۳) دم وچاوی خو ناشرین کړدن بون گانته پښکړدن یا قیز لې هاتنوه.
snob (۴)
snooty (snoot'i), *adj.* [Colloq.]. (۱) لوت بهر؛ له خوی یایی؛
 خو له خهک به زاترو باشر دانان تڼزل.
 (۲) لوت بهر زو تڼزلانه: (a - stare) .
-snootily (adv.); snootiness (n.).
snooze (snōōz), *n.* سرخه؛ که ووشکه خه؛ قنگه خه.
v.i. سرخه؛ شکاندن؛ قنگه خه کړدن.
snore (snôr, snōr), *v.i. پرخاندن؛ پرخه هاتن؛ پرخه پرخه کړدن.
n. پرخه؛ پرخه پوړج.
snorkel (snôr'k'l), *n.* (۱) خامیری همای پاک و هرگرتن و هی پیس
 دهر کړدن زور دهریا. (۲) بوری هه ناسه دانی مه موانی ژورناو (که سره که ی
 بهسر ناوه وچه).
v.i. هه کړدن له ژورناو د بهوی بوری هه ناسه دانه وه.
snort (snôrt), *v.i.* (۱) (۱) پرماندن؛ پرمه کړدن؛ کورکه کورک کړدن؛
 کورکاندن. (The horse -ed at our approach.)
 (ب) مرخه مرخ کړدن؛ مرخه مرخ کړدن؛ مرخه هاتن.
 (۲) توپو یی و نارمایی و لاقرتی دهر برین به مرخه یک.*

(۱) پروه کینکی گول سپی و شوپووهه یه (۲) گولی نم پوهمه. (۳) گولانه؛ گوله نیسان.
snow-fall (snō'fōl'), *n.* (۱) بهفر بارین. (۲) تیگرای بهفری باریو له ماوهیک یا ناوچهیکی تایبیتیدا.
snow-flake (snō'flāk'), *n.* (۱) کولژ بهفر؛ پروشه بهفر. (۲) snow-bunting (۳) snow-drop
snow-drop (snō'gōōs'), *n.* قازه بهفرینه (له ناوچه پاکوره بهفرینه کان دهژی پورو بالی سدییه و سهری بالهکانی ره شه).
snow job, [Slang], کارتیکردن و پن سلهماندن و پاکیشانه لای خؤ به قسهی زلو فیشال و همرایی؛ قسهی زلو فیشال و همرایی: (He did a ~ on the manager and got a job.)
snow leopard, پلنگه بهفرینه؛ پلنگی سپی.
snow line (or limit), دامینتی شاخیک یا ناوچهیکی همرکیز بهفر نه چووهه.
snow-man (snō'mən'), *n.* شیوه بهفرینه.
snow-mobile (snō'mō'b'l), *n.* توتومبیلی بهفر.
snow plant, پروه کینکی نهمه ریکی بن گله ای گول سورور شوپووهه یه له دارستانه کارهکاندا دپوینت له بههاردای پیش توانهوهی بهفر بهفرمان (بهفری شه قامو پنگه مایانو ری ای شمه ندهفری پن ده مالری).
snow-plow (snō'plou'), *n.* صململه بی سپی؛ له سپینهی هیلکئی شله قارو شمکرو جه لاتین دروست ده کری.
snow-shed (snō'shed'), *n.* سایه بانی سمر هونی شمه ندهفر (بؤ نهوهی بهفر دای نه پویشن).
snow-shoe (snō'shō'), *n.* پیلاوی بهفر پیلاوی بهفر له پینکردن. *v.l.* همرسدانی بهفر.
snow-slide (snō'slid'), *n.* بهفرینکی زور به پایمکی قایمهوه؛ بهفروبا؛ زویانی بهفر.
snow-storm (snō'stōrm'), *n.* تاییهی بهفر (بؤ نهخلیسکائی توتومبیل له سمر بهفر و سهول).
snow-tire, تاییهی بهفر (بؤ نهخلیسکائی توتومبیل له سمر بهفر و سهول).
snow-white (snō'hwit'), *adj.* سپی وه بهفر؛ چور؛ له سپینیدا له بهفر دهکات.
snowy (snō'i), *adj.* (۱) بهفرابی؛ به بهفر داپوشراو؛ بهفرگرتوو؛ (۲) بهفرین؛ بهفری؛ به بهفر کراو.
snub (snub), *v.l.* (۱) سپی؛ سپی وه بهفر؛ بهفری. (ب) پاک؛ خاوین. (۲) قسه پن برین به ناشرفانه؛ سمر نهشتکردن؛ شکاندن. (۳) (۱) وهستاندن؛ له جووه ناره خستن (وهک گورسیک یا په تیک به پیچانهوهی به دهوری سنگینکا). (ب) له پر وهستاندن یا بهستنهوه (وهک وو خیک یا بهلمینک به گورس به دهوری سنگینکا). (ج) راگرتن؛ وهستاندن؛ دابینکردن: (to ~ a vibration)
snubbed (snub'ed), *adj.* (۲) له لووت دان (به ریز نهگرتن و خستنه پشت گوئ)؛ شکاندن؛ به ناشرینی و سووکی لهگهله رفقارکردن به تایبیتی که نم جزه پهفتاره چاوهروان نهکراوین: (They ~bed the ambassador by not inviting him to the party.)
snub-nosed (snub'nōz'), *adj.* (۱) کولژاندنوه به پلشاندنوه: (to ~ out a cigarette). (۲) له لووت دان؛ شکاندن؛ کرده ریهیکی ناشرینانه و چاوهروان نهکراو. بهرامهر به یکنک: (He considered it a ~). (۳) وهستان؛ دابینکردن؛ راگرتن. هانگهراوه (لووت)؛ قوت: *adj.* (Also snubbed), [a ~ (or snubbed) nose].
snubber (snub'ēr), *n.* (۱) شتی پن وهستینر یا پن بهستراوه (گورس، پت). (۲) shock absorber
snubby (snub'i), *adj.* (۱) کورت و هانگهراوه (لووت)؛ قوت (لووت). (۲) هانگهراوه (لووت)؛ قوت: (snub-nosed)

(۲) دهگینکی وهک مرغه لئوه هاشن: (The motor ~ed and stopped.)
snot (snot), *n.* (۱) چله (۲) [Slang] کسینکی پیسی بوگن؛ کسینکی بن نرخ
snotty (snot'i), *adj.* (۱) چلمن؛ پیس. (۲) [Slang] (۱) پیس و بوگن؛ بن نرخ. (ب) لووت بهرن؛ لهخوبایی؛ تپزل.
snout (snout), *n.* (۱) لوز؛ قهپوز. (۲) لووله (مسینه، لولینه، کتلی ... هند). (۳) [Slang] لووت؛ لووتی زلو؛ کهپوو. قالونجیهی لوزدار (دانهولنه و میوه دهخوات).
snout beetle, (۱) بهفر (۲) بهفر بارین.
snow (snō), *n.* (۱) شتینکی وهک بهفر. (ب) خالی سپی سمر تدهفرین. (۲) (۱) شتینکی وهک بهفر. (ب) خالی سپی سمر تدهفرین. (۳) [Poetic]؛ سپینتی. (۴) [Slang]؛ کولژاین؛ هیرووین. بهفر بارین
v.l. (۱) مه بهفر داپوشن؛ ری ئا گران به بهفر؛ ری ئا بران به بهفر: (They were ~ed in after the blizzard.)
snowed (snōd), *v.l.* (۲) یرشو و بلاو کردنوه. (۳) [Slang] کارتیکردن و پن سلهماندن به همرایی و قسهی زلو و مرؤ؛ پاکیشانه لای خؤ به قسهی زلو و جوان و همرایی
snow-ball (snō'bōl'), *n.* (۱) توپه بهفر. (۲) پروه کینکی گول سپییه.
v.l. (۱) کلهکه بوون؛ له سمر یهک کومل بوون؛ هه بیشه و خیرا زیادبوون (قهباره). گرتگی. سترسی. (۲) توپه بهفر هارویشتن.
snow-bank (snō'bank'), *n.* (۱) توپه بهفر تیگرتن؛ توپه له بهفر پیدادان. (۲) کلبه کومله بهفریکه که با پینچی دابن و کزی کردینتوه به قهدیالینکوه یا له شیونکا.
snow-berry (snō'ber'i, snō'bēr-i), *n.* (۱) پروه کینکه باری سپی و خر دهگری. (۲) باری نم پوهکه.
snow-bird (snō'būrd'), *n.* (۱) بالنده یکی بچووکه له توخس فیسقه پشتی بوره و همرسنگی سپییه. (۲) [Slang]؛ خوگرکی کولژاین و هیرووین.
snow-blind (snō'blind'), *adj.* بهفرکوزن؛ کوزنی ساردهمی بهوهی له چاروانی تیشکی پوژی سار بهفرهوه.
snow-blindness, بهفرکوزنی؛ اووشهی پیشوو سهیرکه.
snow-bound (snō'bound'), *n.* ری ئا گران به بهفر؛ له بهفر؛ چمقین.
snow-broth (snō'brōth'), *n.* (۱) لیثار؛ بهفراو. (۲) خواردنوهی مستکری سارد.
snow bunting, بالنده یکی بچووکی ناوچه پاکوره بهفرینهکانه له توخس فیسقهیه. (همروها "snow-flake")
snow-bush (snō'boosh'), *n.* دهوهینکی گول سپییه.
snow-cap (snō'kap'), *n.* کلاره بهفری سمر لووتکی شاخ یا پوپی دار
snow-capped (snō'kapt'), *adj.* بهفرگرتوو (لووتکی شاخ، پوپی دار)؛ به بهفر داپوشراو: (~ mountains)
snow-clad (snō'klad'), *adj.* [Poetic], بهفرگرتوو؛ به بهفر داپوشراو.
snow-drift (snō'drift'), *n.* (۱) کلبه؛ بهفرینکی زوره که با له پهنا بهکدا پینچی دابن و کزی کردینتوه؛ کهله که بهفر (۲) بهفریکه که با پینچی بدو پای مالن

snub-nosed

(۲) خنك شكين: له لووتی خنك دهر (به پرتو نهگرتن و خستنه پشت كوتی).
snub-nosed (snub'nōzd), adj. لووت كورت و ههنگراوه:
لووت قوت

snuff (snuf), n. سهره سووتاور و رهشهكهی پلیته موم
(۱) بریز یا قراندنی سهره رهش و سووتارهكهی پلیته مومو چرا:
v.i. (۲) موم كوژاندهوه به دهست یا به "snuffers"

snuff out, (۱) كوژاندهوه (موم، چرا)، (۲) دوابی پښ هیئان (زبان)
(۱) كوژاندهوه: نهغیشتن: كوژایی پښ هیئان له ناو بردن:

(an accident that snuffed out a life)
snuff (snuf), v.t. (۱) موز كردن: هلمئژین. (۲) بون پیوه كردن
v.i. (۱) بون كردن: پرممان
(۲) [Rare] برنووتی هلمئژین: برنووتی كردنه لووتوه

(۱) بون كردن: دهنگی بون پیوه كردن: مشمش
(۲) برنووتی: ب: نهختنك برنووتی كه له یك جاره به لووت هلمدهمئژینی:
(۳) نوری به لووت هلمئژینراو (دهرمان، كوژكایی)
(۴) بون نوزو بهرامه

up to snuff, [Colloq.], (۱) مانترا: پهسند (تهندرووستی، چوئینی):
لیهانوو: بله نهین (۲) ووریا: هوشاریا: به ناسانی ناخهلمتی

snuff-box (snuf'boks'), n. قوتووی برنووتی
snuffers (snuf'erz), n.pl. شتینکی سوو یله وهك ههقمست مومی
پښ دهكوریفریفتهوه

snuffle (snuf'1), v.i. (۱) مشمش كردن: مشانن:
همناسهبركن پښكوتن (وهك سگ)، (۲) به لووت فسه كردن یا گوزانی ووتن:
منگمنگ كردن (۳) [Rare]، نوزوه نوزوكردن: نوزوانهوه: كپوزانهوه به درؤ.

v.i. (۱) به منگهسگ ووتن: به لووت ووتن
n. (۱) مشمش: مشانن: همناسهبركن
(۲) منگه: منگمنگ: دهنگی به لووت كراو
(۳) [Rare]، موزونهوون، كپوزانهوهی درؤ

the snuffles, لووت گران: لووت گراوی: ههلامت
snuffy (snuf'i), adj. (۱) له برنووتی دهچن
(۲) برنووتی بهكاردهمیني: (۳) برنووتی پیوهه: پیس بوهه به برنووتی
لهكای بوهه (۴) ناپهسند

snug (snug), adj. (۱) گهرم و گهره له ناسووده دایه: ناسووده دار:
(They looked so ~ sitting there together by the fireplace.)
(۲) بچوون و خنچیلوه خوش: (a ~ cottage, apartment, etc.)
(۳) پهس: پهس دهكات (دهسكوت): باش: (a ~ income)
(۴) جسمیا: پر به بهرا: پر به پری خوئیهتی (بهرك): (a ~ jacket)
(۵) چاك درووستكراو (كمشتی): پتمو: قایم: بهركهی زیان دهكری.
(۶) شارووه: نهببئراو

adv. به ناسووده یی و گهرم و گهری
v.i. [Dial.], = snuggle.
v.t. (۱) پر به بركدن (جل و بهرك).
(۲) خوزو و گهرم و گهری و پښكویك كردن
(to ~ the cottage for winter)

(۳) شاردهوه (۴) قایم كردن
snug down, خو ناماده كردن یو زریان (به هلمكردنی بایه و او قایم كردن و
پهسینهوهی شتی نهچه سپاری ناو كمشتی).

snuggery (snug'er-i), n. شوئینك یا شتینکی خوش و به ناسووده
snuggle (snug'l), v.i. & v.t. خوئیهتی نسون و چونه ناخهلمهوه
بؤ گهرم و گهری و خوشه ویستی: ئی تزكیوونهوه بؤ گهرم و گهری:

(She ~d up to him.)
so (sō), adv. (۱) بهم خوژه: ناوا! وها! وهك نموه
(Hold the bridle ~.)
(۲) (Why are you ~ late? It is not ~ hot today.)
(۳) بؤ: زورا نیچكار: نموهنده (They are ~ happy together.)

soap-bark

(۲) نمبرنموه: (They were late, and ~ didn't go.)
(۱) تزكیكی: (He won fifty dollars or ~)

(۵) ههرهها: - پش: (She enjoys music, and ~ dose he.)
(۶) ین گومان: گومانی تیذا نوبیه: (I did ~ tell the truth!)
(۷) كهابوو: وا دياره: (~ you really don't like my haircut.)
(۸) [Colloq.], نیچكار زرد: (She ~ wants to go.)

(۱) بؤنمویه: تاكو: تا:
conj. | He died ~ (that) we might be free.
(۲) نمبرنموه: (It was late, ~ we went home.)
(۳) بهمهرچيك كه

(۱) بهر جوژه: وها:
pron. (He was a poor man, but he did not remain ~.)
(۲) تزكیكی:

كمواته: كهابوو: وا دياره:
interj. (~ you've lost your job!)
(۱) وه ههرهها: وه هی تریشا: هها دوابی.
(۲) بؤنمویه: تاكو: (۳) بهمهرچيك كه.
so what? [Colloq.], جا چی بوهه: چش! نیچجا چی به!

جا یا وا بی!
soak (sōk), v.t. (۱) خووساندن: باش تپركردن: نوقوم كردن له ناو یا
شلهوا. (۲) (~ up) هلمئژین (ناو، شله):
(Blotting paper ~s up ink.)

(ب) (~ up) وهرگرتن: هلمئژین (مهجان): (I ~ed up the sunshine.)
(۲) (~ up) به مینشك وهرگرتن: به ناسانی تیگه پشتن: چوون به مینشكدا.
(۳) [Colloq.], زور خواردنموه: مهست بوون.
(۴) [Slang], پیمالین: زړمه ئی هه لسان: هستهكوله لیدن.
(۵) [Slang], پاره زور لیسمندن: پورتكردنموره (مهجان):
(The government ~ed the taxpayers.)

(۷) [Slang], سهرخوش كردن: مهستكردن.
(۸) [Slang], بارمهكردن: له بارمهته دانان.
v.i. (۱) خووسان: زور باش تپربوون
(۲) چوونه ناو: تن چوون: (The fact ~ed into his head.)
(۳) [Colloq.], زور خواردنموره: سهرخوش بوون.

(۱) خووسان: زور باش تپربوون: خووسینران.
(۲) خووساری: (۳) ناو یا شلهی شت تیذا خووسان.
(۴) [Slang], كمشتی كه مهست یا سهرخوش.
(۵) [Slang], زور خواردنموره: مهست بوون: مهستی.
(۶) [Slang], له بارمهته: بوون یا دائران: (~ in)
(۷) [Slang], هستهكولهی قایم: هستهكوله.
ئی دهرههیمان به خووساندن:

soak out, (۱) خووسان: خووسینران.
(to soak the dirt out)
soakage (sōk'ij), n. (۲) ناو و شلهی هلمئژراو: ناو و شلهی ئی چوو یا دهلیو.
(۱) نهمو نمو: فلان و فیسار: فلانه كس: (so-and-so (sō'n-sō'))
پارؤ: (~ Never mind what ~ says; Tell me to do ~ .)

(۲) [Colloq.], چوئینی ناونمیراوا: وشههیه كه له باتی چوئین وهك: سهگباب.
ناپیماو، ین شهرف... هند: (~ He's a real ~ .; That ~ .)

soap (sōp), n. (۱) سابوون: پيشوون.
(۲) كانزا خوئی ترشه لؤكی چهور. (۳) [Slang], پارهی به بهرتیلدا دراو.
(۴) soap opera
(۱) سابوون لیدن: سابوون لیختن (۲) مهرایی كردن.
(۱) پیشنیارهكه پهسند نهكرا:
no soap, [Slang], شتمكه رڼ نهكوت یا سهری نهگرت. (۲) ین سوود: ین كلك: سارنهكه ورتو

(۱) داره سابوونی: دهرختنكه گهكهی
soap-bark (sōp'bark'), n. وهك چهرم وایه و كوئی سپی دهكری و قههكهی شتی پاك كردنموهی ئی
(۲) بؤنمویه: تاكو: تا:
conj. | He died ~ (that) we might be free.
(۲) نمبرنموه: (It was late, ~ we went home.)
(۳) بهمهرچيك كه

(۱) بهر جوژه: وها:
pron. (He was a poor man, but he did not remain ~.)
(۲) تزكیكی:
كمواته: كهابوو: وا دياره:
interj. (~ you've lost your job!)
(۱) وه ههرهها: وه هی تریشا: هها دوابی.
(۲) بؤنمویه: تاكو: (۳) بهمهرچيك كه.
so what? [Colloq.], جا چی بوهه: چش! نیچجا چی به!

جا یا وا بی!
soak (sōk), v.t. (۱) خووساندن: باش تپركردن: نوقوم كردن له ناو یا
شلهوا. (۲) (~ up) هلمئژین (ناو، شله):
(Blotting paper ~s up ink.)

(ب) (~ up) وهرگرتن: هلمئژین (مهجان): (I ~ed up the sunshine.)
(۲) (~ up) به مینشك وهرگرتن: به ناسانی تیگه پشتن: چوون به مینشكدا.
(۳) [Colloq.], زور خواردنموه: مهست بوون.
(۴) [Slang], پیمالین: زړمه ئی هه لسان: هستهكوله لیدن.
(۵) [Slang], پاره زور لیسمندن: پورتكردنموره (مهجان):
(The government ~ed the taxpayers.)

(۷) [Slang], سهرخوش كردن: مهستكردن.
(۸) [Slang], بارمهكردن: له بارمهته دانان.
v.i. (۱) خووسان: زور باش تپربوون
(۲) چوونه ناو: تن چوون: (The fact ~ed into his head.)
(۳) [Colloq.], زور خواردنموره: سهرخوش بوون.
(۱) خووسان: زور باش تپربوون: خووسینران.
(۲) خووساری: (۳) ناو یا شلهی شت تیذا خووسان.
(۴) [Slang], كمشتی كه مهست یا سهرخوش.
(۵) [Slang], زور خواردنموره: مهست بوون: مهستی.
(۶) [Slang], له بارمهته: بوون یا دائران: (~ in)
(۷) [Slang], هستهكولهی قایم: هستهكوله.
ئی دهرههیمان به خووساندن:

دروست نەككى (۲) دارى ئەم نەرختە.

soap-berry (sɒp'ber'ɪ, sɒp'bɛr-ɪ), n. (۱) درمخىتىكى نارچە گەرمەكانە بەرەكەي لە سابوون دەچىن. (۲) بەرە نەرمە سابوونىيەكەي ئەم نەرختە

soap-box (sɒp'bɒks'), n. (۱) سنورقنى سابوون. (۲) سنورقنى ووتارپۇز سىنورقنىكە ووتارپۇز لەسەرى پادەمەستنى لەسەر شەقامو لە شوئىنى كىشىدا ووتار بۇ خەك نەمات.

adj. تاپىشەي ئەم جۇرە ووتارو ووتارپۇزئانە. v.i. ووتاردان بۇ خەككى سەر شەقامو ئاى شوئىنى كىشتى. soap bubble, (۱) بلقە سابوون.

(۲) شىتىكى سەردەمى يا كەم خايەن. soapiness (sɒp'i-nis), n. سابوونىيەتلى: لە سابوون چوون.

soap opera, شانۇنامەي زىنجىرەيى سەر پادىمۇ يا تەلەفۇزىيەي بەسۇزە دەربارەي ژىيانى كۆمەلەيتى و خىزىيانى و ئىدارى ەتد.

soap plant, پۈرەكە سابوون: ەم جۇرە پۈرەكەي پەگە و بەرە گەلەكەي لەباتى سابوون بەكارپىئىنرەت يا سابوونى ئى دروست نەككى.

soap-stone (sɒp'stɒn), n. بەرە سابوون بەردىكى خۇلەمىشى مەيلە و سەزى نەرمە زور وورد نەمى: پۇدرە (ەمروەما "steatite").

soap-suds (sɒp'sudz'), n.pl. كەفە سابوون سابوونار.

soap-wort (sɒp'wɜrt'), n. پۈرەكەي گەلەكەي شىلەيەكەي سابوونى ئى دىئەدەروە كە بەرىندار نەككى.

soapy (sɒp'i), adj. (۱) سابوونار: سابوونى تىدەيە: سابوون داپىنۇشە. (۲) سابوونى: لە سابوون دەچىن.

(۳) [Slang] | لوسا خۇ چەورا پۇنارو (ب) زمان لوسا: مەرايەكە.

soar (sɔr, sɔr), v.i. (۱) بەرر فرىن: فرىن بە ناسماندە: بال گرتن. (۲) بە ناسماندە كىشان (فرۇكە). (۳) بەررەيۈنەرە: بلفەمەيۈنەرە: فرىن (مەجان).

n. (۱) بەرر فرىن: بال گرتن: فرىن. (۲) نەو بەررەيۈنەرە كە فرۇكە يا بالندە دەيگاتن لە فرىندا: مەوداى فرىن.

sob (sob), v.i. (۱) گرىيان بە كول: ەنەسكەدان ەنەسكەمەنەسكەدان. دانە پىرەمى گرىيان. (۲) دەنگىكى وەك ەنەسكەمەنەسكە لىۋەماتن.

v.i. (۱) بە ەنەسكەمە ووتن: بە گرىيانەرە ووتن. (۲) خەر لە خۇ خىستەن بە گرىيان و ەنەسكەدان: (The child -bed herself to sleep.)

n. (۱) ەنەسكەدان: دانە پىرەمى گرىيان: بە كول گرىيان. (۲) ەنەسكە: ەنەسكەمەنەسكە: پىرەمى گرىيان: گرىيانىكى بە كول.

sober (sɒ'bɛr), adj. (۱) زور كەم خواردەنەرەي مەستكەر نەخواتەرە. (۲) سەرخۇش نەيە: نامەست: بەغۇش: بەناگا.

(۳) سەمكىن: سەلار: ئاغرا: لەسەرخۇ: ەمىن. (۴) خاكى (جەل رەبەرگ): پەنگ: پەنگا و پەنگ نەيە: سادە.

(۵) بە مەن زىادەپىۋەنان: بە مەن گۇزىن يا شىۋاندن: لە پاستىدا چۇنە وەما: (the ~ truth)

v.i. & v.i. (~ up; ~ down), ەمىن كىردەرە: ەمىن پۈنەرە: ھاتتەرە سەرخۇ: ھۇش ھاتتەرەپەر ايش مەستى يا سەر ئى تىكچوون.

sober-minded (sɒ'bɛr-mɪn'dɪd), adj. ەمىن: لەسەرخۇ: سەرخۇش نەيە

sobriety (sɒ-brɪ'ɪ-ti), n. (۱) ناسەرخۇشى: نامەستى: ھۇش بەخۇ بوون: زور نەخواردەنەرە. (۲) ەمىن: سەلار: ئاغرا: سەنگىنى: لەسەرخۇبوون.

sobriquet (sɒ'bri-kə'), n. Also soubriquet. ئارى نەپىنى: ئارى خوستارو.

sob sister, [Slang]. (۱) ژانە رۇژنامەچىيەكە كە چىرۇكى بەسۇز دەنوروسى. (۲) كەسكىنى لە ئەندازە بەدەر بەسۇز يا سۇز بەرەست.

sob story, چىرۇككى پىر لە پوودانى ناخۇشە بۇ كەسكىنە ەگىنەرەتەرە بۇ ەمەست راكىشانى و ھاسۇزى و بەرەمى پىداھاتتەرە:

(After failing the test, she told her teacher a ~ in order to

make him change her grade.) به كرى گرتى زەمى نەرمەيەكى ئىنگلىزى سەدانى socage (sɒk'ɪdʒ), n. ئاومەرەست يا بە پارە يا بەرامبەر بە ئىش كىردن بۇ نەرمەيەكە.

so-called (sɒ'kɔld), n., adj. بەتاو: ەم بەتاو: وا ئاوبارو: وا ناسراو: (He is a ~ liberal)

soccer (sɒk'ɛr), n. قىبۇلن: تۇپ تۇپن: يارى شەق شەقىن: تۇپى پىن. كۆمەلەنخازى: خەك خوازى:

sociability (sɒ'shə-bɪ'lɪ-ti), n. ەزىكردن بە تىكەلەبوون لەگەل خەكدا. (۱) كۆمەلەنخاز: خەك خواز:

sociable (sɒ'shə-b'l), adj. ەزىكەرى تىكەلەبوون لەگەل خەكدا: (a ~ person) (۲) پووخۇش: پووخراو (۳) خۇش: تاپىشەي بە كاتىكى پراوەسەر بە قەمى خۇش و رابووردن لەگەل خەكدا: (a ~ evening)

n. ئاھەنگىكى كۆمەلەيتى ئەندامانى كىشەيەك يا كۆمەلەيكە. (ەمروەما "social")

-sociableness (n.); sociably (adv.). (۱) كۆمەلەيتى: كۆمەلە: تاپىشەي بە كۆمەلە: (social (sɒ'shəl), adj. (~ life; ~ reform; ~ problems)

(۲) كۆمەلەيە: لە كۆمەلەدا نەزى: (Modern man is ~) (۳) تاپىشەي بە چىنە بەرەزەكانى كۆمەلە: (She is a ~ climber.)

(۴) پووخۇش: پووخراو: (a ~ nature) (۵) بۇ يەكگرتن و كات پىكەرە رابووردن دائىرە: كۆمەلەيتى: (a ~ club)

(۶) تاپىشەي بە فەرمەنەرى كۆمەلەيتى: (a ~ worker) (۷) بە كۆمەلە نەزىن: كۆمەلەنخاز: (The ant is a ~ creature.)

(۸) بە كۆمەلە نەزىن (پۈرەكەسەي). (۹) socialist (۱۰) ەي ئىۋان ھاروئەيمانان (چەنگ).

n. ئاھەنگىكى كۆمەلەيتى ئەندامانى كىشەيەك يا كۆمەلەيكە. (ەمروەما "sociable")

social climber, خۇ تىكەكەرەمە لە كەسانى پەلەمپايەدارى كۆمەلە. social contract (or compact), پەيمانى كۆمەلەيتى:

كە نەلەيت دەمىن مەرى بە پەزەمەندى گەل فەرمەنەرەمەيى بىكات. (فەلسەفەي "رۇسۇ")

social disease, نەخۇشى جوت بوون (وەك سوزورەنەك و فەرنەكى). social evil, (۱) شىتەكە كە مەترەمى مەن بۇ ناسوودەمى كۆمەلە (وەك ەزەرى، بەنگ فرۇشتن ... ەتد.) (۲) قەجەمىي ھاروئەيىتى: ھاروئەيەتەي:

socialism (sɒ'shəl-iz'm), n. سۇشالىزىم. (۱) سۇشالىست: ھاروئەيەنخاز. (۲) [S-]، ئەندامى جىزىيىكى سۇشالىستى.

adj. (۱) سۇشالىستى: تاپىشەي بە مەروپاۋەرى سۇشالىستى و سۇشالىستەكان. (۲) لاپەنگى سۇشالىزىم.

socialistic (sɒ'shə-lɪs'tɪk), adj. سۇشالىستى: سەر بە مەروپاۋەرى سۇشالىستى يا ھاروئەيەتەي: (~ ideas and programs)

-socialistically (adv.). ئەندامىكى ناسراوى چىنىي socialite (sɒ'shə-lɪt'), n. [Colloq.] قىرورەسەل و باوخوازى كۆمەلە.

(۱) (۱) پووخۇشنى: پووخۇشى: پووخراوەمىي. (ب) نەمەيەكە ئەم پووخۇشنىيە. (ج) مەيلى پىكەرە ژيان لە كۆمەلەدا.

socialize (sɒ'shə-lɪz'), v.i. كىردنى خانوۋەرەمە كۆمەلەنخازو كارگەرە. ھۇي بەرەمەنەنەن بە مەلۇكى گەل لەرەئى خىستىيانە ژۇردەستى مەرىيەرە:

لەسەر بىچىتەي سۇشالىستى پىكەستەن: كىردن بە مەلۇكى ەمەووكەس (۲) گونجانەن لەگەل پىۋىستى كۆمەلە. (۳) فەزى ەمەلسان و دانىشتن كىردن لەگەل خەكدا: فەزى كۆمەلەنخازى كىردن.

v.i. [Colloq.]. پەشداربوون لە چالەكى كۆمەلەيتە: ەمەلسان و دانىشتن لەگەل خەكدا.

socialized medicine

socialized medicine, چاره‌گرددنی تندرروستی گشتی نه‌لایهن
میری‌یموه گرتنه ژیرده‌ستی چاره‌گرددنی گشت نه‌خوشان نه‌لایهن میری‌یموه
(به بودجه‌ی گشتی).

socially (sə'shəl'i), adv. (۱) لهروی کومه‌لایه‌تی‌یموه:
(~ pleasant)

(۲) نه‌لای کومه‌لهره: به رای کومه‌ل: (~ acceptable).

(۳) نه‌لای کومه‌لند: لهروی پله‌وپایه‌ی کومه‌لایه‌تی‌یموه: (~ prominent).

social register, ایستای ناسراوانی کومه‌ل.

social science, زانستی کومه‌لایه‌تی

social scientist, زانای کومه‌لایه‌تی.

social security, ده‌سته‌بری کومه‌لایه‌تی.

social service, = social work.

social studies, لیکولنبره‌ی کومه‌لایه‌تی: وانه‌یکوتابخانه‌یه
ده‌ریاره‌ی بیوه‌ندی کومه‌لایه‌تی که میژور و جوغرافیا و زانستی کومه‌لایه‌تی
ده‌گرتنه‌وه

social work, نیش‌رکاری کومه‌لایه‌تی: بریقتی‌یه له یارمه‌تیدان و
خرمه‌تکردنی هم‌اران و کفته‌کاران و لیکوماوان.

social worker, کارگری نیش‌رکاری کومه‌لایه‌تی.
(روشی پشپوش بیینه)

societal (sə-si'ə-l'), adj. کومه‌ل‌ای می کومه‌ل یا کومه‌ل‌ای:
(~ forces)

society (sə-si'ə-ti), n. (۱) کومه‌ل: کومه‌ل‌ای.
(۲) ناوم‌لی: هاوم‌لی: هاوم‌می: (I do not seek his ~).

(۳) یانه: کومه‌له: ریکفراو: (~ u medical).

(۴) چینی خوش گوزمراش کومه‌ل: چینی بیزو پله‌وپایه‌داری کومه‌ل:
(All ~ attended the concert.)

(۵) خوو نریت و کاروباری نم چینه.
خانمی پله‌وپایه‌داران و ناودارانی کومه‌ل له پزنامه‌دا

society column, (که ده‌نگوباسی نم چینه بلوده‌کاتوره).
پیشگریکه به مانای: کومه‌ل:

socio- (sə'si-ə, sə'shi-ə), کومه‌ل‌ایه‌تی: تاییه‌تی به کومه‌ل‌ای: (~ economic).

socio-economic, کومه‌ل‌ای - نابوروی: کومه‌ل‌ای و نابوروی:
(the ~ conditions in the country)

sociologist (sə'si-ol'ə-jist, sə'shi-ol'ə-jist), n. کومه‌ل‌ناس:
زانای کومه‌ل: زانای کومه‌ل‌ناسی.

sociology (sə'si-ol'ə-ji, sə'shi-ol'ə-ji), n. کومه‌ل‌ناسی:
زانستی کومه‌ل: زانستی کومه‌ل‌ایه‌تی.

-sociological (adj.); sociologically (adv.).
هه‌نسه‌نگاندو پیوانی پیوه‌ندی.

sociometry (sə'shi-om'ə-tri), n. کومه‌ل‌ایه‌تی نه‌ندمانی کومه‌ل‌لیکی تاییه‌تی.
کومه‌ل‌ایه‌تی

sock (sok), n. (۱) پیلاوی سوکی نووانه‌ی شانزنامه‌ی قوشمه (کومییدیا).
ی یونانی و رومانی کون (۲) شانزنامه‌ی قوشمه: کومییدیا.

sock (sok), v.t. [Slang], (۱) کوره‌ی کورت: کوره‌ی پیوانه.
(۲) مسته‌کوله‌ی پیام‌لین: زومه‌ل هه‌لسان.

(۳) خسته‌مانا و تیخستی: تیدادانان:
(He ~ed all his money in the bank.)

n. [Slang], مسته‌کوله

adv. [Slang], راسته‌رخو: یکسبر

sock it to, [Slang], به تودوتیزی قسه‌له‌گه‌ل کردن: به توندوتیزی
له‌گه‌لدا جولانه‌وه: خه‌له‌تاندن و یاره‌ زور لیسه‌ندن (سمرادگم‌ی) میژش

برده‌سه: نه‌هه‌موو پوویمه‌کوره

sockdolager (sok-dol'ə-jər), n. (۱) شتیکی به تیز و توندوتیزو
شت به‌کلاکوره: مسته‌کوله. ووته: (۲) شتیکی زورزل له‌چاو توخمه‌کیدا.

socket (sok'it), n. چالیک یا بوشایی‌یه‌که که شتیکی تن ده‌خزنت یا

تیخراوه (روک چالی نیسکی کلوت، نه‌و چالایی‌یه‌ی گلویی تن ده‌خزنت یا
پلاکی کاره‌بای تن ده‌خزنت، چالی چاو... هتد).

v.t. چالی وها بز کردن: خسته‌نه چال یا بزشایی وهاوه.

sock-eye (sok'ī), n. سه‌لمووشی سوو: جزئیکه له ماسی.

sockle (sok'l, sō'k'l), n. بینی دم‌ریوتیوی پایه و دیوارو پیکم.

Socratic (sō-krat'ik), adj. سوراتای تاییه‌تی به فلسفه‌ی سورات.
(۱) قوتایی سورات (۲) فه‌له‌سوفی یونانی پهم‌وگم‌ی سورات

sod (sod), obsolete past tense of seethe.

sod (sod), n. (۱) چیمه‌ن (۲) چینی سره‌وه‌ی خاک به چیمه‌نه‌کیمه‌وه.
(۳) پارچه‌یه له‌م خاک و چیمه‌نه: (۴) خاکی نیشتمان: نیشتمان.

v.t. داپوشینی خاکی پروت به چینیکی ته‌ک له خاک و چیمه‌ن (که وهک به‌ره
به‌سرمید: پا ده‌خزنت و ده‌سجه‌جن وهک چیمه‌ن ده‌نوشن له شوینه تازه‌کدا).

under the sod, له گزیده‌یه: نیژاره: مردوه‌ی نه‌ژیر خاکیه.

sod (sod), n. [British Slang], که‌سیتیکی بن‌نرخ: که‌سیتیکی خوژیرو
پوگن.

soda (sō'də), n. (۱) کارپوناتی سو‌دیوم: (۲) بیکارپوناتی سو‌دیوم:
سو‌ده‌ی نان. (۳) هایدروکسایدی سو‌دیوم.

(۴) نای گازای یا کف‌وگولدار.
(۵) سو‌ده: خواردنوه‌یه‌که له نای کف‌وگولوی و شیله دروست ده‌کری.

soda ash, کارپوناتی سو‌دیومی ناپوخت.

soda fountain, (۱) فروشگای سو‌ده و خواردنوه‌ی گازای تر.
(۲) ده‌فری به‌لوه‌عداری سو‌ده.

soda jerk, کارگری فروشگای سو‌ده و خواردنوه‌ی گازای تر.
(۱) دؤستایه‌تی: هاوم‌می: ناوه‌ل‌تی.

sodality (sō-dal'ə-ti), n. (۲) کومه‌له: په‌کیتی. (۳) کومه‌له‌ی کاسولیک.
سو‌ده: خواردنوه‌یه‌که له نای گازای و شیرینی و تامی

soda pop, ده‌ستکرد پیکدیت له قوتودا ده‌فروشری.
ده‌ستکرد

soda water, نای سو‌ده: نای گازای (به‌تمنا ده‌خوژیته‌وه یا
تیگه‌لای خواردنوه‌ی مستکرد ده‌کری)

sodden (sod'n), obsolete past participle of seethe.
adj. (۱) خووساوا: تیزاو: (the ~ ground).

(۲) هه‌ریروای: نه‌برزو (نان، بسکویت): (~ biscuits).

(۳) گیلوویژ (له‌مستیدا): ویرا: حؤل (له‌بهر سمرخوشی).

(۴) بن‌میثک: گه‌مژده: گه‌لمو: ده‌به‌نگ: (~ minds).

(۵) [Archaic], کولای.
خووساندن: تیزاوکردن: زور ته‌پرکردن.

v.t. خووسان: تیزاویون: زور ته‌پیرون.
سو‌دیوم (کیمیای).

sodium (sō'di-əm), n. سو‌دیوم (کیمیای).

sodium bicarbonate, baking soda. بزمیدی سو‌دیوم: ناوتیته‌یکمی سچی بلوریمی
له‌ده‌رمان و ونه‌کاریدا به‌کاردیت (کیمیای).

sodium carbonate, کارپوناتی سو‌دیوم (کیمیای): سو‌ده‌ی شت.

sodium chlorate, کلوراتی سو‌دیوم (کیمیای).

sodium chloride, کلوریدی سو‌دیوم: خوئی.

sodium hydroxide, سو‌ده‌ی داخکس.
(پینشی ده‌وتری " sodium hydrate " وه " caustic soda ")

sodium nitrate, نیتراتی سو‌دیوم (کیمیای).

Sodomite (sod'əm-it'), n. ی. " Sodom " (۱) نیشتی‌یه‌یکمی شاری
فه‌له‌ستینی کون (که خوا ویرانی کرد له‌بهر بن‌نامووسی خه‌لکه‌کی)

(۲) [S-], نیرباز: هه‌تیویاز: نیرگن.
نیرگاین: نیربازی: هه‌تیویازی: ولاخ گاین: گاینه‌ره: گاین.

sodomy (sod'əm-i), n. (۱) هه‌رچوتیکه بیتا تا هه‌ر پادویه‌ک بیتا:
(how dark ~ the night may be)
(۲) به‌هیچ جزئیکه هیچ: (~ no rest)

-soever (sō-ēv'ēr), باشگرته به مانای: هر هیچ به هیچ.
sofa (sō'fə), n. قهقهه
sofa bed, قهقهه‌ای چارپایه‌یی: قهقهه‌یکه ده‌گرتیره بۆ لسه‌ر نوستر
 وده چهریایه
soffit (sɒf'it), n. دیوی ژیمه‌دی گوی سبه‌انه و پین پلیکانه و تاق
soft (sɒft), adj. (۱) نرم: نرم و نزل: شل. (ب) فشله: فش و فوژ: فش.
 (۲) نرم: به ناسانی ده‌بریتیره: (~ wood).
 (۳) نرم: شل: (~ butter).
 (۴) ساف و لوس: (a ~ skin).
 (۵) ترش و تونو و تالو تیز: نیه.
 (۶) مست نه‌که: ناکحول: (~ drinks).
 (۷) سان (تاق): (~ water).
 (۸) لسه‌رخو: هیواش: نرم: (a ~ breeze).
 (۹) ناسک (مروژ): به‌رگی هیچ ناگرتی: شله‌په‌تن: (a ~ man).
 (۱۰) ناسان: سووک: (a ~ job).
 (۱۱) (۱) هیمن: لسه‌رخو (ب) دل نرم: نرم (سر و سوت): (a ~ heart).
 (۲) اج: مووده‌له: پین هیمن
 (۳) [Colloq.] ساویلکه: مینشک سووک: (~ in the head).
 (۴) به زیز پشچیوانی نه‌کراو (پاره، سکه)
 (۵) شمه‌قه‌کی نازاری چاو ناداتا: نرم: زق نیه (په‌نگ): کز:
 (a ~ light, color, etc.)
 (ب) هیواش: نرم: سان (ده‌نگ): (~ music; a ~ voice).
 (۴) نرم: ده‌نگی "س" و "ج" (ده‌نگناسی):
(C is ~ in " city " but hard in " cat " .
G is ~ in " German " but hard in " get " .)
 (۱۵) فشله: فش: فشول:
(His support among the people is very ~ .)
adv. به‌هیواشی: لسه‌رخو: به‌نسپایی.
n. شینگر: نرم: به‌مینک یا نه‌ندامینکی نرم.
Interj. [Archaic]. (۱) بز ده‌نگ به! قسه مه‌که!
 (۲) هیواش که! بووه‌سته!
soft-ball (sɒft'bol'), n. (۱) جوریکه له یاری توپ تویین (به توپینکی
 نرم ده‌کریو به ده‌س ده‌هاوژلری). (۲) تویه نرمه‌کی هم یارییه
soft-boiled (sɒft'boild'), adj. ده‌نمه (هینکه): کم کولاو (هینکه):
 (~ eggs)
soft coal, = bituminous coal.
soft drink, سارده‌مینی: خواردنوه‌دی ناکحولی
soften (sɒf'n), v.t. (۱) نرم کردن: فشله کردن: نرم و نزل کردن
 شل کردنه: (۲) هیمن کردنه: له توندوتیژی کم کردنه.
 (۳) [UP] ~ , به‌ره‌م‌لستی کم کردنه: پین هیمن کردن (سویا).
 نرمه بوون: فش بوون: شل بوونه.
 v.t.
-softener (n.).
soft goods, = dry goods.
soft-head (sɒft'hed'), n. کمینکی پین مینشک: کمینکی ساویلکه
 گیل یا گهلز
soft-headed (sɒft'he'did), adj. پین مینشک: ساویلکه: گیل: گهلز
soft-hearted (sɒft'här'tid), adj. دلنره: به‌زه‌یی: هاوسوز.
softie (sɒf'ti), adj. - softy.
softish (sɒf'tish), adj. نه‌ختیک نرم
softly (sɒft'li), adj. به هیواشی: به‌نسپایی: به نرمی: به پین ده‌نگ
 به پین خشیه: به هیمنی: لسه‌رخو
softness (sɒft'nis), n. نرمی: نرم و نولی: فشله: هیواشی:
 ده‌نگ کزی: ناتوندوتیژی
soft palate, ناسانه‌ی نرمی: دم: مه‌لاشو: دوا مه‌لاشو
 پینش ده‌وتیژی 'velum' ()

soft pedal, (۱) پایده‌ری ده‌نگ کزکردنی پیانو
 (۲) کیکه‌مروه (تامین): خاموش‌که
soft-pedal (sɒft'ped'əl), v.t. (۱) ده‌نگی پیانو کزکردن به پایده‌ر
 (۲) له توندوتیژی هم‌کردنوه: به هیمنی و لسه‌رخویی پیشکش کردن
(to ~ an issue)
soft sell, [Colloq.], شت فروختن: بهین هم‌پیانو و به‌گرمینانی
 کپیاره‌که
soft-shell (sɒft'shel'), adj. قاروغ نرم (قرژانگ)
n. قرژانگی قاروغ نرم
soft-shelled (sɒft'sheld'), adj. قاروغ نرم
soft-shelled crab, قرژانگی قاروغ نرم
soft-shelled turtle, کیسه‌لی ناری قه‌لقان نرم
soft-shoe (sɒft'shoo'), n. نهرمه پیانو: پیانوینکی پین تانجیه
 بۆ سمای " tap dance "
soft shoulder, قهرانی قهرتاو نه‌کراو نرمی رینگه‌ویان
soft-soap (sɒft'söp'), v.t. (۱) سابوونی نرم لیدان
 (۲) [Colloq.] مرایی: قسه مینچه بۆ کردن
soft soap, (۱) سابوونی نرم
 (۲) [Colloq.] مرایی: قسه مینچه
 (۱) (۱) هیمن: لسه‌رخو
 قسه نرم. (ب) به هیمنی و نرمی و وتراو.
 (۲) قسه خوش زمان شیرین: قسه‌زان
 به‌رنامه یا پروگرامی کۆمپیوتری
software (sɒft'wär'), n. (computer ~)
soft-wood (sɒft'wood'), n. (۱) داری نرم: دارو ته‌خته‌ی به ناسانی
 به‌رواه (ده‌ک کار) (۲) مره‌ختی دار نرم (ده‌ک کار یا سله‌ویس)
softy, softie (sɒf'ti), n. [Colloq.]. (۱) کمینکی زور دانه‌رو
 به‌سوز. (۲) کمینکی بووده‌له و سارژانسی: شله‌شاری: کوونی
 (۳) خووسارو زور ته‌ر: تیراو: (a ~ lawn)
 (ب) پل (چینشتی برنج): هم‌ویروای: نه‌برژاو: (~ bread)
 (۲) قورس و وشکو و ناخوش (نوسراو): (~ prose)
-soggily (adv.); **sogginess** (n.).
soigné (swä'nyä'), adj. [Fr.]. (۱) جوانو پیکه‌ویلیک باش پانگراو:
 (a ~ restaurant)
 (۲) ته‌پوش: شوخ: ریک‌ویلیک. (مه‌روما " soignée " بۆ من)
soil (soil), n. (۱) خاکه: گل: خول: چینی سهرمه‌دی زمین که شتی تیدا
 ده‌پوی (۲) جوری خاک یا زهری (پوتنه): خاکی لغاوی... هتد:
(sandy ~ ; barren ~)
 (۳) نیشتمان: خاک: روژات: (native ~ ; foreign ~)
 (۴) زهری: کشتوکال: زهری و ژانی کشتوکالی: (a man of the ~)
 (۵) شوین یا لوزی باش بۆ شت په‌رومه‌کردن: (a breeding ~)
soil (soil), v.t. پیس کردن (به‌تاییمتی دیوی ده‌روه یا پوری شت)
 له‌که‌دارکردن: له‌کفیدن (۲) ریسواکردن: تازوئاندن: تاوشکاندن:
 تاوبانگه پیس کردن. (۳) نابروبردن: داین پیس کردن: ناموس شکاندن.
 پیس بوون: له‌که‌داربوون: تاوژان: ناموس چوون.
 v.t.
 (۱) پیسی: پیس بوون. (۲) له‌که: په‌له. (۳) ناموس چوون: نابرو چوون
 (۴) شیاکه: پمین. (۵) گوی: پیسایی: پیسی: گویاو.
soil (soil), v.t. (۱) قهرسپل دان به مه‌موالات.
 (۲) تاو سکی مه‌موالات پاکردنوه به قهرسپل.
soilage (soil'ij), n. قهرسپل (که ده‌دنی به مه‌موالات).
soil pipe, بوری پیسایی تاو‌ده‌ست.
soilure (soil'yoor), n. (۱) پیس کردن: پیس بوون: له‌که‌دارکردن.
 (۲) له‌که: په‌له: پیسی
soirce, soirée (swä-rä'), n. نامه‌نگی شو
sojourn (sɒ'jurn), v.t. نیشته‌چن بوون بۆ سهرمه‌میک: له شویندنک

soke *n.* زيار يا سانهه بۆ سردهمىك
 ئىشته خىزىي سردهمىي زيان يا مانموى سردهمى له شوئىلىكدا.
-sojourner (n.),
soke (sōk), n. (۱) مافى دادپرسىن له ئاوجىهيكدا.
 (۲) نهر ئاوجىهيك دانگايك مافى دادپرسىنى ئيدا ههيه.
Sol (sol), n. (۱) خۇر: پۇرۇ (۲) خوداي خۇر لاي پۇمانه كۆنهكان.
 (۳) زۇرا ئالتوون
sol (sōl), n. پارەي وولاتى "يىرۇ" يە.
solace (sol'is), n. دلخۇشى دانەرە: دلنەوايى كردن: دلنەوايى.
v.t. دلخۇشى دانەرە: دلنەوايى كردن. (۳) كەمكردنەرە.
solar goose, ~ gannet.
solar (sō'lār), adj. (۱) خۇرئى: پۇرۇ: تايىمى به خۇر.
 (۲) له خورمە پەيدا بولۇ: خۇرئى: مى خۇر: (~ energy).
 (۳) له تىشكى پۇرۇمە دىت: هەتارى: هەتارى: (~ heating).
 (۴) نەسەر سورپانەمى زەمىن به دەورى پۇرۇ دەپيۇرئ: (~ day)
solar day, پۇرۇ سىست و چوار ساتى (له نيوەپۇرە بۇ نيوەپۇرە يا له نيوەشمەرە بۇ نيوەشمەرە)
solar house, خانئوى هەتارى: خانئويەكە پۇرى دەرهوى زۇرى
 شووشەيە بۇ سوود له تىشكى هەتار و مرگرتن له گەرم كردنى خانئويەكەدا.
solarium (sō-lār'i-əm), n. ئوروى هەتار: ئوروى پو له خۇرا
 ئورويەكە هەتارى زۇر تىن بكموئ بۇ چاره كردنى نەخۇشى وەك له خەستە خانەدا.
solarize (sō'lā-rīz'), v.t. (۱) دانەبەر تىشكى خۇرا: هەتارلیدان.
 (۲) زىترە پىنويست دانەبەر تىشكى پۇرۇ (وینە)
-solarization (n.).
solar plexus, (۱) هەستە دەمارى بەشى سەرەمى گەدە.
 (۲) [Colloq.] لاسەرەوى گەدە: دەمى گەدە.
solar system, كۆمەنەى خۇر: خۇرە هەموو ئەو ئەستىرانەى بەدەریدە
 دەسورپنەرە
solar year, سالى خۇرئى (كە ۳۶۵ پۇرۇ)
solatium (sō-lā'shi-əm), n. دلنەوانەرە جىزى خۇرئى:
 دلنەوايى دواى هەست برىندار كردن
sold (sōld), past tense and past participle of sell.
solder (sod'ēr), n. (۱) دارپزە يا دارپشتهى له جىم
 (۲) بەند: پەيوەندى: پەيوەست: پەيوەست
v.t. (۱) له جىم كردن (۲) پەيوەستكردن: كردن به يەك: پىكەرەمەست.
v.t. (۱) له جىم بولون (۲) يەكگرتن: بولون به يەك: پەيوەست بولون.
-solderer (n.).
soldier (sōl'jēr), n. (۱) سەرباز (۲) كەسپكە كە له سوپادا بىن سەرباز
 يا نەسەر (۳) كەسپكە كە بۇ سەركەوشنى مەسەلەيەك تىدەكۆشىت.
 (۴) مېروولەى سەرباز: مېروولەيەكى بەهيزە وەك سەرباز شاره مېروولەكە
 دەپارپزئ
v.t. سەربازى كردن.
v.t. (۱) سەربازى كردن (۲) خۇ له ئىش و كار دزىنەرە: بە بىانوى نەخۇشى و
 شتى وەهارە: بە سرق ئىش كردن يا خۇ نەخۇش خەست
soldierly (sōl'jēr-li), adj. سەربازانە: بە شىنەيەك كە له سەرباز بىت: تازا بىانە
soldier of fortune, سەربازى نە كرى گىراو
soldiery (sōl'jēr-i), n. (۱) سەربازكەل: سەربازان.
 (۲) دەستەيەك سەرباز: ئاقەه سەرباز: (۳) زانستى سوپايى.
soldo (sol'dō), n. پارەيەكى كەم نرخی ئىتالايىه.
sole (sōl), n. (۱) بىن بىن: بىن بىن: بىن قاچ: مەرى بىن.
 (۲) بىنە پىلاو: بىنە پىلاو (۳) بىنە هەندى شت: وەك گوبزى يارى كۆلف:
 هەوجار هەند
v.t. (۱) بىن تىگرتن: بەتايىمى بىن تازە)
 (۲) بىن گوبزى كۆلف خەستەسەر زەرى له كاتى نامادە بولۇدا بۇ ئىدانى تۆپەكە.

sole (sōl), adj. (۱) تەنھا: تاقە كەسى:
 (۲) مەر: تايىمى به كەسپكە: دەزگايەك, يا شتەك: تەنھا: تاقە.
 (۳) [Archaic] بىن كەسى: تەنھا: خۇر: تەنھا: كەسى له دەور ئىيه.
 (۴) شوونەمكردو.
sole (sōl), n. جۇرئەكە له ماسى.
solecism (sol'ə-siz'm), n. (۱) به مەلە زمان بەكارهينان (بەتايىمى)
 هەلەى پۇرمانى. (۲) له سنوورى پەرووشتر نەرىتى جوان نەرچوون:
 بىن نەزاکەتى. (۳) مەلە
-solecist (n.); solecistic (adj.).
solely (sōl'i), adv. (۱) به تەنھا: به تاقى تەنھا:
 (۲) مەر: تەنھا مەر: به تەنھا: (We are ~ to blame).
 (۳) تەنھا: بەتەرارى: مەر: (He reads ~ for enjoyment).
 (۱) پىرۇن: (a ~ oath).
 (۲) يەشكۇ: به توند گىراو: شكۇدان: (a ~ occasion, ceremony, etc.).
 (۳) سەنگىن: مۇن: مەنگ: (a ~ face).
 (۴) دلنەنگەر: پەرش: ترسانە: دلگىر.
-solemnly (adv.); solemnness (n.). شكۇپىدان: پىرۇنكردن.
solemnify (sə-lem'nə-fī'), v.t. (۱) شكۇ: بەشكۇنى:
solemnity (sə-lem'nə-ti), n. (the ~ of the occasion)
 (۲) پوودانىكى بەشكۇو بلند.
 (۳) سەنگىنى: مەنگى.
solemnize (sol'əm-nīz'), v.t. (۱) يادكردنەرە به پىزى نەرىت
 (بەتايىمى شتئكى تايىنى پىرۇن)
 (۲) پىرۇنكردن به پىزى نەرىتى تايىنى و كۆمەلەيتى:
 (to ~ a marriage; The marriage was ~d.)
 (۳) شكۇپىدان: سەنگىن كردن.
-solemnization (n.).
solenoid (sō'lə-noid'), n. تەل مارینىي ئەلەكترىكى موكناتىساوى.
-solenoidal (adj.).
solfa (sōl'fā), n. (۱) سۇلفا: بىرگەكانى كىشەى ئاوازی مۇسقا كە
 برىتىن لەمانە: do, re, mi, fa, sol, la, ti.
 (۲) بەكارهيناننى ئەم بىرگەنە له مۇسقا ئىدان و گۇرانی ووتندا.
v.t. & v.i. مۇسقا ئىدان و گۇرانی ووتن بەپىزى بىرگەكانى كىشەى مۇسقا.
-solfatist (n.). كورن يا دزىكى ئاگرپۇرئىيە كە مەر
 هەلمو گازى گۇگردى لىوہ دىتەدەرئ.
solfeggio (sol-fej'ō, sol-fej'i-ō), n. Also solfège, (۱) مەشقى
 گۇرانی بەپىزى "سۇلفا" ووشەى پىشور بىينە.
 (۲) "سۇلفا" بەكارهينان له گۇرانی خۇتندەرە يا ووتندا.
solicit (sə-lis'it), v.t. (۱) داوا لىكردن: ئا پارانەرە: تگاللىكردن:
 (We ~ your support.; He ~ed them for help.)
 (۲) هاندان بۇ كارى خراپەكردن (بەتايىمى كارى بەمەر ووشقى يا قەدەرە)
 تەفرەدان: فریودان. (۳) داواى گان لىكردن (بەتايىمى كە قەحىيەك داوا
 له پىوا بگات): داواى چوونە جىن كردن لەگەندا.
v.t. داواكردن: پارانەرە: تگاللىكردن.
solicitation (sə-lis'ə-lā'shən), n. (۱) داوا: تگاللىك: پارانەرە:
 خواست: داواكارى: داواكردن. (۲) تەفرە: هاندانى كارى خراپە: فریودان.
solicitor (sə-lis'ə-tēr), n. (۱) داواكار (پارەمى), شت كورن و
 فروشتن. هەند: دەلال: داواكەر. (۲) پارپزەر (له ئىنگلەتەرە).
 (۳) پارپزەرى شار يا دەسگايەكى مەرى: پارەرى ياسايى مەرى.
solicitor general, پارپزەرى كشتى مەرى: پارەرى ياسايى كشتى

میری
solicitous (sə-lis'ə-təs), *adj.* (۱) بدمریمست؛ بمتنگمره‌ها توو؛
(He was ~ of his employees' welfare.)
 (۲) بپەرۇش؛ حمزىيىكىر: *(She was ~ to make friends.)*
 (۳) بمرامق؛ ممرامقار؛ خمسقۇر؛ بمروليا؛ دلبراوكن؛ پەتى:
(to be ~ about one's health)
solicitude (sə-lis'ə-tōd', sə-lis'ə-tūd'), *n.* (۱) ئىيىگار
 ئۇد
 بمتنگمره‌ها تىن؛ نۇر پەدمریمستە بوون. (۲) (pl.) ھۇى ممرامق؛ دلبراوكن؛ خم؛
 دللەمرزى؛ بپەرۇشمە بوون

solid (sol'id), *adj.* (۱) توندوتۇل؛ نەرم يا شل ئۇيە؛ توندا:
(When water becomes ~, we call it ice.)
 (۲) رەق؛ پتەو؛ بۇش ئۇيە؛ سەخت: *(A bar of iron is ~.)*
 (۳) پتەو؛ قايم: *(a ~ foundation; to be on ~ ground)*
 (۴) پوخت؛ شتى گەندى تىكەتو نكراره؛ ساغ: *(~ gold)*
 (۵) بەمىز؛ پتەو؛ چەسپاو:

(a ~ building; ~ arguments; a ~ business firm)
 (۶) گشتى؛ ھەموو؛ بەش بەش نكرارو: *(a ~ vote for peace)*
 (۷) تەندار (نەندازە)؛ قەبارەدار: *(a ~ figure; ~ geometry)*
 (۸) تەوار؛ بەين كەم و كوورى: *(~ satisfaction)*
(a ~ line of fortification;
"Everyman" is a ~ word.)

(۱۰) بمرەوام؛ بەين وەستان: *(He talked for two ~ hours.)*
 (۱۱) بەك رەنگا سادە (قوماش): *(The fabric is ~ red.)*
 (۱۲) سفت (۱۲) چو: *(~ fog)*
 (۱۴) راستە قىنە. [Colloq.] (۱۵) پشت پىن بەستراو
 (۱۶) باش و پتەو سەركەتوو؛ چەسپىو: *(a ~ relationship)*
 (۱۷) [Slang]، نۇر باش و سەركەتوو: *(a ~ dance band)*
 (۱) شتىكى توندوتۇل يا پتەو؛ شتىكى چەسپىو.
 (۲) شتىكى تەندار (نەندازە)؛ شىوہەيكى بە قەبارە يا بەرجەستە.

-solidly (*adv.*); **solidness** (*n.*).
solid angle, گۆشى تەندار؛ گۆشى بە قەرارە.
solidarity (sol'ə-dar'ə-ti), *n.* پىشتكىرى؛ كۆمەك؛ يەككەرتن؛
 يەكگەرتن؛ يەككىتى؛ ھاوکارى
 نەندازە تەندار
solid geometry,
solidify (sə-lid'ə-fī'), *v.t.* پتەم كىرەن؛ چەسپاندىن؛ يەك پىنگىرتن.
 پتەم بوون؛ چەسپان؛ جىگىر بوون؛ يەكگەرتن؛ بەستن (ئار)؛ يەك بەستن.
-solidification (*n.*)
 (۱) پتەم؛ سەختى؛ قايمى؛ چەسپان.
 (۲) درووستى (دارايى، رەووشت، مىشك)؛ ساغ و باشى؛ پتەم؛
 پىن كەم و كوورى.

solidus (sol'i-dəs), *n.* (۱) پارەيەكى زىرى پۇمانى كۆنە.
 (۲) ھىلى لار (/) (رەك نەمەى پۇرۇ مانگو سال جىيانەكاتەمە لە بەروردا).
soliloquist (sə-lil'ə-kwist), *n.* خۇدبۇتەر؛ خۇدبۇتەر؛
 لەگەل خۇ گفتوگۇكەر
soliloquize (sə-lil'ə-kwiz'), *v.t.* لەبەر خۇدە ووتن؛
 خۇ دوواندىن؛ لەگەل خۇ گفتوگۇ كىردن (لەسەر شافق) بە خۇ ووتن

soliloquy (sə-lil'ə-kwi), *n.* (۱) خۇ دووان؛ لەگەل خۇ گفتوگۇ كىردن
 (لەسەر شافق). (۲) گفتوگۇ لەگەل خۇدا كراو (شانۇنامە)؛ ووتەى كىسىكى
 شانۇنامە كە بە تەنھا لەسەر شافق لەبەر خۇيەمە دەپلىت و ھەست و نەستى
 خۇى بۇ گوى گومكان تىدا دەردەخات.
solipsism (sol'ip-siz'm), *n.* (۱) بىروباوەرىنكى فەلسەفەيە كە دەلىت
 مۇرۇ دەتوانى تەنھا ھەر ھەست بە بەسەرھاتى خۇى بكات و ھىچى تر.
 (۲) بىروباوەرىنكى فەلسەفەيە كە دەلىت تەنھا شت كە لە راستىدا ھەين ھەر
 كىيانى مۇرۇ خۇيەتى.

-solipsist (*n.*).
solitaire (sol'ə-târ', sol'ə-târ'), *n.* (۱) گۆشەنشین؛ گۆشەگىر؛
 ووشكەسۆفى. (۲) تاقە نەلماسى نەموسىتەلە.
 (۳) يارى يەيكى كاغەزى يەك كەسى يە.
solitary (sol'ə-ter'i), *adj.* (۱) تەنھا؛ تەنھا؛ تانە تەنھا.
 (۲) تەنھا يەككە؛ تانە: *(a ~ case of measles)*
 (۳) ھى تەنھايى؛ ھەست بە تەنھايى كەرا تەنھا (ھەست): *(a ~ life)*
 (۴) چۆل؛ چەبە؛ دورە دەست: *(a ~ place)*
 (۵) بە تەنھا كراو.
 (۱) كەسىكى گۆشەگىر؛ ووشكە سۆفى.
solitary confinement, *n.*

زىندانى كىردنى تەنھايى؛ بەند كىردن بە تەنھا.
solitude (sol'ə-tōd', sol'ə-tūd'), *n.* (۱) تەنھايى
 ژمانى تەنھايى؛ گۆشەگىرى. (۲) شوپىنكى چۆل و دورە دەست
solleret (sol'ēr-et, sol'ēr-et'), *n.* پىتلۆزى (كە بەشىكە لە قەلغانى
 كۆن)؛ پىتلۆى ئاسن.

solmization (sol'mī-zā'shən), *n.* بەكار ھىنانى بىرگە كەنى كىشەى
 مۇسىقا لە مۇسىقا ئىلدىن و گۇرانى ووتندا. (رووشەى "solfa" بىيىنە).
solo (sō'lō), *n.* (۱) پارچە يەك مۇسىقا يا گۇرانى يەيكى يەك كەسى
 (۲) فېرنى فېزىكەوان بە تەنھا. (۳) خۇنواشنىكى تەنھا (سەما، شانۇنامە،
 مۇسىقا... ھتد)؛ كارىكى تاكەكەسى. (۴) يارى كاغەزى تاكەكەسى
 تەنھا (مۇسىقا، گۇرانى، سەما، فېرن، شانۇ... ھتد)؛ بە تەنھا كراو:
adj. (۱) گۇرانى بىزۇ يا مۇسىقا ژەنى تەنھا. (ب) فېزىكەوانىكە كە بە تەنھا بىرنى بەين
 كەسن.

so long, [Colloq.], = good-by.
solstice (sol'stis), *n.* گېرەنەمەى پۇرۇ (لە زىستان و ھاویندا)؛
 خۇرگېرەنەمە: *(summer ~; winter ~)*
solstitial (sol-stish'əl), *adj.* (۱) ھى پۇرۇگېرەنەمە بەتايىبەتى
 ھى ھاوین. (۲) لە كاتى پۇرۇگېرەنەمەدا پۇدەدات.
solubility (sol'yoo-bil'ə-ti), *n.* (۱) تواناى تارانە؛ تارانە بۇ
 بوون. (۲) چەندى يا ھىندى شىك كە لە ھەندىكى تايىبەتى شەدا دەتوتىمە
 (۱) دەتوتىمە؛ بۇى ھەبە بتوتىمە: *adj.*
soluble (sol'yoo-b'l), *adj.* (۱) چارەسەر دەكرى؛ چارە دەكرى؛ لىكەدەرتىمە:
(Sugar is ~ in water.)

(a ~ puzzle, problem, etc.)
-solubleness (*n.*); **solubly** (*adv.*).
solute (sol'ūt, sō'lōōt), *n.* ماددەى توامە.
 (۱) تولو. (۲) جىا (پوومگناسى).
solution (sə-loo'shən, sə-lū'shən), *n.* (۱) چارەسەر كىردن؛
 چارەكىرن؛ لىكەدانەمە.
 (۲) چارەسەر؛ چارە: *(the ~ of a problem, mystery, etc.)*
 (۳) توادنەمە. (۴) توانەمە.
 (۵) گىراو؛ ئارووك؛ شلاووك: *(a ~ of sugar and water)*
 (۶) مەلۇمشانەمە؛ پارچە پارچە بوون؛ لىكەجىا بوونەمە؛ فوایى پىن ھاتن.
 (۱) چارەسەر دەكرى؛ چارەى ھەبە.
 (۲) دەتوتىمە؛ ھەلدەوە شىنرىتەمە؛ دوایى پىن دەمىنرىت.

-solubility (*n.*).
solve (solv), *v.t.* (۱) چارەسەر كىردن؛ چارەكىرن؛ ھەل ھىنان (مەتل):
(to ~ a problem, puzzle, etc.)
 (۲) لىكەدانەمە (كىشەى بىرگارى يا ژارەو پىوان).

solvency

solvency (sol'van-si), *n.* (۱) توانابوونی قهرزندانوره: سهرمایه

(۲) توانای هه بوون له قهرز: (۲) توانای شت توواندنهوه (ناو، شله).

solvent (sol'vant), *adj.* (۱) توانای ههیه هه موو قهرزکی بداتهره:

سهرمایه زیاتره له قهرز: (The company is ~).

(۲) توانای شت توواندنهوهی ههیه: ده توینتتهوه: توینتتهوه.

n. (۱) شلهی توینتتهوهوه: (۲) چاره سهرا: چاره: چاره گهر

soma (sō'mə), *n.* لهش: تن

Somali (sō-mā'li, sə-mā'li), *n.* (۱) هارولاتییهکی سۆمان.

(۲) زمانی سۆمانییهکان.

somatic (sō-mat'ik), *adj.* (۱) لهشی: تهنی: تاییهتی به لهش.

(۲) هی دیواری دهرهوهی لهش ناک هه ناوا: هی چوارچینوهی تهن.

somatic cell, خانهی لهشی (بۆ جیاکردنهوهی له خانهی زاووزی

"germ cell")

somato- (sō'mə-tō, sō'mə-tə), *Also somat-*, **بینشگرته**

به مانای: لهشی: تاییهتی به لهش: (somatology)

somatology (sō'mə-tol'ə-jī), *n.* (۱) لهشناسی: زانستی لهش (هی)

هه موو زیندهوهن. (۲) لهشی مرۆه ناسی: زانستی لهشی مرۆه (که یه کهنکه له

زانستی مرۆه)

-somatologic; somatological (*adj.*).

somatoplasm (sō'mə-tə-plaz'm), *n.* (۱) پهرۆتزیلازمی خانهی

لهش: (۲) خانهی لهش.

somatopleure (sō'mə-tə-plōr'), *n.* دیواری لهش

(ناولهه ناسی)

somber, sombre (som'bēr), *adj.* (۱) تاریک: ناخووش

دلته ننگه: (a ~ January day)

(۲) (بۆ بووگرژا: گرژا: بهرچاو تاریک: کۆستکه و توو: مۆن: دلته ننگ:

(a ~ face)

(ب) خهفته توی: دلگیرا: به تووند گیراو

(۲) رهشو: تاریک: دلته ننگه: (جل و بهرگ: رهنگ).

sombrero (som-brâ'rō), *n.* شهبهیهکی پووش یا قووماشی لهادی

مهکسیکی و نیسپانییه لئواره که ی زۆر پازو گهرهیه.

sombrous (som'brōs), *adj.* [Archaic]. = somber.

some (sum), *adj.* (۱) میندا: هه ندیک: بۆ:

(~ people never change their minds.)

(۲) (چهند: هه ند: ژمارهیهک: بۆ: (~ guests are here already.)

(ب) نه خهتیک: توژیک: هه ندیک: (Give me ~ water.)

(۳) نزیکه: (~ twenty of them were injured.)

[Colloq.] شایانی: بایسه: سهرا: سهرا ناسا (هه ندیک جار یه تهوسهوه):

(That was ~ party, fight, dinner, etc.)

pron. (۱) هه ندیک کس: چهند کسینک:

(~ will agree, other will not.)

(۲) ژمارهیهک یا بۆزکی تاییهتی.

adv. (۱) نزیکه: (~ fifty persons)

(۲) [Colloq.] نه خهتیک: تارادهیهک:

(The snow is ~ deeper than yesterday.)

-some (səm), **پاشگرتهکه به مانای: مهیلهوا: - ناسا:**

(lonesome; tiresome)

-some (səm), **پاشگرتهکه به مانای: به ژمارهیهکی تاییهتی:**

(threesome)

-some (sōm), **پاشگرتهکه به مانای: لهش: تهن (chromosome)**

somebody (sum'bud'i, sum'bad-i), *n.* کسینکی گهره یا

گهرگ: (He thinks he is ~)

pron. کسینک: زه لایمنا: یه کهنک: (There's ~ at the door.)

someday (sum'dā'), *adv.* بۆزیک له بۆزان (له دوا بۆز):

بۆزیک دهنک

somnambulist

somehow (sum'hou'), *adv.* هه چۆنیک: بۆ: به هه شتیوهیهک بۆ:

به هه چۆنیک بۆ:

(~ they have solved the problem.; ~ we lost our way.)

somehow or other, = somehow.

someone (sum'wun', sum'wən), *pron.* = somebody.

some-place (sum'plās'), *adv.* [Colloq.], = somewhere.

somersault (sum'ēr-sōlt'), *n.* سهرمه و قولتا: تهقله بازی.

v.t. سهرمه و قولتدان: تهقله نیدان: تهقله بازی کردن.

somerset (sum'ēr-set'), *n. & v.t.* = somersault.

something (sum'tiŋ), *n.* (۱) شتییک:

(There is ~ I want to show you.)

(۲) کسینکی گهره یا گهرگ.

adv. نه خهتیک: تارادهیهک.

sometime (sum'tīm'), *adv.* (۱) له کاتینکی دیاری نه گراوه:

بۆزیک له بۆزان: (~ in summer)

(۲) بۆزیک له بۆزان له دوا بۆز: له کاتینکی دیاری نه گراوهی دوا بۆز:

(I'll visit you ~)

(۲) sometimes. [Rare]

(۳) [Archaic] پینشووا: هی پینشووا یا جاران.

پینشووا: هی پینشووا یا جاران:

adj. (Mr. X, the ~ professor of English)

sometimes (sum'timz'), *adv.* (۱) جار جار: هه ندیک جار:

جار نه جار: ناویه ناو: (We go there ~)

(Obs.) جاران: هی پینشووا یا جاران.

some-way (sum'wā'), *adv.* Also some way, = somehow.

someways (sum'wāz'), *adv.* [Colloq.], = someway.

some-what (sum'hwāt', sum'wət'), *n.* (۱) نه خهتیک:

تارادهیهک: (He is ~ of a fool.)

(۲) کسینکی گهره یا گهرگ: شتییک گهرگ.

نه خهتیک: تارادهیهک: توژیک:

adv. (It's ~ difficult.)

somewhere (sum'hwār'), *adv.* (۱) شویننیک: له شویننیک دیاری

نه گراوه. (~ about; ~ in)

(~ about seven o'clock)

n. شویننیک دیاری نه گراوه.

somewheres (sum'hwārz'), *adv.* **تهم ووشهیه زمانه ناوان به**

ههلهی داهه نین، به لام هه ندیک کس هه به کاری ده مینن له باتی ووشه:

"somewhere"

somewhither (sum'hwith'ēr), *adv.* [Archaic], **بهره**

شویننیک: بۆ لایهکی دیاری نه گراوه.

somite (sō'mīl), *n.* (۱) پهله: بهشیک لهشی گیانهوهه له باری دریزی.

(۲) بهشیک یا پهلهکینکی وهای ناولهه مهیه.

somnambulant (som-nam'byoo-lant), *adj.* **خهوهگر:**

خهوهگر:

somnambular (som-nam'byoo-lar), *adj.* **هی خهوهگر:**

تاییهتی به خهوهگری یا خهوهگران.

somnambulate (som-nam'byoo-lāt'), *v.t.* **به دهه خهوهه**

گهران: له کاتی نوستاندا گهران یا بۆیشتن: خهوهگران.

-somnambulation (*n.*).

somnambulator (som-nam'byoo-lāt'ēr), *n.* =

somnambulist.

somnambulism (som-nam'byoo-liz'm), *n.* **خهوهگری:**

خهوهگری: به دهه خهوهه گهران یا بۆیشتن.

somnambulist (som-nam'byoo-list), *n.* **خهوهگر:** خهوهگر:

کسینکه که به دهه خهوهه ده گهری یا دههوا.

somni-

-somnia (*adj.*)

somni- (som-ni), *Also* somn-, پيشگريکه به ماناي: نوسن:
خوشن (*somniferous*)

somniferous (som-nif'ēr-əs), *adj.* نوينەر: خولخول

somnific (som-nif'ik), *adj.* = *somniferous*.

somniloquist (som-nil'ə-kwist), *n.* وورينئەگر

somniloquy (som-nil'ə-kwi), *n.* وورينئە: وورينئەکردن

somnolence (som'nə-ləns), *n.* خەوالويتى: خەويردەنەرە

somnolency (som'nə-lən-si), *n.* = *somnolence*.

somnolent (som'nə-lənt), *adj.* (۱) خەوالوو

(۲) خەولخەرا: نوئەرا

son (sun), *n.* (۱) کوپا: مەدائى نۆينەر

(۲) son-in-law (ب) نېكوب: (۳) پۆلە: (۴) کوپم! پۆلە!

the Son, عيسا

sonance (sō'nəns), *n.* (۱) دەنگدارى: دەنگدارىتى: دەنگ ھاتن

(۲) [Obs.] (b) دەنگ. (ب) ناوان

sonant (sō'nənt), *adj.* (۱) دەنگى: تايىتى بە دەنگ (۲) دەنگدار

(۳) دەنگدار: دەنگدارىتى

n. تيبى دەنگدار: دەنگدارىتى

sonar (sō'nār), *n.* كورتەى سن ووشمە:

[sound navigation ranging]

نامىزى دۆزىنەرە ديارىگورنى شوئى شى ژىرناو (وگ ژۆرەمىيى و پۆلە

ماسى: نەمۆى شەپۆل دەنگەرە لە شتەكەرە بۇ نامىزەرە.

sonata (sə-nă'tə), *n.* سۆناتە: ناوانكى مۇسىقى يەك نامىزى بە

(پيانۆ) يا نوو نامىزى (پيانۆ گەمان).

sonatina (son'ə-tē'nə, sō'nə-tē'nə), *n.* سۆناتەيەكى كورت

(ووشەى ييشوو بىينەر)

sonde (sond), *n.* نامىزىرە دەنيرئە ناسمان بۆ لىكۆلنەرەى بارو

جم و جولى ھەر.

some (sōn'), *n.* پىوانەى دەنگ

song (sōŋ), *n.* (۱) گۆرانى: ھونەرەى گۆرانى ووتن:

(*He broke into ~*)

(۲) گۆرانى: گۆرانى يەك: پەستە.

(۳) (۱) ھونەرە: شىفر (ب) ھونەرەى بۆ گۆرانى شىار.

(۴) خويئەنى ھەل: دەنگى خوشى ھەل: (*the ~ of the lark*)

زۆر بە ھەرزان زۆر بە كەم: (*sold for a song*)

for a song, ئەرە ناھىتى: ھىچ وپوچ

nothing to make a song about, (۱) گۆرانى و سەماى سەر شانۆ

(۲) [Colloq.] قەسەى نوورودرئە بۆ خۇيەراندنەرە يا بيانوھىئانەرە

(۳) [Colloq.] قەسەى ھىچ وپوچ: قەسەى قۇپ

song-bird (sōŋ'būrd'), *n.* (۱) ھەل دەنگخوش

(۲) ناھەرەتى گۆرانى بىژ

songful (sōŋ'fūl), *adj.* خوش ناوان: خوش: سان (دەنگ)

songless (sōŋ'lis), *adj.* (۱) بىز گۆرانى: (۲) گۆرانى نەبىژ

song sparrow, چۆلەكەيەكى دەنگخوش نەمەرىكى بە

(۱) گۆرانى بىژ

(۲) **song-writer,** (۳) ھەل دەنگخوش

song thrush, مەيلىكى دەنگخوشە لە توخس ريشۆلە

song-writer (sōŋ'rī'tēr), *n.* گۆرانى نووس: گۆرانى دانەر:

ناوانى گۆرانى دانەر

sonic (son'ik), *adj.* (۱) دەنگى: دەنگ: (*a ~ wave*)

(۲) خىرايىيەكەى ئەرەندەى ھى دەنگ

sonic barrier, بەرەستى دەنگ زىادبوونى بەرەلستى ھەر بەرامبەر بە

فەزەكەيەكەى خىرايىيەكەى نرىك بووئەتەرە لە خىرايى دەنگ

soothe

(پيشى دەووتى: " sound barrier ")

sonic boom, تەقینەرەى دەنگ: تەقینەرەيەكى دەنگى زلە دەپىستىرئ
كانىكە شەپۆل يالەپستوى لە فەزەكەيەكەرە كە خىرايىيەكەى لە ھى

دەنگ زياتر بىت دەگاتە نرىك زەوى

son-in-law (sun'n-lô'), *n.* زاوا! مۇزدى كچ

sonnet (son'it), *n.* ھەلبەستىكى چوارە دىرىيە دوو جۆرى ھەيە:

" Petrarchan sonnet " و " Shakespearean sonnet "

(ھەردوو ووشەكە بىينەر)

v.t. & v.i. ئەم جۆرە ھەلبەستە پىامەندان: ئەم جۆرە ھەلبەستە نەسەر نووسىن

sonneteer (sən'ə-tēr'), *n.* (۱) مۇزىرى ھەلبەستى چوارە دىرى

(ووشەى ييشوو) (۲) مۇزىرى گەند يا ھىچ وپوچ

v.t. & v.i. ھەلبەستى چوارە دىرى ھونىنەر

sonny (sun'i), *n.* کوپم! پۆلە! کوپى خۇم!

son of a bitch, (S.O.B.), [Vulgar Slang], داىك حىزا: حىزاب:

ناكەس بەچە: زۆل: کوپى قەھجە: نامەرد

son of a gun, [Slang], (۱) ھەى زۆلى قوماربان: ھەى ساختەچى!

پىژوو! كەلەكچى! ھەى سەگە! (نەم ووتەيە جوئىن نۆيە بەلام بۆنى جوئىنى

لى دەيت) (۲) ووتەيەكە لەبەر خۇرە دەووتىرئ بە شتىكە كە دىقى پىاو نەركات

لەبەر نەرەى كە نيش ناكات يا شكارە يا ناكەوئەكار

Son of God, عيسا

sonometer (sō-nom'ə-tēr), *n.* (۱) نامىزى پىوانى نەرە بەرزو

زىمى دەنگ (۲) **audiometer**

sonorant (sō-nōr'ənt, sō-nō'rənt), *n.* تيبى دەنگدار (دەنگدارىتى)

(وگە دوو دەنگى ووشەى " sudden ")

sonority (sə-nōr'ə-ti, sə-nor'ə-ti), *n.* دەنگدانەرە

(۱) دەنگدەرەو: دەنگدار

(۲) بىند (دەنگ): گەرە: زل: (*a ~ voice*)

(۳) دەنگەكەى خۇشە بۆ گۆن: دەنگەكەى كارەمگاتە سەر مۆزە:

(*a ~ style of writing, prose, etc.*)

-sonorously (*adv.*); **sonorousness** (*n.*)

sonship (sun'ship), *n.* کوپى: فرزەندى (كوپ) پەيوەندى نىوان

كوپو داىكو باوك

soon (sōn), *adv.* (۱) بەم زووانە: باش مارەيەكى كەم: لەم فەزەكانەدا:

(*Do come to see us ~*)

(۲) بە زووتىن كات: بە بىن دواگوتن: (*I'll come as ~ as possible.*)

(۳) زوو! پيش كاتى خۇى: (*You come so ~*)

(۴) بەدەل! بە خۇشى خۇ: (*I would just as ~ stay home as go.*)

(۵) [Obs.], يەكسەر: دەستەبەج

as soon as, ھەر كە: كوتوپر كە: يەكسەر كە

had sooner, بە لاپەرە باشترە

sooner or later, نىستە بىن يا لە دواپۆزدا: زوو بىن يا نەنگ:

شتەكە ھەر دەبن بىن يا ھەر پوودەدات تەنھا نەرەنگو زووى كەوتەرە

sooner (sōn'ēr), *n.* [Slang], (۱) كەسنىكە كە لە پيش خەلنى تەدا

گەبىشتە ناچە بۆزتاوايىيەكەى نەمەرىكا بۆ ناوەدانكردنەرەى وە بەم شىووبە

باشترىن زەوى بۆ خۇى ھەلبەرارە. (۲) كەسنىكە كە شتىكى دەست دەكەرى بە

نارەوايانە چۆنكە لە پيش كاتى خۇيدا خۇى بۆ دەكوتىن و دەستى بەسەردا

دەكوتىن (۳) [S-], نىشتەنەيەكى وولاتى " ئۆكلاھوما " ى نەمەرىكى

soot (soot, sōot), *n.* ھىس: خەلتە يا سووتووى دووگەلى ناو لوولە زۇپا:

خەلتە يا پاشەرىكى خەلووز

v.t. پىس كردن يا رەش كردن بەم خەلتەيە

sooth (sōoth), *adj.* [Archaic], (۱) پاست: پاستەقینە

(۲) نەرم: خۇش: شىرىن

n. پاستى

in sooth, [Archaic], = *truly.*

soothe (sōoth), *v.t.* (۱) دىلخۇشى دانەرە: دىلوايىيەكى كردن: لاواندەرە

(۱) پوونکردهنومه: **sophistication** (sə-*fis*'tə-kā'shən), *n.*
 فیل تیداگردن؛ ناپوخته کردن: (۲) دنیا دییده: شارمزایی دنیا و ژیان؛
 تیگه یشتن؛ سردهرچوون له کاروباری ژیان: (۳) ~ (He has no ~).
 (۴) پیشگهوتن (نامیر، پیشمسانی؛ فالوژی؛ ناساسانی).
sophistry (sof'is-tri), *n.* = **sophism**.
sophomore (sof'a-môr', sof'a-môr'), *n.* (۱) قوتابی پۆل
 دوهمی زانکو و قوتابخانه‌ی تاومندی. (۲) کسینکه که زور به زانایی و زیرهکی و
 شارمزایی خویمه دهنازی به شیوهیکی منداآنه به لام له راستیدا نه زانایه
 نه زیرهسو نه شارهزا.
 تابهتی بهم جزه کسانه.
sophomoric (sof'a-môr'ik), *adj.* **Also sophomorical**,
 تابهتی به کسینک که زور به زانایی و زیرهکی و شارمزایی خویمه دهنازی به
 شیوهیکی منداآنه به لام له راستیدا نه زانایه و نه زیرهسو نه شارهزا
-sophomorically (*adv.*).
sophy (sə-*fi*), *n.* پاشگریکه بهمانای: ژیری؛ زانین؛ بیی قول:
(philosophy)
sopor (sō-*pēr*), *n.* خمی له همدازه بهدر قول؛ خمی زور قورس؛
 وپری؛ کاسی
soporiferous (sop'a-rif'er-əs), *adj.* = **soporific**.
soporific (sop'a-rif'ik, sō-pə-rif'ik), *adj.* (۱)
 خمی
 (دهرمان) نوئنه. (۲) هی خمر؛ خه الوئتی.
n.
 دهرمانی خمر؛ دهرمانی نوئست.
sopping (sop'ing), *adj.* خووساوا زور تهر؛ تیرلو؛ تیری؛ تیرتکن
soppy (sop'i), *adj.* (۱) - **sopping** (۲) باراناوی.
 (۳) [British] بهسوز
soprano (sə-pran'ō, sə-prā'nō), *n.* (۱) بهزترین دهنگی گورانی
 تافرهت و کور. (۲) سوپرانو؛ گورانی بیژنکی تافرهت یا کورپی دهنگ بهز
 (نویسرا). (۳) دوری گورانی بیژنکی وها.
sora (sō'rə), *n.* بالنده بهکی بچوکی دهنووک کورشی زملکاره کانه.
sorb (sōrb), *n.* (۱) دره ختی که ترخمی سینو. (۲) بهری نم دره خته.
sorb (sōrb), *v.t.* هملرین
sorcerer (sōr'sēr-ēr), *n.* جادوگرا؛ هفسونکار؛ هفسونباز؛
 هفسونگی.
sorceress (sōr'sēr-is), *n.* جادوگری تافرهت؛ هفسونبازی تافرهت.
sorcerous (sōr'sēr-əs), *adj.* هی جادوگری؛ هی هفسونباز یا
 هفسونگی.
sorcery (sōr'sēr-i), *n.* جادووا جادوگری؛ جادووازی؛ هفسونبازی.
sordid (sōr'did), *adj.* (۱) پیس و پوختن؛ پیس.
 (۲) پهرپورت؛ پیس و ناخوش؛ کولون: (~ neighborhoods)
 (۳) نرم؛ پیس و بژگن؛ بهد (بهفتار): (a ~ life)
 (۴) زور چاوپرسی؛ پاره پیس؛ به هیچ تیرنه خور؛ بههله به (بۆ پاره).
-sordidly (*adv.*); **sordidness** (*n.*).
sordino (sōr-dē'nō), *n.* شتی که بۆ کزکردن دهنگی نامیرتیکی
 موسیقی.
sore (sōr, sōr), *adj.* (۱) به نیش؛ دهیه شیت؛ نازاروی؛ ناسوز؛
 (a ~ tooth, muscle, etc.)
 (ب) له نیش و نازارویه.
 (۲) هست ناسک؛ دل ناسک؛ زور تویره دهین.
 (۳) خه هفتار؛ خه مبار؛ هست دلگری: (Our hearts are ~ for them).
 (۴) نیشکار زور؛ زور پهرنشان: (to be in ~ need for help).
 (۵) ناخوش (بامی)؛ برین کولینومه: (a ~ subject).
 (۶) [Colloq.] زیر؛ زیر؛ تویره: (to feel ~ about something).
n. (۱) برین؛ ناسوز. (۲) هزی نازارو ناخوشی و هستی و نویری.
adv. [Archaic], = **soresly**.

هیسر کردنومه؛ هینانهوه سمرخو (۲) نازار کهمکردنومه؛ نازار کوشن یا بهین؛
 نارام دان: (to ~ an aching tooth).
v.t. نارام به خشی؛ هینن کردنومه؛ دامرکادنومه؛ هینانهوه سمرخو.
soothfast (sooth'fast'), *adj.* [Archaic] (۱) راستگوا؛ پاک؛
 سمر راست؛ دل سوز. (۲) راست؛ راسته قینه.
soothing (sooth'ing), *adj.* نازار کور؛ دهرمان؛ قسمی خوش؛
 نارام به حش؛ دلخوشکمر؛ خوش؛ هیننگه رومه؛ نارام گیر:
 (a ~ medicine; ~ words)
soothly (sooth'li), *adv.* [Archaic]. = **truly**.
soothsay (sooth'sā'), *v.t.* پینشینی؛ پینشینی کردن؛ فال گرتنومه؛
 نوقلانه نیدان؛ قراندن
n. نوقلانه؛ پینشینی؛ فال
soothsayer (sooth'sā'ēr), *n.* پینشینی؛ فالچی؛ هفتاح فال؛
 فالگر همره وها ووشی "fortuneteller".
soothsaying (sooth'sā'ing), *n.* (۱) پینشینی؛ فال گرتنومه؛
 نوقلانه نیدان؛ قراندن (۲) نوقلانه؛ فال؛ پینشینی بهک.
sooty (soot'i, soot'i), *adj.* (۱) نه خلت به سووتوی دووکلنی نار
 لوره رزیا دهجی؛ هینی (۲) رهش و پیس بووه بهم خلتیه یا به خلتی
 خهلور (۳) رهش؛ رهشباو
sop (sop), *n.* (۱) ناسی خورسوی نار کوشتاو؛ نانی گوشراوه نار شیرو
 گوشتاوه (۲) (۱) شتی که دهرن به کسینک بۆ دهکوت کردنی یا بۆ دل
 راکیشانی... هقد. (ب) بهرتیل. (۳) milksop.
v.t. (۱) خووساندن؛ له ناردا نوقم کردن؛ تهر کردن؛ گوشینه نار یا شلهوه.
 (۲) (~ up) هملرین (نار. شله):
 (She ~ped up the water with a towel.)
v.t. (۱) دهاندن؛ ناورتیزان؛ تیزان. (۲) خووسان؛ زور تهریون.
sophism (sof'iz'm), *n.* دهرن به ناشی؛ بیرووا گفتوگوی به پروالهت
 باشرو حوائی له راستیدا لهنگو به ههله دهرن؛ بههله دهرن (به گفتوگوی
 بهسهرزازی جوان و جاک)؛ سوفتسی
sophist (sof'ist), *n.* (۱) به کینک له ماموستا زیره که زمانبازگاشی کونی
 یونان که له گفتوگوی به سهرزازی جوان و راستیدا کس دهره قتی نهدهه.
 (۲) کسینکی زانا یا تیگه یشتو؛ زانا.
 (۳) زمانبازیکه که به گفتوگوی به سهرزازی جوان و راست خهک به ههله
 دهبات
sophister (sof'is-tēr), *n.* قوتابی پۆل دوهم یا سههمی هندی
 زانکو نیشگری.
sophistic (sə-*fis*'tik), *adj.* **Also sophisticated**,
 (ووشی "sophism" بیینه)؛ دهرن به ناشی
 (۲) زیره کانه و به سهرزازی سروست و بهجین به لام له راستیدا بههلمبر:
 (~ reasoning; a ~ argument)
-sophistically (*adv.*).
sophisticate (sə-*fis*'tə-kāt'), *v.t.* (۱) گورین له بارینکی
 سروشتی و سادهه بۆ بارینکی ناسروشتی و دهستکردنه؛ چاوکردنومه؛
 کردن به دنیا دییده. (۲) بههله دهرن؛ پیس کردن.
 (۳) پوونکردهنومه؛ شل کردنومه؛ فیل تیداگردن؛ ناپوخته کردن.
 (۴) گورینی دهقی نووسراویک بهین پرسی خارمه که؛ تیکدان یا شیواندی
 دهقی نووسراویک
v.t. دهرن به ناشی کردن.
n. کسینکی دنیا دییده؛ کسینکی له دنیا شارمزاو تیگه یشتو.
sophisticated (sə-*fis*'tə-kāt'id), *adj.* (۱) دنیا دییده؛
 له دنیا شارمزاو تیگه یشتو؛ بران؛ پیشگهوتو (~ a person).
 (۲) شارمزاویه کراوه؛ بهر؛ میشک پادمکشنی: (~ a novel).
 (۳) پیشگهوتو (کهرسه، نامین؛ ناساده؛ فالوژ:
 (a ~ equipment, electronic devices, etc.)
 (۴) پوونکردهنومه؛ ناپوخت؛ فیلی تیداگراره (~ a oil)

-soreness (n.), **sorehead (sôr'hed', sôr'hed')**, *n.* [Slang]. كەسكىنى ئويۇرە تېزۇ كىنە مەلگىر بۇلەبۇلگەر.

sorely (sôr'li, sôr'li), *adv.* (۱) بە جۈزىك كە بىگاتە تېشى ئەم كەسە: تاپادەبەك كە بىيتمەۋى ئېشىۋ نازار: (*His patience was ~ tried.*) (۲) ئىچكار زۇر زۇر: بە پەرىشانانە: (*Help is ~ needed.*)

sore throat, قوپىگ ئېشە: گەروو چووزانەرە: قوپىگ ھاتتەرەمبەك.

sorghum (sôr'gəm), *n.* (۱) گەنەشماسى شېرىن (دۇشاۋى ئى) دەردەمەنئىرە دەيشدرى بە ئاۋەل رەك ئالف: (۲) دۇشاۋى ئەم گەنەشماسىيە شېرىنە: (۳) شىتىكى زۇر بەسۇز.

sorgo (sôr'gō), *n.* جۈزىككە گەنەشماسى شېرىن (بەزۇرى بۇ دۇشاۋو شەكر پەرەردە دەكرى).

soricine (sôr'i-sin', sor'i-sin'), *adj.* لە گياندارىك دەچن رەك مەشك واپە

sorites (sō-rī'tēz), *n.* زىجىرە بىرۋاپەرە ئىتەمىسى پىكەرپىنكە بەجىن (شېرىنئى).

sororal (sə-rôr'əl), *adj.* خوشكانە رەك خوشك.

sororate (sə-rôr'ā't), *n.* ژن خوشكى خۇ ھىتان (پاش مردنى ژنەكە يا نەكر ژنەكە مەنئالى نەبىت).

soricide (sə-rôr'ə-sīd', sə-rôr'ə-sīd'), *n.* (۱) خوشكى خۇ كوشن: (۲) خوشكى خۇ كوژ.

sorority (sə-rôr'ə-ti, sə-rôr'ə-ti), *n.* پىكەرپىنكى كۈمەلايەتى كچاشى رانكۇزىە نەندەمەكانى پىكەرە دەژىن لە خانوۋىمكى گەرەدە.

sorosis (sə-rō'sis), *n.* يانە يا پىكەرپىنكى ئافرەتان.

sorrel (sôr'əl, sor'əl), *n.* ترشۈكە گىايەكى ترشە گەلاكى لە سلق دەچن دەكرىتتە زەلاتەرە.

sorrel (sôr'əl, sor'əl), *n.* (۱) قارەبى سۈرپاۋو (۲) ئەسپى سۈرپاۋو سۈرپاۋو.

sorrel tree, دەرەخىكى ئەمەرىكى ھەمبىشە سەۋزى تونكىل ئەستۈورى گول سىر بەر بۇرى گەلا تالە.

sorrow (sor'ō, sôr'ō), *n.* (۱) خەم وخەفەت: دەردى دىل: سوئ: داخ: پەزىرە (۲) ھۆى داخ وخەفەت: پىقەرمان: نەمات: نەگەبەتى.

(۲) خەمسارى: دلگىرى: خەفەتبارى: داتەنگى.

v.t. خەم خواردىن: خەفەت خواردىن: سوئ چوون بە دلەرە.

sorrowful (sor'ō-fəl, sôr'ō-fəl), *adj.* (۱) خەفەتبار: خەمبار: دلگىر: داتەنگ: غەمگىن: (۲) خەفەت پىدەر: مایەى خەم: ناخۇش: دلگىر.

-sorrowfully (adv.); sorrowfulness (n.).

sorry (sôr'i, sor'i), *adj.* (۱) خەمسار: بە داخەرە: پىنى ناخۇشە: (۲) پەشيمان: داۋاى لىبۈوردن كوردن: (*I am ~ to hear that your mother is dead.*) (۳) بىرەر: داخەكم: (*I am ~ to be late.*) (۴) گەندە: ھىچ پوپوچ: خراب: (*a ~ excuse; a ~ exhibition of acting*) (۵) ناخۇش: خراب: دلپەستكەر: (*~ news; a ~ state of affairs; a slum is a ~ place*) **-sorrily (adv.); sorriness (n.)**.

sort (sōrt), *n.* (۱) بابەت: توخم: چەمشن: (۲) جۈر: چەمشن: (*Remarks of the ~ will get you trouble.*) (۳) شىۋە (پەقتار ئوۋاندن): شىۋاز: پىنى چۈنئىتى: (*He spoke in a queer ~.*) (۴) تىپ (چاپكارى): *v.t.* (~ out), ھاپۋول كوردن: پاك پوپس كوردن: جىكارىدەرە: بابەت بابەت كوردن.

v.t. [Archaic], ھاۋدەمى كوردن: لەگەندەبۈيۈن: (۲) لەگەندە گونجان.

-sorter (n.), of sorts, (۱) جۇراۋچۇرا ھەمەچەشەن (۲) گەندە خراب: ھىچ پوپوچ: بىن فەر: قەلب: ھەر بەنار: ھىچ: (ھەررەھا "of a sort": | we had a vacation (dinner, party, celebration, reunion) of sorts.) (۱) زىر: زىر: توپەر: پەست: (۲) [Colloq.], نەختىك نەخۇش: ناساغ: تاپادەبەك: نەختىك: *sort of, [Colloq.], (I sort of thought this would happen.; He is sort of mad, crazy, happy, tired, etc.)* جىكارىدەرە: پۇل پۇل كوردن: پاك پوپس كوردن: (۱) ھىزىشى لەشكرى گەمارۇدراۋ بۇ سەر لەشكرى گەمارۇدەر: (۲) ئەم ھىزىشى ئەم ھىزىشە بەكات: (۲) ھىزىشىكى لېزىكى جەنگ: (*Their hombers flew fifty ~s a day.*) (۱) بەخت لىكەندەرە بە پىنئىق: (۲) جادوگىرى: جادوۋىزى: جادوۋا: ئەفسونىيازى: (۱) پىزگارمان كەن: (۲) پىزگارمان كەن: شەرەى جىھانئىيە بۇ داۋاى فرىكەرتن لەلايەن كەشتىۋ فرۇكەرە لەكاتى تەنگانەدا: (۲) بانگەۋازى فرىكەرتن: **so-so (sō'sō')**, *adj. & adv.* نە باشەر نە خراب: خراب: نىيە: مام نارەندى: **sof (sol)**, *n.* كەسكىنى ھەمبىشە سەرخۇش: **soteriology**, بىرۋاپەرە پى ئابىنى پىزگارى لە پىنى عىساۋە: **sotol (sō'tōl, sō-tōl')**, *n.* دەرەختىكى بىبابانى ئەمەرىكىيە: (۱) ۋوپ لە مەسئىدا: حۆل: گەلخۇ: (۲) مەسئ: سەرخۇش: **sotto voce**, بە چرپە: لە زىر لېرەرە: بە دەنگىكى زۇر نزم: **sou (sō)**, *n.* پارچەمكى كۇشى فەرەنسى كەم فرخە: (۱) (۱) كارەمكى بەنارو تەلەكەبازو بىن ھىماى شانۇننامەى پىكەنئىنارۋى ئۇپەرپە: (ب) تافەرەتتەك كە ئەم دەورە دەبىنى: (۲) كچىكى چاۋباشقالى ھىچ پوپوچ: **soubriquet (sōō'bri-kā')**, *n.* = sobriquet. **souchong (sōō'shōŋ')**, *n.* جۇرە چايەكى پەشى چىنە: **souffle (sōō'fl)**, *n.* دەنگىكى نەرمە رەك بە بىستۇكى پىزىشك دەبىستىر: **soufflé (sōō'flā', sōō'flā)**, *adj.* سوۋك و پەل (چىشت لىتان): قشەن: (~ cheese) چەند جۇرە خوارەمەنئىيەكەن سىپىنەى ھىلگەى شەلقاۋىان تى دەكرى: پىش لىتان تاكو پەل يا فەشەل سوۋك دەچن: ۋوپوۋزى يا بەنار دەرەختدا رەك لە تالە يا ھەناسە: ھەلگىشان دەچن بەتايەبەتى كاج يا سەۋبەس: ئەم لوورە لوورە يا شەنە: ۋوپوۋزى ھاتنى يا بەنار دەرەختدا: لوورەلوورەكوردن: شە ھاتن: *v.t.* **sought (sōt)**, *past tense and past participle of seek.* (۱) گيان: گيانى ئادەمىراد: (۲) گيانى مەروۋ: (۲) دەروون: (۴) نەزاد: ئاۋكرۇك: گرنگرتىن بەش: ئاۋچەرگە: (*Brevity is the ~ of wit.*) (۵) سەرۋك: گرنگرتىن كەس: گيان ۋ دل (مەجان): (*He was the ~ of the revolution.*) (۶) نەۋنە: وىنە: (*She is the ~ of kindness.*) (۷) كەس: مەۋ: (*I didn't see a ~ there.*) برادەرى قولپەش: چەند جۇرە خوارىنىكى تايەبەتى بە قولپەرەشەكانى ئەمەرىكا: **soulful (sōl'fəl)**, *adj.* ھەست قوۋل: ھەست بەرزا: بەھەست: بەسۇز:

soulless

-soulfully (adv.); soulfulness (n.), soulless (sɔl'lis), adj. بېن همتا: همت مردود؛ خذیه رست؛ بېن دل و گیان.

sound (sound), n. (1) دهنګ: (2) شه پېژنل دهنګ. (3) دهنګی نایبیتش: (the ~ of aircraft overhead). (4) تهغه ورهغه: دهنګا: تهغه. (5) دهنګی قسه. (6) مهردای دهنګ: (within ~ of the guns). (7) شینوی هاتنه بهر گوتئ: (We liked the ~ of his report.). (8) دهنګه دهنګ: گه رلاوژه. (9) [Archaic] ووت ووات: قارا! مقومقرا! دهنګ.

v.t. (1) دهنګ لښو هاتن: دهنګ هاتن. (2) وادیا برون (به دهنګی شته که دا): لوموچون: (Her voice ~s troubled.; That plan ~s reasonable.)

v.t. (1) دهنګ لښو هینان. (2) لیدان: دهنګ: بانګ کردن: بانګ همدان: باژوکردنوم: (He ~ed the alarm.; The clock ~s the hour.) (3) بیژان: ووتن: به دهنګی بهر ووتن. (4) ناهنګ بؤ گیزان. (5) تاقیکردنوموی دهنګی سنگو دل به بیستوکی پزیشک. (1) قیزاندن: به دهنګی بهر ووتن: هاوارکردن. (3) [Slang] رای خو به توندی دهر برون: لاف لیدان به دهنګی بهر.

sound (sound), adj. (1) پتمو: نه پزویو: باش: بېن کم و کووپی: (a ~ timber) (2) ساغ: تهن دروست: چاک: نه خوش نریه. (of ~ mind and body). (3) مهرسی نابووتی ئی ناکوئی: چسپو: پتمو: (a ~ business, bank, economy, etc.) (4) بهجن: لاسر بنچینه یکی راست دانوما: دروست: (a ~ method; ~ judgement)

(5) پتمو: قایم: چسپو: (a ~ foundation). (6) پشت پېن به ستراو. (7) قول اخمو: خوش خمی: (a ~ sleep). (8) پاک (په ووشت، مزه): راست: دروست: جوان (پهفتان). (9) تمراو: چاک: (a ~ flogging, beating, etc.). (10) لاسر نریتی کون پویشتو: کونه پهرست. (11) یاسایی: دروست (له پوی یاساره).

-soundly (adv.); soundness (n.), sound (sound), n. (1) کهن دوی بان: گه نواری بان. (2) کهن دوا یا پهل دهریایی درینو پوهه بؤ ناو ووشکانی. (3) همواناسی ماسی: کیسهی همای ماسی. (پیشی دهروتی "air bladder").

sound (sound), v.t. (1) پیوانی قولی ناو. (2) لیکولینه ووه و پشکنینی بئی دهریا. (3) (out ~) بؤ دهرکومتن یا ئی دهرهینانی بیروای کیسه که به پرسپاری لابه لایی (to ~ somebody out about a subject).

(4) پشکنینی برین و بؤشایی لمش به نامیزنکی باریلو کول (پزیشکوانی). v.t. (1) قولی ناو پیوان. (2) چوونه ژیر نارومو. (3) دوزینه روی شتیکه به پرسپاری لابه لایی: قسه ئی دهرهینان. n. (1) پیوان: قولی ناو. (2) نامیزنکی باریلو کوله بؤ پشکنینی برین و بؤشایی لمش (پزیشکوانی).

sound barrier, = sonic barrier. sound board, = sounding board. sound camera, کامیزای دهنګی کامیزایه که که دهنګیش تومار دهکات له همان کانتا که وینه دهگری دهنګی لاسایی دستکردی بهرنامهی رادیو تهلفزیون و شانزنامو فیلم: دهنګی هورمتریشقه و گیانومرو لیدان و نوتومبیل... هتد.

SOUP

souder (soun'dēr), n. پیومری قولی ناوی دهریا (نامیز، مزه). souder (soun'dēr), n. پهوه بهرانی کئیوی.

sounding (soun'diŋ), adj. (1) دهنګدار: دهنګی لښو دیت. (2) دهنګ ده داتومو. (3) فشهچی: زل (قسه).

sounding (soun'diŋ), n. (1) پیوانی قولی ناوی دهریا و دهریاچه. به پمتیکه که شتیکی قورس به سمرنیکیه به ستراو. (2) قولی بوم شینویه پیوراو. (3) (pl.), قولی بیهکی له ۶۰۰ پین زیاتر که دمتوازی وها پیورئ (1) تهختهی دهنګدروم (له نامیزی موسیقادا بؤ زیادکردن و پیورنی دهنګه کی). (2) قوچکهی دهنګدروم (بؤ گه وره کردن و ناراستمکردنی دهنګی قسه که له هوانگه بؤ کوئیکرکان).

(3) کسپیک یا قاقه کسپیکه که باش و خرابی بیروایه کیان پین قاقی دهگریتمو پیش بلوکردنوموی بهر همو خلکدا. (4) بلاوکه موهی پیورا قولیوشمی به ستراو به سرنکی پیومری قولی ناوومو.

sounding line, هیلای پیومر: پمتیکه سرنکی قولیوشمی پیوه به ستراو قولی ناوی دهریا و دهریاچه پین دپیورئ. (همروها "lead line").

soundless (sound'lis), adj. بېن دهنګ: کپ.

soundly (soun'dli), adv. (1) به پتک و پتکی: به بېن همنه: (He reasons ~). (2) به قورسی (نوستن): به جوریکه که به ناسانی خمیبری نه پیتمو: (He sleeps ~).

(3) به تمروئی: (The enemy was defeated ~). دهنګی: دهنګی بؤ نایبیت: دهنګ بهر به ستراو: (a ~ room, material, etc.).

v.t. دهنګیکردن: بهر به ستراو: دهنګ ئی کردن: (to ~ a room, studio, etc.)

sound track, هیلای دهنګ: شو به مشی قمرانی شرتی سینهمایه که دهنګه کی لاسر تومار دهگریت.

soup (sōop), n. (1) شوربا. (2) [Slang] نیرتای کلیسرین. (3) [Slang] تموموئی چر (همدیکه جار به بارانومو). (4) [Slang] تین (مکینه): ووزه.

پهریشان: له تهنگوچه له مدهایه: له ناخوشیدایه. in the soup, [Slang]. تین پیان (مکینه): به هیزترکردن. soup up, [Slang].

soupçon (sōop'sōn'), n. تویقه (تام): نه ختانیک. چیشتخانهی هیزران: شونیکه به خورایی خورده منی، تیدا دهرئ به هیزرکان.

soup-spoon (sōop'spōon'), n. کویچی شوربا. (1) شوربایی شله وک شوربا: له شوربا بهجن. soupy (sōop'i), adj. (2) تمماوی: تموموئی. (3) [Colloq.], بهسوز. (1) ترش.

sour (sour), adj. (2) ترشاو: بؤکاو: بؤگن: (~ milk). (3) توپه و تپو: زما: پست: پووتروش: پووناخوش: پقاولی پوورگن: (a ~ temper; Failure made him ~).

(4) خراب: گندا: داویتی به اروه: (~ His game has gone). (5) ناخوش: شیکو: (~ Their relationship went ~). (6) نؤر ترش (خاک). (7) گریتاوی (بمزین): ناویتهی گوزگردی تیدایه.

(1) شقی ترش. (2) خوراندنومویکی مستکری ترش: (~ a whisky).

v.t. پوو ترش و تال کردن: توپه و تپو کردن: پقاولی کردن: تیکدان: خراب کردن: (Continued adversity had ~ed his temper.).

v.t. (1) ترشان: بؤکان: بؤگن کردن. (2) (1) پوو ترش و تال بوون: پقاولی بوون. (ب) شیکوون (به یومندی برادری): ناخوش بوون:

source

(Their relationship ~ed after that incident.)
source (sɔːrs, sɔːrs), n. (1) سرچاوه (پوویار، چه، نای).
(Books are a ~ of knowledge.;
The news comes from a reliable ~.)

sour cherry,

sour-croit (sour'krou), n. = sauerkraut.
sourdine (sɔːr-dēn'), n. (1) ناسریکی موسیقای کزنه

sour-dough (sour'dō'), n. (1) همیر ترش

(2) کسبکه که به دواي زبیدا گمراهه له پۆزاوای نهمریکا و کهنه!
نیشته‌نی‌یهکی کۆنی نهم ناوچانه (به‌تایبمته که به تهنیا ژامین).

sour grapes, شینکه که کسبیک له نرضی کهم ده‌گاتوره چونکه دهستی
نایگاتن: زبۆی دهمی نه‌ده‌گه‌پشته تری ده‌پووت ترشه.

sourish (sour'ish), adj. نه‌خنبک سرش

sour-puss (sour'poos'), n. [Slang]. کسبیکه هه‌میشه پووترش
یا پووترک: کسبیکه برچاو تاریک و پووناخوش

sousaphone (sɔː'zɑ-fōn', sɔː'sɑ-fōn'), n. سووره‌فون:
فامزیک موسیقایه

souse (sous), n. (1) سه‌روپنی ترشیات‌کراوی به‌ران.
(2) سویراوی ترشیات

(3) نوقوه کردن له سویناوی ترشیاتدا: خستنه‌ناو نای ترشیات‌هوه.
(4) [Slang] کسبیکه مه‌ست یا سه‌رخوش.

v.ɔ (1) ترشیات کردن: کردن به ترشیات: ترشیات گرتنه‌وه! خستنه نای
ترشیات‌هوه. (2) نوقوم کردن: خستنه ناو شله‌وه: ته‌پکردن.

(3) سه‌رخوش کردن: مه‌ستکردن.

v.ɔ زور نه‌پوون: خووسان.

souse (sous), n. شالو: دوهک هی هعلق! له پر به‌سه‌ردادان.

v.ɔ & v.ɔ (~ on; ~ upon), شالو بۆ بردن: دوهک واشه یا هعلق!
له پر به‌سه‌ردادان

soused (soust), adj. [Slang]. مه‌ست سه‌رخوش.

soutache (sɔː'tɑsh'), n. شرینیکی هوزراوه‌ی پارژنه‌ره‌ریه

soutane (sɔː-tān'), n. چاکه‌شی فه‌شهی کاسولیکه

south (south), n. (1) باشور: خواروو.

(2) ناوچه‌یهکی باشوریه

(3) [S-] ناوچه‌ی ته‌مره‌ی باشوریه: همرنی خوارووی زهمین.

adj. (1) باشوریه: خواروو! هی خواروو.

(2) هی باشور! له باشوریهوه هه‌لک‌ده‌وو یا هاتوو: (a ~ wind)

(3) [S-] خواروو! باشور: (~ America)

adv. به‌ره خوار! به‌ره باشور.

the South, (1) همرنی باشوریه نه‌مهریکا.
(2) کۆنهدرا‌سیبۆنی وولاته باشوریه‌کاشی نه‌مهریکا له شه‌ری ناوخۆی
نه‌مهریکا.

south-bound (south'bound'), adj. به‌ره خوار

به‌ره خوار پۆیشتنو. (a ~ train)

south-east (south'ēst'), n. (1) خوارووی پۆژه‌لات.

(2) همرنی خوارووی پۆژه‌لات.

adj. (1) به‌ره خوارووی پۆژه‌لات: هی خوارووی پۆژه‌لات.

(2) له خوارووی پۆژه‌لاتهوه هه‌لک‌ده‌وو (a ~ wind)

adv. له خوارووی پۆژه‌لاتهوه: به‌ره خوارووی پۆژه‌لات.

south-easterly (south'ēs'tēr-li), adj. & adv. (1) هی

خوارووی پۆژه‌لات: به‌ره خوارووی پۆژه‌لات (a ~ direction)

(2) له خوارووی پۆژه‌لاتهوه هه‌لک‌ده‌وو (a ~ wind)

(3) هی خوارووی پۆژه‌لات.

southwester

به‌ره خوارووی پۆژه‌لات. (2) له خوارووی پۆژه‌لاتهوه هه‌لک‌ده‌وو:
(a ~ wind)

south-eastward (south'ēst'wērd), adv. & adj. به‌ره
خوارووی پۆژه‌لات.

n. همرن یا شوینیکه خوارووی پۆژه‌لات.

-sout-eastwardly (adv.).

sout-eastwards (south'ēst'wērdz), adv. = south-
eastward.

souther (south'ēr), n. پای باشور: پای وه‌شت: گم‌داو یا گم‌ده‌لووی
باشوریه.

southerly (suth'ēr-li), adj. (1) هی باشور: به‌ره باشور.

(2) له باشوریهوه هه‌لک‌ده‌وو: (a ~ wind)

adv. (1) به‌ره باشور. (2) له باشوریهوه.

southern (suth'ēm), adj. (1) هی باشور: به‌ره باشور.

(2) له باشوریهوه هه‌لک‌ده‌وو: (a ~ wind)

(3) [S-] هی باشوریه نه‌مهریکا یا همر شوینیکه تر.

نیشته‌نی‌یهکی ناوچه‌کاشی باشور: باشوریه (موژة).

n. (1) کسبیکه باشوریه

نیشته‌نی‌یهکی ناوچه‌ی باشور. (2) [S-] نیشته‌نی‌یهکی همرنه باشوریه‌کاشی
نه‌مهریکا: هه‌لکی باشور: کسبیکه که له بارو یا پیره‌وه نیشته‌نی ناوچه
باشوریه‌کاشی نه‌مهریکا بووین.

southern lights, = aurora australis.

southernly (suth'ēm-li), adj. & adv. = southerly.

southernmost (suth'ēm-mōst'), adj. نه‌په‌ری باشور

southernwood (suth'ēm-wood'), n. دره‌خته باشوریه:

دره‌ختیکه گول زهردی گه‌لا پۆن خۆشه (هه‌ندیک جار له پیره دروو‌ستکردن!
به‌کارده‌هینوئ).

southing (south'ing), n. (1) به‌ره باشور: چوون.

(2) حیوازی هینی پانی نیوان درو خال به‌هۆی به‌ره باشور پۆیشتنه‌وه
(که‌شتی‌یه‌وانی).

southland (south'lənd, south'land'), n. (1) زهمینی
باشور.

(2) همرنی باشوریه وولاتیک.

southmost (south'mōst), adj. = southernmost.

southpaw (south'pō'), n. [Slang]. یاریکه‌ی چه‌په‌ر (به‌تایبمته)
هی به‌سیبۆل).

adj. [Slang]. چه‌په‌ر.

South Pole, ته‌مره‌ی باشور.

soutron (suth'rən), n. (1) کسبیکه باشوریه (به‌تایبمته)

ئوسکوتله‌ندی‌یه‌ک به نینگلیزیک وا ده‌لج). (2) کسبیکه هه‌لکی خوارووی
نه‌مهریکا.

adj. باشوریه.

southward (south'wērd), adj. & adv. به‌ره باشور:
به‌ره خوار.

n. ناوچه‌یهکی باشوریه.

southwardly (south'wērd-li), adj. & adv. (1) به‌ره باشور:

به‌ره خوار. (2) له باشوریهوه هه‌لک‌ده‌وو: (a ~ wind)

southwards (south'wērdz), adv. = southward.

southwest (south'west'), n. (1) باشوریه خواراوی.

(2) ناوچه‌یهکی باشوریه خواراوی.

adj. (1) هی باشوریه خواراوی: به‌ره باشوریه خواراوی.

(2) له باشوریه خواراوی‌یهوه هه‌لک‌ده‌وو: (a ~ wind)

adv. له باشوریه خواراوی‌یهوه: به‌ره باشوریه خواراوی.

southwester (south'wes'tēr), n. (1) گم‌ده‌لووی باشوریه

خواراوی. (2) کلوی ناودانه‌دمری که‌شتی‌یه‌وان.

southwesterly

southwesterly (south 'wes'tēr-li), *adj. & adv.* (۱) می
 باشووری خۇراوا: بەرمو باشووری خۇراوا: (a ~ direction)
 (۲) لە باشووری خۇراواوە ھەلکەردوو: (a ~ wind)
southwestern (south 'wes'tēm), *adj.* (۱) می باشووری خۇراوا
 بەرمو باشووری خۇراوا (۲) لە باشووری خۇراواوە ھەلکەردوو. (a ~ wind)
 (۳) [S-] تاییەتی بە ھەرمیزی باشووری خۇراواي ئەمەریکا
southwestward (south 'west'wērd), *adv. & adj.* بەرمو
 باشووری خۇراوایی
n. ناوچەیەکی باشووری خۇراوایی
southwestwardly (south 'west'wērd-li), *adj. & adv.* (۱)
 بەرمو باشووری خۇراوایی (۲) لە باشووری خۇراوایییەو ھەلکەردوو
 (a ~ wind)
southwards (south 'west'wērdz), *adv.* = south-
 westward.
souvenir (sū'vā-nēr', sū'vā-nēr'), *n.* یادگار
sou'wester, souwester (sou-wes'tēr), *n.* = south-
 ester.
sovereign (sov'rin, sov'ēr-in, suv'ran), *adj.* (۱) مەرزەن
 بەدەسلاتەتین زاتەتین (- ruler)
 (۲) سەرپەخۆ سەرپەست: (a ~ state)
 (۳) ناباب: بەرز: باشترین: (- virtue)
 (۴) زۆرماش: زۆر مەکار (a ~ remedy for skin diseases)
 (۵) پادشایانە: لە پادشا ھاتوو: تاییەتی بە پادشا
n. (۱) پادشا: پادشا: خاوەن شکو
 (۲) پارەمەکی زۆری ئینگلیزییە ترخی پاوەندیکە
sovereignly (*adv.*)
sovereignty (sov'rin-ti, suv'ran-ti), *n.* (۱) پادشایەتی
 دەسلەتو پەڕیایەتی پادشا (۲) بەرزترین دەسلەت (لە وڵاتدا)
 دەسلەتی بەرز (۳) سەرپەخۆیی: سەرپەستی: سەرپەوری: (- state)
 (۴) وڵاتیکی سەرپەخۆ
 (۵) دەسلەت (to have ~ over)
soviet (sō'vi-it, sō'vi-et', sō'vi-et'), *n.* سۆفیەت نەنجومەنی
 گرێکارو حوتیاران
adj. (۱) سۆفیەتی: تاییەتی بە نەنجومەنی گرێکارو حوتیاران
 (۲) [S-] می یەکی سۆفیەت
sovietism (sō'vi-it-iz'm), *n.* سۆفیەتی فەرمانڕەوایی نەنجومەنی
 گرێکارو حوتیاران: شیوعی
sovietize (sō'vi-ə-tīz'), *v.t.* گۆرین مۆ سۆفیەت: شیوعی
 فەرمانڕەوایی کردن بە می سۆفیەتی
-sovietization (*n.*)
sovran (sov'ran, suv'ran), *adj. n.* = sovereign.
sow (sou), *n.* (۱) مائوس: بەرزی من
 (۲) (۱) حۆگەي ناسنی ئاواوە بردن لە کورەووە بۆ قالبی داوشتن
 (ب) ماریزەي ناو جۆگەيەکی وەھا
sow (sō), *v.t.* (۱) تۆوان: چاندن (تۆو) وەھاندن
 (۲) ناشتن: زەوي چاندن
 (۳) بڵاو کردنەو: ناشتن (مەجان): (to ~ the seeds of hatred)
-sower (*n.*)
sow-belly (sou'bel'i), *n.* [Colloq.] گۆشتی بەرزی سۆترکراو
sow bug, = wood louse.
sown (sōn), *alternative past participle of sow.*
sow thistle, پووەکی گۆل زەردی گەلا مەریکایی
sox (soks), *pl of sock.*
soy (soi), *n.* (۱) سۆی خۇشاوی سۆی (کە لە لیئانی ماسی و گۆشتو
 ھەندی سەوزەدا بەکارەھێنرێت) (۲) soybean

soya (soi'ə, sō'yə), *n.* [British], = soy.
soybean (soi'bēn'), *n.* (۱) پووەکیگە لە ئۆبیا دەچن و بەریکی وەك
 ئۆبیا دەگرێن لە گەلوودا: (۲) بەری ئەم پووەکە (تاردو پۆن خۇشاوی ئ
 دەردەھێنرێو بە ساغیش ئ دەنرێ)
spa (spā), *n.* (۱) گەپراو کاناو: (۲) گەپراوخانە: سەرپانگای گەپراو
space (spās), *n.* (۱) بۆشایی: جێی بەتال: جێی چۆل
 (۲) ماوە (شوێن): جێ: شوێن: (۳) جێوێی: جێیەکە کە بەش بەکات: جێ:
 (We couldn't find a parking ~.)
 (۴) جێ (فرۆکە، شەمەندەفەر، کەشتی... ھتد): جێی گەپراو: جێی داوشتن
 کورسی: (۵) (۱) ماوە: کات:
 (not enough ~ between arrival and departure)
 (ب) ماوەمیکی کەم: (for a ~)
 (۶) بۆشایی ناسمان: ناسمان: بۆشایی ناسمان
 (پیشی دەووتن: "outer space").
 (۷) بۆشایی نیوان ھێلی مۆسیقا
 (۸) پارچە کافرایی نیوان دوو تێپ (چاپکاری)
 (۹) [Obs.] کاتی داواو بۆ شتێک
v.t. بۆشایی خستە یەنەو: جیاکردنەو لە یەك بە بۆشایی
space-craft (spās'kraft', spās'kräft'), *n. sing & pl.* کەشتی
 ناسمانی: کەشتی بۆشایی (ھەرھەما "space-ship")
space flight, فرۆش بە بۆشایی ناسماندا
spaceless (spās'lis), *adj.* (۱) بێ سنوور: بەر بەرە
 (۲) ھێچ جێگەي نەگرتوو
spaceman (spās'mən), *n.* (۱) ناسمانگەر: کەشتیپەرانی کەشتی
 ناسمانی: (۲) کەسێکە کە لە یەکیگە لە ئەستێرەکانەو ھاتن بۆ سەرزمین: لە
 جێوێکی ھەلبەستنی ژانستیدا)
space-ship (spās'ship'), *n.* کەشتی ناسمانی: کەشتی بۆشایی
space shuttle, کەشتی ناسمانی ھاتوچۆکەر لە نیوان زەمین و ئیستگەي
 ناسماندا (بۆ ھێنانو بردنی ناسمانگەرەکان)
space station, ئیستگەي ناسمانی: ئیستگەي بۆشایی
space suit, دەستە جلی ناسمانی (ناسمانگەر لەبەری دەکات):
 قاتە جلی ناسمانگەر
space walk, پیاسەي ناسمانی: چوونەدەرەوێ ناسمانگەر لە
 کەشتیپەمەکی لە ناسماندا
spacial (spā'shəl), *adj.* = spatial.
spacing (spās'ing), *n.* (۱) بۆشایی جێوشتن لە نیوان دوو شتی
 زنجیرەبەکا (وەك وشەي ناو پەستە): پۆکخستنی زنجیرەبەکا بە بەجێوشتن
 ئەم بۆشایییانە (۲) بەرپەرەو پۆکخستنی زنجیرە پوودلو (لەپووی کاتەو)
 (۳) بۆشایی نیوان دوو شتی زنجیرەبەکا (وەك وشەکانی پەستە)
spacious (spā'shəs), *adj.* (۱) فراوان: گەورە (شوێن):
 (a ~ house, room, hall, etc.)
 (۲) بەرفراوان: خۆش گۆرمەن: (a ~ existence)
spackle (spā'k'l), *n.* ھێلم یا گەراوہیەکە وەك ھەویر (میزو کوشی
 دیواری پێن پەرمەکرێتەو)
v.t. مێزو کوشی دیواری پەرمەکرێتەو بەم جۆرە گەراوہیە
spade (spād), *n.* (۱) بیل: بیلچە (۲) شتیگە لە بیلچە بەکات
v.t. & v.i. بیلکاری کردن: ھەلکەندن بە بیل
 call a spade a spade, بە یۆکو راست ووتن بەین پێچوویمانا
 پێچوویمانا تێ نەخستن: قسە لەپوویبون
spade (spād), *n.* (۱) ماچە (کاغەزی یاری قومان)
 (۲) (pl.), دەستەتیک کاغەزی وەھا (۳) کاغەزێکی وەھا
spadefish (spād'fish'), *n.* ماسیپەکی خۆرکەلەي پەرەکە تیرۆی
 دەریایەي
spadeful (spād'fool'), *adj.* پێ بیلچەبەکا
spadework (spād'würk'), *n.* (۱) بیلکاری

(۲) کاری نامادهی قورس؛ همولو کوششی زور (که پیوسته بؤ ناماده کردن یا کله لکرندی کار).
spadix (spä'diks), n. جزیره روه کیکه له تیره دمچن پهمه یمکی وه که دهی به دوری بهوره یه.
spaghetti (spä-ge'ti), n. (۱) سیبگیتی؛ خوارده مندی یمکی نیبالی یه وه که معکرونی بارهلو دریز وایه. (۲) لوله دی پرکمر؛ لوله یکه تله نله کتریکی پوتی تن ده خریئ.
spahi, spahee (spä'hē), n. سپاهی؛ سربازی سواره ی لهشکری هوسمانی.

spake (späk), archaic past of speak.
spall (spöl), n. تله زمه بورد.
v.t. شکستن؛ تله زم لیکردنومه؛ پروانندن.
v.t. شکار؛ تله زم لیبوننومه؛ پروان؛ شق بردن.
span (span), n. (۱)؛ بست؛ قولنج.
 (ب) پینوانه یکه بریتی یه له نو گری یا نیج.
 (۲)؛ راده؛ نه دازه یا دوری نیوان نوو سنور.
 (ب) ماره یا درزی نیوان دوو کوله که یا پایه (the ~ of an arch).
 (۲)؛ ماره ی نیوان دوو پایه یا کوله که (پرد)؛ (a bridge of four ~s).
 (۴)؛ درزی نیوان سمری همدوو بانی فوکه.
 (۵)؛ ماره یمکی کورت؛ (the ~ of a life).
 (۶)؛ حوت؛ گا؛ هینس؛ نسپ؛ کمر... هتد.
v.t. (۱)؛ نه بست پینوان. (۲)؛ به دست دهوره دان وه که له پینوانا به بست.
 (۳)؛ درزی بوننومه به ساردا (وه که پرد)؛ بساردا تیپر بونن؛ گرتنومه؛
 (The bridge ~s the river.)
 (۴)؛ بساردا درزی کردنومه (پرد)؛ پرد به سمره نوو سوستکردن.

span (span), archaic past tense of spin.
spandrel (span'drel), n. نوو شویته سینگوشه یی نیوان کوانه ی؛ تاقیر کوشه وه ستاوه که ی دوریتی به توار ی؛ به بن کمر زیاد؛
spang (span), adv. [Colloq.]. (- in the middle of the table)
spangle (span'g'l), n. (۱)؛ زرو زهنگیانه؛ زهنگیانه؛ مورو؛ پوله که (ب) جل پارازنده نوم. (۲)؛ شتیک یا شویتنکی بریقاره؛ (a ~ of sunlight).
v.t. به پوله که پارازنده نوم؛ زرو زهنگیانه پیوه کردن.
v.t. درهوشانه نوم؛ بریقانه نوم
-spangly (adv.).
Spaniard (span'yërd), n. نیسپانی؛ هارولاتی یمکی نیسپانیا؛ کسپکی نیسپانی.

spaniel (span'yäl), n. (۱)؛ جزیره سگ گیتی قاچ کوشی تووک لورلو؛ (۲)؛ کسپکی ملکه چی مرایی کمری حمز له نوکری کمر.
Spanish (span'ish), adj. نیسپانی (گه، کلتور، زمان).
n. نیسپانی؛ زمانی نیسپانی.
the Spanish, نیسپانی یه کان.
Spanish-American (span'ish-ä-mer'ä-kän), adj. (۱) نیسپانی-نهمه ریگی؛ تایبته ی به ولاته نیسپانی نهمه ریگی یه کان و گله کانان (وه که مکسیکو نهمه ریگی ناهه راست).
 (۲) نیسپانی-نهمه ریگی؛ تایبته ی به نهمه ریگی بنهجه نیسپانی.
n. (۱)؛ هارولاتی یمکی ولاته نیسپانی یه نهمه ریگی یه کان.
 (۲)؛ نهمه ریگی بنهجه نیسپانی.

Spanish fly, قانوی نیسپانی سوزه ورد دهه اریبیتو بؤ دهرمان به کاردیت.
Spanish Inquisition, دادگاری پشکنی و لیکولینه نوم ی نیسپانی؛ دادگاری کاسولیک بو له نیسپانیا له سده ی پانزه بؤ سزادانی له ناین وه که براره کان که زور به توند تیژی ناسرابو.
Spanish rice, برنجی نیسپانی؛ قوبلی برنجی به تهمانه پیانو بیبهری سوزی جنراو به هارات لیتراو.

Spanish mackerel, جۆزیکه له ماسی.
spank (spank), v.t. به قنگدا کیشان یا مانین (به تایبته یه مندان بؤ سزادان)؛ (She ~s her children when they misbehave.)
v.t. به پهله پزیشتن؛ بؤ تیتنه قانندن؛ به تیژو به قنجی پزیشتن.
n. به قنگدا مانین یا کیشان.
spanker (span'kër), n. (۱)؛ به قنگدا کیشهر.
 (۲)؛ [Colloq.]؛ نسپی خیرا؛ نسپی تیژو.
 (۳)؛ پایهوانی سواره (که شتی یهوانی).

spanking (span'kiŋ), adj. (۱)؛ خیرا؛ تیژو.
 (۲)؛ خیراو بهمنین (با، سره). [Colloq.]؛ چاک و گموره و بهمنین و بهمنین.
spanner (span'ër), n. [British]. سیپانه.
span-new (span'nöö', span'nü'), adj. [Dial.], = brand-new.
spar (spär), n. کانزایمکی بریقده داره که به ناسانی پهمه پهمه ده کریئ.
spar (spär), n. (۱)؛ ستون یا داری پایهوان (که شتی یهوان).
 (۲)؛ پهراسوی رانگری بانی فوکه له باری درزی.
spar (spär), v.t. (۱)؛ به جنگ شمر کردن (که له شتی).
 (۲)؛ شمره بؤکس کردن؛ بؤکسبازی کردن.
 (۳)؛ شمره دهنوک کردن (همجان)؛ مشتومر کردن؛ پلار هایشتن؛ له یک خویندن
n. (۱)؛ بؤکسبازی؛ شمره بؤکس.
 (۲)؛ مشتومر؛ شمره دهنوک (همجان)؛ پلار هایشتن.
sparable (spar'ä-b'l), n. بزمار ی بن سمری بچوک (پیلاردورو به کاری دینیت).
sparc (spär), v.t. (۱)؛ بهخشین؛ نکوشتن؛ روزگار کردن؛ هیشتنومه؛
 (to ~ someone's life)
 (۲)؛ ناخوشی نهدانه بهر؛ به تووشمه نکردن
 (We have ~d you the trouble.)
 (۳)؛ گلدانه نوم؛ رانگرتن؛ به کار نهمینان؛ (We will ~ no effort.)
 (۴)؛ توانای دست ئی هملگرتن بونن؛
 (I can't ~ the money or the time.)

adj. (۱)؛ پهمه؛ زیاده؛ (a ~ room; a ~ tire, part, etc.).
 (۲)؛ بهتال (کات)؛ زیاده؛ (~ time).
 (۳)؛ کم؛ (a ~ meal).
 (۴)؛ له؛ له رولاوا؛ رهمقنه؛ (a tall, ~ man).
n. (۱)؛ تایه ی سیتر؛ (I have a ~ in the trunk).
 (۲)؛ (۱)؛ خستی همر ده نیشانه که یاری بؤلینگ به دوو یاری (ب)؛ خالی گراو بهم لیدان و خستنه.

-sparely (adv.); spareness (n.).
spare-rib (spär'rib'), n. پهراسوی بهراز (که زوریه ی گوشته که ی ئی ده کورتومه نوسا لیده شوئ).
sparge (spärj), v.t. & v.i. (۱)؛ ئی هملپرزان
 (۲)؛ شله قانندن یا ژمندن شله به تیکردنی همرای بهستینراو.
sparing (spär'ing), adj. (۱)؛ گرا؛ دست تووچاو؛ پیسکه.
 (۲)؛ کم؛ (۲)؛ بهخشنده.

-springly (adv.).
spark (spärk), n. (۱)؛ پریشک؛ پزیک؛ پز؛ (۲)؛ تروسکه.
 (۳)؛ توژیک؛ نهختیک؛ توژیک؛ (a ~ of interest).
 (۴)؛ زیتی؛ زورایی؛ زیندوویی؛ (There is no ~ in him.)
v.t. (۱)؛ پریشکدانه نوم؛ پز زیندوونومه.
 (۲)؛ پریشک لیبوننومه (همجان)؛ به جوشمه بده نگره هاتن بزواندن؛ جموجورل تیختن؛ پریشک ئی هلساندن.
spark (spärk), n. (۱)؛ لایوکی شوخ؛ گهنجیکی قوز؛ جوامیر.
 (۲)؛ دلدار؛ یار.
v.t. & v.i. [Colloq.], دلداری له گه ل کردن؛ چاو باشقانی له گه ل کردن.
spark arrester, (۱)؛ پریشکچر (له دوو کله کیشدا).

(۱) گمرا یا هیلکه‌ی گوئیچکه‌ماسی.
 (۲) (۱) به چکچه گوئیچکه‌ماسی به‌گشتی. (ب) به چکچه گوئیچکه‌ماسی گمرا‌دانان (گوئیچکه‌ماسی) گمرا‌خستن.
 v.l.
 (۱) لالای لپپر. (۲) هم‌میله؛ شسته‌باران.
 spate (spāt), n. (۳) لالای هلسان: (The river is in ~).
 (۴) لیشاو (ووشه، ووته).
 spathaceous (spə-thā'shəs), adj. پیره‌یه‌کی وک په‌حمتی
 به‌موری گوله‌ک‌پیره‌یه.
 spathe (spāth), n. پیره‌یه‌کی وک په‌حمتی به‌موری همدئ گوله‌وه
 که له نژیک نه‌چن.
 spathose (spath'ōs), adj. - spathaceous.
 spatial (spā'shəl), adj. (۱) نایبه‌تبه جیکه: می جن یا شوین.
 (۲) بوونی هه‌یه له جیکه‌دا؛ جیکه‌گرتوو.
 -spatially (adv.).
 spatio-temporal (spā'shi-ō-tem'pēr-əl), adj. - جیکه‌کی
 کاتی: بوونی هه‌یه له جیکه‌یش و کاتیش‌دا.
 spatter (spat'er), v.t. (۱) ئی هه‌لپرزان (ناو، قوربا، بویه، شله... هتد)؛
 پیس کردن (به ئی هه‌لپرزان):
 (The car ~ed us with mud as it passed.)
 (۲) ناو‌پشین کردن؛ پرش و پلاو کردن: (to ~ water).
 (۳) ناو‌پ‌اندن؛ ناو پیس کردن؛ به‌دناو کردن؛ له‌کده‌دار کردن.
 v.l. (۱) فیچله‌کردن. (۲) بارین؛ به پرژ هاتنه‌خواره‌وه؛ پرژانه خواره‌وه.
 n. (۱) هه‌لپرزان؛ ناو‌پ‌رژان؛ ناو‌پ‌شین. (۲) دهنگی ئی هه‌لپرزان.
 (۳) (۱) پرژ؛ لاپ؛ پریشک؛ جن پرژ؛ پهله. (ب) نه‌ختیکه؛ کمینک؛ توزیک
 (a ~ of applause)
 spatter-dock (spat'er-dok'), n. شلیزی ناوی
 spatula (spach'oo-lə), n. کموگیر؛ نام‌رینکی دم پانه وک کموگیر
 شتی پانکله‌ی ناو تاوه‌ی پین هه‌له‌دگرتیه‌وه وک هیلکه‌وون؛ نام‌رینکه
 وک چه‌قزی دم پان وکول (بؤ شت تیکه‌دو کردن).
 spavin (spav'in), n. نه‌خوشی‌یه‌که تووشی په‌فیسکی ناسپ دم‌بن و
 ده‌پیتنه‌موی شهلین.
 -spavined (adj.).
 spawn (spôn), v.t. & v.l. (۱) گمرا‌دانان (ماسی بؤق، گوئیچکه‌ماسی)؛
 گمرا‌خستن. (۲) خستنه‌وه (به‌چکچه زؤن) (له‌موری سووکی‌په‌وه)؛ لیبیونه‌وه؛
 هیئانه‌ دنیاوه؛ هیئانه‌بیر.
 n. (۱) گمرا (ماسی، گوئیچکه‌ماسی، بؤق)؛ هیلکه ماسی.
 (۲) به‌چکچه (له‌موری سووکی‌په‌وه)؛ نه‌وه. (۳) نه‌نجام؛ به‌رهم؛ بهر
 نه‌زوک کردن (به دهر‌میتانی هیلکه‌دان به‌تایبیتی سه‌گو
 spay (spā), v.t. (پشیله)؛ دهر‌میتانی هیلکه‌دانی گیاندار: (to ~ a cat).
 (۱) قسه‌کردن؛ ناخوارتن؛ دووان.
 (۲) دهر‌بیرین؛ ووتن؛ بیژان: (Actions ~ louder than words).
 (۳) ووتاردان؛ ووتار خویندن‌مه‌وه.
 (۴) گلفوگرتدن؛ دووان.
 (۵) دهنگ لیبیونه‌وه؛ دهنگ‌دانه‌وه: (The guns ~ sharply).
 v.l.
 (۱) دهر‌بیرین؛ بیژان:
 (He ~s the sentiments of us all.)
 (۲) قسه‌پینکردن؛ پین دووان؛ قسه‌کردن: (She ~s several languages.)
 (۳) ووتن. (۴) قسه بؤ کردن؛ ووتار بؤ دان.
 ده‌وتانین وا بلیقن؛ ده‌وتانین بخیرته نه‌و قالیه‌وه
 so to speak, (۱) په‌ناوی کسبکی یا کومه‌لنکه‌وه قسه‌کردن؛ قسه‌کردن له‌مباتی.
 speak for, (۲) داواکردن؛ قورخ کردن؛ گرتن:
 (You can't ask her to marry you because she is spoken for)
 ئی دووان؛ ناوه‌ینان؛ باس کردن؛ دهر‌بیره دووان؛ قسه لیکردن.
 speak of, رای خو دهر‌بیرین به‌ناشکرا.
 speak one's mind, (۱) به دهنگی به‌رز قسه‌کردن.
 speak out (or up),

(۲) پریشک کوژ، کاره‌با؛
 کوزلی پریشک لیبیونه‌وه.
 spark coil, بوشایی دازنه‌ی کاره‌با
 spark gap, (۱) پریشک‌دان، به؛ پرژ‌دانه‌وه
 sparkle (spär'k'l), v.i. (۲) پریشک‌دانه‌وه؛ دهر‌وشانه‌وه؛ بریقه‌دانه‌وه.
 (۳) شمو‌قانه‌وه (مه‌جان)؛ ژونگی و دانایی پیشاندان: (Her wit ~d.)
 (۴) کف و کول ئی هاتنه‌دهره (شامپانیا، کؤکا کؤلا).
 v.l. تیف نیبه‌دان؛ بریقه ئی هلساندان؛ شموق پیدانه‌وه.
 n. (۱) پریشک. (۲) بریقه؛ پریشنگ؛ تیف تیف؛ دهر‌وشانه‌وه.
 (۳) کف و کول؛ زیندوونیتی؛ گورج و کول؛ (۴) کف و کول (شامپانیا، کؤکا کؤلا).
 sparkler (spär'klär), n. (۱) کسبکی زیت و به کف و کول.
 (ب) [Colloq.] چاری بریقاوه. (۲) فیشکه‌شینتی هیشاو پریشک‌دهره‌وه.
 (۳) [Colloq.] نهلماس.
 sparkling (spär'klin), adj. (۱) دهر‌وشاوه؛ بریقاوه؛ پریشنگ‌دار؛
 تیف نیبه‌دار. (۲) به کف و کول؛ زیت؛ گورج و کول؛ ژونگی.
 (۳) به کف و کول (شامپانیا، کؤکا کؤلا).
 spark plug, پلاکی نو‌سومبل و مکه‌بندی تر.
 sparring (spär'lin), n. جزیره ماسی‌یه‌کی نه‌ور و پای‌یه.
 sparring partner, هاوم‌شخه‌ری بؤکسیان.
 sparrow (spar'ō), n. پاساری؛ جوله‌که پاساری؛ جوله‌که
 sparrow-grass (spar'ō-gras'), n. [Colloq.]
 asparagus. واشه؛ جوره هه‌لویه‌کی بچووکه.
 sparrow hawk, تهنک؛ قر؛ پریش. ده‌غل و دان... هتد؛ پرش و پلاو؛
 sparse (spärs), adj. کم؛ شاش (a ~ beard, crop, population, etc.)
 -sparsely (adv.); sparseness (n.).
 sparsity (spär'so-ti), n. کم‌ی؛ پرش و پلاو؛ شاش؛ تهنکی (چری).
 Spartan (spär't'n), adj. (۱) سیارته‌ی نایبه‌تی به "سیارته" ی
 کون و گز و کلتور هک‌کی. (۲) دلیر؛ به‌چهرگ؛ نازا؛ جهنگل‌مرا؛ توندوتیز؛
 ساکار؛ ساده؛ سخت؛ به‌رگی ناخوشی گز؛ پاره به‌فیرونه‌درا؛ گز.
 n. (۱) هاوولانی‌یه‌کی "سیارته" ی کون.
 (۲) کم‌سبکی دلیر و توندوتیز و گز و بییا‌کی به‌چهرگ و ساده پاره به‌فیرونه‌درا.
 -Spartanism (n.).
 spar varnish, بو‌ناخی نه‌خته و داری ناودانه‌دهر یا ناو‌پ.
 spasm (spaz'im), n. (۱) به‌گیره‌ستانی ماسولکه؛ کرژبوونی ماسولکه؛
 موچرگ؛ ده‌مارگیران. (۲) جه و جوونلیکی له‌پرو نا‌ناسایی؛ جوش؛
 هه‌ست هاتنه‌جوش؛ جوش هلسان؛ جرت و فرت؛ خروشان.
 spasmodic (spaz-mod'ik), adj. (۱) موچرگی؛ له به‌گیره‌ستان
 یا کرژبوونی ماسولکه ده‌چن
 (۲) پچیرچیر؛ کوتوپر؛ ناوبه‌ناو له‌پر؛ ناوبه‌ناو (~ rifle fire).
 (۳) زوو هه‌لچوو؛ له پر خروشاو (هه‌ست، مروقه)؛ شینته و زیره.
 -spasmodical (adj.); spasmodically (adv.).
 spastic (spas'tik), adj. (۱) تابه‌ستی نه کرژبوون یا به‌گیره‌ستانی
 ماسولکه. (۲) به‌گیره‌اتوو؛ کرژ. (۳) ماسولکه‌کانی کرژ ده‌بن یا به‌گیر دین.
 n. کسبکی ماسولکه کرژبوون یا به‌گیره‌اتوو؛ کسبکی ماسولکه ووشک بوون
 یا نیفلیج
 -spastically (adv.).
 spat (spat), n. [Colloq.] (۱) زله شه‌پازنه؛ شه‌قازله
 (۲) ده‌مه‌قانی؛ شه‌ره قسه؛ نا‌کوک
 v.l. (۱) زله‌نیاز؛ شه‌پازله‌نیازان (۲) مشت و مرکدن؛ شه‌ره قسه کردن؛
 ده‌مه‌قانی بوون
 v.l. زله‌نیازان؛ شه‌قازله‌نیازان
 spat (spat), n. پارچه‌یه‌ک چهره با کالایه له لاسه‌ووی بیلاو و قنگه
 پارزه‌ک‌په‌وه ده‌پچیرچیر بؤ پاراستنی.
 spat (spat), alternative past tense and p.p. of spit.

specification

كاروان: (an eye ~ ; a ~ in gynecology)

speciality (spesh'i-al'i-ti), n. (1) تايپهخۇى تايپەتى؛

نیشانەى تايپەتى. (2) (pl.) چۆنئىتى؛ وورده تايپهخۇى شتىك يا بارىك

وورده تايپەتىيمكانى شتىك. (3) specialty

specialization (spesh'al-i-zā'sh-an), n. (1) پىسپۆرى

شارمزاىى بوون يا پەيداكردن له پشتهيمكى تايپەتيدا؛ پشته

[His (field of) ~ is biology.]

(2) (b) پاهاتتى مۇۋە يا زىندەمەر به دەروپەرى تازە؛ پاهاتتى ئەندامى نەش

به نەركى تازە. (ب) زىندەمەر يا مۇۋى وەها پاهاتتور.

specialize (spesh'al-iz), v.t. (1) ئاۋونوس كوردن؛ ديارىكردن؛

ئارەشتان بەتايپەتى نەك به گشتى: (~ your accusation)

(2) (b) له پشتهيمكى تايپەتيدا پىسپۆرى پەيداكردن: (He ~d his study.)

(ب) بۇ مەبەستىك يا ئامانچىكى تايپەتى كۆشش كوردن. (2) پاهىنان

(4) ئاۋونوس كوردن چەك كۆپەرەمە يا پارەپىدراۋ.

(1) پىسپۆرى پەيداكردن له پشتهيمكىدا؛ شارمزاىىون له شتىكدا؛

(He ~s in languages, sales, medicine, management, etc.)

(2) پاهاتتى به نەركى بارو دەروپەرى تازە (ئەندامى لەش).

specially (spesh'al-i), adv. (1) بۇ مەبەستىكى تايپەتى؛

مەر بۇ نەمە: (I came here ~ to see you.)

(2) بەتايپەتى

specialty (spesh'al-ti), n. (1) تايپهخۇى تايپەتى؛ تايپەخۇ؛

نیشانەى تايپەتى. (2) پشته؛ پىسپۆرى؛ شارمزاىى له پشتهيمكى تايپەتيدا.

(Art is her ~)

(2) تايپەتتى

(4) شتىكى خۇشۋ ئايابو بەتايپەتى كراۋ (لەچاۋ تۇخمەكەيدا):

(What is this restaurant ~ ? ; Fried chicken was her mother's ~)

(5) قۇنتەرات يا پەيمانىكى لۆك كراۋ

specie (spē'shi), n.

پارەى وورده

(1) به پارەى وورده

(2) ھەمان جۇر؛ به ھەمان شىۋە (پەلتان):

(He was ready to return insult in ~)

species (spē'shiz), n. (1) (b) تۇخم؛ رەگەن (ب) ئەندامى تۇخمىك يا

پەگەزىك. (2) جۇر؛ چەشتن؛ بابەت.

(2) [Obs.], پووخسارا؛ شىۋە؛ پوۋالنت؛ شىۋەى ھاتتە بەرچاۋ.

(4) [Obs.], specie

(5) (b) شىۋەى شەرابۋ تانە رەقەى شىۋى قوربانى (كۆتەسى كاسۋىلىكى)

(ب) نەم شەرابە يا تانە رەقىمە

پەگەزى مۇۋە؛ تۇخسى ئادەمىزاد.

the species, (1) تايپەتى؛ وورده؛ ديارىكراۋ؛

specific (spi-sif'ik), adj. بىن كەمو زىاد: (Be ~ in your description.; ~ order, directions,

instructions, etc.; a ~ use of the word; for no ~ reason)

(2) تايپەتى به پەگەزىك يا تۇخمىك: (~ characteristics)

(3) تايپهخۇى شتىكە

(4) ھى جۇرتكى تايپەتى؛ تايپەتى؛ ھى بابەتتىكى تايپەتى؛ جۇرى؛ بابەتى.

(5) (b) دەرمانى نەخۇشىيمكى تايپەتىيە؛ چارەيمكى تايپەتىيە.

(ب) له مىكرۇبىكى تايپەتىيەمەر قوش دەمىن يا دەكەۋىتەرە

n. (1) دەرمانىكى تايپەتى به نەخۇشىيمەك.

(2) شتىكى تايپەتى به بارىك يا مەبەستىك.

(3) (pl.) چۆنئىتى؛ وورده تايپهخۇىكانى بارىك، پوۋدانىك يا مەسەلەمەك:

(I don't know the ~s of the case.)

specifically (spi-sif'i-k'l-i, spi-sif'ik-li), adv. بەتايپەتى؛

بەخۇشۇيمكى تايپەتى؛ به بىن كەمو زىاد.

specification (spes'ə-fi-kā'sh-an), n. (1) ديارىكردن؛

ئاۋونوس كوردن؛ تايپەتى كوردن. (2) (pl.) چۆنئىتى؛ تايپهخۇىكانى شتىك به

speakeasy

(2) مە ئاشكرا قەسەكردن؛ به بىن تىرسو دىلەدرزى؛ پارەپىز؛ لەمرو قەسەكردن.

speak well for, (1) چاگە ووتن؛ لاي چاگە دەرختن.

to speak of, (2) شاياىى باسە

speakeasy (spēk'ēz'i), n. [Slang.] مەيخانەى

قاچاخ

speaker (spēk'er), n. (1) قەسەكەر؛ وۆزەر؛ دوئەنەر؛ دوۋاندەر.

(2) ووتارمىز؛ ووتارخۇىن؛ ووتارىۋىكى لىھاتتور

(3) [S.] سەۋزىكى ئەنجومەنى ياساىى؛ سەۋزىكى پەرلەمان (بەتايپەتى

كۆنگرىسى ئەمەرىكا كە پىزى دەۋوتتى: " Speaker of the House ")

(4) پەرتوۋىكى پەوانىۋىكى (5) loudspeaker

speakership (spēk'er-ship'), n. سەۋزىكايەتى پەرلەمان؛

سەۋزىكايەتى كۆپ؛ پەلەپايەى سەۋزىكى پەرلەمان

speaking (spēk'ing), adj. (1) قەسەكەر

(ب) مە زمانىكى تايپەتى قەسەكەر يا دوۋاۋ (English ~ countries)

(2) حۋان دەۋرېر يا پىشانادەر؛ باش دەرختەر: (a ~ face)

(3) له شتە راستقىنەنە دەچن؛ لىچوۋ: (a ~ likeness)

n. (1) ئاخارتن؛ دوۋاۋا؛ قەسە؛ قەسەكردن

(2) ووتاردان؛ ووتار خۇىندەنەم. (3) ووتار؛ شتى بىۋىراۋ.

on speaking terms, (1) قەسەيان ھەبە پىنكەرە؛ قەسەيان نەپرىۋە؛

قەسەكەن؛ ئاشۋماشيان نەكردوۋە؛

(They have not been on speaking terms for a year.)

speaking tube, (1) بۇرى ئاخارتن؛ بۇ دوۋان له نىۋان ئوۋورەكانى

خانۋوپەكدا

spear (spēr), n. (1) رەم؛ نىزە. (2) سەرە رەم؛ ئوۋىكى نىزە.

(3) رەمى پارەماسى. (4) spearman (5) تالە گىايى درىۋ؛ چلە گىيا.

v.t. (1) رەم لىدان؛ نىزە پىنداكردن. (2) ماسى گرتن به رەمى پارەماسى.

v.t. (1) پىنداچوۋن ۋەك رەم؛ سەچن.

(2) چلى تازە دەرکردن؛ چىۋكردن؛ بوون به چلىكى درىۋ؛

spear-fish (spēr'fish'), n. رەمە ماسى؛ ماسىيمكى دەرىياىى گەرەپە

لەۋزىكى درىۋىكى ھەبە له رەم دەكات.

spearhead (spēr'hed'), n. (1) سەرە رەم؛ ئوۋىكى نىزە.

(2) پىنشىنگ؛ لەشكەر؛ ھىرش؛ گان؛ رابەر (گان)؛ سەرى رەم (مەجان).

v.t. ۋەك سەرى رەم پىنشىنگى كردنى ھىرشىك يا كارىك:

(The paratroopers ~ed the invasion;)

He ~ed the reorganization of the company.)

spearman (spēr'man), n. رەمان؛ رەم ھاۋىۋ؛ رەم ھەلگەر.

spearmint (spēr'mint'), n. نەغنا؛ جۇرىكە له نەغنا؛ پۇنى نەغنا.

spear side, (1) باۋكى؛ لەلای باۋكىيەمەرە؛ له بىنەچەى باۋكەرە؛

(the ~ of the family)

(بەرۋوردى كە لەگەل ۋوشەى: " distaff side ")

special (spesh'al), adj. (1) تايپەتى؛ جيا:

(The play requires a ~ stage.)

(2) ئاناسا؛ سەرناسا؛ تايپەتى

(3) بۇىك (برادەى)؛ تايپەتى: (a ~ friend)

(4) تايپەتى (بە كەسىك، رىنكەرتتىك، مەبەستىك. ھتد):

(by ~ permission; a ~ edition of the newspaper)

(5) ديارىكراۋ؛ تايپەتى

n. (1) شتىك يا پوۋدانىكى تايپەتى. (2) بەرنامەيمكى تەلەفونى يا رادىۋى

تايپەتى. (3) ژمارەيمكى تايپەتى پۇژنامە يا گۇفار

(4) شتىكى بەتايپەتى گىراۋ (شەمەندەفەر. پاس ... ھتد)

(5) سىخ داشكانىكى تايپەتى به فرۇتەنىيمەك

special delivery, (1) پۇستەى خۇرا؛ پۇستەى تايپەتى.

specialism (spesh'al-iz'm), n. (1) پىسپۆرى؛ شارمزاىى له

پشتهيمكى تايپەتيدا. (2) پشتهى؛ پىسپۆرى؛ پشتهى شارمزاىى؛ پشته.

specialist (spesh'al-ist), n. پىسپۆر؛ شارمزاى پشتهيمكى تايپەتى؛

specificity

ووردی: چۆنیتى شتىك به ووردى: (Here are the ~s for the new building.)

(۲) شتىكى ديارىكرار يا نيشانهكرار
specificity (spes'ə-fis'ə-ti), n. تايپه نىتى: ووردى
specify (spes'ə-fi'), v.t. (۱) ديارىكرىن: پىسه بۇ پاكىشان:
 ئاوموس كرىن: پوونكرىنمە به ووردى (چۆنيتى): نيشانهكرىن: دانان.
 (۲) كرىن به مەرج (چۆنيتى كان): ديارىكرىن يا دانان به مەرج
specimen (spes'ə-mən), n. (۱) نمونە
 (۲) [Colloq.] نمونە موزىكى تايپه نى: نمونە تايپه نى:
 (an unsavory ~)
 (۳) [Colloq.] نمونە ميز (بۇ تايپىكرىنمە پىزىشى).
speciosity (spē'shi-əs'ə-ti), n. (۱) دورىكرى:
 پىروكەش جوانى: ۲. درۆزىنە: لەپو و دروستى و وەكى تر نادرووستى
 (۲) شتىكى دورىكرى يا درۆزىنە
specious (spē'shəs), adj. (۱) دورىكرى: به پىروكەش جوان:
 به پىروكەش نىرفىن (۲) درۆزىنە: لەپو و بىچىن: له راستىدا تايپەن و
 تايپەسەن: مەر به پىروكەش چاك دەنوتىن و راستى تايپەكى و اى تايپە:
 (~ reasoning, logic, etc.: a ~ argument)
 (۳) [Obs.] جوان: دلگىر.
speciously (adv.); **speciousness** (n.).
speck (spek), n. (۱) لەكە: پەلە: خال: كونج: شل.
 (۲) تۆزىك: نىختىك: گەردىلە: كاكە (ھەمى):
 (I have a ~ of dust in my eye.)
 (۳) پەلە (مىوھى گەنىو يا سىگاناوى): خال
 v.t. پەلە پەلە لارى كرىن: لەكە دارىكرىن
speckle (spek'l), n. خال: پەلە: نەكە
 v.t. پەلە پەلە لارى كرىن: خال خال لارى كرىن: لەكە دارىكرىن
speckled (spek'ld), adj. (۱) خال خال لارى كونج: بەلە كاوى:
 بەلەك: خال خال: (a ~ bird)
 (۲) تىكەل: مەرەمە: ھەمىرەك.
specs (speks), n.pl. [Colloq.], **specification** #2.
spectacle (spek'tə-k'l), n. (۱) دىمە نىكى سەرنج پاكىش:
 شتىكى سەرنج پاكىش و جوان (The sunset was a ~).
 (۲) پىشاندىك يا خۇنوا نىكى سەرنج پاكىش: نمايش.
 (۳) شتىكى سەرنج پاكىشە كە ماىە تەرىق بوونەو بىت:
 (He became drunk and made a ~ of himself at the party.)
 (۴) (pl.) چاويلەك
 (گەلىك خارىش دەموتى: "a pair of spectacles")
 (۵) (pl.) چا (مەجان): بىنىنى شتىك به چاويلەك تايپە نى يا به ھۆمەكى
 تايپە تىپەمە كە كارىكاتە سەر شىوھى ھاتنە بەرچاوى ئەو شتە: ھۆى بىنىنىك
 كە كارىكاتە سەر بىروپاى سەرىكرە: (pl.) شتىكى لە چاويلەك چو.
spectacled (spek'tə-k'ld), adj. (۱) چاويلەك لەچا.
 (۲) نىشانەى وەك چاويلەكەى پىوھىمە (زىنەتەرەزىنى)
spectacular (spek-tak'yoo-lēr), adj. (۱) تايپە نى به دىمە نى
 جوان و سەرنج پاكىش. (۲) نۇر جوان و سەرنج پاكىش:
 (a ~ display of fireworks)
 (۳) سەرسوپىزىن: نۇر سەرنج پاكىش: سەرتاسا:
 (a ~ rescue operation, success, number, sight, etc.)
 n. بەرتامە يەكى تەلەفوزىنى درۆزى سەرتاسا و سەرنج پاكىش.
spectacularly (adv.).
spectator (spek'tā-tēr, spek-tā'tēr), n. تەماشاكەر: نارى.
 وەرزىش. پىشېركىز. خۇنوا نىن. ھەن: سەرىكرە
specter, spectre (spek'tēr), n. (۱) خىو: تارمايى
 (۲) شتىكى ترسناكى لەبەرچا:
 (the ~ of war, hunger, death, etc.)

speechmaker

spectral (spek'trəl), adj. (۱) خىو: لە خىو يا تارمايى دەچىن.
 (۲) شەبەنگى.
spectrality (n.); **spectrally** (adv.).
spectre (spek'tēr), n. [British Spelling]. = specter.
spectro- (spek'trə, spek'trō), پیشىگرىكە بەماناى: شەبەنگى:
 (spectrograph, spectroscope)
spectrogram (spek'trə-gram), n. وىتەى شەبەنگ.
spectrograph (spek'trə-graf), n. (۱) وىتەگرى شەبەنگ
 (فىزىكا). (۲) وىتەى شەبەنگ.
spectrology (spek-trol'ə-ji), n. شەبەنگناسى: لىكۆلىنمەرى
 شەبەنگ.
spectrometer (spek-trom'ə-tēr), n. شەبەنگ پىئو:
 پىئومەرى شەبەنگ
spectroscope (spek'trə-skōp), n. دورىن و تىروانچىن و
 لىكۆلىنمەرى شەبەنگ.
spectroscopy (spek'trə-skō'pi), n. تىروانچىن و لىكۆلىنمەرى
 شەبەنگ به دورىن.
spectrum (spek'trəm), n. (۱) شەبەنگ. (۲) مەودا: زنجىرە:
 مەودا يا رستەى فراوان: (the whole ~ of 20th century thought).
spectrum analysis, شىكرىنمەرى شەبەنگى.
specular (spek'yoo-lēr), adj. (۱) ئاويلەكى.
 (۲) بە نامىرى تىروانىنى پىزىشى دەكرىت.
speculate (spek'yoo-lāt), v.t. (۱) بىركرىنمە: بىرلىكرىنمە.
 (ب) رەمەل لىدان: كۆترەكارى كرىن. (۲) جامىازى كرىن: پارەبازى كرىن.
speculation (spek'yoo-lā'shan), n. (۱) بىركرىنمە:
 بىرلىكرىنمە. (ب) رەمەل لىدان: ئوقلانە: پىشېبىنى: كۆترەكارى.
 (۲) جامىازى: پارەبازى. (۳) كاروكاسى پارەبازى.
speculative (spek'yoo-lā-tiv), adj. (۱) بىركرىنمەرى.
 (ب) ئوقلانەى: كۆترەمى: ھى رەمەل لىدان. (۲) تايپە نى به جامىازى يا پارەبازى
 (۳) پىر مەترىس (پارەبازى): ترسناك: مەترىسدار: نامسۇگەر: دووبەختى
 (۴) ھەز لە كاروكاسى دووبەختى و پارەبازى كەر.
speculatively (adv.); **speculativeness** (n.).
speculator (spek'yoo-lā'tēr), n. جامىاز: پارەباز.
speculum (spek'yoo-ləm), n. (۱) ئاويلەكى كانزايى ركە لە
 نامىرى بىنىنى وەك دورىبىندا بەكار دەمىنوتى.
 (۲) نامىرى فراوان كرىن و تىروانىنى پىزىشى (ھى كۆن و بۇشايى لەش)
 (۳) (۱) پەلەى پەنگا و رەنگى سەرىانى ھەندىن بانندە بەتايپە نى مەراوى.
 (ب) پەلەى بۇشنى سەرىانى ھەندىن پەپوولە.
sped (sped), **alternative past tense and p.p. of speed**.
speech (spēch), n. (۱) قسە: قسەكرىن: ئاخاوتىن: دووان.
 (۲) قوئاى قسەكرىن يا ئاخاوتىن. (۳) شىوھى قسە يا ئاخاوتىن.
 (۴) ووتە: گوفتار. (۵) ووتار. (۶) شىوھى زمان: زمان
 (۷) زانستى ئاخاوتىن يا دووان: (a college course in ~).
 (Archaic) [A], ووت ووات: قار: بەندوباو: مۆمىق.
speech disorder, نارىكى يا ناتىروپى قسەكرىن (بەھزى لانى و
 زمان گىرانەھ).
speechify (spē'cha-fi'), v.t. (لەپووى لاقرىن پىكرىنمە).
speechless (spēch'lis), adj. (۱) لال: بىن زمان.
 (۲) زمان بەسترا (لە سەرسامى يا ترسدا): دەم چووه كلىلە.
 (۳) بىن دەنگ: قووقەپكەر.
 (۴) باس ناكرىن به دەم: (~ admiration, terror, etc.).
speechlessly (adv.); **speechlessness** (n.).
speechmaker (spēch'māk'ēr), n. ووتارىپۇز: گەلىچار لەپووى

لافتی وه.
speed (spēd), *n.* (۱) خیرا پویشتن تیزهوی؛ به گوپ پویشتن.
 (۲) پلهی خیرایی؛ خیرایی؛ گوپ: (*What was his - ?*)
 (۳) گنیر: (*This car has five -*)
 (۴) پلهی هستیاری فیلم بۆ پویشتن؛ زووناکي پویشتن.
 (۵) [Archaic]، سرکهوتن؛ بهخت: (*She wished him good -*)
v.i. (۱) پهله کردن؛ زور خیرا لیخویرین یا پویشتن؛ گورج کردن.
 (۲) [Archaic]؛ (۱) دهریردن؛ ههنگردن.
 (ب) بهخت هه بیون یا نه بیون؛ بهخته موری؛ بهد بهختی. (ج) بهخته موری.
v.t. (۱) سرخستن؛ یارمه تیدان؛ برهویندان؛ پیخستن.
 (۲) داری سرکهوتن بۆ کردن.
 (۳) (۱) پهله کردن؛ خیرا کردن (ب) به پهله ناردن؛ خیرا ناردن.
 (۴) (۱) زور خیرا ئوتومبیل لیخویرین؛ گوپیدان؛ تاودان.
 (ب) دانانی مکینیهک لهسه سر خیرایی به مکینیهک تاییهتی.
speed up,
speed-boat (spēd'boat), *n.* خیرا کردن؛ پهله کردن؛ تاودان؛ راپه پاندن؛ گوپ کردن.
speed bump, کۆسپی سهر شه قام (بۆ هیواش کردنه موری ئوتومبیل)؛ تاسه
speeder (spēd'er), *n.* خیرا کەر؛ خیرا لیخویری ئوتومبیل.
speedily (spēd'i-lī), *adv.* خیرا؛ به گورج وگۆلی؛ به پهله.
speeding (spēd'ing), *n.* خیرا لیخویرین (ئوتومبیل، ماتۆر سکیل)؛ خیرا کردن.
speed limit, نوپه بری خیرایی (به پهنی یاسا لهسه ریگابان).
speedometer (spi-dom'ā-tēr), *n.* خیرایی زامیر (ئوتومبیل)؛ خیرایی بیو
speedster (spēd'stēr), *n.* ئوتومبیلیکی دور کورسی خیرایی
speed trap, داری خیرایی به شینکه له ریگابان که پولیس زور
 ئوتومبیلی تیدا دهگن به خوشاردنهره له قهراغ پویشتن.
speed-up (spēd'up), *n.* خیرا کردن به تاییهتی له بهرهمی کارگهرا؛ بهین موچه زیاد کردن؛ تاودان.
speedway (spēd'wā), *n.* (۱) ریوی پیشترکی ئوتومبیل.
 (۲) ریوی خیرا
speedwell (spēd'wel), *n.* پوهه کینکه گولی شین و سپی و مؤرد دهگری.
speedy (spēd'i), *adj.* (۱) خیرا؛ تیزهوی.
 (۲) رور؛ خیرا؛ بهین دواگوتن:
 (*a ~ reply; I wish you a ~ recovery.*)
spelaeon, spelean (spi-lē'ən), *adj.* (۱) نهشکوتی؛
 له نهشکوت دهچن: (۲) له نهشکوتدا ژیاو.
speleology (spē'li-ol'ə-jī), *n.* (۱) له نهشکوت کۆلیتوره.
 (۲) نهشکوت دۆزینهوه؛ بۆ نهشکوت گهران
spell (spel), *n.* (۱) نوشته؛ جادوو. (۲) دل پاکیشانیکی له نه اندازه بهدر.
 (۳) حال حال ئی هاتن؛ بین هوشی
cast a spell on, نوشته لیک کردن؛ دلفراندن؛ جادوو بهند کردن.
under a spell, نوشته لیکراو؛ دلفراندن؛ جادوو لیکراو.
spell (spel), *v.t.* (۱) خوینجه کردن؛
 (*How do you ~ your name?*)
 (۲) بیکهتان؛ تیب و وشه؛ ئی بیکهتان: (*C-A-T ~ s cat.*)
 (۳) بیون به هوا؛ وا گماندن؛ ماهی شه بیون: (*Laziness ~ s failure.*)
v.i. به راستی خوینجه کردن.
spell out, (۱) زور به هیواشی خویندنهوه؛ تیب تیب خویندنهوه؛
 به زحمت خویندنهوه. (۲) باش پوونکردنهوه؛ به ووردی پوونکردنهوه؛
 (*They spelled out the terms of the agreement.*)
spell (spel), *v.t.* (۱) نوبه کردن (۲) پشوو به نسیب دان.
v.i. پشوو دان.
n. (۱) نوردکاری؛ نورهی کسینکی تر کردن؛ نه جینی کسینکی تر کار کردن.

(۲) نوره؛ نوبه. (*His ~ as a guard was a short one.*)
 (۳) سردهم؛ ماوه؛ ماوهیهکی کورت؛ تاو: (*a ~ of depression*)
 (۴) سردهمیک ناووه موی تاییهتی: (*a cold ~ in January*)
 (۵) [Colloq.]؛ تاو؛ ماوهیهکی کورت، تاییهتی، یا دیاری نهکراو:
 (*Sit a ~.*)
 (۶) [Colloq.]؛ ماوهیهکی کورت (پینگه).
 (۷) [Colloq.]؛ تاوه نه خوشی یا بین تاقتی.
 (۸) [Australian]؛ پشوو.
spell-bind (spel'bind), *v.t.* دلفراندن؛ نوشته لیک کردن؛
 جادوو بهند کردن.
spell-binder (spel'bīn'dēr), *n.* [Colloq.]؛ ووتاریزی دلفراندن؛
 ووتاریزی که سر نهچی گونگه مانی به تهراری راده کیشن.
spell-bound (spel'bound), *adj.* تالیسماری؛ جادوو بهند کراو؛
 نوشته لیکراو؛ دلفراندراو.
spell down, دۆزیدان له بۆ پویشتی خوینجه.
spell-down (spel'doun), *n.* بۆ پویشتی خوینجه.
 (*" spelling bee "*)
speller (spel'ēr), *n.* (۱) خوینجه کەر. (۲) کتیبی خوینجه فیر کردن.
spelling (spel'ing), *n.* (۱) خوینجه؛ خوینجه کردن.
 (۲) خوینجه راست؛ پینوس.
 (۳) شینوهی خوینجه کردن.
spelling bee, بۆ پویشتی خوینجه.
spelling book, کتیبی خوینجه فیر کردن
spelt (spelt), *alternative past tense and p.p. of spell.*
spelt (spelt), *n.* جۆره گه منیکي دهک رقه
spelter (spel'tēr), *n.* (زیله)؛ داپشتهی توتیا.
spelunker (spi-lun'kēr), *n.* نهشکوتناس؛ لیکۆلمهوه و
 دۆزهره موی نهشکوت.
spelunking (spi-lun'king), *n.* نهشکوتناسی؛ لیکۆلینهوه و
 دۆزینهوهی نهشکوت.
spence, spense (spens), *n.* [Archaic or Dial.], = pantry.
spencer (spen'sēr), *n.* (۱) پانقۆیهکی کورتی پیارانانه.
 (۲) چاکه تیکی کورتی ژانانه.
spencer (spen'sēr), *n.* trysail.
spend (spend), *v.t.* (۱) به کارهینان و هچ نه هیشته نهره؛ تهر او کردن؛
 ماندوو کردن:
 (*He spent his energy quickly.; His fury was spent.*)
 (۲) خهرج کردن؛ پاره خهرج کردن.
 (۳) کات برده نهره؛ بهسه بریدن: (*They spent an hour together.*)
 (۴) به فیرودان؛ به یادان.
v.i. (۱) خهرج کردن؛ پاره خهرج کردن.
 (۲) [Obs.]، ماندوو بیون؛ پهکوتن؛ به فیرۆ چوون.
spendable (spen-də'b'l), *adj.* به دهستمویه بۆ خهرج کردن؛
 (*~ money*)
spender (spen'dēr), *n.* دهستبلو؛ خوارده
spending money, = pocket money.
spend-thrift (spend'thrift), *n.* کسینکی دهستبلو؛
 کسینکی پاره به فیرۆدهر.
adj. دهستبلو؛ خوارده؛ پاره به فیرۆدهر؛ پاره به یادەر.
Spenserian (spen-sēr'i-ən), *adj.* سپینسیری؛ تاییهتی به هونهری.
 ئینگلیزی " نیدمهند سپینسر " و هۆنراوه مانی
 (۱) لاساییگه موهی " سپینسر " .
 (۲) Spenserian stanza
Spenserian stanza, برگه هۆنراوهی سپینسیری؛ رکه بریتی به له
 نۆ دینر؛ برگه نۆ خشتهکی.

spent

spent (spent), past tense and p.p. of spend.

adj. (۱) ماندور، پهککهوتو، هیلال، پروکارو. (۲) بهکارهمنراو و تمواوگراوا هیچ نهماو! تین تیدا نهماو.

sperm (spūrm), n. توماو! توماو! توماو

-sperm (spūrm), پاشگرینکه بهمانای. توماو! توماو

spermaceti (spūr'ma-set'i, spūr'ma-sē'i), n. ماددهیمکی

سپسی میوی به له بونی سهری نههنگ دهردهمینری (نارایشت و مومو مهلحهسی ئی دروست دهگرت.)

-spermal (spūr'm'l), = -spermous.

spermary (spūr'mēr-i), n. گون

spermatie (spēr-mat'ik), adj. (۱) توماوی! توماوی (۲) گونی! هی گون

spermatie cord, گونونه! بوری توماو

spermatie fluid, = semen.

spermatium (spēr-mā'shi-ōm), n. توماوی نهوکی قهوزی

spermatie- (spūr'ma-tō, spūr'ma-tō), سوورو همدئی کهپوو.

spermatie- (spūr'ma-tō, spūr'ma-tō), پاشگرینکه بهمانای

spermatie- (spūr'ma-tō, spūr'ma-tō), توماو! توماو (spermatiegenesis)

spermatiecyte (spūr'ma-tō-sīt'), n. شانئی توماو

spermatiegenesis (spūr'ma-tō-jen'ō-sis), n. پینکهاشئی توماو

spermatiegonium (spūr'ma-tō-gō'ni-ōm), n. (۱) شانئی

spermatiegonium (۲) توماو! توماو

spermatiephore (spūr'ma-tō-fōr'), n. توماو هملکر!

کیسهسی توماوی همدئی زیندهوهر (وهک کرمی جومگه جومگهیی و گیانداره نهمه قاووغداره دهرمایهیی هملکان)

spermatiephyte (spūr'ma-tō-fīt'), n. بووهکی تومار

spermatieorrhoea, spermatieorrhoea (spūr'ma-tō-rō'ē), n. توماو چوون! توماو ئی هانتن بهمن ناوهادتوموه! توماو دهلاندن

spermatiezoa (spūr'ma-tō-zō'ō), n. plural of spermatiezoon.

spermatiezooid (spūr'ma-tō-zō'id), n. شانئی توماوی قهوزی

spermatiezoon (spūr'ma-tō-zō'ōn), n. همدئی بووهکی تر

spermatiezoon (spūr'ma-tō-zō'ōn), n. توماو! توماو! توماو

spermatie (spūr'mik), adj. توماوی! توماوی! توماو

spermatie (spūr'mēn, spūr'mūn), n. سپیزمین! ماددهیمکی تفته

له توماو و هویون و همدئی شانئی گیانداردا هیمه

spermatie- (spūr'ma), = spermatie-

spermatiegonium (spūr'ma-gō'ni-ōm), n. توماران یا کیسهسی

spermatiegonium (spūr'ma-gō'ni-ōm), n. توماوی قهوزی و بووهکی تری ودها

spermatie oil, بونی نههنگ! له سهری توخمه نههنگیک دهردهمینری

spermatieophile (spūr'ma-fil', spūr'ma-fil'), n. چمند جزوه

گیاندارینکی کرؤژمندهن وهک سموره زیان له دهفلودان دهمدن

spermatieous (spūr'mās), adj. توماوی

-spermatieous (spūr'mās), پاشگرینکه بهمانای نمونده توماوی هیمه

(monospermatieous)

spermatie whale, نههنگی سپیزم جزوه نههنگینکی داناری زلی سهزلو

چوارگوشهیی به پزینکی تاییهتی له سهری دهردهمینری

(همروهه! "cachalot")

spermatie-lite (spēr'i-lit'), n. کاتزایهکی سپی بلووری پلاتیندی

spew, spue (spū), v.t. (۱) رشاهوره! هیندهوره

(۲) به نومدی پزاندن یا هاویشتن! فیچقهکردن!

(volcanoes -ing lava into the air)

v.t. (۱) رشاهوره! هیندهوره (۲) لیشاو ئی هلسان! زور ئی هانتنههمروه!

لافاو ئی هلسان! فیچقهکردن (۳) دهلاندن

sphygmo -

n. رشاهوره

sphagnum (sfag'nəm), n. جزوینکه له قهوزه

sphalerite (sfal'er-it'), n. کوریندی زینک

sphen (sfēn), n. سفین! سفینکاتی کالسیوم تیتانیوم

sphenic (sfē'nik), adj. میخی! پوازی

spheno -, sphen -, پاشگرینکه بهمانای: میخی! شیوه پوازی:

(sphenogram)

sphenodon, گیاندهورنکی خشوکه له مارمیلکه دهچن

sphenogram (sfē'nā-gram'), n. تمپیی بزمازی

sphenography (sfi-nog'rā-fi), n. نووسینی بزمازی

sphenoid (sfē'noid), adj. (۱) میخی! بزمازی! پوازی

(۲) وهک یا تاییهتی به ئیسفانی میخی بن کاسهسی سهر

n. ئیسفانی میخی بن کاسهسی سهر

sphenoidal (sfi-noi'd'l), adj. = sphenoid.

spherical (sfēr'ē), adj. (۱) خپو! خپو! گزی

(۲) رینک و رینک! به نهاندازه! رینک

(۱) خپو! گزی! گزی (وهک گزی زهوی)

(۲) نهستیره! نهستیره! گهپوک. (۳) ناسمان

(۴) چینی کومه لایهتی! پله پایه کومه لایهتی! پیشه! دهروره!

جهان (زیان) همداه: (one's ~ of life, activity, knowledge, etc.)

(۵) ناوچهی دهسلات! همدای دهسلات! ناوچهی زور دهست:

(a British ~ of influence)

v.t. (۱) خپکرین! کردن به خپوک

(۲) خستنهناو ناوچهیمکههره! کردن به بهشیک له ناوچهیمک

(۳) دهرودان! گرتهموه

پاشگرینکه بهمانای: خپو! خپو! گزی:

-sphere (sfēr), (stratosphere)

spheric (sfer'ik), adj. = spherical.

spherical (sfer'i-k'l), adj. (۱) خپو! خپو! گزی

(۲) ناسمانی! نهستیرهیی

گوشهی خپوکه

خپو! خپو! گزی

(۱) نهاندازی خپوکه

(۲) زانیاری سینگوشهکاتی خپوکه

تهنی خپوکه! تهنی نیمچهخپو

spheroid (sfēr'oid), n. خپوکه! نیمچهخپو

adj. spheroidal.

spheroidal (sfi-roi'd'l), adj. پیوهری خپوکهیی تن!

spherometer (sfi-rom'ō-tēr), n. پیوهری خپو

spherular (sfer'ōo-lēr), adj. = spherical.

spherule (sfer'ōōl), n. گچکه خپوک! گوی گچکهله

sphery (sfēr'i), adj. (۱) ناسمانی (۲) نهستیرهیی

sphincter (sfink'tēr), n. ماسولکهی هینهموهیمک یا داخهر:

ماسولکهیمکه کونی لهشی دههینیتهموهیمکه دهیکاتموه بهپنی پیوستی لهشی

(۱) سفینکس: (۱) دهعیایهکی نهلسانیمی به لهشی

شیرو سهری مروءه یا بران یا هملوی هیمه (نهلسانهی میسری)

(ب) پهیکهری نم دهعیایه (ج) [S-], پهیکهری "نهپولهمول" له میس

(د) دهعیایهکی نهلسانیمی بالداره لهشی شیرو سهری سنگی ناغرهشی هیمه

(نهلسانهی یونانی). (ه) [S-], دهعیایهکی نهلسانیمی بوو له دورویانهیمکه

له یونان که مهتلی داهمینا له پچواران و شهوی بوی هاندنههینرایه دهیکوش

(۲) گهسینکی به ناسانی نهاسراو (لهبر دهرتهپزینی بیرویاومری خوی):

گهسینکی نااشکرا وهک مهتل

sphragistics (sfrā-jis'tiks), n.pl. لیکوآینهوهی موزی هملکهتراو

sphygmie (sfig'mik), adj. هی دل لیدان! هی پرتهی دل

sphygmo- (sfig'mō, sfig'mā), پاشگرینکه بهمانای: دل لیدان!

sphygmogram

پرتەى دن (*sphygmograph*)
sphygmogram (sfɪg'mə-gram), *n.* وېنە پېشانەرى دل لىدان
sphygmograph (sfɪg'mə-graf), *n.* وېنەكەرى دل لىدان
 پىسور و نەخشەكەرى دل لىدان
-sphygmographic (adj.); sphygmography (n.).
sphygmoid (sfɪg'moid), *adj.* لە دن لىدان دەچىن؛ لە پرتەى دل دەكات
sphygmomanometer (sfɪg'mō-mə-nom'ə-tēr), *n.* پىسورە پەستاقى خۇنى خۇنىپەر
sphygmometer (sfɪg-mom'ə-tēr), *n.* پىسورە دل لىدان
sphygmus (sfɪg'mus), *n.* دل لىدان؛ پرتەى دل

مەرودا پىنى دەپوتى: " pulse "
 مەكسىكى يا ئىسپانى (لەپورى) سۈكچىپە
spica (spī'kə), *n.* (۱) چوقول؛ پۇز؛ بىرە
 (۲) پىن بەستى پىچ لورل (نەشتەرگەرى).
 (۳) [S-] گەشتىن ئەستىرەى كەلورى كچە (ئەستىرەمانى).
spicate (spī'kāt), *adj.* گولەكەنى؛ رەك گولە گەن پىكخراو
 پىرودەكناسى؛ گيانەورناسى
spice (spīs), *n.* (۱) داوودەرمان؛ بەھارات
 (۲) تۇن و بەرەھى داوودەرمان؛ تۇن و تون و تىز
 (۳) تام خۇشكەرى؛ تىن پىدەر؛ خۇشكەر
 (۴) نەخت؛ تۇسكان؛ تۇن: (*There was a ~ of envy in her tone.*)
 v.t. (۱) داوودەرمان تىكردن؛ بەھارات پىئەكردن
 (۲) خۇش كوردن (باس، چىزوك، دەنگوباس)؛ بەھارات پىئەكردن (مەجان)

spiceberry (spīs'ber'i), *n.* چىند چۆرە بىچەك و پىئەكردن بەرى بەھارات دەگىن
spicery (spīs'ēr-i), *n.* (۱) داوودەرمان؛ بەھارات
 (۲) تون و تىز؛ مۇزى؛ شتىكى تون و تىز؛ تۇن و بەرەھى بەھارات
 (۳) [Obs.] داوودەرمانخانا
spick-and-span (spik'n-span'), *adj.* تازە و نەقتى نوئ
 (۲) زور پاك و قەمىز؛ خاوتىن؛ بىگەر

spicular (spik'yoo-lēr), *adj.* = spiculate.
spiculate (spik'yoo-lāt'), *adj.* (۱) لە رەك دەچىن؛ دىكى
 (۲) دىكارى؛ بە رەك دەپۇشراو
spicule (spik'ül), *n.* Also spicula, (۱) رەك (گيانەورناسى)
 (۲) رەك (پىرودەكناسى)
spiculum (spik'yoo-ləm), *n.* = spicule.
spicy (spī'si), *adj.* (۱) تون و تىز؛ كەسكون؛ مۇز
 (۲) خۇش؛ تام خۇش (۳) بەھارات دىننە بەرەھم
 (۴) تون و تىز؛ گەرم (كەللە، گىتوگۇ): (*a ~ temper*)
 (۵) مۇ شەرم (گىتوگۇ، سوعىت)؛ مۇن پەردە؛ ھەمئالراو

(~ *gossip, language, etc.*)
-spicily (adv.); spiciness (n.).
spider (spī'dēr), *n.* ۱ جاننازكە
 ۲ كەسكى جاننازكەمى (لە پوخسارو سروشت و پۇشتندا)
 ۳ trivet (۴) تاوھى سىياپى؛ تاوھى سىيادان
 ۵ مالەى زەوى خۇش كوردن؛ ئامىزىكە ئىشى مالەى پىن دەكردن
spider crab, قىزىنگە جاننازكەمى؛ قىزىنگىكى پەل بارىك و درىزە
spider monkey, مەيمونە جاننازكەمى؛ مەيمونىكى ئەمەرىكەى
 ئامەراست و باشورى بارىكەلەى پەل درىزۇر بارىك و كلك درىزە
spider web, ھىلانە جاننازكە
spider-wort (spī'dēr-würt'), *n.* پىرودەكە گولە سىنەمەرى شىن و نەرخەمانى دەگىر

spill

spidery (spī'dēr-i), *adj.* (۱) جاننازكەمى (۲) بارىك و درىزۇر (رەك) پەق جاننازكە (۳) جاننازكەمى؛ جاننازكە تىنى داوھ
spiegel (spē'g'l), *n.* Also spigel iron, = spiegeleisen.
spiegeleisen (spē'g'l-i-z'n), *n.* ئاسنى دەرشتەى مەنگەنىزىلورى
spiel (spēl), *n.* [Slang], (بۇ پىن سەلماندن):
(He gave her a long ~ about coming to work on time.)
 قەسە بۇكردىن رەك روتاردان بە دوورودىزى (بۇ پىن سەلماندن)
v.t. [Slang].
spier (spī'ēr), *n.* = spy.
spiffy (spif'i), *adj.* [Slang]. تەپپۇش؛ شۇخ؛ جوان؛ قۇز؛ كەشخە:
(a ~ jacket, suit, dress, etc.)
spigot (spig'ət), *n.*

(۱) دەمەرانە؛ تۇپەوانە
 (۲) بەلووھە؛ لولەى مەسپەنە و لولنە
 (۳) لولە نىزىنە؛ لولەمەكى بارىكە دەكردن بە لولەمەكى گەورەتەدا
spike (spik), *n.* (۱) چوقولە ئاسن يا دار (رەك نووكە تىزەكەى شىشى
 مەجەرە)؛ نووكە تىز؛ قەلبە؛ دىك. (۲) بىزەرى زۇر گەورە؛ سىنگ
 (۳) شتىكى درىزۇر بارىكە نووك تىز (رەك شاخى گىئادان).
 (۴) [Pl.] چوقولە ئاسنى بىنى پىئالورى يارى بۇ نەخلىسكان (ئەمە لە نالچە جىياپە). (۵) [Pl.] پىئالورى بىن چوقلاورى. (۶) كەپسە (يارى بالە)
 (۷) بەچكە ماسى mackerel
 v.t. (۱) بىزەرى زۇل لىدان؛ بە بىزەرى زۇل لىكردن يا قايم كوردن
 (۲) شىشى نووك تىز پىئادكردن؛ چوقولە ئاسن پىئادكردن؛ بە قەلبە يا چوقولدا دان؛ بە شىشى نووك تىزدا دان
 (۳) پەكخستنى تۇپ بە شىشى كوردن بە لولەكەمىدا.
 (۴) ئەگەرە تىخستن؛ تەگەرەلىدان؛ كۇسپ خستەمىر.
 (۵) كەسەلىدان (يارى بالە).
 (۶) [Slang]، ھەرق يا كچول تىر كىردنە خواردەنەورە.
 (۷) يارىكەرىكى تىر پىئادكردن بە چوقولى بىن پىئالور (يارى بىسبۇل).

spike (spik), *n.* (۱) گولە گەن و جۇ (۲) ھىشورە گولە درىزۇرە؛
 ھىشورە گولەكى درىزۇرەكەى بە ھەمور لاسكەكى داپۇشپە
spiked (spik'ī), *adj.* (۱) گولەگەننى؛ لە گولە گەن و جۇ دەكات
 لە ھىشورە گولە درىزۇرە دەكات. (۲) نووك تىز؛ دىكارى؛ چوقلاورى؛ قەنەدىر.
spike heel, پاژنەى بەرەز تىز (پىئالورى زىئان)
spikelet (spik'lit), *n.* ھىشورە گولە درىزۇرەكەى بىچكە؛ گولە گەن و جۇ بىچكە

spikenard (spik'nērd, spīk'nārd), *n.* (۱) مەلھەمەكى بۇن
 خۇشى دىزىنە. (۲) پىرودەكەكى ھىندىيە نەم مەلھەمەى ن دەردەمىندا
 (۳) پىرودەكەكى ئەمەرىكى گول سىپى و بەر شەرخەمانىيە پەگەكى بىشى خۇشە.
spiky (spik'i), *adj.* چوقلاورى؛ نووك تىز؛ قەلبەدار؛ دىكارى
spile (spil), *n.* (۱) دەمەرانە؛ تۇپەوانە؛ پىشكە؛ چورنەى بەرمىل
 (۲) لولەمەكى بارىكە بچووك دەكردن بە قەدى ھەندى درەختدا بۇ لىوھ
 ماتتەدەمەردەى ئاوكەكى رەك پىلوسك. (۳) كۆلەكە؛ سىنگ؛ سىخ؛ پاپە
 v.t. (۱) كۆلەكە دانەمىر؛ پالپىشتكردن.
 (۲) لولەى بارىكە بچووك كوردن بە ھەندى درەختدا بۇ دەمەرانى ئاوكەكى
 (۳) دەمەرانى نەم ئاوكە بەم شىئەى

(۴) دەمەرانە تىخستن؛ كۆن كرتن بە دەمەرانە يا تۇپەوانە
 (۱) پىشتن (شە، شتى وورد رەك شەمكرو چا)
 (۲) خۇن پىشتن: (*to ~ blood*)
 (۳) ھەلپىشتن؛ پىرش و پلاو كوردنەوھ.
 (۴) داگرتن يا ھەلپىشتن بايوان لەبەر تەورۇس با.
 (۵) [Obs.], (b) كوشتن. (ب) تىك و پىكردن؛ ھەرتاندن؛ نەمىشتن
 (ج) بەلپىزدان
 (۶) [Colloq.], مەركاندن؛ دەرختىن: (*to ~ a secret*)
 (۷) [Colloq.], خستەخولرەوھ (ئەسپ سوان):
 (*The horse ~ed his rider.*)
 v.t. (۱) پىژدان؛ ھەلپىژدان؛ پىژان

(۵) گوئی به شتی هوش و گیانی و دهرونی و نایینی و شمومدنیایی دمدات نك به کاروباری نم جیهانه: (a ~ person).

(۱) گۆزانی یهکی نایینی قولمه شه.

(۲) (pl.) ، کاروباری نایینی: کاروباری کلنسهیی.

-spiritually (adv.); spiritualness (n.).

spiritualism (spir'i-chōō-əl-iz'm), n. پروایون به گفتوگۆ کردن لهگهل گیانی مردواندا. (۲) گفتوگۆ لهگهل گیانی مردواندا.

(۲) گیان پهرستی: بیروپروایمه که دهلیت کرۆکی راستی له گیان و شتی نهیبروادیه. (۴) spirituality.

-spiritualist (n.); spiritualistic (adj.).

spirituality (spir'i-chōō-əl-ti), n. (۱) گیانخواری: گیان پهرستی: گوئی دان به هوش و گیان و دهرونی و شمومدنیایی نك به خویشی نم جیهانه: سۆفتیی. (۲) قمشه گهل. (هروهه) "spirituality" (۲) (pl.) ، مۆلک و سامان و شومهکی کلنسه یا قمشهیک. (هروهه) "spirituality"

spiritualize (spir'i-chōō-ə-līz'), v.t. (۱) پاککردن هوه له بیروباومرو هملوئستی جیهان پهرستی: پاککردن: پوخته کردن: له گیانخواری نزیك کردنهوه. (۲) مانای بهرز یا گیان خواری پیدان.

-spiritualization (n.).

spirituality (spir'i-chōō-əl-ti), n. - spirituality # 2 & 3.

spirituel, spirituelle (spir'i-chōō-əl'), adj. میشك تیز: ووریا: هوشیار: قسه قوت.

spirituous (spir'i-chōō-əs), adj. كحولی: (~ liquors).

spiro- (spī'rō, spī'rə), پینشگرنکه بهمانای: همناسدان: همناسه.

(spirograph)

spiro- (spī'rō, spī'rə), پینشگرنکه بهمانای: پینچ لووی: پینچ پینچی.

(spirochete)

spirochete, spirochaete (spī'rə-kēt'), n. بهکتریا یا میکروبی پینچاپینچ (وهك هی ناتمشك و تای گهراوه یا پینچ بهرق).

spirochetosis, spirochaetosis (spī'rə-ki-tō'sis), n. نهخویشی میکروبی پینچاپینچ (وهك ناتمشك، تای گهراوه یا پینچ بهرق، دهردی مریشه ... هتد).

spirograph (spī'rə-graf'), n. تۆمارکیری همناسه: وینه کیری همناسه.

spirogyra (spī'rə-jī'rə), n. قهوزی پینچ لووی.

spiroid (spī'roid), adj. پینچ لووی: پینچاپینچ: زمبلمهکی: لووی.

spirometer (spi-rom'ə-tēr), n. همناسه پینچ: پینومری همناسدان.

spirometry (spi-rom'ə-tri), n. همناسه پینچان.

spirt (spürt), n., v.t. & v.i. spurt.

spiry (spī'rī), adj. پینچاپینچ: پینچ لووی: مارپینچی: لووی.

spiry (spī'rī), adj. منارهیی: لووتکه دار: لووتکه تیز.

spit (spit), n. (۱) شیشی گۆشت برژان: شیشی کهباب: دارتکه شمومندی و دمسته کینگی بارک دهبن مهر گیانوهری تری به یك پارچه پینوهده کیری و دمپرژینری. (۲) تیره زهوی یهکی درژووموهیه بۆ ناو ناو. له شیش دان: کردن به شیشهوه.

v.t. (۱) تف کردنهوه.

spit (spit), v.t. (۲) به توپوهیی بهره ووتن: (to ~ out an insult).

(۳) ناگر پینوهنان: داگیرساندن: (to ~ a fuse).

v.t. (۱) تف کردن. (۲) تف لیکردن. (۳) پرووشه کردن (بهفرو باران).

(۴) فسفوس کردن (وهك پشيله له کاتی شردا).

(۱) تف کردن: تف کردنهوه. (۲) تف. (۳) لیکری همدئی جانوهه.

(۴) تاوه باران یا بهفرا: پرووشه بهفرا یا باران.

(۵) [Colloq.], وینه و وینهی دهقاودهق.

spit and image, [Colloq.], وینهی دهقاودهق.

spit it out, هملوشتنی شمومدی له دندابه.

(۲) فریسی پینچ لووی: کهوتنه خوارموه یا بهرزبوونوه یهکی پینچ پینچوکهیی.

(۲) تۆب هاویشتنیک یا شفق تیهلهلانیکی پینچ لووی.

v.t. بهرزبوونوهی پینچ لووی: (Prices have ~ed.).

v.t. بهرزکردنوهی پینچ لووی: بردنه سهرموهی پینچ پینچوکهیی: (The war ~ed prices to new heights.)

-spirally (adv.).

spirant (spī'rənt), n. & adj. = fricative.

spire (spīr), n. (۱) زهسه لهک: شتی پینچ لووی: (۲) پینچ.

(۲) سهره پینچ لووی یهکی گونچکه ماسی و شهیتانۆکه.

spire (spīr), n. (۱) لاسکه گیا: تهل گیا.

(۲) دمئوکه: لووتکه: پۆپا: سهری تیز: (۳) مناره.

v.t. هملچوون به ناساندان و بهره بهره باریک بوونوه (وهك مناره).

spired (spīrd), adj. (۱) مناره دار: (a ~ church).

(۲) لووتکه دار: نووک تیز: سهر باریک: (~ cedars).

spiriferous (spī-rif'ēr-əs), adj. پینچ پینچوکهیی: گونچکه ماسی.

spirillum (spī-ril'əm), n. بهکتریای پینچ پینچوکهیی.

spirit (spīr'it), n. (۱) گیان. (۲) ووره: هوش: دهریون: پرهوان: دهمار.

(۲) خلیو (باش یا خراب): پهری: دنیوردنچ.

(۱) کس: (~ She was a brave).

(۵) (pl.) . تاقهت: کهیف: دهماخ: ووزه: تین: (~ He was in high).

(۶) جوش: گف و گور: چالاکي: گورج و گۆلی: (~ Answer with).

(۷) کرۆک: مانای راسته قینه: ناو کرۆک: (He followed the ~ if not the letter of the law.)

(۸) هملوئستی باوا: هملوئست و تایبه مخۆ و هوش و گیانی چمرخیک یا سهردهمیک: (the ~ of the age; the ~ of Renaissance).

(۹) (pl.) : خواردنوهی: مستکیری قورس: عمرهق: خواردنوهی كحولی.

(۱۰) مادده یهکی رنك چمسیینه (خومکاری): (۱۱) نیسپرئۆ.

(۱۲) کرۆک (کیمیا).

v.t. (۱) هینانه هوش: زیدووکردنوه: ووره بهرزکردنوه: گورج کردنهوه: پال پینوهان بۆ پینشوه: هاندان.

(۲) ~ off: (~ away). فراندن (به تایبتهتی به نزی بهره و لهپه) لهپه بردن: (He was put in a car and ~ed off to the mountains.)

adj. (۱) گیانی: دهرونی: هوشی. (۲) هی نیسپرئۆ.

(۳) به نیسپرئۆ نیش دهکات: (a ~ lamp).

in spirits, به کهیف: به دهماخ: به ووره: زیت.

out of spirits, خهسبار: دلتهنگ: بئ تاقهت: پهست: بئ دهماخ: بئ کهیف: بئ ووره.

the Spirit, (۱) گیانی پیرۆز (خاج پهرستی). (۲) خودا: خوا.

spirited (spī'rī-tid), adj. (۱) گیان و هوش و هملوئست و سرووشتی.

تایبه تیدار: (~ evil- ~; ~ mean- ~; ~ fine- ~).

(۲) خویش رهوت: چوست و چالاک: گورج و گۆل: زیت: به تین: به دهماخ: (a ~ horse).

(۲) گهرم: به جوش: (~ a ~ discussion).

-spiritedly (adv.); spiritedness (n.).

spiritism (spī'rī-tiz'm), n. - spiritualism.

spirit lamp, چرای نیسپرئۆ.

spiritless (spīr'it-lis), adj. بئ تین: سست: خاوا: بئ ووره: مردو: مهجان: بئ تاقهت: پهست: مات: دلتهنگ.

spirit level, ترازوی خانومسازو: دارتاش: ترازوی رهستا: شاورول. (هروهه) "level".

spirits of hartshorn, ناوی نوشانرا: ناوی شمونیا.

spirits of turpentine, پۆنی تهره تین.

spirits of wine, spirit of wine = alcohol.

spiritual (spī'rī-chōō-əl, spī'rī-chool), adj. (۱) گیانی.

(۲) نایینی: کلنسهیی. (۳) پیرۆز. (۴) خلیوی: شمومدنیایی: سهر سرووشتی.

spit on (or at), **spital (spit'ɪl)**, **n.** تف لیکندن؛ به چاوی سووک سهریگردن؛ نویستن
 (۱) خسته‌خانه‌ی گه‌وگول. (۲) شوینیکی پیس.
spitball (spit'bɔ:l), **n.** توپمه کاغزی گرم‌نم‌کراو و هک توپ
 هاویژاوا: ۲؛ توپی بیسیول به تف شه‌کردن و هاویشتن.
spitch-cock (spich'kok'), **n.** مارماسی به‌کالا‌کراوه یا پارچه
 پارچه کراو و برزنتراو.
spit curl, **spite (spit)**, **n.** کاکولی لولی نووسینراو به ناوچه‌وان، لاجانگ، یا پورمه‌توره.
 (۱) کینه؛ قین؛ بق.
 (۲) [Archaic]، پهستی؛ ئی پمست بوون.
 v.t. (۱) قین ئی بوون؛ بق ئی بوون.
 (۲) [Archaic]، پمستکردن؛ داخ کردن به دل‌موره.
cut off one's nose to spite one's face, [Colloq.]، نه رقی
 دهر چاری لووتی خوی دهر پمست‌موره؛ همر بولمه‌وی زیان له کسیتیگر تر بدات
 زیان له خویشتی دمدات؛ له قینی یه‌کنکی تر زیان له خویشتی دمدات.
in spite of, (۱) سه‌هرای شه‌ویشت؛ له‌گه‌ل شه‌وشدا. (۲) له رقی؛ له قینی
out of (or from) spite, له رقد؛ له قیندا؛ له قینی شه‌وره.
spiteful (spit'fəl), **adj.** کیناوی؛ قین له سک؛ قیناوی؛ بق هه‌نگر؛
 به کینه؛ داخ له دل
spitfire (spit'fir'), **n.** کسیتیگر تووره‌وقیو (به‌تایبه‌تی ژن)؛
 کسیتیگر سه‌رگرم یا زووه‌ه‌لچوو
spitter (spit'er), **n.** (۱) تفکمر؛ تفکمره‌مه؛ لیکن
 spitball # 2. [Colloq.] (۲)
spitter (spit'er), **n.** (۱) گوشت برزنت؛ گوشت له شیش دهر
 (۲) به‌چکه ناسکیتیگر تازه شاخ دهر کردوو.
spitting image, = spit and image.
spittle (spit'l), **n.** (۱) تف؛ لیکن هه‌ندی جان‌مور.
spittle-bug (spit'l-bug'), **n.** جان‌موریتیگر فونه‌کهره گرم‌نم‌کهری
 لیکن دهر دات و ده‌وری خوی پین دمدات
spittle insect, = spittle-bug.
spittoon (spi-tōon'), **n.** ده‌وری تف تیگردن؛ تف دان
spitz dog (spits), **n.** جزوه سه‌گیتیگر یچوکی سپی لموز باریکی تووک
 نهر و لرزه
spiv (spiv), **n.** [British Slang]، کسیتیگر بیکاری قوماریازی مفتخزا؛
 کسیتیگر که همر به قوماریازی و ده‌سیرین ده‌وی جامان
splanchnic (splan'k'nik), **adj.** هه‌ناوی
splanchnology (splan'k-nol'ə-ji), **n.** لیتوژینی‌هرمی هه‌ناو
splash (splash), **v.t.** (۱) هه‌لیرژان (ناو، قوراو، شله) (۲) هه‌لیرژان
 (۳) شله ئی هه‌لساندن؛ شله‌شلپ بیکردن؛
 (Stop ~ing your feet in the puddles.)
 (۱) دریندن به شله‌شلپ؛ پیدا بویشتن به شله‌شلپ.
 v.t. (۱) هه‌لیرژان
 (۲) به‌سهردا هه‌لیرژان (Rain ~ed against the window.)
 (۳) شله لیره‌هاتن: (a brook ~ing over rocks)
 (۴) شله‌شلپ کردن؛ به شله پیدا بویشتن؛
 (The child ~ed into the water.)
n. (۱) شله؛ شله‌شلپ؛ ده‌نگی شله؛ شله ئی هه‌لسان.
 (۲) پرزه ناو؛ پرژ (۳) پهله؛ له‌که جنی پرزه ناو. قوراو، یا شله
make a splash, [Colloq.]، ده‌نگه‌نوره (به کردن کارتیگر سه‌رنج
 راکنشن - سه‌رنج راکنشان؛
 (She made a splash with her new film.)
splash-board (splash'bɔ:rd', splash'bɔ:rd'), **n.** (۱) شووره
 له پرتاو و قور و چیاو پاراستن (نوئومبیل، به‌لم، (۲) ده‌رگای داخستنی ناومرتی.
splashdown (splash'daun), **n.** نیشته‌ده‌وی که‌شتی هه‌واپی
 له‌سهر ناو.
splasher (splash'er), **n.** (۱) شله‌شلپ‌کهر؛ شله‌کهر؛ پرتیژن

(۲) شووره‌ی پاراستن له پرتاو و قور و چیاو.
splash guard, پارچه لاستیکی ده‌وره‌ی تایه‌ی نوئومبیل (بو
 هه‌لته‌پرتانی قور و چیاو).
splashy (splash'i), **adj.** (۱) شله‌کهر؛ شله‌شلپ‌کهر.
 (۲) شله‌شلپاوی؛ به ناسانی هه‌لمه‌پرتی؛ قور و چیاوی.
 (۳) پهله‌په‌لاوی؛ به پهله‌ی ره‌نگا‌وره‌نگ داپوشراو.
 (۴) [Colloq.]، سه‌رنج راکنشن؛ خویده‌را؛ خویژان؛ ده‌نگه‌ره‌مه (مه‌جان)
 (The band made a ~ appearance.)
-splashily (adv.); **splashiness (n.)**.
splat (splat), **n.** تیغه‌دار یا ته‌ختی پستی کورسی.
splat (splat), **n.** شفته (وهک هی زله).
splatter (splat'er), **n., v.t. & v.i.** = spatter.
splay (splā), **n.** (۱) گوشه‌ی خوار یا کراوه (به‌تایبه‌تی هی ده‌رگا و
 په‌نجه‌ره بۆ پانی). (۲) کراوه‌پی؛ فراوانی؛ داچه‌قان.
adj. (۱) داچه‌قاوا؛ کراوه: (~ knees).
 (۲) پان؛ فراوان؛ ته‌خت. (۳) ناقولا؛ ناشرین؛ قه‌لب؛ گیل.
v.t. (۱) کردن‌موره؛ فراوان کردن؛ داچه‌قاندن.
 (۲) به خوار کردن (گوشه‌ی ده‌رگا و په‌نجه‌ره).
 (۳) له جی چوون (نیشقانی گیانه‌مور).
v.i. داچه‌قاندن؛ خوار کردن‌موره.
splay-foot (splā'foot'), **n.** پنی پان و ته‌خت و ده‌ریز قیو.
splay-footed (splā'foot'id), **adj.** پنی پان و ته‌خت و ده‌ریز قیو.
spleen (spiēn), **n.** (۱) سپل؛ (۲) کینه؛ قین؛ بق.
 (۳) [Archaic]، پهستی؛ مات و مه‌لولی؛ دلته‌نگی.
 (۴) [Obs.]، هه‌ره‌سی؛ نارمه‌زوی کاشی.
splendid (splēn'fəl), **adj.** کیناوی؛ قیناوی؛ کینه‌دار؛ قین له سک؛
 تووره؛ تووره‌وقیو
splendid (splēn'ish), **adj.** = splendid.
splendid (splēn'wūrt'), **n.** قه‌مقران؛ گیاسیل.
splend (splēn'i), **adj.** = splendid.
splen- (splēn, splen), **Also spleno-**، پینشگرینکه به‌مانای: سپل؛
 (splenectomy)
 (۱) گمش؛ پووناک؛ بره‌قدار؛ بره‌قاره.
 (۲) زور جوان و نایاب. (۳) به‌ناو‌مانگه؛ به‌ناو.
splendid (splēn'did), **adj.** (۱) پوه‌نهدار؛ زور گمش؛ شه‌وقدار؛
 بره‌قاره؛ به‌ره‌نق. (۲) زور جوان و نایاب و شوخ: (~ jewelry).
 (۳) به‌شکو؛ مزین؛ به‌رن: (a ~ deed, victory, etc.).
 (۴) زور چاک؛ زور نایاب؛ زور به‌اش: (~ idea, opportunity, etc.).
 (۵) زور خوشرو نایاب: (What ~ weather!)
-splendidly (adv.); **splendidness (n.)**.
splendiferous (splen-dif'er-əs), **adj.** [Colloq.]، زور جوان و
 شوخ و نایاب (له‌رووی گالت‌موره یا به‌توسه‌مه).
splendor (splēn'dēr), **n.** (۱) زور گمش؛ په‌ونق؛ بره‌قه؛ شه‌وق.
 (۲) زور جوان و نایابی. (۳) مزین؛ شکو؛ به‌ریزی.
 (۴) شتیکی جوان و نایاب و مه‌رن.
-splendorous; splendidous (adj.).
splendour (splēn'dēr), **adj.** [Brit. Spelling], = splendor.
splenectomy (spli-nek'tō-mi), **n.** سپل دهره‌هتان (نه‌شته‌تکاری).
splenic (spli-net'ik), **adj.** (۱) هی سپل؛ سپلی.
 (۲) تووره‌وقیو؛ کیناوی؛ بقاوی؛ به‌کینه؛ داخ له دل.
 (۳) [Obs.]، مات و مه‌لول؛ پمست؛ کساس.
-splenetic (adj.); **splenetically (adv.)**.
splenic (splēn'ik, splē'nik), **adj.** سپلی؛ نژیکی سپل؛ له سپلدا.
splenitis (spli-nī'tis), **n.** سپل ناوسان.
splenius (splē'ni-əs), **n.** ماسولکه‌ی هم دیو و نو‌دیوی پستی مل.

spleno- (splɛ'nō, splen'), = splen-
splenomegaly (splɛ'nō-megə'li), n.

گوره بونی سپل
سپل ناوسان

spleuchan (splō'khan), n.

کيسه ياره يا توش.

splice (splis), v.t.

(۱) ييکويه لکاندن (فليم، تله) ليکدان.

(۲) ييکويه نووسانندن (ب) ليکدانی سره گوريس (به چين يا تيه لکيشان).

(۳) ييکويه نووسانندن يا ليکدانی سره دارو تهخته به تيه لکيشان.

(۴) [Slang] جووت پيگرتن (ژله پيگان و شوگره) عاره کردن؛ به به گه گهيانندن.

(۵) ليکدان؛ ييکويه به ستن؛ به به گه گهيانندن؛ به ن کردن.

(۶) جه مسیری به به گه گهيانندن؛ شونی ليکدان

spline (splīn), n.

(۱) تيه دار يا کازای دريژو نهر.

(۲) زمانه (مه کينه کاری) (۳) شو کونهی زمانه ي پيدا مه کون.

v.t. (۱) زمانه پيدا کردن. (۲) کون تيگريدن بؤ زمانه پيدا کردن.

splint (splint), n.

(۱) توول (زهميله و سمبه ته چين)

(۲) نيسکبه ندا؛ نيسکگره؛ نه که چه به ده گريته نيسقانی شکاو بؤ گرتنهوی.

(۳) تيمه کازا؛ ته به که کازا.

(۴) ناوسانی نيسقانی مورچه ي نيسپ؛ برينک که له نيسقانه ييت.

v.t. نيسقان گرتنهوه (به گه چ تيگرتن).

splint bone, n.

نيسقانی تله زمی؛ دوو نيسقانی به چوکون له دوو نهر

ديوی مورچه ي نيسپ.

splinter (splin'tēr), v.t.

پارچه پارچه کردن؛ تله زم ليکردنهوه؛

قلبيشاندن

v.t. (۱) پارچه پارچه بوون؛ تله زم ليکونهوه؛ بوون به تله زم؛ تله زم؛ قلیشان.

(۲) جيا بوونهوه (حيزب، کلنسه، کومل)؛ بهش بوون؛ دوو بهرکي تيگرتن.

n. (۱) تله زم؛ دار، بهر، شووشه، کازا.

(۲) تاقمی جيا بوونهوه (له حيزب، پيگرتن؛ کلنسه؛ کومل... هتد)؛

لقی جيا بوونهوه. (مه رومه "splinter group")

-splintery (adj.).

split (split), v.t.

(۱) قلیشانندن؛ دووله تيگريدن؛

(He was -ting a log.)

(۲) شق پين برندن؛ يه کال کردنهوه؛ شق کردن؛ دووله تيگريدن؛ له تيگريدن؛

کهر تيگريدن؛ لهت لهت کردن (۳) بهش کردن؛ دابهش کردن؛ هاويهشی کردن؛

(to - a meal; They ~ the cost of the trip.)

(۴) بهش بهش کردن (حيزب، کومل... هتد)؛ پارچه پارچه کردن؛ دوو بهرکي

نانهوه (۵) (۱) داتليشانی نه تووم؛ داتليشانی گهرديله

(ب) جيا کردنهوهی ناويته (کيميا).

v.t. (۱) قلیشان؛ لهت بوون؛ دووله تيگريدن.

(This kind of wood ~s easily.)

(۲) شق برندن؛ قلیش برندن؛ قلیش شن بوون؛ داتليشان؛ يه کال بوونهوه؛

ته قين (۳) دوو بهرکي تيگرتن؛ بهش بهش بوون؛ پارچه پارچه بوون؛

جيا بوونهوه له يه کتری؛ (to ~ into factions)

(۴) [Colloq.] بهش کردن؛ دابهش کردن؛ هاويهشی کردن؛

(Winners -.)

(Slang) [۵] پويشتن؛ به جيهيشتن؛

(This meeting is boring, let's ~.)

n. (۱) قلیشان؛ داتليشان؛ شق برندن؛ هتلقليشان.

(۲) (۱) قلیش؛ تليش؛ درن. (ب) دوو بهرکي؛ جيا بوونهوه؛

(Is there a ~ in the organization?)

(۳) تله زم؛ لهتکه (۴) چينیکی پيسته. (۵) توول (سمبه ته و زهميله چين).

(۶) شيرینی به که له دوندريمه و موزی له تراو شيله... هتد پيکديت.

(۷) [pl.] نهرنؤ داچه قان هتا له زهوی دمدن و کسه کيش هم به قنگهوه

داتليشتين [A]; [Colloq.] (ب) شووشه يه کی بچکوله شمراب و ناری کله و

کولوی (ب) شوو پيکه. (ج) شانزه يه کی گالوننیک.

(۸) [Slang] بهش (تالانی).

adj.

(۱) قلیشاو؛ داتليشاو؛ داتليشاو؛ لهت بوو.

(۲) پارچه پارچه؛ بهش بهش؛ دابهش بوو؛ جيا بوونهوه؛ تاريک؛ تاوک

-splitter (n.).

جياوای ووردو ناگرنگ موزينهوه؛ له سر جياوای و شقی

هيج و پوچ مشت و مر کردن.

split off, ليکردنهوه (به قلیشانندن)؛ ليکونهوه؛ قلیشان؛ هتلقليشان.

split the difference, بهش کردن؛ جياوای ترخ به نيوهی (له نيوان)

گريارو فرو شياره؛ پيگوتن به بهش کردن؛ جياوای ترخ به نيوهی

split up, (۱) دابهش کردن؛ بهش کردن.

(۲) جيا بوونهوه (ژو و مير، هاويهشی).

(The couple split up a year ago.)

split infinitive, چاووگی جيا کراوه (پي زمان).

(to really believe; to gradually change his ways)

split pea, نيسکی سوز؛ لهتکه نيسک.

split personality, کيسیتی دوو نيمه (روانشناسی)؛ دوو نيمی؛

دوو سوروشتی؛ همه به کيسیتی؛ دوو فاقه يی.

split second, نيو چرکه (کات)؛ همتا سه يه ک؛ کاتیکي نؤر زؤر کم.

split ticket, کاغزی دهنگدانی تيگن؛ دهنگدان بؤ نونهوی چيند

حيزبک له سر همتا کاغزی دهنگدان

splitting (split'ing), adj. (۱) نؤر به نيش و نازار (سرينيشه)؛

همرکه سر شق پين دهيات؛ تين؛ (a ~ headache)

(۲) نؤر خيرا. (۳) شق پين بهر؛ (a ~ laugh)

splotch (splotch), n. پهله (بؤيه، پمنگ، ماره کعب)؛ لهک.

v.t. پهلاوی کردن؛ لهکاري کردن؛ پيس کردن.

-splotchy (adj.).

splurge (splürj), n. (۱) خؤنواندن؛ خؤبادان؛ خؤدهر خستن؛ کمش و فش.

(۲) پاره نؤر خرچ کردن؛ دهست له خؤ بهر دان.

v.t. (۱) خؤبادان؛ خؤدهر خستن؛ خؤنواندن؛ کمش و فش کردن.

(۲) پاره نؤر خرچ کردن؛ دهست له خؤ بهر دان. (We ~d on our trip.)

splutter (splut'er), v.t. (۱) قرچه قرچ کردن و پيژ ليکونهوه (پونی)

سورمه کراو، ناگی؛ پريشه فريدان. (۲) به پهله و به پيشوکاری نووان

v.t. (۱) به پهله و به پيشوکاری بيژان. (۲) ئه مغيران؛ پيژسک هاويشتی

n. (۱) قرچه قرچ؛ پيژ هاويشتی؛ پريشه ليکونهوه. (۲) شقيه.

spodumene (spoj'oo-mēn), n. سيؤديومين؛ کازايه کی سوزياو

يا به ميري به وه بهردي به ترخ به کار له مينيژنت.

spoil (spoil), v.t. (۱) فووتانندن؛ ترشانندن؛ لهکله کخستن؛ بؤگن پيگريدن

(خواره ده منی)؛ پوچ کردن. (۲) تيگيدن (ناهمنگ، پاوارندن)؛ لي تيگيدن؛

(The ruin ~ed our picnic.; to ~ a party, a meal, someone's fun, etc.)

(۳) به مده مده مان؛ تاريکيشان؛ تاريکيشان؛ به خور کردن.

(۴) [Archaic] (۱) پووتکردنهوه؛ يه نؤر لیسندن

(ب) تالان کردن

(ج) داگر کردن؛ ده سنبه سر داگرتن.

v.t. (۱) گمنين؛ ترشان؛ بزيگان؛ پيس بوون؛ بؤگن کردن؛ بؤن کردن.

(۲) [Colloq.] (for ~) . به بهر قشوه بوون بؤ نؤر ويستن؛ حهر کردن

(He's ~ing for a fight.)

(۳) [Archaic] تالان کردن؛ درين.

n. (۱) [pl.] تالانی؛ دهسکوتی جهنگ: (the ~s of war)

(۲) [pl.] دهسکوتی لابه لابی کسيک يا حيزیکی براوه (وه خهک

داهه زانندن له سر کار... هتد). [Archaic] (۳) تالان کردن؛ درين

(۴) شتی درواو يا تالان کراو؛ شتی درزی يا تالانی.

(۵) خؤل و بهردي فريدانو له کاتی زمين هله کندنندا.

(۶) [Obs.] زبان؛ له کله کهوتن؛ فهرتان؛ تيگچوون.

(۷) فروتنی خراب دروستکراو يا تيگچوو له کاتی دروستکردندا

spoilage (spoil'ij), n. (۱) گمنين؛ بؤن کردن؛ ترشان؛ خراب بوون؛

بزيگان. (۲) خواره ده منی گمنيو يا ترشاو؛ شتی خراب بوو يا له کله کهوتنو.

گهشتی. (۲) به نیسفهنج پاکرهوه یا خاویشگر.
(۳) مشهخوژ: لاکوت؛ مفتخوژ.

نیسفهنجیگی: وک نیسفهنج واپوون. **sponginess** (spun'ji-nis), n.

گرتووخانهی قهراران شونینگه جارن له
فینگلتهرهده قهرارانی تن دمخرا همتا قهرزکهمان دهدهپوه یا دهخرانه
بهدیخانهوه

نیسفهنجی: (۱) نهرم؛ سووله؛ لاستیکی.
(ب) کون کون (ج) هملز.

دهستهبرئ: دهستهبری کردن.
(۲) بهلین (بهتایبهتی که له باتی کسینگی تر دراین)
(۳) بهلینینگه دهروی یا نرکینگه دهپینن لهلایین کسینگهوه به ناوی
ووژتکهمپوه بن نهروی نو دهسهلاتی همن.

دهه قهرانی کشتی و دهباپه بۆ
قۆپ لهسه دانان (۲) دهفرنگی بپ ههواپه به جوارچنوهی فرۆکهی ناویپهوه
بۆ لهنگهگرگتن

دهستهبرئ: کهلل.
(۲) چاودیری مندا له ناههنگی بوون به خاچ بهرست و له ناو ههنگیشاندای بۆ
پهژوی (۳) سهیرهشت: مرۆف یا دهسگای سهیرهشتگر؛ چاودیریگر
بهلین بۆ نهر. (۴) خاوهن پینشیار (پهرلهمان، پزکخراو، کۆپ)؛ پینشکهمشکهری
پینشیار. (۵) سهیرهشتی بهرنامه: دهسگایهکی بازرگانیه سهیرهشتی
بهرنامهی قهلهفریزون یا رادیو دهکات به کزینی کات بۆ پریاوگهنده کردن بۆ
فرۆتەنیپهگانی له کاتی باؤوکردنوهی بهرنامهکهدا.

سهیرهشتی کردن؛ چاودیری کردن
(to ~ a television program ; to ~ a resolution in Congress;
to ~ a foreign student)

سهیرهشتی؛ چاودیری؛ سایه. **sponsorship** (spon'sēr-ship), n.

سهیرهشتی؛ لهخووهی؛
لهبهربووریهی؛ بپ خو ناماده کردن (۲) کاریگی سهیرهشتی.

سهیرهشتی؛ لهبهربووره. **spontaneous** (spon-tā'ni-əs), adj.
بپ ناماده کردن؛ بپ بیرلنکردنوه: (a ~ speech, remark, act, etc.)
(۲) خۆکره؛ لهخۆهگرابه به بپ یارمتهی کەسی تر؛ هەر لهخۆه؛ خۆسی
(~ movement characteristic of living things)

لهخۆه؛ رولو؛ نهئیزاو؛ کتوی
-spontaneousty (adv.); spontaneoussness (n.).

سووتانی خۆسی؛ لهخۆه سووتان
پهینیگی کووت؛ پمۆکه. **spontoon** (spon-tōon'), n.

پهند؛ تهشقله؛ فریو؛ ههفریوان؛ ساخته
گالتهبازی (۲) لاسایی به گالتهپتکردنوه (بهرنامهی تهلهفریونی . هتد؛
لاساییکردنوه؛ داشوژین؛ لاقرتن.

لههفریواندن؛ تهشقله پتکردن؛ پهند پیدان؛ ساخته لهگهله
کردن. (۲) لاساییکردنوه به گالتهپتکردنوه (بهرنامهی تهلهفریون، فیلم)
داشوژین؛ لاقرتن پتکردن.

خۆی (۲) سیخو؛ جاسوس.
(۱) سهردانی خۆی بۆ شوئینگ.
(۲) توکاندن؛ زراو بردن؛ داچلمکاندن و ترساندن (دهسهوولاخ).

خۆی؛ لهخۆی دهچن
(ب) ترسناک؛ سامناک؛ سامدار.
(a ~ place, atmosphere, sound, etc.)

سراک؛ زوو دادهچلهکن
-spookily (adv.); spookiness (n.).

بەکره (ی دهزوو یا شرتی سینما... هتد) **spool** (spōl), n.
چهرخ؛ خولپوولۆکه (۲) پپ بهکرهیهک
(۳) شتیگی له بهکره چوو
ههنگردنه سه بهکره

تالانگر؛ دز (۲) شتیگه خواردههمنی
پترشینن یا شت له کهک بهات. (۳) تهبهقینگی دریزی سهه بالی فرۆکهیه
(یارمتهی فریب دههات) (۴) خۆشی له خهک تیکده (بهتایبهتی ناههنگو
یا بواردن؛ شت تیکده؛ گزیرهشبوون

ههلهیهستیگه که یارمتهی حیزبیک
سههکرتوو دههات بۆ دهسکوهتی خۆی.

خۆشی له خهک
تیکده **spoilsport** (spoil'spōrt', spoil'spōrt'), n.

بهش کرشی بلهوپایهی میری لهنیوان نهاندامانی حیزبی
براهه؛ ههر وهک تالانی

spoil (spoil), alternative past tense and p.p. of spoil.

تال؛ تهل؛ پینچکه (پاسکیل) (۲) پلهی پهیره
(۳) بهکنک لهو دهسکانهی سههریان دههینتاوه له چهرخی ناژووتنی گهشتیپهوه.
(۴) شتیگه که کزین به پینچکه بهکدا بۆ نهروی نهخولیتوه.

تال نه پینچکهوه کردن
(۲) شمش کردن به پینچکه؛ بۆ نهروی نهخولیتوه
پیلار بووچ کردن؛
put a spoke in a person's wheel.

پیلار تیکدانی کهسکه

spoke (spōk), past tense or archaic p.p. of speak.

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliation (spō'li-ā'shən), n.

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliation (spō'li-ā'shən), n.

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

تالان کردن؛ رووتکردنوه
spoliate (spō'li-āt'), v.t.

تالان کردن (بهتایبهتی کشتی
بپ لایان له کاتی جهنگدا)؛ رووتکردنوه؛ دهستهسههراگرتن
(۲) تالان کران؛ رووتکرانهوه؛ دهستهسههراگران
(۳) فهوتاندن یا گۆزین (بهتایبهتی بههنگه یاسایی) لهناو بردن؛
بهتهواری تیکدان

(۱) کەرچەك. (۲) شتیكە لە كەرچەك بچن بەتایبەتی: spoon (spʊdn), n.
 (۱) دانە خۆزەری كانزایی رایو ماسی. (پینشی دەوترێت: "spoon bait")
 (ب) سەرئەلی دەم قوایو. (۲) گورزی دەم كەرچەكی یاری گۆلف.
 v.l. (۱) بە كەرچەك تێكردن: هەڵپێنجان (بە كەرچەك).
 (۲) لە تۆپ دان هەر وەك خواردەمەنی هەڵپێنجان بە كەرچەك. واتە بۆ
 سەرەو یاری گۆلف (۲) ناو هەلگەندن! وەك كەرچەك تێكردن.
 v.l. (۱) رایو ماسی كردن بە دانە خۆزەری لە كەرچەك چوو.
 (۲) لە تۆپ دان هەر وەك خواردەمەنی هەڵپێنجان، واتە بۆ سەرەو یاری
 گۆلف: ۳. [Colloq.] ماچ و مووچ كردن: دەستبازی كردن
 born with a silver spoon in one's mouth, له خیزانیکی
 دەوڵەتمەندا لە دایكبوون: یە خۆپێداوی هاقتە دنیاو!
 بە دەوڵەتمەندی لە دایكبوون.
 spoon-bill (spʊdn'bil'), n. (۱) كەرچەك دەنووكی. باندەپەكی
 گەورە ی قەراخ ناو دەسەری دەنووكی پانە لە كەرچەك دەچن.
 (۲) مراییەكی دەنووك خاكە نازییە. (هەر وەها "shoveler")
 (۳) puddlefish. (ل) دەنووكی كەرچەك.
 spoon bread, نانە كەرچەكی جۆرە نانیکی گەنەمشامی یە لە هەمیر
 دەچن دەبێ بە كەرچەك تێ كرن.
 spoon-drift (spʊdn'drift'), n. = spindrift.
 spoonerism (spʊdn'er-iz'm), n. جێگۆزێن پێكردنی تیپ و دەنگی
 سەرەتای دوو ووشە لە قسە كردندا (وەك:
 "Let me sew you to your sheet." لە بانی:
 "Let me show you to your seat." یان "sons of toil" لە بانی:
 "tons of soil")
 spooney (spʊdn'i), n. = spoony.
 spoonfed (spʊdn'fed'), adj. (۱) بە كەرچەك نان كراو بە دەمەو
 (۲) (ل) نازدار: نازكێشراو: شت زۆر بۆ ئاسان كراو.
 (ب) رێ پێ نەدرای بۆ نیش كردنی خۆ بە خۆ.
 spoonfeed (spʊdn'fed'), v.l. (۱) نان كردن بە دەمەو بە كەرچەك.
 (۲) (ل) بە نازداری بە خۆی كردن: نازكێشان.
 (ب) شت زۆر بۆ ئاسان كردن: هەموو شت بۆ كردن.
 spoonful (spʊdn'fool'), n. پەر كەرچەك: كەرچەكێك.
 spoony, spooney (spʊdn'i), n. (۱) نەزاری هوش لای خۆ
 نەماو: نەزاری پەرووشت مندالانە. (۲) كەسیکی زۆر بەسۆزو شیتۆكە.
 adj. (۱) بۆ شیت بوو: داندان: شیت و شەپەدا.
 (۲) بەسۆزو شیتۆكە: مینشك سووك.
 spoor (spoor, spɔr, spɔr), n. شوپن پێی گیانەوهری كێوی راوكرای.
 v.l. & v.l. شوپن پێ هەلگرتن.
 sporadic (spɔ-rad'ik, spɔ-rad'ik), adj. تان و تەرا: جار جار:
 تان و تەووك: ناوێنار: پچرپچر: كەم كەم.
 -sporadically (adv.); sporadicness (n.).
 sporangium (spɔ-ran'ji-əm), n. شورەكە ی تۆی قەوزەو كەرپور
 (هەر وەها "spore case")
 spore (spɔr, spɔr), n. سپور: تەنێکی یەك خانەیی یە دەبیت بە
 زیندەوهر وەك لە مێكروبی لەرێزتاو قەوزەو كەرپوردا: تۆو.
 v.l. گرتن و هینانە بەری شام تۆو یا تەنە یەك خانەیی یە.
 spore case, = sporangium.
 sporocyst (spɔr'ə-sist', spɔr'ə-sist'), n. شورەكە ی
 تۆو
 (زیندەوهرزانی)
 sporogenesis (spɔr'a-jen'ə-sis, spɔr'a-jen'ə-sis), n. (۱)
 زۆربوون لە پێی یونی تەنی یەك شانەیی بە زیندەوهر.
 (۲) دروستبوونی تۆو یا تەنی یەك خانەیی وەك لە هەندێ مێكروبی
 قەوزەو كەرپوردا
 sporophore (spɔr'ə-fɔr', spɔr'ə-fɔr'), n. ئەندامی شورەهەنگری

هەندێ مێكروبی قەوزەو كەرپور.
 sporophyte (spɔr'ə-fit', spɔr'ə-fit'), n. نەو یا بەرە ی تۆوگری
 هەندێ مێكروبی قەوزەو كەرپور.
 sporozoan (spɔr'ə-zō'ən, spɔr'ə-zō'ən), n. زیندەوهری
 یەك خانەیی لاكوته (وەك مێكروبی لەرێزتاو تای ئەكسەسی كە توشی رەشە
 و لاخ دەبێ).
 adj. تایبەتی یەك جۆرە زیندەوهرە.
 sporran (spɔr'ən, spɔr'ən), n. جێزانی ئوسكوته ندی: جێزانیکی
 فەرۆییە لەبەر دەمی پشتمنەوهر شوپنەبیتەوهر
 (۱) یاری: رابواردن: خوشی: شتیکی خوشە
 كاتی پێوهر رابووێتی. (۲) وەرزش.
 (۳) (ل) گالتهچی: گالته پێكراو. (ب) شتی یاری پێكراو.
 (۴) [Colloq.] قوماچی: قوماكەر.
 (۵) [Colloq.] كەسیکی خۆبەدەر و دەستبازو: كەسیکی خۆدەر خەر یا
 خۆنوێنەر. (۶) [Obs.] دەستبازی: دلداری: جاو باشقانی
 (۷) گیاندارێك یا پورەكێکی جیاوازان لە توخمەكە ی
 لە ئەندازە بەدەر دەر خستنی یا نوواندن: زۆر خۆبەدان:
 (He is -ing a loud suit.)
 v.l. (۱) یاری كردن: رابواردن: كات بەدەستەر بە خوشی و رابواردن
 (۲) وەرزش كردن: یاری كردن (۳) (ل) گالته كردن: گالته و گەپ كردن.
 (ب) گالته پێكردن: گالته پێ هاتن: بە سووك یا گالته دانەبەر.
 (۴) [Archaic] دەستبازی كردن: جاو باشقانی كردن: دلداری كردن
 (۵) جیا بوون لە توخمی خۆ (گیانەوهرناسی، پورەكناسی).
 adj. (۱) هەر وەرزش: بۆ وەرزش شیواو.
 (۲) سەرپێی (جلبو بەرگ): سپۆرت: خاکی: (a - shirt, jacket, etc.)
 in (or for) sport, بە گالتهرە: هەر بۆ گالته.
 make sport of, گالته پێكردن: پێ پێكەنین.
 sportful (spɔrt'fəl, spɔrt'fəl), adj. (۱) خوش: سەیر.
 (۲) حەز لە یاری كەر: یاری باز. (۳) هەر بۆ خوشی و یاری و گالته كراو
 -sportfully (adv.); sportfulness (n.).
 sporting (spɔrt'ɪŋ, spɔrt'ɪŋ), adj. (۱) وەرزشی: هەر یاری.
 (۲) وەرزشكار: حەزكەر لە وەرزش: یاریكەر. (۳) بە وێژدان.
 (۴) قوماچی: هەر گەرپور كە لەسەر غارغاریشی ئاسیو یاری ... هەند.
 (۱) قومارخانە (۲) قەحەمەخانە.
 sporting house, [Colloq.]
 sportive (spɔrt'ɪv, spɔrt'ɪv), adj. (۱) حەز لە یاری كەر.
 (۲) وەرزشی: حەز لە وەرزش كەر. (۳) گالته: بە گالتهوهر.
 (۴) [Obs.] بەرە: حەز لە دەستبازی و جاو باشقانی كەر.
 -sportively (adv.); sportiveness (n.).
 sports (spɔrts, spɔrts), adj. هەر وەرزش: بۆ وەرزش شیواو
 سەرپێی (جلبو بەرگ): خاکی: سپۆرت: (- clothes)
 sports car; sport car, ئوتومبیلی سپۆرت: ئوتومبیلی بچووکی
 دوو كەسی سەر كراوهری نزم و خێرا.
 sportsman (spɔrts'mən, spɔrts'mən), n. (۱) وەرزشكار
 (بەتایبەتی پارچیی و رایو ماسیكەر): وەرزشیار.
 (۲) كەسیکی بە وێژدان و بە نەزاكەتە كە شت بە ئاسانی دەگرتو و بە بەشی خۆی
 قایلە بەبێ بۆلەبۆل كردن: كەسیکی سپۆرت.
 -sportsmanly (adj.).
 sportsmanlike (spɔrts'mən-lik', spɔrts'mən-lik'), adj.
 لە پەرووشتی جوانی وەرزشكار دەچیت: لە پەفتاری رێك و پێكی وەرزشیار
 دەكات.
 sportsmanship (spɔrts'mən-ship', spɔrts'mən-ship'), n.
 (۱) وەرزشکاری: وەرزشیاری: حەز لە وەرزش كردن
 (۲) پەفتاری جوان و بە وێژدان و نەزاكەت و قایل بوون بە بەشی خۆ بەبێ
 بۆلەبۆل كردن: پەفتاری وەرزشیاری: پەرووشتی جوان.

شوئینگی سمرنج پاکیشان:

(He was in the political ~ for a long time.)

v.i. (1) پووناک کورندهو! شوقی خستنهسما! باش دهرخستن. (2) سمرنج بۆ پاکیشان: (to ~ an event, item, etc.)

spotted (spot'ed), adj. (1) بدهک؛ خالدار؛ کونج؛ کونج کونج؛ خالووی؛ پهلپه لاری (2) لکه دار؛ لکه اوی؛ پیس.

spotted adder, = milk snake. پهلپه تا: پمتایه که تاو سمرنیشمو پهلپه سووری سمر پیستی لکه لدایه (وهک ره شه گرانه تا).

spotter (spot'er), n. (1) نیشانه گر (بۆ ناسینه مه): دیاریکەر. (2) سووسه پمتایه تی: (1) دیاریکری سمنگری دوژمن.

(ب) گوئی قولخی فریگی ماتو: (Aircraft ~) (2) چاودیز یا سووسه کار تا پاکی (وهک دزی) فرمانیه رانی دهسگایه (پمتایه تی بانق). (4) کارگه ی پهل لایر (نو توخانه). (5) شت دانر له جزی خویدا یا باشدا.

spot test, (1) تاقیکردنه وهی دهمو دهست بۆ نهنجای دهمو دهست. (2) تاقیکردنه وهی چه نه نمونه یه همرچۆنیک گونجا بهمن خۆ بۆ نامانه کردن

spotty (spot'i), adj. (1) بدهک؛ کونج؛ پنه پنه؛ پهل پهلوی: (a ~ skin)

(2) پچه پچه؛ نابریک ریبه: (his ~ class attendance) (3) باشی به که جیا واره له به شیکه به بۆ به شیکه تر؛ تاریک ریبه: ههمووی وهک یهک باش دیه: (a ~ piece of work)

-spottily (adv.); spottiness (n.).

spousal (spou'z'l), n. (1) ئزو میزدایه تی؛ هاوسه ری. (2) (pl.) شایی.

adj. هی شایی؛ هی ماره بی. هاوژین؛ هاوسه؛ ئن؛ میزد.

spouse (spouz, spous), n. (1) ژنینه؛ هینان؛ شوپینیکردن. (2) ماره کردن؛ دان به شور. v.i. [Archaic].

spout (spout), n. (1) لوله (قوری، مسمینه، لولینه). (2) فیچقه. (3) پهلوسه. (4) پیزه یه کی کاره بایی بچووه دارتمگر ژوو به کاری ده مینا

بۆ برده نه سهره وهی شتی بارتمگر بۆ عامه کردنی. (5) [Slang], بارتمه خانه: دووکانی بارتمگر.

v.i. (1) لیچقه پینیکردن: (A whale ~ed water high in the air.) (2) به دهنگی بهرزو له خۆ باری یانه مه ووتن؛ لاف لیدان و نه پوزنه مه.

(3) [Slang], بارتمه کردن. (4) لیچقه کردن. (2) به خور له بهر ریشتن.

(3) قسه کردن و نه پوزنه به که شتی و شتی که مه: دم نه رهستان وهک جیکه نه؛ ژووژزی کره نه له شیوهی ووتار خویندنه مه دا.

(4) له بارتمه دایه: بارتمه کردنه. (2) مال ویزان؛ دهسکورت؛ بئ پاره؛ فهوتاو؛ په ریشانه بۆ پاره.

spraddle (sprad'l), v.i. & v.i. [Dial. or Colloq.], لاق بۆر - کردنه مه (بۆ سوار بوون یا قاچ هه لپه نانه مه بهسره شتی که دا).

sprag (sprag), n. (1) کۆله که کی سهریانی کانگی خه لووز. (2) پارچه یهک دار، بهرد، یا ناسته دهخرتنه بهر پیچکه کی شوتمیله مه بۆ خه

نه پوزنه مه. له خرته که برده؛ پین له خرته که چوون؛ له جن برده؛ ترازان.

sprain (sprān), v.i. له خرته که چوون؛ له جن چوون؛ ترازان. n. له خرته که چوون؛ له جن چوون؛ ترازان.

sprang (spran), alternative past tense of spring. (1) جوزه ماسی به کی بچووی نه وریادی به له توخمی " هیرینگ ". (2) که سینی بچووه یا هیر و پووج.

sprawl (sprōl), v.i. (1) له بهر پووه کورت؛ پال کورت؛ پال دانیشتن و دهست و پهل ئی پاکیشان؛ خۆ ئی پاکیشان. (2) به زه ویدا کشان یا به گاکۆلکن

پویشتن به ناشرینی و ناقولایی. (3) به ههمو لایه که دا بۆ پوزنه مه به ناریکد - پینکی (شار، دهسخت)؛ تیز فیزدان (مهمان).

sportswear (spōrts'wār, spōrts'wār'), n. جلوه بهرگی و ورزش. sportswoman (spōrts'woom'ən, spōrts'woom'ən), n.

و ورزشکاری ئن؛ و ورزشیاری ئن (1) و ورزشی؛ بۆ و ورزش شیاو. sporty (spōr'ti, spōr'ti), adj.

(2) سهریانی (جلوه بهرگ)؛ و ورزشی؛ خاکی. (3) بهرله؛ سهرسره؛ بئ نا پوو.

(4) زهق (جلوه بهرگ)؛ بۆ خۆنوواندن له بهرگراو. -sportily (adv.); sportiness (n.).

sporulate (spōr'yoo-lāt'), v.i. کهرت کهرت بوونی شانه بوونی ههر کهرتیک به زینده وهرتی تازه.

sporulation (spōr'yoo-lā'shan), n. زیاده بوون یا زوژنی کردن. له ریی کهرت بوونی شانه مه و بوونی ههر کهرتیک به زینده وهرتی تازه.

spot (spot), n. (1) خال؛ پنه؛ پهل؛ نیشانه: (a blue tie with red ~s)

(2) پهل؛ لکه؛ پیسی. (3) لکه (ناویانگ، پهروشت)؛ نهنگ: (the only ~ on her name)

(4) جن؛ شوین؛ جینگ؛ جینگ: (This is the very ~ where we met.) (5) ماسی به کی ده ریادی به خالیک ریبه به پشت شانی به یه تی.

(6) [British Colloq.], نهخت؛ قۆن. spotlight. [Slang] (7) پهل و پایه؛ شوین: (8) [Slang].

(He has a good ~ with that company.) (9) [Slang], کاتی نیش کردن یا ده کهرتی که سیک له بهر نامه یه که دا.

v.i. (1) خال خالوی کردن؛ نیشانه کردن به خالی بچووه. (2) له که دار کردن؛ پیس کردن (3) نیشانه کردن بۆ دوایژ

(4) دانار له جن به کی تاییه تی. (5) له که لیکردنه مه؛ پهل ئی لابرده؛ پاکردنه مه.

(6) [Colloq.], به ری کردن؛ بینه؛ ناسینه مه: (to ~ a mistake; I ~ed her in the crowd.)

v.i. (1) پیس بوون؛ پهل کرتن. (2) له کای کردن؛ پیس کردن. adj. (1) (a) تامه ده (بۆ دان): (~ cash)

(ب) به کسه به پاره ری رهق دراو (ج) تمنا به پاره ری رهق سه ورتاگر. (2) همرچۆنیک گونجا وها کراو؛ همر بۆ شوونه کراو؛ به بئ ناگاداری کردن:

(to make ~ checks of their records) (3) (a) له ناسته که به کی رادیوی ناخووه بۆ کراوه (ب) خراوه ته نوان بهر نامه رادیوی به که نه مه (بلاو کراوه یا زرگانی).

hit the high spots, [Colloq.], تمنا خاله گرتنه کان پاس کردن. hit the spot, [Colloq.], جزی خۆ کرتن؛ له کات و شوینی خویدا بوون: (The hot meal I had at your house hit the spot.)

پیکان: in a spot, [Slang], له گیروگرفندا؛ له تهنگه چه مه ده؛ له باری خراپدا. on the spot, (1) له جیکه کی ناو برآودا.

(2) به کسه؛ دهمو دهست؛ بهمن دو که کرتن. (3) [Slang], له تهنگه چه مه ده؛ له کیشه خراپدا.

(4) تهنگه تار؛ به گره هینان؛ ره ریق کردنه مه (به تاییه تی به پرسپاری یا دوا ی نا به جن له کاتی نا به جیدا): (She put him on the spot.)

(5) له مه ترسی کوشتندا. ده مارگرتن: touch a (or one's) sore sport, [Colloq.], برین کولانه مه.

spotless (spot'lis), adj. (1) خاویز؛ پاک. (2) پاک (ناویانگ)؛ بئ لکه؛ بئ نهنگ: (a ~ reputation, name, etc.)

spotlight (spot'lit'), n. (1) پوونکی نۆز به تینی سهر شانوا؛ پوونکی به کی به شوق. (2) گلۆب یا چرای شوق هاوژن؛ شوق هاوژن.

(3) نۆز ده که تویسی؛ نۆز له بهر چاوی خه لکه دا بوون؛ پهل و پایه یه که یا

spring

شهریکابه. (۲) ویتنامیکی وهما له یاری سمۆژل خلیسکیدا.
 (۱) له وینهی سیاسکی بالو **spread-eagle** (spred'ɛ'g'i), *adj.* لاق کراوه دهکات. [Colloq.] لاق لیدمیری جهنگامر (بهتایبتهی له نیشتمان پیروید): خۆمهکنیش.
 v.t. پهل پین بلۆکردنهوه (بۆ سزا یا بۆ ههلاکهکردن).
 v.i. لاف لێدان (بهتایبتهی له نیشتمان پیروید): کەزاف لێدان؛ خۆمهکنیشان. **spreader** (spred'ɛr), *n.* (۱) چهقۆی گهره و مرهبا له نان ههلسوون. (۲) مهکنهی تۆدان؛ مهکنهی پهلین بلۆکردنهوه به زهویدا. (۳) شیشهی له دوری میکتییموه راگرتنی دوو هیل یا تهله به کرۆی.
spree (sprɛ), *n.* (۱) شاهنگو زهواره؛ بهلمهسی؛ کیفیو یاری و ههرهرا. (۲) خواردنهوهی زۆر سهرخۆشی؛ مهستی. (۳) بهر یۆر خۆ بهره لاکردن: (She went on a buying spree).
sprig (sprɪg), *n.* (۱) خهلف؛ چل؛ چووژ؛ لقی بچووک. (۲) نهخشی سهر کاله له شۆیهی خهلقیکی گهلاو گولداردا. (۳) بزمارى بچووکى بى سهر (۴) ههرزه. (۵) وهجاخ؛ نهوه؛ وهجه؛ بهره (لهووری گالتهوه).
 v.t. (۱) خهلف لێکردنهوه؛ لقی لێکردنهوه. (۲) پاراندنهوه به نهخشی خهلفی گول و خونهچار. (۳) به بزمارى بچووکى بى سهر قایم کردن یا لهیهکدان.
-spriggy (adj.) چوست وچالاک؛ گورج؛ زیندوو؛ زیت؛ دلخۆش؛ بهجۆش به خۆشی و گورج وگۆلی؛ به چوست وچالاکى؛ بهجۆشهوه.
spright (sprɪt), *n.* = sprite. **sprightly** (sprɪt'li), *adj.* چوست وچالاک؛ گورج؛ زیندوو؛ زیت؛ دلخۆش؛ بهجۆش به خۆشی و گورج وگۆلی؛ به چوست وچالاکى؛ بهجۆشهوه.
 adv. **-sprightliness** (n.) (۱) ههلبهزندهوه؛ ههلبهزانوه؛ بازدان؛ قونهکردن؛ قهلهبازدان. (ب) له پهر ههلسانه سهر پین؛ له پهر بهرزبوونهوه (He sprang to his feet.) (ج) گهراشهوه بۆ قهبارهی پێشجوی خۆ پاش گوشتین یا پهستانهوه (د) هاتن بهسهر زماندا؛ هاتن به دهدا. (ه) (ب) پشکوتن؛ تهقیق (تۆوی پڕواو)؛ لێوه دههاتن؛ (The plant ~s from a seed.) (ب) لههروه هاتن؛ لههروه پهیدابوون؛ (This error ~s from faulty reasoning.) (ج) له پهر پهیدابوون؛ قوت بوونهوه؛ له پهر هاتنهپوو؛ (Cities and towns ~ up.) (د) له بنهچهیکی تایبهتییموه هاتن؛ (He ~s from a famous stock.) (ه) [Archaic] دهرکوئن (پۆژ، بهرمهبان)؛ پۆژبوونهوه. (۲) تهقیقنهوه (مین)؛ تهقیق. (۳) قویان؛ سز تین بوون؛ شوق بردن؛ خواربوون؛ نوشتانهوه. (۴) له ههمووشتیکى دهرووشت بهرزتربوون؛ (The church steeple ~s high above the town.) v.t. (۱) ههلسانین (له شوینی نیشتماندا)؛ (We sprang a covey of quail.) (۲) یازد بهسهردادان؛ (He sprang the wall.) (۳) داخست (به یازد به سهردادان)؛ (The fox sprang the trap.) (۴) نوشتانهوه؛ خوارکردن؛ درزتیکردن؛ شکاندن؛ قویاندن. (۵) تهقاندنهوه (مین)؛ تهقاندن. (۶) لهپهر بلۆکردنهوه؛ له پهر ووتن؛ له دهه دهریهران؛ (When will you ~ the news of your marriage?) (۷) [Slang] له بهندیخانه بهره لاکردن به دهستمیری کردن. (۱) (ب) یازد؛ قهلهبازد؛ بازدان؛ هاوهی یازد. (ب) ههلبهزندهوه؛ گهراشهوه بۆ یاری پێشجوی خۆی پاش گوشتین یا پهستانهوه (ج) توانای نهم گهراشهوه؛ لاستیکیتی؛ جیری.

sprawling

پاکشان و دهست و پهله بلۆکردنهوه؛ بلۆکردنهوه یا پهره پینسهندن به ناریک و پینکی.
 n. (۱) لهپهروو پاکشان؛ پاکشان و دهست و پهله بلۆکردنهوه. (۲) بلۆبوونهوه یا گهروهبوون به ناریک و پینکی (شان)؛ پهرهسهندن به لاسمهراپیی: (urban ~)
-sprawler (n.); **sprawly** (adj.) بلۆ (شان)؛ به ههموولایه کشار، پهرهسهندوو، یا بلۆبوونهوه؛ زۆر گهروه: (a ~ city).
sprawling (sprɒl'ɪŋ), *adj.* (۱) ناریشین؛ ناریپڕین؛ ناریپڕین؛ پڕا؛ پڕش. (۲) شلهی پڕنیشراو (گولای، دهرمانی جانهوهه کوشتن، شلهی شت پاکردنهوه). (۳) توریماهی شله و دهرمان پڕنیشرا؛ پڕنیشرا (۴) شتیکه له ناریپڕین بکات (a ~ of gunfire)
 v.t. (۱) ناریپڕین کردن؛ ناریپڕین کردن (۲) لقی ههلبهزنان؛ لقی پڕان؛ به توریماهی ههلبهزنان لێدان یا پێوهکردن؛ (He ~ed paint on the wall.)
 v.t. ههلبهزنان؛ ههلبهزنان (۱) خهلف (بهتایبتهی به گول و خونهچوه)؛ **spray** (sprā), *n.* لقی بچکۆلی گهلاو. (۲) گولیهنیکه له شۆیهی نهم خهلفدا (بۆ سهر تهرمو شتی و...) (۳) شتی پاراندنهوه له شۆیهی نهم خهلفدا (بهخهینه، خهش). مهکنهی ههلبهزنان (بۆیه، دهرمان)؛ **sprayer** (sprā'ɛr), *n.* توریماهی پڕنیشرا. توریماهی پڕنیشرا
spray gun, **spread** (spred), *v.t.* (۱) کردنهوه؛ پهکالاکردنهوه؛ پراختن. (۲) خستهپوو؛ پیشاندان؛ دهرخستن؛ نوواندن. (۳) داچهقاندن؛ پاکیشان: (to ~ one's legs). (۴) بلۆکردنهوه؛ پهخشکردن؛ پڕش و بلۆکردنهوه. (۵) تێههسوون؛ لێدان؛ بهسهردا؛ بلۆکردنهوه؛ (She ~ butter on the toast.) (۶) درزیهییدن؛ دا بهشکردن بهسهر کاتیکی درزیدا؛ (The bank ~ the payments on the loan over two years.) (۷) بلۆکردنهوه (دهنگوباس، نهخۆشی، قان)؛ تهشهپێدان؛ (Radio ~s news quickly.; She loves to ~ rumors.; Unsanitary conditions ~ disease.) (۸) داپوشتن (۹) سفره نامادهکردن؛ میزی خواردن؛ پاراندنهوه. (۱۰) لهیهک دوررخستنهوه؛ لهیهک جیاکردنهوه؛ بلۆکردنهوه؛ بلۆهپینکردن. (۱۱) سهر یانکردنهوه (بزمان)
 v.t. (۱) کرانهوه؛ کشان؛ فراوان بوون؛ داچهقان. (۲) پڕش و بلۆبوونهوه؛ بلۆبوونهوه؛ دا بهشبوون. (۳) بلۆبوونهوه (دهنگوباس، قان)؛ دهنگدانوه؛ تمشنهکردن؛ (The news ~ quickly.) (۴) لهیهک دورکوتنهوه؛ بلۆهپینکردن؛ بلۆبوونهوه. (۵) تێههسوونی ناسانه؛ به ناسانی به سهریدا؛ بلۆدهکرنتهوه. (۱) کرانهوه؛ کشان؛ پڕش و بلۆبوونهوه؛ بلۆبوونهوه؛ پهخشان؛ تمشنه. n. (۲) رادهی کرانهوه یا بلۆبوونهوه؛ رادهی بلۆکرانهوه. (۳) پانیسی؛ شوینیکی بهر بهره لاق فراوان (۴) (ب) دوو لایه پهری نهمیرو نهمیری پۆژنامه یا گۆزار (ب) نووسراویک که چهند خانهیهک یا لایهپهریهک له سهرهوه بۆ نهمسهر بگرتنهوه (۵) سهرمیز؛ سهرچین (۶) شتی له نان تێههسوون (کههر، مرهبا). (۷) [Colloq.] خوانی پاراود به خواردنی ههسهچهشنه؛ جهژن. (۸) [Colloq.] خۆنوواندن؛ کەش و فەش؛ خۆدەرخیستن. (۹) دریزی جالی فزۆکه (۱۰) پێژ (قومان، یاری)
spread oneself thin, خهریکی کردنی گهلیک شت بوون له ههمان کاتدا (به شۆیهیهک که نهه کسه نهتوانن ههچیان به باشی بکات و خۆیشی زۆر مالدوو بکات).
spread eagle, (۱) وینهی سیاسکی بالو لاق کراوه (که درووشمی

(۲) زمبەلەك: سپرىنگ. (۳) كاشى: كاشياو، كارىزا، سەرچاۋە
 (۴) سەرچاۋە: بىنچىنە. (۵) بەھار.
 (۶) سەرەتا: بەھار (مەجان): (He was in the ~ of his life.)
 (۷) قوياۋى: خوارى: شكاۋى: دىزا: لارى.
 (۸) [Archaic]. بەرەبەيان: پۇزبوتتەۋە
 (۹) [Scot.]: گۇرانىيەكى خۇش: سەمايەكى بەجۇش.
 (۱۰) پايدى ژۇر تاق (كە تاقەكە لىۋەي بەرز دەمبىتەۋە)
 (۱۱) بەھارى: لە بەھاردا نىزىراۋ يا چىنراۋ: بۇ بەھار
 (۱۲) جىز: لاستىكى: ۋەك سپرىنگ ۋايە لە ھەلبەزىنەۋە گەپانەۋە بۇ بارى
 پىشۋورى پاش كوشىن يا پەستانەۋە: زەبەلەكى.
 (۱۳) سپرىنگدا: ھى سپرىنگا: بە سپرىنگا: كراۋ (a - mattress)
 (۱۴) ھى كاشياۋ: ھى كاشى: لە كارىزەۋە ھاتۋا: (~ water)
springal (sprɪŋˈəl), *n.* [Archaic].
springald (sprɪŋˈɔld), *n.* [Archaic].
springal, *n.*
spring beauty,
spring-board (sprɪŋˈbɔrd, sprɪŋˈbɔrd), *n.*
 (۱) تەختەي
 (۲) (تەنھازى): diving board
 (۳) جىزى كورگوتشەۋە دەرىزىن: جىزى دەستىنكىزىن: سەرەتاى كار.
springbok (sprɪŋˈbɒk), *n.*
 تاسكىكى نەھرىقايايە قەلەمبازى
 بەرز دەرات
springbuck (sprɪŋˈbʊk), *n.* = springbok.
spring chicken,
 (۱) پاروۋكە
 (۲) [Slang]. پاروۋكە: لاۋىكى سارلىكە: كىچىكى گەنج و نەشارمزا: ھەرزە:
 (At her age, she's no ~.)
spring-cleaning (sprɪŋˈklɛnɪŋ), *n.*
 پاكىزىدەمبەكى ئۆزىياش
 پاكىزىدەمبەكى تەۋار.
springe (sprɪŋ), *n.*
 تەلە: داۋ
v.t.
 كىرەن بە تەلەرە: كىرەن بە داۋەرە
v.t.
 تەلە بۇ ئانەرە: داۋ بۇ ئانەرە.
springer (sprɪŋˈɛr), *n.*
 (۱) ئازدەرە: قەلەمبازدەر
 (۲) springer spaniel
 (۳) springer spaniel
 (۴) grampus
 (۵) spring chicken
 (۶) (۱) پايدى ژۇر تاق (كە تاقەكە لىۋەي بەرز دەمبىتەۋە). (ب) بىنچىنەى تاق.
springer spaniel,
 قەلەمبازدەر سەگىكى پارى قەلەمبازدەرى
 كوشى شۇرى توۋك نەرمە.
spring fever,
 تا بەھارە ھەستى سىسقى تەمەلى يا بىن نارامى
 سەرەتەي بەھار
springhalt (sprɪŋˈhɔlt), *n.* = stringhalt.
spring-house (sprɪŋˈhʊs), *n.*
 خانوچكى سەر جۇگەلە
 (بۇ خواردەمبەنى بە ساردى پارگرتن ۋەك "بەخجال")
springlet (sprɪŋˈlɪt), *n.*
 كادىيەكى بىجۋەلە.
spring lock,
 قىلى سىرىنگدار
spring-tail (sprɪŋˈtɔl), *n.*
 كلك زەبەلەكى: جانەۋرىكى بىن بالە
 دوۋ كلكى زەبەلەكى ھەيە بۇ قونەكردن.
spring-tide (sprɪŋˈtɪd), *n.* = spring-time.
spring-tide,
 (۱) بەراۋى بەرز (لە سەرەتاۋ لە ئاۋەرەستى مانگدا
 پوۋدەدەب) (۲) ئىشۋا (ھەست): لاۋا (مەجان)
spring-time (sprɪŋˈtɪm), *n.*
 (۱) بەھارن: دەمى بەھار.
 (ھەرەھە "spring-tide") (۲) دەمەدەمى شتا: سەرەتا: بەھار (مەجان)
springy (sprɪŋˈi), *adj.*
 (۱) لاستىكى: جىز: لە سپرىنگ دەچىن: ھەلبەز
 (۲) كاشياۋى نۇرە: پىرە لە كاشى.
-springily (*adv.*); **springiness** (*n.*).
sprinkle (sprɪŋˈklɪ), *v.t.*
 (۱) ئاۋرۇشۇن كىرەن: ئاۋرۇشۇن كىرەن:
 پىرۇندىر: پىرش و بۇۋكردەۋە (۲) ئى ھەلبەزىندىن: پىۋەكردن (بەھارات. خۇي
 ھەند) (He ~ some salt on his salad.)

v.t.
 (۱) پىرۇن: ھەلبەزىن.
 (۲) بارىن (نەرمە بارانى تارتاۋ): (It ~ all day on-and-off.)
n.
 (۱) ئاۋرۇشۇن: ئاۋرۇشۇن: پىرۇن: پىرۇن.
 (۲) نەرمە باران: نەمى باران: پىرۇن باران.
sprinkler (sprɪŋˈklɪr), *n.*
 (۱) پىرۇن: ئامبىرى پىرۇندىن: ئاۋرۇشۇن.
 (۲) ئاۋرۇشۇن ئاگر (ۋوشەي داھاتوۋ بىيىنە).
sprinkler system,
 (۱) ئاۋرۇشۇن ئاگر: چەند ئاۋرۇشۇن ئاگر
 كورۇنەرەۋەيە لەناۋ خانوۋدا بە ئۆتۈماتىكى دەكەرنە ئىش لەكاتى ئاگر
 بەرپوۋنەۋەدا (۲) ئاۋرۇشۇن چىمەن: چەند ئاۋرۇشۇن ئاگر پىكەۋەبەستراۋن بۇ
 چىمەن ئاۋرۇن بە شىۋەيەكى ئۆتۈماتىكى.
sprinkling (sprɪŋˈklɪŋ), *n.*
 (۱) نەختىلە: ئۆزۈنكە: كەمىكە.
 (۲) پىرۇن: (۳) زەھەرەيەكى كەمى پىرش و بۇۋكراۋە ھەرچۇنكە بىت.
 (۴) ھەلبەزىن: پىرۇن.
sprint (sprɪnt), *v.t.*
 پىمپىرى خىزىپى پارگرتن بۇ ماۋەيەكى كورت
 نۇر بە كوشى پارگرتن.
v.t.
 ھوردى پىرۇن بە پارگرتى نۇر خىزىپا.
n.
 (۱) پارگرتىكى نۇر خىزىپا كورت. (۲) پىشۋىرەيەكى بە كوشى كورت
 (۳) ماۋەيەكى كوروشى چالاكى ئوۋاندن: كوشى ھەلبەز.
-sprinter (*n.*).
sprit (sprɪt), *n.*
 دار بايەۋان.
sprite (sprɪt), *n.*
 (۱) جىۋكە: دىۋودىرئىچ.
 (۲) [Archaic]. خىۋو
sprocket (sprɒkˈɪt), *n.*
 (۱) داسى چەرخ (ۋەك ھى پاسكىل)
 (۲) sprocket wheel
sprout (spraut), *v.t.*
 (۱) چەكەرەكردن: سەۋزەۋىن: پىشۋوتن: پىۋان.
 (۲) پىرەسەندىن: سەۋزەۋىن: خىزا.
v.t.
 (۱) چەكەرەيەكىردن: پىۋاندن. (۲) چەكەرە لىكردەۋە.
n.
 (۱) چەكەرە: چوۋىن. (۲) ۋەچە: چوۋىن: ۋەچاخ: نەۋەي تازە.
 (۳) Brussels sprouts
spruce (sprʊts), *n.*
 (۱) دەرەختىكى ھەمىشە سەۋزە لە توخسى كاژ.
 (۲) دارو تەختەي نەم دەرەختە سىمپەيە. (۳) رەنگى سەۋزى رەش داگرىساۋ
spruce (sprʊts), *adj.*
 شوخ: تەپىۋش: شوخ و شەنگ: جوان پۇش:
 پىكەۋەيىنە.
v.t. (~ up),
 شوخ كىرەن: تەپىۋش كىرەن: جوان پۇش.
v.t. (~ up),
 خۇ شوخ كىرەن: خۇ جوان و پىكەۋەيىنە كىرەن: خۇ لە تەل دان:
 (They ~ up a bit before the dinner party.)
-sprucely (*adv.*); **spruceness** (*n.*); **spruce** (*adj.*).
sprue (sprʊ), *n.*
 نەخۇشىيەكى ناۋچە كىرەكەنە نىشانەكاشى شۇرى و
 خۇيۋن كەمى قورگ نىشەن.
sprue (sprʊ), *n.*
 (۱) كوشى كانزاي تولوۋ كىرەنەۋە دارىۋىگەۋە.
 (۲) كانزاي لەكەيس چوۋ نەم دارىۋىگەۋە.
sprung (sprʊŋ), *p.p. and alternative past tense of spring.*
spry (sprɪ), *adj.*
 كورج وگۇل: چوست و چالاك
 (۱) بىلەكەن.
spud (spʊd), *n.*
 (۲) [Colloq.]. پەتاتە.
v.t.
 (۱) بە بىلەكەن ھەلگەندىن: بىزەكردن. (۲) بىرە نەۋت ھەلگەندىن
spue (spʊ), *v.t. & v.i.* = spew.
spume (spʊm), *n.*
 كەلى پىس: كەلى پىسايى سەرنائوگەتوۋ.
v.t. & v.i.
 كەلى پىس كىرەن و سەرنائوگەتوۋ.
-spumous; **spumy** (*adj.*).
spumone, spumoni (spʊˈmɔni), *n.*
 دۇندۇرەيەكى ئىتالى
 چىن چىنە.
spun (spʊn), *past tense and p.p. of spin.*
 ھۆتۈرەۋە: پىسراۋ.
adj.
spunk (spʊŋk), *n.*
 (۱) پوۋشۋا: قاۋ.

(Y) [British Dial.], پزسک: پزسک: کلپه: ترووسکه
(Z) [Colloq.], غیرت: نازایی: به جهرگی

v.i. (۱) کلپه کردن: دلگرسان. (Y) غیرت کردن: ناگهگرتن.
spunky (spun'ki), adj. [Colloq.], نازا: به غیرت: به جهرگ.

-spunkily (adv.); spunkiness (n.).
spun silk, رنسی ناوریسیم

spun yarn, چمند گورسینگی تیکومنا لئینراو (که شدی یهوانی)
spur (spūr), n. (۱) مازنه: ناسنی یا ژنه‌ی سوار: چوقولی ناوژهنگی.

(۲) هان: هاندان: بزوین: نهقیزه.
(۳) چوقولی سسر بال و لاقی همدی پله‌وه.

(ب) بزمازی زیز پینلای دارگر (ب) هانگه‌ران به‌سر داری به‌رژدا).
(ج) چوقوله ناسنیکه نه‌بستی به لاقی کله‌شیری شه‌پوه (ب) بریندارکردنی

کله‌شیره‌کی تن (د) قه‌لبه‌دار: لقه داری کورت و سسر تیز: چوقوله‌دار
(که هیشتا هس به داره‌کوره بیئت).

(۴) لووتکه: بهل (شاخ).
(۵) (۱) پانیشنی دم‌پوقوی دیوار.

(ب) داریکی کورته وه که کولمه‌که درایته بهر شتیئ
spur track (۶) ناوژهنگی لیدان

v.i. (۱) هاندان: نه‌قیزه تیره‌ژندن: پال پیوه‌مان بؤ پینشه‌وه.
(۲) چوقوله ناسن پیوه‌کردن یا لیدان.

(۴) بریندارکردن به چوقوله ناسن (شهره کله‌شین).
ناوژهنگی لیدان: پله‌کردن: خیرا کردن.

v.i. on the spur of the moment, له‌پن: به‌سن بریندارکنده له پینشه‌وه
هر که هات به خه‌بالدا:

(They decided to get married on the spur of the moment.)
ناو (ب) خا: دهر کردن: سرگرمی بؤ یکهم جارو

خو چه‌سیاندن
win one's spurs, خوقه‌کینی گه‌لا گۆشته شیله‌یکه سبی تانی تئدایه.

spurge (spūj), n. چهرخی داندان.
spur gear, Also spur wheel, زؤل (۱)

spurious (spyoor'i-as), adj. (۲) ساخته: سرژنه: درؤ: قطب.
(۳) به ساخته خراوته سمری یا بؤی زیادکراوه (نوسراو: به‌نگنامه).

(۴) درؤژنه: له برواله‌تدا له یک نه‌چن نه‌ک له سرروشدا (پوه‌کناسی).
-spuriously (adv.); spuriouslyness (n.).

spurn (spūrn), v.i. (۱) شوق تیره‌لیدن: له‌قلیدان (له‌پوی)
سوک‌پیمه: فریدانه نه‌لاره. (۲) نه‌ریستان به قیزه‌وه: به لالوته‌وه نه‌ریستان:

له‌قلیدان (مه‌جاز): پن بازی نه‌پوون:
(She -ed him.; He -ed their offer.)

v.i. به قیزه‌وه نه‌ریستان: پن بازی نه‌پوون: قیز ل هاتنه‌وه
له‌قلیدان: مه‌جان:

(۱) له‌قه: شوق. (۲) نه‌ریستان به لالوته‌وه: به قیزه‌وه پن بازی نه‌پوون.
spurred (spūrd), adj. ناوژهنگی له‌سن: ناوژهنگی‌دار.

spurrer (spūr'ēr), n. ناوژهنگی لیدن: هاندان: پال پیوه‌نر.
spurrier (spūr'i-ēr), n. ناوژهنگی‌چر

spurry, spurrey (spūr'i), n. پوه‌کینی گول سبی گه‌لا
دم‌زوله‌یی‌جه.

spurt (spürt), v.i. فیچقه کردن: پزان: به خویره‌پیر لئوه هاتنه‌دمروه.
v.i. (۱) فیچقه کردن: به خویره‌پیر له‌پن له هاتن: پزان: هلقولان: دهره‌پیرن.

(۲) له‌پیر گورج و گولنی خواندن: له‌پیر خیرا کردن: له‌پیر بیگرتن:
(The runners ~ in the last lap.)

n. (۱) فیچقه: هلقولان: به خویره‌پیر له هاتن.
(۲) گورج و گولنی‌یکه له‌پیر: گف و گولنی‌یکه کورت و له‌پیر
هینگی کورتی شه‌مده‌فهری له هینله سهره‌کی‌یکه
جیابوه‌وه

spur track, هینگی کورتی شه‌مده‌فهری له هینله سهره‌کی‌یکه
جیابوه‌وه

spur wheel, = spur gear.
sputnik (spoot'nik, sput'nik), n. سپوتنیک: مانگی ده‌ستکردی
سؤقتی

sputter (sput'ēr), v.i. (۱) تف یا خوارده‌مندی له دم دهره‌پیران له‌کاتی
قسمه‌کردنی پله‌وه به‌جوشدا (۲) به پله‌وه پمشکاری قسمه‌کردن.

(۳) قرچه‌قرچ کردن و پرژلئیمونه‌وه (بؤنی سووره‌وه‌کراو)
پزسک لئیمونه‌وه (ناگی).

v.i. (۱) تف یا خوارده‌مندی له دم دهره‌پیران له کاتی قسمه‌کردندا به پله‌وه
به‌جوشه‌وه (۲) به پله‌وه پمشکاری ووتن.

(۳) پرته‌پرت کردن: ته‌قینه‌وه کوژانه‌وه (مه‌کینه):
(The engine ~ a few times and died.)

n. (۱) تف یا خوارده‌مندی له دم دهره‌پیر له کاتی قسمه‌کردندا به پله‌وه
شله‌ژاوی. (۲) قرچه‌قرچی بؤنی سووره‌وه‌کراو.

(۳) تف و خوارده‌مندی له دم دهره‌پیر: پرژی بؤنی سووره‌وه‌کراو.
(۴) قسمی پله‌وه تیکه‌لا و تیکه‌لا: گفتگوئی گه‌رهو شیواو.

sputum (spū'təm), n. (۱) تف: لیک. (۲) به‌لغم: تفو: پلغم.
spy (spī), v.i. (۱) سووسه‌کردن: جاسوسی کردن.

(۲) به‌دی کردن: بینن. (۳) پشکنین: لئ ووردی‌بوونه‌وه: تیزوانن.
(۴) (~ out), بؤ دهره‌کوتن (له نه‌جاسی پشکنین یا لئ ووردی‌بوونه‌وه‌دا).

v.i. (۱) سووسه‌کردن: جاسوسی کردن: سیخوری کردن.
(۲) چاودیزی کردن. (۳) پشکنین: لئ ووردی‌بوونه‌وه: باش تیزوانن.

n. (۱) سیخوری: جاسوس: پازیر.
(۲) سووسه‌یی: سیخوری: جاسوسی.

spy-glass (spī'glas', spī'glās'), n. سووربینی
بچووک

squab (skwāb, skwōb), n. (۱) به‌چکه کوژتر و بالنده‌ی تری باله‌فیره
ته‌پوو. (۲) کسینگی کورته‌بند و قله‌وه: کسینگی خرینه.

(۳) نه‌شکه‌کله (به‌تایبه‌ی هی ناو نوتمیل) کوشنگ. (۴) قه‌نه‌فه.
adj. (۱) تازه هلقولانور یا باله‌فیره ته‌پوو. (۲) کورته‌بند و قله‌وه: خرینه.

squabble (skwāb'l, skwōb'l), v.i. شهر کردن له‌سهر شتی
هیچ‌پوچ: ده‌مقره کردن: به‌به‌کده‌هاتن

v.i. تیکه‌ل‌ویکنال کردن: تپسی رینخراو (چاپکاری).
ده‌مقره: ده‌مقالی: شهره‌قه: ناکوکی: شهر له‌سهر شتی هیچ‌پوچ

n. -squabbling (n.).
کورته‌بند و قله‌وه.

squabby (skwāb'i, skwōb'i), adj. (۱) پهل (سوپی).
(۲) قائم (و مرزش... هند): دسته: کولمه‌له.

squad (skwād, skwōd), n. (۱) قائم نیرووستکردن: قائم قائم کردن: ده‌ست‌ده‌سته‌کردن.
(۲) خسته‌تاق‌تیکه‌وه.

squad car, نوتموبیلی پاسه‌وانی و سووسه‌ی پولیس (به ته‌لسزو
ته‌له‌فون‌هوه). پینشی ده‌ووتری "cruiser" وه "prowl car".

squadron (skwād'rən, skwōd'rən), n. (۱) گله‌که‌شتی جه‌نگ.
(۲) لق (له‌شکری سواره). (۳) پؤل (فره‌کی جه‌نگ).

(۴) کولمه‌له: پوره: ژماره‌یکه نؤرا: کله:
(-s of flies danced up and down.)

v.i. پؤل پؤل کردن: قائم پیکه‌پندان: ده‌ست‌ده‌سته‌کردن.
(۱) پیس و پؤلخ:
پیس و ناخوش: پیس و بؤگن: (a ~ house, neighborhood, etc.)

(۲) کساس: دامار: گولول: ناخوش: ره‌شو: پورت.
-squalidity (n.); squalidly (adv.); squalidness (n.).

squall (skwōl), n. (۱) گهرده‌لوولیکه به باران یا به‌فروهه:
بایمکی زور قایمه به به‌فر یا بارانه‌وه.

(۲) [Colloq.], پشویی: هراوه‌ویا: بگرمو به‌رده: ناخووب.
بایمکی زور قایم هملکردن (به باران یا به‌فروهه): گهرده‌لوول هملکردن.

v.i. & v.i. قیزاندن: هاولر کردن: زریکان
squall (skwōl), v.i. & v.i.

- (۵) پاک (سورد اگمری): پورا! بن گزی و فیل وتله که: (a ~ deal).
- (۶) راسته و راست: بهمن پنج و پیمان: راست و پیمان! پیک و پیمان: (a ~ answer, refusal, etc.)
- (۷) پان و توکه
- (۸) نو جایی (بیرگاری).
- (۹) چوارگوشه (پینوانه): (three ~ feet; five ~ inches).
- (۱۰) [Colloq.] تیرکمر: نارمزوشکین! باش! بمری دل گر: (a ~ meal)
- (۱۱) [Slang] کۆنه پهرست (له پرووی بیرو پاو جل و بمرگر هملونستی کۆمه لایه تی پیموه): شوژن مؤده نه کهوتو.
- (۱) به راست و پورانی: به پیک و راستی: بهمن پنج و پیمان.
- (۲) (۱) پوو پورو: بهرامبر (ب) لاسمر گۆشی راست.
- (۳) بهکسمر: راستوخۆ: (She ran ~ into the wall).
- (۴) بهمن ترسو له مرزا پوو پورو: بهتوندی: (She looked him ~ in the eye and told him to get lost.)
- (۵) به چوارگۆشیمی: له شنیوهی چوارگۆشدها.
- (۱) لاسمر گۆشی راست: لاسمر گۆشی وه ستاو! پیک.
- (۲) پاک: سمر راست: بن گزی و فیل وتله که: پیک و راست
- (۳) به پاک: به راست و پورانی: به پیک و راستی: بهمن پنج و پیمان
- out of square, (۱) لاسمر گۆشی راست نیه: ناپیک.
- (۲) [Colloq.] نگوچمار. (۳) [Colloq.] به همله.
- square away, (۱) راستکردنموی بایهوانی کهشتی و ناماده بیون بۆ پۆیشتن.
- (۲) هه مووشیک ناماده و پیک و پیک کردن.
- (۳) هملونستی شهر و مرگرتن (بۆکسبازی).
- square off, خۆ ناماده کردن بۆ شهر یا ئیدان (بۆکسبازی).
- square the circle, (۱) چوارگۆشه کردنی بازنه: دۆزینه موی
- چوارگۆشیمیک که پوو پوره کهی شه مهندهی هی باز نهیمک بن.
- (۲) هملونستی کردنی شتیکی زۆر گران.
- square up, (۱) پاک له پاک کردن: پاک کردنه (قرن): دانموه.
- (۲) پوو پورو وه ستان (بۆ شهر).
- square bracket, کهواته گۆشه دار.
- (وهک شه مووانه [])
- square dance, سهمای چوارگۆشیمی: سهمایکی نه ممریکی چوار ژن و
- چوار پیاوی به به چوارگۆشیمی.
- square circle, معیانی بۆکسبازی.
- square deal, [Colloq.] سورد اگمری بهکی بن گزی و پنج و پیمان!
- پیک و پیمان: به پورانی: به پیک و راستی: بهمن پنج و پیمان.
- square meal, ژمه خۆراکیکی باش و تیرکمر.
- square root, رهگی دوو جا (بیرگاری)
- square shooter, کهستیکی پالا و سمر راست و به پورانی.
- square-shouldered (skwār'shōl'dērd), adj. چوارشانه.
- (۱) لووت پان یا چوارگۆشیمی
- (پیناؤ). (۲) کۆنه پهرست: پیک و پیک! له پانه بدمر سلکه موه له رهفتاردا
- square-toes (skwār'tōz'), n. کهستیکی کۆنه پهرست و له پانه بدمر
- پیک و پیک و سلکه موه.
- squarish (skwār'ish), adj. وهک چوارگۆشیه.
- squash (skwāsh, skwōsh), v.t. (۱) فلیقاندنموه! پلشاندموه!
- جیق دهرهئان! هارین. (۲) دامرکاندموه (شووش، بهرهلستی): کۆژاندنموه!
- پیشیل کردن. (۳) دمسکوت کردن (به قسمی رهق): بهزاندن.
- v.t. (۱) پلشاندموه: فلیقاندنموه: جیق دهرهاتن. (۲) شلیه هاتن.
- (۳) دپیندان! به زۆر خۆ پیندا کردن.
- n. (۱) شتیکی به ناسانی فلیقاندنموه یا پلشاندنموه.
- (۲) تله: تله: ملت. (۳) فلیقاندنموه: پلشاندموه: جیق دهرهاتن.
- (۴) دهنگی فلیقاندنموه.
- (۵) [British] خۆشاری لیمۆی تیکه لۆ به شتی تر: (a lemon)
- (۶) سکواش: یاری به که له تهنس و تۆپینی دهست ده چیت.

- n. قیرۆ: هاور زریکه
- squally (skwōl'i), adj. (۱) گهرده لولوی! قایم (با) باو باراناری
- (۲) [Colloq] ناشوباری: ناسووده
- squalor (skwāl'ēr, skwōl'ēr), n. پیس و پۆخلی پیس و بۆگهشی:
- که ساسی: داماری: پیسی و ناخۆشی: رهش و پووتی:
- (to live a life of ~)
- squama (skwā'ma), n. پوله که: گیانه ره ناسی: پوره کناسی:
- توینک کاژ
- squamate (skwā'māt), adj. پوله کاوی: پوله که دار!
- به پوله که داپۆشراو: (~ reptiles).
- squamation (skwā-mā'shan), n. (۱) پوله که دار
- (۲) شنیوهی پیکهراوی پوله که (ماسی).
- squamo- (skwā'mō, skwā'ma), پیشگریکه به مانای پوله که.
- squamosal (skwā-mō's'l), adj. squamous (۱)
- (۲) تابهتر به نیشقانی همر دولاوی کاسه ی سهر
- n. نیشقانی همر دولاوی کاسه ی سهر
- squamose (skwā'mōs, skwā-mōs'), adj. - squamous.
- squamous (skwā'mas), adj. (۱) پوله که دار: پوله کاوی:
- له پوله که بیکهاتو. (۲) تابهتری به نیشقانی پوله که یی همر دو کاسه ی سهر.
- squamulose (skwā'mō-lōs'), adj. به پوله که یی بچکوله
- داپۆشراو: پوله که یی بچکوله دار.
- squander (skwān'dēr, skwōn'dēr), v.t. & v.i. (۱) به مادن
- (پاره): به پورانی: به پورانی کردن: له ناولان: (to ~ one's money)
- (۲) [Obs.] پرش و بلا کردنموه.
- n. پاره به پورانی: پاره به پورانی: دهستی لوی.
- square (skwār), n. (۱) چوارگۆشه (نه اندازه).
- (۲) شتیکی چوارگۆشیمی. (۳) گۆپه پانی ناشار: میان: (the town ~)
- (۴) ریزه خانوی بهینی چوار شه قام: (پیشی دمووتری: "block")
- (۵) دوری شه ریزه خانوه له شه قامیکه بۆ شه قامیکی تر.
- (۶) دهسته سمریازی به چوارگۆشیمی پیز بوو.
- (۷) گۆشه ی پیاوان (نه اندازه یاری: دارتاشی... هتد).
- (۸) خانه (شه ترهنج، دامه... هتد).
- (۹) دوو جا بیرگاری: (9 is the ~ of 3)
- (۱۰) [Slang] کهستیکی کۆنه پهرست (له بیرو پاو جل و بمرگر هملونستی کۆمه لایه تی پیموه): کهستیکی که شوژن مؤده نه کهوتی:
- (۱۱) [Obs.] پینوانه: په پیموه.
- v.t. (۱) کردن به چوارگۆشه! وهک چوارگۆشه لیکردن: به چوارگۆشیمی پیرن.
- (۲) به راستی راگرتن! راستکردنموه: (~ your shoulders).
- (۳) بیرینه وه (حساب، دهفتنگری): راستکردنموه:
- (We have ~ed accounts.)
- (۴) قهرز دانموه و حساب بیرینه موه یا پیک کردن:
- (This money will ~ him.)
- (۵) وهک بهک لیکردن: هاور تاکردن (خانی یاری یا پیشگر کن).
- (۶) تاقیکردنموه بۆ پیک و راستی (نه اندازه): راستکردنموه.
- (۷) بهراوردن کردن: تاقیکردنموه به بهراوردن کردن.
- (۸) گونجاندن: سازاندن: لهگه لدا گونجاندن یا پیکهستی:
- (I can't ~ what he does with what he says.)
- (۹) دوو جا کردن (بیرگاری).
- (۱۰) [Slang] بهرقیل پیدان
- v.t. (۱) به راستی وه ستان: پین کردن له یاری راستی.
- (۲) لهگه ل گونجان: لهگه ل پیک و پیمان:
- (His actions do not ~ with his words.)
- (۳) هاور تابوون (خانی یاری گۆلف).
- adj. (۱) چوارگۆشیمی: چوارگۆشه (۲) بهشیوهی گۆشه ی وه ستاو.
- (۳) پیک: راست (۴) هه مووی دراوه توه (قرن): پاک له پان: پاک (قرن).

squill

(۲) به قیزوینیز

(۱) لاستیکی، **squeegee** (skwē'jē, skwē-jē'), *n.* Also **squilt**, شوشه سپین (۲) خولونوزکهای لاستیک وینه گرو وینه مکن به کاری دهینت بوسیرین

(۱) ووشین؛ گوشین؛ ناز ئی کرتن؛ هنگوشین: **squeeze** (skwēz), *v.t.* (to - a lemon dry)

(۲) ئی دهرهینان به گوشین یا یادان: (She - water from the clothes.) (۳) به زور لیسندن؛ پروتکردنوه

(۴) گوشین؛ ووشین: (to - a person's hand.)

(۵) چهوسانهوه یا زور بؤ هینان (به داخلزی یا باجی تاپمو... هندا)

زورلینکردن؛ به گیهینان (۶) باومش پیاکردن؛ هنگوشین؛ هنگلوفتن

(۷) وینتهی دهقاردق دهرهینان (به شتیکی نرم خستنه سمر شتیکی رهقو

پمستانهوه). (Colloq.) (۸) به زور پین کردن؛ زورلینکردن

(۹) به زور خؤ پیاکردن؛ برپیدانوه به زور چوونه زوردهوه؛ به زور تن چوون

تن ترنجانن

(۱) گوشران؛ ووشران؛ پسان؛ فلیقانهوه (مجاز)

(۲) زور خستنه سمر؛ زورکردن

(۳) (in; - out; - through) به زور خؤ پیاکردن؛ برپیدانوه

به زور چوونه زوردهوه؛ به زور تیختن؛ تن ناخین؛ پمستن؛ پمستانهوه

تن ترنجان

[to - (one's way) through a crowd; Can I - in?]

(۴) به ناستم بردهوه؛ دهرچوون؛ سمرکوتن یا دهرپازبوون

(The bill barely -ed through.; We barely -ed by.)

n. (۱) گوشین؛ ووشین؛ هنگوشین

(۲) (۱) باومش پیاکردن؛ هنگلوفتن؛ هنگوشین (ب) دستم گوشین

(۳) (۱) تن ترنجان؛ تن ناخین؛ سیخناخ؛ پمستن

(ب) جهنجال؛ قهرمانی به کی نیجگار زور

(۴) وینتهی دهقاردق (که به پمستانهوهی شتیکی نرم به سمر شتیکی رهقوه

دهرههینوزی) (۵) (۱) گوشران؛ خؤشوار. (ب) نهخت؛ توستال؛ توز

(۶) (Colloq.) زور بؤ هینان؛ زورلینکردن (پروتکردنوه)؛ به گیهینان؛ زور

-squeezable (adj.); squeezer (n.).

به گیهینان بؤ پاره یا شتی تر لیسندن؛ زور بؤ هینان

(بؤ پروتکردنوه یا ناماجی تری خؤ به گیهینان).

(۱) شلقه؛ شلقه شلق؛ فلقه فلق (وهک دمنگی

به لیتاودا پویشتن) (۲) توپه شتی فلیقاره. (۳) وهلامی توندوتیزو

دهمکوتکر؛ دهمکوت؛ قوروقه پینکر؛ بیاهه لشاخان

(۱) فلیقاندنوه؛ پلیداندنوه؛ هارین؛ شیلان؛ جیق دهرهینان

(۲) (۱) کوراندنوه (شوروش، ناشوروش)؛ پینشیل کردن

(ب) دهمکوت کردن؛ قوروقه پینکردن

(۱) شلقه شلق؛ لیتاوهاتن؛ فلقه فلق هاتن؛ فلقه کردن

(۲) بهناو لیتاوه یا قورواودا پویشتنو شلقه شلق ئی ههلسان؛ به پیلای تهروه

پویشتنو فلق ئی ههلسان

-squelcher (n.).

(۱) (۱) فیشمه کشتیه. (ب) فیشمه کشتیه به که

دهسوتن به لام نانه قتمهوه. (۲) داشورین؛ شورین (به قسه).

(۱) فیشمه کشتیه تهقاندن؛ تهقینهوه

(۲) داشورین؛ باش شورین (به دم).

squid (skwid), *n.* سکوید؛ گیاندارتیکی دهریایی نمری ده پهل قاوغداره

دهمخورنتو بؤ دانه خورمی راهه مامیش به کاردیت

به قلی ولسی نووسین یا نیگارکیشان: **squiggle** (skwi'g'l), *v.t. & v.i.*

به خواروخنج نووسین یا وینه کیشان

هیلینکی خواروخنج؛ نووسینی قلی بلی

n. خواروخنج

squiggly (skwig'li), *adj.*

(۱) پروه کیکه له توخی شلینز

(۲) سلهک یا پیاژوکی نیم پروه که (بؤ دهرمان به کاردیت).

squash

adv. به دمنگی وهک فلیقانهوه یا پلیدانهوه

(۱) کوهله که؛ کوهله که می مل بارک. **squash** (skwāsh, skwōsh), *n.*

(۲) پروه کی کوهله که

squash bug, میرووی کوهله که؛ میرووی کی زیانه خشه بؤ کوهله که

پروه کی تر

(۱) نرمو نول. **squashy** (skwāsh'i, skwōsh'i), *adj.*

(- cushions)

(۲) تهره نهره؛ لیقن

(۳) مل؛ زور گهینو؛ بوودو. (melons -)

-squashily (adv.); squashiness (n.).

(۱) ههترووشکان؛ ههتروتان

به چیچکانهوه دانیشتن. (۲) دسته سمر داگرتنی خانوو زهوی وزاری چؤل

بهین تاپوو بهین کوزدان. (۳) داگرتکرندی زهوی وزاری میری به نیازی تاپو

کردنی

v.t. خؤ ههترووشکان؛ خؤ ههتروتان

(۱) ههترووشکان؛ ههتروتان؛ به چیچکانهوه دانیشتنو

(۲) نرم؛ ب؛ کورتو نهستوو؛ یا قورس

n. ههترووشکان؛ ههتروتان؛ به چیچکانهوه دانیشتن

(۱) کسه کی ههترووشکار یا

به چیچکانهوه دانیشتنو. (۲) (۱) کسه کی که دست به سمر خانوو زهوی و

زاری چؤندا دهگرتو تینیدا داده نیشتن بهین کریو بهین تاپو؛ داگرتکر

خانوو چؤل (ب) داگرتکرندی زهوی وزاری میری به نیازی تاپو کردنی

(۱) نرم؛ داگرتوو. **squat** (skwāt'er, skwōt'er), *n.*

به چیچکانهوه دانیشتنو. (۲) (۱) کسه کی که دست به سمر خانوو زهوی و

زاری چؤندا دهگرتو تینیدا داده نیشتن بهین کریو بهین تاپو؛ داگرتکر

خانوو چؤل (ب) داگرتکرندی زهوی وزاری میری به نیازی تاپو کردنی

(۱) نرم؛ داگرتوو. **squatty** (skwāt'i, skwōt'i), *adj.*

(۲) کورتو نهستوو

(۱) زینکی هیندی نه ممریکی. **squaw** (skwō), *n.*

(۲) ز؛ له بووی گانهوه؛ ناهرت

ماسی به کی رویاری بارک و

دریز کوله به

(۱) قیراندن (وهک مریشلهو تووتی)؛ قیره قیرکردن. **squawk** (skwōk), *v.i.*

(۲) [Slang] سگلاکردن به توندوتیزو؛ بؤله بؤل کردن

(۱) قیره؛ قیره قیر

(۲) [Slang] سگلائی قوندوتیزو؛ بؤله بؤل

پیاویکی سیبه که زنی هیندی نه ممریکی هینان

(۱) جووکه جووکه کردن (وهک مشک)؛ **squeak** (skwēk), *v.i.*

جیچه جیک هاتن؛ زیق زیق کردن. (۲) جیره جیره کردن (دهرگا)؛ جیره هاتن؛

جیراندن. (۳) [Slang] نهیننی درکاندن؛ خبه رلیدان؛ تروش کردن

(۴) به ناستم سمرکوتن یا دهرپازبوون؛ به ناستم دهرچوون

(۱) زیق زیق کردن؛ به زیق زیق وهوتن. (۲) جیره ئی ههلساندن (دهرگا)

(۱) جیچه؛ جووکه؛ زیق؛ جیره. (۲) به ناستم رزگار بوون

n. به ناستم

narrow (or close, near) **squeak**, [Colloq.], دهرپازبوون؛ به ناستم رزگار بوون

جووکه جووکه؛ زیق زیق وهوتن؛ جیره جیره

squeaky (skwēk'i), *adj.* (a - floor, door, table, pair of shoes, etc.)

-squeakily (adv.); squeakiness (n.).

(۱) قیراندن؛ زیقاندن؛ زیقاندن؛ جیچه جیق کردن

(۲) [Slang] خبه رلیدان؛ تروش کردن؛ پمکردن

(He - on his classmates to the teacher.)

(۲) سگلاکردن؛ بؤله بؤل کردن

(۱) قیراندن؛ شیراندن؛ زیقاندن

(۲) زیکه ئی ههلسان: (-ing the tires)

n. قیره؛ زیکه؛ شیره؛ جیچه جیق

-squealer (n.).

(۱) زوو دل تیکه چوو؛ دل تیکه هاتو؛ **squeamish** (skwēm'ish), *adj.*

زوو دهرشیتوه. (۲) خوی به سمنگن داده سنو بیزی له گهلیکه پهروشت

دههینتوه؛ زوو زویر دهین له پهروشتیکه که لای ناشورین بی؛ به قیزوینیز (مجان)

squilla (skwɪl'ə), *n.* چمند جزیره گیاندارنکی قاروغداری دهریایی کون هملکن له ته نکاودا.

squinch (skwɪnʃ), *n.* کهران یا تاقی فوریشی ژوود.

squint (skwɪnt), *v.t.* (۱) جاو مینانه و به کون سهریرکردن؛ سهریرکردن به درزنکی جاو؛ جاو نیمچه نورقان و سهریرکردن (۲) مه تیلهی جاو سهریرکردن (۳) خیل بوون (۴) لایه نگرکی کردنی لایه؛ حزن به لایه کون؛ برهه لایه کون چون (۵) له ری لادان؛ له ریبارنکی تاییه تی لادان.

v.t. درزنکه له جاودا هیشتنه و تئ نوارین.

n. (۱) به تیلهی جاو سهریرکردن؛ بدل نه بوون (۲) به درزنکی جاو ته ماشاکردن (۳) مهیل؛ حزن (۴) مهیل ما حزی جهوت؛ (۵) خیل؛ خیلیتی.

adj. (۱) مه تیلهی جاو سهریرکردن؛ نارازی (۲) خیل؛ جاو تیل؛ جاو چه پو راست

squint-eyed (skwɪnt'ɪd), *adj.* (۱) خیل؛ جاو تیل؛ جاو چه پو (۲) به تیلهی جاو سهریرکردن؛ ناحز؛ کیناوی؛ به دخوا

squire (skwɪr), *n.* (۱) قهقار؛ هانگری سوارچاک (که به ناسایی کورنکی خاندان بوو)؛ برده سستی سوارچاک. (۲) (۱) برده سستی پیایونکی گهره (ب) جوامر؛ جوامیری هاودمی خاتونیک (که به ناسایی پیایونکی دلسون بوو بوی (۳) ناغا؛ کوخا؛ دهرمه؛ گانازماوی خاوهن زهوی و زارنکی نینگلیزی به (۴) دادپرس (له نهمریکاندا).

squirearchy (skwɪr'ær-ki), *n.* (۱) چینی ناغا و دهرمه؛ گانازماگل. (۲) پرنسی ناغا و دهرمه گان

squireling (skwɪr'ɪŋ), *n.* دهرمه بگی چوون.

squirm (skwɪrm), *v.i.* (۱) پیچ و لوون خواردن (وهک لهشی کرم مار (۲) له خشاندا یا له به گره هانندا؛ (۳) خؤ کرکردن؛ تلانه و (وهک به نیش و نازاره و). (۴) خوبادان و خؤ کرکردن له تریقی و شرمه زاریدا؛ ناره حه تی و بی نارامی پیشاندان

n. پیچ و لوون خواردن لهشی؛ تلانه و (وهک به نیش و نازاره و)؛ خؤ کرکردن.

-squirmy (*adj.*).

squirrel (skwɪr'əl, skwɪrl), *n.* (۱) سموره. (۲) کهنی سموره.

squirrel monkey سموره مهبوون؛ مهبوونینکی بچوونکی نووک

squirt (skwɪrt), *v.t. & v.i.* (۱) فیچقه کردن؛ به فیچقه هاننه دهرمه. (۲) تهرکردن به فیچقه (مروقه؛ شت)؛ او ئی هاپرزان؛ فیچقه پیاکردن. (۳) فیچقه؛ نامیس (۴) فیچقه پیاکردن؛ ئی هاپرزان (۵) فیچقه؛ نار. (شله)؛ شله؛ به فیچقه هاننه دهرمه. (۶) [Colloq.] همرزه بگی بن حیا و بن نهراکت؛ کهنیکی هیچ و چوچی لووت بریز

squirt gun (۱) دهمانجی؛ او (۲) نامیری هاپرزان.

squish (skwɪʃ), *v.t. & v.i.* [Dial.] = squash.

sri (shrɪ), *n.* گهره. ووشی بانگ کردنی هیندی به.

stab (stab), *v.t.* (۱) چه قولیدان؛ خنجه رانیدن (۲) پیاکردن (چه قول؛ خنجه)

v.t. (۱) چه قولیدان؛ خنجه رانیدن (۲) بلدان؛ له نیش و نازارا بوون (وهک له چه قولیدانه و). (۳) برینی چه قولیدان؛ (۴) پیاکردن (چه قول؛ خنجه)؛ لیدان.

n. (۱) نیش و نازاری تیژو کوتوبی. (۲) نیش و نازاری تیژو کوتوبی. (۳) [Colloq.] مهول؛ تاقیکردنه و (to take a ~ at a question).

-stabber (*n.*).

stabile (stā'bil, stab'ɪl), *adj.* (۱) نه بزوک؛ نه بزوت؛ جن نه گون؛ (۲) جینگر؛ چه سپاو (۳) گهرما کاری تن تاکات؛ نه گون

stability (stə-bil'ə-ti), *n.* (۱) جینگری؛ چه سپاوی؛ چه سپان؛ (۲) مه گونان (مروقه)؛ خوراکرتن. (۳) مه گونان (مروقه)؛ خوراکرتن. (ب) پشت بن ستران. (۴) ناسایف؛ ناسوودیمی؛ نارامی.

(۴) به نیشی ووشکسوفی به مانره له ههمان پهرسنگادا به درزی ژانی.

(۱) چه سپاندن؛ (۲) جینگرکردن؛ قایم کردن. (۳) چه سپاندن (نرخ) له گوزان کهمکردنه و.

(۲) لهنگه گرتن یا پارگرکردنی فروکه.

v.t. جینگر بوون؛ چه سپان.

-stabilization (*n.*).

stabilizer (stā'bil-ə-liz'ər, stab'ə-liz'ər), *n.* (۱) چه سپیندر؛ (۲) لهنگه فروکه؛ نامیری پارگرکردن و لهنگه گری فروکه و کهنی.

(۱) مادده بیکه دهرکرتنه ته قهمنی به یهوه بؤ نهوهی همر له خویوه نه ته قیتنه و.

(ب) مادده بیکه دهرکرتنه مادده تری کیمیاوی به یهوه بؤ پارگرتن له دخی خؤدا.

(۱) جینگر؛ چه سپاوی؛ چه سپو؛ قایم.

(۲) خوراکرتن نه گون؛ (مروقه)؛ پشت بن به ستران؛ یهک دل. (۳) نارام؛ ناسوود.

(۴) نه گون؛ به رده وام؛ هه میشیمی. (۵) لهنگه گرتن؛ لهنگه گرتن.

(۶) شی نه یهوه ووه (کیمیا)؛ دانه و شوا؛ نه گون

stable (stā'bil), *n.* (۱) تاوله؛ ته یله؛ گهره. (۲) وولخی تاوله؛ گشت وولخی ته یله بیک. (۳) گشت نسی پی غارغارتنی کهنیک. (۴) مه بته رگانی نسی پی غارغارتنی تاوله بیک. (۵) کورنه تاوله و؛ له تاوله یا گهره پارگرتن. (۶) له تاوله؛ بوون؛ کرانه تاوله و یا گهره ووه.

v.t. همرزه ی تاوله؛ مندانی به رده سستی تاوله.

stableman (stā'b'l-man', stā'h'l-mon), *n.* مه بته ر

(۱) تاوله؛ تاوله گان؛ گهره. (۲) جزی پارگرتن نسی له تاوله؛ جینگره پنگی ناو ته یله

stablish (stab'lish), *v.t.* [Archaic] = establish.

staccato (stə-kä'tō), *adj.* (۱) پچرپچر (موسیقی)؛ (۲) پچرپچر؛ یهک له دوا یهک؛ پهستا پهستا؛ (۳) پچرپچر (گفتوگو، موسیقا، تهقی تهنگ).

(۱) مه لؤ؛ خرمان؛ شارا؛ گهره. (۲) به سته؛ کوزمان؛ لیرنه؛ کلهک؛ بهند؛ (۳) سن تهنگی هلسپیراو وهک سنیا. (۴) پیوانه بگی دارو خلووزی نینگلیزی به. (۵) (۱) بیزه دووکل کیشی سهر سهرمان. (ههره ها "smoke-stack"). (ب) دووکل کیشی سهر کشتی؛ مکنیکی خؤ بزوین... هتد. (۶) بیزه رده ی کتیب (له کتیب هانندا). (۷) (بشی کتیب هانگرتنی کتیب هاننه بیک (pl.)). (۸) [Colloq.] کلهک؛ زماره بگی زور؛ کوزمانه. (۱) کلهک کورن؛ به سته کورن؛ هانچن (لیرنه دار، بهرد، کتیب، خشت)؛ *v.t.* کوزمان کردن. (۲) بارکردن؛ ئی بارکردن. (۳) گزی کردن (قومار، یاری کاغفن).

(۱) کورنه نه وهنده (ژمیره)؛ نه وهنده بوون؛ کؤکردنه ووه. **stack up.** (۲) هاو تابوون؛ خؤ له قهره دان؛ شان له شان دان.

(۱) به دزی بهوه پتختستی **stack the cards; stack the deck,** کاغفری یاری و قومار بؤ گزی کردن؛ گزی کردن. (۲) پیشه بگی پتختستی شتیکه یا کاریکه به ناروایی بؤ سهرخستن یا ژرختستی لایهک له ناکوکی یا پیشه بگی بیکدا.

staddle (stad'əl), *n.* (۱) جن خرمان و شارا؛ بنی خرمان و شارا یا گره (به تاییه تی که له سهر به رزه کتیک کلهک کرابن). (۲) پالپشت؛ کوزمانه

(۱) - **stadholder** (stad'höl'dēr), *n.* Also **stadtholder,** همرانه وای کونی همرینکی هوله نده. (۲) سهرهک دادومری هوله نده.

stadia (stā'di-ə), *n.* (۱) دوری پیو (پروپتیوی)؛ شیشی دوری پیو. (۲) دوری پیوان به شیشی دوری پیو.

stadia (stā'di-ə), *n.* plural of stadium.

stadimeter (stā'di-om'ə-tēr), *n.* (۱) نامیری پیوانی گوزها؛

گۆشەپەنومەر (۲). نامىزى پىئوانى ھىلى چەسارە و پىچىچى.
stadium (stā'di-əm), *n.* (۱) خولگى راکردن يا پىشپىگىن (لە يۇنانى). (۲) پىئوانىيەكى يۇنانى كۆنە كۆندە دەورەى درابو بە پەلەھى دانىشتن. (۳) پىئوانىيەكى يۇنانى كۆنە (برىتىيە لە ۶۰۷ يىن . . (۴) پارىگاي پەلەھى (بۇ دانىشتى سەيركەران!) و مۇزىگاي سەركراھەى پە دار يا تەلاندان. (۵) قۇناغى نەخۇشى.
stadtholder (stat'hōl'dēr), *n.* - **stadholder**.
staff (staf, stāf), *n.* (۱) (ب) دار دەست: گۇچان. (ب) كوتە: گورز.

(ج) دارنالا (د) گورزى پاشا و پياوى گورەى تر.
 (ه) [Archaic]. قەدى رەم يا نىزە. (و) دارى پىئوان.
 (۲) پالېشت: بىشتىوان. (*He was a ~ to the whole group.*)
 (۳) دەستەى فرمانبەران: دەستەودايەرە.
 (۴) دەستەبەك فرمانبەرانى تايىمەشى:
 (*a teaching ~; office ~; maintenance ~*)
 (۵) دەستە ھىلى ئاسۇيى كاشەزى مۇسىقا لەسەر نووسىن (كە پىنج ھىلن).

adj. ھى دەستەى فرمانبەران.
v.t. فرمانبەر بۇ دانان: كارگەر بۇ تەرخان كەردن: فرمانبەر پىئوان.
staff (staf, stāf), *n.* گەج (خانوسازى)
staffer (staf'ēr), *n.* فرمانبەر: نەندامى دەستەى فرمانبەرانى دەسگابەك نان.

staff of life, چارەش
staf sergeant,
stag (stag), *n.* (۱) نىرە ناسك. (۲) يەختە: گياندارى خاسا
 (۳) (ا) پياويكە كە بە تەنھا دەچىتە ئاھەنگ، واتە، ئۇ لەگەل خۇى نابات.
 (ب) ئاھەنگى پياوان.

adj. تەنھا بۇ پياوان (ئاھەنگ) ھى پياوان: (*a ~ party*).
v.t. [Slang]. شۇن كەرتەز بۇ سوسە كەردن: سوسە كەردن: جاسوسى بەسەرە كەردن

v.t. چوونە ئاھەنگ بە تەنھا، واتە، بەين ئۇ لەگەل خۇ بىردن.
go stag, [Colloq.], بە تەنھا چوونە ئاھەنگ، واتە، ئۇ لەگەل خۇ بىردن.
stage (stāj), *n.* (۱) سەكۇ: بەرەك
 (۲) داربەست (خانوسازى): داربەند: نەسكەلە (خانوسازى). (۳) نەزەم.
 (۴) نەو بەشەى گەردىبەك شەئى لەسەر دادەنرى بۇ تىپوانىن و لىكۆلىنەورەى.
 (۵) شانۇ

(۶) شانۇگەرى: پىشەى شانۇگەرى و نوواندن.
 (۷) شۇيى رۇودان: (*Europe has been the ~ for many wars.*)
 (۸) كارواز سەرا: شۇيى لادانى بەيىنى دوو قۇناغە پى.
 (۹) قۇناغ: قۇناغە پى.
 (۱۰) stagecoach (۱) (ب) پاس.
 (۱۱) پەلە: قۇناغ: (*an advanced ~ of cancer*).
 (۱۲) بەشپىكى موشەك. (۱۳) چىن (زەمىنناسى).

v.t. (۱) پىشكەش كەردن يا پىشاندان لەسەر شانۇ: (*to ~ a play*).
 (۲) پىن ھەلسان: كەردن: پىكخستن:
 (*to ~ a demonstration, an invasion, attack, etc.*)

v.t. (۱) بۇ پىشاندان لەسەر شانۇ شىان: (*The play ~s well.*)
 (۲) بە كاليسكەى قۇناغ قۇناغ ھاتوچكەردن.
by easy stages, بە قۇناغى بچوك بچوك: وورە وورە: لەسەر خۇ.
stage-coach (stāj'kōch'), *n.* كاليسكەى گەشتى قۇناغ قۇناغ:
stage-craft (stāj'kraft', stāj'krāf'), *n.* شانۇگەرى:
 پىشەى شانۇگەرى: ھونەرى شانۇنامە نووسىن و پىشكەش كەردن.

stage direction, (۱) نامۇزگارى شانۇ: نامۇزگارى دەربارەى نوواندنى
 شانۇنامە و كەردارى نۇنەرەگان (كە لە دەقى شانۇنامەگەدا دەنوسرىت)
 (۲) سەرىرەشتى كەردنى نوواندنى شانۇنامە.
stage director, كارگىرى شانۇ
stage door, دەرگاي بىشەورەى شانۇ

ترسى شانۇ.
stage fright, كارگەرى شانۇ: كەسكە نىش لەسەر
stage-hand (stāj'hand'), *n.* دىمەن و چار شتى تىرى شانۇ دەكات كە پىئوستە بۇ پىشكەشى كەردى
 شانۇنامەبەك.
stage manager, كارگىرى شانۇ.
stager (stāj'ēr), *n.* (۱) كەسكى قال يا شارەزا
 (۲) [Archaic]. نوئىنەر: نەكتەر.

stage-struck (stāj'struk'), *adj.* شىتى شانۇ: زۇر ھەز بە
 نۇنەرى يا نەكتەرى دەكات.
stage whisper, (۱) چپەى شانۇيى: چپەيمكى سەر شانۇيى بىستارو
 لەلەيەن گونگەرەكانەورە (۲) چپەى بىستارو (لەلەيەن خەلكى تىرىشەورە)

stagey (stāj'i), *adj.* = **stagy**.
staggard (stag'črd), *n.* **Also staggart,** نىرە ناسكىكى چوارسانە.
stagger (stag'ēr), *v.t.* (۱) لەتەردان: بەملا و بەولادا كەرتەن:
 لارەولار كەردن: بە لارەولار پىشەن: لا بەلا پىشەن.
 (۲) دوونى كەردن: پرايى كەردن.

v.t. (۱) لەتەر پىئان (دەك بە مستەكۆلە پىكخستان) بەملا و بەولادا خستن
 (۲) واق وورماندن: ھەپەسەندن: سەرسورماندن
 (۳) بە لا بەلا پىز كەردن يا پىكخستن: لەم دىيو لەم دىوي ھىلنەكەورە پىز كەردن
 بە جۇرىكە كە پىچاوپىنج يا لا بەلا بنوئىن:
 (*Theatre seats are ~ed for clear viewing.*)

(۴) بەين تىخستن: تىكەلەكخىشان بە جۇرىكە كە بەيىنى تى بىكەوئ:
 (*Employees' vacation periods have been ~.*)

n. (۱) لەتەر: لەتەردان: بەملا و بەولادا كەرتەن: لارەولار كەردن.
 (۲) پىزى پىچاوپىنج: بىئوانى پىچاوپىنج يا نەملا و نەولا.
 (۳) (*pl.*) ، سەرەخووانى نەسپو رەشەوولاخ.

stagger-bush (stag'ēr-boosh'), *n.* پىچكىكى زەھرايى بە
 رەشەوولاخ تووشى سەرە خۇل دەكات.
staggering (stag'ēr'ing), *adj.* ئىچگار زۇر: پىن شومار: واق وورپىن:
 (*The death rate among children was ~.*)

stag-hound (stag'hound'), *n.* تانجى راوہ ناسك.
staging (stāj'ing), *n.* (۱) تەختەبەندى سەرەمدى: چوارچىوہى لەسەر
 وھستار: بەرەك (۲) كارگىرى كاليسكەى ھاتوچۇ.
 (۳) گەشتكەردن بەم جۇرە كاليسكانە.
 (۴) شانۇنامە پىشكەش كەردن يا نوواندن.

staging area, شۇيى كۆبۇنەورە و ئامادە كەردنى لەشكەر پىش ھىرش
 بىردن.

stagnancy (stag'nən-si), *n.* وھستان (ئاي) وھستارى:
 پەنگخواردەنەورە.
stagnant (stag'nənt), *adj.* (۱) وھستاو (ئاي): راوہستاو:
 پەنگخواردەنەورە. (*~ water*).
 (۲) بۇگەن (ئاي) بەھۇى پەنگخواردەنەورە: پىس.
 (۳) مەردو (مەجان): خاوا: سست: نەبۇك: سارد (بازار): ھىواش:
 (*a ~ mind; a ~ economy*)

stagnate (stag'nāt), *v.t.* بۇگەن كەردن (بەھۇى پەنگخواردەنەورە):
 لە چالاکى كەرتەن سست بوون: (*The water ~s.; The mind ~s.*)
v.t. بۇگەن پىكەردن.

stagnation (stag-nā'shən), *n.* (۱) بۇگەن كەردن (بەھۇى پەنگ
 خواردەنەورە): نەبۇكى: سستى: خاوى: مەردن (مەجان).
 (۲) دۇخى بۇگەن كەردن يا نەبۇكى.

stagy, stagey (stāj'i), *adj.* (۱) شانۇيى: ھى خۇنۇواندن
 (۲) دەستكەردا: بۇ پۇزاندان يا خۇدەرخستن كراوہ: دىرۇنە: پووالەتى
staid (stād), *archaic past tense and p.p. of stay*
adj. (۱) نەكۇر: چىگەر: چەسپار.
 (۲) سەلار: سەنگىن: خۇراگر: ئاغرا: رىك وپىك.

stain (stān), v.z. (۱) لکه‌دار کردن؛ پیس کردن؛ پلغ لیدان. (۲) شو پیس کردن؛ لکه‌دار کردن. (۳) پهن کردن؛ بویه کردن. (۴) پهن کردن؛ شتی ویدو بئ پهنگ (بؤ تیپوانین و لیکولینوموی به گمردین).
v.z. پهنگ گرتن
n. (۱) پلغ؛ لکه. (۲) لکه؛ شو پیسی؛ ناوژپان. (۳) (۱) پهنگ (بؤ پهنگ کردن؛ دارو تمخه و قوماش)؛ بویه. (ب) پهنگ. بؤ پهنگ کردن؛ شت بؤ تیپوانین و لیکولینوموی به گمردین).
stained glass, شورشوی رنگ کراو (رنگ هی پنجمه‌ری کلیسه و همدئی خانوو)
stainless (stān'lis), adj. (۱) بئ لکه؛ بئنگرد؛ بئ پلغ؛ پاک. (۲) ژنگ ننگر؛ ژنگ همنه‌مین؛ نه‌خوروه (کانزا).
stainless steel, پؤلای ژنگ ننگر؛ پؤلای ژنگ همنه‌مین.
stair (stār), n. staircase. (pl.) (۱)
 (۲) پله‌ی پئ پلکانه؛ پله‌ی قالدومه.
staircase (stār'kās'), n. پئ پلکانه؛ پئ پیلکه؛ قالدومه.
stairhead (stār'hed'), n. تموله‌سیری پئ پلکانه
stairway (stār'wā'), n. = staircase.
stairwell (stār'wel'), n. پیری پئ پلکانه؛ شو بوشایی‌یه‌یه که پئ پلکانه‌ی خانومیه‌کی چمنده نهمی تی‌دایه؛ قولگی پئ پلکانه.
stake (stāk), n. (۱) سنگ؛ میخ؛ سنجوق؛ به‌پروله‌ی دهوار. (۲) سنگ یا داری تاوانکار پئوه بستمه‌وه سووتاندن. (۳) سووتاندن تاوانکار به بستمه‌وه به سنگیک یا ستونیکه‌وه. (۴) شیش سنگی پشت لوری و فارگونی پشت به‌تال بؤ پارگرتن و نکمورتنه خواره‌وه‌ی بار. (۵) (pl.) باره‌ی گرو له‌سهرکراو؛ گرو:
 (The gamblers were playing for high ~s.)
 (۶) خلات (پیشبرگن)
 (۷) پیشبرگن‌یه‌که که براوه خه‌لاتی تیا وهرگرتن
 (۸) بهش یا سوود (له سهرکورتی پروزیمه‌کی دارایی مەترسیدار، دهسگایک. کارنگ، یا وولاتیکدا): (to have a ~ in a company).
grubstake. [Colloq.] (۹)
v.z. (۱) نیشانه‌کردن و کردن به هی خو (شوین، سنور). (۲) قایم کردن (به سنگ)؛ چه‌سپاندن؛ دار دانه بهر بؤ پالپشتی. (۳) بستمه‌وه (به سنگ یا داروه). (۴) (~ in; ~ out)، سنور گرتن؛ شووره بؤ کردن؛ پهرژین کردن. (۵) گرو له‌سهرکردن؛ خسته‌نه مەترسی‌یه‌وه:
 (He ~ his wealth on the outcome of this race.)
grubstake. [Colloq.] (۶)
at stake, له مەترسیدایه؛ مەترسی ئی ده‌کرتی:
 (Our lives were at stake.)
pull up stakes, [Colloq.] گواستنه‌وه (مال، دهوار، هموار، کارو کاسمی... مئد).
stake body, لوری سهر به‌تالی دمور به شیش یا سنگ گراو بؤ نکمورتنه خواره‌وه‌ی بار.
stake-holder (stāk'hōl'dēr), n. گره‌وگر که‌سینگه پاره‌ی گرو له‌سهر کراوی لا دانه‌نرت تا منجاسی گره‌وکه دمردکه‌وئیت.
stake out, چاودیزی کردن له‌لایه‌ن پؤلیمه‌وه.
stalactite (stə-lak'tit, stal'ək-tīt'), n. ستالاکتایت
 چلوره‌یه‌کی کلسی‌یه له بنمیع و به‌زادی‌یه‌کانی نه‌شکوتوه شو‌دیمیتیه‌وه.
stalag (stal'ag), n. نوردوگای زوره‌مائی نلمانی بؤ ده‌ستیه‌سهرانی
 چه‌نگ له سهر بازو نه‌فسهریاران.
stalagmite (stə-lag'mit, stal'æg-mit'), n. ستالاکمایت
 چلوره‌یه‌کی کلسی‌یه له بئی نه‌شکوتدا پیدایه‌بیت (همندیک جار به چلوره کلسی‌یه شو‌دیموگان "ستالاکتایت" ده‌گات).
stale (stāl), adj. (۱) کۆن و بئ تام؛ کەف‌وگول نهماو: (~ beer).

(ب) کۆن (نان)؛ کۆن و پهن: (~ bread).
 (ج) پیس؛ فۆکسجینی کمه؛ وه‌ستاو: (~ water or air).
 (د) بؤ کۆنی ئی دیت؛ بۆگن.
 (۲) کۆن؛ سووار؛ بئ تام؛ پهرپوت: (~ a joke; ~ gossip).
 (۳) لاوازا؛ هیز پئ نهماو؛ بئ کف‌وگول.
 (۴) پهرپوت یا له کارکوتوو به‌وه‌ی کات زور به‌سهردا تیپه‌ریوونه‌وه:
 (~ debt)
 کۆن بوون؛ بئ تام بوون؛ بؤ کۆن ئی هاتن؛ پهرپوت بوون.
stale (stāl), v.z. میزکردن (نەسپ و پەشەروولاخ).
n. میز (نەسپ و پەشەروولاخ)
stalemate (stāl'māt'), n. (۱) شا چه‌قین (شە‌ترونج)؛ یاری پیش "کش شا". (۲) گیرخواردن (گفتوگن)؛ چه‌قین؛ وه‌ستان؛ پۆله‌ نکمورتی موو لا له گفتوگۆداو گیرخواردنیان:
 (The negotiations have reached a ~.)
v.z. (۱) گیرخواردنی شا (شە‌ترونج). (۲) گیرخواردن (گفتوگن)؛ وه‌ستاندن؛ پاره‌ستاندن.
stalk (stōk), v.i. (۱) به قنچ‌وقیتی و به فیزه‌وه پۆیشتن:
 (He ~ed out of the room in anger.)
 (۲) قه‌شه‌نه‌کردن؛ پیندا پۆیشتن یا بلا‌بوونه‌وه:
 (Famine ~ed through the land.)
 (۳) به‌بئ خشپه شوین کمورتن؛ به‌دی‌یه‌وه دواکه‌وتن.
v.i. (۱) به‌بئ خشپه شوین کمورتن (تیچیری راو، دوژمن، سووسه).
 به‌دی‌یه‌وه دواکه‌وتن: (to ~ a deer).
 (۲) پیندا بلا‌بوونه‌وه؛ گرتنه‌وه: (Terror ~ed the streets.)
 (۱) پۆیشتنی قنچ‌وقیت و به‌لین.
 (۲) به‌بئ خشپه شوین کمورتن (تیچیری، دوژمن، سووسه).
-stalker (n.).
stalk (stōk), n. لاسه؛ لاسق؛ قنچک؛ قه‌ف؛ داره؛ قه‌د.
-stalky (adj.).
stalking-horse (stōk'ij-hōrs), n. (۱) که‌سینگه یا شتیکه له نەسپ بچن که پارچی خزی له په‌نادا ده‌شاریتیه‌وه.
 (۲) بیانونا؛ به‌لگه؛ شتیکه مەبەستی راسته‌قیته‌ی پئ بشاریتیه‌وه.
 (۳) که‌سینگه نامزه‌دکراوه له هەلبژاردنیکدا بؤ داپوشینی که‌سینگه گرنگر یا به‌ش به‌ش کردنی شو ده‌نگانی به‌رامبه‌ره‌که‌ی وه‌ری ده‌گرتن.
stall (stōl), n. (۱) ته‌ویله؛ تاوله؛ گمور. (۲) خانه‌ی وولاتیک له ته‌ویله‌یکدا. (۳) (۱) قه‌فه‌زه‌ی سهرده‌می بازار؛ کانتین. (ب) ته‌خته یا کورسی پیشموی کلیسه. (ج) [British] کورسی به‌رده‌می شانۆ. (۴) کیلی پهنجه (له لاستیله درووست ده‌کرتی بؤ پاراستنی پهنجه). (۵) هینواش بوونه‌وه‌ی فرۆکه و کوزانه‌وه‌ی به‌ناسمانه‌وه. (۶) ویستگه یا مزلگی ئوتومبیلیک.
v.z. (۱) کردنه ته‌ویله‌وه؛ دابه‌ستن (به‌ران). (۲) چه‌قین (له قوی یا به‌فردا). (۳) پاره‌ستاندن؛ وه‌ستاندن. (۴) له‌پیر کوزانه‌وه‌ی وه‌ستانی مەکیته‌ی فرۆکه.
v.i. (۱) کوزانه ته‌ویله‌وه؛ له تاوله‌دا بوون. (۲) چه‌قین (له قوی به‌فردا). (۳) پاره‌ستان؛ وه‌ستفزان؛ وه‌ستان؛ چه‌قین. (۴) کویپر کوزانه‌وه‌ی وه‌ستانی ئوتومبیل؛ په‌که‌مورتن؛ وه‌ستان؛ چه‌قین:
 | The car (or engine) ~ed but I started it again. |
 (۵) وه‌ستانی مەکیته‌ی فرۆکه له‌بهر هینواش پۆیشتنی.
stall (stōl), v.z. به فیژولته‌لکه دواخستی یا وه‌ستاندن؛ خو نه‌دان به ده‌ستوه؛ به ده‌مه‌وه گرتن.
v.z. (- off), به فیژولته‌لکه دواخستی یا پارگرتن؛ به ده‌مه‌وه گرتن؛ پارگرتن به خو ئی دزینه‌وه:
 (He could no longer ~ off his credits.)
n. به ده‌مه‌وه گرتن؛ فیژولته‌لکه‌یه‌که بؤ خو‌دزینه‌وه له نهرکینگی ناخوش یا دواخستن و پارگرتنی شتیکی ناخوش.

stall-fed

stall-fed (stól'fed'), adj. دایستراو «بهران» دایسته
stall-feed (stól'fēd'), v.t. (۱) دایستل «بهران» قلموکردنموره
(۲) کوزه پیدان

stallion (stal'yən), n. ناسیسی بهرین

stalwart (stól'wērt), adj. (۱) نیکسمر او توکمه: بههیزن

(۲) (۱) تازا: قاره مان. (ب) پشت ین بهستراو: یک دل: چالالا: نهگن: لانه مورا
دو دتر نهگرا: یک بار: به پروا (a ~ supporter of freedom)

n. (۱) کسینکی نیکسمر او یا توکمه: کسینکی بههیزن

(۲) لایه نگرینکی نهگن یا به پروا: دو دتر نهگرا (به تاییبته هی حییزینک یا
مسهله بهکی وامیاری).

stamen (stā'mən), n. نیره نداسی گول: نیره.

stamina (stam'ə-nə), n. بهرگه گرتن (مرو): کیش: بهکیشی:

staminal (stam'ə-nəl), adj. (۱) بهکیش: به تین: بهرگه گرتن

(۲) نیره کی تاییبته هی به نیره نداسی گول.

staminate (stam'ə-nit, stam'ə-nāt'), adj. (۱) نیره کیان پیویه

هلام نیرکیان پیوه نیبه (گول): هر نیره نداسیان همه به.

(۲) نیره گدار: نیره نداسی همه به.

staminode (stam'ə-nō'd), n. Also staminodium. نیره -

نه نداسی ین بهر یا نیر.

stammel (stam'əl), n. [Obs.] (۱) کالایکی خوری زبری سوریه

بزو جلی ژنوره: (۲) پهنگی سوریه نم کالایه.

stammer (stam'ər), v.t. & v.i. لال بوون: زمان گیران

زمان نیکه ل و پیکه ل بوون: زمان لال بوون

n. لالی: زمان گیران: زمان گیری.

-stammerer (n.); stammeringly (adv.).

stamp (stamp), v.t. (۱) به قایم ین بیانا: پیشیل کردن

(۲) (۱) ین دان به زهویدا به توندا: زمری کوتانه موره به قاچ: ین کوتان به زهویدا

به قایم: تپه ئی هلسان: (He ~ the floor in anger.)

(ب) (ONE ~) . پیشیل کردن: ین لهقه لیدان: هارین: کوزانه موره: ین بیانا:

پیداشانده موره (to ~ out a cigarette; to ~ out a revolt)

(۲) لهسر هه گندن (تاو، نیشانه):

(He ~ his initials into the leather.)

(۴) نیشانه لیدان.

(۵) وهک نه خیش تیدا هه لکه تران:

(The incident was ~ in her memory.)

(۶) موز کردن (مروانامه): موز لیدان: دامغه لیدان: پوول لیدان: شه قل کردن.

(۷) [Dial.] هارین (کانزای خار).

v.t. (۱) ین دان به زهویدا به قایم: زمری کوتانه موره به قاچ: ین کوتان به زهویدا.

(۲) به نه پته پ پویشتن: تپه ین هاتن.

n. (۱) ین دان به زهویدا: ین کوتان به زهویدا.

(۲) مه کینه هی هارین کانزای خار. (۳) داریژگه: قالب.

(۴) داریژگه: شتی له قالب مرو یا به قالب درووستکراو.

(۵) موز: دامغه: نیسته میا: شه قل.

(۶) (۱) پوول اهی میری یا بازرگانی: (trading ~)

(ب) پوولی پوسته: (postage ~)

(۷) نیشانه: نیشانه هی تاییبته:

(The book bears the ~ of its author's genius.)

(۸) تاییبه خو: چمشن: جوژ

stampede (stam-pēd'), n. (۱) یانه پسته یکی له پیر یو واکردن یا

دهرماز بوون اره شه و لاخ: (۲) یانه پسته یی له پیر

له پیر کردن به پانه پسته یو دهرماز بوون

v.t. (۱) به تانگه موره ی پوولی پوسته

(۲) شه قلگرا: نیشانه گهگر (۳) داریژگه له قالبیدر.

(۴) مه کینه هی بردو کانزای خار هارین یا وورد کردن

stand

stamping ground, [Colloq.], هوارگه: شویننکی په سندی
یه گگرتنی ناسایی خهک یا گیاندار: موزگه: شویننکه که کسینک حمزی ل
نه کاتو همیشه بوی دهچن.

stamp mill, (۱) کارگهی هارین یا وورد کردن کانزای خار.

(۲) مه کینه هی هارین یا وورد کردن کانزای خار.

stance (stances), n. (۱) شیوه هی وهستان شیوه یا گیاندار (به تاییبته

هی یاریگرا له کاتی له توپ دان): هه لوینست.

(۲) هه لوینست (بهرامهر به مسهله یهک):

(What is his ~ on independence for minorities?)

stanch (stanch), v.t. (۱) خوین وهستان: بهرگرتن.

(۲) خوین برین وهستان: خوین گرتن موره: خوین وهستانده موره.

(۳) [Archaic or Dial.] که مکرده موره: کوزانده موره: شکاندن (تینوتی)
خوین وهستان.

v.i. (۱) کوزگه: دیره.

stanchion (stan'shən), n. (۲) یه کیکه لهو شیشه ستونوی یانه هی مانگای ین دهبه ستریت موره له گوردا

(۱) کوزگه دان بهر. (۲) به سته موه هی و لاخ به شیشی ستونوی به موره

v.t. (۱) (b) به پیوه وهستان: وهستان: راوهستان

(ب) بالایکی تاییبته هه بوون به پیوه: (He ~s six feet.)

(ج) هلسانه سر ین: بهر زبوون موره. (د) وهپ بوون: هلسان (کین)

(۲) به جزینکی تاییبته وهستان: له شویننکی تاییبته ودهستان:

(to ~ aside)

(۲) هه لوینستکی تاییبته هه بوون یا نواندن: (to ~ firm on an issue)

(۴) له باریک یا هه لوینستکی تاییبته ودهستان بوون: (He ~s accused.)

(۵) ریبه کی تاییبته گرتن له دهریادا.

(۶) [Obs.] دوونلی کردن: پارایی کردن

(۷) له پله میکی تاییبته ودهستان بوون: (She ~s first in her class.)

(۸) له بارینکی تاییبته ودهستان بوون: (He ~s to make quite a profit.)

(۹) [British] خو نامزه کردن یا پلاوتن (هه تیراردن).

(۱۰) (۱) راوهستان: لهسر بنکه یا بن وهستان:

(A clock ~ on the mantle.)

(ب) له شویننکی تاییبته ودهستان بوون: (The house ~ on a hill.)

(۱۱) (۱) نه بزوان: وهستان: جووله نه کردن:

(The car ~ in the garage for a week.)

(ب) پهنگه واره موره: وهستان: قه تیس بوون:

(tears ~ing in her eyes)

(۱۲) وا بوون: گونجان: سازان: (It ~s to reason)

(۱۳) (۱) له شیوه میکی تاییبته ودهستان بوون:

(to copy a passage exactly as it ~s)

(ب) میشتا هر دروست بوون: هر وهک خو مانه موره نهگوزان

(The law still ~s.; The order given last week still ~s.)

(۱۴) توانای بهرین هه بوون (ناسب).

v.t. (۱) نهغه ورتان: مانه موره: سرکه مروتو بوون: دهریدن:

(This hook will ~ the test of time.)

(ب) بهرگه گرتن: دهریدن: خو گرتن: (He ~s pain well.)

(ج) حمز له چاره کردن: له گه لدا: دهریدن:

(She can't ~ her boss.; I can't ~ that guy.)

(د) له توانادا بوون: (He can ~ another drink.)

(ه) نارام گرتن.

(۲) بهرگه گرتن: بهر هه نستی کردن: بهرگری کردن: (to ~ a siege)

(۳) مل بو دان: ین کران: نو شین: بهر سده اتان: (to ~ trial)

(۴) ین هلسان: کردن (باسه وانی): نهک بینین: (to ~ guard)

(۵) ویز کردن: پاره دان.

(۶) وهستاندن لهسر ین: راوهستاندن: راست کردن موره.

(۱) وهستان: راوهستان: مانه موره له شویننکه.

- (٢) (١) وەستانو بەرەنگار بون! وەستان بۆ بەرەمەستى كردن. (ب) بەرەمەستى.
- (٣) جىزى وەستان: (*He took his ~ at the rear.*)
- (٤) ھەلۆئىست! يا! بىرورا. (*I have made my ~ clear.*)
- (٥) (١) بەرزەكى لەسەر وەستانى تەماشاكەرانى خۆپىشاندانك! سەكۆزى لەسەر وەستانى تىپى مۇسقا: (*a reviewing*)
- (ب) تەلانى سەپىرگەران لە يارىگادا
- (ج) سەپىرگەرانى يارى بەك.
- (د) شونى وەستان يا دانىشتنى شاھت لە دادگادا (ه) دووانگە
- (٦) (١) وەستانى تىپى شانۆگەرى گەزۆك بۆ شانۆنامە پىشكەش كردن: (*a one-night*)
- (ب) شارى تىدا پارهەستانى تىپىكى گەزۆكى وەما
- (٧) سەبەمار يا كوختەى دارىنەى فرۆشگا: فرۆشگاى بېجوى سەرەپى:
- كانتىن: قەغەزە دووكان. (*a newspaper* - ; *a vegetable* - ; *a hamburger* -)
- (٨) ونستگەى نوتومبىلى كرى (*a taxi*)
- (٩) نۆلاب: جوارچىنەى شت تيا دانان: پىزە رەفە: (*a music*)
- (١٠) پىزە دەخت يا پوومكى بەرز! بەلە درەخت (*a ~ of pine*)
- (١١) پارهەستان: ھەلۆئىست! شىوھى وەستان! پۆز
- (Obs or Dial.) [١٢] نەستە: ئاقە: پۆل.
- (١) ھەلۆئىستى بەرگەرى وەرگرتن! بەرگەرى كردن! بەرەمەستى كردن (٢) لايەنگەرى لايەك يا بىرورايەك كردن! لايەنگەرى خۆ نىشاندان (٣) وەستان! پارهەستان
- سەرەكوتى بۆ ھەبوون! ئومىدى سەرەكوتى ئى كران! ئومىدى بەرگەرتن ئى كران.
- (١) چاوەرى كردن بە ئامەبى! ئامادەبوون! چاوەرى كردن. (٢) پشت گرتن! لايەنگەرى كردن! پالىشتى كردن! يارمەتيدان! پشت بەرەمەدان: (*to stand by someone in time of need*)
- (٣) راگرتن بەلن! نەشكاندن (بەلن): (*to stand by one's word*)
- (٤) خۆ ئى نەگەيان! تەماشاكەردن و ھىج نەكردن! لە لارە وەستان و ھىج نەكردن: (*He stood by while a crime was being committed.*)
- جىزى خۆ نەجىبىشتن و چوونە ئەر لادەى شاھت پاش
- تەواوبوونى شاھتەى بەكەى.
- (١) نىشامەى نەوەبوون! واگەياندن!
- stand for, (*P.O. stands for post office.*)
- (٢) پشتىوانى كردن! لايەنگەرى كردن (*to stand for free trade*)
- (٣) [British]. خۆ نامزەنگردن! خۆھەلپەردن بۆ:
- (*to stand for parliament*)
- (٤) [Colloq.]. رىنگەدان! چاوپۆشى كردن! لىبووردن! دەربردن: (*I can't stand for that kind of behavior.*)
- جىگرتەمەى كەسنىكى تىرا! لەباتى كەسنىكى تىرا كار كردن! جىگەرى كردن!
- (*The Vice President will stand in for the President.*)
- (١) جىگەرى كردنى نوينەرى سىنەما و شانۆ لەكاتى ئامادەكردنى كەرەسەى وەك كامبىراو پووناكى و... ھتد. (٢) جىگەرى كردن
- لە پىزدا وەستان! نۆزەگرتن
- (١) خۆ دوور راگرتن! لە دوورەوھە وەستان! ئى دوورەكوتەنە
- (٢) پو پىز نەدان! (٣) پەپەھەرى نەكردن
- (٤) خۆ ئى دەريازكردن! خۆنەدان بەدەستەوھە
- (٥) دوور لە كەمار دەرياوە پۇششت (كەشتى)
- (١) كەوتتە سەر نەوھە! لەسەر نەوھە پارهەستان
- (٢) سووربوون لەسەر! داواكردن! كوئى پىدان: (*to stand on ceremony*)
- (٣) لە پىز لا نەدان (كەشتى)! پىز نەگۆيەن.
- (١) جىزى خۆ بەرەنەدان يا جىزى نەھىشتن (جەنگ):
- بەرەمەستى كردن! نەچوولان! خۆنەدان بەدەستەوھە! نەبەزىن.
- (٢) سووربوون لەسەر ھەلۆئىست و پاي خۆو كۆلنەدان! نەبەزىن.

- پشت بە خۆ بەستى (لە كارو
- بەركردنەوھەيشدا)! سەرىخۆبوون! پىنووست بە كەس نەبوون.
- (١) دەرپۆختن! دەرپەرىن.
- (٢) نۆز دەريابوون! نۆز لەبەرچاوبوون. (٣) بە توئدى بەرەمەستى كردن.
- (١) نواختن. (٢) چاودىرى كردن بە ووردى.
- (١) ئىش كردن بەمىن وەستان. (٢) ئامادەبوون.
- (٣) وازنەمەتەن! دەست ھەلەنگرتن! كۆلنەدان.
- (٤) بەلن نەشكان! بەلن راگرتن.
- (١) ھەلسانە سەر پىن:
- (*Everyone stood up when the King came in.*)
- (٢) بەرگەرتن! دەربردن! خۆراگرتن:
- (*That statement does not stand up on examination.*)
- (٢) [Slang]. نەچوون بۆ ئوونك (بەتەبەھى بە دەستەنگەست).
- [*She stood him up.*]
- لايەنگەرى كردن! لەسەر كەردنەوھە! پشتگەرى كردن.
- (١) لە بوودا وەستان! بەرەنگار بوون! بەرەو بوو وەستان
- بەمىن تەس. (٢) بەرەمەستى كردن! خۆراگرتن.
- گەواھى يا شاھتەيدان! بەنگە پىشكەش كردن لە دادگادا (گومانبان، داواچى، شاھت):
- [*The defendant (witness, plaintiff) will take the stand tomorrow.*]
- standard (stan'dərd), n. (١) ئاقە: بەبىداخ! دىروشم.
- (٢) پىئوانە! پىئوھە! نەندازە: تەرازو! پىئوانەى كشتى:
- (*~s of weight and measure are set by the government.*)
- (٣) پىنجىنەى سەكە: (*the gold ~*)
- (٤) نەندازەى زۆر، زىو، يا كاتزى تر لە پارەدا.
- (٥) نەوونە! وىنە! مۆدىل.
- (٦) پەلە: (*the ~ of living*)
- (٧) كۆلەكە! پايە! پانەشت! ستوونكە بۆ شت خستەسەر.
- (٨) پەھەى گەمەرى گول.
- (٩) [British]. پەلە (قوتابخانەى سەرەتايى)! پۆل.
- (١٠) درەختى ھەلچو بە ئاسماندا بىن ئەوھى دارى بەرژتە بەر.
- (١) نەوونەبى! وىنەبى! مۆدىل.
- (٢) باش! چاك: (*~ reference books*)
- (٣) (١) ئاسايى! ئاتەبەھى! باو: (*the ~ model of an automobile*)
- (ب) ئاسايى! باو! ئاتەبەھى:
- (*~ procedures, measures, ingredients, etc.*)
- (٤) پەمى (زمان)! ھى وىژەو نووسىن: (*~ English; the ~ language*)
- (٥) قەبارەى ئاسايى (تەبىى چاپەمەنى).
- (١) ئاھەنگەر! ئالادرا، n. (*standard-bearer (stan'dərd-bār'ər)*)
- بەبىداخ ھەنگەر (٢) پىشەوا! (حىزب، رىكخراو، كۆمەلە)! سەرۆك! رابەر:
- (*the ~ of the Democratic Party in the next election*)
- (١) پىئوان! پىئوانە. (*standardization (stan'dēr-dī-zā'shən)*)
- (٢) بەبەككردنى كشت نەندازەكان! بەبەك نەندازە كردن.
- (١) بەك نەندازە كردن: (*standardize (stan'dēr-dī-zē)*)
- بەبەككردنى ھەموو نەندازەكان! وەك بەك لىكردنى نەندازەكان:
- (*to ~ tests, textbooks, procedures, etc.*)
- (٢) پىئوان! نەندازە گرتن.
- فىنگلەزى پەمى! فىنگلەزى وىژەبى و نووسىن: (*Standard English*)
- زمانى فىنگلەزى بەكار ھىنراو لەلايەن زۆرەى پۇشنىرانەوھە زۆرەى كات
- زمانى پەمى! زمانى وىژەبى و نووسىن: (*standard language*)
- زمانى بەكار ھىنراو لەلايەن زۆرەى پۇشنىرانەوھە زۆرەى كات.
- پەلەى ژيان. (*standard of living*)
- كاتە زستانە! كاتى پەسەمى وولاتىك. (*standard time*)
- (١) كەسنىكى پشت بىن بەستراو: (*stand-by (stand'bi)*)

لاپهنگرتکی داسؤزو ناماده. (۲) بریکار: شتیکی همیشه ناماده به بؤ
بمکارهینانی له بریتی شتیکی ترا جیگری همیشه ناماده.

standee (stan-dē'), n. کسینکی به پیوه وهستار له بهرین جینگیمی.

stand-in (stand'in'), n. (۱) جیگری نوینبری سینهماو شانؤ لهکاتی
ناماده کردنی کامیزار و چراو شتی تردا (۲) جیگر.

standing (stan'din), n. (۱) هملسانه سرین: پارهستان و هستان
به پیوه وهستان. (۲) جنی وهستان و یستگه.
(۳) ناربانگ: ناو پله و پایه و پیزو ناوی باش.

[a man (lawyer, writer) of high ~ ; to be in good ~]

(۴) ماوهی بوون کؤن و تازهیی (نهریت، خو، ناکۆکی، نهندانیتی ... هتد):

[a custom (law, dispute, record) of long ~]

(۱) (۱) به پیوه وهستار: به پیوه پارهستان و لاسرین:
adj. (the ~ audience)

(ب) به پیوه: به بهراوه توه: (~ corn, grain, timber, etc.)

(۲) به پیوه کراو بهین گور بهستنهوه: (a ~ jump)

(۳) لهگه کمرتوو: کار پین نهکراو: لهگه کمرتوو: کارنهکرا:

(a ~ engine, factory, etc.)

(۴) وهستار (ناو) (~ water)

(۵) (۱) ههمیشیمی: ناسرهمی: بهرهمام

(a ~ invitation to dinner; a ~ army; a ~ offer)

(ب) هیشقا هر دروسته و کاری پین دمکری. (a ~ rule)

(ج) جیگری نه بؤک: نه جوولینراو: نه بؤوت.

standing army, سویای ههمیشیمی: لهشکری ههمیشیمی نهک تمنیا
لهکاتی جهنگدا.

standing committee, لیژنه ههمیشیمی (بهتایبهتی هی بهرلهمان).

standing order, (۱) فهرمانی ههمیشیمی (سویا).

(۲) (Pl.) به بهرهمی ههمیشیمی (بهرلهمان).

standing room, جنی پارهستان (باش گیرانی ههمو کورسی جهکان
له شانؤ، پاریکا، یا هوی هاتوچؤدا ... هتد).

standish (stan'dish), n. [Archaic], = inkstand.

stand-off (stand'of'), n. (۱) خؤ دوور راگرتن: خؤ ئی دوور راگرتن:

خؤ ئی دوور راگرتن (۲) پارسنگ: هاتاکن.

(۳) بهرامهری (پینشپرکین، یاری) بهرامهری بوون: هاتا بوون.

adj. = standoffish.

standoffish (stand'of'ish), adj. دوورهه ریز: روویندههرا:
گۆشهگیر: ساردا: خؤ دوو راگر.

stand oil, پۆن که تاسی داخ کراوو خستکراوه (له بؤیمدا بهکار دیت)

stand-out (stand'out'), n. (۱) کسینکی ههمیشه نهگونجاو لهگه
به یارو برای کۆمهندا گیزه نهکری. (۲) کسینکی دهرکرتووو لیها توو.

stand-pat (stand'pat'), adj. [Colloq.], کۆنه پهرست: نهکۆزا:
ههز به گۆزین نهکری.

stand-patter (stand'pat'er), n. [Colloq.], کسینکی
کۆنه پهرست: کسینکی دژ به گۆزین.

stand-point (stand'point'), n. (۱) جنی لیوه پوانین: شوینی
لیوه سهیر کردنی شتیله. (۲) هملوینست: پا: بیویا: پوو (نه لئین: لهم پورهموه):

stand-still (stand'stil'), n. شوهی تیروانین و هملسهنگاندن
چهقین: رهستان: گیر خواردن:

(to come to a ~)

stand-up (stand'up'), adj. (۱) پاره ستاو: به پیوه وهستار
(۲) رهق وهستار (ملیوان): نه نوشتانهوه: (a ~ collar)

(۳) به پیوه کراو: بهسر پیوه:

(a ~ meal, drink, etc. ; a ~ comedian)

stang (stan), archaic past tense and p.p. of sting.

stanhope (stan'höp, stan'öp), n. گالیسکه بهکی سووکی

سهیرکرووی یکه کورسی دوو یا چوار پینچه بهی به.

stank (stank), alternative past tense of stink.

stannary (stan'er-i), n. [British], کانه تمنکه: کارگی تمنکه
پورخته کردن.

stannum (stan'am), n. تمنکه (کانزا): قه لایی.

stanza (stan'za), n. برگی هؤنراوه (همدیک جار چوارخشته کی چه و
همدیک جار زیات): برگی هه لیبست.

stapelia (stə-pē'li-ə), n. پوهه کینکی گول نهستیرهیی زهره یا
له رخرهانی بؤگنه.

stapes (stā'pēz), n. نیسکه ناوزهنگی: یه کیکه له سن نیسکی بچوکی
گویی ناوه راستی گیانداری شیرمهر. (همروهه "stirrup bone").

staphylo- (staf'i-lō, staf'i-lə), Also staphyl, پینشکریکه
بهمانای: (۱) زمانه بچکۆله (ب) هیشوویی.

staphylococcus (staf'i-lə-kok'əs), n. میکروبیکی هیشوویی به
(ده بیته هوی کیم دروسته بوون له دوو مبلدا).

staphyloplasty (staf'i-lə-plas'ti), n. نهشتەرگیری زمانه
بچکۆله و ملامشوو.

staple (stā'p'l), n. (۱) بهرهم یا فرۆتهنی سهرهمی نارچیهک یا
وولتیکه. (۲) کهرسهی سهرهمی شتیله: مادهی پینکینهی سهرهمی شتیله.

(Politics is the ~ of his conversation.)

(۲) کهرسهی خار

(۴) فرۆتهنی یا خوارده مهنی ههمیشه پینوست و بهکارهینراو:

فرۆتهنی سهرهمی: (~ Flour, sugar, and salt are ~s.)

(۵) (۱) پيشانی لۆکه و کتان و خوری (له پوی درۆزی و چاکه بهرهمه).

(ب) درۆزی و نهری چاکه تایبهتی پيشانیکی وهه.

(۱) [Archaic], بازارای سهرهمی.

adj. (۱) ههمیشه پینوست و بهکارهینراو (فرۆتهنی، خوارده مهنی):
(Rice, wheat, and sugar are ~ foods.)

(۲) سهرهمی (بهرهم، فرۆتهنی):

(Coffee is the ~ product of Brazil.)

(۲) سهرهمی: گرتگرتین: ناسایی: (~ topics of gossip)

v.t. جیاکهرنهری لۆکه و کتان بهی بی درۆزی و چاکه پيشالهکانی.

staple (stā'p'l), n. (۱) دهرزی بهکی دوو سهرهمه بؤ شت پین دان له
دیوارو پوی تر. (۲) دهرزی بهکی وهما به بؤ کتیب و دهفتهر لیگدان:

دهرزی کتیب.

v.t. لیگدان به دهرزی وهه: له دیواردان به دهرزی وهه:

(to ~ papers together)

stapler (stā'plēr), n. (۱) فرۆشیار یا ده لانی فرۆتهنی و خوارده مهنی
ههمیشه پینوست و بهکارهینراو (۲) خوری و لۆکه و کتان جیاکهرهمه.

stapler (stā'plēr), n. مهکینهی دهرزی (بؤ بهرهمه کاغذ لیگدان):
دهرزی دان.

star (stär), n. (۱) نهستیره: ههساره. (۲) شوهی نهستیره.
(۳) نیشانه، دروشم، یا شوه بهکی نهستیرهیی.

(۴) نیشانه بهکی بچکۆلهی نهستیره بهی له بهراویزی کتیبدا بهکار ده مینرنت:
نهستیره چکه (همروهه "asterisk").

(۵) نهستیره گیروک.

(۶) (۱) کهلوو (نهستیره ناسی، بهتایبهتی له پوی کارکردنه سهر بهختی
هرقهوه) برج: کؤ نهستیره. (ب) (Pl.) چاره نووس: بهخت.

(۷) کسینکی لیها تووو ناودار له پيشه بکدا (بهتایبهتی وهرژش):

(a basketball ~)

(A) نوینهی سهرهمی فیلمینکی سینهما: نوینهی بماناوانگی سینهما یی
بهتایبهتی که دوری قارهمانی بیین له فیلمینکدا

v.t. (۱) به نهستیره پازاندنوه: نیشانه کردن به نهستیره.

(۲) نهره بؤ دانانی شتیله به نهستیره: هملسهنگاندنی شتیله به نهستیره بؤ
دانان. (۳) نهستیره چکه له سهردانان (بهراویزی کتیب).

(۴) پینشک ش کردنی نوینهی سینهما یی له دوری قارهمانیدا.

starboard

v.l. (1) زور نه جوانی کردن؛ به لایهاتوانه پن هلسان؛ درهوشانره (مهجان)
(2) زور بهباشی خونواندن. (3) دوری قارهمانی بینین له فیلمیک یا شانژنامهیکدا.
adj. (1) زور دهرکوتوو یا لایهاتوو؛ زور باش و سرکوتوو؛
(a - performer)
(2) نستیزیهی

starboard (stär'börd, stär'börd', stär'börd'), n. لای راستی
کمشتی و فریکه: ننگمر له دووه بوهستیت و سهیری پیشموه بگهیت.

adj. لای راست؛ دهسته راست.
adv. به لای راستدا؛ به دهسته راستدا.

v.l. & v.l. وهرچرخان بهلای راستدا (دستازوی کمشتی)؛
یادان یا وهرگهران به دهسته راستدا.

starch (stärch), n. (1) نیشاسته.
(2) خواردهمعنی نیشاستهیی.
(3) پهلوشنی رهق؛ رهفتاری ووشکو بهفیز؛ سرسهختی؛ کلمهپهقی.

(4) [Colloq] تین؛ ووزه؛ گف وگور؛ چوست وچالاکی.
v.l. رهق کرس به نیشاسته (ملیوانی کراس)؛ نیشاسته لیدان.

starchy (stär'chi), adj. (1) نیشاستهیی (خواردهمعنی)؛
نیشاستهیی تیزانه (foods -)
(2) به نیشاسته رهق کراو (ملیوانی کراس).
(3) رهق برهفتار؛ ووشکو بهفیز؛ کلمهپهق؛ ووشک.

-starchiness (n.).
star-crossed (stär-krös't), adj. چاره رهش؛ نهگهت؛
نستیزهکوژ (نستیزهوانی). (A pair of ~ lovers take their life.)

stardom (stär'däm), n. (1) پلهویابهی نوینهری سینهمای بهری؛
نوینهریتی بهری سینهما؛
(The young actress finally attained ~.)

(2) گشت نوینهرانی بهری سینهما
star dust, (1) تیزهسنیزه؛ کومعه نستیزهیی زور دورو به چاو نهینراو
به جیا جیا (2) حوانی دلفرین و شهیداکرا؛ همستی دلداری و شهیدایی؛
مستیتی مهجان.

stare (stär), v.l. (1) (1) چاو تن برین. (ب) چاورهفکردهنوه؛ مزپوونهوه؛
زهق زهق تماشاکردن. (2) زور دیارپوون؛ زور دهرکوتن یا لایهراجاپوون؛
زهق زهق دیارپوون. (3) راههستان (قن).

v.l. (1) زهق زهق تماشاکردن؛ چاو تن برین.
(2) کارتیکردن به زهق زهق تماشاکردن؛
(We ~d her into confusion.)

n. (1) چاو تن برین؛ چاو تن برینیک.
(2) چاورهفکردهنوه؛ مزپوونهوه؛ زهق زهق سهیرکردن.

stare down, چاو پن شوژکردن (به خیسهلینکردن)؛ چاوشکاندن؛
بژوپیدان به چاو تن برین.

stare one in the face, (1) پووبهپوو سهیرکردن؛ پووبهپوو وستازو
سهیرکردن؛ چاو برینه چاو (2) بهبه چاوهوه پوون؛ لهبهراجاپوون؛
خو بون نشاراموه.

starets (stär'its), n.pl. پایهری نایینی (کلنسی پوژهفتی)
star-fish (stär'fish'), n. نستیزه ماسی

star-flower (stär'flou'ër), n. گوله نستیزهیی. پووهکیکه گولی
پیلنج بهریمی وهک نستیزه دهگری.

stargaze (stär'gäz'), v.l. (1) چاو برینه نستیزه؛ تماشای نستیزه
کردن (نستیزهوانی) (2) daydream

stargazer (stär'gäz'ër), n. (1) چاوبره نستیزه، بهتایهتی
(2) نستیزهوان؛ نستیزهوانس (ب) ناسماناس؛ گهرهونفاس.
(3) جزره ماسییکه چاری له تهوقی سرریایهتی.

stargazing (stär'gäz'ing), n. (1) چاوبرینه نستیزه؛ تیوانینی
نستیزه (2) خبیال پلاوی؛ دالفهچینی؛ زهخو بینین.

star grass, گیاه نستیزه؛ جهند جزره گزوکیاپهکن گولی نستیزهیی

start

دهگری

stark (stärk), adj. (1) پهق (وهک لاشهی مردوب).
(2) دیارا؛ زور لهبهراجاو؛ (a tree ~ in the snow).

(3) (1) چولوهول؛ دالتهنگمر؛ چول؛ چولهوانی؛ پووتهنی.
(ب) پهقوتقی؛ پووتوقوت (تور)؛ (a ~ white room).

stark-naked (2)
(3) تهولو؛ بی کمو زیاد؛ (- madness, terror, nonsense, etc.).
(4) توندوتیزا؛ سمخت؛ ناخوش؛ (the ~ realities of life).

(5) (Archaic) بهمیز؛ بهتین.
(6) به توندوتیزی؛ به توندوره؛ به مهموو هیزنگهوه.

stark-naked (stär'nak'id), adj. (1) بهتروای؛ بهبن کمو زیاد؛ (- mad; ~ naked).
پووتوقوت.

starless (stär'lis), adj. بی نستیزه؛ تاریکو نووتک؛
(a - night)

starlet (stär'lit'), n. (1) نستیزهچکه؛ نستیزه بچکوله
(2) [Colloq.] کچه نوینهریکی سینهمایی به که ناماده دهگری بژ بینینی
دهوری قارهمانی.

starlight (stär'lit'), n. شوقی نستیزه.
(1) شوقی نستیزهیی. (2) به شوقی نستیزه پووناک پووتهوه.

starlike (stär'lik'), adj. (1) پووناکه وهک نستیزه؛ شوقداره وهک
نستیزه. (2) شیوه نستیزهیی.

starling (stär'ling), n. پریشوله.
starlit (stär'lit'), adj. به شوقی نستیزه پووناک بوتهوه

star-of-Bethlehem (stär'äv-beth'li-äm), n. پووهکیکه له
توخی شایر.
نستیزهیی داود؛ دروشمی جوولهکیه.

Star of David, (1) به نستیزه نهخشینراو یا پازینراوه.
starred (stär'd), adj. (2) نستیزه کاری تیکردوه (نستیزهوانی).
(3) وهک نوینهری سینهمایی پیشکش کراو یا پن ناسراو.

starry (stär'i), adj. (1) به نستیزه نهخشینراو یا پازینراوه.
(2) گمش؛ برمهدارا؛ درهوشاوه؛ (~ eyes).

(3) شیوه نستیزهیی؛ نستیزهیی.
(4) نستیزهیی؛ پر له نستیزه؛ نستیزهدار؛ (a - night).

(5) تاییهتی به نستیزه؛ نستیزهیی.

-starriness (n.).
starry-eyed (stär'i'id'), adj. خبیال بهرست؛ خبیال خاو؛
خبیال پلاو؛ ماریککه

Stars and Bars, نالای به نستیزه و میل نهخشینراو؛
نالای وولاتکانی لای خواروی نهمریکا بوو که له شمیری براکوژیدا جیاپوونهوه
له نهمریکا.

Stars and Stripes, نالای به نستیزه و میل نهخشینراو؛ نالای
نهمریکا.

star sapphire, یاقوتی شینی نستیزهیی.
star shell, بوهمای نستیزهیی؛ بوهمایهکه له ناسماندا دهتقیتهوه

به گمش بژ پووناک کردنوهی سهنگری دوزن.
star-spangled (stär'span'g'ld), adj. به نستیزه نهخشینراو
یا پازینراوه.

Star-Spangled Banner, (1) نالای به نستیزه نهخشینراو؛
نالای نهمریکا (همروه ها "stars and stripes").

(2) سرودی نیشتمانی نهمریکا.
start (stär't), v.l. (1) پاچلهکین؛ دالچلهکین؛ هلسلهمینوره؛ پاچنن؛
هعلیهزینوره؛ پایهرین. (2) ترازان؛ شلق بوون.

(3) دهریوقن؛ دهریهیرین.
(4) دهستینکردن؛ کوهتنهری؛ (We ~ed at six o'clock.)

(5) کوهتنهکار؛ کوهتنه جهرجوول.

starter

- (How did the war ~ ?) دستگیر کردن / پدید آید (v.)
- v.L (۱) راجله کاندن / داچله کاندن هملساندن (پاوا) پایه ابدن: (We ~ed three birds at one time.)
- (۲) ترازاندر / شلوق کردن / جوولاندن.
- (۳) خستنه گهر / نوتومبیل، مەکینه / خستنه کار / خستنه نیش: (to ~ a car, an engine, etc.)
- (۴) هینانه کایره / باس / هینانه پیشموره.
- (۵) گردنموره / بملووعه، بۆری.
- (۶) دستگیر کردن (We ~ed work early this morning.)
- (۷) نیشانه / دستگیر کردن دان / پیشترکن: (to ~ runners in a race)
- (۸) دانان / دامزاندن / گردنموره / قوتایخانه / بهردی بناغه دانان / دروست کردن: (to ~ a school, movement, an organization)
- (ب) گردنموره / لاگن / داگیرساندن: (to ~ a fire, fight, war, etc.)
- (۹) خستنه سهر / نیش / دامزاندن: (to ~ a person in life, business, etc.)
- n. (۱) راجله کین / راپیرین / هملسه مینموره / پاتکان.
- (۲) جمو جوقولی / لپرو کم خایمن: (by fits and ~s)
- (۳) پارچی / ترازوا / قولان.
- (۴) دستگیر کردن (۱) / دستگیر کردن.
- (ب) سهرتا / نوک / بفرهتا / جن یا کاتی دستگیر کردن: (from the ~)
- (۵) نشانه / دستگیر کردن / پیشترکن.
- (۶) همل / دستگیر کردن.
- start out, (۱) کورتنم / دستگیر کردن / گمشت.
- (۲) دستگیر کردن / کار، پرؤژه، پیشه، نمرت ... همد.
- start up, (۱) راجله کین / داچله کین / هملسه مینموره / راپیرین.
- (۲) لپرو دهر کورتن یا قوت بونموره / لپرو پدید آیدون یا سهرمه هینان.
- (۳) خستنه گهر / خستنه کار: (to start up a motor, car, etc.)
- starter (stär'tär), n. (۱) دستگیرکن / بهشداری / پیشترکن.
- (۲) شو / کسه به نیشانه / دستگیر کردن / پیشترکن / همدات.
- (۳) نامیزی / مەکینه / خستنه گهر / نامیزی / خو / خستنه گهر.
- (۴) کارگیری / خستنه / پئی / پاسو / فرؤکه ... همد. (۶) هویین / چوریکه / کهرتشی.
- star thistle, جینی / غارغارین / دستگیر کردن / سهرمتهای / غارغارین.
- starting post, (۱) راجله کاندن / هملسه مائده نموره / راپیراندن v.L
- startle (stär'tl), v.L (۲) دل / داخوریاندن / سهرسورماندن / پشوکاندن / سهرسام کردن
- v.L (۱) راجله کاندن / هملسه مینموره / سلگردنموره / راپیرین
- (۲) دل / داخوریان / سهرسورمان / سهرسام مان.
- n. (۱) راجله کین / هملسه مینموره / سلگردنموره.
- (ب) دل / داخوریان / دلخویرین / خویره، (۲) شتی / راجله کین یا داخوریین.
- startling (stär'tlin), adj. دل / داخوریین / سهرسورمینموره: (- news; a ~ revelation)
- starvation (stär-vä'shan), n. (۱) برسیستی / له برسا مردن.
- (۲) له برسا مراندن
- starve (stärv), v.L (۱) له برسا مردن
- (۲) بئ / بهش بوون / زؤر پیوستی / پئ / بوون.
- (۳) [Colloq.] زؤر برسی بوون / برسی بوون.
- (۴) [Archaic] له سهرمادا / مردن / زؤر سهرمابوون.
- v.L (۱) له برسا مراندن.
- (۲) برسی کردن / زؤر بؤ هینان یا به زؤر پئ کردن: (They ~d the city into submission.)
- starve for, بؤ برسی بوون / بؤ پهریشخان بوون / زؤر پیوستی / پئ / بوون: (He is starving for affection.)
- straveling (sträv'lin), adj. (۱) برسی ۲. ههژار (۳) گمگه / کم
- n. کسه کین یا گیاندارنکی / برسی / کسه کین یا گیاندارنکی / له برسا / لاژو / پوکاوه.
- stash (stash), v.t. & v.L. شاردنموره / بؤ بؤزی / تنگانه / هانگرتن.

statesman

- خستنه لاره: (to ~ away some money, food, etc.)
- n. شتی / شاروهی / بهترخ / یاره، خواردمه منی ... همد.
- (۱) (۱) وهستانی / خوین / خوین / راهستان. stasis (stäs'is, stäs'is), n.
- (ب) ریخوله / گران / تمبزی. (۲) نه بزوان / جووله / نکردن / نه جوولان / لهنگه رگرتن
- پاشگرنکه بهمانای: (۱) وهستان. -stasis (stäs'is, stäs'is),
- (ب) لهنگه رگرتن / نه بزوان
- پاشگرنکه بهمانای: رگه رگه (له پلیمه کی / تایه تیدیا): -stat (stat),
- (thermostat)
- state (stā), n. (۱) بارودوخ / چوئیتی:
- (His affairs are in a bad ~)
- (۲) بارودوخکی / هستی / تایه تی: (a ~ of melancholy)
- (۳) [Obs. or Rare] (۱) پله پویه / کومه لایه تی.
- (ب) پله پویه / بهرز / گهرمی.
- (۴) گهرانی / ساماندارتی / جوری / زبانی / دهولمه ندان / کشوفشو / سامانی
- خو / نیشاندان / شکو: (۵) [S-]، پهرله مانی / هندی / وولات.
- (۶) [S-]، وولات (۷) [S-]، میری / فرماتره وایی / دهولت.
- (۸) [S-]، یه کیک / له وولات کانی / نه مریکا.
- (۹) کاروباری / میری / بهرز: (matters of ~)
- v.L ووتن / روونکردنموره / دهر برین
- (She ~ the facts. He ~ his views.)
- lic in state, خستنه بروی / لاشمی / کسه کین / گهره / بؤ بیینی / له لایمن
- گهره / پیش / ناشتی.
- the States, [Colloq.] - The United States.
- State attorney, State's attorney, پارؤزه ری / گشتی / میری (دادگهری).
- state capitalism, پژیستی / سهرمایه داری / دهولت.
- State college, دانشگاه / میری / کولیجی / میری.
- state-craft (stät'kraft', stät'kraft'), n. بهرؤومهری / کاروباری / میری.
- stated (stät'id), adj. (۱) نیاریکراو / ناوبراو / بریار / له سهرمادا.
- (۲) ووتراو / روونکردنموره / دهر برین / ناشرکارو
- State flower, درووشمی / گولی / یه کیک / له وولات کانی / نه مریکا / گولی / ویلایه تی.
- statehood (stät'hood), n. بوون / به یه کیک / له وولات کانی / نه مریکا.
- State-house (stät'hous'), n. باره گای / پهرله مانی / یه کیک / له وولات کانی / نه مریکا.
- stateless (stät'lis), adj. بین وولات / ناواره: (a ~ person)
- stately (stät'li), adj. (۱) بهشکؤ / شوخ / جوان / گهره / خوش: (a ~ mansion)
- (۲) له سهرخؤ / سه لارانه / هیواشو / بهشکؤوه: (a ~ pace)
- stateliness (n.).
- statement (stät'mont), n. (۱) ووتن / دهر برین / روونکردنموره.
- (۲) ووتن / ووتار / گوفتار / قسه / باژواجه / فرموده / راکه یاندن.
- (۳) پایوشتی / حسابی / بانق / قهر، یا بیمه.
- state of the art, دوا / پله / پیشترکوتنی / رسته یه ک / یا زانیاری / یه ک / له سهرده مینکی / تایه تیدیا.
- state of war, له جهنگدا / بوون / باری / جهنگ
- state-room (stät'rööm', stät'room'), n. ژووری / نووستی
- تایه تی / له شه مائده مفرنگ / یا کسه کتی / یه کدا.
- State's attorney, = State attorney.
- state's evidence, بهنگه / یا شایه تی / میری / دزی / تاوانکارنکه / بهندیک / جار / له لایمن / هاوتوانینکی / خویموره / (دادگهری).
- turn state's evidence, شایه تیدان / بؤ میری / دزی / تاوانکارنکه / که کینک / جار / له لایمن / هاوتوانینکی / یه موره / (دادگهری).
- statesman (stäs'män), n. کاروبه دستی / بهرزی / نیها توری / میری

statesmanlike

-statesmanly (adj.)

statesmanlike (stāts'mən-lik'), adj. (۱) بۇ كاربهدهستى بەرزى

مىرى شىبارا تايىبەتى بە كاربهدهستىكى ۋەھا (۲) ۋەك كاربهدهستى بەرزى مەرى

statesmanship (stāts'mən-ship'), n. ئىھانەتلىق

چارەسەركردىنى كارۋىبارى كۆرۈنگى مېرىدا تۈنناۋ كارامەتلىق كاربهدهستى بەرزى

مەرى

state socialism, سۆشىالىزىمى دەۋلەت. دەستەبەسەرداگرتىن

بەرزىۋەبەرسى گەشت ھۇى بەرھەمىۋىنن لەلەپەن مەرىمەۋ

State university, زانكۇى مەرى

state-wide (stāt'wīd'), adj. لە سەرتەپەي ۋولتتىكى ئەمەرىكادا

static (stat'ik), adj. (۱) ۋەستار: نەجۋولۇ: نەبزووت: لەنگەرگرتۈرۈ

جىگىر (۲) (۱) نەگۇر (ب) مەردۈ (مەجان)

(۲) ھى تەرورى كارەبەي ۋەستار

(۳) ھى خەشەخەش يا ۋوژەۋوژى پادىۋو تەلەفونۇن

n. خەشەخەش: رادىۋو تەلەفونۇن: ۋوژەۋوژ

statics (stat'iks), n.pl. زانبارى نىكۇلنەمەرى تەنە ۋەستارەكان

station (stā'shən), n. (۱) نىستەكە: ۋىستەكە: جەنى ۋەستەن

(۲) ۋىستەكە: ياسەۋان

(۳) فەرمەنكە: خانە: مەلبەندە:

(a police ~ ; a fire ~ ; a postal ~)

(۳) ۋىستەكە: (a bus ~ ; a railway ~)

(۴) بىنكە: ھىزى دەرىيەي: بىنكە: سوپايى: (a naval ~)

(۵) نىستەكە: رادىۋو تەلەفونۇن: (a radio ~ ; a television ~)

(۶) پەلەۋىيەي كۆمەلەيتى (He married below his ~)

(۷) پەرومەركەي مەرى ۋەشەۋولۇخ (لە ئوستورالىيا)

(۸) [Archaic] جىگىر: نەبزووت

v.t. دانان لە شۇننىكدا (بۇ كاركردن) جەنى كار بۇ دىيارىكردن:

(When he was in the military, he was ~ in Germany.)

stationary (stā'shən-er'ī), adj. (۱) جىگىر: نەبزووت: نەبزووت

نەجۋولۇ (۲) نەگۇر (نرخ: بار: دۇخ) كەمۇ زىاد نەكەر: ھەر ۋەك خۇ ماۋە

(۳) نىستەكە: جەنى: كۇچ نەكەر: نىشتەنى

n. كەسكە: يا شىننىكى جىگىر يا نەبزووت

stationary engine, مەكىنەي ھەلمى جىگىر

stationary engineer, ئەندازىبارى مەكىنەي ھەلمى جىگىر

station break, پەشۋورى نىستەكە پەشۋورەك يا ۋەستەننىكى كورتى

بەرنامەي رادىۋو تەلەفونۇنە بۇ پەشۋورەكە نەرى ناۋى نىستەكە:

پەلۋانامەي بازىگانى ھى تىرى پەشۋورەكە لە كاتى ئەم پەشۋورەدا

stationer (stā'shən-er'), n. (۱) كىتەپ: فۇرش: كىتەپ پەشۋورەكە يا

چاپكەر (۲) كەرەسەي نووسىن: فۇرش

stationery (stā'shən-er'ī), n. (۱) كەرەسەي نووسىن:

پەشۋورەسنى نامە نووسىن (۲) فۇرشكەي كەرەسەي نووسىن:

فۇرشكەي پەشۋورەسنى نامە نووسىن ۋە قوتابخانە

station house, نىستەكەخانە: پۇلىسخانە: نىستەكەي ناگر كوراندەنەۋ

station-master (stā'shən-mas'tēr), n. كارۋىگىر: نىستەكەي

شەمەندەفەر

station wagon, ئوتوموبىلى سەتىش

statistic (stā-tis'tik), adj. ۋەزىرەسنى: تايىبەتى بە ۋەزىرەكارى

n. (۱) يەك دانە يا ماددەي ۋەزىرە (۲) ۋەزىرەناسى: ۋەزىرەكارى

-statistical (adj.); statistically (adv.)

statistician (stat'is-tish'ən), n. ۋەزىرەناسى: ۋەزىرەناسى

زانى ۋەزىرەكارى

statistics (stā-tis'tiks), n.pl. (۱) ۋەزىرەناسى: زانستى ۋەزىرە

(۲) ۋەزىرەكارى: ۋەزىرە

statocyst (stat'ə-sist'), n. تۈۋرەكەي لەنگەر يا ھاۋاتايى

(لە گىيانەمەرى بىن بەرپەردە)

stave

stator (stā'tēr), n. بەشىكى مەكىنە كە بەشىكى تىرى مەكىنەكەي

تۇدا يا بە ھەردا نەخۋىنەمە

statoscope (stāt'ə-skōp'), n. (۱) پەستانتىۋى ۋوشك

بارۋەمەترى كانزايى (۲) پەستانتىۋى ۋوشكى بەرزى پەشۋورەي فەزكە

statuary (stach'ōō-er'ī), n. (۱) پەشكەر بە گەشتى: پەشكەر گەل

(۲) پەشكەرگارى: پەشكەرگەي: پەشكەر مەروستكردن

(۳) پەشكەرئاشا: پەشكەركار

adj. پەشكەر: بۇ پەشكەر شىبارا تايىبەتى بە پەشكەر

statue (stach'ōō, stach'oo), n. پەشكەر

Statue of Liberty, پەشكەرى ئازادى (لە ئىۋورلە)

statuesque (stach'ōō-esk'), adj. پەشكەرى: لە شۇخ ۋە شىننىكى ۋ

جۋانى ۋ پەشۋورەي كىدە لە پەشكەر مەجىت: (a - figure, body, etc.)

statuette (stach'ōō-et'), n. پەشكەرە چكۇلە

stature (stach'ēr), n. (۱) باۋا: قەدىبالا: قەلەت

(۲) پەلەۋىيە: پەلەۋىيە بەرزى: پەلە: (a man of ~; moral ~)

status (stā'təs, stat'əs), n. (۱) بارى مەۋزىك (لە چارى ياسادا):

(Her ~ is that of a married woman; the ~ of a minor.)

(۲) پەلەۋىيە: بەتايىبەتى ھى كۆمەلەيتى: پەلە

(۳) پەلەۋىيەي بەرزى: پەلەۋىيە بەرزى: كەۋرەي

(۴) بارا: دۇخ: (a ~ report; the ~ of their relationship)

status quo (stā'təs kwō', stat'əs kwō'),

بارى نىستە

بارۋەزى ئەم كاتە: بارۋەزى نىستە

status quo ante (stā'təs or stat'əs kwō an'ti),

بارى پەش

نىستە: بارۋەزى پەش نىستە

statute (stach'oot), n. (۱) پەشۋورە:

(the ~ of a university, corporation, etc.)

(۲) ياسا: ياسا ۋولت (۳) فەرمەنى مەرى يا فەرمەنەۋا

statute book, قۇمارنامەي ياساكان

statute law, ياسا: ياسا لە لاين پەلەمانەۋە دانراۋ

statute mile, مىلى ئاسايى (كە برىتەيە لە ۰.۲۸۰ پەن يا ۱۷۶۰ يارد)

statute of limitations, ياسا ۋە دانانى دادخۋازى: ياسا يەكە

دەلەت كە تاۋان لىكراۋ دەين لە ماۋەمەكى تايىبەتدا دادخۋازى بكات نەگىنا

مەلەكەي دەسۋورتن

statutory (stach'oo-tōr'ī, stach'oo-tō'ri), adj. (۱) ياساى:

ھىزى ياساى ھەيە (۲) ياسا پەشكەي داۋە: پەشنى ياساى: ياساى

(۳) سزاي لەسەرە پەشنى ياسا: پەشنى ياسا سزا دەمىرى

(۱) (a) ئاۋورپا: ئاۋەند

(b) پەشۋورە: قايىم بەغىز: باش مەروستكارۋ

(۲) داسۇز: پەشت پەن پەستراۋ: پاست: يەك دل: نەگۇر:

(a ~ ally; a ~ supporter of human rights)

v.t. = stanch.

stave (stāv), n. (۱) تەرەي پەشچەۋ سەمەتەۋ بەرمەل: تۈۋر

(۲) دارا: كۆلەكە: دارەمست (۳) پەلە پەشۋورە

(۴) مەكەي ھۇنراۋە (ھەروەھا " stanza ")

(۵) ھىلى ئاسۇسى كاتەزى مۇسەپقا (ھەروەھا " staff ")

v.t. (۱) كورن تىكردن: قوياندن (۲) تىرە بۇ كورن

v.i. كورن تىن بوۋن (بەلەم): قويان

stave in, كورن تىكردن: قوياندن

stave off, لە خۇ لادان: خۇ لۇ پاراستن: دورر پارگرتن:

خۇ نەدان پەدەستەرە: داخاستن:

(The murderer staved off arrest by running away.)

staves (stāvz), n. alternative pl. of staff. and pl. of stave.

stave (stā), n. كورسسى قايىم كورن ۋ پارگىر كورن داركەشتى

v.t. (۱) قايىم كورن ۋ پارگىر كورن داركەشتى بە كورسسى

(۲) كورسسى كورسسى داركەشتى بە جىگىرپەشنى كورسسىكانى

slay (stā), n. (۱) پالېشت؛ کولمکه؛ پشتک.
 (۲) مېوانه بهندا؛ تيره يېمکې په قه بۇ پاگرتنى مليوان و که مېرېند ... هند.
 (۳) (pl) ، که مېرېندا؛ پشتينى منډو که لکه کورسيه.
 (۴) پشتيون؛ پشتگر: (He is the main - of his family.)
 v.t. (۱) پالېشتى کردن؛ پاگړکردن؛ پاگړتڼ؛ پاستکردنوم.
 (۲) داننمرايى کردن؛ وړه داننمېر؛ پشتيوانى کردن.
 (۳) (- on ; - upon) ، کردن به بناغه يا پالېشت؛ پښ پاگړکردن؛ پشتگرى پښ کردن.

stay (stā), v.t. (۱) مانوم؛ له شوين يا توخي خۇدا مانوم؛ نهگژوان:
 (She -ed at home.; The weather -ed bad for a week.;
 These clothes won't - white.)
 (۲) مانوم بۇ ماومېمکى کورت؛ گل خواردموم؛ بهنگ بوون:
 (We -ed at a hotel for two days.)

(۳) وەستان؛ وارهستان؛ نهجووان
 (۴) وارهستان بۇ ماومېمکى کورت؛ چاومېرئ کردن؛ خۇ دواخستن:
 (~ a little before continuing on your trip.)
 (۵) [Colloq.] ، خۇ پاگړتڼ؛ کولتهدان؛ له پښ لاندان:
 (to - the course)
 (۶) [Colloq.] ، توانه کموتڼ (پيشپړکې)؛ گرتنوم.
 (۷) [Archaic] ، لاسر مملونستى خۇ سووربوون؛ مملونستى خۇ نهگژوان؛
 خۇ نهدان به دهستموم.
 v.t. (۱) وەستاندن؛ پاگړتڼ؛ پاگړکردن؛ پښ ليگرتڼ؛ کوسپ خستنوسر پښ
 (۲) دواخستن (فهرمانى دادگا): (to - an execution) .
 (۳) [Rare] ، کوژاندنوم (ناشوب)؛ دامرکاندنوم.
 (۴) تينويتى شکاندن؛ نارموزو شکاندن.
 (۵) مانوم همتا دوايى هاتنى ماومېمکى تاييېتى:
 (He -ed the week out.)

(۶) [Archaic] ، چاومېرئ کردن.
 (۱) (۱) وەستان؛ وەستينران. (ب) وەستانينکى کورت؛ وارهستانينکى کم.
 (۲) دواخستن (فهرمانى دادگا)؛ پاگړتڼ:
 (The man was given a - of execution.)
 (۲) (۱) مانوم بۇ ماومېمکى
 (ب) ماومى نم مانوميه: (She had a long - in the hospital.)
 (۴) [Colloq.] ، خۇ پاگړتڼ؛ بمرگمگرتڼ؛ دمردن.
 (۵) [Archaic] ، وەستان؛ چوقين؛ جووله نمکردن.
 (۶) [Obs.] ، (۱) کوسپ (پښ)؛ (ب) دايبتکارى؛ پاگړتڼ
 بمرگمگرتڼ؛ خۇ پاگړتڼ؛ دمردن؛ کولتهدان.
 بايموانى پاگړکردن.

staying power,
stay-sail (stā'sāl), n.
stead (sted), n. (۱) له جنې؛ له جياتي؛ له بريتى؛ جن:
 (If you can't come to the meeting, send her in -.)
 (۲) سوود؛ کلمک.
 (۳) [Archaic or Dial] ، جن؛ شوين.
 v.t. [Archaic] ، بۇ بهسودبوون؛ بۇ بهکلمک بوون.
stand (one) in good stead,
 بهسودبوون (به تاييېتى لکاتى
 تمگانهدا)؛ بهکلمک بوون؛ کلمک هه بوون.
steadfast (sted'fast', sted'fäst'), adj. (۱) مردوم؛ نهگژوان:
 (a - gaze) جينگر
 (۲) پشت پښ بستراو؛ لاسوز؛ يک دل؛ نهگژوان.

-steadfastly (adv.); **steadfastness** (n.).
standing (sted'ing), n. [Scot. & Dial.] (۱) خانورى ناو کينکه
 (۲) جن خانوو
 (۱) جينگر؛ پتمو؛ قايم:
steady (sted'i), adj. (۱) مردوم؛ هميشه؛ نهگژوان (a - gaze; a - rise in prices)
 (۲) ۱- مردوم؛ هميشه؛ نهگژوان (a - job)
 (ب) سرورم؛ هميشه ييى: (a - job)

(۲) نهگژوان (پهروشت، موز)؛ پشت پښ بستراو.
 (۴) هينن؛ لاسر خۇ؛ خۇ پاگړ: (~ nerves) .
 (۵) شت به توند گرا سمنگين.
 (۶) لاره ولانمکر (کشتى له زياندا)؛ به پاستى و پښکوپيکى پوښتور.
 (۱) هينن به؛! خوت پاگړه؛! مردوم به لاسر کارمکات!
 (۲) کشتي يېمکه ليخوره به همان شيوه به پښ لادان و پښ گژوين (فهرمانى
 سرهک کشتي يېمران)

v.t. جينگر کردن؛ پاگړ کردن؛ چسپاندن؛ لمتگر کردن: (to - a boat) .
 v.t. جينگر بوون؛ پاگړ بوون؛ لمتگر کردن.
 n. [Slang] ، دلدارى سرورم؛ دلدار؛ يار؛ دمک.
 -steadily (adv.); **steadiness** (n.).
 go steady, [Colloq.] ، يارى کسيک بوون به سرورمې؛
 دلدارى کردن به سرورمې لگدل يک کسندا:
 (They have been going steady for a year.)

steak (stāk), n. (۱) توئى گوزشتى گا (بو بړاندن).
 (۲) توئى گوزشتى گاي بړاو.
 (۱) دزين
 (۲) به دزي يېموم سپرکردن؛ به دزي يېموم کردن: (He -s a look.)
 (۳) به دزي يېموم ليساندن؛ بردن به نهئى؛ لى دزين (مجان):
 (He -s her heart.)
 (۴) به دزي يېموم چونه ناو.
 v.i. (۱) دزي کردن
 (۲) به دزي يېموم هاتن يا پوښتن؛ به پښ خپه يا به نساپايى هاتن وچوون.
 n. (۱) دزي؛ دزين.
 (۲) شتيکى زور همزان؛ تولمکه (مجان):
 (That shirt at that price is a -.)

stealing (stēl'ing), n. (۱) دزي؛ دزي کردن.
 (۲) (pl.) ، شتى نزلوا تالانى.
 adj. دز؛ نهو يې که دمردن.
stealth (stēlth), n. (۱) جوولا نمره ي نهئى؛ کارکردنى نهئى؛
 کارى نهئى؛ په تاري نهئى. (۲) نهئيتى؛ دزيتى؛ پښ خپه ييى؛ پښ چرک ييى.
 (۲) [Obs.] ، دزي.
 (۴) [Obs.] ، به نهئى پوښتن؛ به دزي يېموم پوښتن.

stealthily (stēl'thə-li), adv. به دزي يېموم؛ به نهئى؛ به پښ خپه؛
 به ماتمات؛ به پښ چرک.
stealthy (stēl'thi), adj. نهئى؛ به دزي يېموم کراو؛ په تان.
 -stealthiness (n.).

(۱) هلم؛ هالو؛ هلم و هالو.
 (۲) هينزى هلم: (- -) Many sailing vessels were converted to .
 (۳) [Colloq.] ، تين؛ هينز؛ ووزه: (to lose -) .
 adj. (۱) هلمى؛ هلم؛ به هلم ليخوراو يا گرم کراو. (۲) هلم بمر (بوزى).
 (۳) هلم ليدراو.
 v.t. (۱) هلم لى هلمسان؛ هلم و هالو لى هلمسان؛ هاتنمکول.
 (۲) وک هلم بمر بوونوم. (۳) به هلم داپوشران (په منجره، شووشه)
 (۴) به هلم کارکردن؛ به هلم پوښتن.
 (۵) توپه بوون:
 (He was -ing over the insult he had received.)

v.t. (۱) هلم به کارهينان (بۇ پاگړدنوم، سوزه ليدان يا کولاندن ... هند)
 (۲) هلم لى هلمسان؛ هلم و هالو ليره بمر بوونوم.
 هستى خۇ دمردن (به تاييېتى ، let (or blow) off steam, [Colloq.] ،
 تاپمرايى و سکا)؛ هلمرشتنى نومى له دنايه.
steam-boat (stēm'bōt'), n. = steamship.
steam-boiler, منجنقى هلمى.
steam engine, مکيندى هلم
steamer (stēm'ēr), n. . steam engine (۲) . steamship (۱)

(۱) پۇلدايىن له پۇلۇ دەرووستىكراو.
 (۲) پۇلدايى له پۇلۇ دەچن له رەنگو سەختىدا.
steel-yard (stēl'yārd'), *n.* لەپان.
steenbok (stēn'bok'), *n.* Also steinbok, ئاسكىنى بچووكى
 ئەلمىرىقايىيە.
steep (stēp), *adj.* لىژ: (a - hill) .
 (۲) [Colloq.] نۇر گران؛ نۇر بەزى: (~ prices) .
 (ب) له ئەندازە بەدەر؛ ئەمىرى؛ زىادەت: (a - statement) .
 (۲) [Obs.] بەزى (شاخ)؛ بلند.
steep (stēp), *v.t.* لىژىكى؛ لىژىگە؛ سەرىمەو خوارە.
steepy (adv.); **steepness** (n.).
 (۱) نۇقۇم كوردن (له ئاو يا شلەي تىردا). (۲) خووساندن.
 (۱) نۇقۇم كوردن؛ نۇقۇم بوون؛ خووسان.
 (۲) شلەو ئاوى شت تىدا خووسان يا نۇقۇم كوردن.
steeped in. نۇقۇم كران؛ خووسان.
 پىرە له؛ تىدا نۇقۇم بوو؛ ھەمووى گرتۆتمەو:
(steeped in hatred)
steepen (stēp'n), *v.t.* لىژىكردن.
steeple (stē'p'l), *n.* لىژىبوون؛ لىژىبوونەو.
 (۱) قوللەي كلىسە. (۲) لووتكەي قوللەي كلىسە.
steeple-chase (stē'p'l-chās'), *n.* (۱) غارغارىقى مەشت.
 (۲) غارغارىقى بىسەر جۇگەو كەندو كۆسپىدا يازدەن.
 (۲) پاكردن يا پىشپىگىنى مەشت وەسەر.
steeple-chaser (n.).
steeple-jack (stē'p'l-jak'), *n.* كارگەرىكە قوللەي كلىسەو شوپىنى
 تىرو دووكەلگىش چاك دىكەتەو بەزىە دىكەت بە پىيەملىگەپانئانا.
steer (stēr), *v.t.* (۱) لىخوپىن؛ راندن؛ ئارووتن.
 (to - a ship, boat, automobile, etc.)
 (۲) لىخوپان؛ بۇ لىخوپىن باش بوون يا خراپ بوون:
 (The car ~s easily.)
 (۲) پى بۇ دانان؛ بىردن بەرئو؛ پىئى تايىبەتى گرتن.
n. [Slang]. ئامۇزگارى يا سووسەي بەكەلە؛ پىشلىپارى بەسوود.
steer clear of, ئى دورىكەوئەنەرە؛ خۇ ئى دورىخستەنەو.
steer (stēr), *n.* (۱) پارىنى خەسار. (۲) جوامگا.
steerage (stēr'ij), *n.* (۱) ئارووتن؛ راندن؛ پارەرى.
 (۲) ھەرزاتىرىن جىزى كەشتى پىيواران.
steering column, سىئوونى دەستارو يا سوكان.
steering committee, لىژنەي پارەرى؛ لىژنەي بەرئو بەردن.
steering gear, ئامبىرى ئارووتن يا لىخوپىن.
steering wheel, دەستارو؛ سوكان؛ چەرخى ئارووتن؛ سىئىرن.
steersman (stēr'mən), *n.* پارەرى كەشتى و بەلەم.
steve (stēv), *v.t.* پار ئاخىنە ئاوكەشتىيەو بە دارى قولپارى يا
 ئامبىرى بەزىكردنەو.
n. دارى قولپارى يا ئامبىرى بەزىكردنەو و ھا.
steeve (stēv), *n.* گۆشى دارى پىش كەشتى.
v.t. & v.i. بە لارى دانانى دارى پىش كەشتى.
stegosaurus (steg'ə-sō'ros), *n.* گىياندارىكى خىشۇكى گەمەرى
 قوتىكەوتورە. له توخى "داينەسۇر"
stein (stīn), *n.* (۱) گلنەي بىرە خوارەنەو. (۲) كۆچەلە يا پەرداخى بىرە.
steinbok (stīn'bok'), *n.* = steenbok.
stela (stel'ə), *n.* (۱) كىل. (۲) بەرد يا تەبەقى شت لەسەر ھەنگەنرەو
 (كە دەنرەي بە قەد دىوارەو).
stela (stel'ə), *n.* (۱) كىل. (۲) بەرد يا تەبەقى شت لەسەر ھەنگەنرەو
 (كە دەنرەي بە قەد دىوارەو). (۲) ئامبىرۇكى قەندو پەمكى پورەك.
-stelar (adj.).

(۲) دەفرىكە كە شتى تىدا له ھەلم دەسرىت.
steam fitter, فېتەر يا مەكىنەچى بۇزى ھەلم.
steam heating, گەرمكردنەو بە ھەلم؛ گەرمى ھەلم.
steam iron, ئوتووى ھەلم.
steam-roller, (۱) باگردىنى ھەلم.
 (۲) ھىزىكى توندو بىن بەزەيس؛ ھىزو دەسەلاتىكى بەزەبو دېرەق.
v.t. (۱) پىنگە كوتانەو پىنگە كوردن بە باگردىنى ھەلم.
 (۲) پىلشاندنەو؛ ھايرىن؛ بە دېرەقەنە پىشپىل كوردن؛ بەمىن بەزەي پانە بەزاندن:
 (He -ed the opposition.)
 (۲) بەزۇر ياسا مۇزىكردن بە ئەندامانى پەرلەمان؛ بە نۇر شت پىن كوردن؛
 پارى خۇ بە نۇر سەپاندن بەسەر ھەنگەدا.
v.t. بەزۇر شت پىن كوردن؛ بەزۇر سەپاندن بەسەر؛ بە توندوتىوى پەفتار
 ئوراندن
adj. نۇرەملى؛ ھى نۇردارەكى يا نۇر: (~ tactics) .
steamship (stēm'ship'), *n.* كەشتى ھەلم
steam shovel, مەكىنەي زەوى ھەنگەندى ھەلم.
steam table, مېزى ھەلم مېزىكە لە چىشتخانەدا دەفرى گەمەرى پىر
 لە خوارەدەمنى كولاوى لەسەر دادەنرەو؛ ھەلم بەزەي بە ھەلم خوارەنەكە بە گەرمى
 دەمىنرەتەو
steam-tight (stēm'tīt'), *adj.* ھەلمەر (a - valve) .
steam turbine, تىرىنە يا مەكىنەي ھەلم.
steamy (stēm'ī), *adj.* (۱) ھەلمى. (۲) بە ھەلم داپۇشراو؛ پىر لە ھەلم
 پىر ھەلم (۳) ھەلمى لىئوۋ دېتەدەمەو؛ ھەلم و ھاو ئى ھەلمسار.
-steamily (adv.); **steaminess** (n.). سىتپىسەن ئەنرەيىكە لە ئاووكى پەنكرىياسدا
steapsin (sti-ap'sin), *n.* چەورى دەگۇرى بۇ گىلسىرىن و ترشەلۆك.
stearic (sti-ar'ik, stēr'ik), *adj.* چەورى؛ لە چەورىيەو ھەرگىراو
 ھى چەورى.
steatite (stē'a-līt'), *n.* = soapstone.
steatopygia (stē'a-tō-pī'ji-ə, stē'a-tō-pij'i-ə), *n.* سەمت زىل
 بەھۇزى چەورى كۆبوونەو (بەتايىبەتى لە ژنى قولەدەشدا).
stedfast (sted'fast', sted'fäst'), *adj.* = steadfast.
steed (stēd), *n.* (۱) ئەسپ؛ ئەسپى سواری.
 (۲) [Archaic] ئەسپى خۇش پەوت؛ ئەسپى بە دەماخ.
steel (stēl), *n.* (۱) پۇل؛ (۲) جۇرە پۇلەمكى تايىبەتى.
 (۲) شتى پۇلەيىن؛ (۱) شى؛ خەنجەر. (ب) ئەسپىن.
 (ج) تىرەمكى پۇلەيىنە بۇ كەسەبەند پەق كوردن. (د) شىشى چەقۇ تىزىكردنەو.
 (۱) سەختى؛ پەقى؛ ھىز؛ پەموى؛ پۇلەيانە:
 (stnaws of ~ ; nerves of ~)
 (۱) نىرخى بەشى كۇمپانىيە پۇلە (پارەبارى).
adj. پۇلەيىن؛ پەق؛ سەخت.
v.t. (۱) پۇلە لىدان؛ بە پۇلە داپۇشپىن.
 (۲) ھەك پۇلە لىكردن؛ سەختكردن؛ پەق كوردن؛ ھەست مراندن يا كوشتن.
steel blue, شىشى پۇلەيى
steel engraving, (۱) نەخشى ھەنگەنرەو لەسەر تەبەقى پۇلە.
 (۲) وىنەي لەم نەخشەيە ھەرگىراو.
 (۳) شىنوازى ئەم نەخش ھەنگەندىن و وىنەگرتنە.
steel-head (stēl'hed'), *n. سەرىپۇلەيى؛ جۇرە
 ماسىچەمكە.
steel mill, كارگە پۇلە.
steel wool, قەل بارىكى پۇلەيىن (بۇ پاكردنەو سافولوس كوردن
 دەفرى ھەك مەنچەل).
steel-work (stēl'würk'), *n. (۱) شتومەكى پۇلەيىن
 (۲) چوارچىنەي پۇلەيىن. (۳) steel mill (pl.) .
steel-worker (stēl'wūr'kēr), *n.* كۆرىكارى كارگە پۇلە**

stellar

stellar (stel'ēr), adj. (1) ناستیریمی: تاییمتی به ناستیره. (2) له ناستیره چوو: ناستیریمی. (3) هی فارهمانی فیلمی سینما: (- names). (4) (l) سهره کی: (the - role in a play). (ب) نایاب: بۆر باش

stellate (stel'it, stel'ät), adj. ناستیریمی: شیوه ناستیریمی. stelliform (stel'i-fōrm), adj. = stellate. stellar (stel'yoo-lēr), adj. ناستیریمی.

stem (stem), n. (1) (a) قەف: لاسک: قالۆز: دارک: دەمار. (ب) قەو. (2) (b) قنچک: گەلا: گول. (ب) لاسکە مۆز. (2) دەسک (پەرداخ یا پادە می). (4) (a) قەفی تیپ. (ب) قەفی نۆتە می موسیقا. (5) پیئشی کەنتی: پیئشلی کەشتی و بەلم. (6) پۆشه (روشه): بۆشه (روشه). (7) (a) لۆ (خیزان، خیل): پەل. (ب) بتمچە: بتمالە: باروایی.

v.t. (1) قنچک کردن (میوه): قنچک لیکردن. (2) قنچک بۆ کردن (گولی دەستکرد). (3) دڕیندن: بۆ پیئشە پۆششتن به گران.

v.t. لێوهمانن یا هەلقولان: لێوهمانن: لێ کەوتنەوه: (Poverty -s from war.) from stem to stem, (1) لەم سەری کەشتی مەوه بۆ نوو سەری. (2) سەرئەسەر: سەرئاسەر.

stem (stem), v.t. (1) بەرەستکردن (بوو، لێشوا، لافا): بەرگرتن. (2) وەستاندن: گرتنەوه: (to - the flow of blood). (3) کۆن ناخین: کۆن پۆکردنەوه: داخستن.

v.t. وەستان (بەرفەرخسێگن): خۆگرتنەوه. n. وەستان (بەرفەرخسێگن): شیوێ وەستان. (1) دەسکدار (پەرداخ: کاسە):

stemmed (stemd), adj. (a thin - goblet) (2) قنچک کرا (میوه) قنچکەر: لاسک لیکەر مەوه.

stemmer (stem'ēr), n. (a fruit - ; a tobacco -) پەرداخ و کاسە دەسکدار.

stemware (stem'wār), n. بۆگە: بۆز دپن: بۆنیکی پیس.

stench (stench), n. به ستینسل نووسین یا نیشانه کردن.

stencil (sten'sl), v.t. ستینسل: کاهەزه مۆمینه ی چاپ. n. -stenciler; stenciller (n.).

steno- (sten'ō, sten'ə), پینشگرکە بەمانای بچوو: تەنک: تەسک: کورتکراوه: (stenography)

stenograph (sten'ə-graf', sten'ə-gräf'), v.t. کورت نووسین: به نیشانه نووسین: به کورتی نووسین.

n. (1) نووسینی کورتکراوه: نووسراوی نیشانه یی. (2) نیشانه ی کورتنووسی. (3) نامیری کورتنووسی: نامیری نیشانه نووسی.

stenographer (stə-nog'rə-fēr), n. کورتنووس: نیشانه نووس.

stenographer (stə-nog'rə-fist), n. = stenographer. stenography (stə-nog'rə-fi), n. کورتنووسی: نیشانه نووسی. -stenographic; stenographical (adj.); stenographically (adv.).

stenosis (sti-nō'sis), n. هاتنەریه میکی بۆری (پۆشکەوانی). stenotopic (sten'ə-tō'pik), adj. به ناسانی پانەمانوو له گەل دەوری مەردا (زیندە مەوانی).

stentorian (sten'ə-tī'p), n. (1) نیشانه ی دەنگیک یا وشەیکه له کورتنووسییدا. (2) نامیری کورتنووسی: نامیری نیشانه نووسی.

stentor (sten'ə-tī'p), n. جۆریکه له کورتنووسی. stentorian (sten-tō'r'i-ən, sten-tō'ri-ən), n. زۆر بەرز (دەنگ).

stepmother

step (step), n. (1) هەنگاو. (2) مارهیمکی گورت: (The hotel is just a ~ from here.)

(3) پەوت. (4) دەنگی پین. (5) شوین پین: جین پین. (6) پله پەیزه: پین پیلکه: یا پیلکه: پله ی پین پیلکانه. (7) (pl.), (l) پین پیلکانه: قاندرمه. (ب) [British], پەیزه ی نوشتاره. (8) (l) پەله ی گانگار کاته بەرد. (ب) بنگه ی دارکەشتی. (9) پله: نمره: قوناخ.

(10) هەنگاو: کردار. (-). (Let me explain the next ~.) (11) هەنگاو: سوو باره مکره (سەما).

v.t. (1) هەنگاوانان: هەنگاو هەلپەتاندن. (2) پۆششتن بۆ مارهیمکی گورت. (3) هەنگاوانان له سەما کردندا. (4) به گورجی چوولا نەوه. (5) چوون بەسەردا: چوونەناو: (He -ed into a small fortune.) (6) (l) پین پیاوان: پین لێ داگرتن: (He -ed on my foot.) (ب) پین پیاوان: پین لێ داگرتن: (He -ed on the accelerator.)

v.t. (1) هەنگاوانان: هەنگاو هەلپەتاندن. (2) پین دانان. (3) به هەنگاو پیاوانن.

(4) (l) پین پیلکه بۆ کردن: پین پیلکانه لێ هەلکەندن: (He -ed the hill leading to his house.)

(ب) پله پله کردن. (5) قایم کردن یا داچمقاندن: دارکەشتی له بنگه کەیدا.

in step, (1) به پۆز: به پۆش و پینکی و پینکەوه (سەما، پین پۆششتن، پەوتی سەریان. (2) گونجاو (له گەل دەوری مەری خۆدا): سازاو.

keep step, له پۆزدا مانەوه: هەنگاو کردن به یهک له گەل ئاوه نەکاندا. out of step, له پۆز دەرجوو: نەگونجاو: نەسازاو.

step by step, پله پله: وورده وورده: بەرە بەرە: هەنگاو به هەنگاو. step down, (1) واز له کار هێنان: دەستبەرداری بوون له کار:

(She stepped down as prime minister last year.) (2) هێتانه خوار مە: داشکاندن: پله نزم کردنەوه: کەسکردنەوه.

step in, خۆتێهەلقور تاندن: کەرتنه پین مەوه: دەست تێخستن. step on it, [Colloq.], پەله کە: خیرا کە: پین پیاوان.

step out, (1) چوونەدەر مەوه (له ژوریک بۆ مارهیمکی گەم). (2) [Colloq.], چوونەدەر مەوه بۆ رابواردن.

(3) به هەنگاو گەر مەوه به گورجی پۆششتن. (4) خۆکشاندنەوه: واز هێنان: دەستبەنگرتن.

step up, (1) هااتنه پۆش مەوه: چوون بەر مەوه. (2) پۆشکەرتن: بەر مەوه پۆش مەوه چوون. (3) وورده وورده زیاد کردن: پین لێ هەلپەرتن:

(They stepped up their attacks on the enemy.) هەنگاو پیوست نان (بۆ جێبه جێکردنێ کارێک).

take steps, (1) ناگا له بەر پین خۆ بوون: ووریای بەر پین خۆ بوون. [Colloq.], ووریا بوون: ناگا داری بوون.

watch one's steps, ووریای باره پیاو یا بار مەوان. step-brother (step'bruth'ēr), n. زۆر کۆر: زۆر کچ: هەنەر.

step-child (step'child'), n. مەدەلی مێرد یا ژن. step-dame (step'dām'), n. [Archaic], = step-mother.

step-daughter (step'dō'tēr), n. زۆر کچ: هەنەر (کچ): کچی مێرد یا ژن.

step-down (step'doun'), adj. پله پله کەم کراوه: کەم دوور مەوه ی پله پله: چوونەریه مەیک: (a ~ gear).

step-father (step'fā'rthēr), n. باره مەیاو: زۆر باوک: زۆر باپ. (1) دەری پین کورتی ژیر مەوه ی دەلی ژانە.

step-ins (step'inz'), n.pl. (2) پیئووی پاژنه نزم: سۆل: نەعل. پەیزه ی نوشتاره.

step-ladder (step'lad'ēr), n. پەیزه ی نوشتاره. stepmother (step'muth'ēr), n. باره مەوان: زۆر باپک.

step-parent

step-parent (step'pär'ant), n. باورمن یا باورپیاو.

steppe (step), n. ددشتی بازو پووتهنی؛ ددشت.

stepper (step'er), n. (۱) کسینکی به قنچ وقیت و ریک و پیک پویشتنو. (۲) [Slang] سسماکس.

stepping-stone (step'ing-stön'), n. (۱) بهره یازد. (۲) هزی که بیخته نامانج.

step-sister (step'sis'tër), n. زیخوشک کچی باورمن یا باورپیاو.

step-son (step'sun'), n. زیخوگا همنرا (کوبا) کوری میزد یا ژن له شوویهک یا له ژنیکی تر.

step-up (step'up'), adj. به پله پله زیادکردو. به پله پله زیادکردن.

step-wise (step'wiz'), adv. پله پله یی؛ نه پله پله نیشانهکراو.

-ster (stër), n. (۱) بکمر؛ دروستکمر (trickster). (۲) بهشدار (gangster).

stercoraceous (stür'kä-rä'shas), adj. (۱) کسینکی تاییهتی (youngster, oldster). شیاکسینی؛ بیتالهی.

stercoraceous (stür'kä-rä'shas), adj. کوروی.

stercorous (stür'kä-räs), adj. = stercoraceous.

stere (stër), n. معتره سنجیا.

stereo (ster'i-ö), n. ستیریو؛ نامیر یا شیوهی لیدانی موسیقاو گوئی لیتیونی به دور بلندگوز.

stereo-, stere- (ster'i-ö, stër'i-ä), n. پیشگرنکه بهمانای پتمو؛ سنیلایی (stereoscope; stereography).

stereobate (ster'i-ä-bät', stër'i-ä-bät'), n. بناغهی خانوو؛ بنچینه؛ بنکی پایه.

stereochemistry (ster'i-ä-kem'is-tri), n. کیمیای تهندار؛ له ریک و پینکی گهریلهکان دهکونیتوه که گهرد. واته "مولیکول" پیکدینن.

stereography (ster'i-ög'ra-fi), n. ستیریوگرافی؛ دروستکردنی وینهی تهندار بهسه پوری تهخت (تهندارهی تهندار).

-stereographic; stereographical (adj.); stereographically (adv.).

stereometry (ster'i-öm'ä-tri, stër'i-öm'ä-tri), n. پیوانی قعواره و پانی و دریزی وینهی تهندار.

-stereometric; stereometrical (adj.); stereometrically (adv.).

stereophonic (ster'i-ä-fon'ik), adj. ستیریوفونی؛ موسیقا؛ تاییهتی به دهگیکه که به "ستیریو" توکار کرابن و لی بدریتوهه، واته دهنگی لروایی.

stereoscope (ster'i-ä-sköp'), n. ستیریوسکوپ؛ نامیریکه وینه به نامداری بۆ چاو دهردهخت.

stereoscopic (ster'i-ä-skop'ik), adj. Also stereoscopical, (۱) ستیریوسکوپیی سنیلایی. (۲) تاییهتی به ستیریوسکوپ و بهکارهینانی.

-stereoscopically (adv.).

stereoscopy (ster'i-ös'kä-pi), n. (۱) بیینتی وینه به سنیلایی. (۲) دروستکردن و بهکارهینانی ستیریوسکوپ.

-stereoscopist (n.).

stereotype (ster'i-ä-tip'), n. (۱) قالب؛ چاپهمنی؛ کلنشه. (۲) ووشکه شیوا؛ ووشکه نمونه.

(The American Indian is often portrayed as a ~. He is the ~ of a salesman.)

v.t. (۱) ووشکه شیوا؛ دروستکردن دهربارهی؛ نمونه بهیکی نهگور یا یه نهوا خسته نیشکی خوه دهربارهی رهگه ریک. چینیک، پیضیهک، بابهتی شت... هند؛ واک کلنشه لیکردن. (ب) دوباره کردنوه بهین هیچ کورینیک.

(۲) لهسه کلنشه دهرهینان؛ لهسه قالب چاپ کردن یا دروستکردن.

sternutator

-stereotyper (n.); stereotypic; stereotypical (adj.). stereotyped (ster'i-ä-tipt', stër'i-ä-tipt'), adj. (۱) ووشکه

نمونهیی؛ ووشکه شیوازی؛ کلنشهیی؛ دوباره کراو بهین گزین؛ یک قالبی. (۲) لهسه یک کلنشه دهرهینانوا؛ لهسه یک قالب چاپکراو.

stereotypy (ster'i-ä-tip'i, stër'i-ä-tip'i), n. (۱) کلنشه. (۲) دروستکردن؛ قالب دروستکردن. (ب) لهسه کلنشه دهرهینان؛ لهسه قالب چاپ کردن. (۳) دوباره کردنوهی؛ پو نریتو؛ خوو بهین گزین (دهرهینانسی)؛ کلنشهیی رهفتار.

sterile (ster'il, ster'il), adj. (۱) نهزوک؛ وهجاخ کوزیا؛ بین وهجاخ؛ زب. (۲) بین بهر؛ بین پیست؛ ووشکانی؛ پووتهنی. (۳) ووشکه؛ ناخوش؛ (a ~ lecture, style, etc.). (۴) بین نهجام؛ بین بهر؛ بین سوود؛ (a ~ policy).

(۵) له میکروب پاکرلوه؛ خاوینا؛ بین میکروب؛ خاوین کرلو. (۶) نهزوک؛ بین وهجاخ؛ زبی.

sterility (stër'il'ä-ti), n. (۱) نهزوک؛ بین وهجاخ؛ زبی. (۲) بین بهر؛ بین نهجامی؛ بین سوودی.

sterilization (ster'ä-liz'ä'shan), n. پاکرلوه نهوه له میکروب؛ خاوینکوردنوه له میکروب؛ خاوین کرلو.

sterilize (ster'ä-liz'), v.t. (۱) نهزوک کردن (بهتاییهتی به نهشتهکاری)؛ له زاوی خسته؛ وهجاخ کوزیکردنوه.

(۲) پاکرلوه له میکروب؛ خاوین کردن؛ پاکرلوه نهوه. (۳) میکروبکوز؛ خاوینکمر؛ پاکرلوه.

sterilizer (ster'ä-liz'ër), n. (۱) پارهمیکی زوی نینگلزی کونه. (۲) نهشتهکاری؛ باورنی نینگلزی.

sterling (stür'lin), n. (۱) پارهی نینگلزی زبی یا زبو. (۲) نهشتهکاری؛ باورنی نینگلزی زبی یا زبو.

sterling silver (l) (stür'lin), n. (۱) پیوستی سر میزی ناخوردنی له زبو دروستکراو (وهک که چک و چنگال).

(۲) نهشتهکاری؛ تاییهتی به پارهی نینگلزی. (۳) له زوی پوخت دروستکراو.

(۴) پهمن؛ نایاب؛ زور چاک؛ بیگمرد؛ پاک؛ پوخت.

a man of ~ principles

stern (stürn), adj. (۱) توند و تیز؛ به زهروزینگ؛ سهخت؛ پمق (رهفتار). (۲) مرموز؛ من؛ چاره ترشا؛ گور؛ پوگور؛ (a ~ face, look, etc.). (۳) کولنهمن؛ بین پهرو؛ (~ purpose).

stern (stürn), n. (۱) پاشلی کشتی و بهلم؛ پشتموی کشتی و بهلم. (۲) پاشان؛ بهشی پاشمرو یا دواوه.

sternal (stür'näl), adj. تاییهتی به نیشکه کوله؛ هی نیشکانی بهرسنگ. شوین کمرتن یا پالهادنی کشتی بهک بۆ کشتی بهیکی تر.

stern chase, زور له نیشکهوه.

stern chaser, تزویی پاشلی کشتی (که دهترین بهر کشتی بهی)

دواوه که پای دهریزنی یا شوینی کومتوهه.

sternforemost (stürn'förmöst, stürn'förmöst), adj. (۱) بۆ دواوه؛ بهرو دواوه (بهجوزیک که پشتی کشتی بهیکی پوری له پشتمرو بیت).

(۲) به ناقولایی؛ به تارهجهتی.

sternmost (stürn'möst, stürn'möst), adj. (۱) نزیکترین له پاشلی کشتی بهیره؛ له هره دواهی پاشلی کشتی بهیره. (۲) له دواهی دواوه؛ دواترین؛ هره دوا.

sternpost (stürn'pöst'), n. ستوونی پاشلی کشتی (که دهسقا زوی کشتی بهیکی لهسه ره).

stern sheets, بهشی دواوهی بهلمی سر بهتال.

sternum (stür'näm), n. نیشکه کوله؛ نیشکانی بهرسنگ؛ بهرسنگ.

sternutation (stür'nyoo-tä'shan), n. پزمین؛ پزمه.

sternutator (stür'nyoo-tä'tër), n. ماددهیی که دهینتهوی.

پژمبون و پشامهوه (وهك گازی ژمهراوی)
sternutatory (stēr-nū'tā-tōr'ī, stēr-nū'tā-tō'ri), adj. مرؤة

هیتیره پژمبون (وهك پژمبوتی)
n. شتیكه كه مرؤة دینؤته پژمبون (وهك پژمبوتی و ناله)

sternward (stūm'wērd), adj. Also sternwards, بهرؤ
n. پاشغنی كهشتی

adj. له بهشی دواوهی كهشتی و بهلمدا: له پاشغنی كهشتیدا.
sternway (stūm'wā'), n. بؤ دواوه بؤیشتنی كهشتی

sternwheeler (stūrn'hwēl'ēr), n. بهلمسی چرخدار بهلمبکی

هملمه به چرخبکی سهول لیدری بهستراو به پشتكه بهیره دهرؤات
steroid (ster'oid), n. ستریؤید: جعدن خوزره هؤرمؤنتیكن بؤ لهش

بههیزکردن
sterol (ster'ol, ster'ol), n. ماددهبکی كحولی پتموه له شانهی پورهو و

گیانداردا هیهه وهك كؤلیسترؤل
stertor (stūr'tēr), n. پرخه: پرخهبرخ

stertorous (stūr'tā-rās), adj. پرخهكها: پرخهبرخكها

stet (stet), [L.] مهی گؤزه: وهك خوی بیینلمهوه: دهستی لئ مهده:

نیشانهبیکه له دهستنوووسی ههلمهبرگراودا دهنوسری بؤ هیشتمهوهی وشهیهك

یا بهندیکی لابراو یا به ههله دانراو و چاك كرؤو.
v.i. دانانی نیشانهبیکه وهما لهسهرو وشهرو پرستو بهندی دهستنوووسی

ههلمهبرگراو
stetho- (steth'ō, steth'ə), پششگرئكه ههمانای: سنگ: سینه:

(stethoscope)
stethoscope (steth'ə-skōp'), n. بیستۆکی پزیشك

stethoscopy (ste-thos'kə-pi), n. بیستۆکی پزیشك بهكارهیتان:
تئروانینی مخرؤش به بیستۆك

-stethoscopic; stethoscopic (adj.); stethoscopically (adv.).
stedvore (stē'və-dōr', stē'və-dōr'), n. باركهرؤ دارداگری

كهشتی: حمانی كهشتی.
v.i. باركهرؤن و داگرتنی كهشتی.

stedvore's knot, گزئی حهمانی كهشتی: جؤزه گزئیبهكه.
stew (stō, stū), v.t. & v.i. كولاندر به ناگری كز، واته به هیناوش.

(v) [Colloq.] دلهپاوكئ كردن: ههراق خواردن.
n. (a) قهصبهخانه: كهلمهچی.
(v) (b) چیشتی شله: شله: شلهو گؤشت (ب) هههمه: شتی تئيكه.

(v) [Colloq.] دلهپاوكئ: دلهخورته: ههراق: بن ناراسی.
(v) (d) [Obs.] مهنجهالی شله.

stew in one's juice, ناخؤشی زؤر جهشتن بههؤی كاری خؤكردهوه.
steward (stōd'ērd, stū'ērd), n. (a) سهركار: چاودبئرا: كارگیتری

كاروباری مانهوهی پیاوئیکی گهوره. (b) كارگیتری دلرایس كهسیك یا دهسكایهك.
(v) بهردهستی ناو فرؤكهو كهشتی.

v.i. سهركاری كردن: كارگیتری كردن: چاودبئری كردن
stewardess (stōd'ēr-dis, stū'ēr-dis), n. (a) سهركاری ناهرهت:

كارگیتری ژر. (b) ناهرهتی بهردهستی ناو فرؤكهو كهشتی.
stewardship (stōd'ērd-ship', stū'ērd-ship'), n. سهركاریتئ: سهركاری: چاودبئری: كارگیتری

stewed (stōd, stūd), adj. (a) كولاو: كولاپنراو.
(v) [Slang.] سهرخؤش: مهست.

stew-pan (stōd'pan', stū'pan'), n. ههمنجهالی شله
sthenia (sthi-ni'ə, sthē-ni-ə), n. بهتینی: بههیزتی

sthenic (sthen'ik), adj. بهتین: نهخؤشی: بهتهشمه
stibine (stib'ēn, stib'im), n. Also stibin, نهستیپه: گارتئکی

بن بهنگی ژمهراویبه
stibium (stib'i-əm), n. antimony.
stich (stik), n. دئیره ههلمهست.

stichomythia (stik'ə-mith'i-ə), n. گفتگؤکی بهك دئیری به نؤبهی

دروكهسی (شانؤنامهی یؤنانی كؤن):
-stichomythic (adj.).
stichomythy (sti-kom'i-thi), n. - stichomythia.

stick (stik), n. (a) چپكه: چل و چئو: چل: لئ. (ب) داری سووتان.
(ج) داردهست: دار: شوولكه: ایس: تئلا. (د) لاسك.

(e) شتیکی له دار چوو. (f) داری یاری: (g) (a hockey ~).
(ه) پیاكردن (به تیغ یا داری نووك تئین) (h) لكان.
(v) نهختنك خواردهوهی سهرخؤشكهر (وهك براندی) كه بگرتته

خواردهوهیهكهوه. (A) ریزه بؤبمای هاوژژراو له فرؤكهوه.
(ب) وهستان: كؤسپ.
[Archaic.]
(v) (c) كهسئیکی دل مردووو ووشك و بین تاقهت و كهوهن

(d) [Colloq.], شوئینیکی سوردهست و چهپك: لادئ:
(They live way out in the ~s.)
(ب) داركهشتی.

v.t. (a) كؤن كردن: كؤن تئكردن. (b) كوشتن (به تیغ لئدان).
(c) پیاكردن و كؤن كردن (به چقؤ، دهرزی... هئد).
(د) (b) پیوهنان: لئدان و پیوه نووساندن (وهك به دهرزی): پیاكردن

(ب) پارزاندهوه به شت پیاكردن. (a coat stuck with medals)
(ه) پیوهلكاندن: پیوهنووساندن: پیانووساندن: لئدان:
(- the poster on the wall.)
(ب) پیاكردن: پیا چقاندن

(v) (a) بئ لئگرتن: گلدانهوه: بهنگ كردن.
(ب) چهقئ: گئرخواردن:
(The wheels were stuck in the mud.; I was stuck in the town.)
(ا) [Colloq.] تئخستن: دانان: خستهناو:

(- the shirt in the suitcase.; - it in the drawer.)
(ب) سهر سوپمان: سهرسام بوون: سهر لئ شیواندن.
(د) خستهسهسر دار یا پیا ههلمسپاردن (تهرزی پوهه).

(e) شتی لئنج لئدان: لئنج كردن: سهریشاوی كردن.
(v) (a) [Slang.] (b) فرؤفئیل پاره بین خهرج كردن یا ئی كیشانهوه

(ب) بهگران شت بین فرؤشتن: زؤر لئسهندن.
(v) (a) [Slang.] (b) خهله تاندن: گزئ لئكردن: ساخته لئكردن.
(ب) باری گران بهسهردادان.

(v) (a) [Slang.] (b) دهربردن: ههلكردن: بهرگهگرتن.
(v) (a) پیوهنووسان (وهك به بزمان). (b) پیوهلكان: پیوهنووسان

(v) (b) مانهوه له شوئنتئكا.
(د) پئكهوه مانهوه: واز له بهك نههیتان:
(Friends ~ together.)
(ه) بهجن نههیتئن: ئی دوورنهكهوتنهوه:
(He ~s to the trail.)
(ب) كؤلنه دان: وازنههیتان: بهردهوام بوون لهسهر:
(She ~s to her work.)
(د) دوودئنی نهكردن: را نهگؤیرن:
(He ~s to his decision.)
(a) (b) چهقئ:
(My shoe stuck in the mud.)
(ب) گئرخواردن: تئك ناؤزان:
(The gears stuck.)
(ج) چهقئ (مهجان) وهستان:
(The bill is stuck in committee.)
(ب) سهر سوپمان: سهرسام بوون: سهر لئ شیوان
(د) سهلكردهوه:
(He'll ~ at nothing.)
(e) (a) سهر دهرهیتان: دهرپؤقئ:
(Her head was ~ing out of the window.)
be stuck on, [Colloq.] تئندا گئرخواردن.

(v) (a) گئرهدهبوون (دلداری): دلفران.
stick around, [Slang.] دوور نهكهوتنهوه: مانهوه: نهبؤیشتن

stick by, دهستبهردار نهبوون: پشت بهرنه دان:

(۵) ناواره: کسینکی بِن لانه یا خانه بمکزل! هژاری گه پوک.
(۶) کسینکی به خشیش نهمه گر.

-stiffly (adv.); stiffness (n.).

stiffen (stif'n), v.t.

v.t.

stiff-necked (stif'nekt'), adj.

stifle (sti'fl), v.t.

(۱) خنکاندن! همناسه ئی برون.
(۲) (I) دامرکاندنمه! خنمکردن! کپ کردن: (She -d her sobs.)
(ب) پیشیل کردن! مراندن! پئی لنگرگتن:

(to ~ free speech, the opposition, etc.)

v.t.

stifle (sti'fl), n.

(۱) خنکان. (۲) همناسه ئی بران.
جوسگی پاشوری نوسپ و سگ... هتد، که پرامبهر.

stifling (sti'fling), adj.

خنکیننره! همناسه پئ! تهنگ: ناخوش (ههرا)
باری ژیان... هتد: (The air was ~.; a ~ atmosphere)

stigma (stig'mə), n.

(۱) نیشانه ئی داخ کردن (که له پینستی تاوانکارو
بمته نهمرفت) داخ (۲) لکه! نیشانه ئی شورهمی یا ناویسی

(۳) خال. (۴) (I) نیشانه ئی بریتداری یا تمغوشی کۆن.
(ب) شوئی خوین ئی هاتوری پینست (بهموی هیستریاوه).
(۵) تمه قسمری نیرک (پوره کناسی).
(۶) (pl.) نیشانه ئی وهک برینه کانی عیسا پاش هملواسینی.

stigmata (stig'mə-tə), n.pl.

نیشانه ئی وهک برینه کانی عیسا پاش
هملواسینی.

stigmatic (stig-mat'ik), adj.

Alto stigmatical, (I) لکه داری!
لکه دار! ناویسی. (ب) لکه دار! ناویسیگر.

(۲) تایبعتی به "stigmata".

stigmatism (stig'mə-tiz'm), n.

(۱) به لهشوره بوونی برینیک وهک
برینه کانی عیسا پاش هملواسینی. (۲) باش بیئی! توش نه بوونی نه خوشی

stigmatize (stig'mə-tīz'), v.t.

پرش بیئی جاو.
(۱) داخ کردن! نیشانه کردن به
داخ کردن. (۲) لکه دار کردن! ناویسی کردن! پوره پش کردن.
(۳) برونی وهک برینه کانی عیسا له پیست هیتان.

-stigmatization (n.).

stile (stil), n.

(۱) پلیکانه ئی دیوارو شوروه.
(۲) turnstile

stile (stil), n.

چیزی ستورشی چوارچینوهی درگا و پنجه ره.
(۱) خنجه مری بچوره. (۲) سووئن.
به خنجه مری کوشن! خنجه لاندان.
(۱) بِن دنگ! خاموش! کپ.
(۲) وهستاو! نمیزن! نه چورلوا! پاره ستاو.
(۳) هیتن! سگ (ناو)! خاموش: (the ~ water of the lake)
(۴) بِن کهدو کول (وهک مهی).
(۵) هی وینه ئی نمیزن (به پیچوانه ئی وینه ئی فیلمی سینهما و فیدیزوه):

(a ~ picture)

n.

(۱) بِن دنگی! خاموشی! کپی.
(۲) وینه ئی نمیزن (به پیچوانه ئی وینه ئی فیلمی سینهما یا فیدیزوه).
(۳) [Colloq.] وینه ئی شتی بِن گیان یا نمیزن.
(۴) still alarm. [Colloq.]
(۱) هیتن! تا نیتن! تا نه (هم) کاته! تا نوسا:
adv.
(He is ~ busy.; Will he ~ be there?;
She was ~ home when I left.)
(۲) تمانه ت! - یش!
(It was cold yesterday, but today it is ~ colder.)
(۳) لکه دل نومه شدا! کچی: (He is old and ~ he is able to run.)
v.t.
(۱) بِن دنگ کردن! کپ کردن! خاموش کردن.

(to stick by one's friends)

stick it out, [Colloq.].

کۆلنه دان! وازنه هیتان! دست همنه گرتن!
بهر گمگرتن

stick out, (۱) دهریزین! زۆر بدمه ره و بیون (۲) دهره هیتان! دهره پاندن.

stick up, [Slang].

دیس سائق! فریژگا! پوره کوردنمه.

stick up for, [Colloq.].

نهمه کوردنمه! پشت گرتن!

(You have to stick up for your friends.)

the sticks, [Colloq.].

لاسی شوینی دورمه دست و چه پک.

sticker (stik'er), n.

(۱) کسینک یا شتی که پیوه دهنوسن.
(۲) درک! په یکوله (۳) نیشانه ئی لینج (بو لکاندن به پوره پکمه).
(۴) کسینکی کۆلنه دهر! کسینکی سوور لهمه مه بست! همتن.
(۵) [Colloq.] گروگرتن! تمه گوجه لهمه.

stickiness (stik'i-nis), n.

لینجی

sticking plaster,

مشه مای له پشت یا له برین گرتن! پلاستر.

sticking point,

جینی چه قین (مه جان)! گروگرتن! تمه گوجه لهمه.

stick insect,

چیلکه مینور.

stick-in-the-mud (stik'n-the-mud'), n. [Colloq.].

کسینکی ووشکو کۆنهمه رست و دل مردوو.

stickle (stik'l), v.t.

(۱) مشت و مری کهلله ره قانه کردن لهمه شتی
ههچ و پوچ. (۲) په لپی ههچ و پوچ گرتن! پارایی کردن یا ترسان لهمه
به ویزدانی.

stickleback (stik'l-bak'), n.

ماسی به درکنه ماسی به مکی بچورگی
بِن پوله مکی پشت درکاروی دهریایی و پوباری به.

stickler (stik'lēr), n.

(۱) کسینکی شت زۆر به توند گرتوو!
سوور لهمه مه بست: (He is a ~ for discipline, obedience, etc.;
a ~ for neatness)

(۲) شتی قورس یا گروگرتاوی! شتی نالۆز یا سرسورمه هیتن.
(۳) [Colloq.] کسینکی کۆلنه دهر.

stick-pin (stik'pin'), n.

دهرزی بۆیناخ.

stick-seed (stik'sēd'), n.

په یکول گیای په یکول گر.

stick-tight (stik'tīt'), n.

گیایه که به مکه ی باریکه وهک دهرزی به
شتهوه دهنوسن.

stick-to-it-ive-ness (stik'tōo'it-iv-nis), n.

کۆل نهمان!
همته ری! سوور بیون لهمه مه بست! وازنه هیتان.

stick-up (stik'up'), n. [Slang]. = holdup.

stick-weed (stik'wēd'), n. = ragweed.

sticky (stik'i), adj.

(۱) سرنشوای! پیوه ده لکینت! پیوه دهنوسینت.
(۲) لیقن! لینج: (a ~ floor)
(۳) مۆخه! شیدار (ناوههوا)! تهر و گهرم.
(۴) (I) ناخوش. (ب) گروگرتاوی! دژوار! سهخت.

-stickily (adv.); stickiness (n.).

stiff (stif), adj.

(۱) رفق! رفق! رفق! قنج.
(۲) به گرومستاو! رفق: (~ muscles)
(۳) کرژ! (۴) ورشکو و بغیز. (۵) توند! خهست! خهست و خۆل.
(۶) سوور لهمه مه بست! سرسهخت! همتن! کۆلنه دهر.
(۷) توند! به هیتن! قایم! تیرژ: (a ~ current, wind, etc.)
(۸) (I) خهست (مه). (ب) به تین (دهرمان): (a ~ dose of medicine)
(۹) توند و تیرژ! سهخت! قورس: (~ penalties)
(۱۰) گران (نهرک)! قورس! سهخت: (a ~ assignment; a ~ climb)
(۱۱) گران (نوخ)! به ریژ: (~ prices)

adv.
(۱) به ووشکی (پره ووشت).
(۲) به تههراوی زۆر! نینگار (~ bored)
n. [Slang].
(۱) لاشه (۲) کسینکی ووشکو و به فیز.
(۳) کسینکی مهست! سهخت ووش.
(۴) زه لاه! کس! کابر! پیار. (He's a lucky

(۱) پیوه‌دان (جانموری چزودان)؛ پیاچوون (درك)
 (۲) چوزانموره؛ تووزانموره؛ گل کردن
 (۱) پیوه‌دان. (۲) توانای پیوه‌دان. (۳) هان؛ شتی هاندمر یا پالدمر
 (۴) (۱) چوزانموره؛ نازاری پیوه‌دان
 (ب) فیئش و نازارا؛ نازار (همست، لهش)
 (۵) چزود. (۶) درک
stingaree (stɪŋˈə-rē, stɪŋˈə-rē), n. = sting ray.
 (۱) پیوه‌دمر؛ چوزانموره.
 (۲) جانموری پیوه‌دمر (همنگ، زهرده‌واله، نوپیشک). (۳) چزود.
 (۴) [Colloq.]. (۱) پرخه‌نی همنست بوزندارکمر؛ ووتی بی.
 (ب) لیدانی به نازار. (۵) چزینکه له کزکیتل یا خواردموری مستکمر.
stinginess (stɪŋˈi-nis), n. پیسکیمی؛ گیری؛ پوله‌کیتی؛ پرمیلی.
sting-ray (stɪŋˈrā), n. رای چزودان؛ ماسی‌یکمی کهره‌یه دوو
 چزوری زهره‌روی همیه له ژیر کلکیدا. (همره‌ها "stingaree"
 (۱) پهلایل؛ پاره پمرست؛ گیر؛ دست قورچاوا
 پوله‌کی؛ روزه؛ چزوه؛ بمرچاوتنگ.
 (۲) کم؛ کز: (*A rain though ~ has begun to fall.*)
-stingily (adv.).
stingy (stɪŋˈi), adj. پیوه‌دمر (جانموری چزودان)؛ چوزانموره
 بپرا به نازارا؛ توندوتیز.
stink (stɪŋk), v.i. (۱) بۆگن (ژ) هانز؛ بۆنی پیس لئوهانز.
 (۲) (۱) زور ناپه‌سند یا بدمیون. (ب) ناویانگ زور خراب بوون.
 (۳) [Slang]. شیکار زور همیون: (*He is ~ing with wealth.*)
 (۴) [Slang]. زور خراب یا گندمیون: (*The movie ~s.*)
 n. بۆگن؛ بۆنی پیس.
 بۆله‌بۆل سکا‌لا‌کردن به ناشکارا کردن به همره. raise a stink, [Slang].
 قانان؛ به بۆنی پیس دهریم‌اندنه دهرمه. stink out,
stinkard (stɪŋkˈərd), n. [Obs. or Rare] = stinker.
stink-bug (stɪŋkˈbʊg), n. جانموری بۆگن.
stinker (stɪŋkˈɛr), n. (۱) کم‌سینکی بۆگن.
 (۲) [Slang]. کم‌سینکی زور پیس و بن ترخ و ناله‌بار.
 (۳) [Slang]. شتیکی زور قورسو و ناخوش:
 (The exam was a real ~.)
stink-horn (stɪŋkˈhɔrn), n. قارچکه بۆگنه.
stinking (stɪŋkˈɪŋ), adj. بۆگن.
 (۲) [Slang]. زور همست؛ زور سمرخوش.
 شیکار زور زور: (*He got ~ drunk.*)
 نه‌خوشی‌یکمی گنده له "سن" ده‌چن.
stinking smut,
stink-pot (stɪŋkˈpɒt), n. (۱) کورینه بۆگنه؛ کلینتیکمی پر له
 سوولته‌مش دووکل بۆگنه‌ناوی‌یه (چاران له جهنگدا به‌کارده‌میترا).
 (۲) [Slang]. کم‌سینکی بن ترخی ناله‌بار.
stink-stone (stɪŋkˈstɔn), n. پهرده‌بۆگنه؛ پهردیکه بۆنیکی پیسی
 ئی دیت نه‌گمر بشکیتیرئ یا همستی ئی بغزئ.
stink-weed (stɪŋkˈwɛd), n. گیا بۆگنه.
stink-wood (stɪŋkˈwɔd), n. (۱) دره‌خته بۆگنه؛ دره‌ختیکه
 دارو
 بۆگن.
stint (stɪnt), v.i. (۱) بۆ برینه‌ره (بمش، همند، یا ژماره به‌قابیمتی کمه
 ناپه‌چن)؛ سنور بۆ دانان؛ کم بۆ دانان.
 (۲) [Archaic]. ومستاندن؛ دوابی بن هینان.
 (۱) پهلایل کردن؛ پیسکیمی کردن؛ چزوه‌کی کردن:
 (*Don't ~ on the food.; They ~ed for years in order to save money.*)

(۲) ومستاندن؛ پاره‌ستاندن.
 (۳) هینن کردنموره؛ دامرکاندموره؛ هینانموره سمرخ.
 v.i. وهستان؛ پاره‌ستان؛ له جووله کموتن؛ دامرکاندموره؛ هینن بوونموره
 بن دهنگ بوون؛ خاموش بوون.
-stillness (n.).
still (stil), n. (۱) شووشه؛ دلۆپاندن؛ نامیری دلۆپاندن.
 (۲) کارگی دلۆپاندن.
 v.i. & v.i. [Obs.]. دلۆپاندن
still alarm, ناگادارکردنی بن دهنگ؛ ووریاکردنمهره‌یکمی ناگر
 پهریونمهره به تله‌فون لهباتی زهنگی ناگاداری ناگر.
still-birth (stilˈbɜrth), n. (۱) نوله‌سه لهبارچوون؛
 مندال لهبارچوون؛ به مردویسی له‌دایکبوونی مندال.
 (۲) مندالی به مردویسی له‌دایکبوون؛ نوله‌سه‌ی لهبارچوون.
still-born (stilˈbɔrn), adj. به مردویسی له‌دایکبوون لهبارچوون.
still-hunt (stilˈhʌnt), v.i. & v.i. به نهیسی پوکردن یا شوین
 کموتن.
still hunt, (۱) پوکردنی نهیسی؛ پاری نری (وهک به خۆ داگرتن).
 (۲) [Colloq.]. شوین کموتنی نهیسی مهبستیک؛ هملی نهیسی.
stilly (stilˈi), adj. [Poetic]. بن دهنگ؛ خاموش؛ کپ؛ هینن.
 به بن دهنگ؛ به خاموشی؛ هینان؛ به هینتی؛ له‌سمرخ.
stilt (stilt), n. (۱) دارشقی دریز (بۆ به تاو‌دا پهرینه‌ره یا بۆ یاری).
 (۲) کۆلکه یا دیره‌کی خانووی به همراوه، واته که له‌سمر زموی نه‌ییت؛
 کۆلکه‌کی شتی به پهرزه‌ره دانراو:
 (*The henhouse is placed on ~s.*)
 (۲) بالنده‌یکمی زملکاووی له‌نووک و لاق مرزوه.
 v.i. به پهرزه‌ره دانان له‌سمر کۆلکه یا دیره‌ک.
stilted (stilˈtid), adj. (۱) به پهرزه‌ره دانراو له‌سمر کۆلکه یا تیرکه
 (خانوساری). (۲) ووشله‌و پچ له ورشی زل بۆ لیز (موسین، گفتوگۆ)؛
 به ته‌تمنه (*a ~ writing style; ~ speech*)
-stiltedly (adv.); **stiltedness** (n.).
stimulant (stimˈyoo-lənt), adj. خهره‌میز؛ ووریاکرموره
 بزوتنرا؛ زاخاوی میشکه دهرمه؛ ووروتنرا؛ هاندمر.
 n. (۱) شتی ووریاکرموره یا بزوتنرا؛ شتی هاندمر:
 (*Coffee and beer are ~s.*)
 (۲) دهرمانی ووروتنرا یا بزوتنرا.
stimulate (stimˈyoo-lāt), v.t. (۱) هاندان؛ بزواندن؛ جوشدان؛
 بووراندنموره؛ جوجوون تیفتستن: (*to ~ the economy*).
 (۲) ووروتن (دهرمان)؛ هوشیارکردنموره؛ هموس همنساندن
 بوون به‌موی هاندان یا بزوان
 v.i.
-stimulator; stimulator (n.).
stimulation (stimˈyoo-lāˈshan), n. هاندان؛ بزوان؛ جوشاندن
 هوشیارکردنموره؛ هموس همنسان؛ ووروتن.
stimulative (stimˈyoo-lāˈtiv), adj. هاندمر؛ بزوتنرا
 ووروتنرا؛ ووریاکرموره.
 n. شتی هاندمر یا بزوتنرا.
stimulus (stimˈyoo-ləs), n. (۱) بزوتنرا؛ هاندمر؛ هوشیارکرموره
 ووروتنرا؛ هموس همنسین؛ پالدمر. (۲) دهرمانی بزوتنرا یا هوشیارکرموره.
stimy (stiˈmi), n. & v.i. = stymie.
sting (stɪŋ), v.i. (۱) پیوه‌دان (جانموری چزودان). (۲) چوزاندنموره.
 (۳) نازاردان؛ فیئش و نازاردان (همست، میشک):
 (*Her words stung him bitterly.; His conscience stung him sharply.*)
 (۴) هاندان؛ پال پیوه‌نان: (*His words stung her into action.*)
 (۵) [Slang]. خملتاندن (سمره‌داگمری)؛ ساخته‌بیکردن؛ گزی نیکردن:
 (*He got stung on that deal.*)

(۲) شتیکی وەك ئاۋزەنگى.

stirrup bone, = stapes.

stirrup cup, (۱) كاسەى ئاۋزەنگى؛ پەرداخىكە مەيە سوار دەيفواتەرە
پېشى پۇيشتىنى. (۲) كاسەى خواخافىزى؛ بادەنۇشى خواخافىزى

stirrup leather,

stitch (stich), n. (۱) تەقەل (۲) گىزى قۇلغە؛ گىزى قۇلغەى بە تەقەل كرول. (۳) تەقەل ئايىبەتى. (۴) ئازارنىكى لە پرو تىزى كەلەكە يا پىشتە؛ لائىشە
(۵) [Colloq.] نەخت؛ تۇز؛ تۇسقال؛ ھىج:

(He hasn't done a ~ of work.)

v.t. تەقەل لىدان؛ دوررىنەرە؛ دوررىن.

v.t. (۱) دوررىن؛ تەقەل لىدان؛ دوررىنەرە. (۲) لىكدان.
stitch-wort (stich'würt), n. چەند جۇرە گىيەمكى نۇم گول سېو. (۳) ئىشئەرىيەن.

stithy (stith'i, stith'i), n. (۱) دەرگا؛ دەسگا.

(۲) دەرگانى ئاستىگەر؛ ئاستىگەر خانە.

stiver (stī'vēr), n.

(۱) سقايفەر؛ پارەيمەكى مۇندەندى كەم نرخە.

(۲) شتیكى كەم نرخ يا ھىج وپوچ؛ نەختىكە.

stoa (stō'a), n.

دالانى پايدەر؛ پارەمى سەرگىراوى پايدەر.

stoat (stōt), n.

گىيادارىكە لە توخى دەلەك.

stoccardo (sto-kä'dō), n. [Archaic], Also staccata, پىياكورد

يا لىدان (تىفنىكى ئورك تىز وەك شىر).

stock (stok), n.

(۱) قەد (دەرەخت).

(۲) [Archaic] (۱) كۆتەرە؛ بىكەدار؛ باشماۋى قەدى دار پاش بېرىنەرە.

(ب) مۇرەدار؛ بېرەدار؛ كۆتەرەدار. (۲) (۱) كەسكىنى دەبەنگ يا كەلچ

(ب) شتیكى مردو يا بىن ھەست. (۴) (۱) ئەر قەدى دەرەخت يا پوۋەكە كە بە

موتۇرىە دەكئ. (ب) ئەر پوۋەكەى قەلمى ئى دەكئەتەرە. (۵) rhizome

(۶) چەند جۇرە پوۋەككىن لە توخى خەرتەلە. (۷) (۱) بايچە گەرە.

(ب) وچە؛ بەرە؛ نەرە. (ج) توخم. (د) رەگەر؛ نەتەرە.

(۵) كۆمەلە زەمانى ھاۋىيىچىنە. (۸) بىكە يا سىگى دەزگای ئاستىگەر

(۹) (۱) دەسكى قامچى و دارى پاۋەماسى. (ب) چوارچىۋەى رەندە

(ج) ھەرچار. (د) قۇناغە تەنگ.

(۱۰) (pl.) ئامىزنىكى سزادانى كۆتە بىرىقى بە لە چوارچىۋەيك كە پىزى

قاۋانكارى تىدا دەبىستراپەرە ھەندىكە جاروش دەستەر مەچەككىشى.

(۱۱) (pl.) چوارچىۋەى كەشتى لەسەر دەرۋوستكرن.

(۱۲) (۱) كەرەسەى خاۋ: (paper ~)

(ب) گۇشتاۋ (كە چىشى پى ئى دەنئ).

(۱۳) (۱) وۇلاخ و كەرەسەو مەكىنەى كىلگەمەك.

(ب) مەرۋمالات؛ ئازەل؛ گاۋگۇتال.

(ج) سەرچەمى كەلۋەل فرۇشگایەك يا ەمارنىك.

(د) بەشى دەستە كەزى نەدرارى پارى.

(۱۴) (۱) سەرمايەى بەسوۋد ھىنراوى كۇمپانىيى پارەبارى.

(ب) بەشى خاۋەن بەشى كۇمپانىيەىك ۋەھا. (ج) قەرالەى ئەم بەشە

(۱۵) (۱) ھەنسەنگان. (ب) بايەخ؛ پېوا؛ بايەخ پىدان:

(I put little ~ in his testimony.)

(۱۶) تىپى شانۇنامەى نىشتەجن. (۱۷) ملىچى قەشە.

v.t. (۱) قۇناغە تەنگ بۇ دەرۋوستكرن؛ ھەرچار بۇ كرەن.

(۲) (۱) رەشمەۋلاخ و مەرۋمالات پەيداكردن و ھىنان بۇ كىلگەمەك.

(ب) فرۇشگا پىركردن لە فرۇتەنى.

(۳) ئازۋوقەخست؛ ەماركرن؛ شتۋەك خستە دوكانەرە بۇ كرپار؛ ھەنگرن

(۴) (۱) وۇنچەو سىپەرەو گىيا چاندن. (ب) لەمۋراندن.

(۵) [Obs.] خستە چوارچىۋەو بۇ سزادان.

v.t. (۱) تەز فرىدان.

(۲) (~ up) ئازۋوقەخست؛ ەماركرن بۇ دۋارۋۇ؛ كەلەكەكرن.

(۱) ھەمپشە دەست دەكئ (فرۇتەنى)؛ ھەمپشە لە ەماردا ھەمپ:

(~ items; ~ sizes in shoes)

(Archaic) [Obs.] مستقان؛ دۋايى پىن ھاتن.

n. (۱) سىنور (ھەند؛ ئامارە): (to give without ~)

(۲) ھەند با بەشى بېراۋە؛ بەشى بەرەكتوتو يا بۇ دانراۋ:

(to exceed one's ~)

(۲) نەرك؛ كارى پىن سېرەرەۋ

(۴) [Obs.] ۋەسقان.

stint (stint), n. جۇرە باندەمەكى بچوۋكى كەئار دەريابە

stipe (stīp), n. لاسك؛ قەف؛ قىچك

stipel (stī'p'l), n. گونچكە گەلەى بچكۆلەى بىن گەلەيمەكى بچوۋك

stipend (stī'pend), n. (۱) موچە (۲) پارەيمەكە بۇ كەسكىك بېراۋەتەرەو

ناۋبەناۋ دەبىرتىز (بەتايىبەتى بۇ قوتايىبەك)

stipendiary (stī-pen'di-er'i), adj. (۱) موچە خۇز؛ بۇ موچە

ئىشكەر ۲: بە موچە يا پارە كرار (ئىش و كار) (۲) موچەبى

n. كەسكىكى موچەخۇز

stipes (stī'pēz), n. (۱) قەف؛ لاسك؛ قىچك

(۲) بەشى دوۋەمى شەرەنگەى سەرەرەى جانەرەرەو گىيادارى قاۋغدار.

stipple (stī'p'l), v.t. بە خال خال وىنەكۇشان يا ھەلەكەندن

n. (۱) شۇبەى بە خال خال وىنەكۇشان يا ھەلەكەندن

(۲) ئەنخاسر نەم كارە؛ وىنەى بە خال خال كىشراۋ يا ھەلەكەنراۋ.

stipular (stī'poo-lēr), adj. تايىبەى بە گونچكە گەلەى قىچكە بىن

گەلەى تر

stipulate (stī'poo-lāt'), v.t. (۱) خستە پەيمانەرە؛ پەيماندان؛

بەلئندان (بە پەيماندا) (۲) مەرچ دانان

v.t. (۱) مەرچ دانان (۲) پەيمان بەستن.

stipulate (stī'poo-lit, stī'poo-lāt'), adj. گونچكە گەلەى

بچوۋكرار روشەى " stipule " بىيىنە.

stipulation (stī'poo-lā'shən), n. (۱) مەرچ دانان

(۲) پەيمان ەستى؛ بەلئندان. (۲) مەرچ

-stipulatory (adj.).

stipule (stī'pūl), n. يەككە لە دوو گونچكە گەلەى بچوۋكى بىن گەلەى

يا لاسكەكى

stir (stūr), v.t. (۱) تىكدان بەتايىبەتى بە ئەسپايى؛ تىكەندەن.

(She ~ed the soup.)

(۲) جۋولاندن: (He ~ed the log.)

(۳) وورپاكر-كەرە؛ لەخە ۋەھفساندن؛ بۇاندن؛ خستە جەوجوۋل

(۴) شلە قاندر؛ تىكەلەۋكرن. (۵) ھەست جۋولاندن

(۶) ~ up) : وورۋاندن؛ خستە جۇش

v.t. (۱) جۋولاندەرە (The patient hasn't ~ed for an hour.)

(۲) ھەلسوۋكەوت كرەن؛ جمان. (۳) پوۋدان

(۴) خۇشان وورۋان؛ ھانتە جۇش.

(۵) تىكدان تىكەل بوۋن. (The mixture ~s easily.)

n. (۱) تىكدان؛ تىكەندەن

(۲) پىشۋى؛ ئاشۋوب؛ ھەرۋەنا؛ بەزە: (The crowd was in a ~)

(۳) ھانتەخوش؛ جۇش؛ وورۋان؛ جەوجوۋل

(۴) جۋولە

-stirer (n.).

stir (stūr), n. [Slang] بەندىخانە

stir crazy, [Slang] بىن نارامى بەندىخانە يا بەستراۋەرە؛

بىن سەرۋتى قەتپس بوۋن

stirk (stürk), n. پارىن

stirps (stürps), n. (۱) بەرە؛ ۋەجە؛ نەرە؛ ۋەجاخ؛ بەرەباب

(۲) باپەرەگەرەى ھۇز يا بەرە.

stirring (stūr'ing), adj. (۱) چالاک؛ گورج وگۇل؛ زىنۋو؛ بۇك.

(۲) وورۋىنەر؛ بۇۋىنەر؛ ھاندەر (~ music; a ~ call to arms)

stirrup (stūr'əp, stūr'əp), n. (۱) ئاۋزەنگى

(۲) ئاساسى: ھەمىشە بەكار دەھىن ئىتات شىئىكى تازە ئىيە كۆن ھىچرەچە

(a - joke, argument, speech, remark, comparison) پەرىپوت

(۳) ئايىھى بە ئىيى شائۇگەرى ئىشتەجىن

(۴) ھى زاۋى: بۇ زاۋى ئىيە: (a - mare)

(۵) بۇ بەخۇگەردى مەرۇماتە: ئايىھى بە ئازەل بەخۇگەردىن:

(- farming)

ھەيە لە فرۇشگادا! دەست دەكەوى بۇ كېرىن و فرۇشتىن.

on the stocks, لە فرۇستگەردىئايە (كەشتى).

out of stock, لە فرۇشگادا نەماۋە: دەست ناكەوى بۇ كېرىن و فرۇشتىن!

تەرۋا بۇرە: نەماۋە.

take stock, (۱) بەسەردەكەندەي كەلەپەل فرۇشگا. (۲) ھەلسەنگاندىن.

take stock in, (۱) بەش كېرىن لە كۇمپانىيەكە (پارەبازى).

(۲) [Colloq.], بايەخ پىندان! بۇ پىن بوون.

stockade (sto-kād'), n. (۱) سەنگەر (كە برىتى بىن لە تەيمانىك كە

لە شېشە دارى داچەقۇ بىكەتتېن) (۲) پەچە. (۳) گروتوخانى تەيمان كرۋا.

تەيمان كرەن: بە تەيمان دەورگرتن يا پاراستا: بە شېش دار دەورگرتن.

v.l.

stock-broker (stok'brō'kēr), n. دەلانى پارەبازى.

stock-brokerage (stok'brō'kēr-ij), n. دەلانغانى پارەبازى.

stock car, (۱) فارگۇنى ئازەل: فارگۇنىكى شەمەندەفەرە بۇ گواستەنەرى

ئازەل (۲) ئوتومبىلى ئاساسى كۇپرا بۇ پىشېركىن.

stock certificate, قەوالە بەش لە كۇمپانىيە ھاۋبەشى

stock company, (۱) كۇمپانىيە ھاۋبەشى.

(۲) ئىيى شائۇگەرى ئىشتەجىن.

stock dove, كۇترە كۇنپە: كۇترە دىشتەكى كۇترە پارەكە

stock exchange, بازارى پارەبازى: بۇرسە: بازارى ئالوۋىلى بەشى

كۇمپانىيە ھاۋبەش.

stock farm, ئازەلگە: پەرۋەردىگاي ئازەل.

stock fish, ماسى روشك كرۋەى خۇن نەكرۋا

stock-holder (stok'hōl'dēr), n. (۱) بەشدارى كۇمپانىيە

ھاۋبەش: خاۋەن بەشى كۇمپانىيە ھاۋبەش.

(۲) خاۋەن ئازەل: ئازەل بەخۇگەرا شوان: گاۋان.

stockinet (stok'i-net'), n. كالاى گۇرەۋى دەرىپى.

stocking (stok'ing), n. (۱) گۇرەۋى دىژ: گۇرەۋى

(۲) شىئىكى ۋەك گۇرەۋى.

in one's stocking feet, بە گۇرەۋى يەمە: بە گۇرەۋى لە پىندابوئەمە:

بەپى پىئالو

stock-in-trade, (۱) كەلەپەل فرۇشگا. (۲) كەرەسە پىشەساز.

(۳) كەرەسە جىيەجىگەردى كارىك.

stockish (stok'ish), adj. كەلچ: كەلچ: كەرەمە: بىن مېشەلە: كەر.

stock-jobber (stok'job'er), n. دەلانى بازارى پارەبازى (ھەشەك)

چار لەرۋى سوۋگىچەمە).

stockman (stok'mən, stok'man'), n. (۱) خاۋەن ئازەل:

ئازەل بەخۇگەرا شوان: گاۋان. (۲) كارگەرى ھەمار.

stock market, (۱) بازارى پارەبازى. (۲) ئالوۋىرى بازارى پارەبازى.

(۳) فرخى بەشى كۇمپانىيە ھاۋبەشى (لە بازارى پارەبازىدا).

stockpile (stok'pil'), n. ناروۋقە: شى ھەماركارۋا (خواردەمەنى).

كەلۋەپەل. جەخانە. چەك. دەرمان... ھەتد.

v.l. & v.i. كەلەكەردى: ھەماركرەن: ئازوۋقە خەسەن.

stockpot (stok'pot'), n. (۱) مەنجەلى گۇشتاۋ

(۲) دەفرى شى ھەرەمە

stockroom (stok'roōm', stok'room'), n. ھەمار گەنجىنە.

stocky (stok'i), adj. توكشە ئىكسەرۋا: كورت و نەستوررۇ پۇر (مروۋە).

گىندە: بۇرەك)

-stockiness (n.).

stockyard (stok'yārd'), n. پەچە (بە ئايىھى بۇ راگرتى سەرەمە)

جەلمى ئازەل و گاۋگۇتال و ئىسب پىش سەرپىتتېن يا فرۇشتىن

stodgy (stoj'i), adj. (۱) قورس و ئاخش (خواردەمەنى).

(۲) توكشە: ئىكسەرۋا: قەبە. (۳) پۇر: سىخناخ: ئاخترۋا.

(۴) ووشك و ئاخش: (a - book, novel, lecture, etc.)

-stodgily (adv.); stodginess (n.).

stogie, stogy (stō'gi), n. (۱) ستوجى: سىگارنىكى پارەكە دىژۇ

ھەرزەنەمايە. (۲) پىئالو يا جەزمەيەكى قورسە.

Stoic (stō'ik), n. (۱) پەپەرەۋى فەلسەفەيەكى يۇنانى كۇنە كە دەلىت:

پوردانەكانى ژيان ھەمورى لەسەر وىستى خودايەۋدەپن مروۋە بە بەجەرگانە

شانى بداتە بەر بەپن نەرى ئاخش و ئاخشى كارى تىن بكات

(۲) [-s], كەستىكى پىياك يا بەجەرگە: بەرگەگرى ئاخشى.

پىياك: بەجەرگە: بەرگەگر (ئاخشى).

stoidal (stō'i-k'), adj. پىياك: بەجەرگە: بەرگەگر (ئاخشى): دەرىدور.

-stoically (adv.).

stoichiometry (stō'ki-om'ə-tri), n. زاتىستى پىۋانى يەكگرتى

كىمىيىسى.

Stoicism (stō'i-siz'm), n. (۱) فەلسەفەيەكى يۇنانى كۇنە دەلىت:

دەپن مروۋە بە بەجەرگانە شان بداتە بەر پوردانەكانى ژيان و ئاخشى و ئاخشى

ھىچ كارى تىن نەكات. (۲) [-s], پىياكى: بەجەرگە: بەرگەگر (ئاخشى).

stoke (stōk), v.l. & v.i. (۱) ئاگر خۇش كرەن: ئاگر جۇشدان.

(۲) سەرۋەكارى ئورۇن يا ئاگردان كرەن.

stokehold (stōk'hōld'), n. ئورۇرى ئاگر لىۋە خۇش كرەنى ئورۇن

بەرمىلى ئاگر كۇلەندى كەشتى.

stokehole (stōk'hōl'), n. (۱) (۱) دەركاي ئورۇن يا ئاگردان.

(ب) بەرەمە دەركاي ئورۇن يا ئاگردان. (۲) stokehold.

stoker (stōk'er), n. (۱) ئورۇچى (كەشتى): ئاگر خۇشكەر.

(۲) ئامبىرى خەلۋۇز كرەن ئورۇن يا ئاگردانەۋە

stole (stōl), n. (۱) كراسى ئاۋدائەنى دەلمى ئىن (لە پۇمەى كۇندا)

(۲) پارچە تەنراۋىكى دىژى نەقشائىيە قەشە دەيدەت بەسەر شانىك يا

ھەردور شائىدا لەكاتى بەرنوۋىزى كرەن. (۳) كۇلوانە.

stole (stōl), past tense of steal.

stolen (stōl'ən), past participle of steal.

stolid (stōl'id), adj. بىن ھەست: ھەست مەردور

-stolidity; stolidness (n.); stolidly (adv.).

stolon (stō'lon), n. (۱) تەزىكە بەسەر زەۋىدا دەخشىن و پەگ

دەدەكۇتىۋ دەپىتە پورەكىكى سەرپەخۇ. (۲) پەل ھەندى گىانداری ۋەك شىلانە

كە بەچكەى تازەى ئى دەپىتەۋە.

stoma (stō'mə), n. (۱) كۇنپەلى پىستى ھەندى پورەك (بۇ ھەناسەدان).

(۲) كۇنپەلكە لە گىانداری سەرۋەتايىدا ئىشى دەم دەپىنن.

stomach (stum'ək), n. (۱) گەدە. (۲) وورگ: سەك.

(۳) ئازەۋورى خوارەن

(۴) ئازەۋور: (They had no - for fighting.)

(۵) [Obs.], ئازابى: پىكىشى: نەترسان: بەجەرگى.

(۶) [Obs.], لوت بەزى: فىز.

(۱) خوارەن: ھەرس كرەن: ئاناي خوارەن و ھەرس كرەن ھەپوون.

(۲) چاۋپۇشى كرەن: خۇگرەن: دان بە خۇدا كرەن: گوئى پىن نەدان!

(۳) دەردن لەگەندا: (He cannot - cruelty to animals.;

She cannot - him.)

(۴) [Obs.], پىن ئاخش بون: ئورپەبون: قىن ئى بوونەۋە.

stomach-ache (stum'ək-āk'), n. سەك ئىشە

stomacher (stum'ək-ēr), n. تەنراۋىكى نەقشائىيە يا خۇشلاۋى

جوانە جازان ئىن لەبەريان دەمكەر بەسەر سەنگو سەكئاندا لەسەر بەرگى ترەۋە.

stomachic (stō-mak'ik), adj. Also stomachal, (۱) گەدەيى

stomach pump

(۲) یارمەتی ھەرس کرپن دەدات! بۆ ھەرس باشە! بۆ گەدە باشە.
n. دەرمانی ھەرس! دەرمانی گەدە.
-stomachical (adj.)
stomach pump, ترومپای گەدە (بۆ مەلھۇمچاننى خوار دەمەنى ناو گەدە لە ئەنجامى ژەر لێداندا... ھتد.)
stomata (stō'mə-tə, stom'ə-tə), n. plural of stoma.
stomatal (stom'ə-t'l, stō'mə-t'l), adj. کونیلەیی: کونیلەدار. (ووشەى "stoma" بېینە).
stomatic (stō-mat'ik), adj. (۱) دەمى: تايبەتى بە دەم. (۲) کونیلەیی: ووشەى "stoma" بېینە.
stomatitis (stō'mə-tī'tis, stom'ə-tī'tis), n. ھەموکردنى دەم.
stomato- (stom'ə-tō, stō'mə-tə), پېشگىرئىگە بەماناى: دەمى: دەم: تايبەتى بە دەم: (stomatology).
stomatology (stō'mə-tol'ə-jī), n. زانستى دەم و نەخۆشى بەگانى.
stomatopod (stom'ə-tō-pod'), n. گياندارى پىن دەمى: چەند جۆرە گياندارئىكى ناوى قاقەلدارن پەلەکانيان کونیلەى وەك دەمى پېرمیە. کونیلەدار.
stomatous (stom'ə-təs, stō'mə-təs), adj. (ووشەى "stoma" بېینە).
stomodaeum, stomodeum (stō'mə-dē'əm), n. دەمى ناوئەمە
stomp (stomp), n., v.i. & v.t. [Dial.] = stamp.
-stomy, باشگىرئىگە بەماناى: کون کردنە ئەندامئىگ بە نەشتەركارى.
stone (stōn), n. (۱) بەرد: كوچك. (۲) (۱) بەردى خانوو. (ب) بەردى چەخماخچى! ھەستان. (ج) كۆلەبەرد. (د) تەختەبەرد. (۳) شتىكى بەرد ئاسا: (ا) تەرزە. (ب) گوژ. (ج) ئاوكە خورما و قۇخ. (د) بەردى بەنرخ. (ە) كۆشنىكى ئىنگلىزىچە برىتەىە لە چواربە پاوەند. (۶) بەردى گورچیلە. (۷) مېزنىكى سەر لوسو و بەردىنە تىپى چاپەمەنى لەسەر بۆك دەخړئ.
v.t. (۱) بەردبەران كړدن! بەرد پيادان! بە بەرد كوشتن. (۲) تەختەبەرد كړدن! بەردبړكړدن. (۳) ھەستان لېدان! تېزكړدن (بە زېرە يا ھەستان). (۴) ئاوك لى دەرهېنان (قۇخ، گېلاس، خورما). (۵) [Obs.] ږمق كړدن! وەك بەرد لىكړدن.
adj. (۱) بەردىن! بەرد: (a ~ wall). (۲) گلىينە.
cast the first stone, يەكەم بەرد ھاوېشتن! يەكەم كەسى بۆون لە پەخنەگرتن، سەرزەنشتنى كړدن، يا ھاوېش بړەندا.
leave no stone unturned, ھەموو ھەرنەك دان! ژۆر ھەرلەدان! بە ھەموو جۆرئىك ھەرلەدان.
stone- (stōn), . (stone-blind) پېشگىرئىگە بەماناى ژۆر! بەتەواوئى: دەورى بەرد! چەرخى بەردىن.
Stone Age, كۆلږى تەواو.
stone-blind (stōn'blīnd'), adj. نابووشى تەواو.
stone-broke (stōn'brök'), adj. [Slang], ماپە پووت.
stone-chat (stōn'chat'), n. جۆرە بالندەيمەكە لە توخمى پېشۆنە.
stone-crop (stōn'krop'), n. = sedum.
stone-cutter (stōn'kut'ēr), n. (۱) بەردتاش (۲) نامبىرى بەرد تاشپن يا پېك وپېك كړدن.
stone-deaf (stōn'def'), adj. كەږى تەواو! كەږ.
stone-fruit, مېوئى ناوكدار (قۇخ، گېلاس).
stone marten, (۱) دەلەك. (۲) پىستە دەلەك.
stone-mason (stōn'mā's'n), n. بەردتاش: بەنا: پیتاساز.
-stonemasonry (n.) سەرزەيمەكى بۆن خۆشە لە توخمى مەعدەنوووس دەكرئىتە چىشتەو.
stone's throw, بەرداوئىژ! بەردەواوئىژ! ماوئىمەكى ژۆر نرئىك.

stop

stone-wall, n. (۱) كەلەك: شوورەى كەلەك (بە دەورى زەوىچەكدا). (۲) كۆسپ! كەندوكۆسپ.
stone-wall, v.i. & v.t. كۆسپ لە رېنگەدا دانان! خۆ بەدەستەو نەدان! خۆزىنەو (لە پرسيارئىك)! ھاوكارى لەگەل نەكړدن.
stone-ware (stōn'wār'), n. گلىينەى بەردىن! دەفرى گلىينەى سوورەو ھەكراو.
stone-work (stōn'würk'), n. (۱) بەردتاشى! بەردبىرى! بەردكارى. (۲) خانووئى بەرد! ديوارى بەرد! بەشى بەردىنى خانوو: (The first storey is ~). (۲) (pl.) شوئىنى بەردتاشپن.
-stone-worker (n.)
stone-wort (stōn'würt'), n. قەزەى ناو بەرد (كە گەلئىك جار گەچاوىچە).
stony (stō'ni), adj. (۱) بەردەلانى! بەردانى! بەردەلانى. (۲) ږمق. (۳) دږمق! بىن بەزەمى (۴) بىن ھەستا! سارد! ھەستا مردوو: (a ~ face). (۵) تۆقېنە! سركەر: (a ~ fear). (۶) [Poetic] بەردىن.
-stonily (adv.); stoniness (n.)
stony-hearted (stō'ni-här'tid), adj. دږمق! بىن بەزەمى.
stood (stood), past tense and past participle of stand.
stooge (stōj), n. (۱) قەشەمر: نوئىنەركە كە دەبىتە دەسكەلاى نوئىنەرە. (۲) سەرەكەيمەكە بۆ پېكەنن: (۳) دەسكەلا! تۆكەر! كەسئىكى بەكارهېنراو لەلايەن كەسئىكى ترەو. (۴) سىخوئى! جاسووس.
v.t. [Colloq.] بۆون بە قەشەمر! بۆون بە دەسكەلا! بۆون بە سىخوئى.
stook (stōök, stook), n. [British], مەلن.
stool (stōöl), n. (۱) ئەسكەمل! ئەسكەملئى: كورسى بىن پىشت. (۲) ناو دەستخانە! ناو دەست. (۳) گووكردن. (۴) گوو! پىسايى (۵) كۆتەرەدارى چووز دەركردو! ږمكى چووز دەركردو. (۶) چەپكە چووزئىكى وەما. (۷) تەلە! داو. (۸) بالندەى پاو (وەك كەوو سوئىسكە).
v.t. (۱) چووز دەركردن (كۆتەرەدار). (۲) گووكردن! پىسايى كړدن. (۳) [Colloq.] سووسەمى كړدن! سىخوئى كړدن.
stool pigeon, (۱) كۆتەرى پاو! بالندەيمەكە وەك كەوو سوئىسكە كە بۆ پاو بەكار دەهېنرئىت. (۲) كەسئىكە وەك داو خەلكى پىن دەگړئ. (۳) [Colloq.] سىخوئى! جاسووس.
stoop (stōöp), v.t. (۱) چەمبەرە! دانەزىنەو! كۆمانەرە! خۆ نوشتانەرە. (۲) شان داچەكان. (۳) خۆ نزم كړدەنەرە (ږمووشت)! خۆ سووك كړدن: (He ~ed to begging and stealing.) (۴) [Rare] ملكەچ كړدن! كړنووش بړدن. (۵) شالاور بړدن (بالندەى كۆشتخوئى)! لەپږ بەسەردا دان.
v.t. (۱) چەماندەنەرە! نوشتاندەنەرە. (۲) [Archaic] نزم كړدەنەرە (ږمفتار)! سووك كړدن.
n. (۱) نوشتانەرە! چەمبەرە (۲) شان داچەكان. (۳) خۆ سووك كړدن! نزمى! نزم بۆونەرە (ږمووشت). (۴) ملكەچى! كړنووش. (۵) شالاور (بالندەى كۆشتخوئى). (۱) سەكەزى پىن پىلكەدارى بەردەرگا. (۲) دالانى بەردەرگا.
stoop (stōöp), n. = stoup.
stop (stop), v.t. (۱) گرتەنەرە (خوئىن، شلە، ناو) وەستاندن. (۲) بەرگرتن! بەردەم گرتن! رېگرتن! بەرەبەستكړدن. (۳) پږكردنەرە (كوئ، كەلئىن)! كرتن (كوئ). (۴) سەرتانەرە (شووشە)! داخستن (دەفر، شووشە): دەم نانەرە. (۵) (۱) پەنجە خستەنەسەر كوئى نامبىرى مۇسقىاى فووپياكەر.

(ب) ناوازیکی تایبەتی لێدان بەم داخستە.
 (٦) وەستاندن پێ لێگرتن؛ راگرتن؛ پێ نەدان؛ پێی پۆششتن نەدان؛ پاروستان؛ دەست هێنانە پێ.
 (٧) ١. نەهەڵستی کردن. (ب) بەزاندن؛ بۆ پێیدان (ج) نامەگرتن.
 (A) وەستان: (*He ~ed talking.*)
 (٩) براندنەوە؛ بڕینەوە؛ دوایی پێ هێنان: (*~ that noise.*)
 (١٠) وەستاندن (مەکیئە)؛ کوژاندنەوە.
 (١١) دەست نان بە ژێی کەماندا (بۆ لێدانی ناوازیکی تایبەتی).
 (١٢) خالەبەندی کردن (پێژمان).
 (١٣) وەستاندن (گان)؛ پێ لێگرتن (مرۆڤە لە کردنی شتیک)؛ نەهێشتن.
 (١٤) وەستاندنی گۆڕینەوەی چەک: (*He asked the bank to ~ payment on the check.*)

put a stop to, stop off,
 v.t.
 (١) وەستان (جوولە). (٢) وەستان (گان) وازلێهێنان.
 (٣) وەستان (مەکیئە)؛ کوژانەوە. (٤) بەرگیران (بۆری، ئاوێز... هتد)؛ گیران بەر نەستان؛ بەنگخواردنەوە. (٥) گل خواردنەوە؛ پاروستان؛ مانەوە؛ لادان.
 (١) وەستان؛ پاروستان. (٢) کوژایی؛ دوایی؛ دوایی هاتن.
 (٣) لادار (گەشت)؛ مانەوە؛ پاروستان؛ گلخواردنەوە. (٤) وێستگە (پاس).
 (٥) دەموانە؛ پلاک. (٦) داوای وەستانی چەک لەلایەن ھاوڕێکەمێوە بۆ نەگۆڕینەوەی لەلایەن بانقەرە (٧) خال (خالەبەندی)
 (A) ١. بەنچە خستەسەر کوشی ئامێزیکی فووبییاکەر بۆ لێدانی ناوازیکی تایبەتی (ب) کوشیکی پەنجە خراوەسەر.
 (٩) ١. وەستانی ھەوا لە بێژانی ھەندئێ تیبیدا (دەنگناسی).
 (ب) تیبیکی وەھا (وەک: d, t, g, k, b, p)
 وەستاندن؛ کوژایی پێ هێنان؛ بڕینەوە؛ پاروستاندن.
 وەستار لە شوێنێک بۆ ھاوڕێکەمێکی کورت لەسەر پێگادا بۆ شوێنێکی تر؛ لادان.

(*I stopped off at her house on my way to the store.*)
stop over,
 (١) مانەوە بۆ ماوەیەک. (٢) لادان لەکاتی گەشتدا؛ بۆ پشوو دان؛ مانەوە یا وەستان لە بەینی دوو قوتافە پێدا؛ بارخستن.
 (*Are you going to stop over in Europe on your way home?*)
stopcock (stop'kok'), n. بەلوووعە؛ قلفی ئاو یا شەلی تر.
stope (stɒp), n. چالی بێن پینکەیی کانگا.
 v.t. & v.i. کائرای خار دەرھێنان لە چالێکی وەھا.
stop-gap (stop'gap'), n. چارە ی سەردەسە؛ بڕیارگیری سەردەسە؛ (*~ measures, solutions, etc.*)

stop light, ١. چرای وەستانی ھاوچۆی ئوتومبیل لە یزکەبەند
 ٢. کە سوورە (٢) چرای وەستانی پشتی ئوتومبیل (کە دادەگرەمەیت بە پێتان بە وەستێنەردا)
stop order, فرمادان بە دەلالی پارەبازی بە کرین یا فرۆشتنی بەشی کەسێک یا کۆمپانیایەک بە نرخێکی تایبەتی.
stop-over (stop'ɒvər), n. ١. لادان لە کاتی گەشتدا؛ بۆ پشوو دان؛ وەستار یا لادانی بەینی دوو قوتافە پێدا؛ بارخستن.
 (٢) شوێنی نەم لادان یا وەستەنە.

stoppage (stop'ɪj), n. (١) وەستان؛ وەستێنەرد؛ پاروستان.
 (٢) بەرگیران (شەل)؛ گیران (بۆری)؛ بەردەم داخراوان.
stop payment, چەک راگرتن؛ فرمانێکە لە ھاوڕێکەمێوە بۆ باق بۆ نەگۆڕینەوەی چەکیەک کە ئیمزای خۆی پێوە بێ.
stopper (stop'ɛr), n. ١. وەستێنەر (مرۆڤ، ئامێر، شت).
 (٢) دەموانە؛ تەپەدۆز؛ تۆپوانە؛ پشک.
 v.t. دەم نانەو (بە دەموانە) دەم گرتن؛ داخستن؛ گرتن.
stoppel (stop'pl), n. دەموانە؛ تۆپوانە؛ تەپەدۆز؛ پشک.
 ھەر وەھا " stopper "

v.t. دەم نانەو (بە دەموانە)؛ دەم گرتن؛ داخستن؛ گرتن.
stop sign, نیشانی وەستان (ھاوچۆی ئوتومبیل).
stop watch, کاتژمێری کات راگرتن؛ کاتژمێریکە دەتوانی بومەستێنێت.

بەجۆرێکە ئیش لە چەکیەکدا بۆ کات راگرتنی پێشبرگ بەکار دەھێنێت
storage (stɔr'ɪj, stɔr'ri:j), n. (١) ھەمراکردن؛ کوژکردنەوە؛ ھەنگرتن؛ خستە بارخانە.
 (٢) ھەمرا؛ گەنجینە؛ کۆگا؛ بارخانە.
 (٣) کرۆی ھەمراکردن (٤) پێکردنەوەی باتری

storage battery, باتری پێکراوە.
storax (stɔr'raks), n. (١) چەند جۆرە درەختێک جەوی یەکی بۆن خۆشمان ئی دەردیئت. (٢) جەوی نەم درەختانە.
 (٣) شیلەیکە بۆن خۆشە لە ھەندیکە لەم درەختانە دەردیئت و دەکرێت بە دەرمان.
store (stɔr, stɔr), n. (١) تازووقە؛ قایمەکاری؛ یەمەک.
 (٢) فرۆشگا؛ دوکان؛ کۆگا (٣) ھەمرا؛ بارخانە
 (٤) ژمارەیکە ژۆرا ھەندیکە ژۆرا فرە.
 (١) تازووقەخست؛ قایمەکاری کردن؛ ھەنگرتن یا خستەلاوہ بۆ دواڕۆژ.
 (٢) پێکردن؛ پێکردنەوە؛ تێخستن؛ پێدان.
 (٣) ھەمراکردن؛ خستە بارخانە.

in store, (١) ھەنگراو بۆ دواڕۆژ (٢) نیشتا ماوہ کە پوو بەت.
set no great store by, پایەخ پێ نەدان؛ بە ھیچ و پووج دانان؛ لەا بێن شوخ بوون.

set store by, پایەخ پێدان؛ لەا بەنرخ بوون؛ بە گرتن دانان.
store-house (stɔr'haʊs, stɔr'haʊs), n. ھەمرا؛ بارخانە.
store-keeper (stɔr'kɛp'ɛr, stɔr'kɛp'ɛr), n. دوکاندار؛

دوکانچی.
store-room (stɔr'rɔom, stɔr'rɔom), n. گەنجینە؛ ھەمرا.
storey (stɔr'i, stɔr'i), n. [British]. نۆم؛ قات.
storied (stɔr'id, stɔr'id), adj. (١) تازووقە بە نەخشە مێژوویی و داستانییەو: (*~ tapestry.*)
 (٢) بناویانگە لە مێژوو یا داستاندا.
storied (stɔr'id, stɔr'id), adj. چەند نۆمی؛ چەند قاتی؛ ھەمرا؛ نۆمی ھەبە: (*three- -*).
 کورتە چیرۆک.

storiette, حاجی لەقڵی؛ لەققل
stork (stɔrk), n. پووقەیکە بەرەمەکی لە دەنوو دەچیت.
stork's-bill (stɔrks'bil'), n. (١) زریان؛ گەردا؛ باربۆزان؛ گەردەنوو.
storm (stɔrm), n. (٢) لێزمە باران؛ بەفر، باران، یا تەرزەیکە ژۆر.
 (٣) پای نۆر بەھێزێو تێژ (٦٤-٧٢ میل لە ساتێکدا).
 (٤) گوللە باران؛ تۆپ باران: (*a ~ of bullets.*)
 (٥) ھەلچوون؛ لێشاو؛ وروووژم. (*a ~ of criticism.*)
 (٦) پشێوی (کۆمەلایەتی یا پامباری)؛ ئاشووب.
 (٧) ھێرش سەر سەنگەر؛ پەلاماردان؛ ھەلەت.
 (١) کردن بە باو بۆزان؛ کردن بە زریان؛ باران یا بەفر ژۆر بارین.
 (*It ~ed last night.*)

(٢) ھەلچوون؛ شینگەر بوون؛ ژۆر توو پەبوون؛ قوشکی بوون.
 (٣) ژۆر بە توو پەبە بە پەلە چوونەسەر، پۆششتن یا ھااتنەژۆرەو
 (*She ~ed into the room.; He ~ed out of the office.*)

v.t. ھێرش بردنەسەر بەین پەروا بە توندوتیژی؛
 (*They ~ed him with questions.*)
 (٢) ھێرش بردنەسەر؛ پەلاماردان؛ پەلاماردان و گرتن:
 (*The police ~ed the building and captured the thieves.*)

storm-bound (stɔrm'baʊnd), adj. پێ ئی گھراو بەھۆی باربۆزانەو؛ لە شوێنی تر داھراو یا پچراو بەھۆی بەفر و بارانەو.
storm cellar, ژۆوری ژێرزمینی گەردا یا گێژمۆوکە بەھێز.
storm center, (١) ناوچەرگەیی زریان
 (٢) ناوچەرگەیی ئاشووب یا پشێوی.
storm door, دەرگای باربۆزان؛ دەرگایەیکە لەدەرەوێ دەرگای دەرەو بۆ پاراستن لە باو بۆزان.

storm petrel, باندهيمكى بچووكى پەش و سېى دەريايىچە :كويە نېشانەى زىيانە.

storm-proof (stōrm'prōof'), adj. باربوزار كارىنەكەر.

storm-trooper, زىيانە سەرباز: ئەنداسى چەكدارى ھىزى چەكدارى نازىيەكاشى ئەلمانىيا (كە بە توندوتىژنى ناسرابون).

storm window, پەنجەرەى زىيان: پەنجەرەيەكە لەدەرەھەى پەنجەرەى ئاسايىيەھە بۇ ياراستن لە يا و سەرما و سۆلەى زستان.

stormy (stōr'mi), adj. (1) زىياناوى: باوبوزاناوى: سەخت: (2) بەھوش: گەرم (گفتوگۇ): توندوتىژ: بىن ناسوودە: (a ~ day; a ~ sea)

(a ~ argument; a ~ relationship) -stormily (adv.); storminess (n.).

stormy petrel, گىرەشېنوبن: ئازارمىچى: سەر بە كۆينەك: ئاشوبىگىچى.

story (stōr'i, stō'ri), n. (1) چىرۆك گېرانوھە: ھۆيىنەھە.

(2) چىرۆك: داستان: سەرگوروشتە: سەرگوزەشتە: (ب) كورەتە چىرۆكە.

(3) يوردارمكاشى چىرۆككە يا شانۇنامەيەك.

(4) قارا: روت-روتات: ماقۇمقا: بەندوبان. (5) [Colloq.] درۇ.

(6) [Archaic] مېژو.

(7) چىرۆك يا دەنگوياس (لە رۇژنامە يا رادىئو تەلەفۇزىئۇندا): پەسرەھات.

(8) كەسىكە يا پەسرەھاتكە كە شايانى باسە لە رۇژنامە و رادىئو تەلەفۇزىئۇندا.

(9) باس كردن: ھۆيىنەھە: گىرانوھە لە چىرۆككە.

(10) رازادەنەھە بە تابلۇ نەخشەى مېژوويى.

story, storey (stōr'i, stō'ri), n. (1) نەھە: قات

(2) ھەمىو ژورومكاشى نەھەكە. (3) چىن.

story-teller (stōr'i-tel'ēr, stō'ri-tel'ēr), n. (1) چىرۆك بېژا:

چىرۆك كېرەھە (2) [Colloq.] دەرۇژن.

story-writer, چىرۆك ئورس

stotinka (stō-tīn'ka), n. پارەھەكى بولغارى بچووكە.

stound (stound), n. (1) ساتىكە: ماھەيمەكى گەم.

(2) [Obs. or Dial.] نېش: ئازار.

stoup (stōp), n. Also stoop. (1) (ا) كاسە: پەرداخ: كووپ.

(ب) يەر بەرداخكە يا كاسەيەك. (2) [Scot.] سەتل.

(3) جەرنە يا ھەوزى بچووكى پېرۇزى بەردەس كلىشە.

stout (stout), adj. (1) ئازا: چاونەترس: بەجەرگە. (2) كۆلەندەر.

(3) بەھيز: تۆكە: تېكسېراو.

(ب) قايمە: پىتە: تۆكە: (a ~ wall).

(4) توندوتىژ: قايمە: بەھيز: توند: بەتىن (a ~ wind; a ~ attack).

(5) قەلە: كەتە: خروپرا: پانوپۇيا: گۇشتن.

(1) كەسىكى قەلەو. (2) جەل و بەرگى كەسىكى قەلەو.

(3) بىرەھەكى بەتىنى قاھەيىچە.

-stoutly (adv.); stoutness (n.).

stout-hearted (stout'hār'tid), adj. ئازا: بەجەرگە: دلېر:

چاونەترس

stove (stōv), n. (1) (ا) رۇيا: (ب) چىنىشت لىنەر (ھى گاز يا كاربە).

(2) (ا) كىل: كوورەى كۆزەو دېزە سووركردنەھە.

(ب) ئوورى گەرمى شەتەل و پووكە بىن گەيانەن.

stove (stōv), alternative past tense and p. p. of stave.

stove-pipe (stōv'pip'), n. (1) ئولە رۇيا.

(2) [Colloq.] كۆلۈكى ئاورىشىمى دىرۇكۆلەى پىپاوانەيە.

(پېشى دەموئىرى "stove-pipe hat").

stover (stōv'vēr), n. (1) لاسكە گەنەشماسى (كە دەدرى بە ئازەل وەك.

ئالف: (2) [British Dial.] ئالف.

stow (stō), v. (1) بېچانەنەھە ھەلگرتن بە رېك و پېكى: ھەلگرتن:

ھەماركردن. (2) (He ~ ed various articles in his knapsack.)

(3) پېركردن بە رېك و پېكى. (4) جىن تىدايوونەھە (دەفرا: ژور... ھتە).

(4) [Obs.] ھەمراشەنەھە: چىكردنەھە: لاندان.

(5) [Slang] پېرېنەھە: رەستاندىن: (~ the chatter).

(6) [Slang] ماشىنەھە: ھەل لووشىن.

stow away, (1) خىستەنەھە: شاردنەھە: ھەلگرتن لە جىيەكى باشدا.

(2) بە قاچاخى سوارى كەشتى و شەمەندەھە بون بۇ كرى ئەدان يا

ھەلپان: خۇشاردەنەھە لە كەشتى و شەمەندەھەدا بۇ ئەم مەھەستە.

(3) بېچانەھە ھەلگرتن بە رېك و پېكى: ھەماركردن. (4) ھەمارا بارخانە: جىن شت ھەلگرتن. (5) شتى ھەماركراو يا ھەلگراو

(6) كرىنى ھەماركردن يا ھەلگرتن.

stowaway (stō'ə-wā'), n. پىچووارى قاچاخ: كەسكە كە بە قاچاخى.

سوارى كەشتى و شەمەندەھە دەين و خۇي دەشارتەھە بۇ كرى ئەدان يا

ھەلپان.

strabismal (strə-biz'm'l), adj. = strabismic.

strabismic (strə-biz'mik), adj. (1) تابىبەتى بە خىلى. (2) خىلى.

strabismus (strə-biz'məs), n. خىلى خىلىتى.

strabotomy (strə-bot'ə-mi), n. چاگكردنەھەى خىلى

(نەشتەكارى).

straddle (strad'l), v. (1) گەل يۆلۆكردنەھە (لە دانىشتن, رەستان,

پۇشتن, يا سواريووندا) لاق يۆلۆكردنەھە: سواريوون: (to ~ a horse)

(2) گرتلەھە: پەل بەسەردا كىشان: (Our land ~ s five countries)

(3) دەربىلى كردن: خۇ ساغ نەكردنەھە بە لايەكدا: ئەگەل ھەردو لادا بون

(to ~ an issue)

(4) گەل يۆلۆكردنەھە (لە دانىشتن, رەستان, پۇشتن, يا سواريووندا) v. (1)

لاق يۆلۆكردنەھە. (2) پەل فرىدان بە ھەموولايەكدا.

(3) خۇ ساغ نەكردنەھە بە لايەكدا: لايەنگىرى ھەردو لاي مەسەلەيەك كردن:

پاراپىس كردن.

(4) گەل يۆلۆ: قاچ يۆلۆكردنەھە. (5) ماھەى بەيلى گەلى يۆلۆ.

(6) [Colloq.] پاراپىس: خۇ ساغ نەكردنەھە بەسەر ھىچ لايەكدا: پاراپىشتى

ھەردوولا كردن. (7) ماھى كرىن و فرۇشتن (پارەبازى).

strafe (sträf, sträf), v. (1) يۆرەمان كردن: بۇبەباران كردن.

يۆرەمان: بۇبەباران.

straggle (strag'l), v. (1) لە پىن لادان: سەرگەردان بوندا

پىن وون كردن: وون بون: لە كۆمەل دەباران: لە كاروان بەچىمان: ئى جىيايوونەھە.

(2) پىندا يۆلۆيوونەھە بە ئاپىكە و پېكى: پىرش و يۆلۆيوونەھە:

(weeds -ing over a garden; trees -ing over the countryside)

كۆمەللىكى پىرش و يۆلۆ ئاپىكە و پېكى (سۆلە, شتومەك... ھتە).

straggler (n.).

straggly (strag'li), adj. پىرش و يۆلۆ ئاپىكە و پېكى: بە ئاپىكە و پېكى

پوواو يا يۆلۆيوونەھە: (a ~ beard).

straight (strät), adj. (1) راست: پىك: (a ~ line, road, etc.).

(2) (1) پىكە: نەنوشتاھە: قىچ: (a ~ back).

(ب) خا و (ق) ئول ئويە: (~ hair).

(3) راست و پەوان: بىن لادان: پىك: (a ~ course).

(4) پىكە و پىكە: (Put your room ~).

(5) (1) سەرپاست: راست: پاك پەروشت.

(ب) [Colloq.] پىشت پىن بەستراو (دەنگوياس) راست.

(6) وورە: پىكە و پىكە. (7) لەپووا: قسە لەپوو.

(8) پوون نەكردنەھە: يەكسەر: پوخت: (~ whisky).

(9) بەبىن پىچەپىنا: راست: راست: راست و پەوان: (a ~ answer).

(10) تىكرا (نوخ): (~ The apples are ten cents).

(11) بە پىز (پىزى) كاغەزى قومار.

(1) بە راستى: لەسەر ھىلىكى راست: بە پىكى: پىكە: (~ to walk) adv.

(2) بە ستورنى: بە قىشى: بە پىكە و ستورنى.

(3) يەكسەر: راست: خۇ: (The doctors went ~ to the hospital.)

(4) راستى: پىكى.

straight angle

- (۲) (۱) بەشى راستو رېڭى مەيلى پېشىرىكى (بەتايبەشى نوا قۇناغ)
- (ب) پېرى بە پېرى كاغەزى قوماز
- go straight, [Colloq.] واز لە تاوانكارى هېنان!
- هاتتە سەر ئۆي راست
- keep a straight face, ئەمانتە يېڭىنەن! پېن ئەگەن! خۇ تېڭ ئەندان
- straight away (or off), يەكسەر! راستوخۇ.
- straightly (adv.); straightness (n.).
- straight angle, گۈشمە راست، واقتە ۱۸۰ پلە
- straight-arm (strāt'ärm), v.t. پال پېئەتەنى يارىكەرى ئېچى
- بەرامسەر نە قۇل ئىزۇڭرەنمە بە راستى (فوتبۇلى ئەمەرىكى).
- n.
- straight-away (strāt'ə-wā'), adj. (۱) راست! رېڭ
- (۲) يەكسەر! راستوخۇ.
- n.
- مەيلى پېشىرىكى راست، واقتە ناخواروخۇچ.
- adv.
- يەكسەر! راستوخۇ.
- straight-edge (strāt'ej'), n. راستە پارچەبەك تەختە يا ئاسنە
- قەرغىڭى راستە بۇ پاكىشان تاقىڭدەنمە يېلى راست بەكاردەمەن.
- straighten (strāt'n), v.t. راستكردنمە
- v.t. راستىيۇنمە
- straight face, دەمۇچاوى ھەست پېشان نەدمر.
- straight faced (adj.).
- straight-forward (strāt'fōr'wērd), adj. (۱) راست! رېڭ
- بېن خواروخۇچى! راستوخۇ! پلە پېمەن.
- (۲) راستىيۇر! بېن پېچەنەن! بېن دېزۇ دەلسە:
- (a ~ answer, explanation, etc.)
- (۲) پېون! ئاسان! ديار.
- adv.
- بە رېڭە راستى! راستوخۇ! بېن پېچەنەن.
- straight-forwards (strāt'fōr'wērdz), adv. -
- straight-forward.
- straight-line (strāt'lin'), adj. (۱) راست (ھېل)! راستو رېڭ
- (۲) لە مېلى راست يېڭەتور.
- straight-out (strāt'out'), adj. (۱) رېڭە پېمەن
- (۲) ئاشكەر! بېن پېچەنەن. (۳) تەرەل! يەتمەلەي.
- straightway (strāt'wā'), adv. يەكسەر! راستوخۇ! بېن دواگەن!
- راستىيۇر
- strain (strān), v.t. (۱) توند پاكىشان! شەتەكەن! زۇر پاكىشان يا
- كەشاندەن زۇر توندكردنمە (۲) پەتاندەن! مەندوركدەن! ئەرك زۇر خستەنسەر.
- (۳) ئازاردان! لە جېن بېرن! (He ~ed a muscle climbing.)
- (۴) پاكىشان لە ستوروى خۇي زياتار! لە تام كوردنەنمە! لە ستوروى دەركدەن!
- زۇر كەشاندەن: (He ~ed the rule to his own advantage.)
- (۵) پالوتن! پوختكردن! لەبېزۇڭدەن.
- (۶) گرتتە بارەش! بارەش پياكردن.
- (۷) خواروخۇچ كوردن يا شېئە تېڭدەن بە زەبەر خستەنسەر.
- (۸) [Ohs.] زۇرلېڭدەن! زۇر خستەنسەر.
- v.t. (۱) زۇر ھەلەدان! زۇر خۇ مەندوركدەن! زۇر كۇشش كوردن! زۇر لەخۇڭدەن:
- (She ~ed to win.)
- (۲) كرىيۇن (۳) لە زۇر زەبىرىكى تۇردە! بۇن ئەرك لەسەر بېون.
- (۴) توند پاكىشان! كەشان. (۵) پالوتن! پوخت بېون.
- n.
- (۱) توند پاكىشان! كەشان! زۇر پاكىشان! شەتەكە كرىي.
- (۲) ھەلەن كۇششېكى زۇر! مەندوركدەن! زۇر.
- (۳) لە جېن چوون (ماسولكە، جومگە). (۴) خواروخۇچى لەزۇر زەبەر.
- (۵) زەبەر. (۶) بارىكى قورس! ئەركىكى گوزان مەندوركدەن (ھەموو جۇرۇڭ):
- (a ~ on his financial resources)
- strain at, (۱) بە توند پال پېئەنەن! بە توند پاكىشان!
- زۇر پېئە مەندوركدەن يا خەرىكە بېون. (۲) سەل لېڭدەنمە! نەچوونە زۇر پال.

stranger

- (۱) (۱) مەندال خستەنمە! مەندال بېون. (ب) مەندال.
- (۲) بەنچە بارىپەر! بەنەنە. (۳) وەچە! نەمە! بەرە.
- (۴) نەمە جىياوز. (۵) جۇر! چەش: (a ~ of flu)
- (۶) تايپەخۇي رېڭەكى.
- (۷) دەمەر! نېشانە: (a ~ of cruelty, madness, etc.)
- (۸) شېئوز (نوسىن، گەتوڭ، كوردن): (He wrote in an angry ~)
- (۹) (pl.) ئاواز! پارچە مۇسىقا.
- strained (strān'd), adj. (۱) بەزۇر كرا! بە خۇشى خۇ ئەكرال.
- (۲) ئاڭكە! ئاخۇش (پەيدەندى)
- (~ relations between the two countries)
- strainer (strān'ēr), n. (۱) ئامبىرى شەتەكەن يا توندكردنمە.
- (۲) پالئوكە! پالئوكە! پالئوكە! چا پالئوكە.
- strait (strāt), adj. (۱) تەنگە! تەسك (جەل بېرگ).
- (۲) [Archaic] توندوتىز (پەروشت)! بەرېزۇدان! راست (رەفتار)! تەسكېن.
- (۳) (۱) قورس! ئاخۇش! گران. (ب) كەم (دەرامەت).
- n.
- (۱) رېئەكى تەسك.
- (۲) (pl.) گەرەتو! مەدەرىا بەيەك بەگەنەن! تەنگا! دېئال.
- (۳) (pl.) ئاخۇشى (دەرامەت، بارى ئېان)! پەرىشانى! نەپوون! تەنگانە:
- (in desperate -s; a man in financial -s)
- isthmus. [Rare] (t)
- straiten (strāt'n), v.t. (۱) تەسك كوردنمە! ھېتەنمە يەك.
- (۲) تووشى ئاخۇشى كوردن! بېن دەرامەت بېون! تووشى ھەزاري نەپوون بېون:
- (in -ed circumstances)
- strait jacket, Also straight jacket, (۱) چاكەتى شېتو
- ئاوانكاران! بەرگىكە رەك چاكەت دەرگىتە بەرى شېتو ئاوانكاران بايان
- دەپەستەنمە بۇ نەمە زىان بە خەلكو خۇيان ئەگەنەن. (۲) كۇت
- v.t.
- بەستەنمە! رېئ لېڭكردن.
- strait-laced (strāt'lāst'), adj. (۱) (۱) شەتەكەن (كەمەرىندە)!
- تەسك. (ب) جەلى تەسك لەبەرگە. (۲) توندوتىز (پەروشت)! تەسكېن! توند
- تاكە دارو تەختە يا تەبەقە كانزايەكە گە كەشتى ئۇ
- سوروستكراو بە بېزۇيى كەشتى يەكە.
- stramineous (strā-min'i-əs), adj. (۱) كايى! بەنى!
- لە پووش يا بەلم دەچن. (۲) زەردەل! پەنگە كايى.
- stramonium (strā-mō'ni-əm), n. (۱) داتتورە! پوومەكىنى ژەمرىنە
- گولئېكى سېو بەرىكى دېكاي دەرگىت. (۲) گەلەي نەم پوومەكە (كە دەرگىت
- بە دەرمەن و رەك بەنگ بەكاردەھەنرىت).
- strand (strand), n. كەنار دەريا! پۇخى دەريا.
- (۱) دان بە پۇخى دەريادا چەقەن يا پەككەرتن (كەشتى).
- v.t. & v.i.
- (۲) گورخوردن! چەقەن (مەجان) قەتەس بېون! پەككەرتن:
- (He went away leaving his family ~ed.; He was ~ed in a strange city with no money.)
- strand (strand), n. (۱) تالە گورس يا پەتكە! تەل! يەكەنە لەو تال يا
- تەلەنە يا دەرىن لەگەل ھى تۇردە بۇ ھۇنەنەرى گورس و پەتكە.
- (۲) تالە مور! تالە قۇ! لېس! لۇي پوچى ھۇنارو! تەل: (a ~ of hair)
- (۱) ھۇنەنە (گورس، پەت، پېچ). (۲) پېچاندەن (گورس، پەت، تەل).
- v.t.
- پۇخى دەريا (بەتايبەشى نەم ھېل يا ئاستەي بەرزاو لېئەي
- كشارەتمە).
- strange (strānj), adj. (۱) بېگانە! نامۇ! دەرەكى! جيا
- (۲) ئەناسراو! ئەزانراو! نەبېستراو! تازە! نادېدە. (۳) سەرئاسا! ئاساسا
- (۴) سەپەر! ئەنتىكە. (۵) گۇشەگىر! دورەپەرىز.
- (۶) ئەشارەزا! ئەزان! ئاكارامە تازە. (He was ~ to the job.)
- adv.
- بەشىيەمەكى سەپەر.
- strangely (adv.); strangeness (n.).
- stranger (strān'jēr), n. (۱) بېگانە! نامۇ! ئارەمكى! ئارارە! ھەزارە
- (۲) مېوان. (۳) ئەناسراو! ئەناس.

strangle

(۴) نه‌شارمزا تازم‌کوروه تازه نهران: (*He is a - to hate.*)
strangle (stran'g'l), *v.t.* (۱) خنکاندن: تاساندن.
 (۲) پینشیل کردن: پینیس‌تکردن: کپکردنوه: سه‌رکوتکردن: خه‌فکردن.
 (۳) به‌ستنهوه
v.i. خنکان: تاسان.
strangle hold, (۱) گرتنیکی همتاسه‌نیپر (ژورانبازی).
 (۲) میزنیکی همتاسه‌نیپر یا خه‌فکرا میزنیکی خنکیندر یا کپکرموه: کوت:
 (*Tariffs put a ~ on trade.*)
strangles (stran'g'lz), *n.* تازی ناسب.
strangulate (stran'gyoo-lāt'), *v.t.* (۱) خنکاندن: تاساندن.
 (۲) هینانه‌ودیه‌و پئی هاتوجوی خونین شله‌ی تر گرتن (پزشکمرانی):
 گرتن: به‌رگرتن
v.i. (۱) خنکان: تاسان. (۲) گران: به‌رگیران
strangulation (stran'gyoo-lā'shen), *n.* (۱) خنکان: تاسان.
 (۲) گران (بوی خونین، پیضوله، بوی میز... همتا) به‌رگیران.
strangury (stran'gyoo-ri), *n.* میزه‌چورکی به تازارموه.
strap (strap), *n.* (۱) قایش: پشمتین: (*a watch -*)
 (۲) پارچه تهل یا پتکی شت پین به‌ستنهوه
 (۳) قایشی جزیه همتکیشان: قایشی سه‌ر شان
 (۴) چرمی چه‌قوو گوزران تیزکردنوه. (پیشی دهروتری: " strap ").
 (۵) قامچی
v.t. (۱) به‌ستنهوه یا توندکردنوه به قایش: به‌ستنهوه.
 (۲) قامچی لیدان: به قامچی لیدان. (۳) گوزران وچه‌قو تیزکردنوه به قایش.
strap-hanger (strap'han'ēr), *n.* سواری دست به قایشموه گر:
 سواریکه که خوی همتدواسنی به قایشی بنمچی پاسهوه به پیوه لمبر بن
 چینگیر
strapless (strap'lis), *adj.* (۱) سز قایش
 (۲) تاییستی به کراسی ژانهای شان پروت
strappado (strā-pā'dō, strā-pā'dō), *n.* (۱) جوزیکه له سزادان
 بریتجه له به‌ستنهوه‌ی مه‌چه‌کی کسینک به قایش و همتدواسینی به دارنکوه
 به جوزیکه که به همتدوه بمینتدوه (۲) کمره‌سی نهم سزادانه.
strapped (strap'it'), *adj.* ده‌ستکورت: بن پاره: بن دهرامت:
 (*He is often - for cash.*)
strapper (strap'ēr), *n.* (۱) مهینر
 (۲) [Colloq.] کسینکی دریزی تیکسراو: کسینکی زل یا تۆکه.
strapping (strap'ing), *adj.* [Colloq.] دریزو تیکسراو: زل:
 تۆکه: جوارشانه.
strass (stras), *n.* شوشه‌به‌کی قورقوشی بریفه‌داره خطلی ده‌ستکردی
 لئ دروست ده‌کری.
strata (strā'tā, strat'ə), *alternative plural of stratum.*
stratagem (strat'ə-jəm), *n.* (۱) فیژوتنه‌کی چنگ.
 (۲) فیژوتنه‌که.
strategic (strā-tē'jik), *adj.* Also *strategical.* (۱) ستراتیجی:
 تاییستی به ستراتیجی. (۲) سوودبه‌خش (۳) پیویست: گرتک.
-strategically (*adv.*)
strategies (strā-tē'jiks), *n.pl. = strategy.*
strategist (strat'ə-jist), *n.* ستراتیجیزان: لیژاتوو له ستراتیجدا
strategy (strat'ə-ji), *n.* (۱) ستراتیجی: چنگ: له‌شکرگیزی:
 دانانی پیلانی چنگ و لشکر به‌ریزه‌بردن. (۲) پیلانیکی ستراتیجی.
 (۳) زانایی پیلان دانان و به‌ریزه‌بردن (به‌تاییستی به‌کارهینانی فیژوتنه‌که):
 شاره‌زایی پیلان دانان: پیلان گیزی.
strath (strath), *n.* چه‌می یان و تخت: دۆلی یان.
strathspey (strath'spā'), *n.* (۱) سه‌مایه‌کی نوسکوتله‌ندی‌یه.
 (۲) موسیقایی نهم سه‌مایه
strati- (strat'ə), . (*stratiform*) چین
 پینشگرکه به‌مانای چین

straw worm

stratulate (strā-tik'yoo-lit, strā-tik'yoo-lāt'), *adj.* چین
 چینیاری تمک (زه‌مینناسی).
stratification (strat'ə-fi-kā'shən), *n.* (۱) چین چین کردن.
 (۲) چین چیناوی. (۳) چین (زه‌مینناسی).
stratiform (strat'ə-fōrm'), *adj.* چین چین چیناوی.
stratify (strat'ə-fi'), *v.t.* (۱) چین چین کردن: به چین چین دانان.
 (ب) کردن به چین چینی کۆمه‌لایه‌تی‌یموه. (۲) تۆو هملگرتن یا پاراستن به
 خستنه تۆوان چینی لمی شیدارو خاک و شتی وه‌هاره.
v.i. (۱) پیکهاتن به چین چین. (۲) به‌ش بیون به چین چینهوه (کۆمه‌ل).
stratigraphy (strā-tig'ra-fi), *n.* (۱) شیوه‌ی پیزویون و پیکه‌ستنی
 چینه‌کانی زمین: شیوه‌ی پیکه‌ستنی چینه‌کانی به‌ردی چین چین.
 (۲) چینناسی: زانسی لیکۆلینه‌وه‌ی پیزویون و پیکه‌ستنی چینه‌کانی زمین و
 به‌ردی چین چین (زه‌مینناسی).
-stratigraphic; stratigraphical (*adj.*); **stratigraphically**
 (*adv.*).
stratocracy (strā-tok'rā-si), *n.* فرمانروایی سویا.
stratocumulus (strā-tō-kū'myoo-ləs), *n.* همری پهمی سویا.
 چین لاسر یک کله‌کپوو (به‌تاییستی له زستاندا).
stratosphere (strat'ə-sfēr', strā'tā-sfēr'), *n.* ستراتوسفیر:
 به‌شی لاسرروی پۆشایی تاسان (که له حرمت میل لاسرو زهمینه‌وه دست
 پین ده‌کات).
-stratospheric (*adj.*)
stratum (strā'təm, strat'əm), *n.* (۱) چین (زینده‌ومرانی،
 زهمینناسی): تویژ: تویژال: توی:
 (۲) چین (کۆمه‌ل): پله: (*the highest ~ of society.*)
stratus (strā'təs), *n.* ستراتوس: جزیره همریکی نزمی رنگ خوله‌مینشی
 چین چینه.
straw (strō), *n.* (۱) پووش: پووشکه: به‌لم: کا. (۲) تاکه پووشیکه.
 (۳) قامیش: لوله‌ی‌یکی باریک (بۆ خوارینه‌وه هملزین).
 (۴) شتیکی هنج و پووش بون ترخ
 (۱) زهردی کال: رنگ پووشی (۲) له پووش دروستکراو: پووش.
 (۳) هنج و پووش بون ترخ: بن بایه‌خ
 ثوقانه: نیژانه‌ی شتی داهاتور یا پوودانی
 هوارژو:
 په‌ناردن بۆ هر شتیکی
 catch (or clutch, grasp) at a straw,
 که لومیدی پزگاری لئ بکریز.
 not worth a straw,
 پووشکه‌به نامینت: بن ترخه: هنج و پووشه.
 the last straw,
 دوا سربارا: دوا تیز: سرباری پشت شکتین (مه‌جان).
 to make bricks without straw,
 هلمسان به کاریک به‌بن کمره‌سی
 پیویست.
strawberry (strō'ber'i, strō'bēr-i), *n.* شتیکه: چیلک.
strawboard (strō'bōrd', strō'bōrd'), *n.* مقلجای پووش.
straw boss, [Colloq.], یاریده‌مهری کارگیز یا سهرکار.
straw color, پرتگی زهردی کال.
straw hat, کتوی پووش.
strawmat, حاسی.
straw man, (۱) داهول: داهولی پووش.
 (۲) به‌لگه‌ی بوش: به‌لگه‌ی‌یکی بوشی هملبه‌ستراوه به ده‌ستقه‌ست هر بۆ
 به‌درخستندهری و پین سه‌لماندانی مه‌به‌ستنیکی تاییستی: پینشکه‌شکری
 نهم به‌لگه بۆشه. (۲) شایه‌تی به‌درخواره یا درۆژن.
 (۴) کسینکی هنج و پووش بون بایه‌خ: کسینکی هنج
straw vote, پلومرگرتنی نموننیک له هاوروتیان دهرباره‌ی مه‌سه‌لیک.
straw wine, شمربی پووش: شمربیکی خست و شیرینه له ترئی
 لاسر پووش هملخراو ووشک کرلوه دروست ده‌کری.
straw worm, کومینکه قه‌فی گنبر و غل‌ودانی تر ده‌خوات.

stray

stray (strā), v.i. (۱) له ری لادان: وون بوون: پی وون کردن: ویل بوون: (۲) تهره بوون: له کومه لادان: بربوون: (۳) له ری پاست لادان: پی هله گرتن: پی خراب گرتن: گومر: بوون: خرابه کردن: (۴) له پاس لادان: لادان:

(Their thoughts ~ed as she entered the room.)

n. (۱) کسلیک یا گیانداریکی ویل یا وون: گیانداری بهره لا، خوئی، تهره، یا بن خاوه: به تاییه سی سگی پشیله. (۲) (pl.) وون وون پی پادین

adj. (۱) ویل: وون: خوئی: بهره لا: گومر: بن خاوه: تهره:

(a ~ cat, dog, etc.; a ~ bullet)

(۲) ناویه ناو: پیکموت: (We caught only a few ~ words.)

streak (strēk), n. (۱) نهک: یا پهنه یهکی باریک و دریز:

نیشانه سی دریز: کوله: هئلی رنگ حیوانان له دوری بهره کی: (~s of mud)

(۲) برووسکه: (۳) چین (کانزا)

(۴) توژی چوری یا بهری گؤشت.

(۵) تاییه خا: ده مار: نیشانه:

(a nervous ~; a mean ~; a ~ of cruelty, madness, etc.)

(۱) [Colloq.] زنجیره: پسته: چهند پرودانیکی یهک له درای یهک:

(a long ~ of bad luck)

v.i. (۱) نیشانه کردن به هیل: هیل پیاها تان: (۲) په لیدان:

v.i. (۲) په لای بوون: هیل پیاها تان: نیشانه ئی دمرکوتن:

(۳) برقه دانه: برسکه دانه: (۴) خیرا پویشتن یا کار کردن:

په لمرن له شندا: (۵) پاکردن به ناو خه لکدا: به پووتی (هر بؤ سه بن):

زور خیرا (پویشتن، کار کردن) تیز: وهک برووسکه.

like a streak, (۱) ملدار: هیل: په لای.

streaky (strē'ki), adj. (۲) ناویه ناو: (۳) نارنگه: جیا: همووی وهک یهک باش نیه.

-streakily (adv.); streakiness (n.).

streaker (strē'kēr), n. [Slang]. کسلیکه که به پووتی به ناو خه لکدا: پادهاکات.

stream (strēm), n. (۱) جوگه: جوگه: چه: روبری بچوک:

(۲) تروژ: نیشار: (a ~ of cold air; a ~ of light)

(۳) ریر: زنجیره: (a ~ of cars)

(۴) مونه: ریزه یی باو: پیمان:

v.i. (۱) پویشتن (وهک ناو به ناو جوگه): پیا پویشتن:

(۲) لیزه ها تان: به لیشاو ئی ها تانه دره: لافاو ئی هلسان (مجان):

(eyes ~ing with tears)

(۳) نه کومل پویشتن: کشان: پیکموت به جه ماره پویشتن:

(Hundreds of people were ~ing by our house in panic.)

(۴) تهره نکران: خیرا پلایو بوون: وروژم بران:

(۵) شه کانه:

(۶) شوق دانه: شوق لیبوون: پرشنگ دانه:

v.i. (۱) دمران: لیزه ها تان: (۲) هملکردن (نا): شه کاندانه:

stream (strēm), n. (۱) نالیهکی باریک و دریز:

(۲) پارچه په پویشتنی باریک و دریز: شوپووم:

(۳) (۱) شوقی ناسق (ب) (pl.) aurora borealis

(۴) سهریاسینی پوزنامه یه که له سهری لاپه کوره هتا نوسهری بگرتنه:

streamlet (strēm'lit), n. جوگه: جوگه یی بچوک:

streamline (strēm'lin), n. (۱) ریمان: ریزم:

(۲) شیوه شتیله له پووی بهره لستی یهوه بؤ هوا:

adj. تاییه تی به شیوه یهک که بهره لستی هوا نکات، واته باش پروات:

(a ~ boat)

v.i. (۱) وهما دروست کردن به جوگه که بهره لستی هوا نکات و باش پروات:

(۲) ریکختن به گویره یی چهرخی تازه: تازه کردن:

(۳) ریکختن به شیوه یهکی باشترو پاسودترو کارگرتن له چاران:

جاکرت کردن (The company has ~d its operations.)

streamlined (strēm'lind), adj. (۱) بهره لستی هوا: نهک:

stress

واته باش پویشتن: خوش پموت.
(۲) به شیوه یهکی تازه ریکخراو بؤ کارگرتی و ناسانی و پاسودی.

(a ~ office)

stream of consciousness, (۱) زنجیره یی بیرو به سهرهاتی

نه چپووی موقیق (دروونناسی). (۲) شیوازیکی چپوک نوسینه بریتی یه

له تومار کردنن همو همست و نه ستنکی قاره ها نی چپوک که به بن پچراندن

نه گرتی په یوه ندیشیان به چپوک که وه به یه کتری یهوه زور نه بن

street (strēt), n. (۱) شه قام: جاده:

(۲) سهرهقی جاده: سهر جاده: (Don't play in the ~.)

(۳) نه خه لکی له مبرو نه مبرو شه قامیک کاره کن و دمران:

(The whole ~ contributed, protested, marched, etc.)

street-car (strēt'kār), n. ترام: شه مند هه یی ناوشارا:

پاسی ناوشاری وهک شه مند هه یی.

street railway, هئلی ترام: هئلی پاسی ناوشاری وهک شه مند هه یی.

street urchin, مندالی بن لانه یی سهرجاده: مندالی پیکس و بهره لا.

street-walker (strēt'wōk'ēr), n. قهجه یی سهرجاده.

strength (streŋth, streŋkth), n. (۱) هئیز: تین: ووزه: پک: هه ناو:

توانا: زهر: (۲) بهرگرتن: چیری:

(۳) بهرگری: بهره لستی: هئیز بهرگری کردن:

(۴) تین (دهران): کارگرتی:

(۵) توندوتیژی (دهنگ، بون): بهری (دهنگ): توخی (رهنگ):

(۶) هئیز: (The battalion is at full ~.)

(۷) پالپشت: پشتگرتی:

(۸) ترخ بهری بوون: بهره لازی:

به هزی (نهوه): له سر (نهوه):

on the strength of, به هئیز کردن:

strengthen (streŋ'than, streŋk'than), v.t. به هئیز تر کردن:

v.i. به هئیز تر کردن: قایم کردن: چه سپاندن:

strengthened (streŋ'thən, streŋk'thən), v.t. به هئیز بوون: به هئیز تر بوون: چه سپان:

(۱) گران: سهخت: قورس:

(a ~ task; ~ exercise)

(۲) چالاک: به جوش: به تین:

-strenuously (n.); strenuously (adv.); strenuousness (n.).

strep throat, قورگ نیشه: نه خوشی یهکی درمی قورگ:

(مهره ها "septic sore throat")

strepto- (strep'tə), پینشگر یهکه به مانای: زنجیره یی پینچا پینچ:

streptococcus (strep'tə-kok'əs), n. به کتری یهکی خری:

هئیکه یی به به جوت جوت و به زنجیره دره کهری:

streptomycin (strep'tə-mi'sin), n. سترپتومایسین: دمرانیکه:

دره زنده کانه له "پنسلین" دهچن:

streptothricin (strep'tə-thri'sin), n. دمرانیکه دره زنده کانه:

له هندی کپوو دروست مکری:

stress (stres), n. (۱) پهستان: مهکینه کاری: هئیز یا نهکی سهر:

پوویهک: په ستاوتن: (ب) توندوتیژی لهم په ستانه یا نهکه:

(۲) پایه خ: گرتی: به گرتی گرتی شتیله:

(the misplaced ~ on money)

(۳) نهک (له سر همست، مینشک یا لهش) دمارگرتی: دمارگرتی نا خوشی:

(Worry over his job and his wife's health put him under a great ~.)

(۴) هئیز (موسیق):

(۵) گیره (ریزمان): هئیز:

(In "children" the ~ is on the first syllable.)

(۶) (۱) هئیز (هونراوه): گیره. (ب) برگی هئیز له سر یا گراو:

v.i. (۱) په ستان: په ستاوتن: هئیز یا نهک خسته سهر (مهکینه کاری):

(۲) به گرتن دانان: پایه خ پیدان: به توند گرتن: دوپا تکرانه:

(He ~ed the importance of hard work, honesty, loyalty,

-stress

etc.)

- (۳) نمرک خستنه‌سەر (میشک، ههست، لهش) په‌ستکردن: باری ناخووش خستنه‌سەر شان: مه‌راق پیدان.
- (۴) هیز خستنه‌سەر: ریتزمان، هۆنراوه: گرتن (برگه):

(In "truthful" you ~ the first syllable.)

- stress (stris), باشگرێکه نیشانه‌ی مینیمه
- stretch (strech), v.t. (۱) درێژکردن: پاکیشان: پانکردن: پانکردن: کشاندن لاستیک. (۲) پاکیشان: پال: قاچ: لاق: پهل ئی پاکیشان: (to ~ one's legs)

- (۳) پاکیشان: پانگرتن
- (۴) (۱) کێژکردن (ماسولگه): (ب) له جن بردن: توند پاکیشان
- (۵) زۆر له‌خۆکردن: زۆر پال به‌خۆوه نان: زۆر هه‌رلدان: (to ~ every nerve to win)

- (۶) (۱) به‌ش پین کردن: پین دهر بردن: (to ~ the budget by careful spending)
- (ب) زۆرتر کردن به پوونکردن: به‌شی زیاتر پین کردن: (to ~ a meal by thinning the soup)

- (۷) درێژه‌پیدان (باس).
- (A) (ب) بده‌مه‌وه‌دان: (He ~ed the rules to suit his purpose.)
- (ب) بیوه‌نان: زیاده‌پنوه‌نان: زیاده‌پزیشتن:

- (Slang) (A) به‌زه‌ویدادان (زۆرانباری، بۆکسبازی): پاخستن (مه‌جان).
- (Archaic or Dial.) (A) هه‌لواسان: به‌په‌توره کردن
- (Slang or Dial.) (A) پاکشاندن بۆ ناشتن

- (۱) (A) درێژبوونه‌وه (ب) کشان: پاکیشان: پاکیشان: کیش هاتن. v.t.
- (ب) پاکیشان: ده‌ست بۆ پاکیشان:
- (C) (to ~ out): پاکشان: پهل ئی پاکشان: خۆ پاکشان:
- (۱) کشان: (Rubber ~es easily.)

- (Slang) (A) هه‌لواسان: به‌په‌توره کران.
- (۱) درێژبوونه‌وه: درێژکردن: کشان: پاکیشان: n.
- (۲) ماوه‌ی سه‌رمهر: ماوه‌یه‌کی به‌رده‌وام: سه‌رده‌م: (a ~ of three months)

- (۲) [Slang] ماوه‌ی سه‌زای به‌ندیخانه.
- (۴) ماوه‌ی کشان: پاده‌ی کشان یا درێژکرانه‌وه.
- (۵) شوێنێکی فراوان و به‌ر به‌ره‌لا یا کراوه‌ زه‌وی درێژبووه‌وه: درێژایی: پانتایی: (a ~ of land, highway, beach, empty fields)

- (۶) لایه‌که له دوو لا راستو درێژه‌که‌ی میانی غارغارین.
- بکش لاستیک
- adj. (۱) (۱) دارێکه له باری پال خراوی
- چوارچێوه‌یه‌ک راه‌گه‌ڕ. (ب) قالبی پیناو راستکردن: پاکشان: چوارچێوه‌ی جل کشان. (ج) خشتیک یا به‌ردێکه له باری مرژی خرابیته دیواره‌وه (۲) ده‌سته‌به‌ره‌ی نه‌خۆش.

- stretcher-bearer (strech'er-bār'er), n. ده‌سته‌به‌ری نه‌خۆش هه‌لگر.
- stretch-out (strech'out'), n. قیش زیاده به کرێکار کردن به پاره‌یه‌کی که‌م یا به‌خۆپایی.

- stretchy (strech'i), adj. بکش لاستیکی.
- stretchiness (n.).
- strew (strō), v.t. (۱) پهرش و پلاوکردن: هه‌وه‌دان: پوزاندن.
- (۲) داپۆشینی پوهه‌که به پهرش و پلاوکردن: هه‌وه‌دان: شت به‌سه‌ره‌وه‌دان.
- (۳) پهرش و پلاوکردن: هه‌وه‌دان.

- stria (stri'a), n. (۱) درزی باریک: مرز: قلیشی چه‌وه‌که.
- (۲) میلی باریک (به‌تایبه‌تی که‌ هه‌وێنێکی چه‌ند میلیه‌ک یا هیلێکی تر بێ).
- striae (stri'āi), v.t. (۱) درزتیکردن: قلیش قلیش کردن.
- (۲) میل میل کردن.

- adj. (۱) درزایی: قلیشو. (۲) میل میل.
- striated (stri'āt-id), adj. (۱) درزایی: قلیشو. (۲) میل میل.
- striation (stri-ā'shān), n. (۱) درز تێدابوون. (۲) میل میلیتی.
- stria (۲).

- stricken (strik'en), past participle of strike. (۱) بریندار: پینکاو: گولله‌لینراو: لیدراو: به‌رکه‌وتوو.
- adj. (۲) تووش بوو (نه‌خۆشی، برین، پیری، خه‌م، نه‌گه‌می): گرفتار: که‌مه‌کار: نه‌خۆش. (۳) پێ: لیباولیب.

- strickle (strik'l), n. (۱) پینکەر: نامیونکی راسته‌دان: توله‌ی زیاده‌ی پین لا ده‌برین بۆ لیوان لیو کردن: پینوانه‌که: دارمال.
- (۲) نامیونی داس تیزکردن. (۳) نامیونی پینوانه‌که: دارمال.
- v.t. پینکه کردن به نامیونی پینکه کردن: دارمال کردن.

- strict (strikt), adj. (۱) توندووشین: (ب) به‌هه‌روونگه‌ په‌زه‌به‌ر: توندووشین: (a ~ teacher, father, etc.). (۲) (۱) ته‌واو: نینگیان: (- secrecy).

- (ب) به‌توندگر: توندووشین: به‌ووردی به‌توندی په‌په‌وه‌یه‌کی: (a ~ Moslem)
- (۳) ته‌سه‌ک (مانا): (in the ~ sense of the word).
- (۴) باریک و په‌قو بۆ سه‌رمه‌وه‌ هه‌لچو (پوهه‌کتاسی).
- (۵) [Archaic] (۱) نزیک (په‌په‌وه‌ندی). (ب) ته‌سه‌ک: ته‌نگه.

- strictness (n.).
- strictly (strikt'li), adv. به‌توندووشینی: به‌ووردی: به‌ته‌واوی: به‌توندی.

- stricture (strik'chēr), n. (۱) په‌خته‌ی توند: سه‌ره‌نشتی.
- (۲) په‌په‌وه‌وه‌ شتی توندووشینی پێ لێگر یا به‌سته‌مه‌وه: (moral ~s).
- (۳) [Obs.] توندووشینی. (۴) هاتنه‌وه‌یه‌کی بۆری له‌ش.

- stride (strīd), v.t. (۱) هه‌نگاوی گه‌وره‌نان: به‌هه‌نگاوی گه‌وره‌ گه‌وره‌ پزۆشتن (به‌تایبه‌تی به‌خه‌را یا به‌فیزه‌وه).
- (۲) هه‌نگاوی گه‌وره‌ بیه‌سه‌ره‌دا هه‌له‌په‌نانه‌وه: (to ~ over a ditch).
- (۳) (۱) ننگن له‌م دیو و ننگن له‌م دیومه‌ دانان (وه‌ک سواریبوونی نه‌سه‌پ): دانیشتن یا وه‌ستان به‌م جۆره. (ب) وه‌ستان به‌ لاق باووی.

- v.t. (۱) هه‌نگاوی گه‌وره‌ بیه‌سه‌ره‌دا هه‌له‌په‌نانه‌وه.
- (۲) پیندا پزۆشتن به‌هه‌نگاوی گه‌وره‌ (هه‌ر وه‌ک پینوانی شوێنێک به‌هه‌نگار): (They ~ the street.)

- (۳) دانیشتن یا وه‌ستان به‌ گه‌ل باووی: لاق خستنه‌نهم دیوو له‌دیوی شتیگه‌وه له‌ دانیشتن یا وه‌ستاندا.
- n. (۱) هه‌نگاوی گه‌وره‌نان یا هه‌له‌په‌نانه‌وه. (۲) هه‌نگاوی گه‌وره‌.
- (۳) هه‌نگاوی گه‌وره‌نان: چوارپین. (۴) ماوه‌ یا درزایی نهم جۆره‌ هه‌نگاوه. (۵) [pl.] پینشکوتن.

- hit one's stride, گه‌یه‌شتنه‌ په‌ی ناسایی چالاکی و کاریگه‌ری خۆ.
- make great strides, زۆر پینشکوتن: هه‌نگاوی گه‌وره‌ یا باش تان بۆ پینشه‌وه.
- take in one's stride, به‌ناسایی کردن: به‌ناسایی جیه‌جیه‌کردن یا شه‌مام دان.

- stridence (stri'd'ns), n. Also stridency, به‌ریکی تیری و ناسایی. (ده‌نگ).
- strident (stri'd'nt), adj. به‌ریو تیر و ناساز (ده‌نگ).
- stridently (adv.).

- stridor (stri'dēr), n. (۱) ده‌نگی تیر و ناساز.
- (۲) ده‌نگی ناخۆشی هه‌مسه‌دانه‌ وه‌ک خه‌زه‌ یا لوره‌ (پزیشک‌ه‌واشی).
- stridulate (strij'oo-lāt'), v.t. جریوه‌جریوینی ناساز کردن (وه‌ک هه‌ندیک جانه‌وه‌).

- stridulation (n.).
- stridulous (strij'oo-lās), adj. جریوه‌جریویی: تیر و ناساز.

(۱۳) پیوان؛ پهگ داکوتان.
 (۱۴) لادان بمره؛ بزیشتن بمره شوئیکی تازه: (*They struck north.*)
 (۱۵) تی تهقاندن؛ به تیژ پویشتن.
 (۱۶) لیدانیک؛ پیاکیشانیک؛ پیامانیک؛ پیادانیک.
 (۱۷) *stickle* (۲)
 (۲) مانگرتن: (*a miner's ~ ; The teachers went on a ~ .*)
 (۱) له پر دژینهوهی نهوت، کانزا ... هتد.
 (۵) شانس گرتنیک؛ باش؛ سرکهوئینکی له پر پارویهکی زور دسکهوئن
 (۶) دان خواردن ماسی واری کردن به قولابهکه.
 (۷) ژماره یاره سکه لیدرو به جارنک.
 (۸) هنرش فرۆکه ی بومباهاوئیز (بهقایهتی بۆ سر نیشانیک تایهتی
 (۹) ئی نهانی تژی یاری "بیسبول" که به ههله دهمزیرئ
 (۱۰) لیدانی همسو نیشانهکان له یاری "بۆلینگ" داو خستنه خوارهویان.
 (۱۱) کۆسپ؛ یاریکی نهات، نالهبار، یا ناهموار:
 (*His ethnic background was a second ~ against him.*)
 سهرنج پاکیشران؛ دلبران
 he struck with,
 (*He was struck with his beauty and intelligence.*)
 له یاریکی ناهموار یا
 have two strikes against one, [Colloq.],
 نالهباردا بوون.
 ماتیان گرتووه
 (out) on strike,
 (۱) لیدان و خستن؛ پیاکیشان و بهزمویدان.
 (۲) خستن (نهخووشی)؛ کهفتهکارکردن.
 strike dumb,
 واق وورماندن؛ سهرسام کردن؛ سهرسویماندن.
 strike in,
 قسه پین برین؛ ههلهده قسه.
 strike it rich,
 (۱) له پر نهوت یا کانزای پهنخ دژینهوه.
 (۲) له پر دهولهه دژینوون؛ له پر پارویهکی زور دسکهوئن.
 strike off,
 (۱) لیکردنهوه؛ برین؛ پهراندن (سهی):
 (*to strike off a person's head.*)
 (۲) سهرینهوه؛ لایردن؛ لایردن.
 (۳) چاپ کردن.
 strike out,
 (۱) دهست ئی وهشاندن؛ لیدان.
 (۲) دانان؛ دامهزاندن؛ پیکهتان. (۳) سهرینهوه؛ لایردن؛ کوژاندنهوه (ناره).
 (۴) دهستپیکردن (کار، پویشتن).
 (۵) دهوکردن (یاریکری بیسبول له بهر سن ههلهکردن).
 strike up,
 (۱) دهستپیکردن (گۆزانی ووتن، موسیقا لیدان).
 (۲) دهستپیکردن (برادههوی)؛ پیکهتان:
 (*The two boys struck up a friendship.*)
 مانگرتن دایخستوه یا
 strike-bound (strikt'bound'), adj.
 نیشی پارگرتووه (کارگه).
 strike-breaker (strikt'bräk'ër), n.
 مانگرتن شکین؛ کسینکه که
 له جنی کرنگاری مانگر کاردهکات بۆ پووج کردنهوهی مانگرتنهکه
 strike-out (strikt'out'), n.
 له یاری دهوکردنی تۆپ لیدهری بیسبول
 له بهر سن ههله
 striker (strikt'ër), n.
 (۱) مانگر؛ کرنگاری مانگر.
 (۲) شاگرد ناسنگه؛ ناسنگوت.
 (۳) بزماره تقه (چهکی ناگرین).
 (۴) چهکوشی کاتزمیز. (۵) سهریازی بهردهستی نهفسهر.
 (۶) پم هاوئیزی پاوه نههنگ.
 striking (strikt'ing), adj.
 سهرنج پاکیش؛ سهرسوینهوه:
 (*a woman of ~ beauty*)
 string (string), n.
 (۱) یمن؛ دهزوو؛ کشتهک؛ پایه؛ تال؛ تاله دهزوو یا
 یمن؛ تال؛ سیم. (۲) قهبتان. (۳) پست؛ چهند شتیکی له کشتهک یا تهل
 ههکنیشراو یا هۆنراوه (موروو، دهنگه تهزیج ... هتد): (*a ~ of beads*).
 (۴) پیز؛ زنجیره؛ پست: (*a ~ of houses*).
 (۵) دهستهیهک یاریکری به پنی توانا پیزکراو؛ شمه؛ پله:

(۱) ناکوکی رقه بهری؛ رقه بهری؛ دو بهری.
 (۲) [Archaic] مهول؛ کوشش؛ خیمات.
 (۱) نامتیزی دهم چه مارویه یوتانی و یومانکان
 به کاریان دههنا بۆ سهری پیشت له دوا گراما یا و مرزش کردن.
 (۲) نهخشیکی شه پۆلی خانوو رازنه رهوهی یومادی به.
 (۱) درکاو (گهلا):
 (۲) درکاو (گهلا):
 (۳) پیاکیشان؛ پیامالین؛ لیدان؛ زومه ئی ههلسان؛
 (*to ~ someone with hand*).
 (ب) پیاکیشان؛ لیدان: (*He ~ the nail with a hammer.*)
 (ج) لیدان (سکه)
 (*A mint ~s coins.*)
 (۲) ماسی گرتن به راتهکاندن یا راکیشانی قولابهکه.
 (۳) لیدان (نامتری موسیقا): (*to ~ a key*).
 (۴) لیدان (کاتزمین)
 (۵) پیاکیشان؛ به توند بهرکهوئن؛ پیامالین:
 (*She ~ her elbow against the door.*)
 (۶) لیدان (شارته)؛ داگرساندن: (*He struck a match.*)
 (۷) لیدان
 (*The stone struck his head.*)
 (*The lightning struck the chimney.*)
 (۸) هنرش بردنه سهر؛ دهست وهشاندن.
 (۹) لیدان؛ بهرکهوئن: (*The light struck the window.*)
 (ب) سهر کوئ کهوئن؛ بیستن.
 (۱۰) بۆزینموه (له پین): (*They struck oil.*)
 (۱۱) بهرکهوئن: (*What a sight struck my eyes.*)
 (۱۲) (ب) هاتن به مینشکه؛ یا به خهیا؛ (*The idea just struck me.*)
 (ب) دلفراندن.
 (ج) وا بۆ بهرکهوئن؛ وا دیاریوون: (*That ~s me as rather silly.*)
 (د) له پر وا ئی هاتن: (*He was struck dumb.*)
 (ه) ههست جوولاندن: (*The scream ~ terror in my heart.*)
 (۱۳) (ب) بهستن (پهیمان)؛ ریکهوتن؛ پیکهتان: (*to ~ a bargain*).
 (ب) گهیشته: (*to ~ a balance*).
 (۱۴) داگرتن؛ تالا؛ پایهوان؛ هیتانه خواروه؛ نزم کردنهوه.
 (۱۵) لایردن؛ دانوئلهی زیادهی پیوانهیهک به نامتیزی راست بۆ پنه کردن
 لهگه ئیواری پیوانهکه. (روشهی "strickle" بیینه).
 (۱۶) ههلوئستیزی تایهتی وهرگرتن (۱۷) پهگ داکوتان.
 (۱۸) [Slang] ئی قهرزکردن؛ داوالیکردن.
 (۱۹) [Obs.] جهنگاندن؛ جهنگ کردن؛ شهکردن.
 (۲۰) سهرینهوه؛ لایردن: (*He ~ her name from the list.*)
 (۲۱) (ب) لایردن؛ کهرهسهی پهره (شانۆگهری).
 (ب) چرا کزکردن یا کوژاندنهوه (شانۆگهری).
 (۱) پیاکیشان؛ پیامالین؛ لیدان؛ پیاکیشان.
 (۲) هنرش بردن؛ دهست وهشاندن: (*The enemy ~ at dawn.*)
 (۳) (ب) لیدان (کاتزمین، زهنگ): (*The clock is ~ing.*)
 (ب) بانگ بۆ دان به لیدانیک وها: (*Three o'clock had struck.*)
 (۴) پیاکیشان؛ لیدان
 (*The ball struck against the house.*)
 (۵) داگرسان: (*This match won't ~ .*)
 (۶) دان خواردن (ماسی له پاروماسیدا). (۷) پیوهدان (ما).
 (۸) چوونه ژووره؛ پیاچوون:
 (*The wind struck through the cracks.*)
 (۹) ~ on; ~ upon; بۆزینموه:
 (*We struck on the right combination.*)
 (۱۰) پایهوان داگرتن یا نزم کردنهوه.
 (۱۱) تالا داگرتن (نیشانهی بهزین).
 (۱۲) مان گرتن: (*The workers struck yesterday.*)

string-halt (striŋ'hólt'), *n.* شملو بکچووستانی پاشوری ناسپ (ههروما "spring-halt").

string piece (striŋ'pēs'), *n.* پارچه دارنکی مریزه چوارچیویهک پادمگری.

string quartet, (۱) تیمبکی موسیقای چوارکسمی نامیری ژنداره. (۲) موسیقای تیمبکی وها.

string tie, بزیتابخیکی زور باریکه وک تاله بن همدیک جاریش نوباقه. (۱) دمزیویی؛ باریک ودریز؛ تلی.

stringy (striŋ'i), *adj.* (۲) پیشالی؛ له پیشال پینکاتوو. (۳) جیر؛ پیشال یا دهمار جیر (گۆشت). (۴) لینج؛ یهگرتوو: (~ *syrup*).

-stringiness (*n.*).

strip (strip), *v.t.* (۱) پووتکردنومه. (ب) جل داکندن؛ جل لیسر داکندن:

(۲) (۱) لیسندن؛ بن بمش کردن؛ لیسندنومه: (He ~ed the shirt from his back.) (to ~ a persons of his honors, titles, etc.)

(ب) پووتکردنومه؛ تالان کردن. (۲) دامالین؛ پیست یا توئیکل لیکردنومه.

(۴) (۱) پتین (میوه، گهلا ... هتد)؛ لیکردنومه؛ پووتکردن: (We ~ed the fig tree.; The locusts ~ed the fields.)

(ب) پووتکردن؛ لایبردن: (We ~ed the room of furniture.) (۵) پووتکردن (چمکی ناگرین بؤ پاکردنومه)؛ هملوه شاندن.

(۶) دان سواندن (پنچوموره، پوپروهی داندان): (to ~ a nut, bolt, screw, etc.)

(۷) دوشینی مانگا تا دوا بلوچ؛ چۆاندنومه؛ گوانی مانگا. (۸) لیکردنومه؛ دهماری ناوهراستی گهلا توتن له گهلاکه خوی.

(۹) جیباکردنومه؛ توخمهکانی ناویتهیک له یهگرتی. (۱) خۆ پووتکردنومه پارچه پارچه لیسر شانۆ لیسر چاری تماشاکران.

(۲) توئیک لرئیدن؛ توئخ لیبونومه. *n. = striptease.*

strip (strip), *n.* (۱) تیلماسک؛ تیلمه؛ تیره؛ پارچهی باریک و تمکو. (۲) لیسرگۆله (دار، قوماش، گۆشت، زوی... هتد)؛ توئ؛ توئزال؛ قاش.

comic strip (۲) فرگه؛ شوئنی فرین و نیشتنومه؛ فرگه. (ههروما پیزی دهلین: "air strip" و "landing strip").

(۴) پیزه پوول (سئ یا زیاتن). (۱) میل (قوماش)؛ هیل.

(۲) شوئنی قامچی لئیدن؛ نیشانهای هملتوقاری سمر پیست (وهک قامچی). (۳) لئیدن (به قامچی... هتد).

(۴) هیلنی سمر بالی سمریازو پۆلیس. (۵) نیشانهای تابییهتی... (۶) جۆز؛ چمشن؛ بابهت.

v.t. میل میل کردن؛ هیلن پیاهیتان. **striped** (stript, stri'pid), *adj.* (۱) میلدار (قوماش)؛ میل میل؛ یهنگ؛

بانزو. **striped bass**, **striper** (stri'pēr), *n.* چۆره ماسی یهنگی بانزو.

(۱) بالیان؛ سمریازیکه که چند هیل یا نیشانیک **stripe bass**, [Colloq.] (۲) **stripling** (stri'plɪŋ), *n.* لار؛ همرزه؛ گنج؛ جوان.

strip mining, کانزاکردن له پوی زهویدا لهباتی قولایی زوی. (به تابییهتی خملوون) پووتکردنی پوی زوی به کانزاکردن.

stripper (stri'pēr), *n.* [Slang], قارمقی خۆپووتکردنومه پارچه پارچه لیسر شانۆ لیسر چاری تماشاکران. (ههروما "striptearer")

stript (stript), *rare past tense and past participle of strip.*

(The second ~ will play today.)

(ب) (۱) (۲) (۳) (نامیری موسیقا) (ب) (۲) ههموو نامیری ژنداری خۆکسترابهک (ج) (۲) نهوانهای نامیری ژندار دهژندن

(۷) [Obs.] (۲) ماسولکهای ژئ یا هستهدهماری گیاندار. (ب) پیشال، به تابییهتی هی کلهوی لوییایی سمون.

(۸) [Colloq.] معرجی شارابه (a gift with no ~s attached) (۹) (۱) سنگی نهرهه (ب) stringcourse

(۱۰) هیلنی سمر میزی بلیارد (که له سهرهتای ههموو یاری یهکمهه توئی دهسکه لای لیوه تن دهگرتیته تویهکانی تن)

(۱۱) سهرجسمی شمسی کسبیک (غارغارن یا پیشبرکی نیسپ). (۱) هۆنیفهوه (تمزبج، مورو)؛ رستکردن (بامیه، گهلا توتن).

(۲) به یهت بهسختهوه یا توندکردنومه؛ به پهتا کردن؛ هفلواسین. (۳) ژئ سازکردن یا توندکردنومه نامیری ژندار.

(۴) توندکردنومه؛ قایم کردن (۵) ووروزان؛ هیلانه جۆش؛ شله ژاندن؛ دهمار کۆزکردن.

(۶) ریشال لئ دهرهیتان (لوییایی سمون) (۷) پیرکردن (A) کشاندن؛ پاکیشان

(۹) [~ along] (ب) فیل لیکردن؛ خهله تاندن؛ ساخته لیکردن. (۱) وهک دهروو یا بن لئ هاتن؛ تال تال وهستان.

(۲) پیزبون؛ زنجیره بهستار؛ کشان له شوئوی هیلنکدا. **harp on one string** (or harp on the same string), ههر روئزو

ووتنهوهی باسینگ و نه پیرینهوهی؛ ههر یهک شت له سهر زمان بوون. **pull strings**, دهسهلاتی خۆ به کارهیتان به لژی یهوه بؤ کارکردن سهر

نهنجاسی شتیک (۱) شوئین کهرتن؛ پاشپوهی کردن؛ پاشکۆزی کردن.

(۲) بهتهماکردنی شتیک یا کارنیک کردن بؤ نه کردن؛ به دهموره گرتن. (۳) خهله تاندن؛ فیل لیکردن؛ ساخته لیکردن.

هفلواسین؛ به پهتوه کردن. **string up**, [Colloq.] (۱) بره لوییایی

(۲) لوییایی سمون؛ کلهوه لوییایی. (ههروما پیشی دهروتی: "snap bean")

[Slang] (۲) کهسبیک قهه باریک و بالایی. **string-board** (striŋ'bōrd', striŋ'bōrd'), *n.* تهختی قهراغ

پلهی پن پیلکه **string-course** (striŋ'kōrs', striŋ'kōrs'), *n.* نهخشیکی باریکی

خشت. بهرد. یا داره به دهوری دیواری خانویهکدا. **strinded** (strɪnd), *adj.* (۱) ژندار (نامیری موسیقا)

(۲) به نامیری ژندار لئدراو (~ *music*) (۳) به سن یا تال بهستراوه یا پنچراوه توهه؛ کراوه به تهلوه؛ به تهل

هۆنراوه توهه نامیری ژندار. **stringed instrument**, (۱) نامیری ژندار

(۲) پاره کممی له بانق یا بازاردا؛ بؤ قهرزدان به خهک (۳) به میزی بهنگه (بؤ پن سهلهماندن شتیک)

(۱) توندوتیز (باسا، پمیرهو، معرج)؛ **stringent** (strɪn'jənt), *adj.* (۱) توندوتیز (باسا، پمیرهو، معرج)؛

(~ *laws against smoking*) (۲) گیر (بازاری پاره)؛ بن پاروه قهرزدهه (بانق، میری... هتد)؛ سهخت

(باری دارایی وولات و بانق و بازار) (۳) پن سهلمنم (بهنگه)؛ بههیز (بهنگه)؛ (~ *arguments*)

(۱) بکری string **stringer** (striŋ'ēr), *n.* (۱) نرگه؛ دستک (ب) stringboard

(ج) داری دریزی ژئر هیلنی شمه ندههه (له باری دریزی) (۲) کهسبیک پله نهوهدهی تیبیک (~ *a second-*)

(۴) نوئنهری بؤژنامه یهک له دهرهوهی شار یا وولات

striptease

striptease, Also strip tease, خۆ پروتکردنەوهی ئافەرم پارچە پارچە لەسەر شانۆ لەبەر چاوی ئەماشاکەران.

stripteaser, ئافەرمی خۆپروتکردنەوه پارچە پارچە لەسەر شانۆ لەبەر چاوی ئەماشاکەران. (هەرەها "stripper")

stripy (stri'p'i), adj. بەلەك: بازووا میلدار.

strive (strīv), v.t. (1) كۆشش كردن: هەولدان! پەنج دان!

(They ~ to win.) (2) خەبات كردن (to ~ against oppression).

(3) [Obs.] مەلمەلی كردن.

strobila (strob'i-lə), n. لەشی كەرت كەرتی وەك كرمی شەرشێ.

strobile (strob'il), n. بەری قووجەكەیی قۆردەر وەك بەری كاج.

stroboscope (strob'ə-skōp), n. ئامێری پێوانی خێراییی سورراوە و لەرینەوه.

-stroboscopic (adj.); stroboscopic (adj.).

strode (strōd), past tense of stride.

stroke (strōk), n. (1) لێدان: ئەور. قامچی... هەند! پێدان.

(2) کارێکی توندو لەبەری ئەنجام بەخش وەك لێدان:

(a ~ of lightning)

(ب) کارێکی ئەنجام بەخش بەتایبەتی هێ خۆش. (a ~ of luck)

(2) مێشك رەستان: مێشك ووشك بون! سەكتەي مێشك: شەپلە: گۆجی

شێفلیجی (3) (1) هەولێکی سەرکەوتوو. (ب) ئەنجامی هەولێکی وەها.

(4) دەنگی لێدانی كاترۆمێر.

(ب) كات یا ساتی ئەم لێدانه: (He arrived at the ~ of nine.)

(6) (1) لێدان بە دەست، گوز، یا پاکیئت (باری تەنس، گۆلف، بلیارد... هەند).

(ب) بال مەلەپێنانەوه (مەلە، سەول لێدان):

(the ~ of a swimmer, rower, etc.)

(ج) جێزو خێراییی ئەم بال هەلەپێنانەوه: (a slow ~)

(7) هەیل یا نیشانه (بە پێنوووس یا ئامێری تە).

(8) لێدانی دڵ

(9) دەست پێداهێنان! لێفشان! پیاخشان.

(10) كایە (مەكینه كاری).

(11) كارنە یا بیریکی لێهاتوانە: (a ~ of genius)

(12) (1) سەول لێدەری پشتمەوهی بەلەم (كە خێراییی بەلەمەكەي بەدەسته).

(ب) جێ ی ئەم سەول لێدەرە

(1) دەست پێداهێنان! بە ئەسپایی لێفشان: v.t.

(He ~ her hair, back, etc.)

(2) دانانی خێراییی سەول لێدان.

(3) سەولی پشتمەوهی بەلەم.

(2) سەول لێدەری پشتمەوهی بەلەم (كە خێراییی بەلەمەكەي بەدەسته).

stroll (strōl), v.t. پیا سەكردن: گەران: (to ~ in the park)

v.t. پیا سە پێداكردن! پێداكەران: (to ~ the streets)

n. پیا سە: گەرانێکی لەسەر خۆ: (to go for a ~)

(1) پیا سەكر

(2) نوێنەری گەپۆك (شانۆگەری).

(3) لائەوز: خانە بە كۆل! گەپۆك! گەپیدە! پەبەن! وێل

(4) پەوپەوهی مێدال.

(5) گالیسكە یا عەرەبانەي مێدال.

stroma (strō'mə), n. (1) شانەي پێكەپنەری جوارچێوهی ئەندامێك

یا خانەبەك: (2) جوارچێوهی بێن پەنگی خۆرەكەي سووری خۆش.

-stomatic (adj.).

stromeyerite (strō'mī'ēr-it'), n. سترومایریت كانزاییكەي

بریقه داری خۆلەمیشییه.

strong (strōng), adj. (1) بەهێز: تۆكە (ب) تەندرووست: بەگوز.

(2) پەرووشت بەرز: وورە بەرز: (a man of ~ character)

(3) لێهاتوو: پەتووانا: زیرەك. (He's ~ in chemistry.)

struck

(4) قایم: پتەوا: بەرگەگر: (a ~ wall)

(5) زۆر بەرگەگر (هێرش): خۆپاگرا: بە ئاسانی ئەگراو (سەنگەر).

(a ~ fort)

(6) بەهێز: (a ~ army)

(7) لە ژمارەكەي تاییەتی پێكەتوووه و ئەختیك زیاتریش:

(an army of 6,000 ~)

(8) توندوتیژ: بەزەم: (~ measures)

(9) خەست: خەلیس: سەنگین: (a ~ drink, coffee, tea, beer, etc.)

(10) توندوتیژ: بەهێز! تیژ: (a ~ light, smell, etc.)

(11) بۆگەن! بۆز تیژ

(12) بەرز: قایم (a ~ voice)

(13) (1) بەتین: گەرم: زۆر: (~ affection)

(ب) پێن سەلمنەر! توند. (~ opinion)

(ج) توندوتیژ! رەق: (~ criticism, language, words, etc.)

(14) بەزەم! زان: (a ~ personality)

(15) زۆر دیار: ئەوتۆ! زۆر: (a ~ resemblance between the two)

(16) توند! قایم: بەتین: (a ~ wind)

(17) بەتین (بازاری پاره بازی... هەند! ئرخ لە چوونە سەرەوه دایە:

(a ~ market)

(18) بەهێز (كردار- پێزان) ئایاسایی! ئادەستووری:

("Swim", "go", and "write" are ~ verbs.)

(هەرەها پێشی دەووتی: "irregular")

به توندا به قایم: به توندوتیژی! به هیزهوه! ئیجگار! زۆر.

adv. زۆرەملی:

strong-arm (strōng'arm'), adj. [Colloq.]

زۆردارەكی: (~ tactics)

v.t. [Colloq.] زۆر لێكردن! بەزۆر پێن كردن

strong-hox (strōng'hoks'), n. سنووقی قایمی شتی بەنرخ

strong drink, خواردنەوهی مستەكەري خەست

strong-hold (strōng'hōld'), n. قەلا: سەنگەر.

strongly (strōng'li), adv. بەتوند! زۆر:

(I ~ advise you not to go.)

strongman (strōng'mən), n. (1) بەدەسه لاتەرين كەسي رێخراویك.

(2) دیکتاتۆر

strong-minded (strōng'min'did), adj. (1) مێشك تیژ

(2) پای توندی خۆی هەبە: كەللەرق: سەر سەخت: بە ئاسانی واز لە بیرو پای

خۆ ناھێنن.

-strong-mindedly (adv.); strong-mindedness (n.).

strong-willed (strōng'wīld'), adj. = strong-minded.

strongyle, strongyl (strōng'il), n. جێزه كرمێكی خړی

مشەخۆری زامانەخشە لە لەشی مۆۆ و گیانداردا دەژی.

strontia (strōn'shi-ə), n. ئۆكسیدی سترونتیۆم (كیمیا).

strontium (strōn'shi-əm), n. سترونتیۆم: توخەكی كانزایییه (كیمیا)

strop (strop), n. (1) قایش. (2) چەرمی چەقۆو گوزان تیژكردنەوه

v.t. تیخ تیژكردنەوه بە چەرم.

strophanthin (strō-fan'thin), n. ستروفانتین: ئاوێتەبەكی سەمی

یا زەردبایوی ژەهراوییه بۆ ووریاكردنەوهی دڵ بەكار دەھێنرێت

strophe (strō'fī), n. (1) ستروفي: (1) گەرانەوهی دەستەي گۆرانی

چیرۆکی شانۆگەری یونانی لە لای راستی شانۆوه بۆ لای چەپ

(ب) نەو بەشەي چیرۆکی شانۆگەرییه كە ئەم دەستە گۆرانییه دەپلێن لە

چوینان لە لای راستی شانۆوه بۆ لای چەپ (2) بێرگەي هەلبەست.

-strophic; strophical (adj.).

strophulus (strōf'yoo-ləs), n. مەلاریای مێدال.

strove (strōv), alternative past tense of strive.

struck (struk), past tense and past participle of strike.

stubborn (stub'əm), adj. (۱) كەڭلەرمۇق سەرسەخت تەسەببەھ سەركىش؛ چەمبۇش؛ مانگرا سەرىنچ؛ پىق نەستور. (۲) كۆلنەمرا بەردەم. (۳) (۱) پىق (زەمى): (~ soil). (ب) گران (كار، كىشە)؛ بە زەھمەت چارەسەركرا.

-stubbornly (adv.); stubbornness (n.). (۱) (۱) كورتو نەستور؛ كۆتەرەيى: stubby (stub'i), adj. (~ fingers)

(ب) كۆل؛ كورتو كۆل. (۲) كورتو چې (پىش، قى). (۳) بە شىقى كورتو چې داپۇشراو.

stub nail, stucco (stuk'ō), n. (۱) گەچ قىلغۇ گەچ. (۲) گەچكارى. v.t. گەچكارى كۆرۈن؛ بە گەچ سۇاغ دان: (~ a wall). stuccowork (stuk'ō-würk'), n. گەچكارى.

stuck (stuk), past tense and p.p. of stick. لوت بەرزا لەخۇبايى؛ stuck-up (stuk'up'), adj. [Colloq.] پەغىزا؛ بە كەش وەش.

stud (stud), n. (۱) قوتىنغا قوتىنغا؛ دوگمە يا تەرەقەي لىغان. (۲) دېرەك؛ دارى بە پىزەي دېوار (لە خانووي داردا)؛ دارى پادەستووي چوارچىزەي خانو. (۳) سىگ (بە دېوارە)؛ پالېشت. (۴) بورغۇ و پىچو مۇزەي سەردەرىزىقوي مەكىنە.

v.t. (۱) بە قوتىنغا يا دوگمە پارازىنە. (۲) بە سەردا بلۇبوونەم بە پىر: (~ Rocks - the hillside). (۳) پىندا بلۇكۆردنەم بە تىرەتەسەل. (۴) دېوار ئىروستىكۆردن بە دېرەك يا دارى پادەستو؛ دېرەك دانەبە.

stud (stud), n. (۱) پەوكە ئىسپى پەردن. (۲) جىزى بەخۇكۆردن يا راگرتى ئەم ئەسپانە. (۳) ئەسپى پەردن. studbook (stud'book'), n. تۇمارنامە يا كىتەپى بەنچەي ئەسپ.

(بەتەبەتەي مى ئەسپى غارغوزىن). (۱) (۱) چوارچىزەي دارىنى خانو. (ب) سەرجەمى دېرەك يا دارى چوارچىزەي دېوار. (۲) قوتىنغا دوگمەي پويەك. studing-sail (stud'ing-sāl'), n. بايموئىكى ئەنگە لە دەرمەوي.

بايموئى سەرمەكيدا. (۱) قوتابى شاگردا خۇندىكار. (۲) لىكۆلەرەم: (~ a ~ of human behavior, history, etc.). student body, student government, پىنچىقوتابىنى قوتابىخانە يا زانكۆ؛ پەكىتتى قوتابىان.

studentship (stōō'd'nt-ship', stū'd'nt-ship'), n. (۱) قوتابىبەتتى. (۲) [British]، بەخىشىشى قوتابى (بۇ خۇنغىن). student teacher, قوتابى مامۇستا؛ قوتابىبەتتى دوا سالى زانكۆيە. وئە دەلئەتەرە لىزىر سەرىبەشتى مامۇستەبەكدا.

studhorse (stud'hōrs'), n. ئەسپى پەرىن. studied (stud'id), adj. (۱) باش لىكۆلەرەم بە ووردى لىكۆلەرەم. (۲) دەسەنلەست: (~ indifference). (۳) [Rare]، زاننا؛ بزاق؛ داننا.

studio (stōō'di-ō', stū'di-ō'), n. سۇتۇدېو؛ (۱) كارخانەي. هونەرماندا جىزى كارى نىكاركىش و وئەگرو پەيگەرتاش... هۇدا؛ وئەنگا؛ وئەخانە.

(ب) جىزى لىزىبوون يا فېركۆردى هونەرماندا؛ هونەرماندا: (~ a dance). (ج) فېلم خانە؛ جىزى فېلم كۆرتنۇ ناما مەكردن. (د) ئوروى لىزەم بلۇكۆردنەمى پەرقانەي پادېزو تەلەفېزىون.

adj. داخراو بەھزى مانگرتنەم. structural (struk'chēr-əl), adj. (۱) مى پىنكەتتا؛ تەبىئەت بە پىنكەرمەن؛ (۲) پىنوستە بۇ ئىروستىكۆردن (خانوسازى). (۳) تەبىئەت بە كۆرپىنى بەردو چىنى سەرمەوي زەمىن (زەمىناسى). (۴) تەبىئەت بە پىنكەتتا لەشى زىندەمەر.

-structurally (adv.). پۇلاي خانووكۆردن. structural steel, structure (struk'chēr), n. (۱) شىزەي پىنكەرمەن يا پىنكەتتا؛ (۲) شىزەي ئىروستىكراو؛ خانو؛ پەرد. (۳) پىنكەتتا؛ داپشتن (~ of society) (۴) شىزەي پىنكەتتا لە چەند بەشەك.

v.t. پىنكەتتا؛ پىنكەرمەن؛ ئىروستىكۆردن؛ پىنكەتتا. structured (struk'chērd), adj. بە شىزەيەكى تەبىئەتتى پىنكەتتا. يا پىنكەتتا؛ پىنكەتتا؛ بە پىزى پەرىمە پىنكەتتا (~ a - environment, class, society, etc.)

stradle (strōō'd'l), n. شىزەيەكە مەزىزەيە لە مەوي سىزى يا پەرىمە. خراوہ نار پارچە تانى سەرىرو لىقانى لەناو فەردا. (۱) زۇران كۆرتتا؛ ئەسپازىبون؛ كىش مەكىش. (۲) تىنكۇش؛ مەولدان؛ كۆشش كۆردن؛ خەبات كۆردن؛ هەلپەكۆردن؛ پەلەقازى كۆردن. (She -d to succeed in business.; They -d for freedom all their lives.)

n. (۱) تىنكۇش؛ خەبات؛ مەول؛ كۆشش؛ تىنكۇش. (۲) زۇرامبازى؛ زۇران؛ تاكۆكى؛ شەپ؛ كىش مەكىش. strum (strum), v.t. & v.i. (۱) بارى بە زىزى نامىزى مۇسقىقا كۆردن؛ بە لاسەرايى يا ئەزانانە نامىزى زىدار لىدان. (۲) ناواز لىدان بەم شىزەيە.

struma (strōō'mə), n. (۱) مەنناوسانىكى بىنى مەندى قەوزەيە. (۲) scorfula؛ goiter. -strumose; strumous (adj.). قەھە؛ نافرەتتى سووك.

strumpet (strum'pit), n. strung (strung), past tense and alternative p.p. of string. خۇبادان؛ خۇفشكۆردنەم وەك مەلەشىش لە رۇشىشتندا. strut (strut), v.t. بە كەش و قەسەمە رۇشىش؛ بە قىش و قىتتى رۇشىش بەرىزە. v.t. پالېشت دانەم؛ لەنگەرگرتن.

n. (۱) خۇبادان؛ خۇفشكۆردنەم وەك مەلەشىش لە رۇشىشتندا؛ بە كەش و قەسەمە رۇشىش. (۲) پالېشت؛ كۆلەك؛ كۆشەي پالېشت. struthious (strōō'thi-əs), adj. رۇشترەم؛ تەبىئەتتى بە ووشترەمەل و. يالندەي نەفرى تىر.

strychnine, strychnin (strik'nin), n. سترىكترى ماددەيەكى. ژەرەوايە. stub (stub), n. (۱) ئىكەدار؛ ئىك؛ كۆتكەدار؛ كۆتەرە؛ پاشمارەي قەدى. (۲) درەخت دواي بېرىشەم؛ بىچ (۳) قىچكە؛ قىچكە؛ جىگەرە؛ پىنوس؛ كۆلكە؛ كۆلكە؛ (the ~ of a tail, cigar, tree root, pencil, etc.)

(۲) چوكلە؛ نوركى دەرىزىقوي. (۴) قەلەمىكى كۆل؛ قەلەمى نووك كورتو كۆل. (۵) stub nail (۶) قىچكە چەك بىلىت. (۱) لە رەگ و پىشە دەرىزىقوتى گىيا. (۲) زەوى پاكۆردنەم لە بىنكە دارو بىچە گىيا... هۇد بە لە رەگ دەرىزىقوتىيان. (۳) پىن لە شت مەلەكۆرتتا؛ قاچ بەركۆرتن. (۴) قىچكە جىگەرە كۆراندەنەم بە پىن.

stubble (stub'l), n. (۱) پەرىز؛ پاشاوا؛ يا بىچى ناو زەمى دەغل و دان. پاش دروئىنە؛ كۆتەرەي گەنم و جۆو گەنمەشامى. (۲) شىزى كۆرتتەلەي تىز؛ پىشى زىر (پاش نەتاشىنى بۇ چەند پۇزۇكە) (~ a ~ of beard)

stubly (stub'li), adj. (۱) لە پەرىز دەچىت؛ بە كۆتەرەي دەغل و دان. داپۇشراو (۲) كورتو تىز.

(ب) ناراختنیکه دمکرتیکه ناو قەل و مریشکەوه پیش خستنه ناو فرنبوه (که بریتی به له برنج کاکله گوزو بهارات).

(1) هەرا پیس: (*a ~ room*).

(2) گێراو (لوت بھمۆی هەلامتەرە): (*a ~ nose*).

(3) [Colloq.]، (ب) ووش (مەجان) ناخۆش: (*a ~ dinner party*).

(ب) ووشە (مرۆڤە).

(4) [Colloq.]، بیرتسک: کۆنەپەرست.

(5) [Colloq.]، توندوتیژ (پەرەوش): خۆ بە راست زان.

(6) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(7) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(8) [Colloq.]، بیرتسک: کۆنەپەرست.

(9) [Colloq.]، توندوتیژ (پەرەوش): خۆ بە راست زان.

(10) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(11) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(12) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(13) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(14) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(15) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(16) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(17) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(18) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(19) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(20) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(21) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(22) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(23) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(24) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(25) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(26) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(27) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(28) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(29) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(30) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(31) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(32) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(33) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(34) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(35) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(36) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(37) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(38) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(39) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(40) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(41) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(42) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(43) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(44) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(45) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(46) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(47) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(48) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(49) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(50) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(51) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(52) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(53) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(54) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(55) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(56) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(57) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(58) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(59) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

(60) [Colloq.]، مۆن: گێژ: مەرۆمۆن.

studio apartment (4)

ستۆدیۆ ژان: ئۆروریکه هەموو پێویستی یەکی

وەك چێشتاخانه و ئاودەستی تێدایە بۆ تیا ژان

قەنەقە یەك دەكرتەرە بۆ لەسەر نوستن.

(1) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(2) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(3) [Rare]، دەسئاقست.

(4) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(5) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(6) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(7) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(8) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(9) [Rare]، دەسئاقست.

(10) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(11) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(12) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(13) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(14) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(15) [Rare]، دەسئاقست.

(16) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(17) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(18) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(19) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(20) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(21) [Rare]، دەسئاقست.

(22) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(23) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(24) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(25) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(26) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(27) [Rare]، دەسئاقست.

(28) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(29) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(30) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(31) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(32) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(33) [Rare]، دەسئاقست.

(34) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(35) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(36) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(37) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(38) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(39) [Rare]، دەسئاقست.

(40) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(41) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(42) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(43) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(44) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(45) [Rare]، دەسئاقست.

(46) هانی كۆشش كردن یا سەعی كردن دەدات (دەرووبەر).

(47) شتی بە قرتینەو دوگمە پارزەرە

(48) چوارچۆبە دارێش خانوو (بەتایبەتی دیرەكەكانی ناو دیوارەكان).

(49) كۆششكەر: سەعیكەر: (*studious* (stoo'di-es, stū'di-es), adj.

(a ~ student)

(50) زۆر ئیشكەر: هەولەر. (2) بەتەنگەرەھا تۆو.

(۲) تریخی شم داره. (۳) مافی برونهوی شم داره (بؤ خانووگردن).
stumpy (stum'pi), adj. (۱) پره له کوتهره (۲) گورته‌نه: کورت و ناستور.

-stumpiness (n.).

stun (stun), v.t. (۱) کیزگردن. به لیدان! وورگردن! تاس پین برونهوه!
له هوش حؤ بردن. (۲) کمگردن (بؤ سرده‌میکی کورت) کاس کردن.
(۳) چه‌سندن! واق وورماندن! زور سرسورماندن! وورگردن!
(He ~ed his nation with his resignation.)

n. (۱) ووی: کاسی! چه‌سندن! واق وورمان.
(۲) بوردانیک یا لیدانیک وورگردن.

stung (stun), past tense and p.p. of sting.

stunk (stun), p.p. and alternative past tense of stink.

stunner (stun'er), n. (۱) وورگردن! کاسکمر! کمگردن! چه‌سندن.
(۲) [Colloq.] کسینکی زور جوان و شوخ و شنگ! کسینکی دلفرین.

stunning (stun'ing), adj. (۱) وورگردن! کاسکمر! کمگردن! چه‌سندن.
(۲) [Colloq.] زور جوان و شوخ و شنگ! دلفرین.

-stunningly (adv.).

stunsail, stuns'le (stun's'l), n. = studdingsail.

stunt (stunt), v.t. پئی بیره‌سندن یا گه‌شه‌کردن ئی گرتن!
پئی ندان به گهوره‌بوون یا گه‌شه‌کردنی ناسایی.

n. (۱) پئی بیره‌سندن یا گه‌شه‌کردن ئی گرتن.
(۲) رنگر له گه‌شه‌کردن یا گهوره‌بوون.
(۳) نه‌خوشی‌یه‌کی پوره‌که ده‌بیتنه‌هوی گه‌شه‌کردن! کورته‌بنه.
(۴) نه‌خوشی‌یه‌که پئی گهوره‌بوون یا گه‌شه‌کردنی پوره‌که ده‌گرتن.

stunt (stunt), n. [Colloq.] کارنکی سمرناسی بؤ سمرنج پاکیشان و
خودمرخصت کراو- کارنکی چارنه‌ترسانه و لنباتوانه

کارنکی نازایانه کردن بؤ سمرنج پاکیشان و خودمرخصت.

v.t. کسینکه مکاری ترسانکی قیلیمک (وهک بازدارن و کموتن)
همله‌دستیت له‌باتی ناستوره سیننه‌مای‌یه‌که خوی

stupa (stoo'pa), n. پهرستگایه‌کی بووادی‌یه له شیوهی گوومزده

stupe (stoo'p, stü'p), n. پهبزیه‌کی تهر و گهرمی همدئ جار دهرمان
لیدراوه ده‌خزینت‌سمر نندام‌میکی له‌ش بؤ بازار کمگردن‌نهر.

stupefacient (stü'pə-fä'shənt), adj. سرگرد

n. دهرمانی سرگرد.

stupefaction (stoo'pə-fä'k'shən, stü'pə-fä'k'shən), n. (۱)

ووی: گزئی: سپی! وورگردن! ووربوون! کاس بوون! چه‌سندن.

(۲) واق وورمان! زور سمرسورمان.

stupefy (stoo'pə-fī', stü'pə-fī'), v.t. (۱) وورگردن! کاس

کردن!

سپردن (۲) واق وورماندن! زور سمرسورماندن

-stupefier (n.).

stupendous (stoo-pen'dəs, stü-pen'dəs), adj. (۱) زور سمیرا

سرسورمینه‌ن: واق وورمینه‌ن: زور سمرنج پاکیش

(۲) زور گهوره: زور زلا: همزن! بئن شومار.

stupid (stoo'pid, stü'pid), adj. (۱) ووی: کاس: کیز.

(۲) کمر: گهرج: کمردن! بئن میشک! جلف: ده‌بنگ: گهل.

(۳) بئن مانا: نابجین! بئن میشکانه: هج و پوچ (a ~ idea).

(۴) ووشک: ناخوش (a ~ job, story, party, etc.).

n. کسینکی کمر. بئن میشک، گهرج، یا کمردن.

-stupidly (adv.); stupidity (n.).

stupidity (stoo-pid'ə-ti, stü-pid'ə-ti), n. (۱) کمردنی: گهرجی:

کمردنی: بئن میشک: ده‌بنگی: جلفی (۲) کاریک، ووتیهک، یا بیرنکی

کرانه: شتیکی بئن میشکانه: کرده‌وه‌یه‌کی گهرجانه

stupor (stoo'pər, stü'pər), n. (۱) ووی: کاسی: گزئی.

(۲) بئن هوشی: بئن ناگایی: سپی.

-stuporous (adj.).

sturdy (stür'di), adj. (۱) بیهیز: بختن: چوست و جالاک: تۆکمه.

(۲) (۱) بهرگمگر (هیزش): قایم: توند: بیهیز: (a ~ defense).

(ب) چاسپیو: نه‌گور: (a ~ policy).

-sturdily (adv.); sturdiness (n.).

sturdy (stür'di), n. سمره‌خولی یا سمر گیز‌خوارنی مەر.

sturgeon (stür'jən), n. جوره ماسی‌یه‌کی گهره‌یه گهرگه‌ی ده‌خورت.

وه پئی ده‌ورتی کافیار.

stutter (stut'er), v.t. & v.i. زمان گرتن! زمان گریان.

n. زمان گری: لالی! لاله‌په‌تیی.

-stutterer (n.); stutteringly (adv.).

sty (sti), n. (۱) تمویله‌ی بمران! گهری بمران.

(۲) شونینکی زور پیس و پخل.

v.t. v.i. له شونینکی زور پیس و پخلدا حمرانمهر.

sty, stye (sti), n. سیچکه سلاوه: قنچکه سلاو: قنچکه سلاوه.

Stygian (stij'i-an), adj. Also stygian, (۱) تارکوه نوته‌ک!

ناخوش! دلپاستکمر (ب) نوره‌خوی (۲) نابن بشکینتی (پیمان: سوندن).

styler (stī'lər), adj. (۱) دهرزی ناسا (ووشه‌ی ده‌اتوو بیهینه).

(۲) تایبته‌ی به نندامی باریکی نیرک.

style (stil), n. (۱) نام‌تریکی نوک توره پینشیدان شتاین پین دمنوسی

له‌سمر تمبه‌لی میو. (۲) (۱) [Obs.], پینورس، قلمه.

(ب) دهرزی قمران لیدان. (ج) نام‌تری هملکه‌ندن یا هملکولینی شت له‌سمر

دارو ته‌خته و کازا. (د) دهرزی یا میل (کاتریمیر... هتد).

(ه) نندامی باریکی نیرک، واته، سن نندامی گول (پوره‌کناسی).

(۳) (۱) شیوه‌ی نووسن یا دارشتن! شیواز.

(ب) شیواز (هونن)! شیوه‌ی هیئانه‌سی بهرمه‌میکی هونری:

(the Renaissance ~; the modern ~)

(۴) شیواز جوانی و چاک! نایابی شیواز: (This auother lacks ~)

(۵) شیواز! شیوه‌ی کردنی همر کاریک.

(۶) مژه: باوی قازا: تازه‌بایته.

(۷) شوخ‌وشه‌نگی: پرتله‌پرتلیکی و جوانی! جوان پزشی و پرفتاری.

(۸) نازناو: (He is entitled to the ~ of "Mayor".)

(۹) جزا: چمشن. (۱۰) شیواز (چاپه‌مندی).

v.t. (۱) پین روون! وه‌ها ناوان یا ناوبردن:

(Abraham Lincoln was ~d the Great Emancipator.)

(۲) شیواز دانان.

(۳) شیواز گونجاندن (چاپه‌مندی).

stylebook (stil'book), n. پایبری شیواز (چاپه‌مندی).

styler (stī'lit), n. (۱) خمنجری بچوک (همروه‌ها "stiletto").

(۲) نام‌تریکی پزیشکی باریک و کوله بؤ تپوانینی برین.

(۳) نندامی چوقول یا برك ناسایی (گیانه‌ممرناسی).

styliform (stī'l'i-fōrm), adj. باریک‌و‌دروژ (گیانه‌ممرناسی)

چوقول ناسایی! نووه تیز.

stylish (stī'lish), adj. شوخ: تازه‌بایته: تمپزشی! نوئ باو

به پئی دو مژه: (a very ~ gown, dress, suit, etc.)

stylist (stī'list), n. (۱) شیواز ناس (نووسین): شیوازدار! شیوازدارن:

شیوازدارشتی لنباتوو! نووسرینکه که زور بایخ به شیواز دمدات و خاوه‌نی

شیوازی خویشی‌یه‌نی.

(۲) شیواز دانری جل‌ویهرگ! نه‌خشمکاری جل‌ویهرگ... هتد.

stylistic (stī-lis'tik), adj. شیوازی: تایبته‌ی به شیواز

-stylistically (adv.).

stylistics (stī-lis'tiks), n.pl. شیوازی‌ناسی.

stylite (stī'lit), n. ووشکه سزلی‌یه‌کی خاج پهرستی سمدانی ناوه‌ی‌استه

که له‌سمر تهرقه‌سمری کوله‌ک یا پایه‌ده‌زا.

stylize (stī'līz), v.t. له‌سمر شیوازی‌نکی تایبته‌ی دانان!

لەگەل شێوازێکی تاییبەتیدا گونجاندن.
-stylization (n.)
stylo- (stī'lō, stī'lə), *Also styl-* پێشگرێکە بەمانای تێژا
 نووک تێژ نووکار: (*stylograph*)
stylobate (stī'lə-bāt'), *n.* بێک یا ساقەیی ریزە پایە
 (خانوسازی یۆنانو رۆمان).
stylograph (stī'lə-graf', stī'lə-gräf'), *n.* پاندان: قەلەم پاندان
stylography (stī-log'grə-fi), *n.* نووسین، ھەلکۆلین، یا نەخسە
 کردن بە نامبێزێکی نووک تێژ
-stylographic; stylographical (adj.)
styloid (stī'loid), *adj.* باریک و نووک تێژ (بەتایبەتی نێسکان)
 (تۆیکاری): دەری ناسایی.
stylotite (stī'lə-līt'), *n.* پایەبەشێکی بێکۆلەیی درزای بەرە قەسڵ
 (زەمبەنناسی).
stylus (stī'ləs), *n.* (۱) نامبێز باریک و نووک تێژ (نووسین، ھەلکۆلین).
 (۲) (ب) دەری قەوان لێدان.
stymie (stī'mi), *n.* *Also stimy,* (۱) پاروستانێ تۆبێ یاریگەرێک
 لە بەینی تۆبێ یاریگەرێکی ترو کوشی گۆلەکەدا (گۆلف)
 (۲) تۆبێکی وھا وەستاو. (۳) کۆسپ؛ قووت.
 (۴) باریکی تەنگوچەلەمەیی باریکی شلوق یا ناھموار.
v.t. (۱) باریکی یاریگەرێ ترو گرتن (گۆلف).
 (۲) باریکی یاریگەرێ کۆسپ خستە بەردەم.
stymy (stī'mi), *n.* & *v.t.* = stymie.
stypsis (stip'sis), *n.* خۆین وەستانە
styptic (stip'tik), *adj.* *Also styptical,* (۱) خۆین وەستێنەر
 بە ھێنانەو بەیک دەمارێ خۆین. (۲) خۆین وەستێن.
styrax (stī'raks), *n.* = storax.
styrene (stī'rēn, stēr'ēn), *n.* ستایرین: شلەبەکی بێ ڕەنگ یا
 زەردبەری بۆن خۆشە لاستیکو پلاستیکێ ئی لرووست دەکێت.
styrofoam (stī'rə-fōm'), *n.* ستایرۆفۆم: جۆرێک لە پلاستیکێ قایم.
Styx (stiks), *n.* ستیکس: روبروێکی دەزەخە (نەفسانەیی یۆنانی).
suable (sū'ə-b'l, sū'ə-b'l), *adj.* بۆی ھەبە بەردی بە دادگا
 دەشێت بۆ دادخواری.
-suability (n.)
suasion (swā'zhən), *n.* سەلماندن: پێن سەلماندن.
suave (swāv), *adj.* ناسک (بەووشت): زەمان شەپوین: پەووشت جوان
 زەمان لووس: بە نەزاگەت.
-suavely (adv.); suaveness; suavity (n.)
sub (sub), *n.* [Colloq.], **subordinate** (۲) . **submarine** (۱)
 . **substitute** (۲)
v.t. کارکردن بە بریتی کەسێکە جێگرتن: بریکاری کردن.
sub (sub), *n.* [Colloq.], **sub** (sub), *n.* [Colloq.], **sub** (sub), *n.* [Colloq.],
sub- (sub, səb), پێشگرێکە بەمانای: (۱) لەژێر: لەبەن: خواروو.
 (۲) لە خوار (پەلە): نۆمەر: (*subprincipal*)
 (۳) کەمتر لە: نێمچە: (*subhuman, subtropical*)
 (۴) لقی: بەش: کەرت: ناسەرەکی: (*subdivision*)
subacid (sub-as'id), *adj.* (۱) نەخەتیک مژ: نەخەتیک توش (میووە).
 (۲) نەخەتیک توندوتیژ یا بێ (ووتە).
subacute (sub'ə-kūt'), *adj.* (۱) نێمچە تێژ (گۆشە).
 (۲) نێمچە توندوتیژ (نەخۆشی).
subaerial (sub'ār'i-əl, sub'ā-ēr'i-əl), *adj.* ژێرھوایی:
 کەوتووەتە سەر بۆی زەمین یا نزیک بۆی زەمین: لە پۆی زەمیندا پووھەلات.
subagent (sub-ā'jənt), *n.* نوێنەری نوێنەر: بریکاری بریکار.
subalpine (sub-al'pin, sub-al'pin), *adj.* (۱) تاییبەتی بە دامینی
 شاخێ "تالپ" (۲) (ب) ھی دامینی شاخ. (ب) لە دامین یا قەدی شاخدا دەپوێت.

subaltern (səb-əl'lērn), *adj.* (۱) ژێردەست: نزمتر:
 لەژێر (پەلە) پایە (۲) [British], لە خوار نەفسەری سەن نەستێرەر.
 (۳) تاییبەتی (ژێر)بێژی: ناسەرەکی.
n. (۱) کەسێکی ژێردەست. (۲) نەفسەری خوار کاپتەن.
 (۳) بێرێکی ناسەرەکی یا پاشکۆ.
subantarctic (sub'ant-ärk'tik), *adj.* تاییبەتی بە ناوچەیی نزیک
 تەمەری باشوورە.
subaqueous (sub-ä'kwī-əs, sub-ak'wi-əs), *adj.* (۱) بۆ ژێر
 ئاو کراوە یا دەشینت ژێرئاو. (۲) لەژێر ئاودا دەژی: لەژێر ئاودا پێکدێت یا
 پووھەلات.
subarctic (sub-ärk'tik), *adj.* تاییبەتی بە ناوچەیی دەرووستی
 تەمەری باکووری.
subarid (sub-ar'id), *adj.* نەخەتیک ووشکایی.
subatomic (sub-at'əm), *adj.* کەرتە نەتۆمی.
subaudition (sub'ō-dish'ən), *n.* (۱) نێگەشتنی ووتە یا بیری
 ئەوتوو یا دەرنەبەروو (بە لێکدانەوە). (۲) ووتە یا بیری وھا.
subaverage (sub'av'ēr-ij), *adj.* لە خوار مام ئاوەندی پەمو:
 لە مام ئاوەندی کەمتر: (*~ minds; a ~ education*)
subbase (sub'bās'), *n.* بێی بێک (خانوسازی)
subbasement (sub'bās'mənt), *n.* ئەوێم یا تۆوری ژێر ژێرخان.
subbranch (sub'branch'), *n.* لقی لقی.
subcaliber (sub-kal'ə-bēr), *adj.* (۱) پێوانە بچووکتر (گۆللەبەک کە
 بچووکتر بێن لە لۆلەیی ئەو ئەنگەیی پێی تەقینراوە).
 (۲) تاییبەتی بەم جۆرە گۆللەبە.
subcelestial (sub'sə-les'chal), *adj.* (۱) ژێرئاسمانی: زەمینی
 (۲) ناسایی: سادە
subcellar (sub'sel'ēr), *n.* ژێرئەمینی ژێردەمین.
subchaser, = submarine chaser.
subclass (sub'klas', sub'kläs'), *n.* کەرتە چینی: لاقە چینی.
subclinical (sub-klin'i-k'l), *adj.* نیشانەکانی دیار نەبە بۆ
 پشکەنێنی پزیشکی (نەخۆشی): (*a ~ infection*)
subcommittee (sub'kə-mit'i), *n.* لێژنەی ناسەرەکی.
subconscious (sub-kon'shəs), *adj.* (۱) ھەست پێن نەکراو:
 کەم ھەستپێکراو: پێن نەزانراو (ھەست): (*her ~ motives*)
 (۲) لە مێشکدا بە بەین ناگای کەسەکە خۆی: شاراو: ھۆشی ناخ یا ئاوەو
 شاراو: (*the ~ self*)
n. ھەست و نەستی شاراو: ھەست و بیری شاراو: ھۆشو ھەستی ناخ یا
 ئاوەو.
-subconsciously (adv.); subconsciousness (n.)
subcontinent (sub-kon'tə-nənt), *n.* نێمچە کیشوور.
subcontract (sub-kon'trakt), *n.* کەرتە قوتنەرات:
 بەلێننامەیی ناسەرەکی یا لقی.
v.t. & v.i. قوتنەرات دان بە قوتنەراتی بچووکتر لە خۆ (لەلایەن قوتنەراتی
 گەورە یا سەرەکی پەمو): قوتنەرات وەرگرتن لە قوتنەراتی گەورەتر لە خۆ
 (لەلایەن قوتنەراتی بچووکەر).
subcontractor (sub'kon'trak-tēr), *n.* قوتنەراتی بچووک (کە
 قوتنەرات لە قوتنەراتی گەورە وەرەگرتن)
 بەلێنداری ناسەرەکی (خانووکاری... ھتد).
subcutaneous (sub'kū-tā'ni-əs), *adj.* ژێرپێستی:
 لەژێر پێستدا.
sub-department (sub'di-pärt'mənt), *n.* لقی لقی: نێمچە بەش:
 لقی ناسەرەکی: بەشی ناسەرەکی.
subdividable, **subdivide** (sub'də-vīd'), *v.t.* بەش بەش بچووکەرە.
 (۱) بەش کردن بە بەشی بچووکەرە:
 دیسانەو بەش بەش کردنی شتیکی لەو و پێش بەش کراو.

(۶) پیشانیازی بملگه بؤ میژانوه (بؤ سملاندن یا پوچوچکریموه) (ژیریتی).
 (۷) (۱) کرؤه! ماک. (ب) میژکوه گیان و مئامی (فلسفه).
 (۱) خستنه ژیر (۲) خستنه بمرده! پیشکش کردن.
 (۲) خستنه ژیر دستوره! هیئانه ژیر پکیموه! مل پین کچ کردن.
 (۳) (to ~) والیکردن! دانیمیر! خستنه مئوسیموه:
 (His weakness ~ed him to many diseases.)
 (۴) (to ~) پین چمشتن! پین کردن! بمسردامینان:
 (to ~ someone to insult, ridicule, criticism, etc.)
 subjection (səb-jek'shən), n. (۱) خستنه ژیر دستوره!
 مل پین کچ کردن! هیئانه ژیر بار.
 (۲) کورتنه ژیر دستوره یا پکیموه! ملکهچی.
 subjective (səb-jek'tiv), adj. (۱) دهریونی! دکمریتته سمر
 دهریون و هستو بیی کسی نکه موی راسته قینهی دهرگی! خوبی!
 کسیتی: (a ~ judgment; a ~ interpretation of the story).
 (۲) دکمریتته سمر هستو نیستو بیروای هونرمندمه یا نووسرمکه.
 (۳) بار یا شیوهی بکر (پژمان).
 (۴) تمنا نه خوشی هستینکردو (نیشانهی نه خوشی).
 (۵) کسی! خوبی! نارمگی! تمنا کسمکه خوبی پئی نزالن (دهریونناسی).
 -subjectively (adv.); subjectiveness (n.).
 subjectivism (səb-jek'tiv-iz'm), n. خویمکتیی! خودی! بیونگی
 فلسفهیی به دلنیت: هموو زانیاری بیک دکمریتته سمر هستو بمسرهاتی خؤ
 (۱) تیروانییی همووشتیک له
 subjectivity (səb-jek'tiv-iz'm), n. گؤشهی هستو بیروای خؤه! خویمکتیی! خویمکتیی.
 (۲) گویند تمنا به هستو نیستو بیی خؤ.
 (۳) دهرکورتیی هستو بیی کسیتی هونرمند له بمرهه مگانید.
 subject matter, پاس! بابت.
 subjoin (səb-join'), v.t. خستنه سمر له دواوه کردن به پاشق.
 subjoinder (səb-join'dēr), n. پاشق.
 subjudice (səb-jō'di-si), [L.], له بمرده دادپرسیدایه!
 له دادگادایه! میژتا بریاری له سمر نمراره.
 subjugate (səb'joo-gāt'), v.t. (۱) داگیرکردن! خستنه ژیر دستو
 خؤه. (۲) مل پین کچ کردن! سمر پین دانمواندن! کردنه بند.
 -subjugator (n.).
 subjugation (səb'joo-gā'shən), n. (۱) (۱) داگیرکردن.
 (ب) مل پین کچ کردن! کردنه بند.
 (۲) ملکهچی! بندنیتی! بندی! داگیرکران! ژیردستویی.
 subjunctive (səb-jʌŋk'tiv), adj. تاییبیتی به باری مرجع، گومان،
 شیان، یا فارا تمخواری (پژمان).
 (۱) باری مرجع، گومان، شیان، یا تاواتمخواری (پژمان).
 (۲) کورداریکله لم باره! (پژمان).
 subkingdom (səb'kiŋ'dəm, sub-kiŋ'dəm), n. تیره (پؤل)
 پؤل کردنی گیاندارو پوهه.
 sublease (səb'lēs'), n. (۱) بمرکردن له لایمن کرئچییموه (خانوو).
 زهویوزای. (۲) کرئیمهه له کرئچییمکه سمره دراه به کرئچییم دووم.
 (۱) بمرکردانی خانوو یا زهوی له لایمن کرئکرتوه.
 (۲) به کرئ گرتنی خانوو یا زهوی له کرئچییم.
 sublet (səb-let', sub'let'), v.t. (۱) بمرکردانی خانوو له لایمن
 کرئچییموه به کرئچییمکی تر.
 (۲) لیش وکار دان به قؤنته راتچی بچوک له لایمن قؤنته راتچی گورموه.
 (۳) [Colloq.] خانووی به کرئ گراو له کرئچییم.
 sublieutenant (səb'lū-ten'ənt), n. لهفسمری یک نستیره
 (هیزی نهریایی).
 sublimate (səb'lā-māt'), v.t. (۱) پوخته کردنی ماددهی پوق به
 گرم کردنی و خستنه ژیردستی هلمه کمکی (کیمیای).
 (۲) پاکردنموه (مروضت)! خاویژ کردن! جوان کردن (پهلان، کردموه).

(۲) بمش کردنی زهوی به پارچهی بچوچکرتوه بؤ فروشتنی به ناسانی.
 subdivision (səb'dā-vizh'ən), n. (۱) بمش کردن به بمش
 بچوچکرتوه! سمرله نوبی بمش بمش کردن. (۲) پارچه (زهوی بمش کرای)
 کورت! بمش! لق
 subdominant (səb-dɒm'ə-nənt), adj. نیمچه زال. ناواری
 مؤسیقا.
 subdue (səb-dōō', səb-dū'), v.t. (۱) (۱) داگیرکردن!
 خستنه ژیر دستو یا پکیموه! بزانندن. (ب) زانبون بمسرد! دابینکردن!
 له بمرگی خست: (They caught the criminal and ~d him.)
 (۲) دابینکردن! دامرکاندنموه! کورتاندنموه. (to ~ her foolish fears).
 (۳) کشتوکال تیدا کردن! کشت کردن: (to ~ the land).
 (۴) کمکردنموه (دمنگ، پمگ، پوونگی)! کز کردن:
 (a ~d light; to ~ unwanted sound)
 -subdual (n.); subduable (adj.); subduer (n.).
 subeditor (səb-ed'it-ēr), n. یاریده بمری سمرنووسر!
 خوارده ستر سمرنووسر.
 suberin (səb'ber-in, sū'ber-in), n. ماددهییکی چمره له تونکی
 درختی تپه دوزره هیه.
 suberize (səb'ber-iz', sū'ber-iz'), v.t. وهک تپه دوزر لیکردن
 (پوهه کناسی).
 -suberization (n.).
 suberose (səb'ber-rōs', sū'ber-rōs'), adj. Also suberous,
 تپه دوزری
 subfamily (səb'fam'ə-li, sub-fam'ə-li), n. تیره (پؤل پؤل)
 کردنی گیاندارو پوهه.
 subgenus (səb-jē'nəs), n. پهگن (پؤل پؤل کردنی گیاندارو پوهه).
 subglacial (səb-glā'shəl), adj. له ژیر یوباری سمه زلایه.
 subgroup (səb'grōp'), n. کهرته کؤمه! لقه تیره.
 subhead (səb'hed'), n. (۱) سمرنووتاری ناسرمکی: سمرنووتاری
 بچوک. (۲) یاریده بمری بمرنووسری قوتابخان.
 subheading (səb-hed'ing), n. - subhead # 1.
 subhuman (səb-hū'mən), adj. (۱) بؤ مرؤه ناشینت:
 (~ conditions of life; ~ treatment)
 (۲) له مرؤه کهمتر (له پلهی پیشکورتند)! له مرؤه خوارتن:
 (the ~ primates)
 subinfeudation (səb'in-fyoo-dā'shən), n. (۱) سمرله نوبی
 بمرکردانی زهوییمکی به کرئ گراو له دهره بگ له لایمن کرئکرتوی بیکه سمره.
 (۲) خارونیتی وها. (۳) زهوییمکی وها بمرکردار.
 subirrigate (səb-ir'ə-gāt'), v.t. ناواری زهویوزار له ژیرزه مینموه
 (به هوی بوری کون کوناری به ژیرزه میندا پاکیشراو).
 subjacent (səb-jā's'nt), adj. (۱) ژیره ده! هی ژیره ده
 (۲) خوارتر به لام نکه بیکسمر له ژیرده.
 subject (səb'jekt), adj. (۱) ژیره دسته: ببنده: (~ peoples).
 (۲) (to ~). بوی هییه! لهوانیه: (He is - to fits of anger).
 (۳) (to ~). مئوسیمی شووهی ئی دکرتی! ده شینت وها ئی بیت:
 (He is - to censure.)
 (۴) (to ~). دکمریتته سمر! بمسرتوه! به! بوی مرجه به:
 (The plan is - to his approval.)
 n. (۱) لاشهی بیکالاکراوه بؤ فیکوزلینموه.
 (۲) پاس (گفتوگو، نووسن، لیکوزلینموه).
 (۳) رشته: بابتی خویندن: (Mathematics is his favorite ~).
 (۴) هؤ (a ~ for great sorrow).
 (۵) بکر (پژمان) (پوشهی "he" "they" "the book" "هم
 پستانده!)
 (He is here. They did not come. The book is on the table.)

sublimation

(۲) بهرز کردن نموه؛ پست‌نمودی حمز و نازم زوی نزم و ناپه‌سند (به‌تایبستی جوت بون و دهربرینان له پئی په‌ووشت و کرداری جوان و بهرز نموه (دهربریناناسی).
 v.l. بهرز بون نموه؛ دهربرینان له پئی په‌ووشتی بهرز نموه (نارم زوی نزم یا ناپه‌سند)
 adj. معنز؛ بهرز (په‌ووشت، کرده‌وه).
 sublimation (sub'lo-mā'shan), n. (۱) پوخته‌کردن؛ پاک‌کردن نموه (۲) بهرز کردن نموه؛ دهربرینی حمز و نازم زوی نزم و ناپه‌سند (وهک جوت بون) له پئی په‌ووشت و کرداری بهرز و جوان نموه (دهربریناناسی).
 (۳) نه‌جاسی هم‌خاوین کرده‌نمونه؛ حمز یا نارم زوی بهرز و جوان کراو.
 sublime (sə-blīm'), adj. (۱) معنز؛ بهرز: (~ poetry) . (۲) زور جوان؛ به‌شکوه؛ معنز: (Switzerland has ~ scenery) . (۳) نایاب؛ زور خوش: (a ~ dinner) . (۴) [Archaic] لوت بهرز؛ له‌خوایی. (۵) [Archaic] بهرز.
 n. (the ~), نمونه‌ی معزنی و بهرز و جوانی و خوشی.
 v.l. (۱) معنز کردن؛ بهرز کرده‌نمونه؛ شکویندان (۲) پاک‌کردن نموه؛ ماده‌یهکی په‌ق به گرم کردن و خست‌کردن نموه؛ مملکه‌کی (کیمیا).
 -sublimely (adv.); sublimeness (n.).
 subliminal (sub-lim'ə-n'l, sub-li'mə-n'l), adj. (۱) هم‌ستی (۲) ناگویی (بهره‌گره‌کی). (۳) هی ناگاکا؛ هی ناگاکایی؛ کاردمکاته سمر مرؤا بهمن نموه؛ به‌خوی بزانی: (~ advertising; the ~ mind) .
 sublimity (sə-blīm'ə-ti), n. (۱) معزنی؛ بهرز؛ به‌شکوه؛ جوانی (۲) شتیکی معنز، بهرز، یا به‌شکوه
 sublingual (sub-lin'gwəl), adj. ژیر زمانی (زمانه‌نواشی)؛ له‌ژیر زمانده
 sublunar (sub-lōō'nēr), adj. - sublunary.
 submachine gun, گولله‌به‌رزین؛ شستتیا؛ په‌شاش.
 submarginal (sub-mār'ji-n'l), adj. (۱) نژیک په‌راویزا؛ نژیک قه‌راغ (۲) بین بیت؛ بین سوود. (۳) کم‌تره له په‌ری نم په‌ری پیوست: (~ economic conditions) .
 submarine (sub'mə-rēn'), adj. هی ژیردهریا؛ تایبستی به ژیرناو یا ژیردهریا
 n. (۱) گیاندار یا پوهه‌کی ژیرناو (۲) ژیردهریایی؛ کشتی جهنگی ژیرناو. هژیرش کرده سمر به ژیردهریایی.
 v.l. پاونتری ژیردهریایی؛ به‌لمه‌میکی بچوکه بو پاونتان و هژیرش برده سمر ژیردهریایی
 submariner (sub'mə-rēn'ēr), n. شه‌سمر یا دهریاوانی؛ ژیردهریایی
 submaxilla (sub'mak'sil'ə), n. کاژیری خوارموه؛ شوپلگی خواره‌وه؛ نینسانی شوپلگی خواروو
 submaxillary (sub'mak'si-ler'i), adj. (۱) هی کاژیر یا شوپلگی خواروو؛ هی کاژیری خواروو. (۲) هی لیکه‌بژین (که له‌ژیر کاژیری خواروو دایه).
 n. نه‌نداسی ژیر کاژیری خواروو (وهک لیکه‌بژین، دهماره خوین ... هتد).
 submerge (səb-mūrj'), v.t. (۱) نوقوم کردن؛ کردن به ژیر نموه. (۲) به ناو داپوشن؛ کردن به ژیره‌وه: (Flood ~d the town.) . (۳) شارندنمونه؛ داپوشن.
 v.l. نوقوم بون؛ بون به ژیر نموه؛ چوونه ژیر ناو (ژیردهریایی).
 submerged (səb-mūrjd'), adj. (۱) نوقوم بون؛ نوقوم؛ به ناو داپوشن؛ (۲) له ژیر ناو؛ دهریوت یا دهری. (۳) به‌ناخداچوو له هژاری و نه‌گبه‌تیدا (۴) شاراوه؛ داپوشن.

subordination

نوقوم بون؛ داپوشن؛ نوقوم بون به‌ژیر ناو نموه.
 submergence (səb-mūr'jəns), n. (۱) نوقوم بون؛ به ناو داپوشن.
 submersed (səb-mūr'st), adj. (۲) له ژیر ناو؛ دهریوت یا دهری. (~ weeds) .
 submersible (səb-mūr'sə-b'l), adj. (۱) دهریوت به ژیر ناو نموه. (۲) له ژیر ناو؛ کار دمکات (ژیردهریایی).
 n. نوقوم کردن؛ له ناو؛ نوقوم بون؛ بون به ژیر ناو نموه.
 submicroscopic (sub'mī-kro-skop'ik), adj. به گرمیدین ناپیشری؛ له بچوکیدا به میکروسکوب ناپیشری. زور بچکوله.
 subminiature, submiss (səb-mis'), adj. [Archaic], = submissive.
 submission (səb-mish'ən), n. (۱) خو به‌دستموده‌ان؛ ملدان؛ مل کهچ کردن. (۲) ملکه‌چی؛ مل شوپری؛ سمر شوپری؛ خو به‌دستموده‌ان. (۳) پیشکش کردن (بو بریاردان یا لیکه‌نمونه).
 submissive (səb-mis'iv), adj. ملکه‌چی؛ مل شوپری؛ خو به‌دستموده‌ان. به ناسانی.
 submit (səb-mit'), v.t. (۱) پیشکش کردن (بو لیکه‌نمونه یا بریاردان)؛ پیدان: (to ~ a report) . (۲) مل (بو) کهچ کردن؛ سمر بو دانمواندن؛ ملدان؛ کۆلدان؛ خو به‌دستموده‌ان. (۳) پیششانی کردن؛ یا دهربرین.
 v.l. خو به‌دستموده‌ان؛ مل کهچ کردن؛ ملدان؛ کۆلدان.
 submittal (n.). (۱) له دامینتی شاخدايه. (۲) دامینته شاخی یا گردی (۳) ژیر شاخ
 submontane (sub-mon'tān), adj. ژماره‌ی به‌سمر؛ به‌شکراو به‌مین دواموه: (3 is the ~ of 12.) .
 subnormal (sub-nōr'm'l), adj. خوار ناسایی (به‌تایبستی له زیورمکیدا) کسه‌میکی خوار ناسایی.
 n. -subnormality (n.).
 suboceanic (sub'ō-shi-an'ik), adj. ژیر زمیایی؛ هی ژیر بینی ژوقیانوس.
 suborder (sub'ōr'dēr, sub-ōr'dēr), n. لقی تیره (پۆل پۆل کردن)؛ گیانمومرو پوهه‌ک.
 subordinate (sə-bōr'də-nit), adj. (۱) خوارتر (پله)؛ باشکوه؛ ناسهره‌کی: (a ~ position) . (۲) خوارده‌ست؛ به‌ده‌سته؛ ژیره‌سته. (۳) ملکه‌چی؛ خو به‌دستموده‌ان. (۴) (۱) ناسهره‌کی (پژمان)؛ تایبستی به سارپستی ناسهره‌کی یا باشکوه (a ~ clause) (ب) نامرزی لیکه‌ده‌ری ده‌ستپیکه‌ری نم جوره سارپستی به (که پینان دهریوتی: " subordinate conjunction " . (صو روشی دوی نمه بینه).
 n. کسه‌میکی خوارده‌ست؛ کسه‌یک یا شتیکی ناسهره‌کی یا باشکوه.
 v.l. (۱) به‌مین بایه‌ختر دانان؛ به‌پله کمتر یا نژتر دانان؛ خستنه پله‌میکی نژتر نموه؛ به ناگرنکتر دانان: (to ~ work to pleasure; to ~ passion to reason) (۲) خستنه ژیر ده‌ستموه؛ داپوشن کردن.
 subordinate clause = dependent clause.
 subordinate conjunction, نامرزی لیکه‌ده‌ری ده‌ستپیکه‌ری سارپستی ناسهره‌کی (پژمان)؛ (وهک: who, that, which, if, etc.)
 subordination (sə-bōr'də-nā'shan), n. (۱) خوارده‌ستی؛

suborn

ژێردستەسی: خواربەست کردن. (۲) ناسەرەکتیتی: پاشکۆیەتی (پێژمان). (۳) ملکهچی گویی پایەنی.

suborn (sə-bōrn), v.t. (۱) هاندان بۆ تاوان کردن: کاری خراپە یا قەدەفە پێن کردن. (۲) (ل) سوژ پێن کردن: هاندان بۆ شایەتی درۆدان. (ب) بەرتیل پێدان بۆ شایەتی درۆدان لە دادگا.

-subornation (n.). suboxide (sub-ok'sid, sub-ok'sid), n. ئۆکسیدی کەم ئۆکسجین (کیمییا)

subphylum (sub-fī'ləm), n. بەش (پۆل پۆل کردنی زیندەمەر). subplot (sub'plot), n. پیلانی ناسەرەکی چیرۆک: پیلانە بچکۆلەیی چیرۆک

subpoena, subpoena (sə-pē'nə, sə-pē'nə), n. یادنامەیی بانگکردنە دادگا. فەرمانێکە بۆ بانگکردنی کەسێک بۆ دادگا یا کۆمیتەییەکی پەرلەمان بۆ لێپرسینەوە یا شایەتیدان.

subprincipal (sub-prin'sə-p'l), n. (۱) یاربەندەمەری بەرێوەبەری قوتاسخانە. (۲) کۆلەکی بچوک (لە چوارچێوەیەکیدا).

subregion (sub'rē'jən), n. کەرەتە ناوچە (لەرووی داڕێژبوونی گیاندارو پورەکەرە.

subreption (səb-rep'shən), n. (۱) راستی نەووتن بۆ سوودی خۆ: راستی شاردنەوە: درۆکردن. (۲) سوود وەرگرتن لەم راستی شاردنەرییە.

subrogate (sub'rə-gal'), v.t. گۆزینەوێ دەمە کەسێک بە کەسێکی تر (بەتایبەتی خاوەن قەرز).

subrogation (sub'rə-gā'shən), n. گۆزینەوێ خاوەن قەرزێک بە خاوەن قەرزێکی تر.

sub rosa (sub rō'zə), [L.]. بە نەینیی: نە دەزێیەوێ.

subscapular (sub-skap'yoo-lēr), adj. ژێر دەهەیی شان (توێنکاری: ماسولەکی نا دەماریی خۆینی ژێر دەهەیی شان.

subscribe (səb-skrīb'), v.t. (۱) شیمزاکردن: مۆزکردن. (۲) لایەنگیری کردن: پالێشتی کردن: پەسەندکردن. (۳) بەلێندان بە کۆمەک کردن: پارەدان (بیتاک):

(He ~s large sums to charities.)

v.t. (۱) شیمزاکردن: مۆزکردن. (۲) پەسەندکردن: لایەنگیری کردن: پالێشتی کردن: پەسەندکردن.

(He ~s to the view that all men are created equal.)

(۳) بەلێندی بیتاکدان: کۆمەک کردن: (She ~s to charities.) (۴) بەشداریوونی پۆژنامە و گۆنار بە نابوون

(to ~ to a newspaper or magazine)

-subscriber (n.). subscription (səb-skrīp'shən), n. (۱) شیمزاکردن: مۆزکردن. (۲) بیوانامەیی شیمزاکراو (۳) (ل) بەشداری (پۆژنامە، گۆنار) خاوەنیش بوون.

(ب) نابوون. (۴) پەسەندکردن: لایەنگیری (۵) بیتاک کۆکردنەوە: کۆمەک بۆ کردن. (ب) بیتاک: باریوون.

subsection (sub-sek'shən, sub'sek'shən), n. کەرەتە بەش: پارچەیی پارچە

subsequence (sub'si-kwəns), n. Also subsequency. (۱) پاشکۆیی: دوایەدوایی: دوایەدوایی: هاتن (۲) پاشکۆ: بوودانی دوایەدوایی.

subsequent (sub'si-kwənt, sub'si-kwənt'), adj. داهااتوو: دوایی: دوایەدوایی

subsequent to, دوایەدوایی: لە دوای: لە پاش

subsequently (sub'si-kwənt-li), adv. لە پاش: لە پاشان: پاشان: پاش: نەرە: سوای نەرە: دوایەدوایی نەرە

subserve (səb-sürv'), v.t. یارمەتیدان: بۆ بەکەمەک بوون

substance

subservience (səb-sür'vi-əns), n. Also subserviency, (۱) بۆ بە کەمەک بوون: سوود. (۲) خواربەستیی: ژێردەستیی: پاشکۆیەتی

(۳) ملکهچی: نۆکەری: پەرەوشتی نۆکەرانە: گویی پایەنی لە پەرەبەندەر. (۱) بەکەمەک: سوود: ئۆ وەرگراو.

subservient (səb-sür'vi-ənt), adj. (۲) خواربەست: ژێردەستە. (۳) ملکهچ: کێنوو شەیرا: زۆر گویی پایەل

-subserviently (adv.). subshrub (sub'shrub'), n. بچکە

subside (səb-sīd'), v.t. (۱) نیشتن: خەلقە. (۲) (ل) نیشتنەرە (لایەنی پەلەیی ئاو). (ب) پەناخداچوون.

(۳) دامرکانەرە: هێنن بوونەرە: کزیوون: کەمبوونەرە: سووک بوون: هێوایش بوونەرە: (The storm ~d.; Violence has ~d.)

(۴) ووردە ووردە دانیشتن: ئوقوم بوونەرە ئاو کورسی.

-subsidence (n.). subsidiary (səb-sīd'i-er'i), adj. (۱) یاربەندەمەری: پاشکۆیی: (a ~ company)

(۲) هە دەستگێزی: هە یارمەتی پارە: (a ~ payment to an ally)

(۱) یاربەندەر (مۆژ، شت): ناسەرەکی. subsidiary company (۲) کۆمپانیای پاشکۆ: کۆمپانیایەکە کە لە

ئێوەی سەرمايەکی زیاتر هە کۆمپانیایەکی تر بێن. (پیشی دەووتری: "subsidiary")

subsidiize (sub'sə-dīz'), v.t. (۱) یارمەتیدان بە پارە (بەتایبەتی لە مەرییەرە بۆ کۆمپانیایەک یا وولاتییکی تر).

(۲) پالێشتی یا یارمەتی لایەک کردن بە پارە: بە بەرتیل کردن: بەرتیل پێدان.

-subsidiization (n.); subsidizer (n.).

subsidy (sub'sə-dī), n. یارمەتی پارە: کۆمەک (پارە) بەتایبەتی: (ل) لە مەرییەرە بۆ کۆمپانیایەک یا کەسێک. (ب) لە مەرییەرە بۆ وولاتییکی تر. (ج) لە کەسێکەرە بۆ کەسێکی تر.

(د) لە پەرلەمانی نینگێزییەرە بۆ پاشای نینگێتەرە.

subsist (səb-sīst'), v.t. (۱) بەردەوام بوون: مان: بەردەوام بوون لە ژیاندا. (۲) گوزەرمان (پێن) کردن: پێن ژیا: پێن دەردەن: (to ~ on vegetables; Some families ~ on very little.)

(۳) لەرە پێکەتانی لەرەدابوون: تێدابوون. (۴) پێن تێن چوون: بە جێن بوون: بە مێشکدا چوون: راست بوون. ژیاندن: بە خێوکردن.

v.t. subsistence (səb-sīst'əns), n. (۱) بوون: مان: بەردەوام بوون. (۲) تێدابوون: پێکەتانی لەرەدابوون. (۳) (ل) گوزەرمان: گوزەرمان کردن: ژیا: (بەتایبەتی هە کۆمەسەرگی یا مەمرە و مەمژێ).

(ب) هۆی گوزەرمان: دەرامەت. (۴) پێن تێن چوون: بە جێن: بە جێن بوون: بە مێشکدا چوون: راست بوون.

subsistent (səb-sīst'ənt), adj. (۱) ماوە: هێشتا دەژی: هەمە: (۲) بوونی لەرەدا: مانەرە: لەرەدا: پێن: ژیا: چینی ژیا: خا: مەلگێز: نەرە: ژیا: خا.

subsoil (sub'soil'), n. (۱) ژیا: خا: هە: ژیا: خا: (۲) جیھانی: سادە: ئاسایی. (۳) هە کەمەری زەوی: کەمتر لە خێزایی دەنگ: لە خوار خێزایی دەنگەرە.

subsolar (sub-sō'lār), adj. (۱) ژیا: خا: هە: ژیا: خا: (۲) جیھانی: سادە: ئاسایی. (۳) هە کەمەری زەوی: کەمتر لە خێزایی دەنگ: لە خوار خێزایی دەنگەرە.

subsonic (sub'son'ik), adj. (۱) ژیا: خا: هە: ژیا: خا: (۲) جیھانی: سادە: ئاسایی. (۳) هە کەمەری زەوی: کەمتر لە خێزایی دەنگ: لە خوار خێزایی دەنگەرە.

subspecies (sub-spē'shiz, sub'spē'shiz), n. کەرەتە توخم: (هاوئۆل کردنی زیندەمەر): لاقە توخم

substance (sub'stəns), n. (۱) ماددە: شت: (Iron is a hard ~.)

(۲) ناوەڕێک: ئارکێرک: ماک: نەرە. (۳) راستی: شت: (فەلسەفە)

بنچینه چینی ژیرمه. (۲) subsoil
(۳) شوینی ژوانی زیندمومر:

(The soil is the ~ of most seed plants.)

(۴) ماددهی نه‌نیزم یا هم‌زین کارتیگردوو.
(۵) ماددهی شت ئی بیئکاتوو

substruction (sub-struk'shən), n. = substructure.

substructure (sub-struk'chēr), n.

(۱) بناغه: بنچینه

چینی ژیرمه. (۲) بناغهی هیئتی شه‌مهنده‌فلس.

subsume (səb-sōom', səb-sūm'), v.t.

هاویبۆل کردن:

هاویبابت کردن له‌گه‌ل بابه‌تیکی گم‌ه‌رتد! گرتتوره به ریتسا یا پهم‌ه‌ریکی گشتی.

subsumption (səb-sump'shən), n.

(۱) هاویبۆل کردن:

هاویبابت کردن. (۲) شتی هاویبۆل کراو یا هاویبابت کراو له‌گه‌ل پۆلینکی گم‌ه‌رتد! (به‌تایبیتی بیرویا یا گریخته).

subteen (sub'tēn), n.

هم‌زه‌ی له سیانزه سال منداآر (به‌تایبیتی کچ).

subtemperate (sub-tem'pēr-it), adj.

(۱) خوار مام ناوه‌ندی

(ناوووه‌موا): فینکتر له ناوه‌موا مام ناوه‌ندی: (a ~ climate)

(۲) تاییبیتی به ناوچه فینکتره‌کانی هم‌رتی مام ناوه‌ندی خۆوکی زوی.

subtenancy (sub-ten'an-si), n.

(۱) به کری گرتن له کریچی.

(۲) ماوه‌ی تم به کری گرتنه

subtenant (sub-ten'ənt), n.

کریچی کریچی: کری چی‌یه‌که که

خانوو به کری دهم‌گرت له کری چی‌یه‌کی تر.

subtend (səb-tend'), v.t.

(۱) درۆبۆونه‌وه به ژێردا.

(۲) به‌رام‌ه‌ریبوونو سنوور بۆ دانان:

(Each side of a triangle ~s the opposite angle.)

subter- (sub'tēr),

پیشگریکه به‌مانای له‌ژێردا له‌ژێرمه‌وه به‌نه‌نیی:

که‌متر له.

subterfuge (sub'tēr-fūj'), n.

فیل‌وتله‌که: فیلجازی: بیانوو

فیل‌وتله‌که‌ی خۆ په‌راندنه‌وه یا دهم‌بازکردن له شتیکی ناخۆش.

subternatural (sub'tēr-nach'ēr-əl), adj.

خوار سرووشت.

subterranean (sub'tə-rā'ni-ən), adj.

(۱) ژێرمه‌ینی:

له‌ژێر پووی زه‌میندا. (۲) نه‌ینی: شاروه.

subterraneous (sub'tə-rā'ni-əs), adj. = subterranean.

subtile (sut'ıl, sub'tıl), adj. = subtle.

subtility (səb-tıl'ə-ti), n. = subtlety.

subtilize (sut'ıl-iz', sub'tıl-iz'), v.t. & v.i.

(۱) ناسک کردن:

هه‌لکشانن: به‌ریکردنه‌وه پوخته‌کردن. (۲) به‌وردی و ژۆرژانانه لیکدانه‌وه

-subtilization (n.).

subtily (sut'ıl-ti, sub'tıl-ti), n. = subtlety.

subtitle (sub'tıl'ıl), n.

(۱) سه‌ریاسی بچوک (په‌رتوک، شانۆکهری):

سه‌ریاسی لقی یا ناسه‌ریکی. (۲) سه‌ریاسی یه‌که‌م لاپه‌ره‌ی په‌رتوک

(۳) نووسینی سهر په‌رده‌ی سینه‌مای فیلمی بن دهنک (که چه‌رۆک و

گفتوگۆی فیلمه‌که پوون ده‌کاتوه). (ب) گفتوگۆی گوپه‌او بۆ زمانیکی تر و

نووسراو له‌سه‌ر په‌رده‌ی سینه‌ما.

subtle (sut'ıl), adj.

(۱) ته‌له: ناسک.

(۲) به ناسته‌م هه‌ستی پین ده‌کری: هه‌ستی پین نا‌کری: ناسک:

(a ~ fragrance)

(ب) وورد: به ناسته‌م هه‌ستی پین ده‌کری: شاروه: نادیار:

(There are ~ differences between the two styles.)

(۳) زه‌مه: بزبان: له‌ها‌توو: کارمه: (a ~ scholar)

(۴) ژۆرژانانه کراوه: کارامانه کراوه: (a ~ argument)

(۵) فیلجازی: ته‌له‌که‌باز: ژۆرژان: نوینجازی: قوماریاز.

(۶) نا‌لۆژا: گران: قورس: (a ~ problem)

(۷) نه‌ینگر (مه‌جان): له‌ژێرمه‌وه زمانه‌بخش: پیس: (a ~ poison)

-subtleness (n.); subtly (adv.).

(۴) پتعموی: قه‌اره: سه‌نگینی: بایه‌خ.

(۵) سامان (a man of ~)

in substance,

(۱) له ناوه‌م‌زکدا: له باری شته گرتکه‌کانه‌وه.

(۲) له راستیدا

substandard (sub-stan'dērd), adj.

(۱) ناتمووا: خراب: ناپه‌سند.

(۲) ناپه‌سند: شیوه زمان، زمان.

substantial (səb-stan'shəl), adj.

(۱) قه‌باره‌دار

(۲) پاسته‌قینه (۳) پتعموا لایم: (a ~ building)

(۴) ژۆر: گه‌وره: زل: نه‌مۆژا: فره: (a ~ meal; a ~ salary)

(۵) گرتکه: بنچینه‌یی

(There are ~ differences between them.)

(۶) تا راده‌یه‌کی ژۆر: تموا: (We are in ~ agreement)

(۷) ده‌وله‌مهندا: ساماندا.

n.pl

(۱) پیویستی‌یه‌کان: شته گرتکه‌کان. (۲) شته پتعموکان

substantially (səb-stan'shə-ly), adv.

(۱) په‌توند: نه‌هیزا: به‌لایم.

(۲) له راستیدا (۳) تا راده‌یه‌کی ژۆر: به ژۆری.

substantiate (səb-stan'shi-āt'), v.t.

(۱) قه‌باره پێدان

(ب) چه‌سیاندن: جینگه‌کردن: پتعمو کردن. (۲) کردن به پاسته‌قینه.

(۳) سه‌لماندن به به‌لکه: به‌لکه بۆ هه‌تانه‌وه: (to ~ an allegation)

substantiation (səb-stan'shi-ā'shən), n.

(۱) به‌لکه بۆ هه‌تانه‌وه.

سه‌لماندن به به‌لکه: چه‌سیاندن. (۲) به‌لکه

substantival (sub'stən-ti'vı), adj.

ناوی: له بریتی ناو

به‌کارده‌هینری (پێژمان).

substantive (sub'stən-tiv), adj.

(۱) سه‌ریه‌خۆ

(۲) هه‌ندیکی ژۆر: نه‌مۆژا: ئیجگار ژۆر: ژۆر: فره. (۳) پاسته‌قینه.

(۴) گرتکه: له‌نه‌ین: ناوه‌م‌زۆکی. (۵) پتعموا: چه‌سیبوا: جینگه.

(۶) تاییبیتی به کرداری پوون (پێژمان): (the ~ verb "to be")

(۷) له جزی ناو به‌کاره‌هینراو (پێژمان)

n.

(۱) شتیکی پتعمو، چه‌سیبوی، یا پاسته‌قینه.

(۲) (ا) ناو: پێژمان. (ب) ده‌سته وشه‌ی به‌کاره‌هینراو له جزی ناو (پێژمان).

-substantively (adv.); substantiveness (n.).

substation (sub'stā'shən), n.

(۱) ئیستگه‌ی لقی (کاره‌یا).

(۲) پۆسته‌خانه‌ی بچوک.

substituent (sub'stə-tōō'tənt), n.

ه‌ریکی کار گم‌ریله‌یه‌که یا

کۆمه‌له گم‌ریله‌یه‌که که له‌باتی گم‌ریله‌یه‌که یا کۆمه‌له گم‌ریله‌یه‌کی تر

به‌کارده‌هینری له ناویته‌یه‌کی که‌میاییدا

adj.

تاییبیتی به گم‌ریله‌یه‌که یا کۆمه‌له گم‌ریله‌یه‌کی وه‌ها.

substitute (sub'stə-tōō't', sub'stə-tūt'), n.

(۱) بریکار:

ه‌ریکی (مۆژا، شت، گیاندا): جینگه شتی له‌باتی.

(۲) وشه‌ی بریکار (پێژمان): وشه‌ی به‌کاره‌هینراو له‌باتی وشه‌یه‌کی تر (وه‌ه

پاناو یا وشه‌ی "did" له‌م په‌سته‌یه‌دا:

(She shouted and so did he.)

v.t. (~ for),

جینگه‌تانه‌وه: بریکاری کردن: ئیش کردن له‌باتی

(He ~s for teachers when they get sick.)

substitution (sub'stə-tōō'shən, sub'stə-tūt'shən), n.

(۱) گۆرینه‌وه (مۆژا، شت... هه‌تد): بریکاری: خه‌ستنه جین: جین گرتن.

(۲) بریکار: شت یا مۆژای جینگه: ه‌ریکی کار

substitutive (sub'stə-tōō'tiv, sub'stə-tūt'tiv), adj.

(۱) ه‌ی

ه‌ریکاری: تاییبیتی به گۆرینه‌وه یا جینگه‌تانه‌وه.

(۲) جینگه‌وه: بریکار: بۆی هه‌یه جزی کسه‌یک یا شتیکی تر بگرتنه‌وه

substrate (sub'strāt), n.

مادده‌ی نه‌نیزه یا هه‌زین کارتیگردوو.

stratosphere (sub-strat'ə-sfēr'), n.

خوار سه‌راتۆسفیر

چینی خوارووی بۆشایی ناسانه که له سنی میلوو نیو

له ژوو زه‌مینه‌وه ده‌سته‌پنده‌کات هه‌تا حه‌وت میل)

substratum (sub-strā'təm, sub'strat'əm), n.

(۱) بناغه:

subtlety

subtlety (sut'li-ti), n. (1) ناسکی تەسکی ووردی

(2) زیوکی زۆرانی بیریژی

(3) جیاوازییەکی زۆر کم یا بە ناستەم هەستەپیکراو

subtract (səb-trakt'), v.t. ئی دەرکردن (زۆمبەر): ئی داشکاندن

subtraction (səb-trak'shən), n. ئی دەرکردن (زۆمبەر): ئی داشکان

subtractive (səb-trak'tiv), adj. (1) هە ئی دەرکردن (زۆمبەر)

(2) ئی دەرکردن داشکێنەر

subtrahend (sub'trə-hend'), n. ژمارە ی دەرکراو

subtropical (sub-trop'i-k'l), adj. نۆزیک پشتنە ی زەوی

تایبەتی بە ناوچە نیمچە گەرمەکان

subtropics (sub-trop'iks), n.pl. ناوچەکانی نۆزیک پشتنە ی زەوی

ناوچە نیمچە گەرمەکان

subulate (sū'byoo-lit, sū'byoo-lāt'), adj. برەوشە ی

suburb (sub'ərb), n. (1) گەرمەکی قەرەغ شار: قەرەغ شار

(2) (pl.) ناوچە ی سەرەپ: قەرەغ یا سنوور

the suburbs, قەرەغ شار: گەرمەکانی قەرەغ شار

suburban (sə-būr'bən), adj. (1) لە قەرەغ شار دانیشتووا

قەرەغ شاری: هە گەرمەکی قەرەغ شار. (2) تایبەتی بە قەرەغ شار

n. = suburbanite.

suburbanite (sə-būr'bən-it'), n. دانیشتووی گەرمەکی قەرەغ

شار: قەرەغ شاری: کەسێکی قەرەغ شاری

suburbia (sə-būr'bi-ə), n. (1) قەرەغ شار: گەرمەکانی قەرەغ شار

خەلکی قەرەغ شار بەگشتی. (2) چینی دانیشتووانی قەرەغ شار

suburbicarian (sə-būr'bi-kār'i-ən), adj. تایبەتی بە بەکێک

لە شەش گەرمەکانی قەرەغ پۆما

subvene (səb-vēn'), v.t. دەزگیزی کردن: کۆمەک کردن

subvention (səb-ven'shən), n. (1) یارمەتی پارە: کۆمەک

دەزگیزی (2) بەخشیش (لە میری بەرە یا لە دەسگایە کەرە)

subversion (səb-vū'r'zhən, səb-vū'r'shən), n. (1) پووختان

پووختان (بۆ ئیم، دەسگا): پمان تێگدان: (- of the system)

(2) [Obs.] پووختنەر: تێگدەر

پووختنەر: تێگدەر

subversive (səb-vūr'siv), adj. پووختنەر: تێگدەر

(- activities against the government)

n. کەسێکی پووختنەر یا تێگدەر: گێزەشبوون

subvert (səb-vūrt'), v.t. (1) پووختان لە ناووە (بۆ ئیم، دەسگا)

تێگدان: تێگدەر: پێگدان: پمان

(to - the government, economic system, etc.)

(2) تێگدان: برەوش: بن کەن کردن: خراب کردن: پیس کردن

subway (sub'wā'), n. (1) پێی زۆرەمین

(2) شەمەندەفەری زۆرەمین

succedaneum (suk'si-dā'ni-əm), n. = substitute.

succeedent (sək-sid'ənt), adj. داها تووا: دوا ی

(1) لە سوووە هاتن: دوا بێدا هاتن

(2) جیگرتنەر (فەرمانەرایی، تەختی پاشایی)

(The vice president -s in case of the president's death.)

(2) سەرکەوتن: سەرگرتن: دەرچوون (قوتایی)

(4) [Obs.] بۆ مانەرە (میرایی): بۆ جێمان: بەسەردا کەوتن

v.t. (1) جیگرتنەر (فەرمانەرایی، تەختی پاشایی): چوونە شوون:

(He -ed his father to the throne.)

(2) لە دوووە هاتن: دوا بێدا هاتن

success (sək-ses'), n. (1) ئەنجام

(2) سەرکەوتن: سەرگرتن: دەرچوون (قوتایی)

(3) پادە ی سەرکەوتن: (What - did he have?)

(4) سامان و پلە و پایە دەستکەوتن

(5) کەسێکی سەرکەوتوو: شتیکی سەرکەوتوو

such

successful (sək-ses'fəl), adj. (1) سەرکەوتوو

(2) سامان و پلە و پایە دەستکەوتوو

-successfully (adv.); successfulness (n.).

succession (sək-sesh'ən), n. (1) جیگرتنەر: جیگرتنەر

(تەختی پاشایی): (He is next in ~ to the throne.)

(2) مافی ئەم جیگرتنەری (3) جیگرتن

(4) بەرەوایی

(5) زۆمبەر: (a - of victories, defeats, etc.)

(6) میرات بێدن: میرات بۆ مانەرە

-successional (adj.); successionally (adv.).

in succession, بەرەووا: یەک لەدوای یەک

successive (sək-ses'iv), adj. (1) بەرەووا: یەک لەدوای یەک

(three - days)

(2) بەرەوایی: یەک لەدوای یەک

-successively (adv.); successiveness (n.).

successor (sək-ses'er), n. جیگرتنەر: جیگرتنەر

succinct (sək-sinjkt'), adj. (1) کورت و پوون: (a - style)

(2) [Archaic] (1) دەورە گیراو (دەک بە پشتن). (2) تەسە (جەل و بەرگ)

-succinctly (adv.); succinctness (n.).

succinic acid, تریسی سەکسینیک (کیمیای)

succor (suk'er), v.t. Also succour, فریادگوتن: یارمەتیدان

دەست گرتن

n. (1) فریادگوتن: یارمەتی: دەستگیزی: فرما

(2) فریادگوتن: فریادگوتن: کەس یا شتی فریادگوت

succory (suk'er-i), n. = chicory.

succotash (suk'ə-tash'), n. چیشتی گەنەمشامی و فاسۆلیا

succour (suk'er), n. = succor.

succuba (suk'yoo-bə), n. = succubus.

succubus (suk'yoo-bəs), n. مێچە گەنەمشامی

پیاوی نوستوو: جوت دەبن (فۆلکلور)

succulence (suk'yoo-ləns), n. Also succulency, تەپووبی

ئاو و گداری و گۆشتی (پووە)

succulent (suk'yoo-lənt), adj. (1) تەپووب: ئاودار: خۆشاودار

پەرە ئاو. (2) خۆش

(3) ئاودار: تەپووب: گۆشت: ئاو دەگرتنە خۆی. (- plants)

succumb (sə-kum'), v.t. (1) خۆ بەدەستەردان: مەدان:

(He -ed to her persuasion.)

(2) مردن: خۆ بەدەستەردان: (He -ed to cancer.)

succuss (sə-kus'), v.t. پارەشاندن (تەخۆش)

-succussion (n.).

such (such), adj. (1) (1) وها: و! وەگ ئەوە:

(- happiness was all he wished.)

(2) وها: هەمان جۆر: ئاوو: (hats, coats, and - objects)

(3) وەگ ئەوانە: وها: (- people are never satisfied.)

(4) ئەوەندە: ئەوتۆ: زۆر: وها: (- luck!)

adv. (1) ئەوەندە: ئەوتۆ: (- long paragraphs)

(2) زۆر: ئەوتۆ: (She has not been in - good health lately.)

(3) وها

pron. (1) ئەمە: ئەوە: ئاوو: وەگ ئەمانە:

(- is my reward.; - are the results.)

(2) شتی وها: (pencils and papers and -)

and such, وە هەر وها: وە شتی وها:

(tools, instruments, and such)

as such, (1) وها:

(If you act like a child, you must be treated as such.)

(۲) له خۆیدا: خۆی له خۆیدا:
(Money as such will seldom bring happiness.)
such as, (a plan such as this) .
such and such, (~ a place) .
suchlike (such'lik'), adj. .
pron.
suck (suk), v.t.
(۱) مژین: هملزین. (۲) مەمک مژین.
(۳) پەنجە مژین. (۴) مژین و چۆراندنەوه یا ووشکە کردن.
v.t.
(۱) مژین: هملزین. (۲) مەمک مژین. (۳) ملچەملج کردن.
n.
(۱) مژین: هملزین. (۲) ملچەملج: دەنگی مژین یا مەمک مژین.
(۳) شە یا هەوای هملزراو.
(ب) [Colloq.] قوم: نەرەندە یا جارێک هەلەهە مژێرئێ.
suck in, [Slang].
sucker (suk'ēr), n.
(۱) هەلز: مژو، شت: مژۆک.
(۲) ماسی بە هەلز. (۳) (ب) بۆری هەلزین. (ب) پەستۆنی ترومبای هەلزین.
(ج) ئەندامی مژین یا خۆ پیووە واگرتنی هەندێ جاننور (شەیتانۆکی یا خەج، زارو، (د) کەستێکی ساویلکە یا خوش بۆرا.
(ه) lollipop . (و) وەج (توتوتن، درەخت... هەتد).
v.t.
وەج کردن
v.t.
وەج دەردان
suckfish (suk'fish'), n. = remora.
sucking (suk'ing), adj.
suckle (suk'l), v.t.
(۱) شیر (پێ) دان: مەمک (پێ) دان.
(۲) خواردن. (۳) پەروەر دەکردن: گەورەکردن: بەخێوکردن.
v.t.
مەمک خواردن: شیر خواردن.
suckler (suk'lēr), n. = (1) mammal. (2) suckling.
suckling (suk'ing), n.
شیرەخۆر: مەمک خۆر.
sucrose (sōō'krōs, sū'krōs), n.
شەمکی قامیشتی شەمکر چەوەرە.
suction (suk'shən), n.
(۱) مژین: هملزین. (۲) (ب) هیزی مژین.
(ب) هیزی واگرتن (کە دەبێتەوهی نووسان بە پووێکەرە).
adj.
مژۆک
suction pump, ترومبای مژۆک.
suctorial (suk-tō'ri-əl, suk-tō'ri-əl), adj.
(۱) مژۆک:
(۲) ئەندامی مژۆکدار. (۳) بە مژین ژیاو (جاننور).
Sudanese (sōō'dā-nēz'), n.
سوودانی: هاوئێشتنمانی یەمکی سوودان.
sudarium (sōō-dār'i-əm, sū-dār'i-əm), n.
دەسسپری تەراو.
سیرین لە دەموچاو.
sudatorium (sōō'dā-tō'r'i-əm, sū'dā-tō'r'i-əm), n.
ژووری
ئارەق کۆدینەر (بە گەرمای ووشک).
sudatory (sōō'dā-tō'r'i, sū'dā-tō'r'i), n. =
(1) sudatorium. (2) sudorific.
sudd (sud), n.
تۆپەڵە گیای سەرناوگەوتووی بۆبیری نیلی سپی (کە
گەلیک جارێ ئە کەشتی دەگێرێ).
sudden (sud'n), adj.
(۱) کوتووێر: ناگاو. (۲) خێرا.
له ناگاو: لە پەرا: لە پەرا: لە پەریکا.
all of a sudden,
-suddenness (n.).
sudden death, مەرگی لە ناگاو: مەرگی لە پەرا: مەرگی لە پەرا یا کوتووێر.
suddenly (sud'n-li), adv.
لە پەرا: لە ناگاو: لە پەریکا.
sudoriferous (sū'dā-rif'ēr-əs), adj.
ئارەق دەردەر:
(~ glands; a ~ duct)
sudorific (sōō'dā-rif'ik, sū'dā-rif'ik), adj.
ئارەق پێنکەر:
ئارەق پێن دەردەر: (a ~ herb) .
n.
دەرماسی ئارەق پێنکەر.
suds (sudz), n.pl.
(۱) کەفی سابوون. (۲) سابوون.

(۳) [Slang], بیرە.
کەفاری.
(۱) تگالیکردن: داواییکردن: ئی پارانەوه.
(۲) [Archaic], داخواستی: دلداری: لەگەڵ کردن.
(۳) داخواستی: داخوازی: شکات (ئ) کردن.
suede, suède (swād), n.
(۱) چەرمی نەرم
(۲) قوماشی چەرم ناسا نەرم.
suet (sōō'it, sū'it), n.
بەزا: پیو.
-suetly (adj.).
suffer (suf'ēr), v.t.
(۱) چەشتن (ناخۆشی، ئازان: تووش بوون):
تۆشین: سزا کێشان: (to ~ pain; to ~ death, martyrdom, etc.) .
(۲) بەسەرداهاستن: پێدا بۆیشتن (گۆپین): (to ~ a change of staff) .
(۳) پێ پێدان: هێشتن: ماوه دان.
(۴) دەربەردن: هەل کردن: (He could not ~ criticism.)
(۱) چەشتن (ئازار، ناخۆشی، دەرد): چەوسانەرە: خەموخەفت خواردن.
v.t.
تووش بوون: (She ~ed in silence.; He ~s from headaches.) .
(۲) زیان لیکووتن: (His business ~ed during his illness.) .
(۳) سزا خواردن: سزا کێشان: سزا چەشتن.
-sufferer (n.).
sufferable (suf'ēr-ə-b'l, suf'rə-b'l), adj.
بەرگە دەگێرئێ:
چاوێوشئێ ئێ دەگێرئێ: لەگەڵئێ دەربەرئێ یا هەل دەگێرئێ.
sufferance (suf'ēr-əns, suf'rəns), n.
(۱) توانای ئازار چەشتن:
توانای دەربەردن لەگەڵ ئازار و ناخۆشیدا. (۲) قایل بوونی ناچارئێ:
پێ پێدانئێ ناچارئێ: هێشتن. (۳) [Archaic], suffering .
(۴) [Archaic], ئازار: دەربەردن.
suffering (suf'ēr-ing, suf'ring), n.
(۱) چەوسانەرە: ناخۆشی و
ئازار چەشتن: مەینەتی کێشان: ئەشکەنجە: سوئ: زوخواو خواردن.
(۲) ئازار: هۆی چەوسانەرە: ناخۆشی.
suffice (sə-fis', sə-fiz'), v.t.
(۱) بەس بوون: بەس کردن:
(These rations will ~ until next week.)
(۲) توانین: له توانادا: بوون:
(No words will ~ to convey my grief)
v.t.
بەس بوون: بەس کردن
sufficiency (sə-fish'ən-si), n.
(۱) بەس کردن: بەس بوون.
(۲) شتی بەس کردوو.
sufficient (sə-fish'ənt), adj.
(۱) بەس کردوو: بەس: بەسە:
بەس دەکات: (~ provisions for a month) .
(۲) [Archaic], بەتوانا: لێهاتوو.
-sufficiently (adv.).
suffix (suf'iks), n.
پاشگر (پێژمان): پاشبەند: پاشکۆ:
(هە: ness لە darkness, -ly لە -ed, -ly لە walked, -ly)
v.t.
خستەسەر: پاشگر خستەسەر.
-suffixal (adj.).
خستەسەر (پاشگر): خراوەسەر (پاشگر), n.
پاشکۆ.
suffocate (suf'ə-kāt'), v.t.
(۱) خنکاندن: تاساندن: هەناسە ئی برین.
(۲) هەوای پاک ئی برین.
(۳) مراندن: ئێی گەشە ئی گرتن:
(The rigid atmosphere ~d her creativity.)
v.t.
(۱) خنکان: تاسان. (۲) هەناسە بۆ ئەدران.
suffocation (suf'ə-kā'shən), n.
(۱) خنکاندن: تاساندن.
(۲) خنکان: تاسان: هەناسە ئی بران.
suffocative (suf'ə-kā'tiv), adj.
خنکێنەر: تاسینەر: هەناسەلێنەر.
suffragan (suf'rə-gən), n.
پاریدەمەری سەرە کەشە.
پاریدەمەر.

suffrage (suf'rij), *n.* (۱) نزا له خودا پاراښوه.
 (۲) دهنګ يو دان؛ لایمنګیری کردن (به دهنګ يو دان).
 (۳) مافی دهنګدان؛ مافی هملېژاردن: (universal ~).
 (۴) دهنګدان؛ هملېژاردن

suffragette (suf'ra-jet'), *n.* داولکری مافی دهنګدانی ژنان
-suffragettism (*n.*)
suffragist (suf'ra-jist), *n.* داولکری مافی دهنګدانی څارمندان
suffuse (sə-fūz'), *v.t.* داپوشن؛ پيدا يا بسپردا بلاوکړنهوه؛
 همموگرتهنره؛ نیکرتن (Her eyes were ~d with tears.;
 The sky was ~d with deep colors.)
suffusion (sə-fū'zhən), *n.* (۱) داپوشن؛ پيدا بلاوبوونهوه.
 (۲) شتی پيدا بلاوبوونهوه يا داپوش (بهتایبته پهنګ)

Sufi (sūd'fi), *n.* سؤفی
Sufism (sūd'fiz'm), *n.* سؤفیتي؛ رینازی سؤفیتي.
sugar (shoog'er), *n.* (۱) شکر

(۲) همدنی شکر؛ کولژیبه شکر. (۳) ممرای؛ قسوی شیرین.
 (۴) [Slang]. پاره (۵) [Slang]. پار؛ یاری شیرین

v.t. (۱) شکر پښووکړن؛ شکر تیکړن؛ شکر له هملېژاندن
 (۲) شیرین کردن؛ لا خوش کردن؛ له بمرچاو شیرین کردن

v.t. بوون به شکر

sugar beet, چومونهری شکر
sugar bowl, شمکردار
sugar cane, قاصی شکر
sugarcoat (shoog'er-kōt'), *v.t.* (۱) به شکر داپوشن یا

دهورهگرتن؛ (۲) له بمرچاو شیرین کردن؛ لا خوش یا جوان کردن؛ له ناخوشی
 یا تاشرینی کمکردنهوه؛ (He tried to ~ an unpleasant truth.)

sugar corn, گهنهشمای شیرین
sugar daddy, [Slang]. پیاوونکی پیری دوهلمهمنده که پاره زور خهرج
 دهکات له کچینکا یو هاووهمی و هاوسهزنتی.

sugared (shoog'er'd), *adj.* (۱) شکر پښووکړا؛ شکر تیکړا
 (۲) لا شیرین کړا؛ لا خوش کړا.

sugarhouse (shoog'er-hous'), *n.* کارگهی شکر و شیلهی
 دارمکهور

sugar loaf, (۱) کله شکر؛ (۲) تهپونکهی قوچکمی.

sugar maple, دارمکهورتی شکر شکر و شیلهی له دهردهمینرئ.

sugar-plum (shoog'er-plum'), *n.* جزیئکه له سوقول

sugary (shoog'er-i, shoog'ri), *adj.* (۱) شکرکی شیرین
 (۲) شیرین خوش به پووانت (ووشه، ووته): (~ words)

-sugariness (*n.*)

suggest (səg-jest'), *v.t.* (۱) پېشنیازکړدن
 (۲) وا گپاندن؛ وا پېشانندان (His skinny body ~s bad health.)
 (۳) وا پښووست کردن

suggestible (səg-jes'ta-b'l), *adj.* (۱) زوو کاری نن دهکړئ
 به ناسانی خهک کاری تن دهکات (۲) دهشیت پېشنیاز بکړئ.

-suggestibility (*n.*)

suggestion (səg-jes'chan), *n.* (۱) پېشنیازکړدن
 (۲) پېشنیاز (۳) وا گپاندن؛ وا پېشانندان

(۴) نیشانهی کم (There was a ~ of boredom in her tone.)
 (۵) بیر حسته مېشکهوه یا پښووانت (نواوندی موگناتیسې).

(ب) بیرنکی وها پښووانت
 (۶) وا دهگه بهیت

suggestive (səg-jes'tiv), *adj.* (۱) وا دهگه بهیت
 وا پېشنیاز دهکات (ب) نیشاندن؛ وا نیشان دهکات (~ of a past era)
 (۲) پښووانت (ج) ووه، گفوتوکی؛ هملانراو؛ له پوو.

-suggestively (*adv.*); **suggestiveness** (*n.*)

suicidal (soo'i-si'dl, sü'i-si'dl), *adj.* (۱) خوکوشنهی

تایبتهی به خوکوشن. (۲) مملی خوکوشنی ههیه.
 (۳) زیاندهخش یو خوا ترسناک.

suicide (sūd'i-sīd', sü'i-sīd'), *n.* (۱) خوکوشن؛
 (to commit ~)

(۲) زیان گه یانده خوا زیان له خو دان.
 (۳) خوکوژ؛ کسینکی خوکوژ.

v.t. [Colloq.], خوکوشن.

sui generis (sū'i jen'er-is, sūd'i jen'er-is), [L.], *n.* پښووانت؛
 پښووانت؛ پکتا.

sui juris (sū'i jūd'ris, sūd'i jūr'is), [L.], *n.* دهتوانیت کاروباری
 خوی بمرئ بهیزوه (له پوری تممن و میشه تهرای بیوه).

suint (sūd'int, sū'int, swint), *n.* چهوری خوری ممر؛ تهرقی بمرگن.
suit (sūd, sūt), *n.* (۱) دهسته جلا قاته جلا قاتیک بمرگ.

(۲) دهسته پؤل. (۳) پښو (کافهزی یاری و قومار). (۴) دادخوای؛ داولکری.
 (۵) خواستنامه؛ سکالانامه. (۶) دلخواست؛ دلداري لهگهل کردن؛ دل پاکیشان.

v.t. (۱) گونجان؛ شیان؛ سازان؛ لووان
 (ب) له هاتن؛ یو ماش بوون: (The dress ~s you.)
 (۲) گونجاندن؛ سازاندن.

(۳) قایل بوون؛ دل پښ خوش بوون؛ بدل بوون
 (Nothing ~s him today.)

(۴) [Rare]، جل له بمرکړن؛ پوښن؛ بمرگ کردنه بمر.
 گونجان؛ شیان؛ له بمر بوون؛ سازان؛ لووان؛ یو دهستان؛ پښهوتن؛
 بمرکړن؛ له هاتن.

bring suit, دادخواست؛ دادخوای کردن.
follow suit, (۱) به کافهزی هه مان پښو یاری کردن یا دابیزن.
 (۲) لهسر پښووشی کسینکی تر پوښتن؛ لاسایبکردنهوه
 پمپهوی (کسینک) کردن.

suit oneself, به هوموسی خو هملسانو و دانیشتن؛
 به کفلی خو شت کردن.

suitability (sūd'a-bil'a-ti, sūt'a-bil'a-ti), *n.* گونجان؛
 له بمر بوون؛ شیان؛ بکارهاتن.

suitable (sūd'a-b'l, sūt'a-b'l), *adj.* گونجاو؛ شیاو؛ له بار؛
 باش؛ بکار هاتو؛ بهجن.

-suitableness (*n.*); **suitably** (*adv.*)
suitcase (sūd'kās', sūt'kās'), *n.* چانقای جلا؛ پارول؛ باومل.
suite (swēt), *n.* (۱) دهسته و پښوون؛ ناقسی فرمانبهر بمردهست.
 (۲) دهسته تالم.

(۳) دهسته ژوروی پښووه بمرسترو و پښهوه بکارهینراو (بهتایبتهی له نوښندان)
 (a hotel ~)

(۴) قاقمه کورسی و قمنهوه و مینو... هتد.
 (۵) پارچه موسیقای دانراو یو قاقمه سهمایک
 کلا (یو دهسته جل).

suiting (sūd'ing, sūt'ing), *n.* (۱) خاومن خواستنامه یا سکالانامه؛
suitor (sūd'tēr, sūt'tēr), *n.* داولکری. (۲) دادخوای؛ داولکری؛ داولکری.
 سوکایکی؛ چیتنکی یامانیه له
 گوشت و پیانو سمرهزی سوروه مکر او پیکدیت.

sulcate (sul'kāt), *adj.* درزدرزای (زینده موزانی)؛ چرچ و لوچای؛
 دیزاو دیزای.

-sulcated (*adj.*); **sulcation** (*n.*)
sulcus (sul'kəs), *n.* درز (بهتایبتهی درزی بیسی چال و چوای بمانی
 سهر پوی میشه).
 پښوونکته بهمانی؛ کوگردي؛ کوگردي تڼدایه؛
 sulf-, sulph- (sulf),

گۆگرداوی
sulfate (sul'fāt), *n.* گۆگردات، کریفات
v.t. (۱) گۆگردا لیدان، گۆگرداوی کردن. (۲) گۆرین بۆ گۆگرد
v.t. گۆگرداوی بوون
sulfide (sul'fid), *n.* گۆگردید، کریتید
sulfone (sul'fōn), *n.* سەلفۆن (کیمیای)
sulfonic acid, ترشی سەلفۆن (کیمیای)
sulfur (sul'fēr), *n.* گۆگرد، کریت
v.t. گۆگرد لیدان، گۆگرداوی کردن
sulfurate (sul'fyoo-rit, sul'fō-rit), *adj.* گۆگردی، گۆگرداوی
v.t. گۆگرد لیدان، گۆگرداوی کردن
-sulfuration (n.). دوومە ئۆکسیدی گۆگرد
sulfur dioxide, گۆگردی (کیمیای)
sulfurous (sul-fyoor'əs, sul'fēr-əs), *adj.* = sulfurous.
sulfuric (sul-fyoor'ik), *adj.* ترشی گۆگردی (کیمیای)
sulfuric acid, ترشی گۆگردیک (کیمیای)؛ ترشی کریتیک
sulfurize (sul'fyoo-riz', sul'fēr-iz'), *v.t.* گۆگرد لیدان
گۆگرداوی کردن
-sulfurization (n.).
sulfurous, sulphurous (sul-fyoor'əs, sul'fēr-əs), *adj.*
(۱) گۆگردی، گۆگرداوی. (۲) لە گۆگرد سەوتانەرە دیت.
(۳) ناگیرا، دۆزەخی. (۴) گەرم، توندوتیژ، سەخت.
sulfurous acid, ترشی گۆگردۆز (کیمیای)؛ ترشی کریتۆز
sulfury, sulphury (sul'fēr-i), *adj.* (۱) گۆگردی
(۲) ناگیرا، دۆزەخی
sulk (sulk), *v.t.* پیش خواردنەرە؛ خۆ مەومۆن کردن، دەم و چاوی خۆ
گۆرکردن، تۆزان
n. (۱) (pl) مەومۆنی، تۆزان؛ تۆداوی؛ پیش خواردنەرە؛ پووگرگی
(۲) کەسێکی مەومۆن یا پووگرگی؛ کەسێکی تۆزاو
sulky (sul'ki), *adj.* (۱) مەومۆن، مەومۆج؛ پووگرگی؛ مۆن
پیش خواردنەرە (۲) تاریک؛ تال؛ گۆر؛ ناخۆش. (a - day; ~ weather)
n. گالیسکی، سووچیکەیی، یەك نەسپی، یەك کەسی
-sulky (adv.); sulkiness (n.).
sullen (sul'ən), *adj.* (۱) مەومۆن؛ پووگرگی؛ پیش خواردنەرە؛ تووڕە
بەرچاو تاریک؛ مۆن؛ پەست. (۲) دلگیر؛ پەستکەر؛ ناخۆش؛ تاریک.
(۳) سست؛ خاوە؛ هیواش. (a - march)
(۴) ترسانە؛ تال (رەنگ) : (- clouds)
-sullenly (adv.); sullenness (n.).
sully (sul'i), *v.t.* (۱) پیس کردن؛ شینۆاندن
(۲) لەکەدارکردن؛ پیس کردن (ناویانگ)؛ خراب کردن
(to - a reputation, someone's name or honor, etc.)
v.t. پیس بوون؛ تینکچوون؛ لەکەداربوون؛ خراب بوون
n. لەکە؛ لکە؛ پەلە؛ پیسی
sulph- (sulf), = sulf-
(نەو ووشانەئێ کە بە " sulph " دەستپێدەمکەن لەژێر " sulf " دا
بۆیان بگەڕێن)
sulphur (sul'fēr), *n.* (۱) گۆگرد
(۲) جۆرە یەپوولەییکی زەردی بچووکه
(۳) رەنگی زەردی سەوزگار
sulphate (sul'fāt), *n.*, *v.t.* & *v.t.* = sulfate.
sulphur-bottom (sul'fēr-bot'am), *n.* گەمرە تریر نەهەنگە
رەنگەکی بۆرینگی شینکارە
sulphur (sul'fēr), *n.* = sulfur.
sulphur dioxide = sulfur dioxide.
sulphuric (sul-fyoor'ik), *adj.* = sulfuric.

sulphurize (sul'fyoo-riz', sul'fēr-iz'), *v.t.* = sulfurize.
sulphurous (sul-fyoor'əs, sul'fēr-əs), *adj.* = sulfurous.
sulphurous acid = sulfurous acid.
sultan (sul'tan), *n.* (۱) سولتان
(۲) [-S-] جۆرە مریشکینکی پەرلەپەزیه
(۳) مەلێکی کێوییه لە توخمی قۆلنگ
(۱) ژنە سولتان؛ هارسەری
sultana (sul-tan'a, sul-tā'nə), *n.* سولتان. (۲) دۆستی سولتان، پاشا، یا کوڕە پاشا.
(۳) مەلێکە لە توخمی قۆلنگ. (۴) کشمیش
sultamate (sul'tn-it, sul'tn-āt'), *n.* (۱) سولتانیتای
پەلەویا پەلە دەسەلاتی سولتان. (۲) سولتان نشین
sultanness (sul'tn-is), *n.* ژنە سولتان؛ هارسەری سولتان
sultanship (sul'tn-ship'), *n.* = sultanate.
sultry (sul'tri), *adj.* (۱) گەرم و شیدار. (a - day)
(۲) زۆر گەرم؛ گۆراوی. (the - sun)
(۳) (l) مەنچوور؛ ناگۆ گرتوو (هەست، تووڕەیی).
(ب) ووروزن؛ هەمەسە هەلسنن
(a - dance, glance, blonde, dancer, etc.)
sultrily (adv.); **sultriness** (n.).
sum (sum), *n.* (۱) هەند (پارە)؛ بڕ (پارە)
(They paid a great ~ for the painting.)
(۲) کۆ؛ سەرچەم؛ ئەنجامی گشتی
(That is the ~ of our experience.)
(۳) کورتە؛ پوختە؛ کۆلە: (the ~ of the debate)
(۴) بەرزترین خال؛ نوپەر؛ لوتکە؛ پۆیه
(They reached the ~ of human happiness.)
(۵) ئەنجامی کۆکردنەرە؛ کۆ؛ سەرچەم
(۶) ژمارە کۆکراوەکان
(۷) [Colloq.] کێشە، ژمێرە
v.t. (- up), (۱) کۆکردنەرە (ژمێرە)؛ سەرچەم دۆزینەرە
(۲) پوختەکردن؛ کۆرتکردنەرە
(The judge ~med up the evidence.)
v.t. (- to), کۆرینە نەرەندە؛ سەرچەم نەرەندە بوون
in sum, بە کورتی؛ بە کورتییەکە
sumac, sumach (shōō'mak, sōō'mak), *n.* (۱) سماق
ترشی سماق؛ ترش. (۲) دارسماق
(۳) گەژای دارسماقی ووشک کراوە و کۆتراو
Sumerian (sōō-mēr'i-ən, sū-mēr'i-ən), *adj.* سۆمەری
(۱) سۆمەری؛ کەسێکی سۆمەری (۲) زمانی سۆمەری؛ سۆمەری
n. بە نەری زۆر
summa cum laude (sum'a kum lō'di), [L.], *adv.* بەرزی؛ بۆوانامە؛ قوتابی زۆر لایەتووی زانکۆ: (He graduated ~)
بەپەلە؛ خێرا
summarily (sum'a-rə-li, su-mer'a-li), *adv.* بەپەلە؛ خێرا
بەپەلە؛ خێرا
summarize (sum'a-riz'), *v.t.* کۆرتکردنەرە (باس)؛ پوختەکردن
-summarization (n.).
summary (sum'a-ri), *adj.* (۱) کۆرتکراوە (باس)؛ کورت؛ پوختە
(۲) پەلە؛ خێرا؛ بڕ دواخستنی یا چاوەڕێ کردن
(~ punishment, executions; a ~ dismissal)
n. کورتە (باس)؛ پوختە
summation (sum-ā'shan), *n.* (۱) کۆکردنەرە (ژمێرە)
(۲) کۆ؛ سەرچەم؛ ئەنجامی کۆکردنەرە
(۳) کورتە (بەتایبەتی داواپەکی پیش داوایی پێ هێنانی لە دادگا)؛ پوختە
summer (sum'ēr), *n.* (۱) هاوین
(۲) سال؛ وەر؛ (a youth of sixteen -s)
(۳) کاتی پەرەسەندن

adj. ھاوینى: ھاوینە (a ~ job; ~ crops)
v.t. ھاوین بردنەسەر: (They ~ed at the beach.)
v.t. بەخێوکردن لە ھاویندا (ناژەل): پارگرتن و لەوێماندن و ھەمیاندا
 لە ھاویندا (~ing the herd in the south meadow)
summer (sum'ēr), n. (١) نیرگە: دەستەك
 (٢) lintel
 (٣) بەردى سەر پایە (كە دارى سەر پەنجەرە و دەرگا یا تاقي لەسەر دانەنێت)
summer-house (sum'ēr-hous'), n. ساباتی نارباخ: کەپ
summer house, خانووی ھاوینەھەرار
summer-sault (sum'ēr-sôlt'), n. & v.t. = somersault.
summer school, قوتابخانەى ھاوینە
summerset (sum'ēr-set'), n. & v.t. = somersault.
summer solstice, پۆژگەرانیروەى ھاوین
 (ووشەى "solstice" بێھنە)
summer squash, کۆولەكە ھاوینە کۆولەكەى زەرد یا سەوز كە
 بە فاسكى دەخوێت
summertime (sum'ēr-tim'), n. ھاوین: ھەرز یا کاتی ھاوین
summery (sum'ēr-i), adj. ھاوینە ھاوینەیی: ھاوینی
summit (sum'it), n. (١) لووتكە (شاخ): پۆپ: قووجكە: تاوقەسەر
 (٢) نەویر: پلە و پایە: بەرزترین پلە
 (٣) بەرزترین پلەى كاربەدەستى: كۆنگرەى بەرز
 (The two leaders will hold a ~.; a meeting at the ~)
summon (sum'ôn), v.t. (١) بانگکردن (بۆ كۆبوونەو یا كۆرگرتن)
 (٢) لەرمان بێدان بە ھاوتن: بانگکردن
 (٣) بانگکردن بۆ دادگا (The debtor was ~ed.)
 (٤) داوای حۆ بەدەستەردان ئی کردن
 (٥) (~ up) كۆكردنەو (بۆ حۆ ئامادەكردن بۆ ئەركێك): حۆ گۆرچ كۆردنەو
 وورە ناھەمەر حۆ
| He ~ed (up) his courage, energy, strength, etc. |
summoner (sum'ôn-ēr), n. بانگكەر بۆ دادگا
summons (sum'ônz), n. (١) فرمائی بانگکردن بۆ دادگا
 (ب) بڕوانامە یا بەنگنامەى ئەم فرمانە (٢) فرمائی ھاوتن یا بانگکردن
v.t. [Colloq.], فرمائی بانگکردن بۆ دادگا دانەدەست
sumnum bonum (sum'ôm bō'nəm), [L.], خێرە و مەندی
 بەرزى گشتى: بەرزترین خێرە و مەندی
sump (sump), n. (١) چالان: (ب) چالە گوا: چالە پێسائی
 (٢) دەفرى بۆن تێدا كۆبوونەوێ مەكینە
 (٣) چالنى ئاو تێدا كۆبوونەوێ كانگا (كە ناویناو ایى دەردەدریت)
sumpter (sump'tēr), n. باوگێر: یابو: ھێست: وولاخى بار
sumptuary (sump'chōo-er'i), adj. (١) ھى پارە خەرج كۆردن
 ھى دەست بە خەرج كۆردنەو گرتن
 (٢) تايبەتتى بە رێك و پێك كۆردن و سنوور بۆ دانانى پەرووش: (~ laws)
sumptuous (sump'chōo-əs), adj. زۆر خۆش و تاياب و پازاوە و
 گران و تێروتسەلانە (~ banquets; a ~ meal)
sun (sun), n. (١) خۆر: پۆژ: ئاقتار
 (٢) ھەتاو: تیشكى پۆژ: گەرمى پۆژ: (Don't sit in the direct ~)
 (٣) شتىكى خۆر ناسایی لە پووناكى و گەرمى و مەزنیدا
 (٤) [Poetic], پۆژك (٥) [Poetic], سائیک
 (٦) [Archaic], خۆرەلاقنا: خۆرناوایوون
v.t. لەبەر خۆردا: دانان: خستەبەر خۆر: دانەبەر خۆر: ھەنغشتن لەبەر خۆر
 ووشك كۆردنەو لەبەر خۆر
v.t. خۆرەنغشتن لەبەر خۆر: لەبەر خۆر دانیشتن یا پانگەرتن
a place in the sun, پلەپایەییكى باش یا بەرز: دۆخ یا بارى لەبار
from sun to sun, [Archaic], لە خۆرەلاقناوە بۆ خۆرناوایوون
under the sun, لە جیھاندا

sun bath, خۆرەنغشتن لەبەر خۆر بە پەرووش
sun-bathe (sun'bāth'), v.t. خۆرەنغشتن لەبەر خۆر بە پەرووش
sun-beam (sun'bēm'), n. تیشكى خۆر
sun-bird (sun'būrd'), n. پالندەمەكى بچووكى پەنگا و پەنگى
 دەنگخۆشى ناوچە گەرمەكانە
sun bittern, پالندەمەكى قەراخ ئاوە لە توخى قولنگ
sun-bonnet (sun'bon'it), n. كلابى بەرخۆزى ژنانە (كە قەراغەكەى
 پاڤە بۆ سێبەر كۆردن بۆ دەمچاو و پشت مل)
sunbow (sun'bō'), n. [Poetic], = rainbow.
sun-burn (sun'būrn'), n. خۆربردن: گەرمابردن: خۆرانگان
v.t. & v.t. خۆربردن: گەرمابردن: خۆرانگان بون: گەل لێدان
sunburst (sun'būrst'), n. (١) لەپ خۆر دەركوتن (وەك لەناو
 ھەمووئە) لەپ ھەتاو دەركوتن
 (٢) پەخەبەندیکە لە شێوێ خۆزى تیشكەرمەودا
sundae (sun'di), n. شێوێتىكە بەریتى بە لە دۆندەرمە و گۆنۆر مێوێ
 شیلە پەسەرگراووا
sun dance, خۆرە سەما: سەمايەكى ئاينى ھیندى بە ئەمەریكایى بێھەكانە بە
 بۆنەى پۆژگەرانیروەى ھاوینەو
Sunday (sun'di), n. يەك شەممە: يەك شەم
adj. (١) يەك شەممەى (٢) باشترین (لە لەبەرگرتنى باشترین جەوھ ھاووو
 لە پۆژى يەك شەممەدا بۆ چوونە كلیسە): (~ suit)
 (٢) بە ھەوس نەك بە پێشە: (~ athletes)
Sunday best, [Colloq.], باشترین جل و بەرگی كەسێك (كە پۆژى
 يەك شەموان لەبەرى دەكات بۆ چوونە كلیسە):
 (He was dressed in his ~)
Sunday-go-to-meeting (sun'di-gō'tə-mēt'ing), adj.
 [Colloq.], بۆ يەك شەموان باشە لەكاتى چوونە كلیسەدا (جل و بەرگ,
 پەرووش): باشترین
Sunday punch, (١) توندترین مستەكۆلە: سستەكۆلەمەكە كە بەرامبەر
 دەكات بە زەویدار نیت ھەڵناسیتەو (بۆكسبازى)
 (٢) لێدانىكی زۆر بەھێز:
 (He is saving his ~ for the end of the campaign.)
Sunday school, (١) قوتابخانەى يەك شەممە: قوتابخانەيەكى ئاينى
 مەدائە بەشێكە لە كلیسە تەنھا يەك شەموان دەكرێتەو
 (٢) مامۆستا و قوتابیانى ئەم جۆرە قوتابخانە
sun deck, ھەيوانى بەرخۆز: ھەيوانىكی تەختەدارى بەرخۆرە بۆ دانیشتن و
 خۆرەنغشتن لەبەر ھەتاو
sunder (sun'dēr), v.t. پارچەكردن: كەرتكردن
 پارچەپارچە بون: جیاپوونەو: كەرت بون
v.t. پارچەپارچە كەرت: جیا: جیا جیا
in sunder, لێكپەرچان
sunderance (sun'dēr-əns, sun'drəns), n. لەبەرگرتنەو: لێك جیاپوونەو
sun-dew (sun'dōō', sun'dū'), n. پەرووشكى لەف بارىكە گەلاكانى
 بە تووكى لێنج داپۆشراون مێشو و مەگەزى پین دەگرن
sundial (sun'dī'əl, sun'dīl'), n. كاتژمێرى خۆر
sun disk, خەپلەى خۆر: خەپلەمەكە دوو بال و دوو ماری پێوھە نیشانەى
 "پا" بە خۆدەى خۆزى ميسرى كۆن
sun-dog (sun'dōg'), n. (١) parhelion
 (٢) پەنگە پەنگینەى بچووك
sundown (sun'doun'), n. خۆرناوایوون: خۆرناوایوون
 كاتى خۆرناوایوون (ھەروەھا "sunset")
sun-dried (sun'drīd'), adj. بە ھەتاو ووشك كراوە
sundries (sun'driz), n.pl. شتى ھەمەجۆر: وورە شتى جۆرەجۆر
sun-drops (sun'drops'), n. چەند پەرووشكى گۆل زەردن گولەكانیان
 بە پۆژ بە كراوەی دەمێنەو

sundry

sundry (sun'dri), *adj.* جۇراوچۇرا ھەممەجۇرا گەلنىك:
 (- items of clothing) ھەممەكەس.
sunfast (sun'fast', sun'fäst'), *adj.* بە ھەتتا ناچىتىرە
 (رەنگ):
 (- dyes)
sunfish (sun'fish'), *n.* خۇزە ماسى: (۱) ماسى يەمكى بچوۋكى پويارىيە.
 (ب) ماسى يەمكى گىرەي دەريايى كورتە.
sunflower (sun'flou'ēr), *n.* گۈلبەرۋزە.
sung (sun), *past participle and rare past tense of sing.*
sunglass (sun'glas', sun'gläs'), *n.* = burning glass.
sunglow (sun'glō'), *n.* زەردو سوۋرى ئاسمان كاتى خۇزەلاتن و خۇرناۋايون.
sun god, خۇداي خۇزا خۇزى بە خۇدا داۋراۋو پىرستراي.
sunk (sunʁk), *p.p. and alternative past tense of sink.*
sunken (sunʁk'ən), *alternative past participle of sink.*
adj. (۱) ئوقۇم: ئوقۇم بۇئاۋ كەتتۇ: (a ~ ship).
 (۲) ئۆلتەرە لە دەۋرۋىرەمكەي: (a ~ rock, garden, meadow, etc.).
 (۳) قۇياۋا چال تىكەتتۇ: (~ cheeks).
sunless (sun'lis), *adj.* (۱) ئارىك: تىشكى پۇزى ئن ئاگەي.
 (۲) دىگىر: غەمگىن.
sunlight (sun'lit'), *n.* تىشكى پۇزا پووناكى پۇزا ھەتتا.
sunlit (sun'lit'), *adj.* خۇزىتىكەتتۇ: خۇز پووناكى كىرەۋەتتە.
sunn (sun), *n.* (۱) پوۋەكى كوش.
 (۲) پىشانى قەدى ئەم پوۋەكە (كە گوشو گۈنپە پەش ئى دەۋرۋست ئەكەي).
 (ھەرىمما "sun hemp" و "Bombay hemp").
Sunna, Sunnah (soon'u), *n.* سۈننە (ئىسلام).
Sunni (soon'i), *n.* (۱) سۈننەگان: پەيغەمبەرىمىكەرانى سۈننە.
 (۲) مۇسۇلمانلىكى سۈننى: سۈننى.
adj. سۈننى.
Sunnite (soon'it), *n.* مۇسۇلمانلىكى سۈننى: سۈننى.
sunny (sun'i), *adj.* (۱) ھەتتا: سايبە: (a ~ day).
 (۲) خۇزى يا ھەتتا: تى دەكەي: (a ~ room).
 (۳) خۇش: يىن: بەرچاۋ پوۋا: بەختيار: كراۋە: پوۋخۇش:
 (a ~ smile, disposition, etc.)
-sunnily (adv.); sunniness (n.).
sunny side, (۱) دىۋە ھەتتاۋمكەي. (۲) دىۋە باشو جۋانەكەي.
sunny-side up, ھەر دىۋىنىكى سوۋرۋكراۋەتتە (ھىلەكە ۋوۋن).
sun parlor, ئۆۋرى ھەتتا: ئۆۋرۋنەگە پەنجەرى گەۋرە تىدەيلىتو خۇزى,
 زۇر تىن بگەۋىت.
sunrise (sun'rīz'), *n.* (۱) خۇزەلاتن: پۇزەھەلاتن: زەردەكەتتۇ.
 ھەتتا كەتتۇ. (۲) سەرەتتا.
sun-roof (sun'rōōf', sun'roof'), *n.* سەرى كراۋەي ئوتتومبىل:
 سەرى پووناكى ئوتتومبىل.
sun-room (sun'rōōm', sun'room'), *n.* = sun parlor.
sunset (sun'set'), *n.* (۱) خۇزىتاۋايون: پۇزىتاۋايون: زەردەپەي.
 خۇزاۋا: يۇزاۋا. (۲) ئاۋايون: دوايى: دوايى: پەرى: كۇتايى (ئۇيان).
sunshade (sun'shād'), *n.* چەتتى خۇزەتتا: چەتتى سەر دەرگاۋو
 پەنجەرە: سايبەي.
sunshine (sun'shīn'), *n.* (۱) خۇزەتتاۋا ھەتتا: پووناكى پۇزا
 تىشكى پۇزا. (۲) (۱) كامەرانى خۇشى: بەختيارى.
 (ب) سەرچاۋەي خۇشى ۋ كامەرانى.
-sunny (adj).
sunspot (sun'spot'), *n.* پەلەي سەر خۇز.
sunstroke (sun'strōk'), *n.* خۇزانگاۋا خۇزىرەن: گەۋرەبەردن:

supercharge

كېرە لىدان.
sunstruck (sun'struk'), *adj.* خۇزىرەۋو گەۋرەلەۋا: گەۋرەبەردوۋا
 خۇزانگان.
sun tan, (۱) رەشكەلە بوۋنى پىتست لە ئەنجەمى خۇزەتتاۋ بەرگەتتە.
 (۲) رەنگى قارەيى يا رەشتالە.
sun-up (sun'up'), *n.* = sunrise.
sunward (sun'wērd), *adv.* بەرەو خۇز.
adj. پوۋ لە خۇزا: پوۋى لە خۇزە.
sunwards (sun'wērdz), *adv.* = sunward.
sunwise (sun'wīz'), *adv.* = clockwise.
sup (sup), *v.t. & v.i.* قوم لىدان.
n. قوم.
sup (sup), *v.i.* شىۋىرەن: ئانى ئىۋارە خۇارەن.
v.t. ئانى ئىۋارە پىندان.
super (sōō'pēr, sū'pēr), *n.* كەسىكى زىادە (بەتايىبەتتى ئۆندەرىكى.
 ئاسەرىكى بىن گەتتوگۇي فىلىك):
 (Colloq.) ئىندەزەي پۇز گەۋرە.
superintendent (۲) (۴) قوملىشىكى كۈن كۈنى ئىۋارەي بەرگى پەرتوۋكى پىن دەگەي.
adj. ئاياب: زۇر چاك.
v.t. بەرگى پەرتوۋك قايم كىرەنەرە بە قوماشى مېۋارى.
super- (sōō'pēr, sū'pēr), (۱) لەسەرۋو: لەسەر:
 (superstructure)
 (۲) سەرا: بەرۋىر (پەل): پالۋىر:
 (superabundance) (۲) (۱) زۇر: فرەتتا: زىات لە:
 (b) گەۋرە: گەۋرەتتا: باشتار:
 (supermarket)
 (۴) زۇر: ئىچكار:
 (superheat)
 (۵) زىادە: سەرا: سەراچ:
 (supertax)
superable (sōō'pēr-ə-b'l, sū'pēr-ə-b'l), *adj.* پىياۋ دەتتوانى
 زال بىن بەسەرىدا.
superabound (sōō'pēr-ə-bound', sū'pēr-ə-bound'), *v.i.*
 (۱) ئىچكار زۇر: فرە بوۋن: بىن شوۋار بوۋن. (۲) لە ئەندازە بەدەۋر بوۋن.
superabundance (sōō'pēr-ə-bun'dəns, sū'pēr-ə-bun'dəns), *n.*
 (۱) ئىچكار زۇر: ئىچكار فرەيى: شەيى.
 (۲) زىادە: ئايىۋىست.
superabundant (sōō'pēr-ə-bun'dənt, sū'pēr-ə-bun'dənt), *adj.*
 ئىچكار زۇر: فرە: بىن شوۋار.
superannuate (sōō'pēr-an'ū-āt', sū'pēr-an'ū-āt'), *v.t.*
 (۱) خانەنشىن كەردن (لەبەر پەرى يا ئەخۇشى).
 (۲) خىستەنلاۋە لەبەر كۇنى يا بەكارنەھاتن.
superannuated (sōō'pēr-an'ū-āt'id, sū'pēr-an'ū-āt'id)
 (۱) خانەنشىن كراۋ (لەبەر پەرى يا ئەخۇشى). (۲) كۇن: باۋنەماۋ
 (۳) پەرىپوۋت: سۋاۋ
 (۱) خانەنشىنى: خانەنشىن كەردن: خانەنشىن كران.
 (۲) مورچەي خانەنشىنى.
superb (soo-pūrb', syoo-pūrb'), *adj.* (۱) مەن: بە شەك: شوخ:
 جۋان: كەشە. (۲) ئاياب: زۇرىاش: (a ~ view, job, voice, etc.)
-superbly (adv.); superbness (n.).
supercargo (sōō'pēr-kār'gō, sū'pēr-kār'gō), *n.* لىبەرسارۋى
 كارگەي كەشى.
supercharge (sōō'pēr-chārj', sū'pēr-chārj'), *v.t.* ووزەي
 مەكىنە زىادەكەردن.

superciliary

superciliary (soo'pēr-sil'i-er'i, sū'pēr-sil'i-er'i), adj.

تابیهتی به سوز

supercilious (sōō'pēr-sil'i-as, sū'pēr-sil'i-as), adj. بعظیماً

لوتت بهرزا لهخوبایی تریزل

superduper (sōō'pēr-dōōp'ēr, sū'pēr-dōōp'ēr), adj. [Slang].

زۆر باش؛ ناباب

superego (sōō'pēr-ē'gō, sū'pēr-eg'ō), n. منی بهرن

(معمروناسی)؛ ویژدانی هستی بین ناگا یا شاروه

supereminent (sōō'pēr-em'a-nant, sū'pēr-em'a-nant), adj.

زۆر پایه بهرزا زۆر بهناوبانگ؛ زۆر بهرزا

-supereminence (n.); supereminently (adv.).

supererogate (sōō'pēr-er'ō-gāt', sū'pēr-er'ō-gāt'), v.l.

زیاد له پیوست کردن (کاری چاکه)

supererogation (sōō'pēr-er'ō-gā'shon, sū'pēr-er'ō-gā'shon), n.

زیاد له پیوست کاری باش کردن؛ کارنکی وهما

supererogatory (soo'pēr-i-rog'ō-tō'r'i, sū'pēr-i-rog'ō-tō'r'i), adj.

(1) زیاد له پیوست (2) زیاده؛ ناپیوست

superfamily (sōō'pēr-fam'ā-li, sū'pēr-fam'ā-li), n. تیره

بهرزا یا گمروه (پۆل پۆل کردن زینده موی)

superfecundation (sū'pēr-fek'ān-dā'shon), n. فرود

چاکردن؛ چاکردنی دوو هیلکه یا زیاتر به دوو جار جوت بوونی یهک له دوای یهک

superfetate (sōō'pēr-fē'tāt, sū'pēr-fē'tāt), v.l. سهرله موی

سکپه بوونی سکی پر، واته هی سکیکه که ناوله موی تیدایت

-superfetation (n.).

superficial (sōō'pēr-fish'āl, sū'pēr-fish'āl), adj. (1) پدو-

کمش: (a - wound)

(2) سهریزیی؛ لاسهرایی؛ پدوکاری: (a - analysis)

(3) هیچ وپوچ؛ بین پایهخ

(4) سهرزایی؛ پدوالهت: (a - smile)

-superficially (adv.); superficialness (n.).

superficiality (sōō'pēr-fish'i-āl'ā-ti, sū'pēr-fish'i-āl'ā-ti), n.

(1) پدوکمشینی؛ پدوالهتیی؛ سهرزایی؛ هیچ وپوچ

(2) شتیکی؛ پدوکمش یا هیچ وپوچ

superficies (sōō'pēr-fish'i-ēz', sū'pēr-fish'ēz), n. (1) پدو

دیوی؛ سهرهوه (2) پدوالهت؛ پدوخسار

superfine (sōō'pēr-fīn', sū'pēr-fīn'), adj. (1) زۆر وورد

زۆر ناسک (2) زۆر باش و ناباب (فرۆتشی)

superfluity (sōō'pēr-flōō'ā-ti, sū'pēr-flōō'ā-ti), n. (1)

زیادهیی؛ زیادهوون (2) زیاده؛ سهرهوهی که زیاده به

(3) شتی زیاده؛ شتی ناپیوست

superfluous (soo-pūr'flōō-as, syoo-pūr'flōō-as), adj.

زیاده؛ ناپیوست؛ زیاتر له پیوست

superheat (sōō'pēr-hēt', sū'pēr-hēt'), v.l. زۆر گمروه کردن

زۆر گمروه بوون

superhighway (sōō'pēr-hi'wā', sū'pēr-hi'wā'), n. شاپی

(لعمرهوهی شار)

superhuman (sōō'pēr-hū'mān, sū'pēr-hū'mān), adj. (1)

له سهروشت بهدرا خودایی؛ له سهروو سهرهوه (beings) (-)

(2) له توانای سهرهوه بهدرا؛ قاره مانانه: (a - effort)

superimpose (sōō'pēr-im-pōz', sū'pēr-im-pōz'), v.l.

supernaturalism

خستنسهر؛ بهسهره مانه پاندن

-superimposition (n.).

superincumbent (sū'pēr-in-kum'bant), adj. (1) لاسهر

پدوهستناو؛ لاسهر دانراو؛ قورسایی خهرهسهر (2) بهسهرهوه ههلواسراو

superinduce (sū'pēr-in-dūs'), v.l. (1) زیادکردن؛ خستنسهر

(2) بوون به ههوا؛ وههالیکردن

-superinduction (n.).

superintend (sū'pēr-in-tend'), v.l. سهریه رشتی کردن؛

بههریه بهردن؛ چاودیری کردن

-superintendence (n.); superintendency (n.).

superintendent (sū'pēr-in-ten'dant), n. سهریه رشتیار؛

بههریه بهرا چاودیر

adj. تابیهتی به سهریه رشتی کردن؛ تابیهتی به بههریه بهردن یا چاودیری کردن

superior (sa-pēr'i-ēr, soo-pēr'i-ēr), adj. (1) بهرتر؛ سهروتر

(2) له زۆرترهوه نووسراو (3) به پله وپایهتر؛ بهرتر؛ سهرتر؛ گمروهتر

(4) زۆرتر (ترخ، پایهخ، ههنا، ههین؛ گمروهتر (5) ناباب؛ زۆر چالاک

(6) لوتت بهرزا؛ بعظیماً لهخوبایی (7) کشتی تو (ووشه، یی)

(8) له خۆرموه سهروتر له زهوی (روک ههتدئ) ناستیهری گهژک

(9) له سهروو ههناویمکی ترهوهیه (پهوهکناسی)

n. (1) گهسکی پایه بهرزا؛ گهسکی مهن یا بهرزا

(2) چاودیری؛ پهرسنگا (خاچ پهرسستی)

superior to, (1) بهرتره له؛ بهرتر (2) گمروهتر

(3) کاری تن تاکات: (He is superior to flattery).

superior court, دادگای بهرزا

superiority (sa-pēr'i-ōr'ā-ti, soo-pēr'i-ōr'ā-ti), n. بهرزی

بههرتری؛ سهرتری؛ گمروهتری؛ باشتری؛ ناپایستی

superiority complex, خۆ به زل زانی؛ خۆ به زل دانان

خۆ به باشتره گمروهتر دانان له خهک

superjacent (sōō'pēr-jā'snt, sū'pēr-jā'snt), adj. لاسهر

پدوهستناو؛ لاسهر دانراو

superlative (soo-pūr'lā-tiv, syoo-pūr'lā-tiv), adj. (1) ههره

بهرزا؛ سهرترین؛ بهرترین (پله وپایه، جۆر، پله)

(2) پهن ئی ههلیراو؛ له پاده بهدرا؛ زۆر؛ له ههناو بهدرا

(3) پلهی باآ (پهژمان)؛

(smallest, easiest, hardest, most beautiful)

n. (1) پهژیه؛ لوتکه؛ سهر؛ سهریه

(2) شتیکی بهرزا یا پله بهرزا؛ شتیکی مهن

(3) (1) باری پلهی باآ (پهژمان)

(ب) ووشهیه که له پلهی باآ (پهژمان)؛

(smallest, biggest, loudest, etc.)

superlunar (sū'pēr-lū'nēr), adj. = superlunary.

superlunary (sū'pēr-lū'nēr-i), adj. (1) له سهروو مانگروه

لهوای مانگروه (2) ناسمانی؛ نازهمینی

superman (sōō'pēr-man', sū'pēr-man'), n. (1) سهرۆلی مهن

یا سهرۆنیی (بهگهزیهی لهسهرههی "نیتشه" ی لهلمانی)

(2) گهله پیاو؛ گهسکی که ههزی له سهرهوه بهدرا ههیت

supermarket (sōō'pēr-mār'kit, sū'pēr-mār'kit), n. بازارپی

گمروه (خوارهمهتی)؛ کله بازار؛ فرۆشگای گمروه

supernal (sōō-pūr'n'l, sū-pūr'n'l), adj. (1) ناسمانی

(2) بهرزا؛ مهن؛ بهشکزا؛ بلند

supernatant (sū'pēr-nā'tant), adj. سهرناوکموتو

supernatural (sōō'pēr-nach'ēr-əl, sū'pēr-nach'ēr-əl), adj.

(1) له سهروشت بهدرا له سهروو سهرهوه (2) سهرناسا

n. شتی له سهروشت بهدرا؛ دیاردهی سهرناسا

supernaturalism (sōō'pēr-nach'ēr-əl-iz'm, sū'pēr-na-

شکنکی دروستکاری یا پیکهاتوو لاسمر شکنکی تر.
 (۲) نو پشاهی خانوو که لاسمر بناغهکدیوهیهتی؛ بهشی لاسمرووی خانوو.
 (۳) بهشی لاسمرووی کمشتی (بهتایبهشی کمشتی جهنگ).
 (۴) هیللی ناستی شمهمندهفهر و درمگانی ژئوی.
supertax (sōō'pēr-taks', sū'pēr-taks'), *n.* سمریاج.
supervene (sōō'pēr-vēn', sū'pēr-vēn'), *v.t.* (۱) له زیاده یا چاومروان نهکراوی بوودان. (۲) بوودان.
supervention (sū'pēr-ven'shən), *n.* (۱) له زیاده بوودان؛ بین چاومروان کراوی بوودان. (۲) بووداوینکی چاومروان نهکراوی زیاده.
supervise (sōō'pēr-vīz', sū'pēr-vīz'), *v.t.* چاومروانی کردن؛ سمریهرشتی کردن؛ سمرهوکاری؛ چاومروانی کردن.
supervision (sū'pēr-vīzh'ən), *n.* سمریهرشتی.
supervisor (sōō'pēr-vī'zēr, sū'pēr-vī'zēr), *n.* سمرکار؛ سمریهرشتیار؛ چاومروان.
supervisorship (sū'pēr-vī'zēr-ship'), *n.* پلهوپایهی چاومروان یا سمریهرشتیان.
supervisory (sū'pēr-vī'zə-ri), *adj.* تاییهتی به سمریهرشتی یا چاومروانی.
supinate (sōō'pə-nāt', sū'pə-nāt'), *v.t. & v.i.* بهری دست بؤ سمرهوه راگرتن یا ههنگیهرانم؛ باسک به جوړیک راگرتن که لهیی دست روی بؤ سمرهوه بیت.
-supination (*n.*).
supine (sōō-pīn', sū-pīn'), *adj.* (۱) لاسمر پشت واکشوا؛ به پشتدا پانگهوتوو. (۲) پوو بؤ سمرهوه (بهری لهپ). (۳) [Poetic]، به پشتدا کهوتوو. (۴) سست؛ خاوا؛ بین تین؛ بین ووز؛ بین تاقمت. ناوی له کردارمه هاتوو (پریزمان).
supper (sup'ər), *n.* نانی ئوار؛ شینو.
supplant (sə-plānt', sə-plānt'), *v.t.* (۱) جیگهگرتنهوه (بهزور یا به پیلان)؛ لایردن یا دهرکردن و شوین گرتنمهوه.
 (۲) (The prime minister was -ed by his rival.)
 (۳) (۱) جیگهگرتنمهوه؛ شوین گرتنمهوه.
 (۲) (Cars are -ing pack animals.)
 (ب) له دهگ دهرهینان و بهشینی تر جیگه پرکردنمهوه.
supple (sup'l), *adj.* (۱) نرم؛ نرموئول. (a ~ body). (۲) جیبا؛ بهکیشمان. (۳) گونجاو. (a ~ mind). (۴) زوو کارتیکراو. (۵) همراهییکرا سهرشو؛ ملکهچ. نرموئول کردن؛ نرم کردن؛ وهک لاستیک بکش کردن. نرم بوون؛ وهک لاستیک لیهاستن.
-supplely (*adv.*); **supply** (*adv.*).
supplement (sup'plə-mənt), *n.* (۱) پاشکوا؛ سمریار؛ تمواوکر. (۲) گوژشی تمواوکر. خستنه پال؛ خستنه سمر؛ تمواو کردن.
(He ~ed his income by doing odd jobs.)
supplemental (sup'plə-mən'tl), *adj.* = supplementary.
supplementary (sup'plə-mən'tēr-i), *adj.* پاشکوویی؛ سمریاری؛ زیاده. گوژشی تمواوکر.
supplementary angle, **suppletory** (sup'plə-tōr'i, sup'plə-tō'ri), *adj.* = supplementary.
suppliance (sup'pli-əns), *n.* [Rare] = supplication.
suppliant (sup'pli-ənt), *n.* تئاکرا؛ دواکرا؛ ئی پارمروه. تاییهتی به تئاکردن یا ئی پارانهوه. تاییهتی به تئاکردن یا پارانهوه.
suppliant (sup'plə-kənt), *adj.*

(۱) له سسرورشت بهمهری؛ سسروروشتی.
 (۲) بپوا بوون له هیزی له سسرورشت بهدمر.
-supernaturalist (*n.*); **supernaturalistic** (*adj.*).
supernormal (sū'pēr-nōr'm'l), *adj.* له عام ناومندی ژووتر؛ له ناسایی بهدمر.
supernumerary (sū'pēr-nū'mēr-cr'i), *adj.* (۱) سمریار؛ زیاده. (۲) زیاتر له پیویست؛ ناپیویست.
n. (۱) کمسپه یا شکنکی زیاده؛ شتی ناپیویست یا سمریار. (۲) نکتیری زیاده (که لهگه ل جهاموریکردا دمردهچیت له فیلمیکدا بهین گفتوگر).
superparasite (sū'pēr-pār'a-sīt'), *n.* مشهخوژنکه که لاسمر مشهخوژنکی تر نهژی.
superphysical (sū'pēr-fiz'i-k'l), *adj.* له فیزیا بهدمر؛ یاسای فیزیا نایگرتنمهوه.
superpose (sū'pēr-pōz'), *v.t.* (۱) خستنه سمر؛ لاسمر دانان. (۲) جووت کردن (نهاندازه).
superpower (sōō'pēr-pou'ēr, sū'pēr-pou'ēr), *n.* زل هینا؛ وولاتی زل هینر.
supersaturate (sū'pēr-sach'oo-rāt'), *v.t.* زور تیرکردن (کیمیای)؛ زور تیرناو یا پاراو کردن (کیمیای).
-supersaturation (*n.*).
superscribe (sū'pēr-skrīb'), *v.t.* (۱) له لاسمرووی یا دهرهوهی شتیکدا نووسین یا ههنگندن. (۲) ناوو ناوینشان لاسمر نووسین (نامه).
superscript (sū'pēr-skript'), *adj.* له سمرهوهوه نووسراو. تیپیک؛ ژمارهیک. یا نیشانهیکه که له لای سمررو و پاستی یهکینکی ترهوه نووسراویت.
superscription (sū'pēr-skrip'shən), *n.* (۱) له لاسمرووی یا دهرهوهی شتیکدا نووسین یا ههنگندن. (۲) ناوو ناوینشانی نامه یا پریاسکمر شتی نووسراو لهژوووی یا دهرهوهی پوویهکدا.
 (۳) لاسمرووی پهجهته که ووشه " پهجهته " ی لاسمر نووسراوه.
supersede (sōō'pēr-sēd', sū'pēr-sēd'), *v.t.* (۱) خستنه لاره؛ لایردن؛ بهتالکردنمهوه. (۲) شوین گرتنمهوه؛ چوونه جیگه.
-supersedeure (*n.*); **supersession** (*n.*).
supersedeas (sū'pēr-sē'di-as), *n.* فرماسی پاوهستاندنن بریاری دادگا (وهک بریاری سزادان).
supersensible (sū'pēr-sen'sə-b'l), *adj.* له همت بهدمر.
supersensitive (sū'pēr-sen'sə-tiv), *adj.* له نهندازه بهدمر. بههمست؛ نیچگار زوو همستیار؛ زور ناسک همست.
supersensory (sū'pēr-sen'sə-ri), *adj.* له همست بهدمر؛ همست بین نهکراو.
supersonic (sōō'pēr-son'ik, sū'pēr-son'ik), *adj.* له دهگ خیرات.
supersonics (sū'pēr-son'iks), *n.pl.* زانستی دیاردهی له دهگ خیرات یا بهدمر. فریادی له دهگ خیرات.
super transport, **superstar** (sōō'pēr-stār', sū'pēr-stār'), *n.* نسنیزههی سینما یا یاریکری بهناویانگ؛ نهکتر یا یاریکری زور بهناویانگ.
superstition (sōō'pēr-stish'ən, sū'pēr-stish'ən), *n.* پوو؛ نئسانه؛ باومهری پووپووچ.
superstitious (sōō'pēr-stish'əs, sū'pēr-stish'əs), *adj.* (۱) نئسانهیی؛ تاییهتی به بیروباومهری پووپووچ. (۲) بروادار به نئسانه؛ شوین نئسانه کهوتوو.
superstratum (sū'pēr-strā'təm), *n.* چینی سمررو؛ چینی سمر چینینکی تر.
superstructure (sū'pēr-struk'chēr), *n.* (۱) خانووی سمرهوه؛

supplicate

n. تکاکرا داواکرا
supplicate (sup'la-kāt'), *v.t.* (۱) تراکرسا ئی پارانهوه (۲) دسته وداوین بوون: داواکردن: تکاکردن
v.t. پارانهوه: تکاکردن
supplication (sup'la-kā'shən), *n.* پارانهوه: تکاکردن: تکا: داواکردن: دسته وداوین بوون
-supplicatory (*adj.*),
supplier (sə-pli'ēr), *n.* پیشمر: پیشکشگر: بؤ هینرا: خواست بؤ پیداکر
supply (sə-pli'), *v.t.* (۱) پندان: پیشکش کردن
(We ~ all materials.)

(۲) بؤ بژژدن. (*Friends have ~led their loss.*)
 (۳) بریکاری کردن: نیسکردن لهباتی یا له جنی.
v.t. نیسکردن لهباتی یا له جنی: بریکاری کردن
n. (۱) پندان: پیشکش کردن (۲) (pl), نازوقه: تفاق (۳) نو فروته نهی می که همیه بؤ کریز به نرخیکی تابهتی (۴) بریکار: ماموستا، قمشه: جیگر (۵) [Obs.] یارمته: یاریده.
support (sə-pōrt', sə-pōrt'), *v.t.* (۱) تراکرسا: تراکرتن: هلگرتن (۲) پشئیوانی کردن: یارمه تیدان: پالپشتی کردن: لهنگرگرتن (۳) پمسه ندرکردن: لایهنگری کردن: یا لهسر بوون (۴) بهجنیوکردن: زیاندن: دستگیری کردن
(He ~s his wife and children.)

(۵) لایهنگری کردن: بهلگه: سه نماندن: ساغ کردنوه
(The evidence ~s his claim.)
 (۶) ههال کردن: دمربردن: خوراکرتن.
 (۷) (۱) خونواندن (شانق).
 (ب) بزیکی ناسرهکی بینن لهگه لهنگرتنی سرهکیدا (شانق: فیلم).
n. (۱) یارمته: پشئیوانی: لایهنگری: پشتگیری (۲) پایه: پالپشت: کولهکه (۳) گوزهران: دهرامته: هوی گوزهران
supportable (sə-pōr'tə-b'l, sə-pōr'tə-b'l), *adj.* خوی لهبردا
 پادگیری: هندهگیری: لهگهلی دهره بریت
supporter (sə-pōr'tēr, sə-pōr'tēr), *n.* (۱) پشتگیر: پشئیوان: لایهنگر: پالپشتیکر (۲) تراگر (وهک ناوگه لیهندی و مرزشکان)
supportive (sə-pōr'tiv, sə-pōr'tiv), *adj.* یاریده: لایهنگر
 پشتیوان: تابهتی به پشتیوانی یا لایهنگری

(~ evidence for the charges)
supposable (sə-pōz'ə-b'l), *adj.* وا دانه بریت: گریمانی
suppose (sə-pōz'), *v.t.* (۱) گریمان: وا دانان: (*S ~ A equals B.*) (۲) وا هاننه رچاو: وا دانان: وا زلین: وا تیگه بشتن (۳) وا دانان: (*S ~ I write him first.*) (۴) وا گه پاندن (۵) وا بیویست کردن: وا بهته مابوون
(I am ~d to be there at eight o'clock.)

v.t. گریمان: وا دانان
supposed (sə-pōzd'), *adj.* وا دانراو: همر بهناو: به درؤ وا دانراو: گوايه: وا دانراو
supposedly (sə-pōz'id-li), *adv.* گوايه: که گوايه به ناو.
supposition (sup'ə-zish'ən), *n.* (۱) وا دانان: گریمانکاری (۲) گریمانه: گریمان: شتی به راست دانراو بهین بوونی هج بهنگمیک
-suppositional (*adj.*),
supposititious (sə-poz'ə-tish'əs), *adj.* (۱) ساخته: درؤ زنه: درؤ: روکمشا: قلب (۲) گریمانه می.
suppositive (sə-poz'ə-tiv), *adj.* (۱) گریمانه می. (۲) مرچی: ریزمان: نهگه ره کوئی: گریمانه می

(if, assuming, provided)

suppository (sə-poz'ə-tōr'ī, sə-poz'ə-tō'rī), *n.* شاف: دستور
suppress (sə-pres'), *v.t.* (۱) کوراندنوه (شورش، ناشوب) (۲) دامرکاندنوه: پیشیل کردن: سرکوتکردن: پیبست کردن. (ب) قنده غمکردن. (۳) کپکردنوه: خفه کردن: کردن به ژرموه (دنگوباسی): ناشکرا نه کردن: کردن به ژور لیوهوه: دهرن برین:
(I ~ed a laugh. ; Newspapers have ~ed the story.)
 (۳) پیگمندان به بلو کردنوه.
 (۴) روستاندن.
 (۵) شاردنوه: کپکردن: دهرن برین: (*to ~ an emotion*)

-suppressor; suppressor (*n.*); **suppressible** (*adj.*).
suppression (sə-pres'hən), *n.* (۱) کوراندنوه: سرکوتانوه: پیشیل کردن: پیبست کردن. (۲) کپکردن (همست): خفه کردن: شاردنوه
suppressive (sə-pres'iv), *adj.* (۱) پیشیلگر: پیبستگر: خفهگر: کپکرموه. (۲) تابهتی به پیشیل کردن یا کپکردن.
suppurate (sup'yoo-rāt'), *v.t.* کپم کردن.
suppuration (sup'yoo-rā'shən), *n.* کپم کردن.
supra- (sōo'prə, sū'prə), لاسرهو: له ژوروا:
supraliminal (sū'prə-lim'i-n'l), *adj.* پین زانراو (هوش)
supramolecular (sū'prə-mə-lek'yoo-lēr), *adj.* ههنگردی: چهندگردی

suprarenal (sōo'prə-rē'n'l, sū'prə-rē'n'l), *adj.* تابهتی به سر یا ژور گورچله (بژینی ندرینالین).
n. بژینی ندرینالین
supremacy (sə-prem'ə-si, soo-prem'ə-si), *n. زالیتی: زالی: بهرزی: دستبالی: دست بهسر: بژیشتا: دهسه لاتی بهرز
supreme (sə-prēm', soo-prēm'), *adj.* (۱) زال: بالاترین: بهرز (۲) نایابترین: باشرین: بهرزترین: بهرزه: شوپه: همره
-supremely (*adv.*); **supremeness** (*n.*).
Supreme Being, **Supreme Court**, **sur-** (sūr), سور: ژوروا: زیاده: سریار:
(surface, surcharge)
sura (soor'ə), *n.* سوریه (قورنان).
surah (soor'ə), *n.* سوریه: قومیشکی ناوریشی هیندی به
sural (soor'al, syoor'al), *adj.* لورلاقی.
surbase (sūr'bās'), *n.* نهقشی بن دیوارو پایه.
surcease (sūr'sēs'), *v.t. & v.t.* [Archaic], عوایی هاتن: روستان:
 کۆتایی هاتن.
n. [Archaic], عوایی: کۆتایی.*

surcharge (sūr-chärj'), *v.t.* (۱) پاره ژور لیسندن: زیاد لیسندن. (۲) ژور بارکردن: باری قورس لیخان: باری زیاده لیخان. (۳) ژور پوکردن. (۴) دامفدان له پوولی پۆسته (بؤ پیشانانی ترخی زیاده).
n. (۱) سرپاج: باجی زیاده. (۲) پاره زیاده لیسندن: مزی زیاده: ترخی زیاده. (۳) باری قورس: سرپارا: باری زیاده. (۴) دامفی لیدراو له پوولی پۆسته (بؤ پیشاندانی ترخی زیاده).
surcingle (sūr'sinj'g'l), *n.* (۱) قیاسه: تنگه. (۲) کهمره بندی کموای قمشه.
surcoat (sūr'kōt'), *n.* پالتوی سر قلفان.
surculose (sūr'kyoo-lōs'), *adj.* ومچاوی: ومچدار: ومچ دهرکردو.
surd (sürd), *adj.* (۱) کور (برگ- بریکاری)

(۲) لیشاوا لافاوا وورژم:
 (the ~ of the sea; a ~ of pity, anger, etc.)
 (۳) تهرژم (نهلکرتیک).
 (۱) شه پزولدان
 (۲) لیشاوا بردن: وورژم هیئان: وهک لافاوا هلئسان:
 (A big crowd ~d out of the stadium.)
 (۳) هلئچوون (ههست): هاتنه جوش.
 (۴) شل بورنه روی پتهی چهرخی لهنگر هلگردنی کمشتی.
 شل کرده نه روی پتهی چهرخی لهنگر هلگردنی کمشتی.
 v.t.
 surgeon (sūr'jən), n.
 surgeoncy (sūr'jən-si), n.
 برینکار
 برینکار
 ماسی به یکی پهنگا پورهنگی نارچه
 گهرمه کانه برکنیکی وهک تیر به پتهی کلکی به یه پتهی.
 Surgeon General,
 (۱) سرهک پزیشک (سویای نهمرکی و
 بهریزه به ریفتی پزیشک وانی).
 (۲) [S+g-] ، نه ندای تپیی پزیشکی (سویای ینگلزی).
 surgery (sūr'jēr-i), n.
 (۱) نهشته رگری: نهشته رکاری: برینکاری.
 (۲) ژوری نهشته رگری: تاقیگی نهشته رکار
 (۳) فهرانگی پزیشک (ینگلکتره).
 surgical (sūr'ji-k'l), adj.
 (۱) هی نهشته رگری و نهشته رگران.
 (۲) له نهجای نهشته رگری به یه.
 -surgically (adv.).
 surly (sūr'li), adj.
 (۱) مؤن: هر مؤن: هر مؤن: گرز: ووشک (ههجان)
 پورگرز (۲) [Rare or Obs.]، لوت بهرزا له خویایی.
 -surlily (adv.); surliness (n.).
 surmise (sēr-mīz'), n.
 گوتره: وا دانان: وا زانین: وا تیگه پشته.
 v.t. & v.i.
 و زانین: وا دانان: وا تیگه پشته: وا بچوون
 (۱) زیاتر بوون له: تی تغییرین.
 (۲) زالمبوون به سردا: به سردا سرهکوتن. (۳) پیدا ههنگران.
 (۴) به ته وه سهروه بوون: به پزیه یا سهروه بوون.
 (۵) خسته سردا: دانان لهر.
 -surmountable (adj.).
 surmullet (sēr-mul'it), n.
 جورتکه له ماسی.
 surname (sūr'nām'), n.
 (۱) سرناو: لهقب: ناوی هون. (۲) نازاوا.
 نازاوا: له نان: لهقب: له نان.
 v.t.
 surpass (sēr-pas', sēr-pās'), v.t.
 (۱) باشر بوون له.
 (۲) زیاتر بوون له: تی تغییر بوون: بو پیدان.
 surpassing (sēr-pas'ing, sēr-pās'ing), adj.
 بن هاورتا: بن وینه
 نینجگار ژور: (monuments of ~ magnificence)
 surplice (sūr'plis), n.
 جبهه کی سپی قهشیه
 surplus (sūr'plus, sūr'pləs), n.
 شتی زیاده: زیاده: سرقاتی:
 شتی ناپووست.
 زیاد: زیاد له پیوست.
 adj.
 surplusage (sūr'plus-ij), n.
 (۱) زیاده: شتی ناپووست.
 (۲) ریشه: قسه دریزگرده نه (۳) شتی بن په یه وندی به پاسه کهره (دادگری).
 surprint (sūr'print'), v.t.
 چاپگره له سر شتیکی چاپگره وه.
 شتیکی چاپگره له سر شتیکی چاپگره تروه
 n.
 (۱) له پز به سردا دانان.
 (۲) سر سویمان: سر سامی: ناکاری.
 surprise (sēr-prīz'), v.t.
 (۱) له ناکارو چوون به سردا: له پز چوون
 به سردا. (۲) ناشکیگره: له ناکارو به سردا دانان: له پز هیرش برده سر و
 داگیر کردن. (۳) سر سویمان: سر سام کردن.
 (۴) له ناکارو به فیل نینین: له پز هیئان یا کاری نهویسترو پز کردن.
 (۱) هیرش له ناکارو: ناکاری: به سردا دانان: له پز.
 n.

(۲) بن دنگ (تپیی زمان)
 n.
 (۱) پهنگه کوتیره (پهنگاری). (۲) تپیی بن دنگ (زمان).
 sure (shoor), adj.
 [Obs.] ، بن مترسی: مترسی له ناکرتیت.
 (۲) همیشه سه رگوتو: مترسی سه نهگوتنی له ناکرتیت:
 (a ~ method; a ~ remedy)
 (۳) پشت بن به سترو.
 (۴) بن گومان: راست. (- proof of his innocence)
 (۵) چه سپوا پتهو: (- convictions)
 (۶) دلنیا (Are you ~ of your facts?; ~ of victory)
 (۷) هر ده بیته بیت. (۸) مسوگر: (He is ~ to lose.)
 (۹) همیشه دهی پیکتیت: (a ~ aim)
 adv. [Colloq.].
 for sure,
 make sure,
 sure enough, [Colloq.],
 to be sure,
 sure-enough (shoor'i-nuf'), adj. [Colloq.],
 پاسته قینه:
 پاست: ره سهر.
 sure-fire (shoor'fir'), adj. [Colloq.],
 سرهکوتنی مسوگره
 sure-footed (shoor'foot'id), adj.
 پین هه نهگوتو: پین دانه چوو:
 هه نهگوتو: کاری خو زانیو: پشت نهستور.
 surely (shoor'li), adv.
 (۱) به دلنیا پنی: به پشت نهستوری.
 (۲) بن گومان: (S- you don't believe that!)
 surety (shoor'ti, shoor'ti), n.
 (۱) برنا: نه خو بوون: برنا به خو
 کردن (۲) بن گومان: دلنیا پنی. (۳) دهسته بهری. (۴) دهسته بهر.
 surf (sūr), n.
 شه پزل کنار دریا.
 v.t.
 ناره خلیسکن کردن به تمخته به سردا شه پزل کنار دریا:
 شه پزل خلیسکن کردن.
 surface (sūr'fis), n.
 (۱) لا (۲) پو (هه اندازه).
 (۳) پو الهه: پو کهش: پو کار. (۴) airfoil
 adj.
 پو الهه: پو کهش: له پو: سهراری: هر له پو:
 (~ politness; ~ impressions)
 (۱) پووی تایه پتی بو کردن: دیوی دره روی چاکرند: سادو لووس کردن:
 v.t.
 پز کردن (۲) هیئانه سهر ناو (ژورده ریایی).
 (۱) کان کردن له نریک پووی زمویدا. (۲) هاتنه سهر ناو (ژورده ریایی)
 v.t.
 سهر ناو کهوتن. (۳) سهر دره هیئان: هاتنه پو: دره کهوتن.
 له پو: به سهراری: به پو الهه.
 on the surface,
 surface plate, = planometer.
 surfbird (sūr'būrd'), n.
 بالنده به یکی بچوکی کلک پانی کنار دریا به.
 surfboard (sūr'bōrd', sūr'bōrd'), n.
 تهخته ی ناره خلیسکن
 (له کناری دریا): تهخته ی شه پزل خلیسکن: تهخته به یکی
 یاریک دریزو سوکه بو سوار بوونی شه پزل شکاره ی کنار دریا.
 surfboat (sūr'bōt'), n.
 به له سی شه پزل. به له مینکی سوکو قایمه له
 دریا ی هه چوو شه پزل زادا به کار دیت.
 surf-duck, = scoter.
 surfteit (sūr'fit), n.
 (۱) نینجگار ژور: زه به نه: له هه اندازه به سردا.
 (۲) ژور حواردن: زیاده خوئی: ژور تیر خواردن.
 (۳) خیتله: سک لیشان به هوی ژور خوار دهره.
 (۴) له بهر چاو کهوتن (له بهر ژور زه به نه پنی).
 surfer (sūr'ēr), n.
 شه پزل خلیسکنگر: ناره خلیسکنگره کنار دریا.
 surf-fish,
 surficial (sūr'fish'al), adj.
 هی سهر پووی زهوی.
 surfing (sūr'ing), n.
 یاری شه پزل خلیسکن: یاری ناره خلیسکنی
 کنار دریا.
 surge (sūrj), n.
 (۱) شه پزل گهره: شه پزل به تین.

surprisedly

(۲) سراسر سراسرمان؛ سراسر سراسر ماوی
 (۲) شقی سراسر سراسر یا سراسر سراسر
take by surprise, (۱) له تا کار چوون به سردا له پیر به سردا دان
 (۲) سراسر سردا سراسر سراسرماندن
 (*His insane reaction took us completely by surprise.*)
surprisedly (sēr-prīz'īd-lī), *adv.* به سراسر سراسر
 به سراسر سراسر
surprising (sēr-prīz'īŋ), *adj.* سراسر سراسر سراسر
-surprisingly (*adv.*)
surreal (sə-rē'əl), *adj.* سراسر (هونه، بارونوخ... هتد)
 له پاسنی ناچیت
surrealism (sə-rē'al-iz'm), *n.* سراسرلیزم سراسرلی هونهری سراسرلی
 له پاسنی نهچوو (هونه)
-surrealist (n.); surrealist (adj.); surrealistically (adv.)
surrebutter (sūr'ri-but'ēr), *n.* Also **surrebuttal**,
 وداسی داواچی بؤ داوا لسه له دادگادا
surrejoinder (sūr'ri-join'dēr), *n.* وداسی داواچی بؤ داوا لسه
 له دادگادا
surrender (sə-ren'dēr), *v.t.* (۱) به دسته سردا دان به دسته سردا دان
 (*They ~ed the city to the enemy.*)
 (۲) دست لئ هه لگرتن وازنه یانان: (*We shall never ~ our liberty.*)
 (۲) کولدان (۱) دانوهه پیدانهوه
v.t. خؤ به دسته سردا دان
 (۱) به دسته سردا دان (۲) خؤ به دسته سردا دان. وازنه یانان: دسته لگرتن.
surreptitious (sūr'əp-tish'əs), *adj.* نهیننی: په نهانی: په نهانی
 به نهانی
-surreptitiously (adv.); surreptitiousness (n.)
surrey (sūr'i), *n.* گالیسکی چواریچکلی دوو کورسی
surrogate (sūr'ə-gāt'), *n.* (۱) بریکار: جیگر: نوینه: بریتی
 (۲) دانپرسی وهسه تنامه ویراتی بهش کردن
v.t. (۱) له جن دنان: خسته جن: کرده بریکار
 (۲) له جنی خؤ دنان: کرده نوینه خؤ
surround (sə-round'), *v.t.* (۱) دوره دان: چواریچوگرتن
 چواریچوگرتن. (*The house is ~ed by a wall.*)
 (۲) گمارودان: نابووقه دان: دورگرتن: دوره دان
surroundings (sə-round'īŋs), *n.pl.* دورویره: دورویره
 (*The house is in beautiful ~.*)
surtax (sūr'taks'), *n.* سراسر
v.t. سراسر لسه ندن: سراسر لسه دانان
surtout (sēr-tōōt', sēr-tōō'), *n.* پالتوی درزور ته سکی پیوانه
surveillance (sēr-vā'lāns, sēr-vāl'yāns), *n.* (۱) چواریچی
 پؤلیس: سووسه گری. (*The suspects were under police ~.*)
 (۲) چواریچی: سراسرکاری: سراسر شتی
surveillant (sēr-vā'lānt, sēr-vāl'yānt), *n.* چواریچی (پؤلیس)
 سووسه گری
survey (sēr-vā'), *v.t.* (۱) هه لسه ننگدان: لئ ووردیونوه و هه لسه ننگدان
 (۲) لئ ووردیونوه: به ووردی سهری کردن
 (۳) پیچوونوه: پاس کردن یا سهری کردن به گشتی
 (*He ~ed the international situation.*)
 (۱) پوپیوان: پیوان (زهوی): نه اندازه گرتن
 (۲) لئ ووردیونوه: لیکولینهوهی گشتی: هه لسه ننگان
 (۳) پیچوونوه یا سهری کردن گشتی
 (۴) پوپیوان: پیوان (زهوی): نه اندازه گرتن
 (۵) زهوی پیوان: نه خشمی هم پیوانه
surveying (sēr-vā'īŋ), *n.* پوپیوانی: زهوی پیوانی: پیوان

suspension

surveyor (sēr-vā'ēr), *n.* زهوی پیوان: پوپیوان: نه اندازه گری
surveyor's level, سراسر زهوی پیوان یا پوپیوان
surveyor's measure, پیوانه زهوی پیوان یا پوپیوان
survival (sēr-vī'v'l), *n.* (۱) مان: مانوه: نهفوتان: بهرهموم بوون
 ژیان: بهرهموم. (۲) شقی ماوه یا نهفوتان دوی نهمانی شقی تر
survival of the fittest, مانی چاکتر: مانی خلی زندهویره که
 باشه لگه ل سروسشت و درویره پیدای خؤی ده گونجیتن
survive (sēr-vīv'), *v.t.* (۱) مان: مان له دوا یا زیاتر له: بهرهموم بوون
 له دوی. (۲) مان (به تابهیته دوی کاره ساتیک): نهفوتان: له مانوه چوون
 (*They ~d the car accident, shipwreck, etc.*)
 (۱) مان: نهفوتان: مانوه: ژیان. (۲) درویره: هه لگرتن
survivor (sēr-vī'vēr), *n.* Also **surviver,** ماوا: کسینکی ماوا (پاش)
 نهمانی نهوانی تر: نهفوتان: خؤاریژا: نهمن
 (*He was the sole ~ of the accident.*)
susceptibility (sə-sep'tə-bil'ə-ti), *n.* (۱) بو به بوون: توانا
 (۲) هست. (۳) زوو کارتیکنان: هستیاری: به ناسانی گوزان
susceptible (sə-sep'tə-b'l), *adj.* (۱) زوو کاری تن دکری
 بهرهمومستی نهکمر (۲) زوو دهیگری (نهخوشی گرتن): بهرگه ناگری
 (*He's ~ to colds.*)
 (۲) هستیاری: زوو هستی: دهچوون: (*~ to flattery*)
susceptible of, بؤی ههیه
susceptible to, به ناسانی کاری تن دکری: (نهخوشی)
 (*susceptible to tuberculosis*)
susceptive (sə-sep'tiv), *adj.* (۱) زوو کاری تن دکری
 (۲) زوو و مرگرا: و مرگرا: کراوه
-susceptiveness (n.); susceptibility (n.)
suslik (sus'lik), *n.* (۱) گیاندارینکی کورژمنهیه له سووره دهچن
 (۲) کمالی هم گیاندهوه
suspect (sə-spekt'), *v.t.* (۱) گومان لیکرتن: گومان کردن
 بهرهمومانی لیکرتن (۲) گومان تاوان لیکرتن: گومان تاوانیاری لئ هه بوون
 (۳) لا و بوون: وا زانن: وا دانان
adj. گومان لیکراو
n. کسینکی گومان لیکراو (به تابهیته بو تاوانیاری): گومانبار
 گومان تاوانیاری لیکراو: گومان
suspend (sə-spend'), *v.t.* (۱) دست کیشانهوه له کار
 درویره بؤ سرده مینک: له نیش وهستاندن
 (*to ~ a student from school*)
 (۲) وهستاندن: پاکو کردن: پاکو کردن: (*to ~ physical activity*)
 (۳) پاکو کردن (پریان): وهستاندن: له کار خسته: هیشتموه له باری خؤید:
 (*to ~ a sentence; to ~ judgment*)
 (۱) هه لواسین: پاهیان: داهیان: شوگرده نهوه
 (*to ~ a lamp from the ceiling*)
 (۲) هه هوادا پاکو کردن بهمن هچ (وهک تهپ و تون)
 (۳) به چواریچی هیشتموه: به تهماکو کردن
 (۱) وهستان: دواکرتن (۲) پاره تهمانهوه: قهر نه دانهوه
v.t. (۱) ناسکی پانتول
 (۲) [British], پوپیوانه: گتیره ناسکی کوروهی
suspenders (sə-spen'dērz), *n.pl.* (۱) له نهگرو نهگرو بوون: ناسوسه گری
 نهگرو نهگرو (۲) به تهمایون به دله پوکتوه: چواریچی کردن بهمن ناراسی
 یا نهفوتنهوه. (۳) پاکو کردن (پوپیوان): دواخستن
suspense account, حسابی سراسر (نه فتموگرتن)
suspension (sə-spen'shən), *n.* (۱) دست کیشانهوه له نیش
 درویره له کار یا قوتابضانه بؤ سرده مینک. (ب) وهستان (قهر یا پاره دانهوه)
 (ج) پاکو کردن (پریان): پارهستان. (د) هه لواسین: پاهیان
 (۲) ناسکی شت پیدای هه لواسین یا پاهیانراو. (۳) سپرینگی ژنو فوتومیل

suspension bridge

(ب) هفتوسران: باری ماددهیکه که گوردکانی لمانو شلیمکدا و مستاین بین نهری بتویننوه.

suspension bridge

پردی هفتوسرانو.

suspension point

خانی لایردن: سنی خاله که نیشانهی لایردنی چمند.

ووشهیمکن له دهقی نووسینیکدا.

suspensive (sə-spen'siv), adj.

(۱) ووستیننهر! راگرا! راگراگرا.

(۲) سوودن! رپرا.

suspensor (sə-spen'sēr), n. = suspensory.

suspensory (sə-spen'sə-ri), adj.

(۱) راگرا! راگراگرا! پینیمست.

(a ~ muscle or bondage)

(۲) دواخرا! ووستیننهر (بریان) پاووستینن.

suspicion (sə-spish'ən), n.

ماسولکه! برینینچ، یا شتی راگراگرا.

v.l.

(۱) گومان! بدگومانی! دل بیسی.

(۲) نخت: نهخقال! تزا! توسقال.

v.l. [Dial or Colloq.]

above suspicion

گومان لیکردن! بدگومانی لیکردن! گومان نی بوون.

on suspicion

گومانی نی ناگرا! پاک (سوق).

under suspicion

بعضی گومان لیکردنهر! نهمر گومان.

suspicious (sə-spish'əs), adj.

(۱) جنی گومانه! گومانی نی دهکرا! گومان لیکردنهر! نهمر گومان.

(۲) به گومان! گومانوای! گومانکرا! دل بیسی:

(He has a ~ nature.; ~ of strangers)

suppiration (sus'pi-rā'shan), n.

همناسی سارد! همناسی پیر.

ناخرواخ

suppire (sə-spir'), v.l. [Poetic].

همناسی سارد هملکیشان.

sustain (sə-stān'), v.l.

(۱) دروزهپیدان! بمردهوام گردن:

(to ~ an argument)

(۲) پیویستی ژیان پیدان! یارمئیدان.

(۳) دهوام پیدان! دروزهپیدان! راگراگرا: (Food ~ s life)

(۴) بمرگمگرتن! راگراگرا (قورسای)! هملگرتن:

(Can this light shelf ~ the weight of all these books?)

(۵) پالیشتی گردن! هاندان. (۶) دهریردن! هملگردن! خورگرتن.

(۷) چهشتن (ناخوشی، ناراز)! نؤشین! تووش بوون:

(He ~ ed injuries in the accident.)

(۸) پهماندگردن! به رهوا دانان: (The court ~ ed her claim.)

(۹) چهسیاندن! سلطاندن! ساغ گردنهره.

sustained (sə-stānd'), adj.

دریژخایین! بمردهوام! یک بین.

sustaining program

بمرنامهی رادیو یا تلهفزیونی بین بلأونامه

بازرگانی.

sustenance (sus'ti-nəns), n.

(۱) هوی گوزمران! هوی ژیان.

(ب) گوزمران! ژیان. (۲) خواردهمنی! خولردن! نازووقه! بژو.

(۳) پالپشتی گران! یارمندی دران. (ب) پیویستی ژیان پیدان.

(۴) هز یا سرچاوهی بهفتی و پشتیوانی و یارمندی و بمردهوامی.

sustentation (sus'ten-tā'shən), n.

(۱) پاراستن! هیشتمره!

راگرا! خایان! پالیشتی گران. (۲) پالپشت: کوله.

sustention (sə-sten'shən), n.

خایاندن! دروزهپیدان! دهوام پیدان.

susurrant (soo-sūr'ant, syoo-sūr'ant), adj.

چریهکرا.

خشهخشکرا.

susurrate (soo-sūr'at, syoo-sūr'at), v.l.

چریهکردن.

susurration (soo'sā-rā'shən, sū'sā-rā'shən), n.

چریه!

خشبه

susurrous (soo-sūr'əs, syoo-sūr'əs), adj. = susurrant.

sutler (sūt'lēr), n.

چارچی نوردوگا! دهستگرتی سوپا!

دووکاداری نوردوگا

sutra (soo'trə), n.

(۱) پهند (نایبی بودی).

swain

(ب) کوزمه پندینی وها. (۲) گفتوگوزکانی بودا.

sutta (soot'ə), n. = sutra.

suttee (su-tē', sūt'ē), n.

(۱) پیوهژنیکی هیندیبه که خوی فری دهاده. (۲) ناو ناگوری میزبه مرمرهکهیموه خوی دهسووتینی.

(۲) هم جوژه خوسوواتدته.

-sutteeism (n.).

suture (soo'chēr, sū'chēr), n.

(۱) دوررینوه (برین).

(۲) شیرازه. (۳) لیکدانی دوو نیسقان بهتایمندی هی کلهسمر.

(ب) هیلی هم لیکدانه. (۴) هیلی لیکدانی دوو بهشی پورهک.

(ب) هیلی نیوانی نیوانی دوو لهتی کهلو یا میوه.

(۵) دهزوی برین دوررینوه. (ب) برین دوررینوه.

(ج) تعلقنی هم برین دوررینوه.

v.l.

(۱) دهرهیمگی گموره!

suzerain (soo'zə-rin, sū'zə-rān'), n.

دهرهیمگ (۲) وولاتیکی دهسهلاتداری بهسمر وولاتیکی له خوی بچووکردا له

suzerainty (soo'zə-rin-ti, sū'zə-rān'ti), n.

دهسهلاتداری (۲) وولاتیک بهسمر وولاتیکی له خوی بچووکردو بین دهسهلاتداری! ژوردهستی!

دهسهلات.

svelte (svelt), n.

قد باریک جوان! باریکه! شوخوشهنگ! بالا باریک.

swab (swāb), n.

(۱) زهمینهس! گسکی نیسفنج یا پهری (بوسرینی

زهمینهی کهشتی و شونی تر). (۲) پارچهیک لۆکه، پهری، یا نیسفنجه به

سری دارکینهوه بۆ دهرمان لیدان یا پاکردنهری نهدامیکی لهش.

(ب) هوی شته پیسیبهی وها له نهدامیکی لهش لاههیر.

(۳) فلجهی پاکردنهری لولهی دهمانچه و تهنک.

(۴) [Slang]. کسکی گلهزوی هیچ وپوچ.

v.l.

دهرمان لیدان یا پاکردنهره به پارچهیک لۆکه، پهری یا نیسفنجه.

swabber (swāb'ēr), n.

(۱) بهکارمینهری پارچه لۆکه یا نیسفنج

بۆ دهرمان لیدان یا پاکردنهری نهدامی لهش.

(۲) بهکارمینهری گسکی نیسفنجه یا پهری. (۳) کسکی گلهزوی هیچ وپوچ.

swaddle (swād'əl), n.

مهلۆتکه بیچ.

v.l.

(۱) مهلۆتکه بیچانهوه. (۲) بیچانهوه! بستنهره.

swaddling clothes,

(۱) پهری مهلۆتکه بیچانهوه.

(۲) یهرگی مندالی ساوا. (۳) ساردیمی ساواپهتی.

(۴) چاودیری توندوتیژ (روه هی مندان).

swag (swag), v.l.

(۱) لهمنهکردن! لارهولارکردن! لهمنهولارکردن.

(۲) داکموتن! نهوین! دانهپین. (۳) گهراپ به کهشکول یا تورهکهی شانهره

n.

(۱) کهشکول! تورهکهی شان. (۲) لهمنه! لارهولار! لهمنهولار.

(۳) [Slang]. تالانی! مالی تالانی! شتومکی لزلو.

swage (swāj), n.

(۱) قالبی ناسنگری.

(۲) گامیری نوشقانهوهو پوکوبیک کردنی کاتزا.

v.l.

پوکوبیک کردنی کاتزا به قالبی چمکوش و گامیری تایمندی.

swage-block,

قالبی کون کوناوی بیچ بیچاوی ناسنگری.

swagger (swag'ēr), v.l.

(۱) به کهشوقهوه پویشتن! پوزلیدان!

به کهشقمه پویشتن! خویادان. (۲) فشمکردن! خوهملکیشان! خوشکرتنهره!

لافوگراف لیدان

v.l.

کارتیکردن به فشمه لافوگراف و خوهملکیشان.

n.

(۱) پویشتنی کهشخه یا کهشوقه! خویادان له پویشتن! پوز

(۲) لافوگراف! فشمه! خوهملکیشان.

-swaggerer (n.); swaggeringly (adv).

swagger stick,

داههستی نهمس.

Swahili (swā-hē'li), n.

(۱) سواحیلی: یهیکه له دانیشقوانی گهل

"زنجبار" له پوزمهلاتی نهمریقا. (۲) زمانی سواحیلی: زمانی بازرگانی و

همسی گمیک له وولاتانی پوزمهلاتی نهمریقا به.

swain (swān), n. [Poetic or Archaic].

(۱) لاری لادی! گمگی لادی!

(۲) شوانی گمگی دلدار. (۲) دلدار.

swale (swäl), *n.* زهنگاو زونگاوا چالایی تپ.
swallow (swäl'ō), *n.* پهرسینک
swallow (swäl'ō), *v.t.* (۱) قوتدان: همل لووشین.
 (۲) همل لووشین (مهجان): ماشینموه.
 (۳) باشگه زبوننموه: کیشانهموه (ووته).
 (۴) قسه ئی خواردنموه: ئی قوببول کردن: (*He had to ~ their insults.*)
 (۵) بپواینکردن بئ پرسیارا: گومان ئی نه کردن (*a hard story to ~*)
 (۶) پئ پیستکردن: شاردنموه: دهرنهبین: (*He had to ~ his pride.*)

v.i. قوتدان
n. (۱) قوتدان (۲) قوم: نومهندهی به یک جار قوت دهرن.
 (۳) قورگ: گروو: سورینچکه.

swallow-tail (swäl'ō-täl'), *n.* (۱) کلکی پهرسینک.
 (ب) شتیکه که له کلکی پهرسینک بکات
 (۲) [Colloq.]: چاکهتی کلک پهرسینک
 (۳) پهرهلهی کلک پهرسینک
swallow-tailed (swäl'ō-täld'), *adj.* کلک پهرسینک: واته

swallow-tailed (swäl'ō-täld'), *adj.* کلک پهرسینک: واته
swallow-tailed coat, دووفلیقانه
 چاکهتی دیرزی کلک پهرسینک: واته
swam (swam), *past tense of swim.*
swami (swä'mi), *n.* *Also swamy.* سوامی: رابهر یا ماموستای
 تاپنی هیندی

swamp (swämp, swömp), *n.* زهنگاو: زونگاوا: گماو: زونگ.
adj. زهنگاوی: له زهنگاوا دهرن: هی زونگاوه.
v.t. (۱) نوقوم کردن: کردن بهزئر ناوموه: داپوشین به ناو.
 (۲) کردن به زیر باری گران و دهردی سهری: پهرنشان کردن: بون بهزئر: (*He was ~ed with work.; Heavy debts ~ed them.*)
 (۳) نوقوم کردن به پرکردنی له ناو (بهلم: کهشتی)
v.i. نوقوم بون: بون بهزئر ناوموه: زئرناوگوتن.

swamper (swämp'er, swömp'er), *n.* (۱) داپوشین زهنگاو.
 زونگاوی: نیشتهجی زونگاوا. (۲) زهنگاو پاکرموه: دارستان پاکرموه یا
 ههناچ (۳) کورنکار: بهردست (وه له چیشختانه پیکادا).
 (ب) سهکنی لوری

swamp fever, = malaria.
swamp-land (swämp'land', swömp'land'), *n.* =
swamp.

swampy (swäm'pi, swöm'pi), *adj.* (۱) زهنگاوی: له زهنگاو
 پیکهاتوو (۲) زهنگاوی: له زهنگاو دهچن.
-swampiness (*n.*)
swan (swän, swön), *n.* (۱) قوو: ماننده بکی ناوی به له قاز دهچن.
 (۲) گوزانی بیزی دهنگوش: هونهری لیهاتوو
 (۳) [S.]: کونه ستره قوو: ناوی کونه ستره بیه
swan dive, قوره مهنه: جزیره خو فریدانه ناو ناویکه بریتی به له لاقو
 بال درزکردنموه بؤ دراور پشت چهماندهموه به دواوا.

swang (swan), [Rare], *past tense of swing.*
swanherd (swän'hürd', swön'hürd'), *n.* شوانه قوو:
 قوو پهروهردهکن.

swank (swaŋk), *n.* [Slang]. (۱) خوتواندن: کمش وفش: کمشخه:
 خودمرخستن (۲) لاف و گمزاف: گمزاف لیدان: خوه لکیشان.
adj. [Slang]. (۱) خو زور دهرخس یا نوینهر (جل و بمرگ).
 (۲) زیت: چالان: به گف و گوپی.

v.i. [Slang]. خوتواندن: خوبادان: خوشکردنموه: خوه لکیشان
-swankily (*adv.*); **swankiness** (*n.*); **swanky** (*adj.*)
swannery (swän'er-i, swön'er-i), *n.* پهروهردهگی قوو:
 جزی قوو پهروهرده کردن

swan's-down (swänz'doun'), *n.* *Also swansdown,* (۱)
 پوره پهری قوو: نهره پهری قوو. (۲) قوماشیکی خوری یا لؤکهی نهرس
 کستوری توکنه (جل و بمرگی مدالی ساوای ئی دروست دهرن)
swan-skin (swän'skin'), *n.* (۱) پیسته قوو (به پهره بیه)
 (۲) جزیره قوماشیکی خوری یا لؤکهی.
swan song, (۱) خویندن قوو: هوا خویندن قوره پیش مردنی (له فسانه).
 (۲) هوا بهرهه یا کاری گمسنکه پیش مردن یا خانه نشینی.
swap (swäp, swöp), *v.t. & v.i.* [Colloq.],
 ناوگن کردن:
 گزینموه.

n. [Colloq.]. ناوگنکاری: گزینموه: ناوگنری.
sward (swörd), *n.* میزگا: چیمه: زوی گیا داپوشینو.

sware (swär), *archaic past tense of swear.*
swarm (swörm), *n.* (۱) پوره: پوره همنگ.
 (۲) پوره همنگی که پوره کونه جی همیانی بؤ یکیزی تازه.
 (۳) گمه: پولا کومه: زارمیهکی زور. (۴) کومه جانهر.
 (۵) کومه خنک: جماور: جماور و دوزاو.

v.i. (۱) لهرن به کومه (پوره همنگ): پوره دان.
 (۲) تن و دوزان: تن مرکان: تن و دوزان: پیوه نیشتموه: خوروشان
 (۳) جمهاتن: تیچان: زور پهبون له.
v.t. تن و دوزان: تیچان: تن جمادن: پرکردن.

-swarmer (*n.*)
swart (swört), *adj.* [Dial. or Poetic], = **swarthy.**
swarth (swörth), *n.* [Dial.], = **sward.**
adj. = **swarthy.**

swarthy (swör'thi, swör'thi), *adj.* رمشکله: رمشاوا: دیزا
 رمشتاله.

-swarthyly (*adv.*); **swarthy** (*n.*)
swash (swäsh, swösh), *v.t.* (۱) شلیه لیرهاتن: پیمالین و دهنگی
 شلیه لیرهاتن. (۲) به کمش و فشمه: پویشتن: خوبادان: به فیزموه پویشتن
 شلیه ئی ههساندن: شلیه شلیه پئ کردن: دهنگی وه ناو له دم و مردان
v.t. لیرهاتن.
 (۱) جژه ناویکی خوره له پشت بهستوه لمیکهوه نریک کنار دهریا.
 (۲) بهستوی شهپول بهسرمد شکاره.
 (۳) شلیه ناو: شلیه شلیه شهپوله ناو.
 (۴) خو بادان: به فیزموه پویشتن: به کمش و فشمه: پویشتن.

swashbuckle (swäsh'buk'l, swösh'buk'l), *v.t.*
 خوبادان:
 فشمه کردن: خوه لکیشان: گمزاف لیدان.

swashbuckler (swäsh'buk'lër, swösh'buk'lër), *n.* فس-
 فس پالمهوان: کسینکی خوبادهریا خوه لکیشان: کسینکی فشمچی یا به
 کمش و فش: گمزاف لیدهر.

swashbuckling (swäsh'buk'liŋ), *adj.* فشمچی: گمزاف لیدهر:
 خوبادهریا: خوه لکیشان.
n. فشمکرن: گمزاف لیدان: خوبادان: خوه لکیشان.

swasher (swäsh'er, swösh'er), *n.* = **swashbuckler.**
swash letters, تپیی گهری لاری کلکار.
swastika, swastica (swäs'ti-kə), *n.* (۱) نیشانهی خاچی
 چهماوه (که نیشانهی هیندی به نهرمیریکی بکان و هندی له گه لانی هیندستان و
 یابانه). (۲) نیشانهی حیزی نازی لهلمان.

swat (swät), *v.t.* پیمالین: پیکیشان لیدان: زومه ئی ههسان.
n. پیمالینکی لهریا: پیکیشان یا زومه ئی ههسانکی لهری.

swatch (swäch), *n.* نمونه قوماش: نمونه.
 (۱) شو جینگه به به یک قول به داس
 دهرورتنموه. (۲) [Rare]: یک لیدانی داس له ماکوژاندا.

(۲) ریزه گیا یا گهنس دوراوه به داس یا سهکنهی چیمه برین

(۵) رهنج: نارمق پشتن؛ نارمقی نارچموان؛ ماندوونتی؛ رمتانن
 (۱) ژۆر رهنج دان؛ نارمق پشتن؛ ژۆر هرلاندن.
 (۲) له دلهر اوکندا بوون؛ به پهریش بوون؛ بڼ نارام بوون.
 (۳) چاره پڼ کرښن (له پښکدا).
 (۴) به تمای شتیکه بوون به دلهر اوکڼوه؛ به بڼ نارامی چاره پڼی کردن.

sweathand (swet'band'), n. (۱) شریقی نارمق؛ پارچمیک قوماش. یا چهرمه ده کړی به بهری کلاو یو نارمق هملچڼ.
 (۲) سره رهنج: پارچمیک قوماش به نارچوانوره ده پڼچرته به یو نارمق هملچڼ.
 (۳) سنووقی یق کرښووی پیستنه.
 (۴) جزئی میوه ترشانن. (۵) ژوووی لڼیرسینه (ب) ژوووی نارازدان له بهند پخاندا.
 (۱) ژۆر نارمق کس. (۲) دهرمانی نارمق پڼکمر.
 (۳) بلوز؛ فانیله؛ مستوری سره موه.
 (۴) خاورن شیشکه که کرڼکارمکانی ژۆر نیش پڼ دمکات به کرڼیمکی کم.

sweat gland, نارمق پښی؛ نارمقه لوی.
sweat shirt, بلووسی تنگی نوکزی نارمق هملچن (ب) رهنج له پڼی دمکړی به تابیمتی).
sweat shop (swet'shop'), n. کارگهی نارمق پشتن؛ کارخانه یکه که کرڼکارمکانی ژورمان نیش پڼ ده کړی به کرڼیمکی کم.
sweat suit, ده ستیک پانتول و بلووزی لڼکه به یو رهنج.
sweaty (swet'i), adj. (۱) نارمقاوی؛ نارمق کرڼووی. (۲) نارمقی؛ له نارمق دهچن: (a ~ odor). (۳) نارمق پڼکمر. (۴) گران؛ قورس؛ ماندووکمر: (~ work).
 -sweatily (adv.); sweatiness (n.).
swede (swéd), n. = rutabaga.
Swede (swéd), n. سویدی؛ هاروواتی سویدی.
Swedish (swé'dish), adj. سویدی (وولات، گه، زمان ... هتد). سویدی؛ زماڼی سویدی. شیلانی سویدی. جوولانوره ی سویدی؛ رهنجی سویدی.
Swedish massage, ووشکیوونی ماسولگی شانی ناسپ.
Swedish movements, (۱) گسک لڼدان؛ مالڼ. (۲) به ناستم پیمانیان یا پیاخشانن.
Swedish turnip, = rutabaga.
sweeny (swé'ni), n. سویند خوارڼ.
sweep (swép), v.t. (۱) سویند خوارڼ به سهری کسپیک یا شتیکی پیژن. (۲) بڼو ژۆر پڼ بوون. سویند دان؛ سویند خوارڼن.
 (Her dress swept the ground.) (۱) به پمکه پیا پښتن؛ هه مووگرتهوه؛ پیا هاتن وچوون.
 (Armed bands ~ the countryside.) (ب) پیاخشان به پمه: (His eyes swept the room.) (۱) پاملڼ؛ پادان؛ پامال دان. (ب) پاملڼ (مهجان) خو له پڼی بردهوه.
 (Love swept him off his feet.) (۵) جزمال کرڼ؛ پاملڼی بڼی پویار. (۶) هه موو یاری پڼکان بردهوه؛ هه موو خه لاکمان بردهوه. (ب) ژۆر به باشی بردهوه؛ هه موو بردهوه.
 (The Democrats swept the election.) (۱) گسک لڼدان؛ مالڼ. (۲) پیدا پښتن به میمنی و جوانی؛ پیدا خشان.
 (The planes ~ across the sky.)
 Her fingers swept over the string. (۲) به سهری ژمویدا خشان به دواى خوډا (کراسی درق). (۴) فرژوونوره به جوانی.
 (۱) گسکدان؛ مالڼ. (۲) وهشانڼ (تور، تورس... هتد).
 دهست دامنه نوره پیتیا پیتیا و به پڼک و پڼکی: (the ~ of a scythe).

(۱) رین؛ هیل
 خودهرخستن؛ سرنچ پاکیشان؛ خوڼواندن.
cut a wide swath, (۱) پیاچانهوه؛ پیاچانهوه به سارغی.
swathe (swā'h), v.t. (۲) پیښت یا سارغی تپوه پیاچان. (۳) دورهدان؛ دوره کړتن.
 پیښت؛ سارغی.
n. (۱) لڼهر؛ پیاچنشر؛ نهر کسه ی.
 که پیاچانهوت. (۲) میښ کوډ (هرومه " fly swatter ").
swatter (swät'er, swót'er), n. (۱) لاره ولاړکړن؛ له نجه ولاړکړن؛ شه کینهوه.
sway (swā), v.t. (۲) له نتردان؛ کهرتن به لایمکه؛ لاریوونوره به لایمکه.
 (The branches of the tree ~ed in the wind.) (۳) لایمتگری کرڼ؛ پا له گهل لایمک بوون. (۴) دسه لات به سردا بوون.
 (۱) لاره ولاړکړن؛ شه کانه نوره؛ له راندنوره؛ له نجه ولاړکړن.
 (۲) خست به لایمکه؛ لارکړنهره.
 (۳) کارتیکن کرڼ؛ پا پاکیشان؛ پا پڼ گوزڼن.
 (His speech ~ed thousands of votes.)
 His threats will not ~ us.) (Archaic) (۱) گوزڼی دسه لات به کاره یان.
 (ب) دسه لات به سردا بوون؛ جله وگرتن؛ خسته ژور پکیلوره.
 (۵) ~ up، بهرگرڼووی دارکشتی.
 (۱) له نجه ولاړ؛ لاره ولار؛ شه کانهوه. (۲) هیل؛ کارتیکن؛ کار؛ توروم.
 (۳) هیل (پا)؛ لایمتگری.
 (۴) دسه لات؛ جله و؛ پکیف.
 (The country is under the ~ of a dictator.)
 hold sway over, دسه لات به سردا بوون؛ دهست به سردا پښتن؛ جله و به دسه شته بوون.
sway-back (swā'bak'), n. پشت پممانی وولات (به موی باری قورسهره).
sway-backed (swā'bakt'), adj. پشت پممانی (به موی باری قورس).
swear (swār), v.t. (۱) سویند خوارڼ. (۲) به لڼدان؛ گفتدان؛ سویند خوارڼ. (۳) جویندان؛ جنیودان. (۴) گواهیدان؛ پاش سویند خوارڼ (دادگا).
 (۱) سویند خوارڼ. (۲) به لڼدان؛ گفتدان؛ سویند خوارڼ. (۳) سویند خوارڼ.
 سویند پیدان؛ جنیو پیدان.
swear at, (۱) سویند خوارڼ به سهری کسپیک یا شتیکی پیژن.
swear by, (۲) بڼو ژۆر پڼ بوون. سویند دان؛ سویند خوارڼن.
swear in, سویند دان؛ سویند خوارڼن.
 (The new minister was sworn in yesterday.)
swear off, به لڼدان به واز لڼه یان یا دهست لڼ بهردار بوون.
swear-word (swār'wörd'), n. جوین؛ جنیو.
sweat (swet), v.t. (۱) نارمق کرڼ؛ نارمق کرښووه؛ نارمق دهردان. (۲) نارمق کرښووه (گه لوتوتن)؛ یق کرښووه؛ ترشان. (۳) ده لاندن. (۴) [Colloq.] رهنج دان؛ نارمق پشتن؛ ماندووبوون.
 (۱) نارمق کرڼ؛ نارمق کرښووه؛ نارمق دهردان. (۲) نارمق پڼ کرڼ. (۳) یق پڼ کرښووه: (The tobacco leaves are being ~ed.) (۴) نارمقاوی کرڼ؛ به نارمق تپکړن. (۵) (out ~) خو لڼ پڼگارکړن یا جاکبوونوره به نارمق کرښووه: (He is ~ing out his cold, flu, etc.) (۶) کانزا گرم کرڼ و به شیک لڼ دهره یان. (۷) له جیم کرڼ. (۸) نیش ژۆر پڼ کرڼ؛ نارمق ژۆر پڼ پشتن؛ رهنج ژۆر پیدان؛ رمتانن؛ ژور ماندووکړن. (۹) چهرماندنهوه؛ کرڼکار به نیشی ژۆر کرڼی کم. (۱۰) لڼکردهوه؛ به شیک له پاره به لڼکخستن. (۱۱) قسه لڼ دهره یان دیل و گومانبار به نارازدان و چهرماندنهوه. (۱۲) نارمق. (۱۳) دلڼمی نارمق. (۱۴) یق کرښووه. (۱۵) دلهر اوکڼ (که ده پښتتهوه ی نارمق کرښووه) بڼ نارامی؛ به پهروشی.

- (۲) بېسىم زېمىدا خىشان (كراسى بىرىش).
- (۴) مەرد: (They came within the ~ of our guns.)
- (۵) پانتايى (a long ~ of meadow)
- (۶) ھىل: پىچ
- (۷) گىسكىمەر: (a chimney ~)
- (۸) (pl.) خۇل و زېلى گىسكىدراو.
- (۹) ھەسور بىردنەمە: بىردنەمەدى تىمراو.
- (۱۰) سەلنى درىش: sweepstakes (۱۱)

sweeper (swēp'ēr), n.
sweeping (swēp'īŋ), adj.
 (۱) گىسكىدەر (۲) گىسكىدەر: پاككەرمە (۳) پاكۇ.
 (۲) كىشى: گىسكىدەرە:
 (~ changes; ~ generalizations; a ~ statement)
 (۴) تىمراو (a ~ victory)

n.
sweepstakes (swēp'stāks), n. Also sweepstake.
 (۱) پىئانقۇ: (۲) پىشپىكىنەكە، بەتايىبەتى غارىغىنى ئەسپ، بۇنەمەدى بىزىرى
 كى پىئانقۇكە دەپتەمە (۳) خەلشى ئەم جۇرە پىئانقۇزىيە.

sweet (swēt), adj.
 (۱) شىرىن.
 (۲) (۱) خوش تام، دەنكە، بۇن، پووخسار... ھەتد.
 (ب) خوش (قەسە): ساز (~ praise)
 (ج) ناسك (پەروشت): پووخوش: دەم بە پىكەن: (a ~ girl)
 (د) [Slang] باشا چاھا: پەسەند.
 (۳) سار: ئاي: (~ water)

(۴) تازە: بۇگەن نەكەردو. (۵) بۇ كىشتوكال باشە (خاك).
 (۶) تىرشوگۇگەردى تىدا نۇجە (كىمىيا). (۷) ساز (مۇسقىي جان.

n.
 (۱) شىرىسى: شىرىنىتى
 (۲) (pl.) ھەلوا: شىرىنى خواردەمەنى شىرىن
 (۳) (pl) خۇشى: بەسەرھاتىكى خۇش. [Colloq.] پەتاتەى شىرىن.
 (۵) يارا: دندار: دەنكە كەسىكى زۇر خۇشەويست
 بەخۇشى (پەتاتار) بە جوانى و ناسكى.

adv.
-sweetly (adv.).
be sweet on, ھەرلىكەردىن (دندارى) خۇشەويست: دل پىنەبوون.
sweet alyssum, پوومەكىكى گۈل سىپى بۇنخۇشە.
sweet-and-sour, تىرشو شىرىن
sweet basil, پىنجانە.
sweet bay, جۇزىكە لە درەختى دەفنە.
sweet-brier, sweet-briar (swēt'brī'ēr), n. گۈلەباخىكى

خۇشەلناسى گەلا بۇن خۇشى قەد بىركاوىيە.
sweet clover, سىپىرە: كىيەمكى دەشتەكى گەلا سىن پەلکەيىيە گۈلەكەى،
 پەنگاۋرەنگو بۇن خۇش و شىرىنە.
sweet corn, گەنەشاسى شىرىن.
sweeten (swē't'n), v.t. (۱) شىرىن كەردن: شەكر تىكەردن.
 (۲) خۇش كەردن: جوان و پىكەۋپىكە كەردن. (۳) ھىمىن كەردنەمە: دىنەرايى كەردن.
 (۴) لە بەرچاۋ شىرىن كەردن (سەمداگەرى).

sweetening (swē't'n-īŋ, swēt'nīŋ), n. (۱) شىرىن كەردن.
 (۲) شتى شىرىنكەرا شىرىنكەر

sweet flag, پوومەكىكى زەلكارى گەلا تىرۇ بارىك دەرىزە پەگەكەى دەخورت
sweetheart (swēt'hārt'), n. (۱) يارا: دندار: دەنكە.
 (۲) كەسىكى باشو ناسكو پووخۇش و دل فراوان.

sweetie (swē'ti), n. [Colloq.], = sweetheart.
sweetie-pie (swē'ti-pī'), n. [Colloq.], = sweetheart.

sweeting (swē'tīŋ), n. (۱) جۇزىكە لە سىۋى شىرىن.
 (۲) sweetheart. [Archaic] (۳)
sweetish (swē'tish), adj. (۱) نەختىكە شىرىن. (۲) زۇر شىرىن.

-sweetishly (adv.); sweetishness (n.).
sweet marjoram = marjoram.
sweetmeat (swēt'mēt'), n. شىرىنى: ماجورمى: ھەلوا:
 جۇزىكە لە شىرىنى.

sweetness (swēt'nīs), n. (۱) شىرىنى: شىرىنىتى.
 (۲) ناسكى و پووخۇشى و لەسەرخۇيى.

sweet oil, پۇن زەيتۇن
sweet pea, پوومەكىكى خۇشەلناسى گۈل پەنگاۋرەنگى بۇن خۇشە
 لە توخمى پۇلكەيە.

sweet potato, پەتاتەى شىرىن.
sweet-shop (swēt'shɒp), n. نووكاشى شىرىنى: نووكاشى ھەلوا.
sweet-talk (swēt'tɔk'), v.t. & v.i. مەرايى كەردن:
 زەمان لووسى كەردن.

n. مەرايى: زەمان لووسى.
sweet tooth, زۇر ھەز لە شىرىنى كەردن.
sweet william, ھوسنى يوسل: جۇرە گۈلۈكە: جۇزىكە لە مېخەكە.

swell (swel), v.t. (۱) ئاوسان: ھەلئاناسان: ھەركەردن: پاكەردن: ھەلتۇقۇن.
 (۲) ھەلسان (شەپۇل): ئاي: بەرزىوونەمە.
 (۳) پىرەوون لە (شانازى، توورەيى، خۇ بە زل زانى) فىش پوونەمە
 (۴) زىادەبوون (ھەست): (Anger ~ed in him.)
 (۵) زۇدەبوون (ژمارە، قەرارە، ھۇن): زىادەبوون:
 (Our ranks ~ed to over a thousand.)
 (۶) بەرزىوونەمە (دەنگ).

v.t. (۱) ئاوساندىن: ھەلئاناساندىن: ھەرىپىكەردن: فووتىكەردن: ھەلتۇقۇندىن.
 (ب) زىادەكەردن (پادە، پەلە، ژمارە، قەبارە... ھەتد).
 (ج) فەشكەردنەمە: پەركەردن لە (شانازى، توورەيى): ھەلئان.
 (د) زىادەكەردن (دەنگ): زل كەردن.

n. (۱) ھەلئاناساۋى: ئاوساۋى: بلۇق: تلۇق.
 (ب) شەپۇن ھەلساۋى پىش شىكەنەمەى. (ج) گەردى خې.
 (۲) ئاوسان: ھەلئاناسان: ھەركەردن.
 (۳) زىادەبوون (قەبارە، پەلە، ژمارە، پادە): زۇدەبوون.

(۴) [Colloq.] كەسىكى تەپىۋش: كەسىكى زۇر پىكەۋپىكە لە جەلۋەبەگىدا
 (۵) (۱) وىرەدە وىرەدە بەرزىوونەمەى دەنگى ئاۋازى مۇسقىقاۋ نۇم بوونەمەى
 (ب) ئامىزى بەرەز نۇم كەردنەمەى دەنگى ئامىزى مۇسقىقاۋ ۋەك تۇرگەن.

adj. (۱) تەپىۋش: زۇر پىكەۋپىكە لە جەلۋەبەگىدا.
 (۲) [Slang] ئاياب: زۇر چاھا: زۇر باش: (a ~ girl, guy, etc.)
swelled head, [Colloq.], زۇر لەخۇبايى بوون: خۇ زۇر بە زل زانى:
 لىزا كەشۋەش.

swell-fish (swel'fish'), n. جۇرە ماسىيەكە فوۋ دەكاتە خۇيى.
swelling (swel'īŋ), n. (۱) ئاوسان: ھەلئاناسان: ھەركەردن.
 (۲) ئاوساۋى: ھەلئاناساۋى: ئەندامىكى ھەركەردو.

adj. ئاوساۋ: ھەلئاناساۋ: ھەركەردو.
swelter (swel'tēr), v.t. لە گەرمادا پىشان: گەرمادەن:
 زۇر گەرمابوون و ئارەق كەردنەمە.

v.t. (۱) پىشاندىن لە گەرمادا: ئارەق زۇر پىن كەردن لە گەرمادا.
 (۲) [Archaic] دەردان (زەھى) ئى ھاتتەدەرمە.
n. (۱) پىشان لە گەرمادا: زۇر گەرمابوون: گەرمادەن.
 (۲) گەرمای ئىچكار زۇر ناخۇش.

sweltering (swel'tēr-īŋ), adj. (۱) زۇر گەرمو ناخۇش.
 (۲) گەرمابەرمو: زۇر ئارەق كەرمو و پىشاۋ لە گەرمادا.

sweltry (swel'tri), adj. = sweltering.
swept (swept), past tense and past participle of sweep.

swerve (swürv), v.t. لە پەن لادان: لادان بە لايەكەدا: پىچكەردنەمە:
 (The driver ~d to the right.)
 لە پەن لادان: پىچ پىكەردنەمە.
v.t.

swine-pox, [Archaic], **swing (swing), v.t.** (1) ئامبىر ئۆيىمىز كىرىش: لەرىتەمە: ھاتىز چوچۇن
 ۋەك جۇلانى: ئەملاو ئەملا كىرىش: لەمچە كىرىش.
 (2) دەستو لاق پلەشاندن لە پۇيشتندا
 (3) خولانەم بە دەورى تەرەمەيەكدا: سوورخوارىن: سوورنەمە:
 (The door swung open.)
 (4) ھەلۋاسان (توانبان): بە پەتەمە كران.
 (5) جۇلانى كرەن: دىلان كرەن.
 (6) [Slang], راپوزىن (بەتايەتتى بە شىرمەيەكى بەرەلەيى لە جوتت بووندا):
 سووردان: سەماكرەن
 (7) (8) ۋەشاندىن (تەرە: تەرەس: شىر): پارەشاندىن.
 (ب) پىدادن: بەرەز كىرەنەمە: ھىستەسەم:
 (He swung the bag onto his back.)
 (2) جۇلانى پىن كرەن: دىلان پىن كرەن: ھاتوچۇ پىن كرەن ۋەك جۇلانى.
 (3) خولانەم بە دەورى تەرەمەيەكدا: سوورخوارىنەمە:
 (He swung the door open.)
 (4) ھەلۋاسىن بە جۇرىك كە بە ناسانى ھاتوچۇ بىكات ۋەك جۇلانى.
 (5) مەبەست بە جۇنىتان: بە ئەنجام ھىتان: كرەن: سەركەوتو پوون تىندا:
 (I think we can ~ the election.)
 (6) مۇسقىقا لىدان لەسەر شىۋازى "سوینگ" (كە جۇرىكە لە "جان").
 (7) ئەمبىر ئۆيىمىز كىرىش: لەرانەمە: ھاتىز چوچۇنى ۋەك جۇلانى.
 (8) مەرداي ئەم ھاتىز چوچۇنە يا ئەمبىر ئۆيىمىز كىرىش.
 (9) جۇرى ۋەشاندىن يا داھىنانەمە (كوزى كۇلفو بەيسىۋل).
 (10) خول: سووپا يا پىداننىك.
 (11) پىمامانىك: مەستەكۇلە: شەپلاخ.
 (12) سەرىمەستى كرەننى كارىك بە ھەممەسى خۇ:
 (He gave us full ~ in the matter.)
 (13) پارەشانى دەستو قاچ لە پۇيشتندا.
 (14) رېزەمى كارىك يا مەسەلەيك (9) كوزم.
 (15) كىشى مۇسقىقا ھەلبەست. (16) جۇلانى دىلان جۇلانە.
 (17) (8) مۇسقىقا جان يا "سوینگ". (ب) كىشى ئەم مۇسقىقا.
 (18) [Colloq.], بەرەز نىمى تىرخى بازار.
 (9) تايەتتى بە مۇسقىقا "سوینگ".
 (10) پارا: دودول: پىن بارا ھەمىشە كۇپا ۋە لەملاو بۇ ئەملا:
 (The ~ vote will decide the outcome of the election.)
 -swingable (adj.).
 بە تەرەمەيەك كەمدايە: بە تەرەمەيەك باشى كار دەكات:
 لەرەمەيەك جەم ۋە جۇلانى يا ئىش كىرەندايە:
 (Oil production is in full swing.)
 swing bridge, پىردى جۇرلاۋە: پىردىكە دەكرىتەمە بە لەمەكدا بۇ
 تىخە پوچۇنى كەشتى كەمە.
 swinge (swinj), v.t. [Archaic], لىدان: پىران كرەن: قامچى لىدان.
 swingeing (swinj-ing), adj. [Colloq.], (1) نۇر زلا: نۇر كەمە.
 (2) تاياب: نۇر باش.
 swinging door, مەركاي خۇلاۋە: مەركايكە بە دەورى خۇيدا
 دەسوورپۇتەمە بۇ كرەنەمە داخستنى.
 swinger (swinj-er), n. [Slang], (1) كەسنىكە كە شوپن مۇدەم باوى
 پۇزگار دەكرىت: كەسنىكە كە ھەمىشە پەدواي راپوزاندا دەكرىت.
 (2) كەسنىكى بەرەلە (جوتت بوون): كەسنىكى داۋىن پىس.
 swingle (swinj-er), n., دارى كەتانو پەممو باكرەنەمە.
 swingle-tree (swinj-er-tree), n. = whiffletree.
 swing shift, [Colloq.], نۇبە يا شەفتى بەمى پىدانىن شەر لە
 كارگەيەكدا، واتە ھى ئىۋاران لە كاتەمىزى چوارەمە بۇ ئىۋەشە.
 swinish (swinj-ish), adj., بەرەزى: پىس: بۇگەن: چاۋبەرسى: چاۋبەرسى.
 swink (swinj), v.t. [Archaic], پەنجە دان: تارەق پەشتا:

n. (1) لادان بە لەمەكدا: پىنكەنەمە (2) شتى لادەر يا پىنكەنەمە.
 swift (swift), adj. (1) خىرا: تىلەمە تىلە (پۇيشتن).
 (2) گورج: دوا نەخراۋ: پەكسەرا خىرا (پوودان)
 (a ~ retort, reply, punishment, etc.)
 adv. خىرا: بە خىرايى: بە گورجى.
 n. (1) خولخولۇكە: مەكرە.
 (2) پەرمەسنىكەي كىۋى: بالندەيەكە لە توخى پەرمەسنىكە.
 (3) جۇرە مەرمەسنىكەي خىرايە.
 -swiftly (adv.); swiftness (n.).
 swig (swig), v.t. & v.i. [Colloq.], ھەلقوۋاندن بە پەلە: ھەل لووشىن:
 بە قومى زل خوارنەمە: ماشىنەمە.
 n. [Colloq.], قومى زل (بەتايەتتى مەي).
 -swigger (n.).
 swill (swil), v.t. (1) نۇر خوارنەمە بە پەلەمە بە قومى زل زلا ماشىنەمە.
 ھەل لووشىن (2) ئاۋى نۇر تىۋەردان: شۇردن بە ئاۋى نۇر.
 (3) بەرمەمە دان نە كىنەمە (بەتايەتتى بەرەزى مالى).
 v.t. ھەل لووشىن (مەي): نۇر خوارنەمە بە پەلەمە بە قومى زل زل.
 n. (1) بەرمەمە: درابە بە بەرەزى مالى و زىندەمەرى تىر.
 (2) بەرمەمە: زىل (2) قومىكى زل لە مەي.
 swim (swim), v.t. (1) مەلمەكرەن.
 (2) خىشكان: خىشكان ۋەك مەلمەكرەن پىندا پۇيشتن.
 (3) سەرنەۋكەمەن: (4) بە ئاۋ داپۇشران.
 (5) پىپوون لە (eyes ~ ming with tears).
 v.t. (1) بە مەلە برىن: بە مەلە پىندا پۇيشتن: (to ~ a river).
 (2) بە نۇر مەلمەيىكرەن
 n. (1) مەلە: مەلمەكرەن. (2) ماۋەي مەلمەكرەن. (3) دورى مەلمەكرەن.
 in the swim, ئاگادارى باۋى كۇمەل (جەل بەرەك), پارى خەلك، ژيانى
 كۇمەلەيەتتى... مەنت.
 swim (swim), n. سەرمەخول: سەرمەسوور: كىزى: ۋەپى:
 (Her head was in a ~.)
 v.t. (1) سەر كىزىۋون: كىزىۋون: توۋشى سەرمەخول: پوون.
 (2) خولانەمە يا سوورخوارىن لەمەرجاۋ:
 (The room swam before her eyes.)
 swimmer (swim-er), n. مەلمەن: ئاۋباۋ: مەلمەك.
 swimmeret (swim-er-et), n. لاقى مەلە زىندەمەرى قاقلمەن.
 swimming (swim-ing), n. مەلمە: مەلمەكرەن: ئاۋباۋى.
 adj. (1) مەلمەك: مەلمەكار. (2) مەلمەيە: بۇ مەلە بەكارھاتتو: ھى مەلە.
 (3) پىر لە ئاۋ يا فرمۇسكە: (eyes ~).
 swimming (swim-ing), n. كىزى: ۋەپى: سەرمەخول.
 adj. كىزى: شت لەمەرجاۋ خۇلاۋە
 swimming bladder, ھەمادانى ماسى: كىسەي ھەمادانى ماسى.
 swimming hole, كۇمى ئاۋ رومان.
 swimmingly (swim-ing-ly), adv. نۇر بە باشى و سەركەتوۋىيى و
 ناسانى.
 swimming pool, كۇمى مەلە
 swimsuit (swim-suit), n. جلى مەلە: ماۋى: بەرگى مەلە.
 swindle (swin-dl), v.t. دەسپىر: ھەنخەلەتاندن پارە ئى كىشانەمە:
 پارە ئى كىشانەمە بە فىل: فىل ئىكرەن: فرىودان (بۇ پارە ئى كىشانەمە)
 چاۋبەستكرەن: لەخەتەنەمە: گزى كرەن.
 n. دەسپىر: خەلمەتاندن پارە ئى كىشانەمە: چامباۋ: كىزىكە.
 swindler (swin-dler), n. دەسپىر: فرىودان: بۇ پارە ئى كىشانەمە:
 چامباۋ.
 swine (swin), n. (pl.) بەرەز: مالۇس: خۇوگ.
 (2) كەسنىكى بۇگەن و پىن شوخ و بەدو چاۋبەرسى
 swine-herd (swin-herd), n. شوۋانە بەرەز: بەرەز پەرمەمەكە:

swipe *n.* [Archaic]. نهرکی گران بندن
 پهنج: ناهق رشتن: نهرکی گران و ناخوش.
swipe (swīp), *n.* (۱) دمسک اوهک هی ترومهای بیر.
 (۲) [Colloq.] پیامالینکی توند: لیدانکی قایم: زرمه.
v.t. (۱) به توند لیدان: به توند پیامالین.
 (۲) [Slang] لوف لیدان: پیامالینشان: دزین: پیدان.
v.t. [Colloq.] پیامالین نه قایم: به توند لیدان یا پیامالینشان.
swipes (swīps), *n.pl.* [British Slang]. بیرهی گند یا خراب.
swirl (swūrl), *v.t.* (۱) خولانوه، اوهک گیزاو یا گهردهلول: سوورانهوه.
 (۲) سهر گیزابون: سهر خولانوهه.
v.t. خولاندهوه: سووراندهوه
n. (۱) خولانوهه: سوورانهوه. (۲) گیزاو: گهرداو: گهردهلول
 (۳) شتیکی لول اوهک قش: شتی خول خواردوی یا پنچ پنچوکه.
-swirly (adj.).
swish (swish), *v.t.* خشه لیوههاتن: وورشه لیوههاتن (جلی تازه).
v.t. (۱) خشه لیوههاتن: وورشه لیوههاتن.
 (۲) دارکاری کردن: قامچی لیدان
n. (۱) خشه وورشه. (۲) (۱) داری لیدان: داری هلاقه.
 (ب) لیدانک: پیامالینک به داری هلاقه.
Swiss (swis), *adj.* سویسری (گهل، کلتور).
n. هاوولتی سویسره: سویسری.
 سویسریهکان: گهل سویسره.
 سلق.
 جزوه بهنریکی سپی کوز کوناوییه.
the Swiss,
Swiss chard,
Swiss cheese,
switch (switch), *n.* (۱) شولک: شولنه داری دارکاری.
 (۲) سهره تووکنهکهی کلکی گاو مانگا (۳) پرچی دستکده.
 (۴) پیامالینکی لهپرو قایم به شولکنهدار یا قامچی.
 (۵) سوچی کارهبا: کللی کارهبا.
 (۶) کللی گزینی هینی شمهندهفر. (۷) گزین: نالوگزی.
v.t. (۱) لیدان به شولکنهدار: لیدان به قامچی. (۲) پاتهکاندن یا پارهشدان.
 (۳) گزین: لاردن: لادان.
 (۴) (~ on; ~ off) ، داگرساندن و کوژاندنوهی گزوپ و نامیزی کارهبا.
 (۵) گواستنهوهی شمهندهفر له هینلیکوهه بز هینلیکی تر به کللی گواستنهوه
 نازوگزیل بیکردن.
 (۶) [Colloq.] گزینتهوه: نالوگزیکردن: (We ~ed places.)
v.t. (۱) گواستنهوه یا گزبان له هینلیکوهه بز هینلیکی تر (شمهندهفر)
 نازوگزیل بیکردن. (۲) گزین: گزبان: لاردن.
switchback (swich'hak'), *n.* (۱) هینی شمهندهفر یا رنگهی
 پیچاپیچی به بارهوزوورکه ههنگهراودا (۲) [British] roller coaster.
switch-blade knife, چهقویهکی گورهیه به دوگمه دهکرتنهوه و
 داههخری
switchboard (swich'bōrd', swich'bōrd'), *n.* کللیبند
 (نهلهفونخانه).
switch-knife = **switch-blade knife.**
switchman (swich'man), *n.* گزپر کارگهی شمهندهفر گزین
 له هینلیکوهه بز هینلیکی تر.
switchyard (swich'yārd'), *n.* گزینگی شمهندهفر
 گزوپانی گزینی شمهندهفر له هینلیکوهه بز هینلیکی تر.
Switzer (swit'sēr), *n.* (۱) سویسری
 (۲) سهریازکی بکری گراوی سویسری.
swivel (swiv'l), *n.* (۱) نعلقی خولوهی زنجیریکه.
 (۲) تهرهوی کورسی خولوه (۳) swivel gun
v.t. (۱) خولاندهوه به دهری خول: چرخاندن. (۲) تهرهوی خولاندهوه بز کردن.
v.t. خولاندهوه به دهری خول
swivel chair, کورسی خولوه.

swivel gun, قوی خولوه: قویکه دهخولینترتوره به دهری خولداو
 نهقهی پن دهکری.
swizzle (swiz'l), *n.* سویزل: کزکتلیکه له خوارندهوهی دستکده
 لیمو شکر پیکدیت.
swizzle stick, داری تیکهلدانی "سویزل" (ووشهی پیشور ببینه).
swob (swob), *n. & v.t. = swab.*
swollen (swō'lan), *alternative past tense of swell.*
adj. هملتاوساوا: تاوساوا: همرگردو: هملتووی.
swoon (swōon), *v.t.* بوورانهوه: له هژش خو چون
 بوورانهوه: له هژش خو چون
n. بوورانهوه: له هژش خو چون
swoop (swōop), *v.t. (~ up),* پوپیاکردن: شاقو بز بردن: پفاندن.
v.t. (~ down; ~ upon), شاقو بز بردن: خو پیدان (وهک هملو یا واشه):
 لهپر بهسهرادان: پر پیاکردن:
 (The hawk ~ed down on its prey.)
 لهپر بهسهرادان: پر پیاکردن: شاقو.
n.
swop (swop, swōp), *n., v.t. & v.t. = swap.*
sword (sōrd, sōrd), *n.* (۱) شیرا شمشیر.
 (۲) (۱) هیزی سویایی (ب) سوپا: سهریازکی. (ج) شمر: جهنگ.
 شیرو تر لهیقه دهسون:
 تامادمن بز شمر لهگهل پیکتر.
cross swords, (۱) شمرکردن. (۲) مشتومری توندوتیژ کردن.
put to the sword, گوشتا: گوشتن به شیر.
sword bayonet, سونگی: سونگیهکه له شیوهی شیردا.
sword-bill (sōrd'bil', sōrd'bil'), *n.* دهنوک شیری: جزوه
 بالدهمیکی بچوکی لهسهریکای باشوره دهوورکینکی زور درینگی ههیه.
sword cane, کیویکه له شیوهی دارهستدا شیری تیدا دهشارتتهوه.
sword-craft (sōrd'kraft', sōrd'kraft'), *n.* (۱) شیریازی
 (۲) تمکتیکی جهنگ: پیلانی جهنگ.
sword dance, شیوه سما.
sword-fish (sōrd'fish', sōrd'fish'), *n.* شیره ماسی: ماسییهکی
 دهریایی گهرهوی لهوز درینگی.
sword grass, گیا شیری: جهند جزوه گیایهکن تلهکانیان له شیر دهچن.
sword knot, قولهدی دستوری شیر.
sword-play (sōrd'plā', sōrd'plā'), *n.* شیریازی.
swordsman (sōrdz'man), *n. Also swordman,* شیربازا:
 شمشیربازا: شمشیرهشین.
swordsmanship (sōrdz'mən-ship'), *n.* شیربازی: شمشیربازی.
swordtail (sōrd'tāl', sōrd'tāl'), *n. -* ماسییهکی بچوکی پهنکا و -
 پهنکی پوبارییه بز جوانی بهخیزدهکری.
swore (swōr, swōr), *past tense of swear.*
sworn (swōrn, swōrn), *past participle of swear.*
adj. سویند لهسهر خوراو.
swot (swot), *n. & v.t. = swat.*
swum (swum), *p.p. and archaic past tense of swim.*
swung (swug), *p.p. and alternative past tense of swing.*
swung dash, کم نیشانهیه (~) که له چاپهمنیدا بهکاردهمینریت
 لهباتی ووشهیهکا یا بهشی ووشهیهکی لهوهپیش نورسراو بز چیکه کم کرتن.
 (۱) هاوولتییهکی "سیباریس" که شاریکی
Sybarite (sib'ə-rīt'), *n.* کوزی یونانی بوو له لاخواروی نیقالیا.
 (۲) [S-]، خوشی بهرست: کسینکه که زور هملو له خوشی و پاباردن دهکات.
-sybaritic; sybaritical (adj.); **sybaritically** (adv.).
sycamine (sik'a-min, sik'a-mīn'), *n.* شاتوو.
sycamore (sik'a-mōr', sik'a-mōr'), *n.* (۱) همنجیری
 فرعمون:
 همنجیره تور. (۲) درهختیکه له سوورهچنار دهچن: سوورهچنار.

syce (sis), *n.* مهیتر (به تائیهتی له هیند).

sycee (si-sē'), *n.* پارمهیکی زیوی چینی کۆنه.

syconium (si-kō'ni-əm), *n.* میوهی گوشتنی وهک ههمنجیر.

sycomancy (sik'ə-fən-si), *n.* مهراییکاری؛ مهرایی؛ کاسهلیسی؛ کلکههقن؛ مفتحوری.

sycomphat (sik'ə-fənt), *n.* مهراییکەر؛ کلکههقنیکەر؛ پووایان؛ کاسهلیس؛ مفتحور.

-sycomphatic; sycomphatical (*adj.*); **sycomphatically** (*adv.*)

sycoisis (sī-kō'sis), *n.* نهخۆشییهکی پیسته به زۆری تووشی دهموچار.

syenite (si'ə-nīt'), *n.* دهییت ههیهته هۆی سووربوونهوه قنچهک له هانتی بنجی پیشی.

syllabary (sil'ə-bər'i), *n.* بهردیگی ناگرپۆژندییه.

syllabi (sil'ə-bī'), *plural of syllabus.*

syllabic (si-lab'ik), *adj.* (۱) برهگی (زمان) تاییهتی به برهگه. (۲) تاییهتی به تاییگی نهپۆژین که خۆی به تهنا وهک برهگیهک دهمووتری. (وهک "l" له ووشه "riddle" دا). (۳) برهگه برهگه به پووشی دهمووتری یا دهخوینترتهوه. (۴) تاییهتی به جۆره هۆنراوهیهک که دیپهکانی به ژماره برهگه پشکولون.

n. دهنگی برهگی؛ تاییی برهگی.

-syllabically (*adv.*).

syllabicate (si-lab'i-kāt'), *v.t.* = **syllabify**.

syllabication (si-lab'i-kā'shən), *n.* = **syllabification**.

syllabification (si-lab'ə-fi-kā'shən), *n.* برهگاری؛

ووشه بهشکردن به برهگهوه؛ ووشه برهگه برهگه کردن.

syllabify (si-lab'ə-ft'), *v.t.* برهگه برهگه کردنی ووشه؛

بهشکردنی ووشه به برهگهوه.

syllabism (sil'ə-biz'm), *n.* (۱) ئهلف و بێنی برهگی بهکارهینان؛

بهکارهینانی ئهلف و بێنی که ههر یهکهیان برهگیهک دهمووتن.

(۲) بهش بوون به برهگه برهگه.

syllabize (sil'ə-biz'), *v.t.* = **syllabify**.

syllable (sil'ə-bl'), *n.* (۱) برهگی دهنگ (زمان). (۲) برهگی ووشه؛ کهمرته ووشه. (۳) وورته؛ نهخته دهنگیله؛ فزه.

v.t. & v.t. به برهگه برهگه ووتن.

syllabub (sil'ə-bub'), *n.* = **sillabub**.

syllabus (sil'ə-bəs), *n.* (۱) بهرنامهی وانه یا کۆرسی وهرزینی

پرزگرمی وانه یا کۆرس. (۲) پیشهکی بیداری دانگا.

syllogism (sil'ə-jiz'm), *n.* (۱) لیکدانهموی پێوانهیی (ژیریینی).

(۲) نهجام لیکدانهموه له گشتییهوه بۆ تاییهتی.

(۳) نهجام لیکدانهموهیهکه که به پووالت پێکوهینیکه له راستیدا جهوته.

syllogist (sil'ə-jist), *n.* شارهزای نهجام لیکدانهموی پێوانهیی.

syllogistic (sil'ə-jis'tik), *adj.* هر لیکدانهموی پێوانهیی.

-syllogistical (*adj.*); **syllogistically** (*adv.*).

syllogize (sil'ə-jiz'), *v.t.* لیکدانهموی پێوانهیی (ژیریینی).

sylyph (silf), *n.* (۱) بوونهوهریکی ئهفسانهیی ناو هموايه.

(۲) کچ یا ژنیکی قهد باریکو شوخ.

sylva (sil'və), *n.* = **silva**.

sylvan (sil'vən), *adj.* **Also silvan,** (۱) دارستانی

(۲) نیشتهجێی دارستانه؛ له دارستاندا دهیترئ یا ههیه.

(۳) دارستانای؛ مێشه لانی؛ دارووردهختاوی.

(۱) نیشتهجێی دارستان. (۲) فروشتهی دارستان؛ پهروههگاری دارستان.

n. سلقانیت؛ جۆره کانزایهکه.

sylvanite (sil'vən-īt'), *n.* سلفیت؛ جۆره کانزایهکه.

sylvite (sil'vīt), *n.* سلفیت؛ جۆره کانزایهکه.

sym- (sim), = **syn-**.

ymbiont (sim'bi-ont', sim'bi-ont'), *n.* زیندهههریکه که لهگهڵ.

زیندهههریکی تره؛ دهژی بۆ سوودی ههر دووکیان؛ زیندهههری هاووهستهههر یا هاوسوود.

ymbiosis (sim'bi-ō'sis, sim'bi-ō'sis), *n.* پێکهوه ژیانی دوو.

زیندهههری جیا بۆ سوودی ههر دووکیان؛ سوود گهیاندن به یهکتر.

ymbiotic (sim'bi-ō'tik), *adj.* **Also symbiotalical,** سوودگهیین.

به یهکتر؛ هاوسوود؛ هاووهستهههری؛ بۆ ههر دوو؛ باشه:

(*a ~ relationship*)

ymbol (sim'b'l), *n.* (۱) نیشانه؛ هیمای؛ درووشم:

(*The dove is a ~ of peace.*)

(۲) نیشانهی نووسراو؛ هیمای نووسراو.

نیشانهی نهوهبوون؛ نیشانهی بوون بۆ؛ نیشانهدان.

v.t.

ymbolic (sim-bol'ik), *adj.* **Also symbolical,** تاییهتی.

به نیشانه؛ نیشانهیی. (۲) نیشانهیی؛ هیمایی. (۳) نیشانه بهکارهین.

-symbolically (*adv.*).

ymbolism (sim'b'l-iz'm), *n.* (۱) نیشانهکاری (به تاییهتی له

هونردا)؛ نیشانهگهاری؛ شت دهرپهین به نیشانه (هونه، وێژه، کردهوه... هتد).

(۲) کۆمهله نیشانه؛ نیشانهگهال. (۳) مانای نیشانهیی.

(۴) دهستهی نیشانهکاران (هونه، وێژه).

(۵) بیروباوهرو بۆچوونی دهستهی نیشانهکاران.

ymbolist (sim'b'l-ist), *n.* (۱) نیشانهکار؛ نیشانهگهەر

(۲) نیشانهکار (هونه، وێژه).

(۳) نیشانهزان؛ کهمیگی لیهاتوو له نیشانه لیکدانهموه.

-symbolistic (*adj.*); **symbolistically** (*adv.*).

ymbolize (sim'b'l-iz'), *v.t.* (۱) نیشانه بوون بۆ؛ نیشانهی نهوه

بوون؛ نهوه گهیاندن. (۲) به نیشانه دهرپهین؛ نیشانه بهکارهینان؛ به نیشانه نوواندن (۳) کولن به نیشانه؛ وهک نیشانه سههرکردن.

-symbolization (*n.*).

ymbology (sim-bol'ə-ji), *n.* (۱) نیشانهی لیکۆلینهموه لیکدانهموه.

(۲) نیشانهگاری؛ نیشانهگهاری؛ نیشانه بهکارهینان بۆ مهسهست دهرپهین.

ymmetalism (sim-met'l-iz'm), *n.* شیوازیکی سهکه یا پارهی.

پهقه بریتییه له دوو کانتزا بهکارهینان.

ymmetrical (si-met'ri-k'l), *adj.* **Also symmetric,** پێک؛

پێکوهینیک؛ به نهاندازه؛ هاتوا؛ بهرامبههر؛ گونجاو.

-symmetrically (*adv.*).

ymmetrize (sim'ə-triz'), *v.t.* پێکوهینیک کردن؛ به نهاندازه کردن؛

بهرامبههرکردن؛ هاتواکردن.

ymmetry (sim'ə-tri), *n.* پێکوهینیک؛ یزکی؛ هاتوایی؛ بهرامبههری؛

گونجان.

ympathetic (sim'pə-thet'ik), *adj.* (۱) هاوسۆز؛ دل پێن سووتاو؛

هاوههستی. (۲) گونجاو (لهگهڵ و ههست و بیروباوه)؛ شیوا؛ هاو جهزو رهفتار.

(۳) [Colloq.] پهسهندنکار؛ لایهنگر

-sympathetical (*adj.*); **sympathetically** (*adv.*).

ympathetic ink, مهرهکهمی نهیترلو؛ مهرهکهمی ئهینیی.

ympathize (sim'ə-thiz'), *v.t.* (۱) هاوسۆزی کردن؛ هاووا؛ بوون؛

هاوههستی لهگهڵ کردن. (۲) دل پێن سووتان؛ هاوخهمی کردن؛

بهشداری خهم بوون؛ بهزهمی پیاهاهتتهوه. (*He ~s with poor people.*)

(۲) گونجان؛ پهسهندنکردن.

ympathy (sim'pə-thi), *n.* (۱) هاوسۆزی؛ هاوههستی؛

هاوسۆزاییهتی. (۲) گونجان؛ پشکووتن؛ کۆکی؛ چوونیهکی.

(۳) دل پێن سووتان؛ هاوخهمی؛ بهشداریتی خهم؛ بهزهمی

(۴) هاوههستی نهاندامانی لهش (به جۆزیکه که ئازارو نهخۆشی نهاندامیک

بیهته هۆی ههمان ئازار له نهاندامیکی تردا).

ympathy (or sympathetic) strike, مانگرتنی لایهنگری.

مانگرتنی کرێکارانی کارگهیهکه بۆ پشنگیری کردنی کرێکارانی مانگرتووی

کارگهیهکی تر.

sympetalous (sim-pet'ə-ləs), adj. = gamopetalous.

sympathetic (sim-fən'et-ik), adj. ۱) سیمفونی: له سیمفونی دهچن ۲) هاوناوازا ساز: هاودنگا یهک تاوان.

sympathetic poem, هملهنستی سیمفونی: سیمفونی یهکی دروزه لهسر هملهنستیک دانراوه.

sympathetic (sim-fən'et-əs), adj. هاوناوازا: یهک تاوان: ساز: هاودنگ.

sympathist (sim-fən-ist), n. سیمفونی دانرا: سیمفونی ساز.

sympathize (sim-fən-nīz'), v.t. یهک دنگ کردن: هاودنگ کردن.

sympathy (sim-fə-ni), n. ۱) هاوناوازا: هاوناوازا: یهک دنگی. ۲) هاوپهنگی: یهک پهنگی.

۳) سیمفونی: تاوازیکی دروزه یهکی موسیقاییه که نوزکسترا ایی دهدات. (ب) نوزکسترا. (ج) [Colloq.]: شاهنگی سیمفونی.

sympathy orchestra, نوزکسترا: نوزکسترای سیمفونی: نیپیکنی موسیقایی گهره یه بؤ سیمفونی لیوان.

symplysis (sim-fə-sis), n. ۱) پیوهست بوونی نوو نیسقانی جیا: توئکاری. (ب) جینی نهم پیوهست بوونه.

۲) پیوهست بوونی نوو نیسقانی پوهک.

sympodium (sim-pō'di-əm), n. قده: سارنگه که له چندهما لق بیگهانوره (وهک دارمیو).

symposiac (sim-pō'zi-ak'), adj. کوزی: تایبستی به کوزی. n. = symposium.

symposiarch (sim-pō'zi-ark'), n. کوزیکر: شاهنگیکر.

symposium (sim-pō'zi-əm), n. pl. symposiums, symposia, ۱) شاهنگ و کوزی لیکولینهوه (له یونانی کوندا).

۲) کوزا: کوزیونته یهکه بؤ بهراوردنکرنو لیکولینهوه یه بیروا. ۳) چمند بیروا یا وتاریکه دهریاریه باسینکی تایبستی.

symptom (simp'təm), n. نیشانه: نه خؤشی: نیشانه.

symptomatic (simp'tə-mat'ik), adj. ۱) نیشانه یی: تایبستی به نیشانه. ۲) نیشانه ی فلان نه خؤشی یه. ۳) نیشانه ی نهره: نهره دهگه یه یمن.

symptomatology (simp'tam-ə-tol'ə-ji), n. نیشانه ناسی: پزشکیهوانی: زانستی نیشانه ی نه خؤشی. (ههرهها " semiology " بیینه).

syn- (sin), پیشگرنگه یه مانای: (ا) پیکهوه. (ب) له هه مانا کاتدا.

synaesthesia (sin'əs-thē'zha, sin'əs-thē'zhi-ə), n. سینستیا.

synagogue (sin'ə-gōg'), n. Also synagog, کوزیونته یه جیوهله که بؤ نوئو خوا په رستق یا شاین خوندن: کوزی شاین جیوهله که.

۲) کنیشت: په رستگای جیوهله که. جنی لیکدانی ههسته دهمار.

synapsis (si-naps'is), n. جیوت بوونی کوزموسوم.

۱) سیندوموزانی: (۲) synapse. (زیئدوموزانی).

synchro (sin'krə), n. = selsyn.

synchro- (sin'krə), پیشگرنگه به مانای: هاوکات.

synchroal (sin'krə-nəl), adj. = synchronous.

synchronic (sin-kron'ik, sin-kron'ik), adj. = synchronous.

synchronism (sin'krə-niz'm), n. ۱) پودانی هاوکاتی: هاوکاتی ۲) ریکخستنی میژووی: لیسته کردنی پوداو و کسانمی میژووی به یه بی کاتی پودانیا.

-synchronistic; synchronistical (adj.), هاوکات بوون: له هه مانا کاتدا پودان.

۱) هاوکات کردن (کاتژنیر، چالکی، کردهوه، همد).

۲) هاوکات یا هاوسرهم کردن پودان.

۳) هاوکات کردن کفتوگوزو وینه یه فیلمی سینهما.

v.l. syndrome ۱) هاوکات کوزی (کاتژنیر، چالکی، کردهوه، همد). ۲) هاوکات یا هاوسرهم کردن پودان.

۳) هاوکات کردن کفتوگوزو وینه یه فیلمی سینهما.

-synchronization (n.).

synchronized (sin'krə-nīzd'), adj. هاوکاتی هاوکات.

synchronizer (sin'krə-nīz'er), n. تایمیری هاوکاتکر: هاوکاتکر.

synchronous (sin'krə-nəs), adj. ۱) هاوکات: هاوکاتی.

۲) هممان کات پن چو: هاوکات خایه ن: هاوماوه.

synchroly (sin'krə-ni), n. پودان یا بزوانی هاوکات.

synchroscope (sin'krə-sköp'), n. دوزمهوهی هاوکاتی نوو مهکینه.

syncopate (sin'kə-pāt'), v.t. ۱) کورتکردنوهی ووشه به لایردنی تیپی ناوهوهی. (ب) لایردنی تیپ یا دنگی ناوهوهی ووشه (بؤ کورتی).

۲) گوزینی دنگی هیز خراوهسر (موسیق).

۳) نالوگوز کردنی هیزی سر دنگه کانی پارچه یهک موسیق.

-syncopator (n.).

syncopation (sin'kə-pā'shən), n. ۱) ووشه کورتکردنوه به لایردنی تیپی ناوهوهی.

۲) پارچه یهک موسیقاییه که هیزی سر دنگه کانی نالوگوز کرابن.

۳) syncope.

syncope (sin'kə-pi, sin'kə-pē'), n. ۱) لایردنی تیپ یا دنگ له ناوهوهی ووشه (وهک " wooster " له پاتی " worcester ").

۲) له هوش خؤ چوون: جورانهوه.

۳) syncopation.

syncretism (sin'krə-tiz'm), n. ۱) گونچاندن یا سازاندنی بیروباوهی شاینی و فلسفنی جیاوازا له گمان یه کتیریدا.

۲) یهگرتنی دوو شیوهی جیاوازا نوایی پیئینانی ووشه (ریژمان).

-syncretistic; syucretic (adj.); syncretist (n.).

syncretize (sin'krə-tīz'), v.t. & v.i. سازاندن (بیروباوهی شاینی و فلسفنی جیاوازا) گونچاندن: پیکه پیکه یان.

syncretism (sin'krə-tiz'm), n. بهراوردنکرن (پهوانیژو).

synchrisis (sin'kri-sis), n. بهراوردنکرن (پهوانیژو).

syndactyl, syndactyle (sin-dak'til), adj. Also syndactylous, پهنجه پیوهست: دوو پهنجه یا زیاتر که له یهکیان داوه به پهرد (زیئدوموزانی).

۱) بالنده یا گیانداریکی پهنجه پیوهست.

n. -syndactylism (n.).

syndesmosis (sin'des-mō'sis), n. نیسقان پیوهستی.

-syndesmotie (adj.).

syndetic (sin-det'ik), adj. ۱) به یهک گمیین (پژمان).

۲) به یهک گمیینراو (پژمان).

۳) هی به یهک گمیین.

syndie (sin'dik), n. ۱) نوئهری بازرگانی زانکوزیهک یا کوزمپانیا یهک.

۲) فهرمانیهری میری (وهک دادوهری ناسایش).

-syndical (adj.).

syndicalism (sin'di-k'l-iz'm), n. دهستبهسرداگرتنی دهسگا پیشهسازوی و میری یهکان له لایه ن یهکیتی کرنگارانوه له پئی مانگرتنوه: بیروپای شم دهستبهسرداگرتنه.

-syndicalist (adj. & n.); syndicalistic (adj.).

syndicate (sin'di-kit), n. ۱) سیندیکیت: (ا) یهگرتنی چمند دهسگایهکی بازرگانی یه بؤ دهستبهسرداگرتنی بازار.

(ب) نهنجوهه نیکه کاریک یا سهرداگهری یهکی پن سبیزراوه.

(ج) ریکفرواوهی دهسگران و پووو پوتکهران.

(د) یهگرتنی دهسته یهکه له سهرداگهران بؤ بهدیئینانی پرؤژیهک.

۲) دهسگای ووتار فروشتن به پوزنامه و گؤفاری جؤواوجؤ.

۳) نهنجوهه ن و دهسه لاتی دهسته ی فهرمانیهرانی میری (وهک دادوهری ناسایش).

۱) پیئیکینانی " سندیکیت " (ژماره یهک بیینه).

۲) ووتار فروشتن به پوزنامه و گؤفاری جؤواوجؤ.

v.l.

v.t. بوز به "سیندرومیکیت"

-syndication (n.); syndicator (n.).

syndrome (sin'drōm, sin'drā-mē'), n. (۱) کۆمەنە نیشانەى ھاوگات دەخۆشى لەش یا دەروون. (۲) نیشانەکانى بارودۆخ یا بوودائىكى نالەبارو نابەسەند

syne (sīn), adv., conj., & prep. [Scot.]. لەو کاتەوه: لە! لەسەرپىشى.

synecdoche (si-nek'dā-ki), n. خۆزىگە لە مەجاز بروتىيە لە بەکارهێنانى بەشێک لەباتى ھەموو یا بە پىنجوانەرە (رەوانىيى) (وەک "bread" بۆ "food" وە "army" بۆ "soldier").

syneresis (si-ner'ə-sis), n. لىكداى دوو تىپە بزوین و بوونيان بە يەك دەنگ: دەنگناسى)

synergetic (sin'ēr-jet'ik), adj. Also synergic. ھاوکارىگەر: پىگەرە نىشگەر: (~ muscles)

synergism (sin'ēr-jiz'm), n. (۱) ھاوکارى (دوو ئەندامى لەش یا دەمران بۆ ئەنجامێک کە ھىچ کامیان بە تەنھا ناتوانن باش بپهێننە دى). (۲) ھاوکارى خواستى مرۆڤە خۆى و مېھرەبانى خودا بۆ نۆى کردنەوه بوونانەرەى مرۆڤو باری ژيانى.

synergist (sin'ēr-jist), n. (۱) ئەندامى لەش یا دەمرانى ھاوکار. (۲) برادارى ھاوکارى خواستى مرۆڤو مېھرەبانى خودا بۆ نۆى بوونەرەى باری ژيانى مرۆڤ.

-synergistic; synergistical (adj.).

synergy (sin'ēr-ji), n. = synergism.

synesis (sin'ə-sis), n. جياوازی ژمارەو پىگەرەنى مانای دوو وشەى پرستە (پرزمان): (If anyone arrives, tell them to wait.)

synesthesia, synaesthesia (sin'əs-thē'zhə), n. ھاوھەستى جوولاش يەکنەك لە ھەستەکانى مرۆڤ بە جوولینەرى ھەستىكى تر (وەك چۆن بېستنى ئەنگىك دەبێتەھۆى رەنگ ھىتانە بەرچاوى خۆ)

syngamy (sin'gā-mi), n. جوت بوونى دوو زىدەوهرى يەك خاشى بۆ زاوژى.

-syngamic; syngamous (adj.).

syngensis (sin-jen'ə-sis), n. زاوژى

synizesis (sin'ə-zē'sis), n. لىكداى دوو تىپە بزوین (دەنگناسى) لىكداى دوو بۆگە بە لىكداى تىپە بزوینەکانيان.

synod (sin'əd), n. (۱) كۆپى كلىسە: كۆپى كاربەدەستانى كلىسە. (۲) كۆپ

-synodal (adj.).

synodical (sin-nod'i-k'l), adj. Also synodic, (۱) تاپەبەشى بە كۆپى كلىسە: كلىسەى (كۆپى) كۆپى (۲) نزیكبوونەرە یا جوت بوونى دوو نەستىرەى گەبۆك: ماوه یا كاتى نێوان دوو نزیكبوونەرەى وەھا (وەك ھى مانگ و پۆن)

synoecious (si-nē'shəs), adj. نێرك و نێرەكى ھەربوك پىوہە (پووەگناسى)

synonym (sin'ə-nim), n. (۱) وشەى ھاوواتا: وشەى ھاومانایا (۲) ھاومەبەست: metonym (۳) نارى كۆن یا باونەماو (زىدەوهرزانى).

-synonymic; synonymical (adj.).

synonymity (sin'ə-nim'ə-ti), n. ھاوواتاى: ھاومانایى: ھاومانایەتى.

synonymize (si-non'ə-miz'), v.t. ھاوواتا كردن: وشەى ھاومانایا بۆ دۆزینەرە.

synonymous (si-non'ə-məs), adj. ھاوواتا: ھاومانایا: ھاومەبەست.

synonymy (si-non'ə-mi), n. (۱) نىكۆلینەرەى وشە ھاوواتاگان. (۲) لىستەى وشەى ھاوواتا. (ب) لىستە كردنى وشەى ھاومانایا.

(۳) لیستەى مێژوویى ناوكانى توخمێك (زىدەوهرزانى).

(۴) ھاوواتاى: ھاومانایى: ھاوواتاىەتى.

كورتە:

synopsis (si-nop'sis), n. (the ~ of a story, play, novel, etc.)

synoptic (si-nop'tik), adj. (۱) كورتەبى: تاپەبەشى بە كورتە. (۲) ھاوواتا: لە ھەمان باری سەرئىچەرە نووسراو (سین بەشەكەى يەكەمى تىنجیل).

-synoptical (adj.); synoptically (adv.).

synostosis (sin-os'tō'sis), n. پەيوەستى دوو ئىسقانى ئىسكى.

synovia (si-nō'vi-ə), n. شلەيەكى لىنجى چەرکەرە پەردەى جومگەو ئى ماسولكەيەمەكان دەرى دەدەن.

synovitis (sin'ə-vī'tis), n. ھەوگرەنى پەردەى جومگەو ئى ماسولكەيەمەكان.

synsepalous (sin-sep'l-əs), adj. = gamosepalous.

syntactical (sin-tak'ti-k'l), adj. Also syntactic, تاپەبەشى بە پرستە دارپشتن: ھى پرستەسازى.

-syntactically (adv.).

syntactics (sin-tak'tiks'), n. زانستى نیشانە: نیشانەناسى.

syntax (sin'taks), n. (۱) پىنگەبەشى: پىزگەردنى پىنگەو پىنگە. (۲) پرستەسازى (پرزمان): پرستە دارپشتن: چۆنیتى پرستە دارپشتن و پيشاندانى پەيوەندى نێوان وشەکانى پرستە.

synthesis (sin'thə-sis), n. (۱) پىنگەبەشى: يەكخستە: يەكگرتن. (۲) شتى پىنگەتوو لە چەند شتىكى تر. (۳) پىنگەتانی ناوینەى كىمىيائى: ناوینەى ناسادە. (۴) لىكداى دوو یا ئەنجامكارى لە بەشێكەرە بۆ گشت وە لە سادەوہ بۆ ناسادە (فەلسەفە)

-synthesist (n.).

synthesize (sin'thə-siz'), v.t. يەكخستە: يەك پىگرتن: كۆكردنەرە: پىنگەبەشى: لە چەند پارچە یا بەشێك.

synthetic (sn-thet'ik), adj. (۱) پىنگەبەشى: يەكخراو. (۲) درووستكرۆ لە چەند شتىك بەشێوہەكى كىمىيائى. (۳) دەستكرە: ناسرووشتى. (۴) پىنگەرۆ پاشگرى زۆرە (زمان): پەرە لە وشەى لىكراو.

-synthetical (adj.); synthetically (adv.).

synthetize (sin'thə-tīz'), v.t. = synthesize.

sypher (sī'fēr), v.t. نێرەوهرى كۆرەن یا سواری يەكترى كردنى قەراغى تەختە بۆ سفتو سافى

syphilis (sif'ə-lis), n. ئاتشەك: فەرەنگى: ناگرە: سفلس.

syphilitic (sif'ə-lit'ik), adj. فەرەنگىدار: ئاتشەكدار

syphiloid (sif'ə-loid'), adj. فەرەنگىدار: ناگرەدار: كەسنىگە كە فەرەنگى یا ناگرەى ھەبن

syphilology (sif'ə-lol'ə-ji), n. لە فەرەنگى یا ناگرە دەچن. زانستى فەرەنگى یا ناگرە (پىزىشكەوانى).

-syphilologist (n.).

syphilous (sif'ə-ləs), adj. = syphilitic.

syphon (sī'fan), n., v.t., v.i. = siphon.

Syriac (sēr'i-ak'), adj. سىرپان.

n. سىرپان: زمانى سىرپان.

Syrian (sēr'i-an), adj. سورى

n. (۱) سورى: ھاوواتاىەكى سورى. (۲) شێوہ زمانى ەرهەبى سورى

syringa (sə-riŋ'gə), n. لەيلاق: چەند جۆرە پوومكێكن گولەكانيان بۆنپان خۆشە.

syringe (sə-rinj', sir'inj), n. شىرپنە: سىنج: دەرزى.

syringomyelia (sə-riŋ'gō-mī-ē'li-ə), n. نەخۆشى يەكى مۇخى پىرپەيە.

syrinx (sir'injks), n. (۱) ئەندامى خۆرندنى بانندە.

Eustachian tube (٢) . panpipe (٢)

-syringeal (adj.)**syrup** (sir'əp, sūr'əp), *n.* خوشاۋ: دۇشاۋ: شىلە: شىلەي شىرىن! شەكرەۋ**syrupy** (sir'əp-i, sūr'əp-i), *adj.* (١) زۇر شىرىن: (- coffee, tea, etc.)

(٢) خۇشاۋى: دۇشاۋى: شىرىمى.

(٣) بەسۇز: لە پادە بەنەر ناسك يا شىرىن: (a - poem; ~ manners)

syssarcosis (sis'ār-kō'sis), *n.* پەيۋەست بۇرۇش دورۇ ئىنسان بە ماسولكە**systitial** (sis-tal'tik), *adj.* پادە: دەچىتەمەيەكە دەكشيت بە نۇبە (۱) (۲) (۳) (۴) (۵) (۶) (۷) (۸) (۹) (۱۰) (۱۱) (۱۲) (۱۳) (۱۴) (۱۵) (۱۶) (۱۷) (۱۸) (۱۹) (۲۰) (۲۱) (۲۲) (۲۳) (۲۴) (۲۵) (۲۶) (۲۷) (۲۸) (۲۹) (۳۰) (۳۱) (۳۲) (۳۳) (۳۴) (۳۵) (۳۶) (۳۷) (۳۸) (۳۹) (۴۰) (۴۱) (۴۲) (۴۳) (۴۴) (۴۵) (۴۶) (۴۷) (۴۸) (۴۹) (۵۰) (۵۱) (۵۲) (۵۳) (۵۴) (۵۵) (۵۶) (۵۷) (۵۸) (۵۹) (۶۰) (۶۱) (۶۲) (۶۳) (۶۴) (۶۵) (۶۶) (۶۷) (۶۸) (۶۹) (۷۰) (۷۱) (۷۲) (۷۳) (۷۴) (۷۵) (۷۶) (۷۷) (۷۸) (۷۹) (۸۰) (۸۱) (۸۲) (۸۳) (۸۴) (۸۵) (۸۶) (۸۷) (۸۸) (۸۹) (۹۰) (۹۱) (۹۲) (۹۳) (۹۴) (۹۵) (۹۶) (۹۷) (۹۸) (۹۹) (۱۰۰)**system** (sis'təm), *n.* (١) كۆنەلە (the solar ~) . (٢) جىهان

(٣) لەش: (Greasy food is bad for one's ~)

(٤) كۆنەلە بىرۈپايەكى يەكفرەۋ.

(٥) رىمازا پەيۋە: دەستورى كار: نەخشە: رىنگە: شىۋە:

(a good - of teaching English)

(٦) رىندا: (The political ~ is to blame.)

(٧) كۆنەندامى لەش: لەش: (the digestive ~)

(٨) دەسگا . (٩) رىك و پىكى.

(١٠) چەند رىنگەيەكى ھاتوچۇي بەيەكداچوۋ: (the railway ~)

systematic (sis'tə-mat'ik), *adj.* Also systematical, (١) رىندە، پىك: پەيۋەي: لەسەر پەيۋە پۇيشتوۋ

(a ~ approach to solving a problem.)

(٢) پۇل پۇل كەرى (زىفەمەرىۋاشى).

-systematically (adv.)**systematics** (sis'tə-mat'iks), *n.pl.* زانستى ھاپۇل كىردن: ھاپۇلكارى.**systematism** (sis'təm-ə-tiz'm), *n.* (١) ھاپۇلكارى: پۇل پۇل كىردن. (٢) لەسەر پەيۋە يا رىمازىك پۇيشت.**-systematist (n.)****systematize** (sis'təm-ə-tiz'), *v.t.* رىنكخستى: رىنكخستى بەپىنى پەيۋەيەك: رىزكردن: پۇل پۇل كىردن: رىك و پىك كىردن.**-systematization (n.)****systemic** (sis-tem'ik), *adj.* ھەمۇ لەش دەگرىتەمە: بە ھەمۇيەدا مەۋجۇدەتەمە (رىنكفرەۋ: دەزگا).**systemize** (sis'təm-iz'), *v.t.* = systematize.**ystole** (sis'tə-lē'), *n.* (١) چوونەمەيەكى دل: كىزىپوۋنى دل. (٢) كورنكردنەمەي بىرگەيەكى دىرئۇ.**-systolic (adj.)****syzygy** (siz'ə-ji), *n.* (١) لەيەك نىكىبوونەمەي مانگو پۇزۇ: بەرامبەرى مانگو پۇزۇ. (٢) چووتىن شىنى ھاپۇيەمەندى دار.

T t

T, t (tē), n.

- (۱) تیبی بیستمی تلف وین تینگلینزیه.
- (۲) دهنگی نم تیبیه: "تی" (۳) (۱) قالبی نم تیبیه.
- (ب) نم تیبیه به چاپکراوی یا هملکه نراوی.
- (۴) بیستم: نیشانه‌ی بیستمه له ریزنگدا.
- (۱) قابیه‌تی نم تیبیه (۲) بیستم: بیستمین.

adj. T (tē), n.

adj. T (tē), n. adj. to a T, 't, tab (tab), n.

- (۱) شینگه له شینوهی T دا. (۲) ژماره (۱۶۰) ی پڑمانی.
- له تیبی "T" دهچیت.
- به‌تواوی: کتومت: ده‌لواوهق.
- شینوهی کورته بۆ "it": ('do'; 'tis; 'twas).
- (۱) قولنه ایو شت هه‌لواسین یا پاکیشان.
- (۲) چمکی پازنه‌ره‌وهی جل و بمرگ.
- (۳) گونچکه کارت یا کاهزی سر دهره‌نناو (فاینگاری).
- (۴) [Colloq.] لیستهی حساب (چیشخانه).
- (۵) پووکی بچورکه به بالی فرۆکه‌وه بۆ هارسه‌نگی یا لنگه‌گرتن.
- چاودنیری کردن (بۆ جلوه کردن).
- سوسه به سره‌وه کردن: حساب بۆ پاگرتن.

tabanid (tab'ə-nid), n. tabard (tab'ərd), n.

- خهره‌نگه‌زا: خهره‌نگه‌زا: میشه‌کهرانه.
- (۱) جزره چاکه‌تیکی ده‌لیه.
- (۲) جیهیکی قول کورتی نه‌خشینتراره سوارچاکان لاسر قه‌لقانه‌کانیا‌نه‌وه له‌بهر یار ده‌کرد.

tabaret (tab'ər-it), n. Tabasco (tə-bas'kō), n. tabby (tab'i), n.

- قوماشیکی ناوریشمی میل میله.
- سوسیکی توننه.
- (۱) ناوریشمی شه‌پولدار.
- (۲) پشیلهی خۆنه‌میشی میلی په‌شداره. (۳) پشیلهی منی مالی.
- (۴) گوره کچ: قهیره کچ. (۵) ناره‌تی غمیه‌تچی.

adj.

v.t. tabernacle (tab'ər-nak'l), n.

- (۱) (۱) لانه‌ی سره‌ده‌می (وهک چاس): چادر ده‌وار (ب) خانوو: مال: نشینگه.
- (۲) له‌شی مرۆف (وهک تارامگه‌ی ژبان) (۳) که‌نیشته: په‌رستگای جووله‌که.
- (۱) قوزبشی په‌په‌کر یا ششی کۆشی پیروز.
- (۲) په‌رستگای مۆرمونه‌کان. (ب) کلنسه‌ی گوره.
- (۳) ده‌فری نانی پیروزی شینوی قوربانی (خاچ په‌رستی).
- (۱) له لانه‌ی سره‌ده‌میدا ژبان له چادردا دانیشتن.
- (۲) بۆ سره‌ده‌میک مانه‌وه: قیدا نیشته‌جن بوون یا مانه‌وه.

v.t.

-tabernacular (adj.).

tabes (tā'bēz), n. (۱) دهرده باریکه: سیل: پووکانه‌وه. (۲) tabes dorsalis

-tabetic (adj.).

tabes dorsalis, tabla (tab'lə), n. نه‌خۆشی‌یه‌کی بره‌بره‌ی پشته. ته‌پل.

tablature (tab'lə-chēr), n. (۱) نیشانه‌نکاری‌یه‌کی کۆشی مۆسیقا. لیدانه بۆ دیاری کردنی ئهر په‌تجه‌ر ئی‌یانه‌ی بیویسته به‌کار به‌یترن.

(۲) ته‌خته به‌رد یا پووکی نه‌خش لاسر هملکه‌نراو یا نیگار لاسر کنیشاره.

table (tā'b'l), n. (۱) ته‌خته به‌رد، دار، یا ناسن (بۆ نه‌خش لاسر هملکه‌ندن). (۲) میز: میزی تان خواری: خوان: سفره. (۳) میزی پازاوه به خواری‌ده‌منی. (۴) خواری‌ده‌منی سار میزینکی وه‌ها (۵) دانیشتووانی سار میزینکی وه‌ها. (۶) خشته: لیسته: (the multiplication). (۷) tableland (۸) میزی نیش.

(۹) شانه‌ی ده‌قی دیوی ناوه‌وه دهره‌وه‌ی کله‌لی سار. (۱۰) stringcourse

(۱۱) (۱) لایه‌کی ته‌خته‌ی تاوله. (ب) [Obs.], تاوله: ناره. (۱۲) چین (زهمینه‌ناسی)

(۱۳) (۱) دیوی ته‌ختی سره‌وه‌ی به‌ردی به‌نرخ. (ب) به‌ردی به‌نرخ وه‌ها. (۱۴) به‌ری ده‌ست: به‌ری له‌پ.

v.t. (۱) [Rarc] ، خشته‌کردن: ایسته‌کردن: خشته بۆ کردن. (۲) خشته سار میز.

(۳) دواخستن (باسیک له کۆز یا په‌رله‌ماندا) یا ش خستن، نواخراوه بۆ نواری (باسیک له کۆز یا په‌رله‌ماندا).

on the table, هملکه‌نراوه‌ی باروئوخیک به‌تواوی (له خراپه‌وه بۆ باش یا له ژیرکه‌وتن و دژانه‌وه بۆ سهرکه‌وتن و بردنه‌وه).

turn the tables, (۱) (۱) وینه: تابلو. (ب) باسکی پوونی وینه ناسایی. (۲) باروئوخیکی ووروژنه‌رو کوتیبری

tableau (tab'lō, tab-lō'), n. tableau vivant (tā'blō' vā'vān'), [Fr.], خۆنوواندینکی

بۆ جووله‌ی سر شانۆیه به جلی پازاوه‌وه. سهرمیز: سفره.

table-cloth (tā'b'l-klōth), n. (۱) میزی تان خواری شوئیل یا چیشخانه. (۲) خۆراکی پۆژانه‌ی نوئیل یا چیشخانه به نرخیکی تاییه‌تی ده‌شتی به‌رزو به‌ر په‌ره‌لا.

tableland (tā'b'l-land'), n. سهرمیزو ده‌سته‌سوی کاغه‌ن.

table linen, خوی‌ی سهرمیز: خوی‌ی چیش: خوی.

table salt, (۱) که‌چیک: (۲) پو که‌چیکینی چیشته.

table-spoon (tā'b'l-spōōn', tā'b'l-spoon'), n. که‌چکی چیشته. (۲) پو که‌چیکینی چیشته.

table-spoonful (tā'b'l-spōōn fool, tā'b'l-spoon-fool'), n. پو که‌چیکینی چیشته.

tablet (tab'lit), n. (۱) ته‌خته به‌رد، دار، یا ناسن. (۲) ته‌خته به‌رد، دار، یا ناسنی شت لاسر هملکه‌نراو هه‌لواسراو.

(۳) په‌ره‌ی تنکی کانزا، سه‌ده‌ف، یا دار بۆ لاسر نووسین. (۴) ده‌سته‌یه‌ک له په‌رانه. (۵) تیانوس: په‌راو: ده‌فتەر. (۶) قالب (سابوون و شتی وه‌ها).

(۷) هه‌ب: ده‌نکه ده‌رمان: (an aspirin).

table talk, گفتوگۆی سار تان خواری.

table tennis, تینسی سهرمیز: پینگ پونگ. (هه‌روه‌ها: "ping-pong")

tableware (tā'b'l-wār'), n. پیویستی سار میزی تان خواری. (که‌چیکو چنگال و قاب): قاب و قاچاق.

table wine, مه‌ی سار میزی تان خواری: ئهر جۆره شه‌راییه که له‌گه‌ن خواری‌ندا به‌خواری‌نه‌وه (که له‌ی کحووله‌کی که‌مه).

(۲) (۱) تعقل (به تائیهتی هی درژو سردمی).

(ب) لیکدان؛ پیکره نووسانی سردمی. (۳) ینگئی پیچاویچ

(۴) پیمازی نوی؛ پیمازی جیا له پاوردوو. (۵) خولردممنی؛ خوراک

(۶) (۱) پمتی دابستنی چمکی بایموان. (ب) نام چمکه دابستاره.

(۷) (۱) پیمازی کمشتی. (ب) گزینی پیمازی کمشتی.

(ج) بهرو پوی با پزیشتنی کمشتی. (د) پزیشتنی پیچاویچی کمشتی.

v.l. (۱) پیوه نووساندن به بزماری کورتی سرپان.

(۲) پیکره نوورینه؛ لیکدان به تعلق زلو سردمی.

(۳) خستنه سر (پاشکن) بژ زیادکردن؛ پیومان:

(~ an amendment to the bill)

(۴) (۱) گزینی پیمازی کمشتی بهرو با

(ب) مفاوه پیکردنی کمشتی له پاندندا بهرو با.

v.l. (۱) به پیچاویچ پزیشتنی.

(۲) پیماز گزین له پرا له پهلونست گزین و ینگئی تازه کرتنه بهر.

(۳) گزینی ینگئی کمشتی.

(۱) کهرسه (نامین): (fishing ~).

(۲) گوریسو خولخولکه (بژ بهرزکردنوهو هینانه خوارموی شت)

(۳) بهرنگارپوون و وستانی یاریکری بهرامبر (فوتبولی نهمریکی)

(۴) نام یاریکره. (۵) گوریسو بایموان دارکمشتی.

v.l. (۱) زینکردن. (۲) کرتن؛ به دست کرتن.

(۳) چارمسرکردن؛ هملی چارهکردن دان؛ خمریکی چارهکردن پوون؛ کردن:

(to ~ a problem, job, etc.)

(۴) بهرنگارپوون و وستاندنی تژپ (فوتبولی نهمریکی).

v.l. بهرنگارپوون و وستاندنی تژی به دست تژی بهرامبرمروه.

لینچ؛ سریشاری.

tacky (tak'ɪ), adj.

(۱) پهرپوت؛ کونه؛ پیسوپخل.

(۲) ناشوین (کردهوه، پهروش)؛ تابهجن؛ هیچوپووج.

(۳) زهق؛ بریقهدارو همزان بهما.

-tackiness (n.).

taco (ta'kɔ), n. تاکو: جوره ساندویچیکه بریتویه له نانی پهقی ناخنراو

به شتی وهک گوشتی قیبه یا پهنی... هند.

taconite (tak'ə-nit'), n.

تاکونیت: بهردی تاسن؛ تاسنی خاو.

tact (takt), n.

(۱) هسستی بهرکوتن؛ هسستی دست لیدان.

(۲) سلیقه؛ هسستو هوشی کومهآیبتی راست؛ لئها تویسی له کاروباری

کومهآیبتی و دیبلوماسیدا؛ چارهکردنی گبرگرفت به جوانی و ژیری

بژ زوریکردنی کس: (An ambassador must have great ~).

tactful (takt'fal), adj. به سلیقه؛ گبرگرفت چارهکمر به جوانی و

ناسکی و ینگدینگی: (a ~ reply; a ~ person).

-tactfully (adv.); tactfulness (n.).

tactic (tak'tik), n.

تکتیک.

adj. = tactical.

(۱) تکتیکی؛ تائیهتی به تکتیکی سویایی.

(۲) تکتیکزان؛ به تکتیک.

-tactically (adv.).

tactician (tak-tish'ən), n.

(۱) تکتیکزان؛ به تکتیک؛

شارهزای تکتیکی چمگ. (۲) بهرپوه بهری لئها توو.

tactics (tak'tiks), n.pl. (۱) تکتیکی چمگزان؛ هونری تکتیکی

چمگ. (۲) ینگه (بژ هینانندی مههستیک)؛ پئی لئها توه.

tactile (tak'tl, tak'til), adj. (۱) هسستینگراو؛ دست بهرکوتوو؛

دست لی گبروو. (۲) تائیهتی به هسستی دست لیدان؛ تائیهتی به هسستی

بهرکوتن.

-tactility (n.).

taction (tak'shən), n.

بهرکوتن؛ دست لیدان.

tactless (tak'tlis), adj. بن سلیقه؛ نمان (نهریتی کومهآیبتی و

tabloid (tab'loid), n.

(۱) حباب؛ دهنگه دهرمان.

(۲) پورژانهمیکی بچووی پر له وینره دهنگوباسی وورژننهر.

adj.

گورت؛ گورتکراوه

taboo (tə-bōō', ta-bōō'), n. (۱) قهدهغهکردن له بهر پیروزی یا خرابی

(کار، شت، کردهوه، خهک)؛ حرام کردن

(۲) شت یا کاری قهدهغهکراو؛ شتی پیروزی یا خرابی حرام کراو.

(۳) قهدهغهکاری (به پزی نهریتی کومهآیبتی).

adj.

(۱) قهدهغهکراو (له بهر پیروزی یا خرابی)؛ حرام؛ حرام کراو.

(۲) قهدهغه به پزی نهریتی کومهآیبتی.

v.l.

(۱) قهدهغهکردن (له بهر پیروزی یا خرابی)

(۲) قهدهغهکردن به پزی نهریتی کومهآیبتی.

tabor (tā'bēr), n.

تهپلی بچووک

v.l.

تهپلی بچووک لیدان

taboret (tab'ə-rit, tab'ə-ret'), n.

(۱) تهپلی بچووک

(۲) کورسی بن پشت؛ نهمسکملی. (۳) تهپلنگیکی جوان.

(۴) چواچپوهی نهفتشکاری

tabour (tā'bēr), n. & v.l. = tabor.

tabouret (tab'ə-ret', tab'ēr-it), n. = taboret.

tabret (tab'rit), n.

(۱) تهپلی بچووک

(۲) [Obs.] تهپلی؛ تهپلی بچووک لیدر.

tabular (tab'yoo-lēr), adj. (۱) پوو تخت؛ تخت: (rock ~).

(۲) (۱) خشتهکراو؛ ینگخراو له شیوهی خشتهدا.

(ب) به خشته زمیردراوه یا لیکدراوه توه.

tabula rasa (tab'ū-lə rā'sə), [L.], (۱) تخته بهرد. دار. یا

کانزای هیچ لهسر هملنهکنراو؛ تختهی پوت یا پاک

(۲) میشکی ساف وهک هی مندل (که هیشتا هیچی تیدا نییه).

tabulate (tab'yoo-lāt'), v.t.

(۱) ژماردن؛ لیکدانوه

(۲) ساف کردن؛ تخت کردن.

adj. (۱) پووتخت؛ تخت. (۲) له پهره یا تهبهتی تمکوه ناسویی پیکهاتوو.

-tabulation (n.).

tabulator (tab'yoo-lā'tēr), n.

(۱) ژمیریار

(۲) پیژمیر؛ نامیری ژماردن

(۳) نامیری خانهکردن یا خشتهکردن ژماره له چاپکردا

tacamahac (tak'ə-mə-hak'), n. (۱) جهوی بهمکی بژ تیره

(له مصلحههر بهورد؛ بهکار دینت) (۲) دارنکه وهک چنار یا سپیدار (نهم جوره

جهوی به دهردهدات).

tachometer (tə-kom'ə-tēr), n.

تاکومتر؛ پیوهری خیرایی

خولانهوه.

-tachometric (adj.); tachometry (n.).

tachy- (tak'i),

پیشگرینکه بهمانای خیرا (tachy-meter)

tachycardia (tak'i-kär'di-ə), n.

دلکوتن.

tachygraphy (ta-kig'grə-fi), n. کورتنه نویسی به تائیهتی هی

یونان و بژمانهکان.

tachylite, tachylite (tak'i-lit'), n. تکلیت؛ جوریکنه له بازولتی

شوشهیی پهن

tachymeter (ta-kim'ə-tēr, tə-kim'ə-tēr), n. نامیری پووپیوی

خیرای دوروی و بهری

-tachymetry (n.).

tacit (tas'it), adj.

(۱) بن دهنگ

(۲) نهووتراو؛ ندرکنراو بهقام و اراگمیرانرا؛

(~ consent, agreement, approval, etc.)

taciturn (tas'ə-tüm'), adj.

نهدو؛ کم دوو؛ قسهمنکرا؛

همیشه بن دهنگ.

-taciturnity (n.); taciturnly (adv.).

tack (tak), n.

(۱) بزماری کورتی سرپان.

tactical

پهفتار نوواندن) (a ~ reply; a ~ person)
tactical (tak'chōō-əl), *adj.* تايهتي به هاستي دهست ليدان يا
 بهرکوتن
tad (tad), *n.* خداال کور
tad (tad), *n.* به خنيک توژنک:
 (She looked a ~ bigger than him.)
tadpole (tad'pōl), *n.* سمرينکوته
tad (tad), *n.* ۱. کيشانه يه يکي بچووکي چيني يه. (۲) پارهمي چيني يه.
taenia (tē'ni-ə), *n.* ۱. سهرينج
 ۲. نيلماسکي شريتي لمش (تويکاري) (۳) تيره (خانوسازي).
 ۴. کرمي شريتي
taeniace (tē'ni-ə-sīd), *n.* کرمي شريتي کوژ (دهرمان)
taeniasis (ti-nī'ə-sis), *n.* نه خوژي کرمي شريتي
taffarel, tafferel (taf'ə-rel', taf'ēr-əl), *n.* ۱. سمروري
 ۲. پشني کمشني. (۳) taffrail
taffeta (taf'i-tə), *n.* تافته: قوماشيني ناوريضمي يه (بؤ جلي ژاننه)
taffrail (taf'rāl), *n.* مبرده ي پشني کمشني
taffy (taf'i), *n.* ۱. جزيره جيفلات يه کمه
 ۲. مرامي زهان لوسسي
tafia (taf'i-ə), *n.* خواردينه يه يکي مستکرمه
tag (tag), *n.* ۱. چمکه جليني سراي شؤرپوومه. (۲) چمکي شؤرپوومه
 ۳. مورکي قهيتاشي پيلاو
 ۴. بارچه پيرويه يکي پهنگينه به داري پاره ماسي يه
 ۵. بيشانه (که ده نرين به فروتمه يه کمه نرخ و قه باره و شني وهماي تيدا
 ده نووسرت: کاتي ناو و تونيشان و ناو پوک (که له شتيک ده نرين).
 ۶. کؤتابي پهنگيني و تار يا چيرک
 ۷. يه دنيکي کورته له کؤتابي وهما و به کارده هينرنت.
 ۸. دوا ووشمکاني گؤزايه يک يا ووتهي نوئنه رنک.
 ۹. دوا بهش: کؤتابي: دوا ويايي.
 ۱۰. قولفه (به جلينگه بؤ هئواسيني يا به جزموه بؤ هئکلنيشاني).
 ۱۱. نووسيني رازاوه
 ۱۲. (۱) کاکول: پرچي لوول: تيلک: گيسور.
 (ب) توپمه بهرگن يا خوري لوول و له يهک ناو.
 ۱۳. [Obs.] جه ماومري رهش و پووت.
 ۱۴. ياري يه يکي خداآنه يه له چارشارکني ده چيت يه ين چاو بهستنه ره:
 (to play -)
v.t. ۱. نيشانه کردن: کاتي ناو و تونيشان و ناو پوک ليدان
 ۲. کؤتابي پن هيناشي و تاريک به ووته يه يکي پهنگين
 ۳. گرتنه يا دهست ليدان (له ياري خداآني و له چارشارکندا).
 ۴. [Colloq.] خؤ پيدا هئواسين: دواگرتن و له کؤل نه بوونه ره.
v.i. (~ along), [Colloq.] خؤ پيدا هئواسين: شوين کورتن و له کؤل نه بوونه ره.
tagalong (tä-gä'long), *n.* خؤ هئواس.
tag along, [Colloq.], خؤ هئواسين: شوين کورتن و لي نه بوونه ره
 هميشه له گندا بوون يا بوون به پاشکؤ.
tag day پوزي پيتاک کؤرکده روه کارت دان به پارده رمان
tag end, ۱. چمکي شؤرپوومه: کلک
 ۲. کؤتابي: دوا شت
 دارستان کاج
taiga (ti'gə), *n.*
tail (tāl), *n.* ۱. کلک. (۲) کلکه ناسب (که له بهر دهس پاشاره هئلمگير).
 ۲. کلکي ناستيره ي کشاو.
 ۳. تورگ: قنگ: کلنچکه: پشتمه: پاشيه ند.
 ۴. [pl.] خت (شيرو خت): (heads or -s)
 ۵. پرچي هؤناره ي درؤژ.
 ۶. ريزه خئلکي چاو هوانکس (ب) دهست ويونه ند.

tailor-made

(Colloq.] (۱) (pl.) (۸) چاکه تي کلک په پرسيلکمي، واته دوو فليقانه
 (ب) جلي په سمعي پياوانه ي شم.
 (۹) داميني جوگه يا ناستيرک. (۱۰) پشني فوژکه: کلکي فوژکه
 (۱۱) داميني په ر. (۱۲) دوا ديري کورتي برگه يکي هئله ست.
 (Colloq.] شوين پن: (The hounds were on his -).
 (۱۴) [Colloq.] سوسه: سيخوچ (که دواي کمسيک کورتين).
 (۱۵) [Vulgar Slang] قافرمه: ژن.
v.t. (۱) کلک بؤ کردن. (to ~ a kite).
 (۲) کلک برين: کلک قر تاندن.
 (۳) له دوايه و پويشتن: به دوايه هاتن
 (۴) ليدان: پيکمه به ستن: (~ two ideas together).
 (۵) سمري نيزگه يا خشت خسته ديوارمه.
 (۶) شوين کورتن (سورسه): دواگرتن (بؤ چاو ديري).
v.i. (۱) (~ out), بلاوه پيکرتن. (۲) سمر خرانه ناو ديوارمه
 (Colloq.] دواگرتن: له دوايه چوون يا هاتن.
 (۳) له زهري دان به پشندا (کمشني، يه لم).
 (ب) پووکرتنه شوينک (کمشني).
adj. (۱) له دوايه: له پشتمه. (۲) له دوايه هاتو: (a ~ wind).
 پاکرتن (له ترسه)
 with the tail between the legs, به به زويي: به شگاري: به ترسه و.
tail (tāl), *n. دانان يا ديار يکرتني ميراثي يک بؤ چمک نه ره يا ميراثه رينک و
 هنج کمسي تر
tailboard (tāl'bōrd', tāl'bōrd'), *n.* ده رگاي دوايه گاليسکي
 بار يا پيکاب (که لاده بري يا دادمه بري بؤ پارکرتن و داگرتن)
tail coat, چاکه تي کلک په پرسيلکمي، واته دوو فليقانه ي شؤر
tail dive, کورته خوارموي فوژکه به قنگدا.
tail end, (۱) کهفان: قنگ. (۲) دوا بهش: بهش هره دوا: پاشيه ند
 بنگر (مه جان) (۳) کؤتابي
tail-gate (tāl'gāt'), *n.* = tailboard.
v.t. شويني نوئومبيليني تر کورتن زور له نزيکمه: (to ~ someone).
v.i. نوئومبيل لينخويين بهم جوړه.
tailing (tāl'ing), *n.* (۱) سمرکؤزما: گمنده
 (۲) شو به شني خشتيني دهر يوقيوه که له ناو ديواردا چيگر بووه.
tail lamp, = tail-light.
taille (tāl), *n.* (۱) سهرانه ي پاشا يا دهره يکي فاهه نسا ي کؤن.
 (۲) کممري کراس: چؤنيه تي به بهرکرتني کراس.
tail-light (tāl'li'), *n.* چري پشني نوئومبيل
 (ههره ها: " tail lamp").
tailor (tä'lär), *n.* جلدروو: بهرگدروو
v.t. بهرگدرويوني کردن: جل دوروين
v.i. (۱) جل دوروين: بهرگدروو.
 (۲) جلي دهستکرد به بهرگرتن: جل بؤ کردن.
 (۳) درووستکردن يا گونجاندن به پوني پنيوستي و مهبستي تايه تي:
 (a speech ~ed to a special audience.)
 به تايه تي کردن:
 She ~s her novels to popular tastes.)
tailor-bird (tä'lär-bürd'), *n.* موله جلدروو: مەليني بچووکه گلا
 ده دوروت پيکمه به ريشال و هيلانه ي درووست دهکات
tailoring (tä'lär-ing), *n.* (۱) جلدرويوني: پيشه ي بهرگدروو.
 (ب) کارامه ي جلدروو. (۲) درووستکردن و گونجاندن شتيک به گونيزه ي
 پنيوستي و مهبستيگي تايه تي.
tailor-made (tä'lär-mäd'), *adj.* (۱) دهستدروو: دهستکرد:
 (a ~ suit)
 (۲) جوان دورواو: جوان و شوخ (جلي ژاننه)
 (۳) بؤ مهبستيگي يا پنيوستي يه يکي تايه تي درووستکراو: دهستکرد:
 (a ~ house, bed, chair, job, etc.)*

tailor's chalk, **tail-piece** (tāl'pēs'), n. (1) پاسبهند؛ پشکۆ؛ کلک؛ دوابهش (2) ژیمبند؛ پارچه‌یک ته‌خته‌داری سیگۆشەیی بچووکە له لای خوارووی نامیزی وهک که مانجیود سەری ژیکانی پیوه دەبەستریته‌وه (3) دەسته‌کێکە سەریکی لەمار دێراردە بیته (4) نه‌خش و نیگاری بچووکێ کۆتایی بەندیکی پەرتوو.

tail pipe, **tail plane**, **tail-race** (tāl'rās'), n. (1) لا خوارووی هۆگەیی ناوی ناش (2) ناوه‌زی ناوی ناش (3) هۆگەیی خنخە و پاشماوه‌ی کانگ.

tail-spin (tāl'spīn'), n. (1) کەوشە خوارووه‌ی فێزۆکە بەسەردار (2) به‌کلک حۆلانه‌وه (3) وورە بەردان؛ یووخان (دەروژ)؛ پشپۆی؛ شپۆزەیی.

tail wind, **tain** (tān), n. (1) پەرەکی تەنەکه (2) پەرەکی تەنەکه‌ی له‌ پشقی ناویته‌ دراو (3) له‌کەدار کردن؛ ماو پیسی کردن؛ بە‌دناو کردن

taint (tānt), v.t. (1) تیندار پیسی کردن؛ خراب کردن (2) نووشی نه‌حوسنی کردن (3) [(taint)] - رەند، کەش، پەنگ لێدان

v.t. (1) پەنگ نیکسپور خراب بوون؛ پیسی بوون؛ تینکپور (2) له‌که‌ پیسی ماو پیسی (3) [(taint)] - رەند

take (tāk), v.t. (1) گرتن؛ داگیرکردن؛ (2) گرتن به‌ تەله؛ به‌ تەنەوه کردن؛ پراوکردن (3) گرتن (داشی شەتره‌نج)؛ بردنەوه (4) دەست به‌ سەردا گرتن؛ زه‌وت کردن؛ ئی سەندن (5) گرتنەوه (توب له‌ یاریدا) (6) گرتن به‌ دەست؛ گرتن (7) گرتن (هەخۆشی)؛ توش بوون (8) هاش به‌ سەردا له‌چ؛ گرتن (9) لێدان؛ بیاندان؛ پیاکێشان (10) دلفراستن؛ دل را کێشان (11) خواران؛ خوارنەوه؛ هەناسە هەنکێشان (12) She hasn't taken any food in days.

(13) لەش دانە بەرا وەرگرتن؛ خستنه‌ بەرا (14) وەرگرتن؛ هینانە ناوا هینان

(15) جوتت بوون له‌گەڵ؛ گاین (16) کرتنه‌ حۆر سەرپەرشتی کردن یا به‌خێوکردن (17) کورس (18) گرتنه‌ نەستۆی خۆ؛ (19) چوووه‌ ژێرا کرتنه‌ نەستۆ؛ پین هەناسان

(20) بەلێندار؛ پەیماندار (21) بردن (کات)؛ پینچوون

(22) وەرگرتن؛ قبولکردن؛ کردن به‌ هی خۆ (23) پینویست بوون؛ ویستن؛ وەرگرتن

(24) بردنەوه؛ بردن (25) بەزاندن؛ ئی بردنەوه (26) (27) هەلیئاردن؛ هەنگرتن (28) (29) به‌کارهینان؛ نامێن

(30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

(ج) به‌ کۆی گرتن؛ گرتن (T - a taxi) (د) پینا بردنە بەرا به‌کارهینان؛ چوونه‌ ناو (I - shelter in the event of an air raid) (21) گرتن؛ تێدا دانیشتن (T - a seat) (22) تینچوون؛ پینویست کردن (It -s money to live in that town) (23) بۆ مانەوه؛ لێوه وەرگرتن (She took her shyness from her mother) (24) وەرگرتن (له‌ سەرچاوه‌یکەوه) (25) (1) نووسین؛ خستنه‌ سەر کاغەز (T - a letter) (ب) گرتن (T - a picture of us) (26) (1) دەربردن؛ وەرگرتن؛ قبولکردن (He can't - criticism, I can't - it any more) (ب) بەرگەگرتن؛ بەرھەڵستی کردن (The dam took the heavy flood waters) (ج) پراوکردن (I'll - your word) (د) لەسەر پۆششتن؛ پەرمەری کردن (ه) وەرگرتن؛ گرتن (to - something lightly; He -s things in stride) (27) کردن (T - a bath, walk, etc) (28) (1) وێ؛ پینان؛ لێوه هاتنه‌ ژۆردەوه (The boat took in a lot of water but remained afloat) (ب) جێن کردنەوه؛ گرتن؛ جێ تێدا بوونەوه (We can't - more than twenty guests) (ج) گرتن (پەنگ) (29) (1) وا تینگەبێشتن؛ وا لێکدانەوه؛ وا دانان (She took my silence for disapproval) (ب) وا دانان؛ پەوه دانان (They took him for a fool) (ج) به‌ تەنەوه دانان (I - pleasure to inform you) (20) بردن؛ هینان (Don't forget to - your umbrella) (21) بردن (This bus -s you past the museum) (22) لایردن (T - these dishes from here) (23) دەرھینان (The dentist took two molars) (24) هەرقاندن؛ کوشتن (The forest took these plants) (25) ئی دەرگرتن (ژماره‌ و پینان) (T - a biology course) (26) وەرگرتن؛ خوێندن (You were taken) (27) خەڵاتان؛ دەستگیر کردن؛ قیل کردن (The trip will - two hours) (1) سەندن؛ وەرگرتن؛ بردن؛ بوون به‌ خاوم (2) لەمێک گەرمبوون (دانی زنجیر یا پینچکە) (3) پەگ داکووتان؛ پەوان؛ سەوزبوون (Have the seeds taken?) (4) گرتن (ناکی) (The fire took rapidly) (5) سەرکەوتن؛ گرتن؛ کاربەر بوون؛ باش بوون (The smallpox vaccination took. The dye -s well) (6) به‌ دلی خەلک بوون؛ سەرکەوتوو بوون؛ پەسەند کران (The movie never took with the public) (7) (from -) ئی کەم کردنەوه؛ زمان پین گەماندن (The rumors - from his public image) (8) وا ئی هاتن؛ بوون؛ نه‌خۆش کەوتن (He took sick) (9) چوون؛ بۆ چوون؛ چوون بەرمو (I took to the open road) (1) (1) وەرگرتن؛ گرتن؛ سەندن؛ بردن (ب) شتی وەرگیراو یا پراو (2) ژماره‌ی نێچەری پراوکار به‌ یەک جار (وهک مەل و ماسی و گیاندارێ جوارین) (the day's - of fish) (3) دەسکەوت (بەتایبەتی له‌ بازرگانی‌یەک)؛ قازانج (4) [Slang] سەرچەمی دەرگانه‌ یا پارەیی بلیتی یاری‌یەک.

take-off

- (۲) پوښتنه: چوڼا دمست به گشت کردن. (۳) ټی دهر کردن؛ ټی داشکندن
- (۴) لیکردنومه (قورسای)؛ داگرتن. (۵) کوشتن؛ لمانو بردن.
- (۶) وینه لمانو گرتنومه یا دهر هینان.
- (۷) هملسان (فرۆکه)؛ فرین:
- (The airplane will take off in ten minutes.)
- (۸) [Colloq.] دمستپن کردن.
- (۹) [Colloq.] لاسایی کردنومه لاسر شانۆ.
- (۱) وا ټی هاتن؛ وهرگرتن (شپوه، مانا، هملوئست):
- (The word has taken on a new meaning.)
- (۲) به کری گرتن.
- (۳) گرتنومهست؛ گرتنه ناستۆ:
- (He has taken on new responsibilities.)
- (۴) بهرامبهر وهستان؛ بهرامگار بوون؛ دهره قهت هاتن.
- (ب) بوو پوښتن له گهل کردن؛ پیشپن کردن.
- پهله نکردن؛ لاسرخ کردن.
- (۱) ټی لا بردن؛ ټی دهر هینان؛ لیکردنومه.
- (۲) دهر هینان (پن) دان:
- (to take out a driver's license, a building permit, etc.)
- (۲) لیدان و لمانو بردن: (to take out a military target)
- (۴) [Colloq.] برندن دهره وه؛ له گهلدا چوونه دهره وه.
- (۱) گرتنومهست؛ دستپسار داگرتن:
- (He will take over the management of the hotel.)
- (۲) داگیر کردن؛ زهوت کردن.
- پوودان.
- پهگ داکوتان؛ چسپان.
- (۱) بو چوون (بو خو شاردنومه، حورانومه... هتد):
- (He took to the woods.)
- (۲) خوو پیوه گرتن؛ فیر بوون (خو): (He took to drink)
- (۳) هؤگر بوون؛ حمر لیکردن؛ چوونه دلوه:
- (The two took to each other right away.)
- سمرنشت کردن؛ به توندوتیژی لئیرسیستومه.
- (۱) بهرز کردنومه؛ هملپین.
- (۲) کورت کردنومه؛ لیکرتن (جل و بهرگی درؤژ یا پان).
- (۳) دانومه (قمن)؛ هملزین.
- (۵) چاودیزی کسینک گرتنه ناستۆی خو؛ گرتنه دمست.
- (۶) پن ویران (کارینک یا نهر کینکی گران).
- (۷) قسه پن برین به توووه یی بیهوه.
- (۸) تپهه لچوونه وه؛ دستپنکردنومه. (۹) پیچوون؛ خایاندن.
- (۱۰) گرتن (جینگه)؛ داگیر کردن (جینگه):
- (The couch will take up most of the space.)
- (۱۱) (۱) پیشه بو خو ملبزاردن.
- (ب) پشتی خوئندن ملبزاردن.
- (۱) گرتنه ناستۆ (نهرک، کار)؛
- گرتنومهست. (۲) دستپنکردن.
- بوون به نؤست؛ هؤگر بوون؛ هاوهمی کردن؛
- هاوپیژی له گهل کردن.
- (۱) هملوه شاندن؛ لیکه کردنومه (مکینه). n. take-down (tāk'doun)
- (۲) [Colloq.] ریسوایی؛ نابووو چوون؛ شکان.
- به ناسانی لیکه دهر کتومه یا هملدهره شینئری (مکینه). adj.
- مووچی سافی (پاش یاچ ټی دهر کردن).
- take-home pay,
- ساخته؛ گزی؛ هملخه لتادن؛ فیل. take-in (tāk'in)
- taken (tāk'n), past participle of take.
- واق وورمان؛ حهپسان؛ سمر سوورمان؛ همل سله مینومه.
- taken aback,
- (۱) فرین؛ هملسان (فرۆکه)؛ بازوودان.
- take-off (tāk'ōf), n.
- (۲) شوینی فرین یا هملسانی فرۆکه؛ جزی لئوه بازوودان.

take-down

- (۵) (۱) پهره دیمکی فیلیم که بگهئین بهین وهستانی کامزراکه
- (ب) وهرگرتن نهم پهره یه.
- (۶) [Slang] هملن؛ چار: (He got the answer on the third)
- take aback, سمر سوورمان؛ حهپسان؛ واق وورمان.
- take a back seat, دهری ناگرتن بینن؛
- پشگدان نه خهتکی تر بو پیشپن هوی کردن.
- take advantage of, (۱) همل هینان؛ سوود ټی وهرگرتن.
- (۲) بهکارهینان بو سوود یا نامانچی خو؛ سوودی ناپوه؛ ټی وهرگرتن؛ بهکارهینان
- (to take advantage of somebody when he is down)
- take after, (۱) چاودن کردن.
- (۲) لئچوون؛ لیکردن (به شپوه یا به کردنومه)؛ چوونه سمر:
- (He takes after his father.)
- take amiss, (۱) بهمهله داچوون؛ همله کردن.
- (۲) به همله تنگه یشتن و لویر بوون یا پن ناخوش بوون.
- take apart, (۱) هملوه شاندنومه؛ هملوه شان؛ لیکه جیا کردنومه.
- (۲) لیکوئینومه به ووردی (به تاییهتی بو کمر و کووپی دهره شتن).
- (۳) [Colloq.] شپو وپ کردن؛ بیراز کردن؛ زور به توندوتیژی له گهلدا
- چاودنومه
- take at one's word, بهواپنکردن
- take back, (۱) وهرگرتنومه؛ سهندنومه؛ بردنومه.
- (۲) پاشگمر بوونومه؛ کیشانومه.
- take care, ووریا بوون؛ ناگا له خو بوون.
- take care of, چاودنیری کردن؛ ناگا ټی بوون؛ به خلیو کردن؛
- سمر بهر شتی کردن.
- take charge, گرتنه ناستۆی خو؛ گرتنه ژیر دمستی خو؛ گرتنومهست.
- take down, (۱) داگرتن؛ هینانه خوارومه. (۲) (۱) برینومه (دارو دهره هت).
- (ب) پوو خاندن (ج) هملوه شاندن؛ هملوه شاندنومه؛ لیکه کوردنومه.
- (۲) دامالین. (۳) له لووت دان؛ شکاندن.
- (۵) تۆمار کردن؛ نووسین؛ نووسینومه؛ خستنه سمر کاغز.
- take effect, (۱) کار پیکردن؛ خزانه کار:
- (The salary increase takes effect next month.)
- (۲) نهجام بوون؛ نهجام دهره کوهتن.
- take five (or ten), پشوویمکی کورت دان (بو پینج یا ده خولهک)
- take for, (۱) بهوه دانان؛ وا سمر کردن؛
- (They took him for a fool.)
- (۲) وا زانین به همله؛ به همله وا دانان.
- (۳) [Slang] گزی لیکردن؛ ټی کیشانومه.
- take (someone) for a ride, (۱) فراندن و کوشتن.
- (۲) دستپن؛ ساخته لیکردن؛ گزی لیکردن؛ فیل لیکردن.
- take for granted, (۱) به راست و دروست دانان.
- (۲) ترخ نمرانین؛ به هیچ دانان؛ بایهخ پن نمدان.
- take in, (۱) وهرگرتن. (۲) همل کردن (بایمروانی بهلمه و کشتی).
- (۳) کورت کردنومه (جل و بهرگی). (۴) گرتنومه؛ هینانه ناوخووه.
- (۵) تنگه یشتن. (۶) گزی کردن؛ فیل کردن؛ دستپن.
- (۷) سمر لیدان؛ چوون (گهشت)؛ بینن: (We took in all the sights)
- take in vain, سوئند به درؤ خواردن (به تاییهتی به خود).
- take it, (۱) وا زانین؛ بریا؛ و بوون؛ وا دانان.
- (۲) [Colloq.] دهر بردن؛ خو؛ اگرتن (له بمر په خنه ناخوشیدا)؛ بهرگرتن.
- take it lying down, [Colloq.] بهر هلستی نکردن؛
- خو دان به دستومه بهین هیچ بهر هلستی بیهک.
- take it on the chin, [Slang] بهزین؛ ناخوشی چهشتن.
- take it out on, [Colloq.] داخی یهکنک یا شتته به یهکنکی تر پشتن؛
- داخی دلی خو پن پشتن
- take off, (۱) داگندن؛ لمانو داگندن.

take-over

٣. [Colloq.] لاسايرى يەككى نەنتىكەي سەر شانۇ: لاسايرى كارىكاتۇرى.
 (١) گرتنە دەست: دەستبە سەرداگرتن. **take-over** (tāk'ō'vēr), n.
 ٢. داگرتن.
taker (tāk'ēr), n. بەرگەر
take-up (tāk'up'), n. (١) كورنەنەردە لىگرتن (جەل و بەرگ) ٢. تامبىرى بوندىگەنەردە.
taking (tāk'ing), adj. (١) سەرنج پاكىش: دۇنقىن: جوان ٢. [Colloq.] درمى: درم
 n. (١) بەرگرتن: بىردن: سەندن: (٢) نىچىرى باوكراو يا گىراو.
 ٣. [Colloq.] ووروزان. (٤) (pl.) دەسكەرت: قازانچ.
talapoin (tal'ə-poin'), n. (١) ووشكە سۇلى بۇودى ٢. جۇرە مەيەونىكى بچووكە.
talaria (tə-lār'i-ə), n. پىلاو يا قۇلەپىن: بالدار (ئەلسانەي يۇنانى).
talc (talk), n. تەك: كانزايەكە بۇدرەي ن: دروست دەكرى: بۇدرە: تۇزى بۇدرە.
 v.t. تەك لىدان: بۇدرە لىدان.
talcosed (tal'kōs), adj. Also talcous, تەكلى: تەكلى تىدايە: talcose (tal'kōs), adj. Also talcous, بۇدرەي: رۇشەي پىشورە بىينە).
talcum (tal'kəm), n. بۇدرە: talcum powder (٢). talc (١).
talcum powder, بۇدرە.
tale (tāl), n. (١) چىزۇك: سەرگورۇشە: سەرگورۇشە ٢. داستان: (٢) بەدگۇسى: قسەي خراب: قاوى خراب: ٣. رىق سۇو دەنەسە [Archaic] (٤). سەرجهم: ژمارە:
 (The flood's ~ of dead is twenty.)
 ٥. [Obs.] ئاخاوتن: قسەردن.
tell tales, قاوى خراب نائەو: قاو داخستن: ئابورە بىردن.
tale-bearer (tāl'bār'ēr), n. قاوى خراب بىلوكەرەو: بەدگۇ: ئابورەبەر
tale-bearing (tāl'bār'ing), adj. بەدگۇ: ئابورەبەر: قاو خەرمەو.
 n. بەدگۇسى: ئابورە بىردن: قاو خەستەو.
talemonger (tāl'mun'gēr), n. = talebearer.
talent (tal'ənt), n. (١) جۇزىكە لە بەكەي كىشان: پارەي كۇن ٢. بەرە: تواناي زگماكى: تواناي دانايى ٣. بەرەداران: خەلكى بەتواناي يا بەرەدار.
 (He encouraged young ~.)
 ٤. [Slang] قۇمارچى: بان: گەرەكەران.
talented (tal'ən-tid), adj. بەرەوەر: بەرەدار: بە بەرە
talent scout, بەرەدار دۇزەرەو: كەسنىكە خەلكى بەرەدار دەدۇنقىنە
 بۇ شانۇ وەرۇش و جۇرەها پىشە
talent show, خۇ ئواندىكى بەرەدارانى تازەيە بۇ ھەنۇردى باشقۇرىن (لە گۇرانى بىزى و ئواندىن).
taler (tāl'ēr), n. جۇرە پارەيەككى زىوي ئىلمانى كۇنە.
tales (tāl'ēz), n.pl. (١) خەلكى بانگ كراو بۇ پىكرەنەو: جىزى بەتالى ٢. دەستەي سۇندىخۇزان (دادگەرى). (٢) بانگ كورنى خەك بۇ ئەم مەبەستە.
talesman (tāl'z'mən, tāl'iz-mən), n. سۇندىخۇرى پىكار:
 كەسنىكە دەخۇرۇتە سەر دەستەي سۇندىخۇزان بۇ تەواوكردى ژمارەي دەستەكە.
tale-teller (tāl'tel'ēr), n. (١) story-teller (٢) tale-bearer: ٢.

talking picture

(بۇ باومەشكىن چەترو كاغىز بەكار دەمەندىت).
 (مەرەھا: " talipot palm ").
talisman (tal'is-mən, tal'iz-mən), n. (١) ئوشقە: چاومۇزارا ٢. جادووا شتىكى جادووى:
 تەلىسم. (Her most powerful ~ was her beauty.)
 -talismanic; talismanical (adj.).
talk (tōk), v.i. (١) قسەردن: ئاخاوتن: دىوان. (٢) بە دەست و چاو قسەردن: (to ~ by signs). (٢) قسەي ھىچ و پوچ كورن: چەندەن. (٤) بەدگۇسى كورن: خرابە ووتنى كەسنىك. (٥) پاورۇز كورن: پىرس پىكرن.
 v.t. (١) ووتن: بە دەم ووتن. (٢) قسە پىكرن. (٢) باسكردن: لىكۇلىنەو. (٤) و لىكردن بە قسە بۇ كورن: سازكردن: (to ~ him into agreement) (١) ئاخاوتن: قسە: قسەردن: ورتووزا: كفتوگۇ: دەستەقنى. (٢) ووتار: (He gave a ~ at the university.) (٢) لىكۇلىنەو: لىدووان: باسكردن. (٤) قاو: بەدگۇسى: واتەوات. (٥) قسەي بىن بايەخ: قسەي ھىچ و پوچ: چەندەن: (It's just ~.). (٦) [Colloq.] شىوہ: زمان: زار.
talk around, (١) پىن سەلمانن. (٢) قسەردن بەين مەبەست دان بە دەستەو.
talk at, (١) توانج تىگرتن: قسە بۇ يەككە كورن بەلام لەگەل يەككى تردا ٢. بوون. (٢) قسە بۇ كورن بەين بايەخدان بە ھەست و نەستى گونگرەك:
 (She always talks at people, never with them.)
talk away, چەنەبازى كورن: نۇدۇزى كورن: نۇر قسەردن.
talk back, قسە پىن ووتنەو: لە بوودا ھەنگەرەو: چەنە بە چەنە وەستان.
talk big, [Slang], خۇھەنگىشان: ھىكەردن: لاف و گەزاف لىدان.
talk down, (١) كەسى بەرامبەر دەمكوت كورن بە دەنگى بەرزو نۇر ووتن. (٢) لە نرخ كەم كورنەو.
talk down to, نۇر بە ئاسانى قسەردن بۇ كەسنىك يا كەسنىك ھەر وەك نەو كەسانە ھىچ نەزان يا بىن مېشك بىن:
 (He always insults people by talking down to them.)
talk (someone) into, دل پىن داھىتان: سازكردن: سازاندن.
talk of, (١) باسكردن: لىدووان. (٢) نىازى خۇ دەربىرن.
talk one's head off, [Slang], وەپس كورن بە چەنەبازى: بىن تاقەت كورن بە نۇدۇزى.
talk out, (١) بە دوور دەرىزى باسكردن. (٢) بە دەنگى بەرز قسەردن. (٢) وەپس كورن بە چەنەبازى. (٤) [British], بە دەستەنقىست داخستنى دەنگدان لەسەر گەلالەي ياساپەك لە پەرەماندا بە نۇدۇزى.
talk (someone) out of, پەشيمان كورنەو: سارد كورنەو.
talk over, (١) باسكردن: لىدووان: لىكۇلىنەو. (٢) پىن سەلمانن: پاكىشانە سەر پاي خۇ.
talk up, (١) پىياھەلدان: بە باشە باسكردن. (٢) [Colloq.], بە دەنگى بەرز قسەردن. (٢) [Colloq.], بە بىن شەرمانە قسەردن.
talkative (tōk'ə-tiv), adj. چەنەباز: نۇدۇزى: ھەلمو: نۇدۇلى: لەرچە: سازنگە: نرىژدادى.
 -talkativeness (n.).
talker (tōk'ēr), n. كەسنىكى چەنەباز يا نۇدۇزى.
talkie (tōk'i), n. [Colloq.], فىلمى دەنگدار.
talking book, لەوانى پەتووك لەسەر تۇماركراو (بۇ كورنەكان).
talking machine, = phonograph.
talking picture, فىلمى دەنگدار.

talking-to

talking-to (tɒk'ɪŋ-təʊ), *n.* [Colloq.], **سرزمنشت**
talky (tɒk'i), *adj.* **talkative** (۱)
 (۲) رنسه 'دریزه' پندروا قسه یا گفتگوئی تیدایه: (*a ~, boring novel*)
tall (tɒl), *adj.* (۱) بالابور: بوزا 'دریزه' (بالا) 'کنهگت':
 (*a ~ woman, building, plant, etc.*)
 (۲) نومنده بالای بوزه یا دریزه: (*five feet ~*)
 (۳) [Obs.], جوانا 'شوخ' قوز: (ب) نازا: چاونترس.
 (۴) [Colloq.], فشه: دروزا 'بروای پین ناگرتی': (*a ~ tale*)
 (۵) [Colloq.], زلا: گموره: (*a ~ drink*)
 (۶) [Colloq.], فشه: بوش و خزهلکش: (*~ talk*)
 (۷) گران: کار: زحمهت: (*a ~ order to fill*)
tallage (tal'ij), *n.* (۱) زهوی‌یانه: باجیکی کوزه پاشاکانی لینگیز
 دهیان سهند (۲) زهوی‌یانه: باجیکه دهره‌بگ له جووتیارمکانی دهمند.
v.l. باجی زهوی ل سهند.
tallboy (tɒl'boi), *n.* = highboy.
tallier (tal'i-er), *n.* ژینریار
tallish (tɒl'ish), *adj.* نهختیک بالابور: تویک کلهگهت یا دریزه
tallith (tal'ith, tɒ'lis), *n.* کالیبه که وهک مینچ جووله‌کمان دهمند
 بهسار شانینادا له کاتی نوژنکردندا.
tallow (tal'ɒ), *n.* بزای پیو
v.l. (۱) به من چهرکردن! پیو لیدان.
 (۲) دابهستن یا قهلوکردن! ناژهل بوز بوزه‌گهی
-tallowy (*adj.*)
tally (tal'i), *n.* (۱) داری ژماردن: داریکی پله‌بهداره بوز حساب راگرتن
 (به‌تایه‌تی قهرن) (۲) شتی لاسر تومارکرا: (۳) حسابا ژمیره.
 (۴) به‌راسر: (۵) گونجانا له‌یک‌چوون: (۶) ژماره پله: (۷) نیشانه.
v.l. (۱) تومارکردن: (۲) (*~ up*), ژماردن! گوزکردنوه! لیکدانوه!
 سدرحه دهره‌نجان: (۳) نیشانه‌کردن: (۴) گونجاندن (دوو شت له‌گهل پمکرتی).
v.l. (۱) تومارکردن: نووسین: (۲) گونجانا: پیکموشن
tallyho (tal'i-ho), *interj.* هاواری راوکره که پئوی ده‌بینی
 (بوز سگ تن کردنی)
n. (۱) نه حوزره هاواره: (۲) گالیسکی چوار ناسپی.
tallyman (tal'i-mən), *n.* (۱) تومارکر
 (۲) [British], بازرگانی به قیست شت فروش
Talmud (tal'mud, tɒl'mood), *n.* تلمود: سهرجه‌سی یاسار
 ناموزگاری نابنی جووله‌که
-Talmudic; Talmudical (*adj.*)
Talmudist (tal'məd-ist), *n.* (۱) به‌کیک له نووسره‌کان یا
 کوزکره‌ره‌کانی "تلمود" (وشه‌ی پشوشو بینه).
 (۲) زانای تلمود: (۳) په‌په‌وه‌یکری تلمود
talon (tal'ən), *n.* (۱) (*pl.*): چرنوک (بالندوه گیانداری چوارین):
 چنگ: (۲) (*pl.*), دست و پهنجه‌ی ناه‌میزاد: چنگ.
 (۳) سپرنگی قفل: شو به‌شهی قفله که کنیله‌که ده‌یوولینن بوز کردنوه‌ی.
 (۴) نه‌خشی خانوسازی
 (۵) پاشماوه‌ی کاغذی قومارو یاری پاش دابه‌شکردن.
taloned (tal'ənd), *adj.* چرنوکدار: چنگدار
talus (tə'ləs), *n.* (۱) خرکه: خرکه: قاپ: (۲) قوله‌پن: قوله‌قاچ
talus (tə'ləs), *n.* (۱) لئوژمی: لیرگه: (۲) دیوی لئوژمی دیواری سمنگر.
 (۳) کوزمه‌له باری شکاوی لئوژمی دامینی کنده‌لانیک.
tam (tam), *n.* = tam-o'-shanter.
tamable, tameable (tām'ə-b'l), *adj.* مانی ده‌کرتی
tamale (tə-mə'li), *n.* تومالی: خوارده‌مانی‌یکمی مکسیکی‌یه بریتیه
 له ناردی که نه‌مشامی و قیبه و دهلوی‌بیری سووری پینچراوه له‌واو که‌ای گوله
 که نه‌مشامیدا.
tamandua (tə'män-dwä), *n.* گیانداریکی بچوکی مینووله‌خوره

tanbark

(لاسر دارو درمخت ده‌ژی)
tamarack (tam'ə-rak'), *n.* (۱) دره‌ختیکی زه‌کاو‌ی‌یه له توخس
 کاج: (۲) داری نم درمخته.
tamarau (tə'mə-rou'), *n.* گامیشینی کنوی بچوکی فیلیپینی‌یه.
tamarin (tam'ə-rin), *n.* ممیموونیکی بچوکی کلک لرژوی
 که‌میریکی باشوره.
tamarind (tam'ə-rind'), *n.* خورمای هندی: تهر هندی:
 (۱) دره‌ختیکی ناوچه گهرمه‌کانه: (ب) بهری نم درمخته که ده‌خورتو بوز
 دهرمان و چیشتی‌ش به‌کارده‌هینرت.
tamarisk (tam'ə-risk'), *n.* دارگه‌ز: گهر
tambour (tam'boor), *n.* (۱) دهف: تهیل: ده‌فول
 (۲) ته‌ختی نه‌فشاری: (۳) نه‌فشاری سهر نم ته‌خته.
tambourin (tam'boo-rin), *n.* (۱) جزیره ته‌پلکی لرژوه.
 (۲) (۱) جزیره سه‌مایه‌کی خیرایه: (ب) موسیقای نم سه‌مایه.
tambourine (tam'ba-rən'), *n.* دهف.
tame (tām), *adj.* (۱) مانی: هزگر: (۲) ده‌ستموز: به‌سزمان
 (۳) سمرکزا مل که‌چ: (۴) خارا لاواز: (*~ talk*)
v.l. (۱) مانی کردن: (۲) ده‌ستموزکردن: هینانه بهر بار! مل پین که‌چ کردن.
 (۳) له توندوتیژی کم کردنوه! هینن کردنوه! خاوگردنوه.
-tamely (*adv.*); **tameness** (*n.*); **tamer** (*n.*)
tameable (tām'ə-b'l), *adj.* = tamable.
tameless (tām'lis), *adj.* (۱) کنوی ده‌شته‌کی
 (۲) مانی ناگرتی: مانی نابن
tam-o'-shanter (tam'ə-shan'tēr), *n.* ته‌پله‌یکمی نوسکوتنه‌ندی
 سهر خرو ته‌ختی گولونکه‌داره.
tamp (tamp), *v.t.* (۱) پستانه‌وه: داگرتنوه: کوتانه‌وه.
 (۲) کوتانه‌وه یا داگرتنوه‌ی خزلو لم له دوری ته‌قه‌منیدا پینش ته‌قاندنوه‌ی.
tamper (tamp'ēr), *n.* (۱) که‌سیکه که شت ده‌کوتنه‌وه یا
 ده‌پمستینه‌وه: (۲) نامیزی کوتانه‌وه یا داگرتنوه.
tamper (tamp'ēr), *v.i.* (۱) (*~ with*), ده‌ستکاری کردن:
 ده‌ستکاری کردن و تیکدان (*to ~ with a delicate mechanism*)
 (۲) (*~ with*), خوتنه‌لقورتان: ده‌ست تیختستن:
 (*to ~ with another's feelings*)
 (۳) (*~ with*), به‌رتیل دان: ده‌ست تیختستن به‌شئو‌یکمی نایاسایی:
 (*to ~ with a jury; ~ with a contract*)
v.l. گوتین به‌نایاسایی: ده‌ستکاری کردن: ده‌ست تیوهردان
tampion (tam'pi-ən), *n.* ده‌مه‌وانه‌ی لوله‌ی توپی تله‌نگ (که توی
 ده‌خری له کاتی به‌کارده‌مینانیدا بوز راگرتنی به‌پاکي).
tam-tam (təm'təm), *n.* زه‌نگینی خه‌پله‌یی نه‌ختی قویاوه به‌داره
 ته‌پل لیدهرن
tan (tan), *n.* (۱) تونگی داریه‌وو، دارمازوو، جومت و مازوو.
 (۲) ماده‌یکه له تونکانه‌ نهرده‌هینرتی بوز پیسته خوشکردن.
 (۳) په‌نگی قاومی کال.
 (۴) گهن په‌نگی پیست (به‌موزی خوز هله‌خستنه‌وه له‌بهر خوز) په‌ختاله‌یی.
adj. (۱) هی پیسته خوشکردن: هی ده‌باخچیتی.
 (۲) گهن په‌نگ: په‌ختاله: قاومی کال.
v.l. (۱) پیسته خوشکردن: ده‌باخ کردن.
 (۲) رمش هله‌گه‌راندنی پیست (به خوز هله‌خستن له‌بهر خوز).
 (۳) [Colloq.], بیرازکردن: هه‌لاکه‌کردن: کوتان.
v.l. (۱) خوش ده‌کرتی (پیسته): ده‌باخ ده‌کرتی.
 (۲) رمش دانه‌گرمس (پیست): گهن په‌نگ دهن.
 بیرازکردن! هه‌لاکه‌کردن! کوتان.
tan one's hide, [Colloq.],
tan, tan. (tan), = tangent.
tanager (tan'ə-jēr), *n.* بالنده‌یکمی په‌نگاوه‌نگی بچوکی نه‌میریکی‌یه
tanbark (tan'bärk), *n.* تونگی ده‌باخی: تونگی داریه‌وو و مازو

tandem

ھەمارکردن؛ گوردنە تاشكىيەرمە.
 (۱) لىراۋانى تاشكى ئىمەندە شەلى كە تاشكىيەك. **tankage** (tan'kʰij), *n.*
 ھىيگىرئ. (۲) ئاۋو بەنزىن و شەلى تر ھەلگىرتن لە تاشكىدا.
 (۳) كىرئى ئىم ھەمارکردن.
 (۴) ئىسقان و پاشماۋى تىرى قەسباخانە (كە دەھاپئى و ھەگىرئ بە پىمىن... ھەند).
 كۆۋپىنكى دىرئى دەسلە قەپاغدارى شت. **tankard** (tan'kʰærd), *n.*
 ھۆاردنەمەيە. (بەتايىيەتى كە لە زىو درووست كرايىن).
 (۱) تاشكى گازلىن و ئاۋ گواستەرمە بە شەمەندەفەر.
tank car,
 (۲) **tank truck**.
 دەبابە شكىن: زىردارىكە دەبابە شكىنى لەسەر دا بەستراۋە.
tanker (tan'kʰær), *n.* (۱) كەشتى نەرت گواستەرمە؛ نەرت كىش.
 (۲) **tank truck**.
tank car (۲).
tank farming, پەۋكە بەخۇشكردن لە پەيناۋدا لەياتى خاك.
tankful (tan'kʰfool), *adj.* پى تاشكىيەك؛ تاشكىيەك.
tank town, (۱) وىستەگى ئاۋ ھەلگىرتى شەمەندەفەر.
 (۲) شارىكى پەۋكە و ھىيەۋپەۋچ.
tank truck, ئۇرى گازلىن؛ گازلىن كىش.
tannage (tan'ij), *n.* (۱) پىستە خۇشكردن؛ دەباخ كىردن.
 (۲) پىستە خۇشكردن.
tannate (tan'āt), *n.* خۇئى تىرشى تانىك.
tanner (tan'ær), *n.* پىستە خۇشكردن؛ دەباخچى.
tannery (tan'ær-i), *n.* دەباخانە؛ جىزى پىستە خۇشكردن.
tannic (tan'ik), *adj.* تاشكى؛ ھى پىستە خۇشكردن؛ ھى دەباخچىتى؛ ھى تىرشى تانىك.
tannic acid, توشى تانىك؛ بۇ پىستە خۇشكردن بەكارمەنئىرئ.
tannin (tan'in), *n.* = tannic acid.
tanning (tan'in), *n.* (۱) پىستە خۇشكردن؛ دەباخچىتى.
 (۲) پىستە رەش ھەلگەران بە خۇ ھەلخست لەبەر خۇن.
 (۳) [Colloq.]، قەلاقە؛ لە قەلاقە كىردن؛ پىرازكردن.
tansy (tan'zi), *n.* گىياھىكى گول زەردى بۇن خۇشى پىزىشكىيە.
tantalate (tan'tə-lāt), *n.* خۇئى تىرشى تەنتالىك.
tantallic acid, ھى تىرشى تەنتالىك.
tantalize (tan'tə-liz), *v.t.* تامى تامى دان.
-tantalization (n.)
tantalizing (tan'tə-liz'in), *adj.* ھەست جولىن؛ تامى تامى دەرا؛ خۇش؛ دلەبەر.
tantalum (tan'tə-ləm), *n.* تانتالىۋم؛ ئوخشىكى كانزايى خۇلەمىشى ژەنگ ھەلەمىنە.
Tantalus (tan'tə-ləs), *n.* (۱) تانتالىۋس؛ پاشايەكى يۇنانى بوو سزاكە لە دۇزەخدا بىرىتىنى و تىنوتى ھەتەتايى بوو بەمەى كە ھەرچى چەند لەناۋ ئاۋدا ۋەستابو كە دەپويست بىخواتەرمە ناۋەكە دەكشايمە ۋە لەئۇر دىرخقى بەرادا بوو بەلام قەت دەستى نەدەگەبىشتە مېۋەكە (لەفسانەى يۇنان). (۲) [t-]، مۇلايىكە خواردەنەمەى تىدايە لەبەرچار بەلام داخراۋو كەس دەستى ناگاتە خواردەنەمە.
tantamount (tan'tə-mount), *adj.* بىرىتىيە لە؛ ئىمە دەگىتەرمە.
tantara (tan'tə-rə, tan-tar'ə, tan-tä'rə), *n.* دەنگى زۇپنا؛ دەنگى كەپەنا.
tantivy (tan-tiv'i), *adv.* بە غارغارىن؛ بە خىرا.
adj. خىرا؛ تىزئەم.
n. (۱) غارغارىن؛ خىرا پۇيشتن.
 (۲) ئىخپورىنىكە لە كاتى راۋدا بۇ خىراكردن شىتەگى؛ ۋولفە ۋولفە كىرتن.
tantrum (tan'trəm), *n.* ()
 (*The child was having a ~ .*)
Taoism (tu'iz'm, dou'iz'm), *n.* فەلسەفەى تاۋى؛ فەلسەفە

جەۋت: كە بۇ پىستە خۇشكردن بەكاردەھىنئىن.
tandem (tan'dəm), *adv.* يەك لە دواى يەك؛ بە يەك پىز.
n. (۱) گالىسكىيەكى دىۋو ئىسپويىيە يەك بە دواى يەكەرمە.
 (۲) چەند ئىسپىنگى گالىسكىيە يەك بە دواى يەكەرمە.
 (۳) پاسكىلىكى دىۋو پىچەگىيى و دىۋو زىنىيە يەك بە دواى يەكەرمە.
adj. يەك لە دواى يەك؛ بە دواى يەكەرمە.
 بە دواى يەكەرمە (ۋەك كاروان)؛ يەك لە دواى يەك:
 (*We were driving our cars in tandem.*)
 (۱) كلك يا زمانەى چەقۇۋ بېرەنگى ئەسكەنە؛ كە دەكرىت. **tang** (taŋ), *n.*
 بە دەسكەكەيدا؛ (۲) تام يا بۇنى تىز يا مىز.
 (۳) (~ of)، نەختىك؛ ئۇزىك (۴) تامىك يا چۇنئىيەكى تايەتى
v.t. كلك بۇ كىردن (چەقۇۋ، بېرەنگ... ھەند).
tang (taŋ), *n.* زىنگانەۋە؛ زىنگە؛ زىنگەزىنگ.
v.t. & v.i. زىنگاھەرمە
tangelo (tan'jə-lō'), *n.* نارنج
tangency (tan'jən-si), *n.* لىنگەرتن؛ بەرگەرتن.
tangent (tan'jənt), *adj.* لىنگەرتن؛ بەرگەرتن (ئەندازە)
n. لىنگەرتن - ئەندازە؛ ھىلى لىنگەرتن؛ بەرگەرتن.
 لە باس لا-ان؛
 go (or fly) off at (or on) a tangent.
 لە باس چىۋنە دەرمەۋە
tangential (tan-jen'shəl), *adj.* (۱) لىنگەرتن؛ بەرگەرتن؛
 بەرگەرتن (۲) لە باس دەرجوۋ؛ پەيوەندى ئىيە بە باسكەرمە.
 (۳) بە سەرىنىس لە باسكە دەرىئ؛ بە پوۋكەشى نە باسكە دەمۇئى.
tangerine (tan'jə-rēn', tan'jə-rōn'), *n.* (۱) لائەنگى
 (۲) پرتەقالى؛ رەنگى پرتەقالى.
tangible (tan'jə-b'l), *adj.* (۱) ھەستى پىن بەكرئ؛ ھەستىپىنكراۋ؛
 بە چاۋ بىراۋ. (۲) ھەلمەسەنگىنئى: (*~ property*).
 (۳) (*~ evidence*)، دەتۋارى تىزى بگەيت، (ب) ديارا پاست؛ پاستەقىنە: (*~ evidence*).
 (۴) ئەرتۇ؛ زۇر (*~ progress*)
n. (۱) شتى نە چاۋ بىنراۋ يا ھەستىپىنكراۋ؛ شتى ديار.
 (۲) (*pl.*) سەرمەيەكە كە بىتۋارى ھەلسەنگىنئى؛ سەرمەيەى ديار.
-tangibility (n.); tangibleness (n.); tangibly (adv.)
tangle (tan'g'l), *v.t.* (۱) ئالۇزادىن؛ شىۋاندن بەسەر يەكدا؛
 تىك ئالان. (۲) توش كىردن؛ توشى گىرگىرت كىردن.
 (۳) بە داۋەۋەكردن.
v.t. ئالۇزان؛ شىۋان؛ تىك ئالان
n. (۱) شتى ئالۇزاۋ؛ شتى شىۋاۋ؛ شتى گىرئ كۆنرە تىكەتۋو؛ شتى تىك ئالو.
 (۲) ئالۇزان؛ تىك ئالان؛ شىۋاۋى؛ تىكەۋۋوپىكەۋى.
 (۳) ۋاق ۋورمازا؛ سەرسوپمازا؛ سەر ئ شىۋان
 ئەمبارمۇن؛ بە گۇداچوون.
 جۇنىكە لە گىياى دەريا.
 ئالۇز؛ ئالۇزاۋ؛ گىرگىرتاۋى
 ئالۇزا؛ گىرئ كۆنراۋى؛ ئالۇزاۋ
 (۱) تانگۇ؛ جۇرە سەمەيەكى ئەمەرىكاي لاتىنىيە.
 (۲) مۇسپەي ئىم سەمەيە.
v.t. تانگۇ كىردن
tangram (tan'grəm), *n.* مەتەلىكى چىنىيە بىرىتىيە لە دا بەشكردىنى
 چوارگۇشە يەك بە پىنج سىنگۇشەۋ لە بىزىنەيەك چوارگۇشەيەكەرمە پىنكەتائىنى
 شىۋەى جىبا جىبا لەمانە.
tangy (tan'ji), *adj.* مىخۇش
tank (tan'k), *n.* (۱) ئەستىل؛ جەزا؛ گۇم؛ گۇماۋ
 (۲) () تاشكى ئاۋ؛ دەفرى گەرمەى شە.
 (ب) تاشكى (ئوتومبىل): (*a gasoline ~*)
 (۲) دەبابە
 (۴) [Slang]، زىندان؛ ژوۋرى بەندىخانە؛ بەندىخانە.

دالان (پېنوس). (۲) كەم كوردنوم: كەم بوونوم: كزبون: كورژانوم: بىسەرچون

(۱) بەرمبەرە سەر بارىك بوونوم يا تەنك بوون. taper off, (۲) بەرمبەرە ۋەستان! بەرمبەرە كزبون يا نەمان! بىسەرچون! كورژانوم:

(The storm is beginning to taper off.)

تۆماركردن (لەسەر شىرىتى tape-record (tāp'ri-kôrd), v.t. موگناتىسى)

شەرىت تۆماركەر لىدەر. شىرىت تۆماركەر لىدەر. (ھەر ۋەھا "tape deck")

قوماشى چىراۋو نەخشىنراۋ (بۇ پەردەو tapestry (tap'is-tri), n. بەرگى كورسۇ ۋە قەنەقە): قوماشى پارژىنراۋو بە ۋىئەو نەخشۇنراۋو: قوماشى زەر كەشى.

(۱) پارژاندنوم بەم جۇرە قوماشە: داپۇشكىن بەم جۇرە قوماشە v.t. (۲) لەسەر نەم جۇرە قوماشە نەخشاندنن يا كىشان (ۋىئە، نەخش).

كورمى شىرىتى. tape-worm (tāp'wûrm), n. مەيخانە: بار tap-house (tap'hous), n. Also tap house.

تاپپۇكا: ئارنىكە لە رەگى "مائىك" tapioca (tap'i-ô'ko), n. دەرەدەھىنراۋو دەرگى بە شىرىتى بەكى ۋەك مەھەللىسى.

گياندارنىكى ئۇل گياخۇرى شەرگەرى ئاۋچە گەرەكانە tapir (tā'pēr), n. لە بەراز دەچىن.

پەردەو رايەخو سەرمىزى چىراۋو نەخشىنراۋو tapis (tap'ë, tap'is), n. لىنى دەكۆلرەتتەو on (or upon) the tapis,

چوكلەى مەكىنە (كە ئاۋبەتاۋ دەجولرەتتەو كە بەر tappet (tap'it), n. پارچەبەكى تىرى مەكىنەكە دەكەۋى).

(۱) (۱) لىدان بە نەسپايى: پەلەپپىتكە لىدان. tapping (tap'ing), n. (ب) (۲) لىدەرھىنان. (۲) شەلى بە بەلووچە دەرھىنراۋو (بەر).

رەگى مېشى: رەگى سەرەگى taproom (tap'roóm, tap'room), n. = barroom.

كە راست دەچىتە خواروم بە خاكداۋ رەگى بچورگى ئى دەپپتەو: taproot (tap'rōót, tap'root), n.

دەنگى كەرەتا يا تەپن لىدان (لە ئۇردوگادا بۇ كارمە taps (taps), n.pl. كورژانوم كاتى ئوربىتى يا لە ئاشتى سەربازو ئەسەردا).

قېرا قەتران tapster (tap'stēr), n. bartender (۲). barmaid (۱).

قېر لىدان قېراۋى كورن: قېر تېھەلسونون. tar (tār), n. قېر لىدان قېراۋى كورن: قېر تېھەلسونون. v.t. (۱) قېرى: لە قېر دەچىن. (۲) قېراۋى.

قېرو پەي تېھەلسونون (بۇ سزادان). tar and feather, ۋەك يەك ۋان: tarred with the same brush (or stick), لەيەك دەچىن (لە خرابىدا).

دەرياۋان tar (tār), n. [Colloq.].

(۱) سەمەيەكى ئىۋوكەسى خىراۋى tarantella (tar'ən-tel'ə), n. ئىتالىيە. (۲) مۇسقىاى نەم سەمەيە.

شىتى سەما: نەخۇشى سەما: tarantism (tar'ən-tiz'm), n. خولياى سەما.

جانجالۋكەبەكى زەھراۋى گەرەى -tarantist (n.). tarantula (tā-ran'choo-lə), n.

قورگەن. tarboosh (tār-bōōsh'), n. ئىست تەرىبوش.

گياندارنىكى ئۇر بچورگى ئاۋى tardigrade (tār'di-grād), n. سىستى جومگە جومگە چوار جوت لاقى ھەيە.

(۱) سىست: خاۋ: ھىۋاش adj. (۲) تايەبەتى بە گياندارنىكى ئۇر بچورگى ئاۋى سىستى جومگە جومگە.

(۱) دواكەرتن بۇ كار يا قوتباخانە: تەمەنى: tardiness (tār'di-nis), n. ئامادە نەبوون لە كاتى خۇيدا. (۲) سىستى: خاۋ: خاۋۋخلىچكى.

(۱) دواكەرتتو بۇ كار يا قوتباخانە: تەمەن: tardy (tār'di), adj. ئامادە لە كاتى خۇيدا. (Some students are habitually ~.)

ئاپنىكى چىنىيە لەسەر يىروباۋمەي "لاوتسى" دواۋى سادەيى ۋە لەخۇبەرن دەكات

-Taoist (n.); Taoistic (adj.). tap (tap), v.t. (۱) نە نەسپايى لىدان: پەلەپپىتكە لىدان.

(۲) نە نەسپايى پىن لىدان. (۳) (۱) بىنى تازە تىگرتى پىنلاۋ. (ب) ئال دان لە پارژە يا لەژىر پەنجەي پىنلاۋ.

v.t. (۱) بە نەسپايى لىدان: پەلەپپىتكە لىدان. (۲) تەقەي پىنلاۋ ھاۋن لە پزىشتندا.

n. (۱) (۱) لىداننىكى بە نەسپايى: پەلەپپىتكە. (ب) دەنگى نەم لىدائە يا پەلەپپىتكە. (۲) (۱) بىنى تازە تىگىراۋى پىنلاۋ. (ب) ئالى لە پارژە يا ژۆر پەنجەي پىنلاۋ دراۋ (بۇ سەما).

tap (tap), n. (۱) بەلووچە (۲) دەسۋانە: تۆپەوانە: تەپەندۇر. (۳) بىرەي لە بەلووچە تىگراۋ (ھى ئاۋ بەرمىل).

(۴) دەرھىنانى شەلى لەش (نەخشەركاۋى). (۵) ئامبىرى ھەلگەندىشى دانى برغۇ. (۶) [Colloq.] مەيخانە: بار.

(۷) جىزى لىق ئى جياپوونەرى تەلى كارمە. (۸) دەسۋانە تىخىستان: تەپەندۇر تىخىستان: قەياغ خىستەن سەر.

v.t. (۲) كور تىگرتن بۇ شەلى ئىۋە دەرھىنان. (۳) تۆپەوانە ئى دەرھىنان: تەپەندۇر ئى دەرھىنان. (۴) شەلى ئى پزگرتن يا دەرھىنان.

(۵) شەلى لە لەش چۆراندنوم (نەخشەركاۋى). (۶) لىق تىگرتنەو. (۷) لى سەنداز: لى ۋەرگرتن:

(to ~ a person for money, information, etc.) (A) بىۋەبەستن بە دزىبەمە (بۇ كورنى لىگرتن): (to ~ a telephone wire).

(۹) دان ھەلگەندن لەسەر برغۇ. on tap, (۱) ئامادەيە بۇ تىگرتن (ۋەك بىرەي ئاۋ بەرمىل كە بە بەلووچە لىقنى دەرەدەھىنراۋى). (۲) ئامادەيە بۇ بەكارھىنان.

tap (tā'pā), n. (۱) ئويكلى دارتوۋى كاغەن. (۲) قوماشىنىكى كاغەن ئاسايە لەم تونگەلە ئىروست دەكورنى.

سەمەي تەقەتەق: تەقسەما: سەمەيەكى خىراۋى سەمەكەرمەگە tap dance, پارژەن سەرى پىنى دەكورتى بە زەۋىداۋ تەقەي ئى ھەلدەسىن.

-tap dancer. تەقسەما كورن tap-dance (tap'dans, tap'dāns), v.t. (۱) سەن: (۲) شىرىت: (a magnetic ~).

شىرىتى رايەل كراۋ بەسەر ھىلى ئاۋاۋوبوونى پىشپىرگىدا. tape (tāp), n. tapeline t.

v.t. (۱) پىنچانەۋە بە بەن: شىرىت تۆپە پىنچان: بە شىرىت قايم كورن. (۲) پىۋان بە شىرىتى پىۋان. (۳) تۆماركردن (لەسەر شىرىت).

v.t. پىۋان شىرىت تۆماركەرى سادە. tape deck, (ھەر ۋەھا "tape recorder")

tapeline (tāp'lin), n. = tape measure. شىرىتى پىۋان مەترە. tape measure, (ھەر ۋەھا "measuring tape" ۋە "tapeline")

taper (tā'pēr), n. (۱) (۱) مۇمى كلىسە (ب) مۇمى بارىك. (۲) پىلئەي دىۋىزى مېۋاۋى (بۇ مۇمۇ چرا داگىرساندن).

(۳) پورناكى كز. (۴) بەرمبەرە سەر بارىك بوونوم: تەنك بوونوم:

(the ~ of a pyramid) (ب) بەرمبەرە كەم بوونوم يا كزبون (دەسەلات، ھىز، چالاكى).

(۵) شىتى سەر بارىك يا تەنك. سەر بارىك: سەر بارىك بوونوم: تەنك بوونوم adj.

v.t. & v.i. (۱) بەرمبەرە بارىك كورنوم يا تەنك كورنوم: سەر بارىك بوونوم:

(۲) مست؛ خارا؛ هیواش؛ خاړوخلیچک.

-tardily (adv).

tare (târ), n. (۱) پوره کینکی خزه لواس یا خشوکی گهلا بچورکه بؤ نالیک به کار دیت. (۲) توری نهم گیایه. (۳) بڑار (له نینجیدا).

tare (târ), n. (۱) پارسهنگ؛ سمنگی همفر؛ سنوق، لوزی... هتد که له سرجهمی سمنگ بهره مکړی بؤ لوزینهوی قورسی باره که یا ناومړی ککه. (۲) نهم لیدنه کړنه.

tare (târ), archaic past tense and past participle of tear.

tarentism (târ'an-tiz'm), n. = tarantism.

targe (târj), n. [Archaic]. قلمانی بچورک

target (târ'git), n. (۱) قلمار.

(۲) نیشان؛ نیشانه؛ شتی دستنیشا نکراو.

(۳) نیشانی تفنگ تیگر او؛ نیشانی تهغه لیکراو.

(۴) نیشانی هیرش برده سهر له لایمن سویاوه.

(۵) کسینکی پلار تیگر او، گافته پیگر او یا پرخنه لئ گراو.

v.t. دستنیشا نکردن؛ نیشان لئ کرتنوم.

tariff (tar'if), n. تاریف؛ باجی گومرگ؛ گومرگانه.

v.t. تاریف خستنه سهر؛ گومرگ کړدن؛ گومرگانه لئ سندن.

tarlatan, tarletan (târ'la-t'ân), n. جزیره قوماشینی مؤزلینی

تهغه پوروشنه

tarmac (târ'mak), n. (۱) [T-] ماده یه کی قیرتاو کړنه له قیر یا

نه سفات همجی (۲) شونی قیرتاو کړاو هم ماده یه بهتابیهتی مؤلگی

فرۆکه له فرۆکه خانه دا. (۳) بزگی قیرتاو کړاو هم ماده یه.

tarmacadam, = tarmac 1 & 3.

tarn (târ), n. دمیراچه یا کومی ناوشاخ

tarnation (târ-nâ'shan), interj. & n. = damnation.

tarnish (târ'nish), v.t. (۱) بریقه نه میشتن؛ بڼ پرنه کړدن

شوق مرادن: (The damp atmosphere has -ed this metal.)

(۲) له که دار کړدن؛ ناو پیس کړدن؛ ناوړاندن؛ پیس کړدن

(to - someone's reputation, image, etc.)

v.t. (۱) بریقه نه مان؛ پرنه کړدن؛ پرنه کړدن؛ پرنه کړدن یا نه مان

(۲) له که دار پیون؛ ناوړان؛ ناو پیس بوون؛ پیس بوون

n. (۱) پرنه کړنه؛ پرنه کړنه؛ پرنه کړنه؛ پرنه کړنه

(۲) له که؛ پله؛ خورش؛ نهنگ

(۳) پوره کینکی پرنه کړنه؛ پوره کړنه؛ پوره کړنه

taro (târ'rô), n. (۱) پوره کینکی گهلا پانی ناوچه گمره گانه پرنه کړنه

دهخوری (۲) پرنه کړنه پوره کړنه

tar-paper (târ-pâ'pêr), n. کاغزی قیر او بؤ سر بیان کړن

به کار دهیتر

tarpaulin (târ-pô'lin, târ'pô-lin), n. (۱) تریولین؛ جانفاسی

میو تیه نسواو یا قیر تیه نسواو (که لیر ناو داناداتو شتی پڼ دده پوشرئ)

مشه ما. (۲) پارچه یه کی هم جانفاسه.

(۳) پالتو یا شپقه ی مشه ما؛ مشه ما

(۴) [Archaic]، دمیراوان.

tarpon (târ'pon), n. مادی یه کی دمیرایی گوره ی پوله که زیویچه.

tarragon (tar'â-gon'), n. شمخون

tarriance (tar'i-ans), n. [Archaic]. (۱) مواکرتن؛

نؤر پڼ جون؛ راگریبون؛ خق خستل به تنگدا.

(۲) مانوم بؤ مانویه؛ مانویه؛ مانویه سردمی.

tarry (tar'i), v.t. (۱) مواکرتن؛ نؤر پڼ جون؛ تنگه تنگ کړدن؛

راگریبون؛ نؤر مانوم. (۲) مانوم (بهتابیهتی زیاتر لهری که به تهمایون)

مانوم بؤ سردمیته. (۳) چاوه پڼ کړدن.

v.t. [Archaic]، چاوه پڼ کړدن

n. مانوم یه کی کورت؛ مانوم یه کی کم یا سردمی

tarry (târ'i), adj. (۱) قیری؛ قیرین (۲) قیر او؛ قیر تیه نسواو.

tarsal (târ's'l), adj. (۱) قوله پڼ؛ تابهتی به قوله پڼ.

(۲) می شاه کانی پیلووی چار.

tarsier (târ'si-êr), n. مهمورینکی بچورکی شهره می چاو زلو

خبری کله دریزه لهر سردخت دهئی.

tarsometatarsus (târ'sô-met'â-târ'sas), n. ئیسقانی لولانی

بالنده.

tarsus (târ'sas), n. (۱) (۱) قوله پڼ. (ب) ئیسقانه کانی قوله پڼ.

(ج) شاه کانی پیلووی چار. (۲) (۱) tarsometatarsus.

(ب) دوا جومگی لای جانومر.

tart (târt), adj. (۱) تلخ؛ تلخ وتال؛ مزه؛ ترش؛ تیز.

(۲) توند (پوهه)؛ پیر؛ پرنه؛ تیز: (a - answer).

tart (târt), n. کینکی بچورکه ناومگی مره پای تیدایه.

tart (târt), n. قهقه؛ نافرته سوک.

tartan (târ'tân), n. (۱) جزیره قوماشینی خوری میل میلی چمپو استه

له لوسکو تلمنه لهره مکړی. (۲) نه خشی هم قوماشه.

tartan (târ'tân), n. کشتی بچورکی یک ستونو یه.

Tartar (târ'têr), n. (۱) تهر. (۲) [-]، کسینکی لوروه وتړو لب.

catch a tartar, نهمپازی یه کینکی له خق به میز تر بوون

خق قوروش کړدن به نهمپازوونی کسینکی نؤر به میز.

tartar (târ'têr), n. (۱) پلفی شرابی ناو بهرمیل.

(۲) پلفی زهری بهرمیاسای سهر ددان.

tartare sauce, سؤسینکه به ماسی پوره دهخوری.

tartaric acid, توشی تهر تهرک.

Tartarus (târ'ta-ras), n. موزه؛ جبهه تنم.

tartrate (târ'trât), n. خوئی ترش تهر تهرک.

tartufe, tartuffe (târ-too'f'), n. کسینکی دوو پور.

task (task, tãsk), n. (۱) باج.

(۲) کاری پڼ سپیندراو؛ لمرکی پڼ سپیندراو:

(He gave each worker a ~ to do.)

(۳) کار؛ فرمان؛ نیش؛ لمرک.

(۴) کاری گران؛ لمرکی گران.

v.t. (۱) باج لئ سندن.

(۲) کار پڼ سپارن؛ لمرک خستنه سهر شان؛ نیش به سردا دان.

(۳) ماندور کړدن؛ لمرک نؤر خستنه سهر؛ بوون به بار به سردموره.

take to task, سهره نشت کړدن؛ لیر سینه م؛ لیر مکر دن.

task force, هیزی لمرک جبهه جیکړدن؛ دهسته یه کن که لمرکینکی

تابیهتی بیان لهر پڼ به سرد شاند.

Tasmanian (taz-mã'ni-an, taz-mã'n'yon), adj. تابهیتی به

"تاسمانیا" و که له که ی.

n. تاسمانی؛ کسینکی تاسمانی (له نیوسترالیا).

Tasmanian devil, گیاندارینکی لوروه که داره مهر دهخوات.

Tasmanian wolf, گورگی تاسمانی.

task-master (task'mas'têr, tãsk'mãs'têr), n. سرکار

(بهتابیهتی می به زه برورژنگ)؛ چاوه می به زه بر.

task-work (task'wûrk', tãsk'wûrk'), n. (۱) فرمان؛

لمرکی پڼ سپیندراو؛ کاری پڼ سپیندراو. (۲) نیشی قورس و ناخوش

piecework (۳)

tass (tas, tãs), n. (۱) تاس؛ تاسولکه. (۲) پیر تاسیک.

fasse (tas), n. Also tasset, پهری قلمان.

fassel (tas'f), n. (۱) گولونگه؛ گولنگه؛ گیزو گولنگه؛ ریشور (فیست،

مشکی و جامانه). (۲) پڑ (وک می گوله که نهم شامی).

v.t. (۱) گولونگه کړدن؛ وک گولونگه لیکړدن. (۲) به گولونگه پزانده نوره.

(۳) پڑ لیکړده نوره (گوله که نهم شامی).

v.t. پڑ لهر کړدن (گوله که نهم شامی).

taste (tãst), v.t. (۱) تیکړده نوره به دست تیزه مان.

taste bud

- (۲) چمشتا: تام کردن: خوب چمشتن. (۲) هست پیگردن له پئی چمشتنوه.
- (۳) نمک کردن: نهختن خواردن یا خوارنوه.
- (۴) خواردن: خوارنوه. (He hasn't ~ed a thing.)
- (۵) [Archaic or Rare]، حمزلیکردن: بدل بوون (تام).
- (۶) تام له یک جیاکردنوه. (۲) (of ~)، نمک کردن: نهختن خواردن.
- (۳) تامینکی تابهتی همبوون: (The salad ~s of garlic.)
- (۴) چمشتن (بیسرها).
- (۱) (۱) تاقیکردنوه. (ب) چمشتن: تام کردن. (۲) هستی چمشتن.
- (۳) حمز: تام: چمشت. (۴) نمک: نهختن خواردن یا خوارنوه بؤ تام چمشتن.
- (۵) تامی تابهتی خوی شتیک: چمشی تابهتی خوی. (۶) نمونه.
- (۷) نهختن: تزیین: توستالیک.
- (۸) هست و توانای چاکو خراب لیک جیاکردنوه: سلیقه: زوق.
- (۹) حمزلیکردن: معیول: حمز: (a ~ for red lies).
- in bad (or poor) taste, نابجنا: ناشیرین (کردنوه، پموشت، ورته).
- in good (or excellent) taste, بجنا: حوان (کردنوه، ورته).
- in taste, = in good taste.
- (۱) بدل بوون: حمزلیکردن. (۲) بؤ بدل بوون.
- taste bud, مهبلیه: چمشتن (بیسر زمانوه که هستی چمشتیان
- تبدایه: گوی تام کردن.
- (۱) [Rare]، خوش: بهتام.
- (۲) نیشانهی سلیقه جوانی: هست و سلیقه جوان: جوان (کردنوه، پمفتان).
- tastefully (adv.); tastefulness (n.).
- tasteless (tāst'lis), adj. (۱) (ب) بی تام: ناخوش (ب) ووشک: ناخوش.
- (۲) نیشانهی بی سلیقه: هستی ناشیرنه: ناشیرن: نابجنا.
- (۳) [Rare]، تام نکهرا هیچی بؤ ناچیزئی.
- tastelessly (adv.); tastelessness (n.).
- taster (tās'tēr), n. (۱) (۱) کسیکه پیشهی خوارنوه چمشتنه وهک
- مهی و جا بؤ تاقیکردنوهی چاکو خرابی.
- (ب) بردهستیکه خوارنوه منی دمچیزئی پیش سرگردنوهی لبر ژمهر.
- (۲) نامبری بهکارهینراو له چمشتندا.
- tasty (tās'ti), adj. (۱) خوشا: بهتام: بهچیزئی.
- (۲) [Colloq]، نیشانهی سلیقه و هستی جوانه: جوان.
- tastily (adv.); tastiness (n.).
- tat (tat), v.t. & v.i. ریزه کوز تیکردن
- tat (tat), n. لیدن: مستهکوله: شپلاخ.
- tit for tat, بک به یک (قولسهندن) نامه بوه: هق به هق.
- Tatar (tā'tēr), n. (۱) تتهرا: تتهریک.
- (۲) زمانی تتهری: تتهری.
- تابیهتی نه تتهرو زمانهکیان.
- adj.
- 'tater (tā'tēr), n. [Dial.], = potato.
- tatter (tat'ēr), n. (۱) شیتال: پارچی دپاوو شویبووهی کلا.
- (۲) پمیز (۳) (pl.)، جلویبرگی شپووی: جلی دپاوو شپه.
- v.t. شپوورکردن: دپاوندن
- v.t. شپووربون: دپاوندن
- tatterdemalion (tat'ēr-di-māl'yən), n. شپووش: شپوون
- کسیکه که جلی شپووی لبر دکات.
- tattered (tat'ērd), adj. (۱) شپووی: دپاوو
- (۲) شپووش: شپوون: جلی شپووی لبرکردن.
- tattersall (tat'ēr-sōl'), adj. نهختی خانه و پنگا پرنگی
- تبدایه (a ~ vest).
- tatting (tat'ing), n. (۱) تیلماسه قوماشیکی کون کونی تنکه
- گری گری تیا دمچیزئی بؤ پمراویز بهکاردهینری
- (۲) گری گری تیاوی کردنی تم جزره قوماشه
- tattle (tat'tl), v.t. (۱) چمته بازی کردن: نقیوژی کردن

tavny, tawney

- (۲) نهی خنک خستنوه: قارخستنوه: له پاشمه له باسی خنک کردن
- v.t. چمته بازی کردن: نهی خنک درکندن
- n. چمته بازی: زوریوژی: قسهی بین تام: بهدگویی.
- (۱) کسیکه چمته بازی یا زوریوژی: tattler (tat'tl-ēr, tat'tlēr), n.
- کسیکه بهدگو. (۲) جورنگه له چولهکی توی زور زوقه زوق دکات.
- tattletale (tat'tl-tāl'), n. = talebearer.
- tattoo (ta-tōō'), v.t. خال کوتان
- n. خالی کوتلو: خال
- tau (tō, tōu), n. تیبی نوزدهمی تلف و سوزی یوتانی به که بهرامبری
- "T" ی ینگلیزی به.
- tau cross, خاچیکه له شپوهی تیبی T دا
- taught (tōt), past tense and past participle of teach. زور دروژ یا برز (دارکشتی).
- taunt (tōnt, tānt), adj. (۱) تیز پیوه کردن: کلک پیوه کردن
- taunt (tōnt, tānt), v.t. سمرزه نشکردن: قهشمری پیگردن: پلا تیکرتن.
- (۲) توو پیوه کردن به قهشمری پیگردن: پال پیوه تان بؤ کردنی شتیک به سمرزه نشکردن و گالته پیگردن.
- (۱) قهشمری: پلا: قسهی بهتوسوه: تیز: سمرزه نشی.
- n. (۲) [Obs.], گالتهچی: قهشمر.
- خوله شینی توخ
- taupe (tōp), n. (۱) کله گایی: هی گا جوت.
- taurine (tōr'in, tōr'in), adj. (۲) تابهتی به بورچی گا: (نستیرناسی).
- taurine (tōr'ēn, tōr'in, tōr'in), n. تاورینهکی بلوری بین رنگه (کیما).
- Taurus (tōr'ās), n. (۱) توری کوله ستره به که
- (۲) بورچی گا: بورچی کله گا.
- taut (tōt), adj. (۱) جپاوا: جپووی: جپوونراو: (a ~ rope).
- (۲) کرژ: دمبارکرژ: کرژ: (a ~ smile).
- (۳) پاک و تهمیز: خاوین: ریک و پیک.
- tauten (tōt'n), v.t. & v.i. جپانرا: جپان: کرژ کردن: هینانوه به که
- tauto- (tō'tō, tō'tō), (tautology), پیشگرینگه بهمانای: همان: (tautology)
- tautog (tō-tog'), n. پده ماسی (له دهریای نوله نیک له کناری
- شهمریکا). (پیشی دهورئی: "blackfish")
- tautologize (tō-toi'ō-jiz'), v.t. دو باره کردنوهی ناپووست:
- قسه جوونوه: دروژ پیوندی بین کلهک.
- tautology (tō-toi'ō-ji), n. (۱) دو باره کردنوهی ناپووست:
- دروژ پیوندی بین کلهک: قسه جوونوه.
- (بؤ نمونه: "necessary essentials")
- (۲) نمونه به کی تم دو باره کردنوه بین کلهک.
- tautological (adj.); tautologist (n.).
- همان ناو: بهکارهینانی همان ناو بؤ
- tautonym (tō'tō-nim), n. توخرو ناوی تابهتی گیاندریک یا پروه کیکه له هاویول کردهندا.
- tavern (tav'ēr), n. (۱) مهبخانه: بار. (۲) خان.
- taverner (tav'ēr-nēr), n. (۱) مهبخانهچی: خاوون مهبخانه.
- (۲) نامشوکر مهبخانه.
- taw (tō), n. (۱) دهسکه (هلماتین). (۲) هلماتین: موشین: تیلین.
- (۲) سمرشارا: شوینی تیل لپوه کردن.
- v.t. تیل کردن
- taw (tō), v.t. (۱) بیسته خوشکردن: دباخ کردن.
- (۲) [Obs. or Dial.], هلاقه کردن: بیراز کردن: کوتان.
- tawdriness (tō'dri-nis), n. زهقی: بریقه داری بگی همزان بهما:
- پازاندنوهی ناشیرین و له نه اندازه بهدم.
- tawdry (tō'dri), adj. زقی: بریقه دارو همزان بهما:
- پازوه به ناشیرین و له رده بهدم.
- tawny, tawney (tō'ni), adj. & n. پده شتاله: پده هلمگراو:

(۱) پورمکینکی خشوکی که در برهقهرداری گول (tea-berry (tē'ber'ī), n. زهنگوله‌ی بی‌بهری و هک توت‌تکه ده‌گرن. (۲) بمری شم پورمه‌که.
 پستیگی چا.
 tea biscuit,
 tea cart. = tea wagon.
 teach (tēch), v.t. فیرکردن! وانه ووتنه‌وه.
 v.t. ماموستایه‌تی کردن! وانه ووتنه‌وه.
 teachable (tēch'ə-b'l), adj. فیر ده‌گرن! توانای فیرپوونی همه‌یه
 -teachability (n.).
 teacher (tēch'ēr), n. ماموستا! فیرکار! فیرکار.
 teachers college, teachers' college, دانشگای ماموستایان.
 teach-in (tēch-in'), n. کوهی فیرکردن: کوهی که له دانشگاه و زانکودا
 ده‌گرنی به به‌شدارپوونی ماموستایان و قوتابیان به‌تایه‌تی بق باسکردنی
 کاروباری پامیاری و کوه‌لایه‌تی و... هند.
 teaching (tēch'ing), n. (۱) ماموستایه‌تی! پیشه‌ی ماموستا.
 (۲) (pl.) بیروبارها! ناموزگاری: (the ~s of the prophets)
 tea cozy, کادو‌قوری: کادو‌تکه ده‌گرن به‌سمر قوری‌بهره بوسارد
 نه‌پورنه‌وه‌ی چاکه (هم‌روما "cozy").
 teacup (tē'kup), n. کورپی چا.
 teacupful (tē'kup-fool), n. پر کورپینگی چا.
 tea dance, سه‌مای پاش نیومیزی دره‌نگ
 tea-house (tē'hous), n. چایخانه.
 teak (tēk), n. (۱) دره‌ختی ساج: دره‌ختینگی ناوچه گهرمه‌کانه داره‌کمی
 قاره‌یی زهر‌دبا‌وه و سه‌خته. (۲) تمخته‌و داری سه‌ختی شم دره‌خته.
 tea-kettle (tē'ket'l), n. کتلی.
 teak-wood (tēk'wood), n. = teak.
 teal (tēi), n. (۱) سونه‌ چوره‌ مرای‌بیمکی بچورکی دره‌نگ‌دورده‌نگی
 پورباری‌بیه. (۲) شینی سمرزبار. (هم‌روما "teal blue").
 team (tēm), n. (۱) (Obs.) [نوره] وچه: وده‌ج: وده‌ج: نه‌نوره.
 (۲) [Dial.] پؤل، به‌چکه مرای‌و برمان.
 (۳) جووته گا، جووته نسیپ (بج جووت کردن یا گالیسکه راکیشان).
 (۴) (۱) جووته بارگیر. (۲) بارگیرگس گالیسکه‌کمی.
 (۳) گیپ! ده‌سته! ناقم! کؤمیل.
 v.t. (۱) نیله له مل کردن بیکه‌ره، جووت به‌ستن! بیکه‌ره به‌ستن و جووت
 پی کردن یا گالیسکه پی راکیشان. (۲) به گالیسکه راکیشان یا گواستنه‌وه.
 v.t. (۱) جووت کردن! گالیسکه لیخوپین.
 (۲) (up ~) هم‌روم‌کردن! یه‌گرتن! هاوکاری کردن.
 teammate (tēm'māt), n. هاوتیب! هاوده‌سته.
 teamster (tēm'stēr), n. (۱) جووتبار! عمره‌بانچی! لیخوپی گالیسکه.
 (۲) شوئیری لؤزی! لیخوپی لؤزی.
 teamwork (tēm'würk), n. هم‌رومزا! نیشی به کؤمیل.
 tea party, نامه‌نگی چا.
 tea-pot (tē'pot), n. قوری! قوریه.
 tea-poy (tē'poi), n. (۱) میزی بچورکی سینیای رانزنده‌روه.
 (۲) میزی بچورکی چا.
 tear (tār), v.t. (۱) مراندن! هملردین! داتلیشاندن. (۲) کون تیکردن.
 (۳) برینداریکردن! برین: (The saw tore his skin.)
 (۴) فیک جیاکده‌نوره! پارچه پارچه کردن.
 (۵) دوودل بوون! تیدا مان:
 (He was torn between duty and desire.)
 (۶) (~ up; ~ out; ~ away; ~ off) لیکردنه‌وه! لی لاپردن! هملکیشان!
 راکیشان: (He tore the plant up by its roots.)
 v.t. (۱) مران! هملکیشان.
 (۲) خیرا پزیشتی! به‌گور پزیشتی! به‌پله کردن یا جوولانه‌وه.
 n. (۱) مران! داتلیشان. (۲) مرای: تلیش.
 (۳) شینتگرنی! نؤد تووره‌یی! هملچوون.

گه‌نر ده‌نگ
 tax (taks), v.t. (۱) نرخ همه‌سنگاندن! نرخ له‌سمر دانان! خه‌نل کردن.
 (۲) باج لی سندن! باج گرتن! باج له‌سمر دانان.
 (۳) شرک خسته‌سه‌را! بار قورس کردن! هاندوورکردن:
 (The work ~ed his strength.)
 (۴) تاوا‌باج کردن
 n. (۱) باج ۲. شرکی گران! باری قورس.
 taxable (tak'sə-b'l), adj. باجی له‌سمره.
 -taxability (n.).
 taxation (tak-sā'shen), n. (۱) باج سندن! باج گرتن!
 باج خسته‌سه‌ر (۲) (۱) باج (ب) ده‌سکوتی باج! داهاتی باج
 tax-collector (taks'kə-lek'tēr), n. باجگر
 tax-deductible (taks'di-duk'tə-b'l), adj. باجی له‌سمر نادرئ!
 باجی لی ناگرن! له‌و پارده‌یه دهرده‌گرنی که باجی ده‌سکوتی له‌سمر ده‌درئ.
 tax evasion, باج نه‌دان! راکردن له باج
 tax-exempt (taks'ig-zempt), adj. باجی له‌سمر نی‌بیه!
 باجی لی ناگرنی
 tax-free (taks'frē'), adj. باجی له‌سمر نی‌بیه
 taxi (tak'si), n. تەکسی: بونومبلی کرئ (هم‌روما "taxicab")
 (۱) سواری تەکسی بوون! به تەکسی چورز بؤ گه‌شت! به تەکسی پزیشتن.
 (۲) به‌سمر رموبدا! پزیشتن (فرۆکه)
 taxicab (tak'si-kab), n. تەکسی: بونومبلی کرئ
 taxidermist (tak'si-dür'mist), n. مؤمیا‌کەر: مؤمیا‌کار
 taxidermy (tak'si-dür'mi), n. مؤمیا‌کردن: مؤمیا‌کاری.
 -taxidermal (adj.); taxidermic (adj.).
 taxi-meter (tak'si-mē'tēr), n. کرئ زسری تەکسی نامبیرتکه
 له‌ماو نه‌کسدا کرینگی ده‌زمنیری به‌پنی دوروی نه‌و شوپنه‌ی بؤی ده‌چن.
 taxis (tak'sis), n. (۱) ده‌ست له‌شکر (۲) جوولانه‌وه‌ی گیانه‌ومر به‌هنزی
 هاندهری دهره‌وه (۳) هیندانه‌وه جنزی خوی نه‌ندانمیکنی له‌ش به ده‌ست نه‌ک به
 نه‌شتره‌گرنی (قوری)
 -taxis (tak'sis), Also -taxy, باشگرینکه به‌مانای: ریندو‌پینگی
 رینکشت (thermotaxis)
 taxi-stand (tak'si-stand), n. وینستگی تەکسی (بق چاومری
 کردنی کریچی)
 taxon (tak-son'), n. توخم (گیانه‌وه‌ناسی): ده‌سته گیانه‌وه‌ری
 یه‌ک توخمی
 taxonomy (tak-son'ə-mi), n. (۱) زانستی هاویؤل کردن!
 بابه‌تکاری: هاویؤلکاری. (۲) هاویؤل کردنی گیانه‌دارو پوروه.
 -taxonomic; taxonomical (adj.); taxonomically (adv.);
 taxonomist (n.).
 taxpayer (taks'pā'ēr), n. باجده‌ر
 tax rate, پزوهی باج
 tax shelter, هوی ده‌سکرت شاردنه‌وه له‌لایهن خه‌لکو کؤمیا‌نیا‌کانه‌وه
 بؤ باج له‌سمر نه‌دان.
 -taxy (tak'si), = -taxis.
 TB, = tuberculosis.
 T-bone (tē'bōn), n. پارچه‌به‌ک گوشتی گایه نینسانینگی تیدا بن
 له شیره‌ی "T" دا (پیشی دهره‌وترنی: "T-bone steak")
 tbs., tbsp., = tablespoon; tablespoonful.
 tea (tē), n. (۱) چا (۲) [Chiefly British] ژیمیک خواردنی سورکه‌له‌یه
 له پاش نیومرؤ یا ده‌مه و نیواره‌دا بریتیه‌یه له وورده بابه‌تی خواردمه‌نی و
 شیرینی و چا ۲. ناهه‌نگی چا.
 tea bag, تووره‌که چا تووره‌که چای بچورکه ده‌خزیده‌ نار کوب و قوری‌بهره.
 tea ball, (۱) تزیینکی بچورکی کانزایی کون کونه چای روشکی تن ده‌گرنی و
 ده‌خزیده نار کوب و قوری‌بهره (۲) tea bag

tear

(٤) [Slang]، نامتنگو زماړندو خواړدنه‌ره‌ی ژور.
tear apart, وونځو وونځو کړدن؛ شپړوو کړدن؛ پارچه پارچه کړدن.
tear at, به توند راکښان.
tear down, (١) پړوخاندن: (to tear down a building).
 (٢) به‌پرچدانه‌وه؛ پوچ کړدنه‌وه.
tear into, به توندی هیرش بردنه‌ سر.
tear off, به پله کړدن یا نووسین.
tear (têr), n. (١) فرمیسک (٢) (pl.)، خه‌و خه‌طه.
v.t. فرمیسک پښتان؛ گریان.
in tears, فرمیسکاوی؛ فرمیسک له چاو؛ به گریانه‌وه.
tear bomb, بزمبای فرمیسک پښ.
tear-drop (têr'drop), n. (١) فرمیسک؛ فرمیسک.
 (٢) شتیکی له فرمیسک چوو (خڅل).
tearful (têr'fəl), adj. (١) فرمیسکاوی؛ فرمیسک له چاو؛ گریاو.
 (٢) فرمیسک پښ؛ ناخوښ؛ دلکی؛ خه‌طه‌دم.
-tearfully (adv.); tearfulness (n.).
tear gas, گاږی فرمیسک پښ.
tear-jerker (têr'jür kër), n. [Slang]، چیرکی خه‌طه‌دمرو خه‌طه.
 هینه‌ره گریان (فیلمی سینما، تله‌فزیون... هتد).
tearless (têr'lis), adj. (١) مین فرمیسک.
 (٢) ناتوانی بگری؛ گریانی نایه‌ت.
tea-room (tê'rōom', tē'room'), n. چایخانه.
tea rose, (١) کوله چا گولنکی زمره‌و په‌میی‌یه بونه‌کی له هی چا دمکات.
 (٢) په‌میی زهره‌بار.
teary (têr'i), adj. (١) فرمیسکاوی؛ گریاو: (- eyes).
 (٢) له فرمیسک ده‌چن.
tease (tēz), v.t. (١) شیکردنه‌وه پوخت کړدن (که‌تان، خوری).
 (٢) تیسکی قوماش بزکردنه‌وه به فلجی‌ی تاییه‌تی. (٣) قز بزکردنه‌وه.
 (٤) تیز پیوه‌کړدن؛ سهر خسته‌وه؛ سهر؛ کلک پیوه‌کړدن؛ کالته له‌گه‌ل کړدن.
 (٥) تامی تامی دان.
 (٦) له‌ت له‌ت کړدنې شانه‌ی گیاندار بڼ‌تاکیردنه‌وه‌ی به‌گه‌ریدن.
v.t. تیز پیوه‌کړدن؛ سهر خسته‌وه؛ سهر؛ کالته له‌گه‌ل کړدن؛ کلک پیوه‌کړدن.
n. (١) تیز؛ تیز پیوه‌کړدن؛ کلک پیوه‌کړدن؛ کالته.
 (٢) تامی تامی دهر؛ کالته‌باز؛ تیز پیوه‌کمر.
 (٣) نافرته‌ی به‌مکروان.
teasel (tē'z'əl), n. (١) چند خوره پومکین له‌کهرتشی ده‌چن.
 (٢) گولی نم جوره پوره‌که (که ووشک ده‌پیتوره بڼ‌تیسکی قوماش بزکردنه‌وه به‌گاره‌ه‌هینرت)؛ (٢) نامیری تیسکی قوماش بزکردنه‌وه.
v.t. تیسکی قوماش بزکردنه‌وه.
teaser (tēz'ēr), n. (١) کلک پیوه‌کمر؛ کالته‌باز؛ تیز پیوه‌کمر؛
 تامی تامی دهر؛ (٢) کیشمییکی ناخوښو په‌ستگر.
teaspoon (tē'spōon', tē'spoon'), n. (١) کموچکی چا.
 (٢) teaspoonful.
teaspoonful (tē'spōon-fool', tē'spoon-fool'), adj. پر.
 کموچکیکی چا؛ پر کموچکه چایه‌ک.
tea-strainer (tē-sir'ā'nēr), n. چاپالیزو.
teat (tēt), n. گاږی مده‌ک.
teatime (tē'tīm), n. کاتی چا خواړدنه‌وه (پاش نیومړی درنگ یا دهمو نیواړه).
tea tray, سینی چا.
tea wagon, میزکیکی بچکه‌داری بچوکه بڼ‌ه‌لگرتی کهرسه‌ی چا و پیښک‌ش کړدنې چا به‌میون. (همروما "tea cart").
teazel, teazle (tē'z'əl), n. & v.t. = teasel.
technetium (tek-nē'shi-əm), n. تکنیتیوم توخنیکی کانی‌زی‌یه. (کیمیماگرای.)

tedium

(١) (pl.)، لیکولینه‌وه‌ی هونه‌ره تکنیکی‌یه‌کان **technic (tek'nik), n.**
 یا کړدنه‌وی‌یه‌کان. (٢) (pl)، پتگاو شپوه‌ی تکنیکی به‌دوورودیزتی
technical (T)
 (١) هی هونه‌کاری؛ هی تکنیکی.
technical (tek'ni-k'l), adj. (١) هی هونه‌کاری؛ هی تکنیکی.
 (T- schools offer courses in welding, engineering, etc.)
 (٢) تاییه‌تی به‌زانستیکه یا هونه‌رتکی تاییه‌تی: (T- vocabulary).
 (٣) تکنیکی: (~ skills).
 (٤) کم؛ ناگرتگ: (a - difference).
-technically (adv.).
technicality (tek'ni-kəl'ə-ti), n. (١) تکنیکی‌تی؛ تکنیکی‌کاری.
 (٢) خالیکی ناگرتگو بچووک له‌ه‌لسنه‌گاندنې مه‌سه‌له‌یه‌کی؛
 خالیکی هیچ‌پوچ: (He was convicted on a ~).
technical knockout, سهرکه‌وتنی بونکسیان‌ه‌و دوابی پڼ‌مینانی
 یاری‌یه‌که له‌بهر برنده‌ار پوونی به‌رام‌بهره‌که‌ی نه‌گه‌رچی نه‌شده‌راوه به‌زه‌ویدا.
technician (tek-nish'ən), n. تکنیکی‌کار؛ تکنیکسان.
technicolor (tek'ni-kul'ər), n. وینه‌کاری په‌رنگ‌پوره‌نگ
 (فیلمی سینما).
technics (tek'niks), n.pl. (١) لیکولینه‌وه‌ی هونه‌ره تکنیکی‌یه‌کان
 یا کړدنه‌وی‌یه‌کان. (٢) technique.
technique (tek-nē'k'), n. (١) شپوه‌ی کار؛ چوینتی کارکړدن؛
 هونه‌ری کار؛ تکنیک. (٢) پله‌ی شاره‌زی‌ی؛ پله‌ی کارامه‌یی.
techno- (tek'nō, tek'nə), پیشگری‌که به‌مانای. (١) هونه‌ر؛ زانسته؛
 کارامه‌یی: (technocracy).
 (٢) تکنیکی؛ تکنولوژی.
technocracy (tek-nok'rə-si), n. تیکنوکراسی؛
 پښتی تکنیکسانان؛ همرمانه‌وابی تکنیکاران و زانایان.
technocrat (tek'nə-krat'), n. تیکنوکرات؛ همرمانه‌ری پښتی
 تکنیکسانان؛ تکنیکسازي خزان.
-technocratic (adj.).
technological (tek'nə-loj'i-k'l), adj. Also technologic,
 تیکنولوژی؛ هی تیکنولوژی.
-technologically (adv.).
technology (tek-nol'ə-ji), n. تیکنولوژی؛ (١) هونه‌ری پیشمه‌سازي؛
 زانستی نم هونه‌ری پیشمه‌سازي‌یه؛ لیکولینه‌وه‌ی هونه‌ری پیشمه‌سازي.
 (ب) زاروده‌ی زانایاری‌یه‌که یا هونه‌ری؛ زانای تیکنولوژی.
 (ج) زانایاری‌یه‌که کړدنه‌وی‌یه‌کان.
-technologist (n.).
techy, tetchy (tech'i), adj. تمنگه جیکلانه؛ توپوره‌وتږا؛
 زوو هه‌لچوو.
tectonic (tek-ton'ik), adj. (١) خانووسازي؛ تاییه‌تی به‌خانووسازي؛
 هی دیرووستکړدن. (٢) تاییه‌تی به‌گورانی توپکی زمین؛ تاییه‌تی به‌ه‌زو
 نه‌نجامی نم‌گورانه.
tectonics (tek-ton'iks), n.pl. (١) هونه‌ری خانووسازي؛
 خانووسازي؛ هونه‌ری شتی جوانو به‌که‌نک دیرووستکړدن (به‌تاییه‌تی خانوو).
 (٢) گورانی توپکی زمین (زه‌مینناسی)؛ زانستی شپوه‌ی پتکه‌اتنی زمین
ted (ted), v.t. گیای تازه دوراوه هه‌لخستن بڼ‌کړدن به‌گزه.
tedder (ted'ēr), n. (١) کمسیکه گیای تازه دوراوه هه‌لخخت بڼ‌
 کړدنې به‌گزه. (٢) مکینه‌ی گیای باټوکه‌روه بڼ‌ووشک پونه‌وه‌ی.
teddy (ted'i), n. جلی یه‌ک پارچه‌ی نافرته‌ه‌ بریتي‌یه‌ له‌ه‌تکه‌و دهرین.
teddy bear, بووک‌مشووشه‌ی وورج.
tedious (tē'di-əs, tē'jəs), adj. ووشکوو ناخوښ (کار) و‌م‌رسکرا؛
 میزارکمر: (~ work).
-tediously (adv.); tediousness (n.).
tedium (tē'di-əm), n. ووشکی و ناخوښی (کار) مین‌تاقه‌تی؛
 تاقه‌ت چوون؛ بی‌زاري.

tee (tē), *n.* (۱) تیپی، T. (۲) شتیډ که له T بکات. (۳) میشان (له همدی یاریدا).

adj. له T دکات

to a tee, دمقاودق؛ بن کم و زیادا؛ به ته وای:

(That job would suit you to a tee.)

tee (tē), *n.* (۱) کۆمهلیډ لم یا خۆلی قوچکەیی ته تیپی گۆلفی لاسەر. (ب) میخینگی بچوکه له باتی ئەم کۆمهله لم یا خۆله به کاردهمینرنت. (۲) جزی یه کمم لیدانی قۆبی گۆلف. (۳) تیپی گۆلف خستنه سەر مینینگی بچووکه بۆ لیدانی.

v.t. & v.i. (۱) لیدانی تیپی گۆلف له سەرمتاره. (۲) تهستینکردن. (Slang)

tee off, (۳) بهستکردن توورپهرون: **(He was teed off because his guests were one hour late.)**

teem (tēm), *v.i.* (۱) مەدانپوون زاین. (۲) پرموون له جمه هاتن: **(The river is ~ing with fish.)**

teem (tēm), *v.t.* پزکردن پشتن.

v.t. به خور سارین؛ به خۆپ هاتنهوه خوارهوه.

teen (tēn), *n.* [Archaic or Dia.] (۱) زیار. (۲) توورپهیی.

(۳) خەم خەفەت

-teen (tēn), (thirteen; nineteen) ده و:

teenage (tēn'āj'), *adj.* (~ pregnancy) هس هەررگا؛ هەرزەیی:

teenager (tēn'āj'ēr), *n.* هەرزەکارا کۆچ یا کچی سیانزده تا نۆزده ساڵان

teens (tēnz), *n.pl.* ژمارە ی سیانزده تا نۆزده؛ تەمەنی سیانزده تا نۆزده ساڵی.

teeny (tē'ni), *adj.* [Colloq.] = tiny.

teepee (tē'pē), *n.* = tepee.

tee shirt, = T-shirt.

teeter (tē'tēr), *v.t.* (۱) له تەردان؛ لاره و لار کردن؛ بهم لای بملادا کەوتن. (۲) دوودانی کردن؛ پارایی کردن.

v.t. لاره و لار پز کردن؛ لاراندنوه؛ بهم لای بملادا خستن.

n. لهنجە؛ لهرانهوه؛ لهرتا؛ لاره و لار کردن.

teeter-totter (tē'tēr-tot'ēr, tē'tēr-tō'tēr), *n.* = seesaw.

teeth (tēth), *plural of tooth.*

teeth (tēth), *v.t.* ددان دەرھاتن

teetotal (tē-tō'tl'), *adj.* [Colloq.] (۱) تەواری؛ تەواری؛ هەموو. (۲) تابیەتی به هەرگیز مەیی نەخواردنوه.

teetotaler (tē-tō'tl'ēr, tē-tō'tl'ēr), *n.* **Also teetotalist.** مەیی نەخوردنوه؛ مەرەق نەخۆرا؛ کەسیکە که هیچ خواردنەویەکی کەوولی نەخواترە.

teetotalism (tē-tō'tl'iz'm), *n. مەرەق نەخواردنوه؛ خواردنەوی کەوولی نەخواردنوه.*

teetotum (tē-tō'təm), *n. مزراح؛ حۆزە مزراحیکە له یاری هابیەختدا.*

tegmen (teg'men), *n.* (۱) tegument. (۲) بەرگ یا پینستی ناووهی تۆو بەرگی سرووشتی نەندامی گیاندارنک یا پووه کێک

tegument (teg'yoo-mənt), *n.*

-tegumental (adj.); tegumentary (adj.).

te-hee (tē-hē'), *n.* پرمه؛ دەنگی پیکەمینێ لاقرتن.

v.t. به لاقرتنوه پیکەنین.

teil (tēl), *n.* **Also teil tree, = linden.**

tele- (tel'ə), پینشگرنکە بەمانای؛ (۱) دوورگا؛ دوور؛ له دووروه کاردەگات: **(telegraph)**.

(ب) تەلەفزیۆنی؛ به تەلەفزیۆن کراو: **(telecast)**.

telecast (tel'ə-kast', tel'ə-käst'), *v.t. & v.i.* به تەلەفزیۆن

بۆ وکردنوه

n. پەخشنامە ی تەلەفزیۆنی؛ بەرنامە ی تەلەفزیۆنی.

telecommunication (tel'ə-kə-mū'nə-kā'shən), *n.* (۱) (pl.) پەپوهندی بین تەل (به رادیۆ تەلەفزیۆن و تەلەگراف)؛ پەپوهندی دوور.

(۲) نامە ی دوور پاگەپینراو.

telecourse (tel'ə-kōrs', tel'ə-kōrs'), *n.* کۆرس یا وانە ی به تەلەفزیۆن ووتراوه.

teledu (tel'ə-dōō'), *n.* گیاندارنکی بچووکێ گۆشتخۆره بۆنیکێ پیسی ئی دەپیتوه وهک سەنگۆر.

telegenic (tel'ə-jen'ik), *adj.* بۆ پیشاندان لاسەر تەلەفزیۆن دەشت؛ جوان دەنۆتی لاسەر تەلەفزیۆن

telegram (tel'ə-gram'), *n.* برۆوسکە؛ تەل؛ تەلسن؛ برۆوسکە ی بین تەل.

telegraph (tel'ə-graf', tel'ə-gräf'), *n.* (۱) تەلەگراف؛ نامیزی. (۲) telegram. (۳) نامە نارەن به برۆوسکە.

v.t. (۱) نامە نارەن به برۆوسکە. (۲) برۆوسکە بۆ نارەن؛ برۆوسکە بۆ کردن؛ تەل بۆ کردن.

v.t. برۆوسکە نارەن؛ برۆوسکە کردن.

telegrapher (tə-leg'grə-fēr), *n.* تەلجی؛ برۆوسکە نۆز.

telegraphic (tel'ə-graf'ik), *adj.* (۱) برۆوسکەیی؛ تابیەتی به برۆوسکە. (۲) کورت (ووتە، پیام)؛ نۆز کورت.

telegraphically (tel'ə-graf'ik-l-i), *adv.* (۱) به برۆوسکە؛ به تەلسن. (۲) به کورتی؛ نۆز به کورتی.

telegraphist (tə-leg'grə-fist), *n.* = telegrapher.

telegraphy (tə-leg'grə-fi), *n.* برۆوسکە نارەن به کاربیا.

telemeter (tel'ə-mē'tēr), *n.* دوورپێوا؛ نامیزی پێوان له دووروه.

v.t. پێوان و راکەیانندی ئەنجامی ئەم پێوانه له دووروه (وهک له کەشتی هەوایی یهوه).

-telemetric (adj.); telemetrically (adv.).

telemetry (tə-lem'ə-tri), *n.* زانستی پێوان و راکەیانندی ئەنجامی ئەم پێوانه له دووروه (وهک له کەشتی هەوایی یهوه).

telencephalon (tel'en-sēf'ə-lon'), *n.* بەشی پێشەوهی مێشک.

teleology (tel'i-ol'ə-ji, tē'li-ol'ə-ji), *n.* (۱) بیروباوەڕنیکێ فەلسەفەیی به دەلیت؛ که هەموو دیاردەیکێ سرووشتی بۆ مەبەستیکو بەپێی ئەخشەیکێ تابیەتی پووه دات ئەک هەر له خۆیهوه.

(۲) ئەم مەبەست و ئەخشەیک.

(۳) لیکۆلینەوهی دیاردە ی سرووشتی بۆ پانیشتی کردنی ئەم بیروباوەره.

-teleological (adj.); teleologically (adv.); teleologist (n.).

teleost (tel'i-ost', tē'li-ost'), *n.* ماسی یهکه که پەیکەرەکی ئینساننی بیت (که نۆرەمی ماسی دەگریتنوه).

adj. تابیەتی بهم جۆره ماسی یه.

teleostean (tel'i-os'ti-ən), *adj. & n.* = teleost.

telepathic (tel'ə-path'ik), *adj.* دووره سووسەیی؛ هس پەپوهندی بیر له دووروه.

-telepathically (adv.).

telepathy (tə-lep'ə-thi), *n.* بیر خۆننەنەرە؛ پەپوهندی بیرو هەست له دووروه؛ دل خەبەردان؛ پەپوهندی ئێوان دوو کەسو راکەیانندی بیروبا له ئێوانیندا له رێگای نادیارو هەستی ناسایی به دەرۆه.

-telepathist (n.).

telephone (tel'ə-fōn'), *n.* دوورپێوا؛ تەلەفۆن.

v.t. تەلەفۆن کردن.

v.t. (۱) تەلەفۆن بۆ کردن. (۲) پیام پز کردن؛ به تەلەفۆن به تەلەفۆن پز ووتن.

telephone book, = telephone directory.

telephone booth, تەلەفۆن؛ دوورچکەیکە تەلەفۆنی

لیفون دهمگري
telephone directory, n. رابهری تلهفون (همروه ها " telephone book")
telephone exchange, n. تلهفونگوز (تامین)
 بگوزی تلهفون: کوزه ندانم.
telephone pole, n. دارتلهفون: دارتلم.
telephone receiver, n. بیستوکی تلهفون
telephonic (tel'ə-fon'ik), adj. (۱) تلهفونی: تاییمت به تلهفون (۲) به تلهفون نیردراو.
-telephonically (adv.)
telephony (tə-lef'ə-ni), n. پیام ناردن به تلهفون
telephoto (tel'ə-fō'tō), adj. (۱) هی وینمگرتنی دور (۲) تاییمته به هاوینتهی کامیرای له دورموه وینمگر.
telephotograph (tel'ə-fō'tə-graf', tel'ə-fō'tə-graf'), n. (۱) وینمبکه به کامیرایله گرابین که هاوینتهی نریک کرموهی تیدابن. (۲) وینتهی به برووسکه نیردراو.
v.t. (۱) وینمگرتن به کامیرای هاوینته نریک کرموه. (۲) وینه ناردن به برووسکه.
telephotography (tel'ə-fə-tog'fə-fi), n. (۱) وینمگرتن به (۲) وینه و نهخشه ناردن به برووسکه.
-telephotographic (adj.)
teleplay (tel'ə-piā'), n. شانزنامهی تلهفونی.
teleprinter (tel'ə-prin'tēr), n. = teletypewriter.
teleprompter (tel'ə-promp'tēr), n. نامیزیکه و تارخوینتی سهر
 تلهفون و تارکاهی له بهر دمخوینتیقهو بن نهوهی تماشاگهران بیبینن.
teleran (tel'ə-ran), n. [television radar air navigation], رابهری کردنی لریکه به تلهفون و رادار.
telescope (tel'ə-skōp), n. دوربینی ناستیره: تلسکوپ: تلسکوپنی ناستیره.
v.t. بهیکداچوون (بزی تلسکوپ).
v.t. (۱) بهیکدا کردن: (۲) کووت کردنهوه. (۳) پستانهوه پستان.
telescopic (tel'ə-skop'ik), adj. (۱) تلسکوپنی: تاییمته به دوربینی ناستیره. (۲) به تلسکوپ بیبناو. (۳) تنها به تلسکوپ دهیبنی. (۴) دوربین (مرو). (۵) بهناو بهیکدا چوو.
-telescopically (adv.)
telescopy (tə-les'kə-pi), n. زانستی دوربینی ناستیره
 دروستکردن و بهکارهینان زانستی تلسکوپ.
-telescopist (n.)
telestereoscope (tel'ə-ster'i-ə-skōp), n. دوربینی شت بینن
 به قنداری
telethon (tel'ə-thon), n. بهرنامهیکی تلهفونی دورودریزه
 بژ پیناک کردن بژ پرورزهیکی خیرخوانی
teletype (tel'ə-tīp), n. جزیریکه له " teletypewriter " .
v.t. بهکارهینانی چاپی برووسکیمی
 نامه ناردن به چاپی برووسکیمی: نامه ناردن به تیپنوسی برووسکیمی.
v.t. چاپی برووسکیمی
 تیپنوس با نامیزیکی چاپکرده برووسکه دهیبنی و مردهگر.
(همروه ها " teleprinter ")
teletypist (tel'ə-tī'pist), n. کارگری چاپی برووسکیمی
televise (tel'ə-vīz'), v.t. به تلهفون بینن
 لهسر تلهفون بینن
-televise (v.t.) به تلهفون بلاوکردهوه.
television (tel'ə-vīz'hən), n. تلهفون

(۲) دروستکردن و بهکارهینانی تلهفون.
 (۳) بهرنامه بلاوکردهوه به تلهفون.
 تلهفون.
television set, televisor (tel'ə-vī'zēr), n. (۱) نامیزی و هرگرو نیردهری تلهفون. (۲) هموال خویندهرهوهی سهر تلهفون.
telex (tə-leks'), n. (۱) نامیزی برووسکینر (بهوهی چاپی برووسکیمی و تلهفونوه). (ب) نامه ناردن به نامیزی برووسکینر. (۲) نامه ی به تیلیکس نیردراو: برووسکمی به تیلیکس نیردراو
telfer (tel'fēr), n. & v.t. = telpher.
telferage (tel'fēr-ij), n. = telpherage.
telic (tel'ik), adj. به تامانج.
tell (tel), v.t. (۱) ژماردن. (۲) گترانهوه: (He told a story.) (۳) ووتن: بیژان: دهریبن. (T - the facts. T - the truth.) (۴) بلاوکردهوه. (۵) پیشاندان: دهرخست: (Her face told her joy.) (۶) زانن: پین زانن: جیاکردنهوه: (I can - the difference.) (۷) بیاردان: زانن: (I can't - what to do.) (۸) پین ووتن: (T - me the truth.) (۹) فرمان پین کردن: پین ووتن: داوانیکردن: (I told him to be here.) (۱۰) سوریهوون لهسرا: ل دلنیا بوون: (I disagree, I ~ you.)
v.i. (۱) ژماردن: باسکردن (۲) نیشانهی نهوه بوون: نیشاندان. (۳) نهینن درکندن: چاپدان: کارتیکردن: گرتگ بوون: (In the game of chess every move ~s.)
all told, به هموو شتیکهوه: به همووی گشتی.
tell off, (۱) به دهنگی بهر ژماردن و بی جیاکردنهوه. (۲) [Colloq.] سهرزهنشکردن.
tell on, (۱) ماندوو کردن: تیل بی برین (۲) [Colloq.] چار لیدان: خهبر فیدان.
tellable (tel'ə-b'l), adj. (۱) دهگتیریتومه: دهروتری. (۲) شایانی ووتنه یا باسه.
teller (tel'ēr), n. (۱) چمونه بیژ. (۲) ژمیره: (۳) دهنگ ژمیر (هلبزاردن). (ب) خزنه داری بانق: پاره وهرگرو بدهری بانق.
telling (tel'ing), adj. (۱) توند: بهکار: کارگهر: (a ~ retort) (۲) پین مانا: شت دهرخهر.
tell-tale (tel'tāl'), n. (۱) قاوخرهوه: نابویه: بهدگن. (۲) نیشانهی شتیکی نهینن (۳) نیشانه: (۴) نیشانهی معترسی لهسر هیلای شاسن. (ب) کاتریمیزیکی نوتوماکیکی به بژ ژمارکردنی کاتی دهست به نیش کردن و دهست له نیش هانگرتنی کارگهران.
adj. (۱) نیشاندهر: دهرخهر. (۲) نهینتی دهرخهر: (a ~ blush)
tellurian (te-loor'i-ən, tel-yoor'i-ən), adj. سهرزهمینی: زهمینی.
n. (۱) مروقی سهرزهمینی: زهمینی: دانیشقووی سهرزهمین.
tellurian (۲) (۱) زهمینی: تاییمته به سهرزهمین. (۲) " تلوریوم " ی تیدایه: تاییمته به " تلوریوم " .
telluric acid, قرشی تلوریوم.
telluride (tel'yoo-rid', tel'yoo-rid), n. تلورید: ناوتقهیکی
 کیمیایی به له تلوریوم کاترایله پیکدیت.
tellurion (te-loor'i-on), n. Also tellurian, نامیزیکه پیشانی
 دمادت چوون خولانهوهی زهمین دهینته هوی گوزینی شمو و پوزو وهرهکان.
tellurion (te-loor'i-on', tel-yoor'i-on), n. تلوریوم:
 توخمتیکی کیمیایی کاترایلی رمتگ زوییه.
tellurous (tel'yoo-ras, tel-yoor'as), adj. تلوریومی:
 له تلوریوم وهرگیراو.
telly (tel'i), n. [Chiefly British Colloquial.] = television.

temporize

- (۲) گەم خولاردنو خولاردنەوه (بەتایبەتی مەى). (۳) عەرمق ئەخولاردنەوه.
- (۱) مام ناوەندى **temperate** (tem'pēr-it, tem'pɪt), *adj.*
- (له خولاردنو خولاردنەوه پەقەتاردا)؛ خۆگرا دان بە خۆدا گرا عەرمق ئەخولاردنەوه؛ عەرمق كەم خۆر. (۲) هینن! لەسەر خۆ. (۳) مام ناوەندى.
- (۴) مام ناوەندى (ناوهموا)؛ ئە گەرمو ئە سارد؛ خۆش.
- (۱) پەلەى **temperature** (tem'prə-çēr, tem'pēr-ə-çēr), *n.*
- گەرمى. (۲) (۱) پەلەى گەرمى ئاسایى لەش. (ب) تا پەلەى گەرمى نەرمى لەش.
- (۳) [Obs.]; (۱) مام ناوەندىتى (ناوهموا).
- (ب) سەرووشتى مەزۆ؛ سەر گەرمى و ساردى.
- temperature gradient**, *n.* پۆزەى بەرزبوونەوهى پەلەى گەرمى بەجەننى.
- بەرزبوونەوه لە ئاستى دەریاوه.
- (۱) لاوەراو (پۆزە)؛ نەرم؛ زاخاودەرلو: **tempered** (tem'pērd), *adj.*
- (~ steel)
- (۲) هینن! قال؛ مام ناوەندى: (~ boldness).
- (۳) سەرووشتىكى تايبەتى هەمە سەر گەرم یا ساردە: (~ He is bad).
- (۴) سازگراو (مۆسیقا).
- (۱) گەرداوا؛ باوئۆران؛ گێزەلۆوگەى دەریا. **tempest** (tem'pɪst), *n.*
- (۲) ھەراوھەریا؛ ژاوەژاو؛ پشپۆی؛ بگرەو بەرە.
- (۱) گەرداوى **tempestuous** (tem-pes'chōō-əs), *adj.*
- لە گێزەلۆوگەى دەریا دەچیت. (۲) ئاشووبوى؛ توندوتیژ؛ شەپوشوئۆراوى.
- (a ~ meeting, relationship, etc.)
- (۱) ئەندامى "Knight Templar" **Templar** (tem'plēr), *n.*
- (تەم ووشەبە بێنە). (۲) [-], پارێزگاراو یا قوتابى دانىشگای یاسا لە ئەندەن.
- (۳) ئەندامى پشكراوئىكى ماسۆنىە.
- (۱) ئەخسە؛ قالب **template** (tem'plɪt), *n.* Also **templet**,
- (۲) (۱) پارچە دارنك یا بەردنكە دەخړنكە ژۆر نەركەيمەكەوه بۆ دابەشكردنى قورسایى. (ب) دەستەكێكى كورت؛ پارچە دارنكى وەك دەستەك.
- (۱) پەرسنگا؛ بىخانە. (۲) كەنىشتە **temple** (tem'pl), *n.*
- (۲) كلیسە. (۴) [-], مەلبەندى كۆمەله یاساى بەكاشى لەندەن.
- (۵) خانووبەگى جوانو گەورە؛ كۆشك: (a ~ of art).
- temple** (tem'pl), *n.* لاچانگ.
- temple** (tem'pl), *n.* ئامبەزى پلگرتنى قوماش بە پشكەوئىكى لە كاتى چەنیدا بە تەون.
- templet** (tem'plɪt), *n.* = **template**.
- (۱) خۆزراوى ئاوانى مۆسیقا یا گۆرانی. **tempo** (tem'pō), *n.*
- (۲) پەلەى چالاكى یا خۆزراوى؛ خۆزراوى و هێواشى ژيان:
- (the ~ of modern living)
- (۱) سەردەمى؛ كاتى؛ كورت. **temporal** (tem'pēr-əl), *adj.*
- (۲) سەرزەمبەنى؛ تايبەتى بەم جیهانە؛ ماددى. (۳) ئاناينى؛ دنيايى؛ جیھانى
- (۴) تايبەتى بە كات نەك جیگە.
- (۵) تايبەتى بە كات (پرزمان)؛ كات پيشاندر.
- (۱) (pl.) شتى كاتى یا سەردەمى.
- (۲) (pl.) سەرمایە یا داماتى سەردەمى كلیسە.
- لاچانگى **temporal** (tem'pēr-əl), *adj.*
- ئینسانى لاچانگ. **temporal bone**,
- (۱) سەردەمبەنى؛ كاتیتى **temporality** (tem'pə-ral'ə-ti), *n.*
- كۆرئیتى. (۲) (pl.) سەرمایەو داماتى سەردەمبەنى كلیسە.
- (۳) جەماوەرى خەلك جگە لە قەشەو پیاوانى كلیسە.
- بۆ سەردەمبەنك **temporarily** (tem'pə-rer'ə-li), *adv.*
- بۆ ماوەیەكى كەم یا كورت.
- سەردەمبەنى؛ كاتى **temporary** (tem'pə-rer'i), *adj.*
- temporariness (n.).
- (۱) بەجەننى پۆزگاراو جولاەوه **temporize** (tem'pə-rīz), *v.t.*
- مەكەچ كردن بۆ بارى سەردەمبەنى ژيان؛ لەگەل پۆزگاراو گونجان.
- (۲) شت بە قنگدا خستن بۆ كات بردنە سەر؛ دەرژە بە گفتوگۆدانو بریار

telo-

- telo-** (tel'ə), = **tele-**
- telo-** (tel'ə), Also **tel-**, پشكركە بەماناى؛ كۆتايى؛ تەواو بوون؛ دوايى؛ تەواو (**telophase**).
- telophase** (tel'ə-fāz'), *n.* دوا قۆماعى دانەشپووشى ناپاستەمۆخ یا دەزۆبى (گيانەوه ناسا).
- telpher** (tel'fēr), *n.* گالیسكەبەگى سووكى ھەلواسراوه بەسەر تەل كارەمايیدا دەروات.
- telpherage** (tel'fēr-ij), *n.* بەم جۆرد گالیسكەبە گواستەوه. (ھەروەھا " **telfer** " *v.t.* گواستەوه بە گالیسكەبە ھەلواسراو بەسەر تەل كارەماوە. (ھەروەھا " **telferage** ")
- telson** (tel'sən), *n.* دوا حومگەى گياندارى جومگەى (وەك قوژاڤو كۆلەى ئاو و گياندارە قاوغدارە ئاوى بەكاشى تە).
- Telestar** (tel'ə-stār'), *n.* تېلستار مانگى دەستكۆرد (بۆ ناردنى بەرنامەى تەنەخزۆبى و پەيماسى تەلەفزیۆنى).
- temblor** (tem-blōr'), *n.* = **earthquake**.
- temerarious** (tem'ə-rār'ē-əs), *adj.* سەركێش؛ بێبايا؛ ھەلەشە؛ بى ترس
- temerity** (tə-mēr'ə-ti), *n.* سەركێشى؛ بێباكى؛ ھەلەشەبى؛ بى ترسى
- temper** (tem'pēr), *v.t.* (۱) ھىنر كۆرەوه نەرم كۆرەوه؛ خاوكۆرەوه: (*to ~ justice with mercy; To ~ your criticism with reason.*)
- (۲) ئاودان (پولا)؛ ئاودانەوه؛ زاخاودانەوه؛ چاك كردن: (*Steal is ~ed by heating and sudden cooling.; Clay is ~ed by moistening and kneading.*)
- (۳) [Rare]. گونجاندن؛ شیاندن.
- (۴) [Archaic]. تىكەلاو كۆردن بە پۆزەى باش
- (۵) سازكۆردن (ئامبەزى مۆسیقا)؛ چاك كردنى بەرزو ئۆمى ئاواز
- ھىنن بوونەوه؛ نەرم بوون؛ زاخا و دانەوه. *v.t.*
- (۱) (Archaic) ئاوتى تىكەلاو كراو بەجەننى پۆزەبەگى گونجاو. *n.*
- (ب) رەفر و نەرمى یا بەرگەگرتنى كانزا.
- (۲) سەرووشت؛ سەر گەرمى و ساردى؛ بارى ھەست و ھۆشو مێشك: (*He has a sweet ~ in a bad ~*)
- (۳) ھىننى؛ لەسەر خۆبى: (*to lose one's ~ ; keep one's ~*)
- (۴) تۆرپە و تۆرپى؛ تەنگەجىكلا نەبى؛ زوو تۆرپە بوون: (*She has a ~*).
- (۵) تۆرپەى: (*He went into a ~*).
- (۶) شتىكە كە دەكرتە ئاوتى تەيمەكەبەره بۆ گونجاندن.
- (۷) [Archaic] مام ناوەندى؛ ميانزەوى.
- (A) [Obs.]; (۱) چۆنیتى؛ تايبەخۆ. (ب) چۆنیتى لەش.
- tempera** (tem'pēr-ə), *n.* (۱) جۆزىكە لە وینەكێشان بریتى بە لە تىكەل كردنى بۆزە و ماددەى لىنج وەك زەردنەنى ھىكە.
- (۲) بۆزەى وەھا بەكارھىنراو (۳) وینەبەكە بەم بۆزەبە كرابن.
- temperament** (tem'prə-mənt), *n.* (۱) تىكەلاو كۆردنى ھاوتايى.
- (۲) سەرووشت؛ سەر گەرمى و ساردى؛ بارى ھەست و ھۆشو مێشك: (*He has an excitable ~*.)
- (۳) سەرووشتى تايبەتى (بەتايبەتى ياخيتى)؛ حولوئیتى؛ ھەرسەبازى: (*Many artists have ~*.)
- (۴) [Obs.]; (b) ناوهموا. (ب) پەلەى گەرم.
- (۱) تايبەتى بە **temperamental** (tem'prə-mən'tl), *adj.*
- سەرووشتر مەزۆ؛ ھى سەر گەرمى و ساردى. (۲) تۆرپە و تۆز؛ سەرگەرم؛ تەنگەجىكلا نە؛ شتە و زێرە؛ كە لەلەشەق؛ زوو ھەلچوو؛ توند.
- لەبروى **temperamentally** (tem'prə-mən'tl-i), *adv.*
- سەرووشتەوه؛ لەبروى سەرگەرمى و ساردى جەره: (*He is ~ unsuited for leadership.*)
- (۱) ناوەندىتى **temperance** (tem'pēr-əns, tem'prəns), *n.*
- چەلە بۆ خۆ شل نەكردن؛ ميانزەوى (لە رەفقارو رابواردندا)؛ مام ناوەندىتى.

(۲) به لایه‌کدا داتاشین؛ مہینکی تایبمتی هہ بون:

(He ~s to exaggerate. She ~s towards selfishness.)

tendance (ten'dəns), n.

(۱) سہرپرشتی؛ چاودئیری.

(۲) [Obs.] بہرہ‌مستان؛ خزمہ‌تکاران.

tendancy (ten'dən-si), n.

(۱) بہ لایه‌کدا داتاشین؛ لایہ‌نگری؛ مہیل.

ہزری زگماکی؛ تارمزوی سرروشٹی:

(He has a ~ to repeat himself.)

(۲) مہبست؛ نامانج.

tendencious (ten-den'shəs), adj. Also tendencious.

لاہنگری؛ مہلوسنتیکی تایبمتی؛ بانگ بؤ ہنڈہر: (~ writings)

tender (ten'dēr), adj.

(۱) ناسک (خوارہ‌دہ‌منی)؛ نرہ؛ کول بہ دہم.

(۲) ناسک؛ لاوا؛ بہرگہ ننگر؛ بن ہیز.

(۳) کالوکرج (تہمن)؛ ہرزہ؛ مندان؛ ننگہییو: (the ~ years)

(۴) کال: (~ colors)

(۵) ناسک؛ پیویست بہ ووردی و ووریایی دہکات: (a ~ question)

(۶) نرہ؛ ناسک؛ سوک: (a ~ touch)

(۷) پورخوش؛ خوش‌مہستانہ؛ ہی خوش‌مہیستی: (a ~ smile)

(۸) پتہ‌نگرہ‌ہاتو.

(۹) پھزیل؛ دہست قوچاؤ؛ بہرچاوتہنگ.

(۱۰) زو نازاری دہمن؛ ناسک (برونی تازہ): (~ skin)

(۱۱) ہست ناسک. (۱۲) دل نرہ؛ بہ بہزہیی.

v.i.

(۱) ناسک کردن؛ نرہ کردن.

(۲) [Archaic]، بہ ناسکی لہگل جولانہوہ.

-tenderly (adv.); tenderness (n.).

tender (ten'dēr), v.t.

(۱) پینشکمش کردن (بؤ دانہوی قہرزیک یا

چاکہیک یا نرہیکی سرشان): (۲) پینشکمش کردن (بؤ ہمسندکردن)؛ دان:

(He ~ed his resignation.)

n.

(۱) پینشکمش پارہ یا شت (بؤ قہرز یا چاکہ دانہوہ).

(۲) پینشکمش پہسمی (ژن خواست؛ قوتہرات)؛ تینڈہر:

(She accepted his ~ of marriage.)

tender (ten'dēr), n.

(۱) سہرپرشت؛ چاودئیر؛ سہرپرشتیاری.

(۲) کھشتیہکی بیجوکہ شتومک دہگہہنتی بہ کھشتیہکی گہرہ.

(۳) پھلمی گواستہوہ لہ نیوان کھشتیہکی کمناری دہریادا.

(۴) فارگونئی خملووزو تازی شہمندہفہر.

tenderfoot (ten'dēr-foot'), n.

(۱) کھسیکی تازہ ہاتو بؤ

ناوچہیک (بہ‌تایبمتی ناوچہی تازہ نارہ‌دانگراوہ)؛ شلہ شاری.

(۲) تازہکار؛ نہشارہزا؛ نرکار. (۳) نہنامی تازہی ہیدہوامنی.

-tenderfooted (adj.).

tenderhearted (ten'dēr-här'tid), adj.

دل نرہ؛ بہ بہزہیی؛

بہرہہم.

-tenderheartedly (adv.); tenderheartedness (n.).

tenderize (ten'dēr-iz'), v.t.

گؤشت ناسک کردن (بہ دارہ‌دہمانی

تایبمتی پیش لینانی).

tenderizer (ten'dēr-iz'ēr), n.

داودہ‌دہمانی گؤشت ناسککمر

(دہکری بہ گؤشتہوہ پیش لینانی). (ہاروہا "meat tenderizer")

tenderloin (ten'dēr-loin'), n.

(۱) گؤشتی پشتمہ‌فزہ.

(۲) [F-] (۱) گہرہکی شاری "نیوزک" ہ، زو بہ خراپہکاری و داوین

پیسو بہرتیل خوارہ... ہتد ناسراہوو.

(ب) گہرہکی قہحبہ‌خانہ بہد رہوشتی و خراپہکاری.

tender-minded (ten'dēr-mīn'did), adj.

خوشبین؛ خیال پلاؤ؛

خراپہ نہہین.

tendinous (ten'di-nəs), adj.

(۱) ژئی؛ ماسولکہ ژئی.

(۲) لہ ماسولکہ ژئی پینکاتوو؛ ماسولکہیی: (a ~ tissue)

tendon (ten'dən), n.

ژئی (توئیکاری)؛ ماسولکہ ژئی.

tendrill (ten'dril), n.

تہزی پیاہلگہران (پوہکاسی).

دواختہر بؤ خو لادان لہ شہرو تاکوکی.

-temporization (n.).

tempt (tempt), v.t.

(۱) تاقیکردنہوہ (۲) فریودان؛ لاسدان؛

دان بؤ یوکردن؛ ہملفریوادن. (۳) تارہ‌زو جولانن؛ دل بؤ لینان

(۴) مہیل ہہبون؛ وا لئ ہاتن؛ والیکردن

(۵) خو دان بہ دہم مہترسیہوہ؛ پیرکشتی کردن؛ خو لہ قہرہی کاری بہ

مہترسی دان

temptation (temp-tā'shən), n.

(۱) فریودان؛ لاسدان؛

دان بؤ یوکردن؛ ہملفریوادن. (۲) شتی فریودہر؛ شتی دلرفین یا فریوین.

tempter (temp'tēr), n.

فریودہر.

the Tempter,

شہیتان.

tempting (temp'ting), adj.

فریوین؛ دلرفین؛ تارمزو ہملسین

temptress (temp'tris), n.

ژئی فریودہر (بؤ جوت ہون)

ten (ten), n.

(۱) دہ (۲) دہ کس یا شت؛ کؤمہلیکی دہیی.

(۳) دہمہ؛ دہیہم؛ دہیہہین. (۴) دہلؤ (کاغزی قومارو یاری).

(۵) [Colloq.] دہ بؤلاری؛ دہ بؤلار.

tenable (ten'ə-b'l), adj.

(۱) دہپاریزئی (سنگہر، قہلا، جین)؛

دہتوانئی؛ پاریزگاری بگری. (۲) بہجین (ہیویاومی)؛ پشتمگی دہکری.

-tenability (n.).

tenace (ten'ās), n.

دو کاغزی گرنگ ہاتنہ دہستی یاریکریک.

tenacious (ti-nā'shəs), adj. (a ~ grip)

(۱) توند؛ قایم؛ بہرہدہر.

(۲) تیز (بیر)؛ لہیر نہ‌چوہوہ: (a ~ memory)

(۳) پتہو؛ سہخت؛ جی: (~ wood)

(۴) سریشاری؛ لینج.

(۵) کؤلنہدہر؛ واژنہہینہر؛ تہہین: (~ courage)

-tenaciously (adv.); tenaciousness (n.).

tenacity (ti-nas'ə-ti), n.

(۱) توندی؛ قایمی؛ بہہیزی.

(۲) پتہوی؛ سہختی؛ جہری. (۳) کؤل نەدان؛ واژنہہینان.

tenaculum (ti-nak'yoo-ləm), n.

قولایی نشتہرگہری.

tenancy (ten'ən-si), n.

(۱) بہ کری کرتن؛ کری گرتہیی.

(۲) خانو یا زہوی بہ کری گراؤ؛ خانو یا زہوی کری گرتہ.

(۳) ماوہی تہم بہ کری گرتہ.

(۴) خانو یا زہوی بہ دہستہوہ ہون بہ خاوہنیتی بن یا بہ کرنجیتتی.

tenant (ten'ənt), n.

(۱) کرنجی؛ کری گرتہ.

(۲) تیدا دانیشتوو؛ نیشتنی.

(۳) کھسیکہ گہ خانو یا زہوی بہ دہستہوہ بن بہ خاوہنیتی بن یا بہ کرنجیتتی.

v.t.

بہ کری کرتن؛ تیدا دانیشتن (خانو).

tenantable (ten'ənt-ə-b'l), adj.

بہ کری دہدہری؛

بؤ بہ کردن دہشیت.

tenant farmer, کشتکاری کری گرتہ؛ وەرئیریکہ زہوی بہ پارہ بہ کری

بگری یا ہشیک لہ بہرہمسی زہویہیکہ بداتہ خاومہکہی.

tenantry (ten'ənt-ri), n.

(۱) کرنجی‌یان؛ کری گرتہیان

(۲) کرنجیتتی؛ کری گرتہیی.

ten-cent store, = five-and-ten-cent store.

tench (tench), n.

ماسیہیکی یوباری لہوہ پایہیی.

Ten commandments, دہ فرمانہکہ (گہ خودا نارہی بؤ جولہکہ

بہ موسادا بہینی نیوجیل).

tend (tend), v.t.

چاودئیری کردن؛ سہرہوکاری کردن؛ خمریک ہون:

(A shepherd ~s sheep.; They ~ the store.; to ~ a child)

v.t. [Colloq.]

سہرہج پیدان.

tend on,

بہرہدہستی کردن؛ خزمہت کردن.

tend (tend), v.t.

(۱) چورن بہرہو؛ پڑیشتن بؤ:

(The road ~s south.)

(۲) بہرہو نامانجیکی تایبمتی چوون؛ نہجامی تایبمتی ہون:

(War ~s to defeat its purposes.)

tenebrific

tenebrific (ten'ə-brif'ik), *adj.* (۱) تاریکگر

(۲) تاریک؛ ناخوش؛ دل تنگگر

tenebrous (ten'ə-brəs), *adj.* تاریک؛ تاریک و تیره؛ دل تنگگر؛ ناخوش.

tenement (ten'mənt), *n.* (۱) خانو یا زهری کوی.

(۲) ما؛ خانو؛ نشینگه. (۳) ژوری کوی؛ چند ژورنی کوی پیکره.

tenement house (ten'mənt haʊs), *n.* [Poetic]، نشینگا جنی ژبان.

tenement house, *tenementary* (*adj.*) خانویمکی زل پش پش کوی به بتایبتهی له گهره کینکی همژاری شاردا.

tenesmus (ti-nez'məs, ti-nes'məs), *n.* میز یا گوو زور هاتن به لام بو نه کران (نم نه خوشی به له "میرگیران" جیابه).

tenet (ten'it, tē'nit), *n.* پیمان؛ پیمانگه؛ پروا (بتایبتهی هی دهسته بکی نایش، فلسفی، یا پامیاری).

tenfold (ten'föld), *adj.* (۱) ده بشی؛ ده بوش؛ ده پارچیمی (۲) ده نهمنده.

adv. ده نهمنده.

ten-gallon hat, *tenia* (tē'ni-ə), *n.* = taenia. حوړه تپله بیکمی قعراغ پانی کاویزه کانه.

teniasis (ti-ni'ə-sis), *n.* = taeniasis.

tennis (ten'is), *n.* تنس؛ یاری تنس

tennis court, *tennis shoe, *tenon (ten'an), *n.* یاریگه تنس؛ پیلاوی تنس؛ رمانه (داریاشی).**

v.t. & v.l. (۱) به زمانه لیکدان. (۲) زمانه بو کردن.

tenor (ten'ər), *n.* (۱) ریخا؛ ریخو؛

(۲) حانای گشتی؛ مهیست: (the ~ of his speech).

(۳) سرووشی گشتی. (۴) ونهیی دفا و دق (به لگه یاسایی).

(۵) بمرزترین دهنگی پیانو له گورانی ووتندا.

(۶) شو بشتهی بوم دهنگه بمرزه دهووتری (گورانی، ژوبهرا).

(۷) گورانی بیژک یا نامیونکی وها دهنگ بمرز.

adj. دهنگ بمرز (گورانی بیژ، نامیونکی موسیقا).

tenpence (ten'pens), *n.* ده پانس؛ ده پانسی.

tenpenny (ten'peni), *n.* (۱) ده پانسی؛ ده پانس دههینن.

(۲) بزماری سن گوی یا نینجی.

tenpenny nail, **tenpins** (ten'pinz), *n.pl.* بزماری دریزی سن گوی یا نینجی.

(۱) یاری بیکه له "بولینگ" دهچن.

(۲) نیشانیکه له شووشه ی مل باریک دهچن له یاری بهدا نیشانی بی دهگرتهمه.

tenrec (ten'rek), *n.* گیانداریکی شیردهری چروچانومرغوره.

(۱) جبرو؛ جبرو؛ تور؛ کړ؛ توند.

(۲) دهمار کړ؛ کړ؛ کړ؛ نالوزا؛ نالوزا.

v.t. & v.l. (۱) جبرانن؛ جبران (۲) دهمار کړ؛ بوون؛ کړ؛ بوون؛ نالوزان.

tense (tens), *n.* کات (ریزمان)؛ کاتی کردار (ریزمان).

tensible (ten'sə-b'l), *adj.* دهکشتیت؛ دهکشتیریت.

-tensibility (*n.*); **tensibly** (*adv.*)

tensile (ten'sil, ten'sil), *adj.* (۱) تایبتهی به کړی، توندی، یا

جبران. (۲) **tensile**

-tensility (*n.*)

tensile strength, **tensimeter** (ten-sim'ə-tēr), *n.* بهرهلستی جبران.

پنوهی پانه پستهوی هلم یا گان. (همروهه "manometer")

tensiometer (ten'si-om'ə-tēr), *n.* پنوهی جبرای یا توندی.

tension (ten'shən), *n.* (۱) کړی؛ توندی؛ جبران

(۲) دهمار کړی؛ کړی؛ دهمار کړی.

tent-maker

(۲) ناکوکی (نیوان مروء یا وولاتان)؛ نالوزی؛ ناخوشی:

(*T- is rising between the two countries.*)

(۱) نامیری توندکردنهمه یا جبرانن (دهووی مهکینه ی جل دورین).

(۲) پانه پستهوی کارهیا؛ پستانه کارهیا.

(۳) میزی هلم یا گان. (۴) میزی جبران، توندکردنهمه، یا پاکیشان

tensity (ten'sə-ti), *n.* کړی؛ توندی؛ دهمار کړی.

tensive (ten'siv), *adj.* کړی؛ کړی؛ توندکردنهمه؛ دهمار کړی.

tensor (ten'sər, ten'sōr), *n.* ماسولکه بیکه که

نهمانیکي لشر کړی یا تور تدهکات.

ten-strike (ten'strik), *n.* (۱) نیدانیکي زور باش که هر ده

نیشانه که بخت له یاری "tenpins" دا.

(۲) [Colloq.]؛ کاريکی زور سرکرتور.

tent (tent), *n.* (۱) چادر؛ دموار؛ خویته.

(۲) چادری نؤکسجین؛ چتریکه بسمر جیکه نه خوشیکره که نؤکسجینی

دههینن.

v.t. چادر همدان؛ له دمواردا ژبان؛ خویته همدان.

v.t. [Rare]. له چادردا همدانهمه؛ جی کړنهمه له دمواردا؛ له چادردا دانان.

tent (tent), *n.* توپه موانه بیکمی سارشی یا نؤکسجیه دهخرتنه برینیکره بو

کړنهمه.

tent (tent), *v.t.* [Scot.]. (۱) کوی پلگوتن؛ سمرنج پیدان؛ ووریا بوون.

(۲) خزمهت کړدن؛ بهر دهستی کړدن.

tentacle (ten'tə-k'l), *n.* (۱) شاخی همدنداری گیانداری بون بریره

(که بو هست کړدن و گرتن و خوی پیوه نووساندن... هتد بهکاری دههینن).

(۲) توکی همدنداره به گلاوی پیوهکی چانومرغوره.

(۳) نهمانگی گرتن و همدندارن.

-tentacular (*adj.*)

tentage (ten'tij), *n.* (۱) سمرجهمی چادر یا دموار؛ چادر بهگشتی.

(۲) هموون نی چادرانهی ناماندن و له بهر دهستان بو بهکاری همدان.

(۳) کمره می چادرو چادر همدان.

tentative (ten'tə-tiv), *adj.* (۱) سمره می؛ هرچی؛ کاتی؛

بو تاقیکردنهمه؛ نه پراوه تهمه به تمولوی؛ نیستا دانلوه یا کراوه به لام رنگه له

دولیدا بگویی؛

(*a ~ schedule, appointment, meeting, plan, etc.*)

(۲) دووول؛ پرا؛ نالندیا: (*a ~ smile*).

tentatively (ten'tə-tiv'i), *adv.* به سمره می؛ به نه پراوه می؛

به می دلنیا می؛

(*We've agreed ~ to meet with them next week.*)

tent caterpillar, **tented** (ten'tid), *adj.* حوړه تهمه سمرانیکي زیاده خسته به کزمنل دهوون له

تومو و هک چادردا بسمر دره ختمه.

(۱) به چادر داپوشراو؛ چادر تیدا همدارو؛

(*a ~ shoreline*)

(۲) چادرنشین؛ له چادردا ژباو.

(۳) چادری؛ له چادر یا دموار دهچن.

tenter (ten'tər), *n.* (۱) چوارچینویه بیکه کلاوی تملرووی لسمر

پادکیشری پاش ترووستکردن بو نهمه می تمچیتهمه بیک.

(۲) **tenterhook**

v.t. & v.l. پاکیشان می کلا لسمر چوارچینویه بیکه وها.

tenterhook (ten'tər-hook), *n.* قولای قوماشی تازه پن پاکیراو و

پاکیشراو لسمر چوارچینویه.

له دلمپرو کړدا بوون؛ له دلمخورتند؛ بوون؛

له مرقو دلملمرو کړدا بوون.

tenth (tenth), *adj.* (۱) دهیم؛ دهمم؛ دهیمه می. (۲) هی دهیم؛ دهیمه می.

(۳) دهیم؛ دهمم؛ دهیمه می. (۴) دهیمه می.

tenth-rate (tenth-rāt'), *adj.* پلهی دهیم؛ گمگ؛ زور خراب.

tent-maker (ten'tāk'ər), *n.* چادری؛ دموار کړ.

tent-stitch

tent-stitch (tent'stich), *n.* تهنقی کورسی لابه لا (ته نقشکاری).

tenuis (ten'ū-is), *n.* تینیکی بن دهنگه که له کاتی پرتاندنیدا همرا هاتوجو ناکات له دمدا رهک: k, t, p (دهنگناسی).

tenuity (ten-ū'ə-ti, ti-nōō'ə-ti), *n.* (۱) باریکی تهنگی. (ب) ناسگی (ج) ناپتموی. (د) کهمی.

tenuous (ten'ū-əs), *adj.* (۲) بن غیرهنی! بوردهلمهیی! بن زهبری (۱) ناسکا! تهنگ! باریک:

(*the ~ web of a spider*)

(۲) تهنگ! سووک (.) (*The air at great altitudes is ~*)

(۲) (۱) هیچ وپوچ! لاواز (*a ~ argument*)

(ب) شلوق! ناپتم (*a ~ relationship*)

tenure (ten'yēr), *n.* (۱) خاوهنیتی! تاپژ به دهستموره بوون.

(۲) مافی خاوهنیتی! مافی هه بوون

(۳) مارهی خاوهنیتی! مارهی به دهستموره بوون! مارهی مانعوه له سمر کار:

(*The ~ of office of an American president is four years.*)

(۴) مارجی خاوهنیتی! مارجی به دهستموره بوون.

(۵) جیگربوون له سمر کار (به تاییهتی ماموستای زانگن!)

چسپانی ماموستا له سمر کار

(*Some of our professors have ~ and some don't.*)

-tenurial (*adj.*)

teocalli (tē'ə-kal'li, tā'ə-kāl'yi), *n.* په رستگابهکی مکه میکی یا شمیرکای لاتینی به به تهرقه سمری ته پوزیکه بهکی قورچکه بی به به.

teosinte (tē'ə-sin'ti), *n.* گیاهی به برزی مکه میکی به له توخی گهغه سمر بژ نالیک به کارده هینری.

teepee (tē'pē), *n.* Also teepee, چادری قورچکه به له پیست دروستکاری هیندی به شمیرکای به کانه.

tepefy (tep'ə-fī), *v.t.* شله تین کردن.

v.t. شله تین بوون.

tepid (tep'id), *adj.* (۱) شله تین (۲) ساردا! نه بدل! کم! بن په روش: (*a ~ interest*)

-tepidity (*n.*); **tepidness** (*n.*); **tepidly** (*adv.*)

tequila (ti-kē'lā), *n.* تهکیله! (۱) رووه کیکی مکه میکی به.

(ب) خوارده نمویه کی مکه سمره له قهدی شم پوره که دروست دهگری.

ter- (ter), پیشگرنکه به مانای: سن! سن بهک! سن نه موده:

(*tercentary*)

teraphim (ter'ə-fim), *n.pl.* بته بچورکه کانی نه تموره سامه به کانی کۆنه (که به خود! داده تران).

terato- (ter'ə-tō, ter'ə-tə), پیشگرنکه به مانای: دهها! سهیرو ماشرین: (*teratology*)

teratoid (ter'ə-toid), *adj.* دهعبایی! له دهعبا دهچن.

teratology (ter'ə-tol'ə-ji), *n.* لیکولینموی گیانداری شینوه تیکجوری له دهعبا چور.

-teratological (*adj.*)

teratoma (ter'ə-tō'mə), *n.* ناوساری یا برینیکه له شانهی جؤراو جؤر بیکهاتووه.

terbium (tūr'bi-əm), *n.* تریبوم. توخنیکی کاتزایی کیمیاگری به.

tercel (tūr's'l), *n.* باز (نیره)

tercentenary (tēr-sen'tə-ner'i), *n.* (۱) سن سهه سال.

(۲) یادی سن سهه ساله! شاهنگی یادی سن سهه ساله.

adj. (۱) سن سهه سالی! تاییهتی به سن سهه سال. (۲) هی یادی سن سهه ساله.

tercentennial, *n. & adj.* = *tercentenary.*

tercet (tūr'sit, tēr-set'), *n.* (۱) سن خشتهکی! برگه کی سن دپیی. هؤنراوه ۲۰ سن ناوازی مؤسیقایه که له مارهی دوو ناوازا لی بدین. رههروما "triple")

terminal

terebinth (ter'ə-binth), *n.* دارهین! دارقزوان

terebinthine (ter'ə-bin'thin), *adj.* Also *terebinthic*, -(۱) دارهینی! دارقزوانی (۲) تهریه تیتی! له ماددهی " تهریه تین " دهچن! تاییهتی به " تهریه تین "

teredo (tē-rē'dō), *n.* shipworm.

terete (tə-rēt', ter'ēt), *adj.* لورلهکی و همر دووسمر تیزو ساف.

tergal (tūr'g'l), *adj.* تاییهتی به پشت

tergiversate (tūr'ji-vēr-sāt'), *v.t.* (۱) ههنگه رانموره (له ناینو بیرو باوهر و حیزب! دهستمردار بوون! وارهینان. (۲) ناین و ناین کردن! قسه نمدان به دهستموره! نوزیانی کردن.

-tergiversation (*n.*)

tergum (tūr'gəm), *n.* پشت (گیانه هرناسی).

term (tūrm), *n.* (۱) (۱) ماره! ماره میکی تاییهتی! وهرز! کهژ.

(ب) ماره می له سمر کار مانعوه: (*a six-year ~ as senator*)

(ج) وهرزی قوتابخانه یا دادگا. (*the spring ~ at school*)

(۲) (۱) کاتی دهستیکردن یا دوابی هاتقی ماره می که.

(ب) پوژدی دانموره! دوا کات (قهرزدانموره).

(ج) کۆتایی سگبری ناسایی! دوابی! پایان: (*to carry a foetus to ~*)

(۲) (pl.) مارج (پرتکوتن). بهیمان. نالو ویز... هتد:

(*the ~s of a treaty; to get a contract on easy ~s*)

(۴) (pl.) (۱) په یوهندی دوولایی یا بهرامبه. (ب) په یوهندی هواتایی

(۵) زارواه! زارواهی تاییهت به پرشته می که:

(*a scientific ~ ; a medical ~*)

(۶) (pl.) ووهی به کارهینراو به زارواهی میکی تاییهتی:

(*He spoke of her in derogatory ~s.*)

(۷) [Archaic or Rare] سنورا! نو په ی.

(۸) (pl.) [Obs.] بار! هه و همر ج.

(۹) (۱) ماره می گرتن یا به ستنی دادگا.

(ب) ماره می به دهستموره بوونی خانوو یا زهوی و زار.

(ج) شم خانوو یا زهوی و زاره. (د) ماره می قهرزدانموره.

(۱۰) تایی تارازووی دوو بری هاوپه یوهندی (ژرینیزی).

(۱۱) (۱) تایی گهرت (بیرکاری). (ب) تاکی زنجیره. (ج) تایی جهبری.

v.t. پین ووتن! واپن ووتن! ناروان.

be on bad terms with, ناگۆک بوون! نارینک بوون له گهگ.

be on good terms with, گۆک بوون! رینک بوون له گهگ.

bring to terms, به زؤر بازی کردن! به زؤر پیکهستن! به زؤر پین کردن.

come to terms, پینکوتن.

in terms of, له پووی! له لاین:

(*He thinks of everything in terms of money.*)

make terms, رینکوتن.

termagant (tūr'mə-gənt), *n.* = *shrew.*

adj. شهه رانگیز! بن حهیا! زمان پیس! تووره و تیز.

-termagancy (*n.*)

term day, پوژدی دانموره (قهرن).

termer (tūr'mēr), *n.* (۱) شو کسه می ماره می که دهبات سمر له شویننیکا.

به تاییهتی له به بندبخانه! به بندکارویک بؤ شو موده جار: (*a third- ~*)

termor, [Obs.] (۲)

terminable (tūr'mi-nə-b'l), *adj.* (۱) کۆتایی پین دیت!

دهتوازی دوابی پین بهینری. (۲) کۆتایی دیت پاش ماره میکی تاییهتی (هؤنقهرات).

-terminability (*n.*)

terminal (tūr'mə-n'l), *adj.* (۱) دوا! هی دوابی! همه دوا.

(۲) وهرزی! وهرزانه: (*a ~ examination*)

(۳) هی دوا ئیستگهی شهه مند مفر.

- (۱) سەرلەپ سەرلەپ (a ~ leaflet).
- (۲) كوشىدە بىن دەرمەن، بىن چارە دوايى پىن هۇن:
- (a ~ disease; ~ cancer)
- n. (۱) سىرا جەمسىر، لا: دوايى، پايان، كۇتايى.
- (۲) ئىستىگە كۇتايى و سەرەتا (شەمەندەفەر، پاس، فۇكە): بوا ئىستىگە ئىستىگە نە سەر و نوسەر
- terminally (adv.).
- terminal leave, دوا ووجانى نەفسەر يا سەريان پىش ئىختىسى
- terminate (tūr'mā-nāt'), v.t. كۇتايى پىن هۇن، دوايى پىن هۇن، پىنەن:
- پىنەن (to ~ a contract, relationship, an agreement, etc.).
- v.t. دوايى پىن هۇن، كۇتايى پىن هۇن:
- termination (tūr'mā-nā'shən), n. (۱) كۇتايى پىن هۇن:
- (۲) كۇتايى هاتىن، دوايى هاتىن، پىنەن، (۳) دوايى، كۇتايى، پايان.
- (۴) پاشىنەندە دوا دەنگ يا بىرگە ووشە (دەروەھا " suffix ").
- terminational (adj.). (۱) تەسەم
- terminative (tūr'mā-nā'tiv), adj. كۇتايى پىن هۇن
- دوايى پىن هۇن
- n. = suffix.
- terminator (tūr'mā-nā'tēr), n. (۱) كۇتايى پىن هۇن (مىزۇ، شت):
- دوايى پىن هۇن، قۇتۇخەر، (۲) هۇلى ئىوان بەشى برونكو تارىكى مانگو نەستىرەمى گەمىت
- terminology (tūr'mā-nol'ō-jī), n. (۱) زاروۋە زاروۋە پىشەنەكى.
- تايەنى (۲) زانستى نەم جۇرە زاروۋە: لىكۇنەنەمى نەم جۇرە زاروۋە.
- terminological (adj.).
- term insurance, بىمە سەردەمى (مۇزى زىمان و مردن).
- term paper, لىكۇنەنەمى وەزى (كە قۇتايى زانكو دەينورس):
- باسنامە وەزى.
- terminus (tūr'mā-nās), n. [Rare] - سنور.
- (۲) بەرد يا نىشانەى سنور: سنور نىشانەكەر
- (۳) [L.] خوداي سنور و نىشانە (ئەفسانەى پۇمان).
- territorial (۱) ئىستىگە نەم سەر و نوسەر (شەمەندەفەر، پاس، فۇكە):
- دوا ئىستىگە
- كۇتايى پىنگە (۲) Chiefly British]. شارى ئىستىگە نەم سەر و نوسەر.
- termite (tūr'mit), n. مۇزانەى دارو تەختە: مۇزبانە.
- termless (tūr'm'lis), adj. (۱) بىن پايان، بىن سنور (۲) بىن مەرج
- termor (tūr'mēr), n. كەسكىگە خانوۋە بەردەپەكى بە دەستەورە بىن بى:
- مارەپەك يا هەتا دەمىر.
- tern (tūrn), n. " gull " بەردەپەكى دەريا: بەردەپەكى دەريا: پەپە
- دەچىن
- tern (tūrn), n. (۱) پىناقۇپەكە نە سىن ژمارە بىراقۇپە
- (۲) نەم سىن ژمارەپە (۳) بەلمە سىن سنورنى.
- ternary (tūr'nēr-i), adj. (۱) سىيانە، سىيانە: لە سىن بەش پىنگەتو.
- (۲) سىزىم، سىنەم (۳) لە سىن توخم پىنگەتو (كىمىگەمى).
- (۴) هى داپىشتەى لە سىن كانزا پىنگەتو. (۵) ژىرەكەى سىزىپە (بىركارى).
- n. [Rare]. دەستەى سىيانە: سىن: كۇمەلى سىزىپە.
- ternate (tūr'nāt), adj. (۱) سىيانە، سىيانە: لە سىن پىنگەتو: سىن
- (۲) سىز سىن: سىن سىن پىزىكراو. (۳) سىيانە (گە)
- terneplate (tūrn'plāt'), n. بەردەى ناسىن يا پۇلاى داپىشراو بە
- داپىشتەى تەنەكو قۇپۇشۇم
- terpsichorean (tūrp'si-kə-rē'an), adj. سەمايى:
- تايەنى بە سەما
- سەماكەر.
- n.
- terra alba, خاكە سىپى: گەچ
- terra (ter'ə), n. [L.]. خاك، زەمىن
- terrace (ter'is), n. (۱) تەلان، تەلان: پەلەى زەمى:
- لۇگەى پەلەمگراو. (۲) مەيوان. (۳) سەربانى تەخت.
- (۴) پىزە خانوۋى نەختىگە نە شەقەمگە بەرپىز.
- (۵) شەقامى بەردەمى پىزە خانوۋەمى وەھا بەرپ.
- (۶) باخچەى دەرىزۇگەى ناوچەسى شەقامىگە.
- تەلان كىردن، پەلە بەردەمى (زەمى لۇگە، چىمەن، قەدىلان).
- v.t.
- terra-cotta (ter'ə-kot'ə), adj. (۱) قارەمى سۇرپا.
- (۲) هى قۇپى " terra cotta " (ووشەى داماوۋو بىپىنە).
- terra cotta, (۱) قۇپىكى قارەمى سۇرپا بەرپەگەى ئى دروست دەمكى.
- (۲) گەلپەى بەم قۇرە دروستكراو. (۳) قارەمى سۇرپا.
- ووشكانى، زەمىن.
- terra firma, (۱) زەمى، پەلە زەمى.
- terrain (tə-rān', te-rān', ter'ān), n. (۲) زەمىن (بەردەمى بەردەمى بەردەمى) بەردەمى زەمى، جۇرى زەمىن
- (۳) زەمىن، مەرىم: ناوچەمىكى جۇرگەلى (۴) terrane.
- terra incognita (ter'ə in-kog'ni-tə), (۱) زەمىنى نەدىزۇرە:
- زەمىنى نەزىران، (۲) پىشتەى زانستى نەزىران يا نەمۇزۇرە.
- terramycin (ter'ə-mī'sin), n. تەرامىسىن: جۇرە دەرمەنەكە.
- terrane (tə-rān', te-rān', ter'ān), n. (۱) پىزە بەردەى ناوچەشەن
- (زەمىنناسى). (۲) ناوچەى پىر لە بەردەمىكى تايەنى يا چەند بەردەمىكى ناوچەشەن.
- terrapin (ter'ə-pin), n. (۱) پەقە كىسەلى زەلگرا:
- كىسەلى ناو شىرناو. (۲) كۇشەى نەم كىسەلە
- terraqueous (ter'ə'kwī-əs), adj. ووشكانى ناو:
- لە ووشكانى و لە ناو پىنگەتو (دەك سەردەمى).
- terrarium (te-rār'i-əm), n. (۱) زەمىنەكى دەرمەنەگراو گىاندەرى
- بچوۋكى تىدا بەختۇدەكە (دەك كىسەل و قۇرى... ھند).
- (۲) دەردى پوۋەكى بچوۋكى تىدا بەختۇدەكە.
- terrazzo (ter-rāt'sō), n. زەمىنەى پارچە مەرمەرى بچوۋكى چىمەنتۇ.
- terrene (te-rēn', ter'ēn), adj. (۱) سەردەمىنى، زەمىنى.
- (۲) جىپەنى.
- n.
- (۱) سەردەمىن. (۲) ناوچە، مەرىم.
- terreplein (ter'plān'), n. سەكۇى لەسەر داپەستى تۇپى ناو
- سەنگەر.
- terrestrial (tə-res'tri-əl), adj. (۱) سەردەمىنى، جىپەنى:
- تايەنى بەم سەردەمىنە. (۲) ووشكانى. (۳) زەمىن نەشەن، ووشكانى نەشەن
- (۴) لە خاكدا پورا، لە خاكدا پەردە پورا، خاكى.
- n.
- terret (ter'it), n. (۱) ئەلقەى پىتى سەگو تانچى:
- ئەلقەى مەبەندى سەگ. (۲) ئەلقەى زىن و قايش و قروۋشى نەسپ كە پەشمە و
- لغوى پىدا دەمكى.
- terrible (ter'ə-b'l), adj. (۱) سامناكە، ترسناكە، جەرگى.
- (۲) ئىچگەر زۇر، لە ئەندازە بەدەن.
- (۳) ناخۇش، خراب، زۇر ناخۇش يا خراب:
- (She had a ~ time at the party.)
- terribly (ter'ə-bli), adv. (۱) ترسناكانە، سامناكانە.
- (۲) زۇر، ئىچگەر زۇر: (I'm ~ sorry.)
- ووشكانى (پرومەكتاسى).
- terricolous (te-rik'ə-ləs), adj. گىانەورناسى: لەسەر خاك دەرى.
- terrier (ter'ī-ēr), n. تىرەرى: جۇرە سەگىكى پاورى بچوۋكى زىرەكى
- چالاكە.
- terrier (ter'ī-ēr), n. قۇمارنامەى تاپۇى زەمىوزارى ناوچەمەكە.
- terrific (tə-rif'ik), adj. (۱) ترسناكە، سامناكە.
- (۲) ناخۇش، بىن تاقەتكەر. (۳) قاياب، زۇر باش:
- (a ~ teacher, chef, dinner, view, time, etc.)
- (۴) سەرسۇرپىنەر.
- terrifically (adv.).
- terrify (ter'ə-fī'), v.t. قۇقلاندن زارەتەرەك كىردن، زۇر ترساندن.

territorial

territorial (ter'ə-tōr'i-əl, ter'ə-tō'ri-əl), adj. (۱) ھەرىمى.

ناوچەسى (۲) تايىمىتى بە دەسلەتتى ھەرىمىك.

(۳) [T-]. بەرگىرى ھى ھەرىمى: (the British T-Army).

n. (۱) سەربازى ھىزى بەرگىرى ھەرىمى.

(۲) سەربازى ھىزى بەرگىرى ھەرىمى ئىنگلىزى.

territorialism (ter'ə-tōr'i-əl-iz'm, ter'ə-tō'ri-əl-iz'm), n.

(۱) بىئىمى خاۋەن زەھى پان.

(۲) بىئىمى كلىئىمىيە بە دەسلەت ئىيىدا بە دەست ھىزى شارستانىيەمىيە.

territoriality (ter'ə-tōr'i-əl-ə-ti, ter'ə-tō'ri-əl-ə-ti), n.

ھەرىمىتى: ناوچەمىتى.

territorial waters, ناۋى ھەرىمى: ناۋى كەنار دەرياي ۋولانتىكە كە

ھەتا سىن ميل ھى ئىم ۋولانتىكە.

territory (ter'ə-tōr'i, ter'ə-tō'ri), n.

(۱) ھەرىم: ناوچە.

(۲) خاۋەن ناۋى ۋولانتىكە. (۳) ھەرىمى ئىزبەستە يا سەر بە ۋولانتىكە كە ھىشتا

نەبۇرىن بە بەشىمى لىم ۋولانتىكە.

(۴) ناوچەى كاروگاسىنى (بەتايىمىتى ھى فۇزىيىرى گەپۇكە).

(۵) مەيدانى كارو بىرگەنەمە ۋولانتىكە ... ھەت.

(۶) لايىكى گۇرەپانە كە بە دەست تىيىكى يارىيەمىيە.

terror (ter'ər), n. (۱) ترس: ترسىكى ئىچكار زۇر: تۇقۇن: ترس ۋولەن.

(۲) شتى ترسناك: كەسىكى ترسناك. (۳) پەش كۇشى: تۇقۇندا تىمۇر.

(۴) [Colloq.], كەسىكى بىزاركەر يا پەستكەر.

terrorism (ter'ər-iz'm), n. پەش كۇشى: تۇقۇندا تىمۇر.

terrorist (ter'ər-ist), n. تۇقۇندەر: ترسىنەر: زۇرپەر: پەش كۇشى.

تىمۇرست.

-terroristic (adj.).

terrorize (ter'ər-īz'), v.t. (۱) تۇقۇندا: ترساندن: زارەتەرە كۇرەن.

(۲) بە زۇر پەن كۇرەن: ترس نانە بەرە پەن كۇرەن.

-terrorization (n.).

terror-stricken (ter'ər-strīk'n), adj. تۇقۇن: زۇر ترسار:

زارەتەرە كۇرەن.

terry (ter'i), n. (۱) كۇرە: گەندەمۇرى قوماش.

(۲) قوماش كۇرە: قوماش گەندەمۇردار.

تېشى دەمۇرتى: "terry cloth".

terse (tûrs), adj. كۇرت (ۋولە, ۋولام): كۇرت ۋولە: (a ~ reply).

-tersely (adv.); terseness (n.).

tertial (tûr'shəl), adj. ھى سىنەم پىزى پەرى: ھى پەرى فۇرەن.

n. پەرى سىنەم پىزى فۇرەن پانئە.

tertian (tûr'shən), adj. ھەر پۇرەن پۇرەن: ھەر سىن پۇرەن جارىك.

n. = tertian fever.

tertian fever, نۇرەتا: سىنەمپۇر.

tertiary (tûr'shi-er'i, tûr'shə-ri), adj. (۱) سىنەم: سىنەم پە:

سىنەمىن. (۲) ھى پەلى سىنەم لە پەرىستگادا.

(۳) [T-]. ھى چەرخى سىنەم (زەمىنناسى). (۴) tertial.

(۱) ئەندامىكى پەلى سىنەمى پەرىستگ. (۲) پەرى فۇرەن پانئە.

n. چەرخى سىنەم (زەمىنناسى).

the Tertiary, پەرىستگە لە تىكەل كۇرەن: نۇرەنكى ناسەرىكى

پىنكەدىت.

tervalent (tër-vā'lənt), adj. سىن ھەرىزى (كىمىيا).

terza rima (ter'sä rē'mä), ھۇنراۋەمىكى سىن خەشتەمىيە لە

بىنچىنەدا ئىتالىيە (قالبە) كەى بەم جۇمىيە: aba, bcb, cdc.

tessellate (tes'ə-lāt'), v.t. كاشى بەند كۇرەن:

نەخشاندىن بە كاشى ۋول شۇشە ۋول بەرىدى ھەمەپەنگ.

-tessellation (n.).

tessera (tes'ēr-ə), n. پارچە تەختە, كاشى: شۇشە يا بەرىدى

مەرمەرى بچۇك (لە نەخشاندىدا بەكارەمەندىن).

test-tube

test (test), n. (۱) cupel. (۲) تاقىكۇرەنەرە: ئەزمۇمۇن.

(۳) پىئۇن: پىئۇم.

v.t. (۱) كائۇن پۇختەكۇرەن: جىكارەتەمەى كائۇن بەنرە لە ھى سىن نۇر.

(۲) تاقىكۇرەنەرە.

test (test), n. قاۋغى گىپاندەرى ناۋى: لەپكە: قاقلە.

testa (tes'tə), n. (۱) تۇنكە تۇر. (۲) قاۋغ: لەپكە: قاقلە.

testaceous (tes-tā'shəs), adj. (۱) قاۋغى: لەپكە: قاقلە.

(۲) قاۋغدار: قاقلەدار. (۳) قاۋغى سۇرۇپار.

testacy (tes'tə-si), n. ۋەسىيەتنامە لە ناۋى خۇ بەجىيەشتىن.

testament (tes'tə-mənt), n. (۱) پەيمان.

(۲) [T-], بەكىكە لە نۇر بەشىمەى ئىنجىل (كە پەن پان دەمۇرتى):

"the Old Testament" ۋە "the New Testament".

(۳) [T-], [Colloq.], بەشى نۇرەمى ئىنجىل "The New Testament".

(۴) ۋەسىيەتنامە: (his last will and ~).

(۱) ۋەسىيەتنامە: (۲) لە ۋەسىيەتنامەدا پۇى داىراۋە يا دراۋەتەن

بەمىن ۋەسىيەتنامە كۇرەم.

testate (tes'tāt), adj. ۋەسىيەتنامە لە درا بەجىيەمۇ.

n. ۋەسىيەتنامە بەجىيەشتۇر.

testator (tes'tā-tēr, tes-tā'tēr), n. ۋەسىيەتنامە بەجىيەشتۇر:

مەردۋەمى ۋەسىيەتنامە بەجىيەشتۇر.

testatrix (tes-tā'trīks), n. زىنكى ۋەسىيەتنامە بەجىيەشتۇر.

tester (tes'tēr), n. تاقىكەرەمە.

tester (tes'tēr), n. چەترى سەر جىگا.

testes (tes'tēz), n. plural of testis.

testicle (tes'tī-k'l), n. كۇن.

testiculate (tes-tī'kū-lit), adj. Also testicular, كۇنى:

لە كۇن دەمىن: ھىلەكىمى.

testify (tes'tā-fī'), v.t. (۱) شاىەتى دان (دادگا): گەۋامى دان:

(to ~ in court)

(۲) بەلگە بۇون بۇ: ئىشائەى نۇرە بۇون:

(His words - to his impatience.)

(۱) شاىەتى بۇ دان: گەۋامى بۇ دان. (۲) بەلگە بۇون بۇ. (۳) بانك بۇ دان

v.t. -testification (n.); testifier (n.).

testily (tes'tī-lī), adv. بە تۇرەمىيەمە: بە تۇرەمە تۇرەمە:

بە تەنكە جىگانەرە.

testimonial (tes'tə-mō'ni-əl), n. (۱) پەسەندنامە: گەۋامى:

گەۋامنامە. (۲) خەلەت (بەتايىمەتى كە لە كۇمەلەكەرە پىشكەشى كەسىك بەرى

بە تاشكارا بۇ ئىش ۋولكارى بەسۇردى): پىزنامە: سۇپاسنامە

(۱) شاىەتنامە: شاىەتى: گەۋامنامە. (۲) بەلگە: قەۋالە: (His smile was ~ to his disbelief.)

(۳) بەلگەنامە: بەلگە: قەۋالە: (His smile was ~ to his disbelief.)

(۴) [T-], فەرمۇدەى خۇدائى (ئىنجىل).

(۵) پۇر: پەن كۇرەن: تاشكارا جاپ بۇ دانى (خاين).

testis (tes'tis), n. = testicle.

teston (tes't'n), n. Also testoon, دراۋىكى ئىنگلىزى ۋول فەرمەسى

كۇنە.

testosterone (tes-tos'tə-rōn), n. تىستوستەرۇن: ھۇرمۇتىكە

كۇن دەرىدەدات.

test paper, (۱) كاغەزى تاقىكۇرەنەرە. (۲) كاغەزى ئەزمۇمۇن (كىمىيا).

test pilot, فۇرەگەۋامى تاقىكەرەمە: فۇرەگەۋامىنىكە فۇرەكەى تازە

تاقى بەكاتەرە.

test tube, بۇرى ئەزمۇمۇن: بۇرى تاقىكۇرەنەرە

test-tube (test'tūb, test'tüb), adj. لە چاكرەنى دەستكۇر

پەيدا بۇرە: (a ~ baby).

testudinal

testudinal (tes-tōō'dā-n'ī, tes-tū'dā-n'ī), adj. کیسه‌لی

له کیسه‌لو قارغه‌کھی دمچن

testudinarius (tes-tū'dā-nār'i-əs), adj. = testudinal.

testudinate (tes-tōō'dā-nāt', tes-tū'dā-nīt'), adj. قوتز

وهک قارغی کیسه‌لو (۲) کیسه‌لی

n. کیسه‌لو رده

testudo (tes-tōō'dō, tes-tū'dō), n. (۱) کیسه‌لو رده

(۲) په‌ناگایه‌که سه‌رمانیکی که‌وانه‌یی دژ به گولله‌ی به‌سه‌ره‌ویه ده‌جولینتری سه‌ریازی که‌مارژدرای پۇمانه‌کان به‌کاریان ده‌ینتا

(۳) په‌رده‌به‌کی پارنزهره سه‌ریازه پۇمانه‌کان دووستیان ده‌کرد به لینگدانی قه‌لغاه‌کاتبان و خسته‌نیه سه‌ر سه‌ریان

testy (tes'ti), adj. ته‌نگه‌جیکانه سه‌رگرم زووه‌لچور

-testiness (n.).

tetanic (ti-tan'ik), adj. دهرده‌کویاسی

n. همر جزوه دهرمانیکه که زور به‌کاره‌ینانی ده‌ینته هوی دهرده‌کویان

tetanize (tet'a-nīz'), v.t. قوشی دهرده‌کویان کردن

tetanus (tet'a-nās), n. دهرده‌کویان

tetany (tet'a-ni), n. نه‌خوشی‌به‌که له دهرده‌کویان دمچن

tetchy (tech'i), adj. Also techy, ته‌نگه‌جیکانه سه‌رگرم

زووه‌لچور

tête-à-tête (tāt'a-tāt'), n. (۱) گفتوگوی دو‌به‌دو

گفتوگوی دو‌به‌دو یا تایه‌تی

(۲) کورسی‌به‌که له شیوه‌ی (S) دا نوو کس له‌سه‌ری داده‌نیشن

adj. نو‌به‌نو، نو‌به‌نو، تایه‌تی: (a - meeting)

adv. نو‌به‌نو، نو‌به‌نو، تایه‌تی‌یانه: (They spoke ~)

tether (teh'er), n. (۱) که‌مند پت یا گوریسی و‌لاخ به‌سخته‌وه

(۲) عود، شاره‌زایی، زانین، توانا، دانایی ... هتد

v.t. که‌مند کردن؛ و‌لاخ به‌سخته‌وه به پت یا گوریسی

at the end of one's tether, نیتر له تینیا نه‌ماوه؛ نیتر له باریا نه‌ماوه

tetra (tet'ra), n. جزوه ماسی‌به‌کی پوباری ناوچه گهرمه‌کانه

tetra- (tet'ra), پیشگرنکه نه‌مانای چوار

tetrad (tet'rad), n. (۱) ژماره حوار (۴) کۆمه‌لیک یا ده‌سته‌به‌کی چواری

(۲) ده‌سته‌به‌کی چوار کۆمۆسۆسی که له دابه‌شبوونی جوتن کۆمۆسۆم په‌یدابووین (۳) توخه‌لیکی کیمیا‌یی چوار هاوه‌ینزی

tetragon (tet'ra-gon), n. چوارگوشه وینه‌ی چوارگوشه‌یی

-tetragonal (adj).

tetragram (tet'ra-gram), n. روشه‌ی چوار تپیی

tetrahedral (tet'ra-hē'drāl), adj. چوارپویر (نه‌ندازه)

tetrahedrite (tet'ra-hē'drīt), n. تیتراهیدرایت؛ کانزایه‌کی بۆر یا

په‌شیاوه

tetrahedron (tet'ra-hē'drōn), n. چوارپویر (نه‌نداره)؛

وینه‌ی چوارپویر

tetralogy (te-tral'ō-jī), n. (۱) زنجیره‌به‌کی چوار شانۆنامه‌یه سیانیان

ناسۆراوی و یه‌کئیکیان لاقرتن (۲) زنجیره‌به‌کی چوار شانۆنامه یا نۆپه‌رایه

tetramerous (te-tram'er-əs), adj. (۱) چوارینه؛ له چوار به‌شی

چوون یه‌ک یئیکه‌تاوه؛ کراوه به چوار به‌شی چوون یه‌که‌وه

(۲) چوار چوار یئیکه‌وه‌ن (په‌ره‌ی گول یا نیرکه‌کھی)

tetrameter (te-tram'er-tēr), n. دینرکی هۆنراوه‌ی چوارپه‌رگه‌یی کیشه‌داره

tetrapetalous (tet'ra-pet'l-əs), adj. چوار په‌ره گول

tetrapod (tet'ra-pod'), n. چوارپن

tetrapterous (te-trap'tēr-əs), adj. چوار بالی وه‌ک جان‌وه‌ن

tetrarch (tet'rärk, tē'rärk), n. (۱) فه‌رمانه‌روای چوارپه‌کی

وولاتیک (له ئیمپراتۆریه‌تی پۆمای کۆنده)

(۲) شاهزاده‌ی خواره‌دست؛ فه‌رمانه‌روای ناسه‌ره‌کی

texture

tetrarchy (tet'rär-ki, tē'rär-ki), n. (۱) چوارپه‌کی وولاتیک که

له‌زور ده‌ستی فه‌رمانه‌روایکدا بین (۲) مه‌ری چوار که‌سی

(۳) چوار فه‌رمانه‌روای ده‌سته‌به‌کی چوار مه‌ری

(۴) وولاتیکی به‌شکراو به چوار به‌شهره

tetrastich (tet'rā-stik'), n. هه‌لیه‌ستی چوار دینری؛

په‌رگه‌ی چوار دینری هه‌لیه‌ستیک

tetrastichous (te-tras'ti-kas), adj. به چوار په‌ری ستوونی

ده‌پوین (که‌لا، گول)

tetratomic (tet'rā-tom'ik), adj. چوار گهرده‌لییی؛ چوار شه‌تۆمی

tetravalent (tet'rā-vā'lənt, te-trav'ə-lənt), adj. چوار

هاوه‌ینزی

tetroxide (te-trok'sid, te-trok'sid), n. تۆکسیدی چوارینه؛

تۆکسیدیکه چوار گهرده‌لی تۆکسیدینی تیدا بین

tetryl (tet'ril), n. بارودیکی زهره

tetter (tet'er), n. جزوه نه‌خوشی‌به‌کی پیسته ده‌ینته هوی خوران

(وهک بین)

Teuton (tōō't'n, tū't'n), n. (pl.) تیوتۆن؛ نه‌شهره‌به‌کی نه‌لمانی

کۆنن (۲) تیوتۆنی؛ نه‌لمانی؛ که‌سیکی تیوتۆنی یا نه‌لمانی

Teutonic (tōō-ton'ik, tū-ton'ik), adj. تیوتۆنی

(رووشی پینشوور بیینه)

Teutonym (tōō't'n-iz'm, tū't'n-iz'm), n. (۱) په‌روا بوون به

په‌ریزتی نه‌توهی نه‌لمانی؛ په‌گه‌زپه‌رستی نه‌لمانی (۲) زاروه‌ی نه‌لمانی

(۳) کلتوری نه‌لمانی

-Teutonist (n.).

Texan (tek's'n), adj. ته‌کساسی

n. ته‌کساسی؛ که‌سیکی ته‌کساسی

Texas (tek'səs), n. نه‌وه‌ی سه‌ره‌وه‌ی به‌له‌می هه‌لم (که زووری

له‌سه‌ره‌ی تیدایه)

Texas fever, تای ته‌کساسی؛ درینکی په‌شهره‌و‌لاخ نا‌ژه‌له

Texas Ranger, پۆلیسی سواره‌ی ته‌کساسی

Texas tower, بووجی ته‌کساس؛ بووجیکی پاداره له‌ناو ده‌ریاده

text (tekst), n. (۱) ده‌قی ووتی؛ نووسرا ده‌قی ووتی؛ نووسراو؛

ده‌قی ووتار؛ (the ~ of a letter, speech, etc.)

(۲) ده‌قی کتیب جگه له په‌راوینزو پینشه‌کی و پاشکۆ

(۳) ده‌قی به‌ندینکی ئینجیل (که ده‌هینرته‌وه بۆ پشتیوانی په‌رواوه‌ریک یا

په‌ندینک) (۴) ده‌ستنۆوسی زل (۵) باس

(۶) جوژیکه له تپیی قه‌له‌ی که له چاپ کردندا به‌کارده‌هینرئ

text-book (۷)

text-book (tekst'book), n. په‌رتوکی قوتابخانه؛

کتیبی قوتابخانه

text hand, ده‌ستنۆوسی گه‌ره

textile (teks'til, teks'til), adj. (۱) چنراو؛ نه‌نراو

(۲) هی چنراو (۳) ده‌چنرئ؛ بۆ چنن ده‌ش

n. (۱) کاله؛ قوماش؛ کوتال؛ چنراو

(۲) گهره‌سه‌ی خاری چنن (وهک لۆکه، خوری، که‌تان)

textual (teks'chōō-əl), adj. (۱) ده‌قی هی ده‌قی نووسراو یا کتیب

(۲) روشه به ووشه؛ په‌په‌ری ده‌قی نووسراو

textual criticism, په‌هه‌نه‌لنگرتن و شیکردنه‌ری ده‌قی کتیب یا

نووسراو

textualism (teks'chōō-əl-iz'm), n. (۱) ده‌قی په‌رستی (ئینجیل)

(۲) په‌هه‌نه‌ی گرتن و شیکردنه‌ری ده‌قی کتیب (به‌تایه‌تی ئینجیل)

-textualist (n.).

textuary (teks'chōō-er'i), adj. ده‌قی هی ده‌قی کتیب یا نووسراو

n. ده‌قی په‌رست (به‌تایه‌تی ئینجیل) (هه‌روه‌ها "textualist")

texture (teks'chēr), n. (۱) کاله؛ قوماش؛ چنراو

-thanklessly (adv.); thanklessness (n.).
thanks (thanks), n.pl. سوپاس؛ سوپاسنامه
 سوپاس؛ سوپاست دهکم.
interj. سوپاس یو. (۲) به هوی؛ به سایه؛ له سایه.
thanks to, سوپاس کردن.
thanksgiving (thanks'giv'ing), n. سوپاسی خوا کردن.
 (۲) سوپاسی خوا کردن
 (۲) [T-]، جهژنی سوپاس کردنی خوا له نهمریکا (ووشهی داهاتوو بیینه).
Thanksgiving Day, جهژنی سوپاس کردنی خوا له نهمریکا
 (که رینگرتی چوارهم پینج شهسهی مانگی یانژی ههمو سانیک دهکات)
thank-worthy (thank'wür'thi), adj. شایانی سوپاسه
 جتی سوپاسه.
that (that; unstressed thət), pron. (۱) نهمه
 (I like this more than ~ .)
 (۲) که (شت، کس).
 (the house - we bought; the man ~ we saw)
 (۲) که (شوین): (the place ~ I saw him).
 (۴) که (کات): (the year ~ he was born).
 (۵) شتیکه؛ نهم شته:
 (There is ~ about him which mystifies me.)
adj. (۱) نهم: (T- man is John. T- apple tastes good.)
 (۲) نهمه: (I can see this house more clearly than ~ one.)
conj. (۱) که؛ که و: (The truth was ~ we never saw him.)
 (۲) تاکوا بۆ نهمی؛ له پیناوی: (They died ~ we might live.)
 (۳) که؛ کهرا: (He ran so fast ~ I couldn't catch up.)
 (۴) که؛ کهرا: (I am sorry ~ I caused you so much grief.)
 (۵) خوژگه: (Oh, ~ this day were over.)
adv. نهمه نهمه:
 (I can't see ~ far ahead. I am so tired ~ I could drop.)
 at that, [Colloq.], (۱) همر نهمه؛ له ییدا؛ له کاتدها.
 (۲) لهگهل نهمه نهمه.
 in that, چونکه؛ له بهر نهمه.
 that's that!, نیتیر براییه؛ نیتیر تهاوا؛ نیتیر مهسه لکه براییه.
 that's to say, وانا
thatch (thach), n. (۱) زهل و قامیش و پووش.
 (۲) سه ریانی زهل و قامیش و پووش. (۲) قز
 له زهل و قامیش سه ریانی دروست کردن
 سه ری خاتوو به زهل و قامیش و پووش کردن
thatching (thach'ing), n. (۱) سه ری خاتوو به زهل و قامیش و پووش
 کردن. (۲) زهل و قامیش و پووشی سه ریانی ئی دروست کردن.
thaumatology (thō'ma-toi'ə-ji), n. لیکوژیفنهمی موعیژه
 نهمی موعیژه.
thaumaturge (thō'ma-türj'), n. موعیژه دروست کردن
 جادوگر. (همروه) "thaumaturgist"
thaumaturgy (thō'ma-tür'ji), n. جادوو؛ موعیژه کاری
-thaumaturgic (adj.); thaumaturgical (adj.).
thaw (thó), v.i. (۱) توانم (بهر، سه مهزل).
 (۲) بهرن یورنهمی پلهی گرمی و توانمهمی شتی بهستوو
 (It will ~ tomorrow.)
 (۲) گرم و گوپ بوون (همیروه نهمی نیوان دوو کس یا دوو وولات ... همد).
 توانم نهمه.
n. (۱) توانم. (۲) ماره بیک ناووهه رای گرم بۆ شت توانم نهمه.
 (۲) گرم و گوپی (نیوان دوو کس یا دوو وولات ... همد)؛ ساردی نهمان
 (There is a ~ in the relations between the two countries.)
the (thə; before vowels, thi), adj., definite article, نامرانی
 ناساندن یا تاییه تی بهمانای "که" و بهم جهژانهی خوارم و بهکاردهمیشی:

(۲) چونیتی کلا یا جهژانویه: (a fine ~; a coarse ~).
 (۳) دهم؛ شیوهی دهم؛ بهستن یا خوژگرتن؛ توند وتولی؛ شیوهی وهستان یا
 پینکاتن. (۴) شیوهی پینکاتن؛ پینکاتن.
-th, باشگرنگه بهمانای: (۱) کردن؛ کردن: (stealth).
 (ب) همبوون؛ بوون: (wealth).
-th, باشگرنگه بهمانای؛ نهمه نهمه؛ نیشانهی ژمارهی پلهژمیره:
 (fourth, seventh, tenth)
-th, باشگرنگه نیشانهی کرداری کهمی سیههسی تاکه له کاتی نیستادا:
 (hath, doth)
thalamencephalon (thal'ə-men-sef'ə-lon), n. بهشی
 پشتهمه ی پینشی میشگی ناو له مه.
thalamus (thal'ə-məs), n. (۱) تهختی میشک؛ بنگی میشک.
 (۲) تهختی گو. **-thalamic (adj.).**
thalassic (thə-las'ik), adj. (۱) ده ریایی؛ زهریایی.
 (۲) که نهمی؛ هس ده ریایی بچووکی به ووشکانی نهمه نهمه.
Thalia (thā'li-ə, thāl'yə), n. (۱) بانوخوای هونراوهی لایو
 جهژکی پینکاتن (نهمه نهمه ی پیناوی). (۲) پینکته له سن بانوخوای جوانه که
 جوانی پیمان ده بهختی به ههمو کهمی (نهمه نهمه ی پیناوی).
thallic (thal'ik), adj. تالیومی (ووشهی داهاتوو بیینه).
thallium (thal'i-əm), n. تالیوم؛ توخمیکی کیمیایی کانزایی
 خوله منشی به.
thallophyte (thal'ə-fit), n. به پینکته له کومله پورمکی بۆ که لو
 پهگو قندی دیار (وهک قهوه و قارچک).
thallous (thal'əs), adj. تالیومی؛ هس ناویته پهمکی کیمیایی که تالیومی
 بهک هاهینزی تیدا بیت
thallus (thal'əs), n. لهشی پورهکی بۆ که لو پهگو قند (وهک قهوه و
 قارچک).
than (than, then; unstressed thən, th'n), conj. (۱) نه
 (John is taller ~ his brother.)
 (۲) نهمه؛ به لاره باشت بوون: (I would rather dance ~ eat.)
 (۳) نه؛ نهمه زیاتر:
 (It was none other ~ Sam. He is no other ~ a thief.)
thanage (thän'ij), n. (۱) زهری و زاری نهمه پهمکی لوسکوتلهندی که
 نارنهمه کی "thane" . (۲) ماره ی به دستمهمی نهم زهری و زاری.
 (۳) دهسه لات و پله و پاهه نهم نهمه به که.
thanato- (than'ə-tō, than'ə-tə), پینشگرنگه به مانای: مردن.
(thanatophobia)
thanatophobia (than'ə-tə-fō'bi-ə), n. ترسی مردن
thanatopsis (than'ə-top'sis), n. بیر کردنه به له مردن.
thane (thän), n. (۱) نانزاونکی نهمه گلۆ ساکسونی کونی پیاوه
 نهمه به که گمانه وهک: "خان" یا "بهگ". (۲) نانزاونکی سکوتلهندی کونی
 پیاوه نهمه به که گمانه وهک: "خان" یا "بهگ".
thanship (thän'ship), n. پله و پاهه و دهسه لات "thane".
 (ووشهی پینشو و بیینه).
thank (thank), v.t. (۱) سوپاس کردن
 (۲) خهتاگرتن؛ لومه خستنه سمر؛ به نهمه سوپاس کردن:
 (He can be ~ed for our failure.)
 have oneself to thank, لومهمی خو کردن
 خهتای کس نهمگرتن هس خو نهم.
thankful (thank'fəl), adj. سوپاسگر؛ نهمه کناسی؛ پینزان.
-thankfully (adv.); thankfulness (n.).
thankless (thank'lis), adj. (۱) بهد نهمه؛ نهمه نهمه؛ پین نهمان.
 (۲) سوپاس ناکر؛ جتی سوپاس نیبه؛ پینزی ئی نهمی (کاس):
 (a ~ job, task, etc.)

- (۱) لهگډل کسبک يا شتکي تايپهتي يا ديار يکراودا: (~ man; ~ house; ~ bank)
- (۲) لهگډل شتکي تاقاندا: (~ sun; ~ moon)
- (۳) لهگډل ناري تايپه تيدا: (~ Atlantic; ~ Alps; ~ Smiths)
- (۴) لهگډل بله ي باآدا (پريزمان): (~ largest; ~ most interesting)
- (۵) لهگډل توخه يا چيندا: (T-horse is an animal.)
- (۶) لهگډل ناوملفاردا (~ dead, ~ dying and ~ wounded)
- (۷) بؤ ناونوس کردني کسبک يا شتکي وه دست بالاترين و بهناوبانگرتني چينکي يا توخه کي: (Dr. X is ~ heart specialist.)

the (thə), *adv.* چيندا نومونده:
(T-sooner you start ~ sooner you will finish.)

theanthropic (thē'an-throp'ik), *adj.* خوايي - نادمي
theanthropism (thi-an'thra-piz'm), *n.* (۱) تاسه خوئي
نادمى دانه يال خوا (ب) هپو ايون به بروني هونوهرى خوايي - نادمي
(۲) هپو اي نابني نه هپوگرتني سرووشتي خوايي و نادمي له عيسادا.

-theanthropist (*n.*)
thearchy (thē'är-ki), *n.* theocracy (۱)
(۲) چيني خوا بچؤلمکان

theater, theatre (thē'ä-tēr), *n.* (۱) شانؤ سينما: تماشاخانه
تياترؤ: شانؤخانه (۲) هوئي گونگران
(۳) مهيدان: جزي شت پرودهان (بمتايپهتي جهنگ):
(the Pacific ~ of war)

(۴) شانؤگرتني: هونري شانؤگري
(ب) جيهاني شانؤگري: شانؤگران: نومانى له شانؤدا خبريکن
(۵) شينوازي شانؤگري سه رکورتو.

theatergoer, theatregoer (thē'ä-tēr-gō'er), *n.* کسبک
که زور زو دهچيته شانؤ سينما

theater-in-the-round, theatre-in-the-round, arena theater.

theater of operations, مهيداني جهنگ
theater of the absurd, شانؤگري بين مانا: نزووتنوميمکي
شانؤگري سمدى بيستمه بين مانايي ژياني مروؤ دهردهخات له جيهانيکي
بين مانادا

theatrical (thi-at'ri-k'l), *adj.* Also **theatric,** (۱) شانؤيي:
تايپهتي به شانؤو شانؤگري (۲) خوئيترانه (له پوري سووکي پيموه):
خوئدهرخر به شينويهکي منداآنه له پاده بهدم

-theatrically (*adv.*)
خوئيواندن له پاده بهدم:
زور خوئدهرخستن له پوري سووکي پيموه.

theatricality (thi-at'ri-kal'ä-ti), *n.* = **theatricalism.**
theatricals (thi-at'ri-k'lz), *n.pl.* شانؤگري پيشکمش کراو
له لايمن تايپهشوه رانهوه.

theatrics (thi-at'riks), *n.pl.* (۱) هونري نوواندن لهسر شانؤ:
نوواندن (۲) خوئيواندن بؤ سهرنج پاکيشتان: زور خوئدهرخستن به شينويهکي
منداآنه.

thebaine (thē'ba-ën', thi-bä'in), *n.* لليميکي بين پهنکي
ژمهراوي به له بهنگ دهردههينري و دهکري به دهرمان

theca (thē'kä), *n.* بهرگ (پرومکناسي): بهرگ يا کيفي کرمؤکه
-thecal (*adj.*)

thecate (thē'kit), *adj.* کيفدار (گيانه ورتاسي، پرومکناسي): بهرگدار
thé dansant (tä'dän'sän'), (شيوه ي چار سه ماي پاش نيومروان
تؤ (شيوه ي نينگليزي کؤن).

thee (thē), *pron.* دزي: دزي کردن: دزين.
theft (theft), *n.*

thegn (thän), *n.* = **thane.**
theine (thē'in, thē'ën), *n.* Also **thein,** کافيني چا

their (thâr), *pron.* (~ house; ~ first defeat) هي نومان: يان:
theirs (thârz), *pron.* هي نومان: هي نومان:

(a friend of ~ ; That car is ~ . ; T- are better.)
theism (thē'iz'm), *n.* هپو ايون به خوا (بمتايپهتي به خوا):
خوئناسي.

theist (thē'ist), *n. & adj.* خوئناس: يک خوئناس: هپو ادا به خوا.
theistic (thē-is'tik), *adj.* هي هپو اي تاقه خوايي: هي خوئناسي.

-theistical (*adj.*); **theistically** (*adv.*).
them (them; unstressed thəm, th'm), *pron.* نومان: ن:
(We saw ~ . I told ~ .)

thematic (thē-mat'ik), *adj.* (۱) هي باس: هي سهرياس: هي ووتار.
(۲) هي پيشه ي ووته (زمانه واني).

-thematically (*adv.*).
theme (thēm), *n.* (۱) باس: سهرياس: بابيت.
(۲) ووتار (بمتايپهتي که قوتابي بؤ کورسيک دهينووسن). (۳) ناواز.
(۴) پيشه ي ووته (زمانه واني).
(۵) ناواز يا گؤزاني نيشانه ي بهرنامه يکي راديؤ.

theme song, (۱) ناواز يا گؤزاني سهريکي فيلمکي يا شانؤنامه يک
(که چهندهما چار هپو باره دهکرتيموه).
(۲) ناواز يا گؤزاني نيشانه ي بهرنامه يکي راديؤ.
خوئيان.

themselves (thəm-selvz'), *pron.* (۱) نومان: شو کاته: شو کاته:
(We were young ~ .)
(۲) له دواي نومه: پاشان: نينجا: شو ساکه:
(He got up, took his hat, and ~ left.)
(۳) دواي نومه: نينجا:

(First there is the bedroom to clean, ~ there is the kitchen.)
(۴) گوايويو: جا گوايويو: گواته: (Do it your way, ~ .)
(۵) هپو هپو: لاسر شو ميشوموه:

(But I like to walk, and ~ it's cheaper.)
(۶) نيتر: (From ~ onwards he behaved himself.)

adj. هي شو سا: هي شو کاته: پيشوؤ: (the ~ director)
n. شو کاته: شو سا: (By ~ , they were gone.)

but then, به لام له هيمان کاتيشدا: به لام.
now and then, چاره چاره: چاره چاره: چاره چاره.
then and there, پيکسره: دهستيه چن: کورتوپ.
what then?, لهي شو سا چي (پرو دهادات) ?

thenar (thē'när), *n.* (۱) بهري لهپ: لهپ: بهري بين.
(۲) گؤشتي بين پهنجه گمروي دهست.

adj. هي بهري لهپ: هي بهري بين: هي گؤشتي بين پهنجه گمروي دهست.
thence (thens, thens), *adv.* (۱) لهويژوه لهي شوئتموه.
(۲) لهي کاتيموه لهي ساتيموه. (۳) لهيمرتموه: بؤيه: گوايويو.

thenceforth (thens'föth', thens'föth'), *adv.* لهي ساتيموه:
لهي کاتيموه.
thenceforward (thens'förwärd, thens'förwärd), *adv.*
= **thenceforth.**

thenceforwards (thens'förwärdz, thens'förwärdz),
adv. = **thenceforward.**

theo-, the- (thē'ö, thē'ä), پيشگرؤکه بهماناي: خوا:
(theocracy)

theobromine (thē'ä-brö'mën), *n.* ليوژيوژمين: مادهميکي تالي
بلوويويه له توؤ و گلاؤي کاکاو دهردههينري بؤ دهرمان

theocentric (thē'ä-sen'trik), *adj.* پيزدان به پنچينه دانس.
theocracy (thē-ok'ra-si), *n.* (۱) پؤنسي خوايي
(ب) پؤنسي قمشوه ملا و مالووم: پؤنسي نايبي: پؤنميکه که لهسر نايين

theocrat

داهه زراعت (۲) وولاتیکه که پژیسی تاییی بیبات بهیئوه وولاتیک که لهژیئ
دهستی قهشو و علاو مالووم دا بین. (۳) دهسته پیایوی تاییی دهسه لاتدار.

theocrat (thē'ə-krat), n. (۱) سه رهک پژیسی تاییی؛

سه رهک پژیسی قهشو و علاو مالووم. (۲) پالپشتیکه پژیسی تاییی.

theocratic (thē'ə-krat'ik), adj. هئ پژیسی قهشو و علاو مالووم؛
هئ پژیسی تاییی.

-theocratical (adj.); theocratically (adv.).

theodolite (thē-od'ə-lit), n. کۆشه پییوه: نامیژیکه زهوی پیئو
به کاری دههینتن.

theogony (thē-og'ə-ni), n. بنه چه نامه ی خواکان؛
په گه ز نامه ی خواکان

-theogonic (adj.).

theologian (thē'ə-lō'jən, thē'ə-lō'ji-an), n. تاییژان؛
زانی تاییی

theological (thē'ə-loj'i-k'l), adj. Also theologic. تاییژاسی؛
تاییجتی به تاییو زانستی تاییی.

-theologically (adv.).

theologize (thē-ol'ə-jiz), v.t. کردن به به پیشک له تاییژاسی.
بیرکردنه وه پهمل لیدان له پوری تاییژاسی پیه وه.

-theologizer (n.).

theology (thē-ol'ə-ji), n. تاییژاسی؛ تاییژاسی؛ خواناسی.

theomachy (thē-om'ə-ki), n. (۱) جهگی دژ به خواکان
(۲) جهگی خویب؛ جهگی نار خواکان.

theomorphism (thē'ə-mōr'fiz'm), n. هاتنه به چاوه
باسکردسی ناده میژاد وه وینه ی خوا.

-theomorphic (adj.).

theopathy (thē-op'ə-thi), n. ههستی تاییی؛ گهشکهی تاییی.

theophany (thē-ōf'ə-ni), n. دهه کونتی هوا یا خویبهک بژ
ناده بیر د.

theophyline (thē'ə-fil'ēn, thē'ə-fil'in), n. ماده به یکی
بیر به یکی بلوری قلیه پی پیه له گه لای چا دهه دههینتن وه دهه کون به دهه مان.

theorbo (thē-ōr'bō), n. نامیژیکه موسیقی کۆنه له عود ده چن.

theorem (thē'ə-rəm), n. (۱) بیردۆز؛ بیردۆزیکه که پیئویستی به
به لگه به (بیرکاری). (۲) بیردۆز به لگه نه میست؛ بیری به راست دانوان.

-theorematic (adj.).

theoretical (thē'ə-ret'i-k'l), adj. Also theoretic. بیردۆزی؛
ناکرده سی؛ هه به نار.

-theoretically (adv.).

theoretician (thē'ə-rə-tish'ən), n. زانی بیردۆز؛ هئ پشته به یکی
زانست یا هونه؛ بیردۆژان

theoretics (thē'ə-ret'iks), n.pl. به سی بیردۆزی زانستیک

theorist (thē'ə-ris-t), n. (۱) بیردۆژدانر
(۲) بیردۆژان؛ زانی بیردۆزی زانستیک یا هونه ریک
(هه روه ما " theoretician ").

theorize (thē'ə-riz'), v.t. بیردۆز دانان؛ پهمل لیدان؛ وا دانان

theory (thē'ə-ri), n. بیر

(۲) بۆجوونیک دهه بهاری شینوهی کردنی شتیک. (۲) بیردۆز
(۳) به سی بیردۆزی زانستیک.

(۴) به سی بیردۆزی زانستیک.
(۵) گریه نامه کی؛ پهمل لیدان؛ وا دانان. (My ~ is that he is lying.)

theosophical (thē'ə-sof'i-k'l), adj. Also theosophic. هئ
خواناسی؛ هئ خواناسان.

theosophist (thē-os'ə-fis-t), n. خواناس.

theosophy (thē-os'ə-fi), n. (۱) خواناسی (له پئی بیرکردنه وه
شت بۆ دهه کونته وه)؛ خواناسین (۲) [T-]. بیرو به وه پئیانی، بئووتنه وه به یکی
تازه ی نهه ریک پیه که له سه ر پنجینه ی تاییی بویدی و به راهسی دانوانه.

theretofore

therapeutic (ther'ə-pū'tik), adj. Also therapeutical, -(۱)

چاککه ره وه (نه خۆشی بهین دهه مان)؛ چاککه ره؛ چاره کهر.

(۲) تایی به ی له لقی پزیشکوهانی چاککه ره وه بهین دهه مان.

therapeutics (ther'ə-pū'tiks), n.pl. پزیشکوهانی چاک کردنه وه
یا چاره کردن.

therapist (ther'ə-pis-t), n. پسیژوری چاک کردنه وه (نه خۆشی له شی یا
دهه وون بهین دهه مان)؛ پسیژوری دهه وون.

therapy (ther'ə-pi), n. (۱) نه خۆشی و لاوازی چاره کردن بهین دهه مان.
(۲) توانای چاره کردن (۳) psychotherapy.

there (thâr), adv. (۱) لهوئ؛ لهو یانه.

(۲) بۆ نهوئ؛ به ره وه نهوئ: (Go ~).

(۳) نهه سه؛ نهه کاته.

(۴) لهه ده؛ لهه دیدا؛ لهه پوهه وه: (T- you are wrong.)

(۵) وا؛ وا نیستا: (T- goes the whistle.)

(۶) بهمانای په سه نه کردن یا ناهه رین کردن: (T- 's a fine fellow!)

(۷) بهمانای بوون:

(T- is very little time. T- are two girls here.)

نهوئ: (We left ~ at six o'clock.)

inter). (۱) بهمانای سهه سه سی، بهه بهه ره کانی، یا په زامه ندی بهه گه دهه میژری
وهه: دهه بۆز؛ هانی؛ نهه تان؛ نهه تان؛ نهه ووت؛

(T- , that's done! T- , now I can have some peace.)

(۲) بهمانای هاره سوژی: (T- , ~ ! don't worry.)

thereabout (thâr'ə-bout), adv. - thereabouts.

thereabouts (thâr'ə-bouts), adv. (۱) له نژیک نهوئیه؛

لهو نژیکانه؛ لهو دهه وویشته ده؛ (۲) له دهه ووی بهری شو کاته ده؛

له نژیک نهه سه دهه دهه: (۳) نژیکه نهه ونده؛ نژیکه ی (ژماره، پله، هه ند؛
لهو دهه ووی بهه ده؛

thereafter (thâr-af'tēr, thâr-äl'tēr), adv. لهه وه ویا؛

لهه دوا ی نهه وه؛ لهه کاته بهه دوا وه؛ لهه پاش نهه وه.

thereat (thâr-at'), adv. (۱) لهوئ؛ لهو شوئنه.

(۲) لهه کاته؛ نهه سه؛ لهه کاته ده؛ (۳) لهه بهه نه وه؛ بهه ووی نهه وه

thereby (thâr-bi', thâr'bi'), adv. (۱) بهه وه؛ بهه هوه وه؛ بهه جو وه؛

لهه نهه چاسی نهه وه: (۲) لهه یاره بهه وه؛ لهه پوهه وه: (T- hangs a tale.)

(۳) لهه نژیک نهه شوئنه؛ لهو نژیکه ده؛

therefor (thâr-för'), adv. لهه باتی نهه وه؛ بۆ نهه وه.

therefore (thâr'för', thâr'tör'), adv. & conj. کهه ابوو؛

لهه بهه نه وه؛ کهه واته؛ بهه گوئزه ی نهه وه.

therefrom (thâr-frum', thâr-from'), adv. لهه وه؛ لهه وه وه.

therein (thâr-in'), adv. (۱) لهو دیدا؛ لهو شوئنه؛ لهو شته ده؛

(۲) لهو مه سه له به ده؛ لهه وه؛ لهو دیدا (شت).

thereinafter (thâr'in-af'tēr, thâr'in-äl'tēr), adv. لهه به سی

داهه توره ده (بهه گه نامه. ووتار، په رتوک)؛ لهه به سی دوا ی نهه وه وه.

thercinto (thâr-in'tōō, thâr'in-tōō'), adv. (۱) بۆ نار نهه
شوئنه یا شته. (۲) بۆ نار نهه مه سه له به یا بارو دۆخه.

theremin (ther'ə-min), n. نامیژیکه موسیقی نهه کترۆنی پیه.

thereof (thâr-uv', thâr-ov'), adv. (۱) دهه بهاری نهه وه؛

دهه بهاری نهه وه؛ لهو پوهه وه. (۲) لهه وه؛ لهو سه چاره بهه وه؛ لهه ووه.

thereon (thâr-on', thâr-ōn'), adv. (۱) لهه سه نه وه؛

لهه سه نه وه مه سه له به؛ دهه بهاری نهه وه.

(۲) بهه سه نه وه؛ دوا ی نهه وه؛ کو توپیر دوا ی نهه وه.

there's (thârz), = there is.

thereto (thâr-tōō'), adv. (۱) بۆ نهوئ؛ بۆ نهو شوئنه؛ بۆ نهو شته.

(۲) [Archaic or Poetic]. لهه سه نه وه؛ زیاد لهه دهیش؛ جهه لهه دهیش.

theretofore (thâr'tə-för', thâr'tə-för'), adv. تا نهه کاته؛

هه تا نهه وه؛ لهه پیش نهه وه ده؛

thereunder

thereunder (thâr-un'đêr), *adv.* (۱) له ژنر نومدا: له ژنریدا.

(۲) لهوه کسټر: له ژنر نوموه (ژماره).

thereunto (thâr'an-tōō', thâr-un'tōō), *adv.* - thereto #1.

thereupon (thâr'ə-pōn', thâr'ə-pōn'), *adv.* (۱) کوټوپر:

په کسټر دواى نوم: (۲) له شتهجاسى نومدا! په هوى نوموه: که نومه بو.

(۳) دهرباره دى نوم: لهو پوهوه! لهسټر شو باسه.

therewith (thâr-with', thâr-with'), *adv.* (۱) بهمه: بهره

(۲) لهسټر نوميشموره: جگه لهوهش

(۳) په کسټر دواى نوم: کوټوپر دواى نوم

therewithal (thâr'with-ōl'), *adv.* (۱) لهسټر نوميشموره:

زياد لهوهيش. (۲) [Obs.]: بهمه: بهره.

theriac (ther'i-ak'), *n.*

ترياق مادده دوى دوى زهر

(به تايپهتى مارپيوهدان)

theriantropic (thêr'an-throp'ik), *adj.*

شپوهى نادميزادو

گياندارى هميه: نهفسانه)

theriomorphic (thêr'i-ə-môr'fik), *adj.*

شپوه گيانمورى

(خواى نهفسانه)

theriomorphous (thêr'i-ə-môr'fəs), *adj.* =

theriomorphic.

therm (thûrm), *n.* ترم: په کى پيوانى گرمى.

-therm (thûrm), پاشگرنگه هماناى: گرمى.

thermae (thûr'mē), *n.pl.* گرمواى گشتى: به تايپهتى هى پيوانى و

پژمانه کانى کون

thermal (thûr'm'l), *adj.* (۱) هى گرمى: تايپهتى به گرم

(۲) گرم

-thermally (*adv.*), کانى گرم: کانياوى گرم.

thermal spring, کانى گرم: کانياوى گرم.

thermic (thûr'mik), *adj.* هى گرمى: هى گرم: (~ energy).

-thermically (*adv.*), ترميون: گرميکى

thermion (thûr'mi'ən, thûr'mi-ən), *n.*

کارهيا لهسره له مادده يکى پووناگوره نيته دمروه: نه پيوان و نه لکترون.

-thermionic (*adj.*), ترميونى ترميونى: ووشه پيشوو بينه.

thermionic current, زانستى

thermionics (thûr'mi-on'iks, thûr'mi-on'iks), *n.* ترميونيات: فيزياء: زانستى دياردهى ترميونيات (ووشه پيشوتر بينه).

thermionic tube, بوري نه لکترونى

thermistor (thûr'mi-stêr), *n.* بهرگه گرمى گرمى: کارهيا.

thermit (thûr'mit), *n.* تيرميت: ناوئتيه يکه له ورده فافون و

فوکسيدى ناس

thermo- (thûr'mō, thûr'mə), *Also therm-*

پيشگرنگه

هماناى. (۱) گرمى: له گرمى هموه پيداوو (ب) هى کارهياى گرمى.

thermochemistry (thûr'mō-kem'is-tri), *n.* کيمياى گرمى

شو به شوى کيميايه که له پيوهندي گرمى و گزيشى کيميايي ماده

دمکونيشموره

thermo-couple (thûr'mō-kup'l), *n.* ترموکوپل پيوهرى

گزيشى پلهى گرمى

thermodynamic (thûr'mō-di-nam'ik), *adj.* (۱) تايپهتى به

ديناميکى گرمى (ووشه داهاتوو بينه).

(۲) به ورزه گرمى دهگرې يا کارهيات.

thermodynamics (thûr'mō-di-nam'iks), *n.pl.* ديناميکى

گرمى لقبه له زانستى فيزياء له پيوهندي گرمى و ورزه ميکانيکى

دمکونيشموره: زانبارى هيزى گرمى

thermoelectric (thûr'mō-i-lek'trik), *adj.* کارهياى گرمى

-thermoelectrical (*adj.*); **thermoelectrically** (*adv.*).

thermoelectricity (thûr'mō-i-lek'tris'ə-ti), *n.* کارهياى

گرمى: کارهياى له گرمى دروستکراو.

thermogram (thûr'mə-gram'), *n.* - ترموگرام: ژمارى گرمى -

پيو.

thermograph (thûr'mə-graf', thûr'mə-graf'), *n.* ترموگراف

ژمارکردنى گزيشى پلهى گرمى: ترموگراف: گرمى پيوى ژمارکر.

thermokinematics (thûr'mō-kin'ə-mat'iks), *n.* زانستى

ليکونيشموره پيوهندي نيوان گرمى و هيزى جونيشم.

thermolabile (thûr'mō-lā'b'l, thûr'mō-lā'bil), *adj.* داپزاو

يا خړاپ بوو به گرمى (ووک نه زاييم و ژمه).

(به پيچموانه "thermostable")

thermolysis (thêr-mol'ə-sis), *n.* (۱) شپيوهنموره به گرمى:

چياکردنموره ناوئتيه يکه به گرمى (کيميا). (۲) گرمى نمان له لشد!

سارديوو نموره لهش.

thermometer (thêr-mom'ə-têr), *n.* ترمومتر: گرمى پيو

گرمى پيو: ترمي پيوانى پلهى گرمى

thermometry (thêr-mom'ə-tri), *n.* (۱) گرمى پيوان:

گرمى پيوان. (۲) زانستى دروستکردن و به کارهياتى گرمى پيو.

-thermometric; thermometrical (*adj.*).

thermomotor (thûr'mə-mō'têr), *n.* ممکنه به گرمى گرموا

thermonuclear (thûr'mō-nū'kli-êr), *adj.* (۱) گرمى لهتومى:

(a ~ weapon)

(۲) بومياى لهتومى تيدا به کارهياتو: (a ~ war)

thermopile (thûr'mə-pil'), *n.* ترموپيل: ترمي پيوانى گزيشى

ژور کم له پلهى گرميدا يا دروستکردنى کارهيا له گرمى.

thermoplastic (thûr'mə-plas'tik), *adj.* به گرمى نرم بوو:

به نمرى ماوه له گرمادا (ووک همدى باغه).

n. مادده به گرمى نرم بوو.

thermos bottle, ترموس: شووشه يکه پاريزگارى پلهى گرمى شو

گرمى پيشاندم (بېن)

n. شتانه دهکات که شوى دمکړى سارد ب

پيوانى! ترمي پيوانى گرمى دمخه.

thermosetting (thûr'mō-set'ing), *adj.* به گرمى پهق بوو

به هميشه شوى.

thermostable (thûr'mō-stā'b'l), *adj.* به گرمى نه گزيو

(ووه همدى نه زاييم و ژمه). (به پيچموانه "thermolabile")

thermostat (thûr'mə-stat'), *n.* ترموستات: گرمى پيکشر

ترمي پيکشرنى گرمى به لهتومايکى.

-thermostatic (*adj.*); **thermostatically** (*adv.*).

(۱) چولهى گيانموره بهرمو

گرمى يا دور ليوهى (گيانمورناسى). (۲) پيکشرنى پلهى گرمى لهش

-thermotaxic (*adj.*).

thermotropism (thêr-mot'rə-piz'm), *n.* گمشکردنى پووه

بهرمو سمرچاوهى گرمى يا دور ليوهى.

-thermotropic (*adj.*).

-thermy (thûr'mi), پاشگرنگه هماناى: گرمى: گرمى پيکشرنان!

گرمى دروستکردن: (diathermy)

theroid (thêr'oid), *adj.* گيانمورى چولرپي

(۱) گمانينه: همار

(۲) فرهنگى ووشه هاومان او دژمانا: فرهنگ.

(۳) فرهنگ يا نينسايکلويدياى رسته يکى تايپهتى.

these (thêz), *pron. & adj. plural of this.*

(۱) پرگه گرو يا هيز لهسرى خسته (هونرويه)

کلاسيکى. (۲) پرگه نگرو يا هيز لهسرى نه پيوى هونرويه

(۳) ناوازيکى هيز لهسرى موسيقا. (۴) نامه ماستر يا دکتر!

ماسترنامه. (ووشه "dissertation" بينه)

(۵) پيوان يکى نامله پيوان (ژويوش)

گرمساره کی بیدوزیکه که پیوستی به بملگه به.
Thespian (thes'pi-an), *adj.* هی شانزگرمی (به تاییهتی شانزگرمی
 خه ماوی) تاییهتی به شانزو شانزنامه.
n. نوینتری شانز (به تاییهتی هی شانزنامه هی خه ماوی).
 (له پروی کالته یا فیزمه)

theurgic (thē-ūr'jik), *adj.* Also **theurgical**,
 هی جادورگرمی جادورگری

theurgist (thē'ēr-jist), *n.* جادورگرمی جادورباز

theurgy (thē'ēr-ji), *n.* جادورگرمی جادوربازی جادور

thewless (thū'lis, thōō'lis), *adj.* بین تین: بین هیژا سست: لاواژ

thew (thū, thōō), *n.* (pl.) هیژی ماسولکه هیژی لهش: تین
 (۲) ماسولکه

thewy (thū'i, thōō'i), *adj.* ماسولکه دار: به هیژ

they (thā), *pron. plural of he, she, it,* (۱) نهواژ:

(John and his wife were in an accident yesterday.

T~ are in the hospital.)

(T~ say he will resign.) (۲) حهک: خهنگی (به شیوه یهکی گشتی):

they'd (thād), = (1) they had. (2) they would.

they'll (thāl), = (1) they will. (2) they shall.

they're (thār), = they are.

they've (thāv), = they have.

thi- (thī), = thio-

thiamine (thī'a-mēn', thī'a-min'), *n.* Also **thiamin**,
 تیامین B (له پاقله فاسولایی سموزو زهر دیندی هیلکه و جگرو دانمزلدا
 ههیه)

thiazine (thī'a-zēn', thī'a-zin'), *n.* Also **thiazin**,
 تیازین

نارینه تهکی کیمیاوی به (له نیترۆجین و گوگرد و کاربون پینکندت).

thiazole (thī'a-zōl'), *n.* Also **thiazol**,
 تیازول: شلمیهکی بین پهنگه
 له بویه و دهرماندا به کار دینت (کیمیاگرمی).

thick (thik), *adj.* (۱) نستور: قهوی.

(۲) (a ~ forest) جپا: جپوپی:

(ب) خهست: توند: تونگ: (~ soup)

(ج) جپا (~ smoke)

(د) جپا قهرمان: زهمنه: (a ~ crowd)

(ه) لیز: تماری: جپا: (The air was ~ with fumes.)

(و) تاریک: نوتک: جپا: خهست (معجاز): (~ darkness)

(ز) گج: دهنگ: (a ~ voice)

(ح) گرج: دهمنگ: کمر

(ط) [Colloc.] زور بوخوشا: زور کوا: تیکه لو.

(ث) [Colloc.] له نمدازه به دهر: تیجگار: زور: له پاده به دهر.

به نستوری (~ Slice it)

adv. (۱) چرتین موشی شتیک

n. (۲) گرمه (شعر): مشتومر... هتدا

(In the ~ of the fighting; in the ~ of the argument)

-thickish (*adj.*); thickly (*adv.*)

lay it on thick, پین لی هه لیرین له ستایش کردن یا لومه کردندا:

زیاده بزیین له چاکه ووتن یا خراپه ووتندا.

through thick and thin, له خوشتی و ناخوشیدا: له هات و نه ماتدا:

له خوشتیدا و له تمنگانه شدا: همیشه به دلسوزانه و بهین بودلی.

thicken (thik'en), *v.t.* (۱) خهست و خول کردنه: خهست کردنه.

(۲) نستور کردن.

(۳) تیکه لاری و پیکه لاری کردن: تیکدان: (Alcohol ~ed his speech.)

v.i. (۱) جپوپی: (The mist ~ed.)

(ب) خهست بوئونه: توند بوئونه: خهست و خول بوئونه:

(The soup ~s.)

(۲) نستور بوئون.
 (۳) نالوز بوئون (The plot ~s.)

-thickener (*n.*)

thickening (thik'en-in), *n.* (۱) خهست بوئونه: خهست کردنه.

چپوپی: نستور بوئون. (۲) شتی خهست کردنه: شتیک که شلمیهکی بین
 خهست بکرتیمه یا توند بکرتیمه.

(۳) بهشی خهست کردنه یا توند کردنه: شتیک: شتی خهست کردنه.

thicket (thik'it), *n.* بیشه: بیشه لان: چرستان: زهمنگ.

thick-head (thik'hed'), *n.* گهسکی بین میشک یا گوج.

thick-headed (thik'hed'id), *adj.* گوج: بین میشک: دهمنگ.

thickness (thik'nis), *n.* (۱) نستوری: نستورایی: پارستانی

(۲) چین: (three ~ of cloth)

(۳) نستورترین بهش

thicket (thik'set'), *adj.* (۱) چپا: چپوپی: پر (نه نام): دار و دره خت:

(a ~ hedge) (۲) توکمه: قلعو و کورت بهنه.

n. - thicket.

thick-skinned (thik'skind'), *adj.* (۱) پینست: نستور.

(۲) بین ههست: کم ههست: دلبرق: گوی به ره خه نه دهر.

thick-skulled (thik'skuld'), *adj.* = thick-headed.

thick-witted (thik'wit'id), *adj.* = thick-headed.

thief (thēf), *n.* دز.

thieve (thēv), *v.t. & v.i.* دزین: دزی کردن.

thievery (thēv'ēr-i), *n.* (۱) دزی: دزی کردن. (۲) شتی دز لو.

thievish (thēv'ish), *adj.* (۱) جمرکمر له دزی

(۲) دزانه: به دزی بهمه: به نه پیتی.

thigh (thī), *n.* پاژ.

thighbone (thī'bōn'), *n.* ئیسقانی پاژ.

thill (thil), *n.* مژانی گالیسکه: داری گالیسکه (که لهم دیو نو دیوی

نهمیه کهریه بو بستنموی به گالیسکه کهره).

thimble (thim'b'l), *n.* (۱) نهموستیلهی درومان: کلکمرانه:

پهمنجه وانه. (۲) لوله یهکی ناستی کورت.

(۳) نلقهی ناستی ناو پت.

thimbleberry (thim'b'l-ber'ī), *n.* جوتیکه له توتراک.

thimbleful (thim'b'l-fool'), *adj.* (۱) پر نهموستیلهی درومان.

(۲) نهختیک: قومیک: زور کم: توتیک.

thimblery (thim'b'l-ri), *n.* (۱) یاری بهمه وهه کلورین شتیک

بچوکی تیدا دهشارد رتیمه له ژیر کوپیک له سن کوپی وهه نهموستیلهی

دروماندا و یاری کهره کان دهرین بزائن له ژور چی کوپیک اندایه.

(۲) وهستای نهم یاری به.

v.t. گزی لیکردن (بهم یاری به) دستپزین.

-thimblery (*n.*)

thimbleweed (thim'b'l-wēd'), *n.* گولانه

thin (thin), *adj.* (۱) تهنگ: (~ paper)

(۲) باریک: (~ thread)

(۳) لهی: له پرواواژ: په قله: لات: لاواژ.

(۴) (a) پهرش و بلا: تهنگه کم: (~ hair)

(ب) پوون: (~ milk, air, etc.)

(ج) شل: پوون: (~ soup)

(د) کال (پهنگ): (~ colors)

(ه) کزوتیر (دهنگ): (a ~ voice)

(و) شاش: تهنگ: (a ~ fabric)

(ز) کهمسی بین ناخلمتی: هچ و چوچ: (a ~ excuse)

(ح) هچ و چوچ: لاواژ: [a ~ plot (of a story), argument, etc.]

adv. به تهنگی: به باریکی.

thine

v.t. (1) تمناك كردن (2) پوونكرده شل كورنومه خاوكورنومه.
 (3) له پولاواز كورن: له پركورن: باريك كورن.
 (4) (- out). تمناك كورن (شمتل، نمام، دار، هندا) كسكورنومه.
 v.t. (1) تمناك بوون: ته نكتر بوون. (2) له پولاواز بوون: باريك بوونومه: لاواز بوون. -thinly (adv.); thinness (n.).
 thine (thin), pron. (Archaic or Poetic) . هي تو: (1) (Is this mine or ~ ?)
 (2) تو: له پيش تيبه بزوين يا "it" (دا): (Is he thy father or ~ uncle?)
 thing (thin), n. (What are those -s on the table?) شت. (1)
 (2) (pl.). شتومك: كلوپهل كسليك: (Have you packed your -s yet?)
 (3) مسمله: پاس شت (There's another ~ I want to ask you about.)
 (4) كار: نيش شت (-s to do great) .
 (5) شتي بي قهواره. (-s spiritual) .
 (6) بارودوخ: بار (T-s are improving. You take -s too seriously.)
 (7) كس له پوي مزه يي، خو شويستي، يان سووكي يوه: (poor ~ ! ; a dear little ~)
 (8) هين (It's that other ~ I want.)
 first thing, يكمم شت يكمسرا دستوبرد.
 for one thing, يكمم هو (له چهند هويهك).
 have a thing about, [Colloq.], له ترسانا بوون به كړئ له دلدا: (He has a thing about flying.)
 see things, شت هاته نرجار: وړنه كورن: هملوسه كورن
 sure thing, مسوكرا بن گومان
 thingumajig (thin'am-ə-jig'), n. [Colloq.]. =
 thingumbob.
 thingumbob (thin'am-bob'), n. [Colloq.]. شتي نار له پرجو: هين
 think (think), v.t. (1) پرينكورنومه: به خمبالدا هاتن: (I am ~ing black thoughts.)
 (2) وا دانان: بپوا وا بوون: (I ~ her charming.)
 (3) وا زانين: بپوا وا بوون: (They ~ they can come.)
 (4) نياز وا بوون: (He ~s to deceive me.)
 (5) وا له خو كورن: (6) هاتنومه پير: به پيردا هاتن
 (7) بوون به خوليا: هميشه له خيالدا بوون
 v.t. (1) پيركورنومه: (. You must learn to ~)
 (2) وا وا بوون: وا زانين: بپوا وا بوون: (I just ~ so.)
 think aloud, به دهنكي بزم پيركورنومه: پير دهر پيرن لكاتي پيركورنومه. (1) (همروما "think out loud")
 think better of, (1) پا گوږين دهر پاره ي كسليك يا شتيك بهره و باشي.
 (2) پير پرينكي باشت دان پاش سره له نوي پير پينكورنومه.
 think nothing of, (1) به هيج دانمان: گوږ پين ندان: بايهخ پين ندان.
 (2) به ناسان زانين.
 think of, (1) هاتنومه پير: هاتنومه ياد. (2) پا هبوون دهر پاره.
 (3) داهينان: دوزينه وه. (4) پير پينكورنومه.
 (5) به تنگه وه هاتن.
 think out, (1) پير پينكورنومه و پي و شوين بوق دانان.
 (2) چاره سر كورن به پير پينكورنومه.
 think over, پير پينكورنومه: ليكدا نوره.
 think through, پير پينكورنومه و برار له سر دان
 think twice, دوچار: واته زور باش، پير پينكورنومه پيش بوياردان.
 think up, هملپه ستر: پينكخستن: دروست كورن: پينكوره نان (دوق، بملگه):

thirsty

(to think up a story, an excuse, etc.)
 think (think), v.t. وا دهر كوتن: وا ديار بوون.
 thinkable (think'ə-b'l), adj. پيئي تن دهچن: بوي هميه: دهمين: له وانه يه بين يا واين.
 thinking (think'ing), adj. پير كوره: (Man is a ~ animal). (1) پا: (not to my ~ a good idea)
 n. (2) پير.
 thinner (thin'er), n. شلمه مگه دهر كوتنه بويه وه بوق پوونكورنومه.
 thinnish (thin'ish), adj. له ختيك ته ندا: نه ختيك له پولاوازا
 نه ختيك بوون.
 thin-skinned (thin'skind'), adj. (1) تهك پينست.
 (2) دل ناسدا: هست ناسك.
 thio- (thi'ō, thi'ə),
 thion- (thi-on'),
 thionic (thi-on'ik), adj. پيشگورنكه بهماناي: گوگرد: كبريت.
 thionic acid, پيشگورنكه بهماناي: گوگرد: كبريت.
 ترضي گوگرد.
 third (thürd), adj. (1) سنيهم: سنيهمين: سنيهم. (2) سنيهم.
 n. (1) سنيهم: سنيهمين: سنيهم. (2) سنيهم.
 (3) شتمست يكي چركه يكم. (4) گيږي سني
 (5) (pl.). (1) سنيهمي ميراثي پيدا (كه دهچن بوق بيومنه كوي).
 (ب) ميراثي بيوه ژن.
 third-class (thürd'klas', thürd'kläs'), adj. نمره سني (پوسته).
 هوږي گواستنومه: پله ي سني: (a ~ railway carriage; ~ mail).
 third class, (1) جزي نمره سني هوږي گواستنومه (شتمنده مفر،
 كمشتي) بليقي نمره سني. (2) پوسته ي نمره سني.
 third-degree (thürd'di-grē'), adj. نمره سني: پله سني.
 third degree, نازارداني زينداني (له لايين پوليسوره بوق دهنكوياس
 له دهره ينان يا پين له تاون نان).
 third-degree burn, سوورتا نيكې زور خرابي له ش.
 third estate, چيني بوجولاي: چيني كشت خلك.
 Third International, يكميتي حوزيه كومونيستكاني جيهان.
 (همروما "Comintern", "Communist International")
 thirdly (thürd'li), adv. سنيهم (له زماردي هوږكاني شتيكدا).
 third party, (1) تپي يا لاي سنيهم (له دادخوازي يكمدا له دادگا).
 (2) حيزي سنيهم (له وولتيكدا كه دور حيزي سهرمي به نوره بيپه بهر نوه).
 third person, باري كسي سنيهم، وانا تاديان (پوزمان).
 ("he does" له بهر ياديه).
 third rail, هيلي سنيهم (هيليكي كانزايي زادميه كار بهاي له سره بوق
 بوزاني شتمنده مفر ي كار بهايي).
 third-rate (thürd'rät'), adj. (1) نمره سني: سنيهم.
 (2) په شوږكي: گندا خراب: زور خراب.
 -third-rater (n.).
 Third World, جيهاني سنيهم: وولته دواكوتو و هكان (به تايپه ي هي
 ناسيا و نهمريفقاو نهمريكاي لاتيني).
 thirl (thür), v.t. & v.i. [Dial.], (1) گون كورن.
 (2) وور و زانين: جوش و خروش تيخستن.
 thirst (thürst), n. (1) تينويشي.
 (2) [Colloq.]. زور هم له مهي كورن.
 (3) تاس: تاسه: په روض: حمرنكي زور: يينور.
 v.t. (1) تينو بوون. (2) به تاسه بوون: زور حمرنكرن: به په روضه بوون.
 thirstiness (thürs'ti-nis), n. (1) تينويشي.
 (2) تاس: تاسه: په روض: حمرنكي زور.
 thirsty (thürs'ti), adj. (1) تينو.
 (2) ووشك: هملقرچار: (~ fields).
 (3) [Colloq.]. تينوكرا: (~ work).

(٤) به پىروش؛ به تاس؛ زور همزکمر؛ به نارمنو.

-thirstily (adv).

thirteen (thür'tēn), n. سيانزه: سيانزه.

thirteenth (thür'tēnth), adj. & n. (١) سيانزهههم؛ سيانزههين.

(٢) سيانزهيهک.

thirtieth (thür'ti-ith), adj. & n. (١) سيههم؛ سيههين؛ سييههين.

(٢) سييهک.

thirty (thür'ti), n.

سی

the thirties, (١) سهاله سهيهکان؛ سهيهکان (سهدهيهک يا سهدهيهک کسيهک).

this (this), pron. (١) همه.

(T- is John. I can see ~ more clearly than that)

(٢) هم کاته.

adj. هم.

(T- apple tastes good.; I can see ~ house more clearly than that one across the street.)

adv. همونده؛ هموندهي همه؛ (It was ~ big.)

thistle (this'əl), n. کيرتمشي؛ چاويهزه.

thistle-down (this'əl-down), n. توکي گوله کيرتمشي.

thither (thith'ēr, thith'ēr), adv. (١) بؤ نهوي؛ بهره نهوي.

(٢) [Archaic]. بؤ نهوي مهيهسته يا ماماچه.

adj. لهويديو؛ لهويديو؛ نهولا: (the ~ side of the pond)

thitherto (thith'ēr-tōō, thith'ēr-tōō), adv. ههتا هم کاته؛

ههتا نهوسا.

thitherward (thith'ēr-wērd, thith'ēr-wērd), adv. =

thitherwards.

thitherwards (thith'ēr-wērdz, thith'ēr-wērdz), adv. =

thitherto.

tho, tho' (thō), conj. & adv. = though.

thole (thōl), n. پارگري سهول.

thole (thōl), v.t. [Archaic or British Dial.], هم برردن؛

ههال کردن؛ ناخوشي چهشتن.

thong (thōŋ), n. (١) قايشي سهول.

(به مهجان بهماناي " سهول " يش دي.) (٢) قايشي هؤنراوه (ههک هي قههچي).

thoracic (thō-ras'ik, thō-ras'ik), adj. سينيهي؛

هي قههزهي سنگ.

thoracic duct,

بوري سنگ.

thoracoplasty (thō-ras'ik-plas'ti, thō-ras'ik-plas'ti), n.

نهشترگري سنگ جواينکردن.

thoracotomy (thō-ras'ik-tō-mi, thō-ras'ik-tō-mi), n.

سنگ ههلهرين؛ قههزهي سنگ ههلهرين؛ نهشترگري سنگ.

thorax (thō-raks, thō-raks), n. قههزهي سنگ؛ سينه؛ سنگ.

thoria (thō-ri-a, thō-ri-a), n. توريا؛ نؤكسيدي توريوم (كيميا).

thorianite (thō-ri-a-nī, thō-ri-a-nī), n. توريانيت؛

کانزيايهکي تيشکدهرمهيه (كيميا).

thoric (thō-rik, thō-rik), adj. توريومي؛ کانيهتي به توريوم؛

توريومي تيديه.

thorite (thō-rit, thō-rit), n. تورييت کانزيايهکي رهش يا قاويهي

تؤخه.

thorium (thō-ri-əm, thō-ri-əm), n. توريوم توحنيکي کانزياي

رهنگ زيوي تيشکدهرمهيه.

thorn (thōrn), n. (١) درک. (٢) دهرمن و بيهکي درکاوي.

(٣) دارو دارکي هم دهرمن و بيهکانه. (٤) بيههيه تيربي درکاوي گياندار.

(٥) درک (مهجان)؛ هؤي ناخوشي و بهستي و نازارو بيزاري.

a thorn in one's side (or flesh), هؤي ناخوشي و نازارو

بيزارگري بهردمواي کسيهک.

thorn apple, (١) دارگؤيژ؛ گؤيژ (٢) jimson weed.

thornback (thōrn'bak), n. (١) پشت درکاوي؛ ماسيهيهکي پشتو.

کله درکاوييه له توحسي " پا " . (٢) جوزه قرضانيکي پشت درکاوييه.

thornbush (thōrn'boosh), n. (١) بيهک يا دهرمني درکاوي.

(٢) بيشهيهکي بيهک دهرمني درکاوي (بهتا ييهتي له ناچه گهرمهکاندا).

thorny (thōrn'i), adj. (١) درکاوي. (٢) تيز.

(٣) ناخوشي؛ پر له نازار؛ تنگ و چلهماوي.

(a ~ problem, subject, issue, etc.)

-thorniness (n.).

thoro (thūr'ō, thūr'ə), adj., prep. & adv. = thorough.

تورون؛ توحنيکي گاري

thoron (thōron, thōron), n. تيشکدهرمهيه له شي بهونهوي " توروم " بهيدا هميهت (كيميا)

thorough (thūr'ō), adj. (١) دهرچو (ري، سهقام)؛

(thoroughfare)

(٢) گشتي؛ تموا؛ (a ~ cleaning)

(٣) تموا؛ بين نه نازاره؛ زور؛ (He is a ~ rascal.)

(٤) ورده؛ پوخ؛ کارگوزار؛

(a ~ person; That worker is slow but ~ .)

-thoroughly (adv.); thoroughness (n.).

thoroughbred (thūr'ə-bred), adj. (١) رهسهن (نهسپ، سهک)؛

(a ~ horse)

(٢) شارمزا؛ کارزان؛ رهفتار جوان.

n. (١) (١) گيانداري رهسهن. (ب) [T-] : نهسپي رهسهن.

(٢) کسيکي شارمزا و کارزان و خانهدان و رهفتار جوان.

thoroughfare (thūr'ə-fār), n. (١) شاري؛ سهقامي گهره؛

پوي گشتي. (٢) (١) پوي؛ بيهکي دهرچو.

(ب) مافي تيره بهرون؛ مافي پيدا بهيشتن: (no ~)

thoroughgoing (thūr'ə-gō'ing), adj. (١) زور وورده؛ کارگوزارا

پوخ (شيويه کارگورن). (٢) تموا؛ بين نه نازاره؛ زور؛ (a ~ scoundrel)

thoroughpaced (thūr'ə-pāst), adj. (١) جوان مهشتي بين کراوه

(نهسپ)؛ زور باش؛ راهينراو. (٢) تموا؛ به تمواي

تاوساي دهر و پيشتي رهپيسکي

نهسپ و گيان نهوي تر.

thorp, thorpe (thōrp), n. دي؛ کويزه دي؛ گونديکي بچووک.

those (thōz), adj. & pron., plural of that.

thou (thou), pron.

تؤ؛ شيويه کؤني " you " ه .

though (thō), conj. (١) هرهچهنده؛ نهگهرچي؛ هرهچي چهند.

(٢) لهگال نهوهشدا. (٣) نهگهر و ايش بين.

adv. لهگال نهوهشدا.

as though, هلهتي؛ وک نهوه و ايه که

thought (thōt), n. (١) بيهکردنهوه. (٢) تواناي بيهکردنهوه. (٣) بيه؛ پا.

(٤) بيهو باوهه ي پاو له کاتو شوئينيکي تا ييهتيدا؛

(modern ~ in child education)

(٥) نياز: (I had no ~ of seeing her.)

(٦) نهختنيکه؛ توريکا؛ تواسي ليک: (be a ~ more careful.)

(٧) به تهنگه وهاتن: (Don't give it a moment's ~ .)

thought (thōt), past tense and past participle of think.

thoughtful (thōt'fəl), adj. (١) بيهکردنهوه؛ له بيهکردنهوه دا ييه.

(٢) بيه و ادار؛ بيهي ئي کراوهتهوه: (a ~ essay)

(٣) دلي خهک؛ پارگا؛ بهمهست؛ به تهنگ خهکمه هاتو: (a ~ person)

-thoughtfully (adv.); thoughtfulness (n.).

thoughtless (thōt'lis), adj. (١) بين باه؛ ههلهسه؛ سههکيشي.

(٢) بيهي ئي نهگراوهتهوه؛ ههلهسه (کروهه): (a ~ act)

(٣) دلي خهک؛ پارنگر؛ به تهنگ بهکمه نه هاتو؛ بين ههست.

(٤) بين ميشتنه؛ کهر؛ کوههين.

thousand

-thoughtlessly (adv.); thoughtlessness (n.).
thousand (thou'z'nd), adj. & n. هزار
thousandfold (thou'z'nd-föld), adj. (۱) هزار شومنددهی.
 (۲) هزار بهشی: هزار لقی.
adv. هزار شومندده
n. شماریه یکی هزار شومنددهی
thousandth (thou'z'ndth), adj. (۱) هزارهدهم: هزارمین.
 (۲) هی هزاریهک
n. (۱) هزارهدهم: هزارهدهم: هزارمین. (۲) هزاریهک.
thrall (thról), n. (۱) بند: بند: بند: کزیده. (۲) گزیده: گرفتار.
 (۳) بندبایستی: بنددهگی: بندبایستی.
v.t. [Archaic]. به بند کردن: کردن به کزیده
adj. [Rare]. بندکراو
thralldom, thralldom (thról'dám), n. بندبایستی: بنددهگی: کزیدهگی: بندبایستی
thrash (thrash), v.t. (۱) کوتان: خله و خمران: گزیده کردن.
 (۲) بریز کردن: شلکوت کردن: تیلترین کردن: دارکاری کردن: زور لیدان: داپلوسین. (۳) برزادن.
v.t. (۱) کوتان: دانمویله: گزیده کردن. (۲) وشاندن (دمست، گداکوتله، دان).
 (۳) بزور برهه با پزیشتن (کاشتی، بهلم).
n. (۱) کوتان: دانمویله. (۲) بریز: تیلترین: دارکاری: کوتان.
 (۳) پاشمهقه (مده)
thrash out, لیکولینمده به ووردی: باسکردن و چاره سهر کردن
thrasher (thrash'er), n. (۱) گزیدهکرا: کسبیکه که دهفل و دان دهکوتن.
 (۲) بریزاکرا: دارکاریکرا. (۳) جوریکه له کوسه
thrasher (thrash'er), n. بوقزه: نانددهیکی دهنگ خوشه له توخسی
 پزیشوله
thrashing (thrash'ing), n. دارکاری: بریز کردن: داپلوسین
thrasonical (thra-son'i-k'l), adj. خوزمهکنیش: خوز فشهکرمده:
 فشهچی
thread (thred), n. (۱) دهرزو: بند.
 (۲) تاله دهرزو: ریش: تاله بدهن. (۳) تال: قهبتان: تاله دهمان
 (۴) رایان: تالی: تینهکنیش و بده پیکر:
(the ~ of life; the ~ of a story)
 (۵) ددانی پنچ پنچوکه ی برغوینچ و موره.
v.t. (۱) دهرزو به دهرزی بهره کردن: پیوه کردن.
 (۲) موزینمده (تارییح: طوانکه): پیوه کردن (مورور، دهنکه تهنییح).
 (۳) (ا) به پنچا و پنچ پیدا پزیشتن.
 (ب) پیدا بلا و پورنمده: همور کرتنمده:
(a note of hope ~ed the story.)
 (۴) ددانی پنچ پنچوکه کردن بؤ برغو: داندان کردن.
v.t. (۱) به پنچا و پنچ پیدا پزیشتن: به پنچا و پنچ پزیشتن.
 (۲) وهان قهبتان پیدا هاتنه خوارمده (شیله ی شمکر به کمورچینکدا):
 قهبتان بستن
hang by a thread, به تاله دهرزویهک بهنگه: به تیر بهنگه
threadbare (thred'bâr), adj. (۱) پوار: دپار: شپ: زور کون:
 تاله دهرزویهکانه به دهرمدهیه: (- carpets)
 (۲) پنتی: شپویشتن.
 (۳) سوار (بیربواده): ووته: کون: په پوروت:
(a ~ argument, notion, etc.)
threadfin (thred'fin), n. په ریکه دهرزویی ماسی بهیکه په ریکه ی
 سنگی پهلکی دهرزویی ئی ده بیتمده.
thread-worm (thred'würm), n. کرمی دهرزوله یی
thready (thred'i), adj. (۱) دهرزوله یی: باریک
 (۲) خست و لینیچ (شله): قهبتانه بستور. (۳) پشاله یی

threshold

(۴) لاوا: بن هیژا: باریک: (a - voice)
threat (thret), n. (۱) همرمشه: همرمشه و گورمشه: گف و گوی.
 (۲) ممترسی: لیکردن: تریس: (the ~ of war)
v.t. & v.i. [Obs.], = threaten.
threaten (thret'n), v.t. (۱) همرمشه لیکردن: تریس خستنه بهر.
 (۲) ممترسی لیکردن: نیشانه ی شتیکی خراب بوون: نیازی خراب همبوون
(Those clouds ~ snow.)
v.t. (۱) همرمشه لیکردن: همرمشه و گورمشه کردن.
 (۲) ممترسی لیکردن: نیازی خرابیه همبوون.
-threatener (n.); threateningly (adv.).
three (thrē), n. & adj. سئ
three-dimensional (thrē'dā-men'shān-1), adj. سئ لایانه.
 واته پانی و درژی و قوولی یا نعتسوری هییه: تمندار: سئ دوروی.
three-fold (thrē'föld), adj. (۱) سئ بهشی: سئ لقی.
 (۲) سئ شومنددهی.
adv. سئ شومندده
three-mile limit, سنوری سئ میلی (که بریتوییه له ناری همرسی
 وولتیک سسر دهرا).
three-pence (thrip'ns, threp'ns), n. (۱) سئ پینسا
 سئ فلس: سئ پوول. (۲) دروی سئ پینسی یا سئ پوول.
three-penny (thrē'pen-i, thrip'ə-ni), adj. (۱) سئ پینسی
 سئ فلس: تریخی سئ فلسه. (۲) همزان: همچو پوچ: بن نوح
three-piece (thrē'pēs'), adj. سئ پارچیمی (جل و بیرگ):
(a - suit)
three-ply (thrē'pli'), adj. سئ لوز: سئ ئوئ: سئ چین
three-point landing, (۱) نیشتمده میکی لپزکویه که همور
 پنچهگانه له ههمان کاتدا له زوی دهن: نیشتمده میکی زور چاک
 (۲) [Colloq.] کارتی سسرکوتو: نیشتمده نهجام سسرکوتو.
three-quarter (thrē'kwōr'tēr), adj. (۱) سئ یکه: سئ میکی.
 (۲) سئ میکی دهم و چار دهرخستو: (a - portrait)
three-ring circus, (۱) سیرکی سئ میانی.
 (۲) بهزومر میکی زور بودان و جموجو لیک نیچکار زور.
three R's, = reading, 'riting, 'rithmetic. خوزندنمده و نووسین
 بیکاری
three-score (thrē'skōr', thrē'skōr'), adj. شست: سئ بیستی
three-some (thrē'səm), adj. سئ کس: سیانه.
n. (۱) سئ کس: تاقه میکی سئ کس.
 (۲) یاری سئ کس (به تاقه میکی "گولف")
three-square (thrē'skwār'), adj. سئ پور (په بند)
thremmatology (threm'ə-tol'ə-ji), n. زوونکی گیاندرو
 پورمکی مالی (گیانمورناسی).
threnode (thrē'nōd, thren'ōd), n. = threnody.
threnody (thren'ə-dī), n. لوانمده شیومن: شین.
 (همورما " dirge ")
-threnodial; threnodic (adj.); threnodist (n.).
thresh (thresh), v.t. (۱) کوتان (خله و خمران): گزیده کردن.
 (۲) [Rare] دارکاری کردن: بریز کردن: کوتان: داپلوسین.
v.t. (۱) کوتان (خله و خمران): گزیده کردن: داپلوسین.
thresh out, به ووردی لیکولینمده باسکردن و گیاندته نهجام.
thresher (thresh'er), n. (۱) گزیدهکرا: کسبیکه که دانمویله بکوتن.
 (۲) threshing machine
 (۳) جوریکه له کوسه ی کلک درژی تاوه گهرمهکان
threshing machine, مکیلندی گزیده جمینچ
threshold (thresh'öld, thresh'höld), n. (۱) دهرمال: بهردمگا
 داری دهرمال: چنوی بهردمگا: بهردمک

threw

(We are at the ~ of a new era.) سمرمتا: بپردم: (Y)
(the ~ of pain) سنوورا: قراغ: هم پم: (Y)

threw (thrō), past tense of throw.

thrice (thris), adv. (1) سین جارا: سین کهرت. (Y)
سنی نمرنده. (Y)
زورا: ننجگارا: ننجگار زور.

thrift (thrift), n. (1) پهرسهندن (ثابوری): گشمکردن:
خوش گوزهران. (Y)
گری: دست به پارمونه گرتن. (Y)
[Rare]. گشمکردنی پورهو: گیانداری تر.
(4) جوره پورهو مکنیکی کورتی گهلا باریکی گول په مکنینه.
(5) [Scot.]. هوی خوش گوزهران و سرکورتن: کار: نیش.

thrifless (thrift'lis), adj. دستبلا: پاره بملپژدمر.

thrifty (thrift'i), adj. (1) گرا: دست به پارمونه گر.

(Y) پهرسهندنو: له گشمکردندایه (Y) زور به نشونما (پورهو).

-thriftily (adv.); thriftness (n.).

thrill (thrill), v. (1) هیئانه جوش و خرغوش: هیئانه جوش و وروژاندن:
موچرکه به لشد: هیئان (له خوشیدا). (Y)
پاوهشاندن: هیئانه لمره.

(1) موچرکه به لشد: هاتن: هاتنه جوش و خرغوش. (Y)
لمرین: پاوهشان. v.l.
(1) موچرکه: خوشی: وورژه. (Y)
لمره: پاوهشان: لمرین. n.

thriller (thrill'er), n. (1) موچرکه به لشد: هیئان: وورژانمر.
(Y)
چیزک یا فیلمی وورژانمر یا به جوش.

thrips (thrips), n. (1) جانومرینکی بچوکه پورهو: دهلهوتینن به مژینی
ناوگه کی.

thrive (thrive), v. (1) پنبشکورتن: پهرسهندن: له سرکورتندا بوون.
(2) گشمکردن: نشونما کردن: گهره بوون.

thriving (thriv'ing), adj. به گشته: له سرکورتن و پهرسهندنایه:
سرکورتو: (He's running a ~ business.)

thro', thro (thrō), prep., adv., adj. = through.

throat (thrōt), n. (1) قورگ: گهروو.
(2) همی شتیق (بمتابیعتی هی نسلک): گهروو: (the ~ of a chimney).

v.l. (1) دم بز کردن: کون تیکردن. (Y)
به قورگ ورتن (گوزانی، ووته).
cut one another's throat, [Colloq.]. زیان له به کتری دان
(به نرخی فروتنی شکاندن).

cut one's own throat, [Colloq.]. مالی خذ ویران کردن:
زیان له خذ دان

jump down one's throat, [Colloq.]. له پرو به توندوتیژی
هیرش بردنه سمر یا پمخته لیکرتن.

lump in the throat, قورگ پر بوون له گریان: دل پر بوون.

ran (something) down one's throat, به زور دان به سمر دا.

stick in one's throat, بۆ نموتران: بۆ نه هاتن: زمان گچران.

throat-latch (thrōt'lach), n. قاشی سمر کلهی: ناسپ که
بمژیر قورگی بومو بیعتی.

throaty (thrōt'i), adj. له قورگه هاتوره دهرهوه (دهنگ، ووته):
به قورگ ووتراو: گر.

throb (throb), v. (1) پرته کردن: تریه کردن: لیدان (دل): پته پت کردن:
پل دان. (Y)
دل فرین: دلگوتن بوون. (Y)
لمرین: موچرکه پیندا هاتن.

(Y) پرته: پته پت: دلهرین: دلگوتن. n.

-throbbingly (adv.).

throe (thro), n. (1) نازاریکی کتویبی تیر: موچرکه: نیش.
(Pl.) ژان (مندان بوون).

(Pl.) لنگه فرتن: گیانه لا: نازاری گیاندان یا سمر ممرگ:

(in the ~s of death)

thrombin (throm'bin), n. نمرزیمیکه ده بیته هوی خونین مبین و
وستانی خونین پزان

thrombo-, thromb- (throm'ba), پیشگورنگه به مانای:

throughout

خوین مبین: (thromboplastin)

thrombogen (throm'ba-jen), n. = prothrombin.

thromboplastic (throm'ba-plas'tik), adj. (1) تایبعتی به
خوین مبین. (2) ده بیته هوی خوین مبین.

thromboplastin (throm'ba-plas'tin), n. پروتینیکه له خویندا
ده بیته هوی خوین مبین

thrombosis (throm-bō'sis), n. مبینی خوین (له دهماری خویندا).

thrombus (throm'bəs), n. خوینی مبینو: تریه له خوینی مبینو:
خوین مبین (له دهماری خویندا).

throne (thrōn), n. (1) تختی پاشایی: تخت: تختی پاشا.

(2) پاشایعتی: دهسلات و پله و پایهی پاشا: پاشایی.

(3) پاشا: (orders from the ~)

(4) پله یا پۆلیکی فریشتیبه

کردن به پاشا: لاسر تختی پاشایی دانان: دانان به پاشا. v.l.

throng (thrōng), n. (1) جه ماور: کومله خلك. (2) قهر مالتی.

(3) کومله شت: کومله: ژماره مکی زور له شت.

تن ترچان: کردن به قهر مالتی. v.l.

(1) تن ترچان: پرکردن له خلك. (2) کویو نمونه به جه ماور. v.l.

thrortle (thro'st'l), n. بقره: بالنده مکی دهنگ خوشه له توخی

پیشوله. (Y) نامیری خوری و لۆکه رستن: خهرهک.

thrortle (thro't'l), n. (1) [Rare]. قورگ: بزی همو: قورقوراکه.

(2) دهموانهی رنکستنی نامی بنزینهی دهچن بۆ مکنینه.

(ب) دهموانهی رنکستنی نامی هلمی دهچن بۆ مکنینه.

(3) دهسلک یا پایدیری رنکستنی نامی دهموانهیه.

(1) خنکاندن. (2) پیشیل کردن: دم داخستن: دهنگ ئی برین. v.l.

(2) (1) رنکستنی چوونی بنزین یا هلم بۆ مکنینه یک.

(ب) خهلم کردن (به بنزین یا هلم ئی برین).

(ج) هیواش کردن موی مکنینه (به بنزین یا هلم ئی کم کردن موی).

خنکان. v.l.

throttle valve, = throttle 2.

through (thrō), prep. (1) به ناویدا: پیندا: له دیوره بۆ نمودو.

(2) پهناو.

(3) سمرانسر: به همویدا: سرایا: (He toured ~ France.)

(4) له سمرتاوه تا کۆتایی: به درژیایی (کات):

(5) هتا: (Monday ~ Friday)

(6) له موی: (I got a job ~ her.)

(7) به موی له نجامی: (It happened ~ no fault of mine.)

adv. (1) به ناویدا: پهناو: له لاره بۆ نمولا.

(2) به درژیایی (کات): له سمرتاوه تا کۆتایی.

(3) به تمواوی هتا تمواو ده بیته: (He saw the work ~)

(4) به تمواوی: (His clothes were soaked ~)

(1) دمرچو (رنگه، شمام): تیپیر: (a ~ street)

(2) (1) ناومستی: بن و مستان: یکسمر: (a ~ train)

(ب) بن گوزین: یکسمر: (a ~ ticket)

(3) تمواو: (I'm ~ with my work)

(4) دستبیدار: وان ئی هیئان: (I'm ~ with that fellow)

(1) سرایا: سمرانسر: له همویدا.

(2) تمواو: همووی: له همووی پوره مکنه:

(He is evil through and through.)

through and through, سمرانسر: سرایا:

(1) سمرانسر: سرایا.

(2) به درژیایی (کات): (He helped others ~ his life.)

throughout (thrō-out), prep. سمرانسر: سرایا:

(~ the house)

adv. (1) سمرانسر: سرایا.

(2) به درژیایی (کات): (He helped others ~ his life.)

throw together,

پیکره‌تان (به پمله)
کۆکردنمه یه تیکه‌لۆکردن به لاسه‌رایه.

throw up. (1) وازله‌هه‌نانه: دهست ئه ههنگرتن. (2) به پمله درووسترکردن.
(3) پشانهوه. (4) په‌تاپه‌مته ووتن بۆ سه‌ره‌مه‌شتکردن.

throwaway (thrō'wā), n. پهلوانه‌یه به دهست باڵۆگراره.

throw-back (thrō'bak), n. (1) بۆ به‌کاره‌هه‌نان و فرێدان درووستراره. (2) لاسه‌رله
چوونهوه سه‌ر باوباپه‌ر;
گه‌رانهوه بۆ سه‌ر باوباپه‌ر.

thrown (thrōn), past participle of throw.

adj. (1) فرێدراو. (2) کهوتوو (له سواری نه‌سه‌پوه): گلاو.
(3) به زه‌ویدا دراو (زۆرانه‌بازی).
ئاوڕه‌شم په‌س.

throwster (thrō'stēr), n.

thru (thrō), prep., adv., adj. - through.

thrum (thrum), n.

(1) په‌شوو (چه‌ن: په‌ست): په‌شوه.
(2) (pl.) په‌راویزی په‌شوواری یا په‌شوو‌دار.
(3) سه‌ری په‌شوو یا تاله ده‌زوو.
(4) (pl.) په‌شووێ په‌ت و گوڕه‌سه که ده‌خه‌رتته جانفاسه‌وه بۆ تکه نه‌کردن و نه‌سووان (که‌شتیوانه‌ی).

v.t. (1) په‌شوو بۆ هه‌شتنه‌وه: په‌راویزی په‌شوو بۆ کردن.
(2) په‌شووێ په‌ت و گوڕه‌سه خه‌سته جانفاسه‌وه بۆ تکه نه‌کردن و نه‌سووان (که‌شتیوانه‌ی).

thrum (thrum), v.t. & v.i. (1) ئامیژی ژێدار لێدان به لاسه‌رله‌یه و نه‌زانانه. (2) به ده‌نگه‌یکه یه‌ک نه‌واو ناخۆش ووتن یا گه‌رانه‌وه.
(3) ته‌په‌ل لێدان به په‌نه‌جه.

n. (1) ئامیژی ژێدار لێدان به نه‌زانانه. (2) ده‌نگی نهم ناوازه.
pishchodara, pishchodari, adj. په‌شوو‌دار: په‌شوواری: توکمن
pishchולה: بۆقه‌: بانده‌یه‌یکه ده‌نگ خۆشه‌ له توخمی
pishchולה

thrush (thrush), n. (1) نه‌خۆشی‌یه‌که تووشی مندال ده‌به‌و و برین له ده‌مو و لیوو قوڕگی ده‌هه‌ین. (2) نه‌خۆشی‌یه‌که تووشی قوله‌په‌ینی نه‌سه‌پ ده‌به‌و و برینی گه‌ماری ئه‌ی دینه‌ی

thrust (thrust), v.t. (1) (1) پیاکردن: تێخه‌ستن: به زۆر پیاکردن.
(ب) ته‌کان پێدان: پال پێوه‌نان (2) لێدان (چه‌قۆ, خه‌نجەر, نێزه)
(3) به‌سه‌ردا سه‌پاندن: به‌سه‌ردا دان.
(4) ته‌په‌راوه‌شتن: تێخه‌ستن یا فرێدان:

(He ~ a question in occasionally.)
(The tree ~s its branches high.)

v.t. (1) پال پێوه‌نان: ته‌کان پێدان: کۆت پێوه‌دان.
(2) لێدان (چه‌قۆ, خه‌نجەر, نێزه): پیاککردن.
(3) (~ into; ~ through) خۆ سه‌پاندن به‌سه‌ردا: به زۆر خۆ پیاککردن
(4) فرێدان (لق, ته‌رن).

n. (1) پیاککردن: تێخه‌ستن: لێدان (به چه‌قۆ, خه‌نجەر, ... هتد).
(2) هه‌یز یا په‌سه‌تانه‌یکه زۆر به‌ده‌وام.
(3) (1) گوژم: گوژ: ته‌وژم (ب) ته‌کان: کۆت.
(4) هه‌یز (چه‌نگ): په‌لاماردان. (5) هه‌یز (به ده‌م).

thud (thud), n.

v.i. ته‌په هاتن: ته‌په ئه‌هه‌لانه‌: زومه ئه‌هه‌لانه
pishchokū: خۆپه‌رته‌ شه‌قاره.

-thuggery (n.); thuggish (adj).

thuggee (thug'ē), n.

thulium (thō'li-əm, thū'li-əm), n. پیاوگۆژی: پیاوگۆشتن
تولیه‌م: توخه‌میکه
کانزایی‌یه (که‌میا).

thumb (thum), n.

(1) که‌له‌مۆسه: په‌نه‌جه‌گه‌روه.
(2) که‌له‌مۆستی ده‌سه‌تانه‌یکه (3) ovolo
v.t. (1) هه‌لدانه‌وه, بادان, یا په‌س کردن به که‌له‌مۆسه:

throve (thrōv), alternative past tense of thrive.

throw (thrō), v.t. (1) په‌ست ئاوڕه‌شم: خوری: بادان

(2) هه‌لدان: هاوڕه‌شتن (3) تێگرتن
(4) فرێدان له تووره‌پیدا: (She threw the vase on the ground.)

(5) (1) نه زه‌ویدا دان (زۆرانه‌بازی): (He threw the other wrestler.)
(ب) خه‌سته خوارمه‌وه: (She was thrown by her horse.)

(6) به یه‌مه ئاوڕه
(7) تێخه‌ست: تێ فرێدان

(She threw the clothes into the suitcase.)

(8) خه‌سته ئاو (He was thrown into prison.)
(9) هه‌لدان (زان)

(10) (He threw a five.) بۆ هه‌ل (زان هه‌لدان):
(11) فرێدان لێبوونه‌وه: (Snakes ~ their skins.)

(12) زانی: گه‌یانداری: مانی: زان
(13) خه‌سته گه‌یه‌وه: گه‌یه‌ر گۆڕین

(14) خاڕه‌سه‌کردن: (She threw a glance at me.)
(15) خه‌سته سه‌ر (لۆمه): خه‌سته په‌رده‌م (کۆسپ)

(16) ئه‌سه‌ره‌وامدن: بیاگه‌شتن
(17) [Colloq.] یاری یا پێشه‌ریگه‌ن دۆزاندن به ده‌سه‌ته‌سه‌ت.

(18) [Slang] کردن (قه‌هه‌نگ)

(He threw a party for his friends.)

(ب) بوون: والیهاتن (The child threw a tantrum.)
(19) کارت فرێدان: یاری به کارت کردن

(20) درووسترکردن: گۆزه‌ده‌بیزه به چه‌رخه گه‌ینه‌که‌ر.
هاوڕه‌شتن: هه‌لدان

v.i.
n. (1) هاوڕه‌شتن: هه‌لدان
(2) پڕۆژه‌یکه مه‌ترسه‌یدار: پڕۆژه‌یه‌یکه قومازاناسایی
(3) به‌رهاوهر: هاوه‌ی: هاوڕه‌شتن: (a stone's ~)

(4) (سهرخه) ب: مل پێنج
(5) راده‌ی جوولانی قه‌یشی زه‌وی له کاتی بۆمه‌له‌رزه‌دا.

(6) (1) نه زه‌ویدا دان (زۆرانه‌بازی): (ب) به زه‌ویدا دانیه‌یکه تاییه‌تی.
تێگرتن (به‌رد): تیر: په‌سه‌یاریگرتن.

throw at, تێگرتن
throw away, (1) فرێدان (2) نه‌فرێدان: به‌بادان.
(3) سوود ئه‌وه‌رته‌گرتن: به‌کاره‌هه‌نانه‌ن

throw a (monkey) wrench into, تێگه‌ردان (هه‌ل) : شه‌واندن
ته‌گه‌ره تێخه‌ستن

throw back, چوونه‌وه سه‌ر باوباپه‌ر: گه‌رانه‌وه بۆ سه‌ر باوباپه‌ر
throw cold water on, ئاوی سارد به‌سه‌ردا کردن (هه‌لان):
هه‌لان: هه‌جاز: دامه‌رکاندنه‌وه

throw in, (1) خه‌سته گه‌یه‌وه (2) سه‌لۆدانه‌وه (فرۆته‌نی): خاتره‌نه‌گرتن
(3) زاده خه‌سته‌سه‌ر

throw in one's face, به چاودا کوتانه‌وه: به چاودا داننه‌وه
داننه‌وه به چاودا

throw off, (1) فرێدان خۆ له ده‌ست په‌نگه‌رکردن
(2) خۆ ئه‌زێنه‌وه: خۆ ئه‌لادان (3) داننه‌وه: ده‌ردان

throw on, به پمله نه‌سه‌رکردن

throw oneself at, زۆر هه‌لدان بۆ دل راگه‌شتن

throw oneself into, ده‌سه‌تانه‌کردن به کار زۆر به چالاکی و به دل

throw oneself upon (or on), پشت په‌ن به‌ستن

throw open, (1) کردنه‌وه (به ته‌لووی و کتوپه‌ی)
(2) رینگه‌دان: رینگه بۆ کردنه‌وه

throw out, (1) فرێدان (2) ده‌رکردن: ده‌ره‌پاندن: ده‌ره‌فراندن.
(3) ده‌ره‌به‌ره‌ن (زانی): ووتن: (4) خه‌سته بۆش (گه‌یه‌ی ئوتومبیل).

throw over, (1) واره‌نه‌هه‌نان: ده‌ست ئه‌هه‌نگرتن: به‌جێهه‌شتن
(2) نه‌ویستنه‌: په‌سه‌ندن نه‌کردن

(E) کاسینکی هموره تریشقایی (له کتوبیری و بهینزی و ویرانگه ریدا
thunderclap (thun'dēr-klap), n. هموره گرمه

گرمه گرمی همور.

(Y) شتینکی کتوبیری و بهینزی و ویرانگه ریدا توندوتیژ

thundercloud (thun'dēr-kloud), n. هموری هموره تریشقایی

thunderhead (thun'dēr-hed), n. کوزمه له هموری پیش با و بوزاش

هموره گرمای

thundering (thun'dēr-ıŋ), adj. (1) گرمه گرمای گرم و هووی گرم

(2) [Colloq.] زور نل: زور گموره

thunderous (thun'dēr-əs), adj. Also thundrous, هموره

گرمای: گرمه گرمای. (2) دهنگه روه: بهرز (دهنگه) (- applause)

-thunderously (adv). شقهی هموره تریشقه

thunderpeal (thun'dēr-pēl), n. هاپی هموره گرمه

لیژمه ی هموره

thundershower (thun'dēr-shou ɛr), n. تریشقایی شسته بارانی هموره گرمای

(1) بهر د کاژای له

thunderstone (thun'dēr-stōn), n. هموره تریشقوه هاتو (بروی کۆن). [Archaic] هموره تریشقه

thunderstorm (thun'dēr-stōrm), n. یا و بوزانی هموره

تریشقایی

thunderstricken (thun'dēr-strık ɪn), adj. =

thunderstruck.

thunderstruck (thun'dēr-struk), adj. ووبا واق و وپماوا

سهرسورماو

thurable (thoor'ə-b'l, thyoor'ə-b'l), n. بخوردان

(هموره ها "censer")

thurifer (thoor'i-fēr, thyoor'i-fēr), n. بخوردان ههنگ

(له نامهنگی نایینیدا)

Thursday (thürz'di), n. Abbr. Th., Thur., Thurs., پینچ

شهمه

thus (thus), adv. (1) بهم شیویه: وهما: ناوهما: بهم پهنکه: بهم جوړه

(2) کهوایو: کهواته: به گویزه ی نه مه

(3) ههتا نیستا: ههتا نه کاته (T- far a comfortable voyage.)

(4) یو وینه: یو نمورنه

thwack (thwak), v.t. لیدان (به شتیکی پان وهک گه لاکوک یا راسته)

لیدان

thwart (thwōrt), adj. (1) لهه یار یو نوبه: به سرما: لایه لا

(2) سهرسهخت: سهرکش: که لهره ق

adv. & prep. [Archaic].

به لایه لای: به سرما

n. کورسی سمول لیده

v.t. (1) پئ لیکرتن: پئ ئ برین: وهستاندن: پوچ کردنه وه (پیلان)

کۆسپ خسته بهردم: (to ~ a plan, an effort, etc.)

(2) بهرهنگاری کردن: بهرهنستی کردن

(3) [Obs.], به سردا تیپه بیون: خسته سمر: به سردا پایان کردن

thy (thi), possessive pronominal adj., [Archaic]. هی تو: ت

(شیویه کۆنی "your")

thylacine (thi'lə-sin, thi'lə-sin), n. گیاندارینکی برنده ی پشت

بازووی توورمه داره له گورگ دهچن: (هموره ها "Tasmanian wolf")

thyme (tim), n. جاتره: گیایه کی بون خزه له توخنی پونگه گه لاکه ی

وورده ده کرتنه خواربنهره

thymic (tim'ik), adj. جاتره یی: تاییه تی به جاتره

thymic (thi'mik), adj. تیموسی (دووم ووشه ی دوا ی شهه بیینه)

thymol (thi'möl, thi'mol), n. تیمول: ماده یه کی چهوری بون

خزه له جاتره دهره مینرئ

thymus (thi'mas), n. تیموس: لوویه کی بهووه له لای تووروی

(The page was badly ~ed.)

[Colloq.] دست له نوتومیل راگرتزو که موست دهره نینان یو

سوار کردن به خورایی: (He ~ed a ride to Los Angeles.)

v.t. = hitchlike.

all thumbs, جلفرا: ناکارامه: ناقولا: گه لکۆ

thumb one's nose, کاته پیکردن: به که موست خسته سهر لوتو

پهنه کانی تر دهره نینان: (He's thumbing his nose at everyone.)

thumbs down, نیشانه ی په سندن نه کردن یا سهر نه کهوتن به

خوار کردن وهی که موست

thumbs up, نیشانه ی په سندن کردن یا سهر کهوتن به بهرز کردن وهی

که موست

thumb through, په ره په ره هه لاند وهی به په له سهر کردن

under one's thumb, له ژنر رکنده بوون

چله به دهستی فلان که سه وه بوون

thumbhole (thum'höl), n. کونی که موست له نامیزی موسیقیدا

thumb index, پیوست با نیشانه ی که ل تیپ له سهر نو سهرای قهرانی

لاپه ره ی هه ههنگ (یو به کسهر دۆزینه وهی لاپه ره ی به کسه شو تیپه ووشه

دۆزینه وه)

thumbkin (thum'kin), n. = thumbscrew (2).

thumbnail (thum'näl), n. (1) میونکی پهنه گه روه

(2) شتیکی بچوک (نه وه نده ی تینۆکی پهنه گه روه)

adj. (1) بچووک (2) کورت: (a ~ sketch)

thumbscrew (thum'skrō), n. (1) بورغو یا چهری که موستی

(به پهنه کانی با نده ی): (2) نامیزی کونی نازاردانه یو گوشینی پهنه گه روه

thumbstall (thum'stöl), n. سه موسیقیه درو هاشی چهرم

thumbtack (thum'tak), n. بزمار ی سهریان که به پهنه گه روه

ده کری: به شتیکی

thump (thump), n. (1) لیدان: به شتیکی قورسی وهک تیلآ

(2) تهپه: تهپه تهپ: ژمه: دهنگی تهپه

v.t. (1) ژمه ئ هه لساندن: تهپه ئ هه لسان

(2) دارگری کردن: تیلآرتن کردن: کوتان

v.t. (1) تهپه هاتن: ژمه هاتن: کهوتنه خوار وهی تهپه هاتن

(2) نهه ی پین هاتن: به تهپه تهپ پویشتن

(3) شره هاتن: پرت کردن: تهقه هاتن

-thumper (n).

thumping (thum'pin), adj. (1) تهپه که ری تهپه یا ژمه

(2) [Colloq.] (c) گه روه: زور: (a ~ majority)

(ب) زور حۆش

thunder (thun'dēr), n. (1) هموره گرمه: (2) گرمه گرم: گرم و هووی

(3) هموره شه و گه روه شه: (4) [Obs. or Poetic] thunderbolt

v.t. (1) گرمه لسان: همور: گرمه گرم هاتن: (It is ~ing.)

(2) گرم و هووی هاتن: گرمه هاتن: گرمه گرم هاتن

(3) هموره شه و گه روه شه کردن

v.t. (1) به تووریه یی و دهنگی بهرزه وه ووتن: هاوار کردن

به دهنگی بهرز هموره شه و گه روه شه کردن

(2) لیدان با هیزش بونده سهر به توندی: پیدان وهک هموره تریشقه

-thunderer (n.); thundery (adj).

steal one's thunder, دهستی نیشکری کردن له مزین و دهره پینی

پیر و یاره و پیلانی کاسینکی ترده یو شکاندن نه که سه

thunderbird (thun'dēr-bürd), n. مهل هموره گرمه: مهلیکی

سه فسونه یی به گویه ده بیته هوی هموره تریشقه و باران ده بارینن

(نه فسانه ی هیندی به سه ریکاری به کانی)

thunderbolt (thun'dēr-bölt), n. (1) هموره بروسکه

(2) هموره تریشقه به تاییه تی هی له زه مین دران

(3) شتیکی وورکه: (The news was a ~)

(۴) کارتی ناوینشان و رنگو قماره‌ی فرۆته‌ی یک.
 (۵) لیستی ناوینوس کرانی حیژیک بۆ هه‌لێژان.
 (۶) تکت (له‌به‌ر په‌رمه‌ی نه‌کردنی یاسای هاتوچۆی ئوتومبیل)؛ نمره‌گرتن.
 (۷) [Slang]، دروست؛ به‌جێ.
 v.i.
 (۱) بلیت پێدان. (۲) نیشانه‌کردن (فرۆته‌ی ... هه‌ت).
 (۳) بۆ مه‌به‌ستیگی تایه‌تی دانان یا ته‌رخان کردن.
 (۴) تکت پێدان؛ نمره‌گرتن.
ticket agent, بلیت فرۆش (شهمه‌نده‌فهر، فرۆکه، شانۆ، سینما ... هه‌ت).
ticket office, بلیتخانه؛ فهرمانگه‌ی بلیت فرۆشتن.
ticket of leave, [British], = parole.
tick fever, گمه‌ تا؛ نه‌خۆشی‌یه‌کی درمه‌ له‌ گه‌نمه‌ داده‌که‌وه‌ی تووشی سۆلۆ په‌شه‌پۆلۆخ ده‌بێت.
ticking (tik'ɪŋ), n. قوماشی به‌رگه‌ سه‌رین.
tickle (tik'ɪ), v.t. (۱) پێن خۆش بوون؛ دلخۆش کردن؛
 (۲) ختوکه‌دان.
 v.i. (۱) ختوکه‌ هاتن؛ (My palm ~s).
 (۲) زوو ختوکه‌ هاتن.
 n. (۱) ختوکه. (۲) خۆشی؛ دلخۆشی؛ گه‌شکه.
tickle one pink, زۆر پێن خۆش بوون؛ زۆر دلخۆش کردن؛ گه‌شکه‌ پێن هاتن.
tickler (tik'ɪlər), n. (۱) ختوکه‌ده‌ر (۲) یادنامه؛ ده‌قه‌ری یادنامه.
 (۳) بارودۆخی گه‌وه‌گه‌وه‌ی؛ سه‌رنیشه. (۴) ده‌قه‌ری قه‌ز.
ticklish (tik'ɪʃ), adj. (۱) زوو ختوکه‌ی دیت.
 (۲) تۆزینۆک؛ سه‌رک؛ دل ناسک؛ هه‌ست ناسک؛ حوله‌وی؛ زوو په‌ست ده‌بیت.
 (۳) ناسک (بارودۆخ)؛ (a ~ situation).
-ticklishly (adv.); **ticklishness** (n.).
tick-tack (tik'tak), n. Also tie-tac, (۱) چرکه‌چرک (کاتزین).
 (۲) هۆیه‌که‌ بۆ له‌ ده‌رگا و په‌نجه‌ره‌ دان له‌ دوورمه‌ بۆ یاری.
tick-tack-toe (tik'tak-tō'), n. Also tie-tac-toe, تیکتاکتۆ؛
 یاری‌یه‌کی ئه‌وه‌که‌ سه‌یه‌ له‌سه‌ر ته‌خته‌یه‌کی نۆ خانمه‌ی ده‌کری.
tick-tock (tik'tok), n. چرکه‌چرکی کاتزین.
tick trefoil, جۆره‌ پوه‌که‌که‌ گه‌لای سه‌ن په‌رمه‌یی و که‌لوه‌ی ده‌کاوی و گه‌لی ئه‌رخه‌وه‌ی ده‌کری له‌ توخمی پۆنگه‌یه.
tidal (ti'dɪ), adj. تایه‌تی به‌ به‌رزای و نیشتاو؛
 هه‌له‌سان و نیشته‌نهره‌ی ناو.
tidal wave, (۱) شه‌پۆلیکی زۆر گه‌وره‌ و وێرانکه‌ری ده‌ریایه‌ به‌هۆی پوره‌مه‌له‌رزه‌ یا زه‌یانه‌وه. (۲) لیشاوا؛ بزوه‌تته‌وه‌یه‌کی به‌هه‌زی وه‌ک لیشا.
tidbit (tid'bit), n. Also titbit, پارووه‌ نانی خۆش؛
 نه‌خه‌تیک خواردنی نایاب؛ ووره‌ هه‌والی پاشمه‌له‌ یا هه‌یه‌تی خۆش؛ هه‌والی نایاب.
tiddlywinks (tid'li-wɪŋks', tid'li-wɪŋks), n. یاری‌یه‌که‌
 برۆتیه‌یه‌ له‌ پال پینه‌نانی خه‌په‌له‌ی بچووک به‌ خه‌په‌له‌ی گه‌وره‌تر له‌ قه‌راغ مێزینکه‌وه‌ بۆ ناو کووپیته.
 (۱) سه‌رهمه‌؛ ماوه‌؛ ده‌م؛ کات.
 (۲) به‌رزای و نیشتاو؛ کشان و کشانه‌وه‌ی ناو.
 (۳) خه‌تیکی هه‌میشه‌ گۆزار؛ خه‌تیکه‌ هه‌میشه‌ له‌ به‌رنی و نزمیدا بن.
 (۴) لیشاوا ته‌وور؛ گوژم؛ (the ~ of public opinion).
 (۵) پۆیه‌؛ له‌وه‌که‌ ئه‌وه‌په‌ری بێندی؛ هه‌ره‌ت.
 (۶) [Archaic]، هه‌ل.
 v.i. (۱) شه‌پۆل دان؛ لیشاوه‌ هێنان.
 (۲) به‌ده‌م شه‌پۆله‌وه‌ پویشتن؛ به‌هه‌م و که‌شتی له‌ هاتنه‌ ناو به‌نده‌ر یا پویشته‌دان؛ سه‌رناوکه‌وتن.
 v.t. دان به‌ده‌م شه‌پۆله‌وه‌ سه‌رناوخته‌ستن.

بۆشایی سنکدایه‌ له‌ لوه‌ی بلۆقی کۆنێرده‌یه‌یه‌که‌وه‌.
thymy (tīm'i), adj. (۱) جاتره‌وی؛ پره‌ له‌ جاتره‌.
 (۲) جاتره‌یی؛ له‌ بۆنی جاتره‌ ده‌چن.
thyreo-, thyro-, thyr- (thi'ri-ō, thi'ri-ō), پێشگه‌رکه‌
 به‌مانای سابرۆدی؛ تایه‌تی به‌ لوه‌ی سابرۆدی: (thyroidectomy).
thyroid (thi'roid), adj. (۱) سابرۆدی؛ تایه‌تی به‌ لوه‌ی سابرۆدی.
 (۲) تایه‌تی به‌ کرکه‌گه‌ی قورته‌.
 n. (۱) لوه‌ی سابرۆدی (که‌ ده‌که‌وه‌یه‌ ژێر مه‌له‌وه). (۲) کرکه‌گه‌ی قورته‌.
 (۳) ماده‌یه‌که‌ له‌ لوه‌ی سابرۆدی هه‌ندێ گه‌یانداز ده‌رده‌هه‌ترێ بۆ ده‌رمان.
thyroid cartilage, کرکه‌گه‌ی قورته‌
thyroidectomy (thi'roid-ek'tə-mi), n. ده‌ره‌یناسی لوه‌ی سابرۆدی
thyroid gland, لوه‌ی سابرۆدی؛ که‌ له‌ ژێر مه‌لدايه‌ و هۆرمۆنیک ده‌رده‌دات
 نه‌شونه‌ی له‌ش رینه‌ ده‌خات.
thyroiditis (thi'roid-i'tis), n. هه‌وه‌رینی لوه‌ی سابرۆدی.
thyroxine (thi-rok'sēn, thi-rok'sin), n. سه‌پۆکسین هۆرمۆنیکه‌
 لوه‌ی سابرۆدی ده‌رده‌دات. (هه‌روه‌ها "thyroxin").
thyrse (thürs), n. - thyrus.
thyrus (thür'səs), n. (۱) گورینگی پاراوه‌یه‌ به‌ به‌ری قوچه‌کی کاج.
 به‌ سه‌ره‌که‌یه‌وه‌ لاولاوه‌ ده‌وره‌یدا دایه‌نایه‌سیسه‌رو به‌وه‌که‌وه‌تووه‌گانی له‌ پۆنان هه‌لیان ده‌کرت (۲) شپۆیه‌که‌ له‌ گول کردن.
thysel (thi-sel'), pron. خۆت «شپوه‌ی کۆنی "yourself"»
tiara (ti-âr'a, ti-âr'ä, ti-ä'ra), n. (۱) کلاری پاشای فارسی کۆن.
 (۲) (ا) کلاری پاپا (ب) ده‌سه‌لاتی پاپا. (۳) سه‌رپه‌نجی پاراوه‌ به‌ خشل و گول.
Tibetan (ti-bet'n), adj. تیبه‌تی؛ تایه‌تی به‌ رولاتی "تیبه‌ت" و زمان و کلتور و گه‌هه‌کی
 (۱) هه‌وایشخانی تیبه‌تی (۲) زمانی تیبه‌تی
 n. (۱) نیشقانی لولاق (۲) نیشقانی لولاقی گه‌یانه‌وه‌ر.
 (۳) چواره‌م هه‌شی لاقی جانه‌وه‌ر.
 (۴) جۆزه‌ بولێریکی کۆنه‌ (زوو له‌ نیشقانی لولاقی گه‌یانه‌وه‌ر دروست ده‌کرا).
-tibial (adj.).
tic (tik), n. با لیدان؛ فرین یا کرژپه‌وه‌ی په‌یتا په‌یتای ماسوله‌که‌ به‌ تایه‌تی هه‌ی ده‌وه‌جاو (نه‌خۆشی)
 با لیدان؛ فرین یا کرژپه‌وه‌ی به‌ بازاری په‌یتا په‌یتای ماسوله‌کی ده‌مه‌جاو.
tick (tik), n. (۱) ده‌ست بیاکێشانی به‌ نه‌سپایی. (۲) چرکه‌ی کاتزین.
 (۳) نه‌م نیشانه‌یه‌ (✓) (۴) [Colloq.] چرکه‌ (کات).
 v.i. (۱) چرکه‌کردن (کاتزین).
 (۲) جوولاندن؛ بزواندن (هه‌ست) (what makes him ~ ?).
 v.t. (۱) کات ژه‌رین نه‌ چرکه‌ی کاتزین.
 (۲) نیشانه‌کردن به‌م نیشانه‌یه‌ (✓)
tick (tik), n. گمه‌؛ زح
tick (tik), n. به‌رگه‌ سه‌رین
tick (tik), n. [Chiefly British Colloq.], قه‌ز
 (I bought it on ~.)
ticker (tik'ər), n. (۱) ته‌له‌گرافی تۆمارکه‌ر [Slang]. (۲) کاتزین.
 (۳) [Slang]، دن
ticker tape, شریتی ته‌له‌گرافی تۆمارکه‌ر؛ شریتیکی باریکی کاغه‌زه‌
 ته‌له‌گرافی تۆمارکه‌ر نه‌و هه‌والانه‌ی پێی ده‌گات له‌سه‌ری چاپ ده‌کات.
ticker-tape parade, خۆپه‌شاندانی شریتی؛ خۆپه‌شاندانیکه‌ بۆ پێشوازی کردن له‌ قاره‌مانیک بۆ شاری نیویۆرک شریتی ده‌نگاره‌نگی تیا هه‌فده‌هه‌ری به‌سه‌ر قاره‌مانه‌که‌وه‌ به‌شدارانی خۆپه‌شاندانه‌که‌دا له‌ خانووه‌کانه‌وه‌.
ticket (tik'it), n. (۱) [Rare]، یادنامه.
 (۲) بلیت؛ تکت (a bus ~; a theater ~).
 (۳) بیرونامه‌ی فرۆکه‌وان یا که‌شتی‌یه‌وان.

tide

- tide over**, (۱) بارمه بیدان له تمگانهدا همتا ده بپورژنمه. (The loan will tide us over till the next paycheck.)
- (۲) سرگه گرتن: دهر بوردن: سهره کوتن: زالیبون
- turn the tide**, بارودوخ وهره براندن: بارودوخ گوزین به ته اوای
- tide (tid)**, v.i. [Archaic] پوودار
- tideland (tid'land')**, n. زهوی ژیر ناوکه و توتو له کاتی بهر زاودا
- tidemark (tid'märk')**, n. نیشابهی بهر زاو و نیشتاو. نهو ناسته می که
- tiderip (tid'rip')**, n. ناو ده بگاتن له کاتی بهر زاو و نیشتاودا
- گنژاوانکه له به بیک گه بشتنی دوو ته ورژمی ناو
- یا بهر زاو بیکدیت
- tidewaiter (tid'wät'ër)**, n. پشکنه رینگی گومرگه چاودیری
- بارداگرتنی کمشتی دهکات
- tidewater (tid'wò'tèr, tid'wä'tèr)**, n. (۱) ناوی بهر زاو (که که نارده ریا داده بوشن). (۲) ناوی نهو جوگانهی که به پینی بهر زاو و نیشتاو ناوه که بیان بهر زاو نزم ده بپورژنمه. (۳) که نارده ریاوی نزم
- tideway (tid'wä'wä')**, n. نامهری بهر زاو
- tidings (ti'dinjz)**, n.pl. دهنگوباس: ههوال
- (~ of great joy)
- tidy (ti'di)**, adj. (۱) ریند و پینک: امرؤقه: شوین: پاک و تمیز: خاویز. (۲) [Coloq.] باش: چاک: پسه مند. (۳) [Coloq.] زورا: شجکار: زورا: (a ~ sum of money)
- v.t. & v.i. ریند و پینک کردن: پاک کردن: امرؤقه: رینکشتن: (T~ up your room.)
- n. بهرگی به خشداری سهر قؤل و پشنتی کورسی و قهقهه
- tidily (adv.); tidiness (n.).
- tidytips (ti'di-tips')**, n. پوره خنیک گولی وهک گوله چاوپشپله دهگرتی
- tie (ti)**, v.t. (۱) بهستن: پیکهوه بهستن: توند کردن: امرؤقه و بهستن (۲) گردان: گرتی: نیدن: (۳) لینکان: یک پینگرتن (۴) به سنهوه: رست کردن: پینوه نکردن: (۵) هاوتابوون (یاری: پینچرکن): (۶) [Coloq.] ماره کردن: جووت کردن (۷) لیک س دوو ناوازی موسیقا به هینلنکی باریک
- v.i. (۱) گوندران: گرتی: نیدن: بؤ گردان: شیان (۲) هاوتابوون: یاری: پینچرکن: (The two teams ~d.)
- n. (۱) بهت: قهیتان: بهن (۲) په پوهندی: په پوهستی: (a business ~; ~s of affection) (۳) بویندخ: (۴) دهستهک: داری رایهل کرای (بؤ لینکان و چه سپاندنی دوولای چوار چپوئدهک یا خانوویهک) (۵) داری ژیر هینلی شمه نده فسر (له ژیر ههردو هینلنکه) رایهل دهگرتی و پیکهوه ده بیان بهستن: (ههردو " sleeper " " railroad tie " . . . (۶) هاوتایی (یاری: پینچرکن: هه لیرژردن) (۷) پینچرکن یا بؤ بوون: یفتیکه که نه تمامه کهی هاوتایی بن و هج لایهک نه بیان به: هاوتایی (یاری: پینچرکن): (۸) هینلی سهر یا ژیر دوو ناوازی موسیقا
- tie down**, به سنهوه: قهتیس کردن: پئی هاوتوچو لی برون
- tie one on**, [Slang], مهست بوون: سرخوش بوون: پیک خواردنهوه
- tie up**, (۱) پیوه نکردن: به سنهوه (۲) بیچانهوه و بهستن: بهستن (۳) لهنگه رختن: (۴) وهستاندن: ری لیگرتن: کوسپ خسته بردهم (۵) دهست گران: خهریک کردن
- tieback (ti'bak')**, n. په رده بهس: په تیکه ناوقه دی په رده ی پین
- ده به سرت: که لاده برینتو له خرینته لایهکی په نجه ره کهوه
- tie beam**, دهسنهک تیرگه
- tie-in (ti'in')**, n. (۱) په پوهندی: په پوهستی (۲) () مروشتنی نوو شت پیکهوه (ب) به کت له دوو شته (به تاییهتی شته کهم پایه خ کهم رهواجه بیان)
- tiepin (ti'pin')**, n. دهرزی بویشاخ
- tier (tèr)**, n. ریزه کورسی: تهلان: تیره: چین

tights

- v.t. & v.i. پورژ کردن: به ریز ریز رینکشتن: چین چین کردن: تهلان
- tier (ti'èr)**, n. (۱) به سته روه (مرؤقه: شت) (۲) بهرگنکی مندانه له بهر وانکه دهچین (۱) سن بهک (۲) پیوانه یهکی کونه برتی به له (۴۲) گالون (۳) بیپیکه که نه ونده بگرتی: (۴) پیری سن کاغزی یهک له دوا یهک (۱) هه لچوونیکه کهم خایه ن: توور بی: (۲) شهرینکی بچووک: دهه قاتی: دهه قری: (We had a ~)
- v.i. شهر بوون: شهرینکی بچووک کردن: دهه قاتی بوون
- tiffany (ti'fä-ni)**, n. موزلین: فرماشی ناوریشم یا موزلینی تمک
- tiffin (ti'fin)**, n. [British]. قارهلتی: نانی نیومرؤ
- v.t. & v.i. نانی نیومرؤ خواردن: قارهلتی کردن
- tiger (ti'gèr)**, n. (۱) پلنگ: بهور: (۲) گیانداریک له توخنی پلنگ (۳) که سیکه دی یا چاره ترس: که سیکه خویندو
- tigerish (adj.).
- tiger bettle**, قالیچه ی پلنگی: قالیچه یه که جانهری تر ده خوات
- tiger cat**, پشپله پلنگ: پشپله کیزی بهکی بهنکه
- tiger eye (ti'gèr-i')**, n. Also tiger's eye. بهر دینکی نیمچه بهرخی
- زهرد-قاره بی به خضلی ن دروست دهگرتی
- tiger lily**, گوله بهور: پوره کیکه گولی پرته قاتی پکنه پکنه دهگرت
- tiger moth**, موزله نی پلنگی: موزله بهکی زلی بان پکنه پکنه به
- tight (tät)**, adj. (۱) چپ: (۲) کوبن: ههوار: ناویر (۳) توند: تونگ: قایم: چه سپیو: چه سپ (۴) چهراو: شتهک دروا: چه رینخواو (۵) کرژ: کرژ: (a ~ smile) (۶) تنگ: تهسک: تهنگه به (۷) سفت: سفت و سوزل: (a ~ weave) (۸) تهسک و ترووسک: تهسک: پو بهیم: (a ~ fit) (۹) توند: گراو: (a ~ feeling in the chest) (۱۰) توندوتیز: بهر بهر (She kept ~ control over her children.) (۱۱) (ا) کهم: دهست ناکموی: کرژ: (~ money) (ب) شتی: تیندا: دهست ناکموی: (a ~ market) (۱۲) تهنگه چه نه موی: سهخت: ناهه موار: گران: دروا: نالون: (a ~ situation, spot, etc.) (۱۳) نژیک (پینچرکن): هاوتان: سهخت: (a ~ race, contest, match) (۱۴) کوریت و پر مانا: کوریت (۱۵) [Archaic or Dial.] جوان و رینک پیک (بالا): خنجیلانه (۱۶) [Dial.] کارامه: کارزان (۱۷) [Colloq.] بیسکه: یاره بیس: گیر: رهزین (۱۸) [Slang] مهست: سرخوش
- adv: (۱) توند: قایم: چه سپیو: (Shut the window ~) (۲) قوون: قورس: خوش: یا شیرین (خه): (Sleep ~)
- tightly (adv.); tightness (n.). جووله نه نکردن: چاره ری کردن (تا بارودوخ دهگورن): جارن هج نه کردن
- tighten (ti'ten)**, v.t. (۱) چه راندن: شتهک دان: قایم کردن: توند کردن: امرؤقه (ب) هینانوه یهک (ماسولکه): کرژ کردن: گرتن کردن (۲) تهسک کردن: امرؤقه
- v.i. (۱) هااتنه و بهک: کرژ بوون: (ب) چه ران: قایم بوون: توند بوون: امرؤقه (۲) تهسک بوون: امرؤقه
- tightfisted (ti'tfis'tid)**, adj. گیر: پوله کی: رهزین
- tight-lipped (ti'tlipt)**, adj. لچ هه لچوون چاوا: دم داخراو (۲) دم دوروا: نه دوو: دم شووواو
- tightrope (ti'tröp)**, n. تهخاف (ته نافازی)
- tights (tights)**, n.pl. جلی تهسکی کشاوی ته نافازو سه ماکر

(۲) دارو تهخته (خانوسازی، دارتاشی، کشتی درووستکردن).
(۳) نیرگه. (۴) دارو درمخت. (۵) دارستان.
(۶) ماگ: نه‌بردی؛ چوینتی پرفتار. (۷) تیفه (که شتی درووستکردن)
به دارو تهخته داپوشین یا درووستکردن: دار دانه‌بیر.
v.t.
adj.
interj.

v.t.
adj.
interj.

timbered (tim'bērd), adj. دارین: به دارو تهخته گراو یا داپوشراو. (۲) دارو درمختاوی: دارو درمخت داپوشراو.

timbering (tim'bēr-īŋ), n. (۱) دارو تهخته. (۲) شتی دارین: شتی له دارو تهخته درووستکراو.

timberland (tim'bēr-land), n. دارستان.
timber-line (tim'bēr-līn), n. Also timber line, نو مینه یا ناسته‌به که نیر له‌وه بولاره دارو درمخت ناپوئ له‌سمر شاخه به‌رزگانو هریمی تهره‌مکان.

timber wolf, گورگی دارستان: گورگی گهری له‌سمرکای یا گورره.
timberwork (tim'bēr-wŭrk), n. شتی دارین (خانور، به‌لم): شتی له دارو تهخته درووستکراو.

timbre (tim'bēr, tam'bēr), n. (۱) چوینتی دهنگ (که دهنگیک له دهنگی تر جیاده‌کاته‌ره جگله به‌زیو نزمی و توندوتیژی) (۲) پادهی دهنگانده‌وهی قیپی دهنگانر به‌تایبه‌تی قیبه بزوین (دهنگناسی)

timbrel (tim'brəl), n. = tambourine.
time (tīm), n. (۱) کات. (۲) (pl.) چرخ: سده: (medieval ~s). (۳) سدردهم: (in Lincoln's ~). (۴) (pl.) پوزگار: پوز: (T-s are bad). (۵) ماوه: (a ~ of sorrow). (۶) کات: کاتیک تایبه‌تی: (I had a good ~). (۷) (۱) ماوهی ژبان: ژبان: (My ~ is almost over). (ب) کات یا ماوهی سکپری. (ج) ماوهی شاگردی. (د) ماوهی به‌ندی: ماوهی زیندانی. (۸) کاتی پیویست بز کردنی شتی: کاتی بده‌ستمه‌وه بوو: (I don't have ~ for reading.) (۹) ماوهی پیچوونی کاریک یا شتیگ. (۱۰) (۱) ماوهی نیشکردنی گریکار یا موچه‌خوز. (ب) گری یا موچه‌ی هم ماوهیه. (۱۱) خیرایی (پویشتن، نوتومیل لیخوپین، کارکردن... هغه): (to go at double ~) (۱۲) ماوهی پیچوون (به‌سهره‌اتی شانزگهری). (۱۳) (۱) خیرایی ناوای مؤسیقا. (ب) ماوهی ناوازیگ. (۱۴) سات: ساتی کاتژیمین: (what ~ is it?). (۱۵) کاتی پوودانی شتیگ: (The ~ of the accident was 5:30). (۱۶) (۱) سهره‌مهرگ: کاتی مرنن. (ب) کاتی مندالبوون: ساتی مندالبوون: (She is near her ~). (ج) کاتی خویه‌تی: کاتی گونجاو یا باشرین کات بز کردنی شتیگ: مهرت: (Now is the ~ to act.) (۱۷) کهرت: جارا: ژم (کات): کایه: کا: (I've told him three ~s, ~ and ~ again) (۱۸) شیوهی کات پاگرتن: (solar ~; standard ~). (۱۹) نیشانه‌ی نوایی هاتنی کایه‌ی یاری یا یاری وه‌ستادن. (۲۰) کات دیارکردن: کات بز دانان. (۲۱) گونچاندن: ریکه‌سختن له‌پووی کاتمه. (۲۲) هاوکات کردن. (۲۳) تایبه‌تی به کات: کاتی. (۲۴) کات بز دانراو: وا نراوه‌ته‌وه که له کاتیک دیاریکراو دا بته‌قیته‌وه: (a ~ bomb)

tightwad (tīt'wād', tīt'wōd'), n. [Slang], کسبکی پوله‌کی یا پهریل

tiglon (tī'glon), n. Also tigon, شیرینگ مچکه‌ی پنگو دمه‌شیر.
tigress (tī'grīs), n. (۱) من پنگ (۲) نافرمتی دپ.

tike (tik), n. = tyke. کونجی
til (til, tēl), n. گالیسه‌به‌کی سووکی دووینچکه‌ی دروکه‌سی‌به.

tilbury (til'bēr-i), n. تیلده هیلینکی چووکه وهک نهمه (ده‌خزیده‌سهر)
tilde (til'də), n. قیپی " ñ " له نیسانیداو نیشانه‌ی نه‌وه‌به که وهک " ny " ده‌خوینترتیه‌وه وهک له روشی " señor " دا.

tile (tīl), n. (۱) خشتی کاشی: کاشی: خشتی ناومال. (۲) [Colloq.]. تپله‌ی دریزو رهق

v.t. (to ~ a bathroom) به خشتی کاشی داپوشین: کاشی پویش کردن: -tiler (n.). ماسی‌به‌کی گورره‌ی پنگه پنگه‌ی پوینده‌اره

tilefish (tīl'fīsh), n. کارگی خشتی کاشی.
tilery (tīl'ēr-i), n. (۱) کاشی پویش کردن: کاشی دانان: کاشیکاری. (۲) کاشی: خشتی کاشی (۳) پووی کاشی کراو: پووی به کاشی داپوشراو. (۴) همت: همتا: همتا.

tiling (tīl'īŋ), n. (۱) همت: همتا: همتا. (۲) [Obs. or Scot.]. همت (شوین): (Scot.). بوا: دهریاری.
till (tīl), prep. همت: همتا: همتا.

till (tīl), v.t. & v.i. کیلان و چاندن: کشت کردن: زهوی خوش کردن.
till (tīl), n. (۱) چکمه‌جی پاره: له فروشگایه‌کدا. (۲) پارهی به‌رده‌ست.
till (tīl), n. قورو نو زینو به‌ردی تیکه‌لار (به‌تایبه‌تی هی پاشماوه‌ی پوماری سه‌مزلین).

tillage (tīl'ij), n. (۱) کشتیاری: کشتکاری (۲) زهوی خوش کراو: زهوی کیلراو و چینراو (۳) به‌رهمی کشتوکالی.

tillandsia (tī-land'zī-ə), n. پوه‌کینکی قه‌د باریکی گه‌لا ووره‌به دارو درمختا شوی دپیتقه‌وه له لای خوارپووی له‌سمریکا

tiller (tīl'ēr), n. ده‌سکی ستیزین یا سوکاشی کشتی و به‌لم.
tiller (tīl'ēr), n. جووتبار: کشتیار: کشتکار: وهریزر
tiller (tīl'ēr), n. خهلفی له رگه‌وه یا بنی قه‌ده‌وه دهره‌اتوو: وهج وهج دهرکردن: خهلف دهرکردن (۱) لارکردنه‌وه: خوارکردنه‌وه (۲) رمازی کردن: پم تیگرتن (به سواری له‌سپه‌ره). (۳) هیزس برده‌نه‌سهر. (۴) داریشتن (کانزا).

v.t. (۱) لارپوه‌نوه: خوارپوه‌نوه. (۲) رمازی کردن (۳) هیزس برده‌نه‌سهر. (۴) منهلان کردن: پینشپرکن کردن (۵) مشت و دهرکردن. (۱) رمازی (۲) مشت و هری گهرم. (۳) لارپوه‌نوه: خوارپوه‌نوه: لاری. (۴) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۵) seesaw. (۶) tilt hammer. به‌ویجری خیرایی‌به‌وه: ژور به‌خیرایی: به هم‌وو هیزنیکه‌ره: ژور به هیزه‌وه

at full tilt, ژور به هیزه‌وه
tilt at windmills, شهر له‌گدل دوژمنی درو یا خه‌یالیدا کردن: کاری بین سوود کردن: شتی کهرانه کردن. چتر یا سهری به‌له‌وه گالیسه‌که

tilt (tīlt), n. سهر گرتن: سهر داپوشین: پویشین.
v.t. (۱) کیلراو و چاندن: زهوی کیلان و خوش کردن (۲) زهوی کیلراو و چینراو: زهوی خوش کراو. چکوش کانرا کوتان و داریشتن: نامیزی داریشتو نیشانه‌کردن

tilt hammer, میدانی رمازی
tiltyard (tīlt'yārd), n. تیمبال (tim'b'ī), n. Also tymbal, = kettledrum. خواردینیکه له مریشک و ماسی و کوله‌ی ناو ده‌کری له فرندا: لی دهنری وهک قانب.

timbal (tim'b'ī), n. timbale (tim'b'ī), n. خواردینیکه له مریشک و ماسی و کوله‌ی ناو ده‌کری له فرندا: لی دهنری وهک قانب.
timber (tim'bēr), n. (۱) خانور: ب: کهره‌سه‌ی خانور: داروپه‌ردوو.

tilt hammer, (۱) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۲) seesaw. (۳) سشت و دهرکردن. (۴) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۵) seesaw. (۶) tilt hammer. به‌ویجری خیرایی‌به‌وه: ژور به‌خیرایی: به هم‌وو هیزنیکه‌ره: ژور به هیزه‌وه

at full tilt, ژور به هیزه‌وه
tilt at windmills, شهر له‌گدل دوژمنی درو یا خه‌یالیدا کردن: کاری بین سوود کردن: شتی کهرانه کردن. چتر یا سهری به‌له‌وه گالیسه‌که

tilt (tīlt), n. سهر گرتن: سهر داپوشین: پویشین.
v.t. (۱) کیلراو و چاندن: زهوی کیلان و خوش کردن (۲) زهوی کیلراو و چینراو: زهوی خوش کراو. چکوش کانرا کوتان و داریشتن: نامیزی داریشتو نیشانه‌کردن

tiltyard (tīlt'yārd), n. تیمبال (tim'b'ī), n. Also tymbal, = kettledrum. خواردینیکه له مریشک و ماسی و کوله‌ی ناو ده‌کری له فرندا: لی دهنری وهک قانب.
timbal (tim'b'ī), n. timbale (tim'b'ī), n. خواردینیکه له مریشک و ماسی و کوله‌ی ناو ده‌کری له فرندا: لی دهنری وهک قانب.
timber (tim'bēr), n. (۱) خانور: ب: کهره‌سه‌ی خانور: داروپه‌ردوو.

tilt hammer, (۱) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۲) seesaw. (۳) سشت و دهرکردن. (۴) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۵) seesaw. (۶) tilt hammer. به‌ویجری خیرایی‌به‌وه: ژور به‌خیرایی: به هم‌وو هیزنیکه‌ره: ژور به هیزه‌وه

at full tilt, ژور به هیزه‌وه
tilt at windmills, شهر له‌گدل دوژمنی درو یا خه‌یالیدا کردن: کاری بین سوود کردن: شتی کهرانه کردن. چتر یا سهری به‌له‌وه گالیسه‌که

tilt (tīlt), n. سهر گرتن: سهر داپوشین: پویشین.
v.t. (۱) کیلراو و چاندن: زهوی کیلان و خوش کردن (۲) زهوی کیلراو و چینراو: زهوی خوش کراو. چکوش کانرا کوتان و داریشتن: نامیزی داریشتو نیشانه‌کردن

tiltyard (tīlt'yārd), n. تیمبال (tim'b'ī), n. Also tymbal, = kettledrum. خواردینیکه له مریشک و ماسی و کوله‌ی ناو ده‌کری له فرندا: لی دهنری وهک قانب.
timbal (tim'b'ī), n. timbale (tim'b'ī), n. خواردینیکه له مریشک و ماسی و کوله‌ی ناو ده‌کری له فرندا: لی دهنری وهک قانب.
timber (tim'bēr), n. (۱) خانور: ب: کهره‌سه‌ی خانور: داروپه‌ردوو.

tilt hammer, (۱) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۲) seesaw. (۳) سشت و دهرکردن. (۴) لیژگه: لیژایی: لیژی. (۵) seesaw. (۶) tilt hammer. به‌ویجری خیرایی‌به‌وه: ژور به‌خیرایی: به هم‌وو هیزنیکه‌ره: ژور به هیزه‌وه

at full tilt, ژور به هیزه‌وه
tilt at windmills, شهر له‌گدل دوژمنی درو یا خه‌یالیدا کردن: کاری بین سوود کردن: شتی کهرانه کردن. چتر یا سهری به‌له‌وه گالیسه‌که

tilt (tīlt), n. سهر گرتن: سهر داپوشین: پویشین.
v.t. (۱) کیلراو و چاندن: زهوی کیلان و خوش کردن (۲) زهوی کیلراو و چینراو: زهوی خوش کراو. چکوش کانرا کوتان و داریشتن: نامیزی داریشتو نیشانه‌کردن

(۲) په کاتوه نهبستراره؛ همیشه راسته؛ هرگز ناگورئ. [Obs.] (۳) untimely.

-timelessness (n.), کاتي دياریکراو کاتیکي دياریکراوه که دهبین نیشیکي تیدا تهر او بکری

time loan, قهرزیکه که دهبین له کاتیکي دياریکراودا بدریتوه.
time lock, قفلیکه که له پیش کاتیکي دياریکراودا ناگرتوه.
timely (tim'li), adj. (۱) له کاتي خویدا؛ له کاتیکي باشدا. (He gave me some ~ advice.)

(۲) [Obs. or Rare] زو؛ پیش کاتي خوی
(۱) له کاتي خویدا، [Archaic] زو. adv.

-timeliness (n.),
timeous (tim'əs), adj. [Scot.] = timely.
time-out (tim'out'), n. Also time out, (۱) پشوروا مؤلت؛

ووچان؛ نیش وستان. (۲) پشوروا (باری)؛ یاری وستان بز ماوهیکي کورت لسمر دواکردنی پیکته له تپیکه کان.

timepiece (tim'pēs), n. کاتزیمیر.
timekeeper (۱)

(۲) کاتزیمیر (به تاییهتی هی پیشکرن که ده توارئ بوستینرئ و بخزیتوه نیش بز کات راگرتن). (۲) کات راگری مه کینه (که ده بیته هوی پریشکداندهوی پلاکه کان له کاتي خویدا)

تومنده جار (لیکدان - بیرکاری):
times (timz), prep. (Five ~ two is ten.)

timesaving (tim'sāv'ing), adj. کات بز گهرینه ردهوه.
(a ~ method)

-timesaver (n.),
timeserver (tim'sūr'ver'), n. همل پرست؛ کمسینکی همل پرست.
timeserving (tim'sūr'viŋ), n. همل پرستی.

adj. هی همل پرست؛ همل پرست.
timetable (tim'tā'b'l), n. خشتهی کات (به تاییهتی هی پویشتن و

گهیشتنی شمه منده فورو پاس و فرۆکه و کشتهی؛ خشتهی کاتي پرودانی شتیک یا کردنی کاریک.

time-tested (tim'tes'tid), adj. تاقیکراوه؛ درچووا
له تاقیکردنوهی پوزگاردا؛ درچووه: (~ methods)

timework (tim'würk'), n. نیش وکاریکه به پین کات کرینکه هی
دهرئ نکه به قوتنرات یا به پین نیش. (ووشه) "piecework" بیینه.

-timeworker (n.),
timeworm (tim'wörm'), adj. سواو؛ کوز؛ په پرووت.

time zone, ناوچهی جوگرافی هواسات؛ هاوکات:
(There are four ~s in the United States.)

timid (tim'id), adj. ترسفوک؛ شمرن؛ بپوا به خو نه بووا؛ بپ زات.
-timidly (adv.); timidity (n.),

ترسفوک؛ شمرنی؛ بپ زاتی؛
بپوا به خو نه بوون.

timing (tim'ing), n. (۱) کات دانان (بز باشرین نه جام)؛ کاتي پرودان؛
کاتي تاییهتی هملیزاردن بز کردنی شتیک:

(The ~ of the visit was very good.)
(۲) کات راگرتن (به کاتزیمیری کات راگر له پیشکرتیدا)

timocracy (ti-mok'rə-si), n. (۱) پزیمیکه که لسمر بنچینهی
شهر فو و سمر بهرزی داترابن (نه فلاتون) (۲) پزیمیکه که لسمر بنچینهی

سامان و خاوهن زهوی وزاری داترابن (شهرستق)
-timocratic (adj.),

timorous (tim'er-əs), adj. ترسفوک؛ بپ زات.
-timorously (adv.); timorousness (n.),

timothy (tim'ə-thi), n. گیاهیکی که با ریکو دریزه گولیکي

(۲) له پوززیکي دياریکراودا دهریتوه: (a ~ loan).
(۱) کراوه به قیست؛ مانگ به مانگ دهریتوه: (a ~ payment).

ahead of time, زو؛ له پیش کاتي خویدا.

at one time, (۱) له همان کاتدا؛ پیکهوه. (۲) جارن؛ جاری جارن.

at the same time, (۱) له همان کاتدا؛ پیکهوه. (۲) له گهل نهوه شد.

at times, جار ومارا؛ همدی جار؛ ناویمتاو.

behind the times, دواکوتوو؛ باو نهماو؛ کوز.

behind time, درمنگ؛ له دوا؛ دواکوتوو.

between times, جارنه جار؛ جارنه جار؛ ناویمتاو.

do time, [Colloq.] له بهندبخانه دا بووا؛ کات بردنه سمر له بهندبخانه دا.

for the time being, بز نهم کات یا ساردهمی نیستا؛ بز نیستا؛ جاری.

for time to time, جارنه جار؛ جارنه جار؛ ناویمتاو.

gain time, (۱) درزوه پیدان یا به فنګدا خستن تا کاتیکي باشر دپته پیش.
(۲) خیرا؛ کاتزیمیر؛ له پیش.

in good time, (۱) له کاتي خویدا؛ له کاتیکي باشدا. (۲) خیرا؛ زو.

in no time, بزور خیرا؛ بزوری بپ ناچن؛ به کسمر؛ به خیرایی.

in the meantime, له همان کاتدا.

in time, (۱) له کاتي دياریکراودا. (۲) زو؛ بپ یا درهنگ.

lose time, (۱) هینواش (کاتزیمیر)؛ له دوا.
(۲) کات له کيس چوون؛ کات له دست چوون.

make time, (۱) خیرا تر پویشتن بز به دست گهوتنوهی کاتي له کيس چوو.
(شمه منده فورو... همد). (۲) باش یا خیرا پویشتن یا نیشکرتن:
(We made good time between New York and Washington.)

many a time, گه لیک جار چمنده جا.

on one's own time, له کاتي خودا نکه هی کومپانیا؛
له کاتي نهو کسه خویدا که کوز و درناگرتن نکه له کاتي نیشکرتندا.

on time, (۱) له کاتي دياریکراودا؛ به پین دواکوتن؛ به پین دواختن.
(۲) به قیست (to buy things on time).

out of time, له تاکاندایه؛ کاتي خوی نییه.

time after time, جار له دوی جار؛ گه لیک جار؛ په پیتا پیتا.

time and again, = time after time.

time of life, تهمین.

time of one's life, [Colloq.] کاتیکي زور خوش.

time and a half, کزی نهوه منده و نیو (بز نهو کاتنهی که کرینکار
نیش دهکات له سورو کاتي کارکردنی ناسایی بهوه).

time bomb, بومبای کات بز دانراو بز ته قینهوه؛
بومبایه که - دهریتوه بز ته قینهوه له کاتیکي تاییه تیدا

time capsule, که پسونلهی بز زگار؛ دهریتکه که له پوری کتوری و
زانستی و مونهوی چرخیکي تیدا همدهدگرتن و داده خرن هتا نهوهی دواپوز

time-card (tim'kärd'), n. کارنی کات راگرتن؛ کارتیکه کاتي دست
به نیشکرتن و دست له نیش هملگرتنی پوزانهی کرینکاری تیدا تومار ده کز.

time clock, کاتزیمیری کات راگرتن؛ کاتزیمیری کاتي دست به
نیشکرتن و دست له نیش هملگرتنی کرینکار تومار دهکات له سمر کار قیک.

time deposit, پارمیه که دهریته بانقوه و دهرناهنریتوه تا کاتیکي
دیاریکراو

time exposure, (۱) فیلمی فزوتوگرافی دانمهر تیشکی پروانکی.
(۲) وینهی بهم جوړه گیراوی.

time-honored (tim'on'örd), adj. پوز لئ کزو و لسمر کونی؛
(~ customs)

time immemorial, کاتي زور کوز؛ دیرین.

timekeeper (tim'kēp'ēr), n. (۱) کاتزیمیر.
(۲) کات راگری کارگه؛ کمسینکه ساتی نیشکرتنی کرینکاری کارگهیک

له نووسی و دهریمیری (ب) کات راگری یاری.
(۱) همتا همتایی؛ همتا همتا؛ نهم؛ بپ پایان.

timeless (tim'lis), adj. (۱) همتا همتایی؛ همتا همتا؛ نهم؛ بپ پایان.

درزنگوله دهگري به سهري لاسکينگی درزنگوله (بو نائف به کاردينت).
timpani (tim'pə-ni), n.pl. Also tympani. چنډ تمبلنکی دهگ
جيان ياد تمبلنک بيان دودات

-timpanist (n.).
tin (tin), n. (۱) تينه ساتن: (۲) په رمي تينهکه (۳) تينهکه: دهغی.
(۴) [British] قوتو: قوتوی خوارده منی
(۵) [Obs. Slang] پاره: دراو
v.t. (۱) به منځه يووکش کردن.
(۲) [British] کردنه قوتوهوه (خوارده منی)

tinamou (tin'a-moo'), n. بانډه يه کی ناهريکای ناره پراستو
باشووره نه نوخمير پوره

tineal (tin'kæl, tin'käl, tin'köl), n. بزهکی خاو کيميد
tinct (tin'kt), adj. [Poetic]. رهنګ کراو
n. [Poetic]. رهنګ: بويه
v.t. [Obs.]. رهنګ کردن

tinctorial (tin'kôr'i-əl, tin'k-to'ri-əl), adj. تايبهتی به رهنګ
تايبهتی به رهنګ کردن يا بويه کردن.
tincture (tin'k'chër), n. (۱) بويه: (۲) رهنګ: رهنګی کال
(۳) نيشانه: نيشانی کم: تايبه حق (۴) کانزا يا رهنګی قلفغانی سوارچاک
v.t. (۱) رهنګ کردن: منځنيک بويه ليدان. (۲) منځنيک کارتيکردن
(۳) پيدان: نام: بويه: منځنيک تينکردن

tinder (tin'dër), n. پوشووا: فار
tinderbox (tin'dër-boks'), n. (۱) قوتوی پوشووا و بوردن سترو
چه خماج: (۲) شتنډ يا شونينکی زوونگرگر: باروونو خيکه که به ناسانی
دهته قبندود: شونينکی که به ناسانی شپری تيدا هه لده گيرسني
کسکينکی روونه لچور
tine (tin), n. نوکی ستر: حوقول (the ~s of a fork)
tinea (tin'i-ə), n. نه خوشي يه کی پيشته
tincid (tin'i-id), n. چمند حوره سورده تيمي بچوونک
tin-foil (tin'föil'), n. Also tin foil. وهرقی جا: وهرقی نه لهنينيم
ting (tinj), n. زرينګه زره
v.t. & v.i. زرينګانهوه: رده هاتن
ting-a-ling (tin'a-linj'), n. زره ي زهکی بچوک
tinge (tinj), v.t. (۱) رهنګ کردن (به ناستم)
(۲) پينه داسوون: بون لي هاتن (معجاز): کارتيکردن
(His admiration was ~d with envy.)
n. (۱) رهنګ: به تايبهتی کم: رهنګ کردنکی کم.
(۲) نيشانه: خون (معجاز): جن نيشان: شونينکار.
tingle (tinj'g'l), v.i. چووزانهوه: تورزانهوه: ميرووله کردن:
(His cheek ~d from the slap.)
She was ~ing all over with joy.)
v.t. تووزاندسره: موچرکه پياهيگان: ميرووله يين کردن
n. ميرووله کردن: موچرکه: تورزانهوه: چووزانهوه.
-tingler (n.); tingly (adj.).
tin hat, [Slang]. کلاوون: کلاوی ناسن
tinhorn (tin'hörn'), adj. [Slang]. خوهه کيش: ستايهتی
بين پوونیک که لاف و گرافتي پارهداری لي بدات.
tinker (tinj'kër), n. (۱) تينهکه چی: تينهکه ساز: مسگر.
(۲) همه کاره همه پيشه (۳) کارنزان: ناکارامه (۴) کارنزان: ناکارامی.
(۵) به چکه ماسی: ماکريل: (۶) silversides
v.t. (۱) مسگرې کردن: تينهکه چيستی کردن: (۲) کاری نه زانته کردن
(۳) خنه خن کردن: خو خهريک کردن به شتي هيچ ويوچوره
tinker's damn (or dam), شتيکی بي سرح: شتيکی هيچ ويوچور
tinkle (tinj'kl'), v.i. بويه (لي): هاتن: زرينګانهوه: جرنګه هاتن.
v.t. (۱) زره ليوه هاتن: زرينګانهوه: جرنګان

(۲) به زره يا زرينګانهوه پيشاندان (کات).
(۱) زرينګانهوه: جرنګانهوه. (۲) زرينګه: زره: جرنګه.
-tinkly (adj.).
tinnman (tin'mən), n. = tinsmith.
tinned (tind), adj. (۱) به تينهکه پورکوش کراو
(۲) [British] کراوته قوتوهوه يوق پاراستنی (خوارده منی)
tinner (tin'er), n. کرينکاري کانه تينهکه. (۲) tinsmith
(۳) [British] کسکينکه که خوارده منی دکانته قوتوهوه يوق پاراستنی
گوون زرينګانهوه (نه خوشي)
tinnitus (ti-ni'tas, tin'i-tas), n. (۱) تينهکه يی: هي تينهکه: تينهکه ي تيدايه يا
لوی نه درده ميونري: (۲) سوولو ناسک: بهرگنه گر: همرزانه به.
(۳) دهنگی تينهکه ليوه ديت: (۴) تامی تينهکه دودات (خواردي قوتو).

-tinnily (adv.); tinniness (n.).
Tin Pan Alley, Also tin-pan alley, (۱) گهره کی شوانمی که
موسيقای همره مکی دادمنيزو ليدنه و يلاوده که نوره. (۲) کوملنيک لهوانی
پيشه يان دانان و ليدان و يلاوده که نوره ي نم جوړه موسيقايه به.
tin-plate (tin'plät'), v.t. پورکوش کردن به تينهکه.
په رمي ناسرو يوق ي به تينهکه پورکوش کراو.
tinsel (tin'sl), n. (۱) قوماشی خوری نه خشخشاوه به دمرووی زهرکوش.
(۲) شريت و کاغزی رهنګ و رهنګ بوي پاراننده نوره به بونه کی کريسسه سرو شاهه مکره
(۳) شتی بريقاوه: بين نرخ
(۱) به شريت و کاغزی رهنګ و رهنګ بوي پاراننده نوره کراو يا پاراننده نوره
(۲) بريقه دارو همرزانه به: زوق.
v.t. (۱) به شتی بريقه دارو زوق و همرزانه به پاراننده نوره.
(۲) به پورکوش جوان نوواندن.

tinsman (tinzmən), n. = tinsmith.
tinsmith (tin'smith'), n. تينهکه چی: تينهکه ساز: مسگر
tinstone (tin'stön'), n. = cassiterite.
tint (tim), n. (۱) رهنګ: رهنګی کال.
(۲) پله يک له پله کانی رهنګ: لهروی توخي يمهوه. (۳) نيشانه.
(۴) پويه کی کاله بو لاسر چاپکردنی وينه (چاپه منی).
(۵) بويه يوق: بويه ي سر.
v.t. رهنګ کردن به ناستم: بويه يا رهنګ ليدان به ناستم (قر: سمن).
tintinnabular (tin'ti-nab'yoo-lër), adj. Also tintinnabu-
lary, tintinnabulous, هي زهنگو رهنګ ليدان: زهنگی: زرينګه يی.
tintinnabulation (tin'ti-nab'yoo-lä'shən), n. زره يا دهنگی
زهنگه: زرينګه ي زهنگه.
tinware (tin'wär'), n. قاپو قاچاغی تينهکه: دهغی تينهکه.
tinwork (tin'würk'), n. (۱) شتی له تينهکه دروستکراو
شتی تينهکه. (۲) (pl.) تينهکه خانه: کارگی تينهکه.
tiny (ti'ni), adj. بچکوله: کچکله: بچکار بچوک
-tion (shən), ياشگرنيکه به مانای کردار: بوون.
(absorption, creation)
tip (tip), n. (۱) نوک: سارا: زمانه: (the ~ of the finger, toe)
(۲) بويه: ليوتهکه: ته پله سارا: تهوقه سارا.
v.t. (۱) نوک بو کردن: دادان: داناشين. (۲) قنچک کردن.
(۳) پاراننده نوره يا بويه دان له نوک يا سهري شتيک.
(۴) (til ~) په پريميکی زياته خسته کتبيمهوه به که تيره پينه لکاندنې.
tip (tip), v.t. به نساپايی ليدان: په لپينته ليدان
دهست پياکيشان به نساپايی.
n. ليدان به نساپايی: په لپينته.
(۱) هملگر پاراننده نوره: سهروه خوار کردن.
(۲) لار کردنهوه: خوار کردنهوه
(۳) قراغی شپه نه ختيک بهر زرينګانهوه له سلوا کردنهوه: (to ~ one's hat)
v.t. (۱) لار بوونهوه: خوار بوونهوه

(۲) سووا: پەرىپوت: كۆز بار ئەماز.
مادىرۇ ئاين: كۆلەمدەر: بەكئىش.

tireless (tir'lis), adj.
-tirelessly (adv.); tirelessness (n.).

tiresome (tir'səm), adj. ووشەو ناخۇش: بىزارىكر: مائىدووكەر:
(u ~ person, job, speech, etc.)

tirewoman (tir'woom'an), n. [Archaic]. كەتىزەك: كارەكەر.
تورۇ خۇگۆزىن (بەتايىمەتى لە شانزە):
تورۇ جەل لەبەركردن.

tiro (tir'ō), n. = tyro.
تورۇندەرى كىيە نەرمەزۇ بۇن خۇش.

tisane (ti-zan'), n. (۱) كرىشە: برىمەك: قوماشى زۇر تەك.
(۲) رىستە: رىزا تەون: (His excuse was a ~ of lies.)

tissue paper (۳) رىشان: شانە (لەش): تىشۇو.
دەسسەرى كاغەز: كاغەزى خۇ پاكردنەرى ئاودەست.

tissue paper, tit (tit), n. بالندىمەكى بچووكە وەك چۆلەكە.
(ھەروەما "tittouse")

tit (tit), n. (۱) گۇزى مەمەك. (۲) مەمە (لەپورۇ سووكىيەو).
(۳) گەندە نەسپ: نەسپى بچووكى پەككەتورۇ

tit (tit), n. (۲) كچ (لەپورۇ سووكىيەو): ئاقەت.
ئىدان: پىاكئىشان.

tit (tit), n. tit., - tittle.

Titan (tir'n), n. (۱) (۱) يەكئىكە لە خواكانى كۆنى يۇنان
(ب) نەرى ئەم خوايانە. (۲) خواى پۇز.

(۳) كەسكە يا شتىكى زۇر زلو بەھىز.
زۇر زلو بەھىز

titanate (tir'ta-nāt'), n. خوئى ترشى تىتانىك (كىمىيا).

Titanic (ti-tan'ik), adj. (۱) تائىتانى: وەك خواكانى كۆنى يۇنان
(ئەلسانەنى يۇنانى). (۲) [t-] زۇر زلو بەھىز.

titanic (ti-tan'ik, ti-tan'ik), adj. تىتانىيۇسى (كىمىيا).

titanic acid, titaniferous (ti'ta-nif'er-əs), adj. ترشى تىتانىك (كىمىيا).
تىتانىيۇسى: تىتانىيۇسى
تىئادىيە (كىمىيا).

Titanism (tir't'n-iz'm), n. Also titanism. ھەستى ياخى بوون.
ھەلگەرانەو لە نەرىشى كۆمەلەيتى و رامىيارى كۆن.

titanite (tir'ta-nit'), n. = sphene.
تىتانىيۇم: توخنىكى

titanium (ti-tā'ni-əm, ti-tā'ni-əm), n. كانزايىيە (كىمىيا).
تىتانىيۇمى: تىتانىيۇمى
تىئادىيە (كىمىيا).

titanous (ti-tan'əs, ti-tan'əs), adj. تىئادىيە (كىمىيا).

titbit (tir'tbit'), n. = tidbit.
پىئوانەنى قەيارەبى (كىمىيا)

titer (tir'tēr, tir'tēr), n. Also titre, (ووشەنى "titration" بىيىنە)
يەك بە يەك (تۆلمەسەندن).

tithable (tir'tā-b'l), adj. باجى دەيمەكى لەسەرە (ووشەنى داھاتوو
بىيىنە).

tithe (tit'h), n. (۱) دەيمەك: باجى پەرىپووسى زەوى يا داھات كە دەرىئ
بە كلىئە. (۲) دەيمەك: بەشىكى زۇر كەم. (۳) باج.

v.t. (۱) دەيمەكى داھات يا پەرىپووسى زەوى دان (بەتايىمەتى بە كلىئە)
(۲) باجى دەيمەك خىستە سەرى يا سەندن.

tithing (tit'h'ing), n. (۱) باجى دەيمەك دان: باجى دەيمەك سەندن.
tithe (۲)

(۲) كەرتىكى شارەوانى كۆنى ئىنگلەتەرەيە كە لە دە مان پىكەدەھات.
تیتى: دەوئەنكى ھەمىشە سەوزى خوارووى ئەمەرىكايە
گولنى بۇن خۇشى سەپى و پەمەبى دەگرى.

(۲) ~ over) . ھەلگەرانەو: سەرە خواربوونەو: وەرگەران.
لارى: خوارى: لاربوونەو: خواربوونەو.

n. tip (tip), n. (۱) بەخشىش: شاگردانە. (۲) (۱) سووسە: ئاگادارى نەئىنى.
(ب) ئامۇزگارى: پىشنىبارى بەكەك: سەرنجى بەسود.

v.t. (۱) بەخشىش پىدان: شاگردانە پىدان.
(۲) (~ off) . سووسە پىن گەياندن: ئاگادارکردن: دەنگوباسى نەئىنى پىدان.

v.t. بەخشىش دان: شاگردانە دان (He ~s lavishly).

-tipper (n.).
تەرەبانەيەكى دەستىيە كە خوار دەكرىتەرە بۇ ھەلپىشنى
ئەو شتەنى ئىئادىيەتى.

tipi (tēp'i), n. = tepee.
tip-off (tip'ōf'), n. (۱) سووسە پىن گەياندن (بەتايىمەتى لە گەرە
بەنەو لە غارغارىنى نەسپ و پارىدا): سووسەکردن: ئاگادارکردن.

(۲) (۱) سووسە: ئاگادارى نەئىنى
(ب) سەرنجى بەكەك: ئامۇزگارى: پىروپاي بەكەك.

tipplet (tip'it), n. (۱) قەلبانە: چمكى شۇرى قۇلى كراس و تەپلە و
پالتو... ھند (۲) (۱) مەلپىچ: مەلپىچى شۇربووە

(ب) مەلپىچى رەشى قەشە كلىئەسى ئىنگلېزى.
عەرق زۇر خوارنەو:

tipple (tip'l), v.t. & v.t. خورگرتن بە عەرق خوارنەو
عەرق: سەى: خوارنەوئەرى ئەلكەول.

n. -tippler (n.).

tipple (tip'l), n. (۱) ئامىرى ھەلگەرانەوئەرى لورى بۇ بار پۇكردن.
(۲) شونى ئەم ھەلگەرانەو بارداكرتە.

tipstaff (tip'staf', tip'stäf'), n. (۱) داردەستى سەر ئامىن.
(۲) پۇلىسى دادگا.

tipster (tip'stēr), n. سووسەپىئەر: خەبەرە: ھەرالى نەئىنى پىئەر
(پارەبارى و گەرەكردن)

tipsy (tip'si), adj. (۱) شۇق: لەرزەك (۲) خوارا لا.
(۳) سەرخۇش: مەست: لەقە دەدات.

-tipsily (adv.); tipsiness (n.).
تووكى پەنجە پىن: تووكى پىن: سەرى پەنجە قاچ.

tiptoe (tip'tō'), n. (۱) لەسەر تووكى پىن وەستاق (۲) بەپەرۇش.
adj. (۳) پىن خىشپە: بەزىيەو: بەپىن دەنگ: ووریا.

adv. لەسەر تووكى پىن

v.t. لەسەر تووكى پىن پۇشش: بەپىن دەنگ يا پىن خىشپە پۇشش.

on tiptoe, (۱) لەسەر تووكى پىن (۲) بەپەرۇشەو: بەپەرۇش.
(۳) بەپىن خىشپە: بەپىن دەنگ: بە پەنھانى.

tiptop (tip'top'), n. (۱) پۇيە: لووتكە: تەپلەسەر.
(۲) باشترىن: ئاياب: زۇر باش.

adj. & adv. (۱) لە پۇيە يا تەپلەسەردە: لە بەرزترىن شوئندا
(۲) ئاياب: زۇر ماش: (a ~ concert; He is in ~ shape.)

tirade (tir'rād, tir-rād'), n. ووتارىكى دورودورۇزۇ توندوتىيى
ھىرش برونە سەر

tire (tir), v.t. (۱) مائىدووبون: ھىلاك بوون: پىروكان
(۲) بىزاربوون: لەبەرچاوكەوتن: وەرس بوون: ئاقەت چوون.

v.t. (۱) مائىدووكردن: ھىلاك كودن: پىروكانەن.
(۲) بىزارکردن: وەرس كودن: پىن ئاقەت كودن.

tire of, ئى بىزاربوون: ئى وەرس بوون: لەبەرچاوكەوتن:
ئى پىن ئاقەت بوون (He tired of reading).

tire out, پىروكانەن: زۇر مائىدووكردن
تابە

tire (tir), n. جەل لەبەركردن

tire (tir), v.t. [Archaic]. (۱) جەل وەرگ: (۲) سەرىپىچى ئىن
n. [Archaic]. (۱) مائىدووا: ھىلاك (ب) بىزارا: وەرس: پىن ئاقەت.
tired (tird), adj. (۱)

titi (ti-ti'), *n.* تیتى جۇزە مەيمونىنىكى بېجۇڭى ئەمەرىكاي باشقۇرۇش پارتىيەسى قارمىقى
titian (tish'ən, tish'i-ən), *n. & adj.* (۱) خىتوڭكەدان
titillate (tit'l-āt'), *v.t.* (۲) ھېنانەنھۇش ۋورپۇرئاندىن: ھەست جۇلۇندىن
-titillatingly (*adv.*); **titillation** (*n.*); **titillative** (*adj.*).
tittivate, tittivate (tit'ə-vāt'), *v.t. & v.i.* [Colloq.] قۇزگىرەن: خۇ شۇخ كۆرەن: ساق-ولۇوس كۆرەن: تىفە تىف دان
-tittivation; tittivation (*n.*).
titlark (tit'lärk'), *n.* = pipit.
title (ti'tl), *n.* (۱) ناو (كىتەپ، ھەبەست، ووتار، فىلىم... ھتد)
 (۲) سەررۇتار، سەرباس، سەردىنېر. (۳) title page
 (۴) ناويىشان
 (۵) سەرناو، نازناو: (an honorary ~; the ~ of "Lord")
 (۶) ماف
 (۷) تاپو: (to have the ~ to a house)
 (۸) ناو ياسايەك
 (۹) يالەرانىقى (يارى بىردىنەھ)؛ بىردىنەھى دوا پىشپىرگىن
 (Their team won the ~ .)
v.t. (۱) ناويىشان، ناويىشان لىئان: نازناو پىئان
 (۲) سەرباس يا سەردىنېر خىستىنەسەر
titled (ti'tld), *adj.* سەرناو، ھەقىقەتتى ھى بەگزا دەپ: نازناو، دار.
title deed, تاپو
title page, پەردە ناويىشان (كە ناوۋى دانەرو كىتەپكەم بۆلۈكەرمەكەى تىدبايە:
title role (or part), ئەم بۇنىسەردى شانۇگەرى يا فىلىمىكە كە شانۇگەرى بەكە يا فىلىمگەى بەناومە ناودەنرې.
titman (tit'mən), *n.* (۱) بېجۇڭگىزىن بەچكە بەرلارنى بە يەك سەك زاو
 (۲) كەسكى گول يا كورنەنە.
titmouse (tit'mous'), *n.* بالندەپەكى بېجۇڭگى بۇرى پۇيىنە تىرە شەردەپە جۇلەكەپەكە.
titrate (ti'trāt, ti'rāt'), *v.t.* شىكردەنەھى قەبارەپى (كىميا).
titration (ti-trā'shən, ti-rā'shən), *n.* شىكردەنەھى قەبارەپى: دۇزىنەھى رادەپى بوونى توخىمىك لە ناوتەپەكدا (كىميا).
titre (ti'tēr, ti'tēr), *n.* = titer.
tit-tat-toe (ti'ta-tō'), *n.* = tick-tack-toe.
titter (ti'tēr), *v.i.* ھىلەكە ھىلەكە ھاتن: تىرقانەھ.
n. ھىلەكە ھىلەكە تىرقە تىرق.
tittivate (tit'ə-vāt'), *v.t. & v.i.* = titivate.
tittle (ti'tl), *n.* (۱) خان بۇر (۲) نەختىكە تۇزىكە تۇسقال: نەختان.
tittle-tattle (ti'tl-tat'l), *n.* چەنەبازى: چەندەن: چىلتە چىلتە
tittup (ti'təp), *n.* خۇبادان: بە تروفيزەھە پۇيىشقا: ھەلتۇوزان.
v.t. يارى كۆرۈ ھەلتۇوزان: خۇ ئوۋاندىن: فىز لىئان.
titty (ti'ti), *n.* مەمە: (قەسەى مەندال يا لەپوۋى سوۋكى پەھە).
titubation (tich'oo-bā'shən), *n.* لەتەردەن، نەخۇشى ھەستەھەمار.
titular (tich'oo-lēr, ti'tyoo-lēr), *adj.* (۱) تايەتتى بە ناو يا ناويىشان (۲) نازناو، دار: ناو، ناويىشاندار
 (۳) ھەر بەناو: تەنھا لەپوۋى پۇزۇ ناو، ھەپە تەك بە راستى:
 (a ~ King; a ~ head of the party)
 (۴) لە ناوۋى نەھەھە ۋەرگىراۋە: (the ~ character of a novel)
 (۵) تايەتتى بە كلىسەپەكى كۇنى نىزىك پۇما كە سەركە قەشە نازناۋەكەى
 لىۋە ۋەردەگىرى
 كەسكىكە ھەر بە ناو پەلە ۋەپايەپەك يا نازناۋىكى ھەپە: كەسكىكى نازناۋدار.
-titulary (*adj.*).
tizzy (tiz'i), *n.* [Slang]. شىچەزەپى (بەھزى شىتىكى ھىچ ۋەپوچەھە): سەر لى شىۋان ۋورپۇزان

tnesis (tmē'sis, mē'sis), *n.* جىياكردەنەھى ۋوشەپەكى لىكرداۋ
 بە تىخستى ۋوشەپەكى تى: (" what person soever ")
 (" whatsoever person ")
TNT, T.N.T., = trinitrotoluene.
to (tō ; unstressed too, ə), *prep.* (۱) (۱) بىق
 (He went ~ school, London, etc.)
 (ب) بەرەھ.
 (۲) ھەتا: تا: (rotten ~ the core)
 (۳) (۱) بەرەھ (بارو، ۋۇخىك): بىق:
 (He grew ~ manhood, her rise ~ fame)
 (ب) ھەتا: (starved ~ death)
 (۴) لە: (Apply the lotion ~ the skin.; a house ~ the right)
 (۵) ھەتا (كات): تا: (I will be home from two ~ four.)
 (۶) بىق (مەپەست): (She worked ~ that end.)
 (۷) ھى: - ي: (the key ~ the house)
 (۸) بەرامبەر بە: بە: (The score was seven ~ one.)
 (۹) پىن (پىن ۋوتن، پىئان... ھتد): بە: (Tell it ~ me.)
 (۱۰) گونجان: پىنكوتن: بەپىن: (not ~ my taste)
 (۱۱) بىق (پادەنۇشى بىق كەسكىكە يا شىتىك): (a toast ~ your success)
 (۱۲) لەگەل: بە: (parallel ~ the road)
 (۱۳) لەبەردەم: بە: (face ~ face)
 (۱۴) لە ئەۋەندە پىنكوتن: (four quartis ~ a gallon)
 (۱۵) بىق (كات): لەپىش: (ten minutes ~ eight)
 (۱۶) [Colloq.] بە: (a field planted ~ corn)
 (۱۷) لەگەل كورداردا چاۋوگ پىنكوتننىت (پۇزەمان):
 (T- live is sweet, It is easy ~ do, T- err is human.)
adv. (۱) ھۇش ھاتنەمبەر خۇ: (He came ~ .)
 (۲) يەكسەر دەستپىنكردن: (We sat down ~ lunch and fell ~ .)
 (۳) بەرەھ يا (كەشتىۋانى).
to and fro, ھاتوچۇ: ھاتو چوون: ئەم سەرو نەسەر.
toad (tōd), *n.* (۱) گىيانەمورىكە لە توخى بۇق پىستى ۋوشك ۋىرە
 لە ۋوشكانىدا دەزى چكە لە كاتى زاۋىندا: جۇرە بۇقنىكى گەرەپە.
 (۲) كەسكىكى پىسى بۇگەن: كەسكىكى بىن تىخى ھىچ ۋەپوچ
toadeater (tōd'ēt'ēr), *n.* = toady.
toadfish (tōd'fish'), *n.* پۇقەماسى: ماسىپەكى بىن پۈولەكەى سەربانە.
toadflax (tōd'flaks'), *n.* گىياپەكى كىۋىپە گولۋى زەردى پىنكەپىنكەپى دەگىرى.
toadstone (tōd'stōn'), *n.* پۇقەمەرد: بەردىكە پىنشىئان ۋاپان دانارە
 كە لەناو سەر يا لەشى پۇقدا سروسست بوۋە بۇ چاۋمەزەن بەكار ھىنارە.
toadstool (tōd'stōl'), *n.* قارچىك ۋەھراۋى.
toady (tōd'i), *n.* كاسەلىس: مەراپىكە: كىكەلەپىنكە.
v.t. & v.i. كىكەلەقن كۆرەن: مەراپى كۆرەن.
toadyism (tōd'i-iz'm), *n.* كىكەلەقن: مەراپى: كاسەلىسى.
to-and-fro (tōō'ən-frō', tōō'ænd-frō'), *adj.* ھاتوچۇ:
 ئەم سەرو نەسەر
toast (tōst), *v.t.* (۱) پىزۇندەن (نان)
 (۲) گەرم كۆرەنەھ: (T- yourself by the campfire.)
v.i. (۱) پىزۇن (۲) باش گەرم بوونەھ.
n. پارچە ناننى پىزۇ: (to have a piece of ~)
toast (tōst), *n.* (۱) ئەم كەسە يا شەپى پادەنۇشى بۇ دەگىرى.
 (۲) پادەنۇشى (۳) پادەى پادەنۇشى (لە پىزى كەسكىكە يا شىتىكدا).
v.t. پىنشىئازى پادەنۇشى كۆرەن.
v.i. پادەنۇشى.
toaster (tōs'tēr), *n.* نانپىزىنى كارەپاسى.

toaster

toaster (tōs'tēr), *n.* پيشنماز كرى باده نؤشى؛ باده نؤش.

toastmaster (tōst'mas'tēr, tōst'mās'tēr), *n.* شاههنگه گير.

tobacco (tə-bak'o), *n.* (۱) توتوت: ۲. جگه ره: سيگار؛ برونوتی (۳) جگه ره كيشان: توتوت كيشان.

tobacco heart, *n.* نه خؤش بيمكى دئه له زور جگه ره كيشانه توتوت دهن.

tobacconist (tə-bak'o-nist), *n.* توتوتچي جگه ره فروش.

to-be (tə-bē, too-bi'), *adj.* (*a bride* - ~) هس دوازه: دو نؤزه: (*a bride* - ~).

toboggan (tə-bog'ən), *n.* گالييسكه خليسكه: گالييسكه به فرينه: گالييسكه بهكي ناريسكه بؤ سوار بوون له خليسكه به كدا، واته له جوگه بهكي ليشي سه هؤزه سه شودا.

v.i. (۱) خليسگان يا بؤيشتن بهم جؤزه گالييسكه به (۲) له پير شكان: له پير به ناخدا چوون:

(*Prices ~ed. ; His good fortune ~ed.*)
-tobogganer; tobogganist (*n.*)
toby (tō'bi), *n.* *Also* Toby, (۱) كورينكي كه ره ي بچه خوارده نومه به (۲) له شي نو ي بيانيكي قهوه ي ته به ي سيگوزشه له سر دايه (۳) [Slang]. سيگارنيك ياريك و درتي هم زمانه بهايه

toccata (tə-kā'ta), *n.* ناورينكي موسيقايه بؤ ليدان به پياو يا نؤگان.

toxicology, tokology (tō-kol'o-ji), *n.* پزيشكايه تي متدالچوون: ماما ني

toesin (tok'sin), *n.* (۱) زهنگي ووريسا كرده نو به (۲) زهنگ يا زهه نهم زهنگه (۳) ووريسا كرده نو به: هوارا: نوقلانه: نيشانه ي بووداني دو اؤزه.

tod (tod), *n.* (۱) بنوانه بهكي كوني نينگليني خوري به بريتي به له بيست و هشت پاروند (۲) بنچكه لاولاي بو پؤي

tod (tod), *n.* [Scot.]
today (tə-dā', to-dā'), *adv.* (۱) نه مرزا: نيمروز: نيمروزه (۲) نيسنا: نه بؤزانه: هم چه رخدا:

n. (۱) نه مرزا: نيمروز: نيمروزه (۲) نيسنا: هم بؤزانه: هم چه رخدا.

toddle (tod'l), *v.i.* به پير ريشتن و هك مندالي ساوا: و هك ييزه و هك ييزه ييشتن

n. و هك مندالي تازه پينگرتوو پؤيشتن

toddler (tod'lēr), *n.* (۱) بيزه به (۲) حلي مندالي يك ساله همتا سن ساله.

toddy (tod'i), *n.* (۱) ناروگي همدني دار خورمايه ده خورنه نو به (۲) خوارده نو بهكي همستكره به تر شاندي نهم ناروگه ده كرنت (۳) تؤدي: خوارده نو به بهكي نه خفنيك تونه له براندي و شكمرو نارو گه ره به هارات ده كرنت

to-do (tə-dō', too-dō'), *n.* [Colloq.], هاتن و حوون به شپوزه: هلامهلا: هرامهرا: (*They made a great ~ over the dinner.*)

tody (tō'di), *n.* بانده مهي بچووكي چوله كه ناسايي به په ركهي سه روزه و گهردنر سوور

toe (tō), *n.* (۱) به نجه يي: نه مووسني يي: قامكي يي (۲) سها: سهي و لاج: (۳) نووكي يي: (۴) نووكي بيلو و گؤزه نو ي (۵) سهي داري گؤلف

(ب) هه رخنيك له شيوه و كاردا له به نجه يي يي يي

v.l. (۱) شويي به نجه بؤ كردي (گؤزه نو ي).
 (۲) نووكي يي ليدان به نووكي يي يا بيلو ليدان.
 (۳) ۱. برمار ليدان نه خوار ي (ب) قايم كردي به برماری خوار دا كوتراو. نووكي يي پوره و دهر مو به ناروه دانان له وهستان و پؤيشتندا:

(*He ~s in. She ~s out.*)
on one's toes, [Colloq.], وورنا: ووربا و تاماده
toe the line (or mark), (۱) نووكي يي داناان له سر هيني ده ستينگريش پيشركن (۲) به توندي په يره نو كردي: به ووردي فرمان به حبهندان

toilette

toecap (tō'kap), *n.* نووكي بيلو.

toed (tōd), *adj.* (۱) (b) له ونده به نجه يي هي: (*five* - ~). (ب) بهمنجه يا نووكي يي شيويه بهكي تايمه ي هي: (*pigeon* - ~) (۲) (a) به خوار ي داكوترا و برما: (ب) به برماری خوار داكوترا و قايم كراوه له سر نووكي يي سه ماكردي (*v.l.*)
toe-dance (tō'dans', tō'dāns'), *v.l.* سه مای پال)

toe dance, سه مای سه نووكي يي

toe hold, (۱) شويني لي گيره نو نووكي يي (له پياوه لگه براني شوينيگدا) (۲) هؤي سه ركوتن يا پيشكه وتن (۳) شويني يي كرده نو به (۴) پين با دان (نؤز انبا زي) يي گرتن

toe-in (tō'in'), *n.* پووي سه ري پينچكه يي پيشه نو ي نوتوميل بؤ ناروه و كردي

toeless (tō'lis), *adj.* (۱) يي به نجه يي يي (۲) نووك كراوه (بيلو) (*a ~ shoe*)

toenail (tō'nāl'), *n.* (۱) نينوزكي به نجه يي يي (۲) برماری به لاري داكوتراو.

v.l. به برماری لاري داكوترا و قايم كردي يا لنيگان

toffee, toffy (tō'fi, tō'fi), *n.* چوكليني ره نو جي

toft (tōft), *n.* [British Dial.], شوين خانو

tog (tog, tōg), *n.* (۱) خانو يره: ما: ما و زه ي ريزاري ده ورپيشتي (۲) ته پوزكه: گره زنكه (۳) [Old Slang]، چا كه ت. (۴) [Colloq.], (pl.)، جل: بهرگ: (*tennis* - s).

v.t. & v.i. [Colloq.], (~ up; ~ out), جل له بهر كردي.

toga (tō'gə), *n.* (۱) توكه: جبه يا عبا به كي ده نسي نارودامانه له كژدا (۲) جبه ي په سي يا پيشه به كي له پؤما له به ريان ده كردي. (۳) جبه ي په سي يا پيشه به كي

-togged (*adj.*),
together (tə-geθ'er, too-geθ'er), *adv.* (۱) پينگه نو به به يه كره: (۲) به كؤمه ل: تيكرا: به تيكرا يي (۳) له گه لن يه كرتدا:
 (*The books were compared ~.*)
 (۴) له هه مان كاتدا: پينگه نو به (*They arrived ~.*)
 (۵) بهر ده وام: به يي وهستان: (*He worked for eight hours ~.*)
 (۶) پينگه وتن: پينگه وتن: (*Get ~ on this.*)

toggery (tog'er-i, tōg'er-i), *n.* [Colloq.], جل: جل بهرگ.

(۲) دوكان يي جل بهرگ: فروشگاي جل.

toggle (tog'l), *n.* بزمارنيك ده خريته نارو گري ييك يا قوفله به يه كره بؤ چه سپاندي.

toil (toil), *v.i.* (۱) رهنج دان: رهنج كيشان: كؤشش كردي: نارو ق پشتن (۲) به گران پؤيشتن: به زه حمه ت كردي:
 (*They ~ed up the mountain.*)

v.l. به گران جبه به جكردي

(۱) ناكوكي: دو به رهي: شهر (۲) رهنج: كؤشش: نارو ق پشتن

toil (toil), *n.* (۱) نيشي گران و ناخوش (۲) تؤر (پلو كردي) (۳) [pl.], داو: تله

toile (twäl), *n.* جؤزه قوما شينيك ته نكه

toiler (toi'lēr), *n.* په نجه نو به: په نجه نو به زه حمه ت كيش.

toilet (toi'lit), *n.* (۱) ميز يي نارايشت (۲) نارايشت: نارايشت كردي: خؤگؤرين (۳) جل و بهرگ: جل (۴) ناروده ست: ناروده ستخانه: توالت.

v.l. هس ناروده ست: هس توالت: (*~ articles; ~ paper*)
make one's toilet, توالت كردي: خؤششو نارايشت كردي و سه رده ميانان.
toilet paper, كاغذي ناروده ست: كاغذي خؤ ياك كرده نو ي ناروده ست.
toiletry (toi'lit-ri), *n.* پئويوسني توالت (سا بوون و پؤد ره نو بؤن)
toilette (toi-lē', twä-lē'), *n.* (۱) نارايشت: خؤششو نارايشت (۲) جل و بهرگ: بهرگ: جل

toilet training

toilet training, مَذال فِئْرِی نَارِدَسْت بَکَارِهِتَان کَرْدَن
toilet water, کَوْلُونِیَا بُوژ
toilful (toil'fʊl), adj. گِرَان قُورَس: مَاندُورِکَمَر: بَهِ تَکَر.
toilsome (toil'səm), adj. گِرَان قُورَس: مَاندُورِکَمَر: بَهِ تَکَر.
-toilsomely (adv.); toilsomeness (n.).
toilworm (toil'wɔrm), adj. رُزُر مَانسُور: تَیج تَیَا نَهَاو: هِیَلَاک
Tokay (tō-kā'), n. (۱) جُورِد تَرِی_یَمکِی شِیرِیَنی دَکَن زَلَه دَکَرِت بَهِ
مَی: لَه نَاوچَی "تُکَکِی" لَه هَکَارِیَا دَپُورِت
(۲) تَکَرِیَنکِی شِیرِیَنه لَکَم تَرِی_یَه دَکَرِیَتَکُورَه
(۱) بَیْشَانَه هِنَا

token (tō'kən), n.
(This gift is a ~ of my affection.)
(۲) نَاسَنَه: بَیْشَانَهی نَاسِیَنَه.
(۳) نَیْشَانَهی تَایِبَهتِی (۴) یَا دَگَر
(۵) تُوکَر: پُورِل یَا سَکَه_پَکِی نَاسَنَه لَمبَاتِی پَارَه بَکَارَدَه_هِنَیَرِی بُوژ کَرِی
پَاس و تَهفُوز کَرْدَن ... هَکَد.
نَیْشَانَهی شَکِک بُوژ.
(۱) نَیْشَانَهی: هِیْمَاپِی: (a ~ gesture) .
(۲) هَمَر نَئَاو کَم: هَمَر بُوژ نَاو: (There was a ~ resistance.)
همرِه مَ کَمَرِیو: بَهِ هَمَان شِیوَه
نَیْشَانَه نَهوَه: بَکُکَ بُوژ
همر بَعَاو و بَهِ تَرِی پَپِی_هَمَی کَرْدَنی
رَیْیَازِک

tokenism (tō'kən-iz'm), n.
token payment, دَانَمَری بَیْشِیَنکِی کَمَی قَهرِیَنک وکَه نَیْشَانَه بَهِ نِیَازی
دَانَمَری هَمَور قَهرِیَنکَه لَه دُوآرِیُوژَا
tokology (tō-kol'ə-ji), n. = tocology.
tolbooth (tōl'bōoth', tōl-bōōrh'), n. [Scot.], زَیْنَدَان
بَعَدِیَخَانَه

tokenism (tō'kən-iz'm), n.
token payment, دَانَمَری بَیْشِیَنکِی کَمَی قَهرِیَنک وکَه نَیْشَانَه بَهِ نِیَازی
دَانَمَری هَمَور قَهرِیَنکَه لَه دُوآرِیُوژَا
tokology (tō-kol'ə-ji), n. = tocology.
tolbooth (tōl'bōoth', tōl-bōōrh'), n. [Scot.], زَیْنَدَان
بَعَدِیَخَانَه

tokology (tō-kol'ə-ji), n. = tocology.
tolbooth (tōl'bōoth', tōl-bōōrh'), n. [Scot.], زَیْنَدَان
بَعَدِیَخَانَه

tol (tōld), past tense and past participle of tell.
all told, بَهِ هَمَموی (There were forty guests all told.)
tolerable (tol'ər-ə-b'l), adj. (۱) جَاوِیوشِی تِی دَکَرِی
لِیَنی دَپُورِی بَهرِگَی دَکَرِی: لَکَکَی هَمَل دَکَرِی
(۲) بَاش: خَرَاب نِی_پَه (۲) [Colloq.]. تَکَرِیووستِی بَاش.
-tolerability; tolerableness (n.); tolerably (adv.).
tolerance (tol'ər-əns), n. (۱) لَیْپُورِدَن: جَاوِیوشِی جَاوِیوشِی
سَنگ فَرَاوَانِی (۲) بَهرِگَکَرْتَن: دَپُورِدَن: هَمَل کَرْدَن
(My ~ of noise is limited.)
(۳) بَهرِه_نَسْتِی دَمرِمان کَرْدَن (لَکَکَی, مِکُورُوب): دَمرِمان کَار تَن نَکَرْدَن
(He developed a ~ to antibiotics.)
(ب) بَهرِه_نَسْتِی لَکَکَی بُوژ هَمَر.
(۱) جِیَاوَارِی رِیَنگَه_دَرَاو لَه گَورِوَه و جِیُوکِی و قُورَسَاپِی و رَپِی ... هَکَد.
پَارچَی س_مَیْرِک اَمَکِنَه_کَارِی.
tolerant (tol'ər-ənt), adj. (۱) سَنگ فَرَاوَانِ: جَاوِیوشِی_کَر: تِی بُوورِدَه.
(۲) بَهرِه_نَسْتِی_کَمَرِی دَمرِمان: دَمرِمان کَار تَن کَرْدَن.
(ب) بَهرِه_نَسْتِی_کَمَرِی رَهَمَر.

tolerate (tol'ə-rāt'), v.t. (۱) جَاوِیوشِی کَرْدَن: جَاوِیوشِی
تِی بُوورِدَن رِیَنگَه_دَان.
(۲) دَمرِیَن: لَکَکَن هَمَل کَرْدَن (He ~s his brother-in-law.)
(۳) دَمرِمان کَار تَن نَکَرْدَن: بَهرِه_نَسْتِی دَمرِمان کَرْدَن.
toleration (tol'ə-rā'shan), n. (۱) سَنگ فَرَاوَانِ: لَیْپُورِدَن
جَاوِیوشِی (۲) جَاوِیوشِی نَیْیَنی: رِیَنگَه_دَان بَهِ هَمَمو نَیْیَنک لَه وِلَات_کِنَدَا
(۱) رِیَنگَه: بَاح یَا مَزی بَهِ پَرِدَا پَپِی_نَمَره یَا بَهِ رِیَنگَارِیَا نَدَا
پُوشِیَن (۲) مَافِی رِیَنگَه سَمَنَدَن: مَافِی سَمَنَدَنی نَم بَاجَه.
(۳) کَرِی تَهفُوز کَرْدَن بُوژ دَمرِیوَهی شَارِیَا وِوِلَات.
(۴) زَیَان: قُورِیَانِی (The accident took a heavy ~ of lives.)
tol (tōl), v.t. [Dial. or Rare] (۱) بَهِ تَهفُوز کَرْتَن: دَاو بُوژ نَئَاوَه (مَکَل).

tolerate (tol'ə-rāt'), v.t. (۱) جَاوِیوشِی کَرْدَن: جَاوِیوشِی
تِی بُوورِدَن رِیَنگَه_دَان.
(۲) دَمرِیَن: لَکَکَن هَمَل کَرْدَن (He ~s his brother-in-law.)
(۳) دَمرِمان کَار تَن نَکَرْدَن: بَهرِه_نَسْتِی دَمرِمان کَرْدَن.
toleration (tol'ə-rā'shan), n. (۱) سَنگ فَرَاوَانِ: لَیْپُورِدَن
جَاوِیوشِی (۲) جَاوِیوشِی نَیْیَنی: رِیَنگَه_دَان بَهِ هَمَمو نَیْیَنک لَه وِلَات_کِنَدَا
(۱) رِیَنگَه: بَاح یَا مَزی بَهِ پَرِدَا پَپِی_نَمَره یَا بَهِ رِیَنگَارِیَا نَدَا
پُوشِیَن (۲) مَافِی رِیَنگَه سَمَنَدَن: مَافِی سَمَنَدَنی نَم بَاجَه.
(۳) کَرِی تَهفُوز کَرْدَن بُوژ دَمرِیوَهی شَارِیَا وِوِلَات.
(۴) زَیَان: قُورِیَانِی (The accident took a heavy ~ of lives.)
tol (tōl), v.t. [Dial. or Rare] (۱) بَهِ تَهفُوز کَرْتَن: دَاو بُوژ نَئَاوَه (مَکَل).

tolerate (tol'ə-rāt'), v.t. (۱) جَاوِیوشِی کَرْدَن: جَاوِیوشِی
تِی بُوورِدَن رِیَنگَه_دَان.
(۲) دَمرِیَن: لَکَکَن هَمَل کَرْدَن (He ~s his brother-in-law.)
(۳) دَمرِمان کَار تَن نَکَرْدَن: بَهرِه_نَسْتِی دَمرِمان کَرْدَن.
toleration (tol'ə-rā'shan), n. (۱) سَنگ فَرَاوَانِ: لَیْپُورِدَن
جَاوِیوشِی (۲) جَاوِیوشِی نَیْیَنی: رِیَنگَه_دَان بَهِ هَمَمو نَیْیَنک لَه وِلَات_کِنَدَا
(۱) رِیَنگَه: بَاح یَا مَزی بَهِ پَرِدَا پَپِی_نَمَره یَا بَهِ رِیَنگَارِیَا نَدَا
پُوشِیَن (۲) مَافِی رِیَنگَه سَمَنَدَن: مَافِی سَمَنَدَنی نَم بَاجَه.
(۳) کَرِی تَهفُوز کَرْدَن بُوژ دَمرِیوَهی شَارِیَا وِوِلَات.
(۴) زَیَان: قُورِیَانِی (The accident took a heavy ~ of lives.)
tol (tōl), v.t. [Dial. or Rare] (۱) بَهِ تَهفُوز کَرْتَن: دَاو بُوژ نَئَاوَه (مَکَل).

tol (tōl), v.t. [Dial. or Rare] (۱) بَهِ تَهفُوز کَرْتَن: دَاو بُوژ نَئَاوَه (مَکَل).

tombstone

(۲) پَیْتَا پَیْتَا زَهَنگ لَیْدَان (بَیْتَا_بَیْتَا هِی کَلِیْسَه بَهِ بُوژنَهی مَرْدَنی یَه کَلِیْکُورَه).
(۳) هَمَوَال بَلَاو_کَرْدَن_هَمَوَه یَا خَهک پَانگ کَرْدَن بَهِم زَهَنگَه.
(۴) بَلَاو_کَرْدَن_هَمَوَهی هَمَوَالی مَرْدَنی یَه کَلِیْکَه بَهِم زَهَنگَه
زَهَنگَه هَاتَن: دَکَنَدَان_هَمَوَه (زَهَنگ): لَیْدَان.
v.t.
n. (۱) زَهَنگِی کَلِیْسَه لَیْدَان: زَهَنگِی پَیْتَا پَیْتَا زَهَنگِی کَلِیْسَه
(۲) یَهک زَهَنگِی نَم زَهَنگَه

tollage (tōl'ij), n. (۱) رِیَنگَه: مَز یَا بَاجِی لَه پَرِدَا پَپِی_نَمَره یَا
بَهِ رِیَنگَارِیَا نَدَا پُوشِیَن (۲) دَاو_کَرْدَن و دَانی نَم مَزَه
(۱) قَهزَهی رِیَنگَه یَا مَز و مَرگَرْتَن بُوژ لَه پَرِدَا پَپِی_نَمَره.
(۲) tolbooth

toll booth,
tolbooth (۲)
toll bridge, بَاجَه پَرِدَا: پَرِیَنکَه هَمَو نُوْتُمِیَلِی لَیْیَنی دَپَپِی_رِیَنگَه بَاجِی
تِی دَکَرِی.
toll call, تَهفُوزِی دَمرِیوَه: تَهفُوز کَرْدَنکَه بُوژ دَمرِیوَهی شَارِی وِوِلَات
بَهِ پَارَه.
toll collector, بَاجِگَرِی سَمَر پَرِدَا و رِیَنگَه_وَانِیْکَه کَه بَاج لَه نُوْتُمِیَل
دَکَرِی.
toller (tōl'ər), n. (۱) سَمگِی پَارَه مَرَاوی.
(۲) زَهَنگ لَیْدَه_ری کَلِیْسَه بَهِ بُوژنَهی مَرْدَنی یَه کَلِیْکُورَه. (۳) زَهَنگِی کَلِیْسَه

tollhouse (tōl'hous'), n. (۱) مَافِی بَاجِگَرِی سَمَر پَرِدَا کَه لَه زَهَنگَه
شِوِیَنی بَاج کَرْتَن_کُورِیَه. (۲) tollbooth
tollkeeper (tōl'kēp'ər), n. = toll collector.
toll line, هِیَلِی تَهفُوزِی دَمرِیوَهی شَارِی وِوِلَات.
toll road, بَاجَه رِی: رِیَنگَه_وَانِیْکَه هَمَو نُوْتُمِیَلِی پَیْیِدَا بَروَات بَاجِی
تِی دَکَرِی.

tolu (tō-lō'), n. تُولُو: بُوژنِی بُوژ خُوْشَه دَارِی "تُولُو" ی
نَمَمرِی_کَی بَاشُور دَمرِیوَه_هِنَیَرِی. (بَیْشِی دَپُورِی: "tolu balsam")
toluene (tol'ū-ēn'), n. تُولُو_وِیَن: شَلَمِی_کِی بِن رَهَنگَه لَه خَلُورُوز
خَلُورُوزی بَهرِیَنی قِری دَمرِیوَه_هِنَیَرِی لَه دَرُوس_تَکَرْدَنی بُوژیه و تَهفَمَیَنِدَا
بَکَارَدَه_هِنَیَرِی و هَمَور_هَا بُوژ شَت تُووَانَدَن_هَمَویْش بَکَارَدِیَت.
تَرِشِی تُولُو_وِیَن (کِیْمِیَا).
toluic acid, تُولُو_وِیَن:
toluidine (tol'ū-ē-dēn'), n. Also toluidin, تُولُو_وِیَن:
تَارِیَنگَه_پَه_کَه لَه "تُولُو_وِیَن" دَمرِیوَه_هِنَیَرِی و لَه دَرُوس_تَکَرْدَنی بُوژیه و دَمرِمان_دَا
بَکَارَدَه_هِنَیَرِی

tolu (tō-lō'), n. تُولُو: بُوژنِی بُوژ خُوْشَه دَارِی "تُولُو" ی
نَمَمرِی_کَی بَاشُور دَمرِیوَه_هِنَیَرِی. (بَیْشِی دَپُورِی: "tolu balsam")
toluene (tol'ū-ēn'), n. تُولُو_وِیَن: شَلَمِی_کِی بِن رَهَنگَه لَه خَلُورُوز
خَلُورُوزی بَهرِیَنی قِری دَمرِیوَه_هِنَیَرِی لَه دَرُوس_تَکَرْدَنی بُوژیه و تَهفَمَیَنِدَا
بَکَارَدَه_هِنَیَرِی و هَمَور_هَا بُوژ شَت تُووَانَدَن_هَمَویْش بَکَارَدِیَت.
تَرِشِی تُولُو_وِیَن (کِیْمِیَا).
toluic acid, تُولُو_وِیَن:
toluidine (tol'ū-ē-dēn'), n. Also toluidin, تُولُو_وِیَن:
تَارِیَنگَه_پَه_کَه لَه "تُولُو_وِیَن" دَمرِیوَه_هِنَیَرِی و لَه دَرُوس_تَکَرْدَنی بُوژیه و دَمرِمان_دَا
بَکَارَدَه_هِنَیَرِی

toluic acid, تُولُو_وِیَن:
toluidine (tol'ū-ē-dēn'), n. Also toluidin, تُولُو_وِیَن:
تَارِیَنگَه_پَه_کَه لَه "تُولُو_وِیَن" دَمرِیوَه_هِنَیَرِی و لَه دَرُوس_تَکَرْدَنی بُوژیه و دَمرِمان_دَا
بَکَارَدَه_هِنَیَرِی

toluol (tol'ū-ōl', tol'ū-ol), n. = toluene.
tolu tree, دَارِی تُولُو: دَرْمَخَتِی_کِی گَورِی نَمَمرِی_کَی بَاشُور پُوزِی_کِی
بُوژ خُوْشِی تِی دَکَرِی لَه بُوژ دَمرِمان_دَا بَکَارَدَه_هِنَیَرِی.
tom (tɒm), n. نُزِرَهی هَمَدِی گِیَا نَمَور (بَیْتَا_بَیْتَا پَیْیَلَه): نُزِرَه پَیْیَلَه.
n. نُزِرَه: (a ~ turkey) .
tomahawk (tom'ə-hôk', tom'ī-hôk'), n. تَمُور: جُورِد تَمُورِی_کَه
هِنَیَرِی_یَه نَمَمرِی_کَی_پَه_کَن بُوژ نِیْش و وکَه چَکِیْش بَکَارِیَان دَه_مِیَنَا
بَهِ تَمُور پَپِی_نَمَره, لَیْدَان, یَا کُوشِت.
bury the tomahawk, کِیْتِی شَمَر نَکَرْدَن: نَاشِی_پُورِی_نَمَره.
Tom and Jerry, خَوَارِدَن_هَمَوی_کِی گَمَرِی مَس_تَکَرَه لَه "پَهَم" و
شَمُکُور هِیَنکَه و شِیر یَا نَار دَکَرِیَت.

tomahawk (tom'ə-hôk', tom'ī-hôk'), n. تَمُور: جُورِد تَمُورِی_کَه
هِنَیَرِی_یَه نَمَمرِی_کَی_پَه_کَن بُوژ نِیْش و وکَه چَکِیْش بَکَارِیَان دَه_مِیَنَا
بَهِ تَمُور پَپِی_نَمَره, لَیْدَان, یَا کُوشِت.
bury the tomahawk, کِیْتِی شَمَر نَکَرْدَن: نَاشِی_پُورِی_نَمَره.
Tom and Jerry, خَوَارِدَن_هَمَوی_کِی گَمَرِی مَس_تَکَرَه لَه "پَهَم" و
شَمُکُور هِیَنکَه و شِیر یَا نَار دَکَرِیَت.

tomato (tə-mā'tō, tə-mā'tō), n. (۱) تَمَاتَه.
(۲) پُورِی_کِی تَمَاتَه. (۳) [Slang], نُن: کِچ
(۱) کُوز: تَارَامَاگَا: قَبر (۲) کِیْل: کَلِیْه_مَرد.
v.t. [Rare].
the tomb, مَورگَه مَرْدَن
tombac, tombac (tom'bak), n. تَومِیَاک: تَارِیَنگَهی مَس و
چِیَنکُوزِیَه خَشَلِی هَمَر_زَانَه_هَا ی تِی دَرُوس_تَکَرِی
tomboy (tɒm'boi'), n. کُورِیَانِی: کِچَه کُورِیَانِی: نُزِرَه کُورِیَانِی
نُزِرَه کِچ: خَلَه کُورِیَانِی.

tomato (tə-mā'tō, tə-mā'tō), n. (۱) تَمَاتَه.
(۲) پُورِی_کِی تَمَاتَه. (۳) [Slang], نُن: کِچ
(۱) کُوز: تَارَامَاگَا: قَبر (۲) کِیْل: کَلِیْه_مَرد.
v.t. [Rare].
the tomb, مَورگَه مَرْدَن
tombac, tombac (tom'bak), n. تَومِیَاک: تَارِیَنگَهی مَس و
چِیَنکُوزِیَه خَشَلِی هَمَر_زَانَه_هَا ی تِی دَرُوس_تَکَرِی
tomboy (tɒm'boi'), n. کُورِیَانِی: کِچَه کُورِیَانِی: نُزِرَه کُورِیَانِی
نُزِرَه کِچ: خَلَه کُورِیَانِی.

tomboy (tɒm'boi'), n. کُورِیَانِی: کِچَه کُورِیَانِی: نُزِرَه کُورِیَانِی
نُزِرَه کِچ: خَلَه کُورِیَانِی.
-tomboyish (adj.).
tombstone (tōm'stōn'), n. کِیْل: کِیْلَه بَهرِدَا: کِیْلَه قَبر.

tomcat

tomcat (tom'kat), n. بیره پشمه.

tomcod (tom'kod), n. ماسی چمکی بچووی که دریا به.

Tom, Dick, and Harry, همه سو عملو جملیه که همو کس نیوی سووکی بیهه! هرچی همه سو نییه. ورشی "every" له پیشی بیهه داده نری.

tome (tōm), n. ۱. هرگ: هرگی بیهه سووکی چنه هرگی. ۲. بیهه سووکی که ره.

-tome (tōm), باشگرنگه بهمانای: برین: بیهه (microtome).

tomentose (tō-men'tōs), adj. نه گنده سووی چنگ بیهه کداچو. دوشتراره: بیهه کفاسی: گیانه وهرناسی

momentum (tō-men'təm), n. ۱. گنده سووی چنگ بیهه کداچو. ۲. که له لاسو گلهای هندی پوهه که بیهه (۲) چنه دزه و لیه می خونی

tomfool (tom'fōl), n. & adj. نیکه نیکشراون له پهردهی میشکو موی بریده

tomfoolery (tom'fōl'ēr-i), n. گهوجتی: کهریتی

tommy (tom'i), n. [British Colloq.] سز میشکی (۲): قسه قوی: شتی هیچ و بوچ و بین مانا.

Tommy Atkins, [T-] (۲) حواره ممشی: ناووقه (۲) سهر بازی نینگلیز

Tommy gun, گولله پیزین: شمس تیر: ره ماش

tommyrot (tom'i-rot'), n. [Slang] قسه قوی و بین مانا

tomography (tə-mog'rə-fi), n. قسه هیچ و بوچ: گهوجتی: کهریتی

tomography (tə-mog'rə-fi), n. وینه گرتی چیز: توی، یا برکه که نه تیشکی فیکس.

tomorrow (tə-mor'ō, tə-mōr'ō), n. سه بهین: بهیانی

tomorrow (tə-mor'ō, tə-mōr'ō), n. سه بهین: بهیانی. (۲) دوازی شتی: دوازی

tompion (tom'pi-ən), n. = tampion.

tomtit (tom'tit), n. [British]. titmouse (۲) فیرنگوله

tom-tom (tom'tom), n. تپل: جزوه تپلکی نه ره ریقای بیهه.

tam-tam (۲) تام-تام (۲) دنگی که له دنگی تپل.

-tomy (tə-mi), بیهه لیلان

-tomy (tə-mi), باشگرنگه بهمانای: برین (نه شته هرگی) ره ریشه دهره هینان: (appendectomy).

ton (tun), n. ۱. تان: (۱) له تینگله ره دهره بریتیه له (۲۱۰۲) پاروند. ۲. تان: نه دهره بریتیه له (۲۰۰۰) پاروند. (ج) تان: مهتری: هزار کیلو.

ton (tōn), n. ۱. تان: نه دهره بریتیه له (۲) پاروند. (ج) تان: مهتری: هزار کیلو. ۲. تان: هندیکی نیچکار تان: (He has -s of money.)

tonal (tō'nəl), adj. موده: باو

-tonally (adv.) ناواری: هی ناوازا: تاییه تی به ناوازا.

tonality (tō-nal'i-ti), adj. ۱. چوینی ناوازا

tone (tōn), n. ۲. چوینی ریکختنی رهنه گمانی تابلویه.

tone (tōn), n. ۱. ناوازا: دنگ (موسیق). سوؤ. ۲. چوینی شم دنگه.

tone (tōn), n. ۲. هرزی و نومی دنگی سوؤ که هستی دهره برین: شیمی ووتن: دهره ووتن (a - of contempt).

tone (tōn), n. ۲. شینواری نوسین و ناخوتن که هملونستی کسمه که دهره خات:

tone (tōn), n. ۲. (The letter had a friendly ~.)

tone (tōn), n. ۲. ۱. جیری: نمری: (This wood has lost its ~.)

tone (tōn), n. ۲. ۲. (۱) شینواری یا خو نهرتی باوی چه رخنه

tone (tōn), n. ۲. ۳. شینواری شوخ و جوان

tone (tōn), n. ۲. ۴. رنگ: رنگی کال

tone (tōn), n. ۲. ۵. پلهی توخ و کالی رنگ: (It has three ~s of green.)

tone (tōn), n. ۲. ۶. نه جاسی شیمی بیکار هینانی پوناکی و تاریکی رنگ له تابلویه کدا.

tone (tōn), n. ۲. ۷. ۱. دنگی سوؤ (ب) هرزی و نومی شم دنگه

tone (tōn), n. ۲. ۸. هیزی سهر برکه و ووشه: گرتن: دهره کفاسی:

tonic

tonic (۹) تندرستی (نه نام: لعش: گیانه وهر).

tonic (۱) [Rare] . به یک ناوی ووتن.

tonic (۲) به شینواری یا دنگی تاییه تی کردن (تابلو) دنگی تاییه تی لیه هینان (تاییه تی موسیق). (۲) شینواری دنگ یا دنگ گرتن.

tonic (۱) شینواری تاییه تی وهر گرتن (تابلو) دنگی تاییه تی هه بوون. (۲) گونجانی دنگ

tone down, (۱) له توندوتیزی کم کردنه: هینان کردنه: دنگ کم یا کال کردنه:

tone down, (۲) هینان بوونه: توندوتیزی کم بوونه.

tone up, (۱) بیهه زکردن: توند کردنه: گورج کردنه:

tone up, (۲) به هیزی بوون: توند بوون: گرتن بوون.

tone arm, دسکی دهری ستوقی قهوان لیدان

tone color, = timbre. گوی له هرزی و نومی ناواری موسیق

tone-deaf (tōn'def'), adj. نییه.

toneless (tōn'lis), adj. (۱) یک ناوی: بیهه هرزی و نومی.

toneless (tōn'lis), adj. (۲) سست: بیهه تان: خار.

tone poem, = symphonic poem. به مقاش دستکاری کردن: تیکدان، یا هملگرتن

tong (tŋ, tŋ), n. مقاش به کار هینان

tong (tŋ, tŋ), n. (۱) حیزب یا ریکخراویکی چینی.

tong (tŋ, tŋ), n. (۲) ریکخراویکی چینی له نه امریکا.

tonga (toŋ'gə), n. گالیسکه بیهی دوو پیچکه می سووکی هندی بیه

tongs (tŋz, tŋz), n. pl. مقاش

tongue (tuŋ), n. (۱) زمان: زبان

tongue (tuŋ), n. (۲) زمانی گیانه وهر (به تاییه تی ره شوه و لاج بۇ خواردن) (۲) زمان (ناخوتن).

tongue (tuŋ), n. (۳) توانای گفتوگو یا قسم کردن (۳) توانای گفتوگو یا قسم کردن

tongue (tuŋ), n. (۴) دهره ووتن: شیمی ووتن (۴) لورهی سگ.

tongue (tuŋ), n. (۵) زمان: (۱) زمانه میلاو. (ب) زمانه زنگ (ج) زمانه نه بریه

tongue (tuŋ), n. (۶) زمان: مزان: گالیسکه: (د) زمانه (داتاشی): (و) زمانه تهرازو.

tongue (tuŋ), n. (۷) زمان: پارچه زوی بیهی درز کوله بیه که درز بوون بیهه ناو دهره

tongue (tuŋ), n. (۸) زمان: سهر نه شت کردن: شکاندن. (۲) [Archaic] ووتن: دهره برین.

tongue (tuŋ), n. (۹) زمان: لیه هینان: زمان توله دان (۱) زمانه بۇ کردن: له له کردن

tongue (tuŋ), n. (۱۰) به زمانه کور لیکدان (داتاشی)

tongue (tuŋ), n. (۱۱) [Rare] . قسم کردن: زوی بیهی کردن. (۲) سهر دهره هینان وک زمان

give tongue, دهست به وهرین کردن (تاجی): وهرین

hold one's tongue, زمانی خو گرتن: قروقه پ کردن

on everybody's tongue, له سهر زمانی هه سووکه سیکه:

on the tip of one's (or the) tongue, له سهر زمانتی:

on the tip of one's (or the) tongue, له سهر زمان بوون

tongue and groove, زمانه و کون (داتاشی): نیوه و می بیه

tongued (tuŋd), adj. زمانتیکی تاییه تی پیویه: (loose -)

tongue-lashing (tuŋ'lash'ŋ), n. [Colloq.] سهر نه شت:

tongue-lashing (tuŋ'lash'ŋ), n. [Colloq.] سهر نه شت کردن.

tongueless (tuŋ'lis), adj. (۱) بیهه زمان: بیهه زمان (۲) لال

tongue-tied (tuŋ'tid'), adj. زمان بیهه تراو: زمان گراو:

tongue twister, دهم بوون نه تلهی ته قیو: زمان چوهوه کیلیه.

tongue twister, ووشه بیهه یا دستموازه بیهی به گران ووتراو (له بهر چوونیه کی دنگه گمانی).

tongue twister, (ب) نمونه: (She sells sea shells by the seashore.)

tonic (ton'ik), adj. (۱) هیزی بخش (دهرمان، خواره مانی).

tonic (ton'ik), adj. (۲) (۱) تاییه تی به ناوازا: (ب) هی توخی و کالی یا پلهی دنگی تابلو.

(ج) [Obs.] تايپىتى بە دەنگى دەنگدەرمەره لە مېشكدا.
 (د) ھېز لەسەر (دەنگناسى). (ت) كۆز (ماسولكە) چىر
n.
 (۱) دەرمانى ھېز: دەرمانى ھېزبەخش.
 (۲) خواردنەرمەي گازاۋى: دەكرىتقە قۇنگا و جنو خواردنەرمەي مەستكەرى
 ترمەه: ۳: يەكەم ئاۋان
 (۴) (b) [Obs.] دەنگ يا تېپى دەنگدەرمەره لە مېشكدا.
 (ب) بېرگەي ھېز لەسەر يا گىراۋ (دەنگناسى).

tonicity (tō-nis'ə-ti), *n.* تەندرووستى
 (۲) كۆزى ناسايى ماسولكە: جىرى ماسولكە (ھەرمەھا "tonus")
tonight (tə-nīt', too-nīt'), *adv. & n.* ئەمىشە: نېمىشە

tonnage (tun'ij), *n.* Also **tunnage**, تەن باج يا كۆمرگى لە كەشتى
 سەنراۋ مەيىتى تەن يا بارەگەي.
 (۲) قورسايى ئەو ئاۋەي كەشتى بە تەن لاي دەپات
 (۳) سەرچەمى تەنى بارى ئىزدراۋ لە ۋولتېك يا بەندەرىكەمە
 (۴) ئارى كەشتى بە تەن (۵) قورسايى بە تەن.

tonneau (tu-nō', tā-nō'), *n.* كورسى ئىراۋەي جۆرە ئوتومبىلىكى
 كۆن

tonometer (tō-nom'ə-tēr), *n.* تۆنۇمەتر: بىئومەرى بەرزى و نۇمى
 ئاۋان: اب: بىئومەرى پەستائى ھەلم. (ج) بىئومەرى پەستۆي خۇزىن و چاۋ.

-tonometric (adj.); tonometry (n.).

tonsil (ton'sl, ton'sil), *n.* ئالۋو
tonsillectomy (ton'sl-ek'tə-mi), *n.* ئالۋو دەرىھان
 (ئەشتەرگەرى)

tonsillitis (ton'sl-l'it, ton'si-l'it), *n.* ئالۋو كوتىز: مەخپى.
tonsillotomy (ton'sl-ot'ə-mi, ton'si-lot'ə-mi), *n.* ئالۋو
 بىزىن (ئەشتەرگەرى): ئالۋو دەرىھان

tonorial (ton-sōr'i-əl, ton-sō'ri-əl), *adj.* ھى سەرتاشو
 سەرتاشى ئەپۋى گالتەۋە

tonsure (ton'shēr), *n.* (۱) سەرتاشىنى كەشىش: بەتايپەتى
 تەپلى سەرى: (۲) سەرتاشران بەم جۆرە. (۳) بەشى تاشراۋى سەر بەم جۆرە.
v.t. تەپلەسەر تاشىن

tonne (ton'tān, ton-tən'), *n.* (۱) بىمەي ھاۋىەشى: جۆرە بىمەيەكە
 چەند كەسپك بەشتار دەپن، كە بەككىيان مرد بەشەكەي دەگمىتتەۋە بۇ
 ھاۋىەشەكەنى ھەتا دوا كەس (۲) بەشتارنى ئەم بىمەي ھاۋىەشىيە.
 (۳) (۱) سەرچەمى ئەم بىمەيە (ب) بەشى ھەرىكە لە بەشتارەكان.

tonus (tō'nəs), *n.* كۆزى ناسايى ماسولكە: جىرى ماسولكە.

too (tō), *adv.* (۱) ھەرمەھا: - بىش: - ش: (He's coming ~).
 (۲) زۆر (لەروۋى خراپىيەۋە): زىاد لە پىۋىست: لە ئەندازە بەدەر:

(He ate ~ much. It is ~ cold, hot, loud, etc.)

(۳) زۆر: نىچكار (He's only ~ willing to be of service.)
 (۴) [Colloq.] ئەين: بىن گومان: ھەر دەپن: ۋابىن: ھەر:

(You will ~ do it! I will ~ go!)

took (took), *past tense of take.*

tool (tōol), *n.* (۱) ئامىز

(knives, saws, hammers, and shovels are ~s.)

(۲) ھۆ: كەرسە (Books are a scholar's ~s.)

(۳) دەسكەلا: كەسپكى بەكار ھىنراۋ لەلايەن كەسپكى ترمەۋ بۇ ئامانچى خۇي.

v.t. (۱) ئامىز بەكار ھىنراۋ: چاك كۆردن يا درووستكۆردن بە ئامىز.
 (۲) ئامىز درووستكۆردن بۇ كارخانەيەك.
 (۳) [British Colloq.] (b) ئوتومبىل لىخۇرىن: لىخۇرىن
 (ب) بە ئوتومبىل بىردن يا گواستەۋە.
 (۴) ئەخشە و تىپ ھەلگەندن لەسەر بەرگى كىتىپ.

v.t. (۱) ئامىز بەكار ھىنراۋ

(۲) [British Colloq.] ئوتومبىل لىخۇرىن: سۋارى ئوتومبىل بونن.

toolbox (tōol'boks), *n.* سەنۋوقى ئامىز سەنۋوقىنى بىجۈكە ئامىزى

دەستى ۋەك چەكۆشۈ چەربەمەرو پلايسى تىن دەخۇرىت

tooling (tōol'ing), *n.* ئامىزكارى: ئىشى بە ئامىز كراۋ.

toolmaker (tōol'māk'er), *n.* ئامىزكارا: ئامىزساز
 ئامىز درووستكەر.

toon (tōon), *n.* (۱) درەختكى ئۈستۈل گەرمەيە دارو تەختكەي سوۋرو
 بۇن خۇشەۋ گولەكەيشى پەنگى ئى دەگىزى: (۲) دارو تەختەي ئەم درەختە

toot (tōot), *v.t.* (۱) ھۆپى ئوتومبىل لىدان: كەرمە لىدان: فېكەلىدان
 (۲) دەنگى ۋەك ھۆپن، كەرمە، يا فېكە لىۋە ھاتن.

ھۆپن لىدان: فوۋ بە كەرمەنادا كۆردن: فېكەلىدان: پەيتا پەيتا ھۆپن لىدان
v.t. دەنگى ھۆپن، فېكە، يا كەرمە: ھۆپن: فېكە.

n.

-tooter (n.).

toot (tōot), *n.* [Colloq.] = spree.

tooth (tōoth), *n.* (۱) ددان

(۲) دەلىنى مشارو زىچىرو گىرو چىنگاۋو پىچكە... ھتد.

(۳) كەرمەزۋى خورادەمەنى: چەز: ھەن: (She has a sweet ~).

(۴) شتى بىرئەدە يا گازگەر.

(۱) دان بۇ كۆردن (ئامىز). (۲) گۈنج گۈنج كۆردنى قەراغى شتىك.
v.t. بەمەكدا چوون (گىزى) لىك گىران.

v.t. پىر چەك.

armed to the teeth, بە ھەموو تۈنەيەكەمە شەركۆردن.

fight tooth and nail, بەرمەنگار: بەرامىز: بەرمە پوۋ.

in the teeth of, خىستەنگار (پاسا).

put teeth in (a law), خۇ كادەمەكۆردن بۇ شتىكى ئاخۇش و گران.

set one's teeth, ددان ئى چىركۆردنەۋە ھەرمەشەلىكۆردن:

show one's teeth, توۋپەيى پىشاندان.
 ددان ئىشە.

toothache (tōoth'āk), *n.* قىچەي ددان.

toothbrush (tōoth'brush), *n.* (۱) داندازا: دانى ھەيە.

toothed (tōotht, tōothd), *adj.* (۲) دانەدار: گۈنج كۆردن.

-toothed (tōotht, tōothd), پاشگۈرگە بەمانا: زەمەيەك يا

جۆرىكى تايپەتى ددانى ھەيە: (big -)
 بىن ددان.

toothless (tōoth'lis), *adj.* دەرمانى ددان.

tooth paste, دان ئاۋن.

toothpick (tōoth'pik), *n.* بۆمەرى ددان: بۇ ددان شتىن بە قىچە.

tooth powder, (۱) خۇش: بەتام.

toothsome (tōoth'səm), *adj.* (۲) چاك: (a ~ offer)

(۳) دالۋىن: جوان و پان و پۆر.

toothy (tōoth'i), *adj.* ددان ۋل: ددان دەرمۇقوۋ

tootle (tōot'l), *v.t.* ھۆپن لىدان بە نەسپايى و پەيتا پەيتا: فېكەلىدان:
 فوۋ بە كەرمەنادا كۆردن

n. ھۆپن: فېكە: دەنگى ھۆپن يا فېكە: ھۆپن يا فېكەلىدان.

toots (toots), *n.* [Slang]. گىيانە.

tootsy (toot'si), *n.* [Slang]. (۱) پىزى مەندال يا خاقەت.

(۲) toots

top (top), *n.* (۱) (l) كاكۆل: گولە: گىنسۋو (ب) كۆزى سەر.

(۲) تەپلەسەر: سەر.

(۳) لوۋتەك: تەۋقەسەر: قوتەك: كەل: سەر: (the ~ of the hill)
 (۴) پۇپە: پۇپ: (the tree ~s)
 (۵) (l) سەر قاپ: قەباغ: سەر. (ب) تەنتە يا سەرى ئوتومبىل.
 (۶) (l) ئەۋپە: بەرترىن بىلە، خال، يا شوۋن: تاف:
 (at the ~ of his voice; the ~ of her career)
 (ب) بەرترىن بىلەۋپە: (He's at the ~ of his profession.)
 (ج) كەسپك كە لە بەرترىن بىلەي پىشەمەكدا بىت.
 (د) ھەلىئەردە: باشتىن بەش يا پارچە: سەرتوۋن: (مەجان):

(the ~ of the crop)

(۷) سەرەتا؛ سەر: (the ~ of the year)

(۸) نە بەشە ئاویتتەيكە كە لە ھەمووی زیاتر زووتر ھەلەدە چیت (کیمی)

adj. بەرزترین؛ سەرۆ؛ لاسەرۆ: (the ~ drawer, shelf, etc.)

v.t. (۱) سەر لابردن. (ب) سەر قرتاندن یا ھەلیاچین؛ لق ویۆپ کردن

(۲) سەر ناتەو: سەر داپۆشین؛ بوون بە سەر قاپ بۆ؛ سەر قاپ بۆ کردن

(۳) گەیشتنە تەوقەسەرەکی (۴) بەسەردا پۆیشتن یا ئێنیربوون

(۵) زیاتر بوون لە؛ بۆر پێدان

(۶) لەپیش ھەمووانەو بوون؛ یەکەم بوون؛ لەسەر و ھەمووانەو بوون:

(He ~ped his class.)

(۷) لە لاسەرۆی تۆپ دان

v.t. (۱) دوا یی پین ھاتن؛ کۆتایی پین ھێنان. (۲) گەیشتنە تەوقەسەر

blow one's top, [Slang]. (۱) زۆر توورەبوون؛ شیتگەریبوون

(۲) شیت بوون

on top, سەرکەوتو؛ لە سەر و مە؛ لە پێش و مە

on top of, (۱) بە تەوقەسەرەکی مە؛ بە پۆی مە

(۲) لەسەر دانیشتوو. (۳) سەر مە؛ زیاد لە

(۴) یەكسەر یا كۆتوپ دوا یی ھەو

(۵) [Colloq.] ناگای لە ھەمووشیتگە؛ مەسەكە لەژێر دەستیا مە؛

شیتگە یی ھەرامۆش نەکردووە: (He is on top of the situation.)

over the top, (۱) بەسەر بەردەمی خەنەق یا سەنگەردا (جەنگ)

(۲) لە ئەندازە یا ژمارە یی دیاریکراو ئێنیربوون

(the) tops, [Slang]. باخترین؛ بەرزترین؛ نایابترین

top off, دوا شت کردن بۆ تەواو کردن بە پێک و پێکی؛ تەواو کردن

top (top), n. مزاج

topaz (tō'paz), n. (۱) تۆپاز؛ گومەری زەردا؛ زەردوویی؛ بەردیکی

بەرخێ زەردە: (۲) پالندە مەکی زۆر بچکۆلە ی پەنگا پەنگی شەمەرکای باشوورە

top billing, (۱) لە سەر و یی لە پێش ھەمووانەو (لە بەلۆنامە یی ناری

ئۆنەری فیلم و شانۆنامە مە): (She got ~)

(۲) لە شوێنیککی زۆر لە بەر چاودا (لە پۆزنامەدا ... ھتد)

top boot, جزمە

topcoat (top'kōt), n. پالغۆی تەنک

top dog, [Colloq.], بە دەسەلاتترین کەسی پێکھراویک یا دەزگایە؛

دەستیا لاترین

top-drawer (top'drōr), adj. بەرزترین (بەلە و پیا، چینی کۆمەل)؛

یەكەم

top-dress (top'dres'), v.t. پەینیز کردن؛ پەین ئێنکردن؛

چەوینیز کردن

top-dressing (top'dres'ing), n. (۱) شتی کراو بە زەوی یا پۆگەو

(پەین، چەو ... ھتد). (۲) پەینیز؛ چەوینیز

tope (tōp), v.t. & v.i. [Archaic], عەرق زۆر خواردنەو

tope (tōp), n. پەرسنگای بوودی گومەن ناسایی

tope (tōp), n. جۆرە کۆسە مەکی بچووک

topee (tō-pē', tō'pē), n. Also topi, کلۆنیک ھیندی بە بۆ بەرھەتاو

topee (tōp'er), n. سەر خۆش؛ کەسکی ھەمیشە سەر مەست

top-flight (top'flit'), adj. [Colloq.], یەكەم؛ باخترین؛ چاکترین؛

نایابترین

top-full, topful (top'fəl'), adj. لایا و لای؛ لایان لای

top-gallant (tə-gal'ənt, top'gal'ənt), adj. (۱) لە لاسەرۆی

ستوونی بە لەم و کەشتی با مە ئایدا

(۲) بەرزترە لە دەور و پێشتەکی (شوورە یی کەشتی)

n. (۱) ستوونی بەرزی بە لەم و کەشتی با مەوان

(۲) [Rare]، لووتکە؛ تەوقەسەر؛ تاف

top hat, شەپقە یی رەشی لوولەکی درێژی ناریشم

top-heavy (top'hev'ī), adj. (۱) سەر قورس؛ بە ناسانی دەکەوت؛

سەرەکی قورستە لە لاخوارووەکی. (۲) لە ئەندازە بەدەر پارەکی خستۆتە کار (کۆمپانیا).

top-hole (top'hōl'), adj. [British Slang]. نەرم یە؛ نایاب؛ زۆر چاک

tophus (tō'fəs), n. (۱) بەلغی کانزایی بە جومگە کەسینکەو کە نەخۆشی جومگە مەیت. (مەرۆھا "chalk-stone")

(۲) بەلغی کانزایی بە ددانەو

tapiary (tō'pi-er'ī), adj. تاپیەتی بە ھەلیاچینی داروورەختو شۆبە یی جوان ئی درووستکردنی

n. (۱) ھەلیاچینی داروورەختو شۆبە یی جوان ئی درووستکردنی

(۲) باخچە مەکی و مە ئیکراو

topic (top'ik), n. (۱) باس (ووتار، بەند، نامیلکە). (۲) باس (گفتوگۆ)

(۳) سەر یاس؛ سەر ووتار

topical (top'ik'l), adj. (۱) ناوچە مەکی؛ تاپیەتی بە ناوچە مەکی

(۲) سەر یاسی؛ سەر ووتاری

(۳) پەنەندی ھەمە بە پوودان و ھەمانی نەم کات و چەرخەو:

(There are a lot of ~ allusions in his novels.)

(۴) ھە چە مەکی تاپیەتی لەش: (a ~ remedy)

top-knot (top'not'), n. (۱) شەرتی گەردا و یی پەری لەسەر کراو

و مە سەر ییچ. (۲) تۆپەلە تووکی تەلغی سەر (و مە ھە کە مەشین)

topless (top'lis), adj. (۱) بێ سەر؛ سەر بەتال

(۲) [Archaic]، زۆر بەر؛ سەرەکی بە چاو نایبێر؛ لە مە بەرزی

(۳) (a ~ dancer) مە مە بە مەرۆ؛ مە مە پووت؛ سەنگ پووت

(ب) سە ماکەری مە مە پووت سە مای تیندا مە کات: (a ~ bar)

toplevel (top'lev'l), adj. بەرزترین (پە، لەسەلات)؛ زۆر بەر؛

(a ~ official) بەلغی؛ تۆز؛ لەخۆ یایی؛ بە کەش و فەش

toploft (top'lōf'ti), adj. [Colloq.], دارکەشتی

یا ستوونی ناو پەست

top minnow, چەند جۆرە ماسی مەکی بچووک نزیکی پووی ناو دەزین و خوار دین دەخۆن ھەندیکیان لەباتی گەرا دانان بەچکە دەکەن

topmost (top'mōst', top'məst), adj. بەرزترین؛ بلندترین؛

لە ھەموو بەرزتر

top-notch (top'notch'), adj. [Colloq.], نەرم یە؛ زۆر چاک؛

نایاب؛ زۆر باش: (a ~ scientist, job, etc.)

-top-notcher (n.), پێشگەرنکە بەمانای؛ ناوچە؛ شوێن؛ چن:

topo- (tə-pō'), Also top-, (topology) (۱) زامای

بەرز و نزمی پووی زەوی؛ پووخساری زەوی زان

topographic (tə-pō'grāf'ik), adj. Also topographical, ھە

نەخەشی شوێنە یی زەوی؛ تاپیەتی بە پووخساری زەوی

-topographically (adv.), تۆپوگرافی: (۱) باسکردنی شوێنیک بە ووردی و پەستی. (ب) پووخساری زەوی (بە دەشت و شاخ و گەرد و پوویار و دۆل و پرد و پێگاویان و شارەو ... ھتد)؛ شوێنە یی زەوی؛ بەرزی و نزمی پووی زەوی (ج) نەخەشەکردنی پووخساری زەوی؛ وێنەگرتنی پووی زەوی. (د) پوویتۆی پووخساری زەوی

topology (tə-pō'l'ō-jī), n. (۱) لیکۆلینەو یی پووخساری زەوی، واتە تۆپوگرافیای شوێنیک. (۲) شوێنە یی پێکەتشی بەشەکانی لەش

(۳) لیکۆلینەو یی وێنە ئەندازە مە کە تاپیە خۆکانی ناگۆی بە گۆرینی شوێنەکی (بیرکاری)

toponym

toponym (top'ə-nim'), *n.* (۱) نامی جن نامی شویں. (۲) نامی که سرچاره و جی ریانی ناسایی گیانه و هرکه درده خات.

toponymy (tə-pon'ə-mi), *n.* (۱) نامی شوینه کانی و ولایتیک یا (۲) نامی شوینه کانی لهش.

-toponymic; toponymical (adj.).

topper (top'ēr), *n.* (۱) نامی ما مرزفی سرقرتیندر. (۲) [Slang] شتیکی چاکتر له همسو نمرانی پیشتر (نوخته، پند).

top hat (tɒp 'hæt), *n.* (۱) پالتوی سوکی ژاننه

topping (top'ɪŋ), *n.* (۱) سر قران، سر لیکردنره (۲) کریم و گویزو شتی تره که درخترته سر کیند و شیرینی: سرکیک.

adj. (۱) زور بهین، بلند، هلکرتوو (۲) [British Colloq.] نمره یک، زور چاک

topple (top'pl), *v.i.* (۱) ~ over: کموتن؛ به لاداهاتن؛ هلگه رانه (۲) له تر در: لار بونهوه؛ به لا و نولادا کموتن؛ شوی بونهوه

v.t. (۱) ~ (to ~ the government): خستن؛ هلگه راندنوه؛ بوخاندن؛ (۲) نایاب؛ زور چاک؛ نمره یک

topsail (top'səl, top'sāl'), *n.* ستورز یا دارکشتی نامهراس

top-secret (top'sē'krɪt), *adj.* زور بهینی

(a ~ memo, directive, operation, etc.)

top sergeant, [Colloq.], بارچاوه تر (سویا)

topsoil (top'sɔɪl), *n.* چینی سر موهی خاک

topsy-turvy (top'sɪ-tɜr'vi), *adv. & adj.* (۱) سر به ره خوار؛ (۲) شیواو؛ تیکجور؛ ناریک و بیگ؛ تیکه لا و پینکه لاو

n. (۱) سر به ره خوار؛ سر به ره وژی (۲) شیواو؛ ناریک و پینکی؛ تیکه لا و پینکه لاوی

toque (tɒk), *n.* چوره ش به فیه کی ژاننه

tor (tɔr), *n.* گردی بهرین

torah, tora (tɔ'rə-tɔ'rɔ), *n.* تورات؛ پرتوکی ناینی جووله کیه

torch (tɔrʃ), *n.* (۱) شاپلینه؛ بلیسه؛ مشعل (۲) بلیسه؛ سرچاوهی پونانکی؛ پونانکی: (the ~ of science) (۳) بلیسه؛ له حیماکاری؛ شاپلیتهی له حیماکاری (۴) flashlight. [British]

carry a (or the) torch for, [Slang]. خوشویستن؛ حمز لیکردن

torchbearer (tɔrʃ'bɛr), *n.* (۱) بلیسه هلگر (۲) ری پونانکه ره؛ پیشره؛ پابه

torchlight (tɔrʃ'laɪt), *n.* بلیسه؛ گری مشعل؛ پونانکی مشعل

torchon lace, جوریکه له نهفتکاری

torch singer, گوزانی بیژی دنداری یا خوشه ویستی

torch song, گوزانی دنداری؛ به تاییهتی که هر له یک لاوه بیت

torchwood (tɔrʃ'wɔd), *n.* (۱) درختسکه داره کهی دگرین به (۲) بلیسه (۳) داری نام درخته

tore (tɔr, tɔr), *alternative past tense of tear.*

torc (tɔr, tɔr), *n. ~ torus.*

torador (tɔr'ɪ-ɔ-dɔr'), *n.* لهسپ سواری شهره گاکری نیسپانی

torero (tɔr-er'ɔ), *n.* شهره گاکری نیسپانی؛ گابازی نیسپانی

tori (tɔr'i, tɔ'rɪ), *plural of torus.*

torment (tɔr'ment, tɔr-ment'), *n.* (۱) نامبری نازاردان (۲) چه رسانهوه؛ چه ساندنوه؛ نازار؛ نازاردان (۳) سرچاوهی نازار و ناخوشی؛ هژی ناخوشی (۴) چه رسانهوه؛ نازاردان؛ سوئی کردن به دلوره (۵) پهست کردن؛ هراسان کردن؛ توشی ناخوشی کردن (۶) [Obs.] وروژاندن

tormentil (tɔr'men-til), *n.* پوهه کینکی خشکی گول زهره (په کهی بؤ درمان و بویه بیسته خوشکردن به کارده مینری)

tormentor (tɔr-men'tɛr), *n. Also tormenter.* (۱) نازاردان

torsion

چوسینه موه. (۲) پهره (شانق) (۳) پهردهی دهنگی (فيلم)

torn (tɔm, tɔm), *alternative past participle of tear.*

tornado (tɔr-nā'dɔ), *n.* تۆرناو؛ گرده لوری بهین؛ کیزه لوری یا کیزه پای زور قایم

-tornadic (adj.).

toroid (tɔ'roɪd), *n.* پوری ماریچی (شاندزه)

torose (tɔ'rɔs, tɔ-rɔs'), *adj.* (۱) نارسا؛ درمیوقی؛ همگرو (۲) لوله کی و بهین بهین درمیوقی (پوهه کتاسی)؛ لوله کی و گردار

torpedo (tɔr-pɛ'dɔ), *n.* electric ray (۱) تۆپیدو؛ بومیایه کی اریژ کولهی زلی خوماویزه ددری به کشتی دوزمند له ژورد ماری و فوکه ره (۲) مین یا بومیای ژیرناو (۳) تهمه سنی یک یا دهمه قانیکه دته قیتوره که ددری به شویتیکی په قده (۴) تهره قیه که دخرتته سر هلی ناسن شمه مند فخر دمیته قیتوره بؤ ووریا کردنوهی دستهی کارگه رانی شمه مند فخره که (۵) تهمه منی به کاره یژراو له بیی نمرت هلکندند (۶) [Slang]؛ پیاوکوژ؛ پش کوژ؛ پاسوانی پیاوکوژ (۷) تۆپیدو؛ تیکرتن؛ تیک شاندن یا نوم کردن کشتی به تۆپیدو

v.t. (۱) تیکدان؛ پوج کردنوه: (He ~ed our plan.) (۲) بهلمی تۆپیدو؛ بهلمی تیکری خیرای بچوکه بؤ هیرش

torpedo boat, به بومیای تۆپیدو

torpedo-boat destroyer, کشتی جهنگی تیکشکنتری بهلمی

torpedo bomber, تۆپیدو؛ تیکشکنتر یا ویزانگری بهلمی تۆپیدو

torpedo plane ("torpedo plane"), هیروما

torpedo tube, چوبی تۆپیدو؛ بومیای تۆپیدو؛ لویه دهماوژری

torpid (tɔr'pɪd), *adj.* (۱) سب (مارو همدی گیانهوهی تر به زستان)؛ (۲) سست؛ خاو؛ بن تین

torpidity (n.); torpidly (adv.); torpidness (n.).

torpor (tɔr'pɛr), *n.* (۱) سب؛ جووله بی بران؛ کاسی (۲) سستی؛ خاوی؛ بن تینی

torporific (tɔr'pɛ-rɪf'ɪk), *adj.* سپکرا؛ کاسکر

torquate (tɔr'kwāt), *adj.* خالو میلدار (که و بانددهی تر)؛ مل دهوره دراو به هلی پنگا و رنگ

torque (tɔrk), *n.* (۱) هلو انیک کانهی با دروه (نلمانی و فهره نسی به کان له کوندا ره که ملوانه له ملیان دگره) (۲) هیزی باندور یا خولینه موه (فیزیا)

torques (tɔr'kwɛz), *n.* خالو میل (که و گیانهوهی تر)؛ هلی پهر یا توکی پنگا و رنگی دهری ملی بالنده و گیانهوه

torrent (tɔr'ɔnt, tɔr'ɔnt), *n.* (۱) خوراو؛ لاوی به خور؛ لیزماو؛ (۲) لیشاو؛ لااو (مجان) (۳) لیزمه باران؛ شسته باران؛ لیزمه؛ په مینله

adj. [Rare]. خورا به خور

torrential (tɔ-ren'shəl, to-ren'shəl), *adj.* (۱) لیزمه؛ لیزمیی؛ (۲) لیشاوی؛ لیزماوی؛ زور به میژو توندوتیز؛ به خور (۳) له نمنجاسی لیزمه باران موه

-torrentially (adv.).

torrid (tɔr'id, tɔr'id), *adj.* (۱) هلگرچا؛ هلگرچا و (به گرمی)؛ (۲) زور گرم؛ هلگرچا و کینتر؛ زور به تین (۳) به جوش؛ بسوز؛ (a ~ love affair)

-torridity (n.); torridly (adv.); torridness (n.).

torsade (tɔr-sād'), *n.* شریتی بادرویی شه یقه پزین موه؛ کیزو گولنگی شه یقه

torsion (tɔr'shən), *n.* (۱) بادان (به تاییهتی سر شتیله و بانددهی

(۳) لهپر سمر خستیا به پشتدا یا راتکا کادن؛ لهپر سمر کیشانهوه بؤ دواوه:
(The horse ~ed its head.)

(۴) ووروژاندن؛ پاره شاندن؛ خستنه جموجول.

(۵) دان به زهویدا؛ فریدانه سمر زهوی.

(۶) شیروخخت کردن؛ تهر ووشکی کردن.

(۷) تیکه هلدان (زه لاتنه)؛ تیکه لاکردن؛ تیکدان: (to - the salad).

(۸) [Colloq.] باسکردن؛ هینان و بردن.

v.l. (۱) لاره لاکردن به توندی؛ بهم دیو و بهو دیودا کهوتن به توندی؛ پاره شان.

(۲) تپا و تل کردن؛ تلانهوه؛ هم دیو و هم دیو کردن:

(I ~ed in my sleep all night long.)

(۳) شیروخخت کردن.

n. (۱) راتکان یا کیشانه دواوهی سمر لهپر (ناسپ، مژده):

(a ~ of the head)

(۲) دوبره ختی؛ شیروخخت؛ تهر ووشکی.

(۳) هاوهی شت هاویشتن؛ دوری شت هلدان یا فریدان.

toss down, به کسمر هلقو پاندن؛ به یک قوم هلقو پاندن

toss off, (۱) به پهله و لاسمیرایی کردن (نووسین، کار... هتد).

(۲) به یک قوم هلقو پاندن

toss up, شیروخخت کردن؛ تهر ووشکی کردن.

tossup (tòs'pòt', tòs'pòt'), n. عمرق زور خورهوه؛

همیشه سمرخوش.

toss-up (tòs'up', tòs'up'), n. (۱) شیروخخت کردن؛

تهر ووشکی کردن. (۲) دوبره ختی؛ هاتونه هات.

tost (tòst, tòst), obsolete or poetic past tense and p.p. of-
toss.

tot (tòt), n. (۱) نهخت؛ قوز؛ نهختال. (۲) مدالی بچووه؛ مدال.

(British Dial.) پینکی بچووه (خوارندهوهی مستکمی).

tot (tòt), v.l. [British Colloq.], (~ up), کۆکردنوه (ژماره)؛

سمرجهم کردن.

total (tòt'ál), adj. (۱) سمرجهم؛ همووه.

(۲) تمواو؛ سمریاک؛ سمرپا: (a - loss).

n. همووی؛ گشتی؛ سمرجهم

v.l. (۱) کۆکردنوه (ژماره)؛ گردکردنوه؛ سمرجهم دۆزیدنوه.

(۲) گردنه نهونده؛ سمرجهم نهونده بوون.

(۳) [Slang], تیک و پینکان (نوتومیل)؛ همووی شاندن یا تیکشاندن.

(She -led her car in the accident.)

v.l. گردنه نهونده؛ سمرجهم نهونده بوون.

totalitarian (tò'al-a-tàr'i-àn), adj. پژیعی؛ یک حیزبی؛

دیکتاتوری؛ زۆرداری.

n. دیکتاتور؛ دیکتاتوری؛ خوار؛ زۆردار؛ لایمگری؛ پژیعی؛ یک حیزبی

totalitarianism (tò'tal-a-tàr'i-àn-iz'm), n. پژیعی که یک

حیزب یا یک کس دست به سمر همووشینکا دگرئ؛

یروپاوهری؛ پژیعی و هفا؛ دیکتاتوری.

totality (tò'tal-a-ti), n. (۱) همووی؛ گشتیتی؛ سمرجهمی؛

سمریاکی (۲) سمرجهم؛ همووی؛ گشت

همووی؛ پینکوه؛ به گشتی؛ به تیکر.

in totality, ژمیرهر؛ مهکنهی ژماردن

totalizator (tò't'ál-a-zà'tèr), n. (به تاییهتی هی پارهی بروهی گرووی غارغاریتی ناسپ).

totalize (tò't'ál-iz'), v.l. کۆکردنوه (ژماره)؛ گردکردنوه؛

سمرجهم وهرگرتن

-totalizer (n.).

totally (tò't'ál-i), adv. به تمواوی؛ همووی؛ سمرپا؛ به جاریک

tote (tòt), v.l. [Colloq.], (۱) به کۆل هلقرتن؛ به کۆل بردن؛

گواستنوه؛ به کیش کردن (۲) تهنک له شان کردن؛ چک هلقرتن

n. [Colloq.], (۱) به کۆل گواستنوه؛ به کۆل بردن؛ به کیش کردن.

سمرمهکی تری؛ لورلدان؛ پیچدان. (ب) لورول خواردن؛ پیچ خواردن؛ یا خواردن.
(۲) خاوبونهوه یا راستبوونهوهی تلی یا دراو دواوی بهره لاکردنی.

-torsional (adj.).

torsion balance, پیوهری برتهی کارها (لمعی) پیچ خواردن تهل
بچکولهوه)

torso (tòr'sò), n. (۱) بهیکه کی قدی مژده بین سمر بال؛ بهیکه کی
لهشی مژده له پشتینه بهرمو زور (به تاییهتی بهین سمر بالو به پووشی).

(۲) قدی مژده؛ لهشی مژده له پشتینه بهرمو زور

(۳) کاری ناتمواو؛ نیچی به نیومچلی به جینپیلراو (بهیکه مراثی، نووسین).

tort (tòrt), n. زمان لیکه نینکی دهسه نقتست یا رینکمرت له نارپانگور
سامانی کسبیک یا له کسهکه خوی که ده توارین برین به دادگا.

torte (tòrt), n. جۆرنیک له کیک.

torticollis (tòr'ti-kòl'is), n. مل کیری (نه خوشی)؛ مل خواروی.

tortile (tòr't'íl, tòr't'íl), adj. لورول؛ پیچاویچ؛ مارپیچی؛ باخواردوو.

tortilla (tòr-tè'yä), n. قۆرتیا؛ نانی مهکسیکی

tortious (tòr'shäs), adj. زیانی؛ تاسهتی به زیان.

(ووشهی "tort" بیینه).

tortoise (tòr'tas), n. کیسن؛ رقه

tortoise beetle, قالدونهی کیسنی؛ قالدونهی که له کیسن دهچن

tortoise-shell (tòr'tas-shel'), adj. (۱) له قهینکی کیسن

لوروستکار. (۲) رهنکه کی له هی قهلفانی پشتی رقه دهچن.

tortoise shell, (۱) قهینکی کیسن؛ قاوغ یا قهلفانی کیسن.

tortoise-shell butterfly, (۲) پیوهری کی خاله رهنکی له هی

قهینکی کیسن دهچن.

tortuosity (tòr'chò-òs'ä-ti), n. (۱) خواروچیچی؛ پیچاویچی؛

چموتی (۲) پیچ

tortuous (tòr'chò-òs), adj. (۱) خواروچیچی؛ پیچاویچی؛

ناریک (۲) چهرت؛ فیقبار؛ فیقوی؛ پیچاویچاندار.

-tortuously (adv.); tortuousness (n.).

torture (tòr'chër), n. (۱) چهرسانهوه؛ نازاردان؛ نازار چهشتی.

(۲) شیوهی نازاردان یا چهرسانهوه.

(۳) نازار؛ نهشکمنجه؛ ناخوشی؛ نچگار زور.

(۴) هوی نازار. چهرسانهوه، یا نهشکمنجه.

(۵) [Rare]. شیوان؛ گۆران؛ ابدان؛ تیکچوون.

v.l. (۱) چهرسانهوه؛ نازاردان؛ سوئ کردن به دلوه؛ نهشکمنجه دان.

(۲) شیواندر (ما)؛ گۆرین؛ تیکدان.

-torturer (n.).

torturous (tòr'chër-òs), adj. به نازار؛ چهرسینهروهوه؛

زور ناخوش؛ به نهشکمنجه.

-tortuously (adv.).

torus (tòr'əs, tòr'təs), n. (۱) نهختی؛ قۆزی نیویاننهیی؛ بنی پایه

(خانوسازی). (۲) چوکنه نیسقانی سمرخچ (تویکاری)؛ ناوساوییمکی قۆز یا

سمرخچ. (۳) نهختی گول. (۴) پوی خچ (نمدازه).

Tory (tòr'i, tò'r'i), n. (۱) جهتو؛ تالانکمری؛ نیرلندی سدهی

حمله. (ب) نیرلندی جهکداری؛ پاشایهتی خوارنی سدهی حمله.

(۲) تۆری؛ نهنداسی؛ حیزبی؛ کۆنه پهرستی؛ نینگلیزی

(۳) نهمریکی سمر به نینگلیز له کاشی شوپشی؛ بزگاری؛ نهمریکادا.

(۴) [-i]. کۆنه پهرست؛ کسه سیککی؛ کۆنه پهرست.

adj.

Toryism (tòr'i-iz'm, tò'r'i-iz'm), n. بیرو بروا؛ رینانور نهریتی؛
کۆنه پهرستان.

toss (tòs, tòs), v.l. (۱) خستن بهم دیو و بهو دیودا؛ هینان و بردن؛

لاره لورال پین کردن؛ پاره شاندن: (The waves -ed the boat).

(۲) هاویشر؛ هلدان؛ فریدان؛ تووردان.

(۲۵) هەست جوولاندن: كارتىنگەرن: دل پاكىشان.

(۲۶) وورپوۋاشدن: پەستىكرەن: زىركەرن.

(۲۷) [Slang], داۋاي پارە يا قەرز ئى كەرن و وەرگرتى.

(۲۸) بەركەوتن (ئەندازە): ئىدان.

v.i. (۱) دەست خىستەنە سەر (ئەخۇشلىك لەلايەن كەسىنكى پىرۇزەمە بۇ چاكيونەمە). (۲) بەركەوتن: ئىدان: لىكەوتن. (۳) بەركەوتن (ئەندازە).

n. (۱) (۲) دەست تىۋەدان: دەست ئىدان: بە ئاستەم دەست پىدان: دەست ئىدراڭ. (ب) بە ئاستەم فلچە بەركەوتن (وئىنەكەشەن).

(۲) ھەستى دەست ئىدان: ھەستى بەركەوتن. (۳) ھەست.

(۴) (۱) ھەستى گۆزىن لە ئەنجامى دەست ئىداندا.

(ب) گۆزىنكى كەم لە تاپلۇ، وئىنە، يا چىرۇكىندا.

(۵) (۱) ئەختى: تۆزۈك: تۇسقالىك:

(a ~ of salt in the food; a ~ of madness)

(ب) ئەختىك (ئەخۇشى): تۆزۈك: (a ~ of fever, the flu, etc.)

(۶) (۱) سەنگى مەكە. (ووشى "touchstone" بىيەنە).

(ب) چۆنكى زۇر يا زىۋى تاقىكراۋە.

(ج) دەمغە يا نىشانەنى لە زىۋو زىۋو دراي پاش تاقىكردنەمەيان.

(۷) (۱) داۋاي پارە، قەرز، يا بەخشىش كەرن.

(ب) پارە، قەرز، بەخشىشى وەرگراۋ بەم جۆرە.

(۸) (۱) شىۋەى پىدان ئىدائى كەسىنكى: (a light ~).

(ب) شىۋەى ئىدراڭى پىدان: (a piano with a heavy ~).

in touch with, پەيوەندى لەگەل بون: ئاگا ئى بون.

out of touch with, پەيوەندى لەگەل نەبون: ئاگا ئى نەبون.

touch at, (۱) بە پاستى و تاۋاي دەمرىن. (۲) تەقاندن: ئاگرەن.

touch off, (۲) بەرپاكرەن: تەقاندنەمە.

(The unfair policy touched off big demonstrations.)

(۱) بەركەوتن: لىكەوتن: زۇر لىۋە تىزىك بونەمە. (touch on (or upon),

(۲) پەيوەندى پىۋە بون.

(۳) ئاۋىردن: ئاۋەشەن: بە سەرىن پىۋە باسكەرن.

touch up, (۱) ھەست جوولاندن (بە دەست ئىدان): ھاندان: بىزۋاندن.

(۲) چاك كەرن بە دەستكارى كەرن: رىك وپىك كەرن (بە بۇيەى تر ئىدان)

(to touch up a painting)

(۱) پەلە: بە پەلە: لاسەرلايى: (touch-and-go (tuch'en-gō), adj.

پەلەپروۋى، (۲) پۇلە مەترسى ھات نەھات: دوۋەختى.

touch and go, (۱) كارىنكى پەلە يا لاسەرلايى.

(۲) بارۋەخىنكى پۇلە مەترسى يا دوۋەختى.

touch down, نىشتەنەمە (پۇكە، كەشتى ھەرىي).

touchdown (tuch'doun), n. (۱) گۆل كەرن (فوتبولنى ئەمەرىكى).

گۆل. (۲) نىشتەنەمە (پۇكە، كەشتى ھەرىي).

(۳) كاتى نىشتەنەمە.

touched (tucht), adj. (۱) ھەست جوولان: كارىنگراۋ.

(۲) سەرى ئى داۋە: شىتۆكە: تىنگچۈ.

touch football, فوتبولنى دەست: يارىپەكى فوتبولنى ئەمەرىكىيە.

بە دەست دەكرى.

touchhole (tuch'höl), n. كوشى ئاگرەن (چەكى ئاگرىن و تۇپى كۇن).

touching (tuch'in), adj. ھەست جوولان: كارىنگەر.

(a ~ story, scene, etc.)

n. (۱) دەست لىۋەدان: دەست ئىدان.

(۲) ھەستى دەست ئىدان: ھەستى بەركەوتن.

prep. [Archaic], دەرىپارە: لە بابەت: لە پىۋەى: سەبارەت بە.

touch-me-not (tuch'mi-not), n. چەند جۆرە پوۋەكىن ئەگەر.

بە گەيوى دەست لە كەلوۋى تۆۋە كائىيان بەرىت دەتەقەنەمە.

touchstone (tuch'stön), n. (۱) سەنگى مەكە: بەردىكى رەشە.

(۳) بارا: كۆل

tote (töt), n. [Colloq.], = totalizator.

tote bag, [Colloq.], جانتاي دەستى ئەختى گەرە

totem (töt'əm), n. (۱) تۆتەمە گىئاندىك يا پوۋەكىكە يا شىنكى تەمە

كە ھەر خىن و ھۆزىكى ھىندى ئەمەرىكايى دەيان كەرد بە دروشى خۇيان.

گواپە نە بىچىنەدا خۇزم (۲) وئىنەى ئەم دروشمە.

(۳) چەند خۇل يا ھۆزىكە كە ھەمان دروشمىان بۇ خۇيان ھەلپۇردىن.

(۴) دروشىنكى پىرۇز

-totemic (adj.).

totemism (töt'əm-iz'm), n. (۱) بون بون بە "تۆتەم" و پەيوەندى.

خۇلاپەتى سەرىي "تۆتەم" ھەم (ووشى پىشۋو بىيەنە). (۲) جياكرەنەمەى

خۇياز و خۇل و ھۆز بەگۆزىرەى ئەم "تۆتەم" ھى كە دروشمىانە

(۳) زىيان و پىنچىكى كۆمەلەپەتى لەسەر "تۆتەم" دائىراۋ

-totemist (n.); totemistic (adj.).

totem pole, (۱) ستونى تۆتەمى: ستونىكە ھىندىيەكانى ئەمەرىكا

دروشمى: تۆتەم "ى خۇلەكەيان لەسەر ھەلدەكەند و لەبەردەمى مالەكانىئاندا

دايان دەجەقاند (۲) [Slang], پەلەپاىپە: بەرۋو نىمى پەلەپاىپە:

گەرەمە بچووكى. (He is the lowest man on the ~.)

totipalmate (töt'ti-pal'māt), adj. پەنجە ئەندراۋ (۱) ھەم مەراۋى

قان: پەنجەكانى پىرى ھەمەو بە پەردە لىنگەران

n.

بالندەى پەنجە ئەندراۋ

-totipalmation (n.).

totter (tot'er), v.i. (۱) (۲) بەم لاۋ نەولادا كەوتن: لارەولار كەرن

(ب) نىزىكى كەوتن بون: شلۇق بون: نىزىكى پوۋخان: (a ~ing empire).

(۳) لەتەردان: بە لارەولار پۇشەن. (۴) دوۋەلى كەرن: پاراپى كەرن.

n.

لەتەردان

tottering (tot'er-ŭ), adj. (۱) (۲) بەرپوۋت: خەرىكە دەپوۋخى:

(a ~ building)

(ب) لەرۋك: لەتراۋى

(۳) شلۇق: نىزىكى روۋخانە (a ~ regime)

tottery (tot'er-i), adj. شلۇق: لەرۋك.

toucan (tō'kan, too-kän', tō'kan), n. توكان ئالندەپەكى

پەنگاۋرەنگى دەنوۋك زل و ئوشقاۋەى ئارچە گەرمەكانى ئەمەرىكايە.

touch (tuch), v.t. (۱) دەست ئىدان: دەست تىۋەدان: بە دەست ھەست

پىن كەرن (۲) ئىدائى دوۋ شت لە پەكتى.

(۳) دەست خىستەنە سەر (ئەخۇشلىك لەلايەن كەسىنكى پىرۇزەمە بۇ چاكيونەمە).

(۴) بەركەوتن: لىكەوتن: ئىدان

(۵) سەۋور لىنگان: لىنگان: سەۋور پىنكەۋەبون

(۶) نە ئەسپايى ئىدان يا پىياكىشان.

(۷) كارىنگەرن: لاپردن (Water won't ~ these grease spots.)

(۸) ئەختىك زىيان ئىدان (Frost ~ed the plants.)

(۹) تاقىكردنەمە بە سەنگى مەكە (زىۋ و زىۋ)

(۱۰) نىشانەكردى زىۋو زىۋو تاقىكراۋە (۱۱) ئامبىرى مۇسقىا ئىدان.

(۱۲) وئىنەكەشەن يا دەستكارى كەرن (بە فلچە يا پىنچوس).

(۱۳) رەنگ كەرن (۱۴) رەستان بۇ ماۋەپەك (كەشتى لە بەندەردا).

(۱۵) دەستكارى كەرن: لاقەردن: دەست تىۋەدان: توخن كەوتن.

(۱۶) بە خرابى دەستكارى كەرن يا بەكارھىنان: زىيان پىن گىماندن.

(۱۷) چەشتن: دەست تىۋەدان (He didn't ~ his supper.)

(۱۸) گەشتن: خۇل ئىدان

(۱۹) شان لە شان دان: ھاۋقايى كەرن (My cooking can't ~ yours.)

(۲۰) ئى سەندن: بون (۲۱) ئاۋىردن: باسكەرن بەسەرىنپى.

(۲۲) پەيوەندى پىۋەبون: كارىنگەرن: (a subject that ~es us all)

(۲۳) ئەختىك خۇو رەۋشت خراب كەرن

(۲۴) نەختىك مېشك تىنگان يا شىت كەرن: سەر ئىدان:

(~ed in the head)

زیر روی پین ناخی دکوریتوره. (۲) تاقیکردنوره؛ پیوانه پووشو
touchwood (tuch'wood'), n.
touchy (tuch'i), adj. (۱) تورده وتیز؛ تهنکه چیکلته؛ دن ناسله
تۆینوک (۲) زوو ختوکهی دیت (تهندمی لهش).
(۳) پر مترسی؛ هات ونه هات؛ دووبهفتی: (a ~ situation).
(ب) ناسک (باس): (a ~ subject).
(۴) زوگرگر

-touchily (adv.); touchiness (n.).
tough (tuf), adj. (۱) جبر؛ یتهو؛ قایم.
(۲) کال وکچ؛ نهبرژاو؛ نهکولار؛ جبر: (meat ~).
(۳) لینج
(۴) تۆکمه به کبکش؛ نازا؛ به کار؛ به جهرگ؛ نهبرد؛ چاونه تیس؛ نهبرد.
(۵) سهرسهخت؛ کلههرقی؛ قیرسیجه
(۶) (ا) بر شهرانی. (ب) توندوتیز؛ به زهر؛ رهق.
(۷) فورس؛ گران؛ سهخت؛ دژوار؛ ناخوش: (a ~ job, life, etc.).
(۸) سهخت؛ ناخوش: (a ~ winter).
(۹) توندوتیز (a ~ fight).
شداوه؛ کسبکی دیو شهرانی؛ شلاتی.

n.
-toughly (adv.); toughness (n.).
toughen (tuf'n), v.t. پنهوکردن؛ جبرکردن؛ رهق کردن؛
به جهرگ کردن؛ به میزترکردن.
v.t. پنهوورن؛ جبربوونهوه؛ رهق بوون؛ چاو نهترسان؛ توندوتیز بوون.
toughie, toughy (tuf'i), n. (۱) کسبکی دیو یا شهرانی
(۲) گبروگرقتیکی سهخت.
tough-minded (tuf-min'did), adj. نهبرد؛ نازا؛ دلی ناله زین؛
شوین خهبال نهکوتوو.

-tough-mindedly (adv.); tough-mindedness (n.).
toupee (tōō-pā', tōō-pē'), n. بازیکه؛ قرئی دهستکرد؛ کلوقن
tour (toor, tōōr), n. (۱) شهت (کارگه)؛ نوره (کای).
(۲) مودهی کارکردن له شوینیکدا (به تاییهتی سهربان و نهفسم).
(۳) گهشت؛ به تاییهتی به کومه لو سهران له شوینی میژووویی و خوشو
ناردار؛ گهران. ۱. کومه له گهشتیاری ودها پینکوره.
(۵) گهرانکی کورت به شوینیکدا؛ بیاهگه ران.
(He gave his guests a ~ of the house.)
(۶) گهشت یا گهرانی تیپیکی شانزگهری (بۆ پینشکمش کردنی شانزنامه له
چهند شار یا ولانیکدا)
v.t. گهشت کردن؛ گهران؛ چوون بۆ گهشت.
v.t. (۱) گهشت کردن؛ پیندا گهران.
(۲) تیپی شانزگهری گهرانن به شاراند.
له گهرانه؛ چووه بۆ گهشت

on tour,
touraco (tōō'rā-kō'), n. Also turaco. باننده یهکی رهسگاره نگی
ناوچه گهرمه کانی نهفرقیابه (له توخمی په پیوه).
tourbillion (toor-bil'yan), n. (۱) گیزه لوک
(ب) گیزاوا؛ گرداو. (۲) فیشهکه شته یهکه به پینج پینج دهچن به ناساندن.
tour de force (tōōr' də fōrs'), [Fr.]. کاریکی زیره کانه و نازایانه؛
شاکار؛ کاریکی اینهاتووانه و بلیمه تانه و به توانایانه.
touring car, نوتومبیلی گهشت؛ نوتومبیلیکی کون باوی سهریه تانه
جنی پینج تا شش کسمی تیدا ده بیتهوه.
tourism (toor'iz'm, tōōr'iz'm), n. گهشت وگوزار؛ گهشتیاری؛
گهران

tourist (toor'ist, tōōr'ist), n. گهشتیار؛ گهریده؛ گهشتهوه.
adj. (۱) گهشتهوه ری؛ هی گهشتیار.
(۲) گهشتیاری؛ هه رزان (بلیتی هوی هاتوچن)
tourist class, پلهی گهشتهوه ری (له شهمنده فهره کشتی و فریکدا).
tourmaline (toor'mā-lin, tōōr'mā-lēn), n. تورمالین

بهرینگی نیمچه به ترخی ههمه پرتکه.
tournament (toor'nə-mənt, tūr'nə-mənt), n. (۱) پهبازینی
تهسپ سوارانی سهدی ناوه پراست؛ ملاملوی تهسپ سوار به رهوه.
(۲) پهبازیکری وهریش؛ زنجیره پهبازیکری یا بۆ بۆ پهبازینی نوتوان وهریشکاران
tourney (toor'ni, tūr'ni), n. = tournament.
v.t. پهبازین کردن؛ به شداری بوون له پهبازیکری یا بۆ بۆ پهبازیکری.
tourniquet (toor'ni-ke't, tūr'ni-kā'), n. دهماویه ست
(بۆ خوین و هستان)؛ دهماویه ست.

tousle (tou'z'l), v.t. Also touzle, قرز بکردن؛ قرز تینکدان
قرئی بژو دانه مینراو؛ قرز تینکچوو.
n. [Colloq.] به بین شهرمانه گهران بۆ کیریاری یا
دهنگ له هه لیزاردن.
(۲) [Slang] سووسه کردن دهریاری تهسپی غارغارین (بۆ گرهو بردنوه).
(ب) سووسه فرۆشتن دهریاری تهسپی غارغارین (بۆ گرهو بردنوه).
(۱) [Colloq.] بیاهمندان؛ به شان و بالدا همدان؛
(He was ~ed as the most brilliant military leader.)
(۲) [Slang] سووسه کردن دهریاری تهسپی غارغارین (بۆ گرهو بردنوه).
(ب) سووسه فرۆشتن دهریاری تهسپی غارغارین (بۆ گرهو بردنوه).
n. کسبیکه سووسه دهکات و دهفرۆشتن دهریاری تهسپی غارغارین
(بۆ گرهو بردنوه).

-touter (n.).
tout à fait (tōō'tā'fē'), [Fr.]. به تهوایی؛ ههمووی
tout le monde (tōō'lə'mōnd'), [Fr.]. ههموو کسم؛
ههموو جیهان؛ گشت کسم.

touzle (tou'z'l), n. & v.t. tousle.
tovarisch (tō-vār'ish), n. هاوری (نازناوی شیوعی).
tow (tō), v.t. راکیشان (به زنجیر یا گورس)؛ راکیشان به دوی خودا؛
(to ~ a damaged ship into port; to ~ a car)
n. (۱) راکیشان؛ راکیشان؛ راکیشان به دوی خودا.
(۲) شتی راکیشراو (نوتومبیل یا کشتی پیک کهوتوو).
towline (۳)
(۱) راکیشترت؛ خهریکه راکیشترت.
(۲) له دواویه؛ به دواویه تی. (۳) لیزر و کینف یا سهریه رشتیدیه.

in tow,
tow (tō), n. ریشانی بین کمنکی کمتان و گوش.
adj. هی هم جزیره ریشاله.
towage (to'ij), n. (۱) راکیشان؛ راکیشران (۲) قرئی راکیشان.
toward (tōrd, tō'ērd), prep. (۱) به رهو؛ پوهو؛ به رهو بوو.
(۲) بۆ شو و به بهسته؛ به رهو شو و به بهسته؛ به رهو؛
(efforts ~ a peaceful settlement; steps ~ peace)

(۲) بهرامهر به؛ دهریاری: (her attitude ~ me).
(۴) نزیک (کات)؛ دهمو: (They left ~ four o'clock).
(۵) بۆ به نیازی؛ به تمامای: (They are saving ~ a new car).
adj. Also towards, [Archaic or Rare]. بهات؛ بهات؛ باش؛ له یار. (۱)
(۲) نامادهیه بۆ فیربوون؛ هیوای ئی دهکرئ.
(۳) گوئی رایله؛ ملکهج. (۴) نزیک (پوودان)؛ خهریکه پوودات یا بیئت.
(۵) خهریکه بکرتت.

towardly (tōrd'li, tō'ērd-li), adj. [Arch. or Rare]. بهات؛
بهات؛ باش؛ له یار. (۲) گوئی رایله؛ ملکهج؛ دهستمز.
(۳) هیوای فیربوونی ئی دهکرئ.

-towardliness (n.).
towards (tōrdz, tō'ērdz), prep. toward.
towboat (tō'bōt'), n. = tugboat.
towel (tou'wl, toul), n. خاوی.
v.t. به خاوی روشک کردنوه.
toweling, towelling (tou'wɪŋ, tou'wl-ɪŋ), n. قوماشی خاوی.

trabecula

(بمغزی نهخوشی نهاندایکی لمشوره).

toxemic (tok-sē'mik, tok-sem'ik), adj. (۱) تابیبهتی به خوین

ژهراوی بوون (بمغزی نهخوشی نهاندایکی لمشوره). (۲) خوین ژهراوی

toxic (tok'sik), adj. (۱) تابیبهتی به ژهر؛ ژهری

(۲) ژهرین؛ ژهراوی؛ ژهرین

toxicant (tok'si-kənt), adj. ژهرین؛ ژهراوی؛ ژهرین
ژهر؛ ژهر.

toxication (tok'si-kā'shən), n. ژهراوی کردن؛ ژهر نیدن؛
ژهرانخورد بوون.

toxicity (tok-sis'ə-ti), n. ژهریتی؛ پلهی ژهریتی؛ ژهرایتی.
پیشگریکه بهمانای: toxico- (tok'si-kō, tok'si-kə), Also toxic-
ژهر: (toxicogenic).

toxicogenic (tok'si-kō-jen'ik), adj. (۱) له مادههکی ژهریتومه
پیدابوره. (۲) ژهرهدردم؛ مادهی ژهرین لای پیدابور.

-toxicological (adj.).

toxicology (tok'si-kol'ə-ji), n. ژهرناسی؛ زانیاری ژهرو
ژهراوی بوون؛ چارهکردنی.

-toxicological (adj.).

toxicologist (tok'si-kol'ə-jist), n. ژهرناس؛ زانی ژهر.

toxicosis (tok'si-kō'sis), n. ژهراوی بوون؛ ژهرانخورد بوون؛
ژهر نیدن.

toxin (tok'sin), n. توکسین؛ (۱) ژهریکه له بهکترای نهخوشی پوره
له لمشا پیدایه دهیت. (ب) ژهری گیاندار (وهک مار).

toxin-antitoxin (tok'sin-an'ti-tok'sin), n. ژهرو دره ژهر؛
دگریتنه لهسهوه بۆ پاراستنی له نهخوشی بهتابیبهتی ومناق.

toxine (tok'sin, tok'sēn), n. = toxin.

toxiphobia (tok'si-fō'bi-ə), n. ترسی ژهرانخورد بوون؛
ترسی ژهر نیدن.

toxoid (tok'soid), n. توکسوید؛ ژهریکی بین هیز کراوه به مادهی
کیمیایی دگریتنه لهسهوه بۆ پاراستنی له نهخوشی.

toxophilite (tok-sɒf'ɪ-lɪt), n. تیرهوان؛ تیرهوانی؛ تیرهوانچی؛
تیرهوانچیان.

-toxophilite (adj.); toxophily (n.).

toxoplasmosis (tok'sō-plaz-mō'sis), n. نهخوشی پیکه
توشی کونهناسی هسهته دهماری مرؤة (بهتابیبهتی مندالی سار) و هروما

سگ و پیشله و گیاندار شپردی تر دهیت.

toy (toi), n. (۱) دستبازی؛ جاویشقانی. (ب) یاری؛ گمه.

(۲) شتیکی هیچ وپوچ یا بی نرخ.

(۳) زپوزنگیانه؛ شتی پازینههوهی همرانیهما.

(۴) بووکشوشه.

(۵) گمسیک، گیانومرنک، یا شتیکی بچوک (بهتابیبهتی سگ).

(۶) [Obs. or Rare] سهرینج یا سهرپوشی زنی سکوتلهندی.

(۱) بووکشوشهیی؛ وهک بووکشوشه.

adj. (۲) هی یاری: (a ~ gun).

v.i. (~ with), یاری پهن کردن:

(to ~ with someone's feelings, an idea, a piece of food, etc.)

تومویتیکی همیشه سوزنی گهلا بریقهداری گول سپی

تویون (tō'yən), n. بهر سوروه.

toyshop (toi'shop), n. فروشگای بووکشوشه؛

دوکانی یاری سندان.

trabected (trā'bi-ā'tid), adj. به دارو دهستهکی ناسویی کراوه

نک به تاقی گمانی (سهردرگا، سهریان)

-trabecation (n.).

trabecula (trā-bek'yoo-lə), n. دیوار یا پهرده (گیانهومرناسی).

پورهکناسی.

tower

tower (tou'ēr), n. (۱) برج؛ مناره. (۲) قولله؛ قهلا.

(۳) گمسیکی بهرن. موزن. یا بهشکن.

v.i. بهرزبوونومه؛ بهرزتربوون له دهروپشت؛ بلندبوون

tower (tō'ēr), n. پاکیش؛ مرؤة؛ شت.

towering (tou'ēr-in), adj. (۱) زور بهرن؛ بلند

(۲) موزن؛ دهرگهوتو؛ لیهاوتو.

(۳) توندوتیژ؛ توندا؛ نیچگار زور (a ~ rage)

towery (tou'ēr-i), adj. (۱) برج؛ برج؛ برجدار. (۲) زور بهرن؛ بلند

towhead (tō'hed'), n. (۱) سهری سپی؛ سهری سپیکار یا قزقال؛

سهری بز و -انهینراو (۲) گمسیکی قز سپی یا کال

-towheaded (adj.).

towhee (tou'hē, tō'hē), n. فیسهگولهی نهمریکی.

tow wit, وات

towline (tō'lin'), n. گورسی یا زنجیری پاکیشان.

town (taun), n. (۱) [Dial.] دئی؛ گوند؛ کوندهی. (۲) شار؛ چکه

(۳) [Colloq.] شار. [British] دئی؛ چکه که بازاری ههیت

(۵) ناوشار؛ ناوبازار. (I'm going into ~)

(۶) شار یا شار؛ چکه ناوبراو. (They just got into ~)

(۷) دانیشنوونی شار؛ ختگی شار.

adj. شاری؛ هی شار؛ تابیبهتی به شار؛ چکه یا شارنک.

go to town, [Slang]. (۱) بهر بۆ جز بهر؛ لا کردن؛ پهلهسه بوون؛

پهت پیراندن. (۲) زور سهرگهوتو بوون؛ سهرگهوتن

(۳) به دن کوشش کردن یا هوندان؛ خۆ ماندوور کردن.

man about town, گمسیکی خوش گوزهوانی بین نیش وکار که همر

به دواي رابو رندا دهگرن.

on the town, [Slang]. خریکی رامواردن له ناوشاردا؛

دهگرن به شوینی رامواردنی ناوشاردا (بهتابیبهتی به شعر)

paint the town red, [Slang]. خوارندهوه به زورههزم گپران

town car, ئوتوموبیلیکی کهشهی زله کورسی دواوهی جیاکراومهوه له

هی پششوه

town clerk, تومارنورسی شارهوانی؛ فرمانبهری تومارنامهی شارهوانی.

town crier, چارچی

town hall, فرماگهی شارهوانی (که هۆلیکی گهورهی تیدایه بۆ

کۆبوونهری گشتی)

townhouse (taun'hous), n. = town hall.

town house, (۱) خانووی ناوشار؛ مانی ناوشار.

(۲) خانوویکه له زنجیره خانوویکه که دیوارهگیان پینگهویه و زوریه

چاریش دور نهومن

townlet (taun'lit), n. شار؛ چکه بیجورن.

town meeting, (۱) کۆبوونهری گشت ختگی شار.

(۲) کۆبوونهری دهنگهوانی شار (بۆ لیکوآینهوهی کاروباری شار).

townsfolk (taunz'fok'), n. = townspeople.

township (taun'ship), n. (۱) شار؛ چکه

(۲) ناوچههکی شارهوانییه وهک "ناحیه" (له نهمریکا و کهنادا).

townsman (taunz'mən), n. (۱) شاری؛ ختگی شار؛ شارستانی؛

دانیشنووی شار. (۲) هاوشار

townspeople (taunz'pē'pl), n.pl. (۱) ختگی شار

دانیشنووی شارنک. (۲) شارنشین؛ شارستانی؛ شارستانییهکان.

(ههرهها "townsfolk")

towrope (tō'rōp'), n. پهت یا گورسی پاکیشان.

tow truck, لوری ئوتوموبیل پاکیشان (ئوتوموبیلی پهکهموتور)

tox- (toks), پیشگریکه بهمانای ژهر. (toxemia)

toxaemia (tok-sē'mi-ə), n. toxemia.

toalbumin (toks'al-bu'min), n. مادههکی بیوتینی ژهرینه

toxemia (tok-sē'mi-ə), n. توکسمه؛ ردهراوی بوونی خوین

trace

-trabecular (adj.).

trace (trās), n.

- (۱) رى: رىنگا: ريزه.
- (۲) شويژ: پى: جن پى: شويژنوار: جن نيشان: شويژ.
- (۳) رى: هاتوجو.
- (۴) نيشانه: جن نيشانه: جن نيشان: پاشماوه: (The war left its -s).
- (۵) نخت: تۆز: نختال: تۆسقال:

(a ~ of anger, mercy, kindness; a ~ of salt)

(۶) نيشانه: ياكى هيلينكى ويژه كيشراو.

engram (۷)

(۸) تۆسقالينكى نورهنده گم كه ناتوانى بيبورى (كىميا).

v.t.

- (۱) به رىنگه ياكى پۇيشتن: پىندا پۇيشتن.
- (۲) (۱) شويژ پىن هيلگرتن. (ب) سوزاخ كردن: بۇ گيران: شويژ هيلگرتن.
- (۳) شويژ كهوتن تا پنج ويئاوان (پوداويك يا شتيكى ميژويى له نيشتاره هتا كوتن: (۴) گهيشقنه پنج ويئاوانى شتيك بيم شويژ كهوتنه.
- (۵) ويژه كيشان به هيل: هيل كيشان.
- (۶) (۱) ويژه درويستكردن: نختشه كيشان.
- (ب) بهسرداچوونه لهسەر نختشه.
- (۷) ويژه لهسەر گرتنهوه (به كاغەزى تەك خستنهسەر نختشه يەك به پىنووس بهسرداچوونهوى).
- (۸) تۆماركردن به هيلى خواروخچ (پيوهرى بومهلره).

v.t.

- (۱) پىندا پۇيشتن: لهسەر رىنگايه پۇيشتن.
- (۲) (to ~) گه گرانهوه بۇ پنج ويئاوانينكى تايه تى: سهراوه هبووز و دوزرانوه.

-traceability (n.); traceable (adj.); traceableness (n.).

trace (trās), n.

- (۱) قايشى ناسپ بهستى به گاليسكوه.
- (۲) شيشى پىن گه ياندىن (مكىنه).

kick over the traces, ياخى بوون: بهلسه بوون: پەت پچراندن.

traceless (trās'lis), adj.

پىن سهروسوژن: شويژنوارى نويه: جن نيشانه نويه.

-tracelessly (adv.); tracelessness (n.).

tracer (trās'čr), n.

- (۱) سوزاخكەر: فرمانبهرىكه نيش و كارى بۇ گه ران و دوزينهوى شتومكى وون بووه وەك پۇسته.
- (۲) پرسيارنامه يه كه دهر باره شت يا خەلكى وون بوو.
- (۳) ناميزى نختشه كيش (پيوهرى بومهلره و ليدانى دل).
- tracer bullet (۴)
- (۵) بوزيهك يا مادديهكى تيشكدهرمويه له تايكيدنورهده بهكارده هيليرى بۇ ياش دهر خستنى كردارهكه (كىميا، گيانه ورتاسى).

tracer bullet,

گولله ي كلدار گولله يه كه ته قينرا دوو كه ليد يا پوئاوكى يهكى به دواويه وەك نەستيزه ي كشار. (همره ها " tracer ")

tracery (trās'čr-i), n.

نختش و نيكارى به يه كداچووى سهر په نجه ره و دورگا

trache- (trā'ki), = tracheo-

trachea (trā'ki-ə, trā-kē'ə), n.

قوپوراگه: بۇرى همتاسه: بۇرى ههرا

tracheal (trā'ki-əl, trā-kē'əl), adj.

قوپوراگه يى:

tracheitis (trā'ki-ī'tis), n.

هه و كرتنى بۇرى همتاسه يا ههرا: قوپوراگه چووزاندنوره:

tracheo- (trā'ki-ō, trā-kē'ə), Also trache-

پيشكوزىكه به ماناى: قوپوراگه يى: تايه تى به بۇرى ههرا يا همتاسه (tracheotomy)

tracheotomy (trā'ki-ot'ə-mi), n.

نختشه رگه رى بۇرى ههرا

trachoma (trā-kō'mə), n.

تهراخوما: چاوتيشه: وهردينه

trachomatous (trā-kom'ə-təs), adj.

تهراخوما يه تى:

trachyte (trā'kit, trak'it), n.

بهردىكى تاگريرىزنى زبره

track meet

-trachytic (adj.).

tracing (trās'ing), n.

- (۱) شويژ پىن هيلگرتن: شويژ كهوتن: دوو كهوتن.
- (۲) ويژه لهسەر دهر كراو (به پهره يهك كاغەزى تەك خستنهسەر نختشه يەك بهسرداچوونهوى).
- (۳) نختشى كيشراو (به پيوهرى بومهلره و ليدانى دل).

tracing paper,

كاغەزى تەك بۇ خستنهسەر نختشه شتى وه هاو: ويژه لهسەر دهر كرتن.

track (trak), n.

- (۱) شويژ پىن: شويژ تايه ي نوئومبيل: شويژ.
- (۲) نيشانه: جن نيشان: جن نيشانه: شويژنوار: پاشماوه.
- (۳) پى: رىنگه ي زور بهسردا: هاتوجو كراو: ريزه و رىنگه: زهلامه رى
- (۴) پىنا: پى: رىنگا (۵) زنجيره: بهروداوى.
- (۶) مهيدانى پيشكوزى (راكردن، غارغرين ... هتد).
- (۷) هيلى شه مهنده فهر و ترام (۸) ماهوى نيوان تايه ي بهرامبه رى نوئومبيل.
- (۹) (۱) وهرزشى سهر ريزه و يا مهيدانى ديارىكراو (وهك راكردن و باز ددان بهسەر كۆسپدا). (ب) هم وهرزشه و وهرزشى كۆز بهمان.

v.t.

- (۱) (۱) شويژ پىن هيلگرتن. (ب) شويژ كهوتن: دوو كهوتن: شويژ هيلگرتن.
- (۲) سوزاخ كردن: شويژ كهوتن (بهموى نيشانه و بهلگه وه).
- (۳) پىندا پۇيشتن: به رىنگه ا پۇيشتن: گشت كردن: كوتان (پى).
- (۴) شويژ پىن به جينيه نشتن: جن نيشانه به جينيه نشتن.
- (۵) له دراي خوزه به جينيه نشتن: (He ~ed dirt over the floor.)
- (۶) هيلى ناسن بۇ كردن: پى: ناسن بۇ درويستكردن.

v.t.

- (۱) به هه مان رىنگه ا پۇيشتن: لهسەر رى يهك پۇيشتن.
- (۲) رىنگوون (به وهرزه، چرخ، گيژ).
- (۳) نورهنده دورويون له يه كرتى يه وه (به وهرزه و بهرامبه رى نوئومبيل).

adj.

(۱) هى هيلى شه مهنده فهر: (۲) لهسەر ريزه و يا مهيدانىكى ديارىكراو دهر كرتن (يارى وهك راكردن و باز ددان بهسەر كۆسپدا).

-trackable (adj.); tracker (n.).

in one's tracks,

له شويژى خۇيدا:

(He was stopped in his tracks.)

cover up one's tracks, بهلگه ي تاراكارى له دواى خوزه به جن: نه هيشتن: شويژنوارى كردن

keep track of,

ئاگا ئى بوون: قهراموش نه كرتن: حساب راكرتن: وون نه كرتن.

lose track of,

ئاگا ئى نه مان: قهراموش كردن: حساب پانه كرتن: وون كردن: بۇ نه زئميران

make tracks, [Colloq.],

به پهله پۇيشتن.

off the track,

له باس لادان: له مبهست لادان.

on the track,

له باس لانه مان.

track down, شويژ پىن هيلگرتن و دوزينهوه: شويژ هيلگرتن و كرتن: دوو كهوتن: (to track down a criminal)

(۲) بۇ گه ران و دوزينهوه: به سوادا گه ران: شويژ كهوتن هتا سهراوه كه وى دوزينهوه ي.

trackage (trak'ij), n.

گشت هيلى شه مهنده فهرى كۆمپانيه يهك (۲) بهكاره نشتانى هيلى شه مهنده فهرى كۆمپانيه يهك له لايه ن شه مهنده فهرى كۆمپانيه يهكى تره وه (۳) كرتن يا سزى هم بهكاره نشتانه.

track and field,

يارى كۆز به پان و مهيدان: وهرزشى سهر ريزه و مهيدانى ديارىكراو (وهك راكردن و باز ددان بهسەر كۆسپدا).

(همره ها پىنى ده ورتن: " track ")

trackless (trak'lis), adj.

(۱) لهسەر هيلى ناسن يا هيلى ديارىكراو: نا پوات. (a ~ trolley)

(۲) رىنگه ي پىندا نا پوات: شويژ پىن يا جن نيشانه ي هيج تىدا نويه

trackless trolley, = trolleybus.

trackman (trak'man), n. = trackwalker.

track man, وهرزشكارى بهشدار له راكردن و باز ددان بهسەر كۆسپدا.

track meet,

پيشكوزى راكردن و باز ددان بهسەر كۆسپدا و وهرزشى

track record, *n.* راپورددو و بەرھەممى كەسىپكە كۆمپىتوتېپكە رېئىخراۋىپكە
يا دەرگىيەك ... ھىند (باش بىن يا خراب)
trackwalker (trak'wò'kèt), *n.* پىشكەنبارى قىلىش شەمەندەھەر
tract (trak't), *n.* (۱) ماۋە كات-سات: چەرخ
(۲) پەلەزەۋى: پارچە زەۋى (۳) بۆرى ئاۋەلەش (- the urinary)
(۴) گۆزاشى ئايىنى: ئايىنى كاسۋىلىكى
tract (trak't), *n.* ئامبىلىكە دەنە ئايىمىتى ھى پروپاگەندە ئايىنى يا رامبارى
tractable (trak'tə-b'l), *adj.* (۱) بە ماسانى دەپن دەكرى: مېھەر
ملكەج: گۆى رايەل: (۲) نەرم (كانز): چەكۈشخۇر: چۆن بوۋىستىرئى ۋى ئى
دەكرى

-tractability; tractableness (n.); tractably (adv.)
tractate (trak'tāt), *n.* ئامبىلىكە نىكۆنلەپەۋە ۋوتار
tractile (trak'tl, trak'til), *adj.* دەكشېنرېت (كانز): دەكشېت
traction (trak'shan), *n.* (۱) پاكىشان بەسەر رىگا يا رىگاى
ئاسنادا: ب- پاكىشان
(۲) ماسۋىكە پاكىشان (بۇ ئىسقا گرتتەۋە يا ھىئانەۋە جىنى خۇى)
(۳) ھىزى رىكشاشى مەكىنە (- steam)
(۴) پىۋەنۋوسان لەكاتى لىفشانئەندە: ۋەك تاىەى نوتومبىل بە رىگاۋە يا
پەۋرەۋەى سەمەدەھەر بە ھىنى ئاسنەۋە.

(old tires don't have much ~ on wet roads.)
tractive (trak'tiv), *adj.* پاكىشەر ھى رىكشاشا
لە پاكىشاندا: بەكار دەھىزى.
tractor (trak'tër), *n.* (۱) تراكتور
(۲) ئۆزى يەكى بىن لەشە بۇ شت پاكىشان
(۳) فۇكەپەكە پەروانەكانى لە پىش بەلەكانى يەۋەبەش
دەۋرەھا (tractor airplane)

trade (trād), *n.* (۱) (ا) رى رىگە (ب) رېئان (۲) پىشە
(۳) بازىگاشى: ئالوۋىز: كرىن ۋ فرۇشتا: گۆرىنەۋە
(۴) خەلىكى ھارپىشە: كەسانى ھاركار ۋ كاسىسى (۵) كرىباران: كرىبار
(۶) سەۋدەگەرى (۷) گۆرىنەۋە (۸) (pl.) باى بازىگاشى
(۹) پىشەۋەرىيەك با بازىگاشى يەك گرتتە دەست (۲) بازىگاشى لەگەل كرىن
(۳) گۆرىنەۋە: ئالوگۆرىن (۴) [Colloq.] ئى كرىن: كرىبارى فۇشگاشىكە
گۆرىنەۋە: ئالوۋىر كرىن
v.t. گۆرىنەۋە شتى كۆن بە ھى تازە ۋ جىۋاۋى نرختكە دان
بەتايىبەتى نوتومبىل: (I traded in my old car for a new one.)
بەكار ھىمان بۇ سۋردى خۇ
trade book, *n.* كىتېبى بازىگاشى كىتېبىكە چاپ دەكرى ۋ دەفۇشېرى بە
گشت خەك ئەك بە قۇتابخانە

trade-in (trād'in'), *n.* (۱) شتېكە ئالوگۆرى دەكرى لەگەل يەكىكى
تازەترداۋ جىۋاۋى نرختكەيان دەكرى (نوتومبىل سەمۆلدان ... ھىند)
(۲) ئالوگۆرىكى ۋەھا
گۆفارى پىشەمى
trade journal, *n.* نىشانەى بازىگاشى: نىشانە يا
trade-mark (trād'märk'), *n.* ئامبىلىكە دەزگاشى بازىگاشى تايىبەتى
(۱) نەم نىشانەبە يا ئامبىلىكە خىستەنە سەر فۇتەسى
(۲) تۇمار كرىنى نەم نىشانە بازىگاشى يە لە دەزگاشى تايىبەتى ھىرى
trade name, *n.* (۱) ئاۋى بازىگاشى فۇتەزى يەك
(۲) ئاۋىكە ۋەك نىشانەى بازىگاشى بەكار دەھىزى
(۳) ئاۋى بازىگاشى كۇمبىئايەك يا دەزگاشىكە
trade-off (trād'òf'), *n.* ئالوگۆرى دەنە ئايىمىتى ئالوگۆرى شتېكى
پىۋىست يا ئاش بە يەكىكى پىۋىست يا باشى
trader (trād'ër), *n.* (۱) بازىگا: (۲) كەشتى بازىگاشى
(۳) كەسىپكە كە زوۋ زوۋ بەشى بۇرسە يا پارەبازى دەكرىت دەفۇشېتەۋە
(بۇ خۇى ئەك ۋەك دەلال)

trade route, *n.* پەكە بازىگاشى (كەشتى ۋ كارۋان ... ھىند)
tradescantia (trād'es-kan'shi-ə), *n.* جۆرە پەۋەكىكى گۆل
پەنگاۋەنكە
trade school, *n.* قۇتابخانەى پىشەمى
(۱) پىشەۋەر: پىشەساز: پىشەگەر
(۲) دوكاندار: فۇشگاشى: بازىگان: كاسپ
tradespeople (trādz'pē'pl), *n.pl.* دوكانداران: فۇشگاشىيان:
بازىگانان

trades union, [British]. = trade union.
tradeswoman (trādz'woom'ən), *n.* دوكاندارى ۋن:
ۋنە دوكاندار
trade-union (trād'ün'yən), *adj.* ھى يەكىكى كرىكاران
n. يەكىكى كرىكاران
trade union, *n.* يەكىكى كرىكاران
trade unionist, *n.* (۱) نەندەمى يەكىكى كرىكاران
(۲) لايەنگرى يەكىكى كرىكاران

-trade unionism
trade wind, *n.* باى بازىگانى
trade up, *v.* گۆرىنەۋە شتېكى نەختىك كۆن بە ھى تازەتر ۋ باشى
(ۋەك نوتومبىل)
trading post, *n.* مەلبەندى ئالوۋىز: دوكانىكە لە ئاۋچەپەكى تەرىك
كەم ئاۋەدانىدا: بۇ ئالوۋىز كرىن لەگەل خەلىكى ئاۋچەكەدا
trading stamp, *n.* پوۋى گۆرىنەۋە: پوۋىكە بازىگان دەدىت بە
كرىبارەكانى ۋ ئەۋانىش دەۋتان بىگۆرىنەۋە بە فۇتەنى لە فۇشگاشى ھەمان
بازىگاندا

tradition (trə-dish'ən), *n.* (۱) ئاپاكى: ھاۋكارى كرىن لەگەل
دەۋشەندا: (۲) بۇ بەجىيەشتن يا بۇ مانەرى خۇ نەرىت ۋ كەلەپوۋى
پشتاۋىشت. (۳) نەرىتى كۆمەلەپەتى: پاشماۋەى دىرىن: نەرىتى كۆن:
خۇ نەرىتى كۆمەلەپەتى كۆن: پاشماۋەى دىرىن
(۴) دەستۋورى نەرىتى كۆن: ھونەر ۋ ۋىژەۋ شائۇگەرى ... ھىند
(۵) ئاپۇ خانوۋ ۋ زەۋى رىزار خىستەنە سەر خارەنە تازەكەى
(۶) (a) ئامۆزگارى يەكانى مۇسا: (ب) ئامۆزگارى يەكانى عىسا:
(ج) ئامۆزگارى يەكانى پىشەمى

traditional (trə-dish'ən-l), *adj.* Also **traditionary**,
نەرىت ۋ دەستۋورى كۆن: لەسەر خۇ نەرىتى كۆمەلەپەتى كۆن: كۆنبار
(۱) نۇر پەپىرەۋى
traditionalism (trə-dish'ən-l-iz'm), *n.* كرىنى خۇ نەرىتى كۆمەلەپەتى كۆن (بەتايىبەتى لە ئايندا)
(۲) بىرۋاۋەرىكە دەئىت: كە خۇا سەرچاۋەى ھەمۋ زانىبارى يەك ۋ ئاينىكە
traditionalist (trə-dish'ən-l-ist), *n.* كەسىپكى نۇر پەپىرەۋەكى
نەرىت ۋ دەستۋورى كۆن

traditionally (trə-dish'ən-l-i), *adv.* بەپىنى خۇ نەرىتى كۆن:
بەگۆرىۋە دەستۋورى كۆمەلەپەتى كۆن: بە ئاساسى: ھەر لە كۆنەۋە
كۆن بە بەشېكە لە
نەرىت ۋ دەستۋورى كۆمەلەپەتى كۆن

traditionary (trə-dish'ən-er'i), *adj.* - traditional.
traditor (trād'ə-tër), *n.* خاچ پەرسىتى ئاپاك (كە ھاۋكارى دەكرە لە
كۆن: لەگەل پۇمانەكان دۇ ھاۋئايەكانى خۇى)
traduce (trə-dōös', trə-dūs'), *v.t.* لەكەدار كرىن: ئاۋ پىس كرىن:
ئاۋ ئاندىن: ئاپوۋىرىن: بوختان بۇ كرىن
-traducement (n.); traducer (n.)
traducianism (trə-dōō'shən-iz'm, trə-dū'shən-iz'm), *n.*
بىرۋاۋەرىكى ئاينى يە دەئىت: كە ئامەمىزەك كىان ۋ لەشى لە داىك ۋ بار كەپەۋە
بۇ ھاۋتوۋە
(۱) (a) فۇتەنى گۋاستەۋە
(ب) بازىگانى لەگەل جىنى دوۋرەدا: (۲) ئالوۋىز: كرىن ۋ فۇشتا: بازىگانى

(۲) پټچکه: تووله پړې: پياده پړې: باريکه پړې.
 (۱) پټچکه (ی تازه) نيشانه‌ګر.
 (۲) پټناری تازه دوزمه‌ره: شتی نوږی دامینر.
 (۱) یاشکۆ (مړۍ، ګیا، نوم) شت ... هتد: کلک: **trailer (trāl'ēr), n.**
 دووکه‌وتو. (۲) واګون یا عمره‌بانیه‌ګه به نوټومبیل رادمکیشری بؤ شت
 ګواستدیره: ترټله. (۳) ژورویک یا خانوچکه‌یکې پرموهره‌داره به نوټومبیل
 رادمکیشری بؤ ټیدا ژبان (له گمشتی دوورداو له ناوهدانیشدا).
 (۴) دیمه‌ټنکی کورنی فیلمیکه پیشان ددورې پیش فیلمه‌ګه خوی له جاپ بودانی
 فیلمه‌ګه‌دا.
trailer camp, = trailer park.
 هوارګی ترټله. (ژماره سنی ووشه‌ی پښووتر بیینه).
trailer park, پووه‌ټنکی خشوکی همیشه سموزی ګول
trailing arbutus, پهم‌وییه.
trailing edge, قمرای دواړه‌ی فزیکه. پمروانه ... هتد.
trailing plant, پووه‌کی خشوک: پووه‌کی پټدا هلنگه‌پراو.
trail rope, ګوربس یا پمتی راکیشان.
train (trān), n. (۱) کلک یا دامینتی دواړه‌ی درژی به زمیندا خشاو.
 (ب) کلکی درژی بالنده: (*the ~ of a peacock*).
 (ج) زنجیره شتی له دواړه راکیشراو. (د) کلک: پاشکۆ.
 (۲) دست‌وپینونه: ریزه به‌رده‌ستی پیاده.
 (۳) کاروان: ناژله و وولخی پټچکه بستمو.
 (۴) نوټومبیل و وولاخو خه‌لکی کمرسمو تفاق هلگری سویا
 (۵) زنجیره پودان: چمن پوداوټکی دواړی پودانینکی ګوره
 (*The war brought famine and disease in its ~*).
 (۶) زنجیره: (*a ~ of thought*).
 (۷) زنجیره پارچه‌ی مه‌کینه: (*a ~ of gears*).
 (۸) شه‌منده‌فهر. (۹) هیلنی بارووت (بؤ ناګردانی شه‌منتی).
 (۱) [Rare] ، به دواړی خۇدا راکیشان: راکیشان.
 (۲) پمرومه‌ګردنی پروهه (به هملپاچین و بستموره و هلواسین به شتدا)
 (۳) پمرومه‌ګردنی: به‌خوړګردن
 (۴) فټرګردن: راهینان: مشق دادان: پمرومه‌ګردن:
 (*Nurses are ~ed in this hospital.*)
 (۵) مشق دادانی ګیا‌نومر بؤ شتی سمیرګردن.
 (۶) مشق دادان (ومرزشکار).
 (۷) [on ~] ، نیشان ګرتنموره.
 (۸) [Colloq.] ، به ناوهدست راهینان: راهینان بؤ پیسایي ګردن له شوټنی
 خۇدا (مدنال) سه‌ګو پشیله‌ی ناوماو).
 مشق ګردن: مشق پټن ګردن: مشق دادان.
v.l.
-trainable (adj.).
trainband (trān'band'), n. ده‌ست‌ه‌ی چک له شان یا میلیشیای
 ټینګلیری و نمبریکي سده‌ی حقه‌وه هم‌ژده بؤ پشتګیری ګردنی سویا.
train-bearer (trān'bār'ēr), n. کلک هلگر: به‌رده‌ستیکه کلک یا
 دامینو کمرای بووک و کسانتی تر هله‌ده‌ګرې له پړې پویشتنیکد.
trainee (trān-ē'), n. مشق پټن کراو (سمرباز، شاګردی پیشمومر،
 ګیا‌ندان: مشق ګردوو
 (۱) مشق‌دانم: مشقپرا:
 (۲) مشق‌دانم‌ری ګیا‌نومر (بؤ سټروک و راهینانی تن).
 (ب) مشق‌دانم‌ری ومرزشکار.
 (۲) نامینری مشق پټن ګردن یا راهینان.
training (trān'ing), n. مشق: مشق ګردن: مشق پټن ګردن.
adj. هم مشق و مشق ګردن.
training college, [British], دانشکای ماموستایان
training school, قوتابخانه‌ی پیشه‌یی
trainload (trān'lōd'), n. باری شه‌منده‌فهریک (پټپراو یا شتومک):
 پټ شه‌منده‌فهریک

(۲) قاچاچینتی. (۴) سمورداګری.
 (۵) (*tr*) هاتوچوی رنگه‌ویان (نوټومبیل، خه‌لک ... هتد).
 (ب) گشت نوټومبیل و خه‌لک و کشتی ... هتد که به‌پړیومر
 (۶) رینوارو باری ګوینزواوه له‌لاین کومپانیایه‌کوره.
adj. همی هاتوچو: تاییه‌تی به هاتوچوی رنگه‌ویان: (*a - policeman*).
v.l. (۱) (*tr*) شت کرین و فروشتن به قاچاخ: قاچاچینتی ګردن.
 (۲) (*tr*) سموردا له‌کگل ګردن: سمورداګری ګردن: ناوټویز له‌کگل ګردن.
trafficker (traf'ik-ēr), n. بازګان ناوټویزګر: سمورداګر.
 چرای هاتوچوی نوټومبیل له‌سهر شه‌قلمکان.
traffic light,
traffic signal, = traffic light.
tragacanth (trag'ə-kanth'), n. (۱) کهنره.
 (۲) خنچک یا رووه‌کی که‌تیره.
tragedian (trə-jē'di-ən), n. (۱) نوټوسری شانزنامه‌ی خه‌ماوی:
 نوټوسری شانزګری کاره‌ساتی یا تراچیدی.
 (۲) نوټینم‌ری شانزنامه‌ی خه‌ماوی یا کاره‌ساتی.
tragedienne (trə-jē'di-en'), n. نوټینم‌ری ژنی شانزګری خه‌ماوی.
 یا کاره‌ساتی
tragedy (traj'ə-di), n. (۱) شانزنامه‌ی خه‌ماوی: شانزګری کاره‌ساتی.
 یا تراچیدی: تراچیدیا. (۲) شانزنامه‌ی خه‌ماوی به‌گشتی.
 (۳) چیروکی خه‌ماوی یا کاره‌ساتی.
 (۴) کاره‌سات: کاره‌هات: وهی: رووداوی زور ناخوش یا جه‌رګی.
tragic (traj'ik), adj. Also tragical, همی شانزنامه‌ی خه‌ماوی:
 وهک یا تاییه‌تی به شانزګری کاره‌ساتی.
 (۲) نوټوسری چیروکی خه‌لته‌تاری: له شانزګری کاره‌ساتیدا خونوټن:
 (*a - poet*)
 (۳) بو شانزګری کاره‌ساتی شیان: (*a - voice*).
 (۴) کاره‌ساتی: خه‌لته‌تاری: زور ناخوش: پمش:
 (*a - accident, day, etc.*)
-tragically (adv.).
tragic flaw, خه‌رشی کاره‌ساتی کم‌وکووی‌یکه له لارماني
 شانزنامه‌ی خه‌ماویدا که ده‌بیته هژی که‌رتنی.
tragicomedy (traj'ī-kom'ə-di), n. تراچیدی کومیدی:
 شانزنامه‌ی خه‌ماوی و پټکه‌نیناوی.
tragicomical (traj'ī-kom'ī-k'l), adj. Also tragicomic, همی
 شانزګری کاره‌ساتی و ګانته‌جاړی: خه‌ماوی و پټکه‌نیناوی: خوشو ناخوش.
-tragicomically (adv.).
tragopan (trag'ə-pan'), n. قروقالی ناسیایي: بالفنده‌یکي
 رهنکاره‌نګنی خال خالو‌ی‌یه نمره‌نده‌ی که‌له‌شونیکه.
tragus (trā'gəs), n. چوقلی کرکرګای ګوږ (که نژیک کونی ګونچکه‌یه).
trail (trāl), v.t. (۱) (*tr*) به دواړی خۇدا راکیشان.
 (ب) به دواړی خۇدا هینان: (*He ~ed dirt into the house.*)
 (۲) رنگه ګردنموره یا نيشانه‌ګردن: رنگه نيشانه‌ګردن (به پټدا پویشتنی).
 (۳) شوټن که‌وتن: نووکه‌وتن: له‌سهر هه‌مان پړې پویشتن.
 (۴) له دواړه بوون (پیشیرګن): دواکه‌وتن: دواړانن: به‌جیمان.
 (۵) راکوړدن به شوټن پټن هلگرګرن: شوټن پټن هلگرګرن.
v.l. (۱) له دواړه شوټنموره: به دواړه داکوټن
 (۲) تهر فریدان به‌سهر زموږیدا: خشان به‌سهر زموږیدا.
 (۳) بلاوټونموره یا درټوټونموره به نارېک‌وپټکی.
 (۴) لیزد هاتنه دمروه وهک هیلنیک:
 (*Smoke ~ed from the chimney.*)
 (۵) خز به‌کیش ګردن: به ګران پویشتن.
 (۶) له دواړه بوون (پیشیرګن): دواکه‌وتن: به‌جیمان.
 (۷) شوټن که‌وتنی نیچر (تانجی، سه‌ګی پراو) شوټن پټن هلگرګرن.
 (۱) یاشکۆ: کلک: شتی راکیشراو له دواړه
 (۲) شوټن پټن: شوټنمورا: بوټنی به‌جیمان: جن نيشانه: پاشماره.

(۱) غلبه‌اندازه؛ پلیداندازه؛ پین پیمانان. (۲) ده‌نگی غلبه‌اندازه یا پلیداندازه
trample on; trample under foot; trample upon, n. شیلان؛
 پیش‌شیل کردن؛ پلیداندازه؛ پین پیمانان؛ غلبه‌اندازه؛ پیچیدگی کردن
 (۳) زور به توند و تیزی و دل‌په‌قانه‌گه‌ل جو‌لانده؛ هاف پیش‌شیل کردن؛
 پیچیدگی کردن.
trampoline (tram'pə-lin), n. (۱) خوندواندنی ته‌نافیان.
 (ب) جان‌ناسیگی ئاستوری هه‌لوانساره بۆ هه‌لپه‌زو دایه‌ز لسه‌کردنی ته‌نافیان.
tramroad (tram'rōd'), n. هینلی ئاسنی ترامی کانگی خه‌لووز.
tramway (tram'wā'), n. tramroad (۱).
 (۲) [British] بری ترام؛ هینلی ئاسنی ترام یا پاسی ناوشان.
trance (trans, trāns), n. (۱) له هوش خۆ چوون (نوراندنی
 موکنا تیبسی. فن)؛ بوورانه‌وه. (۲) وپری؛ کاس بوون؛ بِن هوشی.
 (۳) حال ئی هاتن (ده‌رویش).
 (۴) له هوش خۆ چوون و گوایه‌ پیه‌ده‌ندی کردن له‌گه‌ل مردودا.
 v.t.
 له هوش خۆ بردن؛ بِن هوش کردن؛ وپکردن.
tranquil (traŋ'kwil, tran'kwil), adj. (۱) هینان؛ بِن ده‌نگ.
 (۲) خاموش؛ کپ؛ کش‌ومات: (waters) (~).
-tranquilly (adv.); tranquillity (n.).
tranquelize, tranquillize (traŋ'kwə-liz'), v.t. آرام پیدان؛
 هینان کردنه‌وه؛ دامرکانده‌وه؛ خاموش کردن
 هینان بوونه‌وه؛ دامرکانده‌وه؛ خاموش بوون
 v.t.
tranquilizer (traŋ'kwə-liz-ēr), n. (۱) هینانکهره‌وه؛ آرام‌ده‌ر.
 (۲) ده‌رهانی هینانکهره‌وه یا آرام‌ده‌ر.
tranquility, tranquillity (traŋ-kwī'ə-ti), n. هینان؛
 ئارامی؛ خاموشی؛ کش‌وماتی؛ ئاسوده‌یی؛ بِن ده‌نگی.
trans- (trans, tranz), پیش‌گرینه‌که به‌مانای (۱) له‌و به‌ریه‌وه؛ بۆ ئه‌ویه‌را
 بۆ ئه‌ویه‌را؛ به‌سه‌ریه‌را (تیبهر بوون): (transatlantic).
 (ب) گۆزین به‌ت‌واوی: (transform; transliterate).
transact (tran-sakt', tran-zakt'), v.t. کاروباری بازرگانی کردن؛
 سه‌وداگه‌ری کردن؛ ئالووێرکردن: (to ~ business).
 v.t. [Rare].
 گه‌توگۆی بازرگانی کردن؛ سه‌وداگه‌ری.
-transactor (n.).
transaction (tran-zak'shən), n. (۱) کاروباری بازرگانی
 هه‌نسه‌وێدان: (He spends most of his time in business ~s).
 (۲) ئالووێرک یا گه‌زین و فرۆشنتنکی تاییه‌تی؛ سه‌وداگه‌ری‌یه‌کی تاییه‌تی؛
 کارینگی بازرگانی: (They did three ~s yesterday).
 (۳) (pl.) تۆمارنامه‌ی گۆزی ریکه‌روێک، گۆنفرانسیک ... هتد
 (به‌تاییه‌تی ه‌ی بۆلۆکراوه).
-transactional (adj.).
transalpine (trans-al'pin, tranz-al'pin), adj. له‌ودیو چیاوی
 " ئالپ " هه‌ویه.
transatlantic (trans'ət-lan'tik), adj. (۱) هه‌تله‌نتی بر؛
 به‌زه‌ریای هه‌تله‌نتیه‌دا تیبهر ده‌بیت یا ده‌به‌ریه‌وه؛
 (a ~ airliner)
 (۲) له‌ودیو زه‌ریای هه‌تله‌نتی‌یه‌ره‌یه: (a ~ business).
transceiver (tran-sē'vēr), n. Also transmitter, receiver,
 ئامێری بِن ته‌ل ئیڤه‌رو و هه‌رگه‌ر.
transcend (tran-send'), v.t. (۱) ئی تیبهر بوون؛ له‌وه چوونه‌ده‌ره‌وه:
 (The story ~s belief).
 (۲) به‌رزتر بوون له؛ به‌رزبوونه‌وه به‌سه‌را زیاتر بوون له.
 (۳) له‌ بوونی ماددی یا سه‌رووست به‌ه‌لاوه بوون (خودا)؛ له‌ جیهان به‌ده‌ربوون؛
 له‌ تنگه‌یشتنی سه‌رۆه به‌ده‌ربوون.
 v.t. [Archaic].
 به‌رزتر یا به‌رزتر بوون له.
transcendence (tran-sen'dəns), n. Also transcendancy,

trainman (trān'mən), n. کارگه‌ری شه‌مه‌نده‌فر.
trainmaster (trān'mās'tēr, trān'mās'tēr), n. کاربه‌ده‌ستی
 هینلی شه‌مه‌نده‌فر
train oil, رۆسی. هه‌مه‌گه‌و هه‌ندێ گه‌یانداری ناویی تر.
traipse (trāps), v.t. [Dial. or Colloq.] جاده‌ بیوار پیاسه‌کردن
trait (trāt), n. [Rare]. نیشانه.
 (۱) نیشانه‌ی جیاکه‌ره‌وه به‌تاییه‌تی ه‌ی که‌سیتی یا خوێ به‌ووسته‌و
 سه‌رووستی سه‌رۆه؛ تاییه‌خۆ:
 (The chief ~s in the American character are energy and generosity.)
traitor (trā'tēr), n. ئاناك به‌رامبه‌ر وولات، هاوێرێ، بیروباوه‌ری خۆ؛
 وولاتفرۆش؛ خاین؛ مینه‌له‌تفرۆش
traitorous (trā'tēr-əs), adj. (۱) ئاناك مرۆه؛ بِن په‌یمان
 (۲) ئاناكانه؛ ئاناك (کرده‌وه): (a ~ act)
traitress (trā'tris), n. ژنی ئاناك به‌رامبه‌ر وولات ... هتد.
traject (trə-jekt'), v.t. نارین تا هاویشتن به‌ ئاسماندا
trajectory (trə-jek'tēr-i), n. (۱) رینازی لاری مووشه‌ف.
 شه‌ستێره‌ی کلکدار. یا شه‌ستێره‌ی گه‌زۆک به‌ ئاسماندا (۲) هینلیکی خواره‌که
 چهند مینه‌لیکی خواری تر ده‌برێ له‌ هه‌مان گۆشه‌دا (هه‌ندانه‌وه).
tram (tram), n. ده‌زوری ناویشنی ئه‌ستور.
tram (tram), n. (۱) واکۆنی سه‌ریه‌تانی کانگی خه‌لووز (که له‌سه‌ر
 هینلی ئاسن ده‌روات): (۲) [British] (a) ترام (هه‌روه‌ها "streetcar").
 (ب) tramway (ج: cable car)
 به‌ ترام گواسته‌وه.
 v.t.
tram (tram), n. (۱) ئامێری راستکردن یا گونجاندنی پارچه‌کانی هه‌کینه
 هه‌روه‌ها "trammel" (۲) راستکردن؛ گونجان؛ سازان
tramcar (tram'kār'), n. (۱) واکۆنی سه‌ریه‌تانی کانگی خه‌لووز
 (که له‌سه‌ر هینلی ئاسن ده‌روات): (۲) [British] streetcar.
tramline (tram'lin'), n. هینلی ئاسنی ترام.
trammel (tram'l), n. (۱) تۆر (پاره‌مماسی)
 (۲) پیه‌وه‌دا به‌تاییه‌تی بۆ شه‌پ فیری رۆیشتنی تاییه‌تی کردن
 (۳) (pl.) کۆت؛ کۆسپ؛ شتی رێ لینگه‌ری به‌سه‌ره‌وه.
 (۴) فوڵپه‌ک یا شتیکی وه‌هایه‌ بۆ کتلی و هه‌نجه‌ل پارگرتن له‌سه‌ر ئاگرێ ناگه‌ردان.
 (۵) پرگانی وینه‌ی هینلکه‌یی کێشان.
 (۶) ئامێری راستکردن یا گونجاندنی پارچه‌کانی هه‌کینه
 هه‌روه‌ها "tram" (۷).
 v.t.
 (۱) ~ (U) : به‌ تۆر گرتن؛ به‌ داوه‌وه کردن؛ پیه‌وه‌کردن
 (۲) به‌سه‌ته‌وه؛ پیه‌وه‌ندکردن؛ رێ لینگرتن.
-trammeler; trammeller (n.).
tramontane (trā-mon'tān), adj. که‌توته‌ ئه‌ودیو شاخه‌وه
 ده‌تاییه‌تی شاخی " ئالپ " .
 n.
 (۱) خه‌فگی ئه‌ودیو شاخ (۲) بێگانه؛ نامۆ؛ ئاره‌مکی.
tramp (tramp), v.t. (۱) خه‌و به‌گه‌ش کردن؛ به‌ گه‌ران رۆیشتن؛
 ته‌به‌ته‌ب هاتن له‌ رۆیشتندا (۲) سه‌ورانه‌وه بۆ وورده‌ ئیش و سه‌والکردن.
 v.t.
 (۱) پیش‌شیل کردن؛ پیچیدگی کردن؛ پین پیمانان.
 (۲) پیا‌دا سه‌ورانه‌وه؛ پیا‌دا گه‌ران؛ پیا‌دا رۆیشتن
 (۳) ده‌ریه‌ده‌را لاکه‌وته؛ لاکه‌وته‌ی گۆلان؛ سه‌والکهر؛ که‌رۆکی بِن لانه‌و هه‌ژان.
 v.t.
 (۱) ته‌به‌ته‌بی پین. (۲) گه‌شتی به‌ پین؛ به‌ پین رۆیشتن.
 (۳) که‌سه‌تی‌یه‌کی یاره‌که‌ نیشی رینک و پینک یا سه‌روم‌ری ئه‌یه‌و هه‌ر کاتیکیش
 بۆی هه‌نکه‌رت کار ده‌کات. (۴) ئانی بِنی پینا‌و؛ بۆ پاراستنی له‌ بێلکاریدا).
 (۵) [Slang] قه‌حه‌ه؛ ئافه‌رتی سووک
trample (tram'p'l), v.t. ته‌به‌ته‌ب رۆیشتن؛ به‌ توندی پین دانان؛
 خۆ کیش کردن
 v.t.
 غلبه‌اندانه‌وه؛ پلیداندانه‌وه؛ پیش‌شیل کردن؛ پیچیدگی کردن؛ خسته‌ ژیر پیه‌وه؛
 پین پیمانان.

بەرزى: بلندی، ئېتىبارىيەت، ئەجىباب بەدەرى: ئە تىگەپشتى مۇۋە بەدەر.
transcendent (tran-sen'dant), adj. بەرز: بلندا، سەرئاسا: (۱)
(Shakespeare was a man of ~ genius.)

(۲) ئە جىهان بەدەر: لە سرووشت و تىگەپشتى مۇۋە بەدەر.
transcendental (tran'sen-den'tl), adj. (۱) بلندا، بەرز
(۲) لە سرووشت بەدەر: سەر سرووشت. (۳) ئېل: ئادىيارا: پووت.
(۴) لە نەسەرھاتى مۇۋە بەدەر ئەك لە تىگەپشتى و زانىيارى.
transcendentalism (tran'sen-den'tl-izm), n. (۱) (۲)
فەلسەفەبەكە دەلىت: كە راستى لەرئى يىرگىردنە مۇۋە دەزانىت ئەك لەرئى
بەسەرھات ھەستەكائەمە (ب) راستى زانن لە خۇۋە لەرئى ھۇشى زىگمكى
ئەك لەرئى بەسەرھات (۲) (۱) يىرى ئاكرەدى و خەمبال خاۋى و ئادىيار.
(ب) بلندا خاۋى

-transcendentalist (n.).
transcontinental (trans'kon-tə-nen'tl), adj. (۱) كىشورەپەر:
كىشورەرىك دەپرىت: (a ~ flight)
(۲) لەمۇدبى كىشورەرىكەۋەپە.
transcribe (tran-skrib'), v.t. (۱) وىنە لەبەر تۇماركردن يا ئووسىن:
ۋىنە دەستئووس كردن. (۲) گونچاندن يا سازاندن پارچەپەك مۇسىقا بۇ
ئامبىرىكى جىا لەمەدى كە لە سەرھاتارە بۇى دائىراۋە.
(۳) بەرنامەى رادىئۇ تۇماركردن بۇ بىلاۋكردنەۋەى لە دواپۇژدا.

-transcriber (n.).
transcript (tran'skript), n. (۱) وىنەى لەبەر تۇماركراۋ، ئووسراۋە،
يا چاپكراۋ (۲) وىنەى تۇمارنامەى نەمەى قوتابى.
transcription (tran-skrip'shən), n. (۱) وىنە ھەبەر تۇماركردن
يا ئووسىنەۋە (۲) وىنەى لەبەر تۇماركراۋ، ئووسراۋە، يا چاپكراۋ.
(ھەرۋەھا "transcript")
(۳) پارچەپەك مۇسىقاى گونچىنراۋ بۇ ئامبىرىكى مۇسىقاى جىا لەمەدى كە
لە سەرھاتارە بۇى دائىراۋە.
(۴) بەرنامەى رادىئۇ تۇماركراۋ بۇ بىلاۋكردنەۋەى لە دواپۇژدا.

transcurrent (trans-kür'ənt), adj. بەسەرھات تىپەپەر.
transducer (trans-dūs'er, trans-dūs'er), n. ئامبىرى ووزەگۈز.
(فىزىيا)
transect (tran-sekt'), v.t. پەرىن ئەم لۇۋە مۇ ئىمولا بەشكردن بە پەرىن
لە لايەكەرە بۇ لايەكى تر
-transection (n.).
transept (tran'sept), n. بائى كلىسەى ئە شىۋەى خاچدا: دروستكراۋ
(خانورسازى)

-transeptal (adj.).
transfer (trans-für'), v.t. (۱) گواستەنەۋە: گۈزىن: گۈزىنەۋە.
(۲) تاپۇزى خانوۋ شتى تر خستەنەسەر كەسكىكى تر:
(to ~ the title of a house or a car from one person to another.)
(۳) وىنە يا نەخشە گواستەنەۋە لە پوۋپەكەرە بۇ پوۋپەكى تر.
v.t. (۱) خۇ گواستەنەۋە: گواستەنەۋە:
(He ~red to the university of California.)
(۲) گۈزىزانەۋە.
(۳) گۈزىن (لە پاس، شەمەندەپەر، يا فۇزۇكەپەكەرە بۇ يەككىكى تر).

(۱) (۱) گواستەنەۋە: گۈزىن: گۈزىزانەۋە. (ب) ھۇى گواستەنەۋە.
(۲) وىنە يا نەخشەى گۈزىزانەۋە لە پوۋپەكەرە بۇ پوۋپەكى تر.
(۳) بىلىقى (پاس) گۈزىن: بىلىتىكە خارەنەكەى دەتوانن پاسى ئاۋشار يا ترامى
پىن بگۈزى و سۋارى يەككىكى تر بىت (بۇ نەمەى بگاۋە نەۋ شىۋەى كە دەپەۋى
بۇى بچى: (۴) شۋىنى گۈزىن يا گواستەنەۋە.
(۵) بەلگەنامەى گواستەنەۋەى قوتابى
(۶) (۱) تاپۇزى خانوۋ خستەنە سەر يەككىكى تر
(ب) بەلگەنامەى ئەم گۈزىنەۋەپە

transferable (trans-für'a-b'l), adj. دەگۈزىنەۋە: دەگۈزىنەۋە:
خارەنەكەى دەتوانن بگۈزىنەۋە: دەتوانن ئە يەككىكەرە پەرىت بە يەككىكى تر.

transferee (trans'fēr-ē'), n. (۱) كەسكىكە كە تاپۇزى خانوۋى
دەخزىتە سەر يا ئوتومبىل شتى تر بە ئاۋىپەۋە تۇمار دەكرى.
(۲) گۈزىزانەۋە (فەرمانبەر، قوتابى ... ھتە).
transference (trans-für'əns, trans'fēr-əns), n. گواستەنەۋە:
گۈزىزانەۋە: گۈزىنەۋە: گۈزىن.

-transferential (adj.).
transferor (trans-für'er), n. كەسكىكە كە تاپۇزى خانوۋ يا ئاۋى
ئوتومبىل و شتى تر دەخاتە سەر يەككىكى تر.
transferrer (trans-für'er), n. گۈزىزانەۋە.
transfiguration (trans'fig-yoo-rā'shən), n. (۱) پووخسار
گۇپان بەتەۋاۋى: شىۋە گۈزىن بەتەۋاۋى.
(۲) (۱) پوۋفاكى ئىپوۋنەۋە پووخسار گۇپانى ھىسا لەسەر شاخەكە (ئىنجىل).
(ب) جەزئى ئەم پووخسار گۇپانە.

transfigure (trans-fig'yoor), v.t. (۱) پووخسار گۈزىن بەتەۋاۋى:
شىۋە گۈزىن. (۲) شىۋە گۈزىن و شكۋ پىدان: ۋەك خوا ئىكردن
transfix (trans-fiks'), v.t. (۱) شتى تىز پىكردن: شىخ ئىدان
(۲) شىخ پىكردن و جوۋلە ئى پەرىن:
(He ~ed his enemy with a sword.)
(۳) سېكرەن: جوۋلە ئى پەرىن: ۋوشك بوۋن: سېرپوۋن:
(He stood ~ed with amazement, horror, etc.)

-transfixation (n.).
transform (trans-fōrm'), v.t. (۱) پووخسار گۈزىن: شىۋە گۈزىن
(۲) بەتەۋاۋى گۈزىن (بارودىخ، چۈنقى ... ھتە).
(۳) گۈزىن (پەفقا، كەسكىكى، ھەلسان و دانىشتن).
(۴) گۈزىن (كارەپا، (۵) ووزە گۈزىن (فىزىيا).
v.t. [Rare].
gۇپان بەتەۋاۋى.

-transformable (adj.).
transformation (trans'fēr-mā'shən), n. (۱) گۇپان: گۈزىن.
(۲) بارۇكەى ئن.
transformer (trans-fōr'mēr), n. (۱) گۈزەر (مۇز، شت)
(۲) كارەپا گۈز: گۈزەرى ئورۇمى كارەپا.
transfuse (trans-füz'), v.t. (۱) شلە گواستەنەۋە
شلە لە دەفرىكەرە كەردنە دەفرىكى تر.
(۲) بە ھەموۋىدا بۇركەردنەۋە: ھەموۋى پىن كرتەۋە: بە ھەموۋىدا كەردن
(۳) خۇين گۈزىن: خۇين كەردنە دەمارى نەخۇشەۋە.

-transfusible (adj.).
transfusion (trans-fü'zhən), n. خۇين كەردنە نەخۇشەۋە:
خۇين گۈزىن: خۇين دان بە نەخۇش:
(The patient was given a blood ~.)

transgress (trans-gres', tranz-gres'), v.t. (۱) شكاندن (ياسا)
پەرىن شكاندن. (۲) لە سئور دەرجوۋن: لە ئەندازە بەدەرىپوۋن: زىادە پۇشتن
ياسا شكاندن: گوناۋ كەردن: تاۋان كەردن: پەرىن شكاندن.
v.t. (۱) ياسا شكاندن:
گوناۋ كەردن: تاۋان كەردن: پەرىن شكاندن.
(۲) لە سئور دەرجوۋن: زىادە پۇشتن.

transgressive (trans-gres'iv, tranz-gres'iv), adj. (۱) ياسا
شكىن: گوناۋكار: پەرىن شكىن: تاۋانكار.
(۲) لە سئور دەرجوۋن: لە ئەندازە بەدەر.
transgressor (trans-gres'er, tranz-gres'er), n. ياساشكىن:
پەرىن شكىن: گوناۋكار: تاۋانكار.

tranship (tran-ship'), v.t. = transship.
transience (tran'shəns), n. سەردەمى: زور بەسەرچوۋن: زور نەمان.
transiency (tran'shən-si), n. = transience.

(۱) کاتى سەردەمى: زوو نامىنىڭ: transient (tran'shənt), adj.

زوو بەسەردەمچى: كورت. (۲) گەرۈك: رەقتەنى: (a ~ laborer).

n. (۱) مېوانى رەقتەنى (بەتايىبەتنى لە مېوانخانەدا)

(۲) (۱) كىرىكى گەرۈك: كەسىپكە كە بە شوپىن ئىشدا دەگەن ئەم شوپىنەرە بۇ ئەم شوپىن . ب: كەسىپكى گەرۈك

(۲) كۆپىنى كاتى تەروۋمى كارمبا يا فۇلتەكەي

transilient (tran-sil'i-ənt), adj. لە شىپكەمە يا بارودۇخىكەمە

بازدەرە بۇ شىپكە يا بارودۇخىكى تر.

transilluminate (trans-i-lū'mə-nāt'), v.t. پوونانكى لېدان يا

پېابىردىنى ئەمدانكىكى لەش بۇ تېروۋمىنى (پىزىشكەۋانى).

-transillumination (n).

transistor (tran-zis'tēr, tran-sis'tēr), n. (۱) ترانزىستەر

ئامپىرنىكى ئەمەكتۇنۇپە لە رادىئو شىنى ئىردا بەكاردەمەننى.

(۲) Colloq. رادىئو ترانزىستەر (مەروەھا " transistor radio "

transistorize (tran-zis'tēr-iz'), v.t. ترانزىستەر تېخىستەر

transit (tran'sit, tran'zil), n. (۱) ترانزىت: تېپەرىن: تېپەرىپون.

(۲) گواستىنەرى خەلكو شتۇمەك (بەتايىبەتنى بەھزى گواستىنەرى كىشتى

ئوخۇرەك پس) (people or goods in ~)

(۲) كۆپىن لە بارودۇخىكەمە بۇ يەمكىنى تر (مردن). كۆمەل لە پۇتەيكەمە بۇ

پۇتەيكى تر . (ھتد) (۴) ئامپىرى كۆشە پېوان (پوۋپۇي).

(۵) (۱) تېپەرىنى ئەستېرەيەك بە ھىلى درىژدا يا بە بەردەم دورىپىندا.

(ب) تېپەرىنى ئەستېرەيەكى بچوك بەسەر يەككىكى گەرەدا.

v.t. تېپەرىن . ئەستېرەناسى)

v.t. (۱) لە ترانزىتدا پون: پىدا تېپەرىپون. (۲) تېپەرىن (ئەستېرەناسى).

transition (tran-zish'ən), n. (۱) كۆپىن لە بارودۇخىكە. شىۋەيەك.

قۇناغىكە. كارىكە. يا جىگەيەكەمە بۇ يەمكىنى تر: كۆپان.

(۲) ماۋەى كۆپىن: سەردەم يا كاتى كۆپان.

(۳) ووشەى يەپوۋەندى: ووشەيەك يا دەستە ووشەيەكە كە بەندىكە يا چەند

پەستەيەك دەگەيەن بە ھى تر (پىزىمان): ووشەى گواستىنەمە.

(۴) ئاۋازى كۆپىن يا گواستىنەمە

transitional (tran-zish'ən-l, tran-sish'ən-l), adj. تايىبەتنى

بە كۆپىن يا گواستىنەمە

transitive (tran'sə-tiv), adj. transitional. | Rare (۱)

(a ~ verb takes an object.) (۲) تېپەر (كردان).

n. كىردارى تېپەر (پىزىمان)

transitoriness (tran'sə-tōr'i-nis, tran'zə-tō'ri-nis), n.

زوو بەسەردەمچى: زوو ئەمان: سەردەمىتى: كورتى

transitory (tran'sə-tōr'i, tran'zə-tō'ri), adj. سەردەمى:

كاتى: زوو بەسەردەمچى: زوو نامىنى: كورت.

-transitorily (adv).

translatable (trans-lāt'ə-b'l, tranz-lāt'ə-b'l), adj. دەتوانىرئ

ۋەرگىزىرت. ۋەردەگىزىرت (لە زامانىكەمە بۇ زامانىكى تر).

translate (trans-lāt', tranz'lāt), v.t. (۱) گواستىنەمە: كۆپىن:

(۱) بەرۈكۈرەمە بۇ ئاسمان (بەين مردن). (ب) سەردەك قەشە گواستىنەمە.

(ج) گواستىنەمەى پاشماۋەى پىۋانىكى ئاينى پىۋاز لە گۆرۈكەمە بۇ يەمكىنى تر.

(۲) ۋەرگىزىر لە زامانىكەمە بۇ زامانىكى تر بە نووسىن: پەرچەكەردن: كۆپىن.

(۳) كۆپىن: لە مەيدانىكەمە بۇ مەيدانىكى تر. (to ~ ideas into action)

(۴) لىكىدانەمە

(۵) [Archaic or Rare]. شەيداكردن: گەشكەداركردن.

(۶) پىۋاندىن بە پىكى ئەك بە خولانەمە (مەكىنەناسى)

v.t. (۱) ۋەرگىزىر (لە زامانىكەمە بۇ زامانىكى تر بە نووسىن): كۆپىن.

(۲) گوسجان بو ۋەرگىزىر: ۋەرگىزىر بۇ ھەپون

(This poetry does not ~ easily.)

translation (trans-lā'shən), n. (۱) ۋەرگىزىر لە زامانىكەمە بۇ

زامانىكى تر: بەرچەكە. (۲) ئەنجاسى ئەم ۋەرگىزىر: ئەمەق ۋەرگىزىر

(بەتايىبەتنى بەرھەمىنىكى ۋىزەيى): (This is a ~)

(۲) پىۋانى پىك ئەك خولانەمە (مەكىنەناسى).

translator (trans-lā'tēr, tranz'lā'tēr), n. (۱) پەرچان:

ۋەرگىزىر بە نووسىن. (۲) interpreter

transliterate (trans-lit'ə-rāt', tranz-lit'ə-rāt'), v.t. نويسىنى

زامانىكە بە ئەلفوبىنى زامانىكى تر (بەپىنى دەنگى تىپو ۋوشەكان)

transliteration (trans-lit'ə-rā'shən), n. (۱) نويسىنى زامانىكە

بە ئەلفوبىنى زامانىكى تر (بەپىنى دەنگى تىپو ۋوشەكان).

(۲) ۋوشە، پستە، يا دەقى ۋەھا نووسراۋ.

translocate (trans-lō'kāt), v.t. گواستىنەمە: لە جەنى خۇلابردن:

بار كۆپىن.

-translocation (n).

translucence (tranz-lū's'ns), n. پۇشنى: پوونى.

(ھەروەھا " translucency "

translucent (trans-lōō's'nt, tranz-lū's'nt), adj. (۱) پۇشنى:

پوون. (۲) نىمچە پۇشنى: نىمچە پوون.

-translucently (adv).

translucid (tranz-lū's'id), adj. = translucent.

transmarine (trans'mə-rən'), adj. (۱) بە دەريادا تېپەرىپو:

دەريابى. (۲) لەۋىۋى دەرياوۋەيە.

transmigrant (trans-mī'grənt), n. (۱) كۆچكەر (لە ۋولانتىكەمە

بۇ ۋولانتىكى تر): باركەر. (۲) كۆچكەرنىكە بەپىۋەيە بۇ ئەم ۋولانتىكى كە

بۇى دەچن.

transmigrate (trans-mī'grāt, tranz-mī'grāt), v.t. (۱) كۆچ

كردن (لە ۋولانتىكەمە بۇ ۋولانتىكى تر): باركردن.

(۲) چوونە ئاۋ لەشنى كەسىپكى تەرەمە (گىيانى مردوۋ): گۆزائەمەى گىيانى

مردوۋ بۇ لەشنىكى زىندوۋ.

-transmigrator (n.); transmigratory (adj).

transmigration (trans'mī-grā'shən), n. (۱) كۆچ: كۆچ كردن

(لە ۋولانتىكەمە بۇ ۋولانتىكى تر): باركردن.

(۲) چوونە ئاۋ لەشنىكى تەرەمە (گىيانى مردوۋ): گۆزائەمەى گىيانى مردوۋ بۇ

لەشنىكى زىندوۋ: (the ~ of souls)

transmissible (trans-mis'ə-b'l), adj. دەمىزىدئ: دەمىزىدئەمە:

دەمىزىدئ.

-transmissibility (n).

transmission (trans-mish'ən), n. (۱) پىن گەياندن: گەياندن:

پلگەياندن: پىن گەيانتن: پلۇۋوونەمە: (the ~ of news, disease, etc.)

(۲) شقى پىن پلگەياندن: يا پىن گەياندن: پلۇۋانامە: نامە.

(۳) ئاردن (بەرتامە يا شەپۇل رادىق).

(۴) ترانسىمىشن: ئامپىرى ۋوزە گەياندن (ئوتومبىل ... ھتد).

-transmissive (adj).

transmit (trans-mit', tranz-mit'), v.t. (۱) گەياندن: گواستىنەمە.

(۲) پىدان: بۇ بەجىپەشتن:

(Parents ~ some of their characteristics to their children.)

(۳) پىن پلگەياندن: پىن گەياندن.

(۴) پىدانىردن (پوونانكى، گەرمى، يا دەنگ بە ھەرادا).

(۵) گەياندن: (Iron ~s heat)

(۶) گەياندن (ۋوزە لە مەكىنەمە بۇ پەرۋەمە ۋەك ئوتومبىل ... ھتد).

(۷) ئاردن (رادىق) پلۇۋكردنەمە.

-transmittable; transmittible (adj).

transmittal (trans-mit'əl), n. = transmission.

transmitter (trans-mit'ēr, tranz-mit'ēr), n. (۱) گەياندن

(مروۋ): پىن گەياندن: نىزەر. (۲) ئامپىرى ئاردن (رادىق، تەلەفون، تەلەفون.

پرووسكە): نىزەر: پلۇۋكەر

transmogrify (trans-mog'ə-fī'), v.t. شىۋە كۆپىن بە جىزىكى

پرده‌پوش (۲) تابه‌پوشی به دیوی یا شوری پویاری "تیمس" له لندون.
 (۱) گواستنمه **transport** (trans-pōrt, trans-pōrt'), v.t.
 (به هوی هاتوچ): گویزانوه: بردن. (۲) گه‌شکه‌دارکردن؛ شیت و شه‌یدا کردن
 (۳) له وولات دورخستنوه (به تابه‌پوشی تاوانکان: دهرکردن.
 (۴) [Obs.], کوشتن.
 (۱) گواستنوه (بۆ شوینی دور): گویزانوه: بردن. (۲) گه‌شکه: شه‌یدایی. n.
 (۳) گه‌شتی سه‌ریازو گه‌سه‌سی سوپا گواستنوه.
 (۴) فزیکه‌ی گه‌ره‌ی پینوارو بار.
 (۵) تاوانکاری دوروخراوه له وولات.
 -transportability (n.); transportable (adj.);
 transporter (n.).
 (۱) گواستنوه: **transportation** (trans-pēr-tā'shan), n.
 گویزانوه: هاتوچو
 (۲) هوی گواستنوه: هوی هاتوچو: (Their ~ was camel.)
 (۳) کرئی هاتوچو یا گواستنوه. (۴) بلیتی هاتوچو: تکت.
 (۵) دوروخستنوه له وولات (تاوانکان): دهرکردن.
 (۱) [Rare] گواستنوه. **transpose** (trans-pōz'), v.t.
 (۲) جن گویکن پین کردن: نالوگۆپ پین کردن: جن گویزنوه:
 (to ~ the words in a sentence)
 (۲) نالوگۆپ کردن لاکانی کیشی جه‌بری.
 (۴) گویزنی پله‌ی موسیقا. (۵) [Obs.], گویزن (شویه).
 (۱) گویزنی پله‌ی موسیقا. (۲) بۆ جن گویکن گونجان. v.t.
 -transposable (adj.).
 (۱) جن نالوگۆپ کردن: **transposition** (trans-pō-zish'ən), n.
 جن گویکن. (۲) شتی جن گویکن پین کروا.
 (۱) پیماوی سه‌ر ژناتی: **transsexual** (trans-sēk'shō-əl), adj.
 کچه‌گویی: پیماویکه که حمز دهکات ژن بویابه: ژنیکه که حمز دهکات پیما
 بویابه (۲) پیماویکه که خوی دهکات به ژن به نه‌شته‌گره‌ی ژنیکه که خوی
 دهکات به پیماو به نه‌شته‌گره‌ی.
 گواستنوه له که‌شتی: **transship** (trans-ship, tran-ship'), v.t.
 شه‌مهنده‌فر، یا کوتومبیلنکه‌وه بۆ یه‌کیکی تر بۆ ناردن.
 بار گواستنوه له که‌شتی یه‌که‌وه بۆ یه‌کیکی تر بۆ ناردن. v.t.
 -transshipment (n.).
 به خیرایی دهگ: **transsonic** (trans-son'ik, tran-son'ik), adj.
 ده‌بروات.
 (۱) گویزن **transubstantiate** (tran'sōb-stan'shi-āt'), v.t.
 (له ماده‌یه‌که‌وه بۆ ماده‌یه‌کی تن). (۲) گویزنی نان و عه‌ی بۆ له‌شو و خونی
 عیسا (شویو خواهانه).
 -transubstantiation (n.).
 (۱) شله‌ی دهرداو: شله‌ی تیزاو (۲) شله‌ی دهردان: ناو دهردان: **transudate** (tran'soo-dāt, tran'syoo-dāt), n. Also tran-
 sudation, ده‌لان: تیزان.
 شله‌ی دهردان: ناو دهردان: **transude** (tran-sōod, tran-sūd'), v.t.
 نارمق دهردان: تیزان: لویه هاتن.
 (۱) یئکه‌دان (بۆ پیندا رویشتن) v.t.
 سه‌رله‌نوئ هه‌لسه‌نگاندن: **transvalue** (trans-val'ū), v.t.
 هه‌لسه‌نگاندن به‌پینی پیومری نوئ.
 له‌م لاره‌ بۆ: **transversal** (trans-vūr's'l, tranz-vūr's'l), adj.
 نه‌ولا: له‌م په‌روه بۆ نه‌ویهر
 هینیکه که دوو هینتی تر یا زیاتر ده‌برئ. n.
 له‌م لاره‌ بۆ نه‌ولا: **transverse** (trans-vūr's, tranz-vūr's'), adj.
 له‌م په‌روه بۆ نه‌ویهر
 داری رایهن کره‌وه له‌م په‌روه بۆ نه‌ویهر: ده‌سته‌ک: خیرکه. n.
 (۱) چه‌زی ژندو پیماو به‌ه‌وگۆپین و جلی یه‌کتله‌یه‌کرین: **transvestism** (trans-ves-tiz'm), n. Also transvestitism,

نۆر سه‌یر: شویه گویزن و تیکدان یا شینااندن.
 -transmogrification (n.).
 transmontane (trans-mon'tān), n. = tramontane.
 گویزنی: **transmutation** (trans-mū-tā'shōn), n.
 گویزنی ته‌راو (۲) [Rare]. گویزنی هه‌میشه‌یی.
 (۲) به‌ناو گویزنی کانزای پین نرخ بۆ زینرو زینو (کیمیاهه‌ری کۆن).
 (۴) گویزنی توخمی (فیزیا).
 -transmutational; transmutative (adj.).
 گویزن (شویه): توخم، **transmute** (trans-mūt, tranz-mūt'), v.t.
 بارودوخ: ماده‌... هفتد.
 -transmutability (n.); transmutable (adj.);
 transmutableness (n.).
 (۱) زه‌ریار: به‌زه‌ریار: **transoceanic** (trans'ō-shi-an'ik), adj.
 تپه‌په‌رو: ۳. له‌ودیوی زه‌ریاره‌یه: له‌پشت زه‌ریاره.
 (۱) (۱) داری سه‌ر ده‌رگا (ب) داری ناسۆسی **transom** (tran'sōm), n.
 به‌پینی په‌نجه‌ره: داری ناسۆسی به‌پینی ده‌رگا و په‌نجه‌ره‌ی سه‌ری.
 (۲) په‌نجه‌ره‌ی بچوکی سه‌ر ده‌رگا یان په‌نجه‌ره‌یه‌کی گه‌روه.
 (۳) (۱) داری ناسۆسی خاچو سیداره (ب) ده‌سته‌ک (که‌شتی).
 transonic (tran-son'ik), adj. = transsonic.
 (۱) (زه‌ریای) پاسیفیک بۆ: **transpacific** (trans-pā-sif'ik), adj.
 به‌ (زه‌ریای) پاسیفیکدا تپه‌په‌ر ده‌میت. (۲) له‌ودیوی زه‌ریای پاسیفیکه‌وه.
 پۆشنی: یوونی **transparence** (trans-pār'əns), n.
 (۱) پۆشنی: یوونی. **transparency** (trans-pār'ən-si), n.
 (۲) پارچه‌یه‌ک شتی پۆشنه‌وه‌ک پلاستیک وینه‌و نووسراوی له‌سه‌ر کولوه که
 یووناکر حرایه‌ سه‌ر وینه‌و شته‌ نووسراوه‌کان دهرده‌کون
 (۱) پۆشن: یوون: (~ cloth) **transparent** (trans-pār'ənt), adj.
 (۲) دیار: ناشکر: له‌برو: (a ~ lie; a man of ~ honesty)
 (۳) یوون (a writer with a ~ style)
 -transparently (adv.); transparentness (n.).
 (۱) کوماو دهرکردن: دیواو دهرکردن **transpierce** (trans-pēr's), v.t.
 (۲) کونکردن: سه‌مین.
 ناو دهردان: یووه‌ک: **transpiration** (tran'spā-rā'shan), n.
 نارمق دهردان: نارمق دهرکردن.
 نارمق پین کردن: نارمق پین دهردان: **transpire** (tran-spīr'), v.t.
 ناو پین دهردان: یووه‌ک.
 (۱) نارمق کردن: نارمق دهردان: ناو دهردان (یووه‌ک). v.t.
 (۲) دادان: لویه هاتنه‌ دهرموه: دهردان: ده‌لان
 (۳) دهرکه‌وتن: ناشکرا یوون.
 (It ~d that the fire was caused by a careless smoker.)
 (۴) یوودان: (Important events ~d last week.)
 (۱) هه‌لکه‌بندن له: **transplant** (trans-plant, trans-plānt'), v.t.
 شویننک و یوواندن له شویننکی تر (۲) خه‌ک هه‌لکه‌بندن له شویننی خویان و
 جینشین کردن یان له شویننکی تر: گواستنوه. (۳) نه‌ندام یا شانه له که‌سینکه
 وه‌رگرتن و یوواندن له که‌سینکی تر: (نه‌شته‌گره‌ی)
 (۱) گواستنوه و یوواندن (۲) به‌رکه‌ی گواستنوه و یوواندن له شویننکی v.t.
 تر ده‌گرتن: ده‌تواننیت هه‌لکه‌نوئیت و له شویننکی تر به‌وئیننیت:
 (Some plants do not ~ as well as others.)
 (۱) گواستنوه و یوواندن (۲) شتی گویزانوه و یوونخراوه (یووه‌ک), n.
 نه‌نداسی له‌شا
 -transplantation (n.); transplant (n.).
 ته‌وه‌س: **transpolar** (trans-pō'lār), adj.
 ته‌وه‌ری ماکووری یا باشووری ده‌برئت
 لاسلکی با زاداری نامه‌ وه‌رگرو **transponder** (trans-pon'dēr), n.
 فیزدر
 له‌برو: **transpontine** (trans-pon'tin, trans-pon'tin), adj. (۱)

traveler, traveller

(۵) سەرگۈزەرى قامىشى شەكىر.
 (۱) لاق يۇيۇپ و گەلای روشك ليكردهنوم.
 (۲) فریدانه نانو تەنەكەي زېنمە؛ فریدان.
 (۳) تىك ويىنگان؛ وەك كەلارە ليكردن؛ ويژانكردن:
 (They ~ed the house and left.)
 (۱) [Obs.] رەشمەكردن (تاشچى و سەگى پاۋ).
 (۲) [Archaic] بەستەنومە؛ چلموكرتن.
 n. [British Dial.]
 رەشمە؛ رەشمە.
 زېلدانى كەمرە.
 زېلدان؛ تەنەكەي خۇل.
 trashy (trash'i), adj. بىن ئرخ؛ ھىچ ويوچ؛ پىسس و بۆگەن:
 (- ideas, writings, people, etc.)
 -trashily (adv.); trashiness (n.).
 بىرەدى ئاگرېژىنى (لە چىمەنقۇدا بەكاردەھىتىرى).
 trass (tras), n.
 (۱) (ب) برىن؛ برىندارى.
 (ب) ئەنجامى ئەم برىندارىيە لەسەر مېشكە و ھەست.
 (۲) خورپە؛ كارەساتىكى تاخۇشە كە لەير ناچىتەومە؛ برىندارىيوى ھەست و ئەست؛ پاتەكەن (دەروونئاسى)
 traumatic (trō-mat'ik), adj.
 (۱) خورپەيى؛ زۇر تاخۇش؛
 پاتەكەن (دەروونئاسى)؛ ھەست و ئەست برىندارىكەر: (a ~ experience).
 (۲) ھى دەرماتكردن؛ دەرماتكرى.
 -traumatically (adv.).
 (۱) برىن؛ برىندارى.
 (۲) ئەنجامى ئەم برىندارىيە لەسەر ھەست و ئەست.
 traumatize (trō'mā-tīz'), v.t.
 (۱) برىندارىكردن؛ زامداركردن.
 (۲) خورپە لىدان؛ ھەست و ئەست برىندارىكردن؛ ئازاردان (دەروونئاسى).
 travail (trav'al, trav'li), n.
 (۱) پەنج؛ ھەرل؛ تىكۇشان؛ ئارمق پەش. (۲) ئازارى تىز؛ ئىش و ئازارى زۇر؛ ئان.
 (۳) ئان (مەنئالېورن). (۴) ئازارى ئارمق پەش؛ زۇر ھەرلەن. (۵) ئان كرتن.
 (۱) دەستەك؛ دارى دارەپا.
 (۲) بەشىكى بىنىچى بە دەستەك كراۋ. (۳) چوارچىۋەيەكە ئەسپى سىزكى تىدا دەبەستىتەومە لەكەتى ئان كرتندا.
 travel (trav'li), v.i.
 (۱) گەشت كرتن؛ چورن بۇ گەشت؛ گەران.
 (۲) ھاتوچۇكردن بە ئىش (وەك فرۇشبارى گەپۆك).
 (۳) بىزوان (پووناكى، دەنگ)؛ پۇيشتن:
 (Light ~s faster than sound.)
 (۴) ھاۋدەسى كرتن؛ لەگەل ھەلسان و دانىشتن:
 (He ~s in wealthy circles.)
 (۵) گويزانەومە.
 (۶) [Colloq.] خىرا بۇيشتن.
 v.t.
 پىدا پۇيشتن؛ پىدا گەران؛ پىدا گەشت كرتن.
 n.
 (۱) گەشت؛ گەشت كرتن؛ گەران.
 (۲) (pl.) (ب) گەشت و گەرانى كەستەك يا دەستەكە (ب) گەشتنامە
 (۳) ھاتوچۇ؛ بىزوان؛ جوولە (۴) ھاتوچۇ پەسەر رىكەمەكى تايىمەتىمەومە
 (ئوتومبىل، كەشتى، كاروانچى... ھتد).
 (۵) بىزوان (سەكىنەئاسى). (ب) ماومە؛ ئەم بىزوانە.
 travel agency, دەلقانەي گەشت.
 travel agent, دەلالى گەشت.
 traveled, travelled (trav'lid), adj.
 (۱) گەشتى زۇر كرتوومە؛
 زۇر گەرامە و شارەزايە. (۲) ھاتوچۇ زۇر پىدا دىكرى: (a ~ road)
 (۱) گەشتبار؛
 كاروانى؛ رىبوار؛ رەمەند. (۲) كەستەكە كە زو زو دەچن بۇ گەشت؛ گەپۆك.
 traveling salesman. [Chiefly British] (۳)
 (۴) (۱) نەلقەيمەكە كە بە پەتىك يا شىشېنگە دىت و لەچن (كەشتىوتى).
 (ب) ئەم پەتە يا شىشە.

transvestite

(۲) ئەم خۇگۇزىز و چلى يەكتەر لەبەركردنە.
 transvestite (trans-ves'tit), n.
 ئۇن يا پىپاونكە كە جەز لە
 خۇگۇزىز و چلى ئەمى تر لەبەركردن دەكات.
 trap (trap), n.
 (۱) تەلە؛ داۋ. (۲) پىلان.
 (۳) بۇنگر؛ بۇرىيەكى چەماورەيە لە شىۋەي (U) يا (S) دا كە دەبەستىت
 بە بۇرى ئاومەزۇى ئاومالەومە ئاۋى تىدا دەمىنئىتەومە بەم جۇرە رىنگە لە گەرانەومە
 بۇنى پىسو ھەم؛ دەگرى.
 (۴) ئامبىرئەك بۇ تۇپ و شت ھارپىشتن بە ھەرادا بۇ تەقەلىكردن.
 (۵) گاللىسكى سوكى دىروپىچكەي پەك ئەسپى.
 (۶) rattle-trap (۷) trap door.
 (۸) (pl.) ئامبىرىكى مۇسقىچە كە لىنى دەدرى بۇ ئەمى لىدىرى (تەپل، زەنگ،
 زىلى مس ھتد). (۹) [Slang] دەم؛ زار.
 (۱۰) كەمدوكۇسپ و داۋى پارى گۇلف (a sand ~).
 v.t.
 (۱) بە تەلە كرتن. (۲) كرتن بە داۋومە؛ بەستەنومە؛ قەتپس كرتن.
 (۳) رىنگە لە بۇنى پىس كرتن بە بۇرى چەماورە (زمارە سى بىيەنە).
 (۴) ئەم جۇرە بۇرىيە پىۋەبەستن.
 v.t.
 (۱) تەلە ئانومە
 (۲) تەلە ئانومە بۇ گەنەومە كەلدار (بۇ فرۇشتن).
 trap (trap), n. Also traprock.
 جۇرە بەرەسكى رەشى ئاگرېژىنىيە
 trap (trap), v.t. [Obs.]
 سەرزىن لىكردن گىنسورگۇلنگ لە نەسپ دن
 n.
 (۱) [Obs.] سەرزىن و گىنسورگۇلنگى نەسپ
 (۲) [Colloq] (pl.) جانئا و شتومەكى كەستەك.
 trapan (trā-pan'), n. & v.t. = trepan.
 دەركايەكى ئاسۇسى ئەينىيە لە زەمىنەي زۇر يا بىنىچىدا.
 trap door, جۇلاننى تەنەفاز و رەمىشكار.
 trapeze (trā-pēz', trā-pēz'), n.
 (۱) تراپەزىوم (1 & 2)
 (۲) لەبىزىنىيە
 trapeziform (trā-pē'zā-fōrm'), adj.
 (۱) لەبىزىنىيە خوار؛ وىنەيەكى
 trapezium (trā-pē'zi-əm), n.
 چوارلايىيە ھىلەكەنى ھىچپان ھارپكە ئىن. (۲) [British]
 (۳) ئىسقامى بىنى كەلەمەست
 trapezius (trā-pē'zi-əs), n.
 ماسولەكى پىشتى ەل و شان و سنگ
 (كە سەر رادەگرى)
 trapezohedron (trā-pē'zā-hē'drən), n.
 بلورى بۇر لەبىزىنى
 ئارپك
 trapezoid (trap'ə-zoid'), n.
 (۱) وىنەيەكى چوارلايىيە سروانىان
 ھارپكەر. [British] (۲)
 (۳) ئىسقامى بىنى يەنجەي ئۇشاورمە.
 trapean (trap'i-ən, trā-pē'ən), adj. Also trappous.
 وەك
 بەردى ئاگرېژىنى "تراپ"
 trapper (trap'ēr), n.
 ئىچەرەوان مە تەلە (بۇ كەولى ئىچەرەكە).
 trappings (trap'ingz), n.pl.
 (۱) سەرھل و گىنسورگۇلنگى ئەسپ.
 (۲) چلى جوان و نەقش و نىكار و شتى پازانەومە؛ تەنتەنە؛ نىشانى جوان:
 (the ~ of power; Although the king had all the ~ of royalty, he had very little real power.)
 Trappist (trap'ist), n.
 كەشېش يا روشكەسۇفى پەرستگاي
 "لاتراپ" كە ھەرگىز قەسە ئاكن.
 adj.
 تايەتەي بەد كەشېش يا ووشكەسۇفىيەنە.
 trapshooting (trap'shōot'ing), n.
 نىشان كرتنەومە لە كرتىرى
 گلېنە تۇپى شورشەي بە ھەرادا ھارپىزۇر.
 -trapshooter (n.).
 (۱) لاق ويۇسى مېزا و فرىندار؛ چلو چىۋو گەلار
 توككەدار ھتد (۲) زېل؛ خالەخۇل؛ باشماومە؛ سەرگۇزەر
 (۳) قەسەر بروراي ھىچ ويوچ و بىن مانا (ب) بەرھەمى وىزەيى و ھونەرى
 ھىچ ويوچ (۴) كەستىكى بىن ئرخ و ھىچ ويوچ
 (ب) كرمەنە خەلكى بىن ئرخ و نەزان و ھىچ ويوچ؛ پوتە پوتە

traveler's check

traveler's check, traveling salesman, travelogue, travelog (trav'ə-lɒg, trav'ə-lɒg), n. گشت

traversal (trav'ēr-s'l), n. بفرینهوه؛ بپړښ (هاتوچ)

traverse (trav'ērs, trə-vūrs'), v.t. (1) پیندا پفرینهوه؛

(2) پیندا پوښتن، (ب) هاتوچوکردن؛ چورن و هاتن.

(3) لاهلا پیندا پوښتن؛ قهډېرکردن. (4) دژ ودهستان؛ بهرمنستی کردن؛ بهرگرتن.

(5) باش تې ووردیونوه؛ لیکولینهوه.

(6) خولاندنوه به دهوری خوند (توب بۇ تهکاندن).

(7) حاشاکردن (دادگا)؛ به درؤ خستنوه.

(8) پفرینهوه؛ پیندا پوښتن؛ بپړښ؛ بهسردا پفرینهوه.

(9) هاتوچوکردن؛ هاتن و چورن.

(10) خولاندنوه به دهوری خندا؛ سوږاندنوه؛ چهرخان.

(11) به پینچاویښ به کرددا خلیسگان (بهافره خلیسگان)؛ به پینچاویښ.

(12) به گرددا سرکهوتن؛ لاهلا پوښتن (ناسپ).

(13) هیلیکه که چهند هیلیکی تر دپړښ.

(14) دمسکت؛ داری بهسردا رایهل کړاوه.

(15) پهردهی لم بهسرهوه بۇ نهوسر (د) دیواری سمنگر.

(16) بانگون یا تارمهیکه به درؤژیی خانویکه.

(17) هیلی راستی پوښتون.

(18) (1) کوسپا؛ قورت؛ بهرېست (ب) تپهپوون؛ پیندا یا بهسردا پوښتن.

(19) پوښتنی پینچاویښ (بهافره خلیسگان).

(20) ب؛ بزوان به لادا؛ جوړندی لهملاره بۇ نهولا.

(21) خولاندنوه؛ سوږاندنوه؛ چهرخه؛ خول؛ سوږ.

(22) پارچهی مهکینهیکه که بزوانی پینچاویښ. نهلا بۇ نهولا، یا خولاره.

(23) به نهنام دهگهمنی. (24) رئی؛ رئی؛ پفرینهوه یا قییمپوون؛ پوهو.

(25) (1) رئی؛ پینچاویښی گشتی (بۇ بهرمنستی کردنی با).

(2) قزناغیکی نهم جزه ږنگهیه یا پوښتنه.

(26) حاشا (دادگا)؛ حاشاکردن؛ به درؤ خستنوه.

(27) لم لاره بۇ نهولا؛ لم بهر بۇ نهویمر؛ نهم بهرو نهویری.

(28) تاییبتهی به پهردهی به لادا کړاوه.

-traversable (adj.); traverser (n.).

travertin (trav'ēr-tin), n. = travertine.

travertine (trav'ēr-tin, trav'ēr-tèn), n. ساردهگچ.

travesty (trav'is-ti), n. (1) دمهلاسنکی؛ لاسایی لاقرتی؛ یانه.

(2) لاسایی کردنوه. (3) وینهی سمپرو شینوای شتی راستهقیغه؛ شپوهی درؤژنه؛

نخوونهی بن ماناو شیناو. (The trial was a ~ of justice.)

v.t. لاسایی کردنوه بۇ گالتهپیکردن؛ دمهلاسنکی کردن.

travois (trə-voi'), n. Also travoise, گالیسکهیکه سرهتایی.

میندیجه نهسریکایییمکانه.

trawl (trôl), n. (1) قوری گورهی؛ پوهماسی؛ املهسی؛ پوهماسی به دواي.

(2) خویدا راییمکیشیت. (3) setline.

v.t. & v.i. پوهماسی کردن به تۆر.

trawler (trôl'ēr), n. (1) پوهماسی کور به تۆر.

(2) بهنهمی پوهماسی؛ اوشهی پینشو؛ بیینه.

tray (trā), n. (1) سیني.

(2) پیر سینيیکه؛ سینيیکه شت (a ~ of food).

(3) چهکمهج؛ چاوی تۆلاب.

treacherous (trech'ēr-əs), adj. (1) ناپاک؛ نهینگر؛ پهمان شکن.

(2) پشت پین نهبستراو؛ خراب؛ هر به پووانته باش.

(3) (~ weather, rocks, etc.)

-treacherously (adv.); treacherousness (n.).

treachery (trech'ēr-i), n. (1) ناپاکي؛ نهینگری؛ پهمان شکني.

treasury

(2) کارتیکی ناپاکانه؛ نهوونهمیکه نهینگری یا ناپاکي.

treacle (trē'k'l), n. (1) دهرمانی ژهر؛ دژه ژهر.

(2) molasses, [British] (ب) دهرمانی کارنگر.

-treacly (adj.)

tread (tred), v.t. (1) پیندا پوښتن؛ به پین بهسردا پوښتن؛

به پین پوښتن؛ کوتان (پړ).

(2) پهپرهوی کردن به پوښتن، همنگانان، سما ... هند.

(3) پین خستنوه سر؛ پین پیمانان؛ پینشیل کردن؛ پستنوه.

(4) به ژور همنانه ژور جا؛ پینمست کردن (چپوساندنوه).

(5) تې پهرین (بالندهی نښ)؛ جوت بوون لهگهل؛ سواربوون.

(6) کردن به ږنگه یا رئی (به پیندا پوښتن)؛

(7) تايه دهورگرتن؛ لاسیکی تازه تیگرتنی تايهی نوتومیل.

(8) به پین پوښتن؛ پوښتن؛

(9) (The cattle had trodden a path to the pond.)

(10) (She trod lightly in order not to wake the baby.)

(11) (1) همنگانان. (~ on ; ~ upon)

(2) پین پیمانان؛ پینشیل کردن.

(3) پهرین (بالنده)؛ جوت بوون.

(4) [Rare] شوین پین؛ جن پین.

(5) به پین پوښتن؛ پوښتن؛ پیندا پوښتن.

(6) دهنگی پین؛ دهنگی پوښتن؛ جوری پوښتن.

(7) نهووی کهسپیک یا شتیک بهسردا دهورات یا پنی دهورات؛

نهو بهشهی بهر زوی دهگورئ (پنی پیلو)؛ سهری هیلی ناسن دیوی دهرهوی

تايهی نوتومیل، سهری پله پهپرهوی پلهی پین پلکانه ... هند.

تاسهر پئی شوینی کهسپیک تر tread in a person's footsteps,

پوښتن؛ چاولینگرتن.

tread on air, هست به خوشی کردن؛ ژور دغوش بوون.

tread on one's toes, زویرکردن؛ هست بریندارکردن؛ دل نیشاندن.

tread water, پین مهله کردن.

treadle (tred'li), n. پایدهری مهکینهی جل دوروون.

v.t. کیش پیکردنی نهم پایدهره یا بهکارهمنانی.

treadmill (tred'mil'), n. (1) ناشیکه له کوندا.

(2) دهگورا به پوښتن بهسره چرخیکه گورهی خولاره له جنی خویدا.

(3) نهه زوی بهکاردهمینا بۇ سزادانی زیندانی وهرش پنگردسان.

(4) ناشیکه به پوښتنی نهمس دهگورئ بهسره قاریشیکه پانی همیشه

خولاره له جنی خویدا. (5) قاریشیکه پانی همیشه خولاره به له جنی

خویدا کهسپیک بهسردا دهورات بۇ نهووی بزوانی نه خوشی دلی هیه

یاخود نا. (6) کیشی ووشک ناخوش و دواي نه هاتوو

treason (trē'z'n), n. (1) ناپاکي؛ دژ وولات و گهل.

(2) [Rare] پهمان شکني؛ نهینگری؛ دستبری

ناپاک (بهرامیمر گهل و وولات)؛

تاییبتهی به ناپاکي: (a ~ speech).

treasonous (trē'z'n-əs), adj. = treasonable.

treasure (trezh'ēr), n. (1) گمنجینه؛ سامان؛ خزنه؛

پارهو خشلو شتی تری بهنرخ. (2) کهسپیک یا شتیکه بهنرخ

(3) همنگرتن؛ خستنوه گمنجینهوه؛ پاشهکوت کردن؛ کۆکردنوه.

(4) ژور لا بهنرخ بوون؛ ژور بهنرخ دانان.

(5) (He ~s the watch his mother gave him. I ~ your friendship.)

گمنجینه؛ سامانخانه.

treasurer (trezh'ēr-ēr), n. گمنجینهوان؛ خزنهدار؛

(the ~ of a club)

treasure-trove (trezh'ēr-trōv), n. (1) گمنجینه یا خزنهی

شاراوهی دژراوهی بن خاوه. (2) شتیکه دژراوهی بهنرخ

(3) گمنجینه؛ سامانخانه.

(4) گمنجینهی گشتی یا کۆمپانیایهک.

۲. پارو سامانی ناو شم گه نجینمه (T-). و هزارتی دارایی: دارایی.
 ۵. کۆمهلیک بهرهمی هونری و ویزهیی به نرخ: (a ~ of verse).
treasury note, پروانامی دارایی (که و هزارتی دارایی دهریدهکات).
treat (trēt), v.i. ۱. سهرداگردن: سهرداگهری کردن
 ۲. ویرگردن: پاره بۆدان.
 v.t. ۱. ناسکردن: لیکۆلینهوه: به شیوهیکی تایهتی: (He ~s the subject of abortion thoroughly in his book.)
 ۲. وادانان: واههپرکردن: (He ~ed the mistake as a joke.)
 ۳. رهفشار لهگهال کردن: لهگهال جوولانهوه: (He ~s his wife badly.)
 ۴. ویرگردن: (He ~ed her to dinner.)
 ۵. دهرمانکردن: چارهکردن.
 n. ۱. ویر دهویوت.
 ۲. ویرکردن: دهویوت کردن: نۆرهی ویرکردن.
 (It is my turn to ~ today.)
 ۳. خووشی شتیکی خووش: (It is a ~ to see the city with you.)
treat of, لیدووار: ناسکردن: لیکۆلینهوه
treatise (trē'tis), n. ۱. زانستنامه: نامیلکه: لیکۆلینهوهی نویسراوا:
 لیدووار: (Obs.) ۲. چیزک: گیزانهوه.
treatment (trē'tmant), n. ۱. رهفشار لهگهال کردن: لهگهال جوولانهوه.
 ۲. چارهکردن: دهرمانکردن: دهرمان: چاره.
treaty (trē'ti), n. ۱. ریکوتن: (Obs.) ۲. گفتوگۆ
 ۳. (Obs.) ۴. تکا: داوا: پارانوه. (۴) ۱. پهیمان (نیو دهولهتان).
 ۲. بهلگهنامهی شم پهیمان.
treble (trē'b'l), adj. ۱. سن شوونده
 ۲. نایبیت به دهنگی ههره بهریی ژوپهرا
 ۳. زیل: بهریو ناسازا: تیر: (دهنگ).
 n. ۱. سؤیرانو: بهریوترین دهنگی ژوپهرا.
 ۲. کۆراسی بیژیا: نامیری موسیقای شم دهنگه بهریو.
 ۳. دهنگی بهریو ناسازا: زیل: دهنگی تیر.
 v.t. ۱. کردن به سن شوونده.
 v.i. ۱. بوون به سن شوونده.
-trebleness (n.); trebly (adv).
trebuchet (trē'bu-shet), n. Also trebuket. مهنجیق:
 نامیریکی جهنگی بهردهاویری کۆنه.
trecento (trē-chen'tō), n. سهدهی جواردههم له هونرو ویزهیی
 ئیتالیا.
tree (trē), n. ۱. درهخت: دار: دارو درهخت
 ۲. بنجک یا دهونی درهخت ناسا: (a rose ~).
 ۳. دار: دهستهک: کۆلهک: ستوونی دار: میخ
 ۴. سیداره: ۵. family tree (۶) یلووری ناسا (کییما).
 ۷. کورتی شم ووشانهیه: saddle tree; boot tree; christmas tree;
 ۸. شتیکی له درهخت چوو: (a clothes ~).
 ۹. [T-] d. Archaic. سیدارهی عیسا
 v.t. ۱. رافراسنه سهر داریک: پهنا بین برده سهر دار: (۲) پیلانو له قالب دار.
 ۳. [Colloq.] لهنگه تار کردن: بهگیرهینان: تنگ بین ههچن.
 up a tree, [Colloq.] تنگ تار: تنگ بین ههچنراو: بهگیرهینراو:
 پی ئی گیزاو: له ماروودوخیکی شلوقدا بوون.
tree fern, کهرهزه کنبولهی گهره: قزه کهنشکی گهره: داره سهرخس.
tree frog, بۆقی دار: حۆزه بۆقیکی بچوکه له سهر دارو درهخت دهزی.
 (ههرهها "tree toad")
tree heath, briar.
tree house, خانوچکی سهر دار: بویاری مندلاق.
tree line, = timberline.
tree nail, بزماری دار: بهیووله داریکه دارو تختهی بین دهبری لهیک.
 (که تار بوو دهناوسن له بهرنهوه له کشتی سروستکردندا بهکاردهمینرئ).

tree of heaven, = ailanthus.
tree of knowledge, دار: دارهیی به بهمشته که خوا بهرگهیی،
 له ئادهمو هموا قهدهغه کفریبوو بهلام نهمان ئیتان خواریو دهرکران له بهمهشت
 (قورئان و ئیتجیل)
tree surgeon, نهشتهرگهیی دار: کهسیکه شارهزای دارو درهخته.
tree surgery, نهشتهرگهیی دار: لقی ویزهیی ووشک لیکردنهوهو جزی
 برپیی تازه چارهکردن.
tree toad, = tree frog.
tree-top (trē'top), n. پۆیهی دار: تهوقهسهری درهخت.
trefoil (trē'foil), n. ۱. سینهپه: ویتجه.
 ۲. خشل، درووشم، یا شتی پازاندنهوهی تری سینهپه.
trehalose (trē'ha-lōs), n. تریهالوز: شهکۆریکی بلوورییه له هویونو.
trechale (trē'ha-lōs), n. قارچکو کهرهوه دهرمهینرئ.
trek (trek), v.i. ۱. به گالیسکهی گا پویشتن یا رهوکردن.
 ۲. به میواشی و به گران پویشتن: حق بهکیش کردن: پۆگه کوتان.
 v.t. ۱. گالیسکه راگنشان (گا).
 ۱) ۱) رهو به گالیسکهی گا. ۲) قوئاغیکی شم رهوه یا گهشته
 ۲) ۱) گهشت. ۲) قوئاغ (۳) رهو: رهوکردن: کۆچ: کۆچی به کۆمهال
-trekker (n.).
trellis (trē'lis), n. ۱. کهپزۆکه: چوارچینهوی تهنراو بۆ پیاههنگهراپی
 پوههک. ۲) کهپرا: سایات.
 v.t. ۱) کهپزۆکه بۆ کردن. ۲) خستنه سهر یا ههنگهراپندن به کهپزۆکهدا
 (دلههینو و پوههکی خوههناوس). ۳) چنن: وهک تهیمان لیکردن.
trelliswork (trē'lis-würk), n. = latticework.
trematode (trē'mə-tōd', trē'mə-tōd'), n. کرمیکی پانکلهی
 مشهخۆره.
tremble (trē'mb'l), v.i. ۱) له زین: هاتنه له زین: مووچرک پیندا هاتن:
 تهرزو پیندا هاتن. ۲) ترسان: تۆقن: نۆر مراق بوون:
 (I ~ for your safety.)
 ۲) له رینهوه: له رهلهکردن.
 n. ۱) له زین: گیان له زین: مووچرک: تهرزو: له زهلهریزا: له زه.
 ۲) (pl.), له زۆکی: نهخۆشییهکی زههراوی به تووشی ناژله و رهشمووئخ
 دهییت له خواردنی گیای زههراوی و نیشانهکانی له زینو نووچدانه
 له زۆک.
trembly (trē'mbli), adj. ۱) تۆقینهرا: ترسانک.
tremendous (tri-men'dəs), adj. ۱) تۆر ژله: نۆر گهره: مهنن: (a ~ task).
 ۲) (Colloq.) زۆرباش: سهرا ناسا: نایاب.
-tremendously (adv.); tremendousness (n.).
tremolite (trē'mə-lit'), n. ترمولیت: کانزایمه که له سلیکاتی
 کالیسیۆم و مهگنسیۆم پیکدیت.
tremolo (trē'mə-lō), n. ۱) له رینهوه (موسیقیا): له ره: له زه.
 ۲) نامیری له راندنهوه (له نۆرگهندا).
 (ههرهها "tremulant", "tremolant")
tremor (trē'mēr, trē'mēr), n. ۱) له زین: له زه:
 (He suffered from a nervous ~.)
 ۲) ۱) له ره: له رینهوه: له رهله. ۲) بوومه له زه: (an earth ~).
 ۳) مووچرک: تهرزو. ۴) وودووتان: بین تارامی.
 ۵) دهنگی له رینهوه یا له زین.
tremulant, tremulent (trē'moo-lənt), adj. =
tremulous. ۱) له زۆک: له زه: له ره: له رهله.
 ۲) ترسۆله.
-tremulously (adv.); tremulousness (n.).
trench (trench), v.t. ۱) برین: ههنگۆلن. ۲) برینهوه: لیکردنهوه:
 مهلهبرین. ۳) خهتق پیندا ههنگهندن: خهتق لیدان

(ب) نهم گیانداره به ووشک کراوی یا دووکه کراوی له چین دهکرتت به سنوړیا.
trephine (tri-ˈfɪn, tri-ˈfɛn), n. جزوه مشارینکی بچوکه بڼه
 نهشتگرگمری کاسه‌ی سر.
v.t. نهشتگرگمری کاسه‌ی سر کردن بڼه مشاره.
trepid (trepɪd), adj. ترسنوکه.
trepidation (trep-ə-ˈdāʃən), n. (۱) له‌برین: له‌رز: له‌رز: ته‌زور: موچرکه. (۲) ترس: مترسی.
treponema (trep-ə-nēˈmə), n. میکروبی نامشبهه (سلسل) و نه‌خوښی تری وها.
trespass (tresˈpæs, tresˈpas), v.i. (۱) پرمزین شکاندن: تاوان کردن: له سنوور چوونه دهرموه: گوته کردن (۲) چوونه ناو زهوی یا حمرشعی خه‌لکه‌وه (به‌تایبه‌تی به نیازی خراب): ده‌ست‌زوی کردن سر زهوی یا مافی کمسینک: (No-ing!) (۲) خو سپاندن به‌سردا: کاتی کمسینک گرتن: ده‌ست‌زوی کردن سر (He is always-ing on my time and hospitality.)
 (۱) تاوان: گوته: پرمزین شکان. (۲) خو سپان به‌سردا: ده‌ست‌زوی کات گرتن: کمسینک. (۳) چوونه ناو زهوی یا حمرشعی خه‌لکه (به‌تایبه‌تی به نیازی خراب‌کردن): ده‌ست‌زوی کردن سر زهوی یا مافی کمسینک (ب) داخوځوی‌یکه به‌رامهر بڼه ده‌ست‌زوی‌یه.
-trespasser (n.). (۱) پرچی هوځاره
tress (tres), n. (۲) کاکول: پهرچه: گیسو: نگرچه: زولف. (۳) پرچی درؤو شوړی نافره: قزی درؤو.
-tressy (adj.). (۱) سپیای دار: چوارچینوی چوارین: پالېشتی چوارین. (۲) چوارچینوی ژور پرد: کوله‌کی پرد
trestle (tresˈl), n. (۱) چوارچینوی ژور پرد: کوله‌کی پرد. (۲) پردی سر چوارچینوی یا کوله‌که: شتی سر سپیای دار یا چوارچینو.
trestlework (tresˈl-würk), n. (۱) چوارچینوی ژور پرد: کوله‌کی پرد. (۲) پردی سر چوارچینوی یا کوله‌که: شتی سر سپیای دار یا چوارچینو.
tret (tret), n. سلوادانه‌وی هندی فرقتنی (له‌پر خراب بونی هندیگر له گواستندوه).
trews (trooz), n.pl. پانژولی ته‌سکی خوری میلداري چه‌پو پاستی تو‌سکو‌تله‌ندی
trey (trā), n. سن (زاری تاو له دؤمیننه، کاغزی یاری): سیان.
tri- (tri, tri), پینشگرینکه به‌مانی: (۱) سیانی: سیانه: سن‌یی: (tricycle)
 (ب) سن جار: به سن به‌شوه: (trisect).
 (ج) هر سن (سال، مانگ، هفته) جارنک: (triannual)
 (د) سن کردیلایی (کیمیا): سن توخمی.
triable (tri-ə-ˈbʌl), adj. (۱) تاقی ده‌کرتنه‌وه. (۲) ده‌توانی دادپرسی بکرت: ده‌توانی بدرتت به دادگا
triacid (tri-əs-ˈɪd), n. & adj. ترشی سیانی (کیمیا): ترشی سن تلت.
triad (tri-ˈæd), n. (۱) سن (کس، شت، بیرو): ده‌ستی سیانه: سیانه: سن کوچکه: سن چوکه: سن‌یی. (۲) ناوازی موسیقای سن ده‌نگی.
trial (tri-ˈæl, tri), n. (۱) تاقیکردنه‌وه. (۲) تاقیکردنه‌وه به چه‌وساندنه‌وه، فرودان... هتد. (۳) مهینه‌تی: کویره‌ومری: نه‌شکه‌نبه: سوئ: ناخوښی. (۴) دادگرې: دادپرسی: دادپرسی: دادپرسی. (۵) هرل: کوشش: هرل‌دان: کوشش کردن. (۱) هی دادگرې: تایبه‌تی به دادپرسی. (۲) تاقیکردنه‌ویی: بڼه تاقیکردنه‌ویی: هی تاقیکردنه‌وه. (۱) دادپرسی له‌گه‌ل ده‌کرت: له‌پرده‌می دادپرسدایه. (۲) تاقی ده‌کرتنه‌وه (به به‌کاره‌ندان)
trial and error, تاقیکردنه‌وه هرله‌کردن (به‌تا گه‌پشتنه نه‌نجام)
trial balance, ته‌رازوی تاقیکردنه‌وه یا پیاچوونه‌وهی داهات و خرچی

(۴) خه‌ندک به دوردا لیدان یا هه‌لکه‌ندن (بڼه پاراستن وک سمنگي): پاراستن به خه‌نق. (۵) خستنه ناو خه‌نق.
v.t. ۱) ناو‌پرکردن: وک خه‌ندک لیکردن: کمندکردن.
 (۲) خه‌ندق لیدان یا هه‌لکه‌ندن (بڼه پاراستن وک سمنگي).
 (۳) برین: هه‌لدرین
 (۴) (on ~; upon ~) ده‌ست‌زوی کردن سر: سنوور شکاندن.
 (ب) لوه نریک بوون: لیچون: جیاوازی زور نه‌بوون.
 ۱. که‌ندر: ناو‌پر: چالی درؤو: دیزاو. (۲) خه‌ندک: خه‌نق: له‌مهم.
 (۳) سمنگر: سمنگرې خه‌ندمگی
trench on (or upon), (۱) ده‌ست‌زوی کردن سر (زهوی خه‌لک).
trenchant (trenˈchənt), adj. حاف. هتد. (۲) لوه نریک بوون: لیچون: جیاوازی زور نه‌بوون.
 (۱) تیز: برنده.
 (۲) بڼه (وته): توند: (~ words).
 (۳) گرم (مشتوم): گفنگون: توندوتیز: (a - argument).
 (۱) دبار: ناشکرا: بوون: (a - pattern).
-trenchancy (n.); trenchantly (adv.). پانژوی باران
trench coat, (۱) ته‌ختی گوشت و شت له‌سر برین.
trencher (trenˈchēr), n. (ب) سله‌م: سینی دار. (۲) (Archaic) خواردنی ناو به‌مهم.
 (ب) هندی خواردن: ناو‌توقه.
 (۲) [Obs.] پارچه‌میک نانی خوارده‌معی له‌سر.
 (۴) [Obs.] چه‌قو.
trencher (trenˈchēr), n. ۱. خه‌ندک هه‌لکه‌ن: خه‌نق لیده‌ر: له‌عه‌ لیده‌ر. (۲) گوشت‌پر یا خوارده‌معی قاشکر له‌سر مین.
trencherman (trenˈchēr-mən), n. (۱) زورخور: وورگ دران. (۲) مفته‌خور: مشته‌خور: مووشه: لاکوت: هوانته‌خور.
trench fever, تاي سمنگر: نه‌خوښی‌یکه درمه له نسپن و ه بلاو‌ده‌بیته‌وه تاو کیش و نازاری ماسوولکی له‌گه‌ل‌دایه (تووشی سربرازی ناو سمنگر ده‌بیته).
trench foot, پنی سمنگر: نه‌خوښی‌یکه پنی‌په تووشی شو سربرازانه ده‌بیته که زور له سمنگرده ده‌مینه‌وه له سرماو تریو نه‌چوول‌شهره.
trench knife, چه‌قوی دوو دم (بڼه شپری ده‌سته‌ویه‌خه): خه‌نق: چه‌قوی شهر
trench mortar, حوزینکه له تویی چه‌نگ
trench mouth, ده‌می سمنگر: نه‌خوښی‌یکه پرمده‌ی ناو‌ده‌مو توپکه نارارو بؤگنی پیسی له‌گه‌ل‌دایه (تووشی سربرازی ناو سمنگر ده‌بیته).
 هارو‌ها پنی ده‌وتری: " Vincent's angina "
trench warfare, شهره سمنگر: چه‌نگی هیرش برده‌وه سر سمنگرې هه‌میشایی یکتا
trend (trend), v.i. (۱) پوښتن به‌ره‌وه: چوون به‌ره‌وه: کشان به‌ره‌وه: به لایه‌کی تایبه‌تیدا پوښتن (The river -s northward).
 ۲. هره‌وه هه‌لوه‌نستیکی تایبه‌تی چوون: به لایه‌کدا داشکان (گفنگو، هوودان، پانژو وها بوون.
 (Modern thought is -ing away from materialism.)
 ۱. پزیره‌وه: پزیناز (۲) مهیل: نارهنزوی گشتی. (۳) موده: شتی باو.
trendy (trend-ˈi), adj. موده: تازه باو: له‌گه‌ل پزنگاردا گونجاو.
 (~ clothes)
trepan (tri-pan), n. ۱. trephine. (۲) نامیزی به‌ردکونکری گه‌وره (کانزاکردن).
v.t. ۱. نهشتگرگمری کاسه‌ی سر (۲) به‌رد کون کردن (کانزاکردن)
-trepanation (n.).
trepan (tri-pan), n. (۱) کسینکی فیلپاز یا هرپووان. (۲) داو: تغه: پیلان: فیل.
v.t. کردن به داو‌وه: فیل لیکردن: هرپووان: کردن به تله‌ره.
trepan (tri-pan), n. جباری دریا: (۱) گیاندارینکی ده‌ریایی‌یه

(٤) لقي؛ لقي: (streams ~) .

(١) وولاتى باجدرى يا باج لىسى؛ وولاتى ژۇردىسى.

(٢) لقي پىدايا نى؛ چىم؛ پوبار (كە بېزىكە پوبارىكى گەۋدەتەرەۋە)

(١) (١) باجىكە كە وولاتىكى ژۇردىسى دەپدات بە (tribute (trib'ūt), n. وولاتىكى تر. (ب) سىرانە.

(ج) ئەر پارمىيە لە گەل كۆدە كۆرۈنمەۋە بۇ ئەم باجدانە.

(٢) (١) باج يا سىرانىمىكە كە مەسكىن دەپدات بە دەرەبەگ.

(ب) ئەركى ئەم باجدانە.

(٢) پارە بە ژۇر سىنراۋ؛ سىرانە؛ بەرتىلى بە ژۇر سىنراۋ.

(٤) كارىك، كوفتارىك، يا دىيارىيەكە بۇ دەرىپىنى پۇتۇ خۇشەۋىسىتى و سىياس: (They paid ~ to the memory of their fallen leader.)

(٥) پۇتۇ؛ ستايش؛ پىيامەلدان.

ھەلگۈرۈن چىسپاندنى بايمانى بەلەم و كەشتى

چوگە؛ ھەناسە؛ كاتىكى ژۇر كەم: (in a ~) .

tridentennial (tri'sen-ten'i-əl), adj. & n. = tercentenary.

ماسولكى سىن سەرە؛ ماسولكى پىشى بازوۋ. triceps (tri'seps), n. نەخۇشى بەناۋداچوۋى مۇۋى دەۋرى

trichiasis (tri-ki'ā-sis), n. كۆن (بەتايىمىتى بىزانگەكان).

trichina (tri-ki'no), n. تىرىكىنا؛ كىرىمىكى دەۋزولەيمىيە بە نەپخۇلى مەۋزۇ ھەندى كىياندىرى شىردەردا دەۋزى (لە كۆشتى بەرازەۋە پلاۋدەبىتەۋە).

trichinize (tri-ki'nīz), v.t. توۋشى " تىرىكىنا " كىردن.

trichinosed (tri-ki'nōsd), adj. = trichinous.

trichinosis (tri-ki'nō'sis), n. نەخۇشى تىرىكىنا؛ نەخۇشىمىكە توۋشى پىخۇلە ماسولكەكان دەپىتە ھۇى تا و دل تىكەلباتن و شۇزى و نازارى ماسولكە (لە خواردنى كۆشتى نەكۆلۇۋى بەرازەۋە دادەكەرى)

trichinous (tri-ki'nōs), adj. (١) كىرىمى تىرىكىناى تىدايە؛

(٢) توۋشى تىرىكىنا بوۋە؛ تابىت بە نەخۇشى تىرىكىنا: (a ~ infection)

trichite (tri-ki't), n. پلورىتىكى دەۋزولەيمىيە لە بەردى ناگىرېئىندا ھىيە.

trichloride (tri-klōr'id, tri-klō'rid), n. Also trichlorid, سىنھەم كلۆرىد؛ كلۆرىدىكە لە سىن گەردىلەي كلۆرىن پىكىدنت.

tricho- (tri-ko, tri'ko), Also trich-, پىشگىرىكە بەماناى؛ توۋك؛ مۇ؛ قۇ؛ تىسك (trichosis) .

trichocyst (tri-ko-sist), n. فرك يا چىزۋى ھەندى لە گىيانەۋەرە يەك خانەيمىيەكان.

trichoid (tri-ko'id), adj. لە مۇر دەچىت؛ بارىكە؛ تالەمۇۋى.

trichology (tri-ko'lō-ji), n. زانبارى قۇ؛ تىسك، يا توۋك

trichome (tri-ko'm, tri-ko'm), n. شى تالەمۇۋى بە پىستى پوۋەكەۋە (پك، توۋك، دەۋزولە پەگ).

trichomonad (tri-ko-mon'ad), n. مىكروۋىتىكى يەك خانەيمىيە كلكدارە لە پىخۇلە و بۇرى مىزۇ زاۋزى مۇقۇ؛ پەيدا دەپن.

trichomoniasis (tri-ko-mon'i-ā-sis), n. (١) نەخۇشىيەمكى ژۇنيە لە مىكروۋىتى كلكدارەۋە توۋش دەپىت. (٢) ھەر جۇرە نەخۇشىيەكە لەم جۇرە مىكروۋىتە داکىرېت

trichord (tri-ko'rd), n. ئامبۇرى مۇسىقى سىن ژۇى

trichosis (tri-ko'sis), n. نەخۇشى تىسك، قۇ؛ يا توۋك (١) دابەش بوۋن بە سىن بەش، پۇل، يا توخىمە. (٢) دابەش بوۋنى مۇقۇ بە سىن بەشەۋە؛ لەش و كىان و دەۋوون (تايىن)

trichotomy (tri-ko'tō-mi), n. پۇل، يا توخىمە. (٢) دابەش بوۋنى مۇقۇ بە سىن بەشەۋە؛ لەش و كىان و دەۋوون (تايىن)

trichromatic (tri-ko'rō-mat'ik), adj. سىن پەنگ (ۋىنەگىرى) چاپىگىرى؛ سىن پەنگى

-trichromatism (n.). (١) فېل؛ فېرېفېل؛ فېل و تەلەكە؛ كەنە؛ ساختە؛ خەلەتان؛ فېو؛ فېوۋبارى (٢) پەنگە؛ كەنە

دەقتەرگىرن:

trial balloon, (١) بالۇنى تاقىكردنەۋە؛ يانۇنىكە ھەندەرىت بۇ تاقىكردنەۋە تەۋرۇسى ھەۋا خۇپرايى با... ھتد.

(٢) بلاۋنامىيەك يا پاگەياندىنىكە لەلايىن مېرى يا لاپەكى تەرەۋە دەربارەي نىيازى كىردنى كارىك بۇ تاقىكردنەۋەي پاۋ ھەلۇۋىستى خەلك پىش ھەلسان بەر كارە.

trial jury, = petit jury.

triangle (tri'an'g'l), n. (١) سىنگۇشە؛ سىن سوۋچە؛ سىن سوۋچ. (٢) دلدارى سىن قۇلى؛ بەتايىمىتى دۇر پىياۋ و ژۇنىك؛ خۇشەۋىستى سىن لايى.

(٢) نامبىرىكى سىنگۇشەي مۇسىقىيە.

triangular (tri-an'gyoo-lēr), adj. (١) سىنگۇشەي (نەندازە)؛ سىن سوۋچى؛ سىن قۇلى؛ سىيانى (مۇقۇ، دەزگا، بىرۇپا... ھتد)؛ سىن لايى.

-triangularity (n.); triangularly (adv.). (١) سىنگۇشە كىردن؛

triangulate (tri-an'gyoo-lāt'), v.t. بەشكردن بە سىنگۇشەۋە. (٢) پوۋپىۋانى شۇنىك بە دابەشكردنى بە سىنگۇشەۋە و پىۋانى كۇشەكانى. (٣) پىۋان بەھۇى ژۇمىرەي سىنگۇشەكانەۋە.

triangulation (tri-an'gyoo-lā'shan), n. سىنگۇشە؛ سىنگۇشەي؛ لە سىنگۇشە پىنكەتوۋ

triarchy (tri'ār-ki), n. (١) چوكرانى سىن قۇلى؛ قەرمانبەردى سىن كەسى. (٢) وولاتىكى بە سىن كەس بەرپۇنەبار.

triatomic (tri'ā-tom'ik), adj. (١) سىن گەردىلەيى يا نەقۇسى (كىمىيا - ٣) سىن ھاۋەزى كىمىيا) سىن تەۋەرى

triaxial (tri-ak'si-əl), adj. قەنەكەي؛ خىلەيەنى؛ ھۇزايەنى.

tribade (tri'bād'), n. lesbian. خىلەي؛ سىن ھاۋەزى كىمىيا) سىن تەۋەرى

tribadism (tri'bad-iz'm), n. = lesbianism. خىلەي؛ ھۇزى

tribal (tri'b'l), adj. خىلەي؛ ھۇزى

-tribally (adv.). (١) خىلەكەي؛ خىلەيەنى؛ ھۇزايەنى. (٢) خىل پەرسىتى؛ ھۇزەپەرسىتى؛ تىرەگەرى

-tribalistic (adj.). (توشى) سىن تىقى؛ كىمىيا.

tribasic (tri-bā'sik), adj. (١) خىل؛ ھۇز؛ تىرە. (٢) كۇمەلە خەلكى ھاۋپىشە و خوو و نەرىت و بىرۇپا بەر. (٣) چى رىتەدەرتاسى. (٤) بەچكەي پىشتا پىشتا كىيانەردەي مىيىنە. (٥) دەستە؛ مۇقۇ؛ كىيانەردە؛ تاقم. (٦) خىزانى گەرە

tribesman (tribz'mən), n. نەندامى خىلەك

tribrach (tri'brak, trib'rak), n. سىن بىرگەي كورنى سىن ھىز (ھونراۋەناسى)

tribulation (trib'yoo-lā'shan), n. (١) كوزىرەۋەرى؛ سوئ؛ نەشكەنچە؛ مەيەتتى؛ ناخۇشى (٢) ھۇى كوزىرەۋەرى و ناخۇشى؛ كارەسات؛ بەل

tribunal (tri-bū'n'l, tri-bu'n'l), n. (١) نەختى دادپەرس؛ كورسى دادگەر؛ دادگا. (٢) بىرارىگا؛ دادگا؛ مەجان؛ مەلبەندى بىراران

(the ~ of public opinion) پەلەۋبايەۋ

tribunate (trib'yoo-nit, trib'yoo-nāt'), n. دەسەلات و ماۋەي دەسەلاتى پارىزەرى گەل؛ ھەۋەرەھا " tribuneship " .

tribune (trib'un), n. (١) پارىزەرى گەل؛ لە كاتى پۇمانەكاندا. (٢) پارىزەرى گەل؛ قارەمانى گەل؛ دوۋانگە

tribune (trib'un), n. دوۋانگە

tribuneship (trib'un-ship'), n. = tribunate. (١) ماخى؛ نەسەرە؛ ژۇردەستە (a ~ nation)

tributary (trib'yoo-ter'i), adj. (١) ماخى؛ نەسەرە؛ ژۇردەستە (a ~ nation) (٢) ۋەك؛ ماخدان؛ ۋەبە؛ لە باج دەچن

trifoliate (tri-fō'li-āt), adj. سن پهړه: (۱) سن پهړه (۲) سن گډ (a ~ plant) . trifoliate (۳)

trifoliated (tri-fō'li-ā'tid), adj. = trifoliate.

trifoliolate (tri-fō'li-ā-lāt'), adj. سن پهړه وډك سڼپهړه يا وينجه: (a ~ leaf) .

trifolium (tri-fō'li-əm), n. گياى گډا سن پهړه يي (وډك سڼپهړه يا وينجه).

triforium (tri-fōr'i-əm, tri-fō'ri-əm), n. تارمه يکي نافداره بهسر زاړه وى تنه پښتى کلنيسره.

triform (tri'fōrm), adj. Also triformed, سن شپه وى

trifurcate (tri-fūr'kit, tri-fūr'kāt), adj. Also trifurcated, سن جزوى: سن سرووشتى

trig (trig), adj. سن لک: سن په لک: سن لک (۱) شوخ: کاشخه: تهرپوش: خو تاسو لووس کړ. (۲) ساغ: بتمو: بهميژ: بهتين (۳) [Rate]. له نندازه بهدر توندوتيزو به وځنه لهر وى پهفتاره و

v.t. [Dial.], (~ out; ~ up) . وځک وپنک کړن

trig (trig), v.t. (۱) بهرگرتنى نابيه به بهرد يا دار بو شوى خل نه پيښوره. (۲) هه لپه ساردين: شت دانه بهر بو پانېشت: پانېشت دانه بهر. بوردنک يا دارنکه بهرځرته بهر تايه وى بو شوى خل نه پيښوره.

trig., = trigonometry. تايه يتى نه هاسته ده ماري سن

trigeminal (tri-jem'ə-nəl), adj. لکي دهم وچا وى سر (هروها "trifacial") .

trigeminus (tri-jem'i-nəs), n. هم هاسته ده ماره سن په لک سر

trigger (trig'ēr), n. (۱) بهر پيښکه (چکي ناگړين). (۲) ناسرنيکي بهر پيښکه يه مه کي بهر يا شتيکي پڼ بهرځرته کار. (۳) روډو او بڼکه يا شتيکي که روډو او بڼه تړي لى ده پيښتوره (ده روډو ناسي) هاندنر ورو ورتيښن.

v.t. [Colloq.]. ته قانده موه: ته قاندين! بوون به هو! ليوون موه: ناگر دان: (The fights ~ed a riot.; Her indifference ~ed an angry reaction in him.)

quick on the trigger, [Colloq.]. زرو په پنجه ده نيت به په لپه پيښکه: زرو ته قه کړدن. (۲) ورويا: زيت! هو شيار! خيرا! گورج.

triggerfish (trig'ēr-fish), n. ماسي يکي په رنگاوو رنگي پرېره تيښى ناوچه گهرمه کانه.

trigger-happy (trig'ēr-hap'i), adj. [Slang]. زور ناماده يه بو ته قه کړدن! ته قه ي پڼ خو شه: جز ده کات ته قه بکات

(۲) شه پانې: جهنگامر نه خښيکه سرتي يه له بهر ديکي دريژکوله ي: ده ريو قيو ي سن هيلې: خانوسا ي:

-triglyphic (adj.). (۱) سينگوشه: سن سوچ. (۲) سيانه: سن نيشانه له دوازه نيشانه کې که لوى ناسمان (نمستپوره ناسي). (۳) ناسرنيکي موسيقاي سينگوشه يي کونه له گيتار ده چي.

triglyph (tri'glif), n. (۱) زور ناماده يه. (۲) شه پانې: جهنگامر نه خښيکه سرتي يه له بهر ديکي دريژکوله ي: ده ريو قيو ي سن هيلې: خانوسا ي:

-triglyphic (adj.). (۱) سينگوشه: سن سوچ. (۲) سيانه: سن نيشانه له دوازه نيشانه کې که لوى ناسمان (نمستپوره ناسي). (۳) ناسرنيکي موسيقاي سينگوشه يي کونه له گيتار ده چي.

triglyph (tri'glif), n. (۱) زور ناماده يه. (۲) شه پانې: جهنگامر نه خښيکه سرتي يه له بهر ديکي دريژکوله ي: ده ريو قيو ي سن هيلې: خانوسا ي:

-triglyphic (adj.). (۱) سينگوشه: سن سوچ. (۲) سيانه: سن نيشانه له دوازه نيشانه کې که لوى ناسمان (نمستپوره ناسي). (۳) ناسرنيکي موسيقاي سينگوشه يي کونه له گيتار ده چي.

triglyph (tri'glif), n. (۱) زور ناماده يه. (۲) شه پانې: جهنگامر نه خښيکه سرتي يه له بهر ديکي دريژکوله ي: ده ريو قيو ي سن هيلې: خانوسا ي:

-triglyphic (adj.). (۱) سينگوشه: سن سوچ. (۲) سيانه: سن نيشانه له دوازه نيشانه کې که لوى ناسمان (نمستپوره ناسي). (۳) ناسرنيکي موسيقاي سينگوشه يي کونه له گيتار ده چي.

triglyph (tri'glif), n. (۱) زور ناماده يه. (۲) شه پانې: جهنگامر نه خښيکه سرتي يه له بهر ديکي دريژکوله ي: ده ريو قيو ي سن هيلې: خانوسا ي:

-triglyphic (adj.). (۱) سينگوشه: سن سوچ. (۲) سيانه: سن نيشانه له دوازه نيشانه کې که لوى ناسمان (نمستپوره ناسي). (۳) ناسرنيکي موسيقاي سينگوشه يي کونه له گيتار ده چي.

triglyph (tri'glif), n. (۱) زور ناماده يه. (۲) شه پانې: جهنگامر نه خښيکه سرتي يه له بهر ديکي دريژکوله ي: ده ريو قيو ي سن هيلې: خانوسا ي:

-triglyphic (adj.). (۱) سينگوشه: سن سوچ. (۲) سيانه: سن نيشانه له دوازه نيشانه کې که لوى ناسمان (نمستپوره ناسي). (۳) ناسرنيکي موسيقاي سينگوشه يي کونه له گيتار ده چي.

trigraph (tri'graf', tri'grāf'), n. سن تپي يک دهنگ: (رومک: eau له bureau و beau دا).

trihedral (tri-hē'drəl), adj. سن پړو (شندازه). n. = trihedron.

trihedron (tri-hē'drən), n. وخته ي سن پړو (شندازه).

trijugate (tri'joo-gāt', tri-jōō'git), adj. Also trijugous, سن جوت گډا ي جکوله ي پيښه.

trilateral (tri-lat'ēr-əl), adj. سن لا (شندازه): سن لاي: (A triangle is ~.; a ~ meeting) . سن قولى:

-trilaterally (adv.). سن تپي (ووشه، پيشه): سن تپ: (a ~ word. ~ roots in Semitic languages, etc.)

trilateralism (n.). ووشه و پيشه ي سن تپي.

trill (tril), n. (۱) لمرزه (موسيقا، گوزاني): لمره: دهنگ لمرينه و. (۲) دهنگي لمراره. (۳) (۱) لمرينه وى زمان له ووتنى همدنې تپيدا وډك " ۳ " ي کوردي و نيسپاني و سکولته ندي (کپ، وهرس، وهره).

(ب) دهنگي لمراره ي تپي وها. (۴) تپي وها لمراره (وډك " ۳ " .

v.t. & v.i. (۱) گوزاني ووتن يا موسيقا ليدان په دهنگي لمرزه کوره. (۲) ووتنى همدنې تپي به لمره يا لمراندنه وى زمان.

trillion (tril'yən), n. تريليون: مليون مليون: ژماره يکه برتني يه له يه و دوازه سفر له لاي راستي يه و له شمريکا و فرانسادا و له بک و همزه سفر له لاي راستي يه و له نيشگلتيره و نلمانيا.

trillionth (tril'yənθ), n. & adj. (۱) تريليونهم: تريليونيم. (۲) تريليون يه: يک بهش تريليونيم.

trillium (tril'i-əm), n. گوله سيانه: پوروميکي لاسکانه ي سن گډا و سن گولي سن پهړه دهگرتن.

trilobal (tri-lō'b'l), adj. = trilobate. سن په لک (گډا).

trilobate (tri-lō'bāt), adj. Also trilobated, سن پارچه يا خانه: گيانديکي جو مگه داري.

trilobed (tri'lōbd), adj. = trilobate. قوتپيگرتوره لهشي له سن په لک يا پارچه پيگرتن.

trilobite (tri'lō-bīt'), n. سن پارچه يا خانه: گيانديکي جو مگه داري. قوتپيگرتوره لهشي له سن په لک يا پارچه پيگرتن.

-trilobitic (adj.). سن شانسي، خانه يي، يا بو شايي.

trilocular (tri-lok'yoo-lēr), adj. زنجيره ي شانگمري يا چيروکي سن بهش (که هر بهش ي سر به خونه به لام په يوه ندي هيه به دوازه کي تروه).

trilogy (tri'lō-ji), n. (۱) ناماده کړدن. (۲) کووتکړدن موه (سمبل، پيش) چا کړدن! رنک وپنک کړدن! قوتاندين:

(He ~med his moustache.) (۳) (۱) لږ وپوږ کړدن! هلمباچن! قلم کړدن! سووه کړدن! مړين (باخ): (He ~med dead branches off the tree.)

(ب) داتاشين (مه جان) زياده ليکړدن موه يا ده وينان: (to ~ the budget) (۴) تاشين و سافو لووس کړدن (دار و ته خته).

(۵) پلزانده موه: (They ~med the Christmas tree.) (۶) (۱) تاوتو و کړدي کمشتي (به بار گواسته موه له لايه کي يه و بو لاکه ي تړي) (ب) ناماده کړدن يايه مان بو پو شتن.

(۷) لهنگه پيگرتني فروکه له هوانا (به ده ستکاري کړدي ناميره کاني) (۸) پاهندان! گونجاندين! گوزين به گوزيره ي پيوستې.

(۹) [Colloq.]. (۱) سرزه نشکړدن. (ب) ليدان! مړان کړدن! کوتان! دارکاري کړدن. (ج) بهراندن! بو پيښان. (د) خه له تاندين! گزي ليکړدن

(۱) پو هلوپستې خو گوزين به پڼي پوژگار! هلمپه رستي کړدن (۲) لهنگه گرتن (کمشتي).

v.i. (۱) رنک وپنکي! بار وځ: چو نيتي: (in proper ~) .

n. (۱) رنک وپنکي! بار وځ: چو نيتي: (in proper ~) .

trimerous (tri-mēr-əs), *adj.*
 (۱) سیانی: سیانه: له هر شتیک سیانی همیه (گول). (۲) له سن بهش یا پارچه پنجهاتوو (جانمرو).
trimester (trī-mēs'tēr), *n.*
 (۱) ماهی سن مانگ: ورمزی سن مانگ. (۲) ورمزی سن مانگی ژانکوو دانشگاه.
trimeter (trim'ə-tēr), *n.*
 (۱) نیمی هونراوهی سن خشتهکی یا برگیسی (۲) هونراوهی ودها سن برگیسی یا خشتهکی.
adj.
-trimetric; trimetrical (adj.).
trimmer (trim'ēr), *n.*
 (۱) تارتووکری باری کشتی لکاتی بارکردن. (۲) تاشین و سافو لوس کردن. (۳) دستمکنیکی زمینی ژورده که سهری دارو دستمکنیکانی قری لسمر دانهتری (۴) هلیپهست: کسینکه که بهین پی پوزگار دهگونی: کوی پوز.
trimming (trim'ing), *n.*
 (۱) [Colloq.] سمرزهدشت (ب) لیدان: بیراز دارکاری (ج) بهزان: بهزین (د) گزی ساختن. (۲) کهرسهی پزاندنوه. (۳) (pl.) شو ورده خواردانیه که له گهل خوارده سهرمکی بهکدا پینشکشی دهکرت مهر وک بق پزاندنوهی: (turkey with all the ~s). (۴) چلویزی لیکراوه فریدراو: پارچهی ل قرتینراو یا لیکراوه: شتی زیادهو ل بیروا.
trimolecular (trī'mō-lēk'yoo-lēr), *adj.*
 سن گردی کیکیا.
trimonthly (trī-munth'li), *adj.*
 سن مانگی: هر سن مانگ جاریک. دهردهجیت یا پوهدات.
trimorph (trī'mōrf), *n.*
 (۱) مادهی سن شیوهی. (۲) بهکیت له شیوانه.
trimorphic (trī-mōrf'ik), *adj.*
 (۱) سن شیوه (زیندوموزانی). (۲) دهبیت به بلور به سن شیوهی جیاواز (کیکیا).
-trimorphically (adv.); trimorphism (n.).
trimorphous (trī-mōrf'əs), *adj.*
 = trimorphic.
trinal (trī'n'l), *adj.*
 سن پارچهیی: سن بهش: سن پارچه: سیانه.
ternary (trī'nēr-i), *adj.*
 = ternary.
trine (trin), *adj.*
 (۱) سن پارچهیی: سن بهشی: سن لیقانه. (۲) بهات (نستیزهوانی).
n.
 (۱) سیانه: سیان. [T-] (۲) Trinity.
 (۳) دوو نستیزه کی گپوکی سهدو بیست پله له بهکوه دور.
Trinitarian (trin'ə-tār'i-an), *adj.*
 (۱) تایبیتی به "Trinity". (ب) بیوای به "Trinity" همیه. (۲) [T-], سن بهشی: سن پارچهیی: سن پارچه. (۳) کسینکه که بیوای همی به "Trinity".
n.
-Trinitarianism (n.).

trinitrocresol (tri-nī'trō-krēs'ōl), *n.*
 سهیم نهتراتی کرسول: جوریکه له تله موهی.
trinitroglycerin, = nitroglycerin.
trinitrotoluene (trī-nī'trō-tol'ū-ēn), *n.* (TNT), *n.*
 تی تین تی: سهیم نهتراتی تولوین: تله موهی یکی زور به میزه.
trinity (trin'ə-ti), *n.*
 (۱) سیانه: سیانه: سیانی. (۲) سن کس یا شت پیکهوه: سن: سیان.
[T-], سیانهی پیروز: بارکو و کوی گیانی پیروز (خاچ پرستی).
Trinity Sunday [T-] (t)
 جرتی سیانهی پیروز (خاچ پرستی).
Trinity Sunday,
trinket (trin'kit), *n.*
 زورزهنگینانه: زهنگینانه: شتی پزاندنوهی مهرزانهها. (۲) شتی هیج و پوچ و بی بایخ. (۳) زورزهنگینانه: شتی پزاندنوهی مهرزانهها.
trinketry (trin'kit-ri), *n.*
 مهرزانهها.
trinomial (trī-nō'mi-əl), *adj.*
 (۱) سن تایی (برکاری). (۲) سن تا یا نیشانهی جبری پنجهاتوو. (۳) سن وشمیی (زیندهوموزانی). (۴) هاوکیشنه یکی سن تا یا سن نیشانه (برکاری، جهه). (۵) ناویکی زانستی سن وشمیی (پروهکناسی، گیانهومرفاسی).
trio (trē'ō), *n.*
 (۱) پارچه موسیقای سن دهنگی یا سن نامیزی. (۲) قیپی موسیقای سن کسسی. (۳) دهستهی سیانی (کس یا شت): سن کس یا شت: سیانه توایود: زمانهی سیانی (لههکرتوزانی).
triode (trī'ōd), *n.*
 گولی نیرینهو.
trioecious (trī-ē'shəs), *adj.* Also **trioecous,**
 مینهو دوو بهگزی به پوهکی جیا جیاویه.
triolet (trī'ō-lit, trē'ō-let), *n.*
 هلیپستی هشت دیری دوو قانیه.
trioxide (trī-ōk'sid, trī-ōk'oid), *n.* Also **trioxid,**
 سهیم ژوکسید (کیکیا).
trip (trip), *v.i.*
 (۱) به هلقون هلقون پزیشن یا سهارکردن: قوتهون کردن (۲) چورم دان: ساشمدان: پن هلهکرتن: نوچ دان. (۳) هلهکردن: به هلهداچون. (۴) زمان گران: لال بیون: دهم بهیکدا هاتر (۵) به بیویون له دانی زنجیر یا مکنیهو کورتنوه کار. (۶) [Rare] گهشت کردن: چون بق گران یا گهشت. (۷) خواربیونوه: لاربیونوه.
n.
 (۱) به سووکی و خیرایی سهارکردن: به هلقون هلقون پزیشن یا سهارکردن. (۲) (up ~) باشقول لیگرتن: به باشقول خستن. (۳) هله پز کردن: به هلهدا بردن. (ب) ری ل گرتن: بهریست کردن: تهگهره لیدان. (۴) (up ~) هله ل گرتن: له هله یا درودا گرتن. (۵) بردانی پارچهی گیرخواردوی مکنیهو بهکده خستنهوه کار. (۶) خوارکردنوه: لارکردنوه. (۷) لهنگری کشتی هلهکردن.
n.
 (۱) قونه: قونه قون: هلقون هلقون. (۲) گهشت: (to take a ~; to go on a ~). (۳) ساشته: چورت: نوچ: پن داچون: سهرسم دان. (۴) هله. (۵) باشقول. (۶) (ل) نامیزی بردانی پارچهی مکنیهو بهکده خستنهوه کار. (ب) کاری شم نامیزه.
tripartite (tri-pār'tīt), *adj.*
 (۱) سن بهشی: سن پارچهیی: سیانی: (a ~ leaf).
 (۲) سن قولی: سن لایی: سن لاین: (a ~ agreement, meeting, etc.)
tripartition (trī-pār-tish'ən), *n.*
 کردن به سن بهشوه: بهشکردن له نیوان سن کس یا سن لاین: (a ~ of a defeated nation).
tripe (trip), *n.*
 (۱) گدهی گاو مانگار مپرو بزن که دکری به گییه: گییه. (۲) [Slang] شتیکی پیسو بوگن و بی فورا زیل.
tripedal (trī'pi-d'l, trī-pē'd'l, trip'i-d'l), *adj.*
 سن پین.
tripetalous (trī-pet'ə-l-əs), *adj.*
 سن پیره (گول).

trituration

پلهی به کالوریزوس به نمره‌ی شانازی (له کوندا له پشته‌ی بیرکاریدا).

tripper (trip'ēr), n. نامیزی بگردانی پارچه‌ی مکینیکه مکینیکه (n). خسته‌ی تیش. (۲) نامیزی خسته‌کاری نیشانه‌ی لاکاداری هینلی شمه‌نده‌فر (British Colloq.) گشتیار.

tripplet (trip'it), n. زمانه یا چوگله‌ی مکینیکه یا چرخیکه که بهین بهین به مکینیکه یا چرخیکی تردا دودات و ده‌بیزوینن.

tripping (trip'in), adj. گورج؛ خیزرا. (۱) به هلقون هلقون بزیشتن. (۲) جزوه سه‌مایه‌که.

triptane (trip'tān), n. سووت‌سه‌ن‌یه‌یکی شلی بن پدنگه دم‌کرشته به‌نزیلی فری‌کوره.

triptych (trip'tik), n. (۱) تبه‌قیکی سن پارچه‌ی نو‌سینی کونه پارچه‌کائی لیک‌دران. (۲) نه‌خشی، وینه، یا تابلویکه لسه‌ر تبه‌قیکی سن پارچه‌ی به نه‌نجاهه لیک‌درو که دوتوازی بنوشن‌نیزتوره (به‌تاییده‌تی له قوربانیکای کلیسه‌دا هلد‌واسری).

triquetrous (tri-kwē'tras, tri-kwet'rās), adj. سیگوشه‌ی سیگوشه‌یی؛ سیگوشه تیز. (۲) trihedral.

triradiate (tri-rā'di-āt), adj. سن تیشکی.

trireme (tri'rēm), n. سن سولی؛ کشتی‌یه‌یکی کونه له هر دیویکیدا.

trisect (tri-sekt'), v.t. سن پیز سه‌ولی پیویه. (۱) سن له‌تکردن؛ سن کرتکردن. (۲) به‌شکردن به سن بهشی هاتواوه (نه‌نداره).

-trisection (n.); trisector (n.). سن پیره (گول).

trisealous (tri-sep'al-as), adj. سن دیواری (پوره‌کناسی) گیانه‌مورناسی.

triskele, triscele (tris'kēl), n. = triskelion. سن پعلکی؛ نه‌خشیه یا روشیکه

triskelion (tris-kel'i-on), n. سن پعلکی لاری هیه له ناره‌نده‌ی ائی ده‌بنوه.

trismus (triz'məs, tris'məs), n. = lockjaw. وینه‌ی بیست‌وچوار

trisoctahedron (tris-ok'ta-hē'drən), n. پوویی (نه‌نداره).

-trisoctahedral (adj.). خه‌ماوی؛ دلگیر؛ ناخوش.

triste (trēst), adj. [Fr.]. خه‌ماوی؛ دلگیر؛ دل‌نه‌نگه‌ر؛ ناخوش.

tristful (trist'fool), adj. -tristfully (adv.). سن خسته‌کی؛ به‌ندی هونراوه‌ی سن دیری.

tristich (tris'tik), n. (همروها "triplet")

trisyllabic (tri-si'lab'ik, tris-i-lab'ik), adj. سن پرگییی.

trisyllable (tri-sil'ə-b'l, tri-sil'ə-b'l), n. ووشه‌ی سن پرگییی.

trite (trit), adj. پیرپووت (ووته، زارواه) کون بن تام؛ سواو: ("busy as a bee" is a ~ expression.)

-tritely (adv.); triteness (n.). سن خویامتی؛ پیرپوون به سن خوا

tritheism (tri'thē-iz'm), n. (به‌تاییده‌تی به خواو کوچو گیانی پیژد له خاچ پهرستیدا).

-tritheist (n.); tritheistic; tritheistical (adj.).

tritium (tri'ti-əm, trish'i-əm), n. تری‌توم؛ هواتایه‌کی تیش‌کداری

triton (tri't'n), n. (۱) (T-), تری‌تون؛ خویامکی دهریای یونانی‌یه

لش پیاوو کلکی ماسی هیه. (ب) به‌رده‌ستیکی نام خویام. (۲) قاقه‌چن‌زکه‌یه‌کی دهریاییه. (ب) قاوغی نام گیانه‌اره.

triton (tri'tōn'), n. تری‌تون؛ ناوکی تری‌توم (ووشه‌ی پیش‌ووتش بیینه).

triturate (trich'ə-rāt), v.t. هارین؛ کردن به تون

(۱) شتیکی هارو. (۲) دهرمانی گیراوه به هارین.

-triturable (adj.); triturator (n.).

trituration (trich'ə-rā'shən), n. (۱) هارین؛ بوون به تون

triphammer

triphammer (trip'ham ēr), n. Also trip hammer. چاکوشی به‌رداره (مکینیکه‌کاری).

triphibious (tri-fib'i-as), adj. Also triphibian. زمینی و دهریایی و ناسمانی (هیزشی سوپایی)؛ تپرو وشکی و همرایی؛

(a - military operation) سن دهنگی بزونی پیکره بیژدو یا

triphthong (tri'fthŏŋ), n. ووتراوه وده له "fire" (۲) trigraph.

triphylite (tri'fə-lin, tri'fə-lēn), n. = triphylite. تروفیلیت کانزایه‌کی بلووری شینی

tripinnate (tri-pin'āt), adj. گه‌لاکائی سن جار دابهش بوون وده

پیری باننده به دیو و به‌دیوی لاسکه‌کومن (کهرموزه کئیویه یا سرخ‌س).

triple (trip'l), adj. (۱) سن دهشی؛ سن پارچه‌ی؛ سن فلیقانه. (۲) سن نه‌نده. (۳) سن جار

n. (۱) ژماره‌ی سن نه‌نده. (۲) سیانه؛ سیان؛ سیانی. (۳) لیدانی سن بنکه‌ی (یاری بیسبول).

v.t. سن نه‌نده زیادکردن

v.t. (۱) بوون به سن نه‌نده؛ سن نه‌نده لی هاتن یا زیادبوون. (۲) لیدان لسه‌ر سن بنکه‌دا (یاری بیسبول).

-triply (adv.). (۱) (۱) سن خسته‌کی (هله‌به‌ست).

triplet (trip'lit), n. (ب) سن ناواری موسیقی که له ماره‌ی دووانیاند لی دهرین

(۲) (۱) (۲) سیانه؛ سن مندال یا به‌چکه‌ی به یه سک له‌دایکبوو. (ب) به‌کک له سن مندال یا به‌چکه‌ی.

tripletail (trip'l-tāl'), n. سن کلکه ماسی‌یه‌کی گهره‌ی دهریا

گهرمه‌کانه دوو پهره‌کی هیه له پشت‌وه له‌کل کلکیدا وده کلکی سن فلیقانه

دینته به‌رجار.

triplex (trip'leks, tri'pleks), adj. سن بهشی سیانه؛ سن فلیقانه.

n. (۱) شتیکی سیانه؛ شتی سن بهش. (۲) خانووی سن کهرتی یا خانووچکه‌ی.

triplicate (trip'lə-kit), adj. (۱) سن وینه‌ی؛ سن وینه‌ی ده‌قاودمق: (- invoices)

(۲) سیهه (وینته): (File the ~ copy.)

n. یه‌کک له وینه ده‌قاودمقانه

v.t. (۱) سن نه‌نده زیادکردن؛ سن نه‌نده لیکردن. (۲) سن وینه‌ی ده‌قاودمق لسه‌ر دهرینان.

in triplicate, به سن وینه‌ی ده‌قاودمق.

triplication (trip'ə-kā'shən), n. (۱) سن نه‌نده زیادکردن؛

سن وینه‌ی ده‌قاودمق لسه‌ر دهرینان. (۲) شتیکی سن نه‌نده زیادکراو؛

وینه‌یه‌کی سیان لسه‌ر دهرینانراو.

triplicity (tri-plis'ə-ti), n. (۱) سیانه‌یی؛ سیانی. (۲) سیانه؛ سیان؛ ده‌سته‌یه‌کی سیانی.

(۳) سن نیشانه له نوازه نیشانه‌کی کلووی ناسمان (نم‌نیزه‌ناسی) (همروها "trigon")

triplite (trip'lit), n. تروفیلیت کانزایه‌کی ره‌شاله‌یه.

tripod (tri'pod), n. (۱) شتیکی سن کوچکه‌یی یا پنجه‌کی (دولر). میز کورسی بن پشت، منجه‌ل... هغد. (۲) سنیا (کامیاز)

-tripodic (adj.). دیری سن خسته‌یی (هونراوه).

tripody (trip'ə-di), n. به‌ردنکی کون کونه بؤ شت ساف کردن به‌کاردیت.

tripoli (trip'ə-li), n. (پیشی به‌ورتی "rottenstone")

tripos (tri'pos), n. (۱) سنیا (۲) زانایه‌که که له کوندا لسه‌ر

کورسی‌یه‌کی بن پشتی سن پنجه‌کانه‌نیشو و مشت‌ومری دکورد به‌گانتوره

له‌کل نهر فوتابییانه‌ی تاقی ده‌کرانه‌وه بؤ پله‌ی به‌کالوریزوس له زانکزی

"کامرج" له نینگلته‌ره. (ب) تاقیکردن‌وه‌ی فوتابیایی زانکزی "کامرج" بؤ

triumph

(۲) دەرمانىكى گىراوه به هاپىن.
triumph (tri'ʌmf), n. (۱) ناھەنگى بېشوازي كىرەنى فەرماندەى
پۇمانى كۆزۈ لەشكىرى بەسەر دوۋماندا زال بوون. (۲) سەرگەرتن؛ زال بوون.
(۲) خۇشى سەرگەرتن يا زال بوون. (۴) [Obs.]. ناھەنگ.
v.t. (۱) سەرگەرتن؛ زال بوون. (۲) ناھەنگ كىرپان به بۆنەى سەرگەرتن يا
زال بوونوۋە؛ پىن خۇشى بوونى سەرگەرتن. (۳) ناھەنگ كىرپان به بۆنەى
سەرگەرتنىكى پۇمانى يەوۋە.
v.t. [Obs.]. داگىر كىرەن؛ دەرماندن
triumphal (tri-um'fʌl), adj. تايىبەت به سەرگەرتن يا زال بوون.
triumphant (tri-um'fʌnt), adj. (۱) سەرگەرتوۋا زال.
(۲) خۇشحال بەھزى سەرگەرتتەۋە؛ شادى زالىبوون. (۲) triumphal. (۴) [Obs.]. تاياب

-triumphantly (adv.).
triumvir (tri-um'ver), n. (۱) ئەندامى دەستەى بەرپۇتەبەرى سىن
كەسى پۇماى كۆن (۲) ئەندامى لىژنەى بەرپۇتەبەرى سىن كەسى؛ ئەندامى مېرى
يا پۇئىسى سىن كەسى
triumviral (adj.).
triumvirate (tri-um'ver-it), n. (۱) دەستەى بەرپۇتەبەرى سىيانەى
وولتلىك (۲) دەسلەت و ماۋەى دەسلەتلى ئەندامىكى ئەم دەستەى.
(ب) قەربانزەۋابى دەستەىكى ۋەھال. (۲) دەستەى بەرپۇتەبەرى سىن كەسى.
(۴) سىيانە؛ سىن كەسى يا دەستە.

trium (tri'ʌn, tri-ʌn'), adj. سىيانە؛ سىنى
n. Trinity. [T-] (۲) سىيانە؛ دەستەى سىيانە.
triumity (tri-ʌ'ni-ti), n. = trinity.
trivalence (tri-vā'ləns, triv'ə-ləns), n. Also trivalency,
سىن ھارەئىرى (كىمىيا).
trivalent (tri-vā'lənt, triv'ə-lənt), adj. سىن ھارەئىرى؛ كىمىيا.
trivalve (tri'valv), adj. سىن دەۋەۋەنى
trivet (triv'it), n. (۱) سىپا (بۇ مەنەجەل و كىلى دانان لەسەر تاگى).
(۲) پارچەبەك تەختە، كانزا يا كاشى سىن پايە دەفرى كەرىم لەسەر دانەئىرى
لەسەر سىزى نان خوارەن.

trivia (triv'i-ə), n.pl. شتى ھىچ وپوچ؛ شتى بىن بايەخ.
trivial (triv'i-əl, triv'yəl), adj. (۱) ھىچ وپوچ؛ بىن بايەخ.
(۲) [Archaic]. ئاسايى.

-trivially (adv.).
triviality (triv'i-əl'ə-ti), n. (۱) ھىچ وپوچى؛ بىن بايەخى.
(۲) شتىكى ھىچ وپوچ.
trivialize (triv'i-əl-iz'), v.t. به ھىچ وپوچ دانان؛ بىن بايەخ كىرەن.
trivium (triv'i-əm), n. [L.], pl. trivia,
سىن ھونەرە
سەرھەتارىيەكەى قوتابخانەى سەدەى تاۋەرەستە كە بوشى بوون لە پۇزمان و
زىرپىزىرى ۋەۋانلىزى. (سەرچەمەى ئەم ھونەرەنە ھەوت بوون).

triweekly (tri-wēk'li), adj. & adv. (۱) سىن ھەفتەى؛
ھەر سىن ھەفتە جارىك پورودەدات يا دەردەچىت.
(۲) ھەفتەى سىن جار پورودەدات يا دەردەچىت.
n. كۆنارنىكە سىن ھەفتە جارىك يا ھەفتەى سىن جار دەردەچىت.
trocar (trō'kär), n. Also trochar,
ئامبىرى دەردانى پىسايى ئاۋلەش (سەرچەمەى ئەم ھونەرەنە ھەوت بوون).
(نەخۇشى ئاۋلەند).

trochaic (trō-kä'ik), adj. تايىبەت به ھونراۋەى " تروكى "
(چوارەم روشەى دواى ئەمە بېيەنە).
خشتە. دىر. يا ھونراۋەى " تروكى "
n.
trochal (trō'kʰl), adj. پىچكەى. زىندە ھونراۋەى؛ چەرخى.
trochanter (trō-kan'tēr), n. كۆرەى ئەزنى؛ كەشكە ئەزنى.
troche (trō'ki), n. ئوقۇلى كۆكە و قورگ ئىشە.
trochee (trō'kē), n. خشتەبەكى دوو بىرگەبەى يەكەمىان ھىزى لەسەرە
و دوۋەمىان لەسەرى تەبىئە (ۋەك لەم وروشانە: apple, orange, empty)

trollop

(ھونراۋەناسى).
trochilus (trok'i-ləs), n. (۱) بالندەى تىمساح؛ زىقارلە.
hummingbird (۲) فېرەنگولە.
trochlea (trok'li-ə), n. خولخولۇكە (توتىكارى).
trochlear (trok'li-ēr), adj. (۱) خولخولۇكەبەى (توتىكارى).
(۲) لە خولخولۇكە دەچىن، واتە تاۋەرەستەكەى بارىكە ئەم سەرو ئەۋسەرەكەى
پانە (پوۋەكناسى).

trod (trod), past tense and alternative past p.p. of tread.
trodden (trod'n), past participle of tread.
trode (trōd), archaic past tense of tread.
troglodyte (trog'lə-dīt'), n. (۱) موزۇلى لە ئەشكەرتدا زىاۋ؛
ئەشكەرت نىش. (۲) موزۇلى كۆشگىر.
(۳) مەيۋونى لە ئادەمبەزە چوۋ (ۋەك: شەپانزى و كۆزىلا).

-troglodytic; troglodytical (adj.).
trogon (trō'gon), n. چەند جۆرە بالندەبەكى رەنگا ۋرەنگى ئاۋچە
گەرمەكانن.
troika (troi'kə), n. (۱) گالىسكىسى پروسى سىن نەسپى.
(۲) سىن نەسپى ئەم گالىسكىسە. (۲) triumvirate.
troilus butterfly, پەمپولەبەكى رەشى گەمبەرى ئەمەرىكىيە خالى
زەرد و شىن به بالەكانتەمەبەىتى.
Trojan (trō'jən), adj. تروژى؛ تايىبەت به شارى " تروژى " كۆن و
دانىشتوۋەكانى و كلتورەكەى.
n. (۱) تروژى؛ ھاۋرەئەبەكى " تروژى " دىزىن.
(۲) كەسىكى چوست و چالان و بەتىن و كۆلندەم؛
(He worked like a T-)

Trojan horse, (۱) ئەسپى تروژى؛ ئەسپىكى دارىنى گەمبەرى بۇش بوو
پېكارا لە سەربازى پۇمانى و به فېل لە دەروازەى شارى " تروژى " ۋە بىرە
ئوۋرەۋە بوو بەھزى شەپ دۇراندەن و ۋىران بوونى شەرەكە (ئەفسانەى پۇمانى).
(۲) تابوۋرى پىنجەم؛ دەستەى سەر به نوۋمەن؛ يارىدەنەرانى نوۋمەن لە ۋولتدا.
troll (trōl), v.t. (۱) پاۋەماسى كىرەن به پاكىشان و خولانەۋەى قولپاى
چەش پۇتەكراۋ به دواى بەلەمدا. (۲) پاكىشانى ئەم قولپاى و خولانەۋەى
به دواى خۇدا. (۳) كۆرانى ۋوتن به خۇشى و به دل.
(۴) كۆرانى ۋوتن به نۆرە و پىنكەۋە.
(۵) خولانەۋە؛ سوۋراندەنە؛ چەرخاندەن؛ بادان.
(۱) [Rare]. (۱) خۇرا قەسەردن. (ب) زمان بادان
v.t.
(۲) كۆرانى ۋوتن به نۆرە.
(۳) (ب) دل و ۋوتن كۆرانى ۋوتن. (ب) به دل ۋوتن (كۆرانى)
(۴) پاۋەماسى كىرەن به قولپاى چەش پۇتەكراۋ و پاكىشان به دواى بەلەسى
ھىۋاشدا. (۵) خولانەۋە؛ سوۋراندەنە؛ با خوارەن
(۱) خولانەۋە؛ سوۋراندەنە. (۲) كۆرانى چەند بەشى به نۆرە ۋوتن.
(۳) (ب) پاۋەماسى به قولپاى چەش پۇتەكراۋ و پاكىشان به دواى بەلەمدا.
(ب) چەش؛ دان.

troll (trōl), n. بوۋتەمەرى فېلەكەن يا كورتەبالاى ئاۋ ئەشكەرت و
ئۆزۈمبەن (ئەفسانەى ئەسكەندىتاقى).
trolley (trō'li), n. Also trolly,
(۱) غەمبەنەى دوو پىچكەى دەستى
شەت گواستەۋە. (۲) واگۇنى بەسەر ھىلى ئاسندا پۇيشتوۋ.
(۳) واگۇن يا غەمبەنەى ھەلۋاسراۋى بەسەر ھىلى ئاسندا پۇيشتوۋ
(۴) ئامبىرى كارەبا گەمبەنە به پاسى كارەباىى ئاۋشار.
(۵) trolley car

به غەمبەنە، پاسى كارەباىى، يا واگۇن گواستەۋە
v.t.
سوۋرى پاسى كارەباىى ئاۋشار بوون.
v.t.
trolley bus, ترولى؛ پاسى كارەباىى ئاۋشار.
trolley car, ترولى؛ پاسى كارەباىى لەسەر ھىلى ئاسن پۇيشتوۋ.
trolley line, پۇنگە يا ھىلى ترولى.
trollop (trō'ləp), n. (۱) ئاۋرەتى پېس و پۇخل يا چەپەل

باندندی که مهربی زوی: باندندی سببی دریا بی ناوچه **tropic bird**, گهرمه‌کانه.

Tropic of Cancer, خولگی قرآنک (جوگرافیا).

Tropic of Capricorn, خولگی کارژوله (جوگرافیا).

tropism (trō'piz'm), n. وهرگه‌ران یا گهشه‌کردنی پروده‌لو گیاندار
بهره‌و برۆینه‌ریکی نهرمه‌و یا دور لئوهی (گولهبه‌پژوه).

-tropism (trō'piz'm), پاشگرینکه بهمانای: وهرگه‌ران بهره‌و یا دور
لئوه: (thermotropism).

tropology (trō-pol'ō-ji), n. (۱) مه‌جاز: نیشانه‌کاری.
(۲) لیکدانهرمه‌ی مه‌جازی نینجیل (به‌تایبته‌ی له‌پرووی ناموزگاری په‌ورشته‌وه).
(۳) ووتاریک دهرباره‌ی به‌کاره‌ینانی مه‌جاز یا نیشانه‌کاری.

-tropological (adj.), قرۆپۆژۆ: ههرئمی نیوان چینی
به‌کهمی ههرای سهرزه‌وی و "ستراتۆسفر" واته چینی لاسه‌رووی بوشایی
ناسان

trophilous (trō-pōf'ō-las), adj. له‌گه‌ل گۆپینی گهرمی و
ساردی و تهری و ورشکی وهرزانه‌دا راهاتوو (پروه‌کناسی).

trophophyte (trōp'ō-fīt'), n. پروه‌ه‌یکینی راهاتوو به‌ گۆپینی ناوه‌مو (بهمایبته‌ی بارانی زۆرو ووشکائی).

troposphere (trōp'ō-sfēr'), n. قرۆپۆسفر: چینی به‌کهم یا
خواروی ههرای سهرزه‌وی (که ههموو جزوه‌ گۆپینیکی ناوه‌ه‌رای نیدا
پروه‌هدات).

-tropous (trōp'əs), پاشگرینکه بهمانای: وهرگه‌راو بهره‌و یا دور له
برۆینیکی نهرمه‌و: (phototropous).

-trophy (trōp'i), = (1) -tropism. (2) -trophous.
trot (trōt), v.i. (۱) لۆقه‌کردن: نهرمه‌لۆقه‌کردن.
(۲) پاگردن: خلیا پۆیشتن: خیارکردن.
v.t. لۆقه‌پینکردن: نهرمه‌لۆقه‌پینکردن.
n. (۱) لۆقه: نهرمه‌لۆقه: لۆقه‌ی نهمسپ. (۲) پاگردنی له‌سهره‌و: گورکه لۆقه.
(۳) دهنگی لۆقه‌ی نهمسپ. (۴) پینشگرینکی لۆقه. (۵) [Rare], مندانی بچوک
(۶) [Archaic], پهریزن (له‌پرووی سووکی‌مه‌وه).
(۷) trotline.
(۸) [Slang], وهرگه‌رانی ورشه به ورشه له زمانیکی بیگانه‌وه به‌تایبته‌ی بز
قۆپیه‌کردن له قوتابخانه‌دا)
(۹) سهرقال بوون:
be on the trot, [Colloq.],
(It kept him on the trot.)
(۲) په‌ک له درای په‌ک: په‌رده‌وام.

the trots, [Slang], = diarrhea.
trot out, [Colloq.], نوواندن: پیشانی خه‌ک دان.
(۲) پینشکمه‌ش کردن (بو لیکۆلینه‌وه یا په‌سه‌ندکردن).

troth (trōth, trōth), n. [Archaic], دلسۆزی. (۲) راستی.
(۳) نیشانه‌کردن (ده‌زگیان).

v.t. [Archaic], نیشانه‌کردن (ده‌زگیان). (۲) په‌یمان دان
trothplight (trōth'plīt', trōth'plīt'), n. [Archaic], نیشانه-
کردن (ده‌زگیان).
n.i. [Archaic], نیشانه‌ه‌راو.
v.t. [Archaic], نیشانه‌کردن.

trotline (trōt'lin'), n. = setline.
trotter (trōt'ēr), n. (۱) نهمسپی لۆقه (به‌تایبته‌ی نهمسپیک که
په‌مهرابیت بز پینشگرینی لۆقه). (۲) کسینگی چوست و چالاک: چابووک
(۳) پاچه: پینجکی مه‌رو به‌راز (که ده‌گرین به سهرۆین)

trotyl (trō'til, trō'tēl), n. = trinitrotoluene.
troubadour (trō'bā-dōr', trō'bā-dōr'), n. (۱) هۆنرو
گۆزانی دیزنی خواروی قهره‌نسا له سده‌ی یانزه و دوآنزه سیانزه‌دا
(که هه‌لیمه‌ست و گۆزانیان له‌باره‌ی دنداری و جوامیری‌مه‌وه ده‌روت).

۲. قه‌جه: نافرته‌ی سووک.
trombidiasis (trōm'bi-di'ā-sis), n. کینج ندان
trombone (trōm'bōn, trōm-bōn'), n. ترومبون: تانپریکی
مۆسبایی فووپیاکراوه.
-trombonist (n.), مینژنگی لوونه‌کی خورلاوه (بز بهره‌و کانزای
حار).
trommel (trōm'l), n. مینوهری بروه‌له‌ره‌ی زۆر
بچووک
tromometer (trō-mōm'ō-tēr), n. کۆمه‌ل: موزۆ. گیانه‌وه‌ر. شت: په‌وه: ده‌سته.
troop (trōp), n. ژماره: (۲) ژماره‌یه‌کی زۆر: گه‌لینک (۳) (pl.) نیرو: له‌شکر.
(۴) ده‌سته له‌شکری سواره. (۵) تیپ یا ده‌سته‌ی دنده‌وانی.
(۶) [Archaic], ده‌سته‌ی نوینهرانی شامۆ.
v.t. (۱) کۆمه‌ل بوون: کۆبوونه‌وه
(۲) به‌ کۆمه‌ل پۆیشتن: (The crowd ~ed out of the stadium).
(۳) پویشتن: به‌ بیز پویشتن
(The children ~ed along the sidewalk.)
(۴) [Archaic], هاوده‌می کردن: له‌گه‌لدا بوون.
v.t. ده‌سته ده‌سته کردن: کردن به‌ تیپ
(۱) [Slang], سهرباری سواره. (ب) سهربار
[C], paratrooper. (۲) نهمسپی سهرباری سواره. (۳) پۆلیسی سواره.
(۴) troopship. [B-n sh].
(۵) [C ollect], پۆلیسی ویلايه‌ت له نهمهریکا
ههره‌وه: "State trooper".
troopship (trōp'ship'), n. کشتی سهربار گواسته‌وه.
tropacolum (trō-pē'ō-lām), n. = nasturtium.
trope (trōp), n. (۱) مه‌جاز: په‌کاره‌ینان به‌ مه‌جاز.
(۲) ورشه‌ی زیاده‌کراو بز سهرودی نوینزی تاو کینسه‌و بز نه‌خشاندن و جوانکردن.
trophic (trōf'ik), adj. تابه‌ته‌ی نه‌ خۆراک یا خواردن: ه‌ی خوارده‌مه‌نی.
-tropical (adj.); **trophically (adv.)**.
tropho- (trōf'ō, trōf'ō), **Also troph-**, پینشگرینکه بهمانای:
خۆراک: خواردن: خوارده‌مه‌نی. (trophoplasm)
trophoblast (trōf'ō-blast'), n. چینک شانه‌یه‌ی خوارده‌مه‌نی
ده‌گه‌سه‌ر به‌ دوله‌صه‌ی تازه‌ پیکه‌هاتوو
trophoplasm (trōf'ō-plāz'm), n. پرتۆتویلاری خۆراک. نه‌و ماده.
زیندوو خچینه‌وی‌یه‌ی شانه‌ی گیانداره که سهرجاره‌ی خوارده‌مه‌نیه‌ی
شاه‌که
trophy (trōf'i), n. (۱) پینشگری یادگاری (به‌تایبته‌ی ه‌ی سهرکه‌وتن
له‌ جه‌نگه‌ر له‌کاتی یۆنان و رۆمانه‌کاتی کۆندا). (۲) مه‌دالیه‌ی نهم په‌یکه‌ره.
(۳) تالان له‌ دوژمن سه‌نراو به‌ یادی سهرکه‌وتنه‌وه: نیشانه‌ی سهرکه‌وتن:
یادگاری سهرکه‌وتن.
(۴) یادگاری راز (وه‌ک. سهری شپۆر ناسک یا پینسته‌که‌یان که هه‌لده‌واسرین).
(۵) خه‌لانی وهرزسکار: مه‌دالیه. (۶) یادگار.
-trophy (trōf'i), پاشگرینکه بهمانای: خواردن: خوارده‌مه‌نی: خۆراک
tropic (trōp'ik), n. (۱) خوینکه (نه‌ستیره‌ناسی: سوورکه
(۲) خولگی پانی قرآنکو کارژوله (جوگرافیا).
(۳) (T) ناوچه‌ی که‌مه‌ره‌ی زوی: ناوچه‌ی که‌مه‌رکانی زوی
(ههره‌ها "Torrid Zone")
adj. تابه‌ته‌ی نه‌ ناوچه‌ی که‌مه‌ره‌ی زوی: ه‌ی ناوچه‌ی که‌مه‌رکانی زه‌مین.
-tropic (trōp'ik), پاشگرینکه بهمانای: گۆپین: کارپینکردن.
tropical (trōp'i-k'l), adj. (۱) ه‌ی ناوچه‌ی که‌مه‌ره‌ی زوی:
تابه‌ته‌ی نه‌ ناوچه‌ی که‌مه‌رکانی زه‌مین (~ fish)
(۲) که‌ره: ناوه‌ها: که‌رم و تهر: (~ weather)
tropical fish, ماسی که‌مه‌ره‌ی زوی چهند جزوه‌ ماسی‌یه‌کی بچوکی
په‌نگاره‌نگن له‌ حه‌وزی ده‌ستکرده‌دا به‌خینده‌کردن.

(۲) شایه‌ری گه‌رۆك.
trouble (trub'l), v.t. (۱) تېنگدان، ووروزاندن.
(The waters were ~d.) (۲) په‌ستکردن، تووشی دهردی سهری گردن، بېزارکردن؛ هه‌راق پېندان؛ تووشی گنجه‌ل گردن. (۳) نازاردان.
 (۴) هاره‌جته‌ل گردن: (*May I ~ you to close the window.*)
v.t. (۱) هه‌راندن، گوئی دان: (*Do not ~ about a reply.*)
 (۲) هه‌راق خواردن؛ په‌ست بوون.
n. (۱) هه‌راق؛ ناخوشی (۲) گېزه‌وگېشه؛ گنجه‌ل؛ گېژاو؛ دهردی سهری؛ گۆبه‌ندا؛ ته‌نگو چه‌له‌مه؛ کاره‌سات؛ کېشه؛ گېروگرت.
 (۳) هۆی ناخوشی و دهردی سهری و گېزه‌وگېشه
 (۴) ناژاو؛ ناشووب؛ پشوی.
 (۵) هه‌ول، گوئی دان؛ به‌ته‌نگه‌وه‌هاتن:
(He took the ~ to shake hands with everyone present.)
 (۶) نه‌خوشی (*heart ~*)
 (۷) ناتوه‌وای؛ په‌ك كه‌رتن؛ له‌كاره‌گه‌رتن: (*We had engine ~*)
 (۸) سه‌كېرېوون، به‌بن شووگرتن: (*in ~*)
ask for trouble, خو نه‌ قه‌لبه‌دا، دان؛ سه‌رچلنی گردن؛ بو دهرده‌سه‌ری گه‌ران
get into trouble, به‌ قه‌لبه‌دا، دان؛ تووشی چه‌ره‌سه‌ری و كېشه گردن.
look for trouble, = ask for trouble.
make trouble, ناژاو، ناهه‌وه؛ گېزه‌وشووتنی گردن.
troublemaker (trub'l-māk'ēr), n. گېزه‌وشووتن؛ ناژوه‌چی؛ سهر نه‌ گه‌به‌نگ
trouble-shooter (trub'l-shōöt'ēr), n. (۱) چاره‌سه‌رکهری (۲) مه‌كېنه‌وه ده‌ستگای شكاو یا له‌كاره‌گه‌رتن؛ نوژره‌وه و چاره‌سه‌رکهری ناتوه‌وای مه‌كېنه‌وه له‌كاره‌گه‌رتن (۳) چاره‌سه‌رکهری كېشه‌ی دېبلۆماسی؛ چاره‌سه‌رکهری ناكوژی و گېروگرتنی نیو وولاتان یا كۆمه‌له‌كان.
troublesome (trub'l-səm), adj. (۱) بېزارکهر؛ ماشووکهر؛ ناخوش؛ په‌ستکهر: (*a ~ child, headache, etc.*)
 (۲) سه‌خت؛ گران؛ ناوۆز؛ گېروگرتلای.
-troublesomely (adv.); troublesomeness (n.).
troublois (trub'ləs), adj. (۱) شینوار؛ ناوۆز؛ پشوی.
troublesome (۲)
trou-de-loup (trō'də-lōō'), n. [Fr.] قوونگه‌ی مېخی نووك
 تېژ تېدا چه‌قېنراو (بو ری گرتن له له‌شكری سواریه‌ی دوژمن).
trough (trōf), n. (۱) ناخوې (۲) ته‌شت، ده‌فر، یا چه‌روۆچكه‌ی نارودانی
 وولاخ (۳) دهردی درېزگۆله‌ی شت تېدا شیلان یا شتن.
 (۴) ناوه‌رۆ (به‌تایبه‌تی هی گوئی سه‌به‌نه‌ی خانوو).
 (۵) چالایی نیوان دوو شه‌پۆل
 (ب) چه‌ه یا چالایی درېزگۆله‌ی نیوان دوو گرد
 (۶) (ب) بېن بازاری؛ بازار کزی
 (ب) خالی نزمی نه‌خشه‌ی بېشانده‌ر (ژمېره‌کاری).
 (۷) نزمی پاله‌په‌ستوی هه‌وا.
trounce (trouns), v.t. (۱) لېدان؛ بېزارکردن؛ کوتان؛ هه‌لاقه‌كردن؛ دهرکاری گردن (۲) [Colloq.] به‌زاندن.
troupe (trōop), n. تېپ (نوینه‌ری شانۆ، گۆرانی بېژن) ده‌سته.
v.t. گه‌ران وه‌ك نه‌داسی تېپینکی نوینه‌ری شانۆ یا گۆرانی بېژن.
trouper (trōop'ēr), n. (۱) نه‌داسی تېپینکی نوینه‌ری شانۆ.
 (۲) نوینه‌ری شانۆی كۆن و شاره‌زا.
troupial (trōop'i-əl), n. چه‌مند جوړه‌ه ناندیه‌یكی نه‌مه‌ریكی ناوچه
 گه‌ره‌كانن له توخسې رېشووله.
trouser (trou'zēr), adj. تایبه‌تی به‌ پانتۆن.
trousers (trou'zērz), n.pl. Also trowsers, پانتۆن؛ شه‌روال
trousseau (trōō-sō', trōō-sō), n. جیازی؛ ره‌ختی بووك.

ماسی‌به‌خاتونه؛ كه‌شیننه؛ ماسی‌یه‌كی ناو روپاره.
trout (trout), n. په‌كېنه‌وه له كۆمه‌نه
trouvere (trōō-vār'), n. Also trouveur, چه‌رۆك بېژنی باكووری هه‌ره‌نسا له سه‌ده‌ی یانزه بو چواره‌ه.
trove (trōv), n. شتیکی دۆزراوه‌ی به‌نرخ؛ دۆزراوه.
trover (trō'vēr), n. داواکاری بو بېزاره‌نی شتومه‌كی ده‌ست په‌سه‌رده
 گېراوی كه‌سیك به‌ ناروه‌وایی له‌لاین كه‌سیكی ترمه‌ه.
trov (trō, trou), v.t. & v.i. [Obs.] بېزارکردن
 [Archaic.] وا زانین؛ وا دلتان.
trowel (trou'al), n. (۱) ماله (خانووکاری). (۲) بېزكهر؛ بېژنه‌كان.
v.t. (۱) ماله‌كردن؛ به‌ ماله سافو و لووس گردن. (۲) هه‌لكه‌ندن به‌ بېژنه‌كان.
troy (troi), adj. به‌ كېشه‌نه‌ی "تروئی" (ووشه‌ی ده‌لاتوو بېینه).
n. troy weight. كېشه‌نه‌ی تروئی؛ بو كېشانی زېرو و زېوو هه‌ردی به‌نرخي تر
troy weight, به‌كارده‌مېنتری.
truancy (trōō'an-si), n. Also truantry, خو دزېنه‌وه له قوتابخانه
 به‌بن پرس؛ نه‌چوون بو نیش یا خو دزېنه‌وه له نیش به‌بن پرس
truant (trōō'ənt), n. (۱) كه‌سیكی ته‌مه‌ل
 (۲) قوتابی خو دزېنه‌وه به‌بن پرس؛ قوتابی نه‌هاتوو بو قوتابخانه به‌بن پرس
 (۳) كه‌سیكی خو دزېنه‌وه له نیش به‌بن پرس؛ كه‌سیكی راكردو له نه‌ركی سه‌رشانی خوئی.
adj. (۱) خو دزېنه‌وه له قوتابخانه یا نه‌هاتوو به‌بن پرس.
 (۲) له نیش نه‌راكه‌وتوو به‌بن نیش. (۳) ته‌مه‌ل.
v.t. (۱) خو دزېنه‌وه له قوتابخانه؛ نه‌چوون بو قوتابخانه به‌بن پرس.
 (۲) خو له نیش دزېنه‌وه راكردن له نه‌ركی سه‌رشان.
play truant, خو دزېنه‌وه له قوتابخانه یا له نیش.
truant officer, لېه‌رسروای خو دزېنه‌وه‌ی قوتابی؛ هه‌ره‌مانبه‌ریكی
 قوتابخانه‌یه له قوتابی‌یه‌نه ده‌په‌سه‌یتوه كه‌ خویمان له قوتابخانه ده‌دزېنه‌وه به‌بن پرس
truce (trōōs), n. شه‌پ راگرتن؛ جه‌نگ وه‌ستاندن.
truck (truk), n. (۱) پېچكه‌ی بچووكی گالیسكه‌ی نوې.
 (۲) پارچه‌تخته‌یه‌كی كوژ كونه په‌سه‌ر دارنالا و داره‌شتی بو په‌ت پیاكردن
 (۳) لۆری. (۴) [British] فارگۆنی سه‌ركه‌روای شه‌مه‌نده‌هه‌ری بار.
v.t. به‌ لۆری گواسته‌نه‌وه؛ له لۆری باركردن.
v.i. لۆری لېخووپین
truck (truk), v.t. & v.i. (۱) ناووكۆپكردن.
 (۲) [Rare] ده‌ستگېزی كردن؛ چه‌رچېتی كردن.
n. (۱) ناووكۆپ. (۲) به‌ شتومه‌ك كرتدان نه‌ك به‌ پاره. (۳) فروته‌نی بچووك
 (۴) شتومه‌كی بچووكی بې نرخ یا هه‌رزان.
 (۵) سه‌ره‌زی چېنراو بو فروشتن له بازاردا.
 (۶) [Colloq.] ناووكۆپ؛ سه‌ره‌داهه‌ری.
 (۷) [Colloq.] زېل؛ پاشماوه؛ خو؛ سه‌ره‌كۆزه‌ر.
truckage (truk'ij), n. (۱) بار گواسته‌نه‌وه به‌ لۆری.
 (۲) كۆری شه‌م گواسته‌نه‌وه‌یه.
trucker (truk'ēr), n. (۱) لۆری لېخوپر؛ پانه‌ری لۆری.
 (مه‌روه‌ها "truck-driver" له لۆری). (۲) كارگه‌ری بار گواسته‌نه‌وه به‌ لۆری.
trucker (truk'ēr), n. (۱) ناووكۆپكهر. (۲) ده‌ستگېز؛ چه‌رچی.
 (۳) جوړتیاری سه‌ره‌زی فروشتن.
truck farm, كۆلگه‌ی سه‌ره‌زی فروشتن.
trucking (truk'ing), n. شتومه‌ك گواسته‌نه‌وه به‌ لۆری.
truckle (truk'l), n. (۱) پېچكه‌ی بچووك. (۲) truckle bed.
v.t. (۱) له‌سه‌ر پېچكه‌ رویشتن. (۲) سه‌ر شووگرتن؛ ملكه‌چ كردن.
v.i. به‌ پېچكه‌ی بچووك جوولاندن.
-trucker (n.).
truckle bed, چه‌ره‌یه‌یه‌كی نزمه له‌سه‌ر پېچكه‌ی بچووكه ده‌خړیته ژېر
 چه‌ره‌یه‌یه‌كی ترمه له‌كاتی به‌كارنه‌هېناندا (مه‌روه‌ها "trundle bed")

trunk

- v.t. (۱) بريدنەمەي دەستلىك قوماز پە كاغەزى براۋە.
- (۲) ئې بريدنەمە: بەسەردا سەركەرتن.
- v.i. كاغەزى براۋە بەكارھېتان: دەستى باش بەكارھېتان (مەجان).
- trump up, ھەلبەستە (تروپ، بوخقان) پۇتخاستا: دووستكرىدن:
- (to trump up charges against somebody)
- trump (trump), n., v.t. & v.i. = trumpet.
- trump card, (۱) كاغەزى براۋە قوماز (ووشەي پېشووشر بېيىشە).
- (۲) شىتېكى زۆر بەنرخە كە لە ھەلىكى باشدا بەكاردەھىتىش بۇ زۆرتىز سوو- لە بريدنەمەي بەرەنەكانىدا:
- (The surprise witness was his ~.; She played her ~.)
- trumpery (trum'pēr-i), n. (۱) شىنى بريقەدارو ھەزنايەھا.
- (۲) شىنى بىن ئرخ يا ھىچووپوچ. (۳) قەسە ھىچووپوچ قەسە قۇرو بىن مانا
- trumpet (trum'pīt), n. (۱) كەرپەنا: زورپنا. (۲) كەرپەنا: زورپنا.
- (۳) شىتېكى لە كەرپەنا چوو. (۴) (pl.) پوۋەكىكە گەلاكانى لە كەرپەنا دەچن.
- (۵) دەنگىكى ۋەك دەنگى كەرپەنا بەتاييەتتى دەنگى (فيل).
- v.i. (۱) كەرپەنا ئيدان: قوۋكرىدن بە كەرپەنا يا زورپنادا.
- (۲) بۇراندان: دەنگىكى ۋەك دەنگى كەرپەنا ئيوھاھان.
- v.t. (۱) زورپنا ئيدان: كەرپەنا ئيدان. (۲) بۇراندان: ھاۋاكرىدن.
- (۳) بانگ بۇ دان: چار بۇ دان
- trumpet creeper, خىشۇكە زورپنايى: پوۋەكىكى خۇھەلۋاسە گولەكەي
- لە زورپنا دەچىت.
- trumpeter (trum'pīt-ēr), n. (۱) زورپنا: كەرپەنا.
- (۲) سەربازى كەرپەنا. (۳) چارچى: بانگەر.
- (۴) بالندەمىكى ملو لاق درىزى ئىمەرىكاي باشوۋرە بە دەنگى بەزى دەخونىت
- (۵) trumpeter swan. (۶) كۆترى پەرلەين.
- trumpeter swan, قازىكى ئىمەرىكاي باكوۋرە بە دەنگى بەزى دەخونىت.
- trumpet flower, (۱) پوۋەكى گول زورپنايى. (۲) گولە زورپنا.
- trumpet honeysuckle, پىنچەي خانىنى زورپنايى.
- trumpetlike (trum'pīt-lik'), adj. زورپنايى: لە زورپنا دەچىت بە دەنگ يا بە شىۋە.
- trumpet vine, = trumpet creeper.
- truncate (truŋ'kāt), v.t. قىرتاندن: بىرېن: قەلەم كرىدن: كورىكرىدەمە
- پەراندن (كلك).
- adj. (۱) قىرتاۋ: قىرتىنارۋ: قەلەم كراۋ: كورىكرارە
- (۲) كۆل: ئوۋك پان: سەر پان (گەلا).
- truncate (adv.); truncation (n.).
- truncated (truŋ'kāt-id), adj. (۱) قىرتاۋ: قىرتىنارۋ: قەلەم كراۋ:
- كورىكرارە. (۲) سەر قىرتىنارۋ (قوۋچەك يا شىۋەي نەندازەيى تر) رىك كراۋ:
- ساف كراۋ: تەخت.
- truncheon (truŋ'chən), n. (۱) دارا: كورزا: لىس.
- (۲) دارى دەسەلاتدارى (ۋەك ھى پۇلىس ۋە ئەفەسر).
- (۳) [Archaic], قەفى رەم يا نۇزە
- (۴) [Obs.], قەدى دارى پوۋت كراۋ.
- v.t. ھاۋاكارى كرىدن: بە دار ئيدان.
- trundle (truŋ'dl), n. (۱) پىچكەي بچوۋك
- (۲) ھەرەمانەي نىزمى پىچكە بچوۋك. (۳) trundle bed.
- (۴) (۱) خولانەمە: خل بوۋنەمە. (ب) دەنگى خولانەمە يا خل بوۋنەمە
- v.t. & v.i. (۱) خولانەمە: خل بوۋنەمە (۲) سوۋرپانەمە
- trundle bed, = truckle bed.
- trunk (truŋk), n. (۱) قەد (دارو درەخت)
- (۲) قەدى سۇلا: لەشى سۇلا يا گياندار چكە لە سەرۋ پەلەكانى: تەنگە
- (۳) بەشى سەرەكى بۇرى خۇيىۋ ھەستە دەمار (۴) لەمۇز (فيل)
- (۵) بارول: باۋەل. (۶) بۇرى ئاۋو ھەۋا... ھەتد. (۷) (pl.) trunk hose
- (۸) (pl.), پانتۇلى كورنى پياۋانەي ۋەمۇش. (۹) trunk line

truckload

- truckload (truk'lōd'), adj. پىر لۇرى-كە: زور.
- truckman (truk'mən), n. trucker.
- truculence (truk'yoo-ləns, trōō'kyoo-ləns), n. /Adv truculency, (۱) درىدەنەي: سى بەزەيەتتى. (۲) توندوئىزى: شەرەنگىزى
- truculent (truk'yoo-lənt, trōō'kyoo-lənt), adj. (۱) درىدە
- بىن مەرەس: (۲) زۆر توندوئىزى: بىن اووتار. (۳) شەرەنگىزى: شەرتى.
- truculently (adv.).
- frudge (truj), v.i. خۇ بەكئىش كرىدن: بە گران بۇيىشقى
- (He ~d ten miles through the snow.)
- n. بۇيىشقىنى سوۋرو درىزۇ ماندوۋكەر: بۇيىشقىنى گران
- true (trōō), adj. (۱) دىلسور: (He is ~ to his friends.)
- (۲) تەۋاۋ: پىش پىن بەستراۋ: راست: (a ~ indication)
- (۳) راست: درۇي ئىدا: ئىچە: راستەقىنە. (a ~ story)
- (۴) راستكى. (۵) دەقارەق: تەۋاۋ: بەيىن كەمۇ زىناد: (a ~ copy)
- (۶) رەۋا: راستى: (the ~ owner, heir, etc.)
- (۷) لە بىرى خويەتتى: راست دانراۋە: (The board is not ~.)
- (۸) تەۋاۋ: رەسەن: راستەقىنە: (a ~ diamond)
- (ب) راستەقىنە: تەۋاۋ: راست: (a ~ scholar)
- (۹) Arcueil: ناك: داۋيىن پاك: راست: سەرراست.
- (۱۰) رەسەن
- adv. (۱) نە راستى: نە تەۋاۋى: (۲) رەسەنەنە
- (۳) نە ۋورنى: بىن كەمۇ زىناد: (He aimed ~.)
- v.t. (~ up), سازانسن: چاك كرىدن: راستكرىدەمە. (to ~ up a wheel)
- n. (۱) راستى: (in ~; out of ~) رىكى: رىكە: راستى:
- trueness (n.).
- come true, ھاھتەمى
- true bill, بىرەرى نارائىار كرىدن لەلايەن دەستەي سوئندخۇزىنى گەرۋەرە ۋە
- دان نە دادكا بۇ ئىيرسىنەرە
- true-blue (trōō'blōō'), adj. زۆر دىلسور: مەتايەتتى بۇ خىزب يا
- تايىن:
- true blue, (۱) رەنگى شىنى نەچوۋەرە. (۲) كەسكىنى زۆر دىلسور
- (۳) زۆر دىلسور: ۋوشەي پىشوو بېيىشە
- trueborn (trōō'bōrn'), adj. رەسەن: (a ~ Kurd)
- truebred (trōō'brəd'), adj. (۱) رەسەن: ۲۰ رەقتار جوان
- true-false test, تاقىكرىدەمەي راست يا ھەنە: تاقىكرىدەمەيەكە قوتايى
- دەستىنەنەي دەكات ۋەلامەكان كامبان راستىن كامبان ھەلەن
- truehearted (trōō'hār'tid), adj. دىلسور: پاك
- truelove (trōō'lūv'), n. (۱) دىلدار: يار: خۇشەۋىست
- (۲) گىبايەكە چوار گەلا ۋ گولنىك دەگرى لە "گرىي دىلداران" دەچن.
- truelove knot. [Obs.] (۳) گرىي دىلداران: كە بە گران دەگرىتەرە ۋ نىشانەي
- خۇشەۋىستى ھەمىشەيەيە
- true-lover's knot, = truelove knot.
- truepenny (trōō'pen'), n. كەسكىنى ياك ۋ دىلسور سەرراست
- دوۋمەلان
- truffle (truf'l, trōō'fl), n. پاستىيەكى مەنگەنەۋىست: پاستىيەكى دىبار
- trull (trul), n. قەجىبە: نەفرەش سوۋك
- truly (trōō'li), adv. (۱) نە راستى: نە دل (I'm ~ grateful)
- (۲) راستىگۇيانە: بېيىن درۇ: بە راستى: بىن زىنادو كەم. (He spoke ~.)
- (۳) بىن گومان: بە راستى: (This is a ~ beautiful picture.)
- trump (trump), n. (۱) كاغەزى براۋەي قوماز نە كاغەزەي ئرخى
- لە ھەمو تەۋانى ترزايتەرە: (ب) (pl.) پىزىكى نەم كاغەزانە
- (۲) شىتېكە بە دەست كەسكىنەرە كە لە باشترىن ھەلدا بەكارى دەھىتىن بۇ
- ئەۋەرى سوۋد ئى ۋەرگرتن
- (۳) [Col. id.] كەسكىنى باش ۋ پىش پىن بەستراۋ

trunkfish

- (۱) قهقهه‌زی سنگی جانمور. (۱) ستوقی نوتومیل.
- (۲) قدمی پایه و کوزه‌که.

adj.

هی هیلنی سره‌کی شمه‌نده‌فر یا تله‌فون.

trunkfish (trʌŋk'fɪʃ), n.

جزره ماسی‌یه‌کی قاو‌فداری وه‌ک

سنوقی ناوچه گهرمگانه. (پیشی دهوروتی: "boxfish")

trunk hose, پانتولی کورتی ده‌لی پی‌اوانه (هی سده‌ی شانزه‌و هه‌شه).

trunk line, هیلنی سره‌کی شمه‌نده‌فر و تله‌فون؛ جزگی سره‌کی.

trunnel (trʌn'ʌl), n. = treenail.

trunnion (trʌn'jʌn), n. تومره‌ی توب؛ جنی سوورانه‌وه.

truss (trʌs), v.t. (۱) پیچانه‌وه؛ پریاسکه.

(۲) [Rare]، جل له‌بهرکردن؛ وه‌ک مه‌لوتکه پیچانه‌وه.

(ب) جل توندکردنه‌وه یا قایم کردن؛ جل گزیدن.

(۳) مان و لاقی باندنه له شیش دان یا به‌ستنه‌وه پیش کولاندنی.

(۴) جهمه‌لوزن کردن؛ چوارچیوه دانه بهر (پرد. سربران).

(۵) پریاسکه؛ به‌ندا به‌ستنه (۲) گورزه (گورزه).

n.

(۱) سندی ناسنی دهوری دارکشتی. (۴) گوشه (خانوقاری).

(۲) تویینه گولینگی چر به‌سهر لاسکینکوه.

(۳) چوارچیوهی سربران یا پرده جهمه‌لوزن. (۷) پشتینی قوری.

truss bridge, پردی له‌سهر چوارچیوه یا پایه پاره‌ستوا؛

پردی جهمه‌لوزنی

trust (trust), n.

(۱) باور؛ متعانه؛ پشت پین به‌ستن

(۲) کسینک یا شتینگی پشت پین به‌ستراو؛ کسینگی متعانه پینکراو.

(۳) نومینده‌واری؛ نومینده؛ هیواداری؛ هیوا: (Have - in the future).

(۴) [Rare]، جنی برابوون؛ دلسوزی.

(۵) شت خرانه‌ستوا؛ پشت پین به‌ستراو. (ب) به‌پررسیاری.

(۶) چاودیزی. (۷) سیارده.

(۸) قهریز. (He sells on -)

(۹) به‌کینگی چمند کومپانیایه‌که بؤ به‌بره‌ره‌کانی نه‌هینشت؛ قورخ؛ کارتیل.

(۱۰) زهوی‌وزارو خانوقی کسینگی پین دمه‌سات یا کهنه‌کار یا مندالیک

سیارده به کسینگی تر بؤ چاودیزی کردنی. (ب) متعانه‌ی نهم پین سیارده.

(ج) پر سپیندراو؛ چمند پین سپیندراویک (د) مافی شو کسه‌ی خانوو و

زهوی‌وزاره‌کی سپیندراوه به کسینگی تر بؤ چاودیزی کردنی.

v.t.

(۱) متعانه پینکردن؛ پشت پین به‌ستن؛ باوهرپینکردن.

(۲) هیوا بوون؛ نومینده‌وار بوون. (۲) قهریز پیدان (له‌بهر متعانه پینکردن).

v.t.

(۱) متعانه پینکردن؛ پشت پین به‌ستن؛ باوهر پین بوون. (۲) پین سیارده.

(۳) پیا رابه‌روون. (۴) وا زانین؛ وا دانان. (۵) نومینده‌وار بوون؛ هیوادار بوون.

(۶) قهریز پیدان (له‌بهر متعانه پینکردن).

adj.

سپیندراو؛ سیارده؛ له‌زیز چاودیزی کسینگی تردایه.

in trust,

سپیندراوه به کسینگی تر بؤ چاودیزی کردنی.

trust to,

پشت پین به‌ستن.

trust company,

بانقی سیارده

trustee (trʌs-tiː), n. (۱) پین سپیندراو؛ کسینکه خانوو و زهوی‌وزاری

کسینگی تری پین ده‌سپیندراوی.

(۲) نهدامی ده‌سته‌ی پین سپیندراوی؛ دانشگاهیک یا نه‌خوشخانه‌یکه.

(۳) کسینکه خانوو و زهوی‌وزاری قهرزاریکی پین ده‌سپیندراوی تا

دانه‌وه‌ی قهرزه‌که.

v.t.

(۱) پین سیاردنی خانوو و زهوی‌وزار بؤ چاودیزی کردن.

(۲) پین سیاردنی خانوو و زهوی‌وزارو سامانی قهرزاریک تا دانه‌وه‌ی قهرزه‌که.

trusteeship (trʌs-tiːʃɪp), n. (۱) بنشر‌وکاری پین سپیندراو.

(۲) پین سیاردنی وولاتیک یا ههرنیمیک به وولاتیک تر له‌لایه‌ن کزمه‌لی

نه‌تومیه‌کنگرتووهمگانه‌وه بؤ چاودیزی کردنی

(۳) وولاتیک یا ههرنیمیک وها سپیندراو

trustful (trʌst'fʊl), adj. خوش باور؛ نه‌هموو کس باوهرکهر.

-trustfully (adv.); trustfulness (n.).

trust fund, سرمایه‌ی سیارده؛ پاره و سرمایه‌ی تری کسینکه

tryptophan

ده‌سپیندراوی به کسینگی تر یا بانقیک بؤ هه‌لگرتن و چاودیزی کردنی

خوش باور؛ به‌هموو کس باوهرکهر. trusting (trʌst'ɪŋ), adj.

(۱) جنی باور؛ نه‌یه؛ متعانه پین نکراو؛ trustless (trʌst'lis), adj.

پشت پین به‌ستراو. (۲) پین بوا؛ به‌هموو کس باوهرنه‌کهر؛ به‌گومان.

trust territory, ناوچه‌یه‌کی سپیندراوه به وولاتیک له‌لایه‌ن کزمه‌لی

نه‌تومیه‌کنگرتووهمگانه‌وه بؤ چاودیزی کردنی؛ ناوچه‌ی ژیرده‌سته‌ی کزمه‌لی

نه‌تومیه‌کنگرتووهمگانه‌وه.

trustworthiness (trʌst'wʊrθi-nis), n. جنی باور؛ بوون؛

پشت پین به‌ستراو؛ متعانه پین کران.

trustworthy (trʌst'wʊrθi), adj. پشت پین به‌ستراو؛

متعانه‌ی پین ده‌کری؛ جنی باوهر؛ سه‌پرست.

-trustworthily (adv.).

trusty (trʌs'ti), adj. (۱) [Rare]، خوش باور؛

(۲) پشت پین به‌ستراو؛ متعانه پینکراو؛ جنی بوایه.

(۳) کسینگی متعانه پینکراو؛ کسینگی پشت پین به‌ستراو. n.

(۴) به‌ندیکه همدنچ مافی تاپیه‌تی ده‌پریتی له‌به‌ندیکه‌ده‌له‌بهر ره‌ووشنی باش.

-trustily (adv.); trustiness (n.).

truth (truθ), n. (۱) (۱) جنی بوا؛ بوون (ب) دلسوزی؛ پاکی.

(۲) راستی. (۳) راستالی؛ راستگویی. (۴) راستی‌یه‌که؛ شتینگی راست

به راستی؛ پین گومان؛ له‌راستیدا؛ لوی راست پین.

truthful (truθ'fʊl), adj. (۱) راستگو؛ راستینرا؛ راست.

(۲) راست؛ له‌گه‌ل راستیدا؛ ده‌گونین؛ هه‌نده‌به‌ستراو

-truthfully (adv.); truthfulness (n.).

try (tri), v.t. (۱) جیاکردنه‌وه. (۲) (۱) توواندنه‌وه (کهره، پوزن).

(ب) (out ~)، پوخته‌کردن به‌گهرمی (کانزا)؛ پاک کردنه‌وه؛ ده‌هینان.

(۳) [Now Rare]، بوبوبوین له‌سهر کردن؛ بره‌وه‌ی ناکوکی‌یک به زورانبازی.

(۴) (۱) دان به دانگا؛ بریاردانی دواپیک له دانگا‌ده.

(ب) بریاری تاوانباری یا پین تاوانی کسینکه دان له دانگا‌ده.

(ج) دادپرسی؛ دادپرسی کردن؛ دانگهری کردن. (۵) تاقیکردنه‌وه

(۶) رهنده‌کردن؛ به‌رهنده ساف و لووس کردن.

(۷) تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی سه‌خت کردن: (They - your patience.)

(۸) به‌کارهینان بؤ تاقیکردنه‌وه؛ تاقیکردنه‌وه: (T - this new recipe.)

(۹) کوشش کردن؛ هه‌لندان؛ تینکوشان.

(۱۰) [Obs.]، سه‌لماندن؛ ساخ کردنه‌وه؛ چه‌سپاندن.

v.t. (۱) هه‌لندان؛ کوشش کردن: (Please ~ and behave.)

(۲) تاقیکردنه‌وه.

n. (۱) هه‌ل؛ کوشش؛ هه‌لندان؛ تینکوشان. (۲) گول کردن (یاری ره‌گیس).

try on, تاقیکردنه‌وه (جل‌وبهرگ، بیلاو): (Try this shirt on.)

try out, (۱) به‌ورودی تاقیکردنه‌وه؛

(The idea seems good but it needs to be tried out.)

(۲) تاقیکردنه‌وه‌ی لپه‌توویی (نومینری شانزو سینهما، وهرزشکار ... هتد).

trying (tri'ɪŋ), adj. سه‌خت؛ گران؛ قورس؛ ماندووکهر؛ تاخوش؛

(a - time, day, experience, etc.; work that is ~ to the eyes)

trying plane, رهنده (دارتاشی).

tryout (tri'out), n. [Colloq.]، تاقیکردنه‌وه‌ی لپه‌توویی (نومینری

شانزو سینهما، وهرزشکار ... هتد).

trypanosome (tri'pʌ-nə-səm), n. Also trypanosoma,

گیانداری کونکهر؛ جانموره‌ییک به چاو نه‌بیزاری مشه‌خوره له خونینی سرؤر

گیانداره بره‌به‌داره‌کانی تردا ده‌زیو ده‌بیکه هوی نه‌خوشی نورستوویی.

trypanosomiasis (tri'pʌ-nə-sō-mi'ə-sis), n. نه‌خوشی

تروش بوو له گیانداری کونکهره‌وه. (ووشی پیشو بیینه)

trypsin (tri'psin), n. تریپسین؛ نه‌زیمیکه په‌نکریاس ده‌ریده‌دات

(یارمته‌ی هرس کردنی پرتین دمدات).

-tryptic (adj.).

tryptophan (tri'pʌ-fʌn), n. Also tryptophane,

دەرمانى كوتانى نەخۇشى سىل.
tuberculo- (tōō-būr'kyoo-lō, tū-būr'kyoo-lō, tə-būr'-kyoo-lō), *Also tubercul-*, **tuberculous** (1) پىشگرىكە بەماناى: (1) **tubercle bacillus** (2) سىل: (2) **tuberculoïd** (tōō-būr'kyoo-loïd, tū-būr'kyoo-loïd, tə-būr'kyoo-loïd), *adj.* سىلى: له سىل دەچىن.
tuberculosis (tōō-būr'kyoo-lō'sis, tū-būr'kyoo-lō'sis, tə-būr'kyoo-lō'sis), *n.* سىل: دەر دەبارىكە.
tuberculous (tōō-būr'kyoo-las, tū-būr'kyoo-las, tə-būr'-r'kyoo-las), *adj.* (1) سىلاوى: سىلدار

(2) له سىل دەچىن: تايبەت به سىل: لوودار: ئاوساوا: گرئدار.
tuberose (tōōb'rōz', tūb'rōz'), *n.* پوومكىنى مەكسىكىيە پەگەكە سەلەكىيە: گەلەكەى وەك گىيار گولەكەى سېى و بۆن خۇش و وەك پەجەتەيە.

tuberosity (tōō'bə-ros'ə-ti, tū'bə-ros'ə-ti), *n.* قۇرت (ئىنسان): سەرى خرو ئىستوروى ئىنسان.
tuberous (tōō'bēr-əs, tū'bēr-əs), *adj.* (1) گرئ گرئ: گرئدار: (2) قۇرتاوى: (3) (1) سەلەكاوى: سەلەكى ئى پەيدا دەيىت. (ب) له سەلەك دەچىن: سەلەكى: (a ~ foot).

tuberous root, پەگە سەلەكى: پەگەى وەك سەلەك.
tubing (tōōb'īŋ, tūb'īŋ), *n.* (1) بۇرى دىروستكرن: لوولە دىروستكرن. (2) چەند بۇرىيەكى تىككەلكىنشاو. (3) بۇرى بەگەشتى: بۇرى. (4) شتى لوولەيى: شتى وەك بۇرى. (5) پارچە بۇرى

(1) وەك بۇرى: **tubular** (tōō'byoo-lēr, tū'byoo-lēr), *adj.* له بۇرى دەچىن: لوولەيى (2) به بۇرى دىروستكران. (3) وەك دەنگى فووكردنە به بۇرىدا.

(1) له بۇرى دەچىن: **tubulate** (tōō'byoo-lāt, tū'byoo-lāt), *adj.* وەك بۇرى: لوولەيى. (2) بۇرىدار: لوولەدار.
v.t. (1) وەك بۇرى لىكرن. (2) بۇرى تىخست.

-tubulation (n).
tubule (tōō'būl, tū'būl), *n.* بۇرىچكە: بۇرى بىكۆلە (گىمانەمەناسى).
tubuli- (tōō'byoo-lī, tū'byoo-lā), **tubuliferous** (tū'byoo-lā-fēr'əs), *adj.* بۇرىدار: لوولەدار: له بۇرى پىنكەتو.

tubuliflorous (tōō'byoo-lā-flōr'əs, tū'byoo-lā-flōr'əs), *adj.* پەمەى گول وەك بۇرى.
tubulous (tōō'byoo-las, tū'byoo-las), *adj.* (1) **tubular** (2) گول وەك بۇرى.

tubulure (tōō'byoo-lyoor, tū'hyoo-lyoor), *n.* دەمى بۇرى خوار: دەمى بۇرىيەكى كورت.

tuck (tuk), *v.t.* (1) چىچ ولۇچ تىخست بۇ جوانى (جل دوروين): قەدكرن. (2) (~ in) خستە ئاۋ (چمكى كراس يا بەتانبەو چەرچەف): ھەنكرن (T ~ in your shirt.)

(1) ھەنكرن (بەتانبەتتى له شوئىنكى نادىداردا): شارەنمە:
 (a cottage ~ed away in the hill)
 (He ~ed the letter into his pocket.)
 (ج) پىنچانمە: كۆكرنمەو خستە ژۇر يا ئاۋ:
 (The bird ~ed its head under its wing.)
 (She ~ed the child in bed.)

v.t. (1) ھىئانمەيەك: گرئكرنمەو.
 (2) چىچ ولۇچ تىخست بۇ جوانى: قەدكرن: ھەنكرن.
n. (1) چىچ ولۇچى جل (كە بۇ جوانى تىيدا دەدوروى): قەد: توئى.
 (2) ژۇرى پشتمەى كەشتى (كە چەمسەرى دارو نىرگەكاشى كەشتىيەكەيە)

توشىنكى نەمىنى بلوورىيە.
trysail (tri's'l, tri'sāl'), *n.* بايمەوانى رومان بايمەوانىكى تۆكەمى بچورەكە كاتى زىماندا ھەلدەكرن

try square, گۆشەى دارتاش
tryst (trist, trīst), *n.* (1) ژوون: دىدەنى دىداران (2) ژوانكە: شوئىنى بەيەك گەيشتن (3) [Scot.]. بازاب.

v.t. چوونە ژوانىكە: بەيەكگەيشتن له جىگەيەكى دىبارىكرادا.
trysting place, ژوانكە: شوئىنى بەيەك گەيشتن.

tsar (tsār), *n.* = czar.
tsarism (tsār'iz'm), *n.* = czarism.
tsetse (tset'si), *n.* *Also tsetse fly.* تىسىسى مېشى نەخۇشى نووستووىى فانىلەى سوقۇلى ژنومەو.

T-shirt (tē'shūrt'), *n.*
tsp., = (1) teaspoon. (2) teaspoonful.

T square, راستەى وەك " T "

tub (tub), *n.* (1) تەست: دەرئىكى دارىنى وەك تەشت (بۇشت تىكرن. يا تيا شنبەو): (ب) پىر تەشتىكە يا دەرئىكى وەما. (ج) شتى ئاۋ تەم دەرە. (3) بەرمىلى بچورەكە: كەمۆلە. (4) سەلتى كائزاي خاۋ گواستەنەو له كاندا.

(ب) غەربەنەى خەلووز (له كانە خەلووزدا) **bathtub** (6) (5) [British Colloq.]. خۇشقتى ئاۋ بانىق.
 (6) [Colloq.]. بەلمە يا كەشتىيەكى پازو ھىواشو ئاقۇلا:
 كەسكىنى پارويىو با خرچىن.

v.t. (1) له نەشندا شتى: شۇردن له دەرئىكى وەك تەشتدا.
 (2) ھەنكرن له كەمۆلە يا بەرمىلىكى بچورەكدا.
v.t. خۇشتن له مائىودا

tuba (tōō'bə, tū'bə), *n.* تووبە: حورە كەرەنا يا زورنایەكى كورەيە.
tubal (tōō'b'l, tū'b'l), *adj.* تايبەت نە بۇرى: بەتايبەتى بۇرى فالوبى: لوولەيى.

tubate (tōō'bāt, tū'bāi), *adj.* وەك بۇرى وايە: لوولەيى.
tubby (tub'i), *adj.* (1) له يىپ يا بەرمىل دەچىن: كەمۆلەيى. (2) پازو بۇرا: خرچىن: قەلەس.

tube (tōōb, tūb), *n.* (1) بۇرى: خوولە (2) دەرئىكى لوولەيى. (3) بۇرىچكە: نەندەمە يا ئامىرى له بۇرى چوو (وەك بۇرى ھەناسەدان): (bronchial ~)

(4) بۇرى نەلەككۆزى.
 (5) (1) توئىنى شەمەندەفەرى كارەبا. (ب) [Colloq.]. ئەم ھىلى ئاسنە.
 (6) [Archaic]. telescope. (7) چووب قايەى نوئومبىل... ھتد.

tubeless tire, تايەى سى چووب
tuber (tōō'bēr, tū'bēr), *n.* (1) سەلك: سەلكى گۆپكەدار (بەتانبە).
tubercle (2)

(1) گۆپكە: بەتانبە: قۇرت: (1) گۆپكە: گۆپكەدار (بەتانبە).
 (2) قۇرت (وەك ھى ئىنسان): گرئ: ئاوساوى. (ب) لوو (نەخۇشى سىل).
tubercle bacillus, باسلىسى سىل: مېكرۇبى سىل (كە له چىلەكە يا دار دەچىت).

tubercular (tōō-būr'kyoo-lēr, tū-būr'kyoo-lēr, tə-būr'-kyoo-lēr), *adj.* (1) سىلاوى: تايبەت به سىل: دەر دەبارىكەيى: سىلدار: وەك سىل (2) سىل: دەر دەبارىكە.
n. كەسكىنى سىلاوى: كەسكىنى سىلدار.

tuberculate (tōō-būr'kyoo-lit, tū-būr'kyoo-lāt, tə-būr'kyoo-lit), *adj.* *Also tuberculated,* (1) لوووى لوو نىھاتوو (2) سىلاوى: سىلدار: تايبەت به سىل.
-tuberculation (n).

tuberculin (tōō-būr'kyoo-lin, tū-būr'kyoo-lin, tə-būr'-

tuck (British Slang), *v.* خواردهمەنى.

tuck away (or in), [British Slang]. ماشىنەدە زۆر خوارىن.

tuck (tuk), *n.* [Archaic]. شېرى تەككە ئىششىرى تەككە.

tuck (tuk, tōök), *v.t.* [Scot.]. لىدان مەتابەتى تەپلە.

تەقە ئى مەلسان.

n. لىدان مەقە.

tucker (tuk'ēr), *n.* پارچە مەكىنەبەكى جىل سۈرىنە بۇ چىرچ ولۇچ.

كردنە خەلەو بۇ جۈانى. (۲) پەخەى نەخشىنراوى كراسى ژئانە.

tucker (tuk'ēr), *v.t.* [Colloq.]. (~ out). مائىدووكردنە.

ھىلاك كرىنە.

tucket (tuk'it), *n.* [Archaic]. دەسكى كېرەنا يا زورنە.

-tude (tōōd, tūd), *n.* باشكىرىگە مەماناى، بوون چۈنىتى؛ -ى.

(certitude)

Tudor (tōō'dēr, tū'dēr), *n.* (۱) بىنەمالەى تىۋدۇر (كە حوكمرانى نىنگلئەرىبار كورد لە سانى ۱۴۸۵-۱۶۰۳). (۲) تىۋدۇر: پاشاى تىۋدۇر.

(۳) ھۈنەر يا ھۈنەر مەندىكى چەرخى تىۋدۇر لە ئىنگلئەرى.

adj. (۱) تىۋدۇر: تىۋدۇر لە بىنەمالەى تىۋدۇر ئىنگلېزىيە.

(۲) تىۋدۇر: شىۋانزىكى خانووسازىيە (T-architecture).

(۳) تىۋدۇر: تايەمەتى بە چەرخى حوكمرانى تىۋدۇر: (T-verse).

Tuesday (tōōz'di, tūz'di), *n.* Abbr. Tue(s). سىن شەممە.

tufa (tōō'fə, tū'fə), *n.* (۱) توفە: بەردەگە چىكى كۈن كۈنە.

tuff ۲.

tuff (tuf), *n.* سۈف مەرىكى ئاگرېئۇنى كۈن كۈنە.

tuft (tuft), *n.* (۱) كاكۇز: كىسسو: گۈلدە: تىقكە: پەلە كىيا: تىپەلە موو يا پەز: يىزى گۈنە گەنەشامى: (۲) رىشور.

(۳) بىنە: پەنە دارو دەۋەنى چىر. (۴) goatie.

v.t. بە رىشور پاراندنە.

v.t. بە كۈمەل بېوان: بە چۈي بېوان.

tug (tug), *v.t.* (۱) پەنجىدان: كۈشش كرىن: ئىشكردن: ھەردان.

(۲) خەمات كرىن: ئىكۇشان.

(۳) - at ~. توند راکىشان: بە قايم راکىشان.

(She ~ged at her boots.)

v.t. (۱) توند راکىشان: بە زۆر راکىشان: بە كىش كرىن: تەكان پىدان.

(۲) راکىشان. (۳) راکىشان بە بەلەمى راکىشان.

n. (۱) راکىشانىكى توند.

(۲) - at ~. كىش مەكىش: مىللان: زۇرانبازى (مەجان):

(a ~ between loyalty and desire)

v.t. كۈششىكى زۇر: ھەرنىكى زۇر.

(۲) كوريس زنجىر. يا قايشى راکىشان (بەتايەمەتى قايشى نەسپ بەستىن نە كالىسكەو بۇ راکىشانى). (۴) tugboat.

-tugger (*n.*)

tugboat (tug'bōt), *n.* مەلمەر راکىشان.

ھەرۋەھا "lowboat".

tug of war, *n.* (۱) كوريس كىشەكى.

(۲) كىش مەكىش: زۇرانبازى (مەجان): مىللان.

tuille (twēl), *n.* زۆرى پان.

tuition (tōō-ish'an, tū-ish'an), *n.* [Archaic]. پاسەوانى.

چاۋدىرى: سىپاردە. (۲) فىلر كرىن. (۳) كرىنى فىلر كرىن: كرىنى قوتابخانە.

ھەرۋەھا "tuition fee".

-tuitional; tuitionary (*adj.*)

tularemia, tularaemia (tōō'la-rē'mi-ə), *n.* تولارېمىيە.

تاي كەرىشك درمىگە لە كىاندارى كورۇنەندە (بەتايەمەتى كەرىشك) دادەكەرىتو بە مروزە دەكات. (ھەرۋەھا "rabbit fever").

tule (tōō'le), *n.* جورىكە لە بەل.

tulip (tōō'lip, tū'lap), *n.* ھەلالە: گۈلالە سۈورە: چارەچەقىلە.

tulip tree, tulip wood, tulle (tool), *n.* جۈرە درەختىگە كۈلى ۋەك ھەلالە دەگرى.

دارى درەختىگە كۈلى ۋەك ھەلالە دەگرى.

جۈرە ئاۋرىشىمىكى تەككە (پەچەر سىركەسى ئى سۈرۈست دەگرى).

tullibee (tul'ə-bē), *n.* جۈرە ماسىيەكە.

tumble (tum'b'l), *v.t.* (۱) تەقەلىدان: تەقەلبازى كرىن.

(۲) (۱) ھەرەس بىردن: لەپىر بووخان: لەپىر كەوتن.

(ب) لەپىر شكان (نرخ) (Prices ~d).

(۲) پىن ھەلكەوتن: چورتم دان: ساتمەدان: ئوچ دان: سەرسەم دان.

(۳) خىل بوونەۋە: نەم دىوو نەردىو كرىن: تەپاۋتل كرىن.

(۴) بەپەلەو لەتراندەۋە پۇشتر: (She ~d out of bed half awake).

(۵) [Slang] ~ (to) ~. لەپىر بۇ دەركەوتن: لەپىر پىن زامىن.

v.t. (۱) بووخاندىن: خەست: پىماندىن: تەپاۋتل پىدان: دان بە زەمىدا.

خىل كرىنەۋە: نەم دىوو نەردىو پىكرىن: تەقە پىدان: ھەرەس پىن بىردن.

(۲) بەسەر يەكدا دان: تىكەل ۋىپىكەل كرىن: تىكەدان: شىۋاندىن.

(۳) خولاندەۋە: سۈورايدنەۋە.

(۱) (b) تەقە: تەقەلىدان (ب) كەوتن: بووخان: ھەرەس.

(ج) چورتم: ساتمە: پىن ھەلكەوتن.

(۲) شىۋان: شىۋاۋى: تىكەل ۋىپىكەلى: ئارىك ۋىپىكى.

(۳) كۈمەلىكى تىكەل ۋىپىكەل يا ئارىك ۋىپىكە.

tumblebug (tum'b'l-bug), *n.* گوۋخلىنكە: قانۇنچەمىكى پەشە.

تەرسى ۋولاخ كۈدەمكەتەۋە خىر ھەنى دەداتو خىلى دەكاتەۋە پەربووت: شەق ۋوش:

tumble-down (tum'b'l-doun), *adj.* خەرىكە بېرووخى. (He lived in a ~ shack.)

tumbledung (tum'b'l-dunj), *n.* = tumblebug.

tumbler (tum'blēr), *n.* (۱) تەناباز: تەقەباز.

(۲) سەگى كەرىۋىشكى.

(۳) كۆترى تەقەباز. (ھەرۋەھا "tumble pigeon").

(۴) پەرداخ: (۵) پىن پەرداخىگە نەم خوارىدەنەۋەپەى لە پەرداخىگەدەپە (۶) نەم پارچەپەى قەلە كە دەپىن بىجوۋلىنرى تاكو قەلەگە بىكرىتەۋە (۷) بوۋگە شوشەپەكە كە دەستى تىۋەدرا بەم لاۋ بەۋالادا دەكەۋىتو دۋابى دىتەۋە جىزى خۇى

(۸) (a) مەكىنەى جىل ۋوشك كرىنەۋە. (ب) tumbling box

(۹) نەم پارچەپەى گىرى مەكىنەى ئوتومبىلى پىن دەگۋىرىت

tumbleweed (tum'b'l-wēd), *n.* گىيا خىنكە:

بىچىكى ۋوشكى ھەلكەتۋارى باھەنگرتوۋ

tumbling (tum'b'l-ɪŋ), *n.* تەنابازى: تەقەلبازى.

tumbling box (or barrel), *n.* بەرمىلى خولادە: بۇ شت تىكەل

كرىن. ساف ۋولوس كرىن. يا پاك كرىنەۋە.

tumbrel, tumbril (tum'brəl), *n.* نامىۋى سزادانى كۆن.

(۲) كالىسكەى ھەلكەۋەۋەى جۈوتىار. (۳) كالىسكەى گۋاستنەۋەى ئاۋانباران

بۇ سەر پەراندىيان بە "كەۋتېن" لەكاتى شۇرپى فەرەنسيدا

(۴) كالىسكەىمەكى دوۋىنچەكەپى سۈپاۋىيە بۇ جەبەخانە گۋاستنەۋە

tumefacient (tū'mə-fā'shənt), *adj.* دەپىتە ھۇى ئاۋسان

tumefaction (tōō'mə-fak'shən, tū'mə-fak'shən), *n.* (۱) ئاۋسان (ب) ئاۋساۋى. (۲) ئەندامى ئاۋساۋ يا ھەۋكردوۋ

-tumefactive (*adj.*)

tumefy (tōō'mə-fī', tū'mə-fī'), *v.t.* ئاۋساندىن.

v.t. ئاۋسان.

tumescence (tōō-mes'ns, tū-mes'ns), *n.* (۱) ئاۋسان.

ئاۋساۋى (۲) ئەندامى ئاۋساۋ.

tumescant (tōō-mes'nt, tū-mes'nt), *adj.* ئاۋساۋ ھەۋكردوۋ.

tumid (tōō'mid, tū'mid), *adj.* (۱) ئاۋساۋ ھەۋكردوۋ

(۲) فەشە: لە ئەندازە بەمىر پاراۋە: ئاسادە: (a ~ prose style)

(۳) دەرىۋوقىا: پىر.

turbaned, turbanned

tummy

-tumidity (n.); tumidly (adv.).
tummy (tum'i), n. [Colloq.], = stomach.
tumor, tumour (too'mēr, tū'mēr), n. (۱) بریمی شىزىپەنچە؛ سىندان: شىزىپەنچە: دوومەل: بونى پىسى دەرىۋىقۇ.
 (۲) ئاساۋى: ئاۋ شىۋىنىكى ئاساۋ
tumorous (tōō'mēr-əs, tū'mēr-əs), adj. (۱) سىندان: تايىپەنى بە رىۋىنى شىزىپەنچە: (۲) برىۋىنى شىزىپەنچە: برىۋاۋى: سىندانۋى
tumour (tōō'mēr, tu'mēr), n. = tumor.
tumular (tōō'myoo-lēr, tū'myoo-lēr), adj. گىرۋىلىكى
tumulose (tōō'myoo-lōs', tū'myoo-lōs'), adj. Also tumulouls, پىرە لە گىرۋىلىكى گىرۋىلىكى زۇرە
tumult (tōō'mult, tū'mult), n. (۱) دەنگە دەنگ جەمارەن: ھەرا: ھەرا ھەرا ھەرا زارە زارە (۲) پىشۋىۋى: ئاشۋوب (۳) مىشكە ھەست ۋىرۋوژان: شىۋان: (His mind was in a ~)
tumultuary (tōō-mul'chōō-er'i, tū-mul'chōō-er'i), adj. (۱) شىۋان: نىكەل ۋىنكەل: ئاۋىلىك ۋىنكە
tumultuous (tōō-mul'chōō-əs, tū-mul'chōō-əs), adj. (A) گەرم: ھەخار: دەنگە دەنگاۋى: زارە زارە (a ~ welcome, convention, debate, etc.)
 (۲) ئاشۋوبكىچى: ئازارە جى: (a ~ group of students)
 (۳) ۋىرۋوژان: بى ئارام: (a ~ heart, mind, etc.)
-tumultuously (adv.).
tumulus (tōō'myoo-lās, tu'myoo-lās), n. گىرۋىلىكى سەر گۆر: كۆمەلە خۇلى سەر گۆر
tun (tun), n. (۱) بىر مىلى مەۋى ۋىرە (۲) پىۋانە: بىكى شەبە بىرۋىتە بە لە ۲۵۲ گالۋن
v.t. كىرەنە نە خۇرە مەرمىلەرە: لە بەرمىلەرە ھەنگىرەن
tuna (tōō'nə), n. تۋونە جۇرە ماسى: پەكە
tuna (tōō'nə), n. = prickly pear.
tunable (tōō'na-b'l, tū'nə-b'l), adj. Also tuneable. ساز (۱) دەكرىت: ئامبىرى مۇسقىقا: خۇش نەۋا دەكرىت (۲) tuneful
tundra (tun'dra, toon'dra), n. تەندرا: دەستى ۋىۋىتى بىن دارو: دەرەخنى ھەرىتى نەۋەرى باكوورى
tunc (tōōn, tūn), n. (۱) دەنگ: ۲. ئاۋان: نەۋا (۳) يەك نەۋا: يەك دەنگى: يەك ئاۋاۋى
v.t. (۱) ساز كىردى: ئامبىرى مۇسقىقا: خۇش نەۋا كىردى (to ~ a musical instrument)
 (۲) كۈنخاندن: شىۋاندن: ساز كىردن: يەك نەۋا كىردن (۳) سۇر كىردن: بە ئاۋان دەرىۋىپىن
v.t. يەك نەۋا بون: كۈنجان: سازان
change one's tune, ھەلۋىستى خۇ گۆرۋىن: ھەلۋىستى ۋە فەقارى خۇ چاك كىردن
sing a different tune, - change one's tune, نەۋەندە پارە: نۇخ: خەرجى... ھەندە.
to the tune of, [Colloq.], گۈنكەرتن: رادىۋو: خىستەن سەر ئىستىگە يەكى تايىپەنى ۋە گۈنكەرتن
tune in, گۈنۋىلىك: ۋە كەسلىك: گۈنۋىلىك: داخىست.
tune off, چاك كىردى: رادىۋو ۋە ئاۋان: نەۋەنىشتە: لەسەرى
tune out, (۱) سازدانى: ئامبىرى مۇسقىقا
 (۲) سازدان: با ساز كىردى: بەشى كارەبايى ئوتومبىل: (to tune up a car)
tuneful (tōōn'fəl, tun'fəl), adj. خۇش ئاۋان: يەك نەۋا: ساز: خۇش: مۇسقىقى
-tunefully (adv.): tunefulness (n.).
tuneless (tōōn'lis, tūn'lis), adj. بىن ئاۋان: داسان: ئاخۇش: ئامبىرى
-tunelessly (adv.): tunelessness (n.).

tuner (tōōn'ēr, tūn'ēr), n. (۱) ساز كىرى ئامبىرى مۇسقىقا: ئاۋان خۇشكەر: (a piano ~)
 (۲) ئامبىرى سازدانى دەنگى رادىۋو.
tune-up (tōōn'up'), n. سازدانى بەشى كارەبايى مەكىنە ئوتومبىل: ساز كىردى ئوتومبىل: (My car needs a ~)
tung oil, پۇنى تانگ: لە بەرى دارى " تانگ " دەردە ھىزىرت ۋە لە بۇيەدا بەكار دىت.
tungsten (tun'stən), n. تەنگىست: توخىنىكى كانزايى خۇلە مىشىپە: لە سەخت كىردى پۇلا ۋە ۋىرۋوستىردى تەل ئاۋ گۆلى كارەبادا بەكار دىت.
-tungstenic (adj.). گۆلىپى تەنگىست: تەل ئاۋەكى لە تەنگىست
tungsten lamp, ۋىرۋوستىرە.
tungsten steel, پۇلاۋى تەنگىست: پۇلاۋىكى زۇر سەختە تەنگىستى تىداپە.
tungstite (tun'stīt), n. تەنگىستىت: كانزايەكى زەرد يا زەردى سەۋىيازە
tung tree, ئارى تانگ: دەرەخنىكى بەنرەخە پۇنىكى ۋىشكەرەۋە لە بەرەكى دەردە ھىزىرت ۋە لە بۇيەدا بەكار دىت. (ھەرەۋە " tung-oil tree ")
tunic (tōō'nik, tū'nik), n. (۱) بەرگىكى كۆنى يۇنۋى ۋە پۇمانى ۋەك: كراسە ھەتا كەرتن: (۲) چاكەتەك يا ۋىرۋوستىكى نەلە پىشتىنى لەسەر دەپەستى
 (۳) چاكەتى پۇلىس ۋە سەرباز: (۴) tunicle
 (۵) پەردەۋى دەردەۋە يا بەرى نەندەمى كىتەدار.
 (۶) پىستى تۇر يا پۇرەك.
tunica (tōō'ni-kə, tū'ni-kə), n. پەردەۋى داپۇشەر (كىئانەۋەرناسى): پۇرەكەنەسى: پىست.
tunicate (tōō'ni-kāt', tū'ni-kāt'), adj. (۱) نەلەكە شەكلىمى (پىيان): (۲) پەردەدار (كىئانەۋەرناسى): كىئانەۋەرناسى سەرەتايى دەرىپە.
tunicle (tōō'ni-k'l, tū'ni-k'l), n. جۇرە جەبە يا عىماپەكى قەشەپە.
tuning fork, چىنگالى ئوۋپەل دەنگەرەۋە: ئامبىرىكى ئوۋپەل دەنگەرەۋە بە لەسەر دەنگەكى ئامبىرى مۇسقىقا ساز دەكرى.
tunnage (tun'ij), n. = tonnage.
tunnel (tun'əl), n. (۱) گۈنۋىنە: (ب) دوۋكەل كىش: (۲) تۋنېل (۳) كۈن (بەتايىپەنى كە كىئانەۋەرنەك ھەلى كەتەپىن).
v.t. (۱) تۋنېل لىدان: تۋنېل پىزۇردا بىردن: (۲) كۈن ھەنگەندن: بىكەن كىردن (۳) تۋنېل لىدان بۇ چۈنە ۋىرۋوۋە يا دەردەۋە.
v.t. تۋنېل لىدان
-tunneler; tunneller (n.). تەنى: جۇرە ماسى: پەكە.
tunny (tun'i), n. (۱) پەران: (۲) سەرى مەكىنەۋى پايە ۋە كۆلەكە داکوتان: سەرى چەكۋىش.
v.t. پەرىن (بەران): سۋابون: جۋوت بون.
tupelo (toō'pi-lō'), n. (۱) دەرەخنىكى زەلگاۋى سەختى جەۋىدارە: گۈلى سەزىكارو بەرى شىۋو نەرخەۋانى دەكرى.
 (۲) دارو تەختەۋى سەختى نەم دەرەختە.
tuppence (tup'ns), n. = twopence.
tuque (took, tūk), n. تەپەلەپەكى چىزارى زىستانە
Turanian (too-rā'ni-ən, tyoo-rā'ni-ən), n. (۱) تۇراني: (۲) زمانە تۇرانيەكان
adj. تۇراني تايىپەت بە گەلە تۇرانيەكان ۋە زمانە كەيان.
turban (tūr'bən), n. (۱) سەرىنچ: كلاۋ جامانە: مىزەر.
 (۲) شەپەپەكى ژانەۋى بىن لىۋارە.
turbaned, turbanned (tūr'bənd), adj. سەرىنچى بەستۋە: سەرىنچ لەسەر: كلاۋ جامانە بەسەر: مىزەر بەسەر.

(۲) [Now Rare] کەسێکی دێندەو دایەق. (۲) ناسیی تۆرکی.
 (۱) قەلمەموون: قەل! عەلمەشیش: بۆقەلموون.
 (۲) گۆشتی قەل.
 (۳) [Slang] شانۆنامەیکە یا نامەنگێکی مۆسیقای سەرئەکەرتۆر
 (۴) [Slang] کەسێکی بێ مێشک: کەسێکی حۆل و گێل.
 بە ناشکرا باسکردن: قەسە لەوێر بوون: راستەوێرۆ ئی دووان. talk turkey.
 turkey buzzard, سیسارە.
 turkey cock, (۱) نێرە قەلمەموون: نێرە قەل.
 (۲) کەسێکی لەخۆبای: کەسێکی خۆهەلکێش یا خۆفەشکەرەوه
 (۱) رەنگی سووری کراوه. (۲) قوماشی سوور.
 turkey red, بۆرێوژنێکی نیشانچیتییە قەلمەموون یا شتی تری
 turkey shoot, جوولای تێدا بە نیشان دەنۆتەوه.
 turkey trot, چۆرە سەمایەکی نووکەس دووکەسییە.
 Turkic (tūr'kik), n. تۆرکی: گۆمەنە زمانی تۆرکی و نازیبجانی و
 تۆرکمانی و کیرگیزی و تەتەر و ئۆزبەکی.
 (۱) تۆرکی: تاییبەتی بە زمانە تۆرکییەکان.
 (۲) تۆرکی: تاییبەتی بە گەلانەکانی ئەم زمانانە بەکارنەهێن.
 (۳) تۆرکی: تاییبەتی بە تۆرکەکان.
 Turkish (tūr'kish), adj. تۆرکی: زمان و گەل و کلتوری تۆرکەکان.
 تۆرکی زمانی تۆرکی
 Turkish bath, گەرماوی تۆرکی وەک گەرماوی کوردییە.
 Turkish delight, لقوم: حەلوا.
 Turkish towel, خاوی تۆرکی: خاویبەکی لۆکەئەستوور و زبەر.
 Turkism (tūr'kiz'm), n. تۆرکیت: نەریت و کلتوری بیرووی تۆرکی.
 Turko- (tūr'kō, tūr'ka), Also Turco-, پیشگرێکە بەمانای:
 تۆرکی.
 Turkoman (tūr'ka-mən), n. Also Turcoman, (۱) تۆرکمان.
 تۆرکمانی: کۆچەرێکی تۆرکی لە نۆزبەکستان و کازاخستان ژیاو
 (۲) زمانی ئەم تۆرکمانانە
 Turk's-head (tūrks'hed'), n. چۆرە گرێبەکی وەک مێزەرە
 (کەشتیوانی).
 turmeric (tūr'mēr-ik), n. زەرەبەچەرە
 turmoil (tūr'moil), n. پشینیوی: هەراوهریا و ویرۆژان: ئاسۆدەیی:
 ئاژاوه: ئاشووب.
 turn (tūrn), v.t. (to - a wheel) (۱) خولاندنەوه: سوپاندنەوه:
 (ب) یادان: وەرچەرخاندن: وەرگێران: (to - a key) (c) هەنگێرانەوه:
 (He -ed a somersault) (d) (۱) هەمراستی کردن (ب) خڕ هەلدان
 (c) بە رێکەوتن و جوانی دابشتن: (He can - fine phrases) (۲) وەرچەرخاندن: وەرگێراندن: (T- your chair around) (e) (۱) تەواو کردن: (She -ed the plan over in her mind) (۲) چەماندنەوه: دەمی چەمق: کول کردن
 (۳) (a) هەلدانەوه: هەنگێرانەوه: (He -ed the page) (ب) هەنگێرانەوه: کێلان
 (c) شۆڕ و ژۆر کردن: هەنگێرانەوه (ج) بەروپشت کردن
 (۴) سەرەوژن کردن: هەنگێرانەوه: هەمەوێن کردن
 (A) تێکدان (د): شێواندن: دل تێکەڵهێنان
 (The violence -ed her stomach) (۹) وەرگێران: لادان: شکاندەوه: ئی دوورخستەوه: وەرچەرخاندن:
 (He -ed the blow) (۱۰) (b) گۆڕین: یا پێن گۆڕین: وەرگێران:
 (I -ed her to progressive views) (ب) ئی هەنگێرانەوه: ئی وەرگێران: ئی کردن بە ئۆرژم: ئی هاندان
 (She -ed his friends against him)

turbellarian (tūr'bo-lār'i-ən), n. کرمێکی بانی ناویچە
 تاییبەتی بەم کرمە
 turbid (tūr'bid), adj. (۱) لێل: لێخ (a - river)
 (۲) جێر: (دووکەل, هەوێ): پێر: ئال: (~ clouds)
 (۳) شێواو: یشینو (~ thoughts)
 -turbidity; turbidness (n.); turbidly (adv.).
 turbidimeter (tūr'bi-dim'ē-tēr), n. پتوهری لێلی ناوو شلە
 turbinate (tūr'bi-nit, tūr'bi-nāt'), adj. Also turbinated.
 (۱) وەت: قووجەکی سەریەرەمخوار یا هەنگەرەوه
 (۲) پێنج پێنجکەیی: تۆیکاری: پێنج لوول (نێسقانی ناو کونەلووت).
 n. (۱) قارغی پێنج پێنجکەیی: (۲) نێسقانی پێنج لوول
 -turbation (n.).
 turbine (tūr'bin, tūr'bīn), n. تۆربین: مەکینەبەکی پێچکەدارە بە
 هێزی هەلە. ناو. یا هەوا: دەخواینتەوه. (a steam -; a - boat)
 turbit (tūr'bit), n. کۆترێکی دەنووک و سەر کۆرتە
 turbo- (tūr'bō), پیشگرێکە بەمانای: تۆربینی
 turbojet engine, مەکینەئێ تۆربینی فڕۆکە
 turbot (tūr'bōt), n. ماسیچە پانکە
 turbulence (tūr'byoo-ləns), n. Also turbulency. (۱) پشینیوی:
 شێواوی: بێ ئاسۆدەیی: ئاشووب. (۲) سەرکێشی: یاخێتی:
 (۳) ویرۆژان (هەوا): توندی هەوا (کە دەبیته هۆی تاسە):
 (The plane ran into -.)
 turbulent (tūr'byoo-lənt), adj. (۱) سەرکێش: یاخی: لاسارا
 سەرچێز (a - mob)
 (۲) ویرۆژاوه: پەشێوا: هەلچوو: هەلساوه: زریاناری:
 (~ waters; a - river; ~ feelings)
 (۳) شێواو: ئاسۆدەوه: (a - period of history)
 -turbulently (adv.).
 Turco- (tūr'kō, tūr'ka), Also Turko-, پیشگرێکە بەمانای:
 تۆرکی
 Turcoman (tūr'ka-mən), n. = Turkoman.
 turd (tūrd), n. (۱) سەر: سەنگوور
 (۲) [Vulgar Slang] کەسێکی هەج و پووج و بێ ئرخ
 tureen (too-rēn'), n. دەفرێکی گەرەو: فوولی شۆر: یاخە.
 turf (tūrf), n. (۱) هەرزێر: جیمەن: چینی: سەرەوه: خاک بە گیا و جیمەنەوه.
 (۲) پارچە هەرزێر: پارچە جیمەن. (۳) پاشمارە: گۆرگیای پێتو.
 (۴) [Slang] (a) ناوچەیکە کە بەدەست تاقمێک شەقارە: هەرزەکارەوه: بێت.
 (ب) ناوچە: دەسەلات: تیا چەسیاندن: مەودای شارەزایی: دەسەلات:
 ناوچە: بەتاییبەتی: کە ناکۆکی لەسەر بێت.
 (c) the - (d) گۆرە: بانی: غارغارین (کە جیمەن بێت یا بووت).
 (e) غارغارین: پیشگرێکی نەسپ.
 v.t. کردن: بە جیمەن: جیمەن یا گیا تێدا بوواندن.
 -turfy (adj.).
 turfman (tūrf'mən), n. خەزێلکەری: غارغارین: یا پیشگرێکی نەسپ
 نەتاییبەتی: خاوەنی: نەسپ: پیشگرێکی.
 (۱) ناوساوا: تالوق: شۆینی: باکردوو.
 (۲) ناوسان: هەوکردن.
 turgescence (tūr-jes'ns), n. ناوساوا: هەوکردن: باکردوو
 turgid (tūr'jid), adj. (۱) ناوساوا: ماکردوو: هەوکردوو: فوو: تێکراو
 (۲) لە نەندارە: بەدەر: پازاوه: (شۆوازی: نووسین: زمان): ئاساوه: قورس: قەبە:
 (a - writing style)
 -turgidity (n.); turgidly (adv.); turgidness (n.).
 turgor (tūr'gēr), n. (۱) ناوسان: ناوساوی: باکردن: هەوکردن
 (۲) مەودای: ناوسانی: شانە: زیندووی: زیندەوه
 (۳) تۆرک: تۆرکی

- (۱۱) بېچكردنه‌وه (۱۲) تېپه‌رېن (تسمن، ژماره... هتد) تېپه‌رېون.
- (۱۳) كېرانه‌وه: پاڼ بېوه‌تان بۇ دواوه: گېراندنه دواوه: (We -ed the attack.)
- (ب) بۇ خۇ گېرانه‌وه: هملگه‌پارانه‌وه.
- (His own criticism was ~ed against him.)
- (۱۴) بېره‌لاكردن: (They ~ed him loose.)
- (۱۵) دستاردهست بېكردن: پارچه، فروخته‌نى
- (۱۶) ناووردانه‌وه: لاكرده‌وه: يووتېكردن: پوو وهرگېراندن.
- (۱۷) يووتېكردن: نېشان لېكترتته‌وه: ناراستمكردن.
- (He ~ed his gun on her.)
- (۱۸) نېشك خستنه سەر: وهرگېراندن: بېره‌وه:
- (T- your thoughts to practical matters.)
- (۱۹) نكاره‌يتان: (He ~ed his knowledge to serving people.)
- (۲۰) كورن بۇ: كردن به: (It ~s cream into butter.)
- (۲۱) نالوگېراندن: گورېنه‌وه: (She ~ed her eggs into hard cash.)
- (۲۲) وهرگېراندن: له زمانېگه بۇ زمانېگى تى: دارېشته‌وه به ووشى خۇ.
- (۲۳) دلفراندن: سەرلى سەندن: شېت وشمېداكردن
- (۲۴) نرشان: بېرگان
- (۲۵) كارىكردن: (It ~s her nauseous.)
- (۲۶) رەنگ كورن: رەنگ تېكردن.
- v.t
- (۱) خولانه‌وه: سوورانه‌وه.
- (۲) سوورخوردن: باخوردن: وهرچرخان: (The key won't ~.)
- (۳) گېزخوردن: گېزبۇون: خولانه‌وه: (My head is ~ing.)
- (۴) خو وهرگېراندن: لىش وهرگېراندن.
- (۵) چەمبەسە: چەمانه‌وه
- (۶) سەرە: ژىرمېون: دهمەونخون بوون: هملگه‌پارانه‌وه.
- (۷) دل تېكەنلەش: (Her stomach was ~ing.)
- (۸) لادان: لدرى لادان.
- (۹) بادانه‌وه: وهرگېراندن: وهرچرخانه‌وه: (The tide has ~ed.)
- (۱۰) بېچكردنه‌وه: بادانه‌وه: گورن (رېبان).
- (۱۱) ناووردانه‌وه: لاكرده‌وه.
- (۱۲) يووتېكردن: (She ~ed to music, literature, God, etc.)
- (۱۳) لى هملگه‌پارانه‌وه: پرا گورن: دژ وستان:
- (He ~ed against his former friends.)
- (۱۴) [Obs.] رايابى كردن: دوودلى كردن.
- (۱۵) بوون به: گورن: ترشان: (The milk ~ed sour.)
- (۱۶) بوون به: وايھانن: (The rain ~ed to sleet.)
- (۱۷) بۇگەن كردن: پېس بوون: ترشان
- (۱۸) رەنگ كورن: رەنگى تازه لى نېشتن: (The leaves are ~ing.)
- n.
- (۱) خولانه‌وه: سوورانه‌وه: وهرچرخان: (۲) باخوردن: بادن
- (۳) بېچ: سوور: خول: (Give it one ~.)
- (ب) پوى نەم بېچە: (۱) پوو وهرگېراندن: لاكرده‌وه
- (۵) بېچ: بېچكردنه‌وه: وهرگېراندن: وهرچرخان: (a ~ to the right)
- (۶) بېچ: لوفه: (۷) خول: سوور (راكردن يا به پىن بۇيشتن): چەرخه.
- (۸) چەرخی خەرات: خەرە: چەرخی
- (۹) بېچ: جى بېچكردنه‌وه يا وهرگېراندن.
- (۱۰) گوردن: گورن (بەرەو باشى يا خرابى): (a ~ for the better)
- (۱۱) سەرە: چەرخیگى تازه مىژوو: كاتى وهرچرخان
- (at the ~ of the century)
- (ب) سەرە: تاي گورن
- (۱۲) چاكە: چاكانە: پياوھتى: (He did me a good ~.)
- (۱۳) مەرل: مەرەي: هەولدان يا تاقېكردنه‌وه (a ~ at gardening)
- (۱۴) نەخوش كەوتن: فن لېھانن: گېزبۇون: توورەبوون.
- (۱۵) نۆرە: نۆبە سەرە: (It's his ~ to mow the lawn.)
- (۱۶) [British] نۆرە نېش: تەخت

- (۱۷) (۱) خۇنواندنىگى كورت له بېرنا مەيەكى جۇراو جۇردا.
- (ب) نۆنەرى نەم بەشە كورته: (۱۸) كورن و فروشتن (پارەمازى)
- (۱۹) [Colloq.] خوربه: پارچلەكېن.
- (۲۰) شۇوان يا خوربهكى تايپەتى (بەرگ، گفترگو... هتد).
- (۲۱) تواناي زكماكى: حەن: مەيل.
- (۲۲) بېرەو: پورەو: (The discussion took an interesting ~)
- at every turn, هەميشە: هەموو كات.
- by turns, به نۆرە: به سەرە: يەك له دراي يەك.
- in turn, به نۆرە: له نۆرەي خۇيدا: به رين.
- on the turn, [Colloq.], له گورېندايە: لەكاتى گورېندا.
- out of turn, (۱) نۆرەي خۇي نۆبە: بىن نۆرە: بېن سەرە.
- (۲) نارەخت: لەكاتى خۇيدا نۆبە: نابەجىن: (talking out of turn)
- (۳) [Colloq.] سەرگېشانه.
- take turns, نۆرەكردن: سەرەكردن.
- to a turn, زۇر به چاكي: بىر پادەيى پيوستە.
- turn a blind eye, چاو لى نووقاندن.
- turn a deaf ear, گوڤى نەگرتن: گوڤى لى كەركردن: خۇ لى كەركردن.
- turn against, لى هملگه‌پارانه‌وه: لى هاندان: دژ وستان.
- turn a hair, پەست بوون: تېكچوون: ترسان.
- turn and turn about, به نۆرە: به سەرە: يەك له دراي يەك.
- turn away, (۱) پووكردن: بەرلاوه: پور وهرگېراندن:
- (He turned away in disgust.)
- (۲) لى وهرگېراندن: پىشت تېكردن.
- (۳) وهرنەگرتن: جى نەكردنه‌وه: دەست به پورەوه نان.
- (۴) نەركردن: نوورخستنه‌وه.
- turn back, گېراندنه‌وه: بېرەنگارى كردن: و كشانە تولوه:
- (We turned back the attack.)
- turn color, (۱) رەنگ كورن.
- (۲) (ب) رەنگ سوور هملگه‌پاراندن: تەرىق بوونەوه.
- (ب) رەنگ زەرد هملگه‌پاراندن: رەنگ زەردبوون: رەنگ هەلبزېگان.
- turn down, (۱) پەسەند نەكردن: نەريستن:
- (to turn a proposal down)
- (۲) دەست به پورەوه نان: قسە شكاندن: پىن رازى نەبوون.
- (۳) كزكردن (رايىق، چرا... هتد).
- turn in, (۱) بېچكردنه‌وه بۇ ناو: (۲) بۇ ناووه چوون (پەنجەي پىن).
- (۳) پيدان: دادەست:
- (The students turned in their assignments to the teacher.)
- (۴) دان به دەست پۇلېسەرە: سووسە گەياندن به پۇلېس: خەبەرلېدان:
- (They turned the fugitive in.)
- (۵) گېراندنه‌وه: بۇ گېراندنه‌وه: (۶) دوو قەدكردن.
- (۷) [Colloq.] چوونە جى: نووستن.
- (۱) (ب) بېرەلاكردن:
- (ب) بىر بۇ بېرەلاكردن: جلهو بۇ شل كردن.
- (۲) تەقاندن: تەقەبېكردن. (۳) تەقەبېكردن.
- turn off, (۱) له رېنگەيەكى سەرەكى لادانە سەر رېنگەيەكى تو كه لوى
- جيا دەيئەتەوه. (۲) لى جيا بوونەوه (رېنگه).
- (۳) ناوگرتنه‌وه: (to turn off the water, faucet, etc.)
- (۴) كوژاندنه‌وه: گلوپ، چرا، رايىق، مەكىنە... هتد).
- (Please turn off the light, radio, etc.)
- (۵) لادان: له رېرەوي خۇ لادان: رېرەو پىن گورن.
- (۶) [British] نەركردن: قەرماندەر، كورنكار.
- turn on, (۱) كورده‌وه (بەلوهه): (۲) داكېرساندن (چرا، گلوپ).
- (۳) كورده‌وه (رايىق، تەلەفزون): خستنه‌گەر.
- (۴) تىن بېرەون: تىن بەردان: لى هملگه‌پاراندنه‌وه: يەلاماردان.

(He promised to come but he hasn't turned up yet.)

(۹) دۆزۈنلەنمە! سەرھەندان

(The watch will turn up one of these days.)

turn upon, (۱) تىن بەر بويۇن! يەلمازدان.

(۲) گەۋتەنمەسەر ئەۋە! ئەسەر ئەۋە دەستان! بەرمە بەستان.

turnabout (tūm'ə-bou'), n. (۱) پەۋرەگىران! ئاۋوردانمە!

لاگردنمە. (۲) (۱) ھەلگەراپتەمە! دوۋپويۇن! بىن يارى! گۆيۇنى تەۋارى.

(ب) پەيمان شىكىن! ئاپاك! بىن بار! ھەلگەراۋە (لە خىزىپو كۆمەلى خۇ)

merry-go-round (۲)

turnaboutface (tūrn'ə-bou'fas'), n. = turnabout # 2.

turnaround (tūm'ə-round'), n. (۱) جىزى پىنچىكردنمە

ئوتومبىل. (۲) turnabout # 2.

(۲) كاتى چوون ھاتتەمەۋ ماركىردن ۋاگرتتى كەشتى.

turnbuckle (tūrn'bukl'), n.

ئامبىرى ئوتىكەرمە.

turncoat (tūrn'kōt'), n. كەسىكى ھەلگەراۋە لە پىيازو خىزىپى خۇ.

(بەتايىمىتى بۇ سودى خۇ!) ئاپاك! بىن بار! پەيمان شىكىن.

turner (tūr'nēr), n.

خىرات.

turner (tūr'nēr), n.

(۱) ئەندامى پائەنى تەنقابازان. (۲) تەنقاباز.

turnery (tūr'nēr-i), n.

خىراتى.

turning (tūr'nīŋ), n. (۱) خورلانمە! سورانمە! ۋەرچەرخان! بادان!

ھەلگەراپتەمە. (۲) خىراتى. (۳) دارىشتن (چىرۆك ۋە بەرھەمى ۋىزەبى تر).

(۴) پىنج (پىنگە).

turning point,

(۱) خالى گۆزان! جىزى ۋەرچەرخان يا بادان!

سەرھەتاي گۆزان. (۲) كاتىكى زۆر گرنگە كاتى شت يەكلاگردنمە.

(This is a ~ in your history.)

turnip (tūr'nīp), n.

شىلم.

turnix (tūr'nīks), n.

پالندەبەكە لە زىقاولە دەچن.

turnkey (tūr'nkē), n.

زىندانمەن! بەندىوان! كىلدەرى بەندىخانە

turn-out (tūm'out'), n.

لازى! پىنگەبەكى جىياۋمەۋە لە شاپن.

turn-out (tūm'out'), n.

(۱) ھاتتە دەرمە

(۲) كۆيۈنمەۋى جەمەرى! ئامادەبويۇنى بە كۆمەل (ھەلپۇزاردن) كۆيۈنمەۋ.

(۳) [British] (۱) مان گرتن. (ب) مانگر. (۴) بەرھەم.

(۵) (۱) پائەبەكە لە قەراغ پىنگەبەكى تەسكە ئوتومبىلى تىدا لادەدات تاكو

ئوتومبىلە خىراكان تىبەرىن. (ب) لازى كورت. (۶) sidetrack.

(۷) گالىسكە ۋە ئەسپ قايىش ۋە قىرۇش.

(۸) كەرمەسەر چىرۋىبەرگ.

turnover (tūm'ō'vēr), n.

(۱) ھەلگەراپتەمە. (ب) گۆزان.

(۲) كىنكىكى ئىچۈگە ئاۋدەكە پىرە لە مەباۋ لايەكى ھەلگەراۋەتەمە بەسەر

لاگە تىرىدا. (۳) ژمارەى ئەۋ جارائەى كە فرۆتەنەبەك دەفرۇشرفت ۋ

شۆنەكەى پىر دەمگىتەمە لە ماۋەبەكى تايىبەتدا.

(۴) سەرچەمى كېرىن ۋە فرۆشتنى ماۋەبەكى تايىبەتى.

(۵) سەرچەمى بەشى دەستەۋدەست كەردو لە ماۋەبەكى تايىبەتدا (پارەبازى).

(۶) (۱) ژمارەى كرىكارى بەكرىن گىراۋ بۇ جىگرەتەمەى ئەۋانەى كە ۋازبان

ھىناۋە لە ماۋەبەكى تايىبەتدا.

(ب) سەرچەمى ئەم كرىكارانەۋ سەرچەمى ھەمۋو كرىكاراى كارگەكە يا

دەژگاگە.

adj. ھەلگەراۋە: (a - collar).

turnpike (tūrn'pīk'), n.

(۱) tollgate. (۲) turnstile.

(۲) toll road. (۴) شارن.

turnsole (tūm'sōl'), n.

(۱) گۆلەبەرۆژە! ھەر پوۋەكىكى تر كە

گۆلەكەى پوۋىكاتە خۇز. (۲) پوۋەكىكى نەرخەۋانى لى دەگىرىت

(۳) ئەم پەنگە يا خومە نەرخەۋانچە.

turnspit (tūm'spīt'), n.

(۱) كەسىكە شىشى گەرمەى مەرو بەراز

پىزاندن ئەسەر ئاگر دەسوۋپىنقىتەمە.

(۲) سەگىكە فىرگراۋە ئەم شىشە بسوۋپىنقىتەمە.

(۵) كەۋنەسەر ئەۋە! بەرمەۋە بەستان! ئەسەر ئەۋە دەستان.

(۶) ۱. كەشكەداربويۇن (بە بەنگ خواردن) شەيدابويۇن.

(ب) ھىنانە جۇش ۋە خۇش! ھەرمىس ھەلساندن!

(Rock music turns her on.)

turn one's back on, پىشت تىكردن

(He turned his back on his friends.)

turn one's head, سەر ئى سەندان! لە خۇبايى بويۇن

turn one's stomach, دل تىكەلەينان! قىز ئەھتەۋە! زۆر پەست كردن.

turn out, (۱) گۆزاندنمە! گۆزۈپ! چىرا. (۲) خىستتە دەرمەۋ.

(۳) دەركردن! كۆرنە دەرمەۋ

(۴) چوون بۇ كۆيۈنمەۋ، دەنگدان... ھتە! چوونە دەرمەۋ! ھاتن:

(Thousands turned out to welcome the president.)

(۵) ھىنانە بەرھەم.

(۶) لە نەنجامدا ۋا بويۇن! ۋا ئىھاتن: (The meal turned out fine.)

(۷) ۋا دەركەوتن! ۋا بويۇن!

(The suspect turned out to be innocent.)

(۱) ھەلگىرانمە! ھىنانە دەرمەۋ: (turning out his pockets.)

(ب) پەتان كۆرنمەۋ بۇ پاك كۆرنمەۋ! پاك كۆرنمەۋ.

(۹) چىل نەبەركردن! شت پىدان ۋە پىكە كېرىن.

(۱۰) [Colloq.] لە جىگە ھەلسان! لە خەر ھەلسان.

turn over, (۱) تەپاۋتل كردن! ئەم دىۋو ئەۋدو كردن.

(۲) سەرۋىزىركردن! ھەلگىرانمەۋ

(۳) ۋەرگەرانن! ۋەرگىران! ۋەرچەرخاندن! تەپاۋتل پىنكردن.

(۴) مەۋردى يىرلىكردنمەۋ

(۵) دار بەدەستەۋە! پىدان:

(He turned the evidence over to the police.)

(۶) دەسەلات پىدان! پىن سپاردن

(۷) گۆزىن! بەكارھىنان بۇ مەبەستىكى تر

(۸) فرۇشتن! فرۇشتن ۋە فرۇشتى تر خىستتەۋ جىن.

(۹) بايى ئەۋەندە كېرىن ۋە فرۇشتن

turn round, (۱) پەۋرەگىران! لاگردنمە! ئاۋوردانمەۋ

(۲) مادامەۋ! را گۆزىن! ھەلۋىست گۆزىن.

(۳) مار داگرتن ۋە باركردن ۋە گەرانمەۋ (كەشتى).

لە ترسدا! راگردن.

turn tail, خىستى نە لايەكدا! پىنقىمەۋ ماسەلەبەك!

turn the scale, قاي تەرتۇۋو خىستى بە لايەكدا.

turn the corner, لە ئەنگۋچەنە پىزگاربويۇن.

turn the tables, بارۋىزج گۆزىن يا ۋەرگىران! (بەتايىمىتى لە مەللانن يا

پەرىمەكەنەدا!): (Fortune turned the tables and he won.)

turn the tide, بارۋىزج گۆزىن يا ۋەرگىران! بەرمەۋ باشى!

(That event turned the tide for the allies in the war.)

turn the trick, ئەنجام دان بەدەستەۋە! كار بەجىپىننان.

turn to, (۱) پەما بىردنەبەرا! پەما بۇ بىردن! دالەدە بۇ بىردن:

(The child turned to its mother for comfort.)

(۲) پىۋوتىكردن: (He turned to God.)

(۳) پراۋىز پىنكردن. (۴) دەست بە ئىش كردن! خەرىكى ئىش بويۇن.

turn up, (۱) ھەلكردن! دەرنەنگى پانتۇل... ھتە! ئوشاندنمەۋ.

(۲) قارسكردن! (كراس)! پەراۋىز كورتكردنمەۋ.

(۳) سەر ھەلېرىن! چاۋ ھەلېرىن.

(۴) دەرخىست (بە كەمكردن)! خىستتەۋو! ھەلمالېن:

(The investigation has turned up new evidence.)

(۵) دەنگ بەزىكردنمەۋ! (رادىۋو، تەلەفونن!) زىادكردن.

(۶) بەرمەۋ زۆر بويۇنمەۋ! بۇ سەرۋەۋ چوون! سەرگەوتن.

(۷) پىۋودان! ھاتتەدى.

(۸) دەركەوتن! سەرھەندان! ھاتن:

turnstile

turnstile (tûrn'stîl'), n. دمرگای سووراوه: بریتی په له دوو شیشی چپو و ست لنگدراو له هر سووراوه به یکه کس لیره دمجسته ژور.

turnstone (tûrn'stôn'), n. بمرده لمره موه نالندمیه کی کوجهری که نار سر پایه له توخمی چوله کی ناو (خبرکه بمره هله دده اته ره و به شونځ خوارند - دگهری).

turntable (tûrn'tâ'b'l'), n. (۱) پرووکی ته ختی خولاوه ی هیلداره معکینی شمهنده قهری ده خریته سر بؤ سوورانه وهی. (۲) میزی خولانوهی قهوان.

turnup (tûrn'up'), n. شتیکی ه لنگه و ره (وهک پراویزی پانتول). adj. ه لنگه راوه.

turnverein (toorn'fer-m'), n. یانه ی تمافیازان.

turpentine (tûr'pæn-tîn'), n. تهریمتین پونی تهریمتین. v.t. (۱) تهریمتین لیدان.

(۲) بؤش تهریمتین کرتن له شیله ی سته و بهرو سهروو.

turpitude (tûr'pâ-toud', tûr'pâ-lûd'), n. (۱) په ووشت بیسی سووکی نزمی: یین په ووشتی په ووشت بیسی سووکی نزمی: یین په ووشتی.

(۲) کارنکی په ووشت نزمانه: کرده و به یکی په ووشت بیسی سووکانه.

turquoise (tûr'koiz, tûr'kwôiz), n. (۱) بیژره: بمره یکی به نوخی. شیمس سرزکار یا شینی تاسمانی به. (۲) پهنکی شینی سوزنکار: پیژوی شیمی سرزکار.

turret (tûr'it), n. (۱) فوله یا بورجی بچووی سهرسووچی خانووی بؤ جوانی (۲) بورجیکی پنجه که داره به منجه نیق و چمکی ترو سهریازمه له کوندا به کارده هسرا یو هیزش برده سر قهلا و سمنگه رو شوروی شاری دوزمن.

(۳) سمنگه ری خولاوه ی وهک بورجی که شتی جنمگه تاندره فوکه ی بؤساهاویز: ۴- شتیکی خولاوه ی لووله کی به بؤ کره سه ی خپرات.

turreted (tûr'it-id), adj. (۱) بورجدار: بورجی هیه اووشی شینووی بیینه. (۲) له بورج دهچن: بورجی. (۳) بیچ لووله کی وهک قاقله ی گیانداره دهریایی.

turtle (tûr'tl'), n. (۱) کیسه می ناوی: په قی ناوی: جله (۲) [Archaic] (۳) پراوگرسی کیسه می ناوی.

turn turtle, هانگه سوو: دمرگه ران (به لیم: که شتی).

turtleback (tûr'tl'-bak'), n. پووی فوژر یا کوه (به سمر بیشتی که شتی به ره درووست دمکری له بهر باو بوزان و هندی جاریش به پشته کیسه وه).

-turtleback; turtlebacked (adj). کونتره کیسه له: کونتری ده شته کی: قوسری.

turtledove (tûr'tl'-dov'), n. پوره کیسه نیمه ریکی به گولی سپی و شرخموس ده گری: هه ره ما "snakehead".

turtle-neck (tûr'tl'-nek'), n. (۱) به حدی هانگه پاوه ی پر به پری مل ۲- سووزنکه که یخه که ی هانگه پاوه ی پر به پری مل بیت.

turves (tûrvz), archaic plural of turf. (۱) توسکانی: تابهت به "توسکانیا" و خه لکه که ی ۲- توسکانی تابهت به شینوونکی خانووسازی بؤمانی کون.

Tuscan (tus'kân), adj. (۱) توسکانی: تابهت به "توسکانیا" و خه لکه که ی ۲- توسکانی تابهت به شینوونکی خانووسازی بؤمانی کون.

(۱) توسکانی: تابهت به "توسکانیا" و خه لکه که ی ۲- توسکانی تابهت به شینوونکی خانووسازی بؤمانی کون.

(۱) توسکانی: تابهت به "توسکانیا" و خه لکه که ی ۲- توسکانی تابهت به شینوونکی خانووسازی بؤمانی کون.

tush (tush), interj. وونه که بوزاری و بین نارامی دهره بری.

tush (tush), n. (۱) tusk: کلبه ی شسپ. قنک: گورپی سمت: گورپی قنک.

tusk (tusk), n. (۱) شفره: فیل به کانه. فیل: دهریا: ددانی فیل. (۲) ددانی دهریزو قهوا: کلبه (۳) شتیکی وهک شفره به شفره هه لترین: بریندار کردن: یا هانگه دن.

tusked (tuskt), adj. شفره ی شفره ی فیل: به کانه. tusker (tus'kër), n. گمانداری شفره ی فیل: به کانه.

twaddle

tussah (tus'ə), n. Also tussor, (۱) کریمی ناوری شمی ده شته کی. (۲) ناوری شمی نم کریمه کوزه.

tussis (tus'is), n. کوزه کی: تابهت به کوزه: له کوزه ره په پیدایو. -tussal (adj).

tussive (tus'iv), adj. شمر کردن: شمره مسته کوله کردن: به یه کده هاشن. tussle (tus'l), v.i. (۱) شمر: شمره مسته کوله: به یه کده هاشن.

(۲) زوزان (مه جان): ناوکزی: عملانی. tussock (tus'ək), n. Also tussuck, (۱) تویه له گیا یا هرینز. (۲) ناوکول: گنسوو: گودله.

-tussocky (adj). جانومریکی توکنه کریمه که کی زبان به دارو درخت دهگه من.

tut (tut), interj. Also tut tut, ووتیه که بوزاری و بین نارامی دهره بری. tutee (tōō'tē', tū'tē'), n. قوتابی به که ماموستای تابهت کی خوی هه ی: قوتابی به تنهاو تابهت کی فیرکراو.

tutelage (tōō'tl'-ij, tū'tl'-ij), n. (۱) سهریمرشتی: چاودیزی: سایه. (۲) فیرکردن. (۳) له ژور سایه یا سهریمرشتیا بون: چاودیزی کران.

tutelar (tōō'tl'-ēr, tū'tl'-ēr), adj. & n. = tutelary. (۱) پاریزمه: چاودیزی: adj. سهریمرشتیاو: (a ~ goddess).

(۲) تابهت کی به چاودیزی یا سهریمرشتی. فروشته یا خوی پاریزکار: پری پاریزکار.

tutor (tōō'tēr, tū'tēr), n. (۱) ماموستای تابهت کی: فیرکمری تابهت کی: فیرکر. (۲) پن سیندرار یا چاودیزی منداو هه رزه به پیری یا سا. (۳) پابهری قوتابی: له زانکوی شینگلیزدا.

(۴) یاریده دهری ماموستا: له زانکوی هه مرکیدا. (۱) فیرکردن به تابهت کی: وانه ووتنه و به تابهت کی.

(۲) به توندو تیزی له گال جولانوه: ناموزنگاری کردن: زهر له گندا نوواندن. (۳) سهریمرشتی کردن: بون به لپهرسرای منداو به پیری یا سا.

(۱) بون به ماموستای تابهت کی: له لپی کردن. (۲) [Colloq.] فیرکران له لایمن ماموستای تابهت کی به ره: فیرکرانی تابهت کی.

(۱) وانه ی تابهت کی ووتنه و: tutorage (tōō'tēr-ij, tū'tēr-ij), n. پله ی ماموستای تابهت کی. (۲) کرئی وانه یا فیرکردن تابهت کی.

tutorial (tōō-tōr'i-əl, tu-tō'r'i-əl), adj. هی ماموستای تابهت کی: هی وانه یا فیرکردن تابهت کی.

وانه ی تابهت کی (بؤ یه قوتابی یا چهند قوتابی به). tutanship (tōō'tēr-ship', tū'tēr-ship'), n. (۱) پله و کارو دهسه لاتی ماموستای تابهت کی: ماموستای تبهت کی تابهت کی.

tutti (too'ti), adj. هه موو: هه موو سازیه تبهت کی به شدار دهین. (۱) پارچه یهک موسیقایی که هه دمانی تبهت کی هه موو تیاپدا به شدارین.

(۲) دهنگی هه موسیقایی هه نجامی نم به شداریه. tutti-frutti (tōō'ti-frōō'ti), n. مرها، دؤنریمه، یا نوقولی به.

سیوه ی جؤراوجؤر کراو. مرها و شتی تری به سیوه ی جؤراوجؤر کراو. totia: چینک.

tutu (too'too), n. تهنوروی فشن و کورتی سه ماکری بالیه. (۱) پارچه یهک موسیقایی که هه دمانی تبهت کی هه موو تیاپدا به شدارین.

(۲) دهنگی هه موسیقایی هه نجامی نم به شداریه. tutti-frutti (tōō'ti-frōō'ti), n. مرها، دؤنریمه، یا نوقولی به.

سیوه ی جؤراوجؤر کراو. مرها و شتی تری به سیوه ی جؤراوجؤر کراو. totia: چینک.

tutu (too'too), n. تهنوروی فشن و کورتی سه ماکری بالیه. (۱) پارچه یهک موسیقایی که هه دمانی تبهت کی هه موو تیاپدا به شدارین.

(۲) دهنگی هه موسیقایی هه نجامی نم به شداریه. tutti-frutti (tōō'ti-frōō'ti), n. مرها، دؤنریمه، یا نوقولی به.

tux (tuks), n. [Colloq.], tuxedo. تمکسینو: ته کس: (۱) چاکه تابهت کی رمشی. (۲) دهسه جلی رمشی ره سمی پیاوان.

tuyère (twe'yâr'), n. کونیکه هه وای لیره دهگرتنه فرته وه. TV, television. (۱) چنه بازی: قسه ی هچ و پوچ و بین تام.

twaddle (twäd'l), n. (۱) چنه بازی: قسه ی هچ و پوچ و بین تام.

۳. نورسینی هنج و یوچ.
 v.t. & v.i. چینه‌بازی کردن: قسه‌ی هنج و یوچ و بن تام کردن.
twain (twân), n. & adj. [Archaic or Poetic]. دوو: دوان: جوت.
twang (twan), n. ۱. زنگ: «وهک هی ژئی نامیرنیکی موسیقی که راده‌کنیشرت به‌راه ده‌گرت»: زنگانه‌وه: فنگه.
 ۲. منگنی: منگه‌منگ: به لووت قسه‌کردن.
 ۳. شیوه زمانی ناوچه‌یه‌که که منگه‌منگی زور تیدا بیت.
twinge, [Dial] v.i. ۱. زرنگانه‌وه (ژئی نامیری موسیقی یا کمران).
 ۲. منگه‌منگ کردن: به لووت قسه‌کردن.
 ۳. فنگه‌هاتن: تیروکه‌وان: فنگه‌کردن.
 v.t. ۱. زرنگانده‌وه (ژئی): به منگه‌منگ قسه‌کردن: به لووت قسه‌کردن.
 ۲. فنگ لی هلسان (تیروکه‌وان).

-twangy (adj).
'twas (twuz, twāz; unstressed twɒz), = it was.
tweak (twēk), v.t. راکیشان: لووت. گوئی. ریش: «نقوج لیگرتن: بادن: (to ~ someone's nose) راکیشان: نقوج: بادن.
tweet (twēd), n. ۱. قوماشی خوری زین.
 ۲. (pl.) جل‌وی‌وه‌گی نم قوماشه
tweedle (twē'dl), v.t. ۱. ناوازی ناسان لیدان
 ۲. لاواندن بهم جوره ناوازه ناوازی ناسان.
tweddledum and tweddledee (twē'dl-dum'n-twē'dl-dē'), n. دور کس یا شتی ده‌قاردمق وهک یهک (به‌جوریک که له‌یه‌کتری حیانه‌کرتنه‌وه)

'tween (twēn), prep. [Poetic]. = between.
tweet (twēt), n. & interj. حریوه: جریوه‌جریوا: جریکه‌جریکه: جویکه حریوه هاتن: زیفه‌زیق کردن: جریکه‌جریکه کردن.
 tweeze (twēz), v.t. به موکیش دهره‌هتان.
tweezer (twēz'ēr), n. = tweezers.
tweezers (twēz'ērz), n.pl. موکیش هروده: " a pair of tweezers"
twelfth (twelfth), adj. & n. ۱. دوازدهم: دوازدهمین.
 ۲. دوازدهم یک دوازده
twelve (twelv), adj. دوازده
 ۱. دوازده: ژماره دوازده. (۲) دهره‌ن: دوازده کس یا شت.
twelffold (twelv'föld), adj. دوازده نه‌ونده.
twelvemonth (twelv'munth), n. ساینک
twentieth (twen'ti-ith), adj. & n. ۱۰ بیستم: بیستمین.
 ۲. بیست یک

twenty (twen'ti), adj. & n. بیست
the twenties, بیستگان (له سه‌ده‌یه‌کدا یا له ته‌منی کسینکدا): له بیسته‌وه همتا بیست‌ونو.
twentyfold (twen'ti-föld), adj. & adv. بیست نه‌ونده.
twenty-one (twen'ti-wun), n. بیست‌ویک: یاری کاغهن هروده: " black jack"
'twere (twür), = it were.
twibil, twibill (twi'bil), n. ۱. توری دوده‌مه
 ۲. یاچ: فولنگه. (۲) توری دوده‌مه‌ی جهنگ
twice (twis), adv. ۱. دور جا: دور کهرت. (۲) دوو نه‌ونده
twice-laid (twis'lād'), adj. ۱. له به‌نی گوریسه کون درووستکارو.
 ۲. باشماوه یا کونه شت درووستکارو
twice-told (twis'töld'), adj. ۱. دوو حار گیزراوده‌توره اجیزیک.
 ۲. گه‌لیک جار گیزراوده‌توره کون

twiddle (twid'əl), v.t. یاری پیکردن: بادن: خولاندنه‌وه.
 v.i. (۱) یاری پیکردن
 (۲) خنه‌خن کردن: خو خولاندن: کات به‌فیرودان به شتی هنج و یوچ‌چهره.
 (۳) خولانه‌وه: سوورانه‌وه: پیچ خواردن.
 خولانه‌وه (وهک که‌لموست به‌دهوری یه‌کدا).
twiddle one's thumb, (۱) که‌لموست خولاندنه‌وه به‌دهوری یه‌کدا.
 (۲) کات به‌فیرودان: کات کوشتن.
twig (twig), n. چل‌وچینو.
twig (twig), v.t. & v.i. [British Slang]. (۱) بینین: سه‌بیرکردن:
 سه‌رنج دان. (۲) تیگه‌بیشتن
twiggy (twig'gī), adj. (۱) ناسکنا: باریک
 (۲) گه‌لیک لقی بی‌بوره‌توره: چل یا خه‌لی زوره.
twilight (twi'lit), n. (۱) گازیره: به‌ره‌بیان: شمه‌بقا: ماهی نیوان
 پوزاواو تاریک داهاتن: تاریک و لیل: تاریک و پوون.
 (۲) کاتی نوابی پین هاتن: کاتی به‌ره و نهمان چوون:

(He is in the ~ of his life.) (۳) دهرین: کون: کاتینی زور کون: شمه‌بق (معجان):
(in the ~ of history) (۴) سیری: نیوه به‌موشی و نیوه بن هوشی (به مورفین یا دهرمانی سیرکردن):
(~ sleep) (۱) قوماشی چنراو به‌جوریک که هیللی لاری تیدا بیت.
twill (twil), n. (۲) نه‌خشه‌ی نم قوماشه.
 چنین بهم شیومه‌یه
'twill (twil), = it will.
twilled (twild), adj. = twill.
twin (twin), adj. (۱) جوت: دوان
 (۲) دووانه: هاوسک: هاوژا: دوو‌براله: (~ sisters; ~ brothers).
 n. (۱) دووانه: هاوسک: هاوژا: دوو‌براله (۲) دوان: جوت
 (۳) [T-], [Gemini (pl.)], (pl.) جوت بلوور
 v.t. (۱) دووانه بوون: به یهک سک دوو مندال بوون
 (۲) [Rare] هاوسک بوون: هاوژا بوون (۳) کردن به جوت: ده‌قاردمق کردن.
 v.i. (۱) دووانه بوون به یهک سک. (۲) بوون به هاوتا یا هاوشیله بو
 (۳) جوت گرتن

twin bed, چهره‌پایه‌ی یهک کسسی: دانیه‌یک له جوتیک چهره‌پایه‌ی یهک کسسی.
twinberry (twin'ber'ī), n. (۱) جوریکه له پهنجه‌ی خانم گولی
 نه‌رخه‌مانی ده‌گرتن (۲) partridgeberry
twinhorn (twin'börn), adj. به یهک سک له‌دایک بوو: دووانه: هاوژا.
twine (twin), n. (۱) بن: گوش: کشته‌ک: تانه‌بن: تاله گوش.
 (۲) باخواردن: لوول بوون: پیچ خواردن: هونراوه.
 (۳) شتیکی لوول بوو یا هونراوه. (۴) ناؤسکان: گری کویزه.
 (۵) تهرزی له شتیکه‌وه ناؤو: تهرزی لوول یا باخواردنو.
 v.t. (۱) هونینه‌وه: پیکه‌وه بادن: تیگه‌کنیشان: لوولدن.
 (۲) تیوه‌نالاندن: لوولدن به‌دهوریدا.
 (۱) تیوه‌مالان: لوول بوون: پیچ خواردن:

(The ivy ~d round the tree.) (۲) پینچا و پیچ کردن: به حارینچی رویشتن:
(a stream ~ing through the forest)
-twiner (n.)
twinflower (twin'flou'ēr), n. پوره‌کیکه له ترحمی پهنجه‌ی خانم گولی پهمی‌وه گه‌لای برقاوه ده‌گرتن
twinge (twinj), v.t. (۱) نازاری تیزو له‌بیر دان
 (۲) [Obs.] دهرزی پیاکردن: نقوج لیگرتن: ناژین
 هه‌ستکردن به نازاریکی تیزو له‌بیر: نازاری تیزو له‌بیر ناوه‌ناو پنداهاان
 n. (۱) نازاریکی تیزو له‌بیر (وهک دهرزی پیاکردن)

(*He felt a ~ of conscience*) (۲) نازاری و بزدان، نه‌شکسته
twinkle (twɪn'k'l), *v.i.* (۱) دره‌رسانه‌وه: بریسکه‌دانه‌وه
 پرشنگدانه‌وه (نستیزه): (*Stars are ~ing in the sky.*)
 (۲) گه‌شانه‌وه: بریقانه‌وه: (*His eyes ~d with amusement.*)
 (۳) له‌رینه‌وه: شنه‌کردن: (*The dancer's feet ~d.*)
 (۴) Archael: چاو‌ترووکان
v.l. بریقادنه‌وه: بریسکه پیدان
n. (۱) ترووکه‌ی خارا: چاو‌ترووکان
 (۲) گه‌شانه‌وه (چاو): بریقانه‌وه: بریسکه‌نوه
 (۳) دره‌وشانه‌وه: پرشنگ (نستیزه): بریسکه: ترووسکه
 (۴) ماره‌ی چاو‌ترووکانیک: همناسیه‌ک
twinkling (twɪn'kliŋ), *n.* (۱) دره‌وشانه‌وه: بریسکه‌نوه: بریقانه‌وه
 (۲) بریسکه: بریق (۳) ماره‌ی چاو‌ترووکانیک: همناسیه‌ک
twirl (twɜ:rl), *v.t.* (۱) خرا: خولاندنه‌وه یا سوورانده‌وه: گیزدان
 (۲) هاریشتر: تویی به‌یسول
v.i. خیرا: خولاندنه‌وه یا سوورانده‌وه: گیزخواردن
n. (۱) خرا: خولاندنه‌وه یا سوورانده‌وه: گیزخواردن
 (۲) (۱) شتی پیچ پیچکه: شتی بادراو. (ب) پیچ: خول: سوور
 (۳) باداز: هونینه‌وه: لول دان
twist (twɪst), *v.t.* (۲) تنکه‌نکشان: ۳، تیوم‌نالان: بهت، گوریس، من: پنجانده‌وه: ده‌وه‌دان
 (۴) وەرگیر: پیچ پیدان: له جن بردن (*He ~ed his arm.*)
 (۵) خواروخچ کردن: شینوه تیکدان: شینوان: (*He ~ed his face.*)
 (۶) گوشین: وشین: نازاردان
 (۷) سمرق: شینوان: (*I'm all ~ed.*)
 (۸) (~ off): قرتاندن: لیکردنه‌وه
 (۹) شینوان: تیکدان (مانا): (*He ~ed the facts, my ideas, etc.*)
 (۱۰) خولاندنه‌وه: سوورانده‌وه
v.l. (۱) بادراو: بادان (*The wire ~s easily.*)
 (۲) تیوم‌نالان: ۳: خولاندنه‌وه: سوورانده‌وه: (۴) پیچگردنه‌وه: لادان
 (۵) پیچاویچ کردن: خواروخچ بوون. (۶) بادان: لول دان
 (۷) تلانه‌وه به نازاره‌وه: پیچ ولول خواردن: خو کرژکردن
n. (۱) تال: بهن: ریس: کشتک. (۲) (۱) گزوله: توتن: (ب) مارماره: بایولمان
 (۳) گری: (۴): خولاندنه‌وه: سوورانده‌وه (ب) خول: سوور (ج) بادان: یا
 (۵) پیچ پیچکه‌ی: مارپیچی: پیچ: چموتی: لول
 (۶) دهموچاو: تیکچوون یا شینوان. (۷) وەرگیران: له جن چوون
 (۸) لادان: پیچگردنه‌وه (۹) شینوان (مانا، راستی... هندا): تیکدان
 (۱۰) خوویه‌کی سهر: ناتمولوی: چموتی (هروشت):
 (*a ~ in his character*)
 (۱) تویت: جزیره سه‌مایه‌ک
twist drill,
twister (twɪst'ɪtə), *n.* (۱) باده‌و: لولده‌و: خولاندنه‌وه
 (۲) تویی هاریزداری: خولاوه (بیسول)
 (۳) [Colloq.]: گرده‌لولی قایم: گزله‌لولوکه
 (هرومه: "cyclone" و "tornado")
 (۴) [British Colloq.]: که‌سیکی ده‌ستر: ساخته‌چی
twit (twɪt), *v.t.* گالته‌پیکردن (به‌تایه‌تی له‌بهر هله‌بیک یا کارنکی
 گه‌جانه: سهرزه‌نشتردن: پین پیگه‌نین
n. (۱) پین پیگه‌نین: گالته‌پیکردن: سهرزمنشت
 (۲) [British Slang]: که‌سیکی پین میشت یا کمر
twitch (twɪtʃ), *v.t.* راته‌کادن: له‌پیر راکیشان
 (*The fisherman ~ed the line.*)
v.l. (۱) فرین (چاو، ماسولکه‌ی دهموچاو... هندا): کرژبوون
 (*His face ~ed uncontrollably.*)
 (۲) نازاری له‌پیر تیژو ناویه‌تارو پیداهاتن
n. (۱) راته‌کان: له‌پیر راکیشان

(۲) فرین (چاو، ماسولکه): کرژبوون: (*a ~ in the eye; a facial ~*)
 (۳) له‌راشه (ده‌کرته له‌ی سه‌پ بۆ دابیتکردن)
twitch grass, = couch grass.
twitter (twɪt'ɪtə), *v.i.* (۱) جریوه‌جریوکردن: زق‌زق کردن
 خویندن (بالنده): (۲) چنه‌دان: ژووژی کردن
 (۳) له‌زین: جرت‌وفرت کردن. (۴) titter
v.t. به زق‌زق یا جرت‌وفرت‌وه
n. (۱) جریوه‌جریو: خویندن (بالنده): زق‌زق: جرووکه‌جرووک: جووکه‌جووک
 (۲) titter: جرت‌وفرت: فرته‌فرت: فرته‌وهووی
twitter (twɪt'ɪtə), *n.* زق‌زق‌زق‌کەر: جرت‌وفرت‌کەر: چنه‌چنکەر
 'twixt (twɪkst), *prep.* [Poetic or Dial.], = between.
two (tu:), *adj.* (۱) دو: دو
 (۲) دوره: (*section ~ of the instructions*)
n. (۱) دو: ژماره دو
 (۲) دو (پولی دؤمینه، زار، کاغزی قومان): (*the ~ of spades*)
 (۳) پارهی کاغزی دو: دؤلاری
 (۴) شتیکی دو: به‌شی: ده‌سته‌یکی دو: که‌سی
 in two,
 (*to cut or divide something in two*)
 put two and two together,
 شت لیکدانه‌وه: گه‌یشتنه‌نجام
 گه‌یشتنه‌نجام به لیکدانه‌وه‌ی شتیکی ناشکر
two-bit (tu:'bit), *adj.* [Slang], (۱) بایی چواریه‌کی دؤلاریکه
 (۲) هم‌زانیه‌ها: هیچ‌وچوچ: بئ نرخ
two bits, [Slang], چواریه‌کی دؤلاریکه: بیست‌و‌پنج‌سه‌نت
two-by-four (tu:'bɔ:'fɔ:'), *adj.* (۱) دو به چوار
 (نیچ یا پین): (۲) [Colloq.]: تنگمه‌ه: تسک: بچوک
n. داریکه نه‌ستوورایی‌یکه‌ی دو: شتیج و پاتایی‌یکه‌ی چوار: شتیجه: له خانو
 دروستکردن: به‌کاریدت
two-dimensional (tu:'de:'men'shən'l), *adj.* (۱) تنها پاشی و
 نرژگی همیه: دو دوری: (۲) قول نویه: پوکه‌شی: هیچ‌وچوچ
 (~ fiction, characters, etc.)
two-edged (tu:'eɪd), *adj.* (۱) دو دم (تیج): (*a ~ sword*)
 (۲) دو مانا: دو مبه‌ست
two-faced (tu:'fæst), *adj.* (۱) دو پو: دو پوی همیه
 (۲) دو‌زیان: دوپو: بئ بار
 -two-facedly (*adv.*); two-facedness (*n.*)
two-fisted (tu:'fɪstɪd), *adj.* در: به‌تیج: به‌هیز: نیر
twofold (tu:'fɔ:ld), *adj.* (۱) دو‌به‌شی: دوانه: دو‌پارچه‌یی
 (۲) دو نه‌نده
adv. دو نه‌نده: دو قات
two-handed (tu:'hændɪd), *adj.* (۱) دو‌ده‌ستی: به دو دست
 به‌کارده‌هینرئ: (۲) دو‌که‌سی: به دو که‌سی به‌کارده‌هینرئ: (*a ~ saw*)
 (۳) دو‌که‌سی: به دو که‌سی ده‌کرئ: (*a ~ game*)
 (۴) دو‌ده‌سته: دو ده‌ستی همیه
 (۵) همره‌و ده‌ستی وک یک به‌کارده‌هینرئ
two-legged (tu:'leg'ɪd, tu:'leg'ɪd), *adj.* دو‌لاق: دو‌لاقی
two-master (tu:'mɑ:stə, tu:'mɑ:s'tɜ:), *n.* که‌شی دو‌داری:
 که‌شی دو‌ستوونی
 دو پهنس
twopenny (tu:'ɒn-i), *adj.* (۱) به دو پهنس: دو پهنسی
 (۲) هم‌زانیه‌ها: بئ نرخ
two-phase (tu:'fɑ:z), *adj.* = diphasic.
two-piece (tu:'pi:s), *adj.* دو‌پارچه‌یی
 (*a ~ bathing suit*)
two-ply (tu:'pli), *adj.* دو توی: دو تویایی: دو چین

two-seater (tʊoʊ'seɪtər), *n.* فوتومبیل سووکسی؛ فوتومبیلی سووکورسی.

two-sided (tʊoʊ'saɪdɪd), *adj.* (۱) دوولا-سوولایی (۲) دوویدو دوویدویی (۳) دوو کس؛ حوت

twosome (tʊoʊ'səm), *n.* (۱) یاریجهکی دووکسی (گولف) (۲) هم دوو یاریکاره

two-spot (tʊoʊ'spɒt), *n.* (۱) سووحاسی بیولی دومیته. کاغزی یاری. (۲) [Colloq.] کاغزی دوو دولا ری (ب) دوو دولا ر

two-step (tʊoʊ'step), *n.* (۱) جوزد سه مایه که (۲) مؤسقی نام سه مایه

two-way (tʊoʊ'waɪ), *adj.* (۱) دووسه ری؛ دووسره (a ~ street) (۲) دووسه ری؛ اتلسن؛ وهرگرو نیرم (a ~ radio) (۳) دووکسی (a ~ race, contest, etc.)

-ty (ti), (۱) باشگریکه همانای چوینتی؛ بار (paucity)

-ty (ti), (۱) باشگریکه همانای شهونده که رت ده (twenty, forty)

tycoon (ti-koʊn), *n.* (۱) فهرماده سیویایی یا بانای کون (۲) [Colloq.] سه رمایه دارینکی زور بدهسه لات

tyke (tik), *n.* Also **tike**, (۱) سهکی سووره گ (۲) [Scol.] کسینکی که تری هیچ نغزان (۳) [Colloq.] مندالی بن حه یای هارو هاج (له بروی خوشمیرستی بیره)

tymbal (tim'bəl), *n.* = **timbal**.

tympān (tim'pən), *n.* (۱) تپل؛ جهرمی ته پل (۲) جهرم ب پهروی ژیر گیره کاغزی مه کینه ی چاپ (۳) **tympānum** (t)؛ پهردی هه ر نامیریک

tympāni (tim'pə-ni), *n. pl.* = **tympāni**.

tympānic (tim-pan'ik), *adj.* (۱) تاپه تی به تپل یا جهرمی ته پل (۲) تاپه تی به تپلی گوئی

tympānic bone, **tympānic membrane**, **tympānist** (tim'pə-nist), *n.* **tympānites** (tim'pə-ni'tēz), *n.* **tympānitis** (tim'pə-ni'tis), *n.* **tympānum** (tim'pə-nəm), *n.*

(۱) باکره؛ ست ناوسان (۲) پهردی گوئی ناوسان (۳) گوئی ناوه راست (ب) پهردی گوئی؛ ته پلی گوئی (ت) (d) ته پل؛ (ب) جهرمی ته پل (۳) **tympāni** (t)؛ پهردی بیستونکی ته لهن؛ (۱) باکره؛ سک ناوسان (۲) (a) فیر؛ خندان؛ له خویابی بوون؛ (ب) شیوازی له شهاده بدهم پاراوه

typal (ti'pəl), *adj.* (۱) نمونه نی (۲) [Rare.] جایی؛ تاپه تی به چاپ کردن

type (tip), *n.* (۱) نمونه؛ وینه (۲) کلبشه؛ شیوه؛ شیوان (۳) جور؛ جهش

(a new ~ of airplane; an animal of the dog ~)

(۱) نوخ؛ بایه (۲) [Small ~ is hard on the eyes.] تپ؛ نامیری تینپوس.

v.t. (۱) نیشانه ی شه بوون (۲) نمونه یا وینه ی شتی بون؛ وه نمونه یا نوینر وایبون (۳) بول بول کردن؛ هاوپول کردن؛ جورجور کردن (خوین)؛ (۱) چاپ کردن

v.t. نامیری تینپوس به کاره یان؛ چاپ کردن

-type (ti'p), (۱) باشگریکه به مانای؛ (۱) نمونه؛ وینه؛ جهش (۲) چاپ؛ چاپ کردن؛ تپ (monotype)

type founder, **type foundry**, تپ دارن؛ دارنژگی تپ

typic metal, کاغزای تپ دووستورن (که بروقی به له ناویتی قورقوشم و نه که)

typic script (tip'skript), *n.* شتی چاپکراو

typeset (tip'set), *v.t.* تپ رنکستن

typesetter (tip'setər), *n.* (۱) تپ یا چاپ رنکسر (۲) مه کینه ی تپ رنکسر

typesetting (tip'set'ɪŋ), *n.* تپ رنکستن؛ چاپ رنکستن

type specimen, نمونه ی توخ؛ گیانه ورزانی؛ چاپ کردن

typewrite (tip'rait), *v.t. v.i.* (۱) تینپوس؛ نامیری تینپوس؛ چاپ؛ (۲) تینپوس؛ نامیری چاپ کردن (۳) [Archaic] تپ؛ شتی چاپکراو

typewriter (tip'raitər), *n.* (۱) چاپ کردن؛ (۲) شتی چاپکراو

typewriting (tip'rait'ɪŋ), *n.* (۱) چاپ کردن؛ (۲) شتی چاپکراو

typewritten (tip'rait'ɪn), *past participle of typewrite.* چاپکراو

typhilitis (tif-li'tis), *n.* نارسان ریخوله کویره

typhology (tif-ol'ə-ji), *n.* پزشکی وانی کویری

typhosis (tif-lō'sis), *n.* کویری

typhogenic (ti'fə-ʤen'ɪk), *adj.* دمیته هزی گرانه تا

typhoid (ti'foɪd), *adj.* گرانه تایی؛ تاپه تی به گرانه تی؛ گرانه تا؛ گرانه تا؛ که تویی میکروبی گرانه تا

typhoid bacillus, **typhoid fever**, **typhoid**, تایفون؛ گیزه لوو که میکی زور قایمی دهرای چین و نارچه کانی دهر ویشتی به تی

typhoon (ti-fōn), *n.* (۱) تپه گرانه تایی؛ تیغوسی (۲) تپه گرانه تا؛ تیغوس (همه روه ها "typhus fever")

typhous (ti'fəs), *adj.* (۱) نمونه نی؛ وینه ی (۲) تاپه تی به؛ تاپه خ؛ نیشانه (He has the mannerisms ~ of his class.)

typus (ti'fəs), *n.* **typical** (tip'i-kəl), *adj.* Also **typic**, **typically** (*adv.*)

(۱) وه نمونه وایبون؛ وه نوینر یا وینه (۲) نیشانه بوون؛ تاپه خوی شتی بون وایبون

typification (*n.*); **typifier** (*n.*)

typist (tip'ist), *n.* چاپکراو

typo (ti'pō), *n.* [Colloq.], هله ی چاپ

typo- (ti'pō, ti'pō), (۱) باشگریکه به مانای؛ تپ (typography)

typographer (ti-pog'ra-fēr), *n.* (۱) تپ رنکسر؛ چاپ رنکسر (۲) چاپچی؛ چاپکراو

typographic (ti'pə-graf'ik), *adj.* Also **typographical**, می چاپ و چاپگری

-typographically (*adv.*)

typography (ti-pog'ra-fi), *n.* (۱) چاپگری؛ چاپچی (۲) تپ رنکستن (۳) شیوازی چاپه منی؛ شیوی شتی له چاپ دراو

typology (ti-pol'ə-ji), *n.* (۱) نمونه ناسی؛ نیشانه ناسی؛ لیکولینه وی نمونه یا وینه توخمیک (۲) نیشانه کاری

-typological (*adj.*)

tyrannical (ti-ran'i-kəl, ti-ran'i-kəl), *adj.* Also **tyrannic**, زوردار؛ ستمکار؛ به زهر؛ زورداره کی

-tyrannically (*adv.*); **tyrannicalness** (*n.*)

tyrannicide (ti-ran'ə-sid, ti-ran'ə-sid), *n.* (۱) زوردارکوئی (۲) زوردارکوئی؛ ستمکارکوئی

tyrannize (ti-ran'ə-nīz), *v.t.* زوردارنی نواندن؛ ستمکاری کردن

tyrannosaur (ti-ran'ə-sōr, ti-ran'ə-sōr), *n.* زوردارنی کردن؛ ستمکاره له گهل جوولانه وه تیرانوسور

tyrannous

گياندارىنى زور زى خشۇكى دووپىنى گۇشتخۇرى قېتىكە توۋە ۈك داينەسىز.

tyrannous (ti'ɔ-nəs), *adj.* سىتەمكار: زۇردار

tyranny (ti'ɔ-ni), *n.* (۱) سىتەمكارى: زۇردارى: زۇلم.

(۲) رېئىمكى سىتەمكار يا زۇردار: (۳) توندوتىزى: زەپىر.

(۴) كارىكى سىتەمكارانە يا زۇردارانە

tyrant (ti'rənt), *n.* (۱) سىتەمكار: زۇردار: زۇلم.

(۲) كەسكى بەزەپروژۇنگو توندوتىزى.

tyre (tīr), *n.* = tire.

tyro (ti'rō), *n.* Also tiro. ئەوكار: تازەكار: ئەشارەت: ئەزان

tyrocidine (ti'ra-si'dén, ti'ra-si'din), *n.* قىرۇسىدېن.

دەرمانىكە لە جۇزى "پەنسلېن"

tyrosine (ti'ra-sen', ti'ɔ-sin), *n.* قىرۇسىر: تىرشىكى ئەمىزىيە

لە شىمىۋونەۋەي پىرۇتىن پەيدادەپىن

tzar (tsär), *n.* = czar.

tzarina (tsä-ré'na), *n.* = czarina.

tzigane (tsé'gan'), *n.* قەرەج: بەتايىپەتى ھى ھەنگارىيا

U u

U, u (ü), n. (1) نېسى بېستوبەكەمى ئەلفونى ئىنگلىزچە (2) دەنگى ئەم تىپە: "يو"
 (3) قابىلى ئەم تىپە: (ب) ئەم تىپە بە چاپكراوى يا ئەنكەنراوى.
 (4) بېستوبەكەم: نىشانەي ژمارەي بېستوبەكەمى رېستوبەكە.
adj. (1) تايەتتى بە تىپى "U". (2) بېستوبەكەم
U (ü), n. (1) شىتتەكە لە شىئوى "U" دا (2) نىشانەيە بۇ يورائىمۇ (كىميا).
ubiquitous (ü-bik'wə-təs), adj. لە ھەموو شىئىنكەيدە
 (~ fog, little ants, etc.)
-ubiquitously (adv.); ubiquitousness (n.).
ubiquity (ü-bik'wə-ti), n. لە ھەموو شىئىنكە بوون لە ھەمان كاتدا
U-boat (ü'böt'), n. ژۇردەرەيەيەككى ئەلمانى ژۇردەرەيەيە
udder (ud'ēr), n. گوان
udometer (ü-dom'ə-tēr), n. باران يىنو
-udometric (adj.); udometry (n.).
ugh (ookh), interj. ئۇخ دەملىكە قىزھاتنەمە دەردەبىرئت.
uglify (ug'li-fi), v.t. ئاشىرىز كىردن پووخسار ئاشىرىز كىردن.
-uglification (n.).
ugliness (ug'li-nis), n. (1) ئاشىرىنى: ئىسك قورسى: چارەگرانى
 (2) شىئىكى ئاشىرىنى: بەدى: رەووشت پىسى: رەووشت ئاشىرىنى
ugly (ug'li), adj. (1) ئاشىرىنى: ئىسك قورسى: چارەگرانى
 (2) بەدى: ئاپەسەند: رەووشت: پىس: كىردەمە: رەفتار.
 (3) سامانكە: تىرسناك (4) [Colloq.] دىر: شەرئىنى: شەرەنگىز: توورەوتتۇر.
uhlan (öölän, ü'län, öö-län'), n. Also ulan, سەربازى سوارە
ukase (ü'käs, ü-käz'), n. (1) قەرزمانى ئىمپىراتۇرى روسىيەي كۆن.
 (2) قەرزمان
Ukrainian (ü-kra'ni-an, ü-kri'ni-an), adj. ئۇكرانى
 تايەتتى بە وولاتو كەلو زمانى ئۇكرانىا
 (1) ئۇكرانى: ھونىشتەمانىيەكى ئۇكرانى (2) زمانى ئۇكرانى: ئۇكرانى. **n.**
ukulele (ü'ka-lä'li), n. يوكەئىلى ئامېرىكى مۇسقىايە ۋەك كىتار
-ular (ü'lär), (tubular), باشكۆرنە بەماناى پەيوەندى: لىكچوون:
ulcer (ul'sēr), n. (1) خۇرد: بىرنى دىوارى رىغۇلە. سەك يا پىشت
 (2) باروونخىكى خراب.
ulcerate (ul'sə-rāt'), v.t. & v.i. بىرنى ئەتت: خۇرە پىن كەيىن
ulceration (ul'sə-rā'shan), n. (1) بىرنى ئەتت: خۇرە پىن كەيىن
 ulcer (2)

ulcerous (ul'sēr-əs), adj. (1) خۇرەيى: تايەتتى بە خۇرە.
 (2) خۇرەدار: خۇرەي پىن گەيىۋە يا ئۆيى دارە.
-ule (ul), باشكۆرنە بەماناى: بىچوك: بىچكۆلە: (*valvule*)
-ulent (yoo-lənt), باشكۆرنە بەماناى: پىرە لە: ژۇرى تىدايە: زۇر:
 (*flatulent*)
ulna (ul'nə), n. (1) ئىسقاىى دىۋى ئاۋمەي باسك (كە بەرامبەرى
 كەلەمۇستە لە تائىشكۆرە تا مەچەك) (2) ئىسقاىى بەرامبەرى ئەمە لە گىئانداردا
-ular (adj.). قۇللوو
ultrichous (ü-lot'ri-kəs), adj. باشكۆرنە بەماناى: ۋەھايە: پىرە لە: پەردە ئاسراۋە:
-ulous (yoo-ləs), باشكۆرنە بەماناى: پىرە لە: پەردە ئاسراۋە:
 (*populous, tremulous*)
ulster (ul'stēr), n. پالتۇيەكى دەلبو ئەستورى ئىزلەندىيە
ulterior (ul-tēr'i-ēr), adj. (1) دورۇ: ھى دورۇ: ھى ئوۋىۋو
 (2) دوايى: ھى دواپۇزۇ: پاشان
 (3) شارۋە: ئەيىتۋو: دەردەبىرئو (*He had an ~ motive.*)
ultima (ul'tə-mə), n. دوا بىرگەي ۋوشە
ultimate (ul'tə-mit), adj. (1) دورۇتتۇر
 (2) دوا: دواۋتتۇر: كۆتايى. (*the ~ goal, authority, etc.*)
 (3) بىنجىنەيى: بىناغەيى: سەرقتايى
 (4) ئەۋپەر: پەرى ئەۋپەر
n. (1) بىنجىنە: بىناغە: شتى بىنجىنەيى. (2) ئەنجام: كۆتايى
 (3) ئەۋپەر: پەرى ئەۋپەر
 لە ئەنجامدا: لە دوايىدا: لە كۆتايىدا
ultimately (ul'tə-mit-li), adv. (1) ئاۋچەي ھەرە باكوور (2) ئاۋچەي زۇر دورو چەپە.
ultima Thule, (3) (4) پەرى ئەۋپەر: ئەۋپەر. (ب) ئامانچ يا شىئىكى دورو.
ultimatum (ul'tə-mā'təm), n. دوا ئاگاندارى. بەتايەتتى
 لە ۋولانتىكە بۇ ۋولانتىكى ترو بە ھەرەشەۋە:
ultimo (ul'tə-mō'), adv. Abbr. ult., ulto., مانكى پىشور
ultra (ul'trə), adj. پەيگىر: زۇر توندوتتۇر: بىرورپا: زىادەپۇز.
n. كەسكىنى پەيگىر: كەسكىنى زىادەپۇز
ultra- (ul'trə), پىشكۆرنە بەماناى: (1) لە ۋولا لە ۋورۇ: ئەۋپەر:
 (*ultraviolet*)
 (2) ئىچكار: زۇر: لە رادە بەدەر: (*ultramodern*)
 (3) لە مەۋدائى ئەۋ بەدەر يا بەرئىزىر (*ultramicroscopic*)
ultraconservative (ul'trə-kən-sür'və-tiv), adj. زۇر
 كۆنەپەرسىت.
ultrahigh frequency, لەرەي زۇر بەرئ (رادىۋو تەلەفون)
ultraism (ul'trə-iz'm), n. (1) زىادەپۇيى: پەيگىرى
 (2) كارىكى زىادەپۇيەنە يا پەيگىرانە
-ultraist (n.).
ultramarine (ul'trə-mə-rēn'), adj. (1) (ا) لە ۋولاي دەريارە:
 ھى ئوۋىۋو دەريا. (ب) كەۋتۋەتە ئوۋىۋو دەريارە
 (2) شىئىنى ئاسمانى
n. (1) رەنگىكى شىئە لە بەردى لاجى ۋەردى كوتراۋ دەگىرئت.
 (2) شىئىنى ئاسمانى
ultramicroscope (ul'trə-mi'krə-sköp'), n. مىكروسكۆپى
 زۇر ۋوردەين گەردىبىنكە شتى ۋا ۋورد دەبىنئت كە بە گەردىبىنى ئاسايى
 ئابىئىرئت.
ultramicroscopic (ul'trə-mi'krə-sköp'ik), adj. (1) ھىندە
 ۋوردە بە گەردىبىنى ئاسايى ئابىئىرئت. (2) تايەتتى بە مىكروسكۆپى زۇر
 ۋوردەين
ultramodern (ul'trə-mod'ērni), adj. فرە نوي: زۇر تازەباۋ:
 زۇر تازەباۋ پەرسىت
-ultramodernism (n.); ultramodernist (n.);
ultramodernistic (adj.).

(۲) دل ناساگه گوماندارا زور و عرس دمیخت.
 (۱) چتر (۲) شتی داپوشمر یا پارژهر. **umbrella (um-brel'ə), n.**
 (۲) چتری همایی: برقیچه له فرۆگه‌ی چنگی که لهشکر ده‌پاریزن له دۆرژ.
 (۴) پشکراویکه یا ده‌زگایه‌که که چهند پشکراویکی بچووکت ده‌گرنه ژیر بای خوی: (*an ~ organization*).
 (۵) شتیکی چتر ناسا وهک لهشی ماسی نهرمه‌لیقه.
umbrella bird, بالنده چتری: بالنده‌ی‌کی رهشی گهره‌ی نهمریکای لاتینی و ناوه‌استی پزینه چتری.
umbrella palm, دارخورمای گه‌لا چتری.
umbrella tree, (۱) ماگن‌لی‌ای گه‌لا چتری. (۲) داری گه‌لا چتری.
umbrette (um-bret'), n. بالنده‌ی‌کی نهمریقاییه له توخنی شینه شاهو له‌لقه.
umbriferous (um-brif'ēr-əs), adj. سینهرار
umiak, umiack (ōō'mi-ak'), n. بمله‌ی‌کی به چهرم داپوشراوی سرکراوه‌ی شاسکی‌مۆییه.
umlaut (oom'lout), n. ئولوت: (۱) گوژینی دهنگی تیه بزۆین له زمانه ئه‌مانویه‌کاندا (به‌هۆی لیکدانی دوو تیه بزۆینه‌وه): (Maner, Füsse)
 (۲) ئهر تیه بزۆینه‌ی له‌م لیکدانه‌دا په‌ی‌داده‌بیت.
 (۲) ئهر دوو خاله‌به که ده‌خرنه‌سه‌مه‌ه تیه بزۆینه.
umpirage (um'pīr-ij, um'pi-rij), n. (۱) سه‌ریشکی نیش‌وکاری. سه‌ریشک: ناو‌پشکاری. (۲) بریاری سه‌ریشک.
umpire (um'pīr), n. سه‌ریشک (باری، وه‌رش): ناو‌پشکاری: ناو‌پشکاری *v.t. & v.i.* سه‌ریشکی کردن
umpsteen (ump'stēn), adj. [Colloq.] = umpteen. بین شومار له ژماردن نایهت.
umpteenth (ump'tēnth), adj. [Colloq.] بین شومار له ژماردن نایهت: (*for the ~ time; He was the ~ person to arrive.*)
un- (un), پیشگرتنه به‌مانای: (۱) دژا پشچوانه: نا؟ بین: (*unhappy, untruth, unemployment*)
 (۲) به پشچوانه‌وه‌کردن: پوچ کردنه‌وه: نکردهن: (*unfasten*).
UN, U.N., = United Nations.
unabashed (un'ə-bash't), adj. به‌بین شهم کردن
 بین تریق بوونه‌وه: بین نابوو
-unabashedly (adv.).
unabated (un'ə-bāt'id), adj. هیچ بین هیژ نه‌بوه: به هممان هیژ یا تینه‌وه: بوار نادان: (*~ violence, zeal, tension, etc.*)
unable (un-ā'b'l), adj. بین توانا: له یارا نه‌بوو: ناتوانی.
unabridged (un'ə-brīj'id), adj. کورت نه‌کراوه‌مه‌ه (په‌رتوک، فهره‌نگ): ته‌واو.
unaccommodated (un'ə-kom'ə-dāt'id), adj. فهره‌نگی کورت نه‌کراوه.
unaccented (un-ak'snt'id), adj. هیژ نه‌خراوه‌ سه‌ر: نه‌گیرو (زمانه‌وانی): (*an ~ syllable*).
unacceptable (un'ək-sep'tə-b'l), adj. په‌سه‌مه‌ن ناکرئ: ناپه‌سه‌مه‌ن: نابین.
unaccommodated (un'ə-kom'ə-dāt'id), adj. (۱) نه‌گوجاوا. نه‌گوجینراو. (۲) بین شوینی حوانه‌وه. (۳) دل پانه‌گیرو: رازی نه‌کراو.
unaccompanied (un'ə-kum'pə-nid), adj. (۱) هیچ له‌گه‌ن نه‌بوو: (*The shipment was ~ by an invoice.*)
 (۲) به‌بین نه‌وه‌ی ناوازی مۆسیقای له‌گه‌ن بیت: به‌تمنها.
unaccomplished (un'ə-kom'plish't), adj. (۱) ته‌واو نه‌کراو: به‌بین نه‌هینراو: چینه‌چن نه‌کراو: نه‌کراو: (*Many tasks remain ~*)
 (۲) نا‌کارامه: بین به‌هره: نه‌ران: نه‌شارمه‌ن: (*an ~ artist*).
unaccountable (un'ə-koun'tə-b'l), adj. (۱) لیل: سه‌یر: ناچیت به‌میشکه: هۆکه‌ی بوون نویه. (۲) نا به‌پرس‌سیار: ئی نه‌پرس‌راوه.

(۱) (۲) لوریو شاخه‌وه
ultramontane (ul tra-mon'tān), adj. (به‌تایه‌تی شاخی "نالی") (ب) نیفانی
 (۲) لایه‌نگری ده‌سه‌لاتی ره‌های پایا (له کاروباری کلیمه‌دا).
 (۱) نیشنه‌جری نه‌ویدیو شاخ: به‌تایه‌تی شاخی "نالی"
n. لایه‌نگری ده‌سه‌لاتی ره‌های پایا
ultramundane (ul tra-mun'dān), adj. (۱) له جیهان به‌دهر. (۲) له کومه‌له‌ی خۆر به‌دهر.
ultranationalism (ul tra-nash'on-l'iz'm), n. په‌گه‌زهرستی له راده‌به‌دهر: ژۆر په‌گه‌زهرستی.
-ultranationalist (n.); ultranationalistic (adj.).
ultraviolet (ul tra-vi'ə-lit), adj. ژور به‌موتیسی تیشکی سه‌روو سه‌وشمی.
n. قایۆسیکه به‌میکروسکۆپی ژۆر ووره‌بیز نه‌بیت نابینئ
ulu (ōō'loo), n. چه‌لۆیه‌که ژنه نه‌سکی‌مۆی سه‌کاری ده‌هینئ
ululant (ul'yoo-lənt, ul'yoo-lənt), adj. لوورده‌کردن
ululate (ul'yoo-lāt', ul'yoo-lāt'), v.t. (۱) لوورده‌کردن (۲) شیوه‌ن کردن: لاوانده‌نوه
 لوورده‌لوورکردن
-ulation (n.).
umbel (um'b'l), n. گوله‌چتر
umbellate (um'b'l-it, um'b'il-āt'), adj. Also umbellar. چه‌تری گوله
umbelliferous (um ba-lif'ēr-əs), adj. گول چه‌تری (که گیزه‌وه که‌ه‌ه‌وو. هتد ده‌گرتنه‌وه)
umbellule (um'b'l-ül', um-bel'ül), n. Also umbellet. لقی گوله‌چتر
umber (um'bēr), n. (۱) خاکی قاوه‌یی (۲) په‌نگی قاوه‌یی. *adj.* قاوه‌یی *v.t.* قاوه‌یی کردن
umber (um'bēr), n. (Dial.) (۱) سینهر: (۲) ماسی‌یه‌کی ناو روبراره
umbrette (ɔ)
umbilical (um-bil'i-k'l), adj. ناوکی: تایه‌تی به‌ناوک: ناوک.
umbilical cord, (۱) ناوکه‌به‌تک (که ناوکه‌مه‌ه دایک به‌یه‌ک ده‌گه‌به‌نیت). (۲) په‌بوه‌سه‌ی‌یه‌کی ژۆر گرنگو پینوست.
umbilicate (um-bil'ə-ki, um-bil'ə-kāt'), adj. (۱) ناوکار: ناوکی هه‌به (۲) ناوک ناسا: ناوکی له ناوک ده‌چنت.
umbilicus (um-bil'i-kəs, um'bi-lif'kəs), n. (۱) ناوک (۲) چالایی وهک ناوک (زینده‌وه‌زانی)
umbles (um'b'lz), n.pl. [Obs.] ناوسکی ناسک و گیاندارای تو وهک دل و حگه‌رو گورچیه‌له.
umbo (um'bō), n. (۱) گری یا دوکمه‌ی ناوه‌راستی قه‌غاف (۲) قورنی به‌رده یا ته‌پنی گوی
-umbonal; umbonic (adj.).
umbrate (um'bə-nit, um'bə-nāt'), adj. قورنی دوکمه‌یی قورنی وهک گوی
umbra (um'brə), n. (۱) سینهر: تاریکایی: تاریکی: سینهری خه‌ست (۲) تاریکایی سه‌ره‌مه‌ن به‌هۆی خۆرگیرانه‌وه.
 (ب) تاریکترین به‌شی په‌له‌ی سه‌ر خۆر.
umbrage (um'brīj), n. (Obs. or Poetic.) (۱) سینهر: تاریکایی. (۲) لوق و بۆب.
 (۲) بق ئی بوونه‌وه: وه‌رس بوون: پین ناخۆش بوون: هه‌ست برینه‌داریبوون: (*She took ~ at the boss's comment.*)
 (۱) نیشانه‌ی لیل.
 (ب) گومان: هۆی گومان ئی بوون
 (۱) سینهردارا: به‌سینهر

unaccounted for

-unaccountability; unaccountableness (n.); unaccountably (adv.)
unaccounted for, هوكه ي پوون نويه! پوون نهكراو متوره!
unaccustomed (un'ə-kus'təmd), adj. (پن) پانهاتو:
unadorned (un'ə-dôr'nd), adj. ساده ساكار! نهراووه!
unadulterated (un'ə-dul'tə-rā'tid), adj. پوخت! ياد! پمته!
unadvisable (un'əd-viz'ə-b'l), adj. نامحن! خراب!
unadvised (un'əd-vīzd'), adj. (1) ناگادار نهكراو! تمعن نهكراو!
unadvisedly (adv.); unadvisedness (n.)
unaffectd (un'ə-fek'tid), adj. (1) كا كتنهكراو! نهگوراو
unalienable (un-āl'yən-ə-b'l), adj. [Archaic], = inalienable.
unalterable (un-əl'tēr-ə-b'l), adj. = inalterable.
un-American (un'ə-mer'ə-kən), adj. نا نهامريكي!
unanimity (ū'nā-nim'ə-ti), n. تنگرا! تنگرايي! گشت
unanimous (yoo-nan'ə-məs), adj. نه تنگرا! تنگرا! بهيمك دهنگ!
unanimously (adv.); unanimousness (n.)
unanswerable (un-an'sēr-ə-b'l), adj. بهريرهچي نادرنتهوه!
unapproachable (un'ə-prōch'ə-b'l), adj. (1) گوشهگير!
unapt (un-apt'), adj. (1) نهگونخواو! نابهچن! نهشياو.
unarm (un-ärm'), v.t. [Archaic], = disarm.
unarmed (un-ärmd'), adj. (1) نهچاه! چك ههلهنگرتوو.
unassailable (un'ə-säl'ə-b'l), adj. (1) هيرشي نابرتنه سهر!
unassisted (un'ə-sis'tid), adj. يارنده نهكراو! نهيارمته.
unassuming (un'ə-sōm'iq, un'ə-sūm'iq), adj. حاكمي!
unattached (un'ə-tach't), adj. (1) نهبهستراو متوره! نهبهستراو!
unattainable (un'ə-tän'ə-b'l), adj. (1) نهگوردهست!
unattended (un'ə-ten'did), adj. (1) كس تياوا ناماده نهبو!

unbend

كس لي نهبو: (an ~ meeting)
(a flash of lightning ~ by thunder)
(an ~ child, patient, etc.)
(The queen was ~)
(~ warning signals)
(an ~ switchboard)
(He left his studies ~ to.)
unauthorized (un'ə'thə-rīzd'), adj. (1) دهسلات نهكراو!
unavailable (un'ə-väl'ə-b'l), adj. دهست ناكهويت! دوردهست.
unavailing (un'ə-väl'iq), adj. نه سووه! نه كملك
unavoidable (un'ə-void'ə-b'l), adj. خوي لي لانايرت!
unavoidably (adv.); unavoidableness (n.)
unaware (un'ə-wär'), adj. (1) نه ناگا! نه نمان!
unbacked (un-bak't), adj. (1) نهگوراو (نهسپ)
unbaked (un-bäkt'), adj. (1) نهپزواو (نان)
unbalance (un-bal'əns), v.t. (1) لارسهنگ كردن! ناهاوتا كردن!
unbalanced (un-bal'ənst), adj. (1) ناهاوتا! لارسهنگ! لاسهنگ!
unbated (un-bät'id), adj. (1) نهپزواو! ووردهكراو.
unbearable (un-bär'ə-b'l), adj. (1) بهرنگي ناگيري! نه ووزه بهدمر!
unbearably (adv.)
unbeatable (un-bēt'ə-b'l), adj. نابهنزرت! نهپهنزراو!
unbeaten (un-bēt'n), adj. (1) نهپهنزراو! نهشكيتراو.
unbecoming (un'bi-kum'iq), adj. ناشرين (بهوش)! نابهچن!
unbegotten (un'bi-got'n), adj. (1) هينشتا لهدايك نهبو.
unbeknown (un'bi-nōn'), adj. (1) لهدايك نهبو! نهسره هميشهيي! هتا همتايي.
unbeknownst (un'bi-nōnst'), adj. unbeknownst to, بههين ناگاداري نهو كسه! نه نهوهي كسهكه.
unbelief (un'bo-lēf'), n. بهرو! نههون به ناي! نه بهوايي! كفر.
unbelievable (un'bo-lēv'ə-b'l), adj. ستهم! نهئي تن ناچيت!
unbeliever (un'bo-lēv'ēr), n. بهرو! نههون! نه ناي! نه نايين!
unbend (un-bend'), v.t. (1) بهردان (كهوان)! بهرلاه كردن.
(2) راستكردنهوه (شقي خواروخچ).

(۳) پشت نیکردنهره؛ حهوانهوه؛ خاوکردنهره.
 (۴) کردنهره بهت؛ شل کردنهره.
v.i. (۱) راست بووسره؛ چهوتی تیندا نهان.
 (۲) پشت نیکردنهره؛ خاو بوونهره؛ حهوانهوه.
unbending (un-ben'ding), *adj.* (۱) رهق ناچهسیتهمه
 (۲) کدله هق ای خوی ناگزیوت
unbiased (un-bī'əst), *adj.* بئ لهر
unbidden (un-bid'n), *adj.* (۱) نوسترای؛ دایا نهکراو؛ بانگ نهکراو.
 (۲) فرما پئ نهکراو.
unbind (un-bīnd'), *v.t.* (۱) شل کردنهره؛ کردنهره.
 (۲) بهره لاکردن؛ بهردان.
unbitted (un-bit'id), *adj.* (۱) لغاو نهکراو؛ رهشمه نهکراوه سه.
 (۲) بهره لاکردن؛ بهردان؛ نهگراو؛ رهها.
unblemished (un-blem'isht), *adj.* بینهکراو؛ پاک؛ س لهکه.
(an ~ record of fairness)
unblessed (un-blest'), *adj.* Also *unblest*, (۱) پیرز نهکراو.
 (۲) نایوز؛ به؛ خراب؛ بهدخو. (۳) کساس؛ دامار.
unblinking (un-blink'ing), *adj.* (۱) چاو نهکراو
 (۲) بئ همت؛ همت مردوو.
 (۳) بی ترس؛ ترسناو؛ نهترس
unblushing (un-blush'ing), *adj.* (۱) س شمه؛ س ناپورو؛ بئ حمیا
 (۲) رنگ سوور؛ هلدنگهراو؛ تهریق نهجووه.
unbodied (un-bod'id), *adj.* (۱) بئ لاشه؛ بئ لهش
 (۲) له لهش بزگار کراو
unbolt (un-bōl't), *v.t.* کردنهره؛ دهراو؛ داخراو؛ کلوم کردنهره.
unbolted (un-bōl'tid), *adj.* کلوم نهکراو؛ نه کلوم دانهخراو.
unbolted (un-bōl'tid), *adj.* له هینه عدرار (نارد).
unborn (un-bōm'), *adj.* (۱) له دایب نموره؛ نههاشوهه جیهانهره.
 (۲) دهااتوو؛ پاشه پوز
unbosom (un-booz'ə... un-bōō'zəm), *v.t. & v.i.* دهرخستر
 دهبریز؛ سرکندن
unbosom oneself, همت و همتی خؤ دهبریز؛ دلی خؤ ههترشتن
unbound (un-bound'), *past tense and p.p. of unbind.*
adj. (۱) ناردکراو؛ بهردان؛ بهره لاکراو؛ بزگارکراو
 (۲) بهرگ تن نهگراو؛ بهرتوک؛ بئ بهرگ
unbounded (un-boun'did), *adj.* (۱) بئ سوور؛ بئ شهاده
 (۲) بهره لاکردن؛ رهها
unbowed (un-boud'), *adj.* (۱) نهجه ماروه؛ نهجه مینراوه؛ نهوشتاوه.
 (۲) دانه تویو؛ شوپنه کراو؛ ملندهر. (My head is bloody but ~).
unbrace (un-brās'), *adj.* (۱) کردنهره؛ اشقی پیچراوه یا شهته کراو؛
 بهند یا مینهست لیکردنهره (۲) شل کردنهره؛ خاو کردنهره.
 (۳) بئ هیز کردن؛ بئ تین کردن.
unbraid (un-brād'), *v.t.* خاو کردنهره؛ اشقی هؤنراوه وهک پرچ
unbred (un-bred'), *adj.* (۱) بی رهروشت؛ بهدخو؛ بهدیره وروشت
 (۲) فترنه کراو؛ رانه هینراو؛ معشق دانه کراو.
unbridled (un-bri'd'id), *adj.* (۱) بئ لغاو؛ بئ رهشمه؛ بئ جلفو
 لغاو نهکراو. (۲) بهره لاکردن؛ جلفو بؤ شل کراو؛ رهها؛ بئ سنور.
(~ enthusiasms)
unbroken (un-brō'k'n), *adj.* (۱) ساغ؛ نهشکاو
 (۲) تیر؛ نهگراو (سهلپ). (۳) بهردوام؛ سهروم؛ بیکه بئ.
 (۴) پش و بیک
unbuckle (un-buk'ul), *v.t.* پشتن کردنهره؛ ناورزونه کردنهره یا
 ترازان
unburden (un-būr'din), *v.t. (to ~ a mule)* (۱) بی دگرتن؛ مارا
 (۲) له کول؛ خؤ کردنهره؛ بار بی خؤ؛ سووک کردن؛ شرک نهسه شان لایردن.

(۳) بهردی دل بؤ یاس کردن و یاری خؤ سووک کردن؛ باری خؤ سووک کردن به
 دل بؤ ههترشتن: (He ~ed his soul to a priest.)
unbutton (un-but'n), *v.t.* (۱) قوچه کردنهره
 (۲) دهرخستر؛ ههلمالین
uncage (un-kāj'), *v.t.* بهردان (له قهقهه)؛ بهره لاکردن.
uncalled-for (un-kōld'fōr'), *adj.* (۱) ناپیویست؛ بئ نهویست.
 (۲) نابهجئ؛ ناپهوا.
uncanny (un-kan'i), *adj.* (۱) سهیره؛ ناساسی؛ تهلیساموی؛
 ناسرووشتی. (۲) ژین؛ تیز رهئ بهدیی؛ زور چاک؛ له شهاده و سرووشت بهردن:
 (~ shrewdness, insight, etc.)
uncannily (*adv.*); **uncanniness** (*n.*).
uncap (un-kap'), *v.t.* (۱) کلاو (لهسه) داکندن
 (۲) سهر ههلیچرین (شووشه)؛ سهر قهپاغ لیکردنهره یا لایردن:
 (to ~ a bottle)
v.i. شهپه یا کلاو بؤ داکندن له پوری ریزانگرتنهره.
incapable (un-kā'pə-b'l), *adj.* [Obs.] = incapable.
uncaused (un-kōzd'), *adj.* ههر له خؤیهوه بووه؛ بهین هؤ بووه.
unceasing (un-sēz'ing), *adj.* بهرهدوام؛ بئ پایان؛ سهروم؛
 بئ ووچان؛ بیکه بئ.
unceasingly (*adv.*).
unceremonious (un'ser-ə-mō'ni-əs), *adj.* (۱) نارهه سمی
 (an ~ observance of a holiday)
 (۲) له پیرو ناشرین (کردهره)؛ بئ نهزاکت؛ ریزانگرتنهره.
unceremoniously (*adv.*); **unceremoniousness** (*n.*).
uncertain (un-sūr'tin), *adj.* (۱) نهزانراو؛ بوویختی؛ هات ونهعات:
 (an ~ outcome)
 (۲) ناسوگه؛ نه پیراوه تهمه: (~ plans).
 (۳) دورول؛ پارا؛ نادقتیا؛ گوماندار
 (۴) پشت بئ نه بهستراو؛ هه همیشه دهگزیوت: (~ weather)
 (۵) پیچرچ؛ ناپهردوام؛ ناسروم؛ ناهه همیشه.
uncertainty (un-sūr'tin-ti), *n.* (۱) گومان. (ب) دورولی.
 نه پراوکن؛ نادقتیا. (۲) هات ونهعات؛ بوویختی؛ معترسی.
 (۳) شتیکی ناسوگه یا گومانای؛ شتیکی بوویختی یا هات ونهعات.
unchangeable (un-chān'jə-b'l), *adj.* گویختی بؤ نهویه؛ ناگزیوت.
uncharitable (un-char'ə-tə-b'l), *adj.* نابهخشنده؛ دلهق؛
 بی نه پورددوو.
uncharitably (*adv.*).
uncharted (un-chār'tid), *adj.* نه پوزراوه؛ نهزانراو؛ بئ نهخشه؛
 پئ پیدا نه پراو: (an ~ territory, field of knowledge, etc.)
unchaste (un-chāst'), *adj.* داوین پیس.
unchristian (un-kris'chən), *adj.* (۱) خاج بهرست نهویه.
 (۲) به پیچه وانهی رینازو رهفتاری خاج بهرستیویه.
 (۳) ناموزغانهیه؛ کتوی؛ له خاج بهرستان ناره شیتهمه؛ ناشرین (کردهره).
 رهفتار
unchurch (un-chūrch'), *v.t.* (۱) له نه دهمیتی کلنسه بهر کردن
 (۲) بیکه پنهانی کلنسه قهدهه کردن له کۆمه لیک خهک.
uncial (un'shi-əl, un'shəl), *adj.* قایبهتی به تپیی نینجی. واته
 گهره (که بهکارده هینرا له دهستنوسسی یونانی و یونانی کۆندا)
 (۱) نینجی نینجی، واته گهره. (۲) دهستنوسسی بهم جوره تپیه نووسراو. *n.*
unciform (un'si-fōrm'), *adj.* قولایی؛ سهرچه ماروه
uncinal (un'si-n'l), *adj.* uncinata.
uncinaria (un'si-nə-rī'ə), *n.* = hookworm.
uncinariasis (un'si-nə-rī'ə-sis), *n.* = ancylostomiasis.
uncinate (un'si-nit, un'si-nāt'), *adj.* قولایی؛ سهرچه ماروه.
uncinus (un'si-nəs), *n.* شتیکی قولایی یا سهرچه ماروه.

uncircumcised (un-sür'kam-sizd'), adj. (۱) خهتنه نه گراو (۲) گاور (۳) بت پهرست! بن تاين

uncivil (un-siv'li), adj. (۱) گيوي! ناشارستاني (۲) بن نزاكت: ناشرين! بن رهوشت (behavior ~)

uncivilized (un-siv'li-izd'), adj. گيوي! ناشارستاني! دپرنه

unclad (un-klad'), alternative past tense and past-participle of uncloth. adj. پووت! پووت وقووت

unclasp (un-klasp', un-klasp'), v.t. (۱) کرانهوه! قولفه، (۲) اورزوه، رنجير، مستهکوله، چنگ! قراراندين! شل کرانهوه

v.t. (۱) کرانهوه! شل بوونهوه (۲) دست له يک دهرهينان يا کرانهوه! چنگ ليک جيا کرانهوه

unclassified (un-klas'afid'), adj. (۱) بول بول نه گراو! (۲) هاربابه نه گراو (۳) نانهميني (هموال، راپووت)

uncle (un'kli), n. (۱) مام! خال! لالو! (۲) ميتردي پوور (۳) [Colloq.] مام (نازلووي ريزه بو پياوي به ته من)! مام pawnbroker [Slang] (۴)

unclean (un-klén'), adj. (۱) بيس! بيسو پوخل! چلکن (۲) چه بهل! بوگن! بيسو بوگن! ناپاک (۳) داوین بيس

uncleanly (un-klén'li), adj. (۱) بيس! بيسو پوخل (۲) داوین بيس! ناپاک

-uncleanliness (n.), uncleanly (un-klén'li), adv. (۱) به بيسو پوخلانه (۲) نه داوین بيسانه! به ناپاکي يانه

unclear (un-klér'), adj. ليل! ناديار

unclench (un-klénch'), v.t. کرانهوه! مستهکوله، چنگ، زيرزه...! شل کرانهوه! ترازاندين (to ~ one's fists)

v.t. کرانهوه! کرانهوه! شل بوونهوه! ترازان مامه سام نه ميريکا! ريزمي نه ميريکا

Uncle Sam, [Colloq.] مامه توم (۱) ناري قوله پشه نيکي چيز کيکي نه ميريکي يه

Uncle Tom, (۲) قوله پشه نيکي چلکاوخوړو کړنووش بهر يو رهگهزي سپي نه ميريکا! قولهرمني مژگرو سرشخوې

(۳) چلکاوخوړ! نوکمر! سرشخوړ! کړنووش بهر

unclinch (un-klínch'), v.t. -- unclench. (۱) عمدا! داکه ندين! چه داکه ندين (۲) دهرخستن! خسته پوو! هلمالين

unclose (un-klöz'), v.t. (۱) کرانهوه (۲) خسته پوو! بيشاندين! دهرخستن

unclothe (un-klóth'), v.t. پووتکرانهوه! حل له بهر داکه ندين

uncoil (un-koil'), v.t. خاورکرانهوه! رهواندنهوه! راستکرانهوه خاوربوونهوه! رهواندنهوه! راستبوونهوه

v.t. (۱) نارمهجهت! ناخوش (an ~ chair, situation, etc.) (۲) بن ناراه! يهست! نارمهجهت

-uncomfortably (adv.), uncommercial (un-ka-mür'shal'), adj. (۱) له نارگاني نه در! پميوه ندي! نيجه به نارگاني يهوه (۲) له گهل ريزهوه پميرموي بانرگانيدا نه گوساو

uncommitted (un-ka-mit'id'), adj. بهلین نه در! بهيمان نه در! بن پميوه ندي! سر به مست ple

uncommon (un-kom'mon), adj. (۱) نااناساي! ده گمن! به ده گمن ري! کمرتوو (۲) هه لکه وتوو! سرناسا! ناپاک

-uncommonly (adv.), uncommunicative (un-ka-mü'na-kä'tiv), adj. کمه دوو!

uncomplimentary (un-kom'pla-men'tér-i), adj. سووک

(سرهخ)! ناشرين! له ريزه که مکرهوه! سر به سخت! (He made some ~ remarks about her.)

uncompromising (un-kom'pra-miz'ing), adj. گهلمه مقي! هق! هلوئست و بيروپاي خوي ناگزيوت

unconcern (un'kon-sür'm'), n. (۱) به تنگهوه نه هاتن! به مرميه مستوه نه هاتن! بيماکي (۲) ناسووديهي! بن مراقي! بن خصي

unconcerned (un'kon-sür'md'), adj. (۱) به تنگهوه نه هاتو! بيماک (۲) بن خص! بن مراق! ناسووده

unconditional (un'kon-dish'an-l), adj. (۱) بن چه ندو چوڼ (an ~ surrender) (۲) توارو! بن مرچ (He has her ~ support.)

unconditionally (un'kon-dish'an-l-i), adv. (۱) بن چه ندو چوڼ (۲) به تواروي

unconditioned (un'kon-dish'and), adj. (۱) بن مرچ! (۲) زگماکي! هر له خووه نه به راهينان يا فيرکردن (an ~ reflex)

unconnected (un'ka-nek'tid), adj. (۱) بن پميوه ندي! پچراو! پيوه نه به سترو (۲) پچرچو! پميوه ندي به يک تيريموه نيجه

unconquerable (un'kon'kér-a-b'l), adj. نابهرخت! نه بهر! نابهرختنريت

unconscionable (un-kon'shan-a-b'l), adj. (۱) بن ويردان! ناپروا (۲) له نندازه به در! زياده رز! ناپهجن

-unconscionableness (n.); unconscionably (adv.), unconscious (un-kon'shøs), adj. (۱) بن گيار! بن هوش! بن همت! بن مينشک (ب) بورولو! له هوش خو چو! بن هوش (ج) همت پڼ نه گراو! پڼ نه ترازو! بن ناگا! پڼ نهزان: (He was ~ of his mistake.)

(۲) بهمن دهسه نه قسمت! له خووه: (an ~ insult, act, reaction) (۳) ناهوشيار! هي همتي شاروه

-unconsciously (adv.); unconsciousness (n.), هستي ناهوشيار (د پرووناساي)! همتي شاروه! پرو هوش و همت و همت و حمزي خو پڼ نهزان

unconsidered (un'kon-sid'erd), adj. (۱) ره چاو نه گراو! بايخ پڼ نه دراو! حساب مژ نه گراو (۲) پڼ نه گراوه! هه لمشانه (a hasty, - remark)

unconstitutional (un'kon-sta-tüo'shan-l, un'kon-sta-tü'shan-l), adj. نادمستوروي! به پيچموانه دي دستوروي

-unconstitutionality (n.); unconstitutionally (adv.), uncontrollable (un'kon-tröl'a-b'l), adj. دابين نه گراو! دابين ناگريوت! حقموي ناگريوت! راناکريوت

unconventional (un'kon-ven'shan-l), adj. نه گونجاو له گهل نه مرتو رهوشت و رينمازي باودا

-unconventionality (n.); unconventionally (adv.), uncork (un-körk'), v.t. (۱) ته به زور تي دهرهينان! کرانهوه (شوشه) شمراب (۲) ناشکراندي! بهرلاکون! سمر تي لارين: (to ~ a secret)

unco-ordinated (un'ko-ör'da-nä'tid), adj. ناريتکوييک! ناتوانيت پيکه موه به باشي به کاري به نيئت (دهست)

uncounted (un-koun'tid), adj. (۱) نه زمرديرو (۲) بن شمار! له زماردين ناپهت! نيچگار زور

uncouple (un-kup'li), v.t. (۱) ليککرانهوه! له يکتر جيا کرانهوه يا ترازاندين (to ~ railroad cars) (۲) بهرلاکون! بهراند! بهت له مل کرانهوه (دهگ)

v.t. بهر بوون! بهرلاکون

undercut

(1) له ژیرا لهین. (2) له خوارا له ژیردهست. (3) کمتر.
 (1) ژیرمه؛ هی ژیرمه. (2) ژیردهست؛ خواردهست.
 (3) کمتر.
 ژیرگهوتن (بازوگانی، کاسی)؛ به ناخدا چوون.
 پیشگرینکه بهمانای. (1) ژیرا ژیرمه.
 (2) ژیردهست؛ خواردهست.
 (3) کمتر.
 کمه توانا بوون (له نیش یا v.l. underachieve (un'dēr-ə-chōv'),
 خویندندا؛ نازیرمه بوون.
 خوارتمه؛ منداتر له هرده سال
 (بۆ بهنگدان یا خواردهمه)
 underachiever (n.).
 underage (un'dēr-āj'), adj. هه هه بووه و هه دهیشیت؛ هه هه هه هه
 له خزیوه هاتووته جیهانوه.
 underarm (un'dēr-ärm'), adj. قاج لهسر قاج لابردن.
 (She ~ed her legs.)
 ین بال؛ ین قول.
 underbid (un'dēr-bid'), v.t. & v.l. قاج لهسر قاج لابردن.
 ن. (مهراد).
 underbroad (un'dēr-bred'), adj. قاج لهسر قاج لابردن.
 (1) ین رهوشت؛ ین نهزاکهت.
 (2) ناپهسه؛ نوورمه.
 underbrush (un'dēr-brush'), n. پزیشکهرانی؛ بۆن لیدان؛ مهلحه لیدان (2) بۆن مهلحه.
 داریستان. (همروه؛ "undergrowth")
 underbuy (un'dēr-bi'), v.t. به بهرزهتر کرین له نهزاکهت یا بۆ لهش.
 (1) به هرزهتر کرین له خهله.
 (2) به هرزهتر کرین له خهله.
 undercarriage (un'dēr-kar'ij), n. چهوهر کرین (بۆ مهیستی نایینی یا
 ئوتومبیل. (1) تابه و کرهسه نیشتمهوهی فرۆکه.
 (2) تابه کم (یا کمته)
 (The grocer ~s us.)
 (1) فیسه کم تیفسترا؛ داگرتنهوه به گوللهی کم.
 (2) فیسه یا گوللهی کم له چنگه. (3) کرین یا پاره کم سهندن.
 underclassman (un'dēr-klas'mən), n. = lowerclassman.
 underclothes (un'dēr-klōz', un'dēr-klōthz), n.pl. جلی -
 ژیرمه.
 underclothing (un'dēr-klōth'ing), n. = underclothes.
 undercoat (un'dēr-kōt'), n. چاکهتی ژیرمه.
 (1) قووی کووتی ژیرمه ی گیهانوه. (2) چینه سواغ یا بۆیهی ژیرمه.
 (3) چینه سواغ یا بۆیهی ژیرمه لیدان.
 undercover (un'dēr-kuv'ēr), adj. نهینیی؛ پهنهانی؛ سووسهیی.
 (an ~ investigation; an ~ agent)
 undercroft (un'dēr-kroft', un'dēr-kroft'), n. ژوروی -
 ژورمهین (به تابهتی هی کلنسه).
 undercurrent (un'dēr-kūr'ənt), n. (1) تهورومی ژور ناو؛
 تهورومی شاروهی ژور ناو.
 (2) هستو بیرویی شاروه (که دژ بهریمه که له پوهه):
 (Although everybody seemed to support the government,
 there was an ~ of opposition.)
 (1) ین کمته. (2) له لیمه که له خوار
 شوینی برینهوهی درهختیک له خوار شوینی برینهوه که پیدای لهو لایه
 (3) [Chiefly British] پارچه گزشتی پشتهمهغه.
 (4) لیدانی ژیر توپ (گولف، تنس).
 ین کهن کرای.
 (1) ین کهن کرین. (2) له ژیرمه زیان لیدان.
 (3) له لهدرینی درهختیک له خوار شوینی برینهوه که پیدای لهو لایه
 دهوسترئ درهختیکه ی بۆ بگهویت. (4) به پارهی کمتر نیش کرین له خهلی
 تر؛ به هرزهتر شت فروشتن له فروشیاری تر.

uncouth

[Rare] (1) سمیر؛ نهزانونا؛ نهاناسوا؛
 باو نیه. (2) کهرتو؛ چوارپین؛ کوی؛ ین نهزاکهت.
 (1) ناشکر کرین؛ دهرخستن؛ خستنهووه؛
 هه لمانج. (2) سهر (3) لابردن؛ پروتکرین؛ سهرقاپ لهسر لادان؛
 سهره لادانهوه. (3) کلوا یا شهیقه لهسر داکهندن (له پوهی پزیشکرتنهوه).
 (1) کلوا یا شهیقه لهسر داکهندن (له پوهی پزیشکرتنهوه).
 (2) سهرقاپ لهسر لادان؛ سهر (3) لابردن؛ سهره لادانهوه.
 (1) نه پزیراو.
 (2) بیمه ی دیه؛ ین بیمه؛ پاراستنی بیمه ی دیه. (3) سهر پروت.
 (1) هیشتا دروست نه بووه یا
 نه هاتووته جیهانوه. (2) هه هه بووه و هه دهیشیت؛ هه هه هه هه
 له خزیوه هاتووته جیهانوه.
 uncross (un-krōs'), v.t. قاج لهسر قاج لابردن.
 (She ~ed her legs.)
 ین کهرتو (بۆ مهیستی نایینی یا
 پزیشکهرانی؛ بۆن لیدان؛ مهلحه لیدان (2) بۆن مهلحه.
 (3) به لسه؛ شتیکی خوش بۆ دین و گیان یا بۆ لهش.
 (4) به بهرزهتر کرین یا بههوشی بهکی پروهت (له دوواندا).
 unctuous (un'kū-choō's), adj. (1) چهوهر کرین؛ زمان لووس؛ مارییکه؛ به پروهت دلسۆز.
 (2) لووس؛ خز. (3) زمان لووس؛ مارییکه؛ به پروهت دلسۆز.
 -unctuously (adv.); unctuously; unctuousness (n.).
 uncurl (un'kūrl), v.t. راستکردنهوه (شتی لوول وهه قن).
 راستبوونهوه؛ خاوبوونهوه؛ لوول قنیا نمان
 v.l.
 uncus (un'kus), n. نهطامی چهماوه یا قولایی.
 uncut (un'kut'), adj. (1) نه پزیراو. (2) پهره گانی نه پزیراو، واته له یهک
 نه کارونهوه (پهرنووی تازه) (3) به پزیراو و پزیراو (گوهی).
 (4) کورت نه کارونهوه (پهرنووی، فیلم).
 (1) دلی سارد نه بووه تهوه.
 undamped (un-damp't'), adj. (2) نهمه ستاوه (له رمی کارهایی).
 (Her enthusiasm was ~.)
 undaunted (un-dōn'tid, un-dān'tid), adj. چاونه ترسوا؛
 نه پهره؛ نیان؛ نار.
 (U- by failure and misfortune, he kept on.)
 -undauntedly (adv.); undauntedness (n.).
 undecided (un'di-sid'id), adj. (1) بریار لهسر؛ نه پزیراو؛
 نه پزیراوتهوه. (2) دوول؛ بریاری نه داوه.
 undefined (un'di-find'), adj. دیاری نه کرین.
 undemonstrative (un'di-mon'strə-tiv), adj. ههستی خو؛
 پیشان نه دهه؛ نه درو.
 undeniable (un'di-nī'ə-b'l), adj. (1) به درز ناخرتتهوه؛ راست؛
 به پهره چ ناخرتتهوه. (2) ژورباش؛ نایاب
 -undeniably (adv.).
 under (un'dēr), prep. (1) له ژیر.
 (2) لهین؛ له خوار؛ له ژیر. (ten feet ~ water)
 (3) لهین؛ له خوار؛ پله و پایه؛ له خوار (ب) له ژیر (خر)؛ کمتر.
 (4) له خوار (تمهین)؛ (age ~).
 (5) له بارودوختیکی تابه تیه؛
 (He is ~ an anesthetic.; The house is ~ repair.)
 (6) به ناموزگاری کسیکه؛
 (He studied music ~ a famous composer.)
 (7) له چه رمی له کاتی؛
 (Literature flourished ~ the new regime.)
 (8) له ژیر؛ نه (the question ~ discussion)
 (9) له؛ له بهر؛ به هه؛ (~ the circumstances)
 (10) به گوهی؛ به پهی؛ (~ the rules)

underdeveloped

(۲) **undercoat # 2** (۲) بچوکی؛ له ناسایی بچوکتز بوون.
 (۱) به دست کراو له ژیرموه. **underhand** (un'dēr-hand), *adj.*
 (۲) نهینسی؛ دزی؛ په نهانی؛ چمرت؛ له ژیرهوه؛ فیلباز؛ زول.
adv. (۱) به دست کراوه له ژیرهوه
 (۲) به نهینسی؛ به په نهانی؛ به فیلبازی؛ له ژیرهوه؛ به زولانه.
 (۱) نهینسی؛ چمرت؛ سزی. **underhanded** (un'dēr-han'did), *adj.*
 له ژیرهوه (به نیازی فیل و گزی کردنهوه):
 (an ~ operation, move, act, etc.)
 (۲) کرنکاریان کهمه؛ یاریکریان کهمه.
 -underhandedly (*adv.*); underhandedness (*n.*)
 (۱) ده ریښو (کازږی خوارهوه). **underhung** (un'dēr-hun), *adj.*
 ډاکموتو (۲) کازږی ده ریښو یا ډاکموتو. (۳) به ژیرهوه هه لواسراوه
 (۴) له سر هیلې ناسن و مستاوه یا دیتو ده چیت.
 (۱) خوارمه ژیری؛ له ژیریدا دانراوه. **underlaid** (un'dēr-lād'), *adj.*
 (۲) پالښتی له ژیریدایه؛ به یرکوره توره یا پارکوره به شتک.
 (۱) پارچمپهک کاغزه ده خرقه ژیر تیپی. **underlay** (un'dēr-lā'), *n.*
 چاپښو سوره بو یرکوره توره. (۲) پاخمزی ژیر بهرهو فعرش (وهک
 هاسیر... هتد).
v.t. (۱) شت خستنه ژیر بو پالښت یا به یرکوره توره. (۲) ژیر داپوښن
 (۳) به یرکوره توره یا پالښت کردن به شت خستنه ژیر.
underlie (un'dēr-lā'), *past tense of underlie.*
 (۱) به همزاتر به کردن له کرځی
 (۲) **underlet** (un'dēr-let'), *v.t.* ناسایی. (۲) *sublet*
 (۱) له ژیریدا بوون
 (۲) بوون به بناغه بو؛ بنچینه بوون بو:
 (ideas - ing the revolution; Many facts ~ my decision.)
 (۳) [Obs.] خوارتو بوون له (پله و پایه، کرنگی)؛ نزمتم بوون له
 (۴) له پښت بوون؛ ماف زیاتو بوون له (دارایی)؛ گرنکتر بوون له
 (This claim ~s that)
 (۱) هیلل به ژیریدا هینان (ووشه، رسته). **underline** (un'dēr-lin'), *v.t.*
 (۲) دوریا تکریدنوه (له بهر کرنگی): (to ~ a point in a discussion)
 هیللی به ژیریدا هینانو (بو سرمنج راکښان و کرنگی دمرخستن).
n. بهر ده ست؛ نوکرا؛ چلکار خور؛
 ژیرهوه ست؛ خوارده ست
underlip (un'dēr-lip'), *n.* لچ.
underlying (un'dēr-lī'ing), *adj.*
 (۱) هی ژیرهوه له ژیر
 (۲) بنچینه هی؛ بناغ هی (۳) نادیار؛ لیل؛ نااشکرا
 (۴) له پښت (مافی دارایی)؛ گرنکتر؛ بهرتم.
undermine (un'dēr-min'), *v.t.* (۱) بن کمن کردن؛ له غم لیدان
 له ژیرهوه. (۲) بن کمن کردن و پووخاندن؛ تیکدان؛ هملوه شاندن:
 (Water ~d the stone foundation.)
 (۳) (۱) زیان لیدان (به دزی یهوه)؛ هملوی پووخاندن دان (به نهینسی)؛ لاواز کردن:
 (They are ~ing the president's authority.)
 (ب) وورده وورده لاواز کردن؛ زیان لیدان؛ تیکدان:
 (Drink ~ing his health.)
undermost (un'dēr-mōst'), *adj.* ژیروترین؛ خوارترین.
underneath (un'dēr-nēth', un'dēr-nēth'), *adv.* له ژیر؛
 له بن (۲) له دیوی ژیرهوه.
prep. (۱) له ژیر؛ له خوار: (Write the date ~ the address.)
 (۲) له ژیر دسه لات یا پکښا؛ خوارده ست؛ ژیرهوه ست
adj. له ژیر؛ له خوار؛ ژیر
n. دیوی ژیرهوه؛ لای خوارو
undernourish (un'dēr-nūr'ish), *v.t.* خواردن کهم پیدان؛
 کهنده خوارده مهنی پیدان.
 -undernourished (*adj.*)

undernourish

(۵) له ژیری توب دن؛ کولف. کنس.
v.t. بن کمن کردن
underdeveloped (un'dēr-di-vel'əpt), *adj.* (۱) که شته کمدو: (an ~ muscle, mind, body, etc.)
 (۲) باش مشوراهه (وینه): (an ~ picture)
 (۳) ډواکرتو: په رهنه سمنو: (~ countries)
underdo (un'dēr-dō'), *v.t.* (۱) کهم نش کردن.
 (۲) کهم کولاندن؛ برژاندن؛ یا سوور کردنهوه:
 (She underdid the meat.)
underdog (un'dēr-dōg'), *n.* (۱) ډورو (پښکرک)؛
 چاوه ریځی دوران لی کراو. (۲) ژیرهوه ست؛ پارکوتو
underdone (un'dēr-dūn'), *adj.* نه کولان؛ نه تاپیدتی گوشت؛
 نه برژان؛ نه بوو
underdrawers (un'dēr-drōz'), *n. pl.* دهریځی سوز؛ پیاوانه.
underdress (un'dēr-dres'), *v.t.* جلی ساده تر له بهر کردن
 له پیوست
underdressed (un'dēr-drest'), *adj.* جلی ساده تر له بهر کړدو
 له وهی که پیوسته
underestimate (un'dēr-es'tā-māt'), *v.t. & v.i.* (۱) به که متر
 نرخ دنار به که متر هملسه نگاندن؛ به که متر قبلاندن.
 (۲) به سوک دانان؛ به کهم دانان؛ به کهم دانان؛ به ناسان دانان:
 (to ~ an enemy; to ~ a task)
n. قبلاندننکی به کهم؛ هملسه نگاندننکی به کهم
 -underestimation (*n.*)
underexpose (un'dēr-ik-spōz'), *v.t.* کهم دانه بهر پوونکی
 (فیلمی کامیرا)
underexposure (un'dēr-ik-spō'zhēr), *n.* کهم دانه بهر پوونکی
 (فیلمی کامیرا)
underfeed (un'dēr-fēd'), *v.t.* (۱) خوارن کهم پیدان.
 (۲) سوونده مهنی له ژیرهوه تیکردن.
underfoot (un'dēr-foot'), *adv.* (۱) له ژیر پیدان؛ له سر زهوی؛
 له ژیر ده ست؛ پیدان. (۲) ریځه ی گرتوه؛ له بهر پیدایه.
adj. (۱) له ژیر پیدان؛ له بهر پیدان؛ له سر زهوی.
 (۲) پښت؛ یې په ست؛ پښتیل کراو
underfur (un'dēr-fūr'), *n.* توکی سر می ژیرهوه ی گیانهوه
undergarment (un'dēr-gār'mənt), *n.* جلی زیرهوه
undergird (un'dēr-gūrd'), *v.t.* شت دانه بهر و به یرکړدن
undergo (un'dēr-gō'), *v.t.* به سرده ماتن؛ چه شت (ناخوشی)؛
 نؤشې (They underwent a lot of suffering.)
undergraduate (un'dēr-graj'ōo-it), *n.* قونامی زانکو که بو
 به کالوریوس ده خوښنیت.
adj. (۱) تاپیدتی نه خوښدننکی به کالوریوس.
 (۲) تاپیدتی به پله ی قونامی به کالوریوس.
underground (un'dēr-ground'), *adj.* (۱) ژیر زمیني
 (۲) نهینسی؛ په نهانی (an ~ organization)
adv. (۱) له ژیرهوه سندا؛ ژیرهوه مینن. (۲) به دزی یهوه؛ به په نهانی.
n. (۱) ناوحه ی ژیر زمین
 (۲) ډاره وهی ژیر زمین؛ جڼگه ی ژیر زمین
 (۳) ریځکراو یا حیزبی نهینسی: (He worked in the ~ of France.)
 (۴) [British] شمه نده فوری ژیر زمین؛ هیلې ناسنی ژیر زمین.
 دکورنه بو "underground railway"
underground railroad, ریځه ی داسنی ژیر زمین؛
 شمه نده فوری ژیر زمین. (همروهه "underground railway")
undergrown (un'dēr-grōn'), *adj.* بچوک؛ له ناسایی بچوکتز.
undergrowth (un'dēr-grōth'), *n.* underbrush (۱)

undernourishment

undernourishment (un'dēr-nūr'ish-mənt), *n.* به‌دخوری
که خوراکی گه‌نده‌خوری؛ شستی باش نه‌خواردن.

underpants (un'dēr-pants'), *n. pl.* دهرین

underpass (un'dēr-pas', un'dēr-pās'), *n.* ږنگه‌ی ژیر پرد؛

ږنگه‌ی ژیر ږنگه‌ی به‌رزی تر یا ژیر هیلې شمه‌نده‌فەر.

underpay (un'dēr-pā'), *v.t.* کړی کم دان؛

کړی کم‌تر پېدان له خه‌ک.

underpin (un'dēr-pin'), *v.t.* (۱) بنجینه‌ی دیوارو خانوو

به‌هنزکړن؛ دارو کوله‌کو به‌رد دانه‌بهر دیوار؛ پته‌وکړدن.

(۲) پالېستی کړن؛ لایه‌تکړی کړن؛ پشت کړن.

underpinning (un'dēr-pin'ing), *n.* (۱) بنجینه کوله‌که؛

دارو به‌رزی دیوار راگیرکه؛ چوارچینه‌ی راگیرکه. (۲) پالېشت؛ راگیرکه؛

پستگر. (۳) جلی ژیرمه (وه‌ک هې ژیر ته‌نوروه، بۇ راگرتنې به‌جوانې،

یا هې وهر‌شکار بۇ پاراستنې). (۴) [Colloq.] (pl.) همره‌و لاق.

underplay (un'dēr-plā'), *v.t. v.i.* (۱) خوسواندن له‌سەر شاتو

به‌می به‌ر بۇ خو به‌ره‌لاکړدن. (۲) له‌سەر کم‌تر یاری کړدن یا قومارکړدن.

underplot (un'dēr-plot'), *n.* لقه‌چپړک، جیرزکی ناسرهمکی

شان‌نامه یا جیرزکو داستان

underprivileged (un'dēr-priv'ə-lījəd), *adj.* ده‌ستکورت؛

دامار؛ هم‌زار؛ بې دهرامت.

the underprivileged، فقرو هم‌زاران.

underproduction (un'dēr-prə-duk'shən), *n.* به‌رهمه‌ کم‌می

underproof (un'dēr-prūf'), *adj.* پادې کجول کم‌تره له

خواردنه‌ی مه‌ستکه‌ری تر

underprop (un'dēr-prop'), *v.t.* له‌ژیرمه شت دانه‌بهر

(بۇ پالېستی)؛ راگرتن

underquote (un'dēr-kwōt'), *v.t.* نرخې کم‌تر بې ووتن له نرخې

ناسابی یا له خه‌لکې تر

underrate (un'dēr-rāt'), *v.t.* = underestimate.

underrun (un'dēr-run'), *v.t.* به‌ژیردا پوښتن.

n. شتی به‌ژیردا پوښتنو (وه‌ک جوه‌ک)

underscore (un'dēr-skōr', un'dēr-skōr'), *v.t. & n.*

underline،

undersea (un'dēr-se'), *adj.* هې ژیر دهریا؛ بۇ ژیر دهریا کړاو؛

له‌ژیر دهریا، دهریا، روداو. (هروه‌ها "underscas")

undersecretary (un'dēr-sek'rə-ter'i), *n.* جینگری ره‌بر؛

وکیلې دهرارت؛ یاریدمدرې وهرزیر (~ of State).

undersell (un'dēr-sel'), *v.t.* (۱) نه‌هزرا‌تر فروشتن (له خه‌ک)؛

به‌کم‌تر فروشتن. (He ~s his competitors.)

(۲) به‌هزرا‌تر فروشتن له‌و پاره‌یه‌ی ترې چوره.

undersexed (un'dēr-sekst'), *adj.* نارم‌زوی جورت بوونی کمه؛

ساردا؛ حزل له‌گان نه‌کمر.

undershirt (un'dēr-shūrt'), *n.* فانبه‌ی ژیره‌وه

undershoot (un'dēr-shōōt'), *v.t.* (۱) گولله‌تقاندن به‌جوریک که

نه‌کاته‌نشانه‌کې یا له‌ژیردا بنجینه‌وه؛ مورشه‌ک هاروشتن به‌همان شپوه.

(۲) نیشنه‌وه‌ی فزوه‌که پېش فزوه‌خانه.

undershot (un'dēr-shot'), *adj.* (۱) دداسې پېشه‌وه‌ی خوارمه

دهریوقیو (۲) کارژیری خوارمه دهریوقیو.

(۳) نه‌ناری ژیره‌وه‌ی ده‌خولیتنه‌وه (چرخې نای).

undershrub (un'dēr-shrub'), *n.* بنجک؛ سچک و گزوه‌گیای ژیر

دروخت دهرن

underside (un'dēr-sīd'), *n.* دېوی ژیره‌وه

undersign (un'dēr-sīm'), *v.t.* له‌دامینه‌وه نیمزاکړن (به‌لکه‌نامه).

نامه؛ مورکړدن

undersigned (un'dēr-sīnd'), *adj.* (۱) له‌دامینه‌وه نیمزاکړاو

under-the-counter

(۲) له‌دامینه‌وه نیمزاکړدو.

the undersigned، له‌دامینه‌وه نیمزاکړا نیمزاکړان.

undersized (un'dēr-sīzd'), *adj.* Also **undersize**،

بچوکتر له

ناسابی؛ بچوک.

underskirt (un'dēr-skūrt'), *n.* ژیرکراس؛ ته‌نوروه‌ی ژیرمه.

undersoil (un'dēr-soil'), *n.* خاکی ژیر چینی سره‌وه.

understand (un'dēr-stand'), *v.t.* (۱) ټیگه‌پېشتن.

(۲) سەر ئی دهرکړدن؛ ری پې بردن؛ سەر ئی دهرچوون.

(۳) وادانان. (۴) لیکدانه‌وه. (۵) پېن وایوون؛ وازانین

(۶) بیستن؛ ناگادربوون؛ هوال پېن گه‌پشتن.

(۱) ټیگه‌پېشتن.

(۲) وازانین؛ بیستن؛ بروا وایوون؛

(I ~ she is no longer working here.)

-understandable (*adj.*); **understandably** (*adv.*).

understanding (un'dēr-stan'ding), *n.* (۱) ټیگه‌پېشتن.

(۲) زیره‌کی؛ توانای ټیگه‌پېشتن؛ منیله.

(۳) شنوه‌ی ټیگه‌پېشتن؛ بچوون؛ لیکدانه‌وه؛

(This is my ~ of the matter.)

(۴) ږنکوتن

(The two countries have come to an ~ over that issue.)

adj. (۱) ټیگه‌پېشتو؛ ټیگه‌پېو؛ بزان؛ زانا.

(۲) هاروسو؛ به‌به‌زیی؛ (He is kind and ~).

understate (un'dēr-stāt'), *v.t. & v.i.* به‌کم‌مه‌وه باس کړدن؛

به‌کم‌تره ناگرنکتر دهربرین له‌وه‌ی که هاندگرنکرت؛ له‌گرنکی و مه‌ترسی و

پاستی (مه‌سه‌ل‌یه‌ک) کم‌مکرتنه‌وه؛

(They exaggerate the enemy's losses and ~ their own.)

understatement (un'dēr-stāt'mənt), *n.* به‌کم‌مه‌وه باس کړدن؛

ووته‌یه‌که که به‌کم‌تر ناگرنکتر مه‌سه‌ل‌یه‌ک دهره‌پېرت له‌وه‌ی که ده‌پېرتن.

understood (un'dēr-stūd'), *past tense and past-participle of understand.*

(۱) له‌سەر ږنکوتو.

(۲) دهرنه‌پېرو به‌ناشکرا، به‌لام و؛ ده‌گیمین و خه‌ک وای ټیگه‌پېشتوه.

understrapper (un'dēr-strap'ər), *n.* = underling.

(۱) جینگری نوښهر؛ که‌سیکه

خوی نامه‌ده دکات بۇ جینگرتنه‌وه‌ی نوښهریکی شانو نه‌کمر پوښیست بکات

(۲) بریکار؛ جینگر؛ که‌سیکه که نیش‌وکاری که‌سیکی تر فیر ده‌پیت بۇ

جینگرتنه‌وه‌ی نه‌کمر پوښیست بکات.

v.t. & v.i. (۱) جینگرتنه‌وه‌ی که‌سیکه به‌سردمه‌ی.

(۲) نیش‌وکاری که‌سیک فیربوون بۇ جینگرتنه‌وه‌ی له‌ناکاو؛ بۇ ماره‌یه‌ک.

undersurface (un'dēr-sūr'fis), *n.* دېوی ژیره‌وه؛ ژیره‌وه‌ی.

(۱) پېن هه‌لسان؛ هه‌لسان به‌کارنک؛

کړدن (به‌تایبه‌تی کارنکی کړان): (to ~ a piece of work, task, etc.)

(۲) گرتنه‌وستن؛ گرتنه‌ده‌ست. (۳) به‌لین دان؛ په‌یمان دان.

(۴) [Obs.] به‌رمناگربوون؛ پوه‌پوه‌و ومانان بۇ جه‌نگ.

(۱) [Archaic] گرتنه‌وستن؛ گرتنه‌ده‌ست؛ به‌لین دان به‌کوردن کارنک

(۲) [Colloq.] نیش‌وکاری مردوونیزوی کړدن؛ مردوون ناشتن.

undertaker (un'dēr-tāk'ər), *n.* (۱) کارکړیا؛ کارکړ.

(۲) مردوونیز (به‌پېشه)؛ مردوون‌خور.

(۱) کار؛ کارې کړان؛ نه‌ک؛

نیشنکی قورس؛ پرژه (۲) به‌لین؛ په‌یمان

(۳) پېشه‌ی مردوون شوردن و ناشتن؛ کفن و دفن کړدن.

(۴) شت گرتنه‌وستنوی خو؛ شت گرتنه‌ده‌ست.

undertenant (un'dēr-ten'ənt), *n.* = subtenant.

under-the-counter، به‌دزی‌وهه فروشرایو یا کړپرو (به‌تایبه‌تی شتی

ده‌ست نه‌کمرتو)؛ قاچاق (~ sale of drugs).

under-the-table

under-the-table, (اووشه‌ی دوايش بيهينه). له ژیره‌وه دراي يا مهرگيراي (کړئ)؟ به دزۍ يوه فروشراي يا کړيواي. (He was paid ~ for the work he did.) (وووشه‌ی پيشوو بيهينه).

undertone (un'dēr-tōn'), n. (۱) دهنګي نزم (۲) شتېکه دهنګي نرسي پڼ کرابيت (۳) دهنګي کال (به‌تاييمه‌ی له‌گډل چنډ پهنګينګي تړدا). (۴) نېشانه‌ی شتېک يا بارودڅينګي شارواه:

(There was an ~ of horror.)

undertook (un'dēr-took'), past tense of undertake.

undertow (un'dēr-tō'), n. توروژسي ژير ماو! ژيرو توروژم! توروژسي قايمه له ژيرو به پوځپه‌وانه‌ی توروژسي سهره‌وه‌ی شووه. (نهم توروژمه به‌وه دهرپايه درژي شه‌پژل ماو که به‌وه ووشکاني ده‌شکيتپه‌وه). هديره‌وه "undercurrent" بيهينه.

undervalue (un'dēr-val'ū), v.t. (۱) سرخ به کم دانان! به کم‌تر هلسه‌نگانډن يا قه‌يلانډن (له نرخی راستي) که‌تر بايه‌خ پيدان. (۲) به سووک ته‌ماشاکړون! نرخی نهم‌انډن! پژ نه‌گرتن! به کم دانان. (۳) نرخی شکانډن! نرخی کم‌کړونده‌وه.

-undervaluation (n.).

undervest (un'dēr-vest'), n. [British]. = undershirt.

underwater (un'dēr-wō'tēr), adj. (۱) ژيرتاو! هي ژيرتاو. (۲) له ژيرتاوډه به‌کاره‌يندراو

under way, (۱) ده‌سټي پڼ کړاوه! که‌توره‌وه گهر! له‌گه‌رپايه (۲) به‌ره‌واوه (پروژه، کار).

underwear (un'dēr-wār'), n. دهرين! حلي ژيره‌وه

underweight (un'dēr-wāt'), adj. سووک

n. سووکي

underwent (un'dēr-went'), past tense of undergo.

underwing (un'dēr-wiŋ'), n. (۱) بالي بچوکي دواوه‌ی جانپه‌وري (۲) جانپه‌ورينګي واک به‌يووله (۳) جانپه‌ورينګي واک په‌يووله‌ی بالي بچوکي په‌نگاره‌نګي له دواوه‌ه هيه

underwood (un'dēr-wood'), n. = underbrush.

underworld (un'dēr-würld'), n. (۱) [Archaic]. زمين! (۲) ژيروزمين (۳) دوزخ! جيهاني مردوان که له ژيروزميندايه نه‌هسانه‌ی يوناني و رومي. (۴) ديوۍ نه‌وډيوۍ زمين. (۵) (۱) به‌شي تاوانکاري و خراپه‌کاري داوښ پيمسي کومل (۲) تاوانکاران و خراپه‌کاران! نه‌وانه‌ی پيشه‌يان تاوانکاري و خراپه‌يه.

underwrite (un'dēr-writ'), v.t. (۱) له ژيره‌وه نويسن (به‌تاييمه‌ی) له‌ژير سوسراينګي تره‌وه له پوړي په‌سه‌ندکړونه‌وه. (۲) له -امينه‌وه قيمت‌کړون

(۳) -مليز دان به پاره دان (به قيمت‌کړنه‌ی به‌نگه‌نامه‌يه‌که). (۴) ده‌سته‌بيري کړنه‌ی به‌ش و قواله‌ی دارايي کړين به نرخیني تاييمه‌ی (پاره‌نازي) (۵) په‌سه‌ندکړنه‌ی مؤکړون! نيمزاکړون. (۶) نيمز دان به پشتگيری کړنه‌ی پروژيه‌يه که به پاره. (۷) بيمه‌کړنه.

v.t. بيمه‌کړنه (کارگيری کومپانيای بيمه).

underwriter (un'dēr-writ'ēr), n. (۱) بيمه‌کمر کارگيری کومپانيای بيمه يا کومپانيکه‌ه‌وه. (۲) ده‌سته‌بيري قواله‌ی دارايي و به‌شي کومپانيای هاربه‌شي (پاره‌نازي).

undeservedly (un'di-zür'vid-li), adv. به ناره‌وه! به ناره‌وايه‌نه.

undesigning (un'di-zin'ing), adj. راست! پاک! پڼ پښو په‌نا! من نايروښن.

undesirable (un'di-zür'ä-b'l), adj. ناپه‌سه‌ند! من به‌وه! ناله‌بار! ناخوش.

n. که‌سکي ناپه‌سه‌ند يا له‌ناله‌بار

-undesirability (n.).

undulate

undetermined (un'di-tür'mind), adj. (۱) برياړ نه‌دراو! نه‌بپراوه‌توره (۲) نهم‌انډرو (ژماره يا پادمي شتېک):

(an - number of dead and wounded)

undid (un-did'), past tense of undo. ده‌ريزي ژرو مندا! جلي ژيره‌وه‌ی ژرو مندا! پڼ شکو! سووک! ناشرين.

undignified (un-dig'ä-fid'), adj. کم نه‌بووه‌توره.

undiminished (un'dä-min'isht), adj. (۱) پايه‌ري نه‌کړاو! پڼ پايه. (۲) پڼ ناوښشان (نامه).

undisciplined (un-dis'ä-plind'), adj. لاسار! داپڼ نه‌کړاو! به‌ره‌لا.

undisguised (un'dis-gizd'), adj. له‌روو! ناشرکه! هه‌نمانراو! نه‌شارواه.

undisposed (un'dis-pözd'), adj. (۱) (~ of) نه‌بپراوه‌توره! بپراړ له‌سهر نه‌دراو. (۲) پڼ مه‌يل! پڼ ناره‌زوو! حمز پڼ نه‌کمر

undo (un-dö'ö'), v.t. (۱) کړنه‌وه (قوچمه، گړن، قه‌يتمان، ترازانډن! شل کړنه‌وه. (۲) کړنه‌وه (دەرگا، پرياسکه، (۳) هه‌لومشاندنه‌وه! سرپه‌نره!

پووج کړنه‌وه (۴) به ناخدا برن! نشوستي پڼ هينان! پووخانډن! نه‌هينان! تينکدان! ويران کړن (۵) [Obs.], پوونکړنه‌وه! ليکنده‌وه

undoing (un-dö'ö'ing), n. (۱) هه‌لومشاندنه‌وه! پووج کړنه‌وه! پووج بوونه‌وه! سرپه‌نره (۲) به‌مناخداچوون! پووخانډن! ويران کړن! نشوستي پڼ هينان! تينکدان. (۳) به‌مناخداچوون! پووخان! ويران بوون! نشوستي هينان! تينکچوون. (۴) هزی به ناخدا چوون، ويران بوون، تينکچوون، يا پووخان.

undone (un-dun'), past participle of undo. (۱) تينکراو! ويران کړاو! به‌مناخداچوو! ويران! پووخاو. (۲) هه‌لومشاو! کړاوه! ترازاو

تواو نه‌کړاو! تواو نه‌بوو

undoubtedly (un-dout'id-li), adv. راسته‌قينه! گومانۍ نندا نيهه! ناکوڅکی له‌سهر نيهه (He is the ~ leader of his people.)

undoubtedly (un-dout'id-li), adv. پڼ گومان.

undraw (un-drō'), v.t. & v.i. هه‌لده‌نوه (په‌رده) کړنه‌وه: (U ~ the curtains.)

undress (un-dres'), v.t. (۱) پووتکړنه‌وه! جل له‌بهر داکنډن. (۲) هه‌نمانډن! پووکش لږ لږدن (۳) سارغی له برين کړنه‌وه.

v.t. خو پووتکړنه‌وه! جل له‌بهر خو داکنډن. (۱) کراسي ده‌لب. (۲) جل‌وبه‌رگی ناسايي. (۳) پووتي! پووتني

undressed (un-drest'), adj. (۱) (۱) پووت! پووت‌وقوت. (ب) نيمچه پووت. (۲) خوښ نه‌کړاو (پيسته): (~ hides).

(۲) نه‌پيچراو (برين): (an ~ wound)

undue (un-dö'ö', un-dü'), adj. (۱) کاتي دانه‌وه‌ی نيهه يا نه‌ماتوره (قهرن). (۲) نابه‌ج! نينگار زور! له پاده به‌ده:

(paying ~ attention to someone; ~ worry, anxiety, etc.) (۳) ناره‌وه! ناياسايي (~ use of power).

undulant (un'joo-länt, un'doo-länt), adj. شه‌پژل! شه‌پژلدهره

undulant fever, تاي ماله‌ه! تاي شه‌پژل! نه‌خوشۍ‌يه‌که ده‌بيته هزی نوره تاي سپل ناوسان و ناره‌ق کړنه‌وه نازاری جوگه و ماسرله که له شيره‌وه داده‌که‌ويت.

(پيشی ده‌ورتی: "Malta (or Mediterranean) fever") واک شه‌پژل ليکړن! به‌رو نزم کړنه‌وه.

undulate (un'joo-lät', un'doo-lät'), v.t. (۱) شه‌پژلډن! به‌رو نزم بوونه‌وه! پيچاويچ کړن. (۲) له شه‌پژل چوون

v.t. شه‌پژل! شه‌پژلدهره

adj.

undulation

undulation (un'joo-lä'shən), n. (۱) شەپۆلدانەرە

بۆلۈش پىچاوينچى (وەك مار) (۲) قەراغى شەپۆل يا بەرزو نزم (وەك مى ھەسدى گەل) (۳) پل دان! دل لىدان.

(۱) شەپۆلدانەرە، پوونايى و دەنگ (فېزىيا)

undulatory (un'joo-lä-rèr'i, un'doo-lä-tò'ri), adj. (۱)

شەپۆل شەپۆل ماسايى. (۲) شەپۆلدانەرە

unduly (un-doo'li, un-dü'li), adv. (۱) لە زادە بەدەر: نايەجنى!

نېنگار زور (You are ~ harsh with her.)

(۲) بە مارموا! نە تاياسايى

undutiful (un-doo'ti-fəl, un-dü'ti-fəl), adj. بىن گوى!

ھەست بە ئەركى سەرئاشنى خۇ نەكەر! سەرىنچ! ياخي.

undying (un-dī'ing), adj. (~ love) نەزا! ھەتا ھەتا! ھەمىشەيى:

unearned (un-ürnd'), adj. (۱) بە ھەول و كۆشش دەست نەكەرتوو!

بەين رەنج دەست كەرتوو: (~ income) (۲) ناشايستە

unearned increment, زىادى نە ھەول و كۆشش دەست نەكەرتوو:

بەرمووسەدى سرخى خانو و زەوىوزار بىن رەنج دان و پارە تىدا خەرج

كردنى خاوەنەكەي بەلكو بەمۇزى برەو سەندنى تاوچەكەرە

unearth (un-ürth'), v.t. (۱) لە زىر خاك دەرھىتان.

(۲) دۆزىنەرە! خىستەپرو! دەرئىست! ھەنئالەن

(The lawyer ~ed some new evidence.)

unearthly (un-ürth'li), adj. (۱) لە سەروشت بەدەر! نازەمىنى

(۲) ئرستاك! سەيرو ناسووشنى! تۆقۇنەر: (an ~ scream)

(۳) بى مانا! ناسايى. (She woke me up at an ~ hour.)

unearthliness (n.)

uneasy (un-ē'zi), adj. (۱) بىن ناسوودە! ناسوودە! بىن تارام!

دەلرەكەرتى (The farmers were ~ until the crop was in.)

(۲) شلوق! ناسك: (an ~ calm, peace, etc.)

(۳) نازەھت (He is ~ with strangers.)

uneasily (adv.); uneasiness (n.)

uneducated (un-ē'oo-kā'tid), adj. نەخوندىمەوار! چاوەنەكەرەو

unemployable (un'im-ploi'ə-b'l), adj. نېشى نادىرنى!

نېشى بىن ناكرى

n. كەسبىكى نېش بىن نەكراو يا نەدراو

unemployed (un'im-ploid'), adj. (۱) بىن نېش! بىكار! بەتال

(~ workers)

(۲) بەكارنەھتەرە! كەرەسە. نامىرە! لە نېش خراو

n. كەسبىكى بىن نېش

the unemployed, بىكاران! ھەلكى بىن نېش.

unemployment (un'im-ploi'mənt), n. بىن نېش! بىكارى!

بەتالى

unemployment compensation, مووچەى كرىكارو مووچە-

خۇرى بىن نېش! ئەو پارەيەيە كە ھەر دوو ھەفتە جارىك وە بۆ ماوہەيمكى

تايبەتتى مېرى دەيدات بەو مووچەخۇرو كرىكارانەى نېشيان نەماوہ.

unending (un-en'ding), adj. بىن بابان! دوابى نەھاتوو.

unlightened (un'in-li'tənd), adj. چاوەنەكەرە! نەزان!

مېشك نەكراوہ

unenthusiastic (un'in-thoo'zi-as'tik), adj. دل سارە! سارە!

ھەز بىن نەكەر

unequal (un-ē'kwəl), adj. (۱) ناھاروت! ناھارامبەر! لاسەنگ!

لارەسەنگ (۲) تارىك: (۳) تايەكسان! ناھاروشىوہ! ناچوونىك.

(۴) نەشيانو! نەھاتوو! دەرەھت نەھاتوو:

(She proved ~ to the job.)

(۵) نارموا! تايەكسان! ناھەق

n. كەسبىكى نە خوارو يا نزمتر

unequally (adv.)

unfavorable

unequaled, unequalled (un-ē'kwəld), adj. بىن ھاروت!

بىن وىنە! تاياب.

unequivocal (un'i-kwiv'ə-k'l), adj. پۇكەپەرەوان! راست و پەرەوان!

يەك لا! ديار! پوون! بىن پىنج و پەتا: (an ~ answer)

-unequivocally (adv.)

unerring (un-ūr'ing, un-er'ing), adj. (۱) بىن ھەلە! ھەلەنەكەر

(۲) راست! تەرەو! وورد

unessential (un'i-sen'shəl), adj. تاپىويست.

n. شتىكى تاپىويست.

uneven (un-ē'vən), adj. (۱) تارىك! چال و چۆلاوى! بەرزو نزمى!

ناھەخت! ناھەموار! ناساف! زىر. (۲) ناھاروت! ناھارامبەر! چەرت.

(۳) ناھاروت! لاسەنگ! لارەسەنگ

(۴) جيا! ھەمووى وەك يەك باش نويە! لاسەنگ:

(an ~ performance; ~ work)

(۵) [Rare] تايەكسان! نارموا.

(۶) قاك (زىارە) (وەك: ۳, ۷, ۱۱ ... ھەتد).

unevenly (adv.); unevenness (n.)

uneventful (un'i-vent'fəl), adj. ھېچى كرىك تىدا پوونەدەر!

(an ~ day, week, trip, etc.)

-uneventfully (adv.); uneventfulness (n.)

unexampled (un'ig-zam'p'ld), adj. بىن وىنە! وىنەى لەرەو

پىش نەبىنەرەو.

unexceptionable (un'ik-sep'shən-ə-b'l), adj. بىن گەرە!

ھېچ رەخنە ھەنئەكرىت.

unexceptional (un'ik-sep'shən-l), adj. (۱) ناسايى!

ناسايى نويە (۲) بەين جياواى.

unexpected (un'ik-spek'tid), adj. كوتوپىر! چاوەمروان نەكراو.

unexpectedly (un'ik-spek'tid-li), adv. نەنكراو! كوتوپىر.

unexpressive (un'ik-spre'siv), adj. (۱) توانى ھەستو

بىروپامر دەرپىنى نويە: (a bland and ~ person)

(۲) [Obs.] دەرناپرىت! ناتوانىت دەرپىرىت.

unfailing (un-fāl'ing), adj. (۱) پىشت بىن بەستراو! ھەمىشەيى:

(an ~ friend; an ~ source of electric power)

(۲) بىن پايان! دوابى نەھاتوو! لە بىن نەھاتوو: (~ resources)

(۳) ھەلەنەكەر! ھەمىشە راست: (an ~ guide, indication, etc.)

unfair (un-fār'), adj. (an ~ law) (۱) نارموا! ناھەموار! تايەكسان:

(۲) چەوت! ساختە! تايك: (~ means, business practices, etc.)

-unfairly (adv.); unfairness (n.)

unfaithful (un-fāth'fəl), adj. (۱) نادىنۇز! تايك

(۲) ناھەرە! نادەقارەھق! ناراست.

(۳) داوۋىن پىس! تايك لەگەل ژن يا مېردى خۇدا

(۴) [Obs.] بىن تايان! خاوەنەناس! كافىر.

-unfaithfully (adv.); unfaithfulness (n.)

unfamiliar (un'fə-mil'yēr), adj. (۱) نەبىستراو! نەبىنەرەو!

نەزانراو! نەناسراو! تازە. (۲) نەشارەزا! نەزان: (He is ~ with tools.)

-unfamiliarity (n.)

unfasten (un-fas'n, un-fās'n), v.t. كوردنمەو! ترازانن!

شل كوردنمەو.

v.t. كوردنمەو! ترازان! شل بوونمەو

unfathered (un-fā'hērd), adj. (۱) بىن باوك (ب) زۇل! ناكەس!

ناكەس بەچە. (۲) داتەرەكەي نەزانراو! سەرچارەكەي نەزانراو:

(~ tales)

unfathomable (un-fath'am-ə-b'l), adj. (۱) بىن بىن! زۇر قوون!

قوونىيەكەي تاپىويست. (۲) سەرى بى دەرناكرىت! ناتوانىت لوىى تىن بەگىت.

unfavorable (un-fā'vēr-ə-b'l), adj. (۱) نەھات! ناھەلەر:

unfeeling

(~ weather)

(1) دژا ساخرا: خراب: (an ~ opinion, response, etc.)
(2) ناپهسهند: خراب: به دل نه‌بوو.

unfeeling (un-fel'ing), adj.

(1) بن همت: سارد
(2) دلره: بن به‌زمی.

-unfeelingly (adv.).

unfeigned (un-fand'), adj. راسته‌غینه: بن پروکمش: بن پووالهت

unfetter (un-fet'er), v.t. له کوزت و زنجیر بزگار کردن: آزاد کردن.

unfinished (un-fin'isht), adj. (1) ناتراوا: تمواو نه‌کراوا

تمواو نه‌بوو: نیومه‌ناچن: (~ business)

(2) (1) بویه نه‌کراوا: سافو و لووس نه‌کراو.

(ب) ناریک و پیک: ناریک: زور باش نییبه (بهره‌می هونری).

unfit (un-fit'), adj. (1) به‌کار نایهت: نه‌گونجاو: به‌کمه‌ک نایهت:

باش نییبه. (2) نه‌شیاو: نی نه‌ماتوو: (She is ~ for the job.)

(3) نامندروسستی باش نییبه

unfix (un-fiks'), v.t. (1) کردنه: لیک تراواندن: شل کردنه.

(2) شله‌زاندن: شله‌فاندن: تینکدن.

unfledged (un-flejd'), adj. (1) پمرو بال دهرنه‌کردوو: زهرنه‌قوته:

باله‌مرو نه‌بوو. (2) کال و کرج: نه‌شارمزا: فریک: نه‌کار: تازه:

(an ~ writer)

unflattering (un-flat'er'in), adj. ناحزه: ناشرین: خراب: دژا

(an ~ comment)

unflinching (un-flin'ch'ing), adj. چاو نه‌ترس: دل نه‌له‌زویو:

بیناک

unfold (un-fold'), v.t. (1) قد کردنه: نه‌کردن (شتی قد کراو):

پاخستر. (2) کردنه (شتی پیچراوه): هلمالین.

(3) بره بره دهر خستنی یا پووونکردن: پیشاندان به نووسین یا به دم.

(4) کرانه‌وو. (2) بره بره نی تیگمیشتن: هاتنه پیش چاو: پووون بوونه‌وو: v.t.

دهر کردن.

unforeseen (un-for-sen', un-for-sen'), adj. چاو بران نه‌کراو:

(پروان): له‌پ پروان

unforgettable (un-for-get'a-b'l), adj. هرگز له بیر ناچیت.

unforgiving (un-for-giv'in), adj. نه‌بخشیاو: نی خوش نه‌بوو:

نه‌پوردوو

unformed (un-form'd), adj. (1) بن شینوه

(2) رند نه‌خراو: پیک نه‌ماتوو. (3) بن نه‌گمیشتنوو: پهرنسه‌مندوو.

(4) دروست نه‌کراو: دروست نه‌بوو.

unfortunate (un-for'cha-nit), adj. (1) به‌دهخت: بن بهخت:

نه‌گمیت: کونول. (2) جزئی داخه: ناپهسهند. (an ~ remark)

(3) نه‌ها: مایووم.

n. کسه‌یک بن بهخت، نه‌گمیت، یا به‌دهخت.

unfortunately (un-for'cha-nit-li), adv. به‌داخه‌وو: داخه‌کم:

داخی کرانه

unfounded (un-foun'did), adj. (1) دروا: بن بنچینه:

(~ allegations)

(2) دروست نه‌کراو: دانه‌مروان.

unfrequented (un-frē'kwən tid), adj. کسه سوزی ناچیت:

نامشو نه‌کراو: چول.

unfriendly (un-fren'did), adj. بن دوست: بن برادر: بیکسه.

unfriendliness (un-frend'li-nis), n. پووونخوشی: پوشکی:

ساردی: پووونترشی

unfriendly (un-frend'li), adj. (1) پووونخوشی: پوشک: سارد:

پووونترشی. (2) ناحزه: دوژمانه. (an ~ act)

(3) نه‌شیاو: نه‌گونجاو:

(an ~ environment, place, atmosphere, etc.)

unhallowed

unfrock (un-fork'), v.t. (1) نی خستنی قمه: ده‌سلاک له قمه

سمندنوه (به لیسندنوهی جبهگی). (2) له نیش دهر کردن: نی خستن.

unfruitful (un-foot'fal), adj. (1) بن بر: زید.

(2) بن سووو: بن کمه‌ک.

-unfruitfully (adv.); unfruitfulness (n.).

unfurl (un-für'l), v.t. کردنه (نالا، پایه‌وان).

v.t. کرانه‌وو

unfurnished (un-für'nisht), adj. بن کله‌وپه‌لی ناومال:

بن کهره‌می ناومال: (an ~ house, apartment, etc.)

ungainly (un-gān'li), adj. (1) ناشرین (به‌زیوه پویشتن):

بن له‌نجه‌ولار: ناشوخ. (2) قبه: ناقولا: به ناسانی به‌کارناهنرنت له‌بر قبه‌می.

-ungainliness (n.).

ungenerous (un-jen'er-əs), adj. (1) پووونله‌کی: پرمیل: بیسکه:

گیر. (2) توندوتیزا: توند: پوق: بن به‌زمی: (~ remarks)

ungird (un-gür'd), v.t. (1) پشتین یا کهره‌مینه کردنه:

شل کردنه. (2) لایردن به کردنه‌می پشتین یا کهره‌مینه.

ungirt (un-gürt'), adj. (1) بن پشتین یا کهره‌مینه: پشتین یا

کهره‌مینه کراوه. (2) شل کراوه: شل: توند نه‌کراو: نه‌چهره‌تراو.

unglued (un-glōöd'), adj. لیک جیابوووه (شتی به جبری لیکدراو):

تیگجیون: زور پمست و توره‌پووون: شیوان

ungodly (un-god'li), adj. (1) بن ناین: خوانه‌ناس: کافر.

(2) به‌کار: به‌دکره: به‌د: پیاو خراب: گوناکار.

(3) [Colloq.] زور خراب: (He woke us up at an ~ hour.)

-ungodliness (n.).

ungovernable (un-guv'ern-a-b'l), adj. دایم نه‌کراو: یاخر:

لاسار: سرکیش.

ungraceful (un-grās'fal), adj. ناشوخ: بن له‌نجه‌ولار:

ناشرین (به‌زیوه پویشتن یا وستان).

ungracious (un-grā'shəs), adj. (1) پووونترشی: پووونخوش:

بن نه‌زاکهت: ناشرین (به‌فتان): (~ behavior)

(2) ناخوش: پیس: ناپهسهند. (an ~ task)

-ungraciously (adv.); ungraciousness (n.).

ungrammatical (un-gra-mat'i-k'l), adj. به‌پینی پوزمانی دیه:

هله‌ی پوزمانی تیدایه

ungrateful (un-grāt'fal), adj. (1) به‌دهمتک: سلنه: نمک کوز:

بن سفته. (2) ناخوش (کار، نهرک)

-ungratefully (adv.); ungratefulness (n.).

ungual (un'gwəl), adj. نینوکی: چرنوکی: سمدار: چرنوکیدار.

unguarded (un-gārd'id), adj. (1) نه‌پاروژراو: به‌ره‌لا

(2) بیناک: ناگادار: ناوورا.

unguent (un'gwənt), n. مصلحه.

unguiculate (un'gwik'yoo-lāt'), adj. چرنوکیدار: نینوکیدار.

n. گیاننداری: چرنوکیدار یا نینوکیدار.

unguis (un'gwis), n. چرنوکه: نینوکه

ungula (un'gyoo-lə), n. (1) سم. (2) چرنوکه: نینوکه.

(3) بنی پهره‌ی گول (که تیزه وهک نینوکه).

(4) قووچگی سمر نی پیرو به خواری.

-ungular (adj.).

ungulate (un'gyoo-lit, un'gyoo-lāt'), adj. (1) سمدار:

تایه‌تی به گیاننداری سمدار. (2) له سم ده‌چیت

n. گیاننداری سمدار

unhallow (un-hal'ō), v.t. گلاو کردن: پیس کردن.

unhallowed (un-hal'ōd), adj. (1) گلاو: پیس: تاپیرز:

(2) نا‌نایینی: کافرانه. (3) به‌د: ناپهسهند (کردار): (~ practices)

(4) ناشرین (په‌روشت): پیس (به‌فتان): بن ناموس: سووک.

unhand

unhand (un-hand'), v.t. دست بی بردن؛ بره‌لاکردن
unhandsome (un-han'səm), adj. (۱) ناشرین؛ نیشک قورس
(۲) ناشرین؛ ره‌وشت، کردوه؛ بین نتراکت
unhandy (un-hand'i), adj. (۱) ناقولاً؛ به ناسانی په کار تا مینریت؛
قمه. (۲) ناکاراوه؛ دسته‌پاچه
unhappiness (un-hap'i-nis), n. (۱) خه‌مباری؛ دفته‌نگی؛ پستی؛
ناخوشی (۲) به‌ده‌ختی؛ کولونی؛ بین به‌ختی؛ نه‌گه‌تی
unhappy (un-hap'i), adj. (۱) به‌ده‌خت؛ نه‌گه‌ت؛ ناخوش؛
نیشانه‌ی بین به‌ختی‌یه: (an ~ incident)
(۲) خه‌مبار؛ آله‌نگ؛ پست؛ کم‌ساس؛ دل پست
(۳) نیشاو؛ نه‌گوتار؛ نابه‌جی؛ کهرانه: (an ~ choice of words)
(۴) نه‌مات؛ نه‌یوه (an ~ omen)
(۵) [Obs.] به‌د؛ ناپه‌سند؛ خراب؛ پیس.

-unhappily (adv.)

unharness (un-här'nis), n. (۱) زین لیکردنه‌وه یا داگرتن
(۲) قلعار لیکردنه‌وه یا داگندن. (۳) به‌ره‌لاکردن (همست. ووزه)؛ بهر یو بردان.
unhealthy (un-hel'hi), adj. (۱) نه‌خوش؛ ناساغ؛ ناتندرووست
(۲) نیشانه‌ی نه‌خوشی‌یه
(۳) ناسار؛ ناسارگار؛ یو تندرروستی خراب؛ نه‌خوشخار:
(~ foods, water, air, etc)

(۴) خراب (مو ره‌وشت)؛ پیس؛ خو و ره‌وشت خراب‌کړ.
(۵) ترسناک؛ نه‌ترسی؛ نه‌گرتن

-unhealthily (adv.); unhealthiness (n.)

unheard (un-hürd'), adj. (۱) نه‌بیس‌تار (The cry went ~)
(۲) گوی بی‌نگیراوه؛ گوی بی‌ندراوه
(۳) له‌وه‌وینش نه‌بیس‌تار؛ تازه؛ سهر
unheard-of (un-hürd'uv', un-hürd'ov'), adj. له‌وه‌وینش
نه‌بیس‌تار؛ بی‌وینه؛ تازه

unhinge (un-hinj'), v.t. (۱) له‌گرتنه‌وه بردن؛ له‌نه‌جامه‌وه کردنه‌وه
(دەرگا) ۲. نه‌جامه لیکردنه‌وه (۳) ترازاندن؛ لیک ترازاندن
(۴) شینواندن؛ سهر بی‌شینواندن؛ سهر بی‌تیکدان؛ تیکدان
(۵) ترازاندن؛ لیکردنه‌وه:

(to ~ a locomotive from a train)

unholy (un-hö'li), adj. (۱) گلاو؛ پیس؛ ناپه‌سند؛
به‌ده‌خوا؛ نه‌دکرده: [Colloq.] ۲. خراب؛ ترسناک؛ توغینهر

-unholily (adv.); unholiness (n.)

unhook (un-hook'), v.t. (۱) له‌قلاپ کردنه‌وه؛ قلاپ لیکردنه‌وه
(۲) لیک ترازاندن؛ لیک جیاکردنه‌وه؛ لیک‌کردنه‌وه
unhoped-for (un-höpt'fö'), adj. چاوه‌وار نه‌کراوه؛
به‌تاما نه‌موه؛ به‌هیوا نه‌موه

unhorse (un-hörs'), v.t. (۱) له‌نسی فرزدانه‌وه خواره‌وه؛ گلان؛
خستن؛ سوار ۲. هه‌نگه‌پراندنه‌وه؛ تیکدان؛ شینواندن
(۲) نسی لیسندن

unhuman (un-hü'män), adj. (۱) [Rare] inhuman
(۲) له‌توانای سؤ‌ده‌ده‌ره؛ له‌سروو سؤ‌قوره.

unhurried (un-hür'id), adj. له‌سرخو؛ بین‌په‌له
(an ~ day, decision, etc.)

-unhurriedly (adv.)

uni- (ü'ni, ü'ni), (unicellular) پینشگرکه‌ه‌مانای یه‌ک؛ تاک
uniaxial (ü'ni-ak'si-äl), adj. یه‌ک تورمه؛ سه‌دوخ
unicameral (ü'ni-kam'er-äl), adj. یه‌ک نه‌جورمه‌نی یاسایی
همه‌به‌یه‌ک نه‌جورمه‌نی به‌ره‌مانی همه‌به‌یه
یک‌شانه‌یی؛ یه‌ک‌خانه‌یی
unicolor (ü'ni-kul'är), adj. یه‌ک‌رنگی؛ سه‌رنگ

unintelligible

unicorn (ü'ni-körn'), n. (۱) یه‌کشخ؛ گیانه‌ورمزیکی نه‌فسانه‌ی‌یه
له‌شی نسی‌پور کلکی شیری همه‌پور شاخه‌ک له‌ناو‌چهرانیدایه.
(۲) [U-] ناوی کولن‌سیتزه‌یه‌که.

unicostate (ü'ni-kos'tät, ü'ni-kös'tät), adj. یه‌ک‌دما‌ری
(که‌لا).

unicycle (ü'ni-si'k'l), n. پاسکلی یه‌ک‌چرخه؛ یه‌ک‌پینچه‌ک؛
یه‌کشخ.

unidirectional (ü'ni-di-rek'shan'l, ü'ni-di-rek'shan'l)
adj. یه‌ک‌سهری؛ یه‌ک‌ریشازی؛ به‌یه‌ک‌لا‌ده‌چوو.

unification (ü'ni-fi-kä'shan), n. یه‌گرتن؛ یه‌کشختن؛
کردنه‌وه یه‌ک؛ یوون به‌یه‌ک.

unifilar (ü'ni-fi'lär), adj. یه‌ک‌تل؛ یه‌ک‌تال؛ یه‌ک‌سیم
uniflorous (ü'ni-flör'äs, ü'ni-flör'äs), adj. یه‌ک‌گول؛
تاک‌گولی.

unifoliate (ü'ni-fö'li-it, ü'ni-fö'li-ät), adj. (۱) یه‌ک‌گه‌لا؛
تاک‌گه‌لایی. (۲) unifoliate

unifoliolate (ü'ni-fö'li-ä-lät'), adj. یه‌ک‌گه‌لا‌چکله‌یی (وه‌ک)
که‌لا‌ی‌پرته‌قال

uniform (ü'ni-förm'), adj. (۱) نه‌گوتار؛ یه‌ک‌نمرا؛
(۲) چوون یه‌ک؛ یه‌ک‌وینه؛ هاروشیوه؛ یه‌کسان (۳) گشتی؛ سه‌رانسهری

به‌رگی په‌سمی (وه‌ک هی‌پولیس و سه‌ریان... هتد)
(۱) به‌رگی په‌سمی کردنه‌وه. (۲) هاروشیوه‌کردن؛ وه‌ک یه‌ک‌لیکرتن

unifomed (ü'ni-förm'd'), adj. به‌رگی په‌سمی له‌به‌ره؛
جلی په‌سمی له‌به‌رکردو.

uniformity (ü'ni-förm'ti), n. (۱) نه‌گوتار؛ وه‌ک‌خ‌مانه‌وه؛
پینچه‌وینکی؛ یه‌ک‌نمرا. (۲) هاروشیوه‌یی؛ چوون یه‌ک‌یه‌کسان؛ یه‌ک‌جوری.

unify (ü'ni-fi'), v.t. یه‌کشختن؛ یه‌ک‌پینگرتن؛ کردنه‌وه یه‌ک.
v.t. یه‌گرتن؛ یوون به‌یه‌ک؛ یه‌کشختن.

-unifier (n.)

unilateral (ü'ni-lat'är-äl), adj. (۱) یه‌ک‌لایی؛ تابعیتی به‌یه‌کلا
(۲) یه‌ک‌لایی؛ تمنا له‌یه‌ک‌لاوه: (~ disarmament)
(۳) تمنا یه‌ک‌لای مسه‌له‌یه‌ک‌پیشان‌ده‌دات.
(۴) یه‌کلا؛ تمنا یه‌ک‌لای همه‌به‌یه؛ یه‌ک‌لایی.
(۵) به‌جه‌ی تمنا باوک یا دایک سؤ‌راخ ده‌کات
(۶) یه‌ک‌لایی؛ تمنا له‌لایه‌کی لاس‌کوه‌پروا (که‌لا)

-unilaterally (adv.)

unilingual (ü'ni-liŋ'gwäl), adj. یه‌ک‌زمان؛ یه‌ک‌زمانی؛
یه‌ک‌زمان‌زان؛ به‌یه‌ک‌زمان‌نوسراو.

unimaginable (un'i-maj'i-nä-b'l), adj. ناهیندونه‌به‌رچارا؛
سه‌په‌ره‌پروا تا‌کرتیت هم‌گیز پووبدات یا پووی دابینت.

unimpeachable (un'im-päch'ä-b'l), adj. بین‌گه‌رد؛
ره‌خندی بی‌تا‌گرتیت؛ گومان بی‌تا‌کرتیت.
(۱) چاک‌نه‌موه؛
چاک‌تر نه‌موه یا نه‌کراوه؛ هس‌وه‌ک‌خویمتی.
(۲) کشتوکال تیدا نه‌کراو؛ خانوو تیدا نه‌کراو: (~ land)
(۳) سوود بی‌وه‌ره‌نگیراوه. (۴) تندرروستی باشر نه‌موه.

unimportant (un'im-pör'tni), adj. ناگرتن؛ بین‌په‌خ؛
هم‌چو‌پووی.

uninformed (un'in-förm'd'), adj. (۱) بین‌ناکا؛ نه‌زان.
(۲) نه‌زان؛ تینه‌گه‌یشتوو.

uninhabitable (un'in-hab'i-tä-b'l), adj. یو تیدا زمان نایشین.
uninhabited (un'in-hab'i-tid), adj. چؤل؛ کسی تیدا نازی.
unintelligent (un'in-tel'ä-jänt), adj. نازیره‌ک؛ بین‌هیشک.
unintelligible (un'in-tel'ä-jä-b'l), adj. نیل؛

unintentional (un'in-ten'shan-'), adj. ناتوانیت تری بگهت. بین نهتقسمت! به یرنگهت

-unintentionally (adv.). uninterested (un-in'tēr-is-tid, un-in'tris-tid), adj. (in ~) نارغزو لی نهبوو! بین هموس! حمز لی نهکردو (۲) سربرنج نهدهر! گوئی پین نهدهر

uninteresting (un-in'tēr-is-tin, un-in'tris-tin), adj. سربرنج رانهکنش! ماخوش (an ~ book, film, person, town, etc) . بهردهواه! سرروم!

uninterrupted (un-in-tə-rup'tid), adj. بی وهستان بانگ نهکراو.

uninvited (un'in-vī'tid), adj. (۱) لیکدان! بهکگرتن. (۲) پهکیتی. (۳) نیشانهی پهکیتی روه که نالادا دهردهخرنت. (۴) پهکیتی کریکاران! نهقابیه جفات (۵) ناسیری بهیهکگه یاندن (وهه هی بهیهکگه یاندنی دور بوری). (۶) (۱) ژن هینازو شووکردن. (ب) جوت بوون! جوت گرتن! گان. (۱) هی پهکیتی کریکاران. (۲) [U-] هی پهکیتی ویلايهتهکانی نهامریکا لهکاتی شمیری ناوخوی نهامریکا! (The U- flag, army, etc.)

the Union, = The United States of America.

union card, پیناسهی پهکیتی کریکاران.

unionism (ūn'yən-iz'm), n. (۱) بیروباوهر ونچینهی پهکیتی (بهتایبهتی هی کریکاران). (۲) لایهنگری پهکیتی کریکاران! پهکیتی خوازی (۳) [U-] پهکیتی خوازی: لایهنگری پهکیتی ویلايهتهکانی نهامریکا لهکاتی شمیری ناوخوی نهامریکا.

unionist (ūn'yən-ist), n. (۱) لایهنگری پهکیتی کریکاران! پهکیتی خواز. (۲) نهانداسی پهکیتی کریکاران. (۳) [U-] پهکیتی خواز: لایهنگری پهکیتی ویلايهتهکانی نهامریکا لهکاتی شمیری ناوخوی نهامریکا.

(۴) [U-] پهکیتی خواز له نینگلتهرهو نیرلهنده. (۵) [U-] نهانداسی چیزسی کونه پهرستانی بهریتانیا.

unionize (ūn'yən-iz'), v.t. (۱) پهکیتی (کریکاران) پینگهئنان! پهک پینگرت له پهکیتی کریکاراندا. (۲) کردن به نهانداسی پهکیتی کریکاران! پینکسرت لهم پهکیتی بهده.

v.t. (۱) پهکیتی کریکاران پینگهئنان! خۆ پینکسرت له پهکیتی پهکی وهما. (۲) چورنه ناو نهه پهکیتی بهوه! بوون به نهانداسی نهه پهکیتی به.

-unionization (n.).

union jack, (۱) تالی پهکیتی (۲) [U-J] . تالی بهریتانیا.

Union of Soviet Socialist Republics, پهکیتی سؤقیهت

union shop, کارگهی پهکیتی: کارگهیمکه تهنا نهانداسی پهکیتی کریکاران به کری دهرگرت.

union suit, دهرپین و فنیلهی پهک پارچه

unipod (ū'ni-pod'), n. پهکبا! پالیشتی پهکبا

unipolar (ū'ni-pō'lār), adj. پهک جهسمر: فیزیا، تونیکاری

unique (ū-nēk'), adj. (۱) تاک: تهنا! تاق. (۲) بین هاتا: بین وینه: پهکتا: نایاب! تایبهتی.

-uniquely (adv.); uniqueness (n.).

unisexual (ū'ni-sek'shō-əl), adj. dichinous (۱) تاک رهگن! تهنا نهانداسی نیرینه یا مینینهی همیه.

unison (ū'nā-s'n, ū'nā-z'n), n. (۱) هاوتو زی: هاردهنگی! پهک نهوایی ۲۱: بزگهوتن! کۆکی! پهک دهنگی! گونجان! پهک بوون بهیهک دهنگ! هممو پینگهوه

in unison, (to sing in unison; to act in unison)

unisonous (yoo-nis'ə-nās), adj. Also unisonal. (۱) هاردهنگ!

هاوتوازا! پهک نهوا. (۲) پینگهوه گونجان! پهک دهنگ. (۱) پهک. (۲) دانه (شت، کس) پارچه! کهرت. (۳) کۆمهل. (۴) غیب (سویا): دهسته: (a military ~). (۵) پیوانه! پهکهی پیوان یا کیشان:

(a ~ of electricity; The meter is a ~ of length and so is the foot.; The gramme is a ~ of weight.; a three- ~ course in college)

Unitarian (ū'nā-tār'i-an), n. (۱) پهک خواناس! کسیتکه که پروای به خوابهتی عیساو "سیانهی پیروز" ی خاج پهرستی نوچه. بهلکو پروای به تاکه خوابهکه

(۲) نهانداسی کۆمهلنگی خاج پهرستی پهک خواناس. تایبهتی به پهک خواناسهکان و بیروباوهریان.

adj. -Unitarianism (n.).

unitary (ū'nā-ter'i), adj. (۱) تایبهتی به پهکیتی یا پهکگرتن! پهکیتی. (۲) تهواو! گشت: کۆ! هممو! پهک پارچه. (۳) پیوانهیی! کیشانه! هی پهکهی پیوان یا کیشان

(۱) پهک پینگرتن! کردن بهیهک! پهکسختن! لیکدان. (۲) پهیهک گه یاندن وهک ژو میورد! کردن به هواسهر! بوون به پهک

(۲) چهند تایبهخویهک تیندا بوون یا تیندا کۆبوونهوه: (He ~s common sense with compassion.)

(۱) پینگهوه نووساندن! پیوه نووساندن.

v.t. (۱) پهکگرتن! بوون بهیهک! لیکدان. (۲) هاوکاری کردن.

(۳) پینگهوه نووسان! پیوه نووسان.

unite (ū'nit, yoo-nit'), n. پاره پهکی زپری کۆنی نینگلیری به.

united (yoo-nit'id), adj. (۱) پهکگرتو: (the U- Kingdom) . (۲) پهک: کۆک! پینگهوه گونجان: (a ~ family, people, etc.) . (۳) پینگهوه! هاوبهش! پهکگرتو: (to make a ~ effort)

United Nations, کۆمهللی نهتوره پهکگرتووهکان. United States of America, نهامریکا! وولته پهکگرتووهکانی نهامریکا.

unitive (ū'nā-tiv), adj. (۱) پهک پینگرتو. (۲) پهک! پهکگرتو.

unity (ū'nā-ti), n. (۱) پهکیتی! پهکگرتن. (۲) کۆکی! پینگهوه گونجان! پینگهوتن. (۳) پهک! ژماره پهک.

(۴) پهیهوستی (ویژه)! هاویه یومندی بههمهتیکی ویژهیی یا شانزگهری

univalent (ū'nā-vā'lant, yoo-niv'ə-lant), adj. (۱) تک- هاوهیز (کیمیا). (۲) تاکه کۆمۆسوم (زگماکی ناسی)

univalve (ū'nā-valv'), n. (۱) گیانهموری قاوغ پهک پارچه (وهک شهبانزکهی باخچه). (۲) قاوغی پهک پارچه (وهک هی قاقلمهچنۆکه:

(۱) قاقله پهک پارچهیی. (۲) پهک دهمموانه (وهک قاقله شهبانزکهی باخچه).

universal (ū'nā-vūr's'l), adj. (۱) گشتی! هممو! هممویی!

گشتگر (۲) جیهانی! سمرزه مینی. (۳) گهردوونی

(۴) پهک پارچه! کۆ. (۵) فراوان (له شارهزایی و زانیاریدا).

(۶) هممو کس بهکاری دهمنینت یا لوی تن دهکات.

(۷) به هممو قهبارمهک دهکات (مکینهکاری)! لهگهل هممو قهبارمهکدا دهگونجیت.

n. (۱) بیروباوهرتیکی گشتی (ژیرینژی).

(۲) نهوهی نهه بیروباوهره دهیگریتنهوه.

-universally (adv.); universalness (n.).

Universalism (ū'nā-vūr's'l-iz'm), n. (۱) گشتیتی:

بیروباوهرتیکی نایبیه دهلیت که له نهجامدا خوا له هممو کس خوش دهیبت و دهچینه بههشت. (۲) universality

-universalist (n.). (۱) گشتیتی! هممویی!

universality (ū'nā-vūr-sal'ə-ti), n. هممو گرتنهوه! جیهانیتی! گشتگری:

(the ~ of suffering, pain, and death)

universalize (ū'nā-vūr's'l-īz'), v.t. همه توانایی آنها تویسی له هممووشنتینکدا. جیپایی کردن. کردن به گشتی: نه جیپاندا بآوکردنهره.

-universalization (n.). (1) له هممووشونینکدا: universally (ū'nā-vūr's'l-i), adv. له هممو جیپاندا: (2) هممو کاتا: هممو جار: هممیشی: بهگشتی.

universe (ū'nā-vūr's'), n. (1) گهریرون. (2) جیپان: سمزهمین: زمین: دنیا

university (ū'nā-vūr'sā-ti), n. زانکوا: زانستگا. (1) ناپروا: بن ویزدان: نایهکسان: ناهق.

unjust (un-just'), adj. (1) ناپروا: بن بهلگه: ناهق. (2) ناپروا: بن بهلگه: ناهق. (3) دانههینراو (حق): بن: (~ hair). (4) شپروش: شروشیروا: ناپروا: پنتی: پیس: پوخل: [Archaic]. ناپاک: نادلسوز.

-unjustly (adv.); unjustness (n.). ناپروا: بن بهلگه: ناهق. ناپروا: بن بهلگه: ناهق.

unjustified (un-just'fīd'), adj. (1) دانههینراو (حق): بن: (~ hair). (2) شپروش: شروشیروا: ناپروا: پنتی: پیس: پوخل: (~ clothes; un ~ lawn)

unkempt (un-kempt'), adj. (3) بن نزهت: نهران (له رویی کومه لایه تیهمه): قسرهق. نهران: نایسراوا: [Obs. or Dial].

unkenned (un-kend'), adj. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unkennel (un-ken'), v.t. (2) دهرخست: هملاین: خستنه پوو. له کولانه هاتنه دهره: له کون هاتنه دهره.

v.t. دلیرق: بن نزهسی. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unkind (un-kind'), adj. (2) دهرخست: هملاین: خستنه پوو. له کولانه هاتنه دهره: له کون هاتنه دهره.

-unkindness (n.). دلیرق: بن نزهسی. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unkindly (un-kind'li), adv. (2) دهرخست: هملاین: خستنه پوو. له کولانه هاتنه دهره: له کون هاتنه دهره.

adj. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unknit (un-nit'), v.t. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unknowable (un-nō'ā-b'l'), adj. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unknowing (un-nō'nīŋ), adj. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

-unknowingly (adv.). (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unknown (un-nō'n'), adj. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

Unknown Soldier, (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unlace (un-lās'), v.t. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

(2) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unlash (un-lash'), v.t. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unlatch (un-lach'), v.t. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

v.t. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unlawful (un-lō'fəl), adj. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

unlay (un-lā'), v.t. (1) (a) له کولانه بهره لاکردن (سهگ). (2) تانجی: نهران: (ب) له کون یا لانه دهره پراش: له کون دهره پراش.

(2) دیره کانی به قورقوشم جیا نمکراوه توه (چاپ). له یو خو بردنوه (شتتگی به همله قیریو): v.t. و لایه پرتان (خو، شتی همله)

unlearn (un-lōrn'), v.t. (1) نهران: نه خویندومار. (2) نهرانی پیشان دهاد.

unlearned (un-lōrn'id), adj. (3) باش فیرنه پوو: باش نه جوته میشکوه: (~ lessons). (4) به زگمکی زانراو: زانراوه به بن فیریوون یا فیرکردن:

(an ~ response) بهره لاکردن: بردان: پمت بو بهره لاکردن: unleash (un-lēsh'), v.t. بهره لاکردن: بهره لاکردن: unleavened (un-lev'nd), adj. هملنه توه: هویرتش تینه توه: (~ bread)

unless (ən-les'), conj. مگهرا: نگهرا: وانمبن: (You will fail ~ you work hard.; This baby seldom cries ~ he is hungry.)

unlettered (un-let'ērd), adj. جگه له: بیجگه له. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unlike (un-līk'), adj. (1) جیا: جیاوا: لهیمه ناچن: (The two books are quite ~.) (They contributed ~ amounts.)

prep. (1) جیا: جیاوا: (2) بی: نهموون: unletered (un-let'ērd), adj. (1) (1) نهران: ناپروا: (2) هج لهسره نه توه سروا (وهک کتل).

unmade

چارمرهش (۲). نهات: بهیوم: بهوم.
(۲) جنی داخه: ناپهسهند:

(an ~ incident, event, development, etc.)

unmade (un-mād'), adj. جاک نهکراو: ریگ وینک نهکراو:

(an ~ bed)

unmake (un-māk'), v.t. ۱. کوپین: گهراندنهوه بۆ دۆخی جاران
۲. خستن: دهرکردن: دمهسهلات ئی سمندنهوه.
۳. نیکشکاندن: تیکدان: بهنا خدابردن.
(۱) رگۆزین.

unman (un-man'), v.t. ۱. سن غیرت کردن: ترسنۆک کردن: ترساندن:
ووره پین بهردان (۲) له بیاهوتی خستن: خهساندن (مهجان).
۲. چۆن کردن: خهک ئی کشاندنهوه: بهجێهێشتن.

unmanly (un-man'li), adj. (۱) ناپیاوانه: نامهردانه: نامهردا
ناپیار (ب): ترسنۆک: ترسنۆکانه
(۲) ژانانی: سهرژانانی: خله کچانی.

unmannered (un-man'ērd), adj. سن رهووشت: بهدیرهووشت:
به دخوی.

unmannerly (un-man'ēr-li), adj. سن رهووشت: بهدیرهووشت:
به دخوی.

adv. سن رهووشتانه: بهدیرهووشتانه: به دخووانه

-unmannerliness (n.)

unmask (un-mask', un-māsk'), v.t. ۱. روو ههملاین:
ماسکه له روو کردنهوه. (۲) خستنهپوو: نابوویردن: ناشکرکردن:
راستی دهرخستن: (to ~ a traitor).

v.t. ۱. ماسکه (دهم و چاو) له پووی خۆ کردنهوه: پووی خۆ ههملاین.
(۲) راستی دهرکردن: ناشکر: پوون: گهرتنهپوو: نابووچوون.

unmarked (un-mārk't), adj. ۱. نیشانه نهکراو
۲. سه رنج پین نه دراو: نه بێنراو: سهیر نهکراو.

(۲) سه ره له سه ر داننهراو: هه له چاک نهکراو: (an ~ exam, paper, etc.)

unmeaning (un-mēn'in), adj. ۱. سن مانا: پووج (وته) کردان.
(۲) ساردوسرا: پین ههست (سه پیرکردن، ده م و چاو): ههچ دهرناپۆرت.

unmeet (un-mēt'), adj. مانهجن: نه شیاو: نهگونجاو: ناشیرین.

unmentionable (un-men'shən-ə-b'l), adj. ناوی نه بێنریت:
ناشینت ناوی به بێنریت: ناشیرین: ناووترت.

unmentionables (un-men'shən-ə-b'lz), n.pl. حلی ژیرهوه:
دهرین و فانیله.

unmerciful (un-mūr'si-fəl), adj. ۱. ناوهق: پین به زمعی.
۲. نیکگار زۆر: زۆر خراب: (~ heat).

-unmercifully (adv.)

unmindful (un-mīnd'fəl), adj. له بیر چو: گوئی پین نه دهرا: بێباک:
به دهر به سه تمهوه نه هاووت:

(~ of the time, the delicate situation, etc.)

unmistakable (un'mis-tāk'ə-b'l), adj. دیار: ناشکر: پوون:
سن کوماز

-unmistakably (adv.)

unmitigated (un-mit'ə-gāt'id), adj. ۱. کهه نه بوو: کز نه بوو:
سهوت نه بوو (~ suffering, harshness, etc.)
(۲) تهراو: پین کهه و زیاد: (an ~ lie, villain, etc.)

unmoor (un-moor'), v.t. نهنگه ری کهشتی هه لگرتن:
کهشتی به ره لا کردن.

v.t. نهنگه ره هه لگرتن: به ره لا پوون

unmoral (un-môr'al, un-mor'al), adj. = amoral.

unmuffle (un-muf'l), v.t. پدو یوش ئی لا بردن: ههملاین (دهم و چاو).

unmuzzle (un-muz'l), v.t. ۱. ده مبین لیکردنهوه: ده مبهست
لیکردنهوه (۲) ده م به ره لا کردن: به ره بۆ به ره لا کردن: پینی سه ئی نهگرتن.

unpleasantness

unnatural (un-nach'ēr-əl), adj. ۱) ناسرووشتی: له سرووشت
به ده ر. (۲) نا ناسایی: سهیر: نا ناسا: ناسرووشتی.

(۲) پروکهشی: درۆ: ناراسته قینه: (an ~ smile).

(۱) پین ههستی سرووشتی یا ناسایی یانه

(۵) زۆر دل به ق: زۆر به دخواز: ناسووقانه.

-unnaturally (adv.); unnaturalness (n.)

unnecessary (un-nes'ə-ser'i), adj. ناینبویست: پین نهویست.

-unnecessarily (adv.)

unnerve (un-nürv'), v.t. ۱) ووره پین بهردان: ترساندن:
دل سارد کردنهوه. (۲) توپه مگردن: ووروژاندن: پهستکردن: ده مار کرۆگردن:
شه ژاندن

unnumbered (un-num'bērd), adj. ۱) پین شو مار: له ژماردن
نایهت. (۲) ژماره له سه ر داننهراو: پین ژماره.

(۲) نه ژمیرراو.

unobtrusive (un'əb-trōō'siv, un'ob-trōō'siv), adj. سه رنج
پانه کیش: پین دهنگ: خۆ نه مۆنن.

-unobtrusively (adv.)

unoccupied (un-ok'yoo-pīd'), adj. ۱) چۆل: به تان:
(۲) دهست به تان: پین کیش: بێکار.

(an ~ house, apartment, etc.)

unofficial (un'ə-fish'əl), adj. ۱) داگیر نهکراو.

ناپه سه می: نامیری

(~ election results)

-unofficially (adv.)

unorganized (un-ōr'gə-nīzd'), adj. ۱) نا پێک و پێک: شیاو:
تیکه ل و پیکه ل (۲) نازیندوو: پین گیان: نا نۆرگانیک.

(۲) له پینکخراوی کرینکاردا ذویه: نه دامی نه قابه ی کرینکاران ذویه

unoriginal (un'ə-rīj'ə-n'l), adj. نا ره سه من (هونه ر، بیرو یاره):
کۆن: په پهبووت: سووار

unorthodox (un-ōr'thə-doks'), adj. له سه ر نه ره شی کۆن
ته ره یشتوو: جیا: تازه

unpack (un-pak'), v.t. ۱) شت ئی دهر هینان (جاننا، باوول):
به تالکردنهوه (۲) کردنهوه (پراسکه، شتی پینچراوه): کردنهوه ئی دهر هینان

(۲) باردا کرتن (له وولاخ ی بار): بارخستن.

v.t. ۱) شت دهر هینان: به تالکردنهوه. (۲) کرانهوه: کرانهوه ئی دهره اتن.

unpaged (un-pājd'), adj. لاپه ره کانی ژماره یان له سه ر نه یه.

unpaid (un-pād'), adj. ۱) نه دراو (قه رین): (an ~ bill).

(۲) پین موچه: پین کرین: (~ workers; un ~ position).

unpalatable (un-pal'i-tə-b'l), adj. ۱) پین تام: ناخۆش:
ناخۆریت (له به ر پین تامی). (۲) ناخۆش: ناپه سه ند: خراب (بارودوخ).

unparalleled (un-par'ə-leld'), adj. پین هاوتان: پین وینه

unparliamentary (un'pär-lə-men'tə-ri), adj. نا په ره مانی:
به پینچه ره نه ی نه رهیت و ده ستوری په ره له مانه وه.

unpeg (un-peg'), v.t. ۱) مینخ یا سنگ ئی دهر هینان

(۲) کردنهوه یا شل کردنهوه به مینخ ئی دهر هینان.

unpeople (un-pē'p'l), v.t. depopulate.

unpeopled (un-pē'p'ld), adj. نا ناوه دان: چۆل.

unpin (un-pin'), v.t. ۱) ده رزی لیکردنهوه: ده رزی ئی دهر هینان.

(۲) ۱) کردنهوه (به ده رزی ئی دهر هینان).

(ب) به ره لا کردن: بهردان.

unpleasant (un-plez'nt), adj. ناخۆش: ناپه سه ند:

(an ~ situation, incident, person, etc.)

-unpleasantly (adv.)

unpleasantness (un-plez'nt-nis), n. ناخۆشی: ناپه سه ندی.

(۲) بارودوخیکی ناخۆش: به سه ره ها تیکی ناپه سه ند.

unplug

(۳) دهمه قانن تیکچوون؟ ماکزکی شەرە قسه
 (۱) دهمه وانه لایرین
 (ب) بیره لاکردن بوی و کونی گیراوا
 (۲) پلاک ن دهره نینان (نامییری کاره ما)
unplumbed (un-plum'd), *adj.* قولایی نه پیوراوا: نه زانراوا:
 تاقی نه کوره تهره: نه پیوراوا به شاوون (~ depths; an ~ theory).
unpolished (un-pol'isht), *adj.* (۱) سافو لووس نه کراوا: زبوا
 سپی نه کراوه تهره (منجهل): تویک ن نه کراوه (برنج).
 (۲) نه زان: ناکارامه: ساده.
unpopular (un-pop'yoo-lër), *adj.* ناخوشه ووست: ناپه سنده:
 بین برهوا: بین باو
-unpopularity (n.)
unpracticed, unpractised (un-prak'tist), *adj.* (۱) تاقی
 نه کراوه تهره (۲) نه شماره: نه زان: نه کار: ناکارامه.
unprecedented (un-pres'a-den'tid), *adj.* بین وینه: نه وینه
 نه پیدراوه تهره: وینه ویش: تازه: تهره ویش نه پیستراوا: نه بووا: یا نه کراوا.
unpredictable (un'pri-dik'ta-b'l), *adj.* پینیشینی ناکرنت:
 دووبه ختی.
unprejudiced (un-prej'oo-dist), *adj.* بین لایه: بین کینه.
unpremeditated (un'pri-med'a-tät'id), *adj.* پینشکی بری
 ن نه کراوه تهره: پینشکی پیلان نه کراوا (~ murder)
unprepared (un'pri-pär'id), *adj.* (۱) نا ناماده.
 (۲) بی تو نا: دهره قهت نه هاتوا: نه توانادا: نه بووا (بو بیره نگاری ناکاوی).
 (۳) سه برین: پینشکی خق بو ناماده نه کراوه ویر ن نه کراوه.
unpretentious (un'pri-ten'shas), *adj.* بین فیزا: ساده: خاکی.
unpriced (un-prist'), *adj.* نرخ له سه: دانه نراوا.
unprincipled (un-prin'sä-p'ld), *adj.* بین ویزا: بین نامیورا:
 بین بری: پاست (an ~ man; ~ behavior)
unprintable (un-print'ä-b'l), *adj.* چاپ ماکرنت: نه بر سووکی و
 دژ به رهوشتی: بو چاپ کردن ناشیت.
unproductive (un'prä-duk'tiv), *adj.* بین بره مه: بی کله:
 بین سوود: بین بر
-unproductively (adv.); unproductiveness (n.)
unprofessional (un'prä-fesh'an'l), *adj.* (۱) ناپیشه کار:
 ناپیشه گه (۲) دژ به رهوشتی نه بریتی پینشیه: ناکرنت: چهره:
 نه گونوا: نه گه: ناوبانگو رهوشتی پینشیه کاردا (~ conduct)
 (۳) همره سکارانه: نه زانانه: ناکارامانه
-unprofessionally (adv.); unprofessionalism (n.)
unprofitable (un-prof'it-ä-b'l), *adj.* بین سوود: بین کله
unpromising (un-prom'is-iŋ), *adj.* نومیذی سرکهوتنی
 ن ناکرنت: چاره بری سرکهوتن با کله ن و مرگرتنی ن ناکرنت.
unpropitious (un'prä-sish'as), *adj.* نیشامه: نه هات: نه مات:
 به بووه
unprovoked (un'prä-vö'kt), *adj.* له خوت و خوراوی:
 به بین شهر: بین فروشت (an ~ attack)
unpublished (un-pub'lish), *adj.* چاپ نه کراوا: له چاپ نه دراوا:
 بلاو نه کراوه
unqualified (un-kwäl'ä-fid'), *adj.* (۱) نه شیار: ن نه هاتوا:
 (He is ~ for the job)
 (۲) بین مرج: بین سنورا: بین دوودنی: (She has my ~ support)
 (۳) نه بووا: (He was an ~ success)
unquestionable (un-kwes'chan-ä-b'l), *adj.* بین گومان:
 گومانی تیدا: نه بیه: (~ evidence)
-unquestionably (adv.)
unquestioned (un-kwes'chand), *adj.* (۱) پرسبار: ن نه کراوا

unrestrained

(۲) گومان ن نه کراوا
unquestioning (un-kwes'chan-iŋ), *adj.* بین پرسبار کردن:
 بین چمن و چون: نه بووا: (He expected ~ obedience)
-unquestioningly (adv.)
unquiet (un-kwi'ät), *adj.* (۱) ووزوا: ناخاموش: نا ساسایش.
 (۲) بین نارام.
unravel (un-rav'l), *v.t.* (۱) رهواندنه: ره وینه: هله و شاندنه:
 کوره تهره (گرین): خا و کورده تهره (شتی نا سوسکار).
 (۲) لیکدانه: ره وینه: پوونکرده تهره: (to ~ the mysteries of the universe)
 ره وینه: هله و شاندنه: خا و بوونه تهره.
unread (un-red'), *adj.* (۱) نه خوینراوه:
 (The book remained ~)
 (۲) نه خوینده وارا: نه زان (He is ~)
unreadable (un-räd'ä-b'l), *adj.* (۱) ناخوینرته تهره.
 (۲) به کله کی خوینده تهره نایه: ووشه و ناخوش (۳) بو خوینده تهره ناشیت
unready (un-red'i), *adj.* (۱) نا ناماده (۲) خا: میواش.
 (۳) [Obs. or Dial.] بووا: جل له بر نه کراوه.
unreal (un-rē'al-un-rē'l'), *adj.* ناپاست:
 دیر: دیر و سوو کراوا:
 هله پیستراوا: خه یالی
unrealistic (un'rē'ä-lis'tik), *adj.* نه گونوا: نه گه: ناپستید:
 له پاستی به دور.
unreason (un-rē'z'n), *n.* (۱) بین میشکی: نا بری (۲) ناپه جن بی
unreasonable (un-rē'z'n-ä-b'l), *adj.* (۱) ناپه جن: نا بر ووست:
 به میشکا: نا چیت (۲) له نه دانه: به بر: نیکار زور
unreasoning (un-rē'z'n-iŋ), *adj.* کورانه: بین میشکا:
 بین لیکدانه تهره
unreal (un-rē'l'), *v.t. & v.i.* له به کوره رهواندنه: یا کورده تهره
unreel (un-rēv'), *v.t.* له کون یا هله و دهره نینان (دوروا: پست,
 گورس)
unregenerate (un'ri-jen'ēr-it), *adj.* (۱) توبه نکره: ناپه شیمان:
 گوناکار: گوردا (۲) شوین نه بریت و پینازی کون کوروتوا: نه گوروا
 (۳) سرکیش: سرچل
 (۱) وازنه مین: کورنه مین
unrelenting (un'ri-len'tiŋ), *adj.* به ربه وام (۲) دل ره: بین به بری: دل سهخت:
 دل نه بر نه بووا
unreliable (un'ri-li'ä-b'l), *adj.* پستی بین ناپه ستریت:
 بری: بین ناکرنت: نه ستر
 (۱) ناخایی: دژ به تاین
 (۲) به بووه ندی: نه بیه به ناپه تهره
unremitting (un'ri-mit'iŋ), *adj.* به ربه وام: به کین: به سر و مر:
 هیواش نه بووه تهره
unrequited (un'ri-kwit'id), *adj.* بهک سه ری (خوشمیرستی):
 به کلاوی: (~ love)
unreserve (un'ri-zürv'), *n.* قسه له بووی: له بوودا دانه مان:
 هیچ نه شاردنه تهره
 (۱) قسه له بووا: له بوودا دانه مان
 (۲) بین سنورا: نه بووا: بین مرج: بین پایان: (~ praise)
 (۳) نه گراوا: قورخ نه کراوا: (an ~ seat)
unreservedly (un'ri-zürvid-li), *adv.* (۱) به نا شکار: له بووا:
 به بین شهر و شوک (۲) به بین مرج: بین پایان: به نه بووی
unresponsive (un'ri-spon'siv), *adj.* بین مهیل: خمر بین نه کور
 (۱) بین نارامی: بین ناسووده بی
 (۲) پینشوی: به شوی: نا ژاوه: نا شووب:
 (social ~; There was considerable ~ in the country)
unrestrained (un'ri-stränd'), *adj.* خن بین نه کرا: به ربه: رها:
 جله و نه کراوا: نه و سترراوا: نازادا: بین ن نه کراوا

unrestricted

unrestricted (un'ri-strik'tid), adj.
unrevenged (un'ri-venjd'), adj.
unrewarded (un'ri-wörd'id), adj.
unriddle (un-rid'li), v.t.
unrig (un-rig'), v.t.
unrighteous (un-ri'chas), adj.
(an ~ man)

unripe (un-rip'), adj.
unrivaled, unrivalled (un-ri'v'ld), adj.
unroll (un-röl'), v.t.
unroot (un-rööt', un-root'), v.t. = uproot.
unruffled (un-ruf'ld), adj.
unruly (un-rööl'i), adj.

-unruliness (n.).
unsaddle (un-sad'li), v.t.
unsafe (un-säf'), adj.
unsaid (un-sed'), adj.
unsatisfactory (un-sat'is-fak'tër-i), adj.

unsaturated (un-sach'oo-rät'id), adj.
unsavory, unsavoury (un-sä'vër-i), adj.

unsay (un-sä'), v.t.
unscathed (un-skäth'd'), adj.

unschooled (un-skööl'id), adj.
unscientific (un-si'an-tif'ik), adj.
unscramble (un-skram'b'l), v.t.
unscrew (un-skrööl'), v.t.

unscrupulous (un-skrööl'pyoo-las), adj.
unscrupulously (adv.): unscrupulousness (n.).
unseal (un-säl'), v.t.

unskillful, unskilful

unseam (un-sēm'), v.t.
unseasonable (un-sē'z'n-ə-b'l), adj.
unseasonably (adv.).
unseat (un-sēt'), v.t.

unseemly (un-sēm'li), adj.
unselfish (un-sel'fish), adj.
unselfishly (adv.); unselfishness (n.).
unset (un-set'), adj.
unsettle (un-set'li), v.t.

unsettled (un-set'ld), adj.
unsex (un-seks'), v.t.
unshackle (un-shak'li), v.t.
unshaped (un-shāpt'), adj.
unshapen (un-shā'pən), adj.

unshaped (n.).
unshapen (n.).
unsheathe (un-shēth'), v.t.
unship (un-ship'), v.t.

unsight (un-sit'), adj.
unsightly (un-sit'li), adj.
unskilled (un-skild'), adj.

unskilful, unskillful (un-skil'fəl), adj.
unskillful, unskilful (un-skil'fəl), adj.

unslaked lime

-unskillfully (adv.); unskillfulness (n.).
unslaked lime, قسلی نکرده‌شده؛ قسلی زیندو.

unsnap (un-snap'), v.t. لیک ترازادن؛ کزنده‌وه

unsnarl (un-snarl'), v.t. ۱. ناآسکاو ی تیدا نه‌هیشتن؛ کزنده‌وه
۲. لیک هباکرنده‌وه؛ پوونکرده‌وه؛ چاره‌سازکردن؛ کیشی ناآسکاو

unsociable (un-sō'shə-b'l), adj. ۱. گزنده‌گیرا؛ ووشک؛

پووناخوش ۲. ووشک؛ مژ کزنده‌لایه‌تی نه‌شیاو یا نه‌گونجاو.
(an ~ atmosphere)

-unsociability (n.); unsociably (adv.).

unsocial (un-sō'shə-b'l), adj. درزه کومل؛ خعلک نه‌مخوژ

unsolicited (un'sō-lis'it-id), adj. داوا نکرده‌وه؛ نومیستراوا

پیشکس کراو یعنی نومه‌ی داوا کزیت (~ advice, help, etc.)

unsophisticated (un'sə-fis'tə-kāt'id), adj. ۱. ساده؛

په‌شوکر؛ ساریکله؛ دنیا نه‌دیده ۲. بئ پیچ‌ویه‌نا؛ ساده؛ ریک‌ویه‌وان؛
(an ~ approach to a problem)

۳. رده‌سنا؛ به‌تی؛ پوخت؛ هیچ تیکله نکره‌وه
۴. ناانیز؛ ماسان؛ سوک

unsought (un-sōt'), adj. به‌شونددا نکره‌واو؛ داوا نکرده‌واو؛ نومیستراو

unsound (un-sound'), adj. ۱. نه‌خیش؛ نانه‌درووست

(an ~ mind and body)

۲. ناخده‌وه؛ نه‌چه‌سیوا؛ لهق؛ شلق

۳. هغه؛ نادرووست؛ فایه‌جنا؛ ناراست؛ خراب (~ advice).
۴. سوک؛ خور.

unsparing (un-spār'ing), adj. ۱. نه‌دستیاو؛ ده‌ست و دل کراوه؛

په‌خشنده ۲. دل‌هق؛ بئ په‌زه‌یی؛ دل سه‌خت؛ توندوتیز

unspeak (un-spēk'), v.t. [Obs.], v.t. unsav.

unspeakable (un-spēk'ə-b'l), adj. ۱. باس ناگزیت؛

به‌دهم؛ نووتزیت؛ له‌باس کردن نایه؛
(~ joy; ~ cruelty, wickedness)

۲. ناووتزیت؛ زیز به‌گران ده‌ووتزیت (an ~ word).

۳. زور خراب؛ زور ناپه‌سند؛ بد.

unspecialized (un-spesh'ə-lizd'), adj. ناتابه‌تی نه‌کاریک یا شتیک؛ سایسیوری

unspotted (un-spot'id), adj. بئ لهق؛ بئ په‌له؛ بئ گه‌ردا؛ پاک

unstable (un-stā'b'l), adj. ۱. نه‌چه‌سیوا؛ نه‌چه‌سیوا؛ شلق؛

لهق (un ~ regime).
۲. دانه‌مکراو؛ وویژاوا؛ ناچینگیر؛ (an ~ situation).

۳. ناریک‌وینک؛ همیشه گزواو؛ (an ~ pulse).

۴. بار؛ حولولی؛ دوول؛ بئ بار؛ پشت بئ نه‌به‌ستراو

۵. شینزک؛ هه‌ستی خو بئ رانه‌گیراو.

۶. زو گزواو یا بؤگه‌ن کردوو (کیمیا)

۷. نه‌چه‌سیوا؛ نه‌چه‌سیوا؛ شلق؛ لهق

۸. ده‌ده‌می؛ بئ بار؛ همیشه گزواو

۹. ناهه‌میشه‌بی؛ ناسروم؛ پهریچرا؛ ناریک‌وینک.

۱۰. له‌ریزک؛ لاره‌ولارکەر؛ (an ~ hand, voice, etc.)

ناریک‌وینک کردن؛ شلق کردن؛ پهریچرکردن؛ لاره‌ولاریککردن.

v.t. -unsteadily (adv.); unsteadiness (n.).

unsteel (un-stēl'), v.t. نهره کردن

(Their pleas ~ed his heart.)

unstick (un-stik'), v.t. لیکرنده‌وه؛ شتی پیوه‌نووسار

unstop (un-stop'), v.t. ۱. ده‌موانه؛ دل؛ دهره‌شان

۲. مریه‌لاکردن؛ بؤری و کوشی گراو

unstrap (un-strap'), v.t. قایش یا پشتین لیکرنده‌وه؛ شل کردنه‌وه

unstressed (un-strest'), adj. هیزی نه‌خراوته سمر (ده‌نگناسی)؛
نکره‌واو (an ~ syllable)

unthink

unstring (un-string'), v.t. ۱. ژئ دهره‌شان؛ ژئ شل کردنه‌وه.

۲. له‌تل دهره‌شان (ده‌نگه‌تزیج)؛ له‌پت یا قه‌یتان دهره‌شان.

۳. سمر ئی سمنن؛ تیکدان؛ شل‌زاندن؛ په‌ستکردن؛ په‌شوکاندن:

(He was unstrung by the news.)

unstrung (un-strung'), past tense and p.p. of unstring.

adj. ۱. په‌ست؛ تیکچوو؛ شل‌واو؛ شله‌ژاو؛ په‌شوکار.

۲. ژئ لیکراوه؛ ژئ شل مووه‌وه.

۳. له‌خووه زانیو یا فیریوو؛

بمب کوشش زانواو یا فیریوو. ۲. سرووشتی؛ بئ خو نوواندن؛ چوژ ریکه‌وت
وه‌ها؛ بئ خو ناماده‌کردن. ۳. نمان؛ تینه‌گه‌یشوو (له‌پشته‌په‌کدا).

۴. بونی مادی نییه؛

۵. خه‌یالی؛ هه‌ستی بئ ناگزیت. ۲. لاوا؛ ناسک؛ ناپتوا؛ په‌رگه‌نگر؛ هبج‌ویوچ.

۳. درو؛ بئ بچیته.

۴. سمرنه‌کوتوو؛ ژیکه‌وتوو؛

-unsuccessfully (adv.); unsuccessfulness (n.).
unsuitable (un-sōt'ə-b'l, un-sūt'ə-b'l), adj. نه‌شیاو؛

نه‌گونجاو؛ نابه‌جئ؛ به‌کار نایه.

-unsuitability (n.); unsuitableness (n.); unsuitably (adv.).

unsung (un-sung'), adj. ۱. نه‌ووتراو به‌گوزانی.

۲. گزانی و هه‌نیه‌ست پیندا هه‌فته‌دراو؛ ستایش نکره‌واو: (an ~ hero)

۳. بئ

پالپشت. ۲. یارمه‌تی نهره‌واو؛ پالپشتی نکره‌واو.

unsurmountable (un'sēr-mount'ə-b'l), adj. ناتواری

بهره‌ریدا؛ سرکه‌وی یا زال بئ؛ نابه‌زیز

unsurpassed (un'sēr-past', un'sēr-päst'), adj. هیچ نایگاتی؛

بئ نه‌دازا؛ کس نایگاتی؛ بئ وینه؛ بئ هاوتا:

(He is ~ in selflessness.)

unsuspected (un'sə-spek'tid), adj. ۱. گومان ئی نکره‌واو.

۲. پرو؛ ناگزیت هه‌ییت.

unsuspecting (un'sə-spek'ting), adj. گومان نکره‌وا خوش یارم.

unswathe (un-swāth'), v.t. پیبسه‌ست، په‌ری؛ یا قومات لیکرنده‌وه؛

کزنده‌وه.

unswear (un-swār'), v.t. & v.i. پاشگه‌زیبونه‌وه له‌سویند.

unswerving (un-swürv'ing), adj. بئ لادان؛ به‌ردمواو؛

(~ loyalty)

-unswervingly (adv.).

unsymmetrical (un'si-mel'tri-k'l), adj. ناپیکه؛ خواروختج؛

ناهاوتا.

-unsymmetrically (adv.).

untamed (un-tāmd'), adj. توژ؛ نکره‌وا (نسه‌پ)؛ مانی نکره‌وا؛

ده‌ستمؤ نکره‌واو

untangle (un-tan'g'l), v.t. ۱. ناآسکاو ی تیدا نه‌هیشتن؛ کزنده‌وه.

۲. پوونکرده‌وه؛ لیک جیاکرنده‌وه؛ راستکردنه‌وه.

untaught (un-tōt'), past tense and p.p. of unteach.

adj. ۱. نمان؛ نه‌خوینده‌واو. ۲. له‌خووه زانواو؛ به‌زکامی زانواو

۳. له‌بیر برده‌وه‌ی شتیکی زانواو یا فیریوو.

۴. به‌ریمه‌چدانه‌وه‌ی شتیکی کون به‌فیرکردنی شتیکی تازه

۵. لایه‌گیری ناگزیت؛ ناره‌وا؛

بئ بناغه؛ شلق؛ ناسه‌لمیزیت:

(an ~ position, thesis, theory, etc.)

۶. به‌کاری زیان نایه؛ (خانوو)؛ بئ تیدا دانیشتن ناشیت.

۷. سیله؛ به‌ده‌نگه؛ نهمه؛ کوزا؛

بئ سفته. ۲. سوپاس نکره‌وا؛ شایانی سوپاس نییه.

unthink (un-think'), v.t. له‌میشکی خو برده‌وه‌وه؛ بیر ئی-

unthinkable

unthinkable (un-think'ə-b'l), adj. ... (The ~ has happened.)

unthinking (un-think'ing), adj. ...

untidy (un-ti'di), adj. ... (an ~ room, person, etc.)

untidily (adv.); untidiness (n.) ...

untie (un-ti'), v.t. ...

until (un-til', ən-til'), prep. ... (The movie doesn't begin ~ seven o'clock.)

untimely (un-tim'li), adj. ... (an ~ death)

untimeliness (n.) ...

unto (un'too, un'too), prep. [Archaic or Poetic] ...

untold (un-told'), adj. ... (~ secrets)

untouchable (un-tuch'ə-b'l), adj. ... (~ suffering; a man of ~ wealth)

untouchability (n.) ...

untoward (un-tōrd', un-tō'ērd), adj. ... (~ circumstances)

untowardly (adv.) ... (~ social behavior)

untraveled, untravelled (un-trav'ld), adj. ... (an ~ road)

untread (un-tred'), v.t. ...

untried (un-trid'), adj. ... (an ~ method, person, etc.)

unwholesome

untrue (un-trōō'), adj. ... (an ~ prisoner)

untruthfully (adv.); untruthfulness (n.) ...

untruthful (un-trōōth'fal), adj. ... (to tell an ~)

untutored (un-tōō'tērd, un-tū'tērd), adj. ...

untwine (un-twin'), v.t. ...

untwist (un-twist'), v.t. & v.i. ...

unused (un-ūzd'), adj. ... (~ land)

unusually (adv.); unusualness (n.) ... (~ to city traffic)

unusual (un-ū'zhōō-əl), adj. ...

unutterable (un-ut'er-ə-b'l), adj. ... (~ joy)

unvalued (un-val'ūd), adj. ...

unvarnished (un-vär'nisht), adj. ...

unveil (un-väl'), v.t. ... (to ~ a monument, a secret, a truth, etc.)

unwarrantable (un-wōr'ən-tə-b'l), adj. ...

unwarranted (un-wōr'ənt'id, un-wār'ənt'id), adj. ... (~ accusation, blame, suspicion, etc.)

unwary (un-wār'i), adj. ... (~ tears)

unwarily (adv.); unwariness (n.) ... (the ~ dead)

unwashed (un-wōsh't, un-wāsh't), adj. ... (~ food; ~ pastime)

unwearied (un-wêr'id), adj. ...

unwell (un-wel'), adj. ...

unwept (un-wept'), adj. ...

unwholesome (un-hōl'səm), adj. ...

unwieldy

- (۲) نه خوش نيشانهی ناساغی يا نه خوشی به
- (an ~ look or appearance) (۲) پیس! بۆگن! ناپسه نده خراب (بۆ پهروشت) خراپکم
- unwholesomely (adv.); unwholesomeness (n.) قهبه! ناقولا! فورس! زلو ناقولا!
- unwieldy (un-wēl'idi), adj. (an ~ tool; ~ equipment) به گران به کارده هینترت! دابین ناکرت: (an ~ tool; ~ equipment)
- unwieldily (adv.); unwieldiness (n.) (۱) نابه دن! بن شاره زور! هنز پن نکهه! (۲) نابه دن! کراو یا دراو: (consent ~)
- unwilling (un-wil'ing), adj. (۱) نابه دن! کراو یا دراو: (consent ~)
- unwillingly (adv.); unwillingness (n.) پهراند نه ره! خاورد نه ره (شتی بادراو یا لول دراو) راستکرد نه ره.
- v.t. (۱) پهرینه ره! خاوبونه ره! راستیونه ره (۲) حه وانهره! پشودان! حسانه ره.
- unwise (un-wiz'), adj. ناخیر! نینه گه یشتو! نابه جن! کهرانه: (an ~ decision)
- unwisely (adv.) (۱) بن ناگا! نهران! بن هوش: (an ~ person)
- (۲) بن نه نکهست! رنکهوت: (His cruelty, though ~, pained her.)
- unwittingly (adv.) له ژش باش ناوه شینته ره!
- unwomanly (un-woom'an-li), adj. (۱) (to ~) پانه هاتوو! (۲) ده گهن! کم بودو! ناساسی: (~ kindness)
- unworldly (un-würld'li), adj. (۱) ناخیانی! له جیهان یا سروشت نه ره! گیانی: (۲) گوئی به شتی نه جیهان نادان! به شتی له جیهان به دهرمه خهریکه (۲) دنیا نه دیده! ساویله.
- unworldliness (n.) (۱) بن ترخ! سن باهخ! هیچ ویوچ: (۲) ناخایسته! ناخینن: (~ of attention)
- (۳) نه شیاو! نه گونجاو! ن نعاوو (له بهر ناپسه ندی): (~ of)
- (behavior ~ of a king) (۴) پیس! فرم! بۆگن.
- unwound (un-wound'), past tense and p.p. of unwind. کرد نه ره (شتی پیچراوه)
- unwrap (un-rap'), v.t. کرا نه ره
- v.t. (۱) نه نو سراو! ده می! زاری: (an ~ agreement)
- (۲) نه ریتی! نومان نه کراو: (an ~ law)
- (۳) هیچ تید! نه نو سراو! سهی (کاغهن)
- unyielding (un-yēl'ding), adj. سه رسه خت! کۆلته ره! ملنه ره! وار نه هینن
- unyoke (un-yök'), v.t. (۱) بهردان! گای جووت! نیله له مل کرد نه ره! به ره لاکردن (۲) لیک جیا کرد نه ره
- v.t. (۱) نیله له مل کرد نه ره! نیله لایردن. (۲) [Archaic] دهست هملگرتن له کار! نیش وه ستاندن.
- unzip (un-zip'), v.t. کرد نه ره (زنجیری پانتۆل! بلوس... هتد!) زویزه یا زنجیر کرد نه ره
- v.t. کرا نه ره (شتی زنجیردان)
- up (up), adv. (۱) زور! سهرا! له زور! له سهرا! بۆ سه ره (۲) دهر هینان! بۆ دهره: (pulling ~ weeds)
- (۳) بهرتر (دهنگ): (~ Speak)
- (۴) بۆ پشه ره یا بهرتر (پله)
- (۵) تهر! کز تابه هاتوو (~ Your time is ~)

up-and-coming

- (۶) بهر زور! بهدوره: (from fourth grade ~)
- (۷) پیشه ره: (to bring ~ for discussion)
- (۸) بهر به یا
- (۹) له خمر هلساو! به خه بهر. (ب) به پیوه
- (۱۰) هر یکه یا لایه (تیبی و مریش): (~ The score is 20)
- (۱) هملهاتوو! دهر کورتو له ناسوه: (~ The sun is ~)
- (ب) به پیوه. (ج) له خمر هلساو! به خه بهر. (د) بهر: (~ The river is ~)
- (ه) دهره ستکراو! بهر زیوه توه (خانوو)
- (و) پوراو! سه ری دهر هیناوه: (~ The corn is ~)
- (ز) بۆ سه ره ره! سه ره ره. (۱) وروژان
- (ب) زیاتر له جار! له زوری یا بهر زیوه توه: (Attendance is ~.; The wind is ~.)
- (ج) نامده
- (۲) بودان! دهنگویاس: (What is ~?)
- (۴) پله بهر زیوه ره: (men ~ from the ranks)
- (ب) له هه مان پله دا بوون: (He did not feel ~ to par.)
- (۵) ناگادار! به ناگا: (~ on the news)
- (ب) هوانه کورتو: (~ on his homework)
- (ج) له پیشه ره (بۆ پیوین)
- (۱) له لیکو لینه مه دابه: (The contract is ~ for negotiation.)
- (ب) دهر پرسی ن نکهرت: (~ for robbery)
- prep. (۱) بهر زور! بۆ سه ره
- (۲) بۆ پله یکه زورتر یا بهرتر: (~ the social ladder)
- (۳) بۆ لای سه رودی یا ژورده وی: (journeyed ~ the valley)
- (۴) بهر سه چاره! بهر زور: (They sailed ~ the river.)
- (۵) بهر پوو! به پیوه نه: (He sailed ~ the wind.)
- n. (۱) کسینی پایه بهر: (۲) بهر زورکه. (۳) چوونه ژورده
- (۴) هاره ی خوش گوزهرانی یا سه رکه ترن.
- v.t. (۱) هلسانه سهر پن! هلسان
- (۲) کورتو پن هلسان یا کردن: (He ~ped and married a dancer.)
- v.t. (۱) [Colloq.] بهر زور نه ره
- (۲) زیاده کردن! بهر زور نه ره: (They ~ped the prices.)
- (۳) گره یا قوما کردن له سهر زیاتر
- on the up and up, [Slang], شتیکی سه براسه! راست
- something is up, [Colloq.], شتیکی خراب به دهسته ره!
- شتیکی ناپسه مند خهریکه پویدت.
- به ره پوو! بهر بهر! له:
- up against, [Colloq.], خهریکه! چالاک
- (He's up against trouble now.) up and doing, up for, (۱) له پیشه ره ته! له بهر مه میایه تی:
- (He's up for reelection.) (۲) له بهر مه می دنگادیه (بۆ تارنیک)
- up on, [Colloq.], ناگادار! به ناگا! بزبان
- ups and downs, خوشی و ناخوشی ژبان! هات و نه هاتی ژبان
- هملیانو دابه ری ژبان
- (۱) دهره قستی دیت! له توانایدیه! هیز به سهردا شکان: up to, [Colloq.], (He feels up to the job, task, role, challenge, etc.)
- (۲) خهریک بوون (What's he up to?)
- (۳) به دهست یا ههره سی کسه یکه بوون! کهرته سهر: (It's up to us to change the world.; It's up to you.)
- up- (up), پیشه گرتکه به مانای! بۆ سه ره ره! بهر زور:
- (upgrade; uphill)
- up-and-coming (up'n-kum'ing), adj. [Colloq.], زوره ره و وریا و نیشکه ره! هیوای سه رکه ترن و پیشه گرتنی ن نکهرت:

کورسی و قهقهه

- upkeep** (up'kēp', v.t. (۱) چاک کردن و پاراستن (خانوار، مکانه، گهرهسه)؛ پاراستن. (۲) کرئی چاک کردن و پاراستن بهرزه زمین.
- upland** (up'land, up'land'), n. بهرزه زمینی
- uplift** (up-lift'), v.t. (۱) هرزگردنمه؛ بلندکردنمه. (۲) ووره بهرزگردنمه؛ دلخوش کردن؛ هیوا نانه بهر. (۳) بهرزگردنمه؛ بهرزیوننمه. (۴) ووره بهرزگردنمه؛ ووره پندان؛ دلخوش کردن. (۵) ووره بهرزگردنمه. (۶) مملک بهندی مملک بهرزگردنمه. (ناوه شوامه کئی "uplift brassiere") (۷) زمین بهرزیوننمه (وهک له ناگرینتندا).

- upmost** (up'mōst'), adj. = uppermost.
- upon** (ə-pon', ə-pôn'), prep. = on. adv. (۱) له سمر؛ له بیان. (۲) [Obs.] به کسینک؛ له سمر کسینک. (۳) [Obs.] برای نوره؛ یکسمر برای نوره. (۴) سمر؛ ژوربو؛ سمره؛ (۱) له ناره وهری وولات. (ب) باکورری؛ سمره. (۲) بهرتر (پله)؛ بالاتر؛ بلندتر. (۳) سمره (شنجومنی پرلهمان).

- upper** (up'ēr), adj. (one of the ~ rooms) (۱) له سمره؛ جل و بهرگ. (۲) [U-]، تاییته به چهرخی تازهتر یا دواتری زمینناسی. (۳) نوه بهشی بیآوه که له سمره بنه کیمه بهیته. (۴) (pl.) دانی سمره. (ب) تاقمه دانی سمره. (۵) [Colloq.] چهریایه سمره (که دوو چهریایه بهسمر یکمه بن وهک هی مندان یا له کشتید) (۶) [Slang]، بهنگ یا حهشینه ووریا کهره وه (که له ماتی مروه سپردن دهی ووروتنتی)؛ (۱) بیآوی لراو له لهن. (۲) ههژار؛ رهش وپوت؛ بن لهرامت.

- upper-case** (up'ēr-kās'), adj. تاییته به تیپس کهره. n. = capital letters. به تیپس کهره نووسین.

- upper-class** (up'ēr-klas', up'ēr-klās'), adj. (۱) هی چینی سمره یا نهرستوکراتی کومهل. (۲) تاییته به قوتایی پۆل سمن و چواری زانکو یا قوتایخانهی نا، دندی

- upperclassman** (up'ēr-klas'mən), n. قوتایی پۆل بهر. قوتایی پۆل سمن و چواری زانکو یا قوتایخانهی ناره دندی.

- upper crust**, چینی همره بهرزی کومهل.
- upper-cut** (up'ēr-kut'), n. هسته کولهی ناراستهی سمره کراو. (وهک بز چهانگی بهرامین)

- v.t. & v.i. هسته کولهی هاویشتن بز سمره (بۆکسبازی).
- upper hand**, زانی؛ ژورده سنی؛ دهسه لاتاری؛ دهست به سمره؛ پویشتن؛

- (He was determined not to let his opponent have the ~.)
- Upper House**, شنجومنی سمره پهرله مان (له پهرله مانی دوو شنجومنییدا وهک هی نینگلته وه لیره دا ووتکه "شنجومنی لۆرده کان" دهگرینتوه)

- uppermost** (up'ēr-mōst'), adj. (۱) بهرترین؛ بالاترین؛ (۲) له هه موو شت زیاتر؛ له سمره هه موو شتی کهره؛ به کیم (In July thoughts of holidays are ~ in people's mind.)
- v.t. سمری سمره؛ به کیمین؛ بهرترین.
- uppish** (up'ish), adj. [Colloq.] = uppity.

(an ~ young executive) **up-and-down** (up'n-doun'), adj. (۱) هه بیزو دابه زکهر؛ (۲) همیشه له بهرزی و نزمیدایه. (۳) گۆبوا؛ همیشه دهگرینت.

upas (ū'pas), n. (۱) نوپهس؛ درهختیکی ناسیایه به ناووه ژه هراوی به کهی سمری تیری پهن ژه هراوی دهگرینت. (۲) ناووهی ژه هراوی که داره (۳) شتیکی زیان بهخش؛ شتی کوشنده.

upbear (up-bār'), v.t. هه لگرتن؛ پالپشتی کردن؛ پاگرتن؛ بهرزگردنمه

upbeat (up'bēt'), adj. [Colloq.] خوش بین؛ شادمان؛ خوش؛ بدو خوش؛ (a story with an ~ ending)

upbraid (up-brād'), v.t. به توند سهره نشتن کردن؛ شکاندن؛ بیامه نشاخان؛ پیا هه لکالین

upbringing (up'brinj'ing), n. (childhood ~) پهره ده کردن؛ **upbuild** (up-bild'), v.t. بهرزگردنمه؛ گهره کردن؛ پهره پهن سندن؛ درووست کردن.

upcast (up'kast', up'käst'), n. (۱) بز سمره هاویشتن. (۲) شتی هاویشتر بز سمره. (۳) باکیشی کانگه.

adj. بو سمره هاویشتر. **upcoming** (up'kum'ing), adj. ناینده؛ داهاتو. **upcountry** (up'kun'tri), adj. (۱) تاییته به شتی ناره وهی وولات. (۲) ره شوکی؛ دواکه ووتو.

n. ناره وهی وولات؛ ناوچه رهگی وولات. **update** (up-dār'), v.t. بهرزه ناره وهی وولات. مینانه پلهی ئیستا؛ تازه گردنمه؛

upgrade (up'grād'), n., adj. & adv. (۱) پهن به پهنی له مهور کردن. بهرزه ژورکه. v.t. پله بهرزگردنمه؛ چاک کردن؛ بالا کردن.

on the upgrade, (۱) له بهرزیوننمه دایه. (۲) له بیشتکوتندایه؛ بهرزه باشی دهوات.

upgrowth (up'grōth'), n. (۱) گهره بوون؛ پهره سندن. (۲) شتی پهره سندن.

upheaval (up-hē'v'əl), n. (۱) بهرزیوننمه یا هه لچوونی زهری. (۲) وهک به ناگرینتن. (۳) پا پهرین؛ شویش؛ هه لچوون؛ ناشووب؛ پشتوی؛ جوش و خروش

upheave (up-hēv'), v.t. بهرزگردنمه. v.i. بهرزیوننمه

upheld (up-held'), past tense and p.p. of uphold (۱) بهرزه ژور؛ بز سمره. **uphill** (up'hil'), adj. (an ~ climb) (۲) سهخت؛ گران؛ دژوار؛ ناهه موار؛ قورس. (an ~ battle, task, etc.) (۳) بهرزه ژور؛ ژوربو؛ سمره.

n. سمره ژورکه؛ بهرزه ژورکه؛ کهرتینه. **uphold** (up-hōld'), v.t. بهرزه ژور؛ سمره ژور. (۱) بهرزگردنمه؛ بلند کردنمه. (۲) پالپشت کردن؛ پاگرتن. (۳) لایهنگری کردن؛ پالپشتی کردن؛ له سهر کردنمه. (۴) پاسه نند کردن؛

(The High Court ~s the lower court's decision.) **-upholder** (n.). **upholster** (up-hōl'stēr), v.t. (۱) بهرگ تیگرتنمه؛ کلمه بهی وهک کورسی ناومال و شوتمبیل و قهقهه و ... هند. (۲) پهرده و پاخر ناماده کردن بز ژور. **upholsterer** (up-hōl'stēr-ēr), n. بهرگی تازه تیگرته وهی کورسی و قهقهه ... هند. **upholstery** (up-hōl'stēr-i, up-hōl'stri), n. کهره بهی بهرگ تیگرتنمه؛ کورسی و قهقهه (وهک قوماش). (۲) پیشه بهی بهرگ تیگرتنمه؛

(Rare) (۱) ، درووستکردن. (۲) چهسپوو؟ داتراو: (an ~ price) .
 (۳) وهرگهراو؛ هملگهراوه.
 (۴) شینواو؛ تینکچوو؛ تینکدراو.
 (۵) پمست؛ زویر؛ دل نیشاو؛ لاپووت؛ زین.
 کمترین نرخي فروخته مني مزاد.
 (۱) شنجام. (۲) پوخته؛ کورته؛ ناوهرک.
 لای سرور؛ پوری ژوروو؛ یعنی سرور.
 (۱) سرورژنر؛ هملگهراوه. (۲) شینواو؛ تینکچوو؛ هملگهراوه: (~ logic)
 سربره موخوار؛ دمه موخوار. (۲) شینواو؛ تینکچوو؛ هملگهراوه: (~ logic)
 شینواو؛ تینکچوو؛ هملگهراوه.
 هملگهراوه؛ هملگهراوه.
 (۱) سر دره میخان (پرووه)؛ پروان.
 (۲) دهرگهراو؛ هملقولان (منجان)؛ هاتنه چیهانوه؛ په میداوون؛ قیت بوونهوه.
 له درواهی شانوره
 (۱) درواهی شانوا؛ تاییه تی به پشتیوهی شانوا.
 (۲) [Colloq.]، لووت بهرن؛ له خو یایی؛ به یغین.
 (۱) بهرهم گرتن له سر شانوا (بو سرنجی ته ماشاکهراو ن لایردن)؛
 له دواهی شانوره پاکرتن.
 (۲) [Colloq.]، خو له شت هملقولتان بو سرنجی خملک پاکیشان بو خو
 لایردنی له کسینکی تر: (No one should ~ the president)
 (۲) [Colloq.]، به یغینوه له گمل جوولانهوه.
 (۱) سرخان؛ نهومی سرهوه.
 (۲) بو سرهوه (به پی پلیکانهوا)
 (۱) سرخان؛ هی نهومی سرهوه؛ سرهوه: (an ~ room, maid) .
 سرخان؛ نهومی سرهوه؛ سرهوه.
 په بهرن کورنهوه بو ده سلات که مگردنوه: kick upstairs, [Colloq.].
 خو ن پزگار کردن دوه سرهوه و مزوران کردن به سرکومار له پرژمنیکدا که
 سرکومار میج ده سلاتی تریه: (He was kicked upstairs)
 (۱) پاروستاو؛ ستورنی؛ قیت؛
 قنج؛ پمپ. (۲) پاک؛ راست؛ سرپرست؛ به شرف؛ سرهیر.
 (۱) تازه پیاکوتو؛ نه دی ویدی؛ په کلهوه؛
 تازه دوه لمه مند؛ پی بنه چه. (۲) کسینکی له خو یایی؛ کسینک که زور به خویره
 بنازیت.
 (۱) تاییه تی به په کینکی نه دی ویدی یا تازه پیاکوتو.
 (۲) له خو یایی؛ زور خو به زل زان.
 له پی هملگهراوه؛ له پی دهرهیرین.
 تاییه تی به لا ژوروو ویلا یه تیک
 (به تاییه تی " نیویورک ")
 لا ژوروو ویلا یه تیک.
 بهر له لا ژوروو ویلا یه تیک.
 -upstater (n.).
 بهر له سرچاوهی پوبار یا جوگه؛
 بهر له پوری تهوژی ناو.
 (۱) هی سرچاوهی پوبار یا جوگه؛ هی لا سروروی پوبار یا جوگه.
 (۲) بهر له پوو یا پیچهرانهی تهوژی ناو.
 (۱) فلچه لیدانیک بو سرهوه.
 (۲) هیلک یا نیشانه یکی بهم جوهره کیشراو.
 له پی بهرن یوونهوه؛ هلسان و ده نیشاو؛
 له پی زیاد بوون: (Water -ed.; Crime -ed last year) .
 نیشاو؛ بهرن یوونهوهی کوتیرین.
 ناوسان؛ هلسان؛ بهرن یوونهوه؛ زیاد بوون.
 (۱) جوولان بو سرهوه.
 (۲) پیچکوتن؛ زیاد بوون (جم وچوول).
 (۱) بو سرهوه؛ چوون؛ بزوان بهر له سرهوه.
 (۲) پیچکوتن؛ زیاد بوون؛ بهر سندن: (an ~ in trade) .

لووت بهرن؛ له خو یایی؛ به یغین
 بهرن کورنهوه؛ بندن کورنهوه
 (۱) بهرن کورنهوه؛ بندن کورنهوه
 (۲) درووستکردن (to ~ a monument in stone)
 (۳) شکو پیچار؛ په بهرن کورنهوه: (God -ed Abraham) .
 (۴) بهروره کرده؛ به خنور کردن
 (to ~ children in a good environment)
 (۱) ستورنی به پیوه؛ قنج؛ قیت؛ پمپ؛
 پاروستاو؛ پاک؛ به ویزدان؛ سرهیر؛ راست؛ شریک؛ داوین پاک؛
 سرپرست؛ به شرف
 به ستورنی؛ نه پیوه؛ به قنجی
 (۱) ستورنی؛ به پیوه بوون؛ قنجی
 (۲) شتینکی ستورنی؛ شتینکی به پیوه داتراو یا دستار.
 (۳) upright piano .
 پیانو ستورنی
 (۱) (۱) هلسانه سر پین.
 (ب) له خمر هلسان؛ هلسان. (۲) بهرن یوونهوه (پیکه، زوری).
 (۲) هاتنوروا؛ له ناسو دهرگهراو.
 (۴) قیت بوونهوه؛ راستیوونهوه.
 (۵) زیاد کردن قهاره، دنگ؛ په رسندن؛ بهرن یوونهوه (دنگ)؛ زور بوون.
 (۶) شورش گبران؛ هلسان؛ پاپهیرین؛ یاخی بوون.
 (۱) بهرن یوونهوه؛ دهرگهراو؛ په رسندن؛ هلسان.
 (۲) سرورژوره؛ بهرورژورکه
 (۱) بهرن یوونهوه؛ هلسان؛
 قیت بوونهوه (۲) سرورژوره؛ بهرورژورکه.
 (۲) پاپهیرین؛ شورش؛ هلسان؛ یاخی بوون.
 (۱) شلوه؛ هلاسه؛ هراو زما؛ بهرم؛
 هراوهرا؛ دنگه دنگ؛ ژورواو
 (۱) به هراوهرا؛
 دنگه دنگه؛ به هراو زما. (۲) بهرن دنگی پیکه نین.
 (۳) پیکه نیناوی: (an ~ comedy)
 -uproariously (adv.); uproariouslyness (n.).
 (۱) له په گو ریشه دهرهیران؛
 هملگهراو؛ هملگهراو: (to ~ a plant)
 (۲) بهر بر کردن؛ ریشه کیش کردن؛ نه هیشتن؛ فرماتندن
 (۳) له شوننی خو هملگهراو؛ گواستنهوه؛ بار پین کردن؛
 شوننی خو پین به جیهیشتن (to ~ a family)
 uprose (up-rōz'), past tense of uprise.
 له خصو هلساندن؛ هلساندن؛ بزواندن؛
 وریا کردنهوه
 ups and downs,
 خو شوی و ناخوشی ژبان؛ هاتو نه هاتی؛
 هلمیزو دایزی ژبان
 upset (up-set'), v.t.
 (۱) هملگهراوه؛ وهرگهراو.
 (۲) تیکدان؛ شینواندن:
 (The accident ~ the railroad's schedule)
 (۲) له پی بهزادن یا لای بردنوه (هملیزارن، پیچیرکین، مند)
 (۳) په سنکردن؛ زور کردن؛ دل نیشاندن.
 (His behavior ~ us all)
 (ب) ته دهروستی تیکدان؛ تیکدان: (Spicy foods ~ her stomach) .
 (۵) ناسن کوتار؛ کاترا؛ پیکه پیکه کردن به چه کوش لیدان
 v.t.
 (۱) وهرگهراو؛ هملگهراوه (۲) تینکچوو؛ شینوان.
 n.
 (۱) وهرگهراو؛ هملگهراوه (۲) شینوان؛ تینکچوو.
 (۳) بهزادن یا لای بردنوهی چاوه پروان نه کراو؛ هملیزارن، پیچیرکین:
 (an election ~)
 (۴) (۱) ناسن کوتار (ب) ناسنی کوتراو؛ کاترا؛ به چه کوش پیکه کراو.

uptake

uptake (up'tāk'), n. (1) بېرگېر نېمە. (2) تېگېشتن؛ توناي تېگېشتن: (very quick on the ~). (3) باكىش؛ دووگىلىكىش. upthrow (up'thrō'), n. (1) ھارپىش بۇ سەرھە. (2) بېرېبونەمەي لايىكى قلىشى زەرى. up-tight (up-tīt'), [Slang]. (1) ھەمئار؛ كۆڭ دەمارگىرا. (2) ھەمئار (3) تېگە لاو (دۆستايەتى)؛ نېزىك؛ گىيانى بە گىيانى. (4) كۆنە بەرست؛ لەسەر نەرىتى كۆن بۇيىشتوو. up-tilt (up-tilt'), v.t. بە لاي سەرۋودا خىستى؛ بە لاي ئۆرۋودا لاركردنەمە. up-to-date (up'tə-dāt'), adj. (1) ھەمئال؛ تازە (~ news; an ~ report)

(2) ھارچەرخ؛ تازە (شېۋان) تازەبار. (3) ناگادار؛ پىن بە پىنى ئەم چەرخە دەجولتېرە: (an ~ person). uptown (up'toun'), adj. لە لاسەرووى شار. adv. بەرەو لاسەرووى شار. n. لاسەرووى شار. upturn (up-tūm'), v.t. (1) ھەلگىرانەمە (زەرى بۇ كىشتوكال). (2) شېۋاندىن؛ ھەلگىرانەمە؛ ۋەرگىراندىن؛ سەرھەمئىزىكردن. (3) پوۋكردنە سەرھەم؛ بۇ سەرھەم بېردن؛ بەرگىر نېمە. v.t. ھەلگىرانەمە؛ ۋەرگىران. n. (1) بەرېبونەمە (نرخ)؛ چوونەسەرھەم. (2) پىشكەكوتن. upward (up'wērd), adv. (1) بۇ سەرھەم؛ بەرەو ئوۋر. (2) بەرەو سەرچاۋە. (3) بەرەو لاي ئوۋرۋوى لەش؛

(The swelling spread from his legs ~). (4) بۇ سەرھەم؛ بەرەو پەلەيەكى بەرەتت: (. Prices soared ~). (5) بەرەو پېرى؛ بەرەو دوۋرۇز؛ بۇ دوۋات. (6) بەرەو باشترا؛ بۇ چاكتىزىن يا بەرەتتېن پەلە؛ بۇ پىشەمە. (7) زياترا؛ فرەتت؛ پتر

adj. بەرەو ئوۋر؛ بۇ سەرھەم؛ بۇ پەلەيەكى بەرەتت يا گەرەتت. upward of; upwards of, (The trip cost us upwards of a thousand dollars.) upwards (up'wērdz), adv. = upward.

uraeus (yoo-rē'əs), n. دېمەنى مارى پېۋز بىسەر سەرىنچى پاشاكانى كۆنى مىسەرھە. Ural-Altaic (yoo'əl-al-tā'ik), n. يورال ئەلتەيك؛ ئارى كۆمەلە. زىمانى ئارچەي شاخى "يورال" و "ئالتاي" . adj. (1) تايبەتى بەم ئارچەيە. (2) تايبەتى بەم زىمانە. (3) تايبەتى بەم گەلانەي بەم زىمانە دەدۆن.

uranalysis (yoo'ə-nal'ə-sis), n. = urinalysis. Urania (yoo-rā'ni-ə), n. فرىشتەي ئەستېرەناسى (ئەفسانەي يۇنانى). uranic (yoo-ran'ik), adj. ئاسمانى يورانىۋمى؛ تايبەتى بە يورانىۋم. uranic (yoo-ran'ik), adj. يورانىۋم؛ كانزايەكى تىشكەدەرە بۇ. uranium (yoo-rā'ni-əm), n. دروستكردنى بۇمباي ئەتۋمى بەكاردەپىئىرئى. uranography (yoo'ə-nog'rə-fi), n. زانستى ئاسمانو. ئەستېرەگان؛ جوگرافيا يا ئەخشەي ئەستېرەگان؛ ئاسمانو ئەستېرەناسى. uranology (yoo'ə-nol'ə-ji), n. (1) لىكۆلېنەمەي ئاسمانو. ئەستېرەگان (2) uranography. uranometry (yoo'ə-nom'ə-tri), n. (1) ئاسمان پىئوان. (2) ئەخشەي ئەستېرەگان.

uranous (yoo'ə-nəs), adj. يورانىۋمى؛ يورانىۋمى تېدىيە. Uranus (yoo'ə-nəs), n. ئۇرانوس؛ (1) خۇاي ئاسمان (ئەفسانەي يۇنانى) (ب) ئەستېرەيەكى گەرۋكە جەمەتەمە لە نۆزىكى لە خۇرەمە.

-urgy

urate (yoo'rāt), n. يورات؛ خۇيى تىشى مېز؛ خۇيى تىشى يۇرىك. urban (ūr'bən), adj. شارستانى؛ شارى؛ تايبەتى بە شار؛ شار (the ~ environment, population, problems, etc.) urbane (ūr-bān'), adj. ئاسكە (پەرووش، مېۋە)؛ پەرووش بەرە؛ بە ئەزاکەت؛ پوۋخۇش. urbanism (ūr'bən-iz'm), n. (1) ئۇيى شار؛ شارستانىتى؛ شارنشىنئىتى (2) كۆردن بە شارستانى؛ پوۋن بە شارستانى؛ شارنشىن كۆردن. urbanite (ūr'ba-nīt, ūr'bā-nīt'), n. شارنشىن؛ خەلكى شار؛ شارى. urbanity (ūr-ban'ə-ti), n. (1) پەرووش جوانى و بەرەي؛ ئەزاکەت؛ پوۋخۇشى. (2) (pl.) كۆرەمە يا پەرووشتى جوان. urbanize (ūr'bən-iz'), v.t. كۆردن بە شارستانى؛ شارنشىن كۆردن. -urbanization (n.).

urceolate (ūr'si-ə-lit, ūr'si-ə-lāt'), adj. كۆزەيى؛ كۆپەيى. urchin (ūr'chin), n. (Archaic or Dial.)؛ ئۇشك. (2) sea urchin. كۆپى بېۋىكى ھارۋاجو چەقەۋەسسو و كەتتېنبار. Urdu (oor'dōō, oor-dōō', ūr-dōō'), n. ئوردو؛ زىمانى ئوردو. زىمانى پاكىستان. -ure (ēr), پاشگىرىكە بەماناى؛ (1) كۆردار؛ كار؛ ئەنجامى كار؛ (exposure) (2) ئەنجومەن؛ ئەرك؛ ئەنجومەنى كارگىر؛ (legislature). urca (yoo-rē'ə, yoo'r'i-ə), n. پورپا؛ ماددەيەكى بە ئاسانى ئوۋرەيە. لە مېزدا.

-ureal (adj.). uredo (yoo-rē'dō), n. ئاقۇش (ئەخۇشى)؛ خۇپوۋى پىس؛ زۆر خوران. uremia (yoo-rē'mi-ə, yoo-rēm'yə), n. Also uraemia, -(1) مېزىزى بۇنى خۇن. (2) ئەخۇشى يەكە لە مېزىزى بۇنى خۇنئەمە پەيدا دەين. -uremic (adj.).

ureter (yoo-rē'tēr), n. مېزىزى؛ بۇرى يەكە مېز لە گورچىلەرە دەبات بۇ. مېزەلدان. urethane (yoo'rə-thān', yoo-rēth'ən), n. پورپىسەين؛ ئاۋىتتەيەكە بۇ شت ئوۋاندىنەمە ياكىرەنەمە مەبەستى پزۇشكەۋانى بەكاردەيت. urethra (yoo-rē'thrə), n. بۇرى مېز؛ مېزەپۇ؛ بۇرى يەكە مېز لە مېزەلدانەمە دەباتە دەرمە.

-urethral (adj.). urethritis (yoo'r'i-thrīt'is), n. ھەكردنى بۇرى مېز. urethro- (yoo-rē'thrō), Also urethr-, بۇرى يەكە بەماناى؛ بۇرى مېز؛ (urethroscope). ئامبىرى ئىپوۋنئىنى بۇرى مېز؛ مېزەپۇيىن.

urge (ūrj), v.t. (1) تېۋمۇزەندن؛ پال پېۋەنان. (2) ھاندان؛ (He ~ed his followers on.). (3) داۋالېكردن؛ ھاندان؛ (He ~ed parliament to pass the bill.) (4) وورپوۋئاندىن.

v.t. (1) ھاندان؛ پال نان. (2) داۋاكردن بە توندى. n. (1) ھانەھانە؛ ھاندان؛ پال نان. (2) كەلگەلە؛ ھەز يا ئارەبۇۋەكى زۇر؛

(the sex ~; He had an ~ to become a movie star.) urgency (ūr'jən-si), n. (a matter of great ~). (1) پەلە؛ (2) پىۋىستى؛ زۇر پىۋىستى. (3) شتېكى زۇر پىۋىست يا پەلە. urgent (ūr'jənt), adj. (1) پەلە؛ زۇر پەلە؛ ئابىن؛ بۇرۇتە پىشت كۆي؛ (He sent an ~ message.) (2) كۆلەندەر؛ واژنەھىن.

-urgently (adv.). پاشگىرىكە بەماناى؛ تەكنۆلۇجى؛ (metallurgy) -urgy (ūr'ji),

-uria (yoor'ī-ə), *n.* باشگرنگه بهمانای نهخوشی مین:

-uria (yoor'ī-ə), *n.* باشگرنگه بهمانای نهخوشی مین:

(pyuria, albuminuria)

uric (yoor'ik), *adj.* میری؛ تاییهتی به مین.

uric acid, *n.* ترشی مین؛ ترشی یوزک

urinal (yoor'ə-n'l), *n.* میزدار (۱): دهفوی میزتیگردنی پیشاوا.

(۲): دهفرنگه نهخوشی کفقهکار له جیگهدها میزی تی دهکات.

urinalysis (yoor'ə-nal'ə-sis), *n.* Also **uranalysis**, *n.* شیکردنوه

urinary (yoor'ə-ner'i), *adj.* (۱) میری؛ تاییهتی به مین.

(۲) تاییهتی به نهنامی میز دهردانو میزگردن **urinal** (۱).

(۳) میزخانه عهاری میزی ناژهل و ولخ (بۆ بهکارهینان وهک پمپن).

urinary bladder, *n.* میرهاندان

urinary calculus, *n.* بهردی بۆری مین: (همروهه " urolith ")

urinary tract, *n.* بۆری مین؛ میزوه.

urinate (yoor'ə-nāt'), *v.t.* میزگردن

urination (yoor'ə-nā'shən), *n.* میزگردن

urine (yoor'in), *n.* مین

uriferous (yoor'ə-nif'ēr-əs), *adj.* میزبهرد

urino- (yoor'ə-nō, yoor'ə-nə), *Also urin-*, *n.* پیشگرنگه بهمانای

مین (**urinogenital**)

urinogenital (yoor'ə-nō-jen'ə-t'l), *adj.* = **urogenital**.

urinous (yoor'ə-nəs), *adj.* Also **urinose**, *n.* (۱) میری؛ تاییهتی به

مین (۲) بۆنی میزی تی دیت.

urn (ūm), *n.* (۱) گویه (بهتاییهتی بۆ هانگرتنی خوله میشی لاشه)

مردوی سوتینراو. (۲) گۆز. (۳) دهفرنگی گهرهیه وهک سهماوه بۆ چاو قاوه

تینگردن بهتاییهتی له چیشتخانه(دها) سهماوه.

uro- (yoor'ō, yoor'ə), *Also ur-*, *n.* پیشگرنگه بهمانای؛ مین؛

بۆری مین: (**urine, urogenital**)

uro- (yoor'ō, yoor'ə), *n.* پیشگرنگه بهمانای کلک: (**uropygium**)

urogenital (yoor'ō-jen'ə-t'l), *adj.* Also **urinogenital**, *n.* می

میزگردن و جوت بون.

urolith (yoor'ə-lith), *n.* = **urinary calculus**.

urologic (yoor'ə-loj'ik), *adj.* Also **urological**, *n.* می پزشکیهوانی

میزو بۆری مین

urologist (yoo-rol'ə-jist), *n.* پزشکی بۆری مین؛

پسپوری بۆری میزو نهخوشی بهکانی.

urology (yoo-rol'ə-ji), *n.* پزشکیهوانی میزو بۆری مین؛

ژانستی بۆری میزو نهخوشی بهکانی.

uropygium (yoor'ə-pij'i-am), *n.* کلنجکی بالنده؛

جنگه یروانی پمپی کلکی بالنده

-uropygial (*adj.*)

uroscopy (yoo-ros'kə-pi), *n.* میز شیکردنوه به گهرهپین

(پزشکیهوانی)

Ursa Major, *n.* وورچی گهره؛ جهوتنهوانه؛ جهوتبهرا؛

ناری کؤنستیریهکه (همروهه پنی دهوتری: " Great Bear ")

Ursa Minor, *n.* وورچی بچکوله؛ جهوتنهوانی بچوک؛

ناری کؤنستیریهکه (همروهه پنی دهوتری: " Little Bear ")

ursiform (ūr'sə-fōrm'), *adj.* له وورج دهچیت.

ursine (ūr'sin, ūr'sin), *adj.* (۱) وورچی؛ تاییهتی به وورج؛

وهک وورج وایه (۲) برکای (گیانهوهناسی).

urticaria (ūr'tə-kār'i-ə), *n.* لیری نالوشاری؛ لیر؛ نهخوشی بهکی

همستیاریه دهپتههزی پیست خوران و لیر له هانتی.

(همروهه " hives " و " uredo ")

urticate (ūr'tə-kāt'), *v.t.* برک بند کردن

urtication (ūr'tə-kā'shən), *n.* (۱) به برک ناژننوهه یا لیدانی

نهنامی سیر یا ووشک بوری لهش بۆ هست تیدا پهیداکردنوهه و چاک کردنوهه

(پزشکیهوانی). (۲) چورانهوه (وهک همستی برک پیاکران یا ههنگ پیوهدان).

urticaria (۳)

urus (yoor'as), *n.* = **urochs**.

US (us), *pron.* ئیمه؛ خۆمان

usability, useability (ūz'ə-bil'ə-ti), *n.* بۆ بهکارهینان شیان

usable, useable (ūz'ə-b'l), *adj.* بۆ بهکارهینان شیوا؛ بهکار دیت؛

دهتوانی بهکارهیندن.

usage (ūs'ij, ūz'ij), *n.* (۱) بهکارهینان. (۲) خوو نهريت؛ نهريت.

(۳) شیوهی بهکارهینانی ووشه ووته (زمانهوانی):

(a grammar based on - rather than on arbitrary rules of correctness; contemporary English ~)

usance (ūz'ns), *n.* (۱) ماهوی قهرزدهوهی نیو وولتان.

(۲) [Obs.], بهکارهینان. (۳) [Obs.], خوو و نهريت؛ نهريت

(۴) [Obs.], سوود؛ سوو؛ قازانج

usc (ūz), *v.t.* (۱) بهکارهینان؛ نیش پیکردن؛ کهک تی وهرگردن.

(۲) لهگهل جوولانهوه؛ پهفتارکردن لهگهله:

(She ~d her friends badly.)

(۳) ~ up)، ههموو بهکارهینان؛ بهکارهینان:

(We ~ed u lot of water yesterday.; He ~ed up all his energy.)

(۴) جگههکنیشان؛ تروتن جووین (نهمه خوویهکی نهسریکیه)

(۵) ~ to) پاهان؛ خوو پیوهگردن:

(They were ~ed to the old ways.)

(۶) [Colloq.] بهکارهینان بۆ سوودی خو:

(She ~s all her friends.)

v.t. (۱) پاهان؛ وا لیریون؛ هۆگر بون:

(He ~ed to go the movies every weekend.)

(۲) [Archaic or Dial.] ژور ژور چوون یا سهرایدن.

n. (۱) بهکارهینان.

(۲) توانای بهکارهینان: (He has regained the ~ of his hand.)

(۳) مافی بهکارهینان؛ پی دان به بهکارهینان:

(He granted the ~ of his name.)

(۴) پیوستی بهکارهینان:

(We will have no further ~ for his services.)

(۵) شیوهی بهکارهینان.

(۶) کهک؛ سوود. (۷) مهبهستی بهکارهینان.

(۸) نهرك؛ کار. (۹) خوو؛ نهريت؛ پاهان؛ هۆگری.

(۱۰) (۱) بهکارهینانی زمو وژلو خانوو بهروبووم

(ب) مافی هه بهکارهینانه.

have no use for, *n.* (۱) پیوست نهبون؛ نهوستی؛ بهکهک نههاتن؛

بهکار نههاتن. (۲) جهز له چاره نهکردن؛ جهز تی نهکردن؛ بق تی بوون

in use, *n.* له بهکارهینانده؛ گهراوه؛ ئیستا بهکارههیندن.

make use of, *n.* بهکارهینان؛ کهک تی وهرگردن.

come into use, *n.* دهست به بهکارهینان کران:

(When did this word come into use.?)

out of use, *n.* بهکارههیندن؛ پهکههوتوو؛ شکاو؛ له کهک کهوتوو.

put to use, *n.* بهکارهینان؛ خستهکار؛ نیش پیکردن؛ کهک تی وهرگردن.

useability (ūz'ə-bil'ə-ti), *n.* = **usability**.

useable (ūz'ə-b'l), *adj.* = **usable**.

used (ūzd'), *adj.* (a ~ car)، کؤنه؛ کؤن؛ نیودهشت؛ بهکارهینراو.

useful (ūs'fəl), *adj.* بهکهک؛ بهسوود؛ سوودههخش؛ باش.

-usefully (*adv.*); **usefulness** (*n.*)

useless (ūs'lis), *adj.* بئ کهک؛ بئ سوود؛ بئ خیر؛ قهلب.

-uselessly (*adv.*); **uselessness** (*n.*)

هاتر. (۲) به‌کفک بپوشی شتی لا گرتگه نک جوانی‌یکه‌ی! کفک خواز. (۳) بؤ کفک ئی وهرگرتن گراوه نک بؤ جوانی.

کسیئکه که به‌کفک بپوشی شتی لا گرتگه نک جوانی‌یکه‌ی! کفک خواز. **utilitarianism** (ū-tīl'ə-tār'i-ən-iz'm), n. بیروباومریکه که ده‌لیت: نرخی شت له به‌کفک بپوشی‌یته نک له جوانی‌یکه‌ی. (۲) فلسفه‌یه‌که ده‌لیت: نه‌ین مه‌به‌ستی هم‌وو کارنک خیزو خوژی گه‌یاندن

مئن به زۆرتین کس (۱) کفک! سوود! سوودبه‌خشی! به‌کفکی. **utility** (ū-tīl'ə-ti), n. (۲) خیزوخوژی زۆرتین کس (۳) شتی به‌کفک! نامیری به‌کفک (۴) شتی به‌سوود بؤ گشت خفک دوه‌ک نار. کارمیا. گاز. تله‌فون... هتد. (۵) کومپانیای یمکک له‌ شته به‌کفکانه! ده‌زگایمکی به‌رژمه‌ندی گشتی:

(a ~ company) (۶) (pl.) به‌شی به‌شدارانی کومپانیایمکی وه‌ها (بازاری پارهبازی). (۷) پیوستی جینه‌چینکردنی هم‌وو کس.

(۱) ده‌توانن جۆزه‌ها نرک ببینی. (۲) گفک! په‌شۆکی: (~ beef). (۳) به‌کفکله نک جوان! بؤ سوود ئی وهرگرتن گراوه نک بؤ جوانی. (۴) بؤ به‌کاره‌یانی گشتی! گه‌لیک نیشی پی ده‌کرت: (a ~ knife).

utilize (ū'tī-līz), v.t. (۱) به‌کاره‌یانی! کفک ئی وهرگرتن! سوود ئی وهرگرتن. **utilization** (ū-tī-līz-ən-iz-ən), n. (۲) سوودن! به‌کاره‌یانی! **utilizable** (adj); **utilization** (n.); **utilizer** (n.). (۱) زۆرتین! شوپەر:

(۲) زۆرتین! گهره‌ترین! شوپەر: (in ~ danger; a matter of the ~ importance, secrecy, etc.) **utmost** (ut'mōst', ut'məst), adj. (۱) زۆرتین! گهره‌ترین! شوپەر:

(to trust a person to the ~). **Utopia** (ū-tō'pi-ə), n. (۱) یوتوپیا: (ب) دورگه‌یه‌کی خه‌یالی‌یه که

ژیانی کۆمه‌لایه‌تی و پامیاری و هم‌موشتیکی تری وه‌ک به‌مه‌شت وایه. (مانای ورشه‌که "هیچ شوئینک" ده‌گه‌یه‌نیت به یونانی). (ب) ناوی کتینیکه "سپر تۆماس مور" له بابته نهم دورگه‌یه‌وه نووسیه‌یته سالی ۱۵۱۶.

(۲) [U-], به‌ه‌ششی سه‌رزه‌مین! شوئینک یا بارودۆخنکی پامیاری و کۆمه‌لایه‌تی پپ ئاسووده. (۲) [U-], بیروباومریکی خه‌یالی و شوونه‌یه‌یه بؤ چاک کردنی باری پامیاری و کۆمه‌لایه‌تی کۆمه‌ل

خه‌یالی! شوونه‌یی! خه‌یالی پلۆی! **Utopian** (ū-tō'pi-ən), adj. خه‌یالی پهرستی.

کسیئکی خه‌یالی یا خه‌یالی پهرست (به‌تایه‌تی له‌رووی چاک کردنی باری کۆمه‌له‌وه)! کسیئکه که ده‌لیت به‌مه‌شتی سه‌رزه‌مین ده‌توانن به‌یتره‌ته دی بیروباومری خه‌یالی پهرستی و **utopianism** (ū-tō'pi-ən-iz'm), n. ناکردنی بؤ چاک کردنی باری پامیاری و کۆمه‌لایه‌تی کۆمه‌ل.

(۱) تووره‌که‌ی گوئی ناره‌وه (توئیکاری). **utricule** (ū'tri-k'l), n. (۲) تووره‌که (پوه‌کناسی): میوه‌ی یه‌ک شانه‌ی یه‌ک تووی کیسه‌یی. (۱) تووره‌که‌یی! کیسه‌یی

(۲) تووره‌که‌دار. (۳) تایه‌تی به‌ مندانان. **utter** (ut'er), adj. تمواو! په‌ها! مئن نه‌نداره! شوپهری! مئن مرچ:

(~ darkness; an ~ fool; ~ denial) (۱) ده‌کرتن (پاره‌ی قلب)! بۆ کردنه‌وه! خسته‌ت نار. **utter** (ut'er), v.t. بازپاره‌وه. (۲) به‌ ده‌دا هاتر! بیژان! ده‌رپین! ووتن! له دم هاتنه‌ده‌ره‌وه: (He didn't ~ a word.)

(۳) [Obs.], پيشاندان! ده‌رپین: (to ~ fear by trembling). (۴) ده‌رختی! ده‌کرتن! خسته‌ترو! ناشکرکردن. (۵) [Obs.], له چاپ دان! بلۆ کردنه‌وه (۶) [Obs.], فرۆشتن.

-utterable (adj); **utterer** (n.). (۱) ووتن! ده‌رپین! بیژان! **utterance** (ut'er-əns, ut'rəns), n. به‌ ده‌دا هاتر (۲) توانای ده‌رپین یا ووتن.

(۱) به‌کاره‌ینەر. (۲) مافی به‌کاره‌ینان (زمووی‌وزارو **user** (ūz'er), n. خانووی). (ب) به‌کاره‌ینانی نهم ماله (۳) [Slang], هه‌شیشه‌خۆر.

usher (ush'er), n. (۱) ده‌رگاوان (۲) پئی پيشاندهری کاربه‌ده‌ستیکی گهره یا خه‌ک به په‌کتر ناسن. (۳) پئی پيشاندهری خه‌ک له سینه‌ماو شانۆو کلێسه‌دا. (۴) [Obs.], یاریده‌ده‌ری خامۆستا (له نینگلته‌ره).

(۱) پئی پيشاندان! پاسه‌ری کردن: (۱) (He ~ed the ladies to their seats.)

(۲) ده‌ستیگیرن! هه‌نانه پيشمه‌وه! له‌گه‌ل خۆ هه‌نان. (The new government ~ed in a period of peace and stability.)

پئی پيشاندان: (He ~ed at the banquet.) **usherette** (ush'er-et'), n. کهي پئی پيشاندهر له سینه‌ماو شانۆو کلێسه‌دا. (ژماره سه‌ری ورشه‌ی پيشوو ببینه).

usquebaugh (us'kwī-bō', us'kwī-bā'), n. ورسکی (له سکۆتله‌نده و نېره‌نده). **ustulate** (us'choo-lit, us'choo-lāt'), adj. په‌ش هه‌نگه‌پراو دوه‌ک به سووتان! هه‌نقرچاو.

ustulation (us'choo-lā'shan), n. (۱) ووشک کردنه‌وه (ده‌رمانساری). (۲) شه‌راب سووتاندن. (۳) سووتاندن! هه‌نقرچان.

usual (ū'zhōō-əl, ū'zhool), adj. ناسایی. به ناسایی! مه‌ر وه‌ک جارن! هه‌ر وه‌ک هم‌وو کات.

usually (ū'zhōō-əl-i, ū'zhoo-li), adv. به‌ناسایی! به‌زۆری! به‌گشتی! زۆریه‌ی کات

usufruct (ū'zyoo-frukt', ū'syoo-frukt'), n. مافی کفک ئی وهرگرتن! مافی به‌روبووم خواره‌نی زمووی‌وزارو خانووی کسیئکی تر به‌ین زیان پئ گه‌یاندنی

usufructuary (ū'zyoo-fruk'choō-er'i, ū'syoo-fruk'chōō-er'i), n. کسیئکه که به‌روبوومی زمووی‌وزارو خانووی کسیئکی تر ده‌خوات به‌ین زیان پئ گه‌یاندنی. تایه‌تی به‌م کفک ئی وهرگرتنه.

usurer (ū'zhoo-rēr), n. سوورد! خۆر (۱) سوورد! خۆر (۲) تایه‌تی به سوورد! خواردن.

usurious (ū-zhoo'rē-s), adj. داگیرکردن (ته‌خشی پاشایی). **usurp** (ū-zūr'p, ū-sūr'p'), v.t. & v.i. ده‌سه‌لاتی فرمانه‌روایی! زه‌وت کردن:

(to ~ the throne, the presidency, etc.) **usurpation** (ū'zēr-pā'shən, ū'sēr-pā'shən), n. داگیرکردن (ته‌خشی پاشایی). ده‌سه‌لاتی فرمانه‌روایی! زه‌وت کردن

usury (ū'zhoo-ri), n. (۱) سوورد، خواردن! سوورد، خۆری. (۲) سوورد! سوورد! سوولده‌وه. (۳) [Archaic], پاره به قهرز دان به قازانج (که‌م مئن یا زۆر). (۴) [Obs.], نهم قازانجه

utensil (ū-ten'sl), n. (۱) ده‌فری چیشته‌نه! قاپ و قاچاغ! ده‌فری چیشته‌ لیسان! ده‌فری ناوما. (Küchen ~s; cooking ~s). (۲) نامیر! که‌ره‌سه (~ writing ~; painting ~)

uterine (ū'tēr-in, ū'tēr-in'), adj. (۱) هی مندانان (۲) دایکی! له دایکه‌وه (~ sisters; ~ brothers)

uteritis (ū-tēr'i-tis), n. ئارسانتی مندانان **utero-** (ū'tēr-ō, ū'tēr-ə), Also **uter-**. پيشگرتکه به‌مادی مندانان

uterus (ū'tēr-əs), n. مندانان **utile** (ū'til), adj. [Obs.], به‌کفک! به‌سوود **utilise** (ū'tī-līz'), v.t. [British Spelling]. = utilize.

utilitarian (ū-tīl'ə-tār'i-ən), adj. (۱) تایه‌تی نه کفک و به‌کفک

utterance

(3) ووتە: نەقە: وورتە: فزە.

[Rare] (1) دەرىكىدىن بۆلۈنۈپ كەتكەن: پارە: قەلب: دەپ زاندە ئار بازاپەرە.

utterance (ut'ēr-əns, ut'rəns), *n.* [Obs.] دوايى: مودرا:

ھەرە دوايى

utterly (ut'ēr-li), *adv.* بەتەوايى: زور:(~ *had, good, wrong, evil, etc.*)**uttermost** (ut'ēr-mōst', ut'ēr-məst), *adj. & n.* utmost.**U-turn** (ū-tūm'), *n.* بېچكىردەنە: U نى ئۆتمەيلى: بېچكىردەنە:

يا ۋەرگەرەنە: بۇ دوايە

uvea (ū'vi-ə), *n.* رەشىنە: بەردەي چاۋ: بەشى رەنگدارى چاۋ.**-uveal** (*adj.*).**uveitis** (ū'vi-l'is), *n.* ھۆكردىنى يەردە رەشىنە چاۋ**uvula** (ū'vyoo-lə), *n.* زمانە بېكۆلە**uvular** (ū'vyoo-lēr), *adj.* (1) زمانە بېكۆلەيى: ھى زمانە بېكۆلە.

(2) بە لەرەسەي زمانە بېكۆلە يا بە لەپەكەنى بىنى زمانو زمانە بېكۆلە

دەپپىزىت (دەنگنامى).

n. دەنگىكى ۋەھا بېزراۋ**uvulitis** (ū'vyoo-l'is), *n.* ھۆكردىنى زمانە بېكۆلە**ux**, [L.] ئۇ: ھاۋسەر**uxorial** (uk-sōr'i-əl, ug-zō'ri-əl), *adj.* بۇ ئۇ با ھاۋسەر شىۋا:

تايپەتى بە ئۇ يا ھاۋسەر

uxoricide (uk-sōr'ə-sid', ug-zō'rə-sid'), *n.* (1) ئۇنى خۇكۇز:

(2) ئۇنى خۇكۇشت

uxorious (uk-sōr'i-əs, ug-zō'ri-əs), *adj.* ئۇنى خۇ بەرست:

ملگە چى ئۇ: مېردى دەستەمۇ

Uzbek (uz'bek), *n.* Also *uzbeg*, (1) ئوزبېكى: ھاۋنىشتەمادىيەكى

ئوزبېكىستان (2) ئوزبېكى: زمانى ئوزبېكى

adj. ئوزبېكى: تايپەتى بە زمانو كىتوورو گەل ئوزبېكىستان

V v

V, v (vĕ), n. (۱) نییی بیستو دوومس نەف و بێنی نینگلیزییە. (۲) دەنگی ئەم تیبە: "فی"

(۱) قانس ئەم تیبە (ب) ئەم تیبە بە چاپکراوی یا هەلکەنراوی.
 (۲) بیستو دووم؛ نیشانی ژمارە یا پلەمی بیستو دوومس پستەیکە.

adj. (۱) تاییبەتی بە تیبی "V". (۲) بیستو دووم.
 (۳) شتیکی وەك "V".

(۱) نیشانی ژمارە یۆمانییە بۆ پینچ (۵).
 (۲) نیشانیە بۆ سەمکوتن (بە دوو پەنجە دەگرت وەك: V).
 (۳) [Colloq.] پارە ی پینچ دۆلاری.
 (۴) "V" دەچنێت.

adj. (۱) بۆشی؛ بەتانی؛ چۆلی.
 (۲) حزی چۆل یا بەتال. (۳) مێشك پووچی؛ بێ مێشکی.
 (۴) [Rare] بێ نیشی؛ بیکاری؛ دەستبەتالی.
 (۵) جینگە بەتال (فەرمانبەرێتی).
 (ب) ماوەی ماوەی ئەم جینگە بە بەتالی.
 (۶) جینگە بەتال (خانوو، ئوتیل، ... هتد).

vacant (vā'kənt), adj. (۱) بۆش؛ بەتال.
 (۲) بەتال (جینگە فەرمانبەری)؛ پڕ نەکراوەتەرە.
 (۳) بەتال (کورسی)؛ چۆل؛ ئەگراو:

(۱) چۆل؛ بەتال: (a ~ room, apartment, house, etc.)
 (۲) چۆل؛ بەتال (کات). (۳) پووچ (مێشك)؛ پووت؛ بۆش.
 (۴) چۆل (زەوی)؛ بەکارنەهێنراو: (a ~ land).
 (ب) بەرە (زەوی).

vacate (vā'kāt), v.t. (۱) چۆل کردن (جینگە فەرمانبەری).
 (ب) چۆل کردن: (to ~ a house).
 (۲) پووچ کردن؛ بەتال کردن؛ سەرینەو.

v.i. (۱) چۆل کردن؛ بەجێهێشتن. (۲) [Colloq.] بۆیشتن؛ چوون.

vacation (və-kā'shən, vā-kā'shən), n. (۱) بشوو؛ ووجان:
 (to take a ~)
 (۲) بشووی دادگا. (۳) [Rare] چۆل کردن
 (۱) بشووردان؛ بشوو وەرگرتن
 (۲) بشوو بردنەسەر: (He ~s in France).

vacationer (və-kā'shən-ēr, vā-kā'shən-ēr), n. -
vacationist.

vacationist (və-kā'shən-ist, vā-kā'shən-ist), n. -
vaccinate (vak'sə-nāt'), v.t. -
 کوتان (دژی سوورژەو ئاوەو... هتد).
 کوتان
vaccination (vak'sə-nā'shən), n. (۱) کوتان. (۲) جزی کوتان
vaccine (vak'sēn, vak'sin), n. (۱) مانگایی؛
 لە مانگاره وەرگراو. (۲) تاییبەتی بە ئاوەی مانگا. (۳) تاییبەتی بە کوتان.
 دەرخانی کوتان (دژی ئاوە و سوورژەو نەخۆشی تی).
vaccinia (vak-sin'i-ə), n. = cowpox.
vacillant (vas'ə-lənt), adj. - **vacillating.**
vacillate (vas'ə-lāt'), v.i. (۱) لارەولارکردن؛ بەم دیوو بەردیودا
 کەوتن. (۲) هەمیشە گۆیان.
 (۳) سوودنی کردن؛ پارایی کردن.
vacillating (vas'ə-lāt'ing), adj. دوودل؛ پارا
vacillation (vas'ə-lā'shən), n. (۱) لارەولارا؛ لارەولارکردن؛
 بەم لاو بەولادا کەوتن. (۲) دوودنی؛ پارایی.
vacillatory (vas'ə-lə-tōr'i, vas'ə-lə-tō'ri), adj. -
vacillating.
vacuity (va-kū'ə-ti), n. (۱) بۆشییەتی؛ بۆشی.
 (۲) جزی بۆش؛ بۆشایی؛ بۆشی. (۳) مێشك پووچی؛ بێ مێشکی
 (۴) شتی پووچووچ و بێ مانا.
vacuolated (vak'ū-ə-lāt'id), adj. Also **vaculate.** -
 بۆشاییدار (زیندەمەرزانی).
vacuolation (vak'ū-ə-lā'shən), n. بۆشایی پەیدابوون لە شانە ی
 زیندەمەردا.
vacuole (vak'ū-ōl'), n. بۆشایی شانە ی زیندەمەر (کە ناو یا
 هەوا ی تێدایە).
vacuous (vak'ū-əs), adj. (۱) بۆش.
 (۲) (ب) پووت (مێشك)؛ بێ مێشك؛ ووشك: (a ~ mind).
 (ب) بێ هەست؛ بۆش: (a ~ stare).
 (۳) بێ مانا؛ پووچووچ. (۴) بێ نیش و کار؛ بەتال؛ وێل.
-vacuously (adv.): vacuousness (n.).
vacuum (vak'ū-əm), n. [L.], pl.-s: vacua, (۱) بۆشایی؛
 جزی بۆش؛ بۆشی. (۲) بۆشایی هەوا ی دەرهێنراو.
 (۳) بۆشایی (مەجان): (His death will leave a ~ in our lives.)
 (۴) vacuum cleaner
adj. (۱) هێ بۆشایی. (۲) هەوا ی دەرهێنراو. (۳) هەلەم
v.t. گسک ئێدان (بە گسکی کارەبایی).
v.i. گسکی کارەبایی بەکارهێنان.
vacuum cleaner, گسکی کارەبایی
vacuum guage, پیۆمەری پالەپەستۆی هەوا یا گاز لە بۆشایییەکیدا.
vacuum pump, ترومپای هەوا یا گاز دەرهێنان لە بۆشایییەکی.
vade mecum. شتییکە کە پەکیک هەمیشە لەگەڵ خۆی هەلی دەگرت
 (وەك پابەرنامە).
vagabond (vag'ə-bond'), n. (۱) گەڕۆك؛ لانهراز؛ بێ لانه؛ کەسیکی
 دەربەدەر یا خانە بە کۆل؛ گەڕبەدا؛ وێل. (۲) کەسیکی خۆبێری؛ سەرسەری؛
 کەسیکی بێ نیش و کاری هێچ و پووچ.
adj. (۱) گەڕۆك؛ دەربەدەر؛ خانە بە کۆل؛ بێ لانه؛ وێل؛ پەبەن.
 (۲) خۆبێری؛ هێچ و پووچ؛ سەرسەری.
v.i. سوورپانەو؛ وێل بوون؛ گەڕان.
vagabondage (vag'ə-bon'dij), n. (۱) گەڕۆکی؛ بێ لانییە؛
 خانە بە کۆلی؛ لانهوازی؛ وێلی؛ سوورپانەو.
 (۲) خەلکی بێ لانه یا لانهراز بە گشتی؛ خەلکی وێل.
vagabondism (vag'ə-bon-diz'm), n. = vagabondage.
vagarious (va-gā'r'i-əs), adj. (۱) حەولول؛ هەردەسبان.
 (۲) گەڕۆك؛ پەردەند.

vagary (və-gār'i), *n.* (۱) كردهه يا پوروشتى سەير. (۲) ھەرەسى سەير/بىرى سەير (۲) گۆزنى كۆتۈپ (بىرپا، تارەن) ھولھوليتى؛ ھەرسىيازى.

vagina (və-jī'nə), *n.* (۱) زى؛ قوز؛ كۆز (۲) كىف (پورەكناسى) كالان.

vaginal (vaj'ə-n'l, və-jī'n'l), *adj.* (۱) زى؛ تايەتتى بە قوز (۲) كىفى پورەكناسى) كالانى

vaginate (vaj'ə-nāi'), *adj.* Also **vaginated**, كىفدار؛ لە كىفدايە.

vaginectomy (vaj'ə-neck'tə-mi), *n.* زى دەرھىنان (نەشتەرگەمى)

vaginitis (vaj'ə-nī'tis), *n.* ھەرگىرى زى (نەخۇشى).

vagrancy (vā'grən-si), *n.* (۱) (دەققەلەيدان (ب) لە باس لادان (۲) دەرمەمىرى؛ بىن لانەمى؛ بىن خان ومانى؛ گەبۇكى؛ وئى؛ خانە بە كۆنى. (۲) خوپىرتى؛ سوانگەرى؛ سەرسەرىتى (۱) گەبۇك؛ گەرىدە. (۲) كەسىكى دەرمەدەر يا بىن لانە كە بە سوان يا بە دىزى خۇ دەئىتىن. (۲) سەرخۇشىك، قەجىمەك، يا كەسىكى خوپىرى سەرسەرى بىن لانە كە ھەمىشە لە كۆلاندە دەزى.

vagrant (vā'grənt), *n.* (۱) گەبۇك؛ كۆچەر؛ گەرىدە. (۲) دەرمەدەر؛ وئى؛ خانە بە كۆل (۲) خوپىرى؛ سەرسەرى. (۴) بە ھەموو لايەكدا تەرز قىلدەر. (۵) بەرەلە.

vague (vāg), *adj.* (۱) ناپورن. (a ~ answer; ~ instructions) (۲) نادىيار؛ لىل؛ ناناكشوك؛ نەدىيار. (۳) باش دىيارى نەكراو؛ گەلە نەكراو. (~ plans)

vaguely (*adv.*); **vagueness** (*n.*).

vagus (vā'gəs), *n.* ھەستەدەمارى سى بەكانو گەدە. (پىشى دەووتى؛ "vagus nerve" و "pneumogastric nerve")

vail (vāl), *v.i.* [Archaic]. بەكەك بە بورن؛ ھەسوود بون. بەخىشىش.

vail (vāl), *v.t.* [Archaic]. (۱) دانەواندن (ئال)؛ نزم كەرنەو؛ شۇپكردنەو (۲) شەپقە داكەندن يا بەرۇكردنەو بۇ پىز پىشاندان.

vail (vāl), *n. & v.t.* [Obs.], = veil.

vain (vān), *adj.* (۱) بۇش؛ ھىج وپوچ؛ بىن بايەخ؛ (~ pomp) (۲) بىن سوود؛ بىن كەلك؛ بەفەرز چور؛ (a ~ attempt) (۳) لەخۇبايى؛ بەفەرز؛ لووت بەرز؛ بە كەش ولفش. [Archaic] بىن مانا. (۴)

vainness (*n.*).

in vain, (۱) بىن سوود؛ بىن كەلك؛ (Their sacrifice wasn't in vain.) (۲) بە لاقرى بەرە؛ بە گالە پىكردنەو؛ بە سووكى بەرە.

vainglorious (vān'glōr'i-əs, vān'glō'ri-əs), *adj.* بەفەرز؛ زور لەخۇبايى؛ تىزل؛ خۇھەلكىش؛ فەشەمەر.

vainglory (vān'glōr'i, vān'glō'ri), *n.* زور لەخۇبايى بون؛ بەفەرزى؛ تىزلى؛ خۇھەلكىشان؛ فەشە.

vainly (vān'li), *adv.* (۱) بەبىن سوود؛ بەبىن كەلك؛ بە خۇبايى. (۲) بەفەرزە؛ بە كەش ولفشەو؛ بە لووت بەرزى بەرە.

vair (vār), *n.* فەرە بە كولى جۇرە سەزەرە بەكە.

valance (val'əns), *n.* پەردە بەكى كورنە بە لاسەرووى پەنجەرەو يا بە دەورى چوارچىنەو چەرى بەكەدا

vale (vāl), *n.* [Poetic]. (۱) دۆل؛ شىوودەرە (ھەرەھا "valley") (۲) جىپاننى پىر لە خەم و خەفەت و ناخۇشى؛ (this ~ of dross and tears)

vale (vā'li), *interj. & n.* [L.]. خواخافىز؛ خواخافىزى.

valediction (val'ə-dik'shən), *n.* (۱) خواخافىزى؛ خواخافىزى كەرن (۲) ووتارى خواخافىزى

valedictorian (val'ə-dik-tōr'i-ən), *n.* قوتابى خواخافىزگەر

ووتارى خواخافىزى خويشەمەرە؛ نەم قوتابى بەمەرە كە ووتارى خواخافىزى دەخويشەمەرە لە ناھەنگى دەرچورنەدا. (روشى؛ "salutatorian" بىيەنە؛ ھى خواخافىزى؛ لە خواخافىزىدە دەموروتىت.

valedictory (val'ə-dik'tə-rī), *adj.* ووتارى خواخافىزى (كە قوتابى بەكەم دەخويشەمەرە لە ناھەنگى دەرچورنى *n.* قوتابى ياندا).

valence (vā'ləns), *n.* Also **valency**, ھارەزى (كىمىيا)؛ قالىنىس.

valentine (val'ən-tīn'), *n.* (۱) يارى پۇزى "قەلەم تەين" (۲) پۇزە؛ (روشى؛ داھاتو بىيەنە). (۲) كارتىكە گەنجان لەم پۇزەدا دەپىنەن بۇ دەرەكانىيان.

Valentine's Day, Valentines Day, (كە پىكەرتى چوارەمى رەشەمى دەكاتو گەنجان لەم پۇزەدا كارتى خۇشەرىستى بۇ يارەكانىيان دەئىتەن).

valerian (və-lêr'i-ən), *n.* (۱) پورەكنىكە گولى سېو و سوور (۲) دەرماتىكى ھىن كەرەو بە لە رەگى نەم پورەك دەرمەدەئىت.

valet (val'it), *n.* (۱) بەردەستى تايەتتى. (۲) بەردەستى ئوتىل (كە وورە ئىشى چورچورى مېوانەكان جىبەن دەكات وەك؛ جانقا ھەلگرتەو... ھەتد).

valet de chambre, [Fr.], = valet # 1.

valetudinarian (val'ə-tōō'də-nār'i-ən), *n.* (۱) كەسىكى - كەفەكار؛ كەسىكى ھەمىشە نەخۇش و لە جىگاندا كەوتو. (۲) كەسىكە كە ھەمىشە مەراقى تەندرووستى خۇى بىن و ابزانى كە نەخۇش (۱) كەفەكار. (۲) زۇر مەراقى تەندرووستى خۇر.

valetudinary (val'ə-tōō'də-nər'i, val'ə-tū'də-nər'i), *adj.* = valetudinarian.

valiance (val'yəns), *n.* Also **valiancy**, (۱) ئازايى؛ قارەمانى؛ (۲) كارىكى ئازايانە؛ ئىشىكى قارەمانانە.

valiant (val'yənt), *adj. & n.* ئازا؛ قارەمان؛ بەجەرگ؛ (a ~ person or deed) -valiantly (*adv.*); **valiantness** (*n.*).

valid (val'id), *adj.* (۱) ياسايى؛ بەپەزى ياسا دەركارەو ئىشى بىن دەمگرت؛ (a ~ passport) (۲) درووست؛ پەرا؛ پەسەند؛ (a ~ statement, claim, idea, etc.) (۳) كارىگەر؛ بەكار. [Rare] (۴) تەندرووست؛ بەھىزو بازو؛ تىكسەرەو.

-validity (*adv.*); **validness** (*n.*).

validate (val'ə-dāt'), *v.t.* (۱) مۇركەرن؛ پەسەندكەرن (بەلگە نامە)؛ (to ~ a passport) (۲) سەلماندن؛ بە پەرا پىشاندان؛ بەلگە بۇ ھىنانەو؛ چەسپاندن؛ ساغ كەرنەو (پاستى شىك)؛ (Time ~ed our suspicion.)

-validation (*n.*).

validity (və-lid'ə-ti), *n.* پەوايى؛ پاستى؛ درووستى؛ بەجەننى؛ (the ~ of an idea, a claim, etc.)

valise (və-lēs'), *n.* باوول؛ باوول؛ جانقا.

vallation (və-lā'shən), *n.* (۱) سەنگەر. (۲) سەنگەر بەستەن.

vallecula (və-lek'yoo-lə), *n.* قلىش (زىندەمەرزانى)؛ ھىلى چال.

-vallecular (*adj.*); **valleculate** (*adj.*).

valley (val'i), *n.* (۱) دۆل؛ شىوودەرە؛ شىو. (۲) چالايى ئىوان شەپول. (۲) ئاوەرۇ سەرىان؛ چالايى شوننى بەمەكەبىشتى نوو لای سەرىانى خانئوى پۇزەوايى.

valonia (və-lō'ni-ə), *n.* جەوتى داربەرو بەكە كە پەزى دەلەن؛ "valonia oak" بۇ پىستە خۇش كەرن بەكار دىت.

valor, valour (val'ər), *n.* ئازايەتى؛ پالەماتىتى؛ قارەمانىتى؛ دىلەرى

valorize

valorize (val'ēr-īz'), v.t. & v.i. فرخ لەسەر داناسی فرۆتەنەییەکە و
پاگیرکردنی لەلایەن عیری یەفەو.

-valorization (n.).

valorous (val'ēr-əs), adj. ئازا، پالەو، ئازا، جاوەنەترس، دلیر.

valour (val'ēr), n. = valor.

valuable (val'yoo-b'l, val'ū-ə-b'l), adj. (1) بەسەر ئوخار،
(2) گرانبەها، زور بەتەر: (a - diamond)

(3) بەسوو، بەکەمکە، بەتەر: بە باوەج: (- advice).

n. (pl.). شتێکی بەنرخ (بەتایبەتی هێ بیچوک وەک خشل... هتد).

-valuableness (n.); valuably (adv.).

value (val'ū-āt'), v.t. فرخ بو دانان: هەلسەنگاندن: خەمڵاندن
قەبلاندن

valuation (val'ū-ā'shən), n. (1) فرخ بو دانان: هەلسەنگاندن
قەبلاندن: خەمڵاندن. (2) فرخ: نوخی قەبلانراو یا بۆ دانراو.

(3) ریزلێدان: باوەج: باوەج پێدان: بە بەنرخ دانان

(His ~ of our work was not high.)

valuator (val'ū-ā'tēr), n. خەمڵینەر: قەبلینەر.

value (val'ū), n. (1) نرخ، بەها، سوو، باوەج: کەمکە: گرنگی

(2) مانای شوواو یا ووردی ووشە (3) تۆخی و کانی وەنگ.

(4) نرخ سێسناهی هاوکیشەیک (بیرکاری).

(5) ماوەی ناواریکی مۆسیقا: (6) چۆنێتی بەنگی تێپێک (دەنگناسی).

(7) شتی بە باوەج و گرنگ و ریزلێنراو (کۆمەڵناسی):

(8) (Their ~s are different from ours.)

v.t. (1) خەمڵاس: هەبلاندن: فرخ بو دانان: هەلسەنگاندن.

(2) باوەج پێدان: لە لا بەنرخ بوون: بە گرنگ دانان:

(I ~ health above wealth.)

(b) ریزلێدان: بە بەنرخ دانان. (I ~ your friendship.)

valued (val'ūd), adj. (1) خەمڵینراو: قەبلنراو: فرخ بو دانراو:

(a hat ~ at ten dollars)

(2) بەرین: بەنرخ (a - friend)

valueless (val'ū-lis), adj. بێ فەرا، بێ نرخ: بێ بەها: هیچ و پوچ.

valuer (val'ū-ēr), n. [British]. خەمڵینەر: قەبلینەر.

(هەررەما - appraiser).

valvate (val'vāt), adj. زمانەدار: دەموانەدار: دەموانەیی.

valve (valv), n. (a) [Rare]. تاکێ دەروازە یا دەرگا.

(2) دەرگای بەندار یا بەست (بۆ رێک و پێک کردنی ناو).

(3) زمانە: دەموانە: پشک: تۆبەوانە: دەمگرە

v.t. (1) زمانە بۆ کردن: دەموانە بۆ کردن:

(2) رەموشی ناو یا شلەیی تری رێک و پێک کردن

valvelet (valv'lit), n. - valvule.

valvular (val'vyoo-lēr), adj. بە زمانە نیس دەکات: دەموانەیی:

پشکدار: زمانەدار.

valvule (val'vūl), n. Also valvula, زمانەیی بیچوک:

دەموانەیی بیچوک: دەرچە.

valvulitis (val'vyoo-lit'is), n. هەموکردنی زمانەیی دل.

vamoose (va-mōōs'), v.t. Also vamoose, [Slang]. بە پەلە

پویشتن: بە پەلە خۆ کۆکردنەوە و پویشتن

vamp (vamp), n. (1) سەری بیلاو: سەر لووتی بیلاو.

(2) شتی پێنەکران. (3) پێنە

(4) ناواریکی کورشی مۆسیقای دانراو بۆ گۆرانییەک.

v.t. (1) سەری نازە کرتە پێلاو: تازەکردنەوە. (2) پێنەکردن.

(3) ناواری مۆسیقا دانان بە سەرپێیی

v.t. ناواری سادە مۆسیقا دانان بە سەرپێیی

vamp (vamp), n. [Slang]. ژێنکی جوانە بیار ناو دەکات: هەلی

دەفرۆبێسی: خالی وێران دەکات

Vanity Fair, vanity fair

v.t. [Slang]. پیاو تاوکردن و هەلقەرێواندن و مال وێران کردن

vampire (vam'pīr), n. (1) مردووێکە که بەپێی ئەفسانە شوو

لە گۆرەگەیی دێنە دەروەو خوێنی خەلکی نورستوو دەمژێت: جاسەرەری

ئەفسانەیی خوێنژ. (2) کەسێکی خوێنژ: کەسێکە که بەپێی ریزدانانە

پارە لە خەلک دەکێشێت: تۆ (3) (vamp) نوێنەرێکی شانۆ یا

سینەمايە که دەوری ئەم جۆرە ژنە دەپێنێت. (4) vampire bat

-vampiric (adj.).

vampire bat, شەمشەمەکوێرەیی خوێنژ.

vampirism (vam'pīr-iz'm, vam'pī-riz'm), n. (1) پوچا بوون

بە ئەفسانەیی خێوی خوێنژ. (2) خوێن مژین: هەتەخەتاندن و پارە ئێ کێشانەرە

یا پووتکردنەرە

van (van), n. (1) پێشەنگی لەشکر. (2) پێشەنگ: چینی پیشەرەو.

van (van), n. (a) [Archaic or British Dial.], پانکەیی شەن کردن.

(b) [Poetic]. بان.

van (van), n. (a) قان نووتمییلینکە وەک سالتۆن یا واگۆن

(b) [British]. قارگۆنی جانتاو باری شەمەندەفەر.

van (van, vān), prep. [Dutch]. خەلکی ئەو شوێنەییە (سەرناو) - ی

vanadic acid, تەرشیی فانادیک.

vanadium (və-nā'di-əm), n. فانادیۆم: توخمێکی کانزایی

دەگمەنی ئەرمی سەپییە وەک زیو.

Vandal (van'dl), n. (a) [V-], ئەنداسی تیرەییکی ئەلمانۆییە

کە لە سەدەیی پێنجەمی پ ز دا ئیسپانیایا پاکووری ئەفریقایان داگیرکردو

پۆمایان گرتو تالانیان کرد. (2) وێرانکەر: تالانکەر: کەسێکە که مالی خەلک

دەستگای گشتی و بارگانی... هتد تێک و پێک دەدات و گەلیک جاریش تالانیان

دەکات

adj. (1) [V-], تاییبەتی بێ تیرە ئەلمانۆییە وێرانکەرە.

(2) تاییبەتی بە کەسێکی وێرانکەر یا تێک و پێکدەر.

vandalism (van'dl-iz'm), n. تێک و پێکدان یا وێران کردنی مالی

خەلکو دەستگای گشتی و بارگانی... هتد و گەلیک جاریش تالان کردنیان

vandalize (van'dl-īz'), v.t. تێک و پێکدان یا وێران کردنی مالی

خەلکو دەستگای گشتی و بارگانی... هتد و گەلیک جاریش تالان کردنیان.

(The gang ~ ed several buildings including the museum.)

vane (vān), n. (1) بانما: باپێو: کەنەخێری یا (پووی هەلکردنی یا پیشان

دەدات). (2) پەرهی پانکە: پەروانە: فرەپۆکە.

(3) بەشە پان و نەرمەکی پەری باننە.

vanguard (van'gārd), n. (1) پێشەنگی لەشکر: پیش لەشکر:

پەراپە. (2) پێشەنگ: پیشەرەو

vanilla (və-nil'ə), n. فانێلا (1) پووەکێکی خۆ هەلوسەری ناوچە

گەرمەکانە. (2) بەری ئەم پووەکە کە لە شێوێ کەلووی یاریکو درێژکۆلەدایە

(3) پوێنکە ئەم بەرە دەردەهێنرێت و خواردنی پێن خۆش دەکێت

vanillic (və-nil'ik), adj. تاییبەتی بە فانێلا یا فانێلین.

vanillin (van'ə-lin, və-nil'in), n. فانێلین: ناویقەییکی سەپی

پلورییە لەباتی فانێلا بەکار دەهێنرێت لە پوون و خواردنەمەنی و دەرماندا

vanish (van'ish), v.t. (1) لە چاو وون بوون: وون بوون

(2) سەرنگووم بوون: ئەمان: فەوتان: قەرتیکەرتن: بە تاخداچوون.

(3) بوون بە سفر (بیرکاری)

n. ئەمگی کۆی کۆتایی هەنەیک تێپە برۆین (وەک لە "stay" و "pain" دا):

(دەنگناسی)

vanity (van'ə-ti), n. (1) شتیکی پووجی بێ فەرا: شتی بێ سووود

هیچ و پووج. (2) بێ سووودی: پووشی: هیچ و پووجی: بێ فەری.

(3) لەخۆبایی بوون: تێزل: کەش و فەش: فیز.

(4) هۆی شانۆی یا لەخۆبایی بوون. (5) vanity case

dressng table (6)

vanity case (or box), جانتای نارایشت: سنووی نارایشت.

Vanity Fair, vanity fair, (1) جێی خۆ یادان و رابواردنی

حوله‌وی. (۲) ده‌واترئ بگۆپرئ؛ ده‌گۆپرئ؛ گۆپراو.
 (۳) پۆشندیه‌که‌ی ده‌گۆپرئیت (نەستێره).
 (۴) له توخمی خۆ جیا یا لاداو (زینده‌وه‌مرانی).
 (۵) نرخ گۆپراو (بیرکاری)؛ توخمی هه‌میشه‌یی نویه.
 (۱) شتیکی هه‌میشه‌ی گۆپراو؛ شتی بگۆپ. (۲) variable star.
 (۳) نیشانه‌یه‌که‌ که‌ نرخ‌ی ده‌گۆپرئیت (بیرکاری).
 (۴) بای گۆپراو؛ بای ده‌مه‌مه‌ی "بایه‌که‌ ده‌مێک قابیله‌ و ده‌مێک هیواش (که‌شتیوانی).
 -variableness (n.); variably (adv.).
 نەستێره‌یه‌که‌ پۆشندیه‌که‌ی ده‌گۆپرئیت.
 variable star, (۱) گۆپراو؛ گۆپرئ. (۲) جیاوازی.
 variance (vâr'i-ans), n. (۳) ناگۆکی؛ پێک‌نه‌کوژن؛ ناڕێکی؛ ده‌مه‌قالتی؛ مشت‌ومر.
 (۴) نه‌کوژنای دوو به‌لگه‌نامه‌ی داوایه‌که‌ (دادپرسی)؛ جیاوازی شووان دوو به‌لگه‌نامه. (۵) پێ پێدان به‌ کردنی شتیکی جیاوازی پێچه‌وانه‌ی به‌بهره
 له‌لایه‌ن مری‌یه‌وه. (- a zoning)
 (۱) ناگۆک؛ ناڕێک؛ پێک‌نه‌کوژن له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌که.
 at variance, (Two factions of the party are at variance.)
 (۲) نه‌کوژن‌او له‌گه‌ل یه‌که‌تر؛ جیا؛ جیاوازی. (The facts are at variance.)
 variant (vâr'i-ant), adj. (۱) جیا؛ جیاوازی (به‌تایبه‌تی له‌ توخمی خۆ).
 (۲) بگۆپ؛ ده‌گۆپرئیت
 شتیکی جیاوازی (وه‌که‌ حوڤه‌که‌ردنی جیا له‌ ناسایی ووشه‌یه‌که‌).
 n. شیوه‌ی جیاوازی
 (۱) گۆپراو؛ گۆپرئ؛ جیاوازی.
 variation (vâr'i-â'shan), n. (۲) راده‌ی گۆپراو یا جیاوازی: (a ~ of ten feet in height)
 (۳) شتیکی جیاوازی له‌ جۆر یا توخمه‌که‌ی خۆی.
 (۴) گۆپراوی خولگه‌ی نەستێره. (۵) (۱) جیاوازی زینده‌وه‌مر له‌ توخمه‌که‌ی خۆی
 (ب) زینده‌وه‌مری جیا یا لاداو له‌ توخمی خۆ
 (۶) لادانی ده‌رزێ پانوما له‌ باکوورو باشووری ته‌واو.
 (۷) ئاوازیکی دووباره‌که‌راوه‌ به‌ جیاوازی‌یه‌کی که‌م له‌گه‌ل وێنه‌ نێچینه‌ری‌یه‌که‌یدا
 (A) سه‌مای یه‌که‌ که‌سی (بال).
 -variational (adj.).
 varicella (var'ə-sel'ə), n. = chicken pox.
 varicellate (var'ə-sel'it, var'ə-sel'ät), adj. گرنج گرنج (قاقله)
 قه‌مبێلکی گۆپه‌که‌ماسی
 varices (vâr'ə-sēz'), n. plural of varix.
 varico- (var'ə-kō, var'ə-kō), Also varic-. پێشگرتنه‌که‌ به‌مانای:
 خۆنپه‌ینه‌ری کشار یا فراوان بوو: (varicocele).
 varicocele (var'ə-kō-sel'), n. فراوان بوونی بۆری خۆنپه‌ینه‌ری
 گۆمه‌ریقه‌ یا هه‌لکه‌دان؛ کشاری خۆنپه‌ینه‌ری بۆری تۆماو یا هه‌لکه‌دان
 varicolored (vâr'i-kul'êrd), adj. (۱) هه‌مه‌رنگ؛ رهنگ‌اوهرنگ.
 (۲) هه‌مه‌جۆر؛ جۆراوجۆر؛ هه‌مه‌چه‌ش؛ جیا جیا.
 varicose (var'ə-kōs'), adj. (۱) فراوان بوو و پینچاوپینچ (بۆری
 خۆنپه‌ینه‌ی)؛ کشار: (- veins).
 (۲) خۆنپه‌ینه‌ره‌کانی فراوان بوون یا کشاروون
 (۳) ئاوسینه‌ر.
 varicosis (var'ə-kō'sis), n. فراوان بوون یا کشاربوون پینچ‌خواردنی
 خۆنپه‌ینه‌ری.
 varicosity (var'ə-kōs'ə-ti), n. (۱) varicosis.
 (۲) (۱) کشار یا ئاواسازی خۆنپه‌ینه‌ری. (ب) توش‌بوونی ئەم نه‌خۆشیه‌ی
 ده‌هرینه‌یان یا به‌بهرکردنی
 varicotomy (var'ə-kot'ə-mi), n. خۆنپه‌ینه‌ری کشار (نەشتەرگه‌ری).
 varied (vâr'id), adj. (۱) هه‌مه‌جۆر؛ جۆراوجۆر؛ جۆره‌ما.
 (۲) هه‌مه‌رنگ؛ رهنگ‌اوهرنگ (۳) گۆپراو؛ ده‌ستکاری کراو.
 -variedly (adv.).
 variegate (vâr'i-ə-gât', vâr'i-gât'), v.t. (۱) رده‌نگ گۆپرئ

هیچ‌و‌بووچ. (۲) جیها‌نی کۆمه‌لایه‌تی بۆش
 ۱. شکندن. (روژمن. لشکری‌دوژمن):
 vanquish (van'kwish), v.t. ب‌نا‌ش‌ر. (۲) نه‌سه‌ردا؛ زالسوون؛ بۆپێش‌دان
 ۱. له‌ نیشانه‌ی بوون؛ به‌ترتی
 vantage (van'tij), n. advantage # 4: ۲: vantage point.
 vantage ground, = vantage point.
 vantage point, ناری‌دش‌بوو به‌تێن. به‌ره‌ه‌ه‌ستی. یا هه‌نرش‌بوون
 هه‌ل‌ل‌ارا؛ گۆشه‌ی بێشینی جیا؛ باریکه‌ که‌ له‌ چاگه‌ی لایه‌ک بێت:
 (to survey a valley from the ~ of a high hill)
 vanward (van'wêrd), adj. له‌ پسته‌وه. له‌ پێشه‌نگدا؛ له‌ به‌راییدا.
 adv. به‌ر‌و. ب‌ش‌ه‌وه؛ بۆ به‌ر‌و
 vapid (vap'id), adj. (۱) بر‌تا‌ه؛ ناخۆش
 (~ tea, coffee, etc.; a ~ drink)
 (۲) رو‌ش‌و. ناخۆش؛ بر‌تا‌ه؛ هیچ‌و‌بووچ: (~ conversation).
 -vapidly (adv.); vapidness (n.).
 vapidity (və-pid'ə-ti), n. (۱) بر‌تا‌ه؛ ناخۆش
 (ب) رو‌ش‌و. ناخۆش؛ هیچ‌و‌بووچ. (۲) شتی بر‌تا‌ه یا ناخۆش.
 vapor (vā'pēr), n. (۱) هه‌ل؛ هه‌ل‌او. (۲) ته‌م؛ دووکه‌ل
 (۳) شتیکی حه‌م‌یالی
 Arch. (۱) [(۲) پسته‌ی؛ دانه‌نگی؛ نانه‌ستی؛ ماخۆلیان
 v.i. (۱) بوون به‌ هه‌ل. (۲) هه‌لم و هه‌ل‌او ئی هاته‌ده‌وه‌وه.
 (۳) خۆه‌ه‌لکێشان؛ گه‌زاف لێدان؛ فشه‌کردن.
 v.t. (۱) خۆه‌ه‌ل. له‌ کولاندن. (۲) [Archaic] تووشی دانه‌ستی یا
 ماخۆلیان کردن
 vaporescence (vā'pēr-es'ns), n. هه‌لم به‌دا‌بوون
 vaporescent (vā'pēr-es'nt), adj. هه‌لم ئی به‌دا‌بوو
 هه‌لم ئی مه‌لساو
 vaporific (vā'pēr-if'ik), adj. (۱) هه‌لمی ئی به‌دا‌دیه‌تی
 ده‌بێته‌ هه‌ل. (۲) هه‌لمی؛ هه‌لم‌وای. (هم‌و‌ها "vaporous")
 vaporimeter (vā'pēr-im'ə-tēr), n. پنه‌وری په‌ستۆو قه‌باره‌ی
 هه‌لم
 vaporizing (vā'pēr-iz'ing), adj. خۆه‌ه‌لکێشان؛ فشه‌چی
 n. فشه‌؛ خۆه‌ه‌لکێشان؛ گه‌زاف
 vaporish (vā'pēr-ish), adj. (۱) هه‌لمی؛ هه‌لم‌و‌ه‌ل‌او
 (۲) بر‌تا‌ه
 (۳) زوو‌دنی به‌ست‌ده‌بیت یا مه‌راق‌دای ده‌گرت
 vaporization (vā'pēr-i-zā'shan), n. (۱) بوور به‌ هه‌لم
 کردن به‌ هه‌لم. (۲) چاره‌سه‌رکردن به‌ هه‌لم (پزیشک‌و‌انی).
 vaporize (vā'pēr-iz'), v.t. کردن به‌ هه‌لم
 v.i. بوون به‌ هه‌لم؛ هه‌لم ئی مه‌لسان.
 vaporizer (vā'pēr-iz'ēr), n. هه‌لم‌که‌ر؛ هه‌لم‌ساز؛ تۆز‌که‌ر
 ئامه‌رنکه‌ ده‌رمانی شنه‌ ده‌کات به‌ هه‌لم یا تۆز بۆ هه‌لم‌زینی
 vaporous (vā'pēr-əs), adj. Also vapory, (۱) هه‌لم ئی مه‌لساو
 (۲) هه‌لم‌وای؛ هه‌لم‌و‌ه‌ل‌او؛ پوره‌هه‌لم؛ لیل
 (۳) هه‌لمی؛ نه‌هه‌لم ده‌چیت (۴) ته‌نگه‌ناسک: (~ fabrics).
 (۵) خه‌یانی؛ گه‌ل‌ه‌ نه‌کراو؛ دیاری نه‌کراو: (~ plans, promises, etc.)
 vapor pressure (or tension), په‌ستۆی هه‌لم
 vapory (vā'pēr-i), adj. = vaporous.
 vapour (vā'pēr), n., v.i. & v.t. = vapor.
 vaquero (vā-kâr'ō), n. [Sp.] گاراو؛ شووان
 vara (vā'rā), n. پنه‌ویه‌کی نیشانی و ته‌مه‌ریکای لاتینی‌یه‌ی بریتیه‌ی له
 ۳۲-۳۳ کۆرئ
 variability (vâr'i-ə-bil'ə-ti), n. (۱) گۆپراو؛ جیاوازی
 (۲) هه‌میشه‌گۆپراو؛ بر‌تاری
 variable (vâr'i-ə-b'l'), adj. (۱) هه‌میشه‌گۆپراو؛ هه‌میشه‌ده‌گۆپرئ

(۱) (۱) واپښت ليدان؛ واپښت تېهه لېسون. (ب) سافو لووس كړدن؛
 برېسكاندنوم؛ برهاندنوم. (۲) پووكش كړدن؛ جوان كړدن؛ پازندنوم
varnish tree, داري واپښت؛ لږه ختيځه له ناووكه كې واپښت
 سړوست دمكړت.

varsity (vɑːr'sɪ-ti), n. (۱) تېبې و مرزېشې نوښتې زانكو يا
 قوتابخانه يك. (۲) [British Colloq.] زانكو؛ زانستگا.
adj. تايبېتې به تېبې و مرزېشې پېشېركې زانكو قوتابخانه.
varous (vɑːr'əs), n. چه مانومې لاق.
vary (vɑːr'i), v.t. (۱) گوږين.
 (۲) جياوازي تېخستن؛ گوږين؛ همه جوړ كړدن:
(The doctor told him to ~ his diet.)
 v.i. (۱) گوږان؛ گوږان به سمردا هاتن: *(a ~ing society)*.
 (۲) جياواز بوون له: *(Prices ~ from one shop to another.)*
 (۳) *(~ from)*، لادان له توخمي خو؛ جياوازي پيشاندان لگال توخمي خو.
 (۴) همه جوړ بوون.
 (۵) خرڅ گوږان به راستموانيس يا پېچمراته به همان پاده (بېرگاري)
vas (vɑːs), n. بوري لهش.
vascular (vɑːs'kyoo-lər), adj. (۱) (۱) هې بوري خوښ يا لهف
 (ب) هې جوري ناووك (پوره كناسې).
 (۲) چالاك؛ پوستو چالاك؛ به تېن.
 شانې بوري ناووك له پوره كدا.
vascular tissue, سنووتېكي كانزايې به بۇ نمونې
vasculum (vɑːs'kyoo-ləm), n. پوره لك تېدا كوكردنوم.
vas deferens, بوري توماو (له گونومه بۇ كيښ).
vase (vɑːs, vɑːz), n. گولدان.
vasectomy (vɑːs-ek'to-mi), n. مرمېتان يا بېرېشې بوري توماو
 (ننشتېرگري).
vaselin (vɑːs'ə-lēn, vɑːs'li-in), n. قازلين؛ مېلحه مينك بۇ
 چه وركړدن.
vaso- (vɑːs'ə, vɑːs'ə), Also **vas**, بوري خوښ: (۱) پيشگرېك به ماناي:
(vasomotor)
 (۲) بوري توماو: **vas deferens**.
vasomotor (vɑːs'ə-mə'tɔːr), (۲) كړيووني
 بوري خوښ.
vasoconstrictor (vɑːs'ə-kən-strɪk'tɔːr), n. بوري خوښ كړكېر.
 (هسته دمار، دمرمان).
vasodilation (vɑːs'ə-dī-lā'shən), n. فراوان بوون يا كشانې بوري
 خوښ.
vasodilator (vɑːs'ə-dī-lā'tɔːr, vɑːs'ə-dī-lā'tɔːr), n. بوري خوښ.
 فراوانكېر (هسته دمار، دمرمان).
vasomotor (vɑːs'ə-mə'tɔːr), n. پښكېري كړيوونو فراوان بوونې
 بوري خوښ (هسته دمار، دمرمان).
vassal (vɑːs'əl), n. (۱) مسكين؛ جوتياركې زومې به كړې دمكړې
 له دمره بېگ. (۲) ژرېدېسته؛ خوارېدېسته.
 (۳) (۱) بهرېدېست؛ نوكېر. (ب) كوپله؛ بهنده؛ پند.
 (۱) مسكينې. (۲) چاوشوې؛ سرشوې؛ ژرېدېسته.
adj. (۱) مسكينيتې؛ مسكينې.
vassalage (vɑːs'əl-ɪdʒ), n. (۲) شو لېش و كارو خښته ي كه لاسم مسكينه بۇ دمره بېگ بكات.
 (۲) بهرېدېستې؛ ژرېدېستې؛ بهنده گي.
 (۳) شو زومې وزارتې دمره بېگ كه بهرېدېست جوتياره ويه به كړې.
 (۴) مسكين به گشتې؛ دستې جوتيارانې دمره بېگ.
vast (vɑːst, vɑːst), adj. (۱) زل؛ گوره؛ مزن: (۲) فراوان؛ گوره.
 (۳) زور (چاره، هند)؛ فره: *(a ~ number of them)*.
 (۴) زور (پاده، پله)؛ نېجگار زور: *(~ knowledge)*.

همه بړنگ كړې؛ پنگا و پنگ كړې؛ شپوه گوږين به هيلې پنگا و پنگ
 پياښان (۲) جوړاو جوړكړدن؛ همه جوړكړدن.
variegated (vɑːr'i-ə-gāt'id, vɑːr'i-gāt'id), adj. (۱) همه بړنگ.
 پنگا و پنگ؛ خال خال (۲) همه جوړ؛ جوړاو جوړ؛ جيا جيا.
variegation (vɑːr'i-ə-gā'shən), n. (۱) همه بړنگ كړدن.
 همه جوړكړان (۲) همه بړنگې؛ پنگ جوړاو جوړې.
varietal (vɑːr'i-ə-ti), adj. جوري؛ چمشنې؛ تايبېتې به جوړه
 زيندموهرېك يا توخميك *(~ name)*.
variety (vɑːr'i-ə-ti), n. (۱) جوړاو جوړې؛ همه جوړې؛ جياوازي.
 (۲) كۆمالي جوړاو جوړ يا جياواز؛ جوړه ها:
(There is a ~ of items in the shop.)
 (۳) جوړا؛ بابته؛ چمشن: *(a ~ of grapes, tomatoes, pigeons, etc.)*
 (۴) توخمي زيندموهر؛ جوړ.
variety show [British] (۵) شاهنگي جوړاو جوړ كه سماو گوزاشې شانومې
 كور و پښكېنيارې و... هند تېدايه).
variform (vɑːr'ə-fōrm), adj. همه شپوه
variola (vɑːr'i-ə-lə), n. = smallpox.
variolar (vɑːr'i-ə-lər), adj. = variolous.
variolate (vɑːr'i-ə-lāt), adj. كونج؛ كونج كونج؛ ناوولې؛ ناووله دار.
 ناووله كوټان
v.i.
variole (vɑːr'i-ōl), n. كونجې؛ كونج؛ نيشانې و لك ناووله
variolite (vɑːr'i-ō-līt), n. بهرديكي تاگرېديكي كونج كونجه.
varioloid (vɑːr'i-ə-loid), adj. له ناووله دمچنت؛ ناوولې.
 ناووله يكي سووكه تووشې شوانه نه بېت كه دمكوترين بۇ ناووله يا
 لمره وپېش ناووله يان گرتووه
variolous (vɑːr'i-ə-ləs), adj. (۱) (۱) ناوولې (ب) تايبېتې به ناووله.
 (۲) كونج؛ كونج كونج.
variometer (vɑːr'i-om'ə-tēr), n. پښوهره بهر اووردكېرې هيلې
 موگناتيسې له شوښې جوړاو جوړې سوزمېن.
variorum (vɑːr'i-ō'm'əm, vɑːr'i-ō'rəm), n. (۱) بهرگي كتنيك يا
 دهقې بهرهمې نوسرېنكي كلاسيكي به تېبېني چمډ پرخنكرو زانايې كېره.
 (۲) بهرگي چمډ دهقېكي جياوازي بهرهمې نوسرېنكي كلاسيكي.
adj. تايبېتې به بهرگي كتنيك يا بهرهمېنكي وهما:
(The ~ edition of Shakespeare)
various (vɑːr'i-əs), adj. (۱) (۱) جيا جيا؛ جياوازي.
 (ب) جوړاو جوړ؛ همه جوړ.
 (۲) گهلېك؛ چه ندهما؛ زور: *(~ sections of the country)*.
 (۳) فره بهر؛ فره توانا.
 (۴) همه بړنگ؛ پنگا و پنگ: *(birds of ~ plumage)*.
 (۵) همومو به جيا جيا؛ يكه يكه: *(~ club members)*.
 (۶) [Archaic]، بگور؛ هميشه گوږيدو.
-variously (adv.); variousness (n.).
varix (vɑːr'iks), n. (۱) بوري خوښې فراوان بوو يا كشاوو پنج خواروو.
 (به تايبېتې خوښه نېننن). (پېشي دموتري: "varicose vein").
 (۲) هيلې بهر اسوويي قاوغي قاقله جنوكه.
varlet (vɑːr'lit), n. [Archaic]. (۱) بهرېدېست؛ نوكېر.
 (۲) بهرېدېستې سوارچاله. (۳) كېسيكي زول و ناپاك؛ بهدكار.
varletry (vɑːr'lit-ri), n. [Archaic]. (۱) نوكېران؛ چيني نوكېران.
 (۲) چه ماورې بووتې و پووتې سر كېش و ناشو بگېن.
varmint, varment (vɑːr'mənt), n. [Dial. or Colloq.]. (۱) جانهومې زيا بېهش
 (۲) مروغې پيس و بۆگن.
varnish (vɑːr'nish), n. (۱) واپښت نويه سافو لووس كړدنې.
 تهخته و كانرا؛ بويه پووكشې كړدن. (۲) برېسكې پوي سافو لووس كړان.
 (۳) پووكش؛ پوواله ت.

(پیشی دهورتن: "vealer")

vecion (vek'shon), n. نمغوشی گرتن له کسینکی ترمه.

vector (vek'ter), n. (۱) ژماره‌ی ناراسته‌یی (بهنایه‌یی که چی‌ی

موو شت پیشان بدات له هوادا) (بی‌کاری) - (۲) پیرموی فزوکه و مووشه

(۳) هیزی پالنه‌ر.

(۴) میژوی میگزوب هملگر؛ جانموری میگزوب گویزه‌موره.

-vectorial (adj).

Veda (vā'da, vē'da), n. فییدا: کتیبی نایبی هیندی (یه‌کتیکان یا همر چواریان).

Vedanta (vi-dān'ta, vi-dan'ta), n. فییدانتا: فلسفه‌ی هیندی (له‌سمر کتیبی "فییدا" دانه‌اره).

V-E Day (vē'ē'), = Victory-in-Europe Day. پوژی سه‌رکرتن له شه‌روپادا (بهمه‌ناری‌یه‌کاندا له شه‌ری جیهانی دوهمدا که ریکه‌رتی ۱۹۴۴/۵/۸.)

Vedda, Veddah (ved'da), n. فییدا: یه‌کتیکه له خه‌لکه بشه‌ره‌ی‌یه‌کانی سیلان.

vedette (vi-det'), n. Also vidette, (۱) پاسه‌وانی دیدموانی سواره‌ی له‌شکر؛ پاسه‌وانی سواره‌ی سوپا. (۲) به‌له‌می پاسه‌وان؛ به‌له‌می دیدموان (هه‌روه‌ما "vedette boat").

Vedic (vē'dik, vē'dik), adj. فییدایی؛ تایبته‌یی به فییدا. فییدیک: نوم زمانه‌یه که "فییدا" ی پښ نووسراوه (که بریتیی به له "سانسکریت" ی کون) (پینجهم ورشه‌ی پششو بیسته).

vee (vē), n. (۱) تیپی "V". (۲) [Colloq.] پینج نولاری. له "V" ده‌جیت.

veep (vēp), n. [Slang], vice president.

veer (vēr), v.i. (۱) لادان؛ له پښ لادان: (to ~ to the right). (۲) هملویست گوزین؛ ریتاز گوزین.

(۳) پوو یا پیرموی گوزین (با)؛ به‌رمو لایمکی تر هملکرتن.

(۴) لادانی کشتی؛ پوو یا پیرموی کشتی گوزین.

v.i. (۱) لادان؛ پښ یا پیرموی گوزین. (۲) کشتی لادان؛ پوو کشتی گوزین.

n. لادان؛ له پښ لادان؛ پیرموی گوزین.

veer (vēr), v.t. & v.i., (~ out), دریزکرتنوه (پهت، گوریس، زنجیر)؛

veery (vē'ri), n. پشپزه‌ی نه‌میریکی.

vegetable (vej'ta-b'l, vej'i-ta-b'l), n. (۱) سه‌وزه؛ سه‌وزی. (۲) پوهه؛ گزویگیا (۳) کسینکه که میشکی نه‌خاته کارو ژانیکیی بن گوزینو

مردونه بری (وهک نه‌خوشی که‌فته‌کار یا کسینکی میشک سووک).

adj. (۱) له پوهه دهره‌نیراو؛ پوهه‌کی؛ سه‌وزه: (oil ~).

(۲) له توخمی پوهه یا سه‌وزه‌یه: (the ~ kingdom).

(۳) ووشکو ناخوشو مردونه (ژیان): (to lead a ~ existence).

vegetable kingdom, جیهانی پوهه؛ توخم یا بابته‌یی پوهه؛ پوهه‌که به‌گشتی.

vegetable oil, پوخی پوهه؛ پوخی سه‌وزه.

vegetable plate, قاپه سه‌وزه؛ قاپی خوارده‌ممنی بن گزشت.

vegetable tallow, پیوی پوهه؛ چه‌وری‌یه‌که له هه‌ندئ پوهه دهره‌هینریتو ده‌کرتن به سابوونو موم

میوی پوهه؛ میونکه له هه‌ندئ دارخورما دهره‌هینریتو مومی ئی لرووست ده‌کرتن.

vegetal (vej'ə-t'l), adj. (۱) پوهه‌کی؛ گزویگیایی.

(۲) vegetative # 2

vegetarian (vej'ə-tār'i-ən), n. سه‌وزه‌خور (مروء)؛ گزشت نه‌خور؛ کسینکی گزشت نه‌خور.

adj. (۱) تایبته‌یی به سه‌وزه‌خور؛ همر گزشت نه‌خور؛ گزشت نه‌خور.

(۲) له سه‌وزه یا گزویگیا پینکاتوو؛ بن گزشت: (a ~ diet, meal, etc.)

vegetarianism (vej'ə-tār'i-ən-iz'm), n. سه‌وزه‌خوری؛

n. [Poetic]. شوینیکیی گموره یا فراوان.

-vastly (adv.); vastness (n.).

vastitude (vas'tə-tōōd', vās'tə-tūd'), n. Also vastity, -(۱) گموره‌یی؛ رلی؛ فراوانی؛ همزی. (۲) جزیه‌کی زور گموره و فراوان.

vasty (vas'ti, vās'ti), adj. [Archaic], = vast.

vat (vat), n. (۱) تهنشیکیی گموره یا به‌رمیلینکه بۆ کانزا؛ شوردنموره و خوم گرتنموره و شه‌راب گرتنموره و پینسته خوش کردن به‌کاردیت. (۲) خوم.

v.t. (۱) له تهنشت نا به‌رمیلینکی وه‌ها هملکیشان. (۲) خوم کردن؛ له خوم هملکیشان.

vatic (vat'ik), adj. Also vatical, پینقه‌مهری؛ تایبته‌یی به پینقه‌مهر. Vatican (vat'i-kən), n. واتیکان (۱) نشینگی پایا له شاری "فاتیکان" له پوما (ب) پوژیم یا فرمانه‌روایی پایا.

vaticinal (və-tis'ə-n'l), adj. همر پشپشینی پیش بینین؛ پشپشینی کردن؛ v.t. & v.i. نوقلانه‌نیدان

-vaticinator (n.). vaticination (vat'ə-si-nā'shən), n. (۱) پشپشینی؛ نوقلانه. (۲) پیش بینین؛ پشپشینی کردن؛ نوقلانه‌نیدان.

vaudeville (vōd'vil, vō'də-vil), n. (۱) خونواندینکی هممه‌چاشنی سه‌ر شانویه (که سه‌ما و گوزانی و شانزگه‌ری کورتی تندیه).

(۲) [Rare]. شانزگه‌ری‌یه‌کی پینکه‌نیاوی‌یه ناوبه‌ناو به گوزانی و سه‌ماوه.

(۳) [Obs.]. گوزانی‌یه‌کی لاقرتزی‌یه (له بابته باسینکی هارچه‌مخوه).

-vaudevillian (n.).

vault (vōlt), n. (۱) تاق؛ ۲. گوومه‌ر؛ ۳. ژیرزه‌مین؛ سارداو.

(۴) گوزستانی ژیرزه‌مین.

(۵) قاسه؛ قاسه‌خانه‌ی بانق؛ گمنجینه‌ی پارو و شتی به‌نرخ‌ی تری بانق.

(۶) نه‌شکه‌وتینکی ژیرزه‌مینیی بنمیچ وهک تاق؛ (۷) ناسمان

(۸) کاسه‌ی سه‌ر

v.i. (۱) تاق به‌سه‌ردا درووستکرتن؛ (۲) وهک تاق درووستکرتن

v.i. وهک تاق چه‌میمه‌وه

vault (vōlt), v.t. بازدهان؛ قه‌مه‌بازدهان؛ خوه‌هلدان

v.t. بازده به‌سه‌ردا دان (He ~ed the fence.)

(۲) خوه‌هلدانه سه‌ر پشتی نهمپ

n. (۱) بازده؛ بازدهان؛ خوه‌هلدان (۲) بازدهی نهمپ

vaulted (vōlt'id), adj. (۱) له تاق ده‌جیت

(۲) سه‌ربانه‌کی وهک تاق یا گوومه‌ره

vaulter (vōlt'er), n. بازده‌هر؛ ده‌تایبته‌یی به دار له بۆ‌بۆرینی

بازدهی به‌رزه؛

vaulting (vōlt'ing), n. (۱) تاقکاری؛ تاق درووستکرتن

(۲) که‌وانه‌ی تاق؛ (۳) تاق به‌گشتی

vaulting (vōlt'ing), adj. (۱) بازده‌هر؛ بازده به‌سه‌ردا دهر.

(۲) له راده به‌ده‌ره؛ نیجگار زور؛ (~ ambition)

(۳) له بازده‌ندا به‌کارده‌هینریت؛ همر بازدهان (~ pole)

vaulting horse, که‌ری جیمناستیک

vaulting horse, خوه‌هلکیشان؛ فشه‌کرتن.

v.i. خۆ پینوه هملکیشان؛ شانازی پینوه‌کردن؛ پینوه نازین

n. خوه‌هلکیشان؛ شانازی؛ فشه؛ فیخال.

-vaunter (n.); vaunteringly (adv.).

vault-courier (vānt'kōor'i-ēr), n. [Obs.] (۱) سه‌ربازی

پینشمگ سه‌ربازنکه له پیش له‌شکره‌وه ده‌نیریت. (۲) پشپه‌ره؛ پشپه‌نگ؛

مزه‌به‌ره؛ بری خوشکهره.

vavasor (vav'ə-sōr'), n. Also vavasour, سه‌رکاری دهره‌به‌گ

V-Day (vē'dā'), n. = Victory Day. پوژی سه‌رکرتن

veal (vē), n. (۱) گزشتی گویزه‌که.

(۲) [New Rare] گویزه‌که‌ی سه‌رپین؛ گویزه‌که‌ی به‌خوگرای بۆ گزشت.

vegetate

vegetate (vej'ə-tāt'), v.i.
گذاشت نه خوری: گژوگیا خواردن.
۱. وهکو یروهه گهوره بیون
۲. بهره سندن امیخته کو برینی تن
۳. تیانگی بیوش و بز میشک به کارهفتان و تمهلاته بردنسه: هیچ نه کردن:
(-ing in a stagnant society; They just sit home and ~.)

vegetation (vej'ə-tā'shan), n.
۱. وهک یروهه گهوره بیون
۲. شینایی: سهوزایی: سهوزی سهروشت: گژوگیا: یروهکی نارچه پیک
سهگنتی: ۳. ژبانی تمهلی و بیرنه کردنده و هیچ نه کردن.
۴. سرین: زیاده گژشت: شتیکی ناناسایی له لهشدا پهیدایو.

vegetative (vej'ə-tā'tiv), adj.
۱. (ب) یروهکی: گژوگیایی
۲. ناسهتی نه یروهه. (ب) تاییهتی به یروهه گهوره بیون
۳. بهره سندنو: بوی همیه گهوره بیوت.
۴. تاییهتی به گهوره بیوش یروهه نهک به چاک کردن یا لهیگدان
۵. هیچ نه کردنو: نه بزوار: بزگن کردو (له بهر دانیشتن و هیچ نه کردن):
(a - life or existence)

vegetive (vej'ə-tiv), adj. ~ vegetative.
vehemence (vē'ə-məns), n. Also vehemency.
توندوتیزی:
میرا توندی: تینا: جوش (the ~ of the attack)
vehement (vē'ə-mənt), adj.
توندوتیزا: توند: به تین:
(a ~ defiance; a ~ denial of the charges)
۲. جوش: به سوزا: گهرم: به پهروش: (a ~ desire)
۳. تاییه: (a ~ wind)

-vehemently (adv.).
vehicle (vē'ə-k'l), n.
۱. هوی هاتوچی و هوره هدارا
هوی گواستنهوی بیچکه دارا: مه کیته بیچکه دارا: توتومیل.
۲. هوی زاگه یاندن: (a ~ for ideas, communication, etc.)
۳. شله به کی شرینه دهرمانی تیکه ل و ده کرت و دهرت به نه خوش.
۴. شله به کی وهک پون یا ناو پنگی تینا ده گرتنه و بز نیگار کیشان.
vehicular (vē'hik'yoo-lēr), adj.
۱. بۆ توتومیل کراو
۲. نه توتومیل کراو (~ manslaughter)
۳. بر زاگه به نهر

veil (vāl), n.
۱. بهجه: پوویش: تارا
۲. بهره: (۳) بهره (مهجان) (a ~ of mist; a ~ of silence)
۳. velum (v): caul. [Dial]

۱. سهریوشی په رستار
v.t.
۱. بهجه گرتنه وه. (۲) داپوشین: شارندن وه
take the veil,
بوز به په رستار
veiled (vāld), adj.
۱. روپوش: پهجه به سهرا: پهجه ده گرتنه وه
۲. تاراه: داپوشراو: بهره دارا: ناراسته خوژ: (a ~ threat)
veiling (vāl'ing), n.
۱. روپوشین: پهجه گرتنه وه: داپوشین
۲. بهجه: روپوش: بهره. (۲) قوماشی تمنکی پهجه.
vein (vān), n.
۱. خونده نهر. (ب) دهماری خوین: بۆری خوین:
دهرولهی خوین (۲) په راسو و دهماری یانی جانهمو.
۲. دهماری گهلا (۴) دهماری مه رمه یا دار (۵) دهماره کاشرا.
۳. رهگ: دهمار: نیشانهی تاییه خو:

(There was a ~ of humor in his essay.)
۱. ناری سهردمی ههست و میشک: (Let me speak in a serious ~.)
v.t.
۱. هیل ییدهفتان: نیشانه کردن به هیل (۲) تهریز فریدان
veined (vānd), adj.
رهگاری وهک مه رمه یا دهماروی.
veining (vān'ing), n.
نخشهی دهمار: گهلا، بالی جانهمو.
veinlet (vān'lit), n.
دهماره باریکه یا بیچکزه: گهلا، بالی جانهمو.
veinstone (vān'stōn'), n. gangue.
veiny (vān'i), adj.
دهماروی: مه رمه یا: دهماردار (a ~ hand)
vela (vē'lə), plural of velum.

venal

velamen (və-lā'mən), n.
پهره (گیانه مه ناسی: یوره کناسی).
velar (vē'lār), adj.
(ب) تاییهتی به ناسانهی نهرمی
دهم یا مه لاشوو. (۲) تاییهتی به دهنگ که له لهیگدانی پشتوهوی زمانو
مه لاشوو پهیدادهیت: وهک "g" و "k" له ووشه گانی: "good"
"cup" (دا). (دهنگ ناسی)

velarize (vē'lār-iz'), v.t.
دهنگی وها. (هروهه پینشی دهورتن): ("guttural")
n.
velarium (və-lār'i-əm), n.
چه تری گهوره سهر شانز یا یاریگای
پژهای کزن

velarize (vē'lār-iz'), v.t.
بیزانی دهنگ به پختی زمانو
له مه لاشوو دان (دهنگ ناسی).
velate (vē'lāt, vē'lit), adj.
پهره دار (زینده مورزانی).
veld, veldt (velt, felt), n.
له رمه گای بین دارو درخت:
دهشتی گژوگیایی

veliation (və-lī'ə-shən), n.
(۱) بهیه کدکیشان: بهیه کدها تن.
(۲) ناگهی: تاریکی.
velleity (və-lē'ə-ti), n.
(۱) ناره زووی کمه یا ساره
(۲) ناره زووی که که کرداری له گهل نه منی
vellicate (vel'ə-kāt'), v.t.
پاته کاندن: پاکیشان: قراندن:
تقوچ لیگرتن: لیگرتنه وه.
v.i.
لرین (ماسولکهی دهم چاو... هند)

-vellication (n.).
vellum (vel'əm), n.
(۱) پیستهی نهک بۆ نووسین یا بهرگی کتیب:
کاغزی پیسته. (۲) دهست نووسینی له سهر پیسته نووسراو
(۳) کاغزی پیستهی

adj.
وهک پیستهی نووسین یا بهرگ تیگرتن: پیستهی.
veloce (və-los'), adv.
خیزا (فرمانی سهرتیبی موسیق).
velocipede (və-los'ə-pēd'), n.
(۱) یاسکیل
(۲) پاسکیلی سن بیچکهی مندالان.
(۳) گالیسکه به کی دهستی سهر هیل ناسنه.

velocity (və-los'ə-ti), n.
(۱) خیزایی (دهنگ، پوونگی، با)
تیزهوی. (the ~ of sound, the wind, etc.)
(۲) خیزایی (پوودان). (the ~ of historical change)
(۳) دوروی بزواو له ماومه کی تاییه تیدا

velours, velour (və-loor'), n.
فیور: جزیکه له قهیفه یا
مه خمهل.
velum (vē'ləm), n.
(۱) بهره (زینده مورزانی). (۲) soft palate
فیور: جزیکه له قهیفه یا مه خمهل.
(به روهه "velours")

velutinous (və-lōō'ti-nəs), adj.
قهیفه یی (زینده مورزانی)
مه خمهل: به گنده مو داپوشراو.
velvet (vel'vit), n.
(۱) قهیفه مه خمهل. (۲) شتیکی پوو قهیفه یی
(۳) نهرمی. (۴) تووکی نهرمی شاخی تازهی ناسک.
(۵) [Slang], قازانج: دهسکووتی ناسان

adj.
(۱) قهیفه یی: مه خمهل: نهرم: نهرم نول: لووس
velveteen (vel'və-tēn'), n.
(۱) قوماشی لوکهی قهیفه یی
قوماشی قهیفه یی (۲) (pl.), جلی له قوماشه دروست کراو (به تاییهتی
پانتول).

velvety (vel'vi-ti), adj.
(۱) قهیفه یی: مه خمهل: نهرم: نهرم نول.
(۲) خوش (تام): تیزو تال نویه.
vena (vē'nə), n. [L.], pl. venae, = vein.
خوینبهری بوش: به کی که له دوو بۆری به گهوره یی خوین

debat بۆ دن
venal (vē'nəl), adj.
(۱) (۱) به رتیل خو. (a ~ judge)
(ب) خویش (۲) به پاره ده گرتن یا دهست ده گرتن: مه پاره یی
به پاره ده گرتن نهک به لیا توری: (~ acquittals; ~ services)

venality

٢) چەرت! پەيس! بە بەرتىل دەپوت بەرئو! بۆگەن:
 (~ government; ~ agreements)
 -venally (adv.).
 venality (vĕ-nal'ə-ti), n. ١) بەرتىل خوارىدن! بەرتىل خۆرى
 ٢) خەفرۆشتن! خەفرۆشتى! ئاچاكى.
 venatic (vĕ-nat'ik), adj. Also venatical. ١) تاسەتى بە پاو!
 ئە راود بەكارهەيتراو. ٢) پاوچى! پاوگەر! حەز ئە راوگەر.
 ٢) بە راو ژباو
 venation (vĕ-nā'shən), n. ١) نەحشە يا شۆپەي رىنكخستنى
 دەمارى گەلا و يالى جانەومر ٢) ئەم دەمارانە يەگشتى.
 vend (vend), v.t. ١) فروشتن ٢) مەست و يا بەرپرین! پای خۆ خستنه
 بەرجاو يا ملاوگەنەومر (بۆ لىكۆلنەومر)
 v.i. ١) چەرچىتى كۆرنا! شت فروشتن بە رىنگاود.
 ٢) بازار ھەموون! فروشران
 vendace (ven'dās), n. ماسى يەمكى بىكۆلەي ناو روبرارە
 vendee (ven-dē'), n. كۆپارا! پىن فروشران. (ھەر ھەما " buyer"
 vender (ven'dēr), n. ~ vendor.
 vendetta (ven-del'ə), n. ١) خوين سەندن! تۆلەي خوين سەندن
 ٢) دوزمانەيتى! دوزمانەيتەيمكى پەيس! تۆلە سەندن! تۆلە! قىن.
 vendibility (ven'də-bil'ə-ti), n. فروختن برە! بازار بون
 vendible (ven'də-b'l), adj. ١) دەفروشرى! دەتوانىن بفرۆشرى!
 بە فروخت ٢) v. n. فروختنى! شتى بە فروخت! شتى دانراو بۆ فروشتن.
 vending machine, مەكشەي شت فروشتن (وگە پاكەتە جگەرە و
 فوتووى ساردەمەنى و شىرىنى ... ھتد. پارە دەخرىتە كوئى مەكشەكەرە و
 شتەكە دىتە دەروە,
 vendition (ven-dish'ən), n. فروشتن
 vendor, vender (ven'dēr), n. ١) فروشران! فروشر! چەرچى!
 vending machine, فروشر ٢)
 vendue (ven-doo', ven-dū'), n. ھەرچ! مەزات
 veneer (və-nēr'), v.t. ١) نارو تەختە داپۆشەن بە چىنەك تەختەي
 جوان. پلاستىك، يا فۆرمىكا ٢) پووكەش كۆرنا! بۆمەكۆرنا! شتى ناشرىن
 داپۆشەن يا شارەتەرە بە شتى جوان.
 n. ١) چىنە تەختەي تەنگى جوان، پلاستىك، يا فۆرمىكا كە نارو تەختەي پىن
 پووكەش ھەكۆرنا. ٢) پووكەش! بۆيە! پەردەي پووكەش و ھەلخەلەتەنەر!
 پووالەت (a ~ of culture)
 veneering (və-nēr'ing), n. ١) كەرمەسەي پووكەش كۆرنا.
 ٢) پووكەش كۆرنا
 venerable (ven'ēr-ə-b'l, ven'ərə-b'l), adj. ١) زۆر مەزىن!
 بەشكۆ! مەزى (a ~ scholar)
 ٢) پىوژر (a ~ monument; ~ relics)
 ٣) نارناووي پياووي ناينى بەرزى كۆيسەيە.
 -venerability; venerableness (n.); venerably (adv.).
 venerate (ven'ərə-rāt'), v.t. زۆر رىزگۆرنا! پەرسىت!
 (Our people ~ his memory.)
 -venerator (n.).
 veneration (ven'ərə-rā'shən), n. ١) زۆر رىزگۆرنا! رىزگۆرنا!
 پەرسىت ٢) بەشكۆ! رىزگۆرنا! رىزگۆرنا زۆر.
 ٢) زۆر مەزىن! بەشكۆي! پىوژر
 venereal (və-nēr'ē-əl), adj. ١) زارووي پىن! ھى جوت بون.
 ٢) لە جوت بونەومر توش دەپىت.
 (Syphilis and gonorrhoea are ~ diseases.)
 ٢) نەخۆشى جوت بونىتى.
 ٤) بۆ چارەكۆرنا نەخۆشى جوت بونە (a ~ remedy).
 venereal disease, نەخۆشى حوت بون (وگە سووزەنەكە فەرەنگى).

١) لىكۆلنەومر نەخۆشى
 venerology (və-nēr'ē-ol'ə-jī), n. جوت بون.
 -venerologist (n.).
 venery (ven'ēr-i), n. [Archaic] ١) جوت بون! گان.
 ٢) زۆر جوت بون! زۆر گان كۆرنا.
 ventry (ven'ēr-i), n. پاو! پاوگەن! پاوچىتى.
 venesection (ven'ə-sek'shən), n. = phlebotomy.
 venetian blind, پەردەي قىنەيسى! پەردەيمكى باغەي قىرە تىرەيە
 دەتوانىن بە پەي پىووست بىكۆرناومر.
 venge (venj), v.t. = avenge.
 vengeance (ven'jəns), n. تۆلە! تۆلەسەندن! تۆلەكۆرناومر.
 take vengeance upon, تۆلە (ي خۆ) ئى كۆرناومر
 with a vengeance, ١) بە توندوتىڭى! بە قايم! بە توندى:
 (The ruin came down with a vengeance.)
 ٢) لە راودە بەدەر! لىجگار زۆر! بىن نەندازە.
 vengeful (venj'fəl), adj. ١) تۆلەسەند! قىن لە سەك! پى ھەنگر!
 قىناوي! قىن لەبەر. (She has a ~ nature.)
 ٢) قىن پىشانەدر! ھى تۆلە سەندە! قىنان: (a ~ act)
 ٣) لە رووي تۆلە سەندەنەومر كراو! بە قىندەومر كراو: (a ~ killing)
 -vengefully (adv.); vengefulness (n.).
 venial (vē'nī-əl, vē'n'yəl), adj. ١) دەمەخشرىت (گوناھ)
 لىفۆشمووي بۆ ھەيە! سووك: (a ~ sin)
 ٢) چاروي ئى دەپۆشرت! بچووك! كەم! ھىچوويوچ:
 (a ~ error, offence, etc.)
 -veniality; venialness (n.).
 venial sin, گوناھي سووك! گوناھي بەخشران (خاچ پەرسىتى)
 venipuncture (ven'i-punk'chēr), n. كۆن كۆرنا دەماري
 خوينەنەنەر (بۆ خوين ئى گرتن يا خوارەمەنى دان بە نەخۆش ... ھتد.)
 venire facias, ھەرمانىكى داگايە بۆ چەند كەسەك كە بىنە سویندخوار.
 venireman (vi-ni'ri-mən), n. كەسەكە كە داوای ئى كراو بە
 ھەرمانى داگايە كە بىن بە سویندخوار.
 venison (ven'i-z'n, ven'i-s'n), n. ١) گۆشتى ناسكو بەرانە كۆيوي.
 ٢) [Archaic] گۆشتى نىچىر.
 venom (ven'əm), n. ١) زەھرى مارو دووپشكۆر ... ھتد.
 ٢) [Rare] زەھرى زەھرى. ٣) كىنە! پىق! قىن.
 venomous (ven'əm-əs), adj. ١) زەھردار! زەھراوي:
 (a ~ snake)
 ٢) كىنەدار! قىناوي! پقاوي! پەيس! زەھراوي: (a ~ remark)
 -venomously (adv.); venomousness (n.).
 venose (vē'nōs), adj. = venous.
 venostasis (vē'nəs-tə'sis), n. وەستان يا ھىواش بونەومر خوين
 لە دەماري خوينەنەنەر (نەخۆشى).
 venous (vē'nəs), adj. ١) ھى دەماري خوينەنەنەر! دەماري.
 ٢) دەماراوي (پوومەكاشى، گيانەومرناسى).
 ٣) تايبەتى بە خوينى ناو (دەماري) خوينەنەر، واتە، پەيس: (~ blood).
 -venosity (n.).
 vent (vent), n. ١) دەرچوون! دەرپەرين! چوونە دەروە.
 ٢) دەرپەرين! لە دلى خۆ دەركۆرنا: (to give ~ to emotion)
 ٢) كۆن! ھەرگا! كەلەبەر! باكۆش! كۆپوژنە! بەمبەرە.
 ٤) كوئى ناگۆرنا. ٥) درزي پشت قنگى چاگەت.
 ٦) كوئى قنگى بالندەو گيانەومر خۆشكۆر ماسى.
 v.t. ١) دەرگا بۆ كۆرناومر! كۆن تىكۆرنا! پىي چوونە دەروە بۆ كۆرناومر.
 ٢) پى دان بۆ چوونە دەروە (دووكەل، ھەراي پەيس).
 ٣) ھەست دەرپەرين (to ~ one's anger).
 ٤) پای خۆ دەرپەرين يا بلاوگۆرناومر.

ventage (ven'tij), n. (۱) کوسی بیگوله. (همروها "vent") (۲) کوسی شمشال و نای.

ventail (ven'tâl), n. بینی کلاوژری (که دهواتری بگریتهوه و داخری). (۱) وورگا سک. (ب) مندانان.

venter (ven'têr), n. (۱) ج. متسی دهریزقیوی ماسولکه. (۲) مندامی هموکردوی. (۳) سکی دایک یا ژن دایک.

ventiduct (ven'ti-duct), n. موزی همواکیش.

ventilate (ven'tî-ât'), v.t. (۱) هموا گزین؟ هموا تازهکردنوه. (۲) ریوی چرونه دهرهوه دان (هموای پیس. دروکهل... هتد).

(۳) همنختن لهبر هموا دانمیر هموا. (۴) به ناشکرا باس کردن یا لیکولینهوه (سکالا. تنگ و چلهمه).

(۵) نوکسجین کردنه خویننوه. (Obs.) | شمن کردن.

ventilation (ven'tî-â'shon), n. (۱) هموا گزین؟ هموا گزین؟

هموا تازهکردنوه. (۲) هوی هموا گزین؟ کهرسه یا نامیری هموا تازهکردنوه.

ventilative (ven'tî-â'tiv), adj. (۱) تابیهتی به هموا گزین یا تازهکردنوه. (۲) هموا گزین؟ هموا تازهکردنوه.

ventilator (ven'tî-â'têr), n. پاکه - باره شینی کارمایي؛ پاکیش؛ کونی هموا گزین؟ هوی هموا گزین.

ventose (ven-tôs'), adj. [Archaic]. ترکمن؛ تیز؛ فسهبار؛ قسهی زل کمر.

-ventosity (n.).

ventral (ven'trâl), adj. (۱) وورگی؛ سکی (توینکاری)؛ له دیوی وورکهوه (له مرؤفدا له پنشهوه و له زوریه گیانهوه مردا له ژیرهوه).

(۲) له دیوی ناوهوه یا ژیرهوه (پورهمکزی).

-ventrally (adv.).

ventral fin, = pelvic fin.

ventricle (ven'tri-k'l), n. بوشایی لهش. بهتابیهتی؛ (۱) سکولهی دن؛ رگولته (ب) سکولهی میشله؛ خانه یا بوشایی میشله.

ventricular (ven-trik'yoo-lêr), adj. سکولهی؛ زگولهی.

ventricose (ven-tri'kôs'), adj. Also ventricus. (۱) وورگزا. (۲) ناوساو (بهتابیهتی له یهک لاره)؛ هموکردوی.

-ventricosity (n.).

ventriculus (ven-trik'yoo-lôs), n. (۱) وورگی جانموم. (۲) حیکلانه.

ventriloqual (ven-tril'ä-kwâl), adj. Also ventriloquial. تابیهتی به به سک قسهکردن؛ به سک قسهکمر.

-ventriloquially (adv.).

ventriloquism (ven-tril'ä-kwiz'm), n. به سک قسهکردن؛ قسهکردن بهبن دم جوولانهوه همروهک شو کسه به سک قسه بکات.

ventriloquist (ven-tril'ä-kwist), n. به سک قسهکمر (ووشی پینشوو بیینه)

-ventriloquistic (adj.).

ventriloquize (ven-tril'ä-kwiz'), v.t. به سک قسه کردن. (ووشی پینشووتر بیینه)

ventriloquy (ven-tril'ä-kwi), n. = ventriloquism.

ventro- (ven'trô, ven'trê), (۱) وورگ؛ سک؛ (ب) وورگو... سک و... (ventrodorsal).

ventrodorsal (ven'trô-dôr's'l), adj. می سک و پشتی گیاندار؛ تابیهتی به بهرو پشتی گیاندار.

venture (ven'chêr), n. (۱) پرژدهیکی بازگانی مەترسیدار. (۲) سهراپهیی پاره‌بازی پین کراو. (۳) کارنکی مەترسیدار.

(۴) ریکوت.

v.t. (۱) خسته مەترسی‌یهوه. (He ~d his life). (۲) پاره‌بازی پین کردن؛ قوماز پین کردن (مه‌جان).

(۳) ویزان؛ پرکیشی کردن؛ دهر پین لهگه مەترسی ره‌خنهو به‌ره‌هستیدا؛

(May I ~ an opinion?)

v.t. ویزان؛ پرکیشی کردن.

venturesome (ven'chêr-sam), adj. (۱) چاونەترس؛ چاوقایم؛ تازا؛ بیبک.

(۲) مەترسیدار؛ پپ مەترسی: (Auto racing is a ~ sport).

venturi (tube) (ven-toor'i), n. بۆری قینتوری؛ بۆری ریکخستو. پیوانی پەوتی شله له مەکیته‌یه‌کدا.

venturous (ven'chêr-əs), adj. (۱) بیبک؛ چاونەترس؛ چاوقایم؛ تازا. (۲) پپ مەترسی؛ مەترسیدار.

venue (ven'ü, ven'öö), n. (۱) شوین یا ناوچهی پودانی تارانیک. (۲) ناوچهی دادگەری تارانیک (که دەبن سویندخوارەکانیش خەلکی ئەوی بن).

(۳) بلوونامە دیاری کردنی ناوچهی دادپرسیینیک. (۴) [Rare] دیاری کردنی شوینی سویند له‌سەر خواردنی به‌لگه‌نامه‌یهک.

change of venue, گۆزین یا گۆزانهوهی ناوچهی دادپرسیینیک (نه‌گەر دادگاکه یا ده‌ستهی سویندخواران بن لایهن نه‌بن):

(The defense lawyers requested a change of venue.)

venule (ven'ül), n. (۱) خویننیه‌نره بچکوله؛ ده‌زولهی خویننیه‌نره. (۲) ده‌ماری بچکولهی بالی جانموم.

-venular (adj.).

Venus (vē'nəs), n. (۱) قینوس؛ بانوخوای دلداری و جوانی پۆمانه‌کانی کۆن. (۲) په‌یکەری قینوس. (۳) ژینکی زۆر جوان.

(۴) ئەستێرە بەیان؛ نامی؛ ئەستێرە ییوانان؛ ناهید؛ کاروان کۆژە دووم ئەستێرە گەرزکه له دوریدا له خۆزه‌وه به شه‌وقترین ئەستێرە گەرزکه له کۆمه‌لهی خۆردا.

Venus's-flytrap (vē'nəs-iz-flî'trap'), n. تەلهی میش؛ پورهمکینی له‌مەریکایه‌یه جانموم ده‌گرتن.

Venus's-hair (vē'nəs-iz-hâr'), n. قۆه کەمیشله (پورهمک)؛ جۆرنیک. له سه‌رخەس.

veracious (və-rā'shəs), adj. (۱) پاستگۆ؛ پاستال؛ سه‌رپاست. (۲) پاست؛ ته‌واو.

-veraciously (adv.); veraciousness (n.).

veracity (və-ras'ə-ti), n. (۱) پاستگۆیی؛ پاستالی؛ سه‌رپاستی. (۲) پاستیتی؛ پین درۆیی. (۳) ووردی؛ ته‌واوی؛ پین مه‌لیی.

(۴) پاستی هم‌پوان؛ داان؛ تارمه.

veranda, verandah (və-ran'də), n. کردار (پریزمان).

verb (vûrb), n. (۱) بیژمکی؛ بیژمی؛ تابیهتی به قسه‌کردن یا ووتن: (~ ability).

(۲) ووشی؛ به ووشه دهر پپاره: (a ~ symbol). (۳) هەر له پووی ووشهوه:

(a mere ~ distinction between the two concepts)

(۴) ووشه به ووشه؛ ده‌قودهق: (a ~ translation). (۵) زاره‌کی؛ زاری؛ به دم نەک به نووسین؛ ده‌می:

(a ~ agreement, contract, etc.)

(۶) هەر به دم نەک به کردار: (a ~ protest). (۷) به زمان؛ به دم؛ دم پاست؛ قسه‌زان؛ زمان پاراو.

(A) (۱) له کردار ده‌کات (پریزمان)؛ له کردار موم وەرگیراوه: (a ~ noun). (ب) کرداری پین پینک ده‌هیندرت (پریزمان): (a ~ prefix)

ووشمیه‌که که له کردار موم وەرگیراوه به‌لام وهک ناو به‌کارده‌هیندرت له رسته‌دا (پریزمان) (وهک ووشمیه‌ک " gerund " یا " infinitive " پین).

(۱) ووته؛ ووشه. (۲) ووته یا پستهی پین مانا.

(۳) ووته یا پستهی پین ناوه‌پۆک؛ ووته یا پسته‌یه‌که که گوی به مانا نادا؛ به‌لگه‌وه به شوپوی ووتنه‌ک.

(۱) وه‌ستای ووشه؛ ووشه‌زان؛ که‌سینکی

verbalize

لېنځاڅوړه له هملنځانځوړه په ځاړه ښانې ووشه دا قسه زان! زمان پاراوا! دمم راست.
(۲) ووشه پارسنه! کسنيکه که هر گوي به ووشه شپوهي ووشه دودات نهک
به مانا محسوس شو وپروپاڼه ي دمرې دهرېت.

verbalize (vür'bal-'iz'), v.t. (۱) دهرېس

(Feelings were seldom ~ed.)

(۲) گويښ ته کردار (پرزمان) (to ~ "butter" into "to butter")

(۱) هستو پای خو دهرېس v.t.

(۲) نورويزی کردن! نورو ووتن! دريژه پيدان

-verbalization (n.); verbalizer (n.)

verbally (vür'h'l-i), adv. (۱) ووشه به ووشه

(to translate something ~)

(۲) هر به دم نهک به راستي! هر به قسه ي بن مانا.

(۳) به ووشه! له رئي ووشوه به دم بن يا به نووين

(۴) به دودا نه زار (He agreed to the plan ~ .)

verbal noun, ناورى کردار پرېزمان! ناويکه له کرداروه وهرگيراهو له

هعدني پوهه نه رکي وهک کردار دهېس. وهک: "walking" و "to err"

هم رستانه. (Walking is healthful. To err is human.)

verbatim (vür-bä'tim), adv. ووشه به ووشه! دفاوده ي:

(to repeat something ~)

adj. (a ~ recounting of the events) ووشه به ووشه! دفاوده ي:

verbena (vür-bē'nä), n. مينا! شاپه سده! پوهه کيکي گول

پهنگار پوهه

verbiage (vür'bi-ij), n. (۱) دريژه دري! نورويزی! قسه دريژ کردنهوه

(۲) جزوي ووشه ي به ځاړه ښانې له هستو دهرېس! زمان!

چوښتي ووشه به ځاړه ښانې.

کردن به کردار (پرزمان):

ناو به ځاړه ښانې وهک کردار.

verbify (vür'bä-fi'), v.t. کړه ي به کردار (پرزمان):

ناو به ځاړه ښانې وهک کردار.

verbise (vür-bös'), adj. دودور دريژ! نورويزی! دريژ ادب! چنه باړ!

نورېنې: (a ~ report, speech, speaker, writer, etc.)

-verbosely (adv.); verboseness (n.)

verbosity (vür-bos'ä-ti), n. دودور دريژ! نورويزی! دريژ ادب!

چنه باړ! نورېنې ي.

قهدهغه

verboten (fär-bö'tön), adj. (۱) سموزي! سموزي.

verdancy (vür'dän-si), n. (۲) نهاره ي ي! نهارين! ساويلکه ي ي

(۱) سموز

(۲) به سموزايي داپوشراو! سموز (~ fields)

(۳) نهاره ي! نهار! ساويلکه (~ youth)

مهرمه ي سموزي دماراوي يا خال خال

په ريوه ي دارستانې -

پاشايي له نينگلته ي کونده!

verdict (vür'dikt), n. (۱) برياري دادگا! برياري سويند خواران.

(۲) بريار! (the ~ of history; The popular ~ was harsh.)

verdigris (vür'di-grēs', vür'di-gris), n. ژهنگ! ژهنگي مس

بافتده ي کي چکونه ي سموز زهره

verdure (vür'dür), n. (۱) سموزي! به تابه ي رنگي گزگياو درخت:

(۲) گزگياو دارو درخت! پوهه ي سموز به گنشي

(۳) په رسمه سن! کسه! نهاره ي (the ~ of childhood)

-verdurous (adj.); verdurousness (n.)

verecund (ver'i-kund'), adj. [Rare] شعرمن! به تعرم

verge (vürj), n. (۱) قراغ! لوار (the ~ of a stream, forest)

(۲) (۱) سنور! ب شوښي سنوردار.

(۳) نورو نيوه نزيک بوون (She was on the ~ of hysteria.)

(۴) دار! که شيانه ي پله ي به رزه له به دهمي سره که قهده! هله دگري له

پي پوښنده! ه! هارنيکه جووتيا ي کړنچي سويني له سره ده خواره

vermiculation

له به دهمي دهره به گه گه پيدا.

(۱) قهده ي پايه و کوله.

له سره قراغ يا لوار بوون! ليوه نزيک بوون!

هاوسنور بوون: (Such talk ~s on the ridiculous.)

verge (vürj), v.i. (۱) بهرمو شووه چوون:

(The economy ~s toward inflation.)

(۲) داچوون! توقوم بوون! بهرمو خواربوونوه.

verger (vür'jēr), n. (۱) هملگري گوزي کليسه له به دهمي سره که

قهشوه له پي پوښنده! (۲) [British] مجه وري کليسه! کسنيکه که نيشو

کاري همه چه شني ناو کليسه دهکات.

veridical (və-rid'i-k'l), adj. راستگو! راست!

-veridicality (n.)

له وپه! گه وهره ي: (the ~ nonsense)

verifiable (ver'ä-fi'ä-b'l), adj. دهمه له نري! ساغ دهکرتنهوه

(پراستي شتيکه! به لگه ي بډ دهه نريتهوه)

verification (ver'ä-fi-kä'shən), n. (۱) سهلماندن! به لگه ي بډ

هينانهوه. (۲) ساغ کردنهوه (پراستي شتيکه).

(۳) به لگه! قهواله.

(۴) سويند له سره خواردن! له دادگا.

verify (ver'ä-fi'), v.t. (۱) سهلماندن! به لگه ي بډ هينانهوه.

(۲) ساغ کردنهوه (پراستي شتيکه): (to ~ a statement)

(۳) سويند له سره خواردن! له دادگا.

verily (ver'ä-li), adv. [Archaic] (۱) له گه راست دهويت!

به راستي (۲) بن گومان.

verisimilar (ver'ä-sim'ä-lär), adj. له وراسته! له راست ده چيند!

verisimilitude (ver'ä-si-mil'ä-tüd', ver'ä-si-mil'ä-tüd'), n. (۱) له وراسته بوون! بډه بوون! له راست چوون

(۲) شتيکه له راست چوون! شتيکه پي تي چوون

پراستي په راستي له هونرو ويژده!

verism (vür'iz'm), n. -verist (n.); veristic (adj.)

(۱) راست! دروي تندا! نه يچه:

(۲) کمارو! بن کمه و زياده! راستي: (He is a ~ tyrant.)

veritas (ver'i-tas), n. truth.

verity (ver'i-ti), n. (۱) راستي! دروي تندا! نه بوون! راستي.

(۲) راستي به که! شتيکه! پروپاڼه! يا پيازيکي به راست داتراو.

verjuice (vür'jöö's), n. (۱) په رسيله! خاوي په رسيله.

(۲) موش! گزي! دم وچاو ترش و تالي.

vermeil (vür'mil), n. vermilion. [Obs. Or Poetic.] (۱)

(۲) زيو ي زه پکه ش! بروزي زه پکه ش! مسي زه پکه ش.

vermi- (vür'mä), (vermicide) کرم.

vermicelli (vür'mä-sel'i, vür'mä-chel'i), n. ليرسيچلي:

خواردينکي شتاي يه وهک "سيگيني" و "مهکه روني", به لام باريکته

دهرمانی کرم کوژه (به تابه ي کرمي

ناوسک)

vermicular (vür-mik'yoo-lär), adj. (۱) شپوه و جوواله نهوه ي

له کرم ده چيند! کرمي. (۲) پيچاوپيچ! شپو لي! وهک کرم و پيچکه کي.

(۳) کرم خواردو! کرم تنداو! کرمين.

vermiculate (vür-mik'yoo-lät'), v.t. به هيلي پيچاوپيچ

نه خشاندن يا پازاندنهوه.

adj. (۱) پيچاوپيچ! شپو لي! وهک پيچکه کي کرم. (۲) وهک کرم پوښتو.

(۳) لايلاري! لائيلي! لابه لا! فيلجاو! ناراسته و خو.

(۴) کرم خواردو! کرم تنداو! کرمي.

vermiculated (vür-mik'yoo-lät'id), adj. = vermiculate.

vermiculation (vür-mik'yoo-lä'shən), n. بيزاي و وهک کرم.

یا پینچاوینج کوزبوونو کشانی پیخوله (۲) کرم تیدان کرماوی بوون
 کرم خواردر (۳) به نهخش یا هیلنی پینچاوینج رازاندنوه.
vermiform (vũr'mə-fõrm'), *adj.* کرمی! له کرم دهچیت.
vermiform appendix, پینخوله کویره.
 (پیشنی دهورتی " appendix " وه " vermiform process " .
vermifuge (vũr'mə-fũj'), *adj.* کرمی نواسک کوژیا فریزهر.
n. دهرمانی کرمی نواسک کوژیا فریزهر.
vermilion (vēr-mil'yən), *n.* (۱) زهنگر پهنگیکی سووره دهرنی
 له ناسن درئی زهنگ. (۲) پهنگی سووری نال.

adj. سووری نال
vermin (vũr'min), *n.* (۱) جانهور! جانهوری زیانبهخش!
 هر جانهور. (۲) [British]. بالنده یا گیانهوری نیچیرهوان.
 (۳) (۱) کسبکی بیس و زیانبهخش! کسبکی جانهورانه.
 (ب) نم کسانه نهگشتی.

vermination (vũr'mə-nā'shən), *n.* (۱) جانهورتیداو! کرم!
 جانهوراوی! کرم خواروو. (۲) زاوونئی جانهور! زؤدبوون یا پهرسهندنئی
 جانهور

verminous (vũr'min-əs), *adj.* (۱) جانهوری! له جانهور دهچیت.
 (۲) جانهوراوی! جانهورتیداو! پر له جانهور.
 (۳) له جانهورهوه داکهوتوو (۴) زیانبهخش! بیس! بهد.

-verminously (*adv.*)
vermivorous (vēr-miv'ēr-əs), *adj.* کرمخور! جانهورخور.
vermouth (vēr-mõõth', vũr'mõõth), *n.* قهرموس شماری
 سببی بوزو بهارات تیکراو.

vernacular (vēr-nak'yoo-lēr), *n.* (۱) زمانی بهتی وولاتیک یا
 شویفیک (۲) زمانی خۇمالی! زمانی پوزانهی خهک! زمان یا شیومزمانی
 ناچهیهک زمانی بهتی
 (۳) زمانی تایبهتی بیسهیهک یا پشتیهک: (in the legal ~).
 (۴) زاراو! وولئی زارای. (۵) وولئی خۇمالی.
 (۶) ناری خۇمالی پوهه و گیاندار نهک تاوه زانستی بهیکه یان.

adj. (۱) خۇمالی (زمان)! تایبهتی به زمانی پهسئی ناچهیهک یا وولاتیک.
 (۲) زمانی خۇمالی بهکارهینهر (a ~ writer).
 (۳) به زمان یا شیومزمانی خۇمالی نووسراو.
 (۴) تایبهتی به شیوازی خانوسازی ناچهیهک
 (۵) له ناچهیهکهوه داکهوتوو! هی ناچهیهکی تایبهتی: (a ~ disease).
 (۶) تاسهتر به ناوی خۇمالی پوهه و گیاندار نهک تاوه زانستی بهیکه یان.

-vernacularly (*adv.*)
vernacularism (vēr-nak'yoo-lēr-iz'm), *n.* وولئی یا
 ووشهیهکی خۇمالی
vernal (vũr'n'l), *adj.* (۱) بهاری! تایبهتی به بهار:
 (~ sunshine)

(۲) بهاری! له بهاردا بووداو: (~ migration).
 (۳) بهاری! له بهار دهچن! ترووی: (~ greenery).
 (۴) گمنجی! لای

vernal equinox, پوزنگرانوهی بهار! بهاریمهری شمو پوز له مهرزی
 بهاردا
vernalize (vũr'n'l-iz'), *v.t.* به پهله پینگیانندن! به پهله گول پیکردن و
 بهریگرتنی پوهه به سازکردنی تۆوو سهلکهکی له تارکیدا پیش چاندنی
 یا ناشتنی

-vernalization (*n.*)
vernation (vēr-nā'shən), *n.* شیوهی ریکخرانی گهای خونجه.
vernier (vũr'ni-ēr, vũr'nēr), *n.* پیوهری نۆر وورد! ترازووی وورد
 (که له شیوهی راستهی نیشانه کراودایه). (هرمهها " vernier scale " .
veronica (və-ron'i-kə), *n.* (۱) رووخساری عیسا لهسر نهر
 دهستهسرهی خونجهکیان پن سرپوه (۲) دهستهسرهکه خزی

(۳) ویلهی عیسا لهسر قوماش.
 (۴) پوههکیکه گولنی شین و سببی و موز دگرئی
verruca (ve-rōō'kə), *n.* (۱) بالوره! میخکه.
 (۲) قوتی بالورکهیهی به همدنئ گهژوه و به پشتی بزنی ووشکانییموه
verrucose (ver'oo-kōs'), *adj.* Also verrucous, بالورکاوی
versant (vũr'sənt), *n.* (۱) قعد شاخ! قعد پال (۲) نیژایی! لیژکه.
versatile (vũr'sə-til), *adj.* (۱) فره بههره! فره توانا
 (a ~ writer, musician, etc.)

(۲) بی بار! حولولی! گوزاو: (~ moods).
 (۳) خولاوه! سوورپوه
 (۴) بؤ گهلیک شت بهکارههینرت! فره سوود: (a ~ tool).
 (۵) به ناسانی جوولینتراو بؤ پینشهرموه دواوه (چنگی بالنده): (a ~ toe)
versatility (vũr'sə-til'ə-ti), *n.* (۱) فره بههرهیی! فره توانایی:
 (a writer of great ~)

(۲) بؤ گهلیک نیش بهکارهینران! فره سوودی.
 (۳) به ناسانی خولانوه یا سوورپانوه.
vers de société, [Fr.] هوتراهوی کوزی کومه لایهتی بهرز (که داناو
 نهسته قو به تهرسهوه و خوش بین و بؤ رابواردنه.
 (هرمهها " society verse " .

(۱) دیوه هوتراهوه. (۲) هوتراهوه! شپهر. (۳) ههلیهست.
 (۴) بویکه ههلیهست! کهرته ههلیهست. (۵) بهند (شینجیل، قورنان)
v.t. & v.i. هونینهره! ههلیهست دانان! هوتراهوه داریشتن.

versed (vũrst), *adj.* شارمزا! له رفتهیهک یا باسینکدا!
 زانا! بهتران: (He was well - in several languages.)
versicle (vũr'si-k'l), *n.* (۱) دیریک یا بهندیکی نینجیله قهسه دهلیقت و
 کوزی کلنسهش له دوایموه دهلیقتنوه. (۲) کهرته ههلیهست.

(۱) فره -
versicolor (vũr'si-kul'ēr), *adj.* Also versicolored, پهنگ!
 ههسرهنگ! پهنگا و رنگ. (۲) پهنگ کوزی.
versification (vũr'sə-fi-kā'shən), *n.* (۱) هونینهره! هوتراهوه
 دانان یا ههلیهست! هوتراهوه داریشتن. (۲) شیوهی ههلیهست!
 شیوهی ریکخستنئی هوتراهوه.

versifier (vũr'sə-fi'ēr), *n.* (۱) هونرا! شاعیر. (۲) poetaster.
versify (vũr'sə-fi'), *v.t.* (۱) هونینهره! هوتراهوه دانان یا داریشتن.
 (۲) هوتراهوه لهسر دانان! هوتراهوه پیداهلدان! به هوتراهوه گرانوه.
 (۳) پهخشان وهرگیزان بؤ هوتراهوه.

version (vũr'zhən, vũr'shən), *n.* (۱) وهرگیزان! له زمانیکهوه
 بؤ زمانیکی تن. (ب) [V-], وهرگیزانی شینجیل:
 (the King James ~ of the Bible)

(۲) شیوهی گیزانوهی بوودانیکه یا مهسهلهیهک (بهپینی گۆشهی بینین و
 بؤچوون): (His ~ of the event differs from mine).
 (۳) ویله! چیشن! شیوهی جیا (a different ~ of the game).
 (۴) ویلهی جیای بهره مینکی هونهری یا ویژهیی:
 (a film ~ of the story)

(۵) (۱) وهرچهرخانی مندالان
 (ب) وهرچهرخاندنی ناوله مه بؤ ناسان کردنی مندالیوون.
vers libre, [Fr.] = free verse.
vers librist (vār' lē'brist), [Fr.] هونهری هونراوهی نازاد.

(۱) لاپهرهیی چهپی پهترتووک و پهراوی کراوه! پشتی
verso (vũr'sō), *n.* لاپهره! پشتی گه! (روشهی " recto " بیینه).
 (۲) پشتی پارهی وورده یا میدالییه. (روشهی " obverse " بیینه).
verst (vũrst, verst), *n.* قیزست! پیوانهیهکی پورسیجه بریدییه له
 (۲۵۰۰) پن

(۱) دؤ! دؤ به:
versus (vũr'səs), *prep.* (۱) دؤ! دؤ به:
 (plaintiff ~ defendant; one basketball team ~ another)
 (۲) بهاریمهر! به! بهاریمهر! نهگهر بهارووردی بکیت لهگهل:

(traveling by plane ~ traveling by train)

vert (vũr), n. (۱) سوزایی دارستان؛ دارو درختو گژوگیایی دارستان (ب) مافی داری دارستان برینهوه.

(۲) رنگی سمون (له درووشعی سوارچاکی و خانه‌اندیا).

vertebra (vũr'tə-brə), n. (pl. vertebrae). بریره؛ بریراگه.

vertebral (vũr'tə-brəl), adj. (۱) بریره‌یی؛ تاییه‌تی به بریراگه. (۲) بریره‌دار.

vertebral canal, = spinal canal.

vertebral column, = spinal column.

vertebrate (vũr'tə-brāt, vũr'tə-brit), adj. (۱) بریره‌دار.

(۲) تاییه‌تی به بریره‌دار؛ بریره‌داری

n. گیانداری بریره‌دار.

vertex (vũr'teks), n. (۱) پویه؛ نووتکه؛ نووک؛ سمر.

(۲) توفقه‌سمر؛ توئیکاری؛ ته‌پلی سمر.

(۳) توفقه‌سمری ناسمان؛ شر به‌شعی ناسمان که به‌سمر سمره‌ویه.

(۴) نووکی ریته‌ی نماندازه‌یی؛ پویه (نه‌نمانده).

vertical (vũr'ti-k'l), adj. (۱) پویه؛ نووتکه‌یی؛ توفقه‌سمری.

(۲) ستووسی (۳) توفقه‌سمری (گیانه‌ومرانی)؛ هی ته‌پلی سمر.

n. (۱) هیللی ستووسی. (۲) باری ستووسی؛ وه‌ستانی ستووسی.

verticality (vũr'ti-k'al'a-ti), n. (۱) ستووسیتی.

(۲) باری خور که به‌سمر توفقه‌سمره‌وه بیت.

vertically (vũr'ti-k'l-i, vũr'tik-li), adv. (۱) به ستووسی.

(۲) به‌سمر توفقه‌سمره‌وه.

vertical union, یه‌مکتبی کرکارانی همه‌ پله‌و هارپیشه (ووشعی "horizontal union" بیینه).

vertices (vũr'tə-sēz'), n. alternative plural of vertex.

verticil (vũr'ti-sil), n. چنده‌کلا ب گولیکه به‌ دوری لاسکیکا به‌ شنبه‌یه‌کی نملقه‌یی

verticillate (vēr-tis'li-it, vēr-tis'li-āt), adj. که‌لا یا گولنه‌کانی به‌ نملقه‌یی به‌ دوری لاسکیکا

vertiginous (vũr'tij'ə-nəs), adj. (۱) خولاره؛ سووراه.

(۲) گیلز؛ وور. (ب) هی گیلزی یا سمره‌خولی. (۳) گیلزگر؛ وورکر.

(۴) بن بار؛ ممشیه‌ ده‌گولزی؛ زوو زوو ده‌گولزی؛ بگول.

vertigo (vũr'ti-gō'), n. گیلزی؛ ووری؛ سمره‌خولی؛ سمره‌سووی.

vertu (vēr-tōō', vũr'tōō), n. = vertu.

vervain (vũr'vān), n. = verbena.

verve (vũrv), n. (۱) پررؤش به‌تاییه‌تی له بریرا؛ دمریریندا؛

جوش (بریرا، هونه‌را) چالاکي؛ تین. (۲) The play lacks ~.

(۳) تین؛ زیندوونتی؛ چوستو چالاکي؛ چالاکي؛ پررؤش.

(۴) [Rare]. به‌هره؛ توانا؛ زورمکی.

vervet (vũr'vit), n. ممیموونکی نه‌فهریقی بچوکه

very (ver'i), adj. (۱) تهلوا؛ به‌ تهلوا؛

(the ~ reverse of the truth)

(۲) همان؛ ده‌قاردهق. (That is the ~ hut I lost.)

(۳) تماننت؛ تماننت؛ تهلوش. (The ~ house shook.)

(۴) له‌کاره‌که یا شتمکه خویدا. (They were caught in the ~ act.)

(۵) همر؛ تهلما تهلوه بن هچی ترا.

(The ~ mention of the name upset her.)

(۶) [Archaic]. راسته‌قیینه؛ راست.

(۷) (the ~ vengeance of the people) پموا.

adv. (۱) زور؛ نیجگار زور؛ همتا بلی. (- happy, sad, hungry, etc.)

(۲) به‌راستی. (the ~ best thing to do)

(۳) به‌بن کمر زیاد؛ ده‌قاردهق. (the ~ same man)

very high frequency, له‌ره‌ی زور به‌یز (کاره‌یا، رادیوو تله‌فزیون)

very low frequency, له‌ره‌ی زور نرم (کاره‌یا، رادیوو تله‌فزیون)

vesica (vi-si'ka), n. میزه‌لدان؛ تورمه‌کی زارو.

-vesical (adj).

vesicant (ves'i-kənt), adj. بلوق پیکره؛ هملتوقین.

n. مهرانی بلوق پیکره (جنگی کیمیاوی)؛ ماده‌ی هملتوقین.

vesicate (ves'i-kāt'), v.t. & v.i. بلوق پیکردن؛ هملتوقاندن.

vesicatory (ves'i-kə-tōr'i, və-sik'ə-tō-r'i), adj. & n. = vesicant.

vesicle (ves'i-k'l), n. (۱) تورمه‌که (له‌ش)؛ بلوق؛ تلوق.

(۲) بوشایی به‌ره‌ی ناگرپزین.

vesicular (və-sik'yoo-lēr), adj. (۱) تورمه‌کیمی (توئیکاری)؛

شنبه‌و تورمه‌کیمی. (۲) بلوقاوی؛ تلوقدار.

vesiculate (və-sik'yoo-lit), v.t. بلوق پیکردن؛ هملتوقاندن.

v.t. بلوق کردن؛ هملتوقین.

adj. (۱) بلوقاوی؛ تلوقدار. (۲) تورمه‌کیمی.

-vesiculation (n.).

vesper (ves'pēr), n. (۱) نیواره. (۲) (۱) نوژی نیواره.

(ب) بانگی نیواره؛ زنگی نوژی نیواره.

(۳) [V-], مستیزه‌ی نیواران؛ فینوس؛ تاه؛ تاهید.

(پیشی دهرورتی؛ "evening star", "Venus" وه "Hesperus")

adj. (۱) هی نیواران. (۲) هی نوژی نیوارانی کلینسه.

vesperal (ves'pēr-əl), adj. [Rare]. هی نیواران؛ هی نوژی نیواران.

n. (۱) نامیلکه‌ی نوژی نیواران.

(۲) به‌ره‌ی قوربانیکا (بو داپوشینی له‌نیوان نوژی‌کاندا).

vespers (ves'pērz), n.pl. Also Vespers, نوژی نیوارانی

کلینسه. (۲) نوژی یه‌که شه‌مان له‌ همدج کلینسه‌دا.

vesper sparrow, چوله‌که نیواری؛ چوله‌کیمکه له‌ نیواراندا ده‌خوینت.

vespertine (ves'pēr-tin, ves'pēr-tin'), adj. Also vespertinal, (۱) هی نیواران؛ تاییه‌تی به‌ نیواران. (۲) له‌ نیواراندا پوودمات.

(۳) له‌ نیواراندا ده‌کریتومه (گول).

(۴) له‌ نیواراندا ده‌کریته جم‌جول (ده‌که شه‌مشه‌مکوزیه).

vespiary (ves'pi-er'i), n. (۱) شاره زمره‌واله؛ هیلانه‌ی زمره‌واله.

(۲) گشت زمره‌واله‌ی ناو هیلانه‌یه‌ک.

vespid (ves'pid), n. زمره‌واله؛ زمره‌زیره.

adj. زمره‌واله‌یی؛ زمره‌زیره‌یی

vespine (ves'pin, ves'pin), adj. زمره‌واله‌یی؛ زمره‌زیره‌یی

vessel (ves'vl), n. (۱) ده‌فر؛ قاپ؛ شوشه؛ جام.

(۲) کشتی؛ پاپور؛ به‌لم. (۳) بالون؛ فوکه.

(۴) بوری خوین؛ ده‌زوله‌ی خوین؛ خوینتیه‌را؛ خوینتیه‌را. (a blood ~)

(۵) بوری ناوگ به‌ری درختو پووه‌ک.

vest (vest), n. (۱) یه‌لک؛ سوخمه. [British] (۲) فانيله.

(۳) [Archaic]. کراس؛ جل؛ به‌رگ.

(۴) [Obs.]. ه‌با یا جبهی قمشه.

v.t. (۱) له‌بهرکردن (به‌تاییه‌تی جبهی قمشه): (to ~ a bishop)

(۲) جل له‌بهرکردن؛ پووشین.

(۳) (~ in), خستنه‌سمر (تا‌پوی خانوو و زهری‌وزان)؛ خستنه‌ ژیرده‌ستوره؛

ده‌سه‌لات پیدان؛ پیدان.

(He ~ed his estate in his son.; to ~ authority in a new official)

(۴) (~ with), کردن به‌ لپیرسراو؛ ده‌سه‌لات پیدان؛ دانده‌ست:

(to ~ the new board with power to increase production)

v.t. (۱) جل له‌بهرکردن؛ جبهی قمشه کردنه‌بهر حق.

(۲) (~ in), پیدان (تا‌پن)؛ کران به‌ خاوم؛ بیون به‌ خاوم.

vesta (ves'tə), n. ده‌نکه شقارته‌ی مزم یا داری کورت.

Vesta (ves'tə), n. فینستا؛ بانوخوای ناگردان (نه‌سه‌نه‌ی رومانی).

vestal (ves'tl), adj. (۱) تاییه‌تی به "فینستا" (ووشعی پیشوو بیینه)

vet., veterinary (v). veterinarian (v). veteran (v).
 پۆلكە: گىياھەكە بۇ ئالڧ بەكار دىت.
 vetch (vech), n. گال! پۆلكە خاتىرە
 vetchling (vech'lin), n. (۱) شارمزا (بەتايىمەتلىق) لە
 veteran (vet'er-ən, vet'rən), adj. جەنگدا! قال! كارزان (۲) ھى كۆنە سەرباز! ھى كۆنە شەپكەرەن.
 n. (۱) كۆنە سەرباز! كۆنە شەپكەر.
 (۲) كۆن (لە كارىڭدا)! قال! شارمزا! كارزان.
 veterinarian (vet'er-ə-nār'i-ən), n. Also vet., گىيانەمەر! پزىشكى وولاخ و ئازەل و گىيانەمەرى تر.
 veterinary (vet'er-ə-ner'i, vet'rə-ner'i), adj. تايىبەتلىق بە
 پزىشكەمەنى وولاخ و گىيانەمەرى مالى تر! ھى پزىشكىتى گىيانەمەر.
 n. = veterinarian.
 vetiver (vet'ə-vēr), n. (۱) گىياھىكى مەندىيە پەگەكى بۇن خۇشە
 (بۇنى ئى ئىرووست دەكرىت). (۲) پەگى ئىم گىياھ.
 veto (vē'tō), n. (۱) قەدەغە! قەدەغە كىرەن.
 (۲) دەسلەتلى ئىم قەدەغە كىرەن.
 (۳) (۱) قىتۇ: ماف يا دەسلەتلى پوچ كىرەنمە (گەلەلى ياسا، بىران... مەند)
 (ب) بەكارمەنئانلى ئىم ماف يا دەسلەت.
 (۴) بەيئاننامە قىتۇ يا پوچ كىرەنمە (گەلەلى ياسا) كۆنگىرەن لەلەين
 سەرۇك كۆمەرە. (پىشى دەموتىن: "veto message")
 (۱) پوچ كىرەنمە (گەلەلى ياسا، بىران) قىتۇدان! قىتۇ كىرەن:
 (The President - ed a bill passed by Congress.)
 (۲) قەدەغە كىرەن! پەسەندەنمەن! پازى ئەبوون لەسەر.
 vex (veks), v.t. (۱) پەستكەن! زىر كىرەن! بىز كىرەن! زور كىرەن
 (بەتايىبەتلىق بە شتى مەچ و پوچ). (۲) [Rare]، تووش بوون (ئەخۇشى! كرتن
 (۳) سەرسوپمەند! سەر ئى شىواندەن.
 (۴) ئى سووان بە دورودىرۇنى! پەيتاپەتتا ھىئانە پىشەمە بۇ باس كىرەن
 (۵) وروودەند! شىواندەن! پراوەشاندەن.
 vexation (vek-sā'shən), n. (۱) زىر كىرەن! پەستكەن! زور كىرەن
 (۲) زىزى! زىزىبوون! پەستى! توپەرىيى.
 (۳) ھۇى زىزى يا پەستى! پەستكەن! توپەرىيى زور كىرەن.
 vexatious (vek-sā'shəs), adj. (۱) پەستكەن! زور كىرەن! ناخۇش!
 بىز كىرەن! توپەرىيى (a - situation).
 (۲) شىواو! ناخۇش. (a - period).
 (۳) ھەر بۇ ھەراسان كىرەن كراوہ (دادخوازى)! ئامانچى تەنھا بىز كىرەن و
 پەستكەنەن.
 -vexation (adv.); vexatiousness (n.).
 vexed (vekst), adj. (۱) توپەرىيى! پەست! زور! زور! بىز كىرەن.
 (۲) بە دورودىرۇنى باس كراوہ! پەيتاپەتتا باس كراوہ: (a - question).
 -vexedly (adv.); vexedness (n.).
 vexillary (vek'sə-ler'i), adj. vexillum # 2 (۲) ھى ئالڧ.
 (۱) كۆنە سەربازى رۇمانى كە لەئزىر ئالڧەكى تايىبەتلىدا شەرىيان دەكرە
 (۲) ئالڧەنگەر.
 vexillate (vek'sə-lit, vek'sə-lāt'), adj. پەردەدار (زىندەمەرزانى).
 vexillum (vek-sil'əm), n. (۱) (b) ئالڧ چوار كۆشە.
 (ب) دەستە سەرباز (كە لەئزىر بەك ئالڧا سەربازىيان دەكرە لە پۇمەي كۆندا).
 (۲) پەردە گەورەي لاسەرووى ھەندى كۆل.
 (۳) پەردە پەرى يالڧەندە! بەشە پان و نەرمەكى پەرى.
 (۱) لەئزىر! نە:
 (۲) بەھۇى! لەئزىر!
 (to arrive at an answer ~ scientific investigation)
 viability (vi'ə-bil'a-ti), n. تواناي ژيان و گەشە كىرەن!
 تواناي ژيان و مائەرە بوون.
 viable (vi'ə-b'l), adj. (۱) دەتوانى بىزى گەشە بىكات (مەدالى زو

(۲) تايىبەتلىق بەر كچانەي "قىستا" يان پەرسىتوہ.
 (۲) داوون پاك! پاك.
 n. (۱) كچە پەرسىتبارى "قىستا". (۲) كچ! ئافەرتى داوون پاك
 (۳) پەرسىتبار پەرسىتگاشىن.
 vestal virgin, كچى "قىستا": نەر شەش كچە پەرسىتبارەن كە
 نىشەتلى پەرسىتگاي "قىستا" بوون لە پۇمەي كۆندا.
 (ووشەي پىشووون بىيەنە)
 vested (ves'tid), adj. (۱) جەل لەبەر (بەتايىبەتلىق جىبە قەشە).
 (۲) دىيارىكراوہ مەپەزى ياسا! بۇى پىراوہ تەوہ مەپەزى ياسا! چەسپار.
 vested interest, (۱) مافىك يا خارەمىتى شىئىكە كە دەتوانى بىرئ بە
 كەسىكى تر ۲. بەتەنگەمە ھاتن لەبەر سوودى خۇ:
 (The arms merchants have a ~ in the continuation of the war.)
 (۲) كۆمەلىكى بەتەنگەمە ھاتو لەبەر سوودى خۇ.
 vestee (ves-tē'), n. سوخمە
 vestiarly (ves'ti-cr'i), adj. تايىبەتلىق بە جەربەرگە جىبە قەشە
 n. = vestry.
 vestibule (ves'tə-bül'), n. (۱) پارو! داوون
 (۲) پارو! نىوان فارگۆنەكەنى شەمەندەفەر.
 (۳) بۇشايى يا پارو! ناوہودى كۆچكە
 -vestibular (adj.).
 vestibule school, فېزىكى كارگەرى نوئ: لە كارگەپەك يا دەستگايەكى
 پىشەسازىدا)
 vestige (ves'tij), n. (۱) شوئەنار! جەن نىشانە! نىشانە! پاشاوارە:
 (~s of an earlier civilization.; They found no ~s of his presence.)
 (۲) نەختن! تۇرى! تۇسقال:
 (There was no ~ of evidence for his claim.)
 (۳) [Archaic]، شوئەن پىن! جەن پىن.
 (۴) ئەندامى كۆزىرەمە يا ووشك بوو (گىيانەمەرزانى): ئەندامىكە كە تەنھا
 جەن نىشانەكى ماوہر خۇى ئەماوہ.
 vestigial (ves'tij'i-əl), adj. (۱) جەن نىشانەيى! پاشاوارەيى:
 (۲) كۆزىرەمە (ئەندامى گىيانە) ووشك بوو: تەنھا جەن نىشانەكى ماوہر
 خۇى ئەماوہ
 vestigium (ves-tij'i-əm), n. = vestige # 4.
 vestment (vest'mənt), n. (۱) جىبە (بەتايىبەتلىق ھى پەسىمى كە پەلو
 پاھەي نەو كەسە نىشان بەدات) پۇب! بەرگى پەسىمى (۲) جىبە يا ھەپاي قەشە
 (بەتايىبەتلىق كە ئەكائى بەر نوئزى و كاروبارى ترى كلىسە! لەبەر دەكرىت).
 vest-pocket (vest'pok'it), adj. (۱) لە كىر فاندە جەن دەپىتەرە!
 (ھى) كىر فاندە: (a - book).
 (۲) بچووك! زور بچووك.
 vestry (ves'tri), n. (۱) ئوروى بەرگى قەشە دەفەرى پىرۇز لە كلىسەدا.
 (ھەرەھا "sacristy") (۲) ئوروى خۇئىدەن و كۆبوونمە لە كلىسەدا.
 (۳) ئەنجومەنى كلىسە. (۴) (b) كۆرى ئەنجومەنى كلىسە! كۆرى ئەندامانى
 كلىسە بەگشتى. (ب) شوئەن ئىم كۆزىرەن.
 vestryman (ves'tri-mən), n. ئەندامانى ئەنجومەنى كلىسە.
 vesture (ves'chēr), n. [Archaic] (۱) جەل و پەرى.
 (۲) [Archaic]، پەردە! پۇشەنى (مەجان): (hills in a ~ of mist).
 (۳) سەرزايى جگە نە داروودەخت! گۆگىا و دەغل و دان.
 Vesuvian (və-sū'vi-ən, və-sū'vi-ən), n. (۱) جۇرە كانزايەكى
 شووشەيى سەرزىكارە. (۲) شقارتەي سىگار داگىرساندەن.
 vet (vet), n. [Colloq.] = veterinarian.
 v.t. [Colloq.] ئى ووردەبوونە! تىروانين
 v.t. [Colloq.] پزىشكەمەنى گىيانەمەر كىرەن.
 vet (vet), n. [Colloq.] = veteran.

viaduct

لەدايكتو (a ~ fetus) .
(2) دەرووت سەوز دەييت؛ ڕەگ دادەكوتيت: (~ seeds) .
(3) كردەن؛ توانای ژيان و مانەرمە هەبە:

(a ~ solution; a ~ country, state)

viaduct (vi'ə-duk't), n. پوڤ (بەتايەتی كە بەسەر شپۆكەرە بۆن) .
لەسەر چەند پایەبەك بێن)

vial (vi'ə), n. شووشە بچووكی دەرمان؛ شووشە.
(هەرمەها " phial ") .

v.l.
via media (vi'ə mē'di-ə), [L.], مياثرەوی؛ مام ناوەندیی
(لە هەلویست و بۆچووندا).

viand (vi'ənd), n. (1) خواردنەژێبەك؛ خواردنێك؛ چێشت
(2) (pl) خواردنەمەنی (بەتايەتی هە خۆش)؛ خواردن؛ تازووقە.

viatic (vi-at'ik), adj. Also viatical, تايبەتی بە كەشت و رێگە.

viaticum (vi-at'i-kəm), n. (1) توشوو؛ خەرجی رێگە.
(2) شینوی حواھانە (كە دەدرێن بە كەسێك لە گیانەلادا)؛ شینوی گیانەلایی
(خاچ بەرسنی)

viator (vi-ā'tōr), n. پێبوار

vibraculum (vi-brak'yoo-ləm), n. ئەندامێکی هەندێ گیانەرمەری
قەوزەیی بە لە قامچێ دەچیت.

vibrancy (vi'brən-si), n. (1) لەرێنەوه؛ لەرێزێن. (2) دەنگدانەوه.
(3) چووچوون؛ چالاکی؛ چوست و چالاکی.

vibrant (vi'brənt), adj. (1) دەلەریتەوه؛ دەلەرزێ؛ لەرزۆك و دەنگدار.
(2) دەنگدەرەوه. (3) چووچوولاری؛ پیرە لە خەلك و هەمیشە هاتوچۆی تێدایە؛
زیندو و سەحان: (~ streets; a ~ city) .

(4) چالاک؛ چوست و چالاك؛ بەگور؛ گورچ و گۆژ.

(a ~ woman, personality, etc.)
(5) دەنگدار. دەنگناسی؛ دەنگدەرەوه.

n.
vibrantly (adv). قیپی دەنگدار یا دەنگدەرەوه.

vibraphone (vi'brə-fōn'), n. ئامێرنکی مۆسیقایە

vibrate (vi'brāt), v.l. (1) لەراندنەوه. (2) ڕاوەشاندن.

v.l.
(1) لەرێنەوه. (2) لەرێزێن؛ ڕاوەشان. (3) دەنگدانەوه.
(4) ووروزان؛ هاتنە جۆش؛ جووچرەك پێداهاتن لە خۆشیدا:

(She ~ed with joy.)
(5) ڕاپایی كردن؛ دووڤلی كردن.

vibratile (vi'brə-tīl, vi'brə-tīl'), adj. (1) هە لەرێنەوه؛
تايبەتی بە لەرێزێن (2) دەلەریتەوه؛ دەتوانێن بەلرێنێنێنەوه.

-vibratility (n).

vibration (vi-brā'shən), n. (1) لەرێنەوه؛ لەرانەوه
(2) لەرێزێن؛ ڕاوەشان؛ لەرێز (3) ڕاپایی؛ دووڤلی.

(4) ووروزان؛ هەست؛ جۆش. (5) لەرە؛ لەرۆه.

-vibrational (adj).

vibrator (vi'brā-tēr), n. (1) چەكوشی زەنگی كارەبایی
(2) ئامێری نەرەلەرەكەر (بۆ لەش شیلان)؛ لەرێنە.

oscillator (2)
(1) هە لەرێنەوه؛
لەرێنەوهیی (2) دەلەریتەوه (3) دەلەریتەوه.

(4) دەنگدەرەوه

vibrio (vib'ri-ō'), n. بەكتەریایەكە لە شینووی وێزگول یا تیپی S دایە
نەخۆشییەكە لە بەكتەریای " vibrio " مەرە.

vibriosis (vib'ri-ō'sis), n. توش دەبێن: ۆهك ڕشانەوه یا كۆلتیرا.
(1) توكی دەوری لوتی گیاندارێ ۆهك پشیلە؛ (2) دەلەریتەوه (3) دەلەریتەوه
سەمێلی گیانەوهەر: (4) بەری ۆهك دێرەك لە تێزە دەمی هەندێ باندهی
كەرمخۆزەوه

كەرمخۆزەوه

vicereine

لەرەپو؛ پێوهری نەرە.

vibroscope (vi'brə-skōp'), n. (1) جۆرە دەورەن یا پێوهكێكە گولێ

viburnum (vi-būr'nəm), n. سەپو و بەری سوور دەرگێ: (2) توتگی ئەم پێوهكە كە بۆ دەرمان بەكاردێت

vicar (vik'ər), n. (1) جێگرا؛ جێنشین؛ نوێنەر.

(2) قەشە؛ قەشە لێبەرساوی ناوچەبەك.

(3) [V-], پایا. (هەرمەها " Vicar of Christ ")

vicarage (vik'ər-ij), n. (1) مالی قەشە. (2) مووچە قەشە.

(3) نیش و كارێ قەشە؛ پلەوپایە و دەسەلاتی قەشە؛ قەشەبەتی.

vicarate (vik'ər-it, vik'ə-rāt'), n. = vicariate.

vicar forane, جێگرای سەرەك قەشە

vicarial (vi-kār'i-əl, vi-kār'i-əl), adj. (1) قەشەبەتی

تايبەتی بە قەشە ناوچە. (2) قەشەبەتی كێدووه.

(3) لەلایەن نوێنەرەوه كراو؛ بە نوێنەر یا جێگر سەپێدراو: (~ powers)

vicariate (vi-kār'i-it, vi-kār'i-āt'), n. Also vicarate, -(1)

قەشەبەتی؛ پلەوپایە و دەسەلاتی قەشە.

(2) قەشەنشین؛ ناوچە لێبەرساوی قەشە.

(1) لە جێزێ یا لەبەری

vicarious (vi-kār'i-əs, vi-kār'i-əs), adj. كەسێکی تر كراوه؛ لە جێزێ كەسێکی تر دەمرێوه. (~ punishment)

(2) جێگرای؛ نوێنەری؛ بە جێگر یا نوێنەر سەپێدراو:

(~ authority or power)

(2) خۆشی لێ وەرگراو لە ڕێزێ بە خەیمان بەشداربوونی خۆشی كەسێکی ترووه

(a ~ thrill; He gets ~ pleasure form his children's success.)

-vicariously (adv); vicariousness (n).

vicarly (vik'ər-li), adj. قەشەبەتی؛ لە قەشە هاتو؛ بۆ قەشە شیاو.

vicarship (vik'ər-ship'), n. قەشەبەتی؛ پلەوپایە قەشەبەتی؛

ماوە قەشەبەتی

vice (vis), n. (1) بەدخوویی؛ خووی خراب؛ كاری خراب.

(2) بەدبەقاری؛ پەموشتی نزم؛ سەرەسەزێتی؛ سووكی؛ داوێن پێسی.

(3) قەشەبەتی؛ قەشەبەتی (4) كەم و كووپی. (5) لەكە.

(6) لاوازی؛ ناتەموازی لەش. (7) بەدخوویی گیاندارێ مالی ۆهك نەسەپ و سەك

(8) [V-], نوێنەری جۆرە شانۆكەرییەكی نیشانەیی ئینگلیزی كۆنە كە

نوێنەری بەدبەقارییەك یا هەموو بەدبەقارییەك بوو.

لەباتی؛ لەجاتی؛ لەبەری.

vice (vi'si), prep.

vice (vis), n. & v.l. = vise.

vice-president (vice-president), n. پێشگرتنەكە بەمانای؛ جێگرا؛ جێنشین.

vice-admiral (vis'əd'mə-rəl), n. جێگرای ئەدمیرال.

vice-consul (vis'kən'səl), n. جێگرای قونسول.

vicegerency (vis'jēr'ən-si), n. (1) جێگرای جێنشینیی؛

پلەوپایە جێنشین. (2) جێگرتنێن؛ ناوچە زێدەستی جێگر.

vicegerent (vis'jēr'ənt), n. جێگرای پاشا یا فەرمانتەر؛ جێنشین؛

نوێنەر.

-vicegeral (adj).

vicenary (vis'ə-ner'i), adj. بیستی؛ بیستی؛ تايبەتی بە بیستی.

vicennial (vi-sen'i-əl), adj. (1) بۆ بیستی سال.

(2) بیستی سەله؛ هەر بیستی سال جارێك پوودەدات.

vice-presidency (vis'prez'ə-dən-si), n. جێگرتنی سەرۆك؛

جێنشینێ سەرۆكمانا؛ پلە جێگرای سەرۆك

(1) جێگرای سەرۆك

vice-president (vis'prez'ə-dənt), n. (1) جێگرای سەرۆكمانا؛ پلە جێگرای سەرۆك

(وولات، كۆمبانیا، رێكخراو) (2) [V- P-], جێگرای سەرۆكمانا؛ سەرۆك

-vice-presidential (adj).

viceregal (vis'rē'g'l), adj. تايبەتی بە جێگرای پاشا.

viceregent (vis'rē'jənt), n. جێگرای پاشا یا فەرمانتەر.

-viceregency (adj); viceregent (adj).

vicereine (vis'rān), n. (1) ژنی جێگرای پاشا.

(2) [Rare]. جێگرای شان.

viceroy (vis'roi), *n.* (۱) جیگری پاشا؛ که هر نیک دوبات به یزوه؛ (۲) جزرد عیولیهیکی نهمریکی رهش و سورده.
viceroyalty (vis'roi'al-ti), *n.* (۱) جیگری پاشا؛ جینشینیکی (۲) جیگری پاشانشین؛ هر نیکه که جینشینی پاشا به یزوه؛ دوبات.
viceroyship (vis'roi-ship'), *n.* = viceroyalty.
vice squad, پولیسی رهروشت؛ پزلیسی لئاوبردنی بهر رهروشتی (که قه حه به یستی و قوما کردن دهگرتیهه)
vice versa (vi'si vür'sə), به یینجه وانده؛ وکی ترا؛ به یینجه وانده سورده
Vichy water, ناوی کانرایی
vicinage (vis'n-ij), *n.* (۱) viciaity (۲) خملکی گهره؛ دانیشقوانی ناوچه یهک یا گهره کیخه
vicinal (vis'n-al), *adj.* (۱) نزدیک؛ به ته نیست (۲) ناوخو (ریگهوبان).
vicinity (və-sin'ə-ti), *n.* (۱) نزدیک؛ نزدیکتی؛ ته نیست. (۲) بهر رویش (There are no stores in the ~ of our house.)
vicious (vish'əs), *adj.* (۱) بیس رهروشت؛ بهد؛ نزم؛ بی حهیا؛ (۲) پوچ؛ جهوت؛ بهتال (به لگه)؛ (a ~ argumen)؛ (۳) در؛ درنده؛ هارا؛ شهه نگیز؛ (a ~ dog, person, etc.)؛ (ب) سرکنش؛ لهقه هاروژ؛ چه توون؛ (a ~ horse)؛ (۴) ناپه سنده؛ بهد؛ خراب؛ بیسی؛ (a ~ rumor)؛ (۵) [Obs.] بزگن؛ بیسی (ناو، ههرا... هتد).

-viciously (*adv.*); **viciousness** (*n.*).
vicious circle, پینجه بهر ره؛ نه لقی بی بز؛ نه لقی خالی
vicissitude (vi-sis'ə-tōōd', vi-sis'ə-tūd'), *n.* (۱) گوزن (۲) بهخت؛ هه لیه زو دابه زه ی زیان؛ (بارونوخ، بهخت)
(They remained friends through the ~ of thirty years.)
 (۲) به سوای یکندا هاتز (شهر و ژون)؛ بهر دووا؛ یهک له دوا یهک
 (۳) گوزان؛ گوزین؛ همیشه گوزان
vicissitudinary (vi-sis'ə-tōōd'n-er'i), *adj.* همیشه گوزاو؛
 به نوره هاتوو؛ زود نورو گوزاو.
vicissitudinous (vi-sis'ə-tōōd'n-əs, vi-sis'ə-tūd'n-əs), *adj.* = vicissitudinary.

victim (vik'tim), *n.* (۱) قربانی؛ (۲) کسینگی گوزاو یا چه سیتراوه. (۳) لیکه ماوا؛ زیان لیکه توو؛ (~ of war)؛ (۴) هه لخنه تاوا؛ جاویه ستکراوا؛ ده ستراوا؛ ساخته لیکه رو.
victimize (vik'tim-īz'), *v.t.* (۱) کردن به قربانی (۲) کوشتر؛ چه ساندنمه؛ (۳) ده ستراوا؛ هه لخنه لاندن؛ ساخته لیکه رو.
-victimization (*n.*); **victimizer** (*n.*).
victor (vik'tēr), *n.* (۱) زال؛ سرکه توو. (۲) براوه.
victoria (vik-tōr'i-ə, vik-tōr'yə), *n.* (۱) عهده نامه یکی نزمی (۲) دونه سسی دوک سسی سر به تاله. (۳) ئوتومبیلینکی ته ختی کونه (۴) روهه کیکی ناوی گهلا پانی نهمریکی به
Victorian (vik-tōr'i-an, vik-tōr'yən), *adj.* (۱) فیکتوری
 فیکتوریایی؛ تابه ته به هاره؛ فرما نوره وایی شازنی نینکلتره " فیکتوریا " (سال ۱۸۳۷-۱۸۰۱)؛ لهم هاره یهده؛ نوره سراه یا کراوه: (a V~ novel).
 (۲) کونه بهرست و میشک ته سکو توندوتیژی روهه کسلی له روهی رهروشته هه.
 (۳) زور بازاروه و نه خشینترو و قه به (کهره سسی ناوماو و خانووسازی).
n. کسینگی فیکتوریایی؛ کسینگی سهرده می شازنی فیکتوریا؛ کسینگی کونه بهرست و میشک ته سکو به روهه کس توندوتیژی له روهی رهروشته هه.

Victorianism (vik-tōr'i-ən-iz'm), *n.* فیکتوریایی (۱) تابه خزی (۲) سهرده می فیکتوریا (له روهی رهروشت و بیرواوا شیزاره هه)
 (۱) جیگری پاشا؛ که هر نیک دوبات به یزوه؛ (۲) جزرد عیولیهیکی نهمریکی رهش و سورده.
 (۱) جیگری پاشا؛ جینشینیکی
 (۲) جیگری پاشانشین؛ هر نیکه که جینشینی پاشا به یزوه؛ دوبات.
 پولیسی رهروشت؛ پزلیسی لئاوبردنی بهر رهروشتی
 (که قه حه به یستی و قوما کردن دهگرتیهه)
 به یینجه وانده؛ وکی ترا؛ به یینجه وانده سورده
 ناوی کانرایی
 (۱) viciaity
 (۲) خملکی گهره؛ دانیشقوانی ناوچه یهک یا گهره کیخه
 (۳) در؛ درنده؛ هارا؛ شهه نگیز؛
 (ب) سرکنش؛ لهقه هاروژ؛ چه توون؛
 (۴) ناپه سنده؛ بهد؛ خراب؛ بیسی؛
 (۵) [Obs.] بزگن؛ بیسی (ناو، ههرا... هتد).
 پینجه بهر ره؛ نه لقی بی بز؛ نه لقی خالی
 (۱) گوزن
 (۲) بهخت؛ هه لیه زو دابه زه ی زیان؛
 (بارونوخ، بهخت)
 (۲) به سوای یکندا هاتز (شهر و ژون)؛ بهر دووا؛ یهک له دوا یهک
 (۳) گوزان؛ گوزین؛ همیشه گوزان
 همیشه گوزاو؛
 به نوره هاتوو؛ زود نورو گوزاو.
 (۱) قربانی؛ (۲) کسینگی گوزاو یا چه سیتراوه.
 (۳) لیکه ماوا؛ زیان لیکه توو؛
 (۴) هه لخنه تاوا؛ جاویه ستکراوا؛ ده ستراوا؛ ساخته لیکه رو.
 کردن به قربانی
 کوشتر؛ چه ساندنمه؛
 (۱) زال؛ سرکه توو.
 (۱) عهده نامه یکی نزمی
 دونه سسی دوک سسی سر به تاله.
 روهه کیکی ناوی گهلا پانی نهمریکی به
 (۱) فیکتوری
 فیکتوریایی؛ تابه ته به هاره؛ فرما نوره وایی شازنی نینکلتره " فیکتوریا " (سال ۱۸۳۷-۱۸۰۱)؛ لهم هاره یهده؛ نوره سراه یا کراوه:
 کونه بهرست و میشک ته سکو توندوتیژی روهه کسلی له روهی رهروشته هه.
 زور بازاروه و نه خشینترو و قه به (کهره سسی ناوماو و خانووسازی).
 کسینگی فیکتوریایی؛ کسینگی سهرده می شازنی فیکتوریا؛ کسینگی کونه بهرست و میشک ته سکو به روهه کس توندوتیژی له روهی رهروشته هه.

(ژماره (۲))ی وشه ی پیشور بیینه. (ب) نمونه یکی فیکتوریایی؛
 شتیکه تابه خزی فیکتوریایی بونی.
 (۱) زال؛
 سرکه توو: (a ~ army).

(۲) زالی پیشانده؛ سرکه تووی یا براوهی دهه هات: (a ~ smile)
-victoriously (*adv.*); **victoriousness** (*n.*).
victory (vik'tō-ri, vik'tri), *n.* (۱) زالیون؛ سرکه توون؛ جهنگ؛ (۲) زالی. (۳) برده نه؛ پیشور کن؛ بوییدنان.
victress (vik'tris), *n.* ژنی سرکه توو؛ ژنی براوه
victual (vit'l), *n.* Also vittle, (۱) خواره ده منی؛ خواره دن.
 (۲) ئازووه.
 خواره ده منی بیدان؛ نان بیدان.
 (۱) [Rare or Archaic] خواره دن؛ نان خواره دن. (۲) ئازووه خمتن
 (۱) ئازووه چه ی.
 سوپا یا هیزی ده ریایی؛ دوکانداری ئوردوگا (۲) کمشتی ئازووه؛
 کمشتی خواره ده منی. (۳) [British] ئوتیلچی؛ خانچی؛ معیخانه چی
 (۱) گیانه هورنکی نهمریکی
 باشورره له توخی خوشرو " لاهه " بؤ خوری به نهمریکی به خینوده کورت.
 (۲) (b) خوری نهم گیانه هاره. (ب) قوماشی نهم خوری به.
 بیینه (فان لاپه ره یا په توتوک).
videlicet (vi-del'ə-sit), *adv.* Abbr. via.,
 وکتا.
video (vid'i-ō'), *adj.* فیدیوی؛ تله فزیون؛ ونه می.
 (۱) فیدیو. (۲) تله فزیون. (۳) ونه ی فیدیو یا تله فزیون.
videogenic, له فیدیو یا تله فزیون؛ جوان دد توینن؛
 له فیدیو یا تله فزیون؛ باش ده رده چیته.
 شریتی فیدیو؛ شریتی تله فزیون؛
 قوما کردن له سهر شریتی فیدیو.

videette (vi-det'), *n.* = vedette.
vie (vi), *v.t.* همول بؤ دان (له پیشور کن)؛ مملتی له گال کردن بؤ شتیکه؛
 بؤ بؤ بؤین له گال کردن. (They ~ed with one another for first place. (They ~ed with one another for her heart))
 (۱) [Obs.] گره و کردن
 (۲) [Rare or Archaic] خسته مملتی به؛ بؤ بؤ بؤین پیکردن
Vietnamese (vēt'nə-mēz'), *adj.* فیتنامی؛ تابه ته به فیتنام
 گهرو کلتوره هکی.
 (۱) فیتنامی؛ هاونیشتمانی یکی فیتنام. (۲) زمانی فیتنامی؛ فیتنامی
 (۱) بیین؛ سهر کردن؛ تیروانن؛ ئی وورد بونوه.
 (۲) له بر جاو؛ (not a person in ~).
 (۳) بؤ بؤین: (He takes a correct ~ of the situation.)
 (۴) دیمین: (a beautiful ~ from the window.)
 (۵) ونه؛ نیکار (به تابه ته می دهشت).
 (۶) پوو؛ پوو خسار؛ شیوهی ده روه؛ پووالهت.
 (۷) وا؛ بیروا: (May I have your ~ on the matter?)
 (۸) تامانج؛ ناوات؛ هیوا: (He had a ~ to bettering his condition.)
 (۹) به ته مایبون؛ له بر جاو بون. (We had no ~ of failure.)
 (۱۰) کورت: (The author gave a brief ~ of his book.)
 (۱۱) تیروانینی جنی تارون له لایمن سویند خواره نه هه (دادگه ری).
 (۱) تیروانن؛ پیشکنن؛ ئی وورد بونوه. (۲) بیین؛ جاوی پیکوتن.
 (۳) بیروا کنه نه هه؛ لیکه لینه هه.

in view, (۱) له بر جاو؛ بیار؛ شاکرا (۲) لئی دهگرتیه هه.
 (۲) له یاددا؛ له بیردا. (۳) وهک تامانج یا هیوا.
 (۵) له به ته مایبوندا.
 له بر نه هه؛ له بر؛ به هوی
 له بر جاوه؛ خواره ته پیش جاو.
 point of view, = viewpoint.

in view of,
on view,
point of view, = viewpoint.

with a view to, (۱) بەر نىيازى؛ بە نىيازى؛ بە مەقسەتى
(۲) مەقەس بەرەنە؛ بە مەقسەت

viewer (vū'ēr), n. (۱) كۆرگۈچ؛ كۆرگۈچ
(ب) كۆرگۈچ بىلەن سەپەرگەر تەلەپپۇز. (۲) ئامبىرى بېنىن.

view-finder, = finder # 2.

viewless (vū'lis), adj. (۱) كۆرۈنمەس؛ كۆرۈنمەس
(۲) كۆرۈنمەس؛ كۆرۈنمەس

viewpoint (vū'point'), n. (۱) كۆرۈنۈش نۇقتىسى؛ كۆرۈنۈش نۇقتىسى
(۲) كۆرۈنۈش نۇقتىسى؛ كۆرۈنۈش نۇقتىسى

viewy (vū'i), adj. [Colloq.]. (۱) كۆرۈنۈش نۇقتىسى؛ كۆرۈنۈش نۇقتىسى
(۲) كۆرۈنۈش نۇقتىسى؛ كۆرۈنۈش نۇقتىسى

vigesimal (vi-jes'ə-mil), adj. (۱) بىستە
(۲) بىستە؛ بىستە

vigil (vij'al), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(to keep ~ over a sick child)

(۲) شەرى جەنن ئىلوارى جەنن: بەتايىپەتى كە بە ئۆزۈ ئۆزۈ بېرىتە سە.
(ب) ئىشكى ئىلوارى جەنن. (ج) (pl.) ئۆزۈ شەرى جەنن.

vigilance (vij'al-ləns), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vigilance committee, (۱) كۈتۈپ كومىتېتى؛ كۈتۈپ كومىتېتى
(۲) كۈتۈپ كومىتېتى؛ كۈتۈپ كومىتېتى

vigilant (vij'al-lənt), adj. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vigilante (vij'al-lan'ti), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vigilantism (vij'al-lan'ti-z'm), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vignette (vin-yet'), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

v.i. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vigor, vigour (vig'ēr), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vigorous (vig'ēr-əs), adj. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

-vigorously (adv.); vigorousness (n.).

viking, Viking (vi'kiŋ), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vile (vil), adj. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vilely (adv.); vileness (n.).

vilification (vil'ə-fi-kā'shan), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

vilify (vil'ə-fi'), v.t. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

-vilifier (n.).

vilipend (vil'ə-pend'), v.t. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

villa (vil'ə), n. (۱) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ
(۲) كۈتۈپ؛ كۈتۈپ

villadom (vil'ə-dəm), n. [Chiefly British]. كۆشكە خاھىش
كۆشكەن؛ كۆشكەن؛ كۆشكەن

village (vil'ij), n. (۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن

adj. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villager (vil'ij-ēr), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villain (vil'an), n. (۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن

villainess (vil'an-is), n. (۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن

villainous (vil'an-əs), adj. (۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن

villainy (vil'an-i), n. (۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن

villeinage, [Obs.]. (۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن

villanella (vil'ə-nel'ə), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villanelle (vil'ə-nel'), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villatic (vi-lat'ik), adj. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villean (vil'an), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villeinage, villenage, villanage (vil'an-ij), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

villiform (vil'ə-fōrm'), adj. كۆشكەن؛ كۆشكەن

villosity (vi-los'ə-ti), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

villus (vil'əs), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

villous (vil'əs), adj. Also villose, كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

villus (vil'əs), n.pl. villi, كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

vim (vim), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

vimen (vi'men), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

-viminal (adj.).

vimineous (vi-min'i-əs), adj. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

vina (vē'nā), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن

vinaceous (vi-nā'shəs), adj. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

vinaigrette (vin'i-gret'), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

vinaigrette sauce, كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

Vincent's angina (or infection), = trench mouth.

vincible (vin'sə-b'l), adj. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

-vincibility (n.).

vinculum (vin'kyoo-ləm), n. كۆشكەن؛ كۆشكەن
كۆشكەن؛ كۆشكەن

(۱) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۲) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۳) كۆشكەن؛ كۆشكەن
(۴) كۆشكەن؛ كۆشكەن

(۵) [Obs.] (۱) تۆلمەسەندىن؛ تۆلە لىكىردىنەمە. (ب) سزادان.
-vindicator (n.)
vindication (vin'da-kā'shən), n. (۱) بەخشىن؛ بوسپىتىش؛
 قازاندىكران؛ بىن گوناهى دەرخران؛ پەراندنەمە. (۲) بەلگەى بە پەمۇ مېنىن؛
 بەلگەى پەراندنەمە پا بىن گوناهى سەلماندن.
vindictory (vin'di-kə-tōr'i, vin'di-kə-tō'ri), adj. (۱)
 پەرىنەمە؛ بىن تاوانكەر؛ بىن گوناهى دەرخران؛ لايەنگەر؛ بە پەمۇ مېنىن.
 (۲) سزايى؛ تۆلەيى؛ لە پەمۇ سزا يا تۆلمەمە كرلو.
vindictive (vin-dik'tiv), adj. (۱) قىناوى؛ قىن ھەلگەر؛ پىق لەمبەر؛
 كىنە لە دل؛ قىن لە سدا؛ بە قىن؛ (a ~ person). (۲) سزايى؛ تۆلەيى؛ بۇ سزادان يا تۆلمەسەندە: (~ punishment).
-vindictively (adv.); vindictiveness (n.)
vine (vīn), n. (۱) پوۋەكى خىشۇك يا خۇمەلۋاس.
 (۲) لاسكو تەرزى ئەم جۇرە پوۋەكە.
 (۳) مېۋا؛ دارمېۋو.
vinedresser (vin'dres'ēr), n. مېۋېر.
vinegar (vin'i-gēr), n. (۱) سىركە (۲) قەسەى پەق؛ پەمۇشقى شەپانئى؛
 تۈپەرتۈپۈس؛ تىرش و تالى. (۳) vim.
vinegar eel (or worm),
vinegarette (vin'ə-gēr-et'), n. = vinaigrette.
vinegarroon (vin'i-gə-rōōn'), n. Also vinegarone, جۇرە.
 ئوۋىشكىكى گەمۇرە بىن ژەمەرە كە پوۋرۇتقرا بۇنىكى ۋەك سىركەى ئى دەپىتەمە.
vinegary (vin'i-gēr-i), adj. Also vinegarish. (۱) سىركەسى؛
 تىرش. (۲) تۈپەرتۈپۈس؛ شەپانئى؛ سەمگەم.
vinery (vin'ēr-i), n. (۱) شۇۋەبەندى؛ مېۋا؛ خانوۋەكى شۇۋەى.
 گەمۇرە مېۋى ئىدا دەپۈنئى پەمۇرەدە دەكۈر. (۲) مېۋا؛ دارمېۋو.
 vineyard. [Obs.] (۳) مېۋا؛ دارمېۋو.
vineyard (vin'yērd), n. (۱) باخە مېۋا؛ پەز.
 (۲) [Colloq.] مەمۇدى چالاكى؛ ئەم كارەى كەسىكە پېۋەى خەرىكە.
vinic- (vin'i),
(viculture)
vinic (vī'nik, vin'ik), adj. شەپانئى؛ لە شەپانئى؛
 لە شەپانئى ۋەگراۋە يا دەمەنئارە.
viniculture (vin'i-kul'chēr), n. تىرى شەپانئى پەمۇرەدەكرىن؛
 باخە مېۋا پەمۇرەدەكرىن. (ھەمۇرە "viculture")
-vicultural (adj.); viculturist (n.)
vinometer (vin-om'ə-tēr, vī-nom'ə-tēr), n. پەلەى كحول.
 پېۋە لە شەپانئى.
vinosity (vi-nos'ə-ti), n. (۱) شەپانئى؛ بۇن ۋەنگو خەستى.
 شەپانئى. (۲) شەپانئى خۇرى؛ خۇو بە شەپانئى خواردەمە گرتن.
vinous (vī'nəs), adj. (۱) شەپانئى؛ تايبەت بە شەپانئى؛ ۋەك شەپانئى.
 (۲) (۱) شەپانئى خۇر. (ب) سەرخۇش؛ نەنجامى شەپانئى خواردەمە.
 (۳) پەنگ شەپانئى؛ سوور.
vintage (vin'tij), n. (۱) تىرى باخىك يا ناۋچەمە لە سالىنىكى
 تايبەتتەدا. (۲) شەپانئى ناۋچەمە سالىنىكى تايبەتتە.
 (۳) ناۋچە يا سالى شەپانئى تايبەتتە.
 (۴) تىرى رېن ۋە شەپانئى گوتتەمە؛ ۋەرزى تىرى رېن ۋە شەپانئى گوتتەمە.
 (۵) مۇدىكى كۇن؛ چەشەن يا شىۋانئى كلاسسىكى
 (۱) ھەلبۇزاردە؛ ناياب: (a ~ wine).
 (۲) كلاسسىكى؛ كۇن ۋە ناياب: (~ cars, movies, etc.).
 (۳) كۇن؛ كۇنەباۋ؛ باۋنەماي.
 (۴) نەمۇنەى چاك. (The poem is ~ Bekas.)
vintager (vin'tij-ēr), n. تىرى پز؛ مۇ شەپانئى گوتتەمە؛ تىرى چن.
vintage wine, شەپانئى ھەلبۇزاردەى كۇن؛ شەپانئىكە لە تىرى؛
 ھەلبۇزاردەى ناۋچەمەكى تايبەتتە دەمۇرەدەمە ۋە تىرى ھەتا كۇن دەپىتە.

(۱) سالى شەپانئى ھەلبۇزاردە گوتتەمە؛ سالى شەپانئى
 ناياب. (۲) سالى مېھت؛ سالىنىكى ناياب.
vintner (vint'nēr), n. (۱) شەپانئىگەرە؛ شەپانئى.
 (۲) شەپانئى فۇش (بەتايبەتتە كۇلۇش)؛ پارىگاشى شەپانئى؛ پادەفۇش.
viny (vin'i), adj. (۱) تەرزى؛ مېۋى؛ لە تەرزى خىشۇك يا خۇمەلۋاس
 دەچن: (~ tendrils).
 (۲) باخە مېۋى رۇرە؛ بە پوۋەكى تەرزىدەر داپۇشراۋە: (a ~ region)
vinyl (vī'nīl, vin'il), n. (۱) قايىل (كىمىيا).
 (۲) قايىل؛ ماددەمەكى پلاستىكى بە بۇ شت داپۇشقىن ۋە بەرگ بەكاردەت.
viol (vī'əl), n. جۇرىكە لە كەمانچە.
viola (vi-ō'la, vī-ō'la), n. ئىۋىلا؛ كەمانچە گەمۇرە.
viola (vī'ə-lə, vī-ō'la), n. بىنەرشە؛ ۋەنەرشە؛ گولە ۋەنەرشە.
violable (vī'ə-lə-b'l), adj. دەستۇرئى دەمۇرە سەر؛
 پەرزىنى دەمۇرە سەر؛ سەۋرى دەمۇرە سەر.
-violability (n.); violableness (n.); violably (adv.)
violaceous (vī'ə-lā'shəs), adj. (۱) بەنەشمى.
 (۲) بەنەشمە؛ لە تۇخمى بەنەشمە؛ ۋەنەشمە.
viola da braccio,
viola da gamba, كەمانچە؛ بال؛ كەمانچى گەمۇرە كۇنە.
 كەمانچە؛ جۇرە كەمانچى كۇنە لە بەپىنى ھەردو.
 ئەۋزۇدا دادەنراۋ ئىدەمەرا.
viola d'amore, كەمانچە؛ جۇرە كەمانچى كۇنە.
violate (vī'ə-lāt'), v.t. (۱) شىكاندەن (ياسا)؛ سەرىپچى كرىن؛
 (to ~ the law)
 (ب) پەرزىنى شىكاندەن؛ سەۋرى شىكاندەن؛ ماف پىشقىل كرىن؛
 پەمۇرە شىكاندەن؛ دەستۇرئى كرىنە سەر: (to ~ someone's rights).
 (۲) پەرزۇر كاپان؛ پەرزۇر سواربۇن؛ ناموس بىردن: (to ~ a girl).
 (۳) پىس كرىن (جىزى پەرزۇر)؛ بە سوۋك يا بەپىن پەرزۇر تەمەشكرىن
 (۴) تىكىدان؛ شىۋانئى؛ دەستۇرئى كرىنە سەر:
 (to ~ someone's privacy)
 (۵) [Obs.] بە ناشرىنەنە لەگەل جۇۋلانەمە
-violator (n.)
violation (vī'ə-lā'shən), n. (۱) شىكاندەن (ياسا)؛ سەرىپچى؛
 (a ~ of the law)
 (ب) پەرزىنى شىكاندەن؛ سەۋرى شىكاندەن؛ ماف پىشقىل كرىن؛ دەستۇرئى.
 (۲) پەرزۇر كاپان يا سواربۇن؛ ناموس بىردن.
 (۳) پىس كرىن (مەزگەت، كىشە... ھەتد)؛ بە سوۋك سەرىپكرىن.
 (۴) تىكىدان (تاسايش... ھەتد)؛ شىۋانئى.
violence (vī'ə-ləns), n. (۱) توندوتۇرئى؛ خۇش پەشە؛ زۇر؛
 زۇر بەكارھىنان؛ سەمكارى: (The essence of war is ~).
 (۲) كارىكى توندوتۇرئى؛ كرىدەمە يا كارى نەپانە.
 (۳) قايىم؛ توند؛ قىن: (the ~ of the storm).
 (۴) كارى ناۋچە. (۵) جۇش؛ دل گەمۇرە؛ ھەستى بەتەن.
 (۶) شىۋانئى (مانا، دەق، ناۋچەك)؛ تىكىدان: (to do ~ to a text)
violent (vī'ə-lənt), adj. (۱) خۇشەن؛ توندوتۇرئى؛ خۇشەن؛
 (a ~ revolution)
 (۲) توندوتۇرئى: (a ~ attack).
 (۳) ئىچكارا؛ زۇر تىر: (~ pains).
 (۴) قايىم؛ توند: (a ~ storm).
 (۵) ناسروۋشقى؛ خۇشەن: (a ~ death).
 (۶) شىۋانئى؛ تىكىدەمە (مانا، دەق، ناۋچەك): (~ editing).
-violently (adv.)
violet (vī'ə-līt), n. (۱) ۋەنەرشە؛ بىنەرشە. (۲) گولە ۋەنەشمە.
 (۳) پەنگى بىنەشمە؛ مۇر.
 بىنەشمە؛ مۇر؛ بىنەشمە.
adj.
violet ray, (۱) تىشىكى بىنەشمە. (۲) تىشىكى سەۋرى بىنەشمە.

violin

violin (vi'olin), n. (۱) کمان: کمانچه. (۲) کمانچه‌زن.
violinist (vi'olin'ist), n. کمانچه‌زن: کمانچه‌زن
violist (vi'al-ist), n. کمانچه‌زن: کمانچه‌زن
violoncellist (ve'lon-chel'ist), n. = cellist.
violoncello (ve'lon-chel'o), n. = cello.

V.I.P., VIP, [Slang]. = very important person.
کسیکی زور.
گموره: کسیکی پله‌وپایه بوز.

viper (vi'per), n. (۱) کولم‌بیباب: ماری زهرآوی: نژدیه‌ا: شامار.
(۲) کسیکی بیسرو ناپاک: کسیکی زمان به‌ا: موزقی ستمکار.

viperine (vi'per-in, vi'per-in'), adj. کولم‌بیبابی: نژدیه‌ایی:
ژهرآوی: بیس

viperish (vi'per-ish), adj. = viperous.
viperous (vi'per-as), adj. (۱) نژدیه‌ایی: کولم‌بیبابی
(۲) بیس: زهرآوی: به‌ا: کیناری

virago (vi-ra'go, vi-ra'go), n. (۱) ژنیکی دم بیسی بن حمایی
شهرانی: ژنه کورانی. (۲) [Archaic]. ژنیکی کته‌و به‌هیز.

viral (vi'ral), adj. قایروس: له قایروس‌سوه ده‌گوتوره یا توش بوده
(نه‌خوشی: تایمته به قایروس. (a - infection))

virelay (vi're-lay), n. جزره هله‌سستیکی فهرنسی کونه.

vireo (vi're-o), n. بالنده‌یکه بچوکی دم‌نگ خوشی دم‌نگ زه‌توونی
میرووخوره

virescence (vi-res'ns), n. سموز هه‌نگ‌بران (به‌تایمته‌ی پهری گول
به‌هزی زوری کلوز‌فیلوه).

virescent (vi-res'nt), adj. (۱) سموز هه‌نگ‌براو (نه‌داندیکی پروه
که به ناسایی سموز نه‌یه). (۲) سموزکار: سموزیاد

virgate (vir'gat, vir'gat), n. پیوانه‌یکه نینگلیزی کونی
زه‌ویه برندی‌یه له (۲۰) "نه‌یکه" "همه" "نه‌یکه" یک ۴۰۰۰م درواجیه.

virgate (vir'gat, vir'gat), adj. (۱) دارده‌ستی: له دارده‌ست ده‌چن
(۲) چل چل‌آوی: چلی بچکوله‌ی زوره

virgin (vir'jin), n. (۱) کچ: کهنیشک: کچی کون نه‌کراو.
(۲) پیادی حیوت نه‌بوو

(۳) گیانداری میننه‌ی حیوت نه‌بوو. (۴) [V-]. virgo.
(۵) (ب) پهرستار خاچ پهرستی. (ب) [V-]: حه‌زدمتی مریم

(۶) گیانه‌ورینکی میننه‌یه که هیلکه ده‌کات به‌بن نه‌وی نیره‌کمی سواری
بووینت یا به‌سهریدا تسمینت

adj. (۱) کچی: کهنیشکی: کون نه‌کراو. (۲) له ده‌ست کچ پینکها‌توو!
گه‌له کهنیشکی (۳) پاک: ده‌ست به‌رنه‌کوتوو! خاوین.

(۴) (۱) نه‌دو‌زوره: به‌کارنه‌هینراو: کس پیادا نه‌زیشتوو (forest -)
(ب) به‌یار: نه‌کینراو: هرگیز نه‌چینراو. (~ land)

(۵) به‌کمه: سهره‌تایی: (~ voyage)
(۶) (۱) هی به‌کمه گوشینه (پونی زه‌توون). (~ olive oil)

(ب) به‌کسر له کانزای خاوه‌وه یا له به‌کمه توادنه‌موه وهرگیراوه (کانزا).

virginal (vir'jin-n'l), adj. (۱) کچی: کهنیشکی: بؤ کچ شیوا!
له کهنیشک هاتوو (۲) پاک: خاوین: ده‌ست تیره‌نه‌سراو

(۳) چاک س‌کراو. گیانه‌ورینانی

virginal (vir'jin-n'l), n. نام‌زینکی مؤسیقی‌یه له بیان‌و ده‌چن. به‌لام
نم بچو‌کتره‌وه بن قاجه (پیشی ده‌ووتری "a pair of virginals")

virgin birth, کهنیشک‌ز: بازبیز: له‌دایک‌بوونی عیسا له مریم (ننجیل).
virginity (vir'jin-i-ti), n. (۱) کچینی: پهرده‌ی کچینی: بز!
بن‌داری: ۲: پاک: خاوینی.

virginium (vir'jin-i-um), n. فرجیننوم: توخنکی کانزایی
کیمیایی‌یه

Virgin Mary, حه‌زدم‌تر مریم: کهنیشکه مریم
virgin's-bower (vir'jinz-bou'er), n. پروه‌کینکی گول سه‌ویه
virgin wool, خوری خاو یا ده‌ست تیره‌نه‌سراو

virtue

Virgo (vir'go), n. (۱) ناوی کژنه‌س‌تیره‌یکه
(۲) بورجی کچ (نم‌س‌تیره‌ناسی).

پیشی ده‌ووتری: "Virgin" به‌ه‌موو ماناکی.
virgulate (vir'gyoo-lit, vir'gyoo-lat'), adj. دارده‌ستی:
شیره‌ی دارده‌ستی.

virgule (vir'gul), n. یه‌گول: هیلکی لاره له گنیک شویندا به‌کاردیت
وهک: (and/or) که نه‌وه ده‌گه‌بین که ده‌سیت دوو وشمه‌که هرکامیان

به‌کاره‌بندیت له رسته‌دا، یا به‌مانای: "له" (mile/hour)، یا له به‌روادا
(5/9/1993). یا له کوتایی نیری هونراوه‌دا (پیشی ده‌ووتری: "slash")

viridescence (vir'a-des'ns), n. سموز هه‌نگ‌بران: سموزکاری:
سموزیادی.

viridescant (vir'a-des'nt), adj. سموز هه‌نگ‌براو: سموزکار:
سموزیاد.

viridian (va-rid'i-an), n. په‌نگ یا بویه‌یکه سموزه
viridity (va-rid'i-ti), n. (۱) سموزی توخ: سموزی.
(۲) گه‌نجستی: ساویلک‌گی: نشاره‌زایی.

virile (vir'ol), adj. (۱) پیوانه: پیاد: مرد: نیرا: مردانه.
(۲) به‌هیز: به‌زهر

(۳) به‌کار (حیوت بوون): توانای گانی زوره.
virilism (vir'ol-iz'm), n. دم‌کوتنی هه‌ندئ: تایه‌خوی پیاد له ژندا
(وهک تووکی دم‌وچاو).

virility (vi-ril'i-ti), n. (۱) به‌کاری (حیوت بوون): توانای گان کردن.
(۲) پیاده‌تی: نژریتی: مریدی: مه‌دایه‌تی: زهر.

virology (vi-ro'l'o-ji), n. قایروس‌ناسی: نیکولین‌نهری قایروس‌و
نه‌خوشی قایروس

-virologist (n.).
نه‌خوشی قایروس: نه‌خوشی‌یکه له قایروس‌سوه
virosis (vi-ro'sis), n. دادم‌کری.

virtu, vertu (vir'too, vir'too), n. (۱) حمزی هونه‌رو شتی
ده‌ستکردی نه‌تیکه و نایاب: هونه‌روخواری. (۲) جوانی و نایابی (شتی هونه‌ری
ده‌ستکرد). (۳) شتی نه‌تیکه و نایابی ده‌ستکرد به‌گشتی.

virtual (vir'choo-ol), adj. (۱) راستی: به‌راستی: تهرلو:
(Although we've met, he is a - stranger to me.)
(Rare or Archaic). کاریگر:

(a - defeat, promise, confession, etc.)
-virtuality (n.).

virtually (vir'choo-ol-i), adv. له راستی: به‌ته‌راوی: به‌کردم‌وه:
به راستی نه‌ک به‌ماو:
(He is ~ running the government.;
The job was ~ completed by the end of the week.)

virtue (vir'choo), n. (۱) پاک: پاک: راستی و په‌وشت چاک:
کردم‌وه‌ی باش. (۲) تایه‌خو یا په‌وشتیکی باش:
(Generosity is a great - .)

(۲) دلوزن پاک: (به‌تایمته‌ی بؤ ناهوت): پاک:
(۳) بایه‌خ: چاکه: چاک: باشی:
(There is some ~ in what you say.)

(ب) باشی‌یکه تایمته‌ی تایه‌خوی به‌سورد:
(the -s of teaching as a profession)

(۵) توانای چاک کردن‌وه یا به‌هیز کردن: (the ~ of a medicine)
(۶) [Obs.]: نازایمته‌ی: پیاده‌تی: مریدی‌تی.

(۷) په‌یکه له په‌کاشی فریشته.
له‌بهر: به‌هزی: به

by (or in), virtue of,
(By the virtue of the authority vested in me I pronounce
you man and wife.)

make a virtue of necessity, به خوشی خو کردنی کاریک که
به ناچار ی هر دم‌بیت بکورت

viscometer (vis-kom'ə-tēr), *n.* لینیچی پیومر.
viscose (vis'kōs), *adj.* لینیج.
 (۲) له مادهی " فیسکوز " پینکها توره.
viscosimeter (vis'kō-sim'ə-tēr), *n.* = viscosimeter.
viscosity (vis-kos'ə-ti), *n.* لینیچی؛ خستی؛ لینیج و خستی.
viscount (vi'kount), *n.* فایکاونت؛ پله و نازناویکی خانه داناییه
 له خوار " کاونت " موهیو له ژورور " بارون " موه.
viscountcy (vi'kount-si), *n.* پله و پایهی " فایکاونت ".
 (پوشهی پیشور بینه)
viscountess (vi'koun-tis), *n.* (۲) فایکاونتی زن.
viscountship (vi'kount-ship), *n.* = viscountcy.
viscounty (vi'koun-ti), *n.* viscountcy (۱)
 (۲) فایکاونت نشن؛ ناوچی ژوردمستی فایکاونت.
viscous (vis'kəs), *adj.* لینیج
 (۲) شتیکی لینیج پیومه (گله)
viscus (vis'kəs), *n.* [Rare], *singular of viscera.*
visé (vis), *n.* Also vice, مهنگنه؛ گره
v.l. توندکردنوه به مهنگنه؛ گرتن به مهنگنه یا گره.
visé (vê'zā, vē-zā'), *n. & v.l.* = visa.
visibility (viz'ə-bil'ə-ti), *n.* (۱) لهبرچاویبون؛ دیاربون
 بیفران؛ به برچاوه بون. (۲) موهی چاوپرکردن؛ موهی بینن
 (*V - is one Kilometer.*)
visible (viz'ə-b'l), *adj.* (۱) به برچاوه موهی؛ لهبرچاوه؛ دهرکوتوو؛
 به چار ده بینن: (*a - object; a - change of mood*)
 (۲) دیار؛ میشک بزی ده بینن؛ ناشکرا: (*a - solution*)
 (۳) لهبردمستدایه؛ همیه: (*a - supply*)
-visiblens (*n.*)
visibly (viz'ə-bli), *adv.* به ناشکرا؛ به شیوهیک که دیار بی:
 (*He was - tired but happy.*)
vision (vizh'ən), *n.* (۱) بینایی؛ بینن؛ چاوپرکردن؛ توانای بینن
 (۲) سرووشت (۳) خیالی؛ خاوا؛ خیال: (*He had -s of greatness.*)
 (۴) توانای هینانه برچاوا؛ توانای خیال کردنوه
 (۵) بینایی؛ دوربینی؛ باش بینن: (*- a leader of great*)
 (۶) خورا؛ خوربینن
 (۷) کسینک یا شتیکی زور جوان؛ ژینکی زور جوان
v.l. هینانه برچاوی خورا؛ بینن یا هانتن برچاوه هر وهک له خورا.
-visional (*adj.*)
visionary (vizh'ən-er'i), *adj.* (۱) خیال خاوا؛ خیال پهرست
 (۲) تاگردن؛ خیالی؛ ناهینرته دی (نه خشه، بیروباوه)
n. (۱) کسینکی خیال خاوا؛ خیال پهرست
 (۲) دوربین؛ باش بین؛ کسینکی بیروباوه؛ دهربارهی دواپورژ
visit (viz'it), *v.l.* (۱) سرلیدان؛ دیدن؛ دیدن کردن؛ چونه لا:
 (*She -ed her aunt.*)
 (۲) چورن (بوزگشت): (*We -ed the library.*)
 (۳) میوانداری؛ بیکردن (بوز موهیمیکه نهختن درین؛ بون به میوان
 (۴) سرلیدان (بوز پشکنن یا به نیش و کاری رهمی)
 (۵) سرلیدان (بوز دلنایی یا یارمته):
 (*to - the wounded; The doctor -s his patients daily.*)
 (۶) تروش بون (بهلا): (*A plague -ed the village.*)
 (۷) توله لیکردنوه؛ سردان: (*I shall - their sin upon them.*)
v.l. (۱) سرلیدان؛ دیدن؛ دیدن کردن؛ چونه لا. (۲) توله لیکردنوه؛ سردان
 (۳) قسه لهگه کردن؛ دهمهتن کردن:
 (*I stayed and -ed with her for a while.*)
 (۱) دیدن؛ سردان؛ چونه لا. (۲) میوانداری؛ مانوه به میوان
n.

virtuosity (vūr'chōō-əs'ə-ti), *n.* (۱) هونر خوازی؛ هنری هونرو
 شتی دستکردنی نهتنیکه و نایاب. (۲) بهرهری هونری (بهتایبتهی موزیسی)
 لیتاتوریر هونری و تهکنیکی. (۳) هونر خوازان بهگشتی.
virtuoso (vūr'chōō-ō'sō), *n.* (۱) هونر خوازا؛ شتی هونری نایاب
 نهتنیکه کزکرموه. (۲) هونر مهندی بهرهدار؛ کسینکی لیتاتور (بهتایبتهی)
 له هونره جوانهگاندا. (۳) موزیقاژهنیکی زور به بهرهدار.
 (۴) [Obs.] .
virtuous (vūr'chōō-əs), *adj.* (۱) پهروشت حوان و چاله؛ راست؛
 پاک. (۲) داوین پاک (نافرمت)؛ پاک: (*a - woman*)
 (۳) [Archaic]؛ کاریگمر؛ بهکار.
-virtuously (*adv.*); **virtuousness** (*n.*)
virulence (vir'yoo-ləns), *n.* Also virulency, (۱) زهرراویتی؛
 کوشندهی؛ (۲) پیسنی یا بهتینی میکروب
 (۳) دوژمانهتی؛ قینهبرایهتی؛ موهبرهکایهتی پیس؛ بقا؛ ناحمزی.
virulent (vir'yoo-lənt, vir'oo-lənt), *adj.* (۱) زهرراوی؛
 زهردار؛ کوشنده. (۲) زور قیناوی؛ قین له دل؛ رقاوی؛ زور زور ناخمز.
 (۳) (۱) پیس (نهخوشی)؛ خیرا تروش ده بینن؛ درم.
 (ب) پیس (میکروب)؛ فایروس؛ تینپه
-virulently (*adv.*)
virus (vi'rəs), *n.* (۱) زهر؛ زهر
 ده بیننه موهی نهخوشی؛ موهی گماندن یا تروش کردن؛ نهخوشی؛ میکروب.
 (۲) دهرمانی کوتان. (۳) شتیکی زهر ناسایی بوز پهروشت و هسست و دهرزون.
vis (vis), *n.* [L.], *pl.* vires, هیز
visa (vē'zə), *n.* فیزه؛ رینگدان به چورنماو روت تینکی بیگانوه
v.l. (۱) گوزرنامه یا فیزه خستنسهر پهسپورت
 (۲) گوزرنامه پندان؛ فیزه پندان
 (۱) دهرجاوا؛ بوزخسار؛ پورا؛ سروچاوا
 (۲) پورا؛ رولنت
-visaged (viz'ijd), (۱) باشگرک بهمانای؛ جزوه دهرچاویکی تایبتهتیدار؛
 (*round-visaged*)
visard (viz'ərd), *n.* = vizard.
vis-à-vis (vē'zə-vē'), *adj. & adv.* پوربه پورا؛ بهرهم؛ برامبر:
 (*They were sitting - at the banquet table.*)
prep. (۱) برامبر: (*his ambition - his capabilities*)
 (۲) دهربارهی؛ سهارت به؛ دهرهق به؛ برامبر:
 (*his opinion - this issue*)
 (۳) برامبر (حیگه):
 (*They were now - the most painting in the famous museum.*)
n. (۱) کسینکی برامبر: (*He offered a cigarette to his -*)
 (۲) هاودمه؛ تاردل (۳) هاوتا (کاربهدهست، پله پایه)
 (۴) گابسکیمهکه کورسی بهکانی برامبر یا پوربه پوری بهکن
 (۵) کورسی بهکه له شیوهی S دا، دوو کس پوربه پورو لهسری دادنهینن
 (هروههها " tête-à-tête ")
viscacha (vis-kā'chə), *n.* گیانداریکی کرژهنندی بچووی که مهرانگی
 باشوره
viscera (vis'ēr-ə), *n.pl.* (۱) همناو؛ ناسک. (۲) پیفوله؛ پیفولهگان
visceral (vis'ēr-əl), *adj.* (۱) همنای؛ ناسکی؛ پیفولهیی
 (۲) (۱) قبول (هست)؛ همنای: (*- sensation*)
 (ب) هستی؛ تاییهتی به هستی زور قبول نهک به میشک
 (۳) زگمکی؛ لهخوزه: (*a - reaction*)
viscid (vis'id), *adj.* (۱) لینیج؛ خست ولینج
 (۲) به مادهیکه لینیج داپونشراوه (گله)
viscosity (vi-sid'ə-ti), *n.* لینیج؛ لینیج و خستی
viscid (vis'koid), *adj.* Also viscous, نهختن لینیج

(٦) تاپهتی مه ژیننامه‌ی خلك (ژیننامه، ماره‌یی، مردن): (~ records)
(٧) نه‌دامه زنده‌کاری به سهره‌کی به‌كان (دل، میشلو و سیه‌كان... هتد)
(٨) به‌شه زور گرنگو پیوسته‌كانی شتیك.

-vitaly (adv.); vitality (n.).
vitalism (vi'tal-iz'm), n. زنده‌گیته؛ زنده‌به‌خشیته؛ زنده‌کاریته؛
فلسفه‌یه‌یکه ده‌لیت: ژان له‌سهر بنجینه‌یه‌کی زنده‌گی تاییه‌تی به‌نده که حیایه
له کرداری کیمیایی و فیزیایی؛ برابوون به بن هاوتایه‌تی و ره‌سه‌نیته بنجینه‌ی
ژان.

-vitalist (n.); vitalistic (adj.).
vitality (vi-tal'ə-ti), n. (١) زنده‌کاری؛ زنده‌گی؛ ژان؛ زنده‌وویتی؛
ژین. (٢) توانای مانه‌وو ژان و بهره‌سه‌ندن.
(٣) چالاکی؛ چوست و چالاکی؛ گورج و گولای؛ ووز؛ تین؛ به‌تینی
(٤) ژین بن به‌خشین.
vitalize (vi'tal-īz'), v.t. Also vitalise,
(١) بووراندنوه؛ زنده‌ووکردنوه؛ چوست و چالاک کردن؛ به‌تین کردن
(٢) -vitalization (n.); vitalizer (n.).

vitals (vi'tls), n.pl. (١) نه‌دامه زنده‌کاری به سهره‌کی به‌كان (وهك: دل،
میشلو و سیه‌كان... هتد) (٢) به‌شه زور گرنگو پیوسته‌كانی شتیك
ژانباری ژان؛ ژانباری به‌یکه ده‌باریه‌ی ژیننامه‌ی
کسبیک (وهك له‌دایکیوون و ژه‌نیان و مردن... هتد).

vitamin (vi'tə-min), n. Also vitamine.
vitascope (vi'tə-sköp'), n. شعوق هاوژ یا مه‌کینه‌ی سینه‌مای کون.
vitellin (vi-tel'in, vi-tel'in), n. قیتالین؛ پروتینی زهردینه‌ی هیلکه.
vitelline (vi-tel'in, vi-tel'in), adj. (١) تاییه‌تی به زهردینه‌ی
هیلکه: (the ~ membrane).
(٢) زهره؛ هی زهری؛ زهردینه‌ی هیلکه.

vitreous (vit'ri-əs), adj.
(١) خراب کردن؛ تیکدان؛ پیس کردن.
(٢) له‌که‌دار کردن؛ سووک کردن.
(٣) به‌تال کردنوه؛ قوتتورات، په‌یمان؛ پوچ کردنوه؛
(v to ~ a contract, claim, etc.)

-vitable (adj.); vitiator (n.).
vitiating (vish'i-āt'id), adj. (١) خراب کراو؛ تیکدراو؛ پیس
(٢) له‌که‌دار کراو؛ سووک. (٣) به‌تال (قوتتورات، په‌یمان)؛ پوچ کراوه.
vitiating (vish'i-āt'id), n. (١) خراب کردن؛ تیکدان.
(٢) له‌که‌داری؛ له‌که‌دار کردن؛ سووکی؛ سووک کردن.
(٣) به‌تال کردنوه؛ پوچ کردنوه.
مئو په‌وره‌مردن.

viticulture (vit'i-kul'chēr), n.
-viticultural (adj.); viticulturalist (n.).
vitaligo (vit'i-lī'gō), n. نه‌خوشی به‌یکه پیسته ده‌بته‌هژی په‌دایه‌ووئی.
په‌له‌په‌له‌ی سپی وهك پینه به پیسته‌وه (به‌تایه‌تی به ده‌ست و دموچاوه‌وه).
vitreous (vit'ri-əs), adj. (١) شووشه‌یی؛ له شووشه ده‌چیت
(٢) له شووشه دروستکراو؛ شووشه.
(٣) تاییه‌تی به شلاوی شووشه‌یی (وووشه‌ی داهاتوو ببینه).

vitreous humor (or body),
پوونی جه‌لا تیتیه‌یه له چاوه‌ا
(١) بوون به شووشه. (٢) شووشه‌ییته.
virescent (vi-tres'nt), adj. (١) ده‌توانی بکری به شووشه.
(٢) وهك شووشه لی هاتوو.
vitrific (vit'rik), adj. شووشه‌یی؛ له شووشه ده‌کات.
vitrific (vit'riks), n.pl. (١) شووشه‌ژانی؛ دروستکردن و نه‌خشانندی
ده‌فری شووشه؛ شووشه‌کاری (٢) ده‌فری شووشه؛ شتی شووشه
vitrification (vit'ri-fi-kā'shan), n. (١) کردن به شووشه؛
بوون به شووشه (٢) شتیکی کراو به شووشه
vitrify (vit'ri-fi'), v.t. & v.i. کردن به شووشه.

(٢) سهراندان بن پشکین یا نیش‌وکاری ره‌سه‌یی.
[Colloq.] دهمه‌ته‌تی؛ گنگوگوا؛ دووان

visitant (viz'ə-tant), n. (١) میوان؛ میوانی سهرده‌یی.
(٢) خنو (٣) بالنده‌ی کوجهر.
adj. [Archaic]
هی سهراندان یا میوانداری؛ میوانی
(١) سهراندان؛ چوونه لا.
(٢) سهراندی پشکین یا نیش‌وکاری ره‌سه‌یی.
(٣) مافر سهراندی مندال له‌لایه‌ن باوک یا دایکه‌وه پاش ته‌لاق.
(٤) سزای حوایی؛ پاداشتی حوایی. (ب) به‌لا؛ کارسات
(٥) ده‌رکه‌وتنی خنو یا بوونه‌وه‌رتنی سهرناسا
(٦) [V-] (١) ده‌رکه‌وتنی حه‌زه‌تی مریمه بؤ نه‌لیزاییس (نیلجیل).
(ب) جه‌ژنی نه‌ه ده‌رکه‌وتنه.
(٧) سهراندی بالنده و گیانداری کوجهر بؤ شوئنیك له کاتبکی ناناسایدوو
به ژماره‌به‌کی زور

-visitation (adj.).
visitation (viz'ə-tā'shan), n.
visitorial, (١) تاییه‌تی به سهراندی پشکین یا ره‌سه‌یی.
(٢) مافر سهراندی هیه‌یه
visiting card, = calling card.
visiting nurse, نه‌خوش‌وانی گه‌رک؛ نه‌خوشه‌وانیکه که ده‌چیته مانی
نه‌خوش بؤ تیمار کردنی.
visiting professor, ماموستای میوان؛ ماموستایه‌کی زانکویه که
به میوانی له زانکویه‌کی جیا له‌وه‌ی خوی کارده‌کات بؤ و مرزیک یا صانیک.
visiting teacher, ماموستای گه‌رک؛ ماموستایه‌یکه که ده‌چیته مانی
قوتایی نه‌خوش بوئه‌وه‌ی پزی بختیخت.

visitor (viz'ə-tēr), n. (١) میوان (٢) گه‌شتیار؛ گه‌شتکار.
visor (vi'zēr), n. Also vizor. (١) برووشی کلوزری (که ده‌توانی
لابری نه‌نایه‌تی شو به‌شه‌ی که چاو داده‌پوشنی).
(٢) برووش؛ ده‌ماخ؛ بووه‌ند (٣) لیواری شه‌په (بؤ سینه‌ی).
(٤) پرد یا خوروشی نوتمسیل؛ پرده‌یه‌کی بچوکه به سه‌رو شووشه‌ی
پششه‌وه‌ی نوتمسیله‌وه له دیوی تاوه‌ره بؤ سینه‌ر
سینه‌ر به کردن؛ داپوشن؛ پوشن؛ شارندنوه.

vista (vis'tə), n. (١) دیمه‌نیکی درزه‌ه‌تا چاویریکات (به‌تایه‌تی له
پاره‌وئیکه‌وه بیشری وهك له‌به‌یشی ریزه‌ خانوو یا داره‌وه).
(٢) شو ر په‌وه‌ی که دیمه‌نیکی وه‌های لیوه‌ ده‌بشری
(٣) دیمه‌نیکی ناو میشلو ده‌باریه‌ی رابوردوو یا دواپوز.
(٤) ناسو

visual (vizh'ü-əl), adj. (١) دیدنی؛ هی هه‌ستی بینن؛ هی بینن؛
دیدنی؛ دیداری. (٢) بیدراو؛ دیار؛ له‌به‌رچاو. (٣) همر به چاو کراو.
(٤) هی هوی فیرکردن یا بوونکردنوه‌ی بینه‌ری
(٥) هی چاوو بینایی؛ بینایی ژانی.
-visually (adv.).
visual aids, هژی بوونکردنوه‌ی بینه‌ری؛ کهرسه‌یی بوونکردنوه‌ی
بینه‌ری
visualize (vizh'ü-əl-iz'), v.t. & v.i. هینانه‌ه‌چاوی خو
-visualization (n.).
vita (vi'tə), n. ژیننامه؛ کورته‌ی میژووی خوئندن و شاره‌زایی نیشی
که‌سبیکه که بؤ نیش ده‌گه‌رپی پشکیمانی ده‌کات به خاوه‌ن نیش
(هه‌روه‌ما بینشی ده‌ووتری: "resumé" و "curriculum vitae").

vital (vi'tl), adj. (١) زنده‌گی؛ ژانی؛ زنده‌کاری: (~ energy)
(٢) پیوسته بؤ ژان؛ زنده‌به‌خشی سهره‌کی (~ organs)
(٣) کوشنده؛ کوز (~ wound)
(٤) زور گرنگ؛ بنجینه‌یی؛ سهره‌کی (~ element)
(ب) زور پیوست
(٥) چوست و چالاک؛ گورج و گول؛ زنده‌وو؛ به‌گوری (~ personality).

گیانامهری زیندوو (بۆ مەبەستی زانستی)

vitriol

-vitrifiable (adj.).

vitriol (vit'ri-əl), n.

(1) زاخ (v) (2) شتیکی تیز؛ ووتە هەستی توندوتیژ؛ قەسە زۆر پەق

(His language was pure ~.)

v.t.

زاخاوەندە

vitriolic (vit'ri-ol'ik), adj.

(1) زاخی له زاخ دەچن؛ زاخاوی

له زاخ دەرهێنرێت. (2) تیز؛ توندوتیژ؛ بێ تال: (talk ~)

vitta (vit'ə), n.

(1) سەرینج

(2) بۆدی بۆن له بەری سەوزەیی وەك گێزەرەدا.

(3) هێلێ رەمگا و رەنگ (گیانە و مەراسی - پووه كەناسی).

-vittate (adj.).

vittle (vit'əl), n. [Dial.], = victual.

vituline (vich'oo-lin, vich'oo-lin), adj.

گۆزەمەکی

هی گۆزەمە

vituperate (vi-tōō'pə-rāt', vi-tū'pə-rāt'), v.t.

بەتوندی سەرزنەشت کردن؛ قەسە سووک پێ ووتن؛ شکاندن؛ بەدگۆزی کردن

-vituperative (adj.); vituperator (n.); vituperatory (adj.).

vituperation (vi-tōō'pə-rā'shən), n.

(1) سەرزنەشت کردن

بەتوندی؛ جوین پێدان؛ قەسە سووک پێ ووتن؛ شکاندن.

(2) سەرزنەشتنی توند؛ جوین؛ قەسە پێس؛ بەدگۆزی.

viva (vē'vā), interj.

بژی! هەر بژی!

n.

هاواری "بژی"

vivacious (vi-vā'shəs, vi-vā'shəs), adj.

(1) پووخۆش؛ چالاک

دەم بە پێکەنەر: (a ~ girl)

(2) [Archaic] تەمەن نرێژ؛ تەبەز؛ نەمەر

-vivaciously (adv.); vivaciousness (n.).

vivacity (vi-vas'ə-ti, vi-vas'ə-ti), n.

پووخۆشی؛ چالاکی.

vivandière (vē'vān'dyār'), n.

ئافەرمی شەراب و نازووقە فرۆش

بە لەشکر

vivarium (vi-vâr'i-əm), n.

پەرەهێگەیکە گیاندار و پووهکە کە لە دەورووبەری سرووشی خۆیان دەچیت.

viva-voce (vi'və-vō'si), adj.

بە زار؛ زاری دەمی؛ بە دەمی.

vive (vēv), interj. [Fr.],

بژی! هەر بژی!

viverine (vi-ver'in, vi-ver'in), adj.

زەبەدی تاییبەتی بە توخمی

گیانداریکە لە بێشە دەچن بۆنێکی خۆشایان ئێ دەردەهێنرێت.

زوشەي civet بێشە:

n.

گیانداریکە نەم توخە.

vivid (viv'id), adj.

(1) چوست و جالاک؛ مەین؛ زیندوو؛ بە گف و گۆر؛

ووریا (a ~ personality)

(2) پۆشن؛ بووناک؛ بەشەوق؛ گەش: (the ~ evening star)

(3) کراوە؛ رەنگ؛ رەنگا و رەنگ؛ پۆشن: (a ~ painting)

(ب) زەق؛ رەنگ؛ گەش.

(4) بەهێز؛ بە بوونی دەبێتی؛ پوون: (a ~ imagination)

(5) پوون؛ دبار؛ باش نەرخاوە: (a ~ description)

-vividly (adv.); vividness (n.).

vivify (viv'ə-fī'), v.t.

(1) پووزاندنە؛ زیندووکردنە؛ بزواندن.

(2) جوان دەرخست؛ باش پوونکردنە؛ پۆشن کردنە.

(ب) چاککردن؛ ووریاکردن

-vivification (n.); vivifier (n.).

viviparity (viv'ə-par'ə-ti), n.

بە چکەزایی؛ بە چکەمەری

viviparous (vi-vip'ə-rəs), adj.

(1) بە چکەزایی؛ بە چکەمەری

ژاووێکەر لەرێی بە چکەمەری؛ نە لەرێی هێلکەمەری.

(2) تۆوهکە دەبێت پێش جیاپوونە؛ پووهکە

(ب) بە سەکە یا نە ماسی بچووک زیاد دەکات نە بە تۆر.

vivisect (viv'ə-sekt', viv'ə-sekt'), v.t. & v.i.

تووی تووی کردنی

-vivisector (n.).

توونکاری گیانامهری زیندوو

(بۆ مەبەستی زانستی)؛ یەکالا کردنە مەری زیندوو.

-vivisectional (adj.); vivisectionist (n.).

vixen (vik's'n), n.

(1) رێوی مێ

(2) ژنیکی مێن جەبای دەم پێسی بەدخووی تۆرە و تۆر.

-vixenish (adj.); vixenly (adv.).

viz. (viz), (usually read "namely") = videlicet.

vizard (viz'ərd), n. Also visard, mask (2) . visor (1)

vizier, vizir (vi-zêr', viz'yêr), n.

وەزیر؛ شالیار.

-vizierial (adj.).

vizierate (vi-zêr'it, viz'yêr-āt'), n. Also viziership,

وەزارەت؛ پەلە وەزیر.

vizor (vi'zêr), n. = visor.

vocable (vō'kə-b'l), n.

ووتە (بەتاییبەتی لەرەوی دەنگ یا بێژانەوه

نەك لەرەوی مائاوه)؛ ووشە

vocabulary (vō-kab'yoo-ler'i, vō-kab'yoo-ler'i), n.

(1) فەرھەنگ؛ فەرھەنگۆک. (ب) لیستی ووشەکان؛ ووشەکان.

(2) هەموو ووشەکانی زمانێک.

(3) هەموو ئەو ووشانەکان کە سەنگ یا چینیکی بەکاری دەهێنن.

vocal (vō'k'l), adj.

(1) دەنگی؛ بێژاوە؛ ووتراوە (بە دەنگی بەرزی)

(a ~ prayer)

(2) زماندار؛ قەسەکەر؛ دەتوانبێتی بێژن.

(3) دەنگی؛ لە دەنگدا بەکارهێنراوە: (organs ~)

(4) دەنگدار؛ دەنگدەرەوه؛ پەر لە دەنگ.

(5) دەم ھەراش؛ بە دەم؛ دەم نرێژ؛ قەسە لەپوو.

(6) vocalic (ب) voiced

n. (1) تاییبی دەنگدار. (2) گۆرانی (بەتاییبەتی بە مۆسیقاوه)

n.

vocal cords, دەنگەزێ؛ ژۆی دەنگ (دەنگناسی).

vocalic (vō-kal'ik), adj.

(1) لە تاییبە بزۆین پێکھاتوو؛ چەند تاییبە

بزۆینییکی تێدایە. (2) تاییبە بزۆینی؛ چەند دەنگە بزۆینییکی تێدایە.

vocalism (vō'k'l-iz'm), n.

(1) بێژان؛ ووتن؛ دەنگ بەکارهێنان

(لە گفتوگۆ و گۆرانیادا). (2) گۆرانی ووتن. (3) تاییبە بزۆین؛ دەنگی تاییبە بزۆین.

(4) هەموو تاییبە بزۆینی زمانێک.

vocalist (vō'k'l-ist), n.

گۆرانی بێژ.

vocalize (vō'k'l-iz'), v.t.

(1) بێژان (بە قەسە یا بە گۆرانی)؛ بە دەنگی

بەرز ووتن؛ ووتن (2) دەربزین (3) سەر و بۆر بۆکردن (زمانی عەرەبی)

(4) (ب) تاییبی نابزۆین یا بێ دەنگ وەك تاییبە بزۆین لیکردن (لە بێژاندا)

(ب) وەك تاییبی دەنگدار بێژان (تاییبی "f" وەك "v" ووتن) -

v.i. (1) بە گۆرانی ووتن؛ کردن بە گۆرانی؛ بە دەنگی بەرز ووتن؛ ووتن.

(2) بوون بە تاییبە بزۆین (لە تاییبی نابزۆین یا بێ دەنگەوه).

-vocalization (n.); vocalizer (n.).

vocally (vō'k'l-i), adv.

(1) بە دەم؛ بە دەنگ؛ بە دەنگی بەرز.

(2) بە گۆرانی. (3) لە بابەت تاییبە بزۆینەوه؛ لەرەوی تاییبە بزۆینەوه.

vocation (vō-kā'shən), n.

(1) بانگی چارەنووسی؛ هەستی مەزۆ

کە شتێک بانگی دەکات یا پالی بێوه دەنێت بۆ پیشەیک بەتاییبەتی هێ نایینی.

(2) ئەو پیشەییە مەزۆیکە هەستی دەکات بۆی بانگ کراوە (بەتاییبەتی ئەرکینی

نایینی یا کۆمەلایەتی). (3) پیشە؛ پیشەگەری.

vocational (vō-kā'shən-l'), adj.

پیشەیی؛ پیشەگەری؛

(a ~ school)

-vocationally (adv.).

vocational education, پەرەهێی پیشەیی یا پیشەگەری

vocative (vok'ə-tiv), adj.

(1) بانگەزایی؛ بانگی؛ تاییبەتی بە بانگ

کردن. (2) تاییبەتی بە رێژەیی بانگ یا بانگ کردن (بێژمان).

vociferance

n. (۱) ریزه‌ی بانگ یا بانگ کردن (ریزمان). (۲) ووشه‌یه‌کی نم ریزه‌یه.
vociferance (vō-sif'ēr-əns), n. دهنگ‌دهنگ: هاوار: قیژه
vociferant (vō-sif'ēr-ənt), adj. & n. هاوارکمر: قیژه‌کمر
vociferate (vō-sif'ēr-āt'), v.t. & v.i. هاوارکردن: قیژه‌اندن
مه دهنگی بهرز داواکردن

-vociferation (n.); vociferator (n.).
vociferous (vō-sif'ēr-əs), adj. هاوار: هاوارکمر: قیژه‌کمر: قیژه‌کمر:
دهم دریزه: به دم: دم: هم هراش: به توند داواکمر:

(a ~ demand; a ~ manner of expression)
-vociferously (adv.); vociferousness (n.).

vodka (vɒd'kɔ), n. فوژکا: خواردنه‌یه‌کی مه‌ستکمری روسیه‌یه.

vogue (vɒg), n. (Mini skirts were once in ~.) موده: یار: (برده: به‌بره‌یه‌یون: له‌بره‌یون)

voguish (vɒ'gish), adj. (۱) له‌سهر موده: موده: جوان: ریژدویک: (۲) به‌سهر وایار:

voice (vois), n. (۱) دهنگی مرژه: (۲) نوای دهنگ کردن: (He lost his ~.) (the ~ of the sea.)

(the ~ of his conscience): دهنگ: برانگه‌یاندن: (I recognized John's ~.)

(۱) دهنگی تابه‌یه: دهنگی کمسینک: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(We have a ~ in our government.) (Give ~ to your concerns.)

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(This newspaper is the ~ of the people.) (Obs.) (۱) قار: ووت‌ووات: دهنگ: (ب) ناوا: ناویانگ:

(۲) دهنگی مرژه: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(He has a good ~.) (۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(He gives ~ to his opinions freely.) (۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

(۱) دهنگی مرژه: (۲) دهنگ: (۳) دهنگ: (۴) دهنگ: (۵) دهنگ: (۶) دهنگ: (۷) دهنگ: (۸) دهنگ: (۹) دهنگ: (۱۰) دهنگ:

volcanology

(The agreement, not having been signed, was ~.) (۱) شوینی چول یا به‌تال: به‌تالی: چولی:

(۲) همستی وونکردن یا له دست چوون: همستی بویشایی له زیاندا (His death left a ~ in her life.)

(۳) بویشایی: بویش: درزا: کله‌یه‌ر:

(۱) چول کردن: به‌جینیشتن: (۲) به‌تال کردن: چول کردن: (ب) له لاش کردنه‌ده‌روه: میزو گوو کردن: خو به‌تال کردنه‌روه: (۳) پووج کردنه‌روه: به‌تال کردنه‌روه (به‌لگه‌نامه):

(to void a contract, lease, passport, an agreement, etc.)

voidable (void'ə-b'l), adj. پووج دمرکننه‌روه: ده‌توانی به‌تال بگرکننه‌روه (به‌لگه‌نامه): (a ~ contract, agreement, etc.)

(۱) پووج کردنه‌روه: به‌تال کردنه‌روه (پیمان): قوتنهرات: به‌لگه‌نامه: (۲) به‌تالی: بویشی: خافتی:

(۳) به‌تالی کردن: چول کردن: (۴) چول کردن: دمرکردن: (۱) پووج کراوه: به‌تال کراوه (به‌لگه‌نامه):

(۲) بویش کراوه: کون تیکراوه: (۳) ناوهراسنه‌کمی مه‌لکولکراوه یا کون کراوه: قمرافه‌کمی ماوه‌توه (درووشمی سوارچاکی):

voilà (vwā'la'), interj. [Fr.] سمیر کله: برانه: نهره‌تا:

voile (voil), n. قوماشینکی تنگه (بو کراسو و پرده ... هند به‌کار دیت): سووند (که شایه یا سویندخو):

voir dire (vwār'dēr'), [Fr.] ده‌یخوات له دادگادا:

volant (vo'lant), adj. (۱) فریو: فریو: ده‌توانی بفری: (۲) خیرا: تیزه‌ر: کورج وگول: سووگله‌و خیرا:

(۳) وهک بالنده یا به‌فرین کراوه (درووشمی سوارچاکی):

volar (vo'lər), adj. می به‌ری له‌پ یا بتی بین:

(۱) زوو ده‌بینه‌هلم (له‌پله‌ی گهرمی و پستوی تاساییدا): زوو به‌رش ده‌بیت یا تامین:

(۲) له‌تقینه‌وه‌دایه: زوو هلمه‌چی: (a ~ political situation; a ~ temper)

(۳) زوو گوزاو: هم‌میشه گوزاو: حولوی: (a ~ disposition)

(۴) ساردمه‌ی کاتی: کمه خایه‌ن: کورت: (~ beauty)

(۵) [Archaic] فریو: ده‌فریو: ده‌توانی بفری:

(۱) زوو بوون به‌هلم: (۲) زوو هلمچوون: زوو ته‌تینه‌وه:

(۳) زوو زوو گوزان: هم‌میشه گوزان: حولولیتی:

volatilize (vol'ə-tl-iz'), v.t. پهرش کردن له‌پری کردن به‌هلم: کردن به‌هلم

v.i. بوون به‌هلم: پهرش بوون له‌پری بوون به‌هلمه‌روه:

-volatilization (n.).

volcanic (vol-kan'ik), adj. (۱) ناگريژنی:

(۲) به ناگريژن دروست بوو: ناگريژناوی: ناگريژنی بی‌پوو دودات:

(۳) توندوتیزا ناگريژن: زوو هلمچو: (a ~ temper)

n. به‌ردی ناگريژنی:

-volcanically (adv.).

volcanic glass, شووشه‌ی ناگريژنی: په‌پدا ده‌بیت که شلاوی ناگريژنی زور خیرا سارد ده‌بینه‌روه:

volcanicity (vol'kə-nis'ə-ti), n. = volcanism.

volcanism (vol'kə-niz'm), n. جهم‌جوونی ناگريژنی: دیارده‌ی ناگريژنی:

volcanize (vol'kə-niz'), v.t. دانه‌به‌ر کهرمی ناگريژن: به‌ر کهرمی ناگريژن گوزین:

volcano (vol-kā'no), n. ناگريژن: کینوی ناگريژن: بورکان:

volcanology (vol-kə-nol'ə-jī), n. ناگريژن زانی: زانستی ناگريژن: ههرده‌ها "volcanology":

-volcanological (adj.); volcanologist (n.).

vole

vole (vōl), n. مشکى دىشتى گياندارىكى كۆزۈدەيدى دەك مىشكە ئەتار زەيدى دەزى

vole (vōl), n. & v.i. بىردىنبى دەستىك قوماز بىردىنبى دەستىك قوماز

go the vole, ھەممۇ شت خىستىنە مەترسى يەردە بۇ دەستىك تىكى گومرە

volery (vol'ēr-i), n. aviary (۱)

volitant (vol'ā-tant), adj. Rare مەل مەلغانە يالغىدە پەردەمەكرائە شونىكىدا

volitation (vol'ā-tā'shən), n. (۱) فېزىك دەتوانى بىغرى (۲) بېزىك ھەمىشە جولاۋ

volition (vō-līsh'ən), n. (۱) فېزىن (۲) تۈنای فېزىن (۱) خۋاست خۋازا وىسترا حمز (۱) خۋاست خۋازا وىسترا حمز

(He left of his own ~.) (۲) بېرئار بىرسە (۲) تۈنای ھەمبېزاردن يا بېرئاردان

-volitional (adj.); volitionally (adv.).

volitive (vol'ā-tiv), adj. (۱) خۋاستى ھى وىستى (۲) ھى پزەدى خۋاست (رىزھان)

volley (vol'i), n. (۱) دەسىز (a ~ of bullets, stones, etc.) (۲) لېشاۋ (پىرسىيار - جۈزىن - سكال ... ھىد) (a ~ of courses, protests) (۳) يارى مە تۈپ كىردن پېش بەر زەوى كەرتىن (شەنس) - بالە - قىتۈلۈن.

v.l. (۱) دەسىزلىكىردن (۲) يارى مە تۈپ كىردن پېش بەر زەوى دان (شەنس) - بالە - قىتۈلۈن

v.l. ۋەك دەسىزلىق سەرىپىن ۋەك لېشاۋ ھاتىن

volleyball (vol'i-bōl'), n. (۱) بالە يارى بالە (۲) تۈزىس بالە

volplane (vol'plān'), v.l. خزان يا خىسانى فېزىكە بەرە زەمىن بەين ھەكىنە

n. ھەم جۈزە خزانە يا خىشانە

volt (vōlt), n. (۱) پۈستىلىكى بارنەبى يا سۈوراۋەبى نەسپ (مەشور خۋنۋاندنى نەسپ (۲) قەلەمبازلىك يا جۈۋەبەكى لەپەرە بۇ خۋلانە لە شېر (شېرىيازى)

volt (vōlt), n. فۇلت بەكە ھىزى كارەبا پېۋانە ھىزى كارەبا

voltage (vōl'tij), n. ھىزى كارەبا بە قۇلت پېۋاۋ

voltaic (vol-tā'ik), adj. = galvanic.

voltaism (vol'ta-iv'm), n. = galvanism.

voltmeter (vōlt'am'ētēr), n. فۇلتامەتر بېزەرى فۇلتو نەمپىر

volt-ampere (vōlt'am'pēr), n. فۇلت-نەمپىر بەكە ھىزى كارەبا بە كەرتىپە لە فۇلتىك نەمپىرلىك بەلا وات

volte-face (vol'fās', vol'ta-fās'), n. about-face

voltmeter (vōlt'mē'tēr), n. فۇلتامەتر فۇلت بېزەرى

voluble (vol'yoo-b'l), adj. (۱) زەمان باراۋا قەسەزان زەمان رەۋان (۲) زۇرۇپۇز (Rare) خۋلاۋا سۈوراۋە بە ناسانى دەخۋىتەۋە (۳) تېۋەئالو تەرزى پىنج خۋاردۋا لۈۋل لۈۋل خۋاردۋو

-volubility (n.); volubleness (n.); volubly (adv.).

volume (vol'yoom), n. (۱) لۈۋلە كەمەز تۈپ (پېستى كەمەزى كۆن) (۲) گورۋە (۳) پەرتۈك كىتېب (ب) بەرگ (a dictionary of two ~s) (۲) قەۋارە قەۋارە گورەۋىچۈكى (۱) بارستايى بىزىكى ئىنجىكار زۇر (a ~ of mail; ~s of abuse) (۲) بەزى دەمگ زل دەمگ (Please turn down the ~) (۳) پىرى دەمگ -مۇسىقا

speak volumes, شتى زۇر گىرگ دەرخىسترا شت زۇر پېشانان

(His testimony spoke volumes.) زۇر گىرگ

volumeter (və-loo'mā-tēr, və-lu'mā-tēr), n. قەبارەپىنو شەك - گاز - شتى پىنو

volumetric (vol'yoo-met'rik), adj. قەبارەپىرى

volumetric analysis, شىكىردەدى قەبارەپى كىمپا

vomer

voluminous (və-lōō'mə-nəs, və-lū'mə-nəs), adj. (۱) ۋال (۲) قەبارە پىر گەمەرە قەبارەدار (a ~ skirt) (۳) پىر چەند بەرگىك يا دەستىك زۇر گەمەك قەمە

(He took ~ notes in class.) (ب) بە بەرەمە زۇر نوۋسى (a ~ poet, writer, etc.) (۲) [Archaic] پېچاۋىچ (a ~ labyrinth)

-voluminously (adv.); voluminousness (n.).

voluntarily (vol'ən-ter'i-li), adv. بە خۋشى خۋا

voluntarism (vol'ən-ta-riz'm), n. بە خۋاستى خۋا بە ئارەزۋى خۋا بە ھەمەسى خۋا (۱) خۋىستەنئىتى خۋىگەنئىتى (۲) ھەمەسەھە خۋىستەنئىتى بېرۋاۋەمەكە كە دەلئەت بىچىنە سەمەكى جېھان كارى خۋىستەنئىتى يا خۋىگەنئىتە

-voluntarist (n.); voluntaristic (adj.).

voluntary (vol'ən-ter'i), adj. (۱) خۋىستەنئىتى بە خۋشى خۋا كراۋ (۲) دراۋا خۋىگەنئىتى (a ~ contribution, act, etc.) (۳) دەسەنقەست بە رىكەوت نەكرائى (manslaughter) (۲) جەلەۋى بە دەست خۋىتەنئىتى خاۋمى راي بېرئارى خۋىتەنئىتى خۋىكار (Man is a ~ agent.) (۴) بە پىتاكى خەلك دەجىت بەرئۋە نەك بە يارمەتى مېرى (~ churches) (۵) (۱) بە زۇر (پىن) نەكرائى (ب) بۇ سۈۋىدىك يا مەبەستىك نەكرائى (۱) كارىكى خۋىستەنئىتى كارىكى خۋىگەنئىتى بە زۇر (۲) پارچەبەك مۇسىقا بە "نۇرگەن" قىندەرىت لەپىش، لەكاتى، يا لەدۋاى نوۋزدا لە كىئەدا

voluntaryism (vol'ən-ter'i-iz'm), n. كىئەسە قۇتابخانە بەرئۋەبەردن بە پىتاكە يارمەتى خەلك نەك بە يارە مېرى

volunteer (vol'ən-tēr'), n. (۱) خۋەخش خۋەخشى (۲) كەمىكە كە بە خۋشى خۋى دەپتە سەرباز (۳) پۈۋەكى لەخۋە پۈۋا (۱) خۋەخش لە كەسانى خۋەخش پىكەتۈۋ (a ~ army) (۲) ھى خۋەخشاز (۳) خۋىستەنئىتى خۋىگەنئىتى (۴) لە خۋە پۈۋا يا سەرزىۋو بە خۋشى خۋا دان يا بەخشىن

v.l. خۋەخشىن بە خۋشى خۋا بۈۋن بە سەرباز بە خۋشى خۋا كىردن

voluptuary (və-lup'chōō-er'i), n. مۇۋقى خۋشى پەرسەت

adj. خۋشى پەرسەت

voluptuous (və-lup'chōō-as), adj. (۱) خۋشى پىر لە خۋشى (۲) ھى خۋشى ھەستەكان (~ pleasures) (۳) ھەستى (~ desires) (۴) جوان و پان و پىزرا ھەمەس ھەلسىن ھەمەسەرى لە ھەمەسەرى چور (a ~ woman; a ~ mouth) (۵) دىكەمەۋە دىخۋىشكە (~ beauty)

-voluptuously (adv.); voluptuousness (n.).

volute (və-lōō't, və-lut'), n. (۱) نەخشى پىنج پىنجۋەكى تەۋەقەسەرى كۆلەكەۋ پايەمە يۋاننى كۆن (خانۋوسازى) (۲) پىنج شۋەمەكى پىنج پىنجى (۳) پىنجى لەپىكە يا گۈنچەكەماسى لۈۋل خۋاردۋو لۈۋل پىنج پىنج

adj. (۱) پىنج پىنج لۈۋل خۋاردۋو (۲) نەخشى پىنج پىنج تىكاراۋ (خانۋوسازى)

volution (və-lōō'shən, və-lū'shən), n. (۱) خۋل پىنج سۈۋر (۲) پىنجى لەپىكە يا گۈنچەكەماسى

volva (vol'və), n. پەردە ۋىنى قارچكى ساۋاۋ كەپروۋ

volvulus (vol'vyoo-las), n. لەپەكترەمەئالانى رىخۋەلە پىنج خۋاردۋى رىخۋەلە

vomer (vōm'ēr), n. ئىنسانى دېۋارى بەنىنى ھەردۋو كۈنە لۈۋت

vomerine (adj.).

vomica

vomica (vom'i-ka), n. (۱) کبسی پر نه کیمی همدئی نه دناهی (۲) کیمی ناو نم کبسه نه خوش نه تابهتی سربیه کان (۳) کیمی ناو نم کبسه.

vomit (vom'it), n. (۱) پشانده (۲) نهو ستهی له ریشانه ودا دهیترتزه (۳) دهر رانی پشاندهوه.

v.i. (۱) پشاندهوه: ههلینانهوه. (۲) فریدانه دهرمه (۱) پشاندهوه: ههلینانهوه. (۲) فریدانه دهرمه

vomitive (vom'it-iv), adj. پشندهرهوه: ههلینانهوه: پشاندهوهی n. دهرمانی ریشانهوه

vomito (vom'i-tō), n. (۱) رهشه پشاندهوهی زهره تا (۲) زهره تا vomitory (vom'i-tō'ri), adj. پشاندهوهی پشندهرهوه.

n. (۱) دهرمانی پشاندهوه (۲) کول یا بوری شت لیوه هاتنه دهرمه. (۳) دهرکا و پارهوی شانوی پومان

vomiturition (vom'i-choo-rish'on), n. هیلنج دارا هیلنجی س پشاندهوه

von (von), prep. [G.] ی ا خنکر فلا شونیز: پیننگریکی گهل نه نامان و. نه مسارجه

voodoo (voo'doo), n. (۱) قدو وور. تاینکی قولره شه کانی "هایشی" و نه سرینای ناوه راسته له بنه رتدا نه تهریزی بهر نسهر جادوگره می بهنده: جادوگره می قوودوو. (۲) قوودوو بهرست: په پدویکه می قوودوو.

(۳) جادوو: نوشته می قوودوو. (۴) جادوگره: جادووبازا نه لفسونگره.

adj. قوودوو می: تابهتی به تاین و جادووبهندی قوودوو. نوشته می قوودوو، لیکردن جادوولیکردن

voodooism (voo'doo-iz'm), n. قوودوو بهر: سروباوهرو تهریتی قوودوو: ووشه می پیشوو بیینه.

-voodooist (n.); voodooistic (adj.). (۱) چاو جیوگ: بخورا (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) نوره به جهر: نارهن نوره مند: (a ~ reader).

-voraciously (adv.); voraciousness (n.). (۱) چاو جیوگی: نهوسنی (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

-voracity (vō-ras'ə-ti, vō-ras'ə-ti), n. (۱) چاو جیوگی: نهوسنی (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

-voracious (vō-ras'ə-shəs, vō-ras'ə-shəs), adj. (۱) چاو جیوگ: بخورا (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) نوره به جهر: نارهن نوره مند: (a ~ reader).

-voraciously (adv.); voraciousness (n.). (۱) چاو جیوگی: نهوسنی (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

-vorous (vō-rəs), (omnivorous; carnivorous) (۱) گیزاو: گهرداو (۲) گهرده لول: گیزانوه (۳) گیزاو: بارودوخ. کاروبان: بارودوخینگی گیزاوی

vortical (vōr'ti-k'l), adj. (۱) گهرداوی: گیزاوی (۲) گیزاو: خول خواردوو: خول خواردوو: خولوه

vorticella (vōr'tə-sel'ə), n. زینده هرهنگی ناوی یهک شانده می به له شنگی زهنگولینی همیه بهسهر لاسکینکوه که خوی پیوه دهنوسینیت به شتی دهورویشتی بهوه.

vorticose (vōr'tə-kōs'), adj. = vortical. (۱) گیزاو: گهرداو (۲) گهرده لول: گیزانوه (۳) گیزاو: بارودوخ. کاروبان: بارودوخینگی گیزاوی

vortiginous (vōr'tij'ə-nəs), adj. (۱) گیزاو: خول خواردوو: خول خواردوو: خولوه (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

votares (vō'tə-ris), n. tom. of votary. (۱) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

votarist (vō'tə-ris), n. = votary. (۱) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

votary (vō'tə-ri), n. (۱) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

adj. (۱) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی (۲) چاو برس: ناوه رس: تیره خوری (مهجان) حمری زود: په پهروشی

vowelize

vote (vōt), n. (۱) دمنگ (ههلپژاردن). (۲) بلیتی دمنگدان (۳) مانی دمنگدان

(۱) هموو نهو دمنگانگی که دراون: (The ~ was light.) (ب) دمنگ به گشتی: نهو دمنگانگی که دهرمانی بدرین: (Get out the ~)

(۵) [Obs.] voter, (۶) [Obs.] په پیمان دان: سویند خواردن. (۷) [Obs.] نزا: نویند

v.i. (۱) دمنگ بؤ دان (۲) په سندنکردن: (They ~ed new funds for the program.)

(۳) پا واپوون: ووتن: پا دهرپوون: پا دان: (They ~ed the picnic a success.)

(۴) [Colloq.] پیندنیاکردن دمنگدان. cast a vote, دمنگ بؤ نه دان: ژیرخست: به دمنگ بؤ نه دان: به زانندن

vote down, (The committee voted the proposal down.)

vote in, (The electorate voted the opposition party in.)

vote out, (The people voted the president out.)

voteless (vōt'lis), adj. بین مانی دمنگدان. voter (vōt'ər), n. (۱) دمنگدان: ههلپژارن. (۲) کسینکه که مانی دمنگدانگی هه پینت. (۳) کسینکه دمنگ ژماردن (ههلپژاردن).

voting machine, (۱) په پیمانی: بؤ هینانده می په پیمانیک یا سویندیک پینشکمش کراوه: (a ~ offering).

votive (vō'tiv), adj. (۲) خواستی: خواست یا حمر دهرپ: نزا می: (a ~ prayer).

vouch (vouch), v.t. (۱) بهلنگه بؤ هینانده: چه سپاندن به بهلنگه: ساغ کردنهوه. (۲) بانگ کردن بؤ گواهی دان له دادگادا. (Archaic) (۳) به دلنیا می ووتن: به بین گومانان ووتن.

v.i. (۱) (for ~), (دسته بهری کردن: شایهتی بؤ دان (بؤ سهرواستی. باشی. به توانایی): (His friends ~ed for his honesty.)

(۲) (for ~), بهلنگه بوون بؤ (His past history ~ed for his ability.)

voucher (vouch'ər), n. (۱) دسته بهری: شایهتی لایهنگی. (۲) قولله: سنده: بهلنگه نامه (قهردهانهوه).

(۳) شایهتی تاپو یا خاومینتی کسینک بؤ خانوو و زهوی و زارنک بیژهاتن (وه لماندهوه، شت پیدان، ناوپیداندهوه): (to ~ a reply).

v.i. بیژهاتن. -vouchsafement (n.).

vousoir (voo-swär'), n. خشت یا بهری بهشه کهرانی بهکمی تاق (خانوسازی).

vow (vou), n. (۱) سویندی خواهرستی: په پیمانی ووشکه سوینتی: (a nun's ~s).

(۲) په پیمان یا بهلینی ژهنیان و شوو کردن: (marriage ~s).

(۳) سویند: په پیمان: بهلین. (۱) په پیمان دان: بهلین دان.

(۲) سویند خواردن: (~ing revenge on their persecutors).

(۳) به دل ووتن: (Well, I ~ it is as fine a child as ever was seen.)

v.i. (۱) په پیمان دان: بهلین دان. (۲) سویند خواردن. -vower (n.).

take vows, بوون به په رستار: بوون به کشیش. (۱) دهنگی تپیه بزوین (دهنگناسی).

vowel (vou'əl), n. (۲) تپیه بزوین (a, b, c, o, u). تاپیهتی به تپیه بزوین. سهروبوون بزکردن (زمانی عهره می).

adj. vowelize (vou'əl-iz'), v.t. (۱) دهنگی تپیه بزوین (دهنگناسی). (۲) تپیه بزوین (a, b, c, o, u). تاپیهتی به تپیه بزوین. سهروبوون بزکردن (زمانی عهره می).

vowel point

-vowelization (n.).

vowel point,

voyage (voi'ij), n.

سەرۆوز (زمانى غەربىي)

(۱) گەشتى دەريايى (بە تايىبەتى ھى دورى).

(۲) گەشتى ھەريايى؛ گەشتى فېزۇكە.

(۳) گەشتنامەي دەريايى.

v.l.

چووز بو گەشتى دەريايى؛ گەشتى دەريايى كردن.

v.l.

دەريا بىرىن لە گەشتدا

voyager (voi'ij-ēr), n.

(۱) گەشتكەرى دەريايى.

(۲) گەشتكەر؛ پېنوار.

voyageur (vwā'yā'zhēr'), n. [Fr.]

(۱) پېنوار

(۲) ۱- بەلەمەوانىكە كە فەرەو شتومەك دەگۈزۈتەرە لەنۇوان شوپنە چەپەكاندا لە پوزۇناۋاي كەنەداۋ پۇژناۋاي سەرۆوي ئەمەريكا بۇ كۇمپانىياكانى فەرەو.

(ب) بەلەمەوان يا دارسقانەۋانى پۇژناۋاي كەنەدا

voyeur (vwā-yūr'), n. سەرەتاتىنكەر (بەتايىبەتى كەسىپكە كە خۇشى

لەرە دەيىنى كە بە نىزىيەۋە سەيرى دەستبازىۋ جوتت بوونۇ كىرۇ قوزى

خەلك نكات): ھەرەھا " peeping Tom " (بېينە).

-voyeuristic (adj.); voyeuristically (adv.).

voyeurism (vwā-yūr'iz'm), n. سەرەتاتىن كردن (بەتايىبەتى

خۇشى ھەرگرتن لە بە نىزىيەۋە سەيركردنى دەستبازىۋ جوتت بوونۇ كىرۇ

قوزى خەلك)

V.P., = Vice-President.

V sign, n. نىشانەي سەرەكوتن (كە بە پەنجەي ناۋەراستو دۇشاۋەرە

دەكرىت ۋەك " V ") .

v.t. = transitive verb.

vug, vugg, vugh (vug, voog), n. بۇشايرى ناۋ بەردىك يا

دەمارنىكى كاسرايىيە كە گەلنىك جار بە بلورۇ گىراۋە (كانزلكردن).

-vuggy (adj.).

Vulcan (vul'kən), n. قۇنكار خۇاي ناگرو دەروستكردنى نامىزو

دەفرى كانزايى (ئەفسانەي پۇمانى).

Vulcanian (vul-kā'ni-ən), adj. (۱) قۇنكانى (ۋوشەي پىشور -

بېينە: (۲) [v-] تايىبەتى بە دەروستكردنى نامىزو دەفرى كانزايى.

(۳) [v-] ناگىرۇنى؛ بوركانى.

vulcanite (vul'kən-it'), n. قۇنكانىت: لاستىكى سەخت بە جۇشدان

لەگەل كۆگردا دەروست دەكرىت (شانەۋ شتى ۋەھاي ئى دەروست دەكرىت).

vulcanize (vul'kən-iz'), v.t. (۱) سەخت كوردنى لاستىك بە جۇش

دائى بە كۆگردەۋە. (۲) سەخت كوردنى ماددەي تر بە ھەمان شىۋە.

v.l.

سەخت بوون بە جۇشدان بە كۆگردەۋە.

-vulcanization (n.); vulcanizer (n.).

vulcanology (vul'kən-ol'ə-ji), n. = volcanology.

vulgar (vul'gēr), adj. (۱) ھى رەشۋوت؛ ھى خەلكى سادە:

(~ life; the ~ herd)

(۲) باۋا بلاق؛ گىشتى: (errors -)

(۳) رەشۋكى؛ بازارى.

(۴) ھى زمانى دوۋان؛ ھى زمانى ئاسايى يا پەتى: (the ~ tongue)

(۵) ماشرىن زمان، رەۋوشت... ھتد؛ نۇم؛ سووك؛ پېس:

(~ language, behavior, tastes, jokes, etc.)

n. (۱) ھەرچى ۋەرچى؛ چىنى رەشۋوت.

(۲) [Obs] زمانى ئاسايى ناۋچەپەك يا ۋولاتىك؛ زمانى پەتى.

-vulgarly (adv.); vulgarness (n.).

vulgar era, the = Christian era.

vulgar fraction = common fraction.

vulgarian (vul-gār'i-ən), n. كەسىپكى بازارى (بەتايىبەتى

دەۋلەتەندىكى ئەزان كە خۇي بابادت بە سامانەكەپەرە).

vulgarism (vul'gēr-iz'm), n. (۱) ۋوشە با ۋوتەي بازارى

(بەتايىبەتى لە زمانى دوۋاندا): (۲) vulgarity

vying

vulgarity (vul-gar'ə-ti), n.

(۱) بازارىتى؛ رەشۋكىتى

(۲) كىرەۋە رەۋوشتو ۋوتەي سوۋەو ماشرىن.

vulgarize (vul'gēr-iz'), v.t.

(۱) نۇم كوردنەۋە (رەۋوشت)؛

سووك كرىن؛ بىن بايەخ كرىن: (to ~ standards of etiquette)

(۲) ئاسان كرىن (شىتىكى گران تارەكو ھەموو كەس تىي بگات)

-vulgarization (n.); vulgarizer (n.).

Vulgar Latin, لاتىنى دوۋان؛ زمانى لاتىنى ئاسايى ئەك ۋىژەۋ

ئوسىن.

Vulgate (vul'gāt, vul'git), n. (۱) ئىنجىلى ۋەرگىزاۋ بۇ لاتىنى

بەداپىنكاراۋ بەكارھىتراۋ لەلايەن كلىسەي كاسۋلىكىيەۋە.

(۲) [v-]، دەقى نووسراۋ يا كىتئىكى لەلايەن جەماۋەرى خەلكەۋە بەكارھىتراۋ.

(۱) تايىبەتى بە ئىنجىلى ۋەرگىزاۋ بۇ لاتىنى لەلايەن كلىسەي

كاسۋلىكىيەۋە بەداپىنكاراۋ. (۲) [v-]، پەمەكى؛ جەماۋەرى؛ ئاسايى؛

بېباۋ لەئاۋ خەلكدا.

vulnerability (vul'nēr-ə-bil'ə-ti), n. (۱) بە ئاسانى ئازاردراۋ.

(۲) لاۋان؛ ئاسكى؛ بە ئاسانى كارتىنكار.

(۳) بە ئاسانى گران (سەنگەم)؛ ئەپارنىزاۋ.

vulnerable (vul'nēr-ə-b'l), adj. (۱) بە ئاسانى بىرىندار دەپن يا

ئازارى دەپن: (a ~ part of the body)

(۲) (۱) بە ئاسانى كارى تى دەكرى؛ رەخەنى ئى دەكرى؛ شلوق

(a ~ reputation; ~ to criticism, ~ to bribery)

(ب) لاۋان؛ ئاسك.

(۳) بە ئاسانى دەكرى (شار، سەنگەم)؛ ئەپارنىزاۋ.

(a ~ position, town, military outpost, etc.)

-vulnerableness (n.); vulnerably (adv.).

vulnerary (vul'nēr-er'i), adj. بىرىن پىن تىماركاراۋ.

دەمانى تىماركردن؛ چارەي بىرىن.

vulpine (vul'pin, vul'pin), adj. (۱) پىۋى؛ لە پىۋى دەچن.

(۲) فېلبان.

vulture (vul'chēr), n. (۱) سىساراك؛ سىسارەك كەچەلە.

(۲) كەسىپكى چاۋبىرسى دېرندە

vulturine (vul'chēr-in', vul'chēr-in), adj. (۱) سىساركى؛

لە سىسارەك كەچەلەۋ توخەكەي دەچن. (۲) چاۋبىرسىۋ دېرندە؛ تالانكەر

ئىچىركون: (~ lawyers, doctors, salesmen, etc.)

vulturous (vul'chēr-əs), adj. = vulturine.

vulva (vul'və), n. ئۇي؛ قوز؛ دەمو ئىۋى قوز

-vulval; vulvar; vulvate (adj.).

vulviform (vul'və-fōrm), adj. لە زىي دەچن؛ ۋەك قوز ۋايە.

vulvitis (vul'vi-tis), n. ھەركردن يا سوۋتەۋەۋى دەمو ئىۋى قوز.

vulvovaginitis, ھەركردن يا سوۋتەۋەۋى قوز دەمو ئىۋەكەي.

vying (vi'ing), adj. پىشېرگىكەر؛ مەملەكەر؛ بۇپۇزۇنكەر.

-vyingly (adv.).

(۳) [Obs.]: پویشتن؛ تپیه‌ریزون.

له ناو دان؛ لای پهرینه‌وه: (to ~ the brook) . v.t.

(۱) پیندا پویشتن؛ پهرینه‌وه. (۲) یوارا شوینی له ناو پهرینه‌وه
دهست‌پنکردنی کاریک به هه‌موو هیژو. [Colloq.], wade in (or into)
توانایه‌یکه‌وه؛ به توندی هیژش بردنه سه‌ر:

(to wade into a mob of riotors)

(۱) پیندا پویشتوو (ته‌نکار، قورولیته ... هتد) wader (wā'dēr), n.

(۲) بالنده‌ی به ناودا پویشتوو؛ بالنده‌ی لاق دریزی که‌نار ده‌ریا و ناو زه‌لکاو
وه‌ک؛ شینه شاه‌وو قولنگو چۆله‌که‌ی لم. (هه‌روه‌ها "wading bird")

(۳) (pl.) جزمه‌ی دریزی یا پانتۆلی ناودانه‌ده‌ر (پراوکه‌ری ماسی له پینی ده‌که‌ن)

فۆل؛ شیوا؛ چه‌م. wadi (wā'di), n. Also wady,

بالنده‌ی به ناودا پویشتوو. بالنده‌ی لاق دریزی که‌نار
ده‌ریا و ناو زه‌لکاو وه‌ک؛ شینه شاه‌وو قولنگو چۆله‌که‌ی لم ... هتد
(هه‌روه‌ها "wader")

گۆماره‌ی ته‌نکار بۆ مەدان (جیگیر یا جوولای) wading pool,

قوماشیکه‌ی wadmal (wā'dmal), n. Also wadmaal, wadmol,

خوری زۆر نه‌ستووو قایمه

خانوو زموی وزار کردن به بارمه‌ی قه‌ز. wadset (wā'd'set), n. & v.t.

(۱) پارچه‌ی پسکیتی ته‌نک

(۲) پارچه‌ی که‌ شیرینی یا نو‌قۆلی ته‌نک.

(۳) پارچه‌ی که‌ شتی ته‌نک (وه‌ک ده‌رمان)

(۴) په‌نجه‌ی نانه‌ی ده‌قه‌ی شیری خودایی (کلێسه‌ی کاسۆلیکی)

(۵) مۆز. خه‌په‌یه‌ک یا پینه‌یه‌کی مادده‌یه‌کی سریشاوی‌یه‌ په‌لگه‌نانه‌و نامه‌ی

پین مۆز (لۆک) ده‌کری و پینه‌ی وشک ده‌بیته‌وه؛ لۆک.

(۶) هه‌لقه‌ی یا خه‌په‌یه‌کی ته‌نکه‌ وه‌ک ده‌مه‌وانه‌ به‌کارده‌هینری.

(۱) ده‌ست پراومشان. waff (waf, wāf), n. [Scot. & British Dial.],

شه‌کانه‌وه. (۲) سه‌روه؛ هه‌لکه‌رتنیکه‌ی یا

(۳) سه‌رنج؛ سه‌ره‌کردنیکه‌ی که‌م. (۴) خێو.

شه‌کانده‌وه؛ ده‌ست پراومشاندن

(۱) هه‌ج و پووچ؛ بێن نرخ. waff (waf, wāf), adj. [Scot.],

(۲) ته‌نیا؛ بێن که‌س

که‌سینکی بێن لانه؛ خانه‌ی به‌ کۆن؛ که‌پۆک؛ ده‌ریه‌ده‌ر؛ ناواره‌.

waffle (wā'fl, wō'fl), n.

وافل؛ کیکینکی ته‌نکه‌ وه‌ک شه‌کینه‌ په‌لام

نه‌خه‌شداره‌و باش ده‌بریزنری بۆ په‌رچایی.

(۱) وه‌لام ته‌مان به‌ ده‌سته‌وه؛ منجه‌منج

کردن و خۆزیننه‌وه له وه‌لامی راسته‌وخۆ:

(The director -d on this issue.)

(۲) بۆبۆزنی کردن؛ شتی هه‌ج و پووچ نووسین یا ووتن؛ دریزی پیندان

قه‌سه‌ی هه‌ج و پووچ؛ نۆبۆزنی

waffle iron, نامیژیکه‌ی تاسنی په‌ل دوو په‌رمیه‌ دیوی ناوه‌مه‌ی نه‌خشی

تیندایه‌ که‌پراوه‌ی کینکی "وافل" ده‌کرتنه‌ فێوان هه‌ردوو په‌ره‌که‌یه‌وه‌ ده‌پینزینی

(۱) به‌ هیواشی مردن یا هه‌لکه‌رتن (به‌سه‌ر ناودا یا

به‌ناو هه‌وادا)؛ پان پینه‌مان به‌م جۆره‌ گواسته‌وه

(۲) [Obs.], بانگ کردن به‌ ده‌ست (۳) [Obs.], چاو وه‌رگێوان

(۱) سه‌ر هه‌وا یا ناو که‌رتن؛ نه‌ هه‌وادا هاتن بۆن. ده‌نگ ... هتد.

(۲) به‌ هیواشی هه‌لکه‌رتن (یا)؛ هاتن (سه‌روه).

(۱) سه‌ر هه‌وا یا ناو که‌رتن. (۲) بۆنیک یا ده‌نیک که‌ هه‌وا مبه‌ینش

(۲) سه‌روه. (۳) شه‌کانه‌وه؛ پراومشان

(۵) ناوای لێقه‌ومان؛ ناوایه‌که‌ هه‌له‌ده‌کرتن به‌سه‌ر که‌شتی یا به‌له‌می

لێقه‌وماوه‌وه بۆ داواکردنی بارمه‌شی (هه‌روه‌ها "waf")

سه‌ر هه‌وا یا ناو که‌رتن. [Archaic], waffage (waf'ij, wā'ij), n.

هه‌لکه‌رتن و برین به‌ هه‌وا یا ناودا

(۱) شه‌کانده‌وه؛ پراومشان waffure (waf'chér, wā'chér), n.

(۲) شنیکی به‌ هه‌واوه هه‌ژراو یا هاتوو (بۆن. ده‌نگ)

(۱) له‌قاندن (کلک. سه‌ر)؛ پراومشاندن (په‌نجه‌)

wag (wag), v.t.

W, w (dub'l-yoo), n. (۱) تمه‌ر بیست و سینه‌می نه‌لف و سینی

فینکلیری. (۲) ده‌نگی ته‌م تپیه؛ "ده‌بل یو"

(۳) قاسی ته‌م تپیه (ب) ته‌م تپیه به‌ چاپکراوی یا هه‌لکه‌نراوی.

(۴) بیست، سینه‌م؛ نیشانه‌ی ژماره‌ بیست و سینه‌می رسته‌یه‌که

(۱) تابه‌می به‌ ته‌می "W" (۲) بیست و سینه‌م

adj. wabble (wāb'l), n., v.i. & v.t. = wobble.

wabbly (wāb'li), adj. = wobbly.

wack (wak), n. [Slang]. که‌سینکی شینۆکه‌ یا سه‌یر

wacko (wak'ō), n. [Slang]. که‌سینکی شینۆکه‌ یا سه‌یر

wacky (wak'i), adj. [Slang]. Also whacky. شینۆکه‌ سه‌یر

شینت

wad (wād, wōd), n. (۱) تۆبه‌نی په‌ستراوه

(a ~ of chewing tobacco, paper, etc.)

(۲) ناواخر (۳) ده‌مه‌وانه‌یه‌کی بچوکی قوماش یا مقه‌بایه‌ی ده‌می لووله‌ی

ته‌فنگی کۆزو فیشه‌کی پین ده‌گرتن بۆ پارگرتنی بارووته‌که‌ له‌ چینی خۆیدا.

(۴) ده‌سته‌ی پارهی کاغهن؛ سه‌فته‌ (a ~ of ten-dollar bills)

(۵) [Slang], پارهی زۆرا سامانی زۆر

(۶) [British Dial.], گۆزه؛ قول په‌پوش. گۆزه؛ هه‌لو.

v.t. (۱) په‌سته‌نه‌وه تۆبه‌ل کردن (۲) لوول کردن (کاغهن، پارهی کاغهن)

ده‌سته‌کردن (۳) ده‌می کۆن گرتن (به‌ تۆبه‌له‌ قوماش یا کاغهن)

(۴) ناواخر نیشتن؛ په‌ر تێگرتن؛ چاکه‌ت. (ج)؛ ناخه‌ن

(۵) ده‌می لووله‌ی ته‌فنگی کۆن و فیشه‌ک گرتن به‌ ده‌مه‌وانه

تۆبه‌ن بوون

v.i. (۱) ناواخن به‌ری چاکه‌ت و جلی تر. wadding (wād'ing, wōd'ing), n.

(۲) قوماش یا مه‌مای به‌کارهینراو بۆ ده‌مه‌وانه‌ی لووله‌ی ته‌فنگی کۆن و فیشه‌ک.

به‌ خه‌لخه‌ل رویشتن؛ وه‌ک مراوی و waddle (wād'l, wōd'l), v.i.

مندالی ناوه‌ سن گرتن؛ که‌لۆکه‌ل بۆیشتن.

n. (۱) خه‌لخه‌ل رویشتن؛ بۆیشتنی که‌لۆکه‌ل

waddy (wād'i), n. دارنکی نه‌سپووری نووک تیره‌ وه‌ک گورز خه‌لکه‌

ده‌شته‌یه‌ی گۆنه‌کاشی ئۆسترالیا وه‌ک چه‌ک به‌کاربان ده‌مینا.

v.t. تێگرتنی ته‌م داره‌ لێدان به‌م داره‌

waddy (wād'i), n. cowboy (۲) دزی ره‌شه‌وولاخ

wade (wād), v.t. (۱) پیندا بۆیشتن به‌ پین؛ ته‌نکار. قورولیته‌، به‌فر. لم.

گیای ده‌ره‌. (۲) چه‌م نه‌کنس کردن؛ به‌ زه‌حه‌مه‌ت پیندا بۆیشتن

(to ~ through a dull brook)

بادان (كلت): (The dog is wagging its tail.)
 (۲) بادان (زمان) هينان و بدين.
 v.l. (۱) لهقان (كلت، سەن) پارهشان: (The tail is wagging.)
 (ب) هميشه له جوجوولدا بوون رانوهستان.
 (۲) بادان (زمان) بدهگۆنسى كردن: كەوتنه قەسە خراپ:
 (Scandal caused tongues to wag.)
 (۲) لەسەر ريفازى خۇ پۇيشتن: بەردەوام بوون لەسەر پىئى خۇ:
 (That's the way the world wags.)
 (۱) بە خەلخەل پۇيشتن (وەك مراوى يا مندالى تازە پىن گرتوون):
 گەلا و گەل پۇيشتن.
 (۲) [British Colloq.] پۇيشتن: كەوتتە پىئى
 (۳) [British Slang] خۇ دىزىنمەو لە قوتابنە
 لەقان، كلت، سەن: پارهشان: بادان: (the wag of a dog's tail.)
 wag (wag), n. كەسنىكى قۇشمە پا گانتهجى.
 wage (wāj), v.t. (۱) بەرپا كردن (جەنگ): جەنگان: نانەو (شەپ):
 هەنگرسان: گىزان: كردن: پىن هەلسان:
 (to wage against; to wage a campaign)
 (۲) [Obs.] بارمته كردن: بەلغىندان.
 (۳) [Obs.] گرەو كردن.
 (۴) [Obs. or British Dial] بە كرىن گرتن
 جەنگان: شەركردن
 v.l. [Obs.]
 n. (۱) كرىن: پۇژانە
 (۲) [Obs.] بارمته: ناكام: نەجەم: (For the wages of sin is death.)
 (۳) [Obs.] بارمته: بەلغىن (ب) لە بارمته: بوون
 (۱) كرىنكار: (۲) كەسنىكە كە بە پۇژانە خىزانەكە دەژئىن.
 wager (wājēr), n. گرەو
 v.l. & v.t. گرەو كردن.
 wage scale, خەشتە كرىن ئىشى جۇراو جۇرى كارگەيكە يا
 كۆمپ نىابەك
 wage-worker (wāj'wūr kēr), n. = wage earner.
 waggery (wag'ēr-i), n. (۱) گانته جىنى: گانته بازى: قۇشمە جىنى:
 پەنگ دار (۲) تەشەقەلە: پەنگ: گانته: يارى
 waggish (wag'ish), adj. (۱) مۇ كەسنىكى قۇشمە جىنى يا تەشەقەلە باز
 دەشەب: (۲) قۇشمە: پىنگە نىناو: بۇ گانته كراو.
 waggle (wag'gl), v.t. پارهوشانن: لەراندەن: لەقاندن
 (She waggled her foot impatiently.)
 v.l. بە لارهولار پۇيشتن: بە خەلخەل پۇيشتن: گەلا و گەل كردن: لەتردان.
 n. (۱) پارهشان: لەرەلەر: لەقەن: هاتن و جيون.
 (۲) هينار و بردن: گورنى گۆلف بەسەر تۆپەكەدا لە پىش لىدانىدا.
 -waggly (adj.).
 wagon (wag'ən), n. Also waggon, [British Spelling]. (۱)
 گاليسكە يار. گاليسكە يەك يارى دىزىنى سەرگىراوى چوار پىنچەكەيكە:
 واگۆن: (۲) [British] فارگۆنى سەرگىراوى شەمەندەفەرى بار.
 (۳) ئوتومبىلى بەد گواستەنەو بۇ بەدىغانە
 (ھەررەو) " the wagon " و " police (or patrol) wagon " .
 (۴) واگۆنى بچووكى چوار پىنچەكەيكە يارى مندالان
 (۵) مېرىكى بچووكى بىنچەكە دارە: بۇ ساردەمەنى خواردن پىشكەش كردن:
 (a dessert wagon)
 chariot. [Obs.] (۶)
 the Big Dipper. [W-] (۷)
 v.l. بە گاليسكە گواستەنەرە: بە گاليسكە هەنگرشن
 v.l. بە گاليسكە هاتوچو كردن
 hitch one's wagon to a star. چاو لە سامانچىكى بەرز بوون:
 بۇ سامانچىكى بەرز هەولدان

دەستكردنمەو بە مەرمق خواردنمەو.
 off the wagon, [Slang],
 وازەهينان لە مەرمق خواردنمەو.
 on the (water) wagon, [Slang].
 (۱) بە گاليسكە يا واگۆن گواستەنەرە.
 wagonage (wag'ən-ij), n. (۲) كرىن ئىم گواستەنەرە.
 (۳) گاليسكە بەگشتى: كۆمەلەكە گاليسكە.
 wagoner (wag'ən-ēr), n. (۱) گاليسكە چى: مەرەبانچى: واگۆنچى.
 the Big Dipper. [W-] (۲) charioteer. [Obs.] (۳)
 wagonette (wag'ən-et), n. گاليسكە بچووكى سوار بوون.
 wagon-lit (vā'gōn lē), n. [Fr.]. فارگۆنى ئووستى شەمەندەفەر.
 wagon-load (wag'ən-lōd), n. پىر گاليسكە يەك يارى
 بارى گاليسكە يەك.
 wagon train, كاروانى گاليسكە بەتايبەتى بۇ گواستەنەرە ئازووقە
 سويا.
 wag-tail (wag'tāl), n. كلت هەلسەنگىنە
 wahoo (wā-hōō', wā'hōō), n. دەموەنەكە گۆلى نەرخەراوى بەرى
 سوور دەگۆن
 wahoo (wā-hōō', wā'hōō), n. مەرخەتتىكى نەمەرىكى يەك لە توخى
 پەشەدار
 wahoo (wā-hōō', wā'hōō), n. جۇزە ماسى يەك ناوچە گەرمەكانە.
 wahoo (wā-hōō', wā'hōō), interj. واهوو! قىرەوى خۇشى يە
 waif (wāf), n. (۱) شتى دۇزراوى بىن خاومن: شتى وون بووى بىن خاومن.
 (۲) مندالى بىن خاومن: مەتىو: مندالى بەجىنەنراوى بىن لانه: مندالى ناوئە.
 (۳) كيانەومەرى وون بوو يا بەرەلا: بەچكە كيانەومەرى بىن خاومن.
 (۴) شتى ئىزراوى لەسەر پىنگە فرىدراو لەلايەن دىزى پاكرومومەو.
 waif (wāf), n. = waif # 3.
 wail (wal), v.l. (۱) شىن كردن: شىومەن كردن: لاوانەو: بە كۆل كريان:
 نالین: نالاندن. (They wailed.)
 (۲) ئوراندن: ئورەلوورماتن: ئورەلوور كردن: (The wind wailed.)
 v.l. (۱) شىن بۇ كردن: بە كۆل مۇ گريان: بۇ لاوانەو:
 (They wailed his death.)
 (۲) نالاندن: نالین: شىومەن كردن.
 n. (۱) شىومەن: شىن: نالە: نالین: لاوانەو.
 (۲) دەنگى لاوانەو: دەنگى شىومەن: نالە.
 -wailer (n.); wailingly (adv.).
 wailful (wā'fəl), adj. (۱) غەمبار: (۲) گىراو: شىومەن كردو.
 Wailing Wall, دىواری گريان: شىومەنكى پىوژە لای جۆولەكە
 لە شارى (قودس)
 wailsome (wā'fəsəm), adj. [Archaic], wailful.
 wain (wān), n. [Archaic], (۱) گاليسكە يا ئوتومبىلى گەرەو
 the Big Dipper. [W-] (۲)
 wainscot (wān'skōt, wān'skōt), n. (۱) تەختە پۇش دىوى
 نامومە دىواری ژوور (۲) تەختە پۇش لاخوارووى دىواری ژوور.
 (۳) لاخوارووى دىواری ژوور كە بە جيا نەخشىنراو لەوى تری.
 (ب) كاشى و تەختە يا شتى تری لاخوارووى دىوار پىن نەخشىنراو.
 (۴) [British] تەختەدارى بەرووى تاياب (بۇ تەختە پۇش).
 دىوار تەختە پۇش كردن: بە كاشى يا تەختە لاخوارووى دىوار نەخشاندن
 v.l. (۱) دىواری (۲) تەختەدارى نەم تەختە پۇش يە
 تەختە پۇش كراو
 wainscoting, wainscoting (wān'skōt-īŋ), n. گاليسكە سان:
 wain-wright (wān'rit), n. واگۆن مېروسكەر و چاگەرەو.
 waist (wāst), n. (۱) كەمەر: ناوقە: پىشەنە: تەنگە.
 (۲) (ا) نەو بەشەنى جىل كە ناوقە: دادەمپۇش (ب) سوخە: يەلەن
 (ج) بلوسى يا كراسى هەقا ناوقە: هاتووى ئافرتە
 (د) فانیلەى ژىمەوى مندال
 (۲) ناوقەدى شت، واتە بەشە بارىكەكەى:

waistband

(the ~ of a violin, shoe, etc.)

- (1) ناوقدی کمشتی
- (2) ناوقدی هاندیک جانومر (وک: میووله، زمرده‌واله، زمرده‌زیره ... هتد).
- waistband (wāst'band'), n. کمه‌مره‌بند؛ پشتین؛ قایشی پشت (بمناپه‌تی که له‌سەر جلوه‌ه بیت).
- waistcloth (wāst'klōth'), n. = loincloth.
- waistcoat (wāst'kōt', wes'kōt), n. (1) بدهک (2) سوخمه.
- waist-high (wāst'hī'), adj. تا ناوقد هاتوو؛ تا ناوقد به‌رزه.
- waistline (wāst'lin'), n. (1) ناوقده؛ کمه‌مر؛ پشتینه (2) فقهی ناوقده؛ کمه‌مر؛ ناوقده.
- wait (wāt), v.i. (1) چاوهری کردن؛ چاوهروان کردن؛ پاره‌ستان (W~ until we call. W~ for us.) (2) ناماده‌بوون (Dinner is ~ing for us.) (3) پاره‌ستان؛ ره‌ستان؛ داخران: (That work will have to ~.) (4) بهره‌ستی کردن: (She will ~ at table.)
- v.t. (1) چاوهری کردن؛ چاوهروان کردن: (W~ your turn.) (2) بهره‌ستی کردن: (He ~s table.) (3) [Colloq.] داخستن (ژمی خواردن): (W~ dinner.) (4) [Obs.] هارده‌می کردن (له‌بووی پزیره)؛ له‌گه‌لدا بوون؛ له‌تکدا چوون. (5) [Obs.] نه‌نجام ئی بوونه‌وه.
- n. (1) چاوهری؛ چاوهروان؛ چاوهری کردن: (We had a long ~.) (2) ماوه‌ی چاوهری کردن (3) بۆسه: داو. (to lie in ~) (4) نه‌دامی تیبکی موسیقا و گۆزانی که له کرسمه‌سدا ده‌گه‌ریژن و موسیقا لیده‌ده‌ن و گۆزانی کرسمه‌سی ده‌لێن؛ له‌نینگه‌ره.
- (5) [Obs.] پاسه‌وان؛ حمسه‌س؛ نیشکچی؛ نیشکگر (1) بهره‌ستی کردن؛ نوکهری کردن (2) چوونه‌لای سهرگه‌ره‌یهک (بۆ ریز پيشاندان یا داواکردنیک) (3) نه‌نجام ئی بوونه‌وه (4) شت بۆ کوبار هيفان یا پيشکمش کردن (له‌فروشگا یا چيشخانه‌دا) بهره‌ستی کردن (to wait on customers at a store) چاوهری ئی سواپی هاتن کردن؛ چاوهری کردن؛ کوتایی شیک: (They waited out the war.)
- wait out, (1) نه‌نووستی له‌بهر چاوهری کردن؛ شتیک یا کمسێک (2) پاره‌ستان بۆ پێ گه‌يشته‌موه‌ی کمسێکی داواکوتوو.
- wait-a-bit (wāt'ə-bit'), n. پوره‌تیبکی سړک تیزو چه‌ماوه‌یه پینتوهه دمنورسنت
- waiter (wāl'ēr), n. (1) بهره‌ست (چيشخانه)؛ بۆی (2) سینی (بۆ خوارده‌مندی و خوارده‌موه پيشکمش کردن) (3) [Obs.] نیشکچی؛ نیشکگر؛ پاسه‌وان؛ حمسه‌س (1) چاوهریکه‌ر؛ هی چاوهری کردن (2) هی بهره‌ستی
- n. (1) چاوهری کردن؛ چاوهروان کردن. (2) ماوه‌ی چاوهری کردن
- in waiting, خه‌ریکی بهره‌ستی‌یه (بمناپه‌تی هی پاشاو ژنه پاشاو کمسێکی گه‌وره)؛ بهره‌ستی ده‌کات؛ کاره‌کهری ده‌کات: (a lady-in-waiting) پیلانی چاوهری کردن. هیچ نه‌کردن و چاوهری کردی هه‌لیکی باهر بۆ ده‌ست ره‌شاندن (ناکۆکی، له‌مهلێ، یاری ... هتد).
- waiting list, لیسته‌ی چاوهری لیسته‌ی چاوهریکه‌ران (بۆ نیش دمه‌سکوتن، شت وهرگرتن، دپه‌نی، نۆره‌هاتن ... هتد).
- waiting room, ئۆوری چاوهری کردن (هه‌مانگه‌ی پزیشک، نه‌خۆشخانه، نیشکگه‌ی پاس و شه‌مه‌نده‌هر ... هتد)
- waitress (wāt'ris), n. ناهه‌تی بهره‌ست (چيشخانه، مه‌یخانه)
- waive (wāv), v.t. (1) وازه‌یه‌نان (له‌مافیک یا داواکاری‌یه‌ک) ده‌ست ئی هه‌نگرتن (2) داوا نه‌کردن؛ سوور نه‌بوون له‌سەر؛ به‌خشین

wale

(2) مواخستن.

- (4) خسته‌ه‌لاه؛ گوئی پێ نهدان: (to ~ formalities)
- (5) [Obs.] به‌جیه‌یه‌شتن؛ نه‌نووستن؛ ده‌ست ئی به‌ردار بوون. (1) وازه‌یه‌نان (له‌ماف یا داواکاری‌یه‌ک) ده‌ست ئی هه‌نگرتن. (2) پاره‌نامه‌ی ئهم ده‌ست ئی هه‌نگرتنه یا وازه‌یه‌نان.
- wake (wāk), v.t. (1) ~ up) له‌خه‌هه‌لسان؛ خه‌به‌ریبوونه‌وه. (2) نه‌نووستن؛ به‌خه‌ریبوون. (3) خه‌به‌ریبوونه‌وه (مه‌جان)؛ ووریا‌بوونه‌وه: (to ~ from one's daydreams) (4) ناگاداریبوون؛ پێ زانیان؛ راستی بۆ ده‌رکوتن: (to ~ to the true situation) (5) [Dial. or Archaic] نیشکگرتنی مردوو هه‌تا کاتی ناشتنی. (1) ~ up) له‌خه‌هه‌لساندن؛ خه‌به‌ریکردنه‌وه. (2) بوزاندن؛ ووریاکردنه‌وه؛ جوولاندن (هه‌ست). (3) [Archaic or Dial.] نیشکگرتنی مردوو هه‌تا کاتی ناشتنی. (4) [Poetic] به‌خه‌به‌ریبوون. (5) (1) نیشکگرتنی شه‌رخوونی (ب) نیشکگرتنی مردوو تا کاتی ناشتنی. (2) یادی سالانه‌ی کردنه‌وه‌ی کاتسه‌یهک. (1) جن نیشانی کمشتی یا به‌لم که به‌تاودا ده‌یوات: (the ~ of a ship) (2) جن نیشانی شتیکی تپه‌ه‌ریوو؛ نه‌نجام یا پاشاوه‌ی پوره‌دانیک: (The war left a lot of devastation in its ~.) (1) له‌ناوه‌ی کمشتی یا به‌لم. (2) ناوه‌ی‌دای؛ یه‌کسه‌ر له‌پاش: (Traders came in the wake of the conquering armies.) (3) له‌نه‌نجامی؛ له‌نه‌نجامدا. (1) به‌خه‌به‌ری نه‌نووستوو. (2) ووریا؛ به‌تاگ. (3) خه‌ریزان. (4) بێ خه‌ر: (a ~ night) -wakefully (adv.); wakefulness (n.).
- wakeless (wāk'lis), adj. شه‌ریو (خه‌ر)؛ قورن: (~ sleep)
- waken (wāk'n), v.t. (1) له‌خه‌هه‌لسان؛ خه‌به‌ریبوونه‌وه. (2) ووریا‌بوونه‌وه؛ ناگاداریبوونه‌وه؛ ووریزان. (1) له‌خه‌هه‌لساندن؛ خه‌به‌ریکردنه‌وه. (2) ووریاکردنه‌وه؛ ووریزاندن. (3) [Scot.] پاسه‌وانی کردن. -waker (n.). wakerife (wāk'rif'), adj. [Scot. & N. Eng. Dial.] = wakeful. wake-robin (wāk'rob'in), n. trillium (1) چه‌ند جۆره‌ پوره‌کێکن زوو له‌به‌هه‌ردا گول ده‌کهن. wake-up (wāk'up'), n. داواکوتنه‌وه‌ی نه‌مه‌ریکی (هه‌رمه‌ها "flicker") (1) سه‌ره‌ک داڕستانه‌وانی پاشایی (له‌ئهلما‌نیای کۆندا). (2) خانه‌دانی ئهلما‌نی؛ په‌له‌ ناژناوی خانه‌دانی ئهلما‌نیچه (1) جن نیشانی قامچی یا داو لیدان. (2) (1) هیلێ قۆزق یا به‌ریزی قوماشی چنراو. (ب) چۆنیتی چینی ئهم قوماشه‌ هیل هیله. (2) داری پالپشت (پرد) (4) گۆلی چنراو به‌دوری به‌رچه‌وه‌ سه‌به‌ته‌وه‌ زمه‌یلده‌ بۆ قامچی. (5) ته‌خته‌داریکه‌ له‌ داوه‌کاتی لاشه‌ی کمشتی ده‌دری بۆ پیکه‌ره‌به‌ستنیان و قایم کردنیان. (1) پینست شین و مۆرکردنه‌وه‌ هه‌ل تۆقاندن به‌ قامچی یا داو. (2) پالپشت کردن یا لیدان به‌ ته‌خته‌دار یا به‌ شوول. (3) قوماش چینی به‌ جۆزیک که هیلێ ش بکه‌وت. (1) هه‌لبه‌زاردن. (2) هه‌لبه‌زاردنه‌ شتی هه‌لبه‌زێردراو. v.t. [Scot. & N. Eng. Dial.] هه‌لبه‌زێردن

walk

walk (wɔk), v.t. (1) به پی رُیشتن؛ به رینگه‌دا پُیشتن
 (ب) بیسه‌کُردن (2) دهرگه‌وتنی خُیو؛ دهرگه‌وتن
 (3) ریساریکی تایبته‌نی گرتن؛ به جُورنکی تایبته‌نی ره‌فتارکردن
(Let us ~ in peace.)
 (4) [Obs] همیشه جُولان؛ رانوه‌ستان؛ همیشه چالاکي نوادان
v.t. (1) به پی پِندا پُیشتن؛ بیاسه پِندا کُردن؛ پِندا پُیشتن؛ پِنوان
(He is ~ing the deck.)
 (2) به پی پِندا پُیشتن بُو پُشکتین؛ پِنوان؛ یا تاقیکردنه‌ره ... هتد
 (3) بیاسه‌بیگردن؛ لیخورین؛ بردن بُو گه‌ران به پِن
(to ~ a horse, dog, etc.)
 (ب) ممشق پیکردن به پِن
 (4) له‌گه‌ل چوون به پِن یا بیاسه: **(I'll ~ you to the corner.)**
 (5) به زُور به پِن بردن
 (ب) دهستی کسه‌نیکی په‌گه‌وتوو گرتن یا یارمه‌تیدانی بُو پُیشتن
 (6) گه‌یادنه سُوخنیکی تایبته‌نی به پِن پُیشتن
(They ~ed me to exhaustion.)
 (7) به هواسنی بردن به رُیوه
n. (1) به پی رُیشتن؛ بیاسه‌کُردن
 (2) بیاسه: **(to take a ~ ; to go for a ~)**
 (3) حرنی بیاسه؛ پیاده‌وئ **(His usual ~ was along the river.)**
 (4) ماوه یا دوری به پِن پُیشتن؛ کاتی بریخی ماوه‌یک به پِن
(The town was an hour's ~ from us.)
 (5) خمرایی پُیشتن: **(The horse came home at a ~.)**
 (6) ره‌وت؛ شیوهی پُیشتن: **(I knew her by her ~.)**
 (7) یله‌ی کُومه‌لایه‌تی؛ پیسه؛ پله‌وپایه: **(people from all ~s of life)**
 (8) ره‌وشت؛ کرده‌وه؛ شیوهی ژبان و هه‌ستان و دانیشتن
 (9) شعلامی تایبته‌نی بُو بیاسه یا به پِن پُیشتن (که لوتومبیلی پِندا ناپورا)
 (ب) شوسته؛ پیاده‌وئ؛ نملوا و نولای شعلام
ropewalk
 (10) داری به ریز ریز نئژراو: (ب) ماوه‌ی نئوان دور پیزه‌داری وه‌ها
AT له‌وهرگا و جنی گهران (به‌تایبته‌نی هی مهر)
[British] AT گوزهرگای ناسایی پوزانه‌ی چه‌رچی یا ده‌ستگن
AT پینسیرکزی پُیشتن
walk away from, (1) بُو‌ریزدان به ناسانی؛ بی برده‌وه به ناسانی
 (2) بزوگا‌بوور له پورداونئیکی ناخوش به‌پن بازار پِن گه‌یشتن
walk away with, = walk off with.
walk off, (1) نه‌یر پُیشتن
 (2) به بیاسه دانان؛ قه‌ل‌ه‌وی؛ به بیاسه له کُول خُو کرده‌وه (خه‌ول‌لوی، خم)
walk off with, (1) دزین (ب) بردن (شتی خه‌ک به‌پن پرس)
 (2) مرده‌وه؛ پاره؛ یاری؛ ده‌سکه‌وتن؛ قازانچ کردن
walk of life, پیسه و یله‌ی کُومه‌لایه‌تی؛ پله‌وپایه؛ پیسه
(People from different walks of life)
walk out, [Colloq.], (1) مان گرتن
 (2) چوونه‌ده‌وه له کُویونه‌وه‌یک (بُو ناره‌زایی دهر‌پِن)
walk out on, [Colloq.], به‌جینیشتن؛ ده‌ست ن هه‌نگرتن؛ وازنئینان
(He walked out on his wife and children.)
walk tall, سره‌بردن گرتن؛ سره‌دانه‌نوادن
walk the plank, (1) زُوریکردن (له‌لای چه‌ته‌ی دهر‌یاوه) بُو پُیشتنه
 سره‌قهرغی نه‌خته‌دارنکی سره‌کشتی و کوه‌تنه‌خواره‌وه بُو ناو دهر‌یا
 (2) دهر‌کردن؛ نه‌یش؛ به زُور واز پِن هئتان له ئیش؛ بی‌خست
walk through, به لاسه‌رلایی کردنی کارنک (به‌تایبته‌نی په‌که‌وه پهلوه‌ی
 شانوم‌یا‌به‌ک
walk-away (wɔk'ɑ-wā'), n. برده‌وه یا بُو‌ریزدانئیکی ناسان
 ده‌روه‌ها "walkover"
walker (wɔk'ɛr), n. (1) بیاسه‌کُن؛ پیاده

wall

(2) کسه‌نیکه که به جُورنکی تایبته‌نی ره‌فتار ده‌نوئین
 (3) پیشریکه‌نکری پُیشتن: (4) چه‌رچی؛ ده‌ستگن
 (5) ره‌وره‌وه (بُو پنگرتنی مندا)؛ چوارچنوه‌ی پِن پُیشتنی کسه‌نیکی تاج
 گُوج یا نات‌واو: (6) پیلای تایبته‌نی بُو پُیشتن
walkie-talkie (wɔk'i-tɔk'i), n. Also walky-talky, -
 وُکی: رادیو یا تله‌مزی په‌یام وهرگرو نئوره
walk-in (wɔk-in'), adj. (1) ناره‌نده گه‌وره‌یه که پیاو بتوانن بیخته
 ناری و به پُیوه تیایدا راپوه‌ستن (خانه‌ی جل هه‌لواسین که به‌شیکه له زُوری
 نووستنی گه‌وره): **(a ~ closet)**
 (2) په‌کسر له شه‌قامه‌کهره ده‌جیته ناری: **(a ~ apartment)**
 (3) پیویست به به‌لین یا ژوانی پیسه‌نی تاکات: **(a ~ medical clinic)**
walking (wɔk'ig), adj. (1) گه‌رؤن:
(He is a ~ library.)
 (2) به پِن پُیشتوو
 (3) (a) به‌تایبته‌نی بُو پُیشتن کراوه: **(~ shoes)**
 (ب) به پِن: **(a ~ tour)**
 (4) ده‌لهره‌توره؛ دیتو ده‌جیته: **(a ~ beam)**
 (5) به پِن بی ده‌خپو‌ریته یا کاری پِن دهر‌کرت: **(a ~ plow)**
n. (1) به پِن پُیشتن؛ بیاسه: **(W ~ is good exercise.)**
 (2) ره‌وت؛ شیوهی پُیشتن
 (3) باری پیاده‌وئ (له‌پوری باش و خراپی‌یه‌وه بُو پِندا پُیشتن)
(The ~ is slippery.)
walking delegate, نوئنه‌ری گه‌رؤن (به‌کینتی کیرکاران)
walking fern, = walking leaf # 2.
walking leaf, (1) گه‌لای گه‌رؤن مئروویمه‌که بال و په‌له‌کاتی له گه‌ده‌چن
 (2) قزه‌که‌نیشکی
walking papers, [Colloq.], ناکانامه‌ی دهر‌کردن له ئیش؛ دهر‌کردن: **(She got her walking papers yesterday.)**
(The ~ is slippery.)
walking stick, (1) دهر‌ده‌ست؛ گُوجان
 (2) مئرووی چینگه‌می؛ مئروویمه‌که وه‌ک کوله‌حاجی
walk-on (wɔk'on'), n. دهر‌رئیکی زُور ناسه‌ره‌کی پِن ده‌نگ له
 شان‌گه‌ری‌یه‌کدا
walk-out (wɔk'out'), n. (1) مان گرتن (2) کشانه‌وه یا چوونه
 دهر‌وه له کُویونه‌وه‌یک یا هیزنیک (بُو ناره‌زایی دهر‌پِن)
walk over, [Colloq.], (1) ره‌فتاری ناشرین له‌گه‌لدا نوادن
 به سووک سه‌یرکردن؛ ماف پیشتیل کردن:
(He lets his co-workers walk all over him.)
 (2) به ناسانی برده‌وه (پیش‌کرتن)؛ به ناسانی بُو‌ریزدان
walk-over (wɔk'ɔvɛr), n. (1) پیشریکه‌نی غارغاریتی یک
 ئاسایی (که نه‌سه‌په‌که ده‌بیاته‌وه ئه‌گهر ههر پروات و غاریش نه‌کات)
walk-away (2) خانوو؛ خانووچه، یا
 فهرمانگه‌یه‌کی پِن ناسانسیز
adj. (1) خانوویه‌کی وه‌ها؛ له خانوویه‌کی وه‌ها: **(a ~ apartment)**
walk-way (wɔk'wā'), n. پِن پئ؛ پئچکه؛ پیاده‌وئ
wall (wɔl), n. (1) دیوار: (2) شوره؛ دیواری به‌رگری
 (3) به‌ندان؛ به‌ست
 (4) شتیکی وه‌ک دیوار؛ دیوار (گمه‌ه): **(the abdomen ~)**
 (5) شتیکی دیوار ناسایی: **(a ~ of silence)**
 (6) په‌ریشانی؛ پِن هیوایی؛ بارودوختیکی په‌ریشان یا پِن هیوا
(to drive someone to the ~)
v.t. (1) **(~ off)** دیوار به دهر‌دا درووستکردن؛ دهر‌دان به دیوار
 (2) جیا‌کردنه‌وه یا به‌شکردن به دیوار: **(to ~ off half a room)**
 (3) **(~ up)** داخستن به دیوار (دهر‌گا، کون، ده‌لاقه)

wallaby

adj. (۱) دیواری؛ تاییشی به دیوار (۲) به دیواردا همگهراو
bang (or run) one's head against a (brick) wall. صمري جو
 له دیوار دان؛ همزلی بین سوود دان؛ به خورایی خق ماندروکردن.
drive (or push) to the wall, خستنه بارودوختیگی زور خرابموره
 ناچارکردن
drive (a person) up the wall, شیت کردن؛ زور توورمکردن.
walls have ears, دارو دیوار گوئی همیه
wallaby (wāl'ə-bi), n. کهنکری بچوک
wallah (wāl'ā), n. Also walla, (۱) کارگردا؛ کهنسینکه که نیشکی
 تاییهتی دهکا؛ نیشکمر. (۲) [Colloq.] کس؛ موؤف
wallaroo (wāl'ə-roo'), n. کهنکری گموره، له ناوچه گرداییمهکانی
 ئوسترالیا دمی
wallboard (wōl'bōrd, wōl'bōrd), n. قهبطی دیوارو بنمچ
 بین دپوشین، له کچ یا ناره دار دروست دکرنه.
wall creeper, بالندمیهکی بچوکه له کهنده لانو دیوارو بنمچیدا دمی.
walled (wōld), adj. (۱) دیواردار؛ به دیوار دهورهدراو
 (۲) شورهدارا؛ به شورهد دورهدراو (۳) [a - city] (۴) ههگبه؛ جهوان
wallet (wāl'it, wōl'it), n. توورهمکی سان بو رینگه (۲) جزدان؛ کیسهی پاره
 (۱) چارمکه رمشینمکهکی سپیکار بیت یا
wall-eye (wōl'ī), n. کؤندناکمی سیمی بیت (وهک چاری نهمپ) (۲) چاری خیل
 (۳) چاری کورده دهریوقیوو زوق (وهک هی همدئی ماسی).
 (۴) چمده حؤره ماسی، یهکی چاو گموره و زوق و دهریوقیون
wall-eyed (wōl'id'), adj. (۱) چاری سینهکمی زوره (چاری نهمپ).
 (۲) خنن؛ چاو خیل (۳) چاو گموره و زوق و دهریوقیوو (وهک هی همدئی ماسی).
 (۴) چاور؛ چاو روق و درندانه (۵) [Slang]. مست؛ سمرخوش
wall fern, قوره کهنسینی که کهنده لانو دیواردا ههگهراو.
wallflower (wōl'flou'ər), n. (۱) شعوبو
 (۲) [Colloq.] گونی سمر دیوار؛ کچیکه که له تمنیش دیواره کمره
 داده نشی، له ناو سهاخانهدا چونکه کس داوای لی نکردهوه سهای لهگهل
 بکات
wallop (wāl'əp), v.i. [Dial. or Colloq.] (۱) پهل کوتان؛
 خؤ بهکش کردن؛ به گران پویشتن؛ گه لاوگهل پویشتن. (۲) غار کردن.
 (۳) گیزهگیر کردن؛ ناوی کولو
v.i. [Colloq.] (۱) بیراز کردن؛ تینه لاندان؛ کوتان؛ باش لیدان
 (۲) مسته کونهی قایم لیدان.
 (۳) زور ماش به زاندن؛ باش پویشیدن.
n. [Colloq.] (۱) پهل کوتان؛ خؤ بهکش کردن. (ب) غار
 (۲) (۱) مسته کولهی قایم
 (ب) توانای مسته کولهی قایم لیدان
-walloper (n.)
walloping (wāl'əp-ɪŋ, wōl'əp-ɪŋ), adj. [Colloq.] زور زل
 زور گموره (a ~ big boy; a ~ fish)
n. [Colloq.] (۱) بیراز؛ کوتان؛ نیدانیکی زور
 (۲) بهزینیکی پیس؛ ناوانیکی زور خراب
wallow (wāl'ə, wōl'ə), v.i. (۱) تلاموه؛ خؤگه زاندن
 تمپاوتل کردن؛ تلاوتل کردن
 (۲) به گران رویشتن و بهم دیوو بهو دیودا کهرتن؛ اکهشتی؛ به تلاوتل پویشتن.
 (۳) بهر بو خؤ بهرله آکردن؛ پیئوه خهریک بوون و خوشی لی بینین
 (to ~ in vice; to ~ in physical pleasures)
 (۴) لی هلسان؛ دووگهل؛ گرا؛ لئوه هانتهدموره؛ لی بوئونه
n. (۱) تلاموه؛ خؤگه زان؛ تمپاوتل؛ تلاوتل
 (۲) سوبسی خؤگه زان؛ فوراو؛ شوینی تمپاوتل زواری
-wallower (n.)

wander

wallpaper (wōl'pā'pēr), n. کاغذی دیوار؛ کاغذی له دیوار کردن.
v.i. کاغذ کردن له دیوار.
Wall Street, وول ستریت؛ (۱) شه قامتنکه له شاری نیویورک معلبهندی
 سهرمکی دارایی نهمریکایه (۲) بازاری پاره و پاره بازی نهمریکا
 پاره بازارهکانی نهمریکا و هلوئست و دهمه لاتیان.
wall-to-wall (wōl'tə-wōl'), adj. له دیورموه بو دیور (دراخی
 ناو زور)؛ (carpeting) ~ .
wally (wā'li), adj. [Scot.] (۱) نایاب؛ زور باش
 (۲) بهمز؛ گموره؛ زور. (۳) لهبار.
wally-drag (wā'li-drag, wā'li-dräg), n. [Scot.] Also-
wally-draigle, بهچکمی گمده یا لاوا؛ پاشهمرهی گمده؛ گیانهوهی لاوان.
walnut (wōl'nut, wōl'not), n. (۱) گونیز (۲) دارگونیز
 (۳) دارو تهختی گونیز
 (۴) گونیزی؛ پهنکی گونیز؛ قارمیی زور کال.
walrus (wōl'rəs, wāl'rəs), n. فیلی دهریا؛ گیانداریکی که تهمیه له
 " seal " دهچن، به لام نهم شفرهی همیه.
adj. وهک هی فیلی دهریا (به تاییشی سمینی کله دریزو شو).
waltz (wōlts; esp. Brit. wōls), n. والس؛ (۱) جوره سهایمکه
 (۲) موسیقای نهم سهایم
adj. تاییهتی به سهایم موسیقای والس
v.i. (۱) سهایم والس کردن
 (۲) (b) به لاسمرلایی و به گورج پویشتن: (to ~ in late for dinner)
 (ب) (through ~) به سووک و ناسانی کردن یا پیا پویشتن:
 (to ~ through an exam)
v.i. (۱) سهایم والس لهگهل کردن
 (۲) پهل کرتن و بردن: (He ~ed him into the principal's office.)
wamble (wām'pl), v.i. [Chiefly British Dial.] (۱) تلاموه
 (له نازاردا)؛ تمپاوتل کردن؛ خؤ گمونه کردن؛ خؤ وهرگهراو بهم دیوو
 بهویدودا. (۲) له نردان؛ بهم لاو بهولادا کهرتن.
 (۳) [Obs.] دل تیکه لهنان؛ پنچ به سکدا هاتن.
 (۱) تلاموه به نازارهوه؛ تمپاوتل.
 (۲) له ترا؛ له نردان؛ بهم دیوو بهویدودا کهرتن. (۲) دل تیکه لهنان.
-wambly (adv.); wambly (adj.).
wampum (wām'pəm), n. (۱) موروی گونچک ماسی؛ هیندیجه
 نهمریکایی؛ مگان وهک خشلو پاره به کارمان دهمنان؛ موانگهی نهم جوره
 بهویدودا. (۲) [Slang]. پاره
wampumpeag (wām'pəm-pēg), n. wampum # 1.
wan (wän, wōn), adj. (۱) زهره ههگهراو؛ زهره؛ بین رنگ:
 (a ~ face)
 (۲) نهمخوش؛ لاوا؛ بین هیز؛ ماندو: (a ~ smile, look, etc.)
 (۳) بین سوود؛ بین هیز؛ سمرنه کهرتوو.
 (۴) [Archaic]. تریک؛ دلته ننگه. (ب) زهره
v.i. رنگ زهره ههگهراو؛ نهمخوش کهرتن؛ رنگ تیکه چوون
v.i. رنگ زهره ههگهراو؛ نهمخوش خستن؛ رنگ تیکه دان.
wand (wänd, wōnd), n. (۱) خلف (به تاییهتی هی دارمهی)؛ چل
 (۲) داری موسیقاژمن. (۳) scepter.
 (۴) (۱) داری نهمسوونمیی پهری
 (ب) داری جاندوگمر: (magic ~)
 (ج) divining rod (۵) داری تیر هلویشتن (وهرزش).
wander (wän'dēr, wōn'dēr), v.i. (۱) سوپانه؛ خولانهوه
 خول خواردن (۲) گهران
 (۳) (a) (b) ~ from ~, وون بوون؛ له رینگه لاندان؛ رینگه بهجینیشتن
 (ب) (off ~), دوروکه و تهموه (له کس و کار یا جینگهی خؤ)؛ سهرگهردان بوون
 ناواره بوون؛ سهره پوینی کردن (۴) (۱) له باس لاندان؛ دووان، نووسین،
 (ب) گومر بوون؛ به پزی ههله؛ چوون (دوروشتن)؛ خوو خراب بوون

۱۰) ورنه گهرمان قسه بيزه گهرمان قسه ههلق معلق كردن.

۱۱) پيدا و پيچ كردن يا پويشتن (هوك پويان)

۱۲) باز ددان هه شتيكوره بۇ شتيكي شر (چارو، سهرگرمان، نووسن) گهرمان:

(Her eyes ~s.)

v.t. [Poetic], (He ~ed the forests.) پيدا گه ياز: پيدا سوپانموه:

n. گهرمان بياسه

wanderer (wān'dēr-ēr, wōn'dēr-ēr), n. گهرمان گهرمده

سهرمرزا وبل: پهوهندا: سهرگرمان.

wandering (wān'dēr-īng, wōn'dēr-īng), adj. گهرمان وبل:

سهرمرزا سوپاره: سهرگرمان (7) كۆچمه: پهوهندا: گهرمان (tribes).

۱۳) پيچاويچ (پويان، ريگه)

۱۴) شر فرزند (plants ~)

n. سرانموه: خولانموه: گهرمان

۱۵) گهشت (بیتا پيچتی هی دوورو دوتروو بن مه بست): گهرمان

۱۶) ورنه: قسه ييزه گهرمان: قسه ي معلق

۱۷) حورله كهي سهرگرمان جووله كهي كه به به يي، Wandering Jew

نهفسانتي كۆن سزاي پهوه درواه كه ههر ويلو سهرگرمان ييز به سهرمه ميندا

كهرى ههتا، هاتني دووم جاري عيسا بۇ سهرمه مين چونكه گالته يه عيسا

كردبو له رۆزي ههلواسينيدا. (W-J) - بوودكيكي خشكي تهرز هاوروي

لاسهه: ههتا سافه گوني رهنگاورهنگ دهگري

wanderlust (wān'dēr-lust, wōn'dēr-lust), n. حهرى

گهشت گوزار: قاسه گهشتكرن.

wanderoo (wān'dā-rōō), n. مهورويكي هيندي و سيلادي په.

wane (wān), v.t. مانگ كهل بيون: بچورك بو: موه (مانگ: شكانه ره).

۱۸) گهرمان (پورتاكي، شوق)

۱۹) كزبون (دهسلات، سامان، گونگي): كم بو: نهوه: كم كردن:

(~ing influenza, power, prosperity, popularity, etc.)

۲۰) بهردو نه مان چيون: بهرمو كۆتايي چيون: دوايي هاتن.

n. ۲۱) مانگ كهل بيون: مانگ شكانه موه يا بچورك بو: نهوه.

۲۲) كاني مانگ كهل بيون (2) كزبون (دهسلات، سامان): كم بو: نهوه.

۲۳) كتي كزبون: ماهوي كم بو: نهوه يا بهرمو نه مان چيون:

سهرمه ي به نهخدا چيون.

on the wane, مهورو نه مان ده چي: له تاو: بو: نهوايه: له كزدايه:

له كم بو: نهوه: ايه.

wangle (wāŋ'g'l), v.t. [Colloq.] به نيلو: نهنگه دهسكوتن:

(He ~d a good job at a very young age.)

۲۴) دهسكوتاري كردن يا گوزين بۇ سوودي خن: ساخته تيد: كردن:

(to ~ statistics, accounts, etc.)

۲۵) خن بزاركرن له تهنگه چه نه ميهك

v.t. [Colloq.] ۲۶) قيلو تهنگه بهكارهنتان بۇ گهيشته نه ميهك خن.

۲۷) خن بزاركرن له تهنگه چه نه ميهك

n. [Colloq.] ۲۸) بزاركرن يا كشاندنوه له تهنگه چه نه ميهك.

-wangler (n.).

wangian (wāŋ'gi-an), n. Also wangan, wangun, wannig-an,

۲۹) كهچينه با دۆلبي نانوقوه ووردهشتي ههوارگه داركران.

۳۰) كهچينهكي بچورك يا كوشكينه بهسار ره: پهوه بۇ جهانه ي داركران.

wanion (wōn'yōn), n. [Archaic]. نهگهشي: له عهتا:

۳۱) نه ميهك و نه ميهك بهكارهنتان "with (or in) a wanion"

want (wānt, wōnt), v.t. ۳۲) كم بو: كم و كوويري هينان: نه بو:

۳۳) تاو بوون (7) ويستن: كم بو: تاو وشتي

(It ~s ten minutes to midnight.)

۳۴) رۆز جهه كردن (He ~s adventure.)

۳۵) ويستن: جهه كردن: گهرهك بوون (She ~s to go with us.)

۳۶) جهه نه پيچن كردن يا قسه نهگه كهل كردن (Your mother ~s you.)

۳۷) نه سواد: گهرمان بۇ گهرن (تاو نيار): (He is ~ed by the police.)

(ج) پويوست ين بوون (W-ed: a cook for a small restaurant)

(7) پويوست بهوه كردن: پويوست بوون:

(You ~ to eat before you go.)

v.t. (for ~) ۳۸) كم بوون: نه بوون: پويوست ين بوون: تاو وويري بوون:

(We didn't ~ for anything. We shall not ~ for money.) ويستن:

(2) دهسكوت بوون: ههزار بوون: پويوستي هه بوون.

(Rare or Archaic) ۳۹) ههر، نهوهنده كم بوون يا مهورون.

n. ۴۰) كم و كوويري: كمه: نه بوون (2) ههزاري: نه بوون: دهسكوتاري

(2) جهه تاو وويري: تاو.

(4) ويسته ميه: پويوستي: شتي پويوست يا ويستارو.

want ad, [Colloq.] بلا و نامه ي ويستن: بلا و نامه ي پويوست ميه بۇ شتي يا

نيشكه ويستن: شت كرين و فرؤشتن ... ههتا.

wanting (wān'tīng, wōn'tīng), adj. ۴۱) نيهتي: و نه: تاو وويري:

(a motor with some of the parts ~) نه موي: كمه:

(2) كمه: تاو وويري: له نه مانو.

prep. ۴۲) ميه: ين:

(W- mutual trust, friendship is impossible.)

(2) نهوهنده ي: كمه: نهوهنده ي نهوي: (a century ~ five years)

wanting in, كم و كوويري ميه له موه: له موه تاو وويري: نيهتي:

(He is wanting in courtesy.)

wanton (wān'ton, wōn'ton), adj. ۴۳) لاسار: سهر كيش: هاوراه:

دپ: تاو وويري: (boy ~)

(2) داو وويري ميه: سهر ميري: ين ره ووشتن: سووك: ين تاو وويري:

(a ~ woman)

(3) [Poetic] m, بيزو: كمه ميره: يار ميره: (a ~ child)

(ب) قايم: بهر بهره: (~ winds)

(2) دپنده: بهد: تاو وويري: موه: (~ cruelty; a ~ insult)

(5) پياله: به تهنگ ههستي خهنگه نه مانو.

(6) [Poetic] n, زور پهوهنده و (گژوگيا): چو: پي.

(ب) شوخ (جل): زياده پي

n. ۴۴) ئني سووكو و ين تاو وويري: ئني بهره:

v.t. ۴۵) زور دهسكوتاري كردن: بهر بۇ خن بهره كردن (جوت بوون)

خوشي په رستي: (2) بيزوي كردن: زور ياري كردن.

(3) زياده پويي كردن (په ووشتن) (4) زور پهوهنده و (گژوگيا - درهخت).

v.t. په پيژدان: ياره زور خهراج كردن بۇ سهر ميري.

-wantoner (n.); wantonly (adv.); wantonness (n.).

wapentake (wāp'ən-tāk), n. ۴۶) نارچه يا ههر ميهكي بچووكي

كۆني نينگه ميره و ولانه باكووره كاني نه وويري ايه.

(2) دادگاي ههر ميهكي بچووكي دهها.

wapiti (wāp'i-ti), n. ناسك يا بهرانه كيوي گهره ي نه ميريكي

wappen-schawing (wāp'ən-shō'ing), n. خونواندي ميزي

چهكداري نارچه (له سكوتله ميه).

wapper-jaw (wāp'ēr-jō), n. كارژيري خواره موي دهريو قيو:

كارژير خوار.

-wapperjawed (adj.).

war (wōr), n. ۴۷) جهنگ: شهرا: شهرووشن.

(2) جهنگاسي: زانستي شهرووشن.

(2) تاووكي موزن ميه يي: (the ~ between the sexes)

(4) خهبات: كوشش كرس نهوي: (the ~ against crime and disease)

adj. جهنگي: له شهرا بهكاره ميه يي: له جهنگدا پوداوا هي جهنگ.

(~ crimes)

v.t. ۴۸) جهنگان: جهنگ كردن: شهركردن.

(2) خهبات كردن نه ميه موزن ميه يي كردن

له جهنگدا بوون: له شهرا بوون.

(The two countries were at war for ten years.)

warble

declare war on. (۱) جارن جهنگ سازن: حارې شېر داز. (۲) دوژمنانې جو ميشاندان بهرامېسرا: خبات كړون دژ به. go to war, جهنگ كړون: شمر كړون: چورنه شېرهوه. wage war (up) on, شمر بهرنا كړون: دهست به جهنگ كړون: جهنگان دژ به.

warble (wôr'b'l), v.t. (۱) خوښدن به دهنگنكي خوښ (بالنده). (۲) به گوراني تود ووتن: به گوراني يا هونرا تود ووتن. v.t. (۱) خوښدن به دهنگنكي خوښ (بالنده). (۲) خوږه خوږ هاتن (جوگله). (۳) گوراني ووتن: هونرا كړون.

n. (۱) خوښدن (بالنده). (۲) گوراني: هونرا. warble (wôr'b'l), n. (۱) جدوا: دينيکه له شان و پشتي وړاخ ديت. بهوزي گرتسي زينو کورتانمونه (۲) برينگه لمرين پښتي نازولو په شمول وړاخ ديت به هوزي کرموکي مينشي نازولمونه (۲) گمراي مينشي نازول. warble fly (۱) مينشي نازول: مښنيکه لمرين پښتي نازولو وولاخدا دمرزي و.

warbler (wôr'blër), n. گمرا دادمينتو بريښي تي دمينتو فېرته گوله: مانده يکي بچووکي په گڼي دهنگ خوښه له کومله ي چوله که.

war club, کورته کيکي سر ناستن يا بزماراوي په اچکي هيندي په کاني شمعرخانه.

war chest, (۱) پاروي نر خار کراو يو جهنگ. (۲) پاروي نه خان کراو يو مهبهستيک يا هيرشينيکي تايبه تي. war correspondent, په يامنتري جهنگ تاواني جهنگ: سر تاوانانې له جهنگدا دهکړينو دژي شريت و دسنووري جهنگ وهک ديل نازولمونه کومهل کوږي.

war crime, (۱) هاورې جهنگ: هاورې سرپارزه له کاتي هيرش بردندا. (۲) دپرووشمي خباتکمراني مهسه له يه که.

war cry, (۱) هاورې جهنگ: هاورې سرپارزه له کاتي هيرش بردندا. (۲) دپرووشمي خباتکمراني مهسه له يه که.

ward (wôrd), v.t. (۱) له خو لادان: تي لادان (چاوي پيس. نژاي خراب: خو تي پاراستن: تي پاراستن: (to ~ off evil, a blow, catastrophe, etc.)

(۲) نه خوښ هستنه قاوشې خسته خانه موه. (۳) [Archaic] پاسه واني كړون: پاراستن. n. (۱) پاراستن: ۲: له ژير پاراستندا بوون.

(۲) (۱) سپارده: پښ سپارده: منډالېک يا كسيكي پښ تواناي سپيزدراو به كسيكي گوره: (۳) پښ سپاردن (منډال): (ج) مرچي نه م پښ سپارده. (د) كسيكي که سپيزدراويت به كسيكي تر. (۴) قاوشې خسته خانه: به شينيكي خسته خانه يا شينخانه: (the maternity ~)

(۵) قاوش يا زوروي گوره ي بهنديخانه. (۶) گهره: نارچه يکي شار. (۷) wapentake (۸) هوي بهرکري يا پاريزگاري (۹) هه لوښت ل و هستانيني پاريزگاري (شېريزي) (۱۰) حوروشه قهلا يا شوينيني شورده دار. (۱۱) [Archaic] پاسه واني: نوبه جي (۱۲) (۱) داسي مغل: (ب) داسي کليل. پاشگرتنه به دتاي بهر و:

-ward (wêrd), (backward, eastward)

war dance, سه مای جهنگ سه مایه که خيله سه مایه ي به کان ده يکن پيش چورنه شېره وه يا له خوښي سر کمرتندا.

warded (wôr'did), adj. داندار (کليل): فعل.

warden (wôr'd'n), n. (۱) پاريزگار: ۲: سه مکه زيندان: زيندانوان: سه روكي بهنديخانه: کارگيزي بهنديخانه (۲) (۱) پاريزدري نارچه. (ب) کارگيزي فرمانگي ميري (ج) کارگيزي بهندهر. (۴) نه داسي نه جو موني سرپهرشي زانستگا: خسته خانه: يا يکيني کورکاران له ننگلنره: (۵) churchwarden

war-horse

(۶) [Rare], پاسه واني: حسه ساسي: نوبه جي. پله وپايه و کاري. wardenry (wôr'd'n-ri), n. Also wardenship, بهرنيوه يري بهنديخانه.

warder (wôr'dër), n. (۱) پاسه واني: نوبه جي. (۲) دمرگان: پاسه واني دمرگا. warden # 2. [Chiefly British] (۳)

-wardenship (n.), گورزي پاشا يا فرماندمر. warder (wôr'dër), n. به كړي كراويکه دهنگ يو حيزنيك يا نوښتمرني حيزب. ward healer, كوله كاتوه.

wardress (wôrd'ris), n. [Chiefly Br.], "warder" مينه ي. (۱) كهنتورا: دولابي جل و بهرگ. wardrobe (wôrd'rôb), n. (۲) ژوروي جل و بهرگي نوښتمرني شانوكهري. (۳) (۱) جل و بهرگي كه سينك. (ب) جل و بهرگي وهرنيك يا مهبهستيكي نايبه ي. (c) جل و بهرگي شانويه ك يا تيبينيكي شانوكهري. (د) بهشي جل و بهرگ له كوشكي پاشادا.

wardroom (wôrd'rôom', wôrd'room'), n. (۱) جهنگه روينگي. (۲) نوښتمرني كه شتي جهنگ به تايبه يتي ژوروي نان خوارديان. (۳) نه فسراني كه شتي جهنگ به شتي

-wards (wêrdz), = ward. wardship (wôrd'ship'), n. (۱) پښ سپاردي منډال: نيش وکاري منډال پښ سپيزدراو. (۲) سپارده يي: سپيزدراو به گوره يهك (منډال). (۳) (pl.) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۴) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

(۳) گلينه: کاشي: گوزه وديزه. (۱) به ناگا: هونيارا: ناگاندار. (۲) ووريا: (۲) ژير ووريا به! چاوت له بهر پښي خوټ پښ (به تايبه يتي له تيشو پښي تانجو و v.t. سهگي راودا): (W- hounds, wire, traps!)

ware (wâr), n. (۱) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۲) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

(۳) گلينه: کاشي: گوزه وديزه. (۱) به ناگا: هونيارا: ناگاندار. (۲) ووريا: (۲) ژير ووريا به! چاوت له بهر پښي خوټ پښ (به تايبه يتي له تيشو پښي تانجو و v.t. سهگي راودا): (W- hounds, wire, traps!)

ware (wâr), n. (۱) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۲) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

ware (wâr), n. (۱) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۲) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

ware (wâr), n. (۱) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۲) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

ware (wâr), n. (۱) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۲) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

ware (wâr), n. (۱) فروخته يي: شتوممكي فروشتن. (۲) چوره شتوممکيني تايبه يتي: (glassware, hardware, silverware)

warehouse (wâr'hous'), n. (۱) عمار (فروخته يي): بارخانه. (۲) [Chiefly British], فروشگاي کوز: فروشگاي زور گوره يي تانک. خسته خانه يا عمار (به تايبه يتي هه تا گومرگ له سر شته که دهرن) v.t. کارگيزي: خاومن.

warehouseman (wâr'hous'man), n. يا کارگري عماري فروته يي. ware room (wâr'rôom', wâr'room'), n. دوکان: فروشگا: پيشانگاي فروته يي

warfare (wôr'fâr'), n. (۱) شېرهوشو: جهنگ: شېر. (۲) ناکوکي: دوژمنايه يتي: خبات ناويته يکي کيميايي به يو جانمور کوشتن و پزيشکمراني به کار ديت. ناماد مېوون يو جهنگ: ناماد يي جهنگ:

war footing, (The army is now on a ~ .) لاسايي جهنگ: ياري جهنگ: مشاوره يي سويا

war game, Also war games, سه مای مووشه و بومي: نه ي بهشي مووشه و بومي به که ته قه موني به که ي قنډايه.

war head, (۱) نهمسي جهنگ. (۲) خباتکري کوز و شارم: كسيکه که له ژيانيدا گهلبك ناکوکي و شتي تری دیوه: سرپارزي کوز. [Colloq.] (۳) شانوانامه يک يا پارچه يک موسيقايه که نه رنده بينراوه و بيستراوه کوزو پښ تام بووه.

war-horse (wôr'hôrs'), n. Also war horse, (۱) نهمسي جهنگ. (۲) خباتکري کوز و شارم: كسيکه که له ژيانيدا گهلبك ناکوکي و شتي تری دیوه: سرپارزي کوز. [Colloq.] (۳) شانوانامه يک يا پارچه يک موسيقايه که نه رنده بينراوه و بيستراوه کوزو پښ تام بووه.

war-horse (wôr'hôrs'), n. Also war horse, (۱) نهمسي جهنگ. (۲) خباتکري کوز و شارم: كسيکه که له ژيانيدا گهلبك ناکوکي و شتي تری دیوه: سرپارزي کوز. [Colloq.] (۳) شانوانامه يک يا پارچه يک موسيقايه که نه رنده بينراوه و بيستراوه کوزو پښ تام بووه.

war-horse (wôr'hôrs'), n. Also war horse, (۱) نهمسي جهنگ. (۲) خباتکري کوز و شارم: كسيکه که له ژيانيدا گهلبك ناکوکي و شتي تری دیوه: سرپارزي کوز. [Colloq.] (۳) شانوانامه يک يا پارچه يک موسيقايه که نه رنده بينراوه و بيستراوه کوزو پښ تام بووه.

war-horse (wôr'hôrs'), n. Also war horse, (۱) نهمسي جهنگ. (۲) خباتکري کوز و شارم: كسيکه که له ژيانيدا گهلبك ناکوکي و شتي تری دیوه: سرپارزي کوز. [Colloq.] (۳) شانوانامه يک يا پارچه يک موسيقايه که نه رنده بينراوه و بيستراوه کوزو پښ تام بووه.

war-horse (wôr'hôrs'), n. Also war horse, (۱) نهمسي جهنگ. (۲) خباتکري کوز و شارم: كسيکه که له ژيانيدا گهلبك ناکوکي و شتي تری دیوه: سرپارزي کوز. [Colloq.] (۳) شانوانامه يک يا پارچه يک موسيقايه که نه رنده بينراوه و بيستراوه کوزو پښ تام بووه.

warily (wâr'ə-li), *adv.* به ووریایی؛ به ترسه‌وه؛ به ناگاداری.
wariness (wâr'i-nis), *n.* ووریایی ترس؛ ناگاداری.
warison (wâr'ə-s'n), *n.* (Obs.) [Scot. & Archaic]. پاداشت (له سمرگه‌مروه).
warlike (wôr'lik'), *adj.* (1) شه‌بیوری جه‌نگ؛ زوپنای هئرش بره‌ن.
 (2) جه‌نگاره؛ شه‌پانی؛ شه‌په‌نگین:
 (~ tribes; a ~ people)

(2) جه‌نگی: (a - expedition).
 (2) هه‌ره‌شه‌یی؛ نیشانه‌ی شه‌ره: (a - tone; ~ propaganda).

warlock (wôr'lok'), *n.* [Scot. & Archaic]. جادوگر.
 جادوینا؛ نوشته‌گر.

war-lord (wôr'lôrd'), *n.* (1) سهرنه‌شکر؛ فرمانده‌ی سوپا.
 (به‌تایبیتی له وولاتیکی په‌شینودا که میری دسه‌لاتی نه‌مابن).
 (2) سهره‌ن چه‌ته (به‌تایبیتی له ناوچه‌په‌نگدا که میری هه‌ر به ناو تینیدا مابن).
 (3) زوردار؛ زورگار؛ سته‌مکان.
 (4) شه‌لتین.

warm (wôrm), *adj.* (1) شه‌لتین.
 (~ water, coffee, tea, etc.)

(ب) نیسه‌گره: (~ weather).
 (ج) گه‌ره؛ نیسه‌گره؛ گهرمی دمه‌تاره: (a ~ fire).
 (2) په‌ی گهرمی ناسایی‌یه وه‌ک هی هه‌موو گیانه‌وه‌رک (خوین، له‌ش).
 (3) گهرمایه‌تی؛ گهرمه.
 (ب) گهرمه‌ره‌وه: (~ exercise, work, etc.).
 (4) گهره: (~ clothing; a ~ coat).
 (5) گهرم؛ مه‌شت و مه؛ ووتووین.
 (6) گهرموگور؛ گهرم: (~ support, encouragement, etc.).
 (7) که‌له گهرم؛ زوه‌ه‌له‌چو؛ تووره‌وتو.
 (8) گهرم؛ گهرم‌وگور؛ به‌دل: (a ~ welcome).
 (ب) دلسوزانه؛ گهرم: (~ thanks).
 (ج) خوینه‌ویستانه؛ به‌سوژا؛ گهرم: (a ~ embrace).

(9) سوور یا پرته‌قانی (که نیشانه‌ی گهرمی‌یه): (~ colors; a ~ sunset).
 (10) تاره؛ شوین پین؛ نوئ؛ زوری به سهره‌نه‌چوه: (a ~ trail).
 (11) [Colloq.] نزیکی هه‌له‌هینانه (مه‌ته‌ل).
 (12) [Colloq.] ناخوش (بارودوخ)؛ ههراس پین هه‌لگیرا:
 (We made things ~ for him.)

(13) [Colloq.] خوش گوزمان؛ ده‌وه‌مه‌ند.

adv. به گهرمی؛ به شه‌یوه‌یکه گهرم.
v.t. (1) گه‌ره کردن؛ په‌ی گهرمی به‌رژ کردنه‌وه.
 (2) خوشتان؛ هینانه جوش؛ گورج کردنه‌وه؛ خرۆشاندن.
 (3) دلخۆش کردن؛ هه‌ست به خوشتی کردن:

(The sight of the children ~s my heart.)
 (1) گهره بوون؛ گهرم بوونه‌وه. (2) جۆش هه‌لسان؛ خرۆشان.
 (3) بووکرانه‌وه له‌گه‌ل؛ پین خوشت بوون؛ پوو خوشت بوون:

(She ~ed to the room at once.)
 گهره بوونه‌وه؛ گهرم بوون؛ گهرم کردنه‌وه.

warm up, *v.t.* (1) گهرم کردن.
 (Please warm up the engine before driving the car.)
 (2) گهره کردنه‌وه (خوارده‌مه‌نی): (She warmed up the food.)
 (هه‌روه‌ها "warm over").
 (3) بووکرانه‌وه؛ پوو خوشت بوون:

(The baby warmed up to us in no time.)
 (4) مه‌شقی هیواش کردن بۆ خۆ ناماده‌کردن بۆ پیشپه‌رکی:

(to warm up before a race)
warm-blooded (wôrm'blud'id), *adj.* (1) خوین گهرمو گهرمی.

له‌ش نه‌گۆن (بالنده‌وه گیاندارای شیرمه‌ن) (2) خوین گهرم؛ سهرگهرم؛ دل گهرم.
-warmbloodedness (*n.*).

warmed-over (wôrm'd-ô'vêr), *adj.* [Colloq.], (1) گهرم.

گه‌روه‌تیه‌وه: (~ food).
 (2) کۆن؛ له‌وه‌وینیش بیستاره‌وه: (~ jokes, tales).

warmer (wôrm'êr), *n.* (a hand- ~). گهرمه‌ره‌وه (نامین).
warm-hearted (wôrm'hârt'id), *adj.* مپه‌رمیان؛ هاوسۆز؛
 دلنهرم؛ پووخۆش.

-warm-heartedly (*adv.*); **warm-heartedness** (*n.*).
warming pan, *n.* تاره‌ی گهرمه‌ره‌وه؛ تاره‌په‌یکه کلک درێژی سهرقا‌پداره.

warmish (wôrm'ish), *adj.* پشکۆی ناگر یا ناوی گهرمی تیده‌کرا بۆ جین گهرمه‌ره‌وه پینش نوستن.
 نه‌ختیک گهرم.

warmonger (wôr'mun'gêr), *n.* شه‌په‌ره‌ستا؛ شه‌په‌خۆز؛
 ده‌لالی جه‌نگ؛ بازگانی جه‌نگ.

-warmongering (*adj. & n.*).
warmth (wôrmth), *n.* (1) گهرمی؛ گهرمایي.

(2) هه‌ست گهرمی؛ خوین گهرمی؛ سوژی دل؛ به‌جۆشی؛ هه‌ستی به‌تین.
 (3) شو هه‌سته گهرمی په‌یدا ده‌بن له به‌کاره‌ینانی شتی سوورو پرته‌قانی‌به‌وه.

warm-up (wôrm'up'), *n.* (1) مه‌شقی هیواشی خۆ ناماده‌کردن.
 بۆ پیشپه‌رکی:

(The spectators watched the players go through their ~s.)
 (2) گهرم بوون (بۆ پوودانیکی گه‌نگ)؛ ناماده‌کاری و وورده وورده جۆشدان بۆ
 گهرم بوون بۆ پوودانه سهرمه‌کی‌یه‌که.

warn (wôrn), *v.t.* (1) ووریا کردنه‌وه.
 (We ~ed him of the danger.)

(2) نامۆزگاری کردن؛ سهرنج پاکیشان بۆ:
 (You have been ~ed against smoking here.)

(3) پیشه‌یکه پین ووتن؛ پیشه‌یکه پین راگه‌یاندن.
 (6) پین راگه‌یاندن یا پین ووتن بۆ ناماده‌بوون و چوون بۆ شوینیکی تایبیتی نه
 کاتیکی دیاریکرودا.

v.i. ناگادار کردن؛ ووریا کردنه‌وه.
 (A rattlesnake ~s before it strikes.)

warning (wôr'nin), *n.* ناگاداری؛ ووریا کردنه‌وه؛ نامۆزگاری؛
 راگه‌یاندن:

(We gave him a ~. ; She paid no attention to my ~s.)
adj. ناگادار کهره‌وه؛ ووریا کهره‌وه؛ هی ناگاداری یا ووریا کردنه‌وه:
 (He gave a ~ look. There were many ~ signals.)

-warningly (*adv.*).
warp (wôrp), *n.* (1) شیوان؛ شیوه تینکچوون؛ قویان؛ خواربوون؛
 لاریبوون. (ب) پینچ؛ قویاوی؛ پینچاوپینچی؛ خوار؛ لاری؛ چه‌وتی.

(2) مینشک شیوان؛ خو یا کهره‌وه‌ی سه‌یرا؛ ناوێزه‌یی مینشک.
 (3) له‌تی له دوا پویداره‌وه جیمارو.
 (4) گوريس یا په‌تی که‌شتی راگیشانه له‌نگه‌رگاوه.
 (5) تاز؛ ریسمانی باری درێژی چنراو.

v.t. (1) چه‌ماندنه‌وه؛ خوار کردن؛ لار کردن؛ خواروخین کردن؛ قویاندن؛
 چه‌وت کردن (2) (1) له پێی خۆ لادان.
 (ب) تینکدان؛ شیواندن (a ~ed wind).
 (ج) شیواندن؛ به هه‌له لیکدانه‌وه؛ کۆرین:

(a ~ed statement; ~ed ideas; He ~ed the facts.)
 (2) پینکه‌وه‌به‌ست (به به‌ن یا په‌ت): (W ~ two sticks together.)
 (3) بانی فرۆکه چه‌ماندنه‌وه بۆ هاوسه‌نگی.
 (4) راگیشانی که‌شتی به په‌ت یا گوريس.
 (5) تان کردن؛ دانانی ریسمانی باری درێژی چنراو.

(6) خواروخین بوون (ته‌خته و دارا)؛ چه‌وت بوون؛ قویان؛ خواربوون؛
 (The board is ~ed.)

(1) تینکچوون؛ شیوان؛ گۆزان؛ چه‌وت بوون.
 (ب) له پێی راستی خۆ لادان.
 (3) به په‌ت راگیشانه له‌نگه‌رگاوه (که‌شتی).

-warper (n.).

war paint, (۱) بویه‌ی جنگ بوییمه که هیندی به نهمریکاییه‌کان له

له دم‌وچارو له‌شیاژ ددها پیش چوونه شمرهوه

(۲) [Slang], جن‌ویرگی ره‌سمی به هموو نه‌خشو نیشان‌نهمه

(۳) [Slang], نارایشته سوور او و سپیاز

warp and woof,

تان و پو، جنین، بنجینه، بناغه

warpath (wôr'páth', wôr'páth'), n. پیرووی جهنگ

نمو پزیره‌وه به که هیندی به نهمریکاییه‌کان دهیگن له هیزش بردندا.

on the warpath, (۱) ناماده به بژ جهنگ شمه‌فرۆش، جهنگ‌اوهر

شعرانی (۲) تووره

warplane (wôr'plān'), n.

فرۆکه‌ی جهنگ

warrant (wôr'ant, wâr'ant), n. (۱) ری بیژان، په‌سه‌ندانمه

(۲) به‌لگه‌ی کارنگ، حق (۳) به‌لگه‌نامه، گمراهی

(۴) سنده، قهراله

(ب) [British], ره‌سیدی شتورمه‌ک دانان له بارخانه یا هم‌ماردا

(ج) ده‌سه‌لاننامه‌ی گرتن یا پیشکتن، هتدا

(a search ~; The police had a ~ for his arrest. an arrest ~)

(د) بیرونامه‌ی دانان به جیگره‌ی نه‌فسر

(ه) ده‌سه‌ندری کردن، سنده دان

v.t.

(This material is ~ed to be pure silk.;

I'll ~ him an honest and reliable man.)

(۲) ده‌سه‌لان بیژان، ری بیژان (یا ساگه‌ری)

(۳) به ره‌و، بیژان، شایسته‌بوون

(Nothing can ~ such harsh treatment.)

(۴) ده‌سه‌ندری کردن به له‌سه‌ر تا پۆکردن خاڼو

(۵) [Colloq], به دلنیا‌یی‌یه‌وه ووتن، بن گومان بوون

(I ~ he will be late.)

warrantable (wôr'an-(tə-'b'l, wâr'an-(tə-'b'l), adj. به‌لگه‌دار

هوژدار ره‌وا

warrantee (wôr'an-tē', wâr'an-tē'), n. ده‌سه‌ندری پیژداو

warrant officer, جیگره‌ی نه‌فسر

warrantor (wôr'an-tēr, wâr'an-tēr), n. Also warranter,

ده‌سه‌ندری

warranty (wôr'an-ti, wâr'an-ti), n. (۱) ده‌سه‌لاننامه

په‌سه‌ندانمه ری بیژان (۲) به‌لگه‌نامه، به‌لگه، حق

(۳) ده‌سه‌ندری (۴) فرۆشیاره‌وه که فرۆته‌ندی‌یه‌که‌ی ساخته‌ی تیدا نی‌یه

(ب) له گه‌را، هوه که نه‌و رانیاری‌یه‌ی داوینشی دهراره‌ی خوی راسته

(ج) له فرۆشیا‌ری خاڼو ره‌وی وزاره‌وه که تا پۆکه هی خویته

(۴) فرمان یا ده‌سه‌لاننامه‌ی گرتن یا پیشکتن هتدا

warren (wôr'an, wâr'an), n. (۱) په‌روهره‌گای گیانداره‌ی بچووک

راو، (۲) گولامه‌ی گه‌رویشکه (به خه‌نه‌فی زیر زمینه‌وه)

(ب) کۆمه‌له‌ی گه‌رویشکه (۳) خاڼو‌یه‌کی پر گه‌ره‌کیه‌ی شوفینکی قه‌رمالغ

warrener (wôr'an-ēr, wâr'an-ēr), n. خاڼو با خاڼو‌دیزی

په‌روهره‌گای گیانداره‌ی بچووک

warrior (wôr'i-ēr, wâr'yēr), n. جهنگ‌اوهر، شه‌پرکه‌را

جهنگ‌اوهری قال

warsaw (wôr'sô), n. جزیره‌ی ماس، به‌مخ گوره‌ی دهریا گه‌رمه‌خانه

warship (wôr'ship'), n. کشتی جهنگ

warstele (wâr'stē), v.t. thru warstele, زوران له‌که، گرتن

هولدا، شانشن کردن

wart (wôr't), n. (۱) سخته‌ک، مانووخه

(۲) هورسی سه‌ر لاسخی پروهک

(۳) [Colloq], که‌سیکی بۆگه‌نی که‌س خوش نه‌ویستوو

wart hog, جزیره‌ی نه‌فسر کیوی‌یه‌کی نه‌فریغ‌ایه‌مه

war-time (wôr'tim'), n. سه‌ره‌می جهنگ، کاتی شعر

warty (wôr'ti), adj.

(۱) بالوو‌کای، میخه‌که‌دار، میخه‌کای

(۲) له بالوو‌که یا میخه‌که ده‌چن

war whoop, هاوره‌ی جهنگ (به‌تایبه‌تی لای هیندی به نهمریکاییه‌کان)

روشه‌ی "war cry" (بیینه)

wary (wâr'i), adj.

(۱) ووریا، به‌ترس، به‌ناگا (یو نه‌موتته‌ه داو یا

هم‌لوه) (a ~ individual)

(۲) ووریا‌یانه، له‌ترس یا ووریا‌یی‌یه‌وه هاتوو: (a ~ look)

-warily (adv.); wariness (n.).

wary of, ئی به‌گومان بوون، ئی به‌ترس بوون، ووریا‌ی شتیک یا که‌سیک بوون

war zone,

ناوچه‌ی جهنگ، ناوچه‌ی شه‌ر

was (wuz, wâz; unstressed woz), the first and third person singular, past tense of be.

wash (wôsh, wâsh), v.t. (۱) شتن، شوژدن، شت‌نهمه، شوژدنه‌وه

(۲) پاک کردن، خاڼوین کردن (۳) تپکردن، له‌ناو هه‌لکۆشان

(۴) شوژدنه‌وه (شه‌پۆل، روبا، دهریا) داپۆشین، به‌سه‌ره‌ی رۆیشتن

(۵) (b) (~ off; ~ out; ~ away)

(The waves ~ed away the sand.)

(ب) (~ away ~ بردن، رامالین): (The waves ~ed the stick away.)

(۶) (l) تپکردن (به رامالین، بردن، یا که‌نه‌لان کردن):

(The rain ~ed gullies in the field.)

(ب) (~ out; ~ away), شت‌نهمه، رامالین، دامالین، برین:

(The flood ~ed out the road.)

(۷) پین شوژدن، پین شوژان: (That soap will ~ silks.)

(۸) بۆیه‌کردن، (۹) پووکه‌ش کردن به کاتزا

(۱۰) به‌گاز پاک کردن، هوه گاز لیدان

(۱۱) (b) شت‌نهمه‌ی کاتزای خاڼو به‌ره‌و زیج و خۆل (بۆ جیاکردنه‌وه‌ی کاتزاکه)

(ب) جیاکردنه‌وه‌ی کاتزا به‌م شت‌نهمه

v.t.

(۱) (~ up), خوشتن، ده‌سه‌تو دم‌وچارو شتن

(۲) (b) جل شتن، جل شوژدن (ب) پاک کردن، شتن، شوژدن

(۳) شوژان به‌پین رنگ چوونه‌وه یا چوونه‌وه‌یه‌که

(۴) ئی بوونه‌وه (به شتن): (The stain ~ed out.)

(۵) (~ over; ~ against; ~ along), پیمالین (شه‌پۆل):

خۆ پیمادان و شت‌نهمه (شه‌پۆل)

(۶) (~ out; ~ away), راماتوان، رامالین، پووخان، تاو بوون:

(The bridge had ~ed out.)

(۷) داخوژان، دامالین، رامالین (به باران یا لاقو)

(۸) [British Colloq.], خۆ له‌به‌ر تاقیکردنه‌وه یا شیکردنه‌وه‌دا راگرتن

به‌رگه‌گرتن: (His story won't ~)

n.

(۱) شتن، شوژدن، (۲) جل‌ویرگی به‌یک جار شوژاو، جلی شتن

(۳) چلکار، شله‌ی به‌رماره (که‌ده‌رن به‌یمرازی مالمی)

(هم‌ره‌ما "hogwash" وه "swill")

(۴) (l) شه‌پۆل هم‌لسان، (ب) هاره‌ی شه‌پۆل، (ج) لیشاو

(د) گیزاوی هوای سه‌ول و چه‌رخ‌ی سه‌ول لیدان ... هتدا

(۵) رامالینی خاک به‌هۆی شه‌پۆل و لاقوومه (۶) لیمه‌ی روبا

(۷) زیج و خۆلی تیکه‌لو به‌کاتزای خاڼو که‌داده‌شوژیت

(۸) (l) نزمه‌ی ره‌وی زوو زوو لاقو ئی هه‌لنیشتوو پر له‌چالو

(ب) زۆنگاو، زه‌لکاو، (ج) گۆمی ته‌نگ، نه‌ستیک، نه‌ستیل

(د) زنی یا لقی ته‌نکی روبا و دهریا

(۹) لاقو، پۆ، خه‌نه‌فی به‌ناو دهروست بوو

(۱۰) پنی روبا یا شیبوی له‌هاویندا، ووشک بوو

(۱۱) بۆیه‌ی له‌تابلز دراو به‌ته‌نکی

(۱۲) شله‌ی کاتزاییه‌ی بۆ تپه‌ه‌لسون له‌پوویه‌ک و پووکه‌ش کردن

(۱۳) شله‌ی جوژاو‌جوژ (بۆ مه‌سه‌ستی نارایشته، پزیشکی، شتن ... هتدا)

(a hair ~; a mouth ~)

(۱۴) خواردنه‌وه‌ی مه‌سته‌که‌ری ناماده بۆ کردنه‌ شووشه‌وه

washable

(۱۶) شلەو شۇرنا چاۋ خوارىنەمە تىرى پوۋنۇ بىن تام.

[This soup (juice, tea, coffee) is mere ~ .]

(۱۷) ئاۋ يا شەلى شۇرۇن.

(۱۷) [Celloq] ئاۋ يا ساردەمەنى يەمكە دەخۇرئەمە پاش خوارىنەمە

ۋىسكى خەستە خوارىنەمە مەستكەرى تىر بۇ بىرئە خوارىمە

دەتۋارىن سۇزى بەين چوۋنەمە يەك يا رەنگ چوۋنەمە: (a - dress) .
come out in the wash. [Slang]. (۱) نەتخام چاك بوۋن!

بە باشى دوسى ھاتن بە باشى گەران

(The situation may look hopeless now, but it will all come out in the wash.)

wash down,

(to wash down a car)

(۲) دەركەرتن ھاتن پىرۋ دەرەنگ بىن يا زوۋ

(۱) شۇرس سەراپا (بە ئاۋى خوپ)

(۲) ئاۋ يا خوارىنەمە تىر كىردن بەسەر پاروۋە ئاندا بۇ بىرئە خوارىمە.

wash one's hand of, دەست ئى شىن: ھىوا بىن نەمان.

wash out, (۱) شىنى سەمەنى شىنىك. (۲) پامالزى ئاۋ بىردن پىرد. (۳) رىنگە.

(۲) [Slang] دەرەنچوۋن دەركىران (لە قوتابخانە)

(۴) [Slang] فۇزكە قىشكاندن بە تەمراۋى (لە نىشئەنەمە)

wash up, (۱) خۇشتن (۲) [British Colloq] قاپ وقاچاغ شىن.

washable (wòsh'ā-b'ī, wāsh'ā-b'ī), adj. دەشۇرئەت سەمەنى
بىچئەمە يەك يا رەنگى بىچئەمە ۋە بىچئەمە.

wash and wear, (۲) بىشۇرۋ بىۋىش: دەشۇرئەت ۋە لەبەر دەكەرى بىن ئوتۇدان.
(- pants, shirts, etc.)

wash-basin (wòsh'bā's'n), n. [Chiefly British].

wash-bowl.

washboard (wòsh'bōrd', wāsh'bōrd'), n. (۱) تەخنى شىن

تەختە يەك كىچ گىرئە بۇ چىل لەسەر ھەلگىۋەزى شىن.

(۲) تەختە يەك بە قەراغى بەلەمە بۇ بەرەستكەردى شەپۇل

(۳) تەختە دارىكى بارىكە بە بىنى دىۋارى ئوردا.

wash-bowl (wòsh'bōl', wāsh'bōl'), n. دەستشۇر

ھەموزچەكى دەست ۋە دەموزچاۋ شىن.

wash-cloth (wòsh'klōth', wāsh'klōth'), n. لىكە:

پەمۇ يەكە خوى پى دەشۇرئەت ۋە لىكە.

wash-day (wòsh'dā', wāsh'dā'), n. پۇزى جىن شىن

washed-out (wòsh't'out', wāsh't'out'), adj. (۱) كالى بوۋمە:

رەنگ چوۋمە چوۋمە. (۲) [Colloq.] مەندۇ: پەككەرتوۋ لاۋن!

بىن ھىز: رەرد ھەلگەراۋ.

washed-up (wòsh't'up', wāsh't'up'), adj. (۱) شۇراۋ

پاك: پاك كىرەتەمە. (۲) [Colloq.] مەندۇ: پەككەرتوۋ.

(۲) [Slang] فەرتاۋ: بىن بىرە: مەكار نەماۋ: سەرنەكەرتوۋ ئى خراۋ.

washer (wòsh'ēr, wāsh'ēr), n. (۱) بىشۇر

(۲) ۋاشەر نەلقە يەك لاسىكى تەنكە دەخىرئەت نىۋان دوۋ بۇزى ئاسنەمە

بۇ لەيەك نەدەنى ئاسنەكان ۋە كەك نەكەرن.

(۲) مەكىسە جىل يا قاپ وقاچاغ شىن

washer-man (wòsh'ēr-mān, wāsh'ēr-mān), n. پىلارى

جىل شۇر بە يارە:

washer-woman (wòsh'ēr-woo'mān), n. ئافەرىنى جىل شۇر

(بە پارە)

washing (wòsh'īŋ, wāsh'īŋ), n. (۱) شىن شۇرەرد

(۲) ھەلگىشەر لە ئاۋ يا شەلى شى

(۳) (۱) ئاۋ ئاۋى شىت پىن شۇراۋ: اب چىكە پىسى بە شىن لىكەراۋ.

(۴) (۱) پامالزى بە ئاۋ. لاڧاۋ. لىشاۋ. شەپۇل... ھەتد.

(ب) خالىد لىۋ زىچ و شىنى تىرى پامالزى.

(ج) كانزى خاۋى دەرهىنراۋ لە لىۋ زىچ و خۇل بە شۇرەنەمە

(د) كانزى پوۋكەش پىكراۋ پوۋكەشى كانزا.

waste

(۱) جىل شىن (بە يەك چار)

ھى شىن: ھى شۇرئەت بۇ شىن بەكارھىنراۋ.

washing machine, مەكىسە جىل شىن: جىل شۇرى كارەبايى.

wash-out (wòsh'out', wāsh'out'), n. (۱) پامالزى خالىد زىچ و

بەرد بە لاڧاۋ (ۋەك ھى رىنگە رىان).

(۲) خەنق و كەندىر لىۋوست بوۋ بەم پامالزى.

(۳) [Slang] كەسكى سەرنەكەرتوۋ (بەتايىمەنى لە خۇئەندە):

كەسكى بوۋمە ۋە ئاكارامە ھىچ لە باردا نەبوۋ.

(۴) [Slang] سەرنەكەرتن: رۇرگەرتن: شىكىسى: ئاكامى.

wash-rag (wòsh'rag', wāsh'rag'), n. = 'n.

دەست ۋە دەموزچاۋ شىن (بەتايىمەنى لە شۇنى گىشتى ۋەك چىشئەنەمە):

ئاۋدەست ۋە دەستشۇر.

washstand (wòsh'stānd', wāsh'stānd'), n. (۱) چوارچىۋە

مەسەنە لەگەن لەسەر دانان. (۲) چوارچىۋە دەستشۇرى بەلۋوئەمەرد

ھەموزچەكى جىل شىن: washtub (wòsh'tub', wāsh'tub'), n.

تەخت يا بايۋى جىل شىن.

washwoman (wòsh'woom'ān), n. = washerwoman.

washy (wòsh'i, wāsh'i), adj. (۱) پوۋن پوۋن بىن تام:

(- tea, coffee, soup, etc.)

(۲) كالى پوۋن (بۇيە).

(۳) لاۋان: سەست: بىن ھىز: خاۋ: بىن تىن.

wasn't (wuz'nt, wāz'nt), = was not.

wasp (wāsp, wōsp), n. (۱) زەردەۋالە: شەنگە سورە.

(۲) (۱) كەسكى ئاۋقەد بارىك. (ب) كەسكى سەرگەم يا توۋپەتوۋ

(۱) زەردەۋالە يى.

(۲) ئاۋقەد بارىك (۲) سەرگەم: ئوۋمەنچوۋ: زوۋ ۋوۋزۋاۋە: توۋپە.

-waspishly (adv.); waspishness (n.).

wasp waist, ئاۋقەدى زەردەۋالە: ئاۋقەدى بارىك.

-wasp-waisted (adj.).

waspy (wāsp'i, wōsp'i), adj. زەردەۋالە يى: لە زەردەۋالە دەچن.

wassail (wās'l, was'l. wās'āl), n. (۱) ئۇش: (بۇ خوارىنەمە)

(۲) ۋاسل: خوارىنەمە يەك مەستكەرى نىنگىزىيە.

(۳) ئاھەنگى خوارىنەمە.

(۴) [Obs. or British Dial.] گۇزائى يەك خوارىنەمە.

۱. L. ۋاسل خوارىنەمە

۲. L. ۋاسل خوارىنەمە بە خۇشى يەككەمە.

-wassailer (n.).

Wassermann test (or reaction), تاقىكەردەمە ۋە ۋاسەرمان

تاقىكەردەمە يەك بۇ دەرخىشى ئاتەشەك يا "سپلس" توۋش پوۋن

wast (wāst; unstressed wāst), archaic second person-

singular past of be. شىۋە كۆنى "was" ە لەگەن "thou wast".

(۱) (thou wast) (تۇ بەكار دەمىنئى: (thou wast).

(۲) بە فېرۇدان: فېرۇ: (the ~ of time and money).

(۳) شىنى بەفېرۇدان: شىنى فېرۇدان.

(۴) توۋانەمە شىخى بەرە سەھۇل

waste (wast), v. t. (۱) ۋىزان كىردن: كاول كىردن

(۲) بەكارھىنان ۋە بەرەبەرە ھىچ نەھىلانەمە: لە ئاۋ بىردن

(۳) پوۋكەندەمە: لاۋان كىردن رە خۇشى: پىرى... ھەتد: تىن تىدا نەھىشتان

(۴) بە فېرۇدان: بەرەبەرەمە: بە بادان

(۵) لە دەست خۇ دان: لە كىس خۇ دان.

(You ~d a good opportunity.)

v. t. (۱) (~ away) پوۋكەندە (نەخۇشى: پىرى): لاۋان پوۋن!

ھىز تىدا نەمان: (He ~d away because of tuberculosis.)

(۲) كەم پوۋنەمە بەرەبەرە: فەرتان: لە ئاۋ چوۋن: بەرەبەرەمە.

- (۶) کاتژمیری دهستو بهریاخه! کاتژمیر.
- (۷) [Obs.]، نیشکی مردوو! نیشکگرتن.
- (۸) [Obs.]، مومی نیشانهکراو به بش بهشوه بؤ کات پگرتن
- (۹) [Obs.]، تیغویینی پاسموان.
- (۱۰) (۱) نۆبهی نیشکردنی کهشتیوانه کاشی کهشتیبهک.
- (ب) کهشتیوانی هاو نۆبه (ج) کاتژمیری کهشتی
- (۱) نیشکگرتنی نایشی! نیشکگرتن بؤ نۆزکرتن و خواپهرستی
- (۲) پاسهوانی کردن! نۆبهچیستی کردن.
- (۳) چاودبیری کردن! چاو لئوه بوون! ناگاداری کردن! ناگا ئی بوون! پاراستن.
- (۴) سهیرکردن! تهماشاکردن: (*Most people just ~ed.*)
- (۵) (*~ for*)، چاودبیری کردن! بهتاما بوون: (*W~ for your chance.*)
- (۶) پاسهوانی کردن! نیشکگرتن! پاراستن.
- (۷) سهیرنجدان به ووردی! سهیرکردن به ووردی! چاو تن برون.
- (۲) سهیرکردن بؤ فیزیوون و ناگاداری.
- (۴) چاودبیری کردن! بهتاما بوون: (*W~ your chance.*)
- (۵) چاودبیری کردن! ناگاداری کردن! چاو لئوه بوون! به دیارموره بوون.
- گوئی قوئخ بوون! چاودبیران کردن به پهرهوشوه.
- ووریا بوون! ناگا له خؤ بوون
- پاس کردن! چاودبیری کردن! به دیارموره بوون!
- ناگاداری کردن:
- (*She watched over us like a mother hen over her brood.*)
- watchband (wäch'band', wöch'band'), n. زنجیر یا قایشی کاتژمیر
- watch cap, کلوی سهیربازی دهریایی (بؤ سهیرما).
- watchcase (wäch'käs', wöch'käs'), n. قهپاغ و چولرچیوهی کاتژمیر.
- watch chain, زریزه‌ی کاتژمیری بهریاخه.
- watchdog (wäch'dög', wöch'dög'), n. (۱) سهگی پاسهوان! (۲) پاسهوان (هی دهستدرزگی و به‌دکاری و چوتی... هتد) پاریزه: (*a self-appointed ~ of public morals*)
- watcher (wäch'er, wöch'er), n. (۱) شهونخوون. (۲) پاسهوان! نۆبهچی! چهرخچی (۳) نیشکگری مردوو. (۴) نیشکگری نه‌خؤش. (۵) چاودبیر! سهیرکهر. (۶) نۆبته‌ی یا چاودبیری حیژیکه یا کهستیکی نامزه‌دکراو له مقلبه‌ندی دهنگه‌اند! له پۆزی ههلبزاردندا.
- watch fire, ناگری پاسهوانی! ناگری پاسهوانان.
- watchful (wäch'fəl, wöch'fəl), adj. (۱) ووریا! ناگادار! چاو نه‌تروکین! هوشیار! به‌ناگا: (*a ~ guard; a ~ eye*)
- (۲) [Archaic]، بئ خهرا! خهونژواو! شهونخوون.
- watchfully (adv.); watchfulness (n.). شووشه‌ی کاتژمیر
- watch glass, زریزه‌ی کاتژمیری بهریاخه
- watch guard, سه‌عاتچی
- watchmaker (wäch'mäk'er, wöch'mäk'er), n. (۱) پاسهوان (هی کارگه و خانوو و فروشگا... هتد).
- watchman (wäch'män, wöch'män), n. (۲) حهسه‌س! نیشکگر! پاسهوان! چهرخچی! نۆبهچی.
- watch night, (۱) شهوی سهیری سال (ههره‌ما " *New Year's Eve* ")
- (۲) نۆزیری سهیری سال به کهزله له کلئسه‌دا.
- watch pocket, باخلی کاتژمیر
- watch-tower (wäch'tou'er, wöch'tou'er), n. قولله‌ی چاودبیری (بؤ چاودبیری جم‌جولئی نۆزمن، باندی به‌ندیفانه، دارستان له ترسی ناگر).
- watchword (wäch'wüörd', wöch'wüörd'), n. password (۱) (۲) درووشم: (*Let our ~ be freedom.*)

- (۲) [Rare]، تپه‌یرین (کات): برده سه
- (۴) به‌فیزوچوون! به‌فیزوهران
- adj. (۱) جۆز به‌ره! نه‌چینتراو! نه‌کئیلراو! سوود ئی وهرنه‌گیراو! پووته‌نی! به‌یان: (*~ land*)
- (۲) باشه‌رک! فریزدراو! بئ کهله: (*a ~ product; ~ paper*)
- (۳) به‌فیزوچوون! به‌کارنه‌هینتراو! زیاده: (*~ energy*)
- (۴) له ههش دیته ده‌رهوه (میزو گوو): له‌ش ده‌میکاته ده‌رهوه
- (۵) (۱) پیسایی به‌ر! شتی پیس ده‌یات: (*a ~ pipe*)
- (ب) شتی پیس تن ده‌کرتی! هی زول یا باشه‌رک: (*a ~ basket*)
- n. (۱) زهوی به‌ره‌لا و سوود ئی وهرنه‌گیراو! بیابان! پووته‌نی! ده‌شت.
- (۲) که‌لاه! شوینیکی ویزان کراو! ویزانه:
- (*Berlin was a ~ of tumbled walls.*)
- (۳) (۱) به‌فیزوهران! به‌فیزوچوون! به‌بادان! به‌ریادکردن.
- (ب) له ده‌ست خؤ دان! له کیس خؤ دان.
- (ج) به‌ره‌موره له‌ناوچوون! کهم بوونه‌وه! سووان! داپزان! فهوتان.
- (۴) باشه‌رک! زول! شتی بئ کهلکی فریزدراو.
- (۵) میو گوو! پیسایی (۶) ویزانکاری (جهنگ): ویزان کردن
- (۷) شتی زانراو! به‌ریابوو لافوو ده‌ریابوه.
- go to waste, به‌فیزوچوون! به‌فیزوهران
- lay waste, ویزان کردن (جهنگ، لافو).
- waste one's breath (or words), قسمی خؤ له‌مهره دان! قسمی خؤ به‌فیزوهران!
- wastebasket (wäst'bäs'kit), n. Also wastepaper basket, قه‌نه‌که‌ی (زول) سه‌به‌ته‌ی کاغزو شتی فریزدراو.
- wasted (wäs'tid), adj. (۱) (۱) سوود ئی وهرنه‌گیراو! به‌کارنه‌هینتراو: (*~ energy*)
- (ب) به‌فیزوچوون! به‌فیزوهرلو: (*a ~ life*)
- (۲) بئ کهله! زیاده! به‌فیزوهران: (*~ words*)
- (۳) ویزان کراو! کارل کراو
- (۴) په‌نگ! زه‌رد و لارو ماندوو و قریاو (به نه‌خؤشی)! فهوتاو! پووکاره: (*a ~ body, face, etc.*)
- (۵) [Obs.]، تپه‌یرین! به‌سه‌رچوو! زویو (کات).
- wasteful (wäst'fəl), adj. (۱) ده‌ستلانو! ده‌ست به‌قرب! به‌فیزوهر: (*a ~ woman, society, etc.*)
- (۲) ویزانکهر! کارلکهر! فهوتینهر.
- wastefully (adv.); wastefulness (n.). ویزانه
- wasteland (wäst'land'), n. Also waste land, ویزانه زهوی! جۆله‌وانی! پووته‌نی.
- wastepaper (wäst'pä'pär), n. Also waste paper, کاغزه‌ی بئ کهلکی فریزدراو
- waste pipe, بۆزی پیساوا! بۆزی زئراب! بۆزی پیسایی.
- waster (wäs'tër), n. پاره به‌فیزوهر! ده‌ستلانو! پاره به‌یاده.
- wasting (wäs'tin), adj. (۱) به‌ناخداچوو! به‌ره‌موره فهوتاو!
- له‌ناوچوو (*the ~ countryside of America*)
- (۲) ویزانکهر! کارلکهر! فهوتینهر: (*~ war*)
- (۳) لارازکهر! پووکینه‌ره‌وه! له‌ری‌لارازکهر! بئ تن کهر! ووشککهره‌وه: (*a ~ disease*)
- wastrel (wäs'trəl), n. (۱) کهستیکی پاره به‌فیزوهر! کهستیکی ده‌ستلانو یا ده‌ست به‌قرب (۲) کهستیکی بئ قهر! کهستیکی قهلب و ناله‌بان
- watch (wäch, wöch), n. (۱) ووریا! ناگادار! بوون! به‌ناگایی! هوشیاری (۲) به‌شیکی شهو
- (۳) چاودبیری! چاودبیری! چاودبیری! ناگاداری! ناگاداری کردن:
- (*Keep a close ~ over the baby.*)
- (۴) پاسهوان! به‌تابه‌ته‌ی هی شهو! نۆبهچی! حهسه‌س! نیشکی! نیشکگر.
- (۵) (۱) نۆبه‌ی پاسهوان یا نۆبه‌چی (ب) پاسهوانکا! جینی پاسهوان یا نۆبه‌چی.

water (wō'tēr, wāt'ēr), *n.* (۱) ناو (۲) *(n')* دهریا- دهریاچه- پویار: گۆم.
 (۳) "قوونی ناو، (ب) پوی ناو: (above ~; under ~)
 (ج) ناستی ناو له پویار یا دهریادا: (high ~; low ~)
 (د) ناو تهاتنی به له مو کشتی
 (ه) ناو: جارید ناو پینداکردن:
(Diapers must be rinsed in three ~s.)
 (۶) (۲) (۲) ناوی کانزایی (بۆ مه بهستی پزیشکوانی)
 (۷) (۱) مسر (ب) لیک: فرمیسک: شلای پهنکریاس
 (ج) ناوی مندالان
 (۸) ناوی گازووی یا کانزایی: (mineral ~; ammonia ~)
 (۹) (۱) بریقو روونی بهرمی به نرخ (a diamond of the first ~)
 (ب) لیهاتوویی: نایابی: باشی: (an artist of the first or purest ~)
 (۱۰) پوری سافو بریقهدارو شه پۆل ناسایی ناوریسمو ته به قه کانزا.
 (۱۱) تابلوی بزیعی ناوی
 (۱۲) (۱) مهلسهنگاندنی سه رمایهی کۆمپانیایهک به زیاتر له سه رمایهکی خۆی.
 (ب) دهرکردنی قهوالهی دارایی به پزیی نهم ههلسهنگاندنه زۆره.
v.t.
 (۱) گهانهرم ناودان: (to ~ the flock)
 (۲) ناودان ناویندان: (Large tanks were there to ~ the troops.)
 (۳) ناودان (زهوی و زار، دارو درهخت): (to ~ the plants)
 (۴) ناو بۆ راکیشان (به جوگه، خه نهق... هتد): ناو بۆ مینان
 (۵) ناو پشین کردن: ناو پیاکردن: ته پکردن: خووساندن
 (۶) ناو تیکردن: پوونکردنهوه: (She ~s down the juice.)
 (۷) دیمه نگی بریقهدارو شه پۆل ناسایی پیندان (ناوریسم)
 (۸) قهوالهی دارایی زیاده خستنه باز پهوه بهین زیادکردنی سه رمایه.
v.i.
 (۱) ناو کردن (دهم): ناو تیزانه دههوه:
(His mouth ~s at the sight of food.)
 (۲) ناو له گهال خۆ بوون.
 (۳) ناو خواریندهوه
adj.
 (۱) ناوی: تاییهتی به ناو: بۆ ناو.
 (۲) ناوی: نه ناردا دهکری: (~ sports)
 (۳) ناوی: له ناردا دهژی: (~ plants; ~ birds)
 (۴) (a) به ناو دهگه پزی یا ئیشی پزی دهکری: (a ~ wheel)
 (ب) ناوی: له ناو دیرووست دهکری یا پهیدا دهین (کارهیا): (~ power)
 (۵) ناوی تیزاوه: ناوی تیدایه: (a ~ blister)
 (۶) ناوی تی دهکری (بۆ پوونکردنهوه یا رهق بوون)
 (۷) هی ناو: ناو: ناو له ژیر سایه پایهتی: (~ gods)
above water, له تهنگو چه له مه به دهه: بن سه ر ئیشه!
by water, به کشتی یا به لهه.
get into hot water, تووشی تهنگو چه له مه بوون: گرفتار بوون!
hold water, (۱) ناوی ئی ناچن: ناوی ئی ناتکن.
 (۲) به چن راست (بهیروا): خۆی پاده گری: له بهر تا قی کردنهوه دا:
(Your theory does not hold water.)
in deep water(s), تووشی گهروگرفتنگی خراب بوون!
keep one's head above water, تووشی ناخۆشی بهکی زۆر بوون
 خواخواهی پین دانه چون بوون
 (له پوی گوزهرانهوه): به هیوای بهرگه گرتن بوون و گهروگرفت نه بوون (گوزهران)
like water, وهک ناو: پاره خه رج کردن: دهستیلاو: دهست به قرپ:
(He spends money like water.)
make one's mouth water, دهه ناو کردن: ناو تیزانه دههوه:
 زۆر خوش دیار بوون
make (or pass) water, میزکردن

ناوی سارد به سه رمدا کردن: پشت ساردکردنهوه: **throw cold water on,**
 تیکدان (پیلان، نامهنگ... هتد):
(He threw cold water on our travel plans.)
 کاری له کار
water under the bridge (or over the dam),
 ترازو: شتی له دهست چوو: شتی به سه رمچوو و نهگه پاره.
water adder, ماری ناوی.
waterage (wō'tēr-ij, wāt'ēr-ij), *n.* [British], (۱) فرزتشی
 گواسته نهوه به ناو دا، واته به کشتی و به لهه. (۲) کرئی نهم گواسته نهوه به.
water ballet, بالایی ناو: مهلهی به کفر اوو پینکهوه گونجاوی
 جهند
 مهله وانیک.
water beetle, قانۆنچهی ناوی.
water bird, بالندهی ناوی: بالندهی ناو ناوو زملکاو و که تار دهریا.
water biscuit, پسکینیکه له نارداو ناو و پۆن دیرووست دهکری.
water blister, بلۆقی ناو تیزاو: بلۆقی پیر له ناو
 (۱) سه ر ناو که توو.
water-borne (wō'tēr-bōrn), *adj.* (۲) به ناو، واته به کشتی گونزراوه (بارگه).
 (۳) له ناوی خواریندهوهی په سه ره تووش دهین: ناو هه لگرتوو (میکروب):
 (~ diseases, germs, etc.)
water boy, ناو گیزی (بۆ دهسته بهک شیشک، و مرز شکار... هتد).
water-brain (wō'tēr-brān', wāt'ēr-brān'), *n.* = gid.
water brush, = hearthurn.
waterbuck (wō'tēr-buk', wāt'ēr-buk'), *n.* ناسکی ناوی:
 جوزه ناسکینگی گهره ی شاخداره له نزله و پویارو زملکاو دهژی
water buffalo, گامیشی ناوی
water bug, میشوولهی ناوی
water chestnut (or caltrop), کهسته نهی ناو (پهوه و بهر).
water chinquapin, (۱) شلیزی ناوی نهه مرکی.
 (۲) تۆو یا بهری نهم پوههک (که ده خووتن)
water clock, کاتژمیری ناوی: کاتژمیری که کات ده ژمیری به مهژی
 پویشتی ناوهوه به کونیکدا (مهروهه "clepsydra")
water closet, ناوه ده ستخانه: ناوه ده ست: پینشاو: سه راو: تهوالیت.
 (له شینگلتهه پزی ده لئین: "W.C.")
water color, Also water-color, (۱) بزیعی ناوی: رهنگی ناوی:
 بزیعی که به ناو گه راینهوه نهک به پۆن. (۲) تابلوی بهم بزیعی که ران.
 (۳) نینگار کیشان بهم بزیعی: نینگار کیشی بزیعی ناوی.
-water-color (adj.); water-colorist (n).
water-cool (wō'tēr-kōol', wāt'ēr-kōol'), *v.t.* ساردکردنهوه
 به ناو (مهکینه).
watercooler, ناو ساردکه مروه. کور به بهکی شووشه یه بۆ ساردکردنی
 ناوی خواریندهوه.
water-course (wō'tēr-kōrs', wāt'ēr-kōrs'), *n.* (۱) پویار:
 جۆگه: چه. (۲) ناوه پۆ: ناوه پۆگه: چه می دهستکرد: ناوه پۆ.
 (۳) بزیعی که کور به چه.
water-craft (wō'tēr-kraft', wāt'ēr-kraft'), *n.* (۱) توانای
 کشتی و به لهه لیخوین. (۲) مهله وانایی: وهرزی ناو ناو: یاری ناو
 (۳) کشتی: به لهه. (۴) کشتی و به لهه به گشتی.
water crane, توقمۆکه: بالنده بهکی بهیوکی قهراغ ناوه.
 (مهروهه "water ouzel")
water cress, کووز لهه.
water cure, = hydrophaty; hydrotherapy.
water dog, (۱) سهگی حهز له ناو کار. (۲) سهگی پاری بالندهی ناوی.
 (۳) قورناوی لکه (۴) کشتیوانی کۆن: که سیکه که زۆر حهز له ناو ناو بکات
water down, هین کردنهوه: خواریندهوه: له تووندو تیزی کهم کردنهوه:
(He ~ his inflammatory speeches. u ~ report)

water-ski

waterfall (wô'têr-fôl', wât'êr-fôl'), n. تاقه، پړاو، سوزلا
waterfinder (wô'têr-fîn'dêr, wât'êr-fîn'dêr), n. تارو -
دیزهروه له ژیرزه میندا به پامل نیدان به دارنکی دوولیاقلانه.
(هروهه 'dowser')

water flea, کچی دهریایی
water-fowl (wô'têr-foul', wât'êr-foul'), n. بالندهی دهریایی
water-front (wô'têr-frunt', wât'êr-frunt'), n. (۱) زهوی و
خانوری قراغ پویارو دهریاچه (۲) گهرهکی قراغ ناو یا نژیک به ناوی شار.
adj. هی گهرهکی سر یا نژیک به ناو
water gap, چمسی ناو ریزه شاخ
water gas, گازی ناوی گازنکی زهرارویچه بؤ سووته مهنی به کار دینت.
water gate, - flood-gate. (۱) پیژوری روانی و ناستی ناوی پویارو جزه
water guage, (۲) پیژوری ناستی ناوی تکنکی و بهرمیل... هتد
water glass, (۱) پعداخ
(۲) پیژوری بؤ شووشه دیچه بؤ سهیرکردنی شتی ژیرناو.
(۳) پیژوری ناوی شووشه
(۴) گراودی سؤدیوم سلیکات له ناودا (له سریش و مادهی ناو پیکره دا
water clock, به کار دینت. (۴)
water gum, = tupelo.
water heater, ناو گهرمکر بهرمیلی ناو گهرم کردن به گاز یا به کارجا،
(بؤ گهرما و پیوستی تری ناوما)
water hemlock, پوهه کیکی زهراروی ناویچه
water hen, مریشکی ناوی بندده یه کی پهنی قاچ ته نراوه له مریشک
دهچن له دوری ناو و ناو ناودا دهژی مریشکه رمشه (هروهه "cool")
water hole, چالو: بیتا بهستی که گیاندار ناوی لئ دهخونه وه؛
گومی بیگونه
water ice, (۱) سه مونی ناو سه مونی که له بهستی ناووه بیگه تاروه
نهک له کنه که بیوسی به فروره. (۲) شیرینی یه کی پر له به فره له دؤن درمه دهچن.
(هروهه 'sherbet')

watering place, (۱) شونینی ناودانی و ولاخ و ناژول
شونینی ناو خوارنده وهی گیاندار (۲) SPB (۳) سه یخانه: باپ
watering pot, ناو پیژیر دهرنکی لووله کون کونه بؤ پوهه ناودان.
(پیشی دموونری "watering can")
waterish (wô'têr-ish, wât'êr-ish), adj. watery.
water jump, بازهی ناوی کؤسپنکی ناوه وه کؤم یا خه نه کی پر له ناو
له هندی پینسرکنده: نه سپ به سه ریبا: بان دهدات
waterless (wô'têr-lis, wât'êr-lis), adj. (۱) بئ ناو: روشک
(۲) پیوستی به ناو نیچه بؤ ساردکردن وهی (مه کیته).
water level, (۱) (۱) پیوی ناو (ب) ناستی ناو.
(۲) water line # 1-A - water table # 1 (۳)
water lily, شلیری ناوی زه موقی ناوی.
water line, (۱) هینلی ناو: (۱) ناستی ناوی سر ته نیشتی که شتی و به لم.
(ب) چهند هینلیکی ناسؤزیچه به ته نیشتی که شتی چه به پنهی نو قوم بوونی
که شتی یه که نیشان دهدات به بارکراوی و نیچه بارکراوی و به تانی چه وه.
(۲) نیشانه با هینلی ناستی بهر پیوستن وهی ناو له سهر دیوار کی که نارده ریا.
(۳) ناو (۱)
water-logged (wô'têr-lôgd', wât'êr-lôgd'), adj. ناو
زؤر تیچوو و قورسو و سست (که شتی و به لم): (~ boats)
(۲) خو سار زهوی: قنراو: وک زه لکاو لیا تارو. (~ fields)
Waterloo (wô'têr-lôo'), n. (۱) واترلوو: شیری و اتزلوو
که نا بیلوسی تیدا شکا سالی ۱۸۱۵ (۲) تیکشکان: دؤبان: ژیرکو تن؟
بهرین: شکان (He met his W- in the elections.)
water main, بؤری سره کی ناو (به تابهستی هی ژیرزه مین): شا بؤری ناو
waterman (wô'têr-môn, wât'êr-môn), n. (۱) به لمعوان
(۲) سهول لیسر

waterfall

watermanship (wô'têr-môn-ship'), n. کیش و لیا تاروی
به لمعوانی و سهول نیدان.
watermark (wô'têr-mârk', wât'êr-mârk'), n. (۱) نیشانهی
ناو: نهی نیشانه یه که ناستی بهر پیوستن وهی ناو نیشان دهدات.
(۲) نیشانهی پؤشنی سر کاغه.
v.t. کاغه نیشانه کردن به نیشانه یا نه خشی پؤشن
watermelon (wô'têr-mel'ân, wât'êr-mel'ân), n. شووتی.
water meter, سه عاتی ناو (بؤ بیوانی ناوی به کار هینتراو).
water mill, ناشی ناو.
water moccasin, ماری ناوی: جزه ماریکی گهره کی زهراروی زه لکارو
چمکه ناشی لای خواروی نه سه ریبا
water nymph, پهری دهریا: بانو خواهی ناوی (نه سانهی یؤنان و رومان).
water oak, بهر پیوی ناو: جزه دار به پیوستن وهی که ناستی قراغ پویارو
جزه که تانه.
water ouzel, بالنده یه کی بهر پیوی قراغ ناوه.
water ox, = water buffalo.
water parting, = watershed.
water pipe, (۱) بؤری ناو. (۲) نژیکه له.
water pistol, دهمانه یه ناو. (هروهه "squirt gun")
water plant, (۱) پوهه کی ناوی: پوهه کی ژیر ناو: پوهه کی که یا
همه وی له ژیر ناودا بیت یا همدنئ له قعدو که تکانی به سه ناووه بئ
(۲) پوهه کی که پوهه کی.
water plantation, پوهه کیکی ناوی که نا پانه نه شتیوه دلدآ
گولی سبی دهگری.
water polo, یاری قوی ناوی: تویینی ناو.
water power, (۱) بوزهی ناو (بؤ مکیته گنران).
(۲) تاقه یا پیژوری بوزه لئ دروست کردن.
(۳) مافی ناو (که ناشی ناو هم بییت).
water-proof (wô'têr-prôof', wât'êr-prôof'), adj. ناوپرا
ناودانه دهر: (a ~ watch)
(۱) قوماشی ناودانه دهر. (۲) Chiefly British, مشما: پانتوی باران
ناو پیکردن.
water-repellent, بهرگی ناو دهگری، به لام ناودانه دهری ته واد نیچه.
water-resistant, بهرگری ناو دهکات، به لام ناو بهری ته واد نیچه.
water right, (۱) مافی ناو: مافی ناو پاکشنان له پویارو جزه وه
دهریاچه وه. (۲) مافی که شتیوانی.
water sapphire, جزه بهر دینکی به نرجه.
waterscape (wô'têr-skâp', wât'êr-skâp'), n. = seascape.
water scorpion, دو پشکی ناوی.
watershed (wô'têr-shed', wât'êr-shed'), n. (۱) ناو پیژر.
(هروهه "water parting")
(۲) دیونکی ناوه ریژ: ناوچه یه که که ناوه کی دهچن پیژتوره ناو پویارنک.
(۳) پوردانیکی گرنک (له پیوی جیا کردن وهه): راده یه کلایی؛
میلی جیا کردن وهی دور قونان یا بارودوخ:
(The treaty to ban most atomic tests is one of history's great ~s.)
water shield, زوئی ناوی: جزه پوهه کیکی ناویچه
water sick, شه منده ناو نراوه بئ پیت بووه هیچی تیدا ناچینئ.
waterside (wô'têr-sid', wât'êr-sid'), n. قراغ ناو:
که تار دهریا و دهریاچه و پویار.
(۱) قراغ ناوی: له قراغ ناودایه: تابهستی به ناوچه ی قراغ ناو.
(۲) (۱) له قراغ ناودا دهژی
(ب) له قراغ ناودا نیش دهکات.
water-skater, = water strider.
water-ski (wô'têr-skê', wât'êr-skê'), v.t. ناوه خلیسکن کردن
(به پاکشنان به دوا ی به لمعی خیراوه)

water snake

n. پیلای دوه حنیسکن (که بریتیه له پارچه په کار یا باغی دريژ که به دواي -له مس خيژاره دبه سترئ و ناوه خلیسکني له سر دکړئ).

water snake, حاري ناري: چمتو جوړه ماريکي نازده راوي ناو پروبارو جوگدن

water-soak (wō'tēr-sōk', wāt'ēr-sōk'), v.t. خو ساندن: نوقود کړن له ناودا

water spaniel, سه گسکي تووک لول و سوورپاره بؤ هيفانه موی هل ناوي راوکړاو باشه

water-spout (wō'tēr-spout', wāt'ēr-spout'), n. (1) لوله (لولینت، مسینه، قوری... هند) پلوسک

(2) گیزه نوکه په که به سر ناوه له رجه حقې ده چن.

water sprite, = water nymph.

water strider, ناو بؤشکره دوه خيژويه که به سر پوي ناري دسويتره هره ها " skater " " water-skater " " skimmer " " skipper "

water supply, (1) نازوقی ناو: نه ناويه که شاريک يا نارچه که هه يتي سو به کارهيفان (2) سرچاره و عامرو شيوه پوي ناو دايشکرين.

water system, (1) پروباریک به جوگه و زيکاني چيره. (2) water supply

water table, (1) نهو ناستی رهمينه که ژيره کهي خو سواره. واته هيجي تر ناو همنامئ (2) نيوارني که دهرپوقوه بؤ ديوار پاراستن له باراناو

water thrush, ريشولوی ناري: بالنده يکي دنگ خوش قراخ پروباره

water-tight (wō'tēr-tīt', wāt'ēr-tīt'), adj. (1) ناوي (2) ناو: چن (3) پون: ليني تيډا ني: تنها په که ليکدانه و يا مانای هه يه. (4) سرکه وتي مسوگه را ژيرکوتني بؤ ني: پته (معجان). (a - plan)

water tower, (1) عامراو: تانکي ناو: ناوگير (2) ناميريکي ناگر کوژاندنه و په ناو هله دات بؤ خانوي بهرن

water vapor, هلمی ناو: ناري هلم ئي هلساو (به تايه يتي پيش کولن).

water-way (wō'tēr-wā', wāt'ēr-wā'), n. ناو بري: به تايه يتي که بؤ که ستوياسي بشن. (هره وها " water-course ")

water-weed (wō'tēr-wēd', wāt'ēr-wēd'), n. گيا ناري: پروه کيکي که لا پرو باريکي کول بچو که قه که ي له ژير ناودايه.

water wheel, گه روونه: جمجه پي ناوه له هينجانا چرخي ناوه لنگون.

water wings, بالی ناري: ناميريکي لاستيکي به فوي تن دکړئ له شيوه دوو بالدايه بؤ هله فيريون.

water witch, جادوگره ي ناري: که سينگه گوايه ناري ژيرنه يي دهرپوتنه به موي داري رهم ليډانه

water-works (wō'tēr-wūrks'), n.pl. (1) دهرگاي عامرکونو (هره وها " water system ") (2) نيسنگه يکي هله هينجان (3) فواره.

(4) [Slang]. فرميسک گريان: فرميسک ريشن: (to turn on the ~).

water-worn (wō'tēr-wōrn', wāt'ēr-wōrn'), adj. سواوه نه ناو: ساف ولوس بووه به ناو پيدا بؤ يشتن.

watery (wō'tēr-ē, wāt'ēr-ē), adj. (1) ناوي: شلاوي: شله يي: له ناو ده چن (2) تپرا خو سواو: (~ soil)

(3) پووز (~ soup, tea, coffee, etc.) (4) بئ هيزا خراب لوان: (~ prose)

(5) باراناوي (همو). (6) فرميسکاي: گريان: (~ eyes)

(7) ناو دهرپوتنه بؤ يرين: تلوک

-wateriness (n.). وات يکه ي هيزي کاره يا بيوانه ي ووزي کاره يا

watt (wāt, wōt), n. (1) هيزي کاره ياي به " وات " پيوارو (2) سرجه مس " وات " يا هيزي کاره ياي پيوست بؤ نيش پيکره يي مکنيه يک.

watt-hour (wāt'our', wōt'our'), n. واتي يک ساتي يکه ي

wax

هيزي کاره ياي يک واتي بؤ ماره ي يک سات.

wattle (wāt'əl, wōt'əl), n. (1) تهيمان: چه يي

(2) تولي تهيمان و چه يي: قيسپ. (3) (pl.), خيژه

(4) چه ند جوړه سره سختيکي نوستورايي چه کاني بؤ تولي تهيمان به کارديت.

(5) چه رمي شؤرپو موه ي به رملي قلمه مون و کله شؤر: غمغه به.

harbel # 1 (6)

adj. به توول چنراو

v.t. (1) چنين (تهيمان). (2) به توول دروستکون يا چنن.

(3) به خيژه دروستکون (سريان).

wattle-bird (wāt'əl-būrd', wōt'əl-būrd'), n. بالنده يکي

نوستورايي چه چرم له گوکاني يوه شوپو و توره به " ههنگون خور " يش

ناسراوه.

wattled (wāt'ld, wōt'ld), adj. (1) به توول چنراو (وهک تهيمان يا

چه يي). (2) چه رميکي گونج گونجه له به رمليه سره شوپو و توره (وهک قلمه مون).

wattmeter (wāt'mē'tēr, wōt'mē'tēr), n. وات پيوزر (کاره ي).

wave (wāv), v.i. (1) شه کانه و (~ The flag -s).

(2) پاره شان (دهست): (~ He -d to us).

(3) لول بوزن (قن): له شه بول چوون: (~ Her hair -s naturally).

v.t. (1) شه کانه توره: (~ He -d the flag).

(2) پاره شانن (چمت): (~ He -d his pistol at them).

(3) دهست پاره شانن: نيشانه بؤ کون به دهست: (~ We -d farewell).

(4) لول کون: (~ She -s her hair).

(5) شيوه ي شه بول ناسايي پيدان.

n. (1) شه بول. (2) [Poetic] ناو: دهره يا

(3) که رويشکه کړه ي دغل و دان و گيا له باهه نکړدند. (ب) لول قز

(ج) وهک شه بول خواندن ناو ريشم... هند.

(4) دهست پاره شان

(5) (a crime -; a heat -) ناوسان: (a crime -; a heat -)

(ب) ژماره يکي ژور: نيشاو: (~ a - of immigration)

(6) شه بول (تهووي کاره ي): به رمون زمي تهووزي کاره ي: تهووزم.

(7) شه بول (پروناکي، دنگ، گه رمي).

wave-band (wāv'band'), n. معوداي شه بول (راديو)

wave-length (wāv'length), n. (1) دريژي شه بول (فيزيا)

(2) [Colloq.] هارپور هارسون: جوري برونو و موهست:

(We are both on the same -)

waveless (wāv'lis), adj. بئ شه بول: کپ: ههک

wavelet (wāv'lit), n. شه بول بچکوله

waver (wāv'vēr), v.i. (1) شنه کون: شه کانه و:

(Foliage -s in the breeze.)

(2) ترووسکانه و: پرته پرت کون: ترووسکه هاتن.

(3) شلوک بوون: نوچدان: بئ هيزيون: شلوان: شلوان

(4) له رزين (دهست، دنگ): (~ Her voice -ed).

(5) دودني کون: پارايي کون: دودل بوون:

(He -ed in his determination.)

(6) گوزان: هميشه گوزان يا به رمون زم بوونه و: (~ Prices -ed).

(7) لاره و لار کون: له تردان: بهم لاو به لارا کهوتن.

n. شنه: لاره و لار: له رزين: له ره: له تر: دودني: پارايي.

wavy (wāv'i), adj. (1) شه بولاي (~ a - sea)

(2) شه بول: پيچا و پيچ: به تکان پويشتو و: وهک شه بول بوزاو

(3) لول: شه بول: (~ hair)

(4) شه بول: له شه بول ده چن: تايه يتي به شه بول.

(5) شلوک: نه چه سيمو: له رزه: لاره و لار کمر.

-wavily (adv.); waviness (n.).

wax (waks), n. (1) ميو: موم (2) (b) ميو گوي

(ب) هر مادد يکي له ميو چوه که پروه که گياندار دهره يي ده

wax

(ج) مېوى لوك كړون.
 v.t. مېوكورن: مېو تېهه لېسول: بريقه ئې همساندن: تيف تيفه دان.
 adj. مېوى: مومى: له مېو يا موم دروستكړاوه.
wax (waks), n. [Chiefly British Colloq.]. تووربيرا: هنجورن.
 تووربېرون
wax bean, لوبياى مېوى جۇزېنكه له لوبيا
wax-berry (waks'ber'i), n. پوهه كې توه سپېنكه:
 بهرى شم پوهه كې توه بهرېنه
wax-bill (waks'bil), n. دهنوك مېوى باندېهيكې دهنوك سور,
 پهمېس. يا موميه به زورى له قهغه زدايه.
waxen (wak's'n), adj. (۱) مومى: له موم دروستكړاوه.
 (۲) مومى: له موم دهچن: نېرمو شل و سېو و بريقه دار.
 (۳) به موم داپوشراوه
waxen (wak's'n), past participle of wax.
wax insect, مېووى مېوى: چمن جوره مېوويېكن مادههيكې مومى
 دهرېدن
wax myrtle, دهرېنېنكه بهرېنك دهگرې به مېو داپوشراوه مومى ئې
 دروست دهرېن
wax palm, دارى مېو دارىكى دارخورماييه مېوى ئې دهرېن و
 دهرېن به موم
wax paper, Also waxed paper, كاغەزى مېوى
wax-wing (waks'wɪŋ), n. بال مېوى باندېهيكې سر پوښندهاره
 سرى بالى سور له مېوى سور دهچن.
wax-work (waks'wɜ:k), n. (۱) بهيكې مېوېن (به تايهه مې هې
 موقد) ۲. (pl.) پيشانگاي بهيكې مېوېن: پيشاندانى بهيكې مېوېن
 له موزه خاندان
-wax-worker (n.),
waxy (wak'si), adj. (۱) مېوى: مومى: به موم داپوشراوه
 له موم بيكهاتور (۲) مېوى: (۱) زوردا سپى. (ب) نېرمو شل: بريقه دار.
way (wā), n. (۱) پى: پىنگه: پىنگه: (The ~ was rough.)
 (۲) هوارا: پى: (۳) پوښتن به پى يېمكى تايهه تېدا.
 (۴) پىيان: پىزه و شېوه پوهوشت و ژيان: (to fall into evil - s)
 (۵) (۱) شېوه: شېوه كارگرن: جورا: پىنگه: (Do it this ~).
 (ب) بار: (Put it in this ~).
 (۶) شېوه تاسايى پهفتارى خنله و جيهان: (the ~ of the world).
 (۷) شېواى تايهه مې پوهوشت و كورارا: پىنگه:
 (That's just his ~.; You must learn their ~s.)
 (۸) شېواى بهروشت، همسان و دانېشتن: (He had a pleasant ~).
 (۹) بهرېوه مېوان: مهجان: پىوان: له گه پدا: پوون: (under ~).
 (همروها "weigh")
 (۱۰) ماره: دورى: (a long ~ off).
 (همروها "ways")
 (۱۱) پى: (Go this ~. Look this ~).
 (۱۲) پو: (In some ~s you are right.)
 (۱۳) خواست: حمن: (to have one's ~).
 (۱۴) مودا: اشاره يابى: (That never came my ~).
 (۱۵) [Colloq.]. دوخ: بارووخ:
 (He is in a bad ~.; The business is in a fair ~.)
 (۱۶) [Colloq.]. پيشه
 (۱۷) سهره: بليتى هاتوچن: (a one- ~ ticket)
 (۱۸) [Colloq.]. تارچه: گوزم: (out out ~)
 (۱۹) ماغى پيدا پوښتن يا تقيېه پوون: (to have right of ~).
 (۲۰) چوارچېوه كېشتى لهسار دروستكردن و ليوه خستنه ناووه.
 adv. [Colloq.]. دوور: ماره يېكى نؤر
 (He is ~ behind. She is ~ ahead.)

ways and means

(۱) نېرى: بۇ تېيېنى وشت پىرخستنهوه و پىرسيار... هتد.
 by the way, (۲) له پىنگه: له كاتى گمخسته كدا.
 by way of, (۱) له پى: له پىنگه:
 (I came to New York by way of London.)
 (۲) له پووى: وده: بهى ناووه:
 (He made no comment by way of apology.)
 (۳) پى: بۇ به مېستى:
 (to number articles by way of distinguishing them.)
 (Chiefly British) (۴) له بارىك يا پله يېكدا پوون.
 come one's way, (۱) هانده دهستا دهسكورتن.
 (۲) [Slang]. سهرگوتن: به دلى خۇ پوون: بۇ هاتن.
 give way, (۱) كشانموه دان به دهستوه: بهرهمانستى نه كورن:
 چول كورن:
 (The army gave way before the advance of the enemy.)
 (۲) پسان: تليسانموه: پووخان: بهرگه نه كورن.
 give way to, بهر بۇ بهرله كورن: قايل پوون: پىنگه ئې نه كورن:
 (He gave way to their entreaties.)
 go out of the (or one's) way, هولوئېكى زياده و تايهه مې دان
 (He went out of his way to help us.)
 have a way with, دهمانن چن له گه تاياندا همله ستوى دانمېشنى:
 (He has a way with women, horses, etc.)
 have one's way, چى پوون دىكاته: به همرهسى خۇ جولا نوه.
 in the way, كوسپ: پوه به كوسپ: پى گرتوه.
 look the other way, چاو ئې پوښن: چاو ئې نوقاندىن.
 lose one's way, پى وون كورن: وون پوون: پى ئې تېنچوون: گومراپوون.
 make one's way, (۱) بهرېه پيشهوه پوښتن: له كاندان بۇ پيشهوه:
 چوون. (۲) به هولوكوششى خۇ سهرگوتن يا پيشكوتن:
 پى بۇ خۇ كورنموه.
 make way, پى بۇ كورنموه: درېدان: جن بۇ چول كورن: جن كورنموه.
 one way or another, همرچونېنك پى: به همر پىنگه يېن:
 (One way or another we will be free.)
 out of the way, (۱) له پىدا نېيه: كوسپ نېيه: پى نه كورنموه.
 (۲) لاېراوه. (۳) سهرى كراوه به گومدا: كورداوه.
 (۴) له سهر پىدا نېيه: دوره له پىنگه تاسايى به وه.
 (۵) (۱) نايهچن. (ب) نا تاسايى.
 pave the way for, پى بۇ كورنموه: پى بۇ خۇش كورن:
 پى بۇ ناماد كورن.
 take (or go) one's way, پوښتن: چوون.
 under way, له پيشكوتن دىدايه: بهرېه پيشهوه دهرات: له كورن دايه (كان):
 خهرېكه ده كورن.
waybill (wā'bil), n. پارتامه: لېستېمېكه نارى شومېكى بارگه كه و
 كورنې گواستنهوه و شېوه گواستنهوه تېدايه.
wayfarer (wā'fār'ēr), n. پىبوار (به تايهه مې به پى): پىبوارى پيدايه.
wayfaring (wā'fār'ɪŋ), n. پىبوارى پيدايه: به پى پى برون.
 به پى پوښتنو: پيدايه: (a ~ man) adj.
waylaid (wā'lād'), past tense and p.p. of waylay.
waylay (wā'lā'), v.t. (۱) داو بۇ ناموه: بوسه بۇ ناموه هېرش برونه
 سهر: خۇ بۇ ناموه: خۇ مه لاسدان و پهلاماردان.
 (۲) چاوه پى كورن و له پىر بانگ كورن يا قسه له گه ل كورن.
 دورى: (a long ~ off).
ways (wāz), n.pl. [Colloq.].
-ways (wāz), پاشگورنكه بهمانى: بار (له م باره، له م باره... هتد):
 شېوه: جورا: پى يېمكى تايهه مې: (sideways).
 (همروها "wise")
ways and means, (۱) هۇ پى به تهجم هېنانى كارنك.
 (۲) [W- & M-]. (۱) هۇ پى پاره كورنموه بۇ مېرى بۇ خارج كورنې

لەسەر وولات. (ب) لیژنە یەکێ پەرلەمانیەیی بۆ جێبەجێکردنی ئەم کارە
wayside (wā'sīd'), n. قەراغ پێ
adj. (a ~ motel, inn, shop, etc.) .
way station, کۆنێزە ئێستگە؛ ئێستگەیەکێ شەمەندەفەری بچووکه
 لەنێوان دوو ئێستگەی سەرەکیدا که شەمەندەفەر تەنها بە داواکردن لای
 دەرەستێ

way train, شەمەندەفەریەکە که لە هەموو ئێستگەکان دەرەستێ
 شەمەندەفەری ناوخر.

wayward (wā'wērd), **adj.** (لاسار؛ سەرکێش؛ سەرچل؛ گومرا؛
 (a - son)

(۲) حولول؛ بێ بار؛ هەمیشە گۆپاو.
 (۳) [Archaic] دۆرا؛ ناهەموارا؛ تانەبار. (his - fate)

-waywardly (adv.); **waywardness** (n.).
way-worn (wā'wōrn', wā'wōrn'), **adj.** ماندووی ڕنگا
 هیلایکی پێ

W.C., = water closet.
we (wē; unstressed wi), **pron.** ئێه.

weak (wēk), **adj.** (۱) لاواز (لەش)؛ بێ هێز؛ زەببون.
 (۲) لاواز (بێشکرێ، جەنگ): (a ~ team) .
 (۳) بێ وورە؛ زەببون؛ لاواز (پەرووشت).
 (۴) بێ مێشک؛ مێشک سووک؛ ناتەواو.
 (۵) بێ دەسەلات؛ بێکارە؛ بوودەلە؛ دەستەپاچە: (a ~ monarch) .
 (۶) ناچەتەر؛ ناچایم؛ ناسک: (a ~ rail) .
 (۷) بەرگەنەرک؛ شلوق؛ لاواز: (~ fortification) .
 (۸) سێسەلە؛ بێ تین؛ بێ ووزە؛ پەمکەوت.
 (۹) کرا؛ بێ هێز؛ ناتەواو. (~ eyes, ears, etc.) .
 (۱۰) هێواش؛ بێ هێز؛ بێ تین؛ کرا: (a ~ voice, current, etc.) .
 (۱۱) پوون (~ tea) .
 (۱۲) کۆن؛ نەزان (~ in mathematics) .
 (۱۳) نابەجێ؛ بێ بەنگە؛ کەسی پێ ناسەلمێنرێ:

(a ~ argument; ~ logic)
 (۱۴) ئەندازەیی (کردار- پێژمان)؛ دەستووری؛ کردارێکە که " ed " یا " d " .
 دەخەرتە سەر بۆ سەرودەسی رابوردو: (a ~ verb) .
 (۱۵) هێزی ناخەرتە سەر (پەرگە)؛ تەگیراو (دەنگناسی)

weaken (wē'kən), **v.t.** بێ هێز کردن؛ لاواز کردن.
v.i. بێ هێز بوون؛ لاواز بوون؛ تین تینا نەمان.
weakfish (wēk'fish'), **n.** چەند حوزە ماسی یەکێ دەریایین.
weak-hearted (wēk'hārtid), **adj.** ترسێنک.
weakish (wēk'ish), **adj.** (۱) نەختیک بێ هێز؛ قۆزێک لاواز.
 (۲) نەختیک پوون: (~ tea) .

weak-kneed (wēk'nēd'), **adj.** پارا؛ دوودل؛ بێ وورە؛ ترسێنک.
weakling (wēk'lin), **n.** (۱) کەسیکی لاواز یا بێ هێز؛ کەسیک یا
 گیاندارێکی جیقز و بێ توانا. (۲) کەسیکی بوودەلە؛ کەسیکی بێ دەسەلات یا
 دەستەپاچە؛ گەندەپیاو.

adj. بوودەلە؛ بێ دەسەلات؛ دەستەپاچە؛ گەندەپیاو.
weakly (wēk'li), **adj.** لاواز؛ سێسەلە؛ سێس؛ بێ هێز؛ ناسک؛ جیقز.
adv. (۱) بە لاوازانە؛ بێ هێزانە. (۲) بە بوودەلەیی؛ بێ دەسەلاتانە.
-weakliness (n.).

weak-minded (wēk'mīn'did), **adj.** (۱) پارا؛ دوودل
 (۲) بێ مێشک؛ مێشک سووک یا ناتەواو.

weakness (wēk'nīs), **n.** (۱) لاوازی؛ بێ هێزی؛ بێ تینی؛ کزێنی؛
 زەبوونی (۲) کەم و کووپی (پەرووشت)؛ ناتەواوی
 (۳) (~ for) : حەزێکی زۆر: (He has a ~ for women.) .
 (۴) شتیکی زۆر حەزێنکراو: (Candy is a ~ of hers.) .

weal (wēl), **n.** جێ نیشانی لێدان بە لەشەرە؛ شوێن قامچی

weal (wēl), **n.** [Archaic] (۱) خێروخۆشی؛ خۆش گوزەرانی؛
 بختبەوری؛ بەختیاری؛ چاکە؛ بەرزەوێندی؛ خۆشی؛
 (the public ~ ; ~ and woe)
 (۲) [Obs.] سامان.
 (۳) [Obs.] میری؛ دەولەت؛ فەرمانبەروایی.

weald (wēld), **n.** (۱) دارستان.
 (۲) دەشت و دەری؛ بەرز؛ هەریسی؛ بەرزێ یەر بەرەلا.

wealth (welth), **n.** (۱) سامان؛ دلاری؛ مال.
 (۲) زەنگینی؛ دەولەتمەندی؛ سامانداری.
 (۳) زۆری؛ فرەیی؛ (a ~ of ideas) .

(۴) شتی نوخدار؛ فرۆتەنی؛ هەرشێکێ نرخی هەبیت و بکەرێت و بفرزێ
 (۱) زەنگین؛ دەولەتمەند؛ ساماندار؛ پارەدار.
 (۲) زۆری هەیه یا تیندایە؛ دەولەتمەند: (a language ~ in idioms)

-wealthily (adv.); **wealthiness** (n.).
wcan (wēn), **v.t.** (۱) لە مەمک بڕینەو؛ لە شیر بڕینەو:
 (to ~ a baby from the breast)
 (۲) ئێ بڕینەو (لە خور و پەرووشت یا هاورێی خراپ... هتد)؛ ئێ بڕین
 ئێ مورووختنەو

[How can we ~ him (away) from his bad companions?]
weanling (wēn'lin), **n.** مندانی تازه لە مەمک بڕاوه؛
 بێچووی تازه لە شیر بڕاوه.
 تازه لە مەمک یا شیر بڕاوه.

adj. (۱) چەك؛ تیغ.
 (۲) ئەندامێکی گیاندار که وەك چەك بەکاری بەینێ (وەك شاخ، چنگ... هتد).
 (۳) هۆی هێرش بردن و خۆپاراستن؛ چەك: (His best ~ was silence.)
 Her smile was his most effective ~ .

v.t. چەكدارکردن؛ چەك پێدان.
weaponry (wep'ən-ri), **n.** (۱) چەك نورووستکردن
 (۲) چەك بەگشتی (بەتایبەتی چەکی جەنگی وولاتیک).
wear (wār), **v.t.** (۱) لەبەرکردن؛ پۆشین؛ لەپێکردن؛ لەسەرکردن؛
 لەچاوکردن.

(۲) نوواندن؛ پیشاندان؛ پێنەبوون: (She wore a smile.) .
 (۳) لەخۆدان (تاراپشت، فێشەك، لەغ، نیشانە تایبەتی):
 (She ~s make-up.)

(۴) هەبوون؛ هەنگرتن: (He ~s a famous name.) .
 (۵) پەنگرتن: (He wore his head high.) .
 (۶) تاقا هەنگرتن (کەشتی).
 (۷) (~ away) : سواندن:

(The feet of thousands of people had worn away the steps.)
 (He wore his coat to rags.) .
 (It will ~ a hole in the floor.) .
 (۱۰) ماندووکردن؛ هیلاک کردن.
 (۱۱) (~ out) : کات بردنەسەر بە هێواشی.
 (۱) سوان؛ چوونەو (بەنگ)؛ ئێران؛ پوان:

v.i. (That cloth will ~ soon.)
 (۲) بەرگەگرتن: (That suit ~s well.) .
 (۳) وایهاتن پاش ماوەیکە؛ کەم بوونەو؛ کزبوون:
 (My patience wore thin.)

(۴) تێپەر بوون بە هێواشی (کات)؛ بەسەرچوون: (The year wore on.) .
 (۵) [Obs.] مۆدەبوون.

n. (۱) لەبەرکردن؛ لەپێکردن؛ لەبەرگرتن.
 (۲) جلوبەرگ؛ بەرگ؛ جل: (men's ~) .
 (۳) مۆدە.
 (۴) (۱) سوان؛ چوونەو (بەنگ)؛ تەنگ بوون؛ ئێران.
 (ب) وادەیی ئەم سوانە یا چوونەوێه.

(۵) بهرگهگرتن (بهکارهینان، له‌بهرکردن... هتد):
(There isn't much ~ left in my coat.)
 -wearer (n.).
 wear down, (۱) سواندر: تهنک بوون: سوان
(The heels of these shoes are worn down.)
 (۲) ماندووکردن: ماندوو بوون: هیلاک کردن
 (۳) بوزیدان به هیرشی په‌میتا په‌میتا: شکندن (ووره): بیزارکردن: تین تی برین:
(to wear down the enemy's resistance)
 wear off, (۱) کم بوون: کم بوون: به‌میره نمان
(The headache wore off.)
 (۲) چوونوم: به‌میر: بریقه... هتد): لاچوون: کووژانوم: لیبوونوم:
(The gilt soon wore off.)
 wear out, (۱) سواندر: براندن: له کهنک خستن (به زور له‌بهرکردن یا
 بهکارهینان): له کهنک کموتن: تهنک بوون: پوان
 (۲) بهکارهینان و هج تی نه‌میشتموم:
(She is wearing out her welcome.)
 (۳) ماندووکردن: ماندوو بوون: هیلاک بوون: پروکان: په‌کگوتن
 وهرگیرانی لووتی کشتی بؤ دورخستنوم: له لای
wear (wār), v.t.
 یا هملکردنوم
 وهرگیرانی لووتی کشتی بؤ دورکوتنوم: له لای یا هملکردنوم.
 v.t.
wearable (wār'ə-b'l), adj. بؤ له‌بهرکردن: ده‌شئ: له‌بهرده‌کرن.
n.pl. جل‌وهرگ: پوژمنی.
wear and tear, سوان: دران به‌هؤی بهکارهینانوم:
 له رخ کم بوونوم: له کهنک کموتنی شت به بهکارهینان.
weariful (wēr'f-i-fəl), adj. ماندوگر: بیزارکر.
-wearifully (adv.); wearifulness (n.).
weariless (wēr'f-i-lis), adj. ماندو: ناس: به‌کیش: کؤل نهدر.
-wearilessly (adv.).
wearily (wēr'ə-li), adv. به ماندووبی: به‌میره: به بیزاربی: به‌میره:
 به بن تاقهتی.
weariness (wēr'f-i-nis), n. (۱) ماندووبی: هیلاکی: هیز تی بران.
 (۲) شتیکر: ماندووکمر: شتیکر: هیز تی بر.
wearing (wār'ŋ), adj. (۱) هی له‌بهرکردن: بؤ له‌بهرکردن:
(~ apparel)
 (۲) ده‌میتا هؤی دران و سوان و به‌میر: چوونوم: تهنک بوون.
 (۳) ماندووکر: ناخوش: گران: بیزارکر: **(a ~ experience)**
wearing apparel, جل‌وهرگ: پوژمنی.
wearisome (wēr'f-i-səm), adj. (۱) ماندووکمر: هیلاکمر:
(a ~ march)
 (۲) بیزارکر: وهرسکر: بن تاقه‌تکر: **(a ~ person, book, etc.)**
-wearisomely (adv.); wearisomeness (n.).
weary (wēr'i), adj. (۱) ماندو: هیلاک
 (۲) **(- of)**, بیزار: وهرس: تی بیزاربوو **(People are ~ of war.)**
 (۳) ماندووکمر: فورس: گران **(~ work)**
 (۴) ناخوش: ووشک: بیزارکر
 (۱) ماندوو بوون: هیلاک بوون: وهرس بوون: تاقه تی چوون.
 v.t.
 (۱) ماندووکردن (۲) بیزارکردن: وهرس کردن
v.t.
weasand (wē'z'nd), n. [Archaic]. (۱) بؤری همو: قورقوراکه.
 (۲) فرگ
 (۱) سنکی خورما: پاسو: گیانداریکی گؤشتخوری
weasel (wē'z'l), n. دریزکوله‌ی قاچ کورشی کلک تورکن و دریزه له کؤمه‌ی ده‌لفک.
 (۲) کسینکی فیلمان یا تهنک‌مان: کسینکی نورزمان
 (۳) [Slang]. سیخو: سووسه
 (۱) **(- out)**, خوکشانوم: له به‌لینک به‌تایبیتی به ناله‌بارانه:
 v.t.
 خورنوم: خؤ به‌راندنوم: له کؤل خؤ کردنوم:

(That's one invitation I would like to ~ out of.)
We made an open agreement and you cannot ~ out of it.)
 (۲) وهلام نمان به دستوم: نووزیانی کردن: وه‌آسی به پیچ‌ویمتا دان تنک هی
 راستوم: [Slang]. (۳) خبه‌رلیدن: سیخوری کردن: به‌سرموم
weasel words, ووتی به پیچ‌ویمتا (بؤ خفه‌تاندن یا به‌مهریدن):
 نووزیانی: قسمی لیل.
weather (weth'ēr), n. (۱) ناروهمو (به‌تایبیتی هی پوژانه یا
 ماومیکمی کورت): کمش. (۲) (۱) ناروهموای ناخوش و زوانبه‌خش
(for protection against ~)
 (ب) یا بیزارنیکمی به‌میزی سر دریا.
 v.t. (۱) له‌بهر یا یا همتار هملختن: به‌پادان: ووشک کردنوم.
 (۲) به‌مگ چوونوم: تیکچوون و خراپ بوون به ناروهموای نهروم.
(a ~ed fence, table, etc.)
 (۳) بزگار بوون (له ناخوشی‌بهک یا کارساتیک): به سه‌لامتی به به‌سره‌تایکی
 ناخوشدا تیهرین: مان: نه‌فوتان: له‌فوتان: **(We ~ed the storm.)**
 (۴) لیزکردن: سرمان بؤ باران تیدا نهرستان.
 (۵) به‌رهو پوی یا لیزوین (کشتی)
 (۱) به‌مگ چوونوم: تیکچوون و خراپ بوون به ناروهموای نهروم:
(The wooden fence has ~ed.)
 (۲) به‌رگهگرتنی نهم ناروهموایه‌ی نهروم: **(This canvas will ~ well.)**
adj. به‌رهو پوی (ب) لایکی کشتی).
keep one's weather eye on, [Colloq.], ووریا بوون: ناگادار بوون:
 ناگا له خؤ بوون
 (۱) نه‌ختیک نه‌خوش: نه‌خوش:
under the weather, [Colloq.], ناساخ.
 (۲) نه‌ختیک سه‌رخوش: سه‌رمست: مست.
weather through, به سه‌لامتی به به‌سره‌تایکی ناخوشدا تیهرین:
 بزگار بوون (له ناخوشی‌بهک): مان: نه‌فوتان.
weatherability (weth'ēr-ə-bil'ə-ti), n. به‌رگهگرتنی ناروهموای
 نهروم: **(~ of a pain)**
weather ballon, بالونی ناروهمو: بالونیکه نامیزی زانیاری کؤکردنوم
 نهریارمی ناروهمو: هله‌گرتن.
weather-beaten (weth'ēr-bē'tn), adj. (۱) به‌مگ‌کمی
 چوونوم: تیکچوون و کؤن بووم به بار باران و همتا... هتد.
 (۲) به‌ش هملگراو (به همتا): به‌مگ چوونوم: **(a ~ face)**
weatherboard (weth'ēr-bōrd', weth'ēr-bōrd'), n. - (۱)
clapboard (۲) دیوی به‌رهو پای کشتی.
weatherboarding (weth'ēr-bōr'dŋ, weth'ēr-bōr'dŋ),
n. = clapboards.
weather-bound (weth'ēr-bound'), adj. پی تی گراو به‌هؤی
 یا بوون یا به‌فروم... هتد: قه‌تسی یا باران یا به‌فر... هتد.
weathercock (weth'ēr-kok'), n. (۱) بانما: کهن‌شیری یا:
 په‌مهریکی تهنک یا ناسنه له شومی کله‌شیردا لهرس نووکی شیشیک
 دانراوم بؤ پیشاندانی پزیموی یا. (۲) کسینک یا شتیکر بن بار:
 کسینک یا شتیکر همیشه کؤراو: نوو بوو: کوی بؤ.
weathered (weth'erd), adj. (۱) په‌مگ‌کمی تیکچوون و کؤن خراپ.
 بووم به ناروهموای نهروم: **(a ~ fence)**
 (۲) به لیزی گراوم بؤ نهرمی بارانای لئوم بیته خوروم (خانوسازی)
weather eye, چاوی کسینکه که پیشبینی ناروهمو کؤرین بکات.
weather-glass (weth'ēr-glas', weth'ēr-glās'), n. -
barometer.
weathering (weth'ēr-ŋ), n. وورد و خاش بوونی به‌رهو به‌هؤی
 گؤزانی پله‌ی گهرمی و زوقم یا یا بارانوم: کارتیکردن ناروهمو کؤرین
 بؤ سر پوی زهوی
weatherman (weth'ēr-man'), n. ناروهمو‌ناس: کمشزان:
 پا پورتداری ناروهمو لهرس تله‌فریوون و رادبو

weather map

weather map, *n.* نقشه‌ی ناوره‌ها: نه‌خشه‌یه‌که گزیرینی ناوره‌های ناورچه‌یه‌ک دهرده‌خات له ماوه‌یه‌کی دیاریکراوه‌دا.

weatherproof (weth'ēr-prōōf), *adj.* بهرگی ناوره‌ها گزیرین دهرگرت

v.t. وه‌ها لیکردن که بهرگی ناوره‌ها گزیرین بگرتان پاراستن له کەش گزیران
weather ship, *n.* کەشتی کەش: کەشتی‌یه‌که زانیاری کۆده‌کاتره دهرباره‌ی ناوره‌ها گزیرین.

weather station, *n.* مه‌لبه‌ندی ناوره‌ها ناسی: ئیستگی کەشزانی.

weather-strip (weth'ēr-strip), *n.* تیلماسکه لاستیک یا کانزیه‌که درزی نیوان دەرگاو په‌نجه‌رهو چوارچینه‌کانیانی پهن ده‌کری بۆ هه‌راو بارانه‌یکردنی.

weather-strip (weth'ēr-strip), *v.t.* تیلماسکه لاستیک و کانزا لیدان (ووشه‌ی پيشوور بیهینه).

weather stripping, *n.* weather strips (ب) weather strips (ب)

weather vane, = weathercock - vane # 1.

weatherwise (weth'ēr-wīz), *adj.* (ب) به‌بهره‌یه له پیشینی ناوره‌ها گزیریندا: (ب) به‌بهره‌یه له پیشینی هستو بیروبا گزیریندا.

weather-worn (weth'ēr-wōm', weth'ēr-wōm'), *adj.* = weather-beaten.

weave (wēv), *v.t.* (ب) چینی (فوماش) ته‌ون کردن: تعین.
(ب) چینی: هرچه، سه‌به‌ته، زميله: (to ~ a basket).
(ب) هونینده (چیزک، مه‌لبه‌ست): هه‌لبه‌ستن.

(He wove the incidents into a story.)

(ب) تیه‌ه‌لکیش کردن: تیه‌ه‌لکیشان.
(ب) تهنین امیلانه‌ی جانمالۆکه: (The spider wove its web).
(ب) به‌پنجاریه‌ی بۆیشتن: پهن بۆ خۆ کردنه‌وه: خۆ پیاکردن.
به‌مارینه‌ی بۆیشتن: (He wove his way through the traffic).

v.t. (ب) جۆلایی کردن: چینی: ته‌ون کردن: تعین.
(ب) له‌یه‌که‌وه تالان: به‌یه‌که‌چوون: تیک هه‌لکیشزان.
(ب) به‌پنجاریه‌ی بۆیشتن: به‌مارینه‌ی بۆیشتن.

(to ~ in and out through the traffic.)
n. نه‌خشه‌ی چینی: شینوه‌ی تعین:

(a loose ~ ; a cloth of English ~)

(ب) ته‌نراو: فوماشی چنراو.

weaver (wēv'ēr), *n.* (ب) جۆلای (ب) weaverbird.

weaverbird (wēv'ēr-būrd), *n.* بالفه‌یه‌کی بچوکه له چیلکه‌و پووش هیلانه‌کی ده‌چنیت.

web (web), *n.* (ب) ته‌نراو: پارچه‌ی فوماشی چنراو.
(ب) ته‌ون: ته‌ونی جانمالۆکه: هیلانه‌ی جانمالۆکه و گیانه‌مه‌ری تۆ. (ب) داو.

(ب) شتی هونراوه یا هه‌لبه‌ستراو به‌خمیان: (a ~ of lies).
(ب) تۆز: کۆمه‌له‌ی شتی به‌یه‌که‌داچوو.

(ب) په‌رده: (ب) vane # 3 هه‌تد.
(ب) په‌رده: «رینه‌وه‌هرزانی».

(ب) به‌شی ته‌نراوی تاقی له‌نیوان تیه‌ه‌کانه‌دا (ه‌خانووسازی).

(ب) (ب) په‌ره‌ی کانزایی ته‌نک یا باریکی نیوان پارچه‌ی قورسو گهره‌ی مه‌کینه.
(ب) دانی متشارو کلێلی... هه‌تد.

(ب) گوێزه‌ی کاغزه‌ی له‌کاتی فروروستکردنی‌دا یا شت له‌سه‌ر چاپکردنی‌و هاتنه‌ده‌روه‌ی له‌مه‌کینه.

v.t. (ب) چینی: ته‌ون کردن (ب) داپۆشین یا ده‌ورگرتن به‌پارچه‌یه‌کی ته‌نراو.
(ب) کردن به‌داوه‌وه: داو بۆ نانه‌وه.

webbed (wcbd), *adj.* ته‌نراو: چنراو: په‌رده‌دار.
به‌په‌رده‌ بێکه‌وه نووساو: (the ~ foot of a duck).

webbing (web'ing), *n.* (ب) تیره‌ی فوماشی ته‌نراوی قایه‌ی (بۆ شت دوورینه‌وه‌و داگرته‌وه‌وه): (ب) شیرازه‌ی په‌ره‌و قانی

weed

(ب) په‌رده‌ی قاجی قازو مرای... هه‌تد.

weby (web'i), *adj.* ته‌ونی: په‌رده‌یه‌ی: هونراوه: چنراو.
weber (vā'bēr, wē'bēr), *n.* یه‌که‌ی هیزی موگناتیسی

web-foot (web'foot), *n.* (ب) پی‌ی په‌رده‌دار (قاز، مرای).
(ب) گیانه‌داری پهن په‌رده‌دار.

web-footed (web'foot'id), *adj.* پهن په‌رده‌دار.

webster (web'stēr), *n.* [Obs.] = weaver.

web-toed (web'tōd), *adj.* = web-footed.

web-worm (web'wūrm), *n.* کرم‌ۆکی ته‌ونکه‌ر: کرم‌ۆکی هه‌ندێ.
جانمهره‌ ته‌ون درووست ده‌کات په‌سه‌ر ته‌وه‌ی مه‌ری ده‌زی.

wed (wed), *v.t.* (ب) ژنینه‌وانو شووکردن: ژنینه‌وان: شووکردن.
(ب) له‌یه‌ک ماره‌کردن.

(ب) لیکدان: بێکه‌ره‌به‌ستن: به‌یه‌ک گیانه‌دان: په‌میوه‌ستکردن.
v.t. ژنینه‌وان: شووکردن.

wē'd (wēd), *we would* (ب), *we should* (ب), *we had* (ب).

wedded (wed'id), *adj.* (ب) ژنار: میدار: شووکردو: هاوسه‌راری: (ب) ژنار: میدار: شووکردو: هاوسه‌راری.
(the ~ couple; a ~ woman)

(ب) قایه‌تی به‌ژنینه‌وانو شووکردن: هی هاوسه‌راری: (~ bliss).
(ب) خۆ بۆ نه‌رخان کردو: دانی: (~ to one's work).

(ب) یه‌که‌گرتوو: یه‌ک: په‌یوه‌ست: (~ by common interests).
(ب) شایی

wedding (wed'ing), *n.* (ب) یادی شایی: یادی ژنینه‌وان یا شووکردن: (a silver ~ ; a golden ~).
(ب) په‌یوه‌ست: یه‌که‌گرتن: بوون به‌یه‌ک.

wedge (wej), *n.* (ب) پوز (دار قلیشان): مێخ: گۆل مێخ.
(ب) پارچه‌ی وه‌ک پوز یا مێخ: (a ~ of pie, cheese, etc.).

(ب) نووسینی بزمارێ کۆن.
(ب) ده‌سته‌یه‌ک سه‌ربه‌زه له‌ شینوه‌ی پوازدا بۆ هه‌یرش بردنه‌ سه‌ر دوژمن.

(ب) ده‌سته‌یه‌ک یاریکه‌ر که شینوه‌ی پوز وه‌رده‌گرت بۆ هه‌یرش بردن له‌ یاری فوتبۆلی نه‌مه‌ریکی‌دا.

(ب) جۆزیکه له‌ سه‌ری ناسنی گورزی گۆلف.
(ب) قلیشکه‌ر: له‌تکه‌ر: جیاکه‌روه‌وه.

(to drive a ~ between the two friends, brothers, parties, governments, etc.)

v.t. (ب) قلیشانان: له‌تکه‌رن (به‌پوز): جیاکه‌رده‌وه.
(ب) چه‌سه‌یانان به‌پوز خستنه‌ ژۆر یا سه‌ر... هه‌تد.

(ب) (to ~), تێخستن: تێ ترنجاندن: تێ خزانان.
v.t. تێ ترنجانان: تێ خزانان: تێ خزان.

wedgie (wej'i), *n.* [Colloq.] جوړه‌ پیلۆتیکی ژنانه‌یه‌ به‌نه‌کی یه‌ک.
پارچه‌یه‌ وه‌ک پوز قنگه‌ یارنه‌که‌ی نه‌ستووه‌وه به‌ره‌به‌ره ته‌نک ده‌یه‌تیره‌ تا لووته‌که‌ی.

wedgy (wej'i), *adj.* پوازی: مێخی: له‌پوز ده‌چیت.
wedlock (wed'lok), *n.* هاوسه‌راری: ژنوبیاوتی.

out of wedlock, (ب) (She was born out of wedlock).
Wednesday (wenz'dli), *n.* Abbr. wed. چوارشه‌مه.

wee (wē), *adj.* (ب) زۆر بچوکه: بچکووله.
(ب) (in the ~ hours of the morning).

n. [Scot.] نه‌ختیک: تۆزیک (کات): (Bide a ~).
(ب) (ب) بزرا: گیای زینانه‌خش (ب) گۆزگی.

(ب) گه‌لو لاسکی پوره‌که نه‌ک گۆلو تۆز به‌ره‌که‌ی: (dill ~).
(ب) [Colloq.] (b) (the ~), تۆوتن: (ب) cigar - (ج) cigarette.

(ب) گیانه‌داریکه یا شتیکی بێ له‌ی (به‌ته‌بیه‌تی ماین یا نه‌سپینگی په‌وه‌لی به‌کاری زاورێ نه‌هاتوو).

(ب) marijuana [Slang].
(ب) بزراکردن: (to ~ the garden).

(ب) (to ~ out), شتی زینانه‌خش فرندان یا ژن ده‌ره‌نان: پاک کردنه‌وه له‌شتی

ناپسند (out ~) ، له بیژنگ دان، شته له کړدن، لایردن یا جیا کړدندوی
 شموی سی کلکه بزار کړدن - مه جان
(to ~ out unqualified applicants for the job)
 v.i. بزار کړدن
weed (wēd), n. (1) [Archaic] . جل: بمرگ
 (2) () جل شین یا پرسه به تاسمتی هی بیوه ژن
 (3) بازووه بندې رمش: (بو پرسه)
weeder (wēd'ēr), n. (1) بزار کمر: (موز)، (2) ناسیری بزار کمر
weed-killer (wēd'kil'ēr), n. بزار کوز: (دورمان)
weddy (wēd'i), adj. (1) بزاراوی: گزوکیا پاری: بزار همووی گرتوتموه
 (2) واک بزار وایه له ژور پیره سه نندا.
 (3) ریموله: سیسه له: له رولاواز (a carriage with its two ~ horses)
 -weedly (adv.); weediness (n.)
week (wēk), n. (1) هفته: حوت پوژ: (a ~ of rain)
 (ب) هفته: بهینی سافنامه، واته له یک ششمه بژ ششمی داهاتوی:
 (this ~)
 (2) پوژانی شیکردنی هفته
 (She works a 3-day ~ . He works a 40-hour ~ .)
 (3) (1) هفتنیک له مودوا له پوژنکی دیاریکراومه
 (ب) هفتنیک له موییش له پوژنکی دیاریکراومه
 (It was Saturday a ~ that we last met.)
week after week, هموور هفتنیک: هفته له دواى هفته
week by week, هفته هفته: هفته به هفته
week in, week out, هموور هفتنیک
weekday (wēk'dā'), n. (1) هموور پوژنکی هفته جگه له یک ششمه
 (2) هموور پوژنکی هفته جگه له ششمی ویک ششمه
weekend, week-end (wēk'end'), n. کوتایي هفته:
 پشوری کوتایي هفته (که پوژانی ششمی ویک ششمه دمگرتنه وه)
 adj. هی کوتایي هفته له کوتایي هفته دا بوداو: (a ~ visit)
 v.i. کوتایي هفته بردنسر: (The ~ed in Paris.)
 long weekend, پشوری - ریزی کوتایي هفته: ششمی ویک ششمی
 پوژنیک یا دوو پوژ له پیرودیاپوه
week-ender (wēk'end'ēr), n. (1) گسنباری پشوری کوتایي
 هفته: کسینکه که هموور پشوری کوتایي هفتنیک دهچن به لایه کدا
 بو گمشت: (2) جانتای کوتایي هفته: (بو گمشت)
weekly (wēk'li), adj. (1) یک هفتنیک: هفتنیک دهخایمشی.
 (2) هفتنیک: هفتنیک جارنک: (a ~ visit, meeting, etc.)
 (3) هفتانه: هی هفتنیک: (a ~ wage)
 adv. هفتنیک: هر هفتنیک جارنک: (They meet ~ .)
 n. گوزاری هفتنیک: هفتنیک نامه
ween (wēn), v.i. & v.t. [Archaic], وارانین: وادانان
 واپروایون یا بیرکردنوه
weenie, weeny (wē'ni), n. [Colloq.], wiener.
weeny (wē'ni), adj. [Colloq.], زور بیرون: بیگوله
 (هیروه "wee")
weep (wēp), v.i. (1) گریان: به کول گریان: فرمیسک رشتن: لاونوره
 شیون کړدن: (for ~) ، بو گریان: بو لاونوره شیون بو کړدن
 (2) ناو لی نکار: (Cold pipes ~ in hot weather.)
 (3) ناو زکړدن (برین): ناوتیزان: ناو دوردان: شیه دوردان (پوهه): دهلان
 (4) بو گریان: شیون موی کړدن: بو لاونوره
 v.i. (She wept her misfortune.)
 (2) فرمیسک رشتن: دوردان (ناو: شله)
 (3) واک له خو کړدن به گریان: (She wept herself to sleep.)
 n. (1) (pl.) گریان: به کول: گریان: شین: لاونوره
 (2) ناوتیزان: داودن: دهلان

weep (wēp), n. = lapwing,
weeper (wēp'ēr), n. (1) کسینکی گریاو: گریونک
 (2) شیونه نکهری به کری گریاو
 (3) بازووه بندې رمش پرسه: نیشانه ی پرسه
 (4) بزوی ناو پوژي ناو دیوار
weeping (wēp'ing), n. گریان: به کول گریان: گریان به کول
 (1) گریاو: فرمیسک له چاو: فرمیسکاو
 (2) لوقو پوژ شوپروپوه (وه شوپروپه): (a ~ willow)
 شوپروپه
weeping willow, گریاو: گریونک: فرمیسک له چاو
weepy (wēp'i), adj. ماسی پیک دهریا گریه کانه
weaver (wē'vēr), n. سووس: جزیره جانه مریک: دغل ودان و میوه
 په موو پوهه درمخت دهواتو دهیفرتین: جانمهریکه ده داته دانمهریکه
 عامرگرو و دهیفرتین
weevil, weevily (wē'vī-lī), adj. Also weevil(ed), سووس
 تیدار
welt (wēlt), n. (1) . woof (2) تهنراو: قوماشی چنراو: قوماش
weigela (wi-jē'lə, wi-gē'lə), n. پنچنیکه له توخسی
 "پنجه ی خانم" کولی په نگار و رنگ دهگرتن
weigh (wā), v.t. (How often do you ~ yourself?) (1) کیشان:
 (2) همنسنگاندن به دهست: (I ~ed the stone in my hand.)
 (3) (to ~ out) «پوژان: بهش بهش کړدن به پیوان یا کیشان:
 (to ~ out butter, sugar, etc.)
 (4) (1) باش پیرل کړدندوه: کیشان (مه جان): (to ~ one's words)
 (ب) پیرورد کړدن: لیکولینه و په پیش هلوکړدن
 (to ~ one plan against another)
 (5) (down ~) «بار گران کړدن: پساندن: نره خسته سهر: نواندن
 (The fruit ~ed the branches down.)
 (6) بهر زکړدندوه: بلند کړدندوه: هلوکړدن: (to ~ anchor)
 (7) [Obs.], پوژگرتن: پایخ پیدان: به بهنرخ دانان
 v.i. (1) قورسای پیکه تاییمتی بوون: شوهنده قورس بوون:
 (It ~s ten pounds.)
 (2) گرتن بوون: به پایخ بوون: کارنیکردن:
 (His words ~s heavily with me. His evidence did not ~ much
 with the judge.)
 (3) (on ~; ~ upon) «نره یا بارنکی گران بوون: به لوه گران بوون:
 میشل ماندووکړدن
 (The theft ~ed on his mind. Responsibility ~ed upon him.)
 (4) (1) لهنگر هلوکړدن
 (ب) کورته ری به دهریادا: دهست به گمشت کړدن به کمشتی
 (1) (خو) کیشانی بوکسباز پیش دهستپنیکردنی بوکسبازی:
 (خو) کیشانی سوار پیش پینچرکوی غارغارین
 (2) جانتا کیشان (له فریوکه خانه پیش سوارپوونی فریوکه)
 ناگا له دمی خو بوون: ووریای دمی خو بوون:
 باش پیرکردنوه پیش قسه کړدن
weigh (wā), n. = way # 9.
weight (wāt), n. (1) قورسی: قورسای
 (2) کیشانه: سنگ: کیش:
 (The pound is a common ~ in English speaking countries.)
 (3) شتیکی قورس: (1) بو خسته سهر کاغز بو شموی با نییات:
 (a paper ~)
 (ب) بو بهر زکړدندوه ماسولک به میز کړدن: (to lift ~s)
 (1) بار: (Put down that ~ and rest your arms.)
 (5) نرکی سهر شان: نره: (the ~ of responsibility)
 (6) گرتنکی: دپخ

(an opinion of great ~ ; a matter of great ~)

- (۷) نه‌ستووری و قورسی و گهرمی جلوه‌برگ: (a winter- ~ jacket)
- (۸) نۆخو و قه‌له‌وی تیپی چاپمه‌نی.
- (۹) نه‌ندازه‌ی قورسی بۆگمبارو زۆرانبار:

(the heavy- ~ champion; a heavy- ~ match)

- (۱) قورس کردن: سه‌نگ زیاده‌کردن.
- (۲) نه‌رکی زیاده‌خسته‌سه‌ر شان: بار قورس کردن: پساندن: پستانه‌وه.
- (۳) نه‌ستووری قورس کردنی قوماش (به‌لؤذانی ماده‌یه‌کی کیمیایی).
- به‌کیشانه: به‌کیشان: (Fruit is sold by weight.)
- by weight, گرنگ بوون: به‌بايه‌خ بوون.
- carry weight, (His opinion will carry weight.)

بمشی خۆ نیشکریدن، پاره‌دان، یا بمشداربوون له
pull one's weight, کاربکد

(We will finish the work on time if everyone pulls his weight.)

- put on weight, قه‌له‌بوون
- throw one's weight around, خۆنیشکرندنه‌وه: خۆنواندن:
- خۆ زۆر به‌زۆر زانین:

(The new director is throwing his weight around.)

بمن سه‌نگ: بن قورسایی: بن کیش:

weightless (wāt'lis), adj. زۆر زۆر سووک.

-weightlessly (adv.); weightlessness (n.).

weight-lifter (wāt'lif'tēr), n. قورسایی به‌رئزکرمه‌وه (وه‌رزش).

weight-lifting (wāt'lif'ting), n. قورسایی به‌رئزکرمه‌وه (وه‌رزش).

- (۱) قورس: بمکیش.
- (۲) گران (نه‌رک، بار): ناخۆش: (~ responsibilities)
- (۳) زۆر گرنگ: (~ matters)
- (۴) زۆر به‌ده‌سه‌لات: گرنگ: به‌رئز (مروءة): (a ~ personage)
- (۵) گرنگ: کارده‌گاته‌سه‌ر نه‌نجایی مه‌سه‌له‌که:

(a - reson, argument, evidence, etc.)

-weightily (adv.); weightiness (n.).

weir (wēr), n. (۱) به‌سدای روبریکه بۆ په‌نگ خواردنه‌وه‌ی ناوه‌که یا ناو لی راکیشانی: به‌ست: به‌ند. (۲) ته‌یمان (له‌ناو جزه‌ده‌ده‌مکری بۆ ماسی گرتن، (۳) ناوباره (بۆ پینوایی خیزیاری ناو)

weird (wērd), adj. (۱) ناسرووشتی: نا‌ناساو ترسانه:

تایه‌تی به‌خینو دیوهرنج. (۲) [Colloq.] سه‌پرا نا‌ناسایی:

(He wore a ~ costume.; a ~ person)

(۲) [Archaic] چاره‌نووسی: به‌ختی.

n. [Scot. or Archaic]. (۱) چاره‌نووس: به‌خت.

(۲) فریشته‌ی به‌خت (که سیانن). (۳) پشیمینی. (۴) نوشته: جادوو.

-weirdly (adv.); weirdness (n.).

weirdie, weirdy (wērd'ī), n. [Slang]. = weirdo.

weirdo (wērd'ō), n. [Slang]. که‌سبکی زۆر سه‌یرو نه‌گونجاو له‌گه‌ل. ده‌ورو به‌ریدا: (He's a ~)

weka (wā'kā, wē'kō), n. باندنه‌یه‌کی نیوزیله‌ندی گهره‌ی کونجی قاره‌یه‌ی ناتوانی بفری

Welch (welch, welsh), adj. & n. = Welsh.

welch (welch, welsh), v.t. & v.i. [Slang]. = welsh.

welcome (wel'kam), adj. (۱) به‌خیزه‌هاتو: خۆشه‌ریست:

به‌خۆشی‌یمه‌ پینشوازی لیکراو: (a ~ guest)

(۲) خوش: باش: دلخۆشکەر: (~ news)

(۳) به‌گهره‌ی‌یمه‌ بانگ کراو بۆ شینک: [You are ~ to (use) my car.]

به‌خیزه‌هاتن: خۆش هاتن: (a warm ~ ; a cold ~)

به‌خیزه‌هاتن: خۆش هاتن: به‌خیزه‌هاتن: interj.

v.t. به‌خیزه‌هاتن کردن: پینشوازی کردن:

(She ~d him to her home.)

(۲) پین خۆش بوون: (He always ~s criticism.)

-welcomer (n.).

bid welcome, به‌خیزه‌هاتن کردن

wear out one's welcome, نیتیر به‌خیزه‌هاتن ناکری:

پینشوازی خانه‌خۆی به‌زۆر مانه‌وه‌ی میوانیک یا زۆر زوو هاتنی:

شایانی نیه‌یه. (وله‌لامه بۆ روتی "thank you")

you're welcome, (۱) لکاندن: په‌یوه‌ستکردن: له‌حیم کردن: جۆش کردن.

weld (weld), v.t. (۲) کردن به‌یهک: یهک پینگرتن: لیکدان.

v.i. لکان: په‌یوه‌ستکردن: له‌حیم کوان: جۆش دران.

n. (۱) لکان: په‌یوه‌ست: له‌حیم: جۆشکاری: له‌حیمکاری.

(۲) شوینی لکان یا له‌حیم: شوینی له‌حیم کراو: (It broke at the ~)

weld (weld), n. (۱) پووهریکه‌هه‌نگی زهردی لی ده‌گری:

(۲) نه‌م په‌نگ یا بۆیه‌یه.

welder (weld'ēr), n. (۱) له‌حیمچی: له‌حیمکەر

(مه‌روه‌ها "welder") (۲) نامی‌ری له‌حیمکاری.

weldment (weld'mənt), n. شتی‌که له‌چهند پارچه‌یه‌کی پینکهره

له‌حیم کراو پینکها‌تین

welfare (wel'fār'), n. (۱) خیروخۆشی: خۆش گوزهرانی: به‌خیزیاری:

welfare work (۲) خۆشی.

(۲) (a) ده‌زگای پارمه‌تیدانی دارایی و ده‌ستگیزی هه‌زاران (که ده‌زگایه‌کی

میری‌یه). (ب) نه‌م پارمته‌ی دارایی و ده‌ستگیزی‌یه.

adj. (۱) تایه‌تی به‌خیروخۆشی و ده‌ستگیزی هه‌زاران:

(~ legislation)

(۲) پارمته‌ی وهرگر له‌ده‌زگای ده‌ستگیزی هه‌زارانه‌وه، واته‌له‌میری‌یه‌وه

(~ mothers)

on welfare, ده‌ستگیزی ده‌کرین له‌لایهن میری‌یه‌وه:

(Many families are on welfare now.)

welfare state, (۱) بۆنمییکی کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌که میری خیروخۆشی و

ده‌ستگیزی هه‌روولتیا‌ن ده‌گریته‌ نه‌ستی خۆی.

(۲) وولایتیکه‌له‌سه‌ر نه‌م بۆنمه‌ی پروت.

welfare work, کاری ده‌ستگیزی هه‌زاران:

نیشی خۆش گوزهرانی کۆمه‌ل.

welkin (wel'kin), n. (۱) [Archaic]، ناسمان:

(Make the ~ ring.)

(۲) بۆشایی ناسمان.

well (wel), n. (۱) کاریز: کانی: کانیو (۲) میر

(۳) سه‌رچاوه‌ی بن‌پایان: سه‌رچاوه. (He is a ~ of information.)

(۴) (a) بۆشایی ده‌وری پین‌پلیکانه‌ی ناو‌خانوو. (مه‌روه‌ها "stairwell")

(ب) بۆشایی ده‌وری نه‌سانمیز.

(ج) شوینی دانیشتی پاریزهر له‌به‌رده‌م دادهره‌دا.

(د) زووری ترومپای کمشتی.

(e) ده‌فری شله: شووشه: (an ink ~)

v.t. (۱) لی هاتن: لی پزان: په‌نگ خواردنه‌وه‌و له‌به‌ر پۆشیتن: فیجقه‌کردن.

(Tears ~ed up in her eyes.)

(۲) په‌نگ خواردنه‌وه. (Longing ~ed up in his breast.)

v.t. مینوهه‌هاتن: لی پزان: فیجقه‌کردن:

(a fountain ~ing its pure water)

well (wel), adv. (۱) به‌باشی: (The affair ended ~)

(۲) به‌جوانی: به‌پورخۆشی: باش: (Treat her ~)

(۳) لئه‌هاتوونه: لئه‌زانانه: جوان: چاه: خۆش: (She sings ~)

(۴) به‌چن: دروست: (spoken ~)

(۵) باش: به‌خۆش گوزهرانی: به‌پاره‌داری: (They lived ~ in Paris.)

(۶) ره‌وا: بۆی هه‌یه: زۆرباش: (You may ~ ask.)

(۷) ساغ: تمندروست: باش: (The patient is doing ~)

- (A) زور تا پادیمکی زور: (They are ~ ahead of us.)
- (B) به تملوی باش: (Stir ~ before cooking.)
- (C) مین گمران به دانایی: (You know perfectly ~ that she was there.)
- (D) باش (I know him - .)
- (E) به دل و مینشکینی گراوهوه: بهین پست بیون: (He took the news ~ .)
- (F) باش گونخوا شیوا: (It is - that you come.)
- (G) لهش ساغ: تندرست: (She is quite - .)
- (H) بهات باش: (Things are well with us these days.)
- (I) ووتیهکه سرسامی، پسه ندرن، ناچاری... هتد دمردبری: interj.
- (J) ووتیهکه بری تازه، رهلام، یا تیپینی بین پیشکش دمکری: (W- , as I was saying... W- , it may be true. W- who would have thought it?)
- (K) هرودهها: سره برای نهویش: زیاد لهویش: -یش: as well, (وا باشه که: وا ناشتره:)
- (L) هرودهها: سره برای نهویش: -یش: as well as, (وا باشه که: وا ناشتره:)
- (M) هرودهها: سره برای نهویش: -یش: (He did as well as you.)
- (N) نهونده: نه هاو تا: (He would like to go as well as you.)
- (O) دستکاری شینک مه که: Let (or leave) well enough alone, بیویستی به دستکاری نهیبه: واز له شتیک بیته که خوی له خویدا باشو دستکاری ناری

- we'll** (wɛl), = we will; we shall.
- welladay** (wɛl'ɑ-dɑ), interj. [Archaic]. = wellaway.
- well-advised** (wɛl'ɑd-vɪst), adj. بهجن: درووست: باش: پسهنده: ژیرانه: (a ~ plan, action, response, etc.)
- well-appointed** (wɛl'ɑ-pɔɪn'tɪd), adj. مین کمپو کووری: باش و رنگوینیک: کهرسه و شتومهلو: تقاقی: تملوی: تیدابه: (a ~ room, office, etc.)
- wellaway** (wɛl'ɑ-wɑ), interj. [Archaic]. Also welladay, ناخ له خوم: همی هاوار: داخهکم:
- well-balanced** (wɛl'bal'ɒnst), adj. (A) پینکوینیک: هاوسنگ: (a ~ diet)
- (B) ژیرا: سهنگن: هینن: (a ~ temper, mind, etc.)
- well-behaved** (wɛl'bi-hævɪd), adj. پهووشت جوان: به پهووشت
- well-being** (wɛl'beɪɪŋ), n. خوشی: خیزو خوشی: ناسورهویی: کامرانی: چاک: (I always had their ~ in mind.)
- well-born** (wɛl'bɔrn), adj. خانزاده: رهسن: خانه دان
- well-bred** (wɛl'bred), adj. (A) پهفتار جوان: به پهووشت: به نهزاکت: (a ~ horse, dog, etc.)
- well-chosen** (wɛl'chɔz'n), adj. باش هفتیرانوا: شیوا: گونخوا: باش
- well-clad** (wɛl'klɑd), adj. = well-dressed.
- well-defined** (wɛl'di-faɪnd), adj. باش دیارمکراو: بیون: لیلی: تندا: نهیبه: (~ policies)
- well-disposed** (wɛl'dis-pɔzd), adj. هاوسوز: بروحوش: همستی: یارمه تندان: همبه: خنز به پشتگیری: دمکات: (She was ~ toward him.)
- well-doer** (wɛl'doo'ɛr), n. چاکهکر: کاری: خیزرکهر
- well-done** (wɛl'dun), adj. (A) زور باشه: زور باش: کراوه: زور جوان: کراوه: (B) باش کولاو: یا بزواو: (a ~ steak, hamburger, etc.)
- رووشی: rare: سینه:

- نالهرم! زور باشه! interj.
- well-dressed** (wɛl'drest), adj. پووشته: پووشته: پهرداخ: تملوی: باش
- well-favored, well-favoured** (wɛl'fɑ'vɛrd), adj. جوان: قوزا: شوخ
- well-fed** (wɛl'fed), adj. (A) تیروتهسهل: (B) قلمو: دابهسته
- well-found** (wɛl'faʊnd), adj. کهرسهی: تملوی: همبه: پهختدار: (a ~ ship)
- well-founded** (wɛl'faʊndɪd), adj. بهنگهدار: رهوا: بنچینهدار: راست: مین هو نهیبه: (a ~ suspicion, ~ fears)
- well-groomed** (wɛl'grʊmd), adj. (A) پهنگه کراو: پینکوینیک: (B) پینکوینیک: تملوی: پووشته: پاکو تملو: (a ~ person)
- (C) باش پاکراو: جوان: رنگوینیک: (a ~ lawn)
- well-grounded** (wɛl'grʊndɪd), adj. (A) پتهرا: تینگه پشتهو: (B) پتهرا: (له رشته به که): (C) well-founded
- (A) باش به نهویرهوا:
- (B) هلسو پینخوا: زور: دستکاری: کراو
- well-head** (wɛl'hɛd), n. (A) کاشی: کانیاو: کاریزا: سرچاوهی: کاریزا: (B) سرچاوه: دموله مند: پارهدار: (C) ساماندار: (a ~ community, person, etc.)
- well-informed** (wɛl'in-fɔrmɪd), adj. بهنده: زانا: شارهزا: تینگه پشتهو: ناگادار:
- well-intentioned** (wɛl'in-ten'shnd), adj.
- well-meaning**
- well-knit** (wɛl'ni:t), adj. (A) باش داپینخوا: (B) پتهرا: باش داپینخوا: (a ~ body)
- (C) کوز: نریک: په بیوهندی: کومه لامتی: په کگرتو:
- (a ~ family, group, society, etc.)
- (E) سفت و سوزل: پتی:
- well-known** (wɛl'nɔn), adj. (A) بهناو یانگ: تاودار: ناسراو: بهناو: (B) زانراو: باش زانراو: ناشکرا: (a ~ fact, story, etc.)
- well-made** (wɛl'mɑd), adj. (A) باش درووستکراو: باش کراو: پتمو: (B) باش داپینخوا: (a ~ play or novel)
- well-mannered** (wɛl'man'ɛrd), adj. پهفتار جوان: به پهووشت: به نهزاکت
- well-meaning** (wɛl'mɛn'ɪŋ), adj. دلپاک: نیاز پاک: مه بهست: یا نیازی: باشه: (a ~ but tactless person)
- well-meant** (wɛl'mɛnt), adj. له دلپاکه بیوه: کراو: به نیاز: یا مه بهستی: باشهوه: کراو
- wellness** (wɛl'nɪs), n. لهش: ساغی: تندرستی: چاک
- well-nigh** (wɛl'ni), adv. نریکی: نریکی: خمریکه: (It's ~ bedtime.)
- well-off** (wɛl'ɔf), adj. (A) به ختوهو: له یارو و تخکی: باشدابه: (If a person has his health, he is ~ .)
- (B) خوش: گوزهران: تیروتهسهل: نیمچه: دموله مند
- well-read** (wɛl'red), adj. زور: خویندهوار: زوری: خویندهو: (He is ~ in history. a ~ person)
- well-spoken** (wɛl'spɔkən), adj. (A) زمانبارا: زمان: رهوان: (B) قسه خوش: زمان: شیرین: (C) له جنی: خویدا: ووتراو: له کاشی: خویدا: ووتراو: به جن:
- (A) کاشی: کانیاو: سرچاوهی: ناو: (B) سرچاوه: سرچاوهی: مین: پایان: (a ~ of knowledge)
- well-thought-of** (wɛl'thɔt'ɔv), adj. ناویانگ: حاکم: بهناو:

well-timed (wel'timid'), *adj.* به‌رنگ
له کاتر خویابه‌تی

well-to-do (wel'ta-dōd'), *adj.* خوش‌گوزهران' تیروتسه‌ل'
نیمچه ده‌لنه‌منه

well-wisher (wel'wish'er), *n.* خیرخوازا' جاکخوازا

well-worn (wel'wōrn', wel'wōrn'), *adj.* (۱) دراوا' کوزا'
زور نهم‌کرکراو' شپوورا' پوواو (۲) په‌ریپوت' کوزا' سواو. (a ~ joke)

Welsh (welsh, welch), *adj.* ویلزلی' تایبه‌تی به زمانو گه‌لو
کننوری ناوچه‌ی ویلز له نینگلته‌ره
n. ویلزلی' رمانی ویلزلی
the Welsh, گهل ویلزلی' خه‌لکی ویلزلی ویلزلی‌یه‌کان
welsh (welsh), *v.t. & v.i. Also welch,* (۱) ده‌ست‌پیرو و قهریز
نه‌داوه‌ه' سرچموتی کردن (۲) (on ~) : په‌یمان شکاندن' په‌یمان نه‌برنده
سهر خودزینره له به‌لینیک

Welsh corgi, توخمه سه‌گیکی ویلزلی گوی قوتی قاچ کورته سهری له
هی بیوی ده‌جن

welsher (wel'shēr), *n.* [Slang] ده‌ست‌پا' ساخته‌چی' سرچموت'
تله‌کمار

Welshman (welsh'man, welch'man), *n.* ویلزلی'
هاوولانی‌یه‌کی ویلزلی (له نینگلته‌ره). (هه‌روهه "Welchman")

Welsh rabbit, Also Welsh rarebit, خوارده‌مندی‌یه‌که بریقتی‌یه له
په‌نیری سواوه به‌سهر نان یا پسکیته‌وه

Welsh terrier, جوره سه‌گیکی ویلزلی تورک لولی ره‌شو سورکله‌یه

welt (welt), *n.* (۱) تلماساکنکی چهرمه به چواره‌دوری بیژورا' فیواشی
بنی بیلاو سهره‌کدی پین داده‌گیریتشه‌وه' شیرازه. (۲) په‌راویز
(۳) ۱. حق نیشانه‌ی قامچی و دار لیدان به پیسته‌وه.
(ب) لیدان (ه قامچی. دار)
(۱) په‌راویز نو کردن' داگر تفره‌وه' هه‌لیه‌ستن' شیرازه نو کردن.
(۲) [Colloq.] : بیراز کردن' زور لیدان' تیه‌فدان' کوتان.

welter (wel'tēr), *v.t.* (۱) خوکوزاندن' ته‌پاوتل کردن' تلامه‌وه'
تلاوتل کردن (ب) تیدا گه‌وزان (مه‌جان) تیا نوقوم بوون' زور کردن'
(They ~ed in sin.)
(۲) له هه‌لقتی خویندا گه‌وزان' تیدا گه‌وزان' نوقوم بوون تیندا:
(The corpses ~ed in their blood.)
(۳) شه‌بزل دان' هه‌لسان و شکانه‌ره (شه‌بزل) : نیشاو هیئان' هه‌نچوون.
(۱) کورمه‌لنکی تیکه‌ل و پیکه‌لی شینواو:
(a ~ of anxious faces, conflicting opinions, data, etc.)
(۲) پشوی' باشاگه‌ردانی
(۳) هه‌لسان و شکانه‌ره (شه‌بزل) : ته‌پاوتل' لیشاو.

welterweight (wel'tēr-wāt'), *n.* (۱) سه‌گیکی بیست‌وه‌مشت
پاوه‌ندی‌یه هه‌ندیک جار ده‌خرفته سهر ناسی پیشرکین بزیه‌کسانی کردن
پیش‌کنیک (۲) بوکسیاز یا زورانبازنکه که قورسای (۱۲۶-۱۴۷) پاوه‌ن بین.
wen (wen), *n.* (۱) لوبو یا تلو‌قینکی پر چه‌وری بین زمانه به پیسته‌وه
په‌پایه‌تی نه بیخی سهره‌وه. (۲) [Archaic] goiter.
(۳) [British Slang] : شارنکی زور گه‌وره و فهره‌بانغ
wen (wen), *n.* "w" شاریکی نینگلیزی کونه نیستا گویپاوه نو'
wench (wench), *n.* (۱) کچ لپووی سووکی‌یه‌وه
(۲) [Archaic] (b) کچه لادینیی (ب) کاره‌کمر
ج: هه‌جبه' ناوهرتی کردن' هه‌جبه‌بازی کردن
v.t. [Archaic] هه‌جبه‌جینی کردن'
-wencher (*n.*)
wend (wend), *v.t.* رزیشتن' نه ری‌ی خودا رزیشتن' چوون'
ملی ری گرتش
v.t. [Poetic] ری‌ی خو گرتش' رزیشتن' چوون' (~ one's way)

Wendish (wen'dish), *adj.* ویندی' تایبه‌تی به "ویندی‌یه‌کان" و
زمانه‌کیان
ویندی' زمانی ویندی (که زمانیکی سلاقی به‌شی پوزده‌لاتی نه‌نمانی‌یه)
went (went), *past tense of go.*
wentletrap (wen'tl-trap'), *n.* قاقه‌جنزکه‌ی پنج پینچکه
گیاندارنکی دهریاییه له قاقه‌یه‌کی سهی پنج پینچکه‌دایه.

wept (wept), *past tense and past participle of weep.*
were (wūr; unstressed wēr), (1)- plural and second person
singular of the past indicative of be., بوون' بووین
(We ~; They ~; You ~)
(2)- past subjunctive of be., شه‌گر وایه‌یه: نه‌گر من بووایه
له‌باتی تو: (If I ~ you)

we're (wēr), = we are.
weregild (wūr'gild', wer'gild'), *n.* = wergild.
weren't (wūrnt), = were not.
werewolf (wūr'woolf'), *n.* Also werwolf, گورگه بیباو
(فولکلور): که‌سینکه که بووه به گورگ یا ده‌توانی خوی یکتا به گورگ هه‌رکات
بیهریت: که‌سینکی خو به گورگ دانر (هه‌روهه "lycanthrope")
wergild (wūr'gild', wer'gild'), *n.* Also weregild, خوین بایی
(له نهرتی خینه نهمانی و نه‌نگل-ساکسونه‌کانی کوندا)

wert (würt; unstressed wért), *archaic second person-*
singular past indicative and subjunctive of be., وا بوویت:
(thou ~)
west (west), *n.* (۱) بوزتاوا (۲) ناوچه‌یه‌کی بوزتاوایی
(۳) [W-] (b) به‌شی بوزتاوای جیهان' وولاتای بوزتاوا.
(ب) نهریوای نهمریکا (ج) هه‌ریسی بوزتاوای وولاتیک.
adj. (۱) بوزتاوایی: به‌رهو بوزتاوا' بوزتاوا
(۲) بوزتاوایی: له بوزتاواوه (a ~ wind)
(۳) [W-] : هی به‌شی بوزتاوای وولاتیک یا کیشومریک:
(W- Bengal; W- Africa)
adv. بوزتاوایی: به‌رهو بوزتاوا' بوزتاوا.
go west, (۱) [Colloq.] : مردن' کوچی دواپی کردن.
(۲) به‌رهو بوزتاوای نهمریکا یا جیهان رزیشتن: (Go west, young man!)
the West, به‌شی بوزتاوای نهمریکا له یوباری میسیسیپی به‌ولاوه
(به‌تایبه‌تی به‌شه ههره بوزتاوایی‌یه‌کان).
westbound (west'bound'), *adj.* به‌رهو بوزتاوا' پویشتوو.
(a ~ train, traveller, etc.)
wester (wes'tēr), *v.i.* به‌رهو بوزتاوا' پویشتن' بووکردنه بوزتاوا
westerly (wes'tēr-li), *adj.* (۱) به‌رهو بوزتاوا' بوزتاوایی
(۲) له بوزتاواوه هاتوو یا هه‌لکریوو: بوزتاوایی. (a ~ wind)
adv. (۱) به‌رهو خوزاوا. (۲) له خوزاواوه: (The wind blew ~.)
n. بای خوزاوا' بای خوزاوایی.
western (wes'tēr), *adj.* (۱) خوزاوایی: به‌رهو خوزاوا'
(۲) له خوزاواوه هاتوو یا هه‌لکریوو: خوزاوایی
(a ~ wind)
(۳) [W-] : بوزتاوایی: (W- dress; W- trade agreements;
the W- democracies)
(۴) [W-] : تایبه‌تی به کلینسی بوزتاوایی.
(۵) [W-] : تایبه‌تی به به‌شی خوزاوای نهمریکا: (a W- cowboy)
n. (۱) westerner (۲) قیلیمیک یا چیرۆکیکه له بایه‌ت زمانی خوزاوی
نهمریکاوه به‌تایبه‌تی هی گوانی: (We saw a ~ last night.)
(۱) هاوولاتی یا نیشته‌نی وولاتیک
خوزاوایی. (۲) [W-] : هاوولاتی یا نیشته‌نی به‌شی بوزتاوای نهمریکا
Western Hemisphere, نیوهی خوزاوی گوی زهوی
(که هه‌رهو نهمریکا ده‌گریته‌وه): نیوهی زه‌سینی بوزتاوا.

westernism

westernism (west'ēm-iz'm), *n.* پۇرۇاىيەتى؛ روتەيەك، ئىرىنىك. با كىردەھەيمەكى پۇرۇاىيەتە.
westernize (wes'tēm-īz'), *v.t.* ۋەك پۇرۇاىيە ئىكەنە.
 بە خۇو ئىرىتە ھەستە ۋە پۇرۇاىيەتە پىرەمەدەكەنە:
 (to ~ someone)
v.t. ۋەك پۇرۇاىيە ئىكەنە؛ پۇرۇاىيەتە خۇو ۋە پەۋىشتە ئىرىتە پىرە
 خۇرۇاىيەتە كىرەنە.
-westernization (*n.*)
westernmost (wes'tēm-mōst'), *adj.* ئىرىپەرى خۇرۇا
westing (wes'tɪŋ), *n.* (۱) نەۋ ماۋەپەسە كەشتىپەك دەپىرەنە پەرمە
 خۇرۇا؛ (۲) پۇرۇاىيەتە پەرمە خۇرۇا
westward (west'wērd), *adj. & adv.* پەرمە خۇرۇا
 (۱) ماۋەپەسە پۇرۇا؛ (۲) پۇرۇاىيەتە پەرمە پۇرۇا.
westwardly (west'wērd-li), *adj. & adv.* (۱) پەرمە پۇرۇا
 (a ~ direction)
 (۲) پۇرۇاىيەتە؛ نە پۇرۇاۋە ھاتتە ۋە ھەنگەردە: (a ~ wind)
westwards (west'wērdz), *adv.* = westward.
wet (wet), *adj.* (۱) تەرى؛ شىدار
 (۲) تەرى؛ ۋىشك نەپۋەتە: (paint ~)
 (۳) بارانەۋە؛ تەمۋەزەۋە: (a ~ day; ~ weather)
 (۴) نە ئاۋ با شەپەمەكى تەدە ھەنگەردە.
 (۵) بە ئاۋ با شەپە تەگىرەۋە تەدە
 (۶) (۱) شەراب ۋە خۇرۇدەنەۋە مەستكەرى تەرى تەدە پۇرۇاىيەتە:
 (a ~ country, town, etc.)
 (۷) ۋەشە "dry" زەمە پانزە بىيەنە.
 (ب) لايەنگەرى شەراب ۋە خۇرۇدەنەۋە مەستكەرى تەرى پۇرۇاىيەتە:
 (a ~ candidate for the city council)
 (۷) [Slang] (۱) سەرخۇش؛ مەست
 (ب) ھە خۇرۇدەنەۋە؛ بۇ خۇرۇدەنەۋە دانراۋە: (a ~ night)
n. (۱) تەرى؛ شىن
 (The ~ from the earth had made the basement unlivable.)
 (۲) بارانە؛ نەۋەھەۋە شىنار ۋە بارانەۋە
 (۳) لايەنگەرى رەۋەستكەردەنە ۋە پۇرۇاىيەتە شەراب ۋە خۇرۇدەنەۋە مەستكەرى تەرى.
v.t. (۱) تەرى كەردەنە.
 (۲) مەزە پۇرۇا كەردەنە؛ مەزە بە خۇدە كەردەنە:
 (The dog had ~ the carpet. to ~ one's pants.)
v.t. تەرىپەردەنە
 ھەلە؛ بە ھەلە؛ چۇۋە؛ ھەمۇۋە؛ بە تەراۋە ھەلەپە:
 [Slang] all wet,
wet behind the ears, نەزەنە؛ نەشەزە؛ نەكار
wet one's whistle, شەراب خۇرۇدەنەۋە؛ دەم تەرى كەردەنە؛ قۇمىك خۇرۇدەنەۋە
wetback (wet'bak'), *n.* [Colloq.] مەكسەپەمەكە كە بە دەزەپەۋە
 دەپچىتە مە نەمەرىكەۋە (بەتەپەپەتە مەزە كىرەكەرى ۋە دەزەپەۋە)
wet blanket, [Colloq.] كەسپەكە كەمەزە كەپەۋە زەمەمەنە نەكاتە ۋە
 نە خەلەكى تەرىپە تال بەكاتە؛ خەلەك سەردەكەردە.
 ئاۋ ئە ھەلەپەردەنە؛ ئاۋرۇشۇنە كەردەنە تەرى كەردەنە.
wet down, شەپەتە؛ شەپەتەنە پۇۋە: (to have a ~)
wet dream, پەراضە خەسەۋە
wether (weth'ēr), *n.* زەلەۋە (بەتەپەپەتە كە)
wetland (wet'land'), *n. usually plural.* دانراۋەنە بۇ سەۋە كىيانەردە تەرى؛ زۇنگار.
wetness (wet'nɪs), *n.* تەرى؛ شىنارە
wet-nurse (wet'nɜrs'), *v.t.* (۱) داپەنە كەردەنە
 (۲) لاۋانەنەۋە بە دەۋرۋەتەنە ھاتتە.
wet nurse, (۱) داپەنە
 (۲) كەسپەكە كە زۇر كەسپەكى تە دەۋرۋەتەنەۋە بە دەۋرۋەتەنە ۋە دەپەنە تەپەتە.

whang

wet pack, پەپۇرە بەتەپەپە تەرى نەخۇش تەۋە پىچەرەۋە.
wettish (wet'ish), *adj.* نەخۇش تەرى.
we've (wēv), = we have.
whack (hwak), *v.t. & v.i.* (۱) [Colloq.] بە تۇندە ئىدەنە؛
 زۇرە ئە ھەلسەنە؛ زۇرە ئىدەنە؛ شەپەزە پىيامەنە؛ پىياكىشەنە.
 (۲) [Slang] (۱) بەشكەردەنە؛ داپەشكەردەنە.
 (۲) بەزەندەنە [British].
 (۱) [Colloq.] (۱) شەپەزە؛ زۇرە؛ پىياكىشەنە؛ (ب) دەنگە شەپەزە؛ زۇرە
 (۲) [Slang] ھەلە كەردەنە شەپەتە؛ تەپەكەردەنەۋە
 (۳) [Slang] بەش.
 (4) [Slang] باش كەپەنە ۋە ئىشكەردەنە: (The motor is out of ~).
have (or take) a whack at, [Colloq.] دەستە خۇپەنە
 تەپەكەردەنەۋە؛ تەپەكەردەنەۋە.
out of whack, [Colloq.] تەپەكەردەنەۋە:
 (My stomach is out of whack.)
whacking (hwak'ɪŋ), *adj.* [Chiefly British Colloq.] زۇرە؛
 زۇرە: (a ~ lie)
adv. [Chiefly British Colloq.] زۇرە
whack up, داپەشكەردەنە؛ بەشكەردەنە.
whacky (hwak'i), *adj.* [Slang]. - wacky.
whale (hwāl), *n.* نەمەنگە
 پاۋە نەمەنگە كەردەنە: (to go ~ing)
v.t. نەمۇنەپەمەكى زۇرە كەردەنە، باش، ۋە ئاۋاۋە شەپەتە:
 a whale of, [Colloq.] زۇرە زۇرە:
 (a whale of a tale, game, etc.; a whale of a difference)
whale (hwāl), *v.t.* [Colloq.] ئىدەنە؛ پىرەزەكەردەنە؛ تەپەلەنە.
whaleback (hwāl'bak'), *n.* پاپۇرە بارە قەمۇرەۋە
 كەشتى ھەلمە پىشت كەۋرە
whaleboat (hwāl'bōt'), *n.* پەلمەسى پاۋە نەمەنگە؛ پەلمەمەكى سەۋە
 رەۋرۇر سەۋە قەنگ بارەكە بە ئاسەنە پىچە پىچە دەكەرتەدە (بۇ پاۋە نەمەنگە
 ۋەك پەلمەسى پۇرۇاىيە سەۋە كەشتى بەكار دەپەنەۋە) (ھەپەمە "whaler")
whalebone (hwāl'bōn'), *n.* ئىنسانە كەۋرە سەۋە نەمەنگە.
 (ھەپەمە "baleen")
 (۲) شەپەتەكە نەمە ئىنسانە قەۋرەستكەردە (بەتەپەپەتە كەمەرىپەنە ۋە كۇرەپە)
whaleman (hwāl'mən), *n.* = whaler # 2.
whaler (hwāl'ēr), *n.* (۱) كەشتى پاۋە نەمەنگە؛ پەلمەسى پاۋە نەمەنگە.
 (ھەپەمە "whaleboat")
 (۲) پاۋە نەمەنگە؛ پارەكەرى نەمەنگە (ھەپەمە "whaleman")
whale oil, پۇرۇا نەمەنگە (لە ھەپەمە نەمەنگە دەكەرتەۋە سەۋەۋە ۋە مۇم
 ... ھەتتە ئە رەۋەست دەكەردەنە)
whaling (hwāl'ɪŋ), *n.* پاۋە نەمەنگە.
whaling (hwāl'ɪŋ), *n.* [Colloq.] پىرەزە؛ كۇتانە؛ ئىدەنەپەمە چانە
 تەپەلەنە
 (۱) زۇرە ئە ھەلسەنە؛ پىيامەنە بە دەنگەنە بەرەزە؛
 شەپە ئە ھەلسەنە؛ تەقە (۲) دەنگە بەپەكەردەنە؛ زۇرە؛ شەپە؛ تەقە.
v.t. & v.i. شەپە ئە ھەلسەنە؛ زۇرە ئە ھەلسەنەندەنە
 (He ~ed the door shut.)
adv. ھەپە: (The car ran ~ up against the building.)
whammy (hwam'i), *n.* [Slang] چاۋ پىس؛ نۇشەتە ئىكەردەنە؛
 چاۋو ئىكەردەنە: [to put a (or the) whammy on someone]
whang (hwan), *n.* [Colloq.] (۱) قەمچى؛ قەمچى
 (۲) (۱) قەمچى ئىدەنە (ب) دەنگە قەمچى ئىدەنە
 (۱) قەمچى ئىدەنە؛ بە قەمچى ئىدەنە.
 (۲) ئىدەنە؛ پىياكىشەنە؛ بە تۇندە ئىدەنە.
whang (hwan), *v.t.* [Colloq.] زۇرە ئە ھەلسەنە؛

whangee

v.i. به توند ليدان و دنگدانوه.
n. [Colloq.] دمنگنكي گمروه لي يوننوره دنگدانوه.
whangee (hwaŋ-č̣), n. دنگدانوهي زل: زومه. (1) حهيزهزان: قاميش. (2) دارحهيزهزان: دارهست.

whap (hwop), v.i. [Dial. or Archaic]. = whop.
whapper (hwop'ēr), n. [Colloq.], = whopper.
wharf (hwōrf), n. (1) ناسکله شوسته ي بندر (بو سوواريونو بارکردن و داگرتني کشتي).

(2) گوي تاو: گوي پوبار يا دهریا: کمار تاو. (Obs.) (3) لنگر هاويشت: کشتي هيئانه لای شوسته ي بندر موه.

v.i. (1) باري کشتي داگرتن: عمارکردني بارگه ي کشتي. (2) شوسته ي بندر بو کردن.

wharfage (hwōrf'ij), n. (1) شوسته ي بندر به کارهيئان (بو بارکردن و داگرتني کشتي و عمارکردني بارگه ي کشتي).

(2) مزي نام شوسته به کارهيئانه. (3) شوسته ي بندر به گشتي: ناسکله به گشتي: ناسکله و دمرگاي تری بندر به گشتي.

wharfinger (hwōrf'in-jēr), n. خاوهن يا کارگيري شوسته ي بندر.
wharf rat, (1) مشکه کويزه ي دوروبهري ناسکله و عماري بندر. (2) کسبكي دهرينه ي خويري که هاتوچوي دوروبهري ناسکله و عماري بندر دکات و لوي نه ژي.

wharve (hwōrv), n. چرخه بچکوله ي خهرک.
wharves (hwōrvz), n. alternative plural of wharf.

what (hwut, hwät; unstressed hwət), pron. (1) (1) چی. (~ is that thing?)

(ب) چی? (You told him ~?)
(ج) چی? (~'s life without her?)
(2) (1) نومه ي نومه ي که چی: (I know ~ you want.)
(ب) هرچی يک چی: هرچی: (Do ~ you will.)
(ج) که (There's no one but ~ would approve this act.)
(2) چهند (W~ did the shirt cost?)

adj. (1) کام چی. (W~ man told you that? I know ~ books you need.)

(2) نومنده ي نومه ي چی: (Take ~ time you need.)
(3) نای چهند جي سراساميه (له بهر باشي، خراپي، گمروه يي... هتد): (~ a man! ~ an idea! ~ nonsense!)

adv. (1) چون: تا چی راده يک له چی پوويه کمروه چی: (~ does it help to complain?)
(2) تا راده يک: نه ختيک (~ with singing and joking the time passed quickly.)
(3) نای چهند خوشه، ناخوشه، باشه، خراپه، يا وهمايه... هتد: (~ tragic news!)

(4) [Obs.] بوچی: بو.
conj. (1) که (Never doubt but ~ he loves you.)
(2) [Dial.] نومنده ي که نومنده ي: (We warned him ~ we could.)

interj. ووتيه که بو سراسامي، توويه يي... هتد به کارديت: (~ ! no dinner?)
and what not, وه گه ليک شتي ترا هتد: وه هر موه ما.
what for, (1) بو: بوچی: بو چی مبهستيد: له بهر چی. (Slang) (2) سزا: قه مچي ليدان: دارکاري: (I'll give him what for!)
what have you, [Colloq.], وه شتي تريفش.
(He sells games, toys, or what have you.)

wheel

what if, گريمانا وادان:
what's what, [Colloq.], راستي شتيک يا بارونو ختيک:
(He doesn't know what's what.) راستو نبوي شتيک:

whate'er (hwät-er'), pron. & adj. [Poetic], = whatever.
whatever (hwät-ev'ēr), pron. (1) هرچی يکله: هرچی: چی:
(Do ~ you please.) مرشتيک:
(2) نومه ي که: هرچی يک که: هرشتيک: چی: (~ is left over is yours.)
(3) هرچونک ي: هرشتيک ي: گرتگ ذيبه چی يي: (~ you may think, he's innocent.)
(4) [Colloq.], چی? (پرسياري سراسامي): (~ does he mean by that? ~ happened to her?)
(1) هر (شت، ژماره، چؤنيتي... هتد): هرچی: هرشتيک: adj. (He can make ~ repairs are needed.)
(2) همور: هموروي: هرچی: (He applied ~ strength he had left to the task.)
(3) هچ: (~ I have no pains ~)

(1) (وه) نارام چی: whatnot (hwut'not', hwät'not'), n. (وه) شتي ترا هتد: (spoons, forks, napkins, plates, and ~)
(2) دولاييکي کراويه وورده شتي تمنتيک و جوان لسه ريفه کاني دانه نري.

what's (hwuts, hwäts; unstressed hwats), = what is.
whatso'er (hwut'sō-er'), pron. & adj. [Poetic], = whatsoever.
whatsoever (hwut'sō-ev'ēr), pron. & adj. = whatever.

wheel (hwēl), n. زپکه: پيزوکه: قنچه: دوومه: تاميسک.
wheel (hwēl), n. جتي نيشاني قه مچي و دار ليدان به پيستوه. (همروه ما "wale")

wheat (hwēt), n. گتم.
wheatcar (hwēt'ēr'), n. قنگ سبيلکه: بالنده يکي کؤچکري بوري بچووک و لاق دروزه.

whcaten (hwēt'n), adj. (1) گهني: له گهني يا ناردي گتم.
(2) سروستکراو: گتم رهنگ.
(3) ژهنگي گتم.

wheat rust, کرمي گتم: کرميکي خري بچووک گتم ده فمريتني.
wheat worm, قريوه ي خوشي دهرينه.

whee (hwē), interj. (1) خؤبرنده ييشهوه: ماستاو کردن:
(2) به مبرايي دهسکرتن: (She ~d a gift from him.)
(3) چرخ: پر موه: پيچکه.

wheel (hwēl), n. (1) چرخي ناگريازي: چرخيکه دهسوتن له کاتي سوپانهوه.
(2) ناميزي چرخي: (1) چرخي ناژاردان (له سهده کاني ناومر استدا به کارده هيئان). (ب) سووکان يا ستيرني کشتي.
(ج) steering wheel.
(د) [Colloq.], پاسکيل.
(ه) potter's wheel.
(و) spinning wheel.
(4) (pl.), پر موه: ميزو دمرگا و هوي پالندر: (the ~s of progress)
(5) وهرگه بران: سوپانهوه (يزي له شکی) وهرچرخان.
(6) بهشي بو سندنه نومه ي گوراني.

v.i. (1) ليخوپين: ناژوتن: خل کردنهوه: (He ~ed the cart into the yard.)
(ب) گواستهوه به ناژوتن يي يا شتي پر موه دادر.
(2) خولاندهوه: سوپاندهوه.
(3) پيچکه بو کردن.
(4) خولاندهوه: سوپانهوه.
(5) (~ about), وهرچرخان (يزهوه، يروپا، هه لونسست): وهرگه بران.
(6) وهرچرخانو شالو بردن (بالنده).

v.i. (1) (وه) نارام چی: whatnot (hwut'not', hwät'not'), n. (وه) شتي ترا هتد: (spoons, forks, napkins, plates, and ~)
(2) دولاييکي کراويه وورده شتي تمنتيک و جوان لسه ريفه کاني دانه نري.

what's (hwuts, hwäts; unstressed hwats), = what is.
whatso'er (hwut'sō-er'), pron. & adj. [Poetic], = whatsoever.
whatsoever (hwut'sō-ev'ēr), pron. & adj. = whatever.

wheel (hwēl), n. زپکه: پيزوکه: قنچه: دوومه: تاميسک.
wheel (hwēl), n. جتي نيشاني قه مچي و دار ليدان به پيستوه. (همروه ما "wale")

wheat (hwēt), n. گتم.
wheatcar (hwēt'ēr'), n. قنگ سبيلکه: بالنده يکي کؤچکري بوري بچووک و لاق دروزه.

whcaten (hwēt'n), adj. (1) گهني: له گهني يا ناردي گتم.
(2) سروستکراو: گتم رهنگ.
(3) ژهنگي گتم.

wheat rust, کرمي گتم: کرميکي خري بچووک گتم ده فمريتني.
wheat worm, قريوه ي خوشي دهرينه.

whee (hwē), interj. (1) خؤبرنده ييشهوه: ماستاو کردن:
(2) به مبرايي دهسکرتن: (She ~d a gift from him.)
(3) چرخ: پر موه: پيچکه.

wheel (hwēl), n. (1) چرخي ناگريازي: چرخيکه دهسوتن له کاتي سوپانهوه.
(2) ناميزي چرخي: (1) چرخي ناژاردان (له سهده کاني ناومر استدا به کارده هيئان). (ب) سووکان يا ستيرني کشتي.
(ج) steering wheel.
(د) [Colloq.], پاسکيل.
(ه) potter's wheel.
(و) spinning wheel.
(4) (pl.), پر موه: ميزو دمرگا و هوي پالندر: (the ~s of progress)
(5) وهرگه بران: سوپانهوه (يزي له شکی) وهرچرخان.
(6) بهشي بو سندنه نومه ي گوراني.

v.i. (1) ليخوپين: ناژوتن: خل کردنهوه: (He ~ed the cart into the yard.)
(ب) گواستهوه به ناژوتن يي يا شتي پر موه دادر.
(2) خولاندهوه: سوپاندهوه.
(3) پيچکه بو کردن.
(4) خولاندهوه: سوپانهوه.
(5) (~ about), وهرچرخان (يزهوه، يروپا، هه لونسست): وهرگه بران.
(6) وهرچرخانو شالو بردن (بالنده).

v.i. (1) (وه) نارام چی: whatnot (hwut'not', hwät'not'), n. (وه) شتي ترا هتد: (spoons, forks, napkins, plates, and ~)
(2) دولاييکي کراويه وورده شتي تمنتيک و جوان لسه ريفه کاني دانه نري.

what's (hwuts, hwäts; unstressed hwats), = what is.
whatso'er (hwut'sō-er'), pron. & adj. [Poetic], = whatsoever.
whatsoever (hwut'sō-ev'ēr), pron. & adj. = whatever.

wheel (hwēl), n. زپکه: پيزوکه: قنچه: دوومه: تاميسک.
wheel (hwēl), n. جتي نيشاني قه مچي و دار ليدان به پيستوه. (همروه ما "wale")

wheat (hwēt), n. گتم.
wheatcar (hwēt'ēr'), n. قنگ سبيلکه: بالنده يکي کؤچکري بوري بچووک و لاق دروزه.

whcaten (hwēt'n), adj. (1) گهني: له گهني يا ناردي گتم.
(2) سروستکراو: گتم رهنگ.
(3) ژهنگي گتم.

wheat rust, کرمي گتم: کرميکي خري بچووک گتم ده فمريتني.
wheat worm, قريوه ي خوشي دهرينه.

whee (hwē), interj. (1) خؤبرنده ييشهوه: ماستاو کردن:
(2) به مبرايي دهسکرتن: (She ~d a gift from him.)
(3) چرخ: پر موه: پيچکه.

wheel (hwēl), n. (1) چرخي ناگريازي: چرخيکه دهسوتن له کاتي سوپانهوه.
(2) ناميزي چرخي: (1) چرخي ناژاردان (له سهده کاني ناومر استدا به کارده هيئان). (ب) سووکان يا ستيرني کشتي.
(ج) steering wheel.
(د) [Colloq.], پاسکيل.
(ه) potter's wheel.
(و) spinning wheel.
(4) (pl.), پر موه: ميزو دمرگا و هوي پالندر: (the ~s of progress)
(5) وهرگه بران: سوپانهوه (يزي له شکی) وهرچرخان.
(6) بهشي بو سندنه نومه ي گوراني.

(٤) له سهو ره پوهه پوښتن! ځل پوهه
 (١) لوی ده خوړن (نوټومیل، کشتی) at (or behind) the wheel, سټیرن یا سوکاتی به دستوره
 (٢) بهرپرستاره سهره وگاری دهکات هه موشتیکی به دسته
 wheel of fortune, (١) چرخ فلهک: چرخ پوزگار
 (٢) بن باری پوزگار هه لبه زودابه زی پوزگار بهاتو نه ماتی ژبان
 wheels within wheels, زنجیره بودانگی پیڼه به ستارو
 wheel and deal, [Colloq.], سوداگری کردن (له پوری خرابه پوه)
 پیلان گیزان بؤ سووډو پیښکومتنی خو (بازرگانی، پامیاری... هتد)
 قومار بازی کردن
 wheel-barrow (hwēl'bar'ō), n. هره بانگی دسته
 هره بانگی خوځا یک چرخه
 v.t. به هره بانگی دسته گوزانه
 wheelbase (hwēl'bās'), n. دوری نیوان پیڼه پيشه وړه دواړی
 نوټومیل به ښیچ
 wheel-chair (hwēl'châr'), n. Also wheel chair, کورسی
 پیڼه دار (بؤ نه خوځش) کورسی په ککړته
 wheeled (hwēld), adj. پیڼه دار: هره وده دارا نه ونده پیڼه کی هیه: (four- -)
 (a four- ~; a three- ~; a two- ~)
 wheeler (hwēl'ēr), n. (١) لیځوږ رانه (٢) wheel horse
 (٢) شتی پیڼه دارا نه ونده پیڼه کی هیه:
 (a four- ~; a three- ~; a two- ~)
 wheeler-dealer (hwēl'ēr-dēl'ēr), n. [Colloq.], قومار باز
 سوداگری زوزبان یا شهیتان
 wheel horse, (١) نسیی روه پوه شو نسیی له هه مو نه وانه تر
 نژیکره له پیڼه پيشه وړه له گالیسکی چند نسییدا
 (٢) کسینکی زور نیشکرا کسینکی زور کوششکر (به تاییه تی له حیزب یا
 پیڅراوینکا): (هروه ما "wheeler")
 wheel-house (hwēl'houz'), n. = pilot-house.
 wheeling (hwēl'ing), n. (١) پاسکیل لیځوږین: به پاسکیل چوون
 (٢) خوځ سوږ. (٣) باشو خرابی پنگه (بؤ پاسکیلو نوټومیل... هتد)
 wheel lock, = gunlock.
 wheelman (hwēl'man), n. (٢) cyclist. helmsman (١)
 wheelsman (hwēlz'man), n. helmsman.
 wheelwork (hwēl'würk'), n. چرخ یا گیزه کانی مکنه نیکه
 wheelwright (hwēl'rit'), n. چرخچی: چرخساز
 when (hwēn), n. [Scot. & Eng. Dial.], ژماره یکی کمه: چنده
 بپا هتد
 wheeze (hwēz), v.i. & v.t. خیزه خبری سنگ هاتن
 (١) خیزه: خیزه ی سنگ: خیزه خیز
 (٢) [Colloq.] نوکته یکی کوزو په پیرووت
 wheezy (hwēz'i), adj. خیزه خیزکرا: خیزه دار
 (a ~ chest, sound, etc.)
 -wheeziness (adv.); wheeziness (n.).
 wheelk (hwelk), n. گیاندارنکی بچوکی قاقله داری ناوی به ده خوړنتا
 قاقله جنوکی ناوی
 wheel (hwelk), n. = wheat.
 whelm (hwelm), v.t. (١) به ناو داپوښتن: کردن به ژور ناووه
 هه مو کرته به ناو: نوقوم کردن. (٢) overwhelm
 whelp (hwelp), n. (١) نوټوکه سگ: به چکه سگ: ټوله: نوټوکه
 (٢) به چکه شین: پلنگ: ورج: گورگ... هتد)
 (٣) امان: لاو (ب) مندانی چه قاده سوو: کوری بن حهیا
 (٤) ددانی جرحی داندار: ووهک هی پاسکیل)
 v.t. & v.i. تره کی: زابن: بؤ ژن له پوری سووکی پوهه
 when (hwēn; unstressed, often hwən), adv. کی

چ کاتی: (- did that happen?)
 (١) کی: چ کاتی: (He told us ~ to eat.)
 (٢) کاتی که له کاتدا که:
 conj. (She came at six, ~ the sun was setting.)
 (٢) که: شو کاتیه که: (Now is the time ~ we must speak out.)
 (٤) کاتی که کاتی: (~ we were college students.)
 (٥) کوټوپر که هر که کی: (We will eat ~ the guests arrive.)
 (٦) هر کاتی که: (Babies cry ~ they are hungry.)
 (٧) نگرچی:
 (He's reading a book ~ he might be out playing.)
 (٨) نگر: (How can we finish on time, ~ you won't help?)
 pron. کی: (Since ~ has this been going on?)
 n. کات (ی بودانگی): (I know the ~ and where of his arrest.)
 whenas (hwen-az'), conj. whereas (٢). when (١)
 whence (hwens), adv. (١) له کوټوه:
 (~ do you come? I know ~ he comes.)
 (٢) له کوټو! له چ سرچاره پیکره: له کوټوه:
 (W~ does he get his strength?)
 (٢) بؤ شو شوټی که: (Return ~ you came.)
 conj. له بهر نه وده بؤ نه وده
 whenceoever (hwens'sō-ev'ēr), adv. & conj. شوټی که: له هر کوټو پیکره
 when'er (hwen-er'), adv. & conj. [Colloq.], = whenever.
 whenever (hwen-ev'ēr, hwan-ev'ēr), adv. (١) هر کاتی که
 (٢) کی؟ (سراسمی دهره پری): (~ will you learn?)
 (هروه ما "when ever" به مانایه)
 conj. (١) هر کاتی که که: هر کاتی که:
 (We can leave ~ you're ready.)
 (٢) هر که که هه مو کاتی که: هر کاتی که: (Visit us ~ you can.)
 whensoever (hwen'sō-ev'ēr), adv. & conj. = whenever.
 where (hwâr), adv. (١) له کوټو! کوټو! کوټو! (~ is my hat?)
 (٢) بؤ کوټو! (~ did she go?)
 (٢) له چ باروځینکا! (~ will we be if we lose?)
 (٤) چن! له چ پوری که: (~ do I come into the matter?)
 (٥) له کوټوه! له چ شوټی که: له کوټو! (~ do you get your information?)
 conj. (١) له کوټو! له چ شوټی که: (I know ~ they are.)
 (٢) لریځا له شوټی یا باروځینکا که: (I am ~ I should be.)
 (٢) له هر کوټو پیکره که: له هر شوټی که: له شوټی که:
 (There is never peace ~ men are greedy.)
 (٤) بؤ نه شوټی که: (I will take you ~ you are going.)
 pron. (١) شو شوټی که: (I live far from ~ I was born.)
 (٢) له کوټوه! (~ do you come from?)
 شوټی (ی بودانگی):
 (I don't know the when and ~ of the accident.)
 whereabouts (hwâr'ə-bout'), adv. & n. [Rare], =
 whereabouts.
 whereabouts (hwâr'ə-bouts'), adv. له کوټو! له چ نارچه پیکره
 له نژیک کوټوه! (~ do you live?)
 n. سهروشوټی: (Do you know her ~ ?)
 whereas (hwâr-az'), conj. (١) له بهر: به هوی: به هوی نه وده که
 له بهر نه وده که: (~ the following incidents have occurred.)
 (٢) که چی به نام له کاتی که: به پیڼه وانه وده نه وده:
 (Some people love snow, ~ others hate it.)
 whereat (hwâr-at'), adv. [Rare or Archaic], له چی:

whereby

(- did he get so angry?)
conj.
(He turned to leave, ~ she began to weep.)
whereby (hwâr'bi'), adv.
(- shall we know him?)
(a device - to make money)
where'er (hwâr'er'), adv. & conj. [Poetic]. - wherever.
wherefore (hwâr'fôr', hwâr'fôr'), adv.
(the reason ~ we have met.)

wherein (hwâr-in'), adv.
whereinto (hwâr-in'tôô', hwâr'in-tôô'), adv.
whereof (hwâr-uv', hwâr-ov'), adv.
whereon (hwâr-on'), adv.
wheresoe'er (hwâr'sô'er'), adv. & conj. [Poetic].
wheresoever.
wheresoever (hwâr'sô-ev'er), adv. & conj.
wherethrough (hwâr-thrôô'), adv. [Rare].
whereto (hwâr-tôô'), adv.
whereunto (hwâr'an-tôô'), adv. [Archaic].
whereupon (hwâr'ä-pon'), adv.

conj.
(I explained the matter, ~ he laughed heartily.)
wherever (hwâr-ev'er), adv.
(- did you hear that?)
conj.
wherewith (hwâr-with'), adv. [Archaic].
(- shall I save him?)
(the fingers of this hand ~ I write.)
pron.
wherewithal (hwâr'with-ôl'), n.
(I haven't the ~ to continue my education.:
to have the ~ for war)
adv. & conj. [Archaic]. - wherewith.

wherry (hwet'i), n.
conj.
whiffet (hwif'it), n.

whet (hwet), v.t.
whetstone (hwet'stôn'), n.
whew (hwü), interj.
whey (hwä), n.
wheyey (hwä'i), adj.
whey-face (hwä'fäs'), n.
whey-faced (hwä'fäst'), adj.
which (hwich), pron.
(- of the men answered? ~ do you want?)
(My hat, ~ is on the table; the war ~ has just ended.)
(You may take ~ you prefer.)
adj.
(You may choose ~ desk you wish.)
(You may choose ~ road you take.)
whichever (hwich-ev'er), pron. & adj.
whichever.
whidah (hwid'ä), n. Also whidah bird, whidah finch, whydah.
whiff (hwil), n.
whiffet (hwif'it), n.

whiffet

whet (hwet), v.t.
whetstone (hwet'stôn'), n.
whew (hwü), interj.
whey (hwä), n.
wheyey (hwä'i), adj.
whey-face (hwä'fäs'), n.
whey-faced (hwä'fäst'), adj.
which (hwich), pron.
(- of the men answered? ~ do you want?)
(My hat, ~ is on the table; the war ~ has just ended.)
(You may take ~ you prefer.)
adj.
(You may choose ~ desk you wish.)
(You may choose ~ road you take.)
whichever (hwich-ev'er), pron. & adj.
whichever.
whidah (hwid'ä), n. Also whidah bird, whidah finch, whydah.
whiff (hwil), n.
whiffet (hwif'it), n.

whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.

whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.

whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.

whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.
whiffet (hwif'it), n.

دوره‌نیکي هميشه سموزی درکاوای چوله‌مانی‌یه‌کانه
کولی زمره دمگرنی. (همروهما "furze", "gorse")

-whinny (n.).

whin (hwin), n. = whinstone.

whinchat (hwin'chat), n. بالنده‌یه‌کی قارویه‌یی دمگ خوشی
دمشته‌کانه.

whine (hwin), v.I (1) تووزه‌نووژ کردن؛ نووزانه‌وه؛ کپروزانه‌وه؛
بۆله‌بۆل کردن؛ قرووسکانه:

(The child -s all the time. Why are you -ing?)

(2) سگالاکردن به نووزه‌نووژ و کپروزانه‌وه؛ کورکانه‌دن؛ کورکه‌کورک کردن.

(3) نالاندن (مکینه)؛ فنگه‌فنگ کردن؛ لووراندن؛ نکاندن:

(The engine -d as we were driving uphill.)

v.I. نووزانه‌وه؛ به نووزه‌نووژ داواکردن یا دهریرین؛ کورکانه‌دن.

n. (1) نووزانه‌وه؛ کپروزانه‌وه؛ کورکه‌کورک کردن؛ قرووسکانه‌وه.

(2) نووزه‌نووژ؛ کپروزه‌کپروژ؛ کورکه‌کورک؛ قرووسکه‌قرووسکه.

(3) سگالای به نووزانه‌وه یا کپروزانه‌وه کراو.

-whiner (n.); whiningly (adv.).

whinny (hwin'i), v.I. حیالاندن؛ لووشکانه‌دن؛ لووشکه‌لووشک کردن؛
کورکانه‌دن.

v.I. به حیله یا لووشکه‌لووشک دهریرین.

n. حیله؛ حیله‌جیل؛ لووشکه؛ لووشکه‌لووشک؛ کورکه؛ کورکه‌کورک.

whinstone (hwin'stōn), n. مهرمهری رهش؛ جوزه‌بهریگی سهختی.
قرووسی رهشه له کومه‌له‌ی "باززلت" (همروهما "whin", "trap").

whiny (hwin'i), adj. (a ~ child, dog). نووزه‌نووژکرا؛ به نووزه؛

whip (hwip), v.I. (1) (~ out; ~ off; ~ up) له‌پور پاته‌کانه‌دن.

دهریرینان، پاکیشان، له دست هملپرووسکان، یا لادان:

(He ~ped out a knife.)

(2) (I) لیدان به قه‌مچی یا دار؛ دارکاری کردن؛ قه‌مچی لیدان.

(پ) سزادان به‌م شیویه.

(3) (~ up) ووروژاندن؛ هاندان؛ پال پیومه‌تان:

(to ~ up an emotion, the crowd, etc.)

(4) پیادان؛ پیامانین به توند؛ داگرتنه‌وه؛ (The rain ~ped her face.)

(5) به توند سه‌مرزه‌نشترکدن؛ پین ووتن؛ هیزش بردنه‌ سه‌ر.

(6) داگرتنه‌وه‌ی یه‌ت یا گورسیک به‌هن تئوه‌نالاندن بۆ نه‌وه‌ی هه‌لنه‌وه‌شی.

(7) په‌راویژ داگرتنه‌وه؛ قه‌راغ یا شه‌رازه هه‌لپه‌یجان.

(8) پارده‌ماسی کردن (به په‌یته‌یه‌یتا قولاپ هه‌لدان).

(9) شله‌فاندن و کف لئ هه‌لساندن (هه‌لیکه ... هتد).

(10) [Colloq.] بۆ پییدان؛ به‌زاندن؛ لئ بردنه‌وه.

(11) په‌رزکردنه‌وه به‌خولولۆکه.

(12) (~ up) به‌په‌له نووسن یا کردن ... هتد:

(to ~ up a story, poem, sketch, etc.)

v.I. (1) به‌په‌له بۆیشتن یا چوون؛ دهریرین؛ له‌پور تئ ته‌قان؛ پاکردن:

(He ~ped down the stairs.)

(2) شه‌کانه‌وه به‌قایم (Flags ~ in high wind.)

(3) هه‌لدان (قولایی پارده‌ماسی)؛ هاریشتن.

n. (1) قه‌مچی؛ قه‌مچی؛ شه‌لاق؛ شه‌لاخ. (2) قه‌مچی لیدان.

(3) قه‌مچی وه‌شین؛ (1) عه‌ره‌بانچی؛ گالیسکه‌چی.

(پ) پلوچی‌یه‌که که به قه‌مچی له تانچی و سه‌گه‌کان ده‌دات.

(4) (1) قه‌مچی به‌دهست؛ نه‌ندامیکی به‌ریزی حیزییکی کۆنگرئسی شه‌مهریکی

یا په‌رله‌مانیکه که په‌رپرئساری ناما‌ده‌بوونی نه‌ندامه‌کان و حیزه‌چیکردنی

کاروبار و به‌نامه‌ی حیزه‌یه‌یه‌تی. (همروهما "party whip")

(پ) بانگ کردنی نه‌ندامانی حیزییکی کۆنگرئسی یا په‌رله‌مان بۆ کۆبوونه‌وه.

(5) دهست جوولانیکه وه‌که قه‌مچی وه‌شان؛ قه‌مچی وه‌شان.

(6) جوزه‌شیرینی‌یه‌که

(7) په‌تی خولولۆکه‌ی به‌رزکردنه‌وه (که‌شتیوانی).

(2) که‌سیکی مچوک و هه‌چ و پوچ؛ هتدان.

whiffle (hwif'l), v.I. (1) هه‌لکوردن به‌په‌رپه‌چی (پا).

(2) پارایی کردن؛ دوودنی کردن (2) فیکه‌لیدان؛ فیکه‌کیشان

v.I. به‌قوو ملاوکردنه‌وه؛ فوولیکردن (بۆ ملاوکردنه‌وه)؛ په‌رش و پلاوکردنه‌وه (پا).

whiffler (hwif'lēr), n. پاراپ؛ دوودل.

whiffle-tree (hwif'l-trē), n. مژان (همه‌جان؛ گالیسکه)؛ داری مژان.
(همروهما "whippetree", "swingletree", "singletree")

Whig (hwig), n. (1) حیزه‌ی دیموکراسی و پیشکورتخواری کۆنی
ئینگلته‌ره که له دواییدا بوو به "حیزه‌ی نازادپه‌خواریان".

(2) لایه‌نگری شه‌رشه‌ی سه‌ریه‌خوایی شه‌مهریکا دژ به ئینگلیز.

(3) حیزه‌ییکه کۆنی شه‌مهریکی بوو که دژ ده‌سه‌لاتی له نه‌نداره‌ به‌مهری میری

بوو وه له دواییدا بوو به "حیزه‌ی کۆماری"

تایه‌تی به "Whig"

adj.

-Whiggish (adj.).

Whiggery (hwig'er-i), n. Also Whiggism. بیروپار و پیاواری

"Whig" (دکان؛ رووشه‌ی پیشوو بینه)

while (hwil), n. (1) ماوه؛ سه‌رده‌م؛ تاو:

(a short ~; Stay for a ~; to wait a long ~)

(2) کات و ته‌رت و پارهی پیوست بۆ کردنی شتیک

(Is this conference worth your ~?)

conj. (1) له کاتیکه‌دا؛ هه‌تا؛ به‌درئێزایی له‌و کاته‌که:

(It was lovely ~ it lasted.)

(2) (I) له هه‌مان کاتدا؛ شه‌گه‌رچی؛ هه‌رچی چهند:

(W~ he was no poor, he had no ready cash.)

(پ) که‌چی؛ سه‌لام؛ وه:

(The walls are green, ~ the ceiling is white.)

(3) [Dial.] هه‌تا؛ هه‌تا؛ که‌و

v.I. (~ away), بردنه‌ سه‌ر؛ له‌خووشی؛ کات کوشتن:

(We ~d away the afternoon.)

all the while, به‌درئێزایی ته‌ر کاته‌که.

between whiles, جاره‌به‌جار؛ حاره‌جار؛ ناویه‌تان.

once in a while, جاره‌به‌جار؛ حاره‌جار؛ ناویه‌تان.

worth one's while, ده‌مئینی؛ به‌سه‌رده‌م؛ ته‌ر کات و ته‌رت و پارهی

ده‌مئینی که تزی ده‌چی: (Having a child is worth your while.)

whiles (hwilz), adv. [Archaic or Dial.] هه‌ندێ جار

conj. [Archaic]. = while.

whilom (hwi'lōm), adv. [Archaic]. له‌وه‌په‌یش؛ پیشوو؛ پاره‌پاره.

adj. [Archaic]. (their ~ friends) پیشوو.

whilst (hwilst), conj. [Chiefly British]. = white.

whim (hwim), n. (1) ئاره‌زووی کاتی؛ هه‌وه‌س؛ هه‌زی سه‌رده‌می.

(2) چه‌منجه‌ری ناو و کائز؛ (نسه‌پی پیوه ده‌به‌سترن و ناو و کائزای پین

هه‌له‌مه‌ینجری)

whimbrel (hwim'brəl), n. بالنده‌یه‌کی که‌ناو ناوی نه‌وروپایی‌یه.

whimper (hwim'pēr), v.I. & v.I. نووزاندن؛ نووره‌نووزکردن

کپروزانه‌وه؛ فنگه‌فنگ کردن؛ کریان له‌ژێر لئومه‌وه: (The child ~s.)

n. نووزه؛ کپروزانه‌وه؛ فنگه‌فنگ.

(Life ends not with a bang but with a ~)

-whimperer (n.); whimperingly (adv.).

whimsical (hwim'zi-k'l), adj. (1) هه‌وه‌سیان؛ حولهلوی:

ئاره‌زوویان؛ شیته‌وژیره. (2) سه‌یر؛ ئاناسا.

-whimsically (adv.).

whimsicality (hwim'zi-kal'ə-ti), n. (1) هه‌وه‌سیاری:

حولهلویتی؛ ئاره‌زووکاری. (2) کردمه‌وه‌ی هه‌وه‌سیاریانه؛ په‌فتاری حولهلوی‌پانه.

whimsy, whimsey (hwim'zi), n. (1) whim

(2) شتی سه‌یر و ئاناسا.

whip in, گرد کردنه بوق کورگرتن.
whip up, (1) ووروزاندن؛ هاندان؛ هیئانه جوش؛

(to whip up a crowd) (Colloq.) به پهله لیئان یا نامادکردن؛ به پهله نووسین یا کردن؛
(to whip up a meal; to whip up a story, sketch, etc.)

whipcord (hwip'kôrd), n. (1) قایشی قه‌مچی؛ قایشیکی قایمی
بادراو یا هونراویه بوق قه‌مچی به‌کارده‌هینترئ؛
(2) ژئ اکه له ریغولنه‌ی مهر و شسپ دروست ده‌کری بوق نامیری موسیقی...

whip hand, (1) دهستی قه‌مچی؛ نه‌ی دهستی که سوار یا عه‌ره‌بانچی
قه‌مچی بین ده‌گرتن (2) ده‌سه‌لات؛ ژوردهستی؛ دهست پزیشتن؛ پکشف؛
(He has the ~ in this situation.)

whip-lash (hwip'lash), n. (1) قایشی قه‌مچی
(2) تازار پیگه‌یشتنی بربره‌و مل به‌هزی له‌پر سمر پاته‌کانه‌وه (وه‌ک چون نه‌گمر
یه‌کینک له نوتومبیلینکا بین و له دواوه نوتومبیلینکی تر لوی بدات)؛
(He got a ~ when his car was struck from behind.)

whipper (hwip'er), n. قه‌مچی ره‌شین
whipper-in (hwip'er-in), n. [Chiefly British] (1)
یاریده‌دهری پارچی که به قه‌مچی سه‌گو تانچی‌یه‌کان دابین ده‌کات.
whip # 4-A (2) کسینکی

whipper-snapper (hwip'er-snap'er), n. کسینکی
همچو‌بوچی خنده‌رخه‌ر (به‌تایه‌تی گمنج).
whippet (hwip'it), n. (1) سه‌گینکی تیز‌هوه له تانچی ده‌کات
(یوق پینشیرکن به‌کارده‌هینترئ)؛ تانچی. (2) ده‌بابه‌یه‌کی بچوکه له شمری
جیه‌نایی دووه‌دا له‌لایمن هاویه‌یمان‌کانه‌وه به‌کارده‌هینترا.

whipping (hwip'in), n. (1) قه‌مچی لیئان؛ قه‌مچیکاری؛
جمله‌ لیئان. (2) به‌نی پمراویز بین داگرتنه‌وه؛ تاله به‌نی شیرازه بین هملینچان.
whipping boy, (1) قوچی قوربانی؛ مندالیکه که له‌گه‌ل شازاده‌یه‌کدا
پیری ده‌خونتراو له‌باتی نه‌و سزا ده‌دا (2) scapegoat # 2.
whipping post, کۆله‌کی قه‌مچی لیئان؛ کۆله‌کی‌یه‌که خملکی تاوانباری
پیوه ده‌به‌ستریخته‌وه جمله‌یان لی‌ده‌گرتن.

whipple-tree (hwip'l-trê), n. = wiffle-tree.
whip-poor-will (hwip'er-wil), n. بالنده‌یه‌کی قاره‌یی شمرگه‌ره
ناوه‌کی له ده‌نگی خوندنه‌که‌یه‌وه وه‌رگیراوه.
whip-saw (hwip'sô), n. مشاریکی ناریکو دریزی دوو‌کسه‌سی‌یه.
v.l. برینه‌وه بهم جوره‌ مشاره.
(2) له دوو سه‌روه لی بردنه‌وه؛ دوو جار بین دۆزاندن.
(3) له دوو سه‌روه بۆزیندان یا به‌زاندن.

whip scorpion, دوویشکینکی بین ژه‌هرو بین چنوه کلکینکی دریزی
وه‌ک قه‌مچی هه‌یه
whip snake, مارینکی بین ژه‌هرو به‌زوری له داروده‌مختدا ده‌زی.
whip-stitch (hwip'stich), v.l. & v.l. پمراویز داگرتنه‌وه؛
شیرازه یا سیم هملینچان.

n. نه‌قه‌لینکی پمراویز بین هملینچ
ده‌سکی قه‌مچی
whip-stock (hwip'stok), n.
whipt (hwipt), alternative past tense and p p of whip.
whip-tail (hwip'tâl), n. مارمیلکه‌یه‌کی کلک قامچی ناسایی‌یه.
whip-worm (hwip'wûrm), n. کره‌ه قامچی؛ کرمینکی باریکه
دریزی‌یه‌که‌ی دوو نینجه سه‌رینکی له قامچی ده‌چن له ریغولنه‌ه باریکه‌دا ده‌زی.

whir, whirr (hwür), v.l. & v.l. فره‌فرکردن؛ ووره‌ووکردن؛
خولانه‌وه یا فرین و فره‌فرکردن؛ فره‌فرکردن.
n. (1) فره‌فر؛ ووره‌وو؛ فره‌فر. (2) فره‌فرک؛ په‌په‌ل؛ په‌له؛ هه‌لیه.
whirl (hwür), v.l. (3) سوودان؛ سه‌ماکردن؛ قنگ بادن؛
(They ~ed round the dance floor.)

(2) خولانه‌وه؛ سوپانه‌وه؛ چه‌رخانه‌وه.
(3) فره‌فرک کردن؛ پاکه‌راک کردن؛ ده‌ریه‌رین؛ خیرا پزیشتن.
(4) سمر خولانه‌وه؛ گیتزیه‌وو؛ تووشی سمره‌خونی بوون؛ سمر سووخوردن

(My head is ~ing.) (1) خولاندنه‌وه؛ سوپاندنه‌وه؛ چه‌رخاندنه‌وه.
v.l. (2) خول پیدان؛ باپیدان؛ سوپیدان. (The wind ~ed the leaves.)
(3) [Obs.] هاویشتن؛ هاندان.

n. (1) خولانه‌وه؛ سوپانه‌وه؛ چه‌رخانه‌وه.
(2) خول؛ سوپا؛ چه‌رخه.
(3) شتینکی خولاره یا سوپاره: (a ~ of dust).
(4) به‌سمر چه‌ند نامه‌نگینکه‌وه گه‌ران به‌پهله.
(5) ده‌نگه‌ده‌نگ؛ به‌زم‌وه‌زم؛ هه‌راوزه‌نا؛ چه‌ووچوونینکی دۆز.
(6) سه‌ره‌خونی؛ گیتزی؛ ووری؛ کاسی: (My head is in a ~ -).

-whirler (n.).
whirl-about (hwür'ô-bout), n. (1) خولانه‌وه؛ سوپانه‌وه؛
فره‌فرک. (2) whirligig
whirligig (hwür'li-gig), n. (1) فره‌فرکه (باری مندالان)؛ فره‌فره.
(2) merry-go-round. (3) شتینکی خولاره یا سوپاره.
(4) سوپانه‌وه؛ خولانه‌وه؛ چه‌رخانه‌وه؛ گیتزیه‌وو.

(5) whirligig beetle. قانۆنجه‌ی خولاره؛ قانۆنجه‌یه‌کی ناری‌یه‌ به‌سمر
ناره‌وه به‌ خیرایی ده‌سوپینه‌وه.
whirling dervish, ده‌رویش؛ ده‌رویشی حال لیئاوتو.
whirlpool (hwür'pööl), n. (1) گیتزا؛ گه‌رداو.
(2) (1) شتینکه که خیرا بخولیتنه‌وه وه‌ک گیتزا.
(ب) هم جوره خولانه‌وه‌یه؛ فره‌فرک.
(1) گه‌رداموول؛ گیتزه‌لووکه؛ گیتزه‌یا.
(2) شتینکی له‌پر قوماوو به‌هینزو ویرانکه‌ر؛ هینزینکی ویرانکه‌ر.
(3) فره‌فرک؛ پاکه‌راک؛ به‌ قایم خولانه‌وه.
به‌هینزا قایم؛ توندان؛ بین ووجان.

ail. (a ~ campaign for his reelection)
reap the whirlwind, نه‌نجایی کاری خراب هاتنه‌وه ریئا؛
نه‌وه‌ی با بیچین با ده‌وویرتته‌وه.
whirly (hwür'li), adj. خولاره؛ سوپاره.
whirly (hwür'li), n. گیتزه‌لووکه‌ی بچوکه.
whirly-bird (hwür'li-bürd), n. [Slang] = helicopter.
whirr (hwür), v.l. & v.l., n. = whir.
whirry (hwür'i), v.l. & v.l. [Scot.], = whirl.

whish (hwish), v.l. فسه‌س کردن؛ فسه‌هاتن؛ ووره‌شانه‌وه؛ فیشکه‌کردن.
فسه؛ فسه‌س؛ ووره‌ش؛ فیشکه.
whisht (hwisht), interj. ووشتن؛ بین ده‌نگ به‌دا.
whisht (hwisht), interj. خاموش؛ بین ده‌نگ
v.l. بین ده‌نگ کردن؛ کپ کردن؛ خاموش کردن.
v.l. بین ده‌نگ بوون؛ کپ بوون؛ خاموش بوون.
n. (1) بین ده‌نگی؛ خاموشی. (2) چپه؛ فسه‌که.
whisk (hwisk), v.l. (1) ~ off; ~ away. ده‌رکردن؛ لایردن؛
ده‌ست لی هملته‌کان: (to ~ flies away).
(2) به‌پهله بردن؛ فراندن: (They ~ed him off in an ambulance.)
(3) پاره‌شاندن: (The cow ~ed her tail.)
(4) شله‌قاندن؛ هه‌شله‌قاندن: (to ~ eggs, cream, etc.).

v.l. خیرا رویشتن یا جوله‌ناره: (The cat ~ed around the corner).
(1) گسک (هه‌روه‌ه "whisk-broom").
(2) نامیری هیلکه و شت هه‌شله‌قان.
(3) پاره‌شان:
(The horse brushed off the flies with a ~ of his tail.)

whistle stop, (۱) ئىستېگىمىكى بچووكە كە شەمەندەمەر تپايدا پارانەستىن نەگەر بە داواكردن نەين. (ھەروەھا "flag stop").
 (ب) شارۋچكەيكە كە ئىستېگىمىكى ۋەھاي تىندا بىن.
 (۲) ۋەستانتىكى كورنە لە شارۋچكەيكەدا لەلايەن كەسىكى ناۋدېرگراۋەمە بۇ ھەلبۇزۇن (تۆرەيى جار ھەر بەين دابەزىن لە شەمەندەمەرەكە) ۋەستانتى كورت كورت لە
whistle-stop (hwis'pl-stôp), v.i. گەلەك شارۋچكە لەلايەن كەسىگەرە كە خۇي ناۋدېن كوردېن بۇ ھەلبۇزۇن.
whistling (hwis'ling), n. (۱) فېكەكېشان: فېكەلېدان: لوورەلوور كوردن.
 (۲) فېكە: لوورە: فېكە: دەنگى فېكە.
 (۲) تەنگەمەناسەيى نەسپ. (پېشى دەۋوتت: "roaring").
whit (hwit), n. نەختىگە تۈزۈنە: نەختىگە: ھېچ.
white (hwit), adj. (۱) سېيى: چەرمو.
 (۲) (۱) زوى. (ب) سېيى ھەلگەرە: سېيى: (a face ~ with terror).
 (ج) سېيى: سېيىكار: (~ wines).
 (د) سېيى (كاغەن): شت تپا نەنوسراۋ: بەتال.
 (ه) بەفرىن: بەفرى: سېيى: (a ~ christmas).
 (۲) سېيى پۇش: بەرگى سېيى لەبەر.
 (۳) پاك (پەرۋەشت): بىن لەكە: بىن گەرد.
 (۴) بىن زىان: زىان نەبەخش: (~ magic; a ~ lie).
 (۵) [Rare] بەھات (كات، پۇزگار، ۋەرن).
 (۶) (۱) بەگمى سېيى (پېشت): قەۋازى.
 (ب) تاپىتى بە بەگمى سېيى: (~ supremacy).
 (ج) [Slang] سەرپاست: پاست: بە ۋىزەن.
 (۸) زۇر گەرە: (۹) كۆنەپەرست.
 (۱) رەنگى سېيى: رەنگ چەرمو: سېيى.
 (۲) سېيتى: (۱) پېشتى سېيى يا قەۋازى (ب) پاك: بىن گەردى: بىن لەكەيى.
 (۲) (۱) سېينەي ھىلگە. (ب) سېينەي چاۋ.
 (ج) شۇيتى سېيى يا شت تىدا نەنوسراۋى پەرە كاغەز: سېيى.
 (۳) (۱) قوماشى سېيى
 (ب) (pl.)، جەلۋىرەگى سېيى (ۋەك ھى قەشەۋ پاپا يا ھەندى پېشە)
 (ج) شەرابى سېيى (د) بۆيەي سېيى.
 (ه) تۇرخى سېيى (بەتايىمەتى بەران) (و) ئاردى سېيى.
 (۵) ئادەمىزادى سېيى يا قەۋازى: كەسىكى پېشت سېيى.
 (۶) نەندەمى خېزب يا رېنگراۋىكى كۆنەپەرست.
 (۷) leucorrhœa, (pl.)
 (۸) (۱) [Archaic]، نېشائى سېيى (تېرىزى).
 (ب) نەلقەي دەرمەي نېشان. (ج) پىكائى نەم نەلقەيە.
 (۹) (۱) داشى سېيى (دەمەۋشەترەنج) (ب) پارىكەرى داشى سېيى.
 (۱) سېيىگەندەرە.
 (۲) (~ out)، شوۋن يا ھىلى سېيى بەجىنېشتن لە پەرەي كاغەزدا (چاپەمەتى): كۆزاندەنەۋە بە شەيى سېيى (نوسىن): (~ out this line.)
 نابوت كوردن: بىن پوولۇ پارە كوردن: پوولۇ پارە بىن نەھىشتن.
white ant, = termite.
white-bait (hwit'bâl), n. (۱) بەچكەي جۇرە ماسىمىكى بچووكە
 بە بچووكى دەخۇرى. (۲) چەند جۇرە ماسىمىكى بچووكە.
white bear, = polar bear.
white-beard (hwit'bêrd), n. پېرمېرەي پېش سېيى:
 پىۋارى پېش سېيى
 سېيدارا چتار.
white birch,
white blood cell, = leukocyte - white corpuscle.
white book, كەتەبە سېيى: پاپۇرئىكى بەرگ سېيى بە مېرى دەرىدەكات
 لەسەر مەسەلەمىكى تايىمەتى.
white bread, ئانى سېيى.

whisk broom, كىك ھەروەھا "whisk".
whisker (hwis'kêr), n. (۱) (pl.) تۈۋكى لاۋرەمە (بەتايىمەتى
 بە دىزىيى چەتەگەي تاشراۋەمە). (۲) (pl.) رېش.
 (۳) دانەپەك لە مۇرى پېش. [Archaic]. (۴) سەمىل.
 (۵) مۇرى سەمىلى پېشەلەۋ شەك... ھەند
 (۶) دارى نەم دىۋو نەۋەيۋى دارى بايەۋان (كەشتىۋانى).
-whiskered (adj.); whiskery (adj.).
whiskey, whisky (hwis'ki), n. (۱) ۋىسكى (۲) پىكىن ۋىسكى
 لە ۋىسكى دەۋوستىكرەۋ.
whiskey sour, كۆكتىنەكە لە ۋىسكى ۋاۋى لىمۇۋ شەك پىكىدەت.
whisper (hwis'pêr), v.i. (۱) چىرەكردن: چىپان بە گۇندا: چىرەن
 (۲) فەسكەسك كوردن: بە دىزىيەۋە قەسكردن (پىلان گۇرەن): چىچەپ كوردن.
 (۳) بە چىرە بىن ۋوتن: بە گۇندا چىرەن:
 (He ~ed endearments to her.)
 (۲) بە دىزىيەۋە (بىن) ۋوتن.
 (۱) چىرە: چىپە (.) (She spoke in a ~).
 (۲) فەسكەسك: چىچەپ: قەسەي بە دىزىيەۋە كراۋ.
 (۳) شەنە: ۋورشە: شىنەنەۋە: خەشە: (the ~ of leaves in the wind).
whisperer (hwis'pêr-êr), n. (۱) چىچەپكەر: بە چىرە دواۋا!
 بە چىپە نەۋ (۲) قارخەرمە: قاۋداخەر.
whispering (hwis'pêr-îng), n. (۱) چىچەپ: چىچەپ: فەسكەسك. (۲) شەنە: شىنەنەۋە: ۋورشە.
 (۳) ۋوت ۋوتان: قار: مۇۋمۇق: بەندۋاباۋ (۴) شەنە: شىنەنەۋە: ۋورشە.
adj. (۱) چىچەپكەر: فەسكەسكەر (۲) چىچەپ: فەسكەسكى: چىچەي.
 (۲) قارخەرمە: قاۋداخەر.
-whisperingly (adv.).
whispering campaign, قاۋخەستەنەۋە بۇ سەۋك كوردى كەسىك.
 رېنگراۋىكە. يا مەسەلەپەك: ھىزىشى فەسكەسك
whisperous (hwis'pêr-əs), adj. = whispery.
whispery (hwis'pêr-i), adj. (۱) چىچەي: چىچەيى:
 (a soft, ~ voice)
 (۲) بىر لە چىچەپ: چىچەپكەر.
whist (hwist), interj. بىن دەنگ بە!
adj. بىن دەنگ: خامۇش: كپ.
v.t. بىن دەنگ كوردن: كپ كوردەۋە: خامۇش كوردن.
v.i. بىن دەنگ بوون: خامۇش بوون
n. بىن دەنگى: خامۇشى
whist (hwist), n. جۇرە يارىيەكى كاغەزە
whistle (hwis'pl), v.i. (۱) فېكەلېدان: فېكەكردن: فېكەكېشان: فېكەكەن.
 (۲) لووراندن: با: لوورەلوور كوردن: (The wind ~d past).
 (۳) (۱) فېكەلېدان: فېكەكېشان. (The policeman ~d).
 (ب) فېكەلېدان: فېكەكېشان: فېكەھاتن: (The train ~d).
v.t. (۱) ناۋار لېدان بە فېكە: (to ~ a tune).
 (۲) فېكە بۇ لېدان (بۇ بانگ كوردن): فېكە بۇ كوردن: فېكە بۇ كېشان.
n. (۱) فېكە: فېكەنە: فېكە: فېكەفېق. (۲) فېكە: دەنگى فېكە: فېكە.
 (۳) فېكەكردن: فېكەكېشان: فېكەكەن.
 (۴) مانگ كوردن يا شت بىن راگەياندن بە فېكە.
 (۵) لوورە (با): [Colloq]. دەمۋوقوگە.
wet one's whistle, دەم تەركردن: شت خواردەنەۋە (شەراب، ئاۋ،
 ھەرەق... ھەند: پىك خواردەنەۋە.
whistle for, خۇرگە بۇ ھواستەۋ بىن ئومىد بوون: بەتەمابوون بە بىن سوۋد.
whistle in the dark, ۋورە نانەبەر خۇ: خۇخۇلاندن بۇ ترس
 لەبىرچوونەۋە: ترس لە بىر خۇ بردنەۋە
whistler (hwis'plêr), n. (۱) فېكەكېش: فېكەلېدەر.
 (۲) مائەدەپەكە خۇندەنەكەي لە فېكەلېدان دەچىن
 (۳) نەسبى تەنگەمەناسە (۴) جۇرە مەشكىنى شاخى گەۋرەي نەمەرىكىيە.

white water

[Obs. or Dial.] (۲) پهنیو کرمو شرمه منی تر

white metal, کانزای سپی یا زوی، ناورته یکه قورقوشو ته نه کی زور تیدا بن.

whiten (hwit'ŋ), v.t. سپیکردنهوه سپی بوونهوه

v.i. مادهی سپیکرموه: سپیکره: سپیکرموه. whitener (hwit'n-er), n. (۱) سپیتی: پهنگی سپی

whiteness (hwit'nis), n. (۲) پهنگ سپی هملگه: پان: پهنگی: رنگ زردی دمو چاو (۳) بن لکمی: بن گمردی: پاکی (۴) مادهی سپی: سپیایی: شوی سپی

whitening (hwit'n-ing), n. (۱) سپیکردنهوه (۲) سپی بوونهوه (۳) مادهی سپیکرموه

white oak, (۱) دار به روی سپی. (۲) دار و ته ختهی سپی شم به رویه. white paper, نامه سپی. بلا و نامه یکه برگ سپی به میری دریده کات لسهه مسئله یکه (به تابهتی هی جیهانی)

white perch, ماسی یکه زویی بچورکه white pine, (۱) کاجی سپی. (۲) دار و ته ختهی شم جزره کاجه

white plague, درمده باریکه: سیل white poplar, (۱) سپیدار: چنار (۲) دار چنار: دار و ته ختهی سپیدار

white race, پهنگزی سپی: پهنگزی قوقازی white sauce, سوسی سپی: به نار و شو کرمه دمکری

white slave, بهندی سپی: ژنیکه که به زور قهجه چیتی پن دمکری. (۱) هی بهندی سپی:

white-slave (hwit'slāv'), adj. تابهتی به بازگانی کردن به بهندی سپی یهوه (~ traffic) (۲) دژی بازگانی کردن به بهندی سپی یهوه

white slaver, ده لالی بهندی سپی (ووشی پیشووتر بیینه) گوادای قهجهی زوره ملی

white slavery, قهجهی زوره ملی (سزیم ووشی پیشو بیینه) ته نه که چی. white-smith (hwit'smith), n.

white supremacist, لایمگری بیروای به رزنی پهنگزی سپی. white supremacy, به رزنی پهنگزی سپی بیروای به دلیت:

که گوایه پهنگزی سپی له وانی تر به رزنی چاکترو له پیشتره. white-tailed deer, ناسکی کلک سپی ناسکیکه بنی کلکی سپی یه

(همروه ها پنی دمو تری: "white-tail", "Virginia deer") قورگ سپی: مانیکی نورو پای یه

white-throat (hwit'θrōt), n. له کومه لای چوله که قورگ و زور سکی سپی یه

white-throated sparrow, چوله که یکه نه مریکای یه یه پله یکه سپی به قورگی یهوه

white tie, (۱) بونیخای گولبهستی سپی (۲) بهرگی رهسمی نیوارانی پیوانه

white trash, (۱) کمستی سپی همزار (به تابهتی خه لکی خواروی نه مریکا) (۲) چینی سپی همزار یا بن دمرامهت بهگشتی (له روی سووکی یهوه)

white vitriol, زاجی سپی (کیمی) (همروه ها "zinc sulfate") (۱) گه چاو: قسلاو: n. whit-wash (hwit'wōsh, hwit'wāsh), n.

سپیکاری: گه چکاری: بویه کاری: سواغ. (۲) سپی و (شاربشت) (۳) پروکسکاری: داپوشن (که م و کووپی): بویه کاری (مهجان):

لمکه شاردنهوه به بن تاوان پیشاندان: (The report was a ~ of the scandal.)

(Colloq.) (۱) بویه پندانه که دژاو هیج خالیکی تیدا ناگری (۲) گه چکاری کردن: سواغدان: سپیکردنهوه: بویه کردن

v.t. (۳) پروکس کردن: داپوشن (که م و کووپی): شاردنهوه له که م و کووپی و به پاک پیشاندان: بویه کردن (مهجان):

(to ~ an investigation, a person's reputation, etc.) (Colloq.) (۳) بویه پندان به شیوه یکه که دژاو هیج خالیکی نهگری

white water, نای کلهای (تافگه، ریزاو، شپول).

white-cap

white-cap (hwit'kap'), n. (۱) شپول که فدار.

(۲) [W.] کلاو سپی: شمداسی پشکارونکی نه یه که به نام کومه دهبازی و به راستیش خه لکی وه کله رهش دهجه و سپینتوره و ده تونین (کلاوی سپی له سه ده کن)

white cedar, درختی "نرز" ی سپی. white clover, ونجهی سپی: گولی سپی خبر دهگری

white coal, نای وه سرجا و میه کی وزه white-collar (hwit'kol-er), adj. یه خه سپی: تابهتی به وانی

نیشی پاک ده کن و ده ستیان پیس نای (وه فهران بهرو موجه خور)، نه ک کریکار: تابهتی به نیشی شم جزره کسانه: (~ jobs; ~ workers)

white corpuscle, = white blood cell. white crappie, = crappie. white daisy, = daisy.

whited (hwitd), adj. سپی کرا و تهوه: یو و کشتی سپی کراو. white sepulcher, دوروو: بن بار: کمستی بهی به خوار بهرست

خوره رخصتو white elephant, فیله سپی (۱) فیلیکی سپیکله یه هندی یه (به پرور) (۲) داد منتری لای هندی کاسی (ب) زوی وزار یا خانووی که باگرتنی زوی تن

بچو بن بهرهم بن. (ج) شتیکی بن کله. (د) شتیکی که خاونه کی نیرت نه ووت نه مگر چی خه لکی تر به دلیان بن.

(۴) پرور به کی سهر نه کورتو white-faced (hwit'fāst'), adj. (۱) دهو چاو سپی هملگه راو

(۲) ماری: نسبو ره شو و لای ناو چوران سپی نیشانهی ترسوزکی (له وه هاتوه که نهگر

کله شتریک بهی سپی له کلکیدا بوی بن به ترسوزکی و شرنهگر دناره) show the white feather, ترسوزکی پیشاندان: ترسوزکی نواندن

white-fish (hwit'fish'), n. (۱) ماسی سپی (۲) beluga. white flag, نالای سپی نیشانهی خویه دستوره دان یا شم و ستان:

به دخی سپی white gold, زبری سپی زبری تیکه لاکراو له که له سه د بیست پلانین یا جینکو ... هند

white-hall (hwit'hōl'), n. (۱) کوشکی شاهانهی کونی نینگلیز. (۲) شفا مینکه له "وینستمنستر" (له ندن) که باره گای چند و هزاره تیکی

نینگله ردهی له سهوه. (۳) میری بهر شانی: فرمانده وایی نینگله رده (۱) سه رسبی (موزه، بانده ... هند) (۲) قزهره (Irish), (په مندترین: باشرین. (the ~ boy)

white heat, (۱) گهرمای سپی پله یکه گهرمی نیجگار بهرزه که کانز: سپی ده نونین تیدا: (۲) زور هه لچون: زور جوش خوارن (همه ست): گرگرتن: قوریهی: گه شکه

white-hot (hwit'hot'), adj. (۱) نیجگار زور گهرم (کانز): گرگرتو. (۲) زور هه لچو: زور توپه: زور جوش خواروو: گه شکه دار: گرتن به روی

White House, the, کوشکی سپی (۱) مال و باره گای سه رگوماری نه مریکا (ب) ده سه لاتی هره به روی لقی کارگری میری نه مریکا: فرمانده وایی نه مریکا

white lead, قورقوشمی سپی. نای و ته یکه له بویه به کار دیت white leather, چرمی سپی. به راج و خوی خوش دهگری.

white lie, دروی سپی. درویکی بن زمانه به نیازیکی باش دهگری بو خویه براند نه وه بو چاکه ی گونگره که پیش (~ to tell a)

ترسوزکی white-livered (hwit'liv-er-d), adj. شرمی سه رسانی بیاری سپی: هستی گله white man's burden, سبی یه کانه. واته نه ورو پای یه مکان. که گوایه پیوسته له سه ریان گله کانی تر

فیری شارسنانه تی بکن white matter, مادهی سپی شانهی سپی میشتک و موی بریره

white meat, (۱) گوشتی سپی. سنگه مریشک و قل (ووشی "red meat" بیینه)

white whale

white whale, = beluga.

white-wing (hwit'wiŋ), n.

گسکدهری جل سپی

whitewood (hwit'wud'), n.

(۱) درهختی دار سپی

(۲) داروتختمی سپی

whither (hwith'er), adv.

(۱) برو کوی؟ "برهو کوی؟"

(- are we drifting?)

(۲) نهو شویتمی که: که: که بوی: (the island - we drifted)

(۳) (بج: هرکوییملا: (بج) هرشونینک: (Let them go ~ they will.)

whithersoever (hwith'er-sō-ev'er), adv. = wherever.

whitherward (hwith'er-wērd), adv. = where.

whiting (hwit'ing), n.

چهند جزره ماسیجهکه

whiting (hwit'ing), n.

توزی کهچ: ناردی گچ

whitish (hwit'ish), adj.

سپیکار: سپیکهله

whitlow (hwit'lō), n.

موری پندخ: برینیکی به نازاره له پنجه دیت

(همروهه: " felon

whittle (hwit'l), v.t.

(۱) دار تاشین (به چمق): شوولکهدار تاشین و

باریک کردنهو (۲) داتاشین: تاشین (بیکس): لهلندکردن:

(He -d a small bird for his son.)

(۲) (down: ~ away) به بهره بهره کهکردنهو: وردهوورده هج

نههیشتهو یا ئی داشکاندن

(They are trying to ~ down our salaries.;

to ~ down expenses)

v.t. دار تاشین (بهتایبهتی شوولکه داریک به چمق بؤ خۇخلافاندن و کات کوشتن)

n. [Obs.]

چمقو

whity, Whity (hwit'i), adj.

سپیکهله مارناوه بؤ کمسینکی قیزهردی

سپی بیست (بهتایبهتی بؤ بانگ کردن)

whiz, whizz (hwiz), v.i.

(۱) اویراندن: ویزهکردن: گفکردن

(۲) نه گف نه لادا تیپهربوون: ویزهکردن به تیژی به لادا تیپهربوون:

(The bullet ~ed past him.)

خیزا حولاندنهو: گفگف ئی هلمسان: فرهفرینکردن

v.t.

(۱) ویزه: ویزهوین: گف: گفگف: فرهفری

n.

(۲) لهپر گفکردن به لادا (وهک گولله): به ویزه تیپهربین

(۳) گمشتیکی خیزاو لهپر

(۴) [Slang]. بلیمته: کمسینکی زور شارهزاو زیرهک له رستهبهکدا:

(a computer ~; He is a ~ at math, physics, etc.)

whiz-bang (hwiz'ban'), n.

(۱) گوللهبهکی بیجوکی تیژهردی

جهنگی حیبهانی دووهه پیش تهقینهردی به توزیک دهنگی تهقینی دههات

(۲) فیشمکه شینه

adj. [Colloq.]

بلیمته: زور لیهاتوو: زور شارهزاو زیرهک

whiz kid, [Slang].

لاوی بلیمته: گنجی زور زیرهک و لیهاتوو

who (hō), pron.

(۱) کی: "W- is that girl?; W- came?"

(۲) کی: "I don't know - came."

(۳) که: نهو کمسی: که: (the man - came to dinner)

(۴) نهو کمسی: که: هرکس: (W- steals my purse steals trash.)

who's who,

(۱) خدلیکی بهناوبانگ

(۲) [W- W-]. ناوانامه یا کتیبیکه ناوو کورتهبهکی ژبانی کهسایهتیبه

بهناوبانگکانی وولانتیک. شارنک. یا پیشهیهکی ئیدایه

whoa (hō), interj.

هوش! بؤ روستانی نهسپوکر... هتد: وهش

whodunit (hō-dun'it), n. [Slang].

کن کردی: جیروک یا فیلمی

پولیسی: جیروک نا فیلمینکی لیلو نالوزه که مهبستی سهرکی دوزینهردی

تاوانکارهکهبه

whoever (hō-ev'er), pron.

(۱) هرکس: هرکس:

(- did it should be proud.)

(۲) گرنگ نیبه هرکسین بئ: نازانم کیش بئ:

(I won't do it, ~ asks.)

(۳) کن؟ (لهووی سهرسامیبهوه) چ کمسی؟

(W ~ told you such a thing?)

whole (hōl), adj.

(۱) ساغ: لهش ساغ: تهروروست

(ب) [Archaic]. ساپیزا: چاک بووهتوه

(۲) ساغ: نهشکاو: سهرمور: دهست تیوه نهرداو

(۳) تهواو: گشت: (Tell me the ~ truth.)

(۴) ههمووی پیکهوه: به یهک پارچه: تهواو: (They cooked a ~ sheep.)

(۵) پههقی: ههمو: (It rained for a ~ week.; a ~ year)

(۶) تهواو: هی دایکی ویاوکی: (a ~ brother)

(۷) تهواو (ژماره له بیرکاریدا): کمرت نیبه:

(10, 12, 19 and 50 are ~ numbers.)

(۱) ههمووی: گشتی: سهرجم: (۲) شتیکی تهواو یا کؤ

تیگر! ههمووی: بهگشتی: به تیگرایی: به شیوهیهکی گشتی. as a whole,

به شیوهیهکی گشتی: بهگشتی. on the whole,

بدل: کمر: به دزو به گیان: whole-hearted (hōl'här'tid), adj.

تهولو: (a ~ welcome, support, effort, etc.)

-wholeheartedly (adv.); wholeheartedness (n.)

whole-hog (hōl-hog'), adj. [Slang].

تهواو: سهرانسه:

(a ~ patriot)

whole hog, [Slang].

ههمووی: تا پیری نهویر

(to go the ~)

wholeness (hōl'nis), n. ساغی: یهک پارچهیی: پیکهوهیی: ههموویی: (۲) شتیکی تهواو یا کؤ

تهواویتی

whole number,

ژمارهیی تهواو (بیرکاری): (20 is a ~)

(همروهه: " integer

wholesale (hōl'sāl), n.

کؤفروش: به کؤمهل فروشتن

adj. (۱) کؤفروش: هی کؤمهل فروش: هی کؤمهل

(۲) هی کؤفروش: به کؤمهل فروشراو:

(What is the ~ price of these watermelons?)

(۳) گشتی: به کؤمهل:

(Modern warfare involves the ~ destruction of people.)

adv. به کؤ: به کؤفروش: به کؤمهل:

[He bought (or sold) them ~.]

v.t. کؤفروش: کردن: به کؤمهل فروشراو:

(These pens ~ at one dollar apiece.)

v.t. به کؤمهل فروشتن

wholesaler (hōl'sāl'er), n.

کؤفروش

wholesome (hōl'sam), adj.

(۱) سازگار: سازا: سووک (ناو):

(a ~ climate, diet, etc.)

(۲) باش (بؤ میشکو رهووش): چاک: یهکمک: خاوین:

(a ~ movie; ~ advice, tales, etc.)

(۳) پهنگو پرو باش: تهروروست: لهش ساغ:

(a ~ appearance; a ~ girl)

-wholesomely (adv.); wholesomeness (n.)

whole-souled (hōl'sōld'), adj. = whole-hearted.

whole-wheat (hōl'hwēt'), adj.

(۱) به گنوو کهپهک کراو:

هی گنوو کهپهککسی: (~ flour)

(۲) به ناردی گنوو کهپهک کراو: (~ bread)

who'll (hōl), = who shall; who will.

wholly (hō'li), adv.

بهتهواوی: (I don't ~ agree.)

whom (hōm), pron. (۱) کی: (W- did you see?)

(ب) کی: (Tell me - you saw.)

(۲) نهو کمسی: که: که:

(The woman - you saw is my teacher.)

(*W~ the gods love die young.*) (۳) **whomever** (hōōm-ev'ēr), *pron.* هرکس سیک هرکس نویدی
 هرکس سیک هرکس نویدی
whomsoever (hōōm'sō-ev'ēr), *pron.* هرکس سیک هرکس نویدی
 هرکس سیک هرکس نویدی
whoop (hōōp, hwōōp), *n.* (۱) هوارا، فیژ
 (۲) خونندنی کونه بیو: هوها
 (۳) دهنگی همناسه دان یا همناسکه بیکری کسینکی کۆکه ره شه دار.
v.t. (۱) قیزاندن: هوارا کردن: قریواندن
 (۲) خونندن (وهک کونه بیو): هوها کیشان
 (۳) همناسه دان به دهنگی بهرزو به گران (وهک یه کیک که کۆکه ره شه ییت).
v.i. (۱) به قیزه قیزه وه ووتن: به قریوه یا هوارا وه ووتن
 (۲) ماندن: به دهنگی بهرن: تن کردن (سهگ): قریواندن: قریوه به سرمد کردن:
 لیخورین به هوارا هوارا. (*-ping the horses on down the road*)
interj. قریوه قریوه: قریوه ی خوشی
 not worth a whoop, [Colloq.]. بین قهر: هیچ و پیوچ: بین خرچ
 whoop it (or things) up, [Slang]. (۱) نامهنگ گیزانو قریواندن:
 کاتینکی خوش بردن: سر به قریوه قریوه:
 (*They whooped it up after winning a big game.*)
 (۲) هینانه جوش (به پرویا گنده): وریوژاندن
whoop-de-do, whoop-do-doo, [Colloq.], (۱) نامهنگو
 زه ماروند: (۲) مشت و مریکی زور: هرا هوریا
whoopee (hwōō'pē, hwōōp'ē), *interj. & n.* هودی یی
 قریوه ی خوشی: قریوه قریوه.
whooper (hōō'pēr, hwōō'pēr), *n.* (۱) قریوه کهر
 (۲) جزوه قریوه که قریوه یکی تاییه تی مهیه
 (همه روهما "whooper swan")
whooping cough, کۆکه ره شه (همه روهما "pertussis")
whooping crane, قوئنگ
whoops (hwōōps, hwoops), *interj.* نوپیس! ووتیه که له رویی
 سرسامی یا دارای لیخورین شه و ده ووتن: له کاتی هملو قسه له دم ده رجوون:
 بین هملکه ووتندا، یا نیشینکی ناقولا کردندا... هتد.
whop (hwop), *v.t. & v.i.* [Archaic or Dial.], (۱) راته کاسان
 (۲) لیدان: زرمه لی هملسان: تیه لندان: تیسرمان (۲) زور چاک بهزاندن.
n. زرمه: ییا کیشان به توند: تهپه. (همه روهما "whap")
whopper (hwop'ēr), *n.* [Colloq.], (۱) شتیکی نیچگار زل
 (۲) درویکی زل
whopping (hwop'ing), *adj.* [Colloq.], زور زل: زور گموره: باش:
 نایاب
whore (hôr, hōr), *n.* قهجه: نافره تی سووک
v.t. (۱) قهجه یی کردن: بوون به قهجه. (۲) قهجه گاین: قهجه بازی کردن.
v.t. [Archaic]. کردن به قهجه.
whoredom (hôr'dəm, hōr'dəm), *n.* (۱) قهجه یی:
 قهجه یی کردن (۲) بت بهرستی: بت بهرستن.
whorehouse (hôr'hous', hōr'hous'), *n.* قهجه خانه: کله چی
whoremaster (hôr'mas'tēr, hōr'mas'tēr), *n.* (۱) قهجه گن:
 قهجه باز (۲) گمراه
whoremonger (hôr'muŋ'gēr, hōr'muŋ'gēr), *n.*
whoremaster.
whoreson (hôr's'n, hōr's'n), *n.* [Archaic], زول: کوری قهجه:
 قهجه دایک
whorish (hôr'ish, hōr'ish), *adj.* قهجه نانه: قهجه ناسا: سووک
whorl (hwŭrl, hwōrl), *n.* (۱) چرخشی خه رکه
 (۲) پینچی بهری بهنجه. (۳) پینچی قاقله ی گویچه ماسی و قاقله جنۆکه.
 (۴) پینچی نه خشی خانوو.

whorled (hwŭrl, hwōrl), *adj.* پیچ پیچکه: پیچدار: پیچ پیچاوی
whort (hwŭrt), *n.* Also whortle, = whortleberry.
whortleberry (hwŭrt'l-ber'i), *n.* پروه کینکه له توخمی توو ترک.
who's (hōōz), = who is.
whose (hōōz), *pron.* (۱) هی کن:
 (*W~ house is that? I wonder ~ house that is.*)
 (۲) هی نو کس سیک که:
 (*This is the man ~ house we have just passed.*)
whosoever (hōōz'sō-ev'ēr), *pron.* هی هرکس سیک.
whosever (hōōz-ev'ēr), *pron.* هی هرکس سیک.
whoso (hōō'sō), *pron.* [Archaic], = whoever.
whosoever (hōō'sō-ev'ēr), *pron.* = whoever.
why (hwī), *adv.* (۱) بۆچی: بۆ: له بهر چی: له سر چی:
 (- did he go?)
 (ب) بۆ: بۆچی: له سر چی: له بهر چی: (*I'll tell you ~ he went.*)
 (۲) له سر نو: بۆیه: له بهر نو: که:
 (*I see no reason ~ you shouldn't go.*)
 هون: (*Never mind the ~ and wherefore.*)
interj. خۆ! ووتی ده برینیی سرسامی: توو ره یی: بین نارامی... هتد.
whydah (hwid'ə), *n.* = whidah.
wick (wik), *n.* پیفته
wick (wik), *n.* دئ: گوند: شار: چکه: شار
wicked (wik'id), *adj.* (۱) (ب) بهد: خراب: ناپه سته: (~ habits)
 (ب) بهدکار: بهدکردار: بهدخو: گونا هکار: بهد: بهد ره ووشته:
 (*a ~ man; ~ people*)
 (۲) شمیقانه: که تیزانه: بین حمیا: (~ a smile, look, etc.)
 (۳) سمخت: توندوتیز: (~ a storm, winter, etc.)
 (۴) قورسو و ناخوش: (~ a exam)
 (۵) چه موروش: سر کیش: بین حمیا. (~ a horse)
 (۶) زور سهخت و ناخوش: (~ roads)
 (۷) پیس: بۆگن: ناخوش: (~ a odor)
 (A) [Slang], نایاب: زور چاک: لیا توتو: (*He plays a ~ trumpet.*)
 -wickedly (*adv.*)
wickedness (wik'id-nis), *n.* (۱) بهدی: بهدکاری: بهدکرداری:
 بهدخویی: گونا هکاری: بهدخوئی: بهدخوئی: بهد موروشتی.
 (۲) کرده ی پیس و خراب: کاری بهد: کاری بهدخووانه.
wicker (wik'ēr), *n.* (۱) توول: شوول: چنی: نرمو باریک
 (۲) توولی بهر چنه و زهمیله و سه به ته و کورسی پت چنراو.
 (ب) شتی به توول چنراو زهمیله: سه به ته: بهر چنه... هتد.
adj. به توول چنراو: به توول کراو.
wickerwork (wik'ēr-wŭrk'), *n.* (۱) توولی چنراو (بۆ زهمیله و کورسی... هتد درووستکردن). (۲) شتی به توول درووستکردن یا چنراو
 (زهمیله، سه به ته، کورسی... هتد).
wicket (wik'it), *n.* (۱) بهرگا یا چه بهری بچووک (به تاییه تی که له ناو یا
 له تانیشت بهرگایه یکی گموره دن: بین)
 (۲) پهنج بهری بهریت فروشتن و پاره کورینه وه له بانق... هتد.
 (۳) (۱) داری گۆنی یاری " کریکیت " (ب) ماوه ی نیوان دوو دار له دارانه.
 (ج) کایه ی ناو نه بیو. (د) نوره ی شم یاری به.
 (۴) نهلقه (یاری " کریکیت ")
wicket-keeper (wik'it-kēp'ēr), *n.* گۆلچی یاری کریکیت.
wicking (wik'ing), *n.* ده زوری بادراوی پیفته درووستکردن.
wikiup, wikiup (wik'i-up'), *n.* کۆخته یا زنجیکی قوچکهی
 هیندی به کانی نه امریکایه به قامیش و قهرم و پیوش... هتد داده پیوشنی
 ده وره گیری.
wicopy (wik'ə-pi), *n.* چمانه جزوه درهخت و ده ونه یکی نه امریکین

wide

چلهکاتیان چیژن.
wide (wīd), adj. (۱) یار (a ~ road). (۲) نهمه زده پانه: (a ribbon two inches ~). (۳) بلاوا فراوان؛ مودا که ی زوره زوره: (a ~ variety, selection, etc.; ~ reading). (۴) دملب؛ گبره؛ فراوان: (a ~ blouse). (۵) کروده؛ به تعراوی کراومه توره: (Look with ~ eyes). (۶) دور (له نیشان یا مهبسته توره): (~ of the target). (۷) شل (دنگناسی)؛ زمان و لئو... هتد خاو یا شلن له کاتی بیژنیدا (وهک نییی "i" و "e" له "bit" و "bed" د).
adv. (۱) به هممولایه کدا؛ زوره (دووری؛ بلاوی): (He traveled far and ~). (۲) به تعراوی؛ هممولی: (The door is ~ open). (۳) دور (له نیشان یا مهبسته): (His blow went ~).
-wideness (n.)
wide-angle lens, هاویندی گوشه فراوان (کامیرا)
wide-awake (wid'ə-wāk'), adj. (۱) به خهبر؛ نه نوستو. (۲) ووریا؛ هوشیار؛ به ناگا.
n. جزیره سه بقیه کی خوری لیوار بلاوی کونه. (همروه ما "wide-awake hat")
wide-eyed (wid'id'), adj. (۱) چاو نه بلیق (له سراسامیدا). (۲) وارو وورماو (۳) ساویکه.
widely (wid'li), adv. (۱) به هممولایه کدا؛ زوره (دووری؛ بلاوی؛ ممولد): (He's traveled ~). (۲) زوره؛ تا راهه کی زوره نیجگار: (The two plans are ~ different).
widen (wid'n), v.t. & v.i. پان کردن؛ فراوان کردن.
wide-open (wid'ə-p'n), adj. (۱) به تعراوی کراومه توره؛ کراوه. (۲) له سهر بیشت (a ~ door). (۳) بهر: (a ~ city, town, etc.)
wide-spread (wid'spred'), adj. Also wide-sprading. (۱) پان؛ نهرن فریداو؛ فراوان. (۲) بلاوا؛ گه لیک شوین یا کسی گرتووه توره: (~ poverty, disease, and corruption)
widgeon, wigeon (wij'an), n. جزیره که مرای.
widow (wid'ə), n. (۱) بیوه زن. (۲) نهستی که یا کاهه زدنیک زیاده (باری کاهه زو قومان). (۳) ووتسه یک یا دیزیک تاته مرای به تنهای کوتایی به نندیک یا لایه میهک.
v.t. (۱) بیوه زن کردن؛ بوون به بیوه زن؛ میرد کوشتن: (She was ~ed by the war.) (۲) بن ممش کردن له شتیکی به نخر. (۳) [Rare] مانه وه دوی میرد مردن. (۴) [Rare] مافی بیوه زن پندان.

widow bird, - whidah.

widower (wid'ə-ēr), n.

widowhood (wid'ə-hood'), n.

widow's cruse,

widow's mitc,

widow's peak,

width (width), n.

(She sew two ~s of cloth together.)

wigwag

له باری پانی.
widthwise (width'wīz), adv. Also widthways, (۱) به باشی به کاره نیشان (چکه، تاملین) به دستوره گرتن.
wield (weld), v.t. (to ~ an ax, a gun, etc.; He who ~s the dagger inherits the throne.) (۲) ده سلات بوون؛ دست پویشتن؛ ده سلات به کاره نیشان: (He ~s a lot of power in the new government.; He ~s his power justly.) (۳) [Obs.] بهر تو بردن؛ راهری کردن.
-wieldable (adj.); wielder (n.)
wieldy (wēl'di), adj. به ناسانی به کاره مینوی (تاملین) دابین ده کری.
wiener (wē'nēr), n. Also weenie, weeny, = frankfurter.
wienerwurst (wē'nēr-würst), n. = wiener.
wife (wīf), n. (۱) ژنی میزدار؛ ژن؛ خیزان؛ که یانوی؛ هاوسر. (۲) [Archaic] تافرت؛ ژن: (mid-; house-).
an old wive's tale, نهریت و بیرو باومری کوزو پهریوت؛ قسمی پریژن.
take to wife, هیژان (ژنیکی تاییهتی)؛ ماره کردن.
wifehood (wif'hood), n. ژنیکی.
wifeless (wīf'lis), adj. بین ژن.
wifelike (wīf'lik'), adj. = wifely. ژنانه.
adv. ژنانه؛ تاییهتی به ژنی میزدار؛ بو ژن شیوا: (~ duties).
wig (wig), n. باروکه؛ کلوقه؛ (همروما "peruke"). (۱) کلوقه له سهر کردن؛ باروکه که دستسهر. (۲) [British Colloq.] سهر نه شت کردن.
wigan (wig'an), n. جزیره قوماشینکی که تانی نه ستوره.
wigeon (wij'an), n. = widgeon.
wigged (wigd), adj. باروکه له سهر؛ کلوقه له سهر.
wiggery (wig'ēr-i), n. (۱) باروکه؛ کلوقه (ب) باروکه به گشتی. (۲) باروکه له سهر کردن؛ کلوقه له سهر کردن.
wiggle (wig'gl), v.t. بادان (تنگ)؛ پایدان؛ سه ما پینکدن؛ له راندن توره؛ پاره شاندن: (to ~ one's toes).
v.t. له رینه و؛ خویادان؛ پنج به لهشی خودا هیژان (وهک گرمی دست تیره درو)؛ پایدان؛ باخوارن؛ پنج پیداهان؛ لهر؛ له رینه و؛ پاره شان.
get a wiggle on, [Slang], په له کردن؛ خیز کردن.
wiggle out of, خوکیشانه و یا بزگار کردن؛ خو به راندن توره.
wiggler (wig'lēr), n. (۱) خویادمر (مروقه، گیاندر، شت). (۲) گرموکی میشلوله.
wiggly (wig'li), adj. (۱) به جم و جوون؛ خویادمر. (۲) پینچا و پینچ؛ شه پزل؛ لول: (a ~ line). (۳) له ق: (a ~ tooth).
wight (wit), n. [Archaic] ناده میزد (به تاییهتی هی به مهبخت)؛ کسی؛ گیانه وهر؛ ده عبا.
wight (wit), adj. [Archaic] (۱) نازا؛ دینزا؛ قاره مان. (۲) گورج و گول؛ چوست و چالاک.
wigwag (wig'wag'), v.t. (۱) پاره شاندن؛ بیداخ؛ بووناک... هتد به پینی شفره به کی تاییهتی بو پیام پین گیاندن. (۲) پیام پین گیاندن به م شیره به. (۱) پاره شان؛ هاتن و چوون؛ له قین. (۲) ده ست پاره شان (بو پیام پین گیاندن). (۱) پاره شانی بیداخ؛ بووناک... هتد بو پیام پین گیاندن. (۲) په پاسی به م شیره به راگه به نراو.

(۲) شتی زوو بلارو پوروه (قاو، شوپوش... هندا، (۱) هوروه پوروسک
ignis fatuus # 1 (۵)

(۶) [Obs.] نه خوشی به کی بیستی مهره

wild-flower (wild'flou'ər), n. Also wild flower, گولَه (۱)

کنیوله. (۲) پوروه کنیکی کنیوله گولدار

wild-fowl (wild'foul'), n. بانده کی کنیو: به تابه تی کمو و قازو

سوئسکه و قه نرو مرای کی کنیو پاورکراو.

wild goose, قازه کنیوله

wild-geese chase, هورلی بن بهر: کاری بن سووو بن نه تمام:

کیشی شیتو بن مینکانه: شوین کلای بابر دو گووتن

wild hyacinth, گولَه هاس: هاس

wilding (wil'diŋ), n. (۱) درخت یا پوروه کنیکی کنیوله (به تابه تی)

دارسیو. (۲) سئوه کنیوله. (۳) گیاندار کی کنیو.

(ب) کسینکی کنیو: کسینکی جیوازو نه گونجاو له گول دهور به ره کیدا.

adj. (۱) کنیوله: له خوره پوروا: دهشتگی. (۲) کنیو: مالی نه کراو.

wild land, زمو بهرلا: نه روه دهشت: چولمرانی چولو بیابان

wild-life (wild'lif'), n. گیاندارو پوروه کی کنیو

wildling (wild'liŋ), n. پوروه یا گیاندار کی کنیو (به تابه تی)

پوروه کنیکی کنیوله گونزراوه بؤ ناو باخچه.

wild madder, = madder # 1 & 2-A.

wild mustard, خه رته کنیوله

wild oat (or oats), جوداس: گیاه نم

sow one's wild oats, پاپواردن به گنجی: بهر مۆ خۆ بهر لاکرم

له گمنجیدا.

wild rice, برنجه کنیوله

wild turkey, قله مونه کنیو

Wild West, wild West, خورواو کی کنیو: بهشی خورواو نه امریکا

له پیش ناو دهانگردنوه میوه له لایه خخلگی سپی میوه.

wild-wood (wild'wood'), n. دارستانی دهشت تئوه نه رراو

دارستانی کس پندا نه پزیشوو.

wile (wil), n. (۱) فیل: فیل وتله که: مه کرا: فریو

(۲) فیلبارزی: فیل وتله که بارزی: مه کرایزی: فریو بارزی.

v.t. هه لخته تاندن: فیل لیکردن: فریو دان.

wile away, برده نهر (به خوشی): کات کوشتن

(to wile away an afternoon)

wilful (wil'fəl), adj. = willful.

wilily (wil'ə-li), adv. به فیل وتله که بارزی: به زولیتی

wiliness (wil'i-nis), n. فیلبارزی: تله که بارزی: مه کرایزی: زولیتی

will (wil), n. (۱) ویست: جهز: مهیل: ویستن.

(ب) [Obs.] چوژا: نارزوو (خوردن، جووت بوون).

(۲) خواست: دلوا: جهز: خواست: (It is his ~ that you come.)

(ب) فرمان: فرموده: ویستن. (His ~ be done.)

(۳) نیاز: مه بهست: سووربوون له سر شتی که زور ویستن:

(where there's a ~ there's a way.)

(۴) تین: چالکی: زهر: (He works with a ~.)

(۵) ویره: (He has a strong ~.)

(۶) پیریاری: خۆ به دست خۆ بوون: نارزادی: پیرار بؤ خۆ دان:

(freedom of the ~)

(۷) هه لومستی بهر امیر خملک: (I bear her no ill ~.)

(۸) وهسیه: تنامه.

v.t. (۱) ویستن: همزکردن: نارزوو کردن: خۆزگه خواستن.

(۲) پیراردان: سووربوون له سر: به هه موو هیزنکه مه ویستن:

(He ~ed to survive.)

(۳) فرمان دان: فرمان ده کردن

(۴) کار تیکردن (هه ره که به هیزی موگنا تیس).

wigwam

-wigwagger (n.).

wigwam (wig'wäm, wig'wôm), n. (۱) کۆخه به کی قوچک کی

هیندی به به امریکایی به کانه به پیسته و حسیرو توئکه دار دهوری ده گری:

(۲) [Colloq.] حزی سرده می کۆبوونه روی گشتی.

wild (wild), adj. (۱) کنیو کنیوله: دهشتگی:

(~ flowers, animals, etc.)

(۲) چوله وانی: چۆل: نه روه دهشت: دهشت و کۆ: بهرلا: (~ land.)

(۳) درنده: کنیو: (~ animals; ~ tribes.)

(۴) (ا) لاسار: سرکیش: هارواچ: چه تون: (~ children.)

(ب) قۆل: سرک: چه مووش.

(۵) بهرلا: ره ورشت: کردمه: (~ youth; a ~ party.)

(۶) باربار ناوی (a ~ seacoast)

(۷) (ا) به بهریش: به جوش: وورواو: (~ with delight.)

(ب) شینگرا: هه چووا: توپه.

(۸) شینوا: نارینه و پینک: (~ hair.)

(۹) سیر: ناکردنی: ناساسی: شیتانه: (a ~ idea, scheme, etc.)

(۱۰) هه لخته: بیباک

(۱۱) دورر له نیشان: بهر نیشان نه کمو تووا: نه پینک.

(۱۲) ترخه کی به دهست یاری که ره که به (کاهزنکه له هه ندی یاری و قوماردا).

به سرکشانه: به هه شمعی: به لاسرلایی: شیتانه: adv.

(He fired ~.)

n. (pl.), چوله وانی: بیابان: دهشت و ده:

(a safari to the ~s of Africa)

-wildly (adv.); wildness (n.).

run wild, جله و نه گران: بهر لایوون: پئی لی نه گران: لایو پوپ نه گران:

به لسه سوون:

(The children are running wild.; The rosebushes run wild.)

the wild, دهشت و ده: چۆل و بیابان: چوله وانی:

(the call of the wild)

wild boar, بهراره کنیو: به کانه.

wild carrot, گیزه کی کنیو

wild-cat (wild'kat'), n. Also wild cat, (۱) پشینه کنیو

(۲) کسینکی در: کسینکی درنده و سرگرم.

(۳) پرورده کی بازگانی مه ترسی ژنیکووتن لی کراو.

(۴) بیره نه تیکنی لیدراو له شوینکدا که لومه پینش به نهوت نه ناسرابن.

adj. (۱) شلوغ (بازگانی): مه ترسی ژنیکووتن لی مه کری (پرورده کی بازگانی).

دوبه ختی (a ~ venture)

(۲) قهده.

v.t. بیره نهوت لیدان له ناوچه به کی به نهوت نه ناسراو.

wildcat strike, مان گرتنی په سندن نه کراو له لایه به کیتی کریکارانه:

(The workers went on a ~.)

wildcatter (wild'kat'ər), n. (۱) بیری نهوت لیدر له شوینی

به نهوت نه ناسراو. (۲) کسینکه که خه ریکی پرورده کی دوبه ختی، واته

مه ترسیدارو فریو فیلووی چه.

wildebeest (wil'da-bēst'), n. = gnu.

wilder (wil'dēr), v.t. [Archaic], (۱) به هه لده دایردن:

پئی پین هه لکه کردن. (۲) سر سویمان: سر سویمان دن

v.t. (۱) به هه لده چوون: پئی هه لده کردن. (۲) سر سویمان: سر سویمان بوون.

wilderness (wil'dēr-nis), n. (۱) دهشت و ده: چوله وانی: که ژو کۆ:

چۆل و بیابان: بیابان: دهشت و کۆ. (۲) کۆمه لیک بی شماری تیکه لاور

پیکه لاور نالوز

wild-eyed (wild'id), adj. (۱) چاوبرا: چاوزه ق: توپه: شینگرا: هار:

(a ~ plan)

wildfire (wild'fir'), n. (۱) ماده به کی گرگه زوو له شهردا

به کارده هات. (۲) ناگری زوو ته شه نه سندی دابین نه کراو

willy-nilly (wil'i-nil'i), *adv.* بەرزۆر بىن يا بە خواىشت
بتموئ و نەتوئ: بە ھەرھال: خۇشى بىن و توشى بىن
(He'll have to do it ~.)
adj. (1) بەرزۆر بىن يا بە خواىشت: خۇشى بىن و ترشى بىن. (2) پارا! دوودل.
wilt (wilt), *v.t.* (1) سىس بوونمە (گەلا، گول... ھتد): ھەلقچان!
ھەلقچوكان. (2) مېز ئى بران: تىن تىدا نەمان: ھەلقچوكان! لە پەل و پوق كەوتن.
v.t. ھەلقچاندن: ھەلقچوكاندن: سىس كوردنمە: ھېز ئى بران.
n. (1) سىسى! ھەلقچاوى! سىس بوونمە.
(2) خاوبوونمە: ھەمس نەمان! ساردبوونمە (ھەست).
(3) نەخۇشى يەكە دەمىتە ھىزى سىس بوونمە: ھەلاى پورەك.
wilt (wilt), *archaic second person sing., present indicative, of will.*
Wiltshire (wilt'shir), *n.* جۆرە مەرىكى ئىنگلىزى سېي شاخ درىژو
چەماوھە.
wily (wi'li), *adj.* فېلباز: زۆل: قوماربا: تەلەكەبا: ھەكەبا: ئۇنىبان
wimble (wim'b'l), *n.* دروش: ئامىرى سەمىن يا كوئىكرىن.
v.t. سىمىن: كوئىكرىن
wimple (wim'p'l), *n.* (1) سەرىش: سەرىشى پەستار.
(2) (1) ئۇ (جل و بەرگ): توئ: ئوچ: قەد. (ب) شەپۇل بچووك. (ج) پىنج
(3) سەرىش لىسەركردن. (4) قەمكىردن: ئوول كردن: ئوشقانمە.
(5) گەرىشكەپىكرىن: شەپۇل پىدان.
v.t. (1) ئوول بوون: ئوچ بوون: ئوشقانمە. (2) شەپۇل دان: كەرىشكە كردن
(1) بىردنمە: سەركەوتن.
(2) سەركەوتن و گەيشتە باروئۇخۇكى تايىمەتى: گەيشتە ئامانج:
(He won loose from the crowd.)
v.t. (1) ئى ھەلقچاندن (دەرامەت): دەسكەوتن: پەيداكرىن (بە ھول و كۇشش)
(to ~ a living from this sterile land)
(2) بىردنمە: سەركەوتن: (to ~ a battle, war, game, contest, etc.)
(3) (2) ~ over) پاكىشان (لايەنگرى):
(We won him over to our side.)
(4) پارى كرىن يۇ شووپىكرىن يا ھىتان.
(5) گەيشتە (شوئىن).
(6) (1) كانزاكرىن. (ب) كانزاى پاك لە ھى خا و دەھىتان
(ج) ئامادەكرىن كان يۇ كانزاكرىن
n. [Colloq.] بىردنمە: سەركەوتن. (2) قازانج: دەسكەوت.
win the day, بىردنمە (پىشپىكىن, شەر... ھتد): سەركەوتن.
wince (wins), *v.i.* داچلەكىن: پاچەن: سەمىنمە: سەل كرىنمە.
n. داچلەكىن: پاچەن: سەمىنمە: سەل كرىنمە: سەل
-wincer (*n.*)
winch (winch), *n.* (1) ئامىرى بەرزۆرە: ھى شتى قورس.
(2) ھەندل: دەسك.
v.t. بەرزۆرە بە ئامىر.
wind (wīnd), *v.t.* (1) ھەلكردن (دەزۆ, بەن, شرىت): لوول كردن:
(to ~ thread on a reel)
(2) (1) تىوھەپىچان: پىچانمە: (to ~ a shawl round a baby)
(ب) تىوھەئالانن.
(2) بە پىچا و پىچ پۇيشتن.
(4) بە درىبەرە تىخستن: بە لاتىل يا خىشە تىخستن:
(He wound a plea for money into his letter.)
(5) پادان: (to ~ a crank)
(6) قوپمىش كرىن: (to ~ a watch)
(7) بەرزۆرە بە خولخولۇكە يا سەنگ.
v.t. (1) بە پىچا و پىچ پۇيشتن: پىچا پىچ كرىن:
(The river ~s its way to the sea.)
(2) چەوتى نوواندن (پەوشت, گەلوگۇ... ھتد)

(5) بۇ بەھىشەنن لە دەسپەتنامە: دەسپەت كرىن
v.t. [Archaic] ويستن: ھەركردن
at will, بە دەلى خۇ: بە ھەرمەسى خۇ: چۆن دەتوئ و كەى دەما:
(You may come and go at will.)
do the will of, بەقسە كرىن: بە كوئى كرىن: ھل بۇ دان.
will (wil), *v. aux.* كىرەتەكى يارىدەدەرە كاتى دواپۇز دەگەپىتىن:
(پىزما, و دە بەم مانا يانە بەگاردەھىترىت:
(1) نىشانەى دواپۇز يا كاتى داھاتو.
(They ~ arrive tomorrow; I ~ come later.)
(2) سەزگەرى (لە دواپۇز): (You ~ regret this.)
(3) ئامادەپى (يارمەتيدان): ھەزگەردن: ئوانن:
(W~ you help me with this?)
(4) فەرمان: داواكرىن: (You ~ report to me afterward.)
(5) خۇ: (She ~ talk for hours on end.)
(6) لە تواد, بوون:
(This metal ~ not crack under heavy pressure.)
(7) [Colloq.] بۇ ھەبوون: بۇ ھەبوون: رەمەل لىدان
(That ~ be his wife with him, I suppose.)
v.t. ويستن: ھەركردن (Sit here, if you ~).
v.t. ئارەزو و بوور: ويستن: ھەزگەردن: (Do what you ~).
willable (wil'ə-b'l), *adj.* نەگەر بوستىن: دەرگى: يا دەھىترىتە دى:
دەخوارى: بۇ ھەمە بوستىن و دەست بەكوئ.
وورەدەر (strong- ~; weak- ~).
willed (wild), *adj.* ويلىمايت كانزايمەكى رەنگا و رەنگە
willkite (wil'əm-it'), *n.* مەلىكى لاو دەنووك درىژى كەنار ئاوه
willet (wil'it), *n.* (1) دەسپەتەست
(2) كەلەرەق: سەركىش: سەرسەخت: قىرچەمە.
-willfully (*adv.*); willfulness (*n.*)
willies (wil'iz), *n. pl.* [Slang] ھەستى ئوس و بىن ئارامى و
ئاناسوونە و ناخۇش: (This place gives me the ~).
willing (wil'ing), *adj.* (1) ئامادە: قایل.
(I am ~ to go along.)
(2) ھەزگەر: نە خۇشى خۇ كراوا: خۇپىست: بە دل كراوا:
(a ~ participant)
(3) تايىمەتى نە ئازادى و ئوانى پىچاى خۇ ھەلقچاندن
-willingness (*n.*)
بە خۇشى خۇ: بە ھەزو ئارەزووى خۇ نەك
willingly (wil'ing-ly), *adv.* بەرزۆر.
will-o'-the-wisp (wil'ə-thə-wisp'), *n.* ignis fatuus (1)
(2) ئوانى نەھاتەدى: خۇ بەھەدەدەردن: سەرا: ئوانى درۇ
willow (wil'ō), *n.* (1) بى: دارەبى. (2) داروتەختەى بى.
(3) [Colloq.] شتى لە داروتەختەى بى دروستكراو (دەك گوزى بىسپول).
(4) چەكەوگەوانى ھەلاج (بۇ كرىنمە: ھەلاى).
v.t. لۇكەو خورى كرىنمە بە چەكەوگەوان (ھەلاج).
(1) چەكەوگەوانى ھەلاج: (2) ھەلاج
willower (wil'ō-ēr), *n.* پوومەكىكە گەلكەى بارىكە وەك ھى بى و گولى پەنگا و رەنگ
willow herb, دەگىرى
دارەبىرەبەكە گەلكەى بارىكە وەك ھى بى
willow oak, قاپ و دەوربى نەختەى دارەبى
willowware (wil'ō-wār'), *n.* لەسەركراو
willowy (wil'ō-i, wil'ə-wi), *adj.* (1) دارەبى زۆر تىدايە:
بە دارەبى داپوشراو (2) لە دارەبى دەچن: شۇخ و قەد بارىك: جوان و ئاسك.
(a girl with a ~ figure)
(2) نەم: بە ئاسانى دەنوشتىتەمە.
will power, وورە: ھىزى زۆرىنى ئادەمپۇزاد: ھىزى پانەرى ئارەكى موزۇ

(۵) دیوری دهره‌وهی گهشتی که له‌بهر بایه.

windbag (wind'bag), n. [Colloq.] نۆزولتی؛ نۆزولتی؛ چه‌نبازان

windw: (۱) بایردیو

wind-blown (wind'blōn'), adj. (~ dust, sand, leaves, etc.)

(۲) به‌رهو لایه‌ک پورواوه به‌هزی بای قایمه‌وه (دارورد‌هخت).

(۳) کورت‌و بو پینشموه داهاتوو (قۆی ئافروته).

wind-borne (wind'bōrn', wind'bōrn'), adj.

(روه‌ک هه‌ندێ هه‌لاله)

windbreak (wind'brāk'), n.

باشکێن (شووره، ریزه‌ درهخت،

په‌رێش)؛ باگیرا باگیر

windbreaker (wind'brāk'er), n.

چاکه‌تی هه‌م‌وایی؛ چاکه‌تیکی

کورت‌ه هه‌م‌وایی لێوه‌ ناچین

wind-broken (wind'brō'k'n), adj.

ته‌نگه‌مه‌ناسایی (نەسپ)؛

تووشی نه‌خۆشی ته‌نگه‌مه‌ناسایی بووه.

wind cone, = wind-sock.

winded (win'did), adj.

هه‌ناسکه‌په‌کێن پیکه‌توو؛ هه‌ناسه‌سوارا

هه‌ناسه پین نه‌مان.

winder (win'dēr), n.

(۱) پینچه‌ر؛ کێنکاری قوماش پینچه‌ر (له کارگه‌دا)؛

لوولگه‌ر. (۲) به‌کره‌ی شت له‌سه‌ر هه‌لگه‌راو.

(۳) قورمیشی کاترێمێرا توگه‌ی قورمیش.

(۴) په‌له‌ی پین پیلگانه‌ی پینچا و پینچ.

(۵) پورمه‌کی تێوه‌نالاو (روه‌ک لاولا).

windfall (wind'fōl'), n.

(۱) میوه‌ی یاخستوو.

(۲) ده‌سکه‌وتیکی چاوه‌پوان نه‌کراو؛ ده‌سکه‌وتیکی له‌لاوه‌ به‌ته‌مانه‌بوو؛

شتیکی باشی خواراندوو (به‌تایه‌تی پاره).

windflaw (wind'flō'), n.

یا هه‌لگه‌ردنی کوتووێر

windflower (wind'flou'ēr), n. = anemone.

wind-gall (wind'gōl'), n.

ئاوساوی یا بلۆقی قوله‌پێی؛ نەسپ.

wind gap,

کهلینی با؛ دهره‌بندی بچورکی سه‌ر شاخ.

wind gauge,

پینوه‌ری خێزایی با.

wind harp, = aeolian harp.

wind-hover (wind'huv'ēr), n.

مشکگره‌. (ئاوه‌که‌ی له‌روه‌ه هاتوو.

که‌ ده‌توانن به‌ هه‌واوه‌ له‌ جێی خۆیدا بووه‌ستن). (هه‌روه‌ها "kestrel".

winding (win'dij), n.

(۱) (ا) پینگه‌ی پینچا و پینچ.

(ب) پینچا‌وو کرده‌وه‌ی چه‌رت. (ج) لوول؛ لوول خواردن؛ باخواردن؛ لوول بوون.

(۲) (ا) ته‌ل، ده‌زوو، یا شتی تری هه‌لگه‌راوه‌ سه‌ر به‌کره‌... هتد.

(ب) یه‌ک پینچ یا ته‌لقه‌ی ته‌م ته‌لوو ده‌زوو. (ج) شێوه‌ی ته‌م هه‌لگه‌ردنه

(خوار)؛ خواربوون؛ چه‌رتی؛ لاری؛ وه‌رگه‌ران.

(۴) قاچ له‌به‌که‌مه‌نالاو نەسپ له‌ کاتی پویشته‌دا؛ په‌یزه‌نی.

adj. پینچا و پینچ؛ پینچ لوول؛ مارپینچی: (a ~ road).

winding sheet,

کفن.

wind instrument,

سازێ با؛ ئامییری مۆسیقی به‌ فوو لێدراو (شمشال،

فای).

wind-jammer (wind'jam'ēr), n.

(۱) که‌شتی با.

(۲) که‌شتیوانی که‌شتی با

(۳) [Slang]، که‌ستیکی نۆزولتی؛ نۆزولتی؛ هه‌له‌م‌ه‌ی.

windlass (wind'las), n.

ئامییری به‌رزکردنه‌وه‌ی شتی قورس؛

ئامییری له‌نگه‌ر هه‌لگه‌ردن؛ خولخولۆکه‌ی به‌رزکردنه‌وه‌.

به‌رزکردنه‌وه‌ به‌م ئامییرا؛ له‌نگه‌ر هه‌لگه‌ردن به‌م ئامییرا.

v.l. & v.i.

windle-straw (win'dl'strō'), n. [Scot. or Dial.]،

(۱) پووش؛

پووشکه. (۲) که‌ستیکه‌ یا شتیکی باریکه‌ بێن هێز.

windmill (wind'mil'), n.

(۱) ناخی با.

(۲) شتیکه‌ له‌ ناخی با بکات: (ا) فله‌قۆکه‌ (یاری مندالان).

(ب) هێلکۆبێته‌ر.

fight (or tilt at) windmills,

شه‌ر له‌کامل دۆزینی خه‌یالییدا کردن

(۲) به‌ لاتیول یا توانجموه‌ دهره‌بێن

(1) (about; ~ around)، تێوه‌نالاو؛ پینچ خواردن به‌ ده‌وریدا:

' The ivy ~s around the tree.)

(۵) خواربوون؛ وه‌رگه‌ران؛ چه‌رت بوون.

(۶) قورمیش کران؛ باخواردن؛ باده‌ران: (This clock ~s easily.)

(۷) قاچ تیکه‌مه‌نالاو له‌ پویشته‌دا (نەسپ)؛ په‌یزه‌ن بوون.

2. (۱) هه‌لگه‌ردن (شروت، ده‌زوو... هتد)؛ تێوه‌پینچان.

(۲) پینچ، یه‌ک پینچ یا خول (ده‌زوو، بێن، سهارغی، په‌ت... هتد).

(۳) پینچ (پێ)؛ لۆفه؛ چه‌رتی.

کرزبوون؛ به‌ره‌به‌ره‌ نه‌مان؛ که‌م بوونه‌وه‌.

کردنه‌وه‌ (شتی پینچراوه‌ یا تێوه‌نالاو).

(۱) هه‌لگه‌ردن (ده‌زوو، په‌ت... هتد).

(۲) کۆتایی پین هێشان؛ بیه‌نمه‌وه‌؛ هه‌م‌وایی پین هاتن:

' to wind up one's affairs)

(۳) هاتنه‌ جۆش؛ وروودان؛

' He was all wound up before the game.)

(۴) ده‌ست هه‌له‌په‌نانه‌وه‌ پینش تۆپ هه‌ویشتن (یاری بێنسیۆن).

(۵) والیهاتن؛ بارودۆخ؛ به‌ر جۆره‌ هه‌وایی هاتن.

wind (wind; for n., also poetic wind), n.

(۱) با. (۲) بای قایم.

(۳) برووی هه‌لگه‌ردنی؛ با؛ ئه‌و لایه‌ی بای لێوه‌ هه‌له‌ده‌کات: (the four ~s).

(۴) بۆن، پراو؛ سروه‌ی بۆنه‌په‌ننه‌ر. (۵) سووسه‌؛ ده‌نگوباسی نه‌پینی:

' to get ~ of something; What's in the ~ ?)

(۶) هه‌م‌وایی پانکه‌و باومه‌شین... هتد.

(۷) هه‌ناسه: (He got the ~ knocked out of him.)

(۸) (ا) قسه‌ی هه‌یج و پووچ؛ قسه‌ی قوربو بێن تام.

(ب) فله‌؛ خۆهه‌لگه‌شێشان؛ قه‌وین. (۹) تێ؛ تن.

(۱۰) (pl.) سازێ با؛ ئامییری مۆسیقی به‌ فوو لێدراو.

2. (۱) خستنه‌به‌ر با؛ هه‌له‌خستن له‌بهر با؛ ووشک کردنه‌وه‌.

(۲) بۆن کردن (پراو)؛ شوین بۆن که‌وتن.

(۳) هه‌ناسه‌ لێ برین؛ هه‌ناسه‌ سواربوون: (The run ~ed him.)

(۴) پشوو پێدان بۆ هه‌ناسه‌ هاتنه‌وه‌به‌ر (نەسپ).

break wind,

ترکه‌ندن؛ تن که‌ندن.

down the wind,

به‌ هه‌مان ریزه‌وه‌ی با.

get (or have) wind of,

سووسه‌کردن؛ ده‌نگوباسی نه‌پینی بیستن؛

پین زانیان.

how the wind blows (or lies),

چی یاوه‌وه‌ چی باو نیجه‌؛

بیربرای خه‌لق چی‌به‌و چی‌ نی‌به‌؛ چی‌ باسه‌.

in the teeth of the wind,

به‌ره‌و پووی با.

(هه‌روه‌ها "in the wind's eye").

in the wind,

خه‌ریکه‌ پووبه‌دات؛ به‌ ده‌ستمه‌وه‌یه‌؛

به‌ دزی‌به‌وه‌ خۆی بۆ ئاماده‌ ده‌کریو خه‌ریکه‌ ناخکرا ده‌بێن:

' There's something in the wind.)

into the wind,

به‌ره‌و پووی با.

sail close to the wind,

(۱) به‌ره‌و پووی یا دزی باوه‌ که‌شتی لێخه‌پین.

(۲) ده‌ست به‌ پارمه‌ گرتن؛ پاره‌ به‌فیق نه‌دان. (۳) په‌فشاری ناشرین نوواندن.

take the wind of somebody's sails,

یا کردنی شتیکه‌دا که‌ که‌ستیکی تر ده‌یه‌وین بیلن یا بیکات و بیه‌ته‌ هۆی

په‌ستکردنی که‌سه‌که‌.

wind (wind, wind), v.t.

(۱) لێدان (شمشال، فای...؛ فوو پیاکرن.

(۲) بانگ کردن به‌ که‌مه‌نا یا زوونا لێدان: (to ~ a rousing call).

windage (win'dij), n.

(۱) حوالانی هه‌م‌وایی پینداپویشته‌نی گولله‌و.

(۲) شتی وه‌هادا (۳) لادانی گولله‌ له‌ پێمه‌وه‌ی خۆی به‌هزی باوه‌؛ پاده‌ی ته‌م لادانه‌.

(۴) په‌له‌ی گۆزینی نیشانی چمکی ناگرین له‌ بریتی لادانی گولله‌ له‌ پێمه‌وه‌ی خۆی

به‌هزی ناوه‌.

(۴) بۆشایی نیوان دیواری لوله‌ی چمکی ناگرین و گولله‌که‌ی تاوی.

گنڙه لورگه

wind-swept (wind'swept), adj. بابر دووا باهه لنگر توو؛ يا پاپيچاوا يا ده بگر تيموره.

wind tee, بانمايه كه پيره كانى له شينوى نيسي " T " دايه بؤ پيشاندانى پووى هلنگردنى با (له فزوكه خانه و شونى تردا).

wind-tight (wind'tit), adj. = airtight.

wind tunnel, تونيلى هوا؛ پارمونيكى تونيلى يه هواى تن ده پيستينى، بؤ تاقير كرنهوى پيستوى با له سر نموونه فزوكه و شتى وها.

wind-up (wind'up), n. (1) كوتايى؛ پايان؛ هوايى هاتن؛ هوايى پښ هيلان. (2) بال جولاندن و يارى پښ كورن پيش قوپ هاويشتن (ياري بيستول).

windward (wind'wærd), n. پوو يا لاي يا ليوه هلنگردوو (كشيوانى).

adv. بهرمو يا؛ پووه يا؛ بهرمو پووى يا

adj. (1) بهرمو پووى با زيشتوو. (2) له و لايه كه با ليوه هله كات.

windway (wind'wā'), n. = flue.

windy (win'di), adj. (1) يادوى؛ باي هيه: (a - day) .

(2) با ده بگر تيموره؛ باي زوره. (a - city) .

(3) له با ده چيت له خيرايبى و قايبى و هميشه كوريندا.

(4) زور زور؛ زور زور؛ هله مور؛ ده مور.

(5) (1) قشكه؛ خزه لنگش؛ فسه باز. (ب) بؤش (قهه).

(6) (1) ده بيته هوى يا ويژه له سكا (وهك نيسكو نوک... هتد)؛ با ويژه دار (ب) با ويژوى (سك)؛ قوره قور.

wine (win), n. (1) مې؛ شراب؛ باده. (2) مستى؛ سرخوشى.

(3) [British], ناهنگى مې خوارندهوه.

(4) شرابي (پهنگ)؛ پهنگى سوورى نر خهوانى يا توخ

مې پيشكش كورن.

v.i. مې خوارندهوه.

v.t. شراب بوژ.

winebibber (win'bib'ēr), n. شراب بوژ.

wine cellar, (1) زور زمينى شراب؛ گنجينهى شراب.

(2) نازوقهى شراب.

wine-colored (win'kul'ērd), adj. شرابي؛

نرخهوانى يا سوورى توخ

wine-glass (win'glas', win'glās'), n. پيرداخى باده؛

پيرداخى لاسك دريژه بؤ باده خوارندهوه كراوه؛ جامى باده باده.

wine-glassful (win'glas'fool', win'glās'fool'), n. پښ

پيرداخى باده؛ پيرداخى باده.

wine-grower (wīn'grō'ēr), n. شرابگروه؛ شرابچى؛

پهن پوره ده كور بؤ مې كورندهوه.

wine-growing (wīn'grō'īŋ), n. پهن پوره ده كورن و شراب

كورندهوه؛ شراب كورندهوه.

wine palm, جزيره دار خورمايه كه شرابى نى دروست ده كرى

wine-press (win'pres'), n. Also wine presser, تهشت يا

دهلرى ترى شيلازو گوشين بؤ شراب كورندهوه؛ مكيه ترى گوشين بؤ

شراب كورندهوه

winery (win'ēr-i), n. كارگى شراب كورندهوه؛ كارگى مې.

Wine-sap (wīn'sap'), n. (1) جزيره سبويكى سوورى زستانهى

نهمريكويه. (2) درهختى نهم سبويه.

wine-shop (win'shop'), n. فروشگاى مې؛ دوكانى مې.

wine-skin (wīn'skin'), n. ممشكهى مې.

wine-tasting (wīn'tās'tīŋ), n. مې تاقير كورندهوه؛

مې چيشتن بؤ تاقير كورندهوه

wing (wiŋ), n. (1) باژ. (2) بالى فزوكه.

(3) (1) بهش (خسته خانه، هه مانگه، يا خانوى گورهى تن)؛ لقا؛

دهسته خانوى؛

(وهك دنون كيشوت).

window (win'dō), n. (1) پنجره

(2) شووشهى پنجره؛ جامى پنجره: (He broke the ~ .)

(3) پنجره و چوارچيومه كى

(4) كونيكى وهك پنجره (وهك له همدى زهرفدا كه ناو نيشانى كه سهكه يا

كؤمپانياكه كى ليوه دياره).

v.t. پنجره بؤ كورن؛ پنجره تيشستن.

window box, نينجانهى پنجره. سنوقيكى باركو دريژه كولى تيدا

دهويژوى و دهخريته سر ليوارى پنجره.

window-dresser (win'dō-dres'er), n. Also window dresser,

(1) پاريزندهوى پنجرهى فروشگا به فروتمنى.

(2) پوركشكار؛ اووشهى داهاتوو بيينه).

window-dressing (win'dō-dres'īŋ), n. Also window dressing,

(1) پرايزندهوى پنجرهى فروشگا به فروتمنى.

(2) پوركشكارى؛ پوركش كورنى بارو زوخندو پيشاندانى تنها پووى

باش و جوانى (بؤ هه خه له تاندن يا پاك نيشانى خلك).

window envelope, زهرفى پنجره دار. زهر فزوكه كونيكى تيدايه

ناو نيشانى نو كه سهى ليوه دياره كه نامه كى بؤ دهنزوى

شووشهى پنجره؛

window-pane (win'dō-pān'), n. جامى پنجره.

شلى پنجره

window screen, پهرهى پنجره

window shade, سپيرى فروتمنى كورن

window-shop (win'dō-shop'), v.t. له جامخانهى فروشگا دار بڼ چورنه زور موه و شت كرين:

(Most women like to ~ .)

-windowshopper (n.).

window-sill (win'dō-sil'), n. ليوارى زيرهوى پنجره.

windpipe (wind'pīp'), n. = trachea.

wind-proof (wind'proof'), adj. بابر؛ هوا بڼ

هواى ليوه ناچيته زور موه: (a ~ jacket) .

wind rose, نهخشهى پووى هلنگردنى با و قايبى له ناوچه يه كدا.

windrow (wind'rō', win'rō'), n. (1) پويه مالدو

(2) كؤمله گلا؛ پووش و په لاش، يا بهفرى بايردوو و كؤمهل كورندو.

(3) ديزاوى قاميشى شمكر تيدا نيزواو.

v.t. (1) ريز كورن؛ كؤمهل كورن؛ گمكدان و كؤمردن موه.

(2) قلمهى قاميشى شمكر ناشتن.

windscreen (wind'skrēn'), n. [British]. = windshield.

windshake (wind'shāk'), n. دريژى نيزان نلقه كانى قدى درهخت

بههوى باي قايم موه له كاتى گوره بوونى درهخته كدا.

windshield (wind'shēld'), n. جامى نوتومبيل؛

شووشهى پيشى نوتومبيل.

windshield-wiper (wind'shēld-wī'pēr), n. فلجهى

نوتومبيل

wind sleeve, = wind-sock.

wind-sock (wind'sōk'), n. قوچكهى با نوره كه يه كى قوچكيبى

دريژه ده كرى به دارى كهوه بؤ پيشاندانى پووى هلنگردنى با (له فزوكه خانه و

شوينى تردا) (همروه " wind cone ", " wind sleeve " .)

Windsor chair, كورسى وينزور؛ كورسى يه كى داره پشتكهى بهرزه و

له شيشه دارى بارى كراوه و پنجه كانى پويان له دهر موه به

پايه ل پيكمه به ستراون.

Windsor tie, بؤينياخى وينزور بؤينياخى پانى ناوريشه به كرى

قوله يه كى زل ده به سترى

wind-spinner (wind'spī'nēr), n. فزوكه

wind sprint, پاگردنى نه كورم

windstorm (wind'stōrm'), n. باي زور قايم؛ گرده لولول؛

(He winked at corruption in his ministry.)

winker (wɪŋkər), n.

winkle (wɪŋkəl), n.

winnable (wɪnəbəl), adj.

winner (wɪnər), n.

winning (wɪnɪŋ), adj.

(the ~ team, candidate, side, etc.)

(a ~ personality) سمرکەوتوو! جوانو رینگ وپینک! بەبرو: (a ~ personality)

n. بردنەوه! سەرکەوتن (pl.) شتی براوه (بەتایبەتی پارە).

(2) بەشیکێ تازە کراوەی گانە خەلوون.

(1) شەمن کردن (گەنجوێ) سوورکردن (خەرمەن).

(2) پەرش و بەژو کردنەوه: (the wind ~ed the leaves.)

(3) پالەوییەس کردن! لە بیژنگدان! چاک و خراپ لێک جیاکردنەوه:

(to ~ truth from falsehood)

(4) بەلەفرۆی کردن! شەقە لە بەل هەڵساندن.

v.i. (1) شەمن کردن! خەرمەن سوورکردن. (2) فرین.

n. (1) شەمن کردن. (2) شەن.

winnower (wɪnəwər, wɪnəwɛr), n. (1) شەنکەر. (2) شەن.

wino (wɪnəʊ), n. pl. winoes, winos, [Slang].

هەمیشە مەست! هەرق خۆرا! هەمیشە سەرخۆش

دەرفین! دێل پەکیش! جوان.

winsome (wɪnˈsəm), adj. (a ~ smile)

-winsomely (adv.); winsomeness (n.).

winter (wɪnˈtɛr), n. (1) زستان! وەرزی زستان.

(2) سان: (a man of eighty ~s).

(3) سەرەمی نشووستی، بەناخداچوون، تاریکی، ناخۆشی.

ad. زستانی! زستانە: (1) لە زستاندا کراو: (~ sports).

(ب) لە زستاندا پینگییو (~ apples).

(ج) لە زستاندا چنفراو: (~ wheat).

v.i. زستان بردنە سەر: (They ~ in the south.)

v.t. هێشتنەوه بە خێوکردن: (~ing the sheep in the stable).

-winterer (n.); winterless (adj.).

winterberry (wɪnˈtɛr-bɛrɪ), n. شیلان.

winterbourne (wɪnˈtɛr-bəʊn, wɪnˈtɛr-bōm), n. کۆپە.

جەم: جۆگەیکە لە زستاندا ناوی پیا دەرواتو لە هاریندا ووشک دەکات

winterfeed (wɪnˈtɛr-fɛd), v.t. تالڤ دان (بە تازەل) لە زستاندا.

winterize (wɪnˈtɛr-ɪz), v.t. ئامادەکردن بۆ زستان (نوتمییل،

خانوو).

winter-kill (wɪnˈtɛr-kɪl), v.t. پووهک کوشتن (سەرما).

v.i. لە سەرمادا مردن (پووهک).

n. لە سەرمادا مردن.

winterly (wɪnˈtɛr-li), adj. - wintry.

winter melon, کالەگە زستانە.

winter solstice, پۆڤگەرانیەوهی زستان.

(ووشی "solstice" بێینە).

winter squash, کۆولەگە زستانە: کۆولەگەکی خڕو بچووکی تۆیکل

نەستورە.

wintertide (wɪnˈtɛr-tɪd), n. [Archaic or poetic], =

wintertime.

wintertime (wɪnˈtɛr-tɪm), n. وەرزی زستان! زستان.

wintery (wɪnˈtɛr-i, wɪnˈtri), adj. = wintry.

wintry (wɪnˈtri), adj. (1) زستانی! سارد: (~ weather).

(the children's ~ of the hospital; a surgical ~; east ~)

(ب) تەکیکی دەرگای جیوت

(ج) دیمەسی نەم لاو نەولای شانۆ! نەم لاو نەولای پشتهوهی شانۆ

(کە تەماشاکەرەن نایبێن).

(د) لوق یا پەل لەشکرو گەلەکەشتی.

(ب) دەستە (حیزب) پەرلەمان، رینگخراو! لوق! بەش! پەل:

(the left ~ of the party; the right ~)

(ج) یاریکەری لای راست یا چەپی گۆرەپان! جێی نەم یاریکەرە.

(د) پۆلە فرۆکەکی شەپ.

(ب) نەو نیشانەبەبە کە فرۆکەوانی فرۆکەکی جەنگو تاقمەکی دەیکەن

بە سەنگانەوه

(٦) (١) هۆی فرین یا گەشت. (ب) فرین! شنیوهی فرین.

(٧) شتیکێ بە بەلدار باسکراو: (on ~s of song).

(٨) پەرهی پەروانەیی ناشی باو پانکە... هتد

(٩) [Colloq.] بالی مرۆڤ! قۆل! پەل.

v.t. (١) پێدا فرین! بەسەردا یا بەناویدا فرین. (٢) بال بۆ کردن.

(٣) بال بێن گرتن! خێرا تاردن: (He ~ed his words.)

(٤) بە فرۆکە گواستتەوه.

(٥) ناو بریندارکردن (بەلندە)! بال، قۆل، یا شان بریندارکردن.

v.t. فرین! بانگرتن

on the wing, لە کاتی فریندا

take wing, فرین! بانگرتن! هەلفرین.

under the wing of, لە سایە! نەژێر مانی! لە پەنای! نەژێر چاودێری:

(He took the new members under his wing.)

waiting in the wings, ئامادە! جاوەرێن کردن بە پەرزۆشەوه بۆ شتیک.

(When the president died, many were waiting in the wings

to take his place.)

wing and wing, پایەوانی هەردوولا هەلکراون

wing chair, کورسیبەکی سەرگەرە پالێشتەکی بەرزو نەختیک نەم لاو

ئەولای کورسیبەکەشی گرتووتەوه.

winged (wɪŋd), adj. (١) بەلدار! بەلندە (٢) بەرێ.

(٢) (١) خێرا! تێژەوه. (ب) فرندە. (٤) (١) بال بریندار.

(ب) [Colloq.] بال بریندار (مرۆڤ)! قۆل بریندار

wing-ding (wɪŋˈdɪŋ), n. [Slang]. ئاھەنگو زەماوەند.

wing-footed (wɪŋˈfʊtɪd), adj. تێژەوه! حێزا

wingless (wɪŋˈlɪs), adj. بێن بال! بەلدار بەلام ناتوانی بەرێن (وەک

موشکو مەندی بەلندەیی تێن).

winglet (wɪŋˈlɪt), n. بالی بچوکە

wing-like (wɪŋˈlɪk), adj. بال ئاسا! لە بال دەچێن.

wing shot, (١) تەقەیی لە بەلندەیی فریو کراو.

(٢) نیشانچی بەلندە بە ئاسمانەوه

wing-span (wɪŋˈspæn), n. درۆزی مانی فرۆکە یا بەلندە لە ئووکێ

نەم بەلەوه بۆ ئووکێ نەو بال

wing-spread (wɪŋˈsprɛd), n. = wing-span.

wingy (wɪŋˈi), adj. (١) بەلدار! بەلندە (٢) فرندە! تێژەوه! خێزا.

(٣) بەرێ! بێند. (٤) بال ئاسا! لە بال دەچێن.

wink (wɪŋk), v.i. (١) چاو ترووکاندن! چاو قووچاندن و کردنەوه.

(٢) چاو-اگرتن (٣) دەرەوشانەوه! بریسگانەوه! پڕشنگدانەوه.

v.t. (١) چاو ترووکاندن! چاو قووچاندن و کردنەوه. (٢) چاو ئی داگرتن.

n. (١) چاو ترووکان! ترووکەکی چاوا! چاو قووچان و کردنەوه.

(٢) ترووکە! هەناسە! چرکە! کاتیکی زۆر کەم: چاو قووچانیک.

(٣) سەرخەو! قنگەخەو! کەرویشگەخەو (Not a ~).

(٤) چاو داگرتن (٥) دەرەوشە! بریسگە! پڕشنگ

forty winks, [Colloq.] قنگەخەو! سەرخەو! کەرویشگەخەو

wink at, (١) چاو ئی ترووکاندن! چاو ئی پۆشین

بین تەل: تەلسەز.
 (1) بین تەل: تەلسەز. (2) تەلەفۆنی بین تەل.
 (3) [Chiefly British]. رادیۆ.
 v.t. & v.i. تەلسەز بۆ کردن! پەیمووەندی پێیوە کردن بە بین تەل.
wireless telegraphy, تەلەگرافی بین تەل.
wireless telephone, تەلەفۆنی بین تەل.
wireman (wir'mən), n. تەلسەز: کارگەری تەل تەلەفۆن و کارەبا. (هەروەها "lineman")
wire netting, تەل تەنزا.
wire-puller (wir'pool'ər), n. (1) تەل پاکێشی بووکی سەماکارە. (2) کەسێکە کە لەژێرە دەسەلاتی خۆی بەکار دەهێنێت بۆ کارکردنەسەر خەڵک و بەجێهێشتانی مەبەستی خۆی.
-wire-pulling (n.),
wirer (wir'ər), n. (1) wireman. (2) پراوەر بە تەل: کەسێکە تەلە دەنێتەرە.
wire recorder, تەل تۆمارکەر. (لە پیش داهاشتی شریترە بەکار دەهێنرا).
wire rope, تەنافی تەل: گۆرسی تەل.
wiretap (wir'tap), n. (1) نامێزێکە بۆ بە دەزییەوه گۆنێ لێگرێتو تۆمارکردنی تەلەفۆنی خەڵک. (2) دانانی نامێزێکی وەها لەسەر تەلەفۆنی کەسێک (کە دەتوانێت لە دورەوه بەکۆنێ).
 v.t. (1) دانانی نامێزی بە دەزییەوه گۆنێگرتن لە تەلەفۆن: (to ~ a telephone)
 (2) بە دەزییەوه گۆنێ لێ گرێتو تۆمارکردنی گفتوگۆی سەر تەلەفۆنی خەڵک (to ~ telephone conversations)
 v.i. دانانی نامێزی بە دەزییەوه گۆنێگرتن لە تەلەفۆن
 adj. تاییبەتی بە بەدزییەوه گۆنێگرتن لە گفتوگۆی سەر تەلەفۆن.
-wiretapper (n.); wire-tapping (n.),
wirework (wir'würk), n. (1) تەلکاری: تەلسازی: نیش و کاری تەل. (2) (1) شتی لە تەل درووستکراو: شتووەکی تەل (ب) تەل تەنزا.
wireworks (wir'würks), n.pl. کارگەری تەل: کارخانەی تەلسازی.
wireworm (wir'würm), n. (1) کرمی تەل: کرمۆکەمی هەندێ قالدۆنچەپە لەژێر خاکدا دەژی و پەگی پووەک دەخوات. (2) هەزارین
wiring (wir'ing), n. (1) تەلکاری (کارەبا، تەلەفۆن): نیشی تەل. (2) سەرچەمی تەلەگانی شوێنێک (وەک هی کارەبا ی مایک یا خانوویەک).
 adj. هی تەلکاری: هی تەل و نیشی تەل.
wiry (wir'i), adj. (1) تەل: راییری: تاییبەتی بە تەل. (2) لە تەل دەچن (لە چۆنێتی و شیوەدا): رەق (- hair). (3) پارێک و قایم و ماسوولکەدار و بەهێز (مروء): گیانەوه. (4) هی تەل لەرینەرە: (a ~ sound)
-wiry (adv.); wiriness (n.),
wis (wis), v.t. [Archaic], زانی: واریت: وادان
wisdom (wiz'dəm), n. (1) ژیری: ژیری: تاقی (2) زانست: زانیاری: زانی: زانی: (the ~ of the ages). (3) [Rare]. پەند: قسە و کرداری ژیرانە
wisdom tooth, دەمانی ژیری
wise (wiz), adj. (1) ژیر: تاق: (2) زانا: داننا: تێگەشتوو (3) ژیر: زۆر زان: (4) بە ناگا: ناگادار: شارەزا. (5) ژیرانە: بەجێ: درووست: (a ~ move, action, saying, etc.) (6) [Slang]. زۆر لەخۆبایی (بەتاییبەتی کەسێک کە وا خۆی دەردەخات کە هەموو شتی دەزانێت): خۆ بە زیرک دانەر و بە تەوسەرە قسەکەر و خەڵک پەستکەر
 be (or get) wise to. [Slang]. پێ زانی: بۆ دەرکەوتن (شتی نەهێنی).
 (to get wise to a fraud)
 get wise, [Slang]. (1) فێربوون: تێگەشتن

(2) دانەنگەر: ناخۆش: خەفەتاری.
 (3) ساردوسپ: سارد: (a ~ smile, greeting, etc.)
-wintrily (adv.); wintriness (n.),
winy (win'i), adj. شەرابی (تەم، رەنگ... هتد): مەستکەر: سەرخۆشکەر
winze (winz), n. پراوەی لێژ یا لۆلەمی ستوونی نیوان دوو چینی کانگە.
winze (winz), n. [Scot.], لەمەنت.
wipe (wip), v.t. (1) سڕین: پاککردنەوه: ووشک کردنەوه (دەست، دەف): (to ~ a table, one's hands, etc.) (2) (W ~ the dirt off your shoes). لێکردنەوه: (W ~ the oil into the surface). لێدان: لێخست: جەورکردن: (3) (W ~ from). سڕینەوه: لایردن: نەهێشتن: (to ~ a thought from one's mind)
 (4) داریشتی لەحیج لێدان: لەحیج کردن
 n. (1) سڕین: پاککردنەوه: ووشک کردنەوه (لەش) (2) لێدان: پێمانل: پێدان: [Colloq.]. (3) توانج: پلار (4) [Slang]. دەسەسڕ
wipe off, سڕین: سڕینەوه: لایردن: گسک لێدان: مانل:
 کوژاندنەوه: مە تەختەس... هتد
wipe out, (1) سڕینەوه: پاککردنەوه (2) قەلاچۆکردن: لەناوبردن: بنەبڕکردن: هیچ نەهێشتن: کوشتن.
wiper (wip'ər), n. (1) پاککەرەوه. (2) خاوی: دەسەسڕ: شتی بۆ ووشک کردنەوه. سڕین بەکارهێنراو (وەک قەجەمی جامی ئوتومبیل... هتد).
wire (wir), n. (1) تەل: وایەر: سیم (2) پارچەبەک تەل کارەبا. ژۆی نامێزی مۆسیقا... هتد. (3) تەلکاری (4) تەل تەلەفۆن، تەلەبەند، داو... هتد (5) بیروسکە: تەل (- Reply by ~) (6) هینلی ئەو بیوونی غارغارین
 adj. تەل: وایەر: لە تەل درووستکراو.
 v.t. (1) بە تەل پیکۆمە بەستن: تەل لێدان. (2) تەلە بۆ: مەوه: داو بۆ: مەوه. (3) تەل کارەبا بۆ راکێشان. (4) [Colloq.]. بیروسکە لێدان: تەل لێدان.
 v.i. [Colloq.]. بیروسکە لێدان: بیروسکە ناردن: تەل لێدان
get under the wire, بە ئاستەم فریاکەوتن: بە ئاستەم پێداگەبێشتن.
pull wires, لە ژێرەوه دەسەلاتی خۆ بەکارهێنان و کارکردنەسەر خەڵک بۆ هێنانەدی مەبەستی خۆ (هەر وەک یاری کردن بە بووکه سەماکارە).
wire cloth, تەل هیلە: موش ت پالۆتن و پێژانەوه... هتد.
wire cutter, پلایس: تەلەر
wired (wird), adj. (1) بە تەل قایم: کراو (2) تەل: کارەبا یا تەلەفۆن: بۆ راکێشراوه. (3) دەورەکەمی بە تەل پێچراوەتەرە (4) تەلەبەند: کراوه: شوورەمی تەل بۆ کراوه (5) بەستراوه: کۆمپیوتەری تەرەوه (6) [Slang]. دەمارکێژ: شیتگێر: هاتووەتە جۆش
wire-dancer (wir'dän'sër, wir'dän'sër), n. تەنناز:
wire-draw (wir'drô'), v.t. (1) کاتژو راکێشان و تەل لێ درووستکردن. (2) فرێژکردنەوه (3) زۆر ووردکردنەوه (باس): زۆر بە ووردی لیکۆلینەوه
wire entanglement, تەلەبەند
wire gauge, تەل پێوهر: نامێزی پێوانی تیرەمی تەل و نەستووری تەبەقە فاسن
wire gauze, برنجۆکی نەن: شانەمی تەل زۆر باریکی وەک تەل هیلەک.
wire grass, گیایەکی لاسک ژیر و رەقە وەک تەل
wire-hair (wir'hâr'), n. سەگیکی زۆی تووک رەق و ژیر وەک تەل (هەروەها "wire-haired terrier")
wire-haired (wir'hârd'), adj. تووک رەق و رەس وەک تەل

wise

(۲) به تهرسهروه به لهخویایی بوونهه قسهکردن و رهفتار نواندن:
(Don't get wise with me, young man!)
 پین ووتن، شتی نهینی یا نهزافراو، **put someone wise (to), [Slang]**,
 فیژکردن؛ جاوکردنهره
wise up, [Slang], (۱) فیژکردن؛ پین ووتن:
(They wised him up to it.)
 (۲) فیژبوور؛ تیگه‌یشتن؛ راستی بۆ دهرکهوتن:
(to wise up to a fact, situation, etc.)
wise (wīz), n. | **in no (some, any, such) ~** | شیره؛ جزئ:
-wise (wīz), (۱) بار (له باری پانی، دریزی... هتد)،
 شیره: **(sidewise, lengthwise, anywise)**.
 (ب) به شیره؛ ناسا؛ رهک: **(clockwise)**.
 (ج) دهربارهی؛ له بابته: **(weathewise, budgetwise)**.
wisecrack (wīz'āk'rāk), n. = smart aleck; wise guy.
wise-crack (wīz'krāk'), n. [Slang], قسهی به توئکل؛
 قسه، وه‌لام، تئییینی، یا نوکتیهیکی به توئکل و به تهرسهروه لاپارا؛ پلار.
v.t. [Slang], قسهی به توئکل کردن؛ وه‌لامی به تهرسهروه دانهره؛
 نوکتیهی به توئکل و پیل له توانج گنهرانهره؛ پلار هاریشتن.
-wisecracker (n.), کسهیکی لهخویایی (به‌تابیهتی به‌کیک که واخوی دهردهخت
wise guy, که ههمو شتی دهرانن)؛ کسهیکی خۆ به زیهرک دانهره به تهرسهروه کسهکهره
 خهک به‌ستگهر (ههرهها " wisecrack ").
wisely (wīz'li), adv. زیهرانه؛ به زیهری؛ دانایانه؛ تیگه‌یشتیوانه.
wisenheimer, weisenheimer, = wisecrack.
wisent (wīz'n't), n. = aurochs # 2.
wish (wish), v.t. (۱) حمزکردن؛ نارزهوکردن؛ ویستن:
(I ~ to know.)
 (۲) ناوات خواستن؛ ناواته‌خواز بوون؛ خۆزگه خواستن:
(I ~ the week were over.)
 (۳) داوا بو کردن؛ هیوا وا بوون بۆ (باش یا خراب):
(I ~ you good luck.)
 (۴) ئی کردن (سۆز، خواحافیزی، پۆزیاش... هتد):
(She ~ed me good morning.)
 (۵) داوا لیکردن؛ فرمان پین کردن؛ پین ووتن: **(I ~ you to leave.)**
 (۶) (OH ~) ، به‌سهردا؛ دان؛ سه‌پاندن به‌سهردا:
(another duty ~ed on him.)
v.t. (۱) (for ~) ، ویستن؛ حمزکردن؛ نارزهوکردن؛ داواکردن:
(to ~ for the moon)
 (۲) ناوات خواستن؛ ناواته‌خواز بوون؛ خۆزگه خواستن.
 (۳) حمز؛ نارزهو.
 (۴) خواست؛ خۆزگه؛ خواهیشت؛ داخواری؛ ناوای؛ داوا؛ هیوا:
(She got her ~ finally.)
 (۳) داوا؛ ویستن؛ فرمان؛ داواکاری: **(It is her ~ that you go.)**
 (۴) (pl.) ، ناواته‌خواری؛ هیوای خویش و چاک و سه‌ره‌کوتن:
(They send their ~es.)
wishbone (wish'bōn), n. چهل‌مه؛ نیسقامی چهل‌مه.
wishful (wish'fəl), adj. ناواته‌خوار؛ هیوادار؛ خۆزگه‌خوار؛
 نارزهو‌موند.
-wishfully (adv.); wishfulness (n.), نارات هانتندی؛ خۆزگه هانتندی.
wish fulfillment, خهیانی خوار؛ خۆزگه‌یکه که له‌برانه نویه بینه‌دی.
wishful thinking, خوارده‌سه‌دی بوون و **wish-wash (wish'wōsh', wish'wāsh'), n.** پین تام
wishy-washy (wish'i-wōsh'i, wish'i-wāsh'i), adj. (۱) بوون؛ بوون و پین تام (۲) پارا؛ دوودل؛ حولول؛ پین بار

witching

wisp (wisp), n. (۱) قول (گیا، گهن، جن) چه‌ک.
 (۲) کاغۆز: **(a ~ of hair)**.
 (۳) کاغۆز یا پووشی لوول کراو (بۆ ناگر داگیرساندن):
(Use a ~ of hair to light the fire.)
 (۴) (۱) کسهیک یا شتیکی باریکهله: **(a ~ of a girl)**.
 (ب) شتیکی به ناستهم دیار: **(a ~ of a smile, frown, etc.)**.
 (ج) تاله دووکه‌ل، ههر، یا تم: **(a ~ of smoke, cloud, etc.)**.
 (۵) **will-o'-the-wisp**.
 (۶) **whisk broom** (Archaic).
v.t. لوول کردن (وهک کاغۆز یا پووش... هتد)؛ لوول دان.
wispy (wisp'i), adj. باریکه‌له؛ تمک؛ ناسک؛ به ناستهم دیار؛ لاواژ.
wist (wist), past tense and past participle of wit.
wisteria (wis-tēr'i-ə), n. Also wistaria. پوهه‌کنکی خۆمه‌لوسه
 له کۆمه‌لهی یاقه گولی سه‌ی و شین و یمه‌یی و نهرخه‌وانی جوان ده‌گرت.
wistful (wist'fəl), adj. خۆزگه‌خوار (به کرۆله‌یی و خه‌سباری و
 پهرۆشه‌ه)؛ کرۆله؛ ناواته‌خوار به ناوه‌ندی‌یه‌ره؛ ئومده‌وار به پهرۆشه‌ه؛
 مات و به پهرۆش: **(~ eyes; a ~ expression on her face.)**
-wistfully (adv.); wistfulness (n.).
wit (wit), n. (۱) مینشک.
 (۲) (pl.) (۱) زیهرکی؛ توانای بیرکردنهره و تیگه‌یشتن؛ به مینشکی
 (ب) زیری؛ ناقلی. (۲) [Rare] ، به سه‌لیقه‌یی.
 (۳) قسه‌ی قوت؛ قسه‌ی نه‌سته‌تی.
 (۴) قسه‌ی قوت یا نه‌سته‌تی زانن؛ دانایی؛ قسه‌زانی (به‌تابیهتی هر خۆش‌و
 سه‌یره قوت... هتد). (۵) قسه‌ی قوت کهر؛ قسه‌زنان (به‌تابیهتی هر خۆش‌و
 سه‌یره قوت و نه‌سته‌تی)؛ قسه‌خۆش و نه‌سته‌تی.
at one's wits' end, ناوانن چی بکا یا یلن؛ مینشکی له‌سهردا نه‌ماوه؛
 هۆشی لای خۆی نه‌ماوه.
keep (or have) one's wits about one, هۆشی لای خۆ مانو
 تیک نه‌چوون (به‌تابیهتی له ته‌نگه و چه‌له‌مه‌دا)؛ سه‌ر ئی تیک نه‌چوون.
live by one's wits, به فیله‌وه‌ره‌ج زیان.
out of one's wits, مینشک له‌سهردا نه‌ماو (له تورره‌یی یا له ترسه‌دا)؛
 شیت.
wit (wit), v.t. & v.i. [Archaic], زانن؛ فیژبوون؛ پین زانن
 وانا؛ واته.
witan (wit'ən), n. (۱) نه‌نجوومه‌نی پاریژکاری پاشای نینگلین
 (میلادی نینگلیری کۆن) (۲) نه‌ندانانی هم نه‌نجوومه‌نه.
witch (wich), n. (۱) جادو‌وگهری ژن؛ جادو‌ویان (ناهرت).
 (۲) پهریزگه سه‌ر ناستهمه؛ پهریزگیکی ناشرینی تووره‌وتی.
 (۳) [Colloq.] ، ژنی دهرفین؛ کچیکی ژۆر جوان.
v.t. (۱) نوشته‌لیکردن؛ جادو‌وبه‌ن لیکردن.
 (۲) به جادو‌وگهری کردن یا هینانه دی. (۳) دهرفاندن.
witchcraft (wich'kräft', wich'kräft'), n. (۱) جادو‌وگهری؛
 جادو‌ویان؛ نه‌فسونگهری. (۲) دهرفاندن؛ شیت و شه‌یدا کردن.
witch doctor, جادو‌ویان؛ جادو‌وگهر؛ پزیشکی جادو‌ویان.
 (ههره‌ها " shaman " ، " medicine man ").
witchery (wich'er-i), n. = witchcraft.
witches'-broom (wich'iz-broom', wich'iz-broom'), n.
 توئیه‌له وه‌چی سه‌ر لوو قه‌دی دهره‌خت (که له کهره‌وه‌وه په‌یداده‌بێ و زیانه‌خه‌شه).
witch grass, جۆره گیاهیکی تووکه
witch hazel, (۱) ده‌مه‌تیکی گۆل زهردی به‌ر دارینه.
 (۲) شه‌یه‌یکی کجالی‌یه له گه‌لو توئیکه داری هم ده‌مه‌ته ده‌گرت.
witch hunt, به‌وه‌وکوتن و بیانو پین گرتن و چه‌وساندنهره‌ی نارهبایانه‌ی
 نه‌وانه‌ی گومانی نادلسۆزی و نا‌ی‌کبان ئی ده‌گری به‌رامبه‌ر به‌میری یا ده‌رگه‌یکه
-witchhunter (n.); witchhunting (adj. & n.).
witching (wich'in), n. = witchcraft.

withy

حەمەيشە... هەند). (ب) نيشانەكاشى ئىم وازەيىنان يا خۇكىشانەومىه كه ديارى دەدات لىر كەسە.

withdrawing room, [Archaic], = drawing room.

withdrawment (with-drō'mənt, with-drō'mənt), *n.* = withdrawal.

withdrawn (with-drōn', with-drōn'), *adj.* گۆشەگەر! شەرىك!
شەرمەن! دوورە پەرىزە!

with (with, with, with), *n.* (بۇ شت پىن بەستەن وەك پەت).
v.i. بەستەن بە توول يا شوولنى جىر.

with (with, with, with), *v.i.* سىيس بوورنەوه! هەلقراچان! ووشك بوورنەوه!
بووكانەوه! هەلقراچان! داکەوتش. (خ) كۆبوون! كەم بوورنەوه (هەست).
خۇشەووستى).

v.i. (۱) هەلقراچاندىن! هەلقراچاندىن! بووكانەوه! ووشك كەردنەوه
(خ) ووشك كەردن (تەرس): سەركەردن: (He ~ed her with a look.)

withered (with'ēr'd), *adj.* سىيس! هەلقراچان! هەلقراچان! يووكانەوه!
هەلقراچان.

witherite (with'ēr-it'), *n.* جۆره كانزايمەكى هەسەرەنگە.

withers (with'ēr'z), *n.pl.* ناوشانى ئىسپور وولاخى تر.

withershins (with'ēr-shinz'), *adv.* [Scot.], (ب) پىنچەوانەي (پۆرەوه)
(پۆرەوه, پۆرەوه). (خ) بە پىنچەوانەي (پۆرەوه) خۆرەوه.

withhold (with-hōld', with-hōld'), *v.t.* (p.t. withheld),
(۱) پارگرتن! وەستاندن! پارگرتن! ھېشتەنەوه! گرتن.
(خ) پىن نەدان! دەرئىنى (ق) كەردن! نەدان:
(to ~ payment, information, one's consent, etc.)

v.i. خۆ پارگرتن! پىن بە خۆ نەدان! نەكرەن.
withholding tax, باجى گىرلر يا ئىرەوان: ئىم باجەمە كه مانگ بە مانگ

له دەسكەرتى مووچەخۆزان دەپوئىز دەپوئىز بە مېرى (له كۆتايى سالدا
ئەگەر مووچەخۆزەكە ھېشتا ھەر باجى لىسەر مابوو ئەوا دەيداتو ئەگەر
زىادەيىشيان ئىرەپووبو بۆي دەگەپ ئىنتەنەوه).

within (with-in', with-in'), *adv.* (۱) له ناوەرەوه! لەناو.

(۲) له مالىەرەوه! لە ژورەوه: (Is Mr. Smith ~ ?)
(خ) ناوەكى! ھەناو! لەناو! لەش, مېشك, دل, يا ويژداندا! لە دلەرە.

prep. (۱) لەناو: (to be safe ~ walls).
(۲) (۱) كەمتر لە! لە ماوەي! لە مەوادى! لەناو! لە:

(~ five miles; ~ an hour; ~ sight; ~ reach)
(ب) لە! لە مەوادى: (~ my experience).

(۲) لە سنوورى: (~ the law).

withindors (with-in'dōrz', with-in'dōrz'), *adv.* = indoors.

without (with-out', with-out'), *adv.* (۱) لە دەرمەوه.

(۲) دەرمەوه! لە دەرمەوى مان!
prep. (۱) بۆ دەرمەوه! لە دەرمەوه

(خ) دوور لە! دوورتر لە! ناياكاتى: (~ his reach).

(۲) بېين: بېين: (~ food and water).

(۳) بېين! بېين! (~ fear, doubt, etc.).

(۴) بېين: بېين: (He passed ~ speaking).

(۵) بېين (نەبوونى!) بېين (شتەيكى لەرەو پىيش ناوېراو): (We went ~).

ئەگەر وانەين! ئەگەر:
هەلقەردن بەين! گوزەران كەردن بەين:

conj. [Dial.], do (or go) without, (to do without money, food, medicine, etc.)

withoutdoors (with-out'dōrz', with-out'dōrz'), *adv.* = [Archaic] outdoors.

withstand (with-stand', with-stand'), *v.t.* & *v.i.* بەرگەرگرتن!

خۆ لەبەرە پارگرتن! بەرەلەستى كەردن.
۱۱. توولنى جىرە نەرم (بۇ شت پىن بەستەن).

witch moth

adj. (۱) ھى جادووبازى! تايمەتى بە جادووبرى: (the ~ hour).
(خ) دەرئىنى! شەيت وشەيدەكەر.

witch moth, پەپوولەي شەوگەر.
wite (wit), *n.* (۱) سەراي پارە (ب) مەز
(خ) [Scot.], سووچ! خەتا

v.t. تاوانمار كەردن! خەتا بار كەردن! گوناھبار كەردن.

witenagemot, witenagemote (wit'a-nə-gə-mōt'), *n.*
ئەنجومەنى پاورىزاكارسى پاشاي ئىنگليز لە كۆندا! ئەنجومەن يا كۆرى
نیشتمانى ئىنگلوزساكسۆنى. (ھەرەھا " witan "

with (with, with), *prep.* (۱) دۆز! دۆز بە! لەگەن! بەرامبەر:
(He argued and fought ~ his wife.)

(خ) بە تەنەشت! لە نەزىك
(Mix it ~ water.)

(۲) ئەگەن (He talked and played ~ her.)

(۳) لەلاي! لە ئۆزىر چاودەپىرى: (Leave the children ~ grandmother.)

(۴) لە! ئەي: (She was pleased ~ her gift.)

(۵) ئەگەن (She is friendly ~ strangers.)

(۶) وەك! وەك! ئە باشتى و ئى زانیندا: (She sings ~ the best.)

(۷) ئەگەن! ئەگەن! لایەنگرى: (Are you ~ me or against me?)

(ب) ئەگەن! لایەنگرى: (He voted ~ us.)

(۸) بەلاي! بەلاي! لاي: (Whatever you decide is all right ~ me.)

(۹) ئە! ئەمۆي: (She was faint ~ hunger.)

(۱۰) بە! (Stir ~ a spoon.)

(۱۱) بە (He said it ~ confidence.)

(ب) بە (W ~ your permission, I'll go.)

(۱۲) بەرمە (ھەبوون): (the man ~ a moustache).

(۱۳) بە (He plays ~ skill.)

(۱۴) و! و! (The woman, ~ her two daughters, arrived.)

(۱۵) ئەگەن ئەرمەشدا! ئەگەن:
(W ~ all this talent, he could not get a job.)

(۱۶) ئەگەن! لە ھەمان كاتدا: (to rise ~ the chickens.)

(ب) ئەگەن! بۆ ھەمان لاي: (to travel ~ the sun).

(ج) بەپىنى! بەگوزەپى! ھەرەكە! ئەگەن: (to grow wise ~ age).

(۱۸) پىنگەرە! بە (Join this end ~ that.)

(۱۹) لە (جىبابوورنەوه): (to part ~ one's family, friends, gains, etc.)

ئاگادار بوونى دوا مۆدەو شتى وەرە! be (or get) with it, [Colloq.],

زانينى شتى باوي ناو كۆمەل:

(His friends say he is not quite with it.)

ئۆكەدو ئەگەن! كۆك! ئەگەلدا! ھەلسان و دانىشتن! ئەگەندا! بوون:

in with, (He is in with the wrong crowd.)

بەكسەر دراي ئەوه! ئىتر:

with that, (With that she departed.)

withal (with-ōl', with-ōl'), *adv.* (۱) ھەرەھا! زىاد لەرەيش

(خ) ئەگەن ئەرمەشدا! لە لایەكى تەرەوه! لە سەرىكى تەرەه.

prep. [Archaic]. پەوه

withdraw (with-drō', with-drō'), *v.t.* كېشانەنەوه (لەشك):

كەشاندەنە دواوه! لا بىرن! راکېشان (پارە لە بانق)! ئى دەرههتان.

(۲) پاشگەزىبوونەوه! كېشانەنەوه: (to ~ a statement, an offer, etc.)

v.t. (۱) كەشاندەوه (لەشك): كەشاندە دواوه.

(۲) ئەكېنەرە! خۇكەشاندەرە! دوورە پەرىزى كەردن

withdrawal (with-drō'al, with-drō'al), *n.* (۱) كەشاندەوه!

كەشانە دواوه! ب: پەمەندى بىرن يا كەمكەردنەوه! ئەكېنەرە.

(ج) راکېشان (پارە لە بانق)! دەرههتان

(د) بزان! ھەمەيشە خوارەن و شتى وەرە! وازەيىنان! خۇكېشانەوه (ھىزىن).

witless

(ههروهه "with") - (٢) گوریس یا پهتی دیروستکراو له م توولانه
 (٣) داریکه توولی وهما جیری ئی دهپوړیتوه (وهک بی)
adj.
 (١) جیرو نهره (وهک توولاندان)
 (٢) جیرو حروقه؛ بهکیش؛ بههیز؛ بهرگمر
 بن مینشه؛ کرا؛ هیچ نهران
witless (wit'lis), adj.
-witlessly (adv.); witlessness (n.).
witling (wit'lin), n. کسینکی خۆ به ټیگه‌یشتو دانهر
witness (wit'nis), n. (١) گهو هی؛ شایهتی
 (٢) (ا) گهواه؛ شایهت (دادگا)؛ (ب) شایهت؛ کسینکه که نامادهی پوودانیکه
 بووین و چاری نیوه بووین؛ (٣) شایهت (یو نینزاکردنی بهلگه‌نامه‌یهک)
 (٤) بهلگه؛ نیشانه (یو ساغ کردنهره)
v.t. (١) گهو هی؛ شایهتی دان؛ (٢) بهلگه بوون بۆ؛ شایهتی بوون بۆ
 (٣) بوور به شایهت (نیزاکردنی بهلگه‌نامه‌یهک)
 (٤) بنیر (پوودان)؛ ناماده‌بوون له شوینی پوودانیکه؛
 (to ~ an accident)

(٥) بنیر (مه‌جان): (This hill has ~ed many battles.)
v.t. بهلگه بوون بۆ؛ شایهتی بوون بۆ
bear witness, بهلگه بوون بۆ؛ شایهتی بوون بۆ؛ دان
 (This destruction bears witness to their cruelty.)
witness box, [British], = witness stand.
witness stand, خورس شایهت (له دادگاه)؛ جیرو گهواه
witted (wit'id), adj. (slow ~) ټیگه‌یشتو؛ نه‌ونده ټیگه‌یشتووه
witticism (wit'isiz'm), n. قسه‌ی قوت؛ قسه‌یهکی دانایانه؛ نوکته؛
 ووتیهکی خوش
witting (wit'in), adj. (١) ناگادار؛ به‌ناگا (٢) دسه‌نقست
-wittingly (adv.).
wittol (wit'ol), n. پناویکه که به داوین پیسی ژنکه‌ی ده‌زانو و چاری
 ئی ده‌یوشن (رووشی "cuckold" بیینه)
witty (wit'i), adj. (١) قوت (روته)؛ نه‌ستق؛ خوش و سه‌یر
 (a ~ remark)
 (٢) قسه قوت؛ قسه نه‌ستق؛ قسه خوش؛ زمان خوش: (a ~ person)
 ([Obs. or Dial.] زبرهک)

-wittily (adv.); wittiness (n.).
wive (wiv), v.t. ژنپان
v.t. (١) ژنپان؛ (٢) ژن بۆ هیزان؛ ژن ئی ماره‌کردن
wivern, wyvern (wi'vɛrn), n. Also wiver. نه‌زده‌های خیمالی؛
 ده‌عبایه‌کی باناداری دوو لاقی کلک دیکاری خیمالی‌یه له‌سهر دیرووشی
 سوارچاکی یا خانه‌دانی دهنه‌خشینز
wives (wivz), n. plural of wife.
wiz (wiz), n. [Slang], Also whiz. کسینکی بلیه‌مت (له رشتیه‌یه‌کدا)؛
 کسینکی زور نیناتوور؛ (He's a ~ at chemistry; a computer ~)
wizard (wiz'ɛrd), n. (١) جادوگر؛ جادووباز
 (٢) کسینکی بلیه‌مت؛ کسینکی زور زیوه‌ک و کارامه و لیهاتوور
 ([Obs.] پیرنکی دانا و زبرو ټیگه‌یشتوور
adj. (١) نایه‌تی به جادوگران و جادوگره‌ی
 ([British Slang] نایاب؛ زور باش و خوش
wizardly (wiz'ɛrd-li), adj. (١) وهک جادوگر؛ جادوگره‌ی
 جادووبازانه (٢) زور سه‌یرو نایاب
wizardry (wiz'ɛrd-ri), n. (١) جادوگره‌ی؛ نه‌فسون
 (٢) هیزنکی ناسایی
wizen (wiz'n), v.t. هه‌لقرجان؛ ووشک بوونه‌وه؛ هه‌لیپروکان؛
 سیس بوونه‌وه
v.t. هه‌لقرجاندن؛ ووشک کردنهره؛ پووکاندنهره
adj. = wizened.
wizened (wiz'nd), adj. هه‌لقرجان؛ ووشک؛ پووکاره

wolfram

(١) ووسمه. کیمیاکه که لاکه‌ی ووسمه‌ی ئی ده‌گورن بۆ
woad (wōd), n. قژریش کردنهره. (٢) ووسمه.
woadwaxen (wōd'wak's'n), n. = woodwaxen.
wobble (wob'bl), v.t. Also wabble, (١) به لاره‌ولار پویشتر
 (وهک مراوی)؛ به حله‌خل پویشتن؛ که لاکه‌ی پویشتن؛ له‌نگین
 (٢) له‌قین؛ له‌قان. (٣) له‌رینه‌وه؛ له‌رینان؛ له‌رانه‌وه
 (٤) پارا بوون؛ دوو‌دل بوون؛ دوو‌دلی کردن
v.t. له‌راندنهره؛ له‌قاندن
n. (١) لاره‌ولارکردن له پویشتن؛ خله‌خل. (٢) له‌رانه‌وه؛ له‌رینه‌وه
 (٣) له‌قین؛ له‌قان. (٤) له‌رینوکی دهنک
wobbly (wob'li), adj. (a ~ table, chair, desk) له‌ق؛ له‌رینوکی
woc (wō), n. Also wo, (١) ماتمه‌ینی؛ خه‌موخه‌فت؛ خه‌مباری؛
 ناخ‌وداخ: (a tale of ~)
 (٢) لیکومان؛ کارمه‌سات؛ ناخوشی؛ به‌دبه‌ختی؛ وهی
 (poverty, illness, and other ~s.)
interj. هوار به‌مام؛ قور به‌سهرم؛ قور به‌سهری
in weal and woe, له خوشی و ناخوشیدا
wobegone, wobegone (wō'bi-gōn), n. (١) ماتمه‌ین؛ مات؛
 خه‌مبار؛ خه‌مگین: (a ~ appearance)
 (٢) [Archaic]. لیکوماو؛ په‌نجه‌پو؛ په‌ریشان؛ کولول
woeful (wō'fōl), adj. Also woful, (١) جینی دل پین سووتانه؛
 خه‌موخه‌فت‌تاری؛ ناخوش؛ به‌دبه‌خت؛ کولول: (Hers is a ~ situation.)
 (٢) زور خراب؛ جینی داخه؛
 (~ ignorance; a ~ collection of paintings.)
-woefully (adv.); woefulness (n.).
wok (wok), n. تاوه‌یه‌کی قورلی خره خواره‌مه‌نی ټیدا سوور ده‌کریتوه.
 (به‌تایه‌تی له لیتانی خواره‌مه‌نی چینه‌دا به‌کارده‌هینز)
woke (wōk), alternative past tense of wake.
woken (wō'kōn), rare past and past participle of wake.
wold (wōld), n. ده‌شتینکی پووتی به‌رز
wold (wōld), n. = weld.
wolf (woolf), n. (١) گورگ
 (٢) (١) کسینکی درنده و چاوبرسی و زیانه‌خوور پین سفته و دل‌رق.
 (ب) [Slang]. مینان
 (٣) کره‌مکه‌ی سووس و جانموری تر که ده‌داته دانه‌ویله.
 (٤) ناسازی تاواری موسیقا
v.t. ماشینه‌وه؛ عمل لووشن؛ به پهله خواردن؛ زور خواردن؛ لوف لیدان
a wolf in sheep's clothing, گورگه و له بیستی مه‌رادیه؛
 بوژمه‌نی خۆ به دوست پیشانم
cry wolf, به درز هوارکردن؛ دهم به هوار بوون
keep the wolf from the door, برمه‌تی نوورخسته‌وه له مالی خۆ
wolfberry (woolf'ber'i), n. ده‌ره‌نیکه به‌ری سپی ده‌گرئ
wolf dog, گورگه سه‌گ؛ (١) توخه سه‌گینکی گوره‌ی نیرله‌ندی‌یه پاره
 گورگی پین ده‌کرا. (ب) سه‌گینکی دووره‌گه په‌گینکی گورگه په‌گینکی سه‌گ؛
 سه‌گی گورگ ناسایی
wolf-fish (woolf'fish), n. گورگه ماسی؛ ماسی‌یه‌کی زلی دره
wolf-hound (woolf'hound), n. گورگه سه‌گ؛ توخه سه‌گینکی
 گوره‌یه پاره گورگی پین ده‌کرا
wolfish (woolf'fish), adj. گورگی؛ درنده؛ به‌زبان؛ زیانه‌خوور؛
 چاوبرسی
-wolfishly (adv.).
wolf pack, (١) گه‌له گورگ
 (٢) کومه‌ټیک ژنده‌رایی پیکه‌وه په‌لاماری کاروانی ده‌رایی دوزن دهن
 (٣) دوو سین فرژکه‌ی جه‌نگین پیکه‌وه هیزش دهن
wolfram (woolf'frām), n. (٢) tungsten (١)

wolframite

wolframite (wool'fram-it'), n. کانزایه‌یکی قاومیی یا یرمشکه‌له‌یه
wolfsbane (woolfs'bān), n. گورگ خنکین زهری گورگ

پوره‌کینکی دهشته‌کی زهرینه گولنی سپی و شیر و زهره دگرری دهرمان له
په‌گمکی دهگرری (هه‌روهه "aconite", "monkshood")

wollastonite (wool'as-t'n-it'), n. کانزایه‌یکی سی‌یه
wolver (wool'ver), n. گورگ پوه‌ر

wolverine (wool'və-rēn', wool'və-rēn'), n. گیان‌ریکی
له‌مهرمگر گۆشخۆزی شیردهری تیسک درزوی تۆکمیه له توخی ده‌لک
(هه‌روهه "glutton")

(Colloq. | W- |), نیشته‌نیه‌یکی ویلایه‌تی "مشینگن" ی شه‌ریکی‌یه.
wolves (woolvz), plural of wolf.

woman (woom'an), n. (pl. women), (1) ژنا دافوت: من
(2) کاره‌گر (3) (1) هاوسه‌ر ژنا خیزان (ب) دلدارا دۆست: یارا ده‌لک.

(4) بیایوی (سه‌ر) ژنان

(5) مینه‌تر: سرووشتی ژنیتی (It's the ~ in her)

adj. (1) مینجکه: من تاییه‌تی به ژنا ژنانه
(2) من: ساوو: ژنا (a - scientist)

woman-chaser (woom'an-chā'zēr), n. womanizer.
womanhood (woom'an-hood), n. (1) ژنیتی

(2) خو و یه‌روشتی ژنانه: خو و یه‌روشتری له ژنا هاتوو

(3) ژنا گه‌ل: ژنان: ژنا به‌گشتی: ناغره‌تان.

womanish (woom'an-ish), adj. (1) ژنانه: مینیانه: مینجکانه
له ژنا هاتوو: تاسک. (2) ژنانی: سه‌ر ژنانی: کچانی.

womanize (woom'an-iz'), v.t. وه‌ک ژنا لیکردن:
سرووشتی ژنا پیدان.

v.i. مینیاژی کردن: داوین پیسی کردن.

womanizer (woom'an-iz'ēr), n. مینیا: داوین پیسی
womankind (woom'an-kind'), n. ژنان: ناغره‌تان: ژنا گه‌ل:

ژنا: توخمی ژنا ره‌گه‌ری ژنا: ژنان به‌گشتی.

womanlike (woom'an-lik'), adj. ژنانه: وه‌ک ژنا: له ژنا هاتوو
womanly (woom'an-li), adj. (1) مینیانه: ژنانه: وه‌ک ژنا.

(2) له ژنا هاتوو: به‌ناپه‌رو: سه‌لا: شه‌رم: (~ modesty)

-womanliness (n.).
woman of the house, = lady of the house.

woman of the street(s), = prostitute; street-walker.
woman suffrage, مافی ژنان بۆ ده‌نگدان (له‌هه‌لێزاردنی گشتیدا)
(هه‌روهه "female suffrage")

-woman-suffragist (n.).
womb (woōm), n. (1) منادان: تیزانگ: سه‌ک (منادان بوون)
(هه‌روهه "uterus")

(2) شوینی شت تیدا په‌روه‌ده بوون یا بیکه‌تان: (The ~ of time)

(3) ناوی ناوه‌وی شت (4) [Obs.]. سه‌ک: وورگ

wombat (wom'bat), n. گیان‌دارنکی کیسه‌داری زه‌وی هه‌لکته‌نی
نوستورایی‌یه له وورچی بچوک ده‌چی

women (wim'in), n, plural of woman.
women-folk (wim'in-fōk'), n.pl. Also womenfolks.

women; womankind.
women's rights, woman's rights, مافی ژنان: مافی ناغره‌تان

won (wun), past tense and past participle of win.
won (wun, woon, wōn), v.i. [Archaic]. نه‌شته‌جن بوون: مانه‌وه

wonder (wun'dēr), n. (1) شتیک. که‌سیک. یا پوره‌توینکی سه‌یر
(Television is one of the ~s of modern science.)

(2) سه‌رسامی: سه‌رسوورمان: واق و وورمان: سه‌یر یین هاتن

(3) موعجیزه

v.t. (1) سه‌ر سوورمان: سه‌رسام بوون: سه‌یر ئی هاتن.
(2) موعجیزه

v.t. (1) سه‌ر سوورمان: سه‌رسام بوون: سه‌یر ئی هاتن.

(2) گومان (3) بوون: تیا پامان: تیا مان.
گومان (3) بوون: تیا پامان: تیا مان: (I ~ why he came)

v.t. wonderer (n.).
for a wonder, سه‌یره: ژور سه‌یره.

(it is) no wonder (that), (شتیک) سه‌یر نه‌یه: بویه
(1) ناخۆ: (2) پورا تا‌کم: گومانم هه‌یه: په‌گومانم.

wonderful (wun'dēr-fəl), adj. (1) سه‌یر: مایه‌ی سه‌رسامی‌یه:
سه‌ر ده‌سوورمینی. (2) تیا‌باب: ژور خۆش: ژور باش:
(a - person, meal, holiday, place, house, time, etc.)

wonderfully (adv.); wonderfulness (n.).
wonderland (wun'dēr-land'), n. (1) شوینیکی خه‌پالی:

شوینیکه نامینزینته به‌رچاو. (2) شوینیکی ژور خۆش و جوان و سه‌یر.

wonderment (wun'dēr-mənt), n. (1) سه‌رسامی: سه‌ر سوورمان:
سه‌یر ئی هاتن. (2) شتیک سه‌یره: شتیک سه‌رسوورمینه یا سه‌رسامگر

wonder-stricken (wun'dēr-strik'n), adj. سه‌رسوورمان:
واق و وورمان: سه‌رسام.

wonder-struck (wun'dēr-struk'n), adj. = wonder-stricken.

wonderwork (wun'dēr-würk'), n. (1) کاریک یا شتیک سه‌یر.
(2) موعجیزه.

-wonder-worker (n.); wonder-working (adj.).
wondrous (wun'drəs), adj. = wonderful.

adv. سه‌رنا‌سایانه: به‌پاده‌یکی سه‌یره سه‌رسوورمینه.
wonky (wɒn'ki), adj. [British Slang]. شلۆۆ: لا‌وان: له‌ق

wont (wunt, wōnt, wönt), adj. پاهاتوو: خو پینوه گرتوو: فیز:
(He was ~ to sleep early and rise early.)

n. (He came home much later than was his ~ -) خو: نه‌ریت:
v.i. پاهاتن: خو پینوه گرتن: وا فیزبوون.

won't (wɒnt), = will not.
wonted (wun'tid, wōnt'id, wōnt'id), adj. (1) باو: نا‌سای

(2) پاهاتوو: خو پینوه گرتوو: هۆگرا: فیز.

woo (wōō), v.t. (1) دلداری له‌گه‌ل کردن: خوازینگی کردن: دل خواستن:
دلفرازدنی ژنا: خۆشه‌ویستی پیشاندان (به‌نیازی هینان).

(2) هه‌ول بۆ دان: کۆشش بۆ کردن: دو‌اکه‌وتن:

(She ~ed fame and money.)
(3) تکیاکردن: ئی پارانوه: ماستاو بۆ کردن: هه‌ولی یین سه‌لماندن دان.

v.t. (1) دلداری له‌گه‌ل کردن: دل خواستن (بۆ خوازینگی کردن).
(2) تکیاکردن: پارانوه: هه‌ولدان بۆ یین سه‌لماندن.

wood (wood), n. (pl. (1) دارستان: بینه: بینه‌لان: چه‌نگه‌ل
(2) دار: نه‌و به‌شمی درمخت که په‌قه (وه‌ک قه‌و له‌کاشی).

(3) داووته‌خته.

(4) داری سووت: گزه: دارگزه: داری سووتاندن. (هه‌روهه "firewood")
(5) شتی دارین: (1) که‌مۆله: به‌رمیلی شه‌راب... هتدا: (~ wine aged in)

(ب) ته‌ختی داری شت له‌سه‌ر له‌تکردن (وه‌ک هی قه‌ساب)

(ج) نامیری مۆسیقی دارین

adj. (1) دارین: له‌دار درووستکراو. (2) هی دار بیره‌وه‌ی ریک‌وپیک کردن.
(3) دارستان نشین: له‌دارستاندا پورای یا ژیاو

(1) دار ناشن. داری سووته‌نی بۆ هینان
داری سووته‌نی هینان

be unable to see the wood for the trees, نه‌بینینی شتی گرتک
له‌به‌ر هی ووردی ناگرتک: هه‌له‌سه‌نگاندنی گشتی بارودۆخیک بۆ نه‌کران له‌به‌ر

بایه‌خدان به‌وورده‌شت.

in the wood, له‌به‌رمیلدایه (هه‌ی)
out of the woods, [Colloq.], له‌معترسی بۆگاری بووه:

نیتر له‌معترسی دهرچوووه: له‌خه‌م په‌خسبووه.

wood (wood), adj. [Archaic or Dial.] شیت (۱)
(۲) تۆر تووره؛ قوشقی.

wood alcohol, = methanol. گولده
wood anemone, سنوقی داری سووتنه.
woodbin (wood'bin), n. چۆره پوهه کیبه له توخسی یاسه مین.
woodbine (wood'bīn), n. (۱) کۆتیره دار
wood block, (۲) (۱) کلنینهی ههنگه تراو لهسەر دار (چاپه مهنی).
(ب) وینهی دهرهینراو لهسەر نه م کلنیشهیه.

wood-borer (wood'bōr ēr), n. میروی دار کونکرو دارخۆر.
wood-carving (wood'kärv'ing), n. (۱) دار ههنگه ندر.
نخش لهسەر دار ههنگه ندر. (۲) پهیکەر یا شتیکی وها درووستکردن له دار.
-woodcarver (n.).

wood-chat (wood'chat), n. باندهیه که له توخسی پيشۆله.
wood-chuck (wood'chuk), n. شکی دهشت: گیانداریکی
کۆرژمه ندهیه له توخسی سمۆره. (روشهی "marmot" بیهته).
(ههروهها "ground hog")

wood coal, (۱) خهلووری دار (۲) lignite.
wood-cock (wood'kok), n. (۱) باندهیه کی ده نوک درێژی
مام ناوه مدیه به له توخسی قوواویله.
(۲) [Obs.] که سینیکی ساویلکه و بێ مێشکه.

woodcraft (wood'kraft', wood'kräft), n. (۱) کارامهیی و
چالاک له دارستان و دهشت و ههردا (وهک پارکردن).
(۲) نیشی دار؛ شت درووستکردن له دار.

woodcut (wood'kut), n. (۱) پارچه داری کلنیشه لهسەر ههنگه تراو.
(۲) وینهی نه م کلنیشهیه.

woodcutter (wood'kut ēr), n. دارکەر

wooded (wood'id), adj. دارستاناوی: دار و سهه خناری.
wooden (wood'n), adj. (۱) دارین: له دار درووستکراو.
(۲) ووشک: رهق: بێ ههستانه: (a - smile, stare, etc.)
(۳) بێ مێشکه: کهوهن: کهر: (- head)

wood engraving, (۱) پارچه داری نهخش لهسەر ههنگه تراو.
(۲) دار ههنگه ندر: نهخش لهسەر دار ههنگه ندر.
(۳) وینهی لهسەر نه م نهخشه و مرگراو. (روشهی "woodcut" بیهته).

-wood-engraver (n.).

wooden-head (wood'n-hed'), n. [Colloq.] که سینیکی کهرو
بێ مێشکه.

wooden-headed (wood'n-hed'id), adj. [Colloq.] کهر
بێ مێشکه: کهودهن.

wooden horse, = Trojan horse # 1.

woodenware (wood'n-wār'), n. دهقوی دارین:
قاپ و قاچاخی دار

wood hyacinth, هاسی کبوی.

wood ibis, باندهیه کی قهراغ ناوه له حاجی له قهلق دهکات

woodland (wood'land), n. دارستان: زهوی دار و درهخت و
دهمه ناوی

adj. (۱) دارستانی: تایبهتی به دارستان.
(۲) له دارستاندا ژیاو یا پوواو.

-woodlander (n.).

wood lark, باندهیه کی دهنگ خۆشه له توخسی کلۆکوره.

wood lot, پهله زهوی دار تیندا پوینراو بۆ برینه وه.

wood louse, شهسپیی دار: خلیزه میروویه کی بچوکه له خاکی
شێدارو له ناو داری پزێودا دهژی. (ههروهها "pill bug", "sow bug")

woodman (wood'mən), n. (۱) [Chiefly Bri.] دارستانهوان:
کارگیزی دارستان (۲) دارکەر

(۳) دارستان نشین: مرقفی له دارستاندا ژیاو.
(ههروهها "woodsman")

wood-note (wood'nōt), n. خویندنای مهلی ناو دارستان.

wood nymph, ("dryad" (ههروهها "hummingbird")

(۲) چۆرێکه له ("hummingbird")

(۳) پهپولهی دارستان.

wood-pecker (wood'pek ēr), n. دارکونکهره.

wood pigeon, (۱) کۆتری خهت له مل: کۆتری خال له مل.

(۲) کۆتره کیوییه خۆراوای نه مریکایه.

woodpile (wood'pil'), n. لێژنه دار.

wood pulp, تلهپی دار (بۆ کاغەز درووستکردن).

wood rat, = pack rat.

woodshed (wood'shed'), n. کهپری داری سووتنه.

woodsman (woodz'mən), n. (۱) دارکەر

(۲) (۱) دارستانهوان. (ب) دارستان نشین. (۳) پارکەری ناو دارستان

(۴) وهستای شتی دارین درووستکردن: شتی دارین درووستکەر.

(ههروهها "woodman")

wood sorrel, ترشۆکه: گیایه کی کۆلهیه که لاکه له سلق دهچن و

ترشه گۆبی سهپی و سووو نهرخهوانی و زهره دهگرن.

wood spirit, = methanol.

woody (wood'zi), adj. دارستانی: له دارستان دهچن: وهک دارستان

wood tar, قهترانی دار.

wood thrush, پيشۆلهی دارستان: باندهیه که له کۆمه لهی پيشۆله.

wood-turning (wood'lür'nin), n. خهراپی دار: شتومهک له دار
درووستکردن.

-wood-turner (n.).

wood-waxen (wood'wak's'n), n. بتهچکی گۆل زهره جارن
پهنگی زهره ی ئی دهگیرا.

wood wind, (۱) سازای پای دارین: نامیری مۆسیقی پای دارین.

(۲) (pl.) سازای پای دارینی ساز و سهتوورێک (نۆرگهسترایهک) بهگشتی.

wood-work (wood'würk'), n. (۱) دارقاشای نیشی دار.

(۲) شتومهکی دارین (به تایبهتی هی ناو خاندو وهک ده رگا و لێواری پهنجهره و

پین پلیکانه و نه مده ... هتد).

-woodworker (n.).

wood-working (wood'würk'ing), n. دارقاشای: نیشی دار.

adj. هی دارقاشای: (~ tools)

wood-worm (wood'würm'), n. کهرمی دار.

woody (wood'i), adj. (۱) دارستاناوی: دار و درهخت و ده مه ناوی.

(۲) دارکی: داری: وهک درهخت پهقه: (~ plants)

(۳) [Rare]، دارستانی: تایبهتی به دارستان. (۴) له دار دهچن.

-woodiness (n.).

wooler (wōō'ēr), n. داروکه (دلداری، خوازینی).

woof (wōōf), n. (۱) پۆ: پێسمانی باری پانی قوماش.
(روشهی "warp", "weft" بیهته).

(۲) قوماش: ته تراو: قوماشی چنراو.

woof (wōōf), n. (۱) وههه ی گۆ: وههه یی دهنگ کهری سهگ.

(۲) دهنگی وهها.

woofer (woof'ēr), n. دهنگ کهورکه (به تایبهتی بۆ کهورکه رهنی
دهنگی نزمی له ره کهم لهسەر رانیق... هتد).

wool (wool), n. (۱) بهرگن: کولک. (۲) خوری: پهشم.

(۳) قوماشی خوری: جل و بهرگی خوری

(۴) تووکی کورت و لوی مرۆ (له پووی گالته وه).

adj. خوری: له خوری درووستکراو

pull the wool over one's eyes, خهله تاندن: چاوه بستکردن:

فریودان

badly.; How should the statement be ~ed?)

- at a word, یه گهسره دسه گه بجه بن.
- be as good as one's word, په پیمان نه شکانندن؛ به لاین هینانندی.
- big words, قسه ی زل؛ فسه؛ لاف و گه زاف.
- break one's word, په پیمان شکانندن؛ به لاین نه میخانندی.
- by word of mouth, به دهی؛ به دهه؛ به زار نه که به نویسن.
- eat one's words, په پیمان بونهوه؛ پاشگه زبونونهوه.
- give one's word, به لاین دان؛ گف دان؛ په پیمان دان.
- hang on one's words, زور به ووردی گوئ لیکرتن.
- have a word with, قسه له گه دل کردن (به کورتی).
- have words with, مشتومر له گه دل کردن؛ شه به قسه کردن؛
- in a word, دمه قان برون.
- in other words, به کورتی.
- in so many words, ولتا؛ واته.
- man of his word, بهین زیاد و گه؛ ده قاردق؛ بهر مانا به.
- of few words, په پیمان نه شکتن؛ په پیمان رگر؛ به گف.
- of many words, نه دوا؛ بن دهنگ.
- take a person at his word, زور زور زور بلنی؛ هله نوه.

بپروا به پاستگویی کسبه کردن و بگوریزی نوه جوولانهوه:

(I took her at her word.)

- take the words out of a person's mouth, قسه له دهه دهره پیمان؛
- the Word, ورتقی شتیک که به کیتکی تر خریک بپوه یا به تمام بپوه بیلن.
- Upon my word, قسه ی خوا (لینجیل و تورات و قربان).
- (upon) my word, به شه رهم.
- word for word, په حقا؛ په کور؛

(a word for word translation)

- wordage (wūr'dij), n. ووشه به ووشه؛ ده قاردق؛
- (1) ووشه به گشتی؛ ووشه.
- (2) ژماره یا سرجمی ووشه؛

(The ~ of the document exceeds one thousand.)

- (2) درژده دهری؛ دهور و درژی؛ درژده پیدان؛ زور زوری.
- (4) داپشتن؛ شپوهی داپشتن یا دهر برین؛

(His ~ showed his lack of knowledge on the subject.)

- word-blindness (wūr'dblind'nis), n. کوریزی خویندونهوه؛
- ته مخورشی به یکی می شکه ده بیته هوی شت یو ته خویندونهوه.

-word-blind (adj).

- word-book (wūr'dbook), n. فهرهنگ؛ فهرهنگ کورک.

- word-deafness (wūr'ddef'nis), n. کمبری قسه؛ نه خورشی به یکی
- می شکه ده بیته هوی قسه تینه گه پشتن.

- wordiness (wūr'di-nis), n. درژده دهری؛ زور زوری؛ درژده پیدان؛
- دهور و درژی.

wording (wūr'dig), n. داپشتن؛ دهر برین؛ شپوهی داپشتن و دهر برین؛

وشه هله پزاردن و به کاره پیمان؛

(He liked the thought but not the ~.)

- wordless (wūr'dlis), adj. لان؛ نه دوا؛ بن زمان؛ بن دهنگ.

- word of honor, به لاین؛ گف؛ په پیمان؛ شه رهم خواردن.
- word order, رسته سازی؛ چوینتی دانای ووشه له رسته؛ بؤ مانا
- به خشین (چوینتی) رسته داپشتن. (ووشه ی "syntax" بهینه).

- word play, (1) repartee

- (2) قسه یا ووشه ی دو مانا؛ یاری کردن به مانای جیا جیای ووشه
- (پیشی دهورتری؛ "play on words"؛ (ووشه ی "pun" بهینه)

- word square, چوارگوشه ی ووشه؛ چوارگوشه یه که له ووشه ی رها
- پینکاتوره که تبه کانی به ستونی یا به ناسوی بخویندونهوه.

- wordy (wūr'di), adj. (1) ووشه یی؛ له ووشه پینکاتوره

wool clip, به ره می سالانه ی خوری.

woolen, woollen (wool'on), adj. (1) خوری؛ به شمین؛

له خوری دروستکراو. (2) قایبه تی به خوری و قوماش و جلی خوری.

n.pl. قوماش خوری؛ جل و بهرگی خوری.

wool fat, = lanolin.

wool-fell (wool'fel'), n. = wool-skin.

wool-gathering (wool'gath'er-in), n. خیمال پلوی؛

خیمال پرستی؛ دانفله پیدان.

adj. خیمال پلوی؛ خیمال پرستی؛ دانفله چی.

wool-grower (wool'grō'er), n. مپر به خوریکر بؤ خوری به که ی.

wollen (wool'on), adj. = woolen.

woolly, wooly (wool'i), adj. (1) به شمین؛ له خوری ده چن.

(2) خوریاوی؛ به خوری داپوشتراو. (3) نهرم؛ نهرم ونزل (خوریدمه منی).

(4) لیل ایر؛ نابرون. (~ thinking).

(5) بهر؛ له ووی بن پاسایی بهوه؛ بن پاسا: (~ wild and).

(6) (pl.) مپر؛ (2) جلی خوری (به قایبه تی جلی ژیره وه).

n. -woolliness (n.).

woolly bear, جزوه کرمیکی تورکنه وک ته تلمه میران.

wool-pack (wool'pak'), n. (1) گونبه ی خوری تیکراو

(2) فرده خوری؛ تا خوری (3) پهله هوری تهنگ.

wool-sack (wool'sak'), n. (1) توروره که یا گونبه ی خوری تیکراو.

(2) [W-]. دژشکه له به که سر وکی نهنجومه منی لورده کانی بهرله مانی

شینگلیری له سری داده نیشتن. (ب) سر وکیامتی نهنجومه منی لورده کانی

پله ی سر وکی؛ نهنجومه منی لورده کانی

wool shed, چه رداخی خوری؛ خانوویه که مری تیندا ده بریتته موه

wool-skin (wool'skin'), n. خوریه که ی تمامه ده کری بؤ فروشتن

پینسته مپر به خوریه که بهوه؛

wool-sorters' disease, کهولنی مپر. (همروه ها "woolfell")

نه خورشی به یکی سنگه قوشی نهوانه ده من.

که بهرکن پاک ده که نوه.

wool-stapler (wool'stap'ler), n. (1) خوری موش؛

بازرگانی خوری. (2) خوری جیا که موه و پؤل پؤل کمر

wooly (wool'i), adj. & n. = woolly.

woops (wōops), interj. = whoops; oops.

woozy (woo'zi, woo'zi), adj. (1) ووپ؛ گیز؛ واق وورماو؛

سهر قی شپواو. (2) گیزو دل تیکه له اتوو (به موی عمره ق خوارده موه)؛

سرخوشن.

-woozily (adv.); wooziness (n.).

wop (wop), n. [Slang]. نیتالی (له ووی سووکی به موه)؛ بنه چه نیتالی.

Worcestershire sauce, سووسی ووسترشر سووسی تونون

تیره له سرکه و به هارات دروست ده کری و ده کری به گؤشت و شتی وه ماوه.

word (wūr'd), n. (1) ووشه؛ واژه.

(2) ووت؛ گوفتا؛ تینینی. (May I say a ~ about that?)

(3) (pl.) دوان؛ ناخواتن؛ قسه؛ گف توگو.

(4) (pl.) دهی؛ گوزانی؛ ووشه کانی؛ گوزانی به که.

(5) په پیمان؛ گف؛ به لاین. (He's a man of his ~.)

(6) (1) فرمان. (W- came from the president.)

(ب) په رله؛ نیشانه؛ ی نهینی؛ ووتی نهینی.

(7) (1) دهنگواس؛ هوال؛ په یام. (the latest ~; no ~ from home)

(ب) قاو؛ واترات. (W- has it she is married.)

(8) (pl.): دمه قان؛ مشتومر؛ شه ره قسه؛ تاکوکی

(ب) قسه ی رهم. (-s were exchanged between them.)

(9) [W-]. قسه ی خوا (لینجیل، تورات، قربان). (the W- of God)

v.t. دهر برین؛ چوینتی دهر برین یا داپشتن؛ داپشتن؛

(a carefully- ~ed contract, letter, etc.; He ~s his thoughts

- (15) نیش تیدا کردن:
- (16) [Colloq.]، به کارهیتان بؤ مبهست و نامانجی خؤ:
- (17) [Colloq.]، هه لئه تاندن؛ فیل لیکردن؛ گزی لیکردن.
- at work, خهریکی نیشه؛ نیش دهکات؛ خهریکه.
- get the works, [Slang], به ناشرینانه لهگه لدا پهفتار کران؛
- give someone the works, [Slang], (1) کوشتن.
- (2) تووشی گنجیل کردن؛ چهوساندهوه.
- make short (or quick) work of, زوو ته واکردن (نیش، خواردن)؛
- به پهله کردن یا خواردن؛ زوو بواندنهوه یا سرکردن به گومدا.
- out of work, بن نیش؛ بن نیش وکار؛ به تال.
- (1) هه موو شتیک؛ the works, [Slang].
- (We had the works, from appetizer to dessert.)
- (2) چهوسانهوه؛ نازاردن.
- work away (on), نیش تیدا کردن؛ بهره موام بوون له نیش لهسه کراند؛
- خهریکی کار بوون.
- work in (or into), (1) تیختن؛ جینگه کردنهوه؛
- (He worked a few jokes into his lecture.)
- (2) کات بؤ دوزنهوه (بؤ بیین ... هتد)؛
- (The doctor was very busy, but said he would try to work me in late in the afternoon.)
- work in with, گونجان؛ سازان
- (My plans did not work in with hers.)
- work off, (1) دانا (قهلهوی ... هتد)؛ له کؤل خؤ کردنهوه (به وهرزش)؛
- (We worked off the heavy meal by walking two miles.)
- (2) نیش کردن لهباتی؛ قهرز پاکردنهوه به نیش لهباتی پاره؛
- (He worked off his debt, by working over-time.)
- work on (or upon), (1) کارتیکردن.
- (2) پین سهلاندن؛ ههولی پین سهلاندن دان.
- work out, (1) هاتنه دهرهوه.
- (2) هیچ تیدا نه میشتنهوه (کانگه).
- (3) قهرز پاکردنهوه به نیش لهباتی پاره.
- (4) هیتانهوی؛ کردن؛ جینه جیکردن.
- (5) چاره سرکردن؛ چاره کردن؛ (to work out a problem)
- (6) لیکندنهوه (به ژاردن)؛ (7) سرگردن؛ پتکوتن؛ سازان.
- (8) بوون به هوی؛ (9) کرده نهوه.
- (10) نه خشه کیشان؛ پیلان دانا؛ دانا؛
- (They worked out a plan of action.)
- (11) خسته کران.
- (12) وهرزش کردن؛ (I'm working out every day.)
- work over, (1) دووماره کردنهوه؛ سرله نوئ کردنهوه.
- (2) [Slang]، لیدان؛ بیرازکردن؛ کوتان؛ زور تیه لمان و نازاردن؛
- (The gang had worked him over.)
- work up, (1) بهره بهره بهرزبوونهوه یا پینشکرتن؛
- (In just a few years he worked his way up and became chairman of the board.)
- (2) ئی دروستکردن؛ گه لانه کردن؛ داپشتن.
- (3) وورژاندن (هست، برستی ... هتد)؛ هیتانه جوش.
- (4) نه خشه کیشان؛ پیلان دانا.
- (5) فیربوون.
- workable (wūr'ka-b'l), adj. (1) نیشی تیدا دهکرئ؛ چاک دهکرئ؛
- خوش دهکرئ (زهوی)؛ چؤن بوسترئ وهای ئی دهکرئ؛

- (2) دریزه دیا دورودریژ؛ دریزه پیندراو؛ دریزه؛
- (a ~ telegram, speech, article, etc.)
- wordily (adv.); wordiness (n.).
- wore (wôr, wôr), past tense of wear.
- work (würk), n. (1) کار؛ نیش؛ نیش وکار؛ پهنج؛ نارهق؛ پشتن.
- (2) فرمان؛ نیش وکار (به پاره، واتا که پنی دهژیت)؛ (He's out of ~) .
- (3) بیسه (His ~ is selling.)
- (4) (1) نهرت. (ب) نهندازهی نهم نهرکه یا نیشه؛ (a day's ~) .
- (5) (1) (pl.)، کردار؛ (a person of good ~s) .
- (ب) (pl.) گشت بهره می ویزه می نووسریک؛ نووسراوه کانی نووسریک؛
- (the ~s of Piramerd)
- (ج) (pl.) کار یا پروژهی نهندازاری (خانور، پره، به نداد ... هتد).
- (د) سهنگر (ه) دهزی و درومان؛ نه قشکاری؛ نه خش و نیگار.
- (و) بهره می هونه ری (تابلو، پهنگر ... هتد).
- (6) گهره سی شت ئی دروستکارو (7) (pl.)، کارخانه؛ کارگه.
- (8) (pl.) پارچه نیشکهره کانی کاتژیمز.
- (9) شاره زایی نیش؛ کاراهه یی؛ وه ستایی؛ باش و خرابی نیش و نهنجامه کی؛
- (good ~)
- (10) کف (خواردنهوی توشاو).
- (11) وره گه یاندن (له مکینه به کهره بؤ په کیکی تریا له پارچه ی مکینه به کهره بؤ پارچه کی تن (فیزیا).
- (12) کاری خیز (تاین)؛ نیشی باش؛ چاکه.
- adj. (1) هی نیش؛ (~ clothes) .
- (2) بؤ نیش به کاره یینراو؛ هی بار یا نیش؛ (~ oxen) .
- v.t. (1) نیشکردن؛ کارکردن؛ په نجان؛ نارهق پشتن؛ کوشش کردن.
- (2) فرمان کردن؛ نیشکردن (به پاره وهک موچه خور یا کرینکان).
- (3) کارکردن (مکینه)؛ گهران؛ (The machine doesn't ~) .
- (4) ترشان.
- (5) سهرکه توه بوون؛ کاریکر بوون؛ سرگردن؛ (The plan ~ed.)
- (6) کارتیکردن (The plea for help ~ed on their compassion.)
- (7) شینلان (همویر، هینم ... هتد).
- (8) فرین چار، ماسولکه ی دهو چاو ... هتد؛ کرژبوون؛ له زین؛
- (His face ~ed with emotion.)
- (9) وا ئی هاتن (به هیتان و بردن زور جولاندن)؛
- (The door ~ed loose.)
- (10) کون تیگردن؛ پتکه بؤ خؤ کردنهوه؛
- (Her elbow had ~ed through her sleeve.)
- (11) شل بوونهوه؛ لیکتر ازانی گورس و زنجیری که شتی له زهبری باو بوون.
- v.t. (1) بوون هه می؛ هیتانه دی؛ (His idea ~ed harm.)
- (2) داپشتن؛ گه لانه کردن.
- (3) چنیز؛ دهزی و درومان کردن؛ نه قشکاری کردن؛
- (She ~ed the sweater.)
- (4) لیکندنهوه (کیشه ی بیرکاری)؛ شیکردنهوه.
- (5) نیگار کیشان؛ وینه کیشان.
- (6) شینلان (to ~ the dough well) .
- (7) هیتانه سر بارئکی تایبته تی به جولاندنهوه؛
- (They ~ed the knot loose.)
- (8) کیدان؛ خؤش کردن (زهوی)؛ (to ~ the soil) .
- (9) خسته گهر؛ خسته کار؛ نیش پیکردن.
- (10) ترشاندن.
- (11) نیش پیکردن (کرینکان)؛ (He ~s his men very hard.)
- (12) کارتیکردن (به قسه ی منچکه منچکه شتی وهه)؛
- (~ him to your way of thinking.)
- (13) وورژاندن؛ هیتانه جوش (She ~ed herself into a rage.)
- (14) گه پشته نامانجیک یا بارودوخیک به هه لندان؛ پنی بؤ خؤ دوزنهوه؛

workaday

(~ soil, material)

(۲) کردهن: کرداری؛ دهیندونه دی؛ کاری پین دهکری:

(a ~ plan or scheme)

-workability (n.).

workaday (wūr'kə-dā'), *adj.* (۱) هی بوزانی نیش.

(۲) ناسایی: پوزانه؛ ناتایمته: (this ~ world, life, thing, etc.).

workbag (wūr'kə-bag'), *n.* تورمهکی نیش (بهتایمته هی دهرزیو دهرزوی نهخشکاری).

workbench (wūr'kə-bench'), *n.* میزی کار-دارتاشی، مهکینهچیتی ... هتد.

work-book (wūr'kə-book'), *n.* (۱) دهفتیری مشقی قوتایی.

(۲) پهیرهونامه. (۳) کارنامه. (۴) دهفتیری نمو نیشانهی کسینک تمولوی

کردوهو و نموانمیش که نیازی همیه بیگات

work-box (wūr'kə-boks'), *n.* سنوونی کار (بو ههنگرتنی دهرزیو دهرزوی نهخشکاری).

work-day (wūr'kə-dā'), *n.* Also **working day**. (۱) بوزی کار.

دنهک هی پشوو یا هیشی؛ بوزی نیش کردن.

(۲) سرجمی ساتی نیشی بوزانه: (an eight-hour ~).

adj. = **workaday**.

worker (wūr'kər), *n.* (۱) کرینکار؛ کارگر؛ رهنجدهرا؛ رهنجدهرا؛ زحمهکنیش (۲) همنگر میزورلهی نیشکس.

work-farm (wūr'kə-fārm'), *n.* کینگهی پارگرتنی تاوانکارانی تاوانی بچوک و نیش پین کردنیان.

workfolk (wūr'kə-fōk'), *n.* Also **workfolks**, چینی کرینکار؛ چینی جوونیار؛ چینی زحمهکنیشان

work force, (۱) گشت کارگهانی کارگهیک (۲) هنزی نیشکسری وولات؛ کرینکارانی وولاتیک بهگشتی؛ هموو نموانی نیش

دهکسرو دهتوان نیش بگن

work-horse (wūr'kə-hōrs'), *n.* (۱) مارگر.

(۲) [Colloq.] کهری بار (۱) کسینکی زور نیشکس؛ کسینکه که زوریهی نمو

نیشه دهکات که دراره بهسمر تاقممکید. (ب) نوتومینیک یا مهکینهیهکی زوریاشر و بهرگمگر.

work-house (wūr'kə-hous'), *n.* (۱) کارگهی بچوک و ورشه.

(۲) تهساخته؛ همزارخانه (له نینگلتهره که نموهی بتوانن نیشی پین دهکری).

(۳) بهندبخانهی تاوانکارانی بچوک و نیش پین کردنیان.

working (wūr'kɪŋ), *adj.* (۱) نیشگر

(۲) هی نیش کردن: (a ~ day; ~ clothes)

(۳) کار جینهجیکس؛ نمونده همیه که کاری پین بری پهیرهو:

(They have a ~ majority in the parliament;

She has a ~ knowledge of English.)

(۴) هی بناغهی؛ گهلامکرو: (a ~ hypothesis)

(۵) دهفری (چار، ماسولکهی لهش).

n. (۱) نیش؛ کار: (۲) شیوهی نیش کردن (۳) چارهکردن.

(۴) (*apl*) ههکنندن یا لیدان (کان). (۵) ترشان

(۶) خو بهکیش کردن؛ به زحمهت پویشتن

(۷) فرین؛ چاو؛ ماسولکهی دهمو چاوو لهش.

working capital, (۱) سرمایهی کار؛ نمو سرمایهیهی پیوسته بو

پهیرهوهردی دهرگایهکی بازگاشی یا پیشهسازی ... هتد.

(۲) سامانی دهرگایهک پاشی لی دهرکردنی قهرزهکانی؛ مایه؛ مایه؛ پستهقینهی

دهرگایهک (۳) سرمایهیی به دستوه؛ نمو سرمایهیهی دهرگایهکه که

دهتوانن بهکسمر بهرورشری و بکری به پاره؛ پارهی رهق.

working-class (wūr'kɪŋ-klas', wūr'kɪŋ-klās'), *adj.* چینی

کرینکار؛ تایمتهی به چینی رهنجدهران.

working class, چینی کرینکار؛ چینی رهنجدهران.

working-day (wūr'kɪŋ-dā'), *adj.* هی نیش؛ هی بوزانی نیش

world

working day, = **work-day**.

working drawing, نهخشهی کار.

working-man (wūr'kɪŋ-mən'), *n.* کرینکار؛ رهنجدهرا؛ کارگر؛

نیشکس.

working papers, بهلگهنامهی نیش.

working-woman (wūr'kɪŋ-woom'ən), *n.* زنی نیشکس.

workless (wūr'kə-lis), *adj.* پین نیش؛ پین نیشوکار؛ بهتال.

workload (wūr'kə-lōd'), *n.* کار یا نهرکی جینهجیکرو لهلایمن

کرینکاریکه یا دهستهیک کرینکارهوه له مارهیهکی تایمتهی؛

نهرکی بهسمردا دراو بو تمولوکردن له مارهیهکی تایمتهی؛

workman (wūr'kə-mən), *n.* (۱)

(۲) پیشهساز؛ پیشهساز: (a creative ~)

workmanlike (wūr'kə-mən-lik'), *adj.* Also **workmanly**,

(۱) له پیشهگر هاتوو؛ بو پیشهگر شیوا.

(۲) کارامه؛ ومستانه؛ پیکوپیک: (~ pottery)

adv. به کارامهیی.

workmanship (wūr'kə-mən-ship'), *n.* (۱) کارامهیی؛ ومستانی؛

(۲) باش و خرابی نیش و نهجامی؛

[articles of excellent (or poor) ~]

(۳) نیش؛ پهرمهیی کار: (The bookcases are my ~)

workmen's compensation, بیمهیی کار؛ بیمهیکه نمو کسانه

دهگرتنوه که لهسار کار سازاریان پین دهکات، بریندار نمین، یا نهخوش دهکون.

work of art, (۱) پهرمهیی هنرمی (بهتایمتهی تابلوو پهیکس).

(۲) کاریکه یا پهرمهینکی جوان و نایابی هنرمی (پهیکرتاشی، خانوسازی،

نیگارکیشی، شانزگهری، گوزانی ... هتد)؛ شتیکی زور جوان کراو.

work-out (wūr'kə-ōut'), *n.* (۱) مشقی وهرزش؛

یاری (بو تهندرووستی). (۲) نهرکینکی گران

work-people (wūr'kə-pē'pl'), *n.pl.* کرینکاران؛ کارگهرا؛

رهنجدهران.

work-room (wūr'kə-rōom', wūr'kə-room'), *n.* ژوروی کار.

work-shop (wūr'kə-shop'), *n.* (۱) کارخانه؛ کارگه.

(۲) کوزیکه دهبستری بو لیکولینهرهیی یاسینکی تایمتهی؛

(a ~ in short-story writing; a poetry ~)

worktable (wūr'kə-tā'b'l'), *n.* میزی کار.

workweek (wūr'kə-wēk'), *n.* ههفتهی نیش؛ سرجمی سات یا

بوزی نیش له ههفتهیهکا: (a 40-hour ~ ; a five-day ~)

work-woman (wūr'kə-woom'ən), *n.* کرینکاری ژنا؛ رهنجدهری ژنا.

world (wūrld), *n.* (۱) سرزمین؛ زمین. (۲) جیهان؛ گیتی؛ دنیا.

(۳) خهکنی هموو جیهان. (۴) گهروون.

(۵) (۱) بهشینی جیهان یا سرزمین: (the Western W ~)

(ب) چهرخی میژوو: (~ the ancient)

(ج) جیهان: (~ the animal)

(د) جیهان؛ مودای چالاکیهکی تایمتهی: (the music ~)

(۶) ههلوئست و بیروپرو شارزمایی کسینک. (His ~ is narrow.)

(۷) (۱) ژمانی نمو جیهانه؛ ژمانی کومهلایتهی نهک نایینی؛ نهوه دنیا.

(ب) نموانهیی به تهنگ ژمانی نمو دنیایموه دین نهک نموهودنیا، واته لوی مردن.

(A) زور؛ نیجگار زور: (The rest did him a ~ of good;

There is a ~ of difference between them.)

(۹) نهستیره؛ نهستیرهی گهروک.

bring into the world, متدالبرون؛ بوون؛ میخانه دنیاوه.

come into the world, لهدایکبون؛ هاتنه دنیاوه.

for all the world, (۱) بو هیچ شتیکی له دنیاوا؛ بو هموو دنیا:

(I wouldn't do it for all the world.)

(۲) دهقاردهق؛ پین کموزیادا به تمولوی.

in the world, (۱) له سرزمینیندا؛ له جیهاندا؛ همر شوئینیک

(I never in the world would have believed such a lie.)
همردما " absinthe " .
(I never in the world would have believed such a lie.)
بمسرهاتیکي زور ناخوشو تازو پيسواکرا تالی: ناخوشی.

(Where in the world did you find that funny shirt?)
World Court, داندگای جیهانی ناکوکی نیو دولهتان دهرینیتوه.
worldliness (würl'dli-nis), n. جیهانیتی: تایبه تیتی بهم

جیهانه (۲) خوشی جیهان پرستی: خوشی دنیاخوانی جیهان پرستی.
worldling (würl'dlin), n. کسینکی خوشی جیهانی پرستی

worldly (würl'dli), adj. جیهانی: تایهتی بهم جیهانه نهک به
جیهانی ناییسو و ناسمانی و نهوه و دنیاایی (۲) خوشی جیهانی پرستی

worldly-minded (würl'dli-min'did), adj. خسرکی کاروباری
جیهان پرستی: شارهزای ژیان و کاروباری جیهان: تیگه پشوتو.

worldly-wise (würl'dli-wiz), adj. دنیا دینده تیگه پشوتو
جیهان پرستی: شارهزای ژیان و کاروباری جیهان: تیگه پشوتو.

world power, هیزی جیهانی: وولایتیکی شهزنده بهیژ که کاریکاته
سهر کاروباری جیهانی و نیو دولهتان.

world series, رسته یاری سالانه ییسیول
world-shaking (würl'dshā'kiŋ), adj. زور کرنگ:

World War, جنگی گیتی: شهری جیهانی.
world-weary (würl'dwēr'i), adj. له ژیان بیزارا

-world-weariness (n.). گشت جیهان
world-wide (würl'dwid'), adj. جیهانی: سمرانسری جیهان

worm (würm), n. کرم
کسینکی پیسی بۆگمن: کسینکی میچ و پیوچ

شنتیکی وهک کرم (وهک ددانی برغوی).
هیژیکي زیانه خسه که له ژیره وه به نهینی شت دادره شینن و بن کن

دعکات و دهخواتمه: (the ~ of conscience)
Archimedeian screw (h) (ه) .

برغویهکی خولاره میه که ددانه کانی له ددانه کانی چرخیک گیر دهین.
نه خوشی کرمی ریخوله و سک (۷) lytta .

به پینجا و پیچ پزیشتن.
v.l. (۱) به پینجا و پیچ و به فیل چوونه ژوره وه: به زولیتی جیهه جیکردن.

v.l. (۲) به فیل قسه ئی دهره نیان: به قسهی خوش و منچکه منچکه تامانجی خز
هینانه دی (۳) ریخوله یا سک پاکردنمه له کرم.

(۴) بهن نالاندن له گوریس و په توه بۆ سفت کردنی (کخشتیوانی).
worm-eaten (würm'et'n), adj. کرم خاردرو: کرماوی

کرم: کرمول: کرم تیدار: سنگانای. (۲) داپزاو: داوه شاو: گمنیو.
(۳) پریپوت: کۆن: باونه مار.

worm fence, تهیمانی پینجا و پیچ. (همروه " snake fence ")
worm gear, چرخیکي دانداره ددانه کانی له برغوی خولاره وه

چرخیکي دانداری و برغوی ددان لیکه گیرهین.
worm-hole (würm'höl'), n. کونه کرم

worm-root (würm'rōt', würm'root'), n. گیایهکه رهگمکی
دهرمانی کرمی ئی دروست دهکری

worm wheel, چرخیکي دانداره ددانه کانی له برغوی خولاره وه
گیر دهین

wormwood (würm'wood'), n. نهفسه تین رووه کیکه دهرمان و
خواردنوه دیهیکي تالی مستکری ئی دروست دهکری.

wormy (wür'mi), adj. کرم خاردرو: کرماوی: کرمول: کرم

sنگانای: (a ~ apple)
(۲) له کرم دهچن: وهک کرم وایه.

worn (wörn, wörn), past participle of wear.
ad. (ب) کۆته. (ب) دپراو: شپا: سوواو:

(~ tires, clothes, etc.; a ~ pocket)
(۲) ماندرو: هیلاک: په ککه وتوو: بن تین: کفت.

worn-out (wörn'out', wörn'out'), adj. دپراو: شپورپا
شپا زور کۆن: (a ~ suit)

(۲) زور ماندرو: زور هیلاک: په ککه وتوو: کفت.
worry (wür'i), v.t. (۱) ناخوش (بارودوخ، کیشه):

مایه ی مراق و دلنه زنی: به: بیزارکمر: (a ~ problem, situation, etc.)
(۲) مامه خمه: خهفت خورا مراق خور.

worry (wür'i), v.t. (۱) ددان تین گیران و پاکیشان په مینا پیتا
گازنیگرتن و پاتمکندن: (a dog ~ing a bone)

(ب) یاری پینکدن (به زمان) هینان و برهن په مینا پیتا:
(He was ~ing a sore tooth with his tongue.)

(۲) په سترکردن: بیزارکردن: سمرکونکردن:
(Don't ~ me with your complaints.)

(۳) تووشی مراق کردن: تووشی خمه و خهفت و دلنه زنی کردن
v.l. (۱) ددان تین گیران و پاکیشان په مینا پیتا.

(۲) مراق خواردن: خهفت خواردن: خهم خواردن.
(۳) (~ along; ~ through)، دهربردن به همرچوئیک بن: همرلدان

هملکردن به گران: (to ~ through a problem)
(۱) مراق: خهفت: دلنه زنه: دهری سهری: دلپراوکن: خهم: خهم خواردن.

(۲) هوی خهم و خهفت: هوی مراق و دلنه زنی
-warrier (n.). مامه خمه

worry-wart (wür'i-wart'), n. [Colloq.], کسینکی زور مراق خور

worse (wür's), adj. | comparative of bad, ill | خراپتر
به دتر: گمندتر: گمنکتر: ناپه سمندتر:

(John is bad but his brother is ~ .)
(۲) نه خوشتر: خراپتر (ته ندروستی).

adv. (۱) به شپوهه یکی خراپتر: خراپتر:
(You're playing much ~ than you did yesterday.)

(۲) زیاتر: (It's raining ~ than ever.)
(۳) نه خوشتر: خراپتر (ته ندروستی).

شنتیکی خراپتر یا ناپه سمندتر: بارودوخیکي خراپتر.
n. کهمتر نا: باشترا: زیاتر:

none the worse,
(I will like you none the worse if you speak frankly.)

worse off,
خراپتر (گوزهران): هه ژارتر:

(He has lost his job and is worse off than ever.)
خراپتر کردن.

worsen (wür's'n), v.t. خراپتر بوون: بهر و خراپتی پزیشتن.
v.l.

worser (wür's'ēr), adj. & adv. = worse.
worship (wür'ship), n. (۱) پرستی: خواپهرستی:

(A mosque is a place of ~ .)
(۲) پزرو خوشمویستی یکی هیکنار زور: پرستی:

(hero ~ ; the ~ of success)
(۳) شنتیکی پرستارو یا زور پزرو ئی گیراو.

worshiper, worshipper

(Chiefly British) [Chiefly British] خاوهن شكۆ: بؤ دادومرو كاربهدهستى بهرزي تر بانگ كړون: ه: [Obs.] گومره يي: بهرزي: شكۆ.
(۱) پيرستې: خواپيرستې (۲) زور پيزگرتن و خوش ويستن: پيرستن.
خواپيرستې: بهرستې
خواپيرستې (wū'rship'ɔr), n. خواپيرستې پيرستار
(۱) همست نه خواپيرستې كړه: worshipful (wū'rship'fəl), adj.
پيزگړ: (Chiefly British) [Chiefly British] خاوهن شكۆ بؤ دادومرو كاربهدهستى بهرزي مر بانگ كړون

-worshipfully (adv.); worshipfulness (n.).
worst (wūrst), adj. [superlative of bad, ill] خراپترين
به دترين: گندترين: گمنگترين: ناخوشرين: ناپهسه دترين.
adv. به خراپتريو ناپهسه دترين شينوه.
n. خراپتريو ناپهسه دترين شت.
v.t. بهزاندن: ناسرېدا: زاليوون (He ~ed his enemies.)
له خراپتريو حالتدا: نهگه هر زور خراپ بوو: at (the) worst,
پېرې نهو بهرې وه باري خراپې بهوه
get the worst of it, بهزول: دوزاندن: شكول: زيركوتل
give one the worst of it, بهزاندن: ناسرېدا: زاليوون
if worst comes to worst, نهگه خراپتريو شت روويدات:
له خراپتريو حالتدا: نهگه شت هر نيجگار خراپ بوو.

(in) the worst way, [Slang]. نيجگار زور: زور
(۱) پړنسي خوري تورتي و باش. worsted (woos'tid, woor'stid), n.
(۲) قوماشي سفتو تورتي له پړنسي درووستكار.
adj. له پړنسي خوري تورتي و باش درووستكارو: (~ cloth).
wort (wūrt), n. ناوجوې ترشاو (كه پيرې ئې درووست دهكړي).
wort (wūrt), n. گيا: پوهه: گياي بون خوش:
(spleenwort, liverwort)
worth (wūrh), n. (۱) بها: نرخ: بايي
(۲) بايخ: گرگي: كلكه: به بايخي.
(۳) بايي نهو نهو: بايي: (a dollar's ~ of sugar).
(۴) سامان

adj. (۱) شايبان: شايبسته: شايبني نهو به: دهينن: هل دهكړي.
(۲) بايي نهو نهو به: نهو نهو دهينن يا هل دهكړي.
(۳) نهو نهو ياره يا سامان هميه.
for all one is worth, به هممو توانايه كوه: په وپيرې توانوه.
put in one's two cents worth, پراي خو درېرېن.

worth (wūrh), v.i. [Archaic]. بهسره هاتن: ئې يوودان: ئې هاتن
worthiness (wūr'thi-nis), n. بهنرخي: به بايخي: نرخ: بايخ:
هينان: همنگرتن: شايبان بوون.

worthless (wūrh'lis), adj. (۱) بين سوود: بين نرخ: هيج وپوچ:
بين كلكه: بين قهر: هيج ناهيننيت. (۲) خوږي: ناله بار: هيج: بين نرخ: بين پيز.
-worthlessness (n.).
worthwhile (wūrh'hwil'), adj. بهكلكه: به سوود: به نرخ:
به بايخ: دهينن: (a ~ book, project, idea, effort, etc.).

worthy (wūr'thi), adj. (۱) بهنرخ: بهكلكه: به سوود: به بايخي.
(۲) به پيز: شايبسته يره: باش: لياهاو: (a ~ fellow).
(۳) شايباني نهو به: (an organization ~ of support).
n. كسيگي بهرېرو به ناو بانگ: كسيگي لياهاو.

-worthily (adv.).
wot (wot), [Arch.], first and third person singular. present indicative of wit.
would (wood), past tense of will, (۱) نهگه: به هرچيكه:
(I ~ write if you ~ reply.)
(۲) ويستن: نارو ووكردن: همز كړون: (What ~ you?)

wrap

(۲) خوږه: برېدا: (W- that she were still here.)
(۳) نيازي كړدنې شتېكه له دواپوزو: (He said he ~ bring it.)
(۴) تگايه: دهوتاني: (W- you help me, please?)
جوړه پوه كينكه: (همروها "weld")
وا همز كهر يا خو پيشانده:
خواستيار: (a ~ actor, artist, leader, poet, etc.)

would (wōld), n.
would-he (wood'bē'), adj.
wouldn't (wood'nt), = would not.
wouldst, wouldest (woodst), [Archaic], second person singular of will.
wound (wōnd), n. برين: زام.
v.t. بريندار كړدن: زامدار كړدن.
v.i. بريندار بوون: زامدار بوون.
wound (wound), past tense and past participle of wind.
wounded (wōn'did), adj. بريندار: زامدار:
(a ~ soldier; ~ pride)

n. (the ~), برينداران: برينداره كان: زامداران.
wove (wōv), past tense and past participle of weave.
woven (wōv'n), past participle of weave.
wow (wou), interj. په هها! په كوكو! به ميه: روت يه كه خوشي,
سرسامي, نازار... هتد دهر دهرېرې: (W- ! look at that!)
(۱) شتيني زور سهر.
(۲) شتيني زور سره كوتو: سره كوتيني هموا.

v.t. [Slang], سره سوېماندن و دلفراندن به كورداري سهر سهر:
(The gymnast ~ed the spectators.)
wow (wou), n. جياوازي يه كې كه له بهرزي و نرمي گوزاني و موسيقي:
تومار كراود.
wowsers (wou'zēr), n. دهمارگيرنكي ناپيني نوستورال

wrack (rak), n. (۱) ويران كړدن: ويرانې: فروران: له ناوچوون: تيكدان:
كاول بوون: (to bring to ~ and ruin).
(۲) كمشتي تيكشكاو: لاشي كمشتي تيكشكاو.
(۳) گياي دهر يايي پاملاروه سره كناري دهر يا.
(۴) [Scot. & Dial.], گيا: گزوكيا.

v.t. ويران كړدن: كاول كړدن.
v.i. ويران بوون: كاول بوون.
wrack (rak), n. په لغمه پوري بايردو. (همروها "rack")
wraith (rāth), n. تارمايي كسيگه كه پيش يا پاش مردني بينراي:
تارمايي: خيو.

wrangle (ran'g'l), v.i. شمره دهنوك كړدن: شاتشوات كړدن:
مشتم وپكردن به دهنگي بهر.
(۱) شمره دهنوك كړدن: شاتشوات كړدن: مشتم وپكردن به دهنگي بهر.
(۲) پاپنچانې په شمول وولاخ و وولاخ بهرزه.
شمره دهنوك: شاتشوات: دم قهر: دهمه قاني: مشتم وپ.
(۱) (همز له) شمره دهنوك كرا.
مشتم وهراني: شاتشوات كرا.

(۲) پاپنچكوري په شمول وولاخ و وولاخ بهرزه: كارويه كه ښه نيشه كېدې.
(۳) قوقايي پله ي هره بهرزي پشته يركاري زانكوي كامبرج.
(۱) تيو پينچان:
(۲) داپوشين
(۳) پينچانده: (She ~ped the gift in colorful paper.)
(۴) شاردنهمه: داپوشين: كړدن به زورموه:
(The housetops were ~ped in smoke.)
(۵) ښوونه لاندن: (She ~ped her arms around him.)
(۶) تيندا نوقوه بوون (مجان): كمرته ناو:
(-ped in grief; ~ped in thought)

wrap-around

v.t. تیره‌مانان یا خواردن به دورده: (The flag ~ped around the pole.)

n. ۱. عابا: دستمال؛ چارژکه: سرپوش؛ برگی: ناودامانی سره‌وه: کۆلوانه؛ زوب: ۲. به‌تانی؛ پعتۆ: ۳. کاغزی شت پیچانه‌وه.

(pl.) نهنی؛ په‌نهانی: (The plans were kept under ~s.) ۴. به‌هینتی هینشتمه‌وه؛ ناشکرا: نه‌کردن؛ شاردنه‌وه: keep under wraps, نه‌کردن (They kept the plans under wraps.)

wrap up, کۆتایی پین هینان؛ دوایی پین هینان؛ برینه‌وه: (to wrap up a discussion, speech, meeting, etc.)

wrap up in, ۱. زۆر پیوه خهریک بوون (نیش؛ بیرکردنه‌وه... هتد). ۲. دست تیدا بوون (پیلان)؛ پیوه بوون (تاوانکاری)؛ تیره‌مانان.

wrap-around (rap'ə-round'), n. عابا: دستمال؛ سرپوش؛ چارژکه: برگی: ناودامانی سره‌وه؛ کۆلوانه.

wrapper (rap'ər), n. ۱. پیچانه‌وه. ۲. کاغزی شت پیچانه‌وه؛ تینجیا: کاغزی شت تیره‌پینچان: (a candy ~).

۳. کاغزی پیچراوه له گۆزارو پۆژنامه‌ی به پۆسته نێردار. ۴. [Chiefly British] برگی کاغزی به‌رگه کتیب (که بروتی‌یه له کاغزینکی نه‌ستورو قابوو برقه‌دان). ۵. کاغزی جگه‌ره و سیگار.

۶. بزویی ژانان؛ به‌رگی له خۆره پیچراو. کاغزی شت پیچانه‌وه.

wrapping (rap'ɪŋ), n.pl. کاغزی شت پیچانه‌وه. wrapping paper, کاغزی شت پیچانه‌وه.

wrapt (rap't), past tense and past participle of wrap. کورته‌ی ده‌نگوباس؛ کورته.

wrasse (ras), n. ماسی‌یه‌کی ده‌ریایی په‌رگه دېگاری رنگه گه‌شه.

wrath (rath, rāth; Brit. rōth), n. ۱. ریتیکی نیجگار زۆرا. قینی زۆرا؛ زۆر تووپیسی. ۲. (a) تۆله؛ سزای به‌ قین.

ب؛ سزای خوا بو تاوانکاران؛ تۆله سه‌ندنه‌وه‌ی خوا: (the ~ of God) adv. [Archaic] = wrathful.

wrathful (rath'fəl, rāth'fəl), adj. ۱. (زۆر تووپیسی. ۲. هی تووپیسی‌یه؛ به‌ قینمه‌وه کراو؛ هی پۆر تۆله‌یه: (~ vengeance) -wrathfully (adv.); wrathfulness (n.).

wreak (rēk), v.t. ۱. سزادان؛ زیان لێدان. ۲. داخی دلی خو پین رشتن: (They ~ed havoc on the enemy.)

۳. [Archaic] تۆلمه‌سدن؛ تۆلمه‌کردنه‌وه. (The teacher ~ed his anger on the students.)

wreath (rēth), n. ۱. گولینه‌ی نه‌لقه گول؛ تاجه گول؛ چه‌پکه گول. ۲. نه‌لقه؛ شتیکی شیوه نه‌لقه‌یی: (-s of smoke)

۳. ناوی کۆنه‌ستیزیه‌که. ۴. له‌ به‌کتیری‌یه‌وه ئالاندن و لوول کردن.

wreathe (rēth), v.t. ۱. به‌تایه‌تی بو نه‌لقه گول دروستکردن. ۲. تیره‌مانان؛ تیره‌مانکێشان.

۳. به‌ گولینه‌وه پازانه‌وه. ۴. هه‌موو گرتنه‌وه یا داپۆشین. ۵. لوول خواردن؛ به‌ بیجا وینج بزوان.

wreck (rek), n. ۱. (a) وێران بوون؛ تیکشکان؛ شکان؛ تیک‌وینکدان. ۲. تیره‌مانان؛ تیره‌مانکێشان. ۳. پارچه‌ی لاشه‌ی کهمشی شکار و باره‌گه‌کی که ناو پای مالیه‌ته‌ کمارای دریا. ۴. لاشه‌ی شتی تیکشکار یا تیکدراو (نوئومیبل، فرۆکه... هتد).

۵. کهمشی نه‌خۆش یا ماندوو په‌کهموتوو؛ شتیکی شکار و له‌ که‌نه‌ کهموتوو: (He was a ~; The hat was a ~.)

v.t. ۱. تیک‌وینکدان (به‌ ریکموت یا به‌ ده‌سه‌نه‌سه‌ت)؛ شکاندن: (He ~ed his car in the accident.)

۲. رووخاندن (خانوو)؛ هه‌لوه‌شاندنه‌وه. ۳. ویرانکردن؛ کارول کردن؛ تیک‌وینکدان.

۴. تیکدان؛ پوچ کردنه‌وه. (to ~ an opportunity, a plan, etc.)

wretched

(He ~ed his health.) ۵. تیکدان. ۱. (a) تیکشکان؛ تیک‌وینکدان؛ رووخان (ب) ویرانکردن؛ کارول بوون. ۲. هینانه‌ده‌ره‌وه‌ی کهمشی توووم بوو و تیکشکار (بۆ تالانکردنی یا چاکردنه‌وه‌ی).

wreckage (rek'ij), n. ۱. تیکشکان؛ تیک‌وینکدان؛ ویرانکردن؛ رووخان. ۲. لاشه‌ی فرۆکه و کهمشی و شه‌مه‌نده‌فه‌رو نوئومیبل تیکشکار؛ شتی شکار یا تیک‌وینکدراو.

wrecker (rek'ēr), n. ۱. (a) شکیته‌را؛ ویرانکار؛ تیک‌وینکده‌را؛ رووخینه‌را. ۲. تیکده‌را؛ پوچکاره‌وه: (a ~ of dreams, opportunities, etc.)

۳. خانوو رووخینه‌را (بۆ تالانکردنه‌وه‌ی)؛ کارگه‌ری تپسی خانوو رووخاندن. ۴. (b) لۆزی پاکێشهری نوئومیبل شکار و په‌کهموتوو و کۆنه.

۵. شه‌مه‌نده‌فه‌رو کهمشی پاکێشهری شه‌مه‌نده‌فه‌رو کهمشی شکار یا نوووم بوو. ۶. (c) فریواریژکه که ده‌یه‌ته هزی تیکشکانی کهمشی‌یه‌که به‌ نیازی تالانی.

wrecking (rek'ɪŋ), n. ۱. تیکشکان؛ شکاندن؛ رووخان؛ تیک‌وینکدان. ۲. تیکدان؛ ویرانکاری. ۳. رووخینه‌را (خانوو)؛ هی پاکێشهری نوئومیبل شکار یا په‌کهموتوو: (a ~ crew)

۴. فیسه‌گوله؛ فیره‌گوله. ۵. (a) به‌ توندی پاکێشان؛ راته‌کان؛ گوشین؛ به‌ توندی مادان. ۶. (b) له‌ جن چوون (جومه‌گه، پشت)؛ گۆت بوون؛ جه‌مام؛ بازار گه‌یشتن (ماسوله‌گه، سوخ)؛ په‌ژاره؛ دله‌نگه‌یه‌کی زۆرا؛ خه‌ته‌ی زۆرا؛ دل گوشران؛ دل ده‌ره‌مان؛ (the ~ of saying good-by to a loved one)

۷. (c) شیوان (ده‌قی ووتار، لیکدانه‌وه‌ی شتی‌که)؛ گۆپین (مانا)؛ تیکدان. ۸. سپانه؛ نیسیانه.

v.t. ۱. به‌ توندی پاکێشان؛ راته‌کاندن؛ به‌ توندی بادان یا وه‌رگێزان. ۲. (b) له‌ جن برین (جومه‌گه، پشت)؛ راته‌کاندن و بازاردان (ماسوله‌گه) وه‌رگه‌راندن. ۳. شیواندن (ووتنه، ووتار، لیکدانه‌وه‌ی شتی‌که)؛ تیکدان (مانا)؛ تیکدان؛ گۆپین.

wrest (rest), v.t. ۱. پاپسکاندن؛ راته‌کاندن؛ به‌ توندی پاکێشان؛ به‌ توندی وه‌رگێزان یا بادان؛ به‌ توندی لیکردنه‌وه.

۲. به‌ زۆر ئی سه‌ندن؛ داگیرکردن؛ به‌ زۆر ئی دره‌مێتان؛ له‌ ده‌ست هه‌نچچوور قاندن. ۳. شیواندن (مانا و مه‌یه‌ستی راسته‌قینه‌ی شتی‌که)؛ تیکدان (مانا)؛ گۆپین.

n. ۱. پاپسکان؛ راته‌کان؛ به‌ توندی وه‌رگێزان یا بادان. ۲. سپانه‌ی کللی پیاوێز و نامێری موسیقی تر.

wrestle (res'tl), v.t. ۱. زۆران گرتن؛ زۆرانباری کردن. ۲. کۆشش کردن؛ زۆر هه‌وێدان؛ زۆر خهریک بوون (بۆ چاره‌کردن)؛ زۆران له‌گه‌ل گرتن (مه‌جان)؛ (to ~ with a problem; to ~ with one's conscience)

v.t. ۱. (a) زۆران له‌گه‌ل گرتن؛ زۆرانباری له‌گه‌ل کردن. ۲. مه‌مه‌له له‌گه‌ل کردن؛ به‌ریه‌ره‌کانی له‌گه‌ل کردن. ۳. گۆریمه‌که دان به‌ زه‌ویدا بۆ نیشانه‌کردن یا داخ کردن.

۴. زۆران؛ زۆران گرتن؛ زۆرانباری. ۵. مه‌مه‌له؛ به‌ریه‌ره‌کانی. n. ۱. زۆرانباری؛ زۆرانگر. ۲. زۆرانباری؛ زۆران گرتن؛ زۆران

wrestling (res'liŋ), n. دوگه‌می نامێری موسیقا (که ژینکی پیوه به‌ستراوه).

wrest pin, ۱. کهمشی کۆلۆز و به‌دیه‌خت؛ کهمس؛ دامار؛ نه‌گه‌ت؛ مه‌ناسه سارد؛ خه‌فته‌بار. ۲. کهمشی نۆم؛ ناکه‌س؛ پپس؛ بِن ترخ.

wretch (retch), n. ۱. به‌دیه‌خت؛ کۆلۆز؛ کهمس؛ دامار؛ نه‌گه‌ت؛ مه‌ناسه سارد؛ خه‌مه‌بار؛ خه‌مگین. ۲. پپس و ناخۆش (a ~ home in the slums; ~ weather, food, etc.)

۳. خراب؛ گه‌ند؛ نایه‌سه‌ندا؛ بِن فمی: (He has done a ~ job.)

۴. نۆم (مووۆ، ره‌ه‌وشت، کوراد)؛ پپس؛ ناکه‌س؛ بِن ترخ.

(W- your name.)

(۲) دانان: داریشتن: نووسین:

(to ~ a book, poem, story, musical composition, etc.)

(۳) پدنگه نامی یاسایی نووسین.

(۴) چک نووسین: پښکرده: (to ~ someone a check)

(۵) نامه بڼه نووسین: پڼ ووتن به نووسین:

(He wrote that he would be late.)

(۶) پڼ ووتن: وا نارهینان: (He ~s himself "Dr.")

(۷) دیار بوون: نووسران: ناشکرابوون:

(Greed was written on his face.)

(۱) نووسین. (۲) دانان: داریشتن: هلمهستن: نووسین.

(۳) نامه نووسین.

(۴) پشویومیهکی تایبعتی نووسین:

(He ~s legibly; This pen ~s well.)

(۱) نووسین: تۆمارکردن.

(۲) به سووکی لهسه نووسین: به خراپه باسکردن.

(۳) شکاندن: له پله که مکرده.

(۴) پشویومیهکی ناسان نووسین: ناسان کردن.

write in, (۱) داواکردن به نووسین یا پوخته.

(۲) قاو نووسین و دنگدان بڼه که نای له لیستی نامزدگراواندا نیچه بڼه هلمپژاردن.

write off, (۱) به ناسانی و په پمله نووسین.

(۲) سپینوه (قهرزکی نهاروه که چاره‌مندی دنه‌وی نه‌کړئ):

(to write off a debt)

(۳) له لیسته دهرهینان: قاو سپینوه:

(to write off a candidate, friend, etc.)

(۱) نووسین: تۆمارکردن.

(۲) به تهراری نووسین: هممو نووسین:

(to write out an agreement, contract, etc.)

(۳) نۆر نووسین و هیچ پڼ نه‌مان (نووسین).

write up, (۱) به نوروردریژی یا ووردی (له‌سه) نووسین:

(to write up a report)

(۲) روا باس، هوال، یا شت نووسین یا تیختن:

(to write up one's diary)

(۳) بیا هلمدن به نووسین: ستایش کردن.

(۴) نرخ به نۆر دانان: به نۆر هلمه‌نگاندن یا دانان (مایه).

write-in (rit'in), n. (۱) دنگدان بڼه که نای نامزدگراو.

بڼه هلمپژاردن. (۲) که نای نامزدگراو له لیسته‌دا بڼه هلمپژاردن.

نووسراو به دهست (هلمپژاردن):

adj. (a ~ candidate; The ~ votes may swing the election.)

write-off (rit'ɔf), n. (۱) قهرز سپینوه (دهفته‌گرگی).

(ب) قهرزی سپراوه (له‌سه نه‌مانده‌وی).

(۲) له باجی دهسکوت دهرکردن: داشکان: (a tax ~)

writer (rit'er), n. (۱) نووسین: دانشر.

(۲) نووسین (نامه، قینینی): (the ~ of the note)

(۳) پاریزهر. [Scot.]

writer's cramp, جهامی نووسین: به‌گروه‌ستان یا جهام بوننی

دهست و پهنجه به‌مندی نۆر نووسینه‌وه.

write-up (rit'up), n. (۱) ووتاری پوژنامه یا گۆفاریک (دهریاره‌ی

پوهان، پوژنه، کتیب، فیلم ... هتد): پاسنکی یادوگراوه:

(a favorable ~ about the film; There was a ~ about his

dictionary in the newspaper.)

(۲) به نۆر دانان یا هلمه‌نگاندن مایه‌ی کۆمیانیاپهک (دهفته‌گرگی).

writhe (rit), v.t. ته‌پاوتل پښکردن: تلاندنوه: گرموله‌کردن: لول دان.

v.t. (۱) تلاندنوه به نازارموه: ته‌پاوتل کردن له نازاردا: خۆ گرموله‌کردن:

-wretchedly (adv.); wretchedness (n.)

wrick (rik), n. له جن چوون (جومگه): پاته‌کان

v.t. له جن بردن: پاته‌کاندن

wriggle (rig'li), v.t. (۱) پڼج به نه‌شی خۆدا هینان: خۆ کرزکردن

لول خواری: باخواردن: پڼج پیندا هاتن. (۲) به تکان پویشتن (کرم، ما).

(۳) خۆ به‌رادنوه به فیلول‌تله‌که: خۆ بردن پڼشموه به فیلول‌تله‌که:

خۆ نه‌دار به دهسته‌وه.

v.t. (۱) پڼج به نه‌شی خۆدا هینان: بادن: جولاندنوه و یاری پښکردن:

(to ~ a toe)

(۲) خۆ بردن پڼشموه به فیلول‌تله‌که: خۆ به‌رادنوه:

(He ~d his way into her favor.; He ~d his way out of the

crisis.)

n. تکان: جولاندنوه و یاری پښکردن: پڼج پیندا هاتن: پڼج.

-wriggly (adj.)

wriggler (rig'li), n. (۱) خۆکرزگر: تکاندر.

(۲) کرم‌که‌ی مښپوله.

wright (rit), n. دروستگر: ساته‌ر: داریژ.

(wheelwright, shipwright, playwright)

wring (rij), v.t. (۱) ووشیر (جلی ته‌ی): (ب) دهست ووشین به گهرمی.

(۲) (to ~ out clothes): (او ل) چۆراندنوه به ووشین (جلی):

(۳) به تودی بادن

(۴) (to ~ out): به نۆر لې دهرهینان: به نۆر لې سمندن.

(to ~ the truth out of a person; They wrung a confession

from the prisoner.)

(۵) دل دهرهینان: سوئ کردن به دلدا: دل ووشین: خمو خه‌فتنکی نۆر پیدان:

(Her story wrung their hearts.)

v.t. به نازارموه تلاندنوه: ته‌پاوتل کردن: خۆ گرموله‌کردن

n. ووشین: بادن

wring one's hands, دهستی خۆ ووشین له داخ و خه‌فت یا

دلشکستیدا: دهسته‌وه‌نۆر دانیشتن: دهسته‌وسان دانیشتن.

wringer (rij'er), n. گوشه‌ر (جلی ته‌ی): (a clothes ~)

wrinkle (rij'kli), n. (۱) چرچ‌ولنج: ژاکاری: ژاکان: کرز: چرچ.

(۲) چرچ‌ولنجی پیست (وکه هی ناوچه‌وان یا پیری).

v.t. چرچ‌ولنج کردن: ژاکانیدن: کرزکردن:

(to ~ clothes, one's forehead, etc.)

v.t. چرچ‌ولنج بوون: چرچ بوون: ژاکان.

wrinkle (rij'kli), n. [Colloq.] (۱) شویان، بیر یا پڼیه‌کی تازه.

سپیر (بۆ کردنی شتیله). (۲) که‌م‌و‌کووی‌یه‌کی بچوکه:

(There's a ~ in the plan.)

wrinkly (rij'kli), adj. چرچ‌ولنج‌چاری: ژاکار: پڼ له چرچ‌ولنج.

wrist (rist), n. (۱) مچکه.

(۲) مچکه‌کی کراس و چاکه‌ت و پانتو: سرفقون: سرفه‌ست

wristband (rist'band, rist'bænd), n. (۱) سرفه‌ست: سرفقون:

مچکه‌کی کراس و چاکه‌ت. (۲) مچکه‌بست.

(۳) قایش یا زیزه‌ی کاتژمیر

wristlet (rist'li), n. (۱) مچکه‌بست (به سرفه‌سته‌وه دهرورن بڼه

گرم‌و‌کووی: قایش یا زیزه‌ی کاتژمیر.

(۲) بازو، «هروه‌ما "bracelet"»

(۳) که‌له‌چه

wrist-lock (rist'lok), n. مچکه‌گرتن و بادن (نژارنباری)

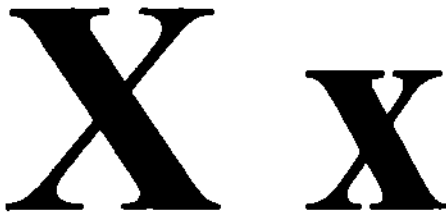
wrist watch, کاتژمیری دهست.

writ (rit), n. (۱) [Rare or Archaic] نووسراو: شتیکی نووسراو:

په‌لگه‌نامه. (۲) فرمانی دادگا.

Holy Writ, = the Bible.

write (rit), v.t. (wrote, written), (۱) نووسین

xanthous (zan'thəs), adj. (۱) زرد. (۲) پیست زرد؛ مەنگۆزێ؛ تاییهتی به گەله مەنگۆزێجەکان.

X chromosome = sex chromosome.

xebec (zē'bək), n. Also zebec, zebeck, کەشتیجەکی سێ ستوونێیە چاران بۆ چەتیەیی بەکاردهێنرا لە دەریای ناوەراستدا ئیستاقش بۆ بازراگانی.

xenia (zē'ni-ə), n. کاری هەڵاڵە بۆ سەر چات کردنی تێکەل (پروەکناسی).

xeno- (zē'nō, zē'nə), پیشگرێکە بەمانای: (۱) بێگانە؛ نامۆ؛ (xenophobia)

(۲) دەرهکی ناوکی؛ بێگانە؛ جیا: (xenolith).

xenogamy (zi-nog'ə-mi), n. چات کردن یا جووت گرتنی تێکەل. واته دوو پروەکی جیاواز (پروەکناسی) (مەروەها "cross-fertilization").

-xenogamous (adj.).

xenogenesis (zē'nə-jen'ə-sis), n. زایینی جیا: بەرەم هینانی. جۆرە مەدانێک کە هیچ لە دایک و باوکی نەکات.

-xenogenetic (adj.).

xenolith (zē'nə-lith), n. بەردی بێگانە؛ پارچە بەردێکە چەسپووتە. ناو جۆرە بەردێکی ترمو.

xenon (zē'nən, zē'nən), n. زەفۆن؛ توخمێکی گازی بێ ڕەنگی قورسە بە ئەندازەجەکی زۆر کەم لە هەوادا هەیە.

xenophobe (zē'nə-fō'b), n. ئە بێگانە ترسان؛ کەسێکە لە بێگانە دەترسێ و ڕەقیشی لێئێشێ.

-xenophobic (adj.).

xenophobia (zē'nə-fō'bi-ə), n. ترسی بێگانە؛ لە بێگانە ترسانو. ڕۆژێ بێوان.

xero- (zē'rō, zē'rə), Also xer-, پیشگرێکە بەمانای: ووشک؛ (xeroderma)

xeroderma (zē'rə-dür'mə), n. ووشک هەلەتتی پیست؛ ئەخۆشێیەکە دەبێتە هۆی ووشکبوونەوه و تویک هەلەدانی پیست.

xerography (zē'rə-grä'fī), n. زیوگراف؛ وێنەگرتنی ووشک.

-xerographer (n.).

xerophilous (zi-rəf'ə-ləs), adj. لە ووشکانیدا دەپۆی یا دەژێ؛ بیابانی.

xerophthalmia (zē'rəf-thal'mi-ə), n. ووشکبوونەوهی ژێر. پێلۆوی چاو (بەهۆی کەمی قیتامین "A" مەوه).

xerophyte (zē'rə-fīt), n. پروەکی ووشکانی؛ پروەکی بیابانی. (xerophytic (adj.); xerophytically (adv.).

xerosis (zi-rō'sis), n. (۱) ووشکبوونەوهی ناخاسی پیست و پێلۆوی چاو. (۲) ووشکبوونەوه و ئەکارگەوتنی شانە لەش بەهۆی پێروونەوه.

xerothermic (zi-rə-thè'mik), adj. (۱) ووشک و گەرم. (۲) لە شوێنی ووشک و گەرمدا پووی یا ژیا؛ بیابانی.

Xerox (zi-rō'ks), n. زیوگس؛ (۱) وێنە لەسەر دەرهگرتن بە مەکنەتی. (۲) وێنە لەسەر دەرهگرتنەوه. (ب) وێنە لەبەرگیراوه.

[X-] کۆمپانیای زیوگس. (ج) وێنە لەبەرگیراوه؛ وێنە لەسەر دەرهگرتن؛ (X) = an article, a booklet, page, document, etc.)

-xion (xi'c)tion (British Spelling), (e.g. connexion). پیشگرێکە بەمانای: تێرشیخ.

Xiphos (zī'fō's), Also xīphos, xīphos, بەشی. Xiphoscerium (zī'fō-si'ə-si-ə), n. (ph-xiphos). لاخواری پیستخۆر.

Xiphoid (zī'fō'id), adj. (۱) شێری؛ شێر دەم. (۲) تاییهتی بە پەسی زەر زۆر ئێسکی پەسەنت. (Xiphoscerium).

X, x (eks), n. (۱) تیبی بیست و چوارەمی ئەلفو بێی نینگلیزییە.

(۲) دەنگی ئەم تیبیە "ئێکس".

(۳) (۱) قانێ ئەم تیبیە (ب) ئەم تیبیە بە هەلکەترای یا چاپ کرایی.

(۴) بیست و چوارەم؛ نیشانی پەله یا ژمارە بیست و چوارەمی پەستەیکە.

adj. (۱) تاییهتی بە تیبی X. (۲) بیست و چوارەم.

X (eks), n. (۱) شتیکی لە شێوهی X دا.

(۲) نیشانیەیکە بۆ ئەم شتێکە بەکاردهێنرێت. (۳) نیشانی کەسێکی نەخۆش دەوار یا یەمکێک کە نەتوانن بنوسن. (ب) نیشانی کردنی شوێنێک (لەسەر ئەخشەبەک یا ئەخشەبەکی ئەندازەیی، هتد....) (ج) نیشانی ماچە لە نامەدا.

(۴) ژمارە دە (۱۰) ی پۆمانی.

(۵) کەسێکی نەناسراو؛ شتیکی نەزانراو؛ فلان کەس؛ فلان شت.

(۶) عیسا؛ تاییهتی لە ووشە ئێکدا وادە: "Xmas" بۆ کورتەتی.

"Christmas" (X) نیشانیە بۆ "Xenon" (کیمیای).

adj. لە X دەکات.

X (eks), n. (۱) سێ ژمارە نەزانراو (بیرکاری)؛ بێ نەزانراو.

(۲) نیشانی بێکدان (بیرکاری): (2x3 = 6)

xanthate (zan'thāt), n. زانتات؛ حۆی ترشی زانتیک.

xanthic (zan'thik), adj. (۱) زەرد؛ زەردبوو. (۲) زانتیکی زانتین.

(۳) تاییهتی بە ترشی زانتیک.

xanthic acid, ترشی زانتیک؛ کیمیای ترشی زەرد.

xanthin (zan'thin), n. زانتین؛ ماددەیەکی زەردە لە ناو، ناتوتقەوه.

لە کۆبی زەرد دەکەن.

xanthine (zan'thēn, zan'thin), n. زانتین؛ ماددەیەکی

نێتروجینی سوورییە بە میزو خۆرێک هەیە.

Xanthippe (zan'tip'ə), n. Also Xantippe, ژانکی دەو-زۆی.

بێ خەب.

xantho- (zan'thō, zan'thō), Also xantho- پیشگرێکە بەمانای:

زەرد. (xanthochloria).

xanthochloria (zan'thō-khrō'ī-ə), n. فۆزەری.

فۆزەری پیست خەب.

n. کەسێکی مەرد.

xanthoma (zan'thō-mā, zan'thō-mā), n. ئەخۆشێی پیست.

پێست دەچێت حۆی پەیدا بۆرێت؛ پەسی زەردە؛ تاییهتی بە پێشوی چۆرە.

xanthopāyī, xanthopāyā, xanthopāyā, n. زانتۆس.

پەنجێکی زەردە؛ مەرد؛ مەردی پەسێ زەردە؛ مەردی پەسێ زەردە؛ مەردی پەسێ زەردە.

Xmas

Xmas (kris'məs), *n.* = Christmas.

X-radiation (eks'rā'di-ā'shən), *n.* (۱) چاره‌کردنی نه‌خویشی به تیشکی ئیکس. (۲) تیشکی ئیکس؛ تیشکی سینی.

X-rated (eks'rā'tid), *adj.* (۱) به X نیشانه کراو. (۲) بن‌پرده (فیلم)؛ پاسی جووت بیون دهکات به ناشکرا؛ بهره‌دار:

(*an ~ movie*)

X-ray (eks'rā'), *adj.* لایه‌تی به تیشکی ئیکس؛ به تیشکی ئیکس گیراو

v.t. وینه‌گرتن به تیشکی ئیکس؛ چاره‌کردن به تیشکی ئیکس.

X ray, (۱) تیشکی ئیکس؛ تیشکی سینی؛ تیشکی نوزانو. (۲) وینه‌ی به تیشکی ئیکس گیراو؛ وینه‌ی تیشکی ئیکس.

xylan (zī'lan), *n.* زایلان مادده‌یمیکی زهردی لینه‌ی له‌شانه‌ی دارینی دارو دره‌ختدا.

xylem (zī'lem), *n.* زایلیم به‌شی ره‌قی دارو دره‌خت (وهك قهو لقه‌کاش)؛ ماده‌ی ره‌قی له‌لقو قه‌دی پوه‌کدا.

xylene (zī'lēn), *n.* زایلین ناوینته‌یمیکی هایدروکاربونی بسووته له به‌زین ده‌چن له‌قه‌ترانی خه‌لوون دهرده‌مینریت (بو په‌نگ کردن به‌کاردیت).

xylic acid, ترشی زیلین (کیمیا).

xyloidine (zī'la-dēn', zī'la-din), *n.* Also xyloidin, زایلیدین. ناوینته‌ی به‌که له "زایلین" وهرده‌گیریت (روشه‌ی پینشو بیینه).

xyl- (zī'lō, zī'la), *Also xyl-* پینشوگرته‌ی به‌مانای. دار؛ ته‌خته؛ دارین (*xylograph*).

xylograph (zī'la-graf', zī'la-grāf'), *n.* زایلوگراف؛ نه‌خشی له دار هه‌لکه‌نراو؛ وینه‌ی نام نه‌خسه.

xylography (zī-log'ra-fi), *n.* زایلوگرافی؛ نه‌خشی له‌سهر دار هه‌لکه‌ندن و وینه‌گرتنی.

-xylographer (*n.*); **xylographic**; **xylographical** (*adj.*).

xyloid (zī'toid), *adj.* داری؛ دارین؛ له‌دار ده‌چن.

xylol (zī'lōl, zī'lol), *n.* = xylene.

xylophagous (zī-lof'ə-gəs), *adj.* دارو ته‌خته خور (وهك مؤرانه و میرووی تر)

xylophone (zī'la-fōn', zī'la-fōn'), *n.* زایلوفون؛ زیلوفون؛ نامینرکی موزیقایس دارینه له سمنتوور ده‌چن بره‌تی‌یه له پیزیک داری پله په‌یزه‌یسه به‌دوو چه‌کوشی داری بچووک ئی ده‌بری.

-xylophonist (*n.*).

xylose (zī'lōs), *n.* زایلوس؛ زیلوس؛ شمکری ته‌خته.

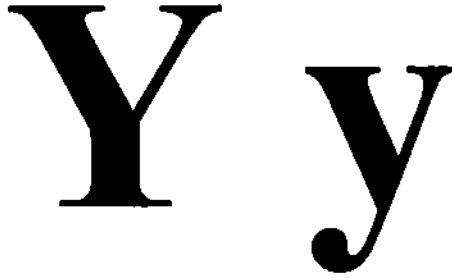
xylotomous (zī-lot'ə-məs), *adj.* داریکونکر (مؤرانه، میرووی)

xylotomy (zī-lot'ə-mi), *n.* برین و ناماده‌کردنی بره‌گی ته‌نکر دار بو تیروانین به‌گه‌ردین.

-xylotomic (*adj.*).

xyst (zist), *n.* Also xystum, xystus, (۱) دالان؛ پارموی سهر گیراو. (۲) پارموی ناو باخچه.

xyster (zis'tēr), *n.* نامینری ئیستان کراندن (پزیشک‌هوانی، نه‌شترکاری).

Y, y (wī), n.
 (۱) تیبی بیست و پنجهمی تلف وین ی ینگلینزیه.
 (۲) دمگی نم تیبیه "وی".
 (۳) (۱) قابلی نم تیبیه. (ب) نم تیبیه به هملکه نراوی یا چاپ کراوی.
 (۴) بیست و پنجهم! نیشانه‌ی پله یا ژماره‌ی بیست و پنجهمی رستمیه که.
adj.
 (۱) تاییبته به تیبی Y. (۲) بیست و پنجهم.
Y (wī), n.
 (۱) شتیکی دور پهل له شیوه‌ی Y ما (وهک کۆله‌که، بۆری...)
 (۲) نیشانه‌ی سهدو پهنجای پۇمانی کۆنه.
adj.
 وهک "Y".
y,
 (۱) ژماره یا بری نه‌زائراو (بیرکاری): (۲) ordinate.
-y (i),
 باشگریکه مانای خوشه‌ویستی یا بچوک کردنمه ده‌گه‌بته:
(daddy, kitty)
-y (i), . (dirty, healthy)
 باشگریکه به‌مانای: (۱) وایه؛ پر له؛ هه‌یه‌تی: (۲) (yellowy, chilly)
 (ب) نه‌ختی: تۆزی .
 (ج) خوارا مه‌له و نه‌ویه: (sleepy, sticky).
 (د) له‌وه ده‌جیت: ی: (wavy).
-y (i), . (jealousy)
 باشگریکه به‌مانای. بون! بارودوخ! چۆنیته: (jealousy).
-y (i),
 باشگریکه به‌مانای: کردارا! کردن! - کاری:
(inquiry, entreaty)
yacht (yät), n. یهخت: کشتی یا به‌له‌می که‌ره‌ی شوخی گه‌شت.
v.l. سواری یهخت بوون! به یهخت گه‌ران یا گه‌شت کردن.
yachting (yät'in), n. سواری یهخت بوون! گه‌ران یا گه‌شت کردن به یهخت.
yachtsman (yät's'mən), n. خاورن یهخت: یه‌خته‌وان! یهخت لیخووی.
-yachtsmanship (n.).
yagi (yä'gē), n. هه‌رای (رادپۆ و تله‌فزیۆن).
yah (yā, ya), adv. [Colloq.] = yes.
yahoo (yā'hōo, yā'hoō, ya-hōō'), n. (۱) زته‌پۆزا! جلف! کمرته!
 نهران: (۲) [Y-]. بون‌نومرینکه له شیوه‌ی مؤفاد به هه‌موو تابه‌سندی‌یه‌کانی مؤرفه‌وه (له چیزکی "گه‌لیفرن ترافلز" ی ینگلینزیدا).
Yahweh, Yahwe (yā'we), n. یاوه: خرابی جووله‌که‌کان! خوا.
yak (yak), n. یاک: گایه‌کی "تیت" ی کیزی تووک درۆیه (مالیش ده‌کرئ).
yak, yack (yak), v.l. [Slang], زه‌ویژن کردن! چنه دان!
 چه‌نجازی کردن
n. چه‌نبازی! ده‌مومری: زه‌ویژن! چلته چه‌نت
yam (yam), n. یام: جوړه به‌تانه‌یگی شریزی سووره.

yamen (yā'mən), n. بارمگای جیی یا هه‌رمانه‌هه‌یه‌کی چین له سهرده‌می نیمه‌پر تۆزیدا! سهر.
yammer (yam'er), v.l. [Colloq. or Dial.]: بۆنمۆز کرم! سکا لاکردن! تۆزیمۆز کردن (۲) قه‌مقی کردن! قهراندن! هاور کردن.
v.l. بۆنمۆز کرم! سکا لاکردن! تۆزیمۆز کردن.
n. بۆنمۆز! سکا! تۆزیمۆز.
yang, Yang (yaŋ), n. یانگ: هیزی نیری یا نیرینه له جیهان و زیاندا.
 فیلسفه‌ی جیتی (ووشه‌ی "yin" ییش بیینه).
Yank (yaŋk), n. [Slang], = Yankee.
yank (yaŋk), v.t. & v.l. رته‌کاندن! له‌پر پاکیشان یا ده‌هینان:
 (He ~ed out a loose tooth.; He ~ed his child out of school.)
n. رته‌کان! له‌پر پاکیشان یا ده‌هینان.
Yankee (yaŋ'ki), n. "نیو ینگلند" نیو ینگلندیه‌کی
 (۱) هاونیشتمانی‌یه‌کی "نیو ینگلند"
 رته "ینگلندره‌ی تازه"، که بریتی‌یه له ناوچه‌ی باکووری پۆژه‌مۆز شمهریکا
 (۲) (۱) هاونیشتمانی‌یه‌کی ناوچه‌ی باکووری شمهریکا! باکووری.
 (ب) سهریازتی که‌شکری "یه‌کیتی" ی شمهری براکۆزی شمهریکا.
 (۳) شمهریکی! شمهریکی.
adj. تاییبته به "یانکی" شمهریکی.
Yankeedom (yaŋ'ki-dəm), n. (۱) گشت "یانکی".
 (۲) ناوچه باکووری‌یه‌کانی شمهریکا به‌تاییبته به‌شی باکووری پۆژه‌مۆز که
 پنی ده‌وتتری "نیو ینگلند" (۲) شمهریکا (ووشه‌ی پینشوور بیینه).
Yankee Doodle (dōō'dl), (۱) یانکی دودل: کۆزانی‌یه‌کی
 شمهریکی‌یه له سهرده‌می شمهری سهره‌خۆزی شمهریکا! باوویور.
 (۲) یانکی! شمهریکی.
Yankeeism (yaŋ'ki-iz'm), n. (۱) یانکی‌یه‌تی! نه‌ریت و خووی
 یانکی. (۲) خوور، کوردوه، یا شتیکی یانکی‌یه‌تی! ووتیه‌ک یا جۆزی دووانیکی
 تاییبته به یانکی.
yard (yārd), n. (۱) یارد: ئەندان‌یه‌که بریتی‌یه له ۲ پین یا ۳۶ گرتن یا
 ۰.۹۱۴ متر! یارد. (۲) شیشه دارنکی تاسۆزی‌یه بۆ راکرتن یا به‌مانی کشتن و
 به‌لهم.
yard (yārd), n. (۱) هه‌وشه: (churchyard).
 (۲) مه‌یدان (به‌تاییبته که شووره کرا بون بۆ نیشیکی تاییبته)! گۆزه‌پان:
(brickyard, shipyard)
 (۲) مه‌یدانی هیلێ تاسن: شوینیکه له تهنیشت نیستگه‌ی شه‌مه‌نده‌مه‌وه
 چه‌نده‌ها هیلێ تاسنی تیدا راکیشراوه بۆ شه‌مه‌نده‌مه‌ر چاک کردن و ئالوکۆز
 کردن و ئاماده‌کردن... (۴) له‌رمگای تاسکه کیزی و گیانداری وهه.
 (۵) په‌چه! کۆز.
v.l. (~ up), کوردنه په‌چه‌وه.
v.l. کۆزبوونه‌وه (له مه‌یدانیکدا)! گوردبوونه‌وه.
yardage (yārd'ij), n. (۱) (له نه‌وه‌نده یارد) درۆزی، پانی، یا
 قه‌ره‌ری شتی که یارد! سهرجه‌می یارد. (۲) کووتانی به یارد فرۆشراو.
yardage (yārd'ij), n. (۱) به‌کاره‌ینانی په‌چه‌ی نیستگه‌ی شه‌مه‌نده‌مه‌ر
 (بۆ کارۆل هواننده‌وه تا کاتی گۆزانه‌ره‌بان). (۲) کرئی ی نم به‌کاره‌ینانه.
yardarm (yārd'ärm), n. له‌مه‌مه‌رو له‌سه‌ری شیشه‌داری تاسۆزی
 یا به‌مانی کشتن.
yard goods, شوومگی به یارد فرۆشراو (وهک کووتان).
yard grass, گیای هه‌وشه: گیایه‌کی سالانه‌ی زه‌بو تووک ده‌کاری‌یه.
yard-man (yārd'mən), n. کارگه‌ری مه‌یدانی هیلێ تاسن.
yard-master (yārd'mās'tēr, yārd'mās'tēr), n. کارگیزی
 مه‌یدانی هیلێ تاسن.
yardstick (yārd'stik), n. (۱) دارنکی پێوانه‌یی پله په‌له‌یه
 درۆزی‌یه‌که‌ی یاردیکه! یارد. (۲) سه‌نگی محه‌که! پێوانه! پێوانه‌ی تیکردنه‌وه
 به‌راورد کردن
yard-wand (yārd'wänd', yārd'wönd'), n. = yardstick.
yare (yār), adj. [Archaic or Dial.], (۱) ئاماده.

yarn

(۲) چاپک گورچ و گولچا چالاک. (۳) لیخو پیني ناسانمو باش دهروات (کمشتی) یه کسمر خیرا دموردهس.

adv. [Obs.] (۱) ریس! دهرزوا! بن. (۲) [Colloq.] چیرۆک (به تابه تسی هی دورودریرۆ پین لای هملپرا) سهرگوروشته! سهرگوروشته.

v.t. [Colloq.] چیرۆک گیرانموره (به پیوه نانهوه) هونینموره (چیرۆک). spin a yarn, چیرۆک گیرانموره (به پیوه نانهوه) هونینموره (چیرۆک) ده ماندر.

yarn-dyed (yārn'dīd), adj. به ریس له خوم دراو (واته پینش چنچن).

yarrow (yar'ō), n. پورومکینه گه لاکانی بچولسو بوزو تام تیدین. (همروها "milfoil")

yashmak, yashmac (yāsh-māk', yash'mak), n. به شماغ. په چمه

yataghan, yatagan (yat'a-gan, yat'o-gan), n. شمشیرنیکی کورت و کورپی تورکیجه.

yauld (yōd, yād, yäld), adj. [Scot.] گورچ و گولچا چاپک چالاک. دره ختیکی بهر سورری میشوروی به گه لاکه

yaupon (yō'pon), n. همدی جاروهک چا به کارده میفریت. (۱) له ری لادان (کمشتی، بهلم).

yaw (yō), n. (۲) به خواروخنچی بویشتن. (۳) له ری لادان (فرۆکه، گولله، مووشه).

v.t. لادان له ری خۆ. (۱) له ری لادان. (۲) گۆشهی لیم لادان.

yawl (yōl), n. (۱) jolly-boat. (۲) بهلمی بایمونی بچولک.

yawl (yōl), n. & v.t. [Dial.], yowl. (۱) باویشک دان. (۲) کرانموره! دم داچمان (مهجان):

yawn (yōn), v.t. (a ~ing chasm, fissure, gulf, etc.) به باویشک دانموره ورتن: (She ~ed a reply.)

v.t. (۱) باویشک. (۲) ده لاقه! کون یا قلیشکی گه ره. make a person yawn, ماندوو کردن یا بئ تاقت کردن به قسمی ناخوش و بئ تام

yawp, yaup (yōp, yāp), v.t. (۱) هاوار کردن! قیراندن! وهرین. (۲) [Slang.] هه لهوهری کردن! قسمی قۆپو بئ تام کردن به دنگی بهرن.

(۳) [Colloq.] باویشک دان به دنگی بهرن. (۱) هاوار! قیره! وهره! وهرین.

(۲) [Slang.] هه لهوهری! قسمی بئ تام به دنگی بهرن. درمنیکی پینستی ناوچه گهرمه گانه ده بیته هزی پینۆ کهو.

yaws (yōz), n. pl. برنی پینست کرۆموسومی نیتر. (۱) وروشی "sex chromosome" بیینه.

Y chromosome, (i-klept'), past participle of clepe. (۱) هاری وایه! وای پین ده لین! نموه شویشی.

y-clept [Archaic], adj. (۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

ye (thē, thā, thī), adj. [Archaic], = the. (۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

ye (yē; unstressed yī), pron. (۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

yea (yā), adv. (۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

(He was a good, ~, fitted man) (۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

(the Y's and the N's) (۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

(۱) یه. (۲) یه. (۳) یه. (۴) یه. (۵) یه. (۶) یه. (۷) یه. (۸) یه. (۹) یه. (۱۰) یه.

yellow fever

yeah (ye, ya), adv. [Colloq.], = yes. زاین (مهر و بز) زان بهرخ! کان.

yeandling (yēn'liŋ), n. به چکه! شیره خوره! سارا (۱) سال.

year (yēr), n. (۱) (pl.) (۲) (He seems old for his ~s.) (ب) کاتیکی زۆر! ده میله! کات: (She died ~s ago.)

year after year, سال له دواي سال! ههمو سال.

year by year, سال به سال.

year in, year out, ههمو سال! ههمو سالیک.

yearbook (yēr'book), n. کتیبی سالانه: کتیبیکه سالی جارۆک.

yearling (yēr'liŋ, yūr'liŋ), n. (۱) ساله مومخته! گیانداري یک ساله. (۲) جوانوی یک ساله.

yearlong (yēr'lōn), adj. به دریزایی سال.

yearly (yēr'li), adj. (a ~ event) سالانه! سالی! هر سالی جارۆک.

yearn (yūrn), v.t. (۱) (for; ~ after) بفرۆنامه یا بفرۆکروه میکی سالانه! سالفنامه.

yearning (yūr'nin), n. (۱) (He ~ed for the old familiar faces and places.) به زمیمی پیندا هاتنموره! دل پین سووتان.

yearningly (adv.) قاسه! پهرۆش! نارموزو! بیرکردن.

yeast (yēst), n. (۱) هورین! ههریرترش. (۲) پورومکینی یک خانگی.

yeasty (yēs'ti), adj. (۱) ترشان. (۲) کف کردن.

yeasty (yēs'ti), adj. (۱) هورینی! ههریرترشی. (۲) کفاروی.

(۲) ههریرترش! پورکاری: (writing ~) (۳) (۴) دانه مرکار! ووروزو! بئ تارام.

yeastiness (n.) دزا! مانیر! قاسه بر!

yegg (yeg), n. [Slang], Also yegg-man, قاسه شکیکن.

yelk (yelk), n. [Archaic or Dial.], = yolk. قیراندن! هاوار کردن! شیراندن! نه پاندن.

yell (yel), n. (۱) قیره! هاوار! شیره! نموره. (۲) قیره! به کۆمه! بۆ هاندان (وهک له پارێکادا): (a college ~).

yellow (yel'ō), adj. (۱) زهره. (۲) زهرهنگ. زهره ههنگه پار.

(۳) پینست زهره (وهک گهه مهنگۆلی به کهن). (۴) [Colloq.] ترسنۆت! نامهره. (۵) ووروزتشر! له ههرانی نا بهر و بهر سووت ده کهری (پوژنامه)!

ده مهنگوباسی بیس بفرۆکه موره: (journalism ~).

(۱) زهرهنگی زهره! زهره. (۲) بۆیسی زهره! زهره. (۳) زهره بیتهی هینکه. (۴) نه خۆشی به که ده بیته هزی زهره ههنگه پارشی که لای پوهه.

(۵) (pl.) زهره دوی به بیته بیته به تازمه! (۶) [Obs.] دل پیسی.

zherd korn, zherd, زهره ههنگه پاندن.

zherd boon, zherd, زهره ههنگه پاندن.

yellowness (n.) ههرت به نسیبه! مینه خوره.

yellowbird (yel'ō-bērd), n. به میمانیکی نیوان کرینکارو.

yellow-dog contract (yel'ō-dōg), n. خاورن لیشته به پین سدان به کرینکاره که به برونه نهدمی به ختی کرینکار.

yellow fever, زهره مته! درمنیکی ناوچه گهرمه گانه له سیتورلعه.

adj. (۱) تاييەتی بىم زمانە يېدى. (۲) [Slang] ھى جورلەكە جورلەكە جور.

yield (yēld), v.t. (۱) بەرگرتن؛ بەردان؛ ھاتتە بەر؛ بەرھەم دان؛ (A tree ~s fruit.; Our orchard ~ed a good crop لازانچ کردن (A tree ~s fruit.; Our orchard ~ed a good crop this year.; Your money ~s 4% in the bank now.) (ب) ئىنجام دان بەدەستوۋا؛ بەرھەم بون؛ (Their advice to us ~ed many benefits.) (۲) بەدەستوۋدان؛ دەست ئېلىۋالغۇن؛ خۇ بەدەستوۋدان؛ (to ~ ground to the enemy.; He ~ed himself up to pleasure.) (۳) پىندان؛ پىن بەخشىن؛ دان پىندان؛ (He ~ed his consent. to ~ a point in a debate) (L) [Archaic] بۇ بۇرادىن؛ پىندان لەبرى. v.t. (۱) ھاتتە بەرھەم؛ بەرگرتن؛ سوۋە بون. (۲) بەدەستوۋدان؛ دەست ھىلگرتن؛ واڭھىتان؛ (We are determined never to ~ -) (۳) پىسان؛ پوۋخان؛ بەرگە نەگرتن؛ شكان؛ ھەرسى بىردن. (۴) (O ~) نۇرەي خۇ پىندان؛ سەرى خۇ پىندان؛ پى پىندان؛ مل بۇ كەچ كىرەن؛ لە پۇرى پىزەۋە؛ (to ~ to a senior person, a driver on the road, etc.) n. (۱) بېرىش؛ بەر؛ بەرھەم؛ بەرپوۋم؛ (What is the ~ of wheat per acre?) (۲) سوۋە؛ قازانچ؛ دەسكوت؛ (The ~ on investments is low nowadays.) -yielder (n.). yielding (yēl'dīŋ), adj. مل كەچ؛ دەستەمۇ؛ مانى؛ گۇي رايەن؛ (a ~ disposition) -yieldingly (adv.); yieldingness (n.). yin (yin), n. يىن؛ ھىزى مىن؛ يا مېنىنە لە جىھاندا؛ (فەلسەفەي چىنى) (پوشەي "yang" يىش بېينە.) yip (yip), n. قىروسكە قىروسكى سەگ؛ ھەپە ھەپى يەك لە دواي يەك. v.t. قىروسكاندن؛ ھەپاندن پەيتا پەيتا. yipe (yip), interj. ووتەيەكە ترس؛ تازان؛ يا سەرسامى نەردەپىش. yippie (yip'pi), interj. پىپىسى؛ قىروەي خۇشىيە. yird (yürd), n. [Scot.] = earth. ylang-ylang (ē'lāŋ- ē'lāŋ), n. Also ilang-ilang. (۱) دارىنكى (۲) ناۋچە گەرمەكتى ئاسىيايە گۈلى زەردى سەرزىباۋى بۇن خۇش دەگىن؛ (۳) پۇنچىك لە گۈلى نەم دەرەختە دەگىن؛ بۇنى خۇشى ئۇ دېرۋىست دەگىن؛ نەم بۇنە yodel, yodle (yō'dl'), v.t. & v.i. گۇرانى ووتن بە دەنگى بەرزو بەرەبەرە نۇم كىردنەۋە. n. گۇرانىيەكە ۋەك ھورە دەنگى تىدا بەرزو نۇم دەگىنەۋە. -yodeler (n.); yodler (n.). يۇگە؛ (۱) فەلسەفەيەكى ھىندىيە بىرىتەيە لە بىرگەندەۋە. yoga (yō'gə), n. (۲) خۇپراگرتن؛ مېشكى خۇ پاك كىردنەۋە لە بىرى زمانە خۇش بۇ نىزىكپوۋتەۋە لە گىئاشى خۇبى. (ب) ۋەرزىشنىكە بۇ لەشۋ مېشك ساغى و ھىتانەدى نەم فەلسەفەيە يۇگى؛ پەبىرەۋى كەرى "يۇگە" (۱) ۋوشەي پىشۋو بېينە) yogurt, yoghurt (yō'goort), n. ماست. yoicks (yoicks), interj. Also hoicks. [British]. قىروەي پوۋچىيە بۇ سەگەر تامجى تىن كىردن لە پارە پىۋىدا. yoke (yōk), n. (۱) ئېلە (۲) جورتە گا؛ جورت. (a ~ of oxen) (۳) نىشانەي بەندەبەتەر؛ نىشانەي بەندەگى (۴) زۇردارى؛ بەندىنى؛ بارى قورس؛ دىلىنى؛ بەندەگى؛ (the ~ of a tyrant; to throw off the ~ of servitude)

(۵) پەپوۋەندى؛ (the ~ of brotherhood; the marriage ~) (۶) شىتەكە كە لە ئېلە بىكات؛ (۱) شان چىنو؛ دارىنكە دەخۇرئە سەر شان و مل و دوو سەقىل يا شتى ۋەھا بەم سەرو ئەر سەرەكەپەۋە ھەلدەگىرئە. (ب) گىرە (مەكتەپكەرى). (۷) (۱) شان و مى گراس و چاكت. (ب) ئەر پەشەي تەنۋورە و گراسە كە دەكەۋىتە سەر ھەردوۋ سەمت. (A) [Obs.], پەلمەيك زەمىيە كە بە پۇنچىك بىكىلرئ بە جورتن گا. (۸) [Scot.], ماۋەي نىۋان دوو ۋوچانى جورتنە گا. (۹) [Scot.], بەخشىكى پۇزى ئېشە؛ تاو. v.t. (۱) ئېلە كىردن؛ ئېلە كىردنە مل. (۲) پىكەۋە بەستن؛ لىكەن؛ جورتن كىردن. (۳) ماۋەكەردن؛ ھىتان (زۇنۇتەن). (۴) [Rare], بە دىل گرتن؛ كىردن بە بەند. v.i. پىكەۋە بەستەن؛ بون بە يەك؛ لىكەردن. yoke-bone (yōk'bōn), n. ئىنسانى كۇنە. yokefellow (yōk'fel'ō), n. (۱) ھارەدە؛ ئارەل؛ ھارەدەنگە؛ ھارپى؛ (۲) ھارۋىلە (سەجان). (۳) ھارۋىلە؛ ئۇ؛ مۇرە. yokel (yō'k'l), n. لادىيى (بە پۇرى كاتتەپىكەردەۋە)؛ ھىچ نەزان. yolk (yōk), n. (۱) زەردىنەي ھىلەك. (۲) پۇنچىكە لە بەرگىنى مەپ دەگىن. -yolky (adj.). yon (yon), adj., adv. & pron. [Archaic] = yonder. yond (yond), adv. & adj. [Archaic] = yonder. yonder (yon'dēr), adj. ئەرئ؛ ئەرۋى ئەرئ؛ ئەرۋانى ئەرئ؛ ئەرئ؛ ئەرۋە؛ (Y ~ stream is deeper than this one.; that road ~ is deeper.) ئەرئ؛ لەرئ؛ لەرئ؛ لەر شۇنەندە. adv. يوۋەۋو؛ ووتەيەكە بۇ بانگ كىردن؛ (۱) "ھۇ فلان كەس!" (۲) پاپوۋەۋو؛ نوۋ؛ كۇن؛ كاتى كۇن؛ (days of ~) (۳) لە كۇندا؛ لە پاپوۋەۋو. adv. [Obs.], شىرۋىتەيەكە لە ھىلەكە تاردو شىرو پۇنارو؛ گۇشتى سوۋرەۋەكرو دېرۋوست دەگىرئ. Yorkshire pudding, سەگىنكى بىچۈركى تېسكە لە ناۋچەي "يۇركشايەر" ي نىنگلەنەۋە ھاتوۋە (۱) تۇ. (۲) ئىۋە. (۳) كەسكە؛ پىۋا؛ مۇۋە. (Y ~ can't win them all.; Y ~ can never tell.; It is much easier to cycle with the wind behind ~ -) you-all, pl. pron. [Southern U.S.], ئىۋە. you'd (yūd), (1) you had. (2) you would. you'll (yū'l), (1) you will. (2) you shall. young (yūŋ), adj. (۱) گەنج؛ لاۋ؛ مەندال؛ جوان؛ ھەرزەكار. (۲) بەھىز؛ بەتتىن؛ گورج و گۇل (۳) تازە ۋەكە ھىزىكە يا بىزۋوتنەۋەيەكى تازە. (۴) ساۋا؛ تازە دامەرزە؛ تازە. (۵) نەشارەزا؛ نەركار؛ نەزان؛ كال و كىچ؛ فەرىك. (۶) بىچكە؛ مەندالىكى بە ناۋى باۋكىيەۋە ناۋنارو؛ (They say - Smith is ill.) n. (۱) بىچكە؛ توتكە؛ توتتە؛ بەچكە بەگشتى؛ (a bear and her ~) (۲) لاۋان؛ گەنجان؛ جوانان سىكپ؛ ئاۋس. (۱) لاۋان؛ گەنجان؛ خەلكى گەنج. (۲) گەنجى؛ بىرۋەۋەۋو ھىزۋو باۋدوۋ لاۋان. نەختن گەنج. (۱) گەنجىكە؛ لارىك؛ لاۋ؛ گەنج. (۲) بەچكە؛ نەمام. (۳) نەركار؛ نەشارەزا؛ كەسكىكى نەشارەزا. gēnjī. (۱) مەندال. (۲) لاۋ؛ گەنجىكە. (۳) بەچكە. (۴) قوتابى پۇل دوۋەسى نەكادىمى ھىزى دەريايى نەمەرىكى. شۇپشۇگىز؛ رادىكالى؛ پەپىگەر (نەمە لە ناۋى ھىزىي)

"تورکيای تازه" یا "تورکيای لار" موره و مرکبواوه که له سالی ۱۹۰۸-۱۹۱۸
تورکيای دهمرد بهرینوه

younker (yʊŋˈkɛr), *n.* (۱) لار؛ پیاویکی گنج (۲) مندان.
your (yoor), *pron.* (*Is this ~ book, wallet, etc.?*) هی تو؛

you're (yoor, ūr), = you are.
yours (yoorz), *pron.* (*Is this cup ~ ?*) هی تز؛ (۲) *(Y- was the first face I recognized.)*

yourself (yoor-self, yēr-self), *pron. (pl. yourselves)*,
(۱) خۆت؛ (دروپا تکردهوه)؛ خۆت به خۆت؛ خۆتی خۆت؛ (*You ~ went.*)
(۲) خۆت؛ (*You'll hurt ~ .*)
(۳) باری ناسایی خۆت؛

(*You haven't been ~ ever since your illness.*)
yours truly, (۱) دلسۆزت؛ ورته بیکه نامه ی پښ کۆتایی ده مینتریت
(۲) [Colloq.] من؛ خۆم؛ (*This car belongs to ~ .*)
youth (ūth), *n.* (۱) گمنجی؛ گمنجی؛ لاری؛ هه زه گاری؛
کورنی؛ کچینی؛ (۲) لاران؛ گمنجان؛ جوانان؛ (*the ~ of a nation*)
(۳) لار؛ گنج؛ هه زه گار

(*Several ~s showed up for the demonstration.*)
youthful (ūthˈfʊl), *adj.* (۱) گنج؛ هه زه؛ (*~ offenders*)
(۲) گمنجانه؛ تایبته بی به گنج؛ وهک گنج یا لار؛
(*a ~ appearance; ~ behavior*)
(۳) تازه؛ ساوا؛ (۴) چالاک؛ به تین.

-youthfully (*adv.*); **youthfulness** (*n.*).
youth hostel = hostel.

you've (ūv; unstressed yoov, yəv), = you have.
yowl (yowl), *v.i.* ناآندن؛ لوراندن؛ هاوار کردن
n. ناله؛ نوره؛ هاوار

yo-yo (yōˈyō), *n.* یویو؛ (۱) باری بیکه بریتی به له تاله به تیکه و به کره بیک
سه ریکی تاله به تیکه له به کره بیکه پینچر لوه و سه ریکه ی تری له په منجه بیکه که
تاله به تیکه پاده کیشی بو لای خۆت له سه ر به کره بیکه هه لده کیری و که به ریشی
ده ده بیکه و ده کورتی و هه هه روه ها؛ (۲) [Slang] کسینگی پرا یا دوو دل.
(۳) [Slang] کسینگی کهر یا بن میشک

yperite (ēˈpēr-it), *n.* = mustard gas.
ytterbium (i-tŭrˈbi-əm), *n.* یتیربیوم؛ توخنیکی کانزایی ده گمنه
(کیمی)

yttrium (itˈri-əm), *n.* یتیریم؛ توخنیکی کانزایی ده گمنه (کیمی)
yuan (ū-än), *n.* یوان؛ پاره ی کۆنی چینیی

yucca (yukˈə), *n.* (۱) یوه کینگی نه مریکایی به له توخنی شلیز
که لاکه ی وهک شیر تیژو دریزه و گوله که ی سچی و هیشووی به
(۲) گۆلی نهم پوهه که

yule (ūl), *n.* جهزی له دایک بوونی عیسا؛ کریسمس
yule log, بره داری کریسمس؛ بره داری گه روه به شه وی کریسمس
له ناگردانی ناو مالدا هه سووتینرا

yule-tide (ūlˈtid), *n.* سه رده می کریسمس
Yuman (ūˈmən), *n.* یومان؛ زمانی خیلی "یوما" و جهند خیلنکی
تری هیندی نه مریکایی به که له ناوچه ی نه ریزونا و خواووی کانایغورنیا و
مهکسیک ده زین.

adj. یومایی تایبته بی به خیلی "یوما" و زمان و کلتوره که بیان
yummy (yumˈi), *adj.* [Colloq.] زور خوش (خواره ده منی)
yummy (yumˈyum), *interj.* [Colloq.] زور خوشه
(خواره ده منی)؛

yuppie, **Yuppie**, **yuppy** (yŭpˈi), *n.* [Colloq.] پهی
که نینکی به هه لپه ی شارنشینی خوش گوزهران.
yurt (yŭrt), *n.* دهواریکی جهرم یا لپادی خپو قووچکه داری مهنگوله
کۆجه ره کاسی سیریا به

ywis (i-wis), *adv.* [Obs.], = iwis.

Z z

بهره‌مندی داگیرکردن بزمانه‌کامیان دکرد له نهمه‌ستین دا.
 لایه‌نگری توندوتیژو کوزرانه! په‌پرگری! **zealotry** (zel'at-ri), n.
 همستو دل گهرمی‌په‌مکی نیچگار نژور.
 به‌په‌رؤش! به‌جوش! همستو دل گهرم! به‌دل! **zealous** (zel'əs), adj.
 خوین گهرم: (~ to satisfy an employer; ~ efforts).

-zealously (adv.); zealousness (n.).
zebec, zebeck (zē'bek), n. = xebec.
zebra (zē'brə), n. کهره کئیوی: جزیره کهرتکی کئیوی میلی سپی و

په‌شماره، واته بازووه.
zebra crossing, [British], شوینی په‌رینه‌مدهی سمر شقامی
 نیشانه کراو به‌هینلی سپی سپی.

zebrass (zē'bras), n. جاشی نیرمکهری کئیوی و ماکهری مالی.
zebra finch, فیسه‌گوله‌په‌مکی نوسترال بازووه.
zebra fish, جزیره ماسی‌په‌مکی بازووه.
zebrine (zē'brin, zē'brin), adj. له کهره کئیوی ده‌چین!

تایپه‌تی به‌کهره کئیوی.
zebrula (zē'broo-la), n. Also zebrule, جاش یا جوانوری
 کهره کئیوی و ماین.

zebu (zē'bū), n. گای کۆیارمدار: جزیره گایمکی زلی هیندستانوی
 نهمه‌رقاییه دووگنک به‌پشت ملی‌په‌وه‌په‌تی.

zecchino (sek-kē'nō), n. Also zechin = sequin # 1.
zed (zed), n. زید: تیپی Z به‌په‌زی ووتنی فینگلیزی.
 (ووشه‌ی دووه‌می دواي نهمه‌ بیینه)

zedoary (zed'ō-ēr'i), n. زه‌ده‌چ‌وه.
zee (zē), n. زئی: تیپی Z به‌په‌زی ووتنی نهمه‌ریکی.
zein (zēn), n. په‌زوتینیکه له‌گه‌شمامی دهمه‌هینری.

(له‌درووستکردنی پلاستیک و بویه شتی وه‌هادا به‌کاردیته).
Zeitgeist (tsit'gīst), n. [G]. شینوه‌ی بیرکده‌نهمه و بزچوون همستو.
 په‌ووشتی سهرده‌م یا چهرشیک.

zemindar (zi-mēn'dār), n. = zamindar.
Zen Buddhism (zen), Also Zen, زین بودیزم: ناین یا
 له‌سه‌فیه‌مکی هیندی و یابانی چینیه‌ی بو‌گه‌بشتمه پۆشتمیری و راستی
 له‌په‌زی بیرکده‌نهمه.

zenana (ze-nā'nə), n. ژانانه: به‌شی ژان له‌خانوی یا مالی
 پۆژمه‌لاتیته.

Zend-Avesta (zen'də-ves'tə), n. = Avesta.
zenith (zē'nith), n. (1) تهره‌سهری ناسمان: بالاترین خالی ناسمان
 (نهمه‌تیره‌ناسی). (2) تاف: پویه: تهره‌سهر! لووتکه! نووک! سهری سهر.
 (He was at the ~ of his power and fame.)

zeolite (zē'ə-līt), n. زئولیت: جزوتیکه له‌سلیکات له‌بهردی
 ناگه‌زینندها.

zephyr (zel'ēr), n. (1) (بای خۆرناو! شمال! بای شمال.
 (ب) شنه! شنه! با. (2) زه‌فیر: قوماشیکی تمکه.
 (3) شتیکی سووک، کم، سهرده‌می، هتد...

Zephyrus (zef'ēr-əs), n. خواي شمال یا بای خۆرناو (نهمه‌ناسه‌ی
 یونانی).

zeppelin (zēp'ə-lin, zep'lin), n. بانۆنی زه‌پلین! بانۆن.
zero (zē'rō), n. (1) سهر.
 (2) هچ! سهر: (His chances of success sank to ~)

zero in, (1) نیشان (ی چمکی ناگه‌زین) چاکردن.
 (2) (~ on) مشت لینگرتهمه! نیشان لینگرتهمه! سهرنجی تهرابو خسته‌سهر.
zero hour, کاتی دیاریکراو: (1) کاتی دیاریکراو بۆ ده‌ست به‌هیرش
 کردن یا به‌کارنکی تری سوایی:

(~ for the coup d'état was 3:00 a.m.)
 (2) کاتی دیاریکراو بۆ ده‌ستینکردنی کارنکی گرتگ.

Z, z (zē; Brit. zed), n. (1) تیپی بیستو شهمه‌می نهمه‌وه‌په‌زی
 فینگلیزی‌یه. (2) ده‌نگی نهمه‌ تیپه: "زی" یا "زید" (3) (1) قالی نهمه‌ تیپه.
 (ب) نهمه تیپه به‌چاپ کراوی یا هه‌لکه‌نراوی. (4) بیستو شهمه! نیشانه‌ی
 په‌ل یا ژماره‌ی بیستو شهمه‌می په‌ستیه‌که.

adj. (1) تایپه‌تی به‌تیپی Z. (2) بیستو شهمه.
Z (zē; Brit. zed), n. (1) شتیکه له‌شینوه‌ی Z دا.
 (2) ژماره‌ی دوو هه‌زاری پۆمانی کۆنه.

adj. وه‌ Z.
Z, ژماره یا سری نهمه‌نراو (بیرکاری).

zabaglione (zāb'əl-yō'ni), n. زابلیونی خوارده‌نهمه‌په‌مکی
 شیتانی‌په له‌هینکه و شه‌گرو ناری میوه یا شه‌رابی پیکه‌مده شه‌قینراو پیکدیته.

zaffer, zaffre (zaf'ēr), n. زاهر: تیکه‌لاریکه له‌نوکسیدی کۆبالت و
 سلیکا شورشه و هه‌ظووری پین په‌نگ ده‌کریته به‌شهن.

zamia (zā'mi-ə), n. زامیا: دره‌ختیکی قه‌ده‌نهمه‌توری کورنی بئ‌لقی
 گه‌لا باره‌شینی نارچه گهرمه‌گانه له‌کۆمه‌له‌ی دارخورما.

zamindar (zə-mēn'dār), n. زهمیندار: (1) باجگری زه‌وی (له-
 هیندستانوی کۆن). (2) خاوه‌ن زه‌وی! دهمه‌به‌گ (به‌تایپه‌تی که باج دیته به‌مهری).

zany (zā'ni), n. (1) توندری قوشمه‌ی شافوگره‌ی پیکه‌نیتاوی کۆن.
 (2) که‌سینکی قوشمه‌و لاساییکهمه‌وه. (3) که‌سینکی ساوولکه یا بئ‌نیشک.
 adj. (1) قوشمه! پیکه‌نیتاوی. (2) سهرابا نابه‌چن! بئ‌مانا.
 (3) شینت! زور سهر.

zap (zap), v.t. (1) له‌بهر کوشتن! په‌لاماردان و کوشتن! له‌مل دان.
 (2) تهرزوی نهمه‌کتریک یا لیزه‌ر لیدان. (3) پاره‌شاندن.
 (4) له‌مل دان (مه‌جان! په‌پاندن).

v.t. به‌فرکه بۆششتن! به‌توندی و زه‌بهرمه پۆششتن.
 n. (1) کلفه! فرکه (2) بیامالین! هیرش.
zareba, zareeba, zariba (zə-rē'bə), n. (1) په‌رژین یا
 ته‌پانی نۆردوگا (2) نۆردوگا یا دئی په‌رژین کراو یا ته‌پان کراو (به‌تایپه‌تی
 له‌سودان)

zax (zaks), n. زامزینیکه له‌تشیوی ده‌کات
zeal (zēl), n. هه‌ستی به‌جوش! هه‌ستی گهرم! په‌رؤش! دل گهرمی:
 (to show ~ for a cause, one's work, duty, etc.)

zealot (zel'at), n. لایه‌نگری توندوتیژو کوزرانه! په‌پرگری:
 (a religious ~)

(2) [Z-]. نهمه‌ناسی کۆمه‌لیکی ناینی جوولمه‌کی په‌پرگه که به‌توندوتیژی

zest

zest (zest), *n.* (۱) تام: مزى؛ تام خۇشى؛ شى تام خۇشكەر؛ مەزە.
 (۲) خۇشى؛ تام (مەجان): (*Conversation adds ~ to a walk.*)
 (۳) تاسەي ژىن؛ جۇش؛ جەز؛ دل گەرمى؛ تىن؛ خۇشى لىوېرگرتن:
 (*to do something with ~; to enter into a plan with ~*)
 (۴) تونىكلە لىمۇ پرتەقال (كە بۇ تام دەخزىنە شتەرە).
v.t. خۇش كىرەن؛ تام خۇش كىرەن.
-zestless (*adj.*); **zestlessly** (*adv.*).
zestful (zest'fəl), *adj.* خۇش؛ مۇز؛ بەتام؛ دل گەرم؛ بەتىن؛ خەزكەر؛ بەجۇش
-zestfully (*adv.*); **zestfulness** (*n.*).
zesty (zest'i), *adj.* خۇش؛ ستام؛ مۇز؛ بەجۇش؛ بەتىن؛ دل گەرم
zeugma (zōōg'mə, zūg'mə), *n.* بەگامەنىيە كىرەتلىك يا
 ئارمىناوت بۇ باس كىرەتلىك دوو ووتەي پستەيك نەگەرچى بەپەي رىزمان
 ئەبەن ھەر باسى يەككىيان بىكات (رىزمان):
 (*with weeping eyes and hearts; to kill a man and his dreams*)
Zeus (zōōs, zūs), *n.* زىوس سەرگەرەي خۇلكانى يۇنانىيەكان
 (ئەلىسانەي يۇنانى).
zibeline (zib'ə-lin', zib'ə-lin), *adj.* زىبىلى تايىمەي بە سەمۇرەو
 كەرەكەي.
n. (۱) كەرنى سەمۇرەو. (۲) توماشىكى نەرمى تووكارىيە دەك فەرەو.
zibet, zibeth (zib'it), *n.* civet.
ziggurat (zig'oo-rat), *n.* زەقۇرە جۇرە بورجىكى تووچكىي چەند
 ئۇمى ئاشۇرى و بابلىيەكانە.
zigzag (zig'zag), *n.* (۱) ھىز با نەخشەي پىنچاوپىنچ؛ رىبان يا شى
 پىنچاوپىنچاوى (۲) يەككە لەم پىنچانە؛ پىنچ
adj. پىنچاوپىنچ؛ خواروخىنچ؛ پىنچاوى:
 (*a ~ line, course, road, fence, trench, etc.*)
adv. بە خواروخىنچ؛ بە پىنچاوپىنچ؛ بە پىنچو پەنا
v.t. & v.i. بە پىنچاوپىنچ بۇيشتن؛ پىنچاوپىنچ كىرەن.
zikkurat, zikurat (zik'oo-rat), *n.* = **ziggurat**.
zillion (zil'yən), *n.* [Colloq.]. زىليۇن زۇمارەيكى بىن شۇمار؛
 زۇمارەيكى نىنچكار زۇر.
zinc (zɪŋk), *n.* چىنكۇ؛ توتىيا؛ زىنك.
v.t. چىنكۇ پۇش كىرەن؛ زىنك لىدان.
zincate (zɪŋk'ət), *n.* زىنكات خۇنپەكە لە يەكگرتنى زىنك يا
 ئۇكسىدى زىنكو ماددە تۇقەكان پەيدا دەپىت.
zincic (zɪŋk'ɪk), *adj.* چىنكۇيى؛ زىنكى.
zincite (zɪŋk'it), *n.* زىنكايىت ئۇكسىدى زىنكى سۇور
zincy, zinky (zɪŋk'i), *adj.* = **zincic**.
zincography (zɪŋ-kog'grə-fi), *n.* زىنكوگراف؛ ھەلەكەندى تىپو
 وىنە. ھەند... لەسەر تەپەقى چىنكۇ بۇ چاپ كىرەن.
-zincographer (*n.*); **zincographic**; **zincographical** (*adj.*).
zinc ointment, ھەلەمى زىنك؛ مەلھەمىكە ئۇكسىدى زىنكى تىدایە
 بۇ نەخۇشى بىست بەكارىت.
zincous (zɪŋk'əs), *adj.* zincic.
zinc oxide, ئۇكسىدى زىنك؛ زەنگى توتىيا؛ زىنكى سىپى.
zinc white, = **zinc oxide**.
zing (zɪŋ), *n.* [Slang]. (۱) چالاکى؛ تىن؛ گورج وگۇلى؛ چوستو چالاکى؛
 جۇش ۲۰؛ وپىزە وپىز؛ گىپزەگىپز؛ زىكەزىك.
v.t. وپىزە وپىز كىرەن؛ بە گىپزەگىپز بۇيشتن: (*Bees ~ed by.*)
zingara (tsɛŋ'gä-rä), *n.* [It.]. كچە قەرەج؛ زۇنە قەرەج
zingaro (tsɛŋ'gä-rô), *n.* [It.]. gypsy.
zingy (zɪŋ'i), *adj.* [Slang]. خۇش و بە جۇش
 (*a ~ play, opera, music, etc.*)

zombi, zombie

(۲) جوانو شۇخو سەرنىچ پاكىش؛ كەشخە: (*She wore a new ~ dress.*)
zinkenite, zinckenite (zɪŋ'kə-nit'), *n.* زىنكەنیت؛ كانزایەكى
 خۇلەمىشىيە (كىمیا)
zinnia (zɪn'i-ə, zɪn'yə), *n.* زىنیا؛ گولە پایزە.
Zion (zi'on), *n.* (۱) گردى زایەن لە قۇدس
 (۲) رەگەزى جۇولەكە؛ جۇولەكە بە گشتى؛ جۇولەكان.
 (۳) بەھەشت
Zionism (zi'on-iz'm), *n.* زایونىزم؛ جۇوگەرى.
Zionist (zi'on-ist), *n. & adj.* زایونىست؛ جۇوگەر.
-zionistic (*adj.*).
zip (zip), *n.* (۱) گىپزە (دەك دەنگى گولە)؛ گلفە؛ وپىزە.
 (۲) [Colloq.]. چالاکى؛ تىن؛ جۇش؛ چوستو چالاکى.
v.t. (۱) گىپزە كىرەن (دەك گولە)؛ بە وپىزە پۇيشتن؛ گلفە كىرەن.
 (۲) [Colloq.]. بە پەلە جۇون؛ خۇرا جۇون؛ بە فرکە جۇون:
 (*I'll just ~ to the store.*)
 (۱) خۇرا بۇردن؛ بە پەلە بۇردن:
v.t. [Colloq.]. (*I'll ~ you to the airport in no time.*)
 (۲) (~ up) خۇش كىرەن: (*A little vinegar will ~ up the salad.*)
 (۳) (۱) داخستەن (بە زۇرە دەك پانقۇل).
 (ب) داخستەن (دەم): (*to ~ one's lips or mouth*)
Zip Code, zip code [zone improvement plan], كىلىيى -
 پۇستە؛ زۇمارەي پۇستەي ناوچە؛ زۇمارەيكە پۇستەي ناوچەكە دىبارى دەكات و
 بەشىكە لە ئاوندىشانى خۇلك و دەزگا لە شەمەرىكا (بۇ ئاسان كىرەن پۇستە
 كىياندن).
zip fastener, [British], zipper. دەمانچەي خۇملى.
zip gun, (۱) جۇمە يا كالۇشى زىپەرەدار.
zipper (zip'ər), *n.* (۲) زىپەرى پانقۇل و بلورس، ھەند... زىپە؛ زىپ
 (ھەرەھا "zip fastener" و "slide fastener")
zippy (zip'i), *adj.* [Colloq.]. چالاک؛ گورج وگۇل؛ خۇرا؛
 چوستو چالاک.
zircon (zür'kon), *n.* زۇرکۇن؛ سىلىكاتى زۇرکۇنىۇم؛ بەردىكى بلورى
 بەنرەخە.
zirconium (zēr-kō'ni-əm), *n.* زۇرکۇنىۇم؛ رەنگ زۇپى؛ توخىكى
 كانزایی خۇلەمىشى يا رەشە (كىمیا).
zither (zith'ər), *n.* Also **zithern**, قانۇن؛ ئامپۇنىكى مۇسقىيا؛
 سەنتۇور.
-zitherist (*n.*).
zloty (zlō'ti), *n.* زلۇتى؛ پارەي پۇلەندىيە
zo- (zō), **zoo**.
zoa (zō'ə), *n.* plural of **zoon**.
-zoa (zō'ə), پاشگىرەكە بەمانى؛ توخە كىياندەر: (*protozoa*)
zoanthropy (zō-an'thra-pi), *n.* شىتەنتىيەكە كە شىتەكە خۇي
 بە كىياندەرى چوارپەن دەزانى.
zodiac (zō'di-ak), *n.* (۱) بازەنى بۇرچەكان (ئەستۇرەناسى)؛ بازەنى -
 كەلورەكان؛ بازەنىكە كرورە بە دوئازە بەشەرە ھەر يەكەي وئەنى
 كەلورەيكى تىدا نەخشە كىشراوہ. (۲) وئەنى بازەنى بۇرچەكان (بە دوئازە
 بەشەكەيمە)؛ نەخشەي بازەنى كەلورەكان. (۳) [Rare]. بازەنە
 تايپەتى بە بازەنى بۇرچەكان
 (ئەستۇرەناسى).
zodiacal light, بۇرچەكانى كەلورەي؛ بۇرچەكانىكە بە ناوچەي خۇرئارا؛
 پاش خۇرئاو؛ بۇون دەپىشەرى لە ناوچەي خۇرەلاتدا پىش خۇرەلاتن
 زۇپىست؛ بەردىكى بەنرەخى پەمەيى، خۇلەمىشى، يا
 قارەپەيە برىتەيە لە سىلىكاتى كالىسىۇم و ئەلەمىنۇمى ناوي.
zombi, zombie (zom'bi), *n.* (۱) خۇاي ئەزەپا (لاي ئەوانەي)

لسمه نایبی " فوودوو " دهریژ له پوژنارای شه ریقاو هایتی و هند...
 (۲) (۱) هیزکی له سروشت بهدر مریدو زیندو دهکاتره (له نایبو جادوگره " فوودوو " ده). (ب) مردوی گیان به بهردا کراو له لاین هم هیزره (که به پنی له رمانی هم هیزمیش دهجوولتموه).
 (۳) [Slang]. کسینکی همست مردوی حوژ بن میشکی گیزووژ.
 (۴) خوارندهریمه کی مستکوره له تیکه لاکردنی چهند خوارندهریمه کی کهورو و ناری میوه پیک دیت
 (۱) ناوچه می؛ هریمی.
 (۲) ناوچه ناوچه کراو؛ بهش کراو به ناوچه ناوچه.

zonal (zōn'āl), adj.

zonal (zōn'ā-ri), adj. = zonal.

zonary (zōn'ā-ri), adj. = zonal.

zonate (zōn'āt), adj. Also zonated, ناوچه ناوچه کراو؛

zonation (zō-nā'shən), n. هیل پیندا راکیشراو بؤ بهش بهش کردنی.

zone (zōn), n. ناوچه ناوچه کران؛ بهش بهش کران به

zone (zōn), n. هیل دیاریکمر

zone (zōn), n. (۱) [Poetic] پشتین؛ کهسره بند

(۲) به کینکه له پینچ هریمه کی پوری زوی (بهگوزری ناوهمواری هریمه که ناوهمواری (torrid - ; temperate - ; frigid -) .

(۳) ناوچه؛ هریم: (a canal - ; cotton - ; demilitarized -) .

(۴) ناوچه به کی شار (که بؤ جزره بهکارهینانیک ترخان کراوه وهک بؤ؛ بازگانی باخچه، مال، هند...)

(۵) ناوچه به کی شارنکی گوروی بهش کراو به چهند ناوچه میکنوه بؤ مهستی پوخته.

(۱) بهش بهش کردن به ناوچه ناوچه (به تاییه تی شارنیک که هر ناوچه یا v.l. که هر کینکی بؤ جزره بهکارهینانیک ترخان کرابیت وهک؛ بازگانی، مال، هند...).

(۲) دهره دان به پشتین یا کهسره بند). (۳) نیشانه کردن به هیل جیا که هریمه.

بهش کران به ناوچه ناوچه v.l. سهرخوش

zonked (zō'ngkt), adj. [Slang]. Also zonked out, (به خوارندهریمه یا بهنگ)؛ مست؛ کهیل.

zonule (zōn'ūl), n. (۱) هریم یا ناوچه بیچوک.

(۲) پشتین یا کهسره بندی بیچوک

zoo (zō), n. باخچه گیانداران؛ باخچه گیانومر.

(هریمه " zoological garden " .

zoo- (zō'ō, zō'ə), Also zo-, پینشگرنیک بهمانای: (۱) گیانومر؛

گیاندار (zoology) . (ب) گیانومر ناسی: (zoogeography) .

zoochemistry (zō'ō-kem'is-tri), n. کیمیای گیانومری.

zoogeographic (zō'ā-jē'ō-graf'ik), adj. تاییه تی نه

دابه شیبوس جوغرافی گیانومر.

-zoogeographical (adj.); zoogeographically (adv.).

zoogeography (zō'ā-ji-og'fō-fi), n. جوغرافیای گیانومری؛

لیکولینومری دابه شیبوس گیانومر بهسر ناوچه جوغرافیدا.

-zoogeographer (n.).

zoogloea (zō'ā-glē'ə), n. تزیمه به کترمایه کی جه لاتیذیه

پینکدیت بهوی ناوسانی دیواری شانیه کهوه که ناو زور هملده مرژت.

zoography (zō-og'fō-fi), n. گیانومر ناسی نیشانه هملدان؛ لقیکی

گیانومر ناسی به بریدی به له نیشانه هملدانی گیانومر و لانه کی.

-zoographer (n.); zoographic; zoographical (adj.).

zooid (zō'oid), adj. گیانومری؛ تاییه تی به گیانومر؛

له گیانومر دهچن

(۱) شانیه کی یا تئینکی گیانومر سی کهریدی به که سر به خوی خوی n. دهریژ وهک گیاندارنکی سر به خوی (وهک توی تومار)

(۲) گیانومر نکی کهریدی به که بهشیکه له تزیمه گیانومر نکی وهما

-zooidal (adj.).

zoolatry (zō-ol'ā-tri), n. گیانومر بهرستی

zoological (zō'ā-loj'ī-k'l), adj. Also zoologic, تاییه تی نه

گیانومر نکی؛ گیانومری

-zoologically (adv.).

zoological garden = zoo.

zoologist (zō-ol'ō-jist), n. گیانومر زان؛ زانای گیانومر.

zoology (zō-ol'ō-ji), n. (۱) گیانومر زانی؛ زانستی گیانومر.

zoom (zōōm), v. (۱) ویزه ویز کردن؛ فره، گله، یا گززه کردن.

(۲) به ویزه، گززه، یا فره پویشتن: (The cars were ~ing by on the

(The cars were ~ing by on the freeway.)

(۳) به پهله پویشتن یا جوولانهوه؛ خیرا هاشو چورن.

(۴) خیرا فرین. هلسان، یا بهرزیوونه بؤ ناسمان (فره که).

(۵) (in - ; out -) نریک خستنهوه یا دورو خستنهوه دیمن به جوولاندنی

هاوینته کی کامیرا؛ جوولاندنی هاوینته کی کامیرا بؤ دورو نریک خستنهوه دی

دیمه نیک.

(۱) خیرا فره که هلساندن بؤ ناسمان.

(۲) (۱) دورو نریک خستنهوه دیمن به جوولاندنی هاوینته کی کامیرا

(ب) جوولاندنی هاوینته کی کامیرا له پو بؤ هم بهست.

(۱) ویزه ویز؛ فره، گله؛ گززه. (۲) له پو هلسانی فره که.

zooetry (zō-om'ō-tri), n. نهاندازه گیری گیانومر؛ نهاندازه کرتو.

بهراوورد کردنی گیانومر و نهاندازه مکانی.

-zoometric; zoometrical (adj.); zoometrically (adv.).

zoomorphic (zō'ā-mōr'fik), adj. گیانومری؛ شیوهی له گیانومر

چور: (a ~ deity).

zoomorphism (zō'ā-mōr'fiz'm), n. (۱) به گیانومر پیشاندانی

خوا؛ گیانی گیانومر کردن به بهر خودادا؛ تاییه خوی گیانومر نان به خواره

(روشی " anthropomorphism ")

(۲) شیوهی گیانومر بهکارهینان له هونردا.

-zoon (zō'on), پاشگرنیک بهمانای. گیانومر؛ شانیه یا گیانومری

کهریدی سر به خوی: (spermatozoon)

گیانومری مشه خور

zooparasite (zō'ā-par'ā-sit), n.

-zooparasitic (adj.).

zoophagous (zō-ōf'ā-gəs), adj. گیانومر خور؛ گوشتخور

گیانومر دوست (به تاییه تی به کینکه که دوی

توینکاری گیاندار زیندو بن له تاییه گدا).

zoophilous (zō-ōf'ā-ləs), adj. (۱) گیانومر دوست؛ گیانومر خوار.

(۲) به گیانومر چات کراو (پوهه).

zoophobia (zō'ā-fō'bi-ə), n. ترسی گیانومر؛ له گیانومر ترسان.

zoophyte (zō'ā-fīt), n. گیانومری پوهه کی؛ گیانومری له پوهه

چور له شیوه تاییه خوی (وهک شیلانو خیسفنج)

-zoophysical (adj.).

zooplasty (zō'ā-plas'ti), n. پهیوهست کردنی شانیه گیانومر له

لهشی مرؤ.

-zooplastic (adj.).

zoosperm (zō'ā-spūrm), n. = spermatozoon.

zoospore (zō'ā-spōr', zō'ā-spōr'), n. نهی یه خانیه

پوهه کی بؤک (وهک همدی قهوره).

-zoosporic; zoosporous (adj.).

zootechnician (zō'ā-tek-nish'ən), n. گیانومر پهرومرد کهر.

zootechnics (zō'ā-tek'niks), n. zootechny.

zootechny (zō'ā-tek'ni), n. گیانومر پهرومرد کردن؛ پهرومرد-

کردن و زاوی بن کردن و وهچه چاک کردنی گیانومر.

-zootechnical (adj.).

zootomy (zō-ot'ō-mi), n. (۱) توینکاری گیانومر

(۲) توینکاری مهراوورد

-zootomic; zootomical (adj.).

Zoot Suit, دوسته جلیکی بیوانته کی کون باوه له پانتوینکی دهلی دهرهنگ

zoril, zorille

تسلاو چاکه تیکي دروژو په خه پان و قنمراچه ئسستور پینکدیت
zoril, zorille (zōr'īl), n. Also zorila, گیانه موزیک شیری

نمفیریقیه له توحی مشکي خورما.
Zoroastrian (zō'rō-as'tri-ən), adj. زهرده شتی: تاییه تی به

زهرده شتو تاییه کھی
n. زهرده شتی: کسینگی زهرده شتی.
Zoroastrianism (zō'rō-as'tri-ən-iz'm), n. زهرده شتی:

نایس زهرده شتی (که ده لیت: له جیهاندا دوو خوا یا هیز ههیه په کینکیان
هی ماش یا پووناکي و نه وی تریشیان هی خراب یا تاریکیه و نه دوو
هیزه هه میشه له ناکوکیدان: به لام له نجامدا هیزی پووناکي سارده کمریت).

zoster (zōs'tēr), n. herpes zoster (۲) .
zounds (zoundz), interj. [Archaic], یا بیزاری،

سهرسامی دهرده مری
zucchetto (tsōō-ket'ō), n. کلاری قمشه کاسولیک و سهره ک قمشه و

یا یا
zucchini (zōō-kē'mi), n. کونه که ماریکهی سهوز: کوله کهی چیشت

zwitterion (tzvit'ēr-i'ən), n. Also zwitter ion, نابونی جوته

یا هاریش نابونی گهرو سارد یا بهیزو بن هیز پیکره (کیمیای فیزیایی).
zygapophysis (zig'ə-pol'ə-sis, zi'ga-pol'ə-sis), n. جوت

چوکنه یا زیاده نیسانیکه که دوو پرپره لیک دمدات.
zygo- (zi'gō, zig'ə), Also zyg-, پینتگریکه به مانای: (۱) جوت:

دو (zygodactyl) . (۲) جوت بوون: په کگرتن: (zygospore) .
zygodactyl (zi'gə-dak'til, zig'ə-dak'til), adj. جوت چنگ:

دوو چنگه. دوو چنگی بهرو پینشوهیه و دورانیشی بهرو دواوه (وه همدی
بانده).

بالندهی دوو چنگه بالندهیه که دوو چنگی له دواوهیه و دوو چنگیشی له
پینشوه (وه توتی).

zygoma (zi-gō'mə, zi-gō'mə), n. zygomat'ic bone . (۱)
zygomat'ic process (۲) . zygomat'ic arch . (۳)

کولم:
zygomat'ic (zi'gə-mat'ik, zig'ə-mat'ik), adj. کونه یی: تاییه تی به نیسانکی کونه

zygomat'ic arch, که وانه یی کولم یا کونه
zygomat'ic bone, نیسانکی کولم (هروه ها " cheek-bone ") .

zygomat'ic process, چوکنه یا زیاده نیسانکی کولم (که که وانه یی
کولم پیک دینن).

zygomorphic (zi'gə-mōr'fik, zig'ə-mōr'fik), adj. Also-
zygomorphous, دوو فلیقانه (دووه کناسی، گیانه وهرناسی): دوانه:

دوو بهشی په یوه ست.
-zygomorphism (n).
zygosis (zi-gō'sis, zi-gō'sis), n. جوت بوونی دوو " گمیت "

واته خانهی زاوژی.
zygospore (zi'gə-spōr', zig'ə-spōr'), n. تهنیکر پیکهاتوو له

جوت بوونی دوو " گمیت "، واته خانهی زاوژی هارپه گن.
zygote (zi'gōt, zig'ōt), n. زاگوت: خانهی پیکهاتوو له جوت بوونی

دوو " گمیت "، واته خانهی زاوژی.
-zygotic (adj.).

zymase (zi'mās), n. زایمیز: هورینیکه شکر ده گوریت بؤ نه لکه وول و
دووه نؤکسیدی کاربون. واته ده بیته هوی ترشان.

-zyme (zīm), پاشگریکه به مانای: هورین: نه نزم.
zymo- (zi'mō, zi'mə), Also zym-, پینشگریکه به مانای: ترشان:

(zymology)
zymogen (zi'mə-jən), n. Also zymogene, زایموجین: هورین

پیدا کهر: ترش په پیدا کهر.
zymogenic (zi'mə-jen'ik), adj. Also zymogenous, (۱) -

تاییه تی به " زایموجین " (ووشه ی پینشو بیینه). (۲) ترشینه ر.

zymurgy

(۳) هورین په پیدا کهر: ترش په پیدا کهر.
zymology (zi-mol'ə-ji), n. هورینوژانی: زانیاری هورینمکان:

زانیاری هورین و ترشان.
-zymologic; zymological (adj.); zymologist (n).
zymolysis (zi-mol'ə-sis), n. ترشان.

-zymolytic (adj).
zymometer (zi-mom'ə-tēr), n. زایمومتر: ترشان پیو:

نامیزی ترشان پیشانده ر.
zymoplastic (zi-mō'plas'tik), adj. هورین په پیدا کهر:

ترش په پیدا کهر
zymoscope (zi-mō'skōp), n. زایموسکوپ: هیزی هورین پیو:

نامیزیکه هیزی ترشاندنی هورین ده پیویت.
zymosis (zi-mō'sis), n. (۱) ترشان. (۲) نه خوشی تروش بوون.

(۳) [Rare]، درم: نه خوشی په یوک.
zymotic (zi-mot'ik), adj. (۱) تاییه تی به ترشان.

(۲) په یوک: تاییه تی به نه خوشی په یوک. (a - disease) .
zymurgy (zi'mēr-ji), n. کیمیای ترشان: لئیکه له کیمیا له ترشان

ده کولیتوه (په تاییه تی دهریاری شمراب و بره گوتتهوه): ترشانوژانی.

IRREGULAR VERBS

کرداری نائاسا

Infinitive

Past Tense

Past Participle

abide
arise
awake

abode; abided
arose
awoke

abode; abided
arisen
awaked; awoke

backbite
backslide
be (am; *art* * ; is; are)
bear
beat
become
befall
beget
begin
behold
bend
bereave
beseech
beset
bespeak
bestride

backbit
backslid
was: *wast*; *wert*; were
bore: bare
beat
became
befell
begot; begat
began
beheld
bent
bereaved; bereft
besought
beset
bespoke
bestrode

backbitten; backbit
backslid; backslidden.
been
borne; born
beaten
become
befallen
begotten
begun
beheld
bent; bended
bereaved; bereft
besought
beset
bespoken; bespoke
bestriden; bestrid;
bestrode

bet
betake
bethink
bid
bide
bind
bite
bleed
blend
bless
blow
break
breed
bring
broadcast
browbeat
build
burn
burst
buy

bet; betted
betook
bethought
bade: bid
bode: bided
bound
bit
bled
blended; blent
blessed; blest
blew
broke
bred
brought
broadcast; broadcasted
browbeat
built
burnt; burned
burst
bought

bet; betted
betaken
bethought
bidden; bid
bided
bound
bitten; bit
bled
blended; blent
blessed; blest
blown
broken; *broke*
bred
brought
broadcast; broadcasted
browbeaten
built
burnt; burned
burst
bought

* نه ووشانه‌ی به تمیپی خوار (*Italic*) نوسراون شینوهی کۆنن .

cast	cast	cast
catch	caught	caught
chide	chid	chidden; chid
choose	chose	chosen
cleave	clove; cleft	cloven; cleft
cling	clung	clung
clothe	clothed; <i>clad</i>	clothed; <i>clad</i>
come	came	come
cost	cost	cost
creep	crept	crept
crow	crowed; crew	crowed
cut	cut	cut
dare	dared; durst	dared
deal	dealt	dealt
dig	dug; <i>digged</i>	dug; <i>digged</i>
do	did	done
draw	drew	drawn
dream	dreamed; dreamt	dreamed; dreamt
drink	drank	drunk
drive	drove	driven
 dwell	dwelt	dwelt
cat	ate	eaten
fall	fell	fallen
feed	fed	fed
feel	felt	felt
fight	fought	fought
find	found	found
flee	fled	fled
fling	flung	flung
fly	flew	flown
forbear	forbore	forborne
forbid	forbade; forbod	forbidden
forecast	forecast; forecasted	forecast; forecasted
forego	forewent	foregone
foreknow	foreknew	foreknown
foresee	foresaw	foreseen
foretell	foretold	foretold
forget	forgot	forgotten
forgive	forgave	forgiven
forsake	forsook	forsaken
forswear	forswore	forsworn
freeze	froze	frozen
gainsay	gainsaid	gainsaid
get	got	got; gotten
gild	gilded; gilt	gilded
gird	girded; girt	girded; girt
give	gave	given

go	went	gone
grave	graved	graven; graved
grind	ground	ground
grow	grew	grown
hamstring	hamstringed; hamstrung	hamstringed; hamstrung
hang	hung; hanged	hung; hanged
have(hast; has)	had; <i>hadst</i>	had
heard	heard	heard
heave	heaved; hove	heaved; hove
hew	hewed	hewed; hewn
hide	hid	hidden; hid
hit	hit	hit
hold	held	held
hurt	hurt	hurt
inlay	inlaid	inlaid
keep	kept	kept
kneel	knelt	knelt
knit	knitted; knit	knitted; knit
know	knew	known
lade	laded	laden
lay	laid	laid
lead	led	led
lean	leant; leaned	leant; leaned
leap	leapt; leaped	leapt; leaped
learn	learnt; learned	learnt; learned
leave	left	left
lend	lent	lent
let	let	let
lie	lay	lain
light	lighted; lit	lighted; lit
lose	lost	lost
make	made	made
mean	meant	meant
meet	met	met
melt	melted	melted; molten
misdeal	misdealt	misdealt
misgive	misgave	misgiven
mislay	mislaid	mislaid
mislead	misled	misled
mistake	mistook	mistaken
misunderstand	misunderstood	misunderstood
mow	mowed	mown
outbid	outbade; outbid	outbidden; outbid
outdo	outdid	outdone
outgo	outwent	outgone

outgrow	outgrew	outgrown
outride	outrode	outridden
outrun	outran	outrun
outshine	outshone	outshone
outspread	outspread	outspread
outwear	outwore	outworn
overbear	overbore	overborne
overcast	overcast	overcast
overcome	overcame	overcome
overdo	overdid	overdone
overdraw	overdrew	overdrawn
overeat	overate	overeaten
overfeed	overfed	overfed
overgrow	overgrew	overgrown
overhang	overhung	overhung
overhear	overheard	overheard
overlay	overlaid	overlaid
overleap	overleapt; overleaped	overleapt; overleaped
overlie	overlay	overlain
override	overrode	overridden
overrun	overran	overrun
oversee	oversaw	overseen
overset	overset	overset
overshoot	overshot	overshot
oversleep	overslept	overslept
overspread	overspread	overspread
overtake	overtook	overtaken
overthrow	overthrew	overthrown
overwork	overworked	overworked; overwrought
partake	partook	partaken
pay	paid	paid
put	put	put
read	read	read
rebuild	rebuilt	rebuilt
recast	recast	recast
relay	relaid	relaid
rend	rent	rent
repay	repaid	repaid
retell	retold	retold
rid	ridded; rid	rid; ridded
ride	rode	ridden
ring	rang; rung	rung
rise	rose	risen
rive	rived	riven; rived
run	ran	run
saw	sawed	sawn; sawed
say	said	said
see	saw	seen

seek	sought	sought
sell	sold	sold
send	sent	sent
set	set	set
sew	sewed	sewn; sewed
shake	shook	shaken
shear	sheared; <i>shorn</i>	shorn; sheared
shed	shed	shed
shine	shone	shone
shoe	shod	shod
shoot	shot	shot
show	showed	shown; showed
shred	shredded; <i>shred</i>	shredded; <i>shred</i>
shrink	shrank; shrunk	shrunk; shrunken
shrive	shrove; shrived	shriven; shrived
shut	shut	shut
sing	sang; <i>sung</i>	sung
sink	sank; <i>sunk</i>	sunk; sunken
sit	sat	sat
slay	slew	slain
sleep	slept	slept
slide	slid	slid; slidden
sling	slung	slung
slink	slunk	slunk
slit	slit	slit
smell	smelt; smelled	smelt; smelled
smite	smote; <i>smit</i>	smitten; <i>smit</i>
sow	sowed	sown; sowed
speak	spoke; <i>spake</i>	spoken
speed	sped; speeded	sped; speeded
spell	spelt; spelled	spelt; spelled
spend	spent	spent
spill	spilt; spilled	spilt; spilled
spin	spun; span	spun
spit	spat; <i>spit</i>	spat; <i>spit</i>
split	split	split
spoil	spoilt; spoiled	spoilt; spoiled
spread	spread	spread
spring	sprang	sprung
stand	stood	stood
stave	staved; stove	staved; stove
steal	stole	stolen
stick	stuck	stuck
sting	stung	stung
stink	stank; stunk	stunk
strew	strewed	strewn; strewed
stride	strode	stridden; strid
strike	struck	struck; striken
string	strung	strung
strive	strove	striven
sunburn	sunburned; sunburnt	sunburned; sunburnt

swear	swore; <i>sware</i>	sworn
sweep	swept	swept
swell	swelled	swollen; swelled
swim	swam	swum
swing	swung	swung
take	took	taken
teach	taught	taught
tear	tore	torn
tell	told	told
think	thought	thought
thrive	throve; thrived	thriven; thrived
throw	threw	thrown
thrust	thrust	thrust
tread	trod	trodden; trod
unbend	unbent	unbent
underbid	underbid	underbidden; underbid
undergo	underwent	undergone
undersell	undersold	undersold
understand	understood	understood
undertake	undertook	undertaken
underwrite	underwrote	underwritten
undo	undid	undone
upset	upset	upset
wake	woke; waked	waked; woken; woke
waylay	waylaid	waylaid
wear	wore	worn
weave	wove	woven; wove
wed	wedded	wedded; wed
weep	wept	wept
win	won	won
wind	winded; wound	winded; wound
withdraw	withdrew	withdrawn
withhold	withheld	withheld
withstand	withstood	withstood
work	worked; <i>wrought</i>	worked; <i>wrought</i>
wring	wrung	wrung
write	wrote; <i>writ</i>	written; <i>writ</i>

IRREGULAR PLURALS

کۆی نائاسا

<u>Singular</u>	<u>Plural</u>	<u>Singular</u>	<u>Plural</u>
addendum	addenda	focus	focuses
alga	algae	foot	feet
alumna	alumnae	formula	formulas
alumnus	alumni	fungus	fungi, funguses
analysis	analyses	genus	genera
antenna	antennas, antennae	goose	geese
apparatus	apparatuses	half	halves
appendix	appendices, appendixes	hero	heroes
axis	axes	hippopotamus	hippopotami,
bacillus	bacilli	hippopotamuses	hippopotamuses
bacterium	bacteria	hoof	hoofs, hooves
basis	bases	hypothesis	hypotheses
beau	beaux	index	indices, indexes
bison	bison	knife	knives
buffalo	buffalos, buffaloes	leaf	leaves
bureau	bureaus	life	lives
bus	busses, buses	loaf	loaves
cactus	cactuses, cacti	louse	lice
calf	calves	man	men
child	children	matrix	matrices
corps	corps	means	means
corpus	corpora, corpuses	medium	media
crisis	crises	memorandum	memoranda
criterion	criteria	millennium	millenniums, millennia
curriculum	curricula	moose	moose
datum	data	mosquito	mosquitoes
deer	deer	mouse	mice
die	dice	nebula	nebulae, nebulas
dwarf	dwarfs, dwarves	neurosis	neuroses
diagnosis	diagnoses	nucleus	nuclei
echo	echoes	oasis	oases
elf	elves	octopus	octopi, octopuses
ellipsis	ellipses	ovum	ova
embargo	embargoes	ox	oxen
emphasis	emphases		
erratum	errata		
fireman	firemen		
fish	fish, fishes		

paralysis	paralyses	tableau	tableaux
parenthesis	parentheses	that	those
person	people	thesis	theses
phenomenon	phenomena	thief	thieves
potato	potatoes	this	these
radius	radii, radiuses	tomato	tomatoes
scarf	scarfs, scarves	tooth	teeth
self	selves	torpedo	torpedoes
series	series		
sheep	sheep	vertebra	vertebrae
shelf	shelves	veto	vetoes
scissors	scissors	vita	vitae
species	species		
stimulus	stimuli	wharf	wharfs, wharves
stratum	strata	wife	wives
syllabus	syllabi, syllabuses	wolf	wolves
symposium	symposia, symposiums	woman	women
synthesis	syntheses	zero	zeros, zeroes
synopsis	synopses		

Common Abbreviations and Acronyms

کورتکاروه باوهکان

Abbreviation		Meaning in Kurdish
A		
A.B., Bachelor of Arts		پهوانامه‌ی بهکالۆریۆسی ئەهه‌بیاات
abbr., abbreviation		کورتکاروه
A.D., or AD, Anno Domini		پاش زاین؛ سالی زاینی
adj., adjective		ئاو ملنار
adv., adverb		ئاو ملنکردار
AF, Air Force		هه‌یزی هه‌وایی
AFB, Air Force Base		به‌نکە‌ی هه‌یزی هه‌وایی
AI or A.I., Amnesty International		رێنکاروای لیبۆره‌نی جیهانی
a.m. or A.M., Ante Meridiem		پێش نیوه‌رۆ
A.M. or M.A., (L. <i>Artium Magister</i>). Master of Arts		پهوانامه‌ی ماسته‌ری هونه‌ر و ئەهه‌ب
A.M.A., American Medical Association		رێنکاروای پزیشکێی / پزیشکهرانیی ئەهه‌ریکی
AIDS, Acquired Immune Deficiency Syndrome		ئه‌یدز؛ نه‌خۆشیی که‌میی به‌رگری له‌ش
A.P., Associated Press		ئاژانسێ هه‌واڵ (ئه‌سۆشیته‌د پرسیس)
Apr., April		گۆلۆن
apt., apartment		خانه؛ شوقه
A.S.A.P., or ASAP, or a.s.a.p, As Soon As Possible		به‌زۆترین کات
assoc., associate		هاو؛ یاریده‌ده‌ر
asst., assistant		یاریده‌ده‌ر
Aug., August		گه‌لاوێژ؛ ئاب
Ave., Avenue		شه‌قام
A.W.O.L., <i>Mil.</i> absent without official leave		نه‌هاتن بۆ ئیش بێ مۆله‌تی فه‌رمی
B		
B.A., (L. <i>Baccalaureus Artium</i>) Bachelor of Arts		پهوانامه‌ی به‌کالۆریۆسی هونه‌ر و ئەهه‌ب
B.B.A., Bachelor of Business Administration		پهوانامه‌ی به‌کالۆریۆسی کارگێه‌ری
BBC., British Broadcasting Corporation		ده‌زگای په‌خشێ به‌ریتانی؛ ده‌زگای رادیۆ و ته‌له‌فزیۆنی به‌ریتانی
B.C., or BC, (١) Before Christ (٢) British Columbia		(١) پێش زاین. (٢) کۆلۆمبیا‌ی به‌ریتانی (به‌شی رۆژاوای که‌مه‌دا)
B.D.S., Bachelor of Dental Surgery		پهوانامه‌ی به‌کالۆریۆسی نه‌شته‌رگه‌ریی دان
Bldg., Building		خانوو
Bldv., Boulevard		شه‌قام (پان)
B.S., Bachelor of Science		پهوانامه‌ی به‌کالۆریۆسی زانست
B.Sc., Bachelor of Science		پهوانامه‌ی به‌کالۆریۆسی زانست
C		
C, Celsius		پله‌ی سه‌لزیس گه‌رمای
C.C., carbon copy		وێنه‌ی ده‌قاوده‌قی
C.E.O. or CEO, Chief Executive Officer		سه‌رۆکی ئهن‌جومه‌نی به‌ریوه‌به‌ران

CIA or C.I.A., Central Intelligence Agency
 Co., Company
 C.O.D., cash/collect on delivery
 colloq., colloquial; colloquialism
 conj., conjunction
 C.P.A., Certified Public Accountant
 CV., Curriculum Vitae

دەزگای ناوەندی مەواڵگەری ئەمەریکا
 کۆمپانیا
 پارە دەدەیت کاتی وەرگرتن
 زمانی ناخاڵت؛ زمانی قسەکردن
 نامەزای لیکدەر؛ نامەزای پەییوەندی
 ژمێریاری گشتیی بێوانامەدار
 کورتەى ژماننامە / ژماننامە

D

D.D.S., (1) Doctor of Dental Science (2) Doctor of
 Dental Surgery
 Dec., December
 Dem., Democrat; Democratic
 Dep., or dept., department
 D.J., disk jockey
 Dr., Doctor
 D.S. or D.Sc., Doctor of Science

(2) پزیشکی دان؛ دانساز. (1) نەشتەرگەری دان؛ پزیشکی
 نەشتەرگەری دان
 بەفرانبار
 دیموکراتی
 بەش (دەزگا)
 پلۆکەرەوهی موزیکە لەسەر ئێزگەى رادیۆ یا لە ئامەنگدا
 دکتۆر
 دکتۆرای زانست

E

ECG, electrocardiogram (EKG)
 Ed. D., Doctor of Education
 educ., education
 e.g., (L. *exempli gratia*) for example
 EKG, electrocardiogram
 ESL, English as a Second Language
 esp., especially
 esq. or esqr., esquire
 ESP, Extra Sensory Perception
 EST, Eastern Standard Time
 et al., (L. *et alii*) and other things
 etc., et cetera, and others, and so on
 EU or E.U., European Union

نەخشەى پشکنینی ئەلکترونی بۆ دل
 بێوانامەى دکتۆرای پەرورە
 پەرورە
 بۆ نموونە؛ بۆ وێنە
 نەخشەى پشکنینی ئەلکترونی بۆ دل
 ئینگلیزی وەک زمانی دووم
 بە تایبەتى
 بەرێز
 هەستى هەستپێکردنى/پێزانینی ئاساسا
 کاتی زستانەى / ئاسایی بۆ ژمەلاتی ئەمەریکا
 وەرەوانی تر؛ هەتادوایی
 هەتادوایی؛ وه هەرەها؛ هتد
 یەکیتیى ئەوروپا

F

F.A.A., Federal Aviation Agency
 F or Fahr., Fahrenheit
 FBI or F.B.I., Federal Bureau of Investigation
 Feb., February
 fem., feminine
 ff., and the following
 FIFA, Federation International e de Football
 Association (International Federation of Association
 Football)
 fig., figure
 Fri., Friday
 Ft., (1) feet (2) foot

دەزگای فریڤى فیدرالی
 فەرەهنايات؛ پەلە گەرما
 دەزگای لیکۆلینەوهى تاوانى فیدرالی
 رەشەمى
 مە؛ مینینە
 وه لاپەرمکانى نولبیشی
 یەکیتی تۆبى پێى نێودەهولەتى
 وێنە
 هەینی
 پى (پێوان)

G

Gen., General	جمنرال
GDP, Gross Domestic Product	کۆی بهره‌می ناوخرۆ
G.M.T., Greenwich Mean Time	کاتی گرینچ
GNP, Gross National Product	کۆی بهره‌می نەتەرەیی
G.O.P. or GOP, Grand Old Party (the Republican Party)	حیزبی جهوری ئەمریکی
G.P. or PG or GP, General Practitioner	پزیشکی گشتی
GPS, Global Positioning System	سیستمی جی نۆزیشووی جیهانی

H

hdqrs., headquarters	بارەگا
HIV, Human Immunodeficiency Virus	هائیرۆسی لاوژکردنی بەرگری لەش
hon., honourable	بەرێز
hr., hour	کاتۆمێر؛ سات
hwy., highway	ریگاوبان؛ رینگای خێرا

I

IAEA, International Atomic Energy Agency	دەزگای هێزی ئەتۆمیی جیهانی
ibid., ibidem	هه‌مان سه‌رچاوه (په‌راویز)
ID, identification; identity	ناسنامه؛ پیناس
i.e., (<i>L id est</i>) that is	واته
IELTS, International English Language Testing System	سیستمی جیهانی تاقیکردنۆی زمانی ئینگلیزی
IMF, International Monetary Fund	سنوولی دارایی جیهانی
Inc., incorporated	یەکنگرتوو
interj., interjection	باری سه‌رسامی (رێزمان)؛ وشەیی سه‌رسامی
intl., international	جیهانی
IOU, I owe you	من قه‌رزای تۆم
IPA, Internal Phonetic Alphabet	ئەلفبێی دەنگی جیهانی
IQ or I.Q., Intelligence Quotient	پله‌ی زه‌هکی (تاقیکردنۆه)
IRS, International Revenue Service	بهرێوه‌بهرایه‌تی باجی ده‌سکوت
ISBN, Internal Standard Book Number	ژماره‌ی پێوانه‌ی نێوده‌وله‌تیی په‌رتووک
ISO, International Standardization Organization	رێکخراوی پێوانه‌یه‌که‌ستنی جیهانی

J

Jan., January	رێبه‌ندان
jr., junior	کوچ (ناوێشان)؛ مندان
Jul., July	پووشپەر
Jun., June	جۆنهدان؛ بارانچران

K

kg., kilogram	کیلۆگرام
K.K.K., Ku Klux Klan	رێکخراوی ره‌گه‌زپه‌رسته‌یی سه‌پیی ئەمریکی
K.O., knockout	بەزەویداوان (بۆکسبازی)

L

Laser, Lightwave Amplification by Stimulated	له‌یزەر
---	---------

Emission of Radiation	پاروهند
lb., (L. <i>libra</i>) pound	پاروهند (کوز)
lbs., pounds	نهدوب؛ ویزه
lit., literature	له ههمان سرچاوه یا جیدا (پسراوین)
loc. cit., (L. <i>loco citato</i>) in the place, or passage, already mentioned	ستوردار
ltd. or Ltd., limited	

M

M.A., (L. <i>Magister Artium</i>) Master of Arts	پروانامه ماستری تهدهبیات
Mar., March	نوروز
masc., masculine	نیرینه
M.B.A., Master of Business Administration	پروانامه ماستری کارگنبری
MC, master of ceremonies	نامهنگیر؛ نامهنگیر
M.D., (L. <i>Medicinae Doctor</i>) Doctor of Medicine	پزشک
MIA or M.I.A., missing in action	لهجهنگدا وونه
mg., milligram	همزایمکی گرام؛ میلیگرام
mgr., manager	کارگنبر؛ بهرئومیس
mgt., management	کارگنبری؛ بهرئومیسرایمتی
mi., mile	میل
Mlle., mademoiselle	خاتوو (کچ)؛ خانم
Mlles., mademoiselles	خانمان (کچ)
Mme., madame	خاتوو (ژن)؛ خانم
Mmes., mesdames	خانمان
Mon., Monday	دوشهسه
MP, (1) member of parliament (2) military police	(1) نهمداسی پهرلهمان. (2) پولیسسی سوپا
m.p.h., miles per hour	(نهمهده) میل له کاترئومیریکدا
Mr., mister	کاک؛ جهتاب
Mrs., mistress	خاتوو (ژنی شوکردی)
MS, manuscript	دهسنوس
Ms., Miz	خاتوون؛ خانم؛ نازناوی ژنه کاتنی نهمانی میزداره یا نا یا نهتهوی بیلنی
M.S., Master of Science	پروانامه ماستری زانست
M.Sc., Master of Science	پروانامه ماستری زانست

N

NASA, National Aeronautics and Space Administration	بهرئومیسرایمتی نهمومیی زانستی فوین وواسمان؛ ناسا
NATO, North Atlantic Treaty Organization	پهمانی باکووری نهمتهنتی؛ پهمانی ناتو
N.B., nota bene	پروانه؛ تیبینی
N.B.A., National Basketball Association	رئیکهراوی یاری باسکهی نهمومیی
no. or No., (1) north (2) number	(1) باکوور؛ سهروو. (2) ژماره؛ نمره
Nov., November	سهرمهله؛ سهراومز
N.S.C., National Security Council	نهمومینی ناسایشی نهمومیی
N.Y., New York	شاری نیویورک؛ ویلایمتی نیویورک

O.A.S., Organization of American States
obs. or Obs., (1) obsolete (2) obstetrics

Oct., October

OE. or O.E., Old English

O.E.D., Oxford English Dictionary

op. cit., (L. opere citato) in the work cited

OPEC, Organization of Petroleum Export Countries

oz., (1) ounce (2) ounces

O

پۇڭفەرارى وولاتىڭلى ئامېرىكا
(1) كۇن (روشه، سىستېم، ئامېرى) پاولىسما.

(2) پۇڭفەرارىنى مەدەلىپوون

كەلاپىزان

زىمانى، ئىنگلىزى كۇن

ئەرمەنلى ئۇكىسلىزى، ئىنگلىزى

ئەممان سەرچارە (پەرراون)

ئۇيۇما پۇڭفەرارى وولاتى ئىرت ئىرمەرمە

ئاقس، شانگۇنەمىكى پارون

P

p., page

PC or P.C., personal computer

Ph.D., (L. Philosophiae Doctor) Doctor of Philosophy

pkwy., parkway

pl., plural

p.m. or P.M., post meridiem

P.O., post office

P.O.B. or POB, post office box

POW, prisoner of war

pp., (1) pages (2) past participle

prep., preposition

prof., professor

pron., pronoun

P.S., or p.s., postscript

لاپەرە

كۇمپيوتمى خۇزى، كۇمپيوتمى كەسى

پھوللامى دىكتور

پۇكا، پۇكارىيان

كۇ (زىمانىنى)

پاش، ئىومىزۇ

پۇستامانە

سنىولى پۇست، سنىولى پۇستامانە

ئىلى جىنگە

(1) لاپەرە، (2) گەردانى سىنەمى كەردار (زىمان)

ئەمپازى، پەرمەندى

پۇفەسۇر

پانار

ئا، ورتە، تىپىنى (لە كۇتلىنى ئامەدا بەگەرەمىنىرى) وەك

پەرراون

ئەنجومەنى مائۇستايان و پارگەدەكەن

PTA, or P.T.A., Parent-Teacher Association

Q

q.v., (L. quod vide) which see

ئەمەش بېيىتە (پەرراون)

R

RADAR, Radio Detecting And Ranging

(1) ئەپەرەكتى شۇيۇن و تاپىمۇزۇكالى بەزگاپەك لە دورومە

بە شەپۇزى رادىق.

(2) ئامىرى بەجىنەيۇلانى ئەم كاردە رادار

ئەرىرىسى (ئەسەرتى ئامەدا بەگەرەمىنىرى)

جەمەرى

بەپىز (ئەشە)

پەرمەنارى بىروللامەنار

(ئەمەرى خولانەمى مەكەنەمەك لە خولەكەنەك)

وئەم بەرمەمە تەكاپە

re., (1) reference (2) regarding

Rep., Republican

rev. or Rev., reverend

RN, or R.N., registered nurse

r.p.m., revolutions per minute

R.S.V.P., (F. repondez s'il vous plait)

S

Sat., Saturday

شەنبە

Sep. or Sept., September

سەپتەمبەر، سەپتەمبەر

sgt., sergeant

سەرىف

sing., singular
SOS, Save Our Souls

تاك (رۆژمان)
رۆژگارمان كەن؟ فریامان كەون (شەفەهەى ھاواركردنە بۆ فریا
كەوتن)

St., (١) saint (٢) street
Sun., Sunday

(١) پیرا پیاوی پیرۆز. (٢) شەقام
یەك شەممە

T

TB, or tb, tuberculosis
TDY, temporary duty
TOEFL, Test of English as a Foreign Language
Th. or Thurs. or Thu., Thursday
trans., transitive
Tu. or Tues., Tuesday
TV, Television

نەخۆشى سیل
ئەركى كاتى (ئە شوئىنكى جیا ئە شوئىنى ئاسایی كار)
تاقىكردنەوهى ئىنگلیزى وەك زمانىكى بىگانه
پىنج شەممە
كردارى تىبەپ (رۆژمان)
سێ شەممە
تەلەفزیۆن

U

U.A.R., United Arab Republic
U.A.E., or UAE, United Arab Emirates
U.K., or UK, United Kingdom
UFO, Unidentified Flying Object
U.N., or UN, United Nations
UNESCO, United Nations Educational, Scientific, and
Cultural Organization
UNICEF, United Nations Children's Fund
Univ., university
UPI, United Press International
U.S. or U.S.A., or USA, (١) United States (٢) United
States of America
U.S.I.A., United States Information Agency
U.S.S.R., Union of Soviet Socialist Republics

كۆمارى عەرەبىیە یەكگرتوو
ئەمىرەتەى عەرەبىیە یەكگرتوو
شانىنى یەكگرتوو؟ بەرىتانیا
ئەنى فزیوى ئەناسراو
نەتەرە یەكگرتووكان
رێكخراوى پەرەردە و زانست و كلتورى نەتەرە
یەكگرتووكان؟ یۆنەسكو
یونیسەف؟ سەفوقى نەتەرە یەكگرتووكان بۆ سەرپەرشتى
سەداڤن
زانكو؟ زانستگا
ئازانسى رۆژنامەگەریتى ئىزودەولەتى یەكگرتوو
ویلايەتە یەكگرتووكانى ئەمەرىكا؟ ئەمەرىكا
ئازانسى ئەمەرىكا بۆ دەنگ و باس
یەكەتەى سۆڤیەت

V

V.G., very good
v.i., verb transitive
VIP, or V.I.P., very important person
vol., volume
vols., volumes
V.P., vice-president
v.t., verb transitive

زۆر باش
كردارى تىبەپەپ (رۆژمان)
كەسكى زۆر گونگ؟ كەسایەتییەكى زۆر گەرە
بەرگ (پەرتووك)
بەرگەكان (پەرتووك - بۆ پەرتووكى كە چەند بەرگىكى ھەبى)
جینگى سەروك
كردارى تىبەپ (رۆژمان)

W

W.C., water closet (toilet)
Wed., Wednesday
WHO, or W.H.O., World Health Organization
wkly., weekly
WW, or W.W., World War

ئاودەسخانە ئاودەس؟ سەرئاو
چوار شەممە
رێكخراوى تەندروستی جیھانى
ھەفتانە
جەنگى جیھانى

www, World Wide Web

نړۍ جیهانی (ی فټه رنټ)

X

Xmas, Christmas

کرسمس

Y

YMCA, or Y.M.C.A., Young Men's Christian Association

رټکخواوی گه نچه مسیحییه کان

yr., year

سال

YWCA, or Y.W.C.A. or Y.W., Young Women's Christian Association

رټکخواوی نافرته گه نچه مسیحییه کان

بۆدابهزاندنى جۆرهها كتيب: سەردانى: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل أنواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پرای دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للکتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

فهرههنگی

ئازادی

ئینگلیزی-کوردی

د. همه رهشید قهره داخی

Third Edition - 2012 12